0646

revista economică

27 4•VII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R

UN PROCES COMPLEX: RECRUTAREA ȘI PREGĂTIREA FORȚEI DE MUNCĂ

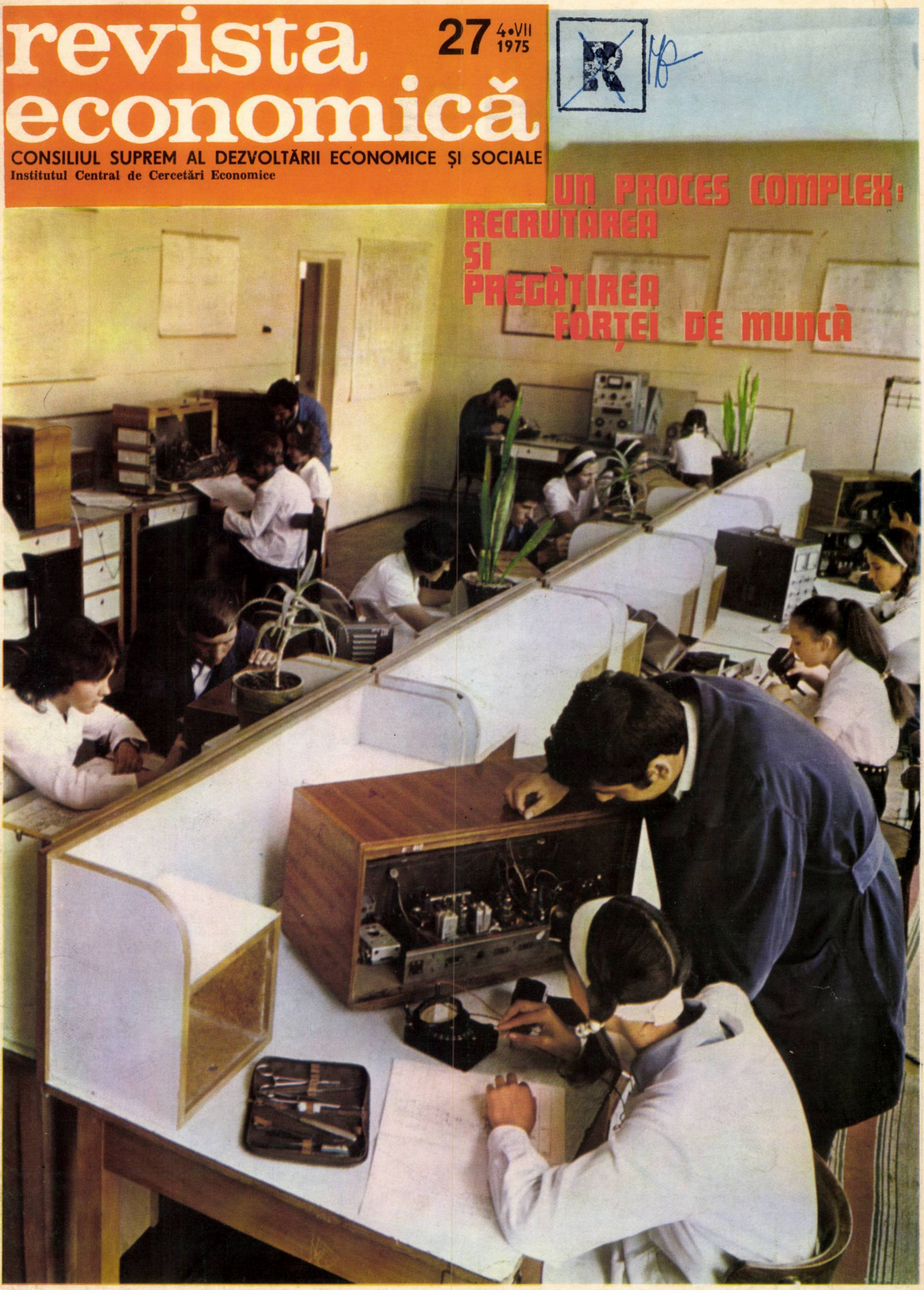

JUDEŢELE ŢĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

COVASNA

Situat în arcul Carpaţilor, judeţul Covasna a cunoscut o dezvoltare intensă în anii socialismului, o evoluţie fără precedent sub toate aspectele. Prefacerile profunde care au avut loc au contribuit la crearea condiţiilor favorabile pentru atragerea în circuitul economic şi punerea în valoare a noi resurse naturale, pentru creşterea şi diversificarea producţiei industriale şi agricole.

Dacă în trecut profilul economic al judeţului era determinat de producţia agricolă, în ultimii ani aici a fost depistat şi pus în valoare un însemnat potenţial de resurse ale solului şi subsolului. Este elocvent de subliniat că **în timp ce volumul investiţiilor afectat în perioada 1966—1970 a fost de 900 milioane lei, în actualul cincinal acesta s-a ridicat la peste 3 miliarde lei.** Pe această bază, **numai în perioada celor 4 ani care au trecut din acest cincinal au fost puse în funcţiune 26 noi capacităţi de producţie,** concomitent cu dezvoltarea şi modernizarea vechilor unităţi existente. Dezvoltarea industrială, apariţia de noi subramuri au determinat şi lărgirea nomenclatorului de fabricaţie. În prezent, judeţul realizează un număr însemnat de produse noi (aparataj electric, echipament de bord auto, şuruburi, articole de sport, amidon), iar altele, cum sînt: cărbunele, materialele de construcţii, confecţiile, exploatarea şi prelucrarea lemnului — înregistrează creşteri considerabile de producţie.

Rezultate de seamă s-au obţinut şi în agricultură. Pe suprafaţa de 178813 ha teren agricol (din care arabil 87 782 ha) se practică o agricultură intensivă, ca urmare a creşterii continue a gradului de mecanizare, chimizare, a irigărilor şi desecărilor efectuate, a specializării şi profilării unităţilor pe cultura cartofului, sfeclei de zahăr, pe alte plante tehnice, iar în zootehnie pe lapte şi carne. Deşi suprafaţa agricolă a judeţului este relativ redusă, prin fertilizarea şi utilizarea ei intensivă se realizează circa 1,5% din producţia agricolă a României. Contribuţia judeţului la crearea fondului de stat este importantă, mai ales la producţia de cartofi, lapte de vacă, carne etc.

Însemnate succese au fost obţinute şi în direcţia satisfacerii mai bune a cerinţelor social-culturale: **au fost construite şi date în folosinţă în primii 4 ani din actualul cincinal mai bine de 6000 apartamente, au fost dublate spaţiile comerciale, s-a construit un spital modern, o casă de cultură, o sală a sporturilor etc.** Totodată, **au fost dezvoltate o serie de staţiuni balneo-climaterice,** în care s-au construit numeroase hoteluri-sanatorii cu o mare capacitate de cazare: în oraşul Covasna, în staţiunile Vîlcele, Malnaş, Balvanyoş, Ozumca etc.

Ridicarea judeţelor mai puţin dezvoltate este organic integrată în politica generală de industrializare a ţării. În acest sens, la Congresul al XI-lea al P.C.R. au fost stabilite măsuri ca, în viitorul cincinal, acestea să ajungă, pe baza investiţiilor alocate, la realizarea a cel puţin 10 miliarde lei producţie industrială. În baza acestei prevederi judeţul Covasna, care realizează în 1975 o producţie industrială de numai 3,1 miliarde lei, va ajunge în 1980 la 10,1 miliarde lei. Sînt prevăzute în acest sens investiţii pentru construirea a încă 14 întreprinderi noi. În viitorul cincinal ponderea construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor în totalul producţiei industriale a judeţului va creşte considerabil, devenind preponderentă.

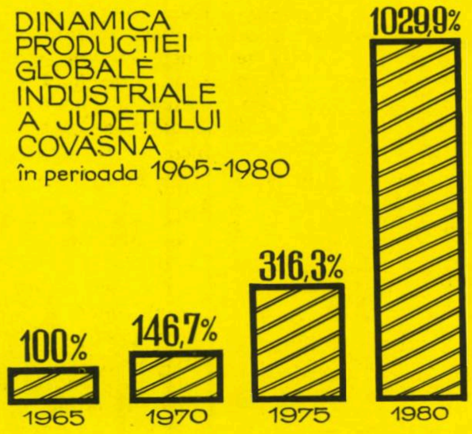
DINAMICA PRODUCTIEI GLOBALE INDUSTRIALE A JUDETULUI COVASNA în perioada 1965-1980

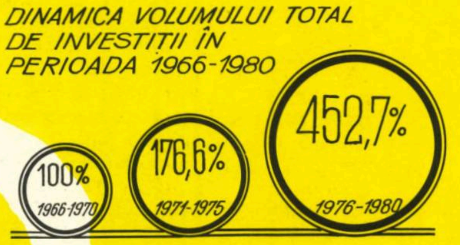
DINAMICA VOLUMULUI TOTAL DE INVESTITII ÎN PERIOADA 1966-1980

Prin intrarea în funcţiune a noilor unităţi, precum şi prin dezvoltarea şi modernizarea instalaţiilor existente, se vor valorifica mai activ bogatele zăcăminte de lignit, argilă, balast, ape minerale; se va prelucra superior masa lemnoasă; importante cantităţi de materii prime agricole vor fi industrializate. Prin dezvoltarea industriei se vor crea aproximativ 20 000 noi locuri de muncă.

Şi în agricultură se prevăd, de asemenea, acţiuni pentru ridicarea producţiei vegetale şi animaliere, prin creşterea mecanizării şi chimizării, urmărindu-se cu prioritate crearea unei agriculturi tot mai moderne, o mai bună utilizare a fondului funciar. În 1980 populaţia ocupată în agricultură va fi de numai 26—27% faţă de 42% în prezent.

Paralel cu dezvoltarea multilaterală şi armonioasă a economiei, judeţul Covasna, care dispune de condiţii turistice favorabile, va continua să pună în valoare frumuseţile naturale, izvoarele de ape minerale cu o mare valoare curativă, emanaţiile de bioxid de carbon şi sulf, unice în Europa prin calităţile lor terapeutice. În strînsă corelaţie cu dezvoltarea industriei, agriculturii, turismului se vor ridica noi edificii social-culturale, vor fi construite aproape 13 000 apartamente care vor asigura condiţii tot mai bune de locuit pentru populaţie, noi săli de clasă, case de cultură în noile aşezări urbane, cămine culturale în mediul rural şi altele.

V. B.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

POLITICA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN DE CREŞTERE A NIVELULUI MATERIAL ŞI CULTURAL AL MASELOR

Gheorghe PETRESCU
vicepreşedinte al Consiliului
Central al U.G.S.R.

RIDICAREA nivelului general de civilizație a vieții materiale și spirituale a poporului, situarea permanentă în centrul întregii politici a partidului și statului a omului — factorul determinant al întregii dezvoltări sociale —, a satisfacerii cerințelor și nevoilor sale în continuă evoluție, constituie una dintre direcțiile fundamentale în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

„Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri — se *subliniază în Raportul Comitetului Central prezentat celui de al XI-lea Congres al Partidului de către tovarășul Nicolae Ceaușescu* — este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane". [1]

Înscrierea în documentele programatice ale partidului a unui astfel de obiectiv este conformă cu trăsăturile esențiale ale relațiilor socialiste de producție, răspunde cerințelor legii economice fundamentale a socialismului, constituind expresia subordonării producției și a întregii activități economice, sociale, culturale desfășurate de societate față de trebuințele celor ce muncesc, rațiunea însăși a construcției societății socialiste multilateral dezvoltate.

Realizarea unui asemenea obiectiv de înaltă valoare umană este pe deplin posibilă în timp, deoarece proprietatea socialistă determină ca producătorul să fie în același timp și coproprietar al mijloacelor de producție, și astfel activitatea productivă să fie subordonată satisfacerii necesităților producătorilor uniți pe baza unui țel comun. Este un mod propriu de unire a producătorului cu mijloacele de producție ce aparțin colectivității socialiste, unire ce nu are loc prin vînzarea-cumpărarea forței de muncă, ci prin cointeresarea producătorilor în rezultatele muncii lor. Interesele societății și ale fiecărui individ se condiționează astfel reciproc, participarea la muncă a celor apți, creșterea volumului și eficienței muncii sociale fiind calea de satisfacere a necesităților materiale atît ale societății cît și ale individului. În consecință, interesul fundamental al producătorului ca și al întregii societăți este ca bogăția socială să sporească an de an, întrucît pe această bază crește și partea ce se repartizează pentru satisfacerea nevoilor individuale.

În societatea noastră, îmbinarea armonioasă a intereselor individuale cu cele generale ale producătorilor de bunuri materiale și spirituale *în scopul creșterii productivității muncii sociale este o necesitate și o realitate. Trebuințele individuale ale producătorilor și măsura în care ele exprimă cerințele obiective ale dezvoltării acestora, reprezintă totodată și trebuințele sociale, reflectate în interesul general al colectivității. Cum satisfacerea intereselor individuale este condiționată de creșterea volumului și eficienței muncii sociale, armonizarea lor cu interesul general poate avea loc numai condiționînd gradul de acoperire a nevoilor individuale de contribuția fiecărui membru al colectivității la munca socială.*

Etica și echitatea retribuirii după muncă

ÎN ANII construcției socialiste standardul de viață al populației a crescut continuu, justețea politicii partidului în domeniul ridicării nivelului de trai fiind confirmată în mod strălucit. Dezvoltarea impetuoasă a economiei naționale a fost însoțită de **sporirea venitului național,** indicatorul cel mai sintetic al rezultatelor activității economice și sursa îmbunătățirii traiului populației. Dinamica venitului național oglindește caracterul realist și eficiența politicii economice a Partidului Comunist Român. În perioada 1951–1970 ritmul mediu anual de creștere a venitului național a fost de 9,4%, iar în actualul cincinal a sporit la 12,6%.

Experiența construcției noastre socialiste demonstrează elocvent că destinarea unei părți însemnate din venitul național pentru fondul de dezvoltare constituie baza sigură a progresului multilateral al economiei, a măsurilor de ridicare continuă a nivelului de trai. În urma alocării, în anii 1966–1970 a 30% din venitul național pentru fondul de dezvoltare, iar în actualul cincinal a 33% s-a asigurat o creștere economică accelerată ; s-au creat resurse pentru sporirea mai rapidă a fondului de consum decît în perioadele precedente. În ultimele două cincinale s-au realizat ritmuri medii anuale de creștere a fondului de consum de circa 7 și 8%, față de 4,5% și 5,3% în cincinalele anterioare, cînd rata fondului de dezvoltare a fost mai mică : 18% respectiv 25%. Amploarea dezvoltării economice în anii 1976–1980 va permite sporirea substanțială, în continuare, a fondului de consum cu 8% în medie anual, asigurîndu-se astfel noi progrese pe acest tărîm. Calculat pe locuitor, venitul național este în prezent de circa 800 de dolari ; corespunzător prevederilor de creștere a venitului național în 1980 se va ajunge la 1 300–1 400 de dolari pe locuitor, iar în 1990 la 2 500–3 000, ceea ce înseamnă un nivel comparabil cu cel al țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

Ridicarea nivelului de trai, pe calea retribuirii muncii și a fondurilor sociale de consum constituie o constantă a dezvoltării țării noastre și ea se face simțită în viața fiecărui cetățean, în aspectele mereu înnoite ale orașelor și satelor, în înfățișarea generală a țării. Măsurile luate în acest scop și realizările obținute în anii construcției socialiste sînt edificatoare.

Un domeniu important în care s-a manifestat preocuparea statului nostru pentru îmbunătățirea continuă, pe măsura sporirii producției materiale, a condițiilor de viață ale celor ce muncesc, este noul sistem perfecționat de retribuire, bazat pe retribuirea după cantitate, calitate și importanța socială a muncii. În cincinalul trecut, noul sistem de retribuire, a fost generalizat în toate ramurile economiei naționale, asigurînd celor ce muncesc o creștere permanentă a veniturilor.

Este semnificativă **creșterea veniturilor bănești** provenite din repartiția după munca depusă. În ultimul sfert de veac, retribuția reală ca și veniturile țărănești provenite din munca în agricultură, au sporit de peste 3 ori.

După cum se știe, în conformitate cu hotărîrile Congresului al X-lea al partidului, în anii 1971–1973 s-a realizat o substanțială majorare generală a retribuțiilor. În baza decretelor emise de Consiliul de Stat și a Legii retribuirii, începînd de la 1 august 1974 și în continuare în acest an, se aplică o serie de măsuri privind sporirea retribuției tarifare a oamenilor muncii, în mod eșalonat, pe ramuri și activități, însumînd ca fond suplimentar de retribuire, la nivelul unui an întreg, peste 23 miliarde lei. Ca urmare a acestor majorări, la sfîrșitul anului 1975, retribuția medie lunară va fi de peste 1 950 lei pe ansamblul economiei, superioară cu peste 100 lei prevederilor inițiale ale cincinalului.

Creșterea diferențiată a retribuției, concomitent cu apropierea dintre retribuțiile mici și cele mari — pe baza sporirii mai rapide a retribuțiilor mici — dă un conținut concret laturii sociale, care caracterizează politica repartiției veniturilor, promovată cu consecvență de partid. În anul acesta, retribuția minimă lunară se ridică la 1 346 lei pentru muncitorii calificați și 1 140 lei pentru muncitorii necalificați. Raportul dintre retribuția minimă și maximă este în prezent de 1–6, față de 1 la 10 cît a fost în urmă cu un deceniu, producînd modificări substanțiale în repartizarea personalului pe grupe de retribuire. Astfel, scade considerabil ponderea personalului cu retribuții mai mici, pînă la 1 300 lei, de la circa 90% în 1960 la numai 3,5% în 1975. Pentru cea mai mare parte a personalului — peste 70% — retribuția se situează între 1 500 și 2 500 lei. Ca efect al tuturor acestor măsuri, retribuția reală va crește pe întregul cincinal cu 23% față de 20% cît s-a prevăzut prin planul cincinal. Astfel de schimbări de proporții sînt edificatoare pentru creșterea posibilităților statului nostru de a mări sistematic veniturile directe realizate de membrii societății, în condițiile ridicării nivelului general de calificare a celor ce muncesc, precum și ale îndeplinirii exemplare a planurilor de dezvoltare economico-socială a țării, ale realizării angajamentelor în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

O dinamică rapidă înregistrează și veniturile bănești ale țărănimii care, la finele cincinalului, vor marca o creștere de aproximativ 35% față de 1971, pe o persoană activă depășindu-se și în acest domeniu prevederile inițiale

Deosebit de importante pentru nivelul de trai al celor ce muncesc în agricultură sînt stabilirea ajutorului pentru copii și acordarea asistenței medicale gratuite la sate, asigurarea venitului lunar garantat, creșterea pensiilor țăranilor.

---

[1] „Congresul al XI-lea al P.C.R.", Editura Politică 1975 pag. 55—56.

O altă modalitate de sporire a veniturilor bănești ale populației o reprezintă creșterea pensiilor. Semnificativ pentru dinamica acestei categorii de venituri este că pensiile de asigurări sociale au fost majorate în cincinal cu 20%, pensia medie fiind cu 62% mai mare decît în 1965.

Alocațiile de stat pentru copii, bursele în învățămînt care contribuie la rîndul lor la formarea veniturilor bănești ale populației au cunoscut creșteri simțitoare. În cincinalul actual, alocațiile de stat pentru copii au fost mărite cu 47%, ajungînd în prezent la aproape 7 miliarde lei anual. Un ajutor însemnat l-a constituit pentru familii și faptul că plata alocațiilor a fost extinsă pînă la vîrsta de 16 ani, iar cuantumul burselor pentru studenți – majorate în 1970 – a sporit cu încă 72–75 lei lunar.

Pe baza tuturor acestor măsuri se prevede ca veniturile reale totale ale populației în 1975 să fie cu circa 50% mai mari decît în 1970.

Perspective luminoase se deschid poporului nostru în domeniul creșterii bunei stări materiale și spirituale în următorul cincinal.

Directivele Congresului al XI-lea prevăd majorarea pînă în 1980 a retribuției medii nominale cu 24–26% față de anul 1975 ; în condițiile creșterii indicelui de prețuri cu circa 5% pe cincinal, se va asigura sporirea retribuției reale cu 18–20% ; veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă vor crește cu 20–25%. Stabilirea acestor dinamici urmărește realizarea în perspectivă a unui raport mai just între veniturile lucrătorilor din agricultură și retribuția în celelalte ramuri ale economiei.

Progresul impetuos al forțelor de producție determină profunde schimbări în structura societății românești

În perioada 1976–1980 vor fi create 1–1,2 milioane de noi locuri de muncă, ceea ce va permite unui număr însemnat de persoane care astăzi lucrează în agricultură sau femei să muncească în industrie și în alte ramuri de activitate, sporind astfel veniturile bănești ale familiilor.

În strategia creșterii economice, partidul și statul nostru au urmărit și urmăresc cu consecvență realizarea scopului fundamental al întregii politici de construire a socialismului, satisfacerea tot mai deplină a necesităților materiale și spirituale ale membrilor societății. Transpunerea în viață a acestui țel, implică **participarea largă, activă, responsabilă, a tuturor organismelor sociale direct interesate în creșterea nivelului de trai.** Sarcini de mare răspundere revin sindicatelor, care reunind în rîndurile lor milioane de oameni ai muncii, participă nemijlocit la elaborarea și realizarea programelor complexe de măsuri luate de partid, destinate ridicării continue a bunăstării celor ce muncesc, se preocupă de soluționarea, în concordanță cu prevederile Programului partidului, a problemelor privind condițiile de viață, de muncă, de învățămînt ale întregului popor. Se poate afirma că nu există acțiune sau măsură în domeniul politic, economic sau social cultural, la a cărei elaborare, organizare și înfăptuire, sindicatele să nu-și aducă aportul creator, efectiv și substanțial.

Datorită deplinei comunități de interese ale întregului popor și convergenței strădaniei statului și sindicatelor, participarea, răspunderea și atribuțiile sindicatelor, dreptul lor de control, de avizare sînt prevăzute în numeroase legi, hotărîri și reglementări care privesc asigurarea condițiilor de muncă și de trai ale oamenilor muncii. În cadrul acestor preocupări ale sindicatelor, un loc de seamă îl ocupă participarea lor la aplicarea corectă a sistemului de retribuire și la soluționarea problemelor normării muncii, la încadrarea și promovarea cadrelor. Antrenarea în mod direct în înfăptuirea tuturor măsurilor care privesc activitatea economică și socială a întreprinderilor și în folosirea judicioasă a fondurilor alocate în acest scop, sindicatele se îngrijesc ca încadrarea și retribuirea angajaților să se facă conform legislației în vigoare, susțin și asigură soluționarea de către conducerile unităților a cerințelor și propunerilor judicioase ale personalului. Organele sindicale din întreprinderi veghează ca principiul socialist al retribuției după cantitatea și calitatea muncii să nu fie încălcat prin abateri cum ar fi repartizarea preferențială a muncitorilor la posturile de lucru, distribuirea neechitabilă a lucrărilor etc., combătînd orice încălcare de compensare a deficiențelor izvorîte dintr-o proastă organizare prin suprasolicitatea oamenilor, și nerespectarea regimului de lucru prevăzut de lege.

Oamenii noi ai societății socialiste

O MANIFESTARE elocventă a grijii pentru bunăstarea oamenilor muncii o constituie mărirea continuă a cheltuielilor pe care le face statul pentru **satisfacerea nevoilor de învățămînt, cultură, sănătate etc. ale locuitorilor.** Fondurile sociale de consum asigurate din bugetul de stat însumează în prezent circa 7 000 de lei anual în medie de fiecare familie. Pentru familiile personalului încadrat în economia națională, sumele provenite din fondurile sociale de consum reprezintă în medie un adaus de 23–25% la retribuția reală, iar pentru familiile de țărani 15–16% la veniturile provenite din producția agricolă a unei persoane active. Nivelul de trai al fiecărei familii va crește în continuare prin majorarea cu circa 50% în perioada 1976–1980 a fondurilor ce vor fi suportate de la bugetul de stat pentru satisfacerea nevoilor social-culturale ale oamenilor muncii, ale tuturor cetățenilor.

În totalul cheltuielilor social-culturale o pondere însemnată o dețin cheltuielile destinate învățămîntului.

În anii construcției socialiste s-au pus temeliile unui învățămînt nou, complet gratuit pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate. Extinderea învățămîntului preșcolar, instituirea școlii obligatorii de 10 ani, dezvoltarea învățămîntului liceal și superior, intensificarea preocupărilor pentru integrarea învățămîntului cu activitatea productivă și cercetarea, eforturile continue de înnoire a învățămîntului în concordanță cu cerințele vieții – prin modernizarea structurilor și îmbunătățirea conținutului și metodelor procesului instructiv educativ, sporirea contribuției școlii la formarea unor cadre de specialitate cu înaltă calificare și cu o înaltă conștiință socială și politică – situează astăzi România socialistă printre țările avansate ale lumii în ce privește dezvoltarea învățămîntului. În cursul cincinalului actual au fost pregătiți 1 638 000 muncitori calificați, din care 537 000 prin școli profesionale și licee de specialitate, 209 000 cadre cu pregătire medie, 153 000 specialiști cu studii superioare. Aproape 10 milioane de oameni ai muncii au trecut prin programe de perfecționare, profesională, prin sistemul de reciclare a cunoștințelor, instituit pe plan național prin lege. Conform prevederilor din directive, în următorul cincinal va trebui să pregătim 550 000–600 000 de muncitori în școlile profesionale, 650 000–800 000 la cursurile de calificare de scurtă durată, 250 000–300 000 prin învățămînt liceal, la care se adaugă și perfecționarea profesională și reciclarea cunoștințelor a peste 2 000 000 de oameni anual.

În înfăptuirea prevederilor de mai sus, sindicatele au însemnate răspunderi prevăzute expres în documentele celui de al XI-lea Congres al partidului. Ridicarea măiestriei profesionale a lucrătorilor, participarea directă la pregătirea, perfecționarea și specializarea lor profesională, la policalificarea și ridicarea cunoștințelor tehnico-economice, se înscriu în sfera directă de preocupări și răspunderi ale sindicatelor.

Sprijinindu-i pe oameni să-și ridice nivelul calificării profesionale și implicit retribuția tarifară și veniturile din muncă li se deschide încă o cale de creștere a nivelului de trai.

Ocrotirea sănătății oamenilor muncii, a tuturor fiilor țării prin acțiuni profilactice și curative sistematice și acordarea gratuită a asistenței medicale, se impune ca una dintre marile cuceriri sociale ale regimului nostru. Asistăm la o îmbunătățire continuă a stării de sănătate a populației pe fondul creșterii continue a cheltuielilor statului în acest sens. Volumul investițiilor în domeniul ocrotirii sănătății se cifrează în cincinalul actual la 4,4 miliarde lei, perioadă în care sînt date în folosință peste 20 900 de paturi în spitale.

În cadrul activităților ce le desfășoară pentru înfăptuirea politicii sociale a partidului și statului, sindicatele se preocupă stăruitor de buna organizare și funcționare a asistenței medicale a populației atît prin organizațiile sindicale din sistemul Ministerului Sănătății cît și prin echipele de control obștesc. O atenție prioritară acordă sindicatele, îmbunătățirii activității dispensarelor de întreprindere, policlinicilor industriale, dezvoltării medicinii muncii.

Evoluția veniturilor din muncă și din fondurile sociale de consum — care vor atinge în 1980 circa 12 200 lei anual de persoană — este exprimată sintetic de **dinamica veniturilor totale reale** calculate pe locuitor. În deceniul 1966—1975 aceste venituri au crescut într-un ritm mediu anual de 6,2% față de 4,4% în cei 10 ani anteriori (1956–1965). În conformitate cu prevederile Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., veniturile totale reale pe locuitor vor ajunge în 1990 la un nivel de 3–3,5 ori mai mare decît în 1970. Evoluția veniturilor reale provenite din muncă evidențiază în mod grăitor sporirea simțitoare a puterii de cumpărare a maselor, latură esențială a ridicării generale a standardului de viață.

În ansamblul preocupărilor statului român, care are în atenția sa grija permanentă față de om, se înscriu și eforturile depuse pe linia **protecției muncii** în industrie, construcții și în celelalte sectoare ale economiei naționale. Efortul material și financiar făcut în această direcție este considerabil. Dacă în perioada 1960–1965 fondurile utilizate de la bugetul statului pentru înfăptuirea măsurilor de protecția muncii au însumat circa 4 miliarde lei, între anii 1966–1970 ele s-au ridicat la peste 7 miliarde lei, iar în cincinalul 1971–1975 sînt prevăzute aproape 10 miliarde lei.

Participarea sindicatelor la asigurarea protecției muncii și îmbunătățirea condițiilor de muncă are un caracter continuu, sistematic și multilateral. Sindicatele organizează **controlul obștesc asupra protecției muncii,** dezvoltînd un climat de înaltă exigență pentru înfăptuirea normelor de protecția muncii și urmărind modul în care conducerile tehnico-administrative își îndeplinesc obligațiile în acest domeniu, stabilite prin lege. Preocupîndu-se de multitudinea factorilor care se repercutează asupra stării de sănătate a lucrătorilor și influențează morbiditatea și incapacitatea temporară de muncă, sindicatele veghează la asigurarea unor condiții optime de muncă încă din faza de proiect a noilor obiective economice, precum și de ameliorare a condițiilor de lucru la locurile de muncă mai de mult date în folosință, determinînd prin propuneri judicioase, argumentate, luarea măsurilor necesare pentru mecanizarea și automatizarea operațiilor care solicită mari eforturi fizice, menținerea unei temperaturi optime, asanarea noxelor industriale, eliminarea surselor de curent, amenajarea și buna întreținere a instalațiilor sanitare și vestiarelor. Ergonomia stă în tot mai mare măsură la baza propunerilor, intervențiilor activiștilor sindicali care se preocupă de problemele protecției muncii. Concomitent cu grija pentru luarea măsurilor de prevenire a accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale, sindicatele desfășoară o amplă activitate de educare a tuturor oamenilor muncii în spiritul respectării normelor de securitate și igienă a muncii.

O treaptă superioară de civilizație

CREȘTEREA veniturilor reale ale populației este însoțită de **mărirea consumului de bunuri materiale și servicii.** Partidul nostru urmărește cu consecvență asigurarea acestora în cantitățile și la nivelul solicitat de creșterea continuă a consumurilor populației. Avem o industrie de bunuri de consum modernă, capabilă să satisfacă sub aspect cantitativ, calitativ și sortimental, cerințele pieței interne. Volumul și dinamica vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist vor ajunge în 1975 la 142 miliarde lei, – cu 10 miliarde lei mai mult decît nivelul planificat, ritmul mediu anual de creștere fiind de 8,7%

Corespunzător volumului sporit de mărfuri – comerțul desface circa 200 000 articole și sortimente – s-a îmbunătățit baza tehnico-materială a comerțului și a rețelei de prestări de servicii în vederea asigurării unei serviri civilizate. Așa cum rezultă din datele bugetelor de familii de muncitori din industria republicană, ponderea cheltuielilor pentru servicii a crescut de la 5% în 1949 la 13% în 1973, ceea ce reprezintă o realizare importantă pe scara satisfacerii nevoilor. În perspectivă, concomitent cu sporirea vînzărilor de mărfuri, tendințele pozitive din structura acestora vor fi tot mai puternic susținute. Astfel se evidențiază deja creșterea netă a consumului de bunuri de folosință îndelungată în totalul consumului de bunuri materiale. Încurajînd prin prevederile lor generoase această orientare, precum și creșterea foarte rapidă a vînzărilor de mărfuri alimentare cu valoare nutritivă ridicată, Directivele Congresului al XI-lea stabilesc sporuri însemnate la îmbrăcăminte și încălțăminte, mobilă, bunuri electrocasnice, autoturisme și alte produse care ridică gradul de confort al fiecărei familii. Corespunzător veniturilor sporite ale populației, volumul de desfacere prin comerțul socialist va spori pînă în 1980 cu 40–45%, iar prestațiile de serviciu într-un ritm de 10–11% anual. Atît prin sindicatele din sfera producției bunurilor de consum și din cea a deservirii publice cît și prin controlul obștesc desfășurat sub egida Frontului Unității Socialiste, sindicatele participă activ la înfăptuirea tuturor măsurilor stabilite de partid și de stat pentru îmbunătățirea aprovizionării populației, respectarea standardelor de calitate din industria ușoară, alimentară, metalo-casnica și altele, creșterea funcționalității tuturor serviciilor publice.

Programul partidului nostru acordă **o mare atenție îmbunătățirii condițiilor de odihnă a oamenilor muncii,** de folosire a timpului liber în mod cît mai util și plăcut, astfel încît aceasta să contribuie la refacerea sănătății și puterii de muncă. Sporirea substanțială, an de an a numărului celor ce merg la odihnă și cură balneară este posibilă datorită extinderii și modernizării bazei materiale a „industriei vacanței". La efortul principal, pentru dezvoltarea bazei balneoclimatice se adaugă contribuția substanțială pe care o aduc sindicatele. Din fondurile și prin grija U.G S.R. au fost construite sanatorii moderne la Băile Felix, Slănic-Moldova, Căciulata, Amara, Herculane și în alte stațiuni, care se adaugă importantelor dotări realizate prin investițiile statului pentru mai buna valorificare a potențialului balnear al țării. O importantă activitate socială susțin sindicatele pentru selecționarea și trimiterea anual în stațiuni a peste 500 000 de oameni ai muncii și a membrilor de familie ai acestora cu bilete de odihnă și tratament, din valoarea cărora o parte este suportată de stat prin bugetul asigurărilor sociale.

Un obiectiv principal al politicii de creștere a nivelului de trai al populației și o mare realizare socială a societății socialiste românești o constituie **accelerarea construcțiilor de locuințe.** În perioada de la eliberare au fost construite peste 3,9 milioane de locuințe ; circa 12 milioane de locuitori, mai mult de jumătate din populația țării, s-au mutat în locuințe noi.

În viitorul cincinal se vor construi 815 000 apartamente fizice din fondurile statului și din fondurile populației cu sprijinul în credite și execuție. Totodată, statul va asigura materiale pentru construirea a 250 000–300 000 de locuințe de către populația rurală. Se vor construi de asemenea, cămine pentru nefamiliști, cuprinzînd circa 200 000 de locuri și noi capacități însumînd 100 000 de locuri în creșe. Participînd la acest program al construcției de așezăminte pentru copii preșcolari, realizat de stat, sindicatele au alocat de la bugetul lor în perioada 1971–1975 circa 150 milioane lei pentru amenajarea de creșe și grădinițe pentru copiii oamenilor muncii.

Făurirea unui om nou, cu o temeinică cultură, cu o multilaterală împlinire a personalității sale impune **dezvoltarea bazei materiale a culturii și recreării.** În acest sens, statul face importante investiții, construcții moderne, lăcașuri ale culturii socialiste. Sindicatele, interesate profund în realizarea acestor cerințe majore, consacră activității politice și cultural-educative de masă, intense și multilaterale preocupări, avînd la dispoziție o însemnată bază materială proprie, aflată în plină dezvoltare. Dacă la cele 25 de case de cultură construite din fondurile sindicatelor, adăugăm cele peste 200 de cluburi muncitorești, 4 000 de săli de cultură și miile de biblioteci, avem o imagine asupra puternicii baze material-culturale de care dispun sindicatele.

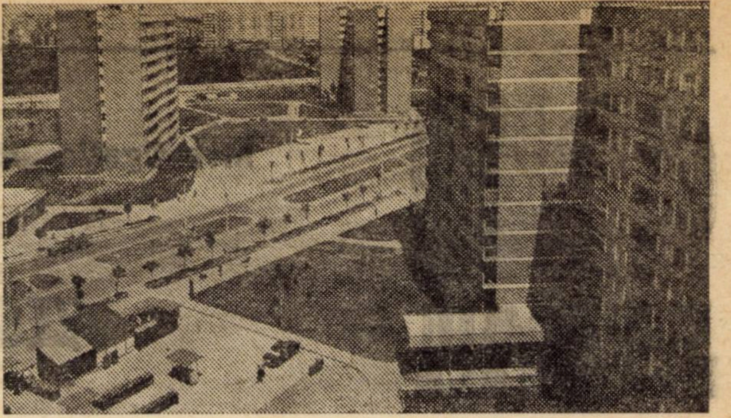

Un important indicator al nivelului de trai îl constituie durata timpului de muncă – a zilei și respectiv a săptămînii de lucru. Continuîndu-se aplicarea măsurilor de reducere a timpului de lucru săptămînal în cadrul cincinalului 1976–1980, acesta va ajunge la 44 de ore, iar pînă în 1990 la 42 și 40 de ore săptămînal. Așa cum preconizează documentele, realizarea acestor măsuri trebuie să se facă fără diminuarea producției, deci pe seama creșterii mai rapide a productivității muncii.

Conștiință, creativitate, progres

DE-A LUNGUL anilor construcției socialiste, oamenii muncii s-au convins că, la temelia ridicării continue a nivelului de trai, partidul și statul nostru așează sporirea accelerată a avuției naționale, creșterea puternică a venitului național. Aplicarea măsurilor privind majorarea retribuției trebuie să constituie un nou și puternic îndemn pentru toți oamenii muncii de a acționa în continuare, cu toată fermitatea, pentru a obține rezultate tot mai însemnate în realizarea sarcinilor ultimului an al cincinalului, în folosirea cît mai chibzuită a capacităților de producție, în sporirea producției și productivității muncii, reducerea continuă a costurilor de producție, în obținerea de beneficii peste plan, astfel încît, pe această cale să se acopere veniturile suplimentare de care vor beneficia toți oamenii muncii în cursul acestui an. Practic, se poate spune că nu există colectiv de muncă care să nu dispună de largi posibilități de creștere a eficienței, de ridicare a cotei de contribuție la sporirea venitului național. Iată de ce, sindicatele, sub conducerea organizațiilor de partid, acționează perseverent pentru dezvoltarea spiritului gospodăresc al muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, stimulînd participarea fiecăruia, prin tot ce are mai bun ca putere de muncă și inițiativă, la realizarea exemplară a tuturor sarcinilor ce revin întreprinderilor în care lucrează. Aceeași grijă pe care fiecare o manifestă față de propria gospodărie, trebuie să o manifestăm cu toții – în dubla calitate de producători și de proprietari ai mijloacelor de producție – față de planul unității în care lucrăm, al economiei naționale – față de marea gospodărie a tuturor, de dezvoltarea și prosperitatea căreia depinde bunăstarea fiecăruia dintre noi.

Așa cum a subliniat în repetate rînduri conducerea partidului, în societatea noastră, pe lîngă stimulentul material, o importanță tot mai mare o are **stimularea morală** care acționează puternic în conștiința omului liber și stăpîn pe soarta sa, interesat de binele social. Sindicatele au datoria să acorde o atenție sporită stimulentelor morale ce se acordă celor mai merituoși oameni ai muncii, activității educative de ridicare a conștiinței socialiste, pentru ca toți să înțeleagă și să fie pe deplin convinși că lucrează pentru ei, că făurirea bunăstării tuturor și a fiecăruia depinde de răspunderea și abnegația cu care lucrează pentru dezvoltarea economică și socială a țării, pentru înfăptuirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Socialismul, care prin esența sa reprezintă o orînduire a permanentului progres multilateral, a acțiunii umane conștiente, este organic interesat în **dezvoltarea creativității în ansamblu a națiunii în toate domeniile.** Dacă dezvoltarea forțelor de producție stă în orice orînduire socială la baza evoluției istorice, aceasta, în condițiile socialismului, constituie factorul propulsiv hotărîtor al societății și elementul cardinal în realizarea intereselor comune ale maselor de oameni ai muncii. Probleme, cum sînt satisfacerea într-un grad înalt a cerințelor moteriale și spirituale ale maselor muncitoare, țelul suprem al socialismului, înfăptuirea deplină a principiilor echității socialiste, înlăturarea deosebirilor dintre sat și oraș,dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre muncitori, țărani și intelectuali, și realizarea omogenizării sociale a egalității depline a oamenilor muncii români și a celor aparținînd naționalităților conlocuitoare, crearea premiselor în vederea trecerii la comunism, își pot afla soluționarea prin edificarea unei economii naționale dinamice, moderne, de o înaltă productivitate socială.

ECONOMIE NATIONALA

Cincinalul înainte de termen

Investigație „R. E." în 15 întreprinderi industriale pe tema:

CUM ESTE FOLOSITĂ ZESTREA TEHNICĂ DIN DOTARE?

CA URMARE a alocării de către stat a unor importante fonduri de investiții, an de an, sporesc fondurile fixe ale economiei noastre naționale, în primul rînd ale industriei. Statisticile recente atestă că circa 75% din fondurile existente în economie au fost puse în funcțiune în ultimii 10 ani. Utilizarea cu randament superior și înaltă eficiență economică a acestui potențial tehnic constituie factorul hotărîtor al sporirii producției materiale și productivității muncii sociale, al reducerii costurilor de producție și măririi volumului de beneficii. Necesitatea folosirii cu indici înalți a mașinilor, utilajelor și instalațiilor a fost pregnant subliniată în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 19 martie a.c., ca o sarcină economică de mare însemnătate a conducerilor colective ale întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor.

O investigație efectuată de „Revista economică" în 15 întreprinderi din județul Prahova a relevat, pe de o parte, experiența pozitivă dobîndită de unele colective de muncă în acest domeniu, iar pe de altă parte, unele neajunsuri ce se mai fac simțite și prin a căror înlăturare s-ar putea pune în valoare importante rezerve de sporire a producției și productivității muncii. În mod concret, despre ce este vorba ?

Indici ina'ți — sporuri suplimentare de producție

INVESTIGAȚIA noastră a urmărit, în primul rînd, modul în care s-au realizat sarcinile de plan ale anului curent. De la început merită subliniat că, în această perioadă, ca urmare a entuziastei întreceri socialiste pentru realizarea cincinalului înainte de termen, **sarcinile de plan nu numai că au fost îndeplinite cu succes, dar au fost depășite substanțial.** Aceasta a făcut posibil ca, pe ansamblul județului, să se consemneze niveluri ridicate de realizare a principalilor indicatori de plan (tabelul nr. 1). Depășirile substanțiale de plan pe primele 4 luni ale anului curent, s-au concretizat în obținerea unui volum suplimentar de produse în valoare de 197,6 milioane lei. Economia națională a primit, în plus, în această perioadă, 133 000 tone păcură, 49 000 tone benzină, 310 tone dimetiltereftalat, 931 tone oțel aliat, 750 tone ciment, și multe alte bunuri de larg consum.

Aceste rezultate sînt rodul eforturilor și măsurilor concrete luate pe multe planuri — atît în sectoarele de concepție, cît și în cele de execuție etc., — muncii pline de abnegație a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor care, toate au avut drept efect, în unele întreprinderi, atingerea unor indici înalți de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, așa cum reiese din tabelul nr. 2.

Iată unele din principalele căi folosite pentru obținerea acestor indici înalți de utilizare :

- **Organizarea superioară a producției și muncii,** prin aplicarea unor măsuri eficiente pe toate fazele procesului tehnologic. În această direcție poate fi relevată activitatea desfășurată de colectivele de muncă de la întreprinderile de hîrtie din Bușteni și „Victoria" — Florești care, în funcție de specificul de producție, au luat măsuri menite să ducă la funcționarea în bune condițiuni a utilajelor de bază.

- **Asigurarea forței de muncă bine pregătită din punct de vedere profesional și a asistenței tehnice în toate schimburile.** Evidențiem cu acest prilej preocupările întreprinderii „Dorobanțul"-Ploiești, pentru asigurarea unui fond de cadre corespunzătoare cerințelor producției și mai cu seamă pentru folosirea lui rațională, creîndu-se condiții ca, prin preluarea schimbului din mers, să nu se irosească nici un minut în funcționarea mașinilor.

- **Buna întreținere și respectarea întocmai a graficelor de revizii și reparații,** prin asigurarea pieselor de schimb și organizarea de echipe mixte de reparații, așa cum este cazul la Combinatul petrochimic-Brazi.

De ce mașinile-unelte nu sînt utilizate la intreaga capacitate?

DACĂ rezultatele dobîndite în primul trimestru al acestui an în ce privește folosirea fondului de timp al utilajelor specifice în unele unități au fost pozitive, în schimb în altele și, mai ales, la mașinile-unelte de prelucrare a metalelor, rezultatele se situează în secțiile direct productive cu mult sub posibilități și, mai ales, sub sarcinile planificate. Iată numai cîteva exemple. La Întreprinderea mecanică Cîmpina gradul de utilizare a mașinilor-unelte a fost de 77,1%, la Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești — de 76,3% iar la Întreprinderea de utilaj chimic, tot din Ploiești, de 71.1%.

Tabelul nr.1

Nivelul de realizare a principalilor indicatori de plan în primele patru luni 1975 în județul Prahova

%

Indicatorul	Proporția de realizare
Producția globală	1o2,2
Producția marfă	1o2,3
Productivitatea muncii	1oo,1
Export	123,7

Prima și cea mai importantă cauză care a determinat o atare situație este aceea că, în întreprinderile respective s-au înregistrat, din diverse motive, serioase întreruperi în cadrul schimburilor, fapt ce a afectat fondul de timp disponibil al mașinilor-unelte. Din analiză, rezultă că există trei cauze principale datorită cărora au fost pierdute zeci și chiar sute de mii de ore-mașini, influențînd negativ indicii de utilizare a mașinilor-unelte. Aceste cauze au fost : lipsa de materii prime, reparațiile accidentale și lipsa de forță de muncă. La acestea s-au adăugat și alte neajunsuri ca de exemplu : schimburile neprogramate, nelansarea la timp a unor comenzi etc. Neîndoielnic că lipsa de materii prime constituie o cauză obiectivă, însă în cazul de față este vorba de neasigurarea mașinilor-unelte cu piese pentru prelucrat, ca urmare a unor întreruperi în procesul de fabricație, în executarea producției pe faze și operațiuni.

Neajunsurile care au influențat cel mai mult indicii de utilizare planificați au constat **în lipsa de forță de muncă, în neasigurarea necesarului de muncitori calificați.** La Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, volumul de ore-mașini întrerupere din această cauză a reprezentat 8,1% din timpul disponibil pentru lucru la mașinile-unelte, iar la Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești — 8,7% etc., fapt ce a afectat serios bunul mers al producției. De asemenea, o cauză însemnată care favorizează menținerea gradului scăzut de utilizare al unor mașini-unelte o constituie **întreruperile cauzate de reparațiile accidentale** care, în general, sînt urmarea exploatării și întreținerii necorespunzătoare a mașinilor-unelte — așa cum este cazul la Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești. Aceste neajunsuri puteau fi preîntîmpinate printr-o organizare judicioasă a activității de întreținere și reparare a utilajelor, prin respectarea riguroasă a planurilor de revizii.

Din nou în actualitate: intirzierile în repararea utilajelor

ÎN DOMENIUL întreruperilor accidentale se degajă cîteva aspecte deosebit de importante. Pe de o parte, din cauza **întreținerii incorecte a unor utilaje și a lipsei de piese de schimb, iar pe de altă parte, a întîrzierilor în efectuarea remedierilor și, în general, a nerespectării termenelor stabilite pentru reparații și revizii periodice,** în aceste întreprinderi s-au înregistrat o serie de defecțiuni la mașinile-unelte, care au determinat stagnarea pe un timp mai îndelungat a acestora. La Întreprinderea de transport țiței prin conducte și Combinatul petrochimic Teleajen, unele mașini nu au fost predate pentru a fi reparate la termenele planificate. Astfel, unele piese sau subansamble au înregistrat o uzură mai mare, ceea ce a făcut ca timpul stabilit inițial pentru reparații să fie mult depășit, ca mașinile respective să stea imobilizate mult peste timpul planificat. În alte locuri — cum e cazul Grupului întreprinderilor de industrie locală și Întreprinderii

„23 August"-Cîmpina, datorită efectuării reparațiilor de calitate slabă, s-au înregistrat multe defecțiuni mecanice și electrice, producția avînd serios de suferit.

Din cele arătate, nu se poate trage decît o singură concluzie și anume : **necesitatea de a se imprima un înalt spirit de răspundere în întreținerea cu maximum de grijă a utilajelor ;** în același timp, **se cere combătută tendința manifestată de unii șefi de secții sau sectoare care, sub „presiunea" îndeplinirii planului de producție, amînă de la o zi la alta predarea utilajelor care urmează a fi reparate.** Apoi, pentru asigurarea pieselor de schimb necesare reparațiilor, ar trebui pus **un accent deosebit pe executarea lor prin forțe proprii, iar cele care sînt comandate, întreprinderile furnizoare să le livreze în termen în cantitățile fizice prevăzute.**

Probleme serioase se ridică și în domeniul **asigurării forței de muncă.** Se știe că, în condițiile dezvoltării impetuoase a industriei noastre socialiste există, în general, o cerere mare de cadre, mai ales calificate în diferite meserii de așchiere a metalelor — strungari, rectificatori, găuritori etc., fapt ce nu permite, în unele cazuri, completarea schimbului II și schimbului III. Situația se remarcă la toate întreprinderile constructoare de mașini și prelucrarea metalelor din județ.

Investigația făcută a confirmat pe deplin că în această direcție s-au întreprins unele acțiuni. La Întreprinderile de utilaj chimic — Ploiești și „Neptun" Cîmpina, de exemplu, au fost organizate cursuri de calificare și de ridicare a calificării profesionale. În plus, au fost integrate în procesul muncii o serie de absolvenți proveniți din școlile profesionale. Cu toate acestea nu pot fi satisfăcute nici pe departe cerințele. De aceea, lipsa forței de muncă calificate în aceste întreprinderi, ca și în altele, a determinat efectuarea unor lucrări în alte unități, în timp ce utilajele proprii n-au funcționat în timpul planificat, influențînd negativ indici de utilizare a acestora. Și în această direcție există soluții de remediere a situației : este nevoie **să se pună un accent tot mai mare pe calificarea și perfecționarea pregătirii profesionale a unor muncitori, mai ales din rîndul celor auxiliari, încît aceștia să poată fi folosiți la locurile unde se resimte lipsa de cadre calificate.**

O altă rezervă importantă, care ar putea fi valorificată din plin pentru ridicarea indicilor de utilizare a mașinilor, este aceea a **întăririi disciplinei în muncă.** În primul trimestru al anului, în majoritatea întreprinderilor investigate s-au consemnat mai puține absențe nemotivate, învoiri și concedii fără plată față de perioada corespunzătoare a anului 1974. Totuși, în unele locuri — Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, Combinatul petrochimic-Teleajen și altele — timpul pierdut datorită întîrzierilor de la lucru, absențelor nemotivate, învoirilor și concediilor fără plată s-a ridicat la sute și chiar mii de ore — timp în care mașinile au rămas inactive. Iată, de ce, se impune **intensificarea muncii politico-educative în rîndurile muncitorilor, astfel încît să se întărească disciplina în muncă, să scadă numărul celor care absentează nemotivat de la lucru, știut fiind că aceasta este, deopotrivă, în interesul sporirii producției și productivității muncii și al creșterii renumerației individuale.**

★

Pentru valorificarea din plin a tuturor rezervelor potențiale existente, este necesar — așa cum a indicat conducerea partidului — **să fie definitivate neîntîrziat graficele de încărcare a capacităților de producție în fiecare întreprindere, pe secții, ateliere și locuri de muncă, în strictă corelare cu planul producției fizice, cu programele de cooperări și colaborări.**

În paralel, este imperios necesar să se acorde în toate întreprinderile cea mai mare atenție **reparației mașinilor și utilajelor**, în sensul predării lor la termenele planificate, executării reparațiilor de bună calitate, în așa fel încît să se evite, pe cît posibil, întreruperile accidentale — mecanice și electrice — în funcționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît dacă în întreprinderile din județ ponderea întreruperilor accidentale ar scade la 6,3%, iar la mașnile-unelte din secțiile direct productive s-ar atinge un grad de utilizare de 85% — atît cîte este planificat — s-ar putea obține un sport de producție de peste 150 milioane lei. Este o cifră care nu mai necesită nici un fel de comentariu.

Tabelul nr.2

Gradul de folosire în unele întreprinderi a fondului de timp al utilajelor specifice în trimestrul I 1975

Unitatea	Denumirea utilajului	Gradul de utilizare %
Combinatul petrochimic Brazi	- instalații pentru reformarea catalitică a benzinelor	100,0
	- instalații pentru distilarea primară a țițeiului	100,0
Intreprinderea de anvelope Florești	- piese de vulcanizat anvelope cu diafragmă	94,4
Intreprinderea de geamuri Scăeni	- mașini de tras geamuri	99,4
	- mașini de laminat geamuri	99,1
Intreprinderea de hîrtie și celuloză Bușteni	- mașini de fabricat hîrtie	99,4
	- mașini pentru fabricarea mucavalei	96,1
Fabrica "Dorobanțul" Ploiești	- mașini de filat fire de lînă	91,7
	—mașini de răsucit	97,9

ec. V. ILIE
Ploiești
L. ȚINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În industria hîrtiei și a cartonului

Rezerve de îmbunătățire a indicilor de utilizare a mașinilor

PENTRU obținerea producției de hîrtie și carton în cantitățile și sortimentele necesare consumatorilor interni, precum și pentru export, întreprinderile de hîrtie și carton au fost dotate cu mașini și instalații moderne, de mare randament. Datorită grijii acordată utilizării cît mai depline a acestei „zestre" tehnice, s-au obținut, în ansamblu, rezultate bune oglindite în depășirea producției globale industriale pe trim. I 1975 cu 28 mil. lei, și a producției fizice pe 5 luni la cartoane și mucavale cu 4,5%, la saci de hîrtie cu 4,9% ș.a.

Urmărind evoluția pe primele 5 luni din acest an a indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru al principalelor mașini din sector — comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 1974 — se constată o ușoară îmbunătățire a nivelului total, localizat îndeosebi la mașinile pentru fabricarea cartonului (de la 90,5% în aprilie și mai 1974, la 95,8% și 94,9% în aprilie și mai 1975), și la mașinile pentru fabricarea mucavalei (de la 91,6% la 93,7% în februarie, de la 95,1% la 95,7% în aprilie). În schimb, la mașinile pentru fabricarea hîrtiei situația nu este pe deplin satisfăcătoare : datorită numărului încă mare de ore de întrerupere a producției, indicii medii de utilizare a timpului disponibil de lucru din lunile acestui an au înregistrat o ușoară scădere față de lunile corespunzătoare ale anului 1974. Rezervele de timp de care ar putea beneficia producția de hîrtie se regăsesc în *orele cheltuite suplimentar cu reparațiile accidentale*, în stagnările datorită întîrzierilor în aprovizionarea cu materii prime etc. După cum se vede, sînt cauze care puteau fi evitate dacă se luau din timp măsurile tehnico-organizatorice potrivite.

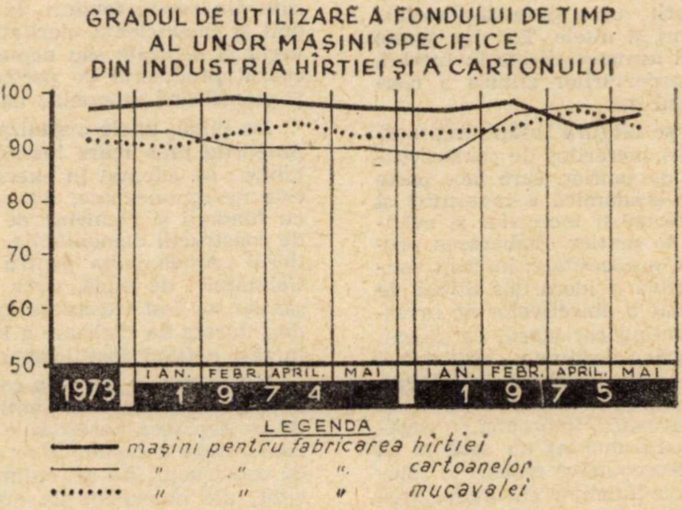

O situație deosebită se ridică în legătură cu utilizarea calandrelor de satinat. După cum se observă, în ultimul timp cererea de hîrtie satinată este în scădere, beneficiarii solicitînd din ce în ce mai mult hîrtia mată ca urmare a extinderii procesului de tipărire offset, a extinderii multiplicării xerox etc. În acest caz ar fi de analizat dacă nu s-ar putea renunța la urmărirea statistică a indicelui de utilizare a fondului de timp pentru calandrele de satinat, introducîndu-se în urmărire statistică altă grupă importantă de mașini sau instalații.

Nevoile de hîrtie și carton, precum și necesitatea ca producția să se realizeze în condițiile unei înalte eficiențe ridică problema urmăririi atente și scoaterii la iveală a tuturor rezervelor de capacități, astfel încît gradul de utilizare a fondului de timp al mașinilor și instalațiilor să crească în continuare.

FOLOSIREA EFICIENTĂ A FONDURILOR DESTINATE ORGANIZĂRII ȘANTIERELOR

CONTINUAREA dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei naționale antrenează uriașe mijloace materiale și financiare, cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare fiind destinată acestui scop. Pentru perioada 1976—1980 statul nostru va realiza un program de investiții de 920—960 miliarde de lei, cea mai mare parte din acestea fiind orientate pe mai departe spre creșterea producției materiale, spre dezvoltarea industriei și agriculturii.

Pregătirea temeinică a investițiilor, cît și organizarea riguroasă a execuției lucrărilor de construcții-montaj, în paralel cu asigurarea utilajelor, constituie condiții hotărîtoare ale înfăptuirii programului de investiții, a cărei direcție fundamentală va trebui să o constituie asigurarea unei eficiențe înalte a fondurilor alocate. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R. „realizarea investițiilor în cincinalul următor cere măsuri hotărîte pentru lichidarea neajunsurilor care se mai manifestă în acest domeniu. Trebuie eliminate cu desăvîrșire fenomenele de risipă, cheltuirea nerațională a fondurilor, asigurîndu-se creșterea eficienței tuturor investițiilor“.

Șantierul — locul unde se materializează deciziile

PRODUCȚIA de construcții prezentînd unele caracteristici proprii are o importantă influență asupra modului cum este organizată execuția fiecărui obiect de construcții în parte, asupra dezvoltării ansamblului activității. Construcțiile constituie de regulă o producție de unicat, fapt ce impune o proiectare și o organizare a procesului de producție pentru fiecare obiectiv în parte.

Îndeplinirea sarcinilor ce stau în fața șantierelor de construcții-montaj face necesară organizarea corespunzătoare a execuției lucrărilor, mecanizarea cît mai complexă a acestora și industrializarea construcțiilor. O organizare de șantier este judicioasă atunci cînd pregătirea execuției lucrărilor asigură realizarea unor construcții de cea mai bună calitate, în timpul programat și cu cheltuieli cît mai reduse.

Cheltuielile pentru organizarea execuției lucrărilor pe șantierele de construcții dețin o pondere însemnată în volumul fondurilor pentru lucrările de construcții-montaj, iar modul în care ele sînt folosite influențează într-o bună măsură desfășurarea execuției acestora.

Potrivit reglementărilor existente, fondurile de organizare de șantier se înscriu în devizele generale ale lucrărilor de investiții în limita unor cote procentuale globale de pînă la circa 10%, aplicate la valoarea lucrărilor de bază, diferențiate pe grupe mari de categorii de lucrări. Din sumele astfel constituite, puse la dispoziția organizațiilor de construcții pentru pregătirea și desfășurarea activității productive pe șantiere, se asigură acoperirea cheltuielilor pentru deservirea producției, pentru utilități generale materializate în lucrări de construcții demontabile și mobile, provizorii și cu caracter definitiv, destinate cazării constructorilor nelocalnici, satisfacerii unor necesități social-culturale ale muncitorilor constructori și altele. Tot din aceste fonduri se acoperă și unele cheltuieli nematerializate în lucrări, cum sînt, spre exemplu, plata transporturilor zilnice a constructorilor nelocalnici, plata de chirii etc.

Instrumentul principal prin care se asigură înfăptuirea sarcinilor legate de organizarea execuției lucrărilor de construcții-montaj este proiectul de organizare de șantier, care face parte integrantă din documentația tehnico-economică a investiției și prin care se determină concepția executării lucrărilor și mărimea fondurilor aferente organizării de șantier. Elaborarea proiectului de organizare de șantier este o necesitate, întrucît condițiile în care are loc execuția efectivă a lucrărilor diferă de la un șantier la altul, marea majoritate a obiectivelor de investiții, îndeosebi cele industriale, prezentînd caracterul de unicat.

Cerința sporirii eficienței fondurilor destinate organizării șantierelor este pregnant subliniată prin legislația în vigoare privind organizarea, planificarea și executarea investițiilor. În acest scop titularii și beneficiarii de investiții, împreună cu organizațiile de proiectare și de construcții-montaj au sarcina să stabilească în documentațiile tehnico-economice măsuri și soluții pentru reducerea la minimum a cheltuielilor cu organizarea șantierelor și pentru utilizarea cît mai eficientă a acestor fonduri, punîndu-se accentul pe lucrări provizorii, ușoare, ieftine, și demontabile, lucrări definitive putînd fi executate în cazuri temeinic justificate.

Înfăptuirea acestui deziderat face necesar ca la elaborarea proiectelor de organizare de șantier să se țină seama de baza tehnico-materială a organizațiilor de construcții, de posibilitatea folosirii oricăror alte surse de satisfacere a nevoilor de organizare de șantier : construcții de deservire a producției de construcții-montaj — baze de producție, depozite, ateliere etc. ; construcții și instalații de folosință generală existente din dotările anterioare — căi pentru macarale, linii decovil, centrale electrice provizorii etc. ; utilități și alte obiecte de construcții de bază prevăzute prin graficele de eșalonare a investiției să se execute în prima etapă de realizare a obiectivului și care să poată fi folosite de constructor, reducîndu-se corespunzător volumul lucrărilor de organizare ; clădiri și utilități existente la beneficiarii de investiții sau la terți, puse la dispoziția șantierelor prin închiriere ; obiecte de organizare de șantier ce se folosesc în comun la obiectivele de investiții ce se execută pe platforme sau în zone industriale.

Dimensionarea judicioasă a fondurilor de organizare de șantier

DIN UNELE ANALIZE și verificări asupra legalității și eficienței utilizării fondurilor de organizare de șantier a rezultat că titularii și beneficiarii de investiții, cît și organizațiile de proiectare și de construcții-montaj se preocupă sistematic de dimensionarea judicioasă a acestor fonduri, de găsirea unor soluții care să asigure condiții de desfășurare ritmică a lucrărilor, de creșterea gradului de industrializare a construcțiilor, mecanizarea complexă a proceselor de muncă, folosirea mai rațională a forței de muncă, asigurarea unor condiții mai bune de lucru, cazare și alimentație, precum și de satisfacerea unor nevoi social-culturale ale constructorilor.

În același timp însă, se mențin încă unele deficiențe în cheltuirea fondurilor pentru organizare de șantier, în administrarea și gospodărirea cu răspundere a mijloacelor materiale realizate din aceste fonduri. În parte la aceste deficiențe a contribuit și insuficienta claritate a unor reglementări, unele foarte vechi și depășite sau nepuse de acord cu legislația apărută în cadrul procesului de perfecționare a conducerii, organizării și și planificării economiei naționale.

De pildă, unele organizații de construcții au executat într-o proporție prea mare lucrări de organizare în soluții nedemontabile ; au adoptat în execuție, în dese cazuri, soluții constructive neeconomicoase, din zidărie de cărămidă sau înlocuitori, cu fundații și elemente de rezistență din beton monolit în loc de construcții demontabile, ușoare, justificate economic. Pe șantierul „Amenajarea pentru irigații a perimetrului Terasa Olt-Călmățui“, de pildă, circa 30% din lucrările de organizare de șantier au fost executate în soluția „construcții nedemontabile“ deși durata de realizare a investiției a fost relativ scurtă, aceste lucrări nefiind justificate economic într-o asemenea soluție.

Nu de puține ori s-au constatat cazuri cînd s-au cheltuit fonduri de organizare de șantier pentru executarea unor construcții ce depășesc necesitățile șantierelor, fie datorită neluării în considerare a capacităților și dotărilor existente la organizațiile de construcții, fie supradimensionării unor suprafețe sau capacități ale obiectelor de organizare de șantier. Astfel, Trustul Energoconstrucția a executat la șantierul Centralei termoelectrice Turceni un atelier de confecții metalice cu înălțime și deschidere mare, pe soluție stîlpi prefabricați și acoperiș cu chesoane curbe, deși în proiectele de organizare și chiar în proiectul de execuție era prevăzută realizarea unui atelier pe o soluție mai simplă, (zidărie, acoperiș cu ferme metalice și plăci de azbociment), care a condus la o cheltuială suplimentară de circa 260 mii lei.

Pe unele șantiere s-au executat spații de cazare care stau nefolosite, sau perioade lungi de timp se utilizează numai în parte, fără a exista o preocupare din partea factorilor de răspundere pentru redistribuirea pe alte șantiere a celor demontabile. De pildă, Șantierul nr. 3 al Trustului de construcții industriale București, aparținînd de Ministerul Construcțiilor Industriale, deținea disponibile la data controlului 10 barăci totalizînd peste 500 locuri de cazare, pentru achiziționarea cărora s-au cheltuit fonduri de organizare de șantier de circa 2 500 mii lei.

Supradimensionarea spațiilor de cazare a fost generată și de faptul că la determinarea cheltuielilor, prin proiectele de organizare de șantier s-au avut în vedere niveluri de productivitate mult sub cele planificate, ceea ce a condus la stabilirea unor capacități de cazare peste cele necesare producției de construcții. În unele situații spațiile de cazare s-au determinat pentru necesarul de muncitori al perioadelor de vîrf, fără ca unitățile să manifeste preocupări de aplatizare a acestora prin folosirea posibilităților de cazare prin rulote, corturi, îndesiri de paturi, așa cum prevăd de altfel normativele în vigoare. Nu s-a acordat întotdeauna suficientă atenție nici condițiilor reale de recrutare a unor muncitori localnici și nu s-au avut în vedere în mod corespunzător spațiile de cazare de care dispune constructorul sau de cele puse la dispoziție de beneficiari. Pentru a se încasa fonduri mari pentru organizarea de șantier, la platforma industrială Govora s-a supradimensionat fondul de organizare de șantier cu circa 10,5 mil. lei, tocmai prin supradimensionarea numărului de lucrători care ar fi urmat să fie cazați, iar la amenajările hidroenergetice Someș, Sebeș, Lotru, Drăgan-Iad etc., Institutul de studii și proiectări hidroenergetice a luat în calcul nivele de productivitate cu mult sub cele prevăzute pentru perioada cînd urma să se execute lucrările.

O parte din fondurile de organizare au fost folosite cu eficiență scăzută și datorită faptului că unii titulari de investiții și ministere care au în subordine organizații de construcții n-au determinat din timp necesarul de spații pentru cazarea muncitorilor constructori în cămine și blocuri de locuințe, astfel încît acestea să poată fi incluse în planurile de investiții ale consiliilor populare și realizate înainte de începerea obiectivelor de investiții în cauză. Această situație a condus la prevederea în proiectele de organizare de spații de cazare în construcții provizorii, amplasate nu în puține cazuri chiar în orașe sau localități apropiate. Numai la un număr de 12 organizații de construcții-montaj supuse controlului volumul fondurilor destinate acestor genuri de construcții provizorii s-a ridicat la peste 100 milioane lei.

Este frecventă construirea de obiective de organizare de șantier pentru deservirea producției cu capacități sau suprafețe supradimensionate, uneori în paralel sau chiar inutile, dintre care rețin atenția stații de betoane, stații de spălare și sortare a nisipului și balastului, stații de concasare, ateliere etc. Aceste situații au putut avea loc deoarece prin proiectele de organizare de șantier nu s-a justificat și nu s-a fundamentat temeinic dimensionarea capacităților și lucrărilor prevăzute a se realiza.

De asemenea, proiectanții nu aprofundează în suficientă măsură datele primite de la constructor referitoare la baza tehnico-materială pe care aceștia o au în dotare, iar determinarea capacităților de producție, a spațiilor de depozitare, ca și adoptarea executării unor construcții de organizare în soluții nedemontabile nu au la bază o fundamentare temeinică tehnico-economică.

Pe platformele industriale — cooperare între toate unitățile similare

UNA DIN CĂILE la îndemîna organizațiilor de construcții pentru economisirea fondurilor de organizare de șantier o constituie cooperarea cu celelalte unități de specific din zonă. Or, s-a constatat că la elaborarea proiectelor de organizare de șantier, organizațiile de proiectare, titularii de investiții, ministerele și consiliile populare care au în subordine organizații de construcții, n-au ținut în toate cazurile seama de bazele de producție existente în zona în care urmează să se realizeze investițiile sau de posibilitățile de cooperare cu alte organizații de construcții. Pe platforma industrială Govora — Rm. Vîlcea, spre exemplu, prin neasigurarea unei colaborări între proiectanții lucrărilor Combinatului petrochimic și Centralei electrice de termoficare, s-a executat de către Trustul de construcții industriale Pitești o stație de betoane cu gospodărie de agregate a cărei capacitate era utilizată în proporție foarte redusă, în timp ce pe aceeași platformă Trustul Energoconstrucția a executat o altă stație de betoane.

Mai mult, s-au întîlnit și cazuri cînd chiar la același obiectiv de investiții, însă în execuția mai multor constructori, prin proiectele de organizare s-au prevăzut obiecte similare de organizare de șantier de către fiecare în parte. La centralele termo și hidroelectrice, proiectanții au prevăzut prin proiectele de organizare fonduri pentru realizarea în paralel a unor obiecte de organizare de șantier care ar fi putut fi folosite în comun ca : centrale termice, centrale telefonice, depozite de carburanți, construcții pentru birouri administrative etc.

Importante fonduri de organizare de șantier se cheltuiesc pentru executarea în soluții de provizorat a unor drumuri de acces, spații de depozitare, ateliere și laboratoare de șantier, cantine, spații pentru birouri administrative, racorduri la utilități ș.a., necesare organizațiilor de construcții, deși în locul acestora se puteau folosi în dese cazuri lucrările de bază ale beneficiarilor pe perioada de realizare a investiției, dacă prin graficele de eșalonare se prevedea executarea cu prioritate a unor astfel de obiecte.

În volumul total al cheltuielilor de organizare de șantier o pondere însemnată o dețin cele privind transportul muncitorilor constructori nelocalnici, deși asemenea cheltuieli ar trebui să fie suportate direct ca o cheltuială de producție de construcții-montaj. În anul 1974 ponderea acestora a depășit 25% din totalul cheltuielilor de organizare de șantier. Și în această problemă există încă rezerve pentru sporirea eficienței fondurilor.

Se întîlnesc frecvente cazuri cînd pe șantiere se fac transporturi zilnice de muncitori, cu toate că unitățile de construcții respective dispun de spații de cazare nefolosite. De asemenea, se efectuează transporturi zilnice cu mijloace auto determinate de amplasarea spațiilor de cazare la distanțe mult prea mari decît permite legea, majorînd astfel volumul cheltuielilor de acest gen.

Economisirea resurselor materiale și financiare, gospodărirea eficientă a acestora constituie una din sarcinile actuale de mare importanță economică. Posibilitățile existente în acest domeniu sînt însemnate, cu atît mai mult cu cît pe unele șantiere se mai fac cheltuieli fără respectarea strictă a disciplinei de plan și financiare. În frecvente cazuri s-au executat construcții noi sau au fost amenajate cele existente care nu au nici o legătură cu activitatea de „organizare de șantier“, uneori aceste construcții aparținînd altor unități, sau care după natura lor trebuiau să fie înscrise în planurile de investiții.

Desigur că lipsurile în gospodărirea fondurilor de organizare de șantier se atribuie în primul rînd conducerilor șantierelor, dar și modului în care trusturile și organizațiile de construcții tratează elaborarea proiectelor de organizare și de execuție.

Deși există normative prin care se precizează că lucrările de organizare de șantier vor începe numai pe baza proiectului de organizare a lucrărilor de construcții-montaj — faza a II-a — elaborat de organizația de construcții în perioada de avizare și aprobare a investiției, adesea aceste proiecte de organizare au fost elaborate cu mari întîrzieri, incomplet, sau uneori nu au fost întocmite de loc. Alte proiecte de organizare a lucrărilor de construcții-montaj nu au ținut seama de soluțiile adoptate de proiectanți sau n-au fost în concordanță cu tehnologia de execuție a lucrărilor de bază, dînd naștere ulterior la o serie de cheltuieli ce puteau fi evitate.

Pe șantierele de construcții se întîlnesc încă frecvente cazuri în care gospodărirea mijloacelor materiale și bănești destinate execuției lucrărilor nu se face cu simț de răspundere, existînd numeroase abateri de la normele în vigoare și contravenind spiritului de economisire ce trebuie să fie prezent în orice unitate.

Controlul a constatat că unele obiecte de organizare de șantier ca baracamente pentru cazare, cantine, depozite, ateliere, spații comerciale etc. au fost lăsate pe șantiere, pur și simplu părăsite, timp îndelungat după terminarea lucrărilor, fără să se fi luat măsuri pentru demontarea și transferarea lor pe alte șantiere sau demolarea și recuperarea materialelor rezultate. La șantierul „Amenajarea hidroenergetică Lotru“ un număr mare de barăci executate din panouri de elemente demontabile devenite disponibile au fost lăsate în părăsire o perioadă îndelungată de timp și supuse degradării sub influența factorilor atmosferici. Pe multe șantiere cheltuielile efectuate pentru lucrări de organizare executate depășesc costul de deviz al acestora, datorită, mai ales, risipei de materiale, cheltuielilor cu transportul muncitorilor, manipulărilor neeconomicoase, utilizării necorespunzătoare a forței de muncă. De asemenea, pentru obiectele demontabile nu se manifestă suficient simț de răspundere, demontarea și remontarea lor făcîndu-se în dese cazuri în condiții necorespunzătoare, ocazionînd cheltuieli suplimentare de recondiționare. În același timp se ajunge la reducerea ciclurilor normate de utilizare și a gradului de recuperare a unor materiale, situație care se datorește și condițiilor în care se organizează și se execută operațiunile de demontare, uneori cu forță de muncă necalificată, ca și unor deficiențe în ce privește inventarierea, depozitarea și conservarea panourilor și a celorlalte materiale de instalații rezultate.

Ceea ce a afectat, uneori, eficiența fondurilor de organizare este și faptul că lucrările executate de către constructori, care trebuie să urmeze regimul general al lucrărilor de construcții-montaj, în numeroase cazuri, nu se recepționează pe măsura terminării obiectelor, iar evidența contabilă și cea tehnico-operativă, pe multe șantiere nu asigură o cunoaștere a cheltuielilor pe fiecare obiect și nici o concordanță între obiectele din evidențe cu cele existente pe teren.

Perfecționări în domeniul legislației investițiilor

TOATE ACESTE ASPECTE în folosirea fondurilor de organizare de șantier se datoresc, în mare parte, și modului în care titularii de investiții au asigurat proiectarea, planificarea și pregătirea investițiilor ; de asemenea, coordonării și controlului insuficient din partea organelor centrale cu atribuții în dimensionarea și utilizarea fondurilor cu această destinație. Nu se poate trece cu vederea nici faptul că unii proiectanți, beneficiari de investiții și mai ales organizații de construcții nu tratează problema organizării de șantier la nivelul importanței ei, încadrînd în compartimentele respective personal fără o calificare corespunzătoare.

Unele lipsuri în dimensionarea fondurilor de organizare și în utilizarea lor cu maximă eficiență ar fi putut fi prevenite dacă organele de resort ale ministerelor, cele de avizare a investițiilor ar fi aprofundat în mai mare măsură soluțiile adoptate pentru organizarea de șantier și dimensionarea fondurilor aferente, avîndu-se în vedere baza tehnico-materială a organizațiilor de construcții acumulată de la investițiile anterioare.

Se consemnează și faptul că nici organele financiar-bancare nu au exercitat un control destul de exigent și eficient cu ocazia începerii lucrărilor și pe parcursul execuției acestora. Creditarea lucrărilor de organizare de șantier a constituit în insuficientă măsură un instrument menit să stimuleze utilizarea eficientă a fondurilor de organizare. Creditul bancar nu a avut decît o participare restrînsă la finanțarea obiectelor de organizare de șantier cu caracter demontabil, unele organizații de construcții care execută un volum important de lucrări neapelînd aproape de loc la asemenea credite.

O parte din neajunsurile arătate se pot atribui și faptului că reglementările privind organizarea de șantier sînt foarte vechi, într-o anumită măsură depășite, nu sînt puse de acord cu îmbunătățirile aduse legislației din domeniul investițiilor, nu stimulează reducerea cheltuielilor pentru aceste lucrări. Au fost elaborate pe parcurs numeroase norme și normative, uneori necorelate între ele, multe necunoscute de organizațiile de construcții.

Este necesară îmbunătățirea legislației existente în acest domeniu, în concordanță cu modificările intervenite în structura și volumele anuale ale producției de construcții-montaj, ridicarea nivelului tehnic și creșterea gradului de complexitate al tehnologiilor de execuție a construcțiilor. De asemenea, pentru sporirea eficienței fondurilor propunem ca unele cheltuieli de organizare de șantier să fie trecute la activitatea de bază a producției de construcții-montaj, ceea ce ar stimula șantierele la o mai atentă analiză a necesității și oportunității efectuării lor. Așa este cazul, de pildă, al lucrărilor strict legate de activitatea de construcții-montaj, ca racorduri de forță, drumuri de acces, racorduri de apă, lumină, canalizare, platforme de depozitare a utilajelor și altele din aceeași categorie.

De asemenea, pentru un tratament unitar metodologic, toate construcțiile de organizare de șantier care îndeplinesc condițiile unor fonduri fixe să fie finanțate din fondurile de investiții ale constructorului, costul lucrărilor de bază fiind afectat de cota de amortizare, conform reglementărilor valabile în toate sectoarele de activitate economică.

★

Cele cîteva aspecte arătate demonstrează necesitatea tratării cu toată răspunderea a variatelor probleme pe care le ridică organizarea de șantier, în scopul utilizării cît mai eficiente a fondurilor destinate acestui scop. Îmbunătățirea documentației de execuție a lucrărilor, întărirea controlului și îndeosebi a celui preventiv și financiar-bancar, creșterea răspunderii factorilor de decizie în folosirea fondurilor sînt coordonate care se impun a fi promovate cu consecvență de toate șantierele și organizațiile de construcții.

Gheorghe POPESCU
vicepreședinte al Curții Superioare
de Control Financiar

ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI

Electrofiltrele prin „filtrul" eficienței economice

„R. E." nr. 11 din 14 III 1975

● Combinatul pentru lianți și azbociment — Medgidia

PENTRU rezolvarea problemelor la care se referă articolul din „Revista economică" sînt antrenate, atît colectivele întreprinderilor și institutelor de cercetări și proiectări din domeniul industriei de lianți și asbociment, cît și cele ale întreprinderilor furnizoare de utilaje.

În ce ne privește, modul de rezolvare a problemei, cît și eficiența la care se referă articolul din revistă, vă putem prezenta următoarele :

Fabrica din Medgidia are în funcțiune 9 linii tehnologice, construite în diferite etape ale dezvoltării industriei cimentului. Șase din aceste linii sînt construite în perioada anilor 1949-1951, prima etapă a construirii liniilor de ciment din țara noastră. Concepția de proiectare și execuție, pe de o parte, cît și solicitările acestor linii în exploatare, pe de altă parte, era la data aceea mult diferită față de cea de azi. Desprăfuirea se limita la instalații simple de filtrare (filtre cu saci), care erau prevăzute numai la morile de ciment și rampa de însăcuire ; cuptoarele de clincher, concasoarele, uscătoarele de zgură, nu aveau prevăzut nimic în acest sens.

A doua etapă de dezvoltare a fost în perioada anilor 1961-1963, cînd industria noastră de mașini a reușit să producă linii de ciment de mare capacitate (800 t/24 h), la care pentru cuptoarele de clincher s-a prevăzut electrofiltru de concepție românească (primul executat în țara noastră).

A treia etapă de dezvoltare a fost în anii 1968-1969, cînd industria de mașini a realizat liniile de 800 t/24 h pe procedeu uscat.

Liniile tehnologice 1-6 au fost concepute la data aceea cu filtre cu saci, numai la morile de ciment și rampele de însăcuire. Cuptoarele de clincher, care, datorită coșurilor înalte, prăfuiesc pe o rază mai mare, nu au fost concepute cu sisteme de desprăfuire. Pentru aceasta, întreprinderea a comandat un proiect de desprăfuire încă din 1972. Costul investiției este foarte ridicat, datorită faptului că prin concepția de proiectare (fără electrofiltre) a acestor cuptoare, adaptarea electrofiltrelor este posibilă numai pe noi soluții. Acest proiect nu a fost inclus pînă în prezent în planul de investiții.

Linia 7-a (800 t/24 h) capacitate de procedeu umed a fost concepută cu electrofiltru, fiind — așa cum am arătat — primul electrofiltru realizat de industria construcțiilor de mașini. Din 1964 acestuia i s-au adus îmbunătățiri, mai întîi la partea mecanică și permanent la partea electrică. Odată cu introducerea în fabricație a echipamentului electric (1974), a construcției de panouri agregat EF_3 de către întreprinderea furnizoare, electrofiltrul cuptorului 7 funcționează bine, praful degajat în atmosferă fiind sub limita admisă de legislația în vigoare (150 mg/mc). Timpul de funcționare al electrofiltrului este egal cu timpul de funcționare al cuptorului, iar praful reținut este folosit integral în circuitul de fabricație la procedeul uscat, după un sistem conceput în întreprinderea noastră.

Liniile tehnologice 8-9, — linii de fabricație pe procedeul uscat — au fost gîndite, de asemenea, cu sistem de desprăfuire electric la cuptoarele de clincher. În prezent sistemul de desprăfuire funcționează bine, cu grad de desprăfuire de peste 98%, măsurat prin conținutul de praf la refulare.

Gîndind că articolul din „Revista economică" se referă și la constructorii întregului echipament de electrofiltre (mecanic și electric), considerăm că ar fi necesar, dată fiind importanța acestei probleme, ca **răspunderea pentru funcționare să fie atribuită și acelora care trebuie să asigure piesele de schimb, atît mecanice, cît și electrice, inclusiv- garanția necesară.** Și în acest sens am considera necesară completarea punctului (d) din măsurile enumerate în articolul dv.

În ce privește desprăfuirea surselor locale,trebuie să spunem că se impune îmbunătățirea filtrelor cu saci. Continuăm să primim pentru investițiile în curs filtre cu saci după o concepție depășită

Numai prin participarea acestor trei factori (proiectant, constructor, beneficiar) problema depoluării atmosferei, atît în incinta întreprinderii, cît și în mediul înconjurător, își poate găsi o rezolvare eficientă

ing. C. SAVIDIS
director

APROVIZIONARE OPERATIVĂ = FLEXIBILITATE ÎN TRANSPORTURI

DESFĂŞURAREA ireproşabilă a activităţilor din cadrul tuturor sectoarelor productive, cu precizarea clară a răspunderilor şi atribuţiilor, reprezintă o necesitate obiectivă în buna funcţionare a mecanismului întregii economii naţionale. În această lumină, şi în faţa activităţii de aprovizionare tehnico-materială, precum şi a celei de transport, stau sarcini importante.

Potrivit reglementărilor în vigoare, pentru materialele de masă — omogene din punctul de vedere al producţiei şi consumului — este obligatorie realizarea optimizării fluxurilor de transport înainte de încheierea contractelor economice. Ca urmare, la produsele în cauză, coordonatorii de balanţe emit repartiţiile numai după ce pe calculator sau prin alte mijloace de calcul s-a stabilit relaţia de transport (furnizorul şi beneficiarul), operaţie care se face în lunile iulie-august ale anului anterior celui de plan. Pe această bază, furnizorii îşi elaborează proiectele şi respectiv planurile operative lunare de transport.

Există însă şi altfel de situaţii, în care apar necesare modificări de repartiţii şi deci abateri de la optimizare, care se produc independent de voinţa coordonatorului de balanţă :

1. Aşa cum reiese din legislaţia existentă, *nu tuturor resurselor li se poate da de la început o destinaţie certă.* În această categorie intră : rezervele de plan, depăşirile de producţie, cantităţile peste cele planificate găsite în stocul de la începutul perioadei, alte resurse ce pot apare. Acestora urmează a li se da ulterior o anumită destinaţie, deci transportul lor nu poate fi optimizat la data prevăzută în metodologie.

2. Pe parcursul executării planului apar situaţii cînd *repartiţiile iniţiale — emise pe baza optimizării — trebuie modificate sau completate,* datorită unor cauze cum sînt :

— alocări din rezervele de plan, din depăşirile de producţie sau din stocuri ;

— sosirea neritmică a importului ;

— consumul sub prevederi la unii beneficiari şi peste prevederi la alţii, datorită unor avarii sau adaptării planurilor de producţie unor cerinţe suplimentare ;

— nerealizarea integrală a producţiei planificate ;

— dependenţa consumului unor beneficiari de condiţiile atmosferice (îngrăşămintele chimice pentru agricultură, sodă caustică pentru electrocentrale) ş.a.

Realitatea demonstrează că oricît de riguros şi minuţios sînt întocmite planurile de aprovizionare ale unităţilor, asemenea fenomene apar obiectiv şi, ca urmare, repartiţiile iniţiale (emise cu 4—6 luni înainte de începerea anului în care operează) trebuie să fie adaptate situaţiilor concrete ivite pe parcursul executării planului, pentru a se asigura ritmicitatea producţiei.

Adaptarea repartiţiilor, respectiv modificarea acestora, atrage după sine şi modificări în efectuarea unor transporturi faţă de relaţiile de transport existente pe baza optimizării efectuate de asemenea cu 5—6 luni înainte de începerea anului de plan. Pentru a se asigura continuitatea producţiei, apare necesitatea ca unele din aceste transporturi să se execute imediat.

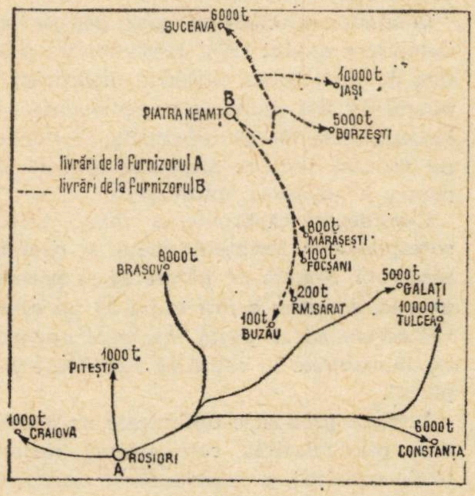

Pînă în luna noiembrie 1974 aceste transporturi accidentale neavînd o pondere substanţială, se puteau executa, chiar dacă dădeau unele abateri de la relaţiile optimizate, iar continuitatea producţiei era asigurată. Circulara nr. 11 g/253 a Departamentului căilor ferate — Direcţia Mişcare şi Comercial din Ministerul Transpor-

Cincinalul — înainte de termen !

DIN CRONICA ÎNTRECERII

● *Sfîrşitul lunii iunie este marcat de succese de prestigiu în îndeplinirea cincinalului. Astfel, la 25 iunie a.c., Comitetul municipal Bucureşti al P.C.R. a raportat conducerii partidului şi statului nostru că şi-a îndeplinit angajamentul asumat de a realiza cincinalul în patru ani şi jumătate. În ziua de 30 iunie a.c. alte două comitete judeţene de partid — Suceava şi Covasna — au anunţat realizarea înainte de termen a prevederilor planului cincinal. În acest context se înscrie şi realizarea mai devreme a planului pe primul semestru al anului de unităţile industriale ale unor judeţe, de mari uzine şi combinate.*

DEPĂŞIREA PLANULUI SEMESTRIAL

● Siderurgiştii reşiţeni, iniţiatorii chemării la întrecere pe anul 1975 adresată tuturor siderugiştilor ţării, au realizat înainte de termen nivelul producţiei planificate pe prima jumătate a anului. În această perioadă, în care s-au înregistrat cei mai ridicaţi indici de utilizare a capacităţii agregatelor tehnice din actualul cincinal, la oţelărie au fost elaborate în plus peste 17 400 tone oţel, iar la furnale, mai mult de 13 000 tone fontă. În acelaşi timp, laminoriştii combinatului au realizat peste prevederile de plan mai bine de 24 000 tone laminate finite pline — spor obţinut pe seama măririi indicatorilor de folosire intensivă a liniilor de laminare şi a creşterii productivităţii muncii în toate schimburile de lucru.

● În industria judeţului Brăila s-a estimat că s-a produs peste prevederile primului semestru al anului circa 5 000 tone laminate finite, 1 200 tone oţel, 1 600 tone fire şi fibre artificiale, 2,8 milioane metri pătraţi hîrtie, 100 tone celuloză, 60 000 hl lapte şi altele. Valoarea producţiei suplimentare este estimată la 40 milioane lei.

● Cotele finale de plan ale primului semestru au fost atinse înainte de termen şi de energeticienii de la Hidrocentrala „Porţile de Fier" ; ei vor înscrie în plus, în bilanţul primei jumătăţi a anului, o cantitate de energie electrică egală cu producţia furnizată, timp de şase luni, de un grup energetic cu puterea de 20 megawaţi.

● Petroliştii schelelor Craiova, Ţicleni şi Timişoara au raportat, de asemenea, îndeplinirea integrală, fizică şi valorică, a sarcinilor de plan ce le-au revenit în prima jumătate a anului. Întregul spor de producţie s-a obţinut pe seama creşterii suplimentare a productivităţii muncii, indicator ale cărui prevederi au fost depăşite cu 3,7 la sută.

turilor și Telecomunicațiilor — apărută în noiembrie 1974 precizează însă în legătură cu abaterile de la transporturile optimizate că :

1. produsele solicitate la transport prin planurile operative lunare în relații neoptimizate și care depășesc distanța medie optimizată pe expeditor și sortiment sînt scoase din plan ;

2. pentru ca relațiile modificate și reactualizate de coordonatorii de balanțe după prezentarea optimizării (făcută, de regulă, cu 5—6 luni înainte de începerea anului de plan) să nu fie scoase din planul operativ de transport elaborat de către calculator, este necesar ca eventualele anulări de repartiții, modificarea acestora sau emiterea de noi repartiții, să fie comunicate Direcției Mișcării și Comercial pînă cel mai tîrziu în ziua de 5 a lunii ce precede luna de planificare.

Pentru coordonatorul de balanță, aceasta înseamnă să cunoască modificările cu cel puțin 35 zile înainte, pentru a avea timpul necesar să adapteze balanța, să actualizeze optimizarea și să modifice repartițiile existente.

Avînd însă în vedere *urgența* cauzelor care reclamă modificarea unor repartiții, de cele mai multe ori coordonatorii de balanță nu au la dispoziție nici 5 zile, uneori fiind obligați a efectua modificări de la o zi la alta pentru a asigura continuitatea producției. Ca urmare, apare o situație paradoxală : deși pe total economie produsul există, el nu poate fi transportat la destinatori deoarece calculatorul nu a fost înștiințat cu 25—26 zile înainte. Urmările sînt clare : la unii stagnează producția, iar la alții se creează stocuri supranormative, ca să nu mai vorbim de cheltuielile ce se fac cu telefoane, telexuri, telegrame, precum și animozitățile ce apar între coordonatorul de balanță, furnizori și beneficiari.

Din moment ce legislația stabilește *existența rezervelor* și *posibilitatea modificării repartițiilor* pentru a asigura continuitatea producției, iar realitatea de mulți ani confirmă faptul că există efectiv cauze care reclamă ca modificările să se facă *imediat*, este absolut necesar ca transporturile să găsească o soluție de rezolvare operativă în cazurile menționate, așa cum a fost pînă în noiembrie 1974. *Absolutizarea optimizării, ca fiind factorul primordial, iar producția factorul secundar sau derivat, nu poate avea, după părerea noastră, decît urmări negative.*

Mai trebuie arătat că sînt situații cînd e posibilă actualizarea optimizării cu 25—26 zile înainte, de exemplu cînd se alocă unui beneficiar o anumită cantitate din rezerva de plan în luna mai cu livrare în trimestrul III. Dar actualizarea optimizării, în lumina circularei menționate poate atrage după sine modificarea repartițiilor, respectiv a contractelor, la un număr apreciabil de alți beneficiari și furnizori care au contingență cu problema în cauză. Pentru ilustrare prezentăm următorul exemplu (a se vedea harta).

Cei doi furnizori — A și B — au relațiile optimizate așa cum se arată pe schemă : furnizorul A în zona Roșiori de Vede, Constanța, Tulcea, Ploiești, Brașov, Craiova ; furnizorul B în zona : Piatra Neamț, Buzău, Iași, Suceava. Presupunem că rezerva de plan se găsește la furnizorul A și că apare o nevoie urgentă de 500 t. la Adjud. Potrivit actualei reglementări, nu se poate transporta rezerva de plan la Adjud, deoarece, începînd de la Buzău merge pe flux opus optimizării furnizorului B. Pentru a satisface cerința de la Adjud — în condițiile în care beneficiarii din Buzău, Rîmnicu-Sărat, Focșani și Mărășești au contractat 1 200 t cu furnizorul B, așa cum reiese de pe hartă — coordonatorul de balanță trebuie să modifice contracte în cuantum de 500 t (100 t de la Buzău, 200 t de la Rîmnicu-Sărat, 100 t de la Focșani și 100 t de la Mărășești), pe care să le treacă de la furnizorul B la furnizorul A — chiar dacă la aceste cantități sînt 10 beneficiari — iar la Adjud să livreze de la furnizorul B. Această operație trebuie făcută pînă la data de 5 ale lunii în curs pentru luna următoare și comunicată la Direcția mișcare și comercial pînă la aceeași dată.

Asemenea situații se pot ivi și datorită nesosirii importului sau unei avarii la un furnizor, dar nu se poate interveni operativ căci Circulara nr. 11 g/253/1974 nu permite nici o abatere de la optimizare, chiar dacă ponderea acestuia este neînsemnată în totalul transportului optimizat. Și, în plus, conform legii cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, dreptul de a modifica contractele încheiate îl are numai M.A.T.M.C.G.F.F.

O situație specială va apare pentru luna ianuarie a anului 1976, deoarece, din practica de pînă acum, ultimele modificări în planul de stat ajung la coordonatorul de balanță între 15—20 decembrie, deci acesta nu va mai avea la dispoziție cele 26 zile pentru a actualiza optimizarea.

Considerăm că problema trebuie tratată corespunzător cerințelor vieții și operativ rezolvată. *Sîntem de părere să se prevadă un cod, așa cum a fost codul 99, cu ajutorul căruia să se poată interveni operativ,* iar ministerele în cauză să justifice transportul.

Întrucît produsele optimizate au și anumite particularități care, uneori, reclamă unele restricții, propunem să se organizeze o dezbatere largă cu reprezentanți ai ministerelor, centralelor și marilor întreprinderi interesate, cu participarea Revistei economice, pentru ca în optimizare să-și poată găsi rezolvare și cazurile particulare ale aprovizionării.

ec. Cornel SUCIU
Centrala de aprovizionare și livrare
a produselor chimice

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

ECONOMII ȘI BENEFICII SUPLIMENTARE

- La întreprinderea „23 August“, București prin dotarea locomotivelor de 700 CP, spre exemplu, cu un motor cu 6 cilindri (în locul celui cu 12) s-a obținut îmbunătățirea performanțelor tehnice și o reducere a consumului de metal cu 800 kg pe bucată. De asemenea, reproiectarea locomotivei de 180 CP a determinat diminuarea consumului de metal cu 5 tone.

  În același context, colectivul întreprinderii „Vulcan“ a acționat pentru realizarea de agregate care să producă energie termică prin utilizarea de combustibili inferiori. În acest semestru, aici au fost realizate cazane de 6,5 tone și 10 tone destinate echipării noilor obiective industriale. În prezent, specialiștii întreprinderii lucrează intens la pregătirea fabricației unui tip de cazan de mari dimensiuni care va utiliza șisturi bituminoase.

- Coroziunea, principalul dușman al metalului, preocupă, în ultima vreme, tot mai mult lumea specialiștilor, fiind concepute diverse modalități de combatere a acesteia. O bună parte din aceste preocupări sînt concentrate la Centrul de cercetări pentru protecții anticorosive, lacuri și vopsele — București. În marea familie a vopselelor și grundurilor anticorosive au fost înregistrate recent noi produse pe bază de rășini sintetice. Este vorba de vopsele obținute din rășini acrilice și de noi sortimente de grunduri alchido-fenolice, aplicabile mai cu seamă prin procedeul de electrodepunere. Aceste produse au nevoie de un timp scurt de uscare, realizează peliculele protectoare perfect realizează peliculele protectoare perfect uniforme, cu un consum redus de energie electrică.

- Colectivele exploatărilor carbonifere din Valea Motrului au economisit, de la începutul anului, 740 mc lemn de mină, îndeplinindu-și cu peste șase luni în avans angajamentul asumat în întrecere pe întregul an. Folosită la lucrările de susținere, cantitatea de lemn economisită pînă în prezent de minerii acestui important bazin carbonifer al Gorjului, poate servi la executarea întregului complex de lucrări ce asigură extragerea suplimentară a 100 000 tone lignit.

- Colectivele Trustului petrolului — Tg. Jiu au înscris în bilanțul activității desfășurate de la începutul anului 9 000 000 lei beneficii suplimentare, sumă superioară celei înscrise în angajamentul pe întregul an. Succesul are la bază depășirea cu aproape 12 000 000 lei a sarcinilor revenite pînă în prezent la producția marfă, precum și o simțitoare reducere, sub nivelul planificat, a cheltuielilor de producție.

FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU CERINȚELE CONSUMATORULUI

FUNCȚIA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A ALIMENTAȚIEI PUBLICE

EFORTUL pentru calitate, prezent în toate domeniile vieții economice se face tot mai simțit și în sectorul alimentației publice, odată cu creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, cu sporirea exigențelor consumatorilor.

Modul în care alimentația publică vine în întîmpinarea cerințelor consumatorilor prin structura ofertei, prin organizarea servirii publicului, a constituit o preocupare constantă (vezi Viața economică nr. 15/1974 și Revista economică nr. 18/1974).

Constatăm cu satisfacție că măsurile întreprinse recent pe linia funcționării alimentației publice contribuie în mod substanțial la concentrarea eforturilor în acest domeniu spre activitatea care reiese în mod firesc din însăși denumirea sa — de alimentație rațională a publicului consumator“.

Autorul prezentului articol formulează, pe baza unei cercetări întreprinse asupra rețelei de alimentație publică a capitalei, cîteva propuneri interesante, vizînd factorii de succes în orientarea hotărîtă a alimentației publice spre consumator.

PRIN NATURA activității desfășurate, rețeaua de alimentație publică, organizată după criterii raționale, oferă maselor de consumatori o gamă largă de servicii, importante și prin prisma ușurării muncilor casnice și a economisirii timpului.

În această ordine de idei, sînt de subliniat avantajele pe care le pot aduce unitățile de alimentație publică, îndeosebi cele cu un pronunțat caracter culinar (unități „Gospodina“, bucătării de bloc, unități lacto-vegetariene, pensiuni, cantine-restaurant etc.) pentru femei, scutindu-le în mare măsură de grijile gospodăriei casnice, pentru muncitori, elevi etc, care pot servi masa într-un timp optim, din punct de vedere al cerințelor fiziologice. De aceea, privind în dinamică activitatea unităților de alimentație publică, se impune ca încă de pe acum să fie găsite și aplicate cele mai bune soluții de funcționalitate, încît fiecare unitate să corespundă într-un grad și mai mare cerințelor diferitelor categorii de consumatori (întreprinderi, șantiere, instituții, școli etc.).

Printre multiplele măsuri de optimizare a activității de alimentație publică, o importanță deosebită o prezintă adîncirea diversificării rețelei de unități. Cercetarea rețelei de alimentație publică, organizată pe plan local, în municipiul București, de exemplu, pune în evidență, pe lîngă realizările obținute, necesitatea diversificării rețelei de unități într-un ritm mai susținut (vezi tabelul nr. 1)

Din datele cuprinse în tabel se constată că unitățile cu un profil culinar mai pronunțat continuă să înregistreze o pondere încă scăzută în total unități de alimentație publică. De exemplu, unități, cum sînt : cantine-restaurant, unități „Gospodina“, birturi și ospătării, patiserii, plăcintării, gogoșerii, simigerii ocupă o pondere de numai 13,7% din numărul total de unități și respectiv 19% din suprafața totală a sălii de consumație.

Tipurile de unități menționate, prin natura activității lor, sînt chemate să asigure hrana pentru contingente mari de consumatori, în fiecare zi. De aceea, astfel de unități, în care se pot procura preparate într-un sortiment variat și de calitate ridicată, la prețuri accesibile, trebuie organizate în număr mult mai mare decît cel actual (125 de unități, față de 917 unități cîte existau în total). Evident, pe lîngă sporirea numărului acestor unități, este necesar să se asigure și cel mai bun amplasament în sensul apropierii maxime de locul de muncă, funcționării în incinta întreprinderilor și instituțiilor, oferirii unei game variate de servicii, servirii familiștilor și nefamiliștilor, elevilor, etc. Oportunitatea și necesitatea organizării acestor tipuri de unități se explică și prin aceea că oferă consumatorilor preparate și semipreparate culinare într-o proporție care se poate apropia de 100% din total desfaceri, cuprinzînd și desfacerea unui sortiment îmbunătățit de băuturi răcoritoare. Desigur, organizarea acestor unități de alimentație publică, într-un număr și o structură optimă se înscrie pe linia indicațiilor date de conducerea superioară de partid și de stat, de a se asigura o alimentație rațională, bazată pe criterii științifice, care să corespundă cerințelor fiziologice ale consumatorilor, să asigure păstrarea și întărirea capacității de muncă.

CARACTERISTICI ALE ALIMENTAȚIEI PUBLICE DE MASĂ :

- ● caracter culinar pronunțat al rețelei ;
- ● program adecvat orelor de alimentație fiziologic normale ;
- ● diversitate de tipuri de unități adecvate diferitelor grupe de consumatori ;
- ● valorificarea mai largă a unor materii prime ca : legume, zarzavaturi, lactate, ouă, pește ;
- ● concentrarea producției culinare ;
- ● dezvoltarea rețelei de transport frigorific ;
- ● respectarea specificului local în producția preparatelor ;
- ● răspîndirea uniformă pe teritoriu a unităților ;

Pentru a exista o imagine clară asupra structurii rețelei de alimentație publică, în scopul optimizării acesteia, opinăm ca tipurile de unități ca : bucătării de bloc, lacto-baruri, iaurtgerii, cafenele, unități „Expres“, să fie evidențiate distinct în darea de seamă statistică. Astfel, se poate estima cu exactitate locul pe care îl ocupă unitățile cu pronunțat caracter culinar, nu numai în total rețea, dar și în volumul total al desfacerilor.

Diversificarea rețelei unităților de alimentație publică este de fapt o reflectare a diversificării desfacerilor de mărfuri. Ca atare, în limite normale, se impune găsirea unor soluții adecvate și pentru celelalte tipuri de unități (restaurante, braserii, bodegi, cofetării etc.). În profilul unor asemenea tipuri de unități, și îndeosebi al restaurantelor, este necesar să se pună un accent mai mare pe creșterea ponderii de preparate și semipreparate culinare în total desfaceri, prin valorificarea, potrivit unei alimentații raționale, în cantități sporite a legumelor și zarzavaturilor.

De asemenea, în sprijinul optimizării desfacerilor prin unitățile de alimentație publică și de deservire operativă a consumatorilor se înscrie lărgirea și perfecționarea autoservirii. După datele din tabelul nr. 1, rezultă că unitățile cu autoservire ocupă doar 2,9% din totalul unităților de alimentație publică și respectiv 8% din suprafața comercială utilă și 7% din suprafața sălii de consumație.

Autoservirea ca și alte forme economice de vînzare (desfacerea prin automate a preparatelor și semipreparatelor, a băuturilor nealcoolice) au un cîmp larg de dezvoltare în economia noastră, în condițiile creșterii numărului de consumatori interni, de dezvoltare a turismului etc.

Scopul principal al activității de alimentație publică fiind satisfacerea cerințelor de hrană ale populației, o deosebită importanță din acest punct de vedere o prezintă amplasarea rețelei în teritoriu. De altfel, este vorba de apropierea optimă a unităților de locul de muncă și de locuință a populației, pentru ca acesta să

Tabelul nr.1

Structura reţelei de alimentaţie publică a municipiului Bucureşti la sfîrşitul anului 1974

(%)

	Unităţile de alimentaţie publică	Suprafaţa comercială utilă (în mp)	Suprafaţa sălii de consumaţie (în mp)
Restaurate	10,3	34,3	31,0
Bodegi şi bufete (inclusiv lacto-bar, iaurtgerii, cafenele, unităţi "Expres")	24,8	22,1	24,3
Birturi şi ospătării	1,4	1,5	1,2
Berării	0,5	1,2	1,3
Baruri de zi, bufete-bar, baruri de noapte, café-bar	1,3	1,4	1,8
Braserii	0,4	1,0	1,2
Unităţi cu autoservire	2,9	8,0	7,0
Cofetării	16,5	13,1	13,3
Patiserii, plăcintării, gogoşerii, simigerii	8,2	2,8	1,7
Unităţi "Gospodina"	0,9	0,8	0,5
Centine-restaurant	3,2	12,2	15,6
Alte unităţi de alimentaţie publică (inclusiv bucătării de bloc)	17,1	8,2	9,1

Tabolul nr.2

Distribuția rețelei de IAPL-uri

Sectorul	Denumirea IAPL-urilor	Unit. de autoservire	Restaurante	Bodegi și bufete	Birturi și ospătării	Berării	Bar de zi, noapte etc.	Braserii	Patiserii ș.a.	Unit. gospodina	Cantine-restaurant
I	IAPL "Amzei"	6	18	42	–	–	2	–	–	–	3
II	" Bistrița	2	8	2o	3	–	–	–	2	1	2
III	" Izvorul Rece	3	11	55	–	–	–	–	–	2	1o
IV	" Segarcea	9	15	22	1	4	2	–	1	1	1
V	" Aluniș	1	12	18	6	–	–	1	2	3	6
VI	" Central	2	11	24	1	–	5	–	–	1	2
VII	" Cotroceni	1	8	17	1	1	1	–	–	–	3
VIII	" Vulcan	3	1o	29	1	–	2	1	–	2	5

se poată bucura zilnic de serviciile oferite de unitățile de alimentație publică. În anul 1974, rețeaua de unități era distribuită în municipiul București, pe sectoare conform datelor din tabelul nr. 2.

Raza de activitate a unei întreprinderi de alimentație publică locală (I.A.P.L.), fiind egală cu cea a unui sector, se poate ușor constata modul cum au fost amplasate unitățile. Fără a se crede că spațiul destinat activității de alimentație publică trebuie repartizat egal pe sectoare, totuși datele înfățișate sugerează necesitatea unei mai bune așezări a unităților în profil teritorial, o mai bună distribuție ca tipuri de unități.

Pe lîngă faptul că tipurile de unități reprezentative, pentru servirea zilnică a consumațiilor sînt dezvoltate într-un număr insuficient, nici repartizarea pe teritoriu nu este după opinia noastră suficient de rațională. Cantinele-restaurant al căror rol social-economic este de necontestat, sînt distribuite mult prea diferențiat, în raport cu condițiile concrete ale fiecărui sector. Astfel, deși sectoarele 3 și 4 au un profil social-economic aproximativ asemănător, cantinele-restaurant sînt distribuite în raport de 10/1 (în primul sector funcționează 10 cantine-restaurant și în cel de al doilea o singură cantină-restaurant). Semnificativ este și spațiul aferent acestor tipuri de unități. În primul caz, 6877 mp suprafață comercială utilă, din care 4 373 mp suprafață sală de consumație, iar în cel de al doilea caz, 420 mp suprafață comercială utilă și respectiv 260 mp suprafață sală de consumație.

Se impune atenției prin modul de distribuție pe sectoare și alte tipuri de unități : în IAPL-urile din sectorul VII nu există nici o unitate „Gospodina“, în cele din sectoarele I, III, VI, VII și VIII nu există suficiente patiserii, plăcintării, gogoșerii, simigerii, în IAPL-urile din sect. I și III nu există nicio ospătărie și nici un birt, în IAPL-urile din sec. V și VII nu există decît cîte o unitate cu autoservire etc. Cum aceste date nu s-au modificat substanțial pînă în prezent, se impun acțiuni hotărîte și operative pentru asigurarea unei repartizări judicioase a diferitelor tipuri de unități în cadrul fiecărui sector, în concordanță cu cerințele crescînde ale populației.

Deficiențele constatate în structura rețelei de alimentație publică din municipiul București, se răsfrîng în bună măsură asupra volumului și structurii desfacerilor realizate de fiecare IAPL. De exemplu, în cadrul IAPL Bistrița și Central, ponderea producției proprii a înregistrat valori cu mult sub media pe total alimentație publică organizată pe plan local. În ordinea amintită, 29,2% și 30,8%, față de media de 38,0% ceea ce reprezintă diferențe care oscilează între 7,2—8,8%. De remarcat este faptul că în cadrul acestor IAPL-uri unitățile cu un profil culinar pronunțat nu se ridică la cerințele concrete ale consumatorilor din sectoarele II și VI.

Pe fondul celor înfățișate cu privire la rețeaua de alimentație publică din municipiul București, reprezentative pentru întreaga rețea de alimentație publică, credem că este oportun și necesar să se ia măsuri substanțiale pentru ridicarea calitativă a activității fiecărei unități. Activitatea unităților de alimentație publică, așa cum demonstrează viața, trebuie orientată constant spre ridicarea nivelului calității servirii consumatorilor, pentru ridicarea nivelului de trai al populației. În recentele documente de partid, se arată : „Se vor crea condiții pentru realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei“*).

Meritorii sînt măsurile care au și început să se declanșeze, nu numai în București, ci și la nivelul județelor pe linia reprofilării rețelei de bufete în unități cu un pronunțat caracter culinar. Ceea ce este de subliniat în această direcție, dat fiind importanța unităților pentru asigurarea unei alimentații raționale a consumatorilor, este adoptarea unei concepții care să conducă la înlăturarea „improvizației“, la crearea unei opinii favorabile în rîndul consumatorilor pentru serviciile care li se oferă, prin însăși natura ofertei și accesibilitatea ei.

Spre același obiectiv converg și prevederile recentului Decret, care vizează schimbarea opticii referitoare la activitatea unităților de alimentație publică, criteriile de stabilire a programului de funcționare a rețelei de alimentație publică fiind : scurtarea la limitele normale a timpului de servire a mesei, respectarea cerințelor fiziologice ale consumatorilor, precum și asigurarea unei alimentații raționale din punct de vedere calitativ și cantitativ.

Examinînd în acest context activitatea unităților de alimentație publică, se pune problema îndeplinirii cu adevărat a rolului său social-economic, ca și a valorificării în mod rațional a rezervelor existente pentru a se asigura nu numai creșterea eficienței sociale, ci și a celei economice. Tocmai în aceste noi condiții se pot înregistra rezultate superioare, atît din punct de vedere al consumatorilor, cît și din punct de vedere al unităților de alimentație publică, deoarece se creează o premisă în plus de dinamizare, exprimată prin sporirea numărului de consumatori, ca urmare a modificărilor în structura ofertei.

O primă direcție o reprezintă sporirea și diversificarea producției culinare, creșterea ponderii acesteia în total desfaceri. Aceasta se justifică cu atît mai mult, cu cît majoritatea unităților de alimentație publică, prin programul lor de funcționare, au menirea să asigure îndeosebi hrană în timp util, pentru un număr sporit de consumatori.

Apoi, sporirea volumului preparatelor și semipreparatelor culinare, concomitent cu diversificarea acestora, se poate realiza prin creșterea numărului de unități cu un pronunțat caracter culinar, centralizarea producției culinare (care să permită o cooperare eficientă între tipurile de unități cu posibilități mari de producție culinară și tipurile de unități cu posibilități mai restrînse), organizarea muncii pe bază de grafice-orare și în schimburi adecvate servirii mesei (pentru ca preparatele culinare și semipreparatele culinare să ajungă în timp optim la consumatori, prin toate unitățile de alimentație publică, potrivit programului de funcționare în vigoare, în condițiile centralizării preparării culinare), mijloace de transport corespunzătoare, ca amenajare și capacitate, care să permită păstrarea calității și aspectului comercial (pentru deplasarea preparatelor și semipreparatelor de la centrele de fabricație la unitățile arondate).

O rezervă însemnată de sporire și mai ales de îmbunătățire calitativă a gamei sortimentale de preparate și semipreparate culinare o constituie valorificarea în mod judicios a tuturor materiilor prime, punerea în consum în cantități sporite de preparate și semipreparate culinare pe bază de legume, zarzavaturi, brînzeturi, paste făinoase, ouă, pește, servirea în mai mare măsură a fructelor sub formă de compoturi, etc. În acest fel, se lărgește gama de preparate și semipreparate, ale căror prețuri, sînt mai accesibile pentru toate categoriile de consumatori.

Pe linia rezervelor de sporire și ridicare calitativă a producției culinare, se înscrie cu pondere ridicată aportul lucrătorilor din spațiile de producție culinară, măiestria acestora în a pregăti o gamă sortimentală variată, în funcție de cerințele, gusturile, tradițiile, obiceiurile de consum din fiecare zonă geografică a țării. De aceea colaborarea, într-un cadru organizat, dintre specialiștii din alimentația publică și specialiștii în probleme nutriționale este binevenită, aceasta contribuind la asigurarea unei alimentații raționale.

Concomitent cu măsurile de optimizare a producției culinare, în condițiile noului program de funcționare a unităților de alimentație publică trebuie luate și măsuri de ridicare a nivelului de servire a consumatorilor.

În acest sens, o primă rezervă o constituie folosirea integrală și eficientă a timpului de lucru al personalului de servire, în funcție de afluența consumatorilor, astfel ca în orele de vîrf (de regulă la prînz și seara) să fie prezentă în unități formația de ospătari în număr maxim. Acest sistem de folosire a ospătarilor, pe lîngă o servire mai bună a consumatorilor, creează și rezerve de funcționare a unităților în zilele de duminică, cînd solicitările populației se dovedesc sporite. Dacă unele începuturi de folosire a personalului de servire după sistemul amintit există, acesta trebuie să devină o regulă.

Ca o altă rezervă de scurtarea timpului de servire a mesei în limitele necesare, este aplicarea pe un plan mai larg a formelor rapide de servire. Autoservirea, care poate îmbrăca mai multe forme, se poate bine utiliza mai ales în unitățile unde servirea mesei are un caracter constant.

O altă rezervă de ridicare a nivelului de servire a consumatorilor o constituie intimizarea unităților de alimentație publică, crearea unui climat ambiant, care să influențeze favorabil asupra psihologiei consumatorilor, incît aceștia să aibă sentimentul de relaxare. În acest scop, un rol important îl are personalul de servire, gradul de receptivitate al acestuia pentru fiecare consumator. Prin atitudinea și tactul de care trebuie să dea dovadă, adeseori personalul de servire poate să fie nu numai prestator de servicii, dar și un sfătuitor.

conf. dr. Ion PĂUNESCU
A.S.E. București

---

*) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism, Editura Politică — București, 1975, pag. 89.

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

CINCINALUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE — CUM ÎL PREGĂTIM?

ÎN DEZBATERE: Organizarea și conducerea unui proces complex —

ASIGURAREA CU PERSONAL A UNITĂȚILOR INDUSTRIALE (II)

REVISTA ECONOMICĂ în colaborare cu CONSILIUL CENTRAL DE CONTROL MUNCITORESC AL ACTIVITĂȚII ECONOMICE ȘI SOCIALE a organizat o dezbatere pe tema asigurării cu forță de muncă a obiectivelor industriale, la care au participat reprezentanți din șapte ministere economice, ai unor centrale industriale, din unele organe centrale. Pornind de la importanța pe care partidul și statul nostru o acordă asigurării cantitative, calitative și structurale cu personal a obiectivelor industriale, îndeosebi a celor noi, dezbaterea a fost axată pe discutarea următoarelor probleme :

1. Cum s-a desfășurat în perioada 1971—1975 activitatea de asigurare cu personal a noilor obiective ?

2. Cum poate fi apreciat actualul sistem de pregătire profesională și ce trebuie făcut pentru ridicarea eficienței sale ?

3. Ce acțiuni trebuie întreprinse pentru acoperirea deficitelor de personal ce se înregistrează la unele profesiuni ?

4. Cum sînt asigurate noile obiective cu cadrele de conducere necesare ?

5. Cum pot fi dezactivizați factorii generatori de fluctuație ?

6. Ce trebuie întreprins pentru ridicarea eficienței activității compartimentelor de personal-învățămînt ?

7. Ce implicații va avea cincinalul viitor — cincinalul revoluției tehnico-științifice asupra politicii în domeniul pregătirii și perfecționării forței de muncă ?

8. Ce măsuri se cer inițiate de către ministerele economice și alte organe centrale, pentru îmbunătățirea în viitor a activității de asigurare cu personal, în special pentru noile unități industriale ?

În acest număr continuăm publicarea opiniei participanților la dezbaterea condusă de tovarășul **Nicolae Drijman**, începută în numărul precedent.

Sabin POP: Sporirea responsabilității conducerii colective a întreprinderilor

ANALIZA datelor statistice permite observarea faptului că atît în 1974, cît și pe intervalul scurs din acest an, **asigurarea cantitativă**, numerică a forței de muncă **a fost realizată integral pe ansamblul economiei.** Mai mult, principalele ministere economice sînt în devans în acest an. Realitatea nu trebuie însă să ne mulțumească, avînd în vedere, în special, sarcinile mari puse în fața economiei de dezvoltarea noastră în perspectivă. Chiar în industria ușoară, unde s-a arătat și aici că s-au făcut eforturi importante, îndeosebi în direcția școlarizării, mai sînt multe de făcut. Spun aceasta gîndindu-mă la faptul că majoritatea forței de muncă, la ora actuală, o pregătim prin cursuri de calificare la locul de muncă. Și, în continuare, în viitorii ani, multe organizații centrale au în vedere în principal tot această cale, deși documentele și indicațiile date de către organele de partid și de stat au subliniat, în repetate rînduri, necesitatea accelerării pregătirii prin școli, în special prin școli profesionale.

Deci, un aspect foarte important, care nu trebuie neglijat, privește **latura calitativă a asigurării.** Aceasta impune ca într-un termen foarte scurt să fie luate măsurile corespunzătoare de către toți factorii responsabili. Ar trebui să ne gîndim și la faptul că anul trecut Consiliul de Miniștri a aprobat un program de acțiune bine fundamentat în acest domeniu. Ne punem întrebarea : cum este el îndeplinit la ora actuală ? Analizele făcute evidențiază și existența unor minusuri, ceea ce impune, în primul rînd, necesitatea creării unei mai mari responsabilități, mai multă operativitate în analiza îndeplinirii sarcinilor trasate în aceste domenii, de către factorii responsabili de la diferite niveluri organizatorice ale economiei.

În ceea ce privește calitatea învățămîntului apreciez că trebuie să facem mai mult pentru ca muncitorii pe care îi calificăm prin diferite forme să fie cît mai bine pregătiți sub aspect **practic,** să lucreze efectiv în perioada școlarizării pentru a se obișnui cu viitorul loc de muncă, cu disciplina muncii industriale. Trebuie, în același timp, să acordăm o atenție deosebită **dotării locurilor de muncă** cu s.d.v.-urile necesare, să asigurăm **instructori competenți** dintre cei mai buni muncitori și specialiști, precum și condiții optime pentru desfășurarea învățămîntului teoretic. Școlile profesionale și de maiștri funcționînd pe lîngă întreprinderi, există toate condițiile pentru a organiza în mod temeinic această acțiune, de a da cursanților bagajul de cunoștințe teoretice și practice strict necesare, făcînd totodată direct **responsabil** de aceste probleme **organele colective de conducere a întreprinderilor.**

În legătură cu **perspectiva,** situația este în multe privințe nemulțumitoare. Sînt de acord cu tovarășii care arătau că problemei orientării profesionale îi este acordată o atenție insuficientă. Este absolut necesar ca pentru treapta I-a de liceu să existe mai mult interes pentru orientare, mai mult ajutor, să asigurăm tinerilor baza necesară pentru deprinderi corespunzătoare. De asemenea, întreprinderile care patronează unitățile școlare, în multe cazuri nu le patronează de fapt. Li se prezintă tinerilor o expoziție sau sînt duși în ateliere să vadă doar utilajele moderne. Aceasta nu este suficient. **Întreprinderea** care patronează școli trebuie **să se ocupe foarte serios de dotarea acestora, ca și de celelalte laturi ale pregătirii elevilor.**

> „Dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării impune măsuri hotărîte pentru ridicarea nivelului general al învățămîntului, pentru pregătirea forței de muncă, creșterea calificării și organizarea reciclării oamenilor muncii din toate domeniile de activitate".
>
> (Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.)

O altă problemă se referă la faptul că deși avem oameni care ar dori să se pregătească, dar care nu au lucrat pînă acum în cîmpul muncii, **indemnizațiile** care li se acordă nu sînt întotdeauna suficient de stimulative. Acest lucru s-ar putea rezolva, zic eu, de la o ramură la alta, în funcție de deficitul de cadre existent sau estimat, acordîndu-se indemnizații diferențiate.

Cred totodată că trebuie să acordăm o atenție mai mare organizării corespunzătoare a locurilor de muncă. Nu în toate cazurile maiștrii se ocupă suficient de locurile de muncă de care răspund, deși aici nu este vorba de problema fondurilor, ci de o mai bună organizare.

În încheiere, aș dori să mă refer și la **problema forței de muncă feminine.** În acest domeniu avem rezultate bune. Procentul pentru anul acesta a fost depășit, realizîndu-se 34 %. Se mai mențin însă și unele carențe. Conducerile întreprinderilor au unele rețineri îndeosebi în redistribuirea forței de muncă masculine care lucrează în locuri de muncă accesibile tinerilor. Organele sindicale acționează în această direcție dar este necesară unirea eforturilor tuturor factorilor responsabili pentru îndeplinirea prevederilor programelor de atragere în producție a forței de muncă feminine.

Sorin Constantin ILICEA: Propuneri rezultate din experiența de producție

EXPERIENȚA centralei noastre din actualul cincinal în privința asigurării cu cadre a noilor obiective ne permite să privim cu încredere acțiunile viitoare.

În general, apreciez că **sistemul de pregătire profesională a cadrelor a fost corespunzător pentru etapa pe care am parcurs-o.** În viitor sînt necesare însă și anumite perfecționări. Astfel, în cazul muncitorilor calificați consider că este necesar ca pregătirea acestora să se facă exclusiv din rîndul absolvenților primei trepte de liceu, prin cursuri de calificare de scurtă durată, cărora să li se predea obiectele strict necesare bunei desfășurări ulterioare a activității profesionale : tehnologia meseriei, protecția muncii etc. Pregătirea acestor muncitori este necesar să se facă prin cursuri cu scoatere din producție, pentru toate meseriile, în centre de calificare organizate de Departamentul Industriei Alimentare, după terminarea cursurilor teoretice (în care timp se efectuează și pregătirea practică de inițiere) absolvenții urmînd să facă practică cel puțin 6 luni în cadrul unei unități existente, cu experiență, fiind retribuiți din cheltuielile pentru pregătirea cadrelor, dimensionate corespunzător nevoilor. Recrutarea cursanților cred că trebuie efectuată exclusiv din zona unde urmează să intre în funcțiune obiectivul respectiv.

În ce privește **cadrele cu pregătire superioară,** consider că ar fi necesară o prerepartizare a acestora, pentru ca proiectele de diplomă să fie legate organic de specificul de producție al unităților unde urmează să fie repartizate ulterior. Totodată, pentru toate cadrele de execuție cu pregătire superioară se impune repartizarea definitivă cu cel puțin un an înainte de intrarea obiectivului industrial în producție, în această perioadă ele urmînd să fie retribuite, de asemenea, din cheltuielile pentru pregătirea cadrelor, afectate în dimensiune corespunzătoare.

O atenție deosebită trebuie acordată și forței de muncă încadrată la unitățile noi care provin din alte localități, în special, în privința asigurării condițiilor de locuit corespunzătoare ; în această direcție un ajutor prețios pot să-l ofere consiliile populare ale localităților respective. După opinia mea, asigurarea condițiilor de locuit în localitățile unde funcționează obiectivele industriale este unul din principalii factori favorizanți ai stabilității cadrelor. De asemenea, ținînd cont de faptul că o cauză a fluctuației cadrelor cu pregătire superioară o constituie aceea că unuia dintre soți (în cazul celor căsătoriți) nu i se asigură condiții de încadrare corespunzătoare, apreciez că este necesar ca organele locale să acționeze mai energic și cu promptitudine în această direcție.

O atenție mai mare trebuie acordată totodată **compartimentelor de personal-învățămînt,** încadrării lor cu personal cu pregătire superioară corespunzătoare, care să urmeze în prealabil un curs de specializare în problemele specifice acestor compartimente.

Ion TOMIȚĂ : Indicatori diferențiați pentru compartimentele de personal

IMPORTANȚA care este acordată asigurării cadrelor pentru noile obiective în cadrul ministerului nostru este subliniată, între altele, și de următoarele două aspecte. În primul rînd, Biroul executiv al ministerului analizează trimestrial modul cum se realizează pregătirea forței de muncă. În al doilea rînd, printr-un ordin al ministrului a fost stabilit (ca metodologie de lucru) un program de pregătire cu forță de muncă pentru fiecare unitate nouă, detaliat de la muncitor pînă la director. La nivel de minister avem o rezervă de cadre, pe sectoare de activitate. În momentul cînd a apărut lista de la serviciul de prognoză, conducerea direcției se îngrijește pentru asigurarea directorilor, inginerilor șefi, șefilor de secții. Ei au responsabilitatea cea mai mare pentru pregătirea cadrelor în sectorul respectiv.

Dacă actualmente pregătirea muncitorilor calificați o facem, în proporție de 37—38% prin școli, la sfîrșitul lui 1980 prin aceste forme vom califica circa 75—80%. În cele două cincinale — 1971—1975 și 1965—1970 chimia a investit 400 milioane lei în construcțiile școlare, în asigurarea bazei tehnico-materiale, aspect ce reflectă importanța ce o acordăm acestor forme de calificare profesională.

Dat fiind faptul că pregătirea operatorilor chimiști în uzine este o practică observatorie, am căutat să organizăm unele **laboratoare tehnologice** unde elevii fac practică efectiv pe instalații. Școlile noastre de chimie din București, Iași, Victoria etc., realizează producție chimică efectivă. Astfel, în anul 1973—1974 am avut o producție școlară de 10 milioane lei, în 1974—1975 — de 24 milioane lei, din care jumătate producție mecanică, jumătate chimică.

O altă problemă care este bine să fie reținută, este cea a forței de muncă feminine. Avem stabilit în program ca în 1980 acestea să reprezinte circa 40% din totalul forței de muncă utilizate. (La ora acuală avem 29-30%).O atenție mai mare trebuie acordată popularizării corecte și complete la nivelul școlii generale, a ramurii noastre spre a nu se mai petrece situații ca cele de azi, cînd datorită opiniei greșite conform căreia în ramura chimiei locurile de muncă ar fi numai în laboratoare, ne trezim cu situația că pe parcurs numărul fetelor care trec din treapta I în a II-a se reduce foarte mult.

Nu trebuie neglijate nici alte aspecte : excedentul de muncitori care provine din nepunerea în funcțiune la termen a noilor obiective ; redistribuirea absolvenților școlilor profesionale pentru acoperirea deficitelor la unele unități ; asigurarea pentru tinerii absolvenți a unor bune condiții sociale (cămine de nefamiliști, posibilități de distracție etc.) ; o mai mare diferențiere a retribuțiilor în funcție de dificultățile diferitelor meserii.

Ar trebui totodată mai mult cointeresate compartimentele de personal din noile unități. Propun în acest sens ca cel puțin în cazul unităților noi, acordarea retribuției lucrătorilor din acest compartiment să fie condiționată de modul în care ele își îndeplinesc atribuțiile, prin stabilirea ca, între cei patru indicatori actuali să figureze și un indicator referitor la asigurarea forței de muncă. Este vorba deci de o **diferențiere a indicatorilor în funcție de felul activității desfășurate de compartimentele respective.**

Vasile PAȘCANU : Soluții eficiente de realizare a orientării profesionale

PRIN măsurile luate la nivel de întreprinderi, centrale și minister s-a reușit ca în 1974 să se realizeze în bune condiții programul de pregătire a cadrelor ; în 1975, pînă la sfîrșitul primului trimestru, peste 78% din numărul anual de muncitori ce trebuie calificați în cadrul întreprinderilor au fost cuprinși în cursurile de calificare. La acest rezultat a contribuit devansarea cursurilor prevăzute pentru 1975 încă din trim. IV 1974 ; în 1974, în cursurile de calificare au fost cuprinși 19% din muncitorii prevăzuți în programul pe 1975.

La obiectivele noi, pe baza programelor elaborate pentru fiecare investiție, s-au obținut, de asemenea, rezultate bune ; în primul trimestru circa 48% din personalul prevăzut a se asigura pentru întregul an 1975 prin programele de pregătire este de pe acum calificat. Ținînd seama că la sfîrșitul sem. I intră în producție absolvenții școlilor profesionale, rezultă că la jumătatea anului circa 90% din personalul necesar noilor obiective va fi deja asigurat.

Una din problemele de strictă necesitate pentru ministerul nostru este **orientarea profesională :** atît la intrarea în școala profesională cît și în treapta I-a și a II-a a liceului. Pentru aceasta este necesară o activitate intensă din partea cadrelor didactice pentru a dirija în mod eficient aptitudinile elevului. Un instrument util în acest sens s-au dovedit a fi **cabinetele de orientare profesională.** Sînt în curs de organizare deja 9 cabinete de acest fel în cele 48 de unități de învățămînt care funcționează în rețeaua M.E.F.M.C. și o caravană dotată cu aparatură de testare necesară, care să fie utilizată și în cazul recrutării muncitorilor calificați.

O altă preocupare constă în **asigurarea muncitorilor calificați cu cîteva luni înainte de punerea în funcțiune a noilor obiective.** Pregătirea lor se realizează prin însușirea meseriei în cadrul practicii în întreprinderile cu același profil, prin participarea la montajul instalațiilor necesare noilor obiective, ca și prin activitatea acestora în capacitățile noi puse parțial în funcțiune. Apare aici însă o dificultate : muncitorii trimiși să lucreze în fabricile existente în vederea însușirii meseriei sînt cuprinși în numărul mediu scriptic al acestor fabrici, afectează astfel productivitatea muncii acestora și deci nu pot fi repartizați cu ușurință. De aceea, propun să se analizeze de către C.S.P., pe baza experienței de pînă acum, conținutul indicatorului „cadre în formare“ și utilizarea lui pentru pregătirea personalului necesar noilor unități.

Activitatea practică a elevilor din școlile tutelate de ministerul nostru poate fi îmbunătățită în mod esențial. În 1974 am elaborat un studiu din care a rezultat dinamica creșterii productivității muncii a elevilor în următorii 5 ani, creșterea producției școlare și pe această bază sporirea procentului de autofinanțare a școlilor profesionale și a liceelor de specialitate. Acest studiu ghidează planificarea la nivel de școală, centrală și minister. Pentru reușita deplină a practicii școlare este necesară menținerea unei legături strînse cu producția a cadrelor didactice de specialitate. De aceea, începînd cu acest an, ministerul nostru a organizat **perfecționarea obligatorie a cadrelor didactice** de specialitate cu funcția de bază în școală, în domeniul tehnologiei meseriei, direct în fabrici, acolo unde latura tehnică se îmbină organic cu producția.

De asemenea, experiența de pînă acum dovedește **necesitatea conlucrării strînse între întreprindere, școală și facultate,** condiție esențială pentru formarea muncitorului, dar și a cadrului tehnic de dirijare a procesului de producție. Nu putem accepta ca în facultățile de profil să intre într-o proporție insuficientă absolvenții liceelor de specialitate. De aceea, depunem eforturi ca viitorul inginer să fie un cadru care îmbrățișează meseria cu dragoste, încă din liceu, să întărim legătura între liceele de specialitate și facultățile de profil. Un sprijin prețios putem primi din partea Ministerului Educației și Învățămîntului prin repartizarea la liceele de specialitate a unor cadre de predare cît mai bine pregătite, care să asigure elevilor cunoștințe solide în domeniul matematicii, fizicii etc, adică pentru disciplinele solicitate la admiterea în facultățile de profil.

În încheiere apreciez pozitiv cadrul asigurat de redacția „Revistei economice“ și valoarea schimbului de experiență realizat în domeniul pregătirii cadrelor necesare noilor obiective.

Maria CIOCAN : Muncitorii în formare — o măsură în curs de generalizare

SE PUNE tot mai frecvent întrebarea cum să pregătim cadrele pentru întreprinderile noi : prin transfer organizat, prin școli sau prin cursuri de calificare ?

Hotărîrea Consiliului de Miniștri privind întocmirea graficelor de asigurare cu forță de muncă în momentul aprobării investiției răspunde, în principiu, la această întrebare. Pe lîngă aceasta trebuie să știm însă și ce trebuie să cunoască muncitorii ce vor exploata utilajele și instalațiile noului obiectiv pentru a întocmi și adopta programele în mod corespunzăor. Graficele întocmite inițial (în momentul aprobării investiției) vin la ministerul nostru aprobate și rămîn în această formă. De aceea propunem ca odată cu graficele să se elaboreze și un material documentar, care să specifice utilajele din dotare, fluxurile și procedeele tehnologice ce trebuie cunoscute de fiecare muncitor. Uneori nici profesorii nu cunosc tehnologiile noi. Prin grija ministerelor, ar trebui să existe manuale pe meserii, material bibliografic. Manualele pentru cursurile de calificare trebuie să fie altele și altfel concepute decît cele pentru școlile profesionale.

Pentru majoritatea obiectivelor industriale ministerul de resort stabilește un număr de muncitori : la nivelul întreprinderii acesta nu se realizează, fapt arătat și de tovarășul T. Ciudin. Sau muncitorii pregătiți nu pot fi reținuți pentru că nu au intrat în funcțiune la termen obiectivele respective. Ar trebui ca acești muncitori să fie reținuți chiar dacă vor fi înscriși la cursuri de perfecționare. Apreciez că se pierde mai mult prin plecarea lor.

O altă problemă este cea legată de muncitorii care absolvă școli profesionale și care trecuți în producție nu dau rezultatele scontate, fie datorită faptului că n-au fost pregătiți temeinic, fie din cauza unor situații neprevăzute (de exemplu, ei sînt pregătiți prin anumite cursuri pentru unele meserii ulterior fiind folosiți în alte meserii; ori obiectivul n-a intrat în funcțiune la termenul planificat etc.) Una din căile de rezolvare a acestei situații poate fi considerată cea introdusă în urmă cu cîțiva ani : apariția categoriei de muncitori în formare. Aceștia au apărut dintr-o necesitate practică, cu ocazia reprofilării unor întreprinderi, fiind utilizați conform necesităților acestora. Este imperios necesar să analizăm în continuare folosirea în mai mare măsură a acestei categorii de personal. Pentru 1975 măsura a fost extinsă în alte două ministere economice, în 1976, prin proiectul de plan, fiind propusă utilizarea ei, în plus, la alte 6—7 ministere. În continuare, ne revine sarcina ca împreună cu cele două ministere constructoare de mașini să studiem această experiență și să aducem precizări modului în care pot fi utilizați muncitorii în formare, așa încît să nu li se creeze probleme întreprinderilor sub aspectul grevării indicatorilor de eficiență.

Ion ORBEȘTEANU : Repartizarea absolvenților

UNA din problemele fundamentale asupra căreia trebuie să ne îndreptăm atenția este **definirea muncii în noile condiții de dotare a economiei,** a introducerii accelerate a progresului tehnic în special în perspectiva viitorului cincinal. Amploarea industriei este alta acum. Trebuie să facem ceea ce trebuie făcut. Avem forță de muncă pregătită ca număr peste plan, dar nu realizăm întotdeauna nivelul productivității.

În cincinalul următor, în cadrul ministerului nostru vor fi date în exploatare încă

53 unități noi, iar cele existente se vor dezvolta. În toate unitățile va trebui să existe o **corelare mai bună între categoria medie a lucrărilor și ciștigul mediu al muncitorilor.** Sint numeroase pîrghii asupra cărora trebuie acționat : pregătirea fabricației, echiparea cu S.D.V.-uri, concepția tehnologică, pentru a înlătura condițiile grele de muncă și cauzele care generează existența unor meserii deficitare. Ce am făcut noi și ce ar mai trebui să facem în această direcție ? Iată o intrebare la care aș vrea să mă refer foarte succint.

Pentru ca produsele proiectate, inglobind tehnica cea mai nouă, să intre mai rapid în fabricație, în producția de serie a intreprinderilor, institutele noastre de cercetare-proiectare au primit sarcina ca cel puțin 25—30% din capacitatea lor să și-o orienteze către domeniile amintite. Ele trebuie să creeze în special intreprinderilor noi condițiile corespunzătoare în ceea ce privește pregătirea producției, pentru ca atunci cînd intră în funcțiune să aibă posibilitatea să beneficieze de un nucleu de muncitori de bază formați aici, care la declanșarea producției să poată lucra la productivitatea planificată.

Am constatat că există o lacună în pregătirea absolvenților învățămîntului superior, care își însușesc o anumită concepție în universitate și alta găsesc în unitate. Or, acest lucru nu va putea fi realizat decit prin integrarea organică, efectivă a învățămîntului cu producția.

De asemenea, modul de repartizare a absolvenților învățămîntului superior în intreprinderi a creat pentru institutele de cercetare-proiectare o situație dificilă în ce privește asigurarea lor cu cadrele necesare. Ar trebui cred, ca institutele de cercetare-proiectare să fie beneficiare și în continuare a unor absolvenți care să facă o muncă de concepție : aceștia să primească deci repartiție pe institut și nu pe întreprindere. După stagiul de trei ani în intreprindere, absolvenții ar trebui să se întoarcă în institutul în care au fost repartizați inițial. Actualmente acest lucru este dificil de realizat. De pildă, Institutul de cercetări electronice, a avut 600 locuri pe trimestul I 1975 pentru dezvoltarea activității lui de ansamblu. Dar nu a putut să găsească personal superior calificat care să fie atras în institut. S-au organizat concursuri, au fost declarați admiși o parte din cei care s-au prezentat, însă întreprinderile nu le-au dat transferul.

În legătură cu **practica școlară** aș dori să fac propunerea de a se constitui **la nivelul economiei naționale un organ de coordonare. Să transformăm practica școlară intr-o activitate organizată,** să se urmărească eficiența, complexitatea produselor care trebuie realizate în aceste ateliere școlare.

În ce privește **nucleul de conducere a întreprinderii** trebuie spus că actualele modalități practicate nu rezolvă în totalitate această problemă, deoarece, cei desemnați să se ocupe de investiția respectivă preiau această lucrare abia în faza de aprobare a indicatorilor. După părerea mea, cel puțin directorul și inginerul șef ar trebui să preia noul obiectiv de la tema de cercetare. Aceștia să fie numiți deci, să fie trimiși la specializare, la contractare, să vadă ce au de făcut, să lucreze efectiv la definitivarea proiectului, la realizarea efectivă a investiției, pentru a conduce în cunoștință de cauză, pentru a putea avea responsabilitate deplină în toate domeniile, inclusiv cel al asigurării cu forța de muncă corespunzătoare.

Mihail PORCILĂ: Cum poate fi efectuată recrutarea zonală a forței de muncă

ASIGURAREA forței de muncă atit pentru obiectivele existente, cît și pentru cele noi constituie una din preocupările majore și în cadrul ministerului nostru. Modul de acțiune este diferențiat, intre altele, în funcție de natura și domeniile de activitate, dar și de specificul zonei în care intreprinderile sint amplasate. Aș vrea să pornesc de la un exemplu specific pentru modul nostru de acțiune : obiectivul din Călărași. Ne-am deplasat pentru a asigura forța de muncă necesară a fi calificată în județul Ialomița, analizind situația populației școlare după examenele de admitere. Am fost în circa 30—40 de sate. După aceea, am procedat la o selectare a celor necuprinși în formele de școlarizare ulterioare, recrutindu-i pentru școlarizare la Reșița și Hunedoara, unde avem centre de pregătire cu mare capacitate, cu experiență, și unde am putut să asigurăm cursanților un contact nemijlocit cu tehnologia modernă, similară sub multe aspecte celei cu care urmează a fi confruntați ulterior, la Călărași. După terminarea pregătirii, absolvenții sint încadrați în unitățile existente din Hunedoara, Reșița etc., ciștigînd experiență, iar în momentul în care avem nevoie de ei ii aducem la Călărași. Referindu-mă la specificul obiectivului trebuie arătat că deși tehnologia este asemănătoare în general cu cea care există în alte întreprinderi, totuși, tehnicitatea, nivelul de cunoștințe care se solicită este altul. În funcție de aceasta căutăm să asigurăm și forme de pregătire cit mai corespunzătoare oamenilor : prin școli profesionale sau liceu, în funcție de capacitatea existentă, restul fiind pregătiți prin cursuri de calificare. Se mai ridică și o serie de alte probleme: cea a nucleelor de bază, a muncitorilor cu experiență, a centrelor din care se asigură lucrători cu înaltă calificare pentru obiectivele noi, a posibilităților înlocuirii celor care se iau de aici, aspectul asigurării condițiilor sociale.

Ion TĂCUTU: Activitatea de personal-invățămint: administrativă sau tehnico-economică?

ÎN PRIMUL rind, aș vrea să evidențiez opinia ministerului nostru în legătură cu eficiența diferitelor forme de pregătire profesională. Actualul sistem de pregătire a cadrelor, la baza căruia stau documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1973 și ale Congresului al XI-lea al P.C.R., va corespunde nevoilor industriei constructoare de mașini grele mai bine decît cel precedent. Avantajele sale decurg din introducerea învățămîntului general obligatoriu de 10 clase și a orientării profesionale intensive a elevilor în ultimii 2 ani (treapta I de liceu). Ele vor permite ca la diferitele forme de pregătire a muncitorilor (școlile profesionale, ucenicie, cursuri de calificare) precum și la angajările directe, să vină candidați mai bine pregătiți și cu o virstă care să le permită o mai rapidă și temeinică însușire a meseriei. Pentru a face acest sistem și mai eficient apreciem că este necesar să fie imbunătățită metodica instruirii practice și teoretice în domeniul meseriei, în sensul de a se pune accentul îndeosebi pe demonstrații, pe aplicații, pe exerciții și pe utilizarea eficientă a timpului afectat instruirii pentru a elimina situații ca cele de azi cînd tinerii „se instruiesc“ asistindu-i pe muncitori sau cînd la o singură mașină sînt repartizați pentru instruire prea mulți tineri. Asemenea situații ca și cele în care unii profesori predau unele obiecte de specialitate exagerînd cu prelegerile, teoretizind excesiv, trebuie să dispară.

Al doilea aspect se referă la acțiunile care apreciem că trebuie intreprinse pentru acoperirea deficitelor de cadre și înlăturarea factorilor care generează sau favorizează fluctuația. În legătură cu acoperirea deficitelor de cadre principalele direcții în care trebuie concentrate eforturile sînt, intr-o formulare succintă, următoarele : a) stabilirea concretă și periodică a necesarului pe meserii și specialități ; b) stabilirea muncitorilor necesari acoperirii deficitelor la meseriile depistate, a căilor de asigurare a lor; c) pregătirea (calificarea) unui excedent de cadre pentru aceste meserii, prin cursuri de calificare cu participare în producție — pentru necesitățile imediate ca și prin școli — pentru necesitățile de perspectivă ; d) crearea unor condiții mai avantajoase pentru muncitorii din meseriile deficitare.

Ce trebuie făcut pentru înlăturarea factorilor care generează sau favorizează fluctuația ? Cred că prima direcție de acțiune ar constitui-o **pregătirea necesarului de cadre, în toate meseriile, de către toate ministerele interesate.** (În prezent, de pildă, strungarii sint pregătiți, practic, numai în cadrul M.I.C.M.G. și M.I.C.M.U.E.). În același timp, conducerile unităților economice ar trebui să se preocupe în mai mare măsură de aspectul creării condițiilor de muncă și sociale corespunzătoare. Avem în vedere atit căminele și cantinele, cit și incredințarea spre executare a unor lucrări pe măsura pregătirii, asigurarea S.D.V.-urilor necesare realizării sarcinilor, crearea unui climat propice integrării tinerilor și care să-i rețină, în general, pe toți muncitorii la locurile lor de muncă. Nu trebuie neglijate nici alte aspecte cum sint cel al asigurării ciștigului corespunzător, diferențiat; antrenarea acestora în cursurile de perfecționare profesională; construirea noilor obiective cu prioritate în zonele excedentare în forță de muncă; amplasarea în aceleași orașe a unor intreprinderi care să absoarbă atit forța de muncă masculină cît și cea feminină etc.

AU PARTICIPAT :

- **Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale :**
  - — Nicolae Drijman, adjunct de șef de secție ;
  - — Teodor Ciudin, activist ;
- **C.C. al U.T.C. :**
  - — Dionisie Balint, secretar ;
- **Uniunea Generală a Sindicatelor din România :**
  - — Sabin Pop, adjunct al președintelui Consiliului pentru problemele economice ;
  - — Ion Tilincă, activist ;
- **Comitetul de Stat al Planificării :**
  - — Lazăr Văceanu, director adjunct ;
  - — Mihail Tănase, economist ;
- **Ministerul Muncii :**
  - — Victor Drăgoiu, director adjunct ;
  - — Viorel Micu, metodist principal ;
- **Ministerul Educației și Învățămîntului :**
  - — Maria Ciocan, inspector principal :
- **Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii :**
  - — Grigore Dunca, șef serviciu ;
  - — Ion Orbeșteanu, șef serviciu ;
- **Ministerul Industriei Ușoare :**
  - — Eliad Iacobeanu, director adjunct ;
  - — Cezarina Marin, șef serviciu ;
- **Ministerul Industriei Chimice :**
  - — Dumitru Rizescu, inspector general ;
  - — Ion Tomiță, șef serviciu ;
- **Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele :**
  - — Adrian Prodan, șef serviciu ;
  - — Ion Tăcutu, șef serviciu ;
  - — Mihail Porcilă, inginer :
- **Ministerul Industriei Metalurgice :**
- **Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor :**
  - — Traian Negruțiu, șeful corpului de control al ministrului, ing. Sorin Constantin Ilicea ;
- **Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții :**
  - — Vasile Pașcanu, director adjunct

O atenție deosebită trebuie acordată și ridicării eficienței activității compartimentelor de personal-învățămînt din centrale și intreprinderi, care, actualmente, cel puțin în ceea ce privește M.I.C.M.G., sint încadrate insuficient față de volumul, complexitatea și importanța lucrărilor necesare de efectuat.

Este necesară, de aceea, cred, elaborarea unor normative în baza cărora aceste compartimente să poată fi încadrate cu numărul necesar de lucrători. Activitatea de personal este considerată în prezeent **muncă administrativă,** motiv care face extrem de dificilă recrutarea de lucrători în aceste compartimente. Considerarea acestei activități ca **muncă tehnico-economică** ar facilita în mod simțitor organizarea și întărirea acestor compartimente. Este necesar totodată să se organizeze mai eficient perfecționarea personalului din aceste compartimente, pe probleme specifice, la diferite niveluri, atit pe plan central cit și pe plan local.

Dezbatere consemnată de

Iulian BĂDIN
Ion MANEA

În numărul viitor al revistei vom publica celelalte opinii ale participanților la dezbatere.

TEORII
IDEI

IDEOLOGIE — POLITICĂ — EDUCAŢIE

Comunitatea de viaţă economică a naţiunii socialiste — condiţie hotărîtoare a progresului multilateral

REALITĂŢILE întruchipării socialismului într-un număr important de ţări confirmă teza materialist-ştiinţifică potrivit căreia socialismul, schimbînd radical fizionomia comunităţii umane, dă o nouă strălucire naţiunii, implică o veritabilă renaştere naţională.

Pe baza analizei materialist-dialectice şi istorice a dezvoltării contemporane, Programul Partidului Comunist Român arată că „naţiunea, statul naţional — care au jucat un rol de importanţă istorică în progresul general economico-social al omenirii — sînt chemate să aibă şi în continuare, pentru o lungă perioadă de timp, un rol de mare importanţă în societate, în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, pentru lichidarea vechilor relaţii de inegalitate şi aşezarea raporturilor dintre state pe principii noi democratice, de demnitate, egalitate şi dreptate naţională şi socială“ 1).

Schimbînd calitativ conţinutul şi sensul întregii dezvoltări a raporturilor sociale şi naţionale, socialismul a deschis calea pentru realizarea unei autentice integrări naţionale întemeiată pe unitatea economică, socială, politică, ideologică şi morală a poporului în jurul şi sub conducerea partidului, asigurînd condiţiile materiale şi spirituale afirmării nestingherite a forţelor creatoare ale naţiunii. Din ansamblul trăsăturilor caracteristice ale naţiunii socialiste, care, în integralitatea lor, asigură coeziunea ei structurală, în acest cadru limitat vom analiza comunitatea de viaţă economică *avînd în vedere rolul determinant al acesteia în ultimă instanţă, în raport cu celelalte determinante calitative ale structurii comunităţii umane naţionale.*

„O continuare a tradiţiilor păstrate în insuşi singele poporului nostru“

COMUNITATEA de viaţă economică, ca trăsătură caracteristică fundamentală a naţiunii reprezintă, în concepţia marxist-leninistă, ansamblul de activităţi şi legăturii economice, istoriceşte constituite, în cadrul unei grupări etnice, pe un anumit teritoriu şi în condiţiile unei pieţe unitare şi ale sistemului economiei naţionale. Relevînd rolul determinant al factorului economic în procesul formării şi dezvoltării naţiunilor, V. I. Lenin înţelegea prin el atît relaţiile de producţie cît şi viaţa economică alcătuită din industrie, agricultură, comerţ, finanţe etc.

Comunitatea de viaţă economică a naţiunii române, coeziunea populaţiei au evoluat concomitent cu dezvoltarea lor economică, întemeiată pe nenumărate legături de viaţă şi de tradiţie, pe comunitatea originei etice şi de limbă, pe fondul spiritual, comun, pe aceleaşi aspiraţii de progres. După cum arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu“... *ceea ce a caracterizat întotdeauna (...) viaţa şi luptele românilor au fost legăturile strînse, permanente între voievodatele de pe acest teritoriu, apoi dintre Ţara Românească, Moldova, Transilvania şi Dobrogea“ 2). (...) „Socialismul pe care îl edificăm se bazează pe tot ceea ce a avut şi a creat mai bun poporul nostru, fiind o continuare a tradiţiilor păstrate în însuşi sîngele poporului nostru“ 3).*

Împlîntate în sîngele, conştiinţa şi spiritul întregului nostru popor, idealurile unităţii ţărilor româneşti şi formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei şi-au găsit concretizare în procesul de reînchegare teritorială într-un stat naţional unitar, care transformîndu-se structural în condiţiile socialismului, şi-a dobîndit independenţa şi suveranitatea deplină. În procesul prefacerilor radicale instituite de revoluţia şi construcţia socialistă, comunitatea de viaţă economică a naţiunii — concepută atît ca sistem de raporturi sociale între oameni cît şi ca sistem economic cuprinzînd ramurile economiei naţionale, organismul economic propriu, condiţiile producţiei materiale, experienţa de producţie etc. — este elementul fundamental care suferă transformări radicale şi care determină, în ultimă instanţă, schimbarea conţinutului şi a rolului tuturor celorlalte trăsături generale ale naţiunii.

În trecerea de la capitalism la socialism, sistemul economic cu ramurile şi condiţiile producţiei materiale este preluat de către naţiunea socialistă, dezvoltîndu-l în conformitate cu scopurile sale sociale şi naţionale, concomitent cu înlăturarea bazei economice burgheze şi constituirea bazei economice socialiste. Economia socialistă se structurează ca un tot unitar, ca un sumum de relaţii economice bazate pe unitatea tuturor întreprinderilor şi unităţilor economice, a tuturor organizaţiilor economice de pe întreg cuprinsul ţării care se constituie într-o legătură dialectică internă. În felul acesta economia socialistă ca un complex economic naţional reprezintă o economie naţională ridicată la un înalt grad de unitate şi este şi teoretic şi practic incompatibilă cu ideile acelor economişti care preconizează crearea unor aşa zise „complexe internaţionale teritoriale“, idei care nu se justifică pentru nici-o cerinţă legică a dezvoltării economice şi sociale. Comunitatea de viaţă economică a naţiunii noastre, dimensionată la scara socialismului, dar menţinînd o serie de coordonate istorice şi naturale, îmbinate cu structura armonioasă a peisajului teritorial românesc, a dus la acumularea unei experienţe proprii vaste, a permis adăugarea a noi contribuţii la dezvoltarea avuţiei naţionale, oferind celor care de peste două mii de ani făuresc bunuri materiale pe aceste meleaguri o viaţă liberă, demnă şi tot mai îmbelşugată.

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român făcînd bilanţul realizărilor obţinute de poporul nostru, orientează activitatea naţiunii noastre socialiste spre realizarea unui progres accelerat al forţelor de producţie care să situeze România în următorul sfert de veac în rîndul ţărilor dezvoltate ale lumii. Potrivit acestor orientări Programul şi Directivele prevăd direcţiile de creştere a avuţiei naţionale, a bunăstării naţiunii.

„Unirea eforturilor umane şi materiale ale intregului popor“

DEFINITĂ ca ansamblul valorilor bunurilor materiale, a celor ştiinţifice şi culturale de care dispune societatea, avuţia naţională creşte cu atît mai rapid cu cît creşte volumul producţiei materiale, respectiv posibilitatea societăţii de a acumula mai mult. La rîndul său „un volum sporit al avuţiei are o influenţă hotărîtoare asupra ritmurilor şi proporţiilor dezvoltării economice sociale a ţării, reflectînd în principal creşterea produsului social, a venitului naţional şi, pe această cale, a bunăstării naţiunii 4).

Privit ca un sistem cibernetic, complexul economic naţional se caracterizează prin multiple relaţii de interdependenţă, fiecare schimbare într-un anumit domeniu de activitate determinînd mutaţii cantitative şi calitative în ansamblul societăţii — Tocmai de aceea după cum se arată în Programul partidului, „întreaga dezvoltare economico-socială a ţării se va realiza pe baza planului naţional unic, asigurîndu-se unirea eforturilor umane şi naţionale ale întregului popor în scopul înfăptuirii programului partidului“ 5).

Procesul făuririi şi întăririi comunităţii de viaţă economică a naţiunii noastre socialiste se caracterizează prin înfăptuirea consecventă şi unitară a politicii partidului de dezvoltare şi modernizare a industriei, agriculturii şi celorlalte ramuri ale economiei naţionale, dreptul de decizie şi control aparţinînd organismelor naţionale, poporului nostru însuşi, neputînd fi transferat nici măcar parţial, ca atribuţie suverană sau ca arie de cuprindere teritorială, nici unui organism suprastatal internaţional sau „unor complexe internaţionale“, aşa cum preconizează unii economişti.

Pornind de la importanţa covîrşitoare pe care o are dezvoltarea accelerată a eforturilor de producţie pentru întărirea comunității de viață economică a națiunii, pentru progresul ei multilateral, Partidul Comunist Român devenit factor politic primordial al țării, forță de guvernămînt, a pus în centrul programului său economic industrializarea socialistă a țării, creșterea cu precădere a industriei grele și în primul rînd a industriei constructoare de mașini — ca singură modalitate de ridicare a țării din starea de înapoiere pe care a moștenit-o de la vechiul regim.

Prin trecerea avuției naționale în proprietatea și gestiunea națiunii și instaurarea proprietății socialiste, s-a imprimat *un caracter socialist unitar, pe întreg teritoriul României, vieții noastre economice*, s-a creat posibilitatea dezvoltării ei planificate, în direcția creării unei economii complexe și echilibrate, capabile să valorifice tot mai eficient resursele materiale și potențialul uman al țării, în conformitate cu aspirațiile și interesele vitale ale națiunii. Situația precară[6] a economiei românești, existentă în perioada cînd s-a trecut la construcția socialistă, a pus în fața partidului problema alegerii drumului de trecere rapidă și tot mai eficientă, în condițiile specifice țării noastre, la o economie modernă, corespunzătoare exigențelor noii orînduiri, chemată să asigure cea mai înaltă productivitate a muncii și cel mai înalt nivel de trai cunoscut în istorie.

Drumul spre un asemenea deziderat nu putea fi altul decît cel al industrializării, la nivel național și în mod echilibrat în profil teritorial, ca o activitate deschisă permanent noului, al creării și dezvoltării continue pe baza științei și tehnicii celei mai avansate a tuturor ramurilor industriei și în cadrul acestora a celor de maxim interes economic și social ; construcția de mașini, chimia, metalurgia, energetica ș.a., urmărindu-se asigurarea unei structuri optime, corespunzătoare condițiilor interne și nevoilor încadrării tot mai active a țării în diviziunea internațională a muncii, și obținerea unei înalte eficiențe economice.

Văzute retrospectiv, dezvoltarea României pe drumul industrializării socialiste, experiența ei socială apar ca rezultat al unei evoluții conștiente care a urmărit nu o simplă creștere cantitativă a producției în ramurile tradiționale, ci organizarea și dezvoltarea economiei ca un complex unitar de activități productive, integrat organic în condițiile concrete ale societății românești, în cadrul teritorial național, în progresul rapid al națiunii române, aflate în plin proces de transformare socialistă.

Dacă opțiunea pentru industrializare s-a cristalizat în procesul luptei împotriva acelora care susțineau teza potrivit căreia România este sortită să rămînă o țară agricolă, problemele practice ale reorganizării industriei existente și mai ales ale făuririi și amplasării noilor ramuri industriale s-au dovedit destul de complicate, angajînd și o răspundere pe măsura lor. Pornind hotărît la zidirea României noi, poporul nostru, condus de partid, dăruindu-se muncii cu întreaga sa ființă și energie, a desfășurat o uriașă activitate creatoare, urcînd an de an noi trepte pe scara progresului, modificînd continuu locul și rolul României în lume. Caracteristica dominantă a schimbărilor survenite în ultimul sfert de veac o constituie dublarea în medie la cinci ani a producției industriale, îmbunătățirea calitativă a structurii industriale, sporirea accentuată a ponderii industriei în ansamblul economiei naționale și teritoriale. În cei peste 25 de ani de economie planificată, producția industrială a României s-a dezvoltat într-un ritm mediu de aproximativ 14 la sută, fiind în prezent de peste 30 de ori mai mare decît în 1947. Industria României produce anual circa 10 milioane tone de oțel față de 284 000 în 1938 ; creează peste trei cincimi din venitul național, asigură circa două treimi din necesarul de utilaje și mașini. Întreaga producție industrială a României din 1938 se obține astăzi în 11 zile. În anul 1980 producția industrială din 1938 se va realiza într-o săptămînă, iar la sfîrșitul deceniului viitor în aproximativ 3 zile[7].

Procesul industrializării s-a împletit organic cu dezvoltarea corespunzătoare a tuturor ramurilor economiei naționale, determinînd schimbarea continuă a locului pe care acestea îl aveau în structura producției sociale, în perioada antebelică. Profunde transformări înnoitoare a cunoscut agricultura — ramură de bază a economiei românești, care în trecut avea un nivel scăzut de dezvoltare, o slabă înzestrare tehnică și producții foarte coborîte la hectar. Transformarea socialistă a agriculturii, trecerea țărănimii de la mica gospodărie la marea producție socialistă, prefacerea revoluționară profundă în viața social-economică a satului românesc au deschis perspectiva ridicării agriculturii românești la nivelul atins de statele avansate. S-a creat în agricultură o bază tehnică-materială, în continuă extindere, înzestrarea ei cu utilaje moderne, dezvoltarea mecanizării și chimizării, extinderea irigațiilor ș.a., constituie direcții de adaptare a agriculturii românești la cerințele progresului actual.

Crearea marii producții agricole socialiste, modernizarea ei continuă au făcut posibilă creșterea necontenită a producției agricole, care anul trecut a însumat aproape 16 milioane de tone cereale, întrecînd de aproape 3 ori producția agricolă globală din anul 1938.

Transformări calitative importante au avut loc și în celelalte ramuri ale economiei naționale, în construcții, transporturi, comerțul interior și exterior. Succesele obținute în aceste domenii reflectă întărirea comunității de viață a națiunii, a creativității sporite a poporului nostru, reflectată în schimbările calitative din economie, extinderea pieței noastre interne, precum și creșterea accesului și competitivității mărfurilor românești pe piața externă.

Rezultă că, în funcție de exigențele revoluției științifice și tehnice, de situația istorică concretă, națiunea română, pe măsura devenirii ei socialiste, prin conducerea întregii economii și a teritoriului național într-un sistem unitar, a transformat înfățișarea țării. „Dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România a devenit în mai puțin de 25 de ani o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, în plină dezvoltare — organizată pe baza cuceririlor științei și tehnicii moderne“ [8].

Dezvoltarea și modernizarea continuă pe temeiuri socialiste a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale au transformat viața economică a națiunii române, consolidîndu-i caracterul unitar, armonios și cu largi prespective de dezvoltare. Aceasta, deși solicită eforturi stăruitoare din partea întregii națiuni, este singura cale pentru consolidarea independenței și suveranității naționale. România a cunoscut vreme de secole dominația străină datorită căreia a fost împiedicată în dezvoltarea ei economică normală, rămînînd din acest punct de vedere în urma altor țări ; ea „și-a cucerit de fapt independența reală abia aproape cu 30 de ani în urmă și de aceea dorește să realizeze o asemenea dezvoltare încît să asigure poporului independența economică și politică, condiție de bază a progresului în toate domeniile“ [9]. Progresul accelerat de industrializare și diversificare a economiei naționale, intensificarea legăturilor dintre diferitele ramuri ale complexului național unitar, progresul general pe care l-au înregistrat învățămîntul și cultura sub impulsul dezvoltării generale a societății socialiste au determinat schimbări substanțiale în structura internă a națiunii române consacrînd-o ca națiune socialistă în curs de omogenizare socială. Într-una din lucrările sale Marx arăta că : „Întreaga structură lăuntrică a națiunii depinde de dezvoltarea producției ei și a relațiilor ei interne și externe“ [10].

Reflectînd noul tip de orînduire social-economică, comunitatea de viață economică în noile condiții și relații de producție, gradul de diversificare a diviziunii sociale a muncii, precum și modul de ocupare a populației active, structura socială a națiunii socialiste române cuprinde clase și categorii sociale prietene aflate într-un proces continuu de mobilitate macrosocială și microsocială, pe drumul formării poporului muncitor unic și-a proprietății unice socialiste, la nivelul întregii națiuni și în cadrul întregului complex economic și social de pe teritoriul național.

„Egalitate deplină între națiuni și state, respectarea intereselor naționale ale fiecărui popor“

PROFUNDELE transformări de ordin economic, politic, spiritual petrecute în condițiile socialismului, dezvoltarea vieții economice și spirituale, continua întărire a statului, a suveranității sale pe plan intern și extern, asigurarea inviolabilității teritoriului, dezvoltarea limbii, culturii și conștiinței naționale, conduc la dezvoltarea tuturor caracteristicilor națiunii socialiste, la schimbarea esenței raporturilor dintre națiuni. Totodată socialismul reprezintă orînduirea capabilă să asigure dreptatea socială și înflorirea multilaterală a vieții materiale și spirituale, să redea popoarelor conștiința unei adevărate renașteri naționale, conștiința clară asupra rostului fiecărei națiuni în lume. Socialismul vizează făurirea unui nou model de civilizație, întemeiată pe idealurile și valorile umaniste ale noii orînduiri. Afirmarea plenară a superiorității socialismului asupra capitalismului, creșterea forței sale de înrîurire asupra dezvoltării omenirii, sporirea prestigiului său sînt legate de eforturile proprii ale fiecărei națiuni pe linia modernizării continue a industriei, accelerării dezvoltării intensive a agriculturii, atingerii unor indici de înaltă eficiență în toate ramurile producției materiale, pe baza punerii în valoare a avuției naționale proprii, a tuturor resurselor de gîndire și creație ale națiunii. Avuția națională, atît în forma ei de bunuri materiale, cît și în cea a patrimoniului cultural, sporește eficient în condițiile în care națiunea se angajează cu toate forțele sale, prin participarea și cooperarea tuturor factorilor sociali care o alcătuiesc la făurirea de noi valori materiale și spirituale pe măsura și la nivelul cerințelor societății socialiste.

În felul acesta, dezvoltarea fiecărei națiuni socialiste se întemeiază pe mobilizarea tuturor forțelor proprii pentru punerea în valoare a resurselor interne, în condițiile dezvoltării colaborării cu celelalte națiuni, în primul rînd cu cele socialiste. În procesul dezvoltării națiunii socialiste se împletesc și se intercondiționează două tendințe obiective : pe de o parte, înflorirea multilaterală a vieții naționale a fiecărei țări socialiste, ca rezultat al dezvoltării noii societăți, iar pe de altă parte, dezvoltarea prieteniei frățești între ele, adîncirea colaborării și cooperării în toate domeniile vieții sociale. Prin asimilarea pe scară largă a cuceririlor revoluției științifice și tehnice, națiunile socialiste găsesc largi posibilități de dezvoltare materială și spirituală spre noi trepte de civilizație comunistă. Astfel, efortul pentru stimularea și asimilarea creației științifice și tehnice devine temelia trainică a sporirii eficienței economice în fiecare țară, a prosperității fiecărei națiuni socialiste. În același timp, rapiditatea și complexitatea dezvoltării științei și tehnicii impun în mod obiectiv îmbinarea eforturilor proprii ale fiecărei națiuni socialiste cu colaborarea și cooperarea largă dintre națiuni, impun cu necesitate schimbul de valori materiale și culturale pe plan mondial.

Preluînd tot ceea ce a fost înaintat în milenara istorie a poporului, națiunea română socialistă, structural modificată și alcătuită din forțe sociale din ce în ce mai omogene, unite prin interese fundamentale comune, prin relații de ajutor reciproc, ajungînd la o strînsă coeziune moral-politică cu largi perspective de dezvoltare în cadrul teritorial propriu, își amplifică colaborarea multilaterală cu toate națiunile. Partidul Comunist Român pornește de la ideea că înfăptuirea cu succes a socialismului și comunismului pe pămîntul României constituie calea primordială prin care națiunea noastră socialistă își aduce contribuția mereu sporită la creșterea influenței și prestigiului socialismului în lume.

Rezolvînd cu pricepere sarcinile mărețe ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, conjugîndu-și eforturile pentru mobilizarea resurselor interne de progres cu avantajele care decurg din participarea activă la diviziunea internațională a muncii, România își sporește an de an posibilitățile sale de cooperare economică și tehnico-științifică cu toate statele participante la activitatea C.A.E.R. cu celelalte state socialiste, cu țările recent eliberate, cu toate țările lumii. Semnificative pentru evoluția ascendentă a schimburilor cu țările membre, sau participante la activitatea C.A.E.R. sînt următoarele date : în perioada 1961—1973 volumul comerțului României cu U.R.S.S. s-a mărit de 2,30 ori, cu R.D. Germană de 3,83 ori, cu R.S. Cehoslovacă de 2,73 ori, cu R.P. Polonă de 6,32 ori, cu R.P. Ungară, de 2,41 ori, cu R.S.F. Iugoslavia de 10.34 ori, cu R.P. Bulgaria de 6,65 ori, cu Republica Cuba de 9,4 ori (1965—1973), cu R.P. Mongolă de aproape 15 ori.

Pe baza generalizării experienței lor pozitive, țările membre ale C.A.E.R. dispun în prezent de un ansamblu de principii, metode și forme concrete de colaborare cuprinse în Statutul și în „Programul complex“ ale C.A.E.R.-ului, ceea ce oferă pentru o perioadă îndelungată modalități echitabile de soluționare constructivă a problemelor majore privind dezvoltarea eficientă a fiecărei economii naționale, pe linia egalizării nivelurilor de dezvoltare și asigurării unui progres rapid al fiecărei țări. „Experiența istorică — se arată în Programul partidului — demonstrează că o conlucrare trainică nu se poate realiza decît pe baza deplinei egalități între națiuni și state, a respectării intereselor naționale ale fiecărui popor“[11].

Pornind de la aplicarea principiilor marxism-leninismului la realitățile contemporane în dinamica lor, Partidul Comunist Român consideră că preocuparea pentru dezvoltarea multilaterală a națiunii socialiste și a statului național independent nu poate fi opusă preocupării de a dezvolta colaborarea, solidaritatea și întrajutorarea între țările socialiste. „Tendința de a contrapune într-o formă sau alta internaționalismul propășirii națiunii și a statului național independent ar fi o gravă eroare care ar aduce mari daune intereselor făuririi socialismului în fiecare țară și, totodată, întăririi solidarității, creșterii prestigiului socialismului în lume“ [12].

În literatura de specialitate apar însă teze ale unor economiști care consideră că, în prezent, în procesul colaborării în cadrul C.A.E.R. ar lua naștere „un complex economic internațional“, „o economie mondială socialistă unică“, „complexe internaționale de producție“ sau „complexe internaționale teritoriale“. Printre tezele privind pretinsa „îngemănare și contopire în perspectivă a economiilor naționale“, într-un „proces unic al reproducției“ se numără și aceea a formării „complexului agro-industrial internațional“ al țărilor membre ale C.A.E.R. Punerea în aplicare a unei asemenea teze care nu este de fapt decît o reeditare a unor teze mai vechi privind „specializarea agroindustrială“, nu ar face decît ca unele țări să se specializeze în producția mijloacelor de producție agrotehnice, altele în agricultură, iar un al treilea grup de țări să prelucreze producția agricolă ceea ce ar echivala practic cu dezintegrarea complexului agroindustrial național. De fapt, întreaga concepție despre formarea unor „complexe internaționale de producție ale țărilor C.A.E.R.“ într-o ramură sau alta presupunre ruperea artificială a unei părți din cadrul complexului economic național. Asemenea teorii păcătuiesc atît din punct de vedere al tezelor materialismului istoric, privind dezvoltarea independentă a națiunilor, preconizînd știrbirea suveranității lor asupra avuției naționale, jignind sentimentele de demnitate și aspirațiile de libertate și unitate ; cît și prin consecințele practice pe care le-ar implica prin „secționarea“ economiilor naționale și conceperea dezvoltării diferitelor zone componente nu în funcție de interesele generale, globale ale economiei fiecărui stat în ansamblul ei, ci doar în raport de interesele „regiunilor integrate“, iar aplicarea lor în viață ar conduce la dezintegrarea economică a unor state. După opinia noastră asemenea concepții nu țin seama de cerințele obiective ale actualului stadiu de dezvoltare a socialismului, contrazic realitatea faptului că țările socialiste străbat în mod obiectiv perioada istorică a dezvoltării, modernizării și întăririi complexelor lor economice naționale în concordanță cu cerințele legice ale edificării societății socialiste dezvoltate și incidenței revoluției științifico-tehnice. Asemenea concepții păcătuiesc și prin aceea că nu țin cont de faptul că, așa după cum arăta V.I. Lenin, deosebirile naționale și statale între popoare dăinuie încă foarte multă vreme „chiar și după înfăptuirea dictaturii proletariatului pe scară mondială“[13]. După cum arată realitățile contemporane, *cadrul național al producției și vieții economice, națiunea și statul național vor reprezenta încă o lungă perioadă de timp, „întreaga epocă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere spre comunism, inclusiv multă vreme în societatea comunistă însăși“*[14]*, singura bază trainică a organizării producției și colaborării economice internaționale.* Este cunoscut faptul că V. I. Lenin ironiza concepțiile după care „statul democrat al socialismului victorios va exista fără frontiere (ca „un complex de senzații“ fără motive), că frontierele vor fi stabilite „exclusiv potrivit necesităților producției“[15]. necesități care, de altfel nu justifică în mod obiectiv ideile economiștilor care preconizează „complexele internaționale de producție“, cu caracter suprastatal.

În prezent și în viitorul previzibil nu poate exista un alt cadru de formare a proporțiilor reproducției în afara complexului național al fiecărei țări ; diviziunea internațională a muncii nu poate exista ca ceva abstract, situat deasupra economiilor naționale ale diferitelor țări.

Orientările și obiectivele stabilite de Congresul al XI-lea al partidului pentru deceniile următoare deschid largi perspective pentru valorificarea superioară a resurselor țării, pentru creșterea puternică a avuției naționale, pentru amplificarea valențelor creatoare ale întregii noastre națiuni și sporirea aportului ei în circuitul mondial de valori.

lector univ. dr. Alexe ANDRIȘ
Academia de studii economice-București

---

[1] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică. București, 1975, pag. 143.

[2] Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la grandioasa adunare populară, consacrată împlinirii a 375 de ani de la prima unire politică a țărilor române și sărbătoririi orașului bimilenar Alba Iulia. Editura politică, București, 1975 pag. 7.

[3] Nicolae Ceaușescu, Opera citată, pag. 7.

[4] Manea Mănescu, Avuția națională a României socialiste, Era socialistă nr. 11, 1975, pag. 9.

[5] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică 1975, pag. 67.

[6] În 1938 România se situa, sub raportul venitului național pe locuitor, pe unul din ultimele locuri din Europa ; aproximativ 78% din populația activă era ocupată în agricultură.

[7] Manea Mănescu, Avuția națională a României socialiste. În „Era socialistă“, nr. 11/1975.

[8] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, București, 1975, pag. 62.

[9] Nicolae Ceaușescu, Interviu acordat revistei „Business Week“, din S.U.A., 19 nov. 1973, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate.. Vol. 9, Editura politică, București 1974, pag. 574.

[10] K. Marx-Fr. Engels, Opere, vol. 3, București, Editura politică, 1958, p. 21-22.

[11] Programul Partidului Comunist Român de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, București, 1975, pag. 144.

[12] Ibidem, pag. 146.

[13] V. I. Lenin, Opere complete, Editura politică, București, 1966, pag. 77.

[14] Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“, Editura politică, București, 1975, pag. 22.

[15] V. I. Lenin, Opere complete, vol. 30, Editura politică, 1964, pag. 21.

FILE DE ISTORIE

Nicolae Kretzulescu — luptător pentru unitatea națională și progresul poporului român

NICOLAE Kretzulescu face parte din pleiada de intelectuali patrioți români care și-a adus o contribuție de seamă la propășirea națională și socială a poporului nostru.

Născut la București în 1812 Nicolae Kretzulescu descinde dintr-o familie cunoscută în Țara Românească atît prin participarea sa activă la viața publică, cît și prin receptivitatea ei la ideile înnoitoare ale timpului. Și-a început învățătura în casa părintească, unde a avut printre dascăli pe cunoscutul francez filoromân J. G. Vaillant. Și-a desăvîrșit-o în străinătate, la Paris, unde între 1834–1839 urmează cursurile Facultății de medicină ; înfăptuirile sale pe acest tărîm au fost remarcabile. Numele dr. Nicolae Kretzulescu — membru al Academiei Române din 1871 — ocupă un loc de cinste în istoria medicinii moderne românești.

Frecventa cercurile politice și cunoștea îndeaproape pe mulți promotori ai progresului social din țara noastră. Era apropiat și cu militanți ca utopistul socialist Teodor Diamant. Evenimentele anului revoluționar 1848 îl atrag cu iuțeală în mijlocul lor.

Unul din frații săi – Dumitru – a făcut parte din grupul de tineri implicat direct în atentatul asupra domnitorului Gh. Bibescu. Nicolae Kretzulescu ia parte activă, împreună cu N. Bălcescu, Ion Ghica și alții la pregătirea revoluției în Țara Românească. La izbucnirea ei el este trimis, în numele conducătorilor revoluției românești, în străinătate pentru sprijin. În schimb îl găsim în calitate de „Revizor pentru administrația din Valahia Mare". După înăbușirea revoluției emigrează la Paris și apoi la Constantinopole. Revine în țară în 1850 și începe să desfășoare o activă viață publică fiind alături de forțele sociale care militau pentru progres social. Evenimentele legate de Unirea Principatelor îl aduc în prim planul scenei politice. Pentru Unire militase și în ea crezuse. „Unirea Valahiei și a Moldovei într-un singur stat a fost totdeauna dorința unanimă a moldovenilor și muntenilor" — spunea el. La trei luni de la proclamarea acestui istoric act Alex I. Cuza încredințează guvernul Țării Românești fraților Kretzulescu : Constantin e numit prim-ministru, iar Nicolae șef al „Departamentului Internelor". Guvernarea lor n-a ținut decît pînă în toamna aceluiași an. Dar a fost — după aprecierea istoricilor — deosebit de fructuoasă.

Sub conducerea lui Nicolae Kretzulescu a fost desființată o instituție a vechiului regim ca Eforia drumurilor și atribuțiile ei trecute în sarcina unei Direcții nou înființate în cadrul Ministerului său. Mai tîrziu din această direcție avea să ia ființă Departamentul Lucrărilor Publice al României. Tot, în acest timp datorită intervenției sale directe, ia ființă Serviciul Central de Statistică al Țării Românești, avînd în frunte pe cunoscutul Dionisie Pop Marțian. Sub ministeriatul lui Nicolae Kretzulescu încep lucrările primului recensămînt modern al populației în țara noastră. În septembrie același an ajunge prim-ministru. Peste o lună demisionează însă. Alex. I. Cuza îl numește, nu după mult timp, Președinte la Înalta Curte de Casație. Dar la începutul lunii iunie 1862 el primește de la Domnitor o scrisoare în care, între altele, se spunea : „avînd nevoie de dv., vă rog să veniți la mine în cel mai scurt timp cu putință. Ultimele evenimente au adus o asemenea confuzie în capetele oamenilor, încît chiar cele mai simple adevăruri sociale au dispărut din judecata publică. Aceste cîteva cuvinte vă arată că vă chem la o convorbire gravă și că astăzi, mai mult ca oricînd, am nevoie de sprijinul oamenilor sinceri și devotați țării, deoarece a venit timpul ca principiile despre care adesea am vorbit împreună să-și găsească în sfîrșit o serioasă aplicare".

Evenimentele de care vorbea Alex. I. Cuza în scrisoare erau legate de atentatul săvîrșit asupra lui Barbu Catargiu, primul-ministru de atunci al Țării Românești, iar întîlnirea solicitată avea drept scop numirea lui Nicolae Kretzulescu în fruntea guvernului. Problemele centrale care stăteau la ordinea zilei erau unificarea administrativă și legislativă a celor două Principate. Soluționarea lor a reclamat eforturi deosebite. Între măsurile luate de menționat : unificarea vămilor, a cursurilor monedelor, centralizarea administrației poștale, unificarea serviciilor centrale de statistică, ș.a. Sub guvernarea lui Nicolae Kretzulescu, din acești ani, s-au întreprins primele acțiuni de bază ale secularizării averilor mănăstirești. La sfîrșitul anului 1863 împrejurările îl silesc să demisioneze. Rămîne în continuare un sprijin apropiat al lui Alex. I Cuza. După lovitura de stat din 1864 Nicolae Kretzulescu este desemnat de domnitor Comisar domnesc, iar apoi Ministru al Justiției și al Instrucțiunii Publice într-un guvern condus de M. Kogălniceanu. Din această perioadă datează organizarea învățămîntului de stat modern în țara noastră edificată pe baza „legii instrucțiunii publice" și pregătită de Nicolae Kretzulescu. Ultimul an de domnie al lui Alex. I. Cuza îl readuce iar în fruntea guvernului. După înlăturarea domnitorului de către „monstruoasa coaliție" Nicolae Kretzulescu avea să fie unul dintre puținii demnitari ai lui Alex. I. Cuza care se va ridica și va apăra pe domnitor și va încerca, în condiții extrem de dificile și sinuoase. să-i ducă opera mai departe. Într-o pledoarie rămasă celebră, asupra domniei lui Alex. I. Cuza, el declara : „Am luat parte activă la afacerile țării mele, am participat la toate actele care au avut de scop a o reorganiza și a o face să se urce acolo unde o chiamă poziția și năzuințele ei ; am lucrat la emanciparea claselor inferioare și am contribuit a face ca țara să reintre în o parte însemnată a bunurilor ei, care erau deținute de călugări greci. Am crezut de datoria mea a respinge calomniile aruncate cu atîta silnicie pe o administrație semănată cu atîtea greutăți..."

Anii care au urmat nu i-au curmat hotărîrea de a milita activ în viața publică. Dar posibilitățile create i-au fost simțitor reduse.

La 26 iunie anul acesta s-au împlinit 75 de ani de la moartea lui Nicolae Kretzulescu. El reprezintă o personalitate de prestigiu în cultura și știința românească și un patriot înflăcărat, luptător pentru unirea și modernizarea statului național român.

dr. Gheorghe DOBRE

RECENZII

Costul și valoarea forței de muncă în capitalismul contemporan

L. STROJA
COSTUL FORȚEI DE MUNCĂ ÎN CAPITALISM
EDITURA POLITICĂ

TOTUL SE SCHIMBĂ în lumea actuală cu viteze nemaipomenite. Schimbările cunoscute de capitalism în forma sa actuală de existență, cea a capitalismului monopolist de stat, n-au rămas fără urme în importanta problemă a repartiției valorii nou create între clasele fundamentale ale societății. Implicații sînt pe multiple planuri și domenii.

Ideologii claselor interesate în menținerea capitalismului au creat veritabile baraje teoretice în calea înțelegerii științifice a celor petrecute în evoluțiile cunoscute de repartizarea valorii nou create. Utilizarea în chip impropriu a noilor fenomene din acest domeniu de către ideologii burghezi a servit la construirea variatelor mituri despre „revoluția în venituri" care ar apropia veniturile muncitorilor de cele ale capitaliștilor, despre „partenerismul social" care i-ar pune pe capitaliști, tehnocrați și muncitori în aceeași condiție socială, care ar asigura fiecărui membru al societății ceea ce i se cuvine în spirit de echitate.

La barajul teoretic amintit se poate răspunde direct, printr-un contrabaraj conceptual. Și replici radicale, marxist-leniniste pe această linie sînt numeroase. Se poate însă răspunde și indirect, printr-o analiză pertinentă a datelor care să pună în lumină modul de funcționare a mecanismelor exploatării capitaliste actuale. L. Stroja — cunoscut critic al teoriilor burgheze și analist al realităților capitalismului — adoptă în lucrarea sa de doctorat cea de-a doua cale. Ea este fructuoasă și rezultatele la care a ajuns autorul pot fi apreciate drept contribuții la investigarea unui gingaș și controversat domeniu al realităților social-economice din capitalismul contemporan.

Nu i se poate reproșa autorului că n-a lărgit investigația la întregul ansamblu de mijloace, măsuri și pîrghii prin care se realizează exploatarea capitalistă azi. El a ales un element fundamental : cît revine clasei muncitoare și cît își aproprie capitaliștii din valoarea nou creată. După unii autori burghezi partea muncitorilor ar fi crescut atît de mult încît astăzi nu s-ar mai putea vorbi de exploatarea muncitorilor de către capitaliști, ci invers. L. Stroja își întemeiază răspunsul la problema pusă, chiar pe datele statisticii burgheze, pe care le supune unei temeinice analize, fapt care-l și conduce la concluzii de mare rigoare științifică.

Delimitările și precizările conceptual-metodologice făcute de autor în cap. II al lucrării sînt ele însele contribuții la o investigație științifică a problemelor condiției salariale în capitalismul actual. El arată nu numai inconvenientele, dar și implicațiile (sau mai bine zis punerea premiselor pentru judecățile) apologetice ale categoriilor burgheze de „cost unitar al mîinii de lucru" și „salariu global". „Indicii de tipul pe care l-am denumit al costului unitar al mîinii de lucru — precizează autorul — așa cum se calculează în mod curent în țările capitaliste, suferă de același viciu de fond ca și indicii de tipul salariului global : ei presupun un

prof. dr. Ivanciu NICOLAE VĂLEANU

(Continuare în pag. 32)

---

[1] L. Stroja. Costul forței de muncă în capitalism, București, Editura politică.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Cadrul conceptual al problemelor subdezvoltării

DE MAI BINE de un sfert de secol, problemele economice, politice și sociale ale țărilor subdezvoltate, figurează pe ordinea de zi a numeroase conferințe internaționale inclusiv a Organizației Națiunilor Unite, care a proclamat și formulat, obiectivele și sarcinile celui de-al doilea deceniu al dezvoltării aflat în curs de îndeplinire. În contextul problematicii actuale, extrem de complexe, pe care o ridică dezvoltarea țărilor „lumii a treia", Ignacy Sachs, profesor la Școala de studii superioare din Paris, director al grupului de cercetări privind strategiile dezvoltării, autor a numeroase lucrări referitoare la problemele „lumii a treia" și consultant, cu diverse prilejuri, al Națiunilor Unite, al U.N.E.S.C.O., al C.N.U.C.E.D., al O.N.U.D.I. și al Organizației Statelor Americane își propune în studiul său [1]) să definească cadrul conceptual care să îndemne țările dezvoltate să „reflecteze asupra problemelor urgente ale lumii a treia".

Subliniind că aproape toate statele sînt de acord, cel puțin în teorie, să proclame necesitatea eliminării grabnice din fața lumii moderne a mizeriei celei mai abjecte (unele făcînd-o de teama unei explozii sociale sau, chiar, a pericolului unei conflagratii mondiale, iar altele – mai puține la număr – din convingeri morale), Ignacy Sachs reliefează confuzia totală care domină, în momentul de față printre economiști, cu privire la modalitățile posibile de soluționare a problemelor „lumii a treia". Pentru unii, subdezvoltarea se reduce, în realitate, la nedezvoltarea forțelor de producție. Toată problema este, în opinia lor, temporală și constă în așteptarea trecerii unui număr de ani pentru a se putea parcurge exact același drum pe care l-au parcurs țările azi dezvoltate și a se lichida decalajele care le despart. Cel puțin – arată Ignacy Sachs –, acesta este punctul de vedere al filozofiei lui W. W Rostow, expusă în lucrarea **The stages of economic growth,** și a lui H.A. Lewis prezentată în **Théorie de la croissance économique.** Deoarece, spun ei, „istoria se desfășoară într-un mod uniliniar, calea adevărată a progresului, esențială, unică este indicată de limitele în care se înscriu nivelurile succesive ale venitului pe locuitor de care depind stadiile dezvoltării și structurile care-i corespund". Conform teoriilor lor, dezvoltarea nu este decît o chestiune de răbdare ; este suficient de a lua ca model țările bogate și de a reface calea parcursă de acestea incluzînd în arsenalul țărilor subdezvoltate tehnologiile puse la punct în America și în Europa. Șansa ultimilor veniți ar consta în facultatea de a transfera cunoștințele și tehnicile țărilor dezvoltate și a trece astfel, cu timpul, peste etape. În sprijinul argumentelor lor, ei afirmă că „este suficient să privești cîteva orașe ale „lumii a treia" pentru a observa că ele sînt, încă de pe acum, enclave ale timpurilor moderne și au un stil de viață cu totul comparabil celui al societății de consum din țările bogate". Este adevărat, se afirmă mai departe, că „aceste enclave sînt înconjurate de un ocean de mizerie, însă viitorul se va concretiza în lărgirea progresivă a sectorului modern în dauna sectorului tradițional". Această optică de gîndire este aspru contestată de alte școli, mai radicale, care conceptualizează subdezvoltarea, începînd de la analiza dinamică a macrostructurilor economice și sociale. Pentru aceste școli, ai căror adepți sînt G Frank (Le développement du sousdéveloppement : l'Amerique latine), S. Amin (L'acoumulation à l'echelle mondiale), F.A. Cardoso (Politique et développement dans les sociétés dépendantes), C. Furtado (Théorie du développement économique), O. Sunkel, P. Paz (El Subdesarollo latino americano y la teoria del desarollo) etc., subdezvoltarea nu s-ar putea lichida fără o intervenție „globală" la nivel planetar, întrucît „ea este rezultatul unui proces istoric bine determinat – aventura colonială – care a transmis un sistem de raporturi inegale între centrul și periferia lumii capitaliste... Subdezvoltarea apare astfel ca rezultat al dezvoltării sistemului capitalist și condițiile pe care el le creează se reproduc continuu". Aceste stări de fapte oglindesc întrutotul analiza și aprecierile cuprinse în documentele Congresului al XI-lea al partidului nostru care arată că **„Partidul Comunist Român consideră că starea de subdezvoltare a unor state este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile. Lichidarea decalajelor existente impune o politică nouă în relațiile internaționale"** și că **„prin eforturile unite ale popoarelor, următorul sfert de veac trebuie să ducă la lichidarea marilor decalaje dintre nivelurile de dezvoltare ale statelor, la realizarea unui progres rapid al fiecărei țări [2]).** Adepții școlii de gîndire mai radicală privind lichidarea subdezvoltării subliniază că „alături de constrîngerile clasice, ca stăpînirea de către capitalurile străine a bogățiilor și preponderența lor comercială, trebuie menționate încă, cel puțin prin intensitatea lor, ca fenomene noi, dependența tehnologică și interiorizarea de către o elită cosmopolită autohtonă a unui sistem de valori și a unui stil de viață importat, brutal, artificial, care... face pe plan social veritabile enclave ale societății dominante". Reliefînd tezele adepților noii școli a dezvoltării, Ignacy Sachs e de părere că dezvoltarea țărilor subdezvoltate „nu s-ar putea face, în consecință, fără o schimbare drastică în raporturile sociale din interiorul țărilor respective". și arată că „unii economiști nu-și pot încă închipui că în dublul context al unei revoluții mondiale și al revoluțiilor naționale iese la iveală un sistem cu totul nou bazat pe raporturi internaționale și sociale noi". Cu alte cuvinte, in

fișe

organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat
Vasile Buia
Gheorghe Mohanu
Editura Științifică

● *Lucrarea* Organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, *de dr. Vasile Buia și dr. Gheorghe Mohanu, apărută în Editura științifică (București, 1975, 271 p.) este un studiu al aspectelor principale ale organizării și disciplinei muncii, în temeiul normelor legale aflate în vigoare și în lumina documentelor de partid și de stat, a finalității social-economice a instituțiilor socialiste, a practicii judiciare și a literaturii juridice de specialitate, căutînd să desprindă soluția ce se impune în variatele probleme pe care le ridică domeniul cercetat.*

Autorii s-au străduit să redacteze lucrarea în așa fel încît să fie accesibilă nu numai specialiștilor în domeniul dreptului, ci și unor colective mai largi de oameni ai muncii din unitățile socialiste.

Spre forme superioare de cooperare

● *Revista TRŽIŠTE. NOVAC. KAPITAL (Piață. Bani. Capital) a Institutului iugoslav de cercetări de comerț exterior publică în nr. 2/1975 articolul* Područja saradnje jugoslovenske privrede sa svetom *(Direcțiile cooperării internaționale a economiei iugoslave), de dr. Milan Aleksic și dr. Miljko Trifunović. Cooperarea economiei iugoslave cu țările străine – arată autorii – se realizează : a) prin import sau export de produse ; b) cooperare în producție ; c) transfer de factori productivi ; d) producția progresivă de către economia iugoslavă de întreprinderi complete pentru țările subdezvoltate și pentru cele dezvoltate din punct de vedere industrial, socialiste sau capitaliste – formă avantajoasă în special în cazurile cînd serviciile respective nu sînt suficient solicitate în interior, cum este cazul construcțiilor ; e) investiții reciproce. Utilizarea capitalului străin obținut pe calea creditului – spun M.A. și M.T. – nu asigură de cele mai multe ori o alocare optimă a resurselor : obținerea tehnologiei de vîrf și exportul produselor noilor obiective construite. Investițiile de capital străin (care nu pot depăși 49% din capitalul utilizat) sînt orientate cu prioritate în industrie, transport (exclusiv cel local), munca de cercetare și turism. Nu sînt admise investițiile străine în comerț, activități bancare, municipale și servicii sociale. În perspectivă – se spune în articol – se va da prioritate formelor celor mai moderne de colaborare și în special aranjamentelor pe termen lung.*

CONSTANTIN HERBST
ION LEȚEA
RESURSELE ENERGETICE ALE PĂMÎNTULUI

● *Constantin Herbst și Ion Lețea oferă în lucrarea lor, apărută în Editura științifică (88 pag.) un tablou al surselor de energie primară disponibile și al repartiției lor geografice pe glob. Con-*

concepțiile multor economiști occidentali este vorba de atitudinea „totul sau nimic", atitudine care afișează pe termen mai lung un optimism doctrinar, însă care neagă orice posibilitate imediată de ameliorare a situației țărilor din „lumea a treia", datorită faptului că în condițiile actuale creșterea capitalistă nu poate (și acest lucru ei îl recunosc) decît să agraveze subdezvoltarea. Ignacy Sachs însuși consideră că „cel mult este de conceput să se lase pe o cale de dezvoltare autonomă și autarhică o țară care a efectuat revoluția socială „să-și rezolve singură toate problemele, permițîndu-și să se lipsească de orice aport exterior (. .orientare foarte riscantă pentru țările mici)". În fond, dezvoltarea țărilor „lumii a treia" trebuie să fie, după părerea noastră, rezultatul concertat atît al factorilor interni, care trebuie să joace rolul hotărîtor, cît și externi, iar ajutorul acordat țărilor în curs de dezvoltare trebuie să fie, așa cum se precizează în documentele partidului nostru, eficient, dezinteresat, fără discriminări politice și economice și o obligație a tuturor națiunilor dezvoltate.

Referindu-se la ritmurile de creștere și venitul pe locuitor, Ignacy Sachs subliniază că, în ciuda datelor statisticii internaționale, a uzanțelor organismelor mondiale care grupează țările după venitul pe locuitor și evaluează performanțele lor după ritmurile de creștere a veniturilor, acestea nu mai pot fi suficiente pentru a dovedi dezvoltarea, deoarece în fiecare țară din „lumea a treia" sînt inegalități enorme care opun bogații săracilor, unele regiuni altora, fapt care face ca ele să nu fie oglindite în dinamica dezvoltării și mecanismele de creștere. De aceea, el consideră că în prezent trebuie căutată o nouă metodologie. Arătînd că și Wassily Leontief sugerează ca țările să fie grupate (în dezvoltate sau mai puțin dezvoltate) nu după venitul lor mediu pe locuitor, ci după nivelul de consum al decilei celei mai defavorizate, Ignacy Sachs consideră că singurul mod de înțelegere a problemelor cu care sînt confruntate țările „lumii a treia" constă în a lua repartiția venitului numai ca punct de plecare și de a analiza apoi eficacitatea politicilor de dezvoltare în funcție de modificările pe care ele le aduc în acest domeniu și în acela, strîns legat de el, al folosirii forței de muncă.

În analiza dezvoltării autorul citat este de părere că „ar prezenta interes să se păstreze cele două concepte de «nedezvoltare» a forțelor productive și de «subdezvoltare», deoarece ele fac să intervină un ansamblu de considerațiuni politice, economice și sociale. Efectiv – axa «nedezvoltare – dezvoltare» poate să fie definită cu ajutorul opozițiilor rigiditate-flexibilitate sau necesitate-libertate de alegere". Eficiența în realizarea obiectivelor sociale nu depinde esențial numai de nivelul forțelor productive și nici de tehnologiile disponibile, **ci este înainte de toate o funcție a organizării sociale.**

Ignacy Sachs consideră că, atît o țară bogată, cît și o țară săracă, pot fi subdezvoltate din moment ce se constată prezența simultană sau separată a următoarelor trei simptome: a) o structură de producție inadecvată care pune accentul doar pe producția bunurilor de consum de lux și neglijează complet industria bunurilor de echipament; b) incapacitatea de a alcătui un proiect de civilizație dorit și a-l pune în aplicare ca urmare a subdezvoltării politice, instituționale și administrative; c) „interiorizarea" de către elitele de la putere a unui sistem de valori impus din afară și care justifică, de fapt, condițiile de dependență (în special acceptarea unui model de dezvoltare prin imitarea țărilor bogate și, sau a structurii de consum a societății așa-zise „îmbelșugate" ca un ideal ce merită să fie copiat și extins la o minoritate mai mult sau mai puțin largă în detrimentul marii majorități).

În concepția sa, potențialul de dezvoltare, a cărui punere în aplicare constituie, efectiv, primul obiectiv al dezvoltării comportă, de asemenea, trei elemente: 1) o structură de producție suficient de flexibilă pentru asigurarea reproducției lărgite, capabilă să îmbine producția echipamentelor necesare cu producția unor bunuri de export care să asigure resursele valutare necesare pentru cumpărările din străinătate; 2) o structură politică și administrativă capabilă să ia decizii autonome, de mare eficacitate și să instaureze o planificare recunoscută ca un proces social indispensabil; 3) structuri intelectuale capabile să alimenteze structurile productive și politico-administrative cu un curent continuu de inovații. Autorul nu omite rolul resurselor naturale în dezvoltare, însă face abstracție de ele pentru a semnala că acestea nu au un rol hotărîtor și pentru a reliefa că subdezvoltarea este esențialmente **un fenomen istoric și social.**

Ocupîndu-se pe larg de tipologia dezvoltării, Ignacy Sachs subliniază că ea trebuie să cuprindă cinci domenii de intervenție prioritară și simultană și anume: a) redistribuirea venitului de o așa manieră încît să ducă, pe de o parte, la mărirea acumulărilor și la canalizarea lor în scopuri utile, iar pe de altă parte, la ridicarea continuă a nivelului de trai, în special, al maselor sărace; b) transformarea structurilor agricole sclerozate, care nu permit ridicarea nivelului de trai al țărănimii și contracararea în acest fel a exodului rural; c) gestiunea eficientă a comerțului exterior în vederea disciplinării în folosirea deciziilor și tragerii celor mai bune foloase din creditele și ajutoarele primite; d) recurgerea la tehnologii adecvate, ceea ce presupune un program de cercetare și de pregătire corespunzătoare a cadrelor; e) o politică demografică capabilă să ofere forță de muncă și să permită atragerea în producție a întregii populații apte de muncă.

Deși în studiul lui Ignacy Sachs sînt cuprinse și multe teze lipsite de preciziune științifică sau care merită încă serioase reflecții, considerăm, totuși, că, în ansamblu, el prezintă un deosebit interes pentru economiștii și cercetătorii care se ocupă cu problemele dezvoltării și creșterii economice.

dr. Constantin BICHI

---

[1] Ignacy Sachs, Le Tiers Monde, în: „Les Sciences de l'action en 16 volumes, Le volume: L'économie mondiale, Paris, Hachette Littérature, 1973 p. 452.

[2]. Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București 1975.

---

fruntată cu „foamea de energie", arată autorii, structura energeticii mondiale trebuie să fie adaptată astfel, încît să asigure acoperirea unui consum care, cu toate măsurile de economisire și de raționalizare, va crește continuu. C.H. și I.L. apreciază că energia solară și cea atomonucleară pe bază de hidrogen vor putea rezolva, într-un viitor nu prea îndepărtat, în condițiile unei tehnologii adecvate, toate cerințele energetice ale omenirii. Lucrarea cuprinde tabele, hărți și o anexă cu marile hidrocentrale ale lumii în 1973 (Porțile de Fier – a șasea hidrocentrală din lume ca putere instalată).

„Criza lumii capitaliste"

● *LE MONDE (8, 9, 10 iunie 1975) publică la „Puncte de vedere" un articol al lui Jean Fabre, membru al C.C. al P.C.F., șeful secției economice a C.C., intitulat* La crise de la société française et du monde capitaliste *(Criza societății franceze și a lumii capitaliste). Autorul consideră că în momentul de față nu este vorba în țările capitaliste de o simplă criză ciclică și nici măcar de o criză analogă celei din anii 30, ci de o criză a capitalismului monopolist de stat. Aceasta deoarece astăzi sînt puse sub semnul întrebării – spune J.F. – tocmai structurile care au fost elaborate, cu sprijinul statului, pentru a ieși din marea depresiune care a început în 1929. Mijloace ca exportul masiv de capital, intervenția masivă a finanțării publice se dovedesc insuficiente pentru a stimula capitalurile acumulate. Supraacumularea capitalului agravează toate dezechilibrele și distorsiunile sistemului, împiedică punerea în acțiune a vastului potențial științific și tehnic existent. Intervenția statală în baza economică nu mai reușește să facă față dificultăților, dimpotrivă – le agravează. Criza este „permanentă și globală", „politică, economică, socială, culturală, morală"; ea nu duce în mod automat la prăbușirea sistemului, dar nici nu mai poate fi depășită prin reparații parțiale.*

Aspecte ale controlului monopolist

● *În LE MONDE din 20 mai 1975, Jacqueline Grapin prezintă, sub titlul* Quand l'université examine le capitalisme français *(Cînd universitatea analizează capitalismul francez) esențialul din lucrarea lui François Morin „La structure financière du capitalisme français", apărută recent. Spre deosebire de situația din S.U.A., unde – după cum rezultă dintr-un raport senatorial- cvasi-totalitatea celor mai mari societăți este controlată de opt „instituții financiare" (private interne), în Franța se constată o puternică implementarea a capitalurilor străine și o acaparare a „mediului industrial" de către capitalurile cu caracter public. Ar exista patru categorii de control: familial, tehnocratic, statal și străin. Datele statistice dezvăluie că „situațiile de control majoritar absolut (controlul unui singur acționar) sînt cele mai numeroase". Primul tip de control e în decădere, „capitalismul familial" exercitînd în prezent o influență secundară. F.M. observă că „monopolul industrial" încheie o alianță cu „fracțiunea modernistă a monopolismului bancar".*

Simpozionul „Probleme ale conducerii și organizării producției și a muncii"

● *La sfîrșitul săptămînii trecute, la Craiova, au luat sfîrșit lucrările simpozionului menționat, aflat, deja, la cea de a patra sa sesiune.*

În acest an, simpozionul a fost organizat de Facultatea de științe economice, din cadrul Universității din Craiova, și Cabinetul județean Dolj, pentru probleme de organizare a producției și a muncii – sub genericul „1750 Pelendava-Craiova 500", reușind să reunească, în cadrul celor două secții, în care au avut loc dezbaterile, aproape 60 de comunicări științifice, de profil, cu o largă arie de cuprindere de specialitate: conducere, informatică, organizare și ergonomie. Lucrările prezentate au abordat tematici de interes imediat și de perspectivă.

ECONOMIE MONDIALA

Argumente pentru o nouă ordine economică internaţională

COOPERAREA INTERNAŢIONALĂ ŞI VALORIFICAREA POTENŢIALULUI AGRICOL ÎN ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

1 Necesitatea accelerării dezvoltării producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare constituie una din problemele cele mai stringente ale lumii contemporane. Spunem „una din cele mai stringente", pentru că din starea producţiei agricole în aceste ţări derivă actuala criză alimentară — chiar dacă originile ei sînt mai adînci —, criză caracterizată, nu fără temei, drept „cea mai dramatică şi mai lungă pe care lumea a cunoscut-o după anii '40". [1]).

2 Nu ne propunem să abordăm aici cauzele, evoluţia şi formele acestui fenomen. Ele sînt descrise în numeroase lucrări, dintre care unele elaborate de specialişti de notorietate internaţională. Concluzia lor generală este că problema crizei alimentare nu poate fi separată de analiza stării de subdezvoltare a unor state, fenomen care, după cum se arată în Programul partidului nostru, „este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste de dominaţie şi asuprire a popoarelor, de jefuire a bogăţiilor lor naţionale, consecinţa relaţiilor economice inechitabile". [2]).

Criza alimentară, aşadar, nu este deloc un fenomen conjunctural sau izolat, legat cumva, aşa cum uneori se încearcă să se sugereze, de instabilitatea preţurilor la produsele alimentare şi de condiţiile naturale vitrege pe care le-a cunoscut în ultimii ani agricultura unor ţări în curs de dezvoltare. Asemenea împrejurări pot influenţa, chiar foarte puternic, criza alimentară, adăugîndu-i noi ascuţişuri. Dar în nici un caz ele nu au creat această criză. Manifestată prin foamete şi malnutriţie, ea este un fenomen cronic, un însoţitor caracteristic al subdezvoltării, al vechii ordini economice internaţionale. Ea face parte din suita decalajelor social-economice care separă lumea săracă, agrară, de cea bogată, industrializată.

3 Este adevărat că situaţia precară a producţiei agricole şi fenomenul crizei alimentare legat de aceasta se manifestă diferit în diferitele ţări. Pretutindeni însă consecinţele sale sînt dramatice. Şi ceea ce este şi mai neliniştitor este faptul că evoluţiile din ultimul timp invederează nu diminuarea amploarei sale ci, dimpotrivă, agravarea ei. Studiile de prognoză arată că dacă nu se iau măsuri eficace, care să ridice ritmul de creştere a producţiei agricole de la 2,6% în medie anual, cît s-a realizat în ultimii 12 ani, la 3,6% pînă în 1985, deficitele anuale de produse alimentare ar putea ajunge la 85—100 mil. tone. De aceea, lichidarea subdezvoltării şi, în acest cadru, a decalajelor alimentare este o problemă de prezent şi viitor nu numai pentru popoarele care-i trăiesc nemijlocit tragedia, ci pentru întreaga comunitate mondială. Recunoaşterea acestui adevăr cere în mod logic recunoaşterea şi a concluziilor pe care le impune, mai ales sub aspectul necesităţii reflectării sale în politicile economice externe ale ţărilor.

4 România, ţară socialistă în curs de dezvoltare şi angajată cu întreaga ei fiinţă la lichidarea sechelelor slabei dezvoltări economice moştenite, împărtăşeşte întru totul neliniştea popoarelor din ţările în curs de dezvoltare în faţa agravării situaţiei alimentare şi în general a decalajelor economice şi sprijină, pe toate căile posibile preocuparea lor pentru învingerea subdezvoltării. Este o poziţie care, definită în documentele-program ale partidului şi statului nostru, va călăuzi politica economică externă a României şi în viitor. În concepţia ţării noastre, *lichidarea subdezvoltării înseamnă şi lichidarea rămînerii în urmă a agriculturii ţărilor în curs de dezvoltare cu toate consecinţele sale, inclusiv foametea şi malnutriţia, ceea ce trebuie să-şi găsească soluţii corespunzătoare ca parte integrantă a creării structurilor noii ordini economice internaţionale.* „În cadrul noii ordini economice şi politice internaţionale — se arată în Programul P.C.R. — se cere acordată o atenţie deosebită problemei alimentaţiei. Sînt necesare măsuri hotărîte în vederea creşterii mai rapide a producţiei agricole, punerii în valoare a unor noi resurse, îndeosebi în ţările în curs de dezvoltare...". [3]).

I

5 În rezolvarea problemei alimentare şi dezvoltarea agriculturii, fiecare ţară acumulează o experienţă proprie, corespunzătoare condiţiilor sale specifice interne şi internaţionale. Dincolo însă de aceste deosebiri, evoluţia istorică evidenţiază o serie de elemente comune, cu valoare de cerinţe sau principii general-valabile ; ele pot servi şi în elaborarea şi aplicarea strategiilor de dezvoltare ale ţărilor în curs de dezvoltare. Avem în vedere faptul că astăzi :

a. în vederea făuririi unei economii moderne şi a unei vieţi prospere a popoarelor este indispensabilă şi modernizarea structurală a agriculturii. Dar pentru a putea contribui la dezvoltarea economiei naţionale şi a folosi ea însăşi roadele acestei dezvoltări, agricultura are nevoie de un cadru social-organizatoric adecvat ;

b. pentru a fi rezolvate judicios, problemele de politică agrară trebuie analizate şi soluţionate în legătura lor strînsă cu progresul celorlalte ramuri ale economiei naţionale, în special cu progresul industriei ;

c. dezvoltarea agriculturii ca parte a economiei şi învingerea rămînerii în urmă moştenite constituie responsabilitatea indivizibilă a popoarelor care-şi propun o asemenea sarcină. Îndeplinirea acestei responsabilităţi presupune mobilizarea la maximum a factorilor potenţiali proprii şi orientarea lor pe baza unor strategii-program, fundamentate ştiinţific, spre ţelurile dezirabile, a căror realizare condiţionează întregul progres al ţării ;

d. în acelaşi timp cu mobilizarea factorilor interni şi în vederea completării şi potenţării lor, ţările au nevoie şi de aportul factorilor externi, respectiv de colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică internaţională, inclusiv pentru dezvoltarea agriculturii. Nevoia este generală, însă ea se manifestă cu atît mai puternic cu cît ţara este mai slab dezvoltată.

6 Datorită unor împrejurări istorice cunoscute, ilustrînd diviziunea internaţională a muncii generată de imperialism, ţările în curs de dezvoltare continuă să fie ţări preponderent agrare. Aceasta însă nu înseamnă deloc că ele ar dispune de o agricultură modernă, de înaltă productivitate. Dimpotrivă, starea precară a agriculturii din ţările în curs de dezvoltare, cu toate deosebirile sensibile dintre ele, reprezintă de fapt unul din elementele definitorii ale subdezvoltării.

a. Lipsa cronică de capitaluri ; cunoştinţe tehnice insuficiente ; lipsa creditelor pentru procurarea factorilor de producţie ; penuria de mînă de lucru calificată, necesară conducerii proceselor de producţie şi asigurării asistenţei fito şi zoosanitare ; obstacole în expansiunea producţiilor pentru export din cauza practicării protecţionismului de către ţările dezvoltate — toate acestea continuă să reprezinte semnalmente caracteristice ale agriculturii lumii în curs de dezvoltare.

b. Realităţile ne înfăţişează tabloul unei agriculturi dominate de structuri social-economice şi tehnice arhaice, depăşite. În cadrul lor găsim de fapt întreaga gamă de structuri agrare presocialiste cunoscute de omenire — de la cele de tip tribal pînă la cele de tip capitalist. Asimilarea binefacerilor pe care le oferă astăzi revoluţia în tehnică şi ştiinţă necesită modernizarea acestor structuri ceea ce constituie o problemă de înaltă prioritate pentru factorii de decizie interni. Este necesar însă ca şi factorii externi, în speţă cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică internaţională, să-şi aducă o contribuţie mai mare decît pînă acum în soluţionarea acestei probleme complexe. Se ştie că pe această linie sînt prevăzute o serie de programe, cu participare multilaterală şi bilaterală, din care o parte se realizează sub egida FAO sau a altor organisme internaționale. În realizarea acestor programe și a altora similare, inclusiv în mecanismul cooperării internaționale, pot fi folosite diverse forme și modalități de acțiune. Asupra unora din acestea dorim să reținem atenția, cu convingerea că folosirea lor poate aduce un plus de eficiență în opera de ridicare economică a țărilor cu resurse agrare.

II

7 Nutrim convingerea, bazată pe experiența proprie și pe cea internațională, că *țările rămase în urmă au dreptul să beneficieze de un ajutor mai substanțial din partea țărilor dezvoltate economic*. Avem în vedere înainte de toate *satisfacerea nevoilor din domeniul investițiilor*. Modernizarea agriculturii, ca dealtfel a oricărei alte ramuri, solicită un însemnat efort investițional, cu atît mai mare cu cît țara este mai rămasă în urmă. Sursele externe de investiții se pot alătura celor interne, mai ales sub forma *creditelor de dezvoltare*. Acordate la dobînda pieței, pe principii economice, asemenea credite, cu tot caracterul lor util, nu pot fi considerate ajutor. Ele devin realmente o formă de ajutor atunci cînd sînt acordate țărilor în curs de dezvoltare cu dobîndă mică, fără dobîndă sau cu titlu nerambursabil.

Intensificarea fluxului de credite pentru dezvoltare, inclusiv sub formă de ajutor, trebuie să devină unul din elementele constitutive principale ale strategiei cooperării internaționale pentru punerea în valoare a potențialului agricol în țările în curs de dezvoltare. Conform planului indicativ mondial FAO, în noua sa estimare pentru anii 1975—1985, volumul investițiilor necesare progresului agriculturii se ridică la 120 miliarde dolari SUA (calculate la prețurile anului 1972), revenind în medie anual circa 11 miliarde dolari. Ridicarea însă a ratei medii anuale de creștere a producției agricole de la 2,6% la 3,6%, cerută ca o condiție necesară pentru bararea tendinței de agravare a crizei alimentare în „lumea a treia“, impune ridicarea volumului de investiții totale anuale de la 8—10 miliarde acum, la 16—18 miliarde în anii ce urmează. Or, ajutorul oficial pentru dezvoltare destinat proiectelor agricole este acum de 1,5 miliarde dolari (fără ajutorul țărilor socialiste) și se apreciază necesitatea sporirii lor de peste 3 ori, respectiv la 5 miliarde dolari. În lumina acestor date, care chiar în forma lor sporită credem că nu reflectă integral nevoile de investiții ale țărilor în curs de dezvoltare, apar clar dimensiunile cerinței acute a sporirii surselor externe de investiții, la acoperirea cărora țările capitaliste dezvoltate pot aduce o contribuție mai substanțială.

8 În legătură cu diversele surse externe de investiții, ca și cu alte contribuții externe atrase prin intermediul cooperării internaționale în sfera agriculturii, se pune problema atît a formelor instituțional-organizatorice, cît și a domeniilor concrete în care urmează a fi folosite acestea. Statele cu economie în curs de dezvoltare au dreptul suveran să acționeze în această privință în mod liber, fără nici un fel de presiuni din afară.

9 O formă instituțional-organizatorică la nivelul cooperării internaționale o constituie crearea *Consiliului Mondial al Alimentației* al Națiunilor Unite, hotărîtă cu prilejul Conferinței Mondiale a Alimentației (noiembrie 1974). Consiliul are menirea de a examina problemele producției alimentare în țările în curs de dezvoltare și modalitățile de ajutorare financiară a regiunilor afectate de foamete în mod deosebit. Se preconizează crearea prin contribuții voluntare a unui *Fond internațional de dezvoltare agricolă* în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în valoare de 1,25 miliarde dolari. Se examinează, de asemenea, necesitățile pe termen scurt ale țărilor afectate de foamete, pornindu-se de la nevoile lor de import de produse alimentare pe următorul an și de la costurile necesare acoperirii acestor importuri, ceea ce va solicita, după aprecierile FAO, 1,6 miliarde dolari.

10 O altă formă instituțional-organizatorică în care poate fi folosită eficient cooperarea internațională în sfera agriculturii este aceea a creării în țările în curs de dezvoltare a unor *institute centrale neguvernamentale cu caracter productiv*. Avînd ca scop valorificarea resurselor naturale și umane din agricultură, ele ar urma să dispună de un buget special, precum și de programe proprii de cercetare aplicativă și de producție.

De exemplu, acestor institute li s-ar putea încredința valorificarea unor suprafețe mai mari de teren, încă neatrase în circuitul economic agricol sau slab valorificate. În acest scop ele urmează să facă studiile necesare pentru : identificarea și sortarea fertilității solurilor ; organizarea lucrărilor de irigații și de alte îmbunătățiri funciare ; stabilirea sistemei de mașini agricole necesare ; organizarea unor exploatații agricole în sistem individual sau pe baze cooperatiste ; aprovizionarea tehnico-materială a acestor exploatații ; organizarea producției și a muncii ; organizarea unor activități de prelucrare primară sau industrială a produselor agricole și desfacerea acestora ; organizarea de laboratoare de cercetări în domeniul selecției semințelor și reproducătorilor de rasă etc. Crearea unor asemenea institute centrale, cu o activitate atît de complexă, oferă un cîmp larg de cooperare internațională permanentă în domeniul producției agricole, avantajoasă pentru toți partenerii.

11 În cadrul preocupărilor pentru modernizarea structurilor productive este necesar să se aibă în vedere că legitățile obiective ale dezvoltării agriculturii contemporane cer crearea unor structuri viabile, bazate nu pe pulverizarea activităților, ci pe concentrarea optimă a acestora, sub forma marii întreprinderi agricole. Factorii moderni ai producției (mecanizare, îngrășăminte, irigații, semințe selecționate și animale de rasă etc.) acționează într-o unitate indivizibilă și pot fi asimilate cu rezultate eficiente numai în cadrul marii întreprinderi. Ținînd seama de acestea, un rol important poate reveni și cooperării internaționale orientate spre *crearea în țările în curs de dezvoltare a unor unități agricole model*. Concepute, acolo unde condițiile o permit, ca întreprinderi de stat, aceste unități model urmează să desfășoare o activitate complexă : ca centre de organizare a producției vegetale și animale și de mecanizare a lucrărilor agricole, ca depozite de îngrășăminte chimice și de păstrare și conservare a produselor agricole, ca centre de încurajare a cooperativizării și promovării unei agriculturi moderne etc. Nutrim convingerea că marea întreprindere agricolă de stat sau cooperatistă se recomandă prin eficiența sa istoricește verificată ca putînd juca un rol cheie în modernizarea structurilor agrare din țările în curs de dezvoltare și ca putînd contribui, așa cum o dovedește experiența internațională, la propulsarea progresului general al agriculturii.

12 Mecanizarea agriculturii reprezintă de asemenea un important teren fertil pentru cooperarea internațională. Pînă în prezent mecanizarea lucrărilor agricole, atît de necesară pentru sporirea randamentelor la hectar, este în marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare extrem de redusă. Vom lăsa de o parte, ca neacceptibile, părerile acelor teoreticieni, după care mecanizarea agriculturii în țările în curs de dezvoltare n-ar fi o problemă actuală, pentru că țărănimea acestor țări n-ar fi depășit încă nici stadiul tracțiunii atelate, premergător etapei mecanizării. Experiența multor țări demonstrează că, sub presiunea nevoii și cu ajutorul statului, producătorii agricoli pot grăbi considerabil asimilarea tehnicii mecanice de prelucrare a solului. Or, nevoia creșterii rapide a producției agricole pentru acoperirea deficitului de produse alimentare, generator de malnutriție și chiar de foamete cronică, mai ales în țările cel mai slab dezvoltate, este un argument suficient de convingător în favoarea trecerii cît mai rapide posibil la treapta mecanizării agriculturii.

În domeniul mecanizării cooperarea internațională ar putea aduce importante servicii în unificarea și sporirea echipamentului agricol, în asigurarea cadrelor de mecanizatori etc. Ținînd seama, pe de o parte, de investițiile mari pe care le presupune procurarea mașinilor și a tractoarelor agricole, iar pe de altă parte de veniturile reduse ale producătorilor agricoli, țările în curs de dezvoltare ar putea lua în considerare ca, prin cooperare cu alte țări, să creeze o serie de *centre sau stațiuni de mecanizare, proprietatea statului*, care să permită țărănimii să închirieze la prețuri stimulative echipamentul de mecanizare necesar.

13 Chimizarea agriculturii se înscrie printre factorii cei mai importanți ai creșterii producției alimentare în țările în curs de dezvoltare. Viitorul acestei producții pare amenințat în prezent de insuficiența îngrășămintelor, resimțită mai ales în țările care importă asemenea produse. Pe de altă parte, prețurile actuale ridicate plasează de multe ori îngrășămintele în zona inaccesibilității, fapt care agravează și mai mult perspectivele producției alimentare în amintitele țări.

Se estimează că necesarul de îngrășăminte al țărilor în curs de dezvoltare va crește pînă în 1980/81 cu 11% în medie anual, ceea ce înseamnă o dublare a lui — de la 10 milioane tone în 1972/73 la 22,6 mil. tone în 1980/81. În aceeași perioadă capacitățile naționale vor asigura creșterea producției respective de la 4,8 mil. tone la 10,4 mil. tone. Se prevede deci o creștere a deficitului de la 5,2 mil. tone la 12,2 mil. tone. Or, studiile de prognoză prevăd că țările dezvoltate, deși își vor spori capacitățile de producție, nu-și vor putea asigura integral la nivelul anilor 1980/81 nici nevoile proprii. Pe fondul acestei situații, apare de urgență maximă necesitatea stabilirii unei strategii a producției de îngrășăminte, care să ducă la crearea de noi capacități de producție în țările în curs de dezvoltare cu materii prime abundente sau în general cu condiţii care permit o producţie eficientă pe plan local. În acest scop, este necesară sporirea surselor externe de investiţii.

O formă de cooperare în domeniul producţiei de îngrăşăminte o poate constitui *crearea de întreprinderi comune*, pe bază de aporturi în materie de investiţii, materii prime, competenţe tehnice, gestiune şi asigurarea debuşeurilor. La finanţarea acestor întreprinderi pot participa de exemplu asemenea instituţii ca BIRD, SFI sau băncile regionale de dezvoltare. Reunirea partenerilor în cadrul unei asemenea întreprinderi poate îmbrăca diverse forme ca : întreprindere mixtă, conlucrare pe bază de contract pe termen lung, investiţii paralele etc.

Comunitatea internaţională poate facilita crearea acestor întreprinderi, atît prin sistemul de instituţii bancare specializate, cît şi prin intermediul unor ţări care dispun de condiţii favorabile. Astfel, de pildă, cantităţile importante de gaz natural care actualmente se pierd în procesul exploatării constituie o imensă resursă care, valorificată prin chimizare, ar permite să se producă o cantitate de îngrăşăminte azotoase de 5 ori mai mare decît consumul proiectat pentru anul 1980/81 în ţările în curs de dezvoltare. Nu trebuie alte argumente deosebite pentru a demonstra că mobilizarea acestei resurse ar putea contribui în mod substanţial la soluţionarea problemei alimentaţiei în ţările în curs de dezvoltare.

14 Dezvoltarea irigaţiilor şi a altor lucrări de îmbunătăţiri funciare capătă o semnificaţie majoră în numeroase ţări în curs de dezvoltare în lupta lor pentru dezvoltarea resurselor de sol şi apă. Ţările amintite dispun în prezent de circa 93 mil. ha amenajate pentru irigat, din care aproape jumătate (46 mil. ha) funcţionează cu un randament de numai 50% din cauză de gestiune necorespunzătoare sau din lipsa personalului calificat de specialitate. Reînnoirea şi ameliorarea sistemelor de irigaţii pe aceste suprafeţe reprezintă un prim domeniu de urgenţă în care cooperarea internaţională poate aduce o contribuţie esenţială sub diverse forme. Se estimează că acest obiectiv solicită nu mai puţin de 21 miliarde dolari SUA. Este necesară, de asemenea, *crearea de noi sisteme de irigaţii* prin folosirea apelor subterane sau a celor de suprafaţă, pe o întindere de 23 mil. ha, în valoare de 38 miliarde de dolari.

În soluţionarea acestor probleme, cooperarea internaţională îşi poate aduce contribuţia în diferitele faze ale lucrărilor sub forme ca: acordarea de credite; asistenţă tehnică pentru studiu şi proiectare ; execuţia proiectelor ; exploatarea sistemelor ; pregătirea de specialişti etc. Şi în acest caz, crearea de întreprinderi comune sau angajarea părţilor interesate pe bază de contract se dovedesc eficiente în reţeaua cooperării internaţionale.

15 Producţia de seminţe selecţionate, material săditor şi reproducători de rasă, asistenţa fito-sanitară şi veterinară pot constitui fiecare obiectul unor importante programe ale cooperării internaţionale. Şi în aceste domenii, poate fi folosită o gamă largă de forme şi acţiuni de cooperare, de la simpla livrare de diferite utilaje şi echipamente pe credit, urmate de proiecte şi asistenţă tehnico-ştiinţifică, pînă la crearea de obiective comune sub formă de institute, întreprinderi, laboratoare, staţiuni experimentale etc.

16 Este cunoscută situaţia precară în care se află ţările în curs de dezvoltare în domeniul formării cadrelor de specialişti, inclusiv pentru agricultură. De aceea, în completarea şi multiplicarea eforturilor interne, cooperarea internaţională poate juca un rol considerabil. Pînă în prezent această cooperare îmbracă forme ca : pregătirea unor cadre cu studii superioare în străinătate, cursuri de perfecţionare şi de reciclare organizate tot în străinătate ; prezenţa în ţările în curs de dezvoltare a unor specialişti din învăţămînt din alte ţări etc. În general însă, fără a se renunţa la formele actuale de cooperare, se impune ca centrul de greutate al acestor acţiuni să se mute în ţările în care cadrele respective urmează să-şi desfăşoare activitatea practică. În plus, este necesar să se ţină seamă de nevoia multiplicării şi diversificării întregii activităţi de formare profesională, astfel încît ea să cuprindă toate verigile procesului formativ.

Pe această linie, cooperarea internaţională ar putea avea ca obiect fie crearea unor centre de învăţămînt agricol superior, în ţările în curs de dezvoltare, fie organizarea mai ales pe lîngă marile unităţi agricole productive a unor şcoli profesionale pentru pregătirea unor cadre medii de specialitate. Partenerii externi ar putea contribui cu experienţă organizatorică şi cadre de specialitate, cu bază tehnică, planuri şi programe de învăţămînt necesare procesului de învăţămînt etc. Aceste şcoli cu caracter permanent urmează să elibereze certificate de studii medii agricole în specialităţile corespunzătoare nevoilor locale.

În afară de facultăţi şi şcoli, cooperarea internaţională poate avea în vedere, de asemenea, organizarea pe plan local a unor cursuri profesionale pe durate mai scurte pentru împrospătarea şi îmbogăţirea cunoştinţelor profesorilor din şcolile agricole şi ale altor cadre de specialitate, chemate să difuzeze în producţie tehnologiile agricole avansate.

III

17 România, angajată într-un mare efort de edificare a unei economii avansate, moderne şi de creare, în acest cadru, a unei agriculturi eficiente şi de înaltă productivitate, înţelege să sprijine activ, corespunzător experienţei şi posibilităţilor sale în creştere continuă, eforturile susţinute ale popoarelor din ţările în curs de dezvoltare, orientate spre dezvoltarea şi modernizarea activităţilor agricole. Considerentele expuse mai sus în legătură cu promovarea unor noi forme şi acţiuni de cooperare internaţională în acest domeniu reprezintă, în convingerea noastră, nu numai o încercare de a schiţa elemente de strategie pentru punerea în valoare a potenţialului agricol din ţările în curs de dezvoltare, ci, totodată, şi un mănunchi de posibilităţi de cooperare a României cu aceste ţări.

Ţara noastră se află angajată mai demult, într-o serie de astfel de acţiuni de cooperare.

Spre exemplu, în domeniul pregătirii cadrelor România asigură în universităţile şi institutele sale de învăţămînt tehnic şi economic superior pregătirea anuală a sute de tineri din ţări în curs de dezvoltare, mulţi dintre ei fiind bursieri ai statului nostru. De asemenea, numeroase cadre didactice şi specialişti cu pregătire superioară desfăşoară diverse activităţi în ţările în curs de dezvoltare. În afară de acestea, ţara noastră participă la crearea unor institute agro-veterinare şi de geniu rural cu mai multe facultăţi fiecare.

Irigaţiile sînt un alt domeniu mai important al cooperării României cu ţările în curs de dezvoltare. Un acord de cooperare cu Siria prevede amenajarea pentru irigaţii a unui perimetru care în final va cuprinde 127 000 ha. În cadrul unui credit acordat pentru un complex de lucrări specialiştii români vor lucra atît în faza de proiect cît şi în cea de execuţie. În Iran, un acord de cooperare prevede amenajarea pentru irigaţii şi desecări a 10 000 ha, în care scop a fost creată o întreprindere specială mixtă. Un alt acord prevede crearea unui complex hidrotehnic şi hidroameliorativ. Se va amenaja pentru irigaţii şi desecări o suprafaţă de 20 000 ha, construindu-se totodată şi un baraj pentru 300 milioane m.c. de apă. Investiţia se recuperează în termen de 8 ani. Costul asistenţei tehnice se ridică doar la 25 dolari pe hectar. Pe baza acestui proiect sînt readuse în circuitul agricol cele 20 000 hectare pe care se aflau 80 de sate, părăsite din lipsă de apă. Zona va căpăta o dezvoltare agro-industrială. Se vor cultiva mai ales grîu, porumb, bumbac, masă furajeră etc., ceea ce va atinge după sine o reimplantare a unei bune părţi din populaţia care părăsise aceste terenuri. La avantajele economice se adaugă, în mod evident, şi o serie de avantaje cu caracter social, mai ales pe linia ocupării forţei de muncă, a creşterii veniturilor etc.

18 Pentru rezolvarea mai grabnică a problemelor legate de lichidarea gravelor decalaje care persistă în lumea contemporană, inclusiv în domeniul agriculturii şi al alimentaţiei, este nevoie de participarea activă a tuturor statelor, într-un spirit de dreptate şi echitate, cu respectarea riguroasă a intereselor fiecărui stat, ale fiecărei naţiuni, creîndu-se condiţii ca fiecare popor să poată beneficia neîngrădit de cuceririle ştiinţei şi tehnicii, ale civilizaţiei moderne. Va trebui de asemenea să crească rolul Organizaţiei Naţiunilor Unite, al altor organisme economice internaţionale, în soluţionarea acestor probleme. Aplicarea unor asemenea principii, pe care ţara noastră le promovează cu consecvenţă pe plan internaţional, este de natură să accelereze valorificarea potenţialului agricol al ţărilor în curs de dezvoltare, să concretizeze conţinutul noii ordini economice internaţionale în această sferă de activitate.

prof. dr. N. BELLI

---

1) Nations Unies, Conférence Mondiale de l'Alimentation. Rome, Novembre 1974. Le Problème Alimentaire Mondial... E/CONF. 65/4, pag. 1.

2) Programul Partidului Comunist Român. Editura politică, 1975, pag. 179.

3) Programul Partidului Comunist Român, pag. 183.

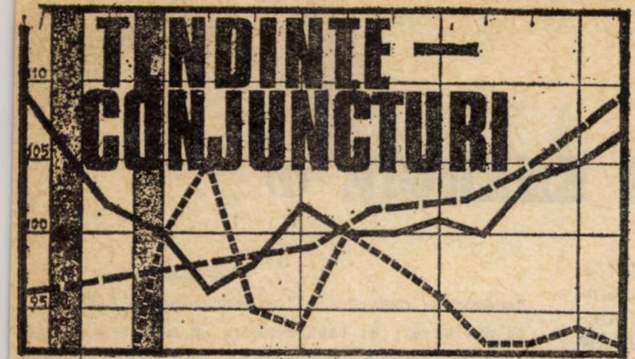

TENDINTE — CONJUNCTURI

Țările O.C.D.E. în semestrul II

PRODUSUL național brut al statelor din O.C.D.E. (organizație care grupează principalele țări capitaliste dezvoltate) va fi probabil cu 2% mai scăzut în acest an decît în anul precedent, iar comerțul lor internațional se va reduce cu 10%, indică un raport al Secretariatului O.C.D.E. discutat la recenta reuniune de la Paris a Comitetului de politică economică al organizației. Din discuții a reieșit că recesiunea a trecut de punctul său maxim, rămînînd totuși încă neclar ce efect va avea acest fapt asupra inflației.

Potrivit declarației făcute la reuniune de Paul Macavoy, membru al Consiliului consilierilor economici al președintelui Ford, în S.U.A. ar urma să se realizeze în semestrul II a.c. o creștere a P.N.B. de 6% ca rată anuală (International Herald Tribune *17 iunie). O accelerare a înviorării, paralel cu o sporire a cererii de importuri se așteaptă și în Japonia, ca urmare a deciziei guvernului de a aloca 180 miliarde de yeni (6 miliarde de dolari) pentru investiții în economie.*

Prognoza O.C.D.E. indică o anumită încetinire a inflației, creșterea așteptată a prețurilor în 1975 pe ansamblul zonei fiind de 9%, față de 14,5% în 1974. R.F.G. ar urma să continue să înregistreze cea mai scăzută rată a inflației dintre țările O.C.D.E., iar Anglia — rata cea mai ridicată.

Cam în același timp (The Economist, *14 iunie) au fost date publicității previziunile Institutului de cercetări economice și sociale din Anglia, relative la țările O.C.D.E. Potrivit acestor previziuni, P.I.B. al țărilor O.C.D.E. în termeni reali ar urma să fie în 1975 cel puțin cu 1,5% sub nivelul celui din 1974, dar va crește apoi cu circa 6% în 1976, în continuarea fazei de avînt care pare să se contureze în prezent. Potrivit aceleiași surse, volumul comerțului mondial ar urma să scadă pe ansamblul anului în curs cu 6—7%, pentru ca să revină în 1976 la nivelul din 1974. Balanțele comerciale ale celor mai mari șapte țări din O.C.D.E. au înregistrat în primul trimestru a.c. un excedent, „cu totul neașteptat“, spune „The Economist“, de 2,7 miliarde D.S.T., față de un deficit de 8,6 miliarde D.S.T. în trimestrul II 1974 și de 1,9 miliarde în ultimul trimestru al anului trecut.*

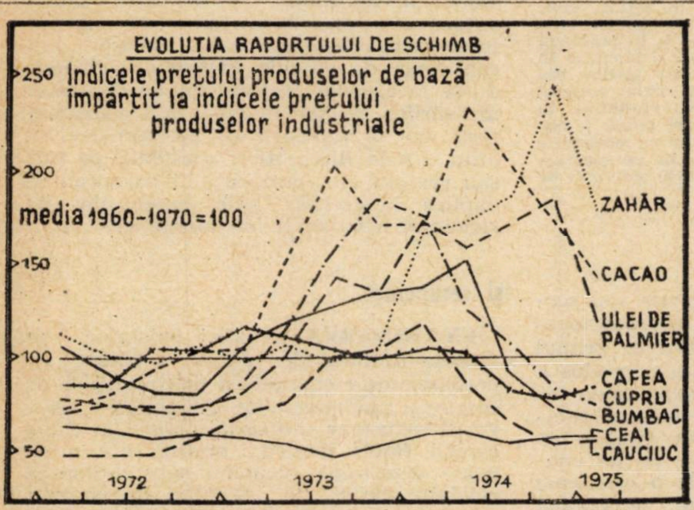

Tendințe descendente pe piața produselor de bază

DACĂ la 1 mai 1974 prețurile mondiale ale produselor de bază în dolari, măsurate prin indicele The Economist *(1970=100), atingeau nivelul record de 264, șase luni mai tîrziu ele coborîseră la 240, iar în prezent se situează la circa 200 (vezi graficul) previziunile indicînd o scădere lentă în continuare. În timp ce prețurile produselor de bază au înregistrat ascensiunea și apoi declinul amintit, prețurile produselor industriale au crescut continuu (cu 20% numai în 1974). Din acest motiv, circa o cincime din îmbunătățirea raportului de schimb al țărilor exportatoare de produse de bază realizată în perioada de boom 1972—1973 a fost deja anihilată.*

După cum rezultă din grafic, exportatorii a cinci din cele opt mărfuri analizate, înregistrează un raport de schimb defavorabil față de cel din anii '60.

Monedă comună a unor țări arabe

CU OCAZIA reuniunii din Abu Dhabi a guvernatorilor băncilor centrale din Kuweit, Qatar, Bahrein și Emiratele Arabe Unite, aceștia au căzut de acord în principiu asupra creării unei monede comune a țărilor arabe din zona Golfului, la care ar putea adera ulterior Arabia Saudită și Oman, cu ocazia unei noi reuniuni prevăzute pentru luna octombrie în Kuweit.

Noua monedă ar urma să nu fie legată de lira sterlină sau dolar, ci de un „coș“ de monede (fie cel utilizat în cazul drepturilor speciale de tragere, fie un „coș“ propriu, ca în cazul Kuweitului) și poate și de prețul petrolului brut.

Perspectivele cererii de oțel pe piața occidentală

CERCURILE de afaceri vest-europene care operează în domeniul oțelului nu scontează pe o creștere vizibilă a cererii în acest an. În 11 țări vest-europene, vînzările de oțel au scăzut cu 20%-40% în primele patru luni ale anului în comparație cu aceeași perioadă a anului 1974.

Opiniile diferă în legătură cu data cînd va interveni o schimbare în privința cererii de oțel în diferite țări. Cercurile de afaceri vest-germane afirmă că punctul critic a trecut, în timp ce în industria siderurgică britanică se așteaptă ca nivelul redus al cererii să se mențină pînă la sfîrșitul anului 1975. Industriile siderurgice din S.U.A. și Canada contează pe o schimbare a situației la începutul anului 1976.

Schimburile comerciale Piața Comună — S.U.A.

BALANȚA schimburilor comerciale dintre S.U.A. și C.E.E. înclină tot mai mult în favoarea celor dintîi. Potrivit ultimelor statistici publicate la Washington de către Departamentul comerțului, excedentul comercial al S.U.A. în schimburile cu C.E.E. a sporit substanțial în primul trimestru al acestui an față de perioada corespunzătoare din 1974 (1759 milioane dolari, față de 1035 milioane pe primele trei luni ale anului trecut). Exporturile americane în țările Pieței Comune au totalizat 6 422 milioane dolari, în timp ce importurile au atins 4 663 milioane dolari.

Economia Olandei în 1975.

ASPECTUL economiei olandeze de pînă acum este determinat în mare parte de încetinirea conjuncturală din restul lumii occidentale, rezultă din ultimul raport al Biroului central de planificare de la Haga. Deși ca urmare a influenței măsurilor de stimulare adoptate la nivel național și a înviorării așteptate a economiei unor țări partenere comerciale, spre sfîrșitul acestui an ritmul creșterii economice se va accelera iar numărul șomerilor va începe să scadă, pe ansamblul anului creșterea scontată a P.N.B. nu va depăși 1% (față de 2% în 1974 și 4,5% în 1973), în vreme ce numărul șomerilor va fi de circa 185 000 (față de 143 000 în 1974 și 117 000 în 1973). Balanța de plăți curente își va majora anul acesta excedentul la 5 miliarde de guldeni (2,5% din venitul național), ca urmare a îmbunătățirii raportului de schimb, datorită scăderii prețurilor la materiile prime importate și unei creșteri a prețurilor la exportul de gaze naturale. În felul acesta, deteriorarea puternică a raportului de schimb înregistrată anul trecut va fi practic anihilată în acest an.

O nouă mare exportatoare de soia — Brazilia

CONȚINUTUL bogat în proteine (ajungînd la 30%, față de numai 10% în cazul porumbului) face ca soia să fie un furaj tot mai utilizat în zootehnia modernă și în consecință foarte cerut pe piața mondială. Principalul exportator mondial este acum S.U.A., dar un nou mare producător și-a făcut apariția pe piața mondială — Brazilia. Dacă cu zece ani în urmă ea nici nu producea soia, anul acesta recolta sa a fost de cel puțin 9 milioane de tone (față de 35 milioane tone în S.U.A.), Brazilia putînd acoperi astfel 15% din cererea de pe piața mondială, în special din partea Japoniei și a Europei occidentale.

În intenția de a-și spori ponderea în exportul mondial de soia, guvernul brazilian garantează fermierilor un preț minim de vînzare, căutînd în același timp să încheie acorduri de livrare pe termen lung cu guvernele țărilor consumatoare.

DOCUMENTAR „R. E.“

CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI TENDINȚELE CONSUMULUI DE ENERGIE (I)

UNA dintre problemele de dimensiuni mondiale, suscitată de criza petrolului, poate fi exprimată sub forma întrebării cît de reală este perspectiva unei penurii crescînde de energie în lume, cu tot cortegiul inevitabil de consecințe asupra ritmului creșterii economice, asupra condițiilor de viață ale populației. Dilema : încetinirea — sau chiar înghețarea — creșterii economice ori epuizarea într-un interval de timp nu prea îndelungat a resurselor de energie disponibile pe glob a fost formulată nu o dată în anii recenți și a determinat efectuarea a numeroase studii fie cu caracter preponderent tehnic în domeniul energeticii, fie cu caracter de prognoză economică. O seamă de concluzii la care s-a ajuns pînă în prezent au o tentă relativ optimistă, afirmînd că omenirea nu este pusă în fața alternativei „stagnare economică sau epuizare energetică“, ci în fața necesității de a-și mobiliza capacitatea creatoare și spiritul de economie pentru a realiza o nouă structură a consumului de energie și o mai mare eficiență în gospodărirea energiei pe glob, care să asigure continuitatea mersului înainte al societății.

Căile reducerii dependenței

ÎN ACEST cadru se înscrie un studiu recent elaborat sub egida Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.) și dezbătut la cea de-a XXX-a sesiune a Comisiei (Geneva, 15—25 aprilie 1)). La sfîrșitul amplei analize pe care o efectuează, autorii studiului conchid că **„ritmul creșterii economice nu trebuie să depindă neapărat de o sporire echivalentă a consumului de energie. Adoptarea unor măsuri de economisire a energiei și de ridicare a productivității sale prin structurarea consumului... poate contribui la reducerea necesarului de energie pentru asigurarea creșterii economice“** (pag. 94).

Această opinie este fundamentată înainte de toate pe faptul că — după cum se demonstrează cu datele statistice citate în studiu —, creșterea economică devine mai puțin tributară energiei pe măsură ce țara respectivă înaintează pe calea dezvoltării economiei sale. Se apreciază că, în prezent, în țările cu cel mai ridicat nivel de industrializare din cadrul C.E.E./O.N.U., raportul dintre ritmul creșterii economice și cel al majorării consumului de energie este de circa 1. Problema fundamentală, se arată în studiu, este de a determina în ce măsură acest raport poate fi îmbunătățit, respectiv cum poate fi redus coeficientul consumului de energie pe un procent de creștere a P.N.B. Principalele căi care conduc spre acest rezultat sînt :

a) deplasarea treptată a cererii de la produsele care înglobează multă energie sau care conportă un consum specific de energie comparativ ridicat, către bunuri care „absorb“ mai puțină energie. Se apreciază că o asemenea deplasare se poate efectua printr-o politică diferențiată a prețurilor, care — dacă este eșalonată în timp — nu prejudiciază creșterea economică ;

b) accelerarea transformărilor tehnice, permițînd economisirea energiei în industrie sau în funcționarea bunurilor de consum de lungă durată, perfecționate ;

Tabelul nr.1

Forme de energie primară, nereînnoibilă	Rata de recuperare (în %)		
	actuală	practic posibilă în pragul anilor '90	maximă posibilă în pragul anilor '90
Petrol	35	45	60
Cărbune (exploatări moderne)	60-80	62-82	65-85
Gaze naturale	60-80	80	85-90
Media ponderată (inclusiv energia hidroelectrică)	46	59	71

Sursa: C.E.E./O.N.U., Doc.E/ECE/883, pag.33.

c) substituirea de forță de muncă utilajelor mari consumatoare de energie, acolo unde există mînă de lucru disponibilă și unde majorarea costului energiei justifică acest lucru.

Pe de altă parte, se cere examinată evoluția indicatorului „productivitatea energiei“. În domeniul industriei, de pildă, el este definit a fi „ceea ce utilizarea unei unități de energie permite să se producă“, eficiența economică a îmbunătățirii acestui indicator fiind similară cu cea rezultată din ridicarea productivității muncii. Or, problema respectivă a constituit pînă în prezent obiectul unor preocupări mai mult sau mai puțin constante doar în ramurile în care costul energiei reprezintă un element important al prețului de cost al producției sau al serviciilor furnizate. Creșterea costului energiei — relevă autorii studiului — ar putea să transforme chestiunea productivității sale într-o problemă crucială și să justifice intensificarea cercetării în acest domeniu, precum și elaborarea unor programe de gospodărire a energiei în cadrul întreprinderilor. Principalii candidați pentru asemenea programe ar fi metalurgia de bază, comerțul, transporturile și activitatea de depozitare, precum și sectorul energeticii însăși. Se constată de pe acum că scumpirea energiei a accentuat interesul pentru căile și metodele de ridicare a productivității în utilizarea sa, determinînd totodată o lărgire a cîmpului investigațiilor, o stimulare a progresului tehnic în acest domeniu.

Pe ansamblul Pieței comune vest-europene productivitatea energiei a sporit în industrie cu 19 % în perioada 1960–1971, iar în S.U.A. consumul de energie pe unitatea de produs s-a redus — în medie anuală – cu 1,6 % în perioada 1954—1967. Productivitatea generală a energiei în industrie a crescut în majoritatea țărilor din zona C.E.E./O.N.U., dar într-un ritm sensibil diferențiat — menționează autorii studiului. În plus, evoluția n-a fost continuă și poate fi corelată cu ciclul economic în țările cu economie de piață. Se apreciază, însă, că în perspectivă ritmul de creștere a productivității energiei se va accelera.

Pierderi...

PRINTRE ramurile industriale sau sectoarele de activitate mari consumatoare de energie, studiul evidențiază în primul rînd însăși producția de energie, produs a cărui obținere necesită în majoritatea țărilor din zonă cel mai mare consum comparativ de energie. Ca atare, fiecărei unități de energie economisite de un consumator final îi corespunde o economie sporită de energie pe planul economiei naționale. De aceea, autorii studiului se pronunță pentru o politică la nivel guvernamental care să influențeze cererea finală de energie, în sensul reducerii acesteia tocmai în sectoarele care oferă un potențial substanțial de economii.

Dimensiunile posibilităților de economisire a energiei prin reducerea pierderilor înregistrate pe parcursul producție-consum rezultă, sinoptic, din graficul nr. 1.

Tabelul nr.2

Randamente caracteristice pentru operațiile de prelucrare și transformare în regiunea C.E.E./O

Procedeul	Randamentul (în %)		
	actual	practic posibil în pragul anilor '90	maxi posi în p gul lor
Prepararea cărbunelui	90	90	9
Transformarea cărbunelui în cocs și gaz de cocserie, în aglomerat de huilă, în brichete sau cocs de lignit	90	90	9
Transformarea cărbunelui în gaz și lichide sintetice	60-70	60-70	6
Rafinarea țițeiului	88-94	90	9
Prelucrarea șisturilor bituminoase	85	97	9
Prelucrarea gazului natural	96-97	97	9
Transformarea energiei primare în electricitate			
- în centralele clasice, folosind combustibili fosili	30-35	38	5
- în centralele atomice (fără reactoarele nucleare)	32	36	4
Transformarea formelor primare de energie în electricitate și căldură	70-80	70-80	7
Imbogățirea minereului de uraniu	60	70-80	7
Media ponderată pentru regiunea C.E.E/O.N.U.	78	70	76

Sursa: C.E.E./O.N.U., Doc.E/ECE/883, pag.38.

Aici, pe exemplul țărilor Europei occidentale este urmărit fluxul total de energie din anul 1972, care înglobează toți purtătorii de energie (din producția internă și din import) și repartiția lor pe principalele sectoare de consum. În partea dreaptă, graficul sintetizează pierderile de energie, care reprezintă două treimi din energia emisă, în ansamblu. Pe sectoarele destinatare cele mai mari pierderi apar în transporturi (aproape patru cincimi din cantitatea de energie furnizată) ridicîndu-se la aproape trei cincimi în domeniul utilizărilor casnice (inclusiv alți consumatori), iar în industrie la aproximativ tot atîta. Unele diferențieri existente pe țări sau regiuni ale continentului european se explică, în esență, prin deosebirile de structură a balanței lor energetice.

și recuperări...

EXAMINAREA situației existente pe etapele fluxului de energie, a căilor de economisire a energiei, a posibilităților de sporire a randamentelor energetice 2)), relevă că reducerea utilizării energiei în etapa cererii finale pentru aceasta din urmă poate determina economii substanțiale în celelalte verigi ale fluxului de energie. Or, cererea finală poate fi influențată de politica prețurilor, de anumite reglementări, de modificarea tehnicilor folosite etc. Soluțiile preconizate pentru ridicarea randamentelor energetice trebuie însă corelate — înainte de a fi adoptate — cu analiza costului aplicării lor, adică a eficienței lor economice comparative.

În etapa inițială — cea a extracției energiei — rata de recuperare variază de la

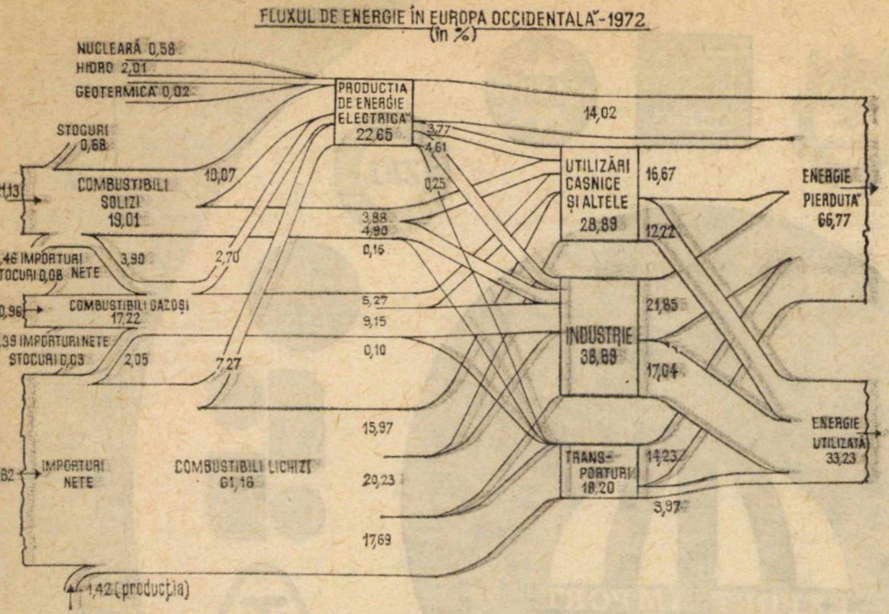

Graficul nr. 1

un purtător de energie la altul, fără ca factorii geologici şi tehnica utilizată în prezent sau în perspectiva apropiată să permită atingerea plafonului de 100%. În cazul cărbunelui, în majoritatea ţărilor producătoare din zona C.E.E./O.N.U. rata medie de recuperare este de 80—90% în exploatările la zi, de 60—80% în minele subterane cu proces tehnologic modern şi doar de 35% în cele exploatate după metode tradiţionale.

Se apreciază că randamentul mediu maxim ce poate fi obţinut (în teorie şi în practică) pînă în pragul ultimului deceniu al secolului nu va depăşi decît cu puţin randamentul actual, ţinîndu-se seama de nivelul relativ înalt al acestuia din urmă, de existenţa unor zăcăminte bogate, neexploatate încă, de faptul că deschiderea de noi exploatări la zi este limitată, iar extinderea mecanizării şi automatizării în subteran este posibilă numai în anumite condiţii geologice favorabile. După estimaţia experţilor randamentul la extracţia huilei ar putea spori în ţările zonei C.E.E./O.N.U. cu circa 2%.

În ceea ce priveşte petrolul, randamentul mediu al extracţiei sale este mult mai scăzut, respectiv de circa 35% (ajungînd la 40% pentru extracţia submarină). Prin extinderea metodei secundare de extracţie (injectarea de apă în zăcămînt, fracturarea hidraulică ş.a.) rata de recuperare s-ar majora la 40% (respectiv la 50% în cazul extracţiei submarine), iar utilizarea aşa-ziselor tehnici terţiare (de pildă, combustia ţiţeiului în zăcămînt) ar putea să mai „salte" randamentul cu 5—10%, uneori chiar mai mult.

O frînă în această direcţie o constituie costul ridicat al aplicării metodelor secundare şi terţiare, încît în unele cazuri apare economic mai avantajos să se dea în exploatare zăcăminte noi de ţiţei ori să se treacă la valorificarea şisturilor bituminoase şi a nisipurilor asfaltice. Ca urmare, se apreciază că în pragul anilor '90 randamentul global de recuperare nu va depăşi 45% (fiind ceva mai ridicat în U.R.S.S.).

Rata medie de recuperare a zăcămintelor de gaze naturale din zona C.E.E. se situează în prezent la 60—80%, existînd posibilităţi ca aceasta să fie mărită la 85—95% în următoarele două decenii.

Potenţialul hidroelectric este încă relativ puţin exploatat — în proporţie de 25% (la sfîrşitul anului 1971) pe întreaga Europă. Majorarea acestei rate la 30% ar furniza o cantitate de energie corespunzătoare cu 35—40 milioane de tone echivalent cărbune ; chiar dacă este vorba de o cifră puţin semnificativă pe ansamblul zonei, se estimează că creşterea va privi îndeosebi ţările în care contribuţia energiei hidroelectrice la satisfacerea nevoilor globale de energie a fost pînă în prezent redusă. În fine, în cazul uraniului randamentul de recuperare a minereului (U_3O_8) este ridicat — 95% în S.U.A. —, ceea ce nu lasă decît o foarte redusă marjă de ameliorare.

În concluzie, autorii studiului consideră drept plauzibilă sporirea randamentului mediu de extracţie al resurselor de energie de la circa 46% în prezent (atît în Europa cît şi în America de Nord) la circa 59%, respectiv cu mai mult de un sfert ; aceasta ar permite să se obţină — în cursul ultimului deceniu al secolului nostru — o cantitate suplimentară de energie, echivalentă cu consumul zonei C.E.E./O.N.U. la nivelul anului 1971 pe 65 de ani la cărbune, pe 7 ani la petrol şi pe 9 ani la gaze naturale. Perspectivele creşterii ratei de recuperare din zăcămînt a celor trei purtători fosili de energie sînt redate în tabelul nr. 1.

Declinul randamentului de transformare

ÎNAINTE de a ajunge la consumator energia trece — în proporţie de 90% — prin faza „prelucrării", de la cea mai simplă cum este epurarea cărbunelui de steril şi separarea lui pe calităţi, trecînd prin rafinarea ţiţeiului şi ajungînd la transformarea energiei primare în forme secundare (cocs, electricitate, abur, gaz natural lichid etc.). Aproximativ 30% din energia primară se transformă astfel.

După cum se poate urmări în tabelul nr. 2, randamentul de transformare este foarte diferenţiat pe diverse procedee, oscilînd între circa 32% în cazul centralelor atomo-electrice şi 96—97% în lichefierea gazelor naturale. După cum se subliniază în studiul citat randamentul mediu este scăzut, respectiv de 40—45%, dar nu trebuie omis că procedeele cu randament redus de transformare oferă alte avantaje pentru anumite utilizări. Corelînd randamentele diferitelor stadii succesive de prelucrare şi transformare, legate între ele, rezultă în final o cifră medie de circa 78%, ceea ce înseamnă că 22% din energia disponibilă în pragul fazei de prelucrare şi transformare este absorbită pentru a pregăti materia primă energetică în raport cu cerinţele consumului.

Tabelul nr. 2 ilustrează un lucru aparent paradoxal şi anume că — în ciuda perfecţionării continue a tehnicilor de prelucrare şi transformare a energiei — se aşteaptă o scădere a randamentului global, îndeosebi sub efectul majorării în perspectivă a ponderii electricităţii în balanţa energetică (concomitent cu creşterea ponderii centralelor atomice în producţia de energie electrică). Autorii studiului atrag atenţia că, dacă în următorul deceniu şi jumătate nu se vor depune eforturi considerabile pentru îmbunătăţirea randamentului de transformare, extinderea utilizării energiei electrice pe seama unor forme primare de energie va determina, ea singură, scăderea randamentului global de la 78% la 68% în pragul ultimului deceniu al secolului 3). Această tendinţă se va menţine în regiunea C.E.E./O.N.U. pînă cînd reactoarele bazate pe neutroni rapizi şi pe fuziunea atomilor, care folosesc într-un grad mult mai înalt energia nucleară, vor căpăta, treptat, un rol predominant în producţia de energie electrică. Acelaşi rol l-ar putea avea aplicarea industrială a altor mijloace tehnice noi de producere a energiei electrice, cum sînt : generatoarele magneto-hidrodinamice, turbinele cu gaze ş.a., care ar permite — într-o perspectivă mai îndepărtată — ridicarea randamentului de conversiune în acest domeniu de la 35% la 50% şi chiar 60%.

Printre măsurile imediat aplicabile pe scară largă, se menţionează producerea combinată (în centralele clasice şi cele nucleare) de electricitate şi energie termică. Prin folosirea căldurii reziduale — care actualmente se pierde — pentru termoficarea cartierelor de locuit, a instituţiilor etc., pentru nevoile unor tehnologii în industria chimică (de pildă gazeificarea cărbunelui), randamentul global ar putea urca la 70%, faţă de 40% cît este în prezent în centralele moderne care nu dispun de instalaţii de utilizare a căldurii. Se prevede că această utilizare combinată a energiei primare se va extinde într-un ritm mai rapid în viitor într-un mare număr de ţări din zona C.E.E./O.N.U.

N. POPOV

---

1) Mesures qui ont été prises ou qui pourraient être prises dans la région de la C.E.E. pour économiser davantage l'énergie et rendre plus efficaces son extraction, sa conversion, son transport et son utilisation, E/ECE/883.

2) Această expresie se referă la gradul (rata) de recuperare — în procesul extracţiei — a rezervelor existente într-un zăcămînt ; la raportul dintre cantitatea de energie supusă prelucrării şi cea rezultată, în procesul de conversiune a unei forme de energie în alta ; la diferenţa dintre cantitatea de energie lansată în transport şi distribuţie şi cea primită efectiv de destinatarul-consumator.

3) Se estimează că, în 1970, uzinele electrice — clasice şi nucleare — din regiunea C.E.E./O.N.U. au consumat 23 % din energia primară de care au dispus. Pentru anul 1985 se prevede un consum de 30 %, iar către anul 2000 proporţia energiei primare transformate în electricitate va atinge, probabil, 45—50 %.

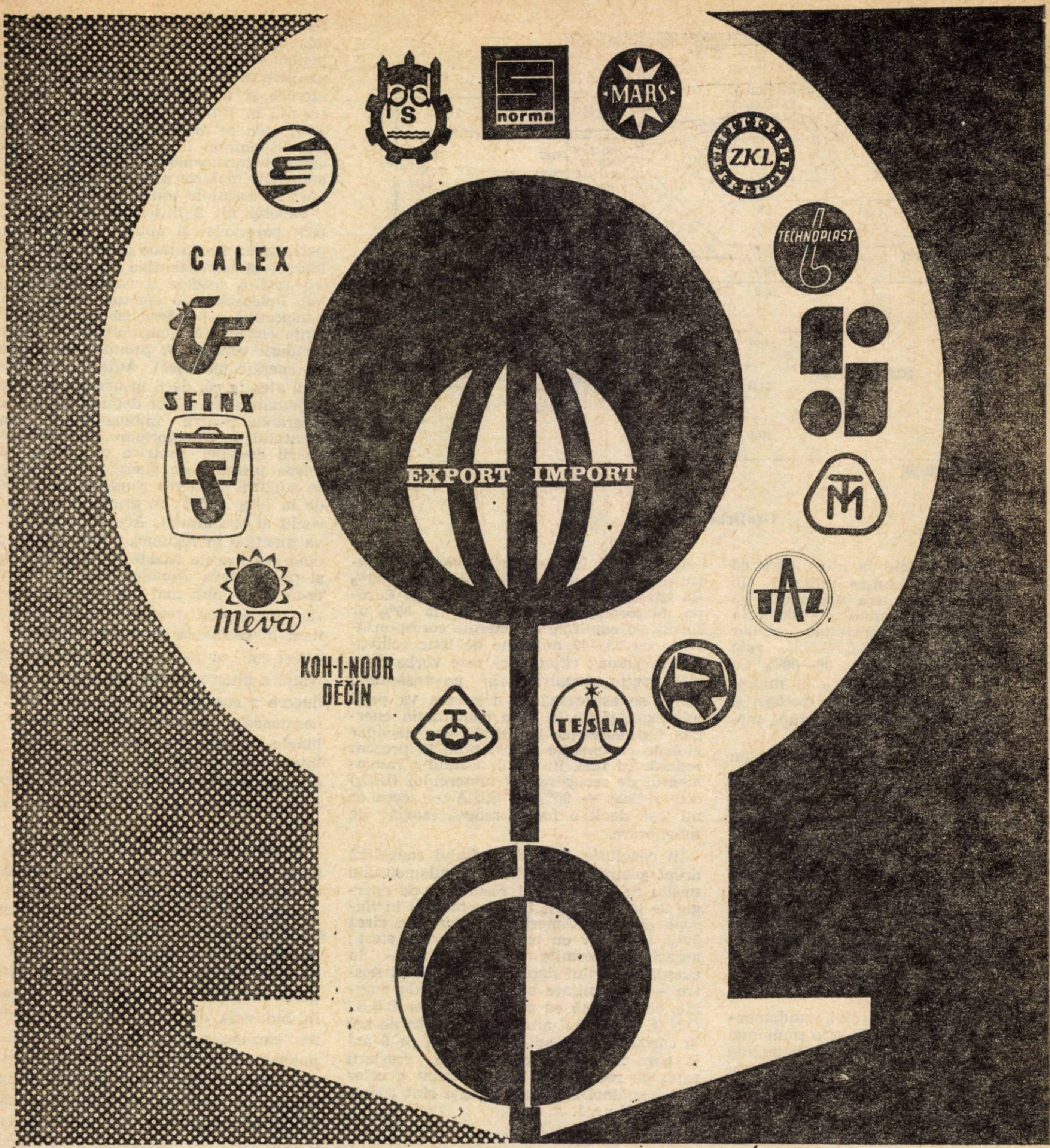
MARS
norma
S
ZKL
TECHNOPLAST
CALEX
SFINX
S
Meva
KOH-I-NOOR
DĚČÍN
TESLA
EXPORT IMPORT

OMNIA
BRATISLAVA

APARATE ȘI ECHIPAMENTE MENAJERE

- Frigidere cu compresor
- Mașini de spălat
- Mașini de spălat veselă
- Robinetărie pentru apartamente
- Căzi emailate
- Aparate pentru încălzit
- Mașini de tricotat și de cusut
- Radio-receptoare
- Televizoare
- Magnetofoane-dictafoane
- Lanterne de buzunar și corpuri de iluminat
- Articole de camping

APARATE PENTRU MANIPULARE ȘI RIDICARE, RULMENȚI ȘI LAGĂRE NETEDE.

OMNIA, 899 32 Bratislava
Dunajská 4
R.S. Cehoslovacă
Telex : 92226, 92527

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

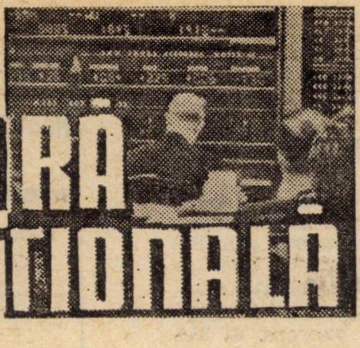

Cursuri

	Cursul central	Curs la 28 XII 1973	23 VI 1975	27 VI 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 27 VI 1975 față de: Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 -27 VI 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3420	2,3475	+13,69	+14,97	-13,02
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,4950	2,4988	+35,48	+30,06	-23,11
Francul francez	4,60414	4,7025	3,9960	4,0270	+14,33	+16,76	-14,36
Yenul japonez	308,6	280,2	296,50	296,0	+ 4,05	- 5,34	+ 5,64
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4180	2,4300	+15,02	+16,29	-14,01
Francul belgian	40,334	41,10	34,99	35,07	+15,01	+17,19	-14,67
Lira italiană	523,50	607,0	626,60	628,50	-16,70	- 3,34	+ 3,54
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,2710	2,2340	-22,83	- 3,91	+ 4,07
Prețul aurului la Londra[3]	-	103,87	162,50	164,25	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

MENȚINEREA tendinței de scădere a cursului lirei sterline față de majoritatea valutelor occidentale precum și o ușoară întărire a cursului dolarului au constituit trăsătura principală a evoluției situației pe piețele valutare internaționale în săptămîna 23—27 iunie a.c.

În perioada analizată **lira sterlină** a continuat să fie supusă unor puternice atacuri speculative „à la baisse“, nivelul său de depreciere față de principalele valute occidentale, în raport cu paritățile stabilite în decembrie 1971, situîndu-se la finele săptămînii la circa 27,3%. Efectele favorabile asupra cursului lirei sterline ale anunțării reducerii deficitului comercial al Angliei la numai 16 milioane lire în luna mai a.c. a fost de scurtă durată, întrucît acest lucru nu reflectă o îmbunătățire a competitivității produselor engleze pe piețele externe, ci doar faptul că importurile engleze au fost reduse datorită recesiunii pe care o traversează economia.

Deprecierea lirei sterline pe piețele valutare este consecința atît a dificultăților economice și sociale cu care este confruntată Anglia, cît și a incertitudinilor în legătură cu posibilitatea ca guvernul englez să ia unele măsuri care să asigure reînviorarea economiei și reducerea ratei inflației care în prezent depășește 25% — cel mai ridicat nivel din țările capitaliste dezvoltate.

De menționat că în cercurile bancare occidentale se fac aprecieri în sensul că deprecierea lirei sterline ar putea să continue pînă cînd relația de curs liră sterlină/dolar s-ar situa în jurul nivelului de 2,18 dolari = 1 liră, fapt ce ar permite guvernului englez să ia măsuri mult mai serioase în vederea redresării situației economice inclusiv măsuri de control al importurilor.

Dolarul S.U.A. în perioada analizată a înregistrat o ușoară tendință de întărire față de majoritatea valutelor occidentale, ca urmare a acțiunii mai multor factori printre care creșterea dobînzilor pe piața eurodolarilor și chiar pe piața monetară americană în ultimul timp, ceea ce face mult mai atractive plasamentele în dolari.

Anunțarea faptului că balanța comercială, precum și balanța de plăți a S.U.A. au înregistrat, în trimestrul I a.c. o îmbunătățire deosebită comparativ cu situația din anul 1974 a influențat de asemenea, favorabil poziția dolarului pe piețele valutare internaționale. În trimestrul I a.c. balanța comercială a S.U.A. a înregistrat un excedent de 1841 milioane dolari față de un deficit de 1450 milioane dolari în trimestrul IV 1974. În aceeași perioadă deficitul plăților curente ale S.U.A. a fost doar de 475 milioane dolari față de circa 6,5 miliarde în aceeași perioadă a anului trecut.

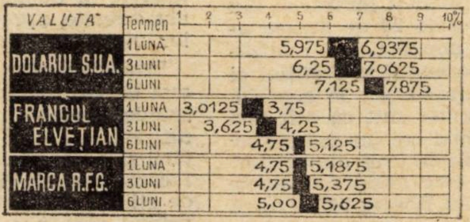

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 23 — 27 iunie 1975 (nivel minim și maxim)

Francul francez continuă să aibă o poziție deosebit de bună pe piețele valutare, cursul său față de principalele valute situîndu-se la nivelele cele mai ridicate, situație datorată mai multor factori printre care nivelul mult mai ridicat al dobînzilor pe piața monetară franceză, fapt ce mărește atractivitatea plasamentelor în franci, vînzărilor importante de dolari — obținuți din împrumuturile contractate în străinătate de către firmele franceze — contra franci, precum și evoluția favorabilă a balanței comerciale. În luna mai a.c. excedentul comercial al Franței s-a ridicat la 1796 milioane franci, ceea ce ridică excedentul comercial al acestei țări pe primele cinci luni ale anului la peste cinci miliarde franci.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 27 iunie 1975

Anglia[x]	10,0 %	Italia	7,0 %
Austria	6,0 %	Japonia	8,0 %
Belgia	6,50%	Luxemburg	6,50%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	8,0 %	Olanda	6,0 %
Elveția	4,50%	Suedia	7,0 %
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,0 %
Franța	9,50%		
R.F.G.	4,50%		
Israel	6,0 %		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Apropiata reintrare a francului francez, după o absență de peste 18 luni, în așa-zisul „șarpe monetar vest-european“ (sistemul fluctuării în comun a unor valute vest-europene) influențează, de asemenea, favorabil poziția monedei franceze pe piețele valutare internaționale.

Teodor GIURGIU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dinamica productivității muncii

ÎN CADRUL unui studiu de analiză a evoluției economiei franceze în perioada 1965—1975, printre indicatorii examinați se numără și „valoarea adăugată, pe un loc de muncă“. Se apreciază că pe ansamblul economiei nivelul acestui indicator, care ilustrează creșterea productivității muncii, s-a ridicat în decurs de un deceniu cu 42,7%. Pe diverse domenii de activitate, dinamica productivității apare mult diferențiată. Astfel, cel mai mare spor de valoare adăugată îl înregistrează agricultura franceză unde nivelul productivității muncii era, însă mult mai scăzut decît — de pildă — în industrie sau construcții (vezi tabelul alăturat). Creșteri apreciabile ale productivității muncii au avut loc, de asemenea, în comerț și în sectorul prestărilor de servicii, în timp ce în industrie dinamica valorii adăugate (pe un loc de muncă) a fost mult mai lentă.

Ramura	Valoarea adăugată, pe un loc de muncă 1965	1975	creșterea (în %)
	în franci din 1975		
Agricultura	20000	41000	105,0
Construcțiile	45500	63000	38,5
Industria	50500	62500	23,8
Comerțul	58000	96000	65,5
Prestările de servicii	29000	47000	62,0
Transporturile	19700	28000	42,1
Administrația	25200	29000	15,0
În medie, per total	37500	53500	42,7

Sursa: "Direction et gestion des entreprises" nr.4/1974.

Chicago:

Un muzeu al geniului uman

NOȚIUNEA tradițională de muzeu nu se verifică la Muzeul științei și industriei din Chicago, unul dintre cele 20 de muzee americane consacrate popularizării realizărilor științei contemporane și aplicațiilor ei în industrie și în viața socială în general. Multe din piesele expuse sînt cu atît mai valoroase cu cît sînt mai noi (un calculator Univac 9400, fotografii în trei dimensiuni prin care vizitatorul este inițiat în tainele holografiei, cabina unui Boeing 747, o navă Apollo, un videotelefon (conectat cu Disneyland, în California) sau, în machetă, ultimul tip de cuptor utilizat în siderurgie.

Spre deosebire de muzeele clasice, omniprezentul aviz „nu atingeți obiectele“ nu există aici. Din contra, vizitatorii (în număr de peste 3,3 milioane anual) sînt îndemnați să apese pe butoane, să învîrte manivele, să comande instalațiile, care funcționează aidoma celor reale, ce-și dezvăluie în felul acesta tainele. Legile fizicii sau ale chimiei încetează de a mai fi abstracțiuni, ele se văd în acțiune, se aud și se simt. Chiar și matematica își are standul său, și nu dintre cele mai puțin atractive, deși concurează cu un submarin, cu o mină (cu ascensoare, vagonete și haveuze autentice) de cărbuni (reali și ei, aduși din Illinois) sau cu un incubator cu pereți de sticlă, care-i inițiază pe copii în misterele vieții.

Muzeul — care are un buget de 6 milioane de dolari anual, fără a primi subvenții guvernamentale, și peste 300 de salariați permanenți — nu se rezumă la „a face știința pe înțelesul tuturor“, ci exercită și un important rol educativ, prezentînd convingător efectele nefaste ale consumului de droguri, cauzele și implicațiile poluării mediului, sursele de energie ale viitorului sau consecințele dăunătoare pentru organism ale cariei dentare sau ale fumatului.

Exponatele sînt realizate în colaborare cu institute de învățămînt superior, centre de cercetare și mari firme industriale, ritmul înnoirii lor ilustrînd el însuși amploarea pătrunderii științei în viața economică și de fiecare zi.

Cursa împotriva foametei

SE SPUNE CĂ parcurgînd drumul de la aeroport pînă în centrul orașului Bombay, pe un traseu de 15 km, trecînd printr-o succesiune de „bidonville-uri“, apoi pe partea litoralului denumit „Colierul reginei“ — domeniu al familiilor cu bogății fabuloase, al companiilor bancare, al firmelor multinaționale, al hotelurilor de lux, — se trece de fapt în timp de 40 de minute de la evul mediu în anul 2000, de la mizerie la opulență, de la o Indie la alta net diferite, apropiate însă prin contrastul lor violent.

Problema care și-o pun economiștii cei mai de vază ai Indiei este de a elabora un „model indian al dezvoltării“, pe baze planificate, care să asigure industrializarea țării și produsele agricole pentru autosatisfacerea necesităților crescînde. Oamenii de știință doresc însă să fie satisfăcute în primul rînd necesitățile masei celor peste 600 milioane de locuitori ai țării și totodată să se realizeze o mai mare densitate și o amplasare mai echilibrată în profil teritorial a activităților economice care pot conduce cel mai repede la acest obiectiv.

Concentrarea uraniului

DUPĂ ULTIMELE date disponibile, numărul țărilor care produc uraniu în lumea capitalistă în cantități notabile continuă să fie foarte redus. Gradul înalt de concentrare geografică în acest domeniu rezultă din faptul că S.U.A. dau peste jumătate din totalul producției lumii occidentale, Canada alți 20%, Republica Sud-Africană peste 15%. După cum relatează însă săptămînalul „V.D.I.—Nachrichten“ din R.F.G., prospecțiunile pentru găsirea de noi zăcăminte de uraniu se desfășoară cu intensitate sporită de cînd asigurarea pe termen mediu cu acest produs prezintă unele incertitudini și de cînd prețurile au înregistrat o substanțială ridicare.

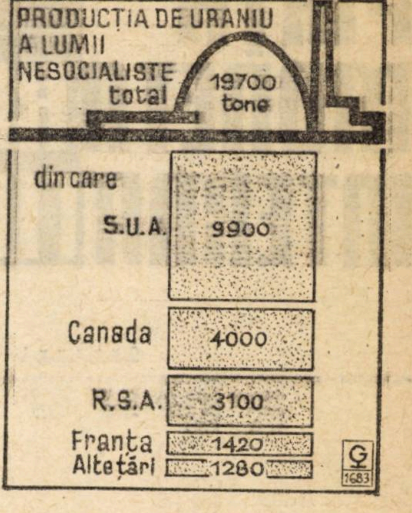

Ungaria: expansiunea societăților mixte

RECENT în Ungaria au fost adoptate măsuri economico-financiare (în domeniul acordării creditelor, al prelevărilor din beneficii etc.), menite să stimuleze întreprinderile naționale pentru crearea de societăți mixte în străinătate. În primăvara acestui an, în diferite țări funcționau 63 de societăți mixte cu participare ungară și se apreciază că numărul acestora va spori sensibil în viitor. Dintre ele, 41 societăți au un profil comercial, 8 au un caracter productiv, iar 14 se încadrează în sectorul prestărilor de servicii. Din punct de vedere geografic, 46 de societăți funcționează în țări europene, 7 în Asia și cîte 5 în Africa și America Latină.

Despre eficacitatea acestor societăți vorbește de pildă, faptul că anul trecut mai mult de jumătate din exporturile în valută convertibilă ale întreprinderii pentru comerț exterior Hungarotex (în sumă totală de 140 milioane de dolari) s-au efectuat prin intermediul celor 8 societăți mixte, create de ea în străinătate.

P. N. B. în mărci și în dolari

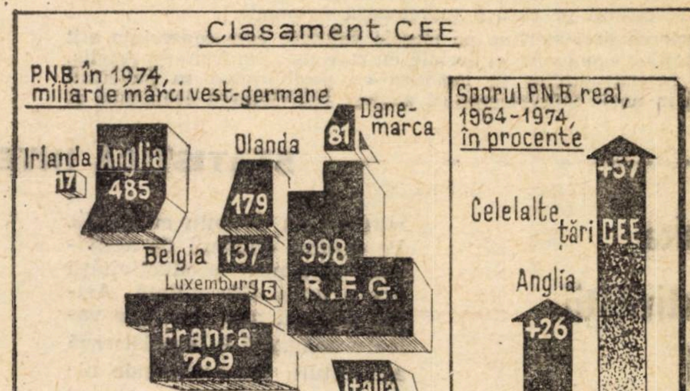

după „V.D.I.-Nachrichten“

PRODUSUL național brut însumat al țărilor Pieței Comune vest-europene s-a cifrat anul trecut la circa 3 000 miliarde de mărci vest-germane. Deși recalcularea în dolari nu se poate face în prezent decît cu o marjă mare de eroare, este probabil ca acest P.N.B. însumat să reprezinte circa 1 200 miliarde de dolari (în prețuri curente în ambele cazuri). Aceasta înseamnă că pe ansamblu C.E.E. s-a apropiat de S.U.A. pînă la o „distanță“ exprimată în circa 200 miliarde dolari sau puțin mai mult. Graficul arată componența pe țări a produsului național brut al C.E.E. și diferența însemnată dintre ritmul de creștere economică al Angliei din ultimii 10 ani și al partenerilor ei din Piața Comună.

MOZAMBIC

Ilie Cojocaru, Bucureşti — Suprafaţa Republicii Populare a Mozambicului, a cărei independenţă a fost proclamată solemn la 25 iunie a.c., este de 799 380 km², iar populaţia — de 8 820 000 locuitori, din care 200 000 albi, în majoritate portughezi. Capitală : Lourenco Marques . Savana, stepa şi pădurile ocupă trei pătrimi din teritoriul Mozambicului. În nord-vest pădurile sînt mai compacte şi formate din esenţe valoroase, între care cedru şi abanos.

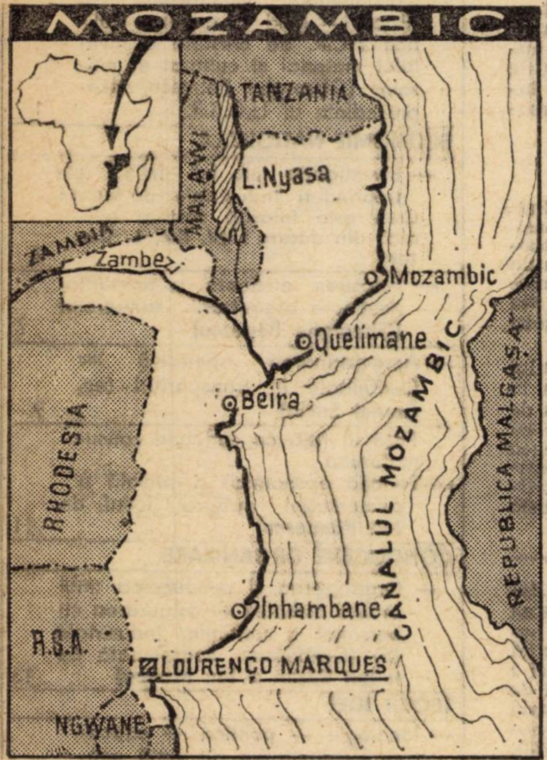

În zonele de cîmpie se cultivă porumb, grîu, orez, sorg, trestie de zahăr, bumbac, tutun, arahide şi citrice. Resurse minerale : huilă, cositor, bauxită, aur, uraniu, azbest, mică şi sare. Există şi o industrie extractivă, mici întreprinderi de industrie alimentară, de ciment, de prelucrare a lemnului, de egrenare a bumbacului, rafinării de petrol cu o capacitate de 800 000 tone. Barajul Cabora Bassa de pe Zambezi, dat în funcţiune la 5 septembrie 1974, va asigura energia electrică necesară exploatării bogăţiilor miniere.

Organisme O. N. U.

Ion Vişinescu, elev, Buşteni — Faptul avut în vedere în interviul directorului Centrului de informare al O.N.U. la Bucureşti, S. A. Chedid, cu ocazia aniversării a 30 de ani de la semnarea Cartei Naţiunilor Unite şi publicat în nr. 26 al revistei noastre, este următorul : o serie de organisme ale O.N.U. care se ocupă în mod specific de probleme economice au fost înfiinţate cu mult după adoptarea Cartei Naţiunilor Unite. Astfel, Conferinţa Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (UNCTAD) şi-a inaugurat lucrările în 1964, Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI) datează din 1967. Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) funcţionează, în forma sa actuală, din 1965, în timp ce Fondul Naţiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, ca şi cel pentru Populaţie sînt creaţii recente.

Banca Europeană de Investiţii

Gheorghe Ştefan, Ploieşti — Banca Europeană de Investiţii (B.E.I.) a fost înfiinţată în baza Tratatului de la Roma din 1957, de creare a Pieţei Comune. Banca, al cărei sediu se află la Luxemburg, acordă împrumuturi sectorului public şi privat din ţările membre ale C.E.E. pentru proiecte de dezvoltare în regiunile rămase în urmă din punct de vedere economic, pentru proiecte de modernizare a industriei care nu pot fi finanţate integral într-un stat membru sau pentru proiecte de interes comun pentru mai multe state membre şi ale căror dimensiuni întrec posibilităţile interne de finanţare ale acestor state. Capitalul B.E.I., instituţie nelucrativă, este format în parte din contribuţiile ţărilor membre, dar principala contribuţie provine de la acţiunile emise pe pieţele de capital din ţările membre ale C.E.E. ca şi în afara acestora.

Anul trecut, principalul beneficiar al împrumuturilor B.E.I. a fost Italia : 347,5 milioane dolari, respectiv 28% din total, pentru 22 proiecte aflate în majoritate în Mezzogiorno, Sicilia şi Sardinia ; urmează Franţa (cu 19,4%), Anglia (cu 15%) etc.

Potrivit ultimului raport al B.E.I., în viitor cele două direcţii principale de finanţare vor fi dezvoltarea regională şi dezvoltarea de noi surse energetice, în special prin construirea de centrale nuclearoelectrice.

Cele mai utilizate limbi

Maria Ionache, Constanţa — S-au făcut asemenea ierarhizări. Încercînd să facă un fel de inventar al limbilor de largă circulaţie în lume, revista franceză **L'Usine Nouvelle,** de exemplu, trece în revistă circa 140 de ţări şi teritorii fără a ţine seama de mărimea populaţiei lor, ajungînd la concluzia că limba „comercială“ cea mai răspîndită în lume este engleza. Se apreciază că în 47 de ţări şi teritorii din lume (S.U.A., Anglia, ţările membre ale Commenwealth-ului ş.a.) engleza constituie limba oficială sau principala limbă străină vorbită, într-un alt număr de ţări figurînd ca limbă străină secundară. Pe locul doi se situează franceza (circa 40 de ţări şi teritorii, îndeosebi cele care au făcut parte din fostul imperiu colonial francez), apoi spaniola (circa 20 de ţări), germana (18 ţări), rusa, portugheza, italiana, olandeza ş.a. Trebuie menţionată, de asemenea, araba — limbă vorbită într-un număr apreciabil de ţări din Orientul Apropiat şi Mijlociu, precum şi din Africa de Nord.

Desigur că dacă clasificarea în cauză ar ţine seama de numărul locuitorilor fiecărei ţări, ordinea prezentată ar suferi modificări.

Economie şi ecologie

Mihai Mirescu, Bucureşti — Seminarul internaţional consacrat aspectelor ecologice ale planificării dezvoltării economice a avut loc la Rotterdam, între 7 şi 11 aprilie a.c., sub egida C.E.E./O.N.U., reunind specialişti din 22 de ţări şi 8 organizaţii internaţionale. Ca preşedinte al seminarului a fost ales cunoscutul economist olandez Jan Tinbergen, laureat al Premiului Nobel. Una dintre concluziile seminarului a fost evidenţierea necesităţii tratării mediului înconjurător ca una din dimensiunile importante ale dezvoltării social-economice. În legătură cu aceasta a fost subliniată utilitatea conceperii de către economişti a unui sistem de analiză costuri-avantaje care să ţină pe deplin seama de considerentele ecologice şi să servească la luarea deciziilor de investiţii. Una dintre temele de discuţie a vizat elaborarea unui „limbaj comun“ care să permită încorporarea considerentelor ecologice în modelele economice.

Turism

Gh. Dobrescu, Fieni — 1) — Prima Adunare Generală a Organizaţiei Mondiale de Turism (rezultată din transformarea Uniunii Internaţionale a Organismelor Oficiale de Turism — U.I.O.O.T.) a avut loc în primăvara aceasta la Madrid, în prezenţa a 500 de delegaţi din peste 80 de ţări. 2) În 1974 au călătorit în afara graniţelor ţării lor peste 200 milioane de oameni din întreaga lume, cheltuind în acest scop mai mult de 40 miliarde de dolari. De aceea, după cum se aprecia la Adunare, a doua jumătate a secolului nostru va rămîne în istorie şi ca „eră a turismului“. În ce priveşte ţara gazdă a Adunării, în ultimii 15 ani numărul turiştilor care au vizitat-o a sporit de la 15 la 30 milioane, iar veniturile de pe urma lor — de la 150 la 3 200 milioane de dolari.

„Facilităţi petroliere“

Ştefan Rusu, Bucureşti — Pînă în prezent băncile centrale din 11 ţări au încheiat sau sînt pe cale de a încheia acorduri cu F.M.I. pentru finanţarea aşa-numitelor „facilităţi petroliere“ pentru 1975, destinate ajutorării, în anumite condiţii, a ţărilor cu deficite ale balanţelor lor de plăţi. Cele 11 ţări finanţatoare sînt Arabia Saudită, Austria, Belgia, Elveţia, R.F.G. Iran, Kuweit, Nigeria, Norvegia, Olanda şi Venezuela, care vor ţine la dispoziţia F.M.I. în total 2,86 miliarde D.S.T., în monedele lor naţionale sau, în unele cazuri, în dolari S.U.A. F.M.I., se află în contact şi cu alte ţări exportatoare de petrol sau cu excedente mari în balanţa de plăţi care ar putea contribui la acest fond, prevăzut să atingă în final 5 miliarde D.S.T. Pe baza lui, F.M.I. va putea acorda împrumuturi pe 7 ani, cu o dobîndă de $7^{3}/_{4}$ la sută pe an, faţă de 7 la sută pe an în 1974.

E. S. A.

Adriana Popescu, Piteşti — Agenţia spaţială europeană (E.S.A.), creată recent pentru dirijarea şi înfăptuirea programelor spaţiale vest-europene, numără 12 ţări şi anume : Anglia, Belgia, Danemarca, Elveţia, Franţa, R.F.G., Irlanda, Italia, Norvegia, Olanda, Spania şi Suedia. Principalele programe prevăzute într-o primă etapă sînt : lansarea rachetei Ariane (realizator principal Franţa), a laboratorului spaţial Spacelab (realizator principal R.F.G.), a satelitului pentru navigaţia maritimă (realizator principal Anglia) şi a altor cîtorva sateliţi în scopuri aplicative.

„Numărătoarea“ peştelui

Marilena Fortunescu. Craiova — Specialiştii din U.R.S.S. aplică metoda stereofotogrametriei cu tralul pentru a determina cantitatea exactă de peşte dintr-un metru cub de apă, iar apoi — pe baza hidroacusticii şi matematicii — efectivul de peşti dintr-un strat de apă, dintr-o porţiune a mării.

Datele obţinute sînt indispensabile pentru planificarea pescuitului, deoarece — din cauza pescuitului intensiv — „şeptelul“ unor specii de peşti s-a redus considerabil, fiind necesar să se ştie precis cît peşte poate fi prins fără a se compromite refacerea efectivelor prin reproducerea naturală.

Suplimentul „R.E.“

Un grup de economişti din Braşov — Suplimentul „Revistei economice“ se difuzează săptămînal, împreună cu revista, numai abonaţilor (persoane fizice sau juridice) în cadrul aceluiaşi preţ. Aceasta este explicaţia situaţiei pe care ne-o semnalaţi în scrisoarea dv., că revistele difuzate prin chioşcurile P.T.T.R. nu conţin acest supliment. Prin urmare, numai abonarea la revistă vă poate asigura şi primirea suplimentului publicitar şi economic-legislativ. În ce priveşte lucrările cu caracter juridico-economic publicate de revista noastră, ele pot fi procurate adresînd solicitarea dv. redacţiei care vi le va expedia prin poştă.

curier

Retribuția absolvenților

ANTON RUS, Tg. Mureș. — Prevederile art. 35 lit. c din legea nr. 57/1954, se referă exclusiv la absolvenții învățămîntului superior, cu examen de diplomă sau licență, care au o vechime de cel puțin patru ani ca muncitori, maiștri sau în funcții medii, în specialitatea corespunzătoare studiilor absolvite. Întrucît dv. ați absolvit facultatea de studii economice, iar anterior ați fost muncitor, studiile absolvite nefiind, deci, în specialitatea în care ați lucrat, în cazul dv. nu se aplică prevederile susmenționate.

Litigiu de muncă

ILIE STĂNCULESCU, București — Art. 175 din Codul Muncii, precizează, limitativ, cazurile cind — prin derogare de la prevederile art. 173 din Cod care instituie competența generală a comisiilor de judecată de a fi sesizate cu toate litigiile de muncă, — organele administrative au competența să judece litigiile de muncă. Enumerarea acestor cazuri nu cuprinde și aceea a unor pretenții bănești determinate de stabilirea eronată a unor retribuții prevăzute de dispozițiile normative in vigoare.

Menționăm că prevederile art. 175 lit. d se referă exclusiv la contestațiile privind aprecierea conducerii unității cu privire la acordarea treptelor de retribuire și a gradațiilor, organele de jurisdicție neavînd posibilitatea să cenzureze o asemenea apreciere. Atunci cînd o dispoziție expresă a legii prevede însă obligația acordării unui număr de trepte de retribuire sau gradații, competența de judecare a eventualelor litigii revine instanțelor jurisdicționale de muncă.

Menționăm că potrivit art. 174 din Codul Muncii și art. 58 din legea 59/1968, cu privire la comisiile de judecată, litigiile de muncă, a căror valoare depășește 5 000 lei, sînt de competența instanțelor judecătorești.

Reîncadrarea în funcție

KAROLY MOLDOVAN, Sovata — Din scrisoarea dv. rezultă că, în aplicarea Decretului nr. 162/1973 ați fost trecut la un alt loc de muncă, prin transfer în interesul serviciului, în perioada de trei luni, prevăzută de decretul susmenționat.

În această situație, este posibil ca, în ipoteza creări unui post vacant, să fiți reincadrat în funcția deținută anterior, sau într-una echivalentă, fiind retribuit la clasa avută anterior aplicării Decretului 162/1973.

Reîncadrarea în funcție se poate face numai prin examen sau concurs, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului.

Promovarea

IOANA MELINTE, Galați — Școlile tehnice veterinare la care vă referiți sînt considerate școli medii de specialitate. În consecință, tehnicienii veterinari avînd cel puțin cinci ani în funcții tehnice, pot fi promovați în funcția de tehnician principal, așa cum prevede pct. 67 lit. c și pct. 66 din anexa II-a la legea nr. 12/1971.

Menționăâm că, promovarea personalului în condițiile prevăzute de reglementările în vigoare, din funcția de tehnician în aceea de tehnician principal, se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 34 din legea nr. 57/1964, privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, în limita normativului aprobat în acest scop de organele competente.

Costul forței de muncă

(Urmare din pag. 19)

raport de indiferență între cheltuielile pentru producția forței de muncă și repartiția venitului nou creat. De aici derivă că ei nu țin seama de toți factorii care determină mărimea și micșorarea reală a acestor cheltuieli și, în consecință, nu dau și nu pot da un răspuns credibil la întrebarea dacă forța de muncă se scumpește sau se ieftinește pentru capital (p. 15). Formulînd propria categorie, cea de **„cost al forței de muncă“**, L. Stroja o delimitează de **„valoarea forței de muncă“**, dar nu o desparte de ea. Cuplarea acestor două categorii delimitate potențează mult cercetarea și permite răspunsuri mai aproape de adevăr la problema tendinței — de creștere sau scădere — a valorii forței de muncă drept bază obiectivă a veniturilor salariale. Căci capitalismul — cu toate modificările survenite în sistemul său de exploatare — împarte valoarea nou creată, pe de o parte, în funcție de valoarea forței de muncă iar, pe de altă parte, în funcție de capital. Toate celelalte elemente, forme și mijloace folosite de capitalismul monopolist de stat funcționează drept „complemente“ sau „corective“ ale criteriului amintit.

Miezul lucrării il constituie, după părerea noastră, cap. III — despre factorii de formare și de mișcare a costului forței de muncă în capitalism. Fiindcă ceea ce urmează în celelalte capitole reprezintă o urmărire cantitativă a factorilor în industrie și alte ramuri ale ansamblului economiei, terminată cu cîteva concluzii. Analiza factorilor de formare și de mișcare a costului forței de muncă — dinamica trebuințelor, corectivele aduse pe piață, nexul productivitate-repartiție, incidențe structurale — se încheie cu următoarea apreciere : „Acțiunea factorilor de formare și de mișcare a costului forței de muncă... se întretaie și se întrepătrunde în numeroase feluri și locuri. Despre nici unul dintre factorii principali examinați nu se poate spune că ar avea o acțiune exclusivă și într-un singur sens. Dacă încercăm totuși să desprindem niște dominante ale influenței lor asupra rezultatului valoric final, vom spune, în primul rînd, că dinamica trebuințelor istoricește și socialmente condiționate tinde să urce costul forței de muncă. I se opun mecanismele pieței muncii, care împiedică sau întîrzie satisfacerea unor trebuințe și, în general, deprimă costul ca expresie a ratei nelimitate de plusvaloare a capitalului“ (p. 77). Iar mai departe autorul continuă : „De la creșterea productivității muncii emană principala acțiune de comprimare a ponderii retribuției salariaților în valoarea nou creată. Dar ei i se opun efectele necontenitelor modificări de structură a miinii de lucru ocupate, derivate ele înseși din creșterea productivității și potențînd-o, la rîndul lor, în continuare“ (p. 78). Rezultanta unor acțiuni atît de variate este surprinsă de autor, în expresie cantitativă, în capitolul următor. De aici rezultă că principalul factor de sporire a ponderii salariilor în valoarea nou creată (echivalentă aproximativ cu „valoarea adăugată“ din statisticile și analizele burgheze) este sporirea ponderii „nemuncitorilor“ în totalitatea miinii de lucru salariate. Ca principal factor care a acționat direct în sensul reducerii costului forței de muncă este reținută tendința de reducere a părții din sporul de productivitate repartizat sub formă de salariu (vezi p. 154). Tendința istorică sesizabilă a costului forței de muncă în țările capitaliste dezvoltate, conchide autorul, este de scădere. Această tendință se realizează în cadrul unor limite pe care le pun, în capitalism, trei factori principali : reproducția normală a forței de muncă, necesitățile de acumulare și cele de realizare ale capitalului. Ea ar putea fi numită **legea tendinței de scădere a costului forței de muncă.**

Mișcarea costurilor forței de muncă nu este secondată întotdeauna imediat și în aceeași direcție de dinamica valorii forței de muncă care și ea are tendința istorică de scădere. Analiza comparată a evoluției celor două categorii oferă autorului prilej de considerații importante cu privire la obiectivele luptei clasei muncitoare pentru revendicări salariale sau privitoare la reducerea timpului de lucru. După L. Stroja, scăderea valorii forței de muncă trebuie considerată ca o tendință în sens istoric de lungă durată și nu ca o acțiune în fragmente mici de timp.

Lucrarea lui L. Stroja nu se citește ușor. Ea trebuie studiată cu notes-ul în față și cu creionul în mînă. Pentru că este o lucrare densă, structurată pe analize logice profunde ale unui fenomen major din capitalismul actual. Ea mustește de idei și truda studiului este recompensată cu vîrf și îndesat de îmbogățirea cunoștințelor și a propriilor judecăți ale cititorului. La o viitoare reeditare a acestei lucrări includerea aspectului confruntărilor nemijlocite ale marxismului cu variatele teorii burgheze pe problema repartizării valorii nou create în capitalism i-ar aduce un plus de combativitate și o lărgire a ariei cititorilor.

---

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 27 din 4 iulie 1975

— Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune. Politica P.C.R. de creștere a nivelului material și cultural al maselor **(Gheorghe Petrescu,** vicepreședinte al U.G.S.R.) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Investigație „R. E.“ în 15 întreprinderi industriale pe tema : Cum este folosită zestrea tehnică din dotare ? **(V. Ilie, L. Tintea)** 4
— Folosirea eficientă a fondurilor destinate organizării șantierelor **(Gheorghe Popescu)** 6
— Aprovizionarea operativă = flexibilitate în transporturi (ec. **Cornel Suciu)** 9
Față în față cu cerințele consumatorului
— Funcția economică și socială a alimentației publice (conf. dr. **Ion Păunescu)** 11

CONDUCERE ORGANIZARE

— Organizarea și conducerea unui proces complex — asigurarea cu personal a unităților industriale (II) (Dezbatere consemnată de **Iulian Bădin** și **Ion Manea)** 13

TEORII IDEI

— Ideologie — politică — educație : Comunitatea de viață economică a națiunii socialiste — condiție hotărîtoare a progresului multilateral (lector univ. dr. **Alexe Andriș)** 16
— File de istorie : Nicolae Kretzulescu — luptător pentru unitatea națională și progresul poporului român (dr. **Gheorghe Dobre)**
— Recenzie : Costul și valoarea forței de muncă în capitalismul contemporan (prof. dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 19
— Școli — curente — economiști : Cadrul conceptual al problemelor subdezvoltării (dr. **Constantin Bichi)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Argumente pentru o nouă ordine economică internațională. Cooperarea internațională și valorificarea potențialului agricol în țările în curs de dezvoltare (prof. dr. **N. Belli)** 22
— Tendințe — conjuncturi 25
— Documentar „R. E.“ Creșterea economică și tendințele consumului de energie (I) **(N. Popov)** 26
— Piața monetară internațională 29
— Mondorama 30
— Curier 31—32

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

În orice colţ pitoresc al ţării, un popas confortabil şi reconfortant

într-un

CORT CAMPING TIP „ALPIN"

● de 2 persoane	900 lei
● de 3 persoane	1 151 lei
● de 4 persoane	1 509 lei

confecţionat din pînză de diferite culori pastel, rezistentă la intemperii ; prevăzut cu verandă, fereastră pentru aerisire, uşă cu fermoar, ţevi metalice pentru ancorare.

CORT TIP „LITORAL"

izoterm, de 3 persoane, are 33 kg şi costă 3094 lei

CORT TIP „DACIA"

de 4 persoane, greutatea cortului 10 kg. Preţul : 1445 lei.

În magazinele şi raioanele de specialitate vă mai puteţi procura :

- mobilier camping (scaune, mese, paturi pliante)
- lămpiţe camping cu baterii şi 2 becuri (alb şi roşu)
- aragaz tip „TURIST" cu gabarit redus (funcţionează cu gaz petrolier lichefiat)
- spirtiere de voiaj (combustibil : spirt solid)
- cutii turistice, din aluminiu, pentru alimente

Important!

Corturile din producţia internă se vînd şi cu plata în rate lunare, cu un aconto minim de 20% şi într-un număr maxim de 10 rate.

(9089)

Greifer 1 ; 1,6 ; 2 ; 2,4 ; 2,6 ; 3 ; 4,2 m^3

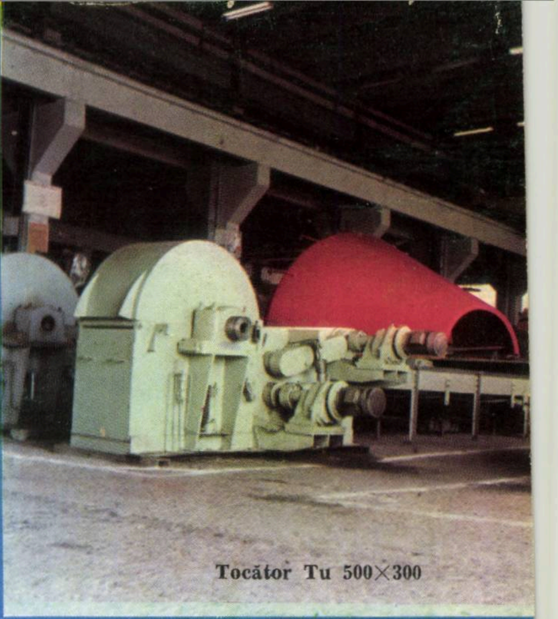

Tocător Tu 500×300

O firmă: ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB – SUCEAVA –

o adresă:

CALEA UNIRII NR. 28

un telefon:

108 98

un telex:

023223

Chible pentru jutaje

Robineți inox
∅ 50-∅ 400 mm

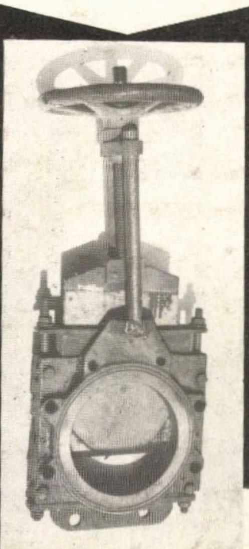

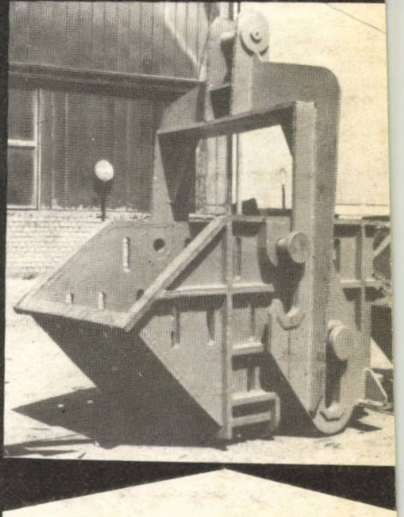

Cupe excavator 0,5 ; 0,6 m^3.

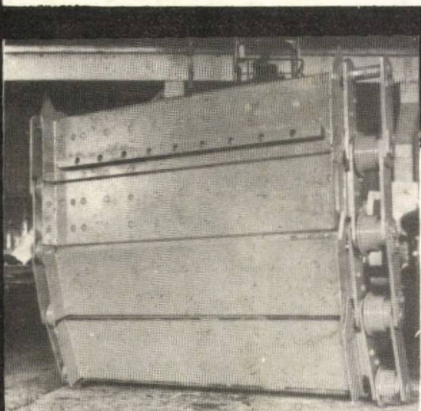

Bandă metalică pentru transport de materiale.

Lanț elevator — toată gama

1975 AUG 14

Rețineți aceste date în agenda întreprinderii dv., dacă doriți să comandați :

— piese din oțel inoxidabil și refractar (blindaje, robineți inox, vane hidraulice etc.) ;

— virole tablă (uscătoare tambur etc.) — pînă la diametru maxim de 6 000 mm și grosimea tablei pînă la 30 mm ;

— filtre cu saci — între 30 și 300 saci ;

— acționări mecanice diverse pentru utilaje și instalații, cu raport de transformare pînă la 1/240 și putere maximă 50kW.

Produse de cea mai bună calitate.

Lei 5

646

revista economică

28 11 • VII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

~~R~~ 140

urbanismul comercial

O nouă pagină glorioasă care va vorbi cu admiraţie generaţiilor viitoare despre faptele eroice ale acestor zile în care întregul popor, sub conducerea partidului, luptă pentru prevenirea şi limitarea efectelor inundaţiilor, pentru învingerea calamităţilor, pentru apărarea avuţiei naţionale.

În încleștarea cu apele s-a reafirmat cu vigoare

FORȚA MORALĂ A NAȚIUNII ROMÂNE

ORSZÁGOS MŰSZ
DOKUMENTÁCIÓS

APELE s-au dezlănțuit din nou săptămîna trecută. Cu o violență rar întîlnită. Ploile neobișnuite care au căzut în cea mai mare parte a țării au provocat inundații catastrofale. Întinderi nesfîrșite de apă au acoperit zeci de localități, comune și orașe, unități industriale și agricole; au fost avariate căile de comunicație — șosele și căi ferate, — liniile de telecomunicații și liniile electrice; au fost afectate mari suprafețe agricole, s-au prăbușit case și poduri. În furia lor oarbă apele au mușcat cu sălbăticie din holdele aurii, care așteptau să fie duse în hambare. Copacii au fost smulși din rădăcini și tîrîți de șuvoaie, iar pe străzi s-a circulat cu bărci, plute, mașini amfibii. Averea obștească și bunurile populației au suferit pagube.

Pierderile sînt mari și nu vor putea fi calculate cu exactitate decît după foarte multă vreme. Nici nu este timpul acum de așa ceva. Cuvîntul de ordine în aceste zile, cuvîntul cald al partidului, mobilizator și unanim, este de a concentra forțele pentru ca toate unitățile economice să-și reia complet activitatea.

Din primele momente ale calamității partidul și guvernul au adoptat o serie de măsuri operative, eficiente, pentru stăvilirea apelor, pentru ca efectele negative ale inundațiilor să se reducă cît mai mult, pentru ca viața oamenilor și avutul lor să fie salvate, ca întreprinderile, căile de transport să aibă cît mai puțin de suferit, ca viața economică și socială să revină cît mai repede la normal. Spre zonele sinistrate au fost îndreptate importante mijloace tehnice, materiale, alimente, medicamente.

Intervenind energic, în spiritul măsurilor stabilite de partid, a prevederilor Decretului cu privire la starea de necesitate, a vibrantei chemări adresate întregului popor de către tovarășul Nicolae Ceaușescu de a acționa cu toate forțele pentru înlăturarea grabnică a efectelor inundațiilor, pentru asigurarea desfășurării normale a activității productive, organizațiile de partid și de stat din zonele calamitate au mobilizat mari forțe în bătălia cu stihiile naturii. Împotriva furiei apelor se desfășoară o luptă hotărîtă, bine organizată, la care participă zeci de mii de cetățeni ai patriei, militari ai forțelor armate, membri ai gărzilor patriotice, tineret, care în acțiunea de limitare a forțelor distructive ale apelor au săvîrșit adevărate acte de eroism.

Încă de la începutul dramaticei încleștări cu apele tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aflat în mijlocul oamenilor muncii, hotărînd la fața locului măsurile ce se impuneau pentru ajutorarea populației din zonele sinistrate, pentru limitarea efectelor inundațiilor și înlăturarea urgentă a consecințelor acestora. Și cu acest prilej s-au adeverit cu toată forța calitățile de conducător ale secretarului general al partidului, capacitatea sa de a conduce cu mînă sigură operațiunile de combatere a inundațiilor și a consecințelor acestora, de a adopta hotărîrile cele mai potrivite în situația dată și de a stabili, în cadrul unei strategii de perspectivă, un complex de măsuri în stare să asigure preîntîmpinarea repetării unor asemenea catastrofe. Cuvintele de îmbărbătare ale secretarului general al partidului au insuflat încredere și curaj, voința nestrămutată de a face totul pentru normalizarea vieții. Muncitorii din unitățile unde activitatea a fost temporar întreruptă au făcut dovada unor adevărate acte de eroism, desfășurînd o activitate neobosită pentru punerea în funcțiune a fabricilor, pentru recuperarea cît mai grabnică a pierderilor. La rîndul ei țărănimea muncitoare a trecut la recoltarea și punerea la adăpost a cerealelor, la executarea lucrărilor pentru evacuarea apelor de pe cîmp, la semănatul culturilor duble. Totodată, s-au depus eforturi intense pentru restabilirea circulației rutiere și feroviare, a liniilor de telecomunicații, a aprovizionării cu energie electrică.

Ca urmare a intervenției rapide și a eforturilor multilaterale întreprinse în multe zone ale țării viața revine la normal. De la orașe și de la sate, sosesc vești îmbucurătoare care atestă că numeroase unități afectate își reiau lucrul și își desfășoară neîntrerupt activitatea. Dar rănile provocate de inundații sînt prea adînci pentru a putea fi vindecate în întregime într-un timp atît de scurt. Iată pentru ce partidul a cerut tuturor oamenilor muncii, lucrătorilor din industrie, agricultură și celelalte ramuri ale economiei naționale ca, odată cu întărirea măsurilor pentru prevenirea unor noi inundații, să-și intensifice eforturile consacrate îndeplinirii în continuare cu un înalt simț de răspundere a sarcinilor care le revin. Stabilind o serie de măsuri concrete pentru lichidarea totală a consecințelor inundațiilor și exprimîndu-și convingerea că partidul, toți oamenii muncii vor acționa cu fermitate pentru traducerea deplină în viață a Chemării secretarului general al partidului, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 8 iulie a.c. a hotărît să se elaboreze un program complex care, pe baza unei concepții unitare, să asigure regularizarea tuturor cursurilor de apă, amenajarea corespunzătoare a fiecărui bazin hidrografic, realizarea unor lucrări de acumulări de apă, desecări și irigații care să permită să se facă față oricăror situații ivite. Prevederile acestui program de importanță națională urmează să fie incluse în planul cincinal 1976—1980, în care scop vor fi asigurate toate mijloacele materiale, financiare și forța de muncă necesară.

Sîntem în ultimul an al acestui cincinal, pe care ne-am angajat cu toții să-l realizăm înainte de termen. Trebuie să facem totul ca sarcinile planului pe 1975 să fie integral îndeplinite, pentru a asigura condițiile favorabile trecerii la traducerea în viață a obiectivelor perioadei următoare. **„Astfel vom demonstra,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, **prin munca și activitatea noastră, că putem învinge orice greutăți, că sîntem ferm hotărîți și vom asigura înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea, dezvoltarea economică socială a patriei, ridicarea țării noastre pe noi culmi de progres și civilizație".**

În aceste zile de grea încercare marea familie socialistă a României își afirmă încă o dată puternica și profunda sa unitate de voință, măreția morală, înaltul spirit patriotic, încrederea în forțele proprii, dorința unanimă de a trece peste dificultățile create, de a ridica tot mai puternic și tot mai sus patria. Întregul popor, toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate, acționează cu calm și luciditate, fără resemnare, dovedind prin faptele lor îndrăznețe cît de puternice sînt firele care îi leagă pe toți cei ce locuiesc și muncesc pe aceste meleaguri românești. Calitățile umane deosebite pe care le-au manifestat cei aflați în bătălia pentru salvarea de vieți omenești, de bunuri materiale s-au îngemănat cu înalte virtuți omenești de solidaritate și întrajutorare, de sprijin moral și material concret. Societatea noastră socialistă își dovedește și în această împrejurare trăinicia, capacitatea deplină să înfrunte și să iasă victorioasă din această cumplită încercare, forța sa de neînvins bazată pe noile relații dintre oameni, pe unitatea moral-politică de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului. Pe steagul de luptă al națiunii noastre se înscrie o nouă pagină eroică, care va vorbi cu admirație generațiilor viitoare despre faptele curajoase ale acestor zile.

Stere GIOGA

POLITICA P.C.R. DE FOLOSIRE CREATOARE A RELAȚIILOR MARFĂ—BANI ÎN ETAPA ACTUALĂ

ÎNCEPÎND de la mijlocul deceniului al 7-lea, atît pe tărîmul practicii economice, cît și pe cel al teoriei, necesitatea de a intensifica folosirea relațiilor marfă-bani în opera de edificare a socialismului devine o problemă tot mai importantă în țara noastră. Documentele istorice ale acestei perioade, și îndeosebi cele elaborate de Congresul al IX-lea al P.C.R., de Conferințele Naționale ale P.C.R. din decembrie 1967 și iulie 1972, de Congresul al XI-lea al partidului etc., care cuprind teze și aprecieri importante despre locul și rolul relațiilor marfă-bani în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, reprezintă o contribuție de seamă a P.C.R. la dezvoltarea teoriei marxiste și în acest domeniu important al vieții economice și sociale.

Conceptul de relații marfă-bani

UN CONCEPT pînă la capăt științific despre relațiile marfă-bani, așa cum se știe, a fost elaborat de întemeietorii marxism-leninismului, odată cu crearea economiei politice a clasei muncitoare, cu elucidarea unor asemenea probleme majore ale teoriei economice cum sînt : cauzele existenței, locul și rolul acestor relații în cadrul dezvoltării societății, raportul dintre formele diferite ale proprietății private și relațiile marfă-bani, etc. Totodată, este necesar să menționăm că această teorie a fost creată în condițiile proprietății private, ale existenței unui mecanism spontan de reglare a economiei. Din epoca lui Marx și Engels, practica economică oferă doar experiența folosirii categoriilor la care ne referim în condițiile proprietății private asupra mijloacelor de producție, ceea ce, desigur, nu putea să nu-și lase amprenta asupra conceptului. Din această cauză, este un lucru firesc de altfel, nu s-a putut da un răspuns definitiv la o asemenea problemă-cheie a teoriei cum este, de exemplu, aceea privitoare la raportul dintre relațiile marfă-bani și cele de proprietate în general. Mai este necesar să menționăm că asupra dezvoltării ulterioare a conceptului a avut o influență și acea considerațiune a întemeietorilor marxismului potrivit căreia odată cu trecerea mijloacelor de producție în proprietatea comună a societății, relațiile marfă-bani vor dispărea 1).

Dar, așa cum ne arată experiența istorică, producția de mărfuri cu categoriile și legile sale proprii nu dispare nici în socialism, fenomen care prima dată a fost sesizat și interpretat în mod genial de către V. I. Lenin. Desigur, fundamentarea de către V. I. Lenin a necesității folosirii relațiilor marfă-bani în perioada de trecere de la capitalism la socialism nu a fost o problemă ușoară, ci una din cele mai grele.

În condițiile actuale, cînd are loc construirea cu succes a socialismului în mai multe țări, precum și parcurgerea de către aceste țări a mai multor etape de dezvoltare, se evidențiază nu numai necesitatea, dar și importanța folosirii relațiilor marfă-bani în edificarea noii orînduiri.

Ca urmare, pe plan teoretic, devine absolut necesar de a elabora un concept nou, științific, de a generaliza experiența obținută în folosirea relațiilor marfă-bani, și nu este vorba doar de unele mici completări, de aducere „la zi" a acelor teze concrete care au fost elaborate înaintea nașterii socialismului. Nu întîmplător secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : **„Sînt, de asemenea, probleme importante privind felul în care trebuie să acționeze diferite legități, cum ar fi, de exemplu, legea valorii în condițiile socialismului. Știm bine că și în această privință există destule confuzii astăzi, destule teze. Partidul nostru nu poate ocoli această problemă, nu se poate face că nu vede și nu aude — cum se spune. Pentru că, în fond, probleme se pun și sîntem obligați să le abordăm, să le discutăm și să înarmăm partidul cu concepția noastră, cu felul nostru de a înțelege lucrurile și de a acționa în aceste probleme" 2).**

Experiența țării noastre, pe tot parcursul construcției socialiste, furnizează un material bogat și suficient pentru a evidenția o serie de trăsături noi, proprii socialismului, privind folosirea relațiilor marfă-bani. Înainte de toate, se poate constata rolul foarte important al relațiilor marfă-bani în economia socialistă, fără de care, de exemplu, ar fi imposibil exprimarea nevoii sociale, legarea ei de producția socială și munca socială, înfăptuirea legăturii dintre cantitatea totală de valori de întrebuințare și timpul total de care dispune societatea socialistă, trecerea produselor prin toate verigile producerii și reproducerii bunurilor materiale etc. De asemenea, experiența procesului revoluționar din țara noastră arată că aceste relații apar în structura relațiilor de producție socialiste ca relații de legătură, reprezentînd forma social-economică de existență a producției ; caracterul, esența acestor relații sînt determinate de relațiile de proprietate, element hotărîtor în structura relațiilor de producție. În examinarea relațiilor marfă-bani nu se poate face abstracție de relațiile de proprietate, de raporturile de clasă, de conținutul puterii de stat. Esențialul totdeauna este : cine le folosește și în ce scop !

Să amintim, spre exemplificare, desfășurarea procesului revoluționar din țara noastră după 23 August 1944, cînd în domeniul folosirii relațiilor marfă-bani deja se petrec schimbări substanțiale odată cu modificările ce au loc în cadrul raporturilor de forțe între clasele sociale ale țării. Sînt semnificative în această direcție măsurile luate ca : etatizarea Băncii Naționale din decembrie 1946, introducerea controlului muncitoresc asupra producției de mărfuri capitaliste și repartiției prin înființarea oficiilor industriale, alcătuirea programelor de producție, înfăptuirea reformei monetare din 1947 și altele care nu numai că scot în evidență schimbările substanțiale care au avut loc în raportul de forțe în favoarea clasei muncitoare, dar și schimbarea conținutului relațiilor marfă-bani.

Experiența țării noastre scoate la iveală și faptul că odată cu instaurarea dictaturii proletariatului, cu crearea și generalizarea relațiilor de producție socialiste, se schimbă atît esența cît și conținutul relațiilor marfă-bani, ele jucînd un rol important în asigurarea victoriei depline și definitive a socialismului.

În momentul de față, relațiile marfă-bani sînt folosite în măsură tot mai intensă în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și, de aceea, pe plan teoretic capătă importanță părăsirea acelor concepte care încă, în anumită măsură, pedalează pentru caracterul limitat, pentru sfera mai restrînsă a producției de mărfuri în condițiile socialismului. Conform acestor concepte din relațiile marfă-bani în socialism se exclud pămîntul, apele, subsolul, pădurile, uzinele etc. Desigur, aceste bogății ale națiunii socialiste nu constituie obiecte de vînzare și cumpărare pe piață, dar de aci încă nu se pot trage concluzii cu privire la limitarea transformării produselor în marfă. La analiza naturii economice a acestor bogății este necesar să avem în vedere că în urma vînzării-cumpărării lor nu are loc vreo modificare în procesul de producție și de aceea societatea socialistă și membrii ei nu au nevoie de circulația lor pe piață. În capitalism vînzarea și cumpărarea lor prezintă un instrument puternic de redistribuire a venitului național, a bogățiilor naționale între capitaliști. În aceasta constă și sensul vînzării-cumpărării lor în condițiile proprietății private asupra mijloacelor de producție. Odată cu trecerea la socialism, în fond, este vorba de a curăța producția de mărfuri de un „balast" care apasă relațiile marfă-bani, de desființarea formei capitaliste și nu de limitarea ei în general.

Practica economică din țara noastră oferă suficiente exemple și în această privință. De pildă, Legea nr. 19 din 1971, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, a inclus în structura prețului de cost taxa asupra terenurilor și fondurilor de producție, care reprezintă una din căile, pîrghiile financiare prin care se influențează în sensul utilizării eficiente a acestora. De altfel, relațiilor marfă-bani le revine un rol tot mai important în protejarea, valorificarea superioară și folosirea rațională a bogățiilor naturale ale țării.

Nici întreprinderile socialiste luate în ansamblul lor nu se găsesc în afara relaților marfă-bani. Despre acest fapt incontestabil vorbesc și măsurile luate în ultimul timp cu scopul de a rentabiliza toate unitățile producătoare, de a mări în continuu rentabilitatea lor. **„Trebuie să aplicăm** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **legile țării, cît și legile economice mai generale mergînd la măsuri hotărîte, pînă la încetarea activității acelor unități care nu corespund criteriilor eficienței economice" 3).**

În multe cazuri pentru a demonstra rolul mai „restrîns" al relațiilor marfă-bani în socialism față de capitalism se apelează la un asemenea argument, potrivit căruia forța de muncă nu mai este marfă. Desigur, forța de muncă în socialism nu mai este un obiect de cumpărare și vînzare pe piață. Dar, de aici încă nu înseamnă că ea a ieșit din sfera de cuprindere a relațiilor marfă-bani. Raportul dintre forța de muncă și producția de mărfuri arată, pe de o parte, că lucrătorul socialist este creatorul tuturor mărfurilor, iar pe de altă parte, că reproducerea forței de muncă are loc cu ajutorul mărfurilor și serviciilor procurate din retribuție. Retribuția, avînd și o expresie bănească, reflectă nu numai faptul că lucrătorul este producătorul de bunuri materiale, dar și proprietarul bunurilor create. Tocmai datorită acestei duble calități a omului în socialism retribuția se deosebește, atît din punct de vedere calitativ cît și cantitativ, de categoria de salariu, cu toate că ambele aceste categorii reflectă, în mod indirect și sub formă bănească, o cantitate de muncă omenească încorporată în obiecte de consum.

Discuțiile privind locul și rolul relațiilor marfă-bani în economia socialistă s-au intensificat în ultimii ani. Aceste discuții au fost ridicate mai ales cu ocazia analizei raporturilor dintre plan și piață, cînd s-a evidențiat, pe bună dreptate, că relațiile marfă-bani reprezintă părți organice ale economiei socialiste de care societatea socialistă trebuie să țină cont, în măsură tot mai mare, în vederea realizării sarcinilor etapei actuale de dezvoltare a țării.

În unele lucrări de specialitate, producția de mărfuri este contrapusă producției planificate. În cazul de față este vorba de o serie de confuzii privind domeniul la care se referă diferitele procese și legi în economia socialistă. Categoriile valorice vizează **forma** social-economică a produsului, iar planicitatea se referă la **modalitatea** de mișcare în cadrul economiei ; opusul producției planificate este anarhia, spontaneitatea și nicidecum producția de mărfuri, care, de asemenea, datorită proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, are un caracter conștient, planificat.

Documentele partidului nostru elaborate în ultimii ani subliniază în permanență necesitatea folosirii conștiente a relațiilor marfă-bani, în organizarea și conducerea vieții economice, în conformitate cu sarcinile care stau în fața noastră. Secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizînd unele aspecte negative ale realizării planului de investiții, la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centralele industriale și întreprinderi din 2 iulie 1974, arăta : **„A lăsa libertatea ca fiecare să cheltuiască banii societății noastre pe ceea ce crede și unde crede — aceasta nu este posibil ! Avem o economie planificată. Sub lozinca autonomiei nu se poate da fiecăruia dreptul să cheltuiască banii cum vrea. Există libertate deplină în inițiativele de a realiza în cele mai bune condiții planul pe care l-am discutat și stabilit în comun“ [4]).**

Din cele spuse rezultă limpede că nu se pot privi categoriile valorice, relațiile marfă-bani în sine, rupte de problemele majore care stau în fața economiei noastre naționale, ci numai în contextul sarcinilor cuprinse în planurile de dezvoltare a economiei naționale, la a căror realizare trebuie să concure din plin.

Legea valorii

ÎNȚELEGEREA mecanismului de funcționare a sistemului de legi, precum și a acțiunii oricărei legi economice, inclusiv și a legii valorii, este posibilă numai în măsura în care se are în vedere corelația nevoie-surse-producție, care poate fi prezentată, sub forma unei scheme, desigur, foarte simplificate, în felul următor :

Schema Nr. 1

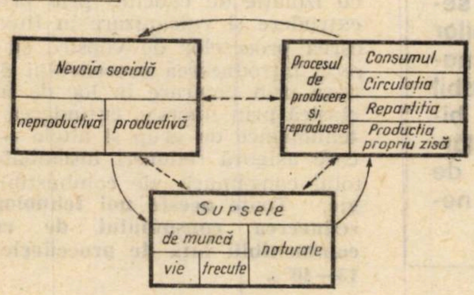

Nevoia socială, se amplifică mult mai rapid, decît crește producția, determinînd astfel repartizarea corespunzătoare a resurselor asupra producției și, în consecință, devine scopul final al ei, punctul de pornire în orice activitate economică conștientă dirijată. Legile economice, în fond, privesc diferite aspecte ale aceleiași legături, evidențiate și în schema de mai sus.

De exemplu, exprimarea nevoii sociale, așa cum s-a amintit și mai înainte, este posibilă numai cu ajutorul categoriilor valorice ca : preț, bani, ofertă, cerere, piață etc., și nici legătura dintre compartimentele principale ale procesului de producție — nevoia — sursele și producția — nu se poate înfăptui în afara relațiilor marfă-bani, ele fiind forma social-economică de existență a produsului.

La analiza cerințelor legii valorii este necesar să arătăm că nevoia socială nu este determinată și nu depinde de ea, și nici schimbările care au loc în structura nevoii nu sînt provocate de această lege, dar ea, datorită rolului și locului pe care-l are, le reflectă în cerința sa.

Rolul legii valorii este foarte mare într-o economie planificată socialistă deoarece se are în vedere realizarea unei concordanțe tot mai depline dintre producție și nevoie. De aceea, asemenea activități ca: studierea în permanență a cosumului, productiv și neproductiv, a cerințelor și părerilor cumpărătorilor cu scopul de a influența producția în direcție dorită ; dirijarea, în mod conștient a consumului ; informarea corectă și completă a cumpărătorului asupra ofertei ; perfecționarea raporturilor economice dintre întreprinderi, întreprinderi și organele specializate de conducere, întreprinderi producătoare și organizațiile comerciale etc. — sînt aspecte foarte importante și concrete ale folosirii legii valorii. Să amintim, în acest sens, măsurile ce se iau la noi în țară în ultimul timp, ca fiecare unitate producătoare să producă pentru o piață sigură, ca produsele create să fie acoperite cu contractele economice corespunzătoare, iar în caz contrar, acele întreprinderi, care produc fără să aibă o piață de desfacere asigurată, fără contracte încheiate, să fie sancționate și finanțarea și creditarea lor de către stat, să fie limitată sau suspendată. Aceste întreprinderi sau secții din cadrul acestora, nu se înscriu pe linia corelării cît mai perfecte a producției cu nevoile economiei naționale — cerință principală a legii valorii, ca și a dezvoltării planificate a economiei naționale în sensul realizării obiectivelor ei fundamentale.

Examinînd acțiunea legii valorii, nu putem trece nici peste faptul că ea se realizează, ca și oricare lege economică în condițiile socialismului, ca un proces conștient. Aici este vorba nu numai de activitatea conștientă, realizată de organele de conducere de partid și de stat, dar și de activitatea conștientă efectuată de fiecare membru al societății în parte și, în primul rînd, de acei care sînt implicați în mod direct și nemijlocit, în realizarea acțiunii legii.

În practica de zi cu zi, realizarea legăturii dintre nevoie și producție, așa cum se știe, se face cu ajutorul unor indicatori valorici și fizici, de aceea, perfecționarea lor continuă primește o importanță tot mai mare și este un alt aspect important al folosirii acțiunii legii valorii. Secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu nu o dată sublinia că : **„Va trebui să se renunțe cu desăvîrșire la practica planificării unor indicatori valorici sau cantitativi în sine. Economia națională are nevoie de mărfuri fizice bine determinate, cerute pe piața internă și de export. Aceasta este valabil atît pentru materiile prime, materiale și semifabricate, utilaje și piese de schimb, cît și pentru bunurile de consum și serviciile necesare populației“ [5]).**

Această apreciere cu privire la locul și rolul indicatorilor valorici în conducerea proceselor economice reprezintă o importanță deosebită. Ea arată că planificarea, în stabilirea sarcinilor **întreprinderilor,** trebuie să aibă în vedere, în primul rînd, nevoile care se satisfac cu ajutorul valorilor de întrebuințare. Totodată, se știe că toate nevoile nu pot fi satisfăcute deodată deoarece timpul de care dispune societatea socialistă este limitat, dat. Deci, ca urmare se pune problema repartizării timpului limitat asupra valorilor de întrebuințare, în așa fel, ca nevoile să fie relativ cel mai bine satisfăcute, proces în care intervin și indicatorii valorici ai economiei naționale. De exemplu, indicatorul valoric producția globală care este folosit de către organele de conducere pentru a stabili volumul sarcinilor care urmează să fie îndeplinit de către unitățile producătoare, este unilateral și imperfect. Acest indicator valoric împinge conducerea întreprinderii, în multe cazuri, spre asemenea soluții, cu care se îndeplinește planul producției globale mai ușor, ca, de exemplu, folosirea unor materii prime mai scumpe sau creșterea exagerată a stocurilor produselor neterminate și a semifabricatelor etc.

Examinînd diferiți indicatori valorici — producția globală, producția marfă, valoarea netă etc. — mai este necesar să subliniem că acești indicatori redau procesele economice din întreprinderi în mod diferit și, din această cauză, ei sînt unilaterali. De asemenea, așezarea sarcinilor de plan exclusiv pe unul dintre acești indicatori poate favoriza unele întreprinderi și defavoriza altele. De aceea a apărut necesară stabilirea sarcinilor de plan de către organele superioare de conducere, cu ajutorul indicatorilor fizici, naturali. Stabilirea sarcinilor întreprinderilor în expresie naturală nu înseamnă că exclude indicatori valorici. Indicatorii valorici vor trebui elaborați și stabiliți de către întreprinderile și centralele însăși, pe baza sarcinilor stabilite de către organele superioare de conducere, și din această cauză, ei vor oglindi mult mai corect procesele economice din cadrul întreprinderilor, iar analiza lor va primi o importanță și eficiență mult mai mare.

Practica economică de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră scoate în evidență și faptul că, este insuficient pentru a examina legea valorii, studierea ei în sine, ruptă din contextul mecanismului de acțiune a tuturor legilor economice, de probleme majore ale economiei naționale. Legea valorii, din punct de vedere al sferei de cuprindere de-altfel ca și legea economică fundamentală, legea dezvoltării planice, nu se referă la un compartiment sau altul, la o sferă sau alta, ci în acțiunea ei cuprinde toate compartimentele și sferele procesului de producere și reproducere a bunurilor.

dr. Francisc KISS
Institutul Politehnic-Cluj

(Continuare în pag. 21)

ECONOMIE NATIONALA

Cincinalul — înainte de termen!

Sursă de sporire a eficienței economice:

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ A ENERGIEI ȘI COMBUSTIBILILOR

ECONOMISIREA energiei electrice și combustibilului, în principal pe calea înlăturării risipei și a introducerii în toate verigile producției a unor norme de consum bazate pe studii tehnico-energetice fundamentate științific, reprezintă un obiectiv de importanță primordială în întrecerea pentru realizarea cincinalului înainte de termen. Rezultatele dobîndite pe ansamblul economiei în această direcție sînt importante (numai în 1974 consumul de energie electrică a fost redus cu 4 miliarde kilowați ore, iar cel de combustibil cu 8,5 milioane tone față de prevederi), ele constituind un îndemn pentru noi acțiuni care să ridice gradul de răspundere pe toate nivelele, astfel încît la fiecare produs, în fiecare întreprindere, consumurile de energie electrică și combustibil să se micșoreze corespunzător condițiilor create și să se asigure în acest fel sporirea eficienței economice.

In acțiunea de gospodărire cît mai eficientă a energiei electrice și combustibilului, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii are de jucat un dublu rol : pe de o parte de a lua măsuri corespunzătoare pentru reducerea în toate unitățile sale a consumului propriu de combustibil și energie, iar pe de altă parte, de a asigura fabricarea unor noi tipuri de mașini, instalații și motoare cu randamente energetice ridicate și aparate de măsură, control și automatizare, necesare întregii economii. *Privită din aceste puncte de vedere activitatea desfășurată de centralele industriale și întreprinderile aparținînd acestui minister, să urmărim atît acțiunile întreprinse, eficiența lor, cît și măsurilie ce se impun pentru reducerea în continuare a consumurilor.*

Toate resursele atrase în circuitul economic

STUDIILE efectuate la nivelul ministerului, al centralelor industriale cît și al întreprinderilor au urmărit **abordarea complexă a problemei utilizării mai eficiente a bazei energetice, vizînd depistarea și punerea în valoare a resurselor și instalațiilor de ardere cu randamente scăzute, întocmirea bilanțurilor energetice ale mașinilor, instalațiilor diverse, consumatoare de energie.** Concret, au fost identificate și inventariate resurse energetice secundare echivalente cu 22 700 tcc, din care **s-au recuperat pînă la 1 IV a.c. peste 13 000 tcc.** În tabelul nr. 1 este redată repartizarea acestor resurse pe centralele industriale aparținînd de MICMUE și stadiul lor de recuperare.

Rezultă că, pe lîngă volumul de resurse energetice recuperate, există încă altele care se află în faza de studiu pentru a fi fructificate. Au fost puse deja la punct studiile pentru valorificarea a 7 590 tcc. (din cele 9 698 tcc. reprezentînd resurse energetice secundare nevalorificate), urmînd ca în acest an să fie recuperate 3 895 tcc. Evident, pentru a valorifica întreaga cantitate de energie secundară identificată, **este necesar să se amplifice preocupările pentru a se întocmi STE-urile necesare**, centralele industriale și întreprinderile în cauză avînd datoria să acționeze mai operativ, mobilizînd toate forțele capabile să aducă o contribuție în rezolvarea favorabilă a problemei.

Tabelul nr.1

Situația recuperării resurselor energetice secundare pe centrale industriale

U.M.=t.c.c.

Centrala industrială	Resurse energetice secundare inventariate	Recuperate pînă la 1.IV. 1975	Nerecuperate	din care:			
				cu STE de valorificare	din care		fără STE de valorificare
					prevăzute pentru valorificare în 1975	nevalorificabile economic	
CIMUMFS	1837	216	1621	1075	416	659	546
CIMAE	5005	2716	2289	1579	286	1293	710
CIMME	740	360	380	380	157	223	-
CIETC	12286	9450	2836	2836	2836	-	-
CIETA	2852	280	2572	1720	200	1520	852

Tot pe linia eliminării risipei de energie și combustibili **au fost inițiate largi acțiuni de identificare a arzătoarelor necorespunzătoare.** Odată cu aceasta au fost stabilite măsuri de înlocuire sau modernizare a lor, astfel încît în toate cazurile ele să se încadreze în anumite limite de consum prevăzute. Au fost făcute comenzi la întreprinderile specializate aparținînd de MICMG atît pentru realizarea de noi arzătoare, cît și pentru modernizarea celor ce se pretează la aceasta. Din păcate, programul prevăzut a fost realizat doar în foarte mică măsură în 1974 și trim. I 1975 (tabelul nr. 2). Această rămînere în urmă are desigur consecințe nedorite : consumarea în continuare, din lipsă de arzătoare corespunzătoare, a unor cantități mari de energie și combustibil. Este cazul ca unitățile în cauză să ia măsuri urgente pentru a livra beneficiarilor comenzile respective, recuperînd în termenul cel mai scurt toate rămînerile în urmă.

● Valorificarea energiei secundare ● Inlocuirea mașinilor și instalațiilor mari consumatoare de energie și combustibil ● De ce întîrzie întocmirea bilanțurilor energetice ? ● Se lărgește producția aparatelor de măsură și control pentru nevoile economiei.

În cadrul acelorași măsuri privind gospodărirea rațională a energiei electrice și combustibilului în întreprinderi s-a acționat și pe alte planuri: încărcarea unor mașini la capacitatea maximă, scoaterea din funcțiune în schimbul III a pompelor de apă și folosirea apei din rețelele publice, dezafectarea unor surse neeconomice consumatoare de energie electrică etc.

Importante economii se realizează și prin **înlocuirea proceselor tehnologice învechite**, mari consumatoare de energie și combustibil, cu altele moderne. În acest sens, una din măsurile care de acum a prins viață este și aceea ca, în cadrul noilor investiții pentru dezvoltarea capacităților de producție, fiecare STE să cuprindă numai tehnologii înaintate, economice. Se promovează, de pildă, tehnologii ca : vulcanizarea cablurilor electrice de forță cu izolație de cauciuc, prin procedeul de extrudere și vulcanizare în flux, introducerea proceselor de vopsire cu uscare la rece, introducerea procedeului de impregnare prin picurare în loc de impregnare clasică prin imersie, extinderea fluxurilor tehnologice de grup și altele — procedee care asigură reduceri însemnate la capitolul consumuri de combustibil și energie. Toate **aceste noi tehnologii permit reducerea consumului de energie și combustibili față de procedeele vechi cu 15—40%.**

Tabelul nr.2

Modernizarea și înlocuirea arzătoarelor

Unitatea	Nr.arzătoare necorespunzătoare	din care de:			Inlocuite în perioada 1974 și tr. I.1975
		înlocuit	modernizat	cercetat	
CIMUMFS	123	75	21	27	-
CIMAE	37	26	11	-	4
CIMME	20	13	-	7	2
CIETC	17	17	-	-	1
CIETA	30	29	-	1	-

În acțiunea de identificarea a posibilităților de economisire a combustibilului și energiei, un rol însemnat îl au **bilanțurile energetice** întocmite în fiecare întreprindere. Pentru asigurarea condițiilor de realizare a acestora, au fost formate colective de lucru, elaborate și difuzate indicații precise, întocmite studii de finanțare privind organizarea unor laboratoare mobile necesare asistenței la efectuarea măsurătorilor etc. Paralel s-a stabilit ca I.C.P.E. — pentru partea electrică — și Electrouzinproiect — pentru partea de energie termică și combustibil — să îndrume și să sprijine întreprinderile în acțiunea de elaborare a bilanțurilor energetice.

Deși au fost create condiții corespunzătoare, se constată totuși că pînă la 1 IV 1975 în întreprinderile MICMUE au fost întocmite, din cele 805 bilanțuri prevăzute, doar **686**. Un număr de **119** nu au fost realizate, ele localizîndu-se la întreprinderile din cadrul CIMUMFS (55), CIETC (31), CIETA (20), CIMUF (9), și la CIMAE (4). Cauza : insuficientă preocupare din partea unor întreprinderi, neacordare de sprijin de către institutele de specialitate, lipsa unor mijloace de măsură și control etc. Aceste întîrzieri au consecințe negative, multe din resursele existente neavînd încă determinate modalitățile și tehnologiile de valorificare. Faptul apare mai grav, dacă avem în vedere că toate aceste bilanțuri energetice se cereau întocmite încă din 1974. Se impune ca ministerul să depună o mai mare stăruință în această direcție, astfel încît toate centralele și întreprinderile lor să încheie cît mai grabnic această deosebit de importantă acțiune.

Îmbunătățirea randamentelor energetice

UN ALT DOMENIU important de acțiune îl constituie **perfecționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor existente, cît și asimilarea altora noi, astfel ca prin randamentele lor ridicate, consumurile specifice de energie și combustibili să fie diminuate.** Bunăoară, pentru modernizarea cazanelor de apă caldă cu randament sub 80%, au fost întocmite grafice speciale, încît în perioada 1974—1975 în toate întreprinderile unde există asemenea utilaje, să fie modernizate. În prezent situația se prezintă potrivit tabelului nr. 3.

Tabelul nr.3

Modernizarea cazanelor cu apă caldă

Unitatea	Total cazane de modernizat	din care modernizate			Rest de modernizat
		1974	tr.I. 1975	Total	
CIMUMFS	5	2	2	4	1
CIMAE	2	–	–	–	2
CIMME	8	2	2	4	4
CIETC	1	–	–	–	1
CIETA	28	22	2	24	4

Cele 12 cazane rămase încă nemodernizate, vor fi supuse acestei acțiuni în lunile care urmează, astfel încît pînă la sfîrșitul anului curent cazanele să se înscrie în consumuri reduse, apropiate nivelurilor de pe plan mondial.

Pentru asigurarea capacităților de producție necesare fabricării utilajelor, echipamentelor și aparatajului destinat recuperării resurselor energetice secundare, MICMUE a luat măsuri pentru dezvoltarea acestora, în funcție de cererile înaintate de ministerele beneficiare. De asemenea, pentru accelerarea asimilării și producerea în cantitățile necesare a aparatelor de măsură, control și automatizare destinate funcționării cu randamente ridicate, a instalațiilor de ardere, s-au elaborat programe speciale, toate STE-urile necesare fiind întocmite de IPA și ISPE. Acest program a fost completat și cu unele produse noi, care au apărut necesare odată cu întocmirea bilanțurilor energetice.

Un amplu program de măsuri a fost întocmit și pentru **asimilarea și modernizarea unor noi tipuri de mașini, motoare și instalații cu randamente energetice ridicate.** S-a prevăzut, între altele, asimilarea unor noi serii de motoare asincrone tipizate, cu puteri de 0,25—132 kW și peste, transformatoare de putere 100—1 600 kVA și 10—400 kVA. Pentru noile serii de motoare asincrone trifazate, ca și pentru noile transformatoare, măsurile luate au condus la stabilirea documentațiilor tehnice cît și a proiectării, urmînd ca la începutul anului 1976 acestea să fie produse în serie. Tot în programul respectiv s-a prevăzut și asimilarea televizoarelor staționare, a căror putere absorbită din rețea va scade de la 150—180 VA cît au cele existente, la 100—120 VA.

Desigur, principalul constă în impulsionarea activității în toate verigile astfel ca prevederile programelor întocmite să fie realizate la termen și în cele mai bune condițiuni. Dar, așa cum relevă situația, se constată și unele rămîneri în urmă ; astfel, Întreprinderea de aparate electrice de măsurat — Timișoara a realizat abia cca. 65% din numărul contoarelor electrice pentru diferitele solicitări ale economiei. Se impun măsuri din partea CIETA, care va trebui să antreneze în fabricația acestor contoare și alte unități, în așa fel încît atît restanța cît și solicitările din acest an să fie realizate și livrate la termen beneficiarilor. Asemenea rămîneri în urmă se mai manifestă și în ce privește asimilarea unor motoare și transformatoare, aparate de măsură și control etc.

★

REALIZAREA întregului complex de măsuri, menit să asigure recuperarea unor valori mai mari de resurse pe seama mai bunei gospodăriri a energiei și combustibilului, necesită o preocupare susținută din partea tuturor factorilor interesați. **Este imperios necesar ca atît centralele industriale, cît și Electrouzinproiect** (căreia i s-au atribuit răspunderi însemnate) **să accelereze, pe de o parte, întocmirea studiului privind recuperarea resurselor energetice secundare, iar pe de altă parte, să treacă la execuția lucrărilor menite să pună în valoare toate resursele recuperabile în condiții economice corespunzătoare.** Concomitent, **se cere acționat mai energic pentru a se definitiva în timpul cel mai scurt programele pentru înlocuirea etapizată, în perioada 1976—1980, a proceselor tehnologice învechite și modernizarea sau înlocuirea instalaților existente care nu au parametri superiori de exploatare,** ca urmare a concluziilor trase pe baza întocmirii bilanțurilor energetice.

Este, totodată, necesar ca Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule, Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul și Centrala industrială de echipament de telecomunicații și automatizări, care au încă de efectuat un volum mare de lucrări, să-și organizeze mai bine activitatea încît să recupere întîrzierile în livrarea unor echipamente și să asigure beneficiarilor la termen toate comenzile. Exercitîndu-se un control și sprijin permanent din partea ministerului, centralele industriale și întreprinderile subordonate, vor putea să-și realizeze întocmai sarcinile încredințate, gospodărind mai bine și eficient resursele de energie și combustibil.

B. VASILE
T. LUDOVIC

DIN CRONICA ÎNTRECERII

ÎN PRIMUL SEMESTRU DIN 1975 : IMPORTANTE DEPĂȘIRI DE PLAN

● **Minerii țării** au intrat în cea de-a doua jumătate a anului cu **o producție suplimentară planului pe primul semestru de peste 235 000 tone cărbune.** Succesul are la bază în principal extinderea unor tehnologii de mare eficiență, utilizarea la întreaga capacitate a utilajelor din dotare, prin care s-a reușit ca indicele productivității muncii pe ansamblul acestei ramuri să crească față de plan cu 4,2 la sută. Cele mai bune rezultate au fost obținute de minerii din bazinele Rovinari, Motru și Valea Jiului.

● **Colectivele industriale din județul Galați** au raportat realizarea, **peste prevederile primei jumătăți a anului, a mai mult de 42 000 tone cocs metalurgic, 18 000 tone fontă, 20 000 tone oțel, 16 437 tone tablă, laminate finite și bandă laminată la rece, 26,5 milioane kWh energie electrică, peste 1 000 tone carne de pasăre, 20 162 hl lapte** și alte produse. Valoarea producției globale realizate suplimentar se ridică la peste 182,6 milioane lei.

● **Industria județului Arad** a înscris în primul semestru din 1975 sporuri de producție care reprezintă **îndeplinirea de pe acum a angajamentelor asumate pe întreg anul.** Au fost livrate economiei naționale, peste prevederile de plan, un mare număr de strunguri, vagoane, materiale de construcții, confecții, încălțăminte, produse din lemn etc.

● **Succese însemnate** au obținut și **colectivele industriale ale județului Brăila.** Acestea au realizat suplimentar prevederilor aproape 74 milioane kWh energie electrică, 5 400 tone laminate finite, 1 268 tone oțel, 1 800 tone fibre și fire artificiale, confecții textile în valoare de peste 1,6 milione lei etc. Producția globală realizată suplimentar se ridică la circa 70 milioane lei.

● **O producție globală industrială în valoare de 21 milioane lei a fost realizată peste prevederi la Combinatul chimic din Tîrnăveni** — una din cele mai vechi vetre ale chimiei românești. Au fost obținute suplimentar între altele, 7 600 tone carbid, 1 600 tone sulfat de aluminiu, 100 tone bicromat de sodiu.

● **În prima jumătate a anului, în industria județului Timiș au fost asimilate în producție peste 600 de produse noi,** cifră care depășește substanțial prevederile planului tehnic pentru această perioadă. Au fost realizate noi tipuri de mașini de ridicat și transport uzinal, motoare electrice, utilaje complexe pentru șantierele de construcții, mașini-unelte pentru industria electrotehnică, produse chimice, mase plastice, materiale de construcții, confecții, tricotaje, articole de sticlărie și cristal. Produsele noi înscrise în nomenclatorul de fabricație pe 1975 dețin o pondere de peste 2/3 în producția întreprinderilor industriei electrotehnice și chimice din acest județ.

● **Unitățile Centralei industriale a celulozei și hîrtiei** au realizat, în prima jumătate a anului, **peste sarcinile de plan, o producție globală valorînd 51 milioane lei.** Ca urmare a preocupării susținute pentru sporirea calității produselor, gramajul hîrtiei a fost redus pe ansamblul acestei industrii cu 1,5 grame pe metru pătrat. Concomitent, muncitorii și tehnicienii din această ramură au redus cheltuielile materiale cu aproape 14 lei la 1 000 lei producție marfă, obținînd peste 70 milioane lei beneficii suplimentare. Între unitățile fruntașe în întrecerea socialistă se numără Combinatul de celuloză și hîrtie din Suceava, Brăila și Bacău.

ANCHETA „R. E.“

PREVENIREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE — SARCINĂ DE ACTUALITATE

ÎNDEPLINIREA înainte de termen a obiectivelor fundamentale ale actualului plan cincinal impune o valorificare eficientă a întregului potențial productiv, atît la nivelul economiei naționale, cît și al întreprinderilor, vizînd în principal reducerea cheltuielilor de producție — îndeosebi a celor materiale — și înlăturarea cauzelor care generează creșterea lor.

Documentele partidului nostru au subliniat de nenumărate ori necesitatea intensificării preocupărilor pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, pentru mai buna dimensionare a stocurilor, îndeosebi la materiile prime, astfel încît să se asigure aprovizionarea ritmică și, totodată, să se evite scoaterea din circuitul economic și imobilizarea unor mijloace materiale.

Este cunoscut faptul că scoaterea unor materii prime și materiale din circuitul economic, ținerea lor timp îndelungat în magazii și depozite, imobilizarea fondurilor bănești și plata de dobînzi penalizatoare pentru împrumuturile restante aduc prejudicii financiare unităților ce le dețin, fapt care împiedică sporirea eficienței economice la nivelul cerințelor actuale.

Pentru a releva cauzele apariției stocurilor supranormative, precum și măsurile care se impun a fi luate în scopul prevenirii formării de noi stocuri, **Revista economică**, *a inițiat, cu sprijinul Sucursalei județene Brăila a Băncii Naționale, o anchetă în mari unități industriale din județ, ale cărei concluzii le publicăm în rîndurile de mai jos.*

Experiență cu putere de generalizare

ANALIZA întreprisă a evidențiat faptul că în multe întreprinderi ale județului au fost obținute succese remarcabile în gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești, în utilizarea cu o înaltă eficiență a potențialului lor productiv. În această privință, ne-a reținut atenția experiența Combinatului de prelucrare a lemnului pe linia prevenirii stocurilor supranormative. Conducerea acestui combinat, prin măsurile adoptate, a reușit să prevină în sem. I. a.c., apariția stocurilor supranormative. Dată fiind importanța deosebită pe care o au imobilizările în stocuri supranormative asupra situației financiare a întreprinderii, compartimentul financiar — contabil s-a preocupat, în mod sistematic, de menținerea capacității de plată, **adoptînd o serie de măsuri care s-au dovedit eficiente**, și anume :

- viza de control financiar preventiv asupra comenzilor și contractelor privind aprovizionarea este acordată de către contabilul șef, pe baza unei analize temeinice asupra necesarului solicitat, în corelare cu normele de consum, cu stocurile existente în magazii, cu planul de producție etc. ;
- pentru facturile privind aprovizionarea cu materii prime și materiale, viza de control preventiv se acordă de șeful biroului financiar, urmărindu-se, pe lîngă îndeplinirea celorlalte obligații, ca plățile să se efectueze la termenele stabilite prin contracte, numai pentru materialele care corespund calitativ și cantitativ ;
- trimestrial, în comitetul oamenilor muncii se analizează, pe bază de bilanț, activitatea economico-financiară a combinatului, cu care ocazie un accent deosebit se pune pe analiza imobilizărilor și asigurarea capacității de plată, adoptîndu-se hotărîrile corespunzătoare pentru îmbunătățirea situației economico-financiare a unității.

În atenția contabilului șef stă, de asemenea, verificarea corectitudinii datelor prezentate de biroul de aprovizionare sau de secțiile de producție. În general, la această unitate, din prevenirea stocurilor supranormative s-a făcut o problemă de masă, consecințele nefavorabile ale acestora fiind cunoscute de toți angajații, atît din compartimentele funcționale, cît și din cadrul secțiilor și atelierelor de producție.

Evident, fiecare unitate economică are la dispoziție o **multitudine** de căi și mijloace de a reduce și de a preveni constituirea unor noi stocuri supranormative. Printre acestea mai trebuie să amintim **respectarea condițiilor de recepționare a materiilor prime și materialelor**, unde sînt prevăzute expres norme de calitate, **respectarea tehnologiilor de fabricație** și a **ritmurilor normale de producție, evitarea fabricării de produse fără contracte sau comenzi, extinderea cu mai multă îndrăzneală a măsurilor de organizare științifică a producției și a muncii, generalizarea și extinderea controlului interfazic și a autocontrolului etc.**

Factori care determină apariția supranormativelor

PRINTRE unitățile care dețineau la 31 mai a.c., importante stocuri supranormative se află și întreprinderea de utilaj greu „Progresul“-Brăila (vezi graficul).

Analizînd evoluția stocurilor supranormative pe primele 5 luni din anul 1975 se constată o creștere a acestora la grupa de materii prime și materiale și la grupa produse finite și o menținere la un nivel aproape egal la producția neterminată în condițiile în care producția globală planificată este cu 10,4% mai mare decît producția marfă fabricată.

O analiză mai aprofundată ne relevă o mare varietate de cauze care au determinat această stare de lucruri, dintre care enumerăm următoarele :

— existența unor materiale fără utilizare sau cu utilizare lentă, determinată de : nenominalizarea prin plan a producției (38% reprezintă producția de unicate, pentru care planul se dă în tonaj, pe grupe de utilaje, fără o nominalizare anticipată pe produs ; nominalizarea se realizează pe măsura solicitărilor, urgențelor și definitivării documentațiilor tehnice) ;

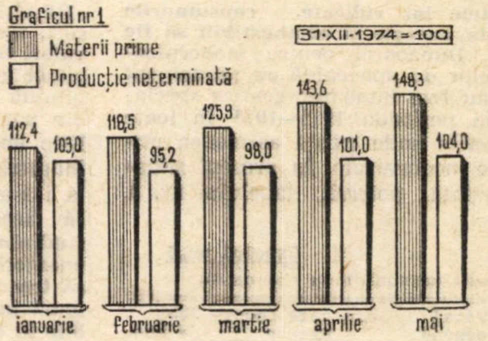

— modificarea sortimentală impusă de anumite urgențe sau de lipsa unor materiale, din import sau din țară, necesare finalizării producției ;

— schimbări impuse de beneficiari, în special externi ;

— livrarea de materiale la tipodimensiuni superioare față de necesar ;

— neasigurarea la timp a unor anumite materii prime și materiale din import și din țară, ceea ce face ca o parte din materialele aprovizionate să nu poată fi introduse în producție, datorită fluxului procesului tehnologic ;

— emiterea de comenzi și încheierea de contracte cu mult înaintea cunoașterii și nominalizării planului ;

— numărul mare de repere folosite în procesul de producție (circa 30 000 tipodimensiuni grupate în peste 450 de grupe de materiale).

Este cît se poate de evident faptul că unele compartimente din întreprinderi nu au analizat temeinic necesitatea aprovizionării cu diverse materii prime și materiale, nu au exercitat un control direct asupra modului în care se dimensionează necesarul de materiale ce fac obiectul comenzilor și contractelor încheiate cu beneficiarii.

Specialiștii din unitate au opinat pentru adoptarea unor măsuri eficiente care să asigure lichidarea stocurilor supranormative în domeniul aprovizionării, precum și prevenirea formării altora. Astfel, s-a propus organizarea evidenței materiilor prime și materialelor în sistem GESTOC, pe calculator, precum și stabilirea, trimestrial, a fiecărui material fără mișcare cu indicarea tipodimensiunii, cantităților, prețului unitar etc. Aceasta, îndeosebi în scopul analizei de către merceologi a posibilității consumării în procesele viitoare de producție și luării măsurilor care se cer adoptate în vederea valorificării lor. De asemenea, se impune corelarea periodică, de 2—3 ori pe an, a stocurilor existente, la o anumită dată, cu necesarul de producție, în urma definitivării comenzilor în cazul pozițiilor globale planificate în tonaj și stabilirii consumurilor specifice, pe baza tehnologiilor întocmite. Aceasta, atît în scopul solicitărilor de reduceri sau anulări din specificații, contracte și comenzi, cît și în scopul luării măsurilor pentru valorificarea materialelor disponibile. În același timp, este necesar să se analizeze în cadrul atelierelor tehnologice și al Institutului de proiectare local, posibilitățile de înlocuire a unor materiale cu cele existente în stoc.

Menționăm ca un fapt pozitiv că întreprinderea „Progresul"-Brăila nu realizează produse fără desfacere asigurată. O serie de factori determină însă — atunci cînd apar — formarea de stocuri supranormative de produse finite și anume : ritmicitatea neuniformă a producției, greutăți la ambalarea și expedierea mărfurilor (70% din producție este agabaritică), insuficienta capacitate de manipulare și încărcare, insuficiența mijloacelor de transport adecvate etc. Pentru îmbunătățirea desfacerii este necesar să se urmărească decadal stocurile rămase neexpediate, să se adopte asemenea măsuri încît acestea să fie cît mai grabnic lichidate.

Acțiuni complexe, eficiente...

CA URMARE a unor neajunsuri în procesul de aprovizionare și desfacere, în primele cinci luni ale acestui an, la unele unități cuprinse în ancheta noastră s-au format stocuri de produse finite fără desfacere asigurată, precum și unele stocuri de materii prime și materiale fără utilizare imediată în producție, fapt care a creat numeroase dificultăți economico-financiare. Astfel, viteza de rotație a mijloacelor circulante s-a încetinit în 1974 cu 7,44 zile față de plan la Intreprinderea de confecții Brăila, cu 11,64 zile la Combinatul de fibre artificiale Brăila etc. În același timp, unele unități economice analizate au înregistrat un volum important de credite restante pentru care au plătit dobînzi penalizatoare însemnate, aspecte care au diminuat rentabilitatea și capacitatea lor de plată.

Readucerea în circuitul economic a acestor valori materiale presupune cunoașterea temeinică a cauzelor care le-au generat, precum și adoptarea măsurilor corespunzătoare. Am sintetizat în tabloul alăturat opiniile specialiștilor din unitățile analizate cu privire la cauzele generatoare de stocuri supranormative, precum și soluțiile propuse.

În cele ce urmează nu vom aminti măsurile deja adoptate de către colectivele de conducere în cauză pentru lichidarea stocurilor supranormative existente. Vom prezenta însă, în mod detaliat, sugestiile și măsurile propuse, pentru a le supune atenției organelor de decizie din economie, la diferite niveluri organizatorice, în scopul prevenirii formării de noi stocuri supranormative.

...pe linie de legislație și metodologie

● în raport cu ramura productivă, nominalizarea producției pînă la nivel de sortiment să fie efectuată anticipat aprovizionării ;

● la emiterea repartițiilor de către forul tutelar să se țină seamă de loturile optime de fabricație, pentru a exista concordanță deplină între producție și contractare ;

● pe baza planurilor de producție să se întocmească specificațiile de materiale și să se emită comenzi ferme de materii prime și materiale de aprovizionat ;

● să se reglementeze finanțarea pieselor de schimb pentru service la intern, prin credite pe stoc similar celor de la export ;

● extinderea cazurilor pentru care mărfurile pot rămîne în custodia furnizorilor, în care să se cuprindă și situația în care un produs se lasă în custodie pentru executarea în continuare a unui alt contract ;

● pe baza stocurilor efective de la finele fiecărui an, întreprinderile să efectueze corelarea acestora cu necesarul pentru producția și sursele viitoarelor aprovizionări. Pentru plusurile rezultate, întreprinderile să fie obligate să efectueze reduceri din specificații pentru materiale dirijate și din contracte și comenzi pentru materialele nedirijate, iar întreprinderile producătoare să fie obligate să accepte reducerile ;

● preluarea de către întreprinderile de comerț exterior, contra cost, a produselor trimise în străinătate la expoziții, tîrguri, probe, consignație, cu înregistrarea sumelor încasate în contul 611 „Venituri de realizat" la furnizor și creditarea produselor la ISCE. Aceasta în scopul sporirii răspunderii întreprinderilor de comerț exterior, care lucrează în calitate de comisionar, în sensul de a participa și ele la consecințele financiare care apar prin nevalorificarea sau nereturnarea în țară a produselor. Prin înregistrarea în contul sus-amintit nu s-ar denatura rezultatele financiare.

Asemănător să se procedeze și în cazurile în care întreprinderile de comerț exterior anulează contractul parțial sau total datorită unor cauze care aparțin partenerului extern sau conjuncturii internaționale. În aceste situații furnizorul ar trebui să factureze produsele întreprinderii de comerț exterior care urmează să fie sprijinită în obținerea unui credit special.

STOCURI SUPRANORMATIVE

Cauze generatoare	Măsuri de prevenire
1. Fundamentarea necorespunzătoare a planului de aprovizionare	**1. Mai buna organizare a procesului de producție**
2. Necorelarea planului de aprovizionare cu celelalte secțiuni de plan	**2. Nominalizarea cît mai completă a planului de producție**
3. Modificări numeroase ale planului	**3. Corelarea secțiunilor planului**
4. Aprovizionarea neritmică	**4. Norme de consum realiste**
5. Nerealizarea planului de producție	**5. Respectarea contractelor**
6. Nerespectarea termenelor contractuale	**6. Dimensionarea normativului în funcție de necesitățile planului**
7. Neasigurarea desfacerii produselor	**7. Responsabilitate sporită din partea forurilor tutelare**
8. Verificarea necorespunzătoare a calității produselor	**8. Buna organizare și exercitare a controlului preventiv și a controlului ierarhic operativ curent**
9. Exercitarea necorespunzătoare a controlului preventiv și a controlului ierarhic operativ curent	**9. Îmbunătățirea activității bazelor de aprovizionare**
10. Alte cauze	**10. Întocmirea corespunzătoare a graficelor de lichidare și urmărirea lor.**

...pe linie organizatorică

● extinderea activității bazelor județene și a celor specializate, care să fie obligate să preia toate materialele fără utilizare rezultate din acțiunea de corelare a stocurilor cu necesarul și sursele și nu numai pentru cele din nomenclatorul acestora. Bazele județene să devină coordonatoare de balanțe pentru stocurile disponibile, să centralizeze materialele cu caracteristicile respective la nivel de bază și să le comunice MATMCGFF-ului. Situația centralizată la nivelul acestui minister să se comunice fiecărei baze județene ;

● întreprinderile să fie obligate a analiza lista materialelor disponibile înainte de a emite comenzile către furnizori ;

● toate aprovizionările să se deruleze prin bazele județene ;

● să se reducă dobînda la baze pentru stocurile supranormative la 1%.

...pe linia relațiilor: organe financiar-bancare — întreprinderi-foruri tutelare

● în scopul cointeresării întreprinderilor de a depista toate materialele fără utilizare, băncile să fie autorizate a efectua trecerea la împrumuturi restante, numai după ce întreprinderea nu și-a adus la îndeplinire graficul de lichidare a stocurilor disponibile ;

● pentru materialele, inclusiv subansamblurile necorespunzătoare, constatate cu defecte în contul furnizorilor, pe baza procesului verbal bilateral unitățile BNRSR să fie autorizate să primească dispoziții de încasare care să se deconteze în aceeași ordine de preferință cu furnizorii ;

● penalitățile pentru lipsă de disponibil conform prevederilor HCM nr. 306/1970 să fie calculate de unitățile bancare și să se deconteze concomitent cu facturile ;

● Banca Română de Comerț Exterior să fie autorizată să crediteze întreprinderile de comerț exterior pentru valoarea produselor aflate la probe, expoziții, tîrguri sau în consignație legală, inclusiv facturile emise de furnizori asupra ISCE-urilor pentru mărfuri rămase în urma unor modificări contractuale.

Aceste măsuri ar trebui completate cu încă una :

● piesele de schimb aflate la întreprinderi pentru produsele executate să fie preluate de baze, în condițiile prevederilor HCM nr. 742/74 și nu numai în funcție de contracte, cum procedează în prezent unele baze.

Maria IONIȚĂ
Constantin DIMA
Brăila

CONSIDERAȚII ASUPRA SISTEMULUI DE INDICATORI AI EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE (II)

Modalități de exprimare a efectului (rezultate) și efortului (cheltuieli)

Exprimarea eficienței activității economice de către un sistem de indicatori necesită unele precizări suplimentare și asupra modalităților de exprimare a efectului și efortului. Avînd în vedere prevederile Legii cu privire la regimul prețurilor și tarifelor din 1971, apreciem că elemente prețioase pentru concretizarea efectului și efortului activității economice de la nivelul întreprinderii, al ramurii și pînă la nivelul economiei naționale, pot fi desprinse din următoarea schemă a prețurilor, în special a prețurilor la produsele industriale (schema nr. 1).

Schema nr. 1

<table>
<tr><td colspan="11">Prețul de vînzare cu amănuntul</td></tr>
<tr><td colspan="4">Cheltuieli materiale</td><td colspan="7">Producția netă</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Amortizarea fondurilor fixe</td><td rowspan="3">Energie</td><td rowspan="3">Combustibili</td><td rowspan="3">Materii prime și materiale</td><td rowspan="3">Retribuția lucrătorilor</td><td colspan="6">Venitul net</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Contribuții asupra retribuției pentru asigurările sociale</td><td rowspan="2">Fondul pentru introducerea tehnicii noi</td><td rowspan="2">Taxa asupra fondurilor de producție</td><td rowspan="2">Taxa asupra terenurilor</td><td colspan="2">Acumulările bănești</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Beneficiul</td><td rowspan="2">Impozitul pe circulația mărfurilor și impozitul de regularizare</td></tr>
<tr><td colspan="9">Prețul de cost total</td></tr>
</table>

Din schemă rezultă că **indicatorii eficienței producției** la nivel de întreprindere, ramură și chiar la nivelul economiei naționale pot fi determinați prin **raportarea întregii producții, a producției nete, a venitului net sau a diferitelor componente ale acestuia la cheltuielile materiale, la fondul de retribuire sau la totalul cheltuielilor incluse în prețul de cost.** Ținînd seama și de faptul că întreprinderile dispun de anumite fonduri materiale și bănești, indicatorii de eficiență a activității economice pot fi obținuți și prin raportarea rezultatelor obținute (efectul) la totalul fondurilor de producție — fonduri fixe, fonduri circulante și fondul de retribuire (efortul).

Calitatea indicatorilor de eficiență a activității economice este puternic influențată de justețea metodologiei de determinare a componentelor efectului (rezultatelor) și efortului (cheltuieli și mijloace utilizate pentru desfășurarea activităților economice). Remarcăm valoarea deosebită a opiniilor după care și acești indicatori de exprimare a efectului și efortului **ar trebui precizați în mod diferențiat**, pe anumite trepte, care să corespundă unor procese reale. După părerea prof. univ. dr. Em. Dobrescu „prima treaptă ar trebui să pună în legătură nemijlocită venitul național cu resursele primare: forța de muncă, fondurile fixe, principalele materii prime minerale și agricole, combustibilii, energia. Această legătură se realizează prin intermediul unui ansamblu de parametri de eficiență — productivitatea muncii sociale, eficiența netă a fondurilor fixe, consumurile specifice de materii prime și resurse energetice“ [12]).

Așadar, considerăm că efectele economice principale pot fi măsurate cu ajutorul următorilor indicatori care stau la baza determinării eficienței activității economice (schema nr. 2).

A) **La nivelul economiei naționale:**

1) Produsul social, ca totalitate a bunurilor materiale create într-o țară, într-o perioadă de timp determinată, de obicei un an (P.S.).

2) Produsul social final, care cuprinde venitul național și fondul de amortizare. El se obține prin scăderea din produsul social a cheltuielilor cu materiile prime, materialele, piesele de schimb, energia, apa etc. (P.S.F.).

3) Venitul național, ca valoare nou creată într-o perioadă determinată de timp, de obicei un an (V.N.).

4) Venitul net al societății, ca expresie bănească a produsului pentru societate creat în producția materială (Vn).

5) Beneficiul total, ca parte a venitului net al societății, rămasă după ce au fost scăzute alte forme ale acestuia (B).

B) **La nivelul ramurilor economiei naționale sînt utilizați următorii indicatori ai efectului economic:**

1) Produsul global, ca totalitate a valorilor de întrebuințare produse într-o ramură a producției materiale și a serviciilor de producție într-o perioadă de timp (de obicei un an) în expresie bănească (P.G.).

2) Produsul global final, ca parte a produsului global rămasă după scăderea cheltuielilor totale cu materii prime, energie, combustibil etc. (P.G.F.).

3) Producția netă, ca expresie bănească a produsului nou creat la nivelul ramurilor producției materiale (P.N.).

4) Venitul net al ramurilor, ca expresie bănească a plus-produsului creat în cadrul ramurilor producției materiale (Vn).

5) Beneficiul total, ca sumă a beneficiilor create în unitățile economice ale fiecărei ramuri.

C) **La nivelul întreprinderilor și centralelor industriale:**

1) Producția globală, ca volum total, în expresie valorică, a producției întreprinderilor, centralelor și celorlalte unități economice (Pg).

2) Producția finală, ca diferență între producția globală și cheltuielile totale cu materii prime, energie, combustibil etc. (Pf).

— Producția netă, ca produs nou creat, în expresie bănească, la nivelul întreprinderii și al centralelor (Pn).

4) Venitul net, ca expresie bănească a plusprodusului creat în întreprinderi sau centrale (Vn).

5) Beneficiul, ca parte a venitului net rămasă după scăderea impozitului pe circulația mărfurilor și a altor forme valorice ale plusprodusului creat în întreprinderi, centrale etc. (B).

Acești indicatori ai **efectului** economic pot fi utilizați la determinarea indicatorilor de eficiență a activității economice **pentru toate formele acesteia**, inclusiv pentru eficiența procesului de ansamblu al reproducției socialiste lărgite. Exprimarea bănească a acestor indicatori ai efectului economic permite însumarea lor pe sectoare, ramuri etc., în care se desfășoară activități economice eterogene. Pe lîngă acești indicatori ai efectului economic este necesar să avem în vedere și prezența unor indicatori calitativi care nu pot fi însumați pe ramuri și sectoare de activitate și care ne permit să caracterizăm o altă latură a eficienței activității economice, în special cea legată de producția de bunuri materiale, și anume calitatea produselor.

În ceea ce privește exprimarea **efortului**, apreciem ca întemeiate opiniile care susțin că indicatorii acestuia trebuie formulați pornindu-se de la elementele simple ale procesului de producție: forța de muncă, mijloacele de muncă și obiectele muncii[13]). După părerea noastră este necesară precizarea modalităților de exprimare a celor trei elemente simple ale procesului de producție.

Astfel, **forța de muncă** privită ca element esențial al procesului de producție și al oricărei activități economice, în general, poate fi exprimată de regulă prin numărul mediu scriptic al lucrătorilor productivi. Dar, consumarea forței de muncă mai poate fi măsurată și prin unități ale timpului de muncă — ore, zile etc., evidențiind numărul de om/ore și om/zile care au permis obținerea unor efecte economice date. Și în funcție de aceste elemente legate de forța de muncă pot fi stabiliți unii indicatori ai eficienței activității economice. De asemenea, consumul de forță de muncă mai poate fi însumat în cadrul efortului depus pentru desfășurarea activităților economice și în mod indirect, prin exprimarea bănească a acestuia, concretizată în fondul de retribuire a lucrătorilor. În această situație, consumul de forță de muncă stă la baza stabilirii unor indicatori de eficiență calculați în funcție de toți factorii procesului de producție. Aceste modalități de exprimare a forței de muncă pot fi utilizate la nivelul întreprinderilor, al ramurilor producției materiale și la nivelul întregii economii naționale, permițînd calcularea unui număr mare de indicatori de eficiență a activității economice, la fiecare dintre aceste nivele.

Mijloacele de muncă utilizate în desfășurarea diferitelor activități economice sînt luate în calculul indicatorilor de eficiență prin intermediul fondurilor fixe, care sînt exprimate în formă bănească. De asemenea, tot ca urmare a caracterului eterogen, și **obiectele muncii** care participă la procesul de producție, sînt utilizate la calculul indicatorilor de eficiență în calitate de fonduri circulante, exprimate în formă bănească.

La determinarea indicatorilor de eficiență a activității economice fondurile fixe și fondurile circulante se stabilesc la nivelul întreprinderilor și altor unități economice, pe ministere și ramuri ale economiei naționale și pe ansamblul sferei producției materiale. Astfel, există posibilitatea calculării unui număr mare de in-

(Continuare în pag. 10)

---

[12]) Em. Dobrescu, Probleme ale elaborării schemei generale a indicatorilor economico-sociali, în volumul: Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste, vol. 3, București, Editura politică, 1974, pag. 452. Această idee este susținută și în alte lucrări ca: Ritmul creșterii economice, teorie și analiză, București, Editura politică, 1968; Productivitatea muncii sociale, București, Editura politică, 1964 etc.

[13]) I. Grădișteanu, N. Ioniță. Sistemul de indicatori pentru exprimarea eficienței economice a producției industriale, Forum, Științe sociale, vol. IV, 1971; Cornel Iuga. Eficiența economică, Revista economică nr. 6/1975, p. 18 și Eficiență și creștere economică, Revista economică nr. 10/1974, p. 21—22 etc.

Sistemul de indicatori ai eficienței economice.

	Relații la diferite nivele		
	Economie națională	Ramuri ale producției materiale	Ministere, centrale, întreprinderi
1. Indicatorii eficienței procesului de ansamblu al reproducției socialiste lărgite *)			
1.1. Produsul social pe un locuitor	$\frac{PS}{N}$	—	—
1.2. Produsul social final pe un locuitor	$\frac{PSF}{N}$	—	—
1.3. Venitul național pe un locuitor	$\frac{VN}{N}$	—	—
1.4. Corelația dintre creșterea venitului național și creșterea produsului social	$\frac{VN_1 \quad PS_1}{VN_0 \quad PS_0}$	—	—
2. Indicatorii consumului de muncă vie			
2.1. Productivitatea muncii calculată în funcție de rezultatul total al producției și numărul de lucrători (numărul de personal)	$\frac{PS}{NI}$	$\frac{PG}{NI}$	$\frac{Pg}{Nl}$
2.2. Eficiența producției finale	$\frac{PSF}{Nl}$	$\frac{PGF}{Nl}$	$\frac{Pf}{Nl}$
2.3. Productivitatea muncii calculată în funcție de valoarea nou creată	$\frac{VN}{Nl}$	$\frac{PN}{Nl}$	$\frac{Pn}{Nl}$
2.4. Sporul de valoare nou creată pe un lucrător	$\frac{VN}{Nl}$	$\frac{PN}{Nl}$	$\frac{Pn}{Nl}$
3. Indicatorii de eficiență a utilizării fondurilor de producție și a celorlalte fonduri avansate, precum și a valorificării fondurilor consumate			
3.1. Eficiența globală a fondurilor avansate			
3.1.1. Eficiența globală a fondurilor fixe	$\frac{PS}{Ff}$	$\frac{PG}{Ff}$	$\frac{Pg}{Ff}$
3.1.2. Eficiența globală a valorificării mijloacelor circulante	$\frac{PS}{Mc}$	$\frac{PG}{Mc}$	$\frac{Pg}{Mc}$
3.1.3. Eficiența globală a fondurilor de producție	$\frac{Ps}{Ff + Fc}$	$\frac{PG}{Ff + Fc}$	$\frac{Ps}{Ff + Fc}$
3.1.4. Eficiența globală a totalului fondurilor avansate	$\frac{PS}{Ff + Mc}$	$\frac{PG}{Ff + Mc}$	$\frac{Pg}{Pf + Mc}$
3.2. Coeficientul necesarului relativ de fonduri pentru totalul producției obținute într-un an			
3.2.1. Coeficientul necesarului relativ de fonduri fixe pentru totalul producției obținute	$\frac{Ff}{PS}$	$\frac{Ff}{PG}$	$\frac{Ff}{Pg}$
3.2.2. Coeficientul necesarului relativ de mijloace circulante pentru totalul producției obținute	$\frac{Mc}{PS}$	$\frac{Mc}{PG}$	$\frac{Mc}{Pg}$
3.2.3. Coeficientul necesarului relativ de fonduri de producție pentru totalul producției obținute	$\frac{Ff + Fc}{PS}$	$\frac{Ff + Fc}{PG}$	$\frac{Ff + Fc}{Pg}$
3.2.4. Coeficientul necesarului relativ de total fonduri pentru producția obținută	$\frac{Ff + Mc}{PS}$	$\frac{Ff + Mc}{PG}$	$\frac{Ff + Mc}{Pg}$
3.3. Eficiența netă a fondurilor avansate			
3.3.1. Eficiența netă a fondurilor fixe	$\frac{VN}{Ff}$	$\frac{PN}{Ff}$	$\frac{Pn}{Ff}$
3.3.2. Eficiența netă a valorificării mijloacelor circulante	$\frac{VN}{Mc}$	$\frac{PN}{Mc}$	$\frac{Pn}{Mc}$
3.3.3. Eficiența netă a fondurilor de producție	$\frac{VN}{Ff + Fc}$	$\frac{PN}{Ff + Fc}$	$\frac{Pn}{Ff + Fc}$
3.3.4. Eficiența netă a totalului fondurilor avansate	$\frac{VN}{Ff + Mc}$	$\frac{PN}{Ff + Mc}$	$\frac{Pn}{Ff + Mc}$
3.4. Coeficientul necesarului relativ de fonduri pentru valoarea nou creată			
3.4.1. Coeficientul necesarului relativ de fonduri fixe pentru producția netă	$\frac{Ff}{VN}$	$\frac{Ff}{PN}$	$\frac{Ff}{Pn}$
3.4.2. Coeficientul necesarului relativ de mijloace circulante pentru producția netă	$\frac{Mc}{VN}$	$\frac{Mc}{PN}$	$\frac{Mc}{Pn}$
3.4.3. Coeficientul necesarului relativ de fonduri de producție pentru producția netă	$\frac{Ff + Fc}{VN}$	$\frac{Ff + Fc}{PN}$	$\frac{Ff + Fc}{Pn}$
3.4.4. Coeficientul necesarului relativ de total fonduri avansate pentru producția netă	$\frac{Ff + Mc}{VN}$	$\frac{Ff + Mc}{PN}$	$\frac{Ff + Mc}{Pn}$
3.5. Eficiența fondurilor consumate			
3.5.1. Eficiența globală a fondurilor consumate	$\frac{PS}{Pcc}$	$\frac{PG}{Pcc}$	$\frac{Pg}{Pcc}$
3.5.2. Eficiența netă a fondurilor consumate	$\frac{VN}{Pcc}$	$\frac{PN}{Pcc}$	$\frac{Pn}{Pcc}$
3.5.3. Eficiența globală a cheltuielilor materiale	$\frac{PS}{ChM}$	$\frac{PG}{ChM}$	$\frac{Pg}{ChM}$
3.5.4. Eficiența netă a cheltuielilor materiale	$\frac{VN}{ChM}$	$\frac{PN}{ChM}$	$\frac{Pn}{ChM}$
3.6. Coeficientul necesarului relativ de fonduri consumate pentru totalul producției și pentru producția netă			
3.6.1. Coeficientul necesarului relativ de fonduri consumate pentru producția totală	$\frac{Pcc}{PS}$	$\frac{Pcc}{PG}$	$\frac{Pcc}{Pg}$
3.6.2. Coeficientul necesarului relativ de fonduri consumate pentru producția netă	$\frac{Pcc}{VN}$	$\frac{Pcc}{PN}$	$\frac{Pcc}{Pn}$
3.6.3. Coeficientul necesarului relativ de cheltuieli materiale pentru producția totală	$\frac{ChM}{PS}$	$\frac{ChM}{PG}$	$\frac{ChM}{Pg}$
3.6.4. Coeficientul necesarului relativ de cheltuieli materiale pentru producția netă	$\frac{ChM}{VN}$	$\frac{ChM}{PN}$	$\frac{ChM}{Pn}$
3.7. Indicatorii rentabilității producției			
3.7.1. Rata venitului net în funcție de fondurile de producție avansate (Fp)	$\frac{Vn}{Fp} \cdot 100$	$\frac{Vn}{Fp} \cdot 100$	$\frac{Vn}{Fp} \cdot 100$
3.7.2. Rata venitului net în funcție de fondurile consumate (Pcc)	$\frac{Vn}{Pcc} \cdot 100$	$\frac{Vn}{Pcc} \cdot 100$	$\frac{Vn}{Pcc} \cdot 100$
3.7.3. Rata beneficiului în funcție de fondurile de producție avansate (Fp)	$\frac{B}{Fp} \cdot 100$	$\frac{B}{Fp} \cdot 100$	$\frac{B}{Fp} \cdot 100$
3.7.4. Rata beneficiului în funcție de fondurile consumate (Pcc)	$\frac{B}{Pcc} \cdot 100$	$\frac{B}{Pcc} \cdot 100$	$\frac{B}{Pcc} \cdot 100$
3.7.5. Eficiența globală a producției	$\frac{Vn}{PS}$	$\frac{Vn}{PG}$	$\frac{Vn}{Pg}$
3.7.6. Eficiența netă a producției	$\frac{Vn}{VN}$	$\frac{Vn}{PN}$	$\frac{Vn}{Pn}$
3.7.7. Rata venitului net în funcție de fondul de retribuire (Fr)	$\frac{Vn}{Fr} \cdot 100$	$\frac{Vn}{Fr} \cdot 100$	$\frac{Vn}{Fr} \cdot 100$

---

*) Acești indicatori nu se calculează după formula clasică a eficienței activității economice ca raport între efectul util (rezultatul) și efort, totuși reflectă gradul de dezvoltare economico-socială a țării și nivelul de eficiență al activităților economice desfășurate în cadrul economiei naționale.

Schema nr. 2

A. La nivelul economiei naționale	B. La nivelul ramurilor	C. La nivelul întreprinderilor, centralelor etc.
1. Produsul social (PS)	1. Produsul global (PG)	1. Producția globală (Pg)
2. Produsul social final (PSF)	2. Produsul global final (Pgf)	2. Producția finală (Pf)
3. Venitul național (VN)	3. Producția netă (PN)	3. Producția netă (Pn)
4. Venitul net al societății (Vn)	4. Venitul net al ramurilor (Vn)	4. Venitul net (Vn)
5. Beneficiul total (B)	5. Beneficiul total (B)	5. Beneficiul (B)

dicatori ai eficienței activității economice. la nivelul tuturor verigilor economiei naționale, în funcție de nevoile procesului de conducere.

Pentru calculul indicatorilor de eficiență a activității economice pe baza fondurilor fixe și a fondurilor circulante, în practică se pot întîlni 2 situații : a) luarea în calculul indicatorilor de eficiență a activității economice a fondurilor fixe și a fondurilor circulante avansate, care se află în dotarea unităților, ramurilor și în întreaga sferă a producției materiale ; b) calcularea indicatorilor eficienței activității economice în funcție de fondurile fixe și circulante consumate care se includ în formă bănească, în totalul cheltuielilor de producție.

Așadar, se poate determina un sistem de indicatori ai eficienței activității economice prin **raportarea efectului la efortul exprimat în mijloacele materiale puse la dispoziția unităților economice și al ramurilor, adică la totalul fondurilor de producție**. Acești indicatori arată gradul de folosire a fondurilor de producție, deci, rezultatele obținute în raport cu efortul pe care-l face societatea pentru înzestrarea cu fonduri a diferitelor verigi ale economiei. Pe de altă parte, efectul economic poate fi raportat și la **mijloacele materiale consumate în procesul de producție** care sînt evidențiate sub forma bănească a cheltuielilor cu amortizarea fondurilor fixe, a cheltuielilor cu materii prime, materiale, energie, combustibili etc., incluse în totalul cheltuielilor de producție, pe întreprindere, ramură și pe ansamblul sferei producției materiale. Astfel, rezultă un sistem de indicatori ai eficienței activității economice care oglindește gradul de valorificare a mijloacelor materiale utilizate la desfășurarea diferitelor activități economice.

Avînd în vedere posibilitățile de exprimare în formă bănească a întregului efort, considerăm că se poate determina un sistem de indicatori ai eficienței economice **prin raportarea efectului economic** (a rezultatelor) pe de o parte, la **totalul fondurilor de producție, plus fondurile de circulație, plus fondul de retribuire**, iar, pe de altă parte, **la totalul cheltuielilor de producție ale întreprinderii, ramurii etc.** Pe această cale se poate obține un sistem de indicatori ai eficienței activității economice atît în funcție de totalul fondurilor avansate pentru desfășurarea unor activități economice, cît și în funcție de totalul fondurilor consumate, oglindite în totalul cheltuielilor de producție. Acest sistem de indicatori ai eficienței activității economice permite cunoașterea gradului de folosire și de valorificare a fondurilor puse la dispoziția unităților economice și al ramurilor producției materiale, precum și a rezultatelor obținute în raport cu efortul general pe care-l face societatea pentru înzestrarea cu fonduri materiale și bănești a tuturor sectoarelor de activitate din economia națională.

Schema nr. 3

Elemente	Exprimare
1. Forța de muncă (Fm)	— Nr. mediu scriptic al lucrătorilor productivi, pe total sferă a producției materiale, pe ramuri ale acestei sfere, pe ministere, centrale (trusturi), județe (municipii), întreprinderi (Nl) — Nr. mediu scriptic al personalului, pe ramuri, ministere, centrale, întreprinderi (Np) — Nr. mediu scriptic al muncitorilor pe ramuri, ministere, centrale, întreprinderi (Nm) — Nr. om/ore lucrate — Nr. om/zile lucrate — Fondul de retribuție al lucrătorilor productivi pe total sferă a producției materiale, pe ramuri ale acestei sfere, pe ministere, centrale, județe (municipii), întreprinderi (Fr)
2. Mijloace de muncă (Mm)	— Valoarea medie anuală a fondurilor fixe din sfera producției materiale, din diferite ramuri ale acestei sfere, pe ministere, centrale, județe (municipii), întreprinderi (Ff) — Fondul de amortizare pentru partea fondurilor fixe uzate și care se include în prețul de cost (cheltuielile de producție (Fa)
3. Obiectele muncii (Om)	— Valoarea medie anuală a fondurilor circulante (Normativul + media creditelor utilizate pentru acoperirea creșterilor de fonduri circulante în unele trimestre (Fc)
4. Mijloace circulante (Mc)	— Valoarea medie anuală a fondurilor circulante (Fc) + valoarea medie anuală a fondurilor de circulație (Fdc)
5. Fonduri de producție (Fp)	— Valoarea medie anuală a fondurilor fixe + valoarea medie anuală a fondurilor circulante (Ff + Fc)
6. Cheltuieli de producție totale (Pcc)	— Fonduri circulante consumate (Fc) + — Fondul de amortizare (Fa) + — Fond de retribuire (Fr)
7. Total fonduri ale unităților, ramurilor și ale economiei naționale	— Valoarea medie anuală a fondurilor fixe (Ff) + — Valoarea mijloacelor circulante (Mc)

Indicatorii de exprimare a efortului schițați în schema nr. 3 stau la baza determinării unui **sistem de indicatori ai eficienței activității economice pentru procesul de ansamblu al reproducției socialiste lărgite și pentru producție**, ca formă fundamentală de eficiență economică și pentru celelalte forme de eficiență ce derivă din acestea. Pentru gruparea indicatorilor de eficiență a activității economice pornim de la elementele ce definesc efortul și de la modalitățile concrete de evaluare a acestui efort. De asemenea, considerăm că pe lîngă notațiile folosite în precizările referitoare la indicatorii efortului și efectului se mai pot introduce în calcul și următoarele : N = numărul populației totale ; Mc = mijloace circulante (Fc + Fdc) ; ChM = cheltuieli materiale.

Tabloul de indicatori ai eficienței economice a producției

Sintetic, sistemul de indicatori ai eficienței activității economice a reproducției în general și a producției în special, pe diferite trepte, este prezentat în tabloul din pag. 9.

Tabloul indicatorilor de eficiență a producției este necesar să fie complet cu **indicatorii de calitate.** Acești indicatori ai calității producției sînt deosebit de variați, deoarece și gama valorilor de întrebuințare este extrem de vastă. După unele opinii, calitatea producției în construcții de mașini, de exemplu, este caracterizată cu ajutorul următorilor indicatori ;

— tehnici, care determină domeniul de folosire a produselor, precizînd caracteristicile de utilizare a acestora (randamentul, consumul energetic, greutatea mașinilor) ;

— economici (preț de cost și prețurile, cheltuieli de exploatare, cheltuieli de reparații) ;

— de siguranță (durata de utilizare, siguranța în funcționare) ;

— de estetică tehnică (concordanța produselor cu nevoia socială, indicatorii formei exterioare) ;

— indicatorii standardizării (coeficienți, norme, forme etc) ;

— indicatori de susținere a dreptului de patent (indicatori de apărare a dreptului de patent constructiv, marca fabricării)[14].

Sistemul de indicatori ai eficienței economice a producției ne dă o imagine cuprinzătoare și asupra eficienței economice a procesului de ansamblu al reproducției, deoarece producția ocupă un loc determinant în cadrul acestui proces. Elementele luate în calculul indicatorilor de eficiență economică a producției stau la baza calculului unui cerc larg de indicatori ai diferitelor forme de eficiență economică. De elementul de bază și pentru calculul eficienței economice a investițiilor ($\frac{VN}{Y}$ = sporul de venit național pe o unitate de investiții) etc. Evident că indicatorii eficienței economice a producției cunosc unele particularități în funcție de specificul ramurilor producției materiale care determină, în unele cazuri, anumite particularități în ceea ce privește exprimarea efectului economic (rezultatul) și a efortului. Aceste particularități se întîlnesc și în sistemul de indicatori ai celorlalte forme de eficiență, fără să infirme însă principiul metodologic general de calcul a eficienței activității economice ca raport între efect și efort. Așadar, tabloul sistemului de indicatori ai eficienței economice a producției are atît o valoare teoretico-metodologică, în sensul că reprezintă o demonstrație a multiplelor posibilități de determinare a acestor indicatori, cît și o importanță practică deosebită, permițînd analiza temeinică a situațiilor existente în acest domeniu, precum și mobilizarea unor rezerve din întreprinderi, centrale etc., menite să ducă la sporirea eficienței activității economice.

conf. univ. dr.
Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

---

[14] A.A. Lebedev. Pokazateli rabotî promîșlennogo predpriatia. Izdatelstvo Statistika Moskva, 1973, pag. 14.

ASOCIEREA INTERCOOPERATISTĂ

Formă superioară de organizare a producţiei agricole

REALIZAREA unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creşterea venitului naţional şi a bunăstării întregii societăţi. În acest sens, o contribuţie din ce în ce mai mare o aduc asociaţiile economice intercooperatiste agricole care, datorită tehnologiilor perfecţionate şi bazei tehnico-materiale de care dispun, sînt capabile să realizeze indicatori de producţie şi economico-financiari superiori celor care se obţin în fermele de tip gospodăresc.

În perioada 1970—1973 s-au constituit 533 de asociaţii intercooperatiste, care dispuneau, la sfîrşitul anului 1973, de peste 1 453 000 de porci, 540 000 de taurine, 316 000 de ovine, aproape 3 400 000 de păsări, 4 800 ha de vie şi pomi, 463 ha de sere şi solarii; în prezent sînt constituite peste 240 asociaţii economice intercooperatiste la care sînt asociate aproape 1 500 cooperative agricole de producţie. Dintre asociaţiile constituite, majoritatea sînt cu profil zootehnic şi anume: de îngrăşare a taurinelor, de creştere şi îngrăşare a porcinelor, de îngrăşare a ovinelor, de creştere a puilor pentru carne, precum şi pentru producţia de ouă. Există şi un număr de asociaţii pentru producerea legumelor în sere şi solarii.

ASOCIAŢIILE economice intercooperatiste se constituie din iniţiativa şi la cererea cooperativelor agricole care doresc să construiască, în comun, noi capacităţi de producţie şi ele îşi desfăşoară activitatea pe teritoriul consiliilor intercooperatiste. În acest scop, pe baza aprobării adunărilor generale se stabilesc fondurile băneşti cu care cooperativele trebuie să participe la realizarea investiţiilor în cadrul asociaţiei, precum şi cantităţile de furaje şi efectivele de animale matcă şi pentru îngrăşat, pe care urmează să le livreze asociaţiilor cu profil de creşterea şi îngrăşarea animalelor.

Întrucît obiectivele de investiţii care se realizează prin asociere au capacităţi de producţie mai mari decît cele care se construiesc în mod obişnuit în cadrul cooperativelor, sumele pentru investiţii sînt şi acestea mai mari şi, de regulă, depăşesc resursele financiare proprii de care dispun cooperativele. În aceste cazuri, statul acordă sprijin financiar cooperativelor care se asociază în vederea realizării unor noi capacităţi de producţie intercooperatistă, sub formă de credite pe termen lung, reprezentînd diferenţa dintre sumele pe care le pot asigura din fonduri proprii şi investiţia totală, în limita unei proporţii de circa 70% din valoarea noilor obiective.

Constituirea asociaţiilor economice intercooperatiste reprezintă o contribuţie importantă la adîncirea procesului de concentrare şi specializare a producţiei în agricultura cooperatistă, iar această orientare, aşa cum s-a dovedit şi în practică, prezintă avantaje multiple faţă de unităţile nespecializate. Astfel în unităţile specializate se pot aplica cele mai perfecţionate tehnologii şi sînt dotate cu utilaje şi instalaţii care permit executarea lucrărilor cu un înalt grad de mecanizare. În aceste unităţi, datorită condiţiilor create, activitatea şi efortul cadrelor de conducere şi a specialiştilor se poate concentra către realizarea activităţii de bază, căreia i se subordonează toate celelalte probleme. În acelaşi timp, datorită faptului că întreaga activitate de producţie se desfăşoară în flux continuu, similar cu fluxurile industriale, organizarea muncii permite specializarea lucrărilor şi creşterea productivităţii muncii.

Amplasarea şi dimensionarea — unitar soluţionate

O PROBLEMĂ de importanţă deosebită care se pune în legătură cu constituirea asociaţiilor este amplasarea şi dimensionarea noilor capacităţi de producţie. Aceste două aspecte trebuie rezolvate împreună, dar deşi s-au făcut unele studii de către institutele de cercetări şi de proiectări de specialitate, ele nu sînt pe deplin soluţionate sau sînt rezolvate separat, dimensionarea fiind examinată mai mult sub aspectul eficienţei investiţiei, iar amplasarea fiind considerată o problemă de localizare pe teren a obiectivului construit.

Totodată, amplasarea şi dimensionarea unităţilor economice intercooperatiste trebuie să se facă în aşa fel, încît să se asigure condiţii optime de funcţionare a noilor obiective după intrarea în producţie a acestora, în principal asigurarea întregului necesar de furaje de la cooperativele agricole din cadrul consiliului iar distanţa de transport a furajelor să fie cît mai redusă pentru a permite o aprovizionare ritmică şi cu cheltuieli cît mai reduse. Din acest punct de vedere, în prezent, unele asociaţii economice intercooperatiste întîmpină greutăţi cu privire la asigurarea furajelor de la cooperativele din cadrul consiliului intercooperatist, nu atît pentru faptul că au fost greşit amplasate sau dimensionate, ci pentru că, la data cînd au fost construite nu era obligatorie încadrarea lor în limitele unui consiliu intercooperatist. Aici se ridică şi o altă problemă de interes mai larg şi anume aceea a stabilităţii pentru o perioadă mai îndelungată de timp a diferitelor forme de organizare a agriculturii cooperatiste. Astfel, pe baza orientărilor date prin documentele de partid cu privire la dezvoltarea şi organizarea producţiei agricole, este necesar să se stabilească mai concret funcţiile şi rolul consiliilor intercooperatiste în realizarea sarcinilor ce revin cooperativelor agricole în cincinalul următor. În al doilea rînd, este necesar să se urgenteze elaborarea studiilor şi schiţelor de sistematizare teritorială rurală, pe baza lucrărilor de zonare a producţiei agricole, lucrare care de asemenea trebuie urgentată pentru a putea face o amplasare cît mai raţională a noilor obiective de producţie intercooperatistă ca şi a celor ce se vor constitui în cadrul cooperativelor agricole de producţie. O contribuţie importantă din acest punct de vedere ar putea să o aducă Institutul de economie agrară din cadrul Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice, precum şi Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie şi organizarea teritoriului, care dispun de multă experienţă în acest domeniu de activitate.

Pentru a evidenţia în mod practic importanţa pe care o are rezolvarea acestor probleme, în principal realizarea unor noi capacităţi de producţie cu dimensiuni optime, este suficient să arătăm că în timp ce o asociaţie de îngrăşare a taurinelor de 3210 locuri poate da un beneficiu anual de circa un milion lei, o asociaţie de acelaşi profil, cu o capacitate de 6420 locuri, deci dublă faţă de prima, asigură beneficii anuale de circa 3 milioane lei, deci de 3 ori mai mari. De asemenea, faţă de circa 1,5 milioane lei beneficii anuale pe care le poate da o asociaţie de 15 000 porci la îngrăşat, o asociaţie de îngrăşare a 30 000 porci asigură beneficii anuale de circa 4 mil lei

	JUDETUL	ASOCIATIA INTERCOOPERATISTA	Capacitatea de producţie (capete)	Spor mediu realizat pe zi furajată (kg)	Consum de U.N. pe kg. spor
I	Asociaţii de îngrăşare a bovinelor				
	Buzău	Scurteşti	32oo	c,77o	6,9
	Hunedoara	Orăştie	512o	o,8o2	6,1
	Prahova	Bărcăneşti	512o	o,9o1	6,o
	Vaslui	Costeşti	512o	o,78o	6,2
II	Asociaţii de îngrăşare a ovinelor				
	Braila	Albina	3oooo	o,123	8
	Constanţa	M.Kogălniceanu	6oooo	o,116	7,7
	Vaslui	Rîseşti	3oooo	o,14o	5,2
	Tulcea	Măcin	3oooo	o,13o	6,2
III	Asociaţii de creştere a puilor de carne				
	Arad	Gai	6ooooo	o,o23	3 (kg)
	Dolj	Negoieşti	4ooooo	o,o21	2,9 "
	Botoşani	Cătămărăşti	6ooooo	o,o19	2,9 "
	Ilfov	Moara Vlăsiei	6ooooo	o,o21	3 "
IV	Asociaţii de creştere a păsărilor pentru ouă				
	Constanţa	Lumina	234ooo	25o[x)]	o,162[xx)]
	Ilfov	Manasia	1o8ooo	254	o,17o
	Suceava	Burdujeni	36ooo	266	o,164
	Vrancea	Goleşti	36ooo	252	c,168

* Producţia medie de ouă pe o găină furajată.

** Consumul specific de furaje

Aport sporit la asigurarea economiei cu produse agroalimentare

CU TOATE problemele pe care le ridică asociaţiile economice intercooperatiste, şi acestea privesc mai mult acţiunea de constituire a unor noi asociaţii, cele care sînt în prezent în producție au adus o contribuție deosebit de importantă în realizarea sarcinilor stabilite pentru agricultura cooperatistă și, în principal, la constituirea fondului central de produse zootehnice. Deși numărul asociațiilor cu profil de creștere și îngrășare a animalelor este mult mai mic (circa 200) în comparație cu numărul cooperativelor agricole crescătoare de animale, datorită concentrării unor efective mari în unitățile intercooperatiste, participarea acestora la realizarea fondului central de produse animaliere este foarte importantă.

În acest an, prin intrarea în producție a unor noi capacități de producție din cadrul asociațiilor economice intercooperatiste, ponderea participării acestora la formarea fondului central de produse agricole va crește și mai mult. La aceasta trebuie adăugat și faptul foarte important că prin concentrarea producției într-un număr mai mic de unități, respectiv în asociațiile economice intercooperatiste, crește și certitudinea realizării fondului central de produse.

Deși există un mare număr de cooperative agricole care obțin rezultate de producție și financiare mai bune chiar decît asociațiile economice intercooperatiste, rezultatele de producție ce se realizează pe ansamblul asociațiilor sînt cu mult superioare celor ce se realizează de către cooperativele agricole de producție. Astfel, în 1974, sporul mediu zilnic de creștere în greutate realizat de asociațiile de îngrășare a tineretului taurin a fost de circa 60% mai mare decît cel obținut în fermele specializate din cooperativele agricole și cu peste 85% mai mare decît cel înregistrat de fermele nespecializate din cadrul cooperativelor ; iar asociațiile de creștere și îngrășare a porcilor au realizat în 1974 un spor mediu de creștere în greutate mai mare cu circa 80% față de cel obținut de fermele de tip gospodăresc. Aceeași situație se constată și la asociațiile de îngrășare a mieilor și la cele de creștere a puilor pentru carne.

Asociațiile economice intecooperatiste de creștere și îngrășare a animalelor produc un kg de carne cu un consum mult mai mic de furaje decît fermele de tip gospodăresc. Astfel, consumul de furaje pentru 1 kg spor de carne la asociațiile de îngrășare a taurinelor în 1974, a fost cu peste 30% mai mic decît cel înregistrat în fermele de tip gospodăresc, iar asociațiile de îngrășare a porcilor au realizat un consum specific de furaje pentru kilogramul de carne cu circa 20% mai mic decît în fermele din cooperativele agricole de producție. Rezultate superioare au înregistrat asociațiile economice intercooperatiste și la indicatorii de reproducție.

Datorită producțiilor superioare obținute, a consumului de furaje mai redus, a cheltuielilor cu forța de muncă mai mici pe tona de produs și, în general, a cheltuielilor de producție reduse, prețul de cost al produselor obținute de asociații sînt mai mici decît costurile înregistrate în fermele de tip gospodăresc. Față de aceste rezultate medii sînt însă și asociații care în anul 1974 au realizat indicatori de producție cu mult mai buni și, ca urmare, au înregistrat importante beneficii (tabelul de la pag. 11).

Cu toate realizările obținute de majoritatea asociațiilor economice intercooperatiste, există încă un număr de unități a căror rezultate de producție și financiare sînt nesatisfăcătoare, deși au aceeași bază tehnico-materială de producție ca cele care obțin rezultate bune și foarte bune. Astfel, unele asociații de creștere și îngrășare a animalelor, deși au intrat în producție de 3—4 ani, nu au reușit să realizeze sporurile de creștere în greutate stabilite prin documentațiile tehnico-economice de investiții, iar consumurile specifice de furaje depășesc pe cele planificate. La alte asociații se înregistrează pierderi mari prin mortalități în special la tineret, fapt care conduce la nerealizarea efectivelor planificate, la neutilizarea unor capacități de producție, la neîndeplinirea sarcinilor de plan, și în final, la pierderi. În unele cazuri, nerealizarea indicatorilor de producție, reproducție și economico-financiari, se datoresc unor neajunsuri legate de construirea obiectivelor de investiții, cum sînt : neasigurarea integrală a necesarului de apă pentru animale ; subdimensionarea instalațiilor de ventilație și de încălzire ; defecțiuni la evacuarea dejecțiilor etc. Sînt și cazuri în care nerealizările se datoresc lipsei de preocupare din partea conducerii unităților economice intercooperatiste pentru respectarea întocmai a tehnologiilor stabilite, organizarea necores-

---

Din experiența unui consiliu intercooperatist:

Care sînt căile sporirii rentabilității ?

ÎNTR-UN POSIBIL clasament al consiliilor intercooperatiste alcătuit pe criteriul activității de asociere și pe cel al rezultatelor economice obținute în ultimii ani în unitățile intercooperatiste, Consiliul intercooperatist Ploiești ar ocupa unul din primele locuri.

Alcătuit din 11 cooperative agricole — situate într-una din cele mai complexe zone industriale, ce influențează pe multiple planuri întregul proces al producției agricole — Consiliul intercooperatist Ploiești a căutat și a găsit soluția pentru înfăptuirea consolidării economice și organizatorice a fiecărei cooperative agricole, pentru creșterea cooperativelor agricole atît prin eforturi individuale cît și prin acțiuni comune. Cele două asociații economice situate în comuna Bărcănești : una de producere a legumelor în sere pe o suprafață de circa 70 ha și cealaltă de creștere și îngrășare a taurinelor, cu o capacitate de 5 120 capete anual, reprezintă — după opinia specialiștilor — un grad înalt de asociere, o experiență și un exemplu dintre cele mai reușite. Cele două asociații s-au impus într-atît încît, de la înființare, au fost obiectul nenumăratelor schimburi de experiență pentru mulți specialiști din țară și de pe toate cele 5 continente.

Corective organizatorice

INIȚIAL, atît asociația de sere cît și cea de creștere și îngrășare a taurinelor au luat ființă prin asocierea unui număr mare de cooperative agricole (de ordinul zecilor) și care erau organizate în diferite consilii intercooperatiste. Ca urmare, în modul de organizare al celor două asociații intercooperatiste s-au manifestat „din plin“ în primii ani greșelile combătute la Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste din 1974 (crearea de asociații în afara consiliilor intercooperatiste, construirea de complexe cu capacități prea mari ce depășeau cu mult raza unui consiliu intercooperatist, care au dus de fapt „nu la întărirea ci la slăbirea unor cooperative agricole“).

În 1974, în urma aplicării prevederilor statutului asociației intercooperatiste, atît asociația de sere cît și cea de creștere și îngrășare a taurinelor s-au circumscris în limitele Consiliului intercooperatist Ploiești ; cooperativele din acest consiliu, care nu s-au asociat inițial, au devenit membre asociate cu drepturi depline în 1974. Astfel, în prezent, toate cele 11 cooperative agricole sînt pe cale să devină coproprietare a două mari obiective economice intercooperatiste pentru înființarea cărora s-au investit cu sprijinul acordat de stat și din fondurile cooperativelor peste 300 mil. lei. Altfel spus, fiecărui cooperator din cei aproximativ 13 000 cîți lucrează în cooperativele asociate îi revine o avere obștească de circa 23 000 lei ; în medie, averea obștească a fiecărei cooperative asociate va spori după restituirea creditelor pe termen lung acordate de stat cu circa 27 mil lei. În plus, modul actual de organizare a celor două asociații intercooperatiste permite o cunoaștere mai bună a atribuțiilor și sarcinilor acestora, a obligațiilor ce revin cooperativelor agricole din raza Consiliului intercooperatist Ploiești pentru consolidarea lor economică și organizatorică.

Rezultatele economice în 1974

ÎN JUDEȚUL Prahova, pe lîngă cele două asociații mai funcționează și o asociație pentru creșterea și îngrășarea porcilor, cu o capacitate de 30 000 capete anual. De aceea, apreciem că este util să redăm în tabelul alăturat principalii indicatori economici înregistrați în 1974 în toate cele trei asociații economice intercooperatiste.

Fiecare din cei patru indicatori prezentați în tabelul alăturat pun în evidență o anumită realitate, iar în ansamblu reflectă un grad ridicat de rentabilitate a activității depuse în cele trei asociații intercooperatiste. Modul de repartizare a beneficiilor cooperativelor asociate corspunde interesului lor comun, contribuie la întărirea lor economică : în medie, o cooperativă agricolă din cele asociate a primit la sfîrșitul anului 1974 peste 2 240 mii lei. (În funcție de rezultatele obținute de fiecare asociație și de contribuția socială a fiecărei cooperative asociate fondurile repartizate au fost cuprinse în limite mult mai largi, de la cîteva zeci de mii, la cîteva milioane lei).

În concluzie, rezultă că în urma creării de obiective economice intercooperatiste, care funcționează în cele mai bune condiții și desfășoară o activitate rentabilă, se realizează o îmbinare armonioasă a intereselor generale (ale societății) cu cele comune (ale cooperativelor care s-au asociat) și cu cele individuale (ale cooperativelor din cadrul asociației intercooperatiste). Premiile acordate în 1974 celor care au lucrat în cele trei asociații, de 2227 mii lei, veniturile realizate de cooperativele agricole în urma livrării la fondul de stat a unor produse agricole de bună calitate, aprovizionarea mai bună a populației în urma sporirii producției agricole imprimă forță și viabilitate ideii de asociere intercooperatistă.

Prevederile sînt clare. Cum se înfăptuiesc ?

FUNCȚIONAREA în cele mai bune condiții a asociațiilor economice intercooperatiste, din moment ce trebuie să satisfacă întreaga sferă de interese, pornind de la cele sociale și pînă la cele individuale, constituie o nepunzătoare a producției și a muncii, dezinteresul manifestat pentru buna funcționare a instalațiilor, valorificarea necorespunzătoare a produselor și altele.

Trebuie să menționăm în același timp că multe asociații întîmpină și dificultăți din partea cooperativelor asociate, care nu înțeleg să-și respecte obligațiile asumate de a livra furajele necesare, sau calitatea acestora este necorespunzătoare. Au fost și situații, nici în prezent acestea nu lipsesc, în care furajele combinate sînt necorespunzătoare din punct de vedere calitativ, iar alteori, asociațiile au primit repartiții de furaje de la fabrici de furaje combinate aflate la distanțe mult prea mari, chiar la peste 150—200 km, fapt care a produs perturbații în aprovizionarea asociațiilor cu furaje în anumite perioade și au reclamat cheltuieli suplimentare pentru transportul acestora.

O problemă: respectarea obligațiilor asumate de către c.a.p. asociate

SARCINA principală care se pune însă în legătură cu producerea furajelor necesare asociațiilor economice intercooperatiste este asigurarea de către cooperativele asociate a cantităților de furaje concentrate — porumb și orz în principal — precum și a celor de volum, în care ponderea principală o deține masa verde, fînul și porumbul siloz. Prin statutul asociației economice intercooperatiste se prevede că, după aprobarea de către adunările generale a cantităților de furaje ce urmează să fie livrate anual asociațiilor, acestea reprezintă pentru cooperativele asociate obligații ce trebuie respectate întocmai. Dar, întrucît în statutul asociației intercooperatiste se prevede că repartizarea pe cooperative a cotei de 70% din beneficii se face numai în funcție de participarea unităților la constituirea fondului social al asociației, nu și după contribuția cu furaje sau animale pentru îngrășat, interesul cooperativelor pentru livrarea furajelor către asociație este redus. Or, activitatea unei asociații economice intercooperatiste zootehnice depinde în foarte mare măsură de asigurarea întregului necesar de furaje, de calitatea acestora și de livrarea lor ritmică, în funcție de nevoile asociației. În această situație, pentru cointeresarea cooperativelor asociate în producerea și livrarea furajelor în strînsă corelare cu nevoile asociațiilor considerăm că este necesar să se examineze posibilitatea atribuirii unei părți din beneficii în funcție de contribuția cooperativelor cu furaje.

Asigurarea de către cooperativele asociate a furajelor necesare asociațiilor rămîne una dintre problemele ce trebuie rezolvată rapid, în cît mai bune condiții, avînd în vedere perturbațiile pe care le poate crea în activitatea acestora — în principal nerealizarea sarcinilor de plan și înregistrarea de pierderi.

De asemenea, pentru buna desfășurare a activității de producție la asociațiile economice intercooperatiste este necesar să se acorde mai multă atenție dotării acestora cu utilajele prevăzute în documentațiile tehnico-economice de investiții. La unele unități economice intercooperatiste nu funcționează în bune condiții instalațiile de alimentare cu apă, de ventilație și de evacuare a dejecțiilor și din această cauză nu se realizează sporurile de creștere în greutate planificate, se prelungesc nejustificat perioadele de menținere a animalelor în îngrășătorie, consumurile de furaje pentru un kg spor depășite sau se înregistrează mortalități la animale în procente cu mult peste limitele admise.

Toate nejunsurile de acest fel conduc în final la înregistrarea de pierderi care se pot ridica la mai multe sute de mii de lei pentru o singură asociație. În aceste cazuri, potrivit prevederilor statutare, pierderile se suportă tot de către cooperativele asociate și în loc ca asociațiile să contribuie la consolidarea economică a cooperativelor asociate pot crea cooperativelor asociate greutăți financiare. Prin înlăturarea neajunsurilor în activitatea asociațiilor economice intercooperatiste și prin îndeplinirea de către cooperativele agricole a obligațiilor pe care și le-au asumat față de asociații, în principal asigurarea furajelor necesare și livrarea animalelor pentru îngrășare, acestea au toate condițiile pentru a-și realiza parametrii tehnico-economici proiectați. Este însă necesar ca și organele agricole județene, inclusiv sucursalele județene ale Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară să acorde asociațiilor un sprijini mai susținut și mai eficient.

În concluzie, este evident că dezvoltarea și consolidarea continuă a fiecărei cooperative agricole de producție, organizarea de asociații economice intercooperatiste reprezintă una dintre pîrghiile deosebit de importante pentru intensificarea producției în agricultura cooperatistă, pentru realizarea sarcinilor mobilizatoare ce revin agriculturii noastre.

Gheorghe PASCU
director adjunct în M.A.I.A.

---

cesitate stringentă. În acest sens, statutul asociației intercooperatiste cuprinde prevederi clare, deosebit de importante, obligatorii pentru toți factorii care răspund de desfășurarea normală a activității economice în cadrul asociațiilor. Totodată, funcționarea normală a acestor obiective este impusă și de tehnologia și tehnica modernă ce se aplică aici, de specificul activității în aceste unități, care au imprimat muncii agricole un caracter industrial, Orice „scurtcircuit“ pe traseul fluxurilor tehnologice, în aprovizionare, în asigurarea cu forță de muncă poate avea efecte dintre cele mai negative.

Reamintim aceste condiții deoarece în practică unele din prevederile statutului asociației intercooperatiste sînt înfăptuite parțial.

În cazul Asociației intercooperatiste de sere — Bărcănești apar în ultimul timp din ce în ce mai multe neajunsuri în legătură cu asigurarea forței de muncă. Ce prevede statutul în acest sens ? Art. 12, al. 1 stipulează : **Asociațiile își asigură forța de muncă necesară din cooperativele asociate.** De asemenea, art. 23, lit. d prevede că cooperativele agricole asociate au obligația **„să asigure forța de muncă necesară pentru realizarea obiectivelor de investiții și desfășurarea activității de producție, respectînd întocmai numărul de persoane și termenele prevăzute în contractele încheiate cu asociația“.**

În practică însă, situarea cooperativelor în imediata apropiere a uneia din cele mai intense zone urbane din țară face ca înseși cooperativele agricole asociate să înregistreze în unele perioade deficite de forță de muncă. În această situație, cooperativele agricole își asigură cu prioritate necesarul propriu de lucrători și în eventualitatea că există un surplus temporar de forță de muncă îl dirijează către asociația intercooperatistă .Ca urmare, zilnic, mijloacele de transport ale asociației de sere sînt în căutare de forță de muncă în raza consiliului intercooperatist și chiar în afara acestuia. Pentru a înțelege mai bine acest aspect trebuie spus că necesarul zilnic de forță de muncă al asociației este cuprins între circa 600 lucrători (minim) și circa 1 000 lucrători (maxim), deci o fluctuație nu prea mare de-a lungul anului. Faptul că sînt necesari 600 cooperatori permanenți trebuie completat cu celelalte cerințe, determinate de tehnică, tehnologie și modul de organizare al acestor asociații, față de cunoștințele și calificarea lucrătorilor. Or, asigurîndu-se astăzi un număr de cooperatori, mîine alt număr și desigur cu cunoștințe diferite, procesul de producție resimte influențele negative. (Deși în 1974 asociația de sere Bărcănești a obținut peste 31 mil. lei beneficii trebuie spus că volumul acestora este mai redus decît cel realizat în 1973).

Soluția acestei probleme constă de fapt în însăși prevederea art. 12, menționată, cu condiția asigurării de către cooperativele agricole a necesarului de forță de muncă atît ca număr și structură cît și a asigurării stabilității cooperatorilor repartizați să lucreze în asociația intercooperatistă. Pe această bază, specialiștii din cadrul asociației pot desfășura o activitate planificată de pregătire a forței de muncă care, în cele din urmă, va duce la ridicarea nivelului de pregătire a cooperatorilor.

La Asociația intercooperatistă pentru creșterea și îngrășarea taurinelor — Bărcănești cît și la cea de creștere și îngrășare a porcinelor pe lîngă problema asigurării forței de muncă apare și una legată de asigurarea furajelor. (La asociația din Bărcănești, necesarul anual de furaje de volum este de zeci de mii de tone). Ce prevede statutul în acest sens ? La art. 23, lit. b, se prevede ca cooperativele agricole asociate **„să asigure producerea furajelor necesare în ferme și brigăzi specializate“.** Și în acest caz însă cooperativele agricole asociate asigură cu prioritate furajele necesare pentru efectivele proprii, reținînd desigur pentru nevoile proprii furaje de calitate cît mai bună. De asemenea, prin planul de producție cooperativele repartizează suprafețele de teren în primul rînd pentru culturile la care au repartizate sarcini de livrare la fondul de stat și numai după aceea asigură suprafața pentru producerea furajelor. Uneori asigurarea cu furaje a complexelor zootehnice intercooperatiste nu se realizează ritmic și influențează negativ indicatorii de eficiență.

Deși aceste fenomene sînt într-o fază incipientă ele trebuie analizate din timp și adoptate soluții corespunzătoare, conform statutului. Încadrarea cooperativelor agricole în drepturile și obligațiile statutare trebuie să reflecte o atitudine plină de răspundere față de obiectivele construite în comun, față de averea obștească și față de efortul social în ansamblu. Aceasta presupune, înainte de toate, o activitate planificată, susținută pentru crearea cadrului necesar promovării intercooperării și tehnicii înaintate.

Principalii indicatori economici realizați
în 1974 în asociațiile economice intercooperatiste
din județul Prahova

Asociația intercooperatistă	Producția globală	Cheltuieli materiale	Premii acordate lucrătorilor din cadrul asociației	Fondur repartizate c.a.p. asociate
- Pentru producerea de legume în seră	74859	34032	1753	26974
- Pentru creșterea și îngrășarea taurinelor	35318	15549	404	3337
- Pentru creșterea și îngrășarea porcilor	32932	29611	70	1069
Total:	143109	79192	2227	31380

M. ION

FUNCŢIONALITATE — ESTETICĂ — PERSPECTIVĂ

Cele 3 dimensiuni de acţiune ale urbanismului comercial în modelarea fizionomiei consumatorului, comerţului şi oraşului

ÎN CADRUL PROGRAMELOR ample de sistematizare teritorială, de profilare social-economică a fiecărei localităţi, urbanismul comercial este chemat să contribuie la dezvoltarea funcţiei comerciale a localităţilor în concepţia unei armonioase integrări cu celelalte funcţii şi subsisteme de unităţi de producţie sau dotare.

Faptul că ne aflăm în faţa unei opere uriaşe de edificare urbană, exprimată elocvent de faptul că numai în perioada 1976—1980, 80 de comune se vor transforma în centre orăşeneşti, impune abordarea cu mult simţ de răspundere a soluţiilor tehnico-economice şi arhitecturale, astfel ca dincolo de baremele dotării să fie văzute cerinţele dezvotării multilaterale a comunităţilor umane respective.

Convinşi fiind de complexitatea actului de decizie prin care se stabileşte azi cum vor arăta mîine localităţile României, organizatorii acestei dezbateri, Revista economică şi Catedra de marketing din cadrul Academiei de studii economice—Bucureşti, şi-au propus să contribuie la relevarea diferitelor laturi ale dezvoltării comerciale a localităţilor prin stabilirea unui dialog direct între specialişti. Evident că această dezbatere nu constituie decît o primă punere a problemei, revista noastră invitînd specialiştii din întreaga ţară să contribuie cu noi puncte de vedere la acest larg dialog interdisciplinar.

Constantin FLORESCU

OBIECTUL prezentei dezbateri — urbanismul comercial — vizează un domeniu de incontestabilă actualitate. Activitatea comerţului interior este confruntată cu sarcini tot mai mari, derivind din amplul program al dezvoltării economico-sociale a ţării noastre, program stabilit de Congresul al XI-lea al P.C.R. În vederea realizării de către comerţ la un nivel cît mai înalt a funcţiilor sale economice şi sociale, statul va continua să-i afecteze importante fonduri de investiţii, destinate dezvoltării şi modernizării reţelei comerciale, dotării lui cu tehnica comercială.

În contextul preocupărilor generale pentru o finalitate superioară a efortului investiţional al statului, nu mai trebuie, credem, demonstrată necesitatea utilizării judicioase, cu maximum de eficienţă, a fondurilor de investiţii atribuite comerţului. Subliniem doar răspunderea deosebită pentru deciziile privind numărul şi dimensiunea unităţilor comerciale care urmează a se construi, amplasarea şi profilul lor etc., ţinînd seama de cel puţin două elemente : pe de o parte, faptul că dezvoltarea bazei tehnico-materiale a comerţului trebuie raportată nu numai la sarcinile imediate, ci şi la cele de perspectivă ale comerţului ; pe de altă parte, dezvoltarea comerţului nu reprezintă un proces independent, ci intră ca parte componentă în procesul mai larg, mai complex, al dezvoltării de ansamblu a localităţilor urbane, de reconstrucţie a oraşelor, de transformare a unor localităţi rurale în aşezări de tip urban.

Cred că putem folosi un asemenea punct de plecare pentru a ne apropia de problematica urbanismului comercial, respectiv proiectarea dezvoltării bazei tehnico-materiale a comerţului pe fondul dezvoltării urbane, astfel încît oraşul să-şi îndeplinească funcţia sa comercială la nivelul exigenţelor.

Aurel VAINER

AVÎND MENIREA de a contribui la crearea unui mediu optim de viaţă, **urbanismul comercial îşi propune să pună în mod sistematic în relaţie dezvoltarea reţelei comerciale cu dezvoltarea urbanistică.** Altfel spus, este vorba de integrarea comerţului în mediul în care funcţionează. Se impune a releifa de la început, faptul că urbanismul comercial derivă nemijlocit din cerinţele omului, ale consumatorului modern, este o reflectare a mutaţiilor ce intervin mereu în cerinţele consumatorului.

În legătură cu conceptul de urbanism comercial aş dori să amintesc un interesant punct de vedere formulat recent de sociologul H. Stahl în cadrul unei comunicări susţinute la Laboratorul de Sociologie al Universităţii din Bucureşti. H. Stahl arăta că se utilizează termenul de oraş, de mediu urban, fără ca în literatura de specialitate (extrem de bogată în acest domeniu). să existe o definiţie riguroasă, ştiinţific acceptabilă pentru acest termen. Şi sublinia că mai ales în ultima vreme, se manifestă o tendinţă de deplasare a conceptului de urban de la o dimensiune spaţială, la o condiţie de mod de viaţă. Din definirea urbanului se pierde, astfel, cumva, elementul spaţiu şi se accentuează elementul mod de viaţă, uşor de regăsit chiar şi în sat — în mediul rural. Tot astfel, modul de viaţă rural — unele trăsături ale sale, se poate întîlni şi în oraşe, mai ales atunci cînd dezvoltarea oraşului se realizează şi printr-un aflux însemnat de populaţie provenită de la sate. Evident, transformarea omului şi a comportamentului său, a deprinderilor sale de consum şi de cumpărare, nu are loc automat şi instantaneu cu mutarea sa de la sat la oraş. Este, desigur, un proces ce presupune timp şi, de asemenea, intercondiţionări şi influenţe reciproce între elementele modului de viaţă urban şi ale celui rural.

PARTICIPANŢI LA DEZBATERE

Virgil ADASCALIŢEI — şef sector — Institutul de cercetări comerciale ; **Mariana CELAC** — arhitect, Secţia de studiul sistemelor a Universităţii Bucureşti ; dr. **Lisette CURTA** — lector univ. Sociologie (Academia de studii economice A.S.E.) ; dr. **Constantin FLORESCU** — (prof. univ., şeful Catedrei de Marketing (A.S.E.) ; dr. **Nicolae LISANDRU** — conf. univ., Conducerea şi planificarea întreprinderilor comerciale (A S.E.) ; **Mircea LUPU** — arhitect, redactor şef al revistei „Arhitectura" : **Florin MARINESCU** — economist, Institutul de studii şi proiectări pentru comerţ ; dr. **Vasile MIRCIOIU** conf. univ. prodecan al Facultăţii de comerţ (A.S.E.) ; **dr. Dumitru PATRICHE,** lector univ. — Marketing industrial (A.S.E.) ; dr. **Radu PAUL** — directorul Institutului de cercetări comerciale ; dr. **Ion PĂUNESCU** — conf. univ., Economia şi conducerea unităţilor comerciale (A S.E.) ; **Ion POPA** — arhitect, Studioul de design „DA" (A.S.E.) ; dr. **GH. TEODORAŞCU** — profesor asociat la Academia „Ştefan Gheorghiu" ; dr. **Aurel VAINER** — şef sector — Institutul de cercetări comerciale.

Ca atare, după opinia noastră, ar fi potrivit să extindem conceptul de urbanism comercial, tocmai în sensul depăşirii elementului spaţial. Am spune că avem de a face cu urbanism comercial chiar şi atunci cînd vorbim despre dezvoltarea în cadrul unei concepţii moderne a comerţului din mediul rural. Drept exemplu, putem avea apariţia în mediul rural a pionilor comerţului modern — magazinele universale — ce reflectă tendinţe de urbanism comercial şi, în orice caz, impune o orientare de urbanism comercial.

Considerăm că un element esenţial, cu implicaţii calitative deosebite, îl constituie faptul că **piaţa internă are astăzi dimensiuni mult mai largi în raport cu cele din trecut.** Cifrele din Anuarul statistic al Republicii Socialiste România ne arată cît se poate de elocvent, o sporire a vînzărilor în mai puţin de un sfert de veac de aproape 10 ori (1973 faţă de 1950). Creşterea în perspectivă a volumului vînzărilor cu amănuntul — dacă ne referim iarăşi la o cifră foarte semnificativă — cu 40—45 % în 1980 faţă de 1975, respectiv circa 200—215 miliarde lei în 1980 — reclamă şi mai imperios intervenţia urbanismului comercial, pentru că la importantul spor al vînzărilor să corespundă şi o reţea comercială adecvată.

Mergînd mai departe, m-aş opri la o altă tendinţă remarcabilă : **apariţia şi dezvoltarea unor pieţe noi.** Dacă ne gîndim, de exemplu, numai la explozia pieţei bunurilor de folosinţă îndelungată după anul 1960, ne putem bine imagina ce semnificaţie are pentru reţeaua comercială o creştere a vînzărilor de la numai 3 000 frigidere în anul 1957, la 225 mii bucăţi în 1974.

Asistăm astăzi la o dezvoltare foarte dinamică a pieţei produselor care au un rol aparte în : realizarea unei alimentaţii echilibrate, diversificarea ţinutei vestimentare şi reînnoirea acesteia, dotarea modernă şi de bun gust a locuinţei etc. Pentru toate aceste categorii de produse, urbanismul comercial trebuie, aşadar, să găsească soluţii. Spre exemplu, se resimte necesitatea unui magazin de mobilă, de mare suprafaţă, reprezentativ, în care să poţi expune, să zicem, 100 de modele. Se preconizează, unul pe terenul rămas liber lîngă magazinul „Central".

O altă **tendinţă pe care aş menţiona-o este omogenizarea pieţei bunurilor de consum în profil teritorial.** Incidenţele sînt de această dată directe asupra urbanismului, deoarece aceasta înseamnă, printre altele, şi reducerea continuă, rapidă şi pronunţată a unor discrepanţe dintre capitală şi provincie, dintre sat şi oraş. După cum bine ştim, a avut loc mai întîi modernizarea centrelor de regiuni, apoi a centrelor de judeţe, iar acum procesul se proliferează cu implicaţii directe asupra omogenizării, asupra reducerii deosebirilor. De aceea, ar fi greşit să spunem că trebuie să ne ocupăm de urbanism comercial mai ales în oraşe mari.

Este desigur un argument, pentru ca să admitem conceptul de urbanism comercial, mai ales în optica modului de viaţă şi mai puţin ca amplasare spaţială. Însăşi dezvoltarea pieţei rurale din ultimii ani, eforturile făcute de Centrocoop, arată că s-a sesizat procesul nou, sensul evoluţiei, evitîndu-se proliferarea unei reţele comerciale anacronice, care, după un anumit timp să nu mai aibă ce căuta în perspectiva mutaţiilor care vor apare în satul românesc.

Definitorie pentru evoluţia actuală şi de perspectivă a pieţei interne, este şi omniprezenta cerere de calitate. Ce înseamnă în domeniul urbanismului comercial cererea de calitate ? Înseamnă magazine de mari suprafeţe, dar şi magazine specializate, cu un înalt nivel de servire, care să permită — în condiţiile democratizării generale a consumului şi a cererii, diferenţierea, personalizarea şi satisfacerea preferinţelor atît de variate ale consumatorilor. De asemenea, este vorba — în cadrul creşterii intensive a pieţei bunurilor de consum — de o dezvoltare de amploare a cererii de înlocuire, de înnoire şi modernizare a dotării cu bunuri de folosinţă îndelungată, mobilier ş.a.

Trecerea de la faza de piață a consumatorului mediu, nediferențiat — care se mulțumea cu orice — la faza de piață diferențiată, bazată, bineînțeles, pe un venit mai mare, pe un grad de instruire mai ridicat, impune, de asemenea, exigențe extrem de variate.

Mircea LUPU

CONSIDER de datoria noastră a arhitecților prezenți la dezbatere de a privi urbanismul comercial în interiorul noțiunii mai mari de sistematizare, de urbanism, de organizare a spațiului. Cred că principala caracteristică a tendințelor actuale în domeniul urbanisticii este aceea de integrare. Această poziție este relativ diferită față de poziția urbanistică nu foarte depărtată de noi, acea ante și imediat postbelică — așa-numitul „urbanism modern“ al C.I.A.M.-urilor — urbanism lansat de promotorii arhitecturii moderne care considerau situația de promiscuitate existentă în interiorul orașului la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea, ca intolerabilă, prezentînd ca niște necesități vitale ale omului : soarele, lumina, igiena, regruparea circulației pietonale de cea nocivă etc. În manifestările concrete spațiale, urbanistice, această orientare a dus la o poziție de izolaționism, în sensul că „unitățile de vecinătate“, nucleul urban de bază, erau concepute ca unități relativ autonome, iar sistematizarea era condusă după principiul zonelor, pe tipuri mari de funcțiuni : funcțiunea de locuire, funcțiunea comercială, funcțiunea industrială etc.

S-a dovedit că această concepție a „zonelor de dotări“ (ex. de microraion), cu calitățile ei, a avut o serie de deficiențe, printre care unele de ordin economic, dar mai ales unele de ordin psiho-urban. Imaginea urbană a „explodat“, strada, ca principal punct de sudură al imaginii urbane și-a pierdut în mare măsură, odată cu animația și caracterul urban. Pentru că trebuie să recunoaștem că Avenue cinci din New York, Champs Elysee sau alte numeroase exemple, atrag tocmai prin faptul că oamenii se pot întîlni și dacă vreți, „lovi“ unii de alții, privindu-se, privind vitrine etc.

Subliniam aspectul de integrare ca o caracteristică pentru urbanismul modern. Acest element, se reflectă pe două planuri principale în discuția noastră. Unul dintre planuri este cel al situării propriu-zise, fizice, a dotărilor comerciale în interiorul spațiului urban. Și din acest punct de vedere, se pare că atît teoriile cît și practica directivării sistematizării au avut un sens convergent. De la cel mai înalt nivel s-a precizat că pe noile artere magazinele vor fi situate la parterul locuințelor. Am aplicat și aplicăm această soluție ca un element esențial al concepției și practicii noastre urbane.

Pe de altă parte însă, integrarea are o deosebită importanță sub aspectul interesului pe care îl prezintă anumite spații urbane. Mă raliez antevorbitorilor în ceea ce privește concepția situării elementelor cu caracter comercial în interiorul orașului, unde se definește o zonă centrală cu anumite caractere, și celelalte zone ale orașului cu specificul lor.

Intervenția spațiilor comerciale este concepută în variante diferite, funcție de evoluțiile previzibile și mai puțin previzibile ale orașului. Important de subliniat în discuția noastră este faptul că arhitecții, urbaniștii, edilii noștrii, acordă cea mai mare importanță dotărilor cu caracter comercial, pentru arhitecți, ele reprezentînd elementul de interes și varietate. Din acest punct de vedere se deschide un cîmp foarte favorabil cooperării în acest domeniu.

Noi arhitecții, și nu numai noi atașăm comerțului o dublă valență ; nu considerăm comerțul numai ca un element funcțional. Avem în vedere și aspectul ludic și dacă vreți și aspectul cultural. Epoca contemporană aduce comerțul în domeniul culturii. Noi sîntem alături de dumneavoastră, privind această accepție a comerțului ; nu ne rămîne decît ca împreună să găsim modalitățile (mai ales cele materiale) de a marca acest sistem de a vedea lucrurile în practică.

Arhitecții, consideră comerțul ca un element de maxim dinamism, caracteristic pentru anumtie zone ale unor orașe. S-a arătat că există străzi care au făcut celebre orașe. Străzi comerciale în primul rînd.

Florin MARINESCU

DEȘI tematica nu-și propune să epuizeze tot inventarul de probleme care pot fi abordate în legătură cu ceea ce numim „urbanism comercial“ mi se pare că ar trebui să începem această dezbatere cu recunoașterea faptului că urbanismul comercial nu poate funcționa ca un obiectiv distinct, că urbanismul comercial, sau după alte opinii, teoria localizării spațiale a comerțului, constituie, sau poate constitui, un capitol într-o sferă mai largă de probleme care practic alcătuiesc obiectul unei discipline distincte : „Economia urbană“. Ca unul care mă ocup de aceste probleme, consider că nu se poate vorbi de urbanism comercial fără a avea în vedere cadrul larg și complex al economiei urbane.

Este foarte adevărat că economiștii noștri și-au adus — cel puțin din punct de vedere teoretic — un aport mai puțin concludent la definirea obiectului și a problemelor esențiale în economia urbană, deși inclusiv în țara noastră procesul de urbanizare, factorii care-l alimentează și consecințele sale, au o profundă rezonanță asupra vieții economice și sociale, cu implicații multiple. A dezbate problemele urbanismului comercial fără a avea în vedere fondul economiei orașului — economia urbană în ansamblul său — ar fi prea puțin convingător și de aceea propun să îmbunătățim tematica noastră, cel puțin în problemele esențiale, cu referirile la această disciplină în plină dezvoltare.

Am în vedere cel puțin trei considerente :

— orașul este el însuși un sistem socio-economic și în această calitate concentrează o sumă de funcții și activități economice și sociale ;

— comerțul și mai ales echipamentul comercial, nu sînt exclusivități ale urbanului ;

— echiparea comercială a unei concentrații urbane sau a unei zone urbane reprezintă numai o parte, evident nu cea mai puțin importantă, din ansamblul de dotări al localităților sau al unor zone orășenești.

De aceea mi se pare că trebuie să privim problemele urbanismului comercial în acest mare cadru și nu ca o problemă ruptă de dezvoltarea complexă, socială și economică a orașelor și de cele specifice acestei dezvoltări.

Este adevărat că analiza economică a fenomenului urban reclamă tehnici și metode specifice de investigare, însă nu pot considera că în acțiunea de conducere a procesului urbanizare, de planificare urbană sub toate aspectele, rolul economistului se poate rezuma numai la a determina volumul și distribuția echipamentului comercial, ci el trebuie să-și aducă aportul la toate marile probleme legate de dezvoltarea orașelor, începînd cu studiile preliminare pentru elaborarea schiței de sistematizare pînă la precizarea detaliilor de sistematizare, inclusiv în alegerea dotărilor și echipării zonelor respective.

Cred că acest mod de abordare a problemelor legate de echiparea comercială a zonelor urbane răspunde mai bine unor necesități decurgînd din problemele practicii imediate, inclusiv din spiritul legii privind sistematizarea teritoriului.

Astfel că aș propune în esență :

● Găsirea de metode pentru participarea și antrenarea mai activă a economiștilor la acțiunea de planificare și conducere a procesului de sistematizare urbană, inclusiv la determinarea optimului economic privind dezvoltarea, „morfologia“ și funcțiile orașelor.

● Introducerea în programele de pregătire a viitorilor economiști a problemelor fundamentale ale economiei urbane — analiza economică și planificarea urbană — inclusiv a problemelor legate de urbanismul comercial ca parte a studiilor de echipare urbană.

● Extinderea acestor dezbateri, în același cadru sau într-un cadru mai lărgit, asupra rolului economistului în fundamentarea științifică a teoriilor și acțiunii de planificare și dezvoltare a marilor ansambluri și, în general, în politica de sistematizare a teritoriului.

Mariana CELAC

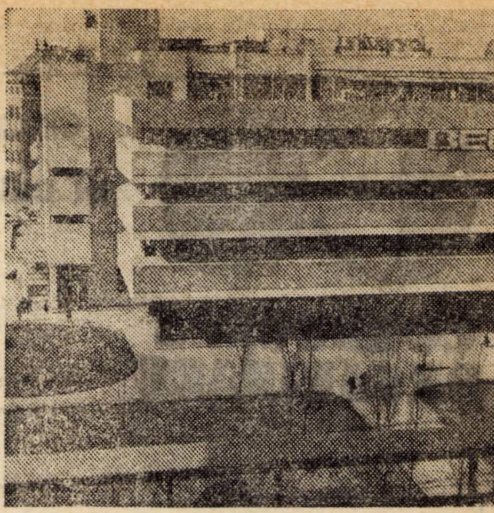
Timișoara : integrare organică în peisajul urbanistic

CA participant la dezbatere, am plăcuta impresie că însăși ideea aceasta, a întîlnirii dintre diferite profesiuni, plus scopul unanim declarat de a studia viața orașului și posibilitățile lui de dezvoltare, confirmă depășirea stadiului de pledoarie lirică despre necesitatea și importanța urbanismului comercial. Pentru că am profesiunea de arhitect, ce presupune un anumit antrenament al interdisciplinarității, se pare un bun cîștigat pentru discuția noastră concluzia că a venit momentul acestei fuziuni interdisciplinare în abordarea urbanismului comercial. Apoi sistemul care face obiectul urbanismului comercial, sau indiferent cum am denumi activitatea sau disciplina, organizarea spațiului urban este o singură unitate și din ea derivă variate preocupări, care trebuie să țină totdeauna însă seamă de prezența, de existența, de condiționările și de motivațiile celorlalte.

S-a vorbit foarte mult despre orizontul cu termen scurt al acestei activtăți de proiectare urbană, care mai ales sub raportul serviciilor pentru populație și al comerțului are un aspect foarte pragmatic. Trebuie să răspundă cît mai operativ, cît mai bine, cît mai repede, unor cerințe, unor nevoi care sînt în mișcare, în transformare, dar care trebuie înregistrate și rezolvate. Mi se pare că pentru problema comerțului și a serviciilor pentru populație, în afară de acest orizont pe termen scurt, orizont pragmatic, există un orizont pe termen lung, în care problemele se pun altfel. Bineînțeles mutațiile sînt greu de prevăzut. Cu siguranță ele vor avea loc. Însă este mult mai bine să ne antrenăm pentru aceste mutații decît să nu ne antrenăm deloc și să fim puși în fața unor situații cîteodată conflictuale. De aceea cred că în perspectiva acestui orizont pe termen lung ar fi interesant să se studieze anumite schimbări de structură care pot să apară. Nu vorbesc de restricțiile care pot să vină din afara domeniului strict al consumului populației, cum ar fi restricțiile impuse de o eventuală reducere a consumului de energie. Dar este sigur că într-un viitor nu prea îndepărtat vom constata că dintre toate resursele de care dispunem, „cea mai limitată este spațiul“. De aceea, mi se pare ca deosebit de importantă preocuparea pentru recucerirea elementului spațial al dezvoltării ; orice gest pe care-l facem — „mănîncă“, ocupă un spațiu. Chiar dacă în locul magazinului introducem distribuția la domiciliu, aceasta va însemna căi de comunicație, magazii, modalități de distribuție care au cu siguranță un sediu și care trebuie luate în calculele noastre. Așa că probabil antrenamentul pentru restricțiile impuse de aceasta, nu vreau să-i spun criză, dar grijă pentru spațiu, o să fie o realitate în timpul care vine.

În același timp, ce mi se pare interesant ca problemă arhitecturală ? Este studiul de pe acum al convertibilității spațiilor care se proiectează. Faptul că anumite necesități dispar, altele apar — și lumea modernă trăiește această succesiune foarte rapidă cu oarecare neliniște — nu trebuie să ne găsească nepregătiți și de pe acum ar trebui poate încercată o cercetare pilot, să zicem, de urbanism, pentru găsirea unor tipuri de spații care în viitor vor putea fi mai ușor convertibile decît acelea pe care noi le facem astăzi și care au o diviziune interioară foarte strictă, niște fluxuri de circulație care nu pot fi modificate etc.

Cred că ar putea să apară și alte obiceiuri de viață. Îmi închipui că setea aceasta de individualizare a produselor care se cumpăsare și caracterul produselor care se vînd în magazine. Îmi închipui că poate în viitor s-ar produce niște semifabricate care apoi, s-ar finisa de către cei care le folosesc.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

CINCINALUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE — CUM ÎL PREGĂTIM?

ÎN DEZBATERE: Organizarea și conducerea unui proces complex —

ASIGURAREA CU PERSONAL A UNITĂȚILOR INDUSTRIALE (III)

PUBLICĂM, în continuare ultimele intervenții ale participanților la dezbatera pe tema asigurării cu personal a unităților industriale, organizată de REVISTA ECONOMICĂ în colaborare cu CONSILIUL CENTRAL DE CONTROL MUNCITORESC AL ACTIVITĂȚII ECONOMOCE ȘI SOCIALE, dezbatere condusă de tov, Nicolae Drijman. Într-unul din viitoarele numere vom publica un material de concluzii și, totodată, o sinteză a propunerilor făcute de participanți pentru ridicarea eficienței activității de asigurare cu personal a unităților industriale.

Adrian PRODAN:

O optică complexă în abordarea unui fenomen complex

PRIMUL ASPECT la care aș vrea să mă refer privește modul în care a acționat M.I.C.M.G. în perioada 1971—1975 pentru **a asigura cu forța de muncă necesară noile obiective industriale.** Direcțiile de acțiune principale, avute concomitent în vedere, au fost următoatrele : a) s-a incredințat unor „întreprinderi-mamă" (cu profil similar, dar cu experiență) sarcina de a pregăti cadrele necesare viitoarelor unități. De pildă, pentru Întreprinderea de vagoane din Caracal sau pentru cea de rulmenți din Alexandria această sarcină a fost incredințată Întreprinderii de vagoane-Arad și Întreprinderii de rulmenți-Brașov ; b) în devizele generale ale investițiilor s-au prevăzut fonduri separate pentru școlarizarea și perfecționarea unora din cadrele necesare noilor obiective ; c) pe lîngă noile întreprinderi au fost construite, în avans, școlile profesionale, astfel încît acestea să poată oferi primele promoții de absolvenți odată cu intrarea în funcțiune a primelor capacități. Așa s-a procedat, de pildă, în cazul Întreprinderii de ventilatoare și instalații de ventilație (I.V.I.V.)-Vaslui, Întreprinderii de armături industriale din fontă și oțel Zalău etc. ; d) formarea muncitorilor necesari noilor obiective a început de regulă cu 3—4 ani inaintea dării în folosință a acestora, în școlile altor întreprinderi cărora li s-a dat în acest scop plan de școlarizare majorat. De exemplu, la Grupul școlar „7 Noiembrie" Craiova am pregătit muncitori pentru Întreprinderea de utilaj alimentar din Slatina, iar la Grupul școlar Brăila — pentru Întreprinderea de utilaj tehnologic-Buzău ; e) în intreprinderile cu profil asemănător au fost organizate și cursuri de calificare pentru muncitorii noilor obiective. Astfel, în București, la Întreprinderea de mașini grele și la „23 August" am pregătit muncitori pentru Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, iar la „Metaloglobus" — pentru Întreprinderea de garnituri de frînă și elemente de etanșare-Rimnicu-Sărat ; f) pentru a ciștiga o anumită experiență, absolvenții pregătiți în avans pentru noile obiective au fost încadrați, temporar, în întreprinderi cu profil asemănător. De pildă, așa am procedat în cazul Întreprinderii „Grivița Roșie" pentru I.V.I.V. Vaslui, sau la întreprinderile de vagoane din Arad și Drobeta Turnu-Severin pentru Întreprinderea de vagoane-Caracal ; g) intreprinderile noi au recrutat personal din timp, trimițîndu-l la perfecționare la alte unități din țară sau la firmele licențiatoare ; h) nucleele de specialiști (cadrele tehnice de bază) au fost asigurate prin transferări dirijate și detașări. S-au făcut, de asemenea, o serie de încadrări directe ale unor specialiști care locuiau în zonele respective, oferindu-li-se condiții avantajoase. Am luat deci în considerare modalitățile de asigurare diferențiate în funcție de posibilitățile existente, străduindu-ne să creăm condiții pentru satisfacerea în condiții optime a necesităților.

O atenție deosebită a fost acordată, în paralel, **asigurării necesarului de cadre de conducere** pentru noile unități industriale. În acest scop, la nivelul ministerului și al centralelor industriale s-a constituit un fond de cadre în componența căruia au fost cuprinși cei mai buni specialiști, cu reale perspective de promovare în diverse posturi de conducere, cu toate calitățile necesare pentru a fi promovați în asemenea funcții. Aceste cadre au fost antrenate în diverse acțiuni și li s-au incredințat spre rezolvare o serie de probleme mai complexe, îndeosebi de organizare a procesului de producție și de conducere. Totodată, un număr însemnat din aceste cadre au fost trimise să urmeze diverse cursuri de specializare sau de perfecționare în domeniul muncii de conducere. Așa au procedat și au obținut rezultate bune : Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov pentru cadrele de conducere de la Întreprinderea de rulmenți Alexandria și Întreprinderea de șuruburi Sighetul Marmației ; Centrala industrială navală Galați pentru Șantierul naval-Tulcea ; Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier-București pentru Întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel Zalău și Întreprinderea de piese turnate Cimpina ; Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant București, pentru Întreprinderea de vagoane Caracal și Întreprinderea de osii și boghiuri Balș etc. De remarcat că aceste cadre au reușit să se integreze și să rezolve în condiții corespunzătoare sarcinile incredințate.

În 14 intreprinderi nou înființate au fost formate **nucleele** necesare de specialiști prin transferarea dirijată și detașarea a peste 1 500 de asemenea cadre din alte întreprinderi. Avind în vedere că la formarea unor asemenea nuclee se intimpină greutăți foarte mari considerăm că este necesar să se confere conducerii ministerului dreptul de a transfera sau detașa, prin ordin, asemenea cadre din unitățile subordonate, acolo unde situația o cere, fără acordul intreprinderii sau centralei din care aceste cadre fac parte. De asemenea, pe plan local se impune luarea unor măsuri mai operative și eficiente, de către toate organele, pentru asigurarea unor condiții cît mai corespunzătoare acestor cadre și familiilor lor.

Luind în considerare experiența noastră in privința asigurării cu forță de muncă a unităților noi, considerăm că principalele direcții de acțiune pentru eficientizarea acestui proces sint următoarele : a) alegerea unor unități puternice în rolul de „întreprinderi mamă" și suplimentarea personalului lor ; b) în proiectul și devizul general al investiției să se determine corect necesarul de forță de muncă pe meserii, specialități și categorii de calificare, prevăzindu-se și fondurile de școlarizare corespunzătoare calificării și perfecționării acestora ; c) construirea întreprinderilor să fie precedată în majoritatea cazurilor de construirea de școli profesionale necesare pregătirii personalului ; d) întreprinderile noi să aibă prioritate la stabilirea școlarizării personalului în vechile școli ; e) cursurile de calificare și cele de perfecționare să se desfășoare la întreprinderi cu profil identic sau apropiat ; f) recrutarea mai devreme a unor muncitori, maiștri și tehnologi și trimiterea lor la specializare și perfecționare la alte întreprinderi de profil; g) unii absolvenți ai diferitelor forme de calificare să fie formați cu 1—2 ani mai devreme și să fie incadrați temporar la întreprinderi de profil ; h) constituirea (pregătirea) nucleelor de specialiști (de bază) să se facă mai din timp ; i) pentru detașați să existe un stimulent material eficient ; j) întreprinderile să fie plasate prioritar în zone excedentare în forță de muncă ; k) in aceeași localitate să fie amplasate întreprinderi capabile să antreneze atît forța de muncă masculină cît și cea feminină ; l) o atenție mai mare trebuie să se acorde asigurării unor condiții sociale corespunzătoare (locuințe, creșe, grădinițe etc.).

În final aș dori să evidențiez citeva din direcțiile principale de acțiune, pentru asigurarea in bune condiții a forței de muncă necesare întreprinderilor în **viitorul cincinal.** Într-o formulare succintă este vorba de : a) asigurarea unei educații corecte, prin muncă și pentru muncă, a tineretului ; b) politehnizarea invățămîntului general obligatoriu (clasele V—X) ; c) extinderea invățămîntului de masă la 12 clase ; d) invățarea a cel puțin două limbi moderne ; e) o mai intensă orientare profesională a tineretului ; o intensificare a procesului de instruire ; g) o puternică dezvoltare a bazei didactico-materiale a invățămîntului ; h) o integrare organică a invățămîntului cu producția și cercetarea.

Traian NEGRUȚIU:

Liceele de specialitate zonale — o soluție eficientă

CINCINALUL actual a coincis pentru industria alimentară cu alocarea unui volum foarte mare de investiții. Pentru ramurile de bază : carne, lapte, bere, spirt, amidon, zaharoase, pește, Centrala „Delta Dunării" (pescuit oceanic), pentru unitățile de tip „Frigotehnica" și de prezentare a produselor alimentare au fost pregătiți un mare număr de lucrători calificați.

Personalul pentru obiectivele noi s-a stabilit prin centralizarea — pe specialități și meserii — la nivelul departamentului nostru, a necesarului stabilit prin S.T.E., acest mod de determinare dovedindu-se util atît pentru muncitori cît și pentru cadrele de specialitate cu pregătire superioară pe profilul industriei alimentare. Celelalte profile de specialiști au fost asigurate cu sprijinul Ministerului Educației și Învățămîntului.

În mod deosebit, Departamentul Industriei Alimentare a dobindit o experiență bună pe linia pregătirii muncitorilor calificați prin **liceele de specialitate zonale.** Cele 10 licee pe profilul industriei alimentare pregătesc tot ceea ce este necesar pentru acoperirea necesarului ce provine din dezvoltarea capacității și asigurarea noilor obiective cu personal. Necesarul anual de personal, stabilit după metodologia menționată, devine cifră de plan pentru cele 10 licee de industrie alimentară. In felul acesta rezolvăm și problema repartizării absolvenților : aceștia sint repartizați in zona din care au fost recrutați, deci in zona de activitate a liceului.

Forma de **calificare la locul de muncă**, cu sau fără scoatere din producție, s-a dovedit utilă pentru multe intreprinderi și subramuri ale industriei alimentare, fiind menținută în programele pentru cincinalul următor. Tendința actuală este ca să se asigure muncitori calificați în meseriile mai complexe din rîndul absolvenților liceelor din treapta I-a, iar în meseriile mai simple prin calificare la locul de muncă. Absolvenții liceelor sint oarecum mai inițiați, au o sferă mai largă de cunoștințe și dau rezultate bune in producție — sub aspectul productivității muncii și al calității.

Lazăr VĂCEANU:

Perfecționări de fond in mecanismul planificării asigurării cu personal

LA ÎNCEPUTUL acestui cincinal a fost elaborat și aprobat, pentru prima dată in țara noastră, un **program special de pregătire a cadrelor**, pe o durată de 10 ani (1971—1980) în anexele căruia, elaborate in profil de ramură și departamental s-a prevăzut necesarul de cadre, pe principalele categorii de personal și niveluri de pregătire, precum și sarcinile de pregătire, exprimate in număr de absolvenți ce revin fiecărui titular de de plan școlarizator. Desfășurarea necesarului de cadre și a sarcinilor de pregătire, pe meserii și specialități a fost efectuată de către fiecare titular de plan in parte.

Prevederile pentru perioada 1971—1975 fac parte integrantă din programul pe întreaga perioadă. Ca urmare a modificărilor intervenite in dezvoltarea economico-socială a țării, de la data elaborării programului, depășirii substanțiale a numărului de personal prevăzut pe ansamblul economiei la nivelul anului 1975, schimbărilor intervenite in structura personalului ca urmare a aplicării normelor unitare de structură, cit și îmbunătățirilor aduse pe parcurs sistemului de învățămînt, prevederile necesarului de cadre pentru actualul cincinal au fost mult modificate pe parcursul realizării lui față de prevederile inițiale.

Drept urmare, în actualul cincinal, economia națională va primi cu peste 500 mii cadre calificate, în plus, față de prevederile programului inițial — de 1 500 mii. Depășirea se va realiza în primul rînd, la muncitorii calificați prin cursuri de calificare la locul de muncă al căror număr va fi de peste două ori mai mare decit cel prevăzut în program. La muncitorii calificați prin învățămintul profesional se vor înregistra nerealizări de circa 120 mii persoane, care însă vor fi integral compensate, atit pe total cit și pe principalele meserii necesare unităților economice, cu absolvenți de licee și de școli de specializare postliceale, pregătiți pentru a lucra nemijlocit in producție ca muncitori și nu ca personal TESA cum s-a gindit inițial la elaborarea programului special. Nerealizarea planului de pregătire a muncitorilor prin învățămintul profesional se datorește unor neajunsuri care s-au manifestat în cadrul acestei forme de invățămînt ; planurile de școlarizare în anul I, îndeosebi în meseriile din ramurile extractivă, metalurgică, construcții-montaj nu s-au realizat la nivelele prevăzute, deși mai sint absolvenți ai școlii generale de 8 ani care nu au fost prinși în vreo formă de invățămint ; un număr redus de tineri se îndreaptă spre meseriile de miner, furnalist, turnător, zidar, frezor-betonist etc. (astfel, în timp ce la unele meserii au concurat 7—10 candidați pe un loc, la meseriile arătate s-au prezentat 0,6—0,9 candidați pe un loc, ponderea fetelor în învățămintul profesional nu s-a realizat la un nivel corespunzător, unele întreprinderi continuind să manifeste rețineri în recrutarea acestora, deși potrivit programului aprobat, ca și nomenclatorului de meserii se prevede obligativitatea încadrării cu femei, în totalitate sau in anumite proporții, în funcție de specificul ramurii ; dotarea atelierelor și laboratoarelor școlare nu se face în toate cazurile la nivelul cerințelor, unele întreprinderi nu acordă suficient sprijin unităților școlare pe care le patronează și nici nu creează întotdeauna condiții corespunzătoare de instruire ; unitățile nu asigură întotdeauna condițiile necesare integrării rapide in muncă a tineretului, sint încă destule neajunsuri pe linia instruirii practice, a activității productive a elevilor (în prea puține locuri s-a trecut la desfășurarea practicii pe baza unor planuri concrete de producție în care școala să participe efectiv la realizarea sarcinilor de producție ale unității care o tutelează) ; insuficienta preocupare a unor întreprinderi pentru problemele sociale a avut drept consecință și o fluctuație mare chiar in timpul școlarizării, un nivel scăzut al calificării și mai ales o fluctuație ridicată a tineretului după încadrarea in muncă. La rindul lor și unitățile economice au o seamă de greutăți în utilizarea tinerilor în producție — fie ca practicanți, fie ca tineri absolvenți — generate mai ales de faptul că aceștia, în mare parte, nu reușesc, încă de la încadrarea în producție, să lucreze la nivelul de productivitate sau calitate a unui muncitor, cu experiență, ceea ce trebuie să constituie un subiect de reflecție, pentru a vedea mai exact **unde** și **ce** trebuie ameliorat.

O deficiență in asigurarea cadrelor calificate pentru obiectivele noi a constituit-o și faptul că documentațiile tehnico-economice ale noilor investiții n-au fost însoțite întotdeauna de grafice de asigurare cu forță de muncă, din care cauză, la darea in funcțiune a obiectivelor nu s-a putut asigura întotdeauna personalul în structura și de calificarea necesară.

În urma hotăririi plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, au fost întreprinse și sint in curs de aplicare un complex de măsuri vizînd perfecționarea învățămintului. Printre acestea se numără și cele referitoare la îmbunătățirea activității de planificare a pregătirii cadrelor, în scopul asigurării la un nivel calitativ superior, a economiei naționale cu cadre calificate. Dintre acestea mai rețin atenția următoarele : a) S-a elaborat un program special pe anii 1974 și 1975 de asigurare și pregătire a muncitorilor calificați. La nivelul economiei acesta a fost desfășurat pe un număr de circa 50 meserii și specialități principale și cu deosebire deficitare, iar la nivelul unităților au fost nominalizate pe meserii, specialități și funcții întregul necesar de personal, inclusiv cadrele de conducere pentru obiectivele noi ; b) Prin programe s-au prevăzut, în același timp, sursele de acoperire și alte măsuri menite să conducă la buna desfășurare a procesului de învățămînt și la integrare rapidă în producție a noilor muncitori ; c) La elaborarea programelor s-a avut în vedere ca asigurarea muncitorilor calificați să se facă cu prioritate din efectivele de personal existente, necalificate, iar încadrarea personalului din afara unității să se realizeze pe baza planurilor de recrutare din rindul muncitorilor necalificați ; d) Programele au fost elaborate atit în profil departamental, cit și teritorial, astfel încit fiecare unitate, centrală, minister și județ își are un program propriu de pregătire a cadrelor ; e) În scopul pregătirii personalului în profesii de o mai mare complexitate și pe profie largi, capabile să se adapteze cu ușurință cerințelor moderne ale economiei au fost îmbunătățite nomenclatoarele de meserii și specialități. Astfel, numărul meseriilor în care se pregătesc elevii din învățămîntul profesional s-a redus de la 279 în anul școlar 1971—1972 la 99 în prezent, iar numărul specialităților din învățămîntul superior s-a redus de la 155 la 36 profile (cu 89 specializări) ; f) În cadrul documentației ce se aprobă pentru noile obiective s-au introdus și graficele de asigurare cu forță de muncă necesară unităților noi. În acestea se prevăd detaliat : categoriile de personal necesare, sursele de recrutare, modul de pregătire, perioada de absolvire și recrutare corelată cu termenele de intrare în funcțiune a obiectivelor respective.

Datorită caracterului lor concret, cît și faptului că la elaborarea și aplicarea programelor, nomenclatoarelor și graficelor participă un cerc larg de specialiști, atit din unitățile productive, cit și din organele centrale și teritoriale, acestea au reușit ca, treptat, să devină in marea majoritate a cazurilor instrumente eficace de impulsionare și ordonare a activității de asigurare și pregătire a cadrelor.

O măsură importantă pe linia îmbunătățirii planificării asigurării cadrelor o reprezintă, introducerea și extinderea categoriei de **„personal și muncitori in formare“**. În cadrul acesteia urmează să fie cuprinși muncitorii care se califică prin cursurile de scurtă durată cu participare in producție, muncitorii care se recalifică, elevii școlilor profesionale din ultimul an de studii pe timpul practicii în producție, absolvenții cursurilor de calificare, ai școlilor profesionale, precum și ai altor forme de pregătire pe perioada necesară dobîndirii experienței impuse de specificul meseriei pe care o exercită. Introducerea acestei categorii de personal va permite unităților, să-și asigure din vreme și de calitatea corespunzătoare, personalul necesar exploatării cu eficiența dorită a utilajelor de înaltă tehnicitate cu care sint dotate.

În ultimul timp se acordă o atenție sporită problemelor privitoare la dotarea școlilor și atelierelor cu aparatură și utilaje. Prin patronarea școlilor de către întreprinderi și dubla subordonare a instituțiilor de învățămînt superior, se realizează o legătură mai strînsă a învățămintului cu producția și cercetarea.

Pentru asigurarea necesarului suplimentar de forță de muncă calificată pe anul 1975 și perioada 1976—1980, la un nivel calitativ superior și în concordanță cu cerințele dezvoltării economico-sociale a țării s-au luat și se au în vedere și alte măsuri concrete atit la nivelul economiei, cit și al județelor, ministerelor, centralelor și întreprinderilor.

După cum se știe potrivit prevederilor Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. este necesar ca in perioada 1976—1980 să se asigure un număr de peste 1,6 mil. cadre calificate din care cca. : 85% muncitori calificați, 7% tehnicieni, maiștri și alte categorii de personal cu nivel mediu și 8% cadre cu pregătire superioară. Față de actualul cincinal, ponderea muncitorilor ce se califică prin școli va crește de la 30—35% la peste 60%. În același timp se vor produce mutații structurale in înseși formele de pregătire prin școli, in sensul creșterii substanțiale a muncitorilor pregătiți prin liceele de specialitate de la 15% in actualul cincinal la peste 40% în cincinalul viitor. La nivelul anului 1980 ponderea muncitorilor calificați in numărul total de muncitori va fi de peste 80% ceea ce permite o utilizare superioară a tehnicii cu care vor fi dotate întreprinderile și implicit o productivitate a muncii superioară.

În programul de asigurare, pregătirea și perfecționarea forței de muncă pentru cincinalul viitor se prevede ca tehnicienii și maiștrii necesari, să se asigure in principal prin promovări din fondul muncitorilor calificați care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege ; din numărul absolvenților cu pregătire superioară cca. 55% vor fi absolvenți ai învățămintului tehnic superior (ingineri și subingineri).

Pină la sfîrșitul viitorului cincinal se prevede ca fiecare lucrător din economie să absolve o formă organizată de perfecționare, iar personalul care va lucra în ramurile de vîrf unde au loc frecvente mutații în dotarea tehnică și tehnologiei, va fi cuprins în perioada cincinalului chiar de două sau mai multe ori în diverse programe de perfecționare.

Procesul de instruire va fi puternic susținut in această perioadă de o bază materială care va cunoaște o dezvoltare însemnată. În totalul capacităților de învățămînt, se prevede o dezvoltare deosebită a atelierelor și laboratoarelor, in vederea creării condițiilor necesare integrării organice a învățămintului cu producția, cercetarea și proiectarea. Totodată, pentru legarea cît mai strinsă a planului de școlarizare de nevoile economiei naționale recent s-a trecut la elaborarea proiectului necesarului de cadre cu pregătire superioară pe specialități pină in anul 1985.

Prevederile și măsurile arătate, precum și altele ce urmează să se ia, vor contribui fără îndoială la îmbunătățirea asigurării cu cadre calificate a economiei românești in ansamblu, a fiecărei ramuri și loc de muncă în parte.

Dezbatere consemnată de
Iulian BĂDIN
Ion MANEA

IMPOZITUL PE CIRCULAȚIA MĂRFURILOR ÎN SISTEMUL FINANCIAR AL ROMÂNIEI

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte a forțelor de producție — factor hotărîtor pentru progresul rapid al întregii societăți — impune o amplă mobilizare a întregului potențial de producție al țării, angajarea deplină a fiecărei unități în circuitul productiv cu toate resursele și rezervele ei interne. În înfăptuirea practică a acestui imperativ un rol însemnat îl joacă pîrghiile economico-financiare, chemate să stimuleze pe căi și modalități economice punerea efectivă în valoare, folosirea cu maximă eficiență a resurselor materiale, de muncă și bănești aflate la dispoziția unităților noastre socialiste.

În ansamblul pîrghiilor economico-financiare utilizate în măsură din ce în ce mai mare în conducerea economiei se înscrie și impozitul pe circulația mărfurilor. După cum se știe prin intermediul acestuia statul mobilizează la dispoziția sa o bună parte a venitului net al societății creat în unitățile productive.

Departe însă de a se rezuma la aspectul pur financiar, de procurare a unor venituri, prin intermediul impozitului pe circulația mărfurilor, statul poate interveni activ și orienta unitățile pentru multiplicarea preocupărilor în vederea creșterii producției, utilizarea rațională a fondurilor de producție și a bazei de materii prime și materiale, într-un cuvînt impozitul îndeplinește și trebuie să îndeplinească însemnate funcții în mecanismul de conducere a economiei.

Întrucît rolul și funcțiile îndeplinite de impozitul pe circulația mărfurilor derivă în primul rînd din conținutul său economic, dorim să abordăm cîteva aspecte principiale privind aceste probleme.

1. Teze și antiteze asupra naturii economice a impozitului pe circulația mărfurilor

ÎN ULTIMA PERIOADĂ și în mod deosebit cu prilejul discuțiilor teoretice care au precedat actuala reașezare a prețurilor de producție și livrare, în literatura economică au fost viu dezbătute și multe aspecte strîns legate de impozitul pe circulația mărfurilor. Cu acest prilej, pe lîngă numeroase și interesante idei menite să aprofundeze aspectele de fond privind conținutul economic și rolul impozitului pe circulația mărfurilor au fost emise și idei care dau o interpretare de altă natură a acestei probleme, mergîndu-se pînă la acreditarea tezei după care impozitul pe circulația mărfurilor reprezintă un impozit indirect, o taxă de consum. Astfel, Constantin Bichi, abordînd problema veniturilor statului socialist arată că „acestea se obțin în majoritatea lor prin prețurile produselor care se abat de la valoare“ concluzionînd în legătură cu natura impozitului pe circulația mărfurilor că „în realitate ar trebui să recunoaștem că el este un impozit plătit de consumatori“ și chiar că el „să fie perceput de la consumatori în afara valorii sub forma unor taxe de consumație“1).

După părerea noastră o astfel de teză este discutabilă din punct de vedere teoretic, după cum vom arăta. Acceptarea tezei după care statul socialist își procură veniturile sale pe calea impozitelor indirecte, a taxelor de consum, prin abaterea prețurilor de la valoare, respectiv prin stabilirea unor prețuri mai mari ca valoarea produselor ar face abstracție de specificul economiei socialiste.

Statul socialist își asigură veniturile de care are nevoie pentru îndeplinirea funcțiilor sale nu pe calea stabilirii unor prețuri care se abat de la valoarea produselor, ci în procesul distribuirii primare a venitului național în calitatea sa de reprezentant al întregii societăți și titular al proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Tocmai în această calitate statului socialist îi aparține venitul net al societății creat în unitățile socialiste de stat, venit care constituie sursa principală de formare a mijloacelor bănești de care el are nevoie pentru îndeplinirea funcțiilor sale. Din rațiuni de ordin economic acest venit net al societății nu se preia în întregime de către stat, ci o parte mai mare sau mai mică rămîne la dispoziția unităților în care s-a creat ; mai mult, însăși partea din venitul net al societății care se mobilizează la fondurile centralizate ale statului se face prin intermediul mai multor canale (impozit pe circulația mărfurilor, taxa asupra fondurilor de producție, cote părți din beneficii etc).

Examinarea în fond a argumentelor aduse de adepții tezei după care impozitul pe circulația mărfurilor ar reprezenta o taxă de consum scoate în evidentă că ele își au originea într-o interpretare eronată a raporturilor dintre preț și impozit ; de altfel singurul argument în susținerea acestei teze îl reprezintă constatarea că **în anumite cazuri** prețurile unor produse se abat de la valoare. Fără îndoială există și vor exista și în viitor prețuri la anumite produse care se abat de la valoare, dar acest lucru nu se datorește impozitului pe circulația mărfurilor.

Este un lucru recunoscut în literatura noastră de specialitate că **politica de prețuri reprezintă unul din atributele esențiale, inalienabile ale fiecărui stat socialist, că prețurile constituie un element esențial al mecanismului de funcționare a economiei cu implicații profunde asupra principalelor procese și fenomene care au loc la nivel macro și microeconomic.**

Realizarea plenară a funcțiilor care revin prețurilor în conducerea economiei este nemijlocit și în gradul cel mai înalt condiționată de modul în care acestea reușesc să reflecte corect nivelul și dinamica cheltuielilor sociale de producție. De altfel obiectivul central al reașezării prețurilor de producție și livrare — operațiune în curs de realizare — îl constituie stabilirea prețurilor avînd în vedere cheltuielile reale de muncă socială încorporate în diferite produse. În același timp prețurile trebuie să constituie un instrument activ în mîinile statului pentru înfăptuirea unor obiective de politică economică și socială printre care aș menționa : protejarea unor surse naturale, stimularea sau, dimpotrivă frînarea consumului anumitor produse, reducerea importului, stimularea exportului etc. Rezultă deci că în mod necesar la anumite produse prețurile vor fi mai mari sau mai mici decît valoarea, dar că această abatere a prețurilor de la valoare nu se realizează prin includerea sau eliminarea din preț a impozitului pe circulația mărfurilor, ci stabilirea prețului la nivel corespunzător, ținînd seama nu numai de legea valorii, ci și de cerințele celorlalte legi economice obiective care acționează în economia socialistă.

2. Corelația preț-impozit

REPREZENTÎND o parte a venitului net al societății, impozitul pe circulația mărfurilor constituie un element al prețului. Corelația dintre impozitul pe circulația mărfurilor și preț se prezintă ca o corelație de la parte la întreg. Mărimea impozitului pe circulația mărfurilor depinde de nivelul venitului net al societății cuprins în preț. Fiind un element al prețului, impozitul pe circulația mărfurilor nu determină mărimea acestuia. Este adevărat că există prețuri care conțin în structura lor impozit și prețuri care nu cuprind impozite pe circulația mărfurilor, în special cele ale unor categorii de mijloace de producție. Din această situație nu se poate trage însă concluzia că „impozitul pe circulația mărfurilor este folosit... în cadrul stabilirii planificate a prețurilor ca o pîrghie pentru planificarea abaterilor prețurilor față de valoare“ 2). Așa cum arătam anterior abaterea prețurilor unor produse de la valoare este determinată de cauze care nu au o legătură directă cu impozitul pe circulația mărfurilor.

În anumite perioade ale construcției socialismului, statul poate stabili pentru unele categorii de mijloace de producție și bunuri de consum prețuri sub valoare, avînd în vedere necesitatea introducerii pe scară largă și în ritm rapid a tehnicii noi în toate ramurile economiei naționale, ridicarea continuă a nivelului de trai. În aceste situații este evident că aceste prețuri nu cuprind decît o parte din venitul net al societății, creat de către oamenii muncii care produc aceste categorii de mijloace de producție. Datorită acestui fapt, venitul net al societății cuprins în preț poate să îmbrace numai forma beneficiului, fără ca el să mai apară și sub forma impozitului pe circulația mărfurilor. În măsura în care nivelul venitului net al societății cuprins în aceste prețuri depășește nivelul beneficiului considerat normal, partea respectivă se preia la bugetul de stat sub forma impozitului pe

---

1) Constantin Bichi „Cu privire la raportul preț-valoare“ în Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste, vol. I. Editura politică, București, 1969 pag. 543.

2) Iancu Ițicovici „Cu privire la concordanța dintre preț și valoare. Sistemul prețurilor și mecanismului pieței“ în Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste“, Editura politică, București, 1969 pag. 522.

circulația mărfurilor. În legătură cu acest ultim aspect dorim să menționăm că **în teoria și practica noastră economică se consideră că beneficiul cuprins în prețuri se încadrează în limitele normale atunci cînd el este în măsură să satisfacă în principal următoarele cerințe : asigurarea rentabilității pe produse atît la nivelul ramurilor cît și al întreprinderilor care își desfășoară activitatea în condiții normale de dotare, organizarea și gospodărirea, îndeplinirea de către beneficiu a funcțiilor de autofinanțare a activității economice :** finanțarea investițiilor, a creșterilor de mijloace circulante, constituirea fondului de gratificații. Este evident că în aceste condiții beneficiul normal variază în anumite limite, atît în timp cît și de la ramură la ramură și de la un produs la altul. Instrumentul principal folosit de statul nostru pentru a asigura ca venitul net care rămîne la dispoziția unităților sub forma beneficiului să se încadreze în anumite limite normale, justificate din punct de vedere economic, îl constituie impozitul pe circulația mărfurilor, probleme asupra cărora vom reveni.

Rezultă deci că impozitul pe circulația mărfurilor nu determină mărimea prețului ci, dimpotrivă, este determinat de mărimea acestuia și al venitului net al societății cuprins în preț. Desigur, statul socialist din considerente de politică economică și socială stabilește, și după părerea noastră trebuie să stabilească pentru unele produse — fie că este vorba de mijloace de producție sau bunuri de consum — prețuri care se abat de la valoare. Relațiile din economie ne obligă să recunoaștem că abaterile de la valoare au loc nu numai într-un singur sens, adică al stabilirii unor prețuri peste valoare, ci și prin **stabilirea pentru unele produse a unor prețuri inferioare valorii și care, datorită acestui fapt nu cuprind sau cuprind în structura lor un venit net al societății, respectiv un impozit pe circulația mărfurilor mic.** Așa de exemplu, din cele 82 grupe sortimentale de confecții prevăzute în lista de impozite pe circulația mărfurilor pentru confecții din țesături textile, 27 sînt neimpozabile, iar la 24 impozitul pe circulația mărfurilor este de 3—10% ; din cele 276 grupe sortimentale de încălțăminte cuprinse în lista privind impozitul pe circulația mărfurilor la produsele din piele, 41 sînt neimpozabile, iar la alte 41 impozitul pe circulația mărfurilor este 2—10%.

Și încă un aspect care după părerea noastră infirmă teza după care impozitul pe circulația mărfurilor se adaugă la preț și determină ca acesta să fie mai mare decît valoarea, avînd în această concepție caracter de taxă de consum. Astfel ca urmare a determinării pe baze reale a costurilor de producție la care se obțin materiile prime și materialele din țară și import folosite în industria ușoară și alimentară, prețurile de producție și livrare reașezate ale acestora au crescut. **Această creștere a prețurilor la materiile prime utilizate în industria ușoară și alimentară nu a condus însă la modificarea prețurilor cu amănuntul ale produselor finite destinate fondului pieței, care au rămas nemodificate.** În aceste condiții s-a diminuat cu circa 10—20% nivelul venitului net al societății cuprins în prețuri și în mod deosebit cel care îmbracă forma impozitului pe circulația mărfurilor (reducerea acestuia este în unele cazuri de 20—30%). Situații similare se întîlnesc și în alte ramuri la care prețurile de producție și livrare au fost reașezate.

În fine dorim să menționăm că la produse ca : băuturi, tutun, articole de lux etc., la care se apelează de obicei pentru motivarea tezei după care impozitul pe circulația mărfurilor ar reprezenta o taxă de consum, nu impozitul acționează ca instrument de redistribuire a veniturilor ci prețul stabilit, întrucît în cazul acestor produse impozitul rezultă ca o diferență între prețul de livrare și prețul de producție ; el nu este stabilit ca o cotă procentuală care să se adauge la preț.

După părerea noastră, **în cazul produselor menționate, nu aspectul financiar, nu necesitatea realizării anumitor venituri primează în stabilirea prețurilor de vînzare cu amănuntul, ci considerentele de ordin social,** necesitatea ca prețurile să fie stabilite la un astfel de nivel încît să contribuie la frînarea consumului produselor respective. Nu odată studiile medicale au arătat influențele negative pe care le are pe plan sanitar consumul abuziv de alcool sau tutun. La urma urmelor, dacă s-ar face o balanță a sumelor încasate din vînzarea băuturilor alcoolice, a țigărilor etc. și a cheltuielilor pe care societatea le face pentru combaterea efectelor dăunătoare provocate de consumul abuziv al acestora, cu siguranță că cîștigul s-ar transforma în pierdere*).

Concluzionînd cele arătate în legătură cu impozitul pe circulația mărfurilor, dorim să subliniem încă o dată că în analiza conținutului său economic trebuie avute în vedere elementele de fond și nu cele de formă, respectiv faptul că el reprezintă venit net al societății. **Tocmai în calitatea sa de formă a venitului net al societății, impozitul pe circulația mărfurilor este folosit de statul nostru ca instrument în conducerea conștientă, pe bază de plan, a dezvoltării economiei naționale.**

3. Impozitul pe circulația mărfurilor și rentabilitatea produselor

ROLUL ECONOMIC al impozitului pe circulația mărfurilor derivă în primul rînd din faptul că el este utilizat ca instrument pentru reglarea ratei rentabilității produselor, indiferent de modalitatea tehnică prin care acesta este stabilit ; cotă procentuală, sumă fixă pe unitate de măsură, diferența între prețul de livrare și prețul de producție.

În calitate de instrument pentru reglarea ratei rentabilității, **impozitul pe circulația mărfurilor este folosit ca un mijloc de a prelua la bugetul de stat partea din venitul net al societății care, în cazul în care el ar rămîne numai sub forma beneficiului, ar face ca acesta să depășească limita considerată, în etapa respectivă, ca normală.**

Îndeplinirea de către impozitul pe circulația mărfurilor a rolului său de a regla rata rentabilității este legată în anumită măsură și de modalitatea în care acesta este stabilit : cota procentuală sau prin diferența între prețurile de livrare și cele de producție.

În situația în care impozitul pe circulație apare ca diferența între prețul de livrare și prețul de producție, reglarea ratei rentabilității se asigură pentru fiecare produs în parte. La aprecierea acestui avantaj pe care îl prezintă impozitul pe circulația mărfurilor prin diferență trebuie luate în considerare și unele neajunsuri. În primul rînd, calculul impozitului pe circulația mărfurilor solicită un volum relativ mare de muncă. În al doilea rînd, și ceea ce ni se pare esențial, în acest caz rămîne la latitudinea organelor de stabilire a prețurilor și nu a celor financiare, determinarea mărimii impozitului cuprins în preț. Aspectul menționat nu este deloc de neglijat în condițiile în care, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, atribuțiile de stabilire a prețurilor la o serie întreagă de produse au fost trecute în mare măsură la nivelul ministerelor economice, al centralelor și întreprinderilor.

Se poate obiecta că organele care stabilesc prețurile la noile produse sînt obligate să asigure corelarea cu produsele existente și ca atare, să asigure și nivelul de impozit cuprins în prețul produsului etalon. Nu trebuie însă să omitem din vedere faptul că gama de produse care pot servi ca etalon în stabilirea prețurilor este mare și că nivelul de impozit prezintă și el variații, uneori însemnate de la un produs la altul. De altfel, trebuie menționat că verificările făcute de organele cu atribuții de control în domeniul stabilirii prețurilor au scos în relief faptul că există uneori tendința ca în alegerea produselor etalon să fie preferate cele care au în structura prețului un impozit pe circulația mărfurilor mai scăzut.

Impozitul pe circulația mărfurilor în cota procentuală, respectiv în sumă fixă pe unitate de măsură, elimină după părerea noastră, unele din neajunsurile menționate anterior, permite ca organele financiare să joace un rol activ în stabilirea prețurilor, face ca impozitul să îndeplinească în condițiuni mai bune și funcția sa de normativ de eficiență.

Desigur, se poate obiecta că, întrucît cota de impozit se stabilește de regulă pe grupe de produse, pornindu-se de la condițiile medii pe ramură sau subramură, vor exista inevitabil diferențieri între rentabilitatea diferitelor produse din cadrul aceleiași grupe, precum și între întreprinderile care fabrică același produs. Fără îndoială că această obiecțiune are un temei real, dar există posibilități multiple ca impozitul să fie adaptat în mare măsură la cerințele impuse de necesitatea realizării unei rentabilități normale.

În primul rînd se urmărește efectuarea unei grupări cît mai juste, pe cote de impozit pe circulația mărfurilor, a produselor cu nivel asemănător de acumulare bănească, pentru care este posibilă stabilirea unei cote unice de impozit pe circulația mărfurilor, corespunzătoare pentru cît mai multe produse din grupa respectivă și pentru cît mai multe întreprinderi. În al doilea rînd, în situația întreprinderilor cu condiții specifice de producție — fie că au costuri mai mici decît media ramurii respective ca urmare a unei utilări tehnice superioare, fie că înregistrează costuri mai ridicate din cauze obiective, impozitul pe circulația mărfurilor a fost diferențiat, avîndu-se în vedere condițiile concrete. Astfel, în prezent, pentru unele produse fabricate de către unitățile de subordonare locală sau de către cooperația meșteșugărească, care de regulă sînt mai slab dotate cu mijloace tehnice și ca urmare înregistrează costuri mai ridicate, sînt stabilite cote de impozit pe circulația mărfurilor mai reduse decît cele care se aplică pentru unitățile de subordonare republicană. De asemenea, și în cazurile în care condițiile de producție la unele întreprinderi diferă sensibil față de cele medii pe ramură sau subramură, s-au stabilit cote de impozit pe circulația mărfurilor, aplicabile produselor fabricate de acestea.

Tot pe linia adaptării cotelor de impozit pe circulația mărfurilor la condițiile concrete de producție, cotele practicate au fost diferențiate în unele cazuri și în funcție de materia primă utilizată (cazul alcoolului), în funcție de modalitatea de executare a produsului (cote diferite pentru încălțămintea confecționată manual față de cea confecționată mecanic sau semimecanic), în funcție de utilajul folosit (cote diferite pentru tricotajele lucrate cu anumite utilaje de mare randament) etc.

Pe de altă parte, nu se poate merge nici pe linia stabilirii unor cote de impozit pe circulația mărfurilor pentru fiecare produs, sortiment sau întreprindere, deoarece în acest fel s-ar ajunge la un număr excesiv de mare de cote de impozit pe circulaţia mărfurilor, ceea ce ar atrage după sine complicarea muncii de evidenţă, planificare, calculare şi preluare la buget a impozitului pe circulaţia mărfurilor.

---

*) Fără să dispunem de elemente concrete din țara noastră, menționez cu titlu de exemplu că din datele furnizate de revista „U.S. News and World Report“ din 15 iunie 1974, se apreciază că pierderile aduse economiei americane ca urmare a consumului ridicat de alcool se ridică la 15 miliarde de dolari (ajutoare de boală, pierderi în producție etc.), respectiv 3 000 dolari anual în medie pe un alcoolic, ceea ce a determinat ca o serie de societăți să-și întocmească programe de control al alcoolului la locul de muncă, inclusiv la cadrele de conducere. Ancheta făcută la una din întreprinderile Societății „General Motors“ arată — în urma aplicării programului — o reducere de 50% a numărului de zile de boală, 56% a numărului de absențe, 63% în cazurile de indisciplină și 82% a numărului de accidente.

De asemenea, trebuie să avem în vedere că rentabilitatea producţiei trebuie obţinută în primul rînd prin reducerea preţului de cost pe baza economisirii muncii vii şi a celei materializate. Alături de aceasta, în situaţii bine justificate, de natura celor arătate mai sus, se poate utiliza şi efectiv se utilizează ca instrument de asigurare a rentabilităţii normale şi impozitul pe circulaţia mărfurilor.

4. Instrument de activizare a resurselor întreprinderii

IMPOZITUL pe circulaţia mărfurilor poate, şi după părerea noastră trebuie **să fie utilizat pe scară mult mai largă ca instrument de stimulare a întreprinderilor în gospodărirea raţională a tuturor resurselor de materii prime şi materiale, în ridicarea eficienţei economice.**

În prezent, şi într-o proporţie sporită în perspectivă, o importanţă tot mai mare o capătă utilizarea în producţia industrială ca una din resursele materiale de bază a deşeurilor de metal, lemn, hîrtie, textile etc. şi a materialelor secundare.

În eforturile conjugate ce vor trebui făcute pentru utilizarea deşeurilor, credem că s-ar putea interveni şi pe calea impozitului pe circulaţia mărfurilor. Avem în vedere în acest sens posibilitatea **ca la produsele fabricate din deşeuri să se acorde reduceri şi chiar scutiri de impozit şi pentru întreprinderile industriale de interes republican.** Menţionăm că, potrivit dispoziţiilor legale în vigoare*), cotele de impozit pe circulaţia mărfurilor se reduc cu 50% numai pentru mărfurile fabricate din deşeuri de către întreprinderile de stat de interes local şi unităţile economice cooperatiste şi obşteşti. Extinderea reducerii impozitului, respectiv acordarea de scutiri întreprinderilor republicane, ar fi de natură să le cointereseze în folosirea pe scară largă în procesele de producţie a deşeurilor. Ea se justifică şi prin faptul că, în prezent, ponderea principală în prelucrarea deşeurilor o deţin unităţile republicane.

Reducerea sau scutirea de impozit pe circulaţia mărfurilor ar urma să se reflecte în beneficiul unităţii. Din beneficiul suplimentar obţinut de unitate, ca urmare a acestei măsuri, ar trebui, după părerea noastră, ca aceasta să aibă dreptul să finanţeze executarea de lucrări de dezvoltare şi modernizare a capacităţilor de producţie destinate prelucrării deşeurilor.

Un alt domeniu în care, **prin intermediul impozitului pe circulaţia mărfurilor se poate acţiona în direcţia ridicării eficienţei economice, îl constituie cel legat de determinarea unităţilor în scoaterea din fabricaţie a produselor învechite, depăşite din punct de vedere tehnic.** Se cuvine menţionat că legislaţia în vigoare cuprinde, alături de alte măsuri pentru stimularea progresului tehnic şi prevederea că „rentabilitatea produselor învechite va fi redusă, astfel încît unităţile producătoare să fie cointeresate să le înlocuiască cu altele moderne şi cu eficienţă sporită**).

Acest lucru se poate realiza fie pe calea reducerii preţurilor la produsele în cauză, fie prin supunerea lor la plata impozitului pe circulaţia mărfurilor, sau în cazul în care în preţurile la care circulă ele în economie este cuprins impozit, acesta să fie majorat.

Cu toate că de la intrarea în vigoare a legii cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor au trecut mai bine de trei ani, nici una din cele două posibilităţi menţionate nu s-a folosit, deşi nu putem să spunem că în fabricaţia curentă a unităţilor noastre economice nu sînt încă produse depăşite din punct de vedere tehnic. O dovadă o constituie faptul că în prezent, prin planul naţional unic de dezvoltare economică şi socială sînt nominalizate produse vechi, care se scot din fabricaţie.

După părerea noastră, dacă Ministerul Finanţelor, în baza prevederilor legii, ar trece efectiv la aplicarea sau majorarea impozitului pe circulaţia mărfurilor pentru produsele depăşite din punct de vedere tehnic, nu ar mai fi nevoie să se stabilească şi în acest domeniu sarcini prin planul naţional. Desigur că această operaţiune nu este deloc simplă, că solicită o temeinică pregătire. În principiu, la stabilirea produselor depăşite din punct de vedere tehnic, care urmează să fie impozitate în cazul în care nu se scot din fabricaţie, trebuie să se aibă în vedere ciclul normal de viaţă al produsului. În acest scop ar fi necesar ca Ministerul Finanţelor împreună cu Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor şi ministerele economice să stabilească pentru principalele grupe de produse ciclul normal de viaţă al acestora. În cazul în care un produs se menţine în fabricaţie după expirarea acestui ciclu, în mod automat el va fi supus la plata impozitului ; produsul respectiv va putea fi scutit de impozit în cazul în care unitatea face dovada că el a fost supus modernizării, iar nivelul său tehnic este corespunzător.

O altă problemă pe care dorim să o abordăm se referă la modul în care sînt **cointeresate unităţile economice în realizarea şi depăşirea impozitului pe circulaţia mărfurilor.** Problema prezintă importanţă, întrucît după cum se ştie, aproximativ o treime din totalul veniturilor bugetare provin din această sursă şi ca atare nu poate fi indiferent modul în care ea se realizează. Cu toate acestea, după părerea noastră, **nu s-a reuşit să se realizeze o cointeresare corespunzătoare a întreprinderilor plătitoare în realizarea unui volum al impozitului pe circulaţia mărfurilor cît mai mare, întrucît el nu are nici o legătură cu sursele de finanţare a întreprinderii sau ramurii din care provine sau cu alte avantaje economice acordate acestora.**

În prezent, pentru unităţi, impozitul pe circulaţia mărfurilor nu reprezintă atît o problemă de natură economică, ci mai mult de tehnică financiară Pentru ele prezintă mai mult interes ca sistemul de calcul şi de plată al impozitului să fie simplu şi să nu reclame un volum mare de muncă, decît îndeplinirea planului de impozit pe circulaţia mărfurilor. Indiscutabil, modul de calcul şi de plată prezintă importanţa sa, dar nu constituie aspectul esenţial, de fond. Eliminarea acestui neajuns s-ar putea realiza prin găsirea unor soluţii care să asigure ca întreprinderile să fie cointeresate în realizarea impozitului planificat.

O modalitate în acest sens ar putea să o constituie trecerea în categoria indicatorilor, de îndeplinirea cărora este condiţionat volumul fondului anual de premiere, şi a impozitului pe circulaţia mărfurilor, precum şi condiţionarea acordării integrale a retribuirii cadrelor de conducere şi a personalului din aparatul financiar-bancar de realizarea impozitului pe circulaţia mărfurilor planificat. De asemenea, s-ar putea avea în vedere şi posibilitatea ca în cazul în care beneficiul planificat nu s-a realizat integral, iar volumul impozitului pe circulaţia mărfurilor a fost depăşit, nerealizarea beneficiului să poată fi compensată integral sau parţial de depăşirea înregistrată prin efort propriu la impozitul pe circulaţia mărfurilor — în raport de mărimea acestei depăşiri — şi unitatea să-şi poată finanţa astfel necesităţile prevăzute a fi acoperite din resurse proprii.

După părerea noastră, adoptarea acestor propuneri ar face să crească considerabil cointeresarea unităţilor în realizarea şi depăşirea impozitului pe circulaţia mărfurilor, ar conferi acestuia un rol însemnat în stimularea ridicării eficienţei economice.

dr. Cornel IUGA

---

*) H.C.M. nr. 1276/1962 privind impozitul pe circulaţia mărfurilor.

** Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor. art. 19, lit. a.

RECENZII

N. Bălcescu, Opere I, scrieri istorice, politice şi economice 1844 – 1847

E FERICITĂ împrejurarea care alătură împlinirii a 375 de ani de la înfăptuirea Unirii, de către Mihai Vodă Viteazul, remarcabila apariţie editorială închinată istoricului şi omului politic care a fost Nicolae Bălcescu, cel care s-a angajat „a pune o temelie unităţii românilor“, scriind istoria lui Mihai Vodă Viteazul. Glorificîndu-şi eroul, N. Bălcescu a personificat în el geniul politic şi militar al poporului nostru. Se cuvenea ca Bălcescu să se bucure de o editare completă a operelor lui, după cum s-a cuvenit şi s-a împlinit ca Eminescu să-şi aibă editată opera. Evocarea împreună a celor două monumente de ediţii critice, în ordine cronologică, ale academicienilor P. Perpessicius privindu-l pe Eminescu şi G. Zane — pe Bălcescu, este justificată. Rod al unor îndelungate şi stăruitoare munci de creaţie, de acurateţe analitică, ediţia în curs a prof. Gh. Zane se plasează în sferele înalte ale exigenţei ştiinţifice, îmbogăţind patrimoniul nostru cultural cu opera uneia din cele mai mari personalităţi române.

Întîmpinate cu aprecieri unanime cele două volume : „Corespondenţă“ apărut mai acum cîtăva vreme şi recentul „Scrieri istorice, politice şi economice 1844–1847“ din „N. Bălcescu — Opere“ îşi fixează drept scop ca, împreună cu volumele ce vor urma, să restituie după expresia editorilor G. Zane şi Elena G. Zane, întreaga operă aşa cum Bălcescu a creat-o, să-i analizeze principiile, problemele şi tendinţele, să-i adauge comentariile şi exegeza critică necesară.

Publicarea volumului „Corespondenţă“ a relevat cititorilor aspecte, unele cunoscute, cele mai multe necunoscute, din activitatea, ideile şi personalitatea lui N. Bălcescu şi a altor fruntaşi ai mişcării revoluţionare de la 1848. El constituie o sursă de informaţii pentru cunoaşterea evenimentelor profund semnificative pentru afirmarea culturii şi edificarea României moderne, cu fecunde rezonanţe în conştiinţa posterităţii.

Cu acelaşi spirit de înaltă exigenţă ştiinţifică, în volumul recent apărut sînt publicate şi comentate lucrările lui N. Bălcescu din perioada de dinainte de revoluţie. Cele 15 studii care formează obiectul volumului îi cuprind ideile de bază, ştiinţifice şi politice, din care multe vor fi reluate şi dezvoltate mai tîrziu în celelalte scrieri ale sale. N. Bălcescu este astfel relevat ca primul istoric român care a făcut un strălucit început cercetărilor de istorie socială şi istorie agrară, care îşi pune probleme de metodologie a istoriei, care se concentrează în lucrări cu caracter monografic, de sine stătătoare, asupra unor teme sau epoci de istorie românească, care

Relațiile marfă — bani

(Urmare din pagina 3)

materiale, de asemenea, este prezentă în toate procesele majore ale economiei naționale cum sînt : împărțirea venitului national în fond de acumulare și în fond de consum, utilizarea fondului național de dezvoltare social-economică a țării, folosirea tot mai eficientă a fondurilor fixe și circulante etc.

Karl Marx, analizînd acțiunea legii valorii, a subliniat că ea se referă, atît la repartizarea timpului, în conformitate cu nevoia socială, între diferitele ramuri de producție, cît și la formarea timpului de muncă socialmente necesar, care determină valoarea unei mărfi [6]), cerințe care, în fond, țin de întreaga perioadă de existență a producției de mărfuri, și, ca urmare, sînt valabile și în condițiile economiei socialiste.

Marfa

MARFA este una din categoriile economice importante ale producției de mărfuri care, în condițiile socialismului, primește un conținut nou, reflectînd relațiile de producție socialiste, de colaborare și ajutor reciproc între membrii societății. Marfa nu este creată de oricine și nici nu se vinde oricărui cumpărător, ci, atît la producerea cît și la realizarea ei se ține cont, în mod firesc de conținutul natural — material al produsului, de interesele producătorilor, de cele ale consumatorilor, ale întregii societăți socialiste. Sincronizarea tuturor acestor interese, ceea ce este posibil numai în societatea socialistă pe baza proprietății obștești asupra principalelor mijloace de producție, scoate în evidență esența, superioritatea categoriilor valorice în socialism față de formele presocialiste ale producției de mărfuri.

Cu toate că, marfa în condițiile economiei planificate primește un conținut nou, în unele cazuri, cu ocazia definirii ei, se apelează la formulările elaborate în condițiile proprietății private asupra mijloacelor de producție. În realitate, la definirea mărfii în condițiile socialismului, este necesar să avem în vedere nu numai sfera circulației, ci toate fazele procesului de producere și reproducere a bunurilor materiale.

Definiția mărfii în condițiile socialismului trebuie să evidențieze importanța, în egală măsură, a tuturor compartimentelor economiei — producția propriu-zisă, repartiția, circulația și consumul — prin care trece marfa. Produsele care intră în consumație, trebuie realizate integral, atît din punct de vedere al valorii, cît și al valorii de întrebuințare. Recuperarea parțială a cheltuielilor de producție și utilizarea valorii de întrebuințare nu la nivelul cel mai ridicat posibil, înseamnă pierderi pentru societate și realizarea doar parțială a produsului ca marfă.

Marfa în condițiile socialismului nu mai este purtătoarea unor contradicții cu caracter antagonist. Înțelegerea corectă și depășirea permanentă a contradicțiilor cuprinse între valoare și valoarea de întrebuințare, dintre munca concretă și munca abstractă, dintre timpul de muncă individual și timpul de muncă socialmente necesar, presupun analizarea raportului dialectic, al contradicțiilor cuprinse între producția socială și nevoia socială, între nevoia socială și munca socială, între producția socială și munca socială, toate manifestîndu-se în marfă.

Cu ocazia examinării mărfii, și a corelațiilor cuprinse în ea, în multe cazuri, analiza mărfii nu este completă și nu sînt studiate, în egala măsură, toate corelațiile cuprinse în ea. Sînt cercetate cu precădere categoriile cu caracter abstract cum sînt : valoarea, valoarea de întrebuințare, timpul de muncă socialmente necesar, dublul caracter al muncii etc. și nu prea se fac referiri la formele lor de manifestare. Este știut faptul că orice cumpărător pe piață observă două însușiri ale mărfii, în primul rînd, calitatea pe care o are o marfă, și, în al doilea rînd, prețul la care ea se vinde. Așadar, calitate și preț sînt categorii concrete, forme concrete de manifestare a valorii de întrebuințare și a valorii mărfii.

Avînd în vedere, deci, toate aspectele problemei, se poate constata că, orice marfă este purtătoare a patru perechi de corelații, adică valoare-valoare de întrebuințare, valoare-preț valoarea de întrebuințare-calitate și calitate-preț. Sub forma unei scheme, corelațiile pot fi prezentate în felul următor :

Schema Nr. 2

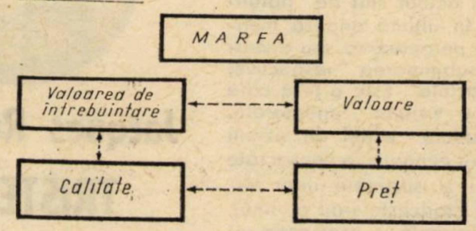

În schema de mai sus sînt cuprinse o corelație dintre două categorii abstracte, două corelații dintre o categorie abstractă și una concretă și o corelație dintre două categorii concrete. Datorită faptului că, nu sînt parcurse în egală măsură toate aceste corelații, cu ocazia cercetării mărfii analiza ce i se face rămîne la un nivel destul de abstract și incomplet, procedeu care deja constituie o piedică în elaborarea unor orientări, măsuri, indicatori, soluții complete etc, pentru practica economică.

În concluzie, trebuie să menționăm faptul că în cadrul economiei politice a socialismului folosirea categoriilor : concret și abstract, formă și conținut, îmbracă unele trăsături specifice. Așa de pildă, dacă economia politică clasică burgheză, în cercetarea fenomenelor și proceselor economice a străbătut, cu precădere, drumul de la concret la abstract, iar cercetările lui Karl Marx urmăresc calea de la categoriile abstracte pînă la cele concrete, la formele de manifestare a celor abstracte, economia politică a socialismului este obligată să parcurgă în permanență în cazul fiecărui fenomen și proces, drumul de la abstract la concret și de la concret la abstract, precum și de la conținut la formă și invers. Indicațiile și tezele teoretice din documentele partidului nostru privind economia politică în condițiile socialismului, nu se rezumă doar la o explicație teoretică a fenomenelor și proceselor economice, cu scopul, de exemplu, de a înarma clasa muncitoare cu o concepție științifică despre socialism, ci, aici este vorba, de mai mult. Ea primește o funcție nouă, aceea de a da și elabora soluții concrete, instrumente și mijloace necesare practicii economice și, în felul acesta, devine o parte componentă și importantă a mecanismului de realizare conștientă a cerințelor legilor economice în țara noastră.

---

[1]) Fr. Engels : „Anti-Dühring“, Ed. politică, București, 1966, p. 311.

[2]) Nicolae Ceaușescu : Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, 9 iulie 1971, Ed. politică, București, 1971, p. 47—48.

[3]) Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului Suprem al dezvoltării economice și sociale a României, 28 noiembrie 1973. Ed. politică, București, 1973, p. 51.

[4]) Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centrale industriale și intreprinderi, 2 iulie 1974, Ed. politică, București, p. 24—25.

[5]) Nicolae Ceaușescu : Expunere la Plenara C.C. al P.C.R., 20 noiembrie 1972, Ed. politică, București, 1972.

[6]) Karl Marx : „Capitalul“, vol. III, partea II-a, E.S.P.L.P., 1955, p. 607—608.

---

studiază cu simț critic materialul iconografic al arhivelor.

De o excepțională valoare este studiul „Despre starea socială a muncitorilor plugari în Principatele Române în deosebite timpuri“. Confirmind aprecierea făcută de N. Iorga drept „o lucrare revoluționară“, prof. G. Zane arată, printre altele, că studiul cuprinde două teze majore reprezentînd caracteristicile istoriei sociale românești și anume teza după care marea proprietate s-a format prin uzurparea drepturilor țăranilor liberi și proprietari și teza conform căreia servajul derivă din relațiile de producție, respectiv din sistemul de clacă. „Robia, scrie N. Bălcescu, este o consecință neapărată a sistemii de clacă“. La început țăranii erau liberi și proprietari, „curînd însă deposedarea acestora începu a se face, numărul lor a se împuțina din zi în zi și moșioarele lor a se concentra în proprietăți mari. Interesul, nevoia și sila conlucrară la aceasta“. Concluzia e limpede „vai de acele nații unde un mic număr de cetățeni își intemeiază puterea și fericirea lor pe robirea gloatelor ! Ele per !“.

În legătură directă cu ideile sale profund antifeudale și cu lupta sa pentru unitate și independență națională este și concepția sa despre istorie, despre obiectul, izvoarele și însemnătatea acesteia. Istoria, scria Bălcescu, este „cea dintii carte a unei nații. Într-însa ea își vede trecutul, prezentul și viitorul“. Ea „nu trebuie să se ocupe numai de oarecare persoane privilegiate, dar să ne arate poporul român“. Din păcate „partea cea mai interesantă a istoriei, instituțiile, industria, comerțul, cultura intelectuală și morală, obiceiurile și chipul de viață s-au trecut sub tăcere“. Acoperirea acestui gol era o necesitate de primă importanță. Trebuia studiată istoria „adevărat națională“ a țării, în centrul căreia se găsește poporul român cu instituțiile pe care acesta le-a creat de-a lungul veacurilor, în dezvoltare istorică, nu pașnică și liniștită, ci în luptă, în confruntare, a cărei expresie deplină e revoluția. Trebuiau aduse la lumină documente. Știința istoriei nu poate promova decit pe baza identificării și valorificării resurselor de informație. La aceasta N. Bălcescu și-a adus contribuția, după cum rezultă și din materialele cuprinse în volumul de față.

Însoțirea scrierilor lui N. Bălcescu de un bogat aparat științific, de inaltă competență — cu note și materiale ample, fiecare dintre ele reprezentînd prin ele însele adevărate studii explicative și interpretative, cu indici de nume și numiri geografice, cu o abundentă iconografie, precum și cu o valoroasă prefață, pe care și noi o considerăm a fi cea mai importantă și pregnantă analiză a concepțiilor științifice și politice ale lui N. Bălcescu din cite s-au scris pină acum, tot acest aparat editorial însumind peste 200 de pagini din totalul de 416 cit numără volumul — reușește să redea statura marelui revoluționar și cărturar la inălțimea marilor sale semnificații.

Radu DEMETRESCU

I.C.E.
cercetător științific principal

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

Jacques Rueff – TRISTEȚEA UNOR ADEVĂRURI SIMPLE

DE CIRCA 45 de ani economistul-academician al Franței contemporane, Jacques Rueff, susține cu înverșunată perseverență că problemele monetar-valutare ale capitalismului actual sînt de natură a hotărî în ultimă analiză menținerea și perpetuarea sau distrugerea, subminarea respectivei „ordini sociale". Este o teză care exprimă o viziune unilaterală, dintre multele astfel de viziuni ale gîndirii economice consacrate justificării și susținerii unor virtuți, care istoricește s-au perimat. Fiind unilaterală, o asemenea viziune are totuși un temei rațional real, deoarece exprimă cu elocvență una dintre contradicțiile capitalismului contemporan : contradicția dintre mișcarea fizică-materială reală și aspectele sale bănești valutare. Se știe că una dintre condițiile unei circulații bănești sănătoase este corespondența sa în limite socialmente acceptabile cu ceea ce J. Rueff numește „drepturi reale", respectiv cu o masă de mărfuri și servicii sau, ceea ce reprezintă același lucru, cu o anumită cantitate de metal prețios, aur îndeosebi, în care să se poată converti oricînd și oriunde. Aceasta ar fi pe scurt problema convertibilității. Despre aceasta, pe cit de simplă pe atît de dificilă problemă a capitalismului contemporan, discută Jacques Rueff în ultimul său articol, publicat în numerele din 17 și 18 iunie a.c. ale cotidianului **„Le Monde"**, sub titlul semnificativ **Pourquoi la crise ?** (De ce criză ?)

În maniera de a demonstra care-i este caracteristică, J.R. își începe articolul observind că remediile de tip keynesian la ravagiile istoricei crize a anilor '30 ca și explicațiile extraeconomice ale dificultăților prin care trec economiile Occidentului capitalist, datorită recesiunii din ultimii ani, se dovedesc **erori serioase,** întrucît iau efectele drept cauze, consecințele drept premise. J.R. postulează că amplele consecințe periculoase ale crizei economice actuale (dintre care cea mai pregnantă și mai dureroasă este șomajul) se datorează inflației. Autorul face însă în articolul la care ne referim abstracție de inflația internă, pentru a se putea concentra asupra inflației care se numește indusă-internațională, internaționalizată sau propagată – prin sistemul monetar internațional constituit în 1922 de Conferința economică internațională de la Genova (Genua), care a înlocuit etalonul-aur cu etalonul aur-devize. J.R. consideră că este un „lanț al slăbiciunilor", început în 1922, și a cărui ultimă verigă s-a inserat prin suspendarea la 15 august 1971 a convertibilității dolarului. Actuala criză ar fi urmarea logică a acestui lanț. Demonstrarea acestei afirmații, repetate mai ales în anii '60, cînd au început să se resimtă efectele (inflaționiste) ale pasivelor cronice și în creștere continuă ale balanței de plăți a S.U.A., este făcută succint și în articolul la care ne referim. Esența argumentării constă în constatarea că deficitul balanței de plăți a S.U.A. generează depozite (stocuri) imense de dolari la creanțierii (creditorii) mai ales europeni ai S.U A. Una dintre consecințele acumulării de dolari este posibilitatea de a emite monedă națională, care este din capul locului inflaționistă, întrucît nu are corespondent într-o sporire a masei de mărfuri și servicii, iar, după suspendarea convertibilității dolarului, nici în masa corespunzătoare de aur. Din asemenea motive, după cum se știe, s-a dezlănțuit o irezistibilă „febră a aurului", cursul aurului pe piețele occidentale atingînd cote paroxistice, care nu au putut fi în nici un fel egalate de devalorizările postbelice ale dolarului exprimate în creșterea prețului unciei de aur, de la 35 de dolari cît îl stabilise F.D. Roosevelt în 1934, la 38 de dolari la sfîrșitul lui 1971 și la 42,22 de dolari în februarie 1973. Mai mult chiar, aceste devalorizări atrăgeau noi urcări ale prețurilor „libere" ale metalului galben, care au atins la sfîrșitul lui mai 1975 172 de dolari uncia ! Ei bine, în viziunea rueffiană aceste dezordini valutare au nici mai mult nici mai puțin decît consecințe... revoluționare : reducînd nivelul de trai, datorită inflației, ele suscită revendicări ale salariaților, care nu ar mai putea fi acum satisfăcute, datorită faptului că n-a avut loc o creștere a productivității muncii, singura care ar justifica sporuri de salarii ; aceste dezordini provoacă șomaj, care, după părerea lui J.R., este doar agravat prin indemnizațiile de șomaj și, mai ales, alimentează stări și tensiuni conflictuale, ideologii revoluționare sau măcar sedițioase... Iar prin aceasta „ordinea socială" actuală ar fi amenințată. Deși recunoaște că „nici o ordine socială nu este veșnică", deci nici capitalismul, Rueff consideră că, fără inflație, acesta și-ar asigura perpetuarea, prin avantajele pe care încă le

fișe

ORGANIZAREA ERGONOMICĂ A MUNCII

● *Apărut recent, volumul* Organizarea Ergonomică a Muncii, *editat de Academia de Studii Economice în colaborare cu Institutul de expertiză și recuperare a capacității de muncă din București, reunește în cuprinsul său referatele sesiunii științifice ce a avut loc în primăvara anului 1974 și care a fost organizată în cinstea celei de-a XXX-a Aniversări a eliberării patriei și celui de-al XI-lea Congres al P.C.R.*

Cele 67 referate științifice publicate și care însumează 462 pagini sînt grupate în șapte secțiuni profilate pe următoarele probleme de ergonomie : teme cu caracter general, aplicații la diferite ramuri industriale, aplicații în exploatări forestiere, ergonomia în construcții, ergonomia în agricultură, aplicații în transporturi și telecomunicații, ergonomia în învățămînt.

Măsurarea utilității produselor

● *În articolul* Izmerenie potrebitelnoi stoimosti *(Măsurarea valorii de întrebuințare), publicat, de G. Edelhaus în revista VOPROSÎ EKONOMIKI (nr. 5/1975), autorul pledează pentru măsurarea și calcularea valorii de întrebuințare a produselor în condițiile economiei socialiste și consideră necesară cercetarea căilor celor mai adecvate pentru a-i da acesteia o expresie cantitativă. Ar fi necesari : 1) indicatori cantitativi perfecționați ai produselor – de volum etc ; 2) indicatori care să reflecte nivelul proprietăților utile ale produsului, ai utilității sale potențiale pe unitate de volum ; 3) indicatori ai masei valorii de întrebuințare în „unități efective", egale cu produsul celor doi indicatori anteriori ; 4) indicatori de apreciere reală a utilității lucrului ținînd seama de condițiile concrete ale folosirii sale (de pildă, pentru obiecte de consum – de măsura saturării cererii, de preferințe, de elasticitatea cererii la structura existentă a familiei, de venituri etc, pentru mijloace de producție – de eficiența lor economică). Autorul nu împărtășește opinia că este suficientă măsurarea valorilor de întrebuințare în unități naturale, fizice. Fiecare valoare de întrebuințare – spune el – este o entitate de numeroase proprietăți și poate fi utilă prin oricare din acestea. Unitățile fizice sînt insuficiente în planificarea curentă și cu atît mai puțin în cea de perspectivă. În acest caz, opinează G.E., sarcinile trebuie să se refere la efectele utile așteptate, la efectele utile finale în procesul exploatării și nu la bucăți, tone etc.*

Agnelli nu crede că țările industrializate își vor limita creșterea

● *Într-un interviu acordat de Giovanni Agnelli, lui Robert C. Christopher de la NEWSWEEK și publicat (30 VI 1975) sub titlul* Prosperity is the solution *(Soluția se află în dezvoltare), conducătorul companiei Fiat răspunde negativ la întrebarea dacă este adevărat că țările industrializate nu-și mai pot permite nivelul ridicat de creștere economică de care a beneficiat ultima generație. „Eu nu cred în limitele creșterii" – a spus el. Este însă foarte important – după opinia sa – să se determine în ce domeniu creșterea poate avea loc. În Italia creșterea ar trebui orientată – apreciază G. A. – mai mult spre infrastructură și mai puțin spre consum individual. În ultimii 15-20 ani nu prea s-a investit în infrastructura Italiei și se simte o mare nevoie de locuințe, școli, spitale, transporturi publice mai bune. Rezolvarea acestei probleme pe plan central cere planificare, organizare și deci timp. „Dar – a adăugat Agnelli – noi avem în prezent un număr de regiuni semiautonome în Italia și unele din guvernele regionale manifestă interes în această privință".*

Franța : economie subordonată concurenței sau economie competitivă ?

● *Lucrarea recent apărută a lui Raymond Courbis* Compétitivité et croissance en économie concurrencée *(Competitivitate și creștere într-o economie supusă concurenței), Dunod, Paris, 2 vol. 1975, este distinsă cu premiul Asociației franceze de știință economică. Prin economie supusă concurenței (concurențiată) R. C. înțelege o economie națională în care anumite sectoare de activitate sînt expuse unei puternice concuren-*

poate oferi cetățenilor. De aici, cunoscutele acuzații, sau măcar reproșuri, pe care, în neliniștea sa le proferează la adresa guvernelor Occidentului capitalist, care ezită și întîrzie să atace răul la originile sale sau își „justifică" fiecare resemnările, invocînd lipsa concertării cu partenerii.

De la demonstrația cauzelor, a **diagnozei** crizei actuale, J. R. se concentrează asupra **terapeuticii** de urmat. Aceasta presupune, mai întîi, încercarea de a **convinge,** necesară acțiunii, de a convinge de seriozitatea diagnozei și, apoi, de **„fezabilitatea"** soluției preconizate, a **singurei** soluții radicale și reale : restabilirea convertibilității valutare. Planul rueffian de **restabilire a convertibilității** valutare are, din capul locului, în vedere **reevaluarea** stocurilor de aur existente, la prețul de piață „liberă" al acestuia — deci dintr-un foc, să zicem, cuadruplarea lor și, în general, **recalcularea** sistematică a prețului în dolari al aurului. Pe temeiul acestor disponibilități sporite de aur, se vor putea restabili atît convertibilitatea monetară, cît și echilibrul balanțelor de plăți în dolari. Planul presupune concertarea **exclusiv** a deținătorilor de active în dolari din afara S.U A., în speță a creditorilor vest-europeni. Acestora le va reveni și grija de a redistribui echitabil resursele sporite de metal prețios, evident prin împrumuturi pentru reglementarea pasivelor balanțelor de plăți. Printre beneficiarii cei mai îndreptățiți la o asemenea redistribuire J.R. are în vedere în primul rînd... S.U.A !

Consecințele benefice ale planului rueffian de asanare a inflației internaționalizate se văd într-un val de expansiune în condiții de prosperitate, asigurate de dobînzi scăzute pentru o îndelungă perspectivă, capabile să întrețină o adevărată explozie investițională, care va reduce pînă la dispariție șomajul, va permite sporirea productivității muncii care va legitima sporirea salariilor, făcînd inutile grevele, dînd sens previziunii economice. Măsura ar fi analogă, atît procedural, cît și prin consecințe, actului curajos rooseveltian, care a reevaluat în 1934 prețul unciei de aur de la 20,79 de dolari la 35 de dolari uncia...

Și totuși... parcă e prea frumos totul pentru a putea fi și adevărat — apreciază însuși J.R., cînd se autoincriminează ca... naiv, iritant și, cînd, pînă la urmă, se arată sceptic și trist pentru certitudinile, convingerile sale neîmpărtășite de guverne... Serios întristat, savantul octogenar, solicită înțelegerea, căci de aceasta depinde prosperitatea și chiar viitorul Occidentului capitalist : acționați pînă nu va fi prea tîrziu !

Nu este, desigur, rostul rîndurilor de față să facă profeții despre șansele planului rueffian de asanare a inflației internaționalizate. Din păcate, istoria celor circa 45 de ani de pledoarie pentru înțelepciunea valutară a Occidentului capitalist nu constituie un răspuns favorabil lui J. Rueff. Dacă am vrea să fim în ton cu argumentația lui, istoria nu ia în tragic „primejdia" subminării capitalismului prin dezordinile valutare. Dar este, oare, adevărat că lichidarea, să admitem pentru un moment, a inflației internaționalizate este, prin ea însăși, condiția lichidării „amenințărilor" la adresa capitalismului, panaceul perpetuei sale prosperități ?

În primul rînd, inflația internaționalizată este doar aspectul internațional al unei racile imanente a capitalismului — și asta nu din 1922, ci de cînd există.

În al doilea rînd, oricît de periculoasă ar fi pentru accelerarea proceselor degradatorii, fie și numai din **economia** capitalistă, inflația nu este decît un corolar, desigur inevitabil, dar al unor **contradicții sociale** exprese și latente, care doar se proiectează în sfera circulației monetar-valutare, dar își au originea în sfera producției sociale, în caracterul său care-i imprimă finalitatea socială antagonică.

În al treilea rînd, este chiar atît de credibil patosul „boomofil" al lui J.R. ? Este, oare, această prosperitate, promisă **a tuturor ?** Judecînd după prioritățile rueffiene de redistribuire a disponibilităților din reevaluarea stocurilor de aur, n-ar părea.

Și, ca să fim pînă la urmă drepți cu J. R., parcă prea și-a „ajustat" el observațiile, diagnozele și propunerile : unde sînt pamfletele sale împotriva „statului beneficiar și inflaționist" în plan intern, unde sînt anatemizările sale la adresa valutelor-cheie, ca singurele vinovate de inflația internaționalizată, unde sînt somațiile sale la adresa partenerului american de a-și „onora" nesăbuințele gen planul Marshall, unde sînt propunerile pentru restabilirea etalonului-aur „pur" ? **Singura constantă** rămîne obsesia posibilei subminări — prin inflație — a civilizației capitaliste din Occident, ceea ce, tradus în limbaj marxist, ar putea însemna că inflația **poate** constitui un element al radicalizării maselor frustrate. Un avertisment lucid dar unilateral. Pentru că, de pildă, ceea ce J.R numește „instigările" ideologice revoluționare sau sedițioase vin din adîncul coliziunilor de interese, pe care nu doar inflația le-a generat, ci ansamblul „ordinii sociale" cu sau fără inflație. Ceea ce rămîne însă pe deplin justificat ca rațional în avertismentul rueffian este falimentul definitiv al teoriilor care vedeau, pînă nu demult, în inflație o posibilă alternativă la criză sau crizele economice. J. R. dovedește, o dată în plus, că inflația și criza economică sînt doar aversul și reversul uneia și aceleiași medalii care se numește contradicția fundamentală a capitalismului.

dr. Ioan CRISTESCU

țe străine, care aproape le impune prețurile , Pe baza teoriei economiei „concurențiate" a fost elaborat modelul FIFI (fizico-financiar) pentru pregătirea celui de-al VI-lea plan economic francez.

R. Courbis își propune să elaboreze o strategie de dezvoltare economică bazată pe restaurarea, apoi pe consolidarea competitivității întreprinderilor naționale, astfel încît să fie posibilă trecerea de la o economie supusă concurenței la o economie competitivă. Pentru salvgardarea independenței economiei naționale este necesară o specializare internațională bazată pe raporturi de forță egale între națiuni deopotrivă de competitive.

Criterii ale dezvoltării industriale

● *Un criteriu pe baza căruia ar putea fi stabilit stadiul industrializării unei țări — scrie prof. dr. Jerzy Lisikievicz în articolul* Le développement industriel de l'économie polonaise *(Dezvoltarea industrială a economiei poloneze), publicat în* REVUE DE L'ÉCONOMIE POLONAISE, *nr. 10 (319), din 1975 — pornește de la venitul național per capita. Pe această bază, clasamentul țărilor lumii (care comportă bineînțeles, numeroase rezerve și discuții) s-ar prezenta astfel : 1) țări preindustrializate (cu un venit național de 50 la 200 dolari) ; 2) țări parțial industrializate (200 la 600 dolari) ; 3) țări industrializate (600 la 1500 dolari) ; 4) țări avansate sub raport industrial (1500 la 4000 dolari) 5) țări post-industrializate (mai mult de 4 000 dolari). Polonia a parcurs, începînd din 1938, primele trei stadii, astfel că în 1973, cu un venit național de 1350 dolari per capita, s-a aflat foarte aproape de stadiul al IV-lea. Luarea în considerare numai a venitului național per capita nu este însă suficientă. Ar trebui să se distingă : 1) faza dezvoltării cantitative a industriei și 2) faza dezvoltării calitative a industriei, evidențiate, înainte de toate, de ponderea a două ramuri : industria electromecanică și industria chimică. Cu 36,6% din producția industrială totală a țării, cele două ramuri conturează, în Polonia, un stadiu apropiat de faza a doua (al cărei prag este marcat de ponderea 45%). Un al treilea criteriu este considerat raportul între volumul producției de bunuri de consum și volumul producției mijloacelor de producție. După autor, în prezent nivelul industriei poloneze egalează nivelul țărilor industriale avansate, în ultimii treizeci de ani. Polonia reducînd decalaje economice foarte mari.*

A treia Conferință Ditchley pe tema
„Creștere, resurse, mediu"

● Între 20 și 22 iunie a.c. s-a desfășurat în Anglia, la Ditchley Park, lîngă Oxford, cea de-a treia conferință internațională pe tema „Creștere, resurse, mediu", organizată de Centrul internațional Woodrow Wilson din Washington (S.U.A.) și Fundația Ditchley (Anglia). La lucrările conferinței au participat 28 de oameni politici, de știință și specialiști din țări capitaliste (S.U.A., Anglia, Canada, Australia, Japonia și reprezentantul O.C.D.E.), și socialiste (Polonia, România și U.R.S.S.). Fiind prima Conferință Ditchley organizată cu participarea și a unor invitați din țări socialiste, ea a urmărit realizarea unui schimb de opinii cu specialiști din aceste țări privind problemele creșterii economice (ritmuri și direcții, structura producției și consumului), resurselor (intensitatea utilizării, disponibilități fizice, costuri) și ocrotirii mediului (implicații asupra modelelor creșterii și consumului). Conferința și-a propus, de asemenea, investigarea unor căi de cooperare mai activă între țările socialiste și capitaliste, prilej care a permis constatarea existenței unui larg consens privind necesitatea extinderii cooperării economice internaționale.

Discuțiile au condus la acceptarea ideii că, în general, resursele de combustibil și materii prime constituie o restricție în creșterea economică și că este necesar, acolo unde este cazul, să se schimbe modelul de creștere, ca și cel de consum, în direcția unei raționalități sporite. Totodată și specialiștii occidentali prezenți au recunoscut unanim nevoia de planificare, sporită în actualul context economic internațional.

Comunicarea și intervențiile delegației noastre au prezentat concepția și strategia românească de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și modelul creșterii economice pînă în anul 1990, concepția românească privind amplificarea cooperării economice internaționale, inclusiv prin crearea de societăți mixte, apreciate ca o formulă de viitor, generatoare de stabilitate în raporturile economice dintre state. De asemenea, ea a evidențiat necesitatea îmbunătățirii mecanismelor economice internaționale, a cadrului lor instituțional și funcțional, a democratizării vieții economice și politice internaționale, a instaurării unei noi ordini economice internaționale. Experiența prezentată și punctele de vedere românești s-au bucurat de un interes deosebit din partea participanților.

ECONOMIE MONDIALA

SCHIMBURILE COMERCIALE INTRAEUROPENE – O PERMANENȚĂ CU LARGI POSIBILITĂȚI DE DEZVOLTARE

PE FONDUL dezvoltării vertiginoase a revoluției științifico-tehnice mondiale, al adîncirii interdependenței dintre toate țările și regiunile lumii, lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu toate statele, indiferent de sistemul lor economic și social, participarea activă la diviziunea internațională a muncii, reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. În acest context comerțul Est-Vest a cunoscut o evoluție susținută în ultimii ani, atît pe plan mondial cît și în cadrul mai limitat al continentului nostru. După cum o atestă datele statistice, și după cum declara nu de mult la Geneva, la cea de a 30-a sesiune a Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, secretarul executiv al acesteia, Janez Stanovnik, „ritmul anual de creștere a schimburilor Est-Vest progresează mai rapid decît celelalte curente comerciale, inclusiv decît schimburile în interiorul grupărilor subregionale. Cooperarea regională este deci un fapt permanent și ferm statornicit“.

Militînd cu consecvență pentru extinderea colaborării cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor coexistenței pașnice, România socialistă a lărgit în ultimii ani și relațiile economice cu țările capitaliste dezvoltate din Europa.

Ritmuri și potențial

ÎN ultimii ani, relevă un studiu al Secretariatului CEE/ONU*), la care ne vom referi și în continuare, ritmul mediu de creștere a comerțului Est-Vest pe continentul european a fost de 13% anual, în ultima perioadă semnalîndu-se o accelerare. În 1973, cel mai recent an pentru care există date complete, importurile țărilor vest-europene din cele ale Europei răsăritene (datele nu se referă la R.S.F. Iugoslavia și la comerțul dintre R.D.G. și R.F.G.) au sporit ca valoare cu 39%, iar exporturile lor către țările respective — cu 41%, ambele creșteri fiind superioare celor din 1972, ca și creșterii schimburilor totale ale celor două regiuni. În primele cinci luni ale anului 1974, față de aceeași perioadă din 1973, și tot valoric, importurile Europei occidentale au sporit cu 50%, iar exporturile — cu 48%, constatîndu-se deci atît o accelerare a schimburilor, cît și o tendință de diminuare a excedentului comercial al Europei apusene, care crescuse în 1973.

Tendința schimburilor a fost de creștere și în lumina cifrelor privind volumul fizic al acestora: potrivit statisticilor CEE/ONU importurile Europei occidentale din țările socialiste europene au crescut în 1973 cu 14%, iar exporturile ei cu 7%. În primele cinci luni din 1974 exporturile Europei occidentale au sporit cu 13%, în schimb importurile ei s-au diminuat cu 5%, ca urmare a încetinirii activității economice, ilustrînd „o reducere considerabilă a comerțului Est-Vest“, care probabil s-a accentuat în semestrul II 1974.

Principalii importatori vest-europeni din țările socialiste europene erau în 1973 (în miliarde dolari): R.F.G. (2,305), Italia (1,479), Franța (1,011) și Anglia (0,893). Principalii exportatori spre țările socialiste erau, în același an, în ordine: R.F.G. (3,755), Franța (1,309), Italia (0,994), Anglia (0,763). Sub raportul dinamicii schimburilor Est-Vest pe continentul european, din datele CEE/ONU rezultă că în 1973 pe primele locuri se situau, dintre țările socialiste, Polonia și U.R.S.S., iar în Vest, R.F.G.

În ciuda ritmurilor în general ridicate menționate, schimburile Est-Vest nu depășesc încă 5% din comerțul Europei occidentale, reprezentînd totodată 25% din comerțul țărilor socialiste europene avute în vedere. Alături de alte date, cifrele citate sugerează însă existența unui important potențial de dezvoltare al acestor schimburi în viitor, ținînd seama și de gradul de dezvoltare al țărilor participante, de resursele și nivelul lor tehnic ridicat sau în orice caz în creștere rapidă.

Ritmurile de creștere în general înalte din anii recenți au fost însoțite de o serie de modificări structurale, care și ele confirmă potențialul amintit. Astfel, în exporturile țărilor socialiste europene către țările din Vestul Europei ponderea produselor alimentare s-a redus între 1963 și 1973 de la 23% la 19%, iar cea a materiilor prime brute de la 22% la 17%. A crescut în schimb ponderea produselor industriei prelucrătoare, mai ales mașini și „bunuri de consum tradiționale“ (hîrtie, confecții, textile etc.), la care s-a înregistrat cea mai rapidă creștere a exporturilor, precum și cea a combustibililor minerali.

Așa cum se evidențiază și în studiul C.E.E./ONU, creșterile de ponderi amintite au la bază progresul tehnic, îmbunătățirea calității și varietății produselor, dezvoltarea cooperării industriale Est-Vest. Un rol important în intensificarea comerțului Est-Vest l-a jucat și volumul sporit al creditelor, în special în cazul formei cu livrări în compensație, adică al creditelor de investiții rambursabile în mărfuri produse în obiectivele pentru realizarea cărora sînt acordate. De exemplu, în perioada 1963—1970, Franța a acordat asemenea credite în valoare de 1 miliard de dolari, în ultimii ani volumul acestora sporind substanțial.

În același timp, studiul relevă că țările socialiste europene și-au intensificat achizițiile de mașini moderne și de bunuri de consum de calitate, ca expresie a dinamismului dezvoltării lor economice și a creșterii pe această bază a nivelului de trai.

Pe ansamblul fluxurilor din anii 1963—1973 se constată că Europa occidentală, deși rămîne exportatoare netă de mașini, produse chimice, alte produse industriale (oțel, hîrtie, textile etc.), înregistrează — ca urmare a diversificării schimburilor — o reducere a ponderii mașinilor în excedentul său comercial de la 76% în prima jumătate a perioadei decenale analizate la 65% în cea de a doua. În același timp, țările socialiste și-au majorat excedentul comercial la combustibili, materii prime și produse alimentare.

Ce dezvăluie fluxurile de producție?

ASPECTE semnificative ale schimburilor comerciale intraeuropene se desprind din evoluția acestor schimburi pe principalele grupe de produse care fac obiectul lor.

Majoritatea fluxurilor de **cărbune** pe continentul european au loc în sensul de la Est spre Vest, principalul exportator fiind Polonia, iar cei mai mari importatori R.F.G., Danemarca, Belgia și Finlanda. Ca volum, comerțul cu cărbuni a sporit în 1973 cu 12%, apropiindu-se de 26 milioane de tone, ceea ce reflectă faptul că scumpirea petrolului a mărit competitivitatea acestui combustibil solid, chiar în condițiile în care și prețul său a sporit. Cărbunele este unul din produsele pentru care au fost încheiate sau sînt în curs de negociere acorduri de livrare pe termen lung, în schimbul unor bunuri de investiții. Alte acorduri sau negocieri au în vedere utilizarea pe loc a cărbunilor în centrale și exportul de energie electrică.

Sporirea rapidă a producției de oțel în ultimii ani a constituit un stimulent pentru comerțul cu **cocs**, importurile occidentale crescînd cu 27% în 1973 (la 2,5 mil. t), concomitent cu o majorare pe care a cunoscut-o și curentul de schimb invers.

O creștere cu 50% a înregistrat-o în 1973 exportul de **gaze naturale** al U.R.S.S., principalul exportator european, apropiindu-se de 2,5 miliarde mc. În vederea acestor livrări au fost construite gazoducte către Austria, R.F.G., Finlanda, Italia, iar unul spre Franța, este în construcție. Și în acest domeniu au fost încheiate o serie de acorduri pe termen lung, potrivit cărora U.R.S.S. va livra, de exemplu, R.F.G.

---

*) Evolution récente du commerce européen, Nations Unies, Bulletin économique pour l'Europe, vol. 26, nr. 1, mai 1975.

în 22 de ani 280 miliarde mc, iar Italiei 100 miliarde mc. O parte din această cantitate va servi pentru achitarea contravalorii țevilor livrate U.R.S.S. (R.F.G. a livrat cîte 730 000 t în 1972 și 1973, Italia 94 000 și 323 000 t, Franța 34 000 și 237 000 t, Austria 120 000 t în 1973). Cererea de gaze naturale în creștere rapidă, paralel cu perspectivele unei sporiri importante a producției la orizontul anului 1980, constituie indicații privind posibilitatea intensificării în continuare a comerțului Est-Vest și la acest capitol.

Comerțul cu **petrol** pe continentul european constă în majoritate din exportul U.R.S.S., îndreptat în proporție de 63% spre R.F.G., Franța, Italia și Finlanda. În 1973 el a sporit cu 49%, ajungînd la aproape 1,6 miliarde de dolari, iar ca volum a crescut cu 7%, atingînd 48 milioane de tone. Anul trecut comerțul intraeuropean cu petrol a cunoscut noi creșteri, evidențiate spre exemplu de majorarea de patru ori a importurilor de petrol ale Angliei, dublarea celor ale R.F.G. (în numai 3 luni) etc. În perspectivă o extindere va cunoaște în special comerțul cu produse petroliere, rezultate din prelucrarea pe loc a petrolului brut pe baza dezvoltării industriei petrochimice. În acest scop au și fost încheiate de către U.R.S.S. o serie de acorduri cu societatea italiană E.N.I., în valoare de 950 milioane de dolari, și cu alte firme specializate din diverse țări.

O creștere rapidă au cunoscut schimburile comerciale de **minereuri metalifere și metale**, ilustrată, de exemplu, de dublarea în 1973 a exporturilor de fier și oțel ale țărilor vest-europene și de majorarea cu 35% a importurilor lor din țările socialiste europene. Exportul sovietic de minereu de fier, care constituie practic totalitatea comerțului Est-Vest cu acest produs, a sporit în 1973 ca volum cu 24%, atingînd 3,3 milioane tone, iar cel de aluminiu cu 11%. Ele însele exportatoare de oțel și produse din oțel, țările socialiste și-au sporit, în același timp, importurile de asemenea produse din Europa occidentală cu 73% în 1973, la 5,1 milioane tone. Configurația viitoare a comerțului Est-Vest la acest capitol va depinde în bună măsură de extinderea acordurilor de cooperare în curs, prevăzînd cel mai adesea rambursarea creditelor prin produse ale uzinelor de prelucrare ce vor fi construite (de ex. aluminiu, oțel etc.) sau prin anumite materii prime.

Comerțul Est-Vest cu **lemn** și **produse din lemn** constă în special din exporturile țărilor est-europene, care aproape s-au dublat valoric în 1973.

La **produse agricole**, structura schimburilor a fost în mare măsură influențată de situația conjuncturală. În 1973 principalul capitol de import al țărilor vest-europene l-au constituit carnea și animalele vii (mai ales pentru Italia, R.F.G. și Franța), creșterea fiind de 11% ca volum, într-o perioadă de avînt al cererii, dar de scădere, timp de trei semestre, a producției de carne. În 1974, situația s-a inversat, ducînd în Piața Comună la suspendarea importurilor de carne din țări terțe.

Sub raportul exporturilor, principalele produse agricole ale Europei occidentale au fost în această perioadă furajele și produsele lactate.

Ritmuri de creștere mai rapide în 1973 decît în 1972 s-au semnalat și în domeniul comerțului cu **produse ale industriei prelucrătoare.** Astfel, exporturile țărilor socialiste au sporit în 1973 cu 44% (cu 23% ca volum), iar importurile lor — cu 39% (cu 19% ca volum).

Mai rapid decît această medie au sporit în 1973 exporturile de **mașini** ale țărilor socialiste : cu 54% (și cu 32% ca volum, față de 10% în 1972), cele mai mari creșteri înregistrîndu-se la mașini electrice (inclusiv aparate electrocasnice) și materiale de transport. Experții CEE/ONU explică această accelerare prin ridicarea nivelului tehnic și îmbunătățirea calității, ca și prin competitivitatea ridicată a unor produse (strunguri, aparate electrocasnice, nave) și acordarea unor credite.

Mai rapid decît media au crescut și importurile de mașini (în special mașini neelectrice) ale țărilor socialiste, și anume cu 41% în 1973 (cu 21% ca volum), datorită intensificării eforturilor de modernizare a industriei în țările respective și acordării de credite.

Structura pe grupe de mărfuri a schimburilor țărilor capitaliste cu cele socialiste, în Europa

Grupe de mărfuri	Exporturi^x					Importuri^x				
	Variația (în %)		Pondere în total (în %)			Variația (în %)		Pondere în total (în %)		
	Medii 1968-72/ 1963-67	1973	1963/ 1967	1968/ 1972	1972	Medii 1968-72/ 1963-67	1973	1963/ 1967	1968/ 1972	1972
Produse alimentare, băuturi, tutun	6,1	41,0	13,4	9,2	9,9	7,3	31,1	22,6	18,9	18,1
din care:										
Carne și preparate de carne	5.2	180,3	1,3	0,8	0,3	8,6	51,6	5,2	4,7	4,7
Animale vii	-0,8	11,2	0,3	0,2	0,2	16,0	51,0	3,4	4,3	5,3
Cereale și produse pe bază de cereale	-0,6	10,1	3,6	1,8	2,8	1,3	50,9	2,7	1,9	1,0
Uleiuri și grăsimi	1,4	35,5	0,6	0,3	0,3	13,4	23,5	1,5	1,7	1,5
Materii prime nealimentare	6,5	52,7	8,6	6,1	5,6	6,2	48,5	21,6	17,0	15,3
din care:										
Lemn	-0,9	138,4	0,6	0,3	0,2	2,5	49.7	11,8	7,9	6,9
Combustibili minerali, lubrifianți	35,8	70,7	0,4	0,9	1,1	13,9	40.1	18,4	20,8	21,0
din care:										
Cărbune, cocs, brichete	50,7	31,3	0,1	0,3	0,2	10,3	20,5	6,9	6,6	6.8
Petrol și produse petroliere	31,8	94,2	0,3	0,6	0,9	17,2	49,3	10,4	13,5	13,9
Produse chimice	14,1	35,6	12,9	12,8	12,7	11,8	33,4	5,7	5.8	5,9
Produse ale industriei prelucrătoare	18,1	63,0	23,0	26,9	27,6	12,3	45,8	18,9	19,9	19,3
din care:										
Țesături	21,2	49,2	3,7	5,1	5,2	11,8	45.7	2,3	2,3	2,6
Fier și oțel	14,2	96,7	9,9	9,8	10,5	12,5	35,7	6,5	6,9	7,2
Mașini și material de transport	15.1	41,4	35.5	36,6	35,4	17,4	53,7	7,8	10,3	11,4
Diverse produse finite	20,5	25,2	5,4	7,0	7,3	19,4	40,3	4,6	6,5	8,1
din care:										
Incălțăminte	24,1	13,4	1,6	2,3	2,6	17,5	43,3	0,9	2,5	3,7
Produse neclasificate	1,0	79,8	0,8	0,5	0,4	24,7	30,3	0,4	0,8	0,9
Total	14,4	46,7	100,0	100,0	100,0	11,2	41,4	100,0	100,0	100,0

x) Pe baza mărimilor absolute în prețurile curente.

Sursa: OCDE, Commerce par produits, série C.

Ambele curente de schimburi au fost favorizate de dezvoltarea cooperării industriale Est-Vest. În Polonia și Ungaria, de pildă, s-au obținut în acest mod 2% din totalul exporturilor, dar se apreciază că ponderea respectivă ar putea reprezenta 10% în 1976, fiind mai mare la exportul de mașini.

Foarte dinamic, comerțul cu **produse chimice** a înregistrat creșteri anuale de 40—100% în majoritatea țărilor europene, o intensificare notabilă cunoscînd cooperarea în realizarea de noi capacități de producție, cu livrarea în compensație a produselor obținute.

La capitolul **bunuri de consum tradiționale** (confecții, mobilă, țesături etc.) exporturile țărilor socialiste spre cele vest-europene au sporit (cu 22% atît în 1973, cît și în 1972), mai rapid decît importurile.

Colaborare și securitate

- COMERȚUL exterior, colaborarea economică constituie un factor hotărîtor pentru dezvoltarea viitoare a țării noastre. De aceea, arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „este necesar să luăm toate măsurile pentru extinderea continuă a relațiilor economice ale țării noastre cu alte state, punînd un accent tot mai puternic pe cooperarea în producție, ca formă superioară a raporturilor economice". În același timp, sublinia secretarul general al partidului, **„pornim de la faptul că realizarea unei colaborări tot mai strînse între țările continentului european este o necesitate obiectivă pentru înfăptuirea unei securități reale, pentru progresul fiecărei națiuni, pentru sporirea contribuției Europei la dezvoltarea relațiilor economice internaționale, la soluționarea problemelor complexe ale omenirii de azi în interesul fiecărei națiuni, al cauzei făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, al păcii".**

Dezvoltarea și modernizarea în ritm susținut a economiilor țărilor socialiste din Europa, creșterea și diversificarea potențialului lor de export în condiții de competitivitate, paralel cu sporirea necesarului lor de mijloace de producție și bunuri de consum, potențialul economic ridicat al țărilor capitaliste dezvoltate de pe continentul nostru constituie temeiuri pentru intensificarea în continuare a colaborării reciproc avantajoase între toate statele europene.

Finalizarea constructivă a Conferinței de la Geneva pentru securitate și cooperare în Europa — deziderat imperios al opiniei publice în momentul de față — ar deschide noi perspective pentru o colaborare rodnică, egală în drepturi, fără discriminări, menită să asigure un larg circuit intraeuropean de bunuri materiale, cu efecte pozitive asupra dezvoltării fiecărui stat, asupra progresului întregului continent.

Dinu DRAGOMIRESCU

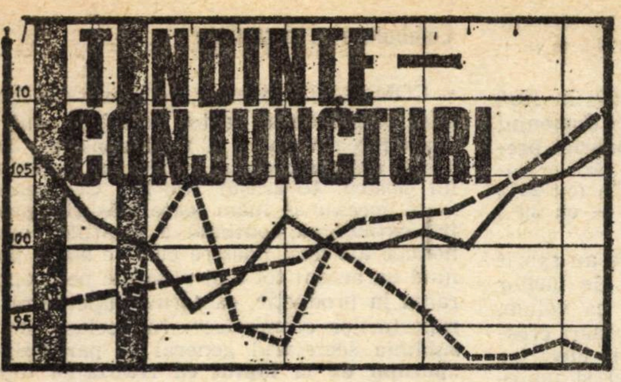

Subtextul balanțelor comerciale

UN „FAPT CUNOSCUT" nu este cu adevărat cunoscut decît în lumina subtextului pe care il alcătuiesc factorii determinanți ai fenomenului respectiv. După cum se știe principalele țări capitaliste dezvoltate au înregistrat în 1974 modificări substanțiale ale soldului balanței comerciale. Sensul modificărilor a fost foarte diferit, deși de cele mai multe ori a fost vorba de o creștere a deficitului. Dar și mai mult încă au variat factorii din a căror acțiune a rezultat soldul în diferitele țări, așa cum se poate vedea în tabel. Datele furnizate de ultimul raport al Băncii Reglementelor Internaționale de la Basel, arată între altele rolul foarte diferențiat al raportului de schimb în comerțul cu produse nepetroliere, raport care a continuat să favorizeze un șir de țări capitaliste dezvoltate.

Tara	Soldul balanței comerciale		Modificarea soldului 1974/73	Factori de modificare			
				Comerțul cu petrol	Comerțul cu produse nepetroliere		
					Total	din care:	
	1973	1974				datorită volumului comerțului	datorită raportului de schimb
Belgia	0,5	- 1,5	- 2,0	- 1,7	- 0,3	- 0,2	- 0,1
Canada	1,9	0,5	- 1,4	+ 0,4	- 1,8	- 2,1	+ 0,3
Franța	- 1,4	- 6,9	- 5,5	- 6,4	+ 0,9	+ 1,8	- 0,9
R.F.G.	12,9	19,7	+ 6,8	- 6,3	+13,1	+ 8,4	+ 4,7
Italia	- 5,6	-10,7	- 5,1	- 5,6	+ 0,5	+ 3,2	- 2,7
Japonia	- 1,4	- 6,8	- 5,4	-14,2	+ 8,8	+ 5,6	+ 3,2
Olanda	0,3	- 1,6	- 1,9	- 0,9	- 1,0	+ 1,3	- 2,3
Suedia	1,5	0,1	- 1,4	- 1,4	0,0	- 0,8	+ 0,8
Elveția	- 2,1	- 2,5	- 0,4	- 0,5	+ 0,1	+ 0,5	- 1,1
Marea Britanie	- 8,3	-15,5	- 7,2	- 5,7	- 1,5	+ 1,1	- 2,6
S.U.A.	1,3	- 2,3	- 3,6	-16,3	+12,7	+ 7,0	+ 5,7

Se extinde utilizarea D.S.T.

ÎN ANUL care a trecut de la evaluarea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.), moneda de cont a F.M.I., cu ajutorul unui „coș" de 16 valute (pentru modul concret de calcul vezi „Revista economică" nr. 10/1975), utilizarea acestora, limitată inițial la reglementarea tranzacțiilor dintre băncile centrale, este pe cale să se extindă, ca un mijloc de protecție împotriva riscurilor fluctuației cursurilor valutare. Țările O.P.E.C. și-au exprimat deja opțiunea în această privință, pentru toamnă.

În Franța au fost emise recent primele două împrumuturi pe piața eurovalutelor libelate în D.S.T., iar societatea de stat Electricité de France proiectează să lanseze și ea un împrumut pe această piață în valoare de circa 50 milioane D.S.T. (echivalentul a 62,2 milioane de dolari). Anul viitor lista tranzacțiilor efectuate în D.S.T. ar putea să fie mult mai cuprinzătoare, este de părere revista engleză The Economist (28 iunie).

Cursul dolarului a scăzut cu 6 la sută față de D.S.T. din luna septembrie 1974 pînă la jumătatea acestui an. Prognozele indică însă o redresare a cursului monedei americane spre sfîrșitul acestui an, fapt nu lipsit de interes în condițiile în care majoritatea plăților pentru petrol se fac încă în dolari. Creșterea cursului acestei monede ar atrage o reducere a costului în dolari al importului de „aur negru" al S.U.A. și altor țări capitaliste dezvoltate deținătoare de monedă americană. De aici va decurge și interesul țărilor consumatoare menționate de a acționa pentru întărirea în continuare a cursului dolarului S.U.A.

Prețul hîrtiei: impuls pentru investiții

PREȚUL HÎRTIEI scandinave pentru ziar, care deja este aproape dublu față de începutul anului 1973, ar putea fi din nou majorat înainte de sfîrșitul acestui an, afirmă în ziarul The Times vicepreședintele asociației finlandeze a producătorilor de hîrtie. Față de 86 lire sterline tona în ianuarie 1973, prețul hîrtiei finlandeze exportate în Anglia, de exemplu, ar ajunge astfel la aproape 200 lire sterline tona. Anul trecut, Finlanda a exportat peste 3 milioane tone hîrtie, din care 1,8 milioane către țările Pieței Comune (între care aproape jumătate către Anglia).

Exportul de lemn și celuloză este vital pentru economia Finlandei, reprezentînd mai mult de jumătate din exporturile ei totale. Sporirea încasărilor din export ar favoriza reducerea deficitului considerabil al balanței finlandeze de plăți, impulsionînd în același timp investițiile în industria hîrtiei, restrînse în ultima vreme datorită limitării cheltuielilor publice și nivelelor ridicate ale dobînzii, evoluții explicate prin una din cele mai ridicate ritmuri ale inflației din Europa. Prognoze recente indică sporirea cererii mondiale de hîrtie și carton de la 150 milioane tone la 260 milioane tone în 1985.

Schimburi Italia — țările C. A. E. R.

DUPĂ DATELE Institutului italian de comerț exterior, volumul exporturilor Italiei către țările membre ale C.A.E.R. a sporit anul trecut cu 89% față de nivelul din 1973, ajungînd la 947,9 miliarde lire. Importurile italiene din țările respective au crescut cu 47,8%, la 1114 miliarde lire, astfel încît balanța schimburilor Italiei cu aceste țări a fost deficitară.

S. U. A.: perspectiva activității economice

O SERIE de indicatori privitori la activitatea economică viitoare în S.U.A. au cunoscut în mai o îmbunătățire, destul de pronunțată, pentru a treia lună consecutiv, ceea ce — după opinia Departamentului Comerțului exprimată la 26 iunie de secretarul adjunct James L. Pate — constituie un indiciu că recesiunea se apropie de sfîrșit. Printre acești indicatori — a căror modificare se consideră de obicei că precede cu cîteva săptămîni pînă la cîteva luni schimbări de tendință în indicatorii activității curente, cum este cel al producției industriale — sînt citați creșterea comenzilor, inclusiv pentru bunuri de investiții, creșterea numărului autorizațiilor de construcție, sporirea unor prețuri, a cursului unor acțiuni etc.

În schimb nivelul șomajului (8,6 la sută în iunie) se menține încă ridicat pentru un timp și după terminarea fazei de recesiune.

Scăderi în producția occidentală de oțel

REFLECTÎND scăderea în continuare a cererii, mai mare decît se prevăzuse, la sfîrșitul lunii mai producția de oțel a lumii nesocialiste se situa cu 17% sub nivelul din momentul corespunzător al anului trecut, iar în Piața Comună chiar cu 30% sub acest nivel. Numai în luna mai producția a scăzut cu 5%, primele indicații evidențiind o nouă scădere în luna iunie. În momentul de față, scrie The Economist (28 iunie), multe oțelării din Occident lucrează la circa jumătate din capacitatea lor nominală.

Scăderea amintită nu este însă generală. În primele trei luni ale acestui an, datorită unei politici comerciale calificate drept „agresivă" de concurenții săi vest-europeni și americani, Japonia și-a sporit volumul exporturilor de oțel cu o cincime, majorîndu-și veniturile de pe urma lor cu 75% (cu 2,9 miliarde de dolari). Japonia exportă 36% din producția sa de oțel, furnizînd 50% din oțelul care formează obiectul comerțului internațional, dacă se face abstracție de comerțul intra-CEE.

DOCUMENTAR „R. E.“

CREŞTEREA ECONOMICĂ ŞI TENDINŢELE CONSUMULUI DE ENERGIE (II)

PIERDERILE care survin în timpul transportului, distribuţiei şi stocării energiei (fără consumul „transportorilor“ de energie) fac ca randamentele în aceste faze să reprezinte pînă la 98—99% în cazul cărbunelui, petrolului, gazelor şi 92% în cazul electricităţii. Randamentele obţinute în prezent, în această fază, la combustibili solizi, lichizi şi gazoşi nu se vor schimba, probabil, mult în deceniile următoare. În ceea ce priveşte energia electrică, pierderile actuale în liniile de transport, în transformatoare şi contoare ar putea fi reduse prin mărirea tensiunii la transportul energiei, prin îmbunătăţirea modalităţilor de izolare ş.a., aplicarea acestor măsuri fiind însă frînată fie de costul lor ridicat, fie de necesitatea protejării mediului ambiant. În ultimul deceniu al secolului randamentul la transportul energiei electrice ar putea să crească pe ansamblul regiunii C.E.E./O.N.U. la 93—94%. În condiţiile majorării ponderii electricităţii în consumul final de energie (la 40%), randamentul global în transportul, distribuţia şi stocarea energiei ar urma însă să se reducă la circa 96%, de la 98% în prezent, întrucît se estimează că tehnicile noi nu vor deveni aplicabile pe scară largă în acest domeniu înainte de sfîrşitul secolului nostru.

Rezervele utilizării finale

RANDAMENTELE actuale în utilizarea energiei în diferite sectoare consumatoare — în prezent, 42% pe ansamblul regiunii C.E.E./O.N.U. — evidenţiază amplele rezerve de economii existente în această ultimă fază a circuitului energiei. Circa 58% din energia pusă la dispoziţia consumatorilor finali (care o folosesc sub formă de energie termică, luminoasă sau mecanică) se pierd la nivelul maşinilor sau instalaţiilor utilizate (autovehicule, furnale înalte, convertizoare, instalaţii de ardere ori de distilare, aparate casnice, maşini agricole etc.).

După aprecierea autorilor studiului întocmit sub egida Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, principalele cauze ale randamentului redus de utilizare finală a energiei constau (în ordinea descrescîndă a importanţei) în : prea marea răspîndire a motorului cu combustie internă, care foloseşte benzină ; pierderile de căldură în imobile ; pierderea de căldură la elaborarea fontei ; proasta izolare termică a aparatelor de orice fel ; gradul redus de recuperare a căldurii ; insuficienta reciclare a fierului vechi. Aceste cauze îşi au — la rîndul lor — rădăcina în concepţia, de largă circulaţie pînă nu demult despre abundenţa şi ieftinătatea permanentă a energiei. Se apreciază, de pildă, că chiar majorările de preţuri intervenite în ultimii ani au afectat direct, datorită ponderii ridicate a energiei în preţul de cost al producţiei lor, numai cîteva ramuri industriale, cum sînt siderurgia, industria chimică, a sticlei, a aluminiului, exploatarea (în carieră) a materialelor de construcţie şi industria hîrtiei, ramuri în cadrul cărora necesitatea economisirii energiei a devenit stringentă.

Specialiştii consideră că randamentul în faza utilizării finale a energiei în regiunea C.E.E./O.N.U. ar putea să crească de la 42% la 55% la începutul anilor '90, respectiv un spor de 30%.

Datele din tabelul nr. 3 evidenţiază ponderea diferitelor sectoare consumatoare în pierderile totale (directe), înregistrate în faza utilizării energiei.

Chiar dacă autorii studiului citat manifestă o anumită rezervă faţă de exactitatea şi comparabilitatea internaţională a datelor privind randamentele în utilizarea finală a energiei [4]), marja aproximării fiind mult mai mare decît în cazul randamentelor obţinute în celelalte faze, examinarea situaţiei pe diferite sectoare de consum este instructivă.

Tabelul nr.3

Repartiţia pierderilor de energie la utilizare (la începutul deceniului al optulea)

Consum casnic	33
Siderurgie	2o
Ind.chimică	11
Transporturi	9
Agricultură	3
Ind.aluminiului	1
Alte activităţi	23
Total	1oo

Sursa: Doc.E/ECE/883.

Transporturilor, de pildă, le revin circa 18% din consumul final de energie în regiunea C.E.E./O.N.U., pondere care are tendinţa de a se majora ţinînd seamă de dezvoltarea continuă a relaţiilor internaţionale, de extinderea oraşelor şi a zonelor suburbane, de sporirea gradului de „motorizare“ a economiei. Ca atare, deşi participă cu o pondere mai redusă (9%) la ansamblul pierderilor de energie, transporturile au o importanţă considerabilă cînd e vorba de economisirea produselor petroliere (care acoperă în prezent 85—95% din necesarul de energie al sectorului), iar în perspectivă — şi de economisirea energiei electrice.

Se apreciază că doar 20—25% din energia consumată în transporturi servesc efectiv destinaţiei sale finale, situînd — sub acest aspect — transporturile pe treapta de jos în ierarhia consumatorilor de energie. Întrucît nivelul indicatorului este influenţat în mod decisiv de randamentul scăzut al motoarelor cu benzină (15—25%), economii substanţiale (de 15—20%) se pot obţine în acest domeniu în perspectiva următorului deceniu atît prin iniţiative de ordin tehnic (perfecţionarea motoarelor existente, introducerea unor noi tipuri de motoare), cît şi prin măsuri cu caracter operaţional şi economic, care să influenţeze însăşi structura transporturilor.

Luată în ansamblu **industria** este cel mai important consumator de energie în cadrul economiei, cu o pondere de circa 48% în regiunea C.E.E./O.N.U. Se estimează că în viitor această pondere va scădea întrucîtva, întrucît ritmul de creştere a consumului de energie al industriei va fi depăşit de cel al sectorului terţiar sau al transporturilor.

Printre ramurile industriale pe primul loc se situează siderurgia, căreia îi revin 15% din consumul total de energie al regiunii, repartizate între cocs (54 %), electricitate (25 %), petrol şi gaze (21 %). Se apreciază că într-o oţelărie modernă randamentul obţinut este de 55 %, restul pierzîndu-se sub formă de gaze reziduale, în apa de răcire, prin radiaţie din furnale înalte etc. Tehnicile de recuperare a energiei, atît cele în curs de aplicare cît şi cele previzibile, pot asigura majorarea randamentului cu 5–10 % în deceniul următor şi cu 20—25 % pe termen lung.

Industria chimică participă cu 8 % la consumul total de energie al zonei, prevăzîndu-se în viitor o creştere a ponderii sale în consumul energetic al industriei. Energia constituind — ca şi în siderurgie – un capitol important al preţului de cost (circa 20 %), în industria chimică se manifestă o preocupare susţinută pentru reducerea pierderilor. Avîndu-se în vedere creşterea ponderii petrolului şi a gazelor naturale (iar în perspectiva ultimelor două decenii, şi a combustibililor sintetici obţinuţi din cărbune), autorii studiului recomandă, ca principale căi de economisire a energiei : îmbunătăţirea sistemului de aprovizionare cu energie, modificarea sistemului de exploatare a instalaţiilor, utilizarea unor tehnici noi etc. Este posibil ca sub efectul acestor măsuri randamentul utilizării energiei să se majoreze în următoarele două decenii cu 10—15 % pe întreaga industrie chimică şi cu 15–20 % în subramurile chimiei de bază.

În ceea ce priveşte industria aluminiului, partea sa în consumul final total de energie al zonei este de 1–2 %, iar randamentul energetic – de circa 30 %. Se consideră că aplicarea unor procedee tehnologice perfecţionate va determina o îmbunătăţire a randamentului îndeosebi după anul 1985. Un mijloc aplicabil imediat îl constituie creşterea gradului de recuperare a deşeurilor de aluminiu ; sporirea ponderii acestora, de pildă de la 20 % la 30 %, ar determina majorarea cu o zecime a randamentului energetic în metalurgia aluminiului.

Examinînd perspectiva pe ansamblul industriei, autorii studiului C.E.E./O.N.U. apreciază că „în absenţa unor măsuri speciale de încurajare, nu ne putem aştepta la o îmbunătăţire a situaţiei în industriile mari consumatoare de energie, deoarece ele au depus deja eforturi considerabile pentru a reduce consumul lor de energie ; dealtfel, nici în alte ramuri industriale, întrucît ele nu sînt, poate, interesate să investească în echipament care ar permite realizarea unor economii de energie, ţinîndu-se seama de faptul că acesta trebuie amortizat într-o perioadă scurtă de timp“ (pag. 61). Estimațiile privind creșterea randamentului energetic converg către 10% în perspectiva apropiată și 15% pe termen lung.

---

[4]) Utilizarea finală este deosebită nu numai de volumul livrărilor de energie către un consumator sau altul, ci şi de consumul propriu-zis, întrucît se ia în consideraţie utilitatea acestui consum, respectiv producţia de energie „utilă“, mai greu de determinat cu precizie.

Agricultura deține o pondere de 3—5% în consumul final (direct) de energie al regiunii C.E.E./O.N.U. Deși acest consum a crescut continuu în valoare absolută în ultimele două decenii, ponderea menționată a avut o ușoară tendință de reducere care s-ar putea menține în următorii 10—12 ani. Randamentul energetic global al sectorului este destul de redus — circa 30% ; el ar putea fi majorat cu circa o cincime îndeosebi prin ameliorarea structurilor de producție, aplicarea unor tehnici noi în agricultură și modificarea structurii cererii pentru produsele sale.

Situîndu-se pe locul doi ca pondere în utilizarea finală a energiei (după industrie), cu circa 31%, **sectorul casnic (menajer)** se află în creștere în ultima perioadă prin extinderea încălzirii centrale, îmbunătățirea condițiilor de confort (inclusiv reducerea numărului mediu de locatari per apartament), expansiunea rapidă a sectorului terțiar ș. a. ; după cum se apreciază în studiul amintit, este probabil ca această tendință să se mențină și în viitor. Partea cea mai mare a energiei consumate (70—80%) servește la încălzirea clădirilor, iar randamentul global pe sector este de aproximativ 45%.

Tabelul nr.4

Incidența majorării randamentelor în diferitele faze ale fluxului de energie asupra necesarului de resurse.

(în unităţi de energie utilă, de pildă t.e.c.)

Necesarul în diferite faze ale fluxului	La începutul deceniului al optulea	La începutul ultimului deceniu al secolului	
		randament practic realizabil	randament teoretic realizabil
Utilizarea finală	1	0,80	0,70
Aparate și instalații folosite în faza utilizării finale	2,38	1,57	1,27
Transport, distribuție și stocare	2,42	1,64	1,30
Prelucrare și conversiune	3,0	2,34	1,71
Resurse care trebuie exploatate pentru a permite utilizarea finală	6,73	3,97	2,41
Economii (în %)	0	41	64

Sursa: Doc. E/E.C.E./883, pag. 69

Nivelul acestui indicator ar putea fi sensibil ridicat prin reducerea radiațiilor de căldură utilă (îndeosebi pe calea îmbunătățirii condițiilor de izolare termică), prin sporirea randamentului aparatelor casnice, optimizarea întregului sistem de utilizare a energiei, precum și prin combaterea risipei de energie. Se evaluează că aplicarea măsurilor menționate ar putea determina majorarea efectivă a randamentului energetic global în acest sector cu 10—15% pînă în 1980 și cu 15—20% la începutul ultimului deceniu al secolului.

Reacția în lanț a economiilor de energie

PE ANSAMBLUL regiunii C.E.E./O.N.U. randamentul de exploatare a sistemului energetic este de numai 15%, aproximativ 85% din energia primă „mobilizată“ pierzîndu-se înainte de a se încheia faza utilizării finale. Or, 86% din aceste pierderi (care nu constituie neapărat o risipă) au loc în faza extracției și în cea a utilizării finale ; pierderile din faza transformării energiei reprezintă 13%, iar cele din faza transportului, distribuției și stocării sînt practic neglijabile (1%).

Dacă se iau în considerare posibilitățile teoretice și cele practic realizabile de sporire a randamentului energetic în toate fazele circuitului energiei, rezultă situația prezentată sinoptic în tabelul nr. 4.

Datele din tabel ilustrează faptul că — în virtutea cumulării succesive a pierderilor din diferitele faze ale fluxului de energie — sporirea randamentului energetic în faza utilizării finale determină economii mult mai mari în faza inițială a exploatării resurselor de energie. Astfel, reducerea — practic realizabilă la începutul anilor '90 — cu 20% a necesarului de energie în faza finală permite economisirea a 41% din resursele energetice existente, iar economiile teoretic realizabile reprezintă aproape două treimi din necesarul de resurse energetice al regiunii C.E.E. / O.N.U. la începutul deceniului actual.

În studiu se enumeră un amplu evantai de măsuri (tehnice, organizatorice, economice ș. a.), care ar putea stimula dublarea randamentului energetic global pînă în pragul ultimului deceniu al secolului nostru, respectiv de la 15% la 30%. Totodată, se fac o serie de rezerve asupra posibilității reale de a se înfăptui aplicarea practică, pe scară largă, a unora dintre aceste măsuri, astfel încît este considerată mai realistă cifra de 20%. În ceea ce privește măsurile care au mai multe șanse de a fi aplicate imediat, acestea sînt prezentate în chenarul alăturat.

Principala concluzie finală a studiului elaborat sub egida Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa este că „rata creșterii economice nu trebuie să depindă, în mod necesar, de o sporire echivalentă a consumului de energie. Măsuri adoptate în scopul economisirii energiei și al măririi productivității sale prin restructurarea consumului pot contribui la reducerea nevoilor de energie pentru creșterea economică. Pînă acum, nivelul ridicat al consumului de energie a mers mînă în mînă cu un nivel destul de scăzut al prețurilor la energie, în raport cu prețurile altor produse ; elaborarea unei politici fiscale și a unei politici a prețurilor, capabile să restrîngă cererea de energie, trebuie să se afle în centrul atenției“.

Afirmînd că, dacă sînt adoptate măsurile necesare, consumul actual de energie în regiunea C.E.E. / O.N.U. poate fi redus în următorii 15 ani cu aproximativ o treime, autorii studiului evidențiază rolul care revine în rezolvarea acestei probleme guvernelor statelor din regiune. Ei subliniază că, în ciuda diferențierii politicilor energetice aplicate de țările europene, sînt evidente avantajele pe care guvernele tuturor statelor le-ar putea obține de pe urma realizării unei cooperări sistematice. Această cooperare s-ar putea desfășura pe multiple planuri, cum sînt : schimbul periodic de informații asupra măsurilor adoptate sau preconizate pentru a se economisi într-o măsură crescîndă energia și a se spori eficiența utilizării sale, precum și asupra rezultatelor obținute ; organizarea periodică a unor schimburi de opinii asupra politicilor de conservare a energiei și asupra eficacității lor ; acțiuni concertate de cercetare pe plan interguvernamental în probleme privind politica economică, sistemele energetice, impactul ecologic ș. a.

În domeniul politicii economice, printre problemele de cooperare interguvernamentală ar putea figura — după părerea autorilor studiului — includerea în planurile (programele) naționale de dezvoltare economică a obiectivului reducerii ratei consumului de energie și sporirii randamentului energetic ; stabilirea unor măsuri globale de economisire a energiei, studierea metodelor care să permită ridicarea productivității energiei în anumite sectoare ale activității economice, deplasarea cererii finale către bunuri și servicii care utilizează mai puțină energie ; perspectivele comerțului internațional cu produsele care necesită multă energie și incidența acestui comerț asupra implantării industriilor ; politica fiscală și de prețuri în domeniul energiei, mijloacele de încurajare a utilizării eficiente și economisirii energiei ; perspectivele pe termen lung în domeniul consumului de energie și elaborarea unor modele, ținîndu-se seama de programele de conservare a energiei.

PRINCIPALELE 12 MIJLOACE, APLICABILE ÎN PREZENT, PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA UTILIZĂRII ENERGIEI

1) Ameliorarea coeficienților de extracție a materiilor prime energetice.
2) Utilizarea căldurii reziduale.
3) Producerea combinată de electricitate și căldură.
4) Îmbunătățirea izolării termice a imobilelor.
5) Micșorarea temperaturii de încălzire a încăperilor.
6) Limitarea vitezei de circulație pe șosele.
7) Revizuirea normelor privind construcția și funcționarea automobilelor.
8) Extinderea „dieselizării“ vehiculelor cu motor.
9) Reciclarea deșeurilor provenite de la produsele la a căror fabricare se consumă multă energie.
10) Lărgirea termoficării urbane.
11) Punerea în funcțiune a unor centrale „cu utilizare totală a energiei“, cuprinzînd sisteme de interconexiune a aprovizionării, termoficare urbană, integrarea parțială a centralelor nucleare cu oțelării etc.
12) Limitarea transportului particular, îmbunătățirea transportului public de călători.

Elaborarea și aplicarea unor măsuri corespunzătoare pentru utilizarea mai eficientă a energiei, se semnalează în studiul C.E.E. / O.N.U., prezintă numeroase avantaje ca : reducerea volumului capitalurilor necesare pentru construirea de rafinării, centrale electrice, linii pentru transportul energiei etc., atenuarea presiunii asupra mediului înconjurător, prelungirea duratei exploatării rezervelor cunoscute de combustibili fosili ș. a. În ultima analiză, însă, „posibilitatea realizării și amploarea însăși a economiilor de energie vor depinde de voința guvernelor și a populației de a valorifica marele potențial de ameliorare, care există incontestabil“.

N. POPOV

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Modificări în repartiția geografică a producției industriale din lume

COMPARAREA datelor privind contribuția principalelor țări sau zone industrializate din lume la producția industrială mondială *) evidențiază că în ultimul sfert de veac au avut loc mutații considerabile, determinate de ritmul diferențiat al creșterii economice — respectiv industriale — în țările examinate.

Este ilustrativă, compararea dezvoltării industriale a țărilor membre ale Pieței Comune vest-europene și ale C.A.E.R. În timp ce în 1950 cele nouă țări actualmente membre ale Pieței Comune furnizau peste 22% din producția industrială mondială, în 1974 cifra respectivă era de numai 16%. În același interval ponderea producției industriale a țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. s-a majorat de peste două ori (de la 17,5 % la 37,5 %) astfel ca raportul dintre ponderile producției industriale a celor două grupuri de țări s-a s-a modificat de aproape trei ori în favoarea C.A.E.R.

În cadrul principalelor țări capitaliste industrializate, ponderea producției industriale a S.U.A. și Angliei a cunoscut un declin aproape continuu în perioada 1950—1974. Dacă S.U.A. și-au păstrat totuși poziția de cel mai mare producător industrial din lume, Anglia în schimb a cedat în fața Japoniei și R.F.G., trecînd pe locul patru în lume. Un avans remarcabil a realizat Japonia, care și-a sporit de 4,5 ori ponderea în producția industrială mondială, în timp ce ponderea R.F.G. — după o creștere sensibilă în deceniul al șaselea — se află în scădere treptată în perioada ulterioară.

Ponderi în producția industrială mondială (în %)

Țara sau grupul de țări	1950	1960	1970	1974 ¹)
Țările membre ale C.A.E.R. ²)	17,5	28,3	33,7	37,5
Țările membre ale Pieței Comune vest-europene ³)	21.8	20.9	17.7	16.0
— Anglia	9.2	6.7	4.6	3.9
— Franța	3.5	3.2	3.0	3.0
— R.F.G.	5.2	6.7	6.2	5.5
— Italia	2.0	2.4	2.5	2.4
Statele Unite	43.6	32.5	27.2	25.4
Japonia	1,4	3.3	6.2	6,3
C.A.E.R. / Piața Comună (%)	80	135	190	234

1) Date provizorii. 2) Fără R.P. Mongolă. 3) Pînă în 1970 — fără Danemarca și Irlanda.
Sursa : I.P.W. Berichte, mai 1975.

N. P.

---

*) Fără țările socialiste din Asia.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

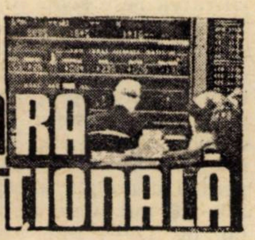

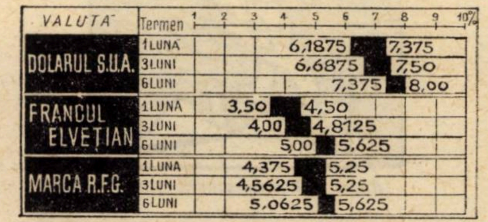

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 30 VI—4 VII 1975 (nivel minim și maxim)

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 4 VII 1975

Anglia x)	10,0%	Italia	7,0%
Austria	6,0%	Japonia	8,0%
Belgia	6,50%	Luxemburg	6,50%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	8,0%	Olanda	6,0%
Elveția	4,50%	Suedia	7,0%
Finlanda	9,25%	SUA	6,0%
Franța	9,50%		
R.F.G.	4,50%		
Israel	6,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Potențialul industriei aluminiului

CONFORM evaluărilor publicate de Institutul internațional al aluminiului primar capacitățile acestei ramuri se vor extinde în țările nesocialiste, în perioada anilor 1975—1977, cu 8,5 la sută pentru producția de alumină și cu circa 10 la sută pentru cea de aluminiu primar. După cum rezultă din datele de mai sus, o extindere mai rapidă a capacităților se prevede în Australia și Noua Zeelandă (atît pentru alumină, cît și pentru aluminiu) precum și în țările Americii Latine și Africa (pentru aluminiu).

	1974	1977
	(mii tone)	
Alumină		
America de Nord	8292	8452
America Latină	4564	4750
Europa Occidentală	4587	4900
Asia	3197	3530
Africa	700	700
Australia și Noua Zeelandă	5638	6938
Total	26978	29270
Aluminiu primar		
America de Nord	5572	5942
America Latină	288	619
Europa Occidentală	3501	3570
Asia	1872	2150
Africa	287	340
Australia și Noua Zeelanda	344	400
Total	11864	13021

Sursa: B.I.K.I., nr.57/1975

Jaloane ale agriculturii iugoslave

ÎN IUGOSLAVIA se preconizează ca, în următorul plan cincinal (1976—1980), creșterea medie anuală a producției agricole (în volum fizic) să fie de 4%, față de 3% pe an în actualul cincinal. Ca urmare, se așteaptă ca în 1980 agricultura iugoslavă să producă aproximativ 6 milioane tone de griu, 11 mil. t de porumb, 6 mil. t de sfeclă de zahăr, 1,2 mil. t de carne, 750 mii tone de floarea soarelui, 70 mii tone de tutun, 4,2 mlrd. litri de lapte, 4,3 mlrd. ouă etc. Cele mai importante sporuri de producție se scontează la porumb, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, ouă și carne.

Se apreciază că aceste rezultate vor putea fi atinse pe baza unor investiții importante în primul rînd în sectorul socialist al agriculturii, pentru realizarea unei producții intensive, cu eficiență economică ridicată ; de altfel, ponderea acestui sector în volumul total al producției agricole urmează să crească de la circa 23% în prezent la 28% în 1980.

Petrolul mexican

POTRIVIT societății de stat Petróleos Mexicanos (Pemex), rezervele certe și probabile (dar cu o mare probabilitate de a fi confirmate) de petrol ale Mexicului depășesc 20 miliarde de barili (1 baril = 159 litri), ca urmare a unor descoperiri recente în zona de sud-est a țării și în statul Baja California, pe litoralul Pacificului. Spre comparație, rezervele certe ale S.U.A. — actualmente încă cel mai mare producător din țările nesocialiste — sînt de circa 34 miliarde de barili. La sfîrșitul anului trecut rezervele mexicane erau de numai 5,81 miliarde de barili.

În prezent Mexicul exportă 89 000 barili de petrol brut pe zi, propunîndu-și să exporte 130 000 barili pe zi începînd din august a.c. Pemex a anunțat că Mexicul își va majora automat prețul la petrolul exportat dacă țările OPEC vor lua o decizie în acest sens în a doua jumătate a anului, chiar dacă el nu face parte din OPEC.

Egipt : expansiunea industriei petrolului

GUVERNUL egiptean acordă o mare atenție dezvoltării industriei petrolului, urmărindu-se ca din anul 1980 Egiptul să devină exportator de produse petroliere. Pe baza acordurilor încheiate sau în curs de negociere cu societăți petroliere străine, investițiile acestora în prospectarea zăcămintelor de țiței pe teritoriul țării vor însuma în următorii 8 ani cel puțin 530 milioane de dolari, putînd ajunge chiar la 800 milioane. Totodată, se proiectează construirea a două mari rafinării de petrol în țară, astfel încît în 1980 Egiptul să producă 50 milioane tone de produse petroliere, față de o capacitate de rafinare de 8 mil. tone existentă la începutul acestui an.

Pro sau contra secretului bancar?

SECRETUL bancar a fost introdus în Elveția în anii '30 în timpul ascensiunii nazismului în Germania și este menținut și în prezent. În cercurile economice și politice din Elveția are însă loc acum o discuție în legătură cu oportunitatea unei eventuale renunțări la secretul conturilor bancare ca un mijloc de scădere a cursului francului elvețian, care — parțial datorită afluxului de monedă străină în băncile din Elveția — a crescut în ultimii doi ani cu 50% față de dolarul S.U.A. Această apreciere a monedei naționale a produs o reducere a competitivității produselor elvețiene pe piețele externe, ceea ce a dus la reducerea valorii exporturilor elvețiene cu peste 36% față de nivelul din 1974.

După unele păreri, citate de revista americană *Newsweek* (30 iunie), renunțarea la secretul bancar ar îndemna o serie de depunători să-și îndrepte fondurile către alte destinații, ceea ce ar reduce presiunile asupra francului elvețian. Dar cercurile bancare, prin persoana președintelui Uniunii băncilor elvețiene, consideră că prosperitatea instituțiilor lor este mult mai importantă și contrabalansează dificultățile comerciale de care este în parte responsabilă.

Sarea la baza diversificării industriei chimice

PROSPECTĂRILE geologice făcute în zona unui fost lac triasic din Maroc au dus la descoperirea unor zăcăminte de sare de circa 3 mii milioane tone, amplasate pe o suprafață de 15 km^2 și avînd o grosime de 80 m. Guvernul marocan a investit în operațiunea de prospectare 2,5 milioane dolari, iar O.N.U. (prin P.N.U.D.) 1,1 milioane.

Exploatarea și prelucrarea acestor bogate resurse naturale va duce la crearea unei noi ramuri industriale în Maroc care începînd din 1977 ar putea produce anual 25 mii tone clorină, 28 mii tone sodă caustică, 25 mii tone P.V.C. și 500 mii tone carbonat de sodă. Valoarea totală a producției de mai sus se estimează a ajunge la peste 37 milioane dolari anual, față de 20 milioane cît s-ar fi obținut din vînzarea sării neprelucrate.

În felul acesta industria chimiei din Maroc își diversifică exportul, adăugînd noi produse la îngrășămintele de fosfați care în 1974 figurau în frunte cu circa 26 milioane dolari.

Proiectul „Agrotherm"

ÎN R.F.G. a început înfăptuirea așa-numitului proiect „Agrotherm", care prevede utilizarea apelor de răcire de la termocentrale în agricultură. Însă nu e vorba de metoda cunoscută a încălzirii aerului din sere, ci de încălzirea solului ogoarelor.

Într-o primă etapă, apele rezultate de la o termocentrală din apropiere de Köln vor încălzi solul pe o suprafață de circa 30 ha, cu ajutorul unei rețele de țevi de plastic, îngropate la o adîncime de 50—70 cm. Experiențele făcute pînă în prezent justifică speranța că pe asemenea terenuri se vor obține recolte sporite la culturile obișnuite și vor putea fi cultivate plante care — în condițiile climatice din R.F.G. — nu se dezvoltă bine decît în sere.

Spiritul de economie și umorul

ALĂTURI de atîtea festivaluri internaționale, există și unul al umorului și al satirei ; cea de-a doua ediție a sa s-a desfășurat între 15 și 31 mai a.c. în orașul bulgar Gabrovo, sub deviza „lumea a supraviețuit pentru că a rîs". Acest oraș, relatează agenția bulgară de presă B.T.A., este vestit departe peste hotare pentru umorul cetățenilor săi, a cărui țintă preferată este... spiritul de economie. Se spune, de pildă, — că gabrovenii își opresc ceasurile de seara pînă dimineața ca să nu uzeze mecanismele, că ei merg cu pași cît mai mari ca să-și tocească mai puțin încălțămintea, că văruiesc cît mai rar pereții locuințelor lor pentru a nu reduce volumul spațiului interior ș.a.m.d.

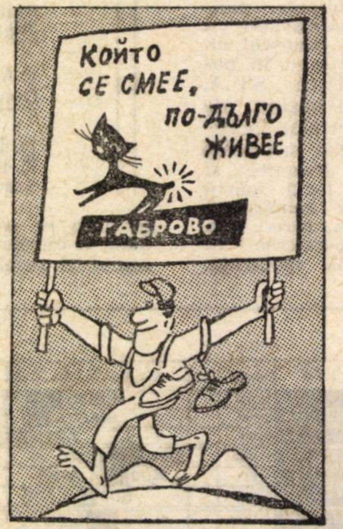

după „Ikonomiceski jivot"

Gabrovo posedă o casă a umorului și satirei, unică în felul ei, care dispune de un fond de peste 4500 de caricaturi și mici piese de plastică satirică, sute de fotografii și o bogată bibliotecă de literatură umoristică și satirică. De altfel, Gabrovo întreține relații de „schimb de experiență" în această tematică cu... orașul scoțian Aberdeen.

Obiectivele metalurgiei R. P. D. Coreene

DINTR-O RAMURĂ secundară a economiei naționale înainte de al doilea război mondial, cu o dotare tehnică rămasă în urmă, și distrusă pînă la temelii de război, metalurgia R.P.D. Coreene s-a transformat în ultimele decenii într-o industrie puternică, modernă. O serie de întreprinderi vechi au fost extinse și reechipate, alături de ele fiind create noi unități ale metalurgiei feroase și neferoase ; ele asigură o gamă completă de produse metalurgice și acoperă necesarul intern de consum la un larg sortiment de asemenea produse.

Industria siderurgică se bazează pe valorificarea resurselor proprii de minereu de fier și cărbune (antracit), iar metalurgia neferoasă furnizează semifabricate și produse finite de cupru, plumb sau zinc, precum și metale prețioase sau rare (aur, argint, platină, indiu, germaniu ș.a.), aliaje dure și ușoare etc. În prezent, oamenii muncii coreeni depun eforturi susținute pentru a realiza o producție anuală de 3,5—3,8 mil. tone de fontă și fier granulat, de 3,8—4 mil. tone de oțel și 2,8—3 mil. tone de laminate. Iar într-o perspectivă mai îndepărtată — arăta publicația „Les Nouvelles de Pyongyang" — metalurgia coreeană urmează să furnizeze o producție anuală de 12 mil. tone de oțel și un milion tone de metale neferoase.

Tabloul devansării

PERSONIFICAREA mitologică a comerțului ca mesager înaripat, capabil deci de o iuțeală de deplasare mai mare decît cea de rînd, dobîndește semnificații noi în lumina raportului contemporan dintre comerț și dezvoltare. În toți anii din urmă, cum se vede din grafic, atît în cei de reducere a ritmurilor creșterii economice în Occidentul industrializat cît mai ales în cei de creștere intensificată, comerțul a devansat dezvoltarea producției. Deosebit de interesant este însă că devansarea este mult mai netă în perioadele de accelerarea a creșterii — o dovadă în plus dacă mai era nevoie, în sensul, că dezvoltarea economică susținută este mediul propice pentru desfășurarea largă a schimbului de valori materiale între țări și între popoare.

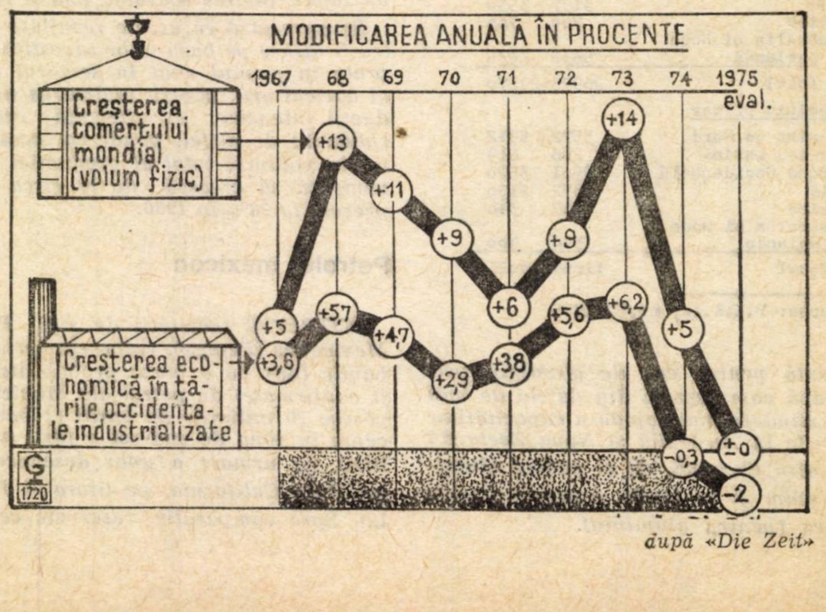

după «Die Zeit»

REZERVE INTERNAȚIONALE – LICHIDITATE INTERNAȚIONALĂ

TERMENUL de rezervă internațională, relativ recent introdus în vocabularul de specialitate, este utilizat pentru a denumi acea parte din disponibilitățile de mijloace de plată internaționale existente într-o țară care este ținută în rezervă de autoritățile monetare, în general băncile centrale (mai puțin deci disponibilitățile deținute de bănci care servesc la tranzacțiile curente). Această rezervă este utilizată pentru echilibrarea balanței de plăți, în cazul în care se produce un deficit imposibil de acoperit în alt fel decît prin consumarea parțială sau totală a rezervei.

În prezent, în structura rezervei internaționale intră : aurul, drepturile speciale de tragere (D.S.T.), rezervele țării respective la Fondul Monetar Internațional și rezervele valutare (îndeosebi dolari și lire sterline).

Aurul din rezerva internațională este calculat la prețul oficial de 42,2 dolari uncia troy sau corespondentul lui în D.S.T. (35 D.S.T. uncia). Numai Franța a procedat pînă în prezent la reevaluarea rezervei oficiale de aur, renunțînd la prețul oficial. Banca Franței înregistrează aurul din rezerva ei internațională la prețul mediu de pe piața Londrei, calculat la intervale de 6 luni începînd cu 7 ianuarie 1975.

Drepturile speciale de tragere care apar în componența rezervelor internaționale sînt alocate de F.M.I. țărilor membre cu ocazia emisiunilor de asemenea instrumente, precum și a operațiilor statutare ale Fondului care prevăd un transfer de D.S.T. în favoarea unei țări.

Rezervele unei țări la F.M.I. constituie active necondiționate care derivă din : subscrierea în aur a țării membre la F.M.I. (tranșa de 25% din totalul cotei prevăzută a fi vărsată în aur), precum și din utilizarea de către F.M.I. a monedei țării membre pentru finanțarea tragerilor asupra F.M.I. ale altor țări membre (în general, este cazul țărilor care au monedă convertibilă).

Rezervele valutare sînt definite de F.M.I. ca fiind sumele deținute de autoritățile monetare (bănci centrale, oficii valutare, fonduri de egalizare a schimbului și trezorerii, în măsura în care acestea îndeplinesc funcții similare) sub forma de creanțe asupra străinilor (depuneri la bănci, bonuri de tezaur, obligații guvernamentale pe termen scurt și lung), precum și alte creanțe nevalorificabile pe piață, provenite din tranzacții între băncile centrale și între guverne, independent dacă creanța este exprimată în moneda debitorului sau a creditorului.

Totalul acestor patru elemente reprezintă suma rezervelor internaționale ale unei țări.

Suma tuturor acestor rezerve internaționale deținute de țări reprezintă așa-numita **lichiditate internațională.** În mod eronat deci se consideră că lichiditatea internațională ar fi suma mijloacelor de plată disponibile în lume la o anumită dată pentru achitarea datoriilor între țări. În realitate, ca și rezervele internaționale din care este compusă, lichiditatea internațională servește numai la acoperirea eventualelor deficite ale balanțelor de plăți și nu la plățile curente derivînd din comerț, prestări de servicii, credite etc. În mod normal, aceste plăți curente se efectuează din încasările curente în valută ale țării, astfel încît nu au nici o contingență cu rezervele internaționale. Aceste rezerve, deci implicit lichiditatea internațională, au — subliniem din nou — o singură rațiune de existență : de a constitui o masă de manevră în cazul în care sursele normale de echilibrare a balanțelor de plăți s-ar dovedi insuficiente pentru realizarea acestui echilibru.

dr. Costin KIRIȚESCU

Petrol

Alexandru Mișu, Moreni — Mărimea stocurilor de petrol este apreciată ca fiind actualmente echivalentă cu consumul pe 80 de zile în Europa occidentală și pe circa 60 zile în S.U.A. și Japonia. Se apreciază că mărirea stocurilor de la 60 zile la 90 zile (cît recomandă Agenția internațională pentru energie) ar presupune în cazul S.U.A. importul suplimentar a 500 000 barili pe zi timp de doi ani și jumătate.

Pentru condițiile cînd economia mondială capitalistă se va afla din nou într-o fază de avînt, consumul său este apreciat de revista engleză **The Economist** (21 iunie) la circa 46 milioane de barili pe zi (adică circa 2 300 milioane tone pe an), respectiv cu 10% peste nivelul său actual.

Trinidad – Tobago

Cecilia Lefter, București — Statul Trinidad-Tobago, format din două insule cu aceste nume, se află situat în Arhipelagul Antilelor Mici, în dreptul coastelor Venezuelei. Colonie britanică de la începutul secolului trecut, Trinidad-Tobago și-a proclamat independența în cadrul Commonwealth-ului în 1962, devenind membru al O.N.U. în același an și membru al O.S.A. în 1967. Trinidad-Tobago este o monarhie constituțională, șeful statului fiind regina Marii Britanii, reprezentată de un guvernator general. Primul ministru al țării, Eric Eustace Williams, care este și ministru de externe, ocupă aceste funcții din momentul proclamării independenței.

Suprafața celor două insule este de 5 128 km², iar populația de 1 060 000 de locuitori. Capitala este Port of Spain,iar limba oficială a țării este engleza.

Principalele sale resurse minerale sînt petrolul (7,2 milioane t extrase în 1972, capacitatea rafinăriilor de petrol fiind însă de 22,5 milioane t), gazele naturale (1,6 miliarde m³), asfaltul (aici existînd cele mai mari depozite de asfalt natural din lume). Produsele petroliere formează peste 75% din export. Resursele agricole ale țării constau din culturi de orez, cafea, cacao, nuci de cocos, citrice, banane.

Produsul național brut pe locuitor al statului Trinidad-Tobago era în 1971 de 860 dolari.

România și Trinidad-Tobago au stabilit relații diplomatice în anul 1972.

Insulele Capului Verde

Areta Șerbănescu, Rădăuți — Insulele Capului Verde, care și-au cucerit independența la 5 iulie a.c. sînt alcătuite dintr-un arhipelag de 15 insule, în cea mai mare parte muntoase, de origine vulcanică, avînd o suprafață de 4 033 km² Populația noului stat — situat în Oceanul Atlantic, la 500 km vest de Senegal — este de 300 000 de locuitori. Economia țării se bazează în principal pe culturi de porumb, trestie de zahăr, manioc, banane, cafea, pe creșterea vitelor și pescuit ca și pe exploatări de sare. Sînt în fază incipientă de dezvoltare industria energiei electrice (6 milioane kWh anual) și industria cimentului.

Strategie turistică

Mihaela Bănică, București — În problema balanței și strategiei turistice a unor țări cu activități tradițional dezvoltate în această sferă, vă putem pune la dispoziție date privitoare la Franța. Balanța turistică franceză va fi probabil deficitară în acest an, pentru prima oară după 1968, cheltuielile turiștilor străini în Franța anunțîndu-se mai reduse decît cele ale turiștilor francezi peste hotare. Printre principalele explicații ale acestei situații nedorite, revista **L'Express** (23—29 iunie 1975) situează faptul că deși aduce un aport anual în devize de 15 miliarde de franci, fiind a doua ramură franceză din acest punct de vedere, după cea automobilistică, turismul nu beneficiază direct decît de 0,0218% din bugetul național. Una din consecințe este efortul promoțional redus sau chiar inexistent pe anumite piețe promițătoare ca Orientul Mijlociu sau America de Sud, deși s-a constatat că agențiile turistice peste hotare aduc statului francez sub formă de impozite de zece ori costul întreținerii lor, iar deschiderea în 1972 la Amsterdam a unei agenții a mărit cu 60% în doi ani numărul turiștilor olandezi în Franța. Alături de intensificarea efortului publicitar abandonîndu-se concepția eronată că frumusețiile țării se vînd singure și nu au nevoie de publicitate, se propune o preocupare specială pentru atragerea oamenilor de afaceri, care cheltuiesc zilnic în medie de trei ori mai mult (260 franci) decît un turist obișnuit aflat în vacanță (85 franci). Una din căile preconizate pentru atragerea oamenilor de afaceri de a veni în Franța și de a-și prelungi sejurul acolo este organizarea a cît mai numeroase congrese, colocvii și reuniuni internaționale. În ce privește turiștii obișnuiți — ale căror cheltuieli zilnice în Franța variază între 87—89 franci (olandezi și belgieni), 111—113 franci (vest-germani și elvețieni) și 262 franci (americani) — publicitatea se va strădui să-i convingă că zonele turistice de interes ale Franței nu sînt numai Parisul, Coasta de Azur, Alpii sau castelele Loarei, ci și o serie de regiuni rurale pline de pitoresc, dar practic necunoscute străinilor.

Revista citată relevă că chiar în prezent încasările în devize ale Franței de pe urma cazării turiștilor străini întrec valoarea exporturilor franceze către Maroc și Japonia luate împreună, iar încasările în devize de pe urma meselor la restaurante (reputația Franței în materie gastronomică neavînd totuși nevoie de publicitate) echivalează cu valoarea importului francez de petrol din Algeria sau din Kuweit.

Ziare și cititori

Monica Ionescu, București— Un recent raport al UNESCO, al cărui conținut este relatat în ziarul englez **The Times** (25 iunie), ne dă posibilitatea să vă furnizăm răspunsul solicitat. Înainte de orice clasamente, studiul — care se ocupă de circa 200 de țări și teritorii — evidențiază că „mai mulți oameni decît oricînd înainte sînt informați și se destind prin mijloacele de comunicare de masă", între care presa scrisă, în ciuda concurenței televiziunii și a scumpirii hîrtiei, joacă un rol de prim ordin. În ce privește clasamentul țărilor lumii după intensitatea lecturii presei, vîrful acestuia a suferit în ultimii ani unele modificări. Pe primul loc în lume din acest punct de vedere se situează în prezent Japonia, țară în care tirajul cotidian al ziarelor depășește 55 milioane de exemplare, revenind mai mult de un ziar la doi locuitori. Pe locul doi se situează Suedia, țară în care revin 515 exemplare de ziare la 1 000 locuitori ; Suedia are 108 cotidiene. Pe locuri de frunte în lume se situează și R. P. Chineză (cu 1908 titluri de ziare) și S.U.A. (cu 1761 de titluri).

Anglia, care cu un tiraj de 506 exemplare la mia de locuitori deținea primul loc în lume cu un deceniu în urmă, are astăzi numai 437 exemplare la mie.

Raportul UNESCO explică reducerea tirajului și dispariția unor publicații nu atît prin dificultățile economice incontestabile ale unei părți a presei, cît prin atingerea unui punct de saturație a difuzării în circa 30 de țări ale lumii, între care și în Anglia.

Dimensiuni ale decalajului tehnologic

Alexandru Mitrică, Iași — Decalajele existente între diferite țări pe plan tehnic și tehnologic rezultă și din compararea numărului invențiilor raportat la populație. Publicația iugoslavă **Revue de politique internationale** arăta recent că, față de o medie mondială de 300—1 000 invenții la un milion de locuitori, înregistrate în fiecare an, în țările în curs de dezvoltare această cifră nu depășește 30. Sînt țări în care, în unii ani, nu se înregistrează nici un brevet nou.

Ca urmare, ponderea contribuției țărilor în curs de dezvoltare la cele 400 000 de invenții declarate anual în lume se ridică doar la 6%, în timp ce principalele patru țări industriale din lume furnizează 73%. Ceea ce obligă țările în curs de dezvoltare să cheltuiască sume crescînde pentru importul de tehnologie ; se apreciază că în deceniul al nouălea aceste importuri vor reprezenta echivalentul a 15 % din valoarea exportului lor, respectiv circa 9 miliarde dolari pe an.

Acordarea gradaţiei

SAVU MATEI, Iaşi — Fiind încadrat la o unitate de construcţii montaj, la care majorarea cu caracter general a retribuţiei a fost acordată la 1 august 1974, ne cereţi relaţii cu privire la acordarea gradaţiei, în prezent fiind încadrat la clasa 23 de retribuţie.

Vechimea în gradaţie vi se socoteşte de la data cînd aţi fost încadrat la clasa 23 de retribuire, respectiv de la 15 iulie 1971. Avînd peste trei ani vechime, îndepliniţi deci condiţia cerută pentru trecerea la o gradaţie superioară, dacă şi celelalte condiţii sînt îndeplinite. Aşa după cum vă este cunoscut, conducerea unităţii poate să vă acorde această gradaţie fără să aibe însă obligaţia de a o face, hotărîrea care urmează să se adopte fiind condiţionată de existenţa unui disponibil la fondul de retribuire planificat ca şi de rezultatele dv. în muncă.

Drepturile de transfer

VASILE HODOŞAN, Reşiţa — Dacă aţi fost transferat, în interesul serviciului, într-o localitate unde locuiţi ca flotant, avînd domiciliul permanent în altă localitate, puteţi beneficia de drepturile de transfer prevăzute de art. 75 din Legea retribuirii.

Pentru membrii de familie care s-au mutat odată cu dv., precum şi pentru acoperirea cheltuielilor ocazionate de mutarea gospodăriei, drepturile respective vi se acordă numai după ce se va modifica viza pe buletinul de populaţie, din flotant în domiciliu permanent. Această soluţie ţine seamă şi de prevederile exprese ale legii privind evidenţa populaţiei care fac o distincţie precisă între „domiciliu“ şi „reşedinţă“.

Maistru

CONSTANTIN DASCĂLU, Cluj — În aplicarea retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii, trecerea din funcţia de tehnician la funcţia de maistru se consideră promovare în funcţie de conducere. Această promovare determină majorarea retribuţiei cu două clase de retribuire, în loc de o singură clasă — aşa cum se prevede la promovarea în celelalte funcţii de conducere sau de execuţie.

Normarea posturilor de maiştri se face pe baza unor criterii specifice, altele decît cele avute în vedere la normarea funcţiilor de şef birou, şef atelier, şef secţie, şef serviciu, etc.

NOU!
Cîştiguri suplimentare la
LOZ ÎN PLIC !

revista economica
editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr-ului 28 din 11 iulie 1975

— În încleştarea cu apele s-a reafirmat cu vigoare forţa morală a naţiunii române (**Stere Gioga**) 1
— Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune. Politica P.C.R. de folosire creatoare a relaţiilor marfă-bani în etapa actuală (dr. **Francisc Kiss**) 2

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Cincinalul — înainte de termen ! Sursă de sporire a eficienţei economice : Gospodărirea raţională a energiei şi combustibililor (**B. Vasile, Ţ. Ludovic**) 4
— Ancheta R.E. : Prevenirea stocurilor supranormative — sarcină de actualitate (**Maria Ioniţă, Constantin Dima**) 6
— Consideraţii asupra sistemului de indicatori ai eficienţei activităţii economice (II) (conf. univ. dr. **Constantin Bărbăcioru**) 8
— Asocierea intercooperatistă Formă superioară de organizare a producţiei agricole (**Gheorghe Pascu**) 11
— Din experienţa unui consiliu intercooperatist. Care sînt căile sporirii rentabilităţii ? (**M. Ion**) 12
— Funcţionalitate — estetică — perspectivă. Cele 3 dimensiuni de acţiune ale urbanismului comercial în modelarea fizionomiei consumatorului, comerţului şi oraşului 14

CONDUCERE ORGANIZARE

— Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice — Cum îl pregătim ? În dezbatere : Organizarea şi conducerea unui proces complex — Asigurarea cu personal a unităţilor industriale (III) 16

TEORII IDEI

— Impozitul pe circulaţia mărfurilor în sistemul financiar al României (dr. **Cornel Iuga**) 18
— Recenzii : N. Bălcescu, Opere I Scrieri istorice, politice şi economice 1844—1847 (**Radu Demetrescu**) 20
— Şcoli ● curente ● economişti : Jacques Rueff — Tristeţea unor adevăruri simple (dr. **Ioan Cristescu**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Schimburile comerciale intraeuropene — o permanenţă cu largi posibilităţi de dezvoltare (**Dinu Dragomirescu**) 24
— Documentar „R. E.“ : Creşterea economică şi tendinţele consumului de energie (II) (**N. Popov**) 27

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 Bucureşti

O noutate pentru sezonul cald,

UN ANTIDOT ÎMPOTRIVA CANICULEI : CONFECȚIILE DIN ȚESĂTURI DE IN CU POLIESTER

- Rochii și bluze
- Fuste și compleuri pentru femei
- Sacouri, bluzoane și pantaloni bărbătești
- Bluze și pantaloni pentru copii

● moderne ● răcoroase ● se întrețin ușor ● neșifonabile ● gamă largă de mărimi ● uni și imprimate cu diverse desene și în variate poziții coloristice ● pentru toate vîrstele, pentru toate gusturile.

Confecțiile din țesături de in cu poliester sînt executate după cele mai reușite creații ale caselor de modă.

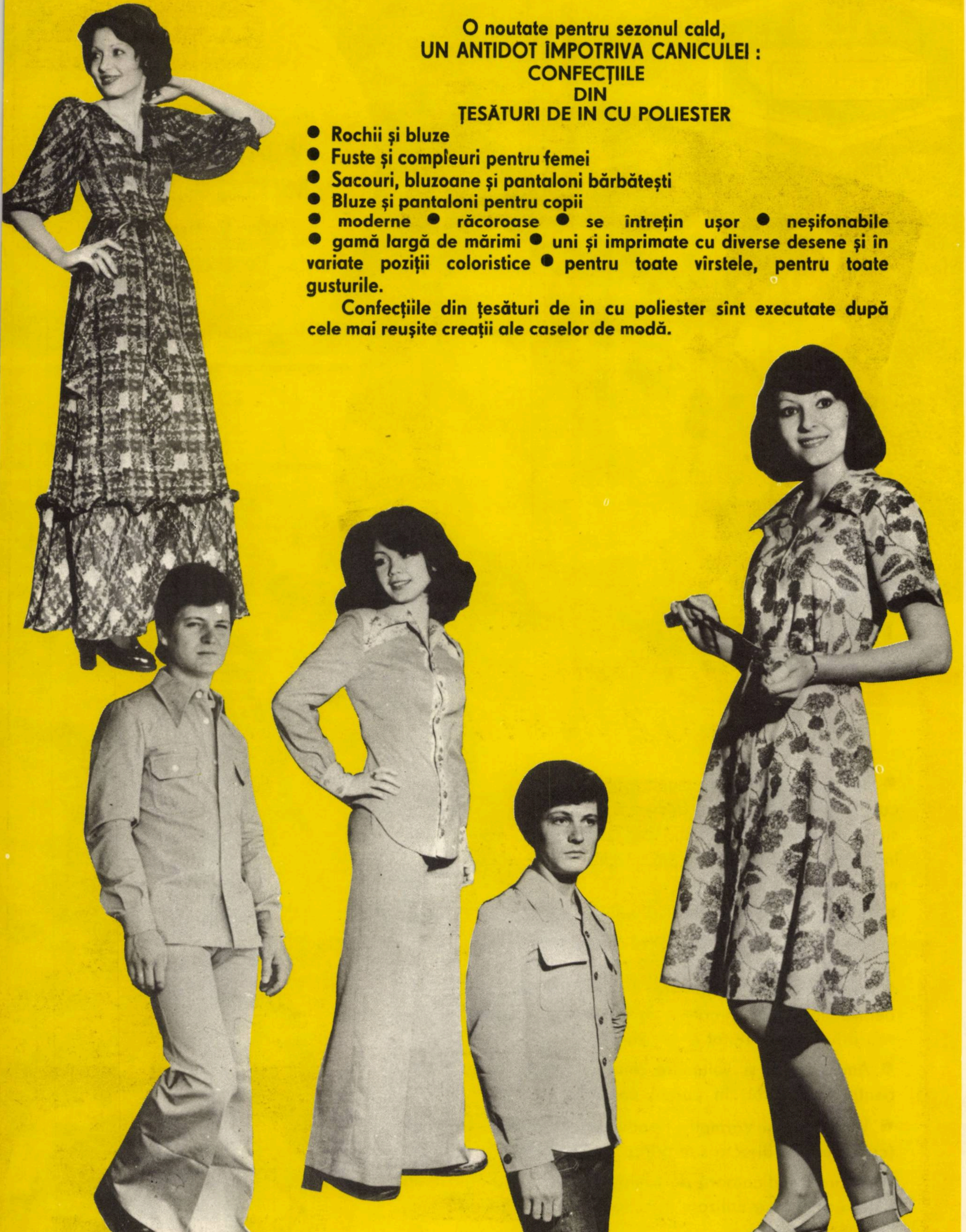

AEM

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE ELECTRICE DE MĂSURAT – TIMIȘOARA,

str. Venus nr. 2,
Telefon 3 51 00

PRODUCE

- Contoare electrice monofazate pentru curent alternativ, pentru frecvență 50 Hz. cu simplu și dublu tarif, funcționînd cu o supraîncărcare pînă la 400% din sarcina nominală.
- Contoare electrice trifazate pentru măsurarea energiei electrice active și reactive, simplu tarif și dublu tarif.
- Ampermetre și voltmetre electromagnetice de tablou pentru măsurători în curent alternativ (cu conectare directă sau prin transformator de măsură).
- Ampermetre și voltmetre, magnetoelectrice de tablou pentru măsurători în curent continuu.
- Wattmetre și Varmetre ferodinamice trifazate de tablou (cu conectare directă sau prin transformator).
- Aparate indicatoare de tablou pentru măsurarea mărimilor neelectrice utilizate în schemele de automatizări.

1975 Aug 14

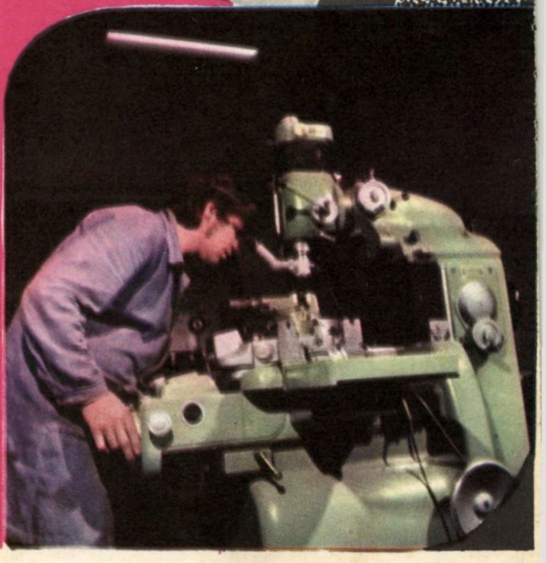

Lei 5

646

revista economică

29 18 • VII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R 110

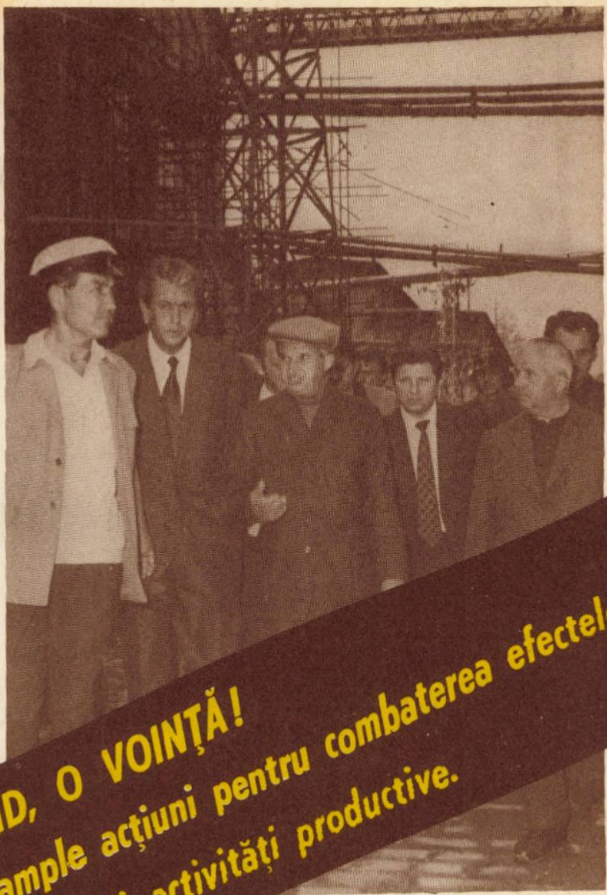

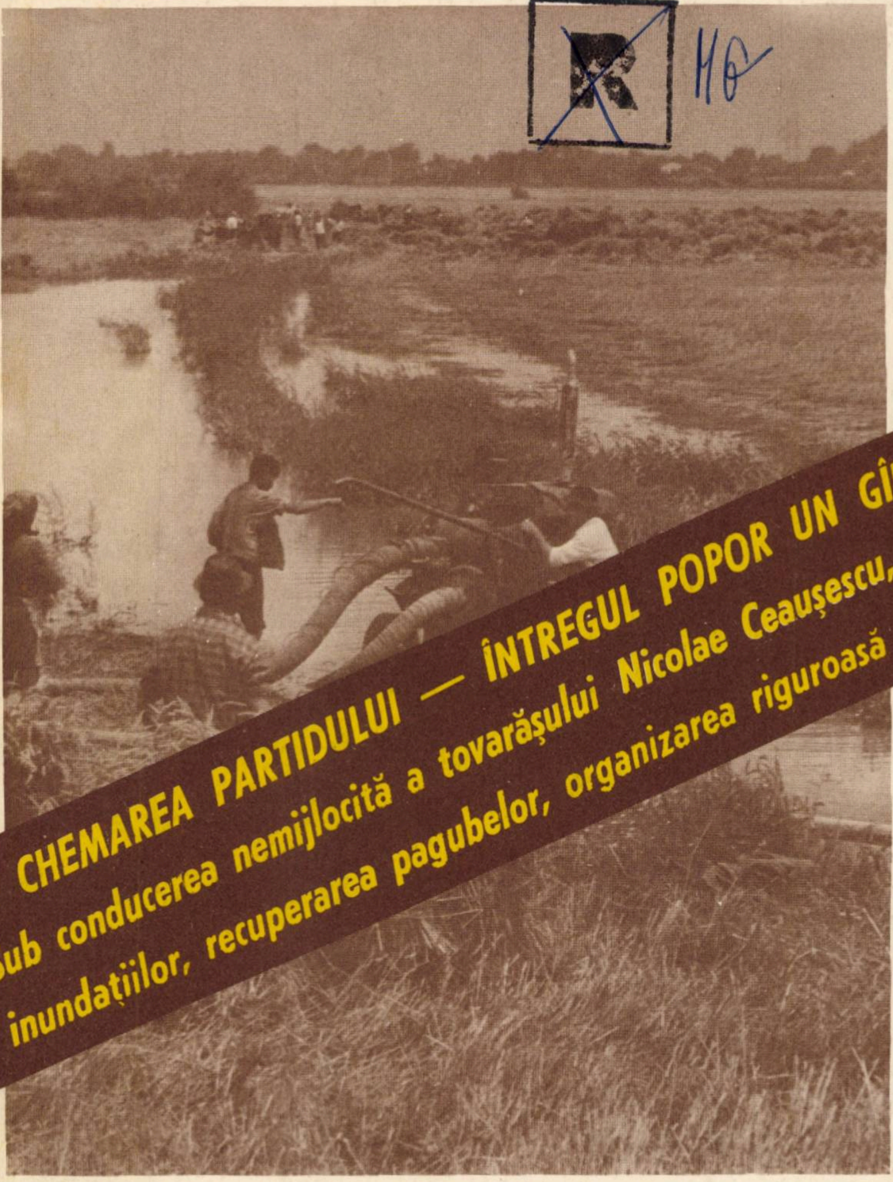

LA CHEMAREA PARTIDULUI — ÎNTREGUL POPOR UN GÎND, O VOINȚĂ!

Sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ample acțiuni pentru combaterea efectelor inundațiilor, recuperarea pagubelor, organizarea riguroasă a întregii activități productive.

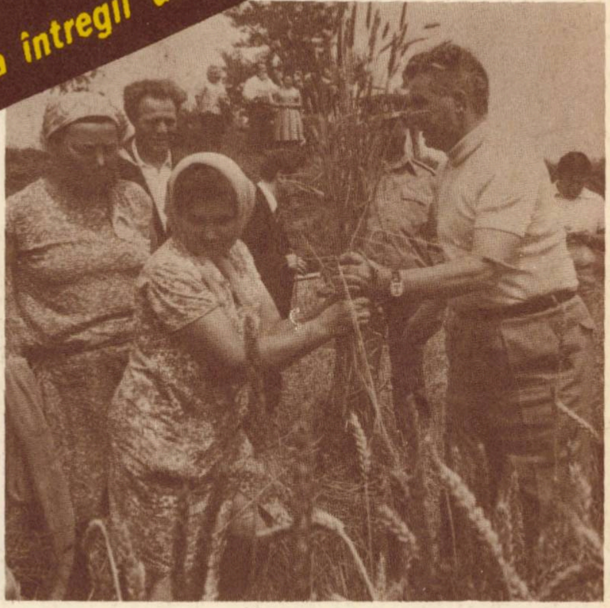

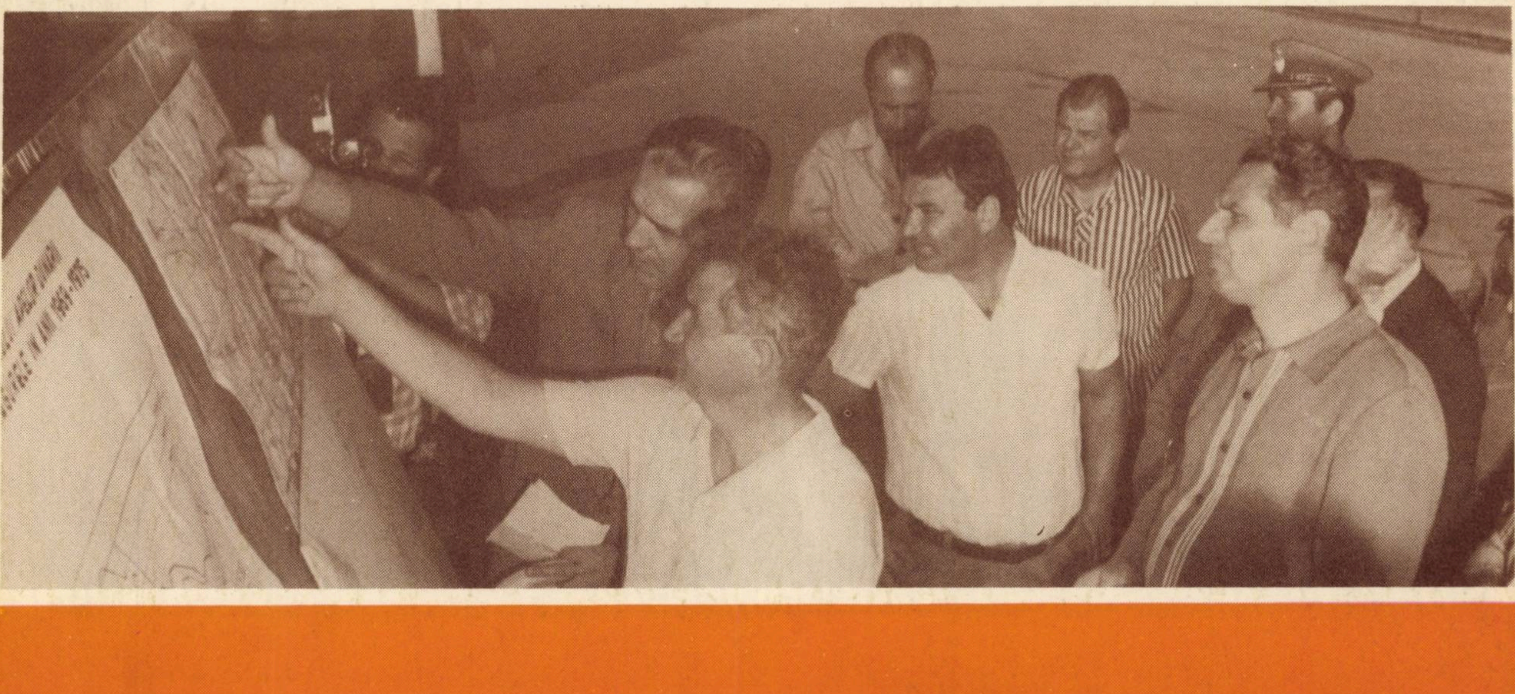

Cu dîrzenie şi eroism
vom îndeplini sarcinile prioritare
stabilite de Comitetul Politic
Executiv, de secretarul general
al partidului, pentru a reda
grabnic vieţii toate locurile
lovite de stihii

Congresul al IX-lea al P.C.R. — prefigurare a celui mai fecund deceniu din istoria României

AFIRMAREA VOCAȚIEI SOCIALISMULUI

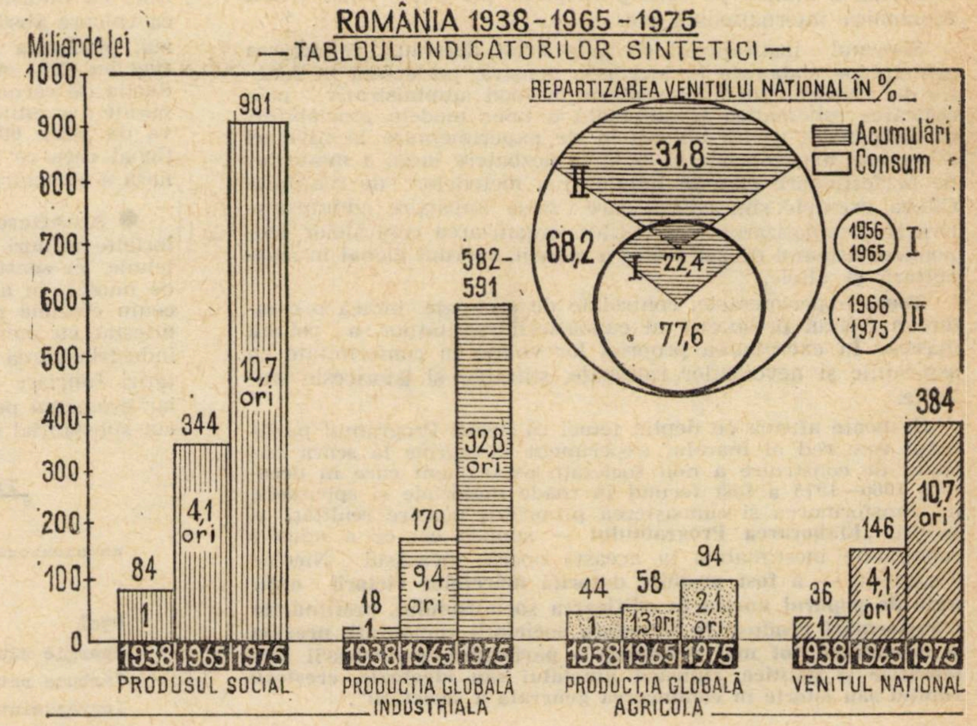

SOCIALISMUL, prin principiile pe care se întemeiază, prin legile și instituțiile instaurate după 23 August 1944, a dat poporului nostru un cadru potrivit afirmării tuturor calităților maselor largi populare, care-și pot exercita, nestingherit de bariere de clasă și de dominație străină, rolul lor de făuritoare a propriei lor istorii. În acest sens, poporul nostru a dovedit că vocația sa spre o orînduire dreaptă, libertate și umanism s-a transformat într-o adevărată vocație a socialismului — a făuririi a însăși orînduirii pe care a intuit-o de mult și pentru care a luptat apoi deplin conștient ca să-i pună bazele, s-o dezvolte, s-o facă înfloritoare.

Un moment de vîrf al opțiunilor la nivelul națiunii, în afirmarea acestei vocații constructive a poporului nostru, l-a constituit Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român din iulie 1965, care ținînd seama de modificările intervenite în natura și fizionomia națiunii noastre socialiste, în relațiile de producție și în dezvoltarea forțelor de producție, avea să deschidă o nouă eră în viața poporului român, să dea noi impulsuri transformărilor sociale, economice, culturale ce se impuneau, constituind, așa cum viața avea s-o dovedească, prefața istorică a hotărîrilor Congresului al X-lea al P.C.R. și a celor de înaltă culme și largă perspectivă ale Congresului al XI-lea al P.C.R., în mod special a Programului partidului. O grandioasă epopee începea să se contureze și urma să se desăvîrșească într-un tablou al dezvoltării economico-sociale a României, exprimat în esență în datele ce urmează în care sînt încorporate faptele unui popor întreg în toată complexitatea, dinamismul și măreția lor și care vorbesc de oamenii țării și de înălțările lor, dar și de țara înălțată de oamenii ei.

Impulsionarea forțelor uriașe ce sălășluiesc în socialism

VOCAȚIA poporului nostru pentru socialism, pentru o orînduire în care calitățile sale creatoare să se afirme nestingherit, a făcut ca un proiect teoretic elaborat în liniile sale esențiale de gînditorii marxiști-leniniști să devină o realitate socială ireversibilă, ale cărei contururi concrete avea misiunea să i le traseze, într-un proces obiectiv de perfecționare și ale cărei valori materiale și umane nu depindeau decît de el spre a le multiplica, diversifica și ridica pe trepte din ce în ce mai înalte.

Pentru aceasta socialismul, prin el însuși, la rîndul său, a dat impuls căutărilor și rezolvărilor impuse de noul stadiu de dezvoltare, de relațiile noi stabilite între oameni, deoarece, așa cum spunea Lenin **„în socialism sălășluiesc forțe uriașe“** fiind **„un nou stadiu de dezvoltare, care oferă perspective strălucite“**.

Congresul al IX-lea al partidului — sub impulsul spre creativitate imprimat de tovarășul Nicolae Ceaușescu — inaugurînd o etapă nouă a dezvoltării socialismului în țara noastră a fost un exemplu strălucit de aplicare creatoare a teoriei marxist-leniniste în condițiile specifice ale țării noastre, a impulsionat întreaga gîndire social-politică în sensul afirmării ei dialectice, lucide și responsabile, prospective și constructive, pe baza cunoașterii realităților în așa fel încît să contribuie la transformarea lor. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu avertiza cu putere de convingere că **„manifestările de schematism, șablonul, transformarea în canoane a ideilor vii ale învățăturii noastre, ca și exprimarea acestor idei într-o formă neatractivă, inaccesibilă frînează gîndirea creatoare, sărăcesc forța propagandei, slăbesc forța ei de convingere și influențare“.**

Secretarul general al partidului a dat el însuși exemplul cel mai strălucit de înțelegere, dezvoltare și aplicare creatoare a principiilor marxism-leninismului în condițiile țării noastre, atît la Congresul al IX-lea al P.C.R., cît și în întreaga sa activitate pe tărîm ideologic, teoretic și practic. Ideile pe care le-a extras din realitatea vie, puterea sa de sinteză și de prospectare a fenomenelor prezente și de prognoză economică și socială au prin caracterul lor original, constructiv și mobilizator influență covîrșitoare în întreaga evoluție a poporului nostru, în realizarea idealurilor și afirmarea valorilor socialismului.

Una din ideile fundamentale exprimate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea al P.C.R. și care avea să devină premisa fundamentării obiectivelor planurilor cincinale, a direcțiilor și căilor de dezvoltare a țării noastre și a relațiilor cu celelalte națiuni ale lumii, dă un răspuns uneia din cele mai serioase probleme cu care este confruntată contemporaneitatea : **„Dezvoltarea și înflorirea fiecărei națiuni socialiste, a fiecărui stat socialist egal în drepturi, suveran și independent, constituie o cerință esențială de care depind întărirea unității și coeziunii țărilor socialiste, creșterea înrîuririi lor asupra mersului înainte al omenirii spre socialism și comunism".**

Ținîndu-se seama de noua etapă în care intra țara noastră pe drumul realizărilor ei, de necesitatea asigurării dezvoltării continue a națiunii noastre, de creșterea rolului statului socialist ca organizator al întregii activități de construire a orînduirii socialiste, s-a elaborat un proiect de Constituție care consfințea saltul făcut ca națiune pe scara civilizației umane, și s-a conferit țării statutul și numele de „Republica Socialistă România“. Proiectul de Constituție, devenit prin voința națiunii, noua lege fundamentală a statului nostru, avea în vedere caracterul unitar al statului și sublinia că **„poporul — deținătorul suveran al întregii puteri — este stăpîn pe soarta sa, pe bogățiile țării și își făurește în mod conștient propria istorie“.**

Întreg deceniul 1966—1975, asupra căruia și-a pus amprenta personalității sale multilaterale, de revoluționar comunist și de comunist de omenie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost o perioadă de efervescență a gîndirii, de cercetare a posibilităților de perfecționare a vieții, de creștere a eficienței economice și sociale a întregii activități, așezate pe baze științifice, la toate nivelele și în toate domeniile. Astfel, s-au putut găsi rezolvări noi, adecvate condițiilor prezentului, dar vizînd realizarea pas cu pas a obiectivelor atotcuprinzătoare ale societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România, în domenii cum sînt : exercitarea muncii colective la toate nivelele de conducere, lărgirea democrației economice prin participarea maselor largi ale celor ce muncesc la luarea deciziei macro și microeconomice, în dubla lor calitate de proprietari și producători colectivi, îmbinarea organică a cercetării, învățămîntului și producției, reproducția socialistă lărgită și dezvoltarea bazei materiale tehnice a economiei socialiste, echilibrarea dezvoltării în profil teritorial, integrarea planificării în prognoza de lungă durată, subordonarea obiectivelor economice celor sociale, folosirea largă a tehnicii de calcul în procesele de elaborare a deciziei și în conducerea proceselor de producție, întărirea și lărgirea controlului muncitoresc de stat și a celui obștesc, încadrarea în diviziunea mondială a muncii pe baza principiilor privind o nouă ordine economică internațională etc.

Sistemul instituțional creat în acest deceniu, reflectarea principiilor elaborate în legislația noastră, perfectată în funcție de acestea, nu s-au realizat în mod administrativ, prin aplicarea schematică și automată a unor modele prestabilite, ci dimpotrivă, printr-un sistem de experimentare la niveluri micro sau macrosociale și printr-o dezbatere largă a măsurilor de perfecționare care se impun și a metodelor de realizare. Cîteva exemple sînt edificatoare : noua împărțire administrativă și sistematizarea localităților, organizarea centralelor economice, sistemul de retribuire a muncii, acordul global în agricultură și altele.

Toate experimentele, controlate de societate, indică o creștere a rolului prospectiv al cunoașterii realităților, a rolului maselor în exercitarea propriei lor voințe în conformitate cu aspirațiile și nevoile lor raționale, științific și istoricește stabilite.

Se poate afirma cu deplin temei că însuși Programul partidului este rod al marelui experiment întreprins la scara națiunii de construire a noii societăți, experiment care în deceniul 1966—1975 a fost fecund în roade materiale și spirituale, în transformarea și cunoașterea propriilor noastre realități și puteri. **„Elaborarea Programului** — spunea cel ce a adus o contribuție inestimabilă la această operă, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a fost posibilă datorită măreţelor victorii obținute de poporul nostru în edificarea socialismului, profundelor transformări produse în structura societății românești, precum și dezvoltării tot mai puternice a partidului, maturizării sale teoretice și politice, ridicării nivelului său ideologic, creșterii rolului său istoric în conducerea generală a societății“.**

Accelerarea dezvoltării — condensare de timp, la scara istoriei naționale

ÎN EPOCA în care trăim, în condițiile în care lumea cunoaște subdezvoltarea, foametea, sărăcia cruntă a unei populații de miliarde de oameni — are loc vasta revoluție științifică și tehnică la ale cărei cuceriri însă nu au acces tocmai cei ce au nevoia cea mai stringentă. Este un paradox dramatic al secolului nostru, iar eforturile care se fac pe plan internațional de ameliorare a condițiilor de viață din țările slab dezvoltate în cadrul programelor „deceniilor dezvoltării“ se dovedesc ca o picătură în marele ocean al suferinței umane. Cum se explică atunci că deceniul 1966—1975 al dezvoltării României a dat roadele impresionante care au făcut ca țara noastră să-și schimbe fizionomia, ca poporul român să-și vadă concretizarea eforturilor sale în rezultate pentru care ar fi avut nevoie, în condițiile antebelice, de cel puțin 50 de ani în plus pentru a le obține.

Răspunsul îl găsim în politica științifică a partidului de construcție a socialismului și în mod special în hotărîrile Congresului al IX-lea al P.C.R. și cele care au urmat, care pornind de la necesitățile obiective și subiective ale țării noastre a stabilit un program științific, a luat măsurile adecvate de continuare a construcției socialiste în țara noastră, de accelerare a dezvoltării tuturor ramurilor economiei naționale, pe baza **intensificării procesului de industrializare și a ridicării calitative atît a conținutului întregii activități economice cît și a producției și produselor înseși.**

În acest fel timpul în țara noastră a curs de 3—4 ori mai repede decît pe plan mondial, producția industrială sporind în deceniul 1966—1975 în medie cu 12,7%. În anul 1965 realizam o producție globală industrială aproximativ egală cu cea a deceniului 1951—1960, iar producția anului 1965 o realizăm acum în circa 110 zile, ceea ce înseamnă că odată cu creșterea valorii timpului a crescut și valoarea oamenilor.

Corolarul și premisele acestor ritmuri înalte le-au constituit vastul program de investiții planificate și realizate în acest deceniu, continua creștere a producției și productivității muncii, exprimate la rîndul lor în :

● opțiunea politică și economică fundamentală de alocare în deceniul 1966—1975 — a circa 32% (în medie anual) din venitul național pentru dezvoltare, față de numai 22,4% în deceniul precedent, ceea ce a dus la o creștere absolută a părții alocate pentru fondul de dezvoltare în 1966—1975 de 3,3 ori și a celei pentru fondul de consum de 2 ori față de deceniul 1956—1965

● creșterea constantă și rapidă a avuției naționale, din care fonduri fixe, la sfîrșitul anului 1975, în proprietate socialistă, la peste 1 000 miliarde lei dovedește că poporul nostru este conștient de faptul că **viitorul țării depinde nu de ceea ce consumă la un moment dat, ci, în primul rînd, de mijloacele materiale destinate creșterii continue a bogăției naționale ;** Paralel cu industria, agricultura și-a sporit și ea participarea ca valoare absolută la venitul național, deși ca pondere a scăzut, producția medie anuală de cereale fiind în deceniul actual cu 42% mai mare decît în perioada 1951—1965, iar producția de carne fiind cu 63% mai mare între perioadele comparate ; se anticipează în mod realist că pînă în 1980 industria va da peste 68%, iar agricultura peste 11% din venitul național ceea ce va însemna o schimbare radicală — revoluționară a structurii producției ca și a forțelor productive.

● exercitarea de către industrie a rolului antrenant al celorlalte ramuri ale economiei naționale pe calea progresului tehnic, în sensul modificării conținutului însăși al proceselor de muncă, în agricultură, transporturi și servicii. În acest deceniu efectele propagate ale industriei în economie s-au manifestat cu putere. Astfel, agricultura a făcut pași mari spre industrializarea sa, prin lărgirea mecanizării muncii, îmbunătățiri funciare și crearea de mari combinate agrozootehnice, iar producția pe cap de locuitor la principalele bunuri a crescut substanțial și în corelație strînsă.

Producţie pe locuitor în deceniul 1965-1975

		1965	1975
Oţel	kg	180	458
Energie electrică	kWh	905	2661
Cărbune net	kg.	541	1404
Ingrăşăminte chimice	kg.	15	92
Fibre şi fire chimice	kg	1	8
Ciment	kg.	284	638
Tesături	mp	23	48
Incălţăminte	per.	2,2	4,8
Carne	kg.	16	39
Uleiuri comestibile	kg.	9	14
Zahăr	kg.	21	26

● corelarea în cadrul industriei a subramurilor producătoare de mijloace de producție cu cele producătoare de bunuri de consum, ca o exigență imperioasă a dezvoltării întregii economii în mod echilibrat, în așa fel încît valorificînd materiile prime din sectorul extractiv, produsele industriei grele și agricole, să se dezvolte industria ușoară și cea alimentară, a medicamentelor și a altora legate de nivelul de trai al populației mai mult decît în deceniul trecut.

Congresul al IX-lea al partidului a abordat multilateral problema accelerării dezvoltării societății românești : **„La baza progresului general al societății, partidul pune dezvoltarea continuă a economiei.** De aceea, deși se referă în principal la activitatea economică, Directivele Congresului constituie, prin conținutul lor, **programul înfloririi multilaterale a României socialiste“.** Directivele Congresului al IX-lea au pus astfel bazele unui program amplu de dezvoltare a economiei, pentru întărirea ei ca un sistem național unitar ,prin dezvoltarea proporțională a ramurilor și în același timp a tuturor zonelor, județelor și localităților țării. Tocmai de aceea atît măsurile luate la Congresul al IX-lea, cît și cele ulterioare în întregul deceniu 1966—1975, au vizat apropierea nivelurilor de dezvoltare în profil teritorial, pe baza industrializării, pentru a se realiza omogenizarea economică a țării, o apropiere a nivelului productivității muncii și a veniturilor populației.

Consecvența acestei politici de dezvoltare echilibrată a complexului economic național, se reflectă și în îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării noastre în județele din forma lor de astăzi, în care se cristalizează bazinele naturale, căile de comunicație între așezări, cu centrele economice-administrative de polarizare, tradițiile formate de-a lungul istoriei, într-o îmbinare armonioasă a întregii țări și națiuni.

Pe asemenea temeiuri în acest deceniu țara noastră, militînd activ pentru o nouă ordine economică internațională — și-a dezvoltat relațiile economice externe, comerciale și de cooperare cu 130 de state, realizîndu-se pe ansamblu sarcina formulată la Congresul al IX-lea de a se îmbunătăți structura exportului, mărindu-se ponderea produselor chimice, a mașinilor și utilajelor, a unor mărfuri din industria lemnului, ușoară și alimentară, asigurîndu-se volumul de mărfuri prevăzut pentru export și la nivelul cerut pe piața externă.

Exigențe ample s-au exprimat și cu privire la sortimentele de import necesare economiei naționale în plin progres, necesitînd instalații complexe, tehnologii, materii prime, dar și la micșorarea constantă a volumului și deci renunțarea la mărfurile care le putem produce în țară, dezvoltînd și folosind mai operativ și mai eficient cuceririle tehnice ale atît de fecundei inteligențe românești. Această politică realistă în care factorii interni și externi ai dezvoltării economice se corelează rațional și în funcție de interesele majore ale societății și statului nostru, își găsesc astăzi expresia într-un volum total al comerțului nostru exterior de 18—19 ori mai mare față de anul 1950, într-un cadru de relații în care ponderea cea mai mare o are comerțul cu țările socialiste — în primul rînd cu Uniunea Sovietică — urmînd comerțul efectuat cu toate celelalte state indiferent de orînduirea lor socială, state în curs de dezvoltare ca și foarte avansate economic. Accentul pus de țara noastră în sensul promovării formelor de cooperare internațională, avantajoase reciproc și cu respectarea drepturilor suverane ale statelor, își găsesc concretizarea în 47 societăți mixte de producție, bancare, comerciale și de transport și în peste 250 acțiuni de cooperare finalizate cu diferite țări din lume, crescînd neîncetat rolul și influența țării noastre în arena relațiilor internaționale, toate acestea însemnînd o creștere a contribuției României la progresul socialismului și umanității, și astfel a prestigiului ei pe plan mondial.

Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist

	1965	1970	1971	1972	1973	1974
	Milioane lei - prețurile fiecărui an					
Comerț socialist - total	67648	96708	105940	112438	121290	134080
Mărfuri alimentare	24905	34633	38723	40477	43254	47181
Alimentație publică	7885	12899	14727	16032	17503	19379
Mărfuri nealimentare	34858	49176	52490	55929	60533	67520

Conștiința deplinei regăsiri, în unitate națională și responsabilitate socială

MARELE UMANIST care a fost Marx afirma cu deplin temei istoric adevărul că „istoria nu face nimic... omul real și viu — iată cine face totul...“, iar istoria construcției socialismului în țara noastră dovedește din plin atît că omul este cel ce-și determină destinul, cît și că tot ce face pentru el o face, pe măsura conștiinței, priceperii și responsabilității sale. Dezvoltarea accelerată a bazei materiale-tehnice a economiei, creșterea producției și venitului național, în dinamica și volumul la care s-a ajuns în ultimul deceniu, nu au fost un scop în sine, ci au constituit factori materiali ai progresului uman, ai regăsirii și întăririi națiunii pe coordonatele noilor relații sociale în cadrul cărora se formează un nou tip de om, care se desăvîrșește odată cu acestea și cu întreaga orînduire.

Programul elaborat la Congresul al XI-lea al P.C.R. și care în acest deceniu a fost extins la scara istoriei pe termen mai îndelungat și pe treptele premergătoare comunismului — în Programul Partidului — se referă la condițiile materiale și sociale de producție, la creșterea productivității muncii, la schimbarea structurii forței de muncă în funcție de schimbările în însăși structura economiei, la repartiția bunurilor în funcție de aportul adus la crearea lor, la efectuarea unui vast program de investiții social-culturale. În toate aceste direcții s-au produs mutații profunde :

● **productivitatea muncii** a crescut de peste șase ori față de 1938, nu pe baza sporirii efortului fizic, ci prin înzestrarea întreprinderilor cu fonduri fixe, a căror valoare pe un lucrător din industrie a crescut în perioada 1966—1975 de peste două ori, cu un accent special pus pe dezvoltarea fondurilor fixe în județele rămase în urmă, dar și ca urmare a perfecționării relațiilor de producție, a lărgirii și aprofundării democrației economice, care, prin ele înseși au însemnat un factor de creștere a producției și a eficacității economice. Aceasta a făcut ca în anii 1966—1975 venitul național să crească de 11 ori față de 1938, profilîndu-se astfel realismul prevederilor din Programul partidului a căror realizare în perspectiva 1990 vor duce la un venit național de circa 60 000 lei pe locuitor față de numai 2 300 lei în 1938, ceea ce va situa România din acest punct de vedere la nivelul țărilor avansate economic.

● creșterea producției și productivității muncii și-au găsit corespondență în **creșterea retribuției medii lunare** pe întreaga economie, ajungîndu-se la 1 950 lei pe lucrător, și la o reducere a decalajelor între nivelul maxim și minim la un raport de circa 1—6 în condițiile în care, retribuția reală a crescut mult — funcție a creșterii cheltuielilor sociale suportate direct de stat.

● **corelarea producției de bunuri de consum cu creșterea posibilităților bănești ale populației,** pe baza dezvoltării industriei construcțiilor de mașini și utilaje necesare consumului neproductiv, a lărgirii și diversificării produselor industriei ușoare și alimentare — într-un cadru în care produsele de folosință îndelungată au căpătat o pondere din ce în ce mai mare în consumul total și în bugetele de familie.

● desfășurarea unui vast program de construcție pentru locuințe și sociale dîndu-se în folosința populației în anii 1966—1974 peste 700 000 apartamente (proprietate de stat și personală) care împreună cu amplasarea obiectivelor industriale în teritoriul național în ultimul deceniu, au schimbat atît condițiile de viață cît și fizionomia localităților în proces de modernizare și urbanizare.

Societatea socialistă și-a propus însă să creeze un nou tip de om, latura materială a vieții fiind o latură fundamentală, în ultimă instanță esențială a transformărilor în însăși ideologia, conștiința, psihologia maselor, care însă la rîndul lor sînt factori propulsori ai dezvoltării societății, a participării conștiente și responsabile la perfecționarea instituțiilor sale, a legislației, a relațiilor de producție, și în general a celor sociale pe baza principiilor eticii și echității socialiste.

Accentul pus la Congresul al IX-le al P.C.R. și după aceea în întreg deceniul, culminînd în Programul partidului, importanța care se acordă formării generațiilor de astăzi și celor ce vor trăi mîine în comunism, constituie una din caracteristicile politicii partidului nostru, de mare anvergură și perspectivă : **„Noi considerăm și am considerat întotdeauna** — arată în mod lapidar și ferm tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin promovarea unui om nou cu înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat“.**

Considerînd că transformarea oamenilor, înarmarea lor cu concepția cea mai înaintată despre viață și societate, cu cele mai noi cunoștințe și concluzii ale științei, constituie una din cele mai complicate probleme, cu mult mai grea, în multe privințe, decît dezvoltarea economică, partidul nostru a elaborat, în acest deceniu, un program vast de formare a personalității umane, pe bazele ideologiei materialist-dialectice și istorice, de ridicare a conștiinței naționale, sociale, profesionale a maselor, printr-o vastă activitate de răspîndire a culturii, printr-un învățămînt nou în formă și conținut, printr-o educație multilaterală în procesul muncii, în familie, în întreaga societate în spiritul codului eticii și echității socialiste elaborat de partidul nostru.

Putem spune cu tărie și mîndrie că în acest deceniu s-a afirmat plenar conștiința maselor în construcția socialismului, răspunzînd, așa cum spunea istoricul nostru A. D. Xenopol — necesității „de a menține întotdeaunea contactul gîndirii cu realitatea lucrurilor“. Realitatea contemporaneității dezvăluie astăzi o națiune puternică, solidară, animată de interese și idealuri comune, pe care le realizează cu deplin simț al responsabilității.

Fără îndoială că orientat de Programul partidului, în perspectiva lui vastă și revoluționară, profund umanistă, poporul nostru va înscrie în istoria sa o nouă realitate, a construirii unei noi și splendide civilizații pe pămîntul românesc, ceea ce dă sens și valoare existenței noastre, prezente și viitoare, sub bolta aureolată a comunismului.

Vasile PORUMBESCU

ROMÂNIA 1965-1975, PE CALEA PROGRESULUI DINAMIC

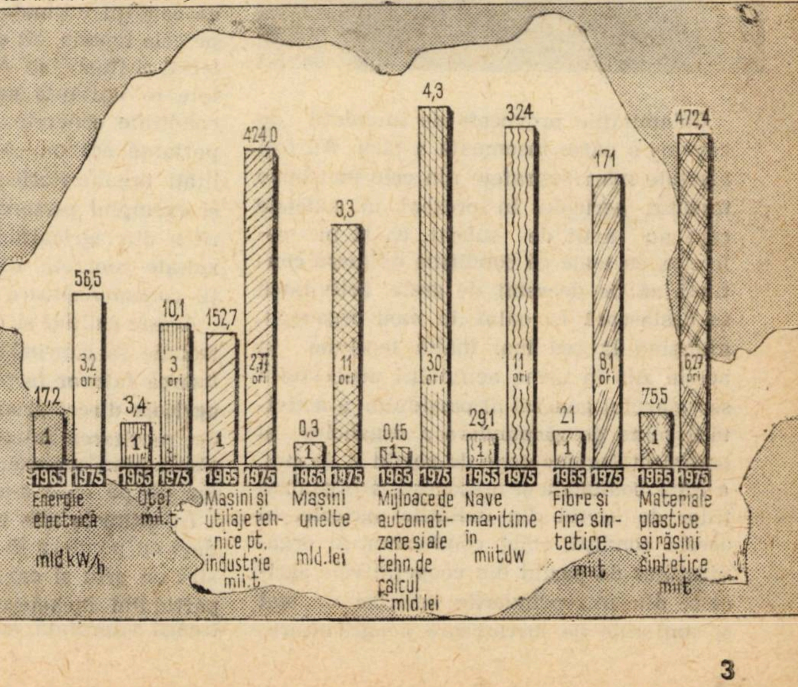

ECONOMIE NATIONALA

STAVILĂ VIE ÎN FAȚA

INUNDAȚII și alte calamități naturale au mai cunoscut oamenii și pămîntul țării noastre. Istoria s-a repetat dar nu în același fel: în zilele noastre în locul fatalismului neputincios, a deznădejdei inoperante, a pasivității inconștiente, împotriva dezordinii din natură s-a ridicat ordinea noii societăți, calmul, dîrzenia, tenacitatea, eroismul.

NU VOM UITA acel peisaj neobișnuit, dezolant, ciudat pentru noi cei ce cunoaștem țara și frumusețile ei, care ne mîndrim cu ceea ce am adăugat naturii prin munca noastră — fabrici și uzine, combinate de oțel și agrozootehnice, ferme, silozuri, centre urbane, centrale hidroenergetice, căi de comunicații — toate exprimînd muncă vie, investiții materiale, de inteligență, devotament, dăruire de sine. Și deodată, în plin anotimp al fecundității, absurdul s-a produs: pe fiecare metru pătrat de pămînt au căzut ape peste ape, în unele zile cît într-un an întreg.

NU VOM UITA niciodată această dură și cumplită încercare, pierderile grele și distrugerile provocate: recolte mai îmbelșugate ca oricînd înecate în șuvoaie, copaci falnici prăbușiți peste coaste de munți și dealuri, alunecări de terenuri ducînd cu ele livezi, fînețe și case, fabrici care produceau în contul viitorului și așezări umane înfloritoare — pîngărite de ape fără de sfîrșit și purtătoare de mîluri murdare și nocive.

Dar ceea ce va rămîne și mai adînc întipărit în ochii, mintea și sufletul nostru este forța vie a oamenilor care s-au opus, au luptat și au învins datorită forței mobilizatoare a partidului, capacității sale organizatorice, spiritului de stăpînire de sine a conducătorilor de partid începînd de la Comitetul Central și pînă la organizațiile de bază din întreaga țară, acționînd ca adevărate state majore în lupta împotriva viiturilor apelor dușmane.

NU VOM UITA niciodată acel glas, vibrînd de emoție profundă în fața suferinței umane și a rănilor din trupul țării, glasul conducătorului partidului — al tovarășului Nicolae Ceaușescu — vorbind întregii națiuni, arătînd dimensiunile mari ale pericolului apelor — în realitatea lui tragică, ce creștea clipă de clipă — chemînd pe fiecare om la luptă fără preget, făcînd să crească încrederea tuturor în forțele unite ale poporului, dînd fiecăruia speranțe și curaj.

Sub impulsul pildei vii a ceea ce înseamnă a fi un adevărat conducător cu hotărîre și rațiune lucidă și trează în decizie, cu dinamism și dîrzenie în acțiune, prezent tot timpul acolo unde era mai greu, oamenii au căpătat o rezistență fizică și morală nesfîrșită.

În timp ce apele creșteau în nivel și forță distructivă, poporul nostru creștea în

---

Agricultorii răspund prin fapte chemării partidului

ÎN ULTIMELE SĂPTĂMÎNI ogoarele, uzinele, munca noastră au fost puse din nou la grea încercare și, din nou, voința și unitatea poporului, dragostea de patrie, spiritul organizat, disciplinat de muncă, dîrzenia ne-au făcut să luptăm pentru a încerca să salvăm tot ceea ce se poate salva prin adevărate acte de eroism. Țara arată astăzi mai pronunțat ca un imens șantier.

Calamitățile provocate de inundații au cuprins o parte însemnată a țării. Au fost afectate mari suprafețe din cele mai bune terenuri agricole. În prezent în județele care au avut de suferit, ca și în celelalte, cu toate că condițiile de lucru continuă să fie deosebit de grele, activitatea se desfășoară cu calm, în mod organizat, ajungînd la cea mai înaltă tensiune în aceste zile în urma activității neobosite a secretarului general al partidului, a activității pline de răspundere a organelor și organizațiilor județene de partid și de stat, a celor comunale și orășenești, a organizațiilor de partid din unitățile agricole. In aceste condiții, rolul conducător al organizațiilor de partid din cooperativele agricole, din întreprinderile agricole de stat și stațiunile de mecanizare a agriculturii, al organizațiilor de partid din organismele agricole județene, maturitatea politică și organizatorică a acestora, a tuturor comuniștilor a fost pusă în evidență, odată în plus, prin capacitatea de mobilizare, de organizare și conducere a bătăliei împotriva apelor, împotriva efectelor inundațiilor, pentru diminuarea pagubelor materiale și recuperarea a tot ceea ce se poate recupera.

Resursele pe care le poate mobiliza acum agricultura, în condițiile create atît în județele afectate de inundații, cît și în cele în care activitatea agricolă a beneficiat de condiții normale de lucru, cuprind atît pe cele umane, cît și pe cele de ordin material și financiar. Acum, inițiativele adoptate în unitățile agricole, în funcție de condițiile concrete, au cea mai mare importanță economică. Dezvoltarea unor calități organizatorice deosebite, contribuția și exemplul personal, organizarea lucrătorilor din agricultură pentru a obține rezultate concrete, dispune acum de condiții corespunzătoare pentru valorificare.

Aceste calități și inițiative organizatorice trebuie să cuprindă în primul rînd **mobilizarea tuturor forțelor umane la activități agricole direct productive:** scurgerea apelor, recoltarea, întreținerea culturilor, reînsămînțarea suprafețelor calamitate și a celor de pe care s-a strîns recolta.

În ultimele zile un număr mare de județe cu pondere în asigurarea fondului de stat cu grîu și orz au raportat conducerii partidului încheierea recoltării de pe întreaga suprafață cultivată cu cereale păioase (Constanța, Buzău, Brăila, Galați etc.). Aceasta, în condițiile din acest an, constituie o realizare importantă, un succes deosebit, care se explică tocmai prin capacitatea organizatorică și puterea de mobilizare a tuturor forțelor umane, a tuturor mijloacelor mecanice.

Pe măsura recoltării cerealelor păioase se impune și urgentarea executării celorlalte lucrări agricole. Deci, problema mobilizării tuturor lucrătorilor apți de muncă din agricultură se accentuează odată cu apropierea campaniei agricole de toamnă.

În acest scop, organele și organizațiile de partid dispun de un instrument juridic eficient: Legea nr. 4 din 1970. Potrivit prevederilor acestei legi, participarea la muncă a tuturor persoanelor apte este o obligație, iar antrenarea și mobilizarea acestora de către organizațiile locale de partid și de stat — o îndatorire dintre cele mai importante. Dealtfel, mobilizarea unui număr sporit de lucrători de la o zi la alta la executarea lucrărilor agricole, faptul că în aceste zile participă sute de mii de oameni la executarea celor mai diferite lucrări, de la supraînălțarea digurilor pînă la plivirea buruienilor dovedește că organele și organizațiile de partid și-au asumat răspunderi din ce în ce mai mari în antrenarea populației la muncile agricole.

Inițiative locale deosebit de importante pentru economia națională se întreprind — și trebuie intensificate — în ce privește **extinderea suprafețelor cultivate cu culturi duble.** În județul Constanța, spre exemplu, agricultorii — la îndemnul secretarului general al partidului — au hotărît să reînsămînțeze suplimentar circa 15 000

APELOR INVADATOARE!

tenacitate, spirit de inițiativă și curaj: în timp ce o parte dura zăgaze, aduna recolta cu seceri și coase și unde nu se putea o smulgea de sub viituri, evacua apele și le schimba cursul, alții întrețineau focul nestins în furnale, stăteau neclintiți în uzine, fabrici, spitale ca să întrețină focul vieții economiei naționale, al vieții oamenilor.

Războiul cu apele și cu urmările lor nu este terminat dar redutele cele mai avansate au fost de pe acum cîștigate datorită eroismului, spiritului de abnegație și solidarității, întrajutorării între oameni și încrederii în viață. Acum, luptînd pentru alungarea apelor înapoi în matca lor, pentru prevenirea efectelor distructive ale viiturilor Dunării, pentru înlăturarea urmărilor dezastrului, pentru refacerea bunurilor distruse, recuperarea pierderilor avuției naționale, în gospodăriile familiare, în sate și orașe, refacerea căilor de comunicație, îndeplinirea peste plan a sarcinilor propuse și a celor ce ne revin în plus datorită urmărilor calamității, acum ne gîndim mai limpede la viitorul imediat și la cel de mai largă perspectivă. Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit sarcina ca tot ceea ce s-a realizat în vîltoarea luptei cu apele să fie consolidat, diguri, baraje locale, poduri, canale de deversare. În acest timp urmează să se stabilească o strategie amplă care să includă în planul priorităților naționale, pe baza unei concepții unitare, un program complet de regularizare a cursurilor apelor pe bazine hidrografice și pe întreg complexul teritorial național. Creativitatea poporului nostru, a specialiștilor noștri trebuie și poate să dea răspunsul necesar pentru a feri țara de asemenea calamități, chiar dacă natura se manifestă adeseori atît de imprevizibil și mai ales ținînd seama de aceasta, realizînd totodată o gospodărire mai economică a apelor țării, o folosire mai judicioasă și deplin în folosul omului, pentru ca ele să rămînă ceea ce sînt: surse de viață și de energie, mediu ambiant cu multiple funcționalități biofiziologice, economice, sociale.

★

GESTUL PROFUND UMAN al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, aflat în mijlocul oamenilor, în locurile inundate de ape, are valoarea simbolului unității întregului popor în jurul partidului conducător, a spiritului de solidaritate și coeziune a națiunii noastre în vremuri de muncă liniștită și constructivă ca și în cele în care furii dezlănțuite se abat asupra pămîntului românesc și cărora li se opun curajul și spiritul de ripostă organizată, ale poporului conștient de perenitatea lui în țara românească.

Vasile P. VASILE

hectare cu porumb boabe, iar cei din Mehedinți 3000 hectare ; depășirea suprafețelor cu culturi duble, față de prevederile inițiale, s-a realizat și în județele Vrancea, Galați, Tulcea etc. Extinzînd aceste inițiative la scară națională și la toate culturile, cum sînt : sfeclă de zahăr, legume de toamnă, furaje etc., se va reuși practic să se compenseze în totalitate sau parțial pierderile pricinuite de inundații. De fapt, potrivit opiniei tuturor specialiștilor, aceasta este măsura cea mai practică și cea mai eficientă de sporire a producției agricole în condițiile specifice create în ultimul timp.

În numeroasele deplasări și vizite de lucru, secretarul general al partidului a făcut observații și a criticat aspru pe cei vinovați de întîrzierea cu care se execută lucrările de întreținere, îndeosebi la culturile prășitoare, trasînd sarcina ca, în actualul stadiu de vegetație și în condițiile în care umiditatea se menține ridicată, să fie mobilizate forțe sporite, chiar dacă vor trebui antrenați lucrători care nu sînt direct productivi în alte unități, pentru executarea lucrărilor la timp și de cea mai bună calitate. În acest sens, trebuie menționată sarcina de a se lucra în agricultură cu același spirit de disciplină cu care se lucrează în întreprinderile industriale. Astfel, oamenii muncii din agricultură trebuie să se organizeze în brigăzi și detașamente, care să lucreze un număr de ore bine precizat. Observația tovarășului Nicolae Ceaușescu că „în agricultură a slăbit disciplina de echipă și brigadă“ reflectă o realitate pusă în evidență în mod nedorit în multe unități agricole în aceste condiții grele create de inundații, atît în ce privește executarea lucrărilor agricole cît și participarea la combaterea efectelor inundațiilor.

Eforturi mari trebuie depuse pentru **strîngerea și punerea la adăpost a tuturor furajelor,** crescute din abundență în condițiile de umiditate de pînă acum. Sarcinile trasate pentru acest an prin Programul național de dezvoltare a zootehniei, pierderile de animale cauzate de inundații, nivelul scăzut al randamentelor la principalele produse zootehnice impun asigurarea hranei animalelor din timp, în structura și de calitatea corespunzătoare, putînd în acest fel să se ajungă la o intensificare a creșterii în greutate a animalelor. Totodată, sacrificarea animalelor la greutăți mari, chiar peste cele planificate, va putea aduce un plus de carne care va compensa în parte pierderile suferite. Inițiativele și măsurile luate pe plan local pentru strîngerea, conservarea și depozitarea în cele mai bune condiții a furajelor, pentru livrarea unei cantități mai mari de carne la fondul de stat de la efectivul existent, reprezintă o contribuție economică esențială din partea agricultorilor la continuarea procesului de dezvoltare și intensificare a producției agricole.

În aceste condiții nu trebuie să scape din vedere nici un moment sarcinile și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitelor efectuate în zonele calamitate. Mai mult, considerăm că este util să redăm cîteva din sarcinile trasate recent întrucît, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, trebuie să evităm eventualele noi inundații din toamnă (vezi caseta alăturată). Pentru înfăptuirea lor în cel mai scurt timp, pentru executarea acestora în paralel cu executarea celorlalte lucrări privind diminuarea pagubelor provocate, organele de specialitate vizate, organele și organizațiile de partid trebuie să întreprindă de pe acum — așa cum cere conducerea superioară de partid — măsuri energice, concrete.

Ion MANEA

Indicații, măsuri și sarcini date de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în zilele cînd a condus lupta împotriva apelor pentru prevenirea unor noi inundații

- Să se întocmească planuri raționale de sistematizare și regularizare a rîurilor din Cîmpia Dunării ;
- Să se interzică în mod categoric executarea anarhică a lucrărilor de îmbunătățiri funciare ;
- Regularizarea rîurilor în țara noastră trebuie să se facă prin amenajarea unor canale suficient de largi, care să urmeze în general firul apei, prin înălțarea unor baraje suficient de înalte și solide, care să reziste la viituri, prevăzute cu bazine de liniștire și pinteni de spargere a valurilor ;
- Planurile de regularizare să se elaboreze pe fiecare bazin hidrografic, luîndu-se în considerare și principalii afluenți ;
- În planurile de regularizare trebuie să se prevadă executarea unor lucrări cu destinație complexă (baraje puternice, care să ofere o protecție sigură unităților industriale și localităților din aval în orice condiții, lacuri de acumulare mari care să rețină apa și să regularizeze debitul, asigurînd, în același timp, rezerve suficiente de apă industrială și pentru irigări, care să fie distribuite prin canale concepute corespunzător din punct de vedere al dimensiunilor și capacității) ;
- Barajele trebuie să fie mult mai înalte decît cele existente acum pentru a corespunde destinației lor multiple ;
- În cel mai scurt timp să fie alcătuite colective de specialiști care să întocmească proiectele de regularizare și de sistematizare a diferitelor bazine hidrografice ;
- Regularizarea tuturor cursurilor de apă trebuie să se realizeze în așa fel încît să reziste în orice condiții ;
- Se va înființa un organism special, profilat pe întreținerea și exploatarea rîurilor ; el va trebui să fie dotat cu toate utilajele necesare pentru executarea lucrărilor de acest gen, să antreneze la acțiuni eficiente de regularizare și decolmatare pe cetățenii tuturor orașelor și comunelor, care vor avea sarcini sporite în întreținerea cursurilor de apă de pe raza localităților ;
- Va trebui să se pună la punct un sistem mai eficient de pază a amenajărilor și de urmărire a debitelor, de informare și avertizare operativă asupra eventualelor pericole ; acestui organism îi vor reveni și răspunderi pe linia controlului poluării apelor ;
- Urmează a se revedea și modul în care instituțiile de învățămînt superior pregătesc specialiștii de care are nevoie acest sector ;
- Problemele legate de buna gospodărire a apelor vor constitui obiectivul dezbaterilor unei conferințe pe țară la care vor participa toți specialiștii din acest domeniu ;
- Digurile trebuie ridicate chiar în următoarele două luni și jumătate, pentru ca eventualele ploi din noiembrie să nu mai facă greutăți ;
- Este necesară adîncirea albiei Mureșului, a înălțării cu cel puțin un metru a digului construit, a consolidării și prelungirii acestuia, (În județul Hunedoara, pentru ridicarea digurilor trebuie folosit sterilul provenit de la prepararea minereurilor care, în prezent este depozitat, ceea ce afectează suprafețe de teren) ;
- Lucrările de regularizare și stăvilire a apelor Mureșului trebuie să înceapă încă din zona Săvîrșinului, pentru a scoate de sub influența inundațiilor întreaga Cîmpie din aval ;
- În județul Brăila s-a pus problema dezafectării unor localități în care scop secretarul general al partidului a subliniat necesitatea refacerii schiței de sistematizare a satelor din zona respectivă ;
- Se impune executarea cu forțe locale a unor lucrări de protecție mai mari și mai solide, în soluții definitive, corelate cu marile sisteme de baraje, lacuri de acumulare și diguri, desecări și irigații din cadrul Programului complex de regularizare a cursurilor de ape.

ÎN INDUSTRIE:

Toate forțele pentru înlăturarea urmărilor inundațiilor, pentru îndeplinirea integrală a planului!

ZILELE DE GREA ÎNCERCARE la care a fost supusă întreaga țară, poporul nostru, datorită dezlănțuirii furioase a forțelor naturii, prin ploile torențiale și revărsarea apelor ce au provocat în unele zone ale țării pierderi nemăsurabile, au mobilizat într-o aprigă încleștare pe toți cei ce muncesc, întreaga noastră națiune, pentru limitarea la minimum posibil a pagubelor și reintrarea în normal a producției industriale, a transporturilor și telecomunicațiilor. Dînd dovadă de înalt spirit de sacrificiu, de totală dăruire, clasa muncitoare, armata, gărzile patriotice, tineretul, întreaga populație au obligat în multe locuri apele să reintre în matca lor, au reușit să pună la adăpost, în afara pericolului, cea mai mare parte a avuției țării, a populației. Cu toate acestea, numeroase obiective industriale, construcții, drumuri, căi ferate, instalații electrice și de telecomunicații au avut mult de suferit. Aproape 200 de întreprinderi, lovite crunt de furia apelor, au trebuit să-și oprească producția pe timp mai îndelungat, altele parțial. Pagubele sînt de mari proporții, mai ales în zonele din partea centrală și sudică a țării.

Răspunzînd cu înflăcărare chemării secretarului general al partidului, hotărîți să transpună neîntîrziat în viață sarcinile izvorîte din Decretul prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate, oamenii muncii au acționat și acționează cu toate forțele pentru repunerea în funcțiune a unităților calamitate, pentru recuperarea pagubelor, pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan. Măsurile organizatorice luate în toate aceste zone, sprijinul frățesc pe care îl acordă colectivele de muncă din toate întreprinderile țării, s-au materializat în repunerea în funcțiune a capacităților oprite sau lovite de inundații, în folosirea acestora cu randament sporit, pentru a produce mai mult și mai bine.

Semnificativele momente și fapte ale acestor zile constituie tot atîtea mărturii-document despre :

- **PREZENȚA ÎN ZONELE CALAMITATE ȘI ÎNDRUMĂRILE CONCRETE ALE SECRETARULUI GENERAL AL PARTIDULUI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, CARE DINAMIZEAZĂ ENERGIILE, MOBILIZEAZĂ LARG TOATE FORȚELE**
- **MUNCA — ARMĂ A IZBÎNZII ÎN LUPTA PENTRU REPUNEREA ÎN FUNCȚIUNE A ÎNTREPRINDERILOR AFECTATE DE INUNDAȚII ȘI RECUPERAREA PAGUBELOR.**
- **BARIERA DE NETRECUT ÎN CALEA INUNDAȚIILOR — SOLIDARITATEA MUNCITOREASCĂ**
- **HOTĂRÎREA FERMĂ A CELOR CE MUNCESC DE A FACE TOTUL PENTRU REALIZAREA ÎNAINTE DE TERMEN A CINCINALULUI**

Obiectivul primordial: repunerea în funcțiune a instalațiilor și întreprinderilor afectate de inundații

ÎN TOATE JUDEȚELE unde inundațiile au afectat obiective economice, oamenii muncii, stimulați de prezența la fața locului a conducătorului iubit al țării — tovarășul Nicolae Ceaușescu — de îndrumările primite și soluțiile concrete preconizate, cu sprijinul lucrătorilor și specialiștilor veniți din întreaga țară, al militarilor și membrilor gărzilor patriotice, au reușit să repună în funcțiune aproape toate capacitățile de producție. Cîteva exemple edificatoare.

Greu lovit de furia apelor, Combinatul chimic de la Tîrnăveni a oferit zile în șir imaginea unei mari concentrări de forțe umane și tehnice. În ajutorul miilor de muncitori care, concomitent cu asigurarea procesului de producție la instalațiile neafectate, lucrează zi și noapte la repunerea în funcțiune a utilajelor avariate, au venit sute de militari, peste 400 de specialiști și tehnicieni de la alte unități din țară, dotați cu tehnica necesară, precum și cu importante cantități de materiale. Lucrînd fără preget pentru a-și îndeplini datoria față de țară, partid și popor, muncitorii de la acest combinat raportează cu mîndrie că majoritatea instalațiilor au fost repuse în funcțiune, că producția ce o realizează zilnic se apropie de cota normală.

Lupta cu apele se desfășoară, de altfel, pe întreg cuprinsul județului Mureș cele 34 întreprinderi industriale și unități economice afectate, total sau parțial, de ape, și-au reluat activitatea. La întreprinderea constructoare de mașini „Imatext“ — cea mai afectată unitate din zona industrială de sud-vest a municipiului Tîrgu-Mureș — peste 1 500 de muncitori, tehnicieni, ingineri, în sprijinul cărora au venit numeroși specialiști și echipe de intervenție din alte unități, au lucrat zile în șir la degajarea halelor industriale, la demontarea și curățirea mașinilor și a utilajelor, la alte amenajări de mare urgență în vederea punerii lor grabnice în funcțiune. De cîteva zile întreprinderea respectivă a început să producă.

Aceeași activitate susținută se desfășoară și în întreprinderile municipiului Sighișoara, afectate aproape total de apele învolburate ale Tîrnavei, declanșîndu-se operativ și aici activitatea de curățire a spațiilor de producție, a instalațiilor tehnologice. Cu sprijinul muncitorilor, a specialiștilor sosiți din diferite unități ale țării, au fost repuse în funcțiune aproape total cele 3 întreprinderi textile, care au avut mult de suferit. De subliniat faptul că atît utilajele, cît și parte din produsele deteriorate de ape au fost recondiționate în întreprinderi surori din Sibiu, Brașov, Baia Mare și București.

Nu mai puțin hotărîte sînt și eforturile pe care le depun petroliștii de pe Valea Prahovei, de la Tîrgoviște, Moreni, Titu, Găești și Berca, zone puternic afectate de inundații. În sprijinul lor au venit tineri și militari, care au reușit să redea producției, în timp record, sondele avariate. Petroliștii din această parte a țării, acum, cînd toate sondele funcționează normal, cînd producția de țiței este livrată rafinăriilor, în sortimente planificate, la timp și cu impurități sub nivelul admis, acționează energic, pentru recuperarea, pînă la finele lunii în curs, a pierderilor suferite, pentru a menține astfel avansul cîștigat în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Și municipiul Turda a fost crunt lovit de furia apelor. A fost afectată producția din numeroase întreprinderi industriale. Dar colectivele de muncă, într-un efort unanim, au reușit să facă față situației și să repună în funcțiune, în timp record, capacitățile de producție avariate. La întreprinderea „Electroceramica“, de pildă, datorită energiei și priceperii colectivului, utilajele au fost redate producției în numai 2 zile, atingînd parametrii normali de lucru. De asemenea, Fabrica de ciment, Întreprinderea de materiale refractare și Întreprinderea chimică — greu afectate de inundații — prin acțiunile colectivelor respective de muncă, cu sprijinul populației, militarilor, a brigăzilor de specialiști sosite din alte unități ale țării, au fost puse în funcțiune încă din săptămîna trecută.

La grea încercare au fost supuse și multe întreprinderi din județul Dîmbovița, datorită revărsărilor rîurilor Argeș, Dîmbovița și Ialomița. La Întreprinderea de frigidere cît și la cea de utilaj chimic din Găești toți lucrătorii de aici, ajutați de armată și specialiști din alte unități, au depus zile în șir eforturi deosebite pentru curățirea utilajelor de noroi și repunerea la punct a procesului de producție. Într-un timp relativ scurt, activitatea productivă a fost reluată aproape în toate sectoarele.

Județul Brașov, cu o pondere însemnată în economia națională, a resimțit și el din plin lovitura crîncenă dată de apele dezlănțuite. Inundațiile au afectat numeroase localități (Codlea, Feldioara, Făgăraș etc.), cît și importante unități economice. Căile de comunicații din acest important nod de tranzit al țării au fost și ele grav afectate. Au fost avariate, de asemenea, drumuri naționale, drumuri județene și comunale pe mulți kilometri. Prin intervenția promptă și sub conducerea organelor locale de partid și de stat, oamenii muncii brașoveni — români, maghiari, germani și de alte naționalități — angajați, cu mic cu mare, într-o bătălie aspră, bărbătească, n-au pregetat nici un efort pentru a limita la minimum posibil pagubele și a aduce la regim de lucru normal activitatea unităților economice afectate, liniile de comunicații și drumurile. În prezent, toate aceste întreprinderi și-au reluat din plin activitatea, producția lor zilnică atingînd, în majoritatea cazurilor, cotele normale.

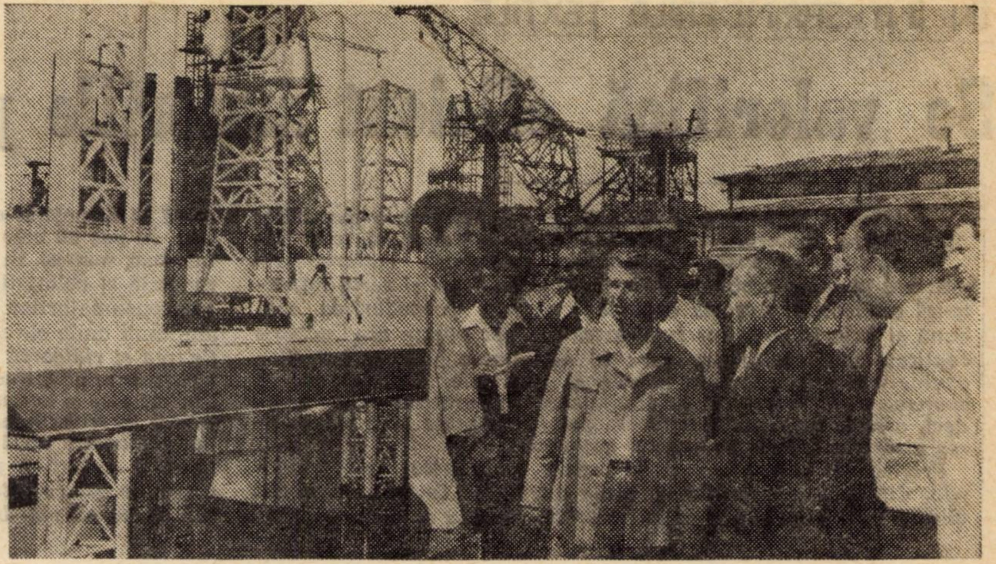

Constructorii de nave din Galați informează pe secretarul general al partidului că instalația primei platforme de foraj maritim din țară se află în stadiu avansat de execuție și va fi lansată, potrivit angajamentului, în cinstea zilei de 23 August.

Solidaritate muncitorească: sprijin multilateral, uman și tehnic, acordat unităților calamitate

DÎND dovadă de înalt spirit patriotic, hotărîte să nu precupețească nici un efort, să facă totul ca cincinalul actual să fie înfăptuit înainte de termen, colectivele din unitățile neafectate de inundații au luat inițiativa de a sprijini efectiv cu materiale și specialiști unitățile care au avut de suferit, pentru a le repune cît mai grabnic în producție, pentru a recupera pagubele. Astfel, pentru a veni în sprijinul oamenilor muncii din industria municipiului Mediaș, de pildă, mai multe grupuri de specialiști din diferite unități ale județului Brașov s-au deplasat în unitățile similare din acest oraș. Totodată, constructorii de autocamioane, lucrînd în schimburi prelungite, au efectuat remedierea unor motoare electrice, transformatoare și tablouri de comandă aduse de la unitățile calamitate.

Și întreprinderile sibiene au acordat și acordă, în continuare, un ajutor substanțial unităților care au avut de suferit de pe urma inundațiilor. La Întreprinderea de rețele electrice a luat ființă un atelier în cadrul căruia se execută rebobinarea motoarelor electrice provenite de la întreprinderile din Mediaș. Aparataj electric și de comandă, trimis tot de unitățile din această localitate, a fost reparat de colectivul de la „Balanța". În același timp, textiliștii Întreprinderii „Libertatea" au luat inițiativa de a recondiționa materialele expediate de unitățile similare avariate din Mediaș și Sighișoara.

De un înalt spirit patriotic au dat și dau dovadă colectivele de muncă din județele moldovene. Astfel, la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb pentru industria ușoară și la Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii din Botoșani au prioritate acum comenzile pentru beneficiarii din județele afectate. De asemenea, numeroși muncitori și maiștri de la Întreprinderea textilă „Moldova" au plecat în unitățile similare din Sighișoara și Mediaș pentru a ajuta la repunerea în funcțiune a capacităților de producție lovite de furia apelor, la recuperarea pagubelor.

Totodată, zeci de petrochimiști de pe platforma industrială Borzești — lăcătuși, mecanici, electricieni, zidari, șamotori, maiștri — oameni cu înaltă calificare, organizați în două caravane, s-au deplasat la Tîrnăveni și Turda pentru a acorda asistență tehnică unităților chimice din aceste localități. Cei rămași lîngă instalații și-au propus ca, în răstimpul în care tovarășii lor vor sprijini înlăturarea efectelor inundațiilor, să realizeze suplimentar, zilnic, de două ori mai multe produse decît prevede angajamentul.

Fapte de solidaritate muncitorească ne sînt date și de alte întreprinderi. Astfel, colectivul Întreprinderii textile „Oltul" din Sf. Gheorghe, muncind cu dăruire, a livrat peste prevederile planului, mai bine de 50 000 mp țesături și opt tone fire de bumbac. În același timp, venind direct în sprijinul colectivului țesătoriei din Sighișoara, grav afectată de inundații, textilistele din Sf. Gheorghe au spălat, uscat și ajustat o mare cantitate de țesături.

La fel, numeroși muncitori și specialiști sătmăreni, dovedind un înalt spirit de solidaritate muncitorească, au plecat spre zonele calamitate. De la Întreprinderea textilă „Ardeleana" Satu-Mare au plecat două grupuri de specialiști — unul la Întreprinderea textilă „Bumbacul"-Sighișoara și altul la „Tîrnava"-Mediaș. Echipe de zidari, șamotori și electricieni de la Întreprinderea „23 August" Satu-Mare s-au deplasat la „Emailul roșu" Mediaș. Muncind cu spirit de sacrificiu, alături de colectivele unităților care au suferit de pe urma calamităților, ei au adus o însemnată contribuție la repararea unor utilaje, la repunerea în funcțiune a diferitelor mașini și instalații, la realizarea unor însemnate cantități de produse.

Un sprijin substanțial au acordat întreprinderilor care au suferit de pe urma inundațiilor și colectivele de muncă din unitățile Capitalei. Astfel, Întreprinderea „Automatica" a trimis unității similare din Mediaș subansamble și piese de schimb pentru efectuarea reparațiilor și restabilirea fluxului tehnologic ; de la „Timpuri Noi", Întreprinderea de pompe și alte uzine au fost trimise în județele care au avut mai mult de suferit de pe urma revărsărilor apelor, motocompresoare, motopompe și alte utilaje ce pot fi folosite la lucrările de evacuare a apei, precum și echipe de specialiști care contribuie efectiv la reorganizarea liniilor de producție avariate.

Dar acest spirit de întrajutorare s-a manifestat și se manifestă și pe alte planuri. Mii și zeci de mii de muncitori, tehnicieni și ingineri, au participat și participă, după orele de program, la diferite activități patriotice — amenajarea și consolidarea de diguri, strîngerea recoltei de păioase, legume și fructe, la înlăturarea urmelor lăsate de ape în retragerea lor.

Producții suplimentare pentru nevoile economiei naționale, și export

ÎN ACESTE ZILE, cei ce muncesc din întreaga țară, formînd un puternic front al unității, înscriu în cronica întrecerii socialiste recorduri în producție, pentru a satisface cerințele economiei naționale și obligațiile la export. În cele mai multe întreprinderi din Capitală, de pildă, a început o săptămînă record a activității productive, inițiativă prin care colectivele de oameni ai muncii, răspunzînd chemării secretarului general al partidului, s-au angajat să contribuie cu toate forțele la recuperarea pierderilor provocate de inundații. Menționăm angajamentele muncitorilor de la „Republica" de a livra suplimentar în această lună peste 500 tone țevi, ale colectivului de la „23 August" de a depăși planul lunii iulie cu 5,4 milioane lei, ale celui de la Întreprinderea de medicamente, care a hotărît să dea în aceeași perioadă o producție suplimentară în valoare de circa 5 milioane lei ș.a. De asemenea, la întreprinderile de radiatoare și echipament metalic, „Danubiana", „Vulcan", „Timpuri Noi", „Energoreparații" și altele, colectivele de muncă au hotărît să lucreze în schimburi prelungite, în vederea obținerii unor cantități sporite de produse.

Chemarea secretarului general al partidului de a realiza producții suplimentare, a trezit un puternic ecou și în rîndul siderurgiștilor din Reșița. Ei s-au angajat să realizeze suplimentar, în al doilea semestru al anului, o producție globală în valoare de 20 milioane lei, 8 000 t. fontă, 6 000 t. oțel, 6 000 t. laminate finite și piese de schimb în valoare de 3 milioane lei.

Însemnate producții peste plan pot fi consemnate și la alte numeroase colective de muncă. La Combinatul de îngrășăminte chimice din Năvodari, de pildă, s-a realizat în primul semestru al acestui an o producție suplimentară în valoare de 14 milioane lei, reprezentînd 3 200 tone îngrășăminte chimice substanță activă peste plan. Înzecindu-și eforturile, colectivul de aici s-a angajat să realizeze în cursul lunii iulie o producție suplimentară de 1 500 000 lei pentru a da ogoarelor patriei cantități mai mari de îngrășăminte.

Cu înalt spirit de responsabilitate, **colectivele de muncă acordă întreaga atenție realizării și depășirii planului la export.** La întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, care deține circa un sfert din exportul județului, a fost livrat beneficiarilor externi, în plus față de planul la zi, produse evaluate la 29 milioane lei. valută — sumă care întrece substanțial angajamentul asumat pe întregul an 1975. La rîndul său, colectivul Întreprinderii „Steaua electrică" din Fieni, unitate care și-a onorat sarcinile de export pe întregul cincinal încă din primul trimestru, a livrat de la începutul anului, peste prevederile la export, aproape 100 000 becuri și alte produse.

FAPTE DE ADEVĂRAT EROISM se înscriu pe marele front al producției. Răspunzînd chemării partidului, toți cei ce muncesc sînt ferm hotărîți să facă totul pentru înlăturarea urmărilor inundațiilor, pentru recuperarea pierderilor, pentru realizarea înainte de termen a prevederilor actualului cincinal de către fiecare întreprindere. Aceste eforturi, această dăruire pusă în slujba patriei, pentru binele tuturor, nu pot avea decît sorți de izbîndă.

B. VASILE, T. LUDOVIC, P. BOGDAN

ÎN ÎNTREPRINDERILE TEXTILE

Se valorifică eficient materiile prime secundare?

Utilizarea judicioasă şi valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei electrice *în toate ramurile producătoare de bunuri materiale reprezintă una din problemele de mare actualitate şi certă importanţă economică. Aceasta deoarece : a) prin gospodărirea mai bună şi valorificarea lor superioară se pot obţine din aceeaşi cantitate mai multe produse : b) activitatea întreprinderilor devine mai eficientă prin reducerea costurilor de producţie şi sporirea beneficiilor ; c) se diminuează volumul importurilor şi, deci, o serie de fonduri valutare pot fi orientate spre satisfacerea altor cerinţe ale economiei naţionale.*

Privită din aceste puncte de vedere activitatea întreprinderilor din industria textilă, se poate afirma că, în anii actualului cincinal, ele au obţinut reale progrese, reuşind să producă şi să pună la dispoziţia consumatorilor produse diversificate, de calitate, în pas cu cele mai rafinate exigenţe. Produsele de lînă, bumbac, mătase, in şi cînepă, realizate, într-o gamă largă sortimentală şi coloristică au întrunit aprecieri nu numai din partea consumatorilor interni, ci şi a celor din numeroasele ţări ale lumii unde ele sînt exportate. *Avînd în centrul atenţiei menţinerea şi ridicarea pe o treaptă mai înaltă a calităţii producţiei, o sarcină principală a cadrelor din această importantă industrie este şi aceea de a gospodări cît mai bine şi valorifica superior întreaga cantitate de materii prime şi materiale. Cum se împacă aceste două cerinţe — calitate superioară şi valorificare totală a materiilor prime — ce experienţă s-a acumulat, ce probleme se cer cercetate şi studiate pentru ca dezideratele amintite să fie cît mai bine înfăptuite ?*

O interdependenţă : calitatea produselor — calitatea materiilor prime

PORNIND de la necesitatea ridicării continue a calităţii produselor, ca şi de la tendinţele manifestate pe plan mondial, ca acestea să fie realizate cu fire cît mai subţiri, să fie uşoare, să ţină pasul cu moda şi gusturile variate ale consumatorilor, **industria noastră textilă şi-a dovedit maturitatea nu numai prin încadrarea sa într-o asemenea tendinţă, dar şi prin iniţiativa de a lansa o serie de produse noi în premieră, atît în ţară cît şi pe plan externe.** Condiţiile actuale (crearea de noi unităţi moderne, reutilarea întreprinderilor vechi cu maşini de înalt randament, dezvoltarea cercetării şi activităţii de creaţie etc.) au permis şi permit, în continuare, ca industria textilă să realizeze asemenea produse.

O condiţie nu mai puţin importantă în realizarea de produse de calitate superioară o constituie **calitatea materiilor prime,** în cazul respectiv — lîna, bumbacul, inul, fibrele chimice etc. Pentru a se ajunge la selectarea cît mai corectă a materiilor prime, au loc numeroase activităţi impuse de tehnologia de fabricaţie — de transformare a acestora în produse finite. În acelaşi scop se cere acordată o atenţie deosebită asigurării unor proporţii corespunzătoare de amestecuri a materiilor prime vegetale şi animale cu cele chimice, asigurarea de utilaje adecvate, reglaje de lucru optime etc. Toate acestea şi, în principal, calitatea materiei prime, influenţează în bună măsură calitatea fiecărui produs realizat.

Dar în procesul de transformare a materiilor prime în produse finite — care se realizează printr-o multitudine de operaţii — în afară de obţinerea unor semifabricate de calitate specifice fiecărei faze, rezultă, inerent, şi pierderi de materie primă şi materiale, care pot fi mai mari sau mai mici, în funcţie de calitatea produsului de bază realizat, de tehnologia utilizată, de nivelul tehnic al utilajelor etc. **Deşeurile respective, cunoscute sub denumirea de materii prime secundare, reintră, prin diferite prelucrări şi regenerări** (realizate în condiţii mult superioare în anii din urmă) **în circuitul producţiei, fie ca amestec în materiile prime, fie că din ele se realizează sortimente de produse pentru consumul populaţiei şi industrial sau îşi găsesc întrebuinţări în alte sectoare ale economiei.**

Cele mai bune rezolvări în legătură cu valorificarea acestor materii prime secundare au fost găsite în unităţile aparţinînd industriei lînii. Asigurînd fabricaţia de stofe de calitate din materii prime superioare, **întreprinderile Centralei industriei lînii realizează curent şi 73 de articole cu conţinut de deşeuri din lînă** (de la 20 la 60%), valorificînd astfel 94,3% din cantitatea totală de deşeuri. Cercetătorii, specialiştii centralei şi ai ministerului, au studiat îndeaproape posibilităţile de reintroducere în circuitul producţiei a tuturor genurilor de deşeuri din lînuri (deşeurile proprii ale întreprinderilor, cît şi cele colectate din întreaga ţară de unităţi specializate), stabilind tehnologii adecvate de utilizare a lor la anumite sortimente de produse, cu costuri mai mici şi preţuri de vînzare mai reduse. Întreprinderile de postav Buhuşi, „Textila"-Cisnădie, „Independenţa"-Craiova, „Postav"-Prejmer şi Întreprinderea de neţesute Bistriţa se numără printre principalele unităţi ale centralei care reuşesc să gospodărească şi să valorifice în condiţii de calitate şi eficienţă sporită mari cantităţi de materii prime secundare provenite din prelucrarea lînii.

● Diversificarea şi calitatea – atribute principale. ● Căi multiple folosite pentru valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor ● Se pot obţine produse apreciate de consumatori, din lînă şi bumbac deşeu ? ● Rolul şi răspunderea cercetării ştiinţifice şi a creatorilor de modele pentru atragerea în circuitul economic a materiilor prime secundare ● Experienţe pozitive dar şi unele probleme care aşteaptă să fie rezolvate

Însemnate realizări pe această linie au înregistrat şi unităţile pendinte de **Centrala industrială a bumbacului.** În prezent, **datorită perfecţionării proceselor tehnologice, a dotării cu maşini adecvate, o bună parte din deşeurile de bumbac provenite fie de la filaturi, fie de la ţesătorii îşi găsesc o utilizare din ce în ce mai largă.** Valorificarea deşeurilor se face pe 3 căi principale :

a) în cadrul **filaturilor de bumbac,** prin reintroducerea deşeurilor în amestecuri pentru fire cardate groase (pînă la Nm 34); b) la **fabricarea firelor de vigonie,** unde deşeurile intră în componenţa lor în proporţie de 75—80% ; c) la **fabricarea vatei medicinale.**

Aşa cum rezultă şi din tabelul nr. 1, cantităţile cele mai mari de deşeuri se utilizează în producţia firelor de vigonie. În acest sector, începînd din anul 1973, ca urmare a dotării cu maşini de destrămat speciale, se folosesc şi peticele şi fîşiile provenite din sectorul tricotajelor. Odată cu intrarea în funcţiune la Intreprinderea textilă-Timişoara a unui aparat de vopsit produse efilose (destrămate), au fost create şi condiţii de utilizare la firele de vigonie atît a firelor cît şi a peticelor colorate. Firele de vigonie sînt folosite la producţia de ţesături groase pentru îmbrăcăminte de iarnă (Sibir, Martinela, Barchet, Reitcord), reprezentînd 80% din volumul total utilizat la producţia acestor ţesături. Restul este folosit la producţia de pături realizate de Intreprinderea „Crişana"-Oradea, la fabricarea de suporturi pentru covor P.V.C. de către Intreprinderea textilă „Aurora"-Bucureşti, la ţesături decorative şi de îmbrăcăminte uşoară.

Ţinînd seama de calităţile mai reduse ale acestei categorii de materii prime secundare se are în vedere crearea, în continuare, de articole care să satisfacă anumite preferinţe ale consumatorilor. În acest scop s-au şi produs în primul trimestru din anul curent un număr de 8 noi articole (pături, ţesături pentru diverse întrebuinţări etc).

Rezultate remarcabile în utilizarea eficientă a deşeurilor au obţinut şi întreprinderile aparţinînd Centralei industriale a mătăsii, inului şi cînepei. Cantităţi însemnate de deşeuri sînt frecvent folosite la o serie de produse specifice (prosoape de bucătărie, saci, diferite ţesături pentru confecţii etc).

Iniţiative cu deosebite efecte economice

ODATĂ CU PREOCUPĂRILE centralelor de a utiliza cît mai eficient materiile prime secundare, în unele unităţi ale industriei bumbacului şi lînei au apărut diferite iniţiative, care sporesc considerabil posibilităţile de valorificare superioară a acestora. Astfel, la **Întreprinderea textilă** „Oltul"-Sf. Gheorghe se produce un fir **Nm 34, care are în compoziţie 66% deşeuri rezultate din filatură şi 34% celofibră.** Firul, care are o calitate corespunzătoare, este utilizat la realizarea de ţesături pentru cearceafuri, avînd desfacerea asigurată. În primul trimestru din acest an, de pildă, a fost valorificată pe această cale o cantitate de 17,6 tone deşeuri. Tot aici **se valorifică marginile de muşama, diferite capete şi fîşii din ţesături de bumbac pentru confecţionarea de preşuri manuale solicitate de populaţie.**

Preţioasă ca iniţiativă de valorificare a unor deşeuri este şi acţiunea ce s-a întreprins la Intreprinderea textilă „30 Decembrie" din Arad, prin stabilirea unei tehnologii adecvate de destrămare a firelor. Aici, în amestec cu bumbac, din materia primă rezultată se fabrică două articole noi. Iniţiative valoroase au apărut şi la Intreprinderea „Aurora"-Bucureşti, care confecţionează în prezent din capete şi fîşii din ţesături de bumbac rochiţe pentru copii, iar la Intreprinderea textilă „Bumbacul"-Timişoara s-a organizat o secţie de confecţii pentru copii, care foloseşte în exclusivitate capetele, fîşiile şi cupoanele care cuprind materiale de bună calitate rezultate din fanteziurile de modă. Toate acestea au dus şi duc la o valorificare superioară a deşeurilor, permiţînd întreprinderilor respective să realizeze, pe lîngă o mai bună valorificare a materiilor prime, şi însemnate beneficii. Iată, de altfel, în tabelul nr. 2, dinamica produselor realizate din deşeuri de întreprinderile Centralei industriei bumbacului în perioada 1972—1975.

Şi întreprinderile aparţinînd Centralei industriei lînii care, aşa cum am menţionat, **consumă 94,3% din deşeurile proprii şi toate deşeurile de bună calitate colectate din ţară, au înregistrat o dinamică ascendentă în valorificarea acestora în decursul anilor actualului cincinal.** Dacă luăm ca bază anul 1973 = 100%, în 1974 s-au consumat 106,3%, iar în acest an se vor utiliza 112%. În multe din unităţile acestei centrale, datorită unor iniţiative gospodăreşti, utilizarea deşeurilor nu mai constituie o problemă, ele găsindu-şi o permanentă şi eficientă întrebuinţare. Sigur că, în procesul valorificării materiei prime secundare, nu s-au atins — cu toate realizările menţionate — nici pe departe limitele în cele două sectoare importante ale industriei textile. Este nevoie, în continuare, de strădanii şi căutări atît pe linie de creaţie cît şi pe linie de producţie. În condiţiile actuale însă continuă să existe unele cantităţi de deşeuri care, în ambele centrale, nu-şi găsesc utilizarea în producţia de bază. Ce se întîmplă cu acestea ? În ce mod sînt ele valorificate ?

La Centrala industriei lînii — aşa cum ne-au relatat specialiştii — 5,7% din deşeuri se vînd unităţilor cooperaţiei meşteşugăreşti, C.A.P. şi I.A.S. Se vinde scamă nefilabilă (care este utilizată la umpluturi de saltele), fîşii de articole neţesute liate, fîşii de covoare tufting (care îşi găsesc utilitatea în agricultură la legatul pomilor) etc.

Cantităţi însemnate de deşeuri — peste 5 000 tone în 1974 — au fost valorificate şi de întreprinderile Centralei industriei bumbacului prin vînzarea lor la unităţi UCECOM, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor şi altor beneficiari. Aceste deşeuri, avînd o utilizare diversă, duc desigur la economisirea altor materii prime sau materiale pe ansamblul economiei naţionale. Şi totuşi, în mod firesc ne putem întreba : de ce oare nu s-ar putea valorifica superior aceste deşeuri în cadrul întreprinderilor ce le produc ? Ce se întîmplă cu alte genuri de deşeuri care zac în stocuri şi anume cele provenite din amestecul bumbacului, lînei sau inului cu fire chimice ?

Insuficienţa unor studii şi implicaţiile asupra eficienţei producţiei

PROCESUL de micşorare a volumului de deşeuri şi de valorificare eficientă a lor nu decurge lin. Există încă o serie de **deficienţe organizatorice**, o slabă preocupare în unele întreprinderi în legătură cu această problemă. În cadrul Centralei industriei bumbacului, de pildă, sînt întreprinderi care, deşi au condiţii, nu depun străduinţe suficiente pentru a reintroduce în circuitul producţiei, sub o formă sau alta, cantităţile de deşeuri ce le produc. Întreprinderea textilă Piteşti, spre exemplu, are de valorificat în acest an 100 tone de deşeuri ; în trim. I a.c. nu a utilizat decît 19 tone ; Întreprinderea „Moldova"-Botoşani, care are drept sarcină anuală de a folosi 50 tone deşeuri, a consumat în primele trei luni din 1975 doar 1,2 tone ; Întreprinderea textilă-Teleorman, din 20 tone n-a utilizat nimic. Mari stocuri de deşeuri există şi la Întreprinderea textilă-Carei şi la Întreprinderea „Dunărea"-Giurgiu. etc.

Cantităţi mari de deşeuri în stocuri **există însă în toate întreprinderile textile care utilizează materiile prime vegetale şi animale în amestec cu fire chimice.** Cu toate eforturile făcute, specialiştii din Institutul de cercetare al industriei uşoare, din centralele industriale şi întreprinderi, nu au găsit soluţii adecvate pentru ca aceste materii prime secundare să-şi găsească o mai deplină valorificare. Problema rămîne deschisă, studiile şi cercetările urmează a fi concentrate mai susţinut spre acestea, încît ele să nu constituie un balast, să nu greveze asupra costurilor de producţie şi, mai ales, să fie, aşa cum este normal, o bună sursă de materii prime utilizabile. Alte aspecte ale problemei îl reprezintă **modul de valorificare, în general, a deşeurilor, cît şi diminuarea lor în procesele de producţie.** Eforturile depuse în anii din urmă, au condus fireşte, la unele rezultate. Din păcate, în unităţile Centralei industriei bumbacului, în dorinţa de a diminua cît mai mult deşeurile, s-a mers de multe ori pe linia realizării de fire mai groase (în condiţiile de azi mai puţin folosite la produsele de calitate, care trebuie să fie cît mai uşoare), sau pe reintroducerea lor în anumite proporţii în materiile prime, la realizarea unor tipuri de ţesături. Or, aceste măsuri au avut adesea consecinţe negative, mai ales asupra calităţii unor produse. De altfel, specialiştii din acest domeniu susţin că, atît defectele cît şi alte aspecte negative la unele ţesături de bumbac, sînt o consecinţă a procentului mare sau mic de deşeuri introduse în materia primă de bază — bumbacul. În unele cazuri, acest fenomen, apare şi la unele produse realizate de industria lînii.

Aşadar, problema respectivă va trebui analizată mai temeinic şi rezolvată în aşa fel încît să nu diminueze cu nimic calitatea produselor. De altfel experienţa a dovedit-o pe deplin că din aceste materii prime secundare, pe baza unor studii şi cercetări puse la punct, au fost realizate modele şi sortimente adecvate, care s-au bucurat de aprecierea cumpărătorilor. De aceea, în continuare, se cere a fi amplificate aceste experienţe şi rezultate, creîndu-se sortimente la care să poată fi utilizate drept materie primă şi deşeurile, concomitent cu sondarea pieţei pentru asigurarea desfacerii lor. Fireşte, trebuie avute în vedere şi preţurile acestor produse, ele urmînd să fie, după opinia noastră, mai reduse faţă de cele în al căror conţinut se introduce materie primă la prima folosinţă.

Tabelul nr.1

Valorificarea deşeurilor în întreprinderile Centralei industriale a bumbacului, în perioada anilor 1971-1974 şi în trim.I 1975

	UM	1971	1972	1973	1974	tr.I. 1975
Total valorificat din care:	tone	10700	11855	13049	13789	3277
1. In cadrul centralei	"	5345	5709	6032	6213	1683
din care:						
- în amestec la producerea firelor groase tip bbc	"	745	765	1000	856	210
- la producerea fibelor de vigonie	"	3760	4094	4251	4423	1163
- la producerea vatei medicinale	"	830	852	781	937	316
- la alte produse x)	kg.	-	1250	3400	4305	540
	mii lei	-	320	490	822	125
2. La alte centrale din cadrul MIU						
- la Centrala industriei lînii pt.fire de vigonie	tone	673	926	1408	1100	161
- la Centrala de achiziţii	"	1475	1665	1480	748	384
3. La terţi	"	3217	3555	5455	5727	1831

x) Se referă la confecţiile pentru copii şi lavetele ce se realizează la Intreprinderea textilă "Aurora"-Bucureşti şi I.T."Bumbacul"-Timişoara, la preşurile de la I.T."Bucegi"-Pucioasa şi I.T."Oltul"-Sf.Gheorghe

Relevînd aceste aspecte, nu putem să nu consemnăm şi alte neajunsuri ce se fac simţite şi care, în unele cazuri, generează creşterea volumului de deşeuri. Este vorba de **calitatea unor accesorii** pentru maşini şi utilaje, marea majoritate executate şi livrate chiar de unele unităţi ale Ministerului Industriei Uşoare. Astfel, garniturile de capace carde, garniturile rigide pentru carde, manşoanele pentru cilindrii trenului de laminat, tuburile de plastic pentru maşinile cu inele, canetele şi altele, sînt adesea necorespunzătoare din punct de vedere calitativ şi, din această cauză, reprezintă a sursă permanentă de creştere a volumului de deşeuri. **Specialiştii Centralei industriei bumbacului estimează că, dacă garniturile pentru cardă ar fi corespunzătoare, volumul total de deşeuri ar putea fi redus cu 10—20% faţă de situaţia actuală, ceea ce ar însemna o economie de peste 200 tone fibră la nivelul unui an.** Iată şi un alt calcul ilustrativ : **numai prin utilizarea unor ţevi îmbunătăţite sub raportul stabilităţii, formei şi calităţii execuţiei, s-ar reduce ruperile în timpul filării, precum şi deşeurile sub formă de resturi din filatură cu circa 20—25%.** Aceasta ar însemna obţinerea unei cantităţi de peste 150 tone fibre care, în loc să se transforme în deşeuri, ar rămîne ca produs finit în continuare.

Aşa prezentîndu-se situaţia, se impune luarea unor măsuri la nivelul Ministerului Industriei Uşoare pentru îmbunătăţirea grabnică a calităţii unor accesorii. În acelaşi timp, însă, se cere o mai mare preocupare din partea muncitorilor şi, mai ales, a tehnicienilor din întreprinderile industriei bumbacului pentru o mai bună întreţinere şi reglare a tuturor utilajelor în timpul funcţionării acestora, corespunzător exigenţelor calitative ale produselor finite şi caracteristicilor de calitate ale materiei prime introduse în fabricaţie.

Preocupări necesare în perspectivă

SARCINA PRINCIPALĂ atît a industriei lînii cît şi a celei a bumbacului este aceea de a produce bunuri diversificate, de calitate cît mai bună, care să se bucure de aprecierile consumatorilor. În acelaşi timp, ele trebuie să aibă în vedere progresele ce se înregistrează pe plan mondial şi să se alinieze cît mai operativ acestora, avînd în vedere faptul că o bună parte din produsele lor sînt destinate exportului. Or, între tendinţele de uşurare a produselor textile, care concordă şi cu anumite progrese în domeniul calităţii, fineţei produsului (care impun filarea unor fire din ce în ce mai fine) şi utilizarea într-o proporţie din ce în mai mare a firelor regenerate se naşte o contradicţie, în sensul scăderii fineţii firelor filate. De aici necesitatea imperioasă **ca creatorii de articole noi să găsească soluţii optime de eliminare a acestei contradicţii, în interesul atît al satisfacerii exigenţelor cumpărătorilor, cît şi al obţinerii în întreprinderile respective a unei eficienţe economice ridicate.**

Tabelul nr. 2

Dinamica produselor realizate din deşeuri în întreprinderile Centralei industriale a bumbacului (1972–1975)

Anul	Articole din deşeuri	Desene	Poziţii coloristice
1972	16	113	761
1973	17	117	765
1974	26	170	1119
1975	28	195	1339

O altă problemă care se pune în faţa cercetării din industria textilă este aceea a **găsirii unor metode raţionale de utilizare pe scară mai largă a deşeurilor rezultate din procesul de producţie.** În literatura de specialitate există o serie de lucrări care abordează această temă. Un interes deosebit în această direcţie stîrneşte, de pildă, **sistemul de filare cu capăt liber.** Utilajul folosit este special conceput pentru a putea fila fibrele regenerate din deşeuri fibroase, firele rezultate fiind net superioare celor de tip vigonie. Acest mod de valorificare a deşeurilor este deosebit de eficient, dar lipsa utilajelor respective (ele fiind necesare a fi importate) nu îngăduie, la ora actuală, aplicarea acestui sistem.

O idee valoroasă care se regăseşte, de asemenea, în literatura de specialitate este aceea a **organizării de centre specializate pentru recuperarea fibrelor textile din diferite categorii de deşeuri.** Existenţa unor asemenea centre ar oferi, fără îndoială, posibilitatea unei omogenizări mult mai bune a fibrelor regenerate rezultate. De asemenea, utilajele speciale necesare efectuării diferitelor operaţii din cadrul procesului de regenerare ar putea fi mai bine folosite. Dar şi acest sistem prezintă, pe lîngă multiplele avantaje, o serie de neajunsuri. În primul rînd, impune necesitatea transportării unor materii prime care, uneori conţin sub 50% fibre, restul fiind impurităţi. În al doilea rînd, crearea unor asemenea centre specializate ar impune o riguroasă sortare, pe categorii, a deşeurilor — lucru nu uşor de realizat.

În tot cazul, atît în ce priveşte valorificarea superioară a materiei prime de bază, cît şi a celei secundare, cadrele din cercetare, din producţie, cît şi specialiştii Ministerului Industriei Uşoare au un cîmp larg de activitate, pentru a studia diferite variante şi de a adopta acele măsuri, tehnice şi organizatorice, care să permită armonizarea celor două mari deziderate : pe de o parte, obţinerea de produse uşoare, larg diversificate, care să satisfacă mereu mai bine gusturile şi exigenţele cumpărătorilor ; pe de alta, acestea să aducă o largă contribuţie la ridicarea eficienţei economice în întreprinderile producătoare.

Un timp relativ scurt ne mai desparte pînă la intrarea în cincinalul 1976—1980. Există, ce-i drept, în industria textilă preocupări şi sînt luate chiar unele măsuri care să faciliteze în viitor **mai buna gospodărire a materiei prime, în general, şi a deşeurilor, în special, cuprinderea în planul de stat a unor indicatori specifici care au în vedere condiţiile de utilizare a deşeurilor, organizarea în unele întreprinderi de secţii specializate pentru valorificarea acestora, organizarea în cadrul Centralei de preindustrializare şi achiziţii a unor centre moderne de sortare şi pregătire pentru utilizarea deşeurilor** etc. Centrala industriei lînii va lărgi pentru 1976, gama de produse cu încă 12 articole care vor utiliza ca materie primă şi deşeurile. De asemenea, atît pentru diversificarea producţiei, cît şi pentru extinderea folosirii deşeurilor, Centrala şi-a prevăzut organizarea a două centre de efilosare, care urmează să intre în curînd în producţie. A fost, totodată, prevăzută modernizarea unor carde existente. În 1980 Centrala va trebui să atingă un consum de deşeuri cu 60% mai mare faţă de 1975.

Şi la nivelul Centralei industriei bumbacului sînt preconizate o serie de măsuri de perspectivă. Se prevede atingerea parametrilor proiectaţi la Filaturile „Aurora“ — Bucureşti şi „Textila“ — Timişoara, prin modernizarea de carde, îmbunătăţirea sortimentului şi a amestecurilor. Prin aceasta consumul de deşeuri în întreprinderile respective va creşte cu 1 700 tone anual. De asemenea, consumul de materii prime secundare va creşte, ca urmare a intrării în funcţiune a două noi unităţi de prelucrare a firelor de vigonie — una în 1976, iar a doua în 1980. Va spori mult în 1976 şi capacitatea de producţie a vatei medicinale la Întreprinderea de vată Buftea, din care 50% va fi produsă din pieptănătură. În vederea corelării mai bune a producţiei de ţesături cu capacităţile de producere a firelor de vigonie, se vor întreprinde cercetări şi crea noi sortimente cu destinaţii şi domenii de folosire deosebite faţă de cele din prezent. În sfîrşit, tot la această centrală se vor introduce în programele de cercetare din noul cincinal teme privind stabilirea de noi tehnologii de prelucrare a materiilor prime secundare proprii, precum şi valorificării superioare a unor categorii de deşeuri tip bumbac care provin din afara sectorului.

Important este acum ca experienţa pozitivă să fie consolidată şi extinsă, ca diferitele neajunsuri să fie grabnic înlăturate, iar măsurile ce se prevăd în perspectivă să prindă viaţă. În acest fel, întreprinderile industriei textile vor putea satisface mai bine cerinţele consumatorilor şi, în acelaşi timp, să ridice pe o treaptă mai înaltă eficienţa activităţii lor economice.

V. BOESCU
L. ŢINTEA

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Eficienţa şi creşterea economică într-o relaţie biunivocă

Este tot mai evident că, în etapa actuală de dezvoltare, unul din factorii principali ai creşterii economice îl constituie eficienţa ridicată a noilor investiţii puse în funcţiune. De aceea, în stabilirea diverselor mărimi normative sau de aprobare a documentaţiilor tehnico-economice pentru noile obiective trebuie să se pornească de la sarcinile concrete de dezvoltare a acestora în perioada respectivă. În acest context se cunoaşte că unul din principalii indicatori ai eficienţei investiţiilor îl constituie coeficientul de eficienţă (E). După mulţi ani de dezbateri atît economiştii din ţara noastră cît şi din U.R.S.S. au ajuns la un consens unanim : mărimea sa normată să fie de aproximativ 0,15 lei venit net pe fiecare leu investit, care, de altfel, în literatura de specialitate se găseşte sub denumirea de coeficient normal de eficienţă (E_N). Ar rezulta că 0,15 ar reprezenta contribuţia în medie a oricărei investiţii efectuată în economie, urmînd ca proiectele (i) care nu satisfac relaţia $E_i > E_N$ să fie respinse. Desigur că în funcţie de ramura şi de politica economică în etapa respectivă s-ar admite „derogări“ de la aceasta.

Ulterior, acest coeficient a fost preluat în **calculele de actualizare** care încep tot mai mult să-şi arate importanţa lor în fundamentarea diverselor studii tehnico-economice. Ba mai mult, noile reglementări legale ce se găsesc în pregătire la organele centrale de conducere economică prevăd introducerea tehnicilor de actualizare în fundamentarea deciziei de investiţii. Dar folosirea în toate ramurile a unui coeficient de 0,15 conduce la erori. Astfel, dacă în ramura energiei electrice s-ar folosi coeficientul normat egal cu 0,15, aproximativ toate proiectele ar fi respinse, deoarece $E_N > E$ (unde E = coeficientul de eficienţă al ramurii energiei electrice). Cu atît mai mult s-ar agrava lucrurile în ramura respectivă atunci cînd s-ar folosi acelaşi coeficient în calculele de actualizare ; nici un proiect nu ar putea fi admis. Situaţia ar fi inversă în industria alimentară şi uşoară unde, datorită unui impozit pe circulaţia mărfurilor ridicat, acumularea este mai ridicată.

În concluzie, reiese necesitatea fundamentării obiective a acestui indicator des utilizat în calculele de eficienţă. Mulţi autori propuneau ca aceasta să fie luat la nivelul ritmului de creştere a venitului naţional. Cu toate că este necesar să fie corelat cu ritmul, totuşi, după părerea noastră, nu trebuie luat la nivelul acestuia, deoarece s-ar ajunge la aceleaşi neajunsuri semnalate mai sus. Avînd în vedere toate acestea, pentru determinarea lui, să pornim de la egalitatea :

$$\frac{\text{Venit net}(V)}{\text{Investiţii}(I)} = \frac{\text{Venit net}}{\text{Producţie}(Q)} \cdot \frac{\text{Producţie}}{\text{Investiţii}},$$

adică, coeficientul de eficienţă este egal cu produsul dintre rata rentabilităţii, calculată la valoarea producţiei, şi randamentul investiţiilor (determinat ca raport între producţie şi volumul investiţiilor).

Pornind de la această relaţie şi ţinînd cont că la aceeaşi bază tehnică între ritmul de creştere al producţiei şi volumul investiţiilor necesare realizării acesteia există o strînsă legătură, rezultă că pentru realizarea unei producţii *) în anul „n“ va fi necesar un volum de investiţii egal cu cel din anul precedent multiplicat cu ritmul creşterii producţiei (r), adică $I_n = I_{n-1}(1+r)$ unde: I_n, I_{n-1} = investiţiile în anul n şi n—1.

Considerînd că întregul volum de venit net obţinut în anul „n“ (V_n) se investeşte, rezultă că suma investiţiilor pe cei 2 ani succesivi va fi: $I_n = I_{n-1} + V_n$. Ţinînd cont de aceste două relaţii putem scrie pentru investiţii: $I_{n-1}\ (1 + r) = I_{n-1} + V_n$, iar pentru venit net: $V_n = r\ I_{n-1}$, adică venitul net realizat, principala sursă a reproducţiei, lărgite este **funcţie de ritmul de creştere şi investiţiile efectuate anterior.** Coeficientul de eficienţă ca indicator de cuantificare a nivelului eficienţei se ştie că se exprimă în anul „n“ astfel: $E_n = \frac{V_n}{I_n}$. Înlocuind pe „V_n“ şi „I_n“ în funcţie de relaţiile de mai sus reiese că $E_n = \frac{r}{(1 + r)}$, ceea ce înseamnă că **eficienţa este funcţie directă de ritmul de creştere a producţiei.** Nerealizarea eficienţei ce rezultă din expresia de mai sus

lector univ. Ioan CĂMĂŞOIU

(Continuare în pag. 16)

---

*) Aşa cum este cunoscut în calculul economico-[illegible] al e, atunci cînd se urmăreşte demonstrarea contribuţiei unui anumit factor se face abstracţie de ceilalţi. De aceea, am considerat doar investiţiile ca unic factor al creşterii economice.

CONSECVENȚĂ ÎN APLICAREA POLITICII DE CREȘTERE A NIVELULUI DE TRAI

ECONOMIA românească înregistrează an de an o creștere viguroasă, în ritm înalt, o diversificare continuă a producției și o îmbunătățire treptată a parametrilor calitativi ai întregii activități. În actualul cincinal au fost obținute noi succese în dezvoltarea economică și socială, creșterea intensă a forțelor de producție, făurirea unei industrii și agriculturi moderne, înflorirea științei, învățămîntului și culturii, creîndu-se astfel condiții și pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii.

O economie dinamică

REALIZĂRILE din etapa 1971—1975 constituie o mărturie grăitoare a entuziasmului și dăruirii poporului nostru pentru transpunerea în viață a liniei generale a politicii Partidului Comunist Român, îndreptată spre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. În ansamblul lor, rezultatele din ultimii patru ani arată că producția industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 13,2% față de 11—12% cît s-a prevăzut în planul cincinal pentru cinci ani. Producția mijloacelor de producție a cunoscut o creștere rapidă, dezvoltîndu-se prioritar producția de energie electrică și termică, a metalurgiei, a construcțiilor de mașini și chimiei, ramuri hotărîtoare pentru progresul economic și tehnic, pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă, ponderea lor în anul 1974 în producția industrială a țării crescînd la 55% față de 50% în anul 1970. Totodată, a crescut producția în industria ușoară și alimentară, precum și în sectoarele care produc mărfuri pentru populație, asigurîndu-se sporirea producției de bunuri de consum într-un ritm mediu anual de 12,3%. Acest fapt pune în lumină trăsăturile caracteristice economiei țării noastre, care a devenit, într-un timp scurt, o economie dinamică, echilibrată și în plin proces de modernizare.

Sporirea veniturilor oamenilor muncii

Înfăptuirile remarcabile obținute de oamenii muncii, sub conducerea partidului, în dezvoltarea în ritm susținut a potențialului productiv al țării, în creșterea simțitoare a produsului social și a venitului național se reflectă din plin în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregii populații. Aceasta constituie obiectivul fundamental al politicii partidului nostru. „Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri, — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane“. Profund umanistă, această politică își găsește expresia în măsurile luate an de an pentru creșterea bunăstării întregului popor.

În anii construcției socialiste, ca rezultat direct al ritmurilor înalte ale creșterii economice, s-a asigurat o sporire continuă a venitului național, bază sigură a ridicării generale a nivelului de trai al populației. Utilizarea rațională a venitului național pentru consum și pentru dezvoltare confirmă justețea și caracterul profund științific al politicii partidului nostru în asigurarea echilibrului economiei. Dinamica viguroasă a venitului național, care în 1974 a atins un nivel de 9,3 ori mai mare decît în 1950 și politica justă de repartiție a acestuia, au asigurat o creștere permanentă și ascendentă a fondurilor destinate consumului populației. Una din caracteristicile evoluției fondului de consum este accelerarea treptată a creșterii sale, fapt care situează actualul cincinal și cincinalul anterior printre cele mai dinamice în domeniul nivelului de trai. Este semnificativ să arătăm că la o pondere a acumulării în venitul național de 17,3%, în cincinalul 1956—1960 s-a realizat un ritm mediu anual de creștere a fondului de consum de 4,8%, în cincinalul 1966—1970 ponderea acumulării a fost de 30,3%, iar în perioada 1971—1975 se prevede a se menține ridicată, la peste 33%, concomitent înregistrîndu-se ritmuri anuale înalte de creștere a fondului de consum, de 6,2%, și respectiv 8,0%.

Graficul nr 1

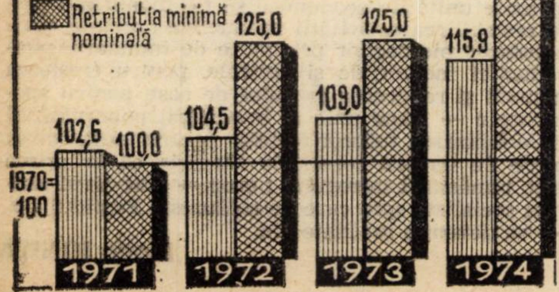

Un rol principal în creșterea sistematică a veniturilor oamenilor muncii din întreprinderi și instituții îl au acțiunile inițiate și puse în aplicare cu consecvență de partid de majorare succesivă a retribuției pe măsura dezvoltării ascendente a producției materiale. Este cunoscut că în prezent se află în plină înfăptuire acțiunea de generalizare a majorării retribuției, tuturor oamenilor muncii. Prin recenta Hotărîre a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., începînd cu data de 15 iulie a.c. retribuția tarifară a tuturor categoriilor de personal se majorează suplimentar cu 60 lei lunar. De menționat că această sumă se adaugă atît la retribuția tarifară a personalului la care s-a aplicat deja mărirea retribuției, cît și la retribuția tarifară a personalului la care urmează să se aplice măsurile de majorare a retribuției tarifare pe anul 1975. În plus, această majorare suplimentară nu afectează alocația de stat pentru copii, bursele acordate în învățămîntul de toate gradele, nu modifică cuantumul chiriei astfel cum acesta este stabilit în prezent.

Consecvent principiilor eticii și echității socialiste, conducerea partidului și statului nostru a acordat o atenție deosebită sporirii într-un ritm superior a retribuțiilor mai mici (graficul nr. 1). Ca urmare a acestei majorări suplimentare, retribuția minimă a personalului necalificat va ajunge la 1 200 lei lunar, față de 800 lei cît era în anul 1970, iar retribuția minimă a muncitorilor calificați la 1 406 lei, față de 908 lei cît era în anul 1970.

În ceea ce privește nivelul de trai al oamenilor muncii de la sate, numeroasele măsuri întreprinse de partid pe linia retribuirii corespunzătoare a muncii, asigură la nivelul acestui an o creștere de 35% a veniturilor țărănimii provenite din munca în c.a.p. și gospodăriile personale, pe o persoană activă, față de 1971, depășindu-se în acest domeniu prevederile inițiale. De asemenea, în cursul acestui cincinal pensiile au fost majorate cu 20%.

Îmbunătățirea consumului de bunuri și servicii

ÎN STRÎNSĂ CORELAȚIE cu sporirea veniturilor bănești ale populației crește cererea solvabilă a acesteia, iar pe baza dezvoltării și diversificării producției bunurilor de consum cresc posibilitățile de satisfacere a acestei cereri. Se înregistrează o îmbunătățire a consumului curent de produse alimentare și vestimentare, precum și o acumulare de bunuri de folosință îndelungată (vezi tabelul).

Din analiza dinamicii vînzărilor la principalele mărfuri alimentare rezultă tendințele reale ale consumului populației, și anume : creșterea substanțială a volumului produselor consumate, îmbunătățirea structurii consumului alimentar pe seama creșterii mai rapide a desfacerii alimentelor cu mare valoare nutritivă. Totodată, datele satistice atestă o sporire continuă a consumului de țesături, confecții și încălțăminte, în condițiile unei corelații strînse cu creșterea producției. Și consumul bunurilor de folosință îndelungată a înregistrat o îmbunătățire serioasă, crescînd în mod substanțial înzestrarea gospodăriilor cu mijloace tehnice caracteristice civilizației moderne, ca autoturisme, televizoare, frigidere etc.

Nivelul de trai al fiecărei familii crește an de an prin fondurile suportate de la bugetul de stat și din alte fonduri pentru satisfacerea nevoilor social-culturale ale populației în domeniul învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, artei, asigurărilor și prevederilor sociale etc. (graficul nr. 2).

Stabilitatea și elasticitatea prețurilor

SPORIREA de la an la an a veniturilor populației oferă o imagine incompletă asupra creșterii puterii de cumpărare, dacă nu este corelată cu evoluția nivelului prețurilor cu amănuntul, a impozitelor și taxelor plătite de populație. Numai prin examinarea împreună a tendințelor acestor elemente se poate desprinde evoluția puterii reale de cumpărare a veniturilor populației. Prin planul național unic se promovează o creștere strict corelată a tuturor indicatorilor economici și sociali, o dezvoltare armonioasă a întregului ansamblu al economiei naționale. Astfel, evoluția prețurilor se realizează în mod planificat. Așa a fost posibil ca în anul 1975 indicele general al prețurilor cu amănuntul și al tarifelor pentru mărfurile și serviciile achiziționate de populație să fie doar cu 3 la sută mai mare decît în anul 1970. În actualul cincinal, după cum se vede, nivelul general al prețurilor cu amănuntul a crescut în România, la nivelul unui an doar cu 0,6 la sută, deci într-o proporție neînsemnată, deși în ultimii doi ani economia noastră a trebuit să facă față presiunii inflațio-

Vînzările cu amănuntul ale principalelor mărfuri prin comerțul socialist

	U.M.	1950	1965	1970	1971	1972	1973	1974
Pîine	mii tone	667,5	1755,2	1961,7	2141,5	2091,1	2066,5	2145,1
Cartofi	mii tone	178,0	322,8	388,2	506,6	449,2	421,0	536,9
Carne	mii tone	75,9	156,6	185,6	208,5	222,5	233,5	268,2
Ulei comestibil	mii tone	23,9	114,5	134,8	142,2	145,1	149,4	155,4
Lapte (inclusiv lapte praf)	mii hl	354,0	2499,1	4148,9	4254,8	4526,0	5003,4	5271,6
Zahăr	mii tone	84,3	189,6	233,3	257,8	269,0	292,7	301,2
Țesături și confecții de bumbac	mil.m.	143,5	238,6	276,2	288,0	312,7	300,4	312,8
Încălțăminte-total	mil.per.	8,6	36,1	51,2	54,4	57,6	60,9	61,6
din care din piele	mil.per.	6,9	23,7	29,4	29,7	31,5	32,2	33,3
Mobilă	mil.lei x)	58,0	1912	3243	3352	3577	3526	4418
Aparate de radio	mii buc.	–	267,8	281,5	367,8	383,7	328,9	386,1
Televizoare	mii buc.	–	159,2	242,9	325,3	291,8	283,7	337,7
Frigidere	mii buc.	–	117,4	144,0	156,2	166,1	196,9	225,1
Detergenți	mil.lei x)	–	–	285,6	325,3	348,2	397,0	430,8
Autoturisme	mii buc.	–	9,2	26,5	26,3	25,0	24,9	24,3

x) Prețurile fiecărui an.

niste a pieței mondiale, cu care avem relații tot mai mari, concretizată în creșterea substanțială a prețurilor de import la o serie de materii prime și materiale de bază.

Fața de această evoluție a prețurilor de la noi, în țările capitaliste criza economică și monetară se manifestă tot mai pregnant și prin creșterea galopantă a prețurilor. Astfel, indicele prețurilor la consumator în țările Pieței Comune a înregistrat un spor de 8,8 la sută în 1973 și de 13 la sută în 1974. Creșteri nu mai puțin spectaculoase s-au produs și în Japonia și S.U.A., în care nivelul prețurilor la consumator a fost în 1974 cu 25,8 la sută și respectiv cu 12,1% mai ridicat decît în anul precedent. Din compararea situațiilor de mai sus concluzia care se impune este aceea că stabilitatea prețurilor în țara noastră este o realitate de necontestat. Aceasta reliefează, de asemenea, faptul că în țara noastră sistemul de prețuri constituie o pîrghie importantă a mecanismului de funcționare a economiei naționale.

Avînd implicații profunde asupra principalelor procese și fenomene economice, el reprezintă o pîrghie însemnată pentru orientarea activității economice în direcțiile prevăzute în planul național unic, cu un rol de seamă în dezvoltarea schimburilor între ramuri și întreprinderi, în asigurarea stabilității circulației bănești, în ridicarea nivelului de trai al poporului. Rolul prețului în procesul dezvoltării economice impune promovarea unei politici unitare și coordonate a prețurilor. Astfel, în scopul perfecționării sistemului prețurilor de producție și livrare, în așa fel încît acestea să corespundă cerințelor actuale și de perspectivă ale economiei naționale, conducerea superioară de partid și de stat a aprobat măsuri privind organizarea acțiunii de reașezare a prețurilor de producție și de livrare.

În obținerea unei înalte eficiențe economice — cerință majoră a conducerii planificate a economiei — un rol deosebit de important revine instrumentelor valorice, în principal sistemului de prețuri, ca mijloc de stimulare a tuturor întreprinderilor în gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești. Aceasta presupune ca sistemul de prețuri să acționeze sistematic în direcția determinării unităților socialiste pentru folosirea integrală și cu randament sporit a potențialului economic de care dispun, pentru reducerea cheltuielilor de producție și realizarea pe această bază a unei înalte rentabilități a producției, care să le permită nu numai să-și asigure resursele pentru propria dezvoltare, ci și să participe într-o măsură din ce în ce mai mare la formarea fondurilor bănești centralizate ale statului.

Cu toate acestea, în ultima perioadă, numeroase prețuri de producție s-au îndepărtat în mod sensibil de valoare, iar altele, care au fost stabilite la unele produse fără a se ține seama de cheltuielile sociale de producție, frînau îndeplinirea funcțiilor care le revin în optimizarea activității economice. Stabilitatea prețurilor nu înseamnă însă imobilism, nu presupune menținerea neschimbată a prețurilor tuturor produselor. În condițiile economiei noastre, care se caracterizează prin dinamism, au loc importante schimbări în condițiile de producție și desfacere. Datorită imobilismului prețurilor, menținerii lor neschimbate pe o perioadă relativ îndelungată, neadaptării lor la noile condiții de producție din economie, multe dintre ele nu mai reflectă în mod fidel eficiența pe ramuri și subramuri ale economiei, eficiența activității în domeniul comerțului exterior, provocînd greutăți în stabilirea unor opțiuni, în special în ceea ce privește noile obiective de investiții, sau în determinarea rentabilității financiar-valutare a schimburilor cu străinătatea.

La unele produse progresul tehnic, utilizarea unor noi materii prime, conduc la reducerea costurilor ; la altele, dimpotrivă, se pot înregistra, la anumite elemente de costuri, creșteri de durată. Ignorarea acestor realități ar face ca prețul să se depărteze treptat de baza lui economică.

Ținînd seama de sporirea substanțială pe plan mondial a prețurilor unor materii prime de bază, precum și de faptul că prețurile de desfacere cu amănuntul ale unor produse nu acoperă cheltuielile reale de producție, fiind mai mici decît prețul de cost — ceea ce face ca realizarea acestor produse să devină nerentabilă — avînd în vedere și faptul că la unele produse prețurile de desfacere cu amănuntul sînt mai mari față de cheltuielile de producție, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît recent corectarea unor prețuri și tarife. Astfel, prin Decret prezidențial s-au majorat prețurile cu amănuntul la combustibili, cherestea, unele produse finite din lemn, unele materiale de construcție, hîrtie, blănuri și confecții din piele, sortimente superioare de încălțăminte și articole sportive din piele, covoare lucrate manual, articole din fontă, precum și tarifele la unele servicii prestate populației. De asemenea, s-a dispus majorarea prețurilor la ciorapii din bumbac și reducerea concomitentă, în același volum, a prețurilor la ciorapii din fire sintetice. Se vor corecta prețurile unor medicamente prin reducerea prețurilor la unele sortimente și majorarea altora.

Noile măsuri sînt de esență economică, fiind adoptate în deplină concordanță cu legitățile economice ale unei economii sănătoase și dinamice, cu cerința de a crea condiții optime de acțiune pîrghiilor economice. Prin corectarea unor prețuri s-a avut în vedere, în principal, asigurarea unei rentabilități normale care să permită acoperirea cheltuielilor efective de muncă socială și deci evitarea subvențiilor de la bugetul statului (prin care se diminuează venitul net destinat consumului și dezvoltării), astfel încît să se stimuleze interesul colectivelor din întreprinderi să fabrice sortimentele care în prezent sînt nerentabile dar care sînt necesare economiei naționale și populației .

Majorările de prețuri la produsele mai sus-amintite au fost impuse de noile condiții de producție și de desfacere și sînt compensate atît prin reducerea prețurilor la alte produse de importanță similară, cît și prin sporirea veniturilor populației într-o proporție mult mai mare.

Astfel, prin creșterea veniturilor cu peste 2 miliarde, pe baza majorării suplimentare a retribuției și prin sporirea cu 680 milioane lei a cheltuielilor pe care populația le va suporta ca urmare a corectărilor de prețuri și tarife, oamenii muncii vor primi în cele 5 luni și jumătate din acest an, un venit suplimentar de 1 320 milioane lei. La nivelul anului 1976, creșterea veniturilor rezultate din majorarea suplimentară a retribuției va fi de circa 5 miliarde, iar a cheltuielilor determinate de corectarea prețurilor și tarifelor pentru servicii — de 1,4 miliarde lei. Fiecare angajat va primi 720 lei anual ca urmare a majorării suplimentare a retribuției sale. Aplicarea în viață a tuturor acestor măsuri asigură, în perioada 1971—1975, creșterea cu circa 22 la sută a retribuției reale, depășindu-se în felul acesta prevederile actualului cincinal.

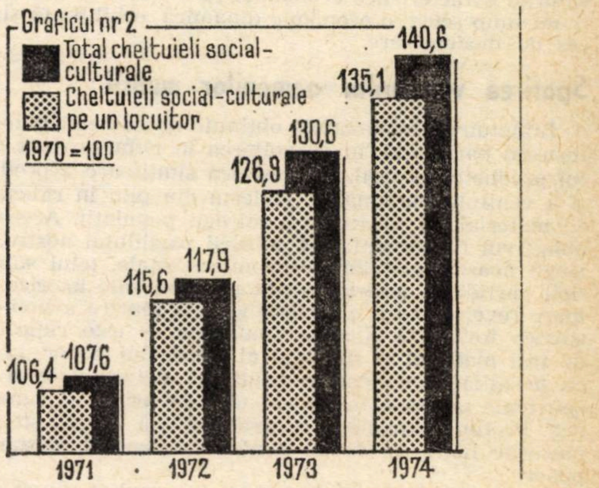

RECENTA Hotărîre a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la majorarea suplimentară a retribuției tarifare a tuturor categoriilor de personal și corectarea unor prețuri se adaugă măsurilor de creștere a veniturilor reale ale populației adoptate în ultimii ani, ilustrînd grăitor consecvența neabătută cu care partidul înfăptuiește obiectivele stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională din 1972 referitoare la ridicarea continuă a nivelului de trai al maselor. Ca rezultat al tuturor acestor măsuri de creștere a nivelului de trai, veniturile reale totale ale populației vor crește în acest an cu circa 50 la sută față de anul 1970.

Interesele fundamentale ale țării, interesele fiecăruia dintre noi impun ca în toate unitățile economice să fie mobilizate toate forțele pentru restabilirea activității productive normale, pentru recuperarea tuturor pierderilor pricinuite de inundații, pentru sporirea producției industriale și agricole, pentru creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost, pentru sporirea avuției naționale — izvor unic al bunăstării poporului, al înfloririi patriei. Mobilizarea tuturor forțelor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen constituie chezășia că înflorirea patriei și creșterea bunăstării întregului popor — obiectivul central al construcției socialiste spre care ne călăuzește Partidul Comunist Român — va deveni o realitate vie.

Maria IONIȚĂ

PUNCTE DE VEDERE

PERFECȚIONAREA SISTEMULUI DE PREGĂTIRE A CADRELOR ECONOMICE PENTRU AGRICULTURĂ

HOTĂRÎREA recentă a Comitetului Politic Executiv privind trecerea Facultății de economie agrară de la Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu“ la Academia de Studii Economice, precum și funcționarea unor secții de profil similar în cadrul facultăților de științe economice din centrele universitare Cluj, Craiova, Iași și Timișoara, se înscrie în cadrul măsurilor de perfecționare a învățămîntului superior în general și a celui economic în special. Referitor la această măsură, am solicitat tovarășului prof. univ. dr. Oprea Parpală, decanul facultății de economia agriculturii, un punct de vedere privind modul de pregătire și utilizare a economistului în agricultură. Cu acest prilej solicităm și alte opinii privind modalitățile concrete de perfecționare a pregătirii și utilizării în producție a economistului din agricultură în etapa dezvoltării rapide a acestei ramuri de bază a economiei noastre naționale.

ANGAJATĂ într-un proces de adînci transformări sociale, tehnice, economice și organizatorice, agricultura românească resimte astăzi, mai mult ca oricînd, necesitatea asigurării tuturor condițiilor necesare pentru dezvoltarea intensivă și multilaterală a producției, în vederea creșterii eficienței economice a întregii activități.

Sporirea eficienței economice în agricultura românească la nivelul parametrilor caracteristici unei agriculturi intensive avansate obligă la o strînsă conlucrare între tehnician și economist, în scopul obținerii nu a oricărui spor de producție, ci a celui care asigură și o economicitate ridicată a întregii producții agricole.

Făurirea marii producții agricole socialiste — rod al politicii agrare a Partidului Comunist Român de modernizare socială și pe această bază, de modernizare tehnică a agriculturii românești — a creat premisele și condițiile obligatorii pentru antrenarea la procesul de conducere științifică a unor cadre economice de înaltă competență profesională, capabile să transpună în viață postulatele conducerii științifice, verificate în practica mondială și amendate de existența proprie.

În sprijinul celor afirmate mai sus, socotim necesar de a aduce următoarele precizării. La sfîrșitul anului 1974, atît în cooperativele agricole de producție cît și în întreprinderile agricole de stat și stațiunile de mecanizare a agriculturii gradul de socializare, centralizare și concentrare a producției agricole era foarte ridicat. În cooperativele agricole, spre exemplu, în medie pe o unitate, volumul mijloacelor circulante rulate la nivelul anului 1974 a fost de 5,0 mil. lei, iar în întreprinderile agricole de stat, unde gradul de concentrare este mai ridicat, nivelul volumului mijloacelor circulante utilizate a fost de 42 mil. lei.

Este clar că mînuirea unor asemenea mijloace materiale și bănești care, mai ales în cazul întreprinderilor agricole de stat ating sume uriașe, trebuie încredințată unor cadre cu o pregătire și o experiență corespunzătoare. Aici este vorba nu numai de o îndrumare generală financiar-contabilă, de limitarea la anumite operații simple de gestiune specifice gospodarului de odinioară, ci și de responsabilitate materială și morală în fața unor largi colective de oameni ai muncii din agricultură și. în ultimă instanță, în fața întregii societăți. Folosirea rațională a acestor mari resurse materiale și financiare la nivelul fiecărei unități agricole, precum și în profil teritorial, impune prezența unui specialist cu studii superioare economice, de înaltă competență profesională și de o deosebită probitate morală.

Care este însă situația în momentul de față ? În ce măsură politica în domeniul învățămîntului a fost astfel aplicată, încît să răspundă, atît sub aspect cantitativ cît și sub aspect calitativ, acestei cerințe elementare de organizare științifică a producției agricole la nivelul posibilităților pe care le deschide marea gospodărie agricolă socialistă ?

Trebuie subliniat că, pentru prima dată în istoria unei țări în care agricultura a deținut un loc preponderent și în care se afirmă încă drept una din ramurile principale ale economiei naționale, aplicării politicii partidului de modernizare a învățămîntului superior și de legare a lui de cerințele construcției socialiste a dus la apariția unor forme de învățămînt care să pregătească economiști cu studii superioare pentru agricultură. În 1948, în cadrul învățămîntului economic superior din România, a fost creată o specialitate corespunzătoare, prin absolvirea căreia, în decursul anilor, a fost pus la dispoziția agriculturii un mare număr de economiști cu studii superioare, dintre care unii dețin astăzi funcții de mare răspundere în aparatul de stat și chiar în cel de partid. Posibilitățile pe care le-a deschis această măsură au fost însă limitate pe parcurs datorită deselor reorganizări (desființări și reînființări), slabei profilări și insuficientei legări de nevoile concrete — prezente și de perspectivă — ale agriculturii, precum și de dezinteresul manifestat de unele cadre de conducere din agricultură față de o asemenea specialitate.

Ca urmare, în momentul de față, cînd agricultura intră pe făgașul modernizării ei economice, se resimte o acută insuficiență (cantitativă) de cadre economice cu studii superioare, ceea ce se răsfrînge în mod negativ asupra eficienței activității economice din agricultură.

În sectorul cooperatist al agriculturii, la sfîrșitul anului 1974, la un număr de 4 420 unități, exista doar un număr de 65 contabili-șefi cu studii superioare. Aceasta înseamnă că un contabil șef cu studii superioare revenea la nu mai puțin de 68 de cooperative, sau că la un întreg județ, revin, în medie, 1,6 contabili-șefi cu studii superioare. Sînt județe, dintre care unele importante din punct de vedere agricol, în care nici unul dintre contabilii-șefi ai cooperativelor agricole de producție nu are studii superioare. Situația este și mai elocventă dacă adăugăm că la un număr de 1 111 cooperative agricole de producție (25.1% din numărul total), contabilii-șefi — responsabilii și îndrumătorii întregii activități financiar-economice din cooperativă — nu posedă studii de nivel mediu.

Lucrurile nu diferă mult în bine nici în întreprinderile agricole de stat, mai ales dacă ținem seama de raportul și proporțiile în ceea ce privește activitatea economică(față de cooperativele agricole de producție). Pe fiecare întreprindere agricolă de stat, revin 2,1 specialiști cu studii economice superioare, și 8,2 specialiști cu studii economice medii. Dintre cei cu studii superioare, cea mai mare parte lucrează la ferme și sectoare, astfel încît un număr redus de întreprinderi agricole de stat au în fruntea sectorului economic un specialist cu studii superioare.

Insuficiența ca număr, și de aici, slaba influență pe care specialiștii cu studii economice o pot exercita asupra activității financiar-economice din unitățile agricole devin și mai evidente din analiza raportului dintre cadrele de tehnicieni agricoli și economiști. În cooperativele agricole de producție, unde pe fiecare unitate revin în medie 2,5 specialiști cu studii superioare agricole, raportul dintre specialiștii cu studii superioare economice și cei cu studii superioare agricole este de 1 : 169 ! Chiar și în întreprinderile agricole de stat, unde pe fiecare unitate revin 14,5 specialiști cu studii superioare agricole, raportul este de 1 : 7. În asemenea condiții, nu-i de mirare că începînd cu nivelul fermei agricole și pînă la nivelul organelor de conducere teritorială a agriculturii, diferite funcții, prin excelență economice, sînt preluate și îndeplinite de către specialiști cu studii superioare agricole, care nu au pregătirea necesară pentru a le exercita cu competența și responsabilitatea necesară. În felul acesta, pierderea pentru agricultură este dublă : se piedre pe de o parte un specialist agricol care și-ar putea aduce o contribuție prețioasă în profesia sa și, pe de altă parte, se exercită nesatisfăcător o meserie care necesită o anumită pregătire. Dealtfel, socotim de datoria noastră să atragem atenția că, în ultimii ani, fondul de pregătire economică în învățămîntul superior agricol a scăzut simțitor, pînă la o limită care pune în pericol dobîndirea cunoștințelor economice de care orice specialist agricol are nevoie chiar pentru exercitarea în bune condiții a propriei meserii, într-o strînsă colaborare și înțelegere cu economistul.

Iată de ce, aspectul cantitativ al problemei generale privind pregătirea cadrelor economice cu studii superioare pentru agricultură este deosebit de acut, acuitate amplificată și de pierderile însemnate care se produc pe parcursul folosirii lor în agricultură. Fapt este că, datorită nevoilor sporite de economiști în toate ramurile economiei naționale, în condițiile existenței unor evidente diferențe de condiții de muncă între agricultură și celelalte domenii de activitate economică se menține un permanent aflux, o migrație chiar a economiștilor din agricultură spre diverse alte ramuri (comerț, construcții, industrie chiar etc.). Această migrație este favorizată și de greutățile (mergînd pînă la adversități) pe care proaspeții absolvenți le întîmpină la noile locuri de muncă, greutăți generate de factori subiectivi, mai ales în unitățile unde funcțiile economice de conducere sînt ocupate de persoane cu pregătire profesională necorespunzătoare. De aceea, rezolvarea aspectului cantitativ al problemei privind asigurarea cu economiști cu studii superioare pentru agricultură depinde de influența conjugată a doi factori : primul — mărirea cifrei de școlarizare ; al doilea — adoptarea unor măsuri de ordin administrativ, moral și material, care să cointereseze proaspeții absolvenți să se stabilizeze la noile locuri de muncă. Trebuie recunoscut că actuala cifră de școlarizare este absolut neîndestulătoare : pentru a pregăti la învățămîntul de zi numai cîte un economist cu studii superioare pentru fiecare cooperativă agricolă (fără a lua în calcul pierderile naturale) avem nevoie de circa 18 ani ! Chiar în condițiile centralizării mai departe a producției cooperatiste, ritmul de satisfacere cu economiști cu studii superioare rămîne cu mult sub nivelul nevoilor. De aceea, în viitor se impune corelarea cifrei de scolarizare cu necesarul real de cadre economice pentru agricultură. De asemenea trebuie luate măsuri pentru soluționarea problemei migrației economiștilor din agricultură, atît de dăunătoare pentru bunul mers al activității în caset sector de activitate. Lipsa unei reglementări oficiale a acestei probleme micșorează eficiența tuturor eforturilor materiale, financiare, intelectuale și morale care se depun pentru pregătirea cadrelor de economiști pentru agricultură. Trebuie să devină o obligație cetățenească de a lucra în domeniul ales din momentul concursului de admitere, de a răspunde cheltuielilor pe care societatea le face pentru a asigura un anumit număr de cadre, de o anumită calitate pentru agricultură. În acest sens, se cere însă și o mai mare mobilizare a tuturor factorilor de răspundere din întreprinderile agricole pentru a crea climatul necesar pentru fiecare tînăr absolvent, stfel încît acesta să îndrăgească, să se atașeze de locul său de muncă, în slujba căruia să-și pună cunoștințele dobîndite de-a lungul anilor de studii.

O importanță mult mai mare prezintă însă aspectul calitativ al problemei, respectiv calitatea cadrelor de economiști din agricultură, reflectată în componența lor profesională. Fără îndoială că factorul hotărîtor aici este calitatea procesului de învățămînt, începînd cu structura și conținutul programului de învățămînt și terminînd cu calitatea corpului profesoral. Din multitudinea acestor aspecte, țin să mă refer, în primul rînd, la structura programului de învățămînt, mai ales la proporționarea diferitelor categorii de discipline, la raportul dintre ele.

Nu încape îndoială că specialistul cu studii superioare economice pentru agricultură trebuie să aibă un profil larg de pregătire profesională, care să-i permită adaptarea în scurt timp la cele mai diverse funcții economice din agricultură. Pentru aceasta, el trebuie să cunoască în profunzime politica agrară a Partidului Comunist Român și economia diferitelor ramuri de producție agricolă, care concură la dezvoltarea intensivă și multilaterală a întregii agriculturi românești. Numai pe această bază el poate găsi soluții corespunzătoare în oricare domeniu de activitate economică din agricultură, a cărui îndrumare și coordonare îi va fi încredințată. În acest context general, ținînd seama de etapa în care se află organizarea activității economice din diferite sectoare ale agriculturii românești, se impun însă cîteva domenii prioritare.

În sectorul cooperatist al agriculturii, care va solicita în viitorul apropiat un însemnat număr de economiști, problema numărul unu, la ordinea zilei, este punerea la punct a evidenței, organizarea corespunzătoare a fluxului informațional. Fără o evidență clară a tuturor bunurilor materiale, a producției, cheltuielilor și veniturilor, nu poate fi vorba de adoptarea unor decizii fundamentate științific pe analiză economică, în baza căreia să poată fi preconizate măsurile optime pentru sporirea eficienței economice. De aceea, în acest sector, evidența contabilă apare drept veriga de bază a întregii organizări științifice a producției și a muncii, în vederea sporirii producției nete și a rentabilității producției. Aceste cerințe concrete și impetuoase ale producției agricole trebuie să-și găsească oglindirea corespunzătoare în programul de învățămînt pentru economiștii destinați agriculturii, prin creșterea ponderii disciplinelor contabile și financiare, astfel încît absolventul să se poată integra imediat în activitatea de punere la punct a evidenței în oricare cooperativă agricolă de producție.

Dar pregătirea contabilă este doar o parte componentă — ce-i drept importantă — a pregătirii economistului pentru agricultură, care trebuie să se afirme ca un factor activ al procesului decizional din agricultură. De aceea, problemele privind organizarea, planificarea, conducerea și analiza activității din întreprinderile agricole, trebuie să dețină un loc important în pregătirea sa, pentru organizarea științifică a producției și a muncii, pentru optimizarea proceselor economice la nivel de întreprindere și de fermă agricolă.

Complexitatea tot mai accentuată a problemelor de aprovizionare tehnico-materială și de valorificare a produselor agricole în condițiile diversificării relațiilor economice cu diferite instituții și întreprinderi impune studierea profundă a acestor domenii economice, pe fundalul unor temeinice cunoștințe juridice.

În întreg programul de pregătire complexă a economistului pentru agricultură trebuie avut în vedere că, în bună măsură, competența și utilitatea deciziilor economice sînt determinate de cunoașterea corespunzătoare a aspectelor tehnologice. De aceea, elementele de tehnologie agricolă, reflectate în cunoasterea celor mai moderne tehnologii de producție vegetală și animală constituie, de asemenea, o latură inseparabilă a pregătirii complexe pe care o dobîndește acest economist în decursul anilor de studii.

La toate acestea se adaugă disciplinele instrumentale și metodologice, care îl obișnuiesc cu folosirea metodelor moderne și a mijloacelor electronice de calcul economic, în vederea optimizării întregii activități de producție din agricultură.

Întrucît problema instruirii integrate cu producția și cercetarea (prin importanța ei) va constitui subiectul unei dezbateri aparte, țin să mă refer totuși, la o problemă care, la prima vedere, pare de ordin cantitativ, dar are mari implicații asupra calității pregătirii economiștilor pentru agricultură. Este vorba de necesitatea asigurării unui cadru adecvat (în fiecare centru universitar) pentru constituirea unor colective profesionale puternice, în care să se poată asigura formarea unui corp profesoral de înaltă competență profesională. Actuala fărîmițare a cifrei de școlarizare pe toate centrele universitare ale țării este o piedică în calea înfăptuirii acestui deziderat. De aceea, problema rețelei teritoriale, în strînsă dependență de cifra de școlarizare, trebuie să se afle în atenția factorilor de decizie în organizarea învățămîntului economic superior pentru agricultură.

La peste un sfert de veac de existență în România, pregătirea economiștilor cu studii superioare pentru agricultură este astăzi îndreptată pe un făgaș nou, în dorința unanimă de a contribui la perfecționarea activității economice din agricultură.

prof. univ. dr. O. PARPALĂ

Un domeniu de perspectivă în cooperarea economică internaţională a României

CONSTRUCŢIA DE LINII DE MONTAJ AUTOVEHICULE ÎN ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

CONFORM directivelor Coingresului al XI-lea al P.C.R., producţia românească de autovehicule va atinge în 1980 un nivel de 245—270 mii unităţi (din care 50—55 mii autocamioane, 25—30 mii autoutilitare uşoare, 150—170 mii autoturisme de oraş, 20—25 mii autoturisme teren) ceea ce va însemna mai mult decît dublul nivelului producţiei din 1974.

Acest potenţial economic, în puternică creştere, a constituit premisa unei dezvoltări ferme a exportului nostru de autovehicule. Astfel, exportul de autocamioane a fost în 1973 cu 320% mai mare decît în 1965, cel de autoturisme de teren de circa 30 de ori mai mare, în acelaşi timp crescînd mult exportul de autoturisme de oraş, Concomitent cu creşterile cantitative a sporit numărul ţărilor în care s-a realizat exportul, între acestea situîndu-se Franţa, R.F. Germania, Grecia, Finlanda, Cehoslovacia, Polonia, R.D. Germană, Algeria, R.P. Chineză, R.A. Egipt, Nigeria ,Columbia, Peru, Ecuador, Iran, etc.

În ce lirecţii şi în ce mod va putea fi realizată amplificarea necesară a exportului românesc de autovehicule ?

În acest articol autorul îşi propune să analizeze una din modalităţile cheie de dezvoltare a exportului de autovehicule în ţările în curs de dezvoltare, beneficiari actuali şi potenţiali ai unei cote importante din acest export.

IN CUVÎNTAREA ţinută la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid şi de stat în domeniul comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale, la 14 februarie 1975, tovarăşul Ncolae Ceauşescu arăta : **„Consider necesar să ne propunem ca, în următorii doi-trei ani, ponderea schimburilor economice ale ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul exterior al României să crească cel puţin 25%, iar pînă în 1980 la cel puţin 30 la sută... Putem aprecia, ţinînd seama de dorinţa şi de posibilităţile de progres economico-social al acestor ţări, de ritmul de dezvoltare al ţării noastre, că avem toate condiţiile pentru a realiza cu succes sarcina de a ajunge la o creştere simţitoare în următorii ani a schimburilor cu aceste ţări, inclusiv a cooperării în producţie“.**

Atuovehiculele de toate tipurile reprezintă una din principalele categorii de mărfuri importante în ţările în curs de dezvoltare. Animate de dorinţa de a-şi crea industrii proprii, de a creşte ponderea populaţiei ocupate în sectoarele industriale, de a-şi face loc în diviziunea internaţională a muncii, în domeniul construcţiei de maşini, ţările în curs de dezvoltare manifestă o tendinţă vizibilă de a realiza acoperirea necesarului de autovehicule printr-un import de piese şi subansamble care urmează să fie montate în linii de asamblare autothone. Aceasta implică importul liniilor de montaj, de know-how tehnologic, atragerea de specialişti capabili să asigure calificarea personalului local etc. Majoritatea statelor în curs de dezvoltare încurajează şi sprijină realizarea acestei politici economice prin legislaţii vamale care proteajează industria de asamblare autohtonă, instituind în multe cazuri taxe vamale net superioare la importul de autovehicule gata asamblate în raport cu cele aferente subansamblelor destinate liniilor de montaj locale.

Evident că această situaţie nu a rămas fără răspuns în politica de penetraţie în aceste zone a exportului marilor producători de autovehicule : dacă la începutul deceniului trecut numai în cîteva state în curs de dezvoltare era organizată o industrie de montaj, astăzi în peste 70 din ţările în curs de dezvoltare există linii de montaj care asamblează, în serii mai mari sau mai mici, autovehicule din C.K.D.-uri şi S.K.D.-uri*) furnizate de marile firme exportatoare.

Tabelul nr. 1 oferă o imagine a dimensiunilor într-adevăr spectaculoase ale exportului pe care constructorii tradiţionali de autovehicule îl realizează sub această formă.

Situată în deceniul trecut mult în urma celorlalte ţări capitaliste dezvoltate, mari constructoare, în privinţa exportului de autovehicule, Japonia a depăşit în mod rapid acest decalaj adoptînd ca principal element de strategie a dezvoltării acestui export constituirea de linii de montaj în ţările în curs de dezvoltare : faţă de 28 linii de montaj în 17 ţări în 1964, firmele japoneze dispun în prezent de 98 linii de montaj în 42 de ţări.

Procesul de construire de linii de montaj de autovehicule în ţările în curs de dezvoltare este departe de a fi încheiat ; el este impulsionat şi accelerat în prezent de o serie de factori de ordín economico-conjuncturali între care pot fi citaţi :

— restrîngerea posibilităţilor de desfacere pe pieţele proprii ale ţărilor capitaliste dezvoltate, datorită puternicei depresiuni economice pe care acestea o traversează şi care obligă marile companii din ţările respective să forţeze creşterea exportului ;

— intensificarea efortului de industrializare într-o serie de ţări în curs de dezvoltare ;

— creşterea disponibilităţilor de plată a ţărilor în curs de dezvoltare posesoare de petrol sau alte materii prime de bază.

În tabelul nr. 2 sînt prezentate liniile de montaj de autovehicule intrate în funcţiune numai în anul 1974 şi în primele luni ale anului 1975.

În prezent se află de asemenea în stare de proiect sau într-un stadiu mai mult sau mai puţin înaintat de finalizare un mare număr de noi linii de montaj. Pentru a cita numai cîteva exemple, amintim proiectele de realizare a noi capacităţi de asamblare în Brazilia (autocamioane FIAT OM şi Volvo), Kenya (autoturisme Ford-Anglia, V.W. şi Toyota), Arabia Saudită (autoturisme General Motors-S.U.A. şi Honda-Japonia), Zair (autoturisme General Motors şi Peugeot, autocamioane SAVIEM) etc.

Pornind de la aceste date asupra pieţei mondiale, se pune întrebarea : este oportună orientarea industriei româneşti de profil spre construirea de capacităţi de asamblare şi exportul de autovehicule sub formă de C.K.D.-uri şi S.K.D.-uri montate la beneficiar ?

Considerăm că există argumente puternice pentru o orientare efectivă către o asemenea politică de export şi anume :

a. creşterea complexităţii şi eficienţei exportului prin faptul că presupune export de documentaţie tehnologică, asistenţă tehnică, management etc. care însoţeşte exportul de subansamble destinate montajului local, respectiv export de inteligenţă, o „marfă“ foarte căutată, cu o mare eficienţă economică, deoarece reprezintă forma concentrată a unei munci concepţionale de înaltă calificare ;

b. piaţa de desfacere în expansiune : tendinţa evidentă a ţărilor în curs de dezvoltare de a-şi crea capacităţi locale de asamblare şi de a proteja aceste industrii, va limita din ce în ce mai mult în perspectivă posibilităţile de export pe aceste pieţe a autovehiculelor finite, gata asamblate ;

c. asigurarea unor schimburi economice cu grad mare de stabilitate pe termen lung, necesare în special în relaţiile cu ţările din care urmează să realizăm un import constant de materii prime de bază;

d. dezvoltarea în cadrul schimburilor cu ţările în cauză a unor activităţi de cooperare în producţie şi desfacere, reciproc avantajoase, care să răspundă în mod optim intereselor economice ale ambelor părţi.

În prezent, exportul industriei româneşti constructoare de atuovehicule este în plină creştere şi diversificare ca tipodimensiuni şi orientare geografică. Ponderea în acest export a livrărilor sub formă de C.K.D.-uri şi S.C.K.-uri pentru asamblare în linii de montaj constituite la beneficiar este încă foarte mică în raport cu posibilităţile potenţiale şi cu tendinţele manifestate în evoluţia şi caracterului cererii externe. Un exemplu pozitiv în acest sens îl constituie linia de montaj de la Melnan — R.A. Egipt în care societatea ELTRANCO asamblează autoturisme româneşti A.R.O.

Efortul de promovare în continuare a exportului românesc de autovehicule trebuie să includă ca obiectiv major creşterea numărului capacităţilor de asamblare de acest gen, în ţări selectate în urma unor minuţioase studii de piaţă, pe criteriile capacitătii de absorbţie în perspectivă, a capacităţilor de montaj concurente existente sau în curs de realizare, a dezvoltării relaţiilor economice de ansamblu ale României cu ţara respectivă.

În contextul acestor orientări strategice apreciem că trebuie gîndită dezvoltarea exportului pentru toate categoriile de autovehicule rutiere produse în ţara noastră : autocamioane, autoutilitare uşoare, autoturisme de teren şi de oraş, autobuze.

Este evident că oferirea şi realizarea unei linii de montaj în ţara de destinaţie

---

*) C.K. D. = Completly Knocked Down — are semnificaţia de set de piese al unei maşini sau utilaj complet demontat ; S.K.D. = Semy Knocked Down — are semnificaţie de set de subansamble al unei maşini sau utilaj parţial demontat ; ambii termeni sînt curent utilizaţi în această formă în literatura şi practica internaţională, inclusiv în România.

Tabelul nr. 1.

Țara de origine	Numărul de linii de asamblare în exterior	Numărul de țări importatoare în care aceste linii funcționează	Numărul de autovehicule asamblate în exterior în 1973 *)
Franța	98	46	868.000
R.F.G.	89	38	1.443.000
Anglia	104	44	722.000
S.U.A.	85	30	1.180.000
Japonia	98	42	365.000
Italia	38	31	738.000
Suedia	23	19	82.000
Alte țări	16	10	. . .

*) include autovehiculele asamblate din C K D-uri și S K D-uri importate din tara de origine sau construite sub licență cu un grad mai mult sau mai puțin ridicat de integrare.

Tabelul nr. 2.

Linii de montaj de autovehicule intrate în funcțiune în țările în curs de dezvoltare în 1974 și începutul anului 1975

Țara	Linia de montaj localitate	Tipul de autovehicule	capacitate anuală — unități —
Argentina	Santa Fé	autocamionul FIAT	30.000
Brazilia	Salvador Babia	autobuze Magirus	1.000
Brazilia	Tambaté	autoturisme VW	. . .
Pakistan	Karacki	autocamioane SAVIEM	. . .
Portugalia	Setubal	autoturisme Nissan-Datrum	18.000
Iran	Teheran	autoturisme Opel „Commodore“	10.000
Algeria	Roniba	autocamioane Berliet	4.600
Chana	Takaradi	autocamioane MAN	. . .
Nigeria	Lagos	autoturisme VW	15.000
Zair	Kimhasha	autoutilitare FIAT	. . .

nu este o operație simplă, convertirea exportului de autovehicule finite în export de dezasamblare, montate la beneficiar cu un grad mai mult sau mai puțin ridicat de integrare implică rezolvarea unor probleme de amploare : reorganizări tehnologice, organizarea unui sistem de livrare și transport adecvat, proiectarea și realizarea ambalajelor, rezolvarea problemelor de ordin organizatoric, tehnologic și calitativ ale asamblării finale etc.

Situația pe piața externă duce însă la concluzia că acest efort este necesar. El trebuie să fie intreprins din timp și organizat în așa mod încît în paralel cu oferta de autovehicule finite, producătorul — exportatorul român, să poată prezenta oferte de linii de montaj și de livrări de dezasamblate, riguros și amănunțit pregătite.

Forma de cooperare în producție și desfacere exprimată prin livrarea de autovehicule dezasamblate și montarea acestora la beneficiar cu un oarecare grad de integrare autohtonă a producției poate să creeze un flux de export al cărui dimensiuni și constanță în timp să fie de natură să ofere de asemenea următoarele avantaje, poate indirect, dar esențiale.

a. posibilitatea creării unei rețele de service bine organizată, (condiție sine qua non pentru menținerea unui exportator de autovehicule pe o piață dată), la un nivel care nu poate fi realizat — din motive de rentabilitate economică — în cazul unui export dispersat și discontinuu ;

b. posibilitatea oferirii de produse realizate în concepția constructivă, „produs-destinație“, important principiu de marketing. A căuta un beneficiar după realizarea autovehicolului este un mod de a gîndi exportul care are dezavantajul adaptării greoaie la cerințele de amănunt ale utilizatorului final.

Aceste cerințe sînt destul de diferite : pe piața africană de exempu pretențiile sînt mai puțin severe în privința vitezei maxime sau a gradului de depoluare decît pe piața vest-europeană ; în schimb se impun condiții mult mai dificile privitoare la robustețe, supradimensionarea sistemului de răcire a motorului, a sistemelor de filtrare, tropicalizare, climatizarea cabinei, construcția suspensiilor etc.

Importanța acestor aspecte trebuie judecată în contextul actualei conjuncturi internaționale în care menținerea și dezvoltarea exportului de autovehicule este condiționată de satisfacerea strictă a cerințelor și necesităților beneficiarului, care are de ales între modelele oferite de un mare număr de producători cu tradiție în domeniu. Este cunoscut că industria constructoare de autovehicule din țările capitaliste traversează în prezent o criză acută de desfacere, criză ce este efectul unor cauze de durată și în consecință va continua să se resimtă pînă la sfîrșitul actualului deceniu. Este de așteptat deci o înăsprire a luptei de concurență pe piața internațională, o intensificare a eforturilor de penetrație a marilor producători tradiționali, o creștere a tensiunii pe care o creează valoarea sensibil supraunitară a raportului ofertă/cerere.

În aceste condiții o adaptare corectă a strategiei de dezvoltare a exportului românesc de autovehicule la caracteristica și cerințele pieței externe este obiectiv necesară, iar accentuarea efortului de convertire a exportului de autovehicule finite către țările în curs de dezvoltare într-un export de linii de montaj, seturi de dezasamblate și tehnologie, ar trebui să constitue după părerea noastră unul din elementele esențiale ale acestei strategii.

I. DĂNESCU
INSCIN

Relații biunivoce

(Urmare din pag. 10)

atrage după sine nerealizarea ritmului de creștere. De altfel, calculînd eficiența ca funcție de ritm, a rezultat tabelul 1.

Tabelul nr. 1

Dependența eficienței de ritmul de creștere

— % —

Ritmul de creștere a venitului național	Coeficientul de eficiență minim necesar pentru asigurarea ritmului de creștere impus creștere impus (E)
4	3,8
6	5,7
8	7,4
10	9,1
20	16,7

Cazurile de mai sus pornește de la premisa că întregul volum al venitului net este investit, lucru care nu se întimplă în viața economică, deoarece numai o parte este destinată reproducției lărgite, restul luînd alte destinații în funcție de etapa de dezvoltare parcursă sau de necesitățile economiei naționale. În acest sens, să considerăm că un anumit procent (d) din venitul net este afectat altor destinații. Rezultă că în conformitate cu relațiile de mai sus vom avea : $I_{n-1}(1+r) = I_{n-1} + V_n - d.\,V_n$, de unde se deduce pentru venit net: $V_n = \frac{r \cdot I_{n-1}}{1-d}$.

Scriind coeficientul de eficiență în funcție de exprimarea reieșită din expresiile de mai sus ale venitului net și investițiilor rezultă :

$$E_n = \frac{r}{(1-d)\,(1+r)},$$

ceea ce înseamnă că **mărimea în perspectivă a eficienței este o funcție direct proporțională cu ritmul creșterii venitului național (respectiv a producției nete) și invers proporțională cu partea din venitul net care ia alte destinații decît investirea lui productivă.** Această dependență se poate urmări în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

— în % —

Ritmul de creștere a venitului național (r)	% din venitul net care ia alte destinații (d)	Coeficientul de eficiență minim necesar pentru asigurarea ritmului de creștere impus
5	25	6,4
5	50	9,6
5	75	19,2
10	25	12,1
10	50	18,2
10	75	36,4
20	25	22,2
20	50	33,3
20	75	66,7

Din tabel se constată că, cu cît se va impune un ritm de creștere mai ridicat, asociat fiind cu un procent asemănător din venitul net care ia alte destinații, cu atit se reclamă un coeficient de eficiență mai mare, cerință ce uneori, datorită unor condiții obiective, nu poate fi satisfăcută. Reiese, prin urmare, că pentru asigurarea unui ritm ridicat **va trebui să scadă ponderea venitului net care ia alte destinații decît investițiile.** De altfel, dacă privim în tabel observăm că la un ritm de 10% și la un procent de 25% a venitului net care ia alte destinații rezultă un coeficient de 12,1%, adică apropiat de cel normat (15%) preconizat de specialiștii din țara noastră. Numai că în urma acestei demonstrații observăm că mărimea sa trebuie să fie diferită de la o ramură la alta, fiind în funcție de ritmul de dezvoltare al ramurii și de partea din venitul net care ia alte destinații. În medie, pe economie ar urma ca mărimea coeficientului normat să fie corelată cu ritmul creșterii venitului național, iar pe cu ritmul reșterii venitului național, iar pe ramuri să se abată în sus sau în jos, în funcție de dezvoltarea acesteia.

Utilizarea tehnicii de mai sus, în calculele de eficiență ar putea avea urmări importante asupra obiectivizării și excluderii gradului de aproximare a nivelului eficienței. Astfel, eficiența normată ar fi corelată direct de creșterea economică, iar în cazul introducerii actualizării în normele legale, pe baza relațiilor de mai sus s-ar putea stabili rata de actualizare, ca mărime minimă a eficienței pe economie și prin care s-ar exclude subiectivismul în alegerea sa, pentru judecarea numeroaselor proiecte de investiții ce se efectuează în perioada actuală și in viitor.

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

Imperativul productivității

IN NUMERELE 20, 22, 24 din a.c., Revista economică a prezentat rezultatele unei anchete întreprinse în 30 unități industriale, anchetă prin care au fost puse în evidență unele aspecte ale modului de realizare a sarcinilor de creștere a productivității muncii în primii patru ani ai actualului cincinal. Avînd în vedere rezultatele anchetei și ținînd seama de rolul deosebit ce revine productivității muncii în atingerea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării în cincinalul următor — cel al afirmării revoluției tehnico-științifice mondiale în țara noastră —considerăm utilă dezbaterea în continuare a acestei teme, prin intermediul căreia să conturăm o imagine cît mai completă a ansamblului de factori de care depinde productivitatea muncii — expresia cea mai elocventă și determinantul esențial al nivelului dezvoltării țării.

Astăzi publicăm opiniile unor cunoscuți specialiști, factori de răspundere din organe centrale de specialitate. Așteptăm intervențiile cititorilor noștri, interesați în vasta problematică a productivității muncii.

FACTORII DE INFLUENȚĂ

● De ce omul este factorul esențial și cum se exercită acest rol?

IN LITERATURA de specialitate întîlnim o gamă foarte largă de factori de creștere a productivității muncii și, în același timp, numeroase variante de grupare a acestora. Fiecare factor sau grupare de factori are la bază anumite criterii de judecată și justificări obiective. Această stare de lucruri este pe deplin justificată și exprimă, pe de o parte, multitudinea elementelor care pot să contribuie la creșterea continuă și sistematică a productivității muncii, iar, pe de altă parte, complexitatea indicatorului productivitate, care măsoară în esență, nivelul eficacității muncii omenești.

Indiferent dacă ne referim la munca materializată sau la munca vie, și într-un caz și în celălalt, nivelul productivității muncii reprezintă o expresie evidentă a forței productive, a priceperii și capacității oamenilor ; în cazul muncii materializate, priceperea și ingeniozitatea omului s-au înmagazinat într-un anumit mijloc de muncă sau obiect al muncii și face ca munca oamenilor care mînuiesc aceste resurse, în procesul activității lor, să fie mai productivă ; în cel de al doilea caz, pregătirea profesională, experiența în muncă, spiritul novator al omului asigură în mod direct realizarea unui anumit nivel al productivității muncii sale.

Cercetările efectuate au dovedit că diferențele de productivitate dintre oameni sînt, pe de o parte determinate de pregătire profesională și experiență, iar pe de altă parte de deosebirile individuale dintre oameni care țin în bună parte de aptitudini; este demonstrat că oamenii nu sînt egali între ei din punct de vedere al muncii lor, nici chiar atunci cînd înzestrarea tehnică și organizarea muncii este aceeași; există diferențe de productivitate între oamenii care țin în bună parte de calitățile individuale ale acestora. Se știe că executarea unor operații concrete sau a unor produse cu o anumită înzestrare cere un consum de timp de muncă — fundamental — absolut necesar și care se obține numai în condiții perfecte de concepție a acestora și a unor metode și procedee de lucru foarte bune, ce nu admit nici un fel de pierderi de timp ; un astfel de consum duce la o productivitate a muncii ce se poate obține numai în condiții ideale, la o productivitate a muncii teoretică, spre care se tinde. Aceasta se datorește faptului că în activitatea de zi cu zi, consumul de timp de muncă fundamental este însoțit de cantități variabile de consum suplimentar determinat, în principal, de o gamă largă de neajunsuri de concepție și de folosirea unor metode de execuție mai puțin productive, precum și un consum de timp neproductiv, determinat îndeosebi de greșeli de conducere sau de neajunsuri ale executanților.

Iată că dintr-o prezentare succintă a unor considerații generale legate de forța productivă a muncii omenești se poate cu ușurință ajunge la concluzia că **progresul tehnic, organizarea și nivelul tehnic-cultural al oamenilor** pot fi socotiți printre cei mai importanți factori de creștere a productivității muncii.

Care este însă influența fiecăruia dintre aceștia în creșterea productivității muncii? Dacă ar fi să ne referim la calcule concrete efectuate în întreprinderi, am ajunge, de regulă, la concluzia că progresul tehnic și organizarea luate la un loc dețin ponderea cea mai mare în creșterea totală a productivității muncii ; dacă ar fi să-i analizăm separat am putea ajunge, de regulă, la concluzia că ponderea cea mai importantă ar trebui să o aibă progresul tehnic ; practica arată însă că funcție de anumite condiții, nu în puține cazuri, ponderile sînt aproximativ egale.

Recurgînd însă la o analiză mai de detaliu și mai complexă, în care să se aprecieze toți cei trei factori luați în discuție — progresul tehnic, organizarea și nivelul tehnic-cultural al oamenilor — s-ar putea obține o imagine mai cuprinzătoare a importanței relative și a contribuției acestora la sporirea productivității muncii omenești. Pentru aceasta ar fi suficient, cred, să pornim în raționamentul nostru de la factorul care, de fapt, îi determină într-un fel sau altul, pe toți ceilalți. Acesta este evident, omul, cu forța sa de muncă, cu priceperea, inventivitatea și spiritul său creator ; omul, care este singurul în măsură să asigure dezvoltarea continuă a tehnicii, care caută și găsește noi procedee tehnologice mai productive, care concepe și realizează instalații, mașini, utilaje și orice alte categorii de mijloace de muncă perfecționate, cu înalt grad de mecanizare sau automatizare ; omul, care realizează noi și noi obiecte ale muncii, ce permit o activitate tot mai productivă ; omul care concepe și aplică soluții de organizare dintre cele mai ingenioase și așa mai departe. Toate acestea sînt desigur funcție de nivelul tehnic cultural al oamenilor muncii, de forța creatoare a fiecărei persoane, pe locul său de muncă, de ansamblul condițiilor economice și sociale pe care orînduirea i le asigură, pe de o parte, pentru pregătirea și perfecționarea sa continuă, iar, pe de altă parte, pentru condițiile de muncă și sociale în care își desfășoară activitatea și în care trăiește.

Pe baza ansamblului de măsuri stabilite de conducerea partidului și statului nostru, în țara noastră sînt create condițiile necesare pentru pregătirea și continua perfecționare a pregătirii de cultură generală, profesională și de specialitate, a tuturor oamenilor muncii, în așa fel încît întreaga economie națională să dispună de potențialul de cadre tehnice, economice și de altă specialitate capabile să asigure pe de o parte progresul rapid al științei în tehnică și organizare, iar pe de altă parte mînuirea potrivit cerințelor a tuturor mijloacelor de producție de nivel tehnic ridicat.

Viața demonstrează că cele mai bune rezultate în creșterea în ritmuri înalte a productivității muncii le obțin acele întreprinderi care dispun de un potențial uman de înaltă pregătire profesională în directă concordanță cu cerințele fiecărui loc de muncă. Se cuvine deci, în primul rînd, un accent deosebit pentru stabilirea pe baze științifice a cerințelor locurilor de muncă și selecție sau, după caz, repartizarea tuturor categoriilor de personal în așa fel încît să se asigure o concordanță deplină între priceperea, experiența și calitățile personale, pe de o parte și solicitările fiecărui post pe de altă parte ; desigur la aceasta se adaugă o astfel de organizare a muncii fiecărei persoane și a întregului colectiv încît să se asigure o manifestare cît mai largă a inițiativei creatoare a fiecărui om al muncii. Exemple numeroase demonstrează că realizarea în întreprinderi a unor acțiuni de autodotare sau crearea unor dispozitive asigură creșteri importante de productivitate. La Întreprinderea industriei sîrmii — Cîmpia Turzii, de exemplu, 37% din sarcina de creștere a productivității muncii planificate pe anul 1975 se are în vedere a se realiza pe seama măsurilor de autodotare ; la Electromureș — Tîrgu Mureș — 19,3% ; la Întreprinderea de prelucrarea lemnului Constanța — 18,7% etc.

Stabilirea judicioasă a unor metode de muncă raționale și determinarea pe această bază a consumului de muncă real necesar asigură pe de o parte o creștere a productivității muncii, iar pe de altă parte o rațională repartizare a sarcinilor pe fiecare lucrător, deschide cîmp liber de acțiune pentru o manifestare deplină a capacității fiecărei persoane, pentru a-și pune pe deplin în valoare priceperea sa, pentru a ilustra în mod real diferențele individuale de productivitate. La Întreprinderea de confecții Vaslui, de pildă, îmbunătățirea fluxurilor de fabricație a programării judicioase a producției pe secții, utilaje și formații de lucru contribuie la realizarea sarcinii de creștere a productivității muncii planificate în anul 1975 cu 7,1%. La Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești, 32% din sarcina de creștere a productivității muncii planificată pe aceeași perioadă, se poate realiza prin îmbunătățirea organizării locurilor de muncă etc.

Studiile efectuate într-un număr de peste 150 întreprinderi duc la concluzia că sporirea productivității muncii se realizează pe seama progresului tehnic în proporție de 35%—75% la întreprinderi din construcția de mașini grele, 11,3%—78% la întreprinderi din industria chimică; 19%—38% la cele din industria ușoară, 17%—67% la cele din industria alimentară etc. iar pe seama introducerii unor metode de conducere și organizare fundamentate din punct de vedere științific, în proporție de 29%—55% la întreprinderi din construcția de mașini grele, 15%—89% la cele din industria chimică, 23%—47% la cele din industria ușoară etc.

Pentru a aprecia însă în mod cît mai complet eficiența fiecărei măsuri în parte, consider că nu este suficientă numai comensurarea nivelului productivității muncii, ci este necesară luarea în considerare și a efortului financiar ce se face pentru a obține o anumită creștere de productivitate a muncii. Din analizele efectuate, la un număr important de întreprinderi, în legătură cu raportul dintre cheltuielile și economia de timp de muncă corespunzătoare, reiese că aceasta prezintă o variație foarte largă și că în genere, efortul financiar este încă destul de important ; astfel, cheltuielile privind creșterea productivității muncii, corespunzătoare unei economii relative de un om, variază între circa 4 000 lei și 3 milioane lei la Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj București, între 38 000 lei și peste 4 milioane la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești etc.

Ținînd seamă de stadiul actual de înzestrare a economiei noastre, de eforturile însemnate ce se fac pentru industrializare, pe baza directivelor stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, se impune ca pe lîngă accentuarea procesului de modernizare industrială, pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor, un loc din ce în ce mai important să-l ocupe problemele de perfecționare a conducerii și organizării în fiecare atelier, secție, întreprindere, centrală, minister ; concomitent cu aceasta se impune, din partea tuturor conducătorilor de orice nivel ierarhic, stabilirea de măsuri care să asigure o cît mai rațională repartizare a sarcinilor ce revine fiecărui om pe locul său de muncă, măsurarea cît mai riguroasă a contribuției pe care fiecare persoană trebuie să și-o aducă la măreața operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în republica noastră.

Cornel HIDOȘ
adjunct al ministrului muncii

ORGANIZAREA

● Pe ce căi și în ce mod organizarea sporește forța productivă a muncii

ATÎT PRACTICA MONDIALĂ, cît și practica țării noastre, arată că unități cu procese de producție similare, înzestrate cu aceleași mașini și utilaje, pot avea rezultate diferite, exprimate în consumurile de materiale și de forță de muncă, numai ca urmare a faptului că nu folosesc în mod eficient înzestrarea tehnică de care dispun. În acțiunea patriotică de realizare a actualului cincinal înainte de termen, unitățile care au avut în centrul activității lor preocupări mai mari pentru buna organizare a producției și a muncii, exprimate prin utilizarea mai eficientă a resurselor materiale (mașini, utilaje, echipamente, suprafețele de producție, materiale și materii prime) și a resurselor umane (muncitorii, tehnicienii, inginerii și celelalte cadre economico-administrative), au reușit să îndeplinească sarcinile stabilite pentru actualul cincinal (de fapt, să crească productivitatea muncii) nu în patru ani și jumătate, cum s-au angajat în cinstea celui de-al XI-lea Congres al partidului, ci chiar în patru ani.

Sarcinile mari privind creșterea productivității muncii pentru cincinalul 1976—1980 (de 138 — 142% în industrie, 150 — 156% în construcții-montaj și 120 — 126% în transporturi feroviare), impun sporirea atenției pentru organizarea științifică a producției și a muncii. Acest aspect este subliniat și în rezoluția congresului în care se pune un accent deosebit pe necesitatea perfecționării formelor și metodelor de organizare și conducere a societății în vederea realizării Programului și Directivelor aprobate.

Care sînt căile concrete prin care organizarea științifică a producției și a muncii acționează pentru creșterea productivității muncii ?

O primă cale constă în organizarea corespunzătoare a activității de conducere și a tuturor domeniilor funcționale și de concepție ale întreprinderii, astfel ca sarcinile de producție stabilite acesteia să se poată realiza cu un consum cît mai mic de muncă omenească. În legătură cu această problemă trebuie reținut că în activitatea personalului TESA, care realizează sarcinile de concepție și funcționale ale întreprinderilor, se mențin încă numeroase carențe referitoare la folosirea lui în raport cu nivelul cunoștințelor profesionale, utilizarea completă a timpului său de lucru, consumul de muncă pe unitatea de lucrare, calitatea lucrărilor executate etc.

Organizarea corespunzătoare a activității personalului respectiv impune precizarea în cele mai mici detalii a sarcinilor concrete ce revin fiecărui loc de muncă, inclusiv a nivelului profesional, a competențelor, răspunderilor și relațiilor cu celelalte locuri de muncă, precum și a circulației informațiilor, astfel ca acestea să fie de calitate și să asigure luarea la timp a celor mai potrivite decizii. Instrumentul prin care se realizează această măsură constă în aplicarea întocmai a normelor unitare de structură, în stabilirea regulamentului corespunzător de organizare și funcționare și în dimensionarea — pe bază de norme concrete de muncă — a necesarului de personal pentru realizarea promptă și la timp a sarcinilor ce-i revin.

O altă cale de creștere a productivității muncii constă în organizarea procesului de producție, în așa fel încît să fie utilizate eficient și la maximum posibil capcitățile și suprafețele de producție de care dispune întreprinderea. Îmbinînd avantajele specializării și cooperării în producție cu organizarea acesteia în flux tehnologic, cu o programare care să asigure cel mai scurt ciclu de fabricație și cu o aprovizionare ritmică a locurilor de muncă cu materialele și sculele necesare se poate obține o încărcare cît mai completă a mașinilor, suprafețelor de producție și forței de muncă, precum și eliminarea stocurilor neraționale de materiale, care imobilizează fonduri bănești și importante suprafețe de producție.

Importante rezerve de creștere a productivității muncii pot fi valorificate prin organizarea corespunzătoare a activității de întreținere și reparare a utilajelor, instalațiilor, echipamentelor de măsură și control, precum și a sculelor și dispozitivelor necesare producției, pentru a asigura pe de o parte funcționarea continuă — fără întreruperi — a acestora, iar pe de altă parte scurtarea operațiilor de întreținere și reparare.

Principala cale de sporire a productivității muncii, avîndu-se în vedere că nu presupune deloc sau numai în mică măsură cheltuieli financiare, este organizarea muncii. Practica întreprinderilor noastre, ca și cercetările întreprinse pe plan mondial în acest domeniu, au demonstrat că prin folosirea forței de muncă corespunzător capacității acesteia și cerințelor profesionale ale lucrărilor, prin utilizarea integrală a timpului de muncă, prin adaptarea reciprocă a muncii la om și a omului la muncă, prin împletirea armonioasă a stimulării morale și materiale pot fi puse în valoare și mobilizate importante rezerve de creștere a productivității muncii.

Modul concret de evidențiere a acestor rezerve constă în folosirea celor mai eficiente forme de diviziune și cooperare în muncă care să asigure creșterea gradului de specializare și folosirea integrală a timpului de muncă ; stabilirea și aplicarea metodelor de muncă la care consumul de timp și de efort să fie cît mai reduse ; dimensionarea și amenajarea rațională a locurilor de muncă pentru a permite desfășurarea continuă a activității ; reducerea pînă la anulare a influenței negative a factorilor de mediu ambiant (microclimat, iluminat, zgomot, vibrații, praf, gaze, colorit etc.) și adaptarea sculelor, aparaturii de urmărire și control, elementelor de comandă ale mașinilor în așa fel încît să solicite cît mai puțin posibil organismul omenesc în timpul lucrului, să elimine senzațiile de oboseală și să stimuleze interesul pentru muncă ; stabilirea unui regim corespunzător de muncă și de odihnă, corelat cu influența factorilor care generează oboseală asupra organismului, pentru a asigura pe întreaga perioadă de activitate menținerea capacității normale de muncă ; folosirea celor mai eficiente forme de retribuire a muncii, pe cît posibil formele de retribuire în acord și în special în acord global, care mobilizează întregul colectiv pentru obținerea unor rezultate bune pe ansamblul subunităților sau chiar al întregii întreprinderi.

Prezentarea succintă a căilor de mobilizare și valorificare a rezervelor de creștere a productivității muncii prin folosirea metodelor organizării științifice a producției și a muncii are menirea să suscite interesul cadrelor de conducere și de specialitate, a tuturor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale pentru a da atenția cuvenită căilor respective. Analizele făcute la o serie de întreprinderi, la care conducerea acestora arăta că vor fi serioase dfiicultăți pentru realizarea sarcinii planificate de creștere a productivității muncii, au demonstrat că printr-o studiere atentă a fiecărui loc de muncă sub aspectul conducerii, al organizării procesului tehnologic și a procesului de muncă, al folosirii forței de muncă. în raport cu cerințele profesionale ale lucrărilor sau operațiilor ce se execută, au putut fi depistate rezerve mai mari decît cele necesare pentru a se încadra în productivitatea planificată.

Petre ISAC
șef comisie
Consiliul Organizării Economico-Sociale

NORMAREA

● Cum acționează normarea, ca pîrghie de valorificare a rezervelor de timp de muncă

UTILIZAREA deplină și rațională a forțelor de producție este condiționată și de stabilirea riguroasă a contribuției pe care fiecare om trebuie să o aducă, în procesul muncii — în raport cu pregătirea și răspunderea ce îi revine — mărimea acestei contribuții determinîndu-se cu ajutorul **normării muncii.**

Normarea muncii reprezintă o importantă pîrghie de creștere a productivității muncii. Pentru a-și îndeplini acest rol, normele de muncă trebuie să fie de calitate, să aibă la bază un proces tehnologic și de muncă rațional, să reflecte în permanență progresul tehnic și condițiile tehnice și organizatorice existente la fiecare loc de muncă. În procesul lor de aplicare, ele trebuie să fie în strînsă concordanță cu condițiile existente ; aplicarea unor norme corecte impune din partea conducerilor de unități și a consiliilor și comitetelor oamenilor muncii, o activitate susținută în scopul realizării unei concordanțe depline între norme și condițiile concrete din producție, asigurîndu-se reexaminarea acestora ori de cîte ori intervin schimbări în consumul de muncă real necesar.

Normele de muncă elaborate în ultima perioadă — pe ansamblul ramurilor — au fost mai bine fundamentate și au reflectat mai corect cantitatea de muncă real necesară pentru executarea lucrărilor.

Totuși, în activitatea de aplicare în producție a normelor de muncă se manifestă o tendință de scădere a preocupărilor conducerilor de unități în acest domeniu, ceea ce a condus — în unele cazuri — la o creștere nejustificată a nivelului mediu de îndeplinire a normelor de muncă, productivitatea muncii nerealizîndu-se la nivelul sarcinilor planificate. Se mențin în continuare unele deficiențe în legătură cu calitatea unor norme de muncă, prin aceea că nu în toate cazurile, acestea sînt puse de acord sau sînt aplicate în conformitate cu noile condiții create. Astfel de situații s-au întîlnit la Trustul de construcții industriale București (M.C. Ind.), Întreprinderea de industrializarea cărnii Harghita (MAIAA) etc., unde, la unele operații, normele de muncă practicate sînt mai largi cu pînă la 15% decît timpul real necesar pentru executarea lor, în condițiile concrete existente la locurile de muncă.

O practică necorespunzătoare este și folosirea normelor de muncă, de către unii conducători ai proceselor de producție, drept instrumente de stimulare a unor categorii de muncitori, în care scop — cu bună știință — sînt aplicate norme de muncă mai largi, justificîndu-se aceasta prin necesitatea atragerii și permanentizării muncitorilor respectivi. De exemplu, la Întreprinderea „1 Mai" — Floiești — pe total uzină — în trim. IV. 1974, la o îndeplinire medie a normelor de 105%, muncitorii din cadrul unor meserii înregistrează, în mare parte, în mod nejustificat, indici mari de îndeplinire a normelor, fără un corespondent în creșterea productivității muncii planificate (curățitori sablatori 121 — 133% ; rectificatori 119 — 143%, strungari pe strunguri orizontale 113—130% etc.).

De asemenea, în cadrul neajunsurilor în domeniul normării muncii, cu implicații negative asupra posibilităților de creștere a productivității muncii, se înscrie și lipsa de norme de muncă pentru o parte din personalul retribuit în regie. În anul 1974, din totalul de muncitori care lucrează în regie, ponderea muncitorilor care au lucrat fără norme de muncă reprezintă cca. 27% în industrie și 54% în construcții-montaj, acest fenomen fiind mai accentuat la unele ministere, ca de exemplu, la activitatea industrie - MICMG 30,6%, M.I.Ch. 76,1%, MTTc 74,5% etc.

Este cunoscut că în practica unităților economice s-au introdus — în ultima perioadă — programele de măsuri privind asigurarea creșterii productivității muncii, în cadrul cărora sînt nominalizate măsurile concrete de creștere a eficienței în cadrul unor capitole ca : acțiunea progresului tehnic, perfecționarea organizării conducerii, producției și a muncii ; calificarea, perfecționarea și creșterea îndemînării executanților etc.

Pentru ca aceste măsuri să conducă la creșterea productivității muncii este necesar ca ele să fie reflectate și în planurile de normare a muncii, astfel ca introducerea lor în producție să fie însoțită de norme de muncă corespunzătoare.

Necesitatea creșterii în continuare a aportului activității de normare a muncii la creșterea productivității muncii impune aplicarea și urmărirea în continuare a măsurile stabilite de Consiliul de Miniștri în legătură cu obligația unităților de a reexamina sistematic normele de muncă, de a îmbunătăți activitatea de normare a muncii, de a actualiza consumurile de muncă în concordanță cu măsurile de creștere a productivității muncii și cuprinderea în studiile tehnico-economice, odată cu întocmirea acestora, a normelor de muncă care au stat la baza determinării necesarului de forță de muncă pentru obiectivele noi.

Aurel SIMA
director, Ministerul Muncii

PROGRAMELE DE PRODUCTIVITATE

● Cum trebuie concepute și aplicate pentru a-și îndeplini rolul de instrument de conducere

ÎN ANSAMBLUL metodelor noi introduse în ultimii ani în practica de conducere a proceselor economice din țara noastră, un instrument deosebit de eficient s-a dovedit a fi programul de măsuri pentru creșterea productivității muncii, elaborat și adoptat la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor, pe baza studierii condițiilor și posibilităților reale ale acestora.

Programul de productivitate urmărește valorificarea tuturor rezervelor de creștere a productivității muncii din unități, stabilește responsabilități clare de valorificare a lor pe secții, ateliere și locuri de muncă, orientînd în permanență eforturile colectivelor de oameni ai muncii spre realizarea obiectivelor planificate.

Astfel conceput, programul de creștere a productivității muncii furnizează conducerilor unităților economice informații utile privind modul în care sînt realizate sarcinile planificate, factorii de influență, responsabilitățile, elementele pe baza cărora conducerile întreprinderilor pot adopta cele mai adecvate decizii cerute de îndeplinirea și depășirea nivelului planificat al productivității muncii.

Programul de productivitate, reflectînd posibilitățile concrete, soluțiile detaliate privind asigurarea realizării sarcinilor de creștere a productivității stabilite prin plan, devine astfel un instrument de conducere. De altfel, putem spune că aplicarea programului de productivitate reprezintă o modalitate concretă de conducere pe bază de obiective.

Programul de productivitate cuprinde grupe de măsuri, stabilite pe factorii de influență a creșterii productivității muncii și care se referă în principal la : acțiunea progresului tehnic ; perfecționarea organizării conducerii, a producției și a muncii ; calificarea, perfecționarea și creșterea îndemînării executanților ; influența unor factori naturali ; schimbarea structurii producției și a cooperării între întreprinderi.

Sarcinile planificate de creștere a productivității muncii se realizează în mod diferit pe întreprinderi, centrale și ministere, ținînd seama de condițiile concrete ale acestora, care se exprimă în mare parte prin contribuția diferită pe care o au grupele de măsuri pe principalii factori de influență. Astfel, ponderea acestora în creșterea productivității muncii pe ansamblul a patru județe analizate recent se prezintă, la nivelul anului 1975, în felul următor (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr.1

Denumirea județului	Gradul de acoperire a creșterii productivității muncii pe grupe de măsuri și factori de influență față de sarcina planificată considerată 100				
	Introducerea progresului tehnic	Organizarea conducerii, producției și a muncii	Calificarea personalului	Factorii naturali	Influența schimbării structurii producției și alte măsuri
A	1	2	3	4	5
Brașov	33,87	45,26	7,29	-0,61	14,19
Cluj	33,7	38,5	10,8	-	17
Constanța	40,70	50,00	7,50	-	1,8
Timiș	37,35	48,14	8,38	-0,50	6,63

În elaborarea și aplicarea programelor de productivitate este necesar să se țină seama de schimbarea continuă a condițiilor de producție, de necesitatea luării în considerare a tuturor factorilor de influență, pentru o justă fundamentare a obiectivelor de creștere a productivității. Apariția multor elemente noi pe parcursul desfășurării activităților economice ale unei întreprinderi, reclamă o reglare permanentă a programelor de creștere a productivității muncii.

Sarcinilor de realizare a productivității muncii trebuie să li se asocieze acțiuni și măsuri concrete în vederea atingerii unor obiective, legate atît de înzestrarea tehnică cît și de nivelul organizării, cum ar fi : controlul modului de utilizare a fondurilor de investiții și măsura în care acestea reprezintă un progres din punct de vedere tehnic, respectiv măsura în care ele pot fi

Petre FRUJINĂ
director adjunct, Ministerul Muncii

(Continuare în pag. 32)

Dialectica perfecţionării conducerii economiei socialiste

„Studierea temeinică a vieţii, a fenomenelor noi constituie principala cerinţă, absolut obligatorie a unei juste conduceri şi planificări a economiei",

NICOLAE CEAUŞESCU
(din Raportul C.C. al P.C.R. la Congresul al IX-lea al partidului)

ANII CONSTRUCŢIEI SOCIALISMULUI, ani de intensă şi masivă dezvoltare politică, socială şi economică, în care au înflorit democraţia, ştiinţa şi cultura şi în care a crescut permanent nivelul de viaţă al tuturor oamenilor muncii, au impus şi favorizat apariţia şi formarea unui sistem general al ştiinţei conducerii societăţii socialiste româneşti cu subsistemele sale privind conducerea economiei şi unităţilor economice, celorlalte sectoare şi domenii ale activităţilor social-umane din ţara noastră. Este demonstrat faptul că întreaga bogăţie de idei, concepte, teorii şi experienţe proprii, dezvoltate, clarificate, definite şi practicate, în special în ultimul deceniu, în România socialistă au pus bazele ştiinţei conducerii societăţii socialiste în ţara noastră.

La Congresul al IX-lea al partidului, de la care a trecut un deceniu, considerat, pe drept cuvînt, ca fiind cel mai fecund din întreaga istorie a ţării noastre tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că : „**este imperios necesar ca în activitatea lor, organele de conducere şi planificare a economiei să ţină permanent seama de cerinţele legilor obiective care acţionează în societatea noastră, cum sînt legea valorii, legea dezvoltării planice, proporţionale a economiei naţionale, legea economică fundamentală a socialismului" 1).** Se formula astfel cerinţa aşezării întregii activităţi de conducere a economiei pe baze riguros ştiinţifice, pornind de la cunoaşterea realităţilor specifice ţării noastre, etapei corespunzătoare şi obiectivelor majore ale socialismului.

Fenomenul legic, în raport cu caracteristicile perioadei istorice pe care o parcurgem, aşezare a conlucerii pe baze ştiinţifice în ţara noastră a fost relevat în mod frecvent în documentele partidului nostru „**În etapa actuală devine o necesitate imperioasă ridicarea nivelului conducerii operei de făurire a noii orînduiri sociale. Azi conducerea construcţiei socialiste devine una din ştiinţele hotărîtoare pentru progresul social multilateral" 2).**

Congresul al IX-lea al P.C.R. a fost momentul istoric în care, din necesităţi obiective, conducerea în ţara noastră, după îndelungate acumulări, a făcut marele salt calitativ de la practică la ştiinţă. La baza ştiinţei conducerii stau filozofia materialist dialectică şi economia politică marxistă, experienţa proprie în conducerea şi dezvoltarea societăţii româneşti, a tuturor compartimentelor sale, cerinţele reale, particulare, ale dezvoltării noastre viitoare, specificităţile construcţiei orînduirii noastre socialiste.

Formulînd coordonatele acestei discipline tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia : „În abordarea problemelor ştiinţei conducerii societăţii este (...) necesar să avem permanent în vedere deosebirile determinate de caracterul orînduirii sociale, de particularităţile relaţiilor de producţie. Fără îndoială există şi legităţi generale care, într-o formă sau alta, acţionează în toate orînduirile, păstrîndu-şi valabilitatea şi în socialism ; aceste legităţi exprimă unele trăsături şi cerinţe comune ale organizării şi conducerii vieţii sociale. Dar chiar şi acestea suferă schimbări în funcţie de condiţiile concrete date. Ele capătă forme şi modalităţi deosebite de manifestare în raport cu dezvoltarea forţelor şi relaţiilor de producţie, a ştiinţei şi culturii, cu progresul general al societăţii" 3).

În acest sens, cîteva idei de bază se impun cu pregnanţă din analiza documentelor programatice ale P.C.R. şi care constituie obiectul preocupărilor ştiinţei conducerii şi a tuturor participanţilor la actul decizional din ţara noastră :

- perfecţionarea continuă a conducerii unitare ca o cerinţă a dialecticii progresului ;
- dezvoltarea autonomiei şi iniţiativei largi a unităţilor, corelate cu conducerea unitară, cauză şi efect ale dezvoltării complexe a democraţiei social-economice socialiste româneşti.

Conducerea unitară, armonioasă a întregii societăţi — atribut suveran al naţiunii socialiste

Congresul al IX-lea al P.C.R. a fundamentat şi aplicat principiile **conducerii unitare** a proceselor, a întregii activităţi economico-sociale, iar în perioada care a urmat ca o încununare a experienţei poporului nostru în lupta sa milenară de eliberare naţională şi socială, — luptă desfăşurată în ultimele peste cinci decenii sub eroica conducere a partidului — s-a elaborat Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, cartă ideologică a partidului, document fundamental de conducere ştiinţifică a societăţii spre comunism. Bazat pe ştiinţa materialist istorică, Programul sintetizează bogata experienţă teoretică şi practică a partidului nostru, legată de istoria veche şi nouă a poporului, de năzuinţele lui spre progres. Acest document programatic a apărut la timpul cel mai potrivit, la răscrucea în care confruntările şi verificările teoretice au fost încununate de practică prin marile succese dobîndite în grandioasa operă de construcţie socialistă. De altfel acest moment al deplinei maturităţi este şi garanţia că preceptele programatice ale trecerii victorioase spre comunism se vor împlini, aşa cum întreaga operă socialistă preconizată şi proiectată de partid a fost înfăptuită de popor sub înţeleapta sa conducere.

Programul arată că înfăptuirea cu succes a marilor sarcini de dezvoltare multilaterală a patriei impune măsuri hotărîte pentru asigurarea unei conduceri ştiinţifice a societăţii, indispensabilă progresului armonios al tuturor sectoarelor de activitate.

În Program se precizează că „**Progresul rapid al tuturor domeniilor de activitate face necesară conducerea unitară, armonioasă a societăţii, unirea tuturor eforturilor pe baza unui plan unic, central" 4).** Viitorul **conducerii unitare** ca sistem este asigurat pentru o perioadă îndelungată. Aşa cum cunoaştem, în mod obiectiv naţiunea şi statul îşi păstrează şi le cresc rolul şi funcţiile (ultimele cu unele modificări de pondere în funcţie de etape) încă în comunism şi în consecinţă, acum şi în perioada de trecere la comunism, conducerea unitară se va întări în virtutea legalităţilor social-economice.

În socialism conducerea societăţii şi implicit a economiei este în mod firesc purtătoarea şi păstrătoarea tradiţiilor progresiste, a intereselor şi a particularităţilor impuse de necesităţile dezvoltării naţiunii, iar statul socialist, reprezentant al întregului popor muncitor, este instrumentul, aparatul primordial prin care se realizează această conducere.

Conducerea unei naţiuni, a unei ţări şi a unei economii, apare ca un drept istoriceşte determinat al naţiunii respective, al exponenţilor ei. Din considerente obiective, determinate de necesităţile obiective ale creşterii nivelului de trai, material şi cultural al celor ce muncesc, de revoluţia tehnico-ştiinţifică şi de cerinţele micşorării decalajelor faţă de ţările avansate, rezultă şi sarcinile perfecţionării continue a activităţii de conducere unitară a economiei, a întregii societăţi. O concluzie teoretică importantă care se poate desprinde şi din practica conducerii societăţii, exercitată după Congresul al IX-lea al P.C.R., este că **dialectica dezvoltării societății** impune și o dialectică corespunzătoare a perfecționării conducerii societății și a economiei.

Planul național unic — cadrul afirmării autonomiei funcționale în organismele economiei și în profil teritorial

I. Între **conducerea unitară** pe baza planului național unic de dezvoltare economică și socială și procesul de **perfecționare continuă** există un raport logic, condiționat de dialectica dezvoltării, de ritmurile accelerate ale acestei dezvoltări. În acest sens conducerea unitară, în întreg deceniul care a trecut, s-a adaptat permanent și în avans față de această dinamică a dezvoltării, perfecționîndu-și continuu metodele, tehnicile și mijloacele în funcție de specificitatea și cerințele fiecărei etape parcursă în evoluția societății.

Asistăm și participăm la întărirea rolului planului național unic ca instrument metodologic esențial al conducerii societății, în condițiile în care el nu mai este privit în viziunea conceptuală care-i conferea un conținut mai limitat de „plan al economiei naționale“. Sensul actual al denumirii „planul național unic al dezvoltării economico-sociale“ reflectă și o profundă modificare conceptuală cu privire la conținutul planului ca instrument al conducerii, modificare ce corespunde necesităților actualei etape de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și aceleia de trecere spre comunism. Aceste cerințe au dus și la construirea sistemului național de informatică pentru conducerea societății, a economiei, a celorlalte domenii, a proceselor tehnologice și tehnice, utilizînd o rețea din ce în ce mai complexă de calculatoare, instalații automate, de modele și programe matematice.

II. Perfecționarea conducerii determină implicit și perfecționarea organizării activităților în domeniile și sectoarele sociale și economice ale producției, ale muncii sociale în general. O corelație la care se impune să reflectăm atunci cînd ne referim la conducerea unitară — în lumina principiilor formulate la Congresul al IX-lea și afirmate în practica conducerii exercitate de partid — este îmbinarea **conducerii unitare cu autonomia funcțională și lărgirea inițiativei unităților de bază.** În acest sens, în Program se arată că **„Păstrînd principiul conducerii unitare pe baza planului unic, se va acționa continuu pentru extinderea autonomiei unităților economico-sociale în toate sectoarele de activitate ; în același timp, este necesar ca dezvoltarea autonomiei, a inițiativei de jos să fie realizată în cadrul concepției de conducere unitară, a programului unic de dezvoltare a societății noastre“ 6).**

Aceste prevederi își găsesc expresie în întărirea principiului muncii colective, în fapt în manifestarea concretă în profunzime a democrației socio-economice. Instituționalizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, ale comitetelor și consiliilor oamenilor muncii împreună cu consiliile lor pe probleme, ale consiliilor de conducere a ministerelor și instituțiilor centrale, existența la nivelul conducerii societății a unor organisme colective larg reprezentative cum sînt : Marea Adunare Națională cu comisiile sale, Consiliul de Stat, Consiliul Controlului Muncitoresc al Activității Economico-Sociale, Frontul Unității Socialiste etc. ; sau la nivel local consiliile populare cu comisiile lor etc ; construirea unui sistem legislativ și, în ultimă instanță, participarea maselor, a întregului popor la conducerea economiei, a treburilor societății, a țării, toate converg spre lărgirea democrației socialiste în forme din ce în ce mai concrete și dinamice.

Toată această diversificare de organisme și forme de participare efectivă, concretă și eficace la activitățile decizionale constituie tot atîtea forumuri în care, practic, întregul popor găsește cadrul participării la conducerea propriilor sale destine.

III. Dialectica perfecționării conducerii ca practică dar mai ales ca știință, înseamnă și **combaterea riguroasă a concepțiilor burgheze despre conducere**, implicit a celor ce se referă la „caracterul democratic“ al acesteia în capitalism.

În țările occidentale, în special în cele mai dezvoltate, sînt și astăzi o serie de teoreticieni care, prezentînd activitatea de conducere în capitalism, ca o activitate științific fundamentată „care slujește aceluiași scop în toate țările dezvoltate“, încearcă în mod vădit să estompeze relațiile antagoniste de clasă, se străduiesc să demonstreze că scopurile exploatatorilor s-au contopit cu cele ale maselor exploatate și că acestor „scopuri productive comune“ le slujește aceeași conducere 7). De pildă, profesorul american Peter F. Drucker, de la Universitatea din New York, afirmă în mod deschis : „Știm acum că conducerea trebuie să acționeze în așa fel încît valorile, aspirațiile și tradițiile indivizilor, ale comunităților și ale societății să devină productive, în vederea unui scop productiv comun“ 8).

Viața însăși dezminte cu puterea faptelor și demonstrează principial și practic că adevărul este cu totul altul. Elocvent este exemplul deosebit de actual al efectelor distructive ale crizei prin care trece capitalismul, cînd consecințele grave ale inflației ce se manifestă fără excepție în toate statele capitaliste, sînt suportate în principal de masele muncitoare și nu de deținătorii capitalului, statele occidentale dezvoltate urmărind în același timp rezolvarea problemelor penuriei de materii prime și energie pe seama popoarelor din țările slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare, care luptă pentru o nouă și echitabilă ordine economică.

De asemenea, afirmațiile lui Peter F. Drŭcker că în scurt timp conducerea se va ocupa „...și mai mult de dezvoltarea unității economice pentru a o adapta la nevoile, aspirațiile și potențialul individului“ 9), sînt nefundamentate atîta timp cît între aspirațiile și nevoile maselor muncitoare salariate și cele ale deținătorilor capitalului sînt și vor fi antagonisme ; concesiile pe care întreprinderea capitalistă le face în domeniul „relațiilor umane“ urmărind în fapt creșterea productivității muncii și a profitului întreprinderii fără compensația corespunzătoare în satisfacerea trebuințelor — istoricește constituite — ale reproducției forței de muncă.

În antiteză cu teoria și practica conducerii în țările capitaliste, în orînduirea socialistă conducerea are o bază unitară și omogenă. Specificul orînduirii sociale, creează diferențe de esență ale caracterului conducerii (privită ca știință și practică), în cadrul diferitelor moduri de producție.

IV. În viziunea sistemică preconizată de Congresul al IX-lea și realizată cu consecvență în deceniul ce i-a urmat, perfecționarea conducerii înseamnă și **considerarea permanentă și fundamentată a atributelor** ei inseparabil legate de categoria de drept „suveranitate națională“ și de specificitatea dezvoltării proprii a națiunii române pe drumul socialismului și comunismului,

Astfel :

PREVIZIUNEA — se exercită ordonat, prin planificarea de perspectivă, curentă și operativă, precum și prin prognoză, în conformitate cu legea dezvoltării planice proporționale (pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială) și cu principiul centralismului democratic, cuprinzînd corelat toate domeniile și nivelurile activităților economico-sociale.

ORGANIZAREA — toate structurile organizatorice se realizează în mod unitar în conformitate cu necesități reale și în corelare cu nevoile de organizare a tuturor sectoarelor și domeniilor în cadrul întregii societăți și economii, urmărindu-se structuri suple, raționale și eficiente în cadrul teritoriului național.

COMANDA — se exercită prin organe colective și operative, consecință a deciziilor luate în condiții larg democratice, la elaborarea lor participînd masele largi și adoptarea lor fiind în principal sarcina organelor colective instituite conform legilor țării.

COORDONAREA — se desfășoară unitar și corelat, se referă la dezvoltarea armonioasă a întregii societăți, a economiei la nivel național și în profil teritorial, a unităților și indivizilor, dezvoltarea nivelelor micro raportîndu-se întotdeauna și la interesele superioare ale întregului sistem și invers. Ea este în competența organelor colective și operative de conducere pe toate treptele conducerii economiei naționale.

CONTROLUL — se exercită prin organe colective de stat și obștești cu participarea largă a reprezentanților oamenilor muncii, funcția sa generală ca și a întregii activități de conducere este aceea de colaborare și întrajutorare tovărășească în scopul prevenirii și eliminării lipsurilor, greșelilor și greutăților și al apărării avuției naționale — scop ce constituie interesul major al maselor muncitoare, al fiecărui cetățean în dubla sa calitate de proprietar și producător.

Exercitarea acestor atribute constituie dreptul exclusiv al conducerii națiunii noastre socialiste. Acest fapt nu contrazice, ci tocmai presupune o astfel de conducere a economiei care să asigure o participare activă, pe baza unei depline egalități, la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea internațională, în primul rînd alături de țările socialiste. În „Programul complex“ C.A.E.R. se arată clar că direcția sau sarcina principală a colaborării țărilor membre în activitatea de planificare este legată de faptul că „țările membre ale C.A.E.R. consideră că colaborarea în domeniul activității de planificare și, îndeosebi, în domeniul coordonării planurilor reprezintă principala metodă a organizării, colaborării și adîncirii diviziunii internaționale socialiste a muncii“. Această statuare are motivări obiective. Coordonarea planurilor are la bază faptul că planul de stat reprezintă legic, pentru fiecare țară, pîrghia principală a conducerii economice. Dreptul de a conduce dezvoltarea economică și socială și de a planifica este parte componentă a dreptului inalienabil și imprescriptibil al popoarelor de a-și hotărî singure soarta, ceea ce definește tocmai noțiunea suveranității de stat.

V. O altă trăsătură a perfecționării conducerii asupra căreia

dr. Eugeniu NICULESCU-MIZIL

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Keynesismul... din nou sub tirul insurgenţilor

SE ÎNCHEIE cel de-al patrulea deceniu al „Teoriei generale" keynesiene şi, sub forţa împrejurărilor actuale, se testează validitatea gnoseologică şi operaţională a acestei nu lipsite de interes creaţii a gîndirii economice burgheze contemporane. Deşi unii încearcă să se descotorosească de keynesism, se pare că economia occidentală nu-şi poate permite acest lucru. Lucrurile nu merg nici cu el, nici fără el.

Aşa au fost de-alungul deceniilor variatele sale invocări în modele ale dinamicii, în replici de conciliere asemenea noii sinteze neoclasice, dar mai ales în formule de politică economică anticriză... Acum, cînd principalele forţe ale capitalismului resimt puternic consecinţele celei mai grave recesiuni din ultimele patru decenii, validitatea sa nu poate să nu fie pusă la îndoială. Oamenii de afaceri şi-au luat măsurile de rigoare-sfidînd orice canoane, încercînd, cu preţul unei largi radicalizări sociale ieşirea pe seama maselor de oameni ai muncii. Explicaţiile teoretice pentru cauzele şi consecinţele acestor seisme economico-sociale — ca şi justificările teoretice ale „soluţiilor" pragmaticii businessului — trebuie să le dea, totuşi, cercurile erudite din adevăratele trusturi ale creierelor, care sînt universităţile. Aşa pare firesc să citim într-un număr al revistei cercurilor de afaceri din S.U.A., în „Business Week" din 12 mai 1975, un titlu semnificativ, inclusiv prin faptul că se prezintă ca editorial pentru problemele de orizont teoretic : „Noii keynesieni au noi reţete" ! Lectura articolului ne-a convins că titlul reprezintă, prin ceea ce este scris, doar un avans, dacă nu cumva doar o autosugestie. Dar prin aceasta discuţia teoretică nu este mai puţin interesantă, s-ar putea spune chiar dimpotrivă.

Dar mai întîi să facem prezentările acestor „nu — prea — tineri turci", cum îi califică articolul pe faimoşii „bastarzi" keynesieni, în fond rebeli „insurgenţi" de ultimă oră, aduşi în notorietate de convulsiile economiei americane : în ordine alfabetică ar fi vorba de Robert W. Clower cu colegul său, Axel Leijonhufvd, de la Universitatea din California, Paul Davidson, de la Universitatea Rutgers, Hyman P. Minsky, de la Universitatea din Washington, Sidney Weintraub, de la Universitatea din Pensilvanya. Din păcate, săptămînalul american nu dă referiri la lucrări şi idei fundamentale ale „rebelilor", ceea ce, desigur, face dificilă aprecierea întemeiată a comentariilor lor, prezentate fragmentar şi fugar în maniera unor monologuri, nu totdeauna foarte spirituale. Iată-l, de pildă, pe R. W. Clower, care acuză urbis et orbis pe economiştii oficiali că nu au fundamente teoretice pentru previziunile lor, devreme ce pînă în urmă cu jumătate de an, faţă de declanşarea acestei ultime recesiuni — devenite între timp depresiune — practic nici unul dintre maeştrii „economicsului" nu schiţau nici o îngrijorare. Surprinde în articol chiar ironia stînjenitoare adresată lui P. A. Samuelson, care nu simţea nici măcar nevoia unor reduceri stimulative de impozite în decembrie trecut... De la cazul general, atacurile „insurgenţilor" se detaliază îndeosebi pe probleme financiare şi monetare. H. P. Minsky acuză pe keynesienii ortodocşi de neglijarea aspectelor financiare ale activităţii economice, împrejurare care a accelerat tensiunile inflaţioniste. Consecinţele inflaţioniste ale reţetelor keynesiene sînt denunţate şi de S. Weintraub, în timp ce P. Davidson încearcă să-l apere pe J. M. Keynes de un asemenea „mal-entendu". Pe problema rolului monedei se întîlnesc acum, după ce s-au confruntat îndelung, atît keynesienii conformişti, cît şi monetariştii, prin definiţie liberali — ceea ce reprezintă o nouă ediţie a noii sinteze neoclasice, constată R. W. Clower. În fond, este vorba de reeditarea sistemului de echilibru walrasian într-o variantă sui-generis de teorie a dezechilibrului, în care se folosesc elemente operaţionale evoluate de felul probabilităţii riscului, firelor de aşteptare, spiritul speculatoriu al oamenilor de afaceri ş. a. Sistemul informaţional, calculele de probabilitate, de raţionalitate în general şi comportamentale în special, permit, în sensul teoriei keynesiene homeostaza (echilibrul, stabilitatea) sistemului economic, care cu un „gresaj" şi cu un „şoc" (undeva !)... merge, se autoajustează ! Ba, s-avem iertare, intervine P. Davidson, în sensul lui Keynes moneda este recipient de valoare (a store of value) ca orice alt produs. Inflaţia este la fel de gravă, ca şi depresiunea, pentru că exercită redistribuirea veniturilor de la cei cu venituri mici la cei cu venituri mari, ceea ce

fişe

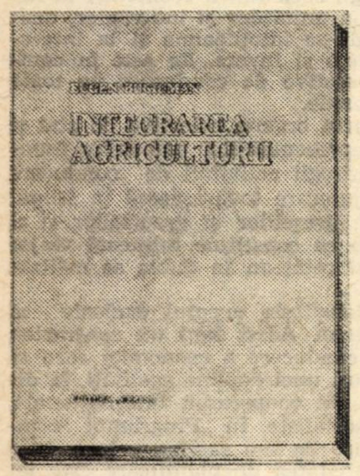

● *Bazată pe un bogat material informativ, lucrarea* Integrarea agriculturii, *apărută recent în Editura „Ceres" (224 pag), elaborată de Eugen Buciuman, doctor în economie, tratează problema conţinutului teoriei şi practicii îmbinării într-un sistem unic — în contextul complexului economic naţional — a diferitelor procese de producţie, circulaţie şi comercializare a produselor agricole care se succed sau se completează reciproc. Tema, astfel concepută este aprofundată prin sintezele referitoare la formele de îmbinare orizontală şi verticală practicate în economia a 6 ţări capitaliste şi prin analiza efectuată asupra problematicii şi formelor integrării agriculturii în complexele economice naţionale din 7 ţări socialiste.*

Din întreaga lucrare rezultă că acest proces a căpătat un caracter tot mai intens în ţările capitaliste dezvoltate şi că în ţările socialiste conducerea şi planificarea integrată a tuturor verigilor din complexul economic agroindustrial al fiecărei ţări au devenit o necesitate. În acest fel, agricultura bazată pe marea întreprindere constituie fundamentul dezvoltării echilibrate a complexului agroindustrial ca subansamblu macroeconomic.

Inflaţia — fenomen complex

● *Ocupîndu-se, printre altele, de esenţa şi mecanismul inflaţiei actuale, din Occident, A. Belciuk constată, în articolul Mir kapitala : infliaţiia kak ona est (Lumea capitalului : inflaţia aşa cum este), apărut în revista MEJDUNARODNAIA JIZN (nr. 6/1975), că abundenţa masei monetare era în trecut legată de regulă de deficitele bugetare, iar acestea de cheltuielile de război crescînde, de imixtiunea monopolist-statală în economie. În prezent, afirmă el, a devenit evidentă unilateralitatea unei atari înţelegeri a mecanismului şi esenţei inflaţiei. Deficitele bugetelor din ţările capitaliste dezvoltate nu au fost însoţite de regulă de o emisiune monetară suplimentară neacoperită. Aceste fenomene au devenit apanajul multor ţări în curs de dezvoltare, îndeosebi latinoamericane. În majoritatea cazurilor dimensiunile surplusului monetar nu poate să explice proporţiile creşterii preţurilor. Şi, în orice caz, se pune întrebarea ce a determinat creşterea masei băneşti. Inflaţia — spune A.B. — este un proces complex la baza căruia stau factori legaţi atît de producţie, cît şi de masa monetară. Creşterea preţurilor este determinată în special de mecanismul monopolist : în momentele slăbirii conjuncturii, monopolurile preferă să micşoreze sau să limiteze creşterea producţiei, dar să nu coboare preţurile — preferinţă pe care, dată fiind greutatea specifică actuală a monopolurilor, ele şi-o pot satisface ; de altă parte, economia capitalistă nu mai poate exista fără o imixtiune statală, care necesită mijloace, stimulează cererea şi contribuie direct sau indirect la emisiunea monetară şi expansiunea creditelor bancare.*

Joan Robinson — autoare a unui „Economics"

● *Revista L'EXPANSION (mai 1975) anunţă apariţia în limba franceză a unei lucrări, despre care afirmă că va concura, în universităţi, celebrul manual de „economică" (este vorba de „Economics") al lui P.A. Samuelson. Este cartea* L'économique moderne *(Economica modernă), de Joan Robinson şi John Eatwell (Ediscience, Mc Graw Hill, 438 p.). Din prezentare rezultă că în prima parte a cărţii se face o descriere critică a mari-*

reclamă ca singură rațională o politică de venituri. Deci, cine sînt „rebelii insurgenți" ai keynesismului ? Niște noi prozeliți ai lui P. A. Samuelson. Deci ce este keynesismul „bastard" ? Este cunoscuta nouă sinteză neoclasică a Nobelului din 1970 pentru economie.

Ce „noutăți" ne rezervă discuția „bastarzilor" americani ai keynesismului ? În orice caz, o confruntare a teoriei keynesiene cu realitățile recesiunii principalelor puteri ale economiei capitaliste. De ce se pun **acum** în discuție elementele analizei keynesiene, pîrghiile sale de intervenție, ca și consecințele – contradictorii – ale intervenției statului în economia capitalistă contemporană. Se știe că în euforia anilor '60 economiștii atașați concepției oficiale (burgheze) despre soarta capitalismului puteau să susțină că au descoperit secretele instrumentării științifice a prosperității perpetue. Se cunoaște însă și decepția anilor '70, cînd, chiar și fără convulsiile depresiunii actuale, uneori aceleași glasuri, cîntau pe cele mai diverse voci incapacitatea aceleiași concepții oficiale (burgheze) de a mai stăpîni explicativ și operațional forțele dezlănțuite în economia statelor capitaliste occidentale. Și, așa cum este firesc, aceeași teorie căreia i s-au cîntat în deceniul trecut osanale, trebuie să răspundă în deceniul pe care-l parcurgem de eșecurile evidente și mereu mai intense. O testare sui-generis, în care contestarea, autocontestarea sînt la modă. Controversele „bastarzilor" keynesieni sînt un obiect de studiu, care ni se revelă demn de a fi larg cunoscut. Oricum ar fi împărțite taberele între ortodocși și recalcitranți, disecarea tezelor și demonstrațiilor keynesiene este o parte componentă a demersului pe care-l inițiase fiind în viață J. M. Keynes, care scria în finalul Teoriei sale generale că ideile economiștilor și ale politologilor influențează puternic lumea – în cazul de față a oamenilor de afaceri. Este evident că oamenii de afaceri reproșează teoriei economice oficiale (burgheze) că nu-și găseste făgașul de acces spre problemele grave ale realității economice actuale. „Insurgenții" deceniului al patrulea de la apariția Teoriei generale par a fi, în felul lor, purtătorii de cuvînt ai nemulțumirii beneficiarilor. Și, de ce să nu fim sinceri, își asumă o sarcină deloc ușoară, necum plăcută. Desigur, zgomotele controverselor seamănă de departe cu contestarea. Ce se contestă ? Ideea de echilibru – în cele mai diverse ipostaze ale sale : echilibrul „pur" walrasian și echilibrul „real", de ajustare, tipic keynesian ; echilibrul monetar și echilibrul financiar ; echilibrul între inflație și venituri ; echilibrul între inflație și recesiune. Controversa de contestare a acestor echilibre se desfășoară, metodic, pe toate fațetele sale văzute sau numai imaginate.

Și totuși „Noii keynesieni au noi rețete" ? Concluziile spre care converg (cînd converg !) monologurile „rebelilor" sînt cele ale unei politici „raționale" de venituri. Ceea ce, după cum spuneam, știm de la sinteza samuelsoniană. Să fi ajuns și P. A. Samuelson la vremea patriarhului, cînd își incită discipolii spre „verificarea prin contestare" ? Greu de spus. Dacă pentru început „insurgenții" se prevalează de mentor, s-ar putea, totuși, pînă la urmă, să-l ia și în serios și să-i ofere și o contestare reală. Pentru că noii contestatari par a fi teoreticieni viguroși. Pentru că ei s-ar putea să aibă efectiv noi (le) rețete ! Și doar să aștepte reacțiile celor contestați, pentru a-și „regla tirul". Pentru că, oricum, după depresiune vine revirimentul, și cei ce s-au găsit la dezlănțuirea lui „avînd idei", au beneficiul implicit (nu rare ori gratuit !) al „ideii salvatoare". Ceea ce nu ar fi fără precedent, după cum au dovedit cazuri ca acela al lui J. M. Keynes însuși. De aceea prima lor grijă este să-l disece pe maestru. Apoi pe maestrul maestrului. Miza pusă în joc merită riscul !

S-ar putea reveni pe larg cu noi si [illegible] detalii asupra acestei dispute, care ar putea să țintească departe în acest al patrulea deceniu, căci teoria generală keynesiană suscită periodic acest examen. Este cursul real al crizei economiei politice burgheze contemporane. Este o treaptă nouă a dizgrațierii unor concepții, unor metode, unor operatori. Pentru a putea naște o altă teorie pe aceste fundamente ? Cine s-ar putea încumeta s-o spună ? Se va putea vedea însă sigur o nouă încercare de a salva economia capitalistă din convulsiile gravei crize economice complexe – de supraproducție, de devalorizări monetare și valutare, de dezechilibre bugetare, de nefolosire a capacităților de producție, în primul rînd a forței de muncă, de epuizare revoltătoare a resurselor energetice și materiale ale Planetei, de viciere a relațiilor comerciale dintre state, de frustrare și spoliere a celor ce se zbat în subdezvoltare. Este aici destul loc pentru larga invocare a calculelor elegante și a rafinamentelor logistice. Dar, oare, și pentru suportabilitatea socială ? Ciudat, dar „insurgenții" nu discută nimic despre OAMENI, ca și cum cauzele s-ar cîștiga numai cu bani, cu bănci și cu ceva combinații lexicale sofisticate. Și în acest caz ca și în multe altele ei vor hotărî soarta ideilor. Și iată cum discuția despre ideile insurgenților devine, cu adevărat, interesantă.

dr. Ioan CRISTESCU

---

lor doctrine economice pînă la „era neoclasică". A doua parte analizează mecanismele acțiunii în cadrul economiei occidentale, pornind de la un model – un gen de machetă a economiei, foarte simplă, care pune în evidență conflictele de interese (între proprietari funciari și țărani, între salarii și profituri ș.a.), model care se concretizează treptat într-o economie complexă. Ultima parte este o încercare critică asupra „lumii contemporane". Lucrarea, se spune în prezentare, este de interes general : dar să nu se caute în ea precizări asupra funcționării cotidiene a economiei, rețete de gestiune, exemple concrete. Este, în primul rînd, o carte făcută de universitari, dar ea atacă „marile probleme de obicei ignorate".

Cum se va ieși din criză?

● *Jean Boissonat își intitulează editorialul din L' EXPANSION (iunie 1975)* L'alphabet de la reprise *(Alfabetul reprizei), pornind de la asemănarea dintre reprezentarea grafică a modalităților de ieșire din criză imaginate de diferiți economiști și unele litere ale alfabetului latin. Ar existat, astfel, „reprize" în L, în U, în V și în W.*

Forma în L ar sugera că depresiunea nu ar putea fi urmată decît de o repriză lentă, sau chiar de stagnare. Occidentul ar trebui să învețe să trăiască cu mai puțin de 3 la sută creștere economică și peste 5 la sută șomaj.

Ipoteza în V, inversă celei precedente, s-ar sprijini pe reducerea maximă a stocurilor precum și pe măsurile de „reflație" luate de aproape toate țările occidentale în lunile din urmă.

Ipoteza în U nu este decît o variantă a celei precedente, în care nivelul minim stagnează, întîrzie să treacă în înviorare ; o dată însă ce aceasta a fost realizată, se trece repede în avînt.

Dar tocmai o repriză puternică ar comporta, într-un timp scurt, riscuri grave de inflație și la orizont ar apărea imaginea literei W : aproximativ prin 1977 inflația ar determina o nouă „cură de austeritate", politicii restrictive, șomaj, rate de inflație de 15–20%. Întregul occident s-ar găsi în regimul unui „stop and go", ca în Anglia postbelică. În nici una din ipotezele semnalate (și chiar în cazul formei U, pentru care înclină J.B.), economia occidentală nu va mai reveni, după părerea autorului, la ritmurile de creștere anterioare.

Un punct de vedere cu privire la atribuirea premiului Nobel pentru economie

● *Într-un articol cu titlul Ein gefälliger Fehlgriff (O gafă din complezență), publicat în WIRTSCHAFTSWOCHE de Gerhard Kade, profesor de statistică și econometrie la Technische Hochschule din Darmstadt și reprodus de „Problèmes économiques" din 7 mai 1975, se arată că în anii care au trecut de la introducerea premiului Nobel pentru economie în 1968, acesta a dobîndit aceeași reputație discutabilă pe care o are de multă vreme premiul Nobel pentru literatură și, în ultimii ani, premiul Nobel pentru pace : anume, s-ar observa aceleași criterii care vor să treacă drept obiectivitate, ponderație și imparțialitate, dar care sînt o încercare de dozare pe naționalități, de armonizare a intereselor, de respectare a pluralismului nu numai în succesiunea anuală a premiilor, dar chiar și la fiecare atribuire anuală. După o trecere în revistă a premiilor Nobel pentru economie din 1969 pînă în 1973, G. K. insistă mai mult asupra celor acordate în 1974 lui F. A. Hayek și G. Myrdal. Autorul recunoaște importanța lucrărilor acestora. „Totuși, spune el, oricare ar fi respectul datorat lucrărilor din tinerețe ale acestor doi savanți, de ce comitetul de atribuire a premiului utilizează în expunerea sa de motive cuvîntul «original» cu atîta complezență ? În fața crizei economice mondiale, a inflației permanente și a șomajului crescînd care o însoțește, este un oarecare cinism – consideră G. K. – să atribui premiul Nobel pentru lucrări în materie de teorie monetară și de politică conjuncturală".*

fișe

Dialectica perfecționării

(*Urmare în pag. 21*)

s-a pus accentul cuvenit la Congresul al IX-lea al P.C.R. și în documentele fundamentate care i-au urmat, este aceea că în mod obiectiv, socialismul **asigură permanent și armonios concordanța dintre dezvoltarea forțelor de producție și caracterul relațiilor de producție într-un echilibru adecvat între om-tehnică și mediu, și prin îmbinarea factorilor interni cu cei externi ai dezvoltării economiei naționale.**

Perfecționarea conducerii socialiste presupune în mod obiectiv și manifestarea grijii permanente față de soluționarea unor probleme sociale și ecologice pe care le ridică dezvoltarea cum sînt : secondarea dezvoltării economico-industriale de măsuri de apărare și conservare a mediului natural la nivel național.

Dar perfecționarea conducerii în socialism presupune, de asemenea, cu necesitate, luarea în considerare a încadrării economiei naționale — pe baza principiilor : respectării suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc — în ansamblul economiei mondiale și a interdependențelor ce se creează și se lărgesc, a cooperării economice internaționale și în spiritul unei noi ordini economice internaționale preconizate și susținute și de țara noastră.

Sarcinile conducerii, ale perfecționării ei, legate de participarea noastră la diviziunea internațională a muncii rezultate din hotărîrile Congresului al IX-lea și din documentele care i-au urmat se conturează în domeniul activității practice ale producției și comerțului în general :

— de a stimula și determina o informare completă și complexă a organismelor de resort naționale cu privire la conjuncturile de piață și la orientarea activităților economico-productive legate și de export-import conform cu elementele favorabile ale acestei conjuncturi, precum și de a stimula informarea largă a partenerilor existenți sau posibili asupra posibilităților noastre de cooperare economică ;

— de a realiza în practica relațiilor economice de schimb și cooperare creșterea gradului de operativitate în exercitarea obligațiilor și drepturilor organizațiilor românești de resort ;

— de a realiza întotdeauna acel grad de rentabilitate a acțiunilor noastre în cadrul participării active la schimbul mondial de valori care în nici o împrejurare să nu ne pună în stare de inferioritate față de partener etc.

Este cunoscută participarea activă, dinamică, pozitivă desfășurată în ultimul deceniu de țara noastră în cadrul vieții politice și economice internaționale, activitate unanim recunoscută și apreciată în lume. Sarcina perfecționării conducerii constă și în a asigura ca alături de efortul conducerii de partid și de stat, al promotorului consecvent al acestei politici, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să se unească permanent și efortul rodnic al tuturor organelor centrale și unităților economico-productive de a onora cît mai prestigios și eficient clauzele, obligațiile și drepturile asumate prin convenții, angajamente, contracte.

Adaptarea conducerii la cerințele viitorului — devansîndu-le

Dialectica perfecționării conducerii pretinde și **abordarea funcțiilor ei în perspectiva** largă a direcțiilor creării societății socialiste multilateral dezvoltate și a societății comuniste, a omogenizării ramurilor economiei naționale, a conținutului și mijloacelor muncii într-un viitor mai îndepărtat, a **proprietății socialiste unice.**

În perspectiva trecerii la societatea comunistă, așa cum documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R. subliniază, va avea loc dispariția treptată a deosebirilor esențiale între munca fizică și munca intelectuală și între condițiile și modul de muncă și viață ale oamenilor muncii din orașe și sate, munca în agricultură devenind tot mai mult o variantă a celei industriale. Se vor șterge treptat deosebirile dintre sat și oraș, se va omogeniza tot mai mult nivelul general de civilizație al societății. De asemenea, va avea loc un proces legic de intensificare a colaborării între formele de proprietate socialistă, de împletire tot mai strînsă a acestora în cadrul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Reliefarea acestor direcții de acțiune a conducerii sugerează o idee devansată în perspectiva trecerii la comunism, aceea a întăririi sistemului conducerii unitare prin aplicarea lui și la nivelul așezărilor omenești teritoriale (județe, orașe, comune). Nu este vorba de o coborîre a nivelului conducerii unitare de la sfera întregii societăți la sfera așezărilor și nici de o divizare a acesteia în atîtea părți cîte așezări umane vor dăinui în țara noastră. Este însă vorba de o organizare a conducerii fiecărei așezări — în mod unitar în cadrul conducerii unitare a întregii societăți, care să rămînă și principiul general ce trebuie respectat — avîndu-se în vedere și faptul că în comunism „guvernarea politică a oamenilor trebuie să se transforme într-o administrare a lucrurilor și conducere a proceselor de producție“ [10].

Cu alte cuvinte, este vorba de o accentuare asupra unitarității și la nivelul conducerilor locale, ceea ce nu contrazice cadrul politic general, conducerea locală urmînd să se refere în mod direct la toate activitățile din cadrul unei așezări (politice, sociale, științifice, culturale, industriale, agrare, de construcții, transporturi, prestări servicii etc.), în așa fel încît îmbinarea conducerii unitare cu autonomia funcțională a unităților să se întărească și să se lărgească și în plan teritorial, indiferent de profilul unităților economice corespunzătoare ariei teritoriale.

Aceasta va face ca dispariția diferențelor despre care am vorbit mai sus, să se manifeste și în direcția omogenizării conducerii, a dispariției separărilor pe plan local, în așa fel încît întreaga muncă de conducere colectivă a tuturor activităților din așezarea respectivă (începînd de exemplu de la conducerea activității politice de partid, pînă la cea prestatoare de servicii) să se afle în competența unui singur organism conducător cu suborganisme pe specialități sau profile. Sistemul va permite astfel accelerarea dezvoltării, creșterea complexității ei, corelarea armonioasă și multilaterală a acesteia și la nivelul fiecărei așezări, așa cum astăzi se înfăptuiește la nivelul societății.

Acest lucru va fi cu atît mai mult posibil cu cît se vor înfăptui prevederile din Program după care unitățile economice și sociale își vor desfășura activitatea în mod democratic, autonom, în spiritul autoconducerii muncitorești. Toate unitățile, inclusiv cele teritoriale, vor fi administrate prin participarea tuturor membrilor lor, asigurîndu-se exercitarea periodică a funcțiilor de conducere, ca îndatorire socială generală a celor desemnați de comunitate.

Pe drumul mai lung ce trebuie parcurs pentru ridicarea gradului de perfecționare a conducerii în comunism ne gîndim la posibilitatea realizării unor etape mai apropiate cum ar fi : platforme economico-industriale mai largi cuprinzînd unități cu profil înrudit sau apropiat cu plan și conducere unificată (și cu folosirea în comun și mai eficient deci a utilităților) ; unități intercooperatiste, C.A.P., I.M.A., I.A.S. cu conducere unificată și sarcini de plan omogenizate sau corelate etc.

Nu este posibilă acum **prefigurarea detaliilor** unui asemenea sistem de conducere. Este cert însă, că pe acest drum se merge spre accelerarea proceselor de omogenizare (sociale, economice, de clasă etc.) și dispariția diferențierilor la care se referă societatea comunistă, precum și instituirea formei proprietății socialiste unice prin armonizarea și apropierea pînă la contopire a celor două forme de proprietate socialistă existente în prezent.

---

1) Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 1, Editura Politică, 1968, p. 56.

2) Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 4, Editura Politică, 1970, p. 798.

3) Nicolae Ceaușescu : Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, din 6 III 1972, în „Scînteia“ nr. 9/130 din 26 IV 1972.

4) „Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism“, Editura Politică, București, 1975, p. 99.

5) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Adunarea populară de la Alba Iulia de la 28 mai 1975 consacrată împlinirii a 375 de ani de la prima unire politică a țărilor române și a două mii de ani de la atestarea documentară a orașului, „Scînteia“, 29 mai 1975.

6) „Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism“, Editura Politică, București, 1975, p. 99.

7) În orice țară capitalistă masele muncitoare exploatate își au propria lor conducere : partidele comuniste și muncitorești, sindicatele și organizațiile obștești revoluționare. Acestea nu numai că nu se pot confunda cu conducerea capitalistă, dar luptă, conducînd masele, împotriva ei.

8) Peter F. Drucker, „Rolul conducerii în lumea modernă“, comunicare la Congresul al XV-lea al Consiliului Internațional pentru organizare științifică, Tokio, 1969. În „Probleme actuale ale conducerii întreprinderilor“, Biblioteca organizării și conducerii științifice, Editura Politică, București, 1973.

9) Peter F. Drucker, „Rolul conducerii în lumea modernă“. Vol. citat.

10) K. Marx și F. Engels, Opere, vol. XI. Editura Politică, București, 1964, p. 202.

ECONOMIE MONDIALA

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

FAZĂ DE STAGNARE ÎN CADRUL CRIZEI CICLICE

Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale (INSCIN) prezintă următoarea sinteză asupra evoluției conjuncturii economice din principalele țări capitaliste în primul semestru din acest an.

IN PRIMUL SEMESTRU 1975 conjunctura economiei capitaliste s-a caracterizat prin continuarea crizei ciclice începute în 1974. A avut loc o scădere a producției industriale, creșterea ratei șomajului și utilizarea la un nivel mai redus decît oricînd în perioada postbelică a capacităților de producție. Măsurile cu caracter antirecesionist, promovate în prima parte a anului în toate țările capitaliste. în special sub presiunea șomajului în creștere, nu au dat încă rezultatele scontate, cu atît mai mult cu cît ele nu au fost destul de energice de teama accelerării procesului inflaționist.

TABELUL NR. 1

EVOLUTIA PRODUCTIEI INDUSTRIALE
(în % față de perioada corespunzătoare anterioară)

	S.U.A.	Japonia	R.F. Germania	Franța	Anglia	Italia
1 9 7 4	- 6,5	-13,4	+ 1,o	+ 5,o	+ 1,o	+ 4,3
Trim. IV 1974	-12,1	- 4,9	- 1,5	+ 1,6	- 2,3	- 4,o
Sem. I 1975:						
- ianuarie	- 3,6	- 4,2	- 9,7	+ o,9	- 3,8	+ 6,4
- februarie	- 3,o	- o,1	+ 7,5	- o,8	- o,2	- o,6
- martie	- 1,3	+ o,6	+ 4,9	- 2,6	- o,1	- o,8
- aprilie	- o,3	+ o,5	+ 3,o	o	- o,9	+ 5,7 c)
- mai	- o,3	...	+ 3,5 b)	o	- o,8 b)	...
- iunie	+ o,1 b)	+ o,5 a)	+ 3,5 b)	- o,1	- o,6 b)	...
Sem. II 1975 (estimare)	+ 4,o	+ 2,9	+ 1,5	...	+ 1,o	...

a) Trim. II 1975/trim. I 1975.
b) Cifre preliminare.
c) Estimare

Criza ciclică s-a agravat în trimestrul I 1975 în toate țările capitaliste. În trimestrul II s-a observat însă atenuarea procesului de deteriorare a activității economice în principalele state capitaliste și intrarea unora dintre ele într-o fază de stagnare a activității economice.

În ultimele două-trei luni ale semestrului I 1975, în unele țări capitaliste dezvoltate s-au putut observa primele semne care atestă că ciclul economic este aproape de punctul său cel mai scăzut. Pe ansamblul economiei capitaliste, activitatea va stagna la nivelul cel mai scăzut din actualul ciclu în trimestrul III, urmînd ca reînviorarea să se facă simțită în mod lent în trimestrul IV și, în unele țări, în prima parte a anului viitor.

Astfel, se poate aprecia că, în semestrul II, Japonia și R.F. Germania vor fi primele care vor începe să iasă din actuala criză : Statele Unite și Franța vor ieși lent din recesiune spre sfîrșitul semestrului, iar Anglia și Italia de-abia în prima parte a anului viitor. Ieșirea din cea mai prelungită criză economică postbelică va avea loc mult mai lent decît în ciclurile economice anterioare, fiind precedată de o stagnare mai îndelungată a creșterii economice.

1. **Evoluția produsului național brut și a producției industriale.** Declinul economic din primul trimestru s-a încetinit în trimestrul doi. După scăderea pe care a înregistrat-o în trimestrul I, produsul național brut a marcat o tendință de stagnare în principalele țări capitaliste.

În felul acesta, **pe ansamblul semestrului I 1975, produsul național brut cumulat al țărilor membre ale O.C.D.E. a scăzut cu circa 7% față de semestrul II 1974.**

Pentru semestrul II 1975 se estimează însă o creștere cu 3,5—4,0% față de semestrul I, ceea ce ar da pentru întregul an 1975 un declin al produsului național brut cu 1,5—2,0% față de 1974.

Dinamica produsului național brut a urmat în linii generale dinamica producției industriale a țărilor capitaliste.

După scăderea accentuată din trimestrul I, cînd s-au înregistrat cele mai mari reduceri din perioada postbelică, în trimestrul II s-a înregistrat, pe ansamblul țărilor capitaliste, o stagnare a producției industriale. În unele țări s-au înregistrat chiar ușoare creșteri față de trimestrul precedent (tabelul nr. 1).

Atenuarea reducerii producției industriale sau chiar reluarea ei lentă în unele țări capitaliste sînt consecința reducerii stocurilor de produse nevîndute, acumulate în perioadele anterioare.

În primele șase luni ale anului, cu diferențe de la o țară la alta și de la ramură la ramură, capacitățile de producție au fost folosite într-un grad care reprezintă un nivel minim în perioada postbelică, ceea ce confirmă faptul că actuala recesiune economică se dovedește a fi cea mai profundă și îndelungată din ultimii 30—40 ani.

Pentru semestrul II se întrevede o reluare treptată a creșterii industriale. Aceasta se va face însă lent în trimestrul III (care coincide și cu perioada vacanței de vară) și va deveni evidentă în unele țări abia în trimestrul IV, iar în altele chiar la începutul lui 1976.

2. **Ritmurile inflaționiste.** Reducerea cererii de consum, ca rezultat al agravării situației economice în țările capitaliste dezvoltate în trimestrul I, conjugată cu efectele măsurilor antiinflaționiste adoptate în 1974, au condus la o oarecare încetinire a creșterii prețurilor de consum în cele mai multe țări capitaliste. Dar ritmurile inflaționiste se mențin la valori ridicate.

În **Statele Unite,** creșterea medie lunară a prețurilor de consum în semestru întîi a fost de 0,6%, ceea ce în ritm anual (extrapolat pentru întregul an 1975) ar fi de 7,4%, față de 11,0% în 1974. În **Japonia,**

TABELUL NR. 2

EVOLUTIA INFLATIEI
(CRESTEREA PRETURILOR DE CONSUM)
(în % față de perioada respectivă anterioară)

	S.U.A.	Japonia	R.F. Germania	Franța	Anglia	Italia
1 9 7 4	+11,o	+24,4	+ 7,o	+15,2	+2o,o	+24,5
Trim. IV 1974	+ 2,4	+ 4,4	+ 1,3	+ 3,7	+ 5,o	+ 4,6
Sem. I 1975:						
- ianuarie	+ o,6	+ o,5	+ o,8	+ 1,1	+ 2,5	+ 1,3
- februarie	+ o,6	+ o,3	+ o,6	+ o,8	+ 1,6	+ 1,5
- martie	+ o,3	+ 1,o	+ o,3	+ o,8	+ 1,8	+ 1,6
- aprilie	+ o,6	+ 2,5	+ o,8	+ o,9	+ 3,9	+ 1,3
- mai	+ o,4	+ 1,o	+ o,8	+ o,9	+ 4,2	+ 1,3
- iunie	+ o,3 b)	+ o,6 b)	+ o,8 b)	...	+ 3,2 b)	...
Sem. II 1975 (estimare)	+ 7,5	+11,o-12,o a)	...	...	+24,o a)	+18,5 a)

a) Extrapolat la nivelul întregului an.
b) Cifre preliminare.

TABELUL NR. 3

EVOLUTIA RATEI SOMAJULUI
(în % din totalul forței de muncă active)

	S.U.A.	Japonia	R.F. Germania	Franța	Anglia	Italia
Sfîrşitul anului 1974	7,2	1,6	4,2	2,8	3,0	5,2
Sem. I 1975:						
- ianuarie	8,2	2,0	5,1	3,4	3,0	5,6
- februarie	8,2	2,1	5,2	3,6	3,1	6,7
- martie	8,7	2,2	4,9	3,8	3,2	...
- aprilie	8,9	1,9	4,7	4,0	3,3	...
- mai	9,2	1,9 a)	4,4	4,4	3,7	...
- iunie	9,0 a)	1,8 a)	4,2 a)	...	3,7 a)	...
Sem. II 1975 (estimare)	9,0	1,6	3,5-4,0	...	4,1-4,3	...

a) Cifre preliminare.

ritmul de creștere lunară a prețurilor s-a menținut în medie sub 1%, ceea ce — în ritm extrapolat pentru cele 12 luni ale anului 1975 — ar fi de 12,7%, față de 24,4% înregistrat în 1974. În **R. F. Germania**, creșterea medie lunară a prețurilor de consum a fost în primele șase luni de 0,8% ; dacă acest ritm se va menține, ar rezulta pe întregul an un ritm de circa 10%, ceea ce ar însemna o oarecare accelerare față de 1974. În **Franța** a avut loc o ușoară tendință de încetinire a creșterii prețurilor de consum în primele șase luni ; s-ar putea ca la nivelul întregului an ritmul să fie de 11,3% față de 15,2% în 1974. O tendință similară s-a înregistrat în semestrul I și în Italia, unde ritmul creșterii inflaționiste a prețurilor a fost în 1974 cel mai ridicat dintre toate statele capitaliste dezvoltate (24,5%). În **Anglia**, prețurile de consum au continuat să crească în primele șase luni ale anului în ritmuri superioare celor înregistrate în anul trecut. Dacă s-ar menține asemenea creșteri lunare pînă la sfîrșitul anului, ritmul inflaționist ar fi în 1975 considerabil superior celui de 20,0% înregistrat în 1974.

TABELUL NR. 4

BALANTA COMERCIALA
(milioane dolari)

	S. U. A.	Japonia	R.F. Germania	Franța	Anglia	Italia
1 9 7 4	-2.310,9	+1.544,0	+19.100,0	-4.148,0	-9.187,0	-9.308,8
Trim. IV 1974	- 470,6	+2.723,0	+ 5.499,0	- 553,8	-3.388,0	-2.048,0
Sem. I 1975:						
- ianuarie	- 210,5	- 582,0	+ 1.528,0	- 66,5	- 643,5	- 350,0
- februarie.	+ 917,0	+ 605,0	+ 1.506,0	+ 209,1	- 669,2	- 44,0
- martie	+1.380,0	+ 789,0	+ 1.492,0	+ 206,4	- 285,4	- 211,0
- aprilie	+ 556,8	+ 645,0	+ 1.185,0	+ 387,9	- 685,1	- 109,0
- mai	+1.051,0	0	+ 1.250,0 a)	+ 443,2	- 37,1	...
- iunie	+ 500,0-1.000,0 a)	+ 300,0-500,0 a)	+ 1.340,0 a)	...	- 50,0 a)	...
Sem. II 1975 (estimare)	+2.000,0	+2.600,0	+ 7.500,0	...	-7.500,0-8.000,0	...

a) Cifre preliminare.

3. **Agravarea problemei șomajului.** In primele șase luni, șomajul a continuat să crească în aproape toate țările capitaliste dezvoltate, înregistrîndu-se cele mai ridicate niveluri din întreaga perioadă postbelică. In iunie, în țările membre ale O.C.D.E. se înregistrau 14 milioane șomeri totali, circa 5% din forța de muncă activă, ceea ce înseamnă dublul numărului de șomeri înregistrat cu 18 luni în urmă.

Rata șomajului diferă de la țară la țară, cea mai ridicată fiind în **Statele Unite** (9,2% în mai a.c. față de 8,2% în ianuarie) cu tendința de a se menține în continuare în jurul a 9%. În **Franța**, rata șomajului a crescut de la 3,4% în ianuarie la 4,4% în mai 1975 ; în **Anglia** de la 3,0% în ianuarie la 3,7% în iunie.

Șomajul a înregistrat reduceri ușoare în **R. F. Germania** (de la 5,1% în ianuarie la circa 4,2% în iunie).

La șomajul total trebuie adăugat și șomajul parțial care se menține, de asemenea, ridicat ca urmare a folosirii incomplete a timpului de lucru într-o serie de ramuri industriale.

Agravarea șomajului constituie principala problemă care s-a pus în primele șase luni ale anului 1975 pentru politica economică a guvernelor din țările capitaliste. Sub presiunea șomajului, au fost alocate sume suplimentare de la buget, pentru a se crea noi locuri de muncă, în special în sectorul public, în construcțiile civile și de locuințe.

De asemenea, pentru a se ușura relansarea producției industriale în vederea reducerii șomajului s-au luat măsuri de ieftinire a creditului și de sporire a lichidității firmelor. Astfel, în prima jumătate a anului, rata scontului a fost redusă în **Statele Unite** de la 7,75% la 6,0% ; în **Japonia** de la 9% la 8% ; în **R. F. Germania** de la 6,5% la 4,5% ; în **Franța** de la 12,0% la 9,5% ; în **Anglia** de la 11,0% la 10,0% ; în **Italia** de la 8,0% la 7,0% etc. În paralel, au fost reduse dobînzile preferențiale în cele mai multe state capitaliste.

Se poate aprecia, totuși, că în trimestrul III 1975, rata șomajului se va menține ridicată și ar putea avea chiar o tendință de creștere în Franța, Anglia, Italia ; ea va stagna la un nivel ridicat în Statele Unite, dar va avea o tendință de reducere în Japonia și R. F. Germania.

4. **Evoluția în domeniul balanțelor comerciale și de plăți.** Reducerea importurilor de petrol, care au constituit principala cauză a gravelor deficite comerciale și de plăți înregistrate în 1974, restrîngerea în generale a importurilor ca urmare a crizei și măsurile protecționiste adoptate, mai ales în primul trimestru al anului, la care s-au adăugat măsurile de stimulare a exporturilor, au permis celor mai multe state capitaliste să cunoască o tendință de îmbunătățire a situației balanțelor comerciale și de plăți.

Principalele șapte țări capitaliste — Statele Unite, Japonia, R. F. Germania, Franța, Anglia, Italia, Canada — care au înregistrat împreună în trimestrul IV 1974 un deficit cumulat al balanțelor comerciale de 2,39 miliarde dolari, au obținut în trimestrul I a.c. un excedent de 3,40 miliarde dolari.

În mai a.c. numai Italia și Anglia înregistrau deficite — mai reduse însă decît în lunile anterioare — ale balanțelor comerciale. Pe ansamblul semestrului balanțele de plăți sînt deficitare în Japonia, Italia, Anglia.

Excedentelor balanțelor comerciale și de plăți ale țărilor capitaliste dezvoltate și ale țărilor exportatoare de petrol (deși excedentele acestora din urmă s-au redus, întrucîtva) le corespunde o înrăutățire a balanțelor respective în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere.

TABELUL NR. 5

BALANTA DE PLATI CURENTE
(milioane dolari)

	S. U. A.	Japonia	R.F. Germania	Franța	Anglia	Italia
1 9 7 4	-5.680,0 a)	-4.549,0	+9.800,0	-6.500,0	-6.000,0	-5.740,0
Trim. IV 1974	-1.500,0 a)	+1.165,0	+3.510,0	-1.600,0	-2.505,0	- 120,0
Sem. I 1975:						
- ianuarie		-1.143,0	+ 805,0		- 362,7	- 183,0
- februarie		+ 107,0	+ 775,0		- 397,0	- 12,8
- martie	+1.300 a)b)	+ 237,0	+ 692,0	- 269,3 b)	+ 4,8	+ 66,2
- aprilie		+ 193,0	+ 284,0	...	- 405,4	- 60,0
- mai		- 560,0	+ 250,0 e)	...	+ 241,3	- 157,3
- iunie	+2.000 a)d)	+ 100,0 e)	+ 190,0 e)	...	...	...
Sem. II 1975 (estimare)	-3.500,0	- 200,0	+4.500,0	...	-6.204,0 c)	...

a) Balanța de bază.
b) Trim. I 1975.
c) Extrapolat la nivelul întregului an.
d) Trim. II 1975.
e) Cifre preliminare.

TENDINTE —
CONJUNCTURI
110
105
100
95

Fluxuri financiare:

deficite și rezerve

POZIȚIA financiară internațională a țărilor nepetroliere în curs de dezvoltare se deteriorează rapid, a declarat în fața Consiliului Economic și Social al O.N.U., a cărui sesiune se desfășoară în prezent la Geneva, dr. Johannes Witteveen, directorul executiv al Fondului Monetar Internațional. În ansamblu, a declarat el, țările amintite vor înregistra în acest an un deficit însumat de circa 36 miliarde de dolari, față de 27 miliarde de dolari în 1974. În schimb producția lor ar urma să cunoască o redresare în al doilea semestru al acestui an, paralel cu o încetinire treptată a inflației.

Pe de altă parte, J. Witteveen a anunțat că creditele obținute de F.M.I. pentru a le acorda la rîndul său, în cadrul „facilităților petroliere", țărilor cu deficite mari ale balanței lor de plăți ca urmare a importurilor de petrol se ridică în prezent la 4 miliarde D.S.T. Un număr de țări dintre care Arabia Saudită, Iran, Venezuela și R.F.G., s-au oferit să pună la dispoziția F.M.I. noi împrumuturi, dacă se va dovedi necesar, pentru atingerea obiectivului de 5 miliarde D.S.T. stabilit pentru acest an.

Țările exportatoare de petrol și-au majorat rezervele monetare în lunile din urmă, dar într-un ritm mai lent decît în 1974. Potrivit aceleiași declarații, consemnate în ziarul The Times (4 iulie), rezervele respective au crescut de la 32 900 milioane D.S.T. (1 D.S.T. = circa 1,2 dolari) la sfîrșitul trimestrului III 1974 la 43 200 milioane D.S.T. la sfîrșitul lunii aprilie a.c. Cea mai importantă creștere s-a înregistrat în cazul Arabiei Saudite, ale cărei rezerve au crescut în acest an de la 11 700 milioane la 16 500 milioane D.S.T.

S.U.A.: Orientare sporită spre exporturi

CURSUL scăzut al dolarului — în condițiile în care salariile reale nu mai sînt în prezent mult mai înalte în S.U.A. decît în unele țări din Europa occidentală, iar șomajul se menține la un nivel ridicat — a sporit competitivitatea exporturilor americane de mărfuri (în special pentru o gamă largă de bunuri de consum de folosință îndelungată incluzînd automobile, frigidere, aparate electrice etc.), în dauna noilor investiții în filialele americane din Europa occidentală. Potrivit declarației lui F. O. Gundelach, membru al Comisiei Pieței Comune din partea Danemarcei, revenit din S.U.A. unde a purtat discuții timp de o săptămînă cu oficialități și oameni de afaceri, Europa occidentală și Japonia vor trebui să facă față pentru un timp la o veritabilă ofensivă comercială din partea S.U.A. Nivelul considerat îngrijorător de ridicat al șomajului în S.U.A. se presupune că va conduce și la o orientare rapidă, în cadrul exporturilor americane, de la produse care necesită tehnologii de vîrf către produse a căror fabricație necesită mai multă forță de muncă, se arată în The Times (4 iulie).

Acțiuni pe piața occidentală a uraniului

CEREREA sporită de uraniu, antrenată de construcția pe scară largă de centrale nuclearo-electrice a creat o situație nouă pe piața occidentală a uraniului, caracterizată pînă nu demult printr-o producție excedentară și prețuri scăzute. Perspectivele unei insuficiențe a ofertei de uraniu la începutul deceniului viitor antrenează de pe acum o creștere a prețurilor, știut fiind că deschiderea unei noi mine nu intervine practic mai curînd de zece ani de la începerea prospecțiunilor.

Caracterul speculativ al tranzacțiilor cu uraniu este întărit de faptul că vînzările se fac toate la termen: contractele de aprovizionare se încheie odată cu decizia de construire a unui reactor, dar livrările se fac abia după cîțiva ani.

În aceste condiții, principalele societăți producătoare de uraniu din Australia, Canada, Africa de Sud, Anglia și Franța au hotărît crearea, la Londra, a unui Institut al uraniului, care își propune, printre altele, „evaluarea nevoilor și resurselor mondiale, a capacităților de producție și a tuturor problemelor în legătură cu acest obiectiv", adică scrie Le Monde (15-16 iunie), „organizarea pieței uraniului", caracterizată actualmente printr-o tensiune puternică asupra cursurilor. Acțiunea Institutului vizează cea mai mare parte a pieței nesocialiste, cu excepția celei a S.U.A., dat fiind că aceasta este în mare parte închisă producătorilor străini. Alte excepții importante sînt Nigeria și Gabonul, din Africa, și o serie de țări latino-americane.

Direcțiile dezvoltării

R. S. Cehoslovace în viitorul cincinal

LA ÎNCEPUTUL lunii iulie a.c. la Praga a avut loc o plenară a C.C. al P.C. din Cehoslovacia la care, făcîndu-se bilanțul îndeplinirii sarcinilor cuprinse în cincinalul 1971—1975, s-a subliniat că venitul național va fi în 1975 cu 28—29 miliarde de coroane mai mare decît s-a prevăzut în plan, depășind cu 31% venitul național realizat în anul 1970.

Cu același prilej, s-a relevat că proiectul de directive ale celui de al VI-lea cincinal (1976—1980) este pe cale de a fi definitivat, pentru a fi prezentat spre dezbatere și aprobare celui de al XV-lea Congres al partidului.

După cum relevă agenția C.T.K., proiectul prevede un ritm mediu anual de creștere a venitului național de 5% în perioada 1976—1980; această creștere urmează a fi realizată în proporție de 94% pe seama ridicării productivității muncii. Dezvoltarea comerțului exterior trebuie să devanseze creșterea venitului național. Producția industrială va spori cu circa 34%, iar volumul lucrărilor de construcții cu 35%. Ritmuri mai rapide decît ansamblul producției industriale urmează să înregistreze în primul rînd volumul producției industriei constructoare de mașini (50%), materialelor de construcție (41%), ca și cel al producției chimice (37%).

Proiectul celui de al șaselea plan cincinal prevede creșterea producției agricole cu circa 15% și „o apropiere maximă de situația care va permite țării să nu mai depindă de import în ceea ce privește principalele produse agricole".

În creșterea pe mai departe a nivelului de trai, rolul principal îl va juca consumul personal, care trebuie să crească în această perioadă cu circa 25%. Salariul urmează să crească, în medie, cu 2,5—3% anual. Se prevede, de asemenea, construirea în anii celui de-al șaselea cincinal a aproximativ 640 000 de apartamente.

Măsuri antirecesioniste în Japonia

GUVERNUL Japoniei a adoptat un program de luptă împotriva recesiunii căruia i-a alocat circa 2 000 miliarde yeni din exercițiul bugetar curent ce se termină la sfîrșitul lui martie 1976. Noile măsuri se referă mai ales la o amplificare a construcțiilor de locuințe, la o dezvoltare a lucrărilor publice, la o reducere a dobînzii pentru împrumuturile bancare, la o creștere a împrumuturilor acordate de stat întreprinderilor mici și mijlocii, însoțite de facilități mai mari de rambursare, la o sistare a controlului asupra investițiilor din sectorul privat, la o mlădiere a reglementărilor privind achizițiile pe credit de automobile și alte bunuri durabile.

Importurile de produse alimentare vor fi încurajate, iar întreprinderile particulare sînt solicitate să nu procedeze la majorări de prețuri.

PIAŢA MONETARĂ INTERNAŢIONALĂ

CURSURI

	Cursul central	Curs la 28.XII. 1973	7.VII. 1975	11.VII. 1975	Abaterea[1] în % a cursurilor valutelor în ziua de 11.VII.1975 faţă de: Cursul central	Nivelul din 28.XII. 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului faţă de diversele valute în perioada 28.XII 1973–11.VII.1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,4020	2,4370	+ 9,52	+ 10,75	– 9,71
Francul elveţian	3,3855	3,2500	2,5565	2,5760	+ 31,42	+ 26,16	– 20,74
Francul francez	4,60414	4,7025	4,1420	4,1685	+ 10,45	+ 12,81	– 11,36
Yenul japonez	308,0	280,2	295,30	296,00	+ 4,05	– 5,34	+ 5,64
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4880	2,4970	+ 11,38	+ 13,18	– 11,64
Francul belgian	40,334	41,10	35,92	36,07	+ 11,82	+ 13,95	– 12,24
Lira italiană	523,50	607,0	639,40	641,75	– 18,43	– 5,41	+ 5,72
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,1845	2,2065	– 23,79	– 5,10	+ 5,37
Preţul aurului la Londra[3]	–	103,87	163,00	163,75	–	–	–

[1] + Revalorizare (apreciere de fapt); – Devalorizare (depreciere de fapt)

[2] Dolari SUA pentru o liră sterlină [3] Preţul aurului în dolari SUA/ uncie, primul fixing.

EVENIMENTUL principal în perioada 7—11 iulie a.c. a fost consolidarea accentuată a **dolarului S.U.A.** faţă de restul valutelor occidentale. Ameliorarea balanţei comerciale şi a balanţei de plăţi a S.U.A., înregistrată în primul trimestru al anului curent, perspectiva continuării îmbunătăţirii acestora în viitoarele luni (în lunile aprilie şi mai balanţa comercială a S.U.A. a înregistrat de asemenea excedente), precum şi optimismul cercurilor de afaceri apusene cu privire la posibilitatea relansării economici S.U.A. în cea de-a doua jumătate a acestui an, sînt factorii care au determinat această consolidare a valutei americane.

Supusă unor presiuni deosebite **lira sterlină** a atins în primele zile ale acestei luni un nivel minim record de 2,1550 dolari S.U.A. pentru o liră. Măsurile anunţate de guvernul britanic pentru stăvilirea ritmului galopant al inflaţiei (limitarea creşterii salariilor şi a altor venituri) au redresat parţial situaţia. În perioada analizată cursul lirei sterline s-a menţinut în jurul nivelului de 2,20.

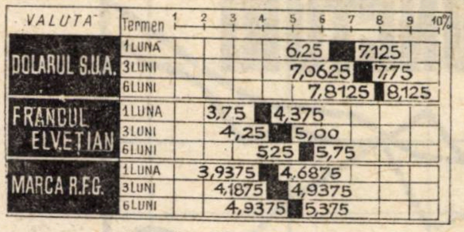

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piaţa eurovalutelor în perioada 7—11 iulie 1975 (nivel minim şi maxim).

Reintrarea **francului francez** în sistemul fluctuării în comun a unor valute vest-europene faţă de dolarul S.U.A., la 10 iulie a. c. nu a influenţat în mod deosebit situaţia acestei valute.

Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au marcat în această perioadă o uşoară tendinţă de creştere (excepţie făcînd dobînzile la depozitele în mărci vest-germane datorită măsurilor luate de Bundesbank de reducere cu 10% a rezervelor obligatorii).

Taxa oficială a scontului în unele ţări capitaliste la data de 11 iulie 1975

Anglia[x]	10,0%	Israel	6,0 %
Austria	6,0%	Italia	7,0 %
Belgia	6,50 %	Japonia	8,0 %
Canada	8,25 %	Luxemburg	6,50 %
Danemarca	8,0 %	Norvegia	6,50 %
Elveţia	4,5 %	Olanda	6,0 %
Finlanda	9,25 %	Suedia	7,0 %
Franţa	9,50 %	S.U.A.	6,0 %
R.F.G.	4,50 %		

[x] Dobînda minimă, de împrumut (minimum lending rate)

Majoritatea cercurilor de afaceri apusene apreciază că tendinţa de consolidare a dolarului S.U.A. va continua şi în viitoarele săptămîni.

Alexandru GHIBA

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

Repere ale industriei textile

CONSUMUL mondial de articole textile este în continuă creştere, chiar dacă ritmul său se încetineşte în a doua parte a deceniului actual. După datele furnizate de biroul elveţian pentru marketing „Viscosuisse", consumul respectiv a sporit de la 5 kg pe locuitor în 1960 la 6,2 kg în 1972 şi va atinge 6,8 kg în 1980. Faţă de această medie, cifrele corespunzătoare pentru S.U.A. sînt 15,5 ; 23,1 şi 26,4 kg, pentru Japonia — 12,9 ; 14.3 şi 23,3 kg, iar pentru Piaţa Comună vest-europeană — 11,4 ; 13,9 şi 15,2 kg.

Corespunzător, s-a extins şi volumul fibrelor textile consumate de această ramură. Conform datelor publicate de revista „Textile World", în 1973 industria textilă din ţările nesocialiste a consumat 14,4 milioane de bumbac (faţă de 11,3 mil. t, în medie pe anii 1961—1965), 2 mil. tone de lînă (faţă de 1,7 mil. t), 11,8 mil. tone de fibre chimice (faţă de 4,9 mil. t) şi 1 mil. tone de alte fibre (faţă de 0,78). După cum se vede, un accent tot mai susţinut se pune pe materia primă chimică.

Principalele zone producătoare de textile sînt S.U.A. şi Europa occidentală, precum şi Asia de sud-est şi Extremul Orient.

Ţara	Parcul de războaie (mii unit.)	Parcul de fuse (mil. unităţi)	Personalul angajat (mii oameni)	Ponderea desfacerilor în produsul brut (%)	Producţia de fibre (mil. tone) naturale	chimice
S.U.A.	311	19,2	1030	2,7	4,2	8,0
India	245	18,3	1013	5,6	7,2	0,1
Japonia	663	14,7	948	3,6	1,85	
Anglia	85	5,2	536	5,5	0,04	0,4
R.F.G.	55	4,4	505	4,4	0,05	0,51
Franţa	71	4,8	350	3,8	0,4	0,37
Brazilia	136	4,3	329	4,7	0,74	0,2
Italia	64	6,3	248	2,4	0,01	0,27
Spania	62	3,1	191	...	0,2	0,1

Sursa: "Textile World", nr.7/1974.

Cele mai ample investiţii pe 1975 în industria textilă au fost proiectate în Japonia (1,4 miliarde dolari), S.U.A. (0,9 mlrd.), R.F.G. (650 milioane de dolari), India (300 mil.), Franţa (275 mil.), Anglia (250 mil.) etc.

În tabelul alăturat sînt prezentaţi o serie de indicatori care caracterizează situaţia comparativă a ramurii examinate, în principalele ţări producătoare de textile din lumea nesocialistă (date pe 1972). Astfel, de pildă, cel mai mare parc de fuse posedă S.U.A., urmate de India şi Japonia, însă ponderea desfacerilor ramurii în produsul brut al ţării respective atinge cele mai ridicate valori în India şi Anglia, fiind scăzută în S.U.A. şi Italia.

N. P.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Cuprul în 1980

CONFORM unui studiu publicat de World Bureau of Metal Statistics din Londra, capacitatea de producţie a minelor de cupru din lume va creşte în următorii cinci ani de la 9,2 mil. t anual, cît reprezintă în 1975, la peste 12,3 mil. t. Conform acestei prognoze capacitatea topitoriilor va creşte pînă în 1980 cu 22%, de la 9,8 la 12.6 mil. t, iar capacitatea rafinăriilor va fi sporită cu 19%, ajungînd la 13,3 mil. t. În ceea ce priveşte ţările industriale din Occident, datele corespunzătoare sînt : un spor de 26% la producţia minieră (aceasta ajungînd la 9,9 mil. t în 1980), 21% la capacitatea topitorilor (10,0 mil. t), de 18% la capacitatea de rafinare (10,5 mil. t).

• Redresarea în industria automobilului cere timp

PREVIZIUNILE referitoare la ritmul redresării producţiei de automobile în diverse ţări depăşesc cu mult ca sferă de interes cadrul ramurii respective, datorită efectului de antrenare pe care această redresare îl poate avea asupra altor ramuri şi a ansamblului economiei. Este cunoscut că o bună parte a producţiei de oţel, sticlă, cauciuc, fibre sintetice etc. are ca beneficiar direct industria automobilului.

Judecînd după ritmul prevăzut al vînzărilor, revista THE ECONOMIST consideră că producţia americană de automobile va reatinge nivelul din 1973 (cînd a început să scadă) abia la sfîrşitul acestui deceniu, iar cea vest-europeană ceva mai devreme, prin 1978 (vezi graficul). Perspectivele diferă totuşi mult de la o ţară la alta. Potrivit revistei citate, Japonia, Franţa şi Italia, de pildă, nu vor mai repeta în acest deceniu nivelul producţiei din 1973, în vreme ce R.F.G. îl va realiza din nou în 1977, iar Anglia în 1980. În schimb Spania, cu o producţie comparativ mult mai redusă, nu pare să fi fost afectată de criză.

VÎNZĂRILE DE AUTOMOBILE (previziuni)

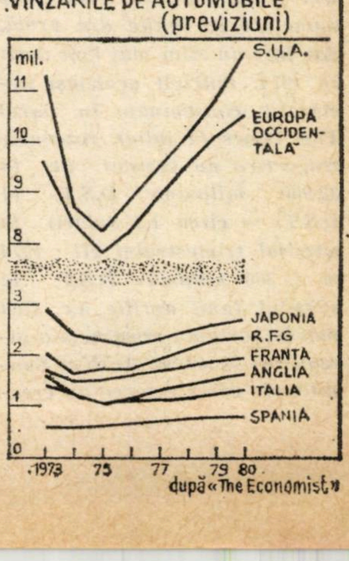

după «The Economist»

Apocalipsul nu va avea loc

„LUMEA poate hrăni o populație de trei ori mai numeroasă decît cea de azi, cu condiția să ia măsuri adecvate în acest sens... În ultimă instanță lumea va fi în stare să hrănească miliardele sale de locuitori, și mult prezisa moarte prin înfometare pînă la sfîrșitul acestui secol poate fi evitată“. Acestea sînt concluziile — relatate de revista **U.S. News and World Report** — la care au ajuns experții în problemele alimentației și populației, abordînd într-o nouă perspectivă criza care anul trecut a dat naștere unor profeții apocaliptice. Susținînd astăzi că „indubitabil omenirea dispune de capacitatea fizică de a se hrăni“, experții găsesc argumente convingătoare în sprijinul acestei afirmații, la loc de frunte figurînd faptul că în prezent se cultivă mai puțin de jumătate din pămîntul arabil al planetei noastre și că nu sînt aplicate pe scară largă tehnologiile noi și îngrășămintele capabile să impulsioneze drastic dezvoltarea producției agricole. Revista citată subliniază că pentru soluționarea de perspectivă a problemei alimentației mondiale va fi necesar un transfer masiv de bani și tehnologie din partea țărilor dezvoltate în beneficiul celor sărace, precum și din industrie în agricultură, fără a prejudicia bineînțeles cele dintîi.

Ungaria: importurile și raportul de schimb

ÎN CADRUL unei conferințe, ținută la o recentă sesiune a Societății ungare a economiștilor, Lajos Faluvegi, ministrul de finanțe al R.P. Ungare, a supus analizei evoluția comerțului exterior al țării, corelată cu structura producției sale interne.

Întrucît importurile de materii prime ale Ungariei sînt sensibil superioare exporturilor sale la aceeași grupă de produse, balanța comercială a fost afectată în ultimii doi ani de creșterile de prețuri pe piața mondială capitalistă. A fost necesar să se exporte mai multe produse ungare (acțiune îngreunată de recesiunea economică din țările capitaliste dezvoltate), pentru a se putea importa același volum de produse, pierderile respective absorbind o mare parte din sporul venitului național.

Arătînd că reducerea pierderilor respective poate fi realizată prin îmbunătățirea raporturilor de schimb cu țările capitaliste cu cel puțin 8—10% în următorii cinci ani, precum și prin restrîngerea importurilor de materii prime din țările capitaliste pe seama lărgirii resurselor interne de materii prime, a importurilor acestora din țările socialiste, ministrul a subliniat că primul obiectiv poate fi realizat înainte de toate prin intensificarea exporturilor rentabile ale industriilor prelucrătoare, prin ridicarea competitivității produselor ungare. Aceasta — a spus el — reclamă aplicarea unei politici a prețurilor care să încurajeze întreprinderile industriale în economisirea materiilor prime și materialelor; conjugată cu alte măsuri economice — în același timp stimulatoare și coercitive —, politica prețurilor ar urma să influențeze structura producției industriei ungare, în sensul modernizării sale continue.

Drumul automobilului nepoluant

CRIZA ENERGETICĂ și necesitățile limitării poluării atmosferice și fonice au impulsionat eforturile companiilor de automobile din S.U.A. vizînd crearea unor mijloace de transport electrice, nepoluante, nezgomotoase și, potențial, ieftine. Dar eforturile de a produce în serii mari automobile electrice sînt îngreunate de două inconveniente majore: autonomie de deplasare limitată și viteză redusă. Pînă acum au intrat în exploatare curentă doar cîteva tipuri de autobuze de pasageri care circulă pe rute scurte în transportul urban, precum și o serie de camionete pentru transportul de mărfuri, de asemenea pe distanțe mici. Dintre autoturisme, performanțele cele mai bune le atinge pînă în prezent cel din imagine, care are o autonomie de deplasare de 120 mile și o viteză maximă de 55 mile pe oră.

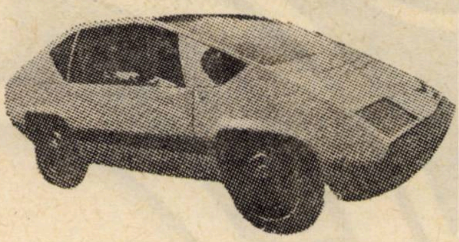

Constructori iugoslavi în străinătate

CONSTRUCTORII iugoslavi au efectuat în anul 1974 lucrări peste hotare în valoare de 9,353 miliarde dinari, cu 2 miliarde mai mult decît în 1973. Partea cea mai mare a acestor lucrări (4,7 miliarde) revine unor țări europene, pe primele locuri situîndu-se R.F.G. și R.S.C. Alte trei miliarde dinari revin lucrărilor de construcții efectuate în 16 țări africane (pe primul loc între acestea situîndu-se Libia, cu 1,3 miliarde). Asemenea lucrări au mai fost efectuate de constructorii iugoslavi în 10 țări din Asia și patru țări din America Latină — menționează revista **Privredni Vjesnik**.

Goana după deșeuri

ÎN politica de utilizare mai judicioasă a materiilor prime, pe care Franța le importă aproape în totalitate, alături de substituirea unor metale rare cu altele mai ușor de obținut și de prelungirea duratei de funcționare a produselor, se înscrie și recuperarea deșeurilor industriale și urbane. Printre deșeurile vizate cu prioritate, relevă **Le Monde** (15—16 iunie), se numără sticla, materialul plastic și hîrtia. Prin recuperarea ambalajelor de sticlă, chiar ținînd seama de costul energiei cheltuite pentru transport, curățire etc., în Franța se vor putea economisi 120 000 tone de motorină care altfel ar fi utilizate la fabricarea de noi ambalaje. Reciclarea ambalajelor din material plastic ar economisi 40 000 tone de petrol pe an, pe lîngă o importantă contribuție la depoluarea mediului înconjurător, al cărei cost nu este cuprins în acest calcul. Hîrtia veche nu se recuperează în prezent în Franța decît în proporție de 35% (față de 50% în Japonia), datorită întîrzierii efectuării unor modificări în procesul tehnologic considerate în prezent prea costisitoare.

Autoritățile consideră că încă în 1980 în Franța s-ar putea recupera 1,7 milioane tone de hîrtie (față de 1,2 mil. t actualmente), 500 000 t de sticlă (față de 100 000 t în prezent) etc. De asemenea, prin înlocuirea cuprului cu aluminiu în unele utilizări consumul francez de cupru s-ar putea diminua cu 10% în 1985, adică cu 400 milioane de franci în valută.

Prin aceste acțiuni guvernul urmărește economisirea în 1985 a 5 miliarde de franci în valută la importul de materii prime, sporind în același timp securitatea aprovizionării economiei cu materii prime indispensabile.

Discriminare... peste medie

CÎND FORȚA de muncă feminină realizează indicatori peste medie, aceasta nu este întotdeauna o infirmare a faptului că situația sa în economia capitalistă stă sub semnul discriminării. Într-o serie de țări din Europa occidentală ponderea femeilor în numărul total al șomerilor depășește în diferite proporții procentul participării lor la ansamblul populației active cum se poate vedea din grafic. Este doar unul din numeroasele aspecte care subliniază necesitatea punerii în aplicare a Planului mondial de acțiune adoptat de recent încheiata Conferință a Anului internațional al femeii.

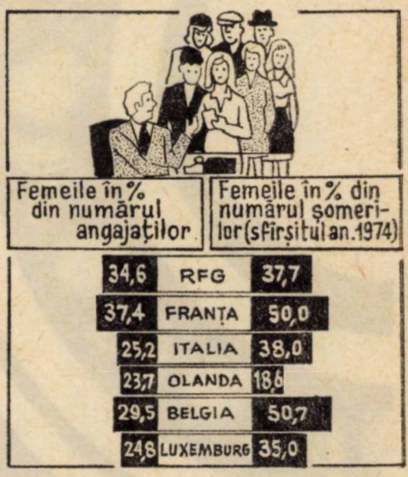

Subvenții sub formă de banane

ȚĂRILE EXPORTATOARE de banane din America Latină sînt confruntate, după părerea experților de la P.N.U.D., cu cea mai acută criză din istoria pieței pe care o aprovizionează: în timp ce prețul mondial al bananelor scade, costurile de producție cresc. Între 1950 și 1972 prețul real al bananelor a scăzut cu 44 la sută în S.U.A., 59 la sută în R.F.G., 32 la sută în Franța și 50 la sută în Belgia. Puterea de cumpărare a veniturilor din exportul de banane a scăzut pe ansamblu cu 61 la sută, cel mai greu lovite fiind țările cu economia cel mai mult legată de exportul de banane: Panama, din 133 milioane dolari încasări din export — 63 milioane dolari provin din vînzarea bananelor; respectiv, Honduras din 237 milioane dolari — 80 milioane dolari; Costa Rica din 339 milioane dolari — 93 milioane dolari.

Într-un raport al experților amintiți se apreciază că principalul factor al acestui declin al producției și comerțului de banane constă în faptul că „țările exportatoare nu au avut niciodată un rol efectiv în ramura de activitate pe care o alimentează și de care depind într-un grad atît de mare“. De fapt țările producătoare de banane „subvenționează consumul (de banane) și prin aceasta contribuie la dezvoltarea țărilor mai industrializate“...

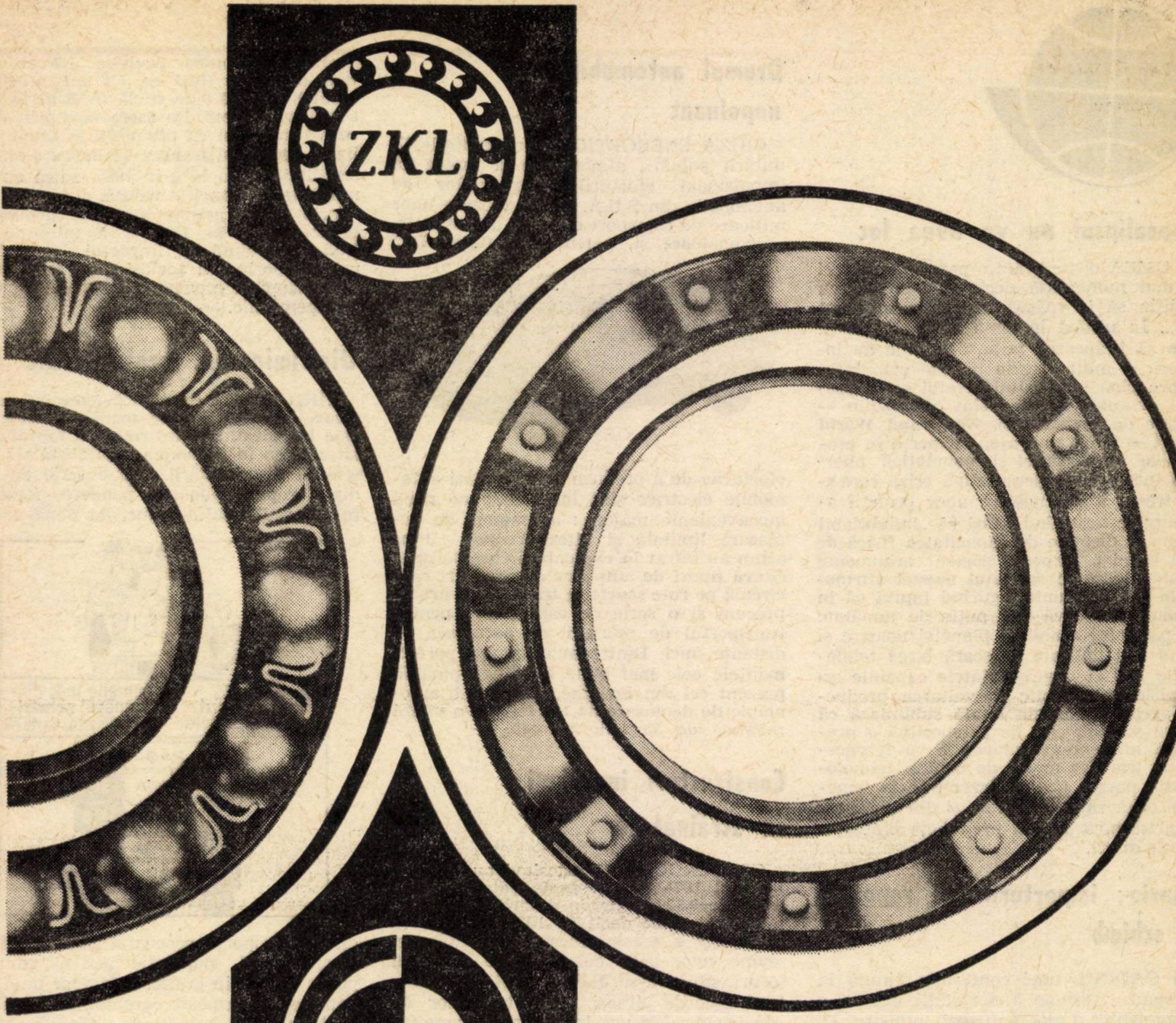

EXPORT
IMPORT

Lagăre de rulmenți, răspunzînd celor mai severe exigențe și îmbinînd o veche tradiție în producție cu cea mai modernă tehnologie.

Calitatea, precizia și fiabilitatea lor sînt ireproșabile.

Lagărele de rulmenți OMNIA sînt exportate în întreaga lume !

OMNIA

OMNIA, 899 32 Bratislava, Dunajská 4,
R. S. Cehoslovacă
Telex 92226, 92227

PUBLICOM

Francul francez şi „şarpele monetar“

Hermina Diţă, Bucureşti — „Şarpele monetar“ în care francul francez a reintrat la 10 iulie a.c., a fost creat prin acordul de la Basel din 22 aprilie 1972, cînd ţările Pieţei Comune au decis să acţioneze în comun pentru ca ecartul maxim între moneda cea mai puternică şi moneda cea mai slabă să nu depăşească 2,25%. Ele au adoptat această măsură, deoarece se temeau că fluctuaţia accentuată a cursurilor monedelor lor riscă să perturbeze schimburile comerciale dintre ele. Potrivit acordului realizat atunci, banca centrală din ţara a cărei monedă este cea mai slabă, trebuie să intervină pentru susţinerea ei cumpărîndu-şi propria monedă contra monede puternice, iar banca centrală a ţării a cărei monedă atinge „plafonul“ are obligaţia să acorde împrumuturi în această monedă ţării cu moneda cea mai slabă în scopul amintit mai sus.

Lira sterlină părăseşte „şarpele“ la 23 iunie 1972, la numai cîteva săptămîni de la intrarea în aplicare a acordului de la Basel, de atunci cursul său depreciindu-se puternic. În ianuarie 1973, lira italiană urmează acelaşi drum. În schimb, în 1974, „şarpelui“ i se asociază Norvegia şi Suedia.

Considerînd, că nu mai este în măsură să-şi apere rezervele monetare în condiţiile unei pronunţate deprecieri a cursului monedei sale naţionale (legată de deteriorarea situaţiei economice — accelerarea inflaţiei, perspectiva unui important deficit comercial etc.), la 19 ianuarie 1974, Franţa se retrage din „şarpele“ monetar, lăsîndu-şi moneda să fluctueze.

În prezent, reflectînd între altele o anumită atenuare a inflaţiei şi o redresare a situaţiei balanţei comerciale, cursul francului se găseşte din nou în vecinătatea celui pe care-l avea faţă de monedele din „şarpe“ înainte de a începe să fluctueze faţă de ele (vezi graficul). În schimb cursul său a crescut faţă de lira sterlină şi faţă de dolarul S.U.A., tendinţă care dacă ar fi continuat ar fi fost de natură să lezeze interesele exportatorilor francezi.

Este cert, în acelaşi timp, că măsura adoptată de Franţa mizează între altele pe ceea ce Paul Fabra denumea în **Le Monde** (11 iulie 1975) o „riguroasă disciplină economică şi financiară“.

VARIAŢIA (în%) A CURSULUI FRANCULUI FRANCEZ ÎN RAPORT CU MARCA VEST-GERMANĂ

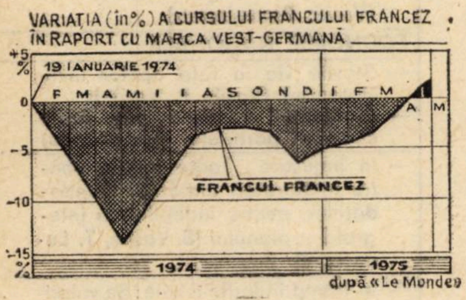

după «Le Monde»

Economisirea petrolului

Marilena Fortunescu, Craiova — Este adevărat că automobiliştii au fost mai puţin sensibili la îndemnurile de a economisi benzina, consumul acestora scăzînd în Anglia, de pildă cu numai 0,7% în primele trei luni a.c. Dar consumul total de produse petroliere a scăzut cu 10.1% faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut (cînd a avut un nivel neobişnuit de redus, în împrejurările cunoscute) şi cu 17.4% faţă de trimestrul I 1973, ceea ce a permis reducerea importurilor cu 110 milioane lire sterline. Potrivit aprecierilor Institutului englez al petrolului, relatate de ziarul **The Times** (4 iulie), dacă consumul de benzină ar fi continuat să sporească în ritmul de 7% anual înregistrat în ultimul deceniu, el ar fi trebuit să fie în acest an cu 24% mai ridicat decît a fost.

În Europa apuseană cererea de produse petroliere a scăzut anul trecut cu 6%.

Canalul Suez

Ion Păsărică, Anina — 1) În decursul primei luni de după redeschiderea sa pentru navigaţie, la 5 iunie a.c., Canalul Suez a fost traversat de 368 de nave. Taxele percepute au însumat peste 2 milioane Lst. (circa 4,5 milioane dolari S.U.A.).

2) În prezent taxele pentru traversarea Canalului sînt libelate în D.S.T. Per tonă netă (100 mc spaţiu de încărcare) se percep 1611 D.S.T. în cazul petrolierelor, al cargourilor pentru mărfuri în vrac şi al navelor pentru încărcături mixte ; 1772 D.S.T. în cazul tuturor celorlalte nave încărcate ; 1289 D.S.T. în cazul oricăror nave fără încărcătură.

3) Pierderile înregistrate ca urmare a închiderii Canalului (costuri de transport sporite, posibilităţi de export nefolosite, efecte în domeniul creditului, al stocurilor etc.) au fost evaluate de experţi ai O.N.U. la circa 7 miliarde dolari pe perioada iunie 1967 — decembrie 1971 şi la cîte 1,7 miliarde dolari anual de atunci încoace.

Turismul în Polonia

Irena Mareş, Bistriţa — Regiunea cea mai frecventă de turişti a Poloniei este cea muntoasă, urmată de litoralul Mării Baltice în lungime de peste 500 km. Împreună, cele două zone atrag peste 80% din turiştii polonezi. Jumătate din totalul mişcării turistice poloneze se concentrează în două luni de vară — iulie şi august. Pentru încurajarea turismului montan industria ţării produce anual peste 120 000 de corturi.

Turismul polonez are vechi tradiţii : prima organizaţie de turism a fost creată în 1873. După cum relatează agenţia **Interpress**, dacă în 1938 numărul persoanelor care şi-au părăsit temporar domiciliul pentru turism şi odihnă era de 2 milioane, în 1960 el crescuse la 23,3 milioane, iar în 1973 la 105 milioane. Dacă ţinem seama că în acest din urmă an Polonia număra 33 milioane de locuitori, rezultă — statistic — că fiecare polonez a figurat de cel puţin de trei ori pe lista excursioniştilor. Din numărul total al zilelor turistice înregistrate în 1973 (de 370 milioane) rezultă 11 zile de odihnă şi turism pentru fiecare locuitor al Poloniei. Desigur, este vorba de o medie statistică, anumite categorii de vîrstă sau profesionale avînd o mobilitate mai ridicată, iar altele mai scăzută. Oricum însă, există o mişcare de masă. Forma preferată de recreare şi odihnă o constituie sejurul continuu într-o altă localitate decît cea de domiciliu, pentru o perioadă de circa două săptămîni. În acest mod şi-au petrecut concediul în 1973 16 milioane de polonezi dintre care 40% prin întreprinderile sau instituţiile în care lucrează. În acelaşi timp, Polonia a fost vizitată în 1973 de 7 milioane de turişti străini.

Rezerve monetare

Stere Georgescu, Ploieşti — Reevaluarea rezervelor oficiale de aur de către Franţa la 9 ianuarie a.c. „la un preţ apropiat celui de pe piaţa liberă“ fusese făcută la 170,40 dolari uncia, preţul mediu pe piaţa Londrei din ziua de 7 ianuarie a.c. În baza hotărîrii de a se proceda la o reevaluare a rezervelor oficiale de aur din şase în şase luni, recent Banca Franţei a efectuat o nouă operaţie de acest gen, pe baza unui preţ mai redus, de 167 dolari uncia. Ţinînd seama — alături de preţul mai redus al aurului şi de aprecierea francului francez în raport cu dolarul survenită în ultimele luni — de uşoara scădere a cursului drepturilor speciale de tragere, la sfîrşitul lunii iunie a.c. rezervele oficiale de aur, devize şi D.S.T. ale Franţei erau de 93 803 milioane de franci, cu 2 000 milioane mai puţin decît cu şase luni în urmă.

Sao Tomé şi Principe

Virginia Zeleni, Timişoara — Cele două insule vulcanice care compun acest nou stat independent, situat în Golful Guineei, în imediata apropiere a Ecuatorului, au o suprafaţă totală de 964 km² şi o populaţie de 80 000 de locuitori. Natalitatea populaţiei atinge un nivel ridicat (44 la mie), iar sporul natural este de 32.5 la mie. Limba oficială a ţării este portugheza. Capitala poartă numele principalei insule — São Tomé. Cele mai importante produse de export sînt : cacao, cafea (200 000 tone), uleiul de palmier, banane etc. Valoarea exportului se ridică la circa 188 milioane de escudos.

Insulele Comore

Dumitru Balteş, Cîmpina — Arhipelagul Comorelor, care recent şi-a proclamat în mod unilateral independenţa, se compune din patru insule, situate în Oceanul Indian, între continentul african (Mozambic) şi nordul insulei Madagascar. Ele au o suprafaţă totală de 2171 km² şi o populaţie de 290 000 de locuitori. Sporul natural al populaţiei este de 24 la mie (natalitate 43,5 la mie, mortalitate 19,5 la mie). Capitala noului stat este Moroni (11500 locuitori). Exportul arhipelagului (în valoare de 1572 milioane franci CFA) se compune din vanilie (200 t), uleiuri vegetale, sisal, copra.

Preţuri

Gh. Dumitrescu, Braşov — Practicile semnalate de dv. privind niveluri diferite ale preţurilor la unul şi acelaşi produs pe pieţele internaţionale sînt cunoscute. Astfel, un tip recent de autoturism produs de Volkswagen sau de British Leyland costă cu cîteva sute de dolari mai puţin în S.U.A. decît pe propria piaţă, motiv pentru care Ministerul de Finanţe al S.U.A. îşi propune o investigaţie pe tema a ceea ce revista engleză **The Economist** (5 iulie) numeşte o „practică curioasă de stabilire a preţurilor“ în industria automobilelor.

Modelele vest-europene incriminate sînt totuşi cu circa 500 dolari mai scumpe decît tipuri similare americane, raţiunea succesului lor pe piaţa S.U.A. fiind considerată în primul rînd economicitatea lor în privinţa consumului de carburant. Preţul unuia şi aceluiaşi model vest-european poate fi cu pînă la 80% mai mare pe o piaţă în comparaţie cu alta, în funcţie de intensitatea concurenţei pe piaţa respectivă.

Dar variaţii mari de preţuri există şi în cazul autoturismelor americane. Un „Ford Mustang“, de pildă, care pe piaţa internă a S.U.A. se vinde cu 4 800 dolari, se desface pe piaţa engleză cu 8 700 dolari. Tocmai aceasta este şi justificarea adusă de firmele japoneze acuzate de asemenea practici pe alte pieţe.

„Europa“

Dorina Cotoc, Cluj-Napoca — Suplimentul „Europa“, în care se face trimiterea pentru cifrele respective, este editat în comun de patru ziare vest-europene („Le Monde“, „La Stampa“, „The Times“, „Die Welt“, din Paris, Torino, Londra şi respectiv Bonn), fiind inclus în ediţiile acestora din prima marţi a fiecărei luni. Tirajul său lunar este de 1,4 milioane de exemplare, numărul cititorilor fiind estimat la 5 milioane. Conţinutul ediţiilor sale în franceză, italiană, engleză şi germană nu este chiar identic.

ERATĂ

În nr. 28, la pag. 15, col. 3, prima parte a ultimului aliniat se va citi : Cred că ar putea să apară şi alte obiceiuri de viaţă. Îmi închipui că setea aceasta de individualizare a produselor care se cumpără ar putea să schimbe puţin sensul de finisare şi caracterul produselor care se vînd în magazine.

Programele de productivitate

(Urmare în pag. 19)

luate în considerare la fundamentarea creşterii productivităţii muncii ; realizarea unei înalte eficienţe economice ; dotarea unităţii cu maşini şi instalaţii noi, care să reprezinte un progres tehnic efectiv faţă de situaţia din perioada de referinţă ; folosirea unor utilaje prin autodotare, care să reprezinte o concepţie tehnică nouă şi să fie capabilă să influenţeze pozitiv nivelul productivităţii muncii ; introducerea unui grad avansat de tipizare, unificare şi standardizare a tehnologiilor, produselor şi pieselor din activitatea de producţie ; utilizarea completă şi productivă a timpului de lucru.

În acest sens şi în acest spirit se acţionează în multe unităţi. Astfel, de exemplu, la Întreprinderea de medicamente „Terapia“ Cluj-Napoca, ca urmare a atingerii parametrilor de etapă finală la instalaţia de cloramfenicol cu 6 luni înainte de termen se realizează 95% din sarcina planificată de creştere a productivităţii muncii pe anul 1975, datorită în special concepţiei înaintate din punct de vedere tehnic şi tehnologic a investiţiei respective. De asemenea, la Întreprinderea de armături industriale din fontă şi oţel Zalău, ca urmare a introducerii maşinilor unelte agregate şi a aplicării unor metode moderne de formare în aceeaşi secţie se va realiza 50% din sarcina de creştere a productivităţii muncii planificate pentru acest an.

Nu aceeaşi situaţie s-a constatat la alte întreprinderi unde contribuţia factorului progres tehnic la creşterea productivităţii muncii este mică, ca urmare a dotării unităţilor cu unele maşini, utilaje, dispozitive etc., proiectate şi executate prin autoutilare dar uzate moral încă de la introducerea lor. Astfel, la Întreprinderea de cabluri şi radiatoare Braşov şi la „Tehnometal“ Timişoara, măsuri ca înzestrarea prin autoutilare cu maşini pentru fabricarea conductorilor din aluminiu de mare şi medie acţiune, pentru tras tuburi plate, pentru debitat ţevi sau ondulat aripi, respectiv mecanizarea operaţiilor de debitare a tablelor, creşterea gradului de echipare cu SDV-uri a unor produse asigură numai 4,4%, respectiv 16% din sarcina planificată de creştere de numai 1,6% respectiv 1,2%, faţă de realizările anului 1974.

Este de remarcat faptul că realizarea productivităţii muncii pe bază de program asigură posibilitatea efectuării unor analize la nivel central, referitoare la factorii care au condus la creşterea productivităţii muncii, de la un loc de muncă pînă la nivel de minster, precum şi posibilitatea de a cunoaşte şi a elimina influenţele negative care acţionează asupra productivităţii muncii.

NOU!
Cîştiguri suplimentare la LOZ ÎN PLIC!

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul nr.-ului 29 din 18 iulie 1975

— Congresul al IX-lea al P.C.R. — prefigurare a celui mai fecund deceniu din istoria României. Afirmarea vocaţiei socialismului. **(Vasile Porumbescu)** 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Stavilă vie în faţa apelor invadatoare ! **(Vasile P. Vasile)**
— Agricultorii răspund prin fapte chemării partidului **(Ion Manea)** 4
— În industrie ; Toate forţele pentru înlăturarea urmărilor inundaţiilor, pentru îndeplinirea integrală a planului **(B. Vasile, T. Ludovic, P. Bogdan)** 6
— În întreprinderile textile: Se valorifică eficient materiile prime secundare? **(V. Boescu, L. Ţintea)** 8
— Consecvenţă în aplicarea politicii de creştere a nivelului de trai **(Maria Ioniţă)** 11
— Puncte de vedere : Perfecţionarea sistemului de pregătire a cadrelor economice pentru agricultură (prof. univ. **O. Parpală)** 13
— Un domeniu de perspectivă în cooperarea economică internaţională a României : Construcţia de linii de montaj autovehicule în ţările în curs de dezvoltare **(I. Dănescu)** 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Imperativul productivităţii : ● Factorii de influenţă **(Cornel Hidoş)** ● Organizarea **(Petre Isac)** ● Normarea **(Aurel Sima)** ● Programele de productivitate **(Petre Frujină)** 17

TEORII — IDEI

— Ideologie — politică — educaţie. Dialectica perfecţionării conducerii economiei socialiste (dr. **Eugeniu Niculescu-Mizil)** (20
— Şcoli — curente — economişti. Keynesismul... din nou sub tirul insurgenţilor (dr. **Ioan Cristescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Conjunctura economiei capitaliste. Fază de stagnare în cadrul crizei ciclice 25
— Tendinţe ● conjuncturi 27
— Piaţa monetară internaţională
— Statistică internaţională 28
— Mondorama 29
— Curier — întrebări, răspunsuri 31

COLEGIUL DE REDACŢIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 Bucureşti

ÎNTREPRINDEREA
JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE
LOCALĂ VÎLCEA
Str. 30 Decembrie nr. 5
Telefon 11829—11625
Telex 251
Rîmnicu Vîlcea

livrează :

- PRODUSE DIN MASE PLASTICE
  - — furtun PVC plastifiat de 3—32 mm diametru
  - — ghivece din polietilenă pentru sere
  - — aspersoare colier
- MIC MOBILIER DIN LEMN
  - — scaune de bar din fag și stejar
  - — mese pentru telefon din stejar
  - — comode pentru pantofi (tip 290)
  - — miniseturi
  - — etajere tip 860—867
- PRODUSE DIN METAL
  - — stîlpi telescopici pentru schele construcții industriale

**ÎNTREPRINDEREA
DE
TRICOTAJE**

ZIMBRUL

1975 AUG 14

Suceava, str. Arini nr. 5, tel. 106 97 :telex 2 32 43
produce într-o gamă largă de modele, mărimi şi culori tricotaje tip bumbac:

- **lenjerie simplă şi scămoşată pentru femei, bărbaţi şi copii;**
- **îmbrăcăminte simplă şi scămoşată pentru femei, bărbaţi şi copii.**

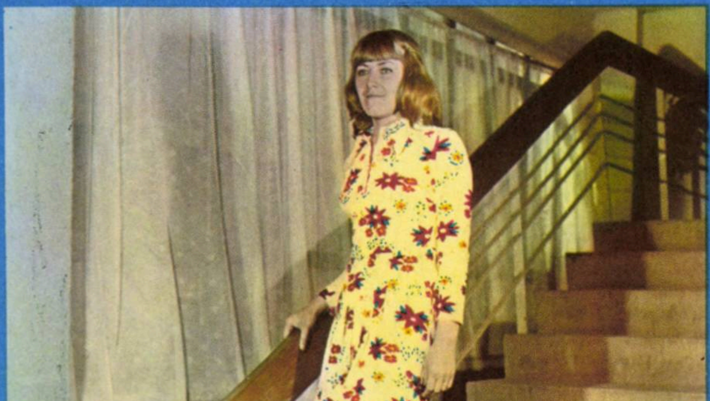

Lei

646

04

R MO

revista economică

31 1•VIII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Cooperarea economică internațională – accelerator al progresului economiei naționale

NR
M-309
DEM LINE

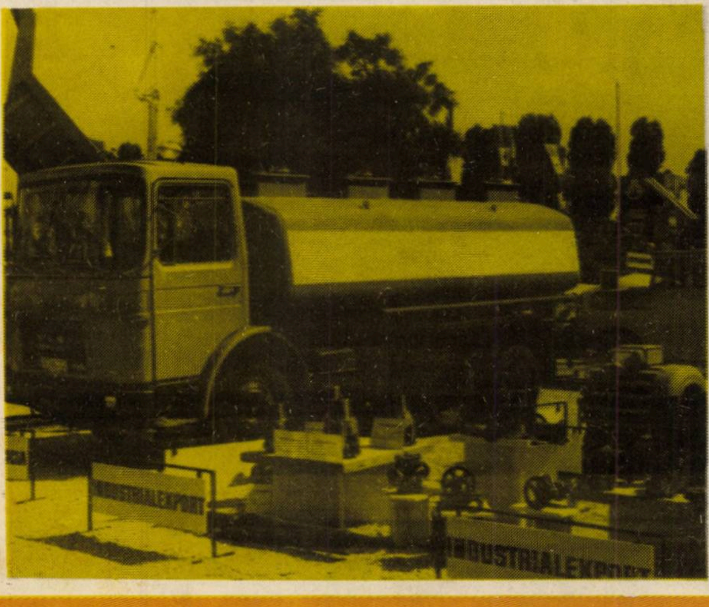
INDUSTRIALEXPORT
INDUSTRIALEXPORT

RUMÄNIEN
ELECTRONUM
MARQUARDT SCHALTER

ROMÂNIA PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

RITMUL MEDIU ANUAL DE CREŞTERE

A PRINCIPALILOR INDICATORI ÎN CINCINALUL 1976-1980
‹ în procente ›

- ▨ *Produsul social*
- ▧ *Venitul naţional*
- ⬚ *Producţia globală industrială*
- ▥ *Producţia globală agricolă*
- ▩ *Investiţii totale*
- ▨ *Volumul comerţului exterior*

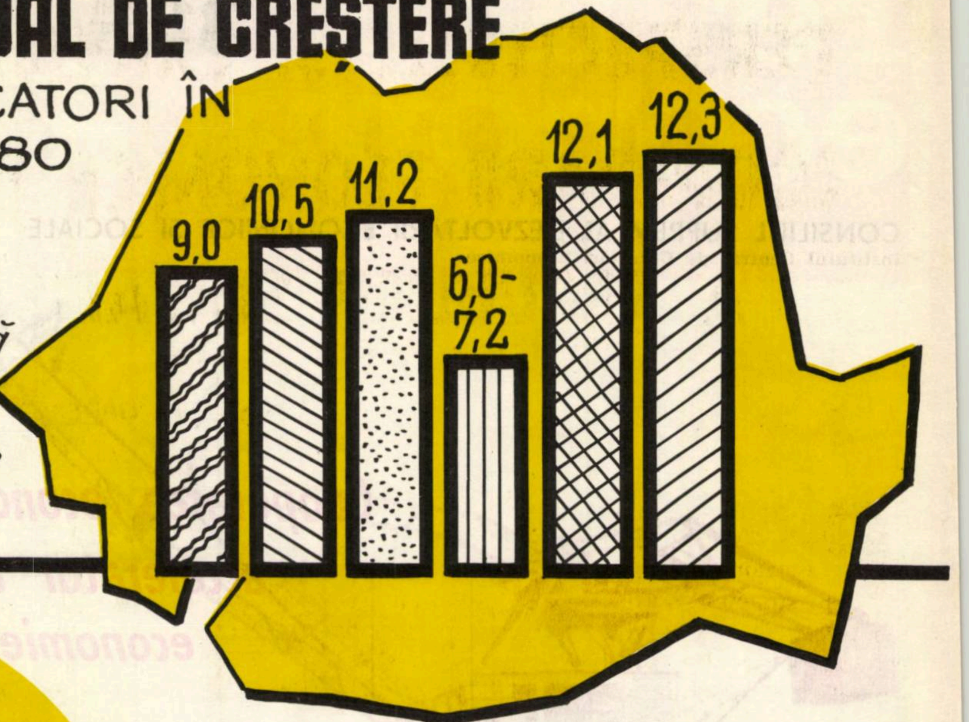

CREŞTERI SEMNIFICATIVE

RITM MEDIU ANUAL ÎN CINCINALUL 1976-1980 în %

NUMĂRUL DE PERSOANAL ÎN ECONOMIA NAŢIONALĂ	3,2
PRODUCTIVITATEA MUNCII:	
– în industrie	9,1
– în construcţii montaj	9,4
VENITURI TOTALE REALE ALE POPULAŢIEI	6,5

Creşterea nivelului de trai în cincinalul 1976-1980

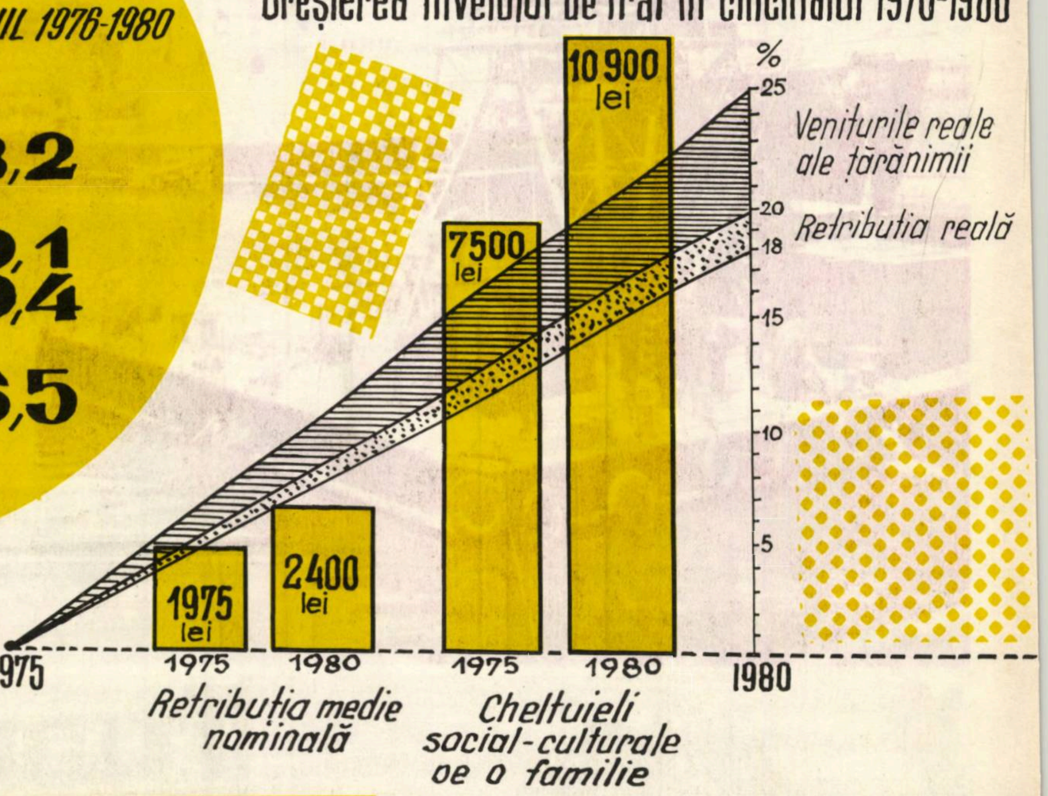

815 000
APARTAMENTE FIZICE

Construcţii DE LOCUINŢE

ÎN CINCINALUL 1976-1980

200 000 LOCURI ÎN CĂMINE PENTRU NEFAMILIŞTI

PERSPECTIVELE ȘI EXIGENȚELE EXTINDERII COOPERĂRII ECONOMICE INTERNAȚIONALE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1883

Gheorghe OPREA
viceprim-ministru al guvernului

PARTIDUL ȘI STATUL NOSTRU militează activ pentru lărgirea și diversificarea continuă a schimburilor și a cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor noi de relații între state — respectarea independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, dreptului fiecărui popor de a-și hotărî dezvoltarea economică și socială corespunzător voinței sale. O contribuție deosebită la afirmarea acestor principii, la creșterea prestigiului politicii externe și interne a României, ca și la dezvoltarea colaborării economice și politice cu alte state a avut și are în permanență tovarășul Nicolae Ceaușescu ; prin activitatea sa în conceperea și orientarea politicii țării și prin contactele politice la înalt nivel ; prin încheierea cu aceste prilejuri a unui mare număr de tratate, acorduri, convenții și contracte, acțiuni cu obiective concrete, asigură raporturilor noastre economice externe o bază trainică, stabilă și constituie, totodată, un aport însemnat pe care România îl aduce la realizarea unei noi ordini economice și politice internaționale, la cauza păcii și prosperității mondiale.

> **„Dezvoltarea economico-socială în ritm intens a țării impune lărgirea schimburilor economice, realizarea unei largi cooperări în producție cu alte state. România va participa și în viitor, în mod activ, la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Considerăm că aceasta constituie o necesitate obiectivă pentru progresul economico-social al fiecărei țări — deci și al României — precum și pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru cauza colaborării și păcii în lume".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

Activitatea neobosită a șefului statului nostru pentru crearea unui cadru juridic și politic cît mai propice unei colaborări fructuoase și pentru stabilirea unor obiective de cooperare concrete (de exemplu contractele semnate cu prilejul unor vizite efectuate recent, în Japonia, Filipine, Brazilia și Mexic) — conjugată cu posibilitățile tot mai mari pe care le oferă dezvoltarea economiei românești — a condus la situația ca în momentul de față activitatea de cooperare să dețină circa 25% din volumul comerțului exterior al României. În prezent, avem încheiate 112 acorduri și alte înțelegeri de cooperare bilaterală cu caracter general și 185 acorduri și înțelegeri de cooperare pe domenii în baza cărora s-au contractat 235 acțiuni care se află în derulare ; de asemenea, se află în diferite stadii de tratative peste 690 acțiuni.

Cadrul juridic de desfășurare a activității de cooperare economică a fost completat și cu o serie de acte normative cu caracter intern, România fiind una din primele țări socialiste care a adoptat o legislație specială pentru cooperarea economică cu alte țări.

În acest sens, pot fi menționate Decretele pentru constituirea, organizarea și funcționarea societăților mixte în țară și străinătate, decretul privind impozitul pe beneficiile societăților mixte constituite în R. S. România, iar în curs de definitivare Normele privind desfășurarea activității de cooperare economică a României cu alte țări. De asemenea, este în curs de definitivare planul de cooperare pentru cincinalul 1976—1980 și pentru anul 1976.

Obiectivele pe care urmărim să le realizăm prin activitatea de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică sînt cele pe care îndeobște le urmăresc toate statele și ele vizează asigurarea economiei naționale cu materii prime și produse de importanță economică ridicată, atragerea de mijloace financiare și materiale din străinătate, asimilarea de tehnologii și produse noi, promovarea exporturilor etc, pe baze reciproc avantajoase.

Formele de cooperare economică pe care România le practică cu partenerii din alte țări sînt foarte variate, respectiv ; construirea de obiective economice în colaborare cu alte țări, realizarea de obiective prin livrarea de echipament industrial pe credit, rambursabil prin cote părți din producția obținută sau alte produse; specializarea în producție ; realizarea în comun a unor produse sau împărțirea programului de fabricație a unor produse pentru asigurarea necesarului partenerilor ; producerea și livrarea în comun de utilaje pe terțe piețe ; construirea de către România a unor obiective industriale sau acordarea de asistență tehnică ; participarea la programe de cercetare tehnico-științifică; constituirea de societăți mixte de producție și comercializare, în țară și stăinătate; construirea prin cooperare de obiective industriale în R. S. România ș.a.

ÎN CADRUL POLITICII de colaborare economică cu toate statele lumii, locul principal l-a ocupat și-l va ocupa în continuare cooperarea economică cu țările socialiste. La baza acestei politici stă faptul că prin cooperare poate fi accelerat progresul multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, pot fi mai bine valorificate resursele şi posibilităţile existente şi în ultimă instanţă se vor întări forţele socialismului în ansamblu. După cum se cunoaşte, ţările socialiste deţin circa 50% din totalul schimburilor comerciale ale României, iar Uniunea Sovietică, cu o pondere de aproape 20%, este primul nostru partener comercial. Un rol tot mai important în colaborarea economică cu ţările socialiste revine cooperării şi specializării economice, industriale şi tehnico-ştiinţifice. În prezent cu ţările socialiste sînt în derulare peste 66 acţiuni de cooperare din care 27 sînt acţiuni de specializare în producţie. Dintre principalele acţiuni de cooperare în derulare menţionăm : participarea României la construirea Fabricii de celuloză de la UST-ILIM, Combinatului minier de la Kiembai, ambele în U.R.S.S., o fabrică pentru producerea vitaminei C, o fabrică de televizoare şi două de ciment în R.P.D. Coreeană etc. Totodată, România participă la dezvoltarea unor capacităţi de producţie existente în ţările socialiste în special în domeniul industriei extractive şi la realizarea, prin cooperare, a unor produse ale industriei constructoare de maşini (mijloace de transport, maşini-unelte, locomotive electrice, utilaje pentru industria metalurgică şi chimică ş.a.), ale industriei chimice (cauciuc sintetic, pesticide, antidăunători, coloranţi, medicamente ş.a.). De asemenea, prin cooperare cu ţări socialiste se vor realiza în ţara noastră unele obiective economice sau produse noi, de exemplu : o centrală atomoelectrică şi o uzină de produse cloro-sodice, în cooperare cu U.R.S.S., locomotive Diesel hidraulice cu R.D.G., strunguri şi alte maşini unelte, cu R.D.G., U.R.S.S. şi R. P. Polonă ş.a., axe motoare pentru tractoare, subansamble pentru diferite linii tehnologice cu R.S. Cehoslovacă.

În domeniul energiei electrice, poate fi menţionată conlucrarea pentru realizarea sistemului hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier, construit în comun cu R.S.F. Iugoslavia, precum şi Complexul hidrotehnic Turnu Măgurele-Nicopol — care urmează a fi construit în comun cu R.P. Bulgaria. Acestea sînt numai cîteva exemple de valorificare a vastelor posibilităţi pe care le oferă cooperarea economică cu ţările socialiste. O dovadă grăitoare a acestor posibilităţi şi a interesului reciproc de a le valorifica o constituie faptul că numărul acţiunilor protocolate însă neîncheiate este dublu faţă de cele încheiate şi în curs de derulare. Avînd în vedere că aceste acţiuni vor face parte integrantă din planul cincinal viitor, iar convenţiile de specializare multilaterală sau bilaterală expiră în acest an şi reînnoirea lor vizează tot perioada viitorului cincinal, se impun eforturi stăruitoare din partea ministerelor economice pentru finalizarea lor într-un timp cît mai scurt.

Obiectivele majore pe care le urmărim în cooperarea economică de perspectivă cu celelalte ţări socialiste se referă la asigurarea necesarului de materii prime, satisfacerea în mai mare măsură a necesarului reciproc de maşini şi utilaje şi asimilarea de produse noi, cu un nivel tehnologic ridicat. Pornind de la aceste obiective, pe baza interesului şi avantajului reciproc, trebuie să militām în continuare pentru dezvoltarea cooperării economice cu ţările socialiste, prin adîncirea specializării şi cooperării în producţie, prin realizarea în comun de obiective economice în ţările noastre şi în terţe ţări, prin găsirea mijloacelor şi formelor adecvate pentru realizarea prevederilor „Programului complex".

UN LOC din ce în ce mai important în cadrul cooperării economice a României cu alte ţări îl ocupă ţările în curs de dezvoltare. O dovadă evidentă a atenţiei care se acordă colaborării cu aceste ţări o constituie vizitarea, pînă în prezent, a 32 de ţări în curs de dezvoltare de către preşedintele Nicolae Ceauşescu şi faptul că din acordurile şi înţelegerile de cooperare perfectate, peste jumătate au fost încheiate cu ţări în curs de dezvoltare, iar ponderea acestora în totalul schimburilor comerciale ale României ar urma să crească, de la 13% în 1974, la 25% în următorii 2—3 ani şi la 30% în 1980.

Cooperarea economică cu aceste ţări, indiferent de domeniu şi ţară, de volum şi forma acţiunilor de cooperare, se bazează pe avantajul reciproc al partenerilor şi are drept obiectiv obţinerea unei eficienţe economice optime în dezvoltarea generală a fiecărei ţări participante. Cooperarea cu ţările în curs de dezvoltare împleteşte dorinţa României de a asigura surse stabile şi pe termen lung de materii prime şi participarea la realizarea de obiective economice în aceste ţări prin valorificarea maşinilor, instalaţiilor şi lucrărilor inginereşti, şi dorinţa ţărilor în curs de dezvoltare de a valorifica resursele de materii prime şi forţă de muncă, de a construi obiective industriale pentru diversificarea producţiei şi exporturilor, de a asigura pregătirea şi calificarea cadrelor naţionale etc.

Cooperarea în producţie cu ţările în curs de dezvoltare îmbracă forme variate, de la obiective economice construite în aceste ţări cu sprijinul României, la societăţi mixte de producţie şi comercializare. În aceste ţări, au fost construite cu sprijinul României o serie de obiective economice în domeniile industriei miniere, chimiei, construcţiilor de maşini, industriei forestiere şi materialelor de construcţii, industriei textile etc. Dintre obiectivele construite sau în curs de realizare menţionăm : un complex pentru industria fosfaţilor şi o rafinărie în Siria, o fabrică de produse sodice şi una de acid sulfuric în Egipt, o filatură de bumbac în Sudan, o uzină de tractoare şi fabrici de pîine în Iran, o fabrică de ciment în Liban, un complex de industrializare a lemnului în R. P. Congo ş.a.

Pînă în prezent au fost construite 26 de societăţi mixte de producţie în domeniile : industriei miniere, construcţiilor de maşini, industriei chimice, industriei lemnului şi materialelor de construcţii, agriculturii etc., în ţări ca : Republica Africa Centrală, Nigeria, Maroc, Kenya, Libia, Liban, Peru ş.a.

Un loc important în cooperarea cu aceste ţări începe să-l ocupe asistenţa tehnică acordată de ţara noastră, în special pentru realizarea unor obiective economice. Astfel, în aceste ţări lucrează în prezent peste 4400 de specialişti români, din care 40% cu pregătire superioară. Domeniile în care specialiştii români acordă asistenţă şi lucrează efectiv pentru realizarea unor obiective economice sînt : construcţii industriale şi civile, industria minieră, construcţii de maşini, industria energetică, agricultură şi zootehnie, învăţămînt şi sănătate.

Rezultatele obţinute pînă în prezent, deşi încurajatoare, sînt totuşi sub posibilităţile şi nevoile, atît ale ţării noastre, cît şi ale ţărilor în curs de dezvoltare. De aceea, pe viitor, va trebui să depunem eforturi susţinute pe linia lărgirii şi diversificării cooperării economice cu aceste ţări, pe linia unei selecţionări şi pregătiri mai atente a acţiunilor de cooperare. Ministerele economice, centralele industriale vor trebui să manifeste în această direcţie mai multă iniţiativă, iar pentru realizarea obiectivelor deja contractate, mai multă operativitate în asigurarea necesarului de utilaje, piese de schimb şi specialişti.

CONSECVENTĂ politicii sale de a dezvolta colaborarea economică cu toate statele, România cooperează în domeniul economic, industrial şi tehnic şi cu ţările capitaliste dezvoltate. Cooperarea cu aceste ţări urmăreşte atragerea de mijloace financiare şi tehnologii moderne, promovarea exporturilor etc, iar formele de cooperare se referă la construirea de obiective economice în România şi în terţe ţări, cooperarea şi specializarea în producţie, constituirea de societăţi mixte de producţie sau comercializare ş.a. Cu aceste ţări au fost încheiate şi sînt în curs de derulare 89 de acţiuni şi sînt protocolate, urmînd a fi perfectate, peste 200 de acţiuni. Au fost constituite pînă în prezent 18 societăţi mixte de comercializare menite să contribuie la promovarea exporturilor româneşti. Pentru atragerea de mijloace financiare şi tehnologii înaintate s-au constituit în România 5 societăţi mixte de producţie în domeniile echipamentelor periferice pentru tehnica de calcul, fabricarea reductoarelor navale, producerea firelor artificiale, a proteinelor sintetice şi a aparaturii electronice pentru scopuri medicale.

Ca şi în cazul celorlalte ţări şi în cooperarea cu ţările capitaliste dezvoltate nu sînt fructificate în suficientă măsură posibilităţile pe care economia românească le oferă. În viitor va trebui intensificată cooperarea economică cu aceste ţări în vederea realizării prin cooperare a unui număr cît mai mare de obiective economice prevăzute în noul plan cincinal, în special a celor care au în vedere asimilarea de produse şi tehnologii noi sau ale căror produse ar urma să se desfacă pe piaţa externă. Se impun, de asemenea, eforturi sporite pentru atragerea partenerilor occidentali la realizarea de produse şi obiective industriale pe terţe pieţe.

REZULTATELE economice obţinute pînă în prezent în activitatea de cooperare economică, industrială şi tehnică sînt încurajatoare şi ne îndreptăţesc să fim optimişti pentru viitor. Întrucît, în mare măsură depinde de noi ca această activitate să capete un loc tot mai important în contextul general al factorilor interni şi externi care determină progresul economic şi social al ţării noastre, vom încerca să punctăm, pe scurt, cîteva din exigenţele extinderii viitoare a acestei activităţi.

— Se cer eforturi stăruitoare din partea ministerelor, centralelor şi întreprinderilor pe linia promovării activităţii de cooperare. În acest scop, este necesară efectuarea din timp a unor calcule de eficienţă economică pentru concretizarea — prin încheierea de contracte — a acţiunilor care prezintă interes reciproc, în termene mai scurte.

— Să se acorde o grijă sporită derulării acţiunilor de cooperare pentru a se asigura realizarea obiectivelor la termenele şi parametrii economici stabiliţi în documentele convenite cu partenerii externi.

În acest sens, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat cu tărie, la recenta Plenară comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, că **„În comerţul exterior, pe primul plan trebuie să stea problema producţiei, a organizării corespunzătoare a muncii, a realizării comenzilor la timp în condiţiile de calitate cerute de contracte. La nivelul raporturilor noastre internaţionale economice cu ţările socialiste, cu celelalte ţări avem posibilităţi să asigurăm volumul de export corespunzător ; pentru aceasta trebuie să punem ordine şi disciplină în această activitate“.***

Pentru a asigura derularea operaţiunilor de cooperare în condiţiile contractuale apare necesară şi creşterea preocupării factorilor răspunzători pentru asigurarea livrării la timp şi în condiţii corespunzătoare a maşinilor, instalaţiilor şi materialelor prevăzute în contracte. De asemenea, ministerele constructoare de maşini trebuie să-şi sporească eforturile pe linia asimilării şi modernizării producţiei de utilaje necesare obiectivelor de cooperare, în special, în domeniul industriei extractive şi pentru asigurarea promptă cu necesarul de piese de schimb, service şi specialişti.

Apare, de asemenea, necesară o mai largă popularizare a posibilităţilor de cooperare a unităţilor noastre prin elaborarea şi difuzarea de cataloage, pliante şi alte materiale publicitare.

— Pentru a lărgi şi diversifica activitatea de cooperare, este necesară o colaborare mai strînsă între toţi factorii interesaţi. În acest context, Departamentului Cooperării Economice Internaţionale îi revine sarcina de a acorda sprijin eficient ministerelor economice şi centralelor în tratarea, încheierea şi urmărirea acţiunilor de cooperare.

Un instrument eficace de promovare va fi desigur Planul de cooperare economică internaţională, însă va trebui ca pe viitor Departamentul Cooperării Economice Internaţionale să folosească şi alte mijloace cum sînt : revitalizarea Comisiilor mixte, înfiinţate în baza acordurilor de cooperare economică, industrială şi tehnică încheiate cu diferite ţări şi antrenarea în activitatea de cooperare a reprezentanţelor noastre diplomatice şi economice din străinătate.

EXPERIENŢA de pînă acum, acumulată de ţara noastră în desfăşurarea activităţii de cooperare economică cu ţările socialiste în primul rînd, cu ţările în curs de dezvoltare şi cu statele capitaliste industrializate demonstrează faptul că România se înscrie în tendinţa generală de adîncire a diviziunii internaţionale a muncii, de intensificare a schimburilor comerciale şi a cooperării economice internaţionale. Cu o economie naţională ce înregistrează în mod constant ritmuri înalte de dezvoltare şi aflată în intens proces de modernizare, România dovedeşte ample posibilităţi de participare activă, cu produse şi servicii, la circuitul economic internaţional.

După cum se ştie, în următorii cinci ani, volumul comerţului exterior va creşte într-un ritm mai mare decît cel al producţiei şi venitului naţional. În acest cadru, o dinamică mai accentuată va reveni exportului, al cărui volum va spori cu aproape 90 la sută, în timp ce importul urmează să crească cu circa 60 la sută, în aşa fel încît să nu se mai importe nimic din produsele care se pot realiza în ţară. Astfel, vom realiza sarcinile stabilite pentru viitorul plan cincinal, în care s-au redimensionat, faţă de Directivele Congresului al XI-lea, sarcinile la export cu circa 15% în plus, iar importul s-a redus sub limita minimă fixată la Congres.

Pe măsura extinderii acţiunilor de cooperare şi a desfăşurării acestora, pe măsura perfecţionării formelor de organizare şi planificare a cooperării economice internaţionale, unităţile economice, centralele, ministerele economice şi cele de sinteză, acumulează experienţă şi, treptat, vor fi întrunite toate condiţiile necesare pentru desfăşurarea optimă a cooperării economice internaţionale a României şi va fi adusă şi pe această cale o contribuţie tot mai mare la progresul economic şi social al fiecărei ţări, la pacea şi prosperitatea întregii lumi.

Toate acestea, ţinînd seama de înalta principialitate a politicii partidului nostru, de indicaţiile pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu ni le-a dat la Plenara din 21—22 iulie anul acesta, arătînd că soluţionarea problemelor economice complexe actuale cere lichidarea vechilor relaţii bazate pe exploatare şi dominaţie, instaurarea unei ordini economice internaţionale noi, întemeiată pe deplină egalitate între state, pe principii şi relaţii care să asigure progresul rapid al tuturor ţărilor — şi în primul rînd al celor rămase în urmă — să favorizeze o largă şi nestingherită colaborare între state, accesul liber al tuturor popoarelor la cuceririle ştiinţei şi tehnicii, ale civilizaţiei contemporane.

---

* Din Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975 — Scînteia din 25 VII 1975 .

ECONOMIE NATIONALA

„Viaţa a demonstrat încă o dată, cu putere, capacitatea partidului nostru, a clasei muncitoare, de a asigura mersul înainte tot mai accelerat al economiei, ştiinţei şi culturii româneşti, progresul neîntrerupt pe calea socialismului şi comunismului, a bunăstării întregii noastre naţiuni".

NICOLAE CEAUŞESCU

(Din Cuvîntarea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975).

CINCINALUL 1976-1980: ORIENTĂRI, RITMURI, EFICIENŢĂ

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ PE FĂGAŞUL UNEI DEZVOLTĂRI DINAMICE ŞI INTENSIVE

DOCUMENTELE Plenarei comune a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975 şi cuvîntarea rostită la plenară de tovarăşul Nicolae Ceauşescu constituie o expresie grăitoare a înaltei responsabilităţi şi a modului profund ştiinţific cu care partidul nostru abordează problemele deosebit de complexe ale dezvoltării actuale şi de perspectivă ale patriei noastre. Conturînd imaginea înfloritoare a României socialiste în anii viitorului plan cincinal şi a căilor şi mijloacelor de atingere a obiectivelor prevăzute, documentele acestei plenare reprezintă un adevărat program de acţiune pentru organele de partid şi de stat, pentru unităţile economice, pentru toţi cei care sînt chemaţi să dea viaţă politicii partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

În ampla cuvîntare a secretarului general al partidului nostru la plenară, document de excepţională valoare teoretică şi practică, se întreprinde o analiză minuţioasă, multilaterală a modului de realizare a sarcinilor actuale şi se formulează o serie de direcţii de acţiune pentru perioada următoare, pentru îmbunătăţirea activităţii desfăşurate la diferitele niveluri ale economiei naţionale. Întreaga cuvîntare este străbătută de ideea realizării unei înalte eficienţe a economiei româneşti prin utilizarea cu randament ridicat a puternicului potenţial uman şi tehnico-productiv creat de-a lungul anilor. Acest deziderat major al viitorului cincinal reclamă preocupări susţinute pentru creşterea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie, în primul rînd a celor materiale, obţinerea producţiei cu cheltuieli de muncă vie şi materializată cît mai scăzute. În atingerea acestui obiectiv de însemnătate deosebită pentru progresul economic al ţării o mare atenţie trebuie acordată folosirii mai raţionale a capacităţilor de producţie, realizării de pe fiecare maşină, utilaj, instalaţie a unui volum cît mai ridicat de produse cerute de economia naţională sau destinate exportului. Înscrierea economiei noastre pe traiectoria unei înalte eficienţe este de natură să asigure condiţiile materiale necesare sporirii bunăstării maselor largi de oameni ai muncii — ţelul fundamental al politicii partidului.

Din studierea opţiunilor noastre de perspectivă rezultă cu pregnanţă ritmurile înalte de creştere şi orientările spre accentuarea laturilor intensive ale tuturor ramurilor, ceea ce demonstrează încă o dată dezvoltarea economică dinamică, sănătoasă şi echilibrată a întregii economii naţionale. Odată cu creşterea în ritm înalt a economiei, viitorul plan cincinal creează toate condiţiile pentru valorificarea la un nivel superior a resurselor naţionale, introducerea largă în economie şi în viaţa socială a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii moderne, sporirea eficienţei economice a producţiei materiale şi ridicarea nivelului de bunăstare şi civilizaţie al poporului.

Avem, pentru viitorii ani, un program clar şi mobilizator de acţiune, avem un program îndrăzneţ, dar realist, care ţine seama de posibilităţile economiei româneşti. Realizarea acestui program stă în puterile noastre, ale clasei muncitoare, ale ţărănimii, ale întregului popor. Ceea ce partidul cere fiecăruia dintre noi în aceste zile este să ne concentrăm toate eforturile, să ne punem întreaga pricepere şi energie creatoare în slujba înfăptuirii la toţi indicatorii a sarcinilor planului pe anul în curs, pentru atingerea înainte de termen a parametrilor actualului cincinal şi asigurarea în acest fel a unor condiţii cît mai prielnice trecerii la îndeplinirea obiectivelor programatice ale perioadei 1976—1980. Să muncim cu dăruire, cu pasiunea şi priceperea caracteristice poporului nostru — această chemare a înflăcărat inimile tuturor oamenilor muncii, i-a mobilizat în desfăşurarea unei activităţi de înalt nivel calitativ. „Putem privi cu încredere, spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu la plenară, realizarea cu succes a viitorului plan cincinal, ridicarea României pe noi culmi de progres şi civilizaţie, străbaterea unei etape noi pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, spre comunism".

Un puternic potenţial tehnic

Programul Partidului Comunist Român stabileşte că una din direcţiile principale în care se va acţiona în scopul înfăptuirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate o constituie creşterea puternică a forţelor de producţie ale ţării. Aprobînd proiectul viitorului plan cincinal, recenta plenară comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a subliniat că indicatorii de bază ai noului plan cincinal asigură în continuare un ritm înalt de creştere economică şi progresul armonios al tuturor ramurilor şi sectoarelor de activitate în conformitate cu hotărîrile Congresului al XI-lea al partidului nostru. Realizarea acestui obiectiv este înlesnită de amplul potenţial tehnic productiv de care dispune în prezent economia noastră, ca urmare directă a eforturilor însemnate făcute din fondul naţional de dezvoltare economico-socială pentru acoperirea, în primul rînd, a nevoilor sporite de investiţii şi cu deosebire a celor cu destinaţie productivă.

Este de remarcat că numai în actualul cincinal în economie se pun în funcţiune 2 300 capacităţi de producţie mai importante, volumul fondurilor fixe productive crescînd în această perioadă cu peste 375 mld. lei. La sfîrşitul anului 1975 economia românească va fi beneficiara unor fonduri fixe a căror valoare se va ridica la circa 1 200 mld. lei, din acestea aproximativ trei pătrimi fiind date în exploatare în ultimii zece ani, ceea ce demonstrează că avuţia naţională dispune în prezent de un puternic potenţial productiv caracterizat printr-un grad superior de tehnicitate şi randament (tabelul nr. 1).

Pentru a asigura baza tehnico-materială a unei creşteri puternice a producţiei materiale de bunuri şi servicii în viitorii ani ai construcţiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate, Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român au stabilit că una din direcţiile fundamentale ale politicii de investiţii o va constitui asigurarea unei eficienţe economice înalte a acestora, principalele eforturi urmînd să fie îndreptate spre dezvoltarea ramurilor producţiei materiale, pentru care se prevede alocarea a circa 90% din totalul investiţiilor pe care statul le angajează în această perioadă. Ca urmare, în strînsă concordanţă cu marile obiective de dezvoltare economică şi socială prevăzute, volumul investiţiilor va fi în cincinalul viitor de aproape 1 000 de miliarde lei faţă de aproape 555 miliarde lei în cincinalul actual.

Efectul general al materializării noilor investiţii este reliefat de faptul că valoarea fondurilor fixe în economie va creşte în perioada 1976—1980 cu peste 700 miliarde lei. Ca urmare în această perioadă se vor pune în funcţiune circa 2 700 noi capacităţi de producţie, avuţia naţională în fonduri fixe ajungînd să reprezinte în anul 1980 aproape 2 000 miliarde lei, ceea ce va duce la consolidarea bazei tehnico-materiale necesare ridicării în continuare a nivelului general de dezvoltare a ţării.

În ansamblul său economia va fi înzestrată cu noi, moderne şi puternice capacităţi de producţie, chemate să valorifice la un nivel tot mai superior resursele materiale şi umane ale ţării. Totodată, vom avea de a face cu noi şi importante mutaţii structurale (tabelul nr. 2), ponderea hotărîtoare a fondurilor fixe urmînd să fie deţinută de către industrie ; agricultura va continua să-şi sporească baza tehnico-materială capabilă să permită creşterea producţiei agricole la nivelurile prevăzute ; construcţiile îşi vor lărgi gradul de dotare în scopul adîncirii procesului de industrializare a lucrărilor şi de mecanizare integrală a principalelor procese de execuţie ; iar transporturile — în concordanţă cu dezvoltarea ramurilor productive — se vor moderniza sub efectul intensificării progresului tehnic în acest domeniu.

Tabelul nr.1

Dinamica fondurilor fixe

1950 = 100

	1955	1960	1965	1970	1975
ri fixe - total	125	161	223	337	5,3 ori
care:					
dustrie	153	225	357	664	12,2 ori
strucţii	396	477	791	14 ori	26,9 ori
ricultură	110	127	159	213	3,3 ori
ansporturi şi lecomunicaţii	118	131	177	264	3,8 ori

Întreg acest proces rapid de înzestrare a economiei cu noi şi moderne fonduri fixe este conceput în ideea unei afirmări largi a cuceririlor celor mai avansate ale ştiinţei în toate ramurile şi cu deosebire în industrie, cincinalul viitor urmînd să devină cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice în România.

Dinamica randamentului fondurilor fixe

Dezvoltarea şi modernizarea continuă a potenţialului tehnic, creşterea gradului de dotare a fiecărei unităţi economice sînt concepute a se realiza în condiţiile unei gospodăriri judicioase a fondurilor fixe, în scopul obţinerii de rezultate superioare în ceea ce priveşte producţia, productivitatea muncii, preţul de cost, aportul valutar, venitul naţional ce trebuie să revină pe fiecare unitate de fond fix. Raţiunea economico-socială care reclamă o gospodărire judicioasă a fondurilor fixe se întemeiază pe faptul că pe seama capacităţilor existente la finele anului 1975 urmează să se realizeze aproape 70% din întreaga producţie industrială a anului 1980, restul revenind capacităţilor noi ce se vor pune în funcţiune. Prin urmare, este clar că problema determinantă care va condiţiona înfăptuirea cu succes a prevederilor noului plan cincinal o va constitui utilizarea intensivă a capacităţilor de producţie.

Transpunerea în viaţă a acestui obiectiv de bază al cincinalului viitor pune în faţa tuturor colectivelor de muncă din ministere, centrale, întreprinderi, din fiecare unitate economică sarcini de mare răspundere legate de determinarea, analiza şi urmărirea modului în care produce această componentă esenţială a avuţiei naţionale, cu ce randamente, cu ce eficienţă, cu ce rezultate, cu ce aport la sporirea venitului naţional. Şi aceasta nu întîmplător, ci pentru că asigurarea unor fonduri fixe productive tot mai mari depinde de nivelul venitului naţional, iar, la rîndul lor, aceste fonduri condiţionează ritmul de creştere a producţiei materiale şi deci, implicit, a venitului naţional.

Întrucît spaţiul nu ne permite să abordăm deodată multitudinea aspectelor legate de determinarea şi aprecierea randamentului economic al fondurilor fixe, obiectul investigaţiilor noastre îl va face, pentru început, examinarea succintă a unor fenomene şi procese economice care concură direct sau indirect la formarea unor corelaţii generale.

Datele ne arată că atît în prezent, cît şi în viitor se realizează ritmuri susţinute de înzestrare a economiei naţionale cu noi fonduri fixe productive — 11,5% în cincinalul actual şi respectiv 10,5% în viitorul cincinal, ceea ce înseamnă paşi hotărîtori în procesul intens de mărire a avuţiei noastre naţionale. Aceste ritmuri au loc în condiţiile obţinerii unor sporuri anuale ridicate ale venitului naţional, ritmul mediu anual de creştere al acestuia fiind la nivelul celui al fondurilor fixe productive. Potrivit unor calcule estimative îmbunătăţirea acestui randament general al fondurilor fixe productive — exprimat prin intermediul coeficientului de devansare — cu numai 0,5 puncte, respectiv, de la 1,00 la 1,05 ar asigura la nivelul anului 1980 un spor suplimentar la venitul naţional de circa 30 miliarde lei, ceea ce ar corespunde unui ritm mediu anual de creştere în această perioadă de 11,5% faţă de 10,5%.

Eforturile ce le-a făcut şi continuă să le facă economia în domeniul investiţiilor ne sînt cunoscute. Aceste eforturi demonstrează în primul rînd forţa şi puterea mecanismului nostru economic. În viitorul cincinal investiţiile pe care ni le propunem să le realizăm sînt de 15 ori mai mari decît în primul cincinal, de 10 ori comparativ cu al doilea, de 5 ori faţă de al treilea şi de 3 ori faţă de al patrulea. Potenţialul investiţional, nivelele prevăzute şi realizate se află sub influenţa nu numai a nevoilor tot mai sporite ale economiei în plină dezvoltare şi modernizare, ci şi a scumpirii investiţiilor în concordanţă cu noile caracteristici şi performanţe ale obiectivelor şi capacităţilor de producţie ce lărgesc baza de producţie, avuţia întregii naţiuni.

Tabelul nr.2

Structura fondurilor fixe

- în procente -

	1975	1980
Fonduri fixe - total	100,0	100,0
din care:		
Fonduri fixe pentru producţie	75,4	78,0
- industrie	42,1	46,5
- construcţii	3,3	3,4
- agricultură şi silvicultură	11,3	11,0
- transporturi şi telecomunicaţii	14,4	12,9

Pentru a avea o imagine mai completă şi pentru a înţelege esenţa şi efectele multitudinii factorilor care pot amplifica sau diminua randamentul economic al fondurilor fixe, ne vom opri în continuare la cîteva aspecte care apreciem că pot fi luate în considerare în procesul complex de investigare şi apreciere a eficienţei fondurilor fixe.

Nivelul tehnic ridicat al obiectivelor de investiţii

În aprecierea generală a randamentului fondurilor fixe trebuie ţinut seama de existenţa fenomenului scumpirii investiţiilor, şi aceasta mai cu seamă în ceea ce priveşte cele cu destinaţie productivă. Printre factorii obiectivi care amplifică acest fenomen recunoscut al scumpirii investiţiilor se pot înscrie : a) politica intensă de modernizare a structurii economiei naţionale ; b) necesitatea tot mai acută de reînnoire accelerată a potenţialului tehnic de producţie ; c) sporirea eforturilor de investiţii în scopul identificării şi punerii în valoare a unor noi resurse naturale în condiţii tot mai grele şi limitate ; d) accentuarea procesului de diversificare a ramurilor industriei prelucrătoare ca beneficiare prioritare a unor importante fonduri de investiţii ; e) intensificarea procesului de mecanizare şi modernizare a agriculturii şi transporturilor şi în general necesitatea transpunerii în viaţă a unor acţiuni tot mai complexe pentru promovarea largă a progresului tehnic în întreaga economie.

În economia noastră asistăm în prezent şi vom asista şi în viitor la un proces de dotare tehnică de amploare deosebită şi de un nivel calitativ net superior, cu caracteristici noi, în ceea ce priveşte înzestrarea largă şi complexă a tuturor ramurilor şi subramurilor cu noi şi moderne fonduri fixe. Constituind o continuare firească a politicii economice de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a economiei, se are în vedere ca această dezvoltare să fie întemeiată pe cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, pe fundalul unei fuziuni tot mai puternice între ştiinţă, tehnică şi producţia materială de bunuri şi servicii. Ca urmare, în viitorul cincinal se detaşează pregnant procese intensive de mecanizare complexă şi automatizare a producţiei, de înnoire a tehnologiilor, de folosire în întreaga economie a unui arsenal modern al tehnicii de calcul, ceea ce este absolut firesc să reclame angajarea unor importante fonduri de investiţii.

Realizarea acestui obiectiv major — promovarea tehnicii celei mai avansate în procesul de reînnoire a aparatului de producţie, de înzestrare a unităţilor economice cu maşini, utilaje şi agregate la nivelul celor mai bune performanţe mondiale — este concepută a se înfăptui în primul rînd prin intermediul industriei noastre socialiste, al ramurilor şi subramurilor legate nemijlocit de progresul tehnic.

Acest deziderat al prezentului şi viitorului — promovarea unei politici de maximă eficienţă în domeniul investiţiilor — are în vedere, potrivit indicaţiilor recente ale secretarului general al partidului nostru, ca cea mai mare parte a investiţiilor să le executăm cu utilaje şi maşini produse în ţară, să folosim tehnologiile pe care le cunoaştem, să mecanizăm lucrările de construcţii cu mijloace de mecanizare din producţia proprie. Acţionînd hotărît în această direcţie nu facem altceva decît să reducem cheltuielile de investiţii, să economisim importante mijloace valutare.

Totodată, se are în vedere implantarea

în industria noastră a unor noi ramuri odată cu profilarea lor de durată, producerea unei game largi de mașini-unelte ale căror caracteristici să se întemeieze pe o îmbunătățire considerabilă a parametrilor de funcționare, deoarece în viitorii ani vor trebui să fie identificate noi bogății naturale și atrase în circuitul economic cu mijloace mecanizate la nivelul celor mai înalte cuceriri ale tehnicii în acest domeniu.

Randamentul general al fondurilor fixe trebuie apreciat și prin prisma necesităților obiective ce le reclamă stadiul de dezvoltare în care se află economia noastră. În prezent, cît și în viitor, necesitatea amplasării pe teritoriul țării a unor noi capacități de producție, a unor numeroase obiective social-culturale, condiționează în cadrul programelor de investiții un important volum de lucrări de construcții-montaj (clădiri și construcții industriale, clădiri și construcții agrozootehnice, clădiri pentru transport și telecomunicații, drumuri, căi ferate etc.), care, desigur, nu concură direct la sporirea producției materiale. În totalul investițiilor alocate o pondere importantă au deținut-o și o vor deține aceste lucrări de construcții-montaj: 45,5% în 1961—1965 ; 47,1% în 1966—1970 ; aproape 47% în perioada 1971—1975, circa 43% în viitorul cincinal.

Asemenea eforturi în domeniul construcțiilor sînt justificate de faptul că numai în felul acesta se vor putea asigura premisele unei apropieri treptate a nivelurilor de dezvoltare economico-socială între diferitele județe și localități ale țării, proces ce continuă cu o deosebită intensitate în viitorul cincinal. Cele 2 700 de noi capacități de producție ce urmează a fi puse în funcțiune în viitorii 5 ani determină importante lucrări de construcții, pentru care au fost prevăzute fondurile de investiții necesare realizării lor. Acest proces însă de alocare și realizare a unor fonduri tot mai sporite de investiții pentru lucrări de construcții-montaj — chiar în condițiile în care asistăm la o diminuare a ponderii acestora în totalul investițiilor — nu-l putem înfăptui oricum, ci numai în condițiile reducerii valorii construcției specifice. Tocmai de aceea în cuvîntarea sa la recenta plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia încă o dată că este absolut necesar să se pună capăt supradimensionărilor care scumpesc nejustificat de mult construcțiile noastre, că încă realizăm consumuri mari de materiale de construcții și că nu am făcut totul pentru ca să reducem în mod corespunzător dimensiunile construcțiilor noastre industriale. Din aceste considerente, precum și din altele, sarcinile ce le prevede planul cincinal 1976—1980 în acest domeniu sînt minime, fapt pentru care va trebui acționat în continuare cu toată hotărîrea în vederea reducerii mai accentuate a cheltuielilor destinate lucrărilor de construcții-montaj.

Randamentul general al investițiilor și al fondurilor fixe în viitorii 5 ani este reliefat și de intensificarea gradului de înzestrare a muncii în toate ramurile economiei naționale și cu deosebire în industrie. Un asemenea obiectiv se realizează în condițiile unei continue scumpiri a cheltuielilor pentru crearea fiecărui loc nou de muncă, datorită introducerii în aparatul de producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În viitorul cincinal vor fi create 1—1,2 milioane noi locuri de muncă, din care 60% în industrie. După unele calcule estimative rezultă că, de la o etapă la alta, asistăm la o creștere a consumului de investiții ce revine pe un loc de muncă: costul unui loc de muncă — în medie — în cincinalul 1976—1980 față de 1971—1975 aproape se va dubla, o asemenea evoluție ascendentă înregistrîndu-se și în perioadele anterioare. Acest fenomen este de altfel semnificativ ilustrat și de sporirea simțitoare a volumului de investiții pe un locuitor : în anul 1980 față de 1975 el urmează să crească cu peste 42%.

Eficiența fondurilor fixe și nivelul cheltuielilor materiale

Randamentul general al fondurilor fixe, pus în relație cu venitul net etc. este, ducția netă, beneficiiile, venitul net etc, este, de asemenea, necesar să fie apreciat și prin comensurarea efectelor, mai mari sau mai mici, ce le poate genera nivelul și evoluția cheltuielilor materiale de producție în produsul social, în produsul global, în producția globală. Un anumit nivel relativ ridicat al cheltuielilor materiale este evident că, la scara economiei naționale, presupune nemijlocit un venit național pe unitate de fond fix mai redus, în timp ce un nivel scăzut al acestor cheltuieli se regăsește într-un volum sporit de venit național pe unitate de fond fix.

Potrivit prevederilor proiectului viitorului plan cincinal la nivelul anului 1980 ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va reprezenta 53,8% față de 57,4% în 1975. Deși avem de a face cu o reducere de 3,6 procente, totuși ea este o pondere ridicată și de aceea este necesar să se acționeze în continuare cu fermitate, pentru a putea realiza sarcina, trasată de partid, de a găsi soluții concrete pentru reducerea ei. Dacă această pondere s-ar micșora cu 1 procent, în condițiile produsului social prevăzut de 1 400 miliarde lei pentru 1980, atunci venitul național ar spori cu aproape 13—14 miliarde lei. În aceste condiții coeficientul de devansare a venitului național față de cel al fondurilor fixe ar crește de la 1 la 1,02.

Fără îndoială că esența micșorării cheltuielilor materiale nu trebuie înțeleasă și redusă la un scop în sine — îmbunătățirea unei corelații valorice. Dimpotrivă, rațiunea economico-socială a unei astfel de reduceri constă în aceea că realizînd o scădere mai accentuată a cheltuielilor materiale economia noastră va putea crea resurse suplimentare atît pentru dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție, cît și pentru o creștere mai substanțială a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Eficiența fondurilor fixe și modificările structurale

Randamentul general al fondurilor fixe se găsește fără îndoială și sub influența diferitelor modificări și mutații ce se realizează sau se proiectează în structura producției materiale. În economia noastră efectul unor astfel de mutații structurale, și relațiile ce s-au format cu fondurile fixe pe ansamblu și pe principalele ramuri ale economiei naționale, pot fi înfățișate astfel (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Ponderea principalelor ramuri ale economiei naționale

– în procente –

	In volumul investițiilor productive		In fondurile fixe productive		In venitul național	
	1975	1980	1975	1980	1975	1980
Industrie	61,4	61,7	56,0	59,6	61,8	68,6
Construcții	4,3	3,9	4,3	4,4	8,6	7,7
Agricultură	15,0	14,3	14,9	14,0	15,6	11,6
Transporturi	12,4	14,1	19,2	16,5	4,4	3,9

Rezultă, așadar, că industria, care deține în acest an 61,4% din investițiile productive și 56% din fondurile fixe productive aduce un aport la venitul național de 61,8%, pentru ca în anul 1980 să-și sporească contribuția la 68,6%, în condițiile în care va deține și o parte mai mare din totalul fondurilor fixe productive (59,6%). Construcțiilor le va reveni o parte mai redusă de fonduri fixe în anul 1980 (4,4%) față de 4,3% în 1975, aportul acestei ramuri la crearea venitului național scăzînd la 7,7% față de 8,6% ; agricultura deține o pondere de 14,9% în totalul fondurilor fixe, aportul său în venitul național fiind de 15,6%, dar se distanțează în condițiile anului 1980 — 14% în fonduri fixe și 11,6% în venitul național.

Gama investigațiilor prin mijlocirea cărora se poate determina cît mai exact randamentul economic al fondurilor fixe nu poate fi rezumată la cele prezentate. Abordarea practică a problemei mijloacelor de apreciere realistă a randamentului fondurilor fixe, de ridicare a acestui randament, trebuie să-și găsească suportul în primul rînd la nivelul fiecărei unități economice, al fiecărui colectiv de muncă.

★

ÎN CONDIȚIILE în care asistăm la o sporire de mari proporții a fondurilor fixe în economia noastră, problemele îmbunătățirii randamentului economic al acestora capătă, fără îndoială, noi dimensiuni. Faptul că 70% din producția industrială se va realiza în 1980 în capacitățile existente la finele anului 1975 și că aproape 80% din sporul producției industriale se va realiza în obiective noi, impune ca fiecare unitate economică să ia toate măsurile pentru folosirea integrală a mașinilor și utilajelor, să întărească răspunderea pentru funcționarea neîntreruptă a mașinilor, să asigure întreținerea și repararea în cele mai bune condiții a mașinilor și utilajelor, să întărească controlul asupra modului cum sînt folosite fondurile fixe, să utilizeze mai bine suprafețele de producție în așa fel încît baza de producție a îndeplinirii și depășirii prevederilor noului plan cincinal să funcționeze ireproșabil și cu maximum de randament.

Colectivelor de muncă din centrale, întreprinderi, din toate unitățile economice, le revine sarcina să acționeze hotărît, cu multă fermitate, pentru realizarea unor sporuri suplimentare de producție nu pe calea solicitării unor noi fonduri de investiții, ci, în primul rînd, prin încărcarea completă a capacităților de producție existente, scurtarea termenelor de execuție a noilor obiective și atingerea cît mai rapidă a parametrilor proiectați, asigurînd, cu investiții reduse, introducerea unor noi mașini și utilaje în spațiile existente etc.

Folosirea fiecărui utilaj la nivelul său maxim, obținerea unor indici intensivi și extensivi ridicați, corelarea sarcinilor de producție cu capacitățile existente, aprovizionarea la timp cu materii prime și materiale, întărirea disciplinei în muncă, sînt tot atîtea mijloace sigure care pot să concure direct la ridicarea randamentului general al fondurilor fixe, al acestui element component determinant al avuției noastre naționale în plină dezvoltare.

Gheorghe OBREJA
C.S.P.

METALURGIA ROMÂNEASCĂ ŞI STRATEGIA DEZVOLTĂRII SCHIMBURILOR COMERCIALE INTERNAŢIONALE

CONTINUAREA fermă a politicii de industrializare – obiectivul principal al politicii industriale a partidului în perioada următoare – va da un puternic impuls participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii, comerțului exterior românesc.

Așa cum arăta la recenta plenară tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R.: **„La întocmirea planului cincinal 1976–1980 am ținut seama de necesitatea intensificării participării României la schimbul economic mondial, considerînd că aceasta constituie o cerință obiectivă a progresului accelerat al întregii noastre economii".**

În ceea ce privește dezvoltarea siderurgiei, în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. se prevede ca în 1980 să producem 17–18 milioane tone oțel, iar în 1990 producția de oțel pe locuitor să ajungă la 1 000 kg, fapt ce va contribui la egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, la apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii, la acest indicator. În ceea ce privește structura producției siderurgice, o atenție specială se acordă creșterii ponderii oțelurilor aliate și speciale, laminatelor și celorlalte produse metalurgice speciale.

Diversificarea producției siderurgiei românești, îmbunătățirea structurii acestei ramuri de bază a economiei naționale vor putea contribui într-o măsură crescîndă la reducerea și eliminarea unor importuri, mai ales a unor sortimente de oțeluri superioare cu valoare ridicată. Pentru cincinalul următor se prevede ca producția de oțel să realizeze o structură sortimentală corespunzătoare nevoilor economiei și îndeosebi ale construcției de mașini; în acest sens, ponderea oțelurilor aliate și înalt aliate urmează să reprezinte în 1980 peste 13% din producția totală de oțel a țării, iar cea a oțelurilor carbon de calitate și slab aliate cca. 52%.

Realizările în creșterea calitativă a producției constituie, în același timp, premise favorabile pentru creșterea competitivității produselor siderurgice românești pe piața mondială. În acest scop este necesar să se acorde o mai mare atenție investigării temeinice, multilaterale a pieței externe în vederea orientării optime a schimburilor externe, extinderii participării României la specializarea și cooperarea internațională pe sortimente de produse siderurgice, creșterii exigenței în desfășurarea operațiunilor de export și import cu produse din oțel, o materie primă din ce în ce mai prețioasă.

Necesitatea specializării și cooperării internaționale pe piața oțelului

ESTE CUNOSCUT faptul că producția de oțel reprezintă unul din indicatorii importanți care măsoară puterea economică a unei țări. Dacă într-o serie de țări în curs de dezvoltare consumul de oțel pe cap de locuitor este de cca. 10—20 kg., în țările capitaliste dezvoltate el depășește 400 kg.

Semnificativ în acest sens este însuși faptul că pe plan mondial siderurgia își are începuturile în țările cu o economie dezvoltată. Din punct de vedere al cauzelor care au stat la baza dezvoltării unei siderurgii proprii în diverse țări se disting următoarele trei grupe de țări:

I. Țări, cum sînt Statele Unite — ce și-au dezvoltat siderurgia întrucît dispuneau de o capacitate mare de absorbție a pieței interne. La nivelul anului 1972 de exemplu, deși dispuneau de o producție de laminate de oțel de 93.6 mil. tone, S.U.A. exportau numai 2,7 mil. tone, importînd în același timp 16 mil. tone.

II. Țări ca Franța, Suedia, R.F.G. — unde industria siderurgică s-a dezvoltat ca urmare a existenței unei baze proprii de materii prime: minereu de fier (în Franța și Suedia), cocs (în R.F.G.).

III. Țări ca Japonia, care și-au dezvoltat industria siderurgică în ciuda lipsei unei baze de materii prime proprii. Avantajată fiind de forța de muncă ieftină și de relativa apropiere de sursele de minereu de fier (Australia, America de Sud), Japonia a fost singura țară capitalistă dezvoltată care a înregistrat o creștere a ponderii în producția mondială de oțel în perioada postbelică (de la 2,5% în 1950 la 17,1% în 1973). În 1970 Japonia își satisfăcea totuși din importuri cca. 98% din necesarul de minereu de fier.

Industria metalurgică a unei țări are o influență hotărîtoare asupra structurii și perspectivei de dezvoltare a industriei prelucrătoare, fiind în strînsă interdependență cu celelalte ramuri industriale cum sînt: industria de automobile, construcțiile navale, construcții civile și industriale, agricultură, industria ambalajelor etc. Gama sortimentală a produselor siderurgice necesare dezvoltării industriale a unei țări este însă atît de variată și complexă, încît organizarea producției proprii pentru întreaga varietate de produse ar fi nu numai nerațională, dar chiar imposibilă, din cauza cheltuielilor ridicate de producție ce ar reveni pe unitate de produs. Specializarea unei țări în anumite direcții ale producției metalurgice dictată de dezvoltarea cu precădere a unor ramuri industriale constituie în același timp o premisă pentru extinderea activității de cooperare între state.

● De ce trebuie ca dezvoltarea economică să înceapă cu producția de oțel?

● Cum acționează specializarea producției ca factor de expansiune a pieței „sortimentelor"?

● Calitatea mărfii pentru export este corespunzătoare cînd se exprimă în limbajul normelor internaționale.

● În actuala conjunctură un succes de piață garantat pentru „microuzinele de specialități".

● Depozitele pentru export și flexibilitatea ofertei.

Dezvoltarea susținută a industriei metalurgice în țările socialiste, precum și crearea unei industrii siderurgice proprii într-o serie de țări care în perioada postbelică și-au cucerit independența națională au determinat mutații esențiale în participarea diverselor grupe de țări la producția mondială de oțel. Dacă în anul 1950 țările socialiste dețineau 18,9% din volumul producției mondiale de oțel, în 1973 acestora le revenea circa o treime. De asemenea, dacă în 1950 țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare le revenea numai 1,5% din producția mondială de oțel, în prezent ponderea acestora atinge 10%. Corespunzător a avut loc o scădere a ponderii țărilor capitaliste dezvoltate (S.U.A. — de la 46,4% în 1950 la 19,5% în 1973, Anglia — de la 8,8% la 3,9%). De menționat că reducerea ponderii țărilor respective în producția mondială a avut loc în ciuda unor creșteri cantitative însemnate ale producției lor.

Prognozele cantitative ale producției mondiale de oțel întocmite pînă în anul 2000 sînt foarte diferite, estimațiile pentru sfîrșitul acestui secol fiind cuprinse între 1,4 miliarde și 3 miliarde tone. Pentru anul 1980 această producție se prevede să ajungă la 915 mil. tone, iar în 1985 la 1 miliard.

În țările capitaliste dezvoltate creșterile vor fi cuprinse între 3—3,5% pe an, fiind posibil ca în unele perioade să se situeze sub acest nivel.

În țările socialiste ritmurile vor fi mai rapide, de ordinul a 6—8% pe an, ceea ce va face posibilă reducerea decalajului existent în prezent între producția de oțel pe locuitor a unor țări socialiste și cea a țărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial.

Faptul că majoritatea țărilor mari consumatoare și-au dezvoltat o producție siderurgică proprie face ca în circuitul comerțului mondial să intre o parte relativ mică a producției: 20,6% la nivelul 1973. În mod absolut însă piața oțelului capătă totuși dimensiuni din ce în ce mai mari ea crescînd de pildă de circa 6 ori în ultimii 25 de ani fenomen datorat în special existenței unui schimb în creșterea de sortimente între marile țări producătoare.

Se face de altfel distincția între schimburile cu produse de oțel ale țărilor excedentare pentru țările deficitare (determinate) și schimburile țărilor care oferă numai excedente din diferite sortimente (veritabile).

Prima categorie, mai puțin importantă ca volum, se poate prognoza pe baza consumurilor interne de oțel ale fiecărei țări, concomitent cu prognoza producției pe baza capacităților existente sau previzibile. A doua categorie de schimburi, cea mai importantă și mai dinamică, se efectuează în funcție de o serie de indicatori calitativi (competitivități relative) și legături tradiționale cuprinzînd peste 50% din volumul comerțului cu produse din oțel.

Dezvoltarea comerțului internațional de schimb de sortimente a căpătat o amploare tot mai mare pe măsură ce au fost create grupările economice ca: C.E.E. (C.E.C.O.), A.E.L.S., C.A.E.R. etc. unde specializarea în producție este un factor important al amplificării schimburilor. Astfel, unele țări se specializează și investesc corespunzător în producția de table subțiri laminate la rece, iar altele în producția de tablă groasă. Amploarea schimburilor în interiorul acestor organisme este demonstrată de faptul că în timp ce comerțul mondial cu produse din oțel a crescut în perioada 1950—1965 de 3 ori, schimburile în cadrul C.E.E. au crescut de 6,5 ori, iar cele din cadrul C.A.E.R. de 13 ori.

Producție modernă — ofertă competitivă

ÎNCĂ din primii ani postbelici și în special după naționalizarea mijloacelor de producție, industria siderurgică a cucerit un loc important în dezvoltarea de ansamblu a economiei românești.

Locul important, ocupat de industria siderurgică în cadrul programului de industrializare a țării este relevat de volumul investițiilor alocate pentru dezvoltarea acestei ramuri; 8 miliarde de lei în perioada 1951—1960, 28 miliarde în perioada 1961—1970 și circa 18 miliarde în cincinalul actual (1971—1975).

Ca urmare a dezvoltării susținute a siderurgiei, România a reușit ca din punct de vedere al volumului producției de oțel, să depășească o serie de țări ca Suedia, India, Luxemburg — care în 1938 aveau producții mai mari. De asemenea, nivelul producției de oțel pe cap de locuitor (396 kg în 1973) situează țara noastră peste media pe plan mondial (165 kg). România ocupă astăzi locul 14 în lume în ceea ce privește producția de oțel și locul 5 între țările socialiste, după U.R.S.S., R.P. Chineză, R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă.

Aceste realizări în domeniul producției au generat modificări radicale în structura comerțului nostru exterior cu produse siderurgice. Dacă pînă în anul 1957, țara noastră se prezenta ca importatoare netă de astfel de produse, începînd cu anul 1960 volumul fizic al exportului se cifra la 470 mii tone, iar în anul 1972 totaliza 1,3 mil. tone, reprezentînd o creștere de 2,8 ori. În același interval, importul de produse siderurgice crește de numai 1,6 ori, ajungînd în 1972 la 1,5 mil. tone față de 914 mii tone în 1960. Rezultă că ritmul de creștere al exportului a fost mai ridicat decît cel al importului, exportul contribuind la diminuarea eforturilor valutare pentru import.

Graficul nr. 1

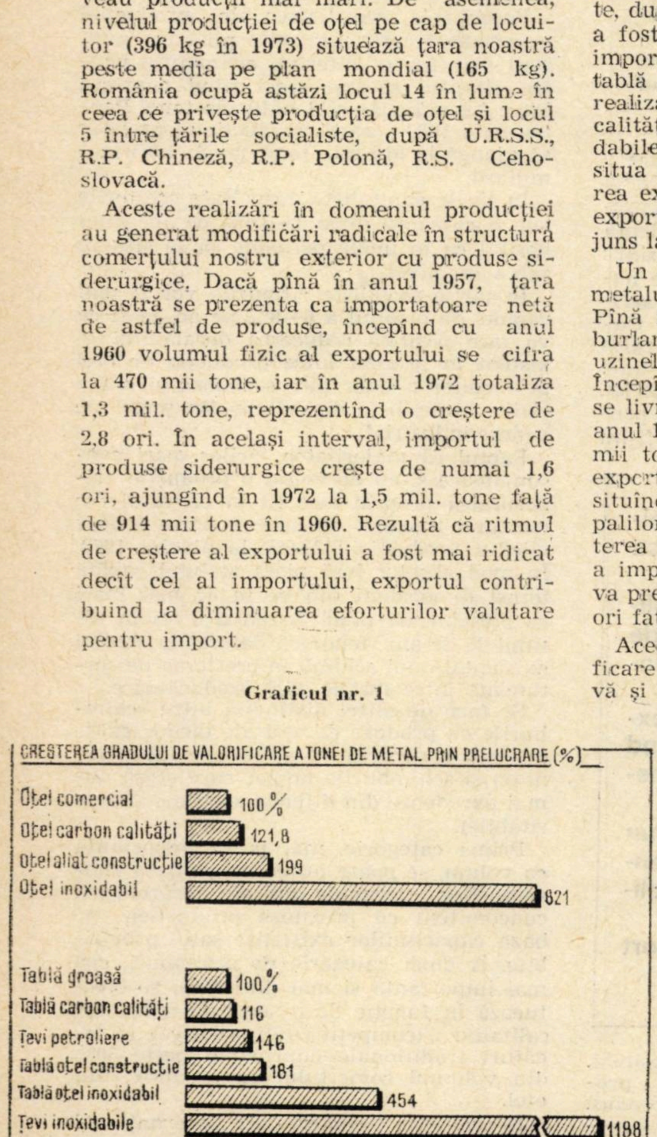

Sursa: Calculat la prețurile practicate pe piața mondială

Întreprinderea Mineralimportexport ce se ocupă de peste 25 de ani de exportul de produse siderurgice a căutat să-și restructureze nomenclatorul de export potrivit schimbărilor de structură intervenite în consumul mondial. Așa cum arătam, dezvoltarea în ritmuri diferite a ramurilor consumatoare în perioada postbelică a determinat importante schimbări în structura consumului și respectiv în comerțul mondial cu aceste produse. Astfel, dacă în perioada antebelică ponderea predominantă în cadrul schimburilor comerciale revenea profilelor, în prezent, primul loc a fost cucerit de grupa produselor plate, tablele groase și subțiri ajungînd să dețină circa o treime din comerțul mondial. În ordine descrescîndă participarea celorlalte grupe de produse metalurgice la circuitul comerțului mondial în 1973 era următoarea: profile 21,0%; lingouri și semifabricate 16,4%; țevi 10,2%; sîrmă 7,5%; benzi 4,0%; tablă cositorită 3,1%.

Astfel, în timp ce la început exportam fontă, lingouri de oțel, blumuri, țagle, astăzi am devenit cunoscuți exportatori de profile de oțel, oțel beton, tablă groasă, medie și subțire, benzi laminate la cald și la rece, țevi sîrmă trefilate, cabluri de oțel, electrozi de sudură etc.

Dezvoltarea producției interne de produse plate, ce deține în prezent peste 50% din producția totală de laminate de oțel a țării, în condițiile unei cereri susținute pe plan mondial, a făcut posibilă în 1966 apariția țării noastre pe piața mondială în calitate de exportatoare de produse plate, după ce ani de-a rîndul necesarul țării a fost acoperit aproape în întregime din import. În 1973 volumul importului de tablă reprezenta numai 45% din importul realizat în 1970, incluzînd în majoritate calități speciale din oțeluri aliate și inoxidabile, iar volumul exportului de table se situa la 800 mii tone. În acest fel, ponderea exportului de produse plate în totalul exportului de produse metalurgice a ajuns la 58%.

Un loc de seamă în exportul de produse metalurgice ocupă materialul tubular. Pînă în anul 1965 s-au exportat numai burlane, conducte și prăjini grele de la uzinele de țevi din București și Roman. Începînd cu anul 1966 la export începe să se livreze țevi sudate pentru instalații. În anul 1973 exportul de țevi a totalizat 254,1 mii tone reprezentînd 18,4% din totalul exportului de laminate al țării. România situîndu-se pe locul 10 în ierarhia principalilor exportatori. Concomitent cu creșterea exportului a avut loc o diminuare a importurilor de țevi, care în acest an va prezenta o scădere de aproximativ două ori față de anul 1971.

Aceeași tendință de creștere și diversificare sortimentală a exportului se observă și în cazul produselor trefilate. Față de anul 1969 exportul de cabluri de tracțiune a crescut în 1973 de 6 ori, electrozii de sudură de 2 ori, cuie de circa 10 ori, iar exportul de sîrmă trasă a crescut de circa 7 ori în 1973 față de anul 1968.

Structura nomenclatorului de export va cunoaște în perioada 1975—1980 o continuă îmbunătățire cu produse noi, cu un grad superior de prelucrare, dintre care amintim: țevi extracție, burlane foraj de mare adîncime, tablă zincată, tablă silicioasă, oțeluri înalt aliate.

În afară de aceasta, se va menține la un nivel ridicat exportul de sîrmă trefilată, electrozi de sudură.

Traducerea în fapt a obiectivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. impune, de asemenea ca în dezvoltarea economică să se acorde o deosebită atenție „creșterii eficienței activității de comerț exterior, valorificării cît mai înalte a potențialului tehnic, material și uman al țării".

Diversificarea structurii exportului de produse siderurgice, prin introducerea în fabricație a unor noi produse cum sînt tabla zincată și silicioasă cu utilizări electrotehnice, oțeluri înalte aliate, țevi extracție etc., va contribui la valorificarea superioară a metalului și va asigura o eficiență sporită a exportului. În unele cazuri prețul unei tone de metal prelucrată superior poate să fie de peste 10 ori mai mare în comparație cu o calitate comercială obișnuită, așa cum rezultă și din *graficul nr. 1.*

Un neajuns al dezvoltării metalurgiei românești l-a constituit faptul că la producția de cca. 10 mil. tone de oțel în 1975, România nu dispunea încă de o producție de feroaliaje. În același timp Bulgaria la o producție de oțel de numai 1,8 mil. tone în 1970 dispunea de o producție de feroaliaje de 50 mii tone. De asemenea, Iugoslavia, în același an, la o producție de oțel de 2,23 mil. tone deținea o producție de 102 mii tone feroaliaje. Țările mari producătoare de oțel dezvoltă de asemenea tot mai mult producția de oțeluri aliate, înalt aliate și speciale, căutate pentru calitățile lor superioare în multe industrii moderne, inclusiv în energetica nucleară. În anul 1973, de exemplu, producția oțelurilor aliate deținea 7 la sută în Italia, 7,9 la sută în Franța și 8,8 la sută în F.F.G. din producția totală de oțel.

Traducerea în viață a sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea pe linia ridicării calității produselor, a făcut posibilă înlăturarea acestui neajuns prin organizarea în țara noastră a unei producții proprii de oțeluri aliate, odată cu construirea Combinatului de oțeluri speciale de la Tîrgoviște. Pornind de la perspectivele de dezvoltare a producției de oțeluri aliate și inoxidabile în țara noastră, în viitor deficitul de feroaliaje al țării noastre va fi redus treptat prin construirea unei întreprinderi de feroaliaje.

O altă problemă care trebuie subliniată este aceea că, deși exploatarea întreprinderilor metalurgice mari, cu ciclu complet, prezintă o serie de avantaje pentru economia națională în ansamblu, în unele cazuri credem că ar fi indicată crearea unor întreprinderi mai mici — microuzine — care ar fi mai rentabile în condițiile pieței de desfacere restrînse pentru sortimente speciale. Dezvoltarea acestora se impune tot mai mult în scopul asigurării unei game de produse cu valori ridicate, care sînt solicitate în cantități mici ca și pentru eliminarea unor importuri.

Un mijloc de sporire al eficienței schimburilor comerciale cu produse metalurgice îl constituie și reducerea cheltuielilor de transport. Nivelul taxelor de transport se reflectă de două ori în eficiența exportului de produse siderurgice: o dată la importul de materii prime și a doua oară la exportul produsului finit. Creșterea ponderii importului de materii prime din țările îndepărtate determină o creștere a influenței pe care prețul acestora o exer-

Vasile NEGRESCU
director al
I.C.E. Metalimportexport

(Continuare în pag. 17)

CUM SE RECUPEREAZĂ PIERDERILE PROVOCATE DE INUNDAȚII

— Un sondaj în întreprinderi din trei județe —

FRONTUL APELOR s-a retras, matca a fost din nou regăsită. După ce invazia puhoaielor a conferit atributul de „calamitate“ unui număr de peste 270 importante obiective industriale. Nu pot fi uitate nici cele 270 de unități aparținînd industriei locale, cooperației meșteșugărești și de consum, porțiunile însemnate din rețeaua de energie electrică, căile ferate, drumurile și telecomunicațiile afectate de înaintarea dezlănțuită a torentelor. Și asta doar în industrie...

FRONTUL MUNCII și-a dovedit, în toate fazele acestei încleștări capacitatea de a face ca viața să reintre în normal, de a dobîndi victoria finală. Tăria i-a conferit-o acțiunea hotărîtă a comuniștilor, prezența permanentă și îndrumările concrete, la fața locului, ale secretarului general, efortul și voința unanimă a întregului popor. La început a fost stavila fermă pe care brațe muncitorești au ridicat-o împotriva apelor în creștere. Apoi repunerea în funcțiune, *din primele zile după inundații a tuturor întreprinderilor — cu excepția cîtorva în care se mai lucrează parțial — precum și a rețelei principale de căi de comunicație în toate județele.*

În prezent — în faza recuperării — fiecare colectiv de muncă face și trebuie să se facă totul și în continuare pentru compensarea pagubelor materiale, astfel încît să nu fie afectată cu nimic împlinirea prevederilor cincinalului. Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie 1975, lucrările plenarei în ansamblul lor au evidențiat căi de acțiune, măsuri concrete privind mobilizarea eforturilor întregului popor pentru recuperarea integrală, încă în acest an, a pagubelor provocate de inundații. Faptele acestor zile-eveniment vorbesc elocvent despre crearea din vreme a tuturor condițiilor pentru realizarea acestor măsuri la termen, la toate locurile de muncă ca o necesitate și totodată o garanție a îndeplinirii și depășirii prevederilor planului și a angajamentelor pe acest an.

În numărul de azi :

● EFORTUL PROPRIU — CARACTERISTICA ACTIVITĂȚII DESFĂȘURATE.

● RECUPERAREA INTEGARLĂ : CUM, CÎND, CARE SÎNT FACTORII IMPLICAȚI ?

● PRIORITATEA ÎNTREPRINDERILOR AFECTATE PENTRU ASIGURAREA MIJLOACELOR NECESARE REPUNERII TOTALE ÎN FUNCȚIUNE.

● ÎN TOATE ÎNTREPRINDERILE : DEPĂȘIREA PLANULUI ȘI A ANGAJAMENTELOR LA EXPORT ȘI PENTRU BENEFICIARII INTERNI.

Program concret de măsuri și termene precise

ÎN CONTEXTUL complexității și specificului problemelor create, în fiecare din județele și respectiv întreprinderile afectate de calamități Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și măsurile stabilite de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României pentru înlăturarea cît mai grabnică a efectelor inundațiilor, sînt transpuse în practică în mod creator, adaptate situațiilor concrete ce trebuie soluționate.

Și totuși, din experiența acestor zile, se desprind cîteva elemente caracteristice comune, a căror conturare și mai ales aplicare în practică este absolut necesară pentru diminuarea accelerată și eliminarea pagubelor produse de inundații.

1 **Întocmirea de programe concrete, a unor grafice de producție și acțiune cu termene precise în vederea recuperării pierderilor.** În întreprinderile analizate, pagubele au fost nominalizate. La cele din județul Covasna termenul-limită al recuperării integrale este fixat pentru 15 august a.c., iar în numeroase întreprinderi chiar în devans. La rîndul lor, întreprinderile din județul Brașov sînt hotărîte ca, în cinstea zilei de 23 August să recîștige întreaga valoare a producției globale nerealizată din cauza inundațiilor. Alte unități economice din aceste locuri au reușit să devanseze aceste prevederi, în așa fel încît la 31 iulie a.c. erau recuperate integral valorile pagubelor (Întreprinderea „Răsăritul“ Brașov, Combinatul de prelucrare a lemnului Brașov, Întreprinderea de hîrtie, celuloză și carton ondulat Ghimbav, „Carmomet“ Rupea etc.).

2 **Efortul propriu constituie și trebuie să reprezinte și în continuare caracteristica activității desfășurate pentru recuperarea pierderilor de producție.** Inițiativa fiecărui colectiv de muncă, priceperea și ingeniozitatea sînt cele ce oferă soluții și mobilizează eforturile pentru realizarea obiectivelor prevăzute în cadrul programelor concrete de recuperare. În întreprinderi au fost stabilite măsuri pentru ca inițiativele colectivelor de aici de a lucra în schimburi prelungite să aibă asigurate condiții pentru o desfășurare corespunzătoare („Răsăritul“ — Brașov, I.F.E.T. Brașov, „Carmomet“ Rupea, „Mobila“ — Ghimbav, Întreprinderea județeană de construcții-montaj Sfîntu-Gheorghe, I.F.E.T. Covasna și multe altele).

La Întreprinderea de prelucrare a lemnului din Covasna, ponderea principală în totalul pierderilor au avut-o cele privind deteriorarea materiei prime. Alături de ele s-au situat și deteriorările unor produse finite, precum și a anumitor utilaje de producție. În prima fază a luptei pentru limitarea urmărilor inundațiilor, colectivul de aici a acționat pentru curățirea utilajelor și repunerea în funcțiune a tuturor secțiilor de producție. Problema înlocuirii și asigurării materiilor prime necesare a constituit, un punct de concentrare a eforturilor, în care ajutorul specialiștilor din Centrală s-a făcut resimțit. La baza recuperării producției pierdute, acțiune ce va fi încheiată la 15 august, s-a situat ca un principal factor valorificarea mai intensă a deșeurilor de fabricație. Realizarea la termen a acestui angajament va permite realizarea în această unitate a unei producții suplimentare la export de peste 1 000 mii lei valută.

În cadrul Întreprinderii forestiere de exploatare și transport din Tîrgu Secuiesc acțiunile desfășurate au vizat în prim plan recuperarea mijloacelor fixe avariate (drumuri de exploatare, utilaje etc.). Prin intervenția promptă a lucrătorilor de aici, în frunte cu comuniștii, au fost găsite soluții imediate pentru recondiționări din resurse locale. Prin eșalonarea operativă, judicioasă a exploatării lemnului din parchete, se poate spune că producția nu s-a întrerupt. Prin eforturile care se depun în continuare, prin ajutorul în utilaje acordat de la centrală și pe plan local și colaborarea cu alte întreprinderi pînă la 15 august, întregul proces de exploatare a lemnului din județ va reveni la normal.

Acestor măsuri li se adaugă și cele referitoare la aprovizionarea ritmică cu materii prime, materiale și piese de schimb, precum și întărirea asistenței tehnice necesare unei funcționări continue la Întreprinderea de construcții-montaj Sfîntu-Gheorghe, la schela Boldești, Întreprinderea „Răsăritul“ Brașov, „Carmomet“ Brașov, I.I.L. „Mobila“ Ghimbav etc.

3 **Sprijinul susținut, efectiv, acordat tuturor întreprinderilor care au avut nevoie** a reprezentat o contribuție operativă, importantă a centralelor și ministerelor pentru repunerea cît mai grabnică în funcțiune a instalațiilor și limitarea efectelor calamităților. La Întreprinderea minieră Căpeni specialiștii din centrala cărbunelui și ministerul de resort au participat și îndrumat elaborarea de măsuri pentru scoaterea apei și punerea tuturor utilajelor „la lucru“. Prezența și activitatea acestora s-au concretizat și în elaborarea de măsuri organizatorice și tehnice adecvate, s-au evaluat forțele, materialele și utilajele de intervenție care trebuiau asigurate (I.I.L. „Mobila“ Ghimbav, Întreprinderea de materiale de construcții Brașov, „Carmomet“ Rupea). Apare necesar ca, în continuare, centralele industriale, ministerul etc. să adopte măsuri pentru a asigura prioritar întreprinderilor afectate de inundații toate mijloacele necesare punerii în funcțiune, la capacitate maximă, a tuturor mașinilor și instalațiilor.

4 **O contribuție importantă au și colectivele de muncă din întreprinderile neafectate de inundații.** Ajutînd întreprinderile surori aflate la grea încercare, colectivele din aceste unități au contribuit din plin la recondiționarea utilajelor avariate, la trimiterea de specialiști în unitățile calamitate pentru urgentarea repu-

nerii în funcțiune a utilajelor deteriorate, acordarea de asistență tehnică etc. Un exemplu de solidaritate muncitorească : întreprinderea textilă „Oltul“ din municipiul Sfîntu-Gheorghe a preluat de la Mediaș țesăturile avariate și s-a angajat să le recondiționeze gratuit, ca un angajament solemn al muncitorilor de aici.

Pentru sporirea contribuției tuturor unităților la recuperarea în cel mai scurt timp a pagubelor suferite este necesar ca ministerele, celelalte organe centrale, conducerile centralelor industriale și ale întreprinderilor să asigure o folosire integrală a tuturor capacităților de producție, utilizarea rațională a materiilor prime, întărirea disciplinei în muncă, mobilizarea muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor pentru punerea în valoare a tuturor rezervelor interne. În acest fel, prin reducerea cheltuielilor de producție, realizarea și depășirea sarcinii de creștere a productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, reprezintă premise necesare pentru o sporire a aportului tuturor la realizarea și depășirea prevederilor și a angajamentelor asumate pe acest an.

Peste plan : produse necesare exportului și economiei naționale

REALIZAREA cincinalului înainte de termen, dezideratul major al întregului popor impune, în aceste condiții, o nouă concentrare a eforturilor pentru realizarea prevederilor și obținerea unor importante producții suplimentare la sortimentele cerute în mod deosebit la export, cît și pe piața internă.

Ca o dovadă în plus a tăriei clasei muncitoare în orice împrejurări, apare semnificativ faptul că întreprinderile care au fost afectate de calamități reușesc nu numai să recupereze într-o perioadă record pierderile suferite, ci să și realizeze producții peste plan. Astfel, în întreprinderile județului Covasna, angajamentele inițiale vor fi suplimentate prin realizarea pînă la sfîrșitul anului a unei producții suplimentare mari, inclusiv recuperarea pierderilor suferite. La Întreprinderea de prelucrare a lemnului Covasna de pildă, alături de eliminarea pagubelor, colectivul de muncă s-a angajat să depășească sarcinile din planul de export pe 1975 cu 1 000 mii lei valută. La nivelul întregului județ, importurile vor fi reduse cu peste 900 mii lei-valută față de sarcinile maxime stabilite pentru semestru II.

Rezultate bune s-au înregistrat și în județul Prahova, în care o altă întreprindere calamitată — cea forestieră, de exploatare și transport Ploiești — va recupera pînă la sfîrșiul anului întreaga pagubă și va realiza în plus la export pînă la 31 decembrie a.c. o producție de 562 mii lei valută.

Alături de eforturile din întreprinderile, afectate, după cum s-a subliniat la recenta plenară, este necesar ca, comitetele județene de partid, ministerele, centralele industriale și unitățile de comerț exterior să pună pe prim plan în activitatea lor crearea tuturor condițiilor pentru realizarea și depășirea de către toate întreprinderile producătoare a sarcinilor de plan și a angajamentelor suplimentare la export, reducerea substanțială a importurilor, respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, să-și sporească permanent contribuția la îndeplinirea prevederilor actualului cincinal înainte de termen.

Bogdan PĂDURE

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Implicații ale optimizării transportului

ATUNCI cînd se vorbește de optimizarea transporturilor există tendința de a se aprecia că aceasta afectează exclusiv activitatea serviciilor de transport. În realitate problema prezintă și alte aspecte, optimizarea fiind totodată un moment al balanței, deoarece produsele finite sînt supuse transporturilor numai după faza de execuție propriu-zisă, ca moment distinct în cadrul circulației și consumului. Pe baza extraselor de balanțe și a repartițiilor primite de la coordonatorul de balanță, precum și a comenzilor primite de la beneficiari, serviciul de desfacere al furnizorilor încheie contractele, apoi lunar efectuează la serviciul transporturi cererea de vagoane necesare pentru produsele pentru care s-au stabilit soluțiile de transporturi optimizate și pentru cele neoptimizate. Abia după aceea serviciul de transporturi întocmește proiectul planului operativ lunar de transport și-l depune la stația C.F. pînă la data de 5 a lunii în curs pentru luna următoare.

Dacă la verificare se constată că nu s-au respectat relațiile de transport optimizate ori s-a comis o greșeală la unul din elementele de mai sus, calculatorul M.T.Tc. scoate transportul respectiv din plan. În asemenea situații, in vederea susținerii transportului la analiza ce are loc lunar la M.T.Tc. se cer relații serviciului de desfacere care a depus cererea de vagoane sau serviciului transporturi care a întocmit planul de transport, în raport de greșeala comisă.

În concluzie, optimizarea transportului este un **moment al balanței** și se face de către oameni care nu au o pregătire specială pe linie de transporturi. În schimb verificarea respectării acesteia se face de calculator, care sesisează orice abatere sau greșeală.

Dar, pentru a efectua optimizarea, lucrătorul de la balanță trebuie să cunoască o serie de elemente specifice activității de transporturi, ca :

— codurile stațiilor de expediție și de destinație din codificarea stabilită de M.T.Tc. ;

— codurile unităților expeditoare date de stațiile C.F. care le deservesc ; de aceste 2 coduri trebuie să se țină seama atît la efectuarea optimizării, cît și la întocmirea planului lunar operativ de transport, căci la o simplă greșeală a acestui cod calculatorul elimină transportul din plan ;

— codurile ministerelor și organelor centrale tutelare ale beneficiarilor și furnizorilor ;

— denumirea exactă a stațiilor C.F. care deservesc furnizorii și beneficiarii.

În prezent, greutatea constă în aceea că **nu există o instrucțiune clară care să arate celui care întocmește balanța unde se plasează optimizarea în contextul elaborării balanței, ce reguli trebuie respectate cu minuțiozitate, de unde își procură datele respective, ce trebuie să facă el și ce fac cei din transporturi, respectiv răspunderile celor două servicii în probleme de optimizare**, atrăgîndu-se atenția asupra urmărilor în cazul comiterii unor greșeli. Să nu uităm că începînd din 1976 optimizarea transporturilor se va extinde la toate produsele care îndeplinesc condițiile necesare. Numai la M.I.Ch. vor fi 51 de sortimente, față de 18 cîte sînt în prezent.

Amploarea acestei operații reclamă, în prealabil, pregătirea temeinică a oamenilor cărora prin atribuțiile de serviciu le revine sarcina executării ei.

Avînd oarecare experiență în această problemă, și cunoscînd greutățile create datorită lipsei unui document orientativ clar, propun să se **elaboreze o instrucțiune de optimizare** care să dea răspuns problemelor ridicate în prezentul articol, precum și celor ce le ridică alte ministere. O asemenea instrucțiune trebuie să fie rodul **colaborării** dintre serviciile de desfacere, acelea care fac optimizarea și serviciile de transporturi, care să dea indicațiile de specialitate. Personal apreciez că elaborarea acestei instrucțiuni trebuie să revină M.A.T.M.C.G.F.F. cu acordul celorlalte ministere interesate.

ec. I. CAZACU

Cincinalul — înainte de termen !

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

● **Minerii Văii Jiului** au extras și pus la dispoziția unităților beneficiare din țară, în perioada care a trecut de la începutul anului, cu 67 700 tone de cărbune energetic și cocsificabil mai mult decît aveau planificat. Cea mai mare parte a sporului de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii.

● **Lucrătorii Combinatului de lianți și azbociment-Fieni**, unitate care înregistrează un avans de un trimestru în îndeplinirea sarcinilor actualului cincinal, au produs și livrat suplimentar localităților care au avut de suferit de pe urma inundațiilor o cantitate de ciment și prefabricate din beton din care s-ar putea construi mai mult de 300 apartamente.

● În perioada care a trecut din acest an, **muncitorii, inginerii și tehnicienii Intreprinderii de aluminiu din Slatina** au fabricat, peste prevederile de plan la zi, 3500 tone de aluminiu primar și aliaje pe bază de aluminiu. Pînă la finele lunii în curs, colectivul întreprinderii slătinene s-a angajat să sporească la 3700 tone producția suplimentară de aluminiu și aliaje.

● **Colectivul Combinatului siderurgic — Hunedoara** a produs peste sarcinile de plan aferente perioadei care a trecut de la începutul anului 116 000 tone de fontă, cocs metalurgic, oțel și laminate finite. Acest remarcabil succes, care reprezintă îndeplinirea și depășirea angajamentelor pe 1975, este întregit și de alte realizări de prestigiu.

● **La Intreprinderea de corpuri de iluminat din Dorohoi**, care a atins cu trei luni mai devreme parametrii proiectați, se realizează articole care se adresează celor mai diverse gusturi. Numai în acest an au fost introduse în fabricație 28 modele noi de corpuri de iluminat și alte numeroase modele de sticlărie de menaj. Ele se remarcă prin calitatea execuției și ineditul formelor.

● **Intreprinderea „Electroprecizia“** — Orașul Săcele, a anunțat îndeplinirea sarcinilor prevăzute pentru actualul cincinal la producția-marfă. Prevederile cincinalului la alți indicatori ca motoare electrice și piese de schimb pentru tractoare, precum și livrări la export, au fost îndeplinite încă din luna mai. Pînă la finele anului colectivul întreprinderii va realiza o producție marfă suplimentară în valoare de 430 milioane lei.

● Colectivele de oameni ai muncii se preocupă intens de reducerea eforturilor valutare prin realizarea unor produse cu indici calitativi și tehnico-funcționali înalți. În acest cadru se înscrie și **activitatea chimiștilor din Făgăraș** care au hotărît să realizeze, cu forțe proprii, unele substanțe chimice, cum ar fi trietanolamina, unele piese de schimb pentru aparate de sudură în argon și diverse utilaje necesare procesului de producție.

Mobilizarea largă a rezervelor potențiale – chezășia îndeplinirii înainte de termen a cincinalului

Din experiența unităților economice ale Capitalei

ÎN ÎNTÎMPINAREA Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din iulie 1972 și la chemarea adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu organelor și organizațiilor de partid, întregului popor, de a contribui la accelerarea dezvoltării economice și sociale a țării, colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice ale Capitalei, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, s-au angajat, în urmă cu trei ani, să realizeze prevederile actualului cincinal în patru ani și jumătate. Pentru atingerea acestui obiectiv, au fost organizate ample acțiuni de identificare și valorificare a rezervelor interne existente în fiecare întreprindere, *menite să ducă la sporirea volumului producției industriale, la creșterea gradului de utilizare a resurselor materiale și umane, la ridicarea continuă a eficienței activității economice și sociale.*

Toate colectivele care au acționat în întreprinderile Capitalei și-au desfășurat activitatea pe baza unui program de lucru detaliat, *elaborat și aprobat de Comitetul municipal de partid București, astfel încît, practic, nu a rămas nici un sector de activitate care să nu fie supus unei analize critice în vederea valorificării superioare a rezervelor existente. O atenție sporită s-a acordat stabilirii măsurilor corespunzătoare de către centrale și ministere, organe centrale de sinteză pentru reașezarea planului pe perioada 1973—1975, suplimentarea nivelelor inițiale cu rezervele identificate de unitățile economice și stabilirea corelațiilor necesare, în funcție de noile condiții.*

La sfîrșitul lunii iunie Organizația de partid a Capitalei a raportat secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndeplinirea angajamentului asumat : prevederile cincinalului 1971—1975 la producția industrială au fost realizate la data de 25 iunie a.c., *ceea ce creează condițiile ca,* pînă la sfîrșitul anului, să se realizeze o producție suplimentară de peste 52 miliarde lei. *În acest fel, nivelul producției ce se va realiza în 1975 va fi de 2 ori mai mare decît cel din anul 1970, producția industrială crescînd într-un ritm mediu anual de 14,7 % față de 9,7 % cît era prevăzut în cincinal. Ca rezultat al puternicului impuls dat de Conferința Națională a partidului, ritmuri mai înalte s-au obținut în perioada care a trecut de la aceasta, producția industrială a Capitalei crescînd în 1973 cu 14%, în 1974 cu aproape 18%, iar în semestrul I al acestui an cu 19,6%.* Depășirile valorice de plan s-au materializat, de fiecare dată, în produse fizice de înaltă tehnicitate și utilitate cerute atît la intern cît și la export, *în produse care să contribuie efectiv la creșterea avuției naționale.*

Capacitățile de producție — mai bine folosite

UNUL DIN FACTORII care au contribuit la realizarea cincinalului în patru ani și jumătate îl constituie **folosirea mai bună a suprafețelor și capacităților de producție.** Prin reorganizarea unor fluxuri tehnologice, amplasarea judicioasă a mașinilor și instalațiilor, atragerea în circuitul productiv a unor spații care aveau alte destinații, **în ultimii 3 ani, pe ansamblul economiei Capitalei, a fost pusă în valoare o suprafață de 192 mii mp.** O atenție deosebită s-a acordat folosirii depline a mașinilor, utilajelor și instalațiilor prin îmbunătățirea coeficientului de schimburi, eliminarea locurilor înguste în procesele de fabricație, creșterea siguranței în exploatare, efectuarea la timp și de calitate a reviziilor și reparațiilor. Ca urmare, indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor unelte a crescut simțitor în secțiile direct productive. La unele grupe de mașini cum sînt : strungurile Carusel, strungurile automate, mașinile de frezat portale, mașinile de danturat, indicele de utilizare a fondului de timp disponibil realizat în anul 1975 depășește nivelul din 1970 cu peste 15%, iar la unele mașini specifice celorlalte ramuri de producție (cuptoare electrice, instalații pentru țevi sudate, mașini automate pentru prelucrat și topit sticlă, mașini de filat ș.a.) indicele de utilizare din acest an este mai mare cu 20%.

În concordanță cu sarcinile stabilite pentru folosirea completă a capacităților de producție existente și a celor noi, ca și pentru generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, o activitate importantă s-a desfășurat pentru **recrutarea, calificarea și ridicarea nivelului de pregătire profesională a forței de muncă.** În perioada 1972-1975 au fost calificate în industria Capitalei peste 150 000 de muncitori față de 76 000 cîți erau prevăzuți în planurile de școlarizare, ceea ce a asigurat necesarul de forță de muncă calificată pentru fiecare an. În aceeași perioadă, au urmat cursurile de ridicare a nivelului de calificare și perfecționare a pregătirii profesionale 136 000 muncitori, peste 4000 maiștri și 1100 proiectanți și tineri ingineri.

Înnoirea și modernizarea producției

PORNIND de la indicația prețioasă dată de secretarul general al partidului, potrivit căreia realizarea cincinalului înainte de termen nu trebuie să se asigure prin intensificarea efortului fizic, ci printr-o mai mare investiție de gîndire tehnică, în ultimii trei ani în Capitală s-a conceput și desfășurat o acțiune largă vizînd înnoirea și modernizarea producției, introducerea mai rapidă a unor tehnologii și procedee tehnice avansate.

Prin mobilizarea întregului potențial de creație al specialiștilor din cercetare, proiectare, unități economice, a cadrelor didactice din învățămîntul superior pentru continua modernizare a producției, pentru integrarea cît mai completă a activității de concepție cu producția, au fost găsite soluții și s-au stabilit măsuri concrete pentru realizarea cu șase luni mai devreme a sarcinilor inițiale privind însușirea în perioada 1971-1975 de noi tehnologii și produse, precum și pentru asimilarea în perioada 1973-1975 a unui număr de 250 tehnologii și aproape 1000 produse noi peste cele prevăzute în plan. **În acest an, ponderea produselor noi și reproiectate pe ansamblul industriei Capitalei a ajuns la 48% față de 18% cît era în anul 1971.** Au fost asimilate o serie de produse de mare complexitate și importanță pentru economia națională printre care : turboagregatele de 50 și de 330 MW, cazanele de 420, 525 și 1035 tone abur/oră, mașini-unelte cu comandă program, calculatoare electronice din generația a treia, diverse tipuri de motoare Diesel și motoare electrice, autobuze și troleibuze de mare capacitate, mașini agricole etc.

Prin stimularea și promovarea gîndirii tehnice s-a urmărit introducerea în fabricație a unor produse care, valorifică superior materiile prime și materialele, în primul rînd metalul. Astfel, **prin reproiectarea, perfecționarea tehnologiilor de fabricație și introducerea unor înlocuitori, s-au obținut economii de aproape 300 kg la fiecare combină C 12, de 700 kg la fiecare motor de 350 CP, de pînă la 50% la unele tipuri de motoare electrice** și altele. Toate acestea au făcut ca valoarea produselor realizate dintr-o tonă de metal în industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor să crească pe Capitală în acest an față de 1970 de aproape 2 ori (tabelul nr. 1), iar la unele întreprinderi din industria electronică și electrotehnică ca : Electroaparataj, Electrotehnica, Automatica, I.P.R.S. Băneasa și Cinescoape de 2 pînă la 2,8 ori față de anul 1970.

Tabelul nr.1

Gradul de valorificare a metalului

	mii lei/tonă metal		Coeficient
	1970	1975 trim.I	(col.2:col.1)
Industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor	23,690	46,880	1,98 ori
din care:			
- industria electronică și electrotehnică	73,460	120,080	1,63 ori

În aproape toate întreprinderile constructoare de mașini și utilaje tehnologice din Capitală au fost amenajate standuri de probă complexe, care au contribuit la îmbunătățirea calității produselor, la creșterea gradului lor de complexitate și competitivitate, la **sporirea exportului, care în acest an este de 2,5 ori mai mare decît în anul 1970.**

Investițiile realizate la termenele fixate

ÎNTRUCÎT înfăptuirea unui volum important din angajament depindea în mare măsură și de punerea în funcțiune la ter-

Tabelul nr.2

Dinamica eficienței globale a fondurilor fixe în industrie (1970=100%)

	1971	1972	1973	1974	1975
Plan cincinal	101,0	99,8	100,4	102,9	106,6
Realizat	104,0	104,2	109,8	112,5	117,0

menele planificate sau mai devreme a capacităților de producție, eforturile au fost orientate de asemenea spre realizarea în bune condițiuni a investițiilor. Prin acțiuni zilnice sau periodice, au fost sprijinite unitățile beneficiare de investiții, institutele de proiectări și organizațiile de construcții-montaj, în vederea asigurării condițiilor de desfășurare normală a programului de investiții (documentații, amplasamente, utilaje tehnologice, forța de muncă etc). **S-a organizat urmărirea nominală a principalelor probleme care condiționau punerea în funcțiune a capacităților de producție și s-a sprijinit soluționarea operativă a acestora de către cadre cu muncă de răspundere.** S-au constituit comandamente formate din reprezentanți ai organelor locale de partid, unităților beneficiare, constructorilor, proiectanților și alți factori la majoritatea obiectivelor industriale mai importante, iar prin analize și intervenții pe teren s-au rezolvat, împreună cu factorii responsabili, problemele deosebite ce condiționau desfășurarea normală a activității de construcții și montaj. Cu bune rezultate s-a acționat la întreprinderile „Autobuzul“, „Timpuri Noi“, Mașini electrice, „Vulcan“, Mașini grele, „23 August“ etc. pentru corelarea lucrărilor de construcții cu cele de instalații și montaj, asigurarea frontului de montare a utilajelor sosite pe bază de grafice operative, precum și pentru mobilizarea forțelor de muncă de specialitate, necesare realizării sarcinilor din graficele de lucru și soluționării problemelor noi apărute în execuție. Pe baza indicației conducerii de partid au fost constituite echipe de muncitori din uzine, care să sprijine constructorii la montarea utilajelor și la executarea unor investiții, pentru grăbirea ritmului de execuție.

Reducerea costurilor de producție

REZULTATELE pe care colectivele de oameni ai muncii din municipiul București le-au obținut în înfăptuirea actualului plan cincinal în patru ani și jumătate sînt indisolubil legate de **îmbunătățirea laturilor calitative ale activității economice**, de creșterea substanțială a productivității muncii și de sporirea continuă a venitului net, ca efect al acțiunilor pentru reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Astfel, indicatorul „producție netă“ a fost realizat și depășit în întreaga perioadă de la introducerea lui. **Nivelul productivității muncii realizat în 1975 este cu aproape 60% mai mare decît cel din anul 1970, față de 38% cît s-a prevăzut în cincinal**, prin depășirea planului productivității muncii obținîndu-se mai mult de două treimi din sporul de producție realizat pe întregul cincinal. **Eficiența globală a fondurilor fixe a crescut cu 17% în 1975 față de 1970.** (tabelul nr. 2)

O atenție mai mare s-a acordat în ultimii ani gospodăririi judicioase a resurselor materiale, reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibili și energie, utilizării raționale a resurselor energetice și recuperării resurselor secundare. Pentru aplicarea hotărîrilor adoptate de conducerea partidului și statului privind economia de combustibil și energie, s-a inițiat **o largă întrecere între sectoarele Capitalei**, prilej cu care s-au întocmit circa 1 900 bilanțuri energetice, au fost înlocuite toate arzătoarele necorespunzătoare (peste 2 200) și automatizate 224 puncte termice importante din rețeaua de termoficare. Ca urmare, **de la începutul cincinalului și pînă în trimestrul I 1975, s-au realizat, pe ansamblul industriei bucureștene, economii de 37, 2 mii tone metal, 850 mii tone combustibil convențional și de peste 555 milioane kWh energie electrică.**

Toate acestea au făcut ca prevederile planurilor la beneficii să fie an de an depășite, creîndu-se posibilitatea ca, **pînă la sfîrșitul cincinalului, să se realizeze suplimentar beneficii în valoare de aproape 5 miliarde lei.**

Creșterea bunăstării — obiectiv permanent

REZULTATELE obținute pe plan economic au asigurat condițiile pentru dezvoltarea tuturor celorlalte laturi ale vieții sociale a Capitalei, pentru continua ridicare a nivelului de trai al populației. Au sporit continuu veniturile populației, **retribuția medie lunară fiind în anul 1974 cu 15,4% mai mare decît în 1970, pensia medie cu 16,3%, iar alocația pentru copii cu 54,7%.** Concomitent, **cheltuielile social-culturale pe locuitor au crescut de la 1 898 lei la 2 258 lei.** În această perioadă s-au dat în folosință 120 000 apartamente, spații comerciale de peste 200 000 mp, aproape 900 săli de clasă, peste 28 000 locuri în creșe, grădinițe și case de copii ; numărul de locuri în cămine pentru nefamiliști a crescut de la 12 000 la 47 000. Au cunoscut o însemnată dezvoltare desfacerile de mărfuri și serviciile către populație. Față de începutul cincinalului volumul desfacerilor de mărfuri este în prezent de 1,4 ori mai mare, rețeaua de termoficare a crescut cu 57%, cea de distribuire a apei cu 18,5%, iar capacitatea de transport cu aproape 21% prin dotări suplimentare etc.

Rețeaua instituțiilor medico-sanitare și-a adăugat în acest cincinal 2 561 locuri în spitale și peste 10 000 m.p. suprafață pentru policlinici și dispensare, iar numărul cadrelor sanitare a crescut cu 14%.

DINAMICA PRINCIPALILOR INDICATORI DIN INDUSTRIA REPUBLICANĂ A CAPITALEI

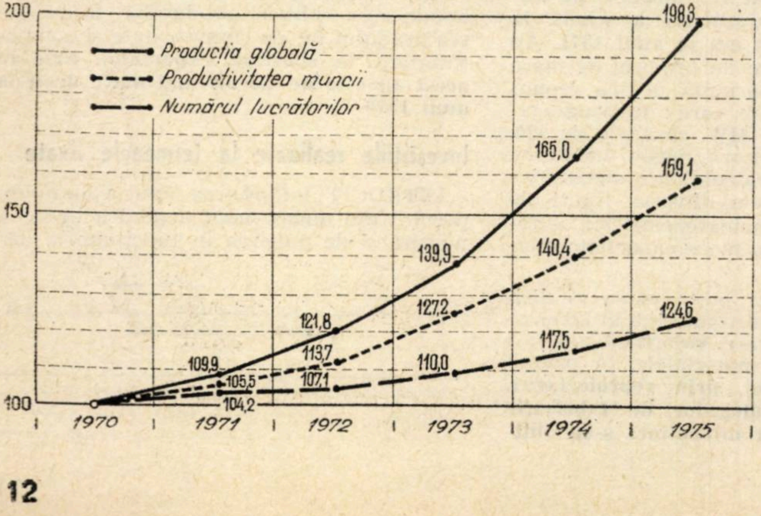

În viitor, o mai largă mobilizare a tuturor resurselor

ANALIZA rezultatelor economice obținute de colectivele de muncă din unitățile bucureștene în actualul cincinal arată că, în activitatea productivă, există încă importante rezerve care se impun a fi imediat și pe deplin valorificate. Mai sînt întreprinderi care nu asigură întotdeauna o folosire completă a capacităților de producție și a timpului de lucru. Cu toate realizările obținute în domeniul exportului, acestea nu se ridică la nivelul posibilităților existente ; nu întotdeauna cadrele de resort din întreprinderi, centrale și unități de comerț exterior desfășoară munca în perspectivă, ceea ce se reflectă negativ în asigurarea portofoliului de comenzi și contracte, în efectuarea unui comerț exterior eficient. Compartimentele comerciale din unități sînt orientate mai mult spre activitatea de aprovizionare și mai puțin spre soluționarea problemelor privind desfacerea producției, ceea ce are implicații negative asupra desfășurării normale a activității productive, asupra rezultatelor economice și financiare ale unităților. Aproape an de an s-au simțit efectele nedorite ale unor insuficiente corelări în fundamentarea planului de producție cu posibilitățile reale de aprovizionare tehnico-materială, manifestate îndeosebi într-o anumită rămînere în urmă a unor sectoare cum sînt : sectoarele calde în domeniul construcțiilor de mașini, sectoarele de finisaj în industria ușoară, producția de diverse tipuri de motoare, de organe de asamblare ș.a.

Eliminarea grabnică a minusurilor care mai există în activitatea productivă se impune cu atît mai mult, dacă avem în vedere faptul că, și în perioada următoare, unităților economice ale Capitalei le revin sarcini de mare importanță pentru realizarea planului pe întregul an 1975 și pregătirea condițiilor în vederea trecerii la realizarea cincinalului viitor.

În 1976-1980 producția industrială a municipiului București va crește, în comparație cu realizările preliminate ale anului 1975, cu peste 40%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 7,1%. Sporuri mai însemnate sînt prevăzute în industria constructoare de mașini, unde se va înregistra un ritm mediu anual de 9,1%, ponderea acestei ramuri în totalul producției industriale a Capitalei ajungînd, în 1980, la cca. 50%. Aceasta va fi orientată, în principal, spre realizarea unor produse de înalt nivel tehnic, utilaje complexe, mașini și instalații de mare capacitate pentru industrie, agricultură, transporturi și alte ramuri. O puternică dezvoltare va cunoaște industria electronică, care va crește cu peste 60%, cea de mecanică fină de peste 2,3 ori, iar producția de mașini-unelte pentru așchierea metalelor cu peste 57%.

Ținînd seama de faptul că cincinalul 1976-1980 va trebui să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice în România, măsuri deosebite vor fi luate în lumina recentelor documente elaborate de partid pentru punerea cît mai deplină în valoare a potențialului de cercetare și proiectare de care dispune Capitala, în vederea ridicării nivelului tehnic al producției, modernizării și îmbunătățirii calității produselor, creșterii competitivității acestora, ridicării substanțiale a eficienței întregii activități economice.

Rezultatele obținute pînă în prezent sînt încă o dovadă grăitoare a forței organizației de partid a Capitalei, a capacității sale politico-organizatorice, a activității pline de abnegație a colectivelor de muncă. Ele reprezintă în același timp garanția înfăptuirii exemplare a tuturor sarcinilor ce rezultă din hotărîrile istorice ale Congresului al XI-lea, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Aurelian PROȘCANU
membru al Biroului Consiliului
municipal București de control
muncitoresc al activității
economice și sociale

După doi ani de la constituire:

RCD

ROM CONTROL DATA
SOCIETATE MIXTĂ CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ
ÎNREGISTRATĂ LA MINISTERUL DE FINANȚE CU NR. 4/1974
București — România — Str. Fabrica de Glucoză nr. 15 — sector 2
Telefon 33.15.63 — Telex 11848 ROMCD

REZULTATELE ȘI PERSPECTIVELE UNEI ACȚIUNI DE COOPERARE EXTERNĂ

URMARE unor fructuoase tratative bilaterale purtate între reprezentanții corporației americane „Control Data Corp.“, cu sediul în Minneapolis, Minesota (S.U.A.), și cei ai Centralei industriale de electronică și tehnică de calcul — CIETC, din București, în urmă cu doi ani — la 4 aprilie 1973 — a fost semnat contractul vizînd înființarea societății mixte „ROM CONTROL DATA“, SRL — întreprindere de producție și comercializare de echipamente periferice, al cărei sediu se află în București. Acest contract a devenit operant — trecîndu-se la realizarea fazelor de lucru care formează obiectul de activitate a noii firme — prin ratificarea sa guvernamentală, de către partea română, prin decret prezidențial, în iulie 1973 și de către cea americană, în ianuarie 1974. Producția a început în luna octombrie 1974, iar în decembrie au fost expediate în S.U.A., spre omologare, primele imprimante, fabricate sub nume comun.

Am apreciat că experiența, deja acumulată în producție, de către societatea mixtă „Rom Control Data“, poate constitui o excelentă ilustrare a ceea ce se poate realiza, în domeniul cooperării economice internaționale, între firme partenere aparținînd unor sisteme social-politice diferite, dar care respectă principiile de bază ale cooperării. În acest scop am purtat o discuție cu conducerea acestei societăți — respectiv, cu inginer CĂLIN SPIRIDE, *reprezentantul părții române și director general al firmei „Rom Control Data“, și ing.* KENNETH NOBLE YEAGER, *reprezentantul părții americane și asistent al directorului general, pentru a afla detalii privitoare atît la modul concret în care au înțeles părțile contractante să-și organizeze activitatea, dar mai ales asupra rezultatelor obținute de către societate în cei doi ani de activitate.*

(G. H.) Mai întîi v-am ruga să amintiți, succint, obiectul de activitate a lui „R.C.D.“ și în ce condiții de statut ființează și acționează această societate ?

(C. S.) Obiectul contractului de asociere a fost prevăzut în Decretul 428/1973 și el constă din construirea și echiparea unei fabrici pentru produsele de echipament periferic, pentru echipamente de prelucrare a datelor, precum și fabricarea și comercializarea de echipament periferic („hard-ware“), inițial într-o paletă de produse reprezentînd imprimante de viteză medie și echipamente de cartelă. Ulterior, programul nostru de fabricație urmează să se lărgească prin aplicarea în producție, atît a rezultatelor propriilor noastre cercetări, cît și a transferului de tehnologie, de la cei doi asociați — CIETC București, și „C.D.C.“, S.U.A.

Juridic, sîntem o societate cu răspundere limitată (S.R.L.) cu un capital social de 4 milioane dolari, subscris în proporție de 55% de către partea română și 45% de cea americană. „Rom Control Data“ este o persoană juridică românească, care își desfășoară activitatea în conformitate cu legile române, compatibile cu finalitatea societăților mixte — în condițiile Decretului 424/1972 — completate cu dispozițiile și legile comerciale, ce le sînt aplicabile. Proporțional cu părțile sociale subscrise și vărsate, de către fiecare din părți, acestea au dreptul să primească beneficiile repartizate de adunarea generală, de a participa la împărțirea activului social, rămas după lichidarea societății, precum și dreptul la vot, în adunarea generală a asociaților, conform principiului „un vot pentru fiecare parte socială“.

Organul suprem de conducere a societății mixte „R.C.D.“ este adunarea generală a asociaților, ea fiind cea care numește pe directorul general și confirmă comitetul de direcție — ca organ executiv de conducere colectivă — membrii comisiei de cenzori și supleanții acestora. Tot adunarea generală este cea care decide asupra activității acesteia, precum și a politicii sale economice și comerciale.

(G.H.) Abordînd și finalizînd posibilitățile de conlucrare în producție și desfacere, fiecare dintre parteneri a avut în vedere, fără îndoială, o serie de elemente concrete, derivînd din crearea condițiilor pentru realizarea propriilor interese de firmă. Care au fost acestea ?

(K.N.Y.) Compania noastră are o concepție proprie în legătură cu conlucrarea cu diverși parteneri din afara granițelor Statelor Unite, conform căreia preferă — în genere — o conclucrare pe bază de producție, pe bază de transfer de tehnologie celei — derivînd din vînzarea, în condiții „cash“ sau de altă natură — de licențe. Premisa majoră existînd, restul a fost de ordinul calculelor pur tactice, de rentabilitate, în funcție de rezultatele negocierilor cu partenerii români. Cît privește rațiunile concrete care au vizat finalizarea acestor tratative, „C.D.C.“ a avut în vedere o mai mare apropiere, de clienții potențiali, a ofertei de producție. În acest context, am efectuat o serie de calcule, în legătură cu lărgirea piețelor disponibile, reducerea — atît în timp cît și a cheltuielilor — a transportului, creșterea posibilităților de asigurare a „service“-ului, prompt și mai ieftin — inclusiv a școlarizării personalului operativ al clienților din Europa. În plus, oferirea unor posibilități mai comode, pentru clienții respectivi, de a vizita un punct de fabricație, cum este cel de la București, într-o manieră de producție și „management“ proprie firmei noastre din Statele Unite. Sigur. la toate acestea se adaugă o cauză majoră : realizarea producției în condiții de cost mult redus, ceea ce asigură obținerea de beneficii corespunzătoare în condiții de competitivitate.

(C. S.) Cît privește partea română, intrînd în această afacere, ea a fost animată — pe fondul realizării unor obiective de perspectivă mai apropiată și mai îndepărtată — de dorința de a promova noi forme de cooperare internațională, de conlucrare cu toate țările lumii, indiferent de regimul lor social-politic cu țările dezvoltate si cu firme cu mare experiență și de mare prestigiu internațional din aceste țări. Inutil să reamintesc că „Control Data Corp“ este una din societățile reunite în lume, în domeniul aparatajului electronic de calcul.

Este evident că, în dorința de dezvoltare — în continuare — a industriei electronice românești, am avut în vedere o conlucrare cu perspective tehnice și cu experiența de „management“ dintre cele mai bune. Dezvoltînd o ramură de „science best“ — tehnica de vîrf — cum este cea a

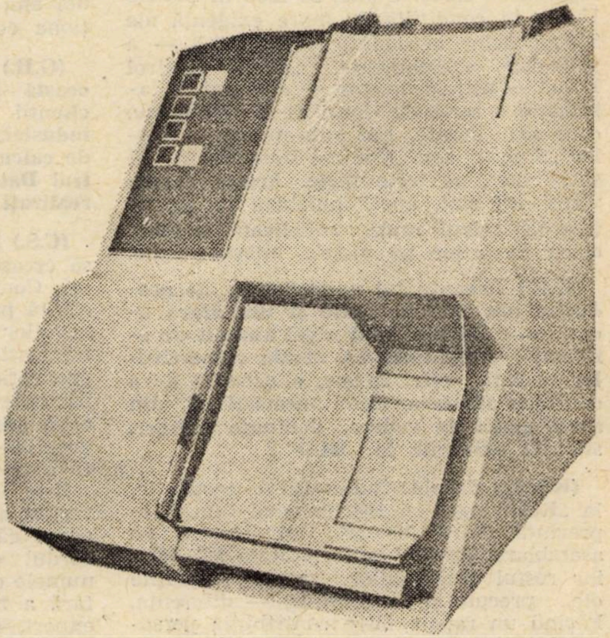

Cititor de cartele model 9226, 9228 și 9230, fabricat de „Rom Control Data“.

echipamentului de calcul și a fabricării „hard-ware"-ilor — putem să contribuim într-o măsură apreciabilă la creșterea valorică și sortimentală a exporturilor românești în genere.

(G.H.) Domnule Yeager, în perioada în care a trecut de funcționare a acestei societăți mixte, ați avut ocazia, fără îndoială, să vă formați o opinie, în legătură cu condițiile de realizare a producției în țara noastră. V-am ruga, în consecință, să faceți cîteva referiri concrete — comparativ cu exigențele internaționale de realizare a producției respective, în legătură cu măsura în care apreciați că producția realizată aici este sau nu competitivă, față de unitățile de fabricație din Statele Unite sau de la filialele internaționale ale lui „C.D.C.".

(K.N.Y.) În afară de unitățile de fabricație de pe teritoriul Statelor Unite, concernul nostru mai are puncte de lucru în numeroase continente, iar în Europa avem în Olanda, Franța, Anglia, Portugalia. Avem contracte de cooperare — fără a se ajunge, însă, pînă la faza societăților mixte, cum este cazul cu România, — în Ungaria, U.R.S.S., R.D.G. și Polonia. Sigur, dat fiind acest context larg de conlucrare internațională, o comparație poate apărea ca firească și chiar utilă.

În ce privește producția realizată în țara dv., pot spune că nu am avut probleme : competența tehnică a specialiștilor dv. este dublată de o disciplină în producție, care le face cinste. N-aș vrea să vă flatez, însă am constatat — cu plăcere — că un mare procent — mai bine de jumătate din totalul salariaților români — vorbește destul de bine limba engleză, ceea ce este lucru excelent pentru înțelegerea dispozițiilor și în comunicarea reciprocă, în procesul de lucru. Pot afirma că unitatea din București poate reprezenta un bun eșantion pentru producția internațională a lui „CDC", fapt pentru care nici nu am ezitat ca, în toată această perioadă, s-o recomandăm clienților noștri prospectivi din Europa și din lume. Vă pot spune, de pildă, în acest sens, că „Rom Control Data" a fost, deja, vizitată de delegații de la „Singer" — S.U.A. și filialele europene, precum și de clienți prospectivi din Olanda, Ungaria, R.S.C., U.R.S.S. ș.a.

Cît privește calitatea produselor fabricate în România, aceasta este ireproșabilă, fapt confirmat, de altfel, și de omologarea — care, se știe, se face în Statele Unite, în condițiile de mare exigență ale Standardelor aeronautice (N.A.S.A.) — a primelor echipamente. „Rom Control Data" — pentru început — a lansat în fabricație o serie de tipuri de echipamente, care sînt livrate, atît sub numele firmelor „Singer" sau „Control Data Corp", cît și „Felix", pe terțe piețe. Aceste „hardware"-uri sînt, apoi, înglobate în aparataje de calcul mult sofisticate, urmînd calea livrărilor pe piețele internaționale.

(G.H.) În contextul unităților dv. de producție din Statele Unite și din afara acestora, existența unui nivel anumit de eficiență, comparativ cu media respectivelor unități, este, firește, o premisă de a continua afacerea. Cum apreciați și din acest punct de vedere, domnule Yeager, situația existentă la „RCD" ?

(K.N.Y.) Considerînd costul de producție, la „RCD" egal cu 100, factorul uman reprezintă între 20—25%, elementele de asamblare („parts"-urile) — circa 50—60%, iar restul cheltuielilor (regia, utilitățile etc., precum și beneficiul) — diferența. Făcînd un raport între contribuția personalului direct productiv și cel indirect (de pildă, controlori, testatori ș.a.m.d.), această cifră reprezintă proporția de 40:60. În totalul costului, factorul uman direct productiv reprezintă o cotă în jurul a 10%.

Astfel stînd lucrurile, pot afirma că nivelul diferitelor componente ale costurilor variază în limite considerate normale, la diferitele noastre unități productive, în lume — în Europa, îndeosebi. Credem că evoluția rentabilității va marca, aici, noi mutații, în perspectivă, cînd „RCD"-ul va trece la asamblarea, cu predilecție, de subansamble și componente de origine românească. În prezent, circa 94% din totalul „parts"-urilor sînt importate de la firma americană-mamă. În următorii ani, cifra de import va scădea, în timp. În 1976, și în continuare, ea va reprezenta circa 40%. Este evident că, în aceste condiții, vor fi reduse masiv și cheltuielile vizînd transportul, cele de depozitare ș.a.m.d.

(G.H.) Am abordat, deja, o altă chestiune : contribuția fiecărui partener, în această afacere. Aveți amabilitatea, tovarășe director general, să faceți cîteva particularizări, în legătură cu această chestiune, referindu-vă la capitalul social.

(C.S.) Conform contractului de asociere contribuția părții române constă din asigurarea clădirii și a echipamentelor aferente acesteia, dreptul de folosință a terenului, pe timp de 20 de ani — durată stipulată inițial în contractul de asociere — și echipamentele de uz general, SDV-urile aferente fabricării, în țară, a reperelor mecanice, prevăzute a fi integrate, cheltuielile pentru școlarizare, a personalului român, o sumă în numerar („cash").

Cît privește partea americană, aceasta contribuie cu echipamentele și utilajele tehnologice necesare în procesul de fabricație, licențe și „know-how"-ul pentru produsele care figurează, inițial, în programul de fabricație, asistența tehnică și suportul ei în Statele Unite și în România, unele cheltuieli privind școlarizarea, în S.U.A., a personalului român.

În contextul conlucrării între parteneri are loc, ca atare, un transfer de tehnologie și „management", proces care nu este nici pe departe stînjenit în nici un fel de divergențe între legea românească, sub toate aspectele sale, și exigențele copartenerului. Personalul american este constituit din 5 specialiști — toți, cadre de conducere, a căror misiune expiră după doi ani, dată după care societatea va acționa cu personal exclusiv românesc.

(G.H.) Am înțeles că, cel puțin pentru această fază, sînteți doar producători, clienții dv. fiind C.I.E.T.C. — Centrala industrială pentru electronică și tehnică de calcul București — și corporația „Control Data Corp". În aceste condiții cum realizați desfacerea ?

(C.S.) Producția noastră actuală urmează să crească, în următorii cinci ani, de 3,5 ori. Conform înțelegerii contractuale, această producție este destinată satisfacerii nevoilor celor doi parteneri, de care aminteați mai sus. Circa 87% din totalul producției noastre este preluată de către partenerul american, care folosește acest echipament fie pentru încorporarea în propriile sale sisteme, fie pentru export, ca atare, de la „Rom Control Data".

Este locul să menționez că marele avantaj al acestei conlucrări constă în aceea că guvernul american și-a dat acordul ca firma să facă export — în numele centralei sale din Statele Unite — fără a mai fi nevoie de vreo licență de export, eliberată de Departamentul Comerțului sau alte foruri guvernamentale diriguitoare.

Noi fabricăm și livrăm componente ale sistemelor de calcul (perifericele, în speță), producția crescînd de la lună la lună. În prezent, „RCD" funcționează la capacitatea de producție proiectată — la imprimante. Cît privește echipamentul de cartele — a cărui fabricație va începe în curînd — el va urma același proces : omologarea în Statele Unite și creșterea producției.

Din punctul de vedere al lui „RCD", producția își are, de la început, destinatari : cei doi parteneri semnatari ai contractului de constituire. Indiferent dacă aceștia desfac producția imediat sau dispun fabricația „pe stoc", ei sînt obligați — prin clauze de contract — ca, în interval de 30 de zile, produsul să fie plătit indiferent de destinație.

(G.H.) Există premise ca, de la desfaceri independente — efectuate, în prezent, de către cei doi semnatari pe contract — să se treacă la eventuale conlucrări de vînzare, de tipul societăților mixte de desfacere ?

(K.N.Y.) Pînă în prezent, desfacerile s-au efectuat, într-adevăr, independent. Cred, însă, că în viitorul apropiat va fi posibilă concentrarea eforturilor ambilor parteneri semnatari de a face desfaceri comune, pe terțe piețe. Mai mult — există intenții de a se lărgi și mai mult colaborarea, prin trecerea de la producție și desfacere, la cercetarea științifică și tehnică în comun. Este foarte probabil că, într-un viitor nu prea îndepărtat, vom trece la investiții comune pentru laboratoare, pe teritoriul actualei unități de producție, la București.

(G.H.) Apreciați că există baza umană necesară acestui obiectiv ?

(C.S.) Cu siguranță, ea există. În acest sens, pot să precizez că, în producție, marea majoritate a personalului are calificare tehnică medie și superioară. Categoria medie de încadrare a muncitorilor este 5, după care urmează — se știe — 6 și „specialist". Operațiile de reglaj și control sînt efectuate de un corp ingineresc bine pus la punct. Sigur, exigențele atît de ridicate ale fabricației de atari echipamente — și în condiții de conducere și organizare bazate pe experiența internațională de vîrf — premisele vizînd formarea, în continuare, și a unui „staff" de cercetare-dezvoltare există. Urmează doar ca aceste premise să devină deplin operaționale.

În acest context de operare — la o fază anticipativă — tebuie să fie avută în vedere și necesitatea realizării și satisfacerii exigențelor de „service". La echipamentele pe care le fabricăm, „service"-ul reprezintă circa 30% din valoarea producției. Aceasta, nu pentru a susține o tehnică slabă — dimpotrivă — însă se știe că o oprire a activității perifericelor este cu adevărat dezastruoasă. Motiv pentru care preluarea service-ului de către partea română ar fi poate eficientă chiar dacă avem în vedere cheltuielile cu echipele mobile de intervenție. Doar și simplul fapt de a ține aceste echipe în permanentă stare de alertă, pentru intervenție promptă, costă. Însă, în ciuda acestor cheltuieli nu se poate proceda altfel. Statistica post-vînzare — urmărirea comportamentului echipamentului la utilizatorii finali — intră în îndatoririle elementare ale unui producător serios și care are toate condițiile să prospere.

Discuție consemnată de
George HAȘEGANU

ANCHETA „R.E.“ ●

Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice

LOCUL ŞI ROLUL CADRELOR ÎN ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

Compartimentul şi politica de personal în unităţile constructoare de maşini [II]

PARTEA A DOUA a anchetei efectuate în 33 de întreprinderi din ramura construcţiilor de maşini grele în legătură cu modul în care este realizată activitatea de personal (partea I-a a fost publicată în numărul 30 din 25 iulie a.c.) caută să surprindă noi aspecte, în principal referitoare la conducerea funcţiunii de personal şi principalele căi de sporire a eficacităţii activităţii desfăşurate de compartimentele de personal, învăţămînt şi retribuirea muncii din întreprinderile investigate. (Subliniem că pentru simplificare am utilizat în articol noţiunea de „compartiment de personal“ în locul celei complete „compartiment de personal, învăţămînt, retribuirea muncii“).

Conducerea funcţiunii de personal

MODUL în care este condus un compartiment determină în bună măsură eficienţa rezultatelor ce se obţin prin activitatea desfăşurată în cadrul său. Acest adevăr este la fel de evident şi în cazul conducerii funcţiunii de personal, a compartimentului de personal, învăţămînt, retribuire a muncii. Iar analiza modului în care se efectuează această conducere implică cercetarea mai multor aspecte. La cîteva dintre ele am căutat să obţinem răspuns prin intermediul anchetei.

Primul, priveşte **specialitatea pe care o au şi pe care trebuie să o aibă cei ce conduc : serviciul personal, învăţămînt, retribuire a muncii şi birourile de personal, de învăţămînt şi de retribuire a muncii.** Pentru a detecta aceste aspecte am adresat două întrebări specialiştilor ce au constituit eşantionul nostru. Tabelul nr. 6 redă prelucrarea şi centralizarea răspunsurilor primite. Referitor la specialitatea celui care ocupă **actualmente** respectivele posturi de conducere surprinde, în special numărul mare al celor din grupa „alte specialităţi“ (de regulă personal fără pregătire superioară, sau învăţători, profesori, jurişti etc.). Inginerii ocupă locul întîi la două poziţii : şef serviciu şi şef de birou retribuire a muncii, iar economiştii, convingător, locul întîi numai la poziţia şef birou învăţămînt. În ceea ce priveşte optimul apreciat (în interpretarea căruia trebuie să ţinem cont în special de faptul că circa 53% din cei chestionaţi au pregătire de bază tehnică), se produc deplasări importante în favoarea : economiştilor, în plus ,şi la poziţia şef serviciu personal, unde ei ocupă acum locul întîi, ca şi în cazul poziţiilor şef birou retribuire a muncii şi şef birou personal unde ocupă locul doi după ingineri, şi respectiv psihologi ; psihologilor şi sociologilor, primii fiind preferaţi ca şefi de birou personal (! ?).

Reţinînd faptul că sînt necesare eforturi nu numai pentru încadrarea corespunzătoare cu personal adecvat calificat a compartimentului de personal, învăţămînt şi retribuire a muncii, ci şi pentru selectarea cadrelor necesare conducerii acestuia, am încercat să analizăm şi modul în care se realizează **conlucrarea şi colaborarea între conducerea compartimentului şi conducerea colectivă a întreprinderii.** Tabelul nr. 7 redă opinia conducătorilor compartimentului de personal, învăţămînt, retribuire a muncii investigaţi, în legătură cu modul în care ei apreciază că sînt consultaţi de către conducerea colectivă a întreprinderii în soluţionarea rapidă, şi oportună a diverselor probleme de personal. În toate cele opt direcţii principale posibile ale conlucrării se observă, în majoritate, că cei chestionaţi apreciază întotdeauna existenţa unei conlucrări eficiente. Abateri mari au loc : în 50% din cazuri în ceea ce priveşte definitivarea planului (40% cei chestionaţi apreciază că nu sînt consultaţi „deloc“ de conducerea întreprinderilor), în 27% din cazuri (din care 20% „deloc“) atunci cînd este vorba de consultări în vederea promovării cadrelor din unitate în funcţii de conducere şi, în mai puţine cazuri, la : luarea deciziilor de recrutare şi încadrare ; solicitare de analize ; participări regulate la şedinţele organelor colective de conducere. Consultarea propunerilor făcute de cei chestionaţi (tabelul nr. 10) oferă posibilitatea înţelegerii mai clare a acestor aspecte, indicînd, în special faptul că se simte nevoia acordării unei mai mari atenţii din partea conducerii întreprinderilor funcţiunii de personal, ca şi aceea a consultării regulate a conducerii compartimentului în luarea tuturor deciziilor ce privesc problemele din sfera sa de activitate.

● Cum poate fi sporită eficacitatea activităţilor de personal, învăţămînt, şi retribuire ? ● Retribuire pe baza unor indicatori specifici ● Priorităţile anului 1975 faţă în faţă cu cele ale anului 1974 – ce mutaţii au intervenit şi care este explicaţia lor ? ● Retribuţia : în ce compartiment ? ● De ce este necesară raţionalizarea rapidă a evidenţei şi cum poate fi ea realizată ? ● Legăturile, conducerea întreprinderii, conducerea compartimentului de personal, învăţămînt, retribuire, un feed-back necesar şi eficient ● Retribuire pe baza unor reglementări mai concise – Cum ? De ce ?

Pentru a ne forma o imagine mai clară asupra **pregătirii pe care trebuie să o aibă un conducător al compartimentului de personal, învăţămînt, retribuire a muncii,** ca şi asupra problemelor cheie cu care el este confruntat, în care se impune conlucrarea mai strînsă cu organele conducerii colective a întreprinderii, considerăm utilă analiza clasamentelor întocmite pentru 1974 (tabelul nr. 8) şi 1975 (tabelul nr. 9) pe baza răspunsurilor primite de la specialiştii din întreprinderile cercetate la întrebările referitoare la cele mai importante probleme cu care ei au fost sau sînt acum confruntaţi. (Ele au fost întocmite astfel : s-a solicitat precizarea şi ierarhizarea primelor trei probleme — în ordine, descrescătoare — cu care conducerea respectivelor compartimente a fost confruntată în 1974, ca şi a celor cu care apreciază că este sau va fi confruntată în 1975 ; s-au acordat 3, 2 şi 1 punct pentru problemele de pe locurile I, II, respectiv III ; s-au totalizat punctele pentru fiecare problemă în parte, pe fiecare interval ; în funcţie de totalurile obţinute s-au întocmit cele două clasamente). Ambele ierarhizări evidenţiază că problemele legate de recrutare, pregătire, încadrare şi perfecţionarea pregătirii lucrătorilor, în special a muncitorilor, ocupă detaşat primele două locuri, iar locul trei este ocupat (fapt normal în această perioadă) de aplicare efectivă a noului sistem de retribuire. Realizarea evidenţei, raţionalizarea acesteia, introducerea unor metode şi tehnici eficiente pentru executarea ei rapidă şi perfecţionarea sistemului informaţional, ocupă locul IV în 1974 şi coboară pe locul VII în 1975, locul acestei preocupări fiind luat acum de problemele generate de asigurarea cantitativă a forţei de muncă necesare, în special a muncitorilor calificaţi. Asigurarea cadrelor de conducere şi a specialiştilor de înaltă calificare are o intensitate aproximativ egală în cele două clasamente

Tabelul nr. 6

Specialitatea conducătorilor funcţiunii de personal

Calitatea conducătorului / Opţiunea făcută	Sef serviciu personel, învăţămînt, retribuire	Sef birou personal	Sef birou retribuire a muncii	Sef birou învăţămînt
A. Repartiţia actuală pe specialităţi				
Total (%) din care (%)	100	100	100	100
– economişti	22	24	–	82
– ingineri	43	5	55	9
– psihologi	–	–	–	–
– sociologi	4	–	–	–
– alte specialităţi	31	71	45	9
B. Structura optimă indicată a specialităţilor				
Total (%): din care (%)	100	100	100	100
– economişti	52	23	23	89
– ingineri	32	17	52	9
– psihologi	8	40	6	2
– sociologi	8	14	11	–
– alte specialităţi	–	6	8	–

Tabelul nr.7

Măsura în care conducătorii compartimentelor de personal, învățămînt, retribuire a muncii apreciază că sînt consultați de către conducerea colectivă a întreprinderii în soluționarea problemelor

Nr. crt.	Direcțiile conlucrării	Modul în care are loc conlucrarea (%)				Total (%)
		Intotdeauna	Deseori	Rareori	Deloc	
1.	Solicitarea de informații asupra activității de personal	100	-	-	-	100
2.	Controlul realizării de către compartimente a principalelor acțiuni (lucrări)	90	-	-	10	100
3.	Consultări la promovarea cadrelor în funcții de conducere	63	17		20	100
4.	Consultări în definitivarea planului întreprinderii	50	7	3	40	100
5.	Solicitarea de analize asupra principalelor aspecte ale activității de personal	90	-	3	7	100
6.	Consultări la luarea deciziilor de recrutare și încadrare a personalului	86	-	-	14	100
7.	Participări regulate la ședințele colectivului operativ de conducere	63	-	7	30	100
8.	Participări regulate la ședințele comitetului oamenilor muncii	53	-	7	40	100

Tabelul nr.8

Clasamentul celor mai importante probleme cu care au fost confruntați în 1974 conducătorii compartimentului de personal, învățămînt, retribuire a muncii din întreprinderile investigate

Loc în clasament	Denumirea problemei	Număr total de puncte
I	- Recrutarea, pregătirea și încadrarea muncitorilor, în special a celor calificați	65
II	- Perfecționarea pregătirii lucrătorilor	30
III	- Aplicarea noului sistem de retribuire	16
IV	- Realizarea evidenței și perfecționarea subsistemului informațional	14
V	- Asigurarea cadrelor de conducere și a specialiștilor de înaltă calificare	10
VI	- Promovarea personalului	8
VII-VIII	- Urmărirea și reexaminarea normelor	7
	- Fluctuația personalului	7
IX	- Asigurarea cantitativă a muncitorilor, în general a forței de muncă	5
X-XI	- Introducerea, extinderea și generalizarea acordului global	3
	- Alte probleme (rezolvarea sesizărilor și reclamațiilor oamenilor muncii, înființarea atelierelor școală, încetarea încadrării - recuperarea cheltuielilor de școlarizare)	3

Tabelul nr.9

Clasamentul celor mai importante probleme cu care se consideră că vor fi confruntați în 1975 conducătorii compartimentului de personal, învățămînt, retribuire a muncii din întreprinderile investigate

Loc în clasament	Denumirea problemei	Număr total de puncte
I	- Recrutarea, pregătirea și încadrarea muncitorilor, în special a celor calificați	48
II	- Perfecționarea pregătirii lucrătorilor	22
III	- Aplicarea noului sistem de retribuire	21
IV	- Asigurarea cantitativă a muncitorilor, în general a forței de muncă	13
V	- Fluctuația forței de muncă	11
VI	- Asigurarea cadrelor de conducere și a specialiștilor de înaltă calificare	9
VII	- Realizarea evidenței și perfecționarea subsistemului informațional	5
VIII-X	- Promovarea personalului	3
	- Urmărirea și reexaminarea normelor	3
	- Introducerea, extinderea și generalizarea acordului global	3
XI	- Alte probleme (transfer) etc.	2

(10 și 9 puncte), în timp ce problematica fluctuației (în 1974, intrările au reprezentat aproape 30% din totalul personalului unităților cercetate, iar plecările peste 20%) urcă aproape trei locuri (4 puncte). Nu sînt de neglijat nici alte probleme, a căror prezență în ambele clasamente, vorbește de la sine de importanța lor : urmărirea și reexaminarea normelor ; promovarea personalului ; introducerea, extinderea și generalizarea acordului global etc. Toate acestea evidențiază încă o dată importantele probleme ce alcătuiesc sfera funcțiunii de personal, rolul lor deosebit în funcționarea mecanismului global al întreprinderii, faptul că **rezolvarea lor cere o înaltă calificare, o pregătire în primul rînd economică, experiență,** cunoașterea multilaterală și aprofundată a unității și a perspectivelor ei de dezvoltare.

Căi de sporire a eficacității activităților de personal, învățămînt și retribuire a muncii.

ÎN VIITORII ANI cresc preocupările pentru perfecționarea funcțiunii de personal în întreprinderile investigate, ele integrîndu-se organic în efortul general de sporire a eficienței, de așezare pe baze raționale, științifice a tuturor activităților. Ce căi trebuie avute cu prioritate în vedere în această direcție ? Cine și cum trebuie în primul rînd să acționeze ? Cu ce intensitate ? Sînt cîteva întrebări la care, parțial, cele arătate permit unele concluzii. Interesant ni se pare faptul că acestea coincid în mare parte cu răspunsurile celor investigați la ultima întrebare (deschisă) a chestionarului : **„Ce sugestii și propuneri aveți de făcut pentru îmbunătățirea activității compartimentului de personal, învățămînt, retribuire a muncii ?“**. Tabelul nr. 10 redă răspunsurile primite la această întrebare, ca și numărul de opinii favorabile indicat pentru fiecare în parte. (Evident este vorba de propuneri cu un grad de generalitate, fundamentare și realism variabil, supus deocamdată discuțiilor). Analiza tabelului, coroborată cu analiza întreprinsă asupra celorlalte aspecte asupra cărora s-a concentrat ancheta, permite cîteva concluzii finale :

1. **Conducerile întreprinderilor trebuie să acorde o mai mare atenție activităților ce compun funcțiunea de personal.** Sesizînd corect importanța acesteia ele trebuie să-și concentreze atenția spre : dimensionarea realistă, optimă a compartimentelor ce exercită atribuțiile în aceste domenii ; încadrarea acestora cu specialiști calificați corespunzător, cu experiență în domeniu ; delimitarea corectă a activităților ce se impun a fi grupate în cadrul lor ; proiectarea unui sistem de legături operativ și rațional între acest compartiment și celelalte compartimente ale unității ; consultarea permanentă a acestuia în luarea deciziilor care privesc sfera sa de activitate, începînd cu elaborarea planului și terminînd, să spunem, cu promovarea cadrelor de conducere ; conducătorii acestor compartimente trebuie să participe în mod regulat la ședințele organelor colective de conducere ale întreprinderii și chiar la ședințele consiliului oamenilor muncii din centrala coordonatoare.

2. **Elaborarea unei politici de orientare, recrutare și selecție profesională, de integrare psihosocioprofesională rapidă și adecvată a forței de muncă și de încadrare a personalului, corelată organic cu politica de personal de ansamblu a întreprinderii,** capabilă să utilizeze metode moderne, eficiente pentru activizarea în dimensiuni optime a acțiunilor proiectate, permițînd o adaptare corespunzătoare a unității la cerințele mediului exterior ei. Un rol deosebit sînt chemate să-l joace în acest context și cabinetele psihotehnice.

3. **Acordarea unei atenții deosebite planificării organizării, formării și perfecționării pregătirii profesionale** prin stabilirea precisă a cerințelor reale de formare și perfecționare, a unor programe concrete, capabile să includă rațional ordinea de priorități prestabilite în realizarea acțiunilor de perfecționare, ca și prin definirea unui sistem de control eficient al sistemului de formare și perfecționare, proiectat și implementat.

4. **O mai mare contribuție a compartimentului de personal din întreprinderi la integrarea organică a producției, învățămîntului și cercetării,** prin modalități diverse : patronarea școlilor, înființarea atelierelor-școală, organizarea corespunzătoare a practicii în producție etc.

5. **Perfecționarea permanentă a lucrătorilor compartimentului de personal, învățămînt, retribuire,** utilizarea de mijloace și forme stimulative pentru retribuirea sa, în special prin plata retribuției în funcție de indicatorii specifici acestei activități.

6. **Activităților de recrutare, pregătire profesională, selecție, încadrare și perfecționare, a pregătirii trebuie să li se aloce o parte tot mai mare din fondul**

Tabelul nr. 10

Propuneri făcute de specialiștii chestionați pentru sporirea eficienței activității compartimentului de personal, învățămînt, retribuire a muncii

Nr. crt.	Denumirea propunerii	Număr de opinii favorabile exprimate
1.	– Acordarea unei atenții mai mari de către conducerea întreprinderilor activităților ce compun funcțiunea de personal	6
2-4	– O atenție sporită problemelor perfecționării pregătirii personalului prin afectarea unui număr de lucrători care să se ocupe în exclusivitate de ele	4
	– Raționalizarea numărului, conținutului și circulației documentelor utilizate	4
	– O precisă delimitare a activităților de personal (inclusiv cabinetul psihotehnic) de celelalte activități (învățămînt și retribuire a muncii), în special la unitățile pe care sînt grefate centralele	4
5-8	– Perfecționarea permanentă a lucrătorilor compartimentului, cu accent pe latura economică și tehnică	3
	– Sporirea numărului lucrătorilor din compartiment și delimitarea precisă a atribuțiilor birourilor din componența sa	3
	– Utilizarea în mai mare măsură a metodelor, tehnicilor și procedeelor moderne, eficiente în soluționarea problemelor de personal, învățămînt, retribuire	3
	– Normare rațională a muncii lucrătorilor din compartiment și definirea precisă a atribuțiilor fiecăruia	3
9-11	– Consultarea regulată a compartimentului în toate deciziile care se iau pentru soluționarea problemelor de personal, învățămînt, retribuire a muncii (recrutări, pregătiri, încadrări, promovări, perfecționări, sancționări, detașări, transferări etc.)	2
	– Cunoașterea din timp de către compartiment a planului forței de muncă și cunoașterea operativă a tuturor schimbărilor ce intervin în el	2
	– O mai strînsă colaborare cu celelalte compartimente ale unității economice	2
12-21	– Degrevarea compartimentului de alte activități	1
	– Participarea conducătorilor compartimentului ca membri de drept în organele colective de conducere	1
	– Trecerea activității de retribuire în alte compartimente, eventual la cel de organizare	1
	– O mai clară și concisă precizare a problemelor de retribuire, în prezent explicitate prin instrucțiuni (lege și precizări) numeroase și voluminoase (peste 600 pagini)	1
	– Retribuirea lucrătorilor compartimentului nu în funcție de indicatorii de plan ai întreprinderii, ci pe baza unor indicatori stimulativi specifici, bine precizați	1
	– Retribuirea lucrătorilor ce se ocupă de problemele de învățămînt din fondul de școlarizare	1
	– O mai clară precizare a modului de recuperare a cheltuielilor de școlarizare pentru cei care urmează cursuri de calificare de gradul I	1
	– O mai mare atenție înființării și îndrumării atelierelor-școală din întreprinderi	1
	– Mai multă atenție asigurării condițiilor unei integrări rapide în producție a muncitorilor, în special tineri, calificați prin școli	1
	– Mai multă preocupare pentru înființarea și încadrarea corespunzătoare a cabinetelor psihotehnice	1

de timp al compartimentelor de personal. Utilizînd modalități raționale de recrutare, forme de pregătire care au în vedere concomitent prezentul și perspectiva dezvoltării întreprinderii, metode de selecție științifică care să permită o încadrare corespunzătoare pe posturi, forme și modalități de perfecționare adecvate specificului unității, pregătirii de bază și posturilor ocupate de lucrători, compartimentul de personal din unitățile economice poate contribui eficient la utilizarea optimă a potențialului de forță de muncă, la ridicarea nivelului general de cultură al lucrătorilor, la afirmarea fiecăruia în mod plenar, ca o personalitate umană multilaterală.

Iulian BĂDIN
Alexandru BLAGA
Constantin GOGONEAȚĂ

METALURGIA ROMÂNEASCĂ ȘI STRATEGIA DEZVOLTĂRII SCHIMBURILOR COMERCIALE INTERNAȚIONALE

(Urmare din pag. 8)

cită asupra costurilor de producție, determinînd scăderea aportului valutar realizat.

Totodată, amplasarea noilor obiective siderurgice cît mai aproape de sursele de materii prime conduce la creșterea eficienței economice a investițiilor prin reducerea sau eliminarea cheltuielilor de transport.

Legat de acest aspect și în economia noastră se remarcă o tendință ce se manifestă și pe plan mondial și anume că marile obiective să fie amplasate în zona porturilor. Experiența a demonstrat că o astfel de amplasare contribuie la reducerea cheltuielilor de producție cu 9 pînă la 10%.

Pentru creșterea gradului de eficiență a exportului de produse metalurgice se resimte necesitatea construirii în țară de depozite din care să se poată exporta prompt cantitățile mici, în calitățile solicitate de clienți. Aceasta ar da posibilitatea obținerii unor prețuri majorate de export, date fiind livrarea imediată a mărfii și posibilitatea preluării unor comenzi de cantități mici. Pentru unele produse ca tablă groasă, ar prezenta avantaje și construirea unor depozite în străinătate sau vînzarea în consignație alături de firme specializate în comerțul cu produsele respective. Prin aceste forme s-ar asigura plasarea cantităților rezultate în plus la laminarea cantităților comandate de clienți.

În ceea ce privește introducerea produselor noi pe piață, aș dori să menționez, ca o experiență ce a dat bune rezultate la Metalimport, lansarea exportului de țevi petroliere (norme API). Pornind de la avantajul pe care-l oferă profilul dublu — import și export — al întreprinderii noastre, am utilizat sistemul de relații creat la import pentru promovarea exportului reușind să sporim substanțial cantitățile exportate din acest produs. Subliniem, în acest sens, facilitățile create de concentrarea în aceeași mînă a operațiunilor de export și import, care permit prezentarea și lansarea rapidă a noilor produse în rîndul partenerilor de import, de obicei firme mari, specializate.

Un rol important în lansarea produselor noi îl au inițiativa și stăruința necesară depășirii greutăților începutului. De exemplu, pînă în 1970 nici o tonă de produse siderurgice românești nu pătrunsese pe piețele scandinave. S-a luat hotărîrea de a desfășura o activitate intensă de prospectare a celor 4 țări nordice, organizîndu-se contactarea a peste 50 de firme de specialitate. Argumentele utilizate în tratative au fost : sortimentele produse — conform normelor internaționale, agregatele moderne pe care realizăm produsele noastre, lista clienților noștri externi. Rezultatul acestor acțiuni a fost introducerea cu cantități tot mai mari pe aceste piețe și chiar asimilarea normelor suedeze „SIS" echivalente cu normele DIN, după care fabricăm curent produsele noastre. Într-un interval relativ scurt de timp am transformat această zonă într-un principal debușeu de export.

✶

ÎN PERSPECTIVĂ se conturează două tendințe majore pe piața produselor siderurgice :

— îmbunătățirea performanțelor tehnice ale oțelurilor și ale procedeelor de fabricație care se traduc prin micșorarea greutății produselor la care se utilizează oțelul ;

— concurența altor materiale substituente ca aluminiul, materialele plastice, lemnul și altele.

Congresul al XI-lea al partidului trasează sarcini pe linia însușirii în continuare de noi tehnologii și a extinderii tehnologiilor superioare utilizate în prezent (reducerea directă a minereurilor, turnarea continuă a oțelului, folosirea oxigenului la elaborarea fontei și oțelului) ce vor asigura micșorarea consumului de cocs la fabricarea fontei și a consumului de metal în producția de laminate. Prin îmbunătățirea structurii producției și extinderea procedeelor avansate, va crește gradul de valorificare a metalului, astfel încît în 1980 valoarea laminatelor obținute dintr-o tonă de oțel lingou va fi cu cca. 10% mai mare față de 1975.

Concurența materialelor de înlocuire trebuie de asemenea luată în considerație, în special datorită inovărilor care modifică proprietățile și cheltuielile lor de utilizare. În același timp, însă, trebuie avută în vedere ponderea limitată a acestor înlocuitori, datorită proprietăților totuși superioare ale oțelului în comparație cu acești înlocuitori.

Concepţie unitară în realizarea programului complex de amenajare şi gospodărire a resurselor de apă

OM-TEHNICĂ-MEDIU

INUNDAŢIILE produse în ţara noastră în luna iulie a acestui an au confirmat odată în plus amploarea şi actualitatea deosebită a problemei amenajării şi gospodăririi raţionale a resurselor noastre de apă. De altfel, problema apelor este înscrisă consecvent între obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a ţării noastre, fiind prevăzută în importante documente de partid şi de stat. Recent, în Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 8 iulie 1975 în legătură cu acţiunile de înlăturare şi prevenire a inundaţiilor, se trasează următoarele sarcini : „Să se elaboreze un program complex care, pe baza unei concepţii unitare, să asigure regularizarea tuturor cursurilor de apă, amenajarea corespunzătoare a fiecărui bazin hidrografic, realizarea unor lucrări de acumulări de apă, desecări şi irigaţii, care să permită să se facă faţă oricăror situaţii ivite". Şi, mai departe : „Programul complex de sistematizare pe baze moderne a întregii reţele hidrologice constituie un obiectiv de importanţă naţională, la realizarea căruia trebuie să-şi aducă contribuţia oamenii muncii, întregul nostru popor".

În aceste condiţii este pe deplin justificat ca problema apelor să constituie o preocupare majoră a etapei actuale, specialiştii din acest domeniu fiind chemaţi pentru găsirea căilor celor mai potrivite de realizare a directivelor trasate, în scopul satisfacerii în condiţii optime a cerinţelor social-economice în legătură cu apele. Din documentele menţionate se desprind în mod clar liniile directoare care trebuie să caracterizeze programul complex pentru amenajarea şi gospodărirea resurselor noastre de apă. În mod deosebit este subliniată ideea ca la baza acestui program să stea o *concepţie unitară,* care să asigure rezolvarea problemelor în modul cel mai raţional, astfel încît lucrările realizate să facă faţă oricăror situaţii. Această concepţie unitară rezultă ca o necesitate obiectivă din însuşi caracterul unitar al resurselor de apă, precum şi al problemelor care se ridică în legătură cu amenajarea şi gospodărirea lor.

Caracteristicile resurselor de apă

RESURSELE naturale se prezintă sub forma unor unităţi naturale bine delimitate, care sînt bazinele hidrografice. Fiecare bazin hidrografic cuprinde totalitatea apelor care se scurg spre un acelaşi curs de apă principal, incluzînd nu numai apele de suprafaţă, dar şi apele subterane de pe acelaşi teritoriu. În concepţia modernă a gospodăririi resurselor de apă, bazinul hidrografic constituie unitatea de bază. Aceasta înseamnă că, plecîndu-se de la această unitate naturală, toate lucrările şi măsurile care se realizează pentru amenajarea şi gospodărirea apelor acestui bazin trebuie să formeze un ansamblu unitar bine determinat. Justificarea acestei concepţii rezidă tocmai în caracteristicile principale ale resurselor de apă în general :

În primul rînd, resursele de apă au un caracter limitat şi foarte variabil.

Fiecare bazin hidrografic, iar în ansamblu teritoriul întregii ţări, dispune de un anumit volum mediu anual al resurselor sale de apă, care constituie un factor natural caracteristic fără posibilităţi de creştere substanţială în timp, ci, din contră, cu tendinţa de scădere, aşa cum vom vedea. Dar faţă de această valoare medie limitată a volumului resurselor de apă, repartiţia lor, atît în timp, cît şi în spaţiu, este foarte neuniformă. În mod practic, în unii ani, datorită precipitaţiilor mai abundente, stocul de apă este mai mare, în alţi ani precipitaţiile mai reduse conduc la un stoc mai mic. Mai mult decît atît, în cursul aceluiaşi an, avem sezoane cînd resursele dispun de debite mai mari — mergînd pînă la viiturile care produc inundaţiile —, în timp ce în alte sezoane debitele scad foarte mult, conducînd la situaţii de secetă.

Sub raportul potenţialului hidraulic, ţara noastră dispune pe rîurile interioare în cursul unui an de un volum mediu de apă de cca. 40 miliarde m^3 (inclusiv apele subterane). Evident, în anii secetoşi acest volum este sensibil mai mic, iar în anii ploioşi mult sporit, limitele de variaţie fiind de cîteva zeci de procente. Avem bazine hidrografice mai bogate în apă, ca de exemplu Siretul, Someşul, Oltul, în timp ce altele ca Vedea, Teleorman, bazinul Dobrogei sînt deficitare. Pe parcursul anului, repartiţia scurgerii apelor este foarte neuniformă, rapoartele între debitele medii ale diverselor luni şi debitele medii anuale putînd scădea la unele rîuri pînă la 5 la sută (ca de exemplu rîul Bahlui). În acelaşi timp, rîurile noastre prezintă un mare grad de torenţialitate, respectiv un mare ecart de variaţie între debitele cele mai mari şi debitele cele mai mici care se pot scurge în diferite perioade. De exemplu, pentru unele rîuri raportul între debitele maxime şi cele minime poate atinge valori de 850 (Someşul Mic), iar pentru altele poate fi chiar de cîteva mii (Bahlui). Aceste caracteristici pun în lumină originea inundaţiilor foarte frecvente ce se produc la noi în ţară şi marchează în acelaşi timp dificultăţile pe care le prezintă rîurile noastre pentru o amenajare raţională. Spre deosebire de rîurile interioare, Dunărea care are un potenţial hidraulic mult mai mare, de cca. 200 miliarde m^3 în medie anuală — incluzînd în mod practic şi aproape totalitatea debitelor rîurilor noastre interioare — are un regim mai uniform de scurgere, dar prezintă importante debite de viitură, care provoacă inundaţii în perioadele mai-iulie.

În al doilea rînd, spre deosebire de alte resurse naturale, resursele de apă prezintă posibilităţi relativ limitate — sub raport tehnico-economic — de transport al apei din bazinele mai bogate în apă în bazinele mai sărace. De exemplu, noi nu putem imagina practic posibilitatea de a transporta apă dintr-un bazin foarte excedentar, cum ar fi de exemplu Dunărea, într-un bazin ca Tîrnavele, sau Oltul superior. Bineînţeles însă că între bazinele învecinate, astfel de transferuri de apă sînt posibile, şi ele sînt luate în considerare ca atare. În orice caz, datorită acestor condiţii, apa apare ca un factor natural şi economic de localizare, care diferenţiază net un bazin de celălalt şi condiţionează în mod diferit posibilităţile de satisfacere a cerinţelor economiei naţionale de la un bazin la altul.

În al treilea rînd, regimul de curgere a resurselor de apă este puternic influenţat, atît sub raport cantitativ, cît şi sub raport calitativ, de înseşi condiţiile de amenajare şi de folosire a apelor de către unităţile social-economice. Modificarea cantitativă este provocată în primul rînd de consumul de apă nerecuperabil, sau pierderile de apă care se produc în mod inevitabil la orice folosinţă şi care fac ca restituirile de apă să fie în general mai mici decît prelevările de apă, conducînd la diminuarea succesivă a debitelor sursei. În plus, modificări cantitative produc înseşi lucrările de amenajare şi regularizare a surselor de apă, care prin esenţa lor realizează o redistribuţie a acestor resurse, atît în spaţiu, cît şi în timp. Modificarea calitativă constă în impurificarea apelor, ca urmare a evacuărilor de reziduuri şi substanţe poluante din canalizările de orice fel ale obiectivelor social-economice.

În ţara noastră cantităţile de apă pierdute prin consumuri nerecuperabile (în irigaţii, industrii etc.) pot atinge valori de 10—15% din stocul rîurilor interioare la nivelul etapei actuale şi vor putea creşte la 20—25% în etape următoare, ceea ce conduce la diminuarea efectivă a disponibilului de apă al acestor resurse. În ceea ce priveşte gradul de refolosire a apei, atît la nivelul fiecărei folosinţe, cît şi în ansamblu, de-a lungul cursurilor de apă, el poate atinge valori de 100—200%, iar în mod raţional el va trebui să crească în viitor la peste 300% pentru ca, utilizînd la maximum stocul redus de resurse pe care îl avem să putem satisface un volum cît mai mare de folosinţe.

În al patrulea rînd, resursele de apă constituie un important factor de mediu. Modul de gospodărire a lor are influență directă și imediată asupra mediului înconjurător, asupra condițiilor generale ecologice. Privind problema sub acest aspect, rezultă în mod direct o serie de restricții care limitează condițiile de amenajare și gospodărire a resurselor de apă, condiții care sînt de o cu totul altă natură decît cele generale tehnico-economice.

Privind problema din acest punct de vedere, noi nu vom putea concepe o folosire a unor resurse de apă pînă la completa lor epuizare sau dispariție, după cum nu vom putea concepe amenajări care să strice în vreun fel oarecare echilibru ecologic al bazinului hidrografic.

În al cincilea rînd, resursele de apă, spre deosebire netă de alte resurse naturale, prezintă atît un potențial pozitiv, cît și unul negativ. Potențialul pozitiv rezultă din însuși caracterul de materie primă și de element indispensabil vieții și omului pe care îl are apa în general. Potențialul negativ rezultă din calamitățile și pagubele pe care le poate produce apa în exces, fie că e vorba de forma recent manifestată a inundațiilor, fie că e vorba de înmlăștiniri, eroziuni, sărăturări etc.

În privința potențialului pozitiv, subliniem laturile multiple pe care le are folosirea apei, fie că e vorba de alimentarea cu apă a populației și industriei, a irigațiilor și pisciculturii, fie că e vorba de producere de energie electrică sau transporturile pe apă.

În ceea ce privește potențialul negativ al apelor, apare interesant o analiză mai detaliată a pagubelor pe care le pot provoca inundațiile, forma cea mai gravă de manifestare a puterii de distrugere a apei.

În legătură cu pagubele pe care le pot produce inundațiile, este important a sublinia faptul că ele cresc nu numai cu mărimea viiturilor, dar sînt cu atît mai mari cu cît este mai ridicat gradul de dezvoltare social-economică al zonelor riverane, deci ele au o tendință de creștere în timp — odată cu dezvoltarea social-economică, în caz că nu se iau măsuri de lichidare radicală a lor, prin lucrări corespunzătoare.

În țara noastră, suprafața de teren care poate fi afectată de inundații în diferite proporții, în funcție de mărimea viiturilor, este de cca. 2 800 000 ha, deci cca. 12% din suprafața țării. Mărimea pagubelor directe provocate de inundații anual depășește în medie cîteva sute de milioane de lei/an, fără a mai considera efectele inundațiilor excepționale din 1970 — care au fost de cîteva miliarde de lei — sau cele foarte recente din iulie a.c., cînd valoarea pagubelor este cu totul deosebită.

În ceea ce privește celelalte forme ale potențialului negativ al apelor, este de menționat că excesul de umiditate — sub formă de înmlăștiniri și sărăturări — se resimte pe o suprafață de cca. 4 000 000 ha, iar eroziunile de sol, de diferite grade, afectează cca. 9 000 000 ha.

Obiectivele gospodăririi apelor

ÎN MOD GENERAL, se consideră că obiectivele de bază ale gospodăririi resurselor de apă sînt următoarele :

— asigurarea cantităților de apă necesare tuturor obiectivelor social-economice, la timpul și locul potrivit, în mod coordonat ;

— protecția resurselor de apă, respectiv păstrarea unei calități corespunzătoare a apelor, menținerea unui regim favorabil scurgerii și evitarea epuizării resurselor ; protecția resurselor de apă se înscrie în același timp în ansamblul preocupărilor pentru protecția mediului înconjurător și păstrarea echilibrului ecologic ;

— combaterea și apărarea împotriva efectelor dăunătoare ale apelor, sub diferitele lor forme de producere : inundații, înmlăștiniri, sărăturări, eroziuni etc.

Aceste trei obiective trebuie privite ca formînd un ansamblu unitar, iar satisfacerea lor nu se poate realiza independent, prin soluții contradictorii.

Astfel, lucrările de asigurare a cantităților de apă nu se pot considera satisfăcătoare dacă nu sînt însoțite în paralel de lucrări și măsuri pentru păstrarea calității apelor. A dispune numai de cantitățile de apă, fără ca acestea să aibă și calitățile corespunzătoare pentru folosire, a face adică numai o gospodărire cantitativă, fără a realiza și gospodărirea calitativă a apelor, înseamnă a nu duce o politică justă în domeniul apelor și a nu satisface corespunzător necesitățile social-economice. De asemenea, a face numai lucrări care să asigure apa pentru folosințe și a nu lua în vedere, în același timp, problema combaterii inundațiilor, înseamnă a nu face o gospodărire rațională a resurselor de apă.

În sfîrșit, nu se pot concepe lucrări de amenajare a resurselor de apă, pentru oricare din obiectivele arătate, care să dăuneze condițiilor generale de protecție a mediului înconjurător, de păstrare a echilibrului natural ecologic.

Principiile concepției unitare

CONCEPȚIA UNITARĂ care se cere să stea la baza acestei acțiuni se referă atît la principiile de amenajare a bazinelor hidrografice, cît și la ansamblul măsurilor de exploatare și reglementare pentru valorificarea resurselor de apă. În definirea acestei concepții unitare, pe lîngă principiul deja arătat referitor la considerarea bazinului hidrografic ca unitate de bază în gospodărirea apelor, trebuie să avem în vedere încă o serie de principii dintre care mai importante se consideră a fi următoarele :

1 Un prim principiu îl constituie acela al valorificării intensive și maximale a potențialului resurselor de apă, prin sporirea randamentului general de utilizare a acestora, în fiecare bazin hidrografic.

Pentru a justifica acest principiu este necesar să arătăm că, conform prognozelor făcute, la nivelul anului 2000 cerințele de apă ale populației și economiei, adică volumele de apă ce vor trebui captate din rîurile interioare, vor depăși de peste trei ori stocul disponibil de apă pe care aceste rîuri îl vor putea furniza în ipoteza unei amenajări foarte avansate a lor. Aceasta înseamnă că, pentru satisfacerea tuturor folosințelor de apă, fiecare m^3 de apă va trebui refolosit în medie de cca. 3 ori, în unele bazine mai mult, în altele mai puțin. În acest scop, sînt necesare o serie de măsuri de reglementare a folosirii economicoase a apelor, printre care mai importante sînt :

— reducerea la minimum a cantităților de apă necesare fiecărei categorii de folosințe ;

— înlocuirea apei, ca materie primă, cu alte materii prime (răcire cu aer etc.) ori de cîte ori este posibil ;

— înlăturarea pierderilor inutile de apă în instalațiile de folosire ;

— recircularea internă cît mai avansată a apei la folosințele industriale ;

— distribuirea și amplasarea cît mai rațională a folosințelor în lungul surselor de apă, și în fiecare bazin hidrografic, pentru a permite o refolosire maximală a apei de un număr cît mai mare de ori, în care scop apar raționale următoarele măsuri:

— plasarea în zonele amonte ale rîurilor a folosințelor cu consumuri nerecuperabile cît mai mici sau nule (de ex. centralele hidroelectrice);

— plasarea în zonele amonte ale bazinelor a folosințelor ale căror ape reziduale sînt mai puțin impurificate ;

— amplasarea cu precădere a folosințelor de apă mai importante în bazinele hidrografice mai bogate în apă, sau în zonele în care rîurile prezintă debite mai importante ; aceasta înseamnă a acorda factorului „apă“ un rol important de criteriu de decizie în amplasarea obiectivelor social-economice.

În legătură cu acest principiu, un aspect interesant îl prezintă coordonarea folosințelor hidroenergetice cu irigațiile. Satisfacerea acestui deziderat este facilitată de faptul că în general condițiile de dezvoltare a hidroenergeticii, principala folosință neconsumatoare, sînt mai avantajoase pe cursurile superioare cu pante mari, în timp ce irigațiile, folosință care consumă practic integral debitele prelevate se dezvoltă mai ales pe cursurile inferioare, în zonele de șes.

2 Un al doilea principiu este acela al rezolvării prin lucrări comune a unui număr cît mai mare de folosințe și obiective de gospodărire a apelor. Este principiul folosirii complexe a apelor și a lucrărilor de amenajare. Acest principiu rezultă din constatarea că multiplele probleme legate de satisfacerea cerințelor de apă, adeseori contradictorii, ale diferitelor folosințe de apă, precum și acelea de protecție a calității apelor și de combaterea acțiunilor dăunătoare ale apelor nu pot fi rezolvate în mod izolat, deoarece o asemenea rezolvare poate conduce în numeroase cazuri la soluții neeconomice atît pentru fiecare scop în parte cît și pe ansamblu. Aceasta este explicabil dacă ținem seama că :

— în cazul folosințelor de apă, considerarea lor în ansamblu permite soluționări mai raționale, deoarece debitele regularizate într-o acumulare importantă pot de exemplu să fie utilizate mai întîi pentru producerea de energie electrică și apoi să satisfacă cerințele de apă din aval pentru populație, sau pentru navigație, obiective industriale și în anumite condiții și pentru amenajările de irigații ;

— măsurile de combatere a inundațiilor sînt influențate de efectul de atenuare a viiturilor în acumulările realizate sau prevăzute a se realiza pentru alte scopuri ; realizarea de acumulări care să rezolve atît regularizarea debitelor pentru folosințe cît și combaterea inundațiilor prin atenuarea viiturilor în afară de concentrarea a două sau mai multe lucrări în una singură, permite adesea o mai eficientă utilizare a volumului total al lacului pentru scopurile urmărite, dat fiind că condițiile impuse de scopurile respective pentru dimensionarea acumulării sînt uneori decalate favorabil în cuprinsul anului ;

— măsurile de protecția calității apelor sînt condiționate de anumite debite minime caracteristice de pe cursurile de apă, deci sînt strîns legate de regimul cerințelor de apă din sursă, gradul de recirculare a apei și de regimul de utilizare a lucrărilor de regularizare a debitelor ; în unele cazuri pentru protecția calității apelor poate apare justificat a se prevedea volume speciale de apă în acumulări pentru sporirea debitelor de diluție în situațiile critice ;

— în numeroase cazuri concentrarea lucrărilor de regularizarea debitelor, pentru rezolvarea în complex a unui ansamblu de două sau mai multe obiective de gospodărire a apelor, este mai rațională din punct de vedere economic decît ansamblul lucrărilor necesare pentru rezolvarea independentă a fiecărui obiectiv în parte.

3 Un al treilea principiu este acela ca problemele de gospodărire cantitativă a apei să se rezolve în același timp și în comun cu problemele de gospodărire calitativă. Acest principiu rezultă din faptul că întregul fenomen de folosire a resurselor de apă este un fenomen complex și unitar, în care factorii de cantitate și cei de calitate se intercondiționează continuu și reciproc. Din acest motiv, măsurile și lucrările pentru optimizarea folosirii apelor la nivelul fiecărui bazin și al țării întregi trebuie să fie complexe și să aibă în vedere ambele fețe — cantitatea și calitatea — ale uneia și aceleiași probleme, aceea de folosire rațională a surselor de apă.

4 Un al patrulea principiu, se referă la combaterea inundațiilor. Lucrările necesare în acest scop sînt îndiguirile și acumulările. Practica a arătat că cele mai eficiente soluții sînt acelea în care cele două procedee se îmbină în mod rațional, completîndu-se reciproc și funcționînd în ansamble unitare. Astfel de soluții au avantajul că, pe lîngă faptul că sînt mai economice, se pretează și la o eșalonare mai judicioasă, avînd în vedere că în timp ce îndiguirile se execută în termene relativ mai scurte, acumulările au perioade de execuție mai lungi. Un exemplu în această privință îl constituie bazinul Mureș, unde după inundațiile din 1970 s-au executat la unele obiective îndiguiri ce au avut efecte favorabile la inundațiile din acest an, soluția finală urmînd a fi aceea de completare printr-o serie de acumulări de mare capacitate, care pe lîngă atenuarea completă a viiturilor, vor rezolva și problema asigurării cu apă a folosințelor.

5 Un al cincilea principiu este acela al realizării unei eficiențe economice maxime, atît în folosirea apei cît și în amenajarea resurselor de apă. Acest principiu, general valabil pe întreaga economie, se referă atît la eficiența propriu-zisă a lucrărilor, cît și la o etapizare cît mai rațională a amenjărilor prevăzute, într-o strictă concordanță cu evoluția reală a cerințelor economiei și populației, astfel încît fiecare obiect să nu fie realizat nici mai devreme dar nici mai tîrziu decît cînd este necesar. Aceasta pe de o parte pentru a nu bloca inutil fonduri de investiții, iar pe de altă parte pentru a nu păgubi economia națională prin lipsa lucrărilor necesare de gospodărire a apelor.

6 Un al șaselea principiu este acela al elaborării unor scheme de amenajare complexă care să fie cît mai elastice și ușor adaptabile în timp la evoluția reală a cerințelor economiei naționale. În legătură cu această problemă, trebuie precizat că în ceea ce privește amenajările din perspectiva mai îndepărtată schemele de perspectivă nu sînt rigide și unice, ci reprezintă un ansamblu de variante posibile în funcție de modul de dezvoltare al diferitelor folosințe. De aceea, în momentul în care se analizează realizarea unei lucrări de gospodărire a apelor în cadrul unui bazin, se iau în studiu diferitele posibilități de extindere în perspectivă, indicîndu-se modul în care lucrarea se încadrează în aceste posibilități. În momentul în care se atinge dezvoltarea folosințelor în bazin, permisă de existența lucrării de gospodărire a apelor respective, studiul schemelor de perspectivă se reia în scopul alegerii următoarei lucrări de gospodărire a apelor, ținînd seama de precizările care s-au adus în intervalul de timp dintre execuția celor două lucrări. Astfel, realizarea schemelor de perspectivă constituie un proces continuu de precizare succesivă a elementelor necesare alegerii lucrării de gospodărire a apelor imediat următoare, din mai multe variante de dezvoltare posibilă.

7 În sfîrșit, un ultim principiu este acela ca prin amenajarea complexă a fiecărui bazin hidrografic să se asigure o dezvoltare armonioasă a folosințelor pe teritoriul țării, evitîndu-se concentrarea tuturor amenajărilor în anumite zone mai favorizate din punctul de vedere al condițiilor naturale. Rolul gospodăririi apelor este și acela de a furniza ramurilor economice criterii de orientare care să fie luate în vedere de aceste ramuri în paralel cu alte criterii. Astfel, se va propune amplasarea în zonele sărace în resurse de apă a acelor folosințe care solicită debite mai reduse, iar în zonele bogate în resurse a celor care necesită cantități de apă mai mari. Tot în vederea asigurării unei dezvoltări armonioase a teritoriului țării s-a evitat concentrarea anumitor tipuri de amenajări numai în anumite zone în care există condiții mai bune. Astfel, deși eficiența economică a irigațiilor este maximă în Bărăgan și în Dobrogea, zone în care s-au propus cele mai mari sisteme de irigații, s-a propus în paralel și dezvoltarea irigațiilor, atît prin sisteme mari cît și prin sisteme locale, în toate zonele unde irigarea culturilor este necesară. De aceea, pe lîngă amenajările mari cu caracter republican sau regional se are în vedere includerea în schemele de amenajare și a diferitelor amenajări mici cu caracter local. Asemenea amenajări, de care s-a ținut seama în special în legătură cu anumite cerințe locale, au ca scop asigurarea unor dezvoltări locale prin lucrări simple, necesitînd eforturi financiare relativ reduse.

Necesități și priorități

REALIZAREA programului complex de amenajare și gospodărire a apelor impune luarea grabnică a unor măsuri coordonate.

Ca o consecință imediată a recentelor inundații, se impune

RECENZII

O valoroasă lucrare de prognoză demografică

ESTE îndeobște recunoscut că prognoza demografică a precedat prognoza economică, tehnologică și socială. Dacă lăsăm la o parte estimațiile, uneori fanteziste, ale numărului populației moderne și care datează încă de la mijlocul secolului al XVIII-lea, metodele științifice de prognoză a populației se formulează la sfîrșitul secolului al XIX-lea, prin lucrările economistului și demografului E. Cannan (1895), se dezvoltă în primele trei decenii ale secolului al XX-lea, grație lucrărilor și studiilor lui G. U. Yule, A. Bowley, P. K. Whelpton, A. Sauvy, pentru a cunoaște o puternică înflorire în perioada următoare celui de-al doilea război mondial, unde notabilă este mai cu seamă contribuția O.N.U. și a organismelor sale de specialitate. Așa-numita „metodă a componentelor“ — proiectarea populației pe sexe și vîrstă — devenită între timp metoda „analitică“ sau „morfologică“, a cunoscut o mare diversificare și un remarcabil progres sub raportul metodologiei și al fundamentării științifice. Familia „proiectărilor demografice“ s-a îmbogățit considerabil în ultimele trei decenii, alături de proiectarea populației totale pe sexe și vîrste — proiectare fundamentală — s-au dezvoltat și s-au perfecționat metodele de proiectare a populației active, a populației urbane și rurale, a populației după nivelul de instruire, a numărului gospodăriilor și familiilor, a populației după starea civilă — așa-numitele proiectări derivate — într-un număr impresionant de variante.

Un aport însemnat l-au adus, deopotrivă, perfecționarea metodelor matematice — ne referim în special la metoda matricială —, introducerea calculatoarelor electronice care permit tehnici de simulare în diferite ipoteze, creșterea cantității de informație statistică. Fundamentală a fost însă necesitatea resimțită de prognoza și planificarea economică și socială pe termen scurt, mijlociu și lung, ca și întreaga modelare a dezvoltării economice și sociale, în cadrul cărora populația este o variabilă principală, indiferent dacă este considerată exogenă sau endogenă. În prezent, nu există, practic, o țară care să nu dispună cel puțin de prognoza populației totale ; grație eforturilor O.N.U., s-au elaborat prognoze ale populației mondiale, pe regiuni geografice, inclusiv pentru țările care nu dispun de informații statistice corespunzătoare ale populației active, urbane, ale gospodăriilor. Remarcabil este și faptul că în teoriile și modelele globale, cum sînt cele ale grupului Meadows, Mesarovič și Pestel, Bachne, Bariloche etc., prognoza populației ocupă un loc deosebit de important.

În țara noastră, unde necesitatea unor prognoze demografice științifice este organic legată de întreaga acțiune de prognoză și planificare economică socială și de politică demografică activă, metodele de prognoză, ca și proiectările demografice efective s-au dezvoltat simțitor în ultimii ani.

În condițiile acestui interes sporit pentru prognoza demografică, o lucrare de specialitate care să expună sistematic metodele științifice este binevenită. În ciuda titlului său modest *), lucrarea lui M. Țarcă ne oferă un inventar aproape exhaustiv al problematicii legate de prognoza demografică. Cititorul va găsi în lucrare o informație completă asupra metodelor, începînd cu cele mai simple — așa-numitele metode globale, pe baza unor funcții matematice — pînă la cele mai complexe, cum ar fi prognoza cu ajutorul modelelor matriciale. Autorul examinează fiecare metodă în mod critic, subliniind calitățile și limitele ei, ca și condițiile pentru aplicarea ei. Este un remarcabil serviciu pe care M. Țarcă îl face tuturor celor care, într-un cadru sau altul, sînt puși să facă proiectări demografice. Ne-am îngădui să semnalăm în mod particular prognoza populației totale cu ajutorul unei curbe logistice, metodele de estimare a migrației interne, mai ales cu modelele gravitaționale și input-output, prognoza populației pe bază de modele matriciale, metode de prognoză a populației active, prognoza potențialului de viață. Cum este și firesc, autorul stăruie îndelung asupra proiectării populației totale cu metoda componentelor. În afară de expunerile metodologice și considerațiile ce se fac în legătură cu proiectarea morbidității și a fertilității, autorul introduce două modalități noi, mai puțin elaborate și cunoscute, anume determinarea numărului de născuți vii pe baza fertilității legitime și a duratei căsătoriei, ca și pe baza fertilității specifice fiecărei etape de constituire a familiei, ceea ce echivalează cu o largă deschidere spre metoda analizei longitudinale, pe cohorte și promoții. Lucrarea se încheie cu utile considerații asupra corelației demo-economice și cu expunerea tabelei de mortalitate pentru populația județului, întocmită de autor, ca instrument preliminar pentru proiectarea populației. La bogăția informației prezentate în lucrare, se adaugă rigoarea științifică, expresia clară. Latura aplicativă este asigurată prin calcule ilustrative, bazate în special pe exemple referitoare la populația României.

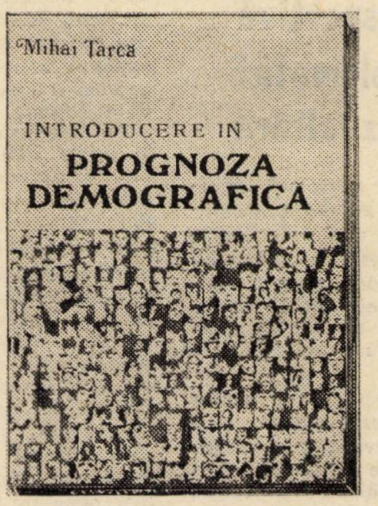

În aceste condiții, ceea ce se poate recomanda autorului este să continue preocupările sale, dezvoltînd unele probleme și metode care, firesc, nu și-au putut găsi locul în actuala ediție. Ne-am referi, de exemplu, la introducerea metodelor populației stabile, deosebit de utile în proiectarea demografică. De asemenea, în viitor s-ar putea aborda problemele legate de folosirea calculului electronic, anume formularea unor scheme logice, algoritmi și programe de proiectare, în condițiile unor anumite ipoteze. O lucrare aparte ar putea constitui includerea prognozei populației în prognoza economică și socială, evaluarea implicațiilor economice și sociale ale unei anumite prognoze demografice, ceea ce ar însemna tratarea problemelor în optica raportului „populație-economie“.

La o eventuală reeditare a lucrării — nu mai este cazul să justificăm o atare necesitate — ar fi utilă o uniformizare a terminologiei și simbolurilor folosite. Ar fi de dorit, după părerea noastră, să se renunțe la expresia de „coeficient“ și să se adopte cea de „rată“ ; notația pentru rată sau ritm de creștere ar putea fi folosită aceea de $(1 + r)$, la media geometrică ar trebui adăugată și funcția exponențială : e^{rt}, pentru prognoze de tipul : $P_t = P_0 \; e^{rt}$. Desigur, este vorba de observații de amănunt care nu afectează cu nimic valoarea lucrării.

Cartea lui M. Țarcă este utilă nu numai celor ce se ocupă cu prognoza demografică. Ea este plină de sugestii pentru economiști, planificatori, sistematizatori, urbaniști. Este îndreptățită speranța că ea va stimula interesul și preocupările economiștilor și altor categorii de specialiști în vederea elaborării unor lucrări de prognoză economică și socială, pentru care cartea lui M. Țarcă ar fi un început și imbold.

dr. Vladimir TREBICI

---

*) Mihai Țarcă. Introducere în prognoza demografică.

---

trecerea de urgență la inventarierea sistematică a pagubelor produse de aceste inundații pe întreg teritoriul țării. Evaluarea acestor pagube trebuie făcută în strînsă corelare cu caracteristicile fenomenului meteorologic și hidrologic care le-a generat. Toate aceste date sînt indispensabile și vor sta la baza dimensionării viitoarelor lucrări de apărare, ca și a deciziilor privind etapizarea lor.

Trebuie apoi adîncite studiile de prognoză privind evoluția cerințelor de apă ale populației și economiei, etapizat pînă în anul 2 000 (2 010). Astfel de studii s-au efectuat în anii 1972—1973, dar ele vor trebui îmbunătățite cu noi date și metode de calcul.

Este necesară, de asemenea, o bună cunoaștere a liniilor directoare ale dezvoltării teritoriale social-economice, pentru o rațională corelare a tuturor nevoilor cu lucrările și măsurile de gospodărire a apelor preconizate.

Trecîndu-se apoi la elaborarea programului complex de amenajare și gospodărire a resurselor de apă, vor trebui valorificate toate documentațiile similare elaborate în etapele anterioare (în 1949—1950 în cadrul „Planului de electrificare“, în anii 1958—62 în cadrul „Planului general de amenajare a apelor din România“ și în anii 1970—1971 în cadrul „Programului național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, desecări și combaterea eroziunii solului în R.S. România“).

În actualizarea și îmbunătățirea acestor documentații pe baza noilor date și concepții, este necesar să se accentueze preocupările în problemele de combatere a inundațiilor, de protecția calității apelor, precum și în acelea ale eficienței economice și ale etapizării mai raționale a lucrărilor prevăzute.

În sfîrșit, vor trebui adoptate soluțiile organizatorice necesare pentru asigurarea realizării în termenele prevăzute și exploatării eficiente a lucrărilor necesare.

Pe linie organizatorică trebuie de asemenea create condițiile pentru realizarea unui sistem informațional operativ în domeniul gospodăririi apelor, care să asigure pe de o parte colectarea și prelucrarea tuturor datelor referitoare la evoluția surselor de apă și a lucrărilor de gospodărire a apelor, iar pe de altă parte transmiterea cu operativitate a tuturor deciziilor necesare în perioadele de inundație, ca și în cele de secetă.

Rezolvarea problemelor din ce în ce mai acute pe care le ridică amenajarea și gospodărirea resurselor de apă ale țării impune urmărirea consecventă a unei concepții unitare, atît în elaborarea soluțiilor tehnice, cît și în exploatarea de zi de zi a resurselor de apă și a lucrărilor executate. Aplicarea acestei concepții unitare, trasată în ultimele documente de partid și de stat, va conduce atît la valorificarea intensivă a potențialului pozitiv al resurselor noastre de apă, cît și la combaterea potențialului negativ al acestora. În acest fel vor fi satisfăcute în modul cel mai rațional toate cerințele pe care populația și economia le ridică în legătură cu apele, una din resursele naturale cele mai importante ale țării.

dr. ing. Constantin PÂRVULESCU
Institutul de cercetări și proiectări
pentru gospodărirea apelor

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

O analiză istorică şi prospectivă a problematicii subdezvoltării

PUBLICAREA recentă în limba română a unei selecţii de cuvîntări din perioada 1972—1975 a preşedintelui Statelor Unite Mexicane, Luis Echeverria Alvarez (1) readuce în atenţia opiniei publice şi a specialiştilor din ţara noastră o problematică de mare interes şi actualitate, centrată pe dezideratul profund progresist al instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

Premisa majoră a concepţiei preşedintelui Luis Echeverría Alvarez despre o nouă ordine internaţională este **analiza istorică şi prospectivă a subdezvoltării.** Din analiza sa genetică a subdezvoltării, în interdependenţă cu mersul general al societăţii omeneşti în ultimele secole, rezultă că prezenţa acestui fenomen tragic în zilele noastre **nu este întîmplătoare şi nu decurge din factorii naturali,** ci reprezintă **rezultanta inevitabilă a unui anumit tip de dezvoltare socială,** respectiv **de politică economică internaţională,** promovate de minoritatea bogată din ţările dezvoltate, puternic industrializate. „Subdezvoltarea nu este altceva decît o dimensiune periferică a dezvoltării" — arată preşedintele Luis Echeverría Alvarez (pag. 89) — şi, concretizînd ideea, adaugă că „Subdezvoltarea nu este altceva decît cealaltă faţă a colonialismului şi a sistemelor de exploatare care au guvernat timp de secole relaţiile sociale" (pag. 53).

Referindu-se la **multiplele forme concrete de manifestare ale subdezvoltării,** autorul insistă asupra unor procese de mare anvergură, cu consecinţe îngrijorătoare pentru întreaga omenire, printre care, mai ales **foametea cronică** a unei însemnate părţi a populaţiei globului pămîntesc, **analfabetismul** unui sfert din această populaţie, **degradarea şi deformarea agriculturii din ţările subdezvoltate şi în curs de dezvoltare,** care contrastează în mod izbitor cu o serie de **procese iraţionale din ţările capitaliste dezvoltate,** printre care : consumul neraţional şi risipa de energie şi de materii prime, consumul individual excesiv, inclusiv alimentaţia neraţională a vîrfurilor foarte bogate din aceste ţări, poluarea mediului ambiant, respectiv pericolul ruperii echilibrului ecologic, precum şi cheltuielile exorbitante pentru fabricarea de arme etc.

După aprecierea sa, **cauza profundă a dezechilibrelor** care însoţesc subdezvoltarea şi foametea o constituie **diviziunea internaţională tradiţională a muncii,** care a făcut posibilă **exploatarea ţărilor agrare** de către ţările industrializate (capitaliste – n.ns.) prin multiple canale, ducînd la **blocarea dezvoltării celor dintîi** prin deciziile de politică economică luate de cele din urmă. „O mare parte din agricultura lumii a treia, bazată pe monocultură, s-a înscris, cum bine este cunoscut, pe orbita concretă a nevoilor metropolelor sau ale companiilor transnaţionale — arată autorul. Urmarea acestui sistem au constituit-o dezechilibrul ecologic, erodarea şi abandonarea anuală a sute de mii de hectare, ceea ce a însemnat continuarea an de an a unei imense operaţii de nimicire geografică... Agricultura ţărilor lumii a treia, exemplu de exploatare colonială în cadrul diviziunii internaţionale a muncii, a exportat produsele ei la preţuri de mizerie, accentuînd în acest fel rentabilitatea structurilor industriale ale celor mai bogate ţări din lume" (pag. 95).

Concluzia generalizatoare pe care o desprinde autorul din analiza istoriei subdezvoltării este că „sistemul dominant a transformat risipa şi înrobirea lumii a treia în principala pîrghie de creştere economică a ţărilor bogate. De aceea, este inutil să condamnăm cursa înarmărilor ca atare. Trebuie să căutăm la rădăcinile acesteia, dat fiind că reînarmarea nu este numai o risipă de mijloace băneşti, ci şi garanţia politică a unui sistem economic de exploatare" (pag. 80).

Ar putea să pară paradoxal, la prima vedere, dar, de fapt, este o dovadă de interpretare profundă şi subtilă a proceselor din lumea contemporană, în perspectiva viitorului, faptul că autorul vorbeşte despre anumite manifestări ale subdezvoltării chiar şi în ţările industrializate, pe planul instituţiilor anacronice şi ineficiente, precum şi pe planul gîndirii social-economice şi politice din aceste ţări. „Subdezvoltarea, în sensul său strict — precizează autorul —, afectează, din cauza aceleiaşi dezordini generate de modelul economic respectiv şi numeroase mari ţări industrializate. Cauzele acestei subdezvoltări ideologice sau instituţionale a marilor societăţi industriale — subdezvoltare care se vădeşte şi în tulburările monetare şi în cele cu caracter intern — rezidă în refuzul acestora de a accepta faptul că, în sfera puterii tradiţionale, plusvaloarea internaţională care derivă din aceasta şi forţata diviziune internaţională a muncii şi-au încheiat ciclul istoric" (pag. 102—103).

Apreciind în mod realist riscurile perpetuării modelului tradiţional (capitalist — n.ns.) de creştere şi dezvoltare economică, autorul avertizează în mod îndreptăţit asupra faptului că „Dăinuirea structurilor unui sistem perimat ar avea drept efect doar creşterea inegalităţii şi, prin urmare, a crizelor sociale" (pag. 103).

Critica justificată făcută de preşedintele Luis Echeverría Alvarez vechii diviziuni internaţionale a muncii şi ordinii economice şi politice întemeiate pe aceasta l-a dus la concluzia firească potrivit căreia **este necesară reorganizarea din temelii a diviziunii internaţionale a muncii, instaurarea unei ordini economice şi politice internaţionale noi.** Transformarea epocii noastre nu va fi viabilă fără „o schimbare radicală în relaţiile dintre centrele urbane dominante şi cele agrare dominate. Credem în importanţa dialogului şi a nemulţumirii creatoare. Apărăm dreptul popoarelor oprimate la independenţă totală şi năzuim către o autentică democraţie internaţională" (pag. 56-57).

În cuvîntarea rostită la şedinţa plenară a celei de a III-a Conferinte a Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (Santiago de Chile, 1972), preşedintele Luis Echeverría Alvarez a definit coordonatele de bază ale concepţiei sale despre strategia dezvoltării şi noua ordine economică şi politică internaţională, considerînd că la baza lor trebuie să stea următoarele **„principii fundamentale** : folosirea suverană a resurselor naturale ; respectarea strictă a dreptului fiecărui popor de a adopta o structură economică corespunzătoare intereselor sale şi de a imprima proprietăţii private modalităţile dictate de interesul public ; renunţarea la folosirea instrumentelor şi presiunilor economice în scopul reducerii suveranităţii politice a statelor ; supunerea capitalului străin legilor ţării în care intră ; interzicerea expresă a intervenţiei corporaţiilor transnationale în afacerile interne ale altor ţări ; abolirea practicilor comerciale discriminatorii în ceea ce priveşte exportul ţărilor neindustrializate ; avantaje economice proporţionale în funcţie de nivelul de dezvoltare al fiecărei ţări ; acorduri care să garanteze preţuri stabile şi juste la produsele

fişe

Metodologie a evoluţiei decalajelor dezvoltării

● *Profesorul polonez Zygmunt Gostkowski semnează în REVUE INTERNATIONALE DES SCIENCES SOCIALES nr. 1/1975 articolul intitulat* L'évolution des écarts de développemment entre pays riches et pays pauvres durant la décennie 1955-1965 : étude méthodologique pilote *(Evoluţia decalajelor dezvoltării între ţările bogate şi ţările sărace în decursul deceniului 1955-1965 : studiu metodologic-pilot).*

Autorul introduce în analiză un indice compus, reprezentînd „distanţa taxonomică" în raport cu o „ţară ideală", şi are în vedere trei domenii : 1) potenţialul economic (fixat în funcţie de PNB şi consumul de energie) ; 2) mass-media (pentru care ia în consideraţie numărul receptoarelor de radio şi de televiziune la 1 000 locuitori, tirajul cotidienelor la 1 000 locuitori) şi 3) potenţialul de resurse umane (fixat pe baza numărului elevilor de grad secundar şi al studenţilor). Aplicînd acest indice la un eşantion de 50 ţări, Z. G. constată că dezvoltarea nu este un proces unidimensional, că, în perioada 1955-1965 decalajele între cele două categorii de ţări au crescut în mod diferenţiat, concomitent producîndu-se modificări de clasament, atît în cadrul categoriei ţărilor bogate, cît şi în cadrul celeilalte categorii. Autorul observă că rezultatele analizei sale nu pot fi acceptate decît cu rezerve, dată fiind calitatea surselor statistice iniţiale în raport cu cerinţele comparabilităţilor de ordin internaţional

Societăţi trans- şi multinaţionale

● *În studiul* Mejdunarodnîe monopolii i nekotorîe aspektî jh deiatelnosti *(Monopolurile internaţionale şi unele aspecte ale activităţii lor), apărut în revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOŞENIIA, nr. 7/1975, autorul, T. Belous, evidenţiază importanţa crescîndă a monopolurilor internaţionale în economia şi politica mondială. La începutul anilor '70, ele controlau o cincime din produsul social total, cam jumătate din producţia industrială, jumătate din comerţul intern şi extern, 90% din investiţiile externe directe ale ţărilor capitaliste, iar activitatea lor depăşea de peste două ori rezervele valutare ale băncilor centrale din aceste ţări, precum şi ale organizaţiilor valutare internaţionale. T.*

de bază ; difuzarea amplă și corespunzătoare a cuceririlor tehnico-științifice în țările înapoiate la un preț mai scăzut și cu o iuțeală cît mai mare ; investiții crescînde pentru finanțarea dezvoltării, pe termen lung, pe bază de credite și fără condiții" (pag. 35—36).

Din enunțarea acestor principii, cît mai ales din motivarea lor în cuprinsul celor opt cuvîntări ale președintelui, selectate în prima sa lucrare care apare în țara noastră, răzbate un puternic spirit optimist și realist, orientarea profund democratică și umanitară, caracterul profund progresist al viziunii autorului despre dezvoltare și creștere economică în lumea contemporană și în viitorul previzibil. Realismul acestei concepții vizează atît dimensiunea progresului preconizat, parametrii lui calitativi, cît și pîrghiile care trebuie să fie folosite pentru atingerea lui. În opoziție cu progresul inegal și unilateral al unei infime minorități privilegiate din cîteva țări industrializate, pe seama exploatării maselor din întreaga lume, inclusiv a popoarelor ținute multe secole sub dominația colonială, progres înfăptuit în trecut, autorul postulează **un tip nou de progres,** la baza căruia să stea **dezvoltarea echilibrată și multilaterală a tuturor popoarelor lumii** și care să asigure **modernizarea structurilor economiilor subdezvoltate,** „modernizare care să nu implice subordonarea față de marile centre de putere mondială, nici imitarea servilă a modelelor economice bazate pe exploatare și inegalitate" (pag. 110). În acest context, **dezvoltarea** nu reprezintă o problemă oarecare a contemporaneității, printre multe altele, ci, asa cum precizează autorul, „o condiție de supravietuire a întregii umanități" (pag. 72), însăși cheia „unei civilizații cu adevărat universale". (pag. 53).

Principala expresie concretă a progresului și dezvoltării astfel concepute o constituie contribuția lor la ridicarea calității vieții pentru toți oamenii, fără discriminare. „Datoria generației actuale — arată autorul — este aceea de a da un nou curs aplicării în practică a cunoștințelor omenești în scopul ridicării calității vieții omenești în toate regiunile globului" (pag. 55), „dezvoltarea la care aspiră popoarele noastre urmărește o ridicare generală a calității vieții, ceea ce nu poate fi confundat cu modelul societății industriale de consum, care impune concentrarea internațională a factorilor productivi și nu reprezintă o alternativă viabilă pentru majoritatea populației globului" (pag. 80—81). Mecanismul înfăptuirii acestui deziderat democratic este, după aceeași apreciere, **repartiția echitabilă a bogățiilor, a rezultatelor științei și producției contemporane** între toți oamenii și între toate popoarele lumii.

Vocația democratică și umanitară a strategiei dezvoltării postulată de Luis Echeverria Alvarez constă atît în faptul că beneficiarii ei trebuie să fie popoarele și nu oligarhiile privilegiate, cît și în faptul că forța motrice a transformărilor revoluționare pe plan intern și internațional pe care le presupune dezvoltarea astfel concepută o constituie, de asemenea, popoarele. În consecință, autorul arată că „marile probleme actuale — pacea, securitatea și dezvoltarea — pot fi soluționate nu prin formarea unor cluburi internaționale ermetice, ci prin participarea tuturor popoarelor la luarea de hotărîri în aceste probleme, în care sînt direct interesate" (pag. 41).

Criteriul politic fundamental al îmbinării eficiente a eforturilor constructive pe plan intern și extern, este, după părerea autorului, deplina autonomie față de străinătate în ce privește adoptarea deciziilor, respectiv independența și suveranitatea reală a tuturor țărilor lumii, inclusiv a celor în curs de dezvoltare, și, pornind de aici, o nouă ordine internațională. „Crearea unui cadru internațional favorabil dezvoltării nu este posibilă — precizează autorul — dacă soluțiile la problemele care ne stau în față continuă să se bazeze pe aceeași logică a puterii... relațiile între popoare nu se mai pot baza pe vechile scheme de hegemonie... este absolut necesar să se stabilească un cadru general de cooperare economică" (pag. 81).

În cuvîntările președintelui Luis Echeverria Alvarez sînt relevate **multiple valențe progresiste ale independenței și suveranității naționale** într-o lume a interdependențelor crescînde cum este lumea contemporană. Ele derivă din dreptul fiecărui stat de a-și alege liber, fără nici o presiune din afară, propriul său sistem economic și social; dreptul fiecărui stat de a-și exercita suveranitatea deplină asupra resurselor naturale; dreptul fiecărei țări de a expropria proprietățile sau întreprinderile aflate pe teritoriul său; dreptul tuturor popoarelor de a reglementa investițiile străine în propria țară, de a participa la comerțul internațional pe baze juste și echitabile, de a primi prețul just pentru produsele lor de bază, de a se bucura de drepturi preferențiale nereciproce, corespunzător gradului de dezvoltare al fiecăruia, de a beneficia de o transmitere amplă și adecvată de resurse științifice și tehnologice (pag. 82—83). Luciditatea cu care sînt dezvăluite componentele și dimensiunile subdezvoltării în lumea contemporană, precum și marile dificultăți care trebuie biruite pentru lichidarea ei, este dublată de un puternic optimism în ce privește capacitatea omenirii progresiste de a face **opțiuni raționale** și de a găsi calea și metodele adecvate pentru **elaborarea și realizarea unei strategii democratice a dezvoltării.**

Din punct de vedere **obiectiv** există atît **resurse materiale** cît și **mijloace tehnice și tehnologice** care **fac posibilă,** după părerea autorului, rezolvarea constructivă și creatoare a acestor probleme.

În calitate de țară socialistă în curs de dezvoltare, România urmărește cu interes confruntările care au loc în literatura de specialitate cu privire la strategiile dezvoltării și contribuie prin experiența proprie la îmbogățirea teoriei și strategiei dezvoltării. În acest sens, **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism** arată că „Lichidarea subdezvoltării, egalizarea nivelurilor de dezvoltare ale statelor constituie... o necesitate obiectivă a progresului general, inclusiv al țărilor avansate, un imperativ al colaborării pe baze noi, echitabile între toate popoarele lumii, al creării condițiilor pentru înlăturarea cauzelor de încordare și animozitate internațională, pentru destindere, securitate și pace... De aceea, este necesar să se acționeze pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe principii de egalitate și echitate, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor. Este un imperativ major al viitorului lichidarea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace"

Referindu-se la schimbările de ordin calitativ care sînt imperios necesare în domeniul relațiilor economice internaționale în vederea dezvoltării rapide și multilaterale a statelor independente și suverane, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza că „Este necesar să se pornească de la faptul că noua ordine (internațională — n.ns.) nu înseamnă schimbarea vechiului ambalaj cu altul nou chiar dacă ar fi de aur. Schimbarea doar a ambalajului nu va soluționa problema; dimpotrivă, va agrava și mai mult stările actuale de lucruri, criza economică, instabilitatea, criza generală a capitalismului, cu toate consecințele pe care acestea le au asupra colaborării și păcii internaționale"

În același timp, Programul Partidului Comunist Român, subliniază avantajele substanțiale pe care le oferă socialismul țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare.

Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

1. Luis Echeverria Alvarez — Pentru o nouă ordine internațională. Editura politică. București, 1975.

B. analizează două tendințe contradictorii ale rivalității dintre giganții lumii capitaliste actuale ; o tendință centrifugă și alta centripetă, ambele determinînd interacțiunea monopolurilor internaționale pe arena mondială. Instabilitatea relațiilor financiare și economice, împreună cu caracterul variabil al pieței capitaliste, determină monopolurile să găsească noi metode de adaptare a mecanismului lor de reîmpărțire economică a lumii la particularitățile epocii moderne. Autorul distinge monopolurile transnaționale, bazate pe comunitatea de proprietate monopolistă, și uniunile interfirme, formate pe baze productive și tehnologice. Deși monopolurile internaționale contribuie la nivelarea resurselor industriale și financiare ale țărilor capitaliste, ele generează, apreciază T.B , noi contradicții și disproporții, comunicînd sistemului capitalist o instabilitate suplimentară.

Automobilul nu va mai fi în occident locomotiva industriei

● *Sub titlul* La grande mue de l'industrie automobile *(Marea năpîrlire a industriei de automobile), revista „Vision" publică un articol de Corrada Sellaroli, reprodus de PROBLÈMES ÉCONOMIQUES din 2 iulie a.c., în care autorul susține că în prezent nu asistăm doar la o criză a industriei de automobile, ci la o mutație care în acest moment este deja foarte avansată și care constă : a) într-o glisare a producției spre lumea a treia și țările răsăritene și b) într-o cursă spre diversificare din partea constructorilor europeni. Automobilul ar avea tendința să părăsească țările occidentale, în măsura în care celelalte țări își construiesc, pe bază de licențe, de cooperarea etc. propriile lor uzine. De altă parte, uzinele specializate tradițional în materie de automobile se diversifică în domeniul electromenajer, al utilajelor, aeronauticii, electronuclear ș.a. Aspectul tradițional al industriei europene de automobile, se spune în articol, este pe cale de a se modifica rapid. În sensul strict al termenului, „automobilul" este din ce în ce mai puțin sectorul-cheie al economiei. Atelierele își iau drumul spre lumea a treia și marile grupuri se transformă în conglomerate foarte diversificate. După autor, ar fi o evoluție fundamentală, de care lumea nu ar fi devenit încă cu adevărat conștientă.*

fișe

ECONOMIE MONDIALA

> **„Încheierea Conferinței general-europene nu înseamnă sfîrșitul luptei pentru securitate și colaborare pe continent; de fapt, se încheie o etapă și începe o nouă etapă — aș putea spune o etapă hotărîtoare, aceea de traducere în viață a documentelor adoptate, de realizare în practică a securității și colaborării multilaterale între toate popoarele din Europa (...) România apreciază că trebuie intensificate eforturile fiecărui stat european, ale maselor largi populare; popoarele înseși trebuie să aibă un rol tot mai activ în asigurarea cursului destinderii, a păcii și securității în în Europa și în întreaga lume".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din cuvîntarea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975)

O Cartă a cooperării economice pe plan european

ASTĂZI, la Helsinki, șefii de stat și de guvern a 33 de state din Europa, precum și ai S.U.A. și Canadei, semnează Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, document de valoare politică fără precedent în istoria relațiilor europene. În cele 120 de pagini ale Actului final sînt incluse prevederi care înglobează, practic, întreaga gamă a domeniilor de cooperare dintre statele participante : politico-juridice, militare, aspectele cooperării economice în sensul cel mai larg al noțiunii, problemele culturii, educației și ale contactelor umane. O altă categorie de hotărîri privesc urmările Conferinței respectiv formele și modalitățile de continuare, pe plan multilateral, a procesului de edificare a securității și de dezvoltare a cooperării în Europa, inițiat de Conferință.

Înainte de a zăbovi mai mult asupra bazelor noi și a obiectivelor majore ale cooperării economice, industriale și tehnico-științifice, așa cum și-au găsit expresia în hotărîrile Conferinței, trebuie subliniat că pe toată perioada negocierilor de la Geneva, în etapa „laborator" a Conferinței (15 septembrie 1973—21 iulie 1975), țările participante au analizat tematica economică a relațiilor dintre ele, au prezentat propuneri și au elaborat prevederi pornind de la înțelegerea faptului că securitatea și cooperarea pe continent sînt parte integrantă a aceluiași proces, servesc obiectivului major comun, ca fiecare țară, beneficiind din plin de roadele cooperării, să se dezvolte continuu și armonios. Așa se explică faptul că prevederile de ordin economic, care însumează peste 40 de pagini, au fost elaborate pe baza documentelor de lucru prezentate de un număr mare de țări participante, printre care România, Austria, Belgia, Franța, Iugoslavia, R.D.G., R.F.G., Ungaria, S.U.A., U.R.S.S., Turcia.

Încheierea Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa

Pentru o nouă ordine economică internațională

CONCEPTELE fundamentale care trebuie să stea la baza cooperării între toate statele participante sînt expuse în preambulul politic general, care fixează jaloanele și obiectivele principale ale cooperării în diversele domenii economice concrete. Astfel, pornind de la propunerile prezentate de delegația țării noastre, Conferința pune în evidență creșterea interdependenței economice pe plan internațional, precum și efectele acesteia asupra relațiilor economice și a dezvoltării tuturor țărilor. Pornind de la aceste premise, statele participante sînt chemate să intensifice eforturile lor în vederea găsirii de soluții viabile pentru problemele economice majore, cum sînt cele referitoare la materiile prime, energie, alimentație, problemele monetare și financiare. Trebuie subliniat faptul că s-a acceptat, totodată, prevederea conform căreia aceste probleme trebuie să fie tratate și soluționate în așa fel încît să ducă la crearea unor raporturi noi de cooperare între statele participante, **raporturi stabile și echitabile**, de care depinde dezvoltarea continuă și diversificată a tuturor țărilor.

Includerea în Actul final a conceptului de țări în curs de dezvoltare cu referire la Europa marchează recunoașterea faptului că țările europene astfel definite sînt confruntate cu probleme economice specifice și a necesității ca în definirea raporturilor de cooperare cu țările puternic dezvoltate să se țină seama de interesele și nevoile concrete ale țărilor în curs de dezvoltare. Propunerile prezentate de România pe această temă, susținute cu fermitate de delegațiile Portugaliei, Turciei, Maltei, Greciei și Iugoslaviei, au fost însușite de către toate țările participante, asigurîndu-se astfel includerea pentru prima dată într-un document al tuturor țărilor europene a prevederii conform căreia în Europa există țări în curs de dezvoltare și trebuie să se țină seama de interesele acestora. În același context, țările participante la Conferință, în rîndul cărora se află principalele țări industriale din lume, au reafirmat hotărîrea lor de a contribui la punerea în aplicare a hotărîrilor O.N.U. referitoare la cooperare și dezvoltare care după cum se știe, au ca obiectiv principal sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în vederea creșterii economice accelerate a acestor țări, a reducerii și eliminării treptate a decalajului care le separă de țările puternic dezvoltate.

Tot în categoria conceptelor de principiu se înscriu și acele prevederi care pun în evidență realizarea cooperării pe baza egalității între toate statele, oricare ar fi sistemul lor economic și social, prin luarea în considerare a nivelelor economice de dezvoltare diferite la care se află țările de pe continentul european, precum și asigurarea reciprocității obligațiilor și avantajelor și a interesului reciproc în relațiile economice dintre țările participante.

La acest tablou de ansamblu este important să menționăm prevederea care se referă la recunoașterea efectelor favorabile pentru dezvoltarea schimburilor comerciale, care rezultă din aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate, prevedere care confirmă necesitatea ca toate țările să beneficieze de aceleași condiții pentru comercializarea produselor lor și care, prin însăși esența ei, reclamă eliminarea oricăror discriminări și restricții care se mai află în calea creșterii și diversificării comerțului între țările participante. În același context se recunoaște importanța încheierii de acorduri interguvernamentale bilaterale și multilaterale, concepute ca instrumente care definesc cadrul și obiectivele dezvoltării unei cooperări stabile și pe termen lung între țările participante.

Cooperarea industrială, componentă principală a relaţiilor economice

DÎND EXPRESIE posibilităţilor multiple de care dispun ţările participante şi dorinţei de a consolida şi diversifica cooperarea lor industrială, Actul final pune în evidenţă o serie de obiective şi măsuri pentru dezvoltarea pe mai departe a acestei cooperări. Ţările participante au convenit să includă în Actul final prevederi conform cărora, motivată de considerente economice, cooperarea industrială este de natură : să creeze legături durabile şi să consolideze cooperarea economică globală pe termen lung ; să contribuie la creşterea economică, la expansiunea şi diversificarea comerţului internaţional şi la o mai largă utilizare a tehnicii şi tehnologiei moderne ; să ducă la folosirea reciproc avantajoasă a complementarităţilor economice datorită unei mai bune utilizări a tuturor factorilor de producţie şi, în consecinţă, să asigure accelerarea dezvoltării industriale a tuturor celor care participă la o astfel de cooperare.

La definirea acestor obiective s-a pornit de la propunerile prezentate îndeosebi de delegaţiile României, R. F. Germania, U.R.S.S., Iugoslaviei şi Finlandei.

Convinse de necesitatea de a preciza în termeni cît mai clari angajamentele privind dezvoltarea cooperării industriale, ţările participante, la propunerea delegaţiei române, au inclus în această secţiune o serie de forme şi modalităţi de cooperare, cum sînt : producţia şi vînzarea în comun, specializarea în producţie şi vînzare, crearea, amenajarea şi modernizarea de întreprinderi industriale, cooperarea pentru realizarea de instalaţii industriale complete pentru obţinerea unei părţi din produsele de know-how, de informaţii tehnice, de brevete şi de licenţe şi cercetarea industrială în comun în cadrul proiectelor concrete de cooperare.

În scopul facilitării încheierii de contracte de cooperare industrială şi al definirii obiectivelor şi condiţiilor de realizare a acestora, în secţiunea respectivă au fost incluse prevederi prin care se apreciază utilitatea comunicării de date şi informaţii asupra orientărilor generale ale planurilor şi programelor economice naţionale, precum şi în legătură cu priorităţile stabilite de către acestea. În acest context, se subliniază rolul comisiilor mixte pentru cooperarea economică, industrială, ştiinţifică şi tehnică, al camerelor de comerţ naţionale şi mixte, precum şi al altor organisme corespunzătoare. Hotărîrile referitoare la acest domeniu de cooperare pun în evidenţă, de asemenea, o serie de măsuri de care trebuie să ţină seama firmele, întreprinderile şi organismele interesate cum sînt cele privind : acordarea de asistenţă reciprocă în scopul asigurării unui nivel tehnic şi a unei calităţi corespunzătoare pentru produsele realizate dintr-o astfel de cooperare, luarea în considerare a nevoilor şi posibilităţilor de cooperare industrială, protecţia intereselor partenerilor, inclusiv protecţia juridică a diverselor forme de proprietate în cauză, etc.

Un capitol special a fost rezervat problemelor referitoare la realizarea de mari proiecte economice de interes comun, proiecte care, prin amploare, durată şi implicaţii depăşesc sfera proiectelor tradiţionale de cooperare industrială. Documentele subliniază că astfel de proiecte sînt motivate de potenţialul economic, de resursele naturale şi de obiectivele economice ale statelor participante, iar realizarea lor presupune eforturi comune şi o cooperare pe termen lung, pe plan regional şi subregional. Un accent deosebit se pune pe necesitatea realizării de astfel de proiecte în domeniul resurselor energetice, al exploatării de materii prime, al transporturilor şi telecomunicaţiilor, subliniindu-se, totodată, că la proiecte de interes comun trebuie să participe organisme, intreprinderi şi firme competente din toate ţările interesate.

Aceste considerente de ordin general sînt însoţite de prevederi concrete care recomandă realizarea unor proiecte de interes comun în domenii cum sînt : petrolul, gazele naturale şi cărbunele, minereurile de fier şi bauxita, schimbul de energie electrică şi utilizarea mai raţională a capacităţilor centralelor electrice, identificarea unor noi surse de energie, dezvoltarea reţelelor de transport rutier şi de navigaţie etc.

Recomandările din acest domeniu dau expresie preocupărilor şi eforturilor ce se manifestă la scara mondială şi care au ca obiectiv utilizarea mai raţională a surselor de materii prime şi energie, precum şi asigurarea accesului tuturor ţărilor la aceste surse, pe baze echitabile şi în condiţii de egalitate.

Accesul la cuceririle ştiinţei şi tehnicii moderne, condiţie a accelerării dezvoltării economice

CONSTITUIND o parte componentă a relaţiilor economice de ansamblu ale ţărilor europene şi avînd perspectiva de a beneficia de o pondere tot mai mare în cadrul acestora, cooperarea ştiinţifică şi tehnică au făcut obiectul unor dezbateri fructuoase care au condus la adoptarea de măsuri menite să ducă la diversificarea şi consolidarea acestei cooperări.

Printre obiectivele majore fixate pentru acest domeniu de cooperare, sînt şi cele propuse de ţara noastră care au în vedere asigurarea accesului tuturor ţărilor la cuceririle moderne ale tehnicii şi tehnologiei, precum şi crearea de condiţii favorabile pentru transferul rezultatelor şi experienţelor tehnico-ştiinţifice.

În secţiunea referitoare la această cooperare sînt prezentate în detaliu obiectivele şi domeniile de cooperare care privesc : agricultura, energia, noi tehnologii şi folosirea raţională a resurselor, tehnologia transporturilor, fizica, chimia, meteorologia şi hidrologia, cercetarea seismologică, tehnologii ale ordinatoarelor, telecomunicaţiilor şi informaţiei, medicina şi sănătatea publică, cercetări în domeniul mediului înconjurător, cercetarea spaţială, oceanografia etc.

În ceea ce priveşte formele şi metodele de cooperare, statele participante au hotărît : să elaboreze şi să execute în comun programe şi proiecte de interes comun, să asigure schimbul de date experimentale şi de rezultate ale cercetării, să faciliteze schimbul şi circulaţia de cărţi, periodice şi de alte publicaţii şi documente ştiinţifice şi tehnice, să promoveze schimbul de vizite, organizarea de conferinţe, simpozioane, cicluri de studii, cursuri şi alte reuniuni internaţionale şi naţionale cu caracter ştiinţific. De asemenea, statele participante subliniază importanţa participării lor mai active la elaborarea şi realizarea programelor de cooperare internaţională, prin intermediul unor organisme interguvernamentale cum sînt Comisia Economică O.N.U. pentru Europa şi UNESCO.

Tabloul cooperării viitoare între Statele participante este completat cu secţiuni care tratează pe larg obiectivele, condiţiile şi formele de cooperare în domenii cum sînt : mediul înconjurător, transporturile şi telecomunicaţiile, promovarea turismului, aspectele economice şi sociale ale forţei de muncă migrante, formarea şi reciclarea cadrelor pentru economie.

Prevederile de principiu, domeniile, formele şi metodele de cooperare constituie, pe bună dreptate, o Cartă a cooperării economice pe plan european, de natură să contribuie la diversificarea şi consolidarea raporturilor economice multiple între toate statele participante. Valoarea hotărîrilor economice incluse în Actul final creşte considerabil odată cu semnarea acestui document de către statele participante, la nivelul cel mai înalt, fapt care constituie consacrarea procesului iniţiat de Conferinţă — de aşezare a relaţiilor dintre statele europene pe baze noi, de creare a unei noi ordini economice şi politice pe continent. De asemenea, hotărîrea de difuzare a Actului final ca document al Adunării Generale a O.N.U., act politic fără precedent în istoria Europei, constituie un aport deosebit în direcţia definirii, adoptării şi aplicării unor relaţii noi, echitabile şi reciproc avantajoase, pe care trebuie să se întemeieze cooperarea economică internaţională.

Hotărîrile adoptate la Conferinţă deschid astfel un capitol nou în istoria relaţiilor dintre state pe continent, formulînd un ansamblu de angajamente şi măsuri care corespund posibilităţilor şi nevoilor de dezvoltare a cooperării economice. Punerea lor în aplicare va contribui la promovarea rezolvării unora dintre problemele economice majore care stau în faţa ţărilor participante, a întregii omeniri, la dezvoltarea economică accelerată a fiecărei ţări, la instaurarea unei noi ordini economice pe plan mondial.

Niţă CONSTANTIN

TENDINTE — CONJUNCTURI

110
105
100
95

Comerțul Franței cu țările socialiste europene

IN ANUL 1974 Franța a importat din cele nouă țări socialiste europene mărfuri în valoare de 1 811,5 milioane de franci, exportînd mărfuri de 2 940,5 milioane de franci (reprezentînd 2,8% din exporturile franceze). Principalul partener comercial al Franței dintre țările amintite este U.R.S.S., urmată de Polonia, atît la export, cît și la import. Printre partenerii comerciali vest-europeni ai țărilor socialiste europene, Franța se situează pe locul trei, după R.F.G., și Italia, fiind urmată de Anglia. In ciuda încheierii unor contracte importante, în 1974 creșterea exporturilor franceze spre țările socialiste europene (de 35,2% față de 1973) a fost puțin mai lentă decît a totalului exportului (de 38,1%).

Analizînd căile de accelerare a schimburilor cu țările socialiste, revista franceză L'Usine Nouvelle *(17 iulie) relevă posibilitățile pe care le oferă crearea și dezvoltarea — apreciată ca „încă timidă“ — de societăți mixte cu aceste țări. În prezent, în Franța există circa 20 de societăți mixte, care se ocupă cu desfacerea unor produse fabricate în țările socialiste. Alte societăți mixte, relevă revista citată, au fost create în Iugoslavia, România, Ungaria. Societăți de acest gen vor fi create în perspectivă și cu alte țări socialiste, între care „L'Usine Nouvelle“ citează Polonia și Bulgaria.*

Printre formele de cooperare avute în vedere în comerțul cu țările socialiste, Consiliul francez al comerțului exterior, într-o broșură publicată recent, enumera: concesionarea de licențe contra plății în produse fabricate pe baza lor, furnizarea de uzine sau de linii de producție complete cu plata în produse fabricate cu ajutorul acestor instalații, acorduri de coproducție și de specializare, subcontractarea, cooperarea pe terțe piețe și, bineînțeles, societățile mixte.

Scăderi în producția de oțel

ÎN PRIMUL SEMESTRU a.c. producția de oțel a țărilor membre ale Institutului internațional al fierului și oțelului — I.I.S.I. (care obțin împreună 98% din producția de oțel a lumii nesocialiste) a scăzut cu 10,1% față de aceeași perioadă a anului trecut, la 218,9 milioane tone. Este vorba de cea mai profundă și mai rapidă scădere a producției de oțel din perioada de dinainte de al doilea război mondial și pînă în prezent. În iunie scăderea a fost de 14,5% și, potrivit previziunilor I.I.S.I. relatate în ziarul englez The Times *(19 iulie), „există perspective reduse pentru o înviorare substanțială a cererii cel puțin pînă în primăvara anului 1976“.*

În același timp stocurile de oțel în comerț și la consumatori au atins niveluri fără precedent, și deocamdată nu există indicii semnificative ale inițierii unui proces de destocare.

Dimensiunile reducerii în continuare a producției de oțel vor diferi de la țară la țară, așa cum nu au fost identice nici în semestrul I a.c. Astfel, dacă în țările Pieței Comune scăderea a fost de 13,2%, în Japonia ea a fost de 11,4%, iar în S.U.A. de 14,4%.

Pierderile financiare cu care se soldează aceste reduceri de producție (de 4 milioane de lire sterline pe săptămînă în cazul lui British Steel Corporation, de pildă) determină firmele producătoare să-și intensifice acțiunile pentru reducerea costurilor și realizarea de economii.

O.P.E.C. : reducerea excedentului

SURPLUSUL balanțelor de plăți curente ale țărilor membre ale O.P.E.C. va fi sensibil mai redus în acest an decît în 1974, estimează mai multe previziuni date recent publicității. Astfel, potrivit Ministerului de Finanțe al S.U.A. surplusul însumat al țărilor O.P.E.C. ar urma să fie de 45 miliarde de dolari, față de 60 miliarde anul trecut, în vreme ce după Morgan Guaranty Trust Co. el s-ar situa sub 40 miliarde de dolari, iar unele țări (Algeria, Ecuador, Indonezia și Libia) ar urma să încheie anul cu un deficit. Experții băncii Morgan estimează surplusul țărilor O.P.E.C. în al doilea trimestru al acestui an la 8,5 miliarde de dolari, față de 9 miliarde în trimestrul I.

În schimb, statisticile F.M.I. evidențiază o creștere a rezervelor de devize ale țărilor O.P.E.C. cu 9,5 miliarde de dolari în perioada ianuarie-mai a.c.

Ministerul de Finanțe american explică scăderea așteptată de 15 miliarde de dolari prin reducerea cererii de petrol ca urmare a crizei economice din Occident și o sporire probabilă a volumului importurilor în țările membre ale O.P.E.C. cu 30—35%, după o creștere de aproape 40% anul trecut.

Aceeași sursă relevă că în primele patru luni ale acestui an țările O.P.E.C. și-au plasat 10—11% din surplusul balanței lor de plăți curente (adică circa 2 miliarde de dolari) în S.U.A., față de 19% (respectiv 11 miliarde) în 1974. Circa 36% din surplus a fost plasat pe piața eurovalutelor, iar o pondere sporită s-a îndreptat către țările în curs de dezvoltare, instituțiile financiare internaționale și țările dezvoltate din afara Europei și Americii de Nord.

Rezultă, de asemenea, că dacă anul trecut majoritatea investițiilor țărilor O.P.E.C. se făceau sub forma unor plasamente pe termen scurt, în prezent ele se fac pe o perioadă mai lungă (în investiții de portofoliu, bonuri de tezaur și obligațiuni, depozite bancare pe termen mai lung și în acțiuni ale corporațiilor).

DIN PRESA STRĂINĂ

Sursele de energie ale S.U.A.: o privire în viitor

ÎN VIITORII 30 de ani, combustibilii fosili vor rămîne predominanți în balanța surselor de energie a S.U.A., apoi supremația va reveni energiei nucleare (reactorii actuali și reactorii regenerativi de mîine). Către anul 2050 s-ar putea trece la utilizarea energiei termonucleare și a energiei solare dacă acestea vor fi competitive din punct de vedere economic. Celelalte resurse de energie (hidroelectrică, geotermică, a mareelor) vor ocupa un loc secundar, se arată în publicația franceză 2000 — Revue de l'Aménagement et du Territoire.

Primul combustibil care va dispărea va fi petrolul ; el este cel mai puțin abundent dintre combustibilii fosili, reprezentînd 5% din total, față de 7% cît reprezintă șisturile și nisipurile bituminoase, 8% — gazele naturale și 76% — cărbunele. Rezervele sînt greu de evaluat : față de 33 miliarde tone de petrol extrase pînă acum și ținînd seama de rezervele cunoscute însumînd 75 miliarde tone, pînă în anul 2000 vor trebui descoperite rezerve noi de 240 miliarde tone, pentru a satisface cererea. Or, totalul rezervelor exploatabile, inclusiv cele din Alaska și din subsolul marin, este de 200 pînă la 700 miliarde tone. Producția va culmina în anul 1990 sau 2000, pentru a dispărea în anul 2050 sau 2075.

Exploatate în mod intensiv în ultimii 15 ani (consumul mondial s-a triplat în perioada 1955—1968), gazele naturale vor avea aceeași soartă, însă ceva mai tîrziu.

Acolo unde se găsește în zăcăminte vaste, ca în S.U.A., cărbunele va rămîne mult timp exploatabil la un preț competitiv. De fapt, el este încă atît de abundent (7 600 miliarde tone, inclusiv lignitul) încît va dura sute de ani. Producția maximă va fi atinsă în jurul anului 2150 și va începe să se reducă simțitor către anul 2300.

Pînă atunci energia nucleară va ajunge predominantă : mai întîi cea produsă de reactorii cunoscuți în prezent, apoi de reactorii regenerativi care, dacă vor îndreptăți speranțele puse în ei, vor produce tot atîta combustibil nuclear cît consumă. O dată cu generalizarea energiei nucleare se va produce o evoluție fundamentală : locuitorii nu vor arde în case combustibilul nuclear așa cum ard lemnul sau cărbunele, ci li se va furniza electricitate. În ce privește utilizarea, electricitatea reprezintă în prezent în S.U.A. 25% din consumul total de energie. De acum înainte, și mai ales începînd din anul 2000, această proporție va crește rapid.

Dincolo de reactorul cu fisiune, toate sursele de energie vor produce numai electricitate : fuziunea termonucleară, energia solară.

Dar aceste două surse de energie sînt foarte diferite : fuziunea termonucleară apelează, ca și centralele termice sau nucleare, la un combustibil care nu poate fi reciclat. Energia solară, în schimb, ca și energia geotermică sau a mareelor, se reînnoiește și este permanent disponibilă. Nu se poate spune cînd și dacă vor începe să fie utilizate aceste două surse de energie. De 20 de ani oamenii de știință încearcă să rezolve problemele fuziunii controlate (fuziunea atomilor de materie pentru a produce căldură), deocamdată fără succes, dar cu oarecare speranțe.

Energia solară se poate utiliza mai curînd. Dar ea este atît de diluată, încît pentru a o capta sînt necesare suprafețe imense, iar tehnicile utilizate în producerea energiei electrice au un randament scăzut, ceea ce face ca aceasta să revină foarte scump. De aceea, se poate concepe utilizarea ei într-un viitor apropiat în țările tropicale sau ecuatoriale, mai întîi pentru a produce apă caldă și căldură cînd este frig, iar mai tîrziu, poate, și pentru a produce electricitate local, în vecinătatea fiecărui oraș sau sat. Utilizarea energiei solare va rămîne localizată.

În schimb, dacă tehnicienii reușesc să rezolve problemele tehnice imense ale fuziunii, viitorul reactor termonuclear nu va fi utilizabil decît dacă va produce o energie egală cu cea a mai multor reactori cu fisiune (5 000—10 000 megawați) și numai în țări destul de populate, pentru mari centre aglomerate.

Economia țărilor O. C. D. E.

CONJUNCTURA URMĂTOARELOR 12 LUNI

LA 22 IULIE a fost dată publicității analiza semestrială a Organizației pentru cooperare și dezvoltare economică asupra stării actuale a economiei țărilor membre și asupra mersului probabil al conjuncturii pînă la mijlocul anului viitor (Perspectives économiques de l'OCDE *nr. 17). Un diagnostic referitor la economia acestor țări, care include cvasi-totalitatea economiilor capitaliste dezvoltate, prezintă un interes ce nu mai trebuie subliniat, pentru orice evaluare a situației economice mondiale. Experții OCDE dispun pentru analizele lor nu numai de o informație statistică deosebit de bogată, ci și de indicii care se pot degaja din cunoașterea intențiilor statelor în materie de politică economică. Aceasta conferă tabloului prezentat de ei un grad ridicat de veridicitate. Totuși, în ceea ce privește evoluția de pînă acum a crizei din economia țărilor capitaliste noua publicație nu aduce revelații, ci doar precizează anumite mărimi și anumite dimensiuni temporale. În schimb, cu referire la perspectiva pe următoarele 12 luni studiul este — oarecum paradoxal — mult mai edificator, îndeosebi prin ceea ce spune despre atenuarea speranțelor puse într-o ieșire grabnică din criză și despre caracteristicile eventualei redresări.*

ULTIMELE 6—9 luni, constată experții OCDE, au fost marcate în economia țărilor membre ale organizației de cea mai puternică scădere a producției și de cel mai ridicat nivel al șomajului cîte au fost înregistrate după cel de-al doilea război mondial. La mijlocul anului 1975 recesiunea, respectiv stagnarea cuprinseseră toate cele șapte state capitaliste principale care împreună dau 85% din produsul brut al zonei (vezi tabelul nr. 1). Ponderea ridicată a acestui grup de țări a făcut ca și pe ansamblul OCDE (în total 24 de state membre) producția să înregistreze un regres în prima jumătate a anului. „Costul“ de pînă acum al recesiunii, exprimat în pierderi de producție, este ilustrat în studiu prin faptul că în ultimele 18 luni P.N.B. a scăzut probabil cu circa 7,5% în S.U.A. și de fapt a stagnat în restul zonei, atunci cînd înainte de actuala criză creșterea producției într-o perioadă analogă ar fi fost de aproximativ 6% și respectiv 9%.

Scăderea producției a început ca urmare a unei reduceri pronunțate a cererii finale interne, declanșată la rîndul ei de reducerea consumului privat și de slăbirea activității în construcția de locuințe. Cererea din afara zonei a contribuit cîtva timp la moderarea regresului general al activității economice, dar nu a putut să-l oprească și între timp cunoaște ea însăși o încetinire. Scăderea cererii finale a continuat și în primele luni din 1975, fiind potențată de mișcări ale stocurilor care, după evaluarea experților OCDE, sînt răspunzătoare în proporție de 4/5 de reducerea P.N.B. în primul semestru al anului. Starea cererii și a producției se oglindește în faptul că pe ansamblul zonei numărul șomerilor este actualmente de circa 15 milioane, cifră de două ori mai ridicată decît în faza analogă a ciclului conjunctural precedent și echivalînd cu peste 5,5% din populația activă civilă. Cifrele acestea nu oglindesc însă în toată amploarea sa reducerea ocupării mîinii de lucru ; ele trebuie completate cu faptul că multe întreprinderi lucrează cu orar redus și că numărul mediu de ore lucrate pe o persoană s-a micșorat simțitor.

CEI MAI RECENȚI indicatori disponibili, declară după acest bilanț analiștii de la OCDE, permit să se creadă că în prezent punctul cel mai scăzut al recesiunii a fost depășit în Japonia și că în Statele Unite par să fie întrunite condițiile pentru manifestarea unei anumite redresări începînd de la mijlocul anului. „Cu toate că în momentul redactării (studiului) nu există decît puține indicii ale unei redresări în cele mai multe dintre țările europene, previziunile prezentate aici (și întemeiate ca de obicei pe politicile aplicate actualmente) vorbesc despre creșteri ale P.N.B. în toate țările mari din cadrul OCDE, exceptînd Anglia și Italia, în semestrul II 1975, creșteri care vor continua în prima jumătate din 1976“.

Mai concret, pe baza premiselor actuale se emite în studiu părerea că P.N.B. va putea crește în următoarele 12 luni cu circa 5% în S.U.A. și Japonia și cu 3—4% în R.F. Germania. În Franța și într-o serie de țări mai mici producția va începe de asemenea să crească, dar „într-un ritm care fără îndoială nu va fi îndeajuns de rapid pentru a împiedica formarea unei marje suplimentare de capacități nefolosite pînă la mijlocul anului 1976“. În Anglia și Italia producția ar putea să rămînă staționară sau să mai scadă în cursul următoarelor 12 luni. Pe ansamblul celor 7 țări principale, cererea internă finală ar putea să sporească într-un ritm de aproximativ 3,5% în primul semestru din 1976, formarea de stocuri aducînd și ea un spor de circa 1% la P.N.B.

Expunerea acestor perspective este însoțită în analiza OCDE de un șir de elemente care le restrîng semnificația. Ritmul redresării scontate nu este prea susținut, în comparație cu fazele similare anterioare din perioada postbelică ; în speță, el nu exclude ca șomajul să mai cunoască o ușoară sporire în prima parte a fazei de redresare și să nu scadă simțitor (*dacă* va scădea) în restul perioadei de pînă la mijlocul anului viitor. În aprecierea celor care au întocmit studiul, acesta este „poate un fapt inevitabil în împrejurările actuale“, și, adaugă ei, „ar fi probabil o eroare să se încerce a constrînge economia țărilor OCDE de a se redresa mai repede decît sugerează previziunile de față, în speranța unei reveniri la condiții mai satisfăcătoare în domeniul ocupării mîinii de lucru“. Cu alte cuvinte, prelungirea existenței unui nivel al șomajului mult mai ridicat decît în trecut ar fi un nou „preț“ al creșterii în economia țărilor capitaliste dezvoltate, pe lîngă alte „prețuri“ pe care le plătește mai demult. Unul din acestea este, după cum se știe, urcarea inflaționistă a prețurilor în ritmuri care au avut o tendință de accelerare. Recesiunea, se constată în studiu, a contribuit la moderarea inflației față de nivelurile deosebit de ridicate atinse în 1974. Cu toate acestea, pe întreg anul 1975 se prevede menținerea la peste 10% a ritmului de urcare a prețurilor bunurilor de consum pe ansamblul zonei OCDE (vezi tabelul nr. 2). Problema comportamentului prețurilor mai este însă reluată în înfățișarea perspectivelor pe termen scurt și mediu ale conjuncturii, și de aceea vom mai reveni la ele.

Perspectivele apropiate ale economiei țărilor OCDE diferă sensibil în funcție de componentele cererii finale care sînt examinate. De exemplu, resorbirea stocurilor considerate excesive încă nu pare să fi ajuns la capătul său în majoritatea țărilor din zonă, deși este pe cale să-și piardă treptat din acțiunea depresivă. Cu privire la construcția de locuințe se presupune că își va întări acțiunea stimulatoare, dar într-un ritm mai lent decît în fazele de redresare precedente. Speranțele cele mai mari se pun în comportamentul scontat al consumului privat, în care experții văd factorul cheie al redresării, sub acțiunea unor măsuri de stimulare fiscală. „Dar, dat fiind situația probabilă a ocupării

Tabelul nr. 1

Creşterea volumului PNB (sau PIB) în ţările OCDE, estimări şi previziuni (ritmuri anuale, după eliminarea oscilaţiilor sezoniere)

	Ponderi 1973 în totalul OCDE	Media 1959/60 1971/72	Faţă de anul precedent			Faţă de semestrul precedent				
						1974		1975		1976
			1973	1974	1975	I	II	I	II	I
Canada (PNB)	3,7	5,0	6,9	2,8	-0,2	3,3	-0,5	-2,7	5,5	5,2
SUA (PNB)	40,0	4,1	5,9	-2,1	-3,7	-3,4	-3,7	-8	5	5,2
Japonia(PNB)	12,9	11,0	9,9	-1,8	1,5	-5,8	3,1	-1	5	6
Franţa (PIB)	8,0	5,8	6,5	3,9	1	4,3	2,5	0	1,5	2
RFG (PNB)	10,9	4,9	5,3	0,4	-2	0,9	-1,7	-4,5	3	4
Italia (PIB)	4,3	5,5	6,3	3,4	-2,7	6,0	-7,0	-1,5	±1,5	0,5
Anglia (PIB)	5,4	3,1	5,2	-0,2	0,5	-3,0	-5,4	[illegible]	-2,7	1,2
Total 7 ţări	85,3	5,5	6,5	-0,6	-1,7	-1,7	-1,3	-4,7	3,5	4,5
Alte ţări OCDE	14,7	5,3	5,3	2,7	0,7	...	...	...	...	...
Total OCDE	100,0	5,4	6,3	-0,1	-1,5	-0,9	-1,0	-4	3,2	4,2
OCDE fără SUA	60,0	6,3	6,6	1,2	0,2	0,8	0,8	-1,2	2,2	3,5

Sursa tabelelor: Perspectives économiques de l'OCDE nr17 mîinii de lucru, economiile dictate de spiritul de prevedere ar putea să rămînă considerabile". Pe de altă parte, volumul însemnat al capacităților nefolosite și atmosfera generală de incertitudine nu permit să se întrevadă o majorare a investițiilor fixe particulare nerezidențiale înainte de 1976. Totuși, chiar dacă marja de capacități nefolosite va mai crește întrucîtva, nu se poate spera — declară autorii studiului — că presiunile inflaționiste vor continua să se atenueze simțitor. Pe ansamblul zonei OCDE rata anuală a deprecierii monetare ar putea să se stabilească în aceste condiții în jurul nivelului de 8% înainte de a se fi înregistrat vreo reducere a nivelului șomajului. Această medie ar putea să rezulte din ritmuri inflaționiste de 3 ori mai ridicate în țările cu rezultatele cele mai puțin satisfăcătoare, față de țările de la celălalt capăt al scării.

Disparități însemnate între țările din zonă se întrevăd de asemenea în ceea ce privește soldurile balanței de plăți (vezi tabelul nr. 3). Ca urmare a scăderii volumului fizic al importurilor în ultimul timp și a unei oarecare îmbunătățiri a raportului de schimb după deteriorarea acestuia în faza acută a crizei energetice, deficitul plăților curente pe ansamblul zonei ar putea să se situeze în primul semestru al anului curent sub 5 miliarde de dolari, ca rată anuală. Este probabil însă că el va începe acum să crească din nou și să atingă aproximativ 25 miliarde de dolari, în condițiile unei reluări a creșterii însoțită de necesitatea pentru țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol de a-și diminua importurile din zona OCDE la niveluri mai conforme cu încasările lor din vînzarea de materii prime. Înăuntrul zonei, țările a căror balanță de plăți a fost cea mai deficitară în 1974 — Anglia, Italia și Franța — ar putea să-și vadă poziția ameliorată simțitor. Dar excedentul R.F.G. ar putea să nu scadă prea mult față de nivelul ridicat din 1974, cel al Olandei ar putea să crească, iar balanța Belgiei și cea a Elveției vor rămîne probabil excedentare. Pe de altă parte, cîteva din țările mai mici vor înregistra de bună seamă pasive însemnate — și poate crescînde — în 1975.

Tabelul nr.2

Rate anuale de variație a indicelui implicit al prețurilor în consumul privat, după eliminarea oscilațiilor sezoniere, estimări și previziuni

	Media 1959/60 1971/72	Față de anul precedent			Față de semestrul precedent				
		1973	1974	1975	1974		1975		1976
					I	II	I	II	I
Canada	2,3	6,5	10,6	10,5	10,4	13,4	9,5	8,7	8,2
S.U.A.	2,4	5,6	11,4	8	12,5	11,8	7	5,7	5,7
Japonia[a]	5,5	11,8	24,4	12,5	32,1	17,6	11,7	9,2	8,5
Franța[a]	4,3	7,1	13,7	11,7	15,0	14,5	11,5	9,5	9,2
R.F.G.	3,0	7,1	7,3	6	7,6	6,5	6,5	5,7	5,7
Italia[a]	4,1	10,8	19,1	18,2	19,5	25,7	17,2	13,5	12,5
Anglia	3,8	8,5	14,5	22,5	16,9	15,9	25	23,7	17,5
Total 7 țări	3,3	7,4	13,6	10,2	15,6	13,3	9,7	8,2	7,7
Indicile implicit al prețurilor în PNB/PIB, aceleași țări	3,6	7,1	12,1	10,5	12,6	14,0	10,2	8,5	8,2

a) Indicele prețurilor bunurilor de consum, înainte de eliminarea oscilațiilor sezoniere.

Tabelul nr. 3

Soldul balanței plăților curente, după eliminarea oscilațiilor sezoniere, în miliarde de dolari

	1973	1974	1975	1974		1975		1976
				I	II	I	II	I
Canada	0,02	-1,68	-6	-0,15	-1,53	-3	-3	-2,75
S.U.A.	0,34	-0,87	3	0,82	-1,70	4	-1	-1,5
Japonia	-0,14	-4,69	-0,5	-3,88	-0,82	0,5	-1	-1,25
CEE	0,5	-13	3,25	-7	-6	3,75	-0,5	-0,25
din care								
Franța	-0,69	-5,90	-1,75	-3,16	-2,74	0	-1,75	-1,5
R.F.G.	4,31	9,34	8	5,38	3,94	4,25	3,75	3
Italia	-2,67	-7,92	-1,75	-4,59	-3,32	-0,5	-1,25	-1
Anglia	-2,88	-9,00	-3,75	-4,49	-4,51	-1,25	-2,5	-2
Belgia-Luxemburg	1,29	0,66	0,75	0,20	0,46	0,5	0,25	0,25
Olanda	1,77	1,61	3	1,07	0,55	1,25	1,75	1,75
Total OCDE	2	-34	-15	-16	-18	-2	-13	-13,5

PREVIZIUNILE prezentate referitor la diferite laturi ale activității economice se cer înmănunchiate, dacă se urmărește obținerea unui tablou de ansamblu concludent. Făcînd aceasta, autorii studiului OCDE dau dovadă de o certă prudență în aprecieri, nu numai în ce privește perioada care constituie obiectul propriu-zis al analizei, dar și atunci cînd încercările de previzionare trec dincolo de mijlocul anului 1976.

„Experiența din trecut, scriu ei, lasă să se creadă că reînviorarea activității prevăzute pentru următoarele 12 luni se va accentua ulterior. Dar redresarea descrisă aici pentru viitorul apropiat este atît de slabă încît te silește să te întrebi dacă — pe baza politicilor aplicate în prezent — ea se va menține în mod durabil. Date fiind nivelurile la care se va situa probabil în cursul anului viitor utilizarea capacităților, stimulentele pentru investiții se vor găsi probabil limitate. Întrucît cererea de mînă de lucru va putea în cazul cel mai bun să se stabilizeze, atitudinea consumatorilor ar putea să rămînă în continuare prudentă... De asemenea, nu trebuie pierdut din vedere că în decursul ultimelor 18 luni previziunile au păcătuit în majoritatea cazurilor printr-un optimism excesiv ; este posibil ca actuala serie de previziuni să nu fi captat în întregime efectele multiplicatoare care rezultă din interacțiunea internațională a tendințelor depresive, mai ales între economiile (vest-) europene aflate într-o strînsă interdependență".

Într-o astfel de perspectivă se pun îndeosebi două probleme cruciale pentru economia țărilor OCDE și anume : cum va evolua dincolo de mijlocul anului 1976 fenomenul inflaționist și în ce măsură va fi resorbit șomajul. Ambele chestiuni sînt legate la rîndul lor de un dublu pericol și anume ca într-o perspectivă imediată înviorarea conjuncturală să se dovedească mai lentă decît ar fi trebuit să fie, riscînd în schimb să se accelereze ulterior mai mult decît s-a urmărit.

Experții OCDE pornesc de la presupunerea că într-o fază ulterioară a reînviorării, majoritatea sau totalitatea țărilor membre ale organizației vor cunoaște o fază de expansiune. O asemenea situație este socotită de dorit, dat fiind că toate țările capitaliste dezvoltate au în prezent resurse de forță de muncă și capacități de producție nefolosite. Dar, ca urmare a eforturilor concomitente de stimulare a conjuncturii în diferitele țări, expansiunea poate căpăta „o alură prea rapidă", cu riscul de a se pierde rezultatele obținute cu dificultate în domeniul reducerii ritmurilor inflaționiste. Zona OCDE, apreciază experții, ar putea să iasă în curînd din recesiune în condițiile menținerii unei creșteri medii anuale a prețurilor bunurilor de consum de circa 8%, nivel de două ori mai ridicat decît media anilor '60 pentru cvasi-totalitatea țărilor din zonă și mult mai ridicat decît dublul pentru cîteva dintre ele. În împrejurările descrise anterior, dincolo de viitorul imediat s-ar pune o întrebare crucială : dacă un asemenea ritm inflaționist ar fi un minim de la care s-ar putea ajunge apoi la o nouă accelerare, sau dacă ar fi posibil să se reducă în continuare acel minim în decursul următorilor 3 sau 4 ani. În fața riscului de a se vedea perpetuîndu-se o inflație rapidă, în studiu se preconizează, cel puțin pentru o parte din țări, ca „reglementarea cererii să rămînă cîtva timp mai restrictivă decît ar fi fost justificat numai în lumina utilizării incomplete a capacităților".

În ceea ce privește șomajul, punctul de plecare al analizei întreprinse în studiu îl constituie faptul că încă înainte de actuala criză economică el avea tendința de a se situa la niveluri mai ridicate decît în perioadele precedente cu aceeași intensitate a cererii. Or, conform strategiilor preconizate pentru prevenirea unei noi explozii inflaționiste, este puțin probabil ca țările să mai poată urmări sporirea sau măcar menținerea intensității anterioare a cererii. Ar putea deci să apară „dificultăți serioase în calea resorbirii integrale a șomajului". Aceasta cu atît mai mult cu cît majorările recente ale ratei șomajului, deși atribuibile în mare măsură conjuncturii nefavorabile, sînt legate și de niveluri mai ridicate ale șomajului zis „structural", adică generat de procese de mai mare adîncime și de mai lungă durată din sînul economiei decît oscilațiile conjuncturale. Se constată de aceea în studiu că, „dacă este necesară o politică de expansiune a cererii pentru a reduce șomajul, acesta ar putea să rămînă la niveluri inacceptabile dacă politicile generale nu sînt susținute de măsuri cu caracter mai selectiv". Se preconizează în acest sens stimularea unor sectoare care utilizează un volum mare de forță de muncă, de genul lucrărilor publice și al construcțiilor.

Nu este greu de identificat în toate acestea manifestarea unor dileme cu care politica economică a țărilor occidentale este confruntată de mai mult timp și cărora nu le-a putut da în ultimii ani soluții cît de cît durabile. Se poate considera că tocmai de aceea autorii studiului apreciază că „perioada de tranziție care vine — și în cursul căreia, după cum se speră, recesiunea va face loc unei înviorări moderate, fără să se revină imediat la ritmuri inflaționiste de peste 10% pe ansamblul zonei OCDE — ar putea foarte bine să fie urmată de o nouă fază de perturbare". Se apelează, în consecință, la o coordonare mai strînsă a politicilor economice și în orice caz la studierea mai atentă și înțelegerea mai profundă a deosebirilor dintre obiectivele diferitelor țări, chiar dacă ele rămîn neconciliabile în perspectiva imediată.

I. P.

O PREMISĂ PENTRU O EVOLUŢIE RECIPROC AVANTAJOASĂ A RELAŢIILOR ROMÂNO-AMERICANE

ŞTIREA APROBĂRII de către ambele camere ale Congresului S.U.A a rezoluției prin care țării noastre i se acordă clauza națiunii celei mai favorizate a fost întîmpinată cu satisfacție de opinia publică din România. Este vorba de un act politic pozitiv, realist, de mult necesar și obiectiv solicitat de evoluția raporturilor româno-americane, a cărui principală semnificație este așezarea relațiilor economice dintre cele două țări pe o bază normală. Concret, aceasta înseamnă că produsele românești care intră pe piața americană vor beneficia de tarifele vamale cele mai scăzute aplicate produselor similare ale altor țări.

Inlăturare a unei bariere, care timp îndelungat a exercitat o influență negativă asupra amplificării și diversificării acestor relații, acordarea clauzei constituie un pas constructiv în dezvoltarea relațiilor bilaterale, în deplin consens cu cerințele obiective ale intensificării colaborării între toate statele, fără deosebire de sistemul lor economic și social, ale destinderii internaționale, înțelegerii și apropierii între națiuni.

Această măsură — înscrisă între prevederile acordului comercial româno-american semnat la 2 aprilie 1975 la București — se află în deplină concordanță cu poziția de principiu și acțiunea consecventă a României privind înlăturarea din calea relațiilor economice internaționale a tuturor piedicilor și barierelor artificiale, pentru raporturi economice echitabile, reciproc avantajoase, așezate pe principiul clauzei națiunii celei mai favorizate ca expresie juridică a tratamentului egal, nediscriminatoriu, în domeniul colaborării economice internaționale.

Se cuvin a fi amintite aici în mod deosebit eforturile constante depuse în acest sens de președintele Nicolae Ceaușescu, sublinierea în cadrul convorbirilor româno-americane la nivel înalt în 1969 la București și în 1970 și 1973 la Washington, a necesității dezvoltării unor raporturi economice echitabile, pe baza avantajului reciproc, inclusiv prin acordarea mutuală a clauzei națiunii celei mai favorizate. De asemenea, în timpul convorbirilor purtate la Washington în luna iunie a acestui an, președinții Nicolae Ceaușescu și Gerald Ford și-au exprimat convingerea că ratificarea acordului privind relațiile comerciale va deschide noi perspective intensificării legăturilor economice, cu influențe pozitive asupra dezvoltării ansamblului raporturilor prietenești româno-americane.

O premisă hotărîtoare a dezvoltării pe multiple planuri a relațiilor româno-americane este faptul că aceasta are loc pe baza normelor de relații interstatale consemnate în Declarația comună a președintelui României și președintelui S.U.A., semnată la Washington la 5 decembrie 1973, respectiv a stimei, respectului și avantajului reciproc, egalității depline în drepturi, neamestecului sub nici un motiv în afacerile interne, dreptului fiecărui stat de a-și alege și dezvolta liber sistemul politic și social.

După cum am mai avut ocazia să informăm pe larg (vezi „Revista economică" nr. 15/1975, pag. 31), în ceea ce privește România și S.U.A clauza națiunii celei mai favorizate a mai fost negociată și convenită de patru ori (în 1881, 1908, 1926 și 1930), fiind aplicată numai de trei ori (în 1908, 1926 și 1930).

Între 1970 și 1974, declara subsecretarul american pentru comerț John K. Tabor în fața subcomitetului pentru comerț exterior al Camerei Reprezentanților la 7 mai a.c., prin eforturile ambelor țări pentru a crea un climat favorabil unor schimburi mai largi de bunuri și servicii, volumul comerțului româno-american a crescut de cinci ori, de la 79,8 milioane dolari la 407,6 milioane, din care 68% reprezintă exportul S.U.A. „Cu toate acestea — releva el atunci — schimburile României cu S.U A. reprezintă numai o mică pondere, mai puțin de 6%, din comerțul ei total cu țările nesocialiste. Comerțul României se caracterizează, de asemenea, printr-un mare dezechilibru anual în favoarea noastră (a S.U.A. — n.r.). Principalul motiv al ponderii reduse a S.U.A și a marelui dezechilibru amintit este faptul că tarifele vamale americane sînt discriminatorii față de multe produse românești".

Printre produsele românești care reprezintă exporturi potențiale în condițiile acordării clauzei, John K. Tabor cita materiale de construcție, produse chimice (cauciuc sintetic, fibre sintetice, polietilenă, sodă caustică, îngrășăminte azotoase, sodă calcinată), produse metalice, material rulant, motoare electrice, componente electronice. Oferta la unele din aceste produse este insuficientă pe piața S.U.A., releva el, adăugînd că „dacă prin acordarea reciprocă a clauzei România va reuși să-și sporească exporturile și deci încasările valutare ea va fi la rîndul său în măsură să-și sporească importurile din S.U.A ". Atît John K. Tabor, cît și Frederick B. Dent, actualul reprezentant special al S.U.A. la negocierile comerciale multilaterale din cadrul GATT, au relevat în declarațiile lor în fața subcomitetului amintit obiectivele mari pe care și le propune proiectul noului plan cincinal al României și perspectivele favorabile oferite de acestea pentru triplarea volumului comerțului româno-american pînă în 1980, inclusiv sub raportul posibilității dezvoltării cooperării în anumite ramuri moderne.

În ce o privește, România este hotărîtă să depună eforturile necesare pentru fructificarea cadrului favorabil creat pentru extinderea și adîncirea relațiilor economice cu S.U A. în avantajul reciproc al celor două popoare, considerînd totodată că un asemenea curs corespunde cerințelor promovării unor raporturi internaționale noi, cauzei generale a colaborării, înțelegerii și păcii.

Opinia publică din țara noastră își exprimă convingerea că vizita președintelui Gerald Ford în România, convorbirile cu președintele Nicolae Ceaușescu, vor avea un puternic rol stimulator în această direcție.

Dinu DRAGOMIRESCU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	21 VII 1975	25 VII 1975	Abaterea[1] în % a cursurilor valutelor în ziua de 25 VII 1975 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 25 VII 1975
					Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5095	2,5300	+ 5,50	+ 6,68	− 6,26
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6490	2,6690	+26,85	+21,77	−17,88
Francul francez	4,60414	4,7025	4,2800	4,3310	+ 6,31	+ 8,58	− 7,90
Yenul japonez	308,0	280,2	296,30	296,75	+ 3,79	− 5,58	+ 5,91
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,5870	2,6000	+ 6,97	+ 8,69	− 8,00
Francul belgian	40,334	41,10	37,60[2]	37,56	+ 7,39	+ 9,42	− 8,61
Lira italiană	523,50	607,0	655,40	657,80	−20,42	− 7,72	+ 8,37
Lira sterlină[3]	2,8952	2,3250	2,1720	2,1795	−24,72	− 6,26	+ 6,68
Prețul aurului la Londra[4]	−	103,87	163,60	165,00	−	−	−

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); − devalorizare (depreciere de fapt); 2) Curs la 22 iulie a.c., în ziua de 21 iulie piața valutară belgiană fiind închisă (sărbătoare legală); 3) Dolari S.U.A. pentru o liră sterlină; 4) Prețul aurului în dolari S.U.A./uncie, primul fixing.

PERIOADA 21-25 iulie 1975 a confirmat prognozele, înregistrîndu-se o continuă consolidare a **dolarului S.U.A.** față de ansamblul valutelor occidentale. În interiorul perioadei analizate dolarul S.U.A. a atins nivele mult mai ridicate, de 2,6850 franci elvețieni, respectiv 2,54 mărci vest-germane pentru un dolar. Ca elemente noi care au apărut în această perioadă menționăm măsura luată de unele bănci de prim rang din S.U.A. de a majora nivelul dobînzii preferențiale (prime rate) de la 7¼ la 7½% p.a., precum și faptul că excedentul balanței comerciale a R.F.G. își continuă tendința de declin din ultimele luni (în iunie 3,092 miliarde mărci vest-germane față de 3,253 miliarde în mai).

Luni 28 iulie a.c. seara a fost dat publicității excedentul balanței comerciale a S.U.A. pe luna iunie care a atins un nivel record de 1,7 miliarde dolari S.U.A. În legătură cu aceasta se poate aprecia că, cel puțin în perioada imediat următoare, dolarul S.U.A. va continua să-și consolideze poziția față de restul valutelor occidentale.

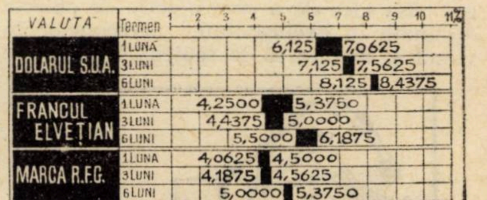

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 21—25 iulie 1975 (nivel minim și maxim).

Lira sterlină a fost singura deviză care s-a menținut la un nivel relativ constant față de valuta americană datorită măsurilor antiinflaționiste amintite în numerele anterioare ale „Revistei economice" la această rubrică, fapt la care se adaugă hotărîrea Băncii Angliei de a majora nivelul dobînzii minime de împrumut de la 10% la 11% p.a.

În săptămîna care a trecut nu au fost alte modificări ale **taxelor de scont.**

Dobînzile la depozitele în eurovalute (inclusiv dolarul S.U.A.) au avut în această perioadă o ușoară tendință de creștere, care va continua după toate probabilitățile și în viitor.

Alexandru GHIBA

Înnoiri de limbaj

ÎNCERCÎND să descifreze semnele unei ieșiri din recesiunea economică care a afectat în ultimii doi ani principalele țări capitaliste industrializate, economiștii occidentali își îmbogățesc limbajul — și așa destul de esoteric — cu noi expresii menite să descrie simptomele unei relansări a activității economice. Astfel, subliniază „Le Nouvel Observateur", o timidă reînviorare a producției industriale la un moment dat i-a determinat pe unii economiști să spere într-o „redresare în W", adică mai întîi o refacere a stocurilor în industriile intermediare, urmată de o nouă stagnare și apoi de o viguroasă redresare. În viziunea altora aceasta ar putea surveni la toamnă, fulgerător, „în formă de V". Acestei opinii i se opun însă cei care prezic o evoluție în formă de „U" (o înviorare lentă) sau cei care se așteaptă la o evoluție „în formă de L" (aceștia anticipează o continuare a stagnării pentru o lungă perioadă).

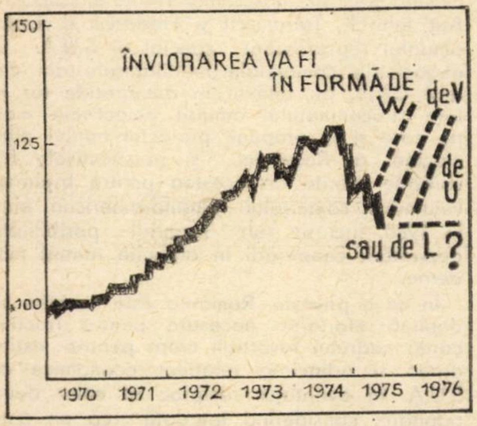

Dar, indiferent de literele alese pentru a descrie ieșirea din recesiune, mulți comentatori economici se mai întreabă încă dacă aceasta a depășit punctul critic și dacă nu cumva vor trebui folosite litere cu linii ce coboară sub orizontală.

O nouă clientelă

ÎN CĂUTAREA unei noi clientele, cîteva firme suedeze și britanice au avut ingenioasa idee de a crea o serie de obiecte destinate în exclusivitate persoanelor în vîrstă și menite să le scutească de multe din eforturile impuse de activitatea lor cotidiană. Varietatea plină de fantezie a acestor obiecte le-a asigurat o promptă desfacere. Este vorba, printre altele, de sisteme de deschidere automată a porților de la intrare, de unelte ușoare, cu mînere lungi, care permit efectuarea dintr-o poziție așezată a unor lucrări de grădinărie, de retrovizoare speciale care, plasate în dreptul ferestrei, permit supravegherea străzii, de „ghidoane" care facilitează accesul și ieșirea din cada de baie etc., etc.

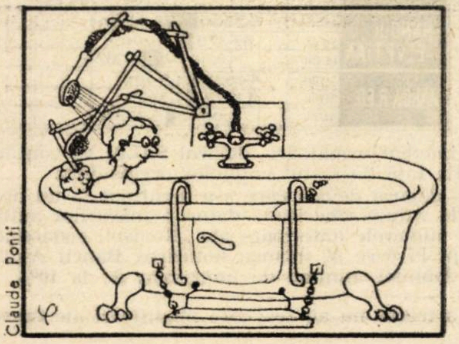

Opțiuni agricole sudaneze

SUDANUL intenționează să devină, cu sprijinul financiar al altor state arabe, un principal centru agricol al regiunii, subliniază revista „The Economist" referindu-se la o serie de acțiuni avute în vedere în această țară. Este vorba de introducerea în circuitul agricol a milioane de acri de terenuri necultivate, care în urma unor lucrări de ameliorare ar putea deveni pămînturi roditoare și ar putea furniza pentru consum propriu și pentru statele din zonă cantități suplimentare de cereale, zahăr, uleiuri vegetale, carne și alte produse agricole. Avînd în vedere faptul că o asemenea acțiune necesită investiții de mare amploare, Fondul pentru dezvoltarea economică și socială al Ligii Arabe a început elaborarea de studii și urmează să se întrunească în luna octombrie pentru a stabili cotele de finanțare. Între timp guvernul sudanez întreprinde măsuri energice în direcția diversificării și sporirii producției agricole. Au început deja să fie cultivate întinse terenuri cu cereale, au intrat în producție două fabrici de zahăr (se anticipează acoperirea nevoilor interne începînd din 1976), au fost elaborate ample planuri de irigare prin folosirea apelor Nilului Alb și Nilului Albastru etc.

R. P. Mongolă: cercetarea subsolului

PROSPECȚIUNILE geologice efectuate pînă în prezent pe aproximativ nouăzecimi din teritoriul R.P. Mongole au evidențiat existența unor bogate resurse minerale : cărbune (rezerve, apreciate la 15 miliarde tone), cupru, cositor, wolfram molibden, aur, pietre semiprețioase, fluorină, fosforiți ș.a.

Anul viitor în regiunea Kerulenul de nord, încă puțin explorată din punct de vedere geologic, își va începe activitatea expediția geologică internațională, organizată cu sprijin tehnic și în specialiști din partea tuturor țărilor membre ale C.A.E.R. Despre amploarea acestei activități vorbește faptul că în următorii cîțiva ani în zona respectivă urmează a fi efectuate 40 000 de foraje, săpate 6 000 metri de galerii și dislocate 140 000 mc de rocă, ceea ce va permite localizarea unor noi zăcăminte de metale neferoase, rare și nobile.

Bicicleta în expansiune

ÎN CONTINUAREA acțiunii sale de diversificare a producției, firma Renault a început fabricarea în serie a bicicletelor. Această acțiune a fost urgentată de larga răspîndire pe care a început să o redobîndească ciclismul și de facilitățile pe care acesta le-a cucerit, după o lungă „prigoană", în traficul marilor orașe. Într-o expoziție deschisă pe Champs-Elysées cu prilejul „Turului Franței", firma respectivă a prezentat (pe lîngă unele „antichități", ca modelul din imagine), o gamă largă de biciclete : de oraș, de curse, de turism rutier etc.

Încă la sol

„CONCORDE", frumoasa pasăre supersonică construită prin colaborare franco-britanică, este țintuită încă la pămînt de reproșurile care i se fac privind nerentabilitatea și mai ales contribuția sa la poluarea fonică și atmosferică. Adversarii avionului susțin, de exemplu, că cele peste un miliard de lire sterline investite de cele două guverne în realizarea acestui proiect nu vor fi recuperate niciodată și că mai mult decît atît, „Concorde" va aduce companiei „British Airways" pierderi anuale de aproximativ 25 milioane l. st. chiar dacă ar efectua numai zboruri la capacitatea sa maximă de transport, lucru ce pare exclus, deoarece, pentru a se conforma normelor de limitare a zgomotului impuse de majoritatea aeroporturilor, avionul va trebui să ia doar jumătate din încărcătura pe care o poate transporta. Recent „Concorde" a efectuat o cursă demonstrativă pe distanța Londra—Bahrein cu 55 de ziariști la bord care au relatat că la plecare, deasupra teritoriului britanic și al Europei, avionul a zburat cu o viteză de două ori mai mică decît cea a sunetului pentru a proteja urechile bătrînului continent de bang-ul sonic. Susținătorii avionului speră însă că după noi zboruri publicitare spre Malayezia, India și Australia și mai ales după ce S.U.A. vor fi determinate să-și deschidă aeroporturile acestor tipuri de avioane, „Concorde" va putea să se ridice definitiv de la sol pe la începutul anului viitor, fiind integrat în circuitele comerciale.

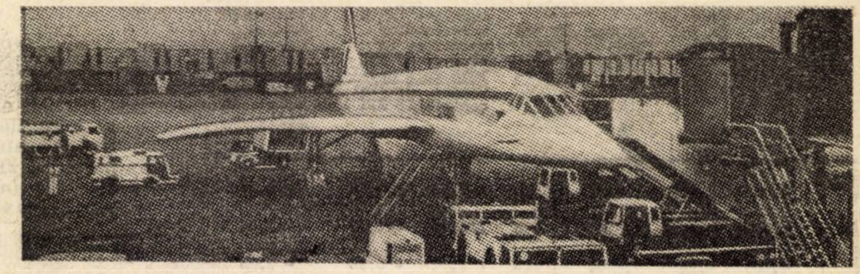

Glosar

PRODUS INTERN BRUT, PRODUS NAȚIONAL BRUT

EXPRIMÎND în mod concludent şi sintetic nivelul de dezvoltare al unei economii, indicatorii Produsul intern brut (P.I.B.) şi Produsul naţional brut (P.N.B.) sînt utilizaţi pe scară largă de specialiştii din ţările nesocialiste în analizele întocmite la nivel macroeconomic şi în comparaţiile privitoare la evoluţia de ansamblu a economiei mondiale.

În sfera de creare a P.I.B. şi P.N.B. sînt incluse, în principiu, toate ramurile şi sectoarele economiei naţionale : în consecinţă, sînt considerate producătoare de P.I.B., respectiv P.N.B., şi acele activităţi care în ţările socialiste sînt incluse în sfera neproductivă cum ar fi : serviciile legate de învăţămînt, sănătate, recreere, cultură, asistenţă socială, serviciile din domeniul instituţiilor financiar-bancare, juridice, religioase, serviciile administraţiei de stat şi ale apărării naţionale etc.

În concepţia menţionată, produsul intern brut — Gross Domestic Product (G.D.P.) — este definit ca indicatorul ce exprimă în formă valorică totalitatea bunurilor produse şi a serviciilor prestate într-o ţară (de obicei de-a lungul unui an) în : agricultură, silvicultură, vînătoare şi pescuit ; industria extractivă ; industria prelucrătoare ; electricitate, gaz, apă şi servicii comunale ; construcţii ; comerţ cu ridicata şi cu amănuntul, hoteluri, restaurante ; transporturi, antrepozite şi comunicaţii ; bănci, asigurări şi operaţiuni imobiliare, inclusiv cele privind casele de locuit ; diversele forme de servicii (învăţămînt, sănătate, odihnă, divertisment, spălătorii, saloane de coafură, servicii casnice plătite şi alte servicii personale) ; organizaţii religioase ; instituţii de asistenţă socială ; servicii juridice ; administraţia publică şi apărarea naţională ; asociaţii profesionale etc. ; în structura P.I.B. intră, după cum se observă, nu numai veniturile primare, ci şi cele derivate şi chiar venituri calculate convenţional.

Produsul naţional brut — Gross National Product (G.N.P.) — în forma sa valorică, cuprinde totalitatea bunurilor şi serviciilor obţinute de factorii de producţie naţionali atît în interiorul cît şi în afara teritoriului ţării respective.

P.N.B. este deci egal cu P.I.B. plus veniturile nete ale factorilor de producţie naţionali obţinute în străinătate şi din care se scad veniturile nete ale factorilor externi obţinute pe teritoriul ţării respective.

Evaluarea P.I.B. şi a P.N.B. se efectuează : a) în preţurile pieţei, respectiv în preţurile efective la care se realizează pe piaţă ; b) la costul factorilor de producţie, respectiv la preţurile pieţei minus impozitele indirecte percepute de stat şi plus subvenţiile acordate de stat ; c) în preţurile curente ; d) în preţuri constante.

În cazul în care mărimea produsului intern brut sau a produsului naţional brut se diminuează cu volumul anual al amortizărilor, se obţine produsul intern net şi respectiv produsul naţional net. Datorită modului de determinare a amortizării, care are reglementări specifice ce diferă de la o economie la alta şi, uneori, chiar de la un întreprinzător la altul, aceşti ultimi indicatori au o sferă mai restrînsă de utilizare, îndeosebi în comparaţiile internaţionale.

Dintre indicatorii trecuţi în revistă şi diferitele modalităţi de calculare a lor, cel mai apropiat de indicatorul venit naţional calculat în ţările socialiste este produsul intern net la preţurile pieţei. Ceea ce deosebeşte însă principial cele două mărimi este sfera de cuprindere.

Gh. NISTOR

Randamente

Vasile Dumitru, Slobozia — În actuala epocă de progres ştiinţific şi tehnic rapid, în numeroase ţări productivitatea muncii a cunoscut o creştere substanţială nu numai în industrie, ci şi în agricultură. Astfel, de exemplu, cu 20 de ani în urmă un agricultor american producea în medie alimentele necesare pentru hrana a 15 oameni ; astăzi producţia sa agricolă acoperă necesarul a 50 de oameni, ceea ce a permis reducerea populaţiei ocupate în agricultură de la 14% din populaţia S.U.A. în 1950 la 4,6% în 1972. În anumite zone de mare randament din valea mijlocie a fluviului Mississippi, timpul necesar pentru producerea a şase tone de porumb este acum de şapte ore, faţă de 113 ore cu o jumătate de secol în urmă.

În acelaşi timp S.U.A. rămîn o mare exportatoare mondială de produse agricole, valoarea acestor exporturi reprezentînd în 1972 circa 25% din totalul exporturilor americane. După cum s-a arătat la cel de-al 46-lea Congres al Biroului naţional al cooperativelor agricole din S.U.A. (San Diego, ianuarie 1975), balanţa comerţului exterior al acestei ţări cu produse agricole a înregistrat anul trecut un sold activ de aproape 12 miliarde dolari, ceea ce a permis acoperirea deficitului balanţei comerţului cu produse neagricole (de circa 9 miliarde dolari, în acelaşi an).

Uganda

Ovidiu Minculescu, Constanţa — 1) Organizaţia Unităţii Africane (O.U.A.) a fost înfiinţată în anul 1963 în vederea coordonării eforturilor popoarelor Africii în lupta pentru independenţă şi suveranitate, împotriva tuturor formelor de exploatare colonială. Sediul O.U.A., care numără astăzi 46 de membri, se află la Addis Abeba.

2) Gazdă a celei de a 12-a conferinţe la nivel înalt a O.U.A., Uganda are o populaţie de 10,8 milioane de locuitori, din care 8% locuiesc în oraşe. Situată chiar pe Ecuator, Uganda are ca vecini Sudanul, Kenya, Tanzania, Ruanda şi Zairul. Principalele produse ale industriei extractive sînt tungstenul (148 t), cuprul (14 500 t), cositorul (72 t), beriliul, columbitul, fosfaţii naturali (23 000 t) etc. În exportul ţării predomină cafeaua (50% ; alte produse de export sînt : bumbacul, cuprul, ceaiul, pieile, cositorul.

Independentă din 1962, Uganda devine membră a O.N.U. în acelaşi an şi a O.U.A. în 1964. Preşedinte al ţării din 1971 şi ministru de externe este feldmareşalul Idi Amin Dada, care va fi pentru un an şi preşedintele O.U.A.

Mişcări migratorii

Ion Dumitru, Roşiorii de Vede — Cu privire la fluxurile mişcării migratorii interne, Anuarul demografic al R.S. România ne oferă date şi pentru anul 1973. În acel an, numărul sosiţilor în toate categoriile de localităţi a fost de 375 107. Numărul cel mai mare al sosiţilor s-a înregistrat în municipiul Bucureşti (37 991), urmat de judeţele Hunedoara (17 195) şi Timiş (15 420). Cel mai mare număr al plecaţilor s-a înregistrat în judeţul Hunedoare (19 183), urmat de Ilfov (17 633) şi Bacău (12 792).

Datele cele mai noi privind provenienţa celor sosiţi în toate categoriile de localităţi au în vedere anul 1972. Din totalul celor 338 150 sosiţi în acel an, 225 549 proveneau din comune rurale, 17 300 din comune suburbane, iar 95 301 din municipii şi oraşe.

Relaţii cu Piaţa Comună

Gheorghe Dumbravă, Sibiu — După cum s-a mai arătat şi cu alte prilejuri, ţara noastră s-a pronunţat şi se pronunţă pentru organizarea unor contacte şi negocieri între C.A.E.R. şi Piaţa Comună, apreciind că între cele două organizaţii este posibilă încheierea unei înţelegeri cadru, care să se refere la aspectele generale ale relaţiilor de colaborare în diferite domenii dintre cele două organizaţii şi care să nu afecteze competenţa ţărilor membre ale C.A.E.R.

Punctul de vedere al ţării noastre, exprimat şi la cea de-a XXIX-a sesiune a C.A.E.R. care a avut loc recent la Budapesta, este că există şi vor exista în continuare probleme specifice în relaţiile cu Piaţa Comună care trebuie soluţionate direct, de fiecare ţară membră a C.A.E.R. De aceea, ţara noastră susţine ca, paralel cu contactele dintre C.A.E.R. şi Piaţa Comună, ţările membre ale C.A.E.R. să întreţină direct contacte oficiale cu Piaţa Comună, să desfăşoare tratative şi să încheie aranjamente, convenţii, acorduri şi alte înţelegeri cu organele Pieţei Comune.

În felul acesta se ţine seama atît de necesitatea soluţionării unor probleme de interes general ale ţărilor membre ale C.A.E.R. în raporturile cu Piaţa Comună, cît şi a rezolvării problemelor specifice fiecărei ţări membre.

Tunelul sub Mont Blanc

Venera Budelea. Curtea de Argeş — Tunelul rutier sub Mont Blanc, în lungime de 11 600 metri, între Franţa şi Italia, a fost inaugurat la 19 iulie 1965. De atunci prin el au trecut aproape 8 milioane de autovehicule (din care 981 de mii în 1974, inclusiv 330 500 vehicule grele). Incasările de pe urma taxei de trecere s-au ridicat anul trecut la 27 milioane de franci (în porţiunea franceză a tunelului), costul construcţiei fiind în prezent aproape amortizat. Tunelul a fost inaugurat într-o epocă în care previziunile privind creşterea parcului de automobile erau extrem de optimiste, astfel încît se avea în vedere începerea în scurt timp a construirii unui al doilea tunel. Pînă acum traficul înregistrat pe sub Mont Blanc nu a justificat un asemenea proiect.

Conferinţa de la Mexico

Florica Costin, Sinaia — Scopul Planului de acţiune adoptat prin consens la 2 iulie a.c. la Ciudad de Mexico de Conferinţa Mondială a Anului internaţional al femeii este stimularea acţiunii naţionale şi internaţionale, pentru soluţionarea problemelor subdezvoltării şi lichidarea structurilor social economice care plasează femeile într-o poziţie de inferioritate. Planul cuprinde obiective minimale care vor trebui realizate pînă în 1980, printre care o creştere considerabilă a gradului de alfabetizare, a pregătirii profesionale, egalitate de acces în învăţămîntul primar şi altele. Progresele realizate în îndeplinirea Planului de acţiune (document care numără 54 de pagini) vor fi examinate şi evaluate la intervale regulate de Naţiunile Unite.

Conferinţa a decis prin aclamaţii să recomande Adunării Generale a O.N.U. ţinerea în anul 1980 a unei a doua Conferinţe mondiale a femeii, care să facă bilanţul rezultatelor obţinute.

Societăţile multinaţionale vest-europene

Vlad Dumitrescu, Alexandria — Există un proiect supus Consiliului ministerial al Pieţei Comune, care ar putea fi adoptat pînă la sfîrşitul anului viitor, potrivit căruia societăţile multinaţionale din ţările membre ar putea obţine un aşa-numit statut de „firmă europeană“, supunîndu-se unor reglementări stabilite la nivelul C.E.E. (privind impozitele, regimul fuziunilor, sistemul de contabilitate etc.), în loc de a se supune legislaţiei din ţara membră în care îşi au sediul. În intenţia promotorilor, acest „statut european“ ar urmări să atenueze dificultăţile de ordin practic şi psihologic pentru societăţile multinaţionale din cele nouă ţări membre, decurgînd din existenţa a nouă legislaţii naţionale distincte în cadrul C.E.E. El ar favoriza însă şi creşterea dimensiunilor firmelor vest-europene, considerată necesară în această perioadă de concurenţă aprigă pe o piaţă restrînsă — chiar dacă se afirmă că nu acesta este scopul expres al măsurii care se preconizează.

De menţionat însă că de acest statut de „firmă europeană“ ar beneficia şi societăţi multinaţionale din afara C.E.E. (în primul rînd americane) care îşi au filiale în cel puţin două ţări ale Pieţei Comune.

Probleme de drept din practica judiciară a Colegiului de jurisdicţie şi Minister public al Curţii Superioare de Control Financiar (II)

V. Competenţa. Colegiul sesizat cu o contestaţie împotriva deciziei de imputare nu poate fi investit şi cu judecarea unei cereri de drepturi băneşti formulate împotriva unităţii

Cererea prin care, pe cale incidentă, se solicită în cadrul judecării contestaţiei introduse împotriva unei decizii de imputare stabilirea anumitor drepturi băneşti pe care contestatorul le formulează împotriva unităţii şi care sînt străine temeiului imputaţiei, apare inadmisibilă, dacă rezolvarea cererii este de competenţa altui organ jurisdicţional.

Astfel, Colegiul sesizat cu judecarea unei contestaţii introduse împotriva deciziei de imputare prin care se recuperează sumele plătite necuvenit, cu titlu de retribuţie, unui cooperator achizitor * nu poate fi legal investit şi cu judecarea cererii contestatorului de a i se acorda cheltuieli de deplasare şi cheltuieli de transport, pentru a fi deduse din cuantumul imputaţiei.

O atare cerere are un obiect distinct, neputînd fi considerată doar un mijloc de apărare deoarece prin ea se tinde la valorificarea unor pretenţii băneşti născute în cadrul raporturilor juridice dintre unitate şi membrul cooperator, iar soluţionarea unei astfel de cereri nu este de competenţa Colegiului, ci a comisiei de judecată sau judecătoriei, după caz, în funcţie de întinderea pretenţiilor formulate. A accepta posibilitatea valorificării, pe cale incidentă, a respectivelor pretenţii în cadrul contestaţiei cu care este sesizată Curtea, ar însemna să se încalce normele cu caracter imperativ privitoare la competenţa materială.

Desigur că în măsura în care membrul cooperator ar invoca o creanţă împotriva unităţii, fiind îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 1145 din Codul civil, nimic nu împiedică opunerea acestei creanţe în compensarea sumei imputate, fie în cadrul aceluiaşi litigiu fie cu prilejul efectuării procedurii execuţionale.

VI. Natura şi întinderea răspunderii materiale

În conformitate cu prevederile art. 103^1 din Codul muncii, răspunderea materială pentru paguba cauzată unităţii poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult trei ani de la data producerii ei, iar în cazul restituirii sumelor sau contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate, în cel mult un an de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de cînd a beneficiat de serviciile nedatorate.

În situaţia în care beneficiarul plăţilor nedatorate este una şi aceeaşi persoană cu cel din vina căreia s-au efectuat aceste plăţi (de exemplu, directorul unui spital care a încasat, în condiţii nelegale indemnizaţii de gărzi), nu se mai poate prevala de termenul de un an în ce priveşte întinderea răspunderii sale materiale.

Obligaţia de restituire a lucrului nedatorat are un caracter quasi delictual, excluzînd ideea de culpă. Răspunderea pentru efectuarea unei plăţi nelegale derivă dintr-o faptă prejudiciabilă săvîrşită cu vinovăţie.

În cazul în care pe seama aceleiaşi persoane sînt întrunite ambele obligaţii, prevalentă este cea care antrenează răspunderea materială pentru culpă, întrucît fapta primordială — aprobarea plăţii nelegale — fiind săvîrşită cu vinovăţie marchează toate activităţile subsecvente, înlăturînd deci beneficiul virtual al lipsei de culpă.

De altfel, acceptînd chiar că temeiul răspunderii l-ar constitui primirea unui lucru nedatorat, cealaltă răspundere avînd un caracter subsidiar, nu poate acoperi — potrivit legii — decît un interval de un an socotit de la data primirii sumelor. În ipostaza sa de ordonator de credite însă, persoana care a aprobat plăţi nelegale răspunde timp de 3 ani, aşa încît pentru perioada mai veche de un an rămîne oricum angajat, nemaiexistînd nici măcar un temei aparent pentru înlăturarea acestei forme de răspundere materială.

VII. Răspundere materială — în cazul în care paguba a fost provocată de mai multe persoane — art. 105(1) Codul muncii

Potrivit dispoziţiilor art. 105(1) Codul muncii, cînd paguba a fost cauzată de mai multe persoane, răspunderea fiecăreia se stabileşte ţinîndu-se seama de măsura în care a contribuit la provocarea ei.

Organul emitent are obligaţia, în aplicarea acestor prevederi legale, să determine deci gradul de vinovăţie a fiecărei persoane care a contribuit la producerea pagubei, precizînd apoi suma imputată.

Se constată în practică, uneori, că pentru a se evita eventualele consecinţe decurgînd din greşita stabilire a gradului de vinovăţie şi în consecinţă a sumelor imputate, organul emitent reţine în sarcina tuturor ce au provocat paguba o răspundere integrală, imputînd fiecăruia întreaga sumă.

Un atare procedeu este nelegal, fiind contrar prevederilor Codului muncii şi în general, principiilor de drept şi echitate din această materie care condiţionează întinderea răspunderii materiale a unei persoane de mărimea contribuţiei sale la producerea pagubei.

Drept urmare Colegiul atunci cînd s-a aflat confruntat cu o astfel de situaţie, a dispus — încă de la primul termen de judecată — în conformitate cu dispoziţiile art. 171 Codul muncii, care prevăd că dovada temeiniciei şi legalităţii dispoziţiei sau măsurii luate de unitate este în sarcina acesteia — ca organul emitent să-şi precizeze fără echivoc punctul de vedere, indicînd suma exactă pentru care trebuie să răspundă fiecare persoană.

VIII. Luarea la cunoştinţă a pagubei — art. 108(2) Codul muncii.

Potrivit art. 108(2) din Codul muncii, termenul de emitere a deciziei de imputare este de cel mult 60 zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoştinţă de producerea pagubei.

Data de la care începe să curgă acest termen este cea a înregistrării la unitatea în drept să emită decizia de imputare a actului de control constatator al pagubelor sau a oricărui alt act echivalent.

Modul de întocmire a actului de control a fost stabilit prin normele metodologice emise de Ministerul Finanţelor în aplicarea Legii nr. 5 din 10 iulie 1970, iar respectarea prevederilor cuprinse în aceste norme este de natură să asigure o temeinică verificare, determinarea corectă a conţinutului şi întinderii pagubelor, precum şi stabilirea persoanelor vinovate de producerea ei.

Înregistrarea la registratura generală a unităţii a unor sesizări sau reclamaţii nu face să curgă termenul, deoarece este vorba de un act cu totul inform, conţinînd date absolut insuficiente în legătură cu însăşi existenţa pagubei.

Desigur însă că sesizările şi reclamaţiile respective obligă persoanele în drept să dispună, ori să efectueze în mod operativ şi temeinic cercetări, urmînd să fie suportate consecinţele legale dacă nu se dispun astfel de măsuri.

De asemenea, referatul organului de control aflat în îndeplinirea acţiunii de control adresat conducătorului de unitate prin care solicită asistenţă tehnică în spiritul prevederilor pct. 10 din Normele metodologice nr. 67010/22 iulie 1970 date de Ministerul Finanţelor şi în care, în ideea motivării necesităţii cererii de acordare a asistenţei, inserează unele prejudicii conturate pe baza verificării unor fişe de magazie nu reprezintă temeiul care să delimiteze momentul de la care începe să curgă termenul de 60 de zile.

A decide astfel ar însemna ca iniţiativa prevăzătoare şi justificată a organului de control să poată da loc, deseori, unor consecinţe prejudiciabile lui, ceea ce evident nesocoteşte flagrant scopul şi raţiunea legii.

Material întocmit de un colectiv de judecători financiari şi procurori financiari din Colegiul de jurisdicţie şi minister public al Curţii Superioare de Control Financiar.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul nr-lui 31 din 1 august 1975

— Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune. Perspectivele şi exigenţele extinderii cooperării economice internaţionale a R.S.R. (**Gheorghe Oprea,** viceprim-ministru al guvernului) 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980 ; Orientări, ritmuri, eficienţă. Economia românească pe făgaşul unei dezvoltări dinamice şi intensive (**Gh. Obreja**) 4
— Metalurgia românească şi strategia dezvoltării schimburilor comerciale internaţionale (**Vasile Negrescu**) 7
— Cum se recuperează pierderile provocate de inundaţii (**Bogdan Pădure**) 9
— Tribuna economistului : Implicaţii ale optimizării transportului (ec. **I. Cazacu**) 10
— Mobilizarea largă a rezervelor potenţiale, chezăşia îndeplinirii înainte de termen a cincinalului. Din experienţa unităţilor economice ale Capitalei (**Aurelian Proşcanu**) 11
— Rezultatele şi perspectivele unei acţiuni de cooperare externă. Discuţie consemnată de **George Haşeganu** 13

CONDUCERE ORGANIZARE

— Ancheta R.E. Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Compartimentul şi politica de personal în unităţile constructoare de maşini (II). **Iulian Bădin, Alex. Blaga, C. Gogoneaţă** 15

TEORII IDEI

— Om — tehnică — mediu : Concepţie unitară în realizarea programului complex de amenajare şi gospodărire a resurselor de apă (dr. ing. **Constantin Pârvulescu**) 18
— Recenzie : O valoroasă lucrare de prognoză demografică (dr. **Vladimir Trebici**) 21
— Şcoli — curente — economişti ; O analiză istorică şi prospectivă a problematicii subdezvoltării (**Sultana Sută-Selejan**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Încheierea Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa. O Cartă a cooperării economice pe plan european (**Niţă Constantin**) 24
— Economia ţărilor O.C.D.E. Conjunctura următoarelor 12 luni 27
— O premisă pentru o evoluţie reciproc avantajoasă a relaţiilor româno-americane (**Dinu Dragomirescu**) 29

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 Bucureşti

VIZITAŢI

UNITĂŢILE TURISTICE ALE COOPERAŢIEI DE CONSUM

HANUL CONACHI – judeţul Galaţi, D.N.25, km 47
CASA ARCAŞULUI din Tg. Neamţ
HANUL AGAPIA – judeţul Neamţ, lingă renumita mînăstire Agapia
HANUL ANCUŢEI – la marginea localităţii Tupilaţi, judeţul Neamţ, D.N. 2, km 351
HANUL DRĂGUŞENI – la 52 km înainte de Suceava, pe D.N.2
MOTELUL ILIŞEŞTI – la 23 km de Suceava, pe D.N.17

- **Camere confortabile, restaurante cu gustoase preparate culinare, cu specific tradiţional şi local.**

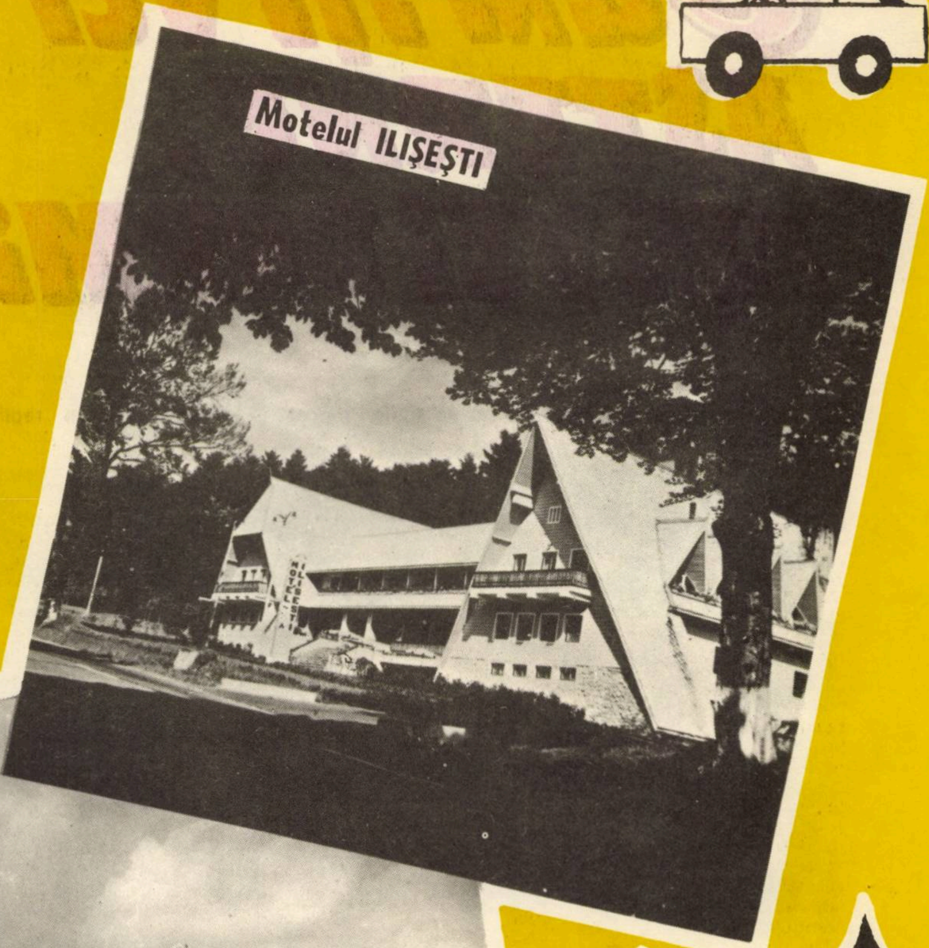

HANUL
DRAGUŞENI

Hanul AGAPIA

CUM ÎȚI VEI AȘTERNE, AȘA VEI DORMI...

Comoditate deosebită pentru un somn plăcut și reconfortant se realizează cu

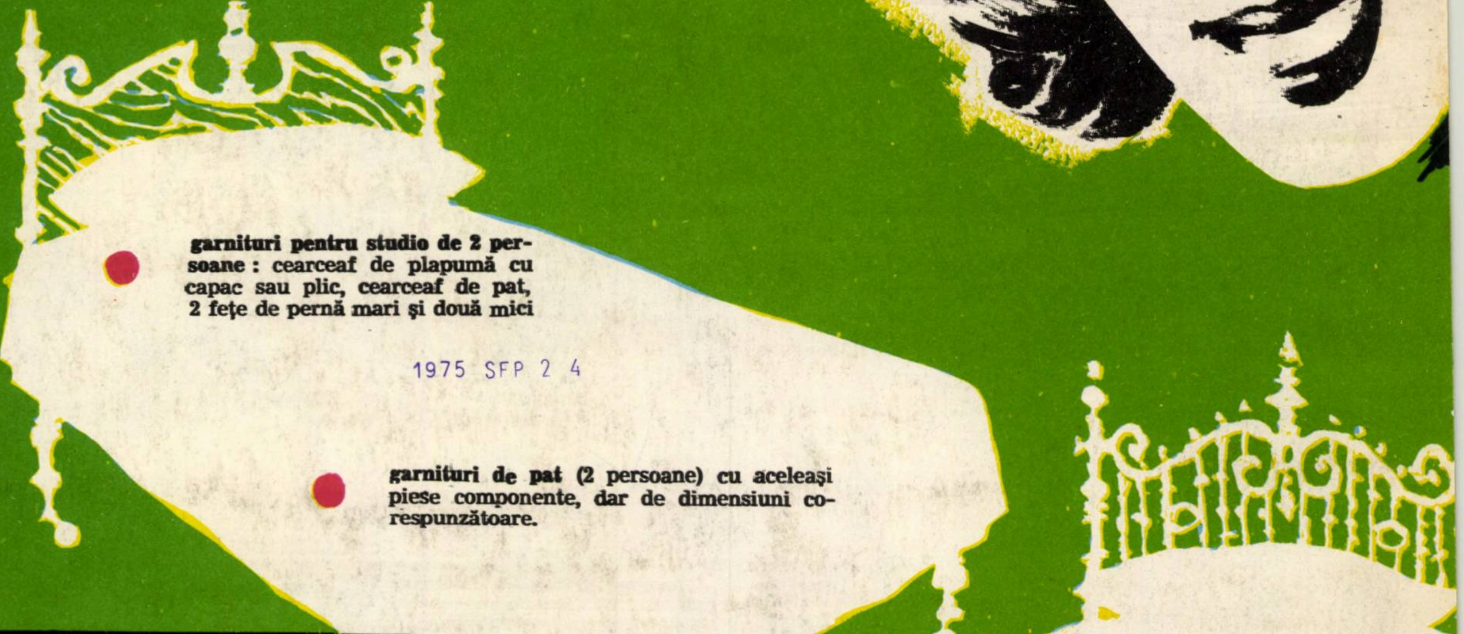

- **garnituri pentru studio de 2 persoane :** cearceaf de plapumă cu capac sau plic, cearceaf de pat, 2 fețe de pernă mari și două mici

1975 SFP 2 4

- **garnituri de pat** (2 persoane) cu aceleași piese componente, dar de dimensiuni corespunzătoare.

- **garnituri pentru studio de o persoană :** cearceaf de plapumă cu capac sau plic și pentru pilotă, cearceaf de pat, o pernă mare și una mică

- **PIESE SEPARATE :** cearceafuri de pat de diferite dimensiuni, fețe de pernă de diferite dimensiuni

Garniturile de lenjerie pentru pat cît și piesele separate sînt confecționate din cele mai adecvate țesături : șifon, pînză albită, damasc Domino, Zina imprimat.

Cereți garnituri de lenjerie pentru pat la raioanele de țesături din bumbac sau la raioanele de țesături decorative pentru interioare !

Lei 5

646

revista economică

32 8•VIII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R MG

PACEA, PRIETENIA ȘI COLABORAREA ÎNTRE POPOARE SĂ TRIUMFE PE ÎNTREGUL GLOB PĂMÎNTESC!

MAREA NORVEGIEI
OCEANUL ATLANTIC
M. BARENTS
Cercul Polar de Nord
ISLANDA
FINLANDA
SUEDIA
NORVEGIA
MAREA NORDULUI
DANEMARCA
MAREA BRITANIE
IRLANDA
M. BALTICĂ
R.S.S. Estonă
R.S.S. Letonă
R.S.S. Lituaniană
R.S.S. Bielorusă
U.R.S.S.
R.S.F.S.R.
Ucraina
POLONA
R. D. G.
R. F. G.
R. S. CEHOSLOVACĂ
AUSTRIA
ELVEȚIA
R.P. UNGARĂ
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
R.S.F. IUGOSLAVIA
R.P. BULGARIA
R.P. ALBANIA
GRECIA
TURCIA
ITALIA
FRANȚA
SPANIA
PORTUGALIA
MAROC
ALGERIA
MAREA NEAGRĂ
M. ADRIATICĂ
M. TIRENIANĂ
MAREA IONICĂ
MAREA MEDITERANĂ
M. MÎNECII
M. AZOV
STOCKHOLM
OSLO
Helsinki
LENINGRAD
MOSKVA
MINSK
KIEV
WARSZAWA
BERLIN
PRAHA
WIEN
BUDAPEST
BUCUREȘTI
BEOGRAD
SOFIA
ATHINAI
ISTANBUL
ANKARA
ROMA
MADRID
PARIS
LONDON
BRUXELLES
AMSTERDAM
KØBENHAVN
DUBLIN
HAMBURG
MÜNCHEN
Murmansk
Arhanghelsk
Oulu
Tampere
Göteborg
Malmö
Gdańsk
Kraków
Iași
Cluj
Timișoara
Galați
Constanța
ODESSA
Chișinău
Sevastopol
Varna

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

„Va trebui să acționăm și în viitor, pe baza principiilor și normelor care au guvernat lucrările Conferinței pentru securitate europeană, pentru a găsi împreună căile de lichidare definitivă a surselor de încordare, pentru soluționare problemelor majore în interesul fiecărei n țiuni"

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvintarea la Conferința pentru securitate cooperare in Europa)

Un moment important in dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Statele Unite ale Americii : președinții Nicolae Ceaușescu și Gerald Ford au semnat instrumentele de ratificare a Acordului comercial și Comunicatul comun.

ORSZÁGOS MÜSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1883

După succesul Conferinţei general-europene

ACŢIUNE VIGUROASĂ PENTRU REALIZAREA ÎN FAPT A PĂCII ŞI COOPERĂRII ÎNTRE POPOARE

> **„Este necesar să înfăptuim asemenea relaţii în Europa, în care fiecare naţiune, indiferent de orînduire socială sau de mărime, să poată participa cu drepturi egale la soluţionarea tuturor problemelor, să aibă asigurate independenţa şi suveranitatea, să se bucure din plin de binefacerile dezvoltării economico-sociale, ale progresului şi civilizaţiei".**
>
> **NICOLAE CEAUŞESCU**
>
> (Din cuvîntarea rostită la Conferinţa pentru securitate şi cooperare în Europa, Helsinki, 1 august 1975)

SEMNAREA Actului final al primei Conferinţe general-europene pentru securitate şi cooperare a marcat printr-un important succes sfîrşitul unei perioade din bogata istorie a popoarelor din această parte a lumii. A fost perioada caracterizată prin trecerea de la politica „războiului rece", a încordării şi confruntării, la o politică de colaborare care a inaugurat cursul spre destindere în viaţa internaţională. Acest curs a devenit posibil datorită schimbării radicale a raportului de forţe pe plan internaţional, schimbare favorabilă promovării şi aplicării în fapt a unei politici noi, bazată pe egalitate şi respect reciproc între naţiuni şi orientată spre soluţionarea problemelor corespunzător dorinţei de pace şi aspiraţiei spre bunăstare a tuturor popoarelor.

Aplicarea principiilor la care au aderat cele 33 de state europene, S.U.A. şi Canada ai căror înalţi reprezentanţi au semnat la Helsinki Actul final al Conferinţei – principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, renunţării la orice formă de agresiune sau imixtiune în treburile interne ale altora, la folosirea forţei sau a ameninţării cu forţa în raporturile dintre ele sau cu alte state – este de natură să asigure o temelie trainică păcii, colaborării şi progresului economico-social al fiecărei naţiuni. Se deschid în acest fel perspective rodnice conlucrării popoarelor europene în noua etapă a vieţii lor, etapa aplicării în practică a prevederilor asupra cărora s-a convenit în laborioasele dezbateri din cadrul Conferinţei pentru securitate şi cooperare.

Participantă activă la toate fazele Conferinţei, autoare a numeroase propuneri avansate într-un spirit principial şi constructiv, a căror contribuţie la succesul final a fost larg apreciată pe plan internaţional, România socialistă, prin glasul reprezentantului său cel mai autorizat, preşedintele Republicii, a dat o înaltă apreciere lucrărilor Conferinţei general-europene, documentelor în care ele s-au concretizat, perspectivelor pe care le deschid.

Magistrala cuvîntare rostită în cadrul Conferinţei de la Helsinki de preşedintele Nicolae Ceauşescu a avut un puternic răsunet în cercurile politice europene şi nu numai europene, fiind apreciată în presa internaţională ca o intervenţie strălucită, ca o originală contribuţie la dezbaterea problemelor cruciale ale vieţii popoarelor. În cuvîntarea sa, preşedintele Nicolae Ceauşescu a exprimat convingerea că semnarea documentelor corespunde pe deplin intereselor poporului român, ale celorlalte popoare participante, cauzei securităţii, cooperării şi păcii în Europa şi în întreaga lume. O importanţă deosebită revine, după părerea României, faptului că s-au adoptat de comun acord o serie de măsuri menite să ducă la sporirea încrederii, să deschidă calea unor noi paşi în direcţia soluţionării problemelor dezarmării în Europa. Totodată, înaltul reprezentant al României a respins cu fermitate politica de dictat şi amestecul în treburile altor popoare, a pus accent pe necesitatea democratizării relaţiilor internaţionale.

Succesul Conferinţei, traducerea în fapt a prevederilor ei vor reprezenta o cucerire de importanţă istorică ce va putea deschide o eră nouă în Europa, în convieţuirea popoarelor ei, în realizarea voinţei lor de pace şi progres. Ca unul din leagănele civilizaţiei umane, Europa a adus şi continuă să aducă însemnate contribuţii la dezvoltarea forţelor de producţie ale omenirii, la continua înflorire a ştiinţei, a tehnicii şi a culturii. Pe de altă parte, pe acest continent şi-au avut originea în secolul nostru două mari conflagraţii mondiale care au constituit frîne ale progresului umanităţii, i-au produs acesteia imense pierderi omeneşti şi materiale. Aplicarea prevederilor Actului final al Conferinţei general-europene este menită şi poate să asigure tuturor popoarelor continentului o reală securitate, o dezvoltare liberă la adăpost de orice agresiune sau imixtiune, înnoind istoria Europei şi folosind din experienţele sale trecute şi din potenţialul său actual numai ceea ce contribuie la viaţa paşnică şi la progresul economico-social al popoarelor din această parte a lumii, al omenirii în întregul ei.

Istoria, a declarat preşedintele Nicolae Ceauşescu de la tribuna Conferinţei de la Helsinki, va judeca nu numai documentele semnate şi declaraţiile făcute, „ci şi felul în care fiecare stat, fiecare guvern şi conducător de stat sau guvern va acţiona pentru realizarea acestor documente, pentru ca speranţele contemporanilor noştri să fie împlinite, pentru ca acţiunile guvernelor noastre să răspundă năzuinţelor de bunăstare, libertate şi pace ale tuturor naţiunilor".

DEZIDERATUL suprem care se desprinde din Actul final al Conferinţei general-europene şi care a fost reliefat de înaltul reprezentant al României, este crearea unei Europe unite, bazată pe naţiuni independente, pe colaborarea paşnică şi egală în drepturi între toate statele, fără deosebire de orînduire socială sau de mărime. Principiul fundamental al egalităţii tuturor statelor participante, promovat cu fermitate şi consecvenţă de ţara noastră, şi-a găsit aplicarea în toate fazele Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa, statornicindu-se astfel norme democratice care conturează o nouă metodologie în practica diplomaţiei mondiale.

Aşa cum se stipulează în documentele adoptate de Conferinţa general-europeană, statele sînt egale în drepturi oricare ar fi nivelul de dezvoltare al economiei lor. Aceasta nu înseamnă însă că se ignorează importanţa pe care o pot avea diferenţele de nivel de dezvoltare pentru desfăşurarea concretă a cooperării între ţări, pentru modalităţile de structurare a relaţiilor între state. În preambulul capitolului din Actul final care se referă la „Cooperarea în domeniul economiei, ştiinţei şi tehnicii şi mediului înconjurător" se precizează că statele semnatare ţin seama de „interesele ţărilor în curs de dezvoltare din lumea întreagă, inclusiv acelea dintre ţările participante atît timp cît se găsesc în curs de dezvoltare din punct de vedere economic". Se reafirmă, totodată, voinţa statelor „de a coopera pentru realizarea scopurilor şi a obiectivelor stabilite de organele corespunzătoare ale Naţiunilor Unite în documentele referitoare la dezvoltare", documente care prevăd, după cum se ştie, necesitatea unor eforturi susţinute, continue, pentru reducerea treptată şi lichidarea decalajelor economice contemporane.

Efectele concrete ale unor astfel de stipulări, ale faptului că se ia act de existenţa unor ţări în curs de dezvoltare în diferite zone ale Europei şi de nevoile lor specifice în materie de cooperare, vor depinde bineînţeles de modul de aplicare a hotărîrilor adoptate. Ceea ce este însă cert este faptul că realizarea efectivă a egalităţii statelor presupune realizarea şi a condiţiilor materiale necesare. În lume există ţări populate de sute de milioane de oameni al căror venit naţional pe locuitor nu depăşeşte 100 de dolari anual sau este chiar inferior acestui nivel. Ar fi greu să se vorbească de egalitate, cel puţin în termeni economici, între astfel de ţări şi ţările bogate al căror venit naţional pe locuitor este de cîteva mii de dolari pe an. Chiar şi în Europa venitul naţional pe locuitor al celor mai dezvoltate ţări reprezintă un multiplu al venitului dintr-o serie de ţări rămase în urmă în dezvoltarea lor ca o consecinţă a vechii politici de inegalitate, de forţă şi dictat, a politicii imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste. Unor asemenea situații va trebui să li se pună capăt cît mai grabnic pentru ca prevederile documentelor Conferinței general-europene să se întruchipeze în realități vii, înnoitoare.

Totodată, este evident că cerința realizării condițiilor materiale necesare ale înfăptuirii egalității în drepturi a statelor nu poate să rămînă limitată la Europa. Cum arăta președintele Nicolae Ceaușescu la Helsinki : „Conlucrînd strîns între ele, popoarele europene pot și trebuie să acționeze cu mai multă hotărîre pentru extinderea colaborării cu țările în curs de dezvoltare, pentru lichidarea vechii politici de inechitate care a dus la împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace, pentru realizarea noii ordini economice internaționale, care să asigure progresul armonios al fiecărei națiuni, egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare, stabilitatea economică internațională, bunăstarea și pacea fiecărui popor".

Această mare sarcină care se află astăzi la loc de frunte pe agenda de priorități ale omenirii – de a atenua și a lichida treptat discrepanțele adînci în domeniul economic – necesită firește, pe lîngă voința politică, mobilizarea unor însemnate resurse financiare și materiale, importante restructurări în modalitățile de utilizare a bogățiilor naturale și a potențialului tehnic și de creativitate al omenirii. Nu este vorba însă de necesitatea unei deturnări de resurse, oricare ar fi natura lor, de la utilizări la fel de prioritare, la fel de importante pentru pacea și bunăstarea omenirii. Dimpotrivă, este vorba de a folosi mai rațional din punctul de vedere al tuturor țărilor și popoarelor, în interesul omenirii ca tot, posibilități materiale și financiare care astăzi sînt risipite. Așa cum s-a arătat la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21–22 iulie 1975, curmarea risipei caracteristice societății de consum capitaliste, aflate astăzi într-o criză economică serioasă, cere pe de o parte restructurarea relațiilor internaționale, instituirea unei noi ordini economice mondiale, iar pe de altă parte o reașezare a consumului pe baze raționale, pornindu-se de la necesitățile reale. Falimentul societății de consum a arătat încă o dată cît de șubredă și în același timp cît de intolerabilă este în lumea de astăzi supradezvoltarea unora alături de subdezvoltarea altora. Nu este vorba ca cei care pînă nu de mult au avut o situație privilegiată să trăiască mai rău, ci ca cei defavorizați pînă de curînd de structurile politice și economice vechi ale lumii să fie ajutați să-și dezvolte accelerat economia pentru a putea să trăiască și ei mai bine.

O formă deosebit de crasă a risipei care dăinuie în lumea contemporană este cea pricinuită de continuarea înarmărilor și întreținerea unor forțe armate de dimensiuni excesive, ceea ce absoarbe anual peste 200 de miliarde de dolari. Și nu este vorba numai de proporțiile exorbitante ale cheltuielilor ca atare, ci și de faptul că un imens potențial de cercetare, care ar fi capabil să îmbunătățească mai repede traiul întregii omeniri, să reducă mai devreme decalajele economice, este pus în slujba acelorași scopuri nefaste. Dînd glas aspirației unanime a popoarelor către pace și bunăstare, președintele Nicolae Ceaușescu a declarat în cuvîntarea rostită la Helsinki : „Uriașele mijloace materiale și umane folosite în scopuri militare trebuie consacrate dezvoltării economico-sociale a popoarelor europene, sprijinirii țărilor slab dezvoltate pentru un progres mai rapid, făuririi unei lumi mai drepte și mai bune. Să facem totul ca minunatele cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane să nu mai fie puse în serviciul înarmării și distrugerii, ci în slujba progresului, bunăstării, libertății și fericirii tuturor popoarelor".

POZIȚIA neabătut constructivă a României, de la începutul și pînă la sfîrșitul Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, principialitatea și realismul cu care țara noastră a contribuit la importantul succes reprezentat de încheierea Conferinței prin semnarea documentelor convenite și cu care în prezent își aduce aportul la conturarea perspectivelor conlucrării popoarelor europene în noua etapă care începe în viața lor – toate acestea și-au găsit încununarea în reprezentarea României la faza finală de la Helsinki de către președintele Nicolae Ceaușescu, exponentul cel mai fidel al voinței de pace și cooperare a poporului român. Cuvîntarea rostită la Helsinki de tovarășul Nicolae Ceaușescu a constituit nu numai o sinteză strălucită a pozițiilor susținute în toate fazele conferinței de România socialistă. În această cuvîntare se analizează profund situația politică și economică pe plan european și mondial sub o mare varietate de aspecte. Totodată, ea deschide o largă perspectivă asupra a ceea ce trebuie întreprins în continuare în domeniul securității și cooperării în Europa, pentru a transforma continentul nostru într-un continent al păcii, bunăstării și înfloririi tuturor națiunilor.

Problemele umanitare au constituit, după cum se știe, a preocupare cu o anumită pondere în negocierile desfășurate în cadrul Conferinței general-europene, și ele se oglindesc în Actul final adoptat. Arătînd importanța prevederilor asupra cărora s-a căzut de acord în această privință, șeful statului român a subliniat, în același timp, că în viitor va trebui, poate, să se acorde mai multă atenție în tratativele pe plan european condițiilor de muncă și de viață ale milioanelor de oameni care sînt nevoiți să-și părăsească familia, patria, în căutare de lucru. Alături de afirmarea altor drepturi și preocupări, cu care România socialistă a fost dealtfel întru totul de acord, ar fi fost necesar să se dea mai multă atenție condițiilor de muncă ale muncitorimii, țărănimii, intelectualității, ale păturilor mijlocii. Zecile și sutele de milioane de oameni care muncesc din greu în uzine, în mine, pe ogoare, trebuie să aibă posibilitatea să ducă o viață demnă, în condiții de bunăstare.

Securitatea europeană, a subliniat în altă ordine de idei președintele Nicolae Ceaușescu, nu trebuie înțeleasă în sensul că ar însemna o rezolvare a problemelor între diferite zone geografice sau între diferite blocuri. În Europa există state cu orînduiri sociale diferite, există state mari și mici. Înfăptuirea securității și cooperării în Europa trebuie să se refere deopotrivă la așezarea pe baze noi a relațiilor dintre aceste state, indiferent dacă sînt situate în Vest sau Est, Nord sau Sud. Participarea statelor la diferite blocuri, deosebirile de orînduire socială dintre ele, și nici mărimea lor desigur, nu trebuie să afecteze în vreun fel aplicarea și realizarea tuturor principiilor și normelor consemnate în Actul final.

O ilustrare a modului cum se pot desfășura relații reciproc avantajoase între țări cu orînduiri sociale diferite, de mărimi și cu niveluri de dezvoltare diferite, a oferit-o recenta vizită oficială efectuată în țara noastră de președintele S.U.A., Gerald Ford. În Comunicatul comun semnat la încheierea vizitei de președinții Nicolae Ceaușescu și Gerald Ford se arată că, pornindu-se de la evoluția pozitivă a legăturilor de cooperare dintre organizațiile economice din cele două țări, s-a exprimat hotărîrea de a se încuraja dezvoltarea acestora pentru realizarea de acțiuni comune, inclusiv înființarea de societăți mixte de producție și comercializare. „Cei doi președinți, se arată în Comunicatul comun semnat la 3 august a.c., au subliniat sprijinul lor pentru o ordine internațională justă și echitabilă în cadrul căreia să fie respectat dreptul fiecărei țări, indiferent de mărime sau sistem politic, economic și social, de a-și alege propriul destin, la adăpost de folosirea forței sau a amenințării cu forța. Într-o asemenea ordine internațională fiecare țară poate să se dezvolte în mod liber, pe baza respectării stricte a independenței, suveranității naționale, egalității în drepturi și neintervenției în treburile sale interne". Sînt constatări care corespund literei și spiritului Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, după cum îi corespunde acordarea reciprocă, în relațiile dintre cele două țări, a clauzei națiunii celei mai favorizate, ceea ce deschide perspective ample pentru dezvoltarea relațiilor economice dintre România și S.U.A.

În momentul de față și în perioada care urmează, înfăptuirea principiilor stabilite de comun acord de semnatarii documentelor primei Conferințe general-europene este de cea mai înaltă importanță pentru ca succesul acestei conferințe să se facă simțit concret în viața popoarelor. În nici un caz nu trebuie să se creeze iluzia că acum, după semnarea Actului final, se poate sta liniștit, în așteptarea unor rezultate care ar veni de la sine. Dimpotrivă, urmează o etapă nouă, hotărîtoare pentru viața popoarelor europene, aceea a eforturilor pentru traducerea în fapt a principiilor convenite, pentru realizarea în fapt a păcii, bunăstării și libertății.

„De la această înaltă tribună, a declarat la Helsinki președintele Nicolae Ceaușescu, sînt împuternicit să afirm solemn că Republica Socialistă România este ferm hotărîtă să acționeze cu toate forțele pentru a-și aduce contribuția la înfăptuirea securității, cooperării și păcii în Europa, la crearea noii ordini economice internaționale, la instaurarea unei păci trainice între toate popoarele planetei".

Dealtfel, acestea sînt linii directoare permanente ale politicii externe a României socialiste, aplicate cu consecvență în abordarea tuturor problemelor majore ale relațiilor dintre state. În Programul Partidului Comunist Român, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, se subliniază în mod deosebit că instaurarea unor relații noi în Europa, asigurarea securității tuturor națiunilor, reprezintă o sarcină fundamentală a popoarelor europene, de aceasta depinzînd însuși progresul lor viitor, și că există reale posibilități de a se înfăptui acest deziderat, de a transforma Europa într-un continent al colaborării și păcii. Reafirmarea acestor idei fundamentale de către președintele Nicolae Ceaușescu la Helsinki, întreaga cuvîntare a șefului statului român rostită de la tribuna marelui forum european se bucură, de aceea, de unanima adeziune a tuturor cetățenilor Republicii Socialiste România, fiind primite cu sentimente de vie satisfacție și deplină aprobare. Semnătura tovarășului Nicolae Ceaușescu pe Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa poartă girul întregului nostru popor.

L. STROJA

Munca — mod de afirmare plenară a personalității umane

„Munca devine tot mai mult o necesitate și o datorie de onoare. Pe această bază se asigură satisfacerea tot mai deplină a cerințelor materiale și spirituale — determinate în mod științific — ale întregului popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

DUPĂ CUM SE ȘTIE, etapa actuală de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră este etapa hotărîtoare pentru trecerea la comunism, este perioada în care socialismul va trebui să își manifeste superioritatea sa în toate planurile existențiale, perioada în care vor trebui activate toate resursele socialismului, materiale și spirituale, în scopul asigurării unor ritmuri înalte de dezvoltare care să permită depășirea concretă și imediată a tuturor limitelor impuse — într-o fază inițială (printre altele, de nivelul economic înapoiat de la care am pornit) — manifestării totale, atotcuprinzătoare a superiorității noii orînduiri : diminuarea și lichidarea decalajelor care ne mai despart încă de țările dezvoltate economic, afirmarea României socialiste ca țară suverană și independentă, cu o economie puternic dezvoltată, activă în lupta popoarelor pentru pace și progres social.

Realizarea acestor obiective depinde, în această perioadă, de munca susținută a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, ca muncă creatoare (de valori materiale și spirituale), de creșterea calității muncii, a randamentului, a eficienței ei, de activarea inițiativelor, dezvoltarea creativității în muncă, creșterea gradului de competență și responsabilitate a tuturor indivizilor (subiecți — agenți, decidenți și (sau) executori) purtători ai acestor activități.

Munca devine astfel atît o condiție majoră și singura cale de propășire a țării, de ridicare a ei pe trepte superioare ale civilizației socialiste (comuniste), cît și condiția și modalitatea plenară de împlinire a personalității ; căpătînd un caracter profund uman, potențînd totalitatea valențelor creatoare ale personalității, ea devine principalul izvor de fericire personală în contextul fericirii întregului popor.

În această perspectivă procesul formării societății socialiste multilateral dezvoltate cuprinde — totodată — procesul : a) de formare a omului și a personalității sale în muncă și pentru muncă, în conformitate cu idealurile majore ale comunismului și b) de participare și afirmare a sa (și a tuturor) nu fictiv, ci real și concret, în funcție de capacitățile individului ca subiect-agent (decident și (sau) executor) prin muncă, la edificarea noii societăți ; două planuri care implică omul societății socialiste (comuniste) ca obiect și subiect al transformărilor revoluționare, centrul dezvoltării și autodezvoltării, totodată.

Această perspectivă în studiul personalității permite abordarea problematicii în raport cu condițiile existențiale ale omului contemporan (individ și (sau) comunitate) cu realizarea destinului său ca ființă liberă, capabilă să-și recreeze conștient și activ (cu sens de transformare) viitorul său din multiplii viitori posibili pe temeiul opțiunii libere, întemeiate prin cunoaștere, în conformitate cu idealul comunist de echitate și dreptate.

Creativitatea ca dimensiune a personalității este prelungită, astfel, din domeniul posibilului în domeniul realului : în muncă (practică socială), în activitatea de creație de nou, invenție, obiectivate în inovație socială (în și prin praxis).

Documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, Programul partidului exprimă cu claritate această dimensiune majoră a muncii : caracterul ei creator, spre binele societății și al personalității, eliberate de asuprire și exploatare. În acest sens, înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism cere eforturi susținute din partea oamenilor muncii, a întregului popor, dar nu pur și simplu eforturi fizice și (sau) intelectuale, ci *muncă creatoare, novatoare, de maximă productivitate, eficiență, randament.*

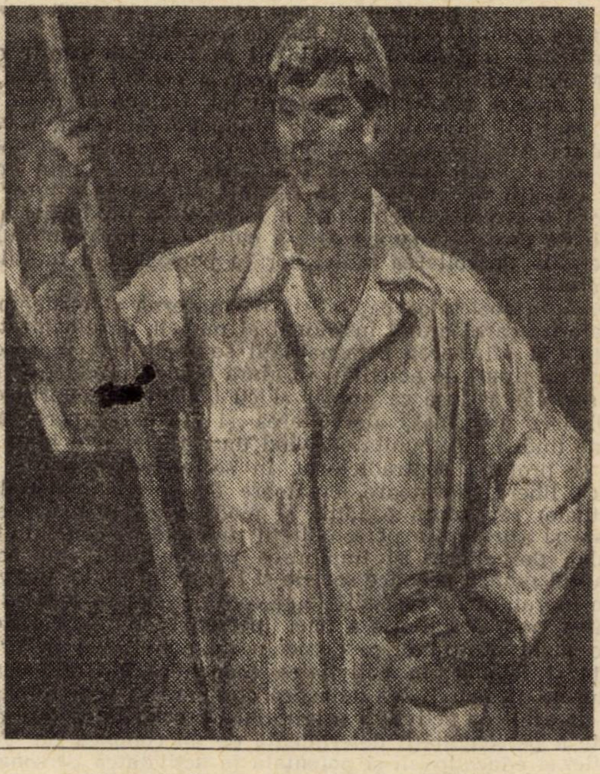

Pictură de Henri Catargi : „Muncitor"

Desigur, cerința unei munci de o asemenea calitate se pune pentru toate tipurile de activități, dar în primul rînd în sfera activităților economice, de producere a bunurilor materiale, creșterea productivității muncii sociale pe baza creșterii gradului de mecanizare și automatizare a procesului de producție, și a îmbunătățirii calității forței de muncă, constituind în cincinalul următor — așa cum se arată în Directivele Congresului al XI-lea — unul din factorii de bază în dezvoltarea generală a societății.

Munca novatoare depășește limitele unui comportament acționalist strict conformist, dimpotrivă, ea presupune un comportament critic, constructiv cu o bogată încărcătură de responsabilitate socială, angajare în timp și istorie, angajare ce presupune, totodată, asumarea conștient-liberă a riscurilor acestei angajări.

În concepția partidului nostru munca (practică socială) ca invenție, creație de noi valori (materiale și spirituale) pentru satisfacerea plenară a trebuințelor (individuale și ale colectivității) determinate în mod științific, încetează de a mai fi simplă condiție de existență, ci devine manifestarea deplină a esenței omului : aceea de creator de valori. În această accepțiune munca încetează de a mai fi o formă de alienare a omului, trăită în plan subiectiv ca o constrîngere, ea devine muncă liberă care — încă de pe acum — înglobează în conținutul său înțelegerea îndatoririlor față de societate (obligații interiorizate, conștientizate în plan subiectiv și asumate liber), îndatoriri supuse riguros controlului și autocontrolului exigențelor sociale mereu mai înalte și autoexigențelor (ca asumare conștientă, liberă a acestor exigențe).

Dezvoltarea personalității umane — un proces conștient, unitar, continuu

DUPĂ CUM SE ȘTIE, munca a constituit întotdeauna condiția de bază a vieții omului, premisă fundamentală în realizarea procesului social. Dar nu întotdeauna munca a fost — obiectiv și subiectiv — trăită ca o manifestare de sine a personalității. Lui Marx îi revine meritul de a fi analizat în mod științific înstrăinarea muncii în capitalism și caracterul istoric al acestui proces.

Încă în „Ideologia germană" Marx și Engels au demonstrat faptul că : pe o anumită treaptă de dezvoltare istorică forțele de producție scapă de sub controlul indivizilor (producători), încetează de a fi forțe ale lor, devenind forțe ale proprietății private, adică ale indivizilor în măsura în care sînt proprietari privați ; că, în aceste condiții, raporturile sociale ca raporturi materiale de producție, fac ca munca umană să piardă caracterul de „manifestare de sine“, ca majoritatea indivizilor „să fie lipsiți de orice conținut real al vieții“ ; că „singura legătură pe care ei o mai au cu forțele productive și cu propria lor existență «munca» a pierdut pînă și aparența de activitate proprie și le menține existența mutilînd-o“ 2).

În aceste condiții „viața materială apare ca scop, iar producerea acestei vieți materiale, munca... apare ca mijloc“ 3).

În condițiile unei existențe alienate, munca pierde caracterul său social, munca, socială prin esență, devine aparența și manifestarea unor obligații și constrîngeri individuale ; în loc de a fi expresia manifestării unei nevoi umane, munca devine, în aceste condiții, simplul mijloc de existență.

Analizînd fenomenul înstrăinării ca fenomen istoric obiectiv, Marx arată că explicația cauzală a acestui fenomen, precum și analiza condițiilor depășirii lui, trebuie găsit în dinamica contradicțiilor modului de producție capitalist, revoluția socialistă fiind singura posibilitate care deschide perspectiva unei noi societăți, societatea comunistă, care — prin crearea unor condiții materiale ce să permită eliberarea tuturor indivizilor : dezvoltarea nelimitată a forțelor de producție, a unor relații de producție superioare, a culturii și învățămîntului — să permită dezvoltarea indivizilor ca personalități multilateral dezvoltate.

Dacă în societatea capitalistă — modernă și contemporană —datorită caracterului înstrăinat al muncii, dezumanizat, dezvoltarea și afirmarea personalității se realizează îndeosebi în o serie de tipuri de activități în afara muncii productive (practică socială), reduse ca număr și cu o sferă de cuprindere (a indivizilor) restrînsă, dezvoltarea și afirmarea personalității umane (individ, comunitate) avînd un caracter mai mult spontan, și profund contradictoriu, în societatea socialistă, unde munca liberă, novatoare, creatoare de valori (materiale și spirituale) reprezintă condiția și modalitatea plenară de dezvoltare și afirmare a personalității (individ — comunitate națională), dezvoltarea și împlinirea personalității sînt posibile în cadrul muncii practice sociale și la nivelul masei indivizilor.

În literatura de specialitate se consideră că în prezent creativitatea, nota definitorie a unei personalități dezvoltate, se poate manifesta în orice domeniu de activitate : în artă, în știință și tehnică, în activitatea economică, de organizare și conducere, în activitatea didactică etc. Fără să negăm existența unor domenii de activități privilegiate, creativitatea este o facultate a personalității determinată de un complex de factori genetici și educaționali și potențată în activitatea personalității (indivizi, colectivitate). În acest sens, considerăm că toți indivizii, toate colectivele de muncă, în condițiile societății socialiste dezvoltate și apoi în comunism, pot deveni — pe temeiul interacțiunii factorilor obiectivi și subiectivi — în principiu personalități multilateral dezvoltate, nu însă cu un același indice de creativitate, ci diferențiat de la individ la individ, funcție de capacități, de posibilitatea fiecăruia de a potența această energie în activități recunoscute și asimilate social.

Aceasta explică faptul că alegerea, repartizarea și promovarea cadrelor după o evaluare reală a acestor calități, a posibilități potențării lor în muncă creatoare, rămîn — alături de alte cerințe — o constantă definitorie în politica partidului nostru de promovare a cadrelor, acordîndu-se o importanță deosebită valorizării raționale, cu maximă eficiență a întregului potențial creator al personalității.

De asemenea, nu se poate omite situația în care socialismul deși asigură în principiu condiții obiective, egale de formare și dezvoltare a personalității fiecărui individ (și a tuturor indivizilor) în muncă și pentru muncă (dezvoltarea continuă a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, asigurarea dreptului la muncă, învățămînt și cultură pentru toți indivizii, perfecționarea sistemului democrației etc.), o perioadă de timp se mențin — după cum se știe, cel puțin în condițiile noastre actuale — o seamă de contradicții între posibil și real — specifice etapei istorice pe care o trecem, generate de o serie de factori situaționali specifici în care se formează și se dezvoltă personalitatea (indivizilor și a colectivităților) și care vor influența procesul formării și manifestării ei. Condiții diferite de formare și dezvoltare a personalității sînt generate, de asemenea, și de faptul că și în socialism nu toate tipurile de activități socialmente necesare, solicită în măsură egală forța creatoare a personalității, spiritul inventiv al individului, unele activități rămînînd activități de rutină, de care societatea nu se poate elibera, dar care deocamdată, nu se pot realiza pe calea mecanizării și automatizării.

În Programul Partidului Comunist Român, prevederea referitoare la lichidarea condițiilor obiective care mențin deosebirile în procesul formării și dezvoltării personalității este legată direct de procesul de omogenizare a societății, a apropierii treptate dintre munca fizică și munca intelectuală, dintre oraș și sat, lichidîndu-se pe această cale deosebirile esențiale dintre clase și diferite categorii sociale, dintre indivizi în cadrul aceleiași clase sociale și categorii sociale, înlăturîndu-se în general deosebirile ce nu decurg direct din diviziunea muncii, în condițiile progresului științific și tehnic contemporan. Acest proces obiectiv legic se va desfășura ca un proces conștient și unitar la nivelul practicii sociale, ce va cuprinde — în cadrul unei interacțiuni sistemice — toate structurile de activități — atît pe verticală cît și pe orizontală — fiind orientat și direcționat astfel încît să asigure cadrul obiectiv, atotcuprinzător, optim, de formare și manifestare plenară a personalității fiecărui individ (și a tuturor), ca personalitate multilaterală dezvoltată, cu un orizont spiritual larg : politic, moral, cultural, științific-tehnic și economic, cu o temeinică pregătire profesională, calități valorificate în munca socială, creatoare de valori noi, materiale și spirituale.

Autocunoașterea și autodinamizarea aptitudinilor individuale

DESIGUR că în perspectiva realizării — ca proces treptat al omogenizării societății sub raport economic, social, cultural, în condițiile dezvoltării unui sistem de instituții care să stimuleze creativitate și să activeze participarea conștientă a maselor la procesul istoric în dubla lor calitate de proprietari și producători-beneficiari, factorii obiectivi în formarea și dezvoltarea personalității umane vor continua să acționeze în egală măsură. Dar dacă în orice epocă istorică un rol important în formarea personalității puternic individualizate l-a avut însuși individul ca structură bio-psiho-socială, cu atît mai mult în condițiile socialismului și comunismului, prin excelență proces istoric conștient, formarea, dezvoltarea și afirmarea personalității nu pot fi gîndite în afara calității subiectivității, a structurii psihice a individului, care va influența direct procesul de formare a personalității — ca obiect — și de manifestare a personalității — ca subiect-agent al dezvoltării.

Oamenii societății socialiste, beneficiari, în principiu, egali — fiecare și toți — ai patrimoniului social, dispunînd de capacitatea de asimilare a acestui patrimoniu la nivel de individ, obiectivată apoi — prin muncă — în produse ale activității sociale, recunoscute și asimilate social, în proporții determinate direct de dimensiunile și calitatea subiectivității, de o serie de însușiri și calități cum ar fi : dimensiunea cognitivă, competență profesională, dăruire de sine, capacitatea de autodisciplinare, însușiri recunoscute și afirmate social, ce dau în grade și proporții diferite atribute ale originalității și unicității personalității, indiferent de tipul de activități în care se formează și se afirmă.

De aceea, asigurînd *in principiu* egalitatea economică, social-politică și culturală între toți membrii societății, socialismul nu realizează — ca proces *spontan* — transformarea fiecărui individ (și a tuturor) ca personalitate. Procesul formării personalității în socialism este un proces conștient, activ, de durată, care ține nu numai de factorii obiectivi, ci — în etapa actuală în egală măsură, poate chiar în mai mare măsură — de factorul subiectiv, de o nouă calitate a subiectivității, a structurii psihice a individului, transformarea oamenilor în afara cărora nu se poate concepe transformarea societății fiind una din sarcinile cele mai grele ale etapei actuale.

O deosebită importanță are în acest scop munca ideologică politică susținută de orientare și îndrumare a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, în sensul înțelegerii necesităților istorice sociale, a dezvoltării spiritului critic și autocritic care să asigure autocunoașterea, autostimularea și autodinamizarea aptitudinilor pozitive, negarea trăsăturilor negative ale comportamentelor, autoaprecierea obiectivă a rolului și funcțiilor sociale pe care le poate îndeplini fiecare în mod optim în societate, calități care să permită autoangajarea plenară a personalității, în calitate de creator a propriei sale personalități, afirmate în primul rînd în activitatea productivă și în egală măsură în activitatea obștească și politică.

În perspectiva construcției societății socialiste (comuniste), teoria marxistă a personalității pune și încearcă să soluționeze problemele raportului individ-societate, în sensul corelării nevoilor individului cu interesele societății, în sensul realizării cerințelor adaptării individului imperativelor majore ale istoriei nu prin izolarea individului de colectivitate, a vieții sale subiective de viața socială, obiectivă, sau prin dizolvarea lui în grupul social din care face parte, ci prin integrarea sa organică, în sensul afirmării potențialului său creator — fapt posibil numai în și prin muncă — în eforturile creatoare unite ale colectivității, pentru realizarea marilor idealuri sociale a timpului istoric dat ca timp al său : „În mijlocul maselor largi populare, personalitatea nu se pierde, ci se afirmă tot mai puternic, odată cu afirmarea întregii națiuni“ 4).

Georgeta HALĂȘAN

---

1) Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1974, pag. 100—101.

2) K. Marx, Fr. Engels — Ideologia germană, Editura politică, 1956, pag. 67.

3) Ibidem.

4) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975 pag. 166.

ECONOMIE NATIONALA

Cincinalul 1976-1980: orientări, ritmuri, eficiență

INVESTIȚIILE ÎN NOUL CINCINAL (I)

dr. Mihai **DIAMANDOPOL**
președintele Băncii de Investiții

PE FUNDAMENTUL TRAINIC al stadiului atins în dezvoltarea și modernizarea economiei naționale și în concordanță cu posibilitățile și necesitățile economiei românești și cu evoluția mondială contemporană, Congresul al XI-lea al partidului a stabilit liniile esențiale ale dezvoltării României în perioada 1976—1980 și în următorul deceniu. Cincinalul 1976—1980 — cea de a doua treaptă de cinci ani a etapei strategice de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării noastre spre comunism — va asigura lărgirea impetuoasă a bazei tehnico-materiale a societății, condiție esențială a procesului de reducere și lichidare a decalajului ce mai desparte țara noastră de țările avansate economic. Creșterea economică va purta în continuare un caracter echilibrat, un ritm susținut : vor fi întreprinși noi și însemnați pași în direcția creșterii și modernizării aparatului de producție, a îmbunătățirii structurii economiei naționale, a ramurilor și subramurilor, a distribuției forțelor de producție pe întinsul patriei. La baza dezvoltării și modernizării întregii economii naționale va sta continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă, care, așa cum se arată în Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării. Preocupările menite să asigure dezvoltării economiei un caracter industrial tot mai puternic, pentru accentuarea poziției conducătoare a industriei în ansamblul economiei naționale, se vor îmbina în mod organic cu preocupările consecvente pentru accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii, ramură a economiei, care, în condițiile țării noastre, are o importanță deosebită. În ritm rapid vor crește capacitățile de producție, se vor crea noi ramuri și subramuri, noi întreprinderi, se va moderniza, diversifica și perfecționa producția în unitățile existente. O lărgire puternică va cunoaște baza tehnică materială a transporturilor de bunuri și persoane, a circulației și desfacerii mărfurilor, pentru cercetarea științifică, învățămînt, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport etc.

CREȘTEREA CONTINUĂ ÎN RITM SUSȚINUT ȘI REPARTIZAREA RAȚIONALĂ A VENITULUI NAȚIONAL, BAZĂ A ÎNFĂPTUIRII PROGRAMULUI SPORIT DE INVESTIȚII

Toate acestea necesită o mare acumulare de mijloace a căror realizare nu va putea fi înfăptuită decît pe baza creșterii absolute a venitului național și repartizării raționale a acestuia pentru fondul de dezvoltare și pentru fondul de consum, astfel încît, concomitent cu creșterea puternică a forțelor de producție să se asigure și ridicarea permanentă, în ritm susținut a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii de la orașe și sate. În perioada 1976—1980, pentru fondul național de dezvoltare economică și socială, se prevede să se repartizeze 33,5% din venitul național. Această cotă, situată aproximativ la același nivel practicat în actualul cincinal, marchează o evidentă stabilitate ; aplicată la un volum sporit al venitului național, care în perioada 1976—1980 va crește într-un ritm mediu anual de 10,5% cota respectivă va determina însă, pentru fondul național de dezvoltare economico-socială, un volum mărit de mijloace în comparație cu sumele alocate în perioadele precedente. La rîndul său, creșterea fondului național de dezvoltare economico-socială va crea condiții pentru sporirea în același timp, a investițiilor, care au o însemnătate esențială între factorii principali ai creșterii economice.

În anii 1976—1980 urmează să se realizeze un program de investiții de aproape 1 000 de miliarde lei, care întrece de 5 ori volumul investițiilor realizate în perioada 1961—1965, de aproape 3 ori pe cele realizate în anii 1966—1970, astfel :

	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980 (prevederi)
— Cota din venitul național alocată fondului național de dezvoltare economico-socială (%)	25	29—30	33	33,5
— Investiții totale în economie (în mld. lei)	199,7	330,8	558,0	aproape 1000,0

După cum se știe, capacitatea de a investi se află într-o relație dialectică cu stadiul dezvoltării economice și cu nivelul de pregătire culturală și profesională a oamenilor. Analizate în acest context, datele menționate vorbesc tocmai despre acest lucru. De la perioadă la perioadă, cu cît stadiul dezvoltării economice și nivelul de pregătire al cadrelor au fost și vor fi mai avansate cu atît s-au creat și se formează resurse și posibilități sporite pentru fondul național de dezvoltare economică și socială, respectiv pentru investiții, iar utilizarea lor a avut și va avea drept consecință o nouă amplificare a dimensiunilor economiei naționale. Volumul investițiilor prevăzut pentru perioada 1976—1980 înseamnă un mare efort al economiei naționale. El demonstrează în același timp, așa după cum se sublinia la recenta Plenară comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, forța și puterea economică a României.

Datorită investițiilor ce se vor face, valoarea fondurilor fixe totale în economie va ajunge în 1980 la aproape 2 000 miliarde lei, față de 1 200 miliarde lei în 1975.

Înfăptuirea programului de investiții implică obligația pentru ministere, centrale industriale, organele de planificare, de finanțare, bancare și de control de a lua toate măsurile necesare în vederea realizării sarcinilor de producție cantitative și calitative, pentru îndeplinirea planurilor de producție și de reducere a costurilor de producție, de creștere a acumulărilor bănești, asigurîndu-se astfel baza materială și fondurile de finanțare a investițiilor prevăzute.

INVESTIȚIILE, FACTOR ESENȚIAL AL CREȘTERII ECONOMICE ȘI RIDICĂRII BUNĂSTĂRII OAMENILOR MUNCII

Investițiile reprezintă una din căile importante ale dezvoltării forțelor de producție și ale creării unei structuri optime a ramurilor de producție. Ele au un rol însemnat în ceea ce privește punerea în valoare și valorificarea maximă a resurselor materiale și umane, creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, sporirea acumulărilor bănești și respectiv a venitului național care reprezintă baza dezvoltării în continuare a forțelor de producție și creșterii permanente a nivelului de trai material și cultural al oamenilor muncii. Cu ajutorul investițiilor se înfăptuiește reproducția lărgită a fondurilor fixe, bază a dezvoltării tuturor ramurilor producției materiale, creării de noi locuri de muncă, introducerii și dezvoltării progresului tehnic și îmbunătățirii în continuare a condițiilor de viață social-culturale ale poporului. Ele presupun în același timp formarea cadrelor de specialitate capabile să folosească cu pricepere tehnica avansată ; ele reclamă cu alte cuvinte ridicarea nivelului de cunoștințe profesionale,

⟶

←

de cultură tehnică și economică a oamenilor muncii.

Prin punerea în aplicare a amplului program de investiții, pe baza dezvoltării tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate vor fi create 1—1,2 mil. de noi locuri de muncă din care 60% în industrie. În următorul cincinal vor fi date în funcțiune cca. 2 700 capacități industriale și agrozootehnice mai importante. Din modul de repartizare a investițiilor prevăzute a se realiza se degajă clar preocupările pentru a se asigura dinamismul și echilibrul economic, o structură modernă și eficientă a producției, dezvoltarea într-un ritm cît mai accelerat posibil a întregii economii naționale care să creeze un suport solid pentru îmbunătățirea vieții tuturor oamenilor muncii.

Partea precumpănitoare a efortului de investiții — cca. 90% din volumul investițiilor din fondurile statului — va fi îndreptată spre dezvoltarea ramurilor producției materiale, spre construirea de obiective productive în scopul măririi potențialului economic al țării. Concentrarea fondurilor de investiții în domeniile cele mai importante constituie una din cerințele de bază ale dezvoltării întregii economii. Acest lucru determină la rîndul său modificări progresive în structura pe ramuri a fondurilor fixe. Ca urmare, va crește în continuare cota parte a fondurilor fixe în ramurile producției materiale. Astfel, în 1980 volumul fondurilor fixe pentru producție și servicii va fi de 11,5 ori mai mare față de anul 1950, valoarea fondurilor fixe pentru producție urmînd să reprezinte 78% din totalitatea fondurilor fixe ale țării.

Din volumul total al investițiilor ce urmează a se realiza în ramurile producției materiale, cca. 2/3 sînt alocate pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a industriei naționale. Ca urmare, în noile obiective ce vor fi puse în funcțiune în această perioadă se va obține aproape 80% din sporul producției industriale prevăzut a se realiza față de perioada 1971—1975. Industria își va consolida astfel rolul conducător în economie, în structurarea modernă a acesteia și a întregii noastre societăți, în realizarea complexului economic național optim, în creșterea rapidă a productivității muncii sociale.

În 1980, industria va realiza o producție de aproape 1 000 mld. lei și va participa în venitul național cu peste 68% față de 39,8% în 1955 și 62% în prezent. **„Se poate spune,** arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, **că realizînd aceste prevederi România devine într-adevăr un stat industrial-agrar, bazat pe o pondere hotărîtoare a industriei în intreaga economie națională“.**

Pentru asigurarea industriei, a întregii economii naționale cu resursele de materii prime și combustibili, importante investiții sînt prevăzute a se face în domeniul extractiv și metalurgic. Se are în vedere ca prin exploatarea și valorificarea surselor interne de materii prime și materiale să se restrîngă la strictul necesar cantitățile provenite din import. Prin investițiile ce se vor face va trebui să se asigure un grad mult mai ridicat de acoperire din țară a necesarului de cărbune cocsificabil, feroaliaje, laminate, țevi, tablă silicioasă și din oțel inoxidabil, metale neferoase și alte produse de bază. Fonduri importante sînt prevăzute pentru intensificarea cercetărilor geologice orientate îndeosebi spre țiței, gaze naturale, cărbune, precum și spre minereurile de fier și metale neferoase — inclusiv cu conținuturi mai sărace și alte substanțe minerale utile.

Este semnificativ să arătăm că aproximativ 70% din totalul investițiilor alocate industriei vor fi destinate ramurilor de bază ale acesteia : energetica, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia. Aceste cifre privind repartizarea investițiilor destinate dezvoltării ramurilor producției materiale, reflectă evident politica Partidului Comunist Român de structurare modernă a economiei și a industriei naționale :

	1961—1965	1966—1970	1971—1974	1976 1980 (prevederi)
— Investiții din fondurile statului în ramurile producției materiale din care :	100	100	100	100
● în industrie (total)	62,6	63,3	63,3	66
● în ramurile de bază ale industriei (energetica, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia)	33,2	36,2	38,4	46

În cincinalul 1976—1980 este prevăzută începerea și, în bună parte, darea în exploatare a o serie de obiective de însemnătate majoră în ramurile de bază ale industriei, printre care : Hidrocentrala Turnu Măgurele — Nicopole (în colaborare cu R.P. Bulgaria), Centrala termoelectrică Turceni etapa a II-a, Centrala electrică nucleară, Combinatul siderurgic Călărași, dezvoltarea Întreprinderii de mașini grele București, Combinatul petrochimic Năvodari. Pentru perioada următoare de cinci ani 1976—1980, dacă luăm în considerare ponderile de mai sus în totalul investițiilor din fondurile statului, obținem următoarea reprezentare grafică :

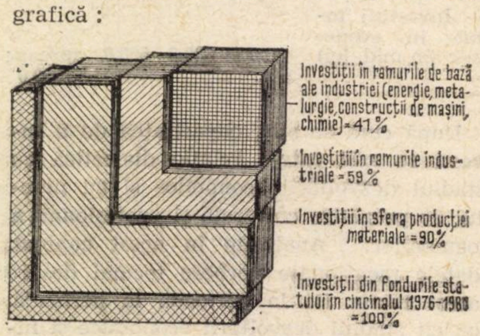

Ca efect al investițiilor ce se vor face, în industrie, în 1980 fondurile fixe industriale vor reprezenta aproximativ jumătate din totalul fondurilor fixe din economie, iar industriile de bază menționate mai sus vor deține o pondere de cca. 65% din volumul total al fondurilor fixe industriale față de 45% în 1960.

Ca urmare a investițiilor ce se vor face producția industriei naționale va crește în viitorul cincinal într-un ritm mediu anual de 11,2%, unul din cele mai ridicate ritmuri pe plan mondial. Creșteri deosebit de înalte vor cunoaște construcțiile de mașini și chimia, ramuri chemate să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale. Aceste două ramuri vor furniza în 1980 aproape jumătate din producția industrială.

Prin structurarea sa internă producția industrială în construcția de mașini și în chimie este îndreptată tot mai hotărît către subramurile de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic, beneficiare ale unui volum mai mare de muncă de concepție și ale calificării superioare în munca de execuție : electronica, mecanica fină și optica, producția de mașini-unelte pentru așchierea metalelor. În 1980 chimia va produce de 5 ori mai mult decît în 1970 și de 1,6—1,8 ori mai mult decît în 1975.

Puterea instalată în termo și hidrocentrale va ajunge la 18 640 MW (față de 8 334 MW în 1971), iar producția de energie electrică la 75—80 miliarde kWh (față de 39,45 în 1971).

La finele cincinalului viitor, producția de oțel a României — obținută pe actualele platforme siderurgice în continuă dezvoltare — va fi de 17—18 milioane tone. Ea va ajunge în 1980 să reprezinte aproximativ 800 kg pe locuitor, față de cca. 500 kg pe locuitor la sfîrșitul anului 1975.

Programul de investiții al perioadei 1976—1980 prevede pentru dezvoltarea și modernizarea în continuare a agriculturii — ramură de bază a economiei noastre — cca. 110 miliarde lei, de două ori mai mult decît s-a investit în întreaga economie națională în cincinalul 1951—1955. Una din principalele direcții ale utilizării acestor fonduri o constituie mecanizarea completă a tuturor lucrărilor agricole, atît în cimp cît și în zootehnie. La sfîrșitul cincinalului, agricultura va dispune de 125—130 mii de tractoare, de tipuri diferite și cu puteri unitare sporite.

Beneficiind de o bază tehnico-materială în continuă dezvoltare și modernizare, în agricultură se prevede să se obțină o creștere a producției de 34—36% față de perioada anilor 1971—1975, o sporire substanțială a producției de cereale și legume la hectar, a șeptelului și a producțiilor medii pe animal.

Un loc central în următorul plan cincinal îl va ocupa programul complex de

→

←

sistematizare pe baze moderne a întregii rețele hidrografice — obiectiv de importanță națională a cărui elaborare și realizare au fost hotărîte de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 8 iulie a.c. Acest program este chemat să prevină efectele inundațiilor care ar mai amenința țara, asigurînd pe baza unei concepții unitare, regularizarea tuturor cursurilor de apă, amenajarea bazinelor hidrografice, realizarea unor lucrări de acumulări de apă, desecări și irigații. Totodată prin lucrările de regularizări de rîuri, prin îndiguiri și alte lucrări de îmbunătățiri funciare se va obține sporirea suprafeței agricole și arabile a țării. În domeniul irigațiilor, fondurile investite vor face ca în 1980 să se ajungă la o suprafață de 3 mil. ha irigate, față de 2 mil. ha la sfîrșitul acestui an.

O atenție deosebită se acordă lucrărilor de apărare și refacere a fondului forestier al țării în care scop s-au prevăzut investiții corespunzătoare.

Investiții importante sînt prevăzute și în sfera transporturilor și telecomunicațiilor. Fondurile alocate în acest scop contribuie la dezvoltarea și modernizarea în continuare a rețelei de transport și telecomunicații pentru satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor economiei și a nevoilor populației.

Investițiile ce se vor face în acest sector vor contribui la intensificarea realizării programului de dublare, electrificare și de centralizare electrodinamică a liniilor de cale ferată, la lărgirea transportului rutier, la dezvoltarea și modernizarea rețelei de drumuri. Flota românească va continua să fie dotată cu noi nave. În 1980, flota maritimă va dispune de aproape 200 nave cu un tonaj de 2,2—2,4 ori mai mare decît cel din prezent, iar transportul fluvial va spori cu 70—90%. Se vor dezvolta, moderniza și amenaja porturile maritime și dunărene, se vor mecaniza și automatiza într-o măsură tot mai mare operațiunile de încărcare și de descărcare a vaselor. Investițiile vor contribui de asemenea la dezvoltarea transportului aerian sporind parcul de aeronave și numărul de aeroporturi ce se vor amenaja și moderniza. Se va extinde și moderniza rețeaua de telecomunicații și telefonie automată.

Investiții într-un volum sporit sînt prevăzute pentru noi edificii social-culturale, științifice, pentru ocrotirea sănătății etc. Investițiile pentru dezvoltarea acestor sectoare reprezintă 9,7 mld. lei pentru învățămînt, 1,8 mld. lei pentru cultură, 6,7 mld. lei pentru ocrotirea sănătății, educație fizică și sport. În 1976—1980, numai pentru construcția de locuințe și gospodăria comunală se vor aloca aproape 100 mld. lei; se vor construi încă 815 000 apartamente fizice, adică o jumătate din numărul total de apartamente ce s-au construit în orașele noastre în întreaga perioadă de 30 de ani de la eliberare. Totodată statul va asigura populația rurală cu materiale pentru construcția a 250—300 mii locuințe. Aceasta va constitui o etapă însemnată spre soluționare în linii generale, pînă în 1990 a problemei spațiului locativ în țara noastră. Numărul apartamentelor cu 3, 4 și 5 camere construite din fondurile statului în cincinalul 1976—1980, va reprezenta 40% din total, față de mai puțin de o pătrime în perioada 1970—1975.

Cu cele 200 000 noi locuri în cămine muncitorești, se va ajunge pînă în 1980 la un total de cca. o jumătate de milion de locuri, ceea ce va corespunde practic necesităților de cazare a muncitorilor nefamiliști.

O coordonată esențială a strategiei economico-sociale a partidului nostru o constituie — mai cu seamă după Congresul al X-lea al partidului — orientarea armonioasă în profil teritorial a investițiilor productive și îndeosebi a celor industriale. În vederea îmbunătățirii repartizării forțelor de producție, directivele Congresului al XI-lea stabilesc ca în cincinalul 1976—1980 să se accentueze procesul de dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor județelor, să se ridice nivelul de industrializare și deci de civilizație materială și de urbanizare a județelor rămase în urmă, ca una din componentele fundamentale ale programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ca urmare a orientării cu precădere a investițiilor industriale în județele mai puțin dezvoltate, în anul 1980 nu va exista județ în care producția industrială să nu fie de cel puțin 10 miliarde lei, ceea ce, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al partidului, **va schimba în mod radical situația economico-socială a teritoriului.** Aceasta implică desigur eforturi ce ies din comun, deoarece în timp ce producția industrială a țării va spori în noul cincinal cu 54—61%, județe ca Bistrița-Năsăud, Botoșani, Covasna, Ialomița, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Vrancea vor trebui să asigure creșteri de 2—5 ori față de realizările anului 1975 și, în mod corespunzător, ritmuri medii anuale de creștere a producției industriale de pînă la 36—37% față de 11,2% pe ansamblul industriei naționale.

La amplasarea pe teritoriul țării a noilor obiective se au în vedere atît criteriile economice și condițiile naturale cît și criteriile sociale. Astfel, în mod necesar se ține seama de apropierea industriei de sursele de materii prime și de localitățile care dispun de forță de muncă, precum și de zonele de consum, de avantajele pe care le prezintă utilizarea căilor fluviale de transport, concentrarea întreprinderilor pe platformele noi, precum și utilitățile existente pe platformele deja construite.

Orientarea investițiilor pe ramurile și subramurile economiei naționale, precum și în profil teritorial oglindește cu multă claritate viziunea de ansamblu, unitară și de largă perspectivă în care partidul nostru, conducerea sa, înfăptuiește politica de investiții în slujba făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării noastre spre comunism.

23 AUGUST XXXI

DIN CRONICA ÎNTRECERII

BILANȚ ÎNSUFLEȚITOR ÎN ÎNTÎMPINAREA MARII SĂRBĂTORI

PRODUSE PESTE PLAN

● **Chimiștii Combinatului Ișalnița** au ridicat, în cadrul întrecerii desfășurate în întîmpinarea zilei de 23 August, la 40 milioane lei valoarea producției globale realizate peste plan în primele 7 luni din acest an. Prin creșterea indicilor de folosire a instalațiilor, unitățile din cadrul combinatului au produs în plus o cantitate de îngrășăminte pe bază de azot ce poate servi la fertilizarea a 125 000 hectare, precum și circa 5 000 tone de alte produse.

● **Muncitorii, inginerii și tehnicienii Întreprinderii de utilaj minier din Alba Iulia,** care au realizat, pînă acum o producție industrială suplimentară sarcinilor cincinalului în valoare de peste 108 milioane lei, se ocupă intens de pregătirea producției anului viitor. Astfel, au fost inițiate importante acțiuni de autoutilare care vizează construcția unui cuptor pentru secția forje, a unei instalații de spălat piese, mașini de curbat profile metalice, bancuri de probă și de rodat motoare pneumatice, compresoare și alte instalații.

● Îndeplinind integral prevederile actualului plan cincinal, **colectivul Intreprinderii de sîrmă, lanțuri și cuie-Galați** s-a angajat să realizeze, pînă la finele anului, o producție suplimentară în valoare de 160 milioane lei. Numai în cursul lunii iulie a.c., aici s-au realizat în plus diferite produse valorînd peste 2,6 milioane lei. De menționat că angajamentul anual de 20 milioane lei, a fost recent suplimentat cu încă 15 milioane lei.

● Colectivul cunoscutei **Întreprinderi de autoturisme din Pitești,** care a anunțat, la data de 1 august a.c., îndeplinirea integrală a sarcinilor planului de export aferente actualului cincinal va livra, suplimentar, beneficiarilor de peste hotare, pînă la finele lui 1975, autoturisme de oraș „Dacia-1300" și piese de schimb pentru acestea, a căror valoare totală va depăși 100 milioane lei valută.

● **Colectivul Întreprinderii miniere Barza,** județul Hunedoara, care a îndeplinit din primul trimestru al anului planul cincinal, a realizat, pînă în prezent, o producție suplimentară în valoare de peste 40 milioane lei. Succese importante a înscris și în realizarea sarcinilor planului pe anul în curs. Muncitorii, tehnicienii și inginerii acestei unități lucrează de acum în contul lunii septembrie. Avansul obținut în realizarea înainte de termen a sarcinilor de plan pe acest an se datorește creșterii productivității muncii cu 19% față de sarcina stabilită.

● **Chimiștii de pe platforma „Azomureș" din Tg. Mureș** au sporit în primele 7 luni ale anului la 62 000 tone producția de azotat de amoniu și uree dată peste prevederile planului la zi, cantități suficiente pentru fertilizarea a circa 180 000 ha teren. Lucrătorii tîrgmureșeni au pus, de asemenea, suplimentar la dispoziția economiei naționale 20 000 tone amoniac și peste 170 000 mc oxigen tehnic și argon îmbuteliat.

AUTOUTILAREA ȘI DIMINUAREA IMPORTURILOR

> **„Industria noastră trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura, cu forțe proprii, mașinile și instalațiile, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei naționale, într-o măsură tot mai mare".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din cuvîntarea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21–22 iulie 1975).

EXPERIENȚA numeroaselor colective de întreprinderi din țara noastră atestă pe deplin deosebitul efect al dotării cu mașini, utilaje și instalații prin efort propriu, fără a mai recurge la importuri, prin valorificarea într-un grad tot mai înalt a inteligenței și creativității specialiștilor, a tuturor cadrelor cu înaltă pregătire profesională. Problemă de certă importanță, *subliniată cu tărie în documentele recentei plenare a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României,* intensificarea eforturilor pentru producerea în țară a mașinilor, utilajelor și instalațiilor va trebui să compenseze cheltuielile pe care economia le face cu importurile unor materii prime de bază. Nu este cu putință să se continue, simultan, atît importul de materii prime cît și de mașini, utilaje și instalații. Prin dezvoltarea sa impetuoasă, economia românească poate și trebuie să-și acopere, în cea mai mare parte, nevoile de înzestrare tehnică prin eforturi proprii.

Acțiune larg promovată de conducerea partidului, autoutilarea a devenit în anii actualului cincinal, pe drept cuvînt, una din principalele pîrghii de înzestrare tehnică a întreprinderilor, de gospodărire mai bună a fondurilor de investiții, de creare a unor noi surse pentru diminuarea importurilor și sporirea exporturilor, fiind, totodată, un factor de mare însemnătate pentru creșterea producției și productivității muncii, pentru sporirea rentabilității întreprinderilor. *Eficiența acțiunii poate fi ilustrată pe multiple planuri :*

a) executînd prin efort propriu mașinile, utilajele, instalațiile și dispozitivele de care au nevoie, întreprinderile reușesc să le pună în funcțiune mai devreme decît dacă le-ar comanda în țară sau în străinătate și astfel să-și sporească capacitățile de producție ;

b) industria constructoare de mașini și electrotehnică este astfel degrevată de o serie de sarcini ; dacă utilajele respective ar fi trebuit să fie importate, se realizează importante economii de valută ; urmînd să se aducă de peste hotare ceea ce efectiv nu poate fi produs în țară ;

c) o serie de utilaje făcute prin autoutilare sînt uneori mai ieftine decît cele achiziționate de la unitățile specializate, iar dacă revin mai scumpe, diferența poate fi compensată în cadrul autoutilării de economiile obținute prin punerea lor în funcțiune în termene mult mai scurte ;

d) creează condiții favorabile pentru stimularea gîndirii creatoare, concepției proprii, în realizarea unor mașini, utilaje instalații și piese de schimb, fapt ce duce la ridicarea nivelului tehnic al producției, sporirea producției, îmbunătățirea calității și creșterea productivității muncii.

Fără a avea pretenția de a fi epuizat prin cele prezentate toate avantajele autoutilării, se poate afirma că aceasta s-a transformat într-o preocupare permanentă cu largi implicații favorabile asupra producției materiale.

Izvorul unor inițiative valoroase în diminuarea importurilor

PORNIND de la analiza amplă făcută la Congresul al XI-lea al P.C.R. privind necesitatea gospodăririi mai eficiente a resurselor de materii prime, materiale, combustibil și energie, înnoirii și modernizării producției, **organele și organizațiile de partid au luat inițiativa de a constitui colective de specialiști la nivel de întreprinderi, orașe și județe, care au drept scop analizarea situațiilor existente, găsirea unor soluții tehnice și organizatorice care să conducă, pe de o parte, la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, la reducerea cheltuielilor materiale și a costurilor de producție pe unitatea de produs, iar pe de altă parte, la gospodărirea mai bună a fondurilor de investiții prin diminuarea importurilor, concomitent cu lărgirea gamei produselor care să permită extinderea exporturilor.** Că asemenea acțiuni, organizate și conduse bine dau rezultate deosebite, ne-o confirmă realizările dintr-o serie de întreprinderi din diferite județe ale țării.

Este cît se poate de edificator, de pildă, exemplul **județului Brașov**, puternic centru industrial al țării. Aici, acțiunile desfășurate în unitățile productive au permis obținerea unor rezultate demne de menționat. Astfel, la **Întreprinderea de scule-Rîșnov**, prin analiza fișelor tehnice pentru importuri la diverși beneficiari din țară, s-a ajuns la hotărîrea de a se prelua realizarea unor freze, burghie armate cu plăcuțe din carburi metalice, alezoare, tarozi, burghie din oțel cu cobalt, bacuri de filetat, filiere etc. ; pe această cale, la nivelul semestrului II 1975, se estimează o economie de mai bine de 1,5 milioane lei valută, iar la nivelul anului 1976, de circa 4 milioane lei valută. Acțiunea va căpăta extindere, în continuare, colectivul întreprinderii fiind hotărît să preia cea mai mare parte din sculele așchietoare ce se mai importă de către unii beneficiari din țară și să le realizeze la un nivel calitativ corespunzător și la costuri mult mai accesibile ; **Întreprinderea „Colorom"-Codlea,** ca urmare a analizelor efectuate recent cu reprezentanți ai unor întreprinderi din cadrul industriei ușoare, a ajuns la concluzia că poate înlocui o bună parte a coloranților aduși din import, contribuind, astfel, la economisirea a cel puțin 8 milioane lei valută. Prin colaborarea directă cu beneficiarii, experimentarea în stații pilot și încercări industriale, întreprinderea își va lărgi, în continuare, gama de coloranți, astfel încît să economisească în viitor fonduri valutare și mai însemnate ; **Întreprinderea de șuruburi-Brașov,** în urma unor acțiuni, privind asimilarea de organe de asamblare pentru producătorii de autocamioane și autoturisme din țară, va contribui la micșorarea importului în perioada semestrului II 1975 cu 340 mii lei valută, iar în 1976 cu 850 mii lei valută : **Întreprinderea „Rulmentul"-Brașov**, prin asimilarea de noi tipuri de rulmenți, care actualmente se aduc din străinătate, și-a propus să reducă importul în semestrul II 1975 cu 4 milioane lei valută, iar la cuzineți —

Infăptuirea programelor de autoutilare şi economiile realizate prin renunţarea la importuri

Intreprinderea	Valoarea maşinilor şi utilajelor realizate - milioane lei -		Valoarea estimativă a importurilor înlocuite - mii lei valută -
	1971-1974	1975 (sem. I)	1971-1974 + sem.I 1975
"Tractorul"-Braşov	264,60	54,80	69.700
Intreprinderea de autocamioane-Braşov	290,60	21,00	32.000
"Rulmentul"-Braşov	64,90	14,10	2.000
Intreprinderea de scule-Rîşnov	16,70	3,40	.775
"Electroprecizia"-Săcele	21,20	2,20	2.750
Intreprinderea de utilaj chimic-Făgăraş	24,00	0,55	400
Intreprinderea de mecanică fină-Sinaia	22,30	7,69	2.521
" 1 Mai" - Ploieşti	31,5	18,68	13.200
Rafinăria Ploieşti	20,71	1,46	810
Combinatul petrochimic Brazi	53,74	13,38	1.100
Intreprinderea de utilaj petrolier Tîrgovişte	45,00	10,00	14.400
" Vulcan" - Bucureşti	31,77	9,67	1.200
" Timpuri Noi"-Bucureşti	10,45	2,74	1.120
I.M.G.-Bucureşti	211,47	55,38	1.860
Intreprinderea constructoare de maşini Reşiţa	43,30	9,30	1.541
Intreprinderea de construcţii metalice Bocşa	13,10	1,20	1.360
Otelul Roşu	10,10	1,30	3.600
Combinatul siderurgic Reşiţa	23,00	6.40	450
Intreprinderea de şuruburi Braşov	9,30	4,6	1.600
"Feroemail"-Ploieşti	1,18	0,90	1.348

cu 500 mii lei valută. Pentru 1976 și-a prevăzut, de asemenea, să diminueze importurile aferente producției cu 620 mii lei valută, iar la investiții — cu 3 850 mii lei valută ; studiind diferitele nevoi de motoare electrice ale unor întreprinderi din țară, care la ora actuală se importă, **Întreprinderea „Elecroprecizia"-Săcele** a găsit o serie de resurse de a le produce cu forțe proprii. În prezent ea pregătește producția unor tipuri de motoare asincrone comandate de **Întreprinderea „Înfrățirea"—Oradea** pentru ca aceasta să renunțe la importul a 700 de asemenea produse, economisind astfel 1 600 000 lei valută. Pe ansamblul județului se va contribui prin astfel de acțiuni la economisirea suplimentară, numai în semestrul II din 1975, a peste 21 milioane lei valută. De altfel, întreprinderile județului Brașov își propun ca și în 1976 — primul an al cincinalului viitor — să producă, în cadrul acțiunii de autoutilare, mașini, utilaje și instalații în valoare de aproape o jumătate de miliard lei, din care 362 milioane lei valută vor înlocui diferite importuri.

Deosebit de importante sînt și inițiativele desfășurate în unitățile **județului Dimbovița.** Aici, în majoritatea întreprinderilor, s-a acționat în direcția diminuării importurilor de materii prime, a unor mașini și utilaje, prin utilizarea altora, indigene, cît și prin asimilarea de noi produse. La **Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic-Moreni**, de pildă, în locul țevilor de oțel din import se utilizează un nou tip asimilat de curînd de Întreprinderea „Republica"-București ; la **Întreprinderea de strunguri-Tîrgoviște**, în urma asimilării rulmenților de cuplare pentru strungurile SARO 16/25 și 42/60 de către colectivul Întreprinderii de elemente de frînă din Rîmnicu Sărat și prin utilizarea sistemelor de ungere asimilate la „Balanța"-Sibiu, se vor realiza economii, în semestrul II 1975, de cîteva sute de mii de lei valută etc.

Exemplele de acest gen sînt numeroase. Ele relevă faptul că **atunci cînd există preocupare și inițiativă, fiecare colectiv de întreprindere își poate amplifica forța și capacitatea de a realiza produse prin autoutilare care să nu fie cu nimic mai prejos față de cele similare ce se importau anterior.** Dar, firește, cei ce sînt ajutați să-și acopere diferitele nevoi cu produse fabricate în țară au datoria, la rîndul lor, să-și sporească eforturile pentru a contribui la lărgirea nomenclatorului de produse, care să acopere cerințele economiei și, deci, să amplifice posibilitățile de economisire a fondurilor valutare ale țării.

Pentru finalizarea unor asemenea acțiuni valoroase, întreprinderile sînt chemate să-și sporească producția, să asimileze noi produse specifice. În unele cazuri — și nu puține la număr — ele vor trebui să-și mărească zestrea tehnică, să-și modernizeze sau să-și perfecționeze unele utilaje și mașini. În această direcție, **autoutilarea**, efortul propriu în realizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor necesare, se dovedește nu numai utilă, dar și de înaltă eficiență economică. Experiența întreprinderilor din județele Brașov, Dîmbovița, municipiul București, ca și din celelalte județe investigate, confirmă necesitatea ca fiecare unitate din țară să dea dovadă de o mai mare receptivitate la solicitarea unor beneficiari — după analiza posibilităților reale — sau să vină ele în întîmpinarea acestora, oferindu-le produse care, în prezent, fac obiectul importurilor. De asemenea, o analiză atentă de către fiecare centrală industrială și minister în acest domeniu, ar putea scoate la iveală rezerve și posibilități nebănuite, ar putea constitui un puternic stimulent în activitatea unor întreprinderi pentru îmbogățirea nomenclatorului de produse — unele aduse încă și azi din import. Aceasta ar impulsiona nu numai activitatea de creație din întreprinderi, ci și din institutele de cercetare și proiectare, ar face să fie abordate teme care să ducă, în ultimă instanță, la realizarea de noi și valoroase produse autohtone.

Efectele favorabile ale unor acțiuni complexe

CONCOMITENT cu satisfacerea unor cerințe stringente ale întreprinderilor — ridicarea nivelului tehnic al producției, economisirea fondurilor de investiții, sporirea eficienței economice — autoutilarea contribuie la diminuarea importurilor de mașini, utilaje și instalații și la mărirea exportului de astfel de produse. Pentru a ilustra afirmațiile făcute, prezentăm în tabel rezultatele dobîndite în actualul cincinal de un număr de întreprinderi din diferite județe ale țării pe linia autoutilării, economiile obținute prin reducerea importurilor.

Deosebit de concludente se prezintă și rezultatele globale dobîndite ca urmare a extinderii acțiunii de autoutilare la scara cîtorva județe ale țării :

— **în întreprinderile județului Brașov**, în perioada cincinalului 1971—1975, s-au realizat mașini, utilaje și instalații în valoare de peste 1,235 miliarde lei. Prin renunțarea la unele importuri, ca urmare a asimilării de noi produse, s-au economisit peste 160 milioane lei valută ; **în întreprinderile județului Prahova** s-au realizat, în aceeași perioadă, mașini și utilaje în valoare de aproape 300 milioane lei, din care circa 60 milioane lei valută o formează valoarea produselor la care s-a renunțat a mai fi importate ; **în întreprinderile municipiului București** s-au realizat mașini și utilaje a căror valoare se ridică la peste 1,436 miliarde lei, din care aproape 40 milioane lei valută reprezintă economiile prin renunțare la importuri ; **în întreprinderile județului Dîmbovița** s-au realizat prin autoutilare diferite mașini și utilaje în valoare de peste 112 milioane lei, iar prin renunțare la importuri s-au economisit peste 10 milioane lei valută etc.

Valoarea realizărilor dobîndite în întreaga economie în actualul cincinal, prin acțiunea de autoutilare, se ridică la multe miliarde de lei. Pentru obținerea unor asemenea rezultate au trebuit depuse eforturi susținute de organizare, de asigurarea unor condiții materiale și forță de muncă de înaltă calificare, în direcția cercetării, proiectării etc.

Astăzi putem vorbi de o **experiență bogată** în domeniul autoutilării, întrucît numeroase întreprinderi au reușit să-și formeze o **strategie proprie**, în sensul că au ridicat ștacheta preocupărilor de la produse sau modernizări de mai mică importanță la altele de mare anvergură. Sînt întreprinderi care realizează, în prezent, prin autoutilare, concomitent, mașini și utilaje atît pentru nevoile proprii, pentru alte întreprinderi din țară, cît și pentru export. Este cazul unor unități din industria constructoare de mașini-unelte și electrotehnicii, din industria construcțiilor de mașini grele, din industria ușoară, lemnului, chimiei etc. Ce factori au favorizat o asemenea amploare a acțiunii de autoutilare ?

În primul rînd, **indicațiile și îndrumările prețioase date de conducerea partidului,** cadrelor cu munci de răspundere din întreprinderi, centralelor și ministerelor, de a acorda toată atenția valorificării mai largi și eficiente a experienței și aptitudinilor creative ale specialiștilor și colectivelor de muncă, de a organiza materializarea acestora de așa manieră încît fiecare unitate să-și rezolve, pe cît e posibil, prin efort propriu, nevoile de dotare tehnică cu mașini, utilaje, aparate de măsură și control, piese de schimb etc.

Analizele periodice ce au avut loc la nivel de întreprinderi și județe, expozițiile organizate în unele județe și chiar pe unele ramuri la nivelul țării privind cele mai reprezentative realizări în cadrul acțiunii de autoutilare, au avut darul de a simula și mobiliza diferitele colective în direcția sporirii preocupărilor pentru a aduce un aport mai substanțial, prin fabricarea, prin efort propriu, a unor categorii de mașini și utilaje complexe, de înaltă tehnicitate.

Apoi, **asigurarea condițiilor tehnico-materiale din ce în ce mai bune** a creat, de asemenea, premise favorabile pentru antrenarea cu mai multă vigoare în rezolvări de probleme tehnice tot mai complexe a unui număr mereu crescînd de specialiști și muncitori cu multă experiență în producție. Există de acum întreprinderi unde fostele nuclee de ateliere pentru autoutilări organizate pe lîngă serviciile mecanic-șef sau energetic-șef au devenit unități de sine stătătoare, secții puternice sau mici fabrici unde se desfășoară o febrilă activitate de cercetare, proiectare și execuție a unor mașini și utilaje. Despre asemenea unități se poate vorbi, mai ales, în industria electrotehnică, industria construcțiilor de mașini grele, industria ușoară, chimică, a lemnului.

Și, așa cum este firesc, acolo unde condițiile create activității de autoutilare sînt favorabile, și realizările sînt deosebit de importante. Au fost executate mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, care suportă, în orice moment, compararea cu cele similare de pe piața externă, iar o bună parte din ele, fiind realizate după concepții originale, au fost brevetate ca invenții. Așa sînt, de pildă, utilajele de prelucrare la cald și de turnarea metalelor, agregatele de așchiere a metalelor, liniile tehnologice automate, mașinile de ridicat și transportat, bancurile și dispozitivele de reglaj și control etc. — realizate de Întreprinderea de autocamioane și „Tractorul" — Brașov, I.U.C. — „Făgăraș", „1 Mai" — Ploiești, „23 August" și „Semănătoarea" — București, Întreprinderea constructoare de mașini — Reșița, Întreprinderea de scule — Rîșnov, Întreprinderea „Metalul roșu" — Cluj-Napoca ș.a. Fabricarea unor asemenea mașini și utilaje nu a însemnat doar o simplă contribuție la creșterea zestrei tehnice a întreprinderilor, ci, mai ales, valorificarea unor însemnate resurse de sporire a producției, de ridicare a calității, de reducere a costurilor de fabricație. Pe lîngă toate acestea, realizările prin autoutilare reprezintă, pînă la urmă, și un titlu de mîndrie profesională, întrucît nivelul tehnic și funcțional al mașinilor, utilajelor și instalațiilor, atestă creșterea capacității tehnice a întreprinderilor, îmbogățirea experienței fiecărui colectiv de muncă.

Rezultatele ar putea fi și mai consistente dacă...

FAPTELE, respectiv valoarea mașinilor, utilajelor, instalațiilor și dispozitivelor realizate în anii actualului cincinal, numărul acestora care se ridică, la nivelul unor județe, la mii de bucăți, fondurile mari valutare economisite etc., toate demonstrează că acțiunea de autoutilare a înregistrat succese remarcabile, demne de a fi consemnate, că experiența acumulată va trebui amplu și sistematic extinsă.

Peste puțin timp vom încheia actuala perioadă de plan și vom începe un nou cincinal, vom începe, practic, să materializăm în fapte istoricele Hotărîri adoptate de cel de al XI-lea Congres al partidului, menite să ridice patria noastră pe noi culmi de civilizație și progres. În acest context, acțiunea de autoutilare va trebui să fie continuu perfecționată, încît să-și poată îndeplini din ce în ce mai bine sarcinile ce-i revin, să constituie nu numai un factor de bază în sporirea producției și productivității muncii, în îmbunătățirea calității produselor și, în general, în ridicarea eficienței activității productive, ci să reprezinte și o pîrghie de seamă în micșorarea importului și lărgirea exportului, în economisirea fondurilor valutare ale țării.

O primă măsură ce se cere luată la nivel de centrale și ministere este aceea ca **prevederile din planurile de autoutilare** (care se presupune că sînt bine și cu discernămînt fundamentate, țin seama de posibilitățile reale și izvorăsc cu adevărat din necesitățile cerute de bunul mers al producției), **să nu fie socotite facultative de către conducerile unor unități, ci obligatorii.** Aceasta deoarece, așa cum o demonstrează faptele, în unele întreprinderi nu toate prevederile din anii actualului cincinal, incluse în planul de autoutilare, au fost înfăptuite întocmai. Sînt întreprinderi ca, de pildă, „Neptun" — Cîmpina, „Hidromecanica" — Brașov, „Vulcan" — București etc., care, deși în ansamblu, au desfășurat o activitate fructuoasă în acest domeniu, n-au realizat, în unii ani, o serie de mașini, utilaje sau dispozitive în valoare de sute de mii de lei.

Poate mai mult decît în orice domeniu, în acțiunea de autodotare se pune cu mare acuitate **problema cooperării și colaborării între întreprinderi** nu numai pe plan local, ci și pe ramuri, la nivel central. Aceasta, mai ales, în cazul unităților al căror profil nu este de construcții de mașini, sau al celor care nu au o dotare complexă. În ultimii ani, prin preocuparea sporită a comitetelor județene și municipale de partid, a centralelor industriale și ministerelor, cooperarea și colaborarea pe plan local sau pe ramuri se desfășoară mai bine. Totuși, încă sînt cazuri cînd în acest domeniu unele întreprinderi întîmpină greutăți. Întreprinderea de carotaj și perforare din Ploiești, de pildă, colaborează în domeniul autoutilării cu 12 întreprinderi din localitate și din țară. În cadrul acestei colaborări, întreprinderii respective i se refuză adesea să i se execute serii mici de ansamble sau nu i se livrează piese electrice sau electronice cu caracteristici superioare. Propunerea acestei întreprinderi, ca și a multor altora, este aceea ca atît centralele, ministerele cît și pe plan județean să se **acționeze mai ferm pentru rezolvarea favorabilă a colaborărilor,** să se **imprime un mai pronunțat spirit de întrajutorare.**

Nu de puține ori revista noastră a relevat faptul că în domeniul autoutilării există uneori **paralelisme,** în sensul că utilaje sau subansamble executate de o întreprindere nu sînt cunoscute de altele și, de aici, o muncă de creație insuficient valorificată, întîrzieri în executarea unor obiective. În parte, această lacună a fost remediată, în sensul că, fie pe plan județean, fie la nivel de ministere, se editează cataloage în care sînt inserate mașinile, utilajele sau subansamblele executate de unele întreprinderi, precum și caracteristicile tehnico-funcționale ale acestora. Dar nu peste tot și nu totdeauna se procedează astfel, unele cataloage nemaifiind completate cu noutățile apărute de cîțiva ani. Iată, de ce, cu prilejul investigației, majoritatea întreprinderilor și centralelor au reînnoit **propunerea de a se continua editarea unor asemenea cataloage, de a se organiza la nivel de județe expoziții de cîteva ori pe an cu cele mai reprezentative realizări pe linie de autoutilare.** Asemenea expoziții s-ar putea organiza anual și **la nivelul întregii țări.**

Și alte unități au făcut propuneri valoroase. Se opinează, de pildă, ca **la nivelul județelor sau al centralelor industriale să se organizeze cartoteci** (eventual în cadrul unui cabinet tehnic) **cu datele tehnice și chiar schițele de principiu ale mașinilor și utilajelor executate prin autoutilare de fiecare unitate.** În acest fel, orice solicitant s-ar putea adresa cu încredere la un furnizor cunoscut și să încheie contracte pentru livrarea unor asemenea produse.

Pornindu-se de la faptul că în procesul fabricației unor mașini, utilaje sau instalații complexe, întreprinderile nu-și pot realiza totdeauna prin forțe proprii (și nici nu ar fi cazul) unele elemente sau subansamble strict necesare, **s-a propus, ca, la nivelul economiei naționale, să fie sporite capacitățile unităților specializate în fabricarea de elemente pentru acționări hidraulice și pneumatice tipizate, într-o gamă suficient de largă.** Aceasta ar permite ca perioadele de asimilare și realizare a unor produse noi să se scurteze considerabil, obținîndu-se totodată însemnate economii bănești.

O altă propunere relevată în cadrul investigației, este aceea a **necesității îmbunătățirii metodologiei de decontare a fondurilor pentru autoutilare.** În acest sens, se opinează pentru găsirea și stabilirea unei metodologii concrete privind evidențierea execuției și raportarea lucrărilor de autoutilare, separat de cele executate din fonduri de investiții, mică mecanizare, tehnică nouă sau fonduri de modernizări. Aceasta deoarece, la ora actuală, lucrările executate nu se pot deconta decît pe cele 4 surse amintite și, deci, acțiunea de autoutilare nu este acoperită întotdeauna cu resurse de plată.

* * *

AM RELEVAT, succint, cîteva probleme reieșite cu prilejul investigației făcute în domeniul autoutilării. Studierea și extinderea experienței bune, analizarea atentă a unor neajunsuri pe diferitele trepte și la diferitele nivele, găsirea soluțiilor celor mai bune pentru rezolvarea lor, vor fi de natură să ducă la îmbunătățirea activității pe linie de autoutilare, la dezvoltarea ei de așa manieră încît să aducă o contribuție sporită la realizarea marilor obiective ale cincinalului 1976—1980, la diminuarea importurilor, la sporirea continuă a eficienței economice.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

DIN CRONICA ÎNTRECERII

23 AUGUST
XXXI

BILANȚ ÎNSUFLEȚITOR
ÎN ÎNTÎMPINAREA MARII SĂRBĂTORI

CONSUMURI SPECIFICE REDUSE PE UNITATEA DE PRODUS

● **Larga acțiune** ce se desfășoară **în unitățile industriei metalurgice** pentru diminuarea consumurilor, recuperarea unor resurse secundare și reducerea cheltuielilor materiale, înregistrează rezultate apreciabile. Conform datelor furnizate de ministerul de resort, pînă în prezent, prin reducerea cheltuielilor materiale și generale ale unităților s-au obținut beneficii peste plan în valoare de 1,2 miliarde lei. Astăzi, gazul de furnal este utilizat în cea mai mare parte în procese tehnologice la laminoare, furnale și centralele termice. La Combinatele siderurgice de la Hunedoara și Reșița gazele de furnal și de cocs sînt folosite, practic, integral.

● **Colectivul Întreprinderii „Electroputere"-Craiova** a înscris în bilanțul activității desfășurate de la începutul anului 898 tone metal economisit, din care 275 tone îl reprezintă laminatele din profile de oțel. În acest fel, muncitorii, inginerii și tehnicienii de aici și-au depășit de patru ori prevederea din angajamentul asumat în întrecerea socialistă pe întregul an. Succesul are la bază introducerea în fabricația de serie a peste 20 produse noi sau reproiectate, îmbunătățirea tehnologiilor de lucru îndeosebi la croirea și debitarea materialelor, preocuparea pentru o mai bună gospodărire a metalului.

● Prin aplicarea unor măsuri eficiente de reducere a consumurilor specifice, **colectivele unităților industriale din județul Hunedoara** au economisit, de la începutul anului, mai mult de 84 000 tone combustibil convențional, 29 milioane kWh energie electrică, 6900 tone metal și 100 tone de benzină. Activitatea desfășurată pentru gospodărirea și utilizarea judicioasă a materialelor, combustibilului și energiei se reflectă și în cele 123 milioane lei beneficii peste plan obținute de la începutul anului pe ansamblul economiei județului.

● În urma acțiunilor întreprinse pentru o utilizare mai judicioasă a energiei și a materiilor prime, **unitățile economice din județul Buzău** au reușit să economisească, de la începutul anului, 13 000 tone combustibil convențional — cantitate ce reprezintă îndeplinirea angajamentului anual asumat în întrecere. În aceeași perioadă, consumul de metal și de material lemnos a fost diminuat cu 400 tone și respectiv 3000 mc.

Creşterea eficienţei investiţiilor prin

TIPIZAREA CONSTRUCŢIILOR INDUSTRIALE

AMPLUL program de investiții prevăzut a se realiza în cincinalul 1976—1980 pune în centrul atenției constructorilor cu mai mare acuitate, problema creșterii eficienței soluțiilor de execuție. În acest context, realizarea volumului deosebit de mare de lucrări de construcții îndeosebi a celor industriale, impune ca o necesitate obiectivă introducerea modulării, trecerea la tipizarea elementelor, secțiunilor și a obiectelor întregi. Acest proces, continuu amplificat și diversificat pe parcursul a aproape două decenii a avut inițial în vedere reducerea efortului de proiectare ; în scurt timp el a devenit însă **o componentă esențială a acțiunii de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj**, prin perfecționarea succesivă a concepției clădirilor și a tipurilor de prefabricate destinate realizării acestora, prin promovarea utilizării lor, prin gradul ridicat de specializare pe care-l conferă caracterul repetitiv al execuției.

Ultima perioadă a marcat în elaborarea proiectelor tip — a căror aplicare a devenit obligatorie — o preocupare constantă pentru îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici, corespunzător comandamentelor majore ce stau în fața constructorilor : scurtarea duratei de execuție a obiectivelor, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor la materialele principale, simplificarea finisajelor la clădirile industriale. A crescut gradul de universalitate al halelor și altor obiecte, astfel concepute încît să corespundă necesităților unei game largi de procese tehnologice din diferite ramuri industriale.

Ultimele serii de proiecte tip de hale, elaborate în principal de institutul de specialitate I.P.C. în colaborare cu cercetarea și cu industria prefabricatelor din beton, marchează progrese evidente în ce privește înlăturarea supradimensionărilor, reducerea înălțimilor libere la strictul necesar, elasticitatea opțiunilor pentru transportul interior (la sol, suspendat sau cu poduri rulante).

Utilizarea prefabricatelor de mari dimensiuni a dat posibilitatea de a se introduce parametri geometrici mai favorabili ai halelor, cu trame de pînă la 24×12 m ; pe lîngă sporirea productivității muncii și micșorarea duratei de execuție, reducerea pe această cale a numărului stîlpilor interiori facilitează creșterea gradului de ocupare a suprafețelor cu utilaje tehnologice. Importante economii de teren se obțin, într-o serie de industrii, prin folosirea proiectelor tip de hale etajate (cu parter + 1—5 nivele) parțial sau integral prefabricate, dintre care unele au planșeele special concepute pentru realizarea de canale de ventilație, goluri de trecere a diferitelor instalații și echipamente.

Datorită extinderii iluminatului natural și îmbunătățirii capacității de izolare termică a elementelor de închidere (prin folosirea betonului celular autoclavizat, a panourilor azbopan, a celor din granulit, din beton în trei straturi sau din corpuri ceramice, a sticlei profilit) — domeniu în care continuă studierea a noi soluții — se asigură considerabile economii de energie și combustibil în exploatare.

După cum se arată în grafic, **gradul de utilizare a proiectelor tip și directive la construcții industriale a crescut, din 1960 pînă în prezent, de opt ori ; creșterea efectivă e considerabil mai mare, ținînd seama de dinamica volumului de lucrări din această perioadă.** Despre eficiența economică obținută vorbește elocvent faptul că numai în anul trecut și numai la obiectivele executate de Ministerul Construcțiilor Industriale pe bază de proiecte tip elaborate de I.P.C., a rezultat — prin reducerea consumurilor de materiale, energie, combustibil, a manoperei pe șantiere, a cheltuielilor de proiectare — **o economie la costul investițiilor de 118 milioane lei.**

EVOLUȚIA în continuare a acțiunii de tipizare, avînd în vedere sarcinile trasate în domeniul construcțiilor industriale prin Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., urmărește în principal : **perfecționarea soluțiilor pe linia creșterii gradului de industrializare și a economicității, înlocuirea proiectelor mai vechi cu altele ce asigură o eficiență sporită, extinderea gamei de obiecte la care proiectele unicate să cedeze locul celor cu aplicabilitate de serie.**

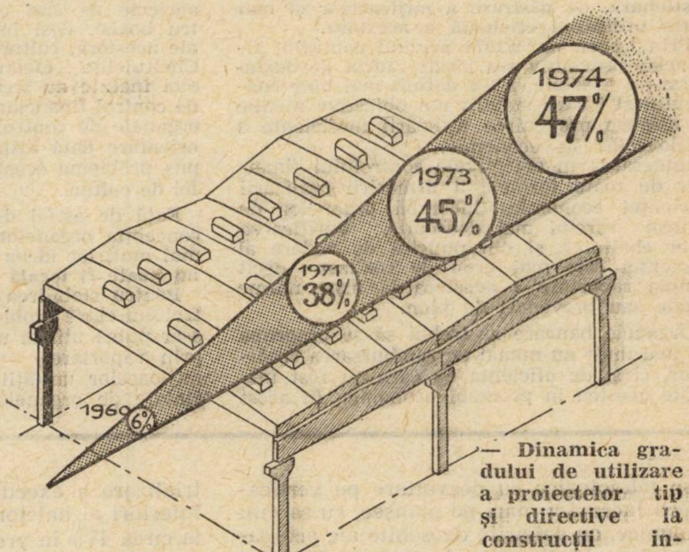

— Dinamica gradului de utilizare a proiectelor tip și directive la construcții industriale.

Se estimează că în următorii cîțiva ani, nivelul de prefabricare a lucrărilor de beton nu va marca majorări spectaculoase față de cel actual, de circa 30% — limitarea fiind impusă de caracterul unor pro-

→

DIN CRONICA ÎNTRECERII

23 AUGUST
XXXI

BILANȚ ÎNSUFLEȚITOR
ÎN ÎNTÎMPINAREA MARII SĂRBĂTORI

INVESTIȚII : NOI OBIECTIVE ÎN FUNCȚIUNE

● La **Întreprinderea de anvelope „Victoria"-Florești,** unde în actualul cincinal au fost conectate la circuitul productiv importante linii de fab[illegible] terminată construcția unei moderne hale industriale, care ocupă ma[illegible] mp și care va permite dublarea capacității de producție, potențialul întreprinderii prahovene ajungînd în viitorul cincinal la circa 2 milioane anvelope pe an. Tehnologia de fabricație și dotarea tehnică vor permite o largă diversificare a producției, îndeosebi a anvelopelor radiale și a celor fără cameră, rezistente la uzură.

● Cu 15 zile înainte de termen, a intrat în funcțiune la **Întreprinderea „Comuna din Paris"** din Piatra Neamț o nouă și modernă linie pentru fabricarea hîrtiei. Ea este dotată cu utilaje de înaltă tehnicitate și productivitate, realizate în țară.

● Și la **Întreprinderea mecanică din Cîmpina** a fost dată în funcțiune noua secție pentru fabricarea pompelor de extracție și a pieselor de schimb necesare acestora. Tehnologia de fabricație în flux va permite sporirea productivității muncii, diversificarea și îmbunătățirea calității producției. Tot în această unitate prahoveană sînt prevăzute pentru anul în curs fonduri de investiție pentru realizarea unor instalații moderne, necesare fabricării vanelor de înaltă presiune și a sculelor de foraj-extracție, lucrare aflată în diferite stadii de execuție.

● **A început electrificarea magistralei feroviare Ploiești-Buzău-Focșani-Mărășești-Adjud,** în lungime de circa 200 de kilometri. Șantierele Trustului central de construcții feroviare care execută aceste obiective, au reușit să devanseze, față de sarcinile de plan, lucrările pe tronsoanele Ploiești-Mizil și Buzău-Mizil. În prezent se execută operațiuni de plantare a stîlpilor și de întindere a cablurilor aeriene. Pe raza a peste 30 de stații de cale ferată a început montarea instalațiilor de centralizare electrodinamică. Prin înregistrarea unui astfel de ritm, angajamentul constructorilor feroviari de a pune sub tensiune și a da în circulație primul sector electrificat, Ploiești-Mizil, cu șase luni mai devreme, devine astfel realizabil.

Modernizarea acestei căi ferate, caracterizată printr-un intens grafic de călători și mărfuri, facilitează o sporire și îmbunătățire considerabilă a prestațiilor. Conform proiectelor elaborate de institutul de specialitate al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, capacitatea zilnică de transport va spori cu circa 40—50 %.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

În obiectivul controlului financiar—eficiența economică

PARTE INTEGRANTĂ a controlului statului, controlul financiar constituie o necesitate generată de caracterul social al mijloacelor de producție. El se desfășoară sub diverse forme și utilizează multiple metode de exercitare.

În rîndurile ce urmează, vom căuta să punem în evidență una din laturile de conținut ale controlului — **orientarea** — și să ne exprimăm opinia în legătură cu posibilitățile de îmbunătățire din acest punct de vedere.

Considerăm indicat ca **obiectivele de control financiar** în toate formele de manifestare ale acestuia **să vizeze în mai mare măsură aspectele eficienței economice.** În prezent, unele forme de control urmăresc mai mult latura **gestionară,** de **păstrare** a mijloacelor și mai puțin **utilizarea eficientă** a acestora.

Prin Legea nr. 9/1974 privind controlul financiar preventiv s-a lărgit cadrul de desfășurare a acestuia, i s-a definit mai bine conținutul și i s-au stabilit noi obiective menite să asigure prevenirea utilizării ineficiente a mijloacelor în economie.

Integrarea în obiectivele controlului financiar de toate formele a urmăririi realizării eficienței economice incumbă organelor de control sarcini mai deosebite. Verificarea unor cheltuieli și din punctul de vedere al eficienței este mai greu de realizat decît simpla raportare a acestora la niște norme legale sau prevederi de plan.

Organele bancare ar trebui să se preocupe tot mai mult nu numai de rambursarea creditelor, ci și de eficiența cu care au fost utilizate acestea în procesul economic. În acest scop, ar trebui analizată relația dintre credite, ca efort, și unii indicatori ai întreprinderilor (producția globală, producția marfă, beneficii), ca efect economic, prentru a se stabili factorii cu influență negativă.

De exemplu, în sectorul cooperatist al agriculturii volumul pagubelor provocate din cauza gestionării necorespunzătoare a valorilor materiale este relativ neînsemnat, față de pierderile pricinuite unităților prin utilizarea neeconomicoasă, ineficientă a mijloacelor materiale de muncă și bănești fapt ce a determinat orientarea controlului financiar intern la aceste unități către problemele eficiențe economice. Alte exemple se pot da din activitatea unor întreprinderi agricole de stat. care cheltuiesc fonduri importante pentru cultura de portaltoi, deși din cauza condițiilor neprielnice acestei culturi în zonele respective, unitățile își soldează activitatea în acest domeniu cu pierderi. Pagube importante se produc și la unele întreprinderi agricole de stat care cultivă porumb pentru boabe, deși în condițiile pedoclimatice ale acestora, cultura nu ajunge la maturitate. Cheltuielile efectuate în situațiile arătate mai înainte au trecut prin **„filtrul“** formelor de control financiar și au fost admise de toate organele de control fiind „legale“. Prin noua orientare dată inspectorilor băncii aceștia au pus problema scoaterii din plan a unor astfel de culturi.

Față de astfel de situații, ar trebui ca în concepția organelor de control să-și facă tot mai mult loc ideea că **utilizarea unor fonduri nu poate fi legală dacă nu este și eficientă.**

Pentru stabilirea necesității orientării controlului către problemele eficienței economice s-ar putea utiliza unii coeficienți determinați prin raportarea pagubelor din gestionarea mijloacelor unității și din plăți ilegale constatate de organele de control la pierderile bilanțiere sau nerealizările de beneficii din activitatea acestora. **Cu cît coeficientul va fi mai mic, cu atît necesitatea controlului sub raportul eficienței va fi mai mare.**

Deplasarea tot mai mult a controlului financiar către problemele eficienței implică unele dificultăți nu numai în stabilirea factorilor de influență negativă a acesteia, ci și în determinarea responsabilităților. Dacă în domeniul gestionar stabilirea răspunderii pentru prejudiciile cauzate are loc cu mai multă ușurință, utilizarea ineficientă a mijloacelor constituie un act la care pot participa mai multe persoane și unde controlul poate pune în evidență mai mulți factori (neglijența, gradul de competență profesională etc).

Cu toate dificultățile menționate atît în exercitarea unui astfel de control, cît și în stabilirea responsabilităților, considerăm că s-ar putea ca, în metodologia actuală să-și, facă loc, în mod treptat, unele metode de analiză, indicații călăuzitoare pentru creșterea calitativă a controlului, căi de determinare a responsabilităților și altele.

În condițiile cuprinderii în mai mare măsură în raza controlului financiar de toate formele a problemei eficienței economice ar trebui îmbunătățită **orientarea** și în ceea ce privește valorificarea constatărilor reieșite din control. În acest domeniu, ar trebui schimbat tot mai mult caracterul **constatator,** de **sesizare,** într-un rol de **intervenție activă** pentru înlăturarea deficiențelor și greutăților constatate.

Prin aceasta, conținutul controlului ar cîștiga și în ceea ce privește **rolul de îndrumare a cadrelor din economie,** de sprijinire a acestora nu numai pentru remedierea unor deficiențe, ci și pentru înlăturarea greutăților pe care le au.

dr. C. GRIGORESCU

←

cese tehnologice cu dezvoltare pe verticală, cu încărcări mari pe planșee, cu sarcini dinamice, cu gabarite deosebite ale echipamentelor etc. Studiile de tipizare în acest domeniu au ca direcții principale sporirea traveelor și deschiderilor (adică a distanțelor între stîlpi), eliminarea tipurilor de prefabricate care — din cauza condițiilor de transport — nu se pot executa decît pe șantier (înlocuindu-le cu piese produse industrial), îmbunătățirea soluțiilor de îmbinare a elementelor de structură pentru diminuarea cu pînă la 0,5 ore-om/mp de hală a volumului de manoperă ce se consumă la suduri și monolitizări.

În prezent s-a trecut la elaborarea de proiecte tip pentru hale industriale parter cu structura din beton precomprimat, în soluții diversificate, cu deschiderea de pînă la 30 m și sarcina podurilor rulante de pînă la 50 tf ; economia de manoperă ce va rezulta din aplicarea lor va fi, în medie, de 0,4 ore-om/mp de hală. Se acordă o atenție deosebită perfecționării soluțiilor pentru elementele de închidere (acoperiș și pereți), utilizînd materiale noi, panouri gata finisate în fabrică etc., care pot aduce o economie de manoperă pe șantiere de 0,1—0,3 ore-om pe mp de hală. Se apreciază că prin extinderea tipizării, ca și prin simplificarea sistemelor de îmbinare a panourilor și de legătură cu structura de rezistență a construcțiilor, gradul de industrializare a execuției pereților exteriori și interiori ai halelor industriale va crește de la circa 47% în prezent, la 88% în 1980.

Volumul important al lucrărilor din beton monolit (care reprezintă, la construcțiile industriale, 8—10% din valoarea totală a lucrărilor, consumînd 20—25% din manopera de șantier și 40—50% din tonajul materialelor puse în operă) a determinat, în ultimii ani, eforturi deosebite pentru introducerea unor metode de execuție industrializate, susținute prin tipizarea obiectelor și elementelor monolite, a tehnologiilor, a cofrajelor. Anul trecut, de pildă, pe șantierele Ministerului Construcțiilor Industriale cofrajele tipizate de inventar au fost utilizate pe o suprafață totală de 15,3 milioane de metri pătrați, rezultînd mari economii de material lemnos, manoperă și timp. Continuarea acestei acțiuni va trebui să aibă ca rezultat și pe acela de a imprima cu caracter de obligativitate, în proiectarea investițiilor industriale, practica modulării elementelor monolite netipizate și a simplificării formei lor.

UN DOMENIU nou, abordat în 1974 pe baza unui program extins pe mai mulți ani, îl constituie tipizarea obiectelor, elementelor și detaliilor de instalații aferente clădirilor industriale.

De asemenea, I.P.C. urmează să treacă în cel mai scurt timp la întocmirea de scheme exemplificative de amplasare și organizare a bazelor de construcții pentru astfel de zone, cu obiective avînd funcții comasate, în scopul economisirii la maximum a suprafeței de teren ocupate. După cum prevede Programul P.C.R., referindu-se la politica în domeniul construcțiilor în perioada imediat următoare și în cea de perspectivă, „o atenție deosebită va fi acordată introducerii pe scară largă în executarea lucrărilor de construcții a materialelor, a prefabricatelor și altor produse industriale. În lucrările industriale, în construcțiile energetice și agricole se va acționa pentru înlăturarea oricăror supradimensionări ; construcțiile vor fi dimensionate în așa fel încît să corespundă în condiții optime proceselor de producție, să se asigure folosirea la maximum a capacităților de producție. Se va urmări normarea științifică a consumurilor și tipizarea construcțiilor pentru toate sectoarele de activitate“.

Rezultă de aici un vast și important program de lucru în vederea perfecționării continue a elaborării și utilizării proiectelor tip pentru construcții industriale, acțiune integrată organic în efortul de creștere a eficienței economice a investițiilor.

Dorin CONSTANTINESCU

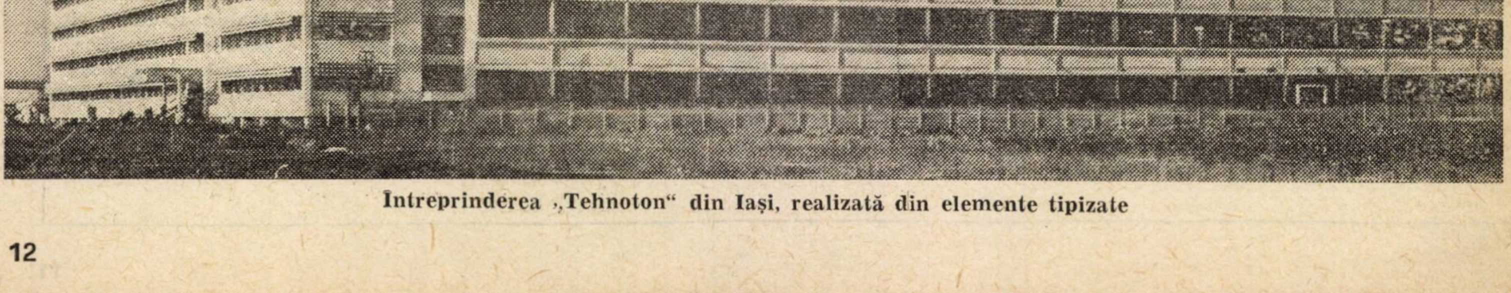

Întreprinderea „Tehnoton“ din Iași, realizată din elemente tipizate

ANCHETA „R.E." în 117 cooperative agricole de producție

FORȚA DE MUNCĂ — FACTOR PRINCIPAL AL PROGRESULUI ECONOMIC (III)

DUPĂ DEFINIREA coordonatelor de ordin politic și economic în care se desfășoară procesul de modernizare a structurii forței de muncă în țara noastră — în partea I și a II-a a anchetei) — trecem la analiza sub aspect concret a acestui fenomen complex în cele 117 cooperative agricole investigate; cuprinderea în eșantion a unor cooperative agricole situate în toate cele 6 zone de fertilitate și la distanțe diferite față de reședințele de județ ne-a condus la concluzii utile și interesante, ce pot fi luate în considerare în momentul întocmirii balanțelor forței de muncă pe localități și a stabilirii programelor de utilizare și pregătire a acesteia, atît pentru activitățile agricole, cît și pentru cele neagricole.*

Pornind de la realitățile existente în cele 117 cooperative agricole, în acest număr am încercat să răspundem la următoarele întrebări:

1) CARE SÎNT DISPONIBILITĂȚILE DE FORȚĂ DE MUNCĂ ÎN AGRICULTURA COOPERATISTĂ ?

2) CARE ESTE STRUCTURA ACTUALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ ÎN COOPERATIVELE INVESTIGATE, SUB ASPECTUL VÎRSTEI ȘI SEXULUI ?

3) CARE SÎNT CAUZELE ȘI CONSECINȚELE ACTUALEI STRUCTURI A FORȚEI DE MUNCĂ ?

4) CE IMPORTANȚĂ ARE CREȘTEREA GRADULUI DE CALIFICARE A LUCRĂTORILOR DIN AGRICULTURĂ ASUPRA PROCESULUI ÎNSUȘI DE REDUCERE A POPULAȚIEI AGRICOLE ?

REDUCEREA forței de muncă din agricultură este urmarea acțiunii mai multor factori de ordin economic, tehnic și social, care influențează acest proces în general sau în mod specific. Spre exemplu, industrializarea și urbanizarea implică atragerea populației rurale și deci reducerea forței de muncă din agricultură; acest fapt nu exclude însă acțiunea unor factori locali, care pot favoriza procesul migrării sau îl pot limita. Cooperativa agricolă de producție Bucov, spre exemplu, este situată în imediata vecinătate a municipiului Ploiești. Cu toate acestea, prin organizarea corespunzătoare a producției agricole, prin stabilirea unei structuri echilibrate a culturilor, prin eforturi constante privind extinderea mecanizării lucrărilor agricole a reușit ca an de an să asigure o retribuție de circa 60 lei pe o normă de muncă convențională, ceea ce a reținut și stabilizat forța de muncă în cadrul cooperativei.

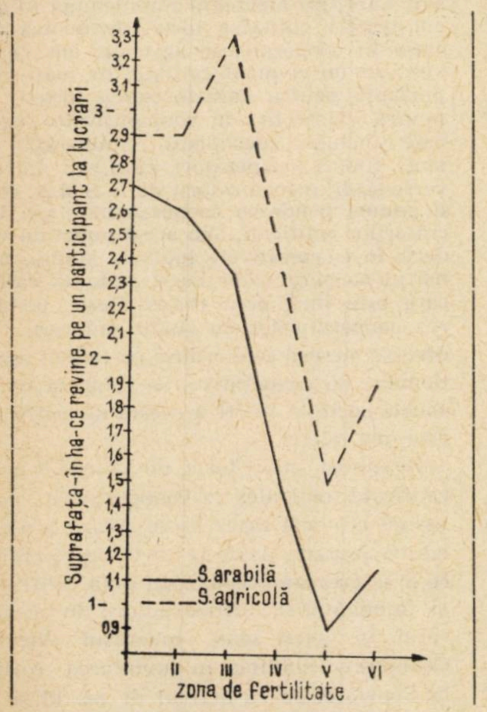

Graficul nr. 1 : Suprafața de teren ce revine pe un participant la lucrările agricole, pe zone de fertilitate.

În cazul eșantionului nostru, în cooperativele consolidate din punct de vedere economic, care obțin rezultate economice bune, capabile să asigure o retribuție corespunzătoare, fenomenul de reducere a forței de muncă este mai puțin intens, chiar dacă acestea sînt situate în apropierea orașelor industrializate (vezi tabelul nr. 1). În aceste situații se desprind concluzii cu caracter practic că divizarea fenomenului de reducere a forței de muncă este posibilă și că se impune chiar intervenția factorilor de răspundere pe plan local. Avem în vedere o intervenție în modul de conducere și organizare a producției și a muncii, în retribuirea muncii, în asigurarea unor condiții sociale corespunzătoare.

Cunoașterea cauzelor care restrîng sau favorizează reducerea forței de muncă din agricultură are o mare importanță practică, mai ales în această etapă în care se pun bazele unor mari obiective industriale. În acest sens, este util să cunoaștem atît distribuția județelor după numărul de lucrători ocupați în ramuri neagricole cît și resursele de forță de muncă ale fiecărei localități pentru a se lua măsuri eficiente — la nivel central și local — în scopul echilibrării în timp a balanței forței de muncă.

Pe lîngă cauzele cunoscute și analizate în literatura de specialitate pot apărea însă și elemente noi în procesul atragerii forței de muncă din agricultură și chiar în metodologia de determinare a resurselor de muncă. Astfel, în urma prelucrării datelor anchetei noastre, am reușit să punem în evidență, posibilitatea și necesitatea atragerii cu prioritate a forței de muncă din cooperativele situate în zonele cu terenuri mai puțin fertile. În acest sens, este semnificativ faptul că în cooperativele agricole încadrate în categoria a V-a și a VI-a de fertilitate suprafața de teren arabil ce revenea pe un participant la lucrări este de circa 2 ori mai mică față de media calculată pe eșantion și de aproape trei ori mai mică decît „încărcătură" existentă în cooperativele situate în zonele cu favorabilitate ridicată (graficul nr. 1). Se desprinde deci concluzia că unitățile cu suprafețe mai mici de teren arabil și cu o „încărcătură" redusă de teren pe un cooperator își pot reduce forța de muncă într-o primă etapă cu circa 50% și să ajungă astfel la o suprafață de 2—3 ha teren arabil pe un cooperator (cît revine în prezent în unitățile situate în zonele cu terenurile cele mai fertile).

Un alt element nou în legătură cu atragerea forței de muncă în ramurile neagricole va surveni — după părerea noastră — în perioada imediat următoare, datorită măsurilor ce se vor lua în vederea dezvoltării județelor mai puțin industrializate. Noile cerințe față de forța de muncă, prezente acum doar în planurile și programele de asigurare cu personal a noilor obiective, vor ridica numeroase probleme atît agriculturii cît și industriei, îndeosebi sub aspectul asigurării unor sisteme complete și eficiente de mașini agricole.

Tendințe în evoluția forței de muncă din C.A.P.

MODERNIZAREA structurii economiei naționale generează profunde schimbări calitative în structura populației ocupate, adîncește procesul de mobilitate teritorială, profesională și socială. Cele mai mari prefaceri se remarcă în mediul rural, unde transferul populației spre alte sectoare, precum și procesul invers de migrație orașsat duc la transformarea familiilor țărănești, tradiționale, în familii mixte. În tot

Tabelul nr.1

Exemplificarea corelației dintre nivelul retribuției și reducerea forței de muncă în unele cooperative investigate

Cooperativa agricolă	Evoluția retribuției pe o normă de muncă convențională (lei)				Ponderea membrilor de familie care au lucrat în afara cooperativei în 1974 (1971=100)	Distanța față de reședința de județ (km)
	1971	1972	1973	1974		
O influență normală						
Bistrița-Bistrița Năsăud	47	51	57	60	125	0
Cristian-Brașov	45	45	50	56	126	8
O influență negativă						
23 August-Teleorman	11	13	12	16	15 ori	50
Studina - Olt	13	13	15	18	170	70

mai multe familii, mai ales în jurul orașelor și centrelor industriale, crește numărul lucrătorilor din alte sectoare decît gospodăria obștească. Apare o pluralitate de surse de venituri, ceea ce ridică standardul de viață al țărănimii.

Dezvoltarea industriei și a altor sectoare creează noi locuri de muncă în afara agriculturii. Pentru completarea acestor locuri cea mai mare parte a forței de muncă provine din cooperativele agricole.

Tabelul nr.2

Cooperatori apți de muncă în totalul membrilor de familie

(%)

Zone	1971	1972	1973	1974
I	71,2	65,3	65,o	63,4
II	67,2	66,2	63,o	6o,3
III	67,9	64,2	64,2	65,6
IV	69,6	66,4	67,8	65,2
V	62,9	6o,9	58,7	6o,5
VI	73,o	68,o	7o,1	68,1
Total:	69,1	65,5	65,o	63,7

Prin modernizarea agriculturii, mai ales prin trecerea procesului de producție pe baza unor tehnologii de tip industrial, apare un surplus de forță de muncă, care este absorbit de ramurile neagricole. Acest fenomen are caracter pozitiv, fiind specific tuturor țărilor care își dezvoltă industria și sectorul terțiar. Desfășurarea acestui proces nu are loc însă cu aceeași intensitate și între aceleași limite în toate zonele țării și în toate perioadele. El are un caracter pozitiv numai dacă este bine corelat cu dinamica productivității muncii, atît în industrie cît și în agricultură. De aici necesitatea planificării procesului de eliberare a forței de muncă din agricultură, în toate componentele sale. Forța de muncă rămasă în cooperativele agricole trebuie să satisfacă cerințele calitative și cantitative ale desfășurării normale a procesului de producție.

În agricultura țării noastre există o puternică mișcare migratorie a forței de muncă. Aceasta are loc fie în condițiile schimbării domiciliului, fie fără schimbarea domiciliului populației care lucrează în ramurile neagricole sau în unitățile agricole de stat.

Orientarea migrării populației spre ramurile ce trebuie să se dezvolte cu prioritate în diverse zone ale țării, încetinirea afluxului exagerat al forței de muncă de la sat spre oraș, stabilizarea procesului de eliberare a forței de muncă în cooperativele agricole care nu-și asigură necesarul de forță de muncă depind de o serie de factori, printre care nivelul retribuirii muncii este esențial.

Tabelul nr.3

Pensionari (femei peste 6o de ani și bărbați peste 65 ani) în totalul membrilor de familie)

(%)

Zone	1971	1972	1973	1974
I	17,7	16,3	18,1	18,9
II	18,3	17,9	19,6	21,o
III	20,5	21,6	21,2	2o,5
IV	21,3	21,3	2o,7	21,1
V	21,6	2o,o	21,o	21,2
VI	15,o	14,5	14,5	11,9
Total:	18,6	18,3	19,1	19,7

Principalele tendințe care se manifestă în evoluția structurii forței de muncă din cooperativele agricole de producție se polarizează în jurul fenomenelor de îmbătrînire a forței de muncă, a creșterii ponderii femeilor în totalul forței de muncă ocupate în producție, a creșterii migrării mai intense a tineretului spre activități din afara C.A.P. etc.

Din ancheta Revistei economice în 117 cooperative agricole de producție rezultă o serie de concluzii care prefigurează desfășurarea acestor procese la nivelul sectorului cooperatist. Faptul că fenomenele amintite se manifestă cu pregnanță de mai multă vreme în țara noastră este un lucru cunoscut. Interesantă este însă intensitatea lor în profil teritorial și explorarea tendințelor viitoare în scopul luării unor măsuri eficiente de dirijare și optimizare a afluxului și refluxului de forță de muncă.

Cîteva fenomene merită a fi subliniate. Astfel, se remarcă tendința reducerii ponderii cooperatorilor apți de muncă în totalul membrilor de familie (tabelul nr. 2), atît ca urmare a fenomenului de migrare definitivă a tineretului cît și a procesului de creștere a ponderii pensionarilor (tabelul nr. 3).

Procesul de îmbătrînire a populației agricole este legat de ansamblul desfășurării fenomenelor demografice în țara noastră, de creșterea mediei de vîrstă a populației, de migrația tineretului spre activitățile din afara C.A.P. etc.

Alături de procesul de o anumită îmbătrînire a forței de muncă se manifestă și cel al feminizării acesteia. Atragerea femeilor în procesul de producție este o importantă condiție a dezvoltării noastre economice, este o direcție spre care s-a orientat constant Partidul Comunist Român în politica de folosire rațională a forței de muncă. Apariția în multe cooperative agricole a fenomenului de feminizare a forței de muncă are o serie de implicații. La nivelul celor 117 cooperative agricole luate în studiu acest fenomen este relativ stabilizat în ultimii patru ani, deși există și unele unități în care apar o serie de probleme legate de migrarea populației masculine spre alte activități (tabelul nr. 4). De aici se desprinde necesitatea de a lua măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a condițiilor de educație a copiilor, prin construirea de creșe și grădinițe în toate cooperativele agricole, ușurarea muncii casnice, îmbunătățirea serviciilor etc. Un factor important în procesul de atragere a femeilor în producția agricolă este creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, mai ales în zootehnie unde lucrează un număr însemnat de femei. Această rezolvare este necesară atît pentru ușurarea și îmbunătățirea condițiilor de muncă, cît și pentru sporirea productivității muncii.

Tabelul nr. 4

Numărul bărbaților în totalul cooperatorilor apți de muncă (%)

Zone	1971	1972	1973	1974
I	45,3	47,4	46,8	47,8
II	43,6	44,9	44,5	47,2
III	48,2	46,4	46,7	46,1
IV	47,2	41,1	48,o	47,4
V	44,7	43,9	42,3	38,8
VI	48,2	47,4	43,2	49,5
Total:	46,o	46,o	45,6	46,8

Ancheta R.E. a urmărit o serie de aspecte privind calitatea forței de muncă rămasă în cooperativele agricole și perspectivele acesteia în viitorii ani, legate de vîrsta cooperatorilor care lucrează și gradul de calificare. În acest context și în cadrul anchetei noastre se remarcă tendința de creștere a ponderii membrilor de familie care lucrează în afara C.A.P. în totalul celor apți de muncă, ceea ce ilustrează fenomene de migrație (tabelul nr. 5) Dintre membrii de familie care lucrează în afară, marea majoritate sînt lucrători în industrie, sectorul terțiar și alte activități, în orașe sau centre industriale. Un număr relativ scăzut locuiesc în comună și lucrează în unități agricole de stat sau intercooperatiste (tabelul nr. 6).

Tabelul nr.5

Membrii de familie care lucrează în afara C.A.P. din totalul celor apți de muncă

(%)

zone	1971	1972	1973	1974
I	24,4	24,9	29,2	32,2
II	29,2	29,6	35,2	42,3
III	34,6	33,o	38,1	35,8
IV	28,1	33,7	36,5	37,5
V	39,1	39,3	43,7	41,7
VI	22,2	21,4	25,4	3o,6
Total	28,2	29,3	33,6	36,7

Faptul că un număr mare de cooperatori se îndreaptă spre alte activități decît cele agricole sau că cea mai mare parte sînt tineri nu afectează întotdeauna implicit negativ calitatea forței de muncă rămasă în cooperativele agricole, dar cere analizat un element calitativ de mare importanță pentru caracterizarea forței de muncă existentă în cooperativele agricole (inclusiv specialiștii remunerați de stat, tinerii cooperatori calificați în diverse școli, mecanizatorii de la S.M.A. etc.) și anume ponderea cooperatorilor sau lucrătorilor calificați. Din acest punct de vedere, în cooperativele luate în studiu, numărul cooperatorilor cu o anumită calificare este încă prea redus. Deși ponderea cooperatorilor cu studii sau care au diverse meserii este redusă pe totalul eșantionului de cooperative, se remarcă că în zonele agricole I—III procesul de calificare este mai intens.

Reținerea unor forțe de muncă tinere, calificate, mai ales în cooperativele care resimt cea mai mare lipsă, devine o necesitate. Aceasta depinde însă de condițiile ce li se creează acestora pe linia calificării și îmbunătățirii infrastructurii în mediul rural. În acest sens, tovarășul *Nicolae Ceaușescu* sublinia în cuvîntarea rostită la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din agricultură, din cercetarea stiințifică agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare și din piscicultură„*...să luăm măsuri pentru ridicarea nivelului de calificare a lucrătorilor din agricultură, inclusiv al țărănimii, al specialiștilor. Să aplicăm cu fermitate toate hotărîrile pe care le avem cu privire la reciclarea și nivelul de cunoștințe agricole*".

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

(Continuare în pag. 32)

O nouă atribuţie a producătorilor: CREAŢIA ESTETICĂ

TRASATURA caracteristică a producției moderne, „design"-ul — creația frumosului în producția industrială de masă — cîștigă, pe zi ce trece, noi adepți atît în „tabăra" producătorilor, cît și, mai ales, a cumpărătorilor și utilizatorilor. Explozia tehnică actuală este, în același timp, și cauză și efect a schimbărilor intervenite și care vor surveni, în perspectivă, în raportul dintre resursele naturale și nevoile fabricației și exigențele pieței, generînd, însă, și o accelerată distrugere a „permanenței" obiectelor, o dorință crescîndă de modificări din partea consumatorilor, de schimbare a ambianței diurne, implicit creșterea cererii de noi sortimente de produse pe piață. Fără doar și poate, această tendință este de natură să genereze și reversul „medaliei" : o scurtare crescîndă în viteză și arie de cuprindere a vieții comerciale, a respectivelor produse, aspectul avînd consecințe dintre cele mai profunde asupra fabricației. Toate aceste fenomene constituie tot atîtea elemente de luat în calcul, pe care un conducător modern de producție materială nu poate,desigur, să le ignore.

Iată, ca atare, o temă pe care am considerat-o mai mult decît interesantă și utilă de abordat, în discuția pe care i-am propus-o ing. M. IONESCU-MUSCEL, *specialist în „design" industrial din Centrul de Estetică a Produselor Industriei Ușoare.*

G.H. : Sîntem cu toții martorii eforturilor pe care producătorii le depun, străduindu-se să ne ofere produse nu numai mai bune, dar și mai funcționale, chiar mai frumoase. Cert este că între frumos și util încep să se stabilească legături tot mai stabile și mai strînse. Cum vedeți dv. această relație în contextul producției de masă ?

I. M. : Dacă într-o primă fază, industria avea ca obiectiv, în primul rînd, satisfacerea unor utilități imediate ale societății — hrana, îmbrăcămintea, încălțămintea — începînd de prin deceniul al treilea al secolului nostru, producția industrială a tins — procesul fiind valabil, în continuare — să atingă, întrucîtva, valoarea produselor artei, să confere obiectelor realizate în serie — alături de utilitate — și valențe estetice. Cred că acest proces de răspîndire a frumosului în viața cotidiană este deosebit de însemnat deoarece, prin el, industria devine un factor educativ cu consecințe sociale deosebit de importante. Frumosul nu este o caracteristică intrinsecă a produsului. Multe obiecte considerate, în urmă cu cîțiva zeci de ani ca frumoase, ni se par azi — exceptînd valoarea lor de antichitate — desuete ; există, de asemenea, lucruri care pe timpul bunicilor noștri ar fi fost cotate ca o chintesență a gustului îndoielnic — căutate cu înfrigurare de mulți dintre cumpărătorii de astăzi.

Iată deci că frumosul nu este, el însuși o caracteristică a obiectului, ci a perioadei în care este judecat, o problemă de educație, definiția lui reieșind prin maniera în care oamenii dintr-o epocă sau alta percep și interpretează formele, culorile și imaginile — fie ele vizuale sau sonore. Fără doar și poate că indiferent de definirea frumosului, acest frumos este numai util societății, ci chiar necesar, el generînd idei și simțăminte superioare. Avantajul educației, în ideea frumosului, rezultă din umanitarism, din dorința de cinste, etică și echitate, pe care aceasta o creează în concepția individului. Din acest punct de vedere, în generația noastră și cele următoare, industria — și, mai ales, industria bunurilor de consum — au datoria de a introduce frumosul în ambianța fiecăruia dintre noi, de a ne educa, în această direcție, odată cu tendința generală de perfecționare a societății.

G.H. : Fără îndoială că în contextul conlucrării factorilor care concură la realizarea producției, un rol cu totul particular — în acest sens — revine creatorului industrial. Cum apreciați acest rol ?

I.M. : Aspect nou în esența sa, ca urmare a importanței ce revine creației industriale, în ansamblul factorilor producției moderne, acesta a ridicat probleme organizatorice importante, mai ales întreprinderilor producătoare de bunuri de larg consum. Dacă în secolul trecut, de pildă, tehnicianul — de cele mai multe ori, inventatorul — era și realizatorul propriei sale idei și producător și conducător al întreprinderii, începînd cu anii acestui secol, tehnicienii sînt tot mai mult nevoiți să apeleze la alte profesii, să-și cupleze eforturile și cu artiștii plastici, cu economiștii capabili să definească cu anticipație orientarea probabilă a cererii viitoare, să cerceteze psihologia cumpărătorilor, tendința gustului, să găsească noi mijloace de distribuire a produselor, pentru creșterea consumului și să recomande soluții necesare în vederea creșterii eficacității economice a întreprinderii, prin reprofilării corelate cu condițiile reale de funcționare ale acesteia sau cu evoluția cererii.

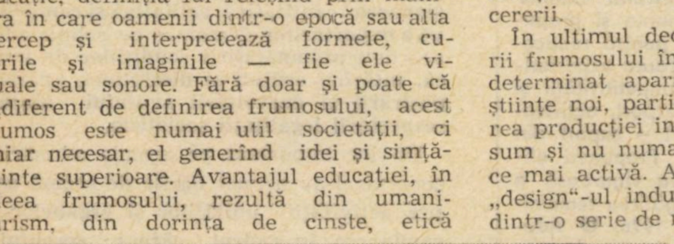

Ceas de birou proiectat pentru fabrica „Victoria"-Arad

În ultimul deceniu necesitatea integrării frumosului în conceptul de „produs" a determinat apariția și dezvoltarea unei științe noi, participarea căreia în realizarea producției industriei bunurilor de consum și nu numai a lor, devine din ce în ce mai activă. Această știință se cheamă „design"-ul industriei și este constituită dintr-o serie de metode proprii de cercetare care contribuie la transformarea ideii în realizare. Este evident gradul diferit de participare a fiecăruia dintre factorii care conduc la realizarea unui nou produs, variind de la un produs la altul. Pe măsură ce produsul străbate etapele de asimilare de la idee pînă la realizare, participarea factorului artistic devine din ce în ce mai mică și face loc tehnicienilor și economiștilor, aportul și responsabilitatea acestora crescînd, pe măsură ce se avansează spre faza finală a execuției.

G.H. : Cum este realizată, în cadrul Ministerului Industriei Ușoare, concretizarea acestor cerințe ?

I. M. : Față de aceste noi funcțiuni pe care produsele noi și „design"-ul le capătă în epoca actuală, ministerul nostru a încercat să-și definească un sistem organizațional potrivit. Ca urmare, a luat ființă CEPIU (Centrul pentru estetica produselor din industria ușoară) care printre altele, a fost însărcinat să asigure difuzarea principiilor de estetică, în sfera industriei. Fără a coordona, administrativ, creația din întreprinderi — fapt care ar fi, fără doar și poate de natură să limiteze inițiativa și creația spontană a colectivelor din fabrici — acest centru, prin mijloacele sale de documentare, a pus la dispoziția unităților informații asupra evoluției frumosului, în ramurile specifice industriei ușoare, executînd la cerere, prototipuri de obiecte, corespunzătoare gustului educat al epocii noastre, întocmind studii de formă și culoare — instrumente indispensabile creatorilor din întreprinderi.

În cadrul majorității centralelor M.I.U., au luat naștere servicii de creație și asimilare, care au caracterul unor grupe prospective de lucru, definind, în viitor, pe baza unor studii riguros științifice, oportunitățile, parametrii tehnico-economici și artistici ai proiectelor de produse noi etc. În întreprinderi, serviciile de creație au rolul în principal de a executa pe baza temelor definite ca oportune în această etapă, modelele de produse noi și pregătirea fabricației. Serviciile de creație din întreprinderi sînt încadrate din ce în ce mai mult cu specialiști în design. Cu toate că numărul acestora este în prezent încă insuficient, preocuparea de viitor va trebui să constea tocmai în găsirea modalităților de atragere în aceste grupe de lucru a artiștilor creatori industriali.

G.H. : Cum va evolua în viitor creația industrială și cum vedeți rolul „design"-ului în perspectivă ?

I. M. : În următorii ani, se prevăd schimbări esențiale atît în organizarea, cît și în funcționarea întreprinderilor producătoare. Aceste schimbări vor fi determinate, mai ales, de faptul că salariații se vor simți, din ce în ce mai mult angajați ca persoane în problemele grupului de muncă din care fac parte, și, în general, în raporturile acestuia cu restul societății.

Ca urmare, cred că în următorii 20-25 ani, din proiectele elaborate anual de o întreprindere producătoare de bunuri de larg consum, circa 80—90% o vor constitui proiectele pentru creația de produse noi.

Avînd în vedere elementul de comunicație deosebit pe care îl vor constitui bunurile de consum, în viitorul apropiat, și, deci, responsabilitatea morală și socială ce revine conducătorilor fabricației unor atari bunuri pentru populație, este de prevăzut că, în viitorii ani, specialistul în „design" va depăși treptat sfera execuției, pentru a se alătura conducerii tehnice și economice în realizarea proiectelor noilor produse. Acest trio de specialiști va fi garanția îndeplinirii de către industrie, a misiunii de educație pe care i-o rezervă tot mai mult deceniul următor.

Interviu realizat de
George HAŞEGANU

CONDUCERE ORGANIZARE

ADUNĂRILE GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII

— cadru optim pentru manifestarea spiritului muncitoresc, revoluționar

IN ACESTE ZILE în întreaga țară se desfășoară în ateliere, secții, exploatări, șantiere, ferme și alte unități similare, în întreprinderi industriale, unități de transporturi și telecomunicații, în institute de cercetare și proiectare, în unități agricole de stat și organizații de construcții, în unități de comerț, alimentație publică, turism și prestări de servicii, adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora.

Instituționalizate în baza măsurilor stabilite de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român — de la care în aceste zile s-au împlinit 10 ani — și Conferința Națională a partidului din 1967, adunările generale — a căror primă sesiune a avut loc în vara anului 1969, au cunoscut un permanent efort de perfecționare, prin măsurile adoptate ulterior, în principal, în cadrul Congreselor X și XI, al Conferinței Naționale din 1972, ale partidului, care le-au imprimat în permanență un conținut nou, un sens adecvat fiecărei etape de dezvoltare a relațiilor de producție socialiste, caracterului și nivelului forțelor de producție, subordonîndu-le, în ultimă instanță, atragerii maselor de oameni ai muncii la conducerea, organizarea și realizarea țelului strategic fundamental pe care partidul și națiunea noastră și l-au asumat — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării noastre spre comunism.

MODUL ÎN CARE s-au desfășurat pînă acum, și se desfășoară în prezent, adunările generale ale oamenilor muncii, numărul mare de participanți la discuții și de propuneri făcute, conținutul și valoarea acestora, scoaterea cu curaj la iveală a neajunsurilor care mai există în unele unități economice, secții, sectoare, ateliere sau locuri de muncă, a cauzelor reale care le-au generat, gîndirea și evidențierea măsurilor concrete, imediate și eficiente de lichidare a acestora, analiza profundă, muncitorească a modului cum comitetele oamenilor muncii au condus întreaga activitate, a măsurilor pe care acestea le-au inițiat pentru asigurarea realizării în bune condițiuni a planului și angajamentelor asumate, pentru buna gospodărire a avutului obștesc, în general pentru sporirea rentabilității și eficienței economice, confirmă pe deplin faptul că **adunarea generală s-a cristalizat în conștiința oamenilor muncii din patria noastră, drept principala formă de manifestare a democrației economice parte organică esențială a democrației de tip nou — democrația socialistă.** Și aceasta, în primul rînd, deoarece, aici, în acest cadru profund democratic, lucrătorii din organizațiile socialiste de stat și cooperatiste, din instituții și alte organizații, își pot manifesta permanent, plenar, deschis, conștient, efectiv, rolul pe care societatea li l-a încredințat, de participanți activi la opera complexă și multilaterală de edificare a societății socialiste, la conducerea și organizarea economiei, la luarea deciziilor ce privesc prezentul și viitorul, în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și, totodată, de producători ai bunurilor materiale. Prin toate acestea, adunarea generală a oamenilor muncii și a reprezentanților lor se evidențiază drept **instituția principală a democrației economice, forul suprem de conducere și control al oamenilor muncii asupra întregii activități social-economice a unităților economiei noastre naționale.**

ȘI ÎN ACEST AN adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi au fost precedate de **desfășurarea adunărilor pe ateliere, secții, uzine, exploatări, șantiere, ferme și alte unități similare.** Începute la 5 iulie a.c., aceste adunări au analizat, într-un profund spirit de **combativitate, exigență** și **răspundere,** modul de îndeplinire a planului și angajamentelor pe semestrul I 1975, dezbătînd realist sarcinile ce revin în continuare, îmbunătățind substanțial în sensul suplimentării cantitative și ridicării nivelului calitativ, angajamentele asumate în întrecere, propunînd cele mai eficace măsuri ce se impun a fi luate pentru realizarea întocmai a acestora. În suplimentarea angajamentelor, în cadrul adunărilor generale, oamenii muncii au pus un accent deosebit pe descoperirea tuturor rezervelor materiale și de forță de muncă existente în unitățile lor, ținînd cont de faptul că în acest an calamitățile naturale au provocat pagube și rămîneri în urmă la unele unități. Totodată, aceste adunări și-au desemnat, din rîndurile oamenilor muncii, reprezentanții care să participe la adunările generale pe întreprinderi, acolo unde acestea se desfășoară în acest mod. Propunerile făcute în cadrul acestor adunări vizează probleme ce condiționează îndeplinirea planului pe semestrul II a.c., și pe întregul an 1975, precum și pregătirea în cît mai bune condiții a planului pe anul 1976. Adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora au loc în perioada 15 iulie — 10 august a.c. în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, în institute de cercetare și proiectare, în unitățile cooperației meșteșugărești, iar în funcție de încheierea campaniei agricole de vară ele vor avea loc în întreprinderile agricole de stat, pentru mecanizarea agriculturii și unitățile cooperației de consum, pînă cel tîrziu la 10 septembrie a.c.

● Adunarea generală – formă principală a democrației economice, forul suprem de conducere și control al oamenilor muncii asupra întregii activități social-economice a unităților ● Cum își exercită acest rol ? ● Pronunțat caracter de lucru, combativitate, exigență, înaltă responsabilitate — coordonate esențiale ale adunărilor generale din acest an. ● Jaloane de perfecționare a instituției conducerii colective. ● Care sînt prioritățile de pe agenda actualelor adunări generale ? ● Angajament deplin în marea întrecere națională pentru realizarea actualului cincinal înainte de termen. ● Angajamente și propuneri concrete, eficiente pentru reducerea importurilor și majorarea exporturilor, pentru creșterea competitivității și eficienței activității de export, activizarea comisiilor de import – export din unitățile economice. ● Propuneri eficiente pentru demararea viguroasă a viitorului cincinal și pregătirea temeinică a planului pe anul 1976. ● Adunarea generală – cadru optim de manifestare a spiritului, creativității și inițiativei, a elanului patriotic și revoluționar.

PARTICIPAREA LA ADUNĂRILE GENERALE care au avut loc la nivelurile organizatorice amintite, a evidențiat pronunțatul lor **caracter de lucru,** care a asigurat **dezbaterea în spirit combativ,** cu **înaltă exigență și răspundere** a activității economice și sociale din fiecare unitate, analiza realistă, critică și autocritică a modului în care organele de conducere colectivă se ocupă de organizarea și conducerea producției și a muncii, de realizarea programelor întocmite pentru **creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, în special a celor materiale, introducerea tehnicii noi, pregătirea și perfecționarea pregătirii forței de muncă, ridicarea calității produselor, reducerea importurilor, impulsionarea cantitativă, calitativă și competitivă a exporturilor.** O atenție deosebită a fost acordată **îmbunătățirii condițiilor de muncă, întăririi ordinii și disciplinei, apărării, păstrării și dezvoltării avutului obștesc, respectării legalității socialiste.**

Un loc important pe agenda adunărilor generale l-au ocupat **dările de seamă asupra activității unităților și organelor de conducere, în cadrul cărora accentul a fost pus, în special, pe analiza modului de îndeplinire a planului de producție, a contractelor la intern și de export, a programelor de creștere a productivității muncii, reducerii cheltuielilor de producție, ridicării calității, pregătirii și perfecționării forței de muncă, realizării planului de investiții și modului de îndeplinire a prevederilor contractului colectiv de muncă pe semestrul I a.c.,** ca și stabilirea realistă a celor mai eficiente și raționale măsuri capabile să asigure realizarea în bune condițiuni, cantitativă și calitativă, a planului pe semestrul II 1975. Exprimîndu-și **totala adeziune la chemarea secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a înfăptui neabătut Programul adoptat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, sarcinile trasate de recenta Plenară comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României,** adunările generale, oamenii muncii și-au luat angajamentul de a mobiliza toate forțele umane și materiale din unitățile lor în vederea îndeplinirii în condiții cît mai bune a planului național unic de dezvoltare economico-socială, ca și a angajamentelor de depășire a acestuia. Exprimîndu-și încă o dată întregul atașament la **marea întrecere națională pentru realizarea actualului cincinal înainte de termen, oamenii muncii** au evidențiat, în cadrul adunărilor generale, că văd în această acțiune o condiție importantă pentru asigurarea unei baze trainice îndeplinirii obiectivelor de viitor ale națiunii noastre, propășirii țării, ca și pentru ridicarea continuă a nivelului de trai și de civilizație a întregului popor.

În același spirit au fost dezbătute **modalitățile practice ce se impun a fi luate pentru îndeplinirea în condiții optime a planului pe anul 1976** și au fost elaborate propunerile de măsuri concretizate în programe menite să asigure, concomitent, îndeplinirea și depășirea sarcinilor actualului cincinal, crearea din timp a tuturor condițiilor materiale necesare îndeplinirii exemplare a sarcinilor planului viitorului an. Astfel, în fiecare unitate economică, dintre cele în care au avut loc adunările generale, a fost acordată o atenție deosebită principalilor factori ce determină îndeplinirea întocmai atît a sarcinilor planificate, cît și a angajamentelor suplimentare asumate de colectivele de oameni ai muncii. **Problema productivității muncii** a ocupat de pildă un loc prioritar ; dezbătîndu-se gradul de îndeplinire a nivelului planificat al acestui indicator pe anul 1975, în fiecare întreprindere, secție și loc de muncă în parte, a programelor elaborate în acest sens s-au stabilit noi măsuri, completîndu-se programele special întocmite, menite cel puțin să asigure realizarea sa integrală. De asemenea, numeroase măsuri au vizat **reducerea cheltuielilor de producție** în special a celor materiale, prin valorificarea la maximum a resurselor interne, reducerea consumurilor specifice de combustibil, energie, metal, lemn, piele etc., extinderea utilizării materiilor prime indigene, a înlocuitorilor și a deșeurilor, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime. **Folosirea cît mai deplină a capacităților și suprafețelor de producție,** eliminarea locurilor înguste, creșterea gradului de siguranță în exploatarea mașinilor și instalațiilor, efectuarea la timp și de calitate a reviziilor și reparațiilor, ca și **asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare** prin realizarea ritmică a producției, perfecționarea cooperării între unități, respectarea disciplinei contractuale, lichidarea imobilizărilor de fonduri și stocuri peste necesar, au fost de asemenea probleme care au frămîntat colectivele de oameni ai muncii. Dezbaterea concretă cu un pronunțat spirit analitic și critic a acestor probleme a avut darul să stimuleze creativitatea și inițiativa, concretizîndu-se în numeroase propuneri de perfecționare care să asigure **creșterea rentabilității și eficienței economice.** Adunările generale care s-au ținut au dezbătut cu foarte multă atenție **problema calității producției** stabilindu-se măsuri, în continuare, pentru ca fiecare muncitor, inginer, economist, tehnician să simtă importanța acestei probleme și să participe cu toată convingerea și răspunderea ce o poartă pentru a asigura produse de calitate cît mai bună. În această direcție s-au făcut, de asemenea, propuneri concrete ce vizează în general ridicarea continuă a nivelului tehnic, perfecționarea permanentă a performanțelor constructive și funcționale ale produselor, respectarea disciplinei tehnologice, întărirea controlului de calitate pe toate fazele producției, generalizarea autocontrolului, ridicarea calificării forței de muncă etc.

Oamenii muncii au subliniat în adunările generale ce au avut loc, că măsuri hotărîte se impun și pentru **pregătirea forței de muncă,** în concordanță cu sarcinile de plan, pentru **utilizarea deplină, productivă, a timpului de lucru,** îmbunătățirea coeficientului de schimburi, **întărirea ordinii și disciplinei muncii.** Problema investițiilor a ocupat de asemenea un loc prioritar pe agenda adunărilor generale ale oamenilor muncii. Propunerile concrete făcute vizează îndeosebi intensificarea activităților pentru realizarea ritmică a planului de investiții, pentru punerea în funcțiune la termen sau înainte de termen a noilor obiective, realizarea și depășirea indicatorilor tehnico-economici proiectați.

Dările de seamă prezentate au acordat o deosebită importanță **exportului.** De altfel, ele au prezentat într-un capitol special gradul de îndeplinire a acestui plan, eficacitatea măsurilor inițiate în această direcție, subliniind importanța pentru economia națională, pentru fiecare unitate, a îndeplinirii în continuare, la un nivel calitativ superior a acestor sarcini. În planurile de măsuri adoptate de adunările generale s-a stabilit ca acțiune permanentă dezbaterea acestor probleme cu fiecare om al muncii în parte, pentru ca fiecare să-i înțeleagă importanța și să participe conștient, mai activ la îndeplinirea exemplară a planului de export pe acest an, cît și a sarcinilor crescînde ale anului 1976.

Multe din propunerile făcute în cadrul adunărilor generale s-au concretizat în măsuri efective pentru obținerea unor **producții suplimentare destinate exportului,** prin încărcarea maximă a capacităților existente, mai buna organizare a producției și a muncii, ridicarea calității produselor, aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale etc. Un rol deosebit s-a subliniat că trebuie să revină în rezolvarea acestor probleme, în continuare **comitetelor oamenilor muncii și comisiilor pe probleme de import-export din întreprinderi** a căror activitate trebuie mai bine organizată, orientată spre problemele majore existente în acest domeniu în fiecare unitate economică, pentru ca ele să devină un sprijin de nădejde al comitetelor oamenilor muncii în rezolvarea sarcinilor pe care le ridică problema exportului. Subliniindu-se necesitatea **activizării** acestor comisii și **îmbunătățirea colaborării** lor cu compartimentele specializate de import-export din întreprinderi, cu celelalte comisii pe probleme și domenii și consiliile de control muncitoresc ale activității economice și sociale, s-a reliefat necesitatea de a se intensifica preocupările pentru cunoașterea cît mai bună a piețelor externe, a cerințelor diferiților clienți potențiali pentru adaptarea permanentă a produselor la aceste cerințe, înnoirea nomenclatorului de fabricație pentru asigurarea unor produse cu parametrii tehnico-economici cît mai înalți, care să le asigure o **calitate** și un grad de **competitivitate** ridicate, într-un cuvînt să permită creșterea eficienței exporturilor românești. Totodată s-au stabilit măsuri menite să asigure urmărirea modului de derulare a contractelor și respectarea riguroasă a termenelor prevăzute în cadrul acestora.

Colectivele de oameni ai muncii s-au angajat, de asemenea, ca prin produsele fabricate în întreprinderile lor **să satisfacă cît mai deplin cerințele economiei noastre naționale.** Prin utilizarea cît mai deplină și rațională a capacităților de producție, a gîndirii tehnice creative românești, prin mobilizarea cît mai deplină a tuturor resurselor materiale, umane și financiare de care dispune fiecare unitate eco-

Aspect de la Adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii din întreprinderea „Automatica" — București

nomică, prin integrarea în totalitate a licenţelor cumpărate şi lichidarea tendinţelor unora de a apela cu prea mare uşurinţă la importuri, s-a evidenţiat că există posibilităţi reale, concrete, în fiecare întreprindere, pentru a se satisface în mai mare măsură din producţie internă nevoile ţării, în vederea diminuării importurilor, a echilibrării balanţei noastre de plăţi.

ÎNTR-UN PROFUND SPIRIT REVOLUŢIONAR, **oamenii muncii, în lumina sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a orientărilor preţioase date personal de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au dezbătut în adunările generale problemele generate de recentele calamităţi, făcînd numeroase propuneri în scopul înlăturării în cel mai scurt timp a efectelor inundaţiilor, prevenirii lor în viitor, pentru a asigura pe această bază o dezvoltare viguroasă, accelerată, economiei naţionale,** angajîndu-se să depună eforturi atît pentru recuperarea tuturor restanţelor, cît şi în direcţia suplimentării producţiei.

Obligativitatea rezolvării în cel mai scurt timp posibil de către întreprinderi a propunerilor făcute de oamenii muncii, în adunările lor generale, de către centrale industriale, ministere şi celelalte organe centrale a propunerilor ce ţin de competenţa lor, ca şi obligativitatea comunicării către unităţi a modului în care aceste propuneri se vor soluţiona, este unul din elementele principale ce asigură **eficienţa** activităţii forului **suprem de conducere şi control al oamenilor muncii asupra întregii activităţi a unităţilor economice — adunarea generală.**

Pregătirea şi organizarea adunărilor generale de către comitetele sindicale şi comitetele oamenilor muncii din întreprinderi, în colaborare cu cele mai bune cadre de conducere şi specialişti din centrale industriale, consilii populare judeţene, ministere economice şi alte organe centrale, chemate să ajute la rezolvarea problemelor care depăşesc posibilităţile unităţilor, desfăşurarea acţiunii sub îndrumarea directă a comitetelor judeţene de partid, a activiştilor din organele superioare de partid şi de stat, sînt elemente care au favorizat o **atmosferă de lucru, muncitorească,** care au asigurat desfăşurarea normală, la toate nivelurile, a adunărilor generale ale oamenilor muncii, creînd posibilităţi pentru **manifestarea plenară, efectivă a democraţiei noastre muncitoreşti,** a unui **cadru optim manifestării creativităţii şi iniţiativei, elanului patriotic şi revoluţionar,** toate subordonate obiectivului măreţ pe care poporul nostru şi l-a asumat — **făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea României spre comunism.**

Ştefan PAVEL
secretar al Consiliului
Central al Uniunii Generale a
Sindicatelor din România

METODE — TEHNICI

ANALIZA VALORII ÎN DOMENIUL EXPORTULUI

ÎN CADRUL preocupărilor de sporire a eficienţei activităţii de comerţ exterior un loc important îl ocupă îmbunătăţirea organizării şi conducerii diferitelor subactivităţi, în special prin proiectarea, adaptarea şi implementarea unor metode, tehnici şi procedee moderne, de mare randament. Una din acestea este metoda de analiză a valorii. Această tehnică s-a impus tot mai mult în ultimii ani, în principal ca o metodă de creativitate bazată pe abordarea sistemică a problemelor, permiţînd, în principal, identificarea costurilor care pot fi evitate (care nu îmbunătăţesc calitatea produsului, nu duc la creşterea duratei sale de viaţă şi nu-i ameliorează aspectul). Pornind de la principiile de bază ale metodei, respectiv identificarea funcţiilor, repartizarea pe funcţii a costurilor, compararea critică a valorii, atribuite cu valoarea reală a funcţiilor, reproiectarea produsului, se propune în continuare o aplicare a tehnicii la sfera serviciului de export.

Publicînd articolul de faţă (punct de vedere), REVISTA ECONOMICĂ invită specialiştii, cercetătorii, cadrele de conducere din întreprinderi de comerţ exterior şi alte unităţi economice să-şi spună opinia, şi eventual în legătură cu posibilităţile de aplicare prin adaptare a acestei tehnici la alte domenii de activitate economică.

Funcţiile exportului

PENTRU A DEMONSTRA posibilitatea aplicării tehnicii analizei valorii la sfera serviciului de export trebuie să pornim de la delimitarea şi definirea cît mai corectă a principalelor funcţii ale acestuia. Într-o prezentare succintă este vorba de următoarele (prezentarea include definirea pe scurt a conţinutului funcţiei, ca şi precizarea duratei de exercitare a ei în timp) :

A. **PROSPECTAREA** — are menirea de a asigura concretizarea ideii de necesitate prin „posibil aici", cu marfa X la preţul Y, posibilitatea îmbrăcînd aspecte concrete prin enunţarea segmentului de piaţă vizat. Programul de mix-marketing se încheie cu propunerea : „se poate încerca testarea segmentului de piaţă, cu marfă X, la preţul Y".

Durata : de la luarea contactului cu segmentul de piaţă, direct sau indirect, respectiv deţinerea unor informaţii cu grade diferite de precizie, pînă la începerea lucrărilor de testare, de verificare la faţa locului a informaţiilor deţinute.

B. **PENETRAREA** — permite transformarea potenţialului de export în segmentul de piaţă prospectat în acceptarea de principiu a ofertei care, în continuare, trebuie negociată.

Durata : de la preluarea studiului de piaţă şi pînă la pregătire, negocierea efectivă a ofertei, a tratativelor comerciale cu partenerul viabil „Z" din segmentul de piaţă stabilit „P".

C. **CONTRACTAREA** — creează posibilitatea realizării formale a nevoii sociale (necesitatea exportului) prin negocierea cu partenerul „Z", stabilind concret condiţiile de vînzare-cumpărare a mărfii „X".

Durata : de la acceptarea cererii de ofertă pînă la semnarea contractului.

D. **DERULAREA** — realizarea deplină a serviciului prin îndeplinirea tuturor condiţiilor convenite la contractare, încasîndu-se contravaloarea mărfii cu maximum de operativitate şi eficienţă.

Durata : de la încheierea contractului extern pînă la rezolvarea ultimei reclamaţii, conform condiţiilor negociate (contractului).

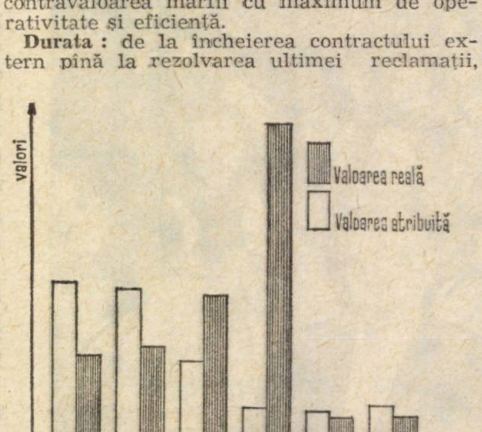

E. **MENŢINEREA PIEŢEI** — permite continuarea relaţiilor prin asigurarea de noi servicii mărfii livrate, lărgirea livrărilor din marfa contractată şi, mai ales, prin oferirea de produse îmbunătăţite.

Durata : de la încheierea noului contract cu produsul „vechi" sau îmbunătăţit, pînă la derularea completă, conform respectivului contract încheiat. Menţinerea este de fapt o nouă penetrare-contractare-derulare, fie cu vechiul produs sau cu unul îmbunătăţit.

F. **DEZVOLTAREA PIEŢEI** — asigură consolidarea poziţiei în segmentul de piaţă cucerit sau cucerirea de noi segmente. De regulă, dezvoltarea pieţei presupune şi dezvoltarea produsului. Ea implică contractarea şi derularea contractului cu „produsul nou" sau pe noile segmente de piaţă.

Durata : este sinonimă în general funcţiei „menţinere".

Tabel nr.1

Dimensionarea funcţiilor serviciului de export sub raportul valorii atribuite

COD	Denumirea funcţiei	A	B	C	D	E	F	Puncte	%
A	Prospectarea	/	1	2	2	2	2	9	3o
B	Penetrarea	1	/	2	2	2	2	9	3o
C	Contractarea	0	0	/	2	1	1	4	14
D	Derularea	0	0	0	/	1	1	2	6
E	Menţinerea	0	0	1	1	/	1	3	1o
F	Dezvoltarea pieţei	0	0	1	1	1	/	3	1o
							Total	3o	1oo%

Observaţie: Conform notaţiilor Milles se pot obţine limitele funcţiilor, respectiv: A-27, 3-3o; B-26, 1-3o; C - 14-16; D - 6-11,3; E - 9,3-1o iar F se menţine pe 1o% valoare atribuită.

Dimensionarea funcţiilor sub raportul valorii atribuite

FIIND ÎNDEPLINITĂ condiţia primordială solicitată de aplicarea tehnicii analizei valorii — identificarea funcţiilor — procesul creator poate continua, etapele următoare, logic necesare fiind **dimensionarea optimă a funcţiilor** (valoarea atribuită de specialişti) folosind ca instrument de lucru „matricea practică" şi, apoi, **dimensionarea economică a funcţiilor exportului,** respectiv repartizarea cheltuielilor specifice şi comune realizării acestora. Dimensionarea funcţiilor sub raportul valorii atribuite, conform importanţei fiecăreia în cadrul serviciului analizat (tabelul nr. 1), redată în valori relative (%), este preluată spre concretizare (prin atribuirea mijloacelor — cheltuieli necesare), dobîndind valori absolute în baza bugetului serviciului export. În final, se acţionează în sensul optimizării funcţiilor, respectiv al încadrării cheltuielilor (pe mijloace de contribuţie la realizarea funcţiilor) în valoarea atribuită (atenţia se îndreaptă spre funcţiile supra sau subdimensionate, prin măsuri concrete în cadrul fiecărui mijloc-cheltuială).

Dimensionarea funcţiilor în cadrul matricei (tabelul nr. 1) este în funcție și reflectă puterea de analiză și experiența specialiștilor antrenați. O scurtă explicitare a valorii acordate în tabel celor șase funcții ale exportului se impune : (A) Prospectarea este, în ordine logică, prima și cea mai importantă funcție, ea asigurînd datele necesare realizării comenzii sociale, de a exporta, toate celelalte funcții fiind dependente de ea și dezvoltînd-o ; (B) Penetrarea este o primă valorificare a prospectării, continuînd-o în mod logic. Ea este mai importantă decît cele următoare prin faptul că face posibilă testarea „pe viu" a produsului de export, dînd răspunsul la întrebarea dacă oferta existentă poate fi sau nu acceptată ; (C) Contractarea continuă prospectarea și penetrarea prin realizarea „documentară" a acceptării. Acum se contractează, în condiții foarte precise, stabilindu-se concret cît din produs și cum se va exporta. În cadrul ei factorul om joacă rolul esențial, de el depinzînd eficacitatea folosirii tehnicilor de negociere-marketing : (D) Derularea realizează practic serviciul „export", fiind dependentă de calitatea tuturor celorlalte funcții ce participă la subsistemul de comerț exterior. Eficiența ei depinde, bineînțeles, și de operativitatea și calificarea lucrătorilor, iar (E) Menținerea pieței, care asigură continuitatea procesului, și (F) Dezvoltarea, în mod deosebit prin rolul pe care-l are în reluarea procesului de export, sînt funcții cu valori sensibil egale.

Tabel nr.2

Repartizarea pe funcţii a mijloacelor de realizare xxx)

Mijloc bugetar / Funcţii export	%	A	B	C	D	E	F
1. Organizarea ştiinţifică	1 x)	0,2 xx)	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
2. Tîrguri şi participări	19,4	1,55	13,03	0,5	-	2,09	2,23
3. Studii INSCIN	12,0	12,00	-	-	-	-	-
4. Delegaţi permanenţi	11,0	6,6	-	-	1,1	1,6	1,7
5. Ofertare	3	1,0	1,4	-	-	0,3	0,3
6. Acţiuni AROMAR	1,5	0,3	0,3	0,3	0,15	0,220	0,230
7. Propagandă comercială	7,0	-	5,0	-	-	1,0	1,0
8. Publicitate comercială	7,0	-	5,0	-	-	0,955	1,045
9. Documentare	2,0	0,15	0,10	0,71	0,30	0,25	0,49
10. Retribuire	10,0	0,5	1,02	3,44	1,7	1,66	1,68
11. Perfecţionarea pregătirii profesionale	1,0	0,15	0,05	0,35	0,25	0,075	0,125
12. Delegaţi temporari	5,0	-	-	4,0	-	0,5	0,5
13. Comision + dobînzi	4,0	-	-	-	4,0	-	-
14. Deplasări interne	0,2	-	-	-	0,1	0,05	0,05
15. General-administrative	14,9	4,85	-	6,0	3,0	0,5	0,55
16. Suportat ICE	1,0	-	-	0,5	0,5	-	-

x) reprezintă ponderea mijlocului în total buget; (= 100%)
xx) reprezintă cota-parte mijloc pe funcţie export (participarea la realizarea funcţiilor se înscrie şi în valoarea funcţiei)
xxx) avînd ca restricţii încadrarea în valoarea atribuită (conform matricei) şi în dimensiunea mijlocului.

Costuri, mijloace și optimalitate

SE IMPUNE, pentru înțelegerea aplicării tehnicii analizei valorii în domeniul exportului, și o succintă trecere în revistă a mijloacelor posibile de utilizat în realizarea efectivă a celor șase funcții amintite. Astfel : **Prospectarea**, poate fi realizată, între altele, prin următoarele mijloace : studii contractate cu INSCIN ; delegați permanenți și temporari ; oferte (parțial) ; intermediari externi etc. **Penetrarea**, apelează în realizarea sa în principal la următoarele mijloace ; propagandă-reclamă comercială pentru produsele din nomenclator ; publicitate și „public-relations" ; tîrguri și participări directe ; ofertare ș.a. **Contractarea** presupune, la rîndul ei, în principal, deplasările pentru contractare, delegați permanenți sau intermediari, după caz. **Derularea** se realizează prin contractele specifice care comportă comisioane, dobînzi bancare, pentru toți intermediarii din țară și străinătate. **Menținerea** are mijloace specifice : piese schimb, servicii în plus față de contract sau produse îmbunătățite ; propagandă și publicitate pentru produsele îmbunătățite ; tîrguri și participări directe cu produse îmbunătățite. **Dezvoltarea** apelează, în principal, la mijloacele arătate la „menținere".

Natural că o analiză critică a situației reale a dimensionării funcțiilor nu se poate face fără a apela la tabloul bugetului, care conține participația pe fiecare funcție a fiecărui mijloc (vezi tabelul nr. 2). Repartizarea pe funcții a mijloacelor de realizare, avînd ca restricții încadrarea în valoarea atribuită (conform matricei) și în dimensiunea mijlocului, prezentată în tabelul nr. 2 cu titlul de exemplu, am obținut-o prin metoda încercărilor succesive. (Metoda permite ajustarea permanentă a datelor din tabel, adică modificarea valorificării mijlocului în cadrul funcției de realizat, în funcție de conjunctură).

După îndeplinirea cerințelor amintite, proiectarea diagramei ABC (figura 3) redă, pentru, cazul luat în considerare, eficiența utilizării tehnicii de analiză a valorii în domeniul activității de export, subliniind supradimensionarea reală, în special a funcțiilor D și C (respectiv derulare) și contractare), ca și subdimensionarea funcțiilor principale A și B (respectiv prospectare și penetrare). Aplicarea completă a tehnicii de analiză a valorii în domeniul serviciilor de export presupune, în continuare, elaborarea unui program detaliat de măsuri pentru corectarea deficiențelor constatate, pentru reproiectarea funcțiilor exportului, program întocmit la început într-o formulă globală, iar, apoi, detaliat pe module pentru fiecare funcție în parte. De asemenea, este necesară implementarea sa pentru corectarea constatată a supra sau subdimensionării funcțiilor.

I. NECULOIU

Întreprinderea de comerț exterior
„AUTODACIA"-Brașov

SINOPTIC

Analiza fluctuației cadrelor

METODOLOGIA de cercetare a fluctuației cadrelor utilizată la întreprinderea „Uinel"-Belgrad, are la bază un studiu alcătuit din trei părți distincte :

Partea I-a. Expunerea introductivă cu privire la planul de cercetare a fluctuației cadrelor, avînd următoarea structură : discuții cu șeful sectorului de personal al întreprinderii privind problemele fluctuației cadrelor ; cercetarea legăturilor dintre fluctuație și calificarea lucrătorilor ; analiza datelor culese pe teren ; expunere cu privire la rezultatele ce se așteaptă de la cercetările proiectate.

Partea a II-a. Cercetarea legăturilor dintre fluctuația cadrelor și factorii care o determină. Ca variabile independente sînt considerate : gradul de calificare, vechimea în muncă în întreprindere, nivelul de satisfacție obținută la locul de muncă, iar ca variabile dependente : nivelul fluctuației și ierarhizarea cauzelor fluctuației. Ele sînt utilizate în cazul folosirii metodelor psihologice (chestionare, interviuri etc.) și statistice. Cercetarea se efectuează anual printre lucrătorii cu aceeași calificare, vechime în muncă și din aceeași grupă de vîrstă, fiind anchetate, în paralel două eșantioane : lucrătorii care pleacă din întreprindere (fluctuația reală) și cei care rămîn în întreprindere (fluctuația potențială). Datele obținute se prelucrează și analizează în vederea obținerii unor indicatori caracteristici între care mai importanți sînt : coeficienții de corelație (dintre fluctuație și nivelul calificării profesionale dintre vechimea în muncă și gradul de satisfacție obținut în muncă) și coeficientul fluctuației. Pe baza analizei se obține o ierarhizare a cauzelor fluctuației, concluziile și propunerile pentru înlăturarea acestor cauze.

PARTEA a III-a. Instrumente pentru obținerea datelor necesare analizei fenomenului fluctuației. Principalul instrument îl constituie chestionarul de anchetă care cuprinde în principal următoarele rubrici: vechimea în muncă, continuitatea, gradul de instruire școlară, calificarea profesională, condițiile în care s-a produs plecarea din întreprindere, comportarea șefului direct, condițiile de muncă, posibilitățile de recompensare, gradul de satisfacție oferit de încadrarea la locul de muncă, posibilitatea de perfecționare în specialitate, etc.

Efectuarea studiului în structura proiectată permite elaborarea unui model formalizat al fluctuației, ceea ce face posibilă urmărirea și adoptarea măsurilor de lichidare în cunoștință de cauză, a procesului.

Conferință internațională pentru controlul calității

A 17-A CONFERINȚĂ internațională pentru controlul calității va avea loc la Veneția între 16—18 septembrie 1975, fiind organizată de Asociația italiană pentru controlul calității, (A.I.C.C.), Organizația europeană pentru controlul calității (O.E.C.C.) și Academia internațională pentru calitate (A.I.C.). Tema conferinței : „Noile frontiere în controlul calității și fiabilității produselor și serviciilor".

Japonia — piață a licențelor și pentru know-how

ÎN PREZENT Japonia a atins un nivel foarte înalt în ceea ce privește valorificarea tehnologiei străine. Evoluția acestei valorificări o arată succint datele prezentate în continuare.

În 1962 întreprinderile japoneze au achiziționat 757 de licențe, în 1967 — 1 295, iar în 1972 — 2 403. De asemenea și taxele pentru licențe demonstrează o dinamică ascendentă : în timp ce în 1967 taxa de 5—8% pentru licențe se referea numai la 17% din totalul acordurilor încheiate, în 1972 acest procent a crescut la 28%. În 1967 taxa de peste 8% pentru licență se percepea numai la 1,8% din total acorduri, iar în 1972 a ajuns să se perceapă la 7,7%. În 1967 taxele mai mici de 5% au fost percepute pentru 56% din acorduri, iar în 1972 la peste 41%. În același timp se practică tot mai frecvent încheierea de acorduri în condițiile taxelor minime pentru licență : dacă în 1968 numai pentru o cincime din acorduri era prevăzută această clauză, în 1972 s-a ajuns ca ea să se aplice la aproape o treime din acorduri. A crescut, de asemenea, ponderea licențelor scutite de taxe : de la 2,8% din anul 1970, la 5,5% în 1972. În general, aici este vorba de acordarea de tehnologii sau de servicii reciproce în cadrul colaborării pe teritoriul japonez cu firmele străine.

ARGUMENTE PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

Inserarea structurilor economice naționale în cadrul unei noi ordini economice și politice mondiale

ASPIRAȚIA spre o nouă ordine economică și politică mondială care să corespundă actualului raport de forțe, emancipării marii majorități a națiunilor și afirmării lor ca subiecte cu drepturi depline în relațiile internaționale, spre o ordine care să corespundă actualului grad de inserare și de interdependențe dintre economiile naționale capătă o amploare fără precedent în istorie.

Cea de a șasea Sesiune Specială a adunării generale a O.N.U. din aprilie—mai 1974 a apreciat că actuala ordine economică internațională nu mai poate servi interesele comune ale întregii omeniri și că dorințele colective pot fi **înfăptuite eficient** numai prin stabilirea unei noi ordini. Cele două rezoluții importante adoptate în acest scop se refereau — prima la dorința comună de a conlucra în direcția „Stabilirii Unei Noi Ordini Economice Internaționale“, iar a doua la „Programul de Acțiune“ necesar realizării acestui scop.

Instituirea unei noi ordini economice mondiale este condiționată de realizarea unei schimbări radicale a relațiilor dintre state, de democratizarea acestora. Or, marile schimbări apar numai în momentul în care se schimbă viziunea oamenilor asupra lumii și societății ! În fond, noua ordine economică internațională impune schimbarea comportamentului oamenilor și a politicii statelor, ea cere în primul rînd renunțarea la politica de forță, la subordonarea celor slabi de către cei puternici, înlăturarea conflictelor armate între state și a risipei; ea implică de fapt repunerea în cauză a întregului sistem de valori morale, politice și sociale. În acest scop apare necesară formarea conștiinței omenirii asupra faptului că lumea este o **totalitate** care include întreaga populație a globului, că ea nu se poate reduce la noțiuni ca lume nouă, lume veche, lume dezvoltată sau în curs de dezvoltare și că omenirea este reprezentată de toate cele peste 150 de țări și teritorii dintre care 138 sînt membre ale O.N.U., fără participarea cărora nu pot fi rezolvate dificilele probleme ale economiei mondiale.

Încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa deschide perspectiva continuării și adîncirii procesului realizării securității, a statornicirii unui climat de pace, colaborare și cooperare, pe continentul nostru și în lume. Prin aceasta ea constituie o premisă favorabilă instaurării unei noi ordini economice și politice.

Realizarea unei noi ordini economice și politice internaționale pe baza unei viziuni globale asupra problematicii omenirii privită în totalitatea ei și tratată cu toată responsabilitatea, se prezintă ca soluție optimă de armonizare și dezvoltare eficientă a sistemului economic mondial în ansamblul său și a economiei, fiecărui stat în parte. Înfăptuirea unei noi ordini economice corespunzînd intereselor fundamentale și de perspectivă ale tuturor popoarelor, se prezintă deci ca o soluție salutară de autoreglare a sistemului economic mondial.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Complexitatea problemelor cu care se confruntă azi omerirea reclamă în mod imperios participarea cu drepturi egale la viața internațională a tuturor statelor, fără deosebire de orînduire socială, de mărime, de putere economică sau militară și, în primul rînd, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a statelor nealiniate — direct interesate în abolirea vechii politici imperialiste de forță și dictat, în soluționarea problemelor internaționale în interesul dezvoltării independente a tuturor statelor, în respectarea dreptului fiecărei națiuni la dezvoltarea liberă, corespunzător năzuințelor și voinței sale“. Tocmai de aceea, președintele României socialiste militează pentru „intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, decalajelor dintre statele bogate și cele sărace, pentru instaurarea unor relații cu adevărat echitabile între țări, care să asigure progresul și prosperitatea tuturor națiunilor, pentru o nouă ordine economică internațională“.1)

Formarea conștiinței finalității sistemului economic mondial, în ansamblul său, prezintă o importanță esențială pentru înfăptuirea unei noi ordini economice și politice internaționale. O viziune globală asupra relațiilor dintre om — tehnică — natură și societate 2) încearcă să surprindă perspectiva de ansamblu asupra **complexității de organizare a lumii,** precum și implicațiile pe care le au problemele esențiale cu care este confruntată contemporaneitatea, asupra **totalității omenirii**, fapt din care decurge **responsabilitatea** fiecărui stat pentru dezvoltarea ansamblului societății omenești și necesitatea sporirii gradului de control asupra **menținerii echilibrelor naturii** și a **impulsionării progresului economic-social general.**

„România apreciază că trebuie intensificate eforturile tuturor statelor, ale tuturor popoarelor pentru consolidarea și accentuarea cursului destinderii, pentru promovarea unei politici internaționale noi, în care toate națiunile să-și poată consacra forțele materiale și umane dezvoltării economico-sociale independente, bunăstării și fericirii.“

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Cuvîntarea la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa).

Uriașele implicații ale revoluției tehnico-științifice, apariția unor probleme cu totul noi a căror soluționare nu este posibilă decît prin eforturi comune și corelate ale întregii omeniri cum sînt problemele dezarmării nucleare, ale dezvoltării, cele ale protecției mediului natural, ale explorării cosmosului și exploatării oceanului planetar în folosul întregii omeniri impun abordarea și rezolvarea lor într-un spirit democratic prin participarea cu drepturi egale și suverane a tuturor statelor.

Construcția sinoptică din tabelul la care ne-am referit încearcă să evalueze — într-o optică globală, integratoare și interdisciplinară — aspectele esențiale ale relațiilor dintre om — tehnică — natură — societate, din momentul de față și posibilitățile de armonizare a intereselor (azi diferite sau chiar divergente) care, în condițiile instaurării unei noi ordini economice internaționale, pot să capete mai multă coerență.

În literatura economică și social-politică din lumea întreagă se reflectă preocuparea generală de a descifra conținutul și, mai ales, formele prin care s-ar putea întruchipa noua ordine economică mondială 3)

Recent a fost publicată Schița provizorie „Privire asupra ordinei internaționale“ (R.I.O.) elaborată de prof. Jan Tinbergen, care la cererea Clubului de la Roma, a inițiat și coordonat un proiect de cercetare care „să aibă drept scop stabilirea unei încercări de a răspunde la următoarea întrebare : Ce fel de Nouă Ordine Internațională ar putea fi recomandată politicienilor lumii și grupurilor sociale astfel încît să se satisfacă, pînă la limita practic posibilă, necesitățile urgente ale populației mondiale de astăzi și necesitățile probabile ale generațiilor viitoare ?“ La elaborarea proiectului participă aproximativ 20 de oameni de știință (din mai multe țări — atît dezvoltate cît și în curs de dezvoltare) cu sisteme social-politice diferite și specializați în diverse discipline. Proiectul formulează propuneri pentru o serie de domenii conexe, referitoare la stabilirea unei Noi Ordini Internaționale, incluzînd metode pentru a ajunge la propuneri asupra cărora se poate acționa : sistemul monetar ; finanțarea pentru dezvoltare ; politicile comerciale și diviziunea muncii ; măsurile de urgență și prevederile pentru alimentație ; administrarea oceanelor ; întreprinderile multinaționale ; știință și tehnologie ; energia și alte resurse naturale. Scopul imediat ce și l-a propus proiectul R.I.O. este de a pregăti un raport care poate contribui în mod util la amplificarea dialogului asupra Noii Ordini Internaționale.

Există un acord general asupra principiilor de bază ale noii ordini, dar în privința formelor practice de relații apar unele neclarități și controverse, se reflectă uneori rămășițele unor mentalități învechite, ale unor tendințe de interpretare subiectivă a unor realități în continuă schimbare, unele tendințe de tratare fragmentară sau sectorială a unor aspecte strict interdependente etc, etc.

1. Caracteristicile sistemului economic mondial

ÎNCERCAREA de a formula unele ipoteze asupra modalităților concrete de armonizare a relațiilor reciproce dintre complexele economice naționale în cadrul unei ordini economice mondiale, pe baza principiilor și practicilor postulatelor dreptului și eticii internaționale, ar putea să pornească de la descrierea tendințelor caracteristice ale sistemului economic mondial actual.

Sistemul global al economiei mondiale se compune din sisteme economice naționale care realizează între ele schimburi de valori materiale și spirituale tot mai intense, devenind astfel din ce în ce mai interdependente. Accelelarea fluxurilor economice internaționale, impulsionate de revoluția tehnico-științifică și de afirmarea independenței și efortului de dezvoltare economică a majorității statelor, a favorizat și apariția unor organisme economice zonale.

Dintre tendințele cele mai caracteristice perioadei contemporane de evoluție a sistemului economic mondial remarcăm patru care se manifestă în mod concomitent și între care se poate întrezări posibilitatea unei armonizări pe termen îndelungat :

1) Amplificarea fluxurilor schimburilor economice internaționale ;
2) Adîncirea interdependențelor economice mondiale ;
3) Conturarea unor organisme economice zonale, interstatale.
4) Creșterea rolului statelor naționale, independente.

Sublinierea necesității adoptării unei viziuni globale asupra relațiilor dintre state, a faptului că în rezolvarea problemelor esențiale ale viitorului sînt interesate toate popoarele, nu este de natură să minimalizeze importanța unei alte trăsături caracteristice a epocii noastre — marea eterogenitate a lumii, diferențele de întindere geografică și densitate a populațiilor, diferențele de dezvoltare economico-sociale a statelor, diversitatea profilurilor structurilor lor economice. În aceste condiții apare evident faptul că progresul economico-social general nu se poate realiza și nici impune prin măsuri globale, identice pentru toate statele. Este evident că sistemul global al economiei mondiale se compune din sisteme economice naționale care în epoca noastră devin tot mai interdependente. Dar sistemele naționale au finalități proprii pe care le ating în primul rînd prin activități economico-sociale proprii, precum și prin realizarea schimburilor cu alte state. Cum însă nici un sistem economic global sau național nu poate fi studiat fără a lua în considerare finalitățile economico-sociale, conceptele de activitate **orientată** și de **satisfacere a nevoilor de trai** sînt indispensabile pentru analiza lumii economice. Așa cum remarca N. Georgescu-Roegen, „Ceea ce face din «nevoie» un concept dialectic este că mijloacele de a satisface o nevoie pot să se schimbe cu epoca și locul : specia umană s-ar fi stins de mult dacă nevoile noastre ar fi fost la fel de rigide ca un număr“4). Aceasta face ca societatea să nu fie o entitate imuabilă, ci să evolueze încontinuu, în forme infinite, care diferă în funcție de timp și de loc. Așa se explică faptul că economiștii au umplut cutiile lor analitice cu un conținut instituțional inspirat de schemele culturale ale societății pe care ei o cunoșteau mai bine : aceea în care trăiau. Fiecare civilizație formează un tot cu particularitățile sale distincte : cu sisteme de valori proprii și mod de producție corespunzător. Capitalismul contemporan, aducînd în prim plan cultul randamentului în scopul realizării profitului maxim, într-un context în care unor componente intrinseci ale creșterii economice li se atribuiau valori afective, etice sau sociale distorsionate, sau chiar false, a dus la orientarea unilaterală și nerațională a producției, la risipa de materii și energie, la poluarea și degradarea mediului natural, la stimularea artificială a consumului, la înstrăinarea omului în procesul producției și consumului, la inechitate.

În aceste condiții, se cere a fi luat în considerație atît caracterul tot mai unitar al lumii cît și diversitatea de entități distincte, cu căi de dezvoltare proprii, cu decizii și soluții adaptate la realitățile specifice. Totodată, este necesar să se țină seama de marile diferențe ce există între state nu numai în privința întinderii geografice sau puterii economice, ci și a tradițiilor și obiceiurilor, a concepțiilor și aspirațiilor popoarelor. În pofida extinderii progreselor tehnice și a industrializării, popoarele și-au însușit noile produse și tehnologii în proporții diferite în funcție de condițiile social-istorice, de resursele disponibile și de multe alte posibilități și criterii și au adoptat noul asimilat profilurilor și structurilor lor economico-sociale specifice.

Orînduirea socialistă inaugurează un nou sistem de valori economice, sociale și umane. Principiile, ideile de bază ale socialismului înscrise în valorice sale, în sensul cel mai larg al cuvîntului, în legile și reglementările instituțiilor sale sînt menite să acționeze în sensul modificării obiceiurilor și comportamentelor generale, al combaterii rămășițelor mentalităților și practicilor moștenite de la vechile orînduiri. Anticipînd, Montesquieu formula o idee generală interesantă care sublinia faptul că omul poate concepe legi pentru a combate obiceiurile vechi și poate forma obiceiuri pătrunse de ideile cuprinse în legi numai cu forța spiritului său. Cu forța spiritului poporului nostru imaginăm modelul propriu economiei socialiste românești bazat pe concepția materialist-dialectică și istorică, pe principiile umaniste ale partidului nostru care corespund pe deplin cerințelor obiective ale dezvoltării.

În primul rînd, bazîndu-se pe forțele proprii, fiecare popor poate să-și evalueze potențialele și să-și modeleze evoluția în perspectivă a complexului economic național. Viziunea globală asupra relației om—tehnică—natură și societate îndeamnă la abandonarea prejudecăților și mentalităților risipei și inechității, la reflectare asupra unor soluții de asigurare a creșterii economice pe o bază mai rațională, care să permită satisfacerea nevoilor de trai ale tuturor membrilor societății și păstrarea echilibrului naturii, să asigure economicitate, raționalitate și echitate. Dar cum economia nici unui stat nu se poate dezvolta în zilele noastre izolat, fără a intra în legături cu alte state, în cadrul fluxurilor economiei mondiale și prin aceasta fără a fi

Schema nr. 1

SCHIȚĂ PENTRU UN MODEL DE ÎNSERARE A STRUCTURILOR ECONOMIILOR NATIONALE ÎN CADRUL UNEI NOI ORDINI ECONOMICE MONDIALE

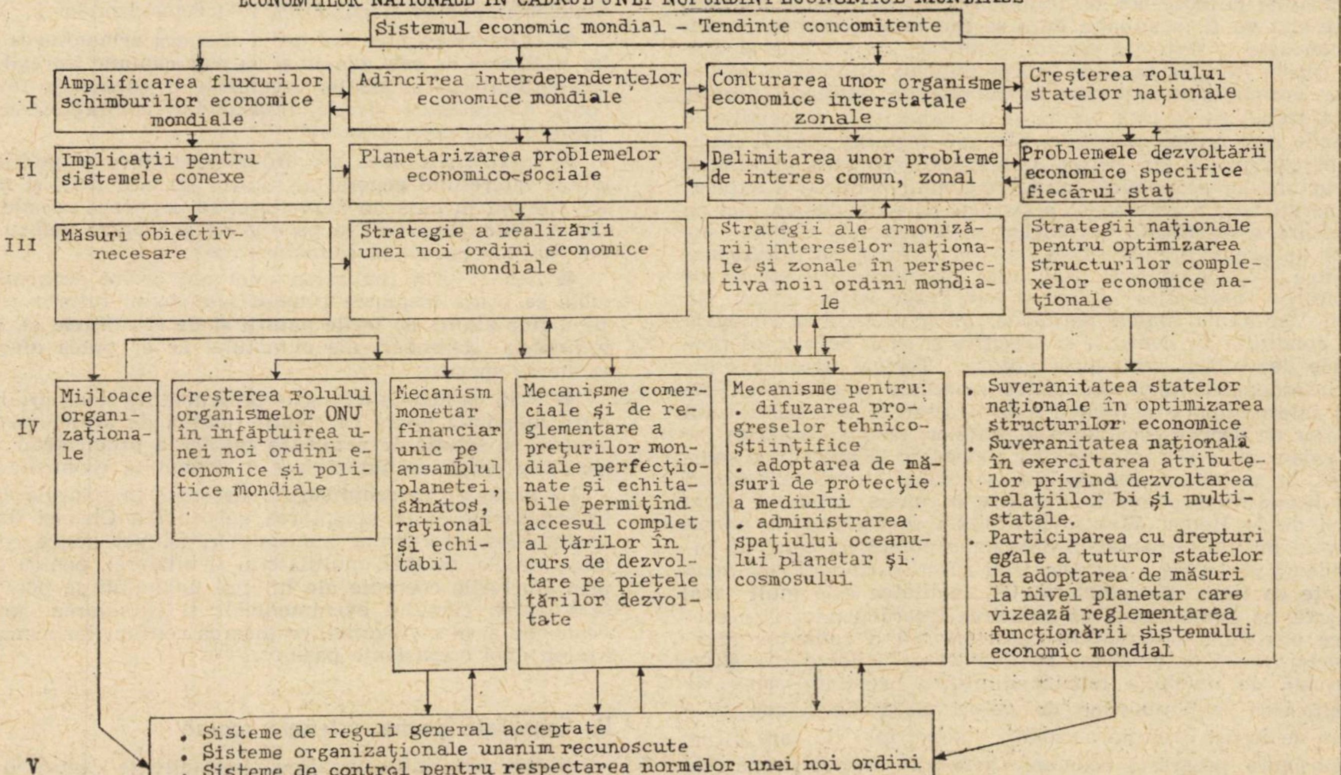
Sistemul economic mondial – Tendințe concomitente
I
Amplificarea fluxurilor schimburilor economice mondiale
Adîncirea interdependențelor economice mondiale
Conturarea unor organisme economice interstatale zonale
Creșterea rolului statelor naționale
II
Implicații pentru sistemele conexe
Planetarizarea problemelor economico-sociale
Delimitarea unor probleme de interes comun, zonal
Problemele dezvoltării economice specifice fiecărui stat
III
Măsuri obiectiv-necesare
Strategie a realizării unei noi ordini economice mondiale
Strategii ale armonizării intereselor naționale și zonale în perspectiva noii ordini mondiale
Strategii naționale pentru optimizarea structurilor complexelor economice naționale
IV
Mijloace organizaționale
Creșterea rolului organismelor ONU în înfăptuirea unei noi ordini economice și politice mondiale
Mecanism monetar financiar unic pe ansamblul planetei, sănătos, rațional și echitabil
Mecanisme comerciale și de reglementare a prețurilor mondiale perfecționate și echitabile permițînd accesul complet al țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate
Mecanisme pentru:
. difuzarea progreselor tehnico-științifice
. adoptarea de măsuri de protecție a mediului
. administrarea spațiului oceanului planetar și cosmosului
. Suveranitatea statelor naționale în optimizarea structurilor economice
. Suveranitatea națională în exercitarea atributelor privind dezvoltarea relațiilor bi și multistatale.
. Participarea cu drepturi egale a tuturor statelor la adoptarea de măsuri la nivel planetar care vizează reglementarea funcționării sistemului economic mondial
V
. Sisteme de reguli general acceptate
. Sisteme organizaționale unanim recunoscute
. Sisteme de control pentru respectarea normelor unei noi ordini economice și politice mondiale

influenţată de tendinţele acesteia, interesul stringent al ţării noastre — ca ţară socialistă, în curs de dezvoltare ce face eforturi pentru depăşirea decalajelor ce o despart de statele avansate din punct de vedere economic — este de a se insera în diviziunea internaţională a muncii pe baze noi, raţionale, echitabile în cadrul unei noi ordini economice internaţionale. În spiritul politicii româneşti de pace şi cooperare cu toate statele lumii şi al eforturilor pe care ţara noastră le depune în cadrul organismelor internaţionale — şi în primul rînd ale O.N.U. — pentru realizarea unei noi ordini economice mondiale, în schema alăturată (I) se încearcă să se redea o imagine preliminară asupra posibilităţilor de inserare a structurilor economice naţionale în cadrul noii ordini economice şi politice.

Exigenţele instaurării unei noi ordini economice mondiale, caracterul profund revoluţionar al acesteia decurgînd din faptul că e menită să rezolve în interesul tuturor ţărilor multitudinea de probleme decurgînd din revoluţia tehnico-ştiinţifică, din accesul la independenţă al majorităţii statelor, din aspiraţia spre progres economico-social a tuturor popoarelor, fac necesară realizarea unei noi diviziuni internaţionale a muncii, mai echitabile, mai raţionale şi bazate pe cooperarea şi colaborarea tuturor statelor în scopul progresului economic şi al civilizaţiei umane. Sesizînd cu profunzime cauzele ce au condus la actuala criză şi la perturbările ce se manifestă în economia mondială, tovarăşul Nicolae Ceauşescu relevă faptul că o bună colaborare internaţională poate asigura un echilibru şi o stabilitate economică. Cîteva ţări au creat aşa-zisa societate de consum pe spatele a circa 2/3 din omenire. O asemenea situaţie nu se poate perpetua. De asemenea, şi pe plan naţional, mai devreme sau mai tîrziu, în fiecare stat vor trebui să se schimbe vechile stări de lucruri, să se ajungă la o serie de reforme sociale care să ducă la reducerea excesului de bogăţie la un pol, şi de sărăcie, la altul. Cu atît mai firească apare perspectiva ca 2/3 din omenire să nu mai accepte să trăiască în continuare în mizerie, în timp ce alţii să se complacă în abundenţă. Desigur că nu este vorba de situaţia ca ţările mai bogate să ajungă să trăiască mai rău, ci de necesitatea ca ele să ajute ţările sărace să trăiască mai bine. Aceasta va contribui la creşterea cerinţelor de bunuri materiale, la extinderea producţiei şi va face loc unei stabilităţi economice şi — desigur — unei repartiţii mai juste a eforturilor şi veniturilor. „Deci, problema care se pune — sublinia secretarul general al partidului nostru — este ca în relaţiile dintre state să se introducă o nouă ordine. Trebuie să facem aceasta, pentru că numai astfel aspiraţiile omenirii de progres şi civilizaţie vor putea deveni realitate“5).

Un deziderat al popoarelor apărat cu tot mai multă fermitate în zilele noastre este acela de a nu se mai îngădui nici unui stat să exploateze, sub nici o formă, resursele altora. Lecţia Vietnamului demonstrează elocvent faptul că nici o forţă, oricît de puternică, nici o tehnică, oricît de avansată, nu poate ţine piept luptei unui popor pentru libertate, independenţă şi suveranitate, oricît de puţin numeros sau de lipsit de mijloace materiale ar fi acesta.

Înfăptuirea unei noi ordini economice mondiale impune integrarea armonioasă a structurilor economice ale tuturor statelor în diviziunea internaţională a muncii, în circuitul economic mondial pe baze noi, echitabile, raţionale. În noile condiţii, fiecare stat va fi în situaţia de a se întoarce spre sine, pentru a-şi cunoaşte şi dezvolta creator resursele, capacităţile şi forţele proprii. Desigur că acest proces impune optimizarea structurilor economiilor naţionale în funcţie de opţiunile proprii, dar va trebui să se ţină seama şi de exigenţele, principiile şi practicile noii ordini mondiale. Eforturi deosebite vor fi necesare în continuare din partea statelor ce păstrează imprimată în structura lor economică pecetea colonialismului şi a exploatării neraţionale a resurselor, a statelor care nu dispun nici de agricultură diversificată (practicînd monocultura), nici de industrii de prelucrare. Procesul implică eforturi de reorientare şi pentru acele state care şi-au axat structurile industriale pe prelucrarea materiilor prime şi energetice ieftine aduse din colonii. Dar numai statele naţionale sînt în măsură să cunoască exact condiţiile lor concrete şi specifice şi să-şi definească programele dezvoltării economice viitoare. Tocmai datorită creşterii interdependenţelor economice mondiale şi adîncirii diviziunii internaţionale a muncii este necesar să sporească rolul de factor de decizie economică al statelor, responsabilitatea lor în angajamentele şi contractele de cooperare la nivel bi şi multistatal. În această ordine de idei este cazul să relevăm faptul că în literatura economică, (inclusiv în unele rapoarte către Clubul de la Roma „Mesarovič-Pestel“) se contrapune uneori conceptul de interdependenţă economică mondială celui de independenţă naţională a statelor. Unii autori consideră cele două tendinţe ca fiind contradictorii. Or, realitatea este mult mai complexă, ea demonstrînd că adîncirea interdependenţelor economice constituie o trăsătură caracteristică a contemporaneităţii determinată de creşterea complementarităţilor dintre state, accentuată de revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană, de intensificarea schimburilor de valori materiale şi spirituale impuse de însăşi evoluţia societăţii umane, fără de care nu se poate asigura progresul economic general. Interdependenţele nu se pot realiza decît prin afirmarea deplină a independenţei şi suveranităţii fiecărui stat. Aşa cum sublinia Mircea Maliţa „Numai subiecţi bine definiţi, puternici, conştienţi de datoriile şi drepturile lor pot să intre în relaţii de colaborare viabile, durabile, stabile. Interdependenţa între factori care îşi slăbesc independenţa conduce inevitabil la dependenţa veche, clasică, perimată, fiind pentru ea doar un transparent paravan. Diminuarea suveranităţii şi independenţei ar submina construcţia unei opere de cooperare la nivel mondial, căci ar lovi în unităţile reale capabile a-şi asuma şi onora răspunderi în cadrul unui edificiu eficient al cooperării“6).

În literatura economică din diverse ţări întîlnim tendinţa de contrapunere a conceptelor de interdependenţă şi de independenţă naţională şi atunci cînd este vorba de relaţiile din cadrul unor organisme economice zonale interstatale. Tendinţa obiectivă de creştere a interdependenţei statelor în circuitul economic mondial, precum şi în cadrul organismelor zonale, apropierea dintre popoare nu diminuează, ci, dimpotrivă, sporeşte rolul naţiunii, al statului naţional şi al complexului economic naţional ca factori decisivi pentru progresul economico-social al popoarelor. Economia naţională a fiecărui stat membru al C.A.E.R., bunăoară, reprezintă cadrul înfăptuirii proporţiilor reproducţiei sociale, constituie cîmpul de acţiune al legilor economice ale socialismului în condiţiile concret-istorice ale ţării respective. De fapt, în zilele noastre nu se poate pune problema pentru state de a alege între dezvoltarea independentă a economiilor naţionale şi încadrarea lor activă în diviziunea internaţională a muncii, întrucît între aceste două tendinţe nu există contradicţii, ele nu sînt alternative, ci factori ce acţionează concomitent răspunzînd unor cerinţe obiective care se intercondiţionează reciproc. Problema este de a se găsi forme, căi, modalităţi practice viabile, reciproc avantajoase, apte să stimuleze progresul economic şi social al statelor suverane în condiţiile participării lor eficiente la circuitul economic mondial, la diviziunea internaţională a muncii. Astfel, considerăm că cele patru tendinţe concomitente — chiar dacă pot părea pentru unii autori contradictorii — pot evolua în cadrul unei noi ordini economice mondiale pe baza armonizării intereselor şi speranţelor tuturor popoarelor, în cadrul unei strînse colaborări şi cooperări. Esenţial în zilele noastre apare necesitatea formării şi generalizării unei gîndiri politice umaniste şi raţionale, democratice şi progresiste care să ofere omenirii posibilitatea de a-şi dezvolta capacitatea de înţelegere şi dorinţa de rezolvare în comun a marilor probleme globale cu care este confruntată. De asemenea, este imperios necesară întărirea voinţei de colaborare a tuturor statelor, a solidarităţii lor în rezolvarea dificultăţilor de funcţionare a sistemului economic mondial actual, în adoptarea de măsuri menite să apere şi să asigure echilibrul natural al planetei.

Pe acest fundal se încearcă să se surprindă tendinţele caracteristice din sistemul economic mondial şi relaţiile de interdependenţă dintre sistemele economice naţionale:

● Noua ordine economică mondială stimulează, favorizează şi permite **creşterea rolului statelor naţionale** în ceea ce priveşte opţiunile şi dezvoltarea economică şi socială proprie, cît şi în ceea ce priveşte modul de soluţionare a problemelor comune ale umanităţii, organizarea şi funcţionarea relaţiilor internaţionale, realizînd o deplină compatibilitate între creşterea rolului statelor naţionale şi adîncirea interdependenţelor ;

● Instaurarea unei noi ordini asigură **armonizarea intereselor naţionale cu cele zonale şi cu cele comune întregii omeniri,** compatibilitatea existenţei organismelor zonale cu interdependenţa dintre toate statele, împiedicînd contrapunerea problemelor zonale celor generale ;

● Înfăptuirea unei noi ordini economice şi politice **corespunde interesului general** al tuturor statelor mari şi mici, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, cu orînduiri sociale similare sau diferite, de a trăi în pace şi de a coopera pentru rezolvarea marilor probleme contemporane ;

● Numai prin realizarea unei noi ordini economice mondiale se poate răspunde prompt interesului tuturor popoarelor de **a ţine seamă de legile naturii şi de echilibrele ei,** de a preîntîmpina schimbări ale climatului ce ar putea afecta însăşi existenţa speciei ;

● Prin caracteristicile sale programatice noua ordine economică mondială apare ca soluţie optimă de armonizare a intereselor, ca **soluţie de rezolvare paşnică a problemelor** şi ca posibilitate unică de autoreglare a sistemului economic mondial.

La promovarea schimbărilor necesare în relaţiile economice internaţionale şi la acceptarea generală a Chartei drepturilor şi datoriilor economice ale statelor, îşi pot aduce contribuţia toate statele, pe plan multilateral şi bilateral, pentru că numai prin eforturile coerente ale întregii umanităţi se poate asigura schimbarea cursului evenimentelor şi stimularea progresului economic şi al civilizaţiei, eradicarea conflictelor armate şi realizarea unei coexistenţe paşnice.

II. Consecinţe pentru sistemele conexe

1) Din cele patru tendinţe concomitente decurg o serie de implicaţii pentru sistemele conexe.

2) Extinderea la nivel mondial a unor importante probleme economico-sociale și adîncirea interdependențelor au drept efect o creștere a complexității lor. Este necesar să menționăm faptul că, în afară de rolul pozitiv pe care îl exercită acest fenomen prin contribuția la extinderea progresului economic și tehnico-științific, se conturează faptul că, îndeosebi pe termen lung, interdependențele crescînde ale statelor pot face ca dificultățile economice în unele țări să se repercuteze uneori asupra altora. Probleme în care sînt interesate toate statele ca : asigurarea unei creșteri economice echilibrate, atenuarea decalajelor, protejarea echilibrelor mediului natural, accesul la resursele energetice și de materii prime, folosirea resurselor oceanului planetar și a spațiului cosmic, instaurarea unui sistem monetar financiar mondial echitabil, nu mai pot fi rezolvate decît prin cooperare la nivel planetar a tuturor statelor.

3) Conturarea unor organisme economice zonale interstatale a fost determinată și determină apariția unor probleme comune la nivel zonal care se rezolvă prin participarea directă și suverană a statelor naționale componente ale organismelor respective. Evident că în perspectiva unei noi ordini economice mondiale rezolvarea la nivel zonal a unor probleme nu este de natură să contrapună interesele zonale celor comune ale întregii omeniri și nici să impună statelor membre rezolvări ce nu concordă cu propriile programe, exigențe și interese ale complexelor economice naționale.

4) În condițiile mondializării problemelor mari ale omenirii, concomitent cu accentuarea tendințelor de organizare zonală, crește tot mai mult importanța rezolvării problemelor specifice economico-sociale ale fiecărei țări prin sporirea rolului statelor naționale, prin acordarea și respectarea dreptului fiecărui stat de a-și alege și decide singur calea, formele și metodele dezvoltării economico-sociale proprii.

III. Măsuri necesare

1) Pentru rezolvarea diferitelor categorii de probleme semnalate apare necesară adoptarea, la diferite niveluri, a unor **măsuri obiectiv necesare.**

2) În scopul rezolvării marilor probleme economico-sociale la nivel planetar este necesar să se elaboreze o strategie a înfăptuirii unei noi ordini economice mondiale.

3) Problematica specifică evoluției organismelor zonale se poate rezolva prin elaborarea unor strategii de armonizare a intereselor naționale și zonale în perspectiva unei noi ordini internaționale.

4) Condițiile noi de echitate și raționalitate pe care le poate crea înfăptuirea unei noi ordini economice fac necesară elaborarea unor strategii naționale pentru optimizarea structurilor complexelor economice naționale.

Armonizarea intereselor la nivel planetar este posibilă în condițiile în care se ține seama de specificitatea structurilor complexelor economice statale și se bazează pe răspunderea fiecărui stat în privința orientării judicioase și raționale a structurilor economice naționale în vederea asigurării cu produse esențiale necesare satisfacerii cerințelor de bază ale populației și a specializării în domeniile în care dispun de resurse naturale, capacități de producție și experiență, de avantaje specifice geografice sau de priorități tehnico-științifice. În condițiile unei noi ordini economice mondiale crește rolul fiecărui stat în orientarea profilului specific al structurilor complexului economic național de așa manieră încît să permită articularea fiecărei economii naționale în sistemul economic mondial cu ceea ce are mai specific și valoros, iar fiecare complex economic național să fie la fel de util altora pe cît de utile îi sînt schimburlie cu celelalte. În felul acesta complementaritățile dintre state ar putea contribui la înflorirea economică a fiecărei țări în parte, concomitent cu progresul economic al tuturor statelor lumii. Este evident că atît la elaborarea strategiilor optimizării structurilor economice ale complexelor naționale ale statelor cît și la elaborarea strategiilor de armonizare zonale si la strategia unei noi ordini mondiale apare ca obiectiv și vital necesară participarea statelor naționale pe deplin suverane și independente, singurele reprezentante ale popoarelor respective care pot exprima dorințele și aspirațiile acestora și le pot angaja responsabil în armonizarea intereselor specifice proprii cu cele comune ale omenirii.

IV. Sisteme organizaționale și norme general recunoscute

DESIGUR că toate acestea fac necesară crearea unor mijloace organizaționale pentru adoptarea măsurilor preconizate. (Prezentate la nivelul IV al schemei).

1) În primul rînd apare necesară **creșterea rolului mecanismelor și a organismelor O.N.U.** în înfăptuirea unei noi ordini economice și politice internaționale.

2) Crearea unui **mecanism monetar financiar** (unic pe ansamblul planetei) sănătos, rațional și echitabil ar contribui la instaurarea unui climat de încredere reciprocă, de stabilitate și de frînare a inflației, speculațiilor și perturbărilor de pe piața monetar financiară.

3) Formarea unor **mecanisme comerciale perfecționate**, ca și a unora de reglementare echitabilă a prețurilor mondiale, care să asigure accesul complex al tuturor țărilor la resursele de materii prime și energetice și la piețele de desfacere, ar aduce o contribuție deosebită la accelerarea schimburilor economice internaționale și la generalizarea progresului economic.

4) Tot mai evidentă apare necesitatea creării unor **mecanisme specializate** menite să asigure : a) difuzarea largă și rapidă a progreselor științifice și tehnice ; b) adoptarea de măsuri eficiente pentru protecția mediului ; c) administrarea comună a spațiului oceanului planetar și cosmosului.

Toate aceste patru categorii de mijloace organizaționale se reflectă în realizarea unor Sisteme de reguli general acceptate de state ; prin Sisteme organizaționale unanim recunoscute de statele lumii și prin Sisteme de control al respectării normelor unei noi ordini economice și politice mondiale. (vezi nivelul V al schiței de la pag 21).

Perspectiva conturării unei noi ordini economice mondiale face ca în procesul de creștere a rolului statelor naționale să se afirme :

— suveranitatea statelor naționale în optimizarea structurilor lor economice, în elaborarea planurilor proprii de dezvoltare pe termen scurt și îndelungat al complexului economic național ;

— deplina suveranitate națională a statelor în exercitarea atributelor privind proiectarea dezvoltării relațiilor lor bi și multistatale ;

— participarea cu drepturi egale a tuturor statelor la adoptarea de măsuri la nivel planetar care vizează reglementarea funcționării sistemului economic mondial.

★

DEZVOLTAREA conștiinței de sine a omenirii în ansamblul său, a conștiinței finalității sistemului economic mondial, gradul actual și viitor de dezvoltare a științei și tehnicii și al civilizației ne îndreptățesc să considerăm că omenirea este în măsură să-și propună țeluri și principii raționale și etice, deplin acceptabile și să conceapă planuri și strategii de dezvoltare economico-socială a omenirii în general și să realizeze o coerență de eforturi a tuturor popoarelor pentru realizarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

În vremurile noastre și cu atît mai mult în viitor țelurile nobile, umaniste, stimulative și creatoare vor trebui să dobîndească puterea de dominare a impulsurilor concurenței și subordonării prin forță, vor trebui să imprime în spiritul oamenilor virtutea de a schimba cursul evenimentelor, de a le orienta în direcția realizării unei păci trainice, a unui climat de înțelegere și cooperare între toate statele lumii pentru asigurarea progresului economico-social general.

dr. Maria D. POPESCU

---

[1] Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 VII 1975, Scînteia din 24 VII 1975.

[2] Prezentată schematic în tabelul nr. 1 publicat în studiul „Încotro se îndreaptă omenirea“ din Revista economică, nr. 21/1975.

[3] O suită de manifestări politice și științifice (conferințe, colocvii, seminarii) inițiate de organisme ale O.N.U., guvernamentale sau științifice au avut drept obiect realizarea unui schimb de opinii la nivel internațional referitor la contururile și conținutul unei-noi ordini economice mondiale :

— Sesiunea Extraordinară a O.N.U. — 9—30 IV 1974 (a VII-a).

● Declarația asupra creării unei noi ordini economice.

● Programul de acțiune în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale ;

— Simpozion privind noua ordine economică internațională organizat de Ministerul de Externe al Olandei. Haga, 23—24 mai 1975;.

— Colocviul interparlamentar : „Un nou sistem de relații economice internaționale“. București, iunie 1975 ;

— Colocviul internațional cu tema : „Noua ordine economică internațională“. Alger, 24—27 iunie 1975 ;

— Cea de a doua Conferință generală a O.N.U. pentru Dezvoltare industrială (ONUDI) Peru—Lima, 12—26 martie 1975 ;

— Sesiunea a VIII-a a Comisiei pentru produsele de bază din cadrul U.N.C.T.A.D la punctul „Proiectul unui program global integral pentru produsele de bază“. Geneva 10—14 II 1975 ;

— Conferința țărilor în curs de dezvoltare asupra materiilor prime, Senegal, Dakar, 4—9 februarie 1975 ;

— Consiliul economic și social al O.N.U. (ECOSOC) la a 57-a sesiune de la Geneva a adoptat Rezoluția privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale (august 1974).

— Un grup de experți O.N.U. au pregătit materialul „O nouă structură a Națiunilor Unite pentru cooperarea economică globală“ pentru Sesiunea extraordinară, a O.N.U. care începe la 1 IX 1975;

[4] N. Georgescu — Roegen : „La science économique, ses problémes et ses difficultés“ — Ed. Dunod, Paris, 1970, pag. 33.

[5] Interviu acordat de tovarășul Nicolae Ceaușescu ziarului „Le Monde“, publicat în „Scînteia“ din 25 VII 1975.

[6] Mircea Marița, „Era socialistă“, nr. 12/1975.

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Depresiunea actuală şi „a doua criză a gîndirii economice"

NU CU MULT înainte ca spectrul actualei crize economice să se fi conturat la orizontul perioadei de creștere economică fără precedent, ca ritm și durată, pe care lumea capitalistă a cunoscut-o vreodată, renumita economistă engleză Joan Robinson vorbea de o „a doua criză a teoriei economice" [1]) occidentale.

Conform opiniei sale, prima criză se exprima în faptul că economiștii nu reușeau să explice cauzele depresiunii economice din 1929—1933 și, cu atît mai puțin, să-i prescrie remediile. Pentru a sugera cît de deconcertantă fusese criza, J.R. amintea că de aproape șapte decenii cei mai renumiți economiști (nemarxiști) din toate școlile propovăduiau ideea efectelor benefice ale jocului liber al forțelor pieței — doctrina **laissez faire.** Din partea politicii guvernamentale nu se cerea decît comerț liber și bugete echilibrate. Căci o economie formată din întreprinderi particulare ar tinde de la sine spre echilibru și nu numai spre echilibru — ci și spre o poziție optimă. Dereglările ar fi determinate doar de politicieni miopi și interesați. Bineînțeles, această concepție nu a rezistat prăbușirii din anii '30.

Din ea a răsărit ceea ce s-a cunoscut sub numele de „revoluția" keynesiană. Punctul central al **Teoriei generale** a fost înlăturarea ipotezei echilibrului spontan. „Critica noastră la adresa teoriei economice clasice acceptate — spunea Keynes — a constat nu atît în a găsi fisuri în logica analizei sale, cît în a releva că premisele de la care pornește tacit nu sînt întrunite decît rareori sau niciodată, ceea ce are drept urmare că ea nu poate rezolva problemele economice ale lumii reale" [2]).

Teoria anterioară — apreciază J.R. — nu putea să asigure **nivelul** ocupării. Keynes a combătut ortodoxia dominantă, susținînd că creșterea ocupării forței de muncă poate fi asigurată prin cheltuieli guvernamentale, că o creștere a investițiilor va duce la creșterea consumului, că „salarii mai multe vor fi cheltuite pe bere și ghete mai multe, indiferent dacă investiția este utilă sau nu". Keynes avea să arate că creșterea secundară în venit real este cu totul independentă de obiectul cheltuielii primare : plătiți oameni să sape gropi și umpleți-le din nou dacă nu puteți face altceva. Aceasta nu înseamnă — spune Joan Robinson — că Keynes și dorea să se sape gropi care să fie apoi reumplute. El considera necesar un control social general asupra investițiilor, lucru dificil dacă nu irealizabil într-o economie bazată pe întreprinderi private. Pentru el era evident că dacă o ocupare aproape deplină a mîinii de lucru va fi menținută timp îndelungat, fără nici-o schimbare în instituțiile tradiționale și în „relațiile industriale", presiunea spre inflație va fi irezistibilă. După J.R., Keynes s-a lăsat în voia unui vis plăcut, al unei lumi în care venitul pe capital ar fi pînă la urmă abolit și sărcia ar dispare. Este adevărat că, în ciuda adversității sale față de marxism, Keynes înțelegea caracterul desuet al existenței posesorului de capital, al capitalistului dezbărat de funcții productive și întrevedea o „eutanasie a investitorului fără funcție". „Am convingerea — spunea el că cererea de capital este strict limitată, în sensul că nu ar fi greu de a spori stocul de capital pînă la un punct la care eficiența sa marginală se va situa la un nivel foarte scăzut. Aceasta nu înseamnă că utilizarea bunurilor de investiții nu ar costa aproape nimic, ci doar că venitul de pe urma lor nu ar trebui să acopere mult mai mult decît consumarea lor prin uzură și învechire plus o anumită sumă pentru compensarea riscului și exercitarea priceperii și a capacității de apreciere. Cu toate că această situație ar fi întru totul compatibilă cu un anumit grad de individualism, ea ar însemna totuși eutanasia rentierului și, prin urmare, eutanasia puterii opresive cumulative a capitalismului de a exploata valoarea capitalului bazată pe raritate" [3]). Bineînțeles, opinia că stocul de capital disponibil (mijloace de producție în posesiunea unor persoane sau grupuri) ar putea să crească în așa măsură încît să-și piardă caracterul de monopol și, prin aceasta, de aducător de plusvaloare este utopică.

Dar, oricum, aceasta era concepția lui Keynes. Ceea ce a fost însă cunoscut sub numele de „politici keynesiene", reprezenta după opinia Joanei Robinson, doar jumătate din diagnoza lui Keynes asupra instabilității capitalismului. Aceste politici au fost o serie de „expediente" pentru a combate recesiunile : cînd șomajul începea să crească și profiturile tindeau să scadă, guvernele trebuie să cheltuiască. Indiferent pe ce. Este adevărat că timp de 25 de ani, recesiuni serioase au fost evitate urmărindu-se această cale. Dar nu numai atît. Capitalismul a cunoscut o creștere

---

fişe

A.D. Moore
invenţie, descoperire, creativitate
orizonturi
64

● *Cartea lui A. D. Moore tradusă în limba română sub titlul* Invenție, descoperire, creativitate, *și apărută în colecția „Orizonturi" (București, 1975, 256 p.), înmănunchează gîndurile unui inginer electrotehnician, inventator și profesor (Universitatea din Michigan), referitoare la natura creativității și la căile de realizare a întruchipării în fapt a acestei facultăți intime a oricărei naturi umane. „A dispune de un mare talent creativ – afirmă A.D. Moore – nu constituie totdeauna garanția capacității de a-l folosi astfel încît să se obțină rezultate optime. E vorba aici de un* know-how *ce trebuie învățat, și în această carte voi depune un efort maxim pentru a vi-l împărtăși. Dar mai e ceva ; mă îndoiesc în modul cel mai serios că această creativitate ar fi o însușire care poate fi lăsată să vegeteze pînă în ziua cînd, deodată, veți simți nevoia de a o scoate la iveală și de a o pune la treabă. Nu, ea are nevoie de antrenament". Este motivul care l-a determinat pe autor să scrie această carte.*

Mijloacele tehnice în predarea economiei politice și schemele logice

● *În articolul* Opît primeneniia tehníceskih sredstv v proțesse prepodavanii politiceskoi ekonomii *(Experiența folosirii mijloacelor tehnice în predarea economiei politice), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 6/1975, P. Pavlov și L. Malișeva, ponind de la ideea că perfecționarea procesului de învățămînt presupune intensificarea sa, atît în faza predării cît și în cea a asimilării individuale, insistă asupra importanței introducerii sistematice și a utilizării eficiente a mijloacelor tehnice în studiul economiei politice. Dar, spun ei, acest obiectiv nu se poate realiza fără perfecționarea activității metodico-științifice a catedrei. Tocmai această activitate trebuie să constituie momentul inițial al introducerii eficiente a mijloacelor tehnice. Chiar și cele mai elementare mijloace tehnice cer un material științifico-metodic corespunzător. În consecință, P.P. și L.M. nu sînt de acord cu autorii studiului „Cu privire la baza materială a intensificării procesului de învățămînt", apărut în nr. 5/1974 din aceeași revistă, care susțin că motivul principal al insuficienței introducerii mijloacelor tehnice în învățămînt se află în lipsa unor indicații metodice cu privire la utilizarea lor. În concluzie P.P. și L.M. prezintă experiența lor în organizarea învățămîntului la catedra de economie politică a Institutului economico-financiar din Leningrad, punînd un accent deosebit pe elaborarea schemelor logice ale modelelor proceselor ce se desfășoară în viața economică a societății.*

Evaluarea disociată a raportului de schimb

● *În articolul* Termes de l'échange des pays développés et des pays en voie de développement *(Raporturile de schimb dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare), publicat în ÉCONOMIE & STATISTIQUE nr. 67/1975, Hubert d'Hérouville relevă rolul și importanța raportului de schimb în relațiile economice dintre cele două grupuri de țări. El consemnează o evoluție temporală contrastantă a acestui raport și constată că cel al țărilor în curs de dezvoltare nu s-ar fi degradat per total în decursul ultimilor treizeci de ani. Această constatare – atrage atenția autorul – nu trebuie însă să mascheze importanța disparităților pe acest plan, chiar față de țările exportatoare de petrol și, mai ales, față de restul țărilor în curs de dezvoltare (unde se semnalează, în 1973, un deficit al balanței comerciale de 10 miliarde dolari). Dintre țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, observă H. d'H., cele mai defavorizate au fost cele care, practic, n-au exportat decît produse alimentare și agricole. În încheierea articolului, autorul prezintă și o altă grupare a țărilor lumii, cu scopul de a surprinde mai aproape de realitate evoluția „puterii de cumpărare" pe piețele internaționale.*

O opinie optimistă în problema energiei

● *O analiză a problematicii creșterii în condițiile actuale o* economică fără precedent și mulți teoreticieni vedeau în ea un panaceu social universal. La capătul creșterii zorile unei lumi noi păreau să apară automat. Pentru o anumită categorie de gînditori problema sistemului social aproape că nici nu se mai punea, considerînd că creșterea producției va asigura totul. „De fapt — spunea economistul francez Jean Fourastié —, cea mai mare parte din problemele care interesează pe omul viitorului au foarte puțin de-a face cu proprietatea privată asupra mijloacelor de producție..." 4). „În definitiv, progresul tehnicilor de producție și numai el permite ridicarea nivelului de trai al maselor, anulînd riscul foametei ; el autorizează suprimarea privilegiilor și face viabilă societatea fără clase, altă dată utopică" 5).

Totuși, chiar înainte ca actuala criză economică să se dezlănțuie, mijlocul cu care creșterea economică era susținută în Occident, deși încă adumbrit de rezultatele creșterii, nu putea să nu dea loc unor fenomene de respingere în conștiința socială, cel puțin a unor categorii ale populației. Creșterea s-a realizat cu prețul războaielor reci și al războaielor calde, al menținerii lumii a treia — două treimi din populația globului — la nivelul și sub nivelul subzistenței, cu prețul menținerii unei mari părți din însăși populația țărilor industrializate din Occident sub pragul de la care începe sărăcia. Inechitatea, inegalitatea, exploatarea și alte fenomene care însoțesc dezvoltarea capitalistă au fost înregistrate pe seismograful tensiunilor și mișcărilor sociale, a mișcărilor muncitorești, ale negrilor din S.U.A., ale tineretului din diferite țări capitaliste. Raymond Aron, deși admitea existența neliniștii, a nemulțumirilor, sfîșierilor în „societatea occidentală", încerca în van să le pună pe seama unei eterne „dialectici" a „modernității", care ar face ca însuși succesul să genereze permanent deziluzia 6).

Dacă prima criză a teoriei economice — spunea Joan Robinson — se caracteriza prin neputința asigurării nivelului ocupării, a doua nu putea să dea seama de **conținutul** ocupării brațelor de muncă : întreaga tulburare „derivă dintr-o simplă omisiune — cînd keynesismul a devenit ortodox, economiștii au uitat să modifice problema și să discute despre ce fel de ocupare poate fi vorba". Aceasta se referă primordial la alocarea resurselor între diferitele producții, dar este legată și de **distribuirea** produselor între oameni. „Prima criză nu a reușit să fie rezolvată deoarece nu există soluție la problema menținerii unei ocupări aproape depline fără a da naștere inflației... Acum este destul de clar că venitul de pe urma proprietății nu este recompensa «așteptării» (Marshall), ci recompensa utilizării unui bun agent bursier... Dacă creșterea este încununată cu succes, ea nu realizează decît perpetuarea diviziunii existente între muncă și proprietate". Economiștii — adaugă J.R. — „știau de regulă (dar ei desigur au uitat) că nivelul decent, acceptabil de viață, este undeva în jurul mediei pe care societatea respectivă o asigură. Este o lege... că mult mai mult decît jumătate din populație (întrucît veniturile mai scăzute sînt mult mai numeroase) trăiește întotdeauna sub nivelul decent, oricare ar fi nivelul ei absolut de consum. Dar nu numai sărăcia subiectivă nu a fost înlăturată de creștere... creșterea cere progres tehnic, iar aceasta alterează compoziția forței de muncă, făcînd mai mult loc pentru muncitori educați și mai puțin pentru cei needucați, dar ocaziile pentru a dobîndi calificări mai înalte sînt deținute (cu puține excepții pentru talente deosebite) de familiile care posedă deja astfel de calificări. Cum creșterea se îndreaptă spre vîrf, tot mai multe familii sînt aruncate la fund".

Este remarcabilă, după părerea noastră, această concluzie destul de radicală. Investițiile sînt un motor al economiei, dar ele nu pot fi la nesfîrșit dacă nu contribuie la creșterea nu numai a venitului mediu, ci a venitului real efectiv al tuturor și a creșterii echității. Nu este indiferent dacă expansiunea se realizează fără „lumea a treia", fie ea exterioară sau... interioară. „În fond, actuala criză economică — spunea recent tovarășul Nicolae Ceaușescu — este rezultatul supradezvoltării unui număr redus de țări și al rămînerii în urmă a unui mare număr de state — ceea ce a îngustat calea dezvoltării echilibrate a economiei mondiale" 7).

Dar dacă economiștii occidentali au preluat numai o parte din remediile lui Keynes și s-au oprit în fața problemei repartiției, se explică oare aceasta doar printr-o criză a gîndirii economice ?

Anghel Schor

---

1) Joan Robinson. The second crisis of economic theory. The American Economic Review, May 1972.

2) J.M. Keynes. Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor. Ed. științifică, 1970, p. 380.

3) Idem, p. 378.

4) Jean Fourastié. Les 40000 heures. Robert Laffont, 1965, p. 27.

5) Idem, p. 45.

6) Raymond Aron. Les désillusion du progrès. Essai sur la dialectique de la modernité. Calman-Lévy, 1969.

7) Nicolae Ceaușescu. Interviu acordat cotidianului francez „Le Monde". „Scînteia", 25 iulie 1975.

întîlnim în studiul prof. Allen M. Parkman Prospects for growth in a world of scarcity *(Perspectivele creșterii într-o lume a penuriei), apărut în revista Universității din Florida BUSINESS & ECONOMIC DIMENSIONS (martie–aprilie 1975). Autorul se ocupă, printre altele, de viitorul problemei energiei. În acest context, arată el, se utilizează conceptul de „energie netă" – diferența între input și output într-un proces generator de energie. Întrucît resursele mai ușor exploatabile au fost în mare măsură epuizate, unii oameni de știință consideră că, o dată cu creșterea producției de energie, energia netă obținută va scădea. După A.M.P., eroarea acestora constă în faptul că o serie de factori implicați – printre care, în primul rînd, tehnologia – sînt considerați constanți. La o eventuală îndoială cu privire la capacitatea tehnologiei de a asigura resurse energetice care să nu ceară o cheltuială mai mare de energie decît cea obținută, autorul admite că noi nu putem cunoaște viitorul, dar în replică, arată că putem oarecum să ne ghidăm după performanțele trecute. A.M.P. susține cu o serie de grafice că raportul menționat este pozitiv, fapt ce se confirmă prin date istorice. Între 1920 și 1970, de pildă, prețul electricității a scăzut cu 67% în prețuri constante ceea ce dovedește că eficiența cu care inputurile s-au transformat în outputuri de energie a crescut cu o rată care depășește atît sporul cererii cît și al costurilor inputurilor. Chiar argumentul că la inputuri se va adăuga în viitor costul depoluării nu rezistă, după autor, evidenței. Prețurile actuale ale combustibililor fosili vor stimula obținerea unor noi surse de energie pînă la urmă mai ieftine și mai puțin poluante.*

Sistemul economic în unele țări subdezvoltate

● *Încercînd să definească natura sistemului economic din unele țări subdezvoltate, prof. dr. Schapour Ravasani se întreabă mai întîi în articolul* The basic contradictions in purposely underdeveloped countries *(Contradicțiile fundamentale în țările menținute în subdezvoltare) apărut în revista INTERECONOMICS nr. 5/1975, dacă mijloacele de producție aparțin în aceste țări unei burghezii naționale, monopolurilor internaționale sau unei burghezii de compradori. După autor, în țările analizate există un sistem „comprador", care s-ar caracteriza, în general, prin aceea că nu există sectorul I (al producției mijloacelor de producție), iar sectorul bunurilor de consum și al exploatării materiilor prime este finanțat de capitalul străin, statul și clasa dominantă obținînd o serie de venituri din diferite taxe și impozite. Un model puțin diferențiat ar fi acela în care apare sectorul I. Între burghezia „compradoră" și imperialism ar exista o strînsă cooperare pe plan public și privat. Cea mai mare parte a veniturilor statului este transferată înapoi spre metropole, nu numai prin deficite mari ale comerțului exterior, dar mai ales prin cumpărarea de arme. După autor, în țările care constituie obiectul studiului său, sectorul privat nu poate fi considerat ca fiind al unei burghezii naționale. Atît sectorul privat, cît și cel de stat este dominat de capitalul străin. Nu există o forță economică internă de importanță reală în afara statului, servit de și aservit unei birocrații „compradore". Orice pas înainte în dezvoltare ar cere în aceste țări înlăturarea sistemului „comprador".*

Crizele periodice în cadrul crizei generale a capitalismului

● *În articolul* Les phénomènes cycliques dans la crise globale du capitalisme *(Fenomenele ciclice, în cadrul crizei globale a capitalismului), publicat în L'HUMANITÉ, nr. 9 588/13 iunie 1975, cunoscutul economist francez Henri Claude pune în relație actuala criză ciclică a capitalismului cu criza sa „funcțională sau structurală", precum și cu criza generală a acestei orînduiri sociale. Crizele ciclice se manifestă esențialmente prin distrugerea capitalului considerat excedentar din punct de vedere capitalist. Această distrugere, relevă H.C., este fie temporară și se traduce prin nefolosirea capitalului sub toate formele sale (capital bănesc care nu se investește, mijloace de producție care încetează să funcționeze total sau parțial, salariați concediați), prin micșorarea valorii ori deprecierea momentană a capitalului sub forma sa materială, fie definitivă și se traduce prin falimente financiare și dispariție de firme, prin distrugerea fizică a capitalului existent sub formă materială. O caracteristică a situației din 1974-1975, spune H.C., constă în coexistența și interferența fenomenelor de criză ciclică, de criză structurală și de criză generală. Ieșirea economiei capitaliste din criză devine mai grea decît în trecut. Pe de altă parte, apare posibilitatea ieșirii democratice din criza funcțională sau structurală.*

fișe

ECONOMIE MONDIALA

Un fenomen potrivnic eforturilor de lichidare a subdezvoltării

TRANSFERUL INVERS DE COMPETENȚĂ

REDUCEREA treptată și lichidarea subdezvoltării in lume necesită, după cum se știe, pe lingă eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, un ajutor multilateral, eficient, fără discriminări, din partea altor țări. Strategia internațională pentru cele două Decenii ale dezvoltării, proclamate pînă acum de O.N.U., a prevăzut și obiective în domeniul asistenței din partea țărilor dezvoltate, spre a permite o îmbinare cit mai eficace a factorilor interni și externi in procesul de ridicare a economiei țărilor rămase in urmă ca o consecință a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste.

Pentru stadiul actual de realizare a dezideratelor în acest domeniu este însă caracteristic faptul că dimensiunile asistenței externe pentru dezvoltare rămîn sistematic în urmă față de obiectivele stabilite prin Strategia internațională. În plus, fluxurile financiare respective spre țările in curs de dezvoltare sînt insoțite de un transfer invers sub formă de amortizări și dobinzi către țările capitaliste dezvoltate, care în anii recenți este evaluat la 45% din cele dintii.

Fenomenul de transfer invers care diminuează în expresie reală aportul factorului extern la ridicarea țărilor în curs de dezvoltare și este potrivnic eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, are loc și în alte domenii, sub alte forme. Una din acestea este transferul invers de competență: exodul de personal calificat din țări în curs de dezvoltare spre țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic. Profesori, oameni de știință, ingineri, medici, tehnicieni cu inaltă calificare din Asia, Africa și America Latină își părăsesc țara pentru a se stabili în S.U.A., Canada și în țările Europei Occidentale.

Tabel nr. 1

Intrări[x] de cadre științifice și tehnice din țările în curs de dezvoltare în S.U.A.[xx]

Anul	Oameni de știință și ingineri	Medici și chirurgi	Total
1961	1.175	635	1.810
1962	1.378	1.007	2.385
1963	2.305	1.042	3.247
1964	2.088	1.176	3.264
1965	1.575	1.052	2.627
1966	3.010	1.465	4.475
1967	6.253	1.993	8.246
1968	5.901	2.041	7.942
1969	6.361	1.923	8.284
1970	9.025	2.211	11.236
Total:	39.071	14.545	53.616

Sursa: Doc. TD/B/AC. 11/25/Rev. 1,p.1.

[x] Persoanele care au primit calitatea de imigranți

[xx] Țări din America Latină, Asia și Africa

Exodului de cadre calificate îi este consacrată, în țările capitaliste, o literatură relativ bogată, în care se reliefează că, pentru țările în curs de dezvoltare, fenomenul înseamnă o pierdere sensibilă de „capital uman" și, în consecință, o diminuare importantă a resurselor de competență tehnică. Pentru țările beneficiare, dimpotrivă, el contribuie la mărirea ponderii personalului tehnic calificat, oricum ridicată în aceste țări. Deși statisticile internaționale nu oferă, deocamdată, posibilitatea să se cunoască dimensiunile fenomenului în primii ani ai deceniului actual și nici să se reliefeze evoluțiile datorate conjuncturii nefavorabile din țările capitaliste și politicii acestor țări de stăvilire a imigrărilor de personal calificat din cauza propriei rate înalte a șomajului, totuși unele concluzii bazate pe studierea datelor referitoare la deceniul al șaptelea pot fi edificatoare.

Efectele economice ale exodului de personal calificat din țările în curs de dezvoltare au fost analizate recent de experți ai U.N C.T.A.D. (Le transfert inverse des techniques. Doc. TD/AC. 11/25 / Rev. 1, New York, 1974). Studiul se referă îndeobște la deceniul 1961–1970 și ia ca exemple reprezentative Statele Unite — cel mai mare beneficiar în transferul internațional de competență – și India – unul dintre cei mai mari furnizori în acest domeniu. Dimensiunile absolute ale fenomenului sînt de aceea întrucîtva diminuate, dar semnificațiile sînt perfect ilustrative.

S.U A. au primit în deceniul 1961–1970 (vezi tabelul 1) peste 53.000 de imigranți calificați din țările in curs de dezvoltare. Între 1965 și 1970 specialiștii veniți din străinătate au constituit peste 20% din creșterea netă a efectivului oamenilor de știință și a cadrelor inginerești din S.U.A.; de cițiva ani, acești imigranți sînt, într-o proporție crescîndă, originari din țările în curs de dezvoltare (69% in 1970).

Exodul de competență constituie, în esență, un transfer invers de tehnică. Datorită lui, oricît de paradoxal ar părea, țările rămase în urmă din punct de vedere tehnologic transferă în fiecare an o parte importantă a capitalului lor tehnic țărilor dezvoltate care dispun, in această privință, de posibilități mult mai vaste, practic incomparabile. Exodul de competență sau „transferul invers de tehnică", cum îl mai numesc de aceea economiștii occidentali, prezintă desigur o serie de implicații economice, sociale și politice, care pot constitui fiecare în parte obiectul unor analize detaliate. În ceea ce urmează ne vom mărgini doar la reliefarea cîștigurilor și a pierderilor de venit pe care le antrenează exodul de personal calificat din țările sărace spre țările bogate.

Pentru scoaterea în evidență a acestui fenomen, studiile apărute în țările capitaliste folosesc patru indicatori: a) pierderea de avantaje pe care o antrenează pentru țările in curs de dezvoltare diminuarea personalului calificat datorită exodului de competență; b) cîștigul de avantaje pe care-l antrenează pentru țările dezvoltate creșterea efectivelor personalului calificat datorită exodului de competență; c) costul pe care-l atrage după sine pentru țara in curs de dezvoltare formarea personalului calificat care emigrează apoi în țările dezvoltate sau, cu alte cuvinte, pierderea pe planul costurilor; și d) costul pe care l-ar fi suportat țara dezvoltată dacă ea ar fi fost nevoită să formeze singură personalul calificat emigrat pe care il primește sau, mai pe scurt, cîștigul pe planul costurilor. Indicatorii **a** și **c** măsoară incidența exodului de competență asupra țărilor în curs de dezvoltare, iar **b** și **d** incidența asupra țărilor dezvoltate.

Tabel nr. 2

Cîștigul net de venit realizat de SUA datorită imigrării de personal calificat din țările în curs de dezvoltare, pe specialități, în 1970

Categorii profesionale	Numărul de imigranți	Cîștigul brut de venit pe imigrant	Pierderea de venit pe imigrant	Cîștigul net de venit pe imigrant	Cîștigul net total
		în mii de dolari			
Specialiști în științe sociale	471	253	23	230	108.330
Specialiști în științe exacte și naturale	2.154	258	23	235	506.190
Ingineri	6.400	297	44	253	1.619.200
Medici	2.211	690	44	646	1.428.306
Total:	11.236	....	...	...	3.662.026

Tabel nr.3

Cîștigul net de venit realizat de SUA datorită imigrării de personal calificat din regiunile în curs de dezvoltare

(în milioane de dolari)

Regiuni	Specialiști în științe sociale	Specialiști în științe exacte și naturale	Ingineri	Medici	Total
Asia	86	388	1.335	1.092	2.901
Africa	11	76	166	121	374
America Latină	12	42	118	21	387
Totalul regiunilor în curs de dezvoltare	108	506	1.620	1.430	3.66

Pentru evaluarea efectelor exodului de competență s-au utilizat în studiul U.N.C.T.A.D. două metode și anume: măsurarea din punctul de vedere al costurilor, cu care prilej s-au folosit indicatorii **d** și **c**, și măsurarea din punctul de vedere al avantajelor, folosindu-se indicatorii **b** și **a**. Aceasta cu precizarea că atunci cînd s-au comparat efectele acestui fenomen asupra colectivității s-a avut în vedere că pierderea unui dolar de venit a avut consecințe mult mai grave pentru o țară în curs de dezvoltare, săracă, decît pentru o țară dezvoltată, bogată. Determinarea cîștigurilor și a pierderilor de avantaje (care au o sferă și implicații mult mai largi) s-a făcut doar din punctul de vedere al cîștigurilor și al pierderilor „de venit", prin care se înțelege „valoarea prezentă a fluxului actualizată la remunerările viitoare previzibile". De asemenea, pentru ilustrarea concretă a acestui fenomen (și a implicațiilor lui) s-au folosit estimări detaliate ale cîștigului de venit realizat numai de către o singură țară capitalistă dezvoltată, S.U.A., și ale pierderii de venit suferită de o singură țară în curs de dezvoltare, India, pe migrant (unitate de migrare) în anul 1970. Tabelele 2 și 3 înfățișează estimările respective pe anul 1970 (anul cel mai recent pentru care se dispune de date în structura necesară pe specialități și pe regiuni în curs de dezvoltare). În studiul U.N.C.T.A.D. calculele sînt prezentate în trei variante, dintre care relevăm în tabele varianta mediană.

În S.U.A. au imigrat în 1970, cum se poate vedea din datele prezentate, 11 236 cadre calificate din țările în curs de dezvoltare. Venitul transferat din țările respective către S.U.A. s-a cifrat la aproape 3,7 miliarde de dolari. În același an, ajutorul public pentru dezvoltare acordat de S.U.A. țărilor în curs de dezvoltare se ridica la 3,1 miliarde de dolari.

Semnificația „transferului invers" de 3,7 miliarde de dolari poate fi înțeleasă și mai bine dacă îl comparăm cu alte mărimi pertinente. El reprezenta: ceva mai mult de 0,3% din P.I.B. al S.U.A., aproape 14% din suma totală a cheltuielilor lor de cercetare și dezvoltare și aproximativ 39% din cheltuielile lor curente pentru învățămîntul superior. Contribuția țărilor în curs de dezvoltare la cîștigul net de venit al S.U.A. de pe urma transferului de competență în decursul unui singur an (1970) a atins aproape 1/8 din totalul ajutorului dat de S.U.A. Europei occidentale pentru reconstrucția sa postbelică, în perioada din 1948 pînă la mijlocul anilor '50.

În ultimii ani, în orice caz în anii dinaintea actualei crize economice, politica de imigrare a cîtorva țări, în special S.U.A. și Canada, a devenit și mai suplă în ceea ce privește pe imigranții din țările în curs de dezvoltare. Cum marea majoritate a imigranților admiși în țările beneficiare sînt persoane cu înaltă calificare, se poate considera că valoarea transferului de venit astfel realizat a fost în creștere. Aceeași constatare se impune dacă avem în vedere că prețurile și productivitatea muncii s-au mărit după 1970. Reversul medaliei îl constituie pierderile suferite de țările în curs de dezvoltare ca urmare a exodului de personal calificat. Conform unor studii efectuate pe această temă pierderea de venit pentru India, pe un emigrant calificat (în varianta medie), era în anul 1970 de 17 000 pentru cadre didactice, oameni de știință și experți comerciali și de 32 000 dolari pentru ingineri. Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare pierderea de venit pe un emigrant calificat se ridica în 1970 la 23 000 dolari pentru specialiștii din domeniul științelor sociale și al științelor exacte și naturale și la 44 000 dolari pentru ingineri. Emigrarea de personal calificat din țările în curs de dezvoltare și pierderile suferite de aceste țări de pe urma exodului de competență spre țările capitaliste dezvoltate constituie o frînă serioasă în calea dezvoltării rapide a țărilor în curs de dezvoltare, a reducerii decalajelor care le despart de țările avansate.

dr. Constantin BICHI

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Țările O.C.D.E.: sensibilitatea conjuncturală a turismului

RESTRÎNGEREA fluxurilor turistice internaționale și anumite modificări în structura cererii turistice au constituit, în 1974, principalele incidențe ale crizei economice din țările capitaliste asupra acestui sector de activitate. În timp, evoluția fluxurilor respective din zona OCDE a fost marcată de o încetinire a creșterii lor în 1973, o scădere clară pe ansamblul zonei în 1974 și oarecare semne de redresare în primele luni din 1975. În ceea ce privește structura cererii s-a observat îndeosebi o tendință de deplasare spre turismul intern și de scurtă durată.

Innoptări de turiști străini în țări OCDE din Europa (cifre rotunjite în milioane)

	1973	1974	%
R.F.G.	19,9	18,8	- 6
Austria	78,3	74,9	- 4
Belgia	7,4	7,5	+ 1
Danemarca	7,4	7,1	- 5
Spania (2)	69,7	64,8	- 7
Franța (1)	97,6	97,9	-
Grecia	15,7	10,2	-35
Irlanda (1)	21,2	21,5	+ 1
Italia	73,3	70,2	- 4
Norvegia (1)	22,5	22,3	- 1
Olanda	11,1	11,4	+ 2
Portugalia (1)	19,1	13,2	-41
Anglia (1)	109,8	110,6	+ 1
Elveția	33,8	31,8	- 6

1 Numai în hoteluri și campinguri.
2 Estimare.

Principalele cauze ale evoluțiilor negative din turismul internațional occidental, se apreciază în raportul anual al comitetului de specialitate din cadrul OCDE ale cărui concluzii au fost recent publicate, le-au constituit înrăutățirea conjuncturii economice generale, reducerea puterii de cumpărare a populației, creșterea tarifelor în transporturi, mai ales în cele aeriene, scăderea cursului de schimb al monedei anumitor țări de origine a turiștilor și reacțiile psihologice ale turiștilor potențiali. În aceste condiții numărul sosirilor de turiști în țările membre ale OCDE a scăzut în 1974 cu 7% (după o creștere de 4% în 1973), reprezentînd 145 de milioane. Innoptările înregistrate în 14 țări vest europene și Iugoslavia au scăzut cu 4,4% (+4% în 1973). Încasările din turismul internațional au crescut pe ansamblul țărilor membre ale organizației cu 6%, atingînd 26 miliarde de dolari, dar ritmul mediu al inflației în aceste țări a fost de peste două ori mai ridicat, astfel că în termeni reali încasările au scăzut sensibil; totodată, s-a redus și partea veniturilor turistice în plățile curente pe ansamblul zonei.

O asemenea restrîngere a fluxurilor turistice în țările capitaliste are loc pentru prima dată în perioada postbelică. Tot o premieră a constituit-o reducerea simțitoare a plecărilor de turiști din S.U.A. spre Europa. Acest din urmă fenomen s-a oglindit în faptul că în 1974 numărul total al pasagerilor transportați pe liniile aeriene regulate și prin zboruri charter deasupra Atlanticului de Nord a scăzut cu 9%; cel mai mult s-a redus traficul prin zboruri charter (—17%). O încetinire considerabilă s-a înregistrat, de altfel, și în traficul aerian intraeuropean (numai +3% în 1974, față de +13% în 1973).

Experții OCDE apreciază că în primele luni din 1975 evoluția turismului internațional a fost mai puțin influențată de situația economică generală decît în 1974, cererea ameliorîndu-se într-o serie de țări. Statisticile cele mai recente arată că numărul înnoptărilor de turiști străini a crescut, față de aceeași perioadă din 1974, cu 19% în Olanda (3 luni) și cu 16% în Austria (5 luni), îndeosebi datorită afluxului de turiști vest-germani, cu 10% în Iugoslavia (5 luni) și cu 3% în R.F.G. (3 luni). Același indicator a înregistrat însă o scădere de 3% în Danemarca și 0,4% în Elveția (5 luni). Numărul sosirilor la frontieră a crescut cu 28% în Iugoslavia (5 luni), 23% în Finlanda (4 luni), 21% în Franța (3 luni), 18% în Olanda (3 luni), 16% în Danemarca (5 luni), 13% în Anglia (4 luni), 12% în Austria (4 luni), 4% în R.F.G. (4 luni) și 2% în Elveția (5 luni). Scăderi s-au înregistrat în Spania — cu 9% (5 luni) — și Irlanda — cu 3% (5 luni).

Pe de altă parte, în cursul primelor 5 luni din 1975 numărul pasagerilor transportați în ambele sensuri deasupra Atlanticului de Nord de către companiile membre ale IATA s-a micșorat pe ansamblu cu 10% față de același interval din 1974 și cu 18% față de 1973. Aceasta reflectă în special faptul că au continuat să scadă plecările de turiști americani spre Europa: estimările OCDE vorbesc despre o reducere cu 11% în primul semestru 1975 față de sem. I 1974 și cu 27% față de sem. I 1973.

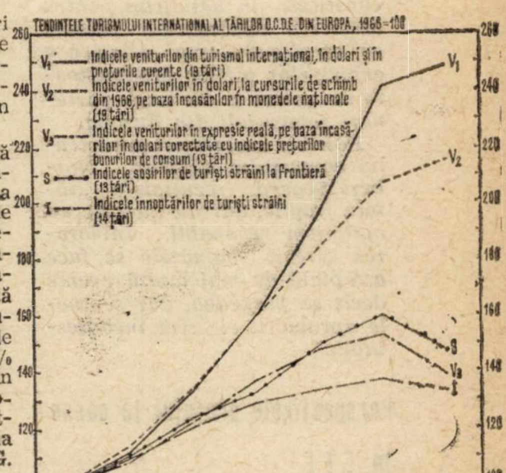

după OCDE, Presse/A(75)30, 18 iulie 1975

Cu toate că turismul a fost mai puțin afectat de criza economică decît alte sectoare de activitate, apreciază experții OCDE, evoluțiile consemnate atestă sensibilitatea sa față de conjunctura economică generală. Reorientarea cererii turistice spre deplasările în interiorul fiecărei țări, dezvoltarea rapidă a deplasărilor pe distanțe mici și de scurtă durată sînt considerate totodată, de experți, ca demne de toată atenția din partea responsabililor politicii economice, în sensul de a fi sprijinite mai mult în viitor ca mijloc de întărire a capacității de rezistență a sectorului turistic în ansamblul său la oscilațiile conjuncturale.

I. P.

TENDINŢE — CONJUNCTURI

Franţa reduce importul de materii prime

ÎN PRIMUL SEMESTRU al acestui an balanţa comercială a Franţei a înregistrat un excedent de 5355 milioane de franci, faţă de un deficit de 10 015 milioane de franci în perioada corespunzătoare a anului trecut. După cum relevă Le Monde *(22 iulie), această redresare are la bază reducerea continuă a importurilor începînd cu luna iulie 1974, în vreme ce exporturile se menţin la nivelul de anul trecut. Astfel, importurile de materii prime au scăzut cu 27,4% faţă de semestrul II anul trecut, cele de energie cu 21,4%; în schimb exporturile de bunuri de echipament au sporit cu 17,3%. Pe ansamblu însă, consideră ziarul, scăderea cursului mai multor monede străine constituie un handicap pentru creşterea exporturilor franceze, ca şi reducerea relativă a achiziţiilor ţărilor producătoare de petrol şi ale unor parteneri comerciali din Europa.*

Potrivit declaraţiei ministrului comerţului exterior, Norbert Ségard, rezultatele „rămîn fragile, dar nu interzic un optimism rezonabil. Înviorarea cererii mondiale se face aşteptată de mai multă vreme decît se prevedea, dar semnele apropierii ei sînt incontestabile".

Perspectivele preţului la carne în C.E.E.

PREŢUL la carne de vită şi de porc şi la alte produse animaliere va continua să sporească în ţările C.E.E., relevă o analiză dată publicităţii la Bruxelles către sfîrşitul lunii iulie de Comisia Pieţei Comune. Dacă la carne de vită creşterea va fi mai redusă decît anul trecut, în schimb la carne de porc preţul va spori considerabil, datorită ofertei insuficiente. Preţul la păsări este şi el în creştere, dar sporirea disponibilităţilor ar putea conduce la o scădere a preţurilor anul viitor. La ouă se aşteaptă o creştere de preţuri în a doua jumătate a anului viitor.

Piaţa petrolierelor

O ANUMITĂ înviorare se aşteaptă în perspectivă (dar nu în cea imediată) pe piaţa petrolierelor, datorită intenţiei Companiei maritime arabe pentru transportul petrolului (constituită de opt ţări petroliere) de a achiziţiona mai multe petroliere gigant, de peste 200 000 tdw. Deocamdată însă anularea sau modificarea unor comenzi deja înregistrate pentru petroliere mari în favoarea unor nave mult mai mici (de circa 25 000 tdw) continuă, iar armatorii sînt constrînşi să retragă din circulaţie nave din cauza persistenţei depresiunii pe piaţa navlurilor. Astfel, un sfert din flota comercială norvegiană (una din cele mai mari din lume) a fost retrasă din circulaţie. Din vasele retrase în diverse fiorduri 38% sînt petroliere. În total, este vorba de 90 de nave cu un tonaj însumat de 10 milioane de tone. Unii experţi consideră că în semestrul II al acestui an anulările de comenzi în Occident ar putea atinge 70 milioane de tone. De aceea, pentru prima oară în istorie, armatorii norvegieni au solicitat sprijinul financiar al statului pentru a supravieţui. Mai mulţi armatori şi-au orientat partial investiţiile spre sectorul platformelor de foraj, dar şi acesta dă unele semne de suprasaturare.

Din cauza crizei o serie de armatori se văd constrînşi să-şi vîndă o parte din nave, dar preţul actual al superpetrolierelor pe piaţă reprezintă cam jumătate din preţul lor de cost. Aceasta necesită o nouă intervenţie din partea statului, în încercarea de a impiedica asemenea vînzări în pierdere.

Belgia: competitivitate şi redresare lentă

CREŞTEREA preţurilor interne cu 12,5 la sută, aşteptată de Ministerul Economiei pentru acest an (după o creştere de 15,6 la sută în 1974, însă de numai 7,5 la sută anual în 1972 şi 1973) erodează puternic competitivitatea produselor exportate de Belgia, ţară care, deşi are o populaţie de numai 9,7 milioane de locuitori, este al optulea exportator mondial. Potrivit declaraţiei primului ministru belgian Leo Tindemans, citată de ziarul The Times *(8 iulie), produsele concurente ale anumitor ramuri industriale belgiene au devenit acum mai competitive.*

Între luna mai 1974 şi mai a.c. preţurile au sporit în Belgia cu 13,7 la sută, motiv pentru care începînd cu luna mai guvernul a hotărît îngheţarea pe trei luni a preţurilor. Ea a fost prelungită recent pe încă trei luni, dar într-o formă mai puţin severă. Odată cu agravarea crizei economice, în ultimul an a crescut şi numărul şomerilor: în prezent Belgia numără 160 000 de şomeri totali (peste 6 la sută din populaţia activă), faţă de 147 600 la jumătatea lui ianuarie. Sfîrşitul anului de învăţămînt a mărit efectivul celor fără de lucru. Alte 80 000 de persoane sînt şomeri parţiali.

Există o serie de indicii privind o apropiată înviorare a producţiei (stabilizarea carnetelor de comenzi la 3,36 luni în industria prelucrătoare, un excedent al balanţei comerciale în trimestrul I a.c. etc.). Dar o redresare reală a activităţii productive nu se va produce decît în prima jumătate a anului viitor, afirmă majoritatea experţilor guvernamentali. În plus, această redresare va fi foarte lentă, reprezentarea ei grafică avînd mai curînd forma literei U decît a literei V.

Grecia: bilanţ comun

RAPORTUL anual asupra situaţiei şi perspectivelor economiei greceşti, prezentat nu demult de guvernatorul Băncii Greciei, Xenophon Zolotas, constată că în 1974, an de criză pentru economia occidentală, activitatea economică s-a situat pentru prima oară în perioada postbelică la un nivel inferior celui din anul precedent. Astfel, în 1974 produsul naţional brut la costul factorilor s-a redus în termeni reali cu 1,9%, după ce crescuse cu 9,7% în 1973 şi cu 11% în 1972. De asemenea, pentru prima oară după război, producţia sectorului secundar (industrie prelucrătoare, construcţii) a scăzut substanţial, cu 7,8% în termeni reali (construcţiile chiar cu 30%), în vreme ce în agricultură s-a înregistrat o creştere de 12,4%, superioară celei obişnuite pentru această ramură. Se apreciază că scăderea producţiei industriei prelucrătoare ar fi fost şi mai importantă dacă activitatea din acest sector n-ar fi fost susţinută de exporturi.

Pe ansamblu numărul mediu al şomerilor a crescut anul trecut cu 26,4%. Numărul cetăţenilor greci care au emigrat în căutare de lucru a scăzut anul trecut la 24451, de la 27488 în 1973 şi 43397 în 1972.

Politica economică pe termen scurt adoptată la începutul anului 1975 urmăreşte o reînviorare treptată a economiei, încercînd în acelaşi timp să evite o deteriorare în continuare a balanţei de plăţi şi o nouă creştere a preţurilor. Raportul relevă că în ciuda unei încetiniri sensibile a ritmului de creştere a importurilor începînd cu jumătatea anului trecut, deficitul balanţei de plăţi curente a sporit în 1974 la 1218 milioane dolari, faţă de 1175 milioane în 1973 şi 368 milioane în 1972, şi se estimează că el va rămîne în continuare ridicat. În ce priveşte afluxul de capital străin, guvernul se va strădui să stimuleze prin politica sa investiţiile direct productive.

U.R.S.S.: REALIZĂRI ÎN SEM. I 1975

COMUNICATUL Direcţiei Centrale de Statistică a U.R.S.S. cu privire la îndplinirea planului de dezvoltare a economiei naţionale în semestrul I a.c. constituie un bilanţ pozitiv al eforturilor depuse de poporul sovietic în acest interval în diferite domenii de activitate.

În industrie, de pildă, volumul producţiei globale a sporit cu 7,7% faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, fiind realizate peste plan produse în valoare de peste 4 miliarde ruble; productivitatea muncii a crescut cu 5,9%, iar volumul beneficiilor realizate în industrie – cu 12%. Cele mai dinamice ramuri s-au dovedit a fi producţia de preparate microbiologice (+ 24%, faţă de nivelul atins în sem. I. 1974), exploatarea gazelor naturale (+20%), construcţia de aparate, mijloace de automatizare şi sisteme de conducere (+ 18%), industria articolelor medicale (+ 12%), industria chimică şi producţia de maşini-unelte şi diverse instrumente (+ 11%) etc. Sporuri deosebite a realizat producţia maşinilor-unelte cu programare numerică (+ 26%) şi a tehnicii de calcul (+ 36%).

În agricultură a fost depăşit planul însămînţărilor de primăvară, fiind însămînţată în total pentru recolta acestui an o suprafaţă de 217 milioane ha. Comparativ cu sem. I 1974 s-au extins atît şeptelul de vite şi păsări, cît şi producţia de articole alimentare de origine animalieră.

Evidenţiind că volumul fondurilor fixe puse în funcţiune în perioada examinată a sporit cu 7%, iar volumul transporturilor de mărfuri şi de călători – de asemenea cu 7% (într-un ritm mai rapid în transporturile aeriene), comunicatul menţionează totodată o serie de realizări pe linia ridicării nivelului de trai al populaţiei, ca de exemplu mărirea cu 7,3% a volumului desfacerilor în comerţul cu amănuntul sau darea în exploatare, numai de către unităţile constructoare de stat şi cooperatiste, a unui număr de 600 000 de noi locuinţe.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	28 VII 1975	1 VIII 1975	Abaterea[1] în % a cursurilor valutelor în ziua de 1 VIII 1975 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 -1 VIII 1975
					Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5305	2,5745	+ 3,67	+ 4,84	- 4,61
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6670	2,7105[2]	+24,90	+19,90	-16,60
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3265	4,3800	+ 5,12	+ 7,36	- 6,86
Yenul japonez	308,0	280,2	297,55	297,85	+ 3,41	- 5,93	+ 6,30
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6105	2,6560	+ 4,71	+ 6,40	- 6,02
Francul belgian	40,334	41,10	37,58	38,46	+ 4,87	+ 6,86	- 6,42
Lira italiană	523,50	607,0	658,65	666,05	-21,40	- 8,87	+ 9,73
Lira sterlină[3]	2,8952	2,3250	2,1785	2,1430	-25,98	- 7,83	+ 8,49
Prețul aurului la Londra[4]	-	103,87	166,75	166,50	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt).

2) Curs la 31 VII 1975, în ziua de 1 VIII a.c. piața valutară elvețiană fiind închisă (sărbătoare legală); 3) Dolari SUA pentru o liră sterlină; 4) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

EXCEDENTUL record al balanței comerciale a S.U.A. pe luna iunie a.c. a fost factorul principal care a influențat piața monetară în săptămîna 28 VII—1 VIII 1975. Publicarea acestui rezultat (în contextul în care, pentru prima dată în ultimele luni, și alte date esențiale referitoare la economia nord-americană prezentau o îmbunătățire considerabilă) a determinat o nouă întărire a **dolarului** care — în mai puțin de o lună — s-a apreciat cu circa 10% față de restul valutelor occidentale.

În interiorul intervalului dolarul a atins cote mai ridicate față de cele prezentate în tabelul alăturat (1 dolar = 2,7130 franci elvețieni sau 2,5805 mărci vest-germane), tendința sa ascendentă fiind în continuare frînată de factori tehnici (sfîrșit de lună, sărbătoare în unele țări) și speculativi.

În perspectivă, avîndu-se în vedere și recentele estimații oficiale care, depășind previziunile anterioare, situează rata de creștere a economiei S.U.A. la 8% în cea de a doua parte a anului în curs, se apreciază că tendința de întărire a dolarului va continua. Există păreri potrivit cărora evoluția ascendentă a cursului dolarului va fi ceva mai lentă decît cea realizată în ultimele săptămîni.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 28 VII — 4 VIII 1975 (nivel minim și maxim)

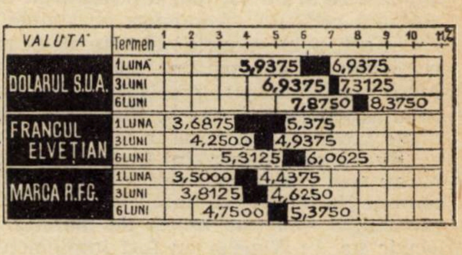

Lira sterlină, în pofida recentei majorări a taxei minime de împrumut a Băncii Angliei, a resimțit din plin efectul întăririi dolarului S.U.A., atingînd la 1 VIII 1975 cel mai scăzut curs cunoscut față de acesta : 1 liră = 2,1410 dolari. În cercurile de specialitate se consideră că lira sterlină se va menține în continuare la un nivel scăzut.

Dobînzile la depozitele în eurovalute au avut o ușoară mișcare de diminuare, în ultima parte a intervalului semnalîndu-se reluarea lentă a tendinței de creștere.

Precizăm că în săptămîna analizată nu au fost modificări ale taxelor de scont.

Paul DUMITRAȘCU

DATE DE PROGNOZĂ

Perspectivele energeticii nucleare

STUDIILE efectuate în diferite țări cu privire la perspectivele dezvoltării producției de energie electronucleară converg către o creștere rapidă a acesteia în perioada următoare. Într-un asemenea studiu, publicat de revista franceză „Arts et métiers“ (nr. 4/1974) se apreciază că între anii 1975 și 1985 capacitatea totală instalată în centrale atomice va crește, pe ansamblul țărilor nesocialiste, de 5,8 ori. O creștere mai rapidă decît media se prevede în Europa occidentală, în țările din bazinul Oceanului Pacific etc., exceptînd S.U.A., unde capacitățile respective ar urma să sporească doar de 4,8 ori. Totuși, chiar și această progresie mai lentă ar determina în S.U.A. majorarea ponderii energiei electro-nucleare (în ansamblul producției de energie electrică) de la 4% în 1973 la 23% în 1980 și la peste 50% în 1990. Cifre apropiate de cele de mai sus sînt furnizate și de o prognoză elaborată în R.F.G. (vezi tabelul). Din ele rezultă că, în următorul deceniu, va spori ponderea Europei occidentale, a Japoniei, a țărilor latino-americane în producția mondială de energie electronucleară.

Dar experții în materie avansează datele menționate mai sus sub rezerva asigurării în perspectivă a necesarului de combustibil pentru centralele nucleare care urmează a fi puse în funcțiune în viitor. Or, această asigurare depinde atît de ritmul în care vor fi date în exploatare noi zăcăminte de minereu de uraniu, cît și mai ales — de ritmul în care vor fi construite și puse în funcțiune noi uzine de îmbogățire a uraniului, un deficit al acestui combustibil putînd apărea în jurul anului 1980.

Țara sau regiunea	Capacități electronucleare instalate (în mii MW)		
	1973	1980	1985
Total mondial din care:	55,7	293,5	...
Piața Comună	12,2	56,8	140
- Anglia	5,6	11,8	30
- Franța	2,8	13,5	37
- R.F.G.	2,3	20,0	40
- Italia	0,6	6,0	18
Alte țări vest-europene	2,4	30,0	58
Statele Unite	32,4	130,0	300
Canada	2,5	7,5	...
Japonia	1,8	32,0	60
Alte țări din Asia	0,9	5,0	...
America Latină	0,3	2,7	...

Sursa: "Führungskraft", nr.9/1974.

N. P.

Costul antipoluării

SUB AUSPICIILE Organizației Națiunilor Unite, un grup de economiști de la universitățile Harvard și Brandeis (S.U.A.) condus de Wassily Leontief, laureat al Premiului Nobel, a întocmit un studiu de perspectivă cu privire la cheltuielile implicate de atenuarea și eliminarea cauzelor poluării pe glob. Potrivit concluziilor studiului, costul mediu anual pînă în anul 2 000 ar urma să fie de 103,5 miliarde dolari, sumă echivalentă cu aproximativ 0,8% din produsul mondial brut estimat. Dacă se adaugă toate costurile legate de asigurarea capitalurilor necesare, cheltuielile pot ajunge la 150 milarde dolari anual, adică echivalentul a 1,2% din produsul mondial brut. Prognoza presupune că în țările dezvoltate creșterea economică va continua în ritmurile sale istorice pe termen lung, că țările în curs de dezvoltare vor atinge obiectivele stabilite prin Strategia internațională pentru actualul deceniu și că vor realiza aceleași performanțe în deceniile următoare pînă la sfîrșitul secolului.

Ritmuri moderate în Japonia

DUPĂ CE în anul fiscal 1974 (aprilie 1974 — martie 1975) economia japoneză a înregistrat prima „creștere negativă“ din perioada postbelică, produsul național brut scăzînd în expresie reală cu 0,6%, pentru anul în curs se prevede actualmente un spor al P.N.B. de 1,6%. Într-o perspectivă mai largă, decenală, prognozele cele mai recente contează pe o reluare a creșterii în ritmuri moderate. Pentru perioada 1975—1985 sporul mediu anual al P.N.B. real este evaluat de Institutul de cercetări al economiei naționale la 7,3%. Persistența scontată a urcărilor de prețuri rezultă din faptul că sporul nominal urmează să fie aproximativ dublu și anume de 15,8%. Perioada decenală nu va fi însă uniformă sub aspectul ritmurilor. În prima jumătate creșterea prognosticată este 8,1% în medie pe an, iar în a doua jumătate de 6,5%.

Relații economice nipono-africane

DUPĂ SECOLE de ignorare reciprocă, Japonia se arată tot mai interesată în dezvoltarea relațiilor economice cu statele Africii, atît prin investiții directe cît și prin participarea la programe comune. Astfel, potrivit unor recente precizări ale ministerului nipon de externe, în Tanzania șapte firme japoneze participă la proiecte comune, dintre care patru sînt filaturi. În Ghana au fost create mai multe întreprinderi comune în domeniul mineritului, al pescuitului, o societate mixtă de material electric ș.a. În Nigeria au fost implementate 21 de întreprinderi japoneze în domeniul textilelor și al siderurgiei, în Zair — aproximativ 10 întreprinderi, dintre care patru sînt societăți miniere, iar în Zambia două întreprinderi — una minieră, alta chimică și o societate de asigurări.

În 1974, împrumuturile acordate de guvernul japonez țărilor africane s-au ridicat la 93 milioane dolari, cifră ce reprezintă 7% din totalul împrumuturilor furnizate peste hotare.

O dublă insatisfacție

RELAȚIILE comerciale dintre C.E.E. și S.U.A. sînt marcate de o dublă nemulțumire. Pe de o parte, Statele Unite sînt îngrijorate de măsurile privind armonizarea barierelor netarifare în cadrul Pieței Comune (din 1971 au fost adoptate 40 de directive privind standarduri comune pentru bunuri industriale, iar alte 60 își așteaptă ratificarea) și se plîng că acestea împiedică accesul produselor americane pe piața vest-europeană. Pe de altă parte, țările membre ale C.E.E. sînt alarmate de deteriorarea continuă a balanței lor comerciale cu S.U.A. ca urmare a persistentei deprecieri a dolarului și a unui ridicat procentaj al inflației. După cum a dezvăluit recent Fin Gundelah, membru al Comisiei Pieței Comune, în timp ce relațiile economice în dublu sens între C.E.E. și S.U.A. s-au dublat în ultimii patru ani — de la 21,6 miliarde dolari în 1971 la 41,3, miliarde anul trecut, surplusul balanței comerciale a S.U.A. s-a cvadruplat. Graficul înfățișează accentuarea deficitului balanței comerciale a țărilor membre ale Pieței Comune în relațiile cu S.U.A.

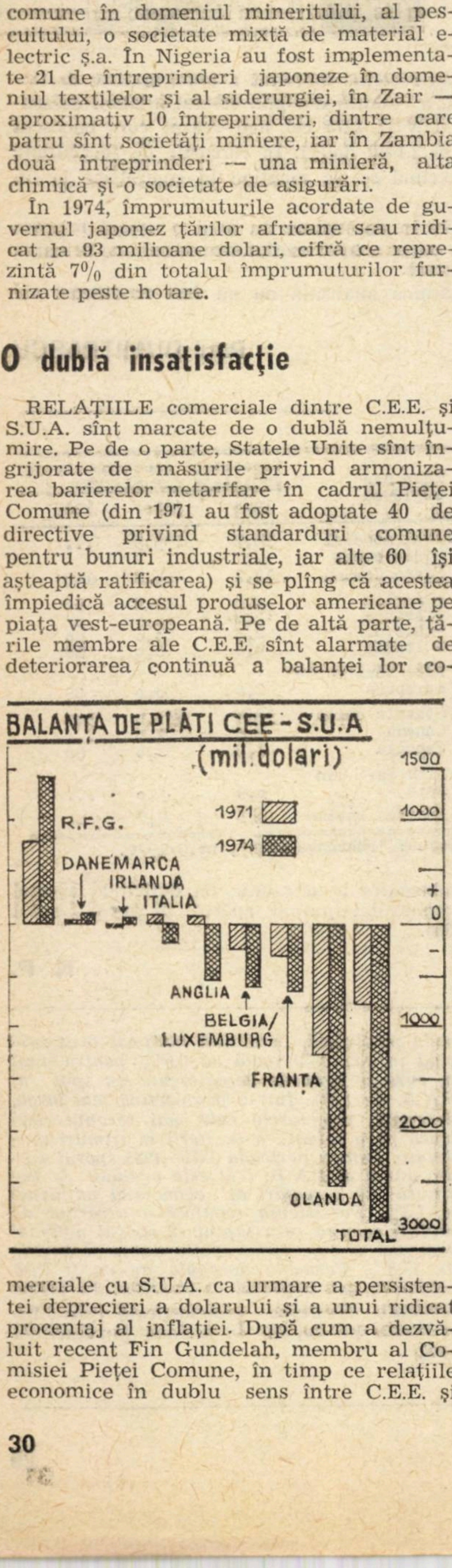

Călătorie sub Vltava

METROUL din Praga, în cursul unui singur an de existență, a transportat peste 60 milioane călători, de peste 50 de ori mai mult decît populația capitalei și de patru ori mai mult decît cea a Cehoslovaciei în întregime. La începutul intrării în folosință a primului său tronson, metroul circula cu 26 km/oră, iar după numai cîteva luni a ajuns la peste 30 km/oră, față de 16 km/oră, cu cît circulă celelalte mijloace de transport în comun la suprafață care ating în orele de vîrf, în centrul orașului, numai 4—6 km/oră. Panta maximă de coborîre sub pămînt a metroului din Praga va fi de 49 m sub rîul Vltava, la o linie care va intra în circuit în 1978. Pe această linie s-a bătut recent recordul de perforare, ajungîndu-se la 220 cm. pe post de lucru.

Conjunctură... exterminatoare

PREȚUL fildeșului crește vertiginos într-un moment în care cel al aurului stagnează, iar cel al diamantelor coboară. Această conjunctură, dacă se va menține multă vreme, amenință să ducă la dispariția acelor masive și prietenoase animale care au avut neșansa să fie răsplătite de natură cu colți de fildeș. În parlamentul Kenyei, scrie revista „Paris Match“, au avut loc ample dezbateri consacrate acestei probleme, în cadrul cărora s-a relevat că braconajul și traficul ilicit au luat o asemenea amploare încît cei 130 000 de elefanți care trăiesc pe teritoriul țării sînt amenințați cu exterminarea. Și alte state africane sînt preocupate de acest fenomen, multe dintre ele interzicînd complet vînatul acestor animale care mai este autorizat numai în Ciad, Camerun, Sudan și R. P. Congo, cu interdicția pentru vînători de a ucide mai mult de un animal pe an. Totuși, în special datorită braconajului, numărul pachidermelor este în scădere în Africa. Potrivit datelor publicate de „Fondul mondial pentru protecția naturii“, tranzacțiile cu fildeș s-au ridicat în anul 1974 la aproape 200 tone. „Privită din Europa, scrie revista citată moartea unui elefant nu pare la prima vedere decît un pretext de înduioșare facilă, însă acest vechi prieten are atîta malițiozitate pe chipul său colțuros și plin de bunătate încît ne este greu să ne imaginăm ziua în care telexurile agențiilor de presă vor înregistra știrea că a dispărut ultimul elefant, de pe pămînt“.

Prețul soarelui

UN SONDAJ efectuat de revista „L'Express“ în colaborare cu agenția „Sofres“ dezvăluie că în acest an, ca urmare a creșterii costului vieții, francezii vor trebui să plătească considerabil mai mult pentru a-și putea petrece concediile la munte sau la mare. Sub titlul „Prețul soarelui în 1975“, revista citată subliniază că vilegiaturiștii vor fi nevoiți să cheltuiască cu 10—15% mai mult pentru un loc în coloniile de vacanță cu 8—9% pentru hotel, cu 10% pentru transporturile cu avionul, cu 8% pentru biletul de tren, cu 25% mai mult pentru articolele de plajă, cu 5—10% pentru închirierea de căsuțe de vacanță etc. Mulți din francezi care pleacă în acest an în concediu — subliniază revista — o fac cu gîndul : „vom vedea ce-o fi la înapoiere !“.

Atracția... științelor economice

ÎN JURUL concursurilor de frumusețe, în special al celor ce vizează titlul mondial, gravitează agenți ai numeroase firme, studiouri cinematografice etc. interesate să asocieze numele lor, printr-o vastă acțiune publicitară, de cel al noii deținătoare a trofeului „Miss Univers“. În acest an, însă, toți aceștia au fost drastic dezamăgiți de cîștigătoarea competiției, finlandeza Anne Pohtamo (în fotografie). După încheierea finalei, desfășurată la San Salvador, ea a declarat că nu va face filme, nici reclame pentru produsele marilor firme, și că nu va accepta să pozeze ca manechin, dobîndirea sceptrului frumuseții nefiind in măsură să o abată de la principala sa ambiție și dorință : aceea de a studia științele economice și de a deveni economist.

Diguri pentru Veneția

PENTRU A PROTEJA Veneția de acțiunea distrugătoare a valurilor mării și de inundații, un grup de cercetători de la Universitatea din Bologna a conceput instalarea unor „porți flexibile“ în cele trei puncte de comunicație a lagunei cu marea deschisă. Este vorba, de fapt, de diguri escamotabile alcătuite din furtunuri gigantice dintr-o țesătură de nylon, cu un diametru de 300 metri care, dezumflate, se așează pe fundul apei pentru a nu stingheri navigația. De îndată ce apare pericolul de inundații furtunurile sînt umflate cu apă, cu ajutorul unor instalații de pompare dirijate de un ordinator. Se formează astfel un dig ce depășește cu 15 metri nivelul mării, ceea ce îi permite să amortizeze facil forța valurilor. În fotografie : experimentarea unei machete realizate la scara 1:4.

Glosar

CURSURI VALUTARE CENTRALE, PROVIZORII, REPREZENTATIVE

MAREA INSTABILITATE care a caracterizat în ultimii ani raporturile valorice dintre monedele ţărilor capitaliste şi care a constituit — şi mai constituie încă — una dintre principalele forme de manifestare a crizei economice occidentale, a făcut necesară „îmbogăţirea“ terminologiei care exprimă aceste raporturi. Termenii de care ne vom ocupa aici se referă la situaţia în care o ţară .

— renunţă în mod temporar, de fapt sau de drept, la valoarea paritară (pentru această noţiune, a se vedea „Revista Economică“ nr. 30 din 25 iulie 1975) a monedei sale naţionale şi ca atare nu mai poate comunica şi utiliza cursurile valutare bazate pe această valoare paritară, adică aşa-numitele cursuri paritare (bazate pe raportul dintre valorile paritare, deci pe parităţi), teoretic stabile ; totuşi,

— ea menţine cursuri valutare relativ stabile ca bază pentru propriile tranzacţii valutare şi le comunică Fondului Monetar Internaţional, contribuind astfel pe cît posibil la realizarea obiectivului general al formării — chiar şi în aceste circumstanţe dificile —a unei structuri a cursurilor valutare care să evolueze în limite cît mai apropiate posibil.

Unul dintre aceşti termeni este **cursul central.** El a fost creat prin acordul „Smithsonian“ de la 18 decembrie 1971, încheiat la Washington între cele zece mari puteri financiare occidentale. În urma acestui acord care încerca să redreseze situaţia valutară devenită haotică, printr-o reevaluare mai realistă a raporturilor dintre principalele monede occidentale, Fondul Monetar Internaţional a hotărît că fiecare ţară membră a Fondului care menţine şi comunică periodic cursuri valutare relativ stabile, determinate ca medie a cotărilor pieţei valutare, controlată de autorităţile monetare prin măsuri corespunzătoare, va fi încadrată de F.M.I. în rîndurile ţărilor care au cursuri „centrale“, bineînţeles cu excepţia cazurilor în care cursurile comunicate nu sînt acceptate ca atare de Fond. Cursurile centrale pot fi comunicate în aur, unităţi D.S.T. sau moneda naţională a altei ţări membre a Fondului.

Cu acest prilej, limitele permise pentru fluctuarea cursurilor valutare au fost lărgite de la plus sau minus 1%, la plus sau minus 2,25% faţă de cursul central. Aceasta reprezintă în practică 4,50% de o parte şi de cealaltă a cursului central, dacă se ţine seama de fluctuaţia intermediară între moneda în cauză şi moneda de intervenţie (în general, dolarul S.U.A.), cu care banca de emisiune realizează pe piaţă, prin vînzări şi cumpărări de valute, limitarea fluctuaţiei cursurilor valutare.

Agravarea continuă a situaţiei monetare din Occident care s-a reflectat în renunţarea principalelor puteri capitaliste la respectarea chiar şi a celei mai vagi discipline în materie de cursuri valutare şi în adoptarea regimului cursurilor flotante, a obligat F.M.I. să revizuiască modul de evaluare a disponibilităţilor lui în monedele ţărilor membre. Întrucît experienţa F.M.I. este general valabilă, merită să ne oprim asupra ei.

În trecut, aceste disponibilităţi erau evaluate în dolari fie pe baza parităţii faţă de dolar a monedei respective, fie pe baza unui **curs provizoriu** stabilit de asemenea, faţă de dolar. Pînă în ultimii ani, evaluarea s-a făcut astfel, fără dificultăţi notabile şi fără a fi nevoie decît de rare corectări.

Odată cu dezordinea crescîndă din domeniul valutar, această evaluare a fost viciată atît din cauza instabilităţii valorice a monedelor în sine, cît şi din aceea a dolarului care servea ca numitor comun. Pentru remedierea acestei situaţii, Fondul a înlocuit cursul provizoriu prin aşa-zisul **curs reprezentativ.** Acesta se stabileşte pe piaţă între moneda naţională şi dolar. În timp deci ce cursul provizoriu era convenit şi rigid, cursul reprezentativ ţine seama de fluctuaţiile pieţei. Prin transformarea în D.S.T. a dolarilor rezultaţi din aplicarea cursului reprezentativ, disponibilităţile valutare ale F.M.I. sînt exprimate acum într-un numitor comun relativ stabil, corectat periodic în funcţie de cotarea pieţei. În felul acesta, evaluarea disponibilităţilor ţine pasul cu evoluţia raporturilor valorice dintre cele peste 100 de monede naţionale deţinute de F.M.I.

dr. Costin Kiriţescu

Reforma administrativ-teritorială din Polonia

Irena Mareş, Bistriţa — În Polonia acţiunea de restructurare a activităţii organelor locale ale puterii de stat şi de modificare a împărţirii administrative a ţării s-a desfăşurat în mai multe etape. Acţiunea a debutat în 1972 prin crearea unui număr de 2739 de comune, unităţi administrative mai largi şi mai puternice, cu o autonomie sporită, care au înlocuit cele circa 8000 de comune existente anterior. În cadrul acţiunii amintite, numărul voievodatelor a crescut de la 19 la 49 (Varşovia, Lodz şi Cracovia sînt considerate aglomerări urbane cu statut de municipalitate), paralel cu desfiinţarea celor 431 de raioane. Trecerea de la sistemul în trei trepte (voievodat-raion-comună) la cel în două trepte (voievodat-comună, voievodat-oraş) va asigura în concepţia reformei, legarea mai strînsă a iniţiativelor locale de cele general-naţionale şi scurtarea căii între verigile centrale de dispoziţie şi unităţile de bază, realizîndu-se prin aceasta o simplificare şi dinamizare a procesului de administraţie. În noul sistem comuna şi oraşul devin veriga organizatorică de bază, în vreme ce funcţiile voievodatelor vor fi mai ales de programare, coordonare, supraveghere şi control.

Ţările O.P.E.C. şi Banca Mondială

Dumitru Iovănescu, Bucureşti — 1) Statele membre ale Organizaţiei ţărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.) sînt Abu Dhabi, Algeria, Indonezia, Iran, Irak, Kuweit, Gabon, Libia, Nigeria, Qatar, Arabia Saudită, Venezuela şi Ecuador. Se ştie însă că există ţări exportatoare de petrol care au anunţat că vor respecta hotărîrile O.P.E.C. fără a fi membre în această organizaţie (de exemplu Mexicul). 2) După cum relatează ziarul american **Washington Post** (23 iulie), Robert McNamara, preşedintele Băncii Mondiale, intenţionează să propună triplarea contribuţiei (şi a numărului de voturi) la B.I.R.D. a ţărilor O.P.E.C., de la 5% la 15% din total, fără ca majorarea respectivă să sporească capacitatea ţărilor membre de a obţine automat împrumuturi de la Banca Mondială. Aceasta spre deosebire de F.M.I., unde majorarea cotelor ţărilor O.P.E.C. de la 5% la 10% a atras şi sporirea posibilităţilor de a obţine împrumuturi.

Prin aplicarea propunerii lui McNamara, contribuţiile la B.I.R.D. ale ţărilor O.P.E.C. ar spori de la 1,35 miliarde dolari dintr-un total al capitalului existent de 30,6 miliarde, la 6,3 miliarde dolari dintr-un total de 40,8 miliarde. Acesta ar avea ca efect şi o redistribuire a voturilor în cadrul B.I.R.D., în sensul scăderii ponderii S.U.A. (de la 22,6% la 20,7%) şi a ţărilor nepetroliere mai puţin dezvoltate (de la 30,8% la 27,5%). Există de asemenea intenţia de a mări numărul directorilor executivi ai B.I.R.D. de la 20 la cel puţin 21, în favoarea ţărilor O.P.E.C.

Împrumuturi

Cornel Moldoveanu, Cîmpina — 1) Valoarea împrumutului acordat de Arabia Saudită Franţei — asupra căruia s-a căzut de acord cu ocazia recentei vizite la Paris a prinţului moştenitor al Arabiei Saudite, care este şi prim viceprim-ministru şi ministru de interne al acestei ţări — se situează, după aprecieri din diferite surse, între 6 şi 8 miliarde de franci. Detaliile împrumutului urmează să fie negociate spre sfîrşitul acestui an cu ocazia vizitei pe care mai mulţi membri ai guvernului francez o vor face în Arabia Saudită pentru definitivarea acordurilor privind construirea de către Franţa a unor centrale nuclearo-electrice, a unor căi ferate şi a unei uzine de desalinizare a apei de mare. Potrivit informaţiilor apărute în presa internaţională, împrumutul va fi utilizat între altele pentru construirea de către Franţa a unor uzine de avioane în ţări din Orientul Mijlociu.

2) Împrumutul primit de compania „American Telephone and Telegraph“ din partea guvernului Arabiei Saudite se ridică la 100 milioane de dolari. Este vorba de un împrumut pe şase ani, cu o dobîndă de 8,4% pe an şi este pentru prima oară că firma AT&T recurge la un asemenea împrumut extern, ea limitîndu-se pînă acum numai la pieţele financiare interne. Potrivit precizărilor lui Charles Cooper, adjunct al ministrului de finanţe al S.U.A., relatate de ziarul **The New York Times** (18 iulie), „împrumutul în cauză este considerat ca o tranzacţie financiară normală şi nu reprezintă în nici un fel o încercare a guvernului saudit de a cîştiga o poziţie financiară influentă în cadrul companiei americane ca creditor“.

Timbrul poştal

Mircea Vasilian, Bucureşti — 1) Pînă la introducerea timbrelor, destinatarul trimiterilor poştale, şi nu expeditorul, trebuia să achite taxele. Primul timbru poştal, cu efigia reginei Victoria a fost emis în mai 1840 în Anglia şi avea valoarea de 1 pence. În Franţa primele timbre poştale au fost emise la 1 ianuarie 1849 şi aveau valorile de 20 şi 40 de centime şi de 1 franc. Introducerea timbrelor poştale a reprezentat o mare simplificare, dînd un puternic impuls dezvoltării poştei. 2) Uniunea Poştală Universală (U.P.U.) a fost creată în anul 1875. În 1947 a devenit instituţie specializată a O.N.U. Sediul Biroului său internaţional (Secretariatul) se află la Berna. U.P.U. se ocupă de stabilirea regulilor generale în ce priveşte legăturile poştale dintre toate ţările lumii, favorizînd dezvoltarea colaborării internaţionale în acest domeniu. Organul suprem al U.P.U. este Congresul, care are loc o dată la cinci ani.

Densitate

Viorel Rădulescu, Buhuşi — În Asia, cele mai ridicate densităţi ale populaţiei (în locuitori/km²) se înregistrează în Singapore (3 786), Bangladesh (501), Coreea de Sud (336), Liban (310) etc. Toate datele se referă la anul 1973.

Nigeria

Cornelia Stănescu, comuna Chiselet, judeţul Ilfov — Republica Federală a Nigeriei, situată în partea central-vestică a Africii, are o suprafaţă de 923 768 km² şi peste 79 milioane de locuitori, fiind cel mai populat stat african. Bogăţiile naturale : petrol (peste 110 milioane tone extrase în 1974), gaze naturale (159 milioane metri cubi), minereu de fier, columbit, plumb, zinc, cositor etc. Principalele activităţi industriale : industrie extractivă, prelucrarea petrolului, energie electrică, uzine de montaj autovehicule, de aparate de radio şi televizoare, fabrici textile etc. Produsele sale agricole mai importante sînt : porumbul, orezul, meiul, bumbacul, uleiul de palmist — 423 tone (locul I pe glob), uleiul de palmier — 650 mii tone (locul II pe glob), arahidele — 1,7 milioane tone (locul III pe glob), cauciucul natural, soia, maniocul, cafeaua, cacao etc.

curier

Concediu de odihnă

SENIA DUMITRESCU, Mangalia. — În cazul desfacerii contractului de muncă, personalul este îndreptăţit să primească o compensare în bani pentru concediul neefectuat astfel cum se prevede în art. 19 din Legea nr. 27/1967. Dacă pînă la desfacerea contractului acest personal nu a efectuat cel puţin 11 luni de muncă, compensaţia se calculează în raport cu lunile lucrate. Pentru aceasta se calculează indemnizaţia medie pe o zi lucrătoare, ţinînd seama de veniturile permanent avute în perioada lucrată, iar rezultatul se înmulţeşte cu numărul zilelor lucrătoare de concediu cuvenit. De pildă, pînă la 5 ani vechime în muncă, concediul este de 15 zile lucrătoare, iar dacă cel în cauză a lucrat în cursul anului calendaristic numai 8 luni, are dreptul la un concediu de 10 zile lucrătoare, respectiv la compensarea în bani a acestui concediu neefectuat.

Prescripţie

ELENA COJOCARU, Balş. — În aplicarea unor prevederi ale Codului Muncii, s-a emis decizia nr. 5 a Plenului Tribunalului Suprem. În această decizie se precizează şi modul în care se aplică prevederile art. 108 şi ale art 176 din Codul Muncii, în vigoare de la 1 martie 1973.

Din scrisoarea dv. rezultă că sînteţi îndreptăţită să vi se plătească diferenţa privind sporul de vechime numai pentru ultimele 12 luni anterioare cererii prin care aţi solicitat rectificarea înregistrărilor în carnetul de muncă.

Condiţii de acordare a retribuţiei

CORNELIU CIOLAC, Bucureşti — Absolvenţilor învăţămîntului superior, aflaţi în primul sau în al doilea an de activitate li se aplică şi prevederile art. 39—49 din Legea retribuirii după calitatea şi cantitatea muncii privind condiţiile de acordare a retribuţiei tarifare, în raport de îndeplinirea integrală a indicatorilor de plan. Aceste condiţii sînt aceleaşi cu cele stabilite pentru restul personalului de execuţie cu studii superioare din unitatea şi compartimentul de lucru unde sînt angajaţi. Pentru sarcinile de plan care se urmăresc lunar sau trimestrial, eventualele reţineri se fac în cursul trimestrului următor.

De regulă, în fiecare întreprindere, acordarea retribuţiei integrale este condiţionată de realizarea a 2—4 indicatori, fără ca reţinerea să poată depăşi 20% din retribuţia cuvenită. Numai în cazul nerealizării sarcinilor proprii, această reţinere poate ajunge pînă la 33% din retribuţia tarifară. Nerealizările dintr-un trimestru pot fi recuperate ulterior, în cursul aceluiaşi an calendaristic, în care caz reţinerile se restituie în proporţie de 90—70% în funcţie de durata recuperării.

Retribuţie

ŞTEFAN MARCU, Focşani. — Potrivit art. 35 din legea retribuirii, absolvenţii învăţămîntului superior care anterior absolvirii studiilor au avut activitate retribuită, după promovarea examenului de diplomă sau licenţă, dacă au o vechime de cel puţin 4 ani ca muncitori, maiştri sau în funcţii medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, se încadrează cu retribuţia tarifară la nivelul de bază al funcţiei corespunzătoare studiilor absolvite sau cu o retribuţie tarifară care să le asigure o clasă în plus faţă de cea avută la categoria sau funcţia deţinută pînă la absolvire.

Forţa de muncă

(Urmare din pag. 14)

Creşterea gradului de calificare a forţei de muncă din agricultură va permite eliberarea, fără urmări negative în producţia agricolă, a forţei de muncă necesare celorlalte activităţi şi sporirea însemnată a productivităţii muncii agricole. În acest proces vor apărea meserii noi ale profesiunii de agricultor, iar altele vor dispărea ca urmare a introducerii unor tehnologii avansate. Se vor schimba deci structura pe categorii profesionale, precum şi raportul dintre numărul lucrătorilor cu calificare superioară şi medie.

Tabelul nr.6

Membrii de familie care lucrează în afara CAP, dar locuiesc în comună, din totalul celor care lucrează în afară (1974) - % -

Zone	Total	Din care lucrează în:	
		Asociaţii intercooperatiste	IAS şi SMA
I	13,9	2,5	7,3
II	16,0	0,46	5,3
III	18,2	1,8	4,7
IV	22,2	0,24	2,9
V	13,2	0,26	1,9
VI	16,0	1,8	3,1
Total	16,6	1,3	4,7

Intensificarea preocupării pentru îmbunătăţirea calităţii forţei de muncă, care va rămîne în cooperativele agricole în perspectiva anilor 1980 şi 1990 este o sarcină de mare răspundere. Din ancheta RE rezultă că pînă în prezent rezultatele în acest sens sînt încă modeste.

Calitatea forţei de muncă ce rămîne în cooperativele agricole depinde în mare măsură de condiţiile care se creează în mediul rural, de accelerarea procesului de urbanizare care să asigure avantajele pe care le oferă mediul urban. Modificări substanţiale atît în condiţiile de muncă şi de venituri, cît şi în structura socio-profesională şi în profilul şi nivelul de calificare, vor fi determinate în cincinalul viitor de procesul profund de transformare a agriculturii într-o variantă a activităţii industriale, de intensificarea procesului de integrare a agriculturii cu industria.

Îmbunătăţirea repartizării forţei de muncă pe ramuri de producţie şi în profil teritorial reclamă planificarea riguroasă a forţei de muncă, avîndu-se în vedere o serie de criterii, printre care mai importante sînt : asigurarea procesului de producţie agricolă cu forţa de muncă necesară desfăşurării în bune condiţii a lucrărilor ; asigurarea creşterii eficienţei muncii sociale ; înlăturarea navetismului etc. Întrucît în evoluţia forţei de muncă a cooperativelor agricole se manifestă mutaţii calitative ca urmare a creşterii gradului de pregătire generală a tineretului, a creşterii numărului specialiştilor, a lucrătorilor proveniţi de la S.M.A., a pătrunderii progresului tehnic, stabilirea necesarului de forţă de muncă pentru fiecare unitate în parte trebuie să se facă diferenţiat, în funcţie de calitatea forţei de muncă de care dispune. Fiecare cooperativă agricolă trebuie să asigure cooperatorilor posibilitatea de a efectua cel puţin numărul de norme convenţionale stabilit de adunarea generală. Fundamentarea necesarului de forţă de muncă în C.A.P. se impune atît pentru realizarea unui anumit nivel al productivităţii muncii în aceste unităţi, cît şi pentru amplasarea pe teritoriu a diferitelor industrii.

ÎN PARTEA A IV-A A ANCHETEI VOM TRATA EFICIENŢA CU CARE ESTE UTILIZATĂ FORŢA DE MUNCĂ DIN COOPERATIVELE INVESTIGATE.

---

*) „Revista economică" nr. 21 şi 25 a.c.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul nr. 32 din 8 august 1975

— După succesul Conferinţei general-europene. Acţiune viguroasă pentru realizarea în fapt a păcii şi cooperării între popoare **(L. Stroja)** 1

— Ideologie — politică — educaţie. Munca — mod de afirmare plenară a personalităţii umane **(Georgeta Halăşan)** 3

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980 : orientări, ritmuri, eficienţă. Investiţiile în noul cincinal (I) **(dr. Mihai Diamandopol)** 5

— Autoutilarea şi diminuarea importurilor **(V. Boescu, L. Ţintea)** 8

— Creşterea eficienţei investiţiilor prin tipizarea construcţiilor industriale **(Dorin Constantinescu)** 11

— Ancheta „R. E." în 117 cooperative agricole de producţie. Forţa de muncă — factor principal al progresului economic (III) **(dr. Letiţia Zahiu, Ion Manea)** 13

— O nouă atribuţie a producătorilor : Creaţia estetică (interviu realizat de **George Haşeganu)** 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Adunările generale ale oamenilor muncii, cadru optim pentru manifestarea spiritului muncitoresc revoluţionar **(Pavel Ştefan)** 16

— Metode — tehnici. Analiza valorii în domeniul exportului **(I. Neculoiu)** 18

TEORII — IDEI

— Argumente pentru o nouă ordine economică internaţională. Inserarea structurilor economice naţionale în cadrul unei noi ordini economice şi politice mondiale **(dr. Maria D. Popescu)** 20

— Şcoli ● curente ● economişti : Depresiunea actuală şi „a doua criză" a gîndirii economice **(Anghel Schor)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Un fenomen potrivnic eforturilor de lichidare a subdezvoltării. Transferul invers de competenţă **(dr. Constantin Bichi)** 26

— Tendinţe — conjuncturi 28

— Piaţa monetară 29

— Mondorama 30

— Curier 31

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

ASIGURAREA FACULTATIVĂ DE ACCIDENTE
A CONDUCĂTORILOR DE AUTOTURISME
ŞI A ALTOR PERSOANE AFLATE ÎN AUTOTURISME

Pentru a răspunde cerinţelor deţinătorilor de autoturisme în vederea realizării unor mijloace suplimentare de prevedere în condiţiile intensificării circulaţiei rutiere, Administraţia Asigurărilor de Stat a introdus asigurarea facultativă de accidente a conducătorilor de autoturisme şi a altor persoane aflate în autoturisme.

Această asigurare acoperă cazurile de accidente produse în timpul în care conducătorul sau alte persoane (nenominalizate) se aflau în autoturism, inclusiv în remorca trasă de acesta.

Asigurarea se încheie, de regulă, pe o perioadă de un an, însă, la cererea asiguratului, se poate încheia şi pe o perioadă mai mică, dar cel puţin de 6 luni, fiind valabilă atît pentru accidentele produse pe teritoriul R. S. România, cît şi în afara acestui teritoriu, inclusiv în timpul în care autoturismele sînt utilizate la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea.

Asigurarea se poate încheia, la alegerea asiguraţilor, la sume asigurate între 5.000 şi 30.000 de lei, în funcţie de care costul asigurării este între 80—240 de lei anual, care poate fi plătit şi în rate.

Condiţiile speciale de asigurare mai prevăd şi alte avantaje pentru asiguraţi. Relaţii în acest sens se pot obţine de la responsabilii cu asigurările din organizaţiile socialiste, agenţii şi inspectorii de asigurare sau direct, la oricare unitate ADAS ori filială A.C.R., care, la cerere, vă încheie şi asigurarea respectivă.

adas

ADMINISTRATIA ASIGURĂRILOR DE STAT

1975 OKT 1

C.I.P.C.I.
CENTRALA INDUSTRIEI PIELĂRIEI, CAUCIUCULUI
ŞI ÎNCĂLŢĂMINTEI

Splaiul Unirii nr. 96, sectorul V Bucureşti
telefon 41 18 30 ; telex 523

VĂ RECOMANDĂ PENTRU

SEZONUL DE VARĂ:

- încălţăminte modernă cu feţe din materiale textile uni sau imprimate, într-o variată gamă coloristică
- sandale moderne cu feţe din poliuretan pe suport ţesut, mat sau lucios, în diverse culori

Toate modelele au tălpi „ortopedice“ groase

Lei 5

D646

revista economică

33 15•VIII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R 140

Coordonate esențiale în politica de investiții: eficiență, cheltuieli minime, termene reduse de execuție

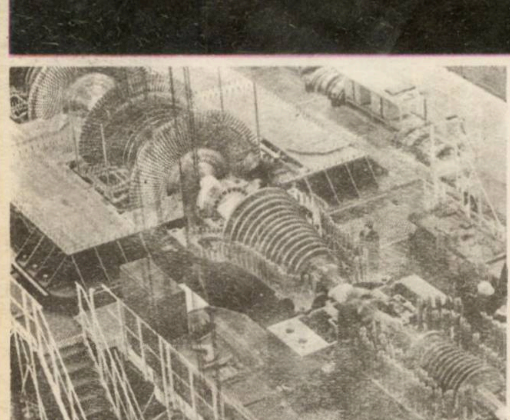

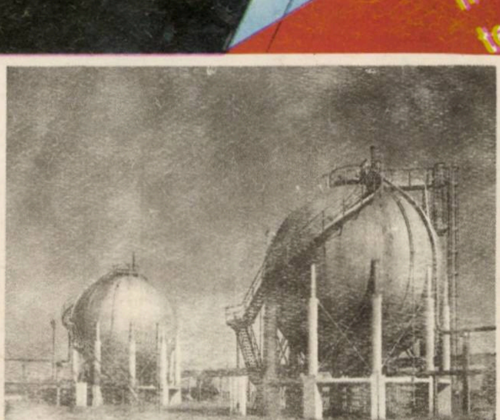

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

DOLJ

JUDEȚUL DOLJ

ÎN CELE trei decenii care au trecut de la eliberarea țării județul Dolj a realizat o intensă dezvoltare economică și social — culturală, proprie întregii economii, întemeiată pe o largă punere în valoare a bogatelor resurse naturale, pe utilizarea rațională a forței de muncă. O astfel de dezvoltare a determinat schimbarea treptată a profilului economic al județului, industriei revenindu-i un rol tot mai important în crearea produsului social.

Prin cheltuirea unor importante fonduri de investiții au fost dezvoltate și modernizate unitățile existente și s-au construit noi obiective importante, între care Întreprinderea „Electroputere", Întreprinderea de mașini agricole „7 Noiembrie", Combinatul chimic, Întreprinderea de prefabricate din beton și cea de material rulant, întreprinderile de confecții și de industrializare a laptelui din Craiova, Termocentrala de la Ișalnița, o fabrică de zahăr, alta de ulei etc. Pe această bază producția industrială era în 1973 de 44,7 ori mai mare față de 1950 și de 9,3 ori mai mare față de 1960; ponderea județului în producția industrială a țării a ajuns la 3,3% în 1973, față de 2,3% în 1965.

Județul Dolj deține astăzi un loc primordial în producția unor produse de importanță majoră pentru procesul industrializării socialiste și pentru intensificarea agriculturii. În 1974 aici se realiza 96% din producția de aparate electrice, cca. 60% din producția de locomotive electrice și diesel electrice, peste 25% din cea de îngrășăminte chimice și motoare electrice, 13% din cea de energie electrică, peste 12% din cea de ulei etc. Totodată, la Întreprinderea „7 Noiembrie" s-a trecut la asimilarea producției de tractoare.

Graficul nr 1 DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

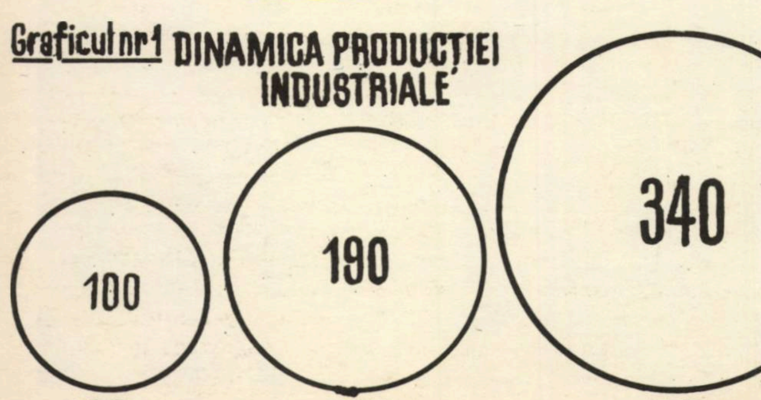

Graficul nr 2

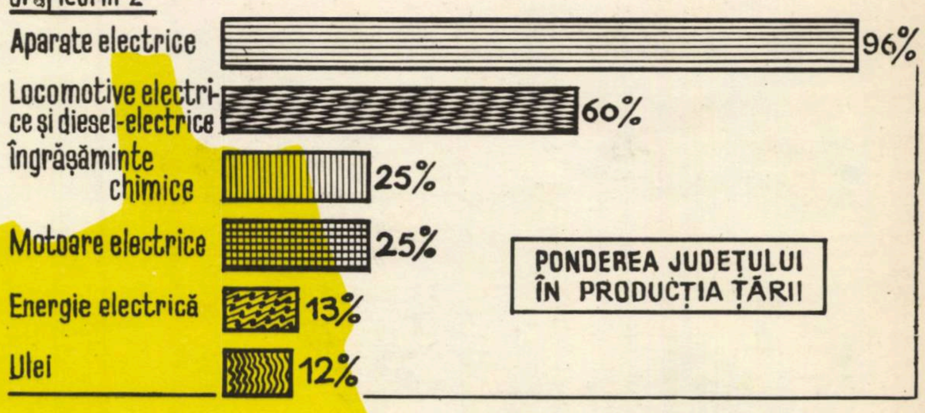

Caracteristic perioadei viitorului plan cincinal este faptul că industria — a cărei producție va spori cu cca. 80% în 1980 față de 1975 — își va accentua poziția de ramură conducătoare în economia județului, determinînd creșterea numerică a clasei muncitoare și sporirea producției materiale. În anii cincinalului vor fi puse în funcțiune aproape 40 obiective productive principale (în total). Dezvoltarea cea mai mare o vor cunoaște ramurile construcției de mașini și chimiei; ponderea acestor ramuri în industria județului, este în 1975 de 37,4%, respectiv 12%. Aceste două ramuri vor beneficia de altfel și de cele mai mari investiții.

Harta industrială a județului se va îmbogăți în continuare prin construirea unor noi obiective importante, urmărindu-se dezvoltarea industrială, în afara Craiovei, și a altor centre importante ale județului — Băilești, Calafat, Filiași, Segarcea, — în care vor fi amplasate noi obiective.

Cu o pondere de 5% în producția globală agricolă a României (1973) Doljul se situa pe locul 4 între județele țării din acest punct de vedere. Pe întinsele suprafețe agricole se practică o agricultură intensivă, grație creșterii permanente a gradului de dotare tehnică. În anul 1973 unitățile agricole dispuneau de peste 5700 tractoare, ceea ce înseamnă un număr de cca. zece ori mai mare decît în 1950, și de numeroase alte mașini agricole; în același an au fost folosite aproape 130 000 t îngrășăminte chimice. Pe de altă parte, județul dispune de una din cele mai întinse rețele de irigații din țară; din cele trei mari sisteme de irigații, unul, Sadova-Corabia, a intrat deja în funcțiune, cel de-al doilea, Cetate-Galicea, lucrează cu întreaga capacitate din acest an, iar al treilea se află în construcție. În 1975 sînt irigate peste 200 000 ha, cărora în cincinalul următor li se vor adăuga încă 70 000 ha, ceea ce va însemna mai mult de jumătate din suprafața arabilă a județului. Consolidarea bazei tehnice a permis și va permite în continuare o sporire considerabilă a producției agricole. În anul 1973 volumul global al acesteia era de două ori mai mare față de 1960.

În strînsă legătură cu dezvoltarea economică s-au îmbunătățit condițiile de viață ale celor ce muncesc. A crescut numărul populației ocupate în industrie și alte ramuri neagricole și s-au mărit veniturile populației (retribuția medie a personalului a crescut cu cca. 40% în 1973 față de 1965). Craiova a devenit unul din puternicele centre culturale, științifice și de învățămînt ale țării, iar numeroase alte localități și-au ameliorat radical dotarea edilitară. În cincinalul următor se vor construi peste 17 000 apartamente, peste 400 săli de clasă, cca. 4 300 locuri în grădinițe și creșe de copii, cămine, dispensare etc. Progresele din sfera producției se vor răsfrînge astfel pe planul vieții materiale și spirituale, a cărei continuă îmbunătățire constituie obiectivul fundamental al politicii partidului nostru.

S. G.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1883

Conducătorii întreprinderilor — militanți activi pentru înfăptuirea politicii partidului și statului

ÎNAINTAREA țării noastre pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, transformările din baza tehnico-materială ca și din întreaga viață economico-socială impun cu necesitate perfecționarea continuă a formelor și metodelor de organizare și conducere, utilizarea rațională a resurselor materiale și umane. Bazele civilizației industriale, sistemul raporturilor socialiste, modificările diviziunii sociale a muncii, aplicarea cuceririlor științei și tehnicii, realizarea scopurilor productive și a intereselor individuale capătă sensuri majore numai în condițiile valorificării potențialului uman activ și transformator, cu acțiuni întotdeauna îndreptate conștient spre raționalizarea muncii, spre instituirea unor modalități de conducere și control social apte să contribuie la îmbogățirea personalității umane.

1) Premisele politice ale proceselor de conducere în intreprinderi

ÎN PROCESUL de edificare a orînduirii socialiste multilateral dezvoltate conducerea în fiecare întreprindere capătă valențe noi. În fiecare compartiment, la fiecare nivel, pentru fiecare conducător, pe orice treaptă ierarhică s-ar afla, ea este și trebuie apreciată ca act politic fundamental. Caracterul politic al conducerii în orice întreprindere implică o serie de premise care-i dau substanță și o dirijează spre realizarea cerințelor societății socialiste.

Este un adevăr indubitabil că politica generală a partidului reprezintă coordonata fundamentală a procesului de organizare și conducere. De aceea, orice act de conducere și organizare, de oricine ar fi înfăptuit, este prin excelență un act politic pentru că aplică în viață politica Partidului Comunist Român de îndeplinire a aspirațiilor și năzuințelor oamenilor muncii. În același timp, conducerea unităților economice este ea însăși ridicată în țara noastră la rangul de politică de partid și de stat, fiind o problemă a întregii societăți.

Remarcabila cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c. jalonează întreaga activitate a oamenilor muncii din întreprinderile economice. În fiecare colectivitate industrială conducătorii, în ansamblu și individual, sînt chemați să dea viață spiritului revoluționar în muncă, folosirii forței și capacității creatoare a masei de oameni ai muncii pentru realizarea cerințelor înscrise de cincinalul dezvoltării și afirmării ample a revoluției tehnico-științifice. Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, utilizarea intensivă și buna gospodărire a capacităților de producție, modernizarea și ridicarea calității produselor și a întregii activități tehnico-economice, creșterea productivității sociale a muncii cu 54 la sută într-un ritm mediu anual de 9,1 la sută față de 6,7—7,2 la sută cît prevedeau Directivele, reducerea cheltuielilor materiale de producție în produsul social de la 57,4% la 53,8%, realizarea celei mai mari părți din investiții cu utilaje produse în țară ca urmare a stimulării creației tehnice originale vor conduce la mărirea ponderii industriei în crearea venitului național de la aproape 62 la sută în acest an la peste 68 la sută în viitorul cincinal, antrenînd astfel și dinamizînd toate celelalte ramuri ale economiei, și la o ridicare a nivelului de trai cu un ritm mediu anual de 10,5 la sută.

În aceste condiții ale dezvoltării economice a României conducătorii din întreprinderi nu realizează în exclusivitate cerințe impuse de procesele tehnice, nu sînt numai specialiști în sensul larg al cuvîntului, ci oameni ai muncii care-și valorifică creativ calitățile multiple, le pun în slujba idealurilor nobile ale socialismului.

Sistemul socio-economic, tehnic și politic al întreprinderilor socialiste creează semnificații majore, politice în planul calităților conducătorilor care împreună cu întreaga colectivitate condusă sînt producători și proprietari, au responsabilități economice și sociale, au îndatorirea de frunte să gospodărească, să dezvolte și să apere o parte din averea obștească — temelia rezultatelor mereu superioare pe planul producției, educării și formării omului nou. Liniile de bază ale actului de conducere politică în întreprindere se exprimă și în faptul că majoritatea conducătorilor din întreprinderi, de la șefii de echipă la directori provin din rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii și intelectualității, au fost profesional și politic educați în anii socialismului. De aceea, este o îndatorire a fiecărui conducător — și covîrșitoarea majoritate o dovedesc în practică — ca la eforturile sociale să răspundă prin valorificarea calităților de care dispun, să se identifice cu sarcinile partidului, cu nevoile și aspirațiile oamenilor muncii.

Conducătorii din întreprinderile economice se confruntă astăzi mai mult ca oricînd cu o multitudine de sarcini nu numai de organizare a muncii, de dirijare a proceselor tehnice și tehnologice, ci și cu forme diverse de cunoaștere și acțiune social-politică și ideologică. În condițiile practicii noastre, calitățile profesionale se îmbină cu cele politice, conducătorii, în marea lor majoritate comuniști, au responsabilități civice și politice deosebite în colectivitățile bazate pe relații socialiste de muncă.

În cuvîntarea la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia magistral că **toți conducătorii, ca membri ai unei colectivități socialiste „...au datoria să acționeze nu numai ca organizatori și conducători ai producției, ci și ca activiști politici, ca militanți pentru înfăptuirea politicii partidului și statului“.** Iar pentru realizarea acestor cerințe se impune la fiecare conducător dezvoltarea trăsăturilor personalității lor definite printr-un buchet de calități profesionale, organizatorice și de conducere, politico-ideologice și moral-cetățenești solicitate intens de comandamentele perioadei pe care o parcurgem, caracterizată prin : sporirea eficienței activității productive, dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste, perfecționarea funcționalității structurilor de organizare și conducere, dezvoltarea democrației muncitorești în formele instituționalizate, perfecționarea pregătirii profesional-tehnice de specialitate și de cultură generală, ca și politico-ideologică, sporirea nivelului de competență a oamenilor muncii, creșterea rolului organizațiilor de partid, tineret și sindicale, adăugarea de noi trăsături conștiinței socialiste a celor ce muncesc.

2) Calitățile individuale ale conducătorilor — fundament al selecției și promovării

POLITICA DE CADRE condusă nemijlocit de către Partidul Comunist Român înscrie la loc de frunte problema calităților de care trebuie să se țină seama în selecționarea și promovarea conducătorilor. Activitatea curentă și de perspectivă trebuie să se fundeze mai mult pe cunoașterea aprofundată a calităților politice, profesionale și morale ale celor ce sînt promovați în funcții de conducere nu numai în momentul avansării, ci și după aceea. Hotărîrile Comitetului Central în domeniul politicii de cadre, sarcinile ce decurg din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, Legea cu privire la încadrarea și promovarea personalului în unitățile socialiste, Hotărîrile și legile referitoare la perfecționarea personalului pun accente deosebite pe calitățile celor investiți cu funcții de conducere pentru că orice structură de organizare și conducere este susținută de oameni, depinde de gradul lor de pregătire și competență profesională, de responsabilitatea moral-politică de care dau dovadă în îndeplinirea sarcinilor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la încheierea Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c. sublinia că pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului cincinal viitor este absolută nevoie de **afirmarea hotărîtă a spiritului revoluționar în întreaga activitate social-politică, promovarea unui spirit nou de muncă, eliminarea elementelor birocratice, stoparea practicilor subiectiviste în selecția și promovarea cadrelor, intensificarea muncii cu oamenii, educarea în și prin muncă, îmbinarea experienței cadrelor mai în vîrstă cu elanul tineretului.** Aceste sarcini de bază pentru fiecare domeniu și colectivitate în parte, sînt intim legate de calitățile conducătorilor. Căci, un post de conducere poate fi ocupat numai de o persoană cu calități deosebite de ale celor pe care-i conduce sau îi va conduce. Personalitatea conducătorului trebuie să fie marcată de calități deosebite deoarece el se află în fruntea unui grup de oameni, a unei verigi organizatorice sau a unei organizații cu drepturi și obligații statuate prin norme de a organiza munca acestora și de a hotărî asupra situației indivizilor și colectivității în ansamblu. Numit sau ales, individul capătă statutul de conducător datorită calităților lui. Cercetările realizate de catedra de sociologie de la Academia „Ștefan Gheorghiu" în peste 90 de întreprinderi industriale, relativ diferite ca profil și cu structuri socio-profesionale diverse, au înregistrat peste 8 000 de opinii ale oamenilor muncii referitoare la calitățile necesare și prezente la cei mai mulți conducători. Din multitudinea acestora notăm : competență profesională și multiple cunoștințe economice, spirit de creativitate, cunoașterea și aplicarea metodelor moderne de organizare și conducere, rapiditate în formularea soluțiilor solicitate de programele de muncă, ordine și claritate în dispoziții, calități de organizator ; să consulte colectivul în subordine și să fie apropiat de oameni, să fie intransigent față de lipsuri și să dovedească combativitate revoluționară față de tot ceea ce ar putea frîna îndeplinirea sarcinilor. Există unanimitate la oamenii muncii în a aprecia că un bun conducător trebuie să se pregătească continuu din punct de vedere politico-ideologic, să-și dovedească prin muncă spiritul de patriotism, să-și valorifice continuu potențialul creator pus în slujba aplicării în viață a politicii partidului nostru.

Practica a validat și relația intrinsecă dintre calitățile conducătorilor și calitățile membrilor colectivului condus. Și, deoarece conducătorul este nu numai o funcție a trăsăturilor individuale ci și a grupărilor pe care le conduce, el trebuie să fie promovat și în funcție de valorile colectivității. Aceasta nu înseamnă micșorarea importanței calităților conducătorilor, ci numai să ne amintească permanent că ei pot avea rezultate mai bune în muncă dacă se ține seama și de caracteristicile personalului pe care-l îndrumă, îi organizează munca, îl controlează și-l educă.

3) Pregătirea și perfecționarea profesională, condiție de bază a realizării sarcinilor

ASTĂZI, la nivelul de înzestrare tehnică de care dispunem în întreprinderile industriale, procesele de producție propriuzise, organizarea și conducerea solicită pe toate fronturile competență profesională sporită. Mai mult, coordonata „calități profesionale" devine indispensabilă în sistemul raporturilor socialiste de muncă și conducere pentru că cerințele economico-tehnice și social-politice impun pentru un randament sporit continua îmbogățire a cunoștințelor profesionale. Această cerință statuată în legi derivă din evoluția rapidă a cuantumului de informații în special tehnico-științifice. Se apreciază că în zilele noastre procesul de perisabilitate a cunoștințelor dobîndite în școală și chiar după aceea este extrem de accentuat. Unele studii evidențiază că un specialist în tehnică poate pierde în circa 10 ani cunoștințele din specialitatea sa, iar pentru a evita o asemenea „descalificare" trebuie să-și reînnoiască aproape complet bagajul de cunoștințe tehnice, tehnologice, economice, de organizare și conducere a producției.

Este relevant din cercetările noastre efectuate în întreprinderi industriale că se înțelege și se fac eforturi substanțiale pentru îmbogățirea calităților profesionale prin studiu individual, programe speciale în întreprinderi, cursuri cu scoatere din producție la Academia „Ștefan Gheorghiu", cursuri postuniversitare.

Achiziționarea de noi competențe profesionale are drept urmare o mai bună reușită profesională a fiecăruia, cu consecințe pozitive în organizarea muncii, cu sporuri substanțiale de producție, îmbunătățirea calității produselor, influențează stabilitatea în profesie și în colectivitate. Investigațiile sociologice asupra raporturilor dintre pregătirea și calitățile profesionale necesare proceselor de muncă în întreprinderile industriale au condus la extragerea cîtorva concluzii și anume : a) lărgirea numărului de programe de pregătire și perfecționarea profesională nu numai pentru personalul unității, ci și pentru conducători ; b) urmărirea cu mai multă atenție a conținutului și eficacității în muncă a programelor ; c) însușirea mai profundă a unor cunoștințe de psihologie și sociologie a muncii industriale, de ergonomie și știința conducerii pentru toate categoriile de conducători de la șef de echipă la director ; d) extinderea cunoștințelor economice și juridice ; e) perfecționarea sistemului de documentare și informare științifică, organizarea cu consecvență a învățării limbilor străine care să permită studiul literaturii de specialitate ; f) stimularea interesului pentru sporirea continuă a cunoștințelor profesionale și a celor de cultură generală care să permită cadrelor de conducere un „control" mai eficace asupra muncii productive și a preocupărilor, idealurilor și năzuințelor membrilor colectivului.

Dezvoltarea calităților profesionale și a celor general umane se va regăsi în creșterea producției și productivității muncii, în spiritul novator, în responsabilitatea socială și politică mereu crescute, ca atribute ale definirii conducătorilor din întreprinderi ca specialiști integrați organic în fluxul de valori materiale și spirituale ale etapei actuale de dezvoltare a țării noastre.

4) Conducătorii din întreprinderi și activitatea de organizare și conducere

ÎN ORICARE din sistemele de organizare aplicate în socialism (liniare, funcționale sau combinate — pentru a nota pe cele cu valoare generică) valorile umane sînt direct implicate. Mai ales dacă avem în vedere că ele semnifică ordinea și stabilitatea funcțiilor umane de îndeplinit, sistemele de ierarhii la care participă fiecare individ. Conducătorii sînt chemați să facă să funcționeze toate verigile organizatorice corespunzător tipului de producție, dar și să influențeze conduita personalului, moralul acestuia, atitudini pozitive față de nou, să preîntîmpine eventualele stări conflictuale în structuri date de vîrstă, sex, nivel de instrucție și educație, să elimine elementele birocratice ce pot apărea, deci să organizeze bine munca în sistemul de care răspunde.

Este obligatoriu ca un conducător să dispună de calități de bun organizator care înseamnă planificare riguroasă a muncii fiecăruia, îndrumare și control eficient, disciplină și ordine tehnico-economică, dar și raporturi interumane pozitive. Ne apare aici pe prim plan problema legăturii intrinseci dintre calitățile conducătorului și autoritatea lui în colectivitatea pe care o conduce. În structurile de organizare și conducere, autoritatea ca formă de influență presupune un proces firesc de recunoaștere a calităților conducătorului din partea colectivului de muncă sau de decizie, se constituie ca o puternică forță morală a colectivității. Iar aceasta numai atunci cînd autoritatea rezultă nu numai din atribuțiunile fixate verigii organizatorice sau postului oficial pe care îl deține o persoană, ci se bazează și pe calitățile sale personale. Calitățile de bun organizator, ca fundamente ale autorității, influențează pe de altă parte întregul comportament al personalului, în condiţiile în care sînt dublate de calităţi profesionale, morale şi politice.

Este, credem, de datoria cadrelor de conducere din întreprinderi de a traduce în viaţă sarcinile trasate de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la Plenara din iulie a.c. referitoare la necesitatea lichidării — acolo unde mai există — a spiritului funcţionăresc, birocratic şi să se acorde cea mai mare parte a timpului de muncă îndeplinirii unor programe de activitate clare, echilibrate, într-o strînsă legătură cu masele de oameni ai muncii care asigură traducerea în viaţă a sarcinilor.

Orînduirea socialistă, creînd noi relaţii de producţie, de colaborare şi ajutor reciproc, a modificat şi rolul şi locul conducătorului în întreprindere încredinţîndu-i o mare responsabilitate socială, politică şi morală ca reprezentant al partidului şi poporului. Socialismul a creat un fond de cadre cu calităţi deosebite care aplică în practică cerinţele democraţiei economice muncitoreşti, rezolvă mereu pe un plan superior comandamentele conducerii în formele instituţionalizate, pe baza principiului muncii colective. Puterea de decizie în colectivitatea economică nu mai este restrînsă la un singur individ, ci ea a căpătat caracteristici colective permiţînd formularea şi realizarea în comun a scopurilor. Munca şi conducerea colectivă în cadrul comitetelor sau consiliilor oamenilor muncii, al adunărilor generale ale acestora favorizează în cel mai înalt grad organizarea superioară a muncii, prevede direcţiile cele mai bune de acţiune viitoare, creează posibilităţi superioare de control, autodisciplinare, cooperare şi o mai mare responsabilitate individuală şi colectivă, modalităţi deosebite de a formula ştiinţific hotărîri, de a lăsa iniţiativa şi responsabilitatea oamenilor să se exprime nestingherit. Controlul social în cadrul democraţiei directe, economice din partea clasei muncitoare, participarea intensă şi responsabilă a oamenilor muncii la procesele de producţie şi de conducere promovează pe toate planurile valorile politico-ideologice, profesionale, organizatorice, morale şi instaurează un climat în care critica, autocritica şi combativitatea revoluţionară conduc la o mare responsabilitate socială şi individuală. Totuşi, în colectivităţile de muncă economice mai apar şi situaţii negative de încălcare a principiilor democratice, de escamotare a virtuţilor muncii şi conducerii colective. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la Consfătuirea cu primii secretari şi secretarii cu problemele organizatorice ai comitetelor judeţene de partid şi ai municipiului Bucureşti, a explicat clar condiţiile care favorizează asemenea situaţii. Secretarul general al partidului sublinia că : „Unele din neajunsurile pe care le avem se datoresc faptului că nu ne ocupăm suficient de asigurarea tuturor sectoarelor cu cadre capabile, bine pregătite din toate punctele de vedere, atît profesional, cît şi politic, cu spirit de răspundere şi calităţi organizatorice... Încă nu facem o selecţie corespunzătoare a cadrelor în sensul hotărîrilor şi al legii. Nu verificăm suficient cunoştinţele şi calităţile oamenilor, pentru a-i selecţiona şi promova în raport cu capacitatea lor de a soluţiona problemele. Nu procedăm aşa cum prevăd hotărîrile de partid şi legile de a supune cadrele unor concursuri şi verificări, precum şi aprecierii lor de către masele de oameni ai muncii“. Deci nerespectarea cu stricteţe a hotărîrilor partidului, a legilor privind încadrarea şi promovarea, graba unora, pripeala, subiectivismul, relaţiile neprincipiale, omiterea criteriilor fundamentale, cum ar fi pasiunea revoluţionară şi spiritul de sacrificiu, competenţa profesională şi calităţile organizatorice, valorile morale, facilitează apariţia în unele întreprinderi a unor conducători cu trăsături specifice unor tipuri nedorite de colectivitatea de muncă socialistă. De aceea conducerea partidului insistă de fiecare dată ca prin politica de cadre să se asigure oamenii cei mai capabili din toate punctele de vedere, apţi să conducă pe ceilalţi oameni ai muncii spre realizarea cerinţelor progresului în toate domeniile.

5) Valorile moral-politice şi activitatea conducătorilor din întreprinderi

ESTE DE ACUM O AXIOMĂ că toţi conducătorii trebuie să se caracterizeze prin calităţi moral-politice deosebite. Pentru membrii societăţii noastre acestea sînt înscrise în Codul principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste, aprobat de Congresul al XI-lea al Partidului. Profilul etic al conducătorilor de întreprindere cuprinde devotamentul faţă de cauza partidului, patriotism fierbinte, dăruire şi disciplină în muncă, spirit de dreptate, cinste şi atitudine intransigentă faţă de orice tentativă de prejudiciere a avutului obştesc, simţul echităţii şi respect faţă de legalitate, modestie, grijă pentru tînăra generaţie, viaţă de familie exemplară. Ei, în primul rînd, sînt chemaţi, să aibă atitudini ferme în combaterea egoismului, făţărniciei, laşităţii, neprincipialităţii, linguşelii, tendinţelor de căpătuială, străine eticii comuniste şi deci eticii conducătorului. De aceea, viaţa şi răspunderea cu care sînt investiţi îi obligă să fie totodată exemplu personal, valorile moral-politice ale personalităţii lor fiind fermentul dinamizator şi nucleul în jurul căruia se va organiza conştiinţa morală a tuturor indivizilor. Ei pot să reprezinte, în condiţiile grijii permanente pentru unitatea dintre vorbă şi faptă, idealul moral şi exemplul de dăruire politică pentru membrii colectivităţii, să fie veritabili educatori. Dubla calitate de conducător comunist cere pentru fiecare mobilizarea eforturilor constructive de respectare neabătută a îndatoririlor statutare, executarea cu simţ de răspundere a hotărîrilor partidului şi statului şi ale organizaţiei din care fac parte. Prin calităţile lor intrinseci, profesionale, organizatorice şi de conducere, moral-politice conducătorii din întreprinderi au obligaţia să participe la întreaga muncă politico-ideologică condusă de comitetele de partid. Prin răspunderile, competenţa şi experienţa lor ei sînt primii chemaţi în colectivitate să militeze pentru o infuzie de spirit novator, să ia parte activă la acţiunile organizaţiilor de partid, U.T.C. şi sindicat, să critice dar să-şi facă şi autocritica în chip comunist. Autoritatea şi maturitatea lor politică trebuie să-i facă să acţioneze ca propagandişti de frunte, să fie capabili să explice hotărîrile partidului, problemele teoretice şi practice ale construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Multitudinea sarcinilor profesionale, organizatorice, politice şi educative poate fi realizată numai dacă conducătorii din întreprinderi dispun de solide cunoştinţe politico-ideologice. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia că : „Oricît de bun specialist ar fi cineva — şi noi avem nevoie de specialişti şi trebuie să insistăm pentru ridicarea cunoştinţelor de specialitate — nu va putea fi conducător acela care nu se preocupă de ridicarea nivelului său politic-ideologic. El poate fi un bun specialist, poate fi un bun funcţionar, dar nu un conducător politic. Or, noi avem nevoie de conducători politici, cu o temeinică pregătire marxist-leninistă, ideologică, teoretică“.

Cunoaşterea învăţăturii marxist-leniniste, a politicii partidului ca aplicare creatoare a acesteia la condiţiile concrete ale ţării noastre permite cunoaşterea tendinţelor de acţiune a legilor sociale, formează caractere revoluţionare, forjează conştiinţe socialiste. Însuşirea ideologiei partidului trebuie însă să se concretizeze în fapte, fiecare să-şi dovedească ataşamentul faţă de cauza socialismului prin muncă. Relaţia dintre însuşirea ideologiei marxist-leniniste, acţiunea practică şi conştiinţa revoluţionară este excepţional subliniată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la încheierea Plenarei din iulie a.c. : **„Avem nevoie de oameni cu o înaltă conştiinţă revoluţionară — iar conştiinţa nu se capătă decît în luptă, în muncă, pe baza însuşirii concepţiei revoluţionare marxist-leniniste, materialist-dialectice“.**

Activitatea concretă a conducătorilor din întreprinderi de autoperfecţionare continuă profesională şi politico-ideologică va conduce întotdeauna la rezultate superioare în producţie, la perfecţionarea raporturilor de muncă, va ajuta acţiunea de mare răspundere socială a dezvoltării conştiinţei socialiste a oamenilor muncii care-şi pun cunoştinţele şi elanul constructiv în slujba pregătirii continue a patriei socialiste.

conf. univ. dr. I. VELEA
Academia „Ştefan Gheorghiu“

Cincinalul 1976 - 1980: orientări, ritmuri, eficiență

INVESTIȚIILE ÎN NOUL CINCINAL (II)

dr. Mihai DIAMANDOPOL
președintele Băncii de Investiții

● **ASIGURAREA UNEI EFICIENȚE ECONOMICE ÎNALTE — DIRECȚIE FUNDAMENTALĂ A POLITICII DE INVESTIȚII** Prin rolul lor important de fundament și de factor propulsor al creșterii economico-sociale, investițiile au în mod permanent o contribuție însemnată la avîntul general al societății noastre, la obținerea unor ritmuri înalte de creștere. Datele de mai jos sînt concludente în acest sens.

Ritm mediu anual de creștere %	1966—1970	1971—1975
— Volumul investițiilor	11,4	12,9
— Produsul social	8,7	11,5
— Venitul național	7,7	12,6
— Producția globală industrială	11,9	14,0

Se observă că în actualul cincinal, ritmul anual de creștere a produsului social și a venitului național pe ansamblul economiei s-a apropiat cu mult de cel al investițiilor ; pentru prima dată venitul național are o rată de creștere mai înaltă decît aceea a produsului social, iar producția globală industrială devansează creșterea investițiilor. În industrie, ramură conducătoare în economie, s-au înregistrat indici de eficiență tot mai mari. (1950=100) :

	1960	1965	1970	1973
1. Fonduri fixe în ramura industrie	225	357	664	932
2. Producția globală industrială	340	649	1100	1600
3. Venitul național creat în industrie	372	710	1300	1900
4. Eficiența globală a fondurilor fixe (rîndul 2 : rîndul 1)	1,51	1,82	1,66	1,72
5. Eficiența netă a fondurilor fixe (rîndul 3 : rîndul 1)	1.65	1.99	1,96	2,04

În timp ce față de anul 1950, fondurile fixe din ramura industriei au crescut pînă în 1973 de 9 ori, producția globală a crescut de 16 ori și venitul național produs în această ramură de 19 ori. Reiese că la o creștere de un procent fonduri fixe s-a obținut o sporire de 1,8 procente la producție, respectiv de 2,1 procente la venit național.

Astfel de indici încununează ampla activitate politico-organizatorică a partidului nostru la scara întregii economii, preocuparea sporită a factorilor de răspundere de pe toate eșaloanele economiei pentru utilizarea tot mai bună a fondurilor de investiții ale societății.

Deosebit de important este să luăm în seamă imperativele obținerii unei eficiențe economice mai înalte a investițiilor în următorul cincinal, înlăturarea acelor practici care din păcate mai există și care influențează negativ realizarea acestei sarcini. Așa după cum s-a subliniat la Congresul al XI-lea al partidului **„Realizarea programului de investiții în cincinalul următor cere măsuri hotărîte pentru lichidarea neajunsurilor care se mai manifestă în acest domeniu. Trebuie eliminate cu desăvîrșire fenomenele de risipă, cheltuirea nerațională a fondurilor, asigurîndu-se creșterea eficienței tuturor investitiilor“** [1].

Ritmurile medii anuale de creștere prevăzute pentru cincinalul următor sînt ceva mai reduse în comparație cu cele din actualul cincinal; ele se situează totuși la un nivel destul de ridicat. Referindu-se la o bază de pornire mult sporită față de trecut, masa absolută a acestor indicatori va întrece cu mult realizările din anii 1971—1975. La aceasta în mod sigur se vor adăuga rezervele multiple pe care mersul îndeplinirii planurilor le va scoate la iveală și le va mobiliza.

O primă cerință indicată de documentele Congresului, este aceea de **a nu se mai admite realizarea de noi capacități industriale decît după ce spațiile de producție existente sînt încărcate în mod corespunzător, iar mașinile și utilajele aflate în dotarea unităților în funcțiune sînt utilizate integral.**

În condițiile în care satisfacerea necesităților reale de înzestrare a economiei naționale, și în primul rînd a industriei, cu o bază tehnico-materială tot mai puternică și mai modernă în vederea înaintării cît mai rapide, practic și în mod obiectiv este limitată de volumul resurselor materiale, de forță de muncă și de mijloacele financiar-valutare existente de care dispunem în actualul nostru stadiu de dezvoltare ; este imperios necesar ca înainte de a se trece la realizarea de noi obiective economice, să folosim integral, intensiv, dotarea existentă. Așa cum s-a arătat la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, în anul 1980 aproape 70% din producția industrială se va realiza în capacitățile existente la finele anului 1975. Numai utilizînd intensiv capacitățile de producție putem asigura judicioasa folosire a fondului național de dezvoltare economico-socială, o eficiență sporită a fondurilor investite, putem repartiza în industrie și în alte domenii vitale resursele stringent necesare pentru viitorul țării. Este demn de subliniat că buna utilizare a capacităților existente a fost calea pe care anul trecut, s-a obținut întregul spor de producție față de anul 1973 la o serie de furnale, cuptoare Martin, la instalații pentru producerea acidului sulfuric, coloane pentru sinteza amoniacului, la mașinile de tras geamuri și la mașinile pentru fabricarea hîrtiei. În același timp trebuie să se țină seama și de posibilitățile insuficient utilizate, ca de exemplu în domeniul mașinilor-unelte de prelucrare a metalelor, în care indicele de utilizare a fondului de timp disponibil în acest an se menține la un nivel nesatisfăcător. Cu prilejul avizării investițiilor, s-a constatat de asemenea că — îndeosebi la lucrările de dezvoltare și la achizițiile de utilaje cu valori individuale mai reduse — factorii răspunzători nu analizează întotdeauna posibilitățile de obținere a sporurilor de producție planificate prin utilizarea deplină a capacităților existente. Ca urmare a analizelor făcute, în acest an ca și în anii precedenți băncile finanțatoare nu au putut aviza favorabil un număr însemnat, de ordinul sutelor, de astfel de lucrări.

● **ELIMINAREA SUPRADIMENSIONĂRII CONSTRUCȚIILOR — CALE IMPORTANTĂ DE REDUCERE A CHELTUIELILOR.** În ce privește utilizarea spațiilor de producție, într-o acțiune de control desfășurată în anul 1974, organele de control ale Băncii de Investiții au constatat la diverse întreprinderi industriale existența unor spații construite destinate producției, nefolosite sau fofosite necorespunzător, însumînd 201 600 metri pătrați. Din acestea, a fost utilată efectiv o suprafață de 126 800 mp ; suprafață neutilată la care termenele prevăzute au expirat însumează 18 000 mp din care trei pătrimi în industria construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnice și în economia forestieră și industria materialelor de construcții. Ulterior, în cadrul altei acțiuni, organele băncii au mai identificat spații productive construite nefolosite sau folosite în alte scopuri, în suprafață totală de 70 900 mp, la 52 de întreprinderi industriale. Asemenea cazuri s-au constatat la Întreprinderea Electrotimiș-Timișoara (3 055 mp în hala principală de producție), ca urmare a supradimensionării inițiale a halei, la Întreprinderea de articole de sticlărie — București (1 000 mp), la Întreprinderea de materiale izolatoare — Berceni (o hală industrială de 6 400 mp și alta de 2 200 mp au fost construite cu destinația de spații de depozitare).

Cazurile enumerate sînt suficiente pentru a ilustra și o altă direcție importantă a eforturilor necesare pentru utilizarea cu mai multă eficiență a fondurilor de investiții alocate și anume **îmbunătățirea în continuare a muncii de proiectare, urmărirea cu mai multă strictețe de către proiectanți** a indicațiilor date în această direcție de conducerea partidului și statului nostru, cu privire la valorificarea suprafețelor deja construite, nefolosite sau folosite necorespunzător, prevenirea construirii de noi spații care nu se justifică economic și reducerea costului construcțiilor și investițiilor.

Eliminarea supradimensionării construcțiilor care scumpește inutil lucrările, care duce la un consum foarte mare de materiale de construcții, inclusiv de metal, la cheltuieli suplimentare de exploatare, adoptarea de soluții constructive ușoare și ieftine, cu economisirea fierului-beton, a cimentului, construcțiilor metalice și altor materiale, folosirea în comun a utilităților pe platformele industriale, îndesirea construcțiilor pe platformele existente, reducerea pe astfel de căi a ponderii cheltuielilor pentru construcții în totalul investițiilor, constituie în ultimii ani obiect de preocupare pentru marea majoritate a colectivelor de proiectanți. Rezultatele de ansamblu se vădesc în faptul că din 1971 și pînă la finele anului 1974, ponderea lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor a scăzut cu 8%, un aport însemnat la această realizare aducîndu-l proiectanții din institutele de proiectare ale industriei constructoare de mașini, Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerului Industriei Ușoare, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Cu toate succesele obținute, în aducerea la îndeplinire a acestor sarcini, trebuie relevat că sînt încă rezerve importante de diminuare a efortului de investiții. Organele de expertiză, avizare și control identifică însemnate exagerări cu prilejul expertizării și avizării documentațiilor tehnico-economice și verificării devizelor de execuție — construcții nejustificate, lucrări supradimensionate, soluții constructive grele și costisitoare, lucrări supraevaluate în raport cu prețurile și tarifele legale. Numai la lucrările de dezvoltare a Întreprinderii de mașini grele — București, au fost reduse, în faza de avizare, suprafețele prevăzute a se construi la hala de turnare lingouri cu 3 300 mp, la hala forjă grea cu 5 343 mp, la hala de turboagregate cu 2 600 mp etc. Tot astfel, la Întreprinderea de utilaj greu — Brăila au fost reduse, cu prilejul avizării, înălțimea halei fabricii de utilaj industrial, suprafața halei la fabrica de escavatoare (concomitent cu modificarea structurii halei) și suprafețele depozitelor. Reduceri de suprafețe prevăzute a se construi, redimensionări de drumuri sau platforme etc. s-au mai efectuat și la alte unități ca : dezvoltarea zăcămîntului cuprifer Moldova Nouă, Întreprinderea de izolatori electrici Tîrgu-Secuiesc, dezvoltarea Întreprinderii A.M.I.T. București, Fabrica de tricotaje Moldova Nouă etc.

---

[1] Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică, p. 60.

● **PREGĂTIREA DIN TIMP ȘI EXIGENTĂ A NOILOR INVESTIȚII.** Există deci suficiente rezerve de reducere sensibilă a ponderii cheltuielilor de construcții-montaj în totalul investițiilor, astfel încît sarcina de plan corespunzătoare să fie îndeplinită exemplar în cincinalul următor, o parte tot mai însemnată a fondurilor de investiții urmînd să fie folosită pentru dotarea economiei cu utilaje și instalații de producție.

În legătură cu dotarea economiei cu utilaje, este de remarcat că, în condițiile ritmului deosebit de înalt al creșterii investițiilor productive, și ale creșterii greutății specifice a utilajelor în totalul investițiilor de 40,3% în 1970 la 43,4% în 1973, **industria națională reușește să participe într-o proporție însemnată (70,2% în 1970 — 72% în 1973) și cu utilaje de înalt nivel tehnic, la înfăptuirea programului de investiții.** Cu atît mai puțin justificată apare „goana“ unor întreprinderi, centrale și ministere după instalații complexe și utilaje din import, presiunile care se fac pentru obținerea aprobărilor și fondurilor valutare respective, pentru ca apoi o mare parte din utilajele respective să nu poată fi contractate, ori să fie contractate cu termene de livrare necorespunzătoare, să fie livrate cu mari întîrzieri. Nu au fost rare nici cazurile în care instalații complexe sau alte utilaje achiziționate cu mare efort valutar, să nu realizeze integral parametrii tehnico-economici din contracte, după punerea în funcțiune a capacităților. Așa, de exemplu, la adaptarea laminorului nr. 1 pentru laminarea sîrmei de cupru de la „Industria sîrmei“—Cîmpia Turzii, producția proiectată în 1974 la sîrma de oțel s-a realizat în proporție de numai 71% datorită funcționării necorespunzătoare a instalației livrate de o firmă străină de specialitate. De asemenea, la fabricile de plăci fibro-lemnoase de la combinatele de prelucrare a lemnului Sebeș și Focșani și instalațiile de la Întreprinderea de produse cărbunoase, parametrii garantați de furnizorii externi nu s-au confirmat în exploatare. Astfel de situații fac și ele imperios necesar ca cea mai mare parte a investițiilor să o realizăm cu utilaje tehnologice și de construcții produse în țară, inclusiv echipamentele de automatizare și electronice, aparatura de măsură și control, calculatoare. Trebuie trecut cu hotărîre, așa după cum arată secretarul general al partidului la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, la o abordare cu totul nouă a problemelor investițiilor, a aportului pe care industria noastră națională trebuie să-l dea la înfăptuirea marelui program de investiții.

Ca și în alte domenii de activitate, dar cu implicații cu atît mai însemnate cu cît resursele angajate și efectele scontate sînt comparativ deosebit de mari, factorul timp joacă un rol de prim ordin în investiții. **A pregăti, a începe execuția și a pune în funcțiune cît mai repede noile capacități de producție, constituie, de asemenea, premise necesare pentru înscrierea în coordonatele eficienței economice.** Pregătirea din timp și exigentă a noilor investiții s-a dovedit a constitui cea mai bună garanție a dării în funcțiune în timp scurt și în condiții optime a noilor capacități.

Față de trecut, s-au făcut unele progrese, în ce privește asigurarea studiilor tehnico-economice și a documentației de execuție, dar nu am atins încă stadiul în care să avem pregătite la nivel corespunzător aceste documentații, cu acel avans în timp care să permită executanților organizarea și planificarea corespunzătoare a forțelor și mijloacelor de execuție. Se mai încep lucrări înainte de definitivarea studiilor tehnico-economice. Există încă întîrzieri și neajunsuri calitative în documentații. Trebuie insistat mai mult decît pînă acum pentru ca în documentațiile prezentate la avizare să fie abordate mai multe variante de rezolvare a problemei, să fie aprofundate în mod complex problemele de amplasament. Este necesar să se acționeze cu fermitate pentru crearea de platforme industriale unice și compacte care asigură economisirea de teren. Indicatorii tehnico-economici propuși numai rareori sînt comparați cu cei obținuți la capacități similare în funcțiune. O atenție sporită trebuie acordată analizei încadrării și influențelor noii capacități în economia și finanțele ramurii (subramurii), precum și gradului de folosire a capacităților și spațiilor construite existente. Mai pătrund în avizare documentații în care nu se analizează, cu exigența necesară, problemele legate de asigurarea cu materii prime și materiale, de desfacere a producției pe piața internă și externă. Obținerea acordurilor și a avizelor trebuie realizată în mare parte în mersul elaborării și definitivării documentațiilor printr-o colaborare a factorilor ce au sarcini în această privință. În general, partea tehnică și tehnologică a proiectelor este mult mai complet rezolvată, în schimb, problemele economico-financiare apar — prin felul cum sînt tratate de proiectanți — în rol de „cenușăreasă“, deși rostul lucrurilor este ca prin soluțiile tehnice și tehnologice de construcție și de exploatare să se asigure — în mod temeinic demonstrat — obținerea de rezultate economice și financiar-valutare superioare, exprimată atît în ce privește producția și acumulările bănești pe unitatea de fonduri fixe, aportul valutar, cît și în ce privește creșterea continuă a productivității muncii, înnoirea și modernizarea producției, îmbunătățirea continuă a calității producției în comparație cu rezultatele obținute la capacitățile existente. Neclarificarea în timp util a problemelor de felul celor arătate determină întîrzieri în perfectarea documentațiilor necesare, în aprobarea acestora și începerea lucrărilor. Cît de mult se cere îmbunătățită activitatea de proiectare în direcția menționată, o arată și faptul că numai în primii 4 ani ai actualului cincinal, organele centrale de sinteză și băncile specializate care au avizat investițiile, au stabilit — cu acordul titularilor de plan — importante economii de fonduri de investiții, concomitent cu îmbunătățirea unor indicatori de eficiență : cheltuieli la 1 000 lei producție, venitul net și nivelul rentabilității, cursurile de revenire etc. Nu peste tot s-a înțeles că la investiții se poate recurge numai după ce au fost epuizate toate celelalte modalități de sporire ori de modernizare a producției.

● **ASIGURAREA STUDIILOR TEHNICO-ECONOMICE ȘI A DOCUMENTAȚIEI DE EXECUȚIE.** Elaborarea unor studii tehnico-economice cît mai bune, în mare măsură depinde de tema de proiectare, act care declanșează concepția de realizare a investiției, lucrare de mare importanță căreia titularii și beneficiarii trebuie să-i acorde întreaga atenție. De asemenea, consiliile tehnico-economice pot aduce o contribuție însemnată în această privință.

O problemă mereu actuală rămîne modul de contractare și livrare a utilajelor tehnologice pentru investiții. Necesitatea soluționării cauzelor care provoacă întîrzieri în livrarea utilajelor este cu atît mai stringentă cu cît neasigurarea lor la timp și în ordinea cerută de procesul de montaj, provoacă imobilizări de fonduri în alte utilaje în stoc și mai ales în lucrări de investiții neterminate, nedate în funcțiune la termen. Nu sînt rare cazurile de nepunere în funcțiune la termen a unor obiective datorită lipsei de utilaje sau cazurile în care de foarte multe ori acestea zac luni de zile fără utilizare din cauza livrării lor înainte de termen în mod nejustificat, ori din cauza activității necorespunzătoare a antreprenorului. Și în mod ciudat, datele pe economie confirmă că nepunerile în funcțiune au loc în condițiile în care atît furnizorii de utilaje cît și organizațiile de construcții îndeplinesc planurile lor de producție globale și de construcții montaj pe total economie sau pe principalele ministere.

Trebuie menționat că miliarde de lei producție și acumulări bănești intră cu întîrziere în circuitul economic național ca urmare a faptului că datorită unor cauze multiple și îndeosebi din cauza neasigurării la timp a utilajelor din țară și din import, sau a stadiilor de construcții necesare, capacități de producție industrială importante intră în funcțiune după expirarea termenelor planificate. Pe perioada de depășire a termenelor planificate, fondurile de investiții cheltuite, resursele materiale și de forță de muncă încorporate rămîn „înghețate“ în ziduri și instalații inerte, economia națională este lipsită de aportul lor productiv. Acest lucru contravine cerințelor de bază ale imperativului de eficiență care în domeniul investițiilor presupune restituirea către societate cu începere de la o dată cît mai apropiată de momentul investirii și într-un termen cît mai scurt a sumelor cheltuite.

Pentru asigurarea unei ordini desăvîrșite și a unei eficiențe maxime în realizarea investițiilor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — trebuie definitivate în cel mai scurt timp amplasamentele lucrărilor prevăzute în viitorul cincinal, precum și tehnologiile ce se vor aplica la noile obiective. Pe această bază vor putea fi perfectate cît mai grabnic studiile tehnico-economice. Folosindu-se tehnologiile pe care le cunoaștem, se poate trece la contractarea din timp a utilajelor necesare evitîndu-se întîrzierile în asigurarea lor sau stocarea pe șantiere pe durate îndelungate.

Ca instrument important de reducere a termenelor de execuție și de punere în funcțiune a capacităților de producție și a fondurilor fixe, care constituie o premisă preponderentă a ridicării eficienței, este concentrarea resurselor materiale de muncă și financiare în cadrul șantierelor cu termen de punere în funcțiune și hotărîtoare pentru economia națională. Concentrarea mijloacelor în cadrul acestor obiective obligă organizațiile de construcții să utilizeze mai bine capacitățile lor productive, uzinele constructoare de mașini să forțeze pregătirea și livrarea utilajelor, organele de aprovizionare să asigure din timp șantierele cu resursele materiale necesare. Acționîndu-se în mod susținut pentru soluționarea din timp și în mod convergent a problemelor legate de elaborarea și aprobarea temei de proiectare, de stabilirea amplasamentelor și a tehnologiilor, de fundamentarea studiilor tehnico-economice, pentru contractarea la timp a utilajelor și construcțiilor și pentru respectarea termenelor convenite de livrare a mașinilor și echipamentelor, precum și pentru executarea lucrărilor, se va putea obține reducerea duratelor de execuție și de dare în funcțiune a noilor capacități de producție cu avantaje în folosul întregii economii. Acest lucru se impune cu necesitate deoarece factorul timp exercită o presiune puternică asupra întregii vieți economice. După cum se știe pretutindeni există o veritabilă întrecere pentru a cîștiga timp. În ce privește țara noastră această problemă capătă o și mai mare importanță, iar în domeniul investițiilor ea se pune și mai acut. De aceea, sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat în legătură cu modul de pregătire și de desfășurare a lucrărilor de investiții să fie cît mai grabnic îndeplinite.

● **CONCENTRAREA RESURSELOR MATERIALE, DE MUNCĂ ȘI FINANCIARE.** Desigur, accelerarea executării dării în funcțiune a noilor capacități de producție se poate realiza și prin **îmbunătățirea mai pronunțată a metodelor de lucru în construcții, a materialelor de construcții și activității ce se depune în acest sector.** Așa cum s-a indicat și la Congresul al XI-lea al partidului, se cere sporit gradul de industrializare a lucrărilor. Aceasta se poate realiza prin „mutarea“ multor activități de pe șantiere în industrii și ateliere, șantierele căpătînd tot mai mult caracterul unor unități de montaj al elementelor constructive, tot mai complexe și integrate ale construcției, produse în întreprinderi specializate. Această acțiune va determina și schimbarea caracterului „tradițional“ al unor materiale și unelte de lucru folosite încă pe un număr de șantiere, va stimula folosirea mai eficientă a utilajelor de construcții perfecționate, creșterea calificării și stabilizarea forței de muncă, organizarea lucrului în mai multe schimburi, generalizarea acordului global, îmbunătățirea pronunțată a gospodăririi materialelor pe șantiere.

O contribuție însemnată la reducerea imobilizărilor de fonduri de investiții și la desfășurarea mai eficientă a lucrului pe șantiere în tot cursul anului, o pot aduce — așa cum a dovedit practica ultimilor ani — planificarea și executarea volumelor de lucrări și îndeosebi a punerilor în funcțiune în mod echilibrat pe fiecare lună. În ce privește execuția, datele din primii patru ani ai actualului cincinal arată o aplatizare mai pronunțată a realizărilor procentuale lunare ale planului anual de construcții-montaj, care în 1971 prezentau vîrfuri accentuate în ultima lună a fiecărui trimestru.

	1971	1974		1971	1974
ianuarie	4,0	4,7	iulie	7,2	8,8
februarie	5,9	6,8	august	8,3	8,5
martie	9,5	8,9	septembrie	10,8	9,3
aprilie	7,4	8,6	octombrie	7,1	8,1
mai	7,8	9,0	noiembrie	8,0	7,6
iunie	10,3	9,9	decembrie	13,0	9,2

În ce privește eșalonarea punerii în funcțiune a capacităților, situația este de asemenea îmbunătățită, atît pe seama unei mai bune planificări cît mai ales a unei mai echilibrate realizări (procente) :

	Total capacități	din care :			
		trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
Plan					
1971	100	5,8	17,0	18,3	58,9
1974	100	8,6	24,1	30,6	36,7
Realizări					
1971	100	14,5	23,6	23,6	38,3
1974	100	16,1	26,7	23,9	33,3

Apar necesare stăruințe și mai pronunțate pentru creșterea volumului de realizări fizice și valorice de investiții și de construcții, precum și a numărului de capacități de producție planificate și realizate în prima parte a anului și îndeosebi în trimestrul I, trimestru atît de propice terminării montajelor și efectuării probelor în spații închise.

● **REALIZAREA PARAMETRILOR TEHNICO-ECONOMICI APROBAȚI.** Latura finală și esențială a eficienței investițiilor o constituie **realizarea indicatorilor (parametrilor) tehnico-economici aprobați,** după darea în funcțiune a capacităților de producție. În fond, prin documentația tehnico-economică elaborată și aprobată, fiecare minister sau centrală industrială titulare de investiții se angajează în fața societății ca în urma cheltuirii resurselor de investiții alocate să obțină anumite rezultate concrete în producție, rentabilitate, productivitatea muncii etc. astfel încît fondurile avansate să fie restituite națiunii în timp cît mai scurt și să se realizeze acumulări suplimentare în vederea continuării pe scară tot mai largă a procesului reproducției socialiste lărgite. Sînt multe capacități noi care realizează la termen sau chiar înainte de termen parametrii de eficiență proiectați. Din păcate însă, sînt și obiective economice noi, la care rezultatele economico-financiare obținute se situează sub nivelul indicatorilor din documentațiile tehnico-economice aprobate. Cauzele unor astfel de situații constau deseori în neluarea din timp — încă din faza inițială a execuției investițiilor — a măsurilor pentru ca forța de muncă calificată, materiile prime, materialele și utilitățile, desfacerea produselor să fie asigurate în mod corespunzător pînă la intrarea în producție a noilor unități.

Adeseori sînt aduse în discuție, în legătură cu unele neajunsuri privind realizarea la timp a parametrilor proiectați, circumstanțe conjuncturale ca acelea legate de modificări în nivelul sau structura cererii pe piața internă sau externă, în nivelul unor prețuri etc. Fără a nega caracterul obiectiv al unora din aceste greutăți, ne putem desigur gîndi și la modul în care s-a făcut prospectarea piețelor, la felul și profunzimea cu care s-a studiat tendința prețurilor etc. înainte de a supune spre aprobare documentația tehnico-economică pentru investițiile în cauză.

Pentru a stimula îmbunătățirea situațiilor arătate este necesar, după părerea noastră, ca rezultatele economico-financiare ale întreprinderilor constructoare de mașini și ale organizațiilor de construcții, precum și ale beneficiarilor de investiții, în funcție de care se dau anumite drepturi personalului de conducere și tehnico-administrativ, să fie apreciate după felul în care își îndeplinesc sarcinile privind planul de producție cît și după felul în care se achită de obligațiile contractuale și asigură punerile în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați.

*

Referindu-se la sarcinile organelor de sinteză privind creșterea eficienței întregii activități economice, la recenta plenară comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : **„Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, celelalte organe de sinteză să vegheze la gospodărirea cu maximă eficiență în fiecare întreprindere, a amortizărilor, a veniturilor constituite din beneficii, precum și a sumelor alocate de la buget. Organele financiare și bancare trebuie să asigure dimensionarea fondurilor financiare la nivelul optim pentru desfășurarea în condiții de economicitate maximă a activității întreprinderilor. În general se impune ca sistemul nostru financiar să desfășoare o activitate mai plină de răspundere pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i revin potrivit legilor. Organele financiare, Ministerul Finanțelor, băncile trebuie să joace un rol mai activ la desfășurarea activității economice, în gospodărirea judicioasă a mijloacelor, în reducerea cheltuielilor de producție, în creșterea mai substanțială a venitului național“.** Aceste cuvinte constituie pentru aparatul băncii încă una din acele prețioase orientări și îndrumări pe care secretarul general al partidului le-a dat drept linie de urmat în activitatea sa de zi cu zi, de analiză și avizare, de finanțare și creditare, de control și sprijinire a unităților economice. Ele dau în același timp un suport mai consistent poziției și rolului pe care organele băncii sînt chemate să-l aibă în procesul gospodăririi fondurilor destinate realizării amplului program de investiții. În lumina acestor sarcini, lucrătorii băncii trebuie să îndeplinească cu simț de răspundere sporit îndatorirea de a întări munca sa, imprimînd analizelor și avizărilor pe care le fac, deschiderilor de finanțări și eliberărilor de fonduri, controlului pe care îl exercită un pronunțat caracter preventiv, de preîntîmpinare a risipei sau ilegalităților, în vederea întăririi disciplinei și ordinei în acest domeniu complex al realizării investițiilor, precum și pentru realizarea și darea în funcțiune la timp a noilor capacități de producție și atingerea la termenele stabilite a parametrilor proiectați.

INVESTIGAȚIE „R. E."

CREȘTEREA EXPORTURILOR —

sarcină de răspundere, factor de progres

ECONOMIA MODERNĂ își apreciază valorile realizate — alături de gradul de satisfacere a cerințelor beneficiarilor interni — prin rezultatele dobîndite în schimburile economice internaționale. Lucrările Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c. subliniază în acest sens, ca o sarcină de o deosebită importanță, necesitatea creșterii producției la export care, alături de diminuarea importurilor, să asigure un comerț exterior dinamic, echilibrat și eficient, de care depinde într-o măsură crescîndă transpunerea în viață a programului de dezvoltare economică-socială a patriei, asigurarea competitivității produselor noastre nu numai în țară, ci și în străinătate.

Așa după cum releva în cuvîntarea ținută cu acest prilej, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „în comerțul exterior, pe primul plan trebuie să stea problema producției, a organizării corespunzătoare a muncii, a realizării comenzilor la timp și în condițiile de calitate cerute de contracte". *Alături de prospectarea temeinică și continuă a pieței externe, toate aceste direcții de acțiune au fost definite ca necesare pentru asigurarea valorificării superioare a resurselor materiale ale țării și muncii poporului nostru.*

Dată fiind importanța acestor sarcini, REVISTA ECONOMICĂ *a întreprins o investigație în unele întreprinderi ale industriei constructoare de mașini-unelte și mecanică fină, ramură cu o largă participare în comerțul nostru exterior. Avînd în vedere utilajele complexe de producție, echipamentul modern și cadrele cu înaltă pregătire profesională de care dispun aceste unități economice și de necesitatea ca fiecare colectiv de muncă să asigure obținerea unor produse de înalt nivel tehnic și calitativ, precum și o sporire a realizărilor la export, corespunzător gradului înalt de înzestrare tehnică, am analizat stadiul actual al realizării planului la export, precum și eforturile ce se depun în această direcție. Au fost urmărite în principal, pentru producția destinată exportului, următoarele aspecte :*

- *CONCORDANȚA PREVEDERI-REALIZĂRI*
- *REZULTATELE — LA NIVELUL GRADULUI DE ÎNZESTRARE ?*
- *CUM POATE FI SPORITĂ PRODUCȚIA LA EXPORT*
- *IDENTIFICAREA UNOR REZERVE CE POT FI ATRASE ÎN CIRCUITUL PRODUCTIV*
- *MĂSURILE STABILITE ÎN CONFRUNTARE CU SARCINILE CREȘTERII EXPORTURILOR*

Livrări suplimentare destinate exportului...

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, onorarea obligațiilor contractuale față de partenerii străini și creșterea exporturilor sînt strîns condiționate de rezultatele obținute în desfășurarea activității productive. Din acest punct de vedere, în perioada primelor 7 luni din acest an, dacă ne-am referi numai la datele prezentate în tabelul nr. 1, putem aprecia că s-au obținut rezultate bune. Planul producției marfă a fost îndeplinit și depășit — cu o singură excepție ; rezultate bune s-au obținut și în realizarea prevederilor indicatorului productivității muncii la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, Întreprinderea „Strungul"-Arad și Întreprinderea mecanică Roman etc. Rezultate favorabile pe linia realizării unei producții eficiente, cu cheltuieli de producție situate la nivelul sau sub prevederile indicatorului cheltuielilor la 1000 de lei producție-marfă au dobîndit cele trei puternice unități economice constructoare de mașini.

Situația prezentată a făcut posibil ca la sfîrșitul semestrului I din acest an, în condițiile unor creșteri substanțiale ale planului pentru export față de perioada corespunzătoare a anului trecut, prevederile din numeroasele contracte cu partenerii externi să fie respectate. Analiza noastră a urmărit să surprindă însă și modul în care întreprinderile analizate au acționat pentru îndeplinirea planului la export în luna iulie, perioadă care marchează începutul celui de-al doilea semestru, o etapă importantă a acestui an. În acest sens, se poate sublinia că în multe unități economice (Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, Întreprinderea „Strungul" Arad, „Unirea" Cluj-Napoca și Întreprinderea mecanică Roman), livrările la export au depășit prevederile.

O evaluare a situației în ansamblu permite să evidențiem că fluxul exporturilor s-a desfășurat normal în majoritatea cazurilor, mult amplificat față de anul trecut. Beneficiarii din R. D. Germană, R.P. Polonă, Anglia, Italia, Franța, S.U.A. ș.a. — în total din peste 35 de țări — au primit la termen și de calitate corespunzătoare strungurile Carusel sau mașinile de alezat și frezat contractate cu Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București. De asemenea, strungurile paralele cu diametre de pînă la și peste ∅ 600 fabricate la Întreprinderea „Strungul" Arad au sporit prestigiul produselor românești în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, Austria, Belgia, Franța, Grecia, Olanda ș.a. Livrările de mașini de găurit, de frezat și mașini de rabotat cu cuțit mobil produse de „Înfrățirea" Oradea au fost bine primite de partenerii din U.R.S.S., R. P. Ungară, Australia, Elveția, Franța, Iran, S.U.A., Turcia etc. De aprecieri bune peste hotare s-au bucurat și mașinile și utilajele pentru industria textilă realizate la Întreprinderea „Unirea" Cluj-Napoca, precum și mașinile-unelte grele și utilajele pentru industria lemnului produse la Întreprinderea mecanică Roman.

...și modalități concrete de acțiune

OBȚINEREA acestor rezultate, a însemnat pentru fiecare colectiv din întreprinderile analizate transpunerea în realitatea producției a unor complexe planuri de măsuri. Acțiunile întreprinse pentru îndeplinirea și depășirea planului la export au fost, fără îndoială, multiple. Ne vom opri însă asupra cîtorva aspecte semnificative.

1. **Asimilarea de produse noi, cu caracteristici tehnico-economice situate la nivelul celor mai bune realizări înregistrate pe plan mondial** a reprezentat o pîrghie importantă de sporire a producției destinate exportului. Au fost însușite în producție noi tipuri de mașini orizontale de alezat și frezat, strunguri Carusel cu afișaj de cote, mașini de frezat cu comandă program, cu afișaj și poziționare a cotelor, strunguri cu ghidaje de oțel aplicate, noi tipuri de mașini de filat bumbac și lînă pieptănată și multe altele. Toate aceste produse au caracteristici în stare să satisfacă cele mai exigente pretenții ale partenerilor străini.

2. **Ridicarea calității produselor destinate exportului și în general a întregii producții** s-a situat de asemenea în centrul atenției. Centrala industrială de resort a întreprins ample acțiuni de analiză a calității pieselor turnate la Întreprinderea mecanică-Roman, de exemplu, a strungurilor de la Arad, a subansamblelor din cadrul mașinilor de extrudere a maselor plastice în cadrul Întreprinderii mecanice-Suceava, precum și la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, la Întreprinderea mecanică-Sibiu etc.

Deși, evident, calitatea producției se hotărăște în procesul direct al producției, urmărind să amplifice și să intensifice barierele în calea unor eventuale produse de calitate necorespunzătoare, constructorii de mașini-unelte, mecanică fină și scule au suplimentat cu peste 100 numărul standurilor de probă prevăzute a fi realizate și introduse în procesul verificărilor calității produselor pentru 1975.

Examinînd produsele realizate se poate spune că **estetica industrială și marca fabricii** au devenit din „noțiuni-ornament" adevărate instrumente cu care colectivele de muncă acționează efectiv în realizarea produselor lor și în crearea unor premise pentru suplimentarea producției la export. O altă experiență demnă de relatat o constituie extinderea întocmirii — în condiții grafice superioare — a unor cataloage de piese de schimb, realizate conform solicitărilor partenerilor.

Rezerve potențiale și măsuri de valorificare

PREZENTAREA rezultatelor obținute în perioada primelor 7 luni ale acestui an, permite **evidențierea** — alături de realizările bune dobîndite — și a **unor importante rezerve.**

Perfecționarea funcționării mecanismului cooperărilor în producție reprezintă cert o primă necesitate. Dat fiind că în domeniul producției de mașini-unelte și mecanică fină la realizarea unui utilaj complex competitiv cooperarea reprezintă nu numai o cerință a tehnologiei, dar și a eficienței, problema capătă dimensiuni majore. Atenția se cere în primul rînd îndreptată spre eliminarea întîrzierilor cu care — în unele cazuri — mai sînt livrate o serie de piese turnate, instalații electrice de către unii parteneri interni.

De asemenea, se cere acționat cu mai multă hotărîre pentru **eliminarea întîrzierilor în asimilarea unor subansamble**, fenomen care se mai manifestă — e drept în puține cazuri — chiar și în unele întreprinderi ale Centralei de mașini-unelte, mecanică fină și scule.

În cadrul recentelor adunări ale oamenilor muncii, alături de rezultate bune a fost totodată evidențiat faptul că în unele întreprinderi ritmul mediu anual de creștere a exporturilor nu a reflectat posibilitățile reale, nu a fost pe măsura condițiilor tehnice și materiale, a potențialului uman existent. Uneori a existat o mai mare preocupare pentru realizări globale decît pentru îndeplinirea sarcinilor la export. Totodată nu sînt de neglijat nici unele deficiențe în prospectarea și studiul piețelor, activitate care nu a avut un caracter sistematic, consecvent, pe unele piețe desfășurîndu-se sporadic. În acest sens trebuie relevat și faptul că unele întreprinderi cu comerț exterior au încă o slabă legătură cu realitatea producției din întreprinderi, acționează insuficient pentru a cunoaște permanent cerințele pieței externe.

Eliminarea operativă a cauzelor semnalate, precum și a altora, reprezintă rezerve reale de sporire a producției destinate exportului. Este de datoria fiecărui colectiv de muncă — dat fiind că există reale posibilități — să facă dovada sporită a capacității de a depăși unele greutăți, de a crea toate condițiile pentru creșterea contribuției pe care fiecare lună de producție o aduce la realizarea și suplimentarea prevederilor planului anual de export.

Tabelul nr.1

Realizarea sarcinilor din planul la export
şi a altor indicatori în unele întreprinderi
(%)

	Plan export 7 luni 1975 / 7 luni 1974	Realizări față de plan			
		Export (luna iulie)	Producţia marfă (7 luni)	Productivitatea muncii (7 luni)	Cheltuieli la 1000 lei producţie marfă (7 luni)
Intreprinderea de maşini-unelte şi agregate-Bucureşti	124,7	102,0	102,0	103,3	99,7
Intreprinderea "Strungul" Arad	270,4	101,0	100,4	100,3	100,0
Intreprinderea "Infrăţirea" Oradea	139,7	80,0	101,3	98,4	99,7
Intreprinderea "Unirea" Cluj-Napoca	700,0	141,0	83,8	98,7	107,6
Intreprinderea mecanică Roman	700,0	106,0	101,3	102,9	110,0

Eliminaret operativă a situațiilor seman a unor rezultate bune în transpunerea în viață a planului la export și în vederea creșterii substanțiale a livrărilor externe, în prezent dar și pentru 1976, se cer aplicate, în continuare, măsuri adecvate de natură să valorifice la un nivel superior potențialul creativ și rezervele existente.

● În întreprinderile producătoare de mașini-unelte pentru 1975 trebuie perfecționate, iar pentru anul viitor întocmite **programele de colaborare interuzinale precum și graficele de încărcare a utilajelor pe locuri de muncă, secții, ateliere și unități economice corelate cu prevederile planului fizic.** În acest sens, așa după cum se apreciază în cadrul ministerului de resort, este necesar ca pînă la 30 septembrie a.c. să fie definitivate programele de colaborare și cooperare pe an și trimestre. Centrala industrială va trebui să acorde un sprijin mai activ, pentru ca pe baza datelor prezentate de întreprinderi să se acționeze neîntîrziat în vederea contractării integrale a tuturor pozițiilor din planul de cooperare.

● **Creșterea gradului de valorificare a materiei prime,** rămîne în continuare în 1975 și pentru 1976 o importantă direcție de acțiune. **În toate întreprinderile vor trebui desfășurate acțiuni pentru încadrarea în consumurile planificate, identificarea soluțiilor pentru reducerea normelor și a indicilor de consum de materii prime, extinderea înlocuitorilor și folosirea deșeurilor, normarea integrală a consumului.** În acest sens se impun acțiuni hotărîte pentru aplicarea măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri în ședința comună din 9 august 1975 privind colectarea și valorificarea deșeurilor și a resurselor secundare de materii prime și materiale.

Pe această bază, la care se adaugă și necesitatea accelerării procesului de asimilare în producție a noilor tipuri de mașini-unelte, vor putea fi și **trebuie reexaminate cererile de importuri pentru reducerea lor la minimum necesar.** Tot în această direcție se cere sporit însă aportul acțiunii de autoutilare, de atragere a stocurilor care mai există în unele întreprinderi în circuitul productiv, precum și de încărcare în trei schimburi a utilajelor care nu lucrează în acest regim și sînt afectate producției la export.

●**Intensificarea acțiunilor de prospectare a pieței interne și externe,** în vederea mai bunei adaptări a producției la cerințele beneficiarilor, iată o altă principală și necesară modalitate de afirmare și penetrare a produselor românești în circuitul economic mondial. Este o sarcină de o deosebită importanță, atît pentru specialiștii din cadrul întreprinderilor producătoare, din centrala industrială, precum și a lucrătorilor din comerțul exterior, ca în echipe comune să realizeze studii aprofundate, veridice și operative asupra cerințelor partenerilor externi pentru ca la export producția să fie corespunzător orientată spre produse solicitate pe piața mondială, cu contractare asigurată.

Direcțiile de acțiune sînt numeroase. Prezentarea lor — chiar și parțială — este de natură să creeze o imagine asupra eforturilor pe care industria noastră le face pentru ca produsul românesc să-și găsească un loc de frunte pe scara valorilor internaționale. **Aceasta presupune însă, în continuare, muncă și acțiuni ferme pentru sporirea producției, ridicarea nivelului ei competitiv, îndeplinirea exemplară a clauzelor din contractele cu partenerii externi, într-un cuvînt creșterea — cantitativă și calitativă — a produselor destinate exportului.** Este o contribuție de calitate necesară ridicării nivelului de trai al poporului nostru.

Bogdan PĂDURE

DIN CRONICA ÎNTRECERII

23 AUGUST
XXXI

BILANȚ ÎNSUFLEȚITOR
ÎN ÎNTÎMPINAREA MARII SĂRBĂTORI

● Formațiile de lucru de la **minele Vulcan, Petrila, Uricani și Țebea** au extras și furnizat unităților beneficiare din țară, peste prevederile de plan aferente perioadei care a trecut din acest an, mai mult de 64 000 tone cărbune energetic și cocsificabil.

● În cadrul **unităților carbonifere ale Combinatului minier — Ploiești** au fost depășite cu aproape 10 000 tone sarcinile de plan ale perioadei care a trecut de la începutul anului. Prin finalizarea unor lucrări, la minele Filipeștii de Pădure și Sotinga au fost deschise noi orizonturi, punîndu-se în valoare o importantă rezervă exploatabilă de lignit.

● Muncitorii, tehnicienii și inginerii din unitățile **Întreprinderii miniere Hunedoara** au dat în plus peste 20 000 tone minereu de fier și însemnate cantități de concentrat feros, dolomită metalurgică și alte produse în valoare de aproape 17 milioane lei.

● Formațiile din **unitățile Centralei minereurilor din Deva** au realizat de la începutul anului o producție suplimentară de 69 milioane lei peste sarcinile de plan. Sporul producției miniere s-a obținut pe seama creșterii cu 11% a productivității muncii față de sarcina stabilită pentru anul în curs.

● **Minerii din Bălan** au ridicat la 13 000 tone producția de minereu cuprifer extras și prelucrat peste sarcinile de plan. În abataje au fost introduse metode moderne de exploatare cu productivitate înaltă. De la începutul cincinalului și pînă în prezent, minerii din Bălan au realizat un plus de producție de 263 000 tone minereu exploatat și prelucrat.

● Intensificînd ritmul întrecerii desfășurate în cinstea zilei de 23 August, **laminoriștii de la Combinatul siderurgic — Hunedoara** au reușit să realizeze în fiecare zi din luna aceasta în medie cîte 495 tone de laminate peste sarcinile de plan. Ei au majorat la 60 000 tone cantitatea de laminate finite dată peste prevederi de la începutul anului.

● În cadrul **Întreprinderii mecanice din Cîmpina,** unitate specializată în producerea de echipament pentru extracția țițeiului, a ieșit de pe benzile de montaj cel de-al 3-lea milion de tije de pompare fabricate aici, producție care întrece substanțial prevederile planului la zi. Competitivitatea acestora a făcut să fie cunoscute și apreciate în peste 20 de țări în care se exportă.

> „În următorul plan cincinal, în centrul activității întregului nostru partid a ministerelor, centralelor și întreprinderilor, a tuturor oamenilor muncii trebuie să stea lupta pentru ridicarea continuă a calității producției — cerință de importanță vitală a economiei noastre naționale".
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975).

RIDICAREA CONTINUĂ A CALITĂȚII PRODUSELOR — OBIECTIV ESENȚIAL ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

Dumitru NICULESCU
— inspector general de stat — Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor

ASITUA sub semnul calității întregul cincinal 1976 — 1980, reprezintă un obiectiv esențial al procesului creșterii economiei moderne românești a cărui realizare presupune elaborarea și adoptarea unei strategii adecvate de acțiune. Magistral definite în documentele celui de-al XI-lea Congres al partidului și în cadrul Plenarei Comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, orientările strategice necesare conturează cu claritate prioritățile, concentrează eforturile pentru realizarea unei producții de calitate, care să satisfacă pe deplin exigențele consumatorilor, obligațiile contractuale față de partenerii externi. Sînt acțiuni de natură să sporească competitivitatea, să întărească prestigiul internațional al produselor noastre, să constituie baza trainică a ridicării nivelului de trai al poporului. În toate întreprinderile, în cadrul recentelor adunări ale oamenilor muncii, problemele calității producției și ale produselor realizate s-au situat pe primul plan al dezbaterilor și al angajamentelor asumate, ca principală modalitate de valorificare superioară a resurselor și a inteligenței proprii, de potențare a realizărilor obținute, de sporire a competitivității produselor realizate și, implicit a producției pentru export. De altfel, aceste preocupări au fost amplificate de realizările deosebite pe care oamenii muncii le-au dobîndit în cinstea zilei de 23 August.

Preocuparea pentru ridicarea calității produselor are un caracter de permanență. Realizările prezentului reprezintă garanția îndeplinirii exigențelor și dimensiunilor sporite pe care le dobîndește această problemă în perspectivă.

În ilustrarea fațetelor multiple ale problematicii calității produselor în viitorul cincinal și a modalităților concrete de acțiune pentru soluționarea lor favorabilă în întreprinderi, ne-am oprit asupra cîtorva din aspectele esențiale :

- *CALITATE — ÎNCĂ DIN FAZA DE PROIECTARE ;*
- *PRODUSUL COMPETITIV : REFLECTARE A PROGRESULUI CONTEMPORAN ;*
- *RESPECTAREA TEHNOLOGIEI — CONDIȚIE OBLIGATORIE A CALITĂȚII ;*
- *CUM SE VA INTENSIFICA CONTROLUL DE CALITATE ? ;*
- *PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI COMPETENȚEI C.T.C.*

Realizările prezentului — rezultanta unor acțiuni... de calitate

ANUL 1975, parte integrantă a actualului cincinal pe care ne-am angajat să-l realizăm înainte de termen, reprezintă totodată și o punte de legătură către perioada 1976—1980. Ca urmare, analiza rezultatelor obținute în domeniul sporirii calității produselor în perioada care s-a scurs din ianuarie, prezintă o importanță deosebită în pregătirea realizării sarcinilor de perspectivă și identificarea căilor de acțiune prioritare ce trebuie avute în vedere în continuare pentru viitorul cincinal. Astfel, pentru a ilustra doar cîteva aspecte se poate spune că au fost adoptate programe de îmbunătățire a calității produselor, menite ca alături de promovarea produselor noi cu performanțe superioare să întărească ordinea și disciplina în producție, să asigure stabilitatea proceselor de fabricație.

În ce privește activitatea de control a calității produselor, pornind de la necesitatea identificării din timp a cauzelor perturbatorii, accentul principal s-a pus pe exercitarea unui control activ, cu caracter preventiv și nu constatativ, prin sporirea exigențelor și participarea efectivă a inspectorilor la omologarea noilor produse și la o succesiune de verificări asupra fiabilității mijloacelor de producție.

Acționînd în acest mod, s-au obținut o serie de rezultate bune, cu implicații favorabile în rezolvarea sarcinilor curente dar și de perspectivă.

1. Fără îndoială, se cuvine în primul rînd menționată realizarea unei **creșteri substanțiale a ponderii produselor de calitate superioară în totalul producției ce se realizează pe mai multe clase de calitate.** Față de anul trecut, de exemplu, această pondere a fost depășită în primele 6 luni a.c. la produse metalurgice, produse din lemn, chimice, la materiale de construcții, bunuri de larg consum ș.a. De asemenea, față de sarcinile de plan, ponderea produselor de calitate superioară în totalul producției s-a realizat în semestrul I din 1975 la marea majoritate a produselor. La produse de primă importanță pentru economia națională (tablă mijlocie și groasă de anumite dimensiuni, P.A.L., P.E.L., fire bumbac, anilină ș.a.) au fost înregistrate chiar depășiri, multe din ele substanțiale.

În aceeași ordine de prioritate este necesar a fi semnalate și realizările deosebite privind asimilarea și introducerea în fabricație a unor noi produse, modernizarea unor tehnologii de fabricație, atingerea unui nivel de calitate competitiv pe piața mondială.

2. **Calitatea înaltă a produselor realizate pentru partenerii externi** a reprezentat o altă realizare considerabilă a eforturilor desfășurate în numeroase întreprinderi. Astfel — pentru a nu folosi decît un singur exemplu — datorită în bună măsură calității superioare a produselor în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele — a fost realizată o creștere importantă a exportului total în acest an față de perioada corespunzătoare din 1974.

3. **Au fost realizate în numeroase întreprinderi prevederile programelor privind dotarea cu standuri de probă,** pentru efectuarea probelor edificatoare înainte de livrarea produselor la beneficiari (motoare de 35—80 CP la „Tractorul" Brașov, cazanul bloc abur la Întreprinderea de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca, compresoare de aer la Întreprinderea „23 August" București etc.).

4. **Au fost asigurate uniformitatea și precizia măsurătorilor** prin verificarea a circa 96 mii etaloane și a peste 75 mii aparate de măsură și control de precizie ridicată.

Desigur, prezentarea rezultatelor obținute nu exclude menționarea unor deficiențe care se mai manifestă în unele întreprinderi. Astfel de situații nedorite se datoresc în primul rînd practicii de a lansa uneori în fabricație produse pe bază de documentații care mai conțin unele imperfecțiuni de concepție, constructive sau tehnologice. La aceasta se adaugă în unele unități economice — e drept puține la număr — introducerea în fabricația de serie a unor produse fără efectuarea omologării. O „contribuție" o are totodată — acolo unde asemenea neajunsuri se manifestă — și introducerea în procesul de producție a unor materii prime necorespunzătoare, fără o recepție exigentă.

În fine, lipsa în cadrul unor unități economice a standurilor de probă pentru încercări funcționale și de fiabilitate, trebuie să conducă la mobilizarea sporită, în continuare, a eforturilor pentru ca nici un utilaj, nici o mașină, nici un produs să nu mai fie livrat de producători fără o minuțioasă verificare calitativă.

Strategia calității în cincinalul 1976 — 1980

LA Plenara Comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia faptul că în vederea ridicării calității produselor în cincinalul 1976—1980 „va trebui perfecționată activitatea de proiectare a produselor, asigurată respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, realizarea tuturor produselor în strînsă concordanță cu normele tehnice, cu cerințele progresului tehnic contemporan. Se impun totodată, intensificarea controlului de calitate

Tabelul nr.1

Ponderea producției de calitate superioară în totalul producției realizate pe mai multe clase de calitate la unele produse principale în anii viitorului cincinal

(%)

Produsul	Anii	
	1976	1980
Tablă subțire și bandă lată din oțel	99,5	99,7
Țevi din oțel fără sudură	95,5	96,0
Tuburi beton armat centrifugat	98,0	98,0
Fire relon	87,5	87,5
Fibre polinitril acrilice	90	90
Fire poliesterice textile	90	91
Fire tip bumbac	94,7	95,2
Țesături tip lînă	97,7	98,0
Țesături tip mătase	97,5	97,9
Cauciuc sintetic	96,0	96,0
Fenol	99,2	99,3
Acetonă	100	100

în întreaga economie, verificarea riguroasă a performanțelor produselor".

Transformarea obiectivelor strategiei globale în sarcini concrete în fiecare întreprindere, se realizează prin elaborarea programelor de îmbunătățire a calității produselor, acțiune care va trebui să fie definitivată pe termene și responsabilități concrete pînă în luna septembrie a.c. pentru 1976, și pînă în octombrie a.c. pentru întreaga perioadă 1976—1980.

În general se poate spune că realizarea strategiei globale privind creșterea calității în viitorul cincinal presupune elaborarea și aplicarea unor substrategii parțiale adecvate.

I Produsul: innoire, modernizare, diversificare

● CREȘTEREA ponderii produselor de calitatea I (superioară) în totalul producției ce se realizează pe mai multe clase de calitate urmează să sporească substanțial în 1980 față de rezultatele dobîndite în 1975. Datele prezentate (tabelul nr. 1) evidențiază pregnant faptul că la produse de importanță deosebită pentru nevoile economiei naționale și ale producției pentru export se poate constata încă din 1976 o pondere foarte ridicată a producției de calitate superioară, o accentuare a nivelului calitativ al majorității produselor în 1980.

Obținerea unor asemenea rezultate, va fi mult facilitată prin accelerarea procesului de scoatere din fabricație a unor produse pe măsură ce acestea se învechesc și înlocuirea lor cu altele avînd caracteristici tehnico-funcționale, economice și estetice superioare.

● Realizarea integrală a prevederilor planului de asimilare de produse noi, reproiectarea mașinilor și utilajelor și introducerea tehnologiilor moderne, reprezintă și pentru cincinalul viitor aspecte deosebit de importante, organic legate de sporirea calității produselor. Încă din anul 1976 vor fi revizuite standardele existente la o anumită gamă de produse.

Programele de măsuri adoptate, completate în viitor cu alte acțiuni și măsuri vor permite ca în întreg cincinalul 1976—1980 să fie elaborate sau îmbunătățite circa 700 de standarde, în majoritatea lor privind produse ale industriei constructoare de mașini, din industria energetică, siderurgică, ușoară, alimentară etc.

Și în ce privește introducerea și extinderea noilor tehnologii cu influențe directe asupra sporirii calității produselor exemplele sînt numeroase. Astfel se vor urmări în continuare îmbunătățirea proprietăților fizico-mecanice a oțelurilor destinate organelor de asamblare, producerea unor sortimente de țevi de calitate superioară. La mașinile și utilajele pentru construcții terasiere, de drumuri, de exemplu, se va acționa în așa fel ca să se reducă nivelul zgomotului la excavatoare hidraulice. În obținerea unor articole tehnice din cauciuc, la combinatele de specialitate din Pitești, Jilava, Brașov, va fi realizată pînă în 1976 o îmbunătățire a rețelelor de fabricație. Și acestea nu sînt decît cîteva exemple...

II Materia primă: surse și destinații

ÎN PROBLEMA ridicării calității, la producător o deosebită importanță o are materia primă. Ținînd seama de această cerință, **industria noastră realizează și rezultatele vor fi mult amplificate în viitorul cincinal, materiile prime și materialele la care ponderea producției de calitate superioară în totalul producției realizate pe mai multe clase de calitate fiind corespunzătoare unor nivele realizate pe plan mondial.** De pildă, în obținerea fontei de primă fuziune, în 1976 va fi utilizat la fabricile de aglomerare minereu de calitate (mărunt, omogenizat și de granulații 0—8 mm) pentru asigurarea constanței calitative a aglomeratului. De asemenea, vor fi îmbunătățite substanțial caracteristicile unor laminate finite pline (sîrmă) pentru producția unor betoane precomprimate de calitate superioară. Va fi impulsionată și realizarea de fibre polinitrilacrilice cu noi comonomeri în scopul sporirii calității firelor și fibrelor chimice.

Experiența noastră și cea existentă pe plan mondial confirmă că obținerea la producător a unor produse de calitatea I nu trebuie întotdeauna și exhaustiv condiționată de cerința ca absolut toate materiile prime necesare să fie de calitate superioară. **Esențial este ca producătorii, ținînd seama de cerințele beneficiarilor să desfășoare o politică în funcție de materiile prime existente pentru a le valorifica în produse de calitate superioară.** Apare necesar în acest sens, ca toți cei ce lucrează în activitatea de creație să-și sporească eforturile în direcția diversificării produselor în așa fel încît toată materia primă disponibilă să fie valorificată în produse de calitate superioară. Aceasta implică însă eliminarea hotărîtă a unor practici tradiționaliste — care mai persistă pe alocuri — de a utiliza invariabil aceleași materii prime pentru obținerea cărora cu orice preț, se făcea, și nu rareori, apel la importuri. Este necesar însă, să se acționeze cu fermitate în continuare pentru a fi revăzute produsele, pentru a fi mai bine utilizate toate materiile prime existente, fără ca aceasta să dăuneze calității.

Devine imperios necesar ca fiecare producător să-și facă o datorie de onoare din a valorifica într-o gamă mult mai largă de produse de calitate superioară toate materiile prime existente. În acest fel, se poate și trebuie să se realizeze o reducere hotărîtă a importurilor, folosirea pe scară largă a resurselor interne.

III Controlul de calitate: activ și preventiv, competent și operativ

ÎN ÎNDEPLINIREA cu succes a tuturor acestor sarcini ale viitorului cincinal, o importanță deosebită revine desigur perfecționării continue a activității de control al calității produselor.

1. **Exercitarea unui control preventiv exigent pentru a interzice trecerea la fabricația de serie fără omologarea riguroasă a produselor, punerea la punct a tehnologiilor de fabricație este o primă necesitate.** Va fi mai atent urmărită realizarea prevederilor din programul de dotare cu standuri de probă, astfel ca din întreprinderi să se livreze numai produse la care s-au efectuat în prealabil toate probele funcționale și de fiabilitate.

O extindere considerabilă o va cunoaște controlul activ pe mașini de rectificat la piesele de mare serie prin utilizarea aparaturii executate în țară simultan cu introducerea dispozitivelor de control multiuniversal.

Pentru aparatajul electric de joasă tensiune și cel de măsură și control pentru mijloace de automatizare electrotehnice și electronice, va fi realizată prelucrarea pe calculator a datelor culese din fabricație în vederea stabilirii indicatorilor de fiabilitate și a necesarului de piese de schimb, precum și testări pentru utilizarea lor în condiții de climă și microclimat diferite.

2. **Creșterea competenței, eficienței și fermității controlului tehnic de calitate la recepția materiilor prime și materialelor, pe fluxul de fabricație, la controlul produselor finite înainte de livrare, în vederea reducerii cheltuielilor de remediere a defectelor și a rebuturilor, reprezintă o altă importantă direcție de acțiune.** Un accent deosebit se va pune pe încadrarea compartimentelor de control tehnic al calității cu cadre bine pregătite.

3. S-a acționat încă de pe acum pentru **revizuirea organizării în fiecare întreprindere a controlului tehnic de calitate și extinderea metodelor moderne de control, întărirea ordinii și disciplinei la locurile de producție, creșterea responsabilității maiștrilor și a executanților pentru realizarea condițiilor de calitate.**

4. **Îmbunătățirea parametrilor tehnico-calitativi este pregătită și prin măsurile adoptate încă de pe acum pentru introducerea indicatorilor de calitate în standardele și normele interne la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial** la conductoare și materiale electroizolante, mașini de găurit portabile, cuplaje electromagnetice, ascensoare etc.

5. **Asigurarea corespunzătoare a necesităților economiei cu aparate de măsură și control din producția internă pe perioada 1976—1980** se va realiza printr-o îmbunătățire a colaborării cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, prin dezvoltarea noilor capacități de producție și asimilarea în fabricație a AMC-urilor la un nivel calitativ superior.

Se cuvine totodată făcută o precizare. Se poate aprecia că nu în toate cazurile indicatorii actuali de apreciere a calității produselor sînt suficienți pentru a caracteriza și influența eficient performanțele producției. Se simte lipsa unui indicator sintetic care să oglindească întreaga complexitate a problemelor calității în mod operativ. Un asemenea rol l-ar putea juca „marca de calitate", care să se acorde produselor ce se situează la nivelul produselor similare existente pe plan mondial.

Problematica ridicării calității în prezent și mai ales pentru perspectivă este deci deosebit de complexă. Date fiind dimensiunile sarcinilor ce trebuie realizate în viitorul cincinal, apare necesar ca pentru fiecare producător problema calității să reprezinte un adevărat punct nodal al întregii activități. Îndeplinirea întocmai a acestor prevederi va contribui din plin la creșterea competitivității produselor noastre, reducerea importurilor, diminuarea decalajelor economice care ne mai despart de alte țări, ridicarea substanțială a nivelului de trai al poporului.

Asigurarea utilajelor tehnologice pe șantierele de investiții

IMPORTANȚA utilajelor tehnologice și a mașinilor pentru realizarea programelor naționale de creștere a economiei noastre socialiste a făcut ca acestea să ocupe un loc deosebit în politica de investiții. Partidul a trasat sarcina de a se acționa cu toată fermitatea pentru ca partea hotărîtoare a fondului de acumulare, a investițiilor, să fie folosită în scopul datării obiectivelor economice cu mașini, utilaje, instalații de înaltă productivitate, de care depinde nemijlocit creșterea avuției naționale.

La recenta Plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, stabilind principalele coordonate ale maximizării eficienței în domeniul investițiilor, a subliniat sarcinile ce revin tuturor organelor și unităților economice, pentru contractarea la timp a utilajelor, pentru evitarea golurilor în activitatea de montaj cît și a stocării utilajelor pe perioade mari.

Condiția succesului

EXPERIENȚA acumulată în realizarea marilor obiective industriale, îndeosebi din cincinalul actual, a fost concretizată într-o serie de măsuri și norme legislative menite să asigure buna desfășurare a activității de proiectare, de contractare, de livrare, de montare, de probe tehnologice a utilajelor, de punere în funcțiune și atingere a parametrilor proiectați. Aplicarea în practică cu toată răspunderea de către factorii participanți direct la procesul de investiții a prevederilor legale care reglementează asigurarea șantierelor de construcții industriale în primul rînd cu utilaje creează condițiile pentru punerea în funcțiune în termen și înainte de termen a capacităților de producție.

Numai în primele șase luni din acest an, prin eforturile constructorilor și montorilor, printr-o bună organizare a aprovizionării și montajului, prin cooperarea constructorilor și beneficiarilor de investiții **s-au dat în funcțiune în devans un număr de 45 capacități de producție** cu termene în semestrul II.

De exemplu, devansarea punerii în funcțiune cu o lună, în martie față de aprilie 1975, cum era planificat, a capacității de confecții metalice și elemente de montaj la Întreprinderea de utilaj chimic Borzești s-a datorat organizării judicioase de către conducerea întreprinderii a activității de achiziționare a utilajelor necesare acestei capacități, urmăririi concrete, permanente a contractării și primirii fiecărui utilaj din țară și din import, pentru crearea frontului de montaj, pentru sprijinirea constructorului pe tot parcursul montajului, cu oameni, utilități ș.a.

Un alt exemplu pozitiv, pe linia asigurării utilajelor, îl constituie și Întreprinderea de săpun „Stela" București, planificată cu o dezvoltare de capacitate în septembrie 1975. Colectivul de conducere al întreprinderii a luat toate măsurile pentru montarea și darea in funcțiune cu 7 luni mai devreme a 50% din capacitatea planificată.

Faptul că Fabrica de tricotaje tip lînă Rădăuți a devansat cu o lună de zile punerea în funcțiune se datorește pregătirii temeinice a acestei investiții de către Ministerul Industriei Ușoare și conducerea unității respective, în perioada anterioară anului de plan. Pe parcursul realizării investiției s-a cooperat strîns cu organizația de construcții, astfel că aceasta a desfășurat o activitate ritmică, orientată către darea în exploatare a utilajelor montate.

Este evidentă **activitatea pozitivă, susținută, plină de răspundere a majorității colectivelor cărora le revine sarcina de a asigura șantierelor noilor capacități de producție cu utilajele și mașinile necesare, de calitate corespunzătoare și la termene corelate cu necesitățile de montaj.** Analiza situației concrete de pe șantiere demonstrează însă că, alături de rezultatele pozitive, se mai manifestă lipsuri în această direcție.

De la contractarea utilajelor...

CAUZA PRINCIPALĂ care a dus pe unele șantiere la neasigurarea utilajelor tehnologice necesare o constituie slaba activitate a titularilor și beneficiarilor de investiții, precum și a unor intreprinderi constructoare de mașini ; cu toate că, potri-

⟶

DIN CRONICA ÎNTRECERII

23 AUGUST XXXI

BILANȚ ÎNSUFLEȚITOR ÎN ÎNTÎMPINAREA MARII SĂRBĂTORI

● **Realizarea cantitativă a sarcinilor** curente de producție se îmbină la **Combinatul de celuloză și hîrtie din Suceava** cu preocupările de creștere continuă a calității produselor. În acest sens, chimiștii de aici și-au propus să execute pînă la sfîrșitul anului modificarea sistemului de circulație a leșiei, fapt care va conduce la îmbunătățirea calității celulozei cu cel puțin 10 la sută, ceea ce înseamnă și un plus substanțial de rezultate pe linia eficienței economice.

● La **Întreprinderea de faianță și sticlă din Sighișoara,** una din cele mai mari unități de acest fel din țară, s-au înregistrat importante succese în domeniul conceperii și realizării prin autoutilare a mașinilor pentru procesele de producție. În prezent, circa 80% din utilajele și instalațiile tehnologice în funcțiune sînt concepute și executate în întreprindere.

● **Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări** a îndeplinit sarcinile cincinalului. Unitățile Centralei din Capitală și-au îndeplinit sarcinile cincinalului în 4 ani și patru luni. Colectivul se angajează ca pînă la sfîrșitul acestui an să realizeze o producție suplimentară concretizată în instalații de automatizări, aparataj electronic de joasă tensiune, centrale telefonice automate, precum și în alte produse electrotehnice.

● Recent și-a înscris numele în rîndul unităților care au îndeplinit cincinalul și **Întreprinderea de antibiotice din Iași.** Succesul are la bază activitatea desfășurată pentru perfecționarea tehnologiilor de producție, dezvoltarea capacităților productive, sporirea numărului de produse, sporirea eficienței economice. Prin extinderea tehnicii noi și printr-o mai bună organizare a producției, productivitatea muncii este în acest an cu 77 la sută mai mare decît în 1971. Preocuparea pentru lărgirea nomenclatorului de produse s-a concretizat în anii actualului cincinal în introducerea în fabricație a 14 produse noi.

SE EXECUTĂ INTENS LUCRĂRILE AGRICOLE DE SEZON

● În majoritatea județelor continuă intens arăturile pe terenurile de pe care s-a strîns recolta de vară. Această lucrare a fost executată în cooperativele agricole pe 68% din suprafețele prevăzute. În unitățile cooperatiste din județele Constanța, Tulcea, Brăila, Galați, Vrancea, Satu-Mare și Maramureș, arăturile au fost terminate, iar în cele din județele Ialomița, Olt, Bihor, Buzău și Sălaj au fost executate în proporție de peste 90 la sută.

● În cooperativele agricole se desfășoară intens strîngerea și depozitarea nutrețurilor. Finețele naturale au fost cosite în proporție de 81%, această lucrare fiind terminată în unitățile cooperatiste din județele Bihor, Dîmbovița, Vrancea, Satu-Mare și Timiș și realizată în proporție de peste 90 la sută în cele din județele Prahova, Sălaj, Alba, Brașov și Suceava. Rezultate mai bune au fost obținute și la însilozările timpurii. Unitățile agricole cooperatiste au realizat pînă în prezent 79 la sută din prevederile planului, cantitățile cele mai mari înregistrîndu-se în județele Teleorman, Dolj, Bihor și Timiș.

←

vit legii privind organizarea, planificarea și realizarea investițiilor acești factori răspund de asigurarea utilajelor tehnologice pentru investiții, nu au folosit în suficientă măsură perioada de pregătire a investițiilor — anterioară anului în care începe execuția acestora — pentru a corela pe bază de documentații și contracte ferme realizarea de către industrie a utilajelor, aparatajelor și echipamentelor cerute de investiții și la termene optime de livrare.

Deficiențe de aceeași natură din partea beneficiarilor de investiții, a centralelor industriale de care aparțin și a titularilor s-au manifestat și în ce privește **contractarea utilajelor, aparatajelor și echipamentelor din import**, activitate care trebuie să se deruleze într-o perioadă mult mai avansată față de anul planificat pentru începerea execuției investiției.

Cîteva exemple sînt edificatoare în această privință. De pildă, beneficiarul Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina, avînd planificată dezvoltarea capacității de produse extrudate cu termen de dare în funcțiune în iunie 1975, n-a acționat in timp util pentru asigurarea utilajelor, pentru clarificarea tuturor problemelor în perioada de pregătire a anului de plan. Din această cauză, furnizorul — Întreprinderea de mașini grele București — care trebuia să livreze cadrele pentru caja de laminare în luna mai, oferea termen de livrare, pentru acestea abia în octombrie 1975, iar Întreprindera constructoare de mașini Reșița a contractat cu beneficiarul din Slatina livrarea unor utilaje în trim. IV 1975, deși furnizorii respectivi erau obligați să-și organizeze astfel producția încît să asigure livrarea utilajelor la termene corelate ce decurg din termenele de punere în funcțiune a investițiilor respective.

O situație asemănătoare există și la întreprinderea „Progresul"-Brăila, care are sarcini planificate de sporire a capacității de producție a utilajelor de construcții, inclusiv a ansamblelor pentru terți, pentru luna iunie 1975, și a pieselor turnate pentru luna septembrie 1975 ; pînă la începutul lunii iunie a.c. nu erau contractate o serie de utilaje din țară, sau din import, iar unele utilaje erau contractate cu termene de livrare necorelate cu cele de punere în funcțiune. Întîrzierile în contractarea și livrarea utilajelor la întreprinderea „Progresul"-Brăila au fost cauzate atît de acționarea tardivă și nesusținută în permanență, din partea beneficiarului, pentru obținerea contractelor la timp și cu termene corelate cu punerea în funcțiune, precum și de sprijinul insuficient al ministerului tutelar în rezolvarea problemelor valutare.

Unele probleme se ridică și în legătură cu **respectarea contractelor de asigurare a utilajelor, aparatajelor și echipamentelor pentru investiții.** Datorită faptului că utilajele tehnologice nu se livrează la termenele stabilite în contracte, intrarea in funcțiune a unor obiective este decalată. Astfel, Secția de cauciuc regenerat Tg. Jiu, cu termen de punere în funcțiune în iunie 1975 nu primise pînă la sfîrșitul lunii mai 1975 filtrele de apă demineralizată de la Întreprinderea de utilaj alimentar Slatina, al căror termen de livrare, contractat, expirase încă din anul 1974.

Analiza făcută de curînd la un număr de 84 capacități de producție din metalurgie, chimie, construcția de mașini grele și industria ușoară, planificate să intre în funcțiune în trimestrele III și IV 1975, a stabilit existența unor neajunsuri pe șantierele respective, din care ponderea o dețin cele manifestate în activitatea de asigurare cu utilaje.

Sarcinile deosebite care decurg din cerința punerii în funcțiune în acest an a 500 de capacități importante, precum și din necesitatea de a pregăti în condiții superioare primirea la timp și de bună calitate a utilajelor aferente capacităților prevăzute să intre în exploatare în anul 1976, impun tuturor întreprinderilor, centralelor și titularilor de investiții, precum și întreprinderilor constructoare de mașini și organizațiilor de comerț exterior importatoare a instalațiilor să-și perfecționeze activitatea de asigurare a acestora.

...la livrarea și montarea lor

NECESITATEA rezolvării problemei primirii utilajelor din țară și import pentru investițiile din acest an și urgența care se impune în acest sens pentru a putea folosi in mod eficient perioada ce ne-a mai rămas, a făcut ca această problemă să constituie **obiectul unei analize la conducerea partidului și statului, cu care ocazie s-au stabilit o serie de măsuri menite să rezolve într-un termen scurt neajunsurile care s-au manifestat în activitatea de aprovizionare și montare a utilajelor tehnologice.**

În vederea asigurării utilajelor tehnologice din țară și import, Biroul Permanent al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît ca ministerele interesate să analizeze stadiul realizării fiecărui utilaj și contract pe obiective de investiții și să stabilească soluții, responsabilitățiii și termene pentru clarificarea a tot ceea ce este necesar a fi întreprins și să se concretizeze în grafice de livrare a utilajelor restante. În prezent aceste grafice au fost întocmite și trimise tuturor factorilor care au sarcini prevăzute în ele pentru soluționarea cît mai urgentă a tuturor problemelor legate de asigurarea integrală a materialelor din țară și import, precum și a cooperărilor interuzinale necesare în vederea executării la termen a utilajelor de către întreprinderile producătoare.

În scopul asigurării condițiilor de pregătire a fabricației utilajelor tehnologice necesare obiectivelor de investiții planificate a se pune în funcțiune în anul 1976 s-a stabilit ca pînă la 30 iunie 1975 să se ia toate măsurile pentru predarea integrală a documentațiilor de execuție necesare. Totodată, pentru asigurarea respectării sortimentelor de valori de întrebuințare necesare economiei și în primul rînd în domeniul mașinilor și utilajelor tehnologice s-a dat sarcina C.S.P. de a perfecționa planificarea, trecîndu-se de la prevederile globale în tone și mii lei la nominalizarea fizică concretă a sarcinilor de plan, tonajul fiind folosit numai ca plafon maxim ce nu poate fi depășit.

Un aspect deosebit de important al activității de asigurare a utilajelor este **ritmul în care acestea sînt montate.** Analiza făcută recent de organele de sinteză a scos în evidență faptul că montarea utilajelor aprovizionate pe șantiere nu se desfășoară, în unele cazuri, în mod susținut, imobilizînd atît valoarea lor, cît și valoarea construcțiilor și instalațiilor aferente executate și nepuse în funcțiune.

Sînt mai multe cauze care determină un ritm lent de montarea utilajelor aflate pe șantiere ; este vorba, mai întîi, de **lipsurile existente în activitatea organizațiilor de construcții-montaj**, care în unele cazuri nu au adus construcțiile în stadiul care să asigure front de lucru pentru montorii de utilaje, apoi de faptul că **nu peste tot s-a organizat montajul în mai multe schimburi** și, în fine, de faptul că **utilajele au fost livrate dezasortat**, fără a se asigura elementele necesare unui flux rațional al montajului. De exemplu, la Combinatul siderurgic Galați, la sfîrșitul lunii iunie a.c., peste 80% din utilajele stocate aveau durata de staționare pe șantier depășită. La obiectivul „turnare continuă" utilajele în stoc se montează în ritm necorespunzător din cauza rămînerilor în urmă față de grafic cu peste 5 luni a lucrărilor de construcții-montaj și a neorganizării montajului în mai multe schimburi.

Faptul că utilajele din import nu se montează în termene scurte lipsește beneficiarii de investiții de posibilitatea de a acționa — în caz de livrări necorespunzătoare — față de furnizorii străini, deoarece se pierd termenele de garanție.

Sarcini deosebite revin întreprinderilor, centralelor și organizațiilor de construcții care lucrează pe șantierele ministerelor cu cele mai mari stocuri de utilaje (chimiei, metalurgiei, energiei electrice, economiei forestiere și materialelor de construcții) pentru a transforma în mijloace de producție active fondurile imobilizate în utilaje tehnologice, care la rîndul lor imobilizează valori de circa 2 ori mai mari in capacități de producție aflate într-un stadiu avansat de execuție care nu s-au dat în funcțiune la termen.

Ținînd seama de cele arătate, putem afirma că reușita programului de investiții pe acest an, punerea în funcțiune a capacităților planificate sau reprogramate depind de rezolvarea corespunzătoare a problemei complexe a achiziționării și montării utilajelor tehnologice.

Priorități

MĂSURILE luate de conducerea de partid și de stat pentru îmbunătățirea activității de asigurare și montare a utilajelor trebuie să fie urmărite și traduse în viață cu toată responsabilitatea de toți factorii care au sarcini în această direcție.

Beneficiarilor de investiții le revine sarcina principală în asigurarea utilajelor necesare capacităților ce urmează a fi puse în funcțiune. În acest scop ei trebuie :

- să depună de urgență proiectele de execuție pentru utilajele unicate, la furnizorii din țară și fișele tehnice pentru cele din import însoțite de avizele și aprobările legale necesare și să contracteze volumul de utilaje rămas necontractat, atît cu furnizorii interni, cît și cu cei din străinătate ;

→

PUNCTE DE VEDERE

Răspunderea materială a organelor de control

CONSERVAREA și reîntregirea patrimoniului obștesc — sarcină importantă a organelor de control — prezintă unele aspecte particulare în jurul cărora nu s-au cristalizat puncte de vedere ferme și cu atît mai puțin o practică de acțiune unitară.

Acesta pare să fie cazul pagubelor nerecuperate ca urmare a unui act de control incomplet, efectuat de un organ exterior unității controlate.

O dispoziție obligatorie — cu titlu de exemplu — emisă de inspecția teritorială financiară de stat este urmată de o decizie de imputare conformă, ulterior anulată, în parte, de către organele de jurisdicție a muncii, deoarece una dintre persoanele chemate să răspundă — pentru o sumă determinată — nu este găsită vinovată. Termenul de recuperare a pagubei fiind epuizat nu se mai pot face noi cercetări și emite o altă decizie de imputare în sarcina celui (sau celor) vinovați de producerea directă a pagubei.

Potrivit dispozițiilor art. 102(1) din Codul Muncii, persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele aduse avutului obștesc din vina și în legătură cu munca lor.

În valorificarea acestor dispoziții de principiu — și ținînd seama de absența în noul cod a instituției repunerii în termen — Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1974 a statuat că răspunde material și cel care, nesocotindu-și sau neglijindu-și îndatoririle de serviciu, nu a făcut cercetări temeinice și complete pentru identificarea persoanei vinovate de producerea pagubei și stabilirea exactă a cuantumului acesteia, dacă, în ambele situații, decizia de imputare a fost anulată sau paguba a fost recuperată doar parțial.

În privința procedurii de urmat, în literatura juridică *) de specialitate s-a emis opinia că recuperarea pagubei pe seama organului de control exterior se poate realiza pe una din aceste două căi :

— intentarea unei acțiuni directe împotriva persoanei străine de unitate cu scopul de a-i stabili răspunderea patrimonială, în temeiul art. 73, alin. 2 din H.C.M. nr. 792/1960, sau al prevederilor codului civil ;

— obligarea la daune, printr-o hotărîre arbitrală, a unității în care funcționează agentul constatator, în calitate de comitentă.

Ambele soluții sînt discutabile atît în ceea ce privește fundamentarea juridică cît și sub aspectul oportunității.

1. Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 792/1960 (republicată în 1969) este dată în aplicarea Decretului nr. 221/1960 cu privire la **executarea silită** (s.n.) împotriva persoanelor fizice cu privire la plata impozitelor și a taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste, precum și cu privire la executarea confiscării.

Obiectul hotărîrii este străin raporturilor analizate reglementînd faza de executare a unei creanțe. Textul invocat în susținerea primului punct de vedere (art. 73) prevede că atunci cînd nerealizarea creanței a fost provocată din culpa angajaților sau a altor persoane, se vor lua măsuri în vederea stabilirii răspunderii patrimoniale, precum și aplicării sancțiunilor disciplinare, administrative sau penale, după caz.

Or, o interpretare chiar forțată a dispozițiilor citate nu poate justifica asimilarea situației reglementate cu ipoteza supusă discuției, fiind vorba de materii complet diferite ca și de alte raporturi juridice.

Mai este de observat, independent de prezența actului normativ invocat, că recuperarea pagubei pe calea unei acțiuni civile directe intentate împotriva organului de control nu poate fi fundamentată nici pe dispozițiile codului civil (art. 998 — răspundere delictuală).

Într-adevăr efectuarea controlului, de către agentul constatator, se face în cadrul unei activități de serviciu, prezența sa în unitatea controlată fiind consecința unei dispoziții pe care a primit-o, fără ca pe aceasta să se grefeze o relație directă excedînd sfera raporturilor de muncă între unitatea controlată și organul de control. Iar raporturile acestuia din urmă cu propria sa unitate ținînd nemijlocit de executarea contractului de muncă, orice culpă reținută în exercitarea sarcinilor de serviciu nu poate fi tratată decît în considerarea dispozițiilor din Codul Muncii.

2. Cea de a doua teză potrivit căreia unitatea prejudiciată poate acționa unitatea căreia îi aparține organul de control, pe cale arbitrală, și-ar găsi aparent, o motivare în redactarea foarte largă a prevederilor art. 6 din Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat, care, stabilind competența organelor arbitrale, menționează — în final — și „orice alte litigii patrimoniale“.

Este o soluție de asemenea criticabilă, deoarece prin mecanismul declanșat ca efect al sesizării arbitrajului ar însemna să se ajungă, practic, la examinarea de către organele arbitrale a existenței răspunderii materiale, însăși, a persoanelor cu funcții de control, situație care evident depășește funcția și limita de cenzură a arbitrajului.

Pe de altă parte, soluția prezintă inconveniente și de altă natură. O primă hotărîre judecătorească — prin care se anulează total sau în parte decizia de imputare emisă pe baza actului de control — nu are nici un efect în litigiul arbitral, cu toate că în cadrul acestuia sînt examinate toate aspectele legate de existența pagubei și răspunderea unității chemate în judecată, plecînd de la culpa „prepusului“ său în producerea pagubei. După pronunțarea hotărîrii arbitrale urmează — eventual — un al treilea proces, avînd ca obiect judecarea contestației făcută de organul de control împotriva deciziei prin care i s-a imputat suma la care propria sa unitate a fost obligată de arbitraj. În cadrul acestui ultim proces se reiterează în mod firesc toate problemele interesînd producerea și întinderea pagubei cît și răspunderea celui ce i s-a imputat, cunoscut fiind că lui nu-i sînt opozabile nici prima hotărîre judecătorească, nici hotărîrea arbitrală și că nici nu este posibilă introducerea sa în litigiul arbitral pentru a-și produce efectele și față de el.

Mai este de remarcat că în spiritul și finalitatea legii de organizare a arbitrajului în ciuda mențiunii din textul mai sus citat, a stat acordarea competenței în soluționarea litigiilor izvorîte — în genere — din nerespectarea obligațiilor legale sau contractuale și a celor născute din acte administrative de planificare, termenul final „precum și orice alte litigii patrimoniale“ avînd o funcție de acoperire și vizînd aceeași sferă de obligații.

Nu este de ignorat că în practică s-a utilizat cîteodată această cale, însă aplicarea ei nu s-a extins și însăși existența unei atare rezerve, care duce în realitate la o situație discriminatorie, angajînd răspunderea numai a unor organe de control, pune și mai mult în lumină insuficienta fundamentare legală, s-ar putea spune, precaritatea procedurii alese.

În situația dată și ținînd seama de necesitatea imperioasă a conservării integrale a avutului obștesc, soluția care se impune este aceea a unei reglementări legislative, actualul stadiu al legislației în vigoare neautorizînd o rezolvare coerentă, și la adăpost de orice critică, a legii.

Privit în acest cadru pot fi gîndite diferite rezolvări dintre care menționăm, cu titlu de exemplu, posibilitatea emiterii unei decizii de imputare de către unitatea căreia îi aparține organul de control în sarcina persoanei încadrate în muncă care — cu vinovăție — a prejudiciat, cu ocazia controlului, unitatea controlată, urmînd ca sumele recuperate să fie transferate unității păgubite. O altă soluție ar fi acordarea unor competențe lărgite conducătorului unității controlate, care fiind sesizat prin actul de control ar avea latitudinea de a lua măsurile considerate legale și utile, cu corespondentul deplasării răspunderii materiale (și disciplinare) pe seama sa.

N-ar fi lipsită de interes nici examinarea posibilității de reînviere, în condiții limitate, a termenului de emitere a deciziei de imputare („repunere în termen“), excluzîndu-se astfel din aria răspunderii materiale a organelor de control, ca și a altor organe de specialitate, situațiile în care dificultățile reale, iar nu o lipsă de diligență, au împiedicat recuperarea integrală a pagubei pe seama persoanelor vinovate.

Evident legiuitorul va putea găsi orice altă soluție care să satisfacă atît exigențele proteguirii patrimoniului obștesc cît și principiile promovate de Codul Muncii.

Mihai GIUGARIU

judecător la Curtea Superioară
de Control Financiar

---

*) Activitatea financiară — Controlul economic (Cap. XI — dr. C. Jornescu). Editată de Revista economică, 1974 ; Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă. Ed. științifică, 1973 — dr. Șerban Beligrădeanu.

←

- să urmărească respectarea termenelor contractuale cu exigență, aplicînd prevederile legale în cazul nerespectării clauzelor contractuale și să facă toate demersurile necesare pentru devansarea livrărilor contractate la termene necorelate cu necesitățile de montaj și de punere în funcțiune, acordînd în același timp sprijin în oameni și materiale pentru uzinarea utilajelor respective ;

- să analizeze stadiul de realizare a construcțiilor, fundațiilor și instalațiilor necesare în colaborare cu organizațiile de construcții-montaj, pentru crearea fronturilor de montaj pe toate șantierele unde există utilaje stocate și au un ritm lent de montaj ;

- să sprijine organizațiile de construcții-montaj cu unele materiale pentru care întîmpină greutăți în aprovizionare, cu echipe de montori din serviciile proprii de întreținere, reparații, sculării etc. și să asigure personalul de exploatare al viitoarei capacități de producție ;

- să asigure materialele necesare efectuării probelor tehnologice.

La rîndul lor, **organizațiile de construcții-montaj** au sarcina să-și concentreze forțele la șantierele cu termene apropiate de punere în funcțiune și la care s-au acumulat stocuri de utilaje pentru accelerarea ritmului de execuție a construcțiilor și montajelor.

În ceea ce îi privește pe **proiectanți**, aceștia au obligația legală să răspundă prompt la solicitările beneficiarilor sau constructorilor, pentru clarificarea unor detalii, pentru corelarea unor secțiuni ale proiectelor, pentru modificarea unor soluții constructive etc.

★

REALIZAREA conform planului a punerilor în funcțiune pe acest an implică dinamizarea tuturor colectivelor care au sarcini de investiții. Este necesar ca de pe agenda săptămînală a colectivelor de conducere și birouri executive din întreprinderi, centrale și ministere să nu lipsească analiza operativă a felului cum se aprovizionează și se montează utilajele, cum se respectă angajamentele înscrise în grafice.

G. RUSCANU

Banca de Investiții

CO

CONDUCERE
ORGANIZARE

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE la întreprinderea „Autobuzul":

CICLOGRAMA DE SERVIRE — metodă de îmbunătățire a folosirii utilajelor

UNUL DINTRE obiectivele principale prevăzute de Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. este ca în următorul cincinal o mare parte din sporul producției industriale să se obțină cu capacitatea de producție existentă. Îndeplinirea cu succes a acestui obiectiv necesită din partea tuturor întreprinderilor o preocupare serioasă în vederea stabilirii juste a capacităților de producție, a rezervelor existente, precum și pentru determinarea tuturor cauzelor care duc la o utilizare incompletă a capacităților existente.

În conducerea și organizarea procesului de producție la întreprinderile cu fabricație de unicate și serie mică, unde este caracteristică repetarea executării aceleiași operații după anumite perioade de timp, sînt necesare reglări periodice ale utilajelor. În aceste tipuri de întreprinderi se întîlnesc frecvente stagnări în funcționarea utilajelor, în special din cauza unei necorelări între folosirea utilajelor și folosirea macaralei (podului rulant) care servește utilajele respective. Una dintre metodele eficiente ce pot asigura o sincronizare a activităților utilajelor cu activitățile de servire a macaralei este ciclograma de servire, pe care o prezentăm în continuare, așa cum a fost ea utilizată de autor în cadrul proiectului „Programarea operativă a producției atelierului de presaj greu", elaborat la întreprinderea „Autobuzul"-București, proiect aflat în prezent în faza de implementare.

● De ce este utilă folosirea ciclogramei de servire?

ANALIZÎND activitatea atelierului de producție de presaj greu, avînd în dotare cinci utilaje (prese) servite de o macara (pod rulant), vom observa că în cadrul procesului de producție au loc reglări periodice ale utilajelor, ceea ce necesită montarea și demontarea s.d.v.-urilor după fiecare operație în parte, folosind de fiecare dată macaraua. Timpul de pregătire-încheiere efectuat la fiecare schimbare de operație a unui anumit lot de piese dintr-un anumit reper ocupă o mare parte din ciclul total de execuție al lotului : între 30—500 minute pentru fiecare lot de piese, ceea ce în expresie valorică reprezintă un volum de cheltuieli de pregătire-încheiere de 15—80 lei/lot de fabricație.

Fig. nr. 1

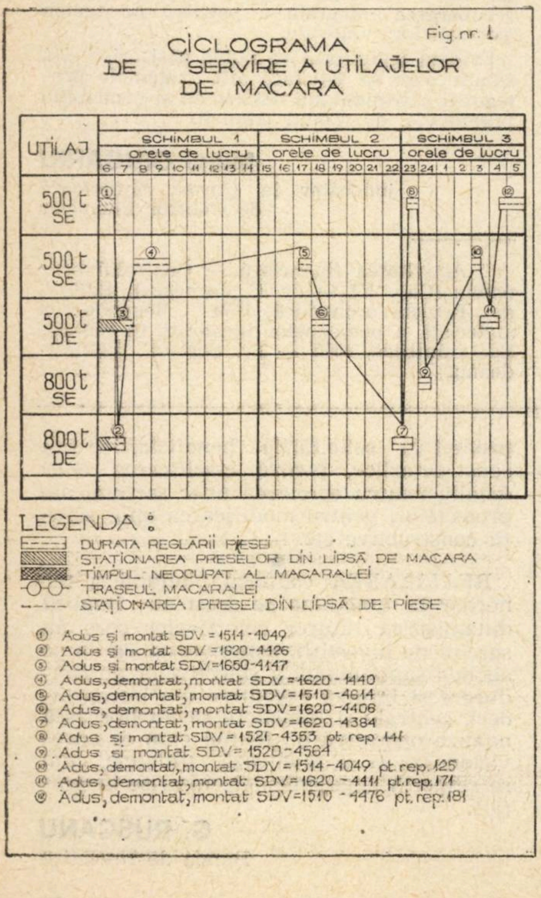

CICLOGRAMA DE SERVIRE A UTILAJELOR DE MACARA

UTILAJ
SCHIMBUL 1
SCHIMBUL 2
SCHIMBUL 3
orele de lucru
6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 1 2 3 4 5
500 t SE
500 t SE
500 t DE
800 t SE
800 t DE
LEGENDA :
DURATA REGLĂRII PIESEI
STAȚIONAREA PRESELOR DIN LIPSĂ DE MACARA
TIMPUL NEOCUPAT AL MACARALEI
TRASEUL MACARALEI
STAȚIONAREA PRESEI DIN LIPSĂ DE PIESE
① Adus și montat SDV = 1514-4049
② Adus și montat SDV = 1620-4426
③ Adus și montat SDV = 1650-4147
④ Adus, demontat, montat SDV = 1620-1440
⑤ Adus, demontat, montat SDV = 1510-4614
⑥ Adus, demontat, montat SDV = 1620-4406
⑦ Adus, demontat, montat SDV = 1620-4384
⑧ Adus și montat SDV = 1521-4353 pt. rep. 141
⑨ Adus și montat SDV = 1520-4564
⑩ Adus, demontat, montat SDV = 1514-4049 pt. rep. 125
⑪ Adus, demontat, montat SDV = 1620-4411 pt. rep. 171
⑫ Adus, demontat, montat SDV = 1510-4476 pt. rep. 181

Se observă clar că în funcție de modul în care se reușește să se asigure o sincronizare între folosirea utilajelor și folosirea macaralei (adică în momentul terminării unei anumite operații pe un utilaj, macaraua să fie liberă pentru a servi utilajul respectiv și să nu fie ocupată cu servirea altui utilaj), se poate obține o îmbunătățire a folosirii timpului de lucru al utilajelor și, implicit, reducerea costurilor de fabricație. În plus, sînt frecvente cazurile cînd în atelier utilajele stagnează din cauza lipsei macaralei, în momentul în care ea este solicitată.

● O metodă eficientă de descoperire a rezervelor interne de îmbunătățire a folosirii timpului de lucru al utilajelor ; ● Ce reduceri ale costurilor de producție antrenează ea ? ● Dar ale ciclului total de fabricație ? ● Influența utilizării ciclogramei asupra nivelului productivității muncii — cum și cu ce intensitate se manifestă ? ● La ce categorii de utilaje poate fi utilizată ciclograma ?

Sincronizarea se poate asigura încă de la elaborarea graficului de producție al atelierului prin luarea în considerare și punerea pe grafic a macaralei ca un utilaj separat ce condiționează folosirea celorlalte utilaje. Este necesară o astfel de eșalonare a executării reperelor, încît terminarea unei anumite operații la un lot de piese dintr-un anumit reper să nu coincidă cu terminarea executării unei alte operații ce se fabrică la un alt utilaj. Toate operațiile ce urmează să se execute pe utilaje trebuie astfel programate încît macaraua să fie liberă în momentul în care un utilaj are nevoie de ea.

Se poate deci pune întrebarea : de ce ar mai fi necesară elaborarea unei alte metode, de pildă ciclograma de servire, dacă prin graficul de producție al atelierului se asigură sincronizarea cerută ?

Ciclograma de servire a utilajelor ne **permite să evidențiem timpul în care macaraua este liberă**, adică perioada de timp în care macaraua este solicitată de unul din utilaje. Problema deosebită care se pune este aceea de a asigura folosirea completă și a timpului de lucru al macaralei, deci nu numai al utilajului. Și tocmai din acest motiv apreciem utilă elaborarea ciclogramei de servire a fiecărui loc de muncă de către macara, săptămînal, pe fiecare zi sau schimb în parte, pe baza graficului de producție și a cererilor prealabile, cunoscute, de servire a fiecărui loc de muncă. Ea trebuie să conțină indicații precise privind perioadele de reglare a utilajelor, ca și în ceea ce privește perioadele de servire a fiecărui loc de muncă și utilaj în parte.

În cadrul timpului de producție al atelierului de presaj, unde întîlnim un număr foarte mare de reglări, cu durate diferite de la o operație la alta, folosirea ciclogramei permite coordonarea precisă a servirii fiecărui loc de muncă înlăturînd stagnările în procesul de producție. Prin aceasta, servirea utilajelor și a fiecărui loc de muncă în parte nu mai are, ca pînă atunci, un caracter întîmplător.

Necesitatea întocmirii ciclogramei este impusă și de cunoașterea exactă a traseului pe care macaragiul trebuie să-l imprime macaralei, evitînd mersul în gol sau reducîndu-l la minimum, alegînd deci calea cea mai scurtă. Ciclograma este pentru conducătorul macaralei de un real ajutor prin faptul că ea dă indicații precise privind momentul și locul unde trebuie să fie prezentă macaraua.

● O aplicație practică

UN EXEMPLU de astfel de ciclogramă întocmită pe baza graficului de producție al atelierului de presaj greu este redat în fig. 1. Astfel, operațiile 1, 2 și 3 efectuate pe presele de 500 t SE, 800 t DE și 500 t DE constau în căutarea s.d.v.-urilor în stivă, transportarea la presă și montarea, aducerea lotului de piese ce urmează a fi supus operației următoare, eliberarea locului de muncă de lotul de piese ce a fost executat, transportul deșeurilor etc. În acest caz întocmirea ciclogramei pe o perioadă de o zi ne oferă o imagine clară în ceea ce privește folosirea preselor și a macaralei. Ea evidențiază timpii de staționare a preselor din cauza lipsei macaralei sau a pieselor de executat și, de asemenea, indică timpul în care macaraua staționează nefiind solicitată de utilaj, și care poate fi folosit foarte bine la pregătirea lucrului pentru operația care urmează cel mai devreme pe unul din utilajele atelierului. Această pregătire mai din timp constă atît în efectuarea unor elemente ale timpului de pregătire-încheiere a operației ce urmează cel mai devreme, cît și în efectuarea unor serviri ce țin mai mult de organizarea locului de muncă (de exemplu, aranjarea în stivă a s.d.v.-urilor pe diferite tipuri în așa fel încît ele să fie regăsite ușor).

Fig nr 2

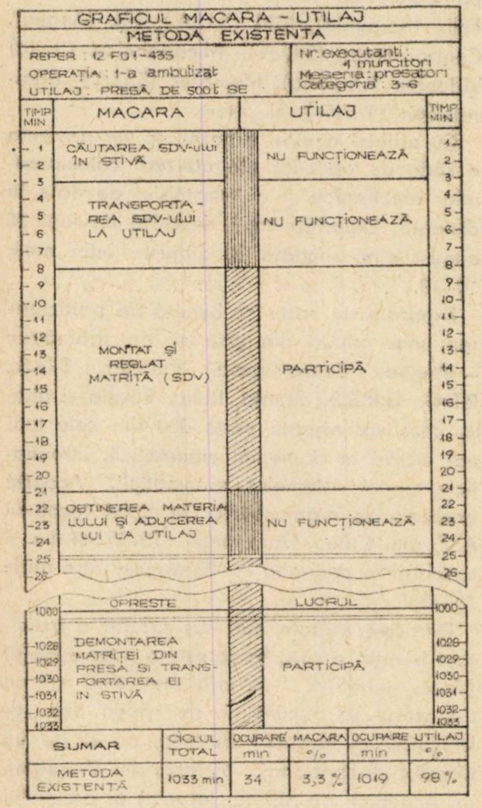
GRAFICUL MACARA - UTILAJ
METODA EXISTENTA
REPER: 12 F 01-435
OPERAȚIA: 1-a ambutizat
UTILAJ: PRESĂ DE 500t SE
Nr. executanți: 4 muncitori
Meseria: presatori
Categoria: 3-6
TIMP MIN
MACARA
UTILAJ
CĂUTAREA SDV-ului ÎN STIVĂ
NU FUNCȚIONEAZĂ
TRANSPORTAREA SDV-ului LA UTILAJ
NU FUNCȚIONEAZĂ
MONTAT ȘI REGLAT MATRIȚĂ (SDV)
PARTICIPĂ
OBTINEREA MATERIALULUI ȘI ADUCEREA LUI LA UTILAJ
NU FUNCȚIONEAZĂ
OPRESTE
LUCRUL
DEMONTAREA MATRIȚEI DIN PRESĂ SI TRANSPORTAREA EI IN STIVĂ
PARTICIPĂ

SUMAR	CICLUL TOTAL	OCUPARE MACARA		OCUPARE UTILAJ	
		min	%	min	%
METODA EXISTENTĂ	1033 min	34	3,3 %	1019	98 %

Efectuarea acestor operații în timpul cînd macaraua nu este solicitată de vreuna din prese, contribuie în mare măsură la reducerea timpului de staționare a preselor prin realizarea, în perioada de timp cît macaraua se află liberă, a unor elemente ale timpului de pregătire-încheiere. Ciclograma de servire a utilajelor ne permite deci să planificăm și ce anume operații trebuie să efectueze macaraua în timpul cînd nu este solicitată de unul din utilaje.

Astfel, organizarea rațională a folosirii macaralei, pe baza ciclogramei de servire, oferă mari posibilități de sporire a productivității muncii, de obținere a unor economii substanțiale, de corelare a creșterii cîștigurilor muncitorilor cu sporirea producției fizice etc.

● Varianta propusă și eficiența ei economică

PE BAZA unei temeinice analize critice a situației existente (vezi fig. 2) am reușit o defalcare a procesului de muncă în principalele sale componente:

(a) **elemente de lucru independente pentru macara**, adică activități care nu angajează participarea utilajului, cum ar fi: căutarea s.d.v-ului în stivă, transportul s.d.v.-ului la utilaj, obținerea materialului și aducerea lui la utilaj etc.

(b) **elemente de lucru dependente**, care implică participarea simultană atît a macaralei, cît și a utilajului, cum sînt: montat și reglat s.d.v.-ul, demontarea s.d.v.-ului și transportul lui în stivă etc.

(c) **elemente de stagnare** care se produc cînd macaraua și utilajul nu pot participa la desfășurarea procesului.

Cu ajutorul acestor elemente am construit **graficul macara-utilaj** (fig. 2) și am scos în evidență rezervele privind îmbunătățirea folosirii celor două utilaje. Am studiat modul de utilizare a elementelor de timp cuprinse în timpul de pregătire-încheiere la operația I a reperului 12 F 01—435 executată pe utilajul de 500 SE, și am examinat posibilitatea ca o parte din aceste elemente să se desfășoare simultan cu funcționarea utilajului, adică în timpul cînd macaraua nu este solicitată de vreunul din utilaje ca să execute acele elemente de lucru independente de macara pentru pregătirea execuției operației ce urmează cel mai devreme la unul dintre loturile de piese ce se află pe fluxul de fabricație. Realizarea acestor obiective se poate obține prin suprapunerea elementelor de lucru independente ale macaralei cu cele ale utilajelor, prin schimbarea ordinei de succesiune a elementelor în cadrul procesului, astfel încît elementele independente să se efectueze pe cît posibil simultan, în timpul funcționării utilajului la o altă operație.

Fig 3

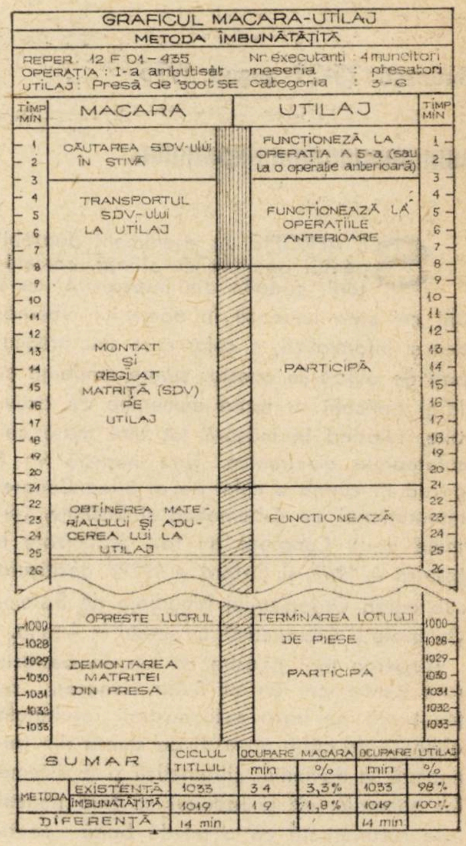
GRAFICUL MACARA-UTILAJ
METODA ÎMBUNĂTĂȚITĂ
REPER: 12 F 01-435
OPERAȚIA: 1-a ambutisat
UTILAJ: Presă de 500t SE
Nr. executanți: 4 muncitori
meseria: presatori
categoria: 3-6
TIMP MIN
MACARA
UTILAJ
CĂUTAREA SDV-ului ÎN STIVĂ
FUNCȚIONEZĂ LA OPERAȚIA A 5-a (sau la o operație anterioară)
TRANSPORTUL SDV-ului LA UTILAJ
FUNCȚIONEAZĂ LA OPERAȚIILE ANTERIOARE
MONTAT ȘI REGLAT MATRIȚĂ (SDV) PE UTILAJ
PARTICIPĂ
OBTINEREA MATERIALULUI ȘI ADUCEREA LUI LA UTILAJ
FUNCTIONEAZĂ
OPRESTE LUCRUL
TERMINAREA LOTULUI DE PIESE
DEMONTAREA MATRITEI DIN PRESA
PARTICIPA

SUMAR		CICLUL TITLUL	OCUPARE MACARA		OCUPARE UTILAJ	
			min	%	min	%
METODA	EXISTENTĂ	1033	34	3,3%	1033	98 %
	ÎMBUNĂTĂȚITĂ	1019	19	1,8 %	1019	100%
DIFERENȚĂ		14 min			14 min	

Din analiza metodei existente rezultă o durată totală a ciclului de fabricație de 1 033 minute, o utilizare a utilajului de 98%, și un grad de ocupare a macaralei de 3,3%.

Prin organizarea locului de muncă și suprapunerea activităților independente ale macaralei în timpul de funcționare a utilajului s-a obținut o nouă metodă de muncă îmbunătățită (vezi fig. 3) din care rezultă: (1) reducerea ciclului de fabricație cu 14 minute; (2) o descongestionare a macaralei cu 13 minute, timp care poate fi utilizat pentru pregătirea lucrului pe altă presă; (3) creșterea gradului de utilizare a utilajului la nivelul maxim: 100%; (4) creșterea productivității muncii cu 13,5%.

Din această analiză reiese limpede că folosirea ciclogramei de servire a utilajelor este o metodă eficientă în descoperirea rezervelor interne de îmbunătățire a folosirii timpului de lucru al utilajelor și, implicit, pentru reducerea costurilor de fabricație. În principal, această analiză are în vedere reducerea ciclului total de fabricație, îmbunătățirea gradului de utilizare atît a macaralei cît și a utilajului.

Nu este suficient să existe norme de folosire a timpului de lucru al utilajelor, important este ca ele să fie stabilite real, permanent actualizate, în funcție de condițiile concrete de lucru, de îmbunătățirile tehnologice și organizatorice.

ec. Ioniță CRISTEA
Centrul teritorial de calcul electronic-Brașov

București 25-29 august 1975

CONGRESUL INTERNAȚIONAL DE CIBERNETICĂ ȘI SISTEME

SE APROPIE un eveniment deosebit pentru oamenii de știință, cercetătorii, cadrele din învățămint, ca și toți cei care lucrează în domeniul ciberneticii și informaticii, a celor care sint preocupați de utilizarea acestor științe moderne cu largi aplicații in toate domeniile de activitate, folosind in măsură tot mai mare calculatoarele electronice. Țara noastră va fi gazdă în curind a celui de al 3-lea Congres Internațional de Cibernetică și Sisteme, (primele două Congrese au fost organizate la Londra – 1969, și Oxford – 1972), desfășurat sub egida Organizației Mondiale de Sisteme Generale și Cibernetică, cu sediul in Anglia.

Alegerea țării noastre ca loc de desfășurare pentru cel de al 3-lea Congres, s-a făcut atit pe baza recunoașterii rezultatelor obținute de către oamenii de știință din țara noastră in domeniul ciberneticii și a sistemelor generale, cit și faptului că țara noastră este recunoscută ca o gazdă bună pentru realizarea unui schimb larg de idei in domeniul științei și culturii, animată de dorința stringerii legăturii cu toate popoarele și a realizării unui progres continuu in domeniul tehnico-științific.

Organizatorii acestui eveniment științific, Academia de Studii Economice, și respectiv Laboratoarele de Cercetare ale Catedrei de Cibernetică economică, au căutat să asigure toate condițiile pentru a realiza această manifestare la un nivel corespunzător. Pentru a face cunoscut publicului ceea ce se intenționează să se realizeze, dăm in continuare citeva detalii semnificative.

● Se vor prezenta un număr de cca. 320 lucrări de către un număr de aproape 500 autori și coautori din 30 țări intre care : Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, R.P. Chineză, Elveția, Franța, R.D.G., R.F.G., India, Iran, Kuweit, Iugoslavia, Japonia, Olanda, Polonia, S.U.A., Suedia, Spania, Ungaria etc. și bineințeles România.

● În afara participanților cu lucrări și-au anunțat participarea încă cca. 300 de specialiști din țară și din străinătate astfel că la lucrările Congresului vor participa peste 800 de specialiști.

● Lucrările vor fi prezentate in cadrul a șapte secțiuni cu tematicile : cibernetică economică (1), sisteme și modele (2), cibernetică industrială (3), cibernetica și mediul (4), informatică, comunicații, invățămint (5), inteligență artificială (6), neuro și bio cibernetica (7).

● Conducerea lucrărilor secțiunilor, va fi asigurată de oameni de știință și cercetători apreciați, printre care : acad. prof. Ana Aslan, prof. T.C. Helvey (S.U.A.), prof. dr. docent Edmond Nicolau, prof. N. Naplatanoff (Bulgaria), prof. A. Masturzo (Italia), acad. Șt. Milcu, dr. R. Hermanu (S.U.A.), prof. C. Corduneanu și alții.

● Deschiderea lucrărilor Congresului va avea loc în sala Ateneului Român în ziua de marți 26 august ora 9,30 și va fi urmată de trei simpozioane :

– Simpozionul de cibernetică economică, marți 26 august ora 10,00 in sala Ateneului sub conducerea rectorului ASE prof. Gh. Dolgu.

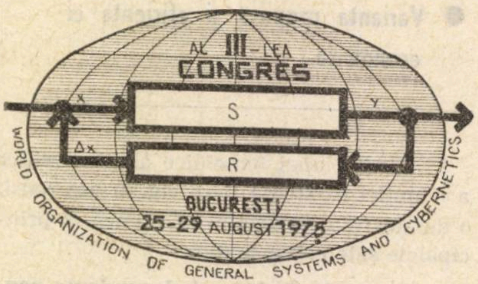

– Simpozionul de cibernetică medicală marți 26 august ora 14,30 în Aula ASE sub conducerea prof. T.C. Helvey (S.U.A.) și a acad. prof. A. Aslan.

– Simpozionul de teoria sistemelor miercuri 27 august ora 9,30 in Aula ASE sub conducerea prof. P.K. M'Pherson (Anglia) și prof. C. Corduneanu.

În cadrul simpozioanelor vor fi prezentate referate de către personalități științifice din care amintim : prof. B. Korte (R.F.G.), prof. R. Revans (Belgia), prof. J. Counelis (S.U.A.), prof. I. Anderson (Anglia), prof. Edmond Nicolau, și alții.

În afara lucrărilor Congresului organizate în cadrul simpozioanelor și secțiunilor de lucru, se mai organizează și următoarele acțiuni :

– Un Forum Deschis cu tematica : „Dezvoltarea Științei și Tehnologiei in următorii 30 de ani", la care vor lua cuvintul dr. S.L. Fawcett, președintele Institutului Battelle (S.U.A.), dr. H. Chilver Craionfield de la Institutul de tehnologie (Anglia) și prof. M. Malița, după care vor avea loc un schimb liber de păreri cu participanții. Forumul deschis va avea loc sub președenția lui A. Peccei (Italia), președintele Clubului de la Roma, joi 28 august ora 19,30 in Aula ASE.

– Va avea loc marți 26 august ora 18,00 o ședință de lucru cu participanții care sint interesați in Sisteme Fuzzy sub conducerea dr. H.I. Zimmermann, directorul Institutului de Științe Economice din Aachen (R.F.G.).

– Marți 26 august ora 18,00 va avea loc o masă rotundă cu tema „Dezvoltarea informaticii în următorii 25 ani" în organizarea Institutului Central de Conducere și Informatică.

În paralel cu lucrările Congresului vor fi organizate, expoziția internațională de calculatoare și de carte în specialitate. Fiind printre primele expoziții de acest gen din țara noastră, credem că va fi o ocazie bună pentru specialiștii din țara noastră care lucrează în aceste domenii să viziteze aceste expoziții. Citeva amănunte :

Expoziția de calculatoare este organizată în holurile Sălii Palatului și se bucură de participarea a cca. 25 firme de calculatoare din țară și din străinătate. Nu vor lipsi echipamentele de calcul prezentate de firmele : Felix (România), IBM (S.U.A.), ICL (Anglia), Control Data (S.U.A.), Microtehnica (Italia) Videoton (Ungaria), Memorex (S.U.A.), Büromasinen (R.D.G.), și altele.

Cu prilejul acestei expoziții se vor prezenta o serie de aplicații ale utilizării calculatoarelor electronice și a transmisiei de date la distanță. Expoziția va fi deschisă de luni 25 august pină simbătă 30 august intre orele 10–18.

Expoziția de carte se bucură de participarea unor edituri din țară și din străinătate – Anglia, Cehoslovacia, Polonia, S.U.A., R.F.G., U.R.S.S., Franța, Italia, Elveția și altele, care vor expune peste 300 din cele mai noi lucrări în domeniul ciberneticii, informaticii, teoriei sistemelor, automaticii. Această expoziție se organizează in holul localului ASE din Calea Dorobanți 15–17 și va fi deschisă în perioada 26–30 august intre orele 10–18.

Din cele arătate mai sus rezultă o activitate bogată și care se dorește a fi de o inaltă ținută științifică, cu atit mai mult cu cit Congresul se bucură de un sprijin dat de UNESCO și Institutul Battelle, ca și de un Comitet de patronaj alcătuit din Președinți de Academii de Știință, laureați ai premiului Nobel și inalte personalități din 20 țări.

Congresul Internațional de Cibernetică și Sisteme de la București, al treilea Congres in acest domeniu, va avea ca scop nemijlocit realizarea unui forum internațional pentru un schimb de idei și informații de actualitate in domeniul ciberneticii și al sistemelor generale, in investigarea căilor comune ale ciberneticii și sistemelor generale, in intărirea bazei științifice interdisciplinare a ciberneticii și in găsirea celor mai bune căi pentru dezvoltarea viitoare în acest domeniu.

ing. C. BILCIU

SINOPTIC

Analiza valorii

ÎN CELE DOUĂ DECENII de la apariție, „analiza valorii“, ca metodă de orientare a proiectării produselor, s-a răspîndit într-un astfel de ritm încît astăzi este aproape generalizată în țările dezvoltate industrial, cît și în unele țări în curs de dezvoltare. Fiind inclusă ca disciplină distinctă în programele majorității institutelor de învățămînt superior, tehnic și economic, ea a fost chiar legiferată în unele țări socialiste.

Pornind de la necesitatea răspîndirii mai accelerate a analizei valorii în unitățile economiei noastre naționale, conducerea Academiei „Ștefan Gheorghiu“ a hotărît, în luna octombrie 1973, înființarea unui colectiv distinct pentru instruire și cercetări aplicative în domeniul analizei valorii.

Deși o imagine a tuturor rezultatelor încă nu poate fi indicată, despre eficiența economică a utilizării metodei pot vorbi unele dintre studiile întocmite și aplicate. Astfel, patru **proiecte realizate în semestrul I 1974** de către participanții la problemele de specializare în analiza valorii, au condus, în urma aplicării lor efective în producție, la obținerea unei **economii anuale la prețul de cost de peste 11 milioane de lei**, în paralel cu substanțiale îmbunătățiri calitative ale produselor studiate. Totodată, colaborarea colectivului Academiei „Ștefan Gheorghiu“, la implementarea analizei valorii în unitățile **Centralei prelucrări lemnului din M.E.F.M.C.** se estimează a conduce, la nivelul anului 1975, la obținerea a peste 50 mil. lei economii la prețul de cost.

Pentru viitor se urmărește intensificarea activității atît de instruire cît și de cercetare efectivă pentru a obține mai multe aplicații ale analizei valorii în practica unităților economiei noastre naționale.

Publicitate

SÎNT rare unitățile economice care nu fac publicitate pentru promovarea sau impulsionarea promovării produselor. Practica întreprinderilor a evidențiat că eficiența publicității scrise, palpabile este de necontestat. Psihologii susțin chiar că indivizii rețin aproximativ 30% din ceea ce văd și simt și numai 15% din ceea ce aud. Care sînt principalele avantaje pe care le aduce publicitatea scrisă (înțelegînd termenul la modul general — prin ziare, TV, documente publicitate etc. — ca ceea ce se adresează direct organului vizual al cumpărătorului). Se pare că este vorba în general de următoarele: (1) Publicitatea este în primul rînd un **mod de introducere** a produsului respectiv în masa clienților; (2) Ea este totodată un **mijloc de sensibilizare** a clienților oferind exante indicații asupra calității și utilității potențiale a produsului propus; (3) Reprezintă în același timp un apreciabil **ajutor vizual**, dat fiind că pentru anumite produse nu poate fi prezentat întotdeauna clientului un specimen, în afara documentului tehnic editat de întreprindere și a anunțului publicitar. Argumentația ulterioară va avea ca punct de plecare aceste documente; (4) Publicitatea este cel mai adesea un **mijloc de convingere** asupra utilității produsului, ca și asupra eforturilor ulterioare ale unității de a oferi clienților săi serviciile necesare, piesele de schimb etc., și aceasta pentru o perspectivă îndepărtată; (5) Publicitatea este o adevărată **carte de vizită**, atît pentru produsul în cauză cît, mai ales, pentru întreprindere în ansamblul ei. În toate aceste cazuri se impune acordarea unei atenții deosebite calității publicității, căutînd metodele, instrumentele și formele cele mai adecvate, ca și prin întreținerea unui permanent contact între unitate și organul care realizează publicitatea produselor pe care ea le desface.

MACHINOEXPORT
BULGARIE

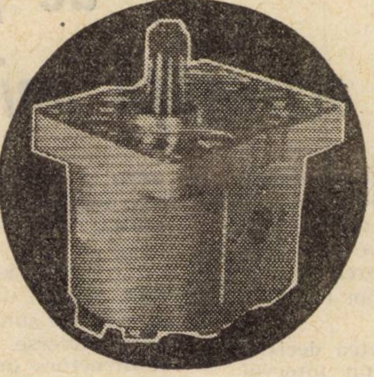

PRODUSE HIDRAULICE
ȘI PNEUMATICE

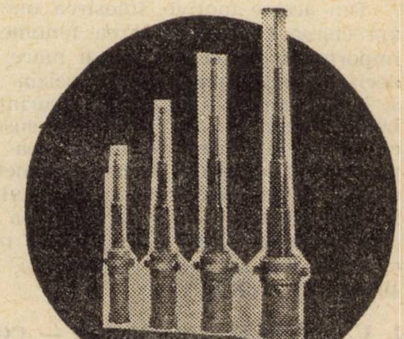

după licențele firmelor
„Plessey“-Anglia și „Bosch“-R. F. G.

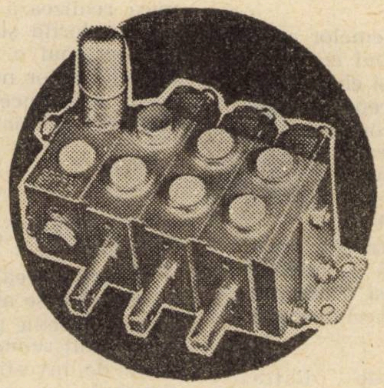

exportă

MACHINOEXPORT

Sofia, Bulgaria
Str. Aksakov nr. 5
Tel: 88 53 21
Telex: 022-525
Telegrame: MACHINOEXPORT — SOFIA

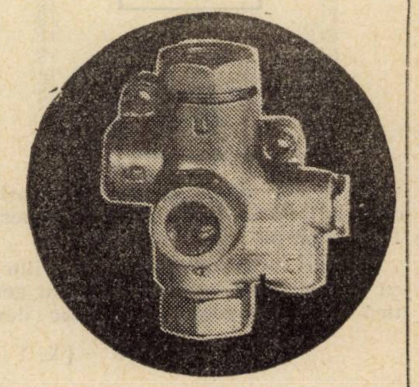

PUBLICOM

Tehnici cibernetice de proiectare și analiză a activității unităților economice (I)

DESEORI, în practica economică, specialistul, fie economist sau inginer, este pus în situația ca, în funcție de rezultatele obținute de o unitate economică pe care o analizează, să adopte decizii pentru îmbunătățirea unor indicatori sau să folosească experiența acesteia pentru proiectarea de unități viitoare astfel încît să evite repetarea fenomenelor negative constatate la unitățile similare existente.

Problema în general se complică deoarece justețea deciziei adoptate poate fi apreciată numai după un anumit interval de timp, necesar fie pentru desfășurarea unuia sau mai multor cicluri de producție la unitățile existente, fie pentru punerea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați la unitățile noi. Din aceste motive, folosirea unor metode cantitative pentru aprecierea și previzionarea fenomenelor economice prezintă o importanță din ce în ce mai mare. Desigur că pentru calitatea deciziei, hotărîtoare este precizia metodei cantitative folosite și într-o anumită măsură și ușurința cu care poate fi manipulată. Aceasta justifică eforturile susținute făcute de diferiți specialiști, atît pentru perfecționarea metodelor existente, cît și pentru găsirea și utilizarea unor metode noi. În cele ce urmează, dorim să supunem atenției cititorului unele posibilități pe care le oferă cibernetica în proiectarea și analiza activității unităților economice. Ne vom permite mai întîi prezentarea cîtorva elemente de bază ale ciberneticii, în vederea introducerii în problemă. (N.R.).

1. UNITĂȚILE ECONOMICE — CONSIDERATE CA SISTEME CIBERNETICE

Dintre conceptele fundamentale ale ciberneticii, „conceptul de sistem“ s-a înscris în preocupările majore a numeroși cercetători. Într-o accepțiune oarecum generală, specialiștii consideră că noțiunea de sistem poate fi atribuită unei „colecții de obiecte de orice natură legate între ele prin forme de interacțiune sau interdependență“. *

În economie modul sistemic de abordare a problemelor conduce la a considera orice unitate economică, începînd cu locurile de muncă, ateliere, secții, întreprinderi, ramuri și chiar economia în ansamblul ei, ca fiind mulțimi de sisteme reunite după anumite reguli astfel încît realizează un anumit scop bine determinat. Cibernetica sistemelor economice se bazează pe extinderea în economie a analogiei făcute de N. Wiener între comunicație și comandă la ființe și mașini, folosind ca proprietate specifică oricărui sistem cibernetic autoreglarea.

La limită orice proces de autoreglare se realizează prin reunirea unui sistem efector aflat în conexiune directă cu mediul cu un sistem de comandă care controlează ieșirile și transmite comenzi la intrare (conexiunea inversă), potrivit binecunoscutei scheme din Fig. 1.

Fig. 1

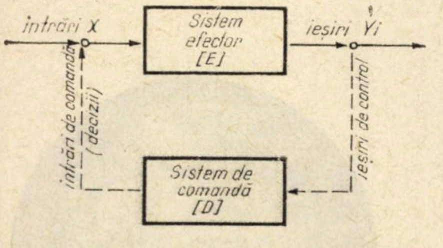

Legăturile dintre sistemul efector și cel de comandă se realizează prin modalitățile de comunicație proprii fiecărei reuniuni de sisteme, alcătuind astfel un sistem cibernetic dintr-o anumită categorie (natural, tehnic, economic, biologic etc. etc.). Conexiunea inversă, comanda și comunicația alcătuiesc deci un tot indisolubil, cu un mare grad de generalitate, constituind principii fundamentale ale ciberneticii.

Notînd cu X mulțimea intrărilor la un sistem oarecare S și cu Y mulțimea ieșirilor, cea mai generală formalizare matematică a unui sistem cibernetic devine :

$$S = \{X, Y \mid \Delta\} \qquad (1)$$

unde Δ reprezintă o structură de transformare, caracterizată prin mulțimi operatoriale care descriu activitățile specifice sis-
unde f_i este o variabilă integrare.
temului.

La sistemele cibernetice, totalitatea acestor mulțimi operatoriale aparțin unor substructuri distincte și anume substructura efectorie și substructura de reglaj **, reunite pe principiul conexiunii inverse. Dacă notăm cu E substructura efectorie și cu D substructura decizională din Fig. 1 rezultă următoarea relație între intrări și ieșiri :

$$Y = \frac{E}{1 \pm E.D} X \qquad (2)$$

Această expresie binecunoscută în teoria reglării automate poate fi aplicată cu succes și în economie, dacă se reușește o cuantificare corespunzătoare a structurii de transformare.

O primă aproximare susceptibilă de aplicații în realizarea unei asemenea cuantificări poate fi făcută presupunînd o similitudine a comportării structurii de transformare în timp cu cea a unor filtre optime ; În esență, dacă o unitate economică are un răspuns g (t) la o funcție treaptă unitară (de exemplu, un leu investit în mijloace fixe), semnalul de ieșire f_0 (t) este legat de cel de intrare fi (t) printr-o integrală de convoluție de forma :

$$f_0(t) = \int_0^t f(\tau)\, g(t - \tau) d\tau \qquad (3)$$

unde Υ, este o variablă intregrare.

În aceste condiții se consideră că X = F_1 (t) iar Y = f_0 (t) respectiv intrările și ieșirile sînt funcții de timp ceea ce se și întîmplă în cazul unităților economice. În practică întotdeauna, datorită unor perturbații interne sau externe, unitatea economică realizează o altă ieșire decît cea dorită. Diferența între ieșirea dorită și cea reală reprezintă o eroare pe care în mod convențional o vom nota cu (e). Din teoria filtrului optim și criteriul celor mai mici pătrate propus de N. Wiener și Kolmogorov se deduce că eroarea medie pătratică e^{-2} poate fi calculată cu relația :

$$\bar{e}^2 = \lim \frac{1}{2T} \int_{-T}^{T} [f_0(t) - f'_0(t)]^2 dt \qquad (4)$$

unde $f'_0(t)$ este ieșirea dorită.

Funcționarea optimă a unității economice va fi considerată atunci cînd se asigură în decursul unui anumit interval de timp o eroare medie pătratică minimă. Aceasta semnifică faptul că la un anumit semnal de intrare f_i (t) planificat, reprezentînd mijloace de investiții, forță de muncă, mijloace financiare etc., sistemul economic efector asigură o ieșire aproape de cea planificată, eroarea fiind acceptabilă pentru decident.

Funcția de decizie afectată structurii de comandă D va depinde de eroarea medie pătratică, iar cele două sisteme (efectorul și sistemul de comandă) vor fi conectate ca în fig. 2.

Fig. 2

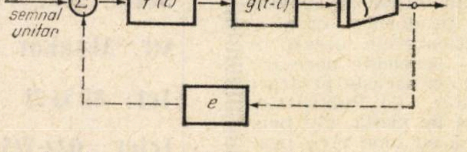

Aproximarea de mai sus este utilizabilă atunci cînd în analiza sistemului economic se opereze cu doi parametri de intrare și ieșire (investiții-producție, forță de muncă — producție materiale-producție, investiții-forță de muncă etc.). În practică însă, unitățile economice au mai multe intrări și ieșiri, cu o structură de transformare complexă multivariabilă. În aceste cazuri este recomandabil să se apeleze la descrieri matricial vectoriale de forma :

$$\begin{aligned} \dot{x}(t) &= Ax(t) + Bu(t) \\ y(t) &= Cx(t) \end{aligned} \qquad (5)$$

unde

N.R. Aceste probleme sînt tratate mai pe larg într-o lucrare a autorului aflată sub tipar (vezi Ștefan Bîrlea „Inițiere în cibernetica sistemelor industriale“ la Editura tehnică)

$\dot{x}(t)$ — vectorul de stare dependent de timp $(n \times 1)$
$u(t)$ — vectorul de intrare (dependent de timp) $(m \times 1)$
$y(t)$ — vectorul de ieşire (1×1)
$A(t)$ — matricea de stare $(n \times n)$
$B(t)$ — matricea intrare — stare $(1 \times m)$
$C(t)$ — matricea stare — ieşire $(1 \times n)$

iar $\dot{x}(t) = \frac{dx}{dt}$ adică o funcţie vectorială definită pe x, u într-un spaţiu R^n.

Se observă că în descrierea din (5) se introduce conceptul fundamental de „stare“, care semnifică din punct de vedere practic comportarea internă a sistemului pe baza unor evoluţii anterioare începînd cu un moment considerat iniţial (x_0).

De asemenea, din punct de vedere cibernetic intrările u (t) includ şi comenzile care se dau pentru funcţionarea dorită a sistemului.

Pentru înţelegerea principială a posibilităţilor de aplicare a acestor concepte la structurile economice, în special industriale vom face cîteva raţionamente simple. Să considerăm momentul iniţial în care se află o întreprindere oarecare. În acest moment întreprinderea poate fi reprezentată prin cuantificarea unor mărimi care definesc următoarele elemente : *** investiţii ; forţă de muncă ; materiale ; energie.

Considerînd toate mărimile de mai sus componentele unui vector $x_0 = X_{01}, X_{02}, X_{03}, X_{04}$ se observă că acest vector reprezintă starea în care se găseşte structura industrială la momentul iniţial. Matricea [A] denumită în general şi matrice a coeficienţilor stabileşte corelaţiile care există între vectorii de stare. Astfel, într-o unitate industrială din componenta X_{01}, putem avea o anumită parte care se repartizează investiţiilor direct productive : maşini, unelte, agregate, instalaţii de prelucrare etc., coeficientul de reparaţie ar putea fi a_{11}, o parte destinată forţei de muncă, hale industriale, clădiri social-culturale etc., coeficientul fiind a_{21}, o altă parte destinată materialelor, depozitelor, mijloacelor de transport etc., cu coeficientul a_{31} şi, în fine, o ultimă parte care se compune din investiţiile în utilaje energetice, centrale termice, staţii de transformare etc, cu coeficientul a_{41}.

Pentru forţa de muncă putem face acelaşi raţionament. O componentă a vectorului de stare X_{02} se regăseşte în forţa de muncă afectată producţiei (muncitorii direct productivi), o parte este destinată investiţiilor (muncitorii de întreţinere şi reparaţii, constructorii, etc.), o parte destinată materialelor (achizitori, magazioneri, manipulatori etc.) şi, în sfîrşit, o parte se afectează instalaţiilor energetice. În mod asemănător ca în cazul precedent coeficienţii de repartizare vor fi a_{12}, a_{22}, a_{32}, a_{42}.

Continuînd raţionamentul rezultă că matricea coeficienţilor [A] va fi întotdeauna o matrice pătratică în care diagonala are o semnificaţie economică deosebită. Astfel coeficientul a_{11} reprezintă partea din investiţie alocată investiţiilor direct productive, a_{22} coeficientul de atribuire a muncitorilor direct productivi la fel cum a_{33} şi a_{44} se referă la materiale, respectiv energie, alocate în scopuri direct productive.

O aplicare adecvată a regulilor din teoria sistemelor poate conduce la construcţia matricei de comandă [B] şi a matricei [C] care leagă ieşirile de stări.

Dacă construcţia matricilor amintite este realizată, atunci prima problemă care trebuie rezolvată este găsirea soluţiei ecuaţiei diferenţiale.

$$\dot{x} = Ax + Bu$$

În ipoteza liniarităţii care este în general valabilă în economie se poate demonstra că şi această ecuaţie are ca soluţie o integrală de convoluţie care include comanda şi anume :

$$x(t) = e^{At}x_0 + \int_0^t e^{A(t-\tau)}.B\,U(\tau)\,d\tau \qquad (6)$$

Cunoscînd soluţia ecuaţiei (6) se pot determina cu ajutorul relaţiei (5) ieşirile sistemului şi pe această bază, aprecia dacă el funcţionează satisfăcător sau nu.

Utilizînd elementele de pînă acum se poate observa că tratarea sistemică a unităţii economice folosind conceptul de stare împarte diferitele componente ale sistemului în trei blocuri distincte, conform figurii 3.

Fig. 3

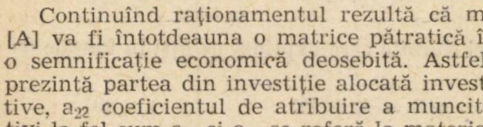

Un bloc semnifică comanda, altul stările şi al treilea ieşirile.

Din punct de vedere cibernetic pentru a putea conduce sistemul este necesar să găsim şi elementele de legătură între blocul de ieşire şi blocul de comandă.

În general, se pot imagina două scheme principale de comandă şi anume **comanda în funcţie de stare şi comanda în funcţie de ieşire.**

Pentru comanda în funcţie de stare se poate utiliza o schemă de principiu ca cea din fig. 4.

Fig. 4

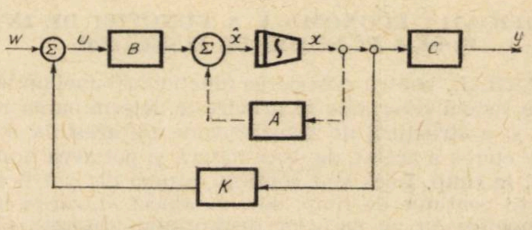

Pentru comanda în funcţie de ieşire schema de principiu ca cea din fig. 5.

Fig. 5

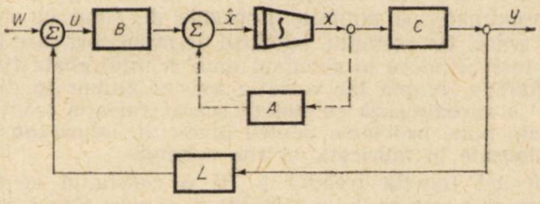

În utilizarea ambelor scheme problema esenţială care se pune este determinarea matricelor [K] şi [L]. Teoria sistemelor multivariabile oferă din acest punct de vedere un şir întreg de metode eficiente pentru practică. (****)

Este foarte important însă să se utilizeze o metodologie corespunzătoare pentru definirea elementelor de bază ale oricărei unităţi economice, prin mărimi şi unităţi de măsură specifice teoriei sistemelor, problemă pe care încercăm să o prezentăm succint în continuare.

2. SEMNIFICAŢIA ECONOMICĂ A SEMNALULUI DE RĂSPUNS LA FUNCŢIA TREAPTĂ UNITARĂ

AŞA CUM REZULTĂ din cele expuse anterior, un element esenţial pe care-l utilizăm în aplicarea conceptelor cibernetice la economie este răspunsul la o funcţie treaptă unitară g (t).

Pentru a înţelege semnificaţia economică a acestui element trebuie să arătăm că într-o unitate economică oarecare funcţia treaptă unitară sau impulsul unitate (cum se defineşte în automatică — n.n.) reprezintă, după caz, o mărime considerată unitară de investiţii pusă în funcţiune care nu se depreciază sensibil într-un interval de timp mai îndelungat, o unitate de forţă de muncă, o cantitate considerată, de asemenea, unitară care măsoară debitul de intrare al materialelor, o unitate de putere instalată — sau orice mărime de intrare care poate fi aproximată printr-o constantă de timp.

Răspunsul la funcţia treaptă unitară exprimă evoluţia în timp a transformării care se produce în sistem.

Ca urmare integrarea funcţiei g (t) determină efectele transformării măsurată în producţie fizică, valorică, cheltuieli, reduceri de consumuri etc.

În consecinţă dacă se cunoaşte funcţia g (t) a unei unităţi economice se poate preconiza o anumită comportare viitoare a acesteia pe baza unei evoluţii anterioare.

De exemplu, dacă presupunem că proiectantul simulează comportarea unei întreprinderi cu cea a unui sistem care într-o perioadă T răspunde la un semnal unitar (de pildă producţie la 1 000 de lei investiţii) cu operatori de transformare care evoluează potrivit unei funcţii g (t), se pot imagina în principiu trei familii de curbe ca în figura 6.

Fig. 6

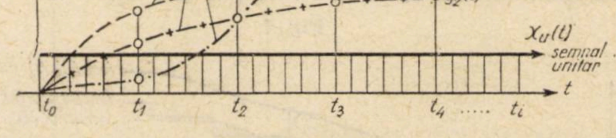

Aceste curbe pot fi stabilite analitic, trasate grafic sau calculate prin aproximări repetate pe baza cunoaşterii unor puncte $g(t_1)$, $g(t_2)$ ...... $g(t_5)$. Se observă că prima familie $g_1(t)$ ar fi specifică unui tip de sisteme industriale, capabile să atingă parametrii proiectaţi (momentul aplatizării) într-un interval de timp relativ scurt. Cea de-a doua $g_2(t)$ este specifică sistemelor care solicită o experienţă industrială mai ridicată şi ca urmare atingerea parametrilor proiectaţi se face mai încet iar cea de-a treia face parte din categoria sistemelor care cuprind procedee tehnologice noi, fiind necesare testări succesive şi după punerea în funcţiune pînă la momentul cînd apare punctul de inflexiune. Exemplele din fig. 6 sînt evident arbitrare, proiectantul de sistem putînd imagina o multitudine de astfel de curbe. În consecinţă, cunoscînd o experienţă anterioară sau avînd determinate pe cale analitică curbele $g_1(t)$ se poate stabili care este transformarea ce se produce în sistem la o funcţie treaptă oarecare.

3. SEMNIFICAŢIA ECONOMICĂ A FUNCŢIEI DE INTRARE Ft ŞI A FUNCŢIEI DE IEŞIRE Fot

ÎN GENERAL, pentru descrierea funcţionării unei unităţii economice ca sistem cibernetic se urmăreşte determinarea ieşirilor, intrărilor şi a structurii de transformare ale acestuia. Intrările pot fi, aşa cum s-a arătat, de orice natură şi pot avea numeroase variaţiuni în timp. Dacă sînt continui, atunci ele pot fi descrise prin funcţii continue de timp, dar, de obicei, intrările în sistemele economice au un caracter discontinuu (discret). Chiar şi în cazul celor mai tipice sisteme continui, cum sînt centralele electrice, în care energia se produce şi se consumă concomitent, se poate demonstra că anumite mărimi sînt discrete. O caracteristică a sistemelor economice este aceea că, de regulă, intrările pot fi aproximate pe anumite intervale de timp cu ajutorul funcţiilor scară. De exemplu, numărul de muncitori care lucrează într-o întreprindere în decursul unui schimb poate fi considerat o funcţie treaptă iar variaţia acestui număr în decursul unei luni se aproximează cu funcţii scară (variaţia treptei). La fel se poate pune problema pentru investiţii, loturi sau partizi de piese lansate în fabricaţie şi alte mărimi.

Considerînd funcţia treaptă $f_i(t)$ o constantă economică echivalentă cu o intrare la un moment (i) şi care rămîne permanent în sistem, atunci funcţia scară este o sumă a treptelor, deci

$$f(t)=\sum_{i=1}^{i=n} f_i(t)$$

unde (n) reprezintă numărul de intervale de timp pe care are loc modificarea treptei. Practic se poate considera că în medie $f(t) = x(t)$, respectiv ea este echivalentă cu variaţia semnalului de intrare pe fiecare interval de timp (t_i). De aici rezultă că răspunsul instantaneu la o funcţie treaptă, deci la o intrare oarecare (dacă nu sînt factori de întîrziere) este

$$Y_0(ti) = f(t)\cdot g(ti)$$

unde g (ti) joacă rolul de operator de transformare al sistemului economic la momentul (i), iar Y_0 (ti) este ieşirea din sistem în acelaşi moment. Rezultă deci, că valoarea $Y_0(t)$ este o curbă de variaţie a ieşirilor din sistem. Pe analist îl interesează, de regulă, mărimea ieşirii din unitatea economică nu la orice moment, ci după un interval oarecare de timp (t). De exemplu, cîte piese se produc de un număr de muncitori într-o lună, ce producţie se obţine la valoarea totală a investiţiei într-un an etc.

Ca urmare trebuie introdus un operator sumă sau integrare care determină ieşirea în valoare absolută :

$$Y(t)=\int_0^t Y_0(t). \qquad (7)$$

ceea ce după efectuarea calculelor conduce la o integrală de convoluţie (rel. 3), unde $Y(t) = F_0(t)$ exprimă echivalenţa ieşirii absolute cu suprafaţa de sub curba de variaţie a ieşirii.

Desigur că din punct de vedere matematic problema este relativ simplă dacă se cunosc formele analitice ale curbelor $Y_0(t)$ şi $g(t)$. În economie formele analitice pentru aceste tipuri de curbe sînt cunoscute în special pentru marile sisteme agregate, conducînd la modele de creştere economică de tip exponenţial sau logistic. În activitatea unităţilor economice formele analitice sînt mai greu de utilizat. Ca urmare problema se tratează pe porţiuni, prin introducerea unor aproximări liniare. Pentru uşurinţă vom apela la elementele din figura 7.

Fig. 7

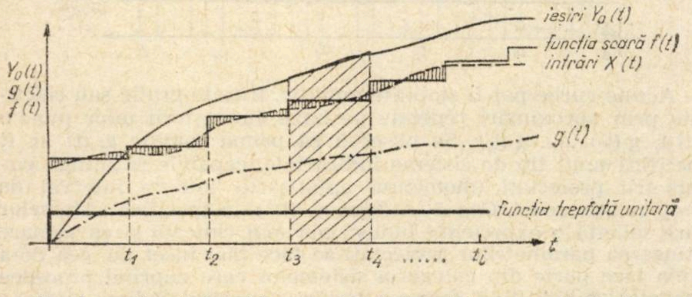

Se observă că întotdeauna intrările x(t) care pot fi elemente de natură economică fonduri materiale şi băneşti, forţă de muncă etc., se aproximează prin o funcţie scară f(t), iar g(t) şi $Y_0(t)$ admit aproximări liniare pe intervalele de timp $t = (t_{i-1}, t_i)$. Suprafaţa rezultată din integrarea funcţiei $Y_0(t)$ se poate transforma prin aproximare într-un trapez reprezentînd mărimea absolută a ieşirii.

Metodologic este recomandabil ca proiectantul sau analistul de sistem să procedeze astfel:

Considerînd cunoscute ieşirile dorite sub forma unei producţii fizice, valorice, sau oricare alte mărimi pentru un interval de timp $t = t_i - t_{i-1}$ notată convenţional $Y(t_{i-1}, t_i)$ se pune problema găsirii răspunsului g(t) la funcţia treaptă unitară.

Mai întîi se calculează pas cu pas ordonatele curbei care exprimă variaţia ieşirii folosind relaţia

$$Y_0(t_i)=\frac{2Y(t_{i-1},\ t_i)}{-t_i-t_{i-1}}-Y_0(t_{i-1}) \qquad (8)$$

relaţie rezultată din suprafaţa trapezelor formate de $Y(t_{i-1}, t_i)$ şi care se poate utiliza în calcularea succesivă a ordonatelor $Y_0(t_1)$, $Y_0(t_2)$... $Y_0(t_i)$ apreciind punctul de plecare drept originea axelor de coordonate.

Cunoscînd mărimea funcţiei treaptă (investiţii, număr de muncitori, materiale etc.) introduse în procesul de fabricaţie care determină ieşirea totală pe intervalul de timp dat $t = t_i - t_{i-1}$ se poate determina pentru un moment oarecare (t_i) mărimea răspunsului la un semnal unitar. De exemplu, dacă $Y_0(t_i)=\frac{\text{producţie}}{\text{timpul i}}$ iar f(t) = număr de muncitori (constant) rezultă

$$g(t_i)=\frac{(t_i)}{f(t)}\ \frac{\text{producţie}}{\text{timp muncitor}}$$

ceea ce constituie semnalul de ieşire la momentul (t_i) datorat unui muncitor (productivitatea muncii).

Din ipoteza liniarităţii făcută pentru $Y_0(t_{i-n}, t_i)$ rezultă că pe acelaşi interval $t_{i-1} \leqslant t \leqslant t_i$ şi g(t) va fi liniar.

Ca urmare vom scrie că funcţia g(t) este o dreaptă care trece prin punctele $g(t_{i-1})$ şi $g(t_i)$.

Ecuaţia dreptei care trece prin aceste două puncte este:

$$\frac{g(t)-g(t_{i-1})}{g(t_i)-g(t_{i-1})}=\frac{t-t_{i-1}}{t_i-t_{i-1}} \text{ de unde în general}$$

$$g(t)=g(t_{i-1})-\frac{g(t_i)-g(t_{i-1})}{t_i-t_{i-1}}+\frac{g(t_i)-g(t_{i-1})}{t_i-t_{i-1}}\cdot t$$

Notînd coeficienţii din ecuaţia dreptei

$$A=g(t_{i-1})-\frac{g(t_i)-g(t_{i-1})}{t_i-t_{i-1}} \text{ şi } B=\frac{g(t_i)-g(t_{i-1})}{t_i-t_{i-1}}$$

se obţine ecuaţia dreptei căutate care exprimă pe g(t) în funcţie de timp.

$$g(t) = A + Bt \qquad (9)$$

Odată determinată funcţia g(t) aplicînd integrala de convoluţie se poate cunoaşte mărimea $F_0(t)$ producţia obţinută pentru fiecare funcţie treaptă aplicată la intrarea sistemului. Aceasta înseamnă că din punct de vedere economic la o altă întreprindere, care păstrează aceeaşi evoluţie probabilă a semnalului unitar, se poate determina ieşirea probabilă dacă i se cunoaşte funcţia scară, aplicînd integrala de convoluţie

$$F_0(t_{i-1}, t_i)=\int_{t_{i-1}}^{t_i} f(t)\cdot(A+B(t_i-\tau)d\tau$$

cum f(t), A, B, nu depind de (τ) făcînd calculele necesare se obţine

$$F_0(t_{i-1}, t_i)=[f(t)\cdot[t_i-t_{i-1}]]\cdot[A+B(t_i+{}^1/_2(t_i+t_{i-1})] \qquad (10)$$

relaţie cu caracter general utilizabilă fie pentru previzionarea dezvoltării viitoare a unui sistem economic, fie pentru controlul funcţionării optimale a unei unităţi existente.

4. DETERMINAREA COMENZILOR PENTRU FUNCŢIONAREA OPTIMALĂ A UNITĂŢILOR ECONOMICE

ELEMENTUL FUNDAMENTAL pe care-l oferă cibernetica în aplicarea teoriei filtrului optim, la activitatea unităţilor economice, îl constituie posibilitatea introducerii unui factor de comandă, care să urmărească asigurarea eliminării unor perturbaţii atunci cînd există un element de referinţă. Considerînd drept element de referinţă semnalul de răspuns la funcţia treaptă unitară, adică la o unitate de orice fel de mărime economică introdusă în sistem — mijloace materiale şi băneşti, forţă de muncă etc., determinarea comenzii este posibilă dacă se dispune de o schemă similară cu cea din fig. 2 şi o relaţie adecvată pentru calculul erorii la semnal unitar.

Putem folosi fie criteriul Wiener şi Kolmogoroff (4) fie o relaţie care determină diferenţa între semnale de răspuns la

dr. ing. Ştefan BÎRLEA

(Continuare în pag. 26)

convorbiri economice

cu dr. FARUK N. BERKOL

Coordonator al Biroului Națiunilor Unite pentru ajutorarea regiunilor calamitate (UNIRO)

„Lichidarea decalajelor economice contemporane este vitală pentru viitorul comunității internaționale”

● Știința contemporană a inscris printre preocupările sale prioritare și pe cea vizînd mijloacele de prevenire a unor calamnități naturale. Cunoscîndu-vă preocupările, v-aș ruga să ne oprim la inceput asupra unora din direcțiile principale ale acestor cercetări.

— Fără îndoială, cercetări în acest domeniu există — și ele nu sînt deloc puține. Esențial este să se sintetizeze în așa fel concluziile lor încît să permită o eficiență sporită a acțiunilor de prevenire a calamităților.

Credem, într-adevăr, că a sosit momentul cînd stabilirea și dezvoltarea unei strategii internaționale vizînd prevenirea calamităților — strategie care să poată constitui concepția de bază a oricăror inițiative în acest domeniu — se impune cu forța evidenței. Căci, și în ce privește sfera calamităților naturale este mult mai ieftin să previi decît să vindeci, fapt petnru care este nevoie să se acorde prioritate măsurilor preventive, bazate pe studii cu caracter tehnic, în zonele amenințate de catastrofe. Biroul Coordonatorului ONU pentru ajutorarea regiunilor calamitate a lansat mai multe asemenea studii. Două dintre ele — și anume, unul vizînd efectele calamităților naturale asupra așezămintelor umane, iar celălalt în legătură cu starea actuală a cunoștințelor privind prevenirea calamităților — au fost efectuate cu ajutorul Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător. Totodată, Biroul a participat la numeroase seminarii privind prevenirea calamităților, în Australia, Norvegia, S.U.A. ș.a.

În stadiul actual al dezvoltării științei și tehnicii, putem afirma că, în principiu, este posibil să se anticipeze probabilele calamități. Nu se poate spune cu certitudine cînd și unde vor avea ele loc, însă o serie de concluzii rezultate în urma unor cercetări retrospective sînt de natură să sugereze perspectiva : există în lume, o serie de regiuni predispuse mai mult spre a fi lovite de atari dezlănțuiri naturale ; astfel de fenomene au loc, în majoritatea cazurilor, în anumite sezoane și — adesea — chiar în anumite părți de sezon, identificate prin repetare ; această repetabilitate a atins practic — cum atestă statisticile de specialitate — o anumită frecvență, cu valoare de ciclicitate. Coroborînd toate aceste elemente de sinteză retrospectivă, se poate anticipa, deci — în limite de aproximație apreciate ca tolerabile —, perspectiva unor atari fenomene naturale. Și odată stabilite elementele de prognoză, este posibil să se adopte măsurile practice care să permită fie eliminarea completă — varianta ideală ! — a acestor calamități, fie să se reducă la un minim consecințele sale nefaste.

Personal, consider că investițiile de infrastructură în domeniul prevenirii calamităților constituie — dacă vreți — un fel de primă de asigurare. Bunurile și viețile cruțate compensează investițiile făcute cu caracter preventiv.

● De la data inființării UNIRO, in ce țări v-ați manifestat prezența și in ce manieră ?

— În cei trei ani și jumătate de activitate, Biroul nostru a intervenit, deja, în cîteva sute de cazuri, în diferite puncte de pe glob, unde au avut loc — la scări și cu efecte diferite — calamități naturale. Nu toate au fost, deci, foarte grave, însă intervențiile noastre s-au soldat, de fiecare dată, cu rezultate apreciate de autoritățile țării respective.

UNIRO are un buget de circa 200 000 dolari în 1975, la care se adaugă contribuțiile marilor donatori, ale organizațiilor interguvernamentale, ale agențiilor voluntare, cărora li se adaugă adesea UNICEF și Programul Alimentar Mondial. Contribuțiile voluntare constituie cea de-a treia mare sursă de finanțare a UNIRO. Alte organisme ONU, cu care Biroul nostru colaborează în activitățile sale, sînt : PNUD, FAO, UNESCO, precum și Liga Societăților de Cruce Roșie.

Fac precizarea că UNIRO nu este o organizație operațională în sensul clasic — propriul său fond de intervenție este mic, comparativ cu nevoile ce apar în dezastrele de proporții. Responsabilitățile Biroului nostru constau în principal — așa cum prevede, de altfel, și documentul de constituire, aprobat de către Adunarea Generală a ONU — în a coordona eforturile și contribuțiile diverselor organisme internaționale și de altă natură, a iniția și dispeceriza, dacă vreți, acțiunile și eforturile necesitate de urmările dezastrelor naturale.

Cred că se mai impune o precizare : UNIRO acționează doar ca urmare a primirii unor cereri exprese de ajutor din partea guvernelor interesate. Această manieră de a proceda își găsește justificarea firească în principiile de drept internațional incluse în Carta Națiunilor Unite.

● Problemele pe care este chemată să le rezolve organizația pe care o conduceți vizează mai mult sau mai puțin și viitorul comunității internaționale. În contextul viitoarelor lucrări ale sesiunii speciale a Adunării Generale a ONU, care vor începe la începutul lunii septembrie, vă rugăm să ne spuneți cum vedeți dv. căile și mijloacele pentru lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate ?

— După părerea mea, problemele sînt foarte complexe, ele nu pot fi tratate la modul de gîndire al optimismului superficial, sperîndu-se într-o rezolvare rapidă — dacă se poate, de azi pe mîine. Antecedentele stărilor de fapt pe care le-ați menționat se regăsesc în istorie, și pentru ca ele să fie înlăturate este nevoie de eforturi și conlucrări eficace între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. În legătură cu problema lichidării decalajelor — pe care, personal, aș considera-o vitală pentru viitorul comunității internaționale — între cele două grupe de state există dorința conlucrării. Sigur că maniera concretă de înlăturare a acestor decalaje este de competența guvernelor și a experților. Faptul că între țările lumii există un consens în legătură cu necesitatea eradicării decalajelor — căutîndu-se căi realiste și operante de rezolvare — mă face să cred că putem privi cu optimism șansele de aplicare a sugestiilor tehnice ce vor emana de la diferite organisme internaționale specializate.

Sînt convins că la sesiunea specială a Adunării Generale a ONU pe tema dezvoltării și a cooperării internaționale vor fi prezentate idei interesante. Sarcina de a **lichida** subdezvoltarea este însă deosebit de dificilă, și ea trebuie privită cu realism și spirit de responsabilitate, în toată complexitatea sa. Lichidarea completă a subdezvoltării este punctul final, soluționarea optimă, pînă la care trebuie parcurse etape de evoluție, necesare dar și de neevitat, care depășesc chiar și puterea de previziune a specialiștilor celor mai competenți. Sînt țări în lume, care posedă tehnologii avansate, dar au nevoie de materii prime ; există, de asemenea, țări care se află într-o situație diametral opusă. Ei bine, rezolvarea nu poate să fie decît rezultanta apropierii țărilor, prin satisfacerea reciprocă a intereselor. Va fi nevoie de ridicarea tuturor barierelor, de orice natură, inclusiv a celor vamale. Eforturile proprii, dublate de comunicarea activă între națiuni, vor putea crea premisele lichidării treptate a subdezvoltării.

Evident, chestiunea trebuie tratată nuanțat: să nu uităm că aplicarea de standarde unitare pe întreaga planetă, într-o sferă de probleme atît de delicate, ar fi practic o utopie. Complexitatea problemei reducerii decalajelor impune căi specifice de acțiune, care trebuie să țină cont atît de interesele regionale, cît și de capacitățile respectivelor state în curs de dezvoltare de a răspunde comandamentelor și exigențelor contemporaneității. După părerea mea, există premisele pentru rezolvarea ei, mai ales dacă avem în vedere că au fost create baze de conlucrare internațională corespunzătoare intereselor acestor țări, care pășesc pe drumul propriei lor deveniri economice și sociale. Am convingerea că întărirea rolului organismelor ONU se impune în acest sens ca o premisă a soluționării unor probleme majore ale epocii noastre, inclusiv aceea a lichidării subdezvoltării.

George HAȘEGANU

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

De la „vîrsta creşterii" la „conducerea inflaţiei"

NU DE MULT a avut o largă circulaţie teza lui J. R. Hicks, potrivit căreia inflaţia are cel puţin meritul că a dus economiile occidentale la „vîrsta creşterii". Situaţia actuală a ţărilor capitaliste, aflate în plină inflaţie şi recesiune, determină pe mulţi economişti occidentali să caute unele corective la stimulentele inflaţioniste ale economiei. Astfel, Patrick Buffet, adept al rolului pozitiv al inflaţiei în stimularea creşterii economice şi al „inseparabilităţii dintre creştere şi inflaţie" este nevoit, în faţa realităţii, să consacre în studiul său1) o mare atenţie „creşterii contestate şi dirijate" şi să preconizeze o „conducere a inflaţiei". Perioada actuală — spune el — este cea a contestării şi punerii sub acuzare a creşterii pe toate fronturile. Ea se pune, mai întîi, pentru cei care se îndoiesc de realitatea sa sau se întreabă despre semnificaţia ei : creşterea este «o iluzie contabilă» ?. Ea se pune, apoi, pentru acei care se înspăimîntă de distrugerile pe care le produce — exploatarea sălbatică a bogăţiilor naturale ale globului şi degradarea, în special, a mediului înconjurător — şi consideră că menţinerea ritmului din primii trei ani ai deceniului actual duce la un risc mortal pe planeta noastră. Ea se pune, în sfîrşit, pentru cei care, denunţînd injustiţiile şi «caracterul alienant» pe care ea îl produce se îndoiesc asupra gradului de dirijare pe care statele moderne pretind încă să-l exercite.

De cîţiva ani, **s-ar fi dezvoltat două mari curente sau tipuri de contestări ale creşterii :** unul care subliniază limitele măsurării şi aportului ritmurilor de creştere, considerate ca indicatori în economiile occidentale la caracterizarea progresului economic şi social, şi altul care arată pericolele şi urmările unei creşteri foarte rapide în ţările avansate şi care doreşte trecerea la acel „stadiu staţionar" despre care vorbea J. S. Mill cu mai bine de un secol în urmă. P. B. se întreabă „nu este oare creşterea asimilată abuziv progresului economic şi social ?". Cuantificarea creşterii producţiei pe care o înregistrează contabilitatea naţională este, în prezent, obiectul a numeroase critici care au, mai ales, ca trăsături : a) fiabilitatea estimărilor furnizate în ceea ce priveşte principalii indicatori economici şi aceasta constă de fapt în problema calităţii aparatului statistic şi a modalităţilor de culegere şi prelucrare a informaţiilor statistice, probleme relevate în lucrarea „Précision et incertitudes des données économiques" a lui O. Morgenstern ; b) delimitarea ariei operaţiunilor contabilizate, deoarece, convenţional, numai operaţiunile marfare sau asimilate lor iau o formă bănească şi implică o evidenţă contabilă (se reproşează, de exemplu, contabilităţii naţionale că nu ţine cont de prelevări operate asupra unor elemente sau resurse naturale, de utilizarea apei, aerului şi a altor materii prime, considerate pînă în prezent ca inepuizabile ; or, aceste resurse apar azi din ce în ce mai mult ca bunuri rare şi costul sau pierderea pe care le-ar putea avea, pentru colectivitate, utilizarea privativă sau diminuarea lor ar trebui, după părerea unor economişti, să apară, într-un fel sau altul, în contabilităţile naţionale în „debitul" creşterii, dacă s-ar putea spune aşa) ; c) unele convenţii contabile, adoptate în special în domeniul evaluării producţiei (recurgerea la sistemul preţurilor de piaţă ale unui an de referinţă sau, pentru serviciile cu titlu gratuit şi, în special, serviciile publice pentru care nu există preţuri de piaţă sau o contrapunere monetară — evaluarea prin costurile de producţie), convenţii care ar tinde, după caz, să dea o imagine deformată creşterii volumului de bunuri şi servicii disponibile (idei ce îşi găsesc pe larg reflectarea în lucrarea : „L'Inflation ou L'Anti-Croissance" a lui A. Chenicourt). Aceste critici, uneori justificate, alteori nejustificate nu fac insensibile contabilităţile naţionale, care cunosc desigur limitele şi imperfecţiunile instrumentului pe care l-au construit şi pe care-l ameliorează continuu. De aceea, ele nu pun în cauză principiile schemei actuale a contabilităţii naţionale, ci subliniază numai caracterul parţial al informaţiilor pe care acestea pot să le furnizeze şi insistă asupra necesităţii de a o dezvolta şi de a o completa prin crearea de alte sisteme de informare mai adaptate la obiectivul cercetat, care să dea numai un **caracter relativ** datelor furnizate de indicatorii producţiei. De aceea, ar fi necesar „să se adauge la indicatorii economici o baterie de alţi indicatori ai bunăstării sau de indicatori sociali". Creşterea cantităţii de bunuri şi servicii produse în societate, evidenţiată prin metodele actuale ale contabilităţii, **nu ar trebui să fie considerată ca antrenînd în sine o creştere echivalentă a bunăstării sociale** şi aceasta din două motive : a) pentru că trebuie apreciat în ce mod se repartizează costurile şi rezultatele creşterii producţiei între grupurile sociale, între regiuni, între sectoare etc. şi, b) pentru că această dezvoltare a producţiei poate să conducă, printr-o mărire a poluării, a zgomotului, a neplăcerilor de tot felul etc., mai curînd la o degradare decît la o ameliorare a condiţiilor de viaţă.

În accepţia autorului, critica principală care poate să se facă

---

fişe

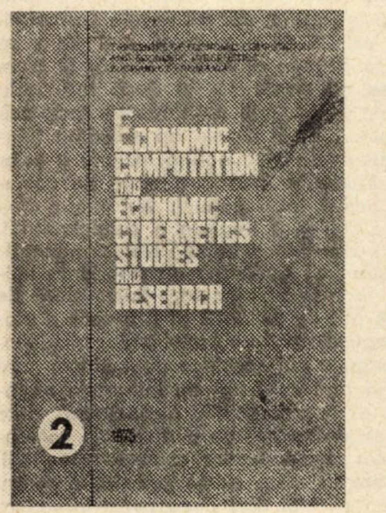

Numărul 2/1975 al publicaţiei în limba engleză a Centrului de calcul economic şi cibernetică economică apare în preajma celui de al 3-lea Congres mondial în domeniul sistemelor generale şi ciberneticii şi consacră acestui eveniment ştiinţific remarcabil o prefaţă în care sînt prezentate temele care vor constitui obiectul comunicărilor şi dezbaterilor participanţilor (circa 300 de oameni de ştiinţă şi cercetători, din care 200 din diferite alte ţări ale lumii, în afară de România).

Din cuprinsul publicaţiei mai semnalăm studiile : „Algoritm de optimizare şi proprietăţi calitative ale modelelor unisectoriale de creştere economică cu variabile discrete" (M. Altăr) ; „Consideraţii privind elaborarea unui model dinamic la nivel teritorial" (C.V. Negoiţă, E. Stan) ; „Model matematic pentru determinarea debitelor deversate prin bazine de amortizare a apelor obişnuite" (V. Ionescu, D. Chebeleu, U. Berar) ; „Previziune privind populatia R.S. România pînă în anul 1990", etc.

Acţiunea legilor economice şi folosirea lor

În articolul Ekonomiceskie zakonî : deistvie i soznatelnoe ispolzovanie *(Legile economice : acţiunea şi folosirea lor conştientă), apărut în revista PLANOVOE HOZIAISTVO, nr. 6/1975, prof. dr. D. Valovoi şi prof. dr. G. Lapşina subliniază necesitatea unei diferenţieri categorice între conceptul de acţiune şi cel de folosire a legilor economice. Nu se poate spune că, spre deosebire de capitalism, unde legile acţionează stihinic, în socialism ele acţionează planic arată D.V. şi G.L. Se confundă aici stihinic cu obiectiv şi planic cu conştient. Ceea ce există şi acţionează obiectiv poate fi sau nu controlat de oameni, şi chiar în condiţiile socialismului acest control conştient se realizează progresiv, pe măsura dezvoltării societăţii socialiste şi a cunoaşterii cerinţelor legilor obiective. A identifica acţiunea legilor cu mecanismul realizării lor înseamnă, afirmă ei, să confunzi esenţa fenomenului cu formele sale de manifestare. Această confuzie nu e justificată nici în condiţiile capitalismului, unde, deşi reduse, există totuşi unele posibilităţi de folosire conştientă a legilor. Autorii nu subscriu nici la teza că folosirea legilor economice cere în prealabil cunoaşterea lor : cunoaşterea şi folosirea legilor este, spun ei, un proces corelat şi intercondiţionat. Este greşită, după opinia lor, şi ideea că folosirea conştientă a legilor economice se referă doar la statul socialist. Elementele principale (pîrghiile) mecanismului de folosire a legilor economice sînt conducerea, planificarea, gestiunea economică, finanţele, preţurile, creditul, regimul de economii, stimularea materială ş.a., care formează în totalitatea lor sistemul economic şi care trebuie să lege interesul general de cel al fiecărei întreprinderi şi al fiecărui lucrător.*

S. Tzuru despre problema ecologică

O carte a prof. S. Tzuru, de la Universitatea Hitotzubasi din Tokio, al cărei titlu în limba română ar fi Aspectele politico-economice ale poluării biosferei, *formează obiectul unei recenzii semnate de S. Milgram în revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOŞENIIA, nr. 6 1975. După S. Tzuru, în modelarea dezvoltării economiei capitaliste ar trebui să se introducă ceea ce el numeşte „imperativul socio-structural", imperativ care implică o anumită limitare a proprietăţii capitaliste. În condiţiile „conservării suveranităţii capitalului – spune S. Tzuru – acesta tinde spre utilizarea maximă a factorilor de producţie «externi» (ce nu-i aparţin) şi a mediului înconjurător, fără a lua în con-*

primului studiu al Clubului de la Roma este că viziunea catastrofală pe care el o aruncă asupra viitorului este larg determinată de metoda **extrapolării** și ipotezele greșite de lucru care privesc imuabilitatea relațiilor existente în prezent între variabilele luate în considerare și **incapacitatea sistemului de a se adapta,** deoarece este posibil să se ajungă ca progresul tehnologic să ofere mijloacele unei lupte mai eficace și mai puțin costisitoare împotriva poluării și să permită, în același timp, găsirea de substitute (de exemplu, în domeniul energiei prin „domesticirea" energiei solare sau, pentru resursele alimentare, prin dezvoltarea de noi produse de sinteză). La toate acestea el mai adaugă „o modificare a repartiției resurselor și a oamenilor (?!) între regiunile globului, în special, între țările dezvoltate și «lumea a treia» și promovarea unei politici de reorientare a obiectivelor, a finalităților și a căilor de creștere".

Dirijarea creșterii economice s-ar putea realiza prin reorientarea obiectivelor și a modalităților de creștere, care ar presupune : a) o mai bună repartiție a veniturilor ; b) promovarea largă a dezvoltării producției de echipamente colective neproductive și c) dirijarea inflației. „Ameliorarea repartiției veniturilor în economiile moderne — afirmă P.B. — presupune, atît eliminarea sărăciei în rîndul categoriilor sociale cele mai defavorizate, cît și restrîngerea generală a evantaiului veniturilor disponibile... amplificarea acțiunilor în vederea reducerii disparităților foarte pronunțate ce caracterizează încă foarte mult distribuirea veniturilor". Evident, Patrick Buffet nu vede că reducerea acestor disparități nu se poate realiza prin simpla manifestare a unor pîrghii economice și că ea presupune modificări structurale profunde. Oricum, afirmă el, un efort trebuie făcut în această direcție deoarece în economiile avansate studiile efectuate privind repartiția veniturilor reliefează că „creșterea economică nu reduce decalajele în repartiția primară a veniturilor, ci, mai curînd, le mărește". Dezvoltarea producției echipamentelor colective o consideră, de asemenea, necesară pentru lichidarea importantelor dezechilibre care există între satisfacerea nevoilor individuale (de care beneficiază cel mai mult păturile avute) și cele colective. Penuria de bunuri de echipament colectiv din țările capitaliste este generatoare de inegalități sociale pronunțate, atît timp cît cei cu venituri mici au acces limitat la școli, spitale etc. Reorientarea cheltuielilor statului pentru construirea unor astfel de echipamente colective stimulează, în opinia sa, creșterea economică. Pentru impulsionarea creșterii economice ar trebui să fie soluționată o triplă problemă de arbitraj între stat și colectivitate și anume : a) între consumul individual și cel colectiv, b) între investițiile productive și cele pentru echipament colectiv neproductiv și c) între finanțarea bazată pe impozite și finanțarea bazată pe taxarea specifică a serviciilor făcute. În acest context, nu lipsesc referiri utopice la necesitatea dotării „colectivității" din țările occidentale cu un fel de «contract social» încheiat între diferite categorii economico-sociale și... care să facă să prevaleze interesele colective față de interesele particulare ale unor grupuri sociale puternice" facilitînd, în același timp, ca „la nivelul procesului de decizie să existe preocupări de amenajare a unei adevărate democrații economice".

În accepția lui Buffet, după cum am mai menționat, creșterea este inevitabil însoțită de puternice puseuri inflaționiste : „inflația apare ca un rău necesar și, cîteodată, ca o condiție «permisivă» a avîntului rapid al producției". Cheia succesului pentru imprimarea unui avînt economic țărilor capitaliste este, în opinia sa, **„conducerea inflației".** În procesul creșterii „conducerea inflației trebuie să apară ca o sarcină prioritară a economiilor occidentale". În acest scop, Buffet sfătuiește guvernele „asupra necesității de a face apel la un larg evantai de intervenții, atît de natură conjuncturală cît și structurală" precum și depunerea de „eforturi colective" în această privință, deoarece, în „condițiile caracterului mondial al inflației actuale totul ar fi în van pentru o singură țară dacă ea s-ar încumeta să acționeze în mod autonom".

Mult mai neliniștitor decît inflația nedirijată pentru viitorul creșterii țărilor occidentale ar fi totuși „riscul de a vedea dezvoltarea economică a acestor țări orientată, din ce în ce mai mult, în funcție de interesele unui mic număr de indivizi, de firme și de grupări puternice". În economiile în care evoluția structurilor se caracterizează, tot mai mult, prin emergența uneia sau a mai multor firme naționale sau multinaționale în cadrul principalelor ramuri ale activității economice poți să te întrebi (și acest lucru îl face P.B.) în ce măsură puterea publică este în măsură să controleze activitatea acestor firme gigant.

În fond, problema constă în **„lichidarea subdezvoltării și dezvoltarea economică armonioasă a tuturor statelor, crearea unei noi ordini economice internaționale"**[2]), în stabilirea unei adevărate democrații economice și independențe naționale în care fiecare stat să fie stăpîn pe bogățiile și resursele sale, ca și a unor relații de producție bazate pe echitate, pe o nouă etică. Atunci masele vor putea participa cu adevărat la luarea deciziilor economice și sociale, la valorificarea deplină și eficientă a tuturor bogățiilor naționale și vor promova consecvent, atît ritmul creșterii economice cît și orientările și finalitățile sale sociale.

dr. Constantin BICHI

---

[1]) Patrick Buffet. Les pays capitalistes développés, in „L'Economie mondiale", Hachette Littérature, Paris, 1973, p. 274.

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975, p. 179.

siderare distrugerea și epuizarea resurselor atrase în circuitul economic" .S. Tzuru, apreciază autorul recenziei, critică pe bună dreptate teoriile echilibrului economic, printre ai căror susținători se numără V. Pareto, A. Pigou, J. Hicks, P. Samuelson, care atribuie pieței rolul unui „Barometru al optimului economiei naționale", dar nu iau în seamnă „neutralismul" crescînd al pieței față de exploatarea prădalnică a resurselor biosferei și ignoră incapacitatea ei de a preîntîmpina criza ecologică. Economistul japonez, spune S.M., pune însă pe același plan poziții atît de opuse ca marxismul și concepțiile ideologilor echilibrului economic și, deși nu neglijează caracterul structurilor sociale, vede cauza principală a apariției problemei ecologice în progresul tehnicii de producție, independent de sistemul socio-economic. Totuși, el propune restructurarea socio-economică a capitalismului prin „socializarea venitului național", inclusiv instituționalizarea fondului centralizat de investiții pentru mediul înconjurător, „măsuri de naționalizare a pămîntului", reorganizarea sistemului de impunere, cu prevederea unor sancțiuni pentru poluarea de orice fel a mediului.

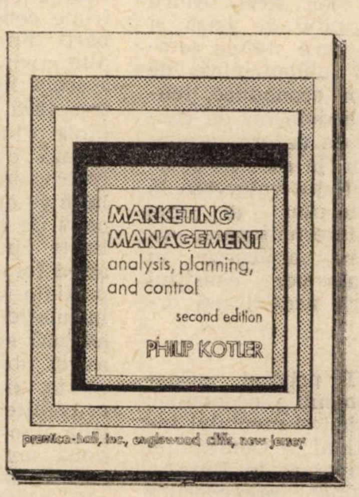
MARKETING MANAGEMENT
analysis, planning, and control
second edition
PHILIP KOTLER
prentice-hall, inc, englewood cliffs, new jersey

● *Cea de-a doua ediție revăzută și lărgită a lucrării fundamentale de marketing* Marketing Management *(Prentice-hall, Inc, Englewood Cliffs, New Jersey, 1974, 650 p.) a profesorului american Philip Kotler se dovedește a fi una din cele mai exhaustive tratări realizate pînă în prezent a problematicii marketingului. Ultima ediție include opt noi capitole, alte capitole fiind complet rescrise, un accent special punîndu-se de astă dată pe marketingul industrial și marketingul internațional. Se subliniază rolul inovației de marketing în discernarea oportunităților latente într-un mediu economic în continuă schimbare, modul cum pot fi transformate oportunitățile în succese ale noilor produse lansate. Autorul demonstrează, pe baza unor analize aprofundate de ce într-un caz sau altul trebuie să recurgem la una sau alta din metode și tehnici constituind instrumentarul interdisciplinar al marketingului, în vederea optimizării soluțiilor date la problemele curente ale întreprinderii. Însăși organizarea cărții, pe secțiunile sale principale, urmărește logica procesului de conducere a activității de marketing : analiza oportunităților, organizarea eforturilor, elaborarea programului de marketing, controlul rezultatelor, fapt ce-i conferă o unitate și respectiv utilitate deosebită în formarea specialiștilor.*

W. Heller condamnă lipsa de curaj în relansarea economiei occidentale

Într-un articol al lui Walter Heller, fost șef al Consiliului consilierilor economici pe vremea președinților Kennedy și Johnson, apărut în THE WALLSTREET JOURNAL și reprodus de „Problèmes Economiques" (11 VI 1975), se afirmă că relansarea economiei este în prezent periclitată de politica anti-inflaționistă. O astfel de politică ar amenința, după W.H, să ducă economia americană, după o scurtă înviorare în 1975, la o stagnare în 1976. Cei care se tem atît de mult de o reaccelerare a inflației nu țin seama, spune economistul american, de faptul că factorii care ar fi provocat-o în trecut (doi ani de recolte proaste, încincirea prețului petrolului și devalorizarea dolarului) nu se vor reproduce în decursul fazei viitoare de expansiune. S-ar considera, de asemenea, în mod greșit, că cheltuielile civile ar fi cauza principală a creșterii bugetului federal, cînd în realitate această cauză ar trebui căutată în cheltuielile militare. Nu trebuie uitate — spune Walter Heller — costurile enorme ale stagnării continue a economiei nu numai în termeni de șomaj și de pierderi de producție dar și în termeni de productivitate și de formare de capital fix.

> „Să facem totul ca minunatele cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane să nu mai fie puse în serviciul înarmării și distrugerii, ci în slujba progresului, bunăstării, libertății și fericirii tuturor popoarelor".
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din Cuvîntarea rostită la Helsinki, 1 august 1975)

COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ — PARTE INTEGRANTĂ A UNEI EUROPE A ÎNȚELEGERII ȘI PĂCII

ÎNCHEIEREA cu succes a lucrărilor Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa a constituit un moment de însemnătate istorică în viața politică pe continentul european, marcînd un spirit nou în relațiile internaționale, punînd bazele unui amplu și profund proces de edificare a securității pe plan european, cu implicații deosebit de pozitive pentru întreaga lume.

În faza finală a Conferinței, președintele Nicolae Ceaușescu, exponentul cel mai autorizat al voinței de pace și colaborare a poporului român, a dat expresie în chip strălucit, în cuvîntarea rostită la Helsinki, pozițiilor României socialiste, poziții care servesc intereselor și aspirațiilor poporului nostru, cauzei socialismului și păcii, înțelegerii între națiuni. Întreaga activitate a președintelui Nicolae Ceaușescu în cadrul fazei finale a Conferinței general-europene s-a bucurat de aceea de adeziunea deplină și unanima aprobare a poporului român, avînd totodată un amplu ecou internațional. Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România, în ședința comună din 9 august a. c., au dat o înaltă apreciere întregii activități a secretarului general al partidului și președinte al Republicii în cadrul conferinței de la Helsinki, expunerii prezentate în fața înalților reprezentanți ai statelor participante.

Prin semnarea la Helsinki, la cel mai înalt nivel, a Actului final al primei Conferințe general-europene, statele participante s-au angajat să făurească o Europă a înțelegerii și păcii, în care să se afirme nestingherit aspirațiile de progres social și dezvoltare economică liberă ale tuturor popoarelor. O parte integrantă a unei astfel de Europe urmează să fie cooperarea economică și tehnico-științifică dintre toate țările, căreia documentele adoptate îi acordă nu numai un spațiu larg, ci și ample semnificații concrete.

STRUCTURA unitară a Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, semnat la Helsinki de către șefii de stat și de guvern ai celor 35 de state participante, asigură în primul rînd o legătură organică, directă, între principiile și normele generale înscrise în „Declarația privind principiile care guvernează relațiile reciproce dintre statele participante" — primul capitol al acestui document — și prevederile referitoare la cooperarea economică și tehnico-științifică.

Astfel, principiul cooperării între state exprimă ideea că statele participante vor dezvolta cooperarea lor, inclusiv cooperarea economică și tehnico-științifică, pe bază de egalitate, promovînd înțelegerea și încrederea reciprocă, relații de prietenie și bună vecinătate între ele, pacea și securitatea în Europa. Cooperarea este deci concepută ca o parte integrantă a procesului de destindere și de edificare a securității pe continentul nostru. De asemenea, în acest principiu al cooperării între state se exprimă hotărîrea statelor participante de a contribui prin dezvoltarea cooperării lor, la creșterea bunăstării popoarelor și la realizarea aspirațiilor lor, între altele prin avantajele care rezultă din progresele și rezultatele obținute în domeniile economic, științific, tehnologic și în alte domenii.

În scopul traducerii în viață a acestor prevederi și pentru a se asigura eliminarea unor discriminări și restricții care au existat în trecut în diferite domenii ale cooperării, în acest principiu a fost inclusă în continuare hotărîrea statelor participante de a lua măsurile menite să creeze condiții favorabile pentru ca aceste avantaje să fie accesibile tuturor statelor, ținînd seama de interesul general de a contribui astfel la reducerea decalajelor existente între nivelurile de dezvoltare economică ale diferitelor țări și îndeosebi de interesul pe care îl au în acest sens țările în curs de dezvoltare.

Se remarcă, prin urmare, ca o caracteristică generală, valabilă pentru fiecare din capitolele Actului final al Conferinței, că statele participante și-au propus să stabilească un cadru general, de principiu, al cooperării lor. Acest cadru general cuprinde principiile de bază și definește conceptele pe care statele semnatare au hotărît să-și fundamenteze de acum încolo relațiile lor economice, tehnico-științifice și în alte domenii de cooperare. Din acest punct de vedere se poate aprecia că documentul la care ne referim constituie o contribuție valoroasă la elaborarea cadrului conceptual al unei noi ordini economice internaționale, că măsurile concrete pentru aplicarea în viață a prevederilor sale vor constitui pași pe calea instaurării acestei noi ordini economice.

ÎN CAPITOLUL privind „Cooperarea în domeniile economiei, științei și tehnicii și mediului înconjurător" din Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, se acordă un loc însemnat prevederilor referitoare la cooperarea industrială, marile proiecte de interes comun și cooperarea tehnico-științifică, ca urmare a importanței pe care statele participante o acordă acestor domenii de activitate.

Astfel, **în domeniul cooperării industriale,** una dintre formele propuse este producerea și vînzarea în comun a unor produse (instalații, mașini, echipamente), pe baza unor contracte de cooperare încheiate între întreprinderi din două sau mai multe țări. Avantajul acestei forme de cooperare, îndeosebi pentru țări mai puțin dezvoltate industrial, constă nu numai în posibilitățile de asimilare treptată a unor tehnologii moderne complexe, dar și în asigurarea unei desfaceri imediate a produselor realizate pe piețele pe care sînt cunoscuți partenerii de cooperare din țările dezvoltate.

O altă formă de cooperare recomandată în acest document, care prezintă de asemenea un interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare, este cooperarea pentru realizarea unor instalații industriale complete, în vederea obținerii unei părți din produsele astfel realizate. Cu alte cuvinte, pe baza unui contract de cooperare încheiat între o întreprindere dintr-o țară puternic industrializată și una dintr-o țară mai slab dezvoltată, prima livrează o instalație industrială completă (petrochimică, siderurgică etc.), iar cealaltă se obligă să-i vîndă, o anumită perioadă de timp, o parte din produsele realizate cu ajutorul acestei instalații. În acest fel se creează posibilitatea unei plăți parțiale sau integrale, în mod eșalonat, a instalației industriale achiziționate și se asigură exportul unei părți din producția astfel obținută. Crearea unor societăți mixte, cu capital constituit, în proporții convenite de comun acord, prin contribuțiile unor firme sau întreprinderi din două sau mai multe țări, constituie de asemenea o formă de cooperare industrială relativ recentă, care este recomandată în document. Constituirea unor societăți mixte se justifică în mod deosebit în cazul unor proiecte de cooperare industrială de o amploare mai mare, care necesită resurse materiale însemnate și se realizează în cursul unei perioade mai mari de timp.

România, care a folosit și folosește aceste forme de cooperare industrială, a propus includerea lor în secțiunea respectivă a documentelor elaborate în cursul dezbaterilor de la Geneva, alături de formele tradiționale de cooperare, cum sînt crearea, amenajarea și modernizarea de întreprinderi industriale, schimburile de brevete și de licențe etc. Interesul pe care aceste propuneri românești l-au trezit în rîndul unui număr însemnat de delegații, îndeosebi ale unor țări mici și mijlocii, a condus în final la adoptarea lor. Importanța adoptării prin consens a acestor propuneri și a includerii lor în Actul final constă în faptul că acest acord general va permite țărilor interesate, printre care și țării noastre, să extindă în viitor folosirea acestor forme de cooperare industrială și va contribui la stimularea interesului față de utilizarea lor în rîndul unor firme sau întreprinderi din alte state participante.

IN MOD distinct au fost tratate problemele specifice realizării unor **proiecte de interes comun** de mare anvergură, în domenii cum sînt exploatarea materiilor prime și a resurselor energetice, sau transporturile internaționale. S-a apreciat că exploatarea unor bogate zăcăminte de petrol, gaze naturale, cărbune, minereuri de fier și bauxită, ca și de alte materii prime, necesită concentrarea eforturilor mai multor țări, în cadrul unor programe de cooperare pe termen lung. O problemă similară se pune în privința unei folosiri mai raționale a resurselor energetice existente și a căutării de noi surse de energie ; în acest sens, s-a recomandat realizarea unor proiecte de interes comun pe termen lung privind schimbul de energie electrică pe plan european, în scopul utilizării cît mai raționale a capacităților centralelor electrice, și cooperarea în special în domeniul energiei nucleare.

Dezvoltarea rapidă a schimburilor și a cooperării economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii, inclusiv creșterea turismului, au condus la recomandarea realizării unor mari proiecte de interes comun consacrate dezvoltării transporturilor internaționale rutiere de persoane și de mărfuri, precum și stabilirii unei rețele fluviale navigabile în Europa.

Referitor la importanța includerii în Actul final a acestor prevederi legate de proiectele de interes comun de mare anvergură se pot menționa cel puțin două aspecte esențiale.

În primul rînd, în document se recomandă realizarea unor asemenea ample proiecte de interes comun în domenii de mare actualitate, care prezintă un interes economic deosebit pentru un număr însemnat de state participante, inclusiv pentru țara noastră. În al doilea rînd, la realizarea unor asemenea vaste proiecte de interes comun se asociau în trecut, în majoritatea cazurilor, numai firme și întreprinderi din țările puternic industrializat, care dispun de resurse însemnate, participarea țărilor mai slab dezvoltate fiind practic imposibilă sau foarte dificilă. Necesitatea eliminării unor asemenea practici discriminatorii a condus, după ample dezbateri, la includerea în Actul final a unor prevederi conform cărora organismele, întreprinderile și firmele competente din **toate** statele participante urmează să aibă posibilitatea, în faza pregătitoare, să-și manifeste interesul față de asemenea mari proiecte de interes comun și ulterior să participe la realizarea lor, în condiții stabilite de comun acord.

România, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, este profund interesată să-și dezvolte cooperarea sa industrială cu celelalte state și participarea sa la mari proiecte de interes comun, în conformitate cu prevederile înscrise în Actul final al Conferinței general-europene. Dezvoltarea cooperării în aceste domenii, pe bază de egalitate și avantaj reciproc, poate constitui fără îndoială o contribuție însemnată la realizarea prevederilor din planurile noastre cincinale și anuale referitoare la industrializarea și la dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării. Pe aceste căi se pot asigura obținerea și utilizarea unor tehnici și tehnologii moderne, care să completeze pe cele create în țară. De asemenea, în acest fel se contribuie și la creșterea și diversificarea comerțului nostru exterior, în urma exportării unei părți a produselor realizate în cadrul unor asemenea programe de cooperare. Trebuie subliniat de asemenea faptul că, prin amploarea și durata lor, proiectele de cooperare industrială contribuie la stabilirea unor legături durabile și a unei cooperări economice globale pe termen lung. În general, inclusiv în cazul unor parteneri mai puțin dezvoltați din punct de vedere economic, unele forme de cooperare industrială — cum ar fi, de exemplu, producerea și vînzarea in comun — permit o folosire reciproc avantajoasă a complementarităților economice dintre România și acești parteneri, ca urmare a unei mai bune utilizări a tuturor factorilor de producție.

Recunoașterea — pentru prima dată într-un document internațional — a existenței pe continentul nostru a unor țări în curs de dezvoltare din punct de vedere economic și afirmarea hotărîrii statelor participante de a ține seama de interesele și preocupările lor specifice, constituie două aspecte principale ale soluțiilor adoptate în Actul final al Conferinței. În practica cooperării economice pe plan european aceste prevederi de principiu, urmează să se concretizeze prin acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate, acordarea de credite în condiții mai avantajoase și pe termene mai lungi, reducerea sau eliminarea unor restricții cantitative pentru produse exportate de asemenea țări, transferul de tehnici și tehnologii moderne și acordarea de asistență tehnică etc.

Datorită legăturii tot mai strînse care există între realizările științei și tehnicii, dezvoltarea industrială și în general dezvoltarea economică de ansamblu a fiecărei țări, **în privința cooperării tehnico-științifice** s-au manifestat la prima Conferință general-europeană preocupări și tendințe similare celor pe care le-am menționat pentru cooperarea industrială. Lista domeniilor științei și tehnicii și problematica de cercetare, recomandate în Actul final, pentru cooperarea tehnico-științifică pe plan european evidențiază din nou concentrarea atenției statelor participante, și hotărîrea lor de a-și uni eforturile, asupra unor probleme majore de mare actualitate cum sînt cele privind sursele de energie, agricultura și alimentația, noi tehnologii și echipamente, transporturile internaționale și urbane, informatica, protecția mediului înconjurător. Pentru aceste domenii și teme de cooperare tehnico-științifică vor fi avute în vedere diversele forme de cooperare pe plan bilateral sau multilateral, care urmează să fie precizate în fiecare caz, de comun acord, în cadrul programelor concrete ce vor fi elaborate în viitor.

În acest sens, două aspecte de principiu au fost rezolvate în mod pozitiv în Actul final al Conferinței. În primul rînd se afirmă accesul la noile realizări ale științei și tehnicii pentru toate părțile interesate, pe o bază reciproc avantajoasă și în domeniile convenite de comun acord, precum și transferul acestor rezultate ale cercetării tehnico-științifice. În acest fel se stimulează eliminarea unor practici discriminatorii care mai existau în acest domeniu și care împiedicau obținerea acestor realizări ale științei și tehnicii moderne, prin canalele obișnuite, fapt de natură să aducă prejudicii însemnate îndeosebi țărilor mai puțin dezvoltate. În al doilea rînd, la fel ca și în cazul cooperării industriale, programele de cooperare tehnico-științifică cu caracter multilateral, care vor fi realizate pe plan european, vor fi deschise tuturor țărilor care își vor manifesta interesul față de asemenea programe și intenția de a participa la realizarea lor.

În continuare, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea pe care a rostit-o la Helsinki, atenția și eforturile tuturor statelor participante trebuie să se concentreze în direcția aplicării consecvente și integrale a principiilor generale, a recomandărilor și prevederilor concrete adoptate prin consens și înscrise în Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.

PENTRU traducerea în viață prevederilor convenite în documentele primei Conferințe general-europene, cu privire la cooperarea economică și tehnico-științifică, la fel ca și a celorlalte prevederi ale lor, este necesară întărirea unității și colaborării popoarelor, a tuturor forțelor progresiste iubitoare de pace, pentru a se asigura consolidarea procesului destinderii, adîncirea și întărirea securității pe continentul european și în întreaga lume. Așa cum s-a arătat la ședința comună din 9 august a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste România, țara noastră consideră necesar ca, în spiritul documentelor Conferinței, să se acționeze pentru concretizarea obiectivelor convenite prin acorduri și înțelegeri bilaterale și multilaterale între țările continentului, pentru dezvoltarea relațiilor intereuropene pe multiple planuri, pentru intensificarea contactelor cu diferite organizații și organisme internaționale menite să sporească cooperarea între națiuni, să elimine barierele și restricțiile de orice fel din calea unei largi conlucrări reciproc avantajoase între state pe plan economic, tehnic, științific și în alte domenii.

Prin încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa se deschide o etapă nouă, hotărîtoare pentru viața popoarelor europene. În această etapă vor fi necesare acțiuni energice pentru aplicarea fermă în viață a principiilor și normelor consemnate în Actul final, în vederea creării unui sistem trainic de securitate și colaborare pe continentul nostru. Acțiunile pentru realizarea prevederilor referitoare la cooperarea economică și tehnico-științifică sînt o parte organică a eforturilor pentru crearea unui astfel de sistem, pentru sporirea încrederii între state și punerea schimburilor economice de orice fel în slujba acestui țel, pentru asigurarea păcii și colaborării între națiuni în întreaga lume.

C. IONESCU-BUJOR

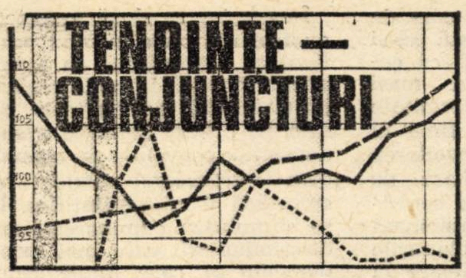

TENDINTE — CONJUNCTURI

Consumul și producția de griu in echilibru

DIN cele mai recente statistici ale Ministerului Agriculturii al S.U.A. rezultă că în sezonul care a început la 1 iulie consumul și producția de grîu, la scară mondială, se vor echilibra cu aproximație. Consumul ar urma să se cifreze la 364,2 milioane tone, iar producția — la 363,9 milioane tone. Stocurile, estimate la începutul sezonului la 52,6 milioane tone, ar trebui să permită completarea fără nici un fel de dificultăți a diferenței de 300 000 tone dintre cele două cifre.

Potrivit aceleiași surse, evaluările privind producția de cereale furajere o cifrează la 620 milioane tone, iar consumul — la 606,9 milioane tone.

C.E.E. : reducerea importurilor de petrol

FRANȚA, Olanda și Marea Britanie au redus cu peste 20% importurile lor de petrol brut în cursul primelor patru luni ale anului 1975, în timp ce R.F. Germania a operat o reducere de 17%. Franța a importat 34,9 milioane tone in perioada ianuarie — aprilie, cu 23,4% mai puțin în raport cu perioada corespunzătoare a anului 1974. Pentru celelalte state membre ale C.E.E. situația se prezintă astfel pe primele patru luni ale anului (în milioane tone): Marea Britanie — 30,8 (—22,5%) ; R.F. Germania — 26,9 (—17%); Olanda — 1,8 (—21,7%); Danemarca — 2,7 (—18,4%).

Volumul petrolului brut tratat în rafinăriile acestor țări a urmat cu aproximație aceeași evoluție.

Brazilia : stimularea exporturilor și limitarea importurilor

OFICIALITĂȚILE braziliene au anunțat că începînd de la 17 iulie firmele importatoare sînt obligate să depună la Banca Centrală a Braziliei pe timp de 6 luni, fără dobîndă, un depozit echivalent cu valoarea produselor importate. Sînt exceptate de la această măsură importurile de mașini, petrol, oțel, metale neferoase și îngrășăminte. În scopul stimulării concomitente a exporturilor Banca va dubla fondurile pentru împrumuturi destinate producției de bunuri de export.

Australia : reorientări in comerțul exterior

DUPĂ cum a arătat ministrul comerțului exterior al Australiei în cadrul dezbaterilor care au avut loc nu demult în Camera Reprezentanților din această țară, pe marginea proiectului guvernamental de creare a Corporației de stat pentru comerțul exterior, o asemenea măsură ar favoriza dezvoltarea relațiilor economice ale Australiei cu țările socialiste și cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare, precum și studierea piețelor respective.

După aprecierea cercurilor oficiale, în prezent persepectivele lărgirii exporturilor australiene în Japonia, S.U.A. și țările Pieței Comune vest-europene (cu o pondere totală de 65% în comerțul exterior al Australiei) sînt puțin favorabile. Ca atare, devine necesară — a declarat ministrul comerțului exterior — revizuirea structurii geografice și pe grupe de mărfuri a schimburilor comerciale ale Australiei, piețele țărilor socialiste și ale celor în curs de dezvoltare căpătînd în acest context o importanță deosebită.

Japonia : stocări de materii prime

JAPONIA ar putea constitui stocuri la anumite materii prime — sînt de părere comentatorii economici niponi, care citează în acest sens un raport al Institutului de cercetări Mitsubishi ce recomandă constituirea de stocuri pentru 90 de zile la principalele produse ca: petrol, uraniu, nichel, molibden, tungsten, lemn de construcții și grîu. Achiziționarea acestor stocuri ar costa 7,5 miliarde dolari — se precizează în raport.

India : spre independență petrolieră

SUB impulsul creșterii prețurilor la țiței pe piața mondială, guvernul indian a adoptat în ultima perioadă o serie de măsuri pentru extinderea lucrărilor de prospectare a unor noi zăcăminte de țiței și a exploatării celor cunoscute. Se apreciază că în acest an India va produce 8,2 milioane tone de țiței, ceea ce reprezintă aproape o treime din consumul intern.

Pentru a realiza în cursul deceniului următor independența Indiei de importul de țiței, Comisia de stat pentru petrol și gaze din această țară și-a intensificat în ultimul timp activitatea, colaborînd — în domeniul prospecțiunilor pe uscat și submarine — cu companii și organisme din S.U.A., Anglia, Franța, U.R.S.S. și Japonia. De menționat că printre furnizorii de instalații de foraj petrolier pentru India se numără și România.

TEHNICI CIBERNETICE

(Urmare din pag. 20)

funcţia treaptă unitară — cele dorite şi cele efectiv realizate.

În acest caz
$e_i = g(t_i) - g'(t_i)$ unde $g'(t_i)$ se calculează cu ajutorul relaţiei (9) respectiv implică cunoaşterea anticipată a funcţiei $F_0(t_i)$ (producţia dorită). Schema cibernetică din fig. 2 poate fi utilizată şi în alte scopuri cum ar fi de exemplu determinarea mărimii funcţiei treaptă f(t) pentru evitarea unei abateri de la programul stabilit. Din punct de vedere economic natura de eroare din criteriul (^{4}) reprezintă abaterile faţă de indicatorii de plan.

Cert este că odată determinate aceste abateri e_1, e_2... e_i este necesară găsirea unei funcţii de comandă care să asigure minimizarea lor prin modificarea elementelor economice de intrare. În consecinţă criteriul de performanţă al sistemului (funcţia de comandă) va fi:

$$F_d = \sum_{i=1}^{i=n} \bar{e}^2 = \text{minim} \qquad (11)$$

În practică, aplicînd metodologia descrisă anterior se va cuantifica funcţia de decizie (F_d) prin modificarea treptei (intrării) pe fiecare interval (i). Dacă se va considera că fiecare comandă trebuie să dea o eroare nulă la sfîrşitul intervalului următor pentru cauza constatată, pe fiecare interval rezultă următorul sistem de ecuaţii liniare:

$$Fd_1(e_1 + e_2 + \dots e_n) = \int_{t=0}^{t=n} [Y_0(t) - Y_0'(t)]dt$$

$$(Fd_1 + Fd_2)(e_2 + e_3 \dots e_n) = \int_{t=1}^{t=n} [Y_0(t) - Y_0'(t)]dt \qquad (12)$$

$$\vdots \qquad \vdots \qquad \vdots$$

$$(Fd_1 + Fd_2 + \dots Fd_i)(e_i + e_{i+1} + \dots e_n) = \int_{t=i}^{t=n} [Y_0(t) - Y_0'(t)]dt$$

Rezolvarea sistemului este desigur laborioasă, dar poate fi realizată relativ uşor dacă se apelează la un calculator electronic căruia i se introduc numai datele de intrare.

---

*) L. A. Zadeh, E. Polak — Teoria generală a sistemelor, Editura tehnică, Bucureşti, 1974.

**) În lucrări anterioare, autorul a demonstrat că în general în economie orice structură de transformare Δ poate fi definită complet prin cinci clase de mulţimi operatoriale : efectorii, de circulaţie, tehnico-informaţionale, conducere şi autoreglaj.

***) Aceste mărimi sînt exemplificative, structura lor putînd fi foarte complexă. Din cercetările noastre a rezultat însă că în linii mari cele patru mărimi fundamentale luate în considerare satisfac pentru un număr mare de aplicaţii.

****) Recomandăm : S. Călin, C. Belea „Sisteme automate complexe“ Ed Tehnică 1968 şi Roger W. Brockett „Finite dimensional liniar systems“ Ed John Wiley and Sons Inc — New York, London, Sydney — 1970.

Apropiata sesiune anuală F. M. I. — B. I. R. D.

O NOUĂ ETAPĂ PE CALEA CLARIFICĂRILOR VALUTAR-FINANCIARE

ATUNCI cînd două organisme interguvernamentale de specialitate, de proporțiile Fondului Monetar Internațional și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, își convoacă sesiunile anuale, rezultatul organizatoric este cea mai mare reuniune de miniștri ai finanțelor și de guvernatori ai băncilor centrale din cîte se pot imagina la ora actuală. Anul trecut, sesiunea comună a acestor organisme a întrunit la Washington nu mai puțin de 507 miniștri, guvernatori și adjuncți, la care s-au adăugat 832 de experți, membri ai delegațiilor guvernamentale din 127 de țări, precum și un mare număr de personalități din conducerea celor două organisme, reprezentanți ai altor instituții financiare sau cu contingențe financiare – începînd cu Organizația Unității Africane și sfîrșind cu Agenția Internațională pentru Energie Atomică –, observatori, ziariști.

Anul acesta, sesiunea comună F.M.I.–B.I.R.D. va avea loc în același cadru între 1 și 5 septembrie. Dar în timp ce succesul organizatoric este asigurat, auspiciile generale sub care se vor desfășura lucrările sesiunii nu indică posibilitatea unor progrese substanțiale imediate în ceea ce privește fondul problemelor. Or, întreaga omenire contemporană, avidă de colaborare și cooperare, este interesată în instaurarea unei noi ordini în relațiile valutar-financiare internaționale, corespunzătoare schimbărilor fundamentale care s-au produs în lume din anul 1944, data adoptării vechiului sistem monetar, și pînă astăzi.

Contextul economic și monetar al sesiunii

ÎN 1975, țările industriale capitaliste se află în plină criză economică, iar repercusiunile acesteia se fac simțite în activitatea economică și în comerțul din restul lumii. Inflația se menține la un nivel foarte ridicat în aceste țări, punînd pe conducătorii lor economici în fața unei dileme : ori încearcă să combată criza printr-o politică de relansare a economiei, ceea ce poate duce la intensificarea procesului inflaționist, ori încearcă să combată inflația printr-o politică restrictivă, ceea ce duce la prelungirea și adîncirea fenomenelor de criză economică. Din această cauză, țări capitaliste cu o pondere mare în activitatea economică mondială, cum ar fi Statele Unite și Republica Federală Germania, au și preferat să adopte o cale de mijloc, luînd măsuri mai mult de ordin monetar și fiscal și mai puțin direct expansioniste.

În domeniul plăților internaționale, situația este de asemenea foarte dificilă. Dezechilibrul balanțelor de plăți este general, cu corectivul că în ultima vreme, folosind abil manifestările crizei, țările capitaliste dezvoltate au reușit să transfere asupra celor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol o parte importantă a deficitului lor. Astfel, potrivit datelor citate de directorul general al F.M.I., Witteveen, în cadrul sesiunii din iulie a.c. a Consiliului Economic și Social al O.N.U., deficitul balanțelor de plăți ale țărilor menționate a crescut de la 9 miliarde de dolari S.U.A. în 1973, la circa 27 miliarde în 1974, iar pentru 1975 se prevede ca el să ajungă la circa 36 miliarde. Witteveen atrage atenția asupra perspectivei ca în 1975 și în perioada următoare, situația financiară a țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere și în primul rînd a celor clasificate de O.N.U. ca fiind „cel mai grav afectate" de actuala criză (M.S.A. — Most Seriously Affected) să se agraveze și mai mult.

În ce privește paritățile și cursurile valutare, lumea occidentală se află în fața unor probleme inextricabile. Ea a trecut de la vechiul sistem unitar și omogen al fixității acestor mărimi, la o diversitate confuză de regimuri valutare eminamente instabile, profund dăunătoare relațiilor economice internaționale. Un studiu recent al Fondului Monetar Internațional ajunge la următoarea clasificare a regimurilor valutare existente acum în Occident :

a. flotarea liberă a cursurilor valutare, în funcție de situația cererii și ofertei de pe piață ;

b. legarea monedei naționale de o altă monedă care flotează, realizîndu-se astfel o flotare paralelă a celor două monede ;

c. legarea monedei naționale fie de un grup („coș") de monede anume stabilit, fie de drepturile speciale de tragere (DST) ale Fondului Monetar Internațional ;

d. legarea monedei naționale de o altă monedă, însă cu corectarea frecventă a acestei legături în funcție de anumite criterii, cum ar fi rata inflației ;

e. flotarea concertată (în grup) a mai multor monede, pe baza unor aranjamente de intervenție reciprocă (cum este cazul aranjamentului încheiat de unele țări din Piața Comună cu privire la respectarea în comun a unor limite apropiate de fluctuație pentru monedele respective, așa-numitul „șarpe" valutar).

Din același studiu rezultă că țările ale căror monede flotează liber dețin circa 47% din comerțul mondial. Dacă la acestea se adaugă cele ale căror monede sînt legate de monede flotante, înseamnă că țările care participă în gradul cel mai înalt la comerțul mondial și ale căror monede sînt determinante în tranzacțiile financiare internaționale nu mai sînt îngrădite de nici un fel de norme în ce privește cursurile valutare.

Este adevărat că anul trecut, în iunie, F.M.I. a difuzat un document cuprinzînd liniile directoare cu privire la supravegherea flotării de către fiecare țară în parte, însă pînă acum nu sînt indicii că ele ar fi fost adoptate.

Situația din domeniul parităților și cursurilor valutare este astăzi, după cum se poate aprecia din cele de mai sus, la antipodul principiului fixității care caracteriza vechiul sistem monetar internațional, tot așa cum situația din domeniul balanțelor de plăți se află la antipodul principiului echilibrului de balanță din același sistem.

Probleme nu mai puțin complexe ridică evoluția lichidității internaționale care, după cum se știe, reprezintă suma rezervelor naționale de mijloace de plată internaționale. Volumul acestei lichidități a crescut foarte mult în 1974 : cu aproape 27 miliarde DST, ajungînd la sfîrșitul acelui an la un total de 178 miliarde DST (datele furnizate de F.M.I. se referă la rezervele internaționale ale țărilor membre și cuprind : disponibilitățile de aur, DST, valute de rezervă – îndeosebi dolari – și poziția resurselor la F.M.I.). Aproape în întregime (90%), această creștere s-a înregistrat în compartimentul valutelor de rezervă.

În legătură cu evoluția din ultima vreme a lichidității internaționale trebuie remarcată modificarea importantă a repartiției pe țări și grupe de țări a rezervelor. Așa cum rezultă din tabel (vezi p. 28), principala schimbare este aceea pe care o înregistrează în ultimii ani rezervele țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol (o creștere de la 5,1 miliarde DST în 1970, la 41,2 miliarde în primul trimestru al anului în curs). O altă schimbare, de dată mai veche, este ascensiunea rezervelor unor țări ca R.F.G. și Japonia în cadrul țărilor industriale, concomitent cu diminuarea rezervelor S.U.A. Este firesc ca asemenea schimbări, expresie a modificării raportului de forțe în lume, să modifice și configurația raporturilor financiare internaționale și să pună cu acuitate problema modalităților de reciclare a fondurilor disponibile.

Cifrele de mai sus nu redau însă cu exactitate realitatea, îndeosebi din cauza evaluării aurului din rezerve la prețul oficial de 35 DST uncia. Reevaluarea aurului la prețul pieței ar schimba aspectul tabelului, dar nu ar schimba problematica, atît timp cît nimeni nu știe ce posibilități există de a se face față deficitelor de plăți prin valorificarea aurului oficial. Este știut că soarta aurului este unul dintre numeroasele semne de întrebare ale actualului stadiu al relațiilor monetare internaționale.

Situația valutar-financiară prezentă viciază însă chiar concepția despre lichiditate, despre oportunitatea ei, despre structura și mărimea ei optimă. S-a considerat pînă nu demult că trecerea la flotarea cursurilor valutare ar face inutilă păstrarea de rezerve, deoarece echilibrarea balanțelor de plăți ar rezulta automat din mecanismul cursurilor (schematic : o balanță activă favorizează creșterea cursurilor pe piață ; aceasta scumpește mărfurile de export ale țării respective, contribuind la echilibrarea balanței). Azi, nimeni nu poate spune dacă flotarea generalizată actuală a monedelor occidentale a afectat sau nu necesarul de rezerve, deci dacă actualul volum al lichidităților corespunde sau nu nevoilor. Normal, ar fi trebuit ca odată cu flotarea să se reducă rezervele, dar acestea nu numai că nu s-au redus, ci au crescut într-un ritm chiar superior aceluia dinainte de flotare. Problema se complică prin apariția unui element nou care a făcut și mai dificilă aprecierea necesarului de rezerve. Este vorba despre sporirea accesului țărilor cu balanță deficitară la piețele internaționale de capitaluri. Ar fi fost firesc ca odată cu aceasta să fi scăzut nevoia de rezerve. Și totuși, rezervele au crescut.

În aceste condiții de nesiguranță a situațiilor și a concepțiilor, ar fi greu ca o sesiune, chiar și atît de bine frecventată, să poată realiza dintr-o dată progrese spectaculoase pe calea reformei sistemului valutar-financiar internațional și a organismului său, F.M.I.

O ordine de zi profilată pe idei generale

ESTE CUNOSCUT că problema reformei, aflată în studiul Comitetului celor 20 al Fondului Monetar Internațional, special constituit pentru acest scop, nu a fost rezolvată, considerîndu-se că situația generală nu permite încă plasarea ei pe baze realiste. În iunie 1974, atunci cînd s-a încheiat activitatea Comitetului, documentele elaborate de acesta și prezentate Fondului au promovat ideea înfăptuirii reformei în etape, ceea ce în realitate însemna amînarea ei sine die.

Ulterior, unele aspecte ale reformei au continuat să fie examinate în cadrul noului Comitet interimar, similar ca preocupări Comitetului celor 20, avînd în vedere că aceste aspecte ale reformei sînt, în același timp, aspecte ale Statutului F.M.I., supus și el unui proces de adaptare la noile realități. Atenția comitetului s-a îndreptat pînă în prezent asupra a două capitole ale reformei și implicit ale statutului și anume : situația aurului și cursurile valutare.

Pînă acum însă, divergențele dintre S.U.A. și Franța, sprijinită de Piața Comună, divergențe care au subminat activitatea Comitetului celor 20, nu s-au aplanat nici în problema aurului și nici în aceea a cursurilor valutare. În privința aurului deținut de F.M.I., Statele Unite s-au menținut pe poziția vînzării lui directe la prețul pieței, în timp ce Franța pledează pentru restituirea lui către țările membre. În privința cursurilor valutare, S.U.A., își manifestă încrederea fără rezerve în cursurile flotante și se opun categoric propunerii franceze de revenire la cursurile fixe. Așteptatul compromis între cele două poziții nu s-a realizat pînă acum.

Sesiunea F.M.I.-B.I.R.D. se va concentra asupra discutării ideilor generale din cele două rapoarte anuale prezentate de conducerile respective, precum și asupra rapoartelor prezentate de Comitetul interimar și Comitetul dezvoltării, dacă facem abstracție de celelalte materiale, cu caracter de rutină, pe care conducerile F.M.I.-B.I.R.D. le prezintă în fiecare an. Toate aceste rapoarte nu cuprind, abstracție făcînd de cîteva excepții, elemente care să ducă la hotărîri de ordin instituțional sau funcțional.

Una din aceste excepții constă în revizuirea cotelor de participare a țărilor membre la F.M.I. și majorarea corespunzătoare a capitalului social la B.I.R.D.

Revizuirea cotelor la Fond este în discuție de mai multă vreme, ultima oară aflîndu-se pe ordinea de zi a reuniunii Comitetului interimar din iunie a.c. Discuțiile de pînă acum au lăsat să se întrevadă marele interes, atît economic cît și politic, al țărilor membre de a obține o majorare de cotă care să le permită cel puțin menținerea actualei ponderi în totalul cotelor la F.M.I. Această menținere ar atrage după sine dreptul țării de a avea aceeași putere de vot, aceeași reprezentare în diferitele organe ale Fondului, același acces la resursele financiare ale acestui organism, ca înainte de revizuire.

Dificultatea a apărut în urma hotărîrii F.M.I. ca majorarea generală de 32,5% a cotelor să fie repartizată diferențiat între țările membre, astfel încît unele să primească majorări superioare celei generale, iar altele, majorări inferioare. Țările exportatoare de petrol ar urma să primească o cotă dublă față de cea avută pînă acum. În mod corespunzător, alte țări ar urma să obțină o majorare inferioară mediei de 32,5% astfel încît cotele individuale ale țărilor să reflecte noul raport de forțe. Între țările care și-ar vedea ponderea diminuată se numără și S.U.A., care însă și-au manifestat dezacordul față de o asemenea perspectivă.

Se pare, așa cum rezultă din ultimele declarații ale ministrului finanțelor al S.U.A., William Simon, că poziția americană în această privință ar fi fost revizuită și că acum s-ar accepta o reducere a cotei la Fond, cu condiția ca pentru modificarea statutului și alte hotărîri importante să fie necesară o majoritate de 85% din voturi față de cea actuală de 80%. În felul acesta, S.U.A. care ar dispune în viitor de peste 15% din totalul voturilor și-ar păstra dreptul de veto de care dispun în prezent, cînd voturile americane corespunzătoare actualei cote depășesc 20% din total. Probabil că, în urma acestei concesii, revizuirea cotelor a fost repusă pe rol cu șanse mai mari de reușită decît pînă acum.

În cadrul acelorași declarații, făcute în fața Comitetului bancar al Camerei Reprezentanților din S.U.A., Simon a repetat însă refuzul categoric al Statelor Unite de a accepta sistemul cursurilor fixe propus de Franța, și aceasta nu numai în situația prezentă, dar și pentru viitor. El a susținut în această privință că „a nu realiza un acord este mai bine decît a realiza un acord prost". Remarca lasă să se înțeleagă că în problemele, reformei, S.U.A. nu sînt dispuse, în etapa actuală, să facă decît compromisuri limitate la aspecte nefundamentale.

Finanțarea dezvoltării: o problemă urgentă încă nerezolvată

PENTRU oricine care pune pe un taler al balanței situația financiară deplorabilă a majorității țărilor în curs de dezvoltare și pe altul proiectele de sprijinire a acestor țări, concluzia nu poate fi decît una singură : **problema finanțării dezvoltării nu a fost soluționată încă.** Actualul sprijin financiar este insuficient, nu ține deloc pasul cu nevoile crescînde de capital extern ale țărilor subdezvoltate, este de cele mai multe ori legat de condiții oneroase. El nu permite decît o creștere economică slabă, iar actuala criză economică este capabilă să anihileze chiar și această creștere. Așa cum s-a exprimat unul din reprezentanții „lumii a treia" la sesiunea O.N.U. din aprilie 1974, actuala finanțare a dezvoltării lasă impresia „unui fel de paliativ menit să permită activitatea vitală minimală a economiilor (subdezvoltate), pentru ca ele să poată asigura în continuare un transfer de resurse" (Document A/PV.2213, p.3/5).

(miliarde DST)

	1960	1970	1973	1975 (martie)
1. Țări industriale din care:	48,5	65,8	96,0	100,2
S.U.A.	19,4	14,5	11,9	13,3
Anglia	5,1	2,8	5,4	5,9
RFG	7,0	13,6	27,5	27,6
Japonia	4,9	4,8	10,2	11,3
2. Alte țări dezvoltate	3,7	8,7	20,1	16,4
3. Țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol x)	2,4	5,1	12,0	41,2
4. Alte țări în curs de dezvoltare	7,2	12,9	23,3	24,5
Total	61,8	92,5	151,4	182,3

x) Algeria, Indonezia, Iran, Irak, Kuweit, R.A.Libia, Nigeria, Arabia Saudită, Venezuela, Bahrein și, din 1970, Oman.

Sesiunea FMI-BIRD din septembrie a.c. nu va aduce cu sine cotitura care va trebui să se producă odată în acest domeniu. Raportul Comitetului dezvoltării care va fi prezentat la sesiune va promova probabil ideea creării unei noi forme de finanțare a investițiilor, așa-numitul „al treilea ghișeu" al BIRD, destinat țărilor în curs de dezvoltare și prevăzut cu condiții intermediare între cele uzuale ale BIRD și cele practicate de Asociația Internațională pentru Dezvoltare (IDA), o instituție care face parte din același grup bancar, creată cu scopul finanțării țărilor celor mai sărace.

Desigur, orice inițiativă de suplimentare a fondurilor destinate finanțării dezvoltării este binevenită. Atunci însă cînd „al treilea ghișeu" nu va putea pune la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare decît 1 miliard de dolari, cînd condițiile avantajoase de împrumutare depind de constituirea unui „fond de subvenționare a dobînzii", iar această constituire depinde de donațiile țărilor dezvoltate și ale celor exportatoare de petrol, ne dăm seama că această inițiativă este încă departe de a asigura o soluție deplin satisfăcătoare.

Tergiversarea rezolvării problemelor finanțării țărilor în curs de dezvoltare, într-un moment în care este recunoscută agravarea situației acestor țări, nu mai poate dura. Eforturile proprii se află pe primul plan, firește, atunci cînd este vorba despre ieșirea din starea de subdezvoltare. Însă criza economică mondială și criza monetară au o asemenea influență dăunătoare asupra țărilor în curs de dezvoltare, încît nu este de conceput dezvoltarea fără asistență externă acordată în primul rînd țărilor care suferă cel mai mult de pe urma actualei situații, cu continuarea asistenței pentru celelalte țări care luptă pentru reducerea și lichidarea decalajelor existente între ele și țările dezvoltate.

Ce va urma după sesiune

DIN ÎNTREGUL MOD în care vor fi abordate unele dintre problemele cele mai urgente ale actualității și care se întrevede de pe acum, se poate trage concluzia că sesiunea FMI-BIRD din septembrie va fi, ca și cea de anul trecut, un prilej de clarificare pe drumul anevoios al reformei sistemului monetar internațional și a FMI. Ne amintim că în 1973, la sesiunea anuală de la Nairobi a Fondului, s-a exprimat speranța, aproape certitudinea, că peste un an se va putea discuta proiectul de reformă. Circumstanțele create de o lume în continuă frămîntare și prefacere au dezmințit însă asemenea speranțe. Aceasta nu înseamnă că reforma a fost abandonată, și există unele indicii că lucrurile vor fi reluate, că unele divergențe vor fi aplanate. Pericolul unui haos este prea mare pentru ca spiritul de cooperare să nu învingă pînă la urmă. De pe acum, cercuri informate consideră că lunile viitoare vor fi decisive pentru definirea cadrului unei noi ordini valutar-financiare. Aceasta însă nu înseamnă că noua ordine va putea fi aplicată imediat, parcurgerea etapei de cristalizare juridică a ei cerînd încă eforturi însemnate.

O.N.U. și organismele sale specializate, cum sînt FMI și BIRD, reprezintă fără îndoială forumurile cele mai indicate pentru dezbaterea și rezolvarea problemelor atît de complexe care se pun omenirii contemporane. Se cer de aceea a fi continuate și intensificate eforturile care se depun în acest cadru pentru crearea unui sistem monetar mai democratic, mai judicios, mai drept, știindu-se că printr-o asemenea schimbare calitativă istorică vor fi promovate interesele tuturor țărilor.

dr. Costin KIRIȚESCU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	4 VIII 1975	8 VIII 1975	Abaterea[1] în % a cursurilor valutelor în ziua de 8 VIII 1975 față de: cursul central	nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973–8 VIII 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5805	2,5825	+ 3,35	+ 4,51	- 4,32
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,7000	2,6900	+25,85	+20,82	-17,23
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3915	4,3780	+ 5,17	+ 7,41	- 6,90
Yenul japonez	308,0	280,2	297,95	297,85	+ 3,41	- 5,93	+ 6,30
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6570	2,6490	+ 4,99	+ 6,68	- 6,26
Francul belgian	40,334	41,10	38,48	38,22	+ 5,53	+ 7,54	- 7,01
Lira italiană	523,50	607,0	667,20	669,70	-21,83	- 9,36	+10,33
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,1385	2,1010	-27,43	- 9,63	+10,66
Prețul aurului la Londra[3]	-	103,87	166,35	165,00	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt);
2) Dolari SUA pentru o liră sterlină; 3) în dolari SUA/uncie, primul fixing.

ÎN INTERVALUL 4—8 VIII 1975 **dolarul** S.U.A. a avut o evoluție diferită în comparație cu săptămînile anterioare. Piața monetară a fost influențată de presiunea factorilor speculativi, calificați de unii observatori ca fiind „agresivi", de operațiunile de schimbare a structurii portofoliilor de devize efectuate de unele bănci centrale, de incertitudinea legată de perspectiva dobînzilor pe termen scurt în S.U.A. și — în mai mică măsură față de aprecierile inițiale — de publicarea știrilor referitoare la creșterea cu 1,2% a indicelui prețurilor de vînzare cu ridicata pe luna iulie în S.U.A. Pe fondul unor date globale favorabile referitoare la economia S.U.A., acțiunea acestor factori a frînat, a stopat și chiar a inversat sensul mișcării ascendente a dolarului S.U.A.

Francul elvețian, alături de alte cîteva devize europene, a recîștigat puțin din terenul pierdut față de dolar în săptămînile precedente.

În contextul datelor care prevăd un deficit, primul după cel din anul 1967, al balanței comerciale a R.F.G. față de S.U.A. și estimează că relansarea activității economiei vest-germane va avea loc abia în primăvara viitoare, **marca vest-germană** a atins, față de dolar, cel mai scăzut curs din ultimele 10 luni, și anume : 1 dolar = 2,5855 mărci.

Lira sterlină a continuat să slăbească în ritm rapid față de dolar, atingînd în perioada examinată un nou punct minim record : 1 liră = 2,0990 dolari.

O serie de elemente noi, printre care : datele ce estimează o creștere de circa 5% a produsului național brut al Statelor Unite în acest an, reluarea tendinței de creștere a dobînzilor pe termen scurt în S.U.A. (dobînda preferențială „prime rate" a fost majorată de la 7 1/2 la 7 3/4%), în contextul scăderii acestora în alte țări, determină cercurile de afaceri interesate să aprecieze că tendința de întărire a dolarului va continua, nefiind totuși exclusă posibilitatea unor perioade de recul temporar.

Pe piața eurovalutelor remarcăm creșterea dobînzilor la depozitele în dolari. După o perioadă de incertitudine, dobînzile la depozitele în franci elvețieni și mai ales la cele în mărci vest-germane au avut o tendință de scădere.

În săptămîna care a trecut nu au fost modificări ale ratei scontului.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 4-8 VIII 1975 (nivel minim și maxim)

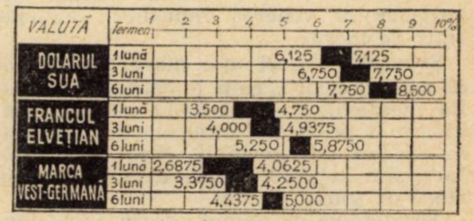

Paul DUMITRAȘCU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Evoluții în industria aerospațială

PRODUCȚIA industriei aerospațiale din țările capitaliste dezvoltate a cunoscut în ultimul deceniu o creștere în pofida unor oscilații provenite sub influența conjuncturii economice sau a altor cauze.

După cum se vede din tabelul alăturat, vînzările industriei aerospațiale din S.U.A. au crescut (în prețuri constante) cu 6-7% în 1974 față de 1964, ceea ce a determinat scăderea ponderii lor în ansamblul vînzărilor țărilor capitaliste dezvoltate de la 82,7% la 74,6%. Statele Unite domină totuși, în continuare, pe piața capitalistă a vehiculelor aerospațiale, în ciuda faptului că alte țări — îndeosebi cele vest-europene — și-au sporit sensibil ponderea în totalul vînzărilor. Cu toate progresele realizate de industria aerospațială din principalele țări vest-europene, ea rămîne cu mult în urma celei din S.U.A. nu numai ca potențial, dar și ca eficiență. Dacă exprimăm acest din urmă indicator prin volumul vînzărilor raportat pe o persoană angajată în ramura respectivă, comparativ cu nivelul S.U.A. considerat egal cu 100, în 1973 industria aerospațială din R.F.G. și țările Benelux realizau 87, cea din Franța — 71, cea din Anglia — 43, iar din Italia — doar 38.

Se constată, de asemenea, că — deși a crescut în perioada examinată — participarea Japoniei pe piața produselor aerospațiale a rămas modestă, iar ponderea Canadei s-a redus întrucîtva.

Revista „Fligh International", care publică datele de mai sus, prezintă și o prognoză a evoluției vînzărilor industriei aerospațiale din țările vest-europene, apreciindu-se că ritmul creșterii acestora se va încetini în perioada următoare. Se prevede că între anii 1973 și 1985 ele vor spori într-un ritm mediu anual de 5,8% (față de 7,9% în perioada precedentă de doisprezece ani), nivelul acestuia urmînd a fi în continuare mult mai scăzut în Anglia decît în alte țări vest-europene cu industrie aerospațială.

Vînzări realizate de industria aerospațială din țările capitaliste

(miliarde dolari, în prețurile din 1969)

	1964		1974	
	total	ponderea %	total	ponderea %
S.U.A.	20,59	82,7	22,00	74,6
Europa occid.	3,02	12,1	5,70	19,3
- Franța	0,84	3,4	1,87	6,3
- Anglia	1,35	5,4	1,87	6,3
- R.F.G. și țările Benelux	0,57	2,3	1,41	4,8
- Italia	0,16	0,6	0,20	0,7
- Alte țări vest-europene	0,10	0,4	0,35	1,2
Canada	0,71	2,8	0,64	2,2
Japonia	0,22	0,9	0,37	1,3
Alte țări	0,40	1,6	0,80	2,7
Total țări capitaliste	24,90	100,0	29,50	100,0

N. POPOV

IPOTEZE — PREVIZIUNI

S.U.A. : finanțarea cercetării

O PROGNOZĂ a evoluției cheltuielilor pentru cercetarea științifică din S.U.A. evidențiază (vezi tabelul) că în perioada 1972—1980 fondurile alocate în acest scop vor crește cu circa 44% în condițiile reducerii ponderii alocațiilor guvernamentale și ale sporirii celei a investițiilor companiilor industriale. Se apreciază însă că, dacă în perioada menționată ritmul inflației va depăși considerabil pe cel înregistrat între anii 1962—1972, valoarea reală a alocațiilor se va situa cel mult la nivelul anului 1970.

Sursele finanțării	1972		1980	
	mlrd. dolari	%	mlrd. dolari	%
Guvernul	15,2	54,0	19,8	49,0
Industria	11,3	40,0	18,6	46,0
Instituțiile academice	1,1	4,0	1,4	4,0
Organizații fără scop lucrativ	0,4	2,0	0,5	1,0
Total	28,0	100,0	40,3	100,0

Ungaria : dezvoltarea transporturilor

STATISTICILE arată că fiecare locuitor al R. P. Ungare călătorește, în medie pe an, cu 500 km mai mult decît media europeană ; cifra este și mai ridicată în cazul transportului de persoane cu autobuze. Se prevede că în cursul cincinalului 1976—1980 traficul de persoane va spori cu încă 25 la sută. În ceea ce privește transportul de mărfuri, cea mai importantă creștere va înregistra transportul prin conducte (cu circa 150 la sută), urmat de traficul maritim de mărfuri (+50 la sută), cel rutier (+34—38 la sută), cel feroviar (+17—18 la sută) și cel fluvial. Pentru a se putea face față cerințelor crescînde pentru transportul de mărfuri și de pasageri, ample investiții urmează a fi efectuate în modernizarea rețelei căilor de comunicații și a materialului rulant, în primul rînd în Budapesta, unde locuiește o cincime din populația țării.

Sub „limita de sărăcie"

SITUAȚIA precară și condițiile de existență adesea dramatice ale clasei muncitoare în numeroase țări ale lumii sînt încă puțin cunoscute la adevăratele lor dimensiuni. Pornind de la această concluzie Buletinul de informații al Secretariatului permanent al Organizației Internaționale a Muncii publică în ultimul său număr, apărut la Geneva, o serie de precizări menite să alerteze opinia publică mondială și să determine acțiuni mai energice în vederea remedierii actualei stări de lucruri.

Șomajul — „cel mai mare exploatator al muncitorilor", cum îl califică publicația menționată — continuă să ia amploare și peste 300 milioane de persoane, în special din țările în curs de dezvoltare, sînt în prezent fără de lucru sau în stare de șomaj parțial.

Accidentele de muncă seceră anual viețile a peste 100 000 de oameni ai muncii, iar alți 1,5 milioane își pierd total sau parțial capacitatea de muncă.

Buletinul subliniază, de asemenea, că peste un miliard de ființe umane trăiesc sub „limita de sărăcie", în special în regiunile rurale ale „lumii a treia" ; că femeile — care reprezintă 1/3 din forța de muncă mondială — sînt supuse în foarte multe țări discriminărilor în retribuție și în promovare ; că sute de mii de muncitori imigranți sînt supuși, de asemenea, discriminărilor și abuzurilor etc.

U.R.S.S.: combaterea poluării mediului ambiant

ÎN SCOPUL protejării mediului ambiant, în Uniunea Sovietică se prevede extinderea construcției instalațiilor de filtrare sau degazare etc., fiind totodată interzisă punerea în funcțiune a unor întreprinderi care nu sînt înzestrate cu sisteme de purificare a aerului sau a apei utilizate. În primii patru ani ai cincinalului actual (1971—1974) investițiile statului pentru preîntîmpinarea poluării mediului au însumat 3 miliarde ruble, fiind cu 75 la sută mai mari decît în perioada corespunzătoare a cincinalului precedent.

Rezultatele acestor eforturi devin tot mai evidente. Astfel, după cum se semnalează în presa sovietică, apa unei serii de rîuri a devenit mult mai curată, scade gradul de poluare a aerului din Moscova, Leningrad și alte centre industriale. Se limpezesc, de asemenea, apele Mării Baltice, zonă în care se prevede aplicarea unui program de măsuri, elaborat în comun de Uniunea Sovietică, Finlanda, Suedia și alte țări riverane.

Escaladă a cheltuielilor în Marea Nordului

SOCIETĂȚILE britanice și norvegiene implicate în acțiunea de dare în exploatare a zăcămintelor de petrol din Marea Nordului sînt tot mai neliniștite de escalada investițiilor necesare. Dacă în urmă cu cîțiva ani ele anticipau amploarea cheltuielilor la 1 000 lire sterline pentru fiecare baril din producția zilnică finală, în prezent ele constată că această sumă se ridică la 2 500 lire sterline, iar în zonele agitate ale mării — la 3 000 lire sterline și mai mult. În aceste condiții se nasc semne de întrebare în ceea ce privește rentabilitatea actualelor investiții în eventualitatea anumitor modificări posibile pe piața petrolului. Graficul de mai sus demonstrează că investițiile per baril producție zilnică sînt în Marea Nordului de 25 de ori mai mari decît cele din Orientul Apropiat.

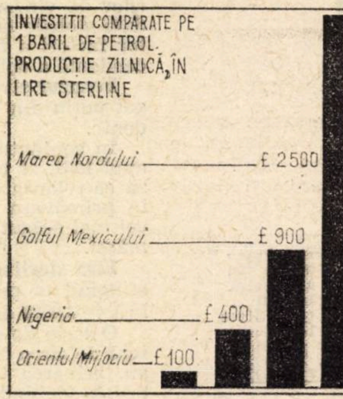

Dezrădăcinații

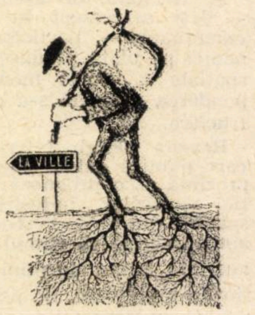

DRAMA agricultorilor din țările vest-eruopene care datorită condițiilor economice tot mai precare ajung la ruină și sînt nevoiți să-și părăsească pămînturile pentru a căuta de lucru în orașe, a inspirat ilustratorului revistei „L'Express", Tim, acest sugestiv desen care a primit marele premiu pe 1975 al concursului internațional de grafică și caricaturi care s-a desfășurat în acest an la Akcehir, în Turcia.

Testamentul lui Onassis

DAT publicității la Pireu, testamentul celebrului armator grec Aristot Onassis a confirmat miturile despre fabuloasa avere a acestuia : 1 miliard de dolari. Jumătate din această sumă va fi consacrată creării unei fundații care va purta numele fiului său Alexandru (decedat într-un accident de avion în 1973) și al cărei sediu va fi la Vaduz, în Liechtenstein. Fiicei sale Cristina îi revine 47,5 la sută din restul averii, inclusiv flota maritimă comercială. Ultima sa soție, văduva președintelui Kennedy (în fotografie, față în față cu Cristina Onassis), moștenește o rentă anuală de 250 000 dolari și o pătrime din insula Skorpios, iar copiii ei, John și Caroline Kennedy — o rentă de 25 000 dolari pînă la împlinirea vîrstei de 21 de ani. Onassis menționează în testament că în cazul în care documentul va fi contestat de soția sa Jacqueline, „să i se opună toate mijloacele legale posibile". Deși la prima vedere ultima soție a armatorului grec pare nedreptățită, presa americană precizează că încă înainte de căsătorie ea a primit 3 milioane de dolari, semnînd în schimb o declarație de renunțare la cota legală ce i s-ar fi cuvenit din moștenire.

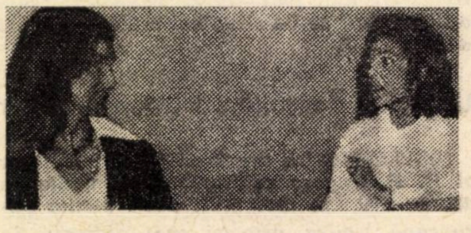

Cel mai mare producător de roboți: Japonia

DIN CEI 3 000 de roboți cîți sînt în funcțiune în prezent în întreaga lume, pe teritoriul japonez se află jumătate. Din 110 producători de roboți, 56 sînt japonezi.

Automatele și calculatoarele, înlocuiesc omul peste tot. De pildă, firma „Nissan Motors" a instalat roboți pe lîngă banda rulantă, radiodifuziunea și televiziunea de stat japoneze își întocmesc programele cu ajutorul calculatorului. Ministerul Industriei a elaborat, la rîndul său, anul trecut, proiectul unei uzine complet automatizate pentru construcția de mașini, în care 10 specialiști vor suplini munca a peste 700 de lucrători. K. Tanaka (fostul prim-ministru) a întocmit studii în care propune drept obiectiv național automatizarea pînă în anul 2 000 a celor mai importante ramuri economice, de la conducerea transporturilor pînă la ocrotirea mediului.

„O adevărată manipulare a medicului"

CONSUMUL excesiv de medicamente a devenit un fenomen ce îngrijorează în tot mai mare măsură cercurile medicale din numeroase țări occidentale. Peste 80% din medicii francezi consultați cu prilejul unui sondaj întreprins de agenția „Sofres" au afirmat că acest fenomen ia proporții îngrijorătoare și în Franța : 82% dintre ei consideră că limitarea numărului de medicamente este posibilă, 72% — că este de dorit, iar 62% consideră că „multiplicarea medicamentelor constituie o risipă". Sondajele au scos în evidență responsabilitatea ce revine industriilor farmaceutice în stimularea supraconsumului de medicamente : 43% din medici sînt de părere că „acțiunea publicitară a acestora constituie o adevărată manipulare a medicului".

GLOSAR

DUMPING

Cezar Verzeanu, Tîrgu Jiu — Prin dumping se înțelege o practică comercială discriminatorie constînd din vînzarea în străinătate a unor mărfuri la prețuri inferioare celor practicate pe piața internă (după deducerea costului transportului și a celorlalte cheltuieli suplimentare).

În prezent, de pildă, în S.U.A. Ministerul Finanțelor desfășoară investigații preliminare pentru a constata temeinicia acuzațiilor aduse automobilelor importate din șapte țări (R.F.G., Anglia, Franța, Italia, Suedia, Canada și Japonia, inclusiv modelelor importate de firme americane de la propriile lor filiale din Europa și Canada) că ar fi vîndute la un preț inferior celui din țara de origine, făcînd astfel o concurență neloială automobilelor americane. Dacă autoritățile de resort vor dovedi că această practică este reală, în virtutea Legii antidumping din 1921 guvernul S.U.A. va impune importatorilor taxe vamale suplimentare care să ridice prețurile la nivelul considerat echitabil.

STOCURI

IN LEGATURĂ cu fenomenele de criză economica din țările capitaliste, presa occidentală de specialitate acordă o atenție sporită evoluției stocurilor ca indicator conjunctural. În săptămînile recente, de exemplu, o anumită tendință de reducere a nivelului stocurilor a fost semnalată în S.U.A., fiind interpretată ca unul din semnele unei apropiate ieșiri a economiei americane din recesiune.

Prin stocuri (l. engl. inventory, l. fr. stocks, l. germ. Lager) se înțelege în practica întreprinderilor capitaliste totalitatea bunurilor, indiferent de gradul de prelucrare, aflate în depozite în momentul inventarierii. Mărimea stocurilor este supusă unor fluctuații periodice, pe care teoreticienii occidentali le împart în două categorii : voluntare și involuntare. Fluctuațiile denumite involuntare sînt în principal cele corespunzătoare oscilațiilor conjuncturii economiei capitaliste. Creșterea stocurilor este considerată de aceiași teoreticieni ca echivalentă cu o investiție, vorbindu-se chiar de existența unor cicluri de investiții în stocuri.

Deși valoarea bănească a stocurilor constituie o mărime relativ puțin însemnată în raport cu cererea totală, ea se caracterizează printr-o mare instabilitate și ca atare influențează mersul economiei într-o măsură proporțional mai mare. Afară de fluctuațiile datorate mișcărilor conjuncturale, se mai consemnează cu titlu separat cele datorate adaptării stocurilor de către întreprinderi la modificările nivelului cererii. Eforturile de adaptare sînt deseori, din cauza factorilor de incertitudine de pe piață, fie insuficiente, fie dimpotrivă excesive, ceea ce influențează la rîndul său volumul total al cererii.

De regulă, intrarea economiei unei țări capitaliste într-o perioadă de recesiune este marcată de creșterea stocurilor pe ansamblul economiei naționale, iar tendința de ieșire din recesiune — de scăderea lor. Cele mai recente date pentru S.U.A., de exemplu, arată că în luna iunie 1975 stocurile industriei prelucrătoare au scăzut cu circa 900 milioane dolari față de luna precedentă, dar nivelul lor — circa 148 miliarde de dolari — era încă sensibil superior celui din iunie 1974, cînd a fost de circa 133,5 miliarde (cifrele sînt date în prețurile curente). Publicarea sistematică în țările dezvoltate a cifrelor privind situația stocurilor este unul din instrumentele de urmărire operativă a situației conjuncturale.

Capacități

Gheorghe Vrăbiescu, Hunedoara — Folosirea incompletă a capacităților de producție constituie un fenomen cronic în economia capitalistă. Statisticile oficiale occidentale consemnează că nici în perioadele de avînt economic (de „boom“) gradul de utilizare a capacităților de producție nu se apropie decît arareori de 100%. Gradul atins în 1973, un an de boom, pe ansamblul industriei prelucrătoare a S.U.A., de exemplu, a fost de 83,3%.

În al doilea trimestru al anului în curs gradul de utilizare a capacităților în industria prelucrătoare americană a fost de numai 66,5% (din capacitatea teoretică), față de 80,1% cu un an în urmă, fiind cel mai scăzut grad de utilizare a capacităților de producție de după 1948.

Bank of America

Doru Ionescu, București — „Bank of America“, care utilizează sloganul publicitar „A man on the spot“ (Pretutindeni un om la fața locului), este cea mai mare bancă comercială din întreaga lume capitalistă. Activele sale totalizează 60,4 miliarde de dolari, iar depunerile 50,7 miliarde de dolari. Ea utilizează 62 300 de salariați. „Bank of America“ a fost fondată în 1904 sub numele de „Bank of Italy“ și și-a luat numele actual în 1930, cu ocazia fuziunii sale cu o bancă din California.

Concorde

Dumitru Balteș, Cîmpina — Avionul supersonic franco-englez Concorde nu a primit încă din partea autorităților de resort americane autorizația de a ateriza la New York, dar se crede că ea ar putea fi obținută pînă la sfîrșitul anului. Potrivit unei declarații a directorului general al societății „Aéro-spatiale“, Cristofini, citată de revista **Paris Match** (19 iulie), 115 avioane Concorde ar urma să zboare în anul 1981 pe 15 linii aeriene internaționale.

Groenlanda

Marcel Bondoc, Craiova — Groenlanda — cea mai mare insulă de pe glob (2 175 600 km², din care numai 371 700 km² neacoperiți de gheață, și 46 000 de locuitori, majoritatea eschimoși) — este din punct de vedere constituțional o parte a Regatului Danemarcei. Printre bogățiile care se presupune că se află sub stratul său de gheață se numără uraniul. Groenlanda urmează să obțină în curînd autonomie în domeniul economic și, potrivit unor opinii apărute în presa internațională, în baza acestui fapt, către sfîrșitul anului, autoritățile din Godthaab, capitala insulei, vor organiza un referendum în privința apartenenței la Piața Comună vest-europeană. Se amintește, cu acest prilej, că la referendumul pe această temă organizat la timpul său în Danemarca și terminat cu un rezultat favorabil aderării, 70% din votanții groenlandezi s-au pronunțat împotriva participării la C.E.E.

Sateliții pentru telecomunicații

Șerban Gavrilescu, Tîrgoviște — Dacă satelitul american de telecomunicații Early Bird, lansat acum zece ani, avea numai 240 de circuite telefonice, sateliții lansați în ultima vreme pe o orbită similară (la 22 300 de mile deasupra Ecuatorului) au circa 7 000 de circuite telefonice. Un asemenea satelit poate retransmite, de asemenea, programe de televiziune (pînă la 12 canale, în culori), mesaje telex, date pentru calculatoare. Principala firmă occidentală constructoare de asemenea sateliți pentru telecomunicații este „Hughes Aircraft“ din California, care are la activul său pe Early Bird și toată gama sateliților Intelsat acum în folosință, de asemenea, primul satelit canadian (Anik, 1972), primul satelit american (Westar, 1973) destinat comunicațiilor interne, precum și un contract cu Indonezia pentru realizarea unui sistem de transmisiuni prin satelit care să lege numeroasele insule ale acestui arhipelag. Chiar din exemplele citate pînă acum puteți observa că țările cele mai interesate în acest sistem de telecomunicații prin sateliți sînt cele cu o suprafață foarte întinsă, cu populații dispersate (Canada, Australia, Nigeria, India, Iran, statele arabe etc.) sau cele insulare (Indonezia).

Țările scandinave au anunțat că studiază realizarea unui satelit regional pentru televiziunea internordică, menit să contribuie și la ameliorarea legăturilor telefonice, inclusiv cu Groenlanda și cu platformele de foraj din Marea Nordului.

Agenția spațială japoneză a anunțat la rîndul său la 21 iulie că a semnat contracte cu N.A.S.A. pentru lansarea a trei sateliți staționari experimentali în 1977 și 1978. Sateliții, care vor fi lansați cu rachete purtătoare americane de la Cap Canaveral, vor fi asamblați de firme electronice japoneze, utilizînd o tehnologie americană.

Date citate de revista engleză **The Economist** (19 iulie) estimează costul unui satelit de telecomunicații la circa 8 milioane de dolari. Mult mai costisitoare este însă rețeaua stațiilor de urmărire de la sol.

Institutul internațional pentru uraniu

Ion Vrancea, Tîrgoviște — Institutul internațional pentru uraniu — pe care l-ați găsit amintit în nr. 29/1975 al „Revistei economice“ — a fost creat în luna iunie a.c. la Londra, de societățile din Anglia, Australia, Canada, Franța și R.S.A. care se ocupă cu exploatarea zăcămintelor acestui metal. Celor 15 companii fondatoare (inclusiv Comisariatul pentru energie atomică din Franța) le revin circa 60% din cantitatea de minereu de uraniu extrasă din țările capitaliste dezvoltate și în țările nesocialiste în curs de dezvoltare. Se prevede că și consumatorii de uraniu vor putea deveni membri asociați ai institutului.

Principalele obiective pe care și le propune institutul sînt : studierea cererii și ofertei de concentrat de uraniu în țările capitaliste ; efectuarea de cercetări pentru determinarea resurselor de uraniu și a necesităților respective ; cercetarea problemelor legate de lărgirea domeniilor de utilizare a uraniului în scopuri pașnice ; schimbul de informații ș.a.

Cheltuieli turistice

Mihaela Bănică, București — 1). Principala țară emițătoare de turiști pe plan mondial a fost în ultimii doi ani R.F. Germania, care a întrecut S.U.A., în legătură probabil cu încetinirea mai pronunțată a activității economice în această din urmă țară.

În actualul sezon, principalele agenții vest-germane au înregistrat o sporire a vînzărilor — considerată neașteptată în actualul context economic — de circa 30%, încasările de pe urma turiștilor respectivi fiind estimate pentru acest an la echivalentul a 8 miliarde de dolari (inclusiv transportul).

2) Prima firmă străină care și-a instalat o uzină de montaj pentru automobile pe teritoriul S.U.A este firma suedeză Volvo. Filiala sa americană profită în prezent de faptul că importatorii nu au reușit să acopere cererea crescîndă de autoturisme mai mici înregistrată pe piața S.U.A. după declanșarea „crizei energetice“.

Obligațiile instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor economice în legătură cu unele operațiuni la C.E.C.

NUMEROȘI cititori ai revistei, conducători ai compartimentelor financiar-contabile ne-au solicitat unele explicații și clarificări în legătură cu folosirea noului instrument de economisire a populației pe bază de consimțămînt scris prin virament. Pentru realizarea în bune condiții a operațiunilor sus-menționate, revista a solicitat Casei de Economii și Consemnațiuni o consultație pe care o publicăm mai jos.

ÎN CADRUL politicii generale a partidului și statului nostru de dezvoltare armonioasă a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate, un loc important îl ocupă și mobilizarea disponibilităților bănești ale populației la Casa de Economii și Consemnațiuni.

Realizarea acestui obiectiv, alături de altele, contribuie la asigurarea unei sănătoase circulații bănești, precum și la stabilitatea monedei naționale.

Avînd în vedere direcțiile de dezvoltare menționate mai sus, Casa de Economii și Consemnațiuni, în baza prevederilor H.C.M. nr. 2037/1969 a pus la dispoziția publicului, ca formă de economisire, depunerile la C.E.C. pe bază de consimțămînt scris prin virament.

Depunerile prin virament se efectuează pe baza consimțămîntului scris al depunătorilor, prin care aceștia solicită să li se depună cu regularitate sau ocazional, la C.E.C., întreaga retribuție sau numai o parte pe librete de economii sau în conturi personale.

Consimțămintele se dau pe formulare tip puse la dispoziție depunătorilor de către unitățile sau mandatarii C.E.C.

Consimțămintele se completează de către depunători și se predau de aceștia organului financiar al instituției, întreprinderii sau organizației respective, care le vizează și le predă mandatarului sau unității C.E.C.

Pe baza consimțămintelor și a statelor de plata retribuției, mandatarul sau unitatea C.E.C. întocmește un tabel al depunerilor pe bază de consimțămînt scris.

Tabelul, întocmit și semnat de persoanele competente ale unităților C.E.C., se vizează de serviciul financiar al instituției, întreprinderii sau organizației respective. Un exemplar din tabel rămîne la serviciul financiar al unității respective.

Pentru depunerile pe bază de consimțămînt scris prin virament pe librete de economii sau în conturi personale, în cazul în care în instituțiile, întreprinderile sau organizațiile respective nu există ghișee C.E.C., tabelele respective se întocmesc de serviciile financiare ale organizațiilor care efectuează virarea sumelor.

Operațiile de depuneri prin virament în conturile personale și pe librete de economii se efectuează pe bază de dispoziții de plată date de organizațiile socialiste din conturile cărora se efectuează viramentul. La dispoziția de plată se anexează un exemplar din tabel.

Virarea drepturilor bănești de către organizațiile socialiste se face la sucursalele și filialele C.E.C. la care sînt deschise conturile personale ale beneficiarilor.

Înregistrarea în libretele de economii a sumelor virate se face de unitățile și mandatarii C.E.C., la prezentarea libretelor de economii de către depunători. În conturile personale, înregistrarea sumelor virate se face la sucursalele și filialele C.E.C. fără a fi necesară prezentarea de către titularii acestora a vreunui document.

În completarea normelor legale menționate mai sus, în legătură cu depunerea economiilor bănești ale populației prin virament pe bază de consimțămînt scris pe librete de economii sau în conturi personale, Banca Națională a Republicii Socialiste România, prin normele metodologice nr. 1/1972 privind creditarea pe termen scurt și efectuarea plăților între unitățile socialiste, a reglementat plățile din cont de orice valoare ce se pot efectua între unitățile socialiste.

Astfel, se subliniază în cadrul acestor plăți fără numerar și virarea sumelor reținute din retribuții pentru alimentarea libretelor de economii sau a conturilor personale deschise la unitățile C.E.C. pe numele lucrătorilor respectivi, precum și virarea sumelor din conturile curente ale populației de la unitățile C.E.C. către unitățile socialiste (pct. 136 și 157 din normele metodologice nr. 1/1972 ale B.N.R.S.R.).

Din conturile personale se pot efectua plăți ocazionale sau periodice prin virament în favoarea instituțiilor, întreprinderilor sau organizațiilor.

Plățile periodice prin virament se efectuează către instituțiile și întreprinderile prestatoare de servicii, precum și plăți de impozite și taxe.

Din conturile personale se pot efectua viramente periodice pentru plata impozitelor, primelor de asigurare, abonamentelor telefonice, prestațiilor (apă — canal — salubritate), consumului de energie electrică, consumului de gaze naturale, chirie și alte plăți care privesc pe titularii conturilor curente.

Titularii conturilor curente personale care vor să efectueze plăți din conturile lor se adresează în scris organizațiilor socialiste beneficiare, cărora le solicită, ca documentele de plată să fie remise sucursalelor sau filialelor C.E.C. la care se află deschise conturile în vederea achitării lor.

Cererile adresate organizațiilor socialiste în favoarea cărora urmează a se efectua plăți periodice se vizează în prealabil de sucursalele sau filialele C.E.C. la care sînt deschise conturile.

Tot pe linia evitării circulației numerarului, Casa de Economii și Consemnațiuni a introdus în baza H.C.M. nr. 2037/1969 pentru titularii de conturi curente, un instrument de plată și anume cecurile din carnete de cecuri cu sumă limitată.

Aceste cecuri pot fi utilizate și la efectuarea de plăți pentru procurarea de mărfuri la organizațiile comerciale de stat și cooperatiste, pentru prestări de servicii și pentru achitarea de sume datorate statului sau organizațiilor socialiste stabilite de Casa de Economii și Consemnațiuni împreună cu organele tutelare ale organizațiilor socialiste respective, direct sau prin organele lor teritoriale.

Organizațiile socialiste care au primit în plată cecuri din carnete de cecuri cu sumă limitată remit cecurile sucursalelor sau filialelor C.E.C. celor mai apropiate prin unitățile bancare la care au deschise conturile.

Este de reținut faptul că depunerile prin virament pe bază de consimțămînt scris, pe librete de economii sau în conturi personale se pot efectua atît din retribuția lunară cît și din oricare drepturi bănești ale solicitatorilor.

Pentru realizarea în bune condiții a operațiunilor menționate mai sus, conducerile instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor au sarcina de a urmări și traduce în viață reglementările legale în vigoare sprijinind lucrătorii din unități care efectuează operațiunile respective.

Ștefan PĂUNESCU

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 33/15 august 1975

– **Ideologie – politică – educație** – Conducătorii întreprinderilor – militanți activi pentru înfăptuirea politicii partidului și statului **(I. Velea)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Cincinalul 1976–1980 : Orientări, ritmuri, eficiență – Investițiile în noul cincinal (II) **(dr. M. Diamandopol,** președintele Băncii de Investiții 4
– Investigație „R.E." : Creșterea exporturilor – sarcină de răspundere, factor de progres **(B. Pădure)** 7
– Ridicarea continuă a calității produselor – obiectiv esențial în procesul creșterii economice **(D. Niculescu)** 9
– Asigurarea utilajelor tehnologice pe șantierele de investiții **(G. Ruscanu)** 11

– CONDUCERE ORGANIZARE

– Experiențe în actualitate la întreprinderea „Autobuzul" : Ciclograma de servire – metodă de îmbunătățire a folosirii utilajelor **(ec. I. Cristea)** 14
– Congresul internațional de cibernetică și sisteme **(ing. C. Bilciu)** 16

TEORII – IDEI

– Tehnici cibernetice de proiectare și analiză a activității unităților economice (I) **(St. Birlea)** 18
– Convorbiri economice cu dr. Faruk Berkol, coordonator al Biroului Națiunilor Unite pentru ajutorarea regiunilor calamitate (UNIRO) : „Lichidarea decalajelor economice contemporane este vitală pentru viitorul comunității internaționale" **(George Hașeganu)** 21
Școli – curente – economiști
– De la „vîrsta cresterii" la „conducerea inflației" **(C. Bichi)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Cooperarea economică și tehnico-științifică – parte integrantă a unei Europe a înțelegerii și păcii **(C. Ionescu-Bujor)** 24
– Tendințe–conjuncturi 26
– Apropiata sesiune anuală FMI-BIRD : O nouă etapă pe calea clarificărilor valutar-financiare **(dr. C. Kirițescu)** 27
– Piața monetară internațională 29
– Mondorama 30
– Curier : Întrebări, răspunsuri 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

PENTRU - BUGETUL DV., AL FAMILIEI DV.

Cumpărăturile cu plata în rate = MARFA PE LOC, PLATA EŞALONATĂ PE 6 SAU 8 LUNI.

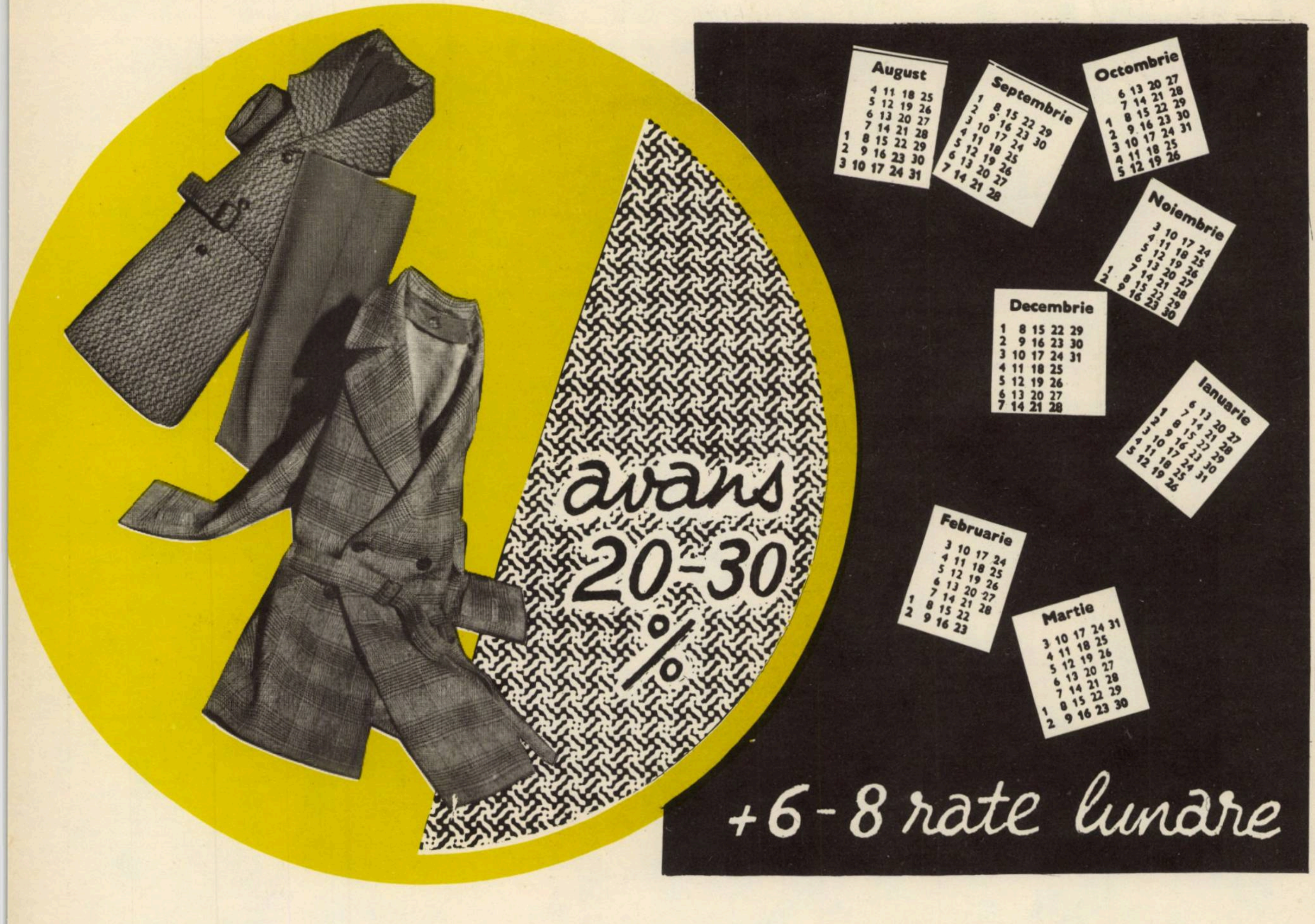

avans
20-30
%
August
Septembrie
Octombrie
Noiembrie
Decembrie
Ianuarie
Februarie
Martie
+6-8 rate lunare

Vă puteţi da seama de marile avantaje ale acestui sistem modern de comerţ, numai cumpărînd confecţii cu plata în rate, la preţuri accesibile tuturor!

Achitarea unui avans de 20—30% la achiziţionarea mărfurilor reduce cuantumul cotei lunare, înlesnind astfel simţitor plata ratelor.

Cumpăraţi cu plata în rate

CONFECŢII FINITE SAU LA ULTIMA PROBĂ

Lucrători ai unităţilor socialiste, toate celelalte categorii de lucrători membri ai cooperativelor meşteşugăreşti, pensionari!

Achitînd doar un avans convenabil, vă puteţi procura haine noi, atît pentru dv. cît şi pentru membrii familiei dv.

Magazinele comerţului de stat vă oferă marele avantaj al cumpărăturilor cu plata în rate, punîndu-vă la dispoziţie un bogat sortiment de confecţii moderne, elegante.

(9175)

I.I.S. „11 IUNIE”

GALAŢI

Str. Calea Prutului
nr. 50 A
Telefon 15221-15222-15223
Telex : 015240

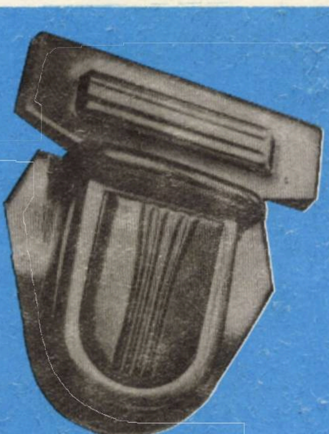

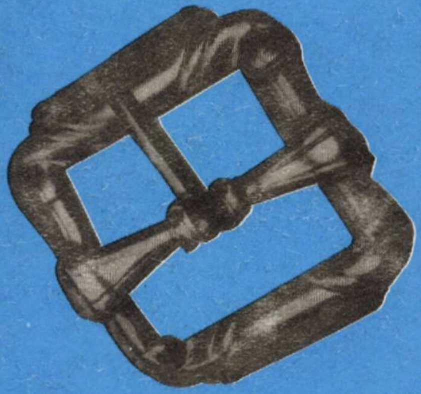

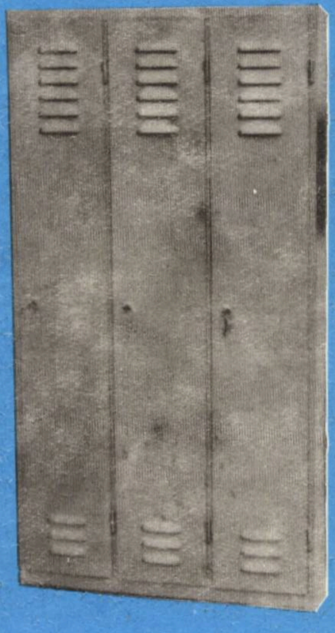

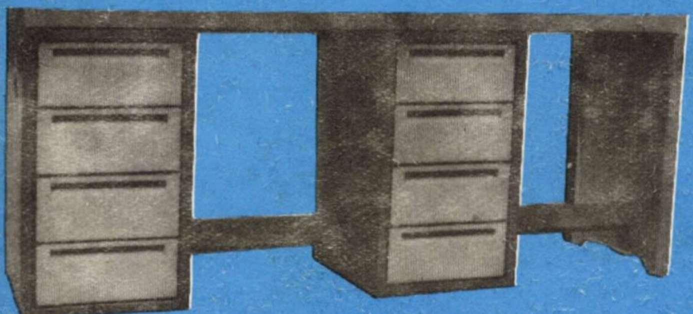

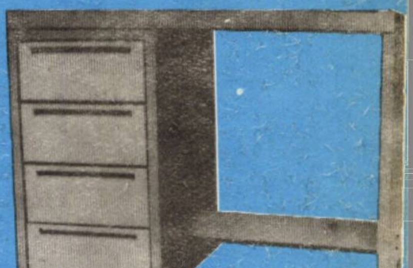

Oferă o gamă variată de produse

- ● Accesorii metalice pentru industria de marochinărie, încălţăminte şi galanterie
- ● Ambalaje metalice litografiate, articole de menaj, găleţi zincate
- ● Mobilier industrial şi tehnologic
- ● Paturi pentru adulţi şi copii, tîmplărie metalică
- ● Unelte de grădinărie (lopeţi, greble, casmale)

Pentru informarea dv., solicitaţi cataloagele de produse ale întreprinderii.

Lei 5

646 MC

revista economică

34 22•VIII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

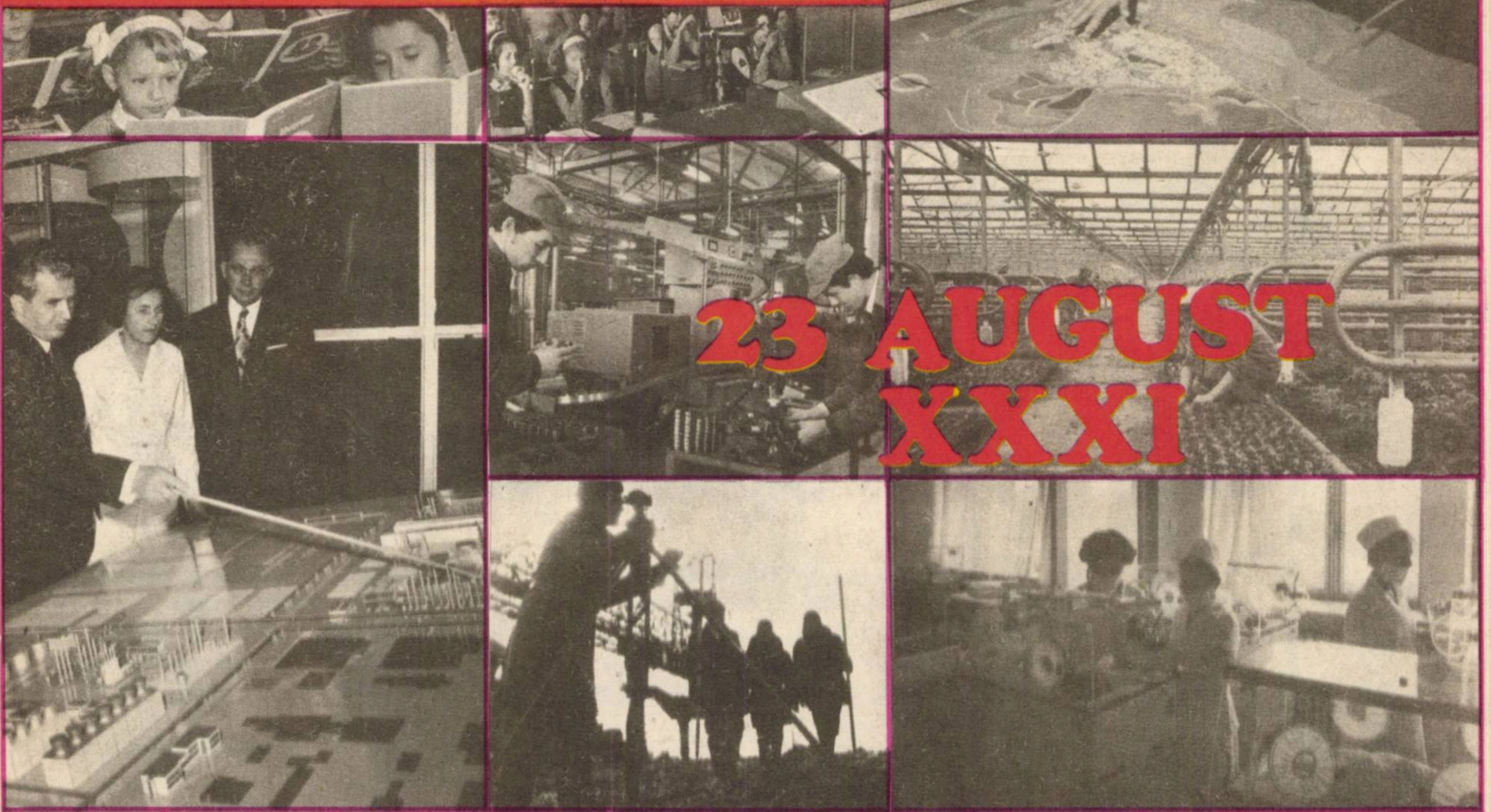

ROMÂNIA PE TRAIECTORIA DEZVOLTĂRII
CINCINALUL 1976-1980

„Ridicarea susținută a nivelului de trai material și cultural — țelul suprem al politicii partidului, al operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — reprezintă obiectivul de bază al planului cincinal 1976—1980. Sporirea venitului național va permite o creștere substanțială a fondului de consum, satisfacerea în condiții tot mai bune a necesităților populației".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975)

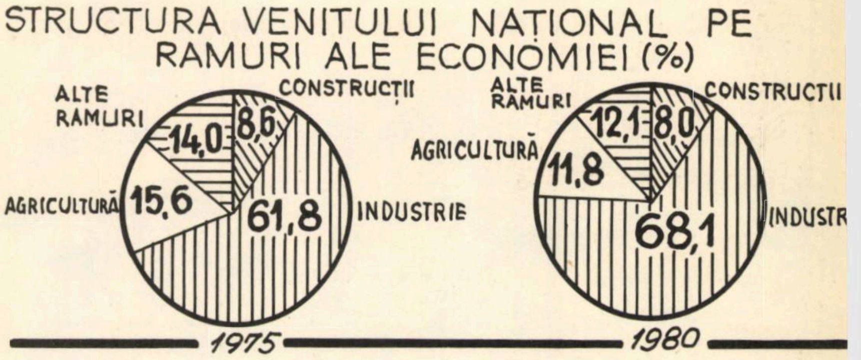
STRUCTURA VENITULUI NAȚIONAL PE RAMURI ALE ECONOMIEI (%)

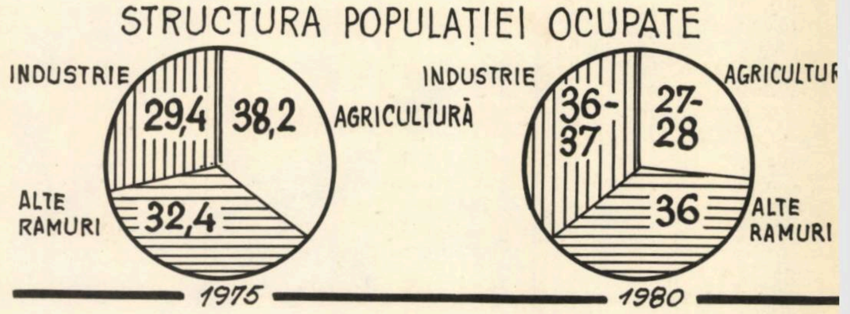
STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE

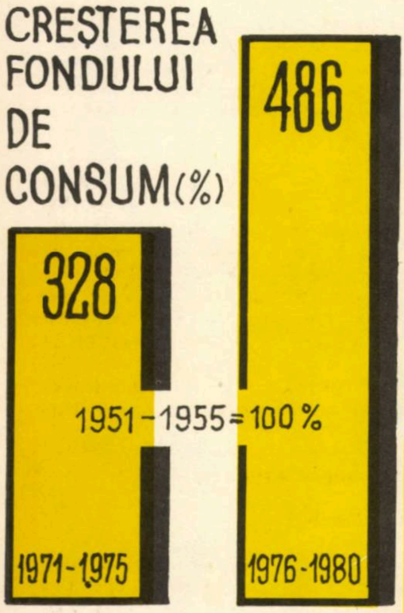
CREȘTEREA FONDULUI DE CONSUM(%)

„Amploarea dezvoltării noastre economice și sporirea substanțială a eficienței în toate sectoarele vor avea drept corolar realizarea în cincinalul 1976—1980 a unui înalt ritm de creștere a cuantumului fondului de consum, creîndu-se condiții superioare de viață materială și spirituală pentru întregul popor — țelul suprem al politicii partidului."

(din Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român)

„Continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării. Industria își va întări necontenit poziția conducătoare în economie, sporindu-și ponderea în crearea venitului național, în realizarea reproducției lărgite și satisfacerea nevoilor de consum ale populației, în dezvoltarea schimburilor economice externe".

(din Programul Partidului Comunist Român)

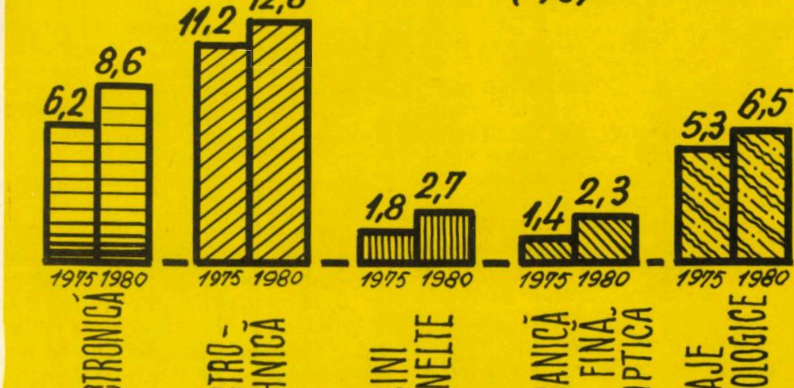
CREȘTEREA PONDERII UNOR SUBRAMURI PURTĂTOARE DE PROGRES TEHNIC ÎN PRODUCȚIA INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI (%)

„Perfecționarea structurii industriei constructoare de mașini se va realiza în concordanță cu tendințele de perspectivă ale progresului științific și tehnologic pe plan mondial, asigurîndu-se dezvoltarea accentuată a subramurilor de vîrf..."

(din Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român)

Pentru învățămînt și ocrotirea sănătății

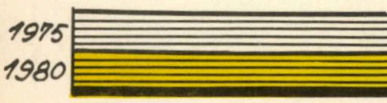

Săli de clasă în învățămîntul de cultură generală, profesional și mediu (mii)

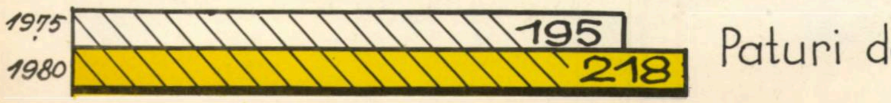

Spații în învățămîntul superior (mii m

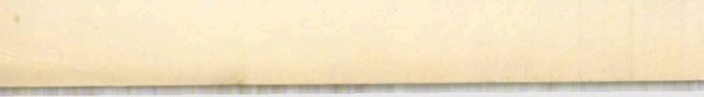

Paturi de asistență medicală (mii)

23 AUGUST
XXXI
1944-1975

DREPTUL IMPRESCRIPTIBIL LA LIBERTATE ȘI EMANCIPARE UMANĂ

Întoarcerea armelor — act istoric, îndreptățit de istorie

UN MARE ISTORIC al țării și al umanității scria, cu pana lui înmuiată în spiritul neamului nostru, că „(...) fiecare din noi e un fel de rezumat al trecutului întreg al neamului său și, puțin, un fel de rezumat al trecutului omenirii întregi : (...) Fiecare din noi este ceea ce este înainte de toate prin ce poate cuprinde din toată viața care a fost înainte (...). Așa încît noi trăim prin cei ce ne-au precedat, dar și prin cei care vor veni din noi și care ne cheamă, din viitorul lor în prezentul nostru pentru a ne impune datorii și misiuni pe care altfel n-am avea curajul să le întreprindem (...)“. Scrise de Nicolae Iorga, cu 20 de ani înainte de a fi răpus de mîna ucigașă a fascismului, cuvintele acestea apar astăzi mai mult decît profesiunea de credință a unui mare patriot, ci a unui popor întreg care știe ceea ce a fost, ceea ce este și ceea ce va fi, și care înțelege să-și păstreze ființa națională, să lupte pentru viața sa, pentru neatîrnarea sa, pentru viitorul său ca o parte a viitorului întregii omeniri.

Neîndoielnic că tocmai această conștiință i-a dat curajul să întreprindă și o asemenea misiune istorică cum a fost actul revoluționar de la 23 August 1944 — acea izbucnire de forță morală, de energie națională, de teribilă ardoare de luptă împotriva unui inamic care ne cotropise și ne jefuise pămîntul și avuțiile, ne oprimase conștiința, ne tîrîse într-un război pe care nu-l dorisem, pe care tradițiile și aspirațiile poporului nostru îl respingeau.

Așa după cum în decursul întregii sale istorii, dominația străină nu a putut înăbuși năzuințele poporului român spre libertate și sentimentele sale naționale, tot așa jugul fascist, pus vremelnic pe grumazul țării noastre, nu a putut să îngenuncheze România și nici să-i pună stavilă în drumul ei ca stat și națiune și să o destrămeze — decît tot vremelnic prin Dictatul odios de la Viena — și, cu atît mai puțin, să dizolve poporul român într-o așa-zisă „ordine milenară“ a lumii dominate de dreptul pumnului nazist.

Un **nu** hotărît l-au spus, cei dintîi, comuniștii, acei oameni cu inimile generoase și cu mințile lucide, care, luptînd ei înșiși împotriva oprimării naționale și sociale, au chemat la luptă întreg poporul împotriva tiraniei fasciste, s-au constituit în stat major al maselor și le-au dus la izbîndă. „Sarcina și răspunderea istorică a Partidului Comunist din România față de poporul român — scria în anul de teroare 1941 în Platforma Program a C.C. al P.C.R. cu litere de foc ce străluceau în acele vremuri de obscurantism fascist — constă în organizarea luptei în România alături de marele popor sovietic și celelalte popoare cotropite, pentru zdrobirea fascismului sîngeros german, a slugilor sale din toate țările, pentru alungarea ocupanților fasciști din România, pentru doborîrea bandei de trădători de la cîrma țării în frunte cu generalul Antonescu, pentru eliberarea țării de sub jugul sîngeros german, pentru victoria Uniunii Sovietice, pentru România liberă și independentă“.

Era o sarcină care corespundea necesității esențiale a momentului istoric pentru ca națiunea să supraviețuiască, să-și recapete demnitatea și unitatea, să-și satisfacă setea de libertate, pe care nici în trecut secole de dominație străină nu au reușit să i-o stingă și despre care Nicolae Bălcescu scria, cu toată setea de libertate care-i ardea întreaga lui ființă : „Dacă naționalitatea este sufletul unui popor, dacă cîtă vreme el păstrează acest semn caracteristic al individualității sale, acest spirit de viață, el este învestit cu dreptul imprescriptibil de a trăi liber, unitatea națională este chezășia libertății lui, este trupul lui trebuincios ca sufletul să nu piară și să amorțească, ci, din contră, să poată crește și a se dezvolta“.

Treptele edificării economiei socialiste

Ponderea după indicatorii economici	195o	196o	197o
- Populația ocupată	25,6	88,1	94,o
- Fondurile fixe productive	62,o	86,1	98,7
- Venitul național	61,o	82,8	96,o
- Producția globală industrială	92,4	98,9	99,9
- Suprafața agricolă	23,6	81,9	9o,2

Reaprinzînd acest „spirit de viață“, partidul a aprins flăcările insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste de la 23 August 1944, după cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, moment crucial în destinele istorice ale poporului român, prin care dictatura militaro-fascistă a fost răsturnată, iar **armata și poporul au întors armele** împotriva Germaniei naziste și au luptat pentru eliberarea întregului teritoriu al țării noastre, al altor țări vecine, pentru zdrobirea totală a fascismului, pentru înfrîngerea barbariei moderne ce îmbrăcase hainele militare hitleriste.

Anul acesta s-au împlinit 30 de ani de la Victoria păcii asupra militarismului imperialist de tip fascist, a libertății asupra tiraniei, a rațiunii asupra nebuniei ridicate la rang de politică internațională. Dar nu uităm că anul acesta, la 30 august, se vor împlini 35 de ani de la odiosul Dictat de la Viena, odios prin brutalitatea cu care a fost exercitat asupra României dar și, mai ales, prin conținutul său arbitrar, nedrept, cu caracter de șantaj politic și sub forma inumană pe care a îmbrăcat-o transpunerea lui în practică.

Pentru România întoarcerea armelor însemna lichidarea unei involuții nefirești în raport cu legile istoriei națiunilor și ale progresului uman, însemna regăsirea noastră înșine ca popor, ca spiritualitate, ca națiune și stat unitar, precum și deschiderea unor orizonturi noi pe care le-am atins și a unor speranțe noi pe care le-am împlinit. Întoarcerea armelor s-a făcut atît împotriva silniciei exercitate din afară și, așa cum istoria a dovedit-o, și asupra celei sociale exercitate dinlăuntrul țării.

23 August a fost, astfel, un act pornit din adîncul istoriei noastre, al ființei comunității noastre ca popor și al ființei noastre ca oameni.

Începutul unei revoluții, avînd sentimentul istoriei și conștiința viitorului

CEI 31 de ani de istorie, deschisă la 23 August 1944, se află concentrați în faptele noastre socialiste, în noi înșine care am trăit atunci și toți cei care astăzi trăim istoria ca o realitate concretă, ale cărei cărămizi le-am zidit una cîte una, ridicînd impunătoarea construcție a socialismului pe pămîntul românesc, udat în acele vremuri de începuturi cu sîngele ostașilor eroi, al eroilor comuniști și necomuniști.

De la revoluția ce a dus la distrugerea forțelor potrivnice progresului uman, s-a putut trece la revoluția constructivă care negînd, la rîndul ei, ceea ce frîna mersul înainte al societății românești — proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, exploatarea între clase — afirma cu putere noi relații sociale și de producție, o nouă etică a muncii și o nouă motivație întregii conduite umane, pornind de la și vizînd condiția umană ridicată pe trepte superioare.

Ceea ce a dat actului de la 23 August caracteristică și unicitate în istoria țării noastre a fost tocmai faptul că, spre deo-

Dezvoltarea impetuoasă a clasei muncitoare

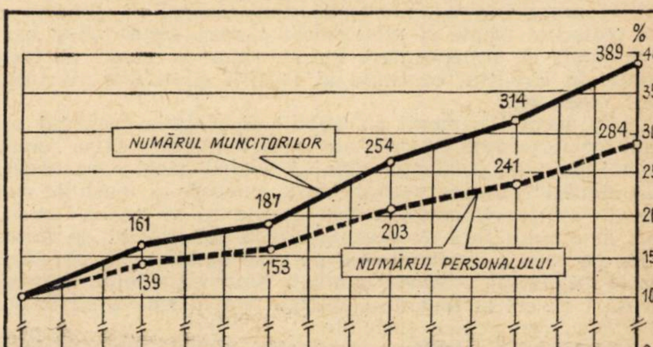

sebire de alte răscoale și revoluții, care au eșuat sau au avut rezultate limitate ca obiective și în timp, de data aceasta s-a marcat începutul unei noi ere în evoluția poporului nostru, unor transformări de fond succesive în structura societății, economiei, personalității individuale, al unei ere care în timp se va confunda cu însăși existența omului în întreg viitorul său, dincolo de limita previzibilă în prezent.

Astăzi ne dăm seama limpede, ceea ce comuniștii **știau** încă înainte de actul de la 23 August, că ceea ce deosebește revoluțiile din trecut de cea începută la 23 August 1944 erau tocmai țelurile pe care revoluția condusă de comuniști le urmărea și strategia sigură gîndită de ei, înarmați fiind cu cunoașterea legilor materialismului istoric, ale dialecticii dezvoltării societății umane.

Era totuși un drum pe cît de nou și de greu, pe atît de sublim. Căile nebătătorite ale noii orînduiri duceau spre înălțimi ale căror piscuri se conturau pe măsura progresului, a experienței practice a poporului, a cunoașterii realităților materiale, spirituale și sociale în devenirea lor, a capacității de sinteză teoretică bazată pe practica maselor, pe acțiunea lor vie și creatoare, sinteză care, elaborată din etapă în etapă, a ajuns după 30 de ani să se întruchipeze în magistralul ghid spre comunism — Programul Partidului Comunist Român.

Problema principală și fundamentală care s-a pus și continuă sub alte forme și pe alte trepte și astăzi, a fost și este încă de a se acționa în sensul socializării și al socialismului, după cum anticipase vizionarul Karl Marx : „Abia cînd omul individual real... își va cunoaște și-și va organiza **ses forces propres** (propriile sale forțe, n.n.) ca forțe **sociale...** abia atunci se va săvîrși emanciparea umană“.

Aceasta însemna o prospectare a realităților specifice românești în profunzime spre a decide în cunoștință de cauză, în funcție de acestea, pe baza dreptului suveran al națiunii de a-și construi propriul său destin, cu propriile sale forțe, lichidînd rămînerea în urmă — pe care dominația străină ne-a impus-o — și inegalitatea în dezvoltarea zonelor și așezărilor umane ale țării pe care dezmembrarea teritoriului național și politica nechibzuită, haotică, speculativă de tip capitalist au creat-o în mod iresponsabil.

Revoluția s-a desfășurat în mers, pe două fronturi, intercondiționîndu-se și impulsionîndu-se unul pe altul : progresul pe calea generalizării și perfecționării relațiilor de producție socialiste și creșterea impetuoasă a forțelor de producție ale țării, a producției și productivității muncii cu o dublă finalitate : asigurarea independenței naționale economice și politice și satisfacerea cerințelor raționale de viață ale oamenilor în mod treptat, optimizarea calității vieții în toate domeniile ei.

S-a implantat un uriaș copac cu rădăcinile de oțel răspîndite în marile platforme industriale ale țării, s-a creat o nouă diviziune a muncii, operîndu-se transformarea calitativă a însuși conținutului muncii, în primul rînd în industrie și, ca o reacție în lanț, în toate domeniile vieții.

Urbanizarea — un proces de ridicare a calității vieții

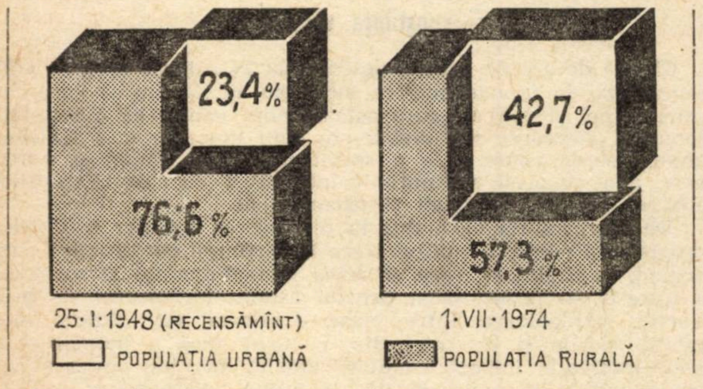

S-au dezlănțuit energii care zăceau în stare latentă sub pămînt sau se pierdeau în torentul apelor și s-au materializat în nevăzuta dar teribila putere a miliardelor de kilowați oră ca și în primordiala putere a milioanelor de tone de oțel, cărbune, petrol, sare, uraniu, aur și altele care s-au adăugat marii puteri a ideilor comunismului, împreună dînd oamenilor lumină și forță, materiile prime și materialele asupra cărora să-și exercite talentele de transformare în noi valori și valori de întrebuințare, în circuitul continuu al lărgirii și satisfacerii trebuințelor omenești.

Pentru aceasta oamenii au trebuit să schimbe raportul propriilor lor forțe față de cele ale naturii însăși, să-și creeze acele mijloace de producție care să devină „acel corp neorganic al omului“ de care vorbea Marx, uneltele și mașinile complexe de astăzi ; totodată a fost nevoie să se creeze un nou raport al omului față de mașina creată de el, față de imensa tehnică pe care a construit-o și pe care omul, ca proprietar al propriei lui creații, o folosește într-o simbioză a interesului său individual cu cel al societății, munca pentru sine fiind în concordanță cu cea pentru societate.

În felul acesta creșterea producției globale industriale, ca rezultat al capacității creatoare a națiunii, înseamnă un volum de peste 30 de ori față de 1938, într-un cadru în care s-a creat o sincronizare din ce în ce mai armonioasă, în special după Congresul al IX-lea al partidului — în marea ecuație a vremurilor noastre pe care o formează : omul — tehnica — mediul — societatea, cu factori adeseori necunoscuți și de aci atît de greu previzibili ai fiecărui element în parte.

Îmbinarea revoluției sociale cu revoluția tehnico-științifică a implicat răspunderi ample de ordin istoric-social, de care conducerea de partid și de stat s-a achitat în mod excepțional, putîndu-se vorbi de un model românesc de dezvoltare demo-economico-socială ale cărui componente se îmbină în mod exemplar în „cincinalul revoluției tehnico-științifice 1976—1980“ punte solidă de trecere la societatea socialistă multilateral dezvoltată.

Astăzi, avînd vii încă în minte jertfele făcute pe cîmpul de luptă, distrugerile pe care inamicul le-a produs avuției noastre naționale, eforturile imense pentru reconstrucție și marile realizări în edificarea bazei materiale a socialismului, oglindite în noua fizionomie economică a țării și în nivelul ridicat de civilizație, aderăm din toată ființa poporului nostru la o nouă ordine politică și economică internațională, așa după cum cel mai reprezentativ fiu al națiunii noastre — tovarășul Nicolae Ceaușescu — declara în forumul european de la Helsinki, în numele nostru, al tuturor : „Să facem totul ca minunatele cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane să nu mai fie puse în serviciul înarmării și distrugerii, ci în slujba progresului, bunăstării, libertății și fericirii tuturor popoarelor“.

Optimizare demo-economică

		1938	1965	1975	1980	1990
Populația României						
– total	mii loc.	15601	19027	circa 21500	circa 22400	circa 25000
– creșteri față de 1938		1	1,22	1,37	1,49	1,6
– densitate pe km²	loc.	60,44	80	90	94,3	circa 100
Venitul național						
– total	mld. lei	36	146	384	peste 600	1500
– creșteri față de 1938		1	4,1	10,7	17	41,7
– pe locuitor	mii lei	2,3	7,7	18	27	60

Poporul nostru afirmă astfel sentimentul său de răspundere istorică, față de trecut și față de viitor, față de propriul său viitor și al omenirii din care face parte integrantă și în cadrul căreia constituie un factor activ de cooperare, de destindere și înțelegere, de pace și progres.

Respectîndu-se pe sine, poporul nostru înțelege să respecte pe toate celelalte, să-și făurească propria sa bunăstare dar și să militeze pentru lichidarea subdezvoltării în întreaga lume, pentru ca nicăieri pe planeta noastră să nu mai existe subdezvoltare, subnutriție, subjugare. Omenia poporului nostru vrem s-o vedem transpusă în lege de conduită între popoare.

Spiritul revoluționar și revoluția spiritului

NE AFLĂM, astăzi, în al XXXI-lea an după istoricul 23 AUGUST, în plină acțiune revoluționară, în continuarea luptei inițiate și conduse de partid încă de la înființarea sa și dezlănțuită cu puterea care a rezultat din unirea teoriei revoluționare cu masele conștiente de puterea lor, după înlăturarea tuturor forțelor care împiedicau progresul social și dezvoltarea personalității umane. Întregul popor își mobilizează resursele creatoare în toate domeniile tehnice, economice, culturale, pentru a duce mai departe propriile sale înfăptuiri pentru a se autodepăși prin autocunoaștere și autoconducerea destinului său, în spiritul revoluției și prin revoluția spiritului care nu pot și nu trebuie să stagneze nici o clipă. Sarcinile pe care ni le-am asumat, — în numele celor care ne-au precedat, al nostru și al celor care vor veni „din noi“ — sînt pe măsura posibilităților noastre, a experienței noastre revoluționare, a nobleței aspirațiilor noastre privind punerea tehnicii în slujba omului, dezvoltarea tehnicii pentru dezvoltarea societății și națiunii. „Vorbind de afirmarea revoluției tehnico-științifice — spunea nu de mult tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresîndu-se minții și sufletului nostru — trebuie să avem în vedere că ea va putea fi realizată odată cu o afirmare hotărîtă a spiritului revoluționar în activitatea partidului, cu manifestarea puternică în toate sectoarele vieții de partid și de stat, în toate sferele societății, a spiritului revoluționar, caracteristic materialismului dialectic și istoric“.

Spiritul revoluționar a învins la 23 August, a învins în toată perioada istorică de construire a socialismului și avem credința fermă că va triumfa, afirmîndu-se, așa cum este îndemnul umanist al secretarului general al partidului, în marea luptă a construirii comunismului în România, cînd se va scrie balada deschizătorilor de drum în istorie, ca un omagiu adus oamenilor de astăzi și faptelor lor eroice.

Vasile PORUMBESCU

„VOINȚA ROMÂNIEI PENTRU O VIAȚĂ NOUĂ, LIBERĂ ȘI FERICITĂ“

ÎNCUNUNARE a unei îndelungate lupte purtate cu amploare și intensitate mereu crescînde de forțele patriotice, de masele populare în frunte cu clasa muncitoare, insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din august 1944 reprezintă un eveniment crucial în istoria României. Ea a deschis epoca unor profunde transformări revoluționare, a cuceririi deplinei independențe și suveranități naționale, a făuririi unei vieți noi, socialiste, în patria noastră.

Insurecția română din august 1944 se înscrie, totodată, ca un moment remarcabil în desfășurarea celui de al doilea război mondial, ca o pagină glorioasă a istoriei universale contemporane, a luptei de eliberare a popoarelor cotropite sau subjugate de naziști.

Izvoarele documentare ale timpului, emanînd din cele mai diverse țări și regiuni ale lumii – acte și declarații oficiale, comentarii și știri ale posturilor de radio, agențiilor de presă și ziarelor, memorii și lucrări cu caracter monografic, pun în lumină consecințele multiple, militaro-strategice și politico-morale ale evenimentelor din România din august 1944, pentru desfășurarea celui de-al doilea război mondial. Exemplele pe care le înfățișăm cititorilor, desprinse dintr-o serie nesfîrșită de mărturii, demonstrează larga recunoaștere în opinia publică de peste hotare a însemnătății internaționale a marelui nostru 23 August 1944.

Ștefan LACHE

„ROMÂNIA și Bulgaria au rupt cu Germania hitleristă, au încheiat cu Aliații armistițiu de stat și s-au încadrat în război, acordînd pentru aceasta forțele lor armate. Prin aceasta, ele și-au adus contribuția la zdrobirea hitlerismului și au contribuit la terminarea victorioasă a războiului în Europa“.

(Extras dintr-un mesaj adresat de I.V. Stalin lui W. Churchill la 27 mai 1945).

„La 21 August 1944, cînd nu erau încă evidente perspectivele desfășurării viitoare a evenimentelor militare și cînd soarta Germaniei era departe de a fi clară, politica externă a României a luat o întorsătură hotărîtoare. România a încetat complet operațiunile militare împotriva Uniunii Sovietice pe toate teatrele de război, a ieșit din războiul împotriva Națiunilor Unite, a rupt relațiile cu Germania și sateliții ei, a intrat în război de partea Națiunilor Unite, împotriva Germaniei și Ungariei. Prin aceasta, România a acordat ajutor Națiunilor Unite și în primul rînd Uniunii Sovietice, care mai mult decît celelalte țări, a suportat atacurile militare din partea Germaniei și a sateliților ei“.

(Extras din Discursul rostit la Conferința de pace de la Paris, la 13 august 1946, de A.I. Vișinski, prim-locțiitor al ministrului de externe al U.R.S.S.)

„IMPORTANȚA ieșirii României din Axă depășește cadrul României. Presa străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare german din Balcani...

Ar fi greu să se subestimeze importanța acestei lovituri date întregului sistem de dominație german în Peninsula Balcanică“.

(„Pravda“ din 27 august 1944)

„ÎNFRÎNGERILE suferite de nemți pe flancul de sud și trecerea României de partea aliaților sînt evenimente de o mare importanță pentru tot mersul războiului“.

(„Voina i rabocii klass“ din 1 sept. 1944)

„IEȘIREA României din Axă are o importanță covîrșitoare nu numai pentru această țară, ci pentru întreg Balcanul, deoarece prin această lovitură se prăbușește întregul sistem de dominație german din sud-estul Europei“.

(Radio Moscova — emisiune din 27 august 1944)

„INTRÎND pe teritoriul României, Armata Roșie a găsit în poporul acestei țări nu un dușman, ci un aliat și prieten. Poporul român a început să lupte împreună cu Armata Roșie pentru eliberarea definitivă a patriei sale și pentru reunirea părții de nord a Transilvaniei, ce-i fusese răpită prin violență“.

(Istoriia Velikoi Otecestvennoi voini Sovetskogo Soiuza 1941—1945, tom. 4, p. 292-293).

„ACȚIUNEA în care s-a angajat întregul popor român în ziua de 23 August 1944 a fost dictată de toată tradiția veche românească.

Azi, cînd întregul popor român se ridică, și în văzul tuturor națiunilor își scutură lanțul cu care era legat, începe adevărata luptă împotriva dușmanului comun“.

(Postul de radio Londra — emisiune din 26 august 1944)

„ROMÂNIA a dat ajutor substanțial cauzei Aliaților, menținînd în luptă 14 divizii“.

(Extras din declarația făcută în Camera Comunelor, la 29 septembrie 1944 de A. Eden, ministrul de externe al Marii Britanii).

„ROMÂNIA a trecut acum în rîndul Națiunilor Unite, care luptă azi pentru civilizație și împotriva stăpînirii Europei de către germani.

Fapta României constituie un act de mare curaj și acest act va grăbi sfîrșitul războiului.

România își va arăta acum voința ei pentru o viață nouă, liberă și fericită.

Prăbușirea hitleriștilor se apropie cu pași repezi, iar zilele nemților în Balcani pot fi numărate pe degete“.

(Radio Londra, emisiunea din 24 august 1944)

„EFECTUL strategic al acestui act extraordinar va fi prăbușirea din punct de vedere militar a sistemului german de operațiuni, iar din punct de vedere politic înseamnă îndepărtarea influenței germane în sud-estul Europei“.

(„Daily Herald“ din 24 august 1944)

„PRĂBUȘIREA Germaniei în Balcani este azi un fapt sigur și aceasta se datorește acțiunii României“.

(„The Sunday Times“ din 26 august 1944)

„DEZASTRUL german din România a pecetluit soarta armatelor Reichului din Balcani. Prin trecerea României de partea aliaților, Germania este amenințată din sud-est, iar Ungaria se află în fața prăbușirii. Drumul din sud-est care duce la Budapesta, Praga și Viena este deschis. Este deci legitim ca poporul român să aibă în momentul de față un sentiment de satisfacție, căci România are o contribuție însemnată la grăbirea sfîrșitului războiului. Este o contribuție de care poporul român poate să se felicite“.

(Radio New York, emisiunea din 18 septembrie 1944)

„EGALE ca importanță cu lovitura militară dată hitleriștilor prin pierderea României, sînt și pierderile în domeniul economic. Aceasta îi lipsește de cea mai mare țară producătoare de cereale din Balcani. Aceasta îi lipsește, de asemenea, pe germani de singura sursă importantă de produse petroliere naturale“.

(„Asociated Press“, comentariu din 24 august 1944, semnat de Edmond Stevens)

„IEȘIREA României din război provoacă o considerabilă scădere a forței germanilor în Europa și poate chiar prăbușirea totală a nazismului“.

(„New York Times“ din 29 august 1944)

„POPORUL român dă exemplu. El a întors armele contra germanilor imediat după înlăturarea lui Antonescu. Și în România, ca și în Franța sau Iugoslavia, partidul comunist, aflat în ilegalitate, a fost unul din principalii făuritori“.

(„L'Humanité“ din 4 septembrie 1944)

„ESTE prematur să evaluăm toate consecințele pe care le poate avea răsturnarea de situație produsă în România. În orice caz, este un eveniment de mare importanță, care a dat una din cele mai sensibile lovituri celui de-al III-lea Reich“.

(„Le Figaro“ din 25 august 1944)

„ÎN ÎSTORIE, România va avea onoarea de a fi dat prima semnalul defecțiunii în Balcani, de a fi grăbit prăbușirea germană și de a fi ridicat stindardul eliberării în această parte a Europei“.

(„Le Parisien Libéré“ din 27 august 1944)

„PLANUL operației militare (planul ofensivei germano-hortiste în Transilvania – n.n.) a devenit caduc în urma faptului că trupele române au ținut piept în mod eroic, ceea ce a permis forțelor rapide ale Frontului 2 Ucrainean să ajungă în poarta cîmpiei ungare“.

(Toth Sandor : „A Szoviet hadsereg felsz a badita harcai Maghyarr szagon“, Budapesta 1965, p. 67)

„EVENIMENTELE din România au creat o amenințare pentru spatele pozițiilor germane din Balcani. Datorită acestui lucru, noi sîntem nevoiți să evacuăm trupele germane din Grecia de sud. Trupele noastre au început retragerea din insulele Egee și Peloponez“.

(Extras din Buletinul informativ al Comandamentului german, 15 octombrie 1944)

23 AUGUST
XXXI
1944-1975

RIDICAREA PE O TREAPTĂ SUPERIOARĂ A NAȚIUNII ÎN CONDIȚIILE ORÎNDUIRII SOCIALISTE

ÎN PERIOADA care a trecut de la eliberarea țării noastre de sub dominația umilitoare fascisto-hitleristă, după istoricul act de la 23 August 1944, națiunea română, păstrîndu-și caracteristicile ei fundamentale, înaintînd impetuos pe calea socialismului, a progresului material și cultural a căpătat o serie de noi trăsături care o întăresc ca entitate socială și ca forță morală. Aceasta, deoarece, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința națională (iulie 1972), apariția unor trăsături noi ale națiunii nu duce însă la dispariția ei, ci, dimpotrivă, o consolidează, creează condiții pentru ridicarea ei pe o treaptă nouă, calitativ superioară. Se formează un nou tip de națiune, națiunea socialistă, în care se realizează o concordanță tot mai deplină între forțele de producție și relațiile de producție, o unitate tot mai profundă între toți oamenii muncii.

Creșterea în ritm rapid a forțelor de producție ale societății noastre socialiste, perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea multilaterală a științei, culturii, transformările survenite în profilul spiritual al poporului nostru, crearea condițiilor pentru afirmarea plenară a aptitudinilor, talentelor și energiilor creatoare ale tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate sau sex, au constituit și constituie principalele direcții prin care orînduirea socialistă a deschis calea ridicării națiunii române pe o treaptă superioară de dezvoltare și, totodată, reprezintă căile principale prin care națiunea ca fenomen social a cunoscut un adînc proces transformator.

Națiunea noastră socialistă se prezintă astăzi cu o structură specifică nouă, exprimată prin ansamblul relațiilor existente între compartimentele sale sociale, economice, culturale, dar care cunosc o continuă evoluție, o largă mișcare dialectică de intercondiționare, de interpătrundere.

Aceste profunde transformări au dat și dau noi impulsuri dezvoltării multilaterale a națiunii noastre socialiste, cimentînd și mai mult legăturile care se statornicesc între diferitele sale compartimente, dînd o configurație care unește toate forțele sociale ale națiunii pe fondul unor interese fundamentale și năzuințe comune concentrate spre dezvoltarea economiei, științei și tehnicii, artei și literaturii, spre apărarea independenței și suveranității naționale și ridicarea nivelului civilizației materiale și spirituale ; o unitate dinamică în plin proces de perfecționare și întărire, manifestîndu-se ca o uriașă forță a progresului social. Rolul primordial îl exercită Partidul Comunist Român — forță motrice conducătoare a națiunii, a întregii societăți — care și-a asumat înalta misiune de a milita consecvent pe linia dezvoltării multilaterale a vieții materiale, a culturii spirituale, de a asigura manifestarea plenară a națiunii.

Comunitatea de viață economică a națiunii

PARTIDUL Comunist Român are în mod indiscutabil meritul de a fi reactualizat teoria marxist-leninistă a națiunii și de a fi aplicat-o în mod creator, original, la condițiile concrete specifice ale țării noastre și aceasta printr-o confruntare directă cu viața, cu realitățile din lumea contemporană, cu vasta problematică pe care o capătă națiunea în țările socialiste. În concordanță cu linia generală, partidul acționează ferm pe linia creării condițiilor propice afirmării și înfloririi multilaterale a națiunii noastre socialiste. Prin soluțiile originale date, partidul contribuie și în acest domeniu la îmbogățirea gîndirii marxist-leniniste, la rezolvarea practică a problemelor construcției socialismului și comunismului.

Schimbarea fundamentală în vederea progresului economiei unitare a națiunii socialiste a fost trecerea în gestiunea poporului a avuției sale naționale, prin instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, ceea ce a dat posibilitatea unei eficiente valorificări a întregii avuții — în primul rînd a resurselor umane și materiale — s-a creat posibilitatea dezvoltării planificate a economiei, introducerea largă a progresului tehnic, optimizarea structurilor economice, acestea în scopul promovării intereselor poporului. Viața economică socialistă este una din cele mai de seamă forțe care sudează națiunea și care contribuie ca ea să fie o grupare stabilă de oameni solidari.

Politica partidului nostru de dezvoltare economică a țării se bazează pe studierea profundă, științifică a realităților naționale în dialectica devenirii lor, constituind un vast program de edificare a României socialiste, realizat și urmărit etapă cu etapă. Pentru poporul român lichidarea înapoierii economice și dezvoltarea pe baze moderne a economiei naționale, constituie un înalt țel social-politic, deoarece dobîndirea unei vieți economice moderne reprezintă o cale sigură a victoriei socialismului, a progresului, prosperității, independenței, suveranității, egalității în cooperarea și conlucrarea cu alte state, care presupun lichidarea decalajului ce ne mai desparte de țările dezvoltate ale lumii.

Pe acest drum, procesul amplu al industrializării socialiste a țării a produs mutații substanțiale în structura economiei și a venitului național, în primul rînd pe baza creșterii ponderii industriei în cadrul venitului național, care anul acesta va crea mai bine de trei cincimi din venitul național. Ponderea agriculturii deși este în scădere, totuși contribuția absolută a acesteia la formarea venitului național este de 1,7 ori mai mare față de anul 1965, justificîndu-se deplin justețea politicii de dezvoltare pe baza planului național unic, pe baza cunoașterii realităților specifice și a unirii efortului întregului popor pentru întărirea continuă a bazei materiale tehnice a socialismului.

Dinamismul structurii sociale

TRANSFORMĂRILE revoluționare care au avut loc în baza economică, constituită treptat ca urmare a naționalizării principalelor mijloace de producție, a cooperativizării agriculturii, dezvoltarea economiei pe temeiul industrializării țării, amplul progres al culturii, instrucției publice, științei etc., au condus la profunde transformări și în structura socială a țării noastre (vezi graficul).

Astfel, a avut loc o creștere rapidă a clasei muncitoare, de peste 4 ori, în perioada 1950—1975 ponderea sa crescînd de la 14,5 la sută în totalul populației ocupate la circa 50 la sută. Principala schimbare a structurii de clasă a României în anii socialismului o constituie întărirea radicală a bazei socio-muncitorești, fapt ce reprezintă un mare succes al politicii partidului nostru.

În cadrul economiei noastre naționale se observă un ritm superior de creștere al muncitorilor față de numărul angajaților, ceea ce prezintă o mare importanță pentru întărirea rolului conducător al clasei muncitoare în societate și întărirea bazei muncitorești a națiunii noastre socialiste. Numărul clasei muncitoare a crescut anual în această perioadă cu aproape 152 000 persoane. Semnificativ este și faptul că proporția muncitorilor în totalul personalului se situează între 84 și 93 la sută.

Rezultantă a transformărilor în viața economică și socială a țării, clasa muncitoare a devenit o clasă nouă în dubla sa calitate de proprietară a mijloacelor de producție dar și producătoare a bunurilor materiale. Ea a devenit din acest an clasă majoritară a societății și este prezentă ca forță creatoare și conducătoare în toate ramurile economiei naționale. Grăitor este faptul că s-a schimbat esențial și repartizarea muncitorilor pe teritoriul țării, numărul acestora mărindu-se în toate județele țării îndeosebi în ultimul deceniu.

O altă caracteristică a clasei muncitoare o constituie creșterea gradului său de calificare profesională și de cultură generală ; se poate aprecia că la sfîrșitul actualului plan cincinal ponderea muncitorilor calificați se va situa între 83—85 la sută, (un număr important de muncitori au absolvit 8 clase ale școlii de cultură generală, crescînd și numărul celor cu liceul terminat).

Țărănimea cooperatistă deține astăzi o pondere de 75 la sută din populația ce lucrează în agricultură și este caracteristic și pentru ea ridicarea nivelului de cultură generală, pregătirea profesională, creșterea conștiinței socialiste și participarea tot mai activă la viața social-politică a țării noastre.

Categorie socială importantă a societății noastre, intelectualitatea — provenită în cea mai mare parte din rîndurile clasei muncitoare și țărănimii — participă activ la viața economică, socială a țării. O bună parte a intelectualității din țara noastră — aproximativ 40 la sută — ocupă astăzi în structura socială o poziție comună cu clasa muncitoare, veniturile acestora provenind exclusiv din munca în unitățile productive socialiste. De asemenea, intelectualitatea prezintă un înalt grad de activizare politică — 21 la sută din membrii partidului provin din rîndul intelectualității — precum și de activizare în viața cultural-științifică — ceea ce dovedește și atașamentul acestei categorii sociale față de cauza socialismului și comunismului.

Mutațiile din viața economică și socială vor determina în viitor noi progrese în structura socială a țării, elementul cel mai important urmînd a-l constitui sporirea în continuare a ponderii celor ocupați în ramurile neagricole, îndeosebi în industrie. Se poate estima că în anul 1978 numărul populației ocupate în industrie va depăși pe cel din agricultură, iar în perspectiva anilor 1980 populația ocupată va prezenta următoarea structură : industrie aproximativ 37 la sută; agricultură circa 27 la sută și alte ramuri 36 la sută. Și în viitor vom asista la creșterea ponderii clasei muncitoare care în 1990 va atinge cifra de 7—7,5 milioane, iar ponderea ei în totalul persoanelor ocupate va fi de 66 la sută. În agricultură vor lucra circa 600 000 muncitori, ceea ce va reprezenta între 35 și 45 la sută din populația ocupată în acest sector. Se poate aprecia că la sfîrșitul deceniului viitor în nici un județ ponderea muncitorilor nu va fi mai mică de jumătate din populația ocupată. Se vor micșora în continuare numărul și ponderea țărănimii în structura socială a țării. În anul 1990 ea va mai reprezenta 7—8 la sută din populația ocupată a țării (circa 1 000 000).

Dezvoltarea economică socială a țării noastre în condițiile revoluției științifico-tehnice și ale transformării științei într-o forță nemijlocită de producție, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și culturii va conduce în viitor la creșterea ponderii intelectualității în cadrul națiunii.

Transformările din structura societății noastre evidențiază astfel o mare mobilitate, sensul acestor deplasări constituindu-l în momentul de față trecerea unei mari părți a țărănimii în rîndul muncitorilor și al intelectualilor, operîndu-se în același timp profesionalizarea țărănimii însăși, transformarea conținutului muncii acesteia și al profilului ei social-spiritual.

Unitatea de interese și idealuri ale națiunii

NAȚIUNEA ca formă a comunității umane are o structură socială în evoluție progresistă și de aceea poziția claselor și a raporturilor dintre diferite forțe sociale și ele în schimbare și perfecționare se dovedește indispensabilă pentru studierea națiunii, a evoluției și rolului ei în diferite etape.

Definind dezvoltarea economico-socială a României în perspectiva viitoare, Programul Partidului Comunist Român a stabilit ca obiectiv fundamental continuarea consecventă a operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism. În acest context pe primul plan se situează creșterea accelerată a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale, sporirea avuției naționale, ridicarea gradului de civilizație.

În acest context la Congresul al XI-lea tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Pornind de la principiile materialismului dialectic și istoric cu privire la rolul și însemnătatea națiunii în asigurarea progresului societății, partidul se va preocupa și în viitor de dezvoltarea și întărirea națiunii noastre socialiste, de valorificarea plenară a tuturor energiilor și forțelor sale creatoare, urmărind accentuarea trăsăturilor și caracteristicilor ei noi, determinate de unitatea de interese și idealuri ale poporului, de ideologia și concepția revoluționară unitară ce stau la baza întregii societăți".

Una din aceste trăsături noi — esențiale — este accentuarea procesului de omogenizare a națiunii. Se poate deduce că, în ultimii ani ai viitorului deceniu transformările dintre clase și grupuri sociale, deși vor fi mai lente și structura socială va căpăta o anumită stabilitate, totuși, se va intensifica în schimb dinamica transformărilor interne din fiecare clasă sau categorie socială, în sensul apropierii dintre ele, omogenizarea societății — prin ștergerea treptată a deosebirilor dintre clase — avînd drept rezultat final, într-o perioadă istorică mai îndelungată, construirea societății comuniste unitare fără clase.

Printre factorii de omogenizare a societății se înscriu evident, creșterea rapidă a proprietății socialiste ; maturizarea proprietății socialist-cooperatiste și apropierea acesteia de cea a întregului popor, prin creșterea puternică a volumului mijloacelor de producție proprietate de stat în agricultură și transformările în relațiile de producție socialiste de grup, cooperarea dintre unitățile de stat I.A.S. și I.M.A. cu cele cooperatiste, dezvoltarea proprietății intercooperatiste etc., creșterea gradului de cunoaștere prin dezvoltarea învățămîntului, culturii și pregătirii științifice ; apropierea veniturilor dintre membrii societății ; creșterea masivă a volumului serviciilor puse la dispoziția populației ; urbanizarea avansată ; creșterea mai rapidă a cheltuielilor social-culturale care să satisfacă cerințele raționale ale fiecărui individ în funcție de necesități.

Toate acestea vor conduce la apropierea condițiilor de trai ale țărănimii de cele ale muncitorilor, iar ca urmare a mecanizării complexe a lucrărilor din agricultură munca din această ramură va deveni o variantă a muncii industriale. Modernizarea proceselor de producție industriale prin automatizare și cibernetizare va conduce la dispariția treptată a deosebirilor dintre munca fizică și munca intelectuală. Modul de viață al oamenilor de la sate și orașe va căpăta tot mai multe trăsături comune.

Aceste procese vor genera o tot mai mare apropiere între muncitori-țărani-intelectuali, între toate categoriile sociale, vor determina o coeziune mai strînsă a națiunii, a întregului popor, vor crea o bază din ce în ce mai largă și mai fertilă în afirmarea plenară a personalității umane în toate sferele vieții economice, sociale, culturale, în participarea din ce în ce mai efectivă și creatoare la dezbaterea și luarea deciziilor privind progresul națiunii noastre, știind că națiunea și statul vor dăinui încă multă vreme chiar după înfăptuirea societății comuniste.

În strategia creșterii economice și omogenizării națiunii un loc principal l-a ocupat și îl ocupă repartizarea rațională a forțelor de producție în scopul ridicării gradului de civilizație a întregului popor. În esență se urmăresc condiții egale de viață pentru toți locuitorii patriei, valorificarea superioară a resurselor umane și materiale — îmbinarea armonioasă a producției industriale cu cea agrară și a celorlalte activități economico-sociale, dezvoltarea orașelor și comunelor ca centre economice puternice. Potrivit directivelor Congresului, în anul 1980 fiecare județ al țării va realiza o producție industrială de peste 10 miliarde, iar în anul 1990 se are în vedere ca toate județele să realizeze o producție globală industrială de minim 18—20 miliarde lei. Repartizarea judicioasă a fondurilor productive pe teritoriul național conduce la o dezvoltare multilaterală și complexă a ansamblului economic național, consolidînd continuu unitatea organică a națiunii socialiste, deoarece intercondiționarea factorilor naturali, economici, demografici și tehnici leagă puternic relațiile economice din fiecare zonă, perfecționînd comunitatea de viață economică a națiunii.

(mii persoane)

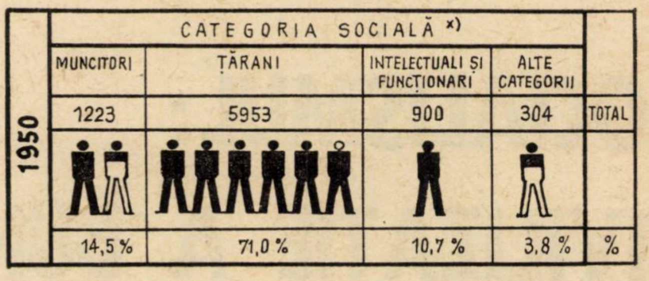

	CATEGORIA SOCIALĂ x)				
	MUNCITORI	ȚĂRANI	INTELECTUALI ȘI FUNCȚIONARI	ALTE CATEGORII	
1950	1223	5953	900	304	TOTAL
	14,5 %	71,0 %	10,7 %	3,8 %	%

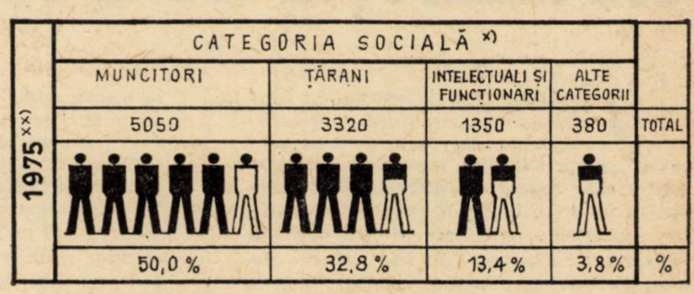

	CATEGORIA SOCIALĂ x)				
	MUNCITORI	ȚĂRANI	INTELECTUALI ȘI FUNCȚIONARI	ALTE CATEGORII	
1975 xx)	5050	3320	1350	380	TOTAL
	50,0 %	32,8 %	13,4 %	3,8 %	%

x) DATELE SE REFERĂ NUMAI LA POPULAȚIA OCUPATĂ, CONFORM ANUARULUI STATISTIC AL D.C.S.

xx) ESTIMATIV

Politica de dezvoltare echilibrată a tuturor regiunilor țării se înscrie pe linia realizării în practică a principiilor marxist-leniniste de soluționare a problemei naționale, a realizării depline egalități în drepturi a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate. „Acționăm în spiritul principiului marxist-leninist — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea ținută la 22 august 1974 — potrivit căruia egalitatea în drepturi se realizează în primul rînd prin ridicarea gradului de dezvoltare economico-socială a tuturor regiunilor țării, prin crearea condițiilor și posibilităților de participare, cu drepturi depline, la viața economică și socială a tuturor cetățenilor fără deosebire de naționalitate".

Programul Partidului nostru definește aceste procese într-o perspectivă largă în care se va ajunge la accentuarea procesului de dispariție treptată a deosebirilor dintre clase și categorii sociale, la apropierea condițiilor lor de muncă și viață, a nivelului lor de cunoștințe profesionale, culturale și politice, ceea ce va avea ca rezultat accentuarea procesului de omogenizare a societății, de formare a poporului muncitor unic, animat de aceleași interese și idealuri.

Garanția realizării unui asemenea țel și ideal este unitatea națiunii, a întregului popor care s-a constituit și se întărește în jurul și sub conducerea Partidului Comunist Român, centru vital al întregului organism social, al înfloririi națiunii noastre care înaintează neabătut pe calea socialismului și comunismului.

Bucur TOMNIUC
director la Școala interjudețeană de partid-Brașov

23 AUGUST
XXXI
1944-1975

„Scopul întregii noastre activităţi economico-sociale, ţelul suprem al politicii partidului nostru, esenţa misiunii sale istorice de transformare revoluţionară a societăţii şi de făurire a noii orînduiri este ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor, în concordanţă cu necesităţile fiziologice, ştiinţific determinate, şi cu cerinţele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoaşterii umane."

NICOLAE CEAUŞESCU

SOCIALISMUL: CIVILIZAŢIE A BUNĂSTĂRII MASELOR

ÎN STRATEGIA politică şi economică a partidului nostru, creşterea nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor este strîns legată de dezvoltarea susţinută şi echilibrată a tuturor ramurilor economiei naţionale şi îndeosebi a industriei, crearea de noi locuri de muncă, sporirea venitului naţional şi a eficienţei în toate domeniile de activitate.

În ultimul sfert de veac, perioadă istorică relativ scurtă, dar cu adînci semnificaţii în viaţa poporului român, venitul naţional, indicatorul cel mai sintetic al dezvoltării economice a unei ţări, a sporit în anul 1974, comparativ cu anul 1950, de 9,3 ori. S-au produs modificări importante în ceea ce priveşte participarea ramurilor economiei naţionale la crearea venitului naţional. Astfel, ponderea industriei în crearea venitului naţional a sporit de la 44% în anul 1950 la aproape 60% în prezent, concomitent cu scăderea ponderii agriculturii de la 27,8% la sub 20%.

O importanţă deosebită în obţinerea unui ritm înalt al dezvoltării economiei, în ridicarea continuă a nivelului de trai material şi cultural al populaţiei o constituie stabilirea unui raport raţional între fondul de consum şi partea destinată fondului naţional de dezvoltare economico-socială, respectiv rata acumulării. Este de menţionat că nivelul ratei acumulării şi bineînţeles folosirea eficientă a fondului naţional de dezvoltare formează premisele trainice ale realizării reproducţiei socialiste lărgite într-un ritm alert şi concomitent cu aceasta ridicarea nivelului de trai material şi cultural al populaţiei.

Ridicarea continuă a nivelului de trai material şi spiritual al întregului nostru popor constituie obiectivul central al politicii Partidului Comunist Român, ţelul său programatic. Acestui scop îi este închinată întreaga activitate a partidului, pentru construirea orînduirii socialiste multilateral-dezvoltate, etapă importantă şi necesară, care va permite să se atingă cea mai înaltă formă de convieţuire socială — societatea comunistă .

Creşterea bunăstării poporului trebuie înţeleasă într-un mod larg şi profund, în sensul că se referă la toate laturile existenţei umane, la toţi factorii care contribuie direct sau indirect la dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane.

Din aceste considerente, la caracterizarea nivelului de trai material şi spiritual al populaţiei, trebuie avute în vedere toate realizările obţinute în acest domeniu, care se reflectă în viaţa fiecăruia dintre noi şi în năzuinţa noastră spre mai bine.

Munca — sursa creşterii nivelului de trai

UNUL DIN FACTORII principali care influenţează asupra sporirii venitului naţional este creşterea numărului populaţiei ocupate în ramurile în care acesta se creează. S-au produs modificări însemnate în structura forţei de muncă cu influenţe directe asupra schimbării raportului dintre populaţia ocupată în agricultură şi populaţia ocupată în ramurile neagricole, în special în industrie.

Continuă procesul de atragere a populaţiei ocupate în agricultură spre ramurile neagricole, în special spre industrie, ceea ce are implicaţii favorabile asupra creşterii nivelului de trai al acesteia.

Se apreciază că peste 3—4 ani, numărul populaţiei ocupate în industrie va depăşi pe cel al populaţiei ocupate în agricultură.

Modificările intervenite în structura populaţiei ocupate au condus la sporirea numărului locurilor de muncă, asigurîndu-se astfel în fapt unul din principiile de bază ale existenţei umane şi anume dreptul de-a munci. Numărul personalului din întreprinderi şi instituţii a sporit de la 2,1 milioane în 1950 la cca. 6 milioane în 1974, urmînd ca în anul 1990 să ajungă la cca. 9 milioane persoane.

Trăsătura caracteristică a orînduirii noastre socialiste o constituie unitatea obiectivă dintre interesele personale ale fiecăruia dintre noi şi interesele generale ale societăţii. Manifestarea acestei unităţi este reflectată în realizarea, în cadrul fondului de consum, a unei proporţii judicioase între veniturile individuale din retribuirea muncii şi cele obţinute din fondurile sociale de consum.

În etapa actuală a dezvoltării economico-sociale a ţării, repartiţia după muncă constituie principala formă a repartiţiei, abordarea în spiritul echităţii socialiste de către partidul şi statul nostru a problemei repartiţiei fiind reflectată în orientarea viitoare a planurilor de dezvoltare economico-socială.

Recent tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta : „La elaborarea programului de ridicare a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor s-a avut în vedere stabilirea unei proporţii raţionale, echilibrate şi stimulatorii între veniturile provenite din muncă şi cele din fondurile sociale de consum“1).

O atenţie deosebită s-a acordat majorării retribuţiei personalului din întreprinderi şi instituţii. Sporirea retribuţiei medii nominale a personalului din întreprinderi şi instituţii s-a realizat, în principal, pe de o parte prin majorări generale ale retribuţiei ca urmare a creşterii potenţialului economic al ţării, rezultat al efortului întregului popor în procesul dezvoltării economiei naţionale, iar pe de altă parte ca urmare a ridicării gradului de calificare şi policalificare, creşterii productivităţii muncii etc.

Astfel, retribuţia medie a crescut de la 366 lei în anul 1950 la 1434 lei în anul 1970 şi la 1663 în anul 1974.

Începînd cu 1 august 1974, s-a aplicat, în mod eşalonat, pe ramuri şi activităţi, majorarea generală a retribuţiei tuturor categoriilor de personal, acţiune ce se va încheia la 1 noiembrie 1975, astfel că la sfîrşitul acestui an retribuţia medie va fi de circa 1975 lei.

Retribuţia minimă tarifară a fost majorată în mai multe etape (700 lei în 1967, 800 lei în 1970, 1 000 lei în 1972 şi 1 140 lei în prezent).

Ca urmare a acestor măsuri, fondul total de retribuţie a crescut de la 62 miliarde lei în anul 1965 la 154 miliarde lei, adică de peste 2 ori într-un deceniu.

Majorarea retribuţiei nominale şi menţinerea indicelui preţurilor mărfurilor şi tarifelor serviciilor în limitele planificate au determinat ca puterea de cumpărare a retribuţiei exprimate sintetic prin retribuţia reală, să crească an de an. Astfel, în anul 1974 comparativ cu anul 1950 retribuţia reală a crescut de peste 3 ori. La sfîrşitul acestui an retribuţia reală va creşte cu 22% faţă de anul 1970, creştere superioară celei prevăzute în Directivele Congresului al X-lea al partidului.

Graficul nr. 1
Dinamica retribuţiei medii (%)

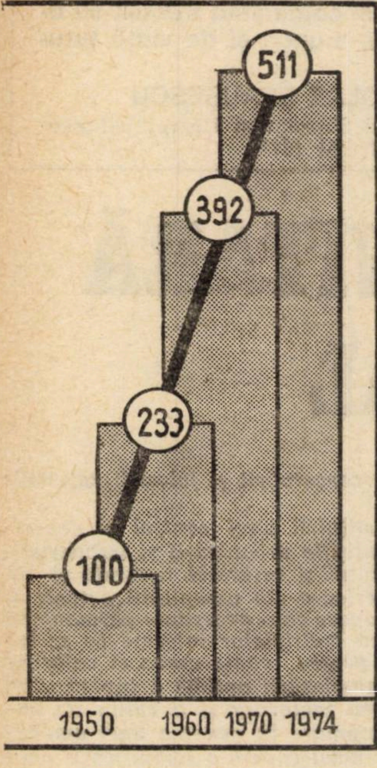

Recent, analizînd modul în care se realizează veniturile oamenilor muncii, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a constatat că nu se asigură nivelul retribuţiei reale planificate, aceasta fiind influenţată şi de nivelul unor preţuri care trebuiau corectate şi a hotărît, începînd cu data de 15 iulie a.c., majorarea suplimentară cu 60 lei lunar a retribuţiei tarifare a tuturor categoriilor de personal.

Concomitent cu sporirea veniturilor din retribuirea muncii personalului din întreprinderi şi instituţii s-au luat măsuri pentru creşterea veniturilor ţărănimii. An de an au fost luate măsuri pentru întărirea economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producţie, creşterea producţiei agricole vegetale şi animale, utilizarea mai eficientă a forţei de muncă din agricultură. Venitul garantat lunar ce se acordă membrilor cooperativelor agricole de producţie au fost majorate în zootehnie de la 1 200 lei la 1 300 lei, în legumicultură şi în viticultură — de la 900 lei la 1 000 lei, în pomicultură de la 800 lei la 1 000 lei.

Concomitent cu sporirea veniturilor din retribuirea muncii personalului din întreprinderi şi instituţii, s-au luat măsuri pentru creşterea veniturilor ţărănimii. An de an au fost luate măsuri pentru întărirea economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producţie, creşterea producţiei agricole vegetale şi animale, utilizarea mai eficientă a forţei de muncă din agricultură. Venitul garantat lunar ce se acordă membrilor cooperativelor agricole de producţie au fost majorate în zootehnie de la 1 200 lei la 1 300 lei, în legumicultură şi viticultură — de la 900 lei la 1 000 lei, în pomicultură de la 800 lei la 1 000 lei.

Creşterea producţiei agricole atît în cadrul cooperativelor agricole de producţie cît şi în gospodăria personală, stabilirea de preţuri stimulatorii pentru produsele valorificate la fondul de stat, asigurarea vînzării produselor agroalimentare pe piaţă la preţuri remuneratorii, au condus la sporirea veniturilor ţărănimii. În ultimul sfert de veac, veniturile reale ale ţărănimii provenite din munca în C.A.P. şi în gospodăria personală, pe o persoană activă au sporit de peste 3 ori. În anul 1975 aceste venituri vor creşte cu 35% comparativ cu anul 1971.

În anul 1980 comparativ cu anul 1975 este prevăzut ca retribuţia reală să crească cu 18—20%, iar veniturile reale ale ţărănimii provenite din munca în C.A.P. şi din gospodăria personală, cu 20—25%. Creşterea diferenţiată a acestor doi indicatori are ca scop apropierea decalajului dintre veniturile clasei muncitoare şi ale ţărănimii.

Fondurile sociale de consum — pîrghie activă a politicii umaniste a statului

ÎN AFARA veniturilor obţinute din retribuirea muncii, la creşterea nivelului de trai al populaţiei o contribuţie importantă o au veniturile obţinute din fondurile sociale de consum. Veniturile populaţiei din aceste fonduri reprezintă veniturile repartizate populaţiei, fie după nevoi, fie cu o destinaţie specială, în general, indiferent de cantitatea şi calitatea muncii depuse. Pe măsura dezvoltării societăţii socialiste o parte din ce în ce mai mare a necesităţilor oamenilor muncii este satisfăcută pe seama fondurilor sociale de consum.

Partea cea mai importantă a fondurilor sociale de consum (aproape 90%) o constituie sumele alocate de la bugetul de stat pentru finanţarea acţiunilor social-culturale. La aceasta se adaugă fondurile cu destinaţie social-culturală alocate din bugetul organizaţiilor cooperatiste (UCECOM, Centrocoop, UNCAP).

În perioada 1950—1975 fondurile alocate de la bugetul de stat pentru acţiuni social-culturale au crescut de 15 ori, pe principalele acţiuni evoluţia prezentîndu-se astfel :

— miliarde lei —

	1950	1960	1970	1975
TOTAL	3,4	13,2	34,0	51,7
din care :				
— învăţămînt	1,3	3,5	9,2	13,0
— sănătate	0,6	3,0	6,9	10,0
— ajutorul de stat pestru copii	0,1	1,7	4,2	7,8
— asigurări sociale de stat	0,8	3,5	11,3	18,1

Calculate pe un locuitor aceste cheltuieli au crescut de la 210 lei în anul 1950 la 2 430 lei în anul 1975. Dar ce înseamnă venituri din fondurile sociale de consum ? Aceasta înseamnă :

— învăţămînt gratuit pentru cei peste 4 milioane de elevi şi studenţi, manuale şcolare acordate gratuit elevilor din clasele I—XII, burse, masă la cantine, cazare în internate şi cămine ;

— asistenţă medicală gratuită ;

— ajutoare pentru copii, adică alocaţii de stat pentru copiii personalului din întreprinderi şi instituţii, ajutoare băneşti pentru copiii ţăranilor cooperatori, ajutor familial şi unic acordat mamelor cu mulţi copii şi mamelor singure, indemnizaţii pentru naştere ;

— pensii pentru limita de vîrstă, de invaliditate şi de urmaş, pensii pentru ţăranii cooperatori pensionari, ajutoare pentru pierderea temporară a capacităţii de muncă, trimiterea la odihnă şi tratament în staţiunile balneo-climaterice la mare sau la munte, gratuit sau cu preţ redus.

Trebuie avute în vedere şi fondurile alocate de stat pentru sporirea bazei materiale a învăţămîntului şi culturii, ocrotirii sănătăţii etc., prin construirea de creşe, grădiniţe, şcoli, laboratoare şi spaţii de învăţămînt în facultăţi, cămine şi cantine, case de cultură, spitale, policlinici etc. Astăzi fiecare al cincilea locuitor al ţării este elev sau student ; s-a trecut la generalizarea primei trepte de liceu, acţiune cu o profundă semnificaţie politico-socială într-o ţară în care acum trei decenii erau 4 milioane de analfabeţi, adică aproximativ o treime din populaţia ţării în vîrstă de peste 7 ani.

Se acordă atenţie deosebită ocrotirii sănătăţii. Numărul paturilor de asistenţă medicală ce revin la 1 000 locuitori a crescut de la 4,2 în 1950 la 9,1 în prezent. A sporit numărul medicilor şi al cadrelor medicale. În prezent, la un medic revin 630 locuitori comparativ cu 1047 locuitori în anul 1950.

O grijă deosebită se acordă familiilor cu copii. Alocaţia de stat pentru copii, introdusă în noiembrie 1954, a fost majorată în mai multe etape, fiind astăzi între 100—230 lei lunar, diferenţiată, în funcţie de venitul părinţilor şi de numărul copiilor.

S-au îmbunătăţit condiţiile de viaţă ale pensionarilor şi ale familiilor, iar ca urmare a majorării generale a pensiilor din noiembrie 1972, pensia medie a pensionarilor de asigurări sociale a crescut în 1974 cu 17,1% comparativ cu anul 1970. Pensia minimă a fost stabilită la 650 lei lunar.

Întărirea economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producţie a creat posibilitatea ca, începînd cu anul 1967, să se organizeze un sistem propriu de pensionare pentru ţăranii cooperatori, iar din anul 1972 să se acorde ajutor pentru copiii ţăranilor cooperatori, în cuantum de 50 lei lunar.

Creşterea veniturilor provenite din retribuirea muncii şi a celor din fondurile sociale de consum a determinat sporirea veniturilor reale calculate pe un locuitor în perioada 1950—1974 de 3,5 ori.

Optimizarea tuturor laturilor existenţei umane

SPORIREA an de an a veniturilor băneşti ale populaţiei este reflectată în creşterea cererii de consum, a orientării cumpărătorilor spre produse nealimentare şi în special spre bunuri de folosinţă îndelungată. Volumul total al desfacerilor de mărfuri prin comerţul socialist a sporit de aproape 10 ori, o creştere mai mare înregistrînd desfacerile de mărfuri nealimentare. Preocuparea mereu crescîndă pentru ridicarea gradului de confort şi civilizaţie în concordanţă cu sporirea veniturilor populaţiei este oglindită de cumpărările de bunuri de folosinţă îndelungată. Astfel, în decurs de un deceniu (1964—1974) prin comerţul socialist s-au vîndut 2,6 milioane televizoare, 3,4 milioane aparate de radio, 1,7 milioane frigidere, 1,7 milioane maşini de spălat rufe şi mobilă în valoare de 32,0 miliarde lei, fapt ce a contribuit la creşterea gradului de înzestrare a populaţiei cu astfel de bunuri. În viitorul cincinal desfacerile de televizoare vor creşte cu 45—50%, de aparate de radio şi frigidere cu 35—40%, de autoturisme cu 130—150% etc.

Un rol important în ridicarea nivelului de trai al

Corneliu PRISACARU

(Continuare în pag. 21)

> „Vorbind de sistematizarea și organizarea teritoriului, am în vedere o înțelegere, ceva mai largă, de a acorda atenția cuvenită tuturor problemelor care concură la buna organizare a țării noastre, a teritoriului, la folosirea corespunzătoare a condițiilor naturale, la protejarea și dezvoltarea lor, la utilizarea rațională a apelor și la o bună organizare a întregului sistem hidrotehnic, după o concepție unitară și pe baza unui program bine studiat și elaborat, la rezolvarea problemei drumurilor ; în sfîrșit, am în vedere toate problemele legate de organizarea și sistematizarea, pe baze științifice, a teritoriului, dezvoltarea orașelor și satelor noastre. Ținem seama că societatea socialistă și comunistă trebuie să asigure din toate punctele de vedere condiții corespunzătoare de muncă și de viață tuturor locuitorilor patriei noastre !".
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din Cuvîntarea la ședința de constituire a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — 16 mai 1973)

PENTRU AMENAJAREA UNITARĂ A TERITORIULUI NAȚIONAL

IN AMPLUL PROCES de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în directivele celui de al XI-lea Congres al P.C.R., amenajarea integrală a teritoriului național a devenit o problemă de cea mai stringentă actualitate. Este urmarea directă a funcției sale ce se concretizează în stabilirea unei soluții optime de dezvoltare în profil teritorial, care se integrează sistemului unic de planificare a dezvoltării societății și a mediului. Considerînd acțiunile care contribuie la realizarea acestui scop în unitatea lor dialectică — planificarea, zonarea producției agricole, sistematizarea și organizarea teritoriului, amplasarea diferitelor obiective economice și sociale, a lucrărilor de echipare și dotare tehnică — amenajarea integrală a teritoriului are ca rezultat repartizarea echilibrată a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, dezvoltarea armonioasă a diferitelor zone și localități, în condițiile conservării și folosirii raționale a resurselor naturale și umane.

Izvorîtă din necesitatea instituirii unui control al dezvoltării în profil teritorial în condițiile urbanizării și industrializării și ale necesității ca pămîntul și resursele naturale să fie administrate în interesele superioare ale umanității actuale și viitoare, amenajarea integrală apare ca o necesitate permanentă a societății pentru coordonarea multiplelor interese ce se interferează pe același teritoriu, pentru conservarea și valorificarea resurselor în condițiile amplasării optime a investițiilor.

În acest context evidențierea factorilor și a căilor de îmbunătățire a mijloacelor de acționare în vederea unei amenajări complexe a teritoriului național capătă o semnificație deosebită. A ignora sau a nu acorda atenția corespunzătoare unor asemenea aspecte poate avea implicații grave.

Sistematizarea — condiție a dezvoltării armonioase a teritoriului

SISTEMATIZAREA teritoriului cuprinde ansamblul unor acțiuni cu caracter continuu, urmărind organizarea și echiparea complexă a teritoriului. Ea răspunde astfel necesităților de restructurare și remodelare a organismului teritorial potrivit posibilităților sale economice, specificului și particularităților cadrului social și natural, funcționînd ca verigă de legătură între planificarea de perspectivă și proiectarea complexă și coordonată pe teritoriu a ramurilor economiei, cu stabilirea dezvoltării coordonate a rețelei de așezări, a căilor de comunicație și în general a echipării tehnice a teritoriului, asigură dezvoltarea complexă și echilibrată a teritoriului, amplasarea coordonată a investițiilor. În raport cu relațiile ce se definesc între factorii economici și elementele corespunzătoare ale cadrului natural, elaborarea sudiilor și proiectelor de sistematizare se referă la întreg teritoriul țării, la teritoriul unuia sau mai multor județe, la teritoriul unei zone natural-economice, al unei microzone, al unui sistem hidroameliorativ etc.

Particularitatea esențială a sistematizării constituind-o rezolvarea complexă a problemelor, fiecare element nu se studiază și nu se proiectează izolat, ci într-o interdependență reciprocă și în strînsă legătură cu cerințele vieții economice și sociale prezente pe teritoriul considerat.

O sumară analiză a rezultatelor obținute pînă în prezent, care s-au concretizat în elaborarea într-o primă etapă a studiilor de sistematizare teritorială a județelor, municipiilor și orașelor, precum și pentru aproape jumătate din comunele țării, lasă să se întrevadă rolul deosebit al acestora în dezvoltarea complexă și echilibrată a teritoriului național. În același timp se constată că programul național privind gospodărirea apelor și realizarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, celelalte programe de dezvoltare a diferitelor ramuri ale economiei naționale subordonat prevederilor planului de dezvoltare economico-socială nu se realizează optim decît în contextul proiectelor de sistematizare teritorială.

Amploarea fără precedent a dezvoltării noastre economice în concordanță cu Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. și a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenara din 21—22 iulie 1975, impun cu stringență îmbunătățirea proiectelor elaborate și a activității de sistematizare în general. Această cerință obiectivă este urmarea directă a faptului că fiecare județ va realiza o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei, iar volumul investițiilor totalizează aproape 1 000 miliarde lei, ceea ce înseamnă intrarea în funcțiune a peste 2 700 importante capacități de producție industriale și agrozootehnice, modernizarea rețelei de transport și telecomunicații, asigurarea unei gospodăriri raționale a resurselor, un volum extraordinar al construcțiilor social-culturale (numai numărul locuințelor ce se vor construi va depăși 2,5 milioane), care impun sarcini urgente și susținute în domeniul activității de sistematizare.

În acest context, trebuie să se înceapă cu reactualizarea studiilor de sistematizare a teritoriului județelor pentru a integra dezvoltarea preconizată unei soluții de ansamblu în profil teritorial.

În al doilea rînd, apare tot mai necesară elaborarea unui studiu de sistematizare a teritoriului la nivel național.

În ambele cazuri, pe baza cunoașterii complexe, unitare și nu sectoriale, care să realizeze toate interrelațiile diferitelor funcții care urmează să se dezvolte pe teritoriu, apare ca necesară abordarea interdisciplinară ; soluțiile trebuie să țină seama de realitatea complexă, precum și de faptul că implicațiile fiecărei soluții trebuie să se integreze celorlalte implicații, orice dezacord resfrîngîndu-se ulterior în practica sistematizării. Definirea unui optimum general nu înseamnă o cumulare de optimumuri sectoriale, gîndite paralel, ci o soluție unitară, gîndită complex și complet, prin considerarea optimumurilor propuse de diferitele ramuri, asigurînd dezvoltarea economico-socială a fiecărui județ în concordanță cu progresul de ansamblu al economiei naționale.

O primă hartă a sistematizării teritoriului național, cuprinzînd amplasarea obiectivelor de perspectivă a funcțiilor economice, echiparea tehnică a teritoriului, dezvoltarea rețelei de așezări populate, creează baza pentru studiu și localizare în condiții de economicitate maximă a prevederilor studiilor de prognoză și planificare în viitor. În același timp, se creează baza ca, pornind de la general la particular, să fie îmbunătățite celelalte categorii de studii și proiecte, avînd în vedere că localizarea diferitelor investiții și succesiunea în care se realizează diferitele localizări, că nu orice amplasament asigură în același timp îmbinarea proporțiilor specifice în profil de ramură cu acelea privite în complex în profil teritorial. Se impune, totodată, uniformizarea criteriilor de estimare a condițiilor natural-economice în procesul elaborării ipotezelor, pentru a crea baza elaborării coeficienților necesari modelării economico-matematice a problemelor complexe ale sistematizării.

Apare tot mai pregnant faptul că sistematizarea trebuie să adîncească corelarea cu prognoza economică şi planificarea, ţinînd seama de respectarea celor două condiţii logice : trebuie să fie **actuală**, pentru a asigura satisfacerea cerinţelor de dezvoltare curentă şi **prospectivă**, adică să ţină seama de necesitatea modificărilor ulterioare în procesul de dezvoltare. Îmbinarea dialectică a acestor două cerinţe, aparent contradictorii, constituie principiul de bază al sistematizării. Studiile şi proiectele trebuie să fie reale astăzi şi în acelaşi timp să cuprindă bazele pentru modificările de perspectivă.

Pentru a face din sistematizare un instrument obligatoriu în politica de dezvoltare armonioasă a teritoriului se impune ca în cel mai scurt termen comisiile de sistematizare să-şi exercite atribuţiile lor şi, în primul rînd, să treacă la avizarea studiilor şi schiţelor de sistematizare a teritoriului şi localităţilor, care numai în acest mod vor putea fi aprobate de organele de stat, devenind obligatorii pentru toate ramurile economiei naţionale — permiţînd punerea ordinei şi disciplinei în amplasarea tuturor obiectivelor industriale, agricole, social-culturale, de comunicaţii şi telecomunicaţii — aşa cum s-a subliniat la recenta plenară a C.C. al P.C.R. Analiza periodică a procesului de sistematizare şi dezvoltare a localităţilor pune în evidenţă atît necesitatea cît şi căile de perfecţionare a acestor activităţi. Examinarea, de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a problemelor sistematizării şi dezvoltării în perspectivă a municipiului Bucureşti, a municipiului Constanţa, a oraşelor Alba Iulia, Zalău, Slobozia, Galaţi şi Tulcea indicaţiile date cu acest prilej constituie un exemplu, un mod constructiv de abordare a sarcinilor de a folosi la maximum fondul locativ existent, de a se analiza stradă cu stradă, casă cu casă ceea ce este bun şi valoros din punct de vedere constructiv şi edilitar. Pentru toate localităţile este preţioasă indicaţia ca tot ceea ce se va construi de acum înainte să completeze şi să modernizeze actualele perimetre, să asigure armonizarea construcţiilor viitoare cu cele existente, îmbinarea cît mai reuşită între construcţiile vechi şi noi încît fiecare oraş să-şi păstreze specificul şi tradiţiile sale arhitecturale.

Folosirea raţională a fondului funciar

ÎN AMPLUL program de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră un loc principal îl deţine pămîntul. Pentru toate ramurile şi activităţile pămîntul constituie spaţiul de amplasare şi desfăşurare a oricărui proces de producţie, iar în agricultură chiar principalul mijloc de producţie, ceea ce impune problema gospodăririi sale atenţiei generale.

Faptul că pămîntul are o suprafaţă limitată, că nu poate fi substituit cu alt mijloc de producţie, că în procesul de producţie agricolă însuşirile sale pot fi ameliorate impune o concepţie unitară de abordare şi soluţionare a problemelor folosirii raţionale a fondului funciar ca avuţie naţională. Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, pornind de la realitatea că agricultura constituie o ramură de bază a economiei noastre naţionale, prevede că partidul va pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care va folosi cele mai noi cuceriri ale ştiinţei. În acelaşi timp, pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii se va acţiona pentru conservarea şi ameliorarea fondului funciar. Indiferent de caracterul proprietăţii — de stat, cooperatistă şi particulară — pămîntul reprezintă un bun naţional, avuţia întregului popor, de aceea trebuie folosit în conformitate cu prevederile legilor, corespunzător intereselor dezvoltării economiei naţionale, întregii societăţi. Se vor lua măsuri pentru a se împiedica diminuarea suprafeţelor agricole, iar prin desecări, îndiguiri şi îmbunătăţiri funciare se va urmări creşterea suprafeţei agricole, îndeosebi arabile, precum şi ridicarea fertilităţii solului. În acelaşi timp, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. trasează ca sarcină pentru dezvoltarea agriculturii conservarea şi utilizarea raţională a întregului fond funciar al ţării, reducîndu-se la minimum alocările terenurilor agricole pentru construcţii industriale şi agrozootehnice, drumuri, reţele electrice şi alte destinaţii. Problema capătă noi semnificaţii dacă avem în vedere creşterea populaţiei conform ritmului prognozat de 1,1% în medie anual, ceea ce va face ca suprafaţa agricolă să se reducă pe locuitor în 1990 la 0,58 ha, iar în anul 2000 la circa 0,32 ha, situaţie similară cu a celor mai dezvoltate ţări.

Pornind de la aceste realităţi şi perspective, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat necesitatea ca agricultura să se dezvolte într-o strînsă concordanţă cu întreaga economie naţională, ca cei care lucrează în acest sector să aibă în vedere interesele generale ale întregii societăţi.

Statul socialist a alocat an de an însemnate mijloace pentru îmbunătăţirea, menţinerea şi extinderea fondului funciar, o deosebită atenţie acordîndu-se extinderii suprafeţelor arabile prin punerea în valoare a terenurilor necultivate, desţelenirea păşunilor şi fîneţelor slab productive, recuperarea terenurilor nisipoase şi sărăturoase, extinderea noilor plantaţii de vii şi pomi pe terenurile în pantă, erodate, nisipuri etc. Un accent deosebit se pune pe lucrările de îmbunătăţiri funciare — îndiguiri, desecări, combaterea eroziunii, precum şi pe stabilirea celei mai adecvate şi mai economice structuri a modului de folosinţă a terenului, sporirea continuă a fertilităţii lui. Avînd în vedere că resursele naturale sînt în strînsă dependenţă unele de altele, ele trebuie considerate ca elemente nedisociabile ale oricărui program de dezvoltare şi în primul rînd a agriculturii, silviculturii şi apelor — principalii deţinători ai fondului funciar.

Locul gospodăririi apelor şi al îmbunătăţirilor funciare în activitatea de sistematizare a teritoriului

PE MĂSURA intensificării agriculturii s-a pus un accent deosebit pe executarea unor lucrări de îmbunătăţiri funciare menite să asigure folosirea cît mai raţională a fondului funciar. În condiţiile ţării noastre, varietatea condiţiilor de climă, relief, geomorfologie, hidrologie şi de sol determină o accentuată diversificare a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare pentru combaterea efectelor secetei, a excesului de umiditate, de punere în valoare de noi terenuri pentru agricultură şi de ridicare a fertilităţii solurilor slab productive, reprezentînd una dintre cele mai importante acţiuni de creştere a bazei tehnico-materiale a agriculturii. De aceste lucrări va beneficia nu numai generaţia noastră, ci tot şirul generaţiilor viitoare, care vor fi ferite în bună măsură de riscul marilor pagube provocate de secetă şi inundaţii, de eroziune.

Problemele elaborării studiilor şi proiectelor, execuţia şi exploatarea acestora, sînt probleme complexe, însă concepţia la care s-a ajuns în prezent de a aborda totalitatea problemelor prezente pe un teritoriu şi corelarea lor cu lucrările de organizare a teritoriului asigură înlăturarea tuturor cauzelor de degradare a solurilor, asigurarea condiţiilor pentru ameliorarea lor. Apare însă tot mai pregnantă necesitatea ca, avînd la bază prevederile studiilor de sistematizare teritorială, să se elaboreze şi să se completeze schemele de amenajare în scopuri multiple, care să îmbrace toate problemele gospodăririi apelor, corelate cu prevederile studiilor de zonare în curs de definitivare.

Un rol esenţial îl are definirea schemelor de gospodărire a apelor mari, cuprinzînd ansamblul de lucrări şi măsuri care trebuie luate într-un bazin hidrografic pentru eliminarea pagubelor datorate inundaţiilor. În fapt, nu stăpînirea viiturilor constituie obiectivul final al acestor scheme, ci eliminarea pagubelor undelor de viitură.

Trebuie avut în vedere şi faptul că efectele măsurilor teritoriale de prevenire a inundaţiilor se resimt abia după un timp îndelungat, ceea ce evidenţiază pregnant că resursele naturale depind unele de altele şi că trebuie să fie considerate ca elemente nedisociabile ale studiilor şi proiectelor integrale de amenajare. Amenajarea

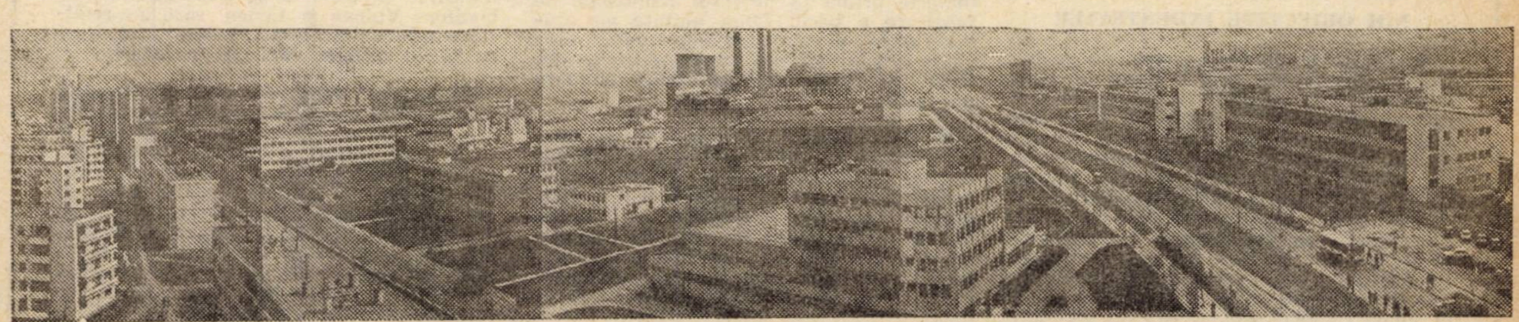

Amplasamente optime pentru investiţii în noua zonă industrială a municipiului Iaşi, pe baza proiectelor şi schiţelor de sistematizare

bazinelor hidrografice creează deci cadrul pentru a pune în valoare teritoriul cu o delimitare optimă între principalii deținători — agricultura, silvicultura și apele. În lipsa planurilor de sistematizare în care problemele să fie abordate complex sau ale celor de amenajare integrală, diferitele acțiuni întreprinse pentru gospodărirea solului și apei nu pot avea efectul scontat.

Pe aceeași linie, practica din numeroase țări a arătat că prin executarea lucrărilor de hidroameliorații nu se realizează decît cel mult o regularizare a regimului apei pe teritoriul amenajat ca bază pentru aplicarea unor lucrări pedo și agroameliorative ulterioare în complex cu cele hidroameliorative. Astfel, realizarea îndiguirii previne inundațiile dar nu duce la ameliorarea fertilității solului, ci, dimpotrivă, la scăderea acesteia (înmlăștinare secundară, salinizare secundară, desecare excesivă în unele zone, descreșterea conținutului de substanțe nutritive etc.). Pe de altă parte, irigația suplinește deficitul de apă necesar plantelor, dar dezechilibrează regimul hidric și salin al terenului, contribuie la scăderea rapidă a conținutului de substanțe nutritive, înrăutățeșe proprietățile fizice ale solului etc. În sfîrșit, desecarea și drenajul, chiar după realizarea normei de drenaj propuse, nu fac altceva decît să creeze condițiile hidrice necesare ameliorării ulterioare a solului, prin aplicarea unor lucrări pedo și agroameliorative. Fertilitatea solului crește prin aplicarea exclusivă a lucrărilor hidroameliorative **dar pe suprafețe limitate**, acolo unde solul prezintă condiții pedologice și agrotehnice corespunzătoare, cu excepția regimului hidric. Atunci cînd se pune un accent unilateral pe efectul lucrărilor de hidroameliorații, majoritatea unităților agricole devin deficitare după introducerea lucrărilor respective ca urmare a cauzelor :

● după amenajarea terenului se consideră că terenurile lor au fost deja ameliorate numai prin executarea lucrărilor hidroameliorative, ceea ce nu corespunde realității ;

● unitățile de proiectare și de execuție a lucrărilor hidroameliorative nu sînt în măsură să execute celelalte lucrări (pedo și agroameliorative).

În acest context este necesar ca la proiectarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare să se prezinte în mod explicit volumul de lucrări hidro, pedo și agroameliorative care trebuie aplicate pentru atingerea unei anumite producții agricole, precum și perioada în care aceasta poate fi atinsă. Este urmarea directă a înțelegerii că lucrările de îmbunătățiri funciare se execută cu sol, pe sol și pentru îmbunătățirea fertilității acestuia la nivelul cerut de investițiile mari care se fac cu ocazia regularizării regimului hidric pe teritoriul amenajat. Din aceasta rezultă două consecințe de bază : 1) lucrările hidroameliorative nu trebuie aplicate singure, ci în complex cu lucrările pedo și agroameliorative ; 2) lucrările hidroameliorative nu trebuie aplicate decît pe teritoriile și în condițiile în care ansamblul lucrărilor ameliorative este justificat de creșterile corespunzătoare de recoltă.

O asemenea dezvoltare fără precedent a lucrărilor de îmbunătățiri funciare reclamă măsuri eficiente, care să asigure raționala lor amplasare pe teritoriu ca o bază sigură pentru atingerea nivelului preconizat în dezvoltarea agriculturii și economiei în ansamblu. De altfel, proiectarea lucrărilor de hidroameliorații concomitent cu organizarea teritoriului înlesnește adoptarea unor soluții mai economice, concretizate în reducerea lungimii, suprafețelor ocupate de canale și drumuri, a volumului de terasamente, se realizează parcele de dimensiuni optime cu laturile paralele, se evită fărîmițarea exagerată a terenului, se asigură amplasarea judicioasă a construcțiilor hidrotehnice etc. Complexitatea problemelor care apar în procesul de corelare impune cu stringență îmbunătățirea activității în acest domeniu, fie prin desemnarea ca proiectant general al institutului care are ca obiect evidența și gospodărirea mai bună a fondului funciar — Institutul de Geodezie, Fotogrametrie, Cartografie și Organizarea Teritoriului, precum și a Oficiilor Județene de Cadastru și Organizarea Teritoriului, fie organizarea unor secții de proiectare pentru organizarea teritoriului în cadrul Institutului de Studii și Proiectări pentru Îmbunătățiri Funciare și a Oficiilor Județene pentru Îmbunătățiri Funciare și Construcții Agricole.

Aspectele, sumar prezentate, evidențiază necesitatea ca teritoriul național să fie amenajat complex și complet, deoarece păstrarea unui echilibru în schimbul continuu dintre societate și natură, gospodărirea naturii ținîndu-se seama de cerințele actuale dar mai ales de cele ale generațiilor viitoare, amplasarea rațională a forțelor de producție constituie domenii de colaborare interdisciplinară între numeroase științe și ramuri ale economiei.

În această ordine de idei, trebuie sporit rolul coordonator al Comitetului de Stat al Planificării și al Comitetului de Stat pentru Problemele Consiliilor Populare în abordarea și soluționarea problemelor de la general la particular, de la sistematizarea teritoriului național la sistematizarea teritoriului județelor și la realizarea amplasamentelor optime pentru toate ramurile și activitățile economice prezente sau cu posibilități de dezvoltare pe teritoriul considerat, ceea ce confirmă în mod strălucit aprecierea secretarului general al partidului formulată în expunerea cu privire la îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului R.S. România din februarie 1968 că : „... **progresul general al societății este indisolubil legat de organizarea judicioasă a teritoriului și a administrației locale, care favorizează amplasarea rațională a forțelor de producție pe cuprinsul țării, dezvoltarea armonioasă a diferitelor zone și localități**".

dr. ing. Ion BOLD

DIN CRONICA ÎNTRECERII

23 AUGUST XXXI

BILANȚ ÎNSUFLEȚITOR ÎN ÎNTÎMPINAREA MARII SĂRBĂTORI

MAREA sărbătoare a poporului nostru, ziua de 23 August este întîmpinată, în întreaga țară, într-o puternică atmosferă de efervescență creatoare, cu succese de seamă în întrecerea pentru realizarea planului, a angajamentelor, în vederea înfăptuirii cincinalului înainte de termen.

NOI OBIECTIVE INDUSTRIALE

● **Pe șantierele de investiții** de pe întreg cuprinsul țării se desfășoară un ritm avîntat de lucru pentru reducerea termenelor stabilite și punerea în funcțiune mai devreme a unui număr cît mai mare de noi obiective și capacități de producție din planul pe 1975. Pînă acum, **unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale au dat în circuitul productiv 318 capacități, din care 15 erau prevăzute a intra în exploatare în lunile august-decembrie.** Printre cele intrate recent în funcțiune se află : instalațiile de fosfat dicalcic de la Valea Călugărească și cea de polimeri și copolimeri de la Combinatul petrochimic-Pitești, Fabrica de produse ceramice de la Doicești, Fabrica de mobilă de la Miercurea-Ciuc, o nouă capacitate la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb de la Alba Iulia, fabrica de melană de la Întreprinderea de filatură de lînă pieptănată de la Buzău.

Datele centralizate la ministerul de resort evidențiază posibilitatea ca, în luna august, să fie puse în funcțiune circa 70 de capacități de producție.

● **Noua instalație de cocsare a reziduurilor de petrol,** care a îmbogățit zestrea Rafinăriei Ploiești funcționează acum, după puțin timp de la punerea în funcțiune, la parametrii proiectați. Întreaga producție de cocs de la noua instalație, al cărei proiect aparține specialiștilor prahoveni, este de bună calitate.

● **Pe noua platformă a industriei alimentare din orașul Reghin** a fost pusă în funcțiune o fabrică de preparat malț — materie primă în procesul tehnologic de fabricare a berii. Noua unitate va produce anual peste 11 000 tone malț, care va fi utilizat atît de fabrica de bere din localitate, cît și de alte unități similare din țară.

● Constructorii celui de-al 4-lea cuptor electric de 65 tone din cadrul **Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște** — prevăzut să intre în exploatare în luna septembrie a anului acesta — au înregistrat în ultimul timp un ritm de execuție superior prevederilor stabilite. Sînt create condiții ca, în cinstea zilei de 23 August noul cuptor să elaboreze prima șarjă de oțel.

PRODUCȚII SUPLIMENTARE

● **Colectivele de muncă din industria prahoveană,** care vor realiza în acest an o producție globală industrială cu aproape 3 miliarde lei mai mare decît în 1974, consemnează în aceste zile noi fapte de muncă. O recentă analiză scoate în evidență faptul că angajamentul asumat în cinstea marii sărbători de la 23 August, a fost îndeplinit și depășit : s-a realizat un volum de producție suplimentar reprezentînd mai bine de 90% din angajamentul anual.

● **Unitățile industriale din județul Hunedoara,** care au depășit cu 2,7 la sută sarcinile de creștere a productivității muncii pe perioada care a trecut de la începutul anului, au realizat pe această cale o producție suplimentară în valoare de peste 297 milioane lei. Succese remarcabile s-au obținut în această privință de către unitățile Centralei minereurilor din Deva care au depășit prevederile la acest indicator cu peste 11%, Exploatările carbonifere Vulcan și Lonea, care au realizat o productivitate pe om-post mai mare cu 73 kg cărbune față de prevederi.

● **Întreprinderea de sticlărie Tomești,** prima unitate industrială din județul Timiș care și-a îndeplinit cu mult înainte de termen planul cincinal la export, livrează beneficiarilor săi externi cantități sporite de produse de sticlărie de menaj și ornamentală. Astfel, sticlarii din Tomești au expediat în diferite țări articole de sticlărie a căror valoare depășește cu aproape 10 milioane lei valută producția de export planificată de la începutul anului și pînă acum.

Cincinalul 1976-1980: orientări, ritmuri, eficiență

CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI CONSUMUL DE ENERGIE

RECENTA Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României a dezbătut și aprobat proiectul planului cincinal pe perioada 1976—1980, program măreț de perspectivă care traduce în viață prevederile Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. referitoare la creștera economică, ridicarea nivelului de trai al poporului și dezvoltarea în continuare a aportului națiunii noastre la colaborarea și cooperarea internațională, caracteristică epocii în care trăim. Deciziile adoptate cu privire la orientarea dezvoltării economiei naționale în cincinalul următor, amplasarea teritorială a noilor unități economice, mărimea și specificul investițiilor stabilite pe ramurile economiei, precum și ritmurile și nivelurile care urmează a fi realizate în producția industrială în anii 1976—1980, sînt determinante și pentru dezvoltarea în perspectivă în următorii 10—15 ani.

Între problemele complexe și decisive ale acestui ansamblu de măsuri pe care îl implică dezvoltarea economiei naționale în următorii ani, un loc important a fost acordat **dezvoltării bazei energetice**, *asigurării resurselor de combustibili și energiei electrice necesare tuturor ramurilor economiei, precum și îmbunătățirii radicale a condițiilor în care se va folosi forța de muncă, resursele de materii prime, materiale, combustibilii și energia.*

„Dezvoltarea energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibil — așa cum prevede Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — **va urmări asigurarea necesităților industriei și populației în condiții optime, pornindu-se de la criterii de economicitate științific fundamentate. Se vor dezvolta îndeosebi termocentralele bazate pe cărbuni și șisturi bitumoase, urmărindu-se creșterea mai substanțială a înlocuitorilor. Se va urmări folosirea întregului potențial hidroenergetic. În același timp, se va trece la folosirea energiei atomice prin construirea de centrale atomoelectrice. Se va realiza, pînă în 1990, o producție de energie de 5—6 000 kWh/locuitor".**

Opțiuni prioritare

CA CERINȚE fără de care nu se pot asigura ritmurile și calitatea dezvoltării planificate, subliniate cu insistență în documentele de partid, sînt : **modernizarea tehnicii și tehnologiilor în toate ramurile economiei, dezvoltarea cercetării științifice și legării concrete a rezultatelor ei de producția bunurilor materiale, îmbunătățirea continuă a structurii producției industriale, raționalizarea și economisirea consumurilor materiale, de combustibili și de energie, perfecționarea pregătirii și folosirii cadrelor, în ritmul dezvoltării tehnicii și științei actuale.** Responsabilitățile și participarea fiecărui membru al societății trebuie să se adapteze acestor cerințe pentru a se putea asigura condițiile de îndeplinire exemplară a tuturor acestor importante obiective.

Pe măsură ce se dezvoltă industria și celelalte ramuri ale economiei cresc necesitățile de energie primară și de energie electrică. Este limpede că pe de o parte **sînt necesare eforturile pentru descoperirea de noi resurse energetice și dezvoltarea capacităților de producție, prelucrare, transport și distribuție a combustibililor și energiei electrice,** iar pe de altă parte **aplicarea de măsuri potrivite, în cadrul tehnicilor și tehnologiilor noi, pentru micșorarea consumurilor specifice de combustibili și energie.**

În perspectivele de resurse și consumuri energetice cunoscute astăzi, care îngrijorează actualmente toate națiunile, nu atît pentru perioada actuală, cît pentru generațiile care ne vor urma, cu cît vom gospodări mai bine și vom folosi cu eficiență mai ridicată resursele de materii prime, combustibili și energie, cu atît vom prelungi, pentru perioade mai lungi de timp, existența și utilizarea resurselor naturale de care dispunem. Economisirea este și obiectul principal al recentei hotărîri a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri privind colectarea, gospodărirea și valorificarea deșeurilor și resurselor secundare de materii prime, materiale, combustibili și energie.

Creșterea bazei energetice și a electrificării în țara noastră în cincinalele precedente și în anii 1971—1975 au asigurat dezvoltarea tuturor ramurilor economiei în ritmurile și la nivelurile cunoscute, într-o rațională corelație cu creșterea continuă a producției industriale și a venitului național. Conducerea partidului și statului nostru a promovat o politică de valorificare rațională a resurselor primare de energie, de asigurare a mijloacelor de prelucrare și de transport a diferitelor forme de energie, în condiții de creștere a eficienței economice în utilizare, precum și cu privire la producerea și transportul energiei electrice. Rezultatele de pînă acum sînt marcate de importante îmbunătățiri calitative, atît în ce privește modul cum s-au asigurat cu combustibili și energie electrică nevoile economiei și populației, cît și în ceea ce privește condițiile de utilizare a resurselor energetice.

În condițiile în care consumurile anuale interne de energie primară au crescut, în corelație cu dezvoltarea economică și socială, de la 11,6 milioane de tone c.c. în 1950 la peste 81 milioane tone c.c. în 1975, acoperindu-se în mare majoritate nevoile cu resurse din producția internă, **indicele mediu de consum de energie primară în industrie raportat la o valoare de 1 milion lei producție industrială a scăzut de la 280 tone c.c. în 1950, la 174 tone c.c. în 1960 și va coborî la aproximativ 115 tone c.c. în 1975.** Aceasta se datorește atît perfecționării calitative a mijloacelor tehnice folosite pentru utilizarea combustibililor, cît și îmbunătățirii structurii producției industriale și eficienței tehnice a mijloacelor utilizate în economie.

Consumul anual de energie electrică a crescut de la aproximativ 2 miliarde kWh în 1950, la 7,6 miliarde kWh în 1960 și ajunge la aproximativ 53 miliarde kWh în 1975. În condițiile unei electrificări continuu crescătoare a proceselor de producție, **consumul specific mediu de energie electrică în industrie, raportat la 1 milion lei producție industrială, a scăzut de la 64 mii kWh în 1960 la 56 mii kWh în 1975, cu tendință de scădere în continuare în anii următori.** De asemenea, consumul anual de energie primară pe locuitor a sporit de la 1 164 kg c.c. în 1955 la 3 850 kg c.c. în 1975 ; consumul anual de energie electrică pe un locuitor a crescut de la 246 kWh în 1955 la 2 510 kWh în 1975.

Dotarea prioritară a industriei cu energie electrică este ilustrată de indicele de consum anual raportat pe un lucrător din industrie, care a crescut de la 1 830 kWh în 1950 la aproape 10 000 kWh în 1970, pentru a ajunge la peste 12 000 kWh în 1975. România se situează printre țările care își asigură în cea mai mare parte necesitățile de energie din resurse interne, cu mari eforturi materiale și de investiții. În perioada 1961—1975 aproape 30% din investițiile totale industriale au fost destinate dezvoltării bazei energetice a economiei și Sistemului electroenergetic național. În structura consumurilor interne anuale de energie primară ponderea mare o deține consumul industriei (80—85%) care se accentuează pe măsură ce se dezvoltă procesul de industrializare (graficul nr. 1).

Dezvoltarea bazei energetice și asigurarea necesarului de combustibili și energie electrică

PREVEDERILE planului cincinal aprobat pentru anii 1976—1980 pun în centrul atenției **accelerarea procesului de făurire treptată a unei structuri moderne și eficiente a întregii economii, asigurarea în toate domeniile de activitate a condițiilor pentru valorificarea cît mai înaltă a resurselor materiale și a potențialului de muncă, asimilarea și cuprinderea în procesul de dezvoltare a tuturor ramurilor economiei a celor mai noi cuceriri ale tehnicii și științei.** Cu deosebire, dezvoltarea puternică a forțelor de producție și a bazei tehnico-materiale, care trebuie să asigure creșterea în ritm înalt a producției de bunuri materiale, implică transformarea radicală și perfecționarea tehnologiilor, modernizarea și ridicarea nivelului calitativ și tehnic al producției industriale. Problema esențială este aceea a asigurării, pe toate căile, a creșterii eficienței economice în procesele de producție și în toate sectoarele de activitate, ridicarea eficienței investițiilor și a utilizării materiilor prime, combustibililor și energiei, a materialelor și a fondurilor fixe.

Planul aprobat pentru cincinalul 1976—1980 prevede, în esență, următoarele sarcini fundamentale în ceea ce privește dezvoltarea bazei energetice a economiei și asigurarea consumurilor de combustibili și energie electrică :

- **Acoperirea necesităților de combustibili și energie pentru toată economia și pentru nevoile populației trebuie să se realizeze în măsură maxim posibilă cu resurse primare de energie din producția internă.** La nivelul anului 1980 necesarul total de energie primară urmează să fie acoperit din resurse interne în proporție de 75% (tabelul nr. 1). În acest scop s-a prevăzut extinderea forajului de mare adîncime pentru țiței și gaze și începerea lucrărilor de foraj pe Platforma continentală a Mării Negre. De asemenea, vor fi continuate și extinse lucrările de cercetare pentru descoperirea de noi rezerve de cărbune și pentru dezvoltarea exploatării zăcămintelor de huilă din Valea Jiului și de lignit din Oltenia ;

- **Modificarea în continuare a structurii resurselor de energie primară din producție internă, în sensul prezervării hidrocarburilor** pentru a fi folosite o perioadă cît mai lungă de timp ca materii prime în industrie și dezvoltării accentuate și cu prioritate a extracției cărbunilor energetici și cocsificabili, valorificării șisturilor bituminoase, accelerării amenajării potențialului hidroenergetic. În această perioadă va începe construcția de centrale nucleare (tabelul nr. 2) ;

- **În domeniul utilizării combustibililor și energiei,** aplicîndu-se măsuri pentru introducerea în toate ramurile a utilajelor și tehnologiilor cu randamente termice și energetice ridicate, **trebuie să se realizeze o scădere a consumurilor specifice energetice cu cel puțin 20% la combustibili și cel puțin 12% la energie electrică.** Pentru aceasta cercetarea științifică din domeniul tehnic va trebui să fie orientată, cu prioritate, spre elaborarea de noi tehnologii, care să conducă la valorificarea superioară a resurselor naturale și a combustibililor, la reducerea consumurilor specifice și sporirea eficienței economice în folosirea tuturor formelor de energie. **Calea principală în acțiunile de înnoire a tehnologiilor și de economisire strictă a combustibililor, prin ridicarea randamentelor termoenergetice ale instalațiilor consumatoare, care constituie obiectivul central al activității pentru asigurarea echilibrului balanței energetice generale a economiei, trebuie să o constituie valorificarea resurselor energetice secundare din industrie.** Pentru fructificarea acestor resurse s-au prevăzut în proiectul de plan pentru anii viitori, cantități, pe ministere și pe ani, care conduc la o economie în echivalent energie primară de 7,1 mil. t. c.c. în 1976 (5,3 mil. t. c.c. în 1975) și de aproape 11 mil. t. c.c. la nivelul anului 1980 ;

- **Consumul total intern de resurse primare energetice se prevede să crească la peste o sută de milioane tone combustibil convențional în 1980** (inclusiv purtătorii de energie primară folosiți ca materii prime în industria chimcă și industria metalurgică), **iar consumul intern de energie electrică se prevede să crească pînă la maximum 75 miliarde kWh în 1980 ;**

Tabel nr.1

Proveniența resurselor de energie primară cu care țările europene își acoperă necesitățile de consum anuale

– în % în totalul consumului anual

	Realizări în anul 1974		Prevederi pentru anul 1980	
	Resurse din producție internă	Resurse din import	Resurse din producție internă	Resurse din import
R.S.ROMANIA	86	14	75	25
R.P. Bulgaria	41	59	37	63
R.S. Cehoslovacă	70	30	62	38
R.D. Germană	72	28	63	37
R.P. Polonă	85	15	72	28
R.P. Ungară	60	40	52	48
R.S.F. Iugoslavia	61	39	55	45
Anglia	50	50	41	59
Austria	37	63	..	..
Belgia	14	86	..	..
Danemarca	–	100	–	100
Elveția	17	83	..	..
Finlanda	6	94	..	..
Franța	24	76	19	81
R.F. Germania	44	56	40	60
Grecia	27	73	22	78
Italia	12	88	..	..
Norvegia	37	63	..	..
Olanda	41	59	..	..
Portugalia	11	89	..	..
Spania	22	78	..	..
Suedia	12	88	..	..

- **Consumurile specifice energetice medii anuale în industrie trebuie să scadă în continuare, ca efect al tuturor măsurilor de perfecționare a tehnologiilor de producție și a instalațiilor de utilizare a combustibililor și energiei electrice, pînă la 92 tone combustibil convențional energie primară și maximum 50 mii kWh energie electrică la 1 milion lei valoare de producție industrială ;**

- **În raport cu creșterea producției de energie electrică, se prevede dezvoltarea capacității centralelor electrice cu 6 000—6 500 MW, într-o structură în care ponderea cea mai mare o au agregatele cu cazane funcționînd cu cărbuni inferiori** (3 700 MW) și **hidroagregate** (1 800 MW). Noile capacități ale centralelor care vor funcționa pe bază de cărbune vor fi amplasate în zonele învecinate bazinelor în care se extrag lignitul și șisturile bituminoase — în Oltenia și în zona Anina, pentru a se micșora la maximum cheltuielile cu transportul cărbunilor la termocentrale. Puterea nouă prevăzută a fi instalată în termocentralele cu turbine de abur de condensație va fi realizată cu grupuri de mare putere unitară (330 MW) și va fi concentrată în centrale cu capacități mari de producție (1 700—2 500 MW), pentru a se putea obține scăderea investițiilor specifice, a consumurilor de combustibili și a cheltuielilor anuale de exploatare ;

- **O atenție deosebită se acordă programului de amenajări, hidroenergetice, pe Dunăre și rîurile interioare, avîndu-se în vedere că în acest fel se economisesc combustibili minerali clasici.** În cincinalul 1976—1980 se vor construi și pune în funcțiune centrale hidroelectrice cu o putere de 1 800 MW, în aceeași perioadă realizîndu-se lucrări de construcții într-un volum care să asigure punerea în funcțiune în cincinalul 1981—1985 încă a unei puteri în centralele hidroelectrice de cel puțin 2 750 MW. La nivelul anului 1985 se prevede a se ajunge la punerea în valoare a cel puțin 83% din potențialul economic amenajabil, iar pînă în 1987 la valorificarea integrală a acestui potențial (graficul nr. 2). În anii următori puterea nouă electrică ce se instalează în centralele electrice este bazată pe folosirea cărbunilor inferiori, energiei hidro și, după 1980, și a energiei nucleare ;

- **Producerea combinată de energie electrică și termică în centralele electrice de termoficare constituie o soluție eficace de economisire a combustibililor, la nivelul economiei naționale.** Avîndu-se în vedere avantajele economice importante pe care le prezintă producerea combinată de energie electrică și termică, **mai mult de 1 000 MW din puterea nouă ce se instalează în centrale termoelectrice se va realiza cu agregate de termoficare.**

Termoficarea industrială și urbană prezintă o eficiență economică ridicată, care se traduce în economii de ordinul a 23—26% la valorile de investiții, 20—24% la cheltuielile anuale de producție și reduceri de 15—20% la consumuri efective de combustibil, în soluția producerii combinate de energie electrică și termică față de producerea acelorași cantități de energie electrică și termică în instalații separate cu cazare și grupuri generatoare cu turbine de condensație. Se prevede extinderea termoficării industriale și urbane, amplasîndu-se marii consumatori de energie termică din industrie în vecinătatea centralelor electrice de termoficare. Pe cele 17 platforme industriale existente și în localitățile în care funcționează distribuții de energie termică prin termoficare se vor extinde rețelele termice cu cel puțin 600 km în anii 1976—1980. Crearea de noi platforme industriale, în cadrul cărora se va realiza termoficarea integrală, va asigura în tot mai mare măsură energia termică necesară consumatorilor ;

- Prin concentrarea puterii în centrale electrice mari, prin folosirea de agregate energetice cu puteri unitare din ce în ce mai mari, dotate cu cazaned e aburi cu parametri tehnici foarte ridicați, care țin pasul cu nivelul tehnic mondial, prin o mai rațională eploatare a instalațiilor și prin perfecționarea continuă a calificării cadrelor care lucrează în industria energiei electrice, s-a putut obține în precedenții 20 de ani **o scădere accentuată a consumului specific de combustibil pe kWh produsă ; de la 723 gr. c.c./kWh în 1955, la 407 gr.c.c. în 1965 și se ajunge la cel mult 327 gr. c.c./kWh în 1975. Pentru perioada următoare de 5 ani se prevede ca acest consum specific să scadă pînă la 315 gr. c.c./kWh în 1980 ;**

- **Sistemul electroenergetic național de transport și distribuție de energie electrică a fost transformat structural prin crearea suprarețelei de foarte înaltă tensiune de 220 kV, și 400 kV, care unifică într-un singur ansamblu energetic tot teritoriul țării.** În distribuția regională de energie electrică tensiunea prioritară a devenit cea de 110 kV, dezvoltîndu-se și ridicîndu-se nivelul tehnic al rețelelor locale de medie și joasă tensiune. Sistemul electroenergetic național cuprinde astăzi aproape 300 mii km de rețele aeriene și subterane, din care 16 mii km linii de transport de 110—220—400 kV. În concordanță cu creșterea puterii instalate în centralele și stațiile electrice de transformare este prevăzută dezvoltarea în anii 1976—1980, atît a liniilor electrice de transport, cît și a rețelelor de distribuție.

În scopul reducerii pierderilor tehnologice de energie electrică în linii și rețele electrice precum și pentru micșorarea

STRUCTURA CONSUMURILOR ENERGETICE PRIMARE INTERNE IN R.S.R. IN PERIOADA 1970—1975 — 1980

Graficul nr. 1

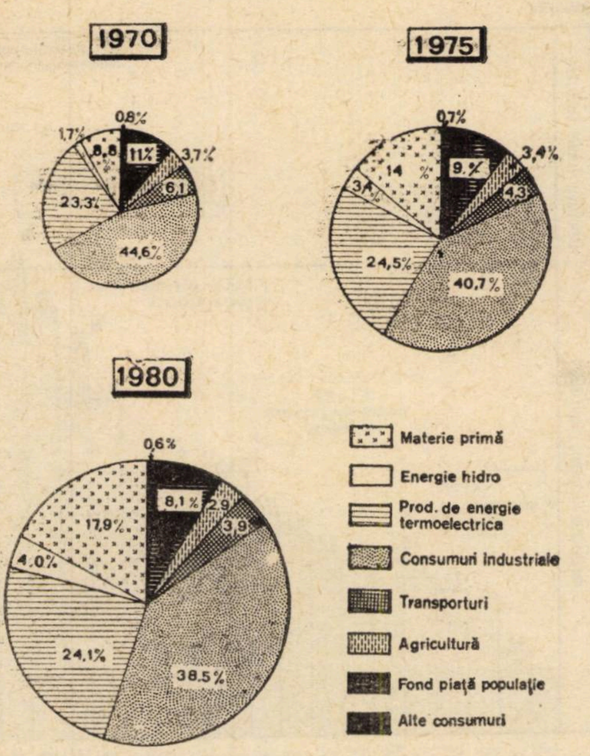

costului transportului energiei de la centralele electrice de producție la centrele principale de consum ale Sistemului, se amplifică programul de ridicare a nivelului tensiunilor de transport și distribuție. Creșterea puterilor transportate în sistemul interconectat face necesară, pentru a se micșora pierderile tehnologice, trecerea la nivelul de tensiune de 400 kV într-o mare parte a rețelei de linii de foarte înaltă tensiune și construirea de noi linii de 220 kV și 400 kV. Sînt elaborate, de asemenea, programe pentru dezvoltarea și modernizarea rețelelor electrice județene și orășenești de distribuție, pentru asigurarea alimentării consumatorilor cu un grad ridicat de siguranță.

Diminuarea consumurilor specifice pe unitatea de produs — o cerință permanentă

PROBLEMA esențială a înfăptuirii prevederilor planului pe 1976—1980 în sectorul combustibililor și energiei electrice este aceea a asigurării **scăderii consumurilor specifice cu care se realizează producția bunurilor materiale, inclusiv producția de energie electrică,** în proporțiile și ritmurile prevăzute în plan. Calculele analitice pe ramurile industriei arată că în cincinalul care urmează este posibil și necesar să se realizeze următoarele scăderi ale consumurilor specifice raportate la 1 milion lei valoare de producție industrială (tabelul nr. 3).

Tabel nr. 2

Structura resurselor cu care se asigură consumurile interne de energie primară (inclusiv materia primă pentru industria chimică și cărbunii cocsificabili pentru industria metalurgică)

	• în procente din consumul total intern anual •		
	1970	1975	1980
• Cărbuni (inclusiv șisturi bituminoase)	16,7	19,6	26
• Țiței	20,5	28,1	31
• Gaze naturale	55,6	45,6	37
• Energie hidro	1,7	3,5	4,4
• Lemn și alți combustibili inferiori	5,5	3,2	1,6

Este evident că **aceste scăderi trebuie să se obțină atît prin îmbunătățirea structurii și creșterii valorii producției industriale, cît și prin îmbunătățirea radicală a instalațiilor consumatoare și a condițiilor în care sînt folosiți combustibilii și energia electrică.** Toate ministerele, centralele industriale, consiliile populare județene și întreprinderile trebuie să acorde, cu convingere și perseverență, atenția necesară aplicării măsurilor de raționalizare a consumurilor de combustibili și de energie electrică, de recuperare și valorificare a resurselor energetice secundare, în scopul ridicării randamentelor termoenergetice cu care sînt folosiți combustibilii. Aceasta este calea sigură pe care se poate realiza partea cea mai mare din economia de combustibili primari și micșorarea consumurilor specifice de combustibil.

În paralel cu procesul de modernizare a structurii industriei, valorificarea superioară a resurselor prin introducerea largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, trebuie să se realizeze programele stabilite și măsurile destinate să economisească combustibilii și energia, ținîndu-se seama că în cadrul completărilor resurselor cu care se asigură consumurile interne sînt necesare și importuri de purtători de energie. **Sînt cîteva aspecte foarte concrete asupra cărora trebuie să fie orientată atenția organelor care aplică în practică politica de economisire a energiei, și anume :**

I. Studiile și calculele tehnicienilor și oamenilor de știință sînt unanime în a constata că randamentul global net cu care sînt folosiți combustibilii pe ansamblul economiei nu depășește 35—40%. **Aceasta înseamnă că mai puțin de jumătate din energia primară pe care o transformăm în căldură și în alte forme de energie este folosită util, restul pierzîndu-se în mediul înconjurător.**

Procentele de conținut de căldură în gazele de ardere care se evacuează în atmosferă din totalul căldurii introduse în cuptoarele industriale prin combustibilii consumați sînt foarte mari, îndeosebi în ramurile industriilor metalurgică, construcții de mașini, materiale de construcții, ceramică și sticlă. **Îmbunătățirea acestor randamente și micșorarea pierderilor de căldură nu se pot face prin măsuri organizatorice sau administrative, ci numai prin modernizarea instalațiilor, completarea lor cu arzătoare de mare randament și cu aparatajul necesar pentru reglarea științifică a arderii, precum și cu instalații de recuperare în cît mai mare măsură a căldurii din gazele de ardere care se risipesc în atmosferă.**

Tabelul nr. 3

Procentul de scădere a consumurilor medii specifice în anul 1980 față de 1975.

Ramura industrială	— la combustibili — %	— la energie electrică — %
Extractivă minieră	20	2
Industria metalurgică	20	16
Industria construcțiilor de mașini grele	29	24
Industria electrotehnică	16	23
Industria chimică	17	20
Industria lemnului și materialelor de construcții	13	5
Industria ușoară	14	12
Industria alimentară	17	12

II. Principalele măsuri pentru creșterea randamentelor la cazane, cuptoare și instalații cu flacără directă sînt acelea care asigură reglarea arderii. Perfecționarea arzătoarelor și a injectoarelor, introducerea și menținerea în stare normală de funcționare a instalațiilor automate de reglare și de supraveghere continuă a proceselor de ardere sînt o necesitate imperioasă. Experiența arată că la toate instalațiile de cazane și cuptoare, prin automatizarea reglajului arderii — a admisiei corecte de aer și de combustibil — se obțin scăderi cu 25—30% a consumurilor specifice de combustibil. **Este inadmisibilă tendința de a se justifica consumurile ridicate de combustibili prin neasigurarea în instalații a aparatajelor de reglaj, comandă, măsură și control a proceselor de ardere, după cum nu poate fi admisă mentalitatea că automatizarea acestor procese este indicată numai pentru cazanele și cuptoarele industriale de capacități mari.**

III. Dacă o instalație produce abur industrial pentru utilizări la mai multe temperaturi și presiuni, **asigurarea corespondenței corecte între sursele de abur și consumuri trebuie să se facă numai prin destinderi intermediare în turbine de abur, judicios dimensionate în acest scop, obținîndu-se astfel**

şi o producere de energie electrică, cu o creştere apreciabilă, de 10—12%, la randamentul termoenergetic. Se realizează astfel o producere combinată de energie electrică şi termică cu intermediare nu există, dar procesul termoenergetic permite în ridicată eficienţă economică. Acolo unde asemenea turbine condiţii tehnico-economice această completare a instalaţiei, ea trebuie să fie realizată fără întîrziere.

IV. Pierderile prin radiaţie în mediul înconjurător, îndeosebi din cuptoarele industriale, sînt condiţionate de suprafaţa exterioară a cuptorului, de nivelul temperaturii interioare de lucru şi de calitatea izolaţiilor termice. Mărimea acestor pierderi variază, în funcţie de calitatea izolaţiilor, între 4 şi 20% din totalul combustibililor utilizaţi în aceste instalaţii. La cuptoarele Martin aceste pierderi sînt de 13—14%, la furnale 4—5%, la cuptoarele de cocs 7—9%, la cuptoarele de clincher pentru fabricarea cimentului 15—20%, la cuptoarele din industria sticlei şi materialelor ceramice 13—15%. Se poate aprecia mai bine importanţa energo-economică a micşorării acestor pierderi, dacă se are în vedere faptul că instalaţiile respective funcţionează cu combustibili superiori şi foarte costisitori, cu puteri mari calorice — păcură, gaze naturale şi cocs. **Prin întreţinerea perfectă a izolaţiilor termice se poate obţine o foarte importantă economie de combustibili primari, micşorîndu-se cu 70—80% pierderile prin radiaţie.**

V. O realitate care implică o activitate de mare răspundere pentru factorii de conducere din toate întreprinderile, îndeosebi din ramurile industriale mari consumatoare de combustibili, o constituie faptul că **mai mult de jumătate din cantităţile totale de combustibili care sînt introduse în instalaţiile industriale sînt trimise în atmosferă prin gazele de ardere.** Aşa cum s-a arătat, **gazele de ardere care sînt evacuate în atmosferă de la instalaţiile de cazane şi cuptoare industriale, la temperaturi ridicate, conţin o cantitate mare de căldură sensibilă, care în loc să fie evacuată în atmosferă este avantajos economic să fie recuperată în cît mai mare măsură şi readusă în circuitele de utilizare.** Cel puţin 40—50% din cantităţile mari de căldură conţinute în gazele care se evacuează în atmosferă sînt recuperabile în condiţii de eficacitate economică foarte ridicată, şi pot fi readuse în circuitele de utilizare termoenergetică. Această căldură poate fi preluată într-un fluid, printr-un recuperator corespunzător dimensionat, pentru a se produce abur sau apă fierbinte destinate unor folosinţe utile : sere, încălziri urbane, de hale industriale şi locuinţe, apă caldă pentru utilizări menajere. În tabelul nr. 4 sînt prezentate rezultatele unor calcule de evaluare a posibilităţilor de recuperare a căldurii din gazele de ardere care sînt evacuate în atmosferă, la nivelul consumurilor din 1975 în economia noastră, exprimate în echivalentul lor în combustibili primari.

Practica din numeroase ţări arată că, la recuperări de peste 5000 tone comb. conv. pe an, cheltuielile de investiţii şi de exploatare anuală a instalaţiilor de recuperare şi valorificare a căldurii sensibile din gazele care se evacuau la coş, reprezintă numai 30—35% din cheltuielile cu care se pot obţine combustibili primari în echivalentul economiei anuale realizate.

Tabelul nr.4

Posibilităţi de recuperare a căldurii din gazele de ardere evacuate în prezent în atmosferă

	Temperatura medie a gazelor de ardere °C	Cantitatea de căldură minimă calculată care ar putea fi recuperată anual din gazele care se evacuează la coşur mii tone comb. conv/an
Cuptoare Martin cu încălzire cu gaze şi păcură	600 - 700	500
Convertizoare din oţelării	1150-1200	300
Cubilouri din turnătorii	500 - 650	280
Cuptoare pentru topirea metalelor şi aliajelor metalice	1150 -1250	480
Cuptoare de forje pentru oţel	1100 -1200	340
Cuptoare adînci pentru ţagle şi brame	1000 -1100	190
Cuptoare de recoacere	600 - 700	170
Cuptoare de cocs	250 - 380	280
Secţii de laminoare - ind. metalurgică	900 -1000	1000
Cuptoare de tratamente termice	400 - 680	290
Cuptoare cu cuve de topire a sticlei	500 - 800	120
Tratare termică geamuri şi produse din sticlă	400 - 500	135
Cuptoare pentru arderea porţelanului şi faianţei	300 - 600	260
Cuptoare de clincher din fabricile de ciment	500 - 550	600
Cuptoare de ardere cărămizi	250 - 350	350
Instalaţii de uscare fabrici de cărămizi	180 - 300	440
Cazane industriale de producere de abur	300 - 380	800
Cuptoare rotative pentru pregătirea minereurilor	280 - 380	285
Cuptoare pentru reîncălziri de ţagle, blumuri, plăci, table şi bare	385 - 410	180
Cuptoare de revenire pentru ţagle şi lingouri	350 - 400	110

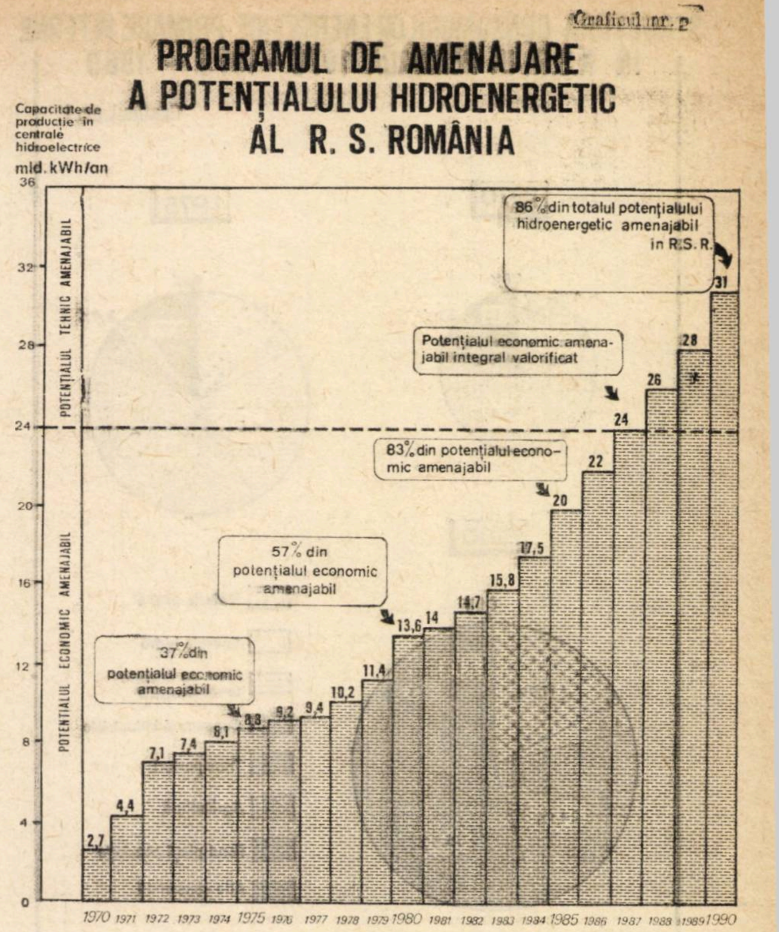
Graficul nr. 2

PROGRAMUL DE AMENAJARE A POTENŢIALULUI HIDROENERGETIC AL R. S. ROMÂNIA

VI. Cantităţi importante de căldură se pierd prin apele de răcire, care sînt evacuate în albiile rîurilor şi în canale. Evaluările calculate conduc la concluzia că 5—6% din consumurile totale anuale din cuptoarele industriale şi instalaţiile termoenergetice se regăsesc în forma de căldură evacuată prin apele de răcire.

VII. O cantitate mare de căldură este conţinută în unele produse semifabricate, care ies din procese tehnologice la o temperatură ridicată, unele la mai mult de 400°C : cocsul metalurgic, zgurile din cuptoarele metalurgice, lingourile, clincherul în fabricarea cimentului şi din care mare parte din căldura sensibilă conţinută poate fi recuperată şi folosită în instalaţii de producere de apă caldă.

VIII. Trebuie **să dăm o atenţie mai mare, să asimilăm şi să folosim în practică, procedee tehnologice moderne care economisesc combustibilii şi energia, cum sînt : pompele de căldură, transformatoarele de abur, cicluri combinate gaze-abur în centrale termoelectrice, valorificarea în centrale termice de încălzire urbană a deşeurilor menajere, încălzirea şi alimentarea locuinţelor cu apă caldă folosindu-se încălzitoare electrice de apă prin acumulare** (în orele de noapte).

IX. În aceste probleme de determinări de randamente, măsurări ale consumurilor specifice, reglare corectă a proceselor de ardere, calcularea cantităţilor de căldură care se pierd în atmosferă şi în apele de răcire, trebuie să se lucreze cu competenţă, perseverenţă şi convingere profesională. **Este absolut necesar ca realitatea concretă să fie constatată prin măsurători şi calcule termoenergetice, în cadrul bilanţurilor energetice întocmite pe secţii şi pe ansamblul fiecărei întreprinderi. Singurul mijloc cu adevărat eficace de determinare a cauzelor şi a părţilor din instalaţii în care se produc pierderile şi risipele de combustibili îl constituie bilanţul energetic, a cărui întocmire obligatorie este stabilită prin lege.**

*

Îndeplinirea prevederilor referitoare la scăderea în cincinalul 1976—1980 a consumurilor specifice de combustibili şi energie electrică, încadrarea consumurilor în cantităţile alocate şi în structura formelor de energie stabilite prin planul aprobat pentru fiecare ramură a economiei, sînt condiţiile care asigură echilibrul resurselor şi consumurilor în cadrul balanţelor energetice. De aceea, este necesar să se acorde toată atenţia acestor probleme, ţinîndu-se seama că, pe măsura avansării în timp, rezolvarea problemelor energiei şi combustibililor va fi mai grea şi va necesita eforturi materiale din ce în ce mai mari.

ing. Ioan V. HERESCU

23 AUGUST
XXXI
1944-1975

În industria metalurgică și constructoare de mașini

REALIZĂRI DE PRESTIGIU DEPĂȘIRI SUBSTANȚIALE ALE PLANULUI ȘI ANGAJAMENTELOR

DESFĂȘURAREA întrecerii socialiste pentru realizarea cincinalului înainte de termen creează un prilej continuu de consemnare a unor realizări deosebite în muncă, în lupta pentru realizarea în bune condiții a tuturor obiectivelor și sarcinilor concrete trasate de documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., de lucrările Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale ciale a României din 21—22 iulie a.c.

Sărbătoarea de la 23 August amplifică pe trepte mai înalte rezultatele bune obținute în producție în toate întreprinderile, cu manifestare de cinstire prin muncă a zilei Eliberării. Numeroase unități economice au venit de curînd să se adauge celor cîteva sute în care cincinalul înainte de termen a devenit o realitate.

Încercînd o conturare a dimensiunilor complexe ale întrecerii socialiste și a rezultatelor obținute în acest an hotărîtor pentru depășirea prevederilor actualului cincinal, dar și pentru cel viitor, REVISTA ECONOMICĂ prezintă o analiză efectuată în ramuri de o deosebită importanță pentru economia națională : metalurgie și construcția de mașini.

Producție fizică suplimentară pentru nevoile economiei naționale și export

ÎNCĂ de la început apare necesar a fi evidențiate **ritmurile înalte de creștere a producției care se înregistrează an de an în toate întreprinderile metalurgiei și construcției de mașini.** Valorificînd superior gradul înalt de înzestrare tehnică de care dispun, experiența bogată cîștigată în decursul anilor, colectivele de oameni ai muncii au înregistrat — în ansamblu — în perioada ce a trecut din acest an rezultate cert favorabile. Lucrătorii din întreprinderile metalurgiei, din cele constructoare de mașini grele, precum și de mașini-unelte și electrotehnice au depășit prevederile planului producției globale pe primele 7 luni a.c. Departe de a fi doar o simplă înregistrare în scripte, aceste producții suplimentare s-au materializat în perioada analizată, într-o gamă largă de produse de primă necesitate pentru economia națională și pentru creșterea exporturilor. Printre ele se numără : 84.343 tone cocs metalurgic, 38.244 tone fontă, 23.244 tone oțel, 81. 650 tone laminate finite pline, 730 buc. autocamioane și autotractoare, peste 380.000 buc. rulmenți, mașini-unelte etc.

Desigur, în obținerea acestor rezultate de ansamblu, efortul și contribuția unităților economice au fost diferite. Pentru a evidenția aportul fiecărei întreprinderi, în dorința de a intensifica spiritul de emulație prin cunoașterea celor mai bune realizări din cadrul ramurii, **a fost realizată de către comisiile organizațiilor sindicale și conducerile centralelor industriale, cu sprijinul Comitetului Uniunii Sindicatelor din metalurgie și construcția de mașini, precum și al ministerelor respective o clasificare a întreprinderilor după locul pe care îl ocupă în întrecerea pentru realizarea prevederilor de plan și a angajamentelor asumate pe 1975.** La desemnarea fruntașilor (tabelul nr. 1), s-a avut în vedere nivelul la care au fost realizate sarcinile pe primele șase luni din acest an corelat cu proporția realizării în această perioadă a angajamentului anual. Criteriile folosite și modul de acordare a punctajului sînt aceleași pe care le-am folosit în prezentarea clasamentului întocmit pentru trimestru I a.c. (vezi „Revista economică“ nr. 19 din 9 mai 1975).

Desigur, comentariul poate constata cu satisfacție prezența în fruntea listei, în fiecare centrală, a unor colective de muncă cu experiență mai îndelungată, alături de altele mai tinere. Întreprinderea „Ciocanul“ Nădrag, cea de alumină Oradea, Întreprinderea „Cablul românesc“ Ploiești, Întreprinderea de piese auto Iași, cea de piese de tractoare și mașini agricole din Galați, Întreprinderea „Armătura“ Cluj-Napoca, Întreprinderea „Hidromecanica“ Brașov, Șantierul naval Galați, Întreprinderea „Rulmentul“ Brașov, „Automatica“ București, reprezintă cîteva exemple semnificative pentru valoarea, competența și responsabilitatea celor care se află, în intervalul analizat, pe locuri fruntașe în întrecere. De asemenea, putem aprecia pozitiv constanța cu care marea majoritate a unităților fruntașe identificate la sfîrșitul trimestrului I din acest an au reușit să se mențină în continuare în primele rînduri ale clasamentului.

O analiză atentă a nivelului realizării angajamentelor pune în valoare, în numeroase întreprinderi depășiri mari și foarte mari ale sarcinilor suplimentare asumate pe întregul an. Ca urmare, numeroase unități economice din aceste ramuri, apreciind că dispun încă de importante posibilități de suplimentare a angajamentelor, au hotărît să realizeze noi și importante producții suplimentare în cinstea zilei de 23 August și în continuare pînă la sfîrșitul anului.

Implicații calitative ale corelației efort-efect

REZULTATELE de prestigiu obținute reprezintă, desigur, rezultanta unor acțiuni comune și continue, a căror evidențiere este de natură să contribuie în bună măsură la extinderea și amplificarea experienței acumulate. Care au fost principalele direcții de acțiune ? Cum este concepută în continuare amplificarea preocupărilor pentru menținerea sau dobîndirea unui loc fruntaș în întrecere ?

● **ÎNNOIREA PRODUCȚIEI, RIDICAREA CALITĂȚII.** În întreprinderile analizate, ca și în întreaga economie românească, un accent deosebit s-a pus pe creșterea aportului potențialului propriu creativ, concomitent cu scurtarea ciclurilor de cercetare-proiectare-introducere în fabricație a produselor noi și cu reducerea substanțială a ponderii produselor importate. Bunăoară, metalurgia a trecut la realizarea unui program complex de asimilare și producere în țară a unor sortimente valoroase de laminate cum ar fi : anumite țevi, table inoxidabile și refractare, țevi și profile din neferoase pentru utilaje tehnologice, bare trase etc. În industria construcțiilor de mașini, prin îndeplinirea programelor de asimilare a unei game largi de compresoare, pompe, aparatură hidropneumatică, elemente de automatizare etc., prin executarea și livrarea de utilaje și linii tehnologice complexe, care asigură valorificarea cu circa 40—50% mai mare a tonei de metal decît la utilaje izolate a sporit aportul acestei ramuri la înzestrarea tehnică a economiei naționale cît și la livrările către export.

● **SPORIREA PRODUCȚIEI LA EXPORT** a constituit o altă direcție de concentrare a eforturilor. În centrul atenției se situează produsele cu pondere mare în graficele de export : tractoare, utilaje petroliere și piese de schimb, utilaje tehnologice ș.a. Confruntată cu piața externă, producția destinată acestui sector presupune în continuare acțiuni complexe pentru realizarea unor producții elastice, capabile să răspundă operativ necesităților partenerilor externi.

● **REDUCEREA IMPORTURILOR** reprezintă un alt imperativ care stă în fața întreprinderilor noastre, posibil de realizat prin valorificare superioară a însemnatelor rezerve potențiale proprii. În acest sens, în cadrul unităților economice ale industriei metalurgice și construcțiilor de mașini a fost sporită contribuția propriilor întreprinderi la dotarea noilor secții și ateliere. Reducerea importurilor este și va fi asigurată prin devansarea asimilării de noi tipuri de oțeluri, de utilaje în producția internă, a mașinilor-unelte cu clase superioare de precizie, precum și a unor motoare și aparataje electrice cu grade superioare de protecție la coroziune, creșterea volumului de utilaje realizate prin autodotare etc.

În ce privește piesele de schimb, necesare întreținerii și reparării mașinilor și utilajelor achiziționate din import apare necesară o intensificare a asimilării acestora în producția internă.

● **CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A MATERIEI PRIME** — a reprezentat o altă acțiune importantă pentru desfășurarea activității productive pe coordonatele eficienței. Astfel, la utilizarea superioară a materiei prime și a mate-

Intreprinderile care s-au situat în fruntea întrecerii socialiste
pentru îndeplinirea şi depăşirea planului pe semestrul I 1975
în ramurile industriilor metalurgie şi construcţii de maşini
– CLASAMENT –
Tabelul nr.1
(%)

Loc în clasament	Ministerul Centrala Intreprinderea	REALIZARI											
		Producţia globală		Producţia marfă		Productivitatea muncii		Cheltuieli la 1000 lei prod.marfă		Beneficii		Export	
		1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
	Min.Industriei Metalurgice												
	■ Centrala industrială siderurgică												
1.	Intrep."Ciocanul" Nădrag	107,5	174,2	104,4	96,8	104,8	737,2	99,8	-	105,9	356,0	-	-
2.	Combinatul Siderurgic Reşiţa	103,2	-	103,9	150,2	102,8	-	99,5	-	120,5	433,0	-	-
	■ Centrala ind.de metale neferoase şi rare												
1.	Intrep.de alumină Oradea	103,3	136,9	105,0	242,9	104,3	-	98,4	-	1063,6	265,9	-	-
2.	Intrep."Laromet" Bucureşti	106,7	393,7	100,2	39,4	105,4	-	99,9	-	136,5	682,9	-	-
3.	Intrep."Neferal" Bucureşti	102,1	78,5	101,9	70,3	101,1	-	98,3	-	142,1	-	106,2	4,0
	■ Centrala ind.de prelucrări metalurgice												
1.	Intrep."Cablul Românesc"Ploieşti	109,4	70,2	108,9	66,5	106,8	244,1	99,6	680,0	212,4	-	103,5	129,3
2.	Intrep.de sîrmă, cuie şi lanţuri Galaţi	113,0	95,3	111,9	86,4	104,9	251,9	99,2	433,3	159,0	135,9	-	-
	■ Centrala ind.pentru produse refractare Braşov												
1.	Intrep.Pleaşa jud.Prahova	106,9	79,0	112,9	88,0	104,1	3654,0	93,6	1686,6	198,7	3456,0	-	-
2.	Intrep.de prod. refractare Alejd jud.Bihor	108,6	775,2	113,7	1246,6	105,7	510,4	97,6	-	136,3	254,0	-	-
3.	Intrep.de prod. refractare Baru Mare	106,0	191,5	106,5	198,0	107,3	529,4	99,4	1568,5	122,5	1827,0	-	-
	Min.Industriei Construcţiilor de Maşini Grele												
	■ Centrala ind.de autocamioane şi turisme-Braşov												
1.	Intrep.piese auto Iaşi	108,5	502,6	108,4	455,4	101,0	-	99,9	300,1	115,2	-	-	-
2.	Intrep."Automecanica" Moreni	101,0	46,7	101,1	260,9	102,5	119,8	96,3	-	110,2	-	-	-
3.	Intrep."Automecanica" Mediaş	101,5	120,0	103,8	-	101,5	68,7	99,6	96,6	106,7	-	76,9	-
	■ Centrala ind.de tractoare şi maşini agricole												
1.	Intrep.de piese tractoare şi maşini agricole Galaţi	103,9	46,4	105,6	100,3	101,3	-	98,7	-	102,2	8,4	-	-
2.	Intrep.de mecanică fină Sinaia	101,4	98,0	100,6	63,8	100,7	-	98,7	-	106,1	-	-	-
3.	Intrep.mecanică Oradea	101,3	40,9	100,5	73,0	100,9	-	99,9	-	119,3	11,1	-	-
	■ Centrala ind.de utilaj chimic, petrolier şi minier												
1.	Intrep."Armătura" Cluj-Napoca	103,1	88,7	101,1	161,1	101,1	-	99,6	-	217,3	-	112,3	-
2.	Intrep.mec.de utilaj minier Baia Mare	103,6	-	101,2	297,0	100,6	-	99,7	-	123,3	-	130,6	452,5
3.	Intrep.utilaj chimic "Griviţa Roşie" Bucureşti	101,2	41,3	101,7	43,1	100,2	12,0	87,9	166,6	131,2	185,5	104,6	56,6
	■ Centrala ind.de utilaj energetic, metalurgic şi maşini de ridicat												
1.	Intrep.de cazane mici şi arzătoare Cluj-Napoca	103,4	100,4	100,4	-	104,0	158,6	98,2	-	165,7	-	135,7	-
2.	Intrep.mecanică "Dr.P.Groza"	102,2	54,0	105,2	138,8	100,9	-	99,4	-	129,8	-	149,0	-
3.	Intrep.de maşini grele Bucureşti	104,1	103,7	101,6	49,1	103,2	167,7	99,5	-	116,0	178,2	123,9	151,3
	■ Centrala ind.de utilaj tehnologic şi material rulant												
1.	Intrep."Hidromecanica" Braşov	103,1	150,0	100,2	8,1	100,7	103,7	99,5	-	109,5	-	142,2	-
2.	Intrep."23 August" Bucureşti	102,4	-	103,2	196,3	100,7	-	97,3	-	100,2	-	105,3	-
	■ Centrala ind.navală												
1.	Santierul naval Galaţi	103,1	58,9	102,6	174,0	100,6	59,0	96,6	-	131,5	454,0	98,2	-
2.	Intrep.mecanică navală Galaţi	100,4	12,0	100,0	-	100,4	10,9	96,3	-	108,3	-	-	-
	■ Centrala ind.de rulmenţi şi organe de asamblare												
1.	Intrep."Rulmentul" Braşov	101,1	78,7	102,2	86,3	100,5	-	-	-	127,7	-	103,8	126,6
2.	Intrep.de şuruburi Braşov	100,8	-	104,8	-	100,7	-	-	-	101,6	-	-	-
	Min.Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii												
	■ Centrala ind.de maşini-unelte, mecanică fină şi scule												
1.	Intrep.de dispozitive, matriţe şi scule aşchietoare Focşani	103,1	125,1	101,7	89,1	103,9	192,3	98,0	-	112,1	-	-	-
2.	Intrep.mecanică fină Bucureşti	104,1	142,6	103,3	88,4	101,2	-	99,5	-	103,9	-	54,2	-
3.	Intrep.de unelte şi scule Braşov	100,6	55,2	101,9	175,3	100,7	120,3	99,7	-	102,1	-	115,7	-
	■ Centrala ind.de maşini şi aparataje electrice												
1.	Intrep."Electroceramica"-Turda	108,4	154,4	101,3	96,0	105,4	267,9	97,8	-	105,4	-	-	-
	■ Centrala ind.de maşini şi materiale electrotehnice												
1.	Intrep.de conductori electrici emailaţi Zalău	104,4	-	103,4	-	102,9	-	95,5	-	171,1	-	-	-
2.	Intrep.de fabricaţie şi montaj ascensoare Bucureşti	102,5	78,2	101,4	41,9	103,9	187,7	99,0	-	108,2	-	-	-
	■ Centrala ind.de electronică şi tehnică de calcul												
1.	Intrep.pentru tehnica de calcul	108,9	-	105,7	-	108,9	-	99,9	-	100,0	-	-	-
	■ Centrala ind.de echipamente de telecomunicaţii şi automatizări												
1.	Intrep."Automatica" Bucureşti	103,8	84,0	105,6	117,9	107,0	-	99,6	-	110,5	-	87,4	-

1) Faţă de planul semestrial
2) Faţă de angajamentul anual

rialelor metalurgice feroase şi neferoase se au în vedere creşterea participării cărbunilor indigeni la fabricarea cocsului de furnal ; reducerea consumului de cocs de furnal prin îmbunătăţirea încărcăturii metalice şi a omogenizării maxime a şarjelor ; creşterea proporţiei de aglomerat autofondant etc. În centrul atenţiei se situează, de asemenea, creşterea ponderii producţiei de oţeluri aliate, laminarea şi livrarea laminatelor şi ţevilor la limita inferioară a toleranţelor şi la lungimi fixe ori multiple, îmbunătăţirea coeficientului de utilizare a oţelului în procesul de laminare etc.

Sporirea gradului de utilizare a metalului în construcţia de maşini a fost realizată prin creşterea gradului de tipizare a reperelor, subansamblelor, extinderea utilizării materialelor înlocuitoare : metalice prin nemetalice, profile laminate la cald cu profile îndoite la rece, ţevi laminate sau trase cu ţevi sudate etc.

O atenţie deosebită se acordă şi valorificării deşeurilor metalurgice (şutaje şi capete de laminate şi ţevi) prin forjare sau presare, precum şi a ţunderului, prin introducerea acestuia în mai mare măsură în industria furnalelor.

● **UTILIZAREA ÎNTRU-UN GRAD ÎNALT A CAPACITĂŢILOR DE PRODUCŢIE** a fost favorizată în primul rînd de măsurile organizatorice adoptate. În cadrul întreprinderilor industriei constructoare de maşini problema eliminării locurilor înguste a reprezentat o preocupare permanentă. Astfel, s-a urmărit o dezvoltare corespunzătoare a unor capacităţi dificitare. De asemenea, a fost intensificată „densitatea" maşinilor şi a utilajelor pe suprafeţe disponibile, în paralel cu preocuparea pentru sporirea indicelui de utilizare intensivă a capacităţii de producţie etc.

Dat fiind că realizarea acestor obiective presupune o accentuare a preocupărilor pentru asigurarea şi pregătirea forţei de muncă, în cadrul industriei constructoare de maşini a fost modernizată baza materială a unităţilor şcolare, a crescut gradul de integrare a învăţămîntului cu cercetarea şi producţia. În cadrul celor trei ministere au fost elaborate — cu participarea Comitetului Uniunii sindicatelor — programe-cadru pe linia perfecţionării pregătirii profesionale care au cuprins toate categoriile de personal şi nivele de pregătire, fiind stabilite totodată periodicitatea formelor de perfecţionare pe domenii de activitate, durata şi modalităţile concrete de desfăşurare, urmărindu-se creşterea eficienţei cursurilor de perfecţionare.

Extinderea experienţei acumulate, prin adoptarea de măsuri, corespunzătoare, înlăturarea unor neajunsuri acolo unde ele se mai manifestă, reprezintă premise în realizarea cincinalului înainte de termen, în pregătirea temeinică a condiţiilor necesare producţiei viitorului an. Aşadar, împletirea strînsă a preocupărilor pentru finalizarea cu succes a prevederilor pe acest an cu crearea condiţiilor cît mai favorabile pentru trecerea la înfăptuirea noilor sarcini din viitorul cincinal, constituie o sarcină de prim ordin a fiecărui colectiv de muncă.

Neculaiu MORARU
— preşedinte —
Gheorghe VÎRTEJIANU
— vicepreşedinte —
Comitetul Uniunii Sindicatelor
din metalurgie şi construcţia de maşini

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

DEMOCRATISMUL MUNCITORESC ÎN ACŢIUNE

ÎN PERIOADA 15 iulie—10 august a.c. au avut loc adunările generale ale oamenilor muncii şi reprezentanţilor acestora în toate întreprinderile industriale, de construcţii, transporturi, în institutele de cercetare şi proiectare, în unităţile comerţului socialist de stat şi ale cooperaţiei meşteşugăreşti. Pe măsura încheierii campaniei agricole de vară, au avut loc adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderile agricole de stat şi unităţile cooperaţiei de consum.

Avînd un **pronunţat caracter de lucru,** adunările generale ale oamenilor muncii, desfăşurate sub conducerea organelor de partid, organizate de comitetele sindicatelor împreună cu comitetele oamenilor muncii, au dezbătut cu exigenţă, în spiritul hotărîrilor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., modul cum s-a desfăşurat activitatea în primul semestru al anului 1975, au stabilit măsuri corespunzătoare pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor planului naţional unic de dezvoltare economico-socială pe întreg anul 1975, realizarea înainte de termen a prevederilor actualului cincinal şi crearea din timp a tuturor condiţiilor materiale necesare îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan pe anul 1976.

Dările de seamă prezentate şi discuţiile purtate în adunările generale ale oamenilor muncii au purtat amprenta puternică a orientărilor şi indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Plenarei comune a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie a.c.

Desfăşurate în **climatul de puiernică efervescenţă creatoare şi elan patriotic,** adunările generale ale oamenilor muncii au dezbătut cu **exigenţă şi răspundere revoluţionară** măsurile ce trebuie luate pentru punerea cît mai grabnică în funcţiune a unităţilor socialiste de stat, care au suferit de pe urma calamităţilor naturale şi suplimentarea angajamentelor asumate de către toate unităţile economice de stat pentru recuperarea pierderilor provocate de inundaţii.

Una din caracteristicile adunărilor generale ale oamenilor muncii şi reprezentanţilor acestora a constituit-o **participarea largă şi competentă a muncitorilor, maiştrilor, tehnicienilor, inginerilor, specialiştilor şi celorlalte categorii de oameni ai muncii la dezbaterea problemelor şi, mai cu seamă, la stabilirea de măsuri pentru îmbunătăţirea activităţii economice şi sociale pe acest an şi pregătirea tuturor condiţiilor pentru realizarea sarcinilor pe anul viitor.**

În adunările generale şi ale reprezentanţilor oamenilor muncii **la nivelul întreprinderilor,** a crescut, comparativ cu perioada similară din anul trecut, numărul de participanţi la discuţii şi al propunerilor făcute. Astfel, în judeţul Cluj, la adunările generale la nivelul întreprinderii au luat cuvîntul 1 750 oameni ai muncii care au făcut peste 1 800 propuneri, în judeţul Suceava au luat cuvîntul 3 095 şi s-au făcut 1 533 propuneri, în judeţul Constanţa numărul participanţilor la discuţii a fost de 2 176 iar numărul propunerilor făcute de 2 164, în judeţul Dîmboviţa de 1 015 şi respectiv — 1 100, în judeţul Sibiu au luat cuvîntul 1 203 lucrători care au făcut 3 300 propuneri, iar în judeţul Timiş peste 1 500 care au făcut 1 411 propuneri etc. Dacă avem în vedere că adunările generale ale oamenilor muncii şi reprezentanţilor acestora la nivelul întreprinderilor au fost precedate de adunări pe secţii, ateliere etc., rezultă că numărul celor care au luat cuvîntul cît şi al propunerilor făcute este şi mai mare. De exemplu, numai în judeţul Alba, în adunările generale ţinute în secţii, ateliere şi pe întreprinderi au luat cuvîntul peste 10 000 oameni ai muncii, care au făcut 8 300 propuneri ; în judeţul Buzău au luat cuvîntul peste 4 300 oameni ai muncii care au făcut 3 700 propuneri ; în judeţul Galaţi au luat cuvîntul 5 237 oameni ai muncii, care au făcut 3 802 propuneri; în judeţul Iaşi au luat cuvîntul 5 893 lucrători care au făcut 3 393 propuneri. Exemple similare se pot da din majoritatea judeţelor, ele reflectînd interesul cu care oamenii muncii participă în calitate de proprietari şi producători la conducerea unităţilor economice.

UN LOC IMPORTANT în dezbaterile adunărilor generale l-au ocupat problemele productivităţii muncii. În întreprinderile industriale au fost criticate neajunsurile manifestate în realizarea prevederilor programelor de creştere a productivităţii muncii, s-au făcut valoroase propuneri pentru introducerea progresului tehnic, mecanizarea unor lucrări, folosirea mai bună a capacităţilor şi suprafeţelor de producţie, a timpului de lucru, punerea în funcţiune a noilor obiective şi realizarea indicatorilor tehnico-economici proiectaţi la termenele prevăzute, asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale ritmice, îmbunătăţirea organizării producţiei şi a muncii. La Şantierul naval Brăila s-a făcut, de pildă, propunerea pentru urgentarea aplicării dispozitivului pentru prinderea tablelor şi a profilelor de rezistenţă, la Trustul petrolului din judeţul Argeş, pentru asigurarea unor dispozitive de protecţie, a instalaţiilor de foraj, la Întreprinderea electrocontact Botoşani s-au făcut propuneri pentru reamplasarea unor maşini, la Întreprinderea mecanică Timişoara s-au făcut propuneri pentru înbunătăţirea colaborării între sectoare, asigurarea unor decalaje corespunzătoare în vederea eliminării pierderilor de timp şi creşterii productivităţii muncii. Numeroase propuneri s-au făcut în întreprinderile din toate judeţele pentru îmbunătăţirea coeficientului de schimburi, eliminarea locurilor înguste din procesele de fabricaţie, realizarea siguranţei în exploatarea maşinilor, şi instalaţiilor, efectuarea la timp şi de calitate a reviziilor şi reparaţiilor, întărirea ordinei şi disciplinei în producţie. Propunerile făcute de

---

SINOPTIC

Cel de al treilea Congres Internaţional de cibernetică

Bucureşti, 1975

CEL de-al treilea Congres internaţional de cibernetică, organizat de Organizaţia mondială de sisteme generale şi cibernetică (World Organization for General Systems and Cybernetics — prescurtat W.O.G.S.C.) va avea loc la Bucureşti, între 25 şi 29 august 1975, sub înaltul patronaj al preşedintelui Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Pentru a înţelege pe deplin semnificaţia acestui eveniment ştiinţific, este indicat a urmări în linii generale istoricul congreselor internaţionale de cibernetică. Aceste congrese internaţionale se ţin la intervale de trei ani, în localităţi care se schimbă de la congres la congres. Este de remarcat faptul că încă de la primul congres (Londra 1969) ţara noastră a avut o puternică reprezentare. Primul congres a coincis ca dată cu aniversarea majoratului legal — după sistemul britanic — al ciberneticii, în anul 1969 împlinindu-se 21 de ani de la publicarea — în 1948 — a volumului „Cybernetics“ de către Norbert Wiener, volum a cărui apariţie a declanşat mişcarea cibernetică contemporană.

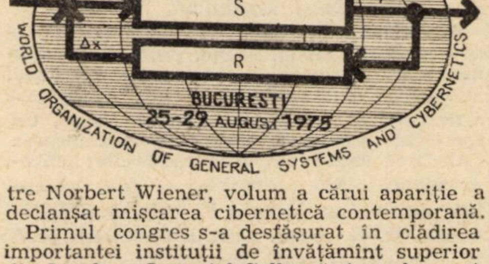
AL III-LEA
CONGRES
X
S
Y
Δx
R
BUCUREŞTI
25-29 AUGUST 1975
WORLD ORGANIZATION OF GENERAL SYSTEMS AND CYBERNETICS

Primul congres s-a desfăşurat în clădirea importantei instituţii de învăţămînt superior din Londra, „Imperial College“ şi s-a bucurat de sprijinul unor instituţii cu o reputaţie bine stabilită, cum ar fi UNESCO şi Biroul Internaţional al Muncii etc.

Scopul congresului a fost multiplu : stabilirea ciberneticii ca o ştiinţă interdisciplinară; schimbul de informaţii între membrii comunităţii internaţonale a ciberneticienilor ; dezvoltarea legăturilor la scară internaţională între ciberneticienii din diferite ţări.

Congresul s-a desfăşurat sub egida unui Comitet internaţional format din savanţi de renume din 18 ţări. Ca o confirmare pe plan internaţional a succeselor pe care le înregistrează cibernetica economică în ţara noastră, în Comitetul primului Congres Internaţional de Cibernetică au fost aleşi ca membrii şi acad. prof. Manea Mănescu ca şi preşedintele de atunci al Academiei R. S. România. Lucrările Congresului s-au desfăşurat în şapte secţiuni : Cibernetica — definiţie şi filozofie ; Neuro şi Biocibernetică ; Cibernetica şi industria (automatizări) ; Urmările sociale şi economice ale ciberneticii (inclusiv managementul), Cibernetica şi artefactele ; Cibernetica şi ştiinţele naturale, Cibernetica şi ştiinţele sociale.

La lucrările primului congres de cibernetică de la Londra au participat personalităţi de renume mondial, cum ar fi prof. Aldo Masturzzo, preşedintele Societăţii internaţiooamenii muncii în adunările generale au completat programele de creștere a productivității muncii pe sem. II a.c. și programele de încadrare în sarcina de creștere a productivității muncii pe anul 1976.

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE și îndeosebi a cheltuielilor materiale a constituit o altă problemă importantă care a stat în centrul dezbaterilor din cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii. Accentul a fost pus pe valorificarea de noi rezerve pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, îndeosebi metal, lemn, piele și alte materii prime și materiale deficitare, pe extinderea utilizării înlocuitorilor, valorificarea mai bună a deșeurilor, introducerea unui regim strict de economii.

La Combinatul siderurgic Galați s-au făcut propuneri pentru analiza corectă a pieselor de schimb și diminuarea imobilizărilor. La Șantierul naval Drobeta Turnu-Severin, unde s-au înregistrat depășiri ale consumurilor de metal s-au făcut propuneri pentru îmbunătățirea depozitării și întărirea răspunderii în gestionarea materialelor, iar la Întreprinderea metalurgică Călan din județul Hunedoara, pentru îmbunătățirea (la secția cocserie) a sistemului de determinare a consumului de cocs și dotarea cu cîntare de benzi.

CALITATEA PRODUSELOR a fost analizată cu răspundere în toate adunările generale ale oamenilor muncii, punîndu-se accentul pe necesitatea ridicării nivelului tehnic, a calității și fiabilității, perfecționării caracteristicilor tehnico-economice, constructive și funcționale, ale produselor, respectarea disciplinei tehnologice, întărirea controlului de calitate în toate fazele de producție, perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor, întărirea disciplinei și răspunderii față de calitatea produselor, a tuturor cadrelor, începînd de la concepție și pînă la desfacerea produselor.

La Întreprinderea mecanică Sadu, Întreprinderea confecții și Întreprinderea minieră Motru, în adunările generale, s-au făcut propuneri pentru întărirea controlului și autocontrolului, mărirea răspunderii personale pentru controlul produselor executate, perfecționarea activității de proiectare, de înnoire și modernizare a produselor, sporirea competitivității produselor, realizarea exemplară a sarcinilor la export. În adunările generale au fost criticate totodată, unele întreprinderi din industria chimică, textilă, încălțăminte, industria alimentară etc., care au furnizat materii prime și materiale necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.

În organizațiile de construcții, în dezbateri, s-a analizat în primul rînd posibilitatea aplicării de noi măsuri care să asigure condițiile pentru scurtarea duratei de execuție și recuperarea rămînerilor în urmă privind punerile în funcțiune a obiectivelor industriale și social-culturale, accelerarea industrializării lucrărilor, folosirea la întreaga capacitate a utilajelor și instalațiilor din dotare, îmbunătățirea organizării lucrărilor de execuție și montaj, gospodărirea judicioasă a materialelor, combaterea risipei, asigurarea și pregătirea forței de muncă, întărirea ordinei și disciplinei, oamenii muncii manifestînd o deosebită grijă pentru buna gospodărire a avutului obștesc.

În unitățile de transposturi dezbaterile și măsurile stabilite au fost îndreptate spre utilizarea rațională a mijloacelor de transport, întărirea disciplinei și siguranței în circulație, reducerea consumurilor de combustibil și lubrefianți, extinderea mecanizării la operațiile de încărcare și descărcare.

În unitățile agricole de stat, care au terminat campania de recoltare și în care s-au ținut adunările generale, s-a pus accentul pe măsurile ce trebuie luate pentru **diminuarea efectelor calamităților** provocate de inundații și pentru pregătirea și buna desfășurare a campaniei agricole de toamnă, inclusiv pregătirea producției agricole pentru anul viitor.

La chemarea conducerii partidului, a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru recuperarea pagubelor produse de inundații, colectivele oamenilor muncii din toate ramurile economiei au răspuns cu entuziasm, prin angajamente suplimentare care au fost aprobate în adunările generale ale oamenilor muncii. În întreprinderile afectate de inundații au fost stabilite măsuri care să asigure recuperarea cît mai grabnică a pierderilor provocate. În unitățile și județele care nu au fost afectate de calamități, s-au luat angajamente suplimentare menite să asigure îndeplinirea și depășirea planului pe acest an și a cincinalului înainte de termen.

Suplimentarea angajamentelor pe acest an în cadrul adunărilor generale reflectă spiritul puternic de întrajutorare tovărășească între întreprinderile noastre socialiste, entuziasmul și abnegația cu care oamenii muncii acționează pentru recuperarea pierderilor suferite din cauza calamităților și realizarea obiectivului de importanță națională, îndeplinirea înainte de termen a actualului cincinal.

Un loc central în cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii l-a ocupat dezbaterea sarcinilor planului pe 1976. Pe baza orientărilor de înaltă valoare teoretică și practică, date de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, din 21—22 iulie a.c., au fost dezbătute cu înalt simț de răspundere, măsurile ce se impun a fi luate pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare îndeplinirii planului primului an al cincinalului 1976—1980. O deosebită atenție a fost acordată măsurilor pentru pregătirea investițiilor pe anul viitor, realizării sarcinii de creștere a productivității muncii, reducerii cheltuielilor de producție, diminuării importurilor și creșterii exportului, asigurării forței de muncă calificate, îmbunătățirii calității produselor, asigurării materiale a planului și a desfacerii producției.

ADUNĂRILE GENERALE au constituit un important prilej în care oamenii muncii și-au manifestat hotărîrea de a întîmpina ziua de 23 August, cea de a XXXI-a aniversare a eliberării patriei de sub dominația fascistă, cu noi și importante succese în toate domeniile de activitate.

Comitetele oamenilor muncii din întreprinderi, împreună cu comitetele sindicatelor, cu organele de conducere colectivă din ministere și centrale, cu comitetele uniunilor sindicatelor de ramuri, au datoria de a valorifica cît mai deplin propunerile valoroase făcute de oamenii muncii în cadrul adunărilor generale, astfel încît să se asigure, cu operativitate, rezolvarea tuturor problemelor de care depinde îndeplinirea exemplară a planului și angajamentelor asumate pe acest an, realizarea înainte de termen a actualului cincinal și pregătirea condițiilor necesare îndeplinirii sarcinilor planului pe anul 1976.

Petru DESPOT

---

nale de medicină cibernetică, dr. W. Grey Walter și prof. Ross Ashby — ambii considerați ca „părinți ai ciberneticii".

Din partea țării noastre acad. prof. Manea Mănescu a prezentat o comunicare privind aplicarea ciberneticii în conducerea economiei planificate, referindu-se la posibilitatea îmbunătățirii metodelor de conducere și planificare prin introducerea metodelor cibernetice. În lucrare a făcut o descriere operațională a sistemelor de cibernetică economică, după care prezenta unele modele de creștere economică, din analiza cărora se desprindeau o serie de concluzii importante.

Un specialist român a fost prezent cu o lucrare privind conceptul de sistem în cibernetica economică, lucrare în care arăta care sînt principalii operatori care intervin în sistemele industriale.

Alți ciberneticieni români au prezentat lucrări de neurocibernetică, biocibernetică, de creștere economică, ținînd seama de aportul informației, automatizării, etc.

În 1972, cel de al doilea congres internațional de cibernetică, desfășurat în vechiul centru universitar Oxford și-a propus să investigheze domeniile de interes comun între cibernetică și sistemele generale, unul din domeniile cele mai noi ale științei, să întărească bazele științifice interdisciplinare ale ciberneticii, cu accent pe teoria sistemelor generale, să determine dezvoltările viitoare în domeniu.

Pe lîngă dezbaterile celor șase secții, în linii mari aceleași ca la precedentul congres, lucrările acestui congres au cuprins și două simpozioane: „Cibernetica și automatizarea" și „Cibernetica și sănătatea".

Subliniem din nou participarea ciberneticienilor români. Acad. prof. Manea Mănescu a prezentat o comunicare cu titlul „Concepte și tehnici cibernetice de prognoză a dezvoltării social-politice a României". Un specialist român a prezentat comunicarea „Alocarea resurselor în sistemele cibernetico-economice". Alte comunicări au fost prezentate de dr. ing. Valeriu Pescaru, dr. C. Bălăceanu, dr. G. Dona, prof. T. Postelnicu, prof. E. Nicolau, dr. C.V. Negoiță etc.

Este de menționat faptul că aceste congrese organizate de Organizația Mondială de Sisteme Generale și Cibernetică se caracterizează printr-un nivel științific ridicat, mult peste nivelul altor congrese de cibernetică la care am putut participa în alte ocazii. Acesta este în bună măsură meritul dr. J. Roze, director general al Organizației, care este un foarte bun manager, ca și un remarcabil cibernetician, autorul mai multor lucrări de specialitate.

Ca o recunoaștere a dezvoltării deosebite pe care o are cibernetica în țara noastră — dezvoltarea studiilor și aplicațiilor la catedra de cibernetică economică și în laboratoarele sale de cercetare precum și în alte instituții — la cel de al doilea Congres, s-a hotărît ca următorul să aibă loc la București, în 1975.

Sîntem convinși că, și cel de al treilea congres internațional de cibernetică va marca un succes. Menționăm că la cel de al treilea congres de cibernetică va avea loc ședința de lucru a „Grupului european pentru sisteme vagi (fuzzy)" — prima manifestare de acest gen pe continentul nostru. Și-au confirmat participarea la lucrările congresului alături de țările menționate în nr. 33 al Revistei economice, delegați din: U.R.S.S., Brazilia, Canada, Japonia, Finlanda, Grecia, Israel.

prof. dr. doc. Edmond NICOLAU

LEGILE OBIECTIVE ALE PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL ȘI ACȚIUNEA CONȘTIENTĂ A MASELOR

UNUL din elementele care conferă originalitate universal recunoscută gîndirii economico-sociologice, filosofice și politice marxiste îl constituie descoperirea și formularea riguros științifică a legilor obiective care guvernează istoria societății, care explică în mod rațional și permite predicția tendințelor fundamentale de evoluție a fenomenelor social-umane, considerate multă vreme ca fiind sustrase principiilor determinismului. Teoriile sociale istorice premarxiste, așa cum se știe, cercetau, în cel mai bun caz, numai motivele ideologice ale activității istorice a oamenilor ; ele nu dezvăluiau cauzele adînci ale acestor motive, nu admiteau existența unor legi necesare. obiective, în dezvoltarea sistemului de raporturi sociale. De asemenea, teoriile idealiste și mistice atribuiau personalităților, ideilor. intențiilor, dorințelor și voinței lor rolul de cauze principale ale evenimentelor sociale, ignorînd rolul decisiv pe care masele l-au jucat în procesul istoric, în procesul economico-social, științific și cultural al umanității.

În viziunea marxistă acțiunea umană, înțelegînd prin aceasta în primul rînd activitatea maselor producătoare de valori materiale și culturale nu este nici a-*determinată nici* pre-*determinată. Marxismul a respins cu argumente științifice atît explicațiile idealist-metafizice și fataliste ale proceselor social-istorice, cît și pe cele mecaniciste, naturaliste. Marx a pus capăt concepției după care societatea ar fi un simplu agregat mecanic de indivizi aflați la discreția dorințelor și voinței anumitor persoane. În puzderia și chiar haosul de fapte și evenimente social-istorice contradictorii, Marx a descoperit — prin forța de abstractizare a teoriei materialist-dialectice și istorice — „repetabilitatea“, regularitatea și resorturile interne ale dezvoltării sociale. Nimeni pînă la el nu avusese nici îndrăzneala, dar nici temeiul, să afirme că în istorie și societate acționează legi obiective, că succesiunea formațiunilor social-economice poate fi concepută ca un „produs istoric natural“.*

Punînd accentul pe caracterul obiectiv al factorilor determinanți, în ultimă instanță, ai dezvoltării sociale, ai progresului, clasicii marxism-leninismului nu au subapreciat cîtuși de puțin rolul factorilor subiectivi, al acțiunii conștiente, *organizate a maselor populare, luminate de o ideologie avansată, stimulate de năzuințe și țeluri social-politice cît mai precis formulate și definite.*

Marxismul —scria Lenin — se distinge prin îmbinarea „unei perfecte lucidități științifice în analiza situației obiective *și a desfășurării* obiective *a evoluției cu cea mai categorică recunoaștere a importanței* energiei, creației, inițiativei revoluționare a maselor, *precum și, bineînțeles, a diferitelor personalități, grupuri, organizații, partide...*[1]).

Revine tocmai concepției marxist-leniniste meritul de a fi elaborat jaloanele teoretice și orientările metodologice corespunzătoare înțelegerii și explicării științifice a raporturilor dintre cerințele legilor obiective ale dezvoltării sociale, *în general, și cele ale făuririi societății socialiste în special,* — și creația istorică conștientă a clasei muncitoare, *a maselor populare, conduse de partidul comunist, în condițiile în care în țara noastră după istoricul act de la 23 August 1944 și-au luat soarta în propriile lor mîini și au trecut la făurirea unei noi orînduiri sociale.*

DEOARECE orînduirea socialistă în întregul ei **nu** ia naștere în mod spontan în sînul celei capitaliste, ci numai și numai ca urmare a cunoașterii și utilizării legilor obiective ale dezvoltării, numai și numai pe baza activității revoluționare unite a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității și altor pături sociale, și rolului conducător al partidului în revoluția și construcția socialismului, misiunea istorică a P.C.R. rezidă în a studia modul de acțiune a legilor sociale în condițiile istorice concrete ale fiecărei țări, de a concepe o lume politică justă și de a acționa în mod organizat pentru înfăptuirea ei practică.

Pornind de la datele realității sociale interne și internaționale, de la spiritul și de la litera învățăturii marxis-leniniste, partidul nostru a formulat teza de mare importanță teoretică și practică, potrivit căreia în condițiile societății socialiste, rămînerea în urmă a conștiinței sociale față de existența socială nu este cîtuși de puțin inevitabilă, fatală, că partidul, statul dispun de toate condițiile pentru ca, pe baza unei vaste și continue munci politico-educative, să ridice conștiința socială a oamenilor muncii la nivelul noii lor existențe obiective, să transforme ideile înaintate ale socialismului într-o uriașă forță materială, transformatoare. Dealtfel, în genere, partidul nostru a adoptat în problema acțiunii diferitelor legi obiective o atitudine realmente științifică, militantă, revoluționară. „**Noi comuniștii** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **studiem legile sociale obiective, nu pentru a adopta o poziție fatalistă față de acestea, ci, dimpotrivă, pentru ca înțelegînd sensul lor, să putem acționa în interesul progresului social, în interesul oamenilor, al victoriei socialismului și comunismului**“[2]).

Astăzi, dispunem nu numai de îndreptarul teoretic elaborat de clasici, dar și de o **experiență economico-socială** și politică vastă și inedită care se oferă unor noi generalizări teoretice pe baza principiilor metodologice ale materialismului dialectic și istoric. Este vorba de experiența victoriei revoluției socialiste în 14 țări ale lumii, de experiența bogată și diversificată a operei de făurire, dezvoltare și perfecționare a societății socialiste potrivit particularităților istorice, social-economice, politice și culturale din fiecare țară. Tocmai din această interacțiune între condițiile sociale obiective și creația revoluționară originală a maselor muncitoare, a partidelor comuniste ale fiecărei națiuni a rezultat — așa cum prevăzuse Lenin — diversitatea de forme, metode, căi și ritmuri de realizare a idealului comun : izbînda societății socialiste și comuniste.

Este un adevăr axiomatic faptul că ritmurile și conținutul progresului economico-social, politic și cultural al țării noastre își au originea în aplicarea creatoare de către partid a adevărurilor generale ale marxism-leninismului la particularitățile economico-sociale, politice și culturale, ale României, în studierea atentă a realităților noastre, în aprecierea lucidă în spirit critic și autocritic a rezultatelor obținute în fiecare cincinal, în fiecare etapă de dezvoltare economico-socială. Caracteristic este consultarea cu masele, atragerea lor la opera de elaborare a deciziilor pe plan național și local, condiție primordială a unei acțiuni conștiente și pline de inițiative pentru realizarea în practică a acestor decizii. Cunoașterea științifică a realităților și a opiniei maselor muncitoare reprezintă premisa acțiunii eficiente de perfecționare a relațiilor economico-sociale, a organizării și conducerii societății, a aplicării în viață a principiilor eticii și echității socialiste. Realizările istorice ale țării noastre se datorează, așa cum sublinia din nou secretarul general al partidului în raportul prezentat la Congresul al XI-lea, muncii eroice a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității care înfăptuiesc conștient cerințele legilor obiective ale progresului economico-social cristalizate în politica elaborată de partid împreună cu masele și în interesul lor : „Pretutindeni se pot constata roadele activității neobosite a celor ce muncesc, care își făuresc, prin efortul brațelor și minții lor, o viață tot mai demnă, mai înfloritoare. La fiecare pas se văd minunatele creații ale poporului, rezultatele afirmării în viață a principiilor socialismului. Iată de ce putem afirma, în acest bilanț glorios, că, partidul nostru s-a dovedit singurul partid din istoria zbuciumată a României care s-a identificat întru totul cu năzuințele și interesele maselor largi populare, a pus mai presus de orice independența, bunăstarea și fericirea întregului nostru popor“[3]).

Preocuparea constantă a partidului de a-și fundamenta întreaga politică pe cunoașterea științifică a acțiunii legilor obiective nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc sigur de realizare, pas cu pas, a obiectivelor profund umaniste ale societăţii socialiste multilateral dezvoltate, aşa cum au fost ele definite la Congresul al XI-lea al P.C.R. şi cristalizate în Programul partidului care pe baza generalizării experienţei de pînă acum şi a preliminării ştiinţifice a dezvoltării viitoare a adus multe elemente noi în descifrarea necesităţilor şi posibilităţilor obiective ale progresului economico-social, atribuind un rol decisiv acţiunii unite, conştiente, a maselor în atingerea ţelurilor socialiste şi comuniste. Cunoaşterea şi acţiunea se împletesc în modul cel mai strîns, deoarece studiile de prognoză pun încă de pe acum bazele unei activităţi multilaterale a maselor în toate domeniile vieţii economico-sociale. În faţa naţiunii noastre se pune sarcina depăşirii situaţiei României de ţară în curs de dezvoltare şi înscrierea ei în rîndul ţărilor avansate din punct de vedere economic. Aceasta face necesară realizarea unui şi mai puternic avînt al forţelor de producţie pe baza ştiinţei şi tehnicii moderne — temelia progresului general al societăţii — perfecţionarea relaţiilor dintre oameni, ridicarea nivelului de trai, de cunoaştere şi cultură al tuturor celor ce muncesc. În viziunea complexă a partidului nostru despre dezvoltarea multilaterală a societăţii şi înaintarea spre comunism este cuprins obiectivul adîncirii democraţiei socialiste, crearea condiţiilor pentru participarea activă a întregului popor la conducerea ţării, pentru afirmarea plenară a personalităţii umane.

DEZVOLTAREA democraţiei socialiste este apreciată de Programul P.C.R. drept o **necesitate obiectivă,** o legitate a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerii spre comunism. „Se vor asigura lărgirea şi perfecţionarea cadrului organizatoric de participare activă şi efectivă a oamenilor muncii la conducerea societăţii, la elaborarea şi înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului şi statului. Societatea socialistă multilateral dezvoltată va deschide cîmp larg afirmării multilaterale a personalităţii umane, **valorificării energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conştiente de către popor a propriei sale istorii“[4]).**

A pune în termeni contemporani raporturile dialectice dintre legile obiective, specifice socialismului, şi creaţia istorică a maselor înseamnă a ţine seama de **contextul sociologic în care are loc construirea noii orînduiri,** de etapa de dezvoltare pe care o parcurge, prin urmare, de obiectivele concrete care solicită energia creatoare a maselor populare şi de modalităţile de a organiza şi stimula valorificarea raţională a acestor energii.

Una dintre caracteristicile definitorii ale epocii contemporane, ale condiţiilor generale în care se desfăşoară efortul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate o reprezintă — aşa după cum a accentuat tovarăşul Nicolae Ceauşescu **— amploarea fără precedent a cunoaşterii,** dezvoltarea vertiginoasă a tuturor ştiinţelor, sporirea în ritm accelerat a volumului de cunoştinţe ştiinţifice, tehnice şi organizatorice — care, însuşite de către mase şi aplicate la scara întregului sistem social, permit optimizarea tuturor tipurilor de activitate şi raporturi social-umane în consens cu idealurile socialismului şi comunismului. Socialismul dispune virtual de cele mai largi posibilităţi de a încorpora în viaţa economică şi socială roadele gîndirii ştiinţifice şi tehnice şi a le valorifica în interesul tuturor celor ce muncesc. Este de la sine înţeles că realizarea practică a acestor posibilităţi necesită intervenţia activă şi perseverentă a factorului subiectiv, conştient, punînd în termeni cu totul noi problema raporturilor dintre necesităţile **obiective** — decurgînd din legile sociale generale şi specifice socialismului — şi **activitatea istorică a maselor.**

Avînd în vedere ţelurile eminamente constructive şi umaniste ale societăţii socialiste multilateral dezvoltate, precum şi complexitatea sarcinilor organizării şi conducerii întregii vieţi sociale — la care sînt chemate să participe activ şi creator mase tot mai largi — rezultă că în prezent şi în prespectivă **creaţia istorică a maselor e direct condiţionată de gradul lor de pregătire culturală, tehnico-ştiinţifică, îmbinat cu nivelul de conştiinţă politică, ideologică, militantă, revoluţionară.** Prefigurînd o asemenea etapă a construcţiei socialiste, Lenin scria că obiectivele complexe ale făuririi noii orînduiri, nu pot fi soluţionate, printr-o lovitură îndrăzneaţă sau printr-un asalt“, fiind absolut necesar ca partidul comunist, statul socialist să descopere şi să educe **„adevăraţi organizatori, oameni cu mintea lucidă, şi cu un ager spirit practic, oameni care să reunească devotamentul faţă de socialism, cu priceperea de a organiza fără zarvă munca în comun, trainică şi însufleţită a unui mare număr de oameni“[5]).**

PARTIDUL nostru a dat expresie cerinţei obiective ca în cadrul procesului de formare şi amplificare a conştiinţei socialiste a maselor, să se realizeze simbioza dintre ştiinţific-cultural-tehnic şi filosofic-politic şi etic. Caracteristica etapei actuale este interdependenţa şi interacţiunea dintre **ştiinţă şi conştiinţă,** dintre competenţă, răspundere şi spirit revoluţionar, militant ca factor subiectiv de ridicare a creaţiei istorice a maselor pe noi scări de valoare socială şi politică.

La Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, tovarăşul Nicoale Ceauşescu spunea pe drept cuvînt că afirmarea revoluţiei ştiinţifico-tehnice va putea fi realizată odată cu **„afirmarea hotărîtă a spiritului revoluţionar în activitatea partidului, cu manifestarea puternică în toate sectoarele vieţii de partid şi de stat, în toate sferele societăţii a spiritului revoluţionar, caracteristic concepţiei materialist dialectice şi istorice“.**

Conceptele de competenţă şi spirit revoluţionar sînt corelative, inseparabile, cum inseparabile sînt eforturile pentru amplificarea bazei tehnico-materiale a socialismului, perfecţionarea formelor de conducere şi organizare a vieţii sociale, de munca politico-educativă desfăşurată intens de partid pentru ridicarea conştiinţei socialiste a maselor la nivelul cerinţelor dezvoltării actuale şi de perspectivă a României socialiste.

Nu poate fi omisă în această interacţiune participarea influentă a factorilor de natură ideologică şi psihosociologică meniţi să determine un climat de exigenţă şi responsabilitate socială, combaterea **mentalităţilor** rutiniere sau parazitare, birocratice şi formaliste, stimularea crticii şi autocriticii, constructive şi eficace, proliferarea tuturor formelor de control a opiniei publice asupra activităţilor sociale la toate nivelele, încurajarea spiritului de iniţiativă şi creaţie, receptiv la nou, ridicarea la grad de normă socială a **spiritului de echitate şi dreptate socială.** Acestea sînt elemente componete esenţiale ale muncii politico-educative de natură ideologică şi psihosociologică desfăşurate perseverent de partidul nostru.

În această optică marile acţiuni şi eforturi ale partidului şi statului pentru dezvoltarea şi perfecţionarea învăţămîntului public, pentru ridicarea continuă a nivelului de cunoştinţe şi conştiinţă (profesională şi politică, ideologică şi morală), a maselor îndeosebi a tineretului, ca şi ansamblul de măsuri privind lărgirea democraţiei socialiste, trebuie considerate ca pîrghii nemijlocite de asigurare a condiţiilor necesare, obligatorii chiar, pentru manifestarea creativităţii şi personalităţii tuturor membrilor societăţii noastre, a maselor largi populare.

Prin ridicarea nivelului de cunoaştere şi de conştiinţă a maselor, premisă obiectivă a participării lor conştiente, active, competente la conducerea societăţii, P.C.R. dă o replică **ipso facto** atît teoriilor şi practicilor elitiste, cît şi variantei sale moderne, tehnocratice. Experienţa dovedeşte că participarea maselor la conducerea socială, prezenţa oamenilor muncii din sferele productive în organele executive de conducere nu numai că nu coboară, ci ridică valoarea, calitatea şi eficienţa socială a deciziilor, reprezintă un antidot al administrativismului şi birocratismului.

Socialismul şi comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii. Este cît se poate de important şi semnificativ că Programul partidului nostru rezervă un substanţial paragraf politicii faţă de ştiinţă şi tehnologie şi utilizarea lor socială, punîndu-se accent pe necesitatea îmbinării armonioase dintre cercetarea fundamentală de perspectivă, cu cercetarea aplicativă, asigurării concordanţei dintre tematica şi orientarea cercetărilor din toate ramurile ştiinţei cu cerinţele modernizării producţiei materiale şi perfecţionării organizării şi activităţii lor sociale de toate tipurile şi la toate nivelurile. La aceasta se adaugă eforturile pentru organizarea mai eficientă a înseşi activităţilor şi institutelor de cercetare.

Lichidarea decalajelor care ne mai despart de ţările dezvoltate din punct de vedere economic este posibilă tot pe baza aplicării în producţia materială şi organizarea socială a cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, precum şi prin acomodarea activităţii de conducere a întregii societăţi la exigenţele ştiinţei. Complexitatea vieţii economico-sociale şi culturale moderne, revoluţia tehnico-ştiinţifică şi însăşi natura societăţii socialiste pun cu acuitate necesitatea **conducerii ştiinţifice a societăţii,** nu numai a unui sector sau altul al vieţii sociale, ci a **întregului** organism social.

Unitatea dintre cunoaştere şi acţiune în politica partidului îşi găseşte expresia concentrată în elaborarea şi aplicarea ştiinţei conducerii societăţii socialiste, una dintre cele mai complexe şi importante ştiinţe sociale cu caracter fundamental şi totodată aplicativ. Ştiinţa conducerii societăţii socialiste are în vedere o optimizare a raporturilor de conducere la toate nivelele, stimularea iniţiativei, creativităţii, organizarea participării maselor la elaborarea hotărîrilor şi aplicarea lor în viaţă, tot ce este nou atît în existenţa socială cît şi conştiinţa socială. Aceasta permite întregului nostru sistem social o evoluţie pe linia legilor obiective ale progresului economico-social.

Partidul nostru evită şi combate atît tendinţele programatice înguste cît şi acelea care conduc la ruperea cunoaşterii teoretice de practica vie, concretă. Prin întreaga sa politică practică P.C.R. înmănunchează în corpusul ştiinţei conducerii societăţii toate cunoştinţele, toate procedeele adecvate unei dirijări planificate, eficiente a tuturor elementelor sistemului nostru social.

Pentru partidul politic care şi-a asumat responsabilitatea proiectării şi construirii socialismului, elaborarea unei **politici ştiinţifice** şi realizarea unei conduceri ştiinţifice **a întregii so-**

ietăți, **nu este un lucru** facultativ, o aspirație nebuloasă sau ubiect de discuții academice. Aceasta este o **necesitate inexorabilă, obiectivă,** o obligație fundamentală de împlinirea căreia depind nu numai soliditatea, raționalitatea și ritmurile construcției economico-sociale, dar chiar destinele socialismului și comunismului. „Iată de ce — așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru — **știința conducerii sociale** capătă o importanță deosebită în condițiile noii orînduiri, constituind un **factor hotăritor** în desfășurarea cu succes a operei de construire a socialismului și comunismului... „Repeziciunea cu care se produc transformările în lume, interdependența tot mai strînsă între diferite fenomene social-politice, economice, tehnico-științifice și culturale **conferă științei conducerii un rol fundamental în asigurarea mersului înainte al societății omenești pe calea civilizației progresului“**[6]).

E adevărat că viziunea despre natură, societate și om a partidului marxist-leninist al clasei muncitoare are fundamente științifice. E adevărat că în socialism — grație noului tip de relații de producție și sociale — se creează **premisele obiective** pentru folosirea conștientă a legilor dezvoltării sociale, pentru dirijarea unitară, planificată a tuturor proceselor economico-sociale. Dar aceste premise și posibilități obiective nu se transformă de la sine și automat în realități. Funcția de a opera o asemenea translație de la posibilitate la realitate revine conducerii politice a societății. Ea este chemată să desfășoare o susținută și continuă activitate de cunoaștere a modului de acțiune a legilor economico-sociale obiective, într-un cuvînt o activitate teoretică, științifică, politică creatoare, originală dublată de o vastă și temeinică muncă organizatorică în vederea canalizării energiilor creatoare ale maselor pe principalele magistrale ale progresului social.

UNITATEA dialectică dintre științific-politic și creșterea continuă a activității conștiente a maselor are consecințe dintre cele mai serioase și pozitive. Semnalăm cîteva : eliminarea empirismului pragmatic de către soluțiile fundamentate pe cunoașterea științifică a tendințelor obiective de dezvoltare economică, socială și a factorilor subiectivi capabili să valorifice la maximum aceste tendințe, să le confere un caracter cumulativ și ireversibil ; creșterea posibilităților de corecție a soluțiilor decizionale nerealiste și ineficace ; absorbția inițiativei cadrelor și maselor largi profund interesate în efectele pozitive ale tuturor actelor de conducere ; limitarea șanselor de arbitrar și subiectivism prin întărirea controlului social de jos și lărgirea spațiului vizibilității sociale asupra actelor de conducere ; transpunerea mai rapidă într-o versiune practică decizională a unor soluții izvorîte din analiza științifică și consultarea maselor.

O expresie dintre cele mai elocvente și semnificative a modului în care partidul nostru, secretarul său general stimulează și organizează acțiunea conștientă a maselor în direcția necesităților sociale, a cerințelor legilor obiective ale progresului economico-social este cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României (iulie 1975).

Pe fondul succeselor remarcabile obținute în îndeplinirea înainte de termen a actualului plan cincinal, în învingerea consecințelor provocate de calamitățile naturale, sînt formulate cu precizie și rigoare sarcinile majore de care depinde înfăptuirea cincinalului 1976—1980, ale cărui jaloane au fost trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R. Toate categoriile de oameni ai muncii dispun de un program concret, de obiective și acțiuni practice care îmbrățișează toate sferele activităților economico-sociale și politice. Astfel au fost reliefate obiective mobilizatoare privind dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, utilizarea intensivă a capacităților de producție, ridicarea continuă a calității producției, înnoirea și modernizarea produselor, creșterea productivității muncii sociale, reducerea cheltuielilor materiale, ridicarea eficienței întregii activități economice, buna gospodărire a pămîntului, perfecționarea organizării muncii în unitățile agricole de stat și cooperatiste, modernizarea rețelei de transport și telecomunicații, creșterea eficienței investițiilor, sporirea rolului științei și învățămîntului în îndeplinirea prevederilor cincinalului.

În funcție de aceste obiective și sarcini, masele populare, organizate și conduse de partid, își pot desfășura activitatea creatoare în cunoștință de cauză, în concordanță deplină cu necesitățile obiective generate în ultimă analiză de legile economico-sociale care acționează în societatea noastră în etapa actuală, cu țelul suprem al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

prof. univ. dr. Petru PÎNZARU

---

[1]). V.I. Lenin, Opere, vol. 13, pag. 23.

[2]). Nicolae Ceaușescu, Volumul : Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 XI — 1971, p. 56.

[3]). Nicolae Ceaușescu, Volumul : Congresul al XI-lea al P.C.R., p. 19.

[4])Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, pag. 69.

[5]) V.I.Lenin, Opere alese, în 3 volume, vol. 2, p. 691.

[6]) Nicolae Ceaușescu, Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii, p. 9 și 13.

Socialismul — civilizație a bunăstării maselor

(Urmare din pag. 7)

populației îl constituie îmbunătățirea condițiilor de locuit. În ultimul sfert de veac s-au construit aproape 4 milioane locuințe în care s-au mutat circa 12 milioane persoane, adică mai mult de jumătate din populația țării. În viitorul cincinal, ritmul construcțiilor de locuințe se va accelera, se vor da în folosință 815 mii apartamente din fondurile statului sau cu sprijinul statului în credite și execuție.

Graficul nr. 2

Dinamica vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist (%)

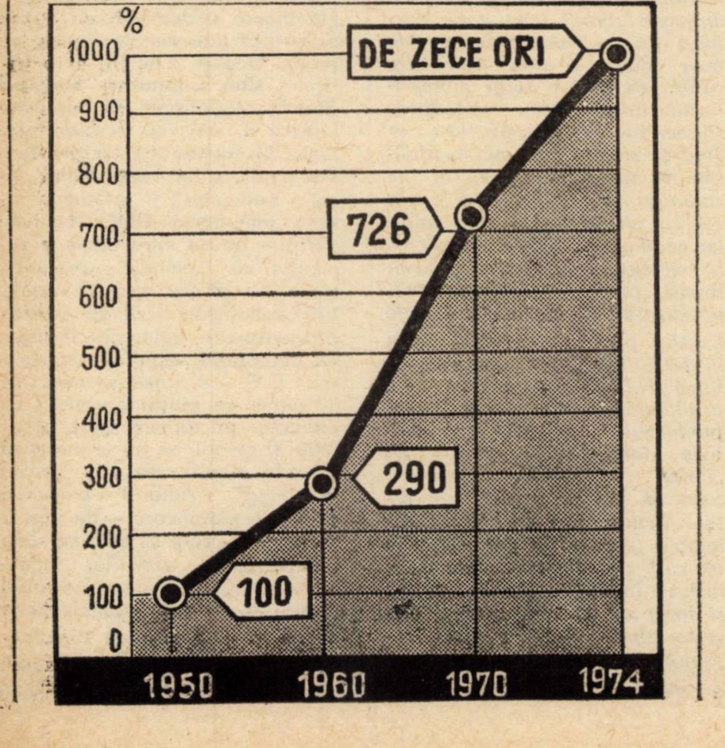

Urbanizarea, atribut al civilizației moderne, este în plină desfășurare. Modernizarea și dezvoltarea rețelei de străzi și drumuri, electrificarea a peste 90% din numărul total al satelor, extinderea rețelelor de distribuire a apei potabile și gazelor naturale pentru uzul casnic, a transportului în comun, sînt realizări de necontestat în acțiunea de ridicare a condițiilor de viață ale oamenilor muncii. Avem în prezent 236 orașe din care 11 orașe au peste 100 mii locuitori, iar 3 orașe (fără municipiul București) au peste 200 mii locuitori. În viitor vor apărea pe harta țării noi orașe. Se vor crea circa 300—400 de noi centre orășenești ceea ce va determina ca, în jurul orașelor existente cît și al celor nou înființate, să graviteze toate localitățile rurale, aceasta avînd influențe pozitive asupra ridicării nivelului de civilizație al satelor.

Prevederile Directivelor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român și ale Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism oglindesc cu prisosință preocuparea constantă a partidului și statului nostru pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și cultural al poporului. *„Fără îndoială că, pentru aceasta* — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — *trebuie să muncim mai bine, să organizăm mai temeinic activitatea în fiecare sector, să întărim disciplina, ordinea, spiritul de răspundere al fiecărui cetățean la locul său de muncă, de la președintele republicii pînă la ultimul muncitor și de la ultimul muncitor și țăran, pînă la președintele republicii“*[2]).

Tot ce s-a realizat pînă acum pe pămîntul românesc este rodul muncii pline de abnegație și dăruire a întregului nostru popor. Stă în puterea noastră să realizăm mai mult și mai bine.

---

[1]) Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975.

[2]) Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Adunarea populară din municipiul Suceava. Scînteia nr. 10237 din 20 iulie 1975.

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

Raymond Courbis: relațiile externe — coordonată fundamentală a oricărei economii moderne

PERSONALITATEA lui Raymond Courbis este cunoscută opiniei științifice din țara noastră încă de la participarea sa la colocviul economic româno-francez de la București din septembrie 1969 cu tema „Planificarea, metodele și tehnicile sale", cînd a prezentat comunicarea cu titlul „Un instrument pentru plan – modelul FIFI". De profesie inginer de mine, Raymond Courbis – continuînd tradiția altor politehnicieni francezi care au abandonat ingineria în favoarea economiei – s-a dedicat studiului cantitativ al economiei. Activitatea didactică și de cercetare științifică desfășurată de R.C. pe plan economic este laborioasă, dînd un exemplu convingător în privința potențelor îmbinării teoriei economice cu practica economică. Raymond Courbis este principalul coautor al modelului fizico-financiar FIFI, elaborat pentru pregătirea planului francez. În prezent, el elaborează cu echipa sa de la GAMA (Grup de Analiză Macroeconomică Aplicată) un nou model pentru Comisariatul Planului, denumit modelul REGINA (Modèle REGlonal NAtional) care își propune să studieze în mod interdependent problemele naționale și regionale. Raymond Courbis poate fi considerat unul din cei mai proeminenți economiștii din ultima generație de reprezentanți ai școlii econometrice franceze.

PLANIFICAREA unei economii nesocialiste pune în fața științei economice o sumă de întrebări deosebit de complexe, a căror listă poate să înceapă cu însăși problema posibilității planificării unui asemenea tip de economie în care nu există proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Ar fi însă eronat a identifica acest mod de planificare, caracterizat uneori ca fiind „indicativ" în literatura economiei occidentale, cu planificarea socialistă a economiei, deoarece el se apropie mai mult de conceptul de dirijare a economiei naționale decît de o planificare propriu-zisă. Reținînd această precizare conceptuală, nu este lipsită de interes o analiză critică a unei concepții teoretice despre „planificarea" economiei franceze, prilej oferit de apariția recentei lucrări a lui Raymond Courbis „Compétitivité et croissance en économie concurrencée" (Dunod, Paris, 2 vol. 1975), pentru care autorul a primit premiul Asociației franceze de știință economică.

În concepția sa despre strategia dezvoltării economiei franceze, Raymond Courbis pornește de la o schimbare esențială sesizată la sfîrșitul deceniului al șaselea în complexul economic național al Franței. „Deschiderea în 1958 spre concurența străină a economiei franceze – pînă atunci protecționistă și repliată către ea însăși – constituie de acum înainte o dată structurală esențială a dezvoltării noastre. Producția potențială fizic posibilă nu mai este realizabilă în mod automat ; totul depinde de competitivitatea economiei noastre" (p.l.). Consecința majoră a acestui fapt a fost deteriorarea balanței comerciale a Franței ; în anul 1963 comerțul exterior francez a devenit deficitar și de atunci echilibrarea balanței de plăți externe a rămas în mod constant problema capitală a politicii economice franceze. După un deceniu de încercări de redresare a balanței comerciale, situația soldului comercial al balanței de plăți curente este subiect constant de preocupare : în 1974, Franța a înregistrat un sold negativ de 5,9 miliarde dolari, iar pentru anul 1975 se prevede un sold negativ de 1,8 miliarde dolari. Clarviziunea lui Raymond Courbis privind e-

---

fișe

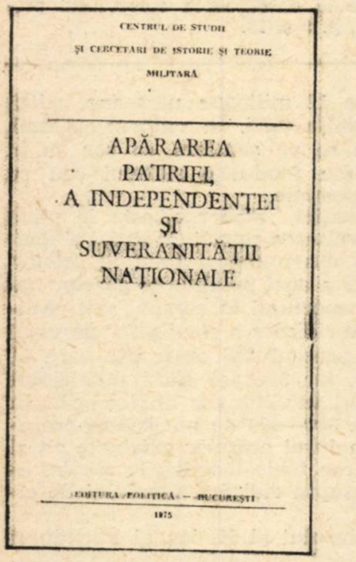
CENTRUL DE STUDII
ȘI CERCETĂRI DE ISTORIE ȘI TEORIE
MILITARĂ

APĂRAREA
PATRIEI,
A INDEPENDENȚEI
ȘI
SUVERANITĂȚII
NAȚIONALE

EDITURA POLITICĂ – BUCUREȘTI
1975

● *Publicînd volumul* Apărarea patriei, a independenței și suveranității naționale, *Editura politică întregește „Antologia gîndirii social-politice revoluționare și democratice românești" cu o culegere de texte din documente și scrieri din trecut și contemporane din care se pot desprinde semnificațiile adînci ale luptei poporului nostru pentru apărarea pămîntului strămoșesc, pentru unitate și apărarea ființei lui naționale. Obiectivul pe care și l-au propus autorii culegerii (coordonator Constantin Căzănișteanu) și pe care l-au atins cu succes, a fost de a realiza un tablou sugestiv al felului în care diverse generații au înțeles, au asimilat, au difuzat și au militat pentru transpunerea în fapt a conceptelor de independență și suveranitate națională, în sensul în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat și anume că* „a avea o preocupare pentru asigurarea unei vieți demne, independente, a unui popor nu poate fi numai ceva specific românesc ; este o preocupare a tuturor acelora care doresc într-adevăr să servească intereselor poporului și interesele progresului umanității".

Culegerea, începînd cu Jurămîntul lui Tudor Vladimirescu la sosirea în București (23 martie 1821) și sfîrșind cu Jurămîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu ca președinte al Republicii Socialiste România, constituie un tot unitar și marchează treptele împlinirii aspirațiilor poporului nostru de a-și construi propria sa istorie în armonie cu toate popoarele lumii, cooperînd, ajutîndu-se și respectîndu-se reciproc.

Forțele productive și elementele lor componente

N. Țibakin pune în discuție, în articolul Proizvoditelnîe sili : nekotorîe voprosî teorii *(Forțele de producție : unele probleme ale teoriei), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 7/1975, trei puncte de vedere cu privire la conținutul forțelor productive : 1) ele cuprind două elemente organic legate : mijloacele de muncă și forța de muncă ; 2) la aceste două elemente se mai adaugă obiectele muncii ; 3) la aceste trei elemente se mai adaugă știința. Deși importanța obiectelor muncii în procesul de producție nu poate fi pusă la îndoială, N.T. nu le consideră forțe productive propriu-zise, dat fiind rolul lor pasiv. În ce privește știința, de asemenea, nu există nici o îndoială în ce privește rolul ei în crearea forțelor productive. Problema este – spune autorul – dacă știința constituie un element independent al forțelor productive existente. Raza laserului care taie metalul, semnalul radio care dirijează zborul unei nave cosmice ș.a. au fost pînă nu de mult doar o idee științifică, astăzi ele sînt o forță materializată. Între altele, includerea științei în forțele productive ar cere și elaborarea unei modalități de trecere a valorii ei în valoarea produsului, cum e cazul cu alte elemente ale forțelor productive. Știința participă la procesul de producție nu în formă „pură", ci în formă materializată în toate elementele forțelor productive și mai ales în baza tehnică. De aceea, afirmă N.T., definirea cu totul justificată a științei ca forță productivă nemijlocită nu trebuie înțeleasă exagerat de „liniar" și „literal". Autorul nu subscrie nici la cuprinderea altor factori cum ar fi „tehnologia", „forma de organizare a muncii" ș.a., deoarece ele ar fi incluse în mijloacele de muncă și forța de muncă. În ce privește tehnica și oamenii din instituțiile de cercetare științifică, acestea ar fi incluse în forțele productive doar în măsura în care participă la crearea producției științifice nemijlocit legate de introducerea anumitor cuceriri ale științei în practică.*

Opțiunea pentru planificare și „resorturile vitale" ale economiei capitaliste

Referindu-se între altele, la opiniile emise de un număr crescînd de personalități economice între care Wassily Leontief, Robert V. Roosa și Leonard Woodcock în favoarea creării în S.U.A. a unui Oficiu național de planificare economică ca mijloc de a face față decalajelor de pe piață, George Church – în articolul **Can Capitalism Survive ?** (Poate capitalismul să supraviețuiască ?), scris cu ocazia apropierii bicentenarului lucrării fundamentale a lui Adam Smith „Avuția națiunilor" și apărut în revista americană **TIME** (14 iulie 1975) – aduce între altele argumentul că „semnalele prețurilor pieței au ghidat incorect industria capitalistă în vederea utilizării, conservării și dezvoltării surselor de energie. Unul din motive – scrie G.C. – îl constituie acela că în vreme ce piața reprezintă un indicator pe termen scurt, al ofertei și cererii, ea nu se pretează bine la previziunea pe termen mai lung". Autorul pledează pentru o planificare – de fapt o prognoză – care să aibă ca scop „identificarea ramurilor industriale care să se dezvolte rapid pentru a evita o insuficiență a ofertei și determinarea stimulentelor care ar sprijini realizarea investițiilor necesare". Problema voluția economiei franceze este relevată prin confirmarea de către realitate a prognozei sale: „Tendințele profunde ale economiei franceze sînt deci următoarele din punct de vedere structural: tendința spre deteriorarea balanței de plăți externe și majorarea șomajului; presiunea concurenței străine asupra prețurilor și limitelor beneficiului. Analizele prospective pentru orizontul 1975 efectuate în cadrul pregătirii celui de-al VI-lea plan le-au confirmat; ele au arătat necesitatea unor măsuri corective pentru resorbirea dezechilibrelor, deoarece devalorizarea din august 1969 nu rezolvă nimic pe termen lung" (pag. 5).

Pentru a caracteriza situația dezechilibrată a unei economii naționale în care anumite sectoare de activitate sînt expuse unei puternice concurențe străine care aproape le impune prețurile, Raymond Courbis lansează o noțiune care a rămas în terminologia economică franceză: „economie concurată" (economie concurrencée). După opinia lui Courbis, această situație nu este proprie Franței, ci privește și alte țări, ca, de pildă, țările scandinave, Anglia și chiar Statele Unite în ultimii ani.

Pornind de la această realitate, Raymond Courbis consideră necesară o modificare a schemelor economice și o revizuire a concepțiilor tradiționale ale politicii economice. Obiectul cărții sale îl constituie „analiza mecanismelor tradiționale de determinare a echilibrului și a creșterii într-o economie „concurată" și tragerea de învățăminte pentru promovarea politicii economice". Studiul realității economice din Franța contemporană îl determină pe autor să se distanțeze de keynesism: „Astfel, vom vedea pînă la ce punct mecanismele de determinare a echilibrului și incidența politicii economice, financiare sau monetare sînt, într-o economie concurată, foarte diferite de cele din modelele macroeconomice tradiționale, și mai ales, de cele din modelul keynesian" (p. 5).

STRATEGIA dezvoltării economiei franceze preconizată de R. Courbis este menită să determine trecerea de la o economie **concurată** la o economie **competitivă**. Specializarea internațională este considerată posibilă numai pe baza unor raporturi de forțe egale între națiuni deopotrivă de competitive – ceea ce evident că este o idee rațională, care poate constitui obiect serios de reflecție în străduințele actuale de a cristaliza un nou tip de diviziune internațională a muncii.

Deși Franța are o economie capitalistă cu un înalt nivel de dezvoltare nu este lipsit de interes a releva avertismentul lui Courbis privind posibilitatea rămînerii în urmă a economiei franceze în cazul în care nu se vor lua măsuri substanțiale de ridicare a nivelului productivității muncii sociale, între altele și prin deschiderea economiei naționale spre piața externă. Aceasta este considerată o chestiune vitală, legată nemijlocit de însăși menținerea independenței complexului economic național față de presiunile economice externe. R. Courbis este pe deplin îndreptățit să afirme că „o ameliorare durabilă a competitivității întreprinderilor naționale ar permite să se suprime sau, cel puțin, să se frîneze, instaurarea controlului întreprinderilor naționale de către firmele străine. Ea ar permite astfel salvgardarea independenței economiei naționale" (vol. 2 pag. 197). Temerile economistului francez despre posibilitatea pierderii independenței economiei naționale a Franței în condițiile actuale pot fi considerate exagerate, dacă ne gîndim la poziția pe care o ocupă Franța în configurația economiei mondiale contemporane. Courbis susține însă cu fermitate necesitatea unei strategii de dezvoltare economică bazată pe restaurarea și apoi pe consolidarea competitivității întreprinderilor naționale pentru ca Franța „să nu devină în viitor o economie subindustrializată, redusă la un rol de subordonare față de economiile dominante mai competitive" (vol. 2 p. 198).

Prin accentul pus pe echilibrul economic, Raymond Courbis continuă tradiția walrasiană a abordării modelului economic, introducînd însă în ecuație relațiile externe, o coordonată fundamentală a oricărei economii moderne. Efortul lui Courbis de a elabora un model adecvat economiei capitaliste reprezintă o încercare originală a cărei analiză critică este îndreptățită nu numai datorită orientării sale non-keynesiste, ci și împrejurării că acest model a devenit un instrument de politică economică în planificarea franceză.

M. HOROVITZ

---

dificilă la care rămîne să se răspundă – scrie G.C. – este: cine trebuie să decidă, guvernul sau companiile particulare, evidențiind în același timp dilema „dacă – și cum – poate o economie capitalistă să îmbunătățească funcționarea pieței libere fără a ataca resorturile vitale ale acesteia".

Creativitatea și integrarea tineretului în viața socială

După cum relatează Michel Cuénod în articolul Organisation, contestation, création *(Organizare, contestare, creație), publicat în revista elvețiană CHEFS, aprilie 1975, printre ideile și concluziile la discuțiile organizate de grupul genovez „Quadrivium", se numără și informarea de către practica socială a modului cum unii futurologi descriau acum un deceniu organizarea proceselor de muncă în țările capitaliste dezvoltate. După părerea grupului, experiența a demonstrat că diviziunea prea accentuată a muncii ar avea drept efect diminuarea productivității muncii. De asemenea, se relevă că o aspirație profundă a oricărui om este de a nu fi un simplu executant pasiv, ci de a înțelege rațiunea muncii pe care o îndeplinește, de a participa la o acțiune comună de creație, și de a-și manifesta capacitatea de inițiativă. Nesatisfacerea acestei aspirații are drept efect sentimente de frustrare, precum și fenomene de „blocare", care paralizează ducerea la îndeplinire a unor decizii. Sistemul capitalist provoacă în rîndurile unor grupuri de tineri, după cum s-a afirmat în discuții, o punere sub acuzație globală, nediferențiată, a „civilizației industriale", o formă de manifestare a revoltei contra căutării eficacității tehnologice, un sentiment de teamă, care antrenează, la rîndul său, o atitudine negativă față de societate.*

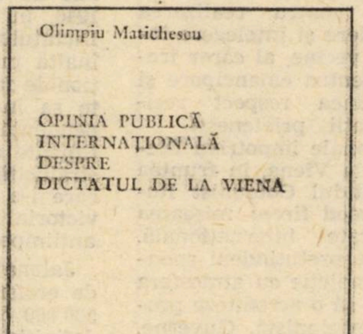

Olimpiu Matichescu

OPINIA PUBLICĂ
INTERNAȚIONALĂ
DESPRE
DICTATUL DE LA VIENA

EDITURA DACIA
CLUJ-NAPOCA 1975

● *A fost dat istoriei noastre să înregistreze în aceeași lună, a lui august, una din paginile sale cele mai dureroase, a odiosului Dictat de la Viena, pentru ca la numai cîțiva ani mai tîrziu, să se producă acea izbucnire de voință, mînie și demnitate, care prin actul de la 23 August 1944 să deschidă calea reîntregirii în granițele României a teritoriului smuls cu silnicie din trupul țării – căreia îi aparținea în mod firesc și legitim. Cum a fost posibilă o asemenea absurditate, care au fost cauzele, împrejurările care au permis odiosul dictat și efectele sale asupra ansamblului politic național și internațional – acestea constituie obiectul cercetărilor laborioase întreprinse de Olimpiu Matichescu, care a dat la iveală documente ale vremii, interpretate cu rigoare științifică, dar și cu căldura patriotului care retrăiește din plin simțămintele de atunci ale unei națiuni cotropite și jignite. Semnalăm ca deosebit de elocvente documentele oficiale internaționale, din presa străină, din diferite ale surse, din care rezultă ampla mișcare de sprijin și solidaritate care s-a creat în întreaga lume față de poporul român, privind drepturile sale de necontestat asupra Transilvaniei și înfierînd actul de brutală agresiune și samavolnicie fascistă comis prin Dictatul de la Viena, o verigă din lanțul politicii fasciste-hitleriste de cotropire și asuprire a lumii, căruia i s-a pus capăt pentru totdeauna.*

J. K. Galbraith cere o politică a veniturilor și prețurilor

Într-o sesizare adresată ziarului englez THE TIMES *și publicată de acesta la 16 iulie, prof. John Kenneth Galbraith consideră că aplicarea unei politici a salariilor, veniturilor și prețurilor este inevitabilă, permanentă și, oricît de neplăcută, cu mult mai acceptabilă decît alternativa inflației și a șomajului și că economiștii trebuie să-și concentreze atenția asupra ei. De o treime de secol încoace, consideră Galbraith, a devenit evident că, pe măsură ce „economia industrială modernă" (desigur, capitalistă) se apropie de utilizarea completă a forței de muncă, apare fenomenul inflației. Iar politica fiscală și monetară tradițională poate frîna accelerarea acestei mișcări în spirală numai atunci cînd șomajul este inacceptabil de ridicat. Acest lucru este inevitabil într-o lume în care există corporații puternice. După părerea prof. Galbraith, maioritatea economiștilor din țările în care se ridică aceste probleme refuză să recunoască faptele, să le studieze, să le analizeze, lucru care se reflectă și în felul în care sînt concepute manualele de economie, care nu prezintă lumea așa cum este astăzi, ci lumea neokeynesistă, în care recesiunile puteau fi jugulate fără o inflație distrugătoare. Este timpul – spune el – ca economiștii să studieze felul în care poate fi aplicată o politică a veniturilor, salariilor și prețurilor în modul cel mai echitabil și spre folosul celor mai mulți.*

DICTATUL DE LA VIENA, UN ACT RETROGRAD, CONTRAR SPIRITULUI PĂCII ȘI ÎNȚELEGERII ÎNTRE POPOARE

PERICOLUL fascist și revizionist, de dezmembrare teritorială a unor țări, care a confruntat și poporul român cu insistență sporită după uzurparea puterii în Germania (ianuarie 1933) de către naziști, s-a finalizat, în anul 1940, în două acte politice negative, interdependente și cu implicații profund dăunătoare asupra ansamblului vieții social-politice interne și externe a țării — Dictatul de la Viena și, apoi, în septembrie 1940, instaurarea dictaturii militare fasciste.

Înfăptuit în condiții politice determinate de izolarea completă a țării pe plan internațional — ca urmare a prăbușirii frontului occidental în fața mașinii de război naziste și de destrămare a alianțelor externe ale României — Dictatul de la Viena reprezenta, în raporturile internaționale, o nouă consecință a politicii müncheneze, de cedare în fața agresorului fascist. Pe de altă parte, pe planul cauzelor interne, Dictatul reprezenta o consecință a politicii reacționare și antipopulare a claselor dominante din România, în primul rînd a regelui Carol al II-lea și a camarilei din jurul său.

Spre deosebire de guvernul de dictatură regală, care, după cum este cunoscut, a acceptat sentința samavolnică impusă la Viena, motivîndu-și atitudinea prin prisma conjuncturii internaționale nefavorabile în care se afla România și a imposibilității de a se apăra cu sorți de izbîndă împotriva unei intervenții comune a statelor fasciste și revizioniste. Masele populare, întregul popor român a primit vestea odiosului dictat cu sentimente de revoltă profundă și hotărîre fermă de a-și apăra, cu arma și cu prețul oricăror sacrificii fruntariile naționale strămoșești. Pretutindeni la București, Cluj, Iași, Brașov, Timișoara, Constanța, Sibiu, în marea majoritate a localităților mai însemnate din țară, repudierea dictatului fascist s-a concretizat în mari și impresionante demonstrații de protest, care au cuprins, practic, populația întregii țări. Așa după cum sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Partidul comunist, numeroase cercuri politice, Madosz-ul și alte organizații democratice și patriotice, inclusiv grupuri ale armatei, s-au ridicat împotriva dictatului, au organizat în diferite centre ale țării puternice manifestații populare, au cerut să treacă la luptă pentru apărarea integrității patriei".

Ca și în anii precedenți, cînd ținuse mereu trează vigilența poporului român împotriva pericolului fascist și militase necontenit pentru realizarea unității de acțiune a clasei muncitoare și a frontului popular antifascist, în aceste zile negre, de tragedie națională, Partidul Comunist Român și-a dovedit din nou înaltul său patriotism, adoptînd poziție hotărîtă de respingere a odiosului dictat și chemînd poporul român la unitate și rezistență armată împotriva agresorilor fasciști și revizioniști. Preluînd conducerea acțiunilor spontane de revoltă a maselor muncitorești, comuniștii le-au imprimat pretutindeni un caracter viu, de înaltă ținută patriotică și antifascistă.

Explozia de mîine a maselor muncitorești, a întregului popor s-a îndreptat împotriva Reichului nazist și a comparșilor săi care au impus dictatul prin presiune militară și teroare — dar, în același timp și împotriva claselor dominante din România burgheză, a guvernului de dictatură regală în primul rînd, incapabil să apere integritatea teritorială a țării. „Primirea de către dictatura regală a Dictatului imperialist de la Viena — sublinia în acest sens un document editat de C.C. al P.C.R. — a dus la dezlănțuirea unei mișcări patriotice de mase, în toate straturile sociale, dar mai ales printre muncitorii și țărănimea română".

Numeroase alte documente de partid (broșuri, chemări și manifeste) editate și difuzate în condiții de aspră conspirativitate în anii grei ai dictaturii antonesciene și războiului hitlerist, antisovietic au reliefat mereu poziția patriotică și principială a Partidului Comunist Român față de necesitatea lichidării consecințelor dictatului fascist din vara anului 1940, a dezrobirii populației din partea de nord a Transilvaniei de sub jugul dominației horthiste, pe calea luptei intransigente pentru doborîrea dictaturii militare antonesciene, ieșirii României din agresiunea hitleristă antisovietică și întoarcerii armelor împotriva Germaniei naziste.

FILE DE ISTORIE

Demascînd adevăratele scopuri, de subjugare economică și politică a popoarelor român și ungar, scopuri pe care le urmăreau statele fasciste prin dezmembrarea teritorială a României, Partidul Comunist a cerut în permanență membrilor săi să militeze cu fermitate pentru realizarea unui climat de destindere și înțelegere între cele două popoare vecine, al căror trecut istoric, de luptă pentru emancipare și progres social impunea respect reciproc, colaborare și relații prietenești.

Amplei mișcări naționale împotriva Dictatului imperialist de la Viena, în fruntea căruia s-a situat Partidul Comunist Român, s-a alăturat în mod firesc miscarea de sprijin și solidaritate internațională. Reacția a fost aproape pretutindeni spontană și în totală contradicție cu atmosfera euforică pe care căuta să o acrediteze propaganda fascistă și revizionistă. Guverne, oameni de stat (W. Churchill, lordul Halifax, A. Eden — în Marea Britanie ; F.D. Roosevelt, Cordel Hull — în S.U.A. și alții) s-au pronunțat împotriva dictatului impus României prin forță, declarînd că nu-l vor recunoaște în niciun fel de circumstanță istorică. Deși România fusese împinsă în agresiunea hitleristă contra U.R.S.S., împotriva voinței și intereselor sale fundamentale, posturile de radio sovietice au declarat, în repetate rînduri, că guvernul sovietic departaja poporul român de guvernul de dictatură antonesciană și că drepturile României asupra Transilvaniei erau de necontestat.

Aparte însă de declarațiile oficiale ale unor guverne și oameni politici, Dictatul de la Viena a ridicat în mod obiectiv împotriva sa, în egală măsură, oprobiul opiniei publice democrate și antifasciste internaționale. Mărturii revelatoare și dintre cele mai diverse care aparțin epocii respective : declarații, articole de presă, hărți teritoriale, întruniri și alte manifestații de protest, dovedesc că pretutindeni în țările care nu erau supuse jugului fascist. Dictatul de la Viena a fost respins ca o expresie a dominației forței, imoralității și injustiției în relațiile internaționale. Există, în presa din S.U.A., Anglia, Elveția, Turcia, Grecia, Suedia și numeroase alte țări o întreagă literatură în legătură cu acest eveniment. Pretutindeni a prevalat concluzia reală că, departe de a fi reprezentat o „soluție negociată" și „echitabilă", așa după cum se străduiau să demonstreze oficinele propagandei fasciste, așa zisul „Arbitraj" de la Viena fusese impus poporului român prin mijloace teroriste, opresive care aduceau aminte de cele mai negre pagini ale istoriei.

Posturile de radio din Anglia, S.U.A., Turcia, Elveția și numeroase țări și-au manifestat stupefacția la vestea Dictatului de la Viena, subliniind că el reprezenta „o nouă și uriașă înșelăciune „nazistă" care „a revoltat toate statele din Europa".

Ca și în cazul Partidului Comunist Român, Partidul Comunist din Ungaria a adoptat poziție critică, de condamnare și demascare a adevăratelor scopuri pe care hitleriștii le urmăreau prin Dictatul de la Viena. „Hitler, în mod artificial a sfîșiat Transilvania în două, tăindu-se circulația sîngelui în acest teritoriu din punct de vedere economic și aducîndu-se mizerie pentru locuitorii ambelor părți", se arăta, de pildă, în ziarul ilegal „Szobod Nep".

Dovezile de compasiune și solidaritate de care s-a bucurat poporul român în zilele de doliu național din vara anului 1940, în contextul luptei sale împotriva Dictatului fascist de la Viena, confirmă înalta prețuire a opiniei publice internaționale față de idealurile patriotice și lupta sa îndelungată pentru libertate, independență și unitate națională. Aceste sentimente aveau să-și găsească o nouă și strălucită confirmare în ecoul deosebit pe care l-a înregistrat peste granițele țării victoria insurecției armate, antifasciste și antiimperialiste din august 1944.

Jalonată de uriașe eforturi materiale și de eroismul cu care au luptat cei peste 500 000 de ostași români pînă la zdrobirea definitivă a Reichului nazist, voința de reîntregire națională a poporului român avea să-și găsească o dreaptă concretizare în lichidarea consecințelor nefaste ale Dictatului de la Viena. Actul oficial de reintegrare a celor 11 județe din partea de nord a Transilvaniei în granițele firești ale poporului român a avut loc în luna martie 1945 ; fiind apoi sancționat, sub raport juridic și internațional, în documentele Conferinței de pace, România, reintrînd astfel în drepturile sale teritoriale legitime impuse de realitățile istoriei și ale vieții nesocotite de naziști.

Olimpiu MATICHESCU
doctor în istorie

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

IMPULSIONAREA EXPORTULUI INDUSTRIAL AL ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

DUPĂ Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltarea industrială, care la Conferința generală de la Lima (martie 1975) a dezbătut și căile de impulsionare a exporturilor de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare, un alt organism internațional — U.N.C.T.A.D. — a cărui vocație principală este legată de problemele comerțului și dezvoltării, a discutat pe larg, în lunile și săptămînile recente, problematica acestor exporturi.

Urmînd aceleași concepte ca cele avansate în cazul produselor de bază[1]), Secretarul general al U.N.C.T.A.D., Gamani Corea, a supus atenției reprezentanților țărilor participante schița unui „program integrat pentru produsele industriale“, al cărui obiectiv îl constituie expansiunea și diversificarea exporturilor industriale ale țărilor în curs de dezvoltare. Schița este rezultatul unei optici noi, de abordare globală și, ca atare, i se acordă mai mari șanse de realizare, în contextul recunoașterii unanime a interdependenței dintre țări pe planul tuturor fluxurilor economice internaționale.

DESIGUR că judecățile asupra evoluției exportului industrial al țărilor în curs de dezvoltare nu se pot limita la un context atît de general. Din punct de vedere conjunctural perspectivele imediate nu sînt cele mai favorabile — nici măcar perspectiva creșterii substanțiale a importului acestor produse de către țările exportatoare de petrol nu este suficient de încurajatoare. Pe de altă parte soluțiile, prin natura fenomenului, nu se află aici. Cauzele, ca și soluțiile, sînt cu precădere de ordin structural.

Tendințe conjuncturale recente

FUNDAMENTAREA direcțiilor de acțiune pe care comunitatea internațională și le-a formulat în privința promovării comerțului cu produse industriale a pornit de la desprinderea principalelor tendințe ale acestui fenomen, în contextul evoluției generale a comerțului și a dezvoltării pe plan internațional.

Pe tot parcursul anilor '60, exporturile de articole industriale originare din țările în curs de dezvoltare (T.C.D.) au atins un ritm mediu anual de creștere remarcabil (15,5%), depășind ritmurile înregistrate de celelalte grupuri de țări. Ca urmare, s-a înregistrat și o creștere — e adevărat, foarte mică — a ponderii deținute de T.C.D. în exporturile mondiale la produsele respective : de la 4,1% în 1962, la 5,2% în 1971.

Principalele fluxuri au avut ca destinație țările capitaliste dezvoltate și țările socialiste europene ; totuși, exporturile industriale ale T.C.D. nu acopereau, la sfîrșitul perioadei amintite, decît $^{1}/_{5}$ din fluxul lor de importuri industriale din celelalte două grupuri de țări (în 1962, însă, doar $^{1}/_{10}$).

Perioada anilor 1971—1974 s-a caracterizat, pe fondul efectelor Sistemului generalizat de preferințe vamale[2]), printr-o oarecare îmbunătățire a poziției concurențiale a produselor industriale provenite din T.C.D. pe piețele Europei occidentale, Japoniei și Statelor Unite. În condițiile inflației, cu care au fost confruntate țările capitaliste dezvoltate, produsele industriale ale T.C.D. au constituit o alternativă pentru o masă de consumatori care, văzîndu-și puterea de cumpărare în continuă scădere, au fost constrînși să lase să prevaleze în decizia lor de cumpărare factorul preț în raport cu exigențele față de calitate (vezi Etude sur le commerce des articles manufacturés des pays et territoires en voie de développement, U.N.C.T.A.D., 1973). Așa, de exemplu, comercianții cu amănuntul din S.U.A. se îndreaptă tot mai mult în această perioadă către furnizorii de confecții din T.C.D. ; exportatorii italieni de încălțăminte și marochinărie pierd poziții pe piață în favoarea exportatorilor brazilieni ; Statele Unite și-au redus importurile de textile în medie cu 29%, dar cu 44—77% la importurile din Italia, Japonia, Anglia și Franța, ceea ce înseamnă că T.C.D. au fost mai puțin afectate. Factorul economic care a susținut această tendință a fost reflectarea în costurile de producție a ieftinătății mîinii de lucru din T.C.D., ca un element general și, în unele cazuri, existența pe plan local a unor materii prime ieftine și/sau abundente pentru produse de tipul textilelor, articolelor de pielărie și altele.

Efectele favorabile ale conjuncturii premergătoare izbucnirii crizei energetice și de materii prime nu au exercitat totuși decît o influență marginală asupra balanței comerțului cu produse industriale între țările „lumii a treia“ și țările capitaliste industrializate. Raportul respectiv între cele două grupuri de țări continuă să fie de 1 : 3 în defavoarea țărilor mai puțin dezvoltate.

Dacă ne oprim la principala țară importatoare — S.U.A. — și la exportatori importanți de articole industriale cum sînt Hong Kong, Mexicul, Singapore, Coreea de Sud, cea mai mare parte a comerțului dintre ele poate fi considerată drept „comerț de transformare“. Exporturile respective din țările „lumii a treia“ reprezintă adesea livrări pe bază de subcontractare și livrări între societăți care își au baza în țările capitaliste dezvoltate, societatea „multinațională“ profitînd de avantajele fiscale și alte privilegii comerciale particulare din T.C.D. Expansiunea rapidă a comerțului de transformare de-a lungul frontierei dintre S.U.A. și Mexic, în urma avantajelor oferite acestor industrii, atît de către Mexic cît și de către S.U.A., este o ilustrare în acest sens (TD/B/C.2./140, p. 8—9).

Impactul „multinaționalelor“

MULTE T.C.D., pentru a nu mai importa prea multă „tehnologie încorporată“ (bunuri de echipament și produse intermediare cu o componentă tehnologică ridicată), au încurajat transferurile de tehnologie mai ales prin intermediul investițiilor private străine (ID/134, p. 267). În urma implantării pe teritoriul lor a unor filiale și sucursale ale societăților multinaționale, T.C.D. au beneficiat de un anumit număr de inovații și perfecționări tehnice. Dar aceasta nu înseamnă că interesele firmei converg cu obiectivele T.C.D. Operînd pe vaste ansambluri geografice, care cuprind țări avansate și țări în curs de dezvoltare, societățile multinaționale elaborează strategii de ansamblu care caută să integreze într-un mod rațional operațiunile propriilor lor filiale și sucursale.

Să luăm două exemple, din care unul ține de motivațiile, iar altul de efectele transferului de tehnologie către T.C.D. prin intermediul firmelor multinaționale.

Obligate de revoluția tehnico-științifică să-și reînnoiască rapid producția, firmele multinaționale caută prin orice mijloace să-și recupereze cheltuielile determinate de cercetarea tehnologică, de uzura morală mai rapidă a unor echipamente etc. Pentru aceasta ele urmăresc să-și lărgească sfera distribuției „multinaționalizîndu-și“ spațiul activităților economice, urmărind difuzarea — desigur, cu un anumit decalaj — a produselor lor pretutindeni în lume unde este posibil.

Societățile multinaționale nu sînt străine de orientarea cu precădere către țări capitaliste dezvoltate a exporturilor industriale ale T.C.D. După cum nu sînt străine nici de situația actuală în care numai foarte puține T.C.D. sînt exportatori **semnificativi** de produse industriale.

În 1973, șapte țări în curs de dezvoltare care au reușit să exporte produse industriale în valoare de peste un miliard de dolari fiecare au obținut circa 49% din totalul încasărilor. Alte șapte țări, ale căror exporturi industriale s-au situat între 500—1 000 mil. dolari, au deținut o pondere de 23%.

Deci, în 1973, aproape trei pătrimi din exporturile industriale din T.C.D. erau oferite doar de 14 țări și erau cumpărate doar de 10 țări („cei nouă“ din C.E.E. și S.U.A.).

Dealtfel, și în cazul restului de $^{1}/_{4}$, care se împarte între un mare număr de țări în curs de dezvoltare, distribuția nu este mai uniformă. Din grupul țărilor cu exporturi industriale de 250—500 mil. dolari în 1973 făceau parte 10 țări deținînd 15% din total. În schimb, alte 22 de țări în curs de dezvoltare însumau mai puțin de 10% din exporturile de produse industriale, iar restului țărilor „lumii a treia“ — mai mult de jumătate dintre ele — îi reveneau 3%.

Societățile multinaționale, printre alți factori, poartă răspunderea pentru modul deformat în care T.C.D. se încadrează în diviziunea internațională a muncii.

Nu este întîmplător că, așa cum au relevat diferite studii de specialitate, creșterea puternică a exporturilor industriale

ale T.C.D. spre ţările capitaliste dezvoltate a fost asociată cu avîntul ciclic al însăşi producţiei industriei prelucrătoare în aceste din urmă ţări. Structura exporturilor T.C.D. nu reflectă posibilităţile reale ale acestor ţări şi nu serveşte în întregime interesele lor. Tocmai de aceea Programul de acţiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaţionale subliniază că „ţările dezvoltate ar trebui să aducă modificările cuvenite economiei lor în aşa fel încît să faciliteze creşterea şi diversificarea importurilor provenite din ţările în curs de dezvoltare şi să permită astfel o diviziune internaţională a muncii raţională, justă şi echitabilă".

Pentru realizarea deplină a acestei măsuri va trebui să capete viaţă una din prevederile înscrise în Carta drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor şi anume „reglementarea şi supravegherea activităţilor societăţilor multinaţionale în limitele jurisdicţiei naţionale" a ţării gazdă, luîndu-se „măsuri pentru a veghea ca aceste activităţi să fie conforme legilor, regulilor şi reglementărilor şi să corespundă politicilor sale economice şi sociale".

Acesta, avînd în vedere că potrivit unor estimaţii, societăţile multinaţionale vehiculează circa 50% din exporturilor industriale provenite din T.C.D. Fiind concomitent agenţi de manipulare a capitalurilor şi a tehnicii şi de control asupra reţelelor de comercializare, distribuţie şi finanţare, capacitatea lor de a influenţa comerţul ţărilor în curs de dezvoltare este unul dintre factorii extrem de contradictorii care acţionează aici. Controlînd 40% din comerţul mondial cu articole industriale, optica sectorială şi strategiile globale ale societăţilor multinaţionale au afectat cu atît mai mult, direct şi indirect, exporturile industriale din T.C.D.

Cimp liber prelucrării industriale

PREVIZIUNI recente pentru 1975 au introdus o notă pesimistă în ce priveşte perspectiva exporturilor industriale ale T.C.D. Pe fondul actualei recesiuni, experţii aduc ca argumente în sprijinul ideii că ţările capitaliste dezvoltate îşi vor reduce importurile de produse industriale din T.C.D., o serie de măsuri luate de către cele dintîi. Dintre acestea reţinem : devalorizarea de fapt a dolarului, care a întărit poziţia concurenţială a articolelor industriale americane pe piaţa mondială, fabricanţii din S.U.A., confruntaţi cu o reducere a cererii interne, orientîndu-se în măsură sporită spre exporturi şi spre noi pieţe ; campania lansată de Japonia la sfîrşitul anului 1974, prin diminuarea preţurilor, în special la numeroase produse textile şi la oţel ; consolidarea în continuare a poziţiei comerciale a R. F. Germania etc.

Este deci de aşteptat ca după puseul conjunctural favorabil — în special din 1972 şi 1973 cînd creşterile au fost de 15% şi respectiv 25% — ţările în curs de dezvoltare să întîmpine serioase dificultăţi la exporturile de produse industriale. Cauza unei asemenea „ciclicităţi" nu este greu de găsit, în condiţiile în care marea majoritate a exporturilor sînt îndreptate către ţările capitaliste dezvoltate (vezi tabelul). În plus, fiind vorba despre produse la care în general avem de-a face cu o piaţă „a cumpărătorilor" — iar pentru a avea o imagine a acestor cumpărători trebuie spus că în 1973 S.U.A. au importat 37%, iar Piaţa Comună vest-europeană 38% din exporturile în discuţie —, rezultă implicit un cadru foarte restrictiv pentru evoluţia fluxurilor de produse industriale provenite din T.C.D. Ca şi în cazul altor factori externi ai dezvoltării, capacitatea de decizie şi de influenţă a ţărilor în curs de dezvoltare este serios amputată în ce priveşte promovarea exporturilor lor de produse industriale.

„Chiar şi atunci cînd interesele (T.C.D.) sînt recunoscute — dealtfel cu destulă încetineală — în domeniul articolelor industriale, se arată într-un document U.N.C.T.A.D., gradul de libertate de care ele pot să uzeze şi numărul de opţiuni care le sînt deschise, sînt frecvent limitate în mod radical. Mulţi apărători ai diviziunii internaţionale tradiţionale a muncii nu atribuie T.C.D. decît un rol limitat, care să le facă să treacă de la specializarea în materii prime la specializarea în activităţi de transformare simple sau la fabricarea de articole de bază simple cum sînt textilele" (TD/B/C.2./153, p. 5).

Comerţul cu produse industriale al ţărilor
în curs de dezvoltare

Zone de destinaţie a exporturilor şi de origine a importurilor	Procente din:			
	Exporturi		Importuri	
	1962	1971	1962	1971
- Ţări capitaliste dezvoltate	53	60	85	84
- Ţări în curs de dezvoltare	41	30	7	8
- Ţări socialiste	6	10	8	8
TOTAL	100	100	100	100

Sursa: TD/B/C.2/140, 9 decembrie 1974, pag.4.

Aşa cum spunea David Wightman într-un studiu întocmit pentru Centrul de informare economică şi socială al O.N.U., „vorbind în general, este de aşteptat ca ţările din lumea a treia să aibă în mod clar un avantaj de cost faţă de ţările industrializate în acele producţii industriale care necesită multă muncă şi relativ puţin capital. Textilele şi confecţiile sînt exemplele cele mai cunoscute" („The Economic Interest of the Industrial Countries in the Development of the Third World", United Nations, 1971). Dar, aşa cum arată acelaş autor, acesta nu este decît un stadiu primar al industrializării care se impune a fi depăşit, astfel încît, dacă produsele competitive pentru ţările în curs de dezvoltare „pot fi astăzi în principal textilele, confecţiile, încălţămintea şi produsele din lemn, mîine ar putea fi în special articolele din metal, ceramică, sticlărie, biciclete, motociclete şi alte produse cu consum relativ ridicat de forţă de muncă. Dar tocmai asupra acestor tipuri de produse sînt orientate politicile vamale ale ţărilor industriale".

Sistemul generalizat de preferinţe, adoptat ulterior, nu a înlăturat acuitatea problemei sesizate ; dimpotrivă, necesitatea acordării unui tratament preferenţial nereciproc este menţinută ca un principiu şi ca o măsură în toate documentele consacrate instaurării unei noi ordini economice internaţionale.

O nouă strategie de ansamblu

DIN cele cîteva aspecte relevate aici reiese că sporirea şi diversificarea exporturilor de produse industriale din ţările în curs de dezvoltare sînt condiţionate nu numai de eforturile proprii ale T.C.D. — industrializarea, creşterea ponderii sectoarelor moderne etc. Un rol însemnat trebuie să-l joace remodelarea condiţiilor externe, ca o componentă intrinsecă a instaurării noii ordini economice internaţionale. Pentru a da o formă concretă acestei acţiuni complexe şi de durată, Secretariatul U.N.C.T.A.D. a elaborat un Program integrat bazat pe concepte analoge celor aplicate în cazul produselor de bază. Asupra orientărilor din acest Program ne oprim în cele ce urmează.

Situaţia exporturilor industriale ale T.C.D. se cere examinată în împrejurările actuale, la mijlocul celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării, în raport cu cerinţele instaurării unei noi ordini economice internaţionale, ale accelerării procesului de industrializare în ţările în curs de dezvoltare, ale intensificării cooperării economice în lume. În documentele adoptate de Conferinţa de la Lima, din martie 1975, se sublinia necesitatea ca ponderea T.C.D. să atingă cel puţin 25% din totalul producţiei industriale mondiale pînă în anul 2000, ceea ce înseamnă că T.C.D. ar trebui să realizeze un ritm mediu anual de creştere industrială superior celui de 8%, prevăzut în Strategia internaţională a dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu. O astfel de pondere nu va fi, însă, posibilă fără o creştere a participării la exporturile de produse industriale şi fără adoptarea unor măsuri destinate adaptării producţiei T.C.D. la necesităţile pieţei internaţionale. Aşadar, în cadrul efortului vizînd creşterea şi diversificarea exporturilor industriale ale T.C.D., problemele comerciale sînt strîns legate de cele ale producţiei şi impun, prin însăşi îngemănarea lor, adoptarea unei noi strategii de ansamblu, a unor noi „reguli ale jocului".

În ţările în curs de dezvoltare unde industrializare a fost orientată spre export — aşa cum se întîmplă din ce în ce mai frecvent în ultimii ani — s-au dezvoltat, în special, industriile de prelucrare a materiilor prime (produse agricole, minerale, forestiere etc.) sau cele în care costul forţei de muncă reprezintă un factor important (textile, încălţăminte, piese de schimb pentru electronică, ceasornicărie, diferite operaţii de asamblare). Chiar şi în cazul acestor produse, însă, exporturile T.C.D. au întîmpinat obstacole considerabile în calea accesului pe pieţele ţărilor dezvoltate.

În viziunea Secretariatului U.N.C.T.A.D., este necesară o nouă abordare, globală, care să se refere nu numai la condiţiile de acces pe pieţele ţărilor dezvoltate, dar şi la problemele dezvoltării industriale, ţinînd seama de corelaţiile existente între comerţ şi industrializare pe de o parte, şi între ofertă şi cerere pe de altă parte. Această abordare globală ar trebui, deci, să vizeze concomitent reducerea obstacolelor din calea comerţului şi ameliorarea poziţiei concurenţiale a ofertei T.C.D. pe pieţele de export pentru produsele lor industriale. Efortului propriu al fiecărei T.D.C. îi va reveni un rol primordial, alături de o cooperare mai intensă între înseşi T.C.D., pentru armonizarea politicilor industriale, încurajarea specializării, utilizarea complementarităţilor industriale, favorizarea constituirii de noi întreprinderi şi utilizarea eficientă a fondurilor de investiţii.

Într-o asemenca strategie, impulsionarea activităţii productive şi a exporturilor industriale ar trebui să se sprijine, într-o primă etapă, pe creşterea încasărilor pe care T.C.D. le obţin din comerţul cu materii prime ; paralel, comunitatea internaţională urmează să-şi intensifice activitatea de ajutor bi- şi multilateral, prin care să fie dirijat un flux ritmic şi suficient de resurse financiare către T.C.D. ; se impune, de asemenea, o acţiune internaţională concertată în vederea transferării către aceste ţări a tehnologiilor celor mai adecvate necesităţilor lor, în condiţii favorabile. Strategia industrializării presupune, în planul comercial, multiplicarea considerabilă a schimburilor de produse industriale între T.C.D., care s-ar dovedi reciproc avantajoase indiferent că s-ar efectua între ţări cu o structură diferită a cererii sau cu una analogă, aşa cum o demonstrează comerţul profitabil cu produse industriale pe care îl realizează ţările dezvoltate între ele. Nu este, totuşi, mai puţin evident că ţările dezvoltate vor constitui încă multă vreme principalul debuşeu pentru produsele industriale ale T.C.D. În consecinţă, măsurile vizînd îmbunătăţirea accesului acestor produse pe pieţele ţărilor dezvoltate vor rămîne unul dintre elementele esenţiale ale unei politici globale privind comerţul internaţional, element care să completeze eforturile de industrializare ale T.C.D.

Barierele tarifare

rămîn, după concluziile experţilor UNCTAD, unul din obstacolele majore în calea extinderii şi diversificării exportului ţărilor în curs de dezvoltare. Evaluări din aceeaşi sursă arată că taxele vamale care grevează preţul de vînzare al produselor din ţările în curs de dezvoltare pe pieţele ţărilor capitaliste dezvoltate sînt în medie cu circa 50% mai ridicate decît cele prevăzute la importurile acestora din urmă din alte ţări dezvoltate. După cum se poate vedea în grafic, nivelul cel mai înalt îl ating taxele vamale la produsele industriale.

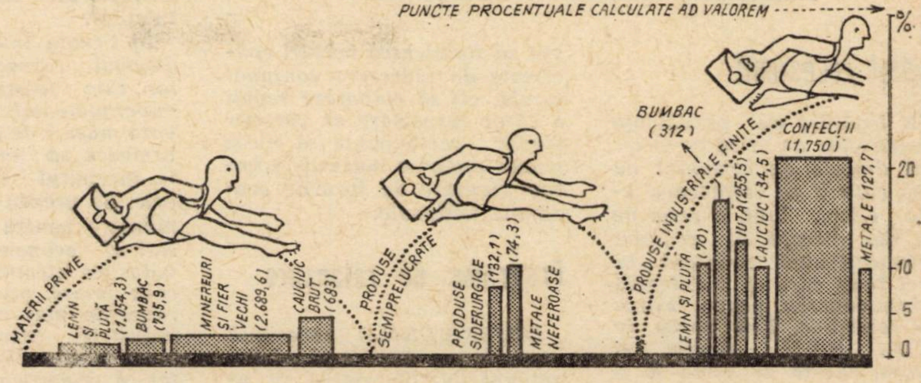

după „DEVELOPMENT FORUM“

Diferenţierea taxelor vamale la produse din ţările în curs de dezvoltare importate în ţările capitaliste dezvoltate (1973 — valoarea importurilor în dolari)

Căi de acţiune

ÎNTR-ADEVĂR, menţinerea obstacolelor tarifare şi netarifare şi posibilitatea aplicării unor noi restricţii, care ar frîna exporturile T.C.D., permanentizează incertitudinea cu privire la accesul pe pieţe şi adaugă un coeficient de nesiguranţă politicilor acestor ţări în materie de investiţii, producţie, credit etc. În această privinţă, schiţa unui Program integrat pentru produse industriale propusă de Secretarul general al U.N.C.T.A.D. tratează, într-o concepţie unitară, principalele căi de acţiune în vederea ameliorării cadrului comercial existent, ca parte integrantă a unei noi ordini economice internaţionale.

A. **Obstacolele tarifare**, reduse substanţial în urma rundelor succesive de negocieri din ultimele decenii, iar apoi prin aplicarea, începînd cu 1971, a Sistemului generalizat de preferinţe (S.G.P.), au antrenat o ameliorare netă a condiţiilor de acces pentru produsele industriale şi, într-o anumită măsură, şi agricole ale T.C.D. Totuşi, preferinţele vamale de care beneficiază T.C.D. s-au relevat insuficiente în raport cu structura exporturilor acestor ţări, făcînd să apară nevoia unor ameliorări nu numai sub aspectul liberalizării accesului pe pieţe, dar şi sub acela al conservării avantajului preferenţial de care se bucură T.C.D., ameninţat în prezent de reducerile tarifare negociate în cadrul rundei G.A.T.T.

Îmbunătăţirea S.G.P. ar trebui să vizeze, în special, următoarele aspecte : extinderea preferinţelor la întreaga gamă de produse industriale şi agricole prezentînd un interes actual sau potenţial pentru exportul T.C.D. şi accesul acestora cu scutire de taxe vamale ; suprimarea plafoanelor şi contingentelor tarifare la produsele „sensibile“, pe măsură ce ţările dezvoltate vor adopta o concepţie nouă în domeniul evoluţiei structurii lor industriale ; liberalizarea, simplificarea şi armonizarea regulilor de origine şi a formalităţilor administrative legate de aplicarea preferinţelor vamale ; prelungirea duratei de aplicare a S.G.P., fixată iniţial la 10 ani, încît preferinţele să devină o constantă a politicii vamale a ţărilor dezvoltate pînă la lichidarea subdezvoltării.

B. **Obstacolele netarifare.** Scăderea relativă a importanţei taxelor vamale ca obstacole în calea exporturilor T.C.D. nu a fost însoţită însă şi de o reducere corespunzătoare a barierelor netarifare. Acestea au fost nu numai menţinute, dar uneori chiar multiplicate şi întărite, în ciuda faptului că fusese convenită şi acceptată, pe plan internaţional, necesitatea de a nu mai fi impuse obstacole noi sau suplimentare.

Dacă uneori menţinerea unor obstacole netarifare mai poate fi justificată, de pildă, prin motive de ordin sanitar (obligativitatea prezentării unui certificat fitosanitar la trecerea frontierei pentru mărfuri alimentare, fructe etc.), cea mai mare parte a celorlalte obstacole nu au, practic, justificare. Existenţa lor alterează structura comerţului şi frînează procesul de ajustare a economiei internaţionale (T.D./B/C.2/153, p. 11). Şi, ceea ce este încă şi mai grav, multe dintre obstacolele netarifare frînează, în mod deosebit, importarea în ţările capitaliste dezvoltate a mărfurilor necesitînd un volum ridicat de forţă de muncă şi care prezintă un interes deosebit pentru exportul T.C.D.

Un studiu special întreprins de experţii G.A.T.T. a permis identificarea a mai bine de 800 obstacole netarifare aplicate în prezent de ţările dezvoltate, însă, după natura lor, ele pot fi clasificate în două mari categorii : 1. restricţii cantitative la import, inclusiv limitările „voluntare“ ale exporturilor T.C.D. ; 2. măsuri cu caracter necantitativ, cum sînt licenţele de import, normele tehnice si sanitare, condiţiile speciale în materie de ambalaj şi marcare, politicile vizînd asigurarea unei super-protecţii a industriilor naţionale, evaluarea vamală etc. Multe dintre aceste obstacole constituie obiectul negocierilor comerciale multilaterale, care se desfăşoară actualmente în cadrul G.A.T.T. ; în aşteptarea încheierii lor, Secretarul general al U.N.C.T.A.D. recomandă T.C.D. întărirea coordonării şi cooperării între ele în cadrul negocierii privind reducerea acestor obstacole, şi sugerează realizarea unui consens referitor la măsurile anticipate care ar putea fi adoptate în favoarea T.C.D., înainte de sfîrşitul actualei runde G.A.T.T.

C. **Practicile comerciale restrictive** au efecte analoge celor ale obstacolelor netarifare, împiedicînd sau limitînd importurile. Ele sînt rezultatul unei poziţii dominante pe piaţă, fie a unor întreprinderi constituite în cartel, fie a unei singure societăţi acţionînd ca un monopol. Direcţii de acţiune vizînd reglementarea şi, pe cît posibil, suprimarea practicilor comerciale restrictive în ţările capitaliste dezvoltate ar putea fi : aplicarea strictă a legislaţiei în materie de practici comerciale restrictive, introducerea unei proceduri de notificare şi justificare în cazul unor practici autorizate ; elaborarea unui cod internaţional de conduită care să reglementeze recurgerea la practici comerciale restrictive ; includerea în acest cod a unor proceduri de consultare şi conciliere prin care să se asigure concordanţa între interesele comerţului internaţional, în special al T.C.D., şi acţiunile de reprimare a acestor practici pe plan naţional.

D. **Politicile industriale.** Ţările dezvoltate s-au declarat, în general, de acord cu necesitatea lărgirii accesului la pieţele lor pentru produsele industriale ale T.C.D., un exemplu constituindu-l însăşi crearea Sistemului generalizat de preferinţe vamale. Nu trebuie, însă, confundate „lărgirea accesului“ şi „lărgirea debuşeelor“, aceasta din urmă putînd fi asigurată numai printr-o restructurare deliberată a industriei în ţările dezvoltate, însoţită de o creştere a importurilor originare din T.C.D. Or, fapte recente denotă o orientare diametral opusă : acordurile de liber schimb şi uniunile vamale între ţările dezvoltate promovează integrarea lor regională şi concentrarea industriei, în detrimentul importurilor de produse industriale originale din T.C.D. ; politicile industriale aplicate în ţările dezvoltate continuă să fie axate exclusiv pe legile pieţei, ceea ce face ca structurile industriale să nu se poată adapta unui flux mai larg de importuri din ţările în curs de dezvoltare (TD/B/C.2/153, p. 13). Astfel de politici tind să reducă la minimum avantajele pe care măsurile de liberalizare a comerţului ar fi trebuit să le procure ţărilor în curs de dezvoltare.

După părerea Secretariatului U.N.C.T.A.D., cooperarea între T.C.D.

C. VASILIADE
Gh. DUMITRU

(Continuare în pag. 32)

---

[1] Vezi articolul „Apărarea puterii de cumpărare a produselor de bază“, în „Revista economică“ nr. 7/1975.

[2] Sistemul a fost prezentat pe larg în numerele 3, 4 şi 6 din 1974 ale revistei „Viaţa economică“.

TENDINTE — CONJUNCTURI

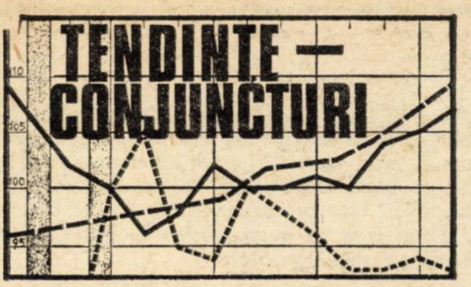

Stadiul recesiunii

ÎN legătură cu persistența fenomenelor de criză în Occident dincolo de orizontul de timp care li se întrevedea acum cîteva luni, o serie de țări duc discuții în vederea perfectării unei reuniuni la nivel înalt care să stabilească acțiuni concrete pentru ieșirea din recesiune. Este vorba de S.U.A., R.F.G., Anglia și Franța, cărora ar urma să li se alăture Japonia. Datele cu privire la stadiul recesiunii în aceste țări, pe care le publică săptămînalul londonez „The Economist“ (9 august), arată că scăderea producției industriale și nivelul șomajului constituie în continuare motive serioase de preocupare pentru toate țările incluse, în timp ce evoluția prețurilor și a balanțelor comerciale prezintă o imagine mai diversificată. Publicația citată scrie că, după unele păreri, reuniunea proiectată nu ar trebui atît să stabilească măsuri concertate de redresare conjuncturală, cît să elaboreze reguli a căror respectare ar permite țărilor participante să nu-și jeneze reciproc măsurile socotite necesare de forurile economice naționale.

	Rata șomajului, %		Prețurile bunurilor de consum, modificarea în % pe o bază anuală		Producția industrială, modificarea în % pe o bază anuală		Balanța comercială, mlrd. dolari	
	luna cea mai recentă	în urmă cu un an	luna cea mai recentă	în urmă cu un an	luna cea mai recentă	în urmă cu un an	luna cea mai recentă	în urmă cu un an
S.U.A.	8,4	5,3	9,5	8	-12,5	0	+1,7	-0,2
Japonia	1,9	1,3	13,5	23,5	-14	+2,5	+0,5	-0,6
R.F.G.	3,5	1,6	6,5	7	-12	+0,5	+1,3	+1,0
Franța	4,9	2,6	12	14	-9,5	+3	+0,6	-0,5
Anglia	5,6	3,1	25	16,5	-6	-1	-0,3	-1,2

Programe de relansare

DIMENSIUNILE recesiunii în țările occidentale, depășind anticipările, determină în unele din aceste țări reconsiderarea politicii economice aplicate pînă în prezent, cu accent anti-inflaționist, și luarea unor măsuri de relansare.

În Italia, la finele lunii iulie parlamentul a aprobat măsuri destinate să injecteze 3 500 milioane de lire în economie. Se prevăd alocații pentru construcția de locuințe și spitale, lucrări portuare, dezvoltarea agriculturii și a construcțiilor navale. Sume de diferite mărimi sînt destinate regiunii Mezzogiorno, promovării exporturilor și stimulării investițiilor în cadrul firmelor mici. Fondurile necesare vor fi obținute de pe piața financiară, pentru a nu se mări deficitul bugetar, care oricum este uriaș. În bugetul pe 1976 aprobat la 30 iulie, se prevede un deficit de 11 515 milioane de lire, ceea ce reprezintă 31% din totalul cheltuielilor.

În Franța luna august, tradițional consacrată concediilor, este folosită de experții guvernamentali pentru a elabora măsuri de relansare care urmează să intre în vigoare la începutul lunii septembrie. Se prevăd alocații suplimentare pentru sectorul de stat al economiei, în special industria electroenergetică și căile ferate, precum și pentru ramurile mai vulnerabile ale industriei private. Președintele Giscard d'Estaing a anunțat că programul de relansare va recurge chiar la deficite bugetare pentru finanțare suplimentară. Măsurile se vor baza pe o concepție „mai calitativă“ a creșterii, criteriul nemaifiind doar creșterea P.N.B. (care va rămîne modestă în anul următor), ci realizarea unor schimbări structurale, legate mai ales de noile date ale problemei în domeniul energiei și al materiilor prime.

În Japonia se pregătesc de asemenea noi măsuri de stimulare a economiei, deși în unele sectoare ale industriei și în export situația s-a redresat treptat față de nivelul cel mai scăzut al activității atins în primul trimestru 1975. Redresarea nu a înglobat însă ramurile producătoare de mijloace de producție. Continuarea deteriorării în acest sector, împreună cu o nouă reducere a cheltuielilor pentru consum, amenință să provoace din nou o generalizare a încetinirii. Printre măsurile anunțate sînt o reducere cu 0,5% a ratei scontului în luna august și sporirea cheltuielilor guvernamentale pentru lucrări publice și construcții de locuințe. Măsurile fiscale vor fi prezentate într-un buget suplimentar ce urmează să fie supus aprobării sesiunii extraordinare a Dietei japoneze în luna septembrie.

Transporturile maritime: nave în rezervă

NUMĂRUL navelor comerciale aflate în rezervă în țările capitaliste este în creștere, ca urmare a conjuncturii nefavorabile pe piața transporturilor maritime; se apreciază că la sfîrșitul sem. I a.c. în această situație se aflau 531 de nave, cu un deplasament total de 18,4 mil. tone registru brut, față de 432 nave și 13,7 mil. t.r.b. la sfîrșitul lunii mai. Cel mai mult afectate de această măsură sînt navele petroliere, numărul lor în rezervă ajungînd la 408 (față de 318, în luna mai a.c.).

Diminuarea cererii pentru mașini-unelte

CONJUNCTURA pe piața capitalistă a mașinilor-unelte s-a caracterizat, în sem. I 1975, prin scăderea cererii pentru aceste utilaje, atît din partea clienților interni cît și a celor externi. Dintre principalii producători europeni de utilaje pentru prelucrarea metalelor Anglia, Elveția, R.F.G. și Italia au înregistrat o reducere a comenzilor la export, într-o situație relativ mai bună fiind Franța. După aprecierea revistei „American Metal Market“, în prezent perspective de desfacere comparativ mai bune la această grupă de produse le oferă țările în curs de dezvoltare (îndeosebi cele producătoare de petrol) și țările socialiste.

R. F. G.: perspectivele pe termen scurt

STUDIUL anual al Secretariatului O.C.D.E. cu privire la situația economiei vest-germane, dat publicității la 5 august, după ce constată că în faza conjuncturală recentă pierderile de producție și creșterea șomajului au fost mai accentuate decît în orice altă recesiune postbelică, se oprește într-un capitol special asupra evoluției probabile a conjuncturii în perioada pînă la mijlocul anului 1976.

După părerea experților, vigoarea și profilul temporal al reînviorării economice rămîn foarte aleatorii mai ales din cauza scăderii recente și perspectivelor mediocre ale exporturilor, care constituie în general unul dintre primii factori de reînviorare în cazul R.F.G. Va avea loc așadar o schimbare față de înlănțuirea obișnuită a factorilor de redresare: accelerarea exporturilor, apoi a investițiilor, apoi a consumului. Principalii factori destinați să inițieze și să antreneze reînviorarea vor trebui să fie acum cheltuielile statului pentru bunuri și servicii și consumul privat. Dat fiind importanța rolului exporturilor în economia R.F.G., este deci posibil ca redresarea să fie mult mai puțin viguroasă decît după recesiunea din 1967—1968, de exemplu.

În aceste condiții, consideră experții O.C.D.E., pare prea optimist să se conteze pe o „creștere zero“ a economiei R.F.G. în anul 1975, trebuind să se ia în calcul posibilitatea unei scăderi a P.N.B. în expresie reală. Previziunile referitoare la o „creștere zero“, reafirmate ultima oară de forurile oficiale vest-germane în luna mai a.c., se bazează pe trei ipoteze: oprirea scăderii volumului exporturilor, reducerea cotei anormal ridicate a economiilor populației, răsturnarea tendinței de scădere a investițiilor întreprinderilor cel tîrziu la mijlocul acestui an. Neîndeplinirea oricăreia dintre aceste condițiuni atrage după sine scăderea P.N.B. în 1975. Datele citate în studiu indică tocmai că, după opinia experților, condițiile acestea vor rămîne într-o măsură sau alta neîndeplinite.

Volumul exporturilor va rămîne deprimat în 1975, conform elementelor de apreciere existente în momentul elaborării studiului. Este de așteptat ca pe tot anul volumul piețelor externe ale R.F.G. să se micșoreze cu 4%, se arată în studiu. Cota economiilor populației se va menține la actualul nivel anormal, dat fiind că șomajul este în continuare la un nivel ridicat și că se menține incertitudinea în ceea ce privește perspectivele economice. Cît despre investițiile private, cele mai recente sondaje confirmă nehotărîrea factorilor de decizie din întreprinderi. Este însă posibil ca, mai ales datorită noii prime temporare de 7,5% pentru investiții, acestea să se învioreze în lunile următoare, dealtfel și sub efectul unei anumite ameliorări a situației în domeniul creditului.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	11 VIII 1975	15 VIII 1975	Abaterea 1) în % a cursurilor valutelor în ziua de 15 VIII 1975 față de: cursul central	nivelul din 28 XII 1973	Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973–15 VIII 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5921	2,5735	+ 3,71	+ 4,88	- 4,65
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6965	2,6665	+26,96	+21,88	-17,95
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3995	4,3875 2)	+ 4,94	+ 7,18	- 6,70
Yenul japonez	308,0	280,2	297,80	297,95	+ 3,37	- 5,96	+ 6,33
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6578	2,6430	+ 5,23	+ 6,92	- 6,48
Francul belgian	40.334	41,10	38,45	38,34 2)	+ 5,20	+ 7,20	- 6,72
Lira italiană	523,50	607,0	671,20	669,95 2)	-21,86	- 9,40	+10,37
Lira sterlină 3)	2,8952	2,3250	2,0945	2,1080	-27,19	- 9,33	+10,29
Prețul aurului la Londra 4)	-	103,87	162,50	161,60	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt); 2) Curs la data de 14 VIII 1975, ziua de 15 VIII fiind sărbătoare legală în Franța, Italia și Belgia; 3) Dolari SUA pentru o liră sterlină; 4) In dolari SUA/uncie, primul fixing.

În prima parte a intervalului 11—15 VIII 1975 **dolarul S.U.A.** a continuat mișcarea sa ascendentă pentru ca, la sfîrșitul perioadei să înregistreze un nou recul. Această evoluție a avut loc în cadrul menținerii acțiunii factorilor de influență prezentați în numerele anterioare ale revistei. Spre sfîrșitul intervalului s-au anunțat deciziile de reducere a taxei scontului în R.F.G. de la 4,5% la 4% și în Olanda de la 6,0% la 5,5%.

După o scurtă perioadă de recul, **francul elvețian** a continuat să refacă terenul pierdut în ultimele săptămîni față de dolarul S.U.A. La această consolidare pare a fi contribuit și modificarea taxei scontului în R.F.G., care a fost urmată de mișcări speculative de capital din marca vest-germană în franc elvețian. În aceste condiții Banca Națională a Elveției a intervenit susținînd dolarul S.U.A. pentru a limita întărirea artificială a francului elvețian.

Marca vest-germană, după ce a atins la începutul intervalului cea mai joasă cotație față de dolarul S.U.A. din ultimele 10 luni, și anume : 1 dolar=2,5921 mărci, a revenit spre sfîrșitul săptămînii pe o poziție ceva mai fermă. În același timp se observă accentuarea tendinței sale de depreciere față de francul elvețian, în raport cu care a ajuns la un nivel situat în jurul a 103,50 franci pentru 100 mărci. **Lira sterlină** a avut o comportare asemănătoare, atingînd un nou punct minim record față de dolar, și anume 1 liră=2,0940 dolari, după care a cunoscut o ușoară redresare.

În cercurile de specialitate se consideră că, deocamdată, nu au apărut factori noi care să determine modificarea radicală a tendinței general ascendente a dolarului S.U.A. față de restul devizelor occidentale, apreciindu-se că există în continuare posibilitatea unor perioade de stagnare sau recul temporar.

Pe piața eurovalutelor, nivelul dobînzilor la perioadele pînă la 3 luni pentru depozitele în dolari a avut o ușoară tendință de scădere, aceasta fiind mai accentuată în cazul dobînzilor la depozitele în franci elvețieni și mărci vest-germane.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 11 VIII—15 VIII 1975 (nivel minim și maxim)

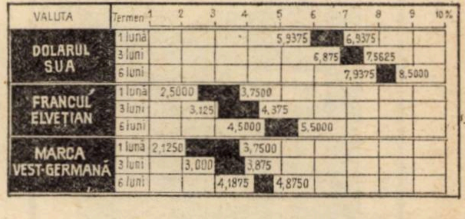

VALUTA	Termen		
DOLARUL SUA	1 lună	5,9375	6,9375
	3 luni	6,875	7,5625
	6 luni	7,9375	8,5000
FRANCUL ELVEȚIAN	1 lună	2,5000	3,7500
	3 luni	3,125	4,375
	6 luni	4,5000	5,5000
MARCA VEST-GERMANĂ	1 lună	2,1250	3,7500
	3 luni	3,000	3,875
	6 luni	4,1875	4,8750

Paul DUMITRAȘCU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Producători și consumatori de hîrtie și carton

DATELE unui studiu asupra evoluției industriei celulozei și hîrtiei din țările nesocialiste evidențiază că ierarhia principalilor producători de hîrtie și carton diferă de cea a principalilor consumatori ai acestor produse. După cum ilustrează tabelul, cel mai ridicat consum de hîrtie și carton se înregistrează în țările capitaliste cu un nivel înalt de industrializare, în timp ce în cazul producției lor printre primii 16 producători se numără și Italia, Spania, Brazilia sau Mexic (lipsind, în schimb, o serie de consumatori de frunte, ca Danemarca, Elveția, Belgia, Noua Zeelandă sau Irlanda). Statele Unite ale Americii se detașează net, atît ca producător (depășind producția însumată a țărilor vest-europene), cît și în calitate de consumator.

În cercurile de specialitate se apreciază că există premise favorabile pentru dezvoltarea, în deceniile următoare, a industriei celulozei și hîrtiei într-o serie de țări din Asia și Oceania (Filipine, Papua — Noua Guinee, Indonezia, Noua Zeelandă, Tailanda, Malayezia etc.), din America Latină (Brazilia, Mexic ș.a.), precum și din Africa, aportul acestor țări la comerțul mondial cu hîrtie și carton urmînd să sporească considerabil.

(anul 1973)

Producători	mil.t	Consumatori	kg/loc.
S.U.A.	56,1	S.U.A.	290
Japonia	16,0	Suedia	212
Canada	13,1	Canada	205
R.F.G.	6,4	Danemarca	163
Finlanda	5,4	Finlanda	163
Suedia	5,2	Elveția	156
Franța	4,8	Japonia	145
Anglia	4,7	Olanda	145
Italia	4,1	Anglia	137
Spania	1,9	R.F.G.	136
Olanda	1,7	Belgia	134
Brazilia	1,6	Australia	133
Norvegia	1,4	Norvegia	131
Austria	1,3	Noua Zeelandă	122
Australia	1,2	Franța	109
Mexic	1,1	Irlanda	96

Sursa: "Pulp and Paper Int."

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Producția de oțel a Americii Latine

DUPĂ aprecierea Institutului latino-american al fontei și oțelului, la sfîrșitul actualului deceniu țările Americii Latine își vor acoperi necesarul de consum la metale feroase în proporție de 90% din producția lor internă, iar către anul 1985 vor avea disponibilități pentru export. Prognoza pentru principalele țări producătoare și consumatoare din zonă în această privință este înfățișată în tabel (în milioane tone).

Țara	Capacități pentru turnarea oțelului		Consumul de laminate în 1980 (calculat în oțel brut)
	1980	1985	
Total țări latino-americane din care :	55,1	78,1	51,3
— Brazilia	22,0	29,0	19,8
— Argentina	10,0	15,0	12,7
— Mexic	12,9	18,0	9,3
— Venezuela	5,9	2.8	2,8
— Peru	2,0	4,6	1,7

Sursa : „Metal Bulletin“, 1/VII 1975

R. P. Ungară : dinamica energiei electrice

DUPĂ aprecierea specialiștilor, în Ungaria consumul de energie electrică va crește de la 25,5 miliarde kwh în 1975 la 37,2 miliarde în 1980 și la 78 miliarde în 1990. Ceea ce înseamnă un ritm mediu anual de creștere de 7,5—7,7 la sută (în deceniul al șaptelea : 8,1 la sută). Se prevede construirea în primul rînd de termocentrale pe baza zăcămintelor locale de cărbune, precum și de centrale atomice. În ansamblu, în cursul următorului plan cincinal (1976—1980) capacitatea instalată a uzinelor electrice ungare urmează să sporească cu 1 900 Mw, iar în deceniul următor cu aproximativ 9 000 de Mw. Totodată, se prevede o extindere a importului de energie electrică, respectiv cu 80 la sută, în perioada 1976—1980.

Comerțul U.R.S.S. – țări vest-europene

ÎN PERIOADA 1965—1974 volumul schimburilor comerciale dintre Uniunea Sovietică și țările vest-europene a crescut de 4,6 ori, evoluția accelerîndu-se în cursul actualului cincinal (vezi graficul). Anul trecut, se arată în revista „Ekonomiceskaia gazeta“ (nr. 31/1975), țărilor vest-europene le-a revenit aproximativ un sfert din volumul global al comerțului exterior al Uniunii Sovietice și trei pătrimi din cel al schimburilor cu țările capitaliste dezvoltate. Dintre principalii parteneri vest-europeni ai Uniunii Sovietice, cea mai rapidă extindere a schimburilor comerciale reciproce a avut loc în perioada examinată cu R.F.G. (de aproape 9 ori), Belgia (de peste 8 ori), Olanda (de 6,7 ori), Italia (de peste 5 ori). Chiar dacă se ține seama de creșterea sensibilă a prețurilor pe piața mondială, — scrie revista amintită — expansiunea considerabilă a volumului fizic al comerțului U.R.S.S. cu acest grup de țări rămîne o realitate.

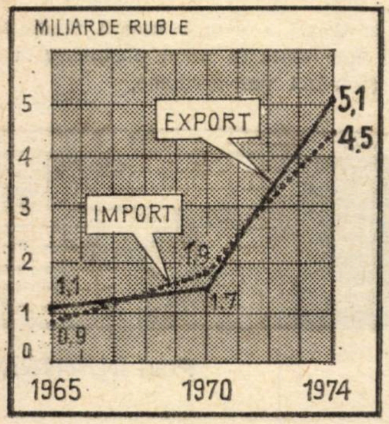

R.V.S.: avînt în reconstrucția economică

ÎN LUNILE care s-au scurs de la eliberarea țării, organele administrației centrale și locale ale puterii populare din Republica Vietnamului de Sud au depus o vastă muncă pentru restabilirea și reorganizarea activității economice, începînd de la refacerea căilor de comunicații și repunerea în funcțiune a unităților industriale, continuînd cu asigurarea condițiilor pentru desfășurarea cu succes a campaniei agricole și terminînd cu organizarea aprovizionării normale a populației cu toate cele necesare traiului. Rezolvarea acestor sarcini era grevată și de povara celor peste două milioane de șomeri, lăsată de regimul marionetă.

După cum arată publicația „Sud Viet-Nam en lutte“ (nr. 307/1975), în sectorul agricol țăranii — cu sprijinul voluntar al tineretului de la orașe — au depus și depun eforturi pentru strîngerea recoltei de primăvară și pregătirea corespunzătoare a celei de toamnă, au construit sau reparat numeroase baraje și sisteme de irigații etc. Totodată, ținîndu-se seama de faptul că sub vechiul regim 54% din terenurile propice pentru cultura orezului sau grădinărit erau lăsate în paragină, iau amploare acțiunile de defrișare și punere în valoare a acestor terenuri, ceea ce va contribui la consolidarea economiei Vietnamului de Sud.

Iugoslavia: prima mină de uraniu

ÎN CURÎND vor fi atacate lucrările de construire a primei mine de uraniu din Iugoslavia, la Zirovski Vrh, menționează revista „Privredni Vjesnik“. Mina va furniza materia primă menită să asigure combustibilul pentru prima centrală nucleară care se construiește în Iugoslavia prin eforturile unite ale republicilor Croația și Slovenia și care urmează a fi dată în exploatare la începutul anului 1979. Potrivit programului de investiții aprobat, se prevede ca la Zirovski Vrh să se extragă anual 300 000 tone minereu de uraniu din care se vor obține prin tratare hidrometalurgică 294 tone oxid de uraniu. Valoarea lucrărilor — care vor cuprinde și 250 locuințe, un cămin de copii etc. — este estimată la 380 milioane dinari. Zăcămintele sînt evaluate la 1,8 milioane tone de minereu.

Progresele chimiei albaneze

DEMARÎND în perioada postbelică practic de la nivelul zero, industria chimică din Albania s-a constituit și s-a diversificat treptat, ceea ce i-a permis să contribuie în măsură crescîndă la satisfacerea nevoilor interne ale întregii economii. În cursul celui de-al patrulea plan cincinal au intrat în funcțiune trei mari unități chimice, și anume: Fabrica de îngrășăminte azotoase de la Fier, Fabrica de superfosfați de la Lac și Fabrica de sodă de la Vlore. Ele au adus un aport considerabil la intensificarea producției agricole în Albania și la reducerea importurilor de produse chimice.

În prezent se află în stadiul final construcția unei fabrici de uree, de asemenea la Fier, formînd un complex împreună cu fabrica de îngrășăminte azotoase, a cărei producție se va dubla în viitorul apropiat. Concomitent, la Vlore se desfășoară construcția unei fabrici de clorură de polivinil și de sodă caustică, iar la Lac se creează unități industriale care vor produce — alături de cupru — și acid sulfuric, sporind astfel gama produselor chimice al căror necesar de consum va fi satisfăcut din producția internă.

Un nou sosit în „clubul aurului“

ÎN Republica Dominicană a fost inaugurată oficial cea mai importantă mină de aur și argint din cele două Americi. Mina este situată la Pueblo Viejo, în centrul țării. Punerea ei în funcțiune a costat 45 milioane dolari. Ea va produce anual 350 000 uncii de aur și 1,5 miloane uncii de argint, ceea ce va face ca Republica Dominicană să devină primul producător de metal galben din America Latină și al cincilea din lumea nesocialistă.

„Ierarhia“ muncilor dificile

ACTIVITĂȚILE care solicită sistemul nervos și reclamă o concentrare deosebită sînt cel puțin tot atît de istovitoare pentru organism ca cele considerate „de forță“ sau esențialmente musculare. La această concluzie au ajuns doi reputați specialiști vest-germani în fiziologia muncii, profesorii W. Rohmert și J. Rutenkranz, care timp de mai multe luni au ținut sub observație, cu ajutorul unor instrumente medicale de măsură din cele mai moderne, 204 muncitori — bărbați și femei — la locurile lor de muncă. Ei au înregistrat pentru prima dată ansamblul activităților aparatului muscular și ale sistemului nervos ale ființei umane în timpul muncii și au ajuns la concluzia că multe activități apreciate ca „ușoare“, cum ar fi lucrul la banda rulantă, munca din comerț, din sfera serviciilor, din birouri, sînt adesea mult mai obositoare fizic (deoarece reclamă o deosebită rapiditate a mișcărilor și un înalt grad de concentrare) decît unele munci considerate „penibile“ — cum ar fi manipularea blocurilor de piatră pe un șantier de construcții.

Șomajul dezminte concluziile

CU TREI luni în urmă, miniștrii de finanțe ai țărilor O.C.D.E. își exprimau părerea că recesiunea economică vest-europeană a depășit punctul critic și că la orizont se întrezăresc simptomele încurajatoare ale unei redresări. „In prezent, scrie revista Newsweek, este limpede pentru toți că ei s-au grăbit cu concluziile. Din datele statistice obținute în ultima săptămînă reiese că, departe de a fi depășit impactul recesionist, Europa Occidentală ar mai putea trece prin vremuri și mai grele“. Una din cele mai dificile probleme pe care le au de înfruntat țările O.C.D.E. este cea a șomajului care a crescut în ultimul an cu 50%. În Marea Britanie, de exemplu, numărul șomerilor a ajuns pentru prima oară în ultimii 25 de ani la 1 milion. Asemănător se prezintă situația în alte țări vest-europene. (Fotografia surprinde dezolanta așteptare în fața unui oficiu de plasare din Roma). În fața acestor realități chiar experții O.C.D.E. și-au revizuit opiniile, afirmînd acum că „dacă țările membre nu-și vor coordona eforturile în vederea identificării unor priorități comune, pot urma noi perturbări“.

GLOSAR

APRECIERE — ANTONIMUL DEPRECIERII ?

DOUĂ SITUAȚII apar frecvent în domeniul monetar : într-o situație, puterea de cumpărare efectivă a unei monede scade, într-alta crește.

Pentru prima situație se utilizează termenul **depreciere.** Citim în Dicționarul de economie politică (Editura politică, București, 1974, pag. 229) : „**Depreciere,** pierdere (diminuare) a valorii monedei naționale. **D.** este un fenomen caracteristic societății capitaliste, rezultînd, în special, ca urmare a politicii inflaționiste (v. și **inflație**) și a dezechilibrului de lungă durată al balanței de plăți externe (v. și **balanță de plăți**)“.

Să facem abstracție de unele imprecizіuni ale acestei definiții și să reținem că atunci cînd o monedă națională își pierde din puterea de cumpărare, deci cînd prețurile cresc pe piață, moneda se depreciază : avem de-a face cu fenomenul deprecierii monetare.

Se mai poate întîmpla însă și situația inversă : prețurile scad pe piață, astfel încît puterea de cumpărare efectivă a monedei crește. Cum este denumit acest fenomen ? Care este, cu alte cuvinte, antonimul termenului depreciere ? (antonim, potrivit Micului dicționar enciclopedic, Editura enciclopedică română, București, 1972, se numește „cuvîntul care, considerat în raport cu altul, are un înțeles exact opus“).

Degeaba vom căuta în Dicționarul de economie politică sau într-un alt dicționar antonimul cuvîntului depreciere. El nu există. Dar pentru că fenomenul totuși există și el trebuie să poarte o denumire, în viața practică și în unele publicații s-a folosit pentru el termenul **apreciere.** Așadar, în cazul în care o monedă a căpătat pe piață o putere de cumpărare sporită, înseamnă că ea s-a apreciat : avem de-a face cu fenomenul aprecierii monetare. Antonimul cuvîntului **depreciere** ar fi deci **apreciere.**

Să fie oare corect ? Deschidem din nou Micul dicționar enciclopedic și constatăm că el nu consemnează un astfel de sens al cuvîntului. Dar oare în limba franceză termenul nostru are înțelesul pe care vrem să i-l acordăm ? Nicidecum. În Petit Larousse, **appréciation** înseamnă : „estimare, evaluare : **a face aprecierea unor mărfuri** ; judecată, observație : **o apreciere justă“.**

Spre deosebire de limba română și franceză, în limba engleză termenul **appreciation** înseamnă între altele „rise in value“, creștere a valorii (The Concise Oxford Dictionary of Current English). Așadar, dacă vrem să importăm din limba engleză un înțeles pe care termenul nu-l are în limba română, putem denumi **apreciere** fenomenul creșterii puterii de cumpărare a monedei.

Ar mai exista o soluție : să creăm un cuvînt, pornind de la o pereche înrudită de cuvinte : **revalorizare** și **devalorizare,** ambele intrate în patrimoniul limbii noastre. Revalorizare înseamnă, de asemenea potrivit Dicționarului de economie politică, „mărirea conținutului în aur al unei unități bănești și schimbarea, pe această bază, a cursurilor sale față de unitățile bănești ale altor țări“ (pag. 668). **Devalorizarea** este antonimul revalorizării : ea înseamnă „reducerea oficială a valorii semnelor bănești în raport cu aurul sau cu valutele străine“ (pag. 231). Prin urmare, atunci cînd avem de-a face cu un act normativ care majorează sau micșorează valoarea unei monede naționale, utilizăm cuvîntul de bază **valorizare**, la care adăugăm prefixul cu sens pozitiv **re** și prefixul cu sens negativ **de,** după caz.

Am putea proceda la fel atunci cînd avem de-a face nu cu un act normativ, ci cu un proces pe piață : să folosim prefixul negativ **de** și vom avea, în cazul unui proces descendent, cuvîntul **depreciere monetară,** iar prefixul pozitiv **re** să-l folosim în cazul unui proces ascendent și vom avea cuvîntul **repreciere monetară.** Această soluție ar beneficia de avantajul simetriei : depreciere — devalorizare, repreciere-revalorizare, deci al logicii, precum și al memorizării ușoare tocmai ca urmare a simetriei. Am evita în felul acesta și confuzia pe care o poate crea, așa cum am văzut, cuvîntul **apreciere,** cu înțeles ambiguu.

C. K.

Petrolul Mării Nordului

Sergiu Ionescu, Cluj-Napoca — Descoperirea unor zăcăminte bogate de petrol și gaze în Marea Nordului reprezintă, fără îndoială, un atu pentru țările din zonă, sporindu-le potențialul economic, ușurîndu-le situația plăților internaționale etc. În raport cu alți mari deținători de rezerve de petrol, aceste zăcăminte sînt desigur relativ modeste, așa cum corect presupuneți, și cum se poate vedea din grafic. Importanța rezervelor din Marea Nordului trebuie judecată însă înainte de toate în corelație cu nevoile economiei naționale a țărilor riverane.

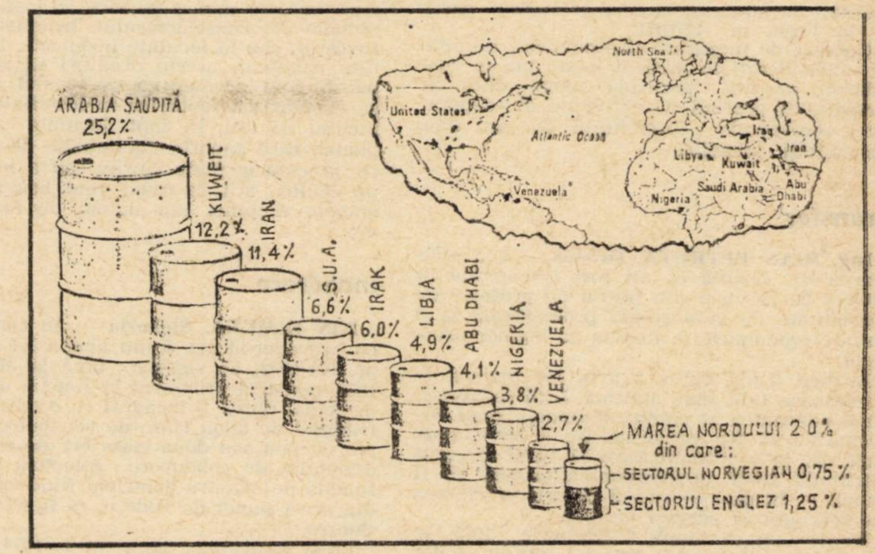

Zăcămintele de petrol din Marea Nordului, în raport cu alte zone, % din rezervele mondiale.

Sesiune specială

Zamfir Stănoiu, Ploiești — O sesiune specială, sau extraordinară, a Adunării Generale a O.N.U. este o reuniune a tuturor statelor membre ale organizației, chemată să dezbată probleme mondiale importante și urgente. Asemenea sesiuni sînt convocate de Secretarul general al O.N.U. la cererea Consiliului de Securitate sau a majorității țărilor membre. Sesiunea specială care urmează să aibă loc la sediul Națiunilor Unite din New York între 1 și 12 septembrie a.c., precedînd direct sesiunea ordinară, este a șaptea la număr, însă numai a doua consacrată unor probleme cu caracter economic. Primele cinci sesiuni speciale, ținute între 1947 și 1967, au avut ca preocupare probleme politice și de menținere a păcii. Sesiunea a VI-a, din aprilie 1974, a fost prima în cadrul căreia a fost dezbătută situația din lume referitor la materii prime și dezvoltare, adoptîndu-se Declarația cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale și un Plan de acțiune în acest sens. Sesiunea a VII-a, din acest an, urmează să se ocupe de probleme majore ale dezvoltării și cooperării economice internaționale, oprindu-se totodată și asupra modului de funcționare al O.N.U., asupra aptitudinii organizației de a face față problemelor economice și sociale care stau în fața comunității internaționale. Dezbaterile urmează să se desfășoare concomitent în plen și în două comisii, durata scurtă a sesiunii în raport cu tematica ei vastă lăsînd să se întrevadă că unele ședințe vor avea loc și noaptea.

Repartiție inegală

Mihai Zlătaru, Ploiești — Problema rolului real al impozitelor în repartiția din țările capitaliste este foarte controversată în literatura occidentală de specialitate. În ultimii ani o serie de studii empirice și anchete au pus la îndoială susținerile unor teoreticieni după care fiscalitatea ar duce la nivelarea veniturilor în aceste țări. Vă putem oferi cîteva date dintr-o anchetă recentă de acest gen, efectuată în Anglia de o comisie special desemnată în acest scop și prezidată de lordul Diamond. Trecînd în revistă evoluția veniturilor și a averilor în perioada 1960—1972/73, raportul comisiei constată între altele că impozitul progresiv asupra veniturilor a avut o influență foarte redusă asupra acestei evoluții. Datele evidențiază menținerea unor mari decalaje între diferitele grupuri ale populației. Astfel, în anul final al perioadei 1% din populație, cu veniturile cele mai ridicate, obținea 8,4% din totalul veniturilor, iar 10% din populație obținea aproximativ un sfert din total. Un grup de 20% din populație, cu venituri ridicate, încasa de 7 ori mai mult decît grupul de 20% cu veniturile cele mai reduse. Asupra acestor decalaje calculate înainte de scăderea impozitelor, fiscalitatea a exercitat o acțiune cu totul nesemnificativă. Astfel, după plata impozitelor grupul de 10% cu venituri superioare a obținut 23,6% din total în loc de 26,9% cît obținea înainte, iar partea celor 20% cu venituri inferioare, a sporit numai de la 5,8% la 6,8%. Raportul menționează în plus că acest efect redus al impunerii directe în sensul micșorării decalajelor a fost în mare măsură anulat de efectul în sens contrar al impozitelor indirecte.

De altfel, în sfera repartiției averilor raportul constată existența unor decalaje și mai mari decît în cazul veniturilor. Astfel, la capătul perioadei pe care a analizat-o ancheta, 1% din populația Angliei deținea peste un sfert din totalitatea averilor personale, 5% dețineau aproximativ jumătate din averi, iar grupul superior de 10% deținea 2/3 din averi. Chiar înăuntrul grupului de 1% cu veniturile cele mai mari, concentrarea avuției era puternică : zecimea superioară din grupul respectiv deține aproximativ jumătate din întreaga avere a grupului. Cu alte cuvinte, a mia parte din populație deține 12% din avuția țării.

... curier...... curier......curier...curier......

Vechime în specialitate

Ing. EUGENIA VARVARA, Fălticeni — Perioada cît ați fost membră cooperatoare, în unitatea la care ați funcționat ca vicepreședinte a cooperativei meșteșugărești, se poate lua în considerare ca vechime în specialitate.

La determinarea vechimii în specialitate se pot lua în calcul și perioadele lucrate în specialități înrudite, așa cum se prevede în anexa II la legea nr. 12/1971.

Comisia de încadrare și promovare a unității unde lucrați în prezent poate lua în considerare această perioadă, numai dacă dv. dovediți că profilul de activitate al cooperativei corespunde specialității dv. sau unei specialități înrudite.

Transfer

Ing. IOAN PETRUȚA, Oradea — Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost transferată în interes de serviciu din postul de profesor de specialitate de la o școală profesională la o unitate economică, în funcția de inginer principal.

Întrucît transferarea a avut loc înainte de 1 februarie 1975, data aplicării legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, erați îndreptățită să fiți încadrată fie la nivelul de bază, fie la o gradație care să vă fi asigurat retribuția avută în învățămînt, la care ați fi primit — în plus — sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

Menționăm că, după 1 februarie 1975, se aplică prevederile art. 200 alin. (3) lit. d din legea sus-menționată, în sensul că, după o perioadă de 30—40 de zile de la încadrarea la nivel de bază, cadrele didactice pot fi încadrate, pe gradații, ținîndu-se seama de retribuția avută și de vechimea în specialitate.

Personal nelocalnic

IOAN BOANTĂ, Deva — Condițiile prevăzute în art. 7 din H.C.M. nr. 77/25 ianuarie 1975, se aplică atît la acordarea sporului de șantier cît și la acordarea cazării gratuite, dacă această cazare se face în locuințe individuale ale constructorului, beneficiarului de investiții sau în locuințe închiriate. După cum este cunoscut, aceste drepturi se acordă separat. Este necesar ca personalul nelocalnic să dovedească faptul că în localitatea de domiciliu își are, în fapt, locuința personală pentru care suportă cheltuielile de întreținere, precum și plata chiriei sau a impozitului pe clădiri, atît în cazul cînd beneficiază de ambele drepturi sau numai de unul dintre ele.

Încadrare

ION DIMCEA, Slobozia — În conformitate cu prevederile art. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968, în vigoare pînă la 31 ianuarie 1975, maistrul promovat în funcția de maistru principal putea fi încadrat cu o creștere a retribuției de două clase de retribuire. Majorarea cu una sau două clase era de competența organului de conducere colectivă a unității, funcția de maistru principal fiind considerată, din acest punct de vedere, ca funcție de conducere.

După aplicarea legii nr. 57/1974, în cazul promovării din funcția de maistru în funcția de maistru principal se asigură o creștere a retribuției cu o singură clasă.

Impulsionarea exportului industrial

(*Urmare din pag. 27*)

și țările dezvoltate este de natură să contribuie la o transformare a structurilor industriale. Aceasta ar putea fi realizată prin „acorduri internaționale de colaborare industrială, acoperind aspectele comerciale, financiare și tehnice, în scopul încurajării unei repartiții eficace și mai bine echilibrate a industriei în lume. Aceste acorduri ar fi limitate la unele sectoare industriale ; la început, ele ar putea servi drept cadru unui transfer progresiv către T.C.D. a activităților în care țările dezvoltate suportă greu concurența. Ele vor putea fi, de asemenea, extinse și asupra sectoarelor în care se așteaptă ca T.C.D. să devină avantajate pe planul concurenței internaționale. Totuși, aceste acorduri n-ar urma să devină nucleul unui plan supranațional de industrializare, ci ar fi elaborate conform unui program de consultări și schimburi de informații între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare“ (TD/B/C. 2/153, p. 14).

Anihilarea practicilor restrictive

MĂSURILE preconizate în schița Programului integrat pentru produse industriale se referă și la activitatea societăților multinaționale care, în cursul ultimelor două decenii, și-au întărit pozițiile atît pe piețele țărilor dezvoltate, cît și pe cele ale T.C.D., instaurînd noi forme de monopol și oligopol pe plan național și internațional. Accesul la circuitele de comercializare de care dispun societățile multinaționale este deseori indispensabil pentru exporturile produselor T.C.D., date fiind caracterul integrat al operațiunilor acestor societăți, extinderea internațională a rețelelor de distribuție și poziția lor dominantă pe piață. Practicile comerciale ale societăților multinaționale — utilizarea mărcilor de fabrică, a drepturilor de autor și de reproducere, a brevetelor etc. — pot conduce la izolarea unor piețe, la frînarea fluxurilor de bunuri și servicii, la practicarea unor prețuri excesive, dar mai ales la modelarea structurilor naționale de producție și la determinarea volumului de prelucrare industrială pe care îl poate realiza o țară.

Este necesar deci, conform Programului amintit, să fie reevaluat rolul societăților cu capital străin în dezvoltarea națională și, în special, să fie găsite mijloacele de a contracara efectele politicilor lor, ceea ce este de natură să ducă la o dezvoltare industrială națională mai independentă, inclusiv la intensificarea industrializării materiilor prime în T.C.D. care le produc. În acest sens se impune, așa cum specifică și rezoluția 73 (III) a U.N.C.T.A.D., o acțiune concertată a țărilor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare pentru anihilarea practicilor comerciale restrictive în general, și a celor care decurg din practica societăților multinaționale, în special.

Crearea unei noi structuri industriale, corespunzătoare orientărilor din schița de Program amintită, va implica din partea țărilor în curs de dezvoltare eforturi considerabile, atît pe plan național, cît și în activitatea de cooperare dintre ele. Ea va necesita să se treacă la aplicarea de politici noi, care să încurajeze utilizarea tehnicilor naționale și asimilarea celor mai potrivite tehnologii străine. Politicile industriale ale țărilor în curs de dezvoltare vor fi chemate să urmărească lărgirea bazei de dezvoltare a industriei prelucrătoare, satisfacerea nevoilor pieței interne, crearea de structuri orientate spre export, creșterea exporturilor industriale atît către țările dezvoltate, cît și către celelalte țări în curs de dezvoltare. Însoțite de politici corespunzătoare în materie comercială, cum ar fi deschiderea de circuite proprii de comercializare și amplificarea fluxurilor de schimb între T.C.D., orientările amintite vor putea constitui o strategie de ansamblu viabilă pentru industrializarea, pe o bază largă, a țărilor în curs de dezvoltare.

---

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 34/22 august 1975

- Dreptul imprescriptibil la libertate și emancipare umană **(V. Porumbescu)** 1
- **Ecouri internaționale :** „Voința României pentru o viață nouă, liberă și fericită" **(Șt. Lache)** 3
- Ridicarea pe o treaptă superioară a națiunii în condițiile orînduirii socialiste **(B. Tomniuc)** 4
- Socialismul : civilizație a bunăstării maselor **(C. Prisacaru)** 6
- Pentru amenajarea unitară a teritoriului național **(dr. ing. I. Bold)** 8

Cincinalul 1976–1980 : orientări, ritmuri, eficiență : Creșterea economică și consumul de energie **(ing. I. V. Herescu)** 11

- În industria metalurgică și constructoare de mașini : Realizări de prestigiu, depășiri substanțiale ale planului și angajamentelor **(N. Moraru, Gh. Vîrtejianu)** 15

CONDUCERE–ORGANIZARE

- Democratismul muncitoresc în acțiune **(P. Despot)** 17

Sinoptic : Cel de al treilea Congres internațional de cibernetică **(prof. dr. doc. Edmond Nicolau)**

TEORII–IDEI

- **Ideologie–politică–educație :** Legile obiective ale progresului economico-social și acțiunea conștientă a maselor **(prof. univ. dr. Petru Pînzaru)** 19
- **Școli–curente–economiști :** Raymond Courbis : relațiile externe – coordonată fundamentală a oricărei economii moderne 22
- Fișe.
- **File de istorie :** Dictatul de la Viena, un act retrograd, contrar spiritului păcii și înțelegerii între popoare **(O. Matichescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Argumente pentru o nouă ordine economică internațională : Impulsionarea exportului industrial al țărilor în curs de dezvoltare **(C. Vasiliade, Gh. Dumitru)** 25
- Tendințe-conjuncturi 28
- Piața monetară internațională 29
- Statistică internațională
- Mondorama 30
- Curier 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

olile se deschid toamna, dar

uniforme școlare

se pot cumpăra de pe acum, spre a evita aglomerația din zilele premergătoare începerii noului an școlar.

Magazinele de confecții și raioanele specializate ale comerțului de stat vă pun la dispoziție întreaga gamă de uniforme școlare, în toate mărimile.

NU LĂSAȚI PE MÎINE! CUMPĂRAȚI CHIAR AZI COPIILOR DV. UNIFORMELE ȘCOLARE DE CARE AU NEVOIE

CENTRALA DE PRELUCRARE A LEMNULUI BUCUREȘTI

Şoseaua Pipera 48
sectorul 2
Tel. 33 00 80

vă oferă pentru căminul dv. mobilierul cu finisaj mat, produs al cunoscutelor întreprinderi de prelucrare a lemnului din ARAD, PITEȘTI și RIMNICU-VILCEA

- GARNITURA COMPLEXĂ „RAMONA"

alcătuită din bibliotecă modulată, cu bar, canapea și fotolii, masă joasă.

- HOLUL „RAMONA"
  în componență asemănătoare.
- BIBLIOTECA MODULATĂ „RAMONA"
- BIBLIOTECA „ASTORIA DECOR"
- BIBLIOTECA MODULATĂ „VENUS"
- BIBLIOTECA „TOPOLOG"

construcție solidă, prezentare estetică, funcționalitate excelentă.

UN MOBILIER DE CALITATE VĂ IMPODOBEȘTE LOCUINȚA!

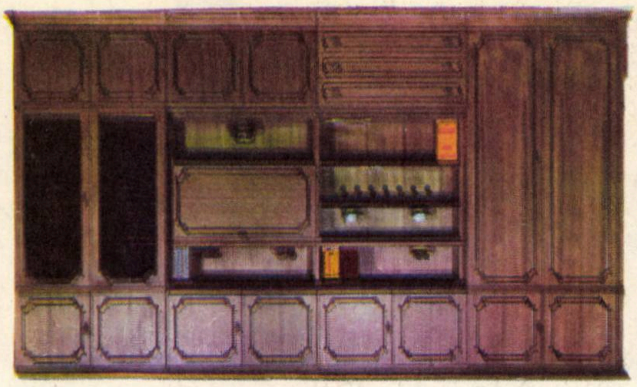

1975 OKT 15

Lei 5

D646

revista economică

35 29•VIII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R 40

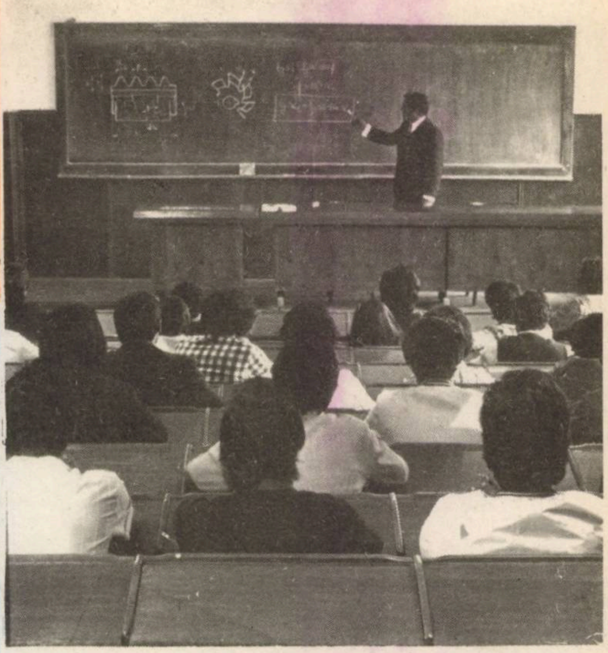

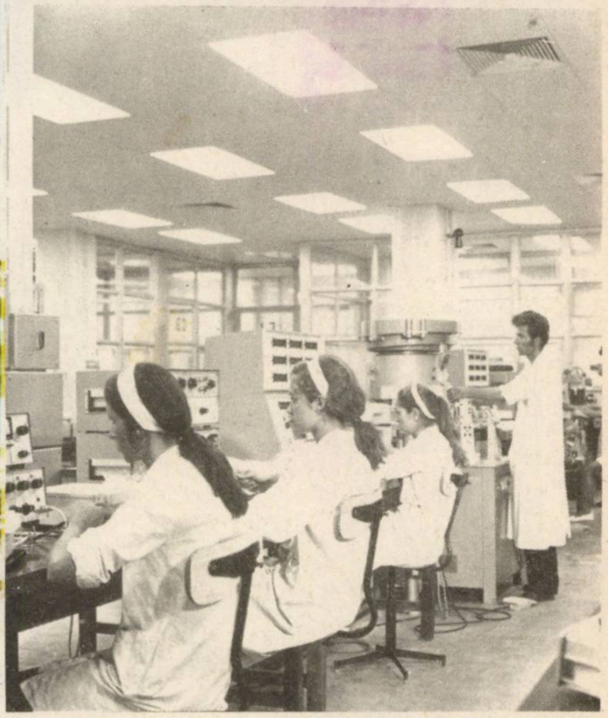

ÎNVĂȚĂMÎNT • CERCETARE • PRODUCȚIE

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

TRAIASCA 23 AUGUST-ZIUA ELIBERARII PATRIEI DE SUB DOMINAȚIA FASCISTĂ,SĂRBĂTOAREA NAȚIONALĂ A POPORULUI ROMÂN!

XXXI
27000000
2420000
AUGUST
SALUT FRĂȚESC OAMENILOR MUNCII DIN REPUBLICA CUBA!
TRĂIASCĂ PRIETENIA DINTRE POPOARELE ROMÂN ȘI CUBANEZ!

23 August 1944, moment de răscruce al istoriei contemporane a României, se înscrie cu majuscule de foc în cronica evenimentelor epocale care au marcat prezența, dăinuirea și înflorirea civilizației poporului nostru pe meleagurile dintre Dunăre și Mare. „Ca Dunărea în vadul ei profund / și năzuind seninul, ca un munte / stă August între veacuri, ca o punte / sub discul soarelui rotund / ... Obîrșia de foc pe-orbita ei / rotindu-se-n dogoritul spațiu / al libertății românesc nesațiu / a fost aici statornicit temei...", cum spune un poet contemporan.

Cea de a XXXI-a sărbătorire a zilei de 23 August relevă bucuria raportării unor înfăptuiri ce-au schimbat radical chipul țării, bucuria împlinirii visurilor pentru care s-au jertfit generații întregi de revoluționari.

— Bucuria raportării succeselor unui popor întreg în lupta cu timpul, pentru realizarea cincinalului înainte de termen, a succesului în lupta dramatică cu forțele potrivnice dezlănțuite de natură la începutul verii acestui an.

— Bucuria încrederii în viitorul României proiectat în documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R., hotărîrea de a-și înzeci forțele pentru a da viață prevederilor Cincinalului revoluției tehnico-științifice.

— Sărbătorirea primului an din cel de al patrulea deceniu de la eliberarea țării a prilejuit o nouă și puternică manifestare a unității indisolubile a poporului român în jurul partidului și al secretarului general — tovarășul Nicolae Ceaușescu.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1983

PROCESUL DISPARIŢIEI TREPTATE A DEOSEBIRILOR ESENŢIALE DINTRE MUNCA FIZICĂ ŞI INTELECTUALĂ

STUDIEREA fenomenului muncă, matricea tuturor formelor de activitate umană, reprezintă un punct de referinţă central în cadrul filozofiei, economiei şi sociologiei marxiste. Principalele determinaţii ale muncii legate de munca fizică şi munca intelectuală sînt în mod consecvent şi realist tratate în documentele partidului nostru, ele fiind considerate drept componente esenţiale ale procesului de formare a societăţii unitare a tuturor oamenilor muncii în România. Programul P.C.R. subliniază ca unul din obiectivele fundamentale ale etapei următoare de dezvoltare a societăţii noastre **„accentuarea procesului de dispariţie a deosebirilor esenţiale dintre munca fizică şi munca intelectuală prin mecanizarea şi automatizarea proceselor de producţie, creşterea gradului de calificare a oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor de cultură şi apropierea nivelurilor de cunoştinţe“** [1].

Lucrările clasicilor marxism-leninismului oferă posibilitatea explicării ştiinţifice a caracterului şi rolului muncii fizice şi intelectuale, a raporturilor dintre ele, raporturi determinate de condiţiile social-economice concrete. Cu toate acestea, în scrierile diferiţilor economişti, filozofi, sociologi de orientare nemarxistă, categorii ca „muncă“, „activitate“, „muncă fizică“, „muncă intelectuală“, respectiv „oameni ai muncii fizice“, „oameni ai muncii intelectuale“, sînt adesea confundate, unilateralizate sau falsificate printr-o abordare metafizică.

Aşa, de pildă, în cadrul teoriilor burgheze ale „stratificării sociale“ caracterul de clasă al opoziţiei dintre munca fizică şi munca intelectuală este negat şi substituit de multe ori prin delimitări de ordin profesional. Este cunoscut că între diviziunea socială în muncă fizică şi intelectuală şi diviziunea profesională există deosebiri calitative : primul caz se referă la anumite clase, grupuri sociale care se disting prin funcţii sociale specifice în cadrul diviziunii muncii, prin gradul de pregătire profesională, cultură generală etc., iar al doilea caz se referă la feluri calitativ deosebite de muncă, generate de faptul că acestea se manifestă întotdeauna în forme concrete.

Dihotomia muncii în muncă pasivă sau de aplicaţie (de regulă munca fizică) şi munca creatoare (de regulă munca intelectuală) în viziunea unor sociologi burghezi este ruptă de contextul social. Asemenea concepţii se bazează pe raţionamente potrivit cărora revoluţia ştiinţifică-tehnică va accentua în continuare opoziţia dintre munca fizică şi munca intelectuală, fiindcă tehnica divide munca, în general, în muncă de descoperire şi muncă de aplicaţie. Iar pentru om munca nu poate fi o sursă de realizare, de dezvoltare a personalităţii sale, aceasta se poate realiza doar în condiţiile timpului liber (loisir) [2].

În socialism, înlăturîndu-se baza social-economică a opoziţiei dintre munca fizică şi munca intelectuală, se menţin încă deosebirile esenţiale dintre aceste munci. Un aspect cu numeroase implicaţii sociale al deosebirii esenţiale dintre felurile amintite de muncă îl reprezintă gradul diferit de complexitate al funcţiilor muncii fizice şi intelectuale. Astfel, timpul socialmente necesar pentru calificarea într-o profesiune intelectuală este, în general, mai mare decît cel necesar pentru calificarea într-o profesiune fizică, prima făcînd parte din categoriile muncilor complexe.

Plecînd de la existenta deosebirilor esenţiale în etapa actuală dintre munca fizică şi munca intelectuală, aspectul principal al raportului dintre ele rezidă în dispariţia treptată a deosebirilor esenţiale dintre cele două feluri ale muncii, apropierea continuă şi, din multe puncte de vedere, reciprocă a acestora în procesul omogenizării societăţii noastre socialiste. „În acea epocă istorică — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — societatea se va omogeniza probabil în mare măsură pe baza lichidării deosebirilor dintre oraş şi sat, dintre munca fizică şi cea intelectuală, transformîndu-se într-o comunitate de oameni liberi, cu nivel asemănător de dezvoltare a conştiinţei şi pregătire, capabili să îndeplinească orice rol în diviziunea muncii sociale.“ [3]

Aspectele apropierii dintre munca fizică şi intelectuală în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism, aduc în discuţie implicaţii în acest proces ale următorilor factori:

- Influenţa revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, a mecanizării şi automatizării procesului de producţie asupra raportului dintre munca fizică şi munca intelectuală ;
- Apropierea nivelului material şi cultural-ştiinţific al întregului popor ;
- Accentuarea procesului de participare a maselor la activităţi de conducere.

A). INFLUENŢA REVOLUŢIEI ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE, A MECANIZĂRII ŞI AUTOMATIZĂRII PROCESULUI DE PRODUCŢIE ASUPRA RAPORTULUI DINTRE MUNCA FIZICĂ ŞI MUNCA INTELECTUALĂ. Revoluţia ştiinţifică şi tehnică contemporană produce schimbări radicale în bazele tehnice ale producţiei, face necesară pătrunderea ştiinţei în conştiinţa producătorilor. Marx arăta că „Sub formă de maşină mijlocul de muncă dobîndeşte un mod de existenţă material care presupune înlocuirea forţei omeneşti prin forţele naturii şi a rutinei bazate pe experienţă prin aplicarea conştientă a ştiinţei.“[4].

Modernizarea producţiei noastre socialiste în etapa actuală, în urma pătrunderii progresului ştiinţific şi tehnic, determină consolidarea complexului „ştiinţă-producţie“ şi, drept urmare, o mobilitate continuă în sfera forţei de muncă în sensul amplificării muncii intelectuale pe ansamblul muncii sociale. Perfecţionarea tehnologiei producţiei creează noi funcţii ale muncii, restructurări în rîndul celor existente ceea ce duce la dezvoltarea procesului de omogenizare socială a societăţii noastre.

Clasa muncitoare, care creează partea cea mai mare a avuţiei sociale, „legată de mijloacele de producţie cele mai avansate, de tehnica modernă, de aplicarea în viaţă a cuceririlor revoluţiei ştiinţifice“ [5] exprimă în cel mai deplin sens al cuvîntului raportul dintre ştiinţă, tehnică şi producţie, polarizează în jurul său principalele clase şi categorii sociale, amplificînd procesul de „omogenizare a societăţii, de formare a poporului muncitor unic, animat de aceleaşi interese şi idealuri“ [6].

Faptul că, în anul 1980, 70% din populaţia activă va fi ocupată în ramurile neagricole, din care 40% va lucra în industrie, accentuează pe de o parte procesul de industrializare a economiei, iar pe de alta creşterea ponderii sarcinilor complexe ale muncii sociale.

Omogenizarea societăţii în sfera muncii presupune : a) creşterea însemnată a eficienţei muncii, a caracterului său creator ; b) „apropierea şi ştergerea deosebirilor esenţiale dintre munca agricolă şi cea industrială, munca agricolă va deveni tot mai mult o variantă a activităţii industriale“ ; c) restructurarea funcţiilor muncii fizice şi intelectuale pe temeiul predominării laturii intelectuale şi a îmbinării funcţiilor intelectuale şi nemijlocit practice în munca productivă.

Creşterea generală a gradului de complexitate şi eficienţă a muncii sociale, a caracterului său creator înseamnă, în mod sintetic, următoarele :

— Organizarea pe baze ştiinţifice a întregii vieţi sociale.

— Creşterea nivelului de dezvoltare a forţelor de producţie la nivelul celor avansate din punct de vedere economic, concomitent cu perfecţionarea relaţiilor de producţie socialiste ;

— Întărirea poziţiei conducătoare a industriei în cadrul economiei naţionale, accentuarea caracterului industrial al economiei ;

— Realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate care va folosi cele mai noi cuceriri ale ştiinţei ;

— Producerea unor schimbări substanţiale în structura societăţii, prin întărirea rolului conducător al clasei muncitoare în procesul omogenizării societăţii, a făuririi poporului unic muncitor ;

— Creşterea continuă a productivităţii muncii sociale ;

— Îmbinarea funcţiilor practic productive cu cele spirituale în activitatea de muncă.

Toate acestea vor produce transformări esenţiale în conţinutul muncii fizice şi intelectuale.

---

[1] Programul P.C.R., Editura politică, Bucureşti, 1975, pag. 68.

[2] Vezi Marie Françoise Lanfant, Les théories du loisir, Press Universitaires des France, Paris 1972, pag. 116.

[3] Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Editura politică, Bucureşti, pag. 505.

[4] K. Marx, Capitalul, vol. 1, ed. IV, Editura politică, Bucureşti, 1960, pag. 400.

[5] Programul P.C.R., Editura politică, Bucureşti, 1975, pag. 103.

[6]) Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică, Bucureşti 1975, pag. 74.

Modernizarea structurii producției, prevăzută în Programul P.C.R., prin creșterea în special a ponderii ramurilor de frunte ale industriei — industria constructoare de mașini, chimia, metalurgia și energetica — și a unor subramuri de vîrf ale industriei constructoare de mașini — electronica, mecanica fină și optica, mașini-unelte, utilaje tehnologice — determină accentuarea procesului de redistribuire a forței de muncă în cadrul societății în sensul deplasării ei în sectoarele unde știința și tehnica au cea mai mare pondere.

Aceasta asigură afirmarea capacităților creatoare ale omului prin creșterea ponderii cunoștințelor științifice în conștiința socială, prin preluarea de către automate a unor sarcini cu caracter stereotip, prin îmbinarea funcțiilor de conducere cu cele de execuție, a specializării cu policalificarea în activitatea de muncă.

Dacă vrem să surprindem sintetic funcțiile de muncă ale oamenilor muncii fizice le-am putea caracteriza după cum urmează : a) folosind mușchii în calitate de forță motrice pun în mișcare mijloacele de muncă ; b) conducînd diferite unelte acționează asupra obiectului muncii ; c) construiesc, întrețin uneltele de muncă.

Mecanizarea complexă a muncilor fizice elimină prima categorie de muncă, automatizarea, cibernetizarea proceselor de producție elimină treptat pe cea de a doua. Cea de a treia categorie, care în prezent se situează într-o zonă intermediară între munca fizică și munca intelectuală, prezintă o importanță hotărîtoare în întreprinderile moderne. Dealtfel, în prezent, munca fizică nu mai poate fi interpretată într-o manieră tradițională de muncă manuală, întrucît în prezent din ea fac parte nu numai anumite funcții ale muncii intelectuale, ci chiar munci intelectuale propriu-zise. Dacă luăm în considerare și alți factori, cum ar fi spre exemplu participarea oamenilor muncii fizice la organizarea procesului de producție, atunci nici o muncă fizică nu rămîne numai ca atare.

În ce privește procesul de apropiere și ștergerea deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială, moment important al apropierii dintre munca fizică și intelectuală, este necesar de a identifica mai întîi în ce constau aceste deosebiri. Ele se referă mai cu seamă la mijloacele și condițiile diferite de intensificare și specializare a muncii, la gradul diferit de înzestrare tehnică și de organizare a procesului de producție. Organizarea de tip industrial a muncii este superioară celei din agricultură și în sensul incorporării unui volum de muncă intelectuală. Acestor deosebiri li se pot adăuga deosebirile dintre oamenii muncii fizice din industrie și agricultură, privind structura timpului lor liber care depinde în mare măsură de felul profesiunii, de cultura lor generală etc.

Avînd în vedere faptul că agricultura, în calitatea sa de ramură de bază a economiei, trebuie să aducă o contribuție importantă la sporirea avuției naționale, partidul a pus în centrul politicii sale înfăptuirea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate. Aceasta necesită amplificarea procesului de industrializare a agriculturii prin introducerea în producția agricolă a unor tehnici, procedee, forme de organizare a muncii caracteristice industriei. Ridicarea gradului de dotare a agriculturii cu fonduri fixe (în prezent, în agricultură lucrează circa 275 mii tractoare și mașini agricole), sporirea continuă a gradului de mecanizare a lucrărilor din agricultură, astfel ca pînă la sfîrșitul cincinalului viitor să fie mecanizate toate muncile agricole, duc la dezvoltarea procesului de specializare a muncilor agricole, la sporirea în mediul sătesc a muncilor fizice cu caracter industrial, precum și a muncilor intelectuale tehnice. Măsurile stabilite de Congresul al XI-lea, pentru ca cel puțin o sută de centre comunale să treacă pe calea modernizării, transformîndu-se în orășele agricole sau agro-industriale, cu o structură administrativă modernă vor avea drept consecință diversificarea profesiilor de tip citadin (fizice și intelectuale) și, în general, modificarea stilului de viață al țăranului în direcția civilizației socialiste de tip urban chiar dacă satul își va păstra multă vreme anumite trăsături specifice.

Prin urmare, „creșterea productivității muncii sociale, pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție“, determină amplificarea cantității muncii intelectuale pe ansamblul muncii sociale. Desigur, în acest context, nu este vorba despre o intelectualizare a muncii în mod simplist gîndit, ci de o creștere a gradului ei de complexitate în care tendința esențială o reprezintă îmbinarea funcțiilor spirituale și practic productive în majoritatea muncilor.

În legătură cu aceasta considerăm oportune cîteva precizări. Din capul locului trebuie să subliniem că munca este forma de bază a practicii sociale. În „Capitalul“, vol. I, întîlnim două constatări fundamentale ale lui Marx referitoare la muncă și la procesul muncii . Prima : „Munca este, în primul rînd, un raport între om și natură“[7]. A doua: „Așa cum în natură capul și mîna sînt legate între ele, tot astfel procesul de muncă leagă între ele munca intelectuală și munca manuală“ [8]. Prima constatare realizează demarcația între celelalte activități umane. Din a doua rezultă că orice muncă are o latură materială și una spirituală, prima fiind determinantă. Aceasta face necesară recunoașterea unității de manifestare a omului, a omului „total“, în care intelectul și efortul fizic se întrepătrund și în mod accentuat în condițiile producției moderne socialiste.

Din Programul P.C.R. se desprinde clar că întregul sistem de cunoștințe ale oamenilor societății noastre trebuie să aibă un caracter practic. Accentuarea caracterului nemijlocit practic în activitatea de muncă nu trebuie înțeles în mod simplist ca aplicare pur și simplu a teoriei în practică, ci de îmbogățire a orizontului de cunoștințe tehnico-științifice în procesul practicii, de sinteză a teoriei cu practica.

Progresul științific și tehnic produce modificări esențiale și în conținutul muncii intelectuale mai ales în direcția creșterii gradului său de precizie și polivalență, a ponderii creativității în cadrul acestei munci, a amplificării caracterului său concret, nemijlocit practic. „În muncă — afirmă Lukács Georg — e vorba de înțelegerea exactă a unui fenomen natural concret în măsura în care calitatea acestuia se află într-o conexiune necesară cu scopul muncii instituit teleologic“.[9] Însă, nu în rare cazuri, structura obiectului asupra căruia se exercită munca nu este în concordanță cu cunoașterea despre el. Din acest motiv, chiar în condițiile socialismului cînd structurile sociale se află în plin dinamism, natura unor munci rămînînd neschimbată poate duce la contradicții între om și natură, între munca fizică (manuală) și munca intelectuală. Aceste contradicții își găsesc rezolvare în colectivele de producție socialiste prin îmbinarea trăsăturilor superioare ale muncii fizice și intelectuale adică avantajul muncii fizice de a se apropia în mod nemijlocit de concretul viu, multilateral, de structura și funcționalitatea mașinii, cu elementele științei.

B). APROPIEREA NIVELULUI MATERIAL ȘI CULTURAL-ȘTIINȚIFIC AL ÎNTREGULUI POPOR. Unul din factorii hotărîtori ai lichidării deosebirilor dintre munca fizică și intelectuală îl reprezintă apropierea situației materiale, lărgirea și apropierea nivelurilor de cunoștințe ale membrilor societății.

Elementul fundamental, în ultimă instanță, al reducerii decalajului dintre munca fizică și intelectuală, îl reprezintă apropierea situației materiale a reprezentanților acestor feluri ale muncii, pe baza ridicării continue și generale a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, țel suprem al politicii generale a P.C.R. Aceasta demonstrează că în țara noastră, în centrul atenției conducerii întregului proces de dezvoltare socială se află, în fapt, omul cu variatele sale necesități determinate de nivelul de civilizație. Mărimea veniturilor reale contribuie într-o măsură însemnată la folosirea valorilor culturii și civilizației, de către oamenii muncii fizice și intelectuale, fără însă a absolutiza dependența dezvoltării personalității individului de situația sa materială. Stabilirea unei proporții raționale între veniturile populației provenite din muncă, cu pondere dominantă, și cele din fondurile sociale de consum asigură întărirea rolului stimulator al repartiției în direcția creșterii continue a nivelului de calificare.

Măsurile luate de partid pentru asigurarea unei corelări judicioase între retribuția minimă și maximă care este de 1 : 6, asigurarea împletirii în viitor a principiului repartiției socialiste după muncă cu principiul comunist privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață ale oamenilor reprezintă premise fundamentale pentru ridicarea generală a nivelului material și spiritual al oamenilor.

Creșterea nivelului de trai al țărănimii, în etapa actuală de dezvoltare a României, este strîns legată de dezvoltarea procesului de urbanizare a satelor, de lichidarea deosebirilor dintre sat și oraș. Faptul că „în perioada postbelică raportul de prețuri se prezintă net în favoarea produselor agricole“ [10], pe lîngă stabilirea unui raport mai just între veniturile din agricultură și retribuția din celelalte ramuri neagricole, stimulează accentuarea procesului de specializare și industrializare a muncilor agricole.

Din cele arătate rezultă că sfera producției materiale reprezintă cadrul hotărîtor al lichidării deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, deoarece omul, ca principală forță de producție, este înainte de toate supus legilor dezvoltării producției. Însă, a limita teoretic procesul apropierii muncii fizice de munca intelectuală la sfera producției, înseamnă restrîngerea acestui proces la apropierea muncii muncitorilor și țăranilor de munca inginerilor și tehnicienilor, ignorîndu-se faptul că diviziunea muncii în fizică și intelectuală se re-

Laurențiu POP
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 17)

---

[7] K. Marx, Capitalul, vol. I, ediția a IV-a, Editura politică, București, 1960, pag. 207.

[8] Ibidem, pag. 517.

[9] Lukács Georg, Ontologia existenței sociale, Editura politică, București, 1975, pag. 228.

[10] Manea Mănescu, Avuția națională a României socialiste, Era socialistă, nr. 12, 1975, pag. 11.

ECONOMIE NATIONALA

CINCINALUL 1976-1980: ORIENTĂRI, RITMURI, EFICIENȚĂ

DIRECȚII DE ACȚIONARE PENTRU ÎNTĂRIREA CONTINUĂ A MONEDEI NAȚIONALE

acad. Vasile MALINSCHI
guvernatorul Băncii Naționale

PROGRAMUL Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism conține prevederi de o deosebită importanță pentru evoluția monedei naționale. Prevederile de ordin monetar din Programul partidului se bazează pe realizările de pînă acum și pe înfăptuirea obiectivelor mărețe, realiste privind dezvoltarea susținută a tuturor ramurilor economice și în special a industriei, în condiții de eficiență, de modernizare a tehnologiilor și a structurilor economice, creșterea rapidă a productivității muncii, reducerea costurilor și îmbunătățirea calității produselor românești, satisfacerea tot mai deplină a necesităților interne și competitivitatea necesară pe piețele externe, ceea ce va permite lărgirea și diversificarea schimburilor economice și încadrarea activă a țării noastre în diviziunea internațională a muncii.

Coordonatele întregii activități din cincinalul următor, al cărui proiect de plan a fost aprobat la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iulie a.c., conturează ritmuri anuale susținute de creștere: a produsului social cu 9%, a venitului național cu 10,5%, a productivității muncii în industrie cu 9,1%, a veniturilor reale ale populației cu 6,5%. Aceste date ilustrează dinamismul economiei noastre, angajarea capacității creatoare a întregului popor pentru sporirea în continuare a avuției naționale și accelerarea progresului general al societății noastre socialiste.

Pornind de la o astfel de dezvoltare a bazei materiale, prevederile privind stabilitatea monetară și întărirea puterii de cumpărare a leului sînt pe deplin fundamentate și realizabile.

Pentru înfăptuirea acestor obiective majore ale politicii noastre economice și monetare, Programul partidului cuprinde și principalele căi de acționare: realizarea unei concordanțe cît mai depline între venituri și cheltuieli, precum și folosirea tot mai activă a pîrghiilor economico-financiare în conformitate cu cerințele legilor economice obiective, în scopul stimulării gospodăririi cu eficiență maximă a mijloacelor materiale și bănești din economie și, implicit, al accelerării vitezei de circulație a banilor.

Este evident că realizarea acestor sarcini privește în egală măsură unitățile economice și forurile lor tutelare, precum și organele financiare și bancare.

Realizarea sarcinilor cuprinse în Programul partidului privind accelerarea vitezei de circulație a banilor și realizarea unei concordanțe cît mai depline între venituri și cheltuieli depinde, în primul rînd, de desfășurarea în ritmurile stabilite a proceselor materiale ale reproducției, de încheierea la timp a contractelor economice, de respectarea termenelor de livrare, de asigurarea structurii sortimentale și a calității în conformitate cu prevederile contractuale, dar în bună măsură și de felul în care se asigură mijloacele bănești necesare producției și circulației mărfurilor, de felul în care se stimulează prin mecanismul de finanțare și creditare obținerea unor rezultate superioare.

Banii și creditul trebuie să contribuie nu numai la realizarea produsului social, la distribuirea și redistribuirea venitului național, ci și să stimuleze creșterea producției și circulației mărfurilor și totodată să servească ca instrument de control asupra desfășurării procesului de ansamblu al reproducției socialiste. De aceea, problemele circulației bănești și ale creditului au o importanță deosebită în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre, cînd se urmărește realizarea unei eficiențe sporite în toate domeniile de activitate, modernizarea structurilor economice și participarea tot mai largă a României la diviziunea internațională a muncii.

Planul național unic este acela care reglementează producția și circulația mărfurilor, prevederile acestuia reprezentînd baza materială a planurilor financiare, prin care se asigură concordanța necesară între venituri și fondul de marfă și servicii necesar absorbirii lor, precum și între producția materială, consumurile specifice și stocurile de materii prime și materiale normate. Modul de echilibrare a planurilor financiare, inclusiv a planului de credite și de casă, are o importanță deosebită, deoarece orice excedente sau deficite de mijloace bănești exercită influențe negative asupra desfășurării activității economice. În acest context, de realizarea unor concordanțe cît mai depline între producție și stocurile materiale normate și între venituri și cheltuieli depinde asigurarea desfășurării normale, fără perturbări, a proceselor materiale și bănești, capacitatea unităților economice de a face față obligațiilor lor de plăți față de buget, furnizori și bancă, precum și posibilitatea populației de a se aproviziona cu cele necesare.

În legătură cu realizarea concordanței dintre venituri și cheltuieli, trebuie reliefată necesitatea respectării cerințelor echilibrului monetar.

Se știe că echilibrul monetar presupune existența echilibrului economic, respectiv a unei concordanțe cît mai depline între mijloacele bănești libere pentru cumpărări ale participanților la producția socială (unitățile socialiste și populație) pe de o parte și fondul de marfă (mijloace de producție și bunuri de consum) și servicii pe de altă parte, cantitatea de bani în circulație trebuind să corespundă necesarului strict obiectiv.

Cantitatea de bani existentă în economie, în conturile bancare și sub formă de numerar, exercită o influență însemnată asupra realizării concordanței dintre venituri și cheltuieli și accelerării vitezei de circulație a banilor.

La Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că în centrul activității de conducere trebuie să stea creșterea vitezei de rotație a fondurilor materiale și financiare încredințate unităților economice. Prin scurtarea ciclului de aprovizionare — fabricație — desfacere trebuie să se obțină producții suplimentare, folosindu-se același volum de mijloace circulante. Importanța acestei sarcini poate fi mai bine înțeleasă dacă avem în vedere că accelerarea cu o singură zi a vitezei de rotație a mijloacelor circulante numai la unitățile industriale de stat, la nivelul anului 1975, ar duce la eliberarea unor fonduri de circa 1,4 miliarde lei.

La determinarea cantității de bani necesară în economie se pornește de la interdependența obiectivă, impusă de legea circulației bănești, ce trebuie să existe între dinamica dezvoltării economice pe de o parte, și ritmul de creștere a mijloacelor bănești din economie pe de altă parte. Planul de producție și circulație a mărfurilor trebuie realizat cu anumite fonduri, planificate în acest scop, cunoscînd că depășirea acestora influențează în mod negativ atît concordanța dintre venituri și cheltuieli, cît și viteza de circulație a banilor. Așa după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale: „Organele financiare și bancare trebuie să asigure dimensionarea fondurilor financiare la nivelul optim pentru desfășurarea în condiții de economicitate maximă a activității întreprinderilor. În general, se impune ca sistemul nostru financiar să desfășoare o activitate mai plină de răspundere pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i revin potrivit legilor". Pentru a se preveni efectele negative ale utilizării de către unitățile economice a unor mijloace bănești mai mari decît cele planificate, trebuie să se acționeze mereu, cu multă fermitate pentru încadrarea lor în limitele planificate. Aceasta impune desigur să se vegheze la stabilirea cît mai judicioasă a normativelor mijloacelor circulante și la dimensionarea justă a necesarului de credite. Experiența arată că la dimensionarea creditelor trebuie avute în vedere și criterii de ordin monetar, în sensul că dinamica creditelor trebuie să se situeze într-o anumită corelație față de dinamica activității economice creditate. Cerințele unor relații economico-financiare bazate pe principiile unei eficiențe ridicate impun dimensionarea optimă a necesarului de credite în funcție de necesitățile obiective ale producției și circulației mărfurilor.

În repetate rînduri însă se observă tendința din partea unităților economice, a centralelor industriale și chiar a ministerelor de a supradimensiona fără o justificare economică nevoile de credit, căutînd să rezolve prin credite greutățile financiare determinate de unele neajunsuri în activitatea lor, în loc de a acționa pentru înlăturarea cauzelor care duc la imobilizări de fonduri și de a contribui pe această cale la realizarea sarcinilor de plan cu cheltuieli cît mai reduse și cu fonduri cît mai mici, deci în condiții de eficiență ridicată. În procesul creditării, cu ocazia planificării sau acordării creditelor, unităților bancare le revine obligația de mare răspundere de a analiza cu competență, în ansamblu, situația financiară a întreprinderii, de a separa factorii obiectivi de cei subiectivi și în funcție de aceștia să dimensioneze optim creditele la care unitatea este îndreptățită și totodată de a determina luarea măsurilor ce se impun pentru eliminarea abaterilor ce apar în realizarea sarcinilor de plan și în folosirea fondurilor.

Respectarea cerințelor de a se acorda creditele bancare numai în funcție de necesitățile producției și circulației mărfurilor și pe baza unor garanții reale, trebuie îmbinată și cu cerința ca dinamica creditelor să nu depășească ritmul dezvoltării economice.

Viteza de circulație a banilor în primii patru ani ai acestui cincinal — calculată ca raport între volumul plăților efectuate prin virament și în numerar pentru livrări de mărfuri, prestări de servicii și executări de lucrări, pe de o parte, și masa bănească totală (în conturile bancare și în numerar) pe de altă parte — a înregistrat o evoluție favorabilă, în sensul accelerării. Această accelerare a vitezei de circulație a banilor, pozitivă în sine, nu corespunde însă nici posibilităților existente și nici cerințelor etapei actuale. Astfel, deși prin planurile anuale și cele trimestriale de credite se dimensionează cît mai judicios volumul creditelor, astfel încît să se realizeze corelații favorabile față de creșterea producției și circulației mărfurilor, în execuție la unele întreprinderi intervin dificultăți economice și financiare care generează apariția creditelor restante sau a creditelor speciale, determinînd majorarea volumului creditului stabilit pe economie.

Astfel de abateri de la plan fac ca, în unele perioade, ritmul de creștere a creditelor să se situeze peste dinamica producției și circulației mărfurilor.

În ultimii ani unele necorelări între evoluția creditului și dinamica producției industriale au fost determinate și de acțiunea unor factori organizatorici, ca de exemplu extinderea sferei de aplicare a creditului bancar în anul 1970 (acoperirea prin credite a creșterii anuale a normativelor, trecerea la creditarea documentelor de decontare pentru mărfurile exportate la prețul de cost integral etc.) și acoperirea prin credite a influențelor rezultate din reașezarea prețurilor și tarifelor începută în anul 1974.

Totodată însă ritmul de creștere a creditelor în neconcordanță cu ritmul de creștere a producției industriale a fost influențat negativ și de existența unor neajunsuri în realizarea sarcinilor de plan și în gospodărirea fondurilor materiale și bănești de către unele unități economice. Între acestea s-ar putea menționa nerambursarea la termenul prevăzut a creditelor acordate, ca urmare a unor deficiențe în desfășurarea activității economice și financiare a unor unități economice. Astfel, sînt situații cînd la unele întreprinderi există importante stocuri de materii prime, materiale și semifabricate, peste plan, din cauza funcționării defectuoase a aprovizionării tehnico-materiale, a neadaptării elastice pe parcurs a planului de aprovizionare la modificările ce intervin în structura cererii interne și în aceea a beneficiarilor externi. Din această cauză, paralel cu stocurile excedentare constituite la unele întreprinderi se manifestă insuficiențe temporare de materii și materiale la alte întreprinderi.

La acestea s-ar putea adăuga și fenomenul negativ al nedării la termen în funcțiune a obiectivelor nou construite, precum și nerealizarea parametrilor planificați la investițiile productive puse în funcțiune. În ambele cazuri, piața este lipsită de o producție planificată, avută în vedere la elaborarea planului și totodată se produc dereglări în circulația valorilor în alte ramuri.

Din această cauză creditele cu dobîndă majorată, restante și speciale, — reflectînd imobilizările sau neajunsurile în activitatea întreprinderilor s-au menținut în ultimii ani la un nivel ridicat, reprezentînd la finele anului trecut o pondere de 8,2% în totalul creditelor pe economie, iar la 30 iunie a.c. de 9,1%, adică o tendință nesatisfăcătoare în ceea ce privește plasamentele bancare.

Nerespectarea planului economic și financiar de către unele unități economice duce, de regulă, la perturbări în desfășurarea planificată a circulației bănești. Vărsarea cu întîrziere sau numai parțială a obligațiilor față de buget, nerambursarea creditelor bancare reprezintă indicii că în unele întreprinderi se înregistrează nerealizări de producție, depășiri de costuri sau acumulări de stocuri peste prevederi. Ca urmare, perturbările — fie chiar și temporare în procesul de realizare a produsului social — pot să afecteze și circuitul banilor.

De aceea, organele financiar-bancare trebuie să urmărească, atît la elaborarea planului, cît și pe parcursul realizării lui, ca prin credite să nu se acopere nevoile financiare ale întreprinderilor generate de deficiențe din activitatea lor. Din acest punct de vedere, creditul trebuie să joace un dublu rol : pe de o parte să aibă suficientă suplețe și elasticitate, pentru a se adapta la nevoile reale de bani ale economiei, justificate din punct de vedere economic, iar pe de altă parte trebuie să exercite un rol de frînare controlată a cererii, prin redimensionarea sumelor ce se acordă ca împrumut reclamate și justificate de cerințele echilibrului economic și financiar.

Dacă organele bancare ar adopta optica unora din unitățile economice solicitante și ar acorda credite, fără asigurarea prealabilă privind garanțiile necesare și a le scoate din greutățile financiare, atunci nu numai că nu s-ar atinge scopul urmărit, dar s-ar adînci disproporțiile și dificultățile la întreprinderile respective.

În această problemă tovarășul Nicolae Ceaușescu, combătînd părerile acelora care susțin că prin credit ar trebui să se asigure posibilitatea reluării producției atunci cînd intervin greutăți financiare, a arătat, la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuției că : „ nu sînt de acord cu acei tovarăși care au susținut aici că altcineva trebuie să aibă grijă să le asigure mijloace pentru a-și relua activitatea de producție. Avem, desigur, sistemul de credit. Dar creditul trebuie acordat în concordanță cu prevederile legii. Dacă cineva a produs anumite mărfuri pe care le ține în stoc, nu înseamnă că și-a îndeplinit obligațiile. Numai în momentul vinderii produselor și al încasării contravalorii lor, se poate încheia procesul de producție și poate începe o nouă activitate economică".

Concepția actualului sistem de creditare pornește de la imperativul că fiecare întreprindere trebuie să-și desfășoare activitatea cu un anumit volum de fonduri, corespunzător nevoilor reale reclamate de realizarea sarcinilor de plan, fără să se atragă în circuit mijloace materiale și bănești peste aceste nevoi, iar în folosirea creditului să se respecte principiile de bază ale creditului pe termen scurt, de aceasta depinzînd, pe ansamblu, în mare măsură, însăși stabilitatea monetară. Atunci cînd nevoia de fonduri este generată de dificultăți financiare de durată, sau atunci cînd nu există certitudinea rambursării sumelor la termenele stabilite, banca trebuie să refuze acordarea creditelor solicitate.

Faptul că Legea finanţelor prezintă într-un tot unitar întregul mecanism al finanţării şi creditării din economie, orientînd modul de formare şi utilizare a fondurilor băneşti, arată importanţa deosebită ce se acordă, în cadrul politicii economice a partidului şi statului nostru, problemelor asigurării concordanţei dintre venituri şi cheltuieli şi accelerării vitezei de circulaţie a banilor. Dimensionarea necesarului de mijloace circulante corespunzător cerinţelor procesului de producţie şi interzicerea depăşirii limitei de creditare sînt factori importanţi, meniţi să contribuie la desfăşurarea unei activităţi eficiente şi rentabile.

Sînt însă multe întreprinderi care nu reuşesc să-şi desfăşoare activitatea în cadrul fondurilor planificate şi utilizează în activitatea lor fonduri de două ori sau chiar mai mari faţă de cele aprobate.

La confluenţa celor două cincinale, cînd se pun cerinţe noi în legătură cu gospodărirea în condiţii superioare a resurselor materiale, problema imobilizărilor de fonduri trebuie abordată la toate nivelele cu cea mai mare exigenţă. Trebuie frînată cu perseverenţă tendinţa de supraaprovizionare, care continuă să se manifeste la multe întreprinderi şi centrale, precum şi practica de a fabrica unele produse fără desfacere asigurată sau de calitate necorespunzătoare, care duc implicit la imobilizarea fondurilor în stocuri supranormative. Aceste stocuri supranormative existente în unităţile industriale de producţie se reflectă, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975, „în balanţa noastră comercială".

Organele bancare, împreună cu întreprinderile în cauză, folosind mai eficient pîrghiile specifice, vor trebui să influenţeze formarea stocurilor de valori materiale în toate fazele procesului de producţie şi circulaţie, în limitele cerute de realizarea producţiei, stabilite pe baza unor criterii ştiinţifice, în aşa fel încît să se asigure desfăşurarea ritmică a activităţii economice şi evitarea imobilizărilor de resurse materiale şi băneşti.

Limitarea mijloacelor circulante la strictul necesar aduce, pe prim plan, problema asigurării solvabilităţii şi lichidităţii permanente a fiecărei întreprinderi. În acest context, creşte răspunderea întreprinderilor şi a unităţilor bancare la elaborarea planului de credite şi în procesul de acordare şi de utilizare a creditelor. Orice solicitare suplimentară de credit trebuie judecată prin prisma răspunderilor şi obligaţiilor bilaterale ale unităţilor economice şi unităţilor bancare întrucît sporirea peste plan a mijloacelor băneşti reprezintă un fenomen negativ pentru economie.

Realizarea concordanţei dintre venituri şi cheltuieli, accelerarea vitezei de circulaţie a banilor reclamă perfecţionarea planificării circulaţiei băneşti şi a creditelor. Pentru asigurarea echilibrului în sfera de circulaţie a numerarului trebuie să se acţioneze cu perseverenţă — atît la elaborarea balanţei anuale de plan a veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei, cît şi a planurilor trimestriale de casă — pentru o cît mai deplină absorbire a veniturilor băneşti ale populaţiei şi pentru buna dimensionare a cantităţii de numerar.

Prin sistemul de retribuire a muncii, care a fost supus unor continue îmbunătăţiri, pe baza indicaţiilor conducerii de partid şi de stat, s-a asigurat corelaţia necesară între veniturile băneşti realizate de populaţie şi creşterea venitului naţional. Astfel, în primii 4 ani ai acestui cincinal, venitul naţional a crescut într-un ritm mediu anual de 11,3%, iar veniturile băneşti ale populaţiei au crescut cu 8,6%. Absorbirea veniturilor băneşti ale populaţiei s-a asigurat, în principal, pe calea cumpărărilor de mărfuri, a căror pondere reprezintă în perioada 1971—1974 în medie aproape 80% din veniturile băneşti nete ale populaţiei şi a serviciilor, a căror pondere de circa 13,4% nu se situează încă la nivelul posibilităţilor şi al cererii populaţiei.

Ca un fapt pozitiv trebuie menţionată creşterea continuă a depunerilor de economii la C.E.C., ceea ce reflectă atît modificările ce intervin în volumul şi structura veniturilor şi în orientarea cererii de consum spre produse de valori mari şi folosinţă îndelungată, cît şi încrederea populaţiei în moneda naţională.

Pozitiv este şi faptul că indicele preţurilor cu amănuntul pentru mărfuri al tarifelor pentru servicii în anul 1974 faţă de 1970, de 102%, s-a încadrat în prevederile planului. Această evoluţie a preţurilor este rezultatul aplicării consecvente a politicii partidului şi a statului, de dezvoltare proporţională a economiei şi de menţinere a stabilităţii preţurilor.

În Programul partidului se prevede că pe baza dezvoltării economiei naţionale se va acţiona în continuare pentru consolidarea cursului leului, întărindu-se puterea lui de cumpărare, atît în ţară cît şi în raport cu alte monede, creîndu-se astfel premisele necesare pentru trecerea, în perspectivă, la convertibilitatea monedei noastre naţionale. Aceasta presupune însă crearea unor condiţii în sfera producţiei materiale, precum şi în sfera financiară şi monetară.

Între condiţiile din sfera producţiei materiale evidenţiem în primul rînd sporirea corespunzătoare a cantităţilor de produse, existenţa lor într-o gamă şi în sortimente tot mai diversificate, superioare calitativ, ai căror parametri trebuie să corespundă cerinţelor interne, precum şi exigenţelor pieţei mondiale, adică să fie competitive, astfel ca productivitatea muncii şi costurile să se situeze cît mai aproape de nivelurile medii existente pe plan mondial. Între premisele de ordin financiar menţionăm cerinţa ca bugetul de stat să fie echilibrat, iar balanţa de plăţi externe să fie activă, asigurîndu-se în felul acesta rezervele valutare necesare. În sfîrşit, premisele de ordin monetar privesc stabilitatea monetară, care este direct legată de cerinţa concordanţei cît mai depline dintre veniturile şi cheltuielile participanţilor la producţia socială, precum şi de necesitatea dimensionării cantităţii de bani în funcţie de cerinţele obiective ale producţiei şi circulaţiei mărfurilor. De asemenea, este necesar să dispunem de un curs valutar real fundamentat din punct de vedere economic al leului.

Numai printr-o colaborare strînsă între organele de sinteză — Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanţelor, Banca Naţională etc. — în planificarea economică şi financiară se pot asigura corelaţiile obiectiv necesare între mijloacele băneşti disponibile şi fondurile reclamate de desfăşurarea proceselor materiale ale reproducţiei şi asigura continuu premisele unei evoluţii normale a creditelor şi circulaţiei băneşti.

În economia noastră socialistă, convertibilitatea va trebui armonizată cu planul naţional unic, în condiţiile asigurării unor ritmuri ridicate de dezvoltare economică şi creşterii schimburilor externe pe baze echitabile, echivalente. Ţara noastră va continua să dezvolte legăturile economice şi tehnico-ştiinţifice cu toate ţările lumii, indiferent de orînduirea lor socială de stat, pe baza principiilor egalităţii în drepturi, avantajului reciproc şi respectării suveranităţii.

În cadrul general al controlului economic şi financiar, un rol important revine în etapa actuală controlului bancar, care trebuie să capete un caracter accentuat de prevenire, să fie orientat cu precădere spre problemele esenţiale, asupra întreprinderilor cu o situaţie economică şi financiară nesatisfăcătoare. O atenţie prioritară trebuie acordată acelor întreprinderi care nu-şi realizează indicatorii cantitativi şi calitativi ai planului, care nu respectă structura sortimentală a producţiei şi acumulează stocuri peste plan.

Existenţa în întreprinderi a unor importante imobilizări reflectate în volumul mare al fondurilor atrase suplimentar în circuitul economic pe calea creditelor cu dobîndă majorată obligă unităţile bancare ca în perioada care a rămas pînă la încheierea cincinalului actual, să colaboreze cu conducerile întreprinderilor şi să le acorde tot sprijinul în vederea stabilirii celor mai corespunzătoare măsuri pentru readucerea în circuit a valorilor materiale stocate şi crearea condiţiilor în vederea încadrării în fondurile aprobate. Cu ocazia planificării creditelor organele bancare trebuie să urmărească cu răspundere aplicarea indicaţiilor şi sarcinilor stabilite la lucrările recentei Plenare comune a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, pentru asigurarea dimensionării fondurilor financiare la nivelul optim corespunzător desfăşurării în condiţii de economicitate maximă a activităţii întreprinderilor.

CREŞTEREA EFICIENŢEI ECONOMICE — FACTOR ACCELERATOR AL DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI ÎN RITM INTENS

DIRECTIVELE Congresului al XI-lea cu privire la planul cincinal 1976—1980 stabilesc — ca un obiectiv esenţial al dezvoltării — „sporirea eficienţei producţiei, ridicarea la un nivel calitativ înalt a întregii activităţi economico-sociale. Aceasta va impune să se acţioneze cu hotărîre pentru creşterea productivităţii muncii, reducerea costurilor de producţie, îmbunătăţirea calităţii produselor şi folosirea cu randament sporit a fondurilor fixe, a tuturor resurselor materiale şi financiare ale ţării“.

Vom încerca să abordăm problema eficienţei sub cele două aspecte ale ei : eficienţa utilizării forţei de muncă, exprimată de productivitatea muncii sociale *şi eficienţa fondurilor fixe, exprimată sub forma* creşterii venitului naţional obţinute pe o unitate de creştere a valorii fondurilor fixe.

● Productivitatea muncii sociale

ÎN cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că : **„una din problemele fundamentale ale viitorului cincinal este creşterea productivităţii muncii sociale“.**

Productivitatea muncii sociale — definită ca **venitul naţional pe o persoană ocupată** — este un indicator semnificativ al eficienţei globale a activităţii economice — avînd în ţara noastră o dinamică accentuată. Acest indicator înglobează atît efectul productivităţii muncii definite ca volumul producţiei pe o persoană cît şi efectul reducerii cheltuielilor materiale în produsul social.

$$\text{Productivitatea muncii sociale} = \frac{\text{Venitul naţional}}{\text{Populaţia ocupată}} = \frac{\text{Produsul social}}{\text{Populaţia ocupată}} \times \text{Ponderea venitului naţional în produsul social} =$$

$$= \text{productivitatea} \times (1 - \text{ponderea cheltuielilor materiale în produsul social})$$

În tabelul nr. 1 sînt date ritmurile medii de creştere a productivităţii muncii sociale în ţara noastră pe ultimele 3 cincinale în comparaţie cu unele ţări socialiste.

Cincinalul viitor marchează aceeaşi tendinţă de creştere a productivităţii muncii sociale — atît pe ansamblul economiei cît şi pe principalele ramuri ale producţiei materiale (vezi tabelul nr. 2).

Apropierea între ritmurile de creştere a venitului naţional — 10,5% — şi a productivităţii muncii sociale — 10,1% — arată că 97% din sporul venitului naţional realizat în cincinal se va obţine datorită creşterii productivităţii muncii sociale şi numai 3% majorării numărului de persoane ocupate în economie în anul 1980 peste cel din anul 1975.

Tabelul nr.1

	1961-1965	1966-1970	1971-1975 (plan)
R.S.România	7,2	7,3	11,9
Bulgaria	6,8	7,2	8,0
Cehoslovacia	3,5	5,2	5,4-5,7
R.D.G.	5,6	5,5	6,2-6,5
Polonia	5,1	5,1	5,6
U.R.S.S.	4,6	5,8	6,8

Sursa: - Pentru Republica Socialistă România - Calculaţii pe baza anuarului statistic.
- Pentru celelalte ţări - Voprosî Ekonomiki nr.1/1973

În afară de efectul creşterii productivităţii muncii sociale în fiecare ramură a producţiei materiale, este de subliniat influenţa favorabilă a schimbării structurii economiei în favoarea ramurilor cu productivitatea muncii sociale cea mai ridicată. Aşa cum se vede în tabelul nr. 3 şi graficele nr. 1 şi nr. 2 în structura economiei— apreciată pe baza ponderii populaţiei ocupate pe ramuri — se produc modificări importante în favoarea industriei, a cărei productivitate a muncii sociale este în 1975 cu 87% mai mare decît media pe economie şi de peste 6 ori mai mare ca cea din agricultură, ponderea populaţiei ocupate în aceasta din urmă scăzînd sensibil.

Tabelul nr.2

- în %

	Dinamica 1980 faţă de 1975	Ritm mediu anual
Total economie	162	10,1
Ramurile producţiei materiale	164	10,4
- Industria socialistă	177x)	12,1
- Agricultura (medie pe cinci ani)	183	12,9
- Construcţii montaj în antrepriză	167x)	10,8

x) Calculate din dinamicile de creştere a productivităţii multiplicate cu dinamicile ponderii venitului naţional realizat de ramură în produsul social al ramurii.

Sursa: Lucrările de fundamentare a proiectului planului cincinal 1976-1980.

Din creşterea venitului naţional în 1980 faţă de 1975, mai mult de un sfert îl reprezintă plusul obţinut din schimbarea de structură a ramurilor şi aproximativ trei sferturi este datorită creşterii productivităţii fiecărei ramuri.

Trebuie remarcat, de asemenea, că se manifestă o micşorare a decalajului între productivitatea muncii sociale în agricultură şi industrie, raportul între ele modificîndu-se de la 1:6,3 în 1975 la 1:4,4 în 1980.

● Factori de creştere

PRINCIPALUL factor al creşterii productivităţii muncii sociale îl constituie producţia, respectiv volumul de activitate realizat pe o persoană — respectiv ceea ce obişnuit denumim **productivitatea muncii.** Peste trei sferturi din sporul venitului naţional în viitorul cincinal este obţinut ca urmare a creşterii acestei productivităţi.

Ţinînd seama de rolul decisiv al creşterii productivităţii muncii, planul cincinal a accentuat ritmul de creştere a acesteia în toate ramurile producţiei materiale, accelerînd faţă de perioadele anterioare procesul de sporire a eficienţei în utilizarea forţei de muncă, aşa cum se vede din tabelul nr. 4.

Este de observat că în special în industrie şi construcţii cincinalul viitor marchează un salt calitativ în domeniul productivităţii, pentru a cărui realizare trebuie puse în acţiune mijloace deosebite şi utilizate eficient toate căile de sporire a eficienţei activităţii productive.

Tabelul nr.3

- în % -

	Populaţia ocupată		Productivitatea socială a muncii	
	1975	1980	1975	1980
Total economie din care:	100	100	-	-
Ramurile producţiei materiale din acestea:			100	100
- industrie	29,4	36-37	187	166
- agricultură	38,2	27-28	29	38
- construcţii	9,2	10-11	83	63
- transporturi şi telecomunicaţii	5,4	6,1	85	65

Sursa: Directivele Congresului al XI-lea şi lucrările de fundamentare a proiectului planului cincinal 1976-1980.

Cea mai importantă dintre ele este evident **introducerea progresului tehnic**, pe seama căreia se contează că în industrie va fi obţinută peste jumătate din creşterea productivităţii muncii. Faptul că cincinalul viitor este caracterizat drept „cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice“ îşi are reflectarea în obţinerea unor cantităţi sporite de produse pe fiecare muncitor productiv fără intensificarea efortului fizic al acestora, ci din contră prin uşurarea muncii, realizîndu-se astfel paşi importanţi spre unul din obiectivele Programului partidului de „dispariţie a deosebirilor esenţiale între munca fizică şi munca intelectuală“.

Planul viitorului cincinal prevede, conform Directivelor Congresului al XI-lea, un ansamblu cuprinzător de acţiuni care vor concura la obţinerea unor productivităţi superioare. Efecte neîndoielnice în această direcţie vor avea :

— realizarea programului **de înnoire şi modernizare a produselor**, ştiind că circa 45% din valoarea producţiei industriale din 1980 se va realiza pe seama produselor noi şi perfecţionate în cursul cincinalului viitor, în construcţia de maşini această pondere ridicîndu-se la aproximativ 70% ;

— introducerea **tehnologiilor noi şi perfecţionate** la obiectivele de investiţii planificate ; mai mult de 350 tehnologii noi şi tehnologii avansate care se extind vor avea implicaţii în creşterea productivită-

Tabelul nr.4

- % -

	1961-1965	1966-1970	1971-1975	1976-1980	
				Preved. Directive	Plan cincinal
Ritmul de creștere a productivității muncii în condițiile duratei actuale a săptămînii de lucru					
- în industria socialistă	7,7	7,3	7,2	6,7-7,2	9,1
- în construcții montaj în antrepriză	5,6	5,4	8,1	8,4-9,4	9,4
- în transporturi feroviare	4,7	7,1	5,0	3,7-4,8	4,9

Sursa: Anuarul statistic al R.S.România, planul pe 1975, Directivele Congresului al XI-lea și Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu de la Plenara Comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21-22 iulie 1975.

ții, peste 50 din ele fiind destinate în principal acestui scop ; efectul tehnologiilor noi și extinderii celor perfecționate se va manifesta cu atît mai mult cu cît cele mai multe se aplică în ramurile care au productivități ridicate : în chimie peste 30% din total, în metalurgie 7%, în construcția de mașini 12% etc ;

— extinderea **mecanizării** în domeniile în care e necesar un volum mare de muncă sau în care producția se realizează în condiții grele ; printre ele menționăm tăierea și încărcarea cărbunelui în abataje, sortarea, depozitarea și omogenizarea minereurilor, scosul, apropiatul și încărcatul lemnului, manipularea și transportul mărfurilor prin paletizare și containerizare etc. ;

— **automatizarea** proceselor tehnologice cum ar fi în chimie, producția cauciucului sintetic, a polietilenei, amoniacului ; în metalurgie : conducerea proceselor de laminare cu calculatoare electronice, producția de fontă în furnale ; în construcția de mașini : prelucrarea pieselor în centre de prelucrare și sisteme de mașini cu comandă program numerică etc.

O a doua cale de obținere a unei productivități ridicate este **îmbunătățirea organizării producției și a muncii**, pe seama căreia trebuie să se obțină peste 35% din creșterea planificată în cincinalul viitor a productivității muncii. Măsurile ce se au în vedere vizează : **pe linia organizării producției**, tipizarea, unificarea și standardizarea pieselor, subansamblelor, produselor și tehnologiilor de fabricație, creșterea gradului de concentrare și specializare a producției ; **pe linia organizării conducerii :** raționalizarea numărului de personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ prin mecanizarea lucrărilor de birou și perfecționarea sistemului informațional, inclusiv introducerea tehnicii electronice de calcul ; în **domeniul organizării muncii :** folosirea completă și productivă a timpului de lucru, organizarea procesului de muncă la locul de muncă etc.

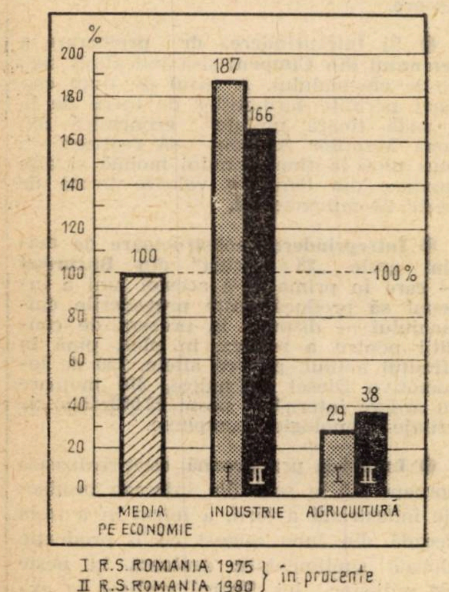

Graficul nr. 1. **Nivelul productivității muncii sociale în industrie și agricultură față de media pe economie.**

Sporirea calificării, perfecționarea și creșterea îndemînării muncitorilor și întregului personal formează, de asemenea, una din căile importante de majorare a productivității muncii. Faptul că programul de formare a cadrelor prevede pregătirea profesională în viitorul cincinal a 1,8—2,0 milioane de persoane din care 250-300 mii tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate, precum și faptul că majoritatea muncitorilor vor fi absolvenți ai școlilor profesionale și ai învățămîntului liceal, vor aduce o îmbunătățire sensibilă structurii cadrelor din economie din punct de vedere al pregătirii lor inițiale. Nu mai puțin importantă este acțiunea de completare și înnoire continuă a cunoștințelor oamenilor muncii, în forme de perfecționare a pregătirii profesionale ; în cincinalul viitor fiecare lucrător din economie va frecventa cel puțin o dată un curs de perfecționare.

Tabelul nr.5

Indice de consum	U/M	Reducerea în 1980 față de 1975 în %
Combustibil pentru producția industrială	t.c.c./1 mil.lei	20
Energie electrică pentru producție industrială	kWh/1 mil.lei	12
Oțel lingou pentru producția de laminate	t/t	9
Laminate feroase pentru construcția de mașini	t/1 mil.lei	26
Semifabricate de cupru pentru industria electrotehnică	t/1 mil.lei	20
Masa lemnoasă pentru industria lemnului, hîrtiei și celulozei	m.c./1000 lei	20

Sursa: Directivele Congresului al XI-lea

Măsurile și mijloacele prevăzute prin plan la nivelul economiei și al ramurilor ei asigură pe deplin sarcina de a realiza ritmurile prevăzute de creștere a productivității muncii, de a lichida rămînerile în urmă în acest domeniu. Conform sarcinilor trasate, fiecare întreprindere și unitate economică va detalia căile și măsurile concrete de realizare a creșterii productivității, astfel ca să fie asigurate îndeplinirea planului — productivitatea muncii constituind, așa cum se arată în cuvîntarea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c. a secretarului general, „factorul hotărîtor al progresului general al societății, al ridicării bunăstării poporului".

● Reducerea cheltuielilor materiale

CEL de-al doilea factor al creșterii productivității muncii sociale este — așa cum am arătat — **reducerea ponderii cheltuielilor materiale** în produsul social, respectiv sporirea ponderii venitului național. Planul cincinalului viitor prevede reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social de la 57,4% în 1975 la 53,8% în 1980. Reducerea cu 3,6 puncte a acestei ponderi conduce la scara întregii economii și la nivelul anului 1980 la obținerea unui venit național de circa 50 miliarde lei, adică aproape 20% din întregul spor al venitului național realizat în cincinal. În principalele ramuri ale economiei, conform calculelor care fundamentează planul, ponderea venitului național realizat ca urmare a reducerii cheltuielilor materiale în sporul pe cincinal al acestuia este de circa 23% în industrie, 15% în agricultură, 20% în construcții etc.

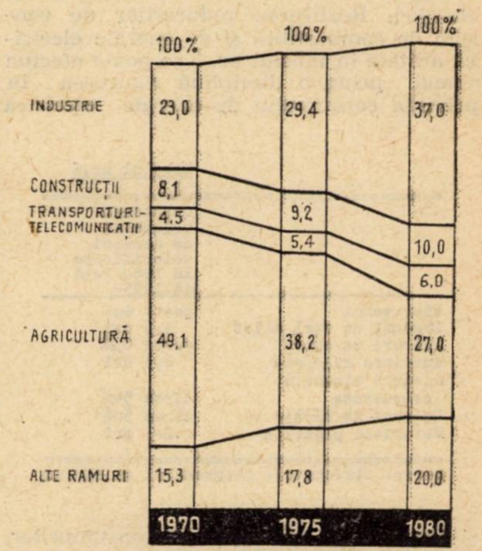

Graficul nr. 2. **Structura populației ocupate (în procente din total).**

Pentru atingerea ponderii cheltuielilor materiale menționate, planul cincinal a accentuat sarcina reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în toate ramurile economiei, îndeosebi în industrie — peste procentul de 6,5—7,0% prevăzut în directive — avînd în vedere mai ales cheltuielile materiale.

Principala cale de reducere a cheltuielilor materiale o reprezintă reducerea **consumurilor specifice**. Conform directivelor se prevede reducerea indicilor de consum de energie, materii prime și materiale arătată în tabelul nr. 5.

În viitorul plan cincinal au fost majorate sarcinile de reducere la cei mai mulți din acești indici și, în același timp, s-au prevăzut pe o nomenclatură mult extinsă sarcini de reducere a consumurilor specifice, a normelor și indicilor de consum, a căror realizare condiționează reducerea cheltuielilor materiale la nivelul planificat pentru fiecare unitate economică. Este de la sine înțeles contribuția însemnată pe care trebuie s-o aducă la aceasta asimilarea de noi produse și modernizarea celor existente, introducerea de tehnologii noi, moderne și extinderea celor avansate utilizate în prezent, pe care le-am menționat mai înainte.

Extinderea **valorificării deșeurilor**, prin intensificarea colectării lor, prin sortarea lor îngrijită și prin folosirea în producție va contribui, de asemenea, la reducerea cheltuielilor de producție și în special a cheltuielilor materiale. Prevederile din Directivele Congresului al XI-lea arătate în tabelul nr. 6 sînt completate şi amplificate de sarcinile planului cincinal.

O atenţie deosebită acordă Directivele şi cuvîntarea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie a.c. a tovarăşului Nicolae Ceauşescu gospodăririi resurselor energetice, economisirii combustibililor şi energiei. Realizarea reducerilor de consum de combustibili şi de energie electrică arătate în tabelul nr. 5 se poate efectua numai printr-o disciplină riguroasă în privinţa consumului de energie electrică şi termică, a raţionalizării consumurilor, a eliminării pierderilor atît la consumator cît şi în centralele şi reţelele electrice precum şi a regenerării pe scară mai mare a resurselor energetice secundare, a căror utilizare va creşte cu 70—75% în viitorul cincinal.

Tabelul nr.6

	Creşterea volumului de deşeuri valorificate în 1980 faţă de 1975
Fier vechi	peste 60%
Deşeuri de oţel aliat	3,5 ori
Deşeuri de cupru	peste 65%
Anvelope reşapate	2,3 ori
Uleiuri minerale regenerate	circa 54%
Deşeuri de hîrtie	circa 50%
Materiale plastice	2-3 ori

Sursa: Directivele Congresului al XI-lea

Utilizarea eficientă a fondurilor fixe

O DIRECŢIE fundamentală a politicii de investiţii stabilite de Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. o formează **eficienţa înaltă a fondurilor fixe.** Întrucît problema gospodăririi fondurilor fixe a fost prezentată de curînd în „Revista economică“, vom arăta un singur aspect privind această eficienţă.

Dintre modurile de exprimare a acesteia ne vom referi la un indice utilizat adesea în literatura economică şi anume **eficienţa marginală a fondurilor fixe**, respectiv raportul între **creşterea venitului naţional şi fondurile fixe puse în funcţiune în perioada cincinalului.** (În economia capitalistă se utilizează de multe ori un indicator denumit : **coeficientul marginal al capitalului**, care este practic inversul raportului menţionat).

Tabelul nr. 7 dă pe total economie şi pe principalele ramuri ale producţiei materiale dinamica acestui indicator.

Este de observat că în deceniul 1961—1970 atît în ţara noastră cît şi în toate ţările socialiste şi în cele mai multe ţări capitaliste eficienţa marginală a fondurilor fixe a marcat scăderi — în raport cu deceniul 1951—1960 (conform studiului C.E.E. — O.N.U., — Economia europeană din 1950 în 1970). Această scădere este explicată de necesitatea înlocuirii accelerate a fondurilor fixe ca urmare a înnoirii permanente a producţiei şi a modernizării într-un ritm rapid a tehnologiilor de fabricaţie, de înrăutăţirea condiţiilor de exploatare a resurselor naturale şi de alocarea unor fonduri sporite pentru infrastructura economiei : căi de comunicaţie, mijloace de transport, amenajări urbane etc.

Cu atît mai semnificativă este dinamica ascendentă a eficienţei fondurilor fixe, prevăzută pentru cincinalul viitor în ţara noastră cu cît factorii de care am vorbit sînt prezenţi şi în economia românească.

Aşa, de pildă, în industrie sporesc investiţiile necesare sectorului extractiv — în special pentru lignit şi minereuri neferoase sărace, sectorului energetic în termocentrale pe combustibili inferiori şi în hidrocentrale etc., lucrări care necesită fonduri fixe specifice ridicate. Totodată, înnoirea producţiei şi utilizarea unor tehnologii moderne sporesc efortul de investiţii pentru realizarea producţiei la nivel tehnic şi calitativ superior cu productivitate sporită.

În agricultură se cunoaşte efortul ce se va face în continuare pentru mecanizarea lucrărilor în vederea creşterii productivităţii şi eliberării forţei de muncă necesară în alte ramuri ale economiei, lucrările de mare amploare în domeniul irigaţiilor şi altor amenajări funciare inclusiv cele de gospodărire a apelor — baraje, îndiguiri, regularizări de rîuri — pentru prevenirea inundaţiilor şi asigurarea surselor de apă pentru industrie, agricultură şi populaţie.

Nu mai puţin importante sînt lucrările din ramura transporturilor : dublări şi electrificări de căi ferate, modernizări de drumuri, canalul Dunăre—Marea Neagră şi noul port maritim etc.

Tabelul nr.7

Dinamica eficienţei marginale a fondurilor fixe productive

	$\frac{1976-1980}{1971-1975}$ (%)
Total economie	108
- industrie	112
- agricultură	117
- construcţii	104
- transporturi şi telecomunicaţii	104

Sporirea eficienţei fondurilor fixe este însă favorabil influenţată de o serie de factori care trebuie să acţioneze în mod decisiv în viitorul cincinal, printre care menţionăm :

— schimbările în structura producţiei industriale în favoarea ramurilor care au eficienţă ridicată, în principal construcţia de maşini, industria electronică şi electrotehnică etc. ;

— reducerea costului specific al investiţiilor pentru fiecare producţie în parte — pe seama diminuării ponderii lucrărilor de construcţii-montaj, a dimensionării judicioase a spaţiilor productive şi auxiliare şi mai ales prin amplasarea noilor lucrări pe platforme industriale, folosind utilităţi şi deserviri comune, secţii auxiliare şi corpuri tehnico-administrative unice etc. ;

— scurtarea duratelor de execuţie şi de atingere a parametrilor la noile capacităţi puse în funcţiune, printr-o pregătire temeinică a lucrărilor — prin asigurarea cu forţa de muncă calificată de la începutul funcţionării.

★

Cele cîteva aspecte prezentate demonstrează mersul ascendent pentru economia ţării noastre în viitorul cincinal — nu numai în ceea ce priveşte creşterile cantitative, dar, în aceeaşi măsură, din punctul de vedere al sporirii nivelului calitativ al întregii activităţi economice, în mod particular, pe linia eficienţei, respectiv al obţinerii aceloraşi rezultate cu o cheltuială minimă de fonduri fixe, de materiale şi de muncă.

G. LAZARIDE
director adj. în C.S.P.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU PLANUL CINCINAL ÎNDEPLINIT

- În cinstea zilei de 23 August, **unităţile Centralei minereurilor din Deva** au îndeplinit prevederile planului de producţie pe întregul cincinal. Din calculele estimative rezultă că întreprinderile şi exploatările miniere aparţinînd acestei centrale vor realiza pînă la finele anului o producţie suplimentară, faţă de prevederile perioadei 1971—1975, în valoare de peste 469 milioane lei.

- **Centrala de utilaje şi piese de schimb pentru industria chimică din Bucureşti** şi-a realizat sarcinile de plan prevăzute pentru acest cincinal. Sporul de producţie globală care va fi realizat pînă la sfîrşitul anului faţă de prevederile cincinalului, se cifrează la un miliard de lei. Cele mai semnificative rezultate în întrecerea socialistă le-au obţinut unităţile din Făgăraş şi Găeşti.

- **Colectivul Uzinei de ţevi din Roman** — una din importantele unităţi siderurgice ale ţării — a raportat, recent, îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe întregul cincinal. Pînă la finele anului, laminatorii din Roman vor realiza, peste prevederile cincinalului, o producţie în valoare de peste 800 milioane lei, iar beneficiarilor externi le vor fi livrate suplimentar produse în valoare de 500 milioane lei valută.

- **Întreprinderea de hîrtie şi cartoane „Reconstrucţia“, din Piatra Neamţ** se aliniază celor 19 unităţi din judeţ care şi-au realizat, înainte de termen, sarcinile cincinalului. Chimiştii de aici au luat măsuri tehnico-organizatorice pentru obţinerea unei producţii marfă suplimentară în valoare de 159 milioane lei, concretizată între altele în livrarea, peste prevederi, a 10 600 tone hîrtie din diverse sortimente.

- Colectivelor din **industria judeţului Cluj** care au raportat îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor ce le reveneau din actualul cincinal li s-a alăturat şi cel al cunoscutei întreprinderi „Metalul Roşu“ din Cluj-Napoca. Realizarea prevederilor cincinalului cu 132 de zile mai devreme va permite acestui colectiv să dea pînă la sfîrşitul anului, peste prevederi, un însemnat număr de maşini şi instalaţii necesare utilării noilor unităţi ale industriei uşoare.

- Şi **Intreprinderea de prelucrare a lemnului din Cimpeni** şi-a îndeplinit sarcinile cincinalului. Avansul de timp cîştigat permite formaţiilor de lucru de la această tînără unitate economică din zona Munţilor Apuseni să realizeze în plus pînă la finele anului mobilă şi alte produse din lemn în valoare totală de peste 23 milioane lei.

- **Întreprinderea constructoare de maşini grele „23 August“ din Bucureşti** — care în prima zi a acestei luni a început să producă peste prevederile cincinalului — dispune în prezent de condiţii pentru a realiza, în plus, pînă la sfîrşitul anului, printre altele, 150 de locomotive Diesel hidraulice, 310 motoare cu ardere internă şi peste 13 000 tone de utilaje tehnologice complexe.

- **Industria prahoveană**, care realizează aproape 6,5 la sută din întreaga producţie industrială a ţării, a intrat în a treia decadă din luna august cu o producţie globală suplimentară evaluată la peste 400 milioane lei. Sporul realizat la export se ridică la 500 milioane lei valută, cu aproape 30% mai mult decît în aceeaşi perioadă a anului trecut.

ANCHETA „R. E." în 32 întreprinderi și centrale industriale pe tema:

ÎN CE STADIU VĂ AFLAȚI CU ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ PE 1976? (I)

CONCOMITENT cu eforturile ce se depun pentru încheierea cu succes a planului pe 1975, pentru înfăptuirea angajamentului național — cincinalul înainte de termen — în fiecare întreprindere și unitate economică se fac pregătiri intense, se creează condițiile materiale necesare pentru trecerea la realizarea cu succes a prevederilor primului an din viitorul cincinal. În vederea înfăptuirii istoricelor hotărîri adoptate de cel de-al XI-lea Congres al partidului, cadrele de conducere, colectivele de muncă din unitățile economice iau din vreme măsuri, pe multiple planuri, pentru ca activitatea în viitorul cincinal să se poată desfășura neîntrerupt, în condiții cît mai bune și cu o eficiență tot mai ridicată.

În acest context al preocupărilor, o problemă majoră, căreia este necesar să i se acorde maximum de atenție, este aceea a asigurării aprovizionării tehnico-materiale, prin încheierea din timp a contractelor economice cu furnizorii, corelarea riguroasă a producției cu sursele de materii prime existente. *De altfel, pentru a crea cadrul adecvat pregătirii optime a condițiilor necesare înfăptuirii planului pe 1976, ministerele, centralele industriale și întreprinderile au primit încă din luna aprilie a.c. sarcinile concrete de plan, li s-a pus la dispoziție un program-cadru cu termene precise în care trebuie să aibă loc încheierea de contracte de aprovizionare, au primit indicații precise asupra direcțiilor în care este necesar să acționeze în vederea rezolvării tuturor problemelor legate de asigurarea bunului mers al producției viitoare etc. În mod expres s-a prevăzut ca coordonatorii de balanțe să emită repartițiile pentru metal pînă la 5 august 1975, iar pentru restul materialelor și produselor pînă la 20 august a.c. Pentru a înlesni posibilitatea nominalizării planurilor de producție în întreprinderi s-a stabilit, de asemenea, ca beneficiarii să pună la dispoziția producătorilor documentațiile tehnice pînă la 25 august 1975 pentru produsele cu termene de livrare în semestrul I 1976 și, pînă la 25 noiembrie 1975, pentru cele solicitate în semestrul II 1976. Toate aceste măsuri au drept scop să faciliteze încheierea contractelor economice pentru 1976 la scara întregii economii pînă cel tîrziu la 30 septembrie a.c.*

Recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a aprobat, după cum este cunoscut, proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1976—1980 și cel pe 1976. Măsurile adoptate cu acest prilej contribuie la mobilizarea și mai largă a celor ce muncesc în vederea încheierii cu succes a planului pe acest an, creînd astfel premise favorabile trecerii la înfăptuirea sarcinilor viitorului cincinal. „Gospodărirea în bune condiții a resurselor de materii prime și materiale — *se subliniază în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu ținută la această plenară* — impune o preocupare deosebită pentru perfecționarea procesului de aprovizionare tehnico-materială. Trebuie asigurată o corelare strînsă între nivelurile de producție stabilite și prevederile planului de aprovizionare".

Acum, cînd au mai rămas, practic, doar cîteva luni pînă la sfîrșitul anului, în mod firesc se pune întrebarea : cum s-a acționat și se acționează pentru a se crea cadrul cît mai favorabil trecerii la realizarea cu succes a planului pe 1976, ce neajunsuri există, ce se întreprinde, în continuare, pentru finalizarea acelor probleme care nu au fost încă pe deplin rezolvate ?

Pentru a da răspunsul la această problematică, „Revista economică" a întreprins o anchetă într-un număr de 32 de întreprinderi și centrale industriale aparținînd celor două ministere constructoare de mașini, adresîndu-le rugămintea de a-și exprima opiniile la următoarele întrebări :

1. În ce stadiu vă aflați cu încheierea contractelor economice de aprovizionare cu materii prime și materiale pentru producția pe 1976 ?

2. Întîmpinați greutăți în definitivarea contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale și în ce se concretizează acestea ?

3. Cum vedeți posibilă rezolvarea tuturor neajunsurilor pentru ca acțiunea de încheiere a contractelor să se rezolve în timp cît mai scurt, ce propuneri aveți de făcut în acest sens ?

Iată, în sinteză, răspunsurile primite, cît și redarea pe larg a unora din cele mai sugestive opinii.

Deși sarcinile sînt cunoscute din vreme, rezolvarea lor... întîrzie

PENTRU a ilustra cît mai veridic conținutul răspunsurilor primite, prezentăm la început o sumară statistică din care se pot desprinde cîteva importante concluzii :

— **La prima întrebare,** răspunsul aproape unanim dat de cele 32 de întreprinderi și centrale industriale este : s-a trecut la acțiune, ne aflăm în finalizarea fazei de tratative precontractuale, am încheiat un număr mic de contracte de aprovizionare etc.

— **La cea de a doua întrebare,** concluzia care se desprinde este că, **neexistînd o suficientă preocupare pentru concretizarea și încheierea acțiunilor începute** (tratativele precontractuale, asigurarea de contracte pentru desfacerea producției etc.) **sînt încă unele greutăți în definitivarea planului de producție, în contractarea materiilor prime.** Desigur, răspunsurile primite variază în funcție de nivelul unității. **Întreprinderile** justifică lipsa de acțiune pentru încheierea contractelor de aprovizionare prin aceea că **n-au primit din partea centralelor cotele și repartițiile de materiale în termenul prevăzut, nu au încheiat încă etapa de nominalizare a planului** (sarcină directă ce le revine atît lor cît și centralelor, materializată în asigurarea producției cu contracte de desfacere) etc. ; **centralele industriale** invocă drept greutăți faptul că **nu au primit de la coordonatorii de balanțe, în termenul prevăzut de MATMCGFF, cotele și repartițiile de materii prime și materiale ce le revin pentru întreprinderile în subordine, că li s-au repartizat în unele cazuri cantități de metal sub limita necesară (N.R.** — atenție asupra nivelului **normelor de consum), că nu le sînt asigurate diferite sortimente solicitate etc., toate la un loc grevînd buna activitate a întreprinderilor în pregătirea producției anului viitor. Direcțiile de aprovizionare** din cele două ministere constructoare de mașini motivează întîrzierile în perfectarea contractelor de aprovizionare prin nerespectarea unor măsuri stabilite prin lege privind derularea mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, existența unor deficiențe în activitatea unor servicii de specialitate ale Ministerului Aprovizionării etc.

La întrebarea nr. 3, toți participanții la anchetă au sugerat **o serie de propuneri** care, după părerea noastră, merită a fi studiate de forurile competente și, în măsura însușirii lor, aplicate cît mai repede în practică. Cele mai concrete și semnificative propuneri le publicăm în cadrul materialului de față.

Și acum, cîteva din răspunsurile primite din partea întreprinderilor, așa cum au fost ele trimise redacției :

● ÎNTREPRINDEREA DE AUTOCAMIOANE-BRAȘOV

— Ing. Vasile MUNTEANU, director comercial —

1. Pentru materialele nedirijate, operația

este în fază de comenzi, care au și fost lansate și expediate la furnizori, urmînd să se facă cît mai repede contractarea. Pentru piese și agregate din cooperare s-a stabilit necesarul și sîntem în curs de emitere a comenzilor. Pentru materialele din import, etapa II, s-au întocmit și depus fișele tehnice respective. În ce privește aprovizionarea cu metal pentru anul 1976, pînă la data de 31 iulie a.c., neprimind repartițiile, nu am încheiat nici un contract.

2. Întocmirea specificațiilor în termen este îngreunată de : nenominalizarea integrală a planului de producție și întîrzierea în fixarea normelor de consum pentru fiecare poziție de plan (n.n. — întîrzierile se datoresc întreprinderii) ; emiterea cu întîrziere a cotelor de metal ; încadrarea specificațiilor în cotele alocate, întrucît după calculele noastre, acestea sînt în mod nejustificat sub necesar ; definitivarea planului de colaborare, atît ca beneficiar cît și ca furnizor, fapt ce atrage întîrzieri în lucrările de primiri și cedări de cote ; primirea cu întîrziere a repartițiilor pentru semestrul II 1975. Întreprinderea noastră a depus specificațiile de metal necesar pentru sem. II la data de 1 III 1975 la centrală (C.I.A.T.), dar majoritatea repartițiilor și desfășurătoarelor le-am primit în luna iunie. Acest fapt a condus la întîrzierea contractării metalului pentru sem. II 1975 și la suprapunerea lucrărilor de întocmire a specificațiilor pentru sem. I 1976.

La încheierea contractelor de aprovizionare cu metal întîmpinăm din partea furnizorilor următoarele greutăți : neacceptarea termenelor de livrare solicitate prin comenzi, în special la unele sortimente ; neacceptarea formatelor de table, lungimea și gradul de precizie la țevi de construcții ; impunerea de către furnizori a contractării unei părți din repartiții. în calități și dimensiuni de execuție inferioare (categoria B, la țevi și tablă în loc de A) ; refuzul integral de contractare a repartiției, datorită unor capacități nepuse în funcțiune (exemplu : profile îndoite de la Laminorul de tablă-Galați) ; neacceptarea livrărilor cerute (oțeluri recoapte, cojite, lungimi fixe, capete și margini tăiate etc.).

3. În vederea îmbunătățirii mecanismului de aprovizionare propunem :

— corelarea termenelor de întocmire a planului de aprovizionare cu cele ale elaborării și aprobării planului de stat, printr-o metodologie și etapizare la nivel național ;

— legiferarea unei metodologii care să permită modificarea planului de aprovizionare chiar în faza de repartiții și contractare ;

— repartițiile emise de coordonatorii de balanță să cuprindă datele tehnice cerute de întreprindere prin specificațiile de necesar, pentru a se elimina disputele ivite cu furnizorii în această privință la contractare ;

— coordonatorii de balanță să nu emită repartiții cu materiale înlocuitoare fără avizul beneficiarului ;

— simplificarea metodologiei de coordonare a aprovizionării cu metal (prea mulți coordonatori — Ministerul Metalurgiei, centralele și întreprinderile acestuia, Ministerul Aprovizionării, C.S.P., ministerul nostru de resort, bazele de aprovizionare), fiecare cu metodologia și baza sa de calcul etc. Numărul mare de coordonatori conduce la fărîmițarea stocurilor. Propunem un singur stoc pe economie, la un singur coordonator sau la producător, exceptînd rezerva de stat ;

— întărirea rolului bazelor de aprovizionare și mărirea, în continuare, a competenței lor de a prelua materialele atît din producția internă cît și din import, scutind în acest fel întreprinderile de a mai primi materiale în custodie, pentru redistribuirea lor la alți beneficiari în locul bazelor ;

— elaborarea pe cît posibil a unui cadru fix tipizat de contract, care să nu mai permită furnizorilor intercalarea a tot felul de clauze în favoarea lor și în defavoarea unității beneficiare (neexistînd alți furnizori, beneficiarul trebuie să accepte ce i se oferă) ;

— reglementarea prin lege a asigurării condițiilor de conservare și păstrare a materialelor în spații corespunzătoare de depozitare, știut fiind că acestea sînt tratate, în continuare, ca spații neproductive și, deci, nu există;

— înființarea unei industrii naționale cu profil adaptat pentru construcția de echipament de depozitare, manipulare și transport intern al materialelor ;

— pentru realizarea de economii, producătorii să livreze metalul, direct în stare debitată.

● ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ DE UTILAJ CHIMIC-BUCUREȘTI

— P. COTAR, director comercial —

1. Pînă la data de 31 iulie a.c. nu am încheiat încă pentru 1976 contracte pentru materii prime și materiale.

2. Principalele greutăți care ne-au împiedicat să încheiem din timp contractele sînt : neprimirea repartițiilor cu cantitățile de metal în funcție de nevoile solicitate (de altfel, întreprinderea noastră nu are asigurată la această dată nici cantitățile necesare de materiale feroase și neferoase pentru producția semestrului II din 1975, acestea fiind încă în curs de contractare) ; neprimirea în timp util a cotelor de metal repartizate corespunzător solicitării.

3. Întreprinderea noastră vede posibilă rezolvarea favorabilă a problemelor ridicate dacă se iau următoarele măsuri :

a) La nivelul centralei industriale: să nu se emită repartiții de utilaje tehnologice fără asigurarea proiectelor de execuție ; să se efectueze repartizarea sarcinilor de producție cu cel puțin 60 de zile înainte de termenul de depunere a specificațiilor de materiale. Exemplu : ni se cere să depunem specificații de materiale în luna martie, iar contractarea producției se face pînă în luna septembrie. Din această cauză, preliminăm necesarul de aprovizionare la unele materiale pe baza consumurilor din anii anteriori care, la un moment dat, nu mai sînt folosite și rămîn în stocuri supranormative.

b) La nivelul ministerului coordonator și al MATMCGFF : coordonarea relației contractarea producției și depunerea specificațiilor de materiale, în așa fel încît să nu se mai înainteze întîi specificațiile de materiale și apoi să urmeze contractarea producției.

● ÎNTREPRINDEREA DE POMPE-BUCUREȘTI

— D. PETRESCU, șeful serviciului aprovizionare —

1. Pentru anul 1976 nu am încheiat nici un contract.

2. Greutăți care ne împiedică să încheiem contracte cu furnizorii : nu ni s-au repartizat cotele de materiale stabilite în baza fundamentărilor predate la forul tutelar ; furnizorii nu au primit specificații de la toți beneficiarii, motiv pentru care nu au întocmit programele de fabricație ; pentru materialele descentralizate, bazele de aprovizionare nu au contractat cu furnizorii direcți și, ca atare, nu întocmesc încă contracte ; nelivrarea unor sortimente de laminate solicitate de la diferiți furnizori pentru produsele noi intrate în fabricație etc. (asemenea materiale nu ne sînt livrate la cerere și în cantitățile cerute, ceea ce determină adesea întreruperi în procesul de fabricație).

3. Pentru îmbunătățirea activității pe linie de aprovizionare tehnico-materială ar trebui luate următoarele măsuri :

— legiferarea regimului informativ al specificațiilor de materiale avînd fixată o perioadă limită pînă la care întreprinderea poate să suplimenteze sau să anuleze unele comenzi înaintea celor trei faze și anume : înainte să primească repartiția, în faza de comandă și discuții precontractuale și în faza de contractare ;

— să se extindă sistemul de stabilire a balanțelor materiale și emitere a repartițiilor la nivel de semestru și pentru materialele dirijate ;

— să se analizeze și să se suplimenteze fondurile necesare pentru dotarea tehnică și economică a depozitelor de materii prime, materiale și produse finite de la întreprinderi, în scopul evitării pierderilor și distrugerii calitative a acestora.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Producția și consumul de bunuri cu folosință îndelungată

RIDICAREA continuă a nivelului de trai al populației se reflectă în sporirea permanentă a veniturilor, în orientarea unei părți tot mai însemnate a acestora pentru procurarea de bunuri de folosință îndelungată. Nevoia de cultură și de informare, tendința pentru folosirea plăcută, civilizată a timpului liber, orientarea spre confort, au impulsionat producția și desfacerea de produse ca : aparate de radio și televizoare, mobilă, frigidere, autoturisme, biciclete, motorete etc.

Este semnificativă în acest sens creșterea desfacerii aparatelor de radio și televizoare, care, la nivelul anului 1974, a ajuns la peste 700 mii, de circa 4 ori mai mult decît în 1960. Paralel cu numărul mare de apartamente date în funcțiune an de an, a crescut foarte mult volumul desfacerilor de mobilă și anume: de la circa 1 miliard lei în 1960, la peste 4,4 miliarde în decurs de 14 ani. Un produs căutat și apreciat în gospodăria oricărui cetățean este frigiderul. Dinamica vînzărilor la acest produs este cu adevărat impresionantă : de la 7,7 mii buc. în anul 1960, la 225 mii buc. în 1975, adică de aproape 30 ori mai mare.

Pe de altă parte, atragerea din ce în ce mai mult a femeilor în cîmpul muncii a impus dezvoltarea producției și desfacerii unor produse care preiau sau ușurează munca în gospodărie : mașini de cusut, mașini de spălat rufe, mașini de gătit cu gaze, aspiratoare de praf etc. Vînzările unor astfel de produse au avut o curbă ascendentă, cele din 1974 fiind mai mari față de 1960 astfel : la aspiratoare de circa 10 ori, la mașini de spălat rufe de circa 4,6 ori, la mașini de gătit cu gaze de 2,7 ori, iar la mașini de cusut de 2,3 ori.

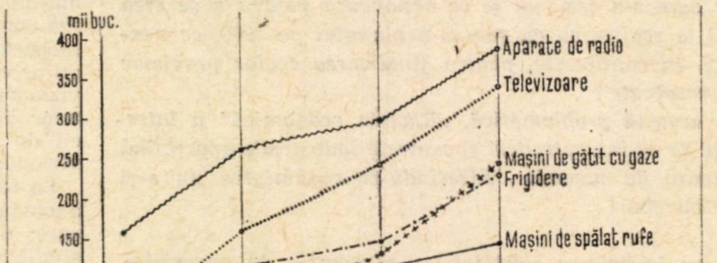

Pentru perioada viitorului plan cincinal, în corelație cu creșterea veniturilor bănești și a puterii de cumpărare a populației, volumul desfacerilor de mărfuri de folosință îndelungată va crește pînă în 1980 astfel : aparate de radiorecepție 135—140%, televizoare 145—150%, frigidere 135—140%, autoturisme 230—250%, mobilă 150—155% etc.

Este necesar ca atît în prezent cît și în viitor, întreprinderile producătoare, împreună cu organele comerțului, să urmărească continua diversificare a acestor bunuri, paralel cu preocuparea pentru permanenta îmbunătățire a calităților (consum redus de energie electrică, durabilitate mărită, aspect plăcut, funcționare ireproșabilă, parametri ridicați etc.), astfel încît să justifice în măsură cît mai deplină titulatura de bunuri cu folosință îndelungată.

● ÎNTREPRINDEREA „1 MAI"-PLOIEŞTI
— Ing. I. NEGULESCU, director comercial —

1. Am încheiat pînă acum un număr de 4 contracte pentru 1976 pentru unele materii prime, nu însă pentru metal.

2. Lipsa unui plan de producţie nominalizat pe tipodimensiuni (la instalaţii de foraj pe complete de livrare şi destinaţii) pentru a depune, în cunoştinţă de cauză, cererile. Deficienţa aparţine în parte întreprinderii noastre care încă nu a reuşit să acopere din timp întreaga producţie cu contracte de desfacere. Am depus cererile pentru diferite materii prime necesare în 1976 (în afară de metal) încă de la 25 III 1975, pe baza unui plan informativ ; cererile au fost depuse la centrala noastră sub formă de necesar fundamentat, pe formularul ATM 2., iar la furnizori am înaintat comenzi ferme ; furnizorii nu ne înaintează contractele, întrucît nu au planul definitivat ; neavînd balanţele aprobate pentru 1976, comenzile noastre sînt ţinute în evidenţă pînă la primirea repartiţiilor ; repartiţiile de la coordonatorii de balanţe vin prin centrala noastră cu întîrzieri foarte mari. Pentru metal, metodologia de depunere a specificaţiilor diferă de restul materialelor, în sensul că acestea se depun pînă la 25 VII 1975, după care urmează să primim repartiţii şi să încheiem contracte. Avem încă probleme cu depunerea specificaţiilor, deoarece nu avem planul de producţie complet nominalizat.

3. Problema asigurării bazei materiale o vedem soluţionată prin asigurarea planului de producţie nominalizat pentru perioada următoare cu 6—9 luni înainte, iar dacă aceasta nu este posibil, furnizorii din economie să fie receptivi şi să accepte cererile modificate solicitate de noi, în funcţie de definitivarea planului de producţie.

Cînd centralele industriale nu acţionează cu suficientă fermitate

DACĂ la nivelul întreprinderilor situaţia încheierii contractelor de aprovizionare pe 1976 se află mai mult în stadiu... de aşteptare, era de presupus ca la nivelul centralelor industriale lucrurile să fie clarificate mai bine, fazele de aşteptare sau de studiu să fie depăşite. Ce relevă însă ancheta ? Publicăm din răspunsurile primite doar două, întrucît şi celelalte abordează similar problema.

● CENTRALA DE UTILAJ ENERGETIC, METALURGIC ŞI MAŞINI DE RIDICAT.
— Ion CONSTANTINESCU, şef serviciu aprovizionare —

1. În conformitate cu programul de măsuri elaborate de MATMCGFF privind desfăşurarea activităţii precontractuale şi încheierea contractelor economice pe anul 1976, ne aflăm încă în faţa defalcării şi comunicării de către coordonatorii de balanţă a repartiţiilor cantitative şi calitative de materii prime şi materiale ce revin pe fiecare centrală industrială. În consecinţă, neavînd repartiţiile de la coordonatorii de balanţă, întreprinderile noastre nu au putut să încheie pînă în prezent decît un foarte mic număr de contracte de aprovizionare pentru 1976.

2. În general, specificaţiile de materiale se depun la termen la coordonatorii de balanţă ; sînt şi situaţii cînd termenul nu poate fi respectat datorită următoarelor cauze : nenominalizarea integrală a planului de producţie (de exemplu, pentru anul 1976, aceasta reprezintă circa 10% din valoarea producţiei noastre) ; contractarea pînă la data de 31 iulie a.c. a unor poziţii de plan în proporţii foarte scăzute datorită, în special, lipsei de comenzi şi documentaţiei (la utilaj metalurgic, utilaj chimic, utilaj refractar etc.).

Potrivit instrucţiunilor în vigoare, repartiţiile urmează a se primi după defalcarea cotelor de către coordonatorii de balanţă, adică după 15 VI 1975, iar pentru materialele feroase pînă la 25 VII 1975. Ca impedimente invocate de întreprinderile furnizoare în tergiversarea încheierii contractelor economice amintim nerespectarea de către unii furnizori a baremurilor limită de contractări ritmice stabilite de MATMCGFF (în special C.S. Hunedoara).

3. Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să defalce în timp util necesarul de materii prime şi materiale pe beneficiarii de plan, în vederea transmiterii la termen a comenzilor. La rîndul lor, furnizorii de metal să respecte întocmai baremurile limită de contracte şi livrare pe grupe de materiale conform nomenclatorului M.I.C.M.G.

● CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MAŞINI ŞI MATERIALE ELECTRONICE
— P. FOCŞĂNEANU, şef serviciu aprovizionare —

1. Consider întrebarea prematură atîta timp cît nu s-au precizat (n.r. sînt atribuţii ce intră de fapt în răspunderea directă a centralelor şi întreprinderilor), sarcinile de plan sortimentale pe 1976, programarea pentru motoare electrice, cabluri şi conductori etc. Planul de aprovizionare pe 1976, cît şi importul centralizat a fost întocmit pe baza unei variante din 18 IV 1975, care urmează a se aproba, în funcţie de cererile economiei naţionale pentru intern şi export. Totuşi, pentru materiile prime şi materialele descentralizate, s-au lansat comenzi pe baza consumurilor statistice, dar pentru care nu s-au primit contracte. Pentru materiile prime şi materiale dirijate nu s-au primit repartiţii decît pentru o parte din cantităţile de feroase şi neferoase solicitate. Neprecizarea sortimentelor prin programul de fabricaţie, cît şi nivelele necorespunzătoare, fac ca CIMME să nu poată prezenta specificaţiile la coordonatori în termenul stabilit.

2. Imposibilitatea prezentării la timp a specificaţiilor privind sortimentele de materiale pentru ca furnizorii să-şi întocmească programele de fabricaţie şi, în baza acestora, să se emită repartiţiile pentru a se trece la contractare. Repartiţiile se primesc după 40—45 zile de la depunerea specificaţiilor. Acest lucru este legat de : clarificarea de către centrală a planului de producţie la timp şi, în mod deosebit, a sortimentelor de produse în baza cărora întreprinderile să-şi poată preciza sortimentele de materii prime şi materiale. Datorită neasigurării din vreme a contractelor pentru producţie nu s-au putut întocmi programele de fabricaţie la motoare electrice, cabluri şi conductori etc. Consider că programul de măsuri privind desfăşurarea activităţii precontractuale şi încheierea contractelor economice pe anul 1976 în domeniul aprovizionării tehnico-materiale a fost elaborat în ideea că problemele expuse sînt rezolvate (potrivit indicaţiilor date după întocmirea acestui program, nu este voie a se face aprovizionarea de materiale pentru produsele care nu au la bază comenzi şi contracte, cît şi pentru evitarea creării unor stocuri supranormative, întreprinderile nu pot prezenta la această dată specificaţiile) ; cea mai grea problemă la toate nivelele şi în mod deosebit la întreprinderi, este nenominalizarea la timp a producţiei. Aceasta ca urmare a neasigurării din vreme a comenzilor de la beneficiari în care să se precizeze clar cantităţile de produse necesare pe anul următor. Serviciile de plan din centrale şi, îndeosebi, direcţia de plan din minister consideră că dacă s-a comunicat grupa de produse şi valoarea, întreprinderile au toate condiţiile să-şi întocmească un plan de aprovizionare şi chiar specificaţiile privind sortimentele de materiale, lucru ce nu corespunde realităţii, deoarece pe baza nominalizării dată de serviciul de plan din centrală, întreprinderile trebuie să întocmească un plan cu sortimentele ce compun această grupă şi care, în multe cazuri, nu se suprapun cu comenzile primite de la beneficiar ; pe de altă parte, nominalizarea sarcinilor de plan de la minister şi centrală nu ţine seama de planul de normare a consumurilor.

3. Nominalizarea planului de producţie să se coreleze cu planul de norme de consum, sau invers. Aceasta ar crea condiţii tuturor serviciilor (plan, aprovizionare, desfacere, producţie) să aibă la bază aceleaşi cifre de plan, iar lucrările să se desfăşoare mai operativ. În aceste condiţii, planul de aprovizionare se poate elabora în maximum 30 zile, inclusiv specificaţiile pe sortimente.

anchetă realizată de
V. BOESCU, L. ŢINTEA

În numărul viitor al revistei vom publica opiniile primite din partea celor două ministere constructoare de maşini şi concluziile anchetei.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

NOI OBIECTIVE INDUSTRIALE ŞI SOCIAL-CULTURALE

● **La Lugoj** a fost inaugurat un nou obiectiv industrial — **Fabrica de materiale ceramice de finisaj pentru construcţii.** Potrivit proiectului elaborat de Institutul de specialitate al Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, aici se vor produce anual 450 000 mp plăci de faianţă şi majolică. Întregul proces tehnologic, de la prepararea materiei prime şi pînă la finisare este mecanizat şi automatizat.

● A început să producă **la Turda o modernă fabrică de covoare şi articole din policlorură de vinil** destinate amenajării locuinţelor, precum şi unor obiective industriale şi sociale. Realizarea acestei investiţii permite reducerea considerabilă a consumurilor de lemn şi alte materiale în întreprinderile industriale şi pe şantierele de construcţii.

● **La Curtea de Argeş şi Miercurea Ciuc** au fost date în funcţiune **noi fabrici de mobilă** care vor produce anual, fiecare, 13 000 de garnituri. Noile unităţi vor executa o gamă variată de mobilier, atît pentru piaţa internă, cît şi pentru cea externă, într-o linie arhitectonică modernă.

● **Noi linii de fabricaţie,** caracterizate printr-un înalt grad de automatizare a procesului tehnologic, au intrat parţial în funcţiune la **întreprinderea de anvelope „Victoria" — Floreşti.** Odată cu funcţionarea lor la întreaga capacitate, potenţialul întreprinderii prahovene se va dubla. Tehnologia modernă a întreprinderii va permite o largă diversificare a producţiei, îndeosebi a anvelopelor radiale şi a celor fără cameră.

● **În judeţul Timiş,** la Sînnicolaul Mare, **a fost pusă în funcţiune prima capacitate industrială a unei moderne filaturi** cu o producţie anuală de 4 300 tone fire. În cursul acestui an aici au mai intrat în producţie o ţesătorie cu o capacitate de peste 17 milioane mp ţesături din cînepă şi o unitate de confecţionat saci.

● **La Combinatul de fire şi fibre sintetice din Săvineşti** a început montarea unor utilaje în spaţiile insuficient folosite. Pe această cale se creează posibilităţi pentru realizarea unui plus de 2 000 tone pale melană pe an. De asemenea, s-a trecut la montarea unei instalaţii de producere a firelor pentru pescuit şi a corzilor de uz gospodăresc.

● Peisajul urbanistic al ţării este întregit zi de zi cu noi ansambluri de locuinţe. **În oraşele şi centrele muncitoreşti din judeţele Prahova, Dîmboviţa şi Buzău,** de pildă, pînă la 23 August au fost date în folosinţă cca. 6 800 de apartamente.

● **La Jimbolia şi Sînnicolaul Mare** au fost construite două creşe cu o capacitate de 200 de locuri. Pînă la sfîrşitul anului, la Timişoara, Deta, Nădrag, Buziaş şi în alte localităţi din judeţul Timiş vor fi date în folosinţă creşe şi grădiniţe care vor însuma 1 250 de locuri.

● **În Bucureşti** se află în construcţie unul din cele mai mari edificii spitaliceşti din ţară: Spitalul clinic al municipiului, cu o capacitate de 1 540 paturi. Profilul său este dat, în primul rînd, de cele 10 clinici specializate pe asistenţa medicală, pe chirurgie, oftalmologie, ORL, obstetrică-ginecologie şi neurologie. Amplasat în vecinătatea Facultăţii de medicină, spitalul va constitui, totodată, şi o bază de învăţămînt teoretic şi practic pentru studenţi.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

UTILITATEA METODELOR ECONOMICO-MATEMATICE ÎN REPARTIZAREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

REPARTIZAREA teritorială rațională a producției agricole constituie o măsură tehnico-organizatorică de cea mai mare importanță și actualitate, constituind una dintre resursele cele mai ieftine de sporire a producției agricole.

Conducerea partidului și statului a indicat în repetate rînduri organelor agricole, specialiștilor din agricultură că trebuie să ia măsuri pentru amplasarea mai judicioasă a culturilor, pe zone și în cadrul fiecărei unități, ținînd seama de condițiile de climă și sol, de factorii sociali economici, de posibilitățile de asigurare cu mijloacele mecanizate și cu forță de muncă, pentru executarea tuturor lucrărilor la timp și de calitate.

Înfăptuind aceste sarcini, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare îmbunătățește continuu repartizarea teritorială a producției, atît prin consultarea județelor, cît și prin inițierea unor studii proprii sau în colaborare cu Academia de Științe Agricole și Silvice. Progresul este însă lent. Aceasta, în principal, din lipsa unei metodologii de repartizare teritorială completă și practică.

Metodologia de repartizare a producției necesară organelor agricole centrale și teritoriale trebuie să constituie în primul rînd un instrument practic de realizare a repartizării, care să țină seama de toți factorii cunoscuți și care să răspundă la întrebarea : în care județe și unități agricole se pot realiza cu eficiența cea mai ridicată producțiile stabilite în planul cincinal pe perioada 1976—1980 ?

Principii și cerințe

METODOLOGIA, pentru a fi un instrument efectiv de repartizare teritorială a producției agricole, trebuie să aibă la bază următoarele principii :

● **Liniile directoare centrale să se îmbine armonios cu inițiativa și priceperea miilor de specialiști ce lucrează în agricultură și cu experiența conducerilor unităților agricole.**

Realitatea a dovedit că repartizarea teritorială, făcută într-un singur sens, fie de sus în jos, fie de jos în sus, nu poate fi obiectivă și este supusă unor greșeli cu repercusiuni grave asupra rezultatelor ulterioare ale producției. Repartizarea de jos în sus, cum susțin majoritatea specialiștilor din producție, prezintă riscul de a nu se realiza necesarul economiei naționale(comanda socială), la anumite produse, iar la altele să prisosească, ceea ce ar avea urmări negative asupra aprovizionării populației, industriei prelucrătoare și exportului. Nepotrivit este și sensul repartizării numai de sus în jos, deoarece se elimină aportul factorilor de răspundere locali la îmbunătățirea repartizării, cu urmări negative asupra rezultatelor economice în general, și a unor unități în mod special.

Statul, prin organele agricole, trebuie să vegheze la realizarea fondului principalelor produse agricole fără a cuprinde însă întreaga suprafață de teren a unităților agricole. O anumită suprafață este necesar să rămînă la dispoziția unității pentru a avea posibilitatea să-și definească structura culturilor și să rezolve unele probleme specifice, locale.

● **Sarcinile agriculturii să se repartizeze acelor județe și unități agricole care asigură realizarea lor cu cele mai mici costuri de producție.**

În noul concept de repartizare se urmărește ca suma cheltuielilor făcute cu realizarea integrală a celor 15—20 de produse ce fac obiectul repartizării, să fie minimă și mai puțin interesează costul unui produs luat separat. Din moment ce comanda socială, exprimată în cifre de plan, este făcută societatea are interesul ca această comandă să se realizeze la un cost total cît mai scăzut posibil. Societatea pierde dacă un produs se obține mai ieftin în dauna altor produse și care în final determină creșterea costului general al comenzii sociale.

● **Pentru toate culturile să existe un singur program de repartizare teritorială.**

În programele întocmite pentru diferite culturi și în consfătuirile de producție ale grîului, porumbului, cartofilor, legumelor etc., se recomandă de fiecare dată cele mai bune soluri pentru fiecare plantă. Cum însă acest lucru nu este posibil, deoarece în cele 9,771 milioane hectare teren arabil al țării sînt multe suprafețe care se cultivă fără să ofere condiții foarte favorabile sau favorabile niciunei culturi, este necesar să se precizeze fiecare plantă și în ce proporții să se cultive pe cele 5 clase de favorabilitate, știind că întreaga suprafață de teren trebuie cultivată. Aceasta este posibil numai în condițiile întocmirii unui singur program de repartizare teritorială pentru toate culturile.

● **Repartizarea teritorială rațională a producției agricole trebuie să devină o lucrare multidisciplinară.**

Producția agricolă este determinată de mulți factori ce constituie obiectul unor discipline separate. Aceasta face necesară participarea la întocmirea lucrării de repartizare teritorială a specialiștilor în agrofitotehnie, pedologie, agrochimie, biologie, zootehnie, climatologie, economiști, matematicieni și factorii de răspundere locali cunoscători ai specificului unităților.

Tabelul nr.1

Necesarul de produse agricole vegetale în 1974

Cultura	Producția totală (t)
Grîu	159 000
Porumb	198 000
Florea soarelui	4 500
Sfeclă de zahăr	274 000
Orz	22 900
Lucernă fîn	33 000
Trifoi fîn	69 300
In pentru ulei	4 000
Cînepă	24 880
Mazăre	4 120

● **Datorită complexității sale, prelucrarea datelor în vederea obținerii soluției de repartizare teritorială trebuie făcută cu ajutorul matematicii economice și a ordinatorului electronic.**

Repartizarea teritorială a producției agricole, de la nivel central la județe și apoi pe unități, este de o complexitate foarte mare, fapt pentru care rezolvarea ei prin metode clasice nu reușește să prelucreze și să utilizeze în întregime volumul informațiilor. Numai utilizînd metodele matematicii moderne și ordinatoarele electronice se asigură — într-un grad maxim posibil — soluții de repartizare prin care condițiile naturale și economice sînt valorificate cu înaltă eficiență.

În prezent, nu se cunosc țări care să nu fi abordat de o manieră sau alta problema repartizării teritoriale prin metode economico-matematice, iar părerea unor specialiști din unele țări socialiste este că metodele tradiționale (a balanțelor) constituie un obstacol în calea obținerii rezultatelor scontate în domeniul optimizării structurii producției agricole la nivel micro — și macroeconomic.

● **Repartizarea teritorială să se facă pe „parcele tip“ și apoi să se calculeze indicatori pe unități agricole — iar prin însumare — pe județe și la nivelul economiei.**

În toate lucrările de repartizare teritorială a producției agricole cunoscute în lume s-au ales ca bază de repartizare a producției : zona sau microzona ; regiuni geografice ; unități administrative. Pentru aceste zone sau regiuni s-au calculat coeficienți medii ce exprimă potențialul de producție, costul de producție al diferitelor culturi, existentul forței de muncă etc.

Toți specialiștii în aceste probleme, sînt convinși că repartizarea pe zone nu rezolvă pînă la capăt problema, întrucît zonele nu sînt omogene ca potențial, iar soluțiile ce se obțin sînt foarte avantajoase pentru cei cu teren superior mediei stabilite pe zonă și dezavantajează pe cei cu potențialul terenului inferior mediei. Pentru a înlătura acest neajuns, pe măsură ce s-a cîștigat experiență și a crescut capacitatea de prelucrare a ordinatoarelor, zonele naturale sau regiunile de producție au fost divizate pentru a obține unități de bază omogene.

Este util să cităm aici pe prof. Klatzmann, coordonatorul primelor modele de repartizare teritorială a producției în Franța, care cu 10 ani în urmă spunea : „S-ar putea crede că omogenitatea va fi asigurată dacă Franța ar fi divizată în 2 000 de regiuni. Dar, în acest caz, amploarea modelului matematic ar depăși mijloacele disponibile de prelucrare. În același timp, ar fi foarte greu să colectezi date pentru 2 000 de regiuni“.

Nu știm în cîte zone ar trebui împărțit teritoriul țării noastre pentru a obține zone omogene. Știm în schimb că nu există nici o unitate agricolă cu tot terenul omogen. În foarte multe cazuri nici parcelele nu sînt omogene dar, acestora, li se calculează potențialul mediu ponderat.

A repartiza însă sarcini unor unități după clasa de potențialitate medie a zonei în care se găsesc sau chiar după clasa medie a unității ar însemna ca toate culturile să se amplaseze în proporții egale pe toate clasele de favorabilitate, ceea ce nu se întîmplă niciodată. În toate unitățile din țară, unor culturi, ca de exemplu : legumelor, sfeclei de zahăr, cînepei li se dă prioritate în amplasare pe cele mai fertile parcele în detrimentul altor culturi.

Nu este nici un obstacol în fața unei unități de a obține producții record de legume dacă are 100 ha teren foarte bun pentru această activitate, chiar dacă după media ponderată a unității se găsește în clasa IV de favorabilitate. La o astfel de unitate, sarcinile trebuie date după potențialul parcelelor pe care se cultivă legumele și nici într-un caz după potențialul mediu pentru legume al unității.

Din aceste motive în metodologia noastră de repartizare a fost aleasă ca bază teritorială „parcela tip“, care reprezintă o suprafață de teren ce oferă culturilor ce se repartizează teritorial aceleași condiții de favorabilitate.

- **Concentrarea producției și specializarea unităților agricole trebuie să constituie o premisă a creșterii producțiilor și a eficienței economice ale acestora.**

Practica a dovedit că acolo unde anumite activități sînt înființate dar nu și dezvoltate rezultatele sînt în majoritatea cazurilor necorespunzătoare. Numărul activităților dintr-o unitate trebuie să fie în funcție de numărul resurselor și volumul acestora și nu 1—2 activități principale și 1—2 complementare, cum susțin unii economiști. Nu trebuie urmărit limitarea numărului unităților, cît nivelul inferior al volumului activității. Și această limitare nu trebuie făcută urmărind numai procentul din structura marfă a unității, ci și volumul absolut al valorii producției respective.

- **În metodologia aflată în curs de experimentare se urmărește să se asigure fiecărei unități agricole un minim de produse necesare pentru consumul local necesar.**

În fiecare unitate agricolă și în special în cooperative există un necesar de anumite produse pentru consum local în vederea retribuirii membrilor cooperatori și pentru asigurarea unor furaje ; acest necesar în etapa actuală se urmărește să se asigure din producția proprie.

În perspectivă, se poate avea în vedere și eventualele schimburi de produse între zone, dacă costul de producție din zona producătoare, plus cheltuielile de transport, sînt inferioare prețului de cost din zona de consum.

- **Asigurarea posibilităților de rotație și succesiune a culturilor conform cerințelor agrotehnice.**

Experiența și practica au demonstrat că în condițiile noastre de chimizare, o plantă premergătoare potrivită mai poate aduce un spor de recoltă de 15—35% sau chiar mai mult. Sînt apoi anumite culturi ca : inul, trifoiul, lucerna, mazărea care produc așa-zisa „oboseală a solului“ pentru care monocultura înseamnă compromiterea culturii. De aceea, în repartizarea teritorială trebuie asigurate condiții de rotație a culturilor de așa natură ca, procentual, să avem în fiecare zonă aceleași suprafețe, pe aceleași clase de favorabilitate. În ce privește actuala succesiune a culturilor, se reține numai obligativitatea culturii trifoiului de a urma după grîu sau orz de toamnă, în care se însămînțează în cultură ascunsă.

Tabelul nr.2

Situația principalelor 10 culturi
planificate a se cultiva în anul 1974

C u l t u r a	Suprafața (ha.)
Porumb	63 000
Grîu	60 000
Lucernă + trifoi	29 000
Orz	10 400
Sfeclă de zahăr	9 000
Cînepă	4 000
In ulei	3 940
Floarea soarelui	3 000
Mazăre	1 702
TOTAL	184 042

Pornind de la aceste principii s-a încercat de curînd să se elaboreze o **metodologie de repartizare teritorială a producției agricole vegetale, aplicată experimental în județul Bihor.** Primele constatări și concluzii sînt prezentate în continuare.

Aplicarea metodologiei în județul Bihor

S-A ALES pentru aplicarea experimentală a metodologiei județul Bihor, pentru că acesta oferă condiții naturale și economice foarte variate ; un alt motiv constă în receptivitatea specialiștilor Direcției generale agricole județene care au preocupări constante în căutarea și aplicarea unor noi metode tehnice și organizatorice mai eficiente.

S-a pornit inițial de la imperativul că agricultura cooperatistă a județului Bihor, conform indicatorilor de plan primiți, trebuie să realizeze la principalele culturi, în 1974, cel puțin cantitățile de produse redate în tabelul nr. 1.

Aceste produse au fost alese în ordinea ponderii suprafețelor culturilor planificate a se cultiva pentru realizarea produselor din tabelul nr. 1. În acest scop, Direcția generală agricolă județeană a stabilit suprafețele prezentate în tabelul nr. 2.

Suprafața planificată a fi ocupată cu cele 10 culturi principale reprezintă 90,4% din total suprafață arabilă a județului (sector C.A.P.).

Potențialul de producție al parcelelor topografice din fiecare cooperativă a fost determinat de specialiștii de la Institutul de studii și cercetări pedologice, cu participarea unui mare număr de specialiști din județul Bihor. Prin studiile efectuate s-a aprofundat gradul de cunoaștere a potențialului de producție existent.

Costurile de producție pe hectar și parcele pentru fiecare cultură au fost determinate după metodologia calculării prețului de cost din C.A.P.

Atît potențialul de producție determinat prin aprecierea economică a terenurilor, cît și costurile de producție au avut la bază tehnologiile reale pe care cooperativele au posibilitatea să le aplice în prezent. S-a determinat, totodată, și durata de rotație a fiecărei culturi, exprimată prin numărul de ani după care o cultură poate reveni pe aceeași parcelă. Pe baza acestor informații s-a trecut la prelucrarea datelor în scopul obținerii soluției optime.

Problema care s-a cerut rezolvată a constat în repartizarea sarcinilor de plan ale celor 10 culturi pe cooperative și amplasarea acestora pe parcele, de așa natură încît costurile de producție să fie minime. În acest scop s-a elaborat un model economico-matematic a cărei funcție economică a constat în minimizarea costurilor totale de producție ale celor 10 culturi în condițiile următoarelor grupe de restricții :

- **Restricții de suprafață** — prin care se asigură realizarea sarcinilor de plan pe suprafețele existente.

- **Restricții de producție**, prin care se asigură realizarea sarcinilor de producție cel puțin la nivelul planificat.

- **Restricții de rotație**, prin care se asigură posibilitatea rotării culturilor în funcție de cerințele biologice ale plantelor, de așa natură încît, în fiecare an, procentual, să se cultive o cultură pe aceleași clase de favorabilitate.

- **Restricții de succesiune.** Datorită faptului că trifoiul se însămînțează în cultură ascunsă, îi sînt asigurate ca plantă premergătoare grîul și orzul de toamnă.

În total, modelul a avut 6760 de necunoscute și a fost rezolvat la Centrul informațional și de calcul al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

Rezultatele obținute

FIIND primul model rezolvat în țară prin care se încearcă să se facă repartizarea teritorială într-un județ, rezultatele au fost foarte încurajatoare. **În primul rînd**, valoarea funcției economice, respectiv cheltuielile totale de producție pentru cele 10 culturi au fost cu 71,5 milioane lei mai mici decît cheltuielile planificate prin metodele obișnuite.

În al doilea rînd, față de cele 184 042 ha planificate pentru cele 10 culturi a rezultat că sînt suficiente numai 159 721 ha (cu 24 321 ha mai puțin) în condițiile realizării aceluiași volum de producție.

În al treilea rînd, pe cele 24 321 ha se pot realiza peste plan însemnate canități de produse alimentare. Împreună cu consiliile de conducere a cooperativelor și cu Direcția generală agricolă județeană s-a apreciat că se poate produce anual, peste plan, următoarele cantități de produse :

● porumb	— 15 000 tone
● cartofi	— 10 400 tone
● in fuior	— 3 000 tone
● ovăz	— 3 000 tone
● sămînță ierburi perene	— 1 000 tone
● fîn de graminee perene	— 29 000 tone
● fîn leguminoase perene	— 5 000 tone
● masă verde	— 60 000 tone
● plantații de pomi	— 320 hectare

În total, se pot obține mai mult de 100 000 tone produse peste plan.

În al patrulea rînd, prin indicatorii de plan repartizați de sus în jos, ce urmăresc asigurarea comenzii sociale cu produse agricole, se ocupă un procent de circa 90% din terenul fertil al cooperativelor consolidate economic și într-un procent mult mai redus (chiar sub 50% terenurile slab fertile ce se găsesc în majo-

dr. ing. Victor HĂLMĂJAN

(Continuare în pag. 32)

MARKETING

În dialogul producător-consumator: un mod activ de promovare comercială şi de cunoaştere a cererii consumatorilor

PUNCTELE MOBILE PENTRU DESFACERE

DE CÎTEVA LUNI, în complexul expoziţional EREN, funcţionează o expoziţie cu vînzare aparţinînd Centralei industriale a confecţiilor şi tricotajelor Bucureşti — în care sînt expuse ultimele creaţii ale specialiştilor acesteia, constînd din confecţii şi tricotaje pentru bărbaţi, femei şi copii. Faptul că, un producător s-a hotărît să-şi extindă canalele de desfacere prin diversificarea formelor de distribuţie — în maniera, de pildă, a utilizării unor hale expoziţionale, devenite temporar, disponibile — ni s-a părut interesantă, atît prin efectele sale asupra succesului de piaţă al respectivului producător, cît şi — dar, mai ales — prin puterea de exemplu, ce se poate degaja pentru alte centrale industriale. Motiv pentru care am şi apreciat ca deosebit de interesantă discuţia purtată cu tovarăşul ing. I. BOGDAN, *directorul comercial al respectivei centrale.*

Amabil, acesta ne-a declarat:

I.B. Nu avem deloc pretenţia că am fi inediţi, prin adoptarea unei atari forme de vînzare, cunoscut fiind că punctele mobile pentru desfacere au existat — este adevărat, poate la alte scări de mărime — şi altădată. Magazine pentru prezentare şi vînzare, aparţinînd producătorului, au fost şi sînt folosite iar rezultatele bune ale unor astfel de canale şi-au dovedit, încă de mult, eficienţa. Noi nu am făcut, deci, decît să le extindem, într-o manieră proprie şi să le adaptăm la exigenţele prezentului. Trebuie să precizez, de altfel, că — urmare a modificărilor condiţiilor de viaţă şi pe fondul creşterii continue a sarcinilor de plan — acest fel de desfacere urmează să ia amploare, şi aceasta este nu numai un deziderat ci chiar o necesitate. Folosind căi mai maleabile de contact cu cumpărătorul, producătorul îşi atinge, în fapt, cele două obiective majore ale sale — concentrate, dealtfel, în ideea satisfacerii, în condiţii rentabile, a nevoilor, gusturilor şi exigenţelor consumatorului.

Credem că aceste puncte mobile vor răspunde şi mai eficace dorinţei noastre de a fi mai prompţi, în realizarea acestor deziderate. Pentru noi aceste magazine constituie laboratoare de testare a noului privind contexturile, linia croielii, coloristica.

G.H. **Această iniţiativă nu are cumva doar un caracter de campanie ?**

I.B. Dimpotrivă. Eficienţa, probată, prin propriile noastre magazine pentru prezentare, deja existente — mă gîndesc, de pildă la magazinul „Confecţia", din Calea Victoriei — ne face să credem că sîntem pe calea cea bună. Dealtfel, chiar rezultatele înregistrate, în cursul cîtorva săptămîni de funcţionare — aici, la pavilioanele de la „Casa Scînteii" — confirmă temeinicia deciziei adoptate. Trebuie să vă mărturisesc că eficienţa acestei maniere de desfacere a depăşit, realmente, chiar propriile aşteptări. În zilele cînd a funcţionat TIBCO '75, de pildă, am avut, zilnic desfaceri de peste trei sferturi de milion de lei. Menţinerea în continuare a acestor pavilioane-magazin se justifică tot printr-un dever substanţial, pe lîngă faptul că ele asigură şi un caracter activ complexului expoziţional, mai ales în această perioadă de vîrf a sezonului turistic.

În cincinalul următor, centrala noastră va desfăşura un larg cîmp de vînzări, pe calea magazinelor proprii pentru prezentare şi desfacere — inclusiv pe calea punctelor mobile. La sfîrşitul anului 1980, de pildă, cifra deverului preliminat pe calea unor atari căi de desfacere va echivala cu 10% din totalul producţiei centralei.

G.H. **Cifra ni se pare, într-adevăr, relevantă, pentru înţelegerea strategiei pe care vi-o propuneţi, precum şi a rolului acestui tip de magazine, în ansamblul ei. Ce măsuri veţi adopta, însă, pentru traducerea în viaţă a acestor idei ?**

I.B. Evident, vom începe prin creşterea masivă a numărului punctelor proprii pentru desfacere, amplasate în locurile cele mai propice, de contact direct cu cumpărătorii. Această acţiune am şi început-o, dealtfel : am în vedere, spre exemplu, investiţiile deja lansate pentru construirea de magazine proprii la Cluj-Napoca, Constanţa, Reşiţa, Iaşi şi Ploieşti. Inedită — dacă pot să-i zic aşa — mi se pare ideea că amplasarea acestor puncte îşi va găsi locul în marile centre industriale — pe lîngă fabrici şi chiar în incinta acestora — care au toate şansele de a deveni excelente vaduri pentru noi. Anual, avem planificate circa 100 mil. lei, pentru atari amenajări. Multe dintre ele vor fi chiar în Bucureşti : în Pantelimon, Dorobanţi, Lipscani. În prezent, în Capitală, avem, deja, 3 magazine şi 13 puncte de vînzare, amplasate în zonele de mare aglomerare: Vitan, Crîngaşi, Buzeşti.

Că atari iniţiative „prind", este confirmat de faptul că multe uzine — UREMOAS, de pildă, — au manifestat un interes real pentru aceste puncte. Ele s-au declarat, chiar, de acord, să ne ajute la amenajarea lor, în incinta fabricilor, şi să contribuie la mobilare.

G.H. **Aceste magazine — proprii centralei dv. — vor face, cumva, concurenţă unităţilor obişnuite de comerţ ?**

I.B. N-am impresia asta. Cred că astfel de magazine sînt excelente căi de testare — prealabilă fazei de stand, a unităţilor Ministerului Comerţului Interior — a gusturilor publicului cumpărător. Să fim realişti : comerţul nu arareori este conservator. Din interese pur subiective — teama că produsele noi nu vor găsi adeziune la client şi, deci nu se vor vinde — reprezentanţii acestuia sînt, nu arareori, refractari unei linii mai curajoase sau unor culori sau contexturi inedite, refuzînd propunerile noastre. Dispunînd, însă, de propriile noastre magazine — amplasate direct în mediul cumpărătorilor, lansînd articole noi ne preluăm, noi înşine — ca producători — riscurile eventualului eşec. Experienţa anilor trecuţi ne-a dovedit, însă, că populaţia este avidă de noutăţi. Iată un exemplu : anul trecut, am fabricat cămăşi bărbăteşti, în culori uni, pastel—roşu, roz, mov, galben, albastru, pe o tentă tinerească, optimistă — produse pe care comerţul le-a refuzat, apreciindu-le ca prea îndrăzneţe. Atunci le-am dat „Confecţiei" din Bucureşti. Dintr-o eroare — consideram noi, atunci — au fost trimise la magazin vreo 5 000 de bucăţi, care s-au vîndut, însă incredibil — doar în cîteva ceasuri. Responsabilul magazinului ne-a întrebat, la puţin timp după aceea, dacă nu mai putem să-i trimitem încă vreo cîteva mii. A fost un succes de vînzare.

Iată, ca atare, că perspectivele „ochiurilor" de vînzare, pe care le propunem sînt — credem noi — dintre cele mai bune. Ele vor reprezenta un pas în plus spre apropierea producţiei de consumatorii individuali, pentru satisfacerea mai bună a cerinţelor acestora.

Discuţie consemnată de
George HAŞEGANU

Marketing în acţiune

Filiala Bucureşti a Asociaţiei Române de marketing a deschis recent la sediul său din Calea Victoriei Nr. 91—93 expoziţia **„Electronica în folosul nostru"** organizată în colaborare cu **Centrala industrială de electronică şi tehnică de calcul** şi unităţile de producţie, cercetare şi service subordonate ei.

Epoziţia face parte dintr-un program mai larg de acţiuni de promovare a marketingului în această subramură industrială. Astfel pe lîngă prezentarea unor noi realizări ale activităţii de cercetare-dezvoltare din centrală (aparate de electronică medicală, noi tipuri de minicalculatoare, noi tipuri de aparate de uz casnic : televizor portabil, pick-up, ceas electronic, etc.), radiotelefon, truse de service pentru electronică, noi tipuri de tuburi de iluminat şi cinescoape, în cadrul expoziţiei a fost organizat şi un sondaj de opinie cu privire la modul în care exponatele şi în general produsele centralei satisfac cerinţele consumatorilor. În chestionarul de anchetă, se formulează de asemenea invitaţia către vizitatori de a face parte dintr-un panel permanent de consumatori care să fie sistematic consultat la lansarea noilor produse.

AROMAR

În cadrul expoziţiei, care va fi deschisă în tot cursul lunii septembrie, se va desfăşura de asemenea un ciclu de dezbateri pe diverse teme de marketing aplicat, cum ar fi : forme noi şi eficiente de comercializare a produselor electronice pe piaţa internaţională, dialogul proiectant-utilizator în realizarea produselor electronice, design-ul produselor electronice, electrotehnica şi dezvoltarea comunicării de masă etc.

Apreciem ca valoroasă iniţiativa tinerei filiale bucureştene a AROMAR pe linia introducerii efective a marketingului în preocupările cotidiene ale unităţilor economice, a formării opticii de marketing la producători, iniţiativă ce merită a fi extinsă atît în Bucureşti, cît şi în alte filiale din ţară.

ÎNVĂȚĂMÎNT-CERCETARE-PRODUCȚIE

Particularități ale creșterii eficienței procesului de integrare, relevate de un studiu comparativ realizat la universitățile din Craiova și Timișoara

ÎNSEMNĂTATEA accelerării procesului de integrare a învățămîntului universitar cu cercetarea științifică și producția apare cu atît mai pregnantă cu cît economia națională în perspectiva anilor, 80—90 se va dezvolta la parametri deosebit de înalți, în spiritul eforturilor generale ale națiunii noastre de a se înscrie între țările industriale dezvoltate ale lumii.

Complexitatea acestui proces, pe de o parte, cît și importanța deosebită pe care partidul o acordă necesității de a pune pe baze noi relațiile învățămîntului cu cercetarea științifică și producția a fost relevată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci cînd arăta că „...nu dorim doar niște măsuri de îmbunătățire ici-colo a ceea ce există, ci vrem să realizăm o reorganizare fundamentală a învățămîntului, restructurarea sa pe baze noi, revoluționare atît în ceea ce privește concepția cît și organizarea. Noua concepție trebuie să se bazeze pe unitatea organică a învățămîntului cu cercetarea și producția“ [1]

Ca atare, procesul de integrare a învățămîntului universitar cu cercetarea științifică și producția presupune nu numai mobilizarea tuturor resurselor, în scopul stimulării progresului tehnic și economic, ci și o etapă nouă în scopul constituirii trăsăturilor determinante ale unui om nou, capabil de a răspunde înaltelor exigențe ale societății noastre contemporane.

Investigația noastră — realizată succesiv la Universitatea Timișoara și Universitatea Craiova — a încercat să surprindă procesul de integrare al activităților universitare cu cercetarea științifică și producția în dimensiunile sale economice și educațional umane. Analiza a fost axată pe resursele umane (baza umană) și resursele materiale (baza materială) ca mărimi (de intrare și ieșire) în sistemul integrării universității cu cercetarea științifică și producția. Cercetarea a cuprins implicit și evidențierea unor modalități de optimizare a activităților universitare în procesul integrării cu cercetarea științifică și producția, acordîndu-se o atenție specială implicațiilor economice ale fenomenului cercetat.

Resursele umane ale universității implicate în procesul de integrare

STRUCTURA resurselor umane ale universității este desigur complexă, această situație diferențiindu-se în funcție de scopul analizei sau investigației. Cercetarea noastră a considerat ca dominante două componente ale resurselor umane implicate în procesul integrării : 1) cadrele didactice și 2) studenții universității.

Așa cum se poate urmări în tabelul nr. 1 (A și B) analiza în dinamică a unor indicatori și indici în perioada 1968/1973 relevă un proces general dinamic, pentru Universitatea din Craiova, această dinamică traducîndu-se în creșteri mari în ceea ce privește numărul studenților (+55,2%) sau al numărului cadrelor didactice (+71,8%), într-o perioadă de timp relativ scurtă (5 ani).

Evoluția numărului de cadre didactice în cadrul Universității Timișoara a fost caracterizată în perioada analizată de o ușoară, dar continuă, creștere, cu efecte pozitive pentru valoarea indicelui ce exprimă numărul de studenți ce revine la un cadru didactic pe total universitate și, prin aceasta, asupra calității cadrului de desfășurare a activităților de integrare.

Se poate aprecia că indicele mediu exprimînd numărul studenților ce revine unui cadru didactic, în cazul nostru în perioada 1968—1973, de puțin sub 8 studenți/per cadru didactic la Universitatea Craiova și puțin peste 8 studenți/per cadru didactic la Universitatea Timișoara, constituie o valoare superioară din punct de vedere calitativ atît mediei pe întregul sistem de învățămînt superior românesc, cît și mediilor din diverse țări ale lumii[2]).

Fără a considera mecanic calitatea procesului integrator ca fiind invers proporțional condiționată de valoarea indicelui amintit, putem spune că atît Universitatea Timișoara cît și Universitatea Craiova și-au asigurat în această perioadă una dintre premisele potențiale favorabile accelerării procesului de integrare cu cercetarea științifică și producția.

Tematica cercetării științifice universitare

DACĂ analiza componentelor ce alcătuiesc resursele umane ale universității, oferă cercetătorului imaginea potențialului cantitativ al acesteia, analiza tematicii de cercetare științifică oferă dimensiunile calitative ale procesului de integrare, tot așa cum contractele de cercetare științifică și activitățile productive îi vor conferi dimensiunile eficienței sale.

Așa cum se poate urmări în tabelul nr. 2, analiza tematicii de cercetare științifică s-a realizat pe ani de învățămînt, defalcată pe dimensiuni privind fie structura învățămîntului universitar (învățămînt universitar umanistic-filologic, învățămînt universitar tehnico-științific, învățămînt universitar economic[3]), fie pe dimensiuni ale cercetării științifice propriu-zise, ca tipul temei de cercetare, caracterul beneficiarului, executanții cercetării, costul cercetării și sursa finanțării cercetării științifice.

Numărul și amploarea temelor de cercetare științifică reprezintă o atare dimensiune. Explicația privind implicațiile acestei dimensiuni în procesul integrării este dificilă și nu poate avea un caracter univoc. Astfel, existența unui mare număr de teme de cercetare poate stimula promovarea interdisciplinarității în cercetare — componentă importantă de altfel a factorilor integratori — dar poate să nu aibă nici o legătură cu ea, în cazul opticii de specializare îngustă. De asemenea, un mare număr de teme de cercetare asigură o largă participare a studenților la activitatea de cercetare, evitîndu-se pericolul supraaglomerării pe o temă. În ce măsură se poate afirma că o situație dată exprimă o stare de penurie sau de supraaglomerare pentru o temă de cercetare, este dificil de spus ; în aceste condiții singurul indiciu pozitiv rămîne cadrul organizatoric al proporției cadre didactice/studenți. Putem așadar să afirmăm caracterul pozitiv al situației existente la universitatea Craiova și Timișoara, ca premisă a procesului de integrare.

Costul temelor de cercetare științifică constituie o dimensiune ce vine să aducă un plus de exactitate analizei. Distribuția acestor resurse (bunuri, servicii, bani, poartă amprenta unor multipli factori ce concură la stabilirea unei anumite configurații a cercetării științifice universitare în procesul integrării. Printre aceștia putem aminti : (1) optica cadrelor de conducere a universității în problema integrării, (2) volumul resurselor materiale alocate universității, (3) prioritatea domeniilor și temelor de cercetare științifică, (4) costurile specifice pe profile ale învățămîntului universitar, (5) prestigiul și potențialul științific uman și material de care profilele învățămîntului universitar dispun ... etc.

Așa cum se poate urmări în tabelul nr. 2, situația statistică reflectă fluctuații mari pe ani calendaristici nu numai ale volumului dar și ale costurilor. Aceste fluctuații ar putea fi explicate prin specificitatea consumurilor de resurse materiale pe profile ale învățămîntului universitar, influențele prețurilor pieței pe plan național sau internațional ș.a.m.d.

Distincția realizată de analiza tematicii de cercetare științifică în cercetări teoretice și cercetări aplicative dezvăluie o nouă dimensiune ce a făcut subiectul investigației noastre. Așa cum se poate observa în perioada statistică aleasă, ponderea temelor de cercetare teoretică este, în general, de peste 70% cu excepția anului 1972, cînd a scăzut la aproximativ 60%. Această pondere urcă atunci cînd analizăm tematica de cercetare științifică pe profile ale învăță-

Dinamica unor indicatori privind resursele umane ale universității

A. Universitatea Timisoara 1967 = 100

	1968-1969	1969-1970	1970-1971	1971-1972	1972-1973
Dinamica numărului total al studenților	107,8	119,5	123,0	120,4	109,0
Dinamica numărului total al cadrelor didactice	104,1	108,5	110,6	112,7	124,4
Număr de studenți ce revin la un cadru didactic	8,7	9,0	9,1	8,7	6,9

B. Universitatea Craiova

1967 = 100

	1968-1969	1969-1970	1970-1971	1971-1972	1972-1973
Dinamica numărului total al studenților	111,6	123,8	140,8	142,1	155,2
Dinamica numărului total al cadrelor didactice	107,64	113,9	129,9	138,8	171,8
Număr de studenți ce revin la un cadru didactic	7,7	8,3	8,8	7,4	7,1

2. Structura tematicii de cercetare științifică la Universitatea Timișoara în perioada 1971-1973

	Tipul temei de cercetare științifică		Beneficiarul temei de cercetare		Realizatorii temei de cercetare		Costul total al temelor de cercetare		Sursa de finanțare a temelor de cercetare	
	Teoretică	Aplicativă	Intern	Extern	Cadre didactice	Cadre didactice și alți colab.	Teoretice	Aplicative	Intern	Extern
1971	77,3	22,3	84,3	15,7	88,4	11,6	15,1	84,9	92,2	7,8
1972	59,4	40,6	72,9	27,1	98,8	1,2	33,2	66,8	94,7	5,3
1973	72,2	27,8	89,1	10,9	98,2	1,8	17,5	82,5	97,0	3,0
1971-1973	69,8	30,2	82,1	17,9	95,1	4,9	21,9	78,1	94,6	5,4

mîntului superior pînă la 88%, pentru învățămîntul universitar umanistic, limitele sale inferioare situîndu-se în jurul cifrei de 42% pentru învățămîntul universitar tehnico-științific. În condițiile în care cercetarea științifică universitară se consideră drept o etapă superioară de formare a tînărului specialist, în procesul complex al integrării, s-ar părea că distribuția, structura tematicii de cercetare științifică, nu afectează în linii generale procesul integrării universității cu cercetarea științifică și producția. În realitate, structura tematicii de cercetare științifică reflectă nu numai echilibrul preocupărilor teoretice cu cele aplicative, ci de foarte multe ori și situații disfuncționale. Astfel, ponderea „masivă" a temelor de cercetare teoretică este fie rezultatul înțelegerii eronate a însuși termenului de „cercetare științifică", în cadrul acesteia fiind acceptate activități cu caracter didactic explicativ, fie în cazul păstrării accepției corecte — cultivarea unor activități care au drept rezultat ruperea tinerilor de viață, de activitățile productive. Nu puține sînt ocaziile în care apar observații în sensul existenței unor domenii care prin natura lor sînt în centrul activităților aplicative, în timp ce altele sînt prin definiție mai îndepărtate de cîmpul practicii. Exprimînd parțial o anumită realitate, autorii acestor opinii fac dovada unei înțelegeri mecaniciste atît a caracterului aplicativ al cercetării științifice cît și a rolului pe care cercetarea științifică îl are în formarea specialistului în concordanță cu obiectivele fundamentale ale procesului de integrare a universității cu cercetarea științifică și producția.

Experiența istorică a demonstrat că tocmai problemele aplicative nerezolvate în interiorul unităților productive și-au găsit soluții optime cînd au fost înscrise în planurile de cercetare ale universității. În acest context, situația relevată de statistica investigației noastre poate fi apreciată ca fiind încă tributară unor viziuni care însă încep să se modifice rapid în condițiile acționării în direcția integrării activităților universitare cu cele ale cercetării științifice și producției.

Analiza beneficiarilor cercetării științifice și a surselor de finanțare a cercetării reprezintă alte două aspecte ce completează sinteza implicațiilor obiective și subiective a tematicii cercetării științifice universitare în procesul integrării. Dacă ponderea beneficiarilor externi (din afara universității) pe total universități cuprinsă între 10,9%, ca limită inferioară, și 27,7%, ca limită superioară, exprimă nivelul cantitativ, sau gradul de interes, (de penetrație) pe care îl trezește cercetarea științifică universitară, ponderea surselor de finanțare externă (extra-universitară) cuprinsă între 3% și 7,8% ne oferă imaginea prestigiului și calității acestor relații. Valorile diferite, dar în general scăzute, ce se pot urmări atunci cînd analizăm beneficiarii cercetărilor științifice universitare sau ai surselor de finanțare ale cercetării impun o serie de observații. Printre factorii ce concură la această situație ar putea fi amintiți lipsa unei experiențe mai îndelungate în domeniul cooperării între cercetarea științifică universitară și producție, aplicarea defectuoasă a sistemului de contractare care limitează în oarecare măsură interesul participării unităților productive la finanțarea cercetărilor științifice universitare. Măsurile și hotărîrile de partid din ultimii ani au creat însă cadrul în care se pot pune pe baze noi relațiile între cercetarea științifică universitară și unitățile productive, traducerea în fapte a acestor posibilități rămînînd la nivelul inițiativei partenerilor amintiți. Creșterea ponderii beneficiarilor externi și a participării sporite a surselor de finanțare extra-universitare, rămîn în acest sens garanția alcătuirii unui plan tematic de cercetări științifice universitare care să răspundă necesităților formulate de producție, semnificînd totodată și atingerea unuia dintre obiectivele fundamentale ale integrării.

Analiza structurii grupurilor ce realizează cercetările științifice universitare aduce un argument în plus în favoarea sporirii eforturilor, atragerii în mai mare măsură, în spiritul cerințelor documentelor de partid privind procesul integrării, a specialiștilor din cîmpul activităților productive.

Ponderea scăzută a temelor de cercetare științifică realizate în colaborare cu specialiști din afara universității, cuprinsă între 1,2% și 14,6%, reflectă nu numai incipiența procesului de integrare, ci și existența unui anume izolaționism reciproc, acceptat atît de universitate cît și de unitățile productive.

Activitatea contractuală în procesul de integrare

AȘA CUM se precizează în documentele de partid[4]) una dintre direcțiile fundamentale ale integrării este extinderea activităților pe bază de contract între instituțiile de învățămînt superior și organizațiile economice, pentru rezolvarea unor probleme de producție.

Datele din tabelul nr. 3 — ce surprinde dinamica unor indicatori și indici ai contractelor de cercetare științifică încheiate de cele două universități investigate în perioada anilor 1970—1973 — arată că activitatea contractuală a cunoscut o evoluție ce ar putea fi marcată printr-o curbă exponențială.

Dinamica valorii contractelor urmează, la rîndul ei, o evoluție ascendentă, în concordanță cu dinamica numărului de contracte încheiate. Analiza comparativă a celor două evoluții privind activitățile contractuale universitare în cercetarea științifică, relevă în același timp două situații ce amintesc de ceea ce cunoaștem sub denumirea de „dezvoltare intensivă" și „dezvoltare extensivă". Aceste deosebiri apar cu atît mai evidente, atunci cînd analiza procesului de integrare se realizează prin intermediul a doi indici pe care îi considerăm reprezentativi : (1) valoarea medie pe un contract de cercetare științifică universitară încheiat și (2) rentabilitatea per contract — într-un fel un coeficient de productivitate sui-generis.

În ceea ce privește evoluția în timp a rentabilității contractelor, observăm că dacă la Universitatea Timișoara, valorile sînt pozitive, la Universitatea Craiova valorile pentru anii 1971 și 1972 reprezintă doar 62,1% și 74,2% din valorile anului 1970. Anul 1973 marchează pentru cei doi indici amintiți valori care fie se apropie de valoarea anului 1970 (valoarea indicelui ce exprimă valoarea medie pe un contract — 93,4%), fie reușesc să depășească cu puțin pe aceasta (valoarea indicelui ce exprimă rentabilitatea pe un contract — 109%). Concluzionînd, putem spune că procesul activității contractuale desfășurate la universitatea din Timișoara a marcat o dinamică mai lentă față de cea a Universității din Craiova, dar mai eficentă, mai rentabilă sub aspectul valorificării potențialului său științific, față de acesta din urmă.

Un alt aspect al activității contractuale universitare desfășurate în cadrul cercetării științifice pe care investigația noastră l-a analizat la cele două universități este structura sau distribuția contractelor încheiate pe profile ale învățămîntului universitar. În tabelele nr. 4—5 se poate urmări atît dinamica indicatorilor și indicilor utilizați în analiza activității contractuale universitare pe total universitate, cît și ponderea pe care activitatea contractuală la nivelul profilului învățămîntului universitar tehnico-științific o are pe total universitate. Se poate observa cu ușurință că în linii generale evoluția activității contractuale desfășurate la nivelul profilului universitar tehnico-științific este similară celei pe total universitate atît la Timișoara cît și la Craiova.

Se remarcă dinamici ascendente ceva mai accentuate de această dată la Universitatea din Timișoara[5]), în timp ce la Universitatea din Craiova, valorile, deși ridicate (în 1973 de 1 022%), se situează sub nivelul activității contractuale universitare globale[6]), (2 500%). Se pot remarca, de asemenea, valori mai mari sub aspectul eficienței pentru profilul învățămîntului universitar tehnico-științific comparativ cu valorile pe total.

Posibilitățile oferite de activitatea contractuală sînt numeroase, iar implicațiile lor pozitive asupra evoluției viitoare a universității nu pot fi enumerate exhaustiv. Cercetarea concretă ne-a relevat cîteva dintre ele și pe care le supunem opiniei critice. Astfel, unul dintre avantajele certe ale sporirii activității contractuale în cadrul tematicii de cercetare științifică este obținerea unor fonduri însemnate pentru dezvoltarea bazei materiale și umane a cercetării științifice universitare. Îmbunătățindu-și continuu balanța cheltuielilor și veniturilor sale, universitatea are astfel posibilitatea soluționării problemelor legate de finanțarea cercetărilor proprii și care din diverse motive obiective sau subiective nu fac obiectul unor activități contractuale. Activitatea contractuală eficientă poate contribui fundamental la reorganizarea și punerea pe baze noi a învățămîntului universitar. Un simplu calcul estimativ efectuat asupra Universității Timișoara[7]) demonstrează că deși numărul total al contractelor încheiate de cercetarea științifică universitară reprezintă doar 4% din numărul total al temelor de cercetare științifică pe total universitate, valoarea acestora asigura peste 24% din costul total al tematicii de cercetare amintite. Acest calcul estimativ, realizat la nivelul întregii perioade investigate (1970—1973) exclude, credem, orice comentariu suplimentar privind importanța activității contractuale universitare.

Deschiderea universității unui număr tot mai mare de cursanți, atenția sporită ce se acordă pregătirii cadrelor cu pregătire superioară în concordanță cu evoluția școlii superioare pe plan internațional confirmă justeţea şi oportunitatea liniei politice a partidului nostru în problema legării organice a universităţii de practica nemijlocită. În condiţiile în care randamentul specific cadrelor cu pregătire superioară poate fi definit ca fiind de circa 3/1 faţă de randamentul specific cadrelor cu pregătire elementară, este lesne de înţeles interesul unanim pentru creşterea ponderii cadrelor cu pregătire superioară în totalul forţei de muncă. În acest context, universitatea constituie o cale superioară de valorificare a potenţialului uman, pe fondul dezvoltării procesului de integrare cu cercetarea ştiinţifică şi producţia. Numai astfel — cum sublinia secretarul general al partidului — „învăţămîntul îşi va putea îndeplini cu cinste sarcinile de mare răspundere ce îi revin în pregătirea forţei de muncă, a cadrelor, pentru toate sectoarele, în educarea tinerei generaţii în spiritul concepţiei ştiinţifice revoluţionare a partidului nostru, al dragostei faţă de patrie, faţă de partid, faţă de cauza socialismului, comunismului şi păcii“8).

Dinamica unor indicatori privind contractele încheiate în cadrul învăţămîntului tehnico-ştiinţific universitar în perioada 1970-1973

A. Universitatea Timişoara

- % -

	1970	1971	1972	1973
Valoarea totală a contractelor	100,0	731,0	1311,0	1780,0
Valoarea medie pe un contract	100,0	182,0	218,0	444,0
Rentabilitatea medie pe un contract	100,0	93,0	256,0	262,6

B. Universitatea Craiova

- % -

	1970	1971	1972	1973
Valoarea totală a contractelor	100,0	143,6	330,2	1022,0
Valoarea medie pe un contract	100,0	57,4	48,9	97,3
Rentabilitatea medie pe un contract	100,0	69,1	54,6	157,6

Dinamica unor indicatori privind contractele încheiate de universitate în perioada 1970-1975.

A. Universitatea Timişoara

%

	1970	1971	1972	1973
Numărul total al contractelor	100,0	142,8	200,0	142,8
Valoarea totală a contractelor	100,0	175,7	326,7	390,4
Valoarea medie pe un contract	100,0	122,9	163,0	273,0
Rentabilitatea medie pe un contract	100,0	100,0	197,0	250,0

B. Universitatea Craiova

- % -

	1970	1971	1972	1973
Numărul total al contractelor	100,0	400,0	1100,0	2500,0
Valoarea totală a contractelor	100,0	199,1	617,0	2346,0
Valoarea medie pe un contract	100,0	50,0	56,3	93,4
Rentabilitatea medie pe un contract	100,0	62,1	74,2	109,0

Liviu TURCU

---

1) Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la Conferinţa cadrelor şi activului de partid din învăţămîntul superior, Scinteia nr. 9973, 14 septembrie 1974, p. 3.

2) c.f. UNESCO, Vol. XXX : (în 1967) ; Bulgaria 13,4 ; Canada 11,2 ; Japonia 10,7 ; Polonia 11,3 ; Ungaria 9,3 ; România 10.6 — în 1966 ; 11,3 în 1970/1971 — Dan Grindea op. cit. p. 92.

3) Acestei trei profile epuizează structura învăţămîntului universitar timişorean, la ea adăugîndu-se în cazul universităţii Craiova, învăţămîntul universitar agronomic, învăţămîntul universitar medical ş.a.

4) Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea şi perfecţionarea învăţămîntului in Republica Socialistă România, Editura politică, Bucureşti, 1973, p. 17—48.

5) Situaţia este determinată de structura profilurilor universitare care în acest mod de analiză s-ar putea tranşa prin opoziţia dominantă — invăţămînt tehnico-ştiinţific/învăţămînt umanistic-filologic.

6) De această dată, structura profilurilor de învăţămînt universitar fiind mai complexă, ponderea activităţilor contractuale desfăşurate în profilul învăţămîntului tehnico-ştiinţific este diminuată de activităţile contractuale desfăşurate în alte profile ale învăţămîntului universitar cum ar fi învăţămîntul universitar agronomic, medical şi altele.

7) Calculul estimativ a fost realizat asupra Universităţii Timişoara, dat fiind nu numai volumul informaţiilor obţinute, dar şi eficienţa economică ridicată a activităţii contractuale desfăşurate aici.

8) Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică. Bucureşti, p. 62.

Procesul dispariţiei deosebirilor

(Urmare din pag. 2)

feră atît la domeniul producţiei materiale, cît şi la alte sfere ale muncii sociale. Intelectualitatea, care nu este ocupată nemijlocit în producţia materială, va trebui — potrivit unor asemenea interpretări — să rămînă pentru totdeauna o pătură socială aparte.

În condiţiile făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, lărgirea orizontului de cultură şi apropierea nivelurilor de cunoştinţe ale membrilor societăţii contribuie la apropierea dintre munca fizică şi munca intelectuală.

Cultivarea individului în scopul măririi capacităţilor sale de însuşire şi valorificare creatoare a cunoştinţelor despre realitatea contemporană, îi dau posibilitatea de a se adapta activ dinamismului producţiei civilizaţiei socialiste care generează mereu noi zone de activitate, munca cîştigînd noi calităţi valorice.

Una din condiţiile de bază pentru ridicarea nivelului cultural al întregului popor, pentru lichidarea deosebirilor dintre munca fizică şi cea intelectuală, este „dezvoltarea acţiunii de democratizare a întregului învăţămînt : creşterea considerabilă al numărului celor care urmează cursurile diferitelor grade de învăţămînt ; continuarea procesului de egalizare a şanselor de acces la învăţămînt ; asigurarea participării mai largi şi mai active a elevilor şi studenţilor, alături de cadre didactice, la activităţile de conducere a procesului instructiv-educativ.“ [11]

Creşterea ponderii pregătirii practice în procesul învăţămîntului măreşte capacitatea muncitorului de stăpînire a proceselor tehnologice noi, a metodelor moderne de organizare ştiinţifică a muncii şi producţiei. O astfel de orientare încadrează într-o măsură mai mare şi mai concretă viitorii ingineri, economişti, sociologi etc. în activitatea de producţie.

Mijloacele tehnice moderne de comunicaţie de masă au produs transformări importante în formarea cultural-politică a omului modern, în întregul său comportament social. În condiţiile actuale ale ţării noastre comunicaţia de masă se înfăptuieşte printr-un sistem alcătuit din factori cultural-politici de înaltă responsabilitate socială, care sînt corelaţi în aşa fel încît să contribuie la cuprinderea întregii populaţii în procesul unei educaţii permanente, cu implicaţii profunde în dimensiunile profesionale şi extraprofesionale ale omului.

C). ACCENTUAREA PROCESULUI DE PARTICIPARE A MASELOR LA ACTIVITĂŢI DE CONDUCERE. Antrenarea oamenilor muncii la activitatea de conducere reprezintă unul din domeniile şi factorii hotărîtori ai apropierii dintre munca fizică şi munca intelectuală. Formele participării oamenilor muncii la activitatea de conducere sînt multiple.

Informatiile culese din studii sociologice concrete întreprinse în judeţul Cluj relevă într-un mod accentuat aspiraţia în rîndul muncitorilor spre o participare activă la luarea deciziilor. Din studiul subsemnatului „Aspecte ale profilului clasei muncitoare din judeţul Cluj“ (2. 293 subiecţi în 1972) pot fi reţinute cîteva concluzii, desigur cu valoare provizorie, referitoare la modul în care muncitorul îşi trăieşte efectiv rolul de participant la conducerea unităţii din care face parte. Astfel, din studiu rezultă că peste 38% din subiecţii chestionaţi apreciază că îndeplinesc un rol mare şi foarte mare, 32% declară că au un rol mic iar 28% consideră că nu au nici un rol în luarea hotărîrilor privind activitatea de producţie a secţiei din care fac parte. Numărul relativ mare al celor care declară că nu au nici un rol în luarea hotărîrilor se datoreşte unor deficienţe în folosirea cadrului organizatoric al antrenării maselor de muncitori la conducere.

Participarea efectivă a oamenilor muncii la activitatea de conducere este o realitate socială. Desigur, înţelegerea componentelor economice, politice, tehnice, ideologice, organizatorice ale participării oamenilor muncii la conducere reprezintă un act procesual şi, ca atare, implică coordonarea factorilor de influenţă educativă pentru creşterea responsabilităţii maselor în frunte cu clasa muncitoare la actul conducerii. Referindu-se la participarea clasei muncitoare la conducere, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că : „Noi concepem clasa muncitoare nu ca o masă chemată să realizeze hotărîrile, ci ca o clasă conducătoare, ca o clasă conştientă de rolul său istoric. Aşa au conceput-o dealtfel şi clasicii marxism-leninismului şi nici nu poate fi concepută altfel ! Nu se poate vorbi de socialism dacă nu luăm măsuri ca clasa muncitoare, în numele căreia se guvernează, să-şi îndeplinească într-adevăr rolul conducător şi să participe la guvernarea societăţii.“ [12]

Prin antrenarea maselor la diferite activităţi de conducere se realizează următoarele aspecte ale apropierii dintre munca fizică şi munca intelectuală : a) ridicarea nivelului conştiinţei socialiste participative al maselor de oameni ai muncii la actul conducerii; b) îmbogăţirea orizontului de cunoştinţe tehnico-profesionale şi de cultură generală al oamenilor muncii ; c) apropierea nivelurilor de cunoaştere înăuntrul şi în afara sferei producţiei materiale ; d) îmbinarea muncii fizice şi intelectuale în activitatea oamenilor muncii fizice ; e) învăţarea artei conducerii treburilor economice, sociale, politice şi cultural-educative de către oamenii muncii.

Alături de celelalte schimbări revoluţionare care au loc în condiţiile de azi ale României, modificările evidente în raportul dintre munca fizică şi intelectuală au o însemnătate practică şi teoretică deosebită pentru dirijarea conştientă a procesului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

---

[11] Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la perfecţionarea învăţămîntului în R. S. România, Editura politică, Bucureşti, 1973, pag. 31—32.

[12] Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. VI, Editura politică, Bucureşti, 1972, pag. 266.

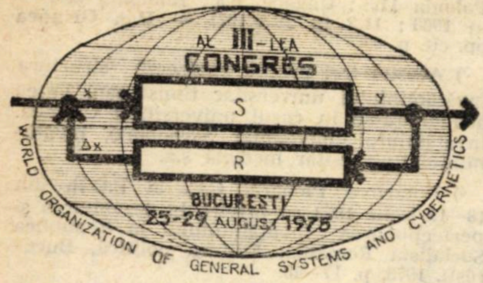

Între 25–29 august, la București

FORUMUL INTERNAȚIONAL AL CIBERNETICII

MARȚI 26 august a avut loc la Ateneul Român deschiderea oficială a celui de al III-lea Congres Internațional de Cibernetică și Sisteme, ce reunește în capitala României, după Londra (1969) și Oxford (1972), peste 1100 de specialiști români și străini participanți la a treia ediție a celei mai prestigioase manifestări științifice internaționale din domeniu – Congresul Organizației Mondiale de Sisteme Generale și Cibernetică.

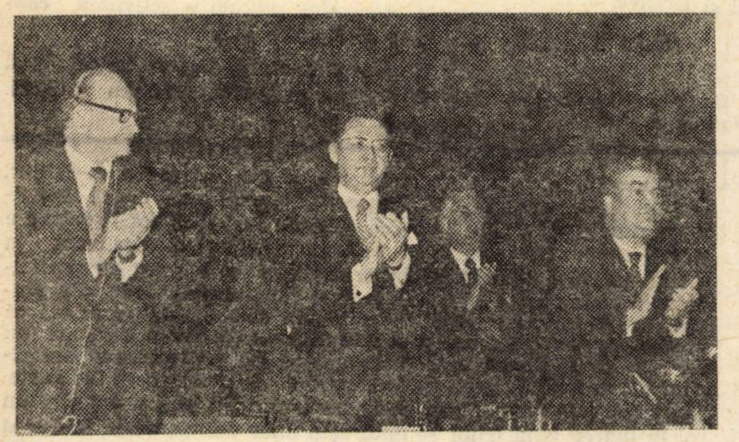

În prezența directorului general al organizației, dr. John Rose, a directorului general adjunct al UNESCO, James Harrison, a unor eminenți oameni de știință din peste 30 de țări acad. prof. Manea Mănescu, prim-ministru al guvernului a dat citire mesajului adresat congresului de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, sub al cărui înalt patronaj se desfășoară lucrările congresului.

În cadrul congresului o prezență marcantă a avut Școala românească de cibernetică, reprezentată de peste 100 de oameni de știință, specialiști, care au prezentat comunicări de valoare teoretică și practic-aplicativă, cum au fost : „Modelarea creșterii economice în concepția teoriei sistemelor cibernetice", „Abordarea cibernetică a analizei sistemice", „Analiza entropică a sistemelor cibernetice", „Sistemul informațional al planificării într-o concepție cibernetică", „Concepția de bază privind conducerea proceselor economice cu ajutorul calculatoarelor", „Un model cibernetic al sinapselor catechotalamice" și altele.

Și la acest congres, ca și la precedentele, reprezentanții Catedrei de cibernetică economică și ai Laboratoarelor sale de cercetare din cadrul Academiei de studii economice s-au remarcat prin gama largă a problematicii abordate – de la modelarea cibernetică a dezvoltării economice și pînă la modelarea procesului de învățămînt, prin orientarea aplicațiilor spre rezolvarea unor probleme economice reale.

Lucrările congresului au început prin simpozionul „Cibernetica economică și conducerea", prezidat de prof. Gh. Dolgu și dr. C. V. Negoiță, în cadrul căruia au fost prezentate aplicații macro și microeconomice ale ciberneticii în conducerea economiei. Profesorii B. Korte și M. Grotschel de la Universitatea din Bonn au demonstrat importanța unor restricții suplimentare la modelul econometric al lui Leontieff pentru a putea realiza optimizarea corelațiilor sistemului.

Prof. S. Klaczko de la Institutul de tehnologie din Zürich a prezentat o încercare de simulare a evoluției istorice bazată pe teoria jocurilor, iar prof. R. V. Rewans de la Universitatea din Bruxelles a demonstrat, în comunicarea sa, cum o întreprindere poate deveni un sistem de autoperfecționare, învățînd din experiența zilnică a personalului său. Aceasta ca un remediu la șocul tot mai puternic al „schimbării". Simpozionul „Teoria sistemelor" desfășurat în după-amiaza primei zile, a fost prezidat de prof. P.K. M'Pherson (Anglia) și prof. C. Condureanu (România). În cadrul său au fost prezentate o serie de concepte și principii anvizajînd dezvoltarea teoriei sistemelor. J.S. Connelis (S.U.A.) a dat o interpretare cibernetică universității ca sistem deschis, ajungînd la concluzii ce vizează perfecționarea organizării acestor instituții.

Miercuri, 27 august, în cadrul simpozionului de „Biocibernetică medicală" prezidat de prof. T. C. Helvey (S.U.A.) și acad. prof. dr. A. Aslan au fost prezentate 4 comunicări privind : dificultățile elaborării unui sistem informațional pentru control medical (J. Anderson – Anglia), posibilitățile vaste ale simulării biocibernetice în progresul medicinii (H. Greenfild – S.U.A.), și respectiv în stăpînirea și transformarea naturii de către om (E. Nicolau – România), utilitatea aplicării sistemelor dinamice în studiul topologic al percepției (C. P. Bruter – Franța).

Cele 300 de comunicări ale congresului au fost prezentate în 7 secțiuni distincte ca tematică. Astfel, în secțiunea I intitulată : „Sistemele ciberneticii economice și conducerea" au fost prezentate comunicări abordînd diversele laturi ale luării deciziilor în conducerea macro și microeconomiei, planificare regională, cercetare-dezvoltare, investiții.

În cadrul secțiunii a II-a „Sisteme și modele" au fost prezentate comunicări privind : teoria generală a sistemelor, teoria sistemelor vagi (fuzzy), modele matematice pentru diverse tipuri de sisteme de comandă și control.

În Secțiunea a III-a „Cibernetica industrială" au fost prezentate comunicări privind sisteme de conducere a unor întreprinderi, sau numai a unor activități cum ar fi : planificarea, marketingul, stocurile, producția în diverse ramuri etc.

În secțiunea a IV-a „Cibernetica și mediul" au fost prezentate comunicări abordînd interacțiunea sistemică dintre om, activitatea umană și mediul înconjurător. Această tematică a permis abordări interdisciplinare cu incursiuni ample în ecologie, ergonomie, demografie etc.

Secțiunea a V-a dedicată „Comunicațiilor, învățămîntului și informaticii" a cuprins o serie de comunicări dedicate învățămîntului asistat de computer, impactului ciberneticii și calculatoarelor asupra procesului de învățămînt și o altă serie de comunicări dedicate problemelor de informatică : elaborarea software, implementare sisteme, exploatarea sistemelor informatice.

Comunicările secțiunii a VI-a, „Inteligența artificială", au investigat domeniul pe cît de nou, pe atît de fascinant al transferării capacității umane de a gîndi și reacționa mașinilor.

Și, în sfîrșit, cea de a VII-a secțiune și ultima, intitulată „Neuro și biocibernetica" a prilejuit prezentarea unor metode diverse de cercetare și diagnoză medicală bazate pe modelare cibernetică, formalizare și calcul pe echipamente electronice.

Ca manifestări conexe menționăm expoziția de carte de specialitate deschisă în clădirea Facultății de cibernetică economică, la care participă 50 de edituri din 15 țări cu circa 400 de titluri.

Sala Palatului. găzduiește în aceste zile „Worldcomp '75" – expoziție internațională de calculatoare, la care 25 de firme binecunoscute, printre care I.B.M., I.C.L., Control Data, Felix, Microtehnica, Videoton, Buromasinen, expun echipamente de proces, de gestiune și periferice.

ing. C. BILCIU

Tehnici cibernetice de proiectare și analiză a activității unităților economice (II)

5. EXEMPLU DE APLICARE A TEORIEI CIBERNETICE A FILTRULUI OPTIM ÎN PROIECTAREA ȘI ANALIZA ACTIVITĂȚII UNEI UNITĂȚI INDUSTRIALE CARE OPEREAZĂ CU DOI PARAMETRI

5.1. *Datele de bază:*

Să presupunem că dispunem de rezultatele din tabelul 1 care caracterizează activitatea unei organizații industriale puse în funcțiune cu doi ani în urmă și denumită convențional întreprinderea A. Parametrii luați în considerare sînt forța de muncă și producția.

Se cunoaște experiența întreprinderii A și se cere să se calculeze elementele unei întreprinderi noi B de capacitate diferită, care, dacă nu se introduce funcția de comandă, ar repeta fenomenele negative din activitatea primei întreprinderi cu o probabilitate medie de 0,95.

Tabelul 1. Date de bază privind întreprinderea existentă A și întreprinderea care se proiectează B.

I. *Întreprinderea A* — pusă în funcțiune în urmă cu 2 ani

Intervale de timp pe care rezultatele sînt cunoscute (trimestre)	t_1	t_2	t_3	t_4	t_5	t_6	t_7	t_8
	3	3	3	3	3	3	3	3
Angajați planificați în medie (persoane) $f(t_i)$	1 000			1 500				
Producție planificată (mii lei/trim.) $\gamma = F_0(t_i)$	500	1 000	1 200	1 350	1 500	1 600	1 700	1 800
Persoane angajate la începutul fiecărui trimestru	800	300	100	200	250	200	100	100
Persoane plecate la finele fiecărui trimestru	0	50	60	100	50	50	0	30
Producție efectiv realizată (mii lei/trim.)	250	800	1 200	1 600	1 650	1 700	1 800	1 900

II. *Întreprinderea B* — urmează a fi pusă în funcțiune

Producția dorită	1 800	1 900	2 000	2 200	2 400	2 800	2 900	3 000

Variația fiecărui element poate fi considerată continuă, dar datele de care se dispune nu prezintă posibilitatea de a găsi expresia analitică a funcțiilor continue. Din aceste motive ne vom rezuma la tratarea problemei pe porțiuni, considerînd că este posibilă o aproximare cu funcții scară la intervale de 3 luni.

5.2. *Determinarea parametrilor de bază (planificați) ai sistemului cibernetic (A)*

După cum s-a arătat anterior parametrii de bază ai unui sistem cibernetic sînt:

— intrările (persoane angajate și persoane plecate) $f(t)$

— ieșirile: variația funcției $\gamma_0(t)$, (curba producției planificate) și $\gamma_0'(t)$ (curba producției efectiv realizate).

— semnalul de răspuns la funcția treaptă unitară $g(t)$.

Vom proceda mai întîi la a determina mărimile ordonatei funcției de ieșire care exprimă producția la sfîrșitul fiecărei luni în condițiile stabilite prin plan la întreprinderea A.

Utilizînd relația (8) se va obține

$$F_{0(t_1)}^{A_1} = Y_0^{A_1}(t_1) = \frac{2F_0^{A_1}(0,t_1]}{t_1-t_0} - \dot{Y}_0^{A_1}(t_0) = 333 \text{ mii lei producție pe lună la sfîrșitul trim. I}$$

În același mod se obține 333,666 mii lei producție pe lună la sfîrșitul trimestrului II și

$$Y_0^{A_1}(t_8) = \frac{2\cdot F_0^{A_1}(t_7,t_8]}{t_8-t_7} - Y_0^{A_1}(t_7) = 566^{x}$$

la sfîrșitul celor doi ani de activitate. Datele obținute s-au înscris în prima linie a tabelului 2.

Întreprinderea A — Tabel 2

	Parametri / Intervale de timp	t_1	t_2	t_3	t_4	t_5	t_6	t_7	t_8
1	$^{A_1}_{0}(t_i)$	333	333,6	467	433	567	499	634	566
2	$f(t)$	1 000	1 000	1 000	1 000	1 500	1 500	1 500	1 500
3	$g^{A_1}(t_i)$	0,33	0,33	0,467	$\frac{0{,}433}{0{,}2886}$	0,378	0,332	0,4226	0,4716

Un prim comentariu îl oferă faptul că producția pe unitate de timp exprimată prin variația curbei $\gamma_0^{A_1}(t)$ în condițiile planificate prezintă în decursul celor doi ani momente de declin, ceea ce evident poate constitui o primă premisă de utilizare a metodei — respectiv proiectantul de sistem industrial poate evalua continuu *fundamentul elaborării sarcinilor de plan*. În general este de dorit să se imprime un astfel de ritm producției încît să se asigure o evoluție continuu crescătoare a curbei $\gamma_0(t)$. Din tabelul inițial (Tabel 1) rezultă că deși producția planificată prezintă o creștere de la trimestru la trimestru, solicitarea întreprinderii nu este uniformă deoarece curba $\gamma_0(t)$ poate fi considerată și *ca un indicator al acestei solicitări*. Păstrînd însă datele așa cum se prezintă în tabelul 1 vom continua calculele căutînd să evităm cele petrecute la întreprinderea A, atunci cînd vom proiecta întreprinderea B.

Pentru ieșiri în cazul planificat funcția scară $f(t)^{A_1}$ reprezintă chiar numărul de muncitori planificați.

În continuare se va calcula cel de al treilea parametru și anume mărimea semnalului de răspuns la funcția treaptă unitară utilizînd în acest scop relația (9).

Se vede că funcția treaptă $f(t)^{A_1}$ este constantă pe intervalul unui an (1000 muncitori pentru primul an și 1500 muncitori în cel de al doilea an) conform celor înscrise pe linia 2 a tabelului 2.

Ca urmare, în momentul t_4 vom avea două valori pentru semnalul unitar și anume:

$$g_{(4)}^{A_1} t_3, t_4]^{/x} = \frac{f_0^{A_1}(t_4)}{f[t_3,t_4]} = \frac{433}{1000} = 0{,}433$$

$$g^{A_1}(t_4)[t_4,t_5]^{/x} = \frac{f_0^{A_1}(t_4)}{f[t_4,t_5]} = \frac{288{,}6}{1000} = 0{,}2886$$

După calcularea răspunsului la semnalul unitar proiectantul de sistem va putea face o a doua aplicație și anume examinarea cauzelor pentru care acesta prezintă oscilații. Ele pot fi de natură subiectivă și atunci se ajunge la întărirea concluziei că operațiunea de planificare și deciziile aferente ei nu sînt corecte sau dacă au un caracter obiectiv (schimbări de produse, tehnologii, înrăutățirea condițiilor de preț la materialele de aprovizionare etc.) se vor consemna ca atare.

5.3. *Determinarea parametrilor reali ai sistemului cibernetic A*

Primul parametru îl constituie intrările $f(t)^{A_2}$ calculat ca diferență între muncitorii angajați și cei plecați pe fiecare interval de timp (tabel 3, linia 1). Apoi, procedînd la fel ca în cazul anterior, pentru $\gamma_0(t)^{A_2}$ se obțin datele din tabelul 3 linia 2.

---

* Notația $\gamma_0^{A_1}(t_i)$ s-a utilizat pentru a exprima că ordonata $\gamma_0(t)$ se referă la întreprinderea A în varianta I (adică cea planificată sau producția dorită).

* Notația $g^{A_1}(t_4)[t_3, t_4]$ se citește: răspunsul la semnalul unitar la momentul t_4 pentru întreprinderea A în varianta I, cu funcția scară pe intervalul t_3, t_4 iar $g^{A_1}(t_4)_{[t_4,t_5]}$ este același răspuns la semnalul unitar dar în cazul unei alte funcții treaptă t_4, t_5 (respectiv 1 000 și 1 500 în cazul nostru).

Parametrii reali ai întreprinderii A — Tabel 3

1	$f^{A_2}(t_i)$		800	1 050	1 090	1 190	1 390	1 540	1 640	1 710
2	$\gamma_0^{A_2}(t_i)$		166,6	366,67	433,33	633,33	466,6	666,6	533,3	733,32
3	$g^{A_2}(t_i)$	t_{i-1}, t_i	0,2082	0,3492	0,3975	0,532	0,3357	0,4328	0,3352	0,4280
		t_i+t_{i+1}	0,1586	0,4583	0,4126	0,5810	0,3921	0,4795	0,3462	0,4471

Se observă că variația acestei curbe pare mai bună decît în cazul precedent, dar deocamdată nu se poate trage nici o concluzie pînă nu se calculează semnalul unitar $g^{A_2}(t_i)$. Spre deosebire de cazul precedent cînd planificatorul a operat cu funcții treaptă constante anual, condițiile concrete în care a funcționat întreprinderea sînt diferite — respectiv la fiecare trimestru au intervenit fluctuații în forța de muncă, ceea ce determină modificarea funcțiilor scară cu care operăm.

Utilizînd relația 9 pentru $g^{A_2}(t_i)$ se vor obține valorile înscrise pe linia 3 din același tabel. Trebuie să facem remarca, că întrucît funcțiile treaptă variază de la un interval la altul, atunci și răspunsurile la semnalul unitar vor fi variabile. Astfel, pe intervalul [0, t] vom avea un răspuns $g(t)^{A_2}{}_{[t_0,t_1]} = \frac{f_0(t_1)}{f(t_1)} = \frac{166,66}{800} = 0,282$ pentru prima treaptă $[t_0, t]$ și instantaneu cel de al doilea răspuns pentru treapta pe intervalul imediat următor:

$$g(t)^{A_2}_{[t_1,t_2]} = \frac{f_0(t_1)}{1050} = \frac{166,66}{1050} = 0,1586$$

În mod asemănător, pentru oricare moment t_i vom avea valori distincte pentru

$$g(t)^{A_2}[t_{i-1},t_i] \text{ și } g(t_i)^{A_2}[t_i,t_{i+1}].$$

Aceste valori ne pot prilejui un comentariu sumar în sensul că dacă vom considera un semnal de intrare (funcția treaptă) corect determinat, atunci modificările intervenite asupra răspunsului la un semnal unitar reprezintă oscilațiile de productivitate a muncii. În primul an, deși abaterile sînt pozitive, respectiv întreprinderea a lucrat cu o productivitate a muncii mai mare, dar nu a realizat sarcina de plan, în al doilea an constatăm o oscilație a productivității muncii pe care dacă decidentul o consideră normală (schimbarea unor tehnologii, asimilarea unor produse mai complexe etc. pot produce în mod obiectiv la început asemenea oscilații) atunci o poate adopta drept o comportare probabilă a unor sisteme similare în viitor.

5.4. *Determinarea parametrilor întreprinderii A în cazul în care ar fi funcționat cu comandă optimală*

Mai întîi este necesară introducerea unei ipoteze de lucru cu privire la felul în care evoluează în timp calificarea forței de muncă. Vom presupune că după 3 luni se atinge nivelul normal de productivitate de către fiecare angajat. Pentru ușurință vom reprezenta grafic diferitele mărimi calculate pînă în prezent conform figurii 8 și vom face cîteva comentarii.

Figura 8

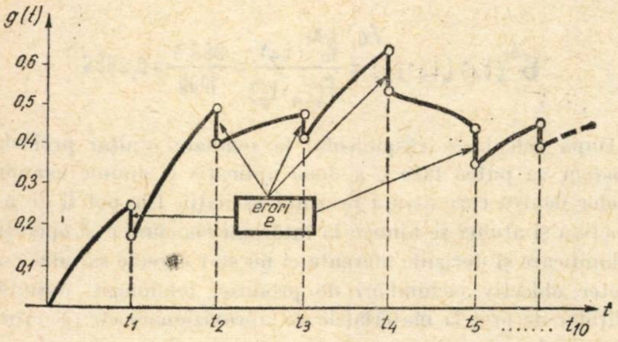

Apelînd la schema cibernetică din figura 2 putem considera că la sfîrșitul fiecărui interval de timp apare o eroare e_i egală cu:

$$e_i = g^{(t)}[t_{i-1}, t_i] - g^{(t)}[t_i, t_{i+1}]$$

Evident rezumăm totalitatea perturbațiilor din funcționarea sistemului la o cauză exclusivă și anume forța de muncă. Eroarea la care ne referim provine din faptul că la finele fiecărui trimestru se angajează o forță de muncă a cărei productivitate normală se realizează cu o întîrziere egală cu t_i. Dacă sistemul ar fi fost comandat optim atunci el ar fi ținut să realizeze în fiecare moment o eroare minimă care ar fi respectat o condiție impusă de decident. Această ar fi presupus ca pornirea în ciclul următor să se facă corectînd eroarea la semnalul unitar (de exemplu, pregătirea prealabilă a forței de muncă). Pentru ușurința calculelor vom face $e_i = 0$, ceea ce implică acceptarea ideii că intrarea într-un nou ciclu este egală cu ieșirea reală la ciclul anterior. Astfel, pentru t_1 (momentul pornirii) $E_0 = 0$; pentru ciclul t_1, t_2

$$E_1 = 0,2080 - 0,1586 = 0,0494$$

Admițînd că am anticipat o comandă optimală care făcea $E_1 = 0$ atunci răspunsul la această intrare ar fi fost echivalent cu

$$g^A(t_1)^{x/} = 0,0494 + 0,1586 = 0,2080$$

pentru începutul intervalului și menținînd corecția pînă la finele lui t_2 ar fi rezultat o mărime $g(t_2) = 0,4583 + 0,0494 = 0,5087$ în mod asemănător

$$e_2 = 0,4583 - 0,3492 = 0,1091$$

adică eroarea provine din productivitatea reală pe care o dau muncitorii care au lucrat pe intervalul t_1, t_2 față de muncitorii angajați la finele acestui interval. Răspunsul optim la un sistem comandat ar fi eliminat această eroare

$$g^A(t_3) = 0,5217$$

Continuînd calculul se vor obține datele din tabelul 4, linia 1; reprezentînd grafic răspunsul optim la semnalul unitar se poate constata o substanțială îmbunătățire a lui, așa cum se prezintă în figura 9.

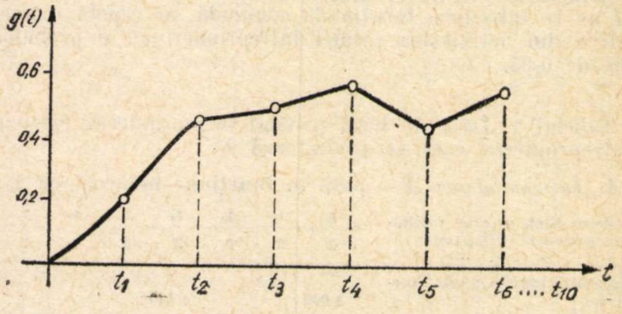

În continuare, pentru a determina care ar fi fost producția realizată în condiții optime, este necesar să se rezolve integrala de convoluție. Pentru aceasta se calculează coeficienții ecuației g(t) care optimizează funcționarea sistemului: A^A, respectiv B^A. Aplicînd relația (10) rezultă datele din tabelul 4, liniile 2 și 3**.

Tabel 4. Interpretarea cibernetică a modului de funcționare a întreprinderii A prin utilizarea comenzii optimale.

Întreprinderea A

1	$g^A(t)$	0,2082	0,5087	0,5217	0,5962	0,4411	0,5359	0,4581
2	A^A	0	−0,0921	0,4829	0,2985	1,2166	−0,0329	1,0021
3	B^A	0,0694	0,1001	0,0043	0,0248	−0,0517	0,0316	−0,0259
4	$F_0^A(t)$	249,840	1128	1684,7	1955	2162,5	2256,87	2445,24
5	ΔF_0	0	328	484	395	512,00	556,0	645

În continuare, considerînd că funcția treaptă este constantă dar luînd ca semnal unitar pe cel posibil de realizat dacă forța de muncă n-ar fi avut fluctuații, putem determina mărimea producției în condițiile în care întreprinderea funcționează ca un sistem cibernetic cu comandă optimală***.

Vom scrie integrala de convoluție cu rezultatul obținut prin relația (10). Pentru primul interval $[0, t_1]$ vom avea:

$$F_0^A[t_0,t_1] = \int_0^{t_1} f(\tau)\cdot g(t-\tau)\,d\tau = [f^A(t)_{[t_0,t_1]}\cdot(t_1-t_0)]\cdot$$

$$\cdot\left[A^A_{[t_0,t_1]} + B^A_{[t_0,t_1]}\cdot(t_1 - \tfrac{1}{2}(t_1-t_0)\right]$$

unde $A^A_{[t_0,t_1]} = 0$; $B^A_{[t_0,t_1]} = 0,0694$; $f^A(t)_{[t_0,t_1]} = 1800$; $t_0 = 0$; $t_1 = 3$.

Făcînd înlocuirile se obține : $F_0^A{}_{[t_0,t_1]} = 249,840$ mii lei ceea ce dă aproximativ rezultatul real deoarece pentru momentul începerii fabricației funcția de comandă a fost nulă. Procedînd în mod similar

---

* Notația $g^A(t_i)$ reprezintă răspunsul optim la semnalul treaptă unitară.

** Se va observa oprirea calculului la intervalul 7 deoarece trebuie să cunoaștem o ieșire dorită la finele intervalului 8 pentru a respecta caracterul anticipativ al deciziei de eliminare a erorii.

*** Aceeași metodă ar fi putut fi aplicată și pentru cazul în care funcția treaptă ar fi reprezentat investiții. În acest caz soluțiile problemei le-ar fi constituit determinarea cuantificată a efectelor negative sau pozitive generate de punerile în funcțiune în întîrziere, respectiv în avans.

$$F_o^A[t_1,t_2] = 1128 \text{ mii lei}$$

De unde rezultă că prin comanda optimală a sistemului se realizează la ciclul al doilea un spor de producție $\Delta_2 = 1\,128 - 800 = 328{,}96$ mii lei. La fel cum prin

$$F_o^A[t_2,t_3] = 1684{,}70 \text{ lei}$$

sporul pentru ciclul trei devine $\Delta_3 = 1\,648 - 1\,200 = 484{,}7040$ mii lei.

Continuînd calculele se obțin datele din tabelul 4, liniile 4 și 5. Rezultă că prin utilizarea unei comenzi care elimină diferența de productivitate generată de fluctuația forței de muncă s-ar putea realiza un spor de producție de 2 920 mii lei față de rezultatele pe doi ani obținute de întreprinderea A.

5.5. *Proiectarea sistemului de comandă optimală pentru întreprinderea B*

După analiza efectuată asupra întreprinderii A, proiectantul de sistem poate trece la examinarea întreprinderii B. Problema se formulează astfel:

cunoscînd valorile $F_0^B(t)_{[t_0,\,t_1]} \ldots\ldots\ldots F_0^B(t)_{[t_7,\,t_8]}$

și semnalele unitare cu comandă optimală de la întreprinderea A $g^A(t)_{[t_0,\,t_1]} \ldots\, g^A(t)_{[t_7,\,t_8]}$ (Tabelul 5, liniile 1 și 2) se vor determina funcțiile treaptă

$f^B(t)_{[t_0,\,t_1]} \ldots\, f^B(t)_{[t_7,\,t_8]}$ la întreprinderea B simulată în comportare de A, folosind relația (10).

Rezultatele au fost înscrise în tabelul 5, linia 3.

Tabelul nr. 5: Rezultatele determinării parametrilor de funcționare ai întreprinderii proiectate B.

Întreprinderea B

1 Intervale de timp	t_1	t_2	t_3	t_4	t_5	t_6	t_7	t_8
2 Producția dorită $\gamma_i = F_0^B(t)$	1 800	1 900	2 000	2 200	2 400	2 800	2 900	3 000
3 Răspuns optim la semnal unitar $g^A(t)$	0,208	0,5087	0,5217	0,5962	0,4411	0,5359	0,4581	—
4 $f^B(t)$	5 769*	1 406	1 312	1 542	1 683	1 492	1 945	* *
5 Forța de muncă planificată	1 435	1 710	1 970	1970			* * *	
Producția planificată	413	1 620	2 115	3 105			* * *	

---

* Cifra nu are semnificație pentru comanda optimală deoarece $E_0 = 0$;
** Funcția treaptă nu poate fi determinată necunoscînd răspunsui dorit pentru t_9.
*** Se lasă pentru exercițiui cititorului.

După cum se observă datele obținute conțin o fluctuație optimă cu excepția primului și ultimului interval în care situațiile nu sînt concludente din acest punct de vedere. Desigur că pentru sistemele tehnice asemenea fluctuații sînt realizabile, și deci proiectantul de sistem poate considera problema rezolvată. Pentru structurile economice lucrurile stau în general altfel deoarece fiind vorba de investiții care de regulă durează mai multe cicluri sau de salariați a căror fluctuație pe ciclu ar ridica probleme sociale, rezultatele obținute trebuie corectate. Dorim să atragem în mod special atenția că dacă fluctuațiile treaptă se referă la alte mărimi, care se consumă integral în procesul de fabricație (materiale, energie, mijloace financiare etc.) atunci semnalul optim de intrare poate fi cel din tabelul 5. Corecția rezultatelor se poate face în două moduri și anume: dînd deoparte rezultatele nesemnificative și impunînd o funcție treaptă constantă fără modificarea răspunsului optim la semnal unitar, ceea ce presupune corecția producției și al doilea modificînd răspunsul la semnal unitar în limite convenabile astfel încît să se asigure tot timpul o ieșire dorită.

Aplicînd primul procedeu, calculele se vor desfășura astfel:

Se va calcula pentru primul an o funcție treaptă medie ponderată:

$$f_m^B(t)_{[0,t_5]} = 1435$$

Integrînd apoi pe porțiuni cu semnalul optimal

$$F_o^{B_1}[t_o,t_1] = 413{,}2 \text{ mii lei}$$

ceea ce înseamnă că va rămîne neacoperită pe primul interval o producție

$$F_{o1}^{B_1}[t_o,t_1] = 1387 \text{ mii lei} \quad \text{la fel}$$

$$F_o^{B_1}[t_1,t_2] = 1542 \text{ mii lei} \quad \text{de unde}$$

$$\Delta F_o^{B_1}[t_1,t_2] = 357 \text{ mii lei}$$

$$F_o^{B_1}[t_2,t_3] = 2217 \text{ mii lei}$$

$$\Delta F_o^{B_1}[t_2,t_3] = 217 \text{ mii lei}$$

$$F_o^{B_1}[t_3,t_4] = 2405{,}6$$

$$\Delta F_o^{B_1}[t_3,t_4] = 206{,}06$$

Rezultatul de ansamblu pe primul an este o scădere a producției dorite egală cu

$$\Delta F^B(t_o,t_5) = -1321 \text{ mii lei}$$

ceea ce evident nu poate fi acceptabil pentru decident.

Punînd condiția ca producția nerealizată la fiecare perioadă să fie recuperată pînă la sfîrșitul anului și folosind relația 13 se va forma următorul sistem de ecuații:

$$Fd_1(e_1 + e_2 + e_3) = 1\,387 - 423$$

$$(Fd_1 + Fd_2)(e_1 + e_2) = 357$$

unde Fd_1 reprezintă numărul de muncitori angajați în plus la momentul t_1 și Fd_2 același element la momentul t_2, iar e_1, e_2, e_3 reprezintă rezultatul integrării răspunsului optim la semnalul unitar, calculabil cu relația

$$e_{[t_{i-1},t_i]} = (t_i - t_{i-1})\left[A_{[t_{i-1},t_i]} + B_{[t_{i-1},t_i]}\left(t_i - \tfrac{1}{2}(t_i - t_{i-1}\right)\right]$$

Efectuînd calculele se obține:

$$Fd_1(0{,}2880 + 1{,}0752 + 1{,}5466) = 964$$

$Fd_1 = \dfrac{964}{3{,}5876} = 269$ muncitori angajați suplimentar la finele intervalului t_1

$Fd_2 = \dfrac{357}{1{,}3632} = 261$ muncitori

Producția corectată va fi:

$$F^{B_2}_{0[t_0,\,t_1]} = 413{,}2 \text{ mii lei}$$

$$F^{B_2}_{0[t_1,\,t_2]} = F^{B_1}_{0[t_1,\,t_2]} + 269 \cdot e_1 = 1619{,}47 \text{ mii lei}$$

$$F^{B_2}_{0[t_2,\,t_3]} = F^{B_1}_{0[t_2,\,t_3]} + 269\, e_2 + 261\, e_1 = 2712{,}24 \text{ mii lei}$$

$$F^{B_2}_{0[t_3,\,t_4]} = F^{B_1}_{0[t_3,\,t_4]} + 269\, e_3 + 261\, e_2 = 3102{,}77 \text{ mii lei}$$

De unde rezultă că $F^{B_2}_{0[t_0,\,t_4]} = 7847$ față de 7900 cît se dorea inițial, adică o eroare de 5%. Se observă că rotunjind valorile de calcul rezultatul metodei dă o eroare foarte mică. În consecință

dr. ing. Ștefan BÎRLEA

(Continuare în pag. 25)

ŞCOLI-CURENTE-ECONOMIŞTI

Semnificația operei lui List în gîndirea economică

CARE este semnificația operei lui List în gîndirea economică universală ? Întrebarea nu vrea să consemneze un verdict sau o sancționarea a situației inedite în ciclul de viață al Școlii istorice germane. Întrucît este puțin probabil ca argumentul de „punere la îndemîna cititorului a operelor de mare semnificație din trecutul omenirii...". să fie suficient, cu atît mai mult cu cît este vorba de o reeditare a acestei opere [1]), motivația trebuie căutată și în revederea altor paliere – readucerea în actualitate a lui Fr. List, simbolul industrialismului și al unui model de dezvoltare echilibrată a economiei. Beneficiind de un amplu studiu introductiv, semnat de prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu și dr. Victor Vasiloiu, lucrarea a stîrnit de la început dezbateri pe tema, controversată încă a semnificației operei lui List în contextul gîndirii economice din România [2]). Comentarii pe această temă se cer continuate, însă prefațate de revederea locului pe care îl deține List în istoria economiei politice, ca bază și premisă a unei elaborări mai largi a semnificației dobîndite de opera sa în gîndirea economică în general și în gîndirea românească din trecut.

MAI ÎNTÎI, în ce constă poziția particulară deținută de economistul german, ca precursor al școlii istorice, comparativ cu școala clasică a economiei politice burgheze ? Sau, altfel spus, cum stau lucrurile în ce privește exigențele pe care le impune înțelegerea fenomenelor economice caracterizate printr-o structură regională (Germania), ea însăși condiționată de o structură globală, a modului de producție ? Originalitatea lui List constă în faptul că și-a propus analiza sistemului capitalist în forma concretă în care evolua în Germania, ce se caracteriza atunci prin puternice raporturi vechi în economie și stat, și, concomitent, de subdezvoltare, înapoiere și în ceea ce privește conștiința socială și politică. În acest context, accentul efortului său a urmat să cadă asupra reevaluării acestei disparități, a acestei insuficiențe structurale a sistemului capitalist în plan mondial. Ne aflăm în fața unei înțelegeri antidogmatice a evoluției istorice, care rămîne credincioasă, firește, spiritului burghez. Faptele istorice, devenite obsesive pentru Fr. List, erau concurența distrugătoare a industriei engleze și succesul pe care îl repurtase protecționismul american. Primul fenomen era privit la dimensiunile reale, ca avînd repercusiuni dincolo de o simplă invazie de mărfuri. Cel de-al doilea fenomen însă era supraestimat, deoarece în America de Nord dezvoltarea rapidă a economiei se datora nu în primul rînd politicii protecționiste, ci faptului că această țară beneficia de la început de „formele de relații cele mai dezvoltate", încă înainte ca acestea să se fi impus în țările din care veneau emigranții (K. Marx). Evident, între protecționismul lui Fr. List și cel american este o filiație. Așa se explică faptul că List, ca și Carey, apar ca exponenți ai dezvoltării naționale a unor țări determinate, respectiv Germania și America, ca exponenți ai opoziției acestor țări față de Anglia și ai concurenței dintre acestea. Deși au ca punct de plecare emanciparea germană și respectiv americană a societății burgheze de sub invazia mărfurilor engleze, List se situează pe o poziție realistă, cere intervenția statului în economie în numele dezvoltării economice și comerciale active, pentru a pătrunde pe piața mondială dominată de contradicții, în timp ce Carey solicită aceeași intervenție într-o formă naivă, denunțînd iritat industrialismul englez care tulbura armonia relațiilor externe, ignorînd faptul că supremația Angliei pe piața mondială era consecința dominării unor relații de același tip, în interiorul acesteia. Firește, dînd glas pretențiilor germane și, respectiv, americane la dominație externă, concepția celor doi economiști șochează, însă induce mai puțin în eroare decît pretinsa misiune „civilizatoare" a Angliei în colonii, expusă atît de pedant și „teoretic" de către „Școala" liberului schimb. Este știut că crearea stării agrare-manufacturiere-comerciale, apreciată anterior de A. Smith ca cea mai favorabilă de atins, în mod

fișe

constantin enache
PROBLEME
ale
reproducției
forței de muncă
editura politică

În lucrarea Probleme ale reproducerii forței de muncă, *recent apărută în Editura politică (București 1975, 204 p.), autorul, Constantin Enache, tratează unele din problemele teoretice și practice actuale din domeniul forței de muncă, pe terenul realităților din România, în etapa edificării socialismului multilateral dezvoltat. Volumul debutează printr-o privire de ansamblu asupra momentelor reproducției forței de muncă, a rolului calității și competenței oamenilor în dezvoltarea economică. În proporție dominantă, volumul este consacrat examinării relației dintre progresul științific-tehnic, activitatea umană, necesarul și resursele de muncă, procesul de „producere" a forței de muncă calificate și de perfecționare a lucrătorilor. Se emit unele propuneri ce vizează îmbunătățirea activității practice.*

Inflația — formă de manifestare a disproporțiilor economiei capitaliste

După ce combate diferitele teorii unicauzale ale inflației actuale din țările capitaliste – concepția „monetară", a inflației „importate", a „pretențiilor exagerate ale sindicatelor", a „deficitului crescînd al resurselor naturale" – V. Usoskin consideră, în articolul său Denghi i mehanizm sovremennoi infliații *(Banii și mecanismul inflației actuale), apărut în revista* MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIIA *(nr. 8/1975), că inflația actuală din Occident este un fenomen complex, multifactorial, legat în special de „extinderea enormă în perioada postbelică a activității statului burghez în sfera economică, de încercările de a asigura în anumite limite proporționalitatea și ritmurile înalte ale dezvoltării economice cu ajutorul în special al metodelor specifice de piață, fără a se atinge de bazele economice și politice ale structurii capitalismului. Întrucît guvernele burgheze nu dispun, de regulă, de pîrghii directe pentru coordonarea activității și dezvoltarea anumitor ramuri și întreprinderi, precum și pentru reglementarea planică a proceselor de consum și acumulare, statul se bizuie pe măsuri bugetare și monetare (inclusiv de credit), ceea ce constituie o puternică sursă de presiune inflaționistă în economie". Dar, apreciază V. Usoskin, încercînd să stabilizeze conjunctura, să reducă oscilațiile ciclice, să elimine dezechilibrele balanțelor de plăți externe ș.a., statul nu face în fond decît să traducă disproporțiile ce apar într-o altă formă, care pare claselor dominante mai puțin destructivă și periculoasă din punct de vedere social. Cît timp inflația este menținută în anumite limite, ea este considerată un rău mai mic decît șomajul, dar, spune V.U., doctrina keynesiană ignoră consecințele negative ale creșterii prețurilor.*

Funcțiuni economice și ecologice

Andras Madas, președintele Comitetului lemnului din Comisia Economică pentru Europa, abordează în cartea World Consumption of Wood, Trends and Prognosis *(Consumul mondial al lemnului, tendințe, și prognoze), Academiai Kiado, 1974, Budapesta, 130 pag. o problematică atît de acută ca aceea a resurselor lemnoase și a folosirii lor în viitoarele decenii. Pădurea, spune el, are trei funcții principale : de producție, de protecție și de recreație. Prima funcție este caracterizată de următoarele activități : producția lemnului, contribuția la furnizarea apei, vînătoarea, pășunatul și alte foloase complementare. A doua funcție are în vedere protecția vînatului, protecția împotriva : distrugerilor cauzate de ape, eroziunii vîntului, poluării apei și aerului, zgomotului ; producția de oxigen. Funcția de recreație are în vedere pădurile, parcurile, lacurile, rîurile din imediata vecinătate a orașelor, așezările mari climaterice, situate la distanțe mai mari de orașe. Cartea lui Madas se ocupă de planificarea economiei forestiere în țările socialiste și eforturile de planificare ce se fac în țările capitaliste, evidențiază puternice tendințe de creștere a consumului diferitelor produse lemnoase în ultimele decenii, dezvoltarea regiunilor împădurite în zona temperată din nordul lumii, creșterea medie anuală netă a pădurilor, ca urmare a acțiunii omului, pe regiuni. Pădurea este un furnizor de oxigen al omenirii. Problema poluării aerului, apei și so-*

firesc, prin „cursul natural" al lucrurilor, dobîndește la List aceeași prețuire, însă realizarea ei într-o perioadă cît mai scurtă solicită în opinia sa, intervenția statului în economie. Pentru aceasta, Fr. List nu avea nevoie să întreprindă o redefinire a principalelor concepte, în funcție de care realitatea economică națională să devină semnificativă, în opoziție cu definirea lor atunci dominată de mitul armoniei universale, redus la abundența valorilor de schimb. Este adevărat că el și-a propus să se oprească asupra teoriei comerțului internațional și a politicii comerciale, mărturisind doar că începuse să cunoască principiul diviziunii muncii mai bine decît fusese prezentat de „Școala lui Smith" și să înțeleagă în ce măsură este aplicabil națiunilor, în ansamblul lor. Firește, în respingerea teoriei valorii absolute a lui A. Smith, List nu pretinde că ar fi dobîndit vreo victorie. De aceea el revendică, îndreptățit, „drept o muncă exclusiv" a sa „argumentele și considerațiile din domeniul economiei naționale".

DATORITĂ unei înțelegeri înguste a sitemului lui List, confundat sau, în cazul cel mai bun, redus la o anumită formă istorică a lui, el a fost considerat diametral opus „școlii", incompatibil cu ea. Teoretic s-a pornit exclusiv de la distincția, simplist interpretată, între economia politică burgheză clasică și cea vulgară, fără să se ia în considerare și ceea ce gîndirea lui List are comun cu școală clasică [3]. De aici, apare iluzia că școala clasică ar semnifica paradisul științei economice burgheze, în timp ce sistemul lui Fr. List intră, în ansamblul lui, în vreunul din cercurile infernului. Se ignoră și faptul că economia politică engleză nu era nici ea numai o abstracție : ea era fondată pe o politică economică foarte concretă. Dar ideea de **economie națională** nu era privită ca o categorie a economiei politice, inclusă în analiza unor fapte de istorie economică. Acest lucru îl va face Fr. List și acest merit, deși nu i se contestă, nu este analizat pe baza unei motivații concret istorice. Fr. List a subliniat și marele rol pe care îl are independența statului, coeziunea social-politică a națiunii și rolul științei în procesul de producție. El înțelegea că progresul presupunea, în noile condiții, nu doar o simplă extrapolare a experienței trecute, ci găsirea de noi căi și mijloace care să permită o dezvoltare susținută. Acest aspect a fost relevat în literatură [4].

Pe scurt, lucrarea lui Fr. List „Sistemul național de economie" este opera unui anumit moment istoric, fiind legată de evoluția capitalismului pe plan mondial, capitalism afirmat la început în Anglia și mai tîrziu într-un ansamblu structurat de țări. Categoriile de „economie națională" și „piață națională" au fost preluate în sens listian și de alte țări. Dacă burghezia engleză și cea franceză au învățat naționalismul la școala pieței mondiale, pentru altele ideea de piață națională protejată, asamblată, avea la bază o economie națională proprie, cu o structură echilibrată.

Sensul listian de economie națională viza mai întîi protecția pieței interne și ulterior pătrunderea pe piața externă, dar nu pe calea liberului schimb ci a expansiunii economiei naționale proprii, cu sprijinul statului ca organizație a clasei dominante.

Evident că, în cadrul premiselor conceptuale, referirea lui K. Marx la momentul preluării de către vulgari a economiei politice clasice, ca reflectare a manifestării evidente a caracterului antagonist al modului de producție capitalist, trebuie să fie completată cu alte aprecieri și nuanțe ale sale. Avem în vedere rolul jucat de unii economiști de după Ricardo și Sismondi, care s-au înscris în istoria economiei politice prin reluarea unor vechi controverse economice într-un plan mai larg, în vederea soluționării practice a unor probleme de actualitate, cum a fost liberul schimb și protecționismul, adîncirea cercetărilor din sfera circulației ș. a. Este cunoscut faptul că Marx în schița din 1857, rămasă neterminată, „Bastiat și Carey", face distincție între curentele vulgare, epigoni ai clasicilor sau critici ai doctrinei lor. List nu este trecut în rîndul adversarilor școlii clasice. O analiză de fond a lui List în lumina caracterizării date de Marx „literaturii de epigoni" și comparativ cu opera lui Carey va permite nuanțări utile.

Concepția lui Fr. List a avut o poziție și circulație aparte, ea fiind subordonată unei ideologii cu pretenții declarate de dominare a statelor mici și reflectînd un stadiu de dezvoltare posterior celui al României. Dar, despre aceasta, ne vom ocupa într-un articol ulterior.

Aneta SPIRIDON

---

[1] Fr. List, Sistemul național de economie politică , Ediție îngrijită de prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu, dr. Victor Vasiloiu și dr. Dan Răducanu, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Buc. 1973.

[2] M. Horovitz, Viața economică nr. 20, 1973, p. 17.

[3] Vezi Friedrich List, Op. citat, p. XV, XXV.

[4] The Indian Economic Review, The Delhi School of Economics, nr. 3, febr. 1959, p. 24—25.

---

lului, spune A.M., nu poate fi rezolvată fără o politică justă de menținere și de întărire a funcțiunii de protecție a pădurilor globului.

făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate
Economie
Ștefan Arsene
PREȚUL — PÎRGHIE DE CONDUCERE PLANIFICATĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE
ep
EDITURA POLITICĂ

În lucrarea sa Prețul — pîrghie de conducere planificată a dezvoltării economico-sociale, *apărută recent în Editura politică (București, 1975, 76 p.), autorul, prof. univ. dr. Ștefan Arsene, își propune să prezinte locul pe care îl ocupă prețurile în sistemul nostru economic, modul în care ele sînt utilizate ca pîrghie de conducere planificată a dezvoltării economico-sociale și direcțiile perfecționării lor în perioada următoare, conform hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R. Prețul — spune autorul — reprezintă în primul rînd un instrument destinat elaborării, înfăptuirii și controlului în cele mai bune condiții a planului național unic, realizării politicii economice, instrument care devine din ce în ce mai important și mai complex pe măsura făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.*

Gestiunea resurselor planetei

Revista PROBLÈMES ÉCONOMIQUES (30 VI a.c.) reproduce articolul Croissance, crise et matières premières *(Creștere, criză și materii prime), publicat în nr. 3 al revistei „2000" de C. Guillemin, director al Serviciului geologic național al Franței. Preluînd de la Y. Sachs împărțirea țărilor în patru tipuri — 1. bogate-bogate, în sens că dispun de resurse foarte mari, o populație importantă și o tehnologie puternică ; 2. bogate-sărace (Europa, Japonia), avînd o populație importantă, o tehnologie remarcabilă, dar fiind puțin înzestrate în resurse minerale ; sărace-bogate (de exemplu, țările din Orientul mijlociu), care au petrol din abundență, dar populația redusă ; 4. sărace-sărace, reprezentînd 50% din populația globului, cu populație numeroasă, dar sărace în resurse —, Guillemin atrage atenția asupra faptului că în mod practic nu există în prezent o politică internațională pentru materiile prime minerale și că, dacă se dorește evitarea adîncirii prăpastiei dintre bogați și săraci, este necesară realizarea unor acorduri în aceste probleme care să cuprindă toată omenirea. Pentru a evita catastrofa — spune C.G. — trebuie să gestionăm în mod real resursele planetei noastre, ceea ce necesită prevedere, organizare, control al situației. „Criza energiei și a materiilor prime provine dintr-o atitudine de risipă a resurselor, dintr-un veritabil spirit colonialist față de planeta noastră... După opinia mea, afirmă autorul, dacă exceptăm problema materiilor prime energetice (și chiar în acest domeniu s-ar putea, dezvoltînd cu hotărîre energiile reînnoibile, să se salveze situația în mai puțin de un secol), nu există limite fizice pentru viitorul producției..."*

Economie politică și etică

În numărul din martie 1975 al revistei americane THE JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE, Gordon Tullock publică un comentariu la cartea lui Kenneth J. Arrow The limits of organization *(Limitele organizării), apărută în 1974. Recenzentul apreciază modul în care K.J.A., tratează, atît problemele fundamentale ale științei economice, cît și unele dezvoltări recente, ca teoria informației, problema riscului, precum și influența acestora asupra structurii organizatorice. După Gordon Tullock, Arrow ar părăsi însă uneori terenul economiei, înlocuindu-l cu abordări etice. Astfel, conform lui Arrow, nu ar fi suficient să ai un sistem eficient de prețuri, ci ar fi „esențial în mersul societății să ai ceea ce am putea numi «conștiință», un simț al responsabilității în ce privește efectul acțiunilor unuia asupra altora". Unele defecte de organizare ale societății ar putea fi depășite printr-un autocontrol al fiecărui individ. În replică, Gordon Tullock admite că educația are un rol important, dar este de părere că nu este suficientă propagarea unor principii morale, acestea trebuind să fie „întărite" prin instituții sociale corespunzătoare. Autorul recenziei nu aprofundează acest aspect, dar este evident că raporturi sociale de inegalitate economică, de exploatare a indivizilor și națiunilor nu pot constitui o bază adecvată pentru promovarea unor înalte principii morale.*

COOPERAREA PE PLAN EUROPEAN PENTRU PROTEJAREA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

LUPTA pentru securitate şi cooperare pe continentul european se află, după încheierea primei Conferinţe general-europene, într-o nouă etapă. Este o etapă hotărîtoare — cum a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, şi în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Plenarei comune din 21—22 iulie a.c. a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României — „aceea de traducere în viaţă a documentelor adoptate, de realizare în practică a securităţii şi colaborării multilaterale între toate popoarele din Europa".

Această apreciere este în totul valabilă pentru un cerc de probleme de mare interes şi actualitate, care au făcut obiectul dezbaterilor Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa: protecţia şi ameliorarea mediului înconjurător, obiectivele, domeniile şi metodele cooperării între statele europene pentru protejarea naturii şi utilizarea raţională a resurselor sale în interesul generaţiilor prezente şi viitoare. Necesitatea abordării acestor aspecte este înscrisă, ca o sarcină de importanţă majoră, în însuşi Actul final al Conferinţei, statele participante la acest forum fiind conştiente de faptul că „multe probleme ale mediului înconjurător, în special în Europa, nu pot fi rezolvate de o manieră eficace decît printr-o cooperare internaţională strînsă" şi că „adoptarea de măsuri preventive constituie cel mai bun mijloc pentru a evita degradarea mediului înconjurător". Participantă activă la ansamblul dezbaterilor din cadrul Conferinţei, România acordă un sprijin ferm iniţiativelor de colaborare şi cooperare pe plan european în domeniul prevenirii şi combaterii poluării mediului înconjurător, chiar dacă pe teritoriul ţării noastre problema poluării este mai puţin acută decît în unele ţări puternic industrializate.

O preocupare contemporană prioritară

ACŢIUNILE de protecţie a mediului înconjurător pe plan naţional ca şi acelea iniţiate pe plan internaţional au fost determinate de necesitatea îmbunătăţirii factorilor de mediu, în condiţiile dezvoltării continue, economice şi sociale, a tuturor popoarelor lumii. În contextul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, care se desfăşoară într-un ritm accelerat şi ale cărei efecte se fac simţite, într-un fel sau altul, atît în ţările puternic industrializate cît şi în ţările în curs de dezvoltare, omenirea se găseşte în faţa unui şir întreg de probleme determinate de situaţii previzibile pentru deceniile viitoare, pentru secolul ce va urma. Asemenea probleme sînt dublarea numerică a populaţiei lumii pînă în anul 2 000, aspiraţia crescîndă a tuturor oamenilor de a atinge un nivel de viaţă cît mai ridicat. Corespunzător acestor situaţii, apare necesitatea creşterii producţiei agricole, vegetale şi animale, pentru a se asigura hrana tuturor oamenilor, necesitatea extinderii producţiei de materii prime minerale, de combustibili şi de energie, a sporirii şi diversificării producţiei industriale. Creşterea producţiei de materii prime cît şi cea a producţiei bunurilor de consum de toate gradele de prelucrare şi din toate ramurile economice trebuie asigurată, însă, în condiţiile protecţiei maxime a factorilor de mediu.

Datoria oamenilor de ştiinţă este să-şi îndrepte toate eforturile ca, în paralel cu asigurarea bunurilor materiale necesare dezvoltării în continuare a societăţii omeneşti, să-i asigure omului condiţiile de viaţă într-un mediu cît mai apropiat de condiţiile naturale iniţiale, respectiv ca — prin aplicarea unor tehnici şi tehnologii noi — să se realizeze reţinerea şi îndepărtarea tuturor nocivităţilor care rezultă din activitatea de producere a bunurilor materiale, astfel încît degradarea factorilor de mediu să fie cît mai redusă.

Acţiunile în sprijinul protecţiei şi al ameliorării mediului înconjurător se impun, în ultimii ani, din ce în ce mai insistent pretutindeni în lume, constituind — pe drept cuvînt — una din preocupările contemporane prioritare. Necesitatea dezvoltării cooperării internaţionale în domeniul protecţiei mediului înconjurător este consecinţa, pe de o parte, a diversităţii şi a complexităţii crescînde a problemelor ştiinţifice, tehnice şi economice ce decurg din protecţia factorilor de mediu, la soluţionarea cărora această cooperare — sub diferitele ei forme — este destinată să-şi mărească aportul; pe de altă parte, prin faptul devenit evident în întreaga lume, şi în special în Europa, că protecţia mediului înconjurător, prin însăşi natura sa, cointeresează adesea concomitent şi în mod direct, două sau mai multe ţări, iar sub anumite aspecte — chiar umanitatea întreagă, dacă privim această problemă în perspectiva viitorului.

Parte integrantă a dezvoltării economico-sociale

ÎNTRE problemele dezvoltării economico-sociale şi asigurarea modului optim de viaţă pentru toţi oamenii, pe de o parte, şi cele privind protecţia mediului înconjurător, pe de altă parte, sînt relaţii evidente. Experienţa acumulată în ultimii ani demonstrează că dezvoltarea economică şi protecţia mediului înconjurător sînt perfect compatibile, cu condiţia ca măsurile destinate protejării factorilor de mediu să se ia odată cu acţiunile de dezvoltare generală, cu alte cuvinte ca ele să constituie o parte integrantă a politicii de dezvoltare economico-socială. În această viziune cooperarea internaţională constituie un element indispensabil privind dezvoltarea şi progresul, inclusiv în activităţile de protecţie a mediului înconjurător.

Amploarea acţiunilor din domeniul protecţiei mediului înconjurător pe plan internaţional poate fi pusă în evidenţă prin faptul că numai în sînul Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa un număr de 15 organisme au introdus în programele lor de lucru probleme privind protecţia mediului înconjurător. Recomandările Conferinţei mondiale de la Stockholm pentru protecţia mediului înconjurător (1972) privind acţiuni la nivelul internaţional au fost însuşite la Adunarea Generală a O.N.U. din acelaşi an. Aceasta a hotărît înfiinţarea „Programului Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător" (U.N.E.P. — United Nations Environment Program), organ permanent al O.N.U., cu sediul la Nairobi, din al cărui Consiliu de administraţie face parte şi România. Animată de dorinţa unei cît mai largi cooperări, România participă activ la importantele acţiuni din cadrul Programului. Cu ocazia celei de a III-a Sesiuni a Consiliului de administraţie al U.N.E.P., ale cărei lucrări s-au desfăşurat anul acesta la Nairobi, a fost pusă încă o dată în evidenţă politica constructivă a României în domeniul cooperării internaţionale, în special pentru susţinerea ţărilor în curs de dezvoltare, prin promovarea acţiunilor de protecţie a mediului înconjurător în contextul general al măsurilor privind instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

Cu ocazia celei de a 30-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (Geneva, aprilie 1975), ţara noastră şi-a afirmat din nou poziţia de promovare a cooperării internaţionale în Europa şi în domeniul protecţiei mediului înconjurător, printr-o participare activă la Programul consilierilor guvernamentali ai ţărilor membre ale C.E.E./O.N.U.

În cadrul lucrărilor Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa, s-a hotărît încă într-o frază timpurie (1973) ca o subcomisie specială să fie însărcinată de a examina problemele privind protecţia şi îmbunătăţirea factorilor mediului înconjurător, definindu-se domeniile de interes general care pot constitui obiect de cooperare, cît şi de a propune formele şi metodele cele mai potrivite pentru cooperare pe plan regional sau subregional, de natură bi sau multilaterală. De-a lungul lucrărilor Conferinţei România şi-a adus contribuţia activă şi la promovarea unui acord preliminar asupra elementelor care să fie incluse în documentele finale, privind principalele domenii de cooperare pentru protecţia şi ameliorarea factorilor de mediu.

Principii şi concretizări

ACTUL final al Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa, care poartă semnătura a 33 de conducători de stat sau de guvern din Europa, precum şi ai Canadei şi Statelor Unite ale Americii, cuprinde, în cadrul capitolului „Cooperarea în domeniile economiei, ştiinţei şi tehnicii şi mediului înconjurător", un subcapitol — „Mediul înconjurător" — care se referă în mod amplu la o serie de aspecte concrete.

În legătură cu obiectivele cooperării, în document se precizează că problemele mediului înconjurător au, prin natura lor, o dimensiune multilaterală, bilaterală, regională sau subregională. Aceasta impune ca ţările să sporească eficacitatea măsurilor naţionale şi internaţionale în acest domeniu de activitate, armonizînd metodele folosite pentru a colecta şi a analiza datele, ameliorînd cunoaşterea fenomenelor de poluare şi utilizarea raţională a resurselor naturale, schimbînd informaţii, unificînd definiţiile şi adoptînd — pe măsura posibilităţilor — o terminologie comună în domeniul mediului înconjurător, luînd măsurile necesare pentru a apropia politicile privitoare la mediul înconjurător și — atunci cînd este cazul și apare posibil — pentru a le armoniza.

Domeniile, formele și metodele de cooperare în protecția și ameliorarea factorilor de mediu, enumerate în Actul final, sînt extrem de variate și lasă deschisă calea pentru diversificarea și perfecționarea lor în procesul de lucru cu ocazia încheierii acordurilor bi sau multilaterale ce se vor discuta între țările interesate. Dintre domeniile de cooperare poate fi citată lupta împotriva poluării aerului (evitarea la maximum a emisiunii în atmosferă a bioxidului de sulf rezultat din combustia combustibililor fosili, a oxizilor de azot de la fabricile de îngrășăminte chimice și de amoniac, a pulberilor de metale grele — plumb, mercur, zinc) sau lupta împotriva poluării apelor și pentru folosirea rațională a resurselor de apă dulce din rețeaua de ape de suprafață și din apele subterane, prin intensificarea aplicării celor mai adecvate procedee pentru tratarea specifică și epurarea apelor uzate în sectorul industrial și menajer.

În ceea ce privește protecția apelor din mediul marin, pe lîngă prevederile generale, Actul final are un subcapitol distinct, care se referă la „probleme privind securitatea și cooperarea în Mediterana" ; aici lupta contra poluării apelor Mării Mediterane ocupă un loc important, țările riverane europene și neeuropene urmînd să asigure luarea de măsuri pentru îmbunătățirea mediului în Mediterana, pentru salvarea resurselor sale biologice și echilibrului ecologic, prin cooperare cît mai strînsă în cadrul organizațiilor internaționale competente și, în special, în cadrul Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător.

Referiri importante se găsesc în Actul final și la cooperarea în domeniul folosirii terenurilor și a solului, al conservării naturii și a rezervațiilor naturale, al îmbunătățirii condițiilor de mediu în zonele de așezări omenești, al cercetării fundamentale, supravegherii, prognozei și evaluării modificărilor mediului înconjurător. Aceasta urmează să se realizeze prin crearea de sisteme naționale de supraveghere a gradului de poluare a principalilor factori de mediu : aer, apă, sol și prin integrarea datelor și a informațiilor obținute datorită sistemului național de referință în sistemul de referință internațional.

Cu privire la problemele de protecție și ameliorare a factorilor mediului înconjurător, Actul final prevede ca — pentru soluționarea lor pe bază bi sau multilaterală — țările să folosească din plin modalitățile și formele de cooperare existente, dezvoltîndu-le prin schimbul de informații științifice și tehnice, de documentații privind metodele de determinare a efectelor, eventual dăunătoare, asupra mediului înconjurător.

Ținînd seama de diferențele existente între nivelurile de dezvoltare a economiei țărilor semnatare și de necesitatea sprijinirii eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în vederea creșterii lor economice accelerate, a reducerii și eliminării treptate a decalajului care le separă de țările puternic dezvoltate, Actul final prevede studierea de către organismele, întreprinderile și firmele competente și interesate a posibilităților de aplicare a proiectelor de interes comun în domenii ca folosirea resurselor energetice, exploatarea materiilor prime etc. Cooperarea în căutarea unor noi surse de energie (mai ales energie atomică, solară și geotermică) va contribui la întărirea relațiilor dintre țările mai dezvoltate din punct de vedere economic și țările în curs de dezvoltare, la accelerarea realizării unor condiții de viață și de trai mai bune pentru populația întregului continent european.

Avînd în vedere principiile care s-au stabilit în Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa cu privire la relațiile reciproce dintre statele participante și problemele privind punerea în practică a unora dintre aceste principii, care se referă la protecția și ameliorarea factorilor mediului înconjurător, putem menționa cîteva domenii concrete de cooperare internațională, pe bază de acorduri bi sau multilaterale între țările interesate, cum ar fi :

— cunoașterea și utilizarea rațională a resurselor naturale, în special a celor minerale care nu se mai refac decît în milioane de ani ; elaborarea de tehnologii pentru valorificarea cît mai economică a zăcămintelor de minereuri cu conținut sărac în elemente utile, tehnologii de extracție a metalelor rare și disperse din minereurile neferoase (în condiții convenabile sub toate raporturile, inclusiv acela al protejării mediului înconjurător) ; îmbogățirea conținutului prospectelor tehnice, ceea ce ar ușura orientarea la alegerea unui partener de cooperare pentru domeniul respectiv ;

— inițierea anumitor schimburi de materiale documentare și de date experimentale, întîlniri între specialiști care urmăresc perfecționarea metodelor și criteriilor de natură să ajute la realizarea anumitor evaluări ale resurselor naturale (minereurile, resursele oceanului planetar, pădurile etc.), cu scopul de a se asigura informații fundamentale asupra datelor comparabile cu privire la resursele de care omenirea ar putea dispune și pe care le-ar putea utiliza în procesul dezvoltării ;

— facilitarea raporturilor comerciale dintre statele interesate pentru obținerea de informații și chiar de proiecte privind noi tehnologii și echipamente pentru protecția mediului înconjurător ;

— stabilirea obligației ca, odată cu oferirea de noi tehnologii industriale, să se ofere și tehnologii și echipamente industriale destinate protecției mediului înconjurător, precizîndu-se gradul de toxicitate al procesului tehnologic respectiv, limitele admisibile de poluanți ai aerului, apei sau solului (care rezultă din aplicarea noii tehnologii) și incluzîndu-se în informații și documentare metodele și echipamentul de detectare și analiză cantitativă a poluanților.

Interes comun — eforturi comune

ÎN ACEST SENS, legat de eforturile comune care trebuie făcute pentru protecția și ameliorarea factorilor de mediu, întrucît poluanții aerului și ai apei nu țin seama de frontierele de stat ale țărilor, afectînd negativ starea atmosferei, a apelor curgătoare și a celor subterane la distanțe nebănuit de mari față de sursele de producere a poluării, apare necesar să se inițieze forme avantajoase — altele decît formele practicate astăzi pe plan comercial — pentru transferul de tehnologii destinate protecției mediului înconjurător, atît tehnologii de tratare și epurare, cît și tehnologii care privesc sistemele de supraveghere automată a calității anumitor factori ai mediului înconjurător.

Tot în interesul comun al dezvoltării social-economice a omenirii în viitor, va trebui să se desfășoare o acțiune comună în vederea elaborării de metode eficiente pentru lupta biologică împotriva dăunătorilor din agricultură și silvicultură, cu scopul de a se elimina sau de a se înlocui treptat din utilizare anumite produse chimice nocive pentru biotop și pentru ecosistemele echilibrate în diferitele zone ale globului pămîntesc, inclusiv pe continentul european, pentru conservarea și ameliorarea fertilității solurilor în condițiile unei agriculturi intensive, industrializate.

Cooperarea pe plan european — și nu numai european — în materie de cercetare științifică se poate extinde la teme privind protecția naturii, conservarea și ameliorarea condițiilor mediului înconjurător în anumite zone naturale (inclusiv problema deltelor, care prezintă interes științific, turistic și economic). Inițiativele privind crearea, prin cooperare, sub egida O.N.U., a unor centre internaționale pentru cercetări fundamentale și aplicative, destinate să asigure o mai bună cunoaștere a posibilităților de protecție a diferiților factori de mediu, vor avea un rol favorabil și în strîngerea relațiilor dintre țările europene.

Preocupările pe plan intern și internațional ale României în domeniul protecției mediului înconjurător demonstrează politica consecventă a partidului și statului nostru cu privire la prevenirea poluării, la lupta împotriva degradării aerului, apei, solului, florei și faunei, cu privire la conservarea monumentelor naturii, înfrumusețarea așezărilor umane. Această politică, integrată organic în Programul partidului adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R., are drept scop fundamental ameliorarea continuă a condițiilor de viață ale populației, a stării sănătății sale, precum și utilizarea rațională a resurselor naturale, conservarea frumuseților naturale ale țării.

prof. Virgil IANOVICI
președintele Consiliului Național
pentru Protecția Mediului Înconjurător

TEHNICI CIBERNETICE

(Urmare din pag. 21)

noul sistem proiectat (Întreprinderea B) va avea ca parametri de plan pentru primul an datele din tabelul 5, liniile 4 și 5. În mod asemănător se fac calculele și pentru cel de al doilea an (lucru care se lasă la latitudinea cititorului sub formă de exercițiu).

Concluzii

Metoda propusă, descrisă anterior pe un exemplu de calcul, pentru stabilirea deciziilor legate de evoluția internă a structurilor industriale complexe, are avantajul că este simplă și deci ușor de aplicat. La o examinare mai atentă se poate constata că ea are ca prim dezavantaj faptul că operează numai cu doi parametri (investiții și producție, forță de muncă — producție, materiale — producție, investiții — forță de muncă etc.).

Cu toate acestea permite determinarea cu mult mai multă rigurozitate decît alte tehnici a elementelor de proiectare și planificare a activității economice a unei unități, dacă se dispune de elemente de referință corespunzătoare. Pentru evitarea dezavantajului amintit este recomandabil să se utilizeze descrierea unității economice prin ecuații matricial-vectoriale. Semnificația economică a parametrilor unităților economice considerate ca sisteme cibernetice nu se schimbă. De asemenea, tehnica de calcul este în linii mari aceeași numai că fiind foarte laborioasă, este aproape de neconceput aplicarea ei fără concursul calculatorului electronic. Oricum metodele cibernetice expuse prezintă o multitudine de avantaje încît, după părerea noastră, merită făcute eforturile de calcul pe care le presupune utilizarea lor. Așteptăm opinia cititorilor.

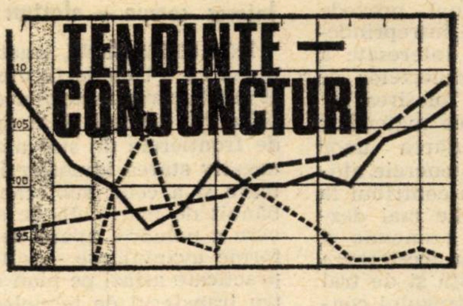

TENDINTE — CONJUNCTURI

Indicele prețurilor internaționale ale produselor de bază pe luna iulie 1975

ÎN intervalul analizat indicele INSCIN al prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România a înregistrat o scădere de 2,1% față de luna anterioară. Scăderile prețurilor în cursul lunii iulie a.c. se datoresc, în special, creșterii cursului dolarului față de unele valute vest-europene și mai puțin unor factori de ordin economic.

Prețurile produselor alimentare au marcat o creștere de 7,6%, reflectînd o activizare a cererii și restrîngerea ofertei pentru anumite produse și influența unor operațiuni speculative. Astfel prețurile la cereale au crescut cu 12,1%, la zahăr și produse tropicale cu 11,8%, la semințe oleaginoase și grăsimi animale și vegetale cu 10,4%. O creștere ușoară s-a înregistrat și la grupa „animale, carne și produse animaliere".

INDICELE SINTETIC INSCIN
AL PRETURILOR INTERNATIONALE ALE PRODUSELOR
DE BAZA CUPRINSE IN NOMENCLATORUL DE
EXPORT-IMPORT AL R.S.ROMANIA IN ANII 1973-1974
SI IN PERIOADA IANUARIE-IULIE 1975

Categorie de produse	Anul	Indici anuali	Iunie	Iulie
INDICE GENERAL	1973	170,3		
	1974	240,4	241,5	241,4
	1975		220,7 a)	216,1 a)
1. Produse alimentare	1973	160,6		
	1974	230,8	213,0	217,8
	1975		176,5 a)	190,0 a)
– cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	231,9	250,6
	1975		188,5	211,3
– semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2		
	1974	240,8	234,3	238,5
	1975		161,4	178,2
– animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	127,7	120,4
	1975		158,7 a)	159,0 a)
– zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	377,8	390,1
	1975		226,3	253,0
2. Combustibili	1973	209,2		
	1974	336,8	332,9	327,7
	1975		366,9 a)	340,2 a)
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1	225,3	224,9
	1975		194,3 a)	189,6 a)
– minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6	143,2	140,1
	1975		173,8 a)	164,9 a)
– metale	1973	156,2		
	1974	231,5	246,2	249,4
	1975		194,2	191,5
– cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	205,5	188,9
	1975		154,2	162,7
– lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	241,4	234,0
	1975		230,6 a)	219,7 a)
– fibre animale și vegetale	1973	188,0		
	1974	192,0	183,2	184,3
	1975		165,2	161,6 a)
– piei	1973	176,9		
	1974	122,3	125,7	122,8
	1975		122,0	126,0

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, table, sîrmă neagră recoaptă, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, lemn pentru celuloză, celuloză, hîrtie pentru ziar, hîrtie pentru saci, fibre celulozice, porci vii și vite cornute mari.

Indicele prețurilor la combustibili s-a redus (cu 7,3%) ca urmare a scăderii neașteptate a prețurilor benzinei și motorinei în tot cursul lunii iulie.

Indicele prețurilor materiilor prime industriale arată în luna iulie a.c., o scădere de 2,4%, atribuită în mare măsură factorilor valutari. În cadrul acestei grupe au marcat scăderi prețurile la minereuri (—5,1%), metale (—1,4%), lemn și produse din lemn (—4,7%) și fibre animale și vegetale (—2,2%).

În schimb, prețurile cauciucului și ale pieilor brute bovine au înregistrat creșteri de 5,5% și respectiv 3,3%.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior — INSCIN

Franța: producția industrială în revenire

DATELE oficiale asupra producției industriei franceze consemnează o creștere cu 2,8% în luna iunie. După eliminarea oscilațiilor sezoniere și fără a se lua în calcul construcțiile, indicele producției industriale s-a situat la nivelul de 112 față de 1970=100 (109 în luna mai), revenind în felul acesta la nivelul din aprilie. Toate ramurile industriei au progresat în iunie față de luna precedentă, cu excepția chimiei și a metalelor neferoase. În ramurile textile și a sticlei s-au înregistrat cele mai ridicate niveluri de pînă acum în acest an, iar pentru industria automobilelor indicele de activitate a fost cel mai bun de peste un an încoace. Față de aceeași lună din 1974, însă, indicele de ansamblu al producției industriale franceze a fost în iunie cu 10,4% mai scăzut, ceea ce înseamnă după numeroși observatori că nu se va putea evita o evoluție cu semn negativ pe întreg anul 1975.

R.P. Congo: program trienal

IN cadrul programului trienal (1975—1977) de dezvoltare a economiei Republicii Populare Congo sînt prevăzute investiții din bugetul statului în sumă totală de 75,3 miliarde franci C.F.A. (Communauté financière africaine). Totodată, a fost, elaborată o listă de obiective economice pentru a căror realizare urmează să se obțină surse suplimentare de finanțare.

Ca orientare generală, programul urmărește consolidarea sectorului de stat în economia țării, asigurîndu-se concomitent condiții pentru dezvoltarea sectorului particular. Din alocațiile prevăzute 26% se îndreaptă în sectorul transporturilor și al lucrărilor publice, 11,4 % în construcția de locuințe, 9,2% în dezvoltarea bazei energetice, 8% în gospodăria forestieră și a apelor, iar 7,7% în industria extractivă și prelucrătoare ; totodată se apreciază că rolul determinant în dezvoltarea economiei naționale îl va avea creșterea industriei. În ceea ce privește agricultura (7,2% din alocații), atenția principală va fi acordată efectuării reformei agrare, creării de cooperatve și „asociații de credit", precum și dotării gospodăriilor cu mijloace tehnice moderne.

Cuba: dezvoltarea flotei comerciale

FLOTA maritimă comercială a Republicii Cuba se extinde rapid ; la mijlocul acestui an ea număra 50 de nave moderne, însumînd peste 465 mii t.r.b., fiind a patra ca mărime dintre flotele țărilor latino-americane Se prevede ca în perioada 1976—1980 numărul navelor maritime cubaneze să sporească de trei ori, iar volumul transporturilor de mărfuri efectuate de flota comercială proprie — de două ori, comparativ cu 1975. După cum menționa recent revista sovietică B.I.K.I., în prezent pe carnetele de comenzi ale diferitelor șantiere navale figurează 35 de nave comerciale pentru Cuba, printre furnizorii săi figurînd — alături de țările socialiste — Anglia, Argentina, Canada, Finlanda, R.F.G., Suedia și Spania.

Reducere a cererii la minereu de fier

SCĂDEREA cu 10% în semestrul I a.c. a producției de oțel a lumii nesocialiste față de perioada corespunzătoare a anului trecut (scădere care în S.U.A., în primele opt luni ale acestui an, a atins 17%), a antrenat o reducere simțitoare a cererii de minereu de fier pe piața internațională. Se apreciază că scăderea va persista și în semestrul II, cu atît mai mult cu cît companiile siderurgice au acumulat în prezent stocuri însemnate de minereu. Experții occidentali apreciază că dat fiind că în prezent oferta de minereu de fier depășește cu mult cererea, este posibil ca în 1976 prețurile la acest produs de bază să descrească.

Anglia: estimații revizuite

CONFORM estimațiilor recent revizuite ale experților O.C.D.E. asupra evoluției economiei Angliei, produsul intern brut se va micșora în 1975, în prețuri constante, cu 3% (calculat la nivelul întregului an), iar în sem. I 1976 se așteaptă o creștere de sub 1%. Această prognoză ține seama de politica „înghețării" salariilor, promovată de guvernul laburist în scopul luptei antiinflaționiste, scontîndu-se că aplicarea ei va permite reducerea ritmului de creștere a prețurilor cu amănuntul la 10% (la nivelul întregului an), față de peste 25% cît este în prezent. În ceea ce privește evoluția șomajului, se apreciază că la mijlocul anului viitor numărul șomerilor din Anglia se va ridica la 1—1,2 milioane. O oarecare îmbunătățire se prevede în domeniul balanței de plăți curente a Angliei pe acest an, al cărei sold negativ ar urma să scadă la 3,75 miliarde dolari, față de 9 miliarde în 1974.

C.E.E.: stocuri de lapte praf

STOCURILE de lapte praf degresat ale Pieței Comune însumează în prezent 750 000 tone, dar ele ar putea ajunge la aproape 1 milion de tone pînă la sfîrșitul anului, dacă nu se vor adopta măsuri pentru reducerea lor, a declarat Pierre Lardinois, membru al Comisiei Pieței Comune pentru problemele de agricultură. Creșterea stocurilor se datorează în principal unei reduceri a consumului în țările membre în această perioadă de criză, dar și descurajării exporturilor comunitare în condițiile existenței unor stocuri mari în alte țări producătoare din afara C.E.E. (Noua Zeelandă, S.U.A., Canada, Australia).

Pentru reducerea stocurilor comunitare (a căror întreținere este costisitoare) la 450—500 mii de tone, autoritățile C.E.E. au elaborat un proiect de măsuri care vizează, alături de stimularea consumului de lapte în școli, sporirea vînzărilor către țările în curs de dezvoltare la un preț mai avantajos. Acest proiect ar urma să fie aprobat de miniștrii agriculturii ai celor nouă țări. Costul aplicării sale pentru C.E.E. s-ar ridica la circa 15 milioane de lire sterline.

Pe agenda O.N.U.

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII, CERINȚĂ PRIMORDIALĂ PENTRU PROGRESUL ÎNTREGII OMENIRI (I)

PROCESUL mondial de dezvoltare economică, rezultatele și exigențele sale, se situează o dată mai mult pe primul plan al actualității internaționale datorită atenției exclusive pe care i-o va acorda timp de două săptămîni forul cel mai reprezentativ al Organizației Națiunilor Unite. Sesiunea a VII-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., ale cărei lucrări se deschid luni 1 septembrie a. c. la sediul Națiunilor Unite din New York și vor dura pînă la 12 septembrie, are înscrise pe ordinea de zi problemele majore ale dezvoltării și cooperării economice internaționale. Ea este menită astfel să devină o verigă în șirul amplelor dezbateri din ultimii ani în vederea reașezării economiei mondiale pe noi baze, corespunzătoare intereselor tuturor popoarelor. Aceste interese cer eliminarea oricărei inechități în relațiile economice dintre țările lumii, înlăturarea marilor decalaje generate de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. „Se impune, *arată președintele Nicolae Ceaușescu,* intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre statele bogate și cele sărace, pentru instaurarea unor relații cu adevărat echitabile între țări, care să asigure progresul și prosperitatea tuturor națiunilor, pentru o nouă ordine economică internațională“.

Discutînd și aprobînd mandatul delegației române la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.CR. a reafirmat poziția României că, pentru înlăturarea stărilor de lucru ce impietează astăzi asupra progresului economic general al umanității, „este imperios necesară instaurarea unei noi ordini economice internaționale de natură să asigure condiții de reală dezvoltare tuturor popoarelor, un climat de înțelegere și colaborare, de cooperarea fructuoasă, în interesul fiecărei țări și popor, al păcii și prosperității generale“.

PE LINIA eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, sesiunea a VII-a extraordinară, va avea de examinat stadiul atins în realizarea obiectivelor Strategiei internaționale pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării și modalitățile de aplicare mai eficientă a Strategiei. Dat fiind situația economică mondială deosebit de complexă pe fondul căreia se ține sesiunea, analiza va fi necesarmente de o dublă factură, așa cum a reieșit și din lucrările Comitetului pregătitor al sesiunii. Pe de o parte, se cer examinate *problemele perspectivei imediate* a ridicării țărilor în curs de dezvoltare, probleme care țin de implicațiile crizei economice încă nedepășite din țările capitaliste dezvoltate, de îngemănarea de fenomene inflaționiste și recesioniste care o caracterizează, dar și de persistentele sechele ale perturbărilor din sistemul monetar internațional, ale crizei energetice și de materii prime etc. Pe de altă parte, este vorba *de perspectiva mai îndelungată* a reducerii și lichidării decalajelor, aceea în care actualele dificultăți nu trebuie să constituie decît un accident de parcurs. Sub ambele aspecte comunitatea internațională este egal interesată în depășirea dificultăților și intensificarea coordonată a eforturilor, căci nu mai poate fi contestată ideea că subdezvoltarea este o povară și o barieră nu pentru un segment sau altul al economiei mondiale, ci pentru umanitate în întregul ei.

Rezultate și frustrări

STRATEGIA internațională a dezvoltării vizează obiective situate la diferite orizonturi temporale. Aceasta decurge din însăși natura problemei pe care o atacă și presupune urmărirea simultană a obiectivelor care converg spre reducerea decalajelor și lichidarea subdezvoltării. Dar în perioada care a trecut de la începutul acestui deceniu atenția multor state s-a concentrat în virtutea unor împrejurări deosebite asupra perspectivei imediate. Făcînd această constatare, Comitetul pregătitor al sesiunii a VII-a extraordinare, într-unul din documentele elaborate pentru aceasta (E/AC.62/8), enumeră printre împrejurările amintite prăbușirea sistemului monetar internațional, o serie de calamități naturale și variate perturbări ale echilibrului economic intern al unor țări, „efectul combinat exercitat asupra economiei mondiale fiind excepțional de puternic“. Documentul citat analizează implicațiile acestor „constrîngeri“ din perioada 1971—1974, care au dus la nerespectarea unor prevederi ale Strategiei internaționale a dezvoltării și ale Programului de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Bilanțul la mijlocul Deceniului dezvoltării nu este totuși complet nesatisfăcător. În anii 1971—1974, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare au fost atinse cîteva din obiectivele cuantificate în Strategie, și anume cele prevăzînd o creștere economică medie anuală de circa 6%, o creștere medie anuală de peste 8% a producției industriei prelucrătoare, o majorare a ratei economiilor în medie pe an cu peste 0,5% din produsul intern brut și un spor mediu anual de 7% al volumului fizic al exportului. Ca urmare a creșterii prețului unor produse de bază, încasările din export ale țărilor în curs de dezvoltare și rezervele lor monetare s-au mărit considerabil. În 1973 și 1974 s-a îmbunătățit pentru ele și raportul de schimb, ceea ce a avut drept rezultat că le-au fost transferate mijloace financiare mai ample decît cele prevăzute în Strategie ca asistență oficială pentru dezvoltare sub formă de împrumuturi și donații.

Cu toate că o serie de obiective cheie ale Strategiei au fost astfel atinse, Comitetul pregătitor consemnează „un sentiment larg răspîndit de dezamăgire și frustrare“ în rîndul țărilor în curs de dezvoltare, puternice aprehensiuni în legătură cu aplicarea în continuare a Strategiei și a Programului de acțiune și cu situația generală a cooperării internaționale pentru dezvoltare. În documentul citat această stare de spirit este atribuită în parte faptului că nu au fost realizate două obiective importante : în domeniul asistenței economice externe și în acela al producției agricole.

Condițiile de acordare a asistenței financiare de către țările dezvoltate s-au îmbunătățit în primii ani ai deceniului actual, dar volumul ei efectiv reprezintă mai puțin de jumătate față de obiectivul stabilit. Potrivit prevederilor Strategiei, totalul asistenței externe trebuie să nu fie mai mic decît 1% din produsul național brut al țărilor care o acordă, din care 0,70% din PNB sub formă de asistență oficială. În realitate, procentul asistenței oficiale acordate de țările capitaliste dezvoltate a fost de 0,33 în 1970 și a scăzut la 0,29 pînă în 1973. Deși volumul total al întregii asistențe financiare externe a crescut, rata sa a rămas constant la circa 0,70% din PNB al țărilor furnizoare.

În ceea ce privește creșterea producției agricole, rezultatele efective au reprezentat mai puțin de jumătate din obiectivul fixat prin Strategie — o medie anuală de 4%. În anii 1971—1974 a avut loc de fapt o încetinire a creșterii în această ramură esențială pentru ridicarea economiei țărilor în curs de dezvoltare. La începutul deceniului numărul persoanelor afectate de malnutriție gravă, ca urmare a lipsei de proteine în alimentație, era estimat la 400—500 de milioane ; este considerat ca aproape sigur că de atunci cifra a crescut.

Determinări cauzale excepționale

ACESTEA sînt, așa cum arătam, explicațiile parțiale ale neliniștii provocate în rîndul țărilor în curs de dezvoltare de afectarea aplicării Strategiei de către condițiile anilor 1971—1974. Ea poate fi atribuită însă, la o analiză ceva mai adîncă, și felului cum au fost obținute înseși rezultatele conforme Strategiei : nu prin aplicarea unor măsuri pe plan național sau internațional derivînd din aceasta, ci datorită unor evoluții *exterioare* țărilor în curs de dezvoltare. Principalul impuls al creșterii economice în aceste țări în perioada examinată a provenit din sfera comerțului internațional. Stimularea creșterii economice de către schimburile externe nu este în sine nimic neobișnuit sau neacceptabil, dimpotrivă. Ceea ce însă din optica țărilor în curs de dezvoltare este preocupant în determinarea cauzală descrisă rămîne caracterul ei întîmplător. Lanțul de împrejurări — de la realinierea cursurilor de schimb începută în august 1971 și restructurarea unor corelații între prețurile internaționale, pînă la perioada de boom sincronizat în țările capitaliste dezvoltate, însoțit de o cerere accentuată de materii prime, și apoi transformarea boom-ului în recesiune —, acest lanț cauzal este puțin probabil să se repete într-un viitor previzibil. Efectele naturii sale excepționale se fac simțite încă din a doua jumătate a anului 1974 : prețurile la o serie de produse de bază au scăzut ; la produsele industriale, dimpotrivă, prețurile continuă să crească ; la fel și la produsele alimentare pe care numeroase țări în curs de dezvoltare sînt nevoite să le importe. Pentru acele țări din „lumea a treia“ care nu pot împiedica scăderea prețurilor la produsele pe care le exportă, perspectiva apropiată constă în reducerea încasărilor, înrăutățirea balanței externe și reducerea ritmului creșterii economice. O parte din îmbunătățirea raportului de schimb pentru țările în curs de dezvoltare a și fost pierdută, după date calculate de O.N.U., în a doua jumătate a anului trecut.

Rezultate care în lumina unor obiective din Strategia internațională a dezvoltării trebuie apreciate ca pozitive, pot deci să apară ca efemere, sau în orice caz expuse unor evoluții exterioare necontrolabile, cînd sînt analizate în lumina determinărilor cauzale.

Analiza Comitetului pregătitor al sesiunii a VII-a extraordinare prezintă dealtfel și o altă concluzie demnă de relevat și anume : felul în care au fost obținute rezultatele înfățișate pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare au accentuat o serie de disparități între aceste țări. Îmbunătățirea pozițiilor a variat foarte mult, în funcție de compoziția exporturilor și desigur în funcție de ponderea exportului în producția națională. Cîștigurile au fost cele mai mici pentru țări foarte populate, exportatoare de iută, ceai sau alte produse asemănătoare, și cele mai mari pentru țările exportatoare de petrol, zahăr sau unele articole industriale. Drept consecință, un mic grup de state, dintre cele amintite la urmă, au depășit obiectivul de 6% creștere economică medie anuală în perioada 1971—1974, pe cîtă vreme cele mai multe din restul țărilor nu au atins obiectivul. Or, populația lor reprezintă circa 2/3 din totalul populației „lumii a treia", iar venitul lor pe locuitor se situează mult sub media acesteia. În cei patru ani, un grup de țări în curs de dezvoltare, reprezentînd un sfert din numărul lor total și 45% din totalul populației lor, nu și-au putut mări venitul pe locuitor.

În numele „mediului înconjurător"

„ÎN FAȚA preocupării crescînde în legătură cu degradarea mediului înconjurător în țările industriale, unele dintre acestea au abordat problema cerînd ca, în mod sistematic, toate deciziile importante cu privire la investiții și la folosirea terenurilor să fie luate numai după studierea corespunzătoare a impactului asupra mediului. Este în mod vădit necesar, și poate că este posibil, să se creeze un sistem analog pentru deciziile economice importante, astfel ca ele să fie luate numai după examinarea cuvenită a impactului lor internațional".

Acest pasaj din studiul citat al Comitetului pregătitor (E/AC. 62/8, p. 11) este deosebit de semnificativ nu numai în legătură cu problematica perspectivei imediate a procesului mondial de dezvoltare, ci și ca reflectare a evoluțiilor în modul de a concepe rolul unei strategii internaționale sau al unui program de acțiune. Respingînd ideea că ar putea să existe o formulă unică pentru reducerea decalajelor și lichidarea subdezvoltării, autorii studiului declară : „Scopul principal al unei strategii internaționale este de a se depăși constrîngerile de politică externă, astfel încît mediul înconjurător să devină mai favorabil eforturilor individuale ale țărilor în materie de dezvoltare economică". Rezultatul acesta se poate obține cerîndu-se țărilor avansate „să acorde mai multă prioritate dezvoltării economice și sociale pe plan mondial. Aceasta implică nu numai furnizarea de ajutor, ci și adoptarea unor orientări de politică în domeniul producției și al comerțului care să fie cît mai adaptate cu putință la nevoile țărilor mai puțin dezvoltate. Exprimat mai general: aceasta necesită ca orice măsură de politică economică internă să aibă în vedere consecințele pentru restul lumii, în special pentru țările mai puțin dezvoltate".

Concepția aceasta a unei strategii internaționale a dezvoltării pornește, deci, de la premisa că economia mondială este un tot și că în cadrul ei fiecare țară are capacitatea de a influența folosirea resurselor, diviziunea internațională a muncii. În condițiile perturbărilor care au avut loc în economia mondială în ultimii ani, gradul de interdependență a țărilor nu a scăzut, ci a mai crescut — chiar dacă uneori a fost o interdependență cu semnul negativ, am putea spune gîndindu-ne la repercusiunile dăunătoare, pentru unele țări sau grupuri de țări, ale unor măsuri luate pe plan național în situații de criză.

Tocmai în ideea impactului internațional al problemelor perspectivei pe termen scurt, Comitetul pregătitor apreciază că perioada imediat următoare are o importanță crucială pentru procesul mondial de dezvoltare economică. Și anume, se are în vedere necesitatea urgentă de a se contracara constrîngerile care frînează folosirea formelor de cooperare internațională preconizate atît în Strategia pentru al doilea Deceniu al dezvoltării cît și în Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Fiind vorba de o chestiune de cea mai înaltă prioritate pentru țările în curs de dezvoltare, cum apreciază Comitetul pregătitor, studiul elaborat de acesta circumscrie problemele care se cer rezolvate în primul rînd pentru ca procesul mondial de dezvoltare să nu fie la cheremul unor fluctuații continue și imprevizibile.

Agendă pentru priorități

PERSPECTIVA imediată și cea pe termen lung a procesului de dezvoltare sînt în mod evident inseparabile. O agendă a priorităților legate de cea dintîi poate fi concepută de aceea numai ca parte a unui diptic. Dealtfel, importanța relativă a problemelor incluse în fiecare din părțile dipticului poate să varieze de la o țară la alta, de la un grup de țări la altul, fără ca aceasta să micșoreze semnificațiile întregului sau interacțiunea diverselor aspecte care îl alcătuiesc.

Pe agenda perspectivei imediate Comitetul pregătitor înscrie situația alimentară mondială, tendințele recesioniste din țările capitaliste dezvoltate, balanța de plăți a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, reciclarea petrodolarilor și inflația din țările capitaliste dezvoltate.

Alimentație. Deși în 1975 au apărut indicii ale unei ameliorări a situației alimentare mondiale, iar incidența foametei a scăzut întrucîtva, balanța livrări-necesități rămîne precară. Persistă o dependență excesivă de recoltele anuale, și în multe părți ale lumii nivelul consumului alimentar rămîne departe de a fi mulțumitor. Se menține de aceea necesitatea unei asistențe oficiale în domeniul alimentației pentru țările în curs de dezvoltare afectate, răspunderea pentru crearea stocurilor corespunzătoare trebuind să fie asumată pe perioada imediat următoare de țările dezvoltate. Este de asemenea necesar să fie asigurate livrările corespunzătoare de materiale, în special de îngrășăminte, pentru dezvoltarea producției agricole în țările în curs de dezvoltare, eventual ca început al unei politici mondiale pe termen lung în materie de îngrășăminte.

Recesiune. Cu toate că nici Strategia internațională a dezvoltării și nici Programul de acțiune nu fac referire la situația cererii în țările din afara „lumii a treia", „are o mare importanță pentru aplicarea lor ca țările cu economie de piață dezvoltată să revină cît mai curînd posibil la o creștere stabilă" (E/AC. 62/8, p. 59). Reducîndu-și importurile, aceste țări transmit impulsurile recesive pe plan internațional. Or, dat fiind rolul cheie al exportului pentru țările în curs de dezvoltare, reluarea expansiunii cererii externe a țărilor dezvoltate este vitală. Totodată, dimensiunea internațională a problemei rezidă și în sprijinul reciproc pe care și-l acordă țările dezvoltate dacă impulsionează mai energic ieșirea din recesiune. Pentru ca stabilitatea viitoare a economiei mondiale să nu fie afectată de noi puseuri inflaționiste transmise pe plan internațional, coordonarea măsurilor naționale pentru ieșirea din recesiune ar putea fi salutară.

Balanța de plăți. Întrucît o serie întreagă de țări în curs de dezvoltare riscă să întîmpine încă în 1975 dificultăți sporite în domeniul plăților internaționale, s-ar cere să fie luate de pe acum măsuri adecvate de sprijinire. Amploarea dificultăților va depinde însă și de măsura în care țările dezvoltate vor reuși să-și redreseze cererea de importuri, atenuînd reducerea încasărilor țărilor în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, alături de „facilitatea petrolieră" creată de FMI, alte mijloace financiare internaționale vor trebui mobilizate pentru a preîntîmpina dificultățile ce se pot ivi în țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol.

Petrodolari. Eventualitatea menționată mai sus poate constitui un cîmp de aplicare pentru petrodolari, care au reprezentat dealtfel cea mai mare parte a fondurilor inițiale pentru crearea „facilității petroliere". Este posibil ca fluxul de fonduri din țările exportatoare de petrol în celelalte țări în curs de dezvoltare să ajungă în 1975 la 10 miliarde de dolari. Cu cît mai larg vor fi difuzate astfel de fonduri în „lumea a treia" sub diferite forme și cu diferite destinații, „cu atît mai mare va fi cîștigul atît pentru cauza dezvoltării, cît și pentru stabilitatea economiei mondiale". De asemenea, un volum sporit de petrodolari, sub formă de împrumuturi sau investiții, poate lua calea țărilor industriale.

Inflație. Creșterea inflaționistă a prețurilor în țările capitaliste dezvoltate continuă să majoreze costul importurilor pentru țările în curs de dezvoltare și să erodeze valoarea activelor lor externe. Mutarea recentă a accentului pe măsuri antirecesive în politica economică a țărilor dezvoltate sporește necesitatea unor acțiuni internaționale coordonate împotriva inflației, pentru a zăgăzui din vreme o nouă intensificare a ei și ca un preludiu la reglementarea situației în sfera monetară.

Așa cum arătam, problemele imediate, de genul celor de mai sus, nu pot fi însă nicicum separate de aspectele de durată îndelungată ale procesului mondial de dezvoltare. Asupra acestora urmează să stăruie partea a doua a articolului. Realizarea de progrese în soluționarea problemelor perspectivei apropiate va fi nu mai puțin un stimulent și o încurajare pentru abordarea mai eficientă a problemelor pe termen lung.

L. STROJA

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

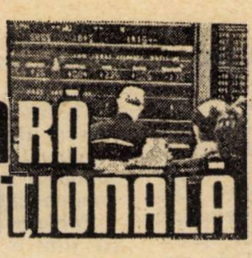

CURSURI

	Curs central	Curs la 28.12. 1973	Curs la 18.08. 1975	Curs la 22.08. 1975	Abaterea în % a cursurilor valutelor în ziua de 22.08. 1975 față de:		Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12. 1973–22.08. 1975
					Cursul central	Nivelul din 28.12. 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5780	2,5610	+ 4,22	+ 5,39	- 5,11
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6680	2,6710	+26,75	+21,68	-17,82
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3790	4,3600	+ 6,0	+ 7,86	- 7,28
Yenul japonez	308,0	280,2	297,95	298,00	+ 3,36	- 5,98	+ 6,35
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6450	2,6260	+ 5,91	+ 7,62	- 7,08
Francul belgian	40,334	41,10	38,35	38,18	+ 5,64	+ 7,65	- 7,10
Lira italiană	523,50	607,0	668,70	666,50	-21,45	- 8,93	+ 9,80
Lira sterlină x)	2,8952	2,3250	2,1050	2,1110	-27,09	- 9,20	+10,14
Prețul aurului la Londra xx)	-	103,87	162,25	161,80	-	-	-

x) Dolari pentru 1 liră sterlină
xx) Primul fixing

DUPĂ cîteva săptămîni de continuă consolidare a **dolarului S.U.A.**, perioada raportată s-a caracterizat printr-o accentuată instabilitate a acestuia. Valuta americană s-a menținut în jurul unor raporturi de 2,56—2,57 față de marca vest-germană, respectiv 2,66—2,76 față de francul elvețian.

Au existat factori care au stopat creșterea dolarului S.U.A. cum ar fi : publicarea excedentului balanței comerciale a R.F.G. pe luna iulie, de 3,7 miliarde mărci vest-germane față de 3,09 miliarde cu o lună în urmă dar sub nivelul de 4,4 miliarde înregistrat în iulie 1974 ; unele aprecieri cu privire la faptul că relansarea economiei S.U.A. se va produce cu întîrziere și nu în ritmul scontat.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 18—22 august 1975 (nivel minim și maxim)

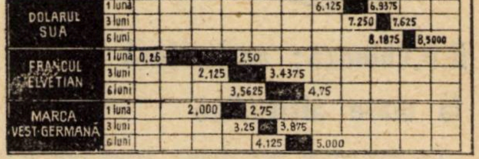

Alți factori au avut o influență pozitivă, menținind valuta americană pe pozițiile cîștigate săptămînile trecute : publicarea cifrelor referitoare la creșterea produsului național brut cu o rată anuală de 1,6%, pe trimestrul al doilea față de un declin de 11,4% în primul trimestru ; o cerere mai mare de dolari S.U.A. datorită în primul rînd scăderii nivelului dobînzilor la eurodepozitele pe termene scurte în mărci vest-germane și franci elvețieni, ceea ce a determinat pe unii deținători ai acestor valute să renunțe la o parte din ele în favoarea valutei americane.

Așadar, situație incertă pe piețele valutare ; menționăm însă că apariția unor noi factori cu influență pozitivă pentru dolarul S.U.A. printre care înregistrarea unui excedent al balanței comerciale a S.U.A. pentru luna iulie la nivelul lunii precedente ar putea determina o consolidare, în continuare, a valutei americane.

Taxa oficială a scontului în vigoare la 22 august 1975

Anglia x)	11%	Italia	7%
Austria	6%	Japonia	7 1/2%
Belgia	6 1/2%	Luxemburg	6 1/2%
Canada	8 1/4%	Norvegia	5 1/2%
Danemarca	7 1/2%	Olanda	5 1/2%
Elveția xx)	4%	Suedia	6%
Finlanda	9 1/4%	S.U.A.	6%
Franța	9 1/2%		
R.F.Germania	4%		
Israel	6%		

x) Dobînda minimă de împrumut
xx) Cu efect din 25 august a.c.

Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au înregistrat modificări destul de importante, mai ales la francul elvețian. Unele măsuri luate de autoritățile elvețiene (printre care reducerea taxei scontului de la 4,5% la 4% începind cu luni 25 august a.c.) au influențat puternic piața depozitelor în franci elvețieni în sensul scăderii dobînzilor pînă la un nivel apropiat de zero, pentru perioadele de pînă la o lună. Se apreciază totuși că aceste nivele sînt de moment așteptîndu-se o creștere a acestora în viitorul apropiat.

Alexandru GHIBA

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Îngrășămintele chimice — actualitate și prognoză

CANTITATEA de elemente fertilizante produsă în lume a atins în 1973/74 aproximativ 85 milioane de tone, țările capitaliste dezvoltate asigurind 61% din producție, cele socialiste 31%, iar statele în curs de dezvoltare numai 8%. Față de anii precedenți nu se consemnează modificări în ierarhia marilor producători de îngrășăminte ; S.U.A., cu peste 22% din producția mondială, își mențin poziția fruntașă, fiind urmate de U.R.S.S. cu 16%, Japonia — 6%, R. P. Chineză — 5% și R.F.G. — 4%.

Țările în curs de dezvoltare continuau să fie deficitare în îngrășăminte chimice în anul 1973/74, cînd au produs mai puțin cu 60% din necesarul lor de azot și fosfor și numai 20% din cel de potasiu. În perioada 1962/63—1972/73 aceste țări și-au extins consumul de îngrășăminte chimice într-un ritm mediu anual de 13%. Dar dintr-o serie de motive (rolul primordial avîndu-l prețurile exorbitante, care au depășit cu 300—400% nivelurile atinse în 1971) ele au importat în anul agricol 1973/74 cantități mai mici, mărindu-se în felul acesta decalajul dintre necesar și consumul efectiv.

Se apreciază că cererea mondială de îngrășăminte va continua să crească foarte rapid. Prognozele efectuate, separat, de Banca Mondială, de O.N.U.D.I. și de British Sulphur Corporation indică — cu mici diferențe — o creștere a consumului mondial de îngrășăminte pînă în 1980/81 într-un ritm mediu anual de 6—7% ; pentru țările în curs de dezvoltare se scontează mai mult decît dublarea consumului atins în anul 1971/72 (22,6 mil. tone, față de 9,6 mil. tone), ceea ce echivalează cu un ritm de creștere de 11%.

Raportind volumul cererii solvabile de îngrășăminte chimice, prognoza pentru 1980/81, la capacitățile de producție existente la finele trim. III 1973 rezultă, potrivit Băncii Mondiale, un deficit pe glob la orizontul de prognoză de circa 29,2 milioane de tone, din care 18,8 mil. t azot și 10,4 mil. t fosfor (vezi graficul alăturat).

Pentru prevenirea deficitului mondial de îngrășăminte chimice, Conferința mondială a alimentației de la Roma (noiembrie 1974) a propus asigurarea unei mai operative aprovizionări cu îngrășăminte chimice a țărilor „lumii a treia“, prin înființarea unui fond comun de îngrășăminte și mobilizarea de ajutor financiar și tehnic destinat acestui scop, precum și prin creșterea gradului de folosire a capacităților de producție existente în aceste țări (utilizate, în 1973/74, în proporție de 60—65%). Construirea unor noi capacități de producție atît în țările consumatoare de îngrășăminte, cît mai ales în cele unde există materii prime disponibile ar permite totodată valorificarea unor resurse naturale irosite în prezent sau folosite numai parțial. După unele calcule făcute de Banca Mondială, investițiile care ar trebui realizate pentru extinderea capacităților de producție în industria îngrășămintelor chimice se ridică, numai în perioada 1975—1980, la 5 miliarde de dolari, cifra putind ajunge la 6,5 miliarde dolari, dacă se ține seama de conjunctura inflaționistă actuală.

Dragoș LUCHIAN
Rădăuți

DECALAJUL DINTRE POTENȚIALUL DE PRODUCȚIE ȘI NECESARUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE (N, P) LA ORIZONTUL 1980-81, ÎN COMPARAȚIE CU REALIZĂRILE EFECTIVE DIN 1971-72

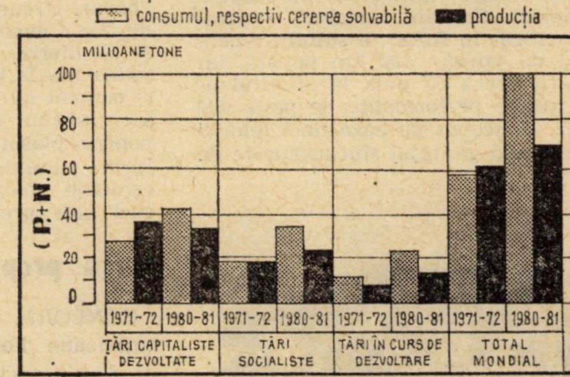

Sursa: E/Conf. 65/4; pag. 42-43 (date prelucrate)

R.P.Chineză: agricultură la mare altitudine

ÎN Regiunea Autonomă Tibet din R.P. Chineză, acolo unde în trecut grîul de toamnă nici nu era cunoscut, în prezent suprafețele cultivate cu această cereală cresc an de an, ajungînd în 1974 la 21,3 mii ha. Producția cerealieră obținută anul trecut a fost de aproape 2,5 ori mai mare decît cea realizată în 1958. Acest rezultat se datorează eforturilor de aclimatizare a grîului, pentru a obține soiuri rezistente la condițiile vitrege ale climei din văile rîurilor, ogoarele fiind situate în proporție de 70% la altitudini de 3000—4100 m. Datorită îmbunătățirii dotării tehnice a agriculturii, folosirii îngrășămintelor și construirii unor sisteme de irigații, chiar și în asemenea zone aparent nefavorabile culturii grîului de toamnă au fost recoltate — de pe cea mai mare parte a terenurilor cultivate — peste 3000 kg/ha, iar de pe unele loturi — peste 10 000 kg/ha. Ceea ce a permis ca, în locul subnutriției de altădată din zona respectivă, să se realizeze nu numai satisfacerea nevoilor locale în cereale, ci și surplusuri, vîndute de țărani statului.

Cursa contra... automobilului

DIN ce în ce mai nesatisfăcuți de bătrînul automobil cu explozie care îi transportă sîrguincios de atîtea decenii, oamenii se străduiesc de multă vreme să-i găsească înlocuitori cu performanțe superioare.

După tentative neconcludente de a acredita automobilele electrice sau cele pe pernă de aer, iată că în prezent încearcă să-și croiască drum spre răspîndire și permanentizare vehiculele cu suspensie magnetică. Cel din imagine — „Komet“ — realizat în R.F.G. a stabilit recent un record de viteză : 332 km pe oră, iar constructorii speră că pînă la sfîrșitul anului va atinge performanțe de peste 400 km pe oră. Conceput pe baza unei tehnici noi (suspensia și ghidajul sînt asigurate de forța electromagneților), autovehiculul se deplasează fără a intra în contact material cu șoseaua. Aceasta, în viziunea unor specialiști, deschide noi perspective automobilismului care, în viitorul nu prea îndepărtat, va putea să se dispenseze de costisitoarea rețea de autostrăzi necesară astăzi asigurării unui trafic fluent. Misiunea autostrăzilor va putea fi preluată de drumuri mult mai ieftine, realizate cu un consum mult redus de materiale, și cu o durată de exploatare incomparabil mai lungă decît cea a actualelor șosele.

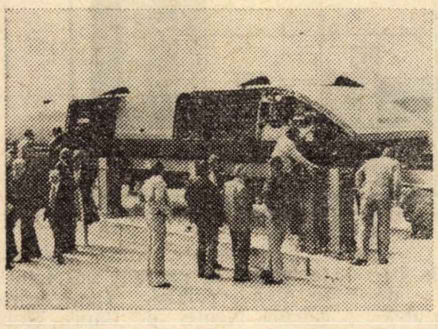

Bulgaria: alocații anti-poluare

ÎN BULGARIA se depun eforturi considerabile pentru protejarea de poluare a aerului, apei și solului în zonele urbane și în centrele industriale, precum și a apei din regiunea litoralului Mării Negre. Din 1971 și pînă în prezent au fost amenajate 150 de stațiuni de epurare, volumul apelor epurate crescînd în acest interval de patru ori. O atenție specială a fost acordată centrului metalurgic Pernik, unde s-a reușit să se reducă de 9 ori concentrația de praf din aer, de 8 ori cea de anhidridă sulfurică și de 10 ori cea de hidrogen sulfurat.

În cincinalul următor se prevăd alocații sporite de la buget pentru protecția mediului înconjurător, aflîndu-se în studiu amenajarea a încă 50 de stații de epurare, aplicarea unor măsuri de combatere a zgomotului, de valorificare a reziduurilor industriale etc.

Odiseea spațială continuă

ÎNCHEIEREA programului „Apollo“ nu semnifică o abandonare a zborurilor spațiale americane, ci doar o reorientare a eforturilor spre soluții tehnice mai puțin costisitoare. Potrivit oficialităților N.A.S.A., următorul program prevede zboruri cu „navete“ spațiale, aflate deja într-o fază avansată de construcție. Spre deosebire de vehiculele folosite pînă acum, care deveneau inutilizabile după încheierea zborului, noile nave (în fotografie) vor putea fi folosite pentru peste 100 de misiuni de zboruri circumterestre durînd între 7 și 30 de zile. Concepute să decoleze ca o rachetă și să aterizeze ca un avion, acestea vor putea lua la bord pînă la șapte astronauți și oameni de știință și vor fi folosite pentru misiuni de cercetare independente, pentru plasarea de sateliți pe orbite în jurul pămîntului, pentru salvarea unor echipaje „naufragiate“ etc. Primele zboruri sînt prevăzute pentru anul 1979.

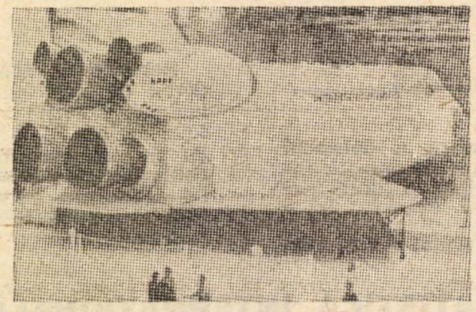

Forța propulsoare a petrolului

CONFORM clasificării anuale a revistei americane **Fortune**, societățile petroliere au dominat clasamentul celor mai mari corporații industriale din lumea capitalistă în 1974. Ele au fost propulsate pe locuri fruntașe în clasament de sporirea însemnată a cifrei lor de afaceri după scumpirea petrolului.

Dintre primele 10 companii, clasificate după cifra de afaceri, numai General Motors (locul 3) și Ford Motor Co. (locul4) nu sînt companii petroliere. Din totalul de 50 companii cuprinse în clasament 18 se ocupă într-un fel sau altul de petrol și acestora le revine jumătate din totalul cifrei de afaceri și două-treimi din venitul net al principalelor societăți multinaționale.

Din cele 50 companii, 24 își au sediul în Statele Unite. Lor le revin 57% din vînzările totale ale grupului, 53% din active, 52% din salariați și 68% din profituri. Anglia și R.F.G. sînt următoarele reprezentate — cu cîte 5 companii fiecare. Patru firme japoneze și trei franceze se află de asemenea printre cele 50.

Fortune mai menționează de asemenea că, dintre cele mai mari 300 firme industriale din afara Statelor Unite 74 sînt japoneze, 53 engleze, 46 vest-germane, 30 franceze și 13 suedeze.

Cehoslovacia: export sportiv

ȚARĂ industrială dezvoltată, Cehoslovacia se afirmă pe piața mondială nu numai prin mașini și utilaje complexe, ci și prin mărfuri de larg consum, ca de pildă cele destinate practicării unor sporturi sau recreării. Se prevede, astfel, că în cursul acestui an Cehoslovacia va exporta 12 milioane de mingi de tenis, respectiv circa patru cincimi din producția sa totală. Totodată, cu o producție zilnică de 40 000 de baloane de cauciuc pentru copii Cehoslovacia se plasează pe primul loc în lume, exportînd aproape totalitatea lor în 80 de țări de pe glob. Tot către export este orientată o bună parte din producția de caschete de baie și alte articole cu caracter sportiv.

Chiriașii, șeriful și Richard al III-lea

RECESIUNEA economică ce s-a abătut în ultimul an asupra Marii Britanii, ca și asupra celorlalte state occidentale industrializate, a afectat în primul rînd păturile cele mai sărace și mai năpăstuite ale populației. După cum relatează presa insulară, la Londra peste 30 000 de persoane rămase în stradă datorită creșterii chiriilor, șomajului și inflației au ocupat, ajunse la exasperare, sute de apartamente vacante ale căror proprietari așteaptă conjuncturi mai favorabile pentru a le închiria. La întrebările ziariștilor toți cei în cauză au răspuns : „nu avem cu ce plăti actualele chirii exorbitante“. Solicitat de proprietari să intervină, adjunctul șerifului Londrei, a cărui funcție datează din secolul al X-lea, a precizat că întrucît o lege adoptată sub domnia lui Richard al III-lea califică drept infracțiune doar intrarea prin forță pe o proprietate străină, nu pot fi intentate acțiuni juridice decît în cazurile în care se prezintă dovezi că s-a făcut uz de forță sau au fost comise stricăciuni. Or, toți cei 30 000 de nevoiași au intrat pașnic în apartamentele care stăteau neocupate de ani de zile.

Lumina solară și capacitatea de muncă

NUMEROȘI arhitecți moderni consideră fațadele lipsite de ferestre pentru noile construcții de școli, universități și clădiri administrative drept o soluție constructivă optimă. Nu însă și medicii care avertizează tot mai insistent împotriva excluderii luminei solare din spațiile de muncă. Experiențele medicale au demonstrat o reducere a intensității metabolismului la persoanele care lucrează în încăperi iluminate artificial, precum și o slăbire a capacității de muncă. Iată de ce medicii pledează pentru o arhitectură care să asigure pătrunderea nestînjenită a luminii zilei, mai ales în școli.

ȚĂRILE CEL MAI SLAB DEZVOLTATE

Vasile Rășinaru, Pitești — Grupul țărilor „cel mai grav afectate“, pe care le-ați găsit menționate în „Revista economică“ (nr. 33/1975, p. 27), nu este identic cu grupul țărilor „cel mai slab dezvoltate“ dintre cele în curs de dezvoltare, deși o serie de state figurează și în unul și în celălalt. În primul caz este vorba de gradul de afectare a economiei naționale de către fenomenele de criză din ultimii ani, în cazul al doilea de nivelul de dezvoltare al economiei.

O listă de 25 de țări cel mai slab dezvoltate a fost alcătuită în 1971 de Comitetul pentru planificarea dezvoltării, din cadrul O.N.U., și aprobată de Adunarea Generală prin rezoluția 2 768 (XXVI). Lista a fost întocmită pe baza următoarelor criterii : nivelul foarte scăzut al venitului pe locuitor (de cele mai multe ori sub 100 de dolari), ponderea scăzută a industriei prelucrătoare în produsul intern brut (îndeobște sub 10%) și nivelul scăzut de alfabetizare (în cele mai multe cazuri, sub 10% din populația adultă). Au fost incluse următoarele țări : Afganistan, Bhutan, Botswana, Burundi, Ciad, Dahomey, Etiopia, Guineea, Haiti, Laos, Lesotho, Malawi, Maldive, Mali, Nepal, Niger, Ruanda, Sikkim, Somalia, Sudan, Uganda, Tanzania, Volta Superioară, Samoa de Vest, R. A. Yemen. Populația acestor 25 de țări este estimată la 159 milioane (1973), reprezentînd circa 8,7% din totalul locuitorilor țărilor în curs de dezvoltare. În 1973 țările cel mai slab dezvoltate aveau un PNB mediu pe locuitor de 96 de dolari (în prețurile din 1972), față de 247 de dolari pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare și 3 841 de dolari în țările capitaliste dezvoltate.

La sesiunea sa (a 11-a) din aprilie 1975, Comitetul pentru planificarea dezvoltării a sugerat ca la lista inițială de mai sus să fie adăugate alte patru țări : Bangladesh, Gambia, Republica Africa Centrală și R.P.D. Yemen. Aceasta ar mări populația țărilor cel mai slab dezvoltate la 239 milioane, respectiv la 13% din populația țărilor în curs de dezvoltare. La aceeași sesiune, Comitetul a apreciat că, în lumina criteriilor stabilite, două sau trei țări (nespecificate) din lista inițială ar trebui să fie eliminate din grup, dar că aceasta nu ar trebui să se facă înainte de sfîrșitul actualului Deceniu al dezvoltării.

Din cele 25 de țări inițial clasificate ca cel mai slab dezvoltate, 17 fac parte și din grupul țărilor cel mai grav afectate de perturbările care s-au produs în economia mondială, în anii 1973—1974, îndeosebi în materie de prețuri și balanțe de plăți. Este vorba însă și de țări lovite de calamități naturale sau amenințate de foamete ca urmare a stagnării producției agricole. Clasificarea unor țări ca „cel mai grav afectate“ a fost asumată de un organism al O.N.U. creat în mai 1974, după cea de-a 6-a sesiune specială a Adunării Generale a cărei rezoluție cerea Secretarului general să lanseze o operațiune de urgență pentru a veni în ajutorul respectivelor țări. Noul organism — U.N.E.O. (United Nations Emergency Operation) a întocmit o listă cuprinzînd la finele anului trecut 33 de țări ale căror nevoi au fost determinate în general în funcție de sumele necesare pentru finanțarea deficitului balanței lor de plăți în 1974 și 1975. Aceste țări, în ordinea mărimii PNB pe locuitor (în dolari, 1971) sînt : Ruanda — 60, Bangladesh — 70, Mali — 70, Somalia — 70, Volta Superioară — 70, Ciad — 80, Etiopia — 80, Guineea — 90, R. A. Yemen — 90, Dahomey — 100, Lesotho — 100, Niger — 100, Sri Lanka — 100, India — 110, Tanzania — 110, Haiti — 120, Laos — 120, R.P.D. Yemen — 120, Cambodgia — 130, Pakistan — 130, Sudan — 130, Republica Malgașă — 140, Republica Africa Centrală — 150, Kenya — 160, Mauritania — 170, Camerun — 200, Sierra Leone — 200, Ghana — 250, Senegal — 250, Honduras — 300, Salvador — 320, Coasta de Fildeș — 330, Guyana — 390.

Criteriul de bază folosit la întocmirea listei a fost un deficit scontat al balanței de plăți de cel puțin 5% din suma importurilor. De asemenea, au fost luate în considerare numai țările cu un PNB pe locuitor sub 400 de dolari. Lista este revizuită periodic pentru a se ține cont de evoluția continuă a situației. În aprilie au fost adăugate următoarele 8 țări : Burundi — 60, Afganistan — 80, Birmania — 80, Uganda — 130, Samoa de Vest — 140, Insulele Capului Verde — 180, Egipt — 220, Mozambic — 280.

U.R.S.S. :

Un trilion de kWh

Iftimie Popa, Iași — În ultimele trei decenii capacitatea instalată totală a centralelor electrice a crescut de douăzeci de ori, urmînd să ajungă la sfîrșitul acestui an la 220 milioane kW, iar producția de energie electrică furnizată de ele în 1975 va însuma un trilion (1 000 de miliarde) de kWh.

Concomitent cu creșterea ei cantitativă, producția de energie electrică cunoaște însemnate schimbări structurale. Astfel, asistăm la o intensă deplasare spre Est a bazei electro-energetice. În partea asiatică a Uniunii Sovietice funcționează puternicele hidrocentrale de la Bratsk (capacitate instalată 4,5 mil. kW) și Krasnoiarsk (6 mil. kW) și se află în construcție hidrocentralele de la Saian—Sușenskoe (6,4 mil. kW), Ust—Ilimsk (4,3 mil. kW), Toktogul (1,2 mil. kW) și Nurek (2,7 mil. kW). Capătă contur proiecte privind construirea, în perspectivă, a unei serii de alte hidrocentrale în Siberia și în republicile din Asia centrală (pe fluviile Ienisei și Lena, pe rîurile Vahș și Piandj).

Paralel cu schimbarea repartiției geografice a producției de energie electrică, au loc modificări și în structura surselor de obținere a acesteia. În prezent, peste 80% din producție este furnizată de termocentrale, care funcționează în esență pe bază de cărbune ; ponderea hidrocentralelor a scăzut, în ultimii cinci ani, de la 18,2% la 14,6%. În ceea ce privește centralele atomice, ponderea acestora va spori în perspectivă, întrucît în următorii 10—12 ani se prevede punerea în funcțiune a unor noi capacități atomice de 30 mil. kW. În sfîrșit, se desfășoară un proces de concentrare a capacităților, îndeosebi pe baza realizării de agregate tot mai puternice ; în prezent, în Uniunea Sovietică numărul uzinelor electrice dispunînd de o capacitate de un milion kW și peste, a trecut de cincizeci.

Armonizare fiscală

Ilie Strungaru, Mărășești — Reducerea deosebirilor dintre țările C.E.E. (Comunitatea Economică Europeană, sau Piața Comună), face parte din obiectivul mai larg al integrării vest-europene de apropiere a legislațiilor naționale în scopul declarat al egalizării condițiilor de concurență pentru întreprinderile capitaliste. Această „armonizare“ vizează, atît sistemele fiscale cît și diferitele cote de impunere. Prin aderarea Angliei, a Danemarcei și a Irlandei la Piața Comună inițială a „celor 6“, gradul de complexitate al problemei a crescut și mai mult. Datele cele mai recente arată că, în cadrul tendinței generale de creștere a fiscalității, în C.E.E. se produc noi diferențieri. În perioada 1968—1973 procentul de creștere a variat între 8 în cazul Angliei și 56 în cel al Danemarcei. Fiscalitatea s-a mărit în această perioadă cu 19% în Italia, 33% în Franța, 39% în Irlanda, 44% în Belgia, 45% în R.F.G., 47% în Olanda și 52% în Luxemburg. Proporția impozitelor indirecte în totalul fiscalității variază între 27% în Olanda și 58% în Irlanda, cea a impozitelor directe între 18% în Franța și 58% în Danemarca.

Papua — Noua Guinee

Cezar Pîslaru, Craiova — Acest teritoriu, în prezent sub mandat australian, dar care își va dobîndi independența la 16 septembrie a.c., ocupă jumătatea răsăriteană a insulei Noua Guinee (a doua insulă ca mărime de pe glob, după Groenlanda) și o serie de insule vulcanice din apropiere, situate în zona de Vest a Oceanului Pacific. Papua a fost o colonie britanică, cedată în 1906 Australiei (devenind „teritoriu extern“ al acesteia), în vreme ce Noua Guinee a fost colonie germană. În 1919 Noua Guinee devine teritoriu sub mandat al Ligii Națiunilor (din 1946 sub tutela O.N.U.), administrat de Australia. Din 1949 cele două teritorii, cu o suprafață totală de 461 691 km² și o populație de 2,56 milioane de locuitori, sînt administrate în comun. Activitatea legislativă este exercitată de un parlament unicameral — Camera Adunării — cu 100 membri, aleși prin vot direct pe o perioadă de trei ani, care numește cabinetul. Centrul administrativ al insulei este Port Moresby. Clima este ecuatorială. Ca resurse agricole principale cităm : cafea (30 mii t), cacao (23 mii t), nuci de cocos, copra, cauciuc natural, iar ca resurse minerale — aurul și argintul.

Apă de răcire

Mihail Dorniceanu, Brăila — Apa de răcire, rezultată din funcționarea centralelor termice clasice sau a celor nucleare, își găsește tot mai numeroase utilizări economice. Pe lîngă termoficarea cartierelor de locuințe sau a instituțiilor, într-un alt domeniu — agricultura — folosirea apei calde depășește în prezent domeniul serelor, fiind în curs de experimentare o serie de noi utilizări promițătoare. În Franța, de pildă, s-a reușit pe această cale să se scurteze (cu o lună-două) perioada de vegetație și coacere la o serie de culturi, ca cea a sparanghelului, cartofului sau căpșunilor, experiențele extinzîndu-se la porumb și soia. Se apreciază că cele mai favorabile rezultate se obțin în perioade de intemperii, prin combinarea încălzirii solului (cu ajutorul conductelor îngropate) cu irigarea directă între loturile însămînțate. În Japonia se dezvoltă o industrie de piscicultură, cu ajutorul apei calde deversate în Oceanul Pacific. Astfel, după languste, a venit rîndul crevetelor, plăticilor și altor specii de a fi crescute, în cantități industriale, în bazine încălzite. Experiențe similare se efectuează în Franța, S.U.A., Canada și alte țări.

Sistemul economic latino-american

Raluca Ștefănescu, București — Sistemul economic latino-american (S.E.L.A.), a cărui creare a fost aprobată în unanimitate la începutul acestei luni de reprezentanții a 25 de țări din America Latină, întruniți în capitala Panamei, își propune să contribuie la întărirea colaborării dintre țările din zonă, în scopul de a accelera dezvoltarea lor economică și socială. Rezoluția adoptată cu această ocazie menționează că S.E.L.A. va milita pentru stabilirea unor relații echitabile, bazate pe egalitatea în drepturi între țările lumii, pentru protejarea bogățiilor lor naționale, îndeosebi împotriva tendințelor acaparatoare ale companiilor multinaționale.

Probleme de drept din practica judiciară a Colegiului de jurisdicție și Minister public al Curții Superioare de Control Financiar (III)

IX. Paguba născută din neexecutarea unui contract civil. Condițiile în care este antrenată răspunderea materială.

În conformitate cu dispozițiile art. 969 din Codul civil, convențiile regulat încheiate au putere de lege. Creditorul are dreptul — potrivit art. 1073 din același cod — de a dobîndi îndeplinirea exactă a obligației și, în caz contrar, dreptul la dezdăunare.

În cazul în care unitatea (în speță, biroul executiv al consiliului popular comunal) a încheiat, în condițiile legale, un contract civil de antrepriză de lucrări cu o persoană care conducea o echipă de muncitori constructori, care nu și-a îndeplinit însă integral obligațiile asumate, unitatea are la dispoziție mijloace juridice adecvate pentru a obține, fie executarea contractului, fie dezdăunarea sa.

Pînă la epuizarea acestor căi legale împotriva debitorului obligației de a face nu este antrenată răspunderea materială a persoanelor care au dispus efectuarea plății — prevăzută în contract — întrucît prejudiciul, eventual, suferit de unitate prin neexecutarea integrală a lucrărilor poate și trebuie reparat cu prioritate pe seama celorlalte părți contractante, prin mijloacele puse la dispoziție de lege. Numai în măsura în care nu s-ar putea dobîndi îndeplinirea acelor obligații, din cauză că acțiunea contractuală este prescrisă ori pentru că obținîndu-se rezoluția convenției încheiate și, în consecință restituirea sumelor încasate fără contraprestație, debitorii s-ar găsi insolvabili, s-ar putea trece la recuperarea prejudiciului de la persoanele care, din culpă, au înlesnit producerea pagubei.

Stabilirea culpei în atare condiții este desigur o problemă de fapt. Se pot reține totuși ca elemente conturînd existența vinovăției, împrejurarea că la încheierea contractului s-ar fi procedat cu o gravă ușurință în alegerea celeilalte părți contractante, ori, situația în speță, că s-a onorat integral valoarea contractului deși executantul nu-și îndeplinise în momentul efectuării plății decît parțial obligațiile asumate.

Material întocmit de un colectiv de judecători financiari și procurori financiari din Colegiul de jurisdicție și Minister public al Curții Superioare de Control Financiar.

Îndemnizația pentru concediul de odihnă

GH. IONESCU, Curtea de Argeș — La stabilirea retribuției medii, din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu, nu se include nici sumele primite ca premii anuale (gratificații) și nici sumele primite drept premii în cursul anului. Menționăm că la stabilirea premiului anual (a gratificației) se ia în considerare și retribuția tarifară corespunzătoare perioadei cît personalul se află în concediu de odihnă, iar premiile acordate în cursul anului, au caracter ocazional, de aceste premii beneficiind numai personalul care are realizări deosebite în muncă.

Retribuție

GABRIEL BLĂJAN, Pitești — Drepturile pe care le-ați primit în cursul activității și anume sporul de șantier, de izolare, plata pentru orele care au depășit programul normal de lucru de 8 ore, precum și premiile, nu se includ în retribuția tarifară de încadrare, astfel că nu se iau în calcul, la stabilirea bazei de calcul a altor drepturi.

Pentru intervenția ce ne-o cereți, în temeiul legii nr. 20/1971, vă puteți adresa Comitetului executiv al consiliului popular, arătînd — pe de o parte — veniturile pe care le aveți iar, pe de altă parte, sarcinile familiare.

Experiențe în actualitate

(Urmare din pag. 13)

ritatea lor în cooperativele cu situație economică grea. Aceasta are o importanță deosebită pentru consolidarea economică a cooperativelor slab dezvoltate. La definitivarea structurii producției acestor cooperative se poate urmări creșterea veniturilor fără ca unele sarcini de plan să stingherească cultivarea acelor plante care valorifică cel mai bine terenurile respective.

În al cincilea rînd, această lucrare poate servi și la luarea unor decizii de politică economică, care să înlăture unele neajunsuri privind prețurile de cumpărare ale produselor agricole. Soluția obținută permite cunoașterea claselor de favorabilitate pe care se cultivă fiecare plantă în fiecare cooperativă. De aici rezultă prețurile la care se realizează tona de produs în fiecare cooperativă.

Analizînd prețul de cost și cel de valorificare, se constată că unităților din consiliile intercooperatiste Valea lui Mihai, Salonta, Secueni li se asigură o rată a beneficiului de porumb în jur de 100%, în timp ce în unele cooperative din consiliile Beiuș, Sudrigiu sau Holod, în situația valorificării condițiilor naturale în același grad cu cooperativele din consiliul Valea lui Mihai, se înregistrează pierderi de circa 50% sau chiar mai mult. În aceste condiții, decalajul între cooperativele consolidate din punct de vedere economic și cele slabe crește. S-ar putea stabili însă o rată a beneficiului egală pentru toate cooperativele care obțin rezultate pe măsura condițiilor existente, diferențiind prețul de valorificare a tuturor produselor, fără a crește prețul mediu stabilit pe țară.

În al șaselea rînd, raportînd rezultatele obținute în județul Bihor la agricultura țării, rezultă că prin înfăptuirea repartizării teritoriale după această metodologie, cheltuielile de producție s-ar putea reduce cu circa 3 miliarde de lei anual, iar producția agricolă ar putea crește cu circa 4 milioane de tone de diferite produse agricole.

În al șaptelea rînd, experimentul înfăptuit în județul Bihor a dovedit că avem posibilitatea ca sarcinile agriculturii pentru perioada 1976—1980 să fie repartizate de la nivel central pe județe și de aici pe unități și subunități de producție agricolă cu ajutorul acestei metodologii.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 35/29 august 1975

— Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune. Procesul dispariției treptate a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală **(L. Pop)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Cincinalul 1976–1980 : Orientări, ritmuri, eficiență. Direcții de acționare pentru întărirea continuă a monedei naționale **(acad. V. Malinschi)** 3
- Creșterea eficienței economice – factor accelerator al dezvoltării României în ritm intens **(G. Lazaride)** 6
- Ancheta „R.E." în 32 de întreprinderi și centrale industriale pe tema : În ce stadiu vă aflați cu încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială pe 1976 ? (I) **(V. Boescu, L. Țintea)** 9
- Cronica întrecerii
- Comentariu la un grafic
- Experiențe în actualitate : Utilitatea metodelor economico-matematice în repartizarea producției agricole **(dr. ing. V. Hălmăjan)** 12
- Punctele mobile de desfacere **(G. Hașeganu)** 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Învățămînt-cercetare-producție : Particularități ale creșterii eficienței procesului de integrare relevate de un studiu comparativ realizat la universitățile din Craiova și Timișoara **(L. Turcu)** 15
- Forumul Internațional al Ciberneticii **(ing. C. Bilciu)** 18

TEORII-IDEI

- Tehnici cibernetice de proiectare și analiză a activității unităților economice (II) **(dr. ing. Șt. Bîrlea)** 19
- Școli-curente-economiști : Semnificația operei lui List în gîndirea economică (I) **(A. Spiridon)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Cooperarea pe plan european pentru protejarea mediului înconjurător **(prof. V. Ianovici).** 24
- Tendințe-conjuncturi 26
- Pe agenda ONU : Lichidarea subdezvoltării, cerință primordială pentru progresul întregii omeniri (I) **(L. Stroja)** 27
- Piața monetară internațională 29
- Statistică internațională
- Mondorama 30
- Curier, Întrebări-Răspunsuri 31
- Curier economic-legislativ 32

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

colile se deschid toamna, dar

uniforme școlare

se pot cumpăra de pe acum, spre a evita aglomerația din zilele premergătoare începerii noului an școlar.

Magazinele de confecții și raioanele specializate ale comerțului de stat vă pun la dispoziție întreaga gamă de uniforme școlare, în toate mărimile.

NU LĂSAȚI PE MIINE! CUMPĂRAȚI CHIAR AZI COPIILOR DV. UNIFORMELE ȘCOLARE DE CARE AU NEVOIE

MAGAZINUL BUCUREȘTI
confecții
încălțăminte
jucării
pînzeturi
foto-muzica
galanterie
marochinărie
confecții copii
stofe mătăsuri
articole electrice
MAGAZINUL UNIVERSAL BUCUREȘTI

1975 OKT 12

MAGAZINUL TUTUROR
I.C.S. magazinul universal

„BUCUREȘTI"

str Bărăției nr. 2

vă oferă prin unitățile și raioanele sale sortimente variate de:

- Țesături din bumbac, lînă și mătase
- Tricotaje—lenjerie
- Confecții și încălțăminte pentru adulți și copii
- Galanterie
- Articole metalo-chimice, televizoare, aparate de radio, biciclete, frigidere, articole sportive
- Articole de parfumerie și cosmetice

Magazinul este deschis zilnic de la 7 la 22; duminica, de la 8 la 13.

Lei 5

646

revista economică 36 5•IX 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

campania agricolă: răspunderi şi măsuri

R 146

JUDEȚUL GALAȚI

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

GALAȚI

PE coordonatele socialiste ale dezvoltării economiei românești în care fiecare județ se înscrie cu aportul propriu, specific, Galațiul deține un palmares bogat în „contribuții-record" : pe aceste locuri funcționează cel mai mare combinat siderurgic din țară ; Șantierul naval din Galați se situează pe primul loc în ierarhia șantierelor navale românești, iar Portul Galați se situează în fruntea porturilor fluviale ale țării, oferind acces și vaselor maritime. Județul participă la producția industrială a țării cu peste 94% la tablă mijlocie și groasă, cu 51% la laminate finite pline, cu 42% la oțel, cu 34,5% la nave.

Fără îndoială, realizările prezentului sînt rodul efortului investițional al statului nostru și al muncii intense și continue depuse de locuitorii acestor meleaguri. Statisticile anului 1960 relevau faptul că producția metalurgiei feroase, a construcției de mașini și prelucrarea metalelor reușise să acopere — încă de pe atunci — circa 50% din totalul producției globale industriale a județului. După numai alți zece ani metalurgia acoperea — singură — peste jumătate din producția industrială județeană, tendință care s-a accentuat în continuare. Desigur, în această direcție o contribuție substanțială a adus-o construirea combinatului siderurgic, pentru a cărui realizare au fost alocate fonduri de investiții care au reprezentat circa 70% din volumul total destinat siderurgiei în perioada 1966—1970.

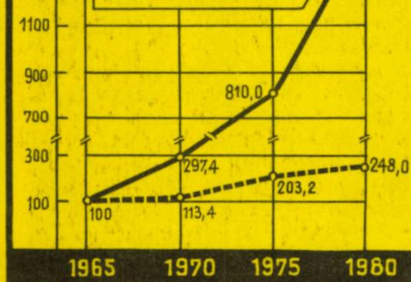

Șantierul naval a cunoscut — în anii noștri — un adevărat proces „de creștere" pe o complexitate de planuri. Dacă în întreaga perioadă a României burghezo-moșierești aici au fost construite 126 de vase mici, numai în primii 20 de ani de construcție socialistă de aici au fost lansate la apă peste 500 de vase.

Chiar dacă adăugăm Întreprinderea „Laminorul" — al cărei proces de producție este în întregime mecanizat și automatizat — precum și Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri, Întreprinderea „11 Iunie", tot din municipiul Galați tabloul dezvoltării industriale a județului ar fi incomplet. El trebuie întregit cu efortul însemnat al colectivelor de oameni ai muncii de la Fabrica de conserve și Întreprinderea de reparații auto din municipiul Tecuci, din unitățile economice din Berești, Tîrgu-Bujor ș.a. Totodată, nu trebuie omis faptul că în industria județului un loc însemnat îl ocupă industria ușoară și alimentară.

Și în cincinalul 1976—1980, accentul principal se va pune pe dezvoltarea industriei, producția în acest sector urmînd să crească de 15 ori față de 1965. Importantele fonduri de investiții alocate pentru această perioadă, vor permite construirea în cincinalul 1976—1980 a încă 250 noi capacități de producție, care vor întări în special rolul metalurgiei feroase și al construcției de mașini în producția industrială a județului.

Agricultura gălățeană aduce de asemenea un aport important în producția agricolă a țării. Contribuția este de circa 7% la grîu și porumb, 7,3% la viticultură etc. Utilizarea intensivă a suprafețelor agricole alături de valorificarea altor terenuri (a crescut suprafața îndiguită în 1975 cu 11 988 hectare față de 1970) a permis o dinamică ascendentă a producției agricole, urmînd ca pînă în 1980 aceasta să crească cu circa 148% față de 1965. Folosirea tehnicilor agricole moderne, îngrășămintele, dotarea unităților de specialitate cu un parc însemnat de mașini agricole (în medie în 1975 revine pe un tractor fizic o suprafață arabilă de 74 hectare), hărnicia oamenilor au făcut ca în numeroși ani producțiile medii la hectar înregistrate să fie superioare mediei pe țară.

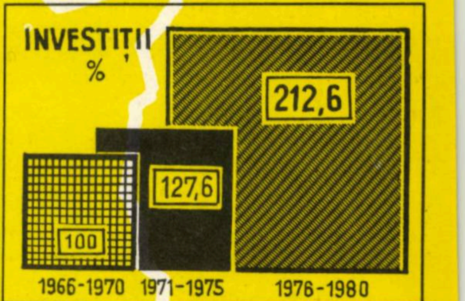

Una din principalele ramuri ale agriculturii județului o reprezintă viticultura nu numai prin suprafața apreciabilă pe care o deține, dar și prin producția la hectar și calitatea vinurilor. Alături de aceasta, un accent deosebit se pune în prezent și se va pune și în continuare pe creșterea animalelor, care încă de la începutul cincinalului actual depășea 30% în producția globală agricolă.

Întreaga dezvoltare economică a avut și va avea și în viitor directe implicații favorabile în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, în creșterea ponderii celor ocupați în industrie, în sporirea veniturilor populației. Centru cultural cu tradiții, Galațiul a cunoscut o remarcabilă dezvoltare a învățămîntului, artei etc. Odată cu înființarea în 1951 a unui institut politehnic cu profil unic în țară (construcții navale, piscicultură, stuficultură), precum și prin crearea în 1959 a Institutului pedagogic de 3 ani, Galațiul a devenit și centru universitar. În județ au fost înființate de asemenea numeroase așezăminte de cultură, muzee, teatre etc.

Galațiul aduce prin împlinirile prezentului și dimensiunea perspectivei o contribuție de seamă — alături de celelalte județe ale țării — la făurirea viitorului comunist al țării.

B. P.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1883

ACTUALITATEA ÎN AGRICULTURĂ:

CONDIȚII TEHNICO-ORGANIZATORICE PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI

AȘA CUM s-a anunțat, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit în ședința din 26 august a.c. o serie de măsuri în scopul desfășurării în continuare în bune condiții a lucrărilor agricole. În continuarea acelorași preocupări, în ziua de 1 septembrie, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat măsurile care se impun a fi luate în spiritul hotărîrii Comitetului Politic Executiv în vederea asigurării bunei organizări a întregii activități de producție în agricultură, pentru stringerea și depozitarea întregii recolte, la timp și fără pierderi, realizarea integrală a planului de livrări la fondul de stat, pentru desfășurarea în condiții optime a campaniei de toamnă. *Măsurile adoptate, de natură organizatorică, sînt menite să întărească răspunderea tuturor celor ce lucrează în agricultură privind buna organizare a muncii, utilizarea deplină a forței de muncă, a tuturor mașinilor pentru efectuarea la timp și de calitate a lucrărilor agricole.*

Sarcinile stabilite de conducerea partidului sînt în concordanță cu sarcinile mobilizatoare ce revin agriculturii în acest an, în această perioadă, cu volumul de lucrări ce trebuie executate în următoarele săptămîni ; sarcinile stabilite sînt în curs de înfăptuire în fiecare județ, în fiecare unitate agricolă. În articolul de față sînt prezentate — în spiritul măsurilor adoptate recent — cîteva condiții și direcții de acțiune privind mobilizarea amplă a tuturor forțelor, organizarea temeinică a muncii, eșalonarea executării lucrărilor în vederea obținerii unor recolte tot mai mari.

ACTIVITATEA pe ogoare în aceste zile este deosebit de intensă. Practic, agricultura se găsește în perioada în care s-a declanșat campania de recoltare, în care se hotărăște încă recolta din acest an și recolta de grîu a anului 1976 și — se poate spune — în perioada în care se pun bazele producției cerealiere din cincinalul 1976—1980. Este deci o perioadă de activitate intensă, de bilanț și de organizare, în vederea realizării sarcinilor viitorului cincinal.

Agricultura noastră dispune de condiții tehnico-materiale corespunzătoare pentru a asigura executarea la un înalt nivel calitativ a tuturor lucrărilor, pentru a întreprinde acțiuni energice ca în această toamnă să se încheie campania agricolă în timp optim, fără pierderi de recoltă.

Utilajele și mașinile agricole, în număr tot mai mare și mai perfecționate, cantitățile de îngrășăminte chimice și pesticide mai mari creează condiții pentru ca sarcinile trasate unităților agricole socialiste de către conducerea partidului, atît la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c., la ședința Comitetului Politic Executiv, precum și la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., să se înfăptuiască în condiții bune.

S-a subliniat în repetate rînduri că agricultura noastră trebuie să obțină an de an o producție constantă de cereale, de circa 20 mil. tone, în măsură să asigure realizarea obiectivului trasat de Congresul al XI-lea al P.C.R. de a se ajunge la o tonă de cereale pe cap de locuitor. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv trebuie să se întreprindă astfel de măsuri agrofitotehnice și organizatorice încît producția medie la hectar să depășească 3 000 kg., ceea ce este pe deplin realizabil în condiții normale. De aceea, sarcina pusă în fața oamenilor muncii din agricultură, a specialiștilor, de a spori substanțial producția de cereale, are un caracter realist. Aceasta oglindește posibilitățile mari de care dispune agricultura noastră și ia în considerare rezultatele bune obținute în ultimii ani de un număr din ce în ce mai mare de unități agricole socialiste. Tocmai de aceea, prin grija organelor și organizațiilor de partid, a direcțiilor generale agricole și a specialiștilor, experiența înaintată a unităților fruntașe trebuie larg generalizată, pentru ca obiectivele stabilite agriculturii să se realizeze încă din primul an al cincinalului următor.

Măsurile tehnico-organizatorice care trebuie întreprinse pentru asigurarea creșterii producției de cereale, și în special a celei de grîu, au rolul hotărîtor în această perioadă. De aceea, în continuare, ne vom referi la cîteva acțiuni mai importante ce urmează a fi întreprinse pentru pregătirea producției anului următor, pentru strîngerea rapidă și fără pierderi a întregii recolte.

Viitoarea recoltă se pregătește acum, temeinic

VOLUMUL cel mai mare de lucrări în această perioadă este dat de pregătirea terenului pentru însămînțările de toamnă. Buna organizare, ordinea și disciplina sînt pîrghii hotărîtoare pentru executarea tuturor acestor lucrări la timp și în condiții de calitate superioare ; de modul cum sînt executate aceste lucrări acum depinde obținerea de recolte mari, pe toate suprafețele, în toate unitățile.

În programul culturii grîului, elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, program care a fost adaptat condițiilor specifice din fiecare zonă agricolă cu prilejul recentelor consfătuiri județene, sînt prevăzute toate elementele de tehnologie ce urmează a se aplica, de respectarea cărora depinde obținerea rezultatelor preconizate. Astfel, o problemă de cea mai mare importanță o reprezintă **stabilirea structurii optime o soiurilor de grîu pe fiecare unitate agricolă.** Stațiunile agricole de cercetare, oficiile de agrochimie și pedologie și inspectoratele pentru controlul calității semințelor vor stabili zonele și microzonele de favorabilitate pentru fiecare soi, asigurînd pentru fiecare unitate 3 soiuri, cu perioadă de vegetație și cerințe biologice diferite.

Totodată, în perioada care a mai rămas pînă la semănat **este necesar să se intensifice acțiunea de condiționare și analizare a semințelor,** astfel ca toți specialiștii din unitățile de producție să cunoască din timp calitatea semințelor pe care le vor semăna.

Creșterea producției de grîu este hotărîtă în mare măsură de amplasarea acestei culturi. Această cerință trebuie să aibă în vedere **posibilitatea stabilirii obligatorii a unei rotații pe o perioadă de 3—4 ani,** lucru pe deplin realizabil, care a fost luat în considerare în programul culturii grîului. De asemenea, specialiștii din fiecare unitate agricolă vor trebui să acorde o atenție deosebită stabilirii normei de sămînță la hectar. (Norma trebuie să constituie rezultatul unui calcul pe care și-l face fiecare inginer șef sau șef de fermă, pornind de la producția urmărită, posibilitățile de fertilizare, gradul de aprovizionare cu apă a solului, epoca de însămînțare, planta premergătoare, desimea optimă corespunzătăoare fiecărui soi în parte, capacitatea de înfrățire a soiului cultivat).

Una din verigile importante care contribuie la sporirea producției de grîu și orz o constituie **folosirea rațională a îngrășămintelor.** Acțiunea de fertilizare, sub aspectul respectării raportului optim între azot și fosfor, are o deosebită importanță ; exagerarea în aplicarea unor doze unilaterale de azot fără a se asigura îngrășămintele cu fosfor duce la scăderea producției, atît cantitativ cît și calitativ. De aceea, în folosirea lor, inginerii șefi și șefii de fermă trebuie să respecte raportul optim între azot și fosfor, așa cum este el indicat în analizele agrotehnice.

O atenție deosebită trebuie să se acorde administrării uniforme a îngrășămintelor, prin reglarea corectă a mașinilor, prin jalonarea parcelelor pe care se aplică îngrășămintele, prin instruirea și permanentizarea tractoriștilor la această acțiune, prin supravegherea permanentă a lucrării de către inginerii șefi și șefii de ferme și, în general, prin organizarea exemplară a acestei acțiuni. Pentru asigurarea uniformității se vor folosi toate semănătorile SU-29 casate și numai în lipsa acestora se vor folosi mașinile de împrăștiat îngrășăminte (MIC) bine reglate, cu jalonare permanentă. Această lucrare va fi organizată și executată cu toate mașinile grupate, sub directa supraveghere a specialiștilor din unități. În acest scop, trebuie să se folosească mai mult decît pînă acum aviația utilitară, organizîndu-se la fel formațiuni speciale de lucru (pentru încărcarea rapidă a avioanelor, pentru semnalizarea și jalonarea direcției de administrare a îngrășămintelor).

Pe măsură ce agricultura primește an de an cantități tot mai mari de îngrășăminte, aplicarea acestora în mod științific capătă o semnificație deosebită. De aceea este necesar ca, în fiecare unitate, chiar din această toamnă să se pună la punct evidența precisă a fiecărei sole privind succesiunea culturilor, nivelul de fertilizare, producțiile obținute și cele planificate, starea culturală a terenului etc., iar pe baza acestor elemente și a programelor anuale de fertilizare să se stabilească dozele de îngrășăminte și proporția optimă dintre azot și fosfor.

→

←

Îmbunătăţirea fertilizării solului cu îngrăşăminte chimice nu trebuie să ducă la neglijarea utilizării altui factor foarte important şi anume folosirea îngrăşămintelor organice şi în primul rînd a gunoiului de grajd, îndeosebi pe solurile cu o fertilitate naturală scăzută. Trebuie să se înţeleagă de către toţi specialiştii că şi în cazul cînd vom dispune de cantităţi mari de îngrăşăminte chimice, acestea nu vor putea înlocui în totalitate şi din toate punctele de vedere gunoiul de grajd. El constituie şi va constitui o rezervă substanţială de elemente nutritive şi materie organică ce trebuie folosită de fiecare unitate agricolă la culturile şi pe solurile care impun administrarea lui cu prioritate.

În legătură cu folosirea îngrăşămintelor chimice, organice şi a amendamentelor, toţi specialiştii, începînd de la judeţ şi pînă la fermă, trebuie să întreprindă măsuri pentru a îndeplini integral programul de fertilizare şi amendare transmis de minister.

Obiectivele principale ce trebuie avute în vedere de către toţi factorii care iau parte la executarea lucrărilor solului sînt, în mod sintetic, următoarele : reţinerea apei în sol ; realizarea unei arături fără bulgări şi uşor de prelucrat ; executarea unei arături cît mai uniforme ca adîncime, lăţimea brazdei, perfect nivelate şi corect închise ; alternarea adîncimii şi a modului de lucrare a solului de la un an la altul ; pregătirea unui pat germinativ corespunzător ; începerea lucrărilor de pregătire a patului germinativ încă de la eliberarea terenului de resturile culturii premergătoare.

O altă verigă de mare importanţă în tehnologia culturii grîului o reprezintă şi semănatul. Prin programele adoptate la consfătuirile judeţene, precum şi din indicaţiile Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare semănatul în această toamnă trebuie să înceapă în partea de nord a ţării la 15 septembrie, iar în sud la 20 septembrie, astfel ca pînă la 30 septembrie să se realizeze cel puţin 50% din întreaga suprafaţă (cel mai tîrziu pînă la 15 octombrie trebuie să se încheie în toate unităţile agricole). Indicaţia dată şi în alţi ani de a amîna cu cîteva zile semănatul, în cazul unei toamne secetoase, rămîne valabilă şi în acest an. Inginerii şefi şi şefii de fermă au obligaţia să urmărească direct în cîmp calitatea acestei lucrări, atît în ce priveşte adîncimea cît şi uniformitatea semănatului, acestea fiind elemente care influenţează în mod hotărîtor următoarea recoltă.

Recolta — repede în hambare, fără pierderi

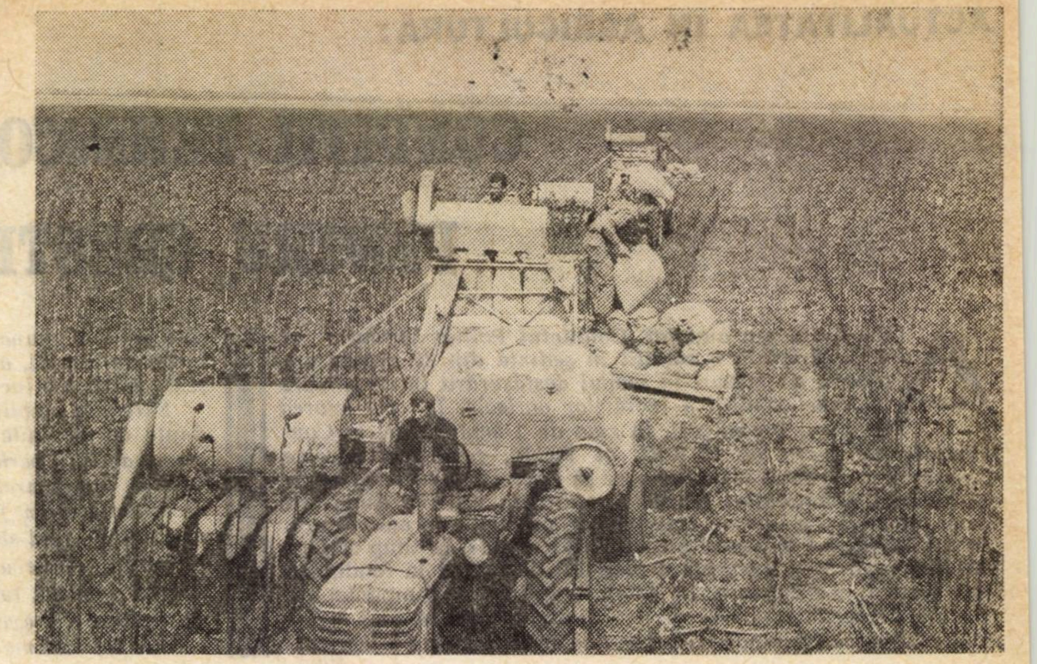

ODATĂ cu pregătirea exemplară a condiţiilor pentru realizarea unor recolte cît mai mari de grîu în primul an al viitorului cincinal, lucrătorii din agricultură, fără excepţie, trebuie să se mobilizeze la recoltarea culturilor de toamnă. În acest scop, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în şedinţa din 26 august a.c., a făcut o analiză cuprinzătoare a problemelor referitoare la întărirea activităţii desfăşurate în agricultură şi a pus în faţa organelor şi organizaţiilor de partid, a organelor agricole şi a conducătorilor de unităţi sarcina de a asigura — printr-o bună organizare a muncii, printr-o intensă activitate politică — participarea la muncile agricole a tuturor cetăţenilor de la sate. Totodată, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a examinat măsurile ce se impun pentru întărirea răspunderii colective în executarea la timp şi de calitate a tuturor lucrărilor de recoltare a florii-soarelui, a sfeclei de zahăr, a porumbului, cartofului, furajelor, legumelor, strugurilor şi fructelor. Acţionînd în spiritul acestor măsuri, toţi lucrătorii din agricultură, începînd cu specialiştii din minister şi pînă la ultimul şef de fermă sau cooperator, trebuie să se considere mobilizaţi pentru a încheia campania de recoltări în cele mai bune condiţii, pentru realizarea exemplară a sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid.

Cuvîntul de ordine, în aceste zile, trebuie să fie : totul pentru strîngerea fără pierderi a recoltei, pentru achitarea tuturor obligaţiilor faţă de stat, pentru pregătirea exemplară a condiţiilor privind realizarea unor producţii record în primul an al viitorului cincinal.

O atenţie deosebită trebuie să se acorde folosirii la maximum a capacităţii maşinilor şi utilajelor de recoltat prin organizarea muncii în schimburi prelungite. Pentru aceasta, începînd de la minister şi pînă la ultima unitate agricolă, s-au elaborat programe pe fiecare cultură, care vor fi urmărite în permanenţă atît de specialiştii din centrala ministerului cît şi de cei de la direcţiile agricole judeţene şi din unităţile agricole de producţie.

În organizarea muncii la nivelul unităţilor trebuie să se aibă în vedere şi recoltarea culturilor de toamnă în condiţii de timp nefavorabil, pentru care se vor lua măsuri de mobilizare maximă a forţelor mecanice şi a tuturor braţelor de muncă existente în comună. Trebuie să se urmărească ca în unităţi să se organizeze recoltatul mecanic cu toate mijloacele din dotarea S.M.A. şi numai pentru diferenţa de suprafaţă să se programeze recoltatul manual. Conducerile S.M.A. şi I.A.S., specialiştii din C.A.P. sînt obligaţi să verifice permanent reglarea corectă a tuturor maşinilor, pentru a asigura o recoltare fără pierderi. Munca trebuie astfel organizată încît producţia ce se recoltează să se transporte în aceeaşi zi la locurile de depozitare sau la bazele de recepţie.

Pentru a urmări modul în care se realizează recoltarea se vor stabili programe zilnice (suprafaţă, tone, număr de oameni) pentru recoltarea mecanică şi manuală, pe fiecare unitate, consiliu intercooperatist şi judeţ ; în fiecare seară, se va analiza modul cum se realizează programul şi se vor stabili măsurile de luat în continuare.

În acest an, culturile furajere au asigurat cantităţi sporite de masă verde şi fînuri pe unitatea de suprafaţă, ceea ce a făcut ca unităţile să realizeze importante stocuri de semisiloz şi fîn.

De asemenea, au fost realizate suprafeţe mari de porumb pentru siloz, în cultură dublă, care, datorită condiţiilor climatice, se dezvoltă normal. Ţinînd seama însă de greutăţile ivite în asigurarea concentratelor, se impun măsuri deosebite pentru strîngerea unor cantităţi cît mai mari de furaje fibroase folosind toate sursele existente.

O sursă importantă de furaje o constituie frunzele şi coletele de sfeclă de zahăr, care trebuie strînse în totalitate şi folosite direct în furajare sau însilozate în amestec. De asemenea, se va recolta întreaga cantitate de masă verde din lucerniere, trifoişti şi fîneţele de luncă şi se va conserva sub formă de semisiloz. Se vor lua măsuri ca toate unităţile să strîngă şi să-şi asigure diferenţa de furaje de volum, pînă la acoperirea integrală a necesarului.

Indicaţiile şi sarcinile trasate agriculturii în şedinţa recentă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., precum şi măsurile tehnico-organizatorice stabilite de minister şi organele agricole judeţene trebuie să constituie preocuparea numărul unu a tuturor specialiştilor din unităţi în această campanie, garantînd astfel cel puţin realizarea producţiilor prevăzute prin plan. Pe măsura recoltării culturilor de toamnă şi încheierii însămînţărilor, în fiecare unitate se vor lua măsuri pentru mobilizarea tuturor forţelor manuale şi mecanice la eliberarea terenului şi executarea ogoarelor de toamnă pînă, cel tîrziu, la 15 noiembrie. Numai în felul acesta încheierea campaniei de recoltare şi pregătirea recoltei de cereale a anului 1976 pot fi considerate încheiate în mod corespunzător.

ing. Teodor CHEŢAN
director adjunct în Ministerul Agriculturii
şi Industriei Alimentare

OPTIMIZAREA PROCESULUI REPRODUCŢIEI LĂRGITE ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCŢIE

APRECIIND locul şi marea importanţă a agriculturii în cadrul procesului reproducţiei socialiste lărgite în etapa actuală, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta : „...fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei, nu se poate asigura nici făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră”.[1]

În aprecierea locului şi rolului reproducţiei lărgite din agricultură pentru dezvoltarea economiei socialiste, trebuie să pornim nu numai de la anumite ponderi sau ritmuri medii ale creşterii producţiei, ci în primul rînd de la funcţiile complexe pe care le îndeplineşte această ramură în creşterea economică a ţării noastre.

Capacitatea agriculturii noastre socialiste de a se dezvolta în pas cu cerinţele legilor reproducţiei lărgite, satisfăcînd astfel tot mai deplin nevoile de produse agricole pe locuitor este dovedită de faptul că în ultimii 25 de ani (1951—1975) ritmul producţiei globale agricole, ritm mult superior creşterii producţiei agricole pe plan mondial, a devansat simţitor ritmul creşterii populaţiei. Acest fapt a permis îmbunătăţirea continuă a aprovizionării populaţiei cu produse agroalimentare, precum şi asigurarea unor cantităţi importante pentru export.

La realizarea reproducţiei socialiste în agricultură o contribuţie importantă au adus-o cooperativele agricole de producţie, care deţin locul principal în producţia agricolă a ţării. Ele cuprind 3 455 000 de familii de ţărani cu peste 10 000 mii de persoane şi dispun de 60,5 la sută din suprafaţa agricolă a ţării, de 74,6 la sută din cea arabilă, de 79,1 la sută din cea viticolă şi de 62,1 la sută din cea pomicolă. Un loc important îl ocupă cooperativele agricole şi în producţia agricolă animală. Ele deţin circa 40 la sută din numărul bovinelor, peste 25 la sută din totalul porcinelor, peste 37 la sută din efectivul de ovine etc. Fondurile fixe existente în cooperative reprezintă 35,8 la sută din totalul fondurilor fixe din agricultură, iar împreună cu cele ale staţiunilor de mecanizare a agriculturii ponderea se ridică la 56,8 la sută.

Aceste date arată că de nivelul la care se realizează producţia în cooperativele agricole depinde în mare măsură nivelul producţiei pe întreaga ramură, creşterea producţiei agricole în ritmul şi proporţiile stabilite prin plan, contribuţia agriculturii la dezvoltarea complexă şi echilibrată a economiei naţionale. De aici rezultă însemnătatea majoră pe care o capătă problemele reproducţiei lărgite în cooperativele agricole.

Coerenţa intereselor generale ale statului cu cele ale cooperativei şi ale membrilor

PORNIND de la **particularităţile generale** ale acumulării şi reproducţiei socialiste lărgite în agricultură, în analiza fenomenelor trebuie să ţinem cont de ceea ce este caracteristic unui sector sau altuia, de **particularităţile specifice**. Este necesar să avem în vedere existenţa în agricultura ţării noastre a celor două forme de proprietate socialistă care au impus două forme corespunzătoare de organizare a producţiei : a întreprinderilor agricole de stat şi a cooperativelor agricole de producţie.

În cooperativele agricole de producţie, dată fiind proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producţie, ca şi a întregii producţii realizate prin munca în comun a ţăranilor cooperatori, acei care decid asupra tuturor problemelor economice şi organizatorice ale unităţii, inclusiv asupra fondului de dezvoltare economică şi socială ce se va aloca pentru reluarea producţiei pe o scară lărgită, sînt membrii cooperativei agricole respective întruniţi în adunarea generală — forul suprem de conducere. Deci ritmul reproducţiei în cooperativele agricole ce se realizează tot pe baza planului naţional unic depinde în bună măsură de hotărîrile adoptate de adunarea generală.

Fundamentarea economică a repartiţiei producţiei nete în fond de dezvoltare şi fond de consum este obiectiv determinată de nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie şi a productivităţii muncii realizate într-o anumită etapă în sectorul cooperatist al agriculturii. Stabilirea acestor două fonduri, în proporţii de care depind prezentul şi viitorul fiecărei C.A.P. nu este numai o simplă operaţie de calcul economic, ci are, în esenţă, un pronunţat caracter politic.

Condiţia de bază a determinării unei corelaţii optime între fondul de dezvoltare şi fondul de consum constă în stabilirea unei metodologii corespunzătoare care să reflecte pe deplin conţinutul, funcţiile şi sursele lor constitutive. Prin actualul statut al cooperativei agricole de producţie, adoptat de Congresul al II-lea al C.A.P. (din anul 1972) s-au adus precizări importante în legătură cu repartiţia producţiei nete. Punîndu-se capăt vechilor practici de formare a celor două fonduri, s-a fixat numai limita inferioară (18 la sută) a părţii din producţia netă (venitul global) destinat fondului de dezvoltare.

În acest fel s-a legalizat plafonul minim de la care trebuie să se pornească în optimizarea corelaţiei dintre fondul de dezvoltare şi cel de consum pe baza criteriului economic.

Criteriul economic care, după cum demonstrează practica, trebuie să stea la baza determinării proporţiei optime între fondul de dezvoltare şi fondul de consum trebuie să răspundă unei cerinţe duble : pe de o parte, prin mijlocirea acestuia să se poată aprecia puterea economică a cooperativei agricole, iar pe de altă parte, să se evidenţieze nivelul maxim al producţiei nete — baza materială a creşterii ritmului reproducţiei. De aceea, un astfel de criteriu economic de optimizare îl poate constitui **maximizarea fondului de consum** pe întreaga perioadă de timp luată în calcul.[2]

Acest criteriu, asigurînd în fiecare an al perioadei de timp luate în calcul un consum ridicat, răspunde pe deplin scopului producţiei socialiste. Opţiunea pentru acest criteriu nu înseamnă în nici un fel promovarea concepţiei consumatoriste. Maximizarea fondului de consum pe o anumită perioadă este condiţionată de asigurarea unei rate a acumulărilor corespunzătoare şi deci acest criteriu nu vine în contradicţie cu acumularea ; de pildă, o variantă de dezvoltare a unei cooperative, cu o rată a acumulării în creştere, duce, după o anumită perioadă, la o variantă de dezvoltare cu o rată constantă a acumulărilor.

Pe baza criteriului de maximizare a fondului de consum pe întreaga perioadă de timp luată în calcul se pot întocmi mai multe variante ale corelaţiei fond de dezvoltare — fond de consum. La alegerea variantei optime este necesar să se respecte anumite restricţii determinate de nivelul dezvoltării cooperativei agricole respective. În funcţie de factorii care influenţează creşterea producţiei nete, o cooperativă agricolă se poate afla în trei etape de dezvoltare : 1) **în etapa dezvoltării extensive**, cînd cea mai mare parte a producţiei nete se obţine pe baza factorilor extensivi ai procesului de producţie (mărimea suprafeţelor cultivate, dotarea cu noi fonduri fixe etc.) ; 2) **în etapa dezvoltării intensive** cînd sporul producţiei nete se realizează pe baza factorilor intensivi (creşterea productivităţii muncii, îmbunătăţirea utilizării fondurilor de producţie) ; 3) **în etapa de tranziţie** de la dezvoltarea extensivă spre cea intensivă, creşterea producţiei nete fiind rezultanta acţiunii conjugate a factorilor extensivi şi intensivi de producţie.

---

[1] Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, Editura politică, 1970, pag. 672.

[2] Em. Dobrescu, Corelaţia dintre acumulare şi consum, Buc. Editura politică, 1971, pag. 52 ; C. Sandu, Repartiţia producţiei globale a C.A.P., Editura politică, Buc., 1973, pag. 293 şi alţii.

Precizarea etapei de dezvoltare în care se află unitatea respectivă este necesară pentru stabilirea restricţiilor şi a mărimii ratei acumulărilor. Astfel, în cazul dezvoltării extensive, maximizarea fondului de consum poate avea loc în condiţiile în care fondul de dezvoltare creşte absolut şi relativ mai rapid decît producţia netă şi fondul de consum. În funcţie de nivelul dezvoltării cooperativei respective pot fi adoptate următoarele variante optime :

a) În cazul dezvoltării extensive, creşterea ratei acumulării constituie condiţia hotărîtoare pentru creşterea atît a producţiei nete cît şi a fondului de consum.

b) În cazul perioadei de tranziţie de la dezvoltarea extensivă spre cea intensivă se poate obţine creşterea producţiei nete şi a fondului de consum cu o rată constantă numai în condiţiile sporirii eficienţei fondului de dezvoltare faţă de perioada anterioară.

c) În cazul dezvoltării intensive se poate realiza sporirea producţiei nete şi a fondului de consum, folosindu-se o rată mai mică a acumulării, cu condiţia ca eficienţa fondului de dezvoltare să crească ; dacă această cerinţă nu este realizată se impune bineînţeles o creştere în limite raţionale de la an la an a ratei acumulării. Din variantele prezentate rezultă că pentru maximizarea fondului de consum trebuie să se respecte raporturile de creştere dintre producţia netă, fondul de dezvoltare şi fondul de consum. Numai în acest mod se pot armoniza interesele generale ale dezvoltării de ansamblu ale fiecărei cooperative cu interesele personale ale membrilor săi.

Rata acumulării şi creşterea nivelului de trai

ANALIZA repartiţiei producţiei nete în C.A.P. în primii 4 ani ai acestui cincinal, comparativ cu realizările medii din cincinalul trecut, indică o îmbunătăţire a situaţiei în sensul că raportul dintre fondul de acumulare şi fondul de consum a fost optimizat în practică la 22,4/77,6.

Gruparea cooperativelor agricole după proporţia dintre fondul de dezvoltare şi fondul de consum pe o perioadă de 6 ani arată că numărul unităţilor este diferit : între 26,6—37,4 la sută cele care au alocat pentru fondul de dezvoltare un procent din producţia netă sub limita minimă (18 la sută) ; între 23,6—36,3 la sută cele cu o rată a acumulării peste limita maximă (25 la sută) şi 34,4—42,9 la sută cele care s-au încadrat în limitele plafonului (18—25 la sută).

În scopul de a se elimina într-o măsură cît mai mare influenţa negativă a factorilor naturali asupra producţiei şi a facilita evidenţierea tendinţelor obiective ale procesului reproducţiei s-a făcut o analiză a evoluţiei corelaţiei între fondul de dezvoltare şi fondul de consum calculată pe perioade de cîte 3 ani la nivel de ţară şi în 4 cooperative reprezentative, două din zona de şes (Moldovenii şi Săbăoani din judeţul Neamţ) şi două din zona de deal (Glăvăneşti şi Corbiţa din judeţele Bacău şi Vrancea). În aceste unităţi s-a experimentat cu succes metodologia de optimizare a corelaţiei dintre acumulare şi consum, pe baza criteriului de maximizare a fondului de consum pe întreaga perioadă luată în calcul.

Media ratei acumulării pe total sector cooperatist a sporit pe cele trei grupe de cîte trei ani de la 20,8 la sută (1963—1965), la 23,1 la sută (1971—1973). În dinamică tendinţa obiectivă dominantă este aceea de sporire mai rapidă a fondului de dezvoltare (136,8 la sută), urmat în ordine imediată de producţia netă (128,6 la sută) şi apoi fondul de consum (127,3 la sută). Această evoluţie pozitivă a corelaţiei dintre acumulare şi consum oglindeşte realizarea unor condiţii optime pentru buna desfăşurare a reproducţiei socialiste lărgite în sectorul cooperatist al agriculturii pe întreaga perioadă luată în studiu.

Repartiţia fondului de dezvoltare şi a fondului de consum pe judeţe arată o mare diferenţiere. Faţă de media pe ţară, fondul de dezvoltare la 100 ha. este superior în judeţele Ialomiţa, Constanţa, Vrancea, Brăila, Tulcea şi Ilfov, variind între 191,8 la sută şi 136,4 la sută, iar cel mai scăzut este în judeţele Maramureş (27,1 la sută), Gorj (30,3 la sută), Hunedoara (34,3 la sută), Sălaj (36,4 la sută), Caraş-Severin (42,3 la sută) şi Vîlcea (44,7 la sută). Prima grupă de judeţe are o pondere de 31,2 la sută din acumularea pe ţară, pe cînd cele slab dezvoltate doar 3,2 la sută. La extremităţi se situează judeţul Ialomiţa, unde fondul de dezvoltare la 100 ha. este de 7 ori mai mare ca în Maramureş, iar ponderea acestui indicator în totalul pe ţară este de 7 la sută în primul judeţ şi de 0,4 la sută în al doilea judeţ.

Fondul de consum la 100 ha. teren agricol, care include atît consumul personal cît şi cel social al membrilor cooperatori înregistrează cele mai mari valori în judeţul Vrancea (172,0 la sută) şi cele mai mici în judeţul Maramureş (25,1 la sută). În judeţele Tulcea, Dîmboviţa, Olt, Bihor, Mureş şi Iaşi acest indicator se aliniază mediei pe ţară. Raportat la un cooperator apt de muncă şi la o normă convenţională, atît fondul de dezvoltare cît şi fondul de consum au o scară şi mai mare de diferenţiere pe judeţe, date fiind densitatea variată a populaţiei şi nivelul diferit al productivităţii muncii.

Din fondul de consum, revenind cea mai mare parte consumului individual, se pot trage concluzii cu privire la nivelul de trai. Judeţele în care nivelul de trai este mai ridicat sînt acelea care obţin un fond de consum egal sau superior nivelului social de retribuire (considerat la 25 lei/normă convenţională). Acestea sînt, în ordine descrescîndă : Constanţa, Brăila, Ialomiţa, Prahova, Buzău, Vrancea, Bacău, Tulcea, Suceava şi Neamţ.

Nivelul unor indicatori derivaţi ai fondului de dezvoltare şi ai fondului de consum în cele 4 unităţi reprezentative studiate, comparativ cu zona mare naturală în care se încadrează este simţitor depăşit în fiecare unitate. Excepţie face cuantumul fondului de dezvoltare şi al fondului de consum ce revine la un cooperator apt de muncă în C.A.P. Săbăoani din zona de şes, care reprezintă numai 90,4 la sută şi respectiv 99,8 la sută.

Caracterul ştiinţific-realist al politicii de investiţii

PRIN ajutorul permanent şi multilateral acordat sectorului cooperatist al agriculturii, partidul şi guvernul urmăresc dezvoltarea producţiei prezente şi de perspectivă în aşa mod încît odată cu folosirea creditelor tot mai mari acordate pentru investiţii, să sporească şi volumul mijloacelor băneşti şi materiale din acumulări proprii.

Această politică ştiinţifică a investiţiilor reiese cu pregnanţă în evidenţă din prevederile actualului cincinal. Creditele acordate de stat C.A.P. cresc faţă de cincinalul trecut cu 145,3 la sută, însă în acelaşi timp sporesc şi fondurile proprii cu 77,6 la sută. Această creştere este cu atît mai semnificativă dacă avem în vedere că în cincinalul trecut, comparativ cu perioada anterioară de 5 ani (1961—1965) sporul a fost de numai 36,1 la sută la creditele de stat şi 3,7 la sută la fondurile proprii ale C.A.P. destinate investiţiilor.

Sprijinul primit din partea statului, în credite deosebit de avantajoase, este substanţial mărit, în actualul cincinal, îndeosebi pentru efectuarea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare şi dezvoltarea zootehniei pentru care se cheltuiesc 26 la sută şi respectiv 47 la sută din totalul fondului de investiţii.

În activitatea C.A.P. se manifestă însă serioase neajunsuri în realizarea planului de investiţii. În primul rînd nu sînt respectate la toate obiectivele termenele de dare în folosinţă, fonduri importante de investiţii fiind imobilizate în lucrări neterminate. Această stare de lucruri se datoreşte faptului că sînt atacate obiective de investiţii, fără a se lua din vreme măsuri necesare în vederea realizării lor la termen.

De asemenea, se manifestă tendinţa de a se face investiţii neţinîndu-se seama de condiţiile concrete de producţie. Astfel, în unele cooperative fondurile alocate pentru dezvoltarea sectorului zootehnic au fost disproporţionat cheltuite, fie pentru procurarea de animale fără să li se asigure adăposturi corespunzătoare, fie pentru construirea unor adăposturi prea mari în raport cu efectivul de animale.

Un fenomen mai general şi cu consecinţe dintre cele mai directe asupra rezultatelor slabe obţinute în producţie îl constituie insuficienta preocupare pentru dezvoltarea bazei furajere corespunzător nevoilor. Lipsa în multe cazuri a bazei furajere necesare şi a asistenţei medico-veterinare a avut drept urmare obţinerea unor producţii mici, veniturile din ramura zootehnică neputînd asigura rambursarea creditelor, iar prin efectuarea reformei înainte de expirarea perioadei normale de exploatare a animalelor se înregistrează pierderi însemnate.

Neajunsuri în orientarea investițiilor cu influențe negative asupra veniturilor se remarcă și în viticultură, pomicultură și legumicultură. S-au cheltuit în unele cooperative sume mari pentru înființarea plantațiilor pomiviticole, dar nu s-au asigurat mijloacele necesare pentru întreținerea lor pînă la intrarea pe rod, fapt ce a dus la producții slabe sau chiar la degradarea materialului plantat, mari suprafețe fiind ulterior defrișate. Așa cum este cazul la C.A.P. Corbița din județul Vrancea, unde din cele 177 ha. plantate pînă în 1969, s-au propus pentru a se defrișa 50 ha., suprafață cu goluri de peste 80 la sută.

Toate aceste lipsuri și neajunsuri în folosirea fondului de dezvoltare economică în C.A.P. frînează — acolo unde se manifestă — procesul creșterii economice, realizarea reproducției lărgite. Așa se explică faptul că unele cooperative agricole, deși posedă o proprietate obștească mare, raportată la unitate de suprafață, realizează producții și venituri scăzute. Avînd în vedere această stare de lucruri, este necesar ca organele centrale și locale de resort să acorde un sprijin mai eficient cooperativelor în folosirea mijloacelor materiale și umane, în gospodărirea avuției de care dispun, atît în interesul general al economiei, cît și al bunăstării țărănimii. „Trebuie pusă mai multă ordine în acest sector foarte important al economiei noastre, acționînd cu hotărîre pentru dezvoltarea și buna folosire a bazei materiale a agriculturii cooperatiste“ [3]).

În lumina acestei indicații, ca și a sarcinilor ce rezultă din Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c., se impune ca amplasarea noilor obiective de producție, soluțiile și tehnologiile de construcție folosite în realizarea investițiilor din C.A.P. să fie mai bine corelate cu procesul de concentrare și specializare a producției, cu profilarea unităților, asigurîndu-li-se astfel o eficiență maximă. Experiența a dovedit că în realizarea construcțiilor trebuie să se dea unităților posibilitatea de a pune în valoare atît resursele de materiale locale, cît și tradiția și experiența din diferite zone ale țării. S-a dovedit neeconomicoasă practica de a se elabora anumite proiecte tip pe plan central, cu soluții constructive limitate, ce nu pot cuprinde diversitatea condițiilor din cooperativele agricole, și nu permit economisirea la maximum a suprafețelor de teren ocupate cu construcțiile respective.

De asemenea, o atenție importantă trebuie să se acorde corelării planului de investiții cu asigurarea materialelor și utilajelor necesare, deoarece în multe cooperative se constată o necorelare a planului de producție cu planul de aprovizionare tehnico-materială.

Îmbinarea proprietății cooperatiste cu cea de stat în agricultură

DATORITĂ ritmului rapid de dezvoltare a economiei noastre naționale, a politicii de industrializare și de dezvoltare multilaterală a agriculturii au sporit continuu volumul și dimensiunile obiectului proprietății socialiste a cooperativelor agricole. În 1961—1965 media anuală a creșterii proprietății obștești la 100 ha. teren agricol a fost pe ansamblul sectorului cooperatist al agriculturii de 14,8 mii lei, în anii 1966—1970 aceasta s-a ridicat la 20,4 mii lei, iar în 1971—1974 la 26,8 mii lei.

Ritmul mediu anual de creștere a proprietății obștești totale a C.A.P. la nivelul țării a fost în perioada 1963—1974 de 10,8 la sută. La 100 ha teren agricol și pe un cooperator apt de muncă ritmul mediu anual de creștere este mai mare (11,2 la sută și respectiv 13,4 la sută).

După cum se știe, proprietatea cooperatistă se deosebește de proprietatea întregului popor, nu prin esența sa socială, ci prin gradul mai redus de socializare a mijloacelor de producție. De aceea, **direcția principală a dezvoltării relațiilor de proprietate cooperatistă o constituie ridicarea gradului de socializare a producției și a muncii.**

Asociațiile intercooperatiste, ca forme de organizare superioară a proprietății cooperatiste, reflectă procesul adîncirii socializării producției și muncii. Prin înființarea unităților economice intercooperatiste, relațiile de proprietate din cadrul agriculturii cooperatiste au devenit mai complexe. A apărut un nou gen de relații care s-au statornicit între cooperativele agricole asociate și unitățile intercooperatiste. Ele constau atît în participarea cu fonduri de investiții pentru construirea noilor unități, cît și în asigurarea acestor unități intercooperatiste cu forță de muncă, furaje, material biologic etc.

Asociațiile intercooperatiste existente, cît și cele care vor lua ființă în continuare prin participarea cooperativelor cu muncă și investiții contribuie la dezvoltarea relațiilor de proprietate pe o treaptă superioară, concretizată în **proprietatea intercooperatistă**, care dau caracter de durată și trăinicie relațiilor de cooperare în agricultură în toate momentele esențiale ale reproducției — producție, schimb de activități, repartiție și consum, conducerea activității economice.

Elemente noi, originale în domeniul proprietății socialiste sînt dezvoltate în etapa actuală și prin extinderea cooperării dintre cooperativele agricole de producție și unitățile de stat. „Prin aceasta... — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — se vor crea noi forme de proprietate de stat și cooperatistă, asigurîndu-se o unitate tot mai puternică între aceste două forme de proprietate“ [4]).

Pornindu-se de la experiența de pînă acum, se impun perfecționarea și extinderea formelor de cooperare și asociere între cooperativele agricole, I.A.S. și alte unități. În prezent dăinuie o anumită unilateralitate în această cooperare. În mod frecvent fermele de stat pun la dispoziția cooperativelor materialul biologic, tehnologia modernă și asigură îndrumarea tehnică de specialitate, iar cooperativele vin doar cu forța de muncă necalificată și cu unele construcții nefolosite sau cărora li s-a schimbat destinația ca urmare a măsurilor de profilare și specializare. Experiența bună căpătată, de a se construi și exploata în comun obiective productive moderne și eficiente, care să cuprindă atît producția vegetală cît și cea animală, se cere a fi extinsă și îmbogățită, cooperarea desfășurîndu-se în sensul propriu al cuvîntului, cu participarea activă a ambelor părți. Numai astfel se pot realiza prevederile din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism : **„Se va dezvolta cooperarea între unitățile agricole de stat și cooperativele agricole de producție în vederea utilizării eficiente a pămîntului și mijloacelor mecanice, exploatării cu maximum de randament a amenajărilor funciare, practicării pe scară largă a unei agriculturi intensive. Se vor dezvolta și întări ambele forme de proprietate socialistă în agricultură, extinzîndu-se conlucrarea dintre ele“.**

Perspective largi de cooperare există între C.A.P. și unitățile economice de stat din industria alimentară și ușoară. Sînt posibilități de a se organiza exploatarea în comun a unor noi capacități de producție agroindustriale sau chiar a celor existente. Mijlocul principal de lărgire și întărire a acestor relații îl constituie înființarea unor **complexe agroindustriale.** Acest sistem superior de organizare a producției agricole, funcționînd pe scară largă în țările cu o agricultură dezvoltată, duce la eliminarea cheltuielilor și pierderilor care provin din etapele intermediare prin care trec produsele pînă ajung la consumatori, asigurîndu-se, paralel cu sporirea volumului, și o creștere sensibilă a produselor, un aport tot mai substanțial la dezvoltarea economiei naționale, la creșterea bunăstării întregului popor.

Posibilități neexplorate există și în ce privește cooperarea dintre C.A.P., pe de o parte, și unitățile cooperației de consum și celei meșteșugărești, pe de altă parte, pentru a pune în valoare meșteșugurile tradiționale, resursele materiale și umane existente în satele patriei noastre în scopul realizării unui volum tot mai mare de bunuri agroindustriale și servicii, al lărgirii în continuare a schimbului de activități.

lector univ. dr. Petre CIOBANIȚA
directorul Cabinetului județean Bacău al P.C.R.

---

[3]) Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 dec. 1968. Editura politică 1968, pag. 22—23.

[4]) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, pag. 939—940, Editura politică, București, 1974.

ECONOMIE NATIONALA

Cincinalul 1976—1980: orientări, ritmuri, eficiență

UN PRODUS IMPORTANT PENTRU CIVILIZAȚIA CONTEMPORANĂ: HÎRTIA

ÎN CONTEXTUL dezvoltării accelerate a economiei naționale, o creștere accentuată cunoaște și industria hîrtiei și celulozei. Dispunînd de resurse specifice unei asemenea activități, au fost create în țara noastră, mai ales în decursul ultimilor ani, puternice capacități de producție pentru sporirea continuă a producției de hîrtie, celuloză și cartoane. Ținînd seama de solicitările în continuă creștere, de astfel de produse, și în viitorul cincinal această industrie se va dezvolta într-un ritm accentuat. „Industria de celuloză și hîrtie din România — *se subliniază în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.* — va fi orientată în direcția utilizării în mai mare măsură a lemnului de foioase. Va crește îndeosebi producția de hîrtie și carton cu greutăți reduse pe unitatea de suprafață, asigurîndu-se calitatea corespunzătoare, și se va urmări realizarea unei game diversificate de hîrtii tehnice necesare economiei ; vor fi utilizate pe scară largă deșeurile de hîrtie și va începe fabricația hîrtiei sintetice pe baza materiilor prime furnizate de industria chimică. Se vor realiza acțiuni de cooperare de lungă durată cu alte țări pentru producția celulozei de rășinoase și celulozei chimice.“

Înainte de abordarea problemelor concrete ale dezvoltării industriei românești de hîrtie, celuloză și cartoane, prezentăm unele situații existente în acest domeniu în diferite țări ale lumii.

Consumuri impresionante, dar și...risipă

ÎNTR-UN interval de 24 de ani postbelici (1946—1970), producția de hîrtie și cartoane a crescut de peste 4 ori, ajungînd la peste 126 mil. tone, cu o rată medie anuală de creștere din ce în ce mai mare ; de la circa 3 mil. tone anual între 1946—1950, la peste 6 mil. tone anual între 1965—1970.

Țara cu cea mai mare producție de hîrtie și carton, încă de la începutul secolului, este S.U.A. Alți mari producători sînt : Japonia, Canada, U.R.S.S., R.F. Germania, Anglia, Suedia, Finlanda, Franța, Italia (vezi tabelul). Aceste 10 țări însumează o producție ce reprezintă circa 80% din cea mondială, în timp ce populația lor deține o pondere de numai 22%. O parte din aceste țări sînt bogate sau foarte bogate în resurse de fibre celulozice, ca de exemplu : U.R.S.S., Suedia, S.U.A., Canada, Finlanda.

Puternica dezvoltare a producției de hîrtie și carton în lume a fost determinată de sporirea continuă a necesarului în domeniile mari consumatoare — ambalaje, presă, tipărituri. Dintre principalele sortimente, în intervalul 1946—1970, atît în Europa cît și pe plan mondial, dezvoltarea cea mai susținută a înregistrat-o cartonul, utilizat în special la ambalatul și transportul diverselor mărfuri. Astfel, producția mondială de carton era în 1970 de circa 5 ori mai mare ca cea din 1946, iar cea europeană, în același interval de timp, crescuse de peste 7 ori. Dezvoltarea industrială, amplificarea și intensificarea schimburilor comerciale au făcut ca în cadrul ambalajelor papetare **confecțiile din carton** să ocupe un loc dominant. Avantajele pe care le prezintă cartonul ondulat utilizat în ambalaje față de alte materiale au imprimat producției și consumului un ritm accentuat. Ca urmare, unele țări au marcat creșteri substanțiale, ca de exemplu Japonia, de la 3 500 mii tone în 1970, la 6 000 mii tone în 1975, prevăzînd 7 000 mii tone pentru 1980. Chiar și în țările cu o producție relativ redusă de hîrtie și carton, producția de confecții din carton ondulat a sporit considerabil (în Iugoslavia, unde în 1960 această producție era inexistentă, în 1970 a ajuns la 150 mii tone).

Graficul nr. 1 — **Structura producției europene de hîrtie și carton în perioada 1925—1975**

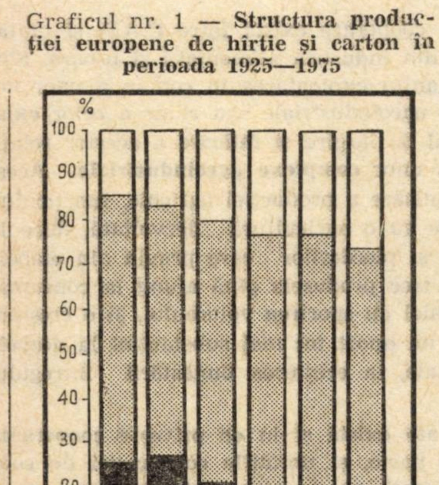

O altă categorie de hîrtie care de asemenea a cunoscut creșteri an de an, este **hîrtia de ziar.** În perioada 1946—1970, producția mondială a înregistrat o creștere de peste 3 ori, dar producția europeană o devansează — un spor de peste 4 ori. La această amplificare a contribuit, desigur, și o anume formă de risipă practicată în țările vestice, și anume editarea unor ziare și reviste supradimensionate, încărcate nu atît cu informații politice, economice etc., cît cu reclame. Țara cu producția cea mai mare de hîrtie de ziar este Canada, care întrece astfel întreaga producție a Europei. Restul sortimentelor de hîrtie (pentru ambalaje, pentru scris-tipar utilizate la cărți, caiete, publicații etc.) a înregistrat creșteri aproape la fel de mari ca și cartonul, explicate atît prin dezvoltarea circulației și a schimburilor comerciale, cît și prin explozia culturală și informațională de după cel de-al doilea război mondial.

Urmărind pe o perioadă mai mare de timp schimbările produse în ceea ce privește ponderea principalelor grupe de hîrtie și carton în producția europeană, se constată o diminuare a ponderii hîrtiei de ziar și o creștere a ponderii cartonului, restul sortimentelor păstrînd aproximativ aceeași proporție pe parcursul unei jumătăți de secol (graficul nr. 1).

O necesitate acută: investiții pentru noi capacități de producție

DEZVOLTAREA producției de hîrtie și carton în ritmurile arătate a necesitat destinarea în acest scop a unor cantități din ce în ce mai mari de lemn. În Europa, ponderea lemnului pentru celuloză și pastă în volumul total al lemnului exploatat este în prezent de circa 30% — față de circa 10% cît era în 1946. Cea mai mare parte a acestui lemn este de rășinoase, de neînlocuit, mai ales în cazul hîrtiei și al cartonului rezistent. Alături de lemnul de rășinoase, din ce în ce mai deficitar, a fost introdus treptat în consum și lemnul de foioase moi (plop, salcie etc.), iar mai apoi lemnul de foioase tari (fag), avînd fibre scurte dar fiind utilizat în amestec cu cel de rășinoase, pe baza unor tehnologii speciale, la unele sorturi de hîrtie și carton. Astfel, în Europa de vest ponderea producției de celuloză și pastă din lemn de foioase în totalul producției era în 1950 de circa 4%, după 10 ani ponderea crescuse la 10%, avînd tendința ca în anul 1975 să reprezinte 25%. În unele țări, mari producătoare și consumatoare de celuloză și pastă, ponderea menționată era mult mai mare : în S.U.A., la nivelul lui 1950 era 14%, în 1960 de 20%, preconizîndu-se ca pînă în 1980 să ajungă la 27% ; în Japonia, în 1956 ponderea era de 15%, în 1961 de circa 32%, iar în 1974 producția ajunsese la aproape 38%.

Necesarul de fibre celulozice fiind mereu în creștere, unele țări au atras în consum unele plante anuale (bagsă, paie, stuf etc.), care măresc resursele de fibre scurte pentru celuloză. Totodată, s-a intensificat „reciclarea“ hîrtiei și a cartoanelor, adică punerea în valoare a maculaturii, care înlocuiește cu mult succes lemnul. Raportată la producția de hîrtie și carton, maculatura recuperată reprezintă în Europa circa 26%, cu mari variații între țări ; R.F.G. — 44%, Anglia — 43%, Austria — 26%, Cehoslovacia — 24%, Polonia — 22%, Suedia — 6,2%, Finlanda — 4,3%. În Franța, 30% din hîrtia și cartonul consumate se recuperează, iar potrivit calculelor specialiștilor, această proporție ar putea fi ridicată la 40% și chiar la 45% din hîrtia consumată.

Măsurile luate pe plan mondial pentru asigurarea unor resurse cît mai mari de fibre celulozice au permis menținerea pînă în anii trecuți a unui echilibru între producția și consumul de hîrtie și carton. Dintr-un studiu elaborat de F.A.O. și P.N.U.D. reiese că în 1974 deficitul mondial de hîrtie a fost de 1,5 mil. tone și că în următorii 4 ani deficitul va crește la 11 mil. tone în țările industrializate, și la 5 mil. tone în țările subdezvoltate. Această penurie ar putea fi preîntîmpinată doar prin construirea în lume, pînă în anul 1978, a cel puțin 150 fabrici de celuloză și

Graficul nr. 2 — **Dinamica producţiei de hîrtie şi carton din România în perioada 1960—1980**

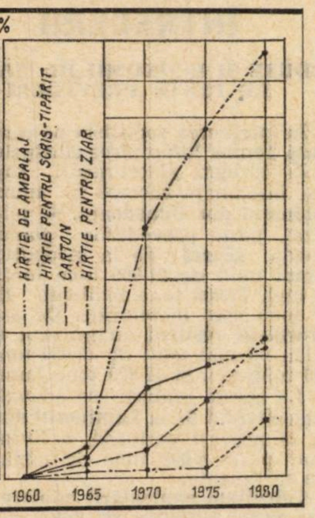

hîrtie, şi prin intensificarea exploatării resurselor forestiere în anumite zone ale lumii pentru asigurarea lemnului necesar. Investiţiile necesare pentru întreaga acţiune s-ar ridica la circa 10 miliarde dolari, dar ele ar fi recuperate într-un termen nu prea lung.

Pînă la jumătatea secolului, Europa a fost excedentară la lemn pentru celuloză, la celuloză şi pastă, precum şi la produsul finit — hîrtie şi carton, asigurînd aprovizionarea altor regiuni ale lumii. Începînd cu 1955, resursele proprii de lemn şi de celuloză ale Europei nu au mai putut satisface necesarul în continuă creştere ; ca urmare s-a recurs la importuri la aceste produse, paralel cu scăderea permanentă a exportului de hîrtie şi carton. După anul 1965, Europa a înregistrat deficite şi la hîrtie-carton, soluţionate prin importuri.

Consumul de hirtie pe locuitor

DEŞI bogată în resurse forestiere, înainte de război ţara noastră avea o producţie mică de hîrtie şi carton. În anii construcţiei socialiste, odată cu dezvoltarea producţiei industriale, a desfacerilor de mărfuri pentru populaţie şi la export, dar mai ales ca urmare a aplicării amplului program de culturalizare a maselor s-a imprimat acestui produs o dinamică accelerată de creştere prin crearea de noi şi puternice unităţi şi înzestrarea lor cu tehnică modernă. Acest fapt a făcut ca **producţia de hîrtie şi carton din România să fie în 1970 de aproape 5 ori mai mare ca cea din anul 1950.** Bineînţeles, producţia este prevăzută să crească şi în cincinalul următor, astfel că în 1980 va fi de 1,8 ori mai mare ca în 1970. Din studiile de prognoză efectuate în ultimul timp reiese necesitatea ca producţia de hîrtie şi carton să crească în continuare pentru a se putea asigura astfel necesarul aflat în permanentă ascensiune.

Sortimentul care a cunoscut creşterea cea mai dinamică este **hîrtia de ambalaj :** în decurs de trei cincinale (1961—1975) a înregistrat o creştere de circa 10 ori, iar în cincinalul următor această creştere va continua (graficul nr. 2). Aceasta a permis dezvoltarea în ultimii ani a producţiei de carton ondulat şi a confecţiilor din carton ondulat, produse care contribuie la reducerea substanţială a ambalajelor din lemn, la îmbunătăţirea transportului şi a prezentării produselor, la sporirea competitivităţii mărfurilor la export. De altfel, consumul intern va beneficia şi de ambalaje specifice în cantităţi sporite precum : pungi, saci de hîrtie, hîrtie pergaminată, hîrtie metalizată, hîrtie subţire etc. La hîrtia de ziar — la care producţia rămăsese stagnantă pe intervalul a două cincinale (1966—1975), s-a prevăzut dublarea pînă în 1980.

Celelalte categorii de hîrtie şi carton prevăzute să crească în proporţiile arătate în graficul nr. 2 vor asigura cu o gamă variată de sortimente necesarul pentru tipărituri, pentru buna desfăşurare a învăţămîntului (caiete, hîrtie sugativă, hîrtie desen, hîrtie milimetrică etc), necesarul pentru diverse ramuri industriale (hîrtie pentru abrazive, pentru ţevi, textile etc.), precum şi pentru consumul casnic (cretată etc.). În scopul asigurării varietăţii sortimentale necesare economiei noastre complexe, în condiţiile unei ridicate eficienţe economice, se vor intensifica şi schimburile comerciale în special la produsele deficitare sau de înaltă specialitate.

Prin creşterea producţiei în ritmurile arătate, cantitatea de hîrtie şi carton ce revine pe locuitor este din ce în ce mai mare. **Dacă în 1950 consumul pe locuitor era la noi unul din cele mai mici din Europa, în 1980 el va fi de 7 ori mai mare faţă de 30 de ani în urmă.** Comparativ cu media mondială, consumul aparent pe locuitor al României era în 1950 de 3 ori mai mic, dar în anul 1970 ajunsese să reprezinte circa 65% din această medie, avînd tendinţă netă ca într-o perioadă relativ scurtă s-o egaleze şi chiar s-o depăşească.

Mobilizarea tuturor resurselor potenţiale de fibre

RITMUL intens de creştere imprimat producţiei de hîrtie şi carton din România, nu poate fi asigurat decît prin luarea în consideraţie a tuturor resurselor potenţiale de fibre de care dispunem, prin utilizarea lor optimă. Direcţiile principale în care trebuie să se acţioneze în mod conjugat de către toţi factorii interesaţi sînt următoarele :

a) **creşterea producţiei de lemn de răşinoase pentru celuloză** — specia de bază a întregii producţii de hîrtie şi carton. În situaţia în care volumul masei lemnoase supusă exploatării se încadrează în cota normală anuală, destinarea unor cantităţi sporite de lemn de răşinoase pentru celuloză se poate face fie prin sacrificarea altor consumuri mari (buşteni pentru cherestea), fie prin reducerea unor consumuri la care pot fi introduşi înlocuitori (lemn de mină, stîlpi, bile-manele). Pentru asigurarea cu lemn de răşinoase a producţiei de hîrtie-carton, au fost prevăzute măsuri ca cele menţionate, precum şi altele care vor da rezultate scontate în viitorul nu prea îndepărtat : crearea unor culturi specializate de mare randament papetar cu cicluri scurte de producţie, ameliorarea pe cale genetică a caracteristicilor papetare ale lemnului (fibre lungi, randamentul în pastă, calitatea pastei), creşterea ponderii suprafeţelor împădurite cu specii de răşinoase ;

b) **amplificarea consumului de lemn de foioase.** Ţinînd seama că în resursele forestiere ale ţării noastre predomină speciile de foioase (îndeosebi fag) au fost construite capacităţi noi de producţie pentru obţinerea celulozei din lemn de foioase, care, în amestec cu celuloza din lemn de răşinoase, poate fi folosită la obţinerea diferitelor sortimente de hîrtie şi carton. La nivelul anului 1980 proporţia celulozei din lemn de foioase în totalul consumului de celuloză şi pastă pentru scopuri papetare, va fi de 16,6% — faţă de numai 4,2% în anul 1970 (graficul nr. 3).

c) **utilizarea unor plante anuale, care au calităţile necesare spre a putea fi utilizate cu succes şi în condiţii economice în producţia de celuloză.** E vorba de stuful obţinut mai ales din marile stufării ale Deltei Dunării şi de paiele de grîu şi secară. Capacităţile create în acest scop asigură o producţie de celuloză echivalentă cu un consum de lemn de circa 500 mii mc anual. Întrucît resursele de plante anuale menţionate nu au perspective de creştere, producţia de celuloză din astfel de materii prime se va menţine aproximativ la acelaşi nivel, ceea ce va face ca pe viitor ponderea acesteia să scadă în producţia totală de celuloză (graficul nr. 3) ;

d) **„reciclarea" în mai mare măsură a hîrtiei, adică readucerea în circuitul economic a deşeurilor de hîrtie din industrie, instituţii şi din consumul casnic, acţiune care prezintă evidente avantaje economice.** Astfel, la fiecare tonă de maculatură introdusă în producţie, se economisesc 3,8 mc lemn, circa 110 kg produse chimice, 650 kg combustibil convenţional. Cantitatea de maculatură ce urmează a fi colectată la nivelul anului 1980 va fi de trei ori mai mare ca cea din anul 1970, fapt ce va ridica gradul de colectare a maculaturii la 36,7% din consumul intern de hîrtie şi carton, faţă de 28,5% obţinut în anul 1975 şi 23% în anul 1970. Pentru realizarea acestui nivel — comparabil cu al ţărilor avansate — este necesară perfecţionarea organizării de achiziţii a deşeurilor de hîrtie în sectoarele vizate, creşterea preocupării legate de îmbunătăţirea procesului de colectare şi valorificare a maculaturii ;

Graficul nr. 3 — **Structura materialului fibros utilizat în producţia de celuloză şi pastă din România, pentru scopuri papetare**

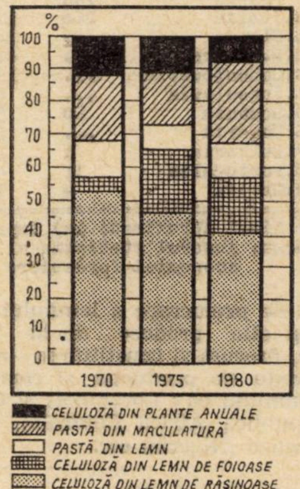

e) **scăderea gramajului la diferite sortimente de hîrtie şi carton, obţinîndu-se astfel sporirea suprafeţelor din aceeaşi cantitate de materie primă.** Prin aplicarea operativă în tr. IV/1974 a unor măsuri vizînd reducerea greutăţii unitare, s-au putut economisi circa 5 000 tone fibră, obţinîndu-se o suprafaţă suplimentară de hîrtie şi carton de 128 mil. mp. Măsura de mai sus se dovedeşte astfel aplicabilă şi deosebit de eficientă. Din unele calcule preliminare rezultă că există posibilitatea ca în cincinalul 1976—1980 să crească pe această cale suprafaţa de hîrtie şi carton cu circa 9%. Va trebui însă ca unităţile care urmează a fi puse în funcţiune în cincinalul următor să aibă la bază procedee moderne care să asigure fabricarea hîrtiilor cu gramaje reduse. Totodată, va trebui studiată posibilitatea extinderii acţiunii şi asupra altor sortimente de hîrtie şi carton, necuprinse în programul iniţial elaborat în cursul anului 1974, şi care reprezintă circa 17% din producţia totală ;

f) **intensificarea schimburilor și a cooperării economice cu alte țări**, care vor cuprinde domeniul materiei prime (lemnul), al produselor intermediare (celuloză), cît și al produselor finite (hîrtie-carton). Schimburile comerciale vor permite îmbunătățirea gamei de fibre celulozice (în sensul atragerii în țară a celulozei din lemn de rășinoase și livrării în compensare a celulozei din lemn de foioase), precum și lărgirea paletei sortimentale a hîrtiei și cartonului din consumul intern. Prin acțiunile de cooperare cu țările bogate în resurse forestiere (U.R.S.S., unele țări africane ș.a.), țara noastră își creează surse stabile și pe termen lung de aprovizionare cu materii prime. În acest sens este de menționat cooperarea cu unele țări socialiste pentru construirea marelui combinat de prelucrare a lemnului în celuloză și alte produse de la Ustilim (U.R.S.S.), precum și constituirea unor societăți mixte de producție și comercializare a lemnului ca : Lorombois și Carombois (Republica Africa Centrală), Nirowi și Seromwood (Nigeria) etc.

Receptivitate la noutăți

ÎN PERIOADA care urmează, în fața industriei noastre de celuloză și hîrtie stă sarcina satisfacerii cît mai depline a necesarului diversificat destinat consumului intern sau pentru export, în condițiile valorificării cît mai ridicate și complexe a materiei prime fibroase. Pentru a putea face față nevoilor economiei, fabricile de hîrtie și carton vor trebui să asimileze o serie de produse noi și să diversifice pe cele existente, acțiune care va contribui dealtfel la reducerea sau chiar eliminarea unor importuri la produsele sau sortimentele respective. Dintre produsele noi, asimilate în ultimul timp sau care vor fi asimilate în perioada următoare, sînt de menționat : cartonul necesar pentru cartele perforate utilizate la mașinile electronice de calcul, celuloza din rășinoase pentru carton holerit și hîrtie electrotehnică, hîrtia absorbantă, cartonul pentru transformatoare, hîrtia electroizolantă, hîrtia și cartonul suport — foto, cofrajele pentru fructe ș.a. Aceste noi produse se vor adăuga la cele peste 150 sortimente asimilate după război, cuprinzînd în special hîrtie tehnică și complexă. Totodată, unele produse vor fi reproiectate ținînd seama de schimbările intervenite în structura materiei prime sau în cerințele consumului, ca de exemplu, hîrtia pentru miez și capace la carton ondulat (spre a se utiliza fibră din maculatură) sau hîrtia-filtru (pentru diversificare și îmbunătățirea calității). Chiar unele produse vechi, tradiționale, vor beneficia de rezultatele unor studii privind îmbunătățirea rețetelor de fabricație, ca de exemplu hîrtia de ziar — în sensul folosirii în mai mare măsură a pastei de plop, hîrtia igienică, hîrtia pentru ambalaj și scris-tipar — în sensul utilizării în mai mare măsură a pastei de maculatură.

Alături de aceste produse și sortimente noi, **țara noastră se va înscrie în rîndul țărilor producătoare de hîrtie sintetică pe bază de mase plastice care înlocuiește în bune condiții hîrtia tradițională și are calități superioare de tipărire și o excelentă rezistență în timp.** În cincinalul următor, prima fabrică din țara noastră va da în consumul intern astfel de hîrtie.

Confruntate cu penuria de materii prime — printre care și lemnul — multe țări au intensificat eforturile de cercetare în domeniul celulozei și hîrtiei pentru găsirea de înlocuitori ai fibrei celulozice, pentru perfecționarea producției, pentru diversificarea produselor papetare. **Industria românească de celuloză trebuie să manifeste, din acest punct de vedere, o mare receptivitate la toate noutățile ivite pe plan mondial pentru a adopta și a asimila în mod operativ în producție tot ce corespunde cerințelor și posibilităților noastre.** Bineînțeles, cercetarea proprie va trebui să aibă în continuare un rol important la rezolvarea sarcinilor imediate și de perspectivă ce stau în fața industriei de celuloză și hîrtie : creșterea resurselor de fibre și a producției de hîrtie, îmbunătățirea calității, diversificarea producției, creșterea eficienței, evitarea poluării mediului înconjurător, reducerea consumurilor de fibre, energie, combustibili.

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

Tabel

Producția de hîrtie și carton în unele țări europene, S.U.A., Canada și Japonia

– în mii tone –

	1913	1946	1950	1955	1960	1965	1970	% 1970/1946
TOTAL MONDIAL	...	30520	42600	57525	73516	97442	126750	415,3
din care:								
1. S.U.A.	4674	16621	21006	25884	29629	37867	45185	271,9
2. Japonia	...	...	...	...	4513	7298	12973	...
3. Canada	560	5100	6050	7074	7934	9758	11137	218,4
4. URSS	465	615	1485	2407	3227	4120	6150 x)	10 ori
TOTAL EUROPA (exclusiv URSS)	5850	6968	11761	16299	22485	29396	38688	555,2
din care:								
5. R.F.Germania	1981 xx)	434	1566	2516	3434	4236	5684	13,1 ori
6. Marea Britanie	1072	1736	2620	3296	4063	4536	4903	282,4
7. Suedia	324	1051	1180	1500	2151	3121	4359	414,7
8. Finlanda	226	577	760	1283	1978	3205	4260	738,3
9. Franța	700	677	1316	1795	2616	3166	4136	610,9
10. Italia	260	227	538	816	1469	2208	3451	152,0
11. Olanda	89	226	631	823	1021	1307	1586	701,8
12. R.D.Germană	...	400	492	651	810	934	1078	269,5
13. Cehoslovacia	...	136	381	468	614	702	832	611,8
14. Iugoslavia	...	47	65	83	179	446	591	12,6 ori
15. România	20	52	105	139	189	314	518	10 ori
16. Ungaria	...	21	84	104	138	174	260	12,4 ori
17. Bulgaria	1	22	30	57	80	125	232	10,5 ori
18. Portugalia	11	41	40	66	100	152	207	504,9
19. Grecia	4	12	27	52	85	130	160	13,3 ori

x) Nivel aproximat; xx) Impreună cu R.D.G., nivelul anului 1912.

Sursa: Anuarul statistic al României 1974; Ilie Dincă - Dezvoltarea economiei forestiere a României, Editura Ceres.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE ȘI ECONOMII DE MATERIALE PESTE PREVEDERI

● În întrecerea socialistă pe care o desfășoară pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, siderurgiștii raportează noi și însemnate succese în muncă. La **Combinatul din Hunedoara**, de pildă, s-au realizat, peste prevederile planului pe perioada scursă de la începutul anului, mai mult de 21 000 tone fontă, 36 000 tone oțel, 57 000 tone laminate finite și 7 000 tone cocs metalurgic. De asemenea, **siderurgiștii reșițeni** au întrecut sarcinile de plan cu mai mult de 15 000 tone fontă, 20 000 tone oțel și 12 000 tone laminate finite. La aceste realizări se adaugă succesul colectivului de la **Laminorul din Galați**, care, în aceeași perioadă, a livrat suplimentar peste 4 000 tone de tablă de diferite sortimente.

● **Colectivul exploatării miniere Deva** a extras peste sarcinile de plan, de la începutul anului, 5 000 tone de minereu, îndeplinind astfel sarcinile de plan pe 8 luni și angajamentele asumate în întrecerea socialistă. De menționat că sporul de producție a fost obținut în condițiile reducerii cheltuielilor de producție, realizîndu-se astfel peste 1 000 000 lei economii la prețul de cost.

● **Combinatul de prelucrare a lemnului din Arad**, care în perioada 1971—1975 și-a sporit capacitatea productivă cu noi și moderne unități, a îndeplinit recent sarcinile de producție ale întregului cincinal. În același timp, colectivul combinatului și-a onorat, înainte de termen, o serie de comenzi ale beneficiarilor săi externi. Pînă la sfîrșitul anului, combinatul arădean va pune la dispoziția economiei naționale, peste prevederile cincinalului, mobilă în valoare de aproape 350 de milioane lei.

● **Sondorii din unitățile Trustului petrolului Tg. Jiu** au forat peste plan, de la începutul anului, 3 500 metri. O contribuție importantă au adus-o la obținerea acestui succes sondorii schelei Craiova, care au obținut o viteză de lucru cu aproape 10% superioară prevederilor de plan. Ei au realizat integral, cu aproape cinci luni mai devreme, planul predărilor de sonde pe întregul cincinal și cu două luni în avans planul pe 9 luni la forajul de mare adîncime.

● **Combinatul pentru prelucrarea lemnului din Bacău** este a 18-a mare unitate industrială din această parte a țării care a îndeplinit sarcinile de plan pe întregul cincinal, creîndu-și condiții pentru realizarea unei producții suplimentare în valoare de 130 milioane lei. În același timp, se vor pune la dispoziția exportului în plus produse în valoare de peste 20 milioane lei valută.

● **În întreprinderile județului Brașov**, de la începutul anului și pînă acum au fost realizate economii în valoare de peste 32 de milioane lei. Pe graficul întrecerii pentru realizarea unor cît mai mari economii și-au înscris numele lucrătorii de la „Metrom", de la „Tractorul" și de la Întreprinderea de autocamioane.

● **Specialiștii Întreprinderii forestiere de exploatare și transport „Vrancea"** au aplicat o tehnologie originală de manganizare a lemnului, care asigură folosirea tuturor deșeurilor provenite din exploatări, renunțîndu-se astfel la arderea exclusivă a trunchiurilor cu diametre mari. Pe baza noii tehnologii, manganizarea se efectuează în retorte metalice ieftine, renunțîndu-se la procedeul clasic de ardere prin bocșe. În afara economisirii unor importante cantități de material lemnos, noua tehnologie asigură dublarea productivității muncii, reducerea substanțială a cheltuielilor de transport și manipularea lemnului, anihilarea toxinelor provenite din arderea liberă — toate în condițiile obținerii unei calități superioare a manganului.

ANCHETA „R. E." în 32 întreprinderi și centrale industriale pe tema:

ÎN CE STADIU VĂ AFLAȚI CU ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ PE 1976? (II)

Publicăm în numărul de față opiniile specialiștilor din industria constructoare de mașini*, cu privire la ancheta întreprinsă de revista noastră pe tema: „În ce stadiu vă aflați cu încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială pe 1976?"

Perfecționarea din mers a procesului de aprovizionare

PREGĂTIREA minuțioasă a realizării planului pe 1976 solicită participarea activă a întregii filiere: întreprindere-centrală-minister. Toate problemele legate de activitatea de organizare, planificare, execuție pot și trebuie să-și găsească soluții de rezolvare în cadrul acestui triptic. Responsabilitățile mari atribuite întreprinderilor și centralelor industriale sînt de natură să permită acestora să acționeze în așa fel încît orice obstacol ivit în calea asigurării condițiilor unei bune desfășurări a producției, a realizării planului la toți indicatorii, să fie grabnic înlăturat. Responsabilități deosebite în această direcție revin și ministerelor. Cum privesc factorii de răspundere din cele două ministere constructoare de mașini stadiul actual al asigurării contractelor de aprovizionare tehnico-materială pe 1976? Iată răspunsurile primite în acest sens la întrebările redacției.

1 ÎN CE STADIU VĂ AFLAȚI CU ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR ECONOMICE DE APROVIZIONARE CU MATERII PRIME ȘI MATERIALE PENTRU PRODUCȚIA ANULUI 1976?

2 ÎNTÎMPINAȚI GREUTĂȚI ÎN DEFINITIVAREA CONTRACTELOR CU FURNIZORII DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE ȘI ÎN CE SE CONCRETIZEAZĂ ACESTEA?

3 CUM VEDEȚI POSIBILĂ REZOLVAREA TUTUROR NEAJUNSURILOR PENTRU CA ACȚIUNEA DE CONTRACTARE SĂ SE ÎNCHEIE ÎNTR-UN TIMP CÎT MAI SCURT, CE PROPUNERI AVEȚI DE FĂCUT ÎN ACEST SENS?

MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI GRELE

- I. POPESCU, director general D.G.A.D. -

1 Pînă la începutul lunii august a.c., așa cum au relevat întreprinderile și centralele industriale, au fost încheiate foarte puține contracte de aprovizionare tehnico-materială pentru producția anului 1976. Situația respectivă nu este deloc satisfăcătoare. Perpetuarea, de la un an la altul, a unor deficiențe, mai ales organizatorice, constituie, după părerea noastră, cauza acționării lente în prezent în asigurarea condițiilor de încheiere a contractelor economice și împingerea termenelor de finalizare a lor spre sfîrșitul anului.

2 Pentru a prezenta principalele deficiențe și greutăți este necesar să facem cîteva precizări în legătură cu funcționarea mecanismului actual de aprovizionare tehnico-materială.

Programul de măsuri privind desfășurarea activității precontractuale și încheierea contractelor economice pe 1976 în domeniul aprovizionării tehnico-materiale precizează că întreprinderile, centralele și organele tutelare ale acestora să elaboreze pînă la 30 aprilie 1975 planul de aprovizionare pe întregul an 1976 cît și pe trimestre, pe baza prevederilor planului cincinal 1976—1980. La data întocmirii propunerilor planului de aprovizionare pentru 1976 — cu circa 10 luni înainte de începerea anului de plan — întreprinderile au avut ca elemente de fundamentare a sarcinilor o structură de producție cunoscută pentru un număr restrîns de produse, iar în privința normelor de consum cele ale anului de bază. În perioada 30 aprilie — 5 iunie a.c. (potrivit programului de măsuri pe 1976) au avut loc întîlniri și discuții organizate de centralele industriale și reprezentanți ai Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, cu scopul de a se clarifica unele probleme legate de resurse, acoperirea necesarului justificat, rezolvarea unor divergențe, precum și unele măsuri pentru corelarea pe plan central a proiectelor de balanțe cu celelalte secțiuni de plan (export, investiții, fondul pieței etc.).

Rezultă, așadar, că planul de aprovizionare la întreprinderi se fundamentează pe elemente informative (producție, valori nenominalizate, prețuri de plan, norme de consum, consumuri specifice, stocuri normate etc.), indicatori care se definitivează cu ministerele în aceeași perioadă cu definitivarea planului de aprovizionare. Din această cauză nu se poate cuprinde în planul de aprovizionare întregul volum de modificări ale acestora. În această fază, totuși, se aprobă balanțele materiale, se stabilesc și se transmit cote pe beneficiari (15 VI 1975, conform programului de măsuri). Aceste cote reprezintă planul definitiv de aprovizionare — dificil de modificat — în special la balanțele încordate care permit rezerve de plan foarte reduse. Ce s-a întreprins și ce s-a rezolvat în legătură cu aceste prevederi?

● O pondere importantă în producția construcției de mașini o constituie utilajele tehnologice pentru industria chimică, metalurgică, construcții-refractare, alimentară, minieră, producție care se execută pe baza documentației tehnice. În conformitate cu H.C.M. nr. 1708/1974, beneficiarii trebuie să predea comenzile și documentațiile tehnice de comandă cu 8 luni înaintea anului de plan. Pentru 1976, comenzile și documentațiile tehnice de comandă pentru mașinile și utilajele tehnologice menționate trebuiau predate de beneficiari pînă la 30 aprilie 1975, astfel încît întreprinderile furnizoare să poată stabili specificațiile pentru importul centralizat și metalul ce urmează să se programeze la intern pentru sem. I 1976. Dar, cu toate impulsionările făcute pe diverse trepte, pînă la data de 10 iunie 1975 situația depunerii documentației pentru producția de utilaje tehnologice a fost nesatisfăcătoare, serioase rămîneri în urmă avînd M.I.M., M.I.Ch., M.M.P.G. Aceasta creează greutăți întreprinderilor furnizoare de utilaje tehnologice în stabilirea specificațiilor ce se programează la intern, care, potrivit programului de măsuri pentru sem. I 1976, trebuiau să fie prezentate pînă la 1 VII a.c.

● Pentru anul viitor, potrivit măsurilor pentru asigurarea îndeplinirii sarcinilor de plan pe 1976, pentru mașinile și utilajele tehnologice contractele se vor încheia cel mai tîrziu pînă la 25 august 1975 pentru cele cu termene de livrare în semestrul I 1976 și pînă la 25 noiembrie pentru cele cu termene de livrare în sem. II 1976, în timp ce restul produselor se contractează pînă la 30 septembrie 1975. Aceste termene pentru contractarea utilajelor tehnologice sînt foarte largi, de la data depunerii comenzii și documentației (30 aprilie depunerea documentației — 25 noiembrie contractarea), dînd posibilitate beneficiarilor să nu respecte termenul de depunere a documentației. Aceasta se reflectă negativ în pregătirea bazei materiale, precum și în asigurarea din timp a producției marfă cu contracte.

● Un alt neajuns este acela că întreprinderile producătoare de utilaje tehnologice avînd sarcina, conform programului de măsuri, ca pînă la 31 V 1975 să predea coordonatorilor de balanțe specificațiile de materiale pentru importurile centralizate, erau la acea dată în posesia doar a circa 40% din documentația tehnică. Din această cauză, întreprinderile constructoare de mașini sînt în prezent în situația dificilă de a nu putea stabili specificațiile de import necesare utilajelor tehnologice și, în acest fel, pierd posibilitățile de prospectare și obținere de contracte cu termene de livrare convenabile. MICMG resimte acut lipsa unui stoc de intervenție propriu, pe care l-a avut și în trecut și a fost preluat de MATMCGFF. Prin acest stoc erau rezolvate operativ dereglările survenite în aprovizionare (nelivrări din import și producție internă, modificări de specificații datorită schimbării tehnologiei de fabricație sau a sortimentelor din plan etc.).

● O preocupare majoră a specialiștilor și lucrătorilor din compartimentele de aprovizionare, o constituie reglementarea stocurilor normate pe criterii obiective, care să asigure desfășurarea ritmică a procesului de producție conform planului și complexității fabricației. Acțiunea de testare a stocurilor la unele întreprinderi din economia națională este menită să aducă îmbunătățirile necesare, prin aplicarea unor criterii mai juste de determinare a normelor atît la furnizori cît și la consumatori. În situația actuală de elaborare și definitivare în timp a planului la toți indicatorii și, respectiv, de concretizare a structurii și a documentațiilor de execuție cerute de procesul de fabricație, aplicarea acestor criterii care fundamentează acțiunea de normare a stocurilor va trebui să înglobeze și factorii de corecție corespunzători acestui studiu. DGAD — MICMG nu poate acorda sprijin operativ întreprinderilor întrucît nu mai are în subordine baze, stoc-tampon și dreptul de a reține rezerve de cote la dispoziția sa. Actualul aparat al DGAD — MICMG are activități de sinteză a aprovizionării și desfacerii și, deci, nu este dimensionat pentru o urmărire sistematică a realizării aprovizionării tehnico-materiale, funcție preluată la nivel central de MATMCGFF conform Legii nr. 14/1971. Discuțiile referitoare la schimbări de specificații din motive obiective — întîrzieri la livrări, probleme de calitate, reclamații, propuneri de îmbunătățire a derulării unor contracte — rămîn în sarcina întreprinderilor beneficiare care trebuie să le rezolve pe baza relațiilor directe pe care le au cu întreprinderile furnizoare.

---

*) Întrucît ancheta a fost realizată înaintea Decretului privind unificarea celor două ministere constructoare de mașini, în material păstrăm vechile denumiri ale ministerelor respective.

● Metodologia actuală de lucru pentru încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială este nesatisfăcătoare datorită faptului că :

— balanțele de materiale și utilaje fiind în coordonarea centralelor industriale, iar rezervele de plan din balanțe la dispoziția exclusivă a Ministerului Aprovizionării (Legea nr. 14, art. 36 și 46), ministerul respectiv nu poate acționa efectiv în luarea deciziilor la balanțele din competența de aprobare a Consiliului de conducere al MICMG ;

— ministerul nostru nu poate soluționa problemele privind derularea aprovizionării și nu poate rezolva prioritățile la materialele deficitare, deoarece nu dispune de rezerve de cote și nu lucrează cu repartiții și specificații.

3 Dificultățile semnalate conduc la necesitatea reconsiderării, după părerea noastră, a unor probleme de aprovizionare și desfacere, luării unor măsuri de perfecționare a procesului de aprovizionare tehnico-materială, și anume :

— beneficiarii de utilaje tehnologice să prezinte documentația tehnică pînă la 28 februarie înaintea anului de plan și să încheie contractele economice pînă cel mai tîrziu 30 aprilie. Aceasta pentru ca întreprinderile furnizoare de asemenea utilaje să poată pregăti din timp specificațiile pentru import și intern, să prospecteze importul cu cel puțin 8 luni înaintea anului de plan (table inoxidabile, țevi inoxidabile), să încheie contracte și să obțină livrări cu termene optime din import și intern ;

— C.S.P. și MATMCGFF să corecteze în lunile noiembrie-decembrie, înaintea anului de plan, cotele de materii prime și materiale pe baza fundamentărilor depuse de ministere, care conțin elemente certe : producție plan de stat, nominalizare integrală a planului, norme de consum aprobate, contracte încheiate (80—90% din plan), prețuri de plan, stocuri certe. În acest sens, ar fi indicat ca sem. I al anului de plan să fie asigurat integral cu cote de materiale prin balanțele aprobate în luna iunie-iulie, urmînd ca eventualele suplimentări sau reduceri ce derivă din corectarea planului să afecteze numai semestrul II ;

— să se prevadă în balanțele materiale stocuri normate cît mai judicioase și corelate cu posibilitățile de livrare a materialelor de către furnizorii interni și externi, avîndu-se în vedere optimizarea producției în întreprinderile siderurgice, precum și ciclul lung de fabricație a unor produse complexe din construcția de mașini ;

— Ministerul Aprovizionării și ministerele furnizoare de materii prime și materiale să exercite un control riguros și să stabilească măsuri pentru respectarea livrării materialelor la termenele prevăzute în contracte, atît din producția internă cît și din import, întrucît penalizările solicitate de beneficiar pentru nerespectarea acestor termene nu soluționează nici pe departe dificultățile care apar în procesul de fabricație și de livrare a produselor ;

— o mai mare operativitate din partea MIM în programarea în producție a cererilor beneficiarilor și emiterea repartițiilor pentru cantitățile specificate ;

— acoperirea cu repartiții, integral și la termen, a tuturor sortimentelor solicitate de beneficiari, prin specificațiile de materiale depuse și eliminarea metodei practicate în prezent de a se contracta la import cu livrare în aceeași perioadă de timp pentru care sînt necesare în procesul de fabricație ;

— unii furnizori cum sînt : Întreprinderea de țevi „Republica“ — București și Combinatul Siderurgic — Galați să acorde termene de livrare lunare pe fiecare tipodimensiune și nu cum se practică în prezent (C. S. Galați acordă ca termen de livrare data de 10 a lunii următoare, iar Întreprinderea de țevi „Republica“ din București face o defalcare cantitativă lunară pe total contracte) ;

— întrucît modificările în structura planului la mașinile și utilajele pe care le executăm, nu au asigurate sortimental și calitativ unele materiale, se simte nevoia unei mai mari elasticități și operativități din partea întreprinderilor siderurgice în readaptarea planului de producție și, implicit, a contractelor încheiate, potrivit modificărilor solicitate de întreprinderile beneficiare. Apare necesar să se analizeze de către C.S.P., Ministerul Aprovizionării și M.I.M. posibilitatea reținerii unei rezerve (produse calde de 5%) la unitățile siderurgice în cadrul căreia să se poată efectua modificările solicitate de beneficiari potrivit structurii utilajelor ;

— M.I.M., M.I.C.M.U.E., M.I.Ch. și altele să intensifice programele de asimilare a principalelor materiale care se importă cu mare dificultate, iar în situația în care nu le asigură, să fie importate din fondurile proprii și la termenele solicitate de beneficiari ;

— pentru înlăturarea dificultăților care apar cu ocazia contractării metalului, considerăm necesar ca la acțiunea de contractare, cel puțin la Întreprinderea „Republica“ București, C.S. Galați și C.S. Hunedoara, să participe organe competente din Ministerul Aprovizionării și M.I.M. care să concilieze eventualele divergențe dintre furnizori și beneficiari privind unele termene de livrare, modificări de repartiții, probleme de condiții tehnice și calitative etc ;

— să nu se mai transmită de către Ministerul Aprovizionării nici un act normativ sau instrucțiuni privind aprovizionarea decît după consultarea și avizarea acestora de către ministerele economice (instrucțiuni privind depunerea specificațiilor la materialele neferoase din import și din producția internă, nomenclatorul cu baremurile limită de livrare).

— Ministerul Aprovizionării să urmărească realizarea aprovizionării tehnico-materiale conform balanțelor aprobate prin plan, prin impulsionarea furnizorilor pentru livrarea sortimentală și la termene a cantităților nevagonabile și asigurarea sortimentală la termenele contractuale stabilite cu întreprinderile M.I.C.M.G.

— M.I.M., C.S.P. și Ministerul Aprovizionării să ia măsuri ca într-o perioadă de doi ani să constituie, treptat, din depășirile de plan și din surplusurile de la schimburile externe, un stoc tampon de circa 100 000 tone la dispoziția M.I.C.M.G. în structura sortimentală uzuală necesară întreprinderilor constructoare de mașini și, în mod deosebit, la acele sortimente care se laminează trimestrial la intervale mai mari, conform aprobării din martie 1974 privind unele probleme legate de decalarea aprovizionării cu metale feroase în economie. De asemenea, să ia măsuri de extindere a nomenclatorului normelor de consum, în special pentru materiale nemetalice, table aliate, inoxidabile, oțeluri de scule, cabluri și conductori electrici, metale dure, plăci, materiale abrazive etc.

MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI-UNELTE ȘI ELECTROTEHNICII

— ing. Petre PĂTRAȘCU,
director D.G.A.D. —

1 Pînă la această dată, întreprinderile aparținînd ministerului nostru au încheiat un număr redus de contracte de aprovizionare tehnico-materială pentru producția anului 1976. Situația

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În unitățile de construcții ale consiliilor populare

Ritmul creșterii productivității muncii

ÎN acest an, în fața unităților de construcții ale consiliilor populare județene stă sarcina de creștere rapidă a productivității muncii, astfel ca să se realizeze obiectivul trasat la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, și anume ca într-o perioadă de 4—5 ani să se dubleze productivitatea muncii în construcții. Rezultatele obținute în ultimii ani de acestea evidențiază faptul că s-a intensificat preocuparea pentru ca întregul potențial uman și tehnic din dotare să fie pus mai bine în valoare. **O reflectare a efortului depus și a rezultatelor obținute este dată de evoluția productivității muncii, care în decursul ultimilor 5 ani a crescut cu 50%. Economia relativă de angajați, luînd ca bază anul 1970, este de circa 240 mii oameni pentru întreaga perioadă 1971—1975. Numai la nivelul anului 1975 economia relativă de lucrători este de circa 100 mii**

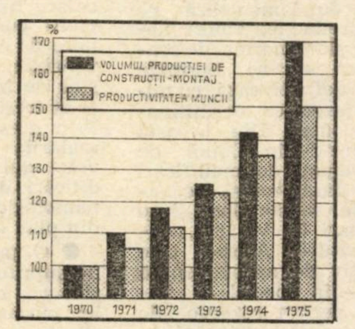

Dinamica productivității muncii în unitățile de construcții-montaj ale consiliilor populare județene

Printre județele care au obținut rezultate deosebit de bune, exprimate în ritmul mediu anual al productivității muncii pe perioada 1971—1975, sînt de menționat : Bacău (10,6%), Bihor (11,3%), Cluj (10,9%), Prahova (10,3%), Suceava (10,4%). Totodată trebuie arătat că alte județe nu au obținut rezultate pe măsura înzestrării lor : Harghita (3,4%), Tulcea (3,3%), Teleorman (4,3%), Dîmbovița (5,1%).

Pentru ca productivitatea muncii prevăzute în planul pe 1975 să fie realizată integral, este necesar ca întreprinderile de construcții din cadrul consiliilor populare județene să urmărească cu perseverență utilizarea cît mai deplină a utilajelor de pe șantiere. Din analiza datelor privind realizările perioadei trecute reiese că în unele județe indicii de utilizare intensivi sînt sub nivelele planificate ca de exemplu la betoniere și stații de betoane (Caraș-Severin), excavatoare și buldozere (Arad), macarale turn (Teleorman, Harghita), cilindri compresori (Timișoara), parcul auto etc.

Utilizarea mai redusă a capacității utilajelor de construcții duce la situația ca proporția lucrărilor executate manual să crească (exemplu la lucrările de săpare, betoane, manipularea agregatelor ș.a.). Acestea reprezintă de fapt tot atîtea rezerve potențiale de sporire a productivității muncii, și remedierea lor se impune cu atît mai mult cu cît în această perioadă, precum și în cea viitoare, unitățile de construcții ale consiliilor populare județene au sarcini sporite decurgînd din necesitatea de a reface în termen cît mai scurt diferite obiective calamitate de inundații. De asemenea, ele vor putea realiza nivelul planificat al productivității muncii pe anul 1975 dacă vor spori continuu gradul de industrializare a lucrărilor, dacă vor utiliza cît mai rațional forța de muncă și dacă vor atrage în producție toate rezervele rezultate dintr-o analiză atentă și competentă a potențialului de care dispun.

respectivă nu este desigur satisfăcătoare, impunînd, în consecință, luarea unor măsuri urgente la toate nivelele.

2 Programul de măsuri privind desfășurarea activității precontractuale și încheierea contractelor economice în domeniul aprovizionării tehnico-materiale precizează că întreprinderile, centralele și organele coordonatoare ale acestora să elaboreze pînă la 30 aprilie 1975 planul de aprovizionare pe întreg anul 1976 și pe trimestre, pe baza prevederilor planului cincinal 1976—1980. De aici derivă un prim neajuns și anume : întocmirea propunerilor planului de aprovizionare pe 1976 cu circa 10 luni înainte de începerea anului de plan pune întreprinderile în situația să-și fundamenteze cerințele pe baza unei structuri de producție cunoscută doar pentru un număr restrîns de produse, cu norme de consum ale anului de bază.

De asemenea, la această dată, balanțele de materii prime și materiale, îndeosebi la metal, nu sînt elaborate, resursele (producția internă și importul) nu sînt stabilite. De aici, rezultă că întreprinderile își fundamentează planurile de aprovizionare pe elemente informative (producție, valori nenominalizate, prețuri de plan, norme de consum, consumuri specifice, stocuri normative etc.), indicatori ce se definitivează cu ministerele de sinteză în aceeași perioadă. Rezultă clar că, din această cauză, planul de aprovizionare nu poate cuprinde întreg volumul de modificări ale acestora, care se definitivează ulterior. Totuși, în această fază se aprobă balanțele materiale, se stabilesc și se transmit cote pe beneficiari, care reprezintă planul definitiv de aprovizionare, dificil de modificat, mai ales la balanțele încordate, care prezintă rezerve de plan foarte reduse.

Așa prezentîndu-se lucrurile, întreprinderile sînt puse în situația de a-și întocmi planurile de aprovizionare pe baze incerte, nefiind în posesia contractelor ferme încheiate cu beneficiarii produselor lor. De aici rezultă că planurile întocmite de întreprinderi cu circa 10 luni mai devreme sînt estimative, deoarece în decursul fazei de încheiere a contractelor cu beneficiarii pot apărea unele necesități (fie de alte sorto-tipo-dimensiuni, fie că la unele materiale se cer cantități în minus sau în plus). Or, un asemenea plan de aprovizionare nu este de natură să ducă, pe de o parte, la o justă utilizare a resurselor materiale, iar pe de altă parte, creează aprioric premise pentru creșterea stocurilor supranormative, care, ulterior, grevează situația financiară a întreprinderilor.

3 Pentru îmbunătățirea situației ar fi de făcut multe propuneri. Mă voi rezuma numai la cîteva, pe care le socotesc esențiale și anume :

● ar fi absolut necesar ca atît C.S.P., cît și M.A.T.M.C.G.F.F., să adapteze, în lunile noiembrie-decembrie înaintea anului de plan, cotele de materii prime și materiale în funcție de fundamentările depuse de ministere, care conțin elemente certe privind producția prevăzută în planul de stat, nominalizarea integrală a planului, norme de consum aprobate, contracte încheiate cu beneficiarii produselor la un nivel de circa 80—90% din plan, prețuri de plan, stocuri certe. Totodată, semestrul I al anului de plan să fie asigurat integral cu materii prime și materiale prin balanțele aprobate în lunile iunie-iulie, urmînd ca eventualele suplimentări sau reduceri, ce rezultă din readaptarea planului, să afecteze numai semestrul II ;

● să se prevadă în balanțele materiale stocuri normate cît mai judicioase, corelate cu posibilitățile de livrare a materialelor de către furnizorii interni și externi, ținîndu-se seama și de optimizarea producției în întreprinderile siderurgice, precum și de ciclul lung de fabricație a unor produse complexe. Aceasta ar asigura o aprovizionare corespunzătoare, cît și o asortare a stocurilor în limitele reglementărilor în vigoare ;

● întrucît desele modificări intervenite în structura planului de producție al ministerului nostru — modificări care sînt oarecum inerente ținînd seama fie de cerințele interne, fie pentru export — au drept consecință neasigurarea sorto-tipo-dimensională și calitativă a unor materiale, se impun o mai mare elasticitate și operativitate din partea întreprinderilor siderurgice furnizoare în readaptarea programelor lor de fabricație și, implicit, a contractelor încheiate. Acest lucru este pe deplin valabil și pentru bazele de aprovizionare județene pentru cantitățile nevagonabile, ținînd seama că o pondere serioasă în consumul unităților ministerului nostru au cantitățile mici de metal ;

● tot din cauza unor modificări de plan care intervin pe parcursul procesului de producție, ar fi deosebit de utilă analizarea de către C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F. și M.I.M. a posibilității reținerii unei rezerve (produse calde de circa 5—6%) la întreprinderile siderurgice, în cadrul căreia să se poată satisface eventuale cerințe impuse de modificarea structurii planului în unele din întreprinderile noastre.

Dat fiind timpul relativ scurt ce a mai rămas pînă la începerea noului an de plan, se simte nevoia depunerii unor eforturi susținute la toate nivelele pentru a se asigura din timp baza tehnico-materială a întreprinderilor, deoarece numai în acest fel se vor putea crea condiții pentru îndeplinirea în condiții de ritmicitate și eficiență a marilor sarcini puse de Congresul al XI-lea al partidului și de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a. c.

Înfăptuirea sarcinilor impune acțiuni concrete, permanente

ÎN CONTEXTUL favorabil al eforturilor pentru îndeplinirea actualului cincinal înainte de termen întreprinderile, centralele industriale și ministerele sînt chemate să întreprindă, de pe acum, acțiuni eficiente pentru o cît mai temeinică pregătire organizatorică, tehnică și materială, în vederea înfăptuirii cu succes a sarcinilor din primul an din perioada 1976-1980. O primă și importantă direcție în care se cere acționat, o constituie **încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială,** corelarea strînsă între nivelurile de producție stabilite și prevederile planului de aprovizionare.

Așa cum relevă practica din anii anteriori, atunci cînd în întreprinderi, centrale industriale și ministere au fost luate din vreme toate măsurile necesare, demararea planului s-a făcut în condiții optime, realizîndu-se chiar din primele zile de muncă substanțiale depășiri de plan. Dar atunci cînd măsurile nu au fost finalizate din vreme, ci tergiversate, au apărut în derularea sarcinilor de plan unele obstacole care, de obicei, s-au soldat cu nerealizarea ritmică a unor sortimente, nerespectarea termenelor de livrări față de beneficiari. Prin cunoașterea cu aproape 8 luni mai devreme a sarcinilor pe 1976, se presupunea că din acel moment întreprinderile și centralele vor declanșa și acțiunile necesare perfectării tuturor măsurilor care să permită succesul înfăptuirii noilor sarcini. Din păcate, lucrurile nu stau peste tot așa. Se manifestă încă încetineală, se așteaptă rezolvarea unor probleme pe diferite trepte, netrecîndu-se cu hotărîre la stabilirea necesarului de aprovizionat și, în funcție de acesta, la încheierea contractelor cu furnizorii de materiale.

Așa cum s-a desprins din ancheta noastră pînă la începutul lunii august a.c. nu se încheiase de către majoritatea întreprinderilor investigate decît un număr foarte mic de contracte de aprovizionare, datorită unor defecțiuni în modul de nominalizare a sarcinilor de plan, în însuși mecanismul de aprovizionare tehnico-materială. De altfel, unele din aceste defecțiuni — așa cum ne-au relatat participanții la anchetă — au condus la încheierea cu întîrziere a unor contracte de aprovizionare și pentru semestrul II 1975, ceea ce atrage greutăți în realizarea ritmică a producției fizice în întreprinderile beneficiare.

O cerință imperioasă pentru întocmirea corectă a planurilor de aprovizionare tehnico-materială și încheierea contractelor de către întreprinderile beneficiare și cele furnizoare este aceea a **nominalizării producției** pe anul viitor. Or, așa cum rezultă din anchetă, Întreprinderea de autocamioane-Brașov, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, Întreprinderea de pompe, Întreprinderea de mecanică fină și „Electronica“ din București, „Progresul“-Brăila, Întreprinderea de utilaj chimic-Ploiești, Întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu-Severin, „Strungul“ Arad etc. sînt departe de a fi încheiat această fază importantă de pregătire a producției pe 1976. Totodată, trebuie spus că au fost încheiate pînă la ora actuală prea puține contracte cu beneficiarii produselor și, în consecință, nu se cunosc nici cantitățile și nici tipodimensiunile de materiale care urmează să fie comandate. Desigur, încheierea contractelor cu beneficiarii și nominalizarea, pe această bază, a producției, constituie principala îndatorire a întreprinderilor. Dar nu puține obligații revin în acest sens și centralelor industriale. Sînt însă centrale industriale care nu și-au preluat nici pînă acum funcțiile ce le revin în domeniul aprovizionării și desfacerii, lăsînd întreprinderile să se descurce cum pot.

O a doua cerință fundamentală pentru încheierea din vreme a contractelor cu întreprinderile furnizoare de materii prime și materiale este aceea a **accelerării lucrărilor de către coordonatorii de balanță privind fundamentarea necesarului și stabilirea volumului de materii prime afectate fiecărui beneficiar.** Altfel, tergiversarea finalizării din timp a acestei operații creează riscul prelungirii perioadei de încheiere a contractelor economice — situație ce-și poate pune amprenta asupra înfăptuirii în bune condiții a sarcinilor de plan de către întreprinderile beneficiare.

În încheierea la timp a contractelor de aprovizionare o mare însemnătate are și **perfecționarea activității bazelor județene** — unități care și-au dovedit pe deplin viabilitatea, atît în ce privește creșterea operativității în aprovizionare, cît și în simplificarea relațiilor contractuale. Numai că multe din aceste baze de aprovizionare nu dispun de o dotare tehnică corespunzătoare, nu au linii de garaj, suficient personal calificat și, în relațiile lor cu furnizorii de materiale, nu au prioritate din punct de vedere al termenelor de livrare și al cantităților programate.

Firește, vor trebui găsite soluții pentru continua perfecționare a procesului de aprovizionare tehnico-materială. Așa cum s-a arătat în lucrările recentei Plenare comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale în viitorul cincinal va trebui să se asigure în toate unitățile o aprovizionare cu materii prime și materiale în strînsă concordanță cu volumul producției, pe baza unor criterii științifice, care să le permită desfășurarea ritmică a activității economice și, în același timp, evitarea imobilizării de resurse materiale. Ținînd seama că noile sarcini de plan au la bază o reducere substanțială a consumurilor specifice care au fost și vor fi, în continuare, aduse în pas cu progresul tehnic, întreprinderile nu vor mai avea atît de largi posibilități de a-și acoperi nevoile de aprovizionare din „stocuri“ care au fost achiziționate în decursul anilor peste nevoile lor reale. Așadar, pornind de la cerințele concrete ale desfășurării optime a proceselor de producție, **trebuie avută toată grija ca, la încheierea contractelor, concomitent cu cantitatea solicitată, să fie clar prevăzute sortimentele, dimensiunile, forma și detaliile calității materiilor prime.** În acest mod se vor înlătura eventualele divergențe pe parcursul finalizării contractelor.

Am desprins în aceste succinte concluzii doar cîteva din principalele probleme care stau în prezent în fața întreprinderilor, centralelor industriale, în vederea pregătirii în cele mai bune condiții a producției pe 1976 — primul an din viitorul cincinal. Important este ca, fiecare, la nivelul său, să depună maximum de eforturi în asigurarea din vreme a aprovizionării tehnico-materiale a producției — factor de cea mai mare însemnătate pentru demararea cu succes a noului cincinal, a cărui înfăptuire neabătută va duce la dezvoltarea impetuoasă a economiei noastre naționale, la ridicarea bunăstării celor ce muncesc.

Anchetă realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Cum îl pregătim?

FUNDAMENTAREA PRIN MARKETING A INVESTIŢIILOR

REALIZAREA programului amplu de dezvoltare economică şi socială a ţării noastre, stabilit de Congresul al XI-lea al P.C.R., implică un imens efort investiţional ; în cincinalul 1976—1980, ca urmare a menţinerii unei cote ridicate a părţii destinate dezvoltării din venitul naţional — de 33,5% — volumul investiţiilor va atinge cifra impresionantă de 1 000 de miliarde lei. Pe măsura creşterii volumului fondurilor de investiţii, sporeşte însă şi responsabilitatea utilizării eficiente a lor, a convertirii lor în noi obiective economice care să asigure progresul neîntrerupt al ţării noastre. Această responsabilitate, „asigurarea unei ordini desăvîrşite şi a unei eficienţe maxime în realizarea investiţiilor“,[1] au fost pregnant subliniate de secretarul general al partidului la recenta plenară comună a C.C. al P.C.R., şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale care a dezbătut şi aprobat proiectul planului cincinal de dezvoltare a ţării pe perioada 1976—1980.

Investiţiile reprezintă unul dintre domeniile care oferă marketingului largi posibilităţi de afirmare în economia noastră socialistă, mai mult, în care el este chemat să fundamenteze oportunitatea şi eficienţa noilor obiective.

Incepînd cu actualul cincinal, 1971—1975, în scopul realizării unei eficienţe maxime a efortului investiţional, s-a stabilit, după cum se ştie, ca aprobarea investiţiilor să fie precedată de elaborarea unor studii de marketing, din care să rezulte posibilităţile de desfacere a produselor obţinute în urma punerii în funcţiune a noilor obiective, a noilor capacităţi de producţie. De altfel, obligativitatea studiilor de marketing, pentru fundamentarea fiecărui obiectiv sau pentru lărgirea capacităţilor existente, a fost menţionată expres în legea investiţiilor.

Se poate afirma, pe baza experienţei acumulate, că multe dintre studiile de marketing desfăşurate pînă acum au permis o mai bună orientare a investiţiilor în concordanţă cu cerinţele pieţei interne şi externe, au permis evitarea unor investiţii în obiective sau dezvoltări de capacităţi a căror producţie să întîmpine dificultăţi în desfacerea ei în condiţiile unei eficienţe satisfăcătoare. Totuşi, în această privinţă ne aflmă încă într-o fază de început. Se constată încă — în legătură cu investiţiile destinate unor capacităţi de producţie care lucrează pentru export — „o insuficientă aprofundare a studiilor de piaţă sau chiar absenţa totală a acestor studii, singurele în măsură să orienteze volumul şi structura producţiei româneşti în strînsă corelaţie cu cerinţele şi tendinţele pieţei internaţionale“[2]). În anumite privinţe, această constatare este valabilă şi pentru unele obiective care produc pentru piaţa internă. Socotim, deci, că marketingul nu a dat încă întrega măsură a utilităţii sale pentru economia noastră ; pe de altă parte, utilizarea lui în domeniul investiţiilor s-a limitat uneori la o arie problematică prea restrînsă, cum ar fi confruntarea capacităţii noilor obiective cu posibilităţile de absorbţie ale pieţei pentru produsele respective. Apreciem însă că posibilităţile de utilizare a marketingului, în vederea unei cît mai eficiente finalizări a investiţiilor, sînt mult mai largi. ■

Rolul studiului de marketing în cadrul S.T.E.-ului

LĂRGIREA posibilităţilor de promovare a marketingului în domeniul investiţiilor este condiţionată, înainte de toate, de aşezarea pe baze mai riguroase a raporturilor dintre studiile de marketing şi obiectivele de investiţii care formează tema acestor studii. Evident, studiile de marketing rămîn un instrument de fundamentare a investiţiilor. În această calitate, ele trebuie să demonstreze — într-o perspectivă suficient de largă — existenţa unor necesităţi concrete de consum cărora urmează să răspundă obiectivul de investiţie, a unor posibilităţi reale de plasare a produselor obţinute. Această cerinţă nu mai trebuie argumentată ; ea este esenţială pentru că, aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la una din consfătuirile cu aparatul comerţului exterior, „producem nu de dragul producţiei, ci pentru satisfacerea unor necesităţi şi cerinţe şi trebuie deci să producem numai ceea ce corespunde acestor cerinţe şi necesităţi“ [3]).

Funcţia studiului de marketing, ca instrument de fundamentare a investiţiilor, presupune deci un raport de subordonare faţă de studiul tehnico-economic în ansamblu. Dar ea nu trebuie înţeleasă simplist : este vorba de o subordonare prin tematica studiului şi nu prin concluziile lui. Precizarea se impune, pentru că un studiu de marketing, deşi trebuie să se axeze pe o temă concretă, datele acesteia sînt doar elemente de referinţă. Mai explicit, rostul studiului nu se limitează să demonstreze dacă este oportun sau nu un anumit obiectiv de investiţie cu parametrii deja fixaţi, dacă este posibilă sau nu desfacerea produselor lui. O astfel de îngustare a cerinţelor faţă de un studiu de marketing nu favorizează găsirea celor mai eficiente orientări ale fondurilor de investiţii, dimensionarea optimă a noilor capacităţi de producţie. Comandat într-o astfel de orientare, un studiu de marketing poate demonstra, de exemplu, că suplimentarea cu n% a capacităţii de producţie existente la un produs oarecare găseşte acoperire în cerinţele pieţei ; dar, fără o astfel de orientare rigidă, fără o subordonare faţă de parametrii predeterminaţi ai obiectivului de investiţie avut în vedere, el ar putea arăta că este posibilă suplimentarea cu 2n% a acestor capacităţi, sau că este mai eficientă orientarea investiţiilor în altă direcţie.

De la un studiu de marketing nu trebuie aşteptată deci doar confirmarea sau infirmarea unei alegeri deja făcute în privinţa investiţiei proiectate, ci un tablou cît mai amplu, cît mai complet, al domeniului la care se referă investiţia, identificarea tuturor variantelor posibile, pentru ca organul de decizie să aibă posibilitatea alegerii varientei optime. Cu atît mai străine de spiritul marketingului sînt, în acest context, studiile cu concluzii „precomandate“, cînd nici măcar nu este vorba de aflarea unui răspuns în alternativele „da“ sau „nu“ la tema supusă cercetării. ci de găsirea argumentelor pentru susţinerea unei decizii „ca şi luate“.

Ce, unde, cînd şi cum se poate vinde?

O ALTĂ problemă a implicaţiilor marketingului în fundamentarea investiţiilor se referă la modalitatea evaluării potenţialului pieţei şi raportării noilor capacităţi ce vor rezulta din investiţii la acest potenţial.

Produsele noastre se adresează deopotrivă pieţei interne şi celei externe. În ceea ce priveşte piaţa internă, dinamismul susţinut al acesteia — sprijinit pe creşterea planificată a nevoilor de consum productiv şi a cererii solvabile a populaţiei — crează o bază largă pentru realizarea volumului suplimentar de produse pe care-l va declanşa punerea în funcţiune a noilor obiective de investiţii. Posibilităţi largi de desfacere pentru produsele noastre există şi în cadrul pieţei externe. Este grăitor, în această privinţă, ritmul mediu anual de creştere de 21,5% al comerţului nostru exterior în perioada 1971—1974 ; pentru cincinalul următor, recenta plenară a C.C. al P.C.R. a stabilit o creştere a exportului cu 90% şi a importului cu 60%, ceea ce înseamnă o rată medie anuală de creştere pe ansamblul comerţului exterior de 12,3% — superioară creşterii produsului social, venitului naţional şi producţiei industriale.

Astfel de posibilităţi nu echivalează însă cu existenţa unor debuşee sigure pentru toate produsele acestor noi obiective de investiţii. Evaluarea corectă a pieţei potenţiale, a dimensiunilor sale, stabilirea cotei pe care o putem dobîndi practic pe diverse pieţe este o operaţiune de mare complexitate, implicînd o analiză de marketing de mare fineţe. Este uşor de demonstrat, de exemplu, că faţă de un anumit grad de dotare a populaţiei cu un produs de folosinţă îndelungată rămîne un potenţial de acoperit, care poate fi cuantificat şi deci avut în vedere la dimensionarea unor noi obiective de producţie sau la lărgirea capacităţii celor existente ; un studiu de marketing nu se poate însă rezuma la aceasta, o asemenea raportare neconstituind încă o fundamentare riguroasă ci, cel mult, un punct de referinţă. Problema dobîndeşte şi alte dimensiuni în cadrul pieţei externe, unde capacitatea de absorbţie a pieţei devine teren de confruntare aprigă între numeroşi ofertanţi, aşa încît evaluări chiar corecte cantitativ ale pieţei potenţiale nu sînt suficient de lămuritoare pentru o orientare eficientă a investiţiilor. Ipotetic vorbind, ar putea fi mai mult decît evidentă existenţa unei largi pieţe potenţiale la : televizoare alb-negru, diferite echipamente de automatizări sau maşini-unelte pentru aşchierea metalelor, dar, aceasta nu poate constitui o fundamentare suficientă în cadrul unui studiu de marketing internaţional. Luarea în considerare doar a acestui element în orientarea capacităţilor de producţie ar putea avea consecinţe practice negative.

Faţă de aceste considerente, pentru studiile de marketing, destinate fundamentării investiţiilor, se impun cîteva concluzii. Astfel, întrucît nu sînt suficiente datele generale despre piață, despre posibilitățile de absorbire a unor loturi noi de produse, ci elemente concrete care să caracterizeze posibilitățile participării noastre în cadrul pieței, este necesară — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — elaborarea unor **studii proprii de marketing,** asigurînd adaptarea rapidă a producției la condițiile pieței externe ; în forme specifice, o asemenea abordare privește și piața internă. Realismul studiilor de marketing impune o raportare corectă, multilaterală, a produselor care vor fi obținute la exigențele pieței, ale consumatorului intern și extern, la parametrii produselor concurente existente în vînzare, la condițiile pătrunderii produselor pe piață. Această raportare nu este însă un act contemplativ ci implică acțiuni practice concertate : studiile de marketing iar, apoi, întreaga activitate practică de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, de organizare a producției și comercializării trebuie să aibă în vedere necesitatea alinierii produselor românești la nivelul exigențelor pe plan mondial. „În condițiile actuale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. — cînd pe plan mondial schimbarea produselor și a tehnologiilor se produce într-un ritm extrem de rapid, paralel cu ridicarea calității, trebuie să acționăm energic și permanent pentru înnoirea și modernizarea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Avem datoria să facem totul pentru ca performanțele produselor românești să țină pasul cu cerințele progresului tehnic pe plan internațional“[4]).

Investigarea efectelor economice propagate

CREȘTEREA gradului de complexitate a legăturilor dintre sectoare și ramuri de activitate într-o economie modernă, dinamica diferită a lor, mutațiile structurale adesea neașteptate determinate de încorporarea tot mai rapidă în practică a realizărilor științifice și tehnice — toate acestea sporesc dificultatea elaborării unor studii riguroase de marketing, care să stea la baza deciziilor în problemele de investiții.

În astfel de împrejurări, sfera de cuprindere a unui studiu de marketing nu se mai poate circumscrie la piața produsului la care se referă investiția. Rareori vînzarea, respectiv consumul unui produs, înseamnă ieșirea lui definitivă din ciclul economic, fără consecințe imediate pentru ciclul altor produse ; în cele mai multe cazuri ne aflăm în fața unor efecte în lanț, piața unui produs fiind deci condiționată de dinamica piețelor altor produse, aflate „în amonte“ și condiționînd, la rîndul ei, piețele produselor aflate „în aval“ în cadrul ciclului economic considerat în ansamblu și în permanentă desfășurare. După cum, pe de altă parte, rareori produsul intră singur, neînsoțit într-un anumit tip de consum, ceea ce înseamnă că în afara unor relații de succesiune, de natura celor de mai sus, între piețele diferitelor produse există și relații de asociere, de complementaritate. O investiție turistică, de exemplu, care urmează a fi materializată într-un complex de spații de cazare, nu poate fi fundamentată doar prin luarea în considerare a fluxurilor probabile de turiști, ci trebuie să fie corelată cu investițiile destinate celorlalte componente ale produsului turistic, apoi cu elementele existente sau proiectate ale infrastructurii turistice etc. Nu putem angaja fonduri de investiții pentru producerea unor articole care alcătuiesc părți componente ale unor agregate, fără luarea în considerare a perspectivei pieței acestor agregate ; sau, pentru producerea unor produse complexe care reclamă asistență tehnică în procesul funcționării, fără dezvoltarea corespunzătoare a sectorului de service, a producției pieselor de schimb etc.

O viziune amplă asupra pieței, abordarea pieței în întreaga complexitate de relații, pînă la depistarea și evaluarea celor mai îndepărtate implicații ale produselor considerate este, de altfel, una dintre trăsăturile specifice unui studiu de marketing.

Este într-adevăr mai ușor să cumperi decît să vinzi?

ÎN continuarea ideii de mai sus, se impune atenției observația că, dacă cercetarea implicațiilor „în aval“ se bucură de o atenție ceva mai mare, deși încă insuficientă, în cadrul studiilor de piață, situația se prezintă diferit în privința relațiilor de anterioritate ale produsului. Or, este un adevăr elementar faptul, că funcționarea noilor unități economice la parametrii proiectați presupune existența materiilor prime și a materialelor necesare, înlocuirea utilajelor consumate etc.

Se pornește, în acest caz, de la premisa că este mai ușor „să cumperi“ decît „să vinzi“, respectiv, dacă deplasăm problema pe terenul pieței internaționale, se consideră că realizarea importurilor este o operațiune incomparabil mai ușoară decît exportul produselor. De aici și părerea larg răspîndită, că marketingul în comerțul exterior este aproape sinonim cu marketingul de export, pentru activitatea de import aproape nefiind nevoie de marketing.

Desigur, cumpărarea și vînzarea ridică probleme specifice, dar fiecare dintre aceste activități este complexă în felul ei. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras nu o dată atenția asupra faptului că se importă uneori fără suficiente calcule de analiză economică, nu se manifestă exigență corespunzătoare față de calitatea produselor importate, se importă produse care ar putea fi obținute în țară.

Revenind la locul marketingului în fundamentarea investițiilor, prin prisma acestor considerente, se impune o regîndire a locului pe care trebuie să-l ocupe, în cadrul studiilor de piață, analiza condițiilor și posibilităților de realizare a investițiilor, a surselor materiale care asigură construcția, dotarea și apoi funcționarea obiectivelor proiectate. În această privință, studiile de marketing trebuie să reflecte noile orientări în domeniul investițiilor, adoptate de plenara recentă a C.C. al P.C.R. : „trebuie să trecem în mod hotărît la o abordare cu totul nouă în problema investițiilor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la plenară — a aportului pe care trebuie să-l dea industria noastră la realizarea marelui program de construcții prevăzut în cincinalul viitor“[5]).

Construcția pieței și promovarea produselor

MOTIVAREA economică, din punctul de vedere al pieței, a noilor capacități de producție trebuie considerată doar o primă etapă în fundamentarea investițiilor în care marketingul poate fi implicat. În definitiv, confirmarea de către piață a eficienței alegerii făcute — în ceea ce privește profilul și dimensiunile noului obiectiv economic — are loc abia după intrarea acestuia în funcțiune, cînd produsele sale au ajuns pe piață și se confruntă cu cerințele pentru care au fost concepute.

În această etapă, hotărîtoare pentru justificarea efortului investițional făcut, contribuția marketingului poate fi mult mai importantă. El trebuie să pregătească primul contact al produselor cu piața, pătrunderea acestora pe segmentele avute în vedere, cîștigarea unor poziții stabile în cadrul pieței. Toate acestea presupun elaborarea și punerea în acțiune a unor programe de marketing avînd ca teme lansarea pe piață a produselor, promovarea și susținerea vînzărilor.

Dificultățile întîmpinate pe piață de noile obiective în prima perioadă de funcționare, neatingerea la termenele prevăzute a capacităților de producție proiectate sînt uneori pe nedrept puse pe seama insuficientei fundamentări inițiale a investițiilor, a supraestimării capacității pieței potențiale, sau pe seama calității produselor.

Experiența practică — pe plan mondial, ca și propria experiență — arată că confruntarea produselor cu piața nu trebuie lăsată să aibă loc spontan. Chiar produse cu însușiri calitative deosebite au nevoie de sprijin pentru a pătrunde pe piață (inclusiv pe cea internă) alături sau în locul altor produse cu poziții cîștigate anterior.

CARNETUL CONSUMATORULUI

Noi sortimente cosmetice

PRODUSE căutate — deopotrivă — de femei și bărbați, cosmeticele se bucură, prin grija întreprinderilor de specialitate, de o gamă în permanentă diversificare, piața urmînd, în perspectiva imediată, să primească noi sortimente.

Întreprinderea „Miraj“ din București, de pildă, va oferi o serie de noutăți, precum gama „Margareta“ — *pudră compactă, emulsie demachiantă, loțiune tonică, fard de pleoape, stick emolient pentru buze ș.a.* ; gama „Dragon“ *— apă de colonie, parfum de toaletă, loțiuni de ras — pentru bărbați. De asemenea —* seriile „Eva-Lux“ — *parfum de toaletă, ulei și emulsie demachiantă, roșu de buze și* gama „Bellatrix“, *fabricată pe bază de extract total din plante cardiotonice, cu mare efect regenerator (cuprinde: cremă pentru ten gras și sensibil, cremă de noapte, cremă de ochi, loțiune tonică, emulsie demachiantă).*

Întreprinderea clujeană „Farmec“ va oferi — și ea — noutăți. Dintre acestea reținem: gama „Herba“ *(loțiune preras electric, loțiune postras, emulsie postras), loțiunea post-ras* „Dermin“, *șampoanele pentru păr* „Napoca“ *și* „Farmec“, *gelul pentru mîini* „Balsam“, *produsele pentru plajă* „Tropical“ *și* „Regata“, *crema* „Universal-Farmec“, *pentru sport, uleiul pentru masaj* „Modern“ („spray“), *fixativul pentru păr* „Femina II“, *apa de colonie superconcentrată* „Napoca“.

Vom găsi, de asemenea, în magazinele de resort — săpunurile din seria „Oana“, „Catifelin“, „Pell-amar“, „Adam“, „Tom“, „Eva“ *ș.a.*

Cît privește produsele pentru îngrijirea danturii notăm — ca noutăți — pastele pentru dinți „Optima“ *(anticarie),* „Activa“ *(dezodorizant cu clorofilă),* „Pell-amar“, *din seria cunoscutelor produse, realizate de dr. Ionescu-Călinești.*

Precizăm că multe din aceste produse sînt realizate prin cooperare cu firme internaționale cu veche experiență, în domeniu, precum: „Hellen Rubinstein“, „L'Oreal“ etc.

George HAȘEGANU

Desigur, aceste probleme nu se pun, sau apar într-o măsură foarte mică în cazul unor obiective a căror producție are o destinație precisă, stabilită centralizat. Dar, cele mai multe obiective vor lucra cel puțin parțial și pentru piața externă, unde pătrunderea produselor este mai dificilă ; în ceea ce privește comerțul nostru exterior, se semnalează rămîneri în urmă la elaborarea programelor de promovare a produselor de export și, în special, a produselor noi, superior prelucrate[6]. Pe de altă parte, nici piața internă nu recepționează automat orice fel de produse, noile unități economice trebuind să depună eforturi susținute pentru a pătrunde pe piață la cotele prevăzute. Poate fi adusă drept exemplu, în această privință, producția industrială a textilelor nețesute (produse noi pe plan mondial), organizată relativ recent în țara noastră prin punerea în funcțiune a fabricii Netex din Bistrița. Deși textilele nețesute au o largă piață potențială internă, ele nu au pătruns încă în toate domeniile — extrem de diverse — ale utilizării lor, nu sînt suficient cunoscute în toate zonele țării ; au fost depuse și sînt necesare în continuare eforturi susținute, concepute într-o manieră de marketing, pentru cunoașterea gamei de produse de către beneficiarii potențiali, pentru depistarea unor noi domenii de utilizare, pentru crearea unei imagini de produse și de întreprindere favorabile în rîndul cumpărătorilor etc.

Cele cîteva aspecte, menționate mai sus, nu privesc decît un domeniu — este adevărat, foarte important — unde este posibilă și necesară aplicarea marketingului în economia noastră. Practica confirmă tot mai mult necesitatea promovării concepției și a tehnicilor moderne de marketing și în celelalte domenii de activitate. Aplicarea pe o scară din ce în ce mai largă a marketingului este însă condiționată, într-o însemnată măsură, de prezența lui încă din stadiul investițiilor destinate obiectivelor economice. Numai o orientare „de la pornire“ a acestor obiective în concordanță cu cerințele pieței, cu nevoile reale de consum crează, în continuare, posibilitatea promovării eficiente a produselor la beneficiari ; astfel, intervențiile marketingului sînt slabe sau deloc eficiente, reclamînd totodată eforturi materiale ridicate.

prof. univ. dr.
Constantin FLORESCU

---

[1]) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României ; Editura politică, București 1975, p. 40.

[2]) Nicolae M. Nicolae, Dezvoltarea colaborării economice cu toate statele, o necesitate primordială pentru progresul țării și creșterea bunăstării poporului. Buletin de Marketing nr. 1/1975, p. 8.

[3]) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Editura politică, București 1971, vol. 5, p. 438.

[4]) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Editura politică, București 1975, p. 27.

[5]) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea la încheierea lucrărilor Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României ; Editura politică, București 1975, p. 42.

[6]) Nicolae M. Nicolae, op. cit. p. 7—8.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

POSIBILITATEA DE CREȘTERE A CARACTERULUI OPERATIV AL BILANȚULUI CONTABIL

CONDUCEREA modernă a intreprinderii impune cunoașterea permanentă a modului cum se îndeplinesc indicatorii de plan, existența mijloacelor materiale și bănești, modul cum acestea sînt folosite, precum și rezultatele obținute. Prin intermediul contabilității, multiplele informații privind desfășurarea proceselor economice din întreprindere sînt colectate, centralizate și prezentate sistematic in bilanțul contabil.

Pe lîngă utilitățile de ordin intern, ale fiecărei întreprinderi, datele din bilanț servesc — după cum este cunoscut — și pentru centralizarea datelor la nivelul centralelor industriale, ministerelor și în final pe întreaga economie.

Numărul mare de date și explicații cerute de metodologia actuală pentru întocmirea bilanțurilor contabile implică un volum foarte mare de muncă din partea personalului financiar-contabil, din care cauză **termenul de întocmire și prezentare la organele superioare este relativ îndepărtat față de sfîrșitul perioadei la care se referă.** Din acest motiv informațiile deosebit de prețioase pe care le furnizează bilanțul contabil nu mai pot fi folosite eficient în totalitatea lor în procesul conducerii, avînd un caracter tardiv.

În aceste condiții, analiza activității economico-financiare a întreprinderii pe bază de bilanț nu poate servi pentru luarea unor măsuri operative privind bunul mers al activității întreprinderii, momentul informării fiind mult prea îndepărtat, informațiile putînd servi doar pentru orientarea activității viitoare.

Se impune astfel găsirea unor soluții pentru scurtarea termenelor de întocmire și prezentare a bilanțului contabil, pentru creșterea operativității informațiilor furnizate de acesta.

În acest sens propunem următoarele :

1. O copie a bilanțului trimestrial și anual să se depună de întreprinderi direct la Ministerul Finanțelor unde, cu ajutorul calculatorului electronic, să se facă centralizarea acestora pe centrale, ministere și pe întreaga economie.

Pentru aceasta **este necesară codificarea unitară a posturilor din bilanț și anexele sale, precum și asigurarea din partea întreprinderilor a corelatorului de date.**

Apreciem că prin acest sistem s-ar asigura o centralizare rapidă a bilanțurilor contabile, urmînd ca eventualele diferențe constatate cu ocazia verificărilor efectuate de centrale și ministere — potrivit metodologiei în vigoare — să se rectifice în perioadele imediat următoare, aceste influențe fiind neînsemnate în raport de avantajele create ca urmare a obținerii informațiilor intr-un termen mult mai scurt ;

2. **Decontarea și calcularea trimestrială a costurilor de producție.** Este cunoscut faptul că pe fluxul lucrărilor impuse de întocmirea bilanțului contabil și a celorlalte componente ale dării de seamă contabile (anexe și raportul explicativ) încheierea lucrărilor legate de evidența și calculul costurilor de producție constituie elementul determinant al termenului de întocmire și prezentare a bilanțului.

În intreprinderile industriale constructoare de mașini, ciclul de fabricație al produselor este în medie de 40—120 zile și în unele cazuri mult mai mare. Datorită acestui fapt, în primele două luni ale fiecărui trimestru decontarea comenzilor se face pentru o bună parte din producția fabricată la preț de cost planificat, majoritatea comenzilor închizîndu-se în luna a treia a trimestrului cînd se finalizează de regulă loturile lansate în fabricație.

Ținînd cont de faptul că și în prezent prețul de cost efectiv raportat lunar este considerat pentru majoritatea produselor prețul de cost planificat, propunerea se poate aplica cu avantajul că reduce considerabil volumul de muncă și implicit și timpul de realizare a lucrării, înregistrarea producției fabricate la preț de cost efectiv (în primele două luni ale trimestrului) făcîndu-se sistematic și nu pe fiecare comandă în parte. Calculul analitic în acest caz s-ar efectua numai la finele trimestrului pentru o perioadă de trei luni, scăzîndu-se decontările efectuate la preț de plan în primele două luni.

3. **Simplificarea lucrărilor de evidență și calcul, mecanizarea și automatizarea acestora.**

Direcția principală în care trebuie acționat pentru obținerea reducerii termenelor de întocmire și depunere a bilanțului contabil trebuie să fie simplicarea continuă a lucrărilor de evidență și calcul, a formularisticii care continuă să fie foarte încărcată, a procedeelor de evidență și a metodologiei de lucru.

Sînt numeroase domeniile în care s-ar putea introduce simplificări. Sugerăm cîteva mai importante :

— eșalonarea inventarierii patrimoniului întreprinderii pe tot parcursul anului ;

— extinderea evidenței global-valorice a gestiunilor de materiale în întreprinderile industriale ;

— simplificarea raporturilor explicative la bilanț, prin eliminarea capitolelor privind îndeplinirea unor indicatori de plan (planul de producție, planul prețului de cost etc.) care sînt raportați și explicați în mod distinct ;

— evaluarea analitică a materialelor în prețuri fără fracțiuni de bani ;

— aplicarea de metode perfecționate pentru evidența și calculul costurilor de producție și în mod deosebit a celor care au la bază principiul urmăririi excepțiilor, respectiv urmărirea în detaliu numai a abaterilor față de costurile prevăzute în tehnologie, bugete etc.

Din cele prezentate succint mai sus rezultă că există posibilități de scurtare a termenului de întocmire și prezentare a bilanțului contabil pentru creșterea operativității informațiilor privind desfășurarea activității întreprinderii și pe această bază a rolului bilanțului contabil în conducerea generală la toate nivelurile.

S. STĂTICĂ

contabil șef
Întreprinderea de pompe București

SISTEMUL DE CONDUCERE A UNITĂȚILOR SOCIALISTE

EXISTĂ UN ACORD UNANIM asupra necesității căutărilor în domeniul teoriei și praxeologiei conducerii. Eforturile sînt îndreptate spre conceptualizarea, esențializarea și, în final, spre scientizarea conducerii. Orientarea dată de partidul nostru, după Conferința Națională din 1967, cu privire la perfecționarea conducerii și organizării economiei naționale a dus la mutații esențiale spre îmbunătățirea și raționalizarea procesului de conducere la nivelul unităților economice. Desfășurarea pe un front larg a formării și perfecționării pregătirii cadrelor de conducere a permis unui număr mare de conducători și specialiști să cunoască, să identifice, să prospecteze, să analizeze, să experimenteze și să generalizeze anumite metode, tehnici și procedури de conducere, specifice unor activități, în scopul creșterii productivității muncii, sporirii eficienței economice, reducerii eforturilor umane, etc.

De altfel, documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român scot în evidență pregnantă necesitatea unei conduceri științifice, precizînd că trebuie să acordăm „cea mai mare atenție perfecționării metodelor de organizarea muncii, ridicării activității generale de conducere a societății la un nivel tot mai înalt".

Dacă încercăm să pătrundem în esența conceptualizării conducerii, constatăm două mari probleme. Mai întîi, în teoria mondială a conducerii, un mare număr de imprecizii, de nepotriviri, de exprimări diferite, pentru același concept. Aceasta, are ca sursă de proveniență în principal, adaptarea de concepte de la alte domenii ca, de exemplu, de la matematică, de la sociologie, de la cibernetică, de la psihologie, de la economie etc.

În al doilea rînd, cele mai multe noutăți conceptuale se referă la anumite părți ale conducerii, și prea puține la întregul ei. Astfel, tehnici de marketing, de cercetare operațională în producție, de stocare etc. își fac mult mai repede loc în conceptualizare și în practică decît principiile sau metodele generale de conducere. Nu minimalizăm cunoașterea părților constitutive ale procesului de conducere, dovadă este această modestă încercare a noastră de a completa cu unele elemente teoria generală, a conducerii, dar socotim că ele trebuie analizate numai în legătură, în relație, în funcție de poziția pe care o ocupă fiecare dintre acestea în ansamblul sistemului de conducere.

Modalități de abordare a unității socialiste

EXISTĂ astăzi mai multe confruntări conceptionale asupra modului cum trebuie abordată unitatea social-economică, care atrag după sine și conceptualizarea diferită a elementelor proceselor de conducere. Prezentăm cîteva din acestea, fără a da prioritate vreuneia dintre ele.

Abordarea funcțională. Privește activitățile ce se desfășoară în unitate ca cinci feluri diferite de specialități de muncă, cinci feluri de activități distincte, dar convergente spre același scop. Deoarece nu se ia în seamă unitatea ca o entitate a procesului unitar de muncă și de conducere, se crede că situarea și optimizarea activităților, ca și reglarea proceselor, nu poate fi realizată unitar pentru mai multe trepte de conducere. Abordarea funcțională are ca elemente specifice operația, lucrarea, activitatea, funcțiunea, după modelul: lucrarea = Σ operații; activitatea = Σ lucrări; funcțiunea = Σ activități omogene și convergente.

Abordarea logică. Această abordare pleacă de la respectarea strictă a naturii relațiilor firești și a succesiunii logice de fapte care duc la conducerea realizării scopului unității. Ea privește procesele și munca de conducere ca o activitate omogenă, concretizată însă sub diverse forme. Lanțul logic al activităților duce la o structură ierarhizată pe verticală și, în același timp, la o alta pe orizontală (oamenii și sarcinile lor). Susținătorii acestei abordări consideră întreprinderea ca un laborator ce armonizează interesele sociale cu cele umane în lanțul de elemente orînduite în succesiunea logică a fluxului intern: cercetare, aprovizionare, fabricație, livrare, vînzare, încasare, etc.

Abordarea sistemică. Această modalitate de abordare consideră **unitatea socialistă ca un complex de elemente structurale interconectate între ele prin legături de tipul relațiilor și conexiunilor.**

Unitatea este în același timp o entitate, un întreg, un sistem, format din subsisteme, și o parte, un subsistem al ramurii și al economiei naționale. Cu cît societatea este mai dinamică, cu atît elementele și legăturile sistemului îmbracă mai multe stări, poziții și configurații în relația cu celelalte sisteme, supra și subordonate. Complexitatea acestor configurații creează multiplicare, mobilitate și varietate în elemente și conexiuni, toate la un loc solicitînd conducerii unității adaptabilitate rapidă la condițiile de schimbare.

Unul din principalele subsisteme ale unității socialiste este considerat ca fiind conducerea ei. La rîndul său, procesul de conducere este componenta unui alt sistem, mai mare, de conducere, al centralei, al ramurii și, în final, al conducerii societății socialiste. În cele ce urmează vom trata conducerea ca un sistem procesual dinamic, care are un rol regulator al proceselor de execuție, în cadrul unității economice. Acest proces se deosebește de celelalte procese prin aceea că are, atît la intrare, cît și la ieșire, același element, și anume, informația.

Elementele procesului de conducere

UN PROCES, în general, este considerat ca **o desfășurare, o evoluție, o succesiune de stări operatorii prin intermediul cărora se realizează o transformare în natură, societate sau gîndire.** Orice proces, de orice natură ar fi el, dacă se vrea optim sau eficient, trebuie să respecte anumite **reguli, norme, principii** sau **legi,** să se desfășoare într-o anumită manieră, clar definită, deci cu **metodă,** și să folosească **instrumente** și **procedee** adecvate unor **tehnici** care să împlinească cerințele principiilor și metodelor pe care se sprijină procesul respectiv.

Putem considera procesul de conducere ca **un ciclu de analize, decizii și acțiuni cu ajutorul căruia se pot prevede, organiza, motiva, coordona și controla procesele de execuție în desfășurarea lor dinamică spre atingerea scopurilor prestabilite.**

Elementele sistemului, procesului de conducere, sînt conducătorii și legăturile care se crează între aceștia în procesul muncii de conducere.

Oamenii, conducătorii, pentru a putea desfășura împreună un proces de conducere eficient, folosesc principii de conducere și metode de conducere, procedee adecvate pentru realizarea acestora, instrumentar corespunzător necesităților și tehnici de conducere care țin seamă de aceste principii, metode instrumente și proceduri de lucru.

Acesta este modul de abordare pe care vrem să-l punem în discuție, dezvoltînd conceptual fiecare din elementele conducerii prezentate în figura nr. 1.

Principiul

PRINCIPIUL este o teză care servește ca punct de plecare, este o regulă, o lege, un ordin, care rămîne invariabil în condițiile date. Deci principiul este un enunț universal, care rămîne adevărat chiar și atunci cînd alte enunțuri vin în conflict cu el.

Principiile de conducere constituie, cu alte cuvinte, regulile fundamentale care stau la baza desfășurării de către conducători a procesului lor de muncă, respectiv a procesului de conducere îndreptat spre un scop prestabilit.

Într-un proces de conducere, principiile formează cadrul fandamental al regulilor de respectat, ele reduc riscul deciziilor incompatibile scopului și a acțiunilor neconforme deciziei.

Este de înțeles că un principiu nu este aplicabil în orice condiții și în orice timp. Cu trei ani în urmă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, în cuvîntarea ținută la consfătuirea extraordinară a organizației municipale de partid București, în ziua de 24 iunie 1972, arăta că este necesar să se înțeleagă faptul că „o economie modernă

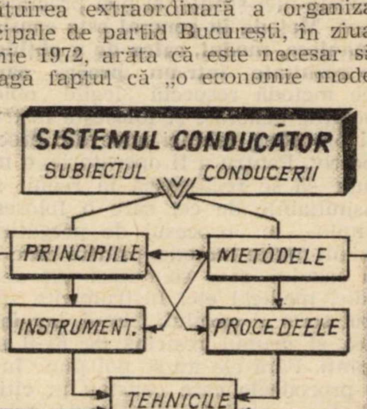

Fig. nr. 1 : Categorii și relații în procesul conducerii oamenilor

Tabloul sinoptic al unor metode de conducere

Metoda 1	Trăsăturile caracteristice de esență ale metodei 2	Categorii specifice 3	Aplicabilitate 4
Conducerea prin obiective	● măsoară pe fiecare conducător cu unități de măsură proprii activității conduse ; ● obiectivele se definesc și se cuantifică între limite mobilizabile ; ● obiectivele, performanțele și limitele se stabilesc prin consens între conducători pe verticală ;	obiective, subobiective, performanțe, țeluri, cointeresare, consens, revizuire, potențial de conducere	toate tipurile de unități din toate domeniile de activitate
Conducerea prin proiecte	● dezvoltă conducerea specializată și scurtează durata de acomodare ; ● participă la lucrări echipe pluridisciplinare ce se desmembrează la terminarea acestor lucrări ; ● tridimensionalitate în conducere, în relațiile și legăturile acesteia.	complexitate proiecte, organizarea după program, calendar și cheltuieli ; temporalitatea, supletea structurii, interdisciplinaritate, echipă.	în unități ce realizează lucrări complexe (amenajări bazine ape, nave, avioane etc.) și în care timpul și resursele sînt limitate
Conducerea prin produs	● permanentizează adaptarea și diversificarea produselor sau serviciilor la cerințele pieții ; ● evită scurtarea vieții sau uzura morală a produselor ; ● tridimensionalitate în conducere, în relațiile și legăturile acesteia.	funcționalitatea, demodarea și uzarea produsului, omogenitatea tehnologică și / sau funcțională, gestiunea produsului, tridimensionalitate, convenționalitatea conducătorului	în marile unități industriale, telecomunicații, agricultură etc. pentru produse și servicii de masă sau serie mare
Conducerea prin bugete	● măsoară cu un singur etalon de măsură pe toți conducătorii — etalon bănesc ; ● determină contribuția fiecărui conducător și compartiment la rezultatele economice ale unității ; ● facilitează neamestecul rezultatelor și echitatea în cointeresarea după rezultate.	centre, contribuție, buget, bugete pe activități, zone geografice, flexibile, fixe, în trepte, prețuri prestabilite, postcontrol bugetar, alocare bugetară	toate tipurile de unități din toate domeniile de activități economice și administrative extrabugetare
Conducerea prin excepție	● consideră conducerea ca un sistem care are atît la intrare, cît și la ieșire, același element ; ● conducerea nu se preocupă de variațiile mici, ci se concentrează asupra celor semnificative și majore ; ● concentrarea asupra abaterilor nu se face periodic ci atunci cînd ele apar.	abateri, excepții, toleranțe, norme prestabilite, acțiuni, corecții, actualizare, variații, limite, abateri probabile etc.	toate tipurile de unități din toate domeniile de activitate

nu se construiește cu lozinci sau cu discursuri despre superioritatea economiei socialiste sau cu principii generale de economie politică așa cum se predau ele la noi la facultate".

Rezultă de aici, că trebuie căutate, trebuie adaptate, trebuie experimentate și apoi practicate pe scară mare, principiile care sînt cele mai adecvate condițiilor specifice țării noastre.

Metoda

CELE mai bune rezultate se obțin cînd procesul făuririi lor se desfășoară gîndit, organizat, metodic. Metoda ca noțiune este specifică oricărui proces, fie el material, social sau de gîndire. Fără metode nu există nici știință, și nici practică omenească. **Metoda în general este considerată ca maniera, modul, calea de a obține anumite rezultate într-un proces oarecare.** Orice metodă respectă legile obiective, principiile generale și folosește instrumente și procedee, tehnici adecvate procesului respectiv. Pentru a fi operatorie, o metodă trebuie să se regăsească în reguli simple și asimilabile de cei care o folosesc. De exemplu, în procesul de pregătire, cunoaștem multe metode, printre care și metoda cazului, care se deosebește de cazul juridic, medical etc. Instrumente sînt suportul scris al cazului, filmul, banda magnetică și grupul restrîns de 6—9 sau 12 cursanți. Fără ele nu se pot pune în practică procedeele care constau în citirea și studierea cazului, dezbaterea pe grupe, tehnica respectivă; fără cunoașterea și iscusința expertului de a mînui instrumentele și procedeele, metoda nu duce la rezultatele așteptate.

Atît timp cît nu am cunoscut metoda cazului, am utilizat conferința. Cum am aflat și de alte metode, le-am însușit și le-am folosit în clasă, cum este modelul, panelul, simpozionul, incidentul etc. Consecința firească este că procesul de conducere are metodele specifice, altfel n-ar fi posibilă desfășurarea lui. Conducătorii le practică, specialiștii le descoperă, le studiază, le perfecționează, le pun în tipare științifice, și apoi, împreună, conducători și specialiști le experimentează, le generalizează și fac în final mai eficient procesul de conducere, prin rezultatele obținute.

Eficiența unei metode nu înseamnă și garanția eficacității procesului de conducere , căci poate fi o metodă necorespunzătoare condițiilor în care se desfășoară procesul, poate fi prost aplicată, sau, pur și simplu, bună dar nedorită. Redăm aici cîteva postulate care se referă la metode de conducere ;

a. nici un proces de conducere eficient nu se realizează fără o metodă de conducere corespunzătoare ;

b. o metodă de conducere nu poate fi aplicată în toate procesele de conducere;

c. o metodă solicită ca toți, sau cel puțin majoritatea conducătorilor dintr-o unitate, să folosească procedeele și să cunoască tehnicile ei;

d. o metodă trebuie să permită măsurarea rezultatelor activității conducătorilor în scopul cointeresării lor materiale, sociale și morale.

În viziunea sistemică, metoda de conducere reprezintă modul, maniera, felul în care se desfășoară procesul de conducere dintr-o unitate pentru a pune în acțiune factorii umani și materiali de care dispune unitatea, în vederea obținerii unor anumite rezultate. Sînt cunoscute peste 20 de metode de conducere, dar cele mai răspîndite în teoria și practica mondială sînt metoda conducerii prin obiective (uneori denumită și conducerea prin rezultate), metoda conducerii prin proiecte, prin produs, etc. Se vorbește foarte mult astăzi de metoda conducerii bazată pe mijloace automate de prelucrare a informației, metoda conducerii integrate etc.

Vom da cîteva exemple de aplicații ale acestor metode care la mai mult de jumătate din unitățile mai jos menționate au condus la obținerea unor economii de cîte un milion de lei.

Astfel în industrie și administrație, încercările au fost mai numeroase, iar rezultate bune s-au obținut la Uzina de pompe București, Combinatul petrochimic Brazi, Întreprinderile de centrale electrice etc. cu metoda de conducere prin bugete și la Administrația locală de stat Prahova, Grupul de industrie locală Ploiești, Întreprinderea de lacuri și vopsele București, Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare și locuințe și gospodărie comunală București etc., în aplicații ale metodei conducerii prin obiective. De asemenea, în transporturi și telecomunicații s-au extins metodele de conducere ale compartimentelor care au în sarcină dirijarea, dispecerizarea și siguranța circulației pe căile ferate și rutiere la Regionalele de căi ferate Timișoara, Brașov, București, sau la Întreprinderile de transporturi auto Craiova, Cluj, București etc.

⟶

CUM EVALUĂM ACTIVITATEA DE CONDUCERE A ÎNTREPRINDERII (I)

—Aplicaţia unei metode de determinare a calităţii conducerilor a cinci întreprinderi bucureştene —

TOATĂ LUMEA este de acord că eficienţa activităţii unei unităţi economice depind în mare măsură şi de calitatea conducerii ei. Din păcate nu avem încă un instrument, la fel de unanim acceptat, de determinare a calităţii conducerilor de unităţi şi a relaţiei ce există între această calitate a conducerii şi calitatea (eficienţa) activităţii unităţii conduse. Autorii acestui articol ne propun o soluţie care ni se pare interesantă şi pe care o supunem atenţiei specialiştilor şi cadrelor de conducere.

DEZVOLTAREA *continuă a întreprinderilor noastre, ridicarea permanentă a nivelului tehnic şi de dotare, precum şi necesitatea creşterii eficienţei economice a întregii lor activităţi fac imperios necesare atît determinarea noţiunii de eficienţă (calitate) a activităţii de conducere a acestor unităţi economice cît şi evaluarea ei, ţinînd seama de principalii factori care o influenţează. După părerea noastră, la rezolvarea problemei măsurării eficienţei activităţii de conducere trebuie pornit cu stabilirea factorilor de influenţă şi a variantelor în care aceştia se regăsesc în diferiteunităţi.*

Analiza activităţii practice a conducerii unui număr mare de întreprinderi ne conduce la concluzia că principalii factori care o influenţează pot fi grupaţi astfel: structura organizatorică, sistemul informaţional, regulamentul de organizare şi funcţionare, metodele şi tehnicile de conducere, calificarea personalului, perfecţionarea pregătirii personalului, modul de acţiune a organelor de conducere colectivă, modul de exercitare a controlului realizării sarcinilor şi eficacitatea (calitatea) cadrelor de conducere. (Se înţelege că pot fi avuţi în vedere şi alţi factori.)

Problema care se pune este aceea de a stabili un indicator sintetic, care să definească calitatea (eficienţa) conducerii unităţii în funcţie de aceşti factori.

Cei 9 factori pot avea niveluri (variante) *diferite în întreprinderi diferite. Pentru măsurare, propunem nivelurile din tabelul 1. (Se pot lua în considerare şi alte niveluri). Pe de altă parte,* puterea de influenţă *(ponderea) diferă de la un factor la altul: structura organizatorică, de exemplu, poate avea o influenţă mai mare, egală, sau mai mică decît calitatea cadrelor de conducere, (deşi amîndouă pot atinge acelaşi nivel de mărime: 2 sau 3 etc.). Rezultă că pe lîngă nivelul pe care-l înregistrează diferiţi factori în fiecare întreprindere, trebuie să ţinem seamă şi de ponderile influenţei factorilor respectivi.*

Indicatorul de calitate (eficienţă) al conducerii va fi deci o funcţie de ponderile de influenţă şi de nivelele de mărime ale celor 9 factori.

$$I_d = f(a_i,\ x_i) \tag{1}$$

în care: a_i = *valoarea coeficienţilor de influenţă ai factorilor*

x_i = *nivelele de mărime ale factorilor*

Pentru exemplificare, în tabelul 2, sînt redate nivelele ($x_{i \cdot d}$) *înregistrate de cei 9 indicatori în 5 întreprinderi de acelaşi profil, din capitală. Eşantionul ales este reprezentativ, ţinînd seama că el depăşeşte 10% din numărul cel mai mare de unităţi existente în prezent în cadrul unei centrale industriale din economie.*

Pentru a determina ponderile factorilor de influenţă propunem următoarea metodă de calcul:

— se consideră că în cadrul unui ciclude variaţie de 360°, numărul de valori pentru care se calculează ponderile factorilor de influenţă, este suficient să fie egal cu 7, pentru a asigura continuitatea combinatorică a acestei variaţii; ca urmare, se calculează 7 unghiuri, a căror ordine numerică se notează cu „u“; numărul total de unghiuri ($v = 7$) *asigură o precizie suficientă a optimizării;*

— valoarea în grade a unui unghi numerotat cu „u“ se notează cu „w“ şi se calculează cu ajutorul relaţiei:

$$w_u = \frac{360^\circ}{v} \cdot u \tag{2}$$

în care:

$u = 1 \ldots v$ iar $v = 7$, adică $u = 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7$

Pe baza relaţiei (2) se determină valoarea unghiurilor: 51°, 103°, 154°, 206°, 257°, 309°, 360°.

— pentru fiecare unghi numerotat cu „u“, şi pentru fiecare factor de influenţă de număr curent „i“ se determină ponderea influenţei factorilor „$c_{i \cdot u}$“ *cu ajutorul relaţiei:*

$$c_{iu} = \frac{1 + \sin(w_u \cdot i)}{\sum\limits_{i=1}^{g} [1 + \sin(w_u \cdot i)]} \tag{3}$$

în care „g“ reprezintă numărul total (9) al factorilor de influenţă din tabelul 1;

←

Instrumentul

PRIN acest conceput definim mijloacele, dispozitivele care facilitează desfăşurarea metodică a unui proces de conducere bazat pe principii cunoscute. Instrumentele pot fi obiecte materiale sau dispozitive conceptuale; de pildă o riglă de calcul, un microscop, un termometru, un cronometru, un strung, reprezintă instrumente de execuţie, în timp ce cuvîntul, organigrama, obiectivul, regulamentul, decizia, simbolul matematic, raportul trigonometric, nu sînt altceva decît instrumente conceptuale de care se foloseşte conducerea.

Unele instrumente sînt specifice numai conducerii, altele sînt specifice şi conducerii şi execuţiei, de pildă, calculatorul electronic poate fi folosit în domeniul dirijării proceselor de fabricaţie, proceselor chimice, mecanice etc. dar şi în cel al prelucrării informaţiei necesare procesului de conducere.

Procedeul

PROCEDEELE de conducere reprezintă **succesiunea operaţiunilor necesare pentru captarea, prelucrarea şi transmiterea informaţiilor necesare procesului de conducere** Altfel spus, procedeele redau fiecare „pas succesiv“ în desfăşurarea evolutivă a unui proces desfăşurat metodic, care foloseşte instrumente necesare şi se bazează pe principii clare de conducere.

Procedeele se referă la intrări, la transformări în interiorul sistemului şi la ieşirile care privesc informaţia pentru conducere. Aşa de exemplu, Institutul de studii şi proiectare pentru îmbunătăţiri funciare, şi-a elaborat procedee de programare pentru identificarea deciziei optime în amenajarea bazinelor hidrografice, Întreprinderea de montaj de instalaţii de automatizare — procedee de delegare a autorităţii şi descentralizare de atribuţiuni, etc. De asemenea, un număr mare de unităţi judeţene de poştă şi telecomunicaţii s-au reorientat asupra procedurilor tehnologice ale conducerii o dată cu extinderea activităţilor în noile oraşe şi mai ales în comune şi sate, cum este cazul la judeţele Dolj, Braşov, Cluj, Dobrogea etc.

Tehnica

PRIN noţiunea de **tehnică în general desemnăm un ansamblu de instrumente, procedee şi reguli îmbinate cu iscusinţa omului de a le mînui într-un anumit proces.** Astfel, avem tehnica strunjirii metalelor, tehnica conducerii auto, tehnica înotului, tehnica ierarhizării sistemului etc.

Dacă ne referim la procesul de conducere şi la tehnicile acestuia, ar trebui să considerăm **tehnicile de conducere ca moduri de activitate ale conducătorilor în care aceştia îmbină cunoştinţele lor cu măiestria şi iscusinţa personală, în folosirea metodelor, principiilor, procedeelor şi instrumentelor de conducere în vederea desfăşurării unui proces cu rezultatele prestabilite.** Astfel, cunoaştem tehnica programării, tehnica delegării, tehnica de finanţare etc. **Tehnica de conducere nu este altceva decît calea practică de realizare a intenţiei teoretice.** Tehnica asigură aplicabilitatea în practică a ideilor şi aceasta nu se poate realiza decît respectînd metode şi principii clar definite. Altfel spus, am putea considera că suma tehnicilor de aplicare a cunoştinţelor ştiinţifice în scopuri practice reprezintă tehnologia conducerii.

De pildă, în ramura construcţii şi montaj cele mai bune rezultate s-au obţinut la Departamentul îmbunătăţiri funciare şi construcţii agricole, Energoconstrucţia Bucureşti, Întreprinderea de construcţii căi ferate Timişoara, în tehnica drumului critic, cu variante în timp şi costuri ; la Trustul de izolaţii şi lucrări speciale Bucureşti, Trustul de construcţii industriale Craiova, în tehnici de analiză şi regrupare a unor activităţi specifice în vederea conducerii lor mai eficiente.

Ion TOMESCU
director
Nicolae POPESCU
expert-instructor principal
Academia „Ştefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 32)

Tabelul 1

PRINCIPALII FACTORI DE INFLUENTA AI ACTIVITATII DE CONDUCERE

Nr. crt.	Denumirea factorului de influență	x_{id}	Variantele de acțiune ale factorilor de influență
1.	Structura organizatorică	1	raportul execuție/conducere < 5
		2	" " " 5-7
		3	" " " > 7
2.	Regulamentul de organizare și funcționare	1	detalierea atribuțiilor se face pînă la nivelul compartimentelor
		2	detalierea atribuțiilor este completată cu stabilirea relațiilor
		3	detalierea atribuțiilor se face pînă la nivelul funcțiilor
3.	Sistemul informațional	1	reducerea volumului evidențelor cu pînă la 10 %
		2	" " " 10-25%
		3	" " " cu peste 25 %
4.	Metode și tehnici de conducere studiate și aplicate	1	nu se aplică sau studiază
		2	se studiază și parțial se aplică
		3	se aplică metode generale de conducere
		4	se aplică efectiv și metode specifice de conducere
5.	Calificarea personalului	1	este în scădere de la an la an
		2	are perioade de scădere în ultimii 5 ani
		3	a rămas aproximativ aceeași
		4	are tendință de creștere de la an la an
6.	Perfecționarea pregătirii cadrelor	1	au urmat forme de perfecționare, pînă la 75 %
		2	" " " " " 75-95 %
		3	" " " " " 100 %
7.	Organele de conducere colectivă	1	deciziile se referă la probleme majore în prop. de 50%
		2	" " " " " 50-75 %
		3	" " " " " peste 75 %
8.	Modul de exercitare a controlului	1	se exercită sporadic la nivel compartim.
		2	se exercită continuu la nivel compartim.
		3	se exercită continuu și diferențiat pe nivele și compartimente
9.	Eficacitatea cadrelor de conducere	1	sînt eficace pînă la 50 % din cadre
		2	" " între 50-75% " "
		3	" " peste 75 % " "

Fig. 1

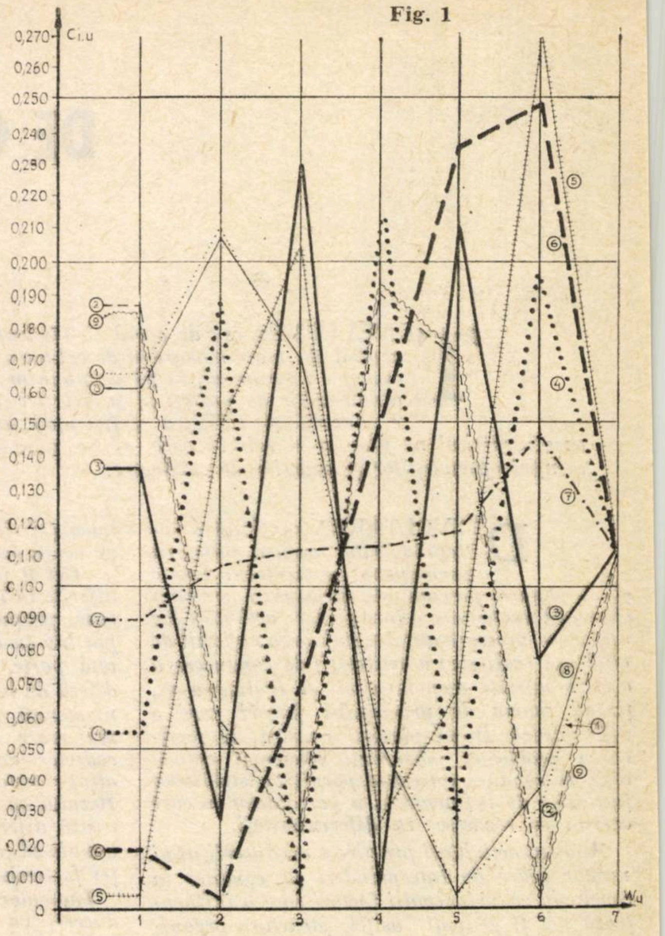

— cu ajutorul lui $c_{i\cdot u}$ se *determină coeficienții de influență* $a_{i\cdot u}$

$$a_{i\cdot u} = \frac{n \cdot c_{i\cdot u}}{y_i} \qquad (4)$$

— în funcție de mărimea variantelor factorilor $(x_{i\cdot d})$ *și de coeficientul de influență* $(a_{i\cdot u})$ *se determină indicatorii variabili* $I_{d\cdot u}$, *cu ajutorul relației:*

$$I_{d\cdot u} = \sum_{i=1}^{g} x_{i\cdot d} \cdot a_{i\cdot u} \qquad (5)$$

— cu ajutorul mărimilor determinate se construiesc graficele din fig. 1 și 2; fig. 1 cuprinde majoritatea variațiilor posibile ale mediilor variantelor fiecărui factor care influențează activitatea de conducere a întreprinderilor analizate; fig. 2 redă poziția fiecărei întreprinderi, în funcție de variația ponderii factorilor care influențează activitatea de conducere, permițînd să cunoaștem fiecare moment în care acționează favorabil sau nefavorabil media variantelor fiecărui factor de influență;

— din analiza simultană a celor două grafice putem cunoaște în orice moment, atît situația întreprinderilor analizate, în funcție de cum suportă influența factorilor specifici, cît și variația fiecărui factor de influență, stările prin care trec în interdependență cu toți ceilalți factori, ceea ce poate orienta și direcționa acțiunile conducerii.

— pentru calcularea indicatorului sintetic al calității conducerii întreprinderilor, (I_d) *este necesar să alegem din valorile* a_i *pe cele optime;*

— valorile optime ale acestui coeficient se găsesc fie într-unul din cele 7 momente (u) *și atunci* „$a_i \cdot$ optim" *se calculează cu ajutorul relației:*

$$a_{i\cdot optim} = \frac{n \cdot c_{i\cdot optim}}{y_i} \qquad (6)$$

— fie între două momente consecutive (u) și (u + 1) la anumite distanțe de acestea și atunci „$a_{i\cdot opti}$ _" *se calculează cu ajutorul relației:*

$$a_{i\cdot optim} = p_{(u+1)} \cdot a_{i\cdot u} + p_u \cdot a_{(u+1)} \qquad (7)$$

Tabelul 2

VARIANTELE DE ACTIUNE ALE FACTORILOR DE INFLUENTA (x_{id})

factorii de influență (i) / întreprinderea (d)	1	2	3	4	5	6	7	8	g=9
1	1	1	2	2	2	1	1	1	2
2	1	1	2	1	1	2	2	1	1
3	3	1	2	4	3	3	3	3	3
4	2	3	1	2	4	2	3	3	2
n=5	2	2	3	3	4	2	2	2	2
$y_i = \sum_{d=1}^{n} x_{id}$	9	8	10	12	14	10	11	10	10

în care „$a_{i\cdot u}$" *și* „a_i (u + 1)" *se calculează cu ajutorul relației (4) iar* „p_u" *și* „$p_{(u+1)}$" *reprezintă contribuția distanțelor față de cele două momente consecutive:*

— cu aceasta putem determina mărimea indicatorului I_d:

$$I_d = \sum_{i=1}^{g} x_{i\cdot d} \cdot a_{i\cdot optim} \qquad (8)$$

Din graficul prezentat în fig. 1 reiese că situația optimă de influență a factorilor pentru toate întreprinderile analizate s-ar afla între valorile 2 (103°) și 3 (154°) ale lui „w_u", *adică în situația cînd cu precădere ar acționa influența factorilor 1 (structura organizatorică), 3 (sistemul informațional), 8 (controlul sarcinilor) și 5 (gradul de calificare). În acest caz, punctul de optimizare cade pe abscisă între două unghiuri, și relația (6) se aplică pentru fiecare unghi ce încadrează punctul de optimizare, ponderînd pe* „a_i" *cu valorile* „p_u" *și* „$p_{(u+1)}$" *care reprezintă distanțele pînă la* „w_{u2}" *și respectiv* „w_{u3}".

Rezultă: $a_i = 0{,}25 \cdot a_{i\cdot 2} + 0{,}75 \cdot a_{i\cdot 3}$ *unde* $a_{i\cdot 2}$ *și* $a_{i\cdot 3}$ *se calculează cu ajutorul relației (6). De unde:*

$a_{1\ optim} = 0{,}098$; $a_{2\ optim} = 0{,}021$; $a_{3\ optim} = 0{,}089$; $a_{4\ optim} = 0{,}020$; $a_{5\ optim} = 0{,}068$; $a_{6\ optim} = 0{,}038$; $a_{7\ optim} = 0{,}050$; $a_{8\ optim} = 0{,}090$; $a_{9\ optim} = 0{,}015$.

Introducînd valorile lui „$a_{i\ optim}$" *în relația (8) obținem următoarele nivele ale indicatorului de eficiență, pentru cele 5 întreprinderi analizate:*

$I_1 = 0{,}681$; $I_2 = 0{,}666$; $I_3 = 1{,}356$; $I_4 = 1{,}186$; $I_5 = 1{,}223$

Din analiza acestor valori ale indicatorului de eficiență ies în evidență următoarele aspecte:

— întreprinderea 3 exercită o activitate de conducere eficientă, înregistrînd nivelul cel mai ridicat (1,356); urmează, în ordine, întreprinderile 5 (1,223) și 4 (1,186);

— la acest grup de 3 întreprinderi, activitatea de conducere este influențată favorabil în mare măsură de factorii 1 (structura organizatorică), 3 (sistemul informațional), 5 (calificarea personalului) și 8 (modul de exercitare a controlului);

— la celelalte 2 întreprinderi (2 și 1) eficiența redusă în conducerea activității lor este, în mare măsură, influențată de factorii: 6 (perfecționarea pregătirii personalului), 2 (regulamentul de organizare și funcționare) și 9 (eficacitatea cadrelor de conducere):

— întreprinderile 3, 5 și 4 mai au încă rezerve nevalorificate în ce privește creșterea eficienței conducerii spre valoarea maximă (1,555), acționînd îndeosebi pe factorii mai puțin utilizați (regulamentul de organizare și funcționare, metodele de conducere practicate, eficacitatea cadrelor de conducere);

— situația întreprinderilor 2 și 1 este îngrijorătoare, înregistrînd nivele foarte aproape de limita minimă a indicatorului (0,489), ceea ce impune din partea cadrelor de răspundere o analiză amănunțită a cauzelor care au condus la situarea factorilor de influență spre valorile lor minime.

Fig. 2

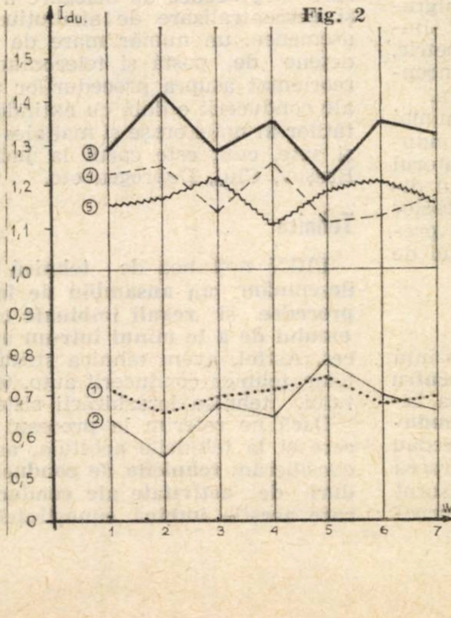

ing. Nicolae HANEȘ
ing. Eduard BOLESCH

TEORII
IDEI

VALENȚE SISTEMICE ALE PRODUCȚIEI SOCIALE

CERCETAREA sistemică a producției sociale a devenit actualmente tot mai necesară și tot mai utilă pentru dezvoltarea economiei politice și a celorlalte științe economice, precum și pentru soluționarea unor probleme importante ale practicii economice. Posibilitatea unei astfel de cercetări este favorizată de numeroși factori, dintre care, moștenirea marxistă — cu totul revelatoare, fundamentală și stimulînd dezvoltări creatoare, conturarea tot mai clară a teoriei generale a sistemelor ca știință și creșterea aplicabilității ei la sistemele societale (care țin de societate) se înscriu la loc de frunte între cei de ordin intrinsec.

I

Cîteva considerații preliminare adiacente

ÎNAINTE de a întreprinde demersul științific pe care ni-l propunem să-l realizăm în articolul de față, socotim oportune cîteva considerații vizînd lămurirea **conceptului de producție socială și a genezei lui.**

Dacă admitem că producția este un proces de prelucrare a naturii ce duce la crearea unei lumi obiectuale, atunci trebuie să admitem și faptul că producția nu constituie un apanaj exclusiv al oamenilor — ființe sociale. Natura însăși produce, acționînd transformator și obiectual-rezultativ, în felul ei, desigur. Omul, ca existență obiectuală sub forma materiei vii superior organizate, a fost, este și va rămîne un produs al naturii. Chiar unele produse ale naturii, respectiv anumite ființe vii, ca albina, castorul, furnica etc, produc și ele. Se poate, deci, vorbi de **producție naturală**, iar, în plus, se poate afirma că în cadrul naturii globale (în accepțiunea lui Marx, tot ce există obiectiv, prin urmare și societatea), producția subzistă într-o dualitate. Fără îndoială, între producția socială și producția naturală există asemănări dar și deosebiri. Tocmai pentru a justifica, implicit sau explicit, existența producției ca producție socială, Marx și Engels au relevat modalitatea diferită în care produc oamenii, ca indivizi aparținînd unui corp social, față cu modalitatea în care produc animalele. Existența unor deosebiri între producția socială și producția naturală, chiar a unei opoziții (care poate îmbrăca forma, nedorită, a antagonismului), nu exclude însă unitatea lor dialectică. Pe de altă parte, deși în cadrul producției sociale are loc o anumită „retragere a granițelor naturii", producția socială continuă să se sprijine pe cea naturală, iar subiecții producției sociale află în aceasta din urmă un model de creație obiectuală etc.

Fiindcă ne-am referit la deosebirile dintre producția socială și producția naturală, să reținem că cea esențială constă în aceea că **producția socială se bazează pe muncă**, precum întreaga existență socială, iar munca este un apanaj exclusiv al oamenilor, ca ființe sociale. În natură nu există această activitate — munca, a cărei specificitate ontologică, sesizată de Marx și evidențiată de un filozof marxist contemporan, rezidă în instituire teleologică adică în instituirea unui scop, ce implică o conștiință instituantă, geneza scopului din nevoie socială, voința satisfacerii acesteia prin producerea de valori de întrebuințare, realizabilitatea scopului prin preschimbarea cauzalității naturale în cauzalitate instituită, elaborarea mijloacelor aferente acestei realizabilități cu ajutorul gîndirii științifice.

Prin producție socială pătrund în realitate forme noi de obiectualitate, nederivabile din natură. („Modul de inovare" se află, deci, în acest cadru). Acestea trebuie să coexiste neantagonic cu cele derivabile din natură sau produse de natură, ceea ce constituie o condiție a continuității producției sociale și, prin urmare, a continuității întregii existențe sociale. Comuniunea om-natură reprezintă o necesitate **sine qua non** pentru producția socială, ca și pentru întreaga existență socială. Societatea, cum spunea Marx, trebuie să fie o desăvîrșire a unității esențiale a omului cu natura.

Pe lîngă sublinierea, implicită sau explicită, a deosebirii față de producția naturală, conceptul de producție socială avea menirea, în concepția lui Marx, să evidențieze că în procesul respectiv era vorba de indivizi care produc în condițiile apartenenței la un corp social, de indivizi care produc nu în mod izolat, ci în societate. Observația avea implicații metodologice în știința economică și constituia o delimitare critică a lui Marx față de economiștii predecesori, care operau cu producătorul izolat, creau „robinsonade".

În legătură cu producția socială, mai menționăm că Marx și Engels o vedeau subzistînd într-o dualitate, ca **producție materială** și **producție spirituală.** Ei au recunoscut chiar un anumit izomorfism sistemic, vehiculînd, în consecință, concepte ca „mijloace de producție spirituală", „producători de idei", „producția și repartiția ideilor" etc. În lumina concepției marxiste, producția socială trebuie definită, după părerea noastră, ca proces de transformare, pe baza muncii, a naturii globale, în scopul obținerii unor valori de întrebuințare materiale și spirituale care să satisfacă trebuințele indivizilor și societății. Științele economice sînt chemate să cerceteze deci, în principal, nu producția socială în ansamblu ci numai producția socială sub determinarea ei ca producție materială (socială). În cele ce urmează, ținem cont de această delimitare. Pe de altă parte, dat fiind izomorfismul sistemic de care amintim mai sus, pare justificat să considerăm valențele sistemice ale producției materiale (sociale) ca fiind și ale producției sociale în existență duală iar, în virtutea determinării cauzate de continuitate (se știe că orice proces de producție privit în continuitatea sa este totodată un proces de reproducție), ale reproducției materiale (sociale), precum și ale reproducției sociale în existență duală.

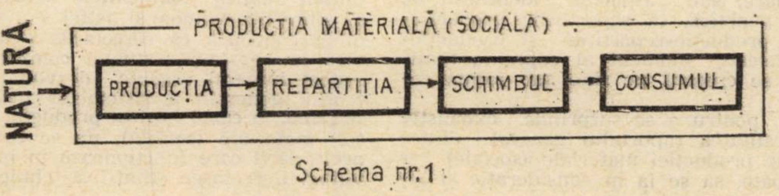

Schema nr.1

Producția materială (socială) — sistem integral organic de „momente"

CERCETAREA sistemică a producției materiale (sociale) ar putea fi întreprinsă din numeroase unghiuri, reprezentînd tot atîtea determinări sistemice și obiecte-sistem. Astfel, s-ar putea lua în considerare producția materială (socială) ca sistem integral organic **de „momente", de „modalitate"** (modul de producție materială socială ca obiect-sistem), **de „relații sociale de producție sau de relații economice"** etc. În continuare, vom analiza detaliat procesul în cauză numai sub prima și ultima dintre determinările sistemice menționate în mod expres.

Una dintre cele mai pregnante proprietăți formal-sistemice ale producției materiale (sociale) este **integralitatea.** Chiar cu ajutorul unei analize mai puțin amănunțite se poate observa că procesul respectiv este un întreg aflat în permanentă mișcare, cu „momente" distincte în interacțiune, în relații de determinare și influență.

Intrînd într-o analiză de detaliu a producției materiale (sociale) ca sistem integral de „momente", prima și cea mai simplă constatare, făcută, de altfel, și de către economiștii premarxiști, este aceea, că întregul capătă în fiecare din componentele sale o determinare unilaterală și o cvasiindependență iar, în virtutea acestui fapt, devine un tot alcătuit din elemente cu identitate proprie.

O primă componentă sub care producția materială (socială) se află determinată unilateral este **producția,** sau, mai precis, **producția propriu-zisă.** Aceasta constituie punctul de început, momentul ei inițial. Altă componentă de același gen determinativ este **consumul** sau, mai precis, **consumul propriu-zis.** Acesta constituie punctul de încheiere al producției materiale (sociale), momentul ei final, după care mișcarea întregului se reia de la început. Producția materială (socială) mai există, în mod necesar, și sub determinarea unilaterală a **repartiției** sau, mai precis, a **repartiției propriu-zise,** care se înscrie ca mijlocitoare între producție și consum, precum și sub determinarea unilaterală a **schimbului** sau, mai precis, a **schimbului propriu-zis,** care se înscrie ca mijlocitor între producție și repartiție, pe de o parte, și consum, pe de altă parte. Altfel spus, între producție și consum se inserează, ca verigă de mijloc dedublată, repartiția și schimbul.

La prima vedere, arată Marx, legătura dintre cele patru „momente" s-ar prezenta astfel : în procesul de producție, membrii societății adaptează (creează, transformă) produsele naturii potrivit trebuințelor omului ; în procesul repartiției se stabilește, în ce proporție participă individul la aceste produse ; în procesul schimbului i se pun la îndemînă individului produsele determinate pe care vrea el să schimbe partea ce i-a revenit prin repartiție ; în procesul consumului, produsele determinate devin obiecte de apropriere individuală. Funcția producției ar consta, deci, în a crea obiectele corespunzătoare trebuințelor umane ; cea a repartiției, în a repartiza aceste obiecte potrivit unor legi ale societății, cea a schimbului, în a redistribui, potrivit trebuințelor individuale, ceea ce a fost deja repartizat iar funcția consumului, în a face din produsele astfel determinate obiecte și slujitoare ale trebuințelor individuale. Producția apare astfel ca punct de plecare, consumul ca punct final, repartiția și schimbul ca verigă de mijloc care, la rîndul ei, se dedublează în repartiție, definită ca moment ce emană de la societate, și schimb, definit ca moment ce emană de la indivizi. Transpusă mental-logic, această legătură între cele patru momente ale producției materiale (sociale) ar alcătui un silogism corect, în care producția ar reprezenta generalul, repartiția și schimbul — particularul iar consumul — singularul, cu care s-ar încheia întregul proces (vezi schema nr. 1).

Producția materială (socială) reprezentată în acest chip ar apare ca un întreg neorganic, ale cărui părți, avînd capacitatea de a exista independent, s-ar afla doar într-o legătură de succesiune.

Marx a prevenit asupra faptului că legătura de succesiune între momentele producției respective, deși veridică, este totuși superficială. Făcînd un salt teoretic revoluționar față de economiștii predecesori, el a evidențiat multilateralitatea raportului general dintre momentele producției materiale (sociale), complexitatea și organismicitatea acesteia.

Producția, definită ca moment al producției materiale (sociale) în cadrul căreia membrii societății creează (adaptează, transformă) produsele naturii potrivit trebuințelor omului, conturează punctul de plecare al procesului de generare a obiectului-sistem avut în vedere aici în mod unilateral și deci incomplet, doar ca producție propriu-zisă. Fiindcă, spune Marx, producția este nemijlocit și consum, anume, un dublu consum : subiectiv și obiectiv ; în procesul de producție se consumă (dezvoltîndu-se totodată) anumite capacități ale individului (altfel spus, forța sa de muncă și, deci, forța sa de producție), iar concomitent, se consumă mijloace de producție. Această unitate nemijlocită dintre consum și producție a fost desemnată de economiști cu numele de **consum productiv**, pentru a distinge consumul identic cu producția de **consumul propriu-zis**, conceput ca antiteză distructivă a producției. Privită ca unitate nemijlocită a producției și consumului, producția devine **producție consumptivă.** Însă această producție consumptivă, precizează Marx, deși este unitatea nemijlocită a producției și consumului, se deosebește în mod esențial de producția propriu-zisă.

Nici repartiția nu trebuie înțeleasă doar într-o accepție superficială, ca repartiție a produselor și deci ca ceva foarte îndepărtat de producție și cvasiindependent de ea. Fiindcă în realitate, relevă Marx, înainte ca repartiția să fie repartiție a produselor ea este 1) repartizare a mijloacelor de producție și 2) repartizare a membrilor societății între diferitele ramuri de producție, iar repartiția produselor decurge în mod evident din această dublă repartizare, este dată de la sine odată cu ea.

Tot superficială este și accepția schimbului sub determinarea unilaterală a schimbului de produse destinat nemijlocit consumului. Deoarece, în realitate, arată Marx, schimbul există și sub o determinare care ține de producție anume ca 1) schimb de activități și capacități ce se efectuează în procesul de producție și 2) schimb de produse drept mijloc pentru obținerea produselor finite.

Pornind de la o înțelegere profundă a producției, repartiției, schimbului și consumului, Marx a conturat raportul general dintre aceste momente ale producției materiale (sociale) într-un mod complex și fără precedent în istoria gîndirii economice, sesizînd determinări și legături necunoscute pînă la el.

În primul rînd, raportul în cauză l-a dezvăluit sub aspectul unei **identități de dualitate nemijlocită.** În virtutea acestui aspect, producția e nemijlocit consum, iar consumul e nemijlocit producție ; fiecare e în mod nemijlocit propriul său contrariu, fiecare subzistă într-o dualitate nemijlocită. De asemenea, producția e nemijlocit repartiție, iar repartiția e nemijlocit producție, și, considerînd repartizarea mijloacelor de producție și forței de muncă drept o incluziune a producției propriu-zise iar producția ce revine membrilor societății și intră în posesiunea lor ca repartiție propriu-zisă, se mai poate adăuga că fiecare moment e în mod nemijlocit propriul său contrariu, că fiecare moment subzistă într-o dualitate nemijlocită. Tot în virtutea identității de dualitate nemijlocită, producția e nemijlocit schimb iar schimbul e nemijlocit producție și fiecare dintre aceste momente e în mod nemijlocit propriul său contrariu, subzistă într-o identitate duală.

În al doilea rînd, raportul general dintre cele patru momente ale producției materiale (sociale) a fost dezvăluit de Marx sub aspectul unei **identități de dualitate a mișcării mijlocitoare sau a interdependenței.** În virtutea acestui aspect, producția mijlocește consumul, iar consumul mijlocește producția, producția mijlocește repartiția, iar repartiția mijlocește producția, producția mijlocește schimbul, iar schimbul mijlocește producția ; în relațiile de cuplaj producție-consum, producție-repartiție și producție-schimb, fiecare moment al cuplului apare ca mijloc sau scop pentru celălalt.

În al treilea rînd, raportul general la care ne referim a fost dezvăluit sub aspectul unei **identități de dualitate genetică.** După cum a arătat Marx, **producția creează consumul** 1) prin aceea că-i furnizează materialul (un consum fără obiect nu e consum), 2) prin aceea că determină modul de consumare (obiectul consumului nu e un obiect în genere, ci un obiect determinat, care urmează a fi consumat într-un mod determinat) și 3) prin aceea că trezește în consumator trebuința al cărei obiect îl constituie produsul creat de ea. Iar **consumul creează producția** 1) prin aceea că numai în cadrul consumului produsul devine produs real și 2) prin aceea că prin consum se creează necesitatea unei producții noi, deci mobilul ideal, lăuntric, al producției, obiectul producției sub forma subiectivă a trebuinței, o anumită capacitate-scop a producătorului. Totodată, în cadrul producției sociale **producția creează repartiția** 1) prin aceea că-i furnizează materialul și 2) prin aceea că determină modul de repartiție. Iar repartiția creează producția, cel puțin prin repartizarea mijloacelor de producție și membrilor societății între diferitele ramuri de producție (care repartizare constituie, într-un anumit sens, o premisă a producției și, în același timp, o incluziune a producției cu implicații determinative asupra organizării acesteia). De asemenea, în cadrul producției materiale sociale **producția creează schimbul,** 1) furnizîndu-i materialul și 2) determinînd modul de schimb. Iar **schimbul creează producția,** cel puțin din postura de incluziune a producției, sub forma schimbului de activități și capacități, ca și sub forma schimbului de produse drept mijloc pentru obținerea produselor finite. Prin urmare, sub aspectul identității de dualitate genetică, în raporturile producție-consum, producție-repartiție și producție-schimb, fiecare moment al cuplului, realizîndu-se, se creează pe sine sub forma celuilalt.

Desigur, pentru a se surprinde exhaustiv multilateralitatea raportului general dintre momentele producției materiale (sociale) ar trebui, poate, să se ia în considerație și legăturile dintre repartiție și schimb, dintre repartiție și consum, dintre schimb și consum. Este evident că între aceste momente ale producției materiale (sociale), astfel cuplate, există anumite legături. Cele mai vizibile sînt legăturile de succesiune : schimbul succede repartiției, consumul succede schimbului. Observabile sînt și legăturile de mișcare mijlocitoare sau de interdependență, atît între repartiție, pe de o parte, și schimb ori consum, pe de altă parte, cît și între schimb și consum. O analiză de profunzime a cuplurilor repartiție-schimb, repartiție-consum și schimb-consum ar putea evidenția, în cadrul lor, anumite elemente de dualitate nemijlocită, de dualitate sub raportul mișcării mijlocitoare sau al interdependenței și chiar de dualitate genetică. Trebuie observat însă că existența legăturilor dintre repartiție, schimb și consum este de neconceput în afara legăturilor dintre producție, pe de o parte, și fiecare dintre aceste trei momente ale producției sociale, pe de altă parte. S-ar putea afirma, deci, că legăturile ținînd de cuplurile repartiție-schimb, repartiție-consum și schimb-consum se constituie nu ca legături directe ci ca legături derivate iar, ca atare, sînt nesemnificative pentru conturarea producției sociale drept sistem integral organic. Dealtfel Marx, analizînd raportul general dintre producție, repartiție, schimb și consum, a neglijat în mare măsură legăturile respective. El a relevat că cele patru momente ale producției materiale (sociale) constituie elementele componente ale unui tot unic și reprezintă o diversitate în cadrul unității. De asemenea, a subliniat rolul predominant al producției în cadrul producției materiale (sociale) privite ca un tot organic, evidențiind că o anumită producție determină un anumit consum, o anumită repartiție, un anumit schimb și anumite raporturi între aceste momente diferite. Prin aceasta, Marx n-a exclus însă posibilitatea determinării producției, în forma unilaterală a acesteia, de către celelalte momente. Și, de bună seamă, ținînd seama de faptul că fiecare moment al producției materiale (sociale) se identifică producției propriu-zise dar, în același timp, se constituie în opoziție cu aceasta, a atras atenția că producția „impietează“ atît asupra ei însăși, considerată în opoziție cu celelalte momente, cît și asupra acestora din urmă.

În lumina celor spuse de Marx cu privire la determinarea profundă și complexă a producției, repartiției, schimbului și consumului, a legăturilor dintre aceste momente, schema producție materiale (sociale) ca obiect-sistem s-ar putea înfățișa, într-o formă mai adecvată, decît aceea de mai sus (vezi schema nr. 2).

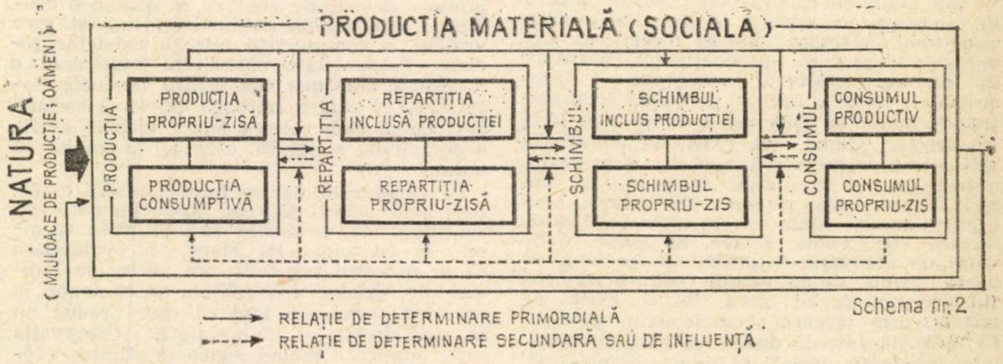
PRODUCTIA MATERIALĂ (SOCIALĂ)
NATURA
(MIJLOACE DE PRODUCȚIE ; OAMENI)
PRODUCȚIA
PRODUCȚIA PROPRIU-ZISĂ
PRODUCȚIA CONSUMPTIVĂ
REPARTIȚIA
REPARTIȚIA INCLUSĂ PRODUCȚIEI
REPARTIȚIA PROPRIU-ZISĂ
SCHIMBUL
SCHIMBUL INCLUS PRODUCȚIEI
SCHIMBUL PROPRIU-ZIS
CONSUMUL
CONSUMUL PRODUCTIV
CONSUMUL PROPRIU-ZIS
RELAȚIE DE DETERMINARE PRIMORDIALĂ
RELAȚIE DE DETERMINARE SECUNDARĂ SAU DE INFLUENȚĂ

Schema nr. 2

În legătură cu schema de mai sus se ridică problema dacă nu cumva producția materială (socială) are o structură sistemică mai bogată în „momente“. Unii teoreticieni, economiști sau de altă specialitate, sînt tentați să considere și cercetarea științifică-tehnică drept un „moment“ al producției (reproducției) sociale. Ei invocă ca argument, în ultimă analiză, consecințele actualei revoluții științifico-tehnice și astfel s-ar degaja implicit concluzia că cercetarea științifică-tehnică ar reprezenta numai componenta unui sistem integral organic dezvoltat. Potrivit teoriei generale a sistemelor însă, întregul organic, în cazul nostru, producția (reproducția) materială (socială), nu se formează din acele părți care funcționează în întregul dezvoltat. Cercetarea științifică-tehnică ar putea fi considerată „moment" al întregului organic avut aici în vedere numai dacă ar fi existat sub o formă primară care, suferind transformări, a ajuns la „forma ei actuală". Fără îndoială, germenii unei cercetări științifico-tehnice primare, rudimentare, pot fi descoperiți încă din perioada saltului omului din biologic în social. Ei s-au născut și dezvoltat în procesul muncii, în primul rînd în procesul producerii bunurilor materiale. Așa se face că, pînă la urmă, datorită dezvoltării diviziunii muncii, cercetarea științifică-tehnică a căpătat o identitate bine definită. Dar nu ca „moment" al producției (reproducției) materiale (sociale) ci, după părerea noastră, ca formă particulară a momentului inițial al acestui proces, precum industria, agricultura etc.

Dealtfel, ca să se constituie în „moment" al producției (reproducției) materiale (sociale), cercetarea științifică-tehnică ar fi trebuit să existe nu numai ca o formă primară ce se dezvoltă și își afirmă tot mai puternic individualitatea ci și sub o formă care se identifică cu producția propriu-zisă iar totodată se opune acesteia (ca determinare unilaterală a întregului) și, în plus, să ocupe un loc aparte între momentul inițial al producției (reproducției) materiale (sociale) și cel final. Or, lucrurile nu pot sta așa, fiindcă, precum am spus, cercetarea științifică-tehnică reprezintă o formă particulară a producției propriu-zise. Ca atare, această activitate poate să-și joace rolul determinant, înainte de toate în cadrul momentului inițial al producției (reproducției) materiale (sociale) iar, apoi prin acest „moment", în cadrul repartiției, schimbului și consumului.

Incontestabil, afirmarea cercetării științifico-tehnice ca entitate netă s-a datorat dezvoltării forțelor de producție ale societății, în special transformării științei (mai precis și mai larg, a activității științifice) într-o forță de producție nemijlocită, cu prilejul desfășurării actualei revoluții științifico-tehnice. Credem că există temeiuri să susținem că, în condițiile acestei revoluții, forțele de producție spirituale tind către o existență duală, devenind concomitent forțe de producție materială (socială), fenomenul fiind precedat, desigur, de constituirea unor cupluri între cele două tipuri de forțe de producție, de genul știință-tehnică, de exemplu. Pentru cazul științei (activității științifice), faptul este evident. Aceeași tendință o manifestă **învățămîntul,** care se afirmă tot mai mult ca **forță de producție nemijlocită,** pe măsura constituirii lui ca formă particulară a producției propriu-zise.

Într-o lucrare despre reproducție socială, economistul Ion Trăistaru, a avansat teza că, datorită actualei revoluții științifico-tehnice, procesul în cauză începe să conțină printre momentele sale, alături de producție, repartiție, schimb și consum, „alte două momente, și anume : 1. formarea și stocarea resurselor și 2. alocarea resurselor" iar această situație ar fi modificat „ciclul general al reproducției", în legătura de succesiune producția trecînd pe locul 3 etc. Teza nu poate fi validată de realitate ; este evident că cele „alte două momente" țin de producția propriu-zisă, precum și de repartiție și schimb, înțelese sub determinarea care le confundă cu producția.

În concluzie, producția materială (socială) constituie un sistem integral organic alcătuit din patru „momente", producția-repartiția-schimbul-consumul, care au determinări proprii și interrelațiile arătate mai sus.

II

● Producția materială (socială) — sistem integral organic de relații sociale de producție sau de relații economice

---

SUB raportul modalității (modul de producție materială-socială ca obiect-sistem), producția materială (socială) se prezintă sub forma generală a unității dialectice între două componente : forțele de producție materială (socială) și relațiile sociale de producție materială (socială) sau relațiile economice.

Forțele respective exprimă relațiile dintre oameni (comunități umane, omenire) și natură (în special secțiunea din natură care se află nemijlocit în legătură cu scopul muncii) iar relațiile sociale respective exprimă relațiile dintre membrii societății, constituite în mod obiectiv, sub determinarea forțelor în cauză, cu prilejul producției materiale (sociale).

Nu trebuie făcută confuzia între modul de producție materială (socială) și modul „momentului inițial" al acesteia. Primul se constituie pe baza unității dialectice a forțelor de producție materială (socială) și relațiilor economice luate în considerare la scara întregului — producția materială (socială), pe cînd celălalt, pe baza unității dialectice a aceiorași componente, dar luate în considerare numai la scara producției. În legătură cu modul de producție privit ca mod al „momentului inițial" al producției materiale (sociale) este important de reținut observația că acesta se constituie istoricește nu pur și simplu în funcție de formele lui particulare de existență (industrie, agricultură etc.) ci îndeosebi în funcție de forma particulară de producție care determină locul și influența tuturor celorlalte forme. Marx a subliniat anume acest lucru, în „Bazele criticii economiei politice" și în „Capitalul", vol. I, iar în „Capitalul" vol. III, a vehiculat, corespunzător, conceptele de „societăți agricole" și „societăți industriale". Este evident că modul de producție (în sens restrictiv) corespunzător epocii noastre este „modul de producție industrial". De aici, legitimitatea și necesitatea industrializării în țara noastră, ca și în alte țări.

Tot în opera lui Marx aflăm, alături de conceptul de mod de producție în sens restrictiv, și conceptele de mod de repartiție, cel de mod de schimb și cel de mod de consum. Economia politică ar trebui să pună mai mult în valoare aceste observații ale lui Marx iar economia producției (ca știință economică a momentului inițial al producției materiale sociale), precum și științele economice încă neafirmate ca atare — economia repartiției, economia schimbului și economia consumului, să intre în detalii.

Dacă desprindem forțele de producție materială (socială) ca obiect-sistem, acestea constituie unitatea dialectică a forței de muncă și mijloacelor de producție ; prima componentă dă expresie condițiilor subiective ale producției materiale (sociale), cealaltă, condițiilor obiective.

Sub determinările lor concrete sau din unghiul sistemului dezvoltat, forțele de producție materială (socială) conțin numeroase elemente. Marx însuși a enumerat între aceste forțe, pe lîngă forța de muncă și mijloacele de producție (ambele în sens restrictiv, desigur), bogățiile naturale și forțele naturii care sînt folosite de către om, știința, diviziunea muncii, cooperarea muncii etc. De asemenea, intrînd într-o analiză detaliată a mijloacelor de producție ca obiect-sistem, a arătat componentele lor esențiale — mijloacele de muncă și obiectele muncii iar, referindu-se la mijloacele de muncă ca obiect-sistem, a enumerat între componente mijloacele de muncă mecanice, reprezentînd ca totalitate, „scheletul și sistemul muscular al producției", recipientele pentru obiectele muncii, reprezentînd ca totalitate, „sistemul vascular al producției" etc. Dialectician de mare anvergură și observator perspicace al realităților concret-istorice, Marx nu s-a sfiit să considere chiar relațiile de producție drept forțe de producție iar forța de muncă drept mijloc de producție (sub egida sclavului) sau anexă a mijlocului de producție (sub egida iobagului). Comunitatea umană istoricește organizată apare la Marx drept forță productivă sau de producție. Obștea însăși, de exemplu, o consideră „prima mare forță productivă". Astăzi, de bună seamă, națiunea, ca totalitate, trebuie considerată „prima mare forță productivă". Tot lui Marx îi aparține împărțirea forțelor productive sau de producție, pe de o parte, în **materiale** (ca de exemplu, mijloacele de producție) și **spirituale** (știința), pe de altă parte, în **naturale** (bogățiile naturale și forțele naturii) și **create de om** (uneltele de muncă, știința etc.). În pofida multitudinii determinărilor lor concrete, forțele de producție materială (socială), privite în generalitatea lor și ca sistem integral organic, sînt reductibile la cele două componente : forța de muncă și mijloacele de producție.

Cît privește relațiile sociale de producție sau relațiile economice, integralitatea lor organică este dată de **relațiile de proprietate.** „Orice producție — spune Marx — înseamnă aproprierea obiectelor naturii de către individ în cadrul și prin mijlocirea unei anumite forme sociale. În acest sens e o tautologie să se spună că proprietatea (aproprierea) ar fi o condiție a producției". În lumina concepției marxiste, putem institui, așadar, următoarea egalitate : forma socială a producției materiale (sociale) = relațiile de proprietate sau proprietatea. Iar, pe această bază, să sesizăm producția materială (socială) ca sistem integral organic de relații economice.

Relațiile de proprietate (proprietatea) sub raport economic înseamnă, în esență, relațiile dintre membrii societății privind aproprierea condițiilor obiective ale producției materiale (sociale) — mijloacele de producție. Premisele acestei aproprieri sînt : 1) **populația,** structurată social și 2) **natura,** în primul rînd, pămîntul ca furnizor de mijloace de producție și totodată ca loc de așezare al colectivității umane. Aproprierea se realizează, ca fapt fundamental, prin procesul muncii, prin producția însăși. Mijloacele de producție sînt apropriate inițial numai din natură ; apoi, din ce în ce mai mult, și pe baza reproducției sociale.

Aproprierea mijloacelor de producție materială (socială) permite și aproprierea mijloacelor de producție spirituală. Titularul social al proprietății — clasa socială, în speță, capătă, pe lîngă „forța materială", și „forță spirituală", ceea ce, într-un anumit context istoric, favorizează exercitarea dominației de clasă. Iată deci, un aspect al aproprierii, care conturează rolul nemijlocit al proprietății la scara întregii societăți și nu numai la scara sistemului economic.

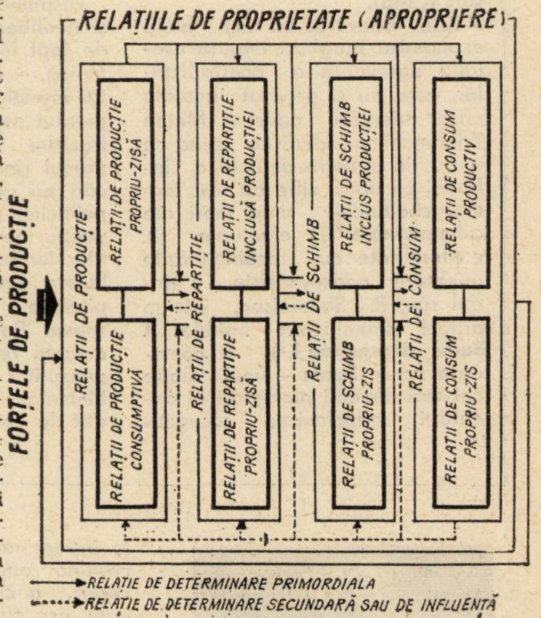
RELAȚIILE DE PROPRIETATE (APROPRIERE)
FORȚELE DE PRODUCȚIE
RELAȚII DE PRODUCȚIE
RELAȚII DE PRODUCȚIE PROPRIU-ZISĂ
RELAȚII DE PRODUCȚIE CONSUMPTIVĂ
RELAȚII DE REPARTIȚIE
RELAȚII DE REPARTIȚIE INCLUSĂ PRODUCȚIEI
RELAȚII DE REPARTIȚIE PROPRIU-ZISĂ
RELAȚII DE SCHIMB
RELAȚII DE SCHIMB INCLUS PRODUCȚIEI
RELAȚII DE SCHIMB PROPRIU-ZIS
RELAȚII DE CONSUM
RELAȚII DE CONSUM PRODUCTIV
RELAȚII DE CONSUM PROPRIU-ZIS
RELAȚIE DE DETERMINARE PRIMORDIALA
RELAȚIE DE DETERMINARE SECUNDARĂ SAU DE INFLUENȚĂ

Schema nr.3

Ca și în cazul producției materiale (sociale) privite ca sistem integral organic „de momente", întregul, respectiv, relațiile de proprietate (apropriere) capătă anumite determinări, corespunzătoare „momentelor" procesului, care devin tot atîtea componente ale obiectului-sistem. E vorba de relațiile de producție (în sens restrictiv), de relațiile de repartiție, de relațiile de schimb și de relațiile de consum. În mod similar „momentelor" producției materiale (sociale), și aceste componente subzistă într-o dualitate. Astfel, avem relații de producție propriu-zisă și relații de producție consumptivă, relații de repartiție ca incluziune a producției și relații de repartiție propriu-zisă, ș.a.m.d. Prin urmare, producția materială (socială) ca sistem integral organic de relații economice ar putea fi înfățișată ca în schema nr. 3.

conf. dr. Virgil I. IONESCU
Institutul Politehnic București

(continuare în pag. 24)

ȘCOLI–
CURENTE–
ECONOMIȘTI

Teoria economică burgheză în căutarea lucidității... (I)

OPTIMISMUL ce a caracterizat gîndirea economică burgheză în sfertul de veac postbelic a luat sfîrșit. Dura realitate a tot mai gravelor dereglări ale mecanismului reproducției capitaliste – care în ultimii ani și în special în actuala criză economică ce a cuprins întreaga lume capitalistă dezvoltată s-au manifestat cu o forță ce face imposibilă răstălmăcirea lor apologetică – a demolat încrederea în capacitatea științei economice burgheze de a oferi factorului politic instrumente eficiente de redresare a acestui mecanism. Întregul arsenal aflat la dispoziția celor două orientări fundamentale de politică economică – neokeynesismul și neoclasicismul –, rezultat al unor cercetări indiscutabil laborioase și de incontestabilă valoare științifică, se dovedește, totuși, lipsit de valoare operațională în eforturile de conservare a unui sistem economic care a intrat, cum opina profesorul T.Postolache [1]) într-o nouă (ultimă) fază a autonegării sale – faza descendentă a capitalismului monopolist de stat (CMS).

Este adevărat că încă mulți economiști burghezi impută evoluția agravantă a contradicțiilor, care au și generat actuala criză, orientării adverse. Milton Friedman consideră că „ceea ce a dus la situația actuală a inflației cu două cifre au fost tocmai cheltuielile prea mari ale administrației"[2]) efectuate în conformitate cu recomandările orientării neokeynesiste. La rîndul său, P. Samuelson, într-un articol semnificativ intitulat **A Burns depression ?** [3]), îl considera pe A. Burns – unul dintre cei mai fervenți promotori ai orientării neoclasice, respectiv neoliberale, în politica economică – responsabil pentru pericolul ca S.U.A. să intre într-o gravă depresiune, în urma măsurilor de restrîngere a creditului și în general a cererii, pe care le-a adoptat în calitate de președinte al Băncii Federale de Rezervă.

Disputele între neokeynesiști și neoliberali, care au jalonat de fapt întreaga perioadă postbelică, – cu efecte pozitive pentru investigația științifică – și-au pierdut astăzi caracterul de confruntare teoretică ; ele au în primul rînd sensul unor justificări sui generis pentru eșecurile politicilor pe care le-au inspirat, pentru nevalidarea recomandărilor lor în confruntarea cu realitatea evoluției economiei capitaliste. Căci, așa cum consemna Robert Triffin, situația actuală reflectă „falimentul răspunsurilor tradiționale date problemelor economice variabile, atît de către mecanismul pieței libere, cît și de politicile intervenționiste" (Financial Times, 29 I 1975).

Încă în 1971, constatînd ceea ce era pe atunci noul fenomen al stagflației, care a anulat „legea" raportului de inversă proporționalitate dintre rata șomajului și rata inflației, P. Samuelson consemna dezarmat că „în stadiul actual al științei noi nu știm să formulăm un tratament adecvat" [4]). De fapt, nu „stadiul actual al științei" trebuie invocat, ci limitele ideologice burgheze ortodoxe, concretizate în conținutul social al neokeynesismului și neoclasicismului, care-și exclud toate acele cuceriri ale gîndirii social-economice științifice, ce nu se dovedesc a fi congruente cu sistemul actual, cu păstrarea statu-quo-ului.

Tocmai în aceasta constă în ultimă instanță criza științei economice burgheze. Ea este în fond o criză ideologică. Incapacitatea de a oferi politicii economice mijloacele de asigurare a echilibrului general dinamic al organismului economic și social – prin armonizarea optimului microeconomic cu cel macroeconomic și a optimului economic cu optimul social – își are originea nu în lipsa elementelor necesare dezvoltării unor raționamente teoretice fertile pentru concluzii operaționale, adică pentru „formularea unui tratament adecvat", cum considera P. Samuelson. (O dovadă în acest sens o poate constitui și faptul că știința economică burgheză a obținut, așa cum remarca prof. T. Postolache, o serie de rezultate de reală valoare care „reprezintă în bună măsură o explicație științifică în haine capitaliste a economiei socialiste" – pag. 168). Această incapacitate își are originea în premisa ideologică – explicită sau implicită, deliberată sau numai obiectivă, dar oricum inerent normativă și limitativă pentru procesul de cunoaștere și mai ales pentru cel de operaționalizare a acesteia : „sistemul capitalist actual este de preferat unei evoluții dirijate într-un sens care ar afecta interesele establishmentului social".

Fără depășirea acestor limite, nu există soluție nici pentru criza celor două doctrine burgheze ortodoxe de politică economică, nici pentru ameliorarea mecanismului economic. Căci în condițiile în care politica economică a devenit – și devine necesarmente, cu fiecare zi, într-un grad tot mai înalt – o componentă a mecanismului mișcării economiei, incapacitatea, ideologicește determinată, a teoriei economice burgheze dominante de a-și integra idei noi, considerate pînă acum drept „erezii" ideologice, va constitui un element agravant al procesului de continuă deteriorare a mecanismelor de funcționare a sistemului. Apare deci în cadrul preocupărilor de politică economică ale economiștilor burghezi, nevoia unei reevaluări lucide a instrumentarului teoretic și a concluziilor de politică economică ale neokeynesismului și neoclasicismului, dar mai ales – și ca o condiție indispensabilă pentru realizarea acestei imperioase necesități – a unei reevaluări lucide a ideologiei economice, sau mai precis social-economice, căreia i se circumscriu.

Efortul de luciditate, care debutează prin constatarea falimentului terapeuticii consacra-

---

fișe

nicolae stoica

GÎNDIREA
ECONOMICĂ
A
SOCIALIȘTILOR
ROMÂNI

junimea

● *LUCRAREA, apărută recent în Editura Junimea (Iași, 1975, 304 p.), se dorește, după cum arată autorul, o participare la întreprinderea laborioasă necesitînd angajarea multor cercetări, a creării unei opere care, așa cum cerea la Congresul al IX-lea secretarul general al partidului, pornind „de la începuturile mișcării muncitorești din România să prezinte întregul drum de luptă al clasei muncitoare". Cu toate limitele existente în gîndirea și activitatea socialiștilor români, subliniază autorul – menționînd viziunea obiectivă, științifică asupra mișcării socialiste de la noi a tovarășului Nicolae Ceaușescu –, activitatea lor politică, socială și ideologică înscrie o pagină luminoasă în istoria poporului nostru. În studiul său, Nicolae Stoica își propune să redea concepțiile economice ale socialiștilor români asupra relațiilor agrare românești într-o viziune de ansamblu și în confruntare cu diferitele curente adverse.*

Datoria privată și eforturile anti-recesioniste

● *A devenit povara datoriei particulare atît de mare – se întreabă Warren D. McClam în articolul* Inflation, Recession and the Burden of Private Debt *(Inflația, recesiunea și povara datoriei particulare), apărut în revista trimestrială* BANCA NAZIONALE DEL LAVORO *(iunie 1975) – încît să intensifice un proces cumulativ de declin și să întîrzie o reînviorare ulterioară ? În timp ce în perioada postbelică răspunsul la această întrebare – afirmă autorul – se dovedea mereu a fi negativ, el nu poate fi atît de categoric în prezent. După „Business Week", economia S.U.A. se sprijină pe un „munte de datorii" de 2,5 mld. dolari, sumă enormă chiar dacă climatul economic mondial ar fi perfect. Analizînd în special situația financiară a marilor întreprinderi și a unor țări ca S.U.A., Anglia, R.F.G. și Italia, autorul apreciază că riscurile unui important declin cumulativ sînt mai mari decît s-a crezut și că redresarea producției și a ocupării forței de muncă mai poate tărăgăna. Cei care trebuie să ia decizii referitoare la cheltuieli și investiții sînt mai sensibili decît de obicei la risc și nesiguranță, în timp ce acestea din urmă s-au multiplicat, atît în termeni de perspectivă de venituri, cît și de costuri. Politicile reflaționiste se așteaptă să rămînă prudente. Creșterea monetară în S.U.A. ar trebui asigurată, după autor, prin politici care să nu se sprijine excesiv pe dorința sectorului privat de a împrumuta. În consecință, autoritățile ar trebui să pună accent pe acțiunea fiscală directă – reduceri de impozite – atît pentru a spori la indivizi și companii sumele disponibile pentru investiții, cît și pentru a redresa poziția financiară a corporațiilor.*

te (neokeynesiste și neoclasice), și-a găsit prima formă de manifestare în reconsiderarea fundamentelor metodologice ale științei economice burgheze în favoarea reintegrării socialului ca element esențial al obiectului cunoașterii economice și factor indispensabil al operaționalizării sale. Personalități de mare prestigiu în lumea academică burgheză, ca W. Leontief5), Gunnar Myrdal 6), S. Kuznets 7), O. Morgenstern 8) și mulți alții, atrag atenția asupra sterilității — din punct de vedere al finalității practice — a orientărilor teoretice dominante, care furnizează o mare de super-rafinate construcții abstracte, de subtile exerciții intelectuale, dar lipsite de aderență la complexa realitate economico-socială a capitalismului zilelor noastre.

Un al doilea moment al acestui efort de luciditate, care și-l include și pe primul, îl constituie critica radicală — atît a establishmentului din știința economică cît și, mai ales, a sistemului capitalist. Un întreg curent de gîndire economică — al radicalilor burghezi americani (organizați în Union for Radical Political Economy — URPE9)), alături de numeroși economiști din vechiul continent, au pus și pun în evidență gravele contradicții economice și dramaticele inegalități și maladii sociale pe care dominația marilor monopoluri, mecanismul reproducției capitaliste, le generează. J Robinson10)), analizînd funcția socială a teoriei economice burgheze contemporane constată totala subordonare a acesteia intereselor capitalului. Statul — arată celebra economistă de la Cambridge — se află practic în mîna blocului marilor capitaliști (monopolurilor) și este folosit pentru a regla nivelul folosirii forței de muncă în funcție de interesele lor. În felul acesta, chiar și politica de folosire deplină a forței de muncă „a devenit un scop al politicii conservatoare. . o lozincă de dreapta" (pag. 90-91) ; căci, arată autoarea, și în aceste condiții interesele capitaliștilor care urmăresc profitul privat nu coincid cu interesele generale ale colectivității. Acest mecanism determină o distribuire inechitabilă a veniturilor și bogăției, care la rîndu-i amplifică efectele negative ale sistemului. Viguroasa critică a lui J. Robinson nu merge însă pînă la respingerea sistemului actual — fie și în limite burgheze — cum o face cel mai reprezentativ exponent al radicalismului critic burghez J. K. Galbraith.

J. K. Galbraith ilustrează cel de-al treilea moment, cel mai evoluat, în efortul de luciditate pe care gîndirea economică burgheză îl realizează.

Printr-o temeinică și originală analiză11) a sistemului relațiilor economice din capitalismul american contemporan și a implicațiilor sale asupra dinamicii economiei, structurilor sociale și personalității umane, J. K. Galbraith dezvăluie „iraționalitatea" sistemului capitalist și trage concluzii cu caracter normativ care constituie o depășire explicită a ideologiei economice burgheze ortodoxe. Un sistem irațional trebuie să fie reformat, consideră J. K. Galbraith, iar această „reformare generală" nu poate să aibă, după el, decît un caracter socialist. „Socialismul este un imperativ", scrie fostul președinte al Societății americane de economie. Este vorba de un „nou socialism", care, după cum spune el, „nu poate fi evitat decît cu prețul unor grave tulburări, dezordini sociale considerabile și prejudicii grave aduse sănătății și bunăstării contemporanilor noștri" (p. 227). Este adevărat că socialismul galbraithian, ca și al altor radicali, nu se identifică cu cel marxist, nu are de fapt un caracter anticapitalist, ci numai antimonopolist, reflectînd poziția unei importante părți a burgheziei concurate de marile monopoluri.12)

Opțiunea antimonopolistă fermă a unui economist burghez de talia lui Galbraith și folosirea noțiunii de socialism pentru desemnarea acestei orientări ideologice au, înainte de toate, o indiscutabilă valoare ideologică și politică. Faptul are, de asemenea, o mare semnificație pentru caracterizarea etapei pe care o parcurge astăzi gîndirea economică burgheză.

Se deschid noi perspective cunoașterii economice, revitalizate și de critica acidă și consistentă pe care Galbraith o face științei economice academice dominante. Spargerea măcar a unui prim rînd al barierelor ideologice care frînează cunoașterea economică „nu poate să nu ducă la părăsirea pozițiilor burgheze și trecerea pe pozițiile marxismului13)

Radicalismul critic marchează astfel, se pare, începutul unei noi, poate ultime, etape în evoluția științei economice burgheze — etapa unei continue și tot mai profunde erodări a fundamentelor sale ideologice.

Vasile PILAT

---

1) T. Postolache, Capitalismul monopolist de stat, București, Editura politică, 1975.

2) M. Friedman, Wonderland Scheme, Newsweek, ianuarie, 1975.

3) P. Samuelson, A Burns Depression ?, Newsweek, 3. III. 1975.

4) P. Samuelson, Les économistes sont-ils impuissants ? In : L' Expansion, nr. 73, 1971, p. 74.

5) W. Leontief Theoretical Assumptions and Nonobserved Facts. In : The American Economic Review, March, 1971

6) G. Myrdal, Crises and Cycles in the Development of Economics In : Political Quarterly, nr. 1, 1973

7) S. Kuznets, Quantitative Economic Research : Trends and Problems, New York, 1972.

8) O. Morgenstern, La science économique est-elle une science exacte ? In : Problèmes Économiques nr. 1277, 21 iulie 1972.

9) Vezi : M. Bronfenbrenner, Panorama de la science économique radicale aux États Unis en 1970

În : Problémes économiques nr. 1252, 30 dec. 1971 ; Controverse entre économistes sur la situation actuelle de l'économie politique.

10) J. Robinson, Economic Philosophy, Cambridge, Pinguin Books, 1970

11) J. K. Galbraith, Economics and the Public Purpose, Boston, 1973

12) „What Comes After General Motors," apărut în The New Republic, Washington, November 2, 1974

13) T. Postolache, op. c., p. 167.

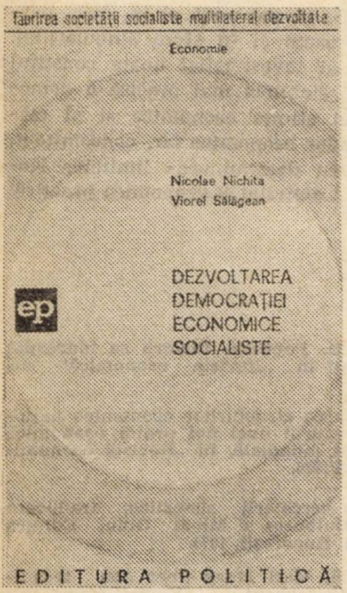
făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate
Economie
Nicolae Nichita
Viorel Sălăgean
DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI ECONOMICE SOCIALISTE
ep
EDITURA POLITICĂ

● *DEMOCRAȚIA economică, parte integrantă a democrației socialiste, spun autorii — Nicolae Nichita ș Viorel Sălăgean — reprezintă un ansamblu instituționalizat de principii, norme, forme și metode menite să creeze posibilitatea participării permanente, conștiente și efective a tuturor oamenilor muncii, în dubla lor calitate de proprietari și producători, la opera complexă de conducere și organizare a economiei, începînd de la celula ei de bază — întreprinderea — și pînă la sfera deciziilor macroeconomice. Lucrarea se oprește îndeosebi la problema esenței și formelor de manifestare ale democrației economice și la căile principale de adîncire și perfecționare a democrației economice.*

Natura și economia

● *Sub titlul „Priroda i ekonomika", M. Lemeșev comentează în revista* MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIIA, *nr. 8/1975, cartea lui K. V. Ananicev* Problemi okrujaiușcei sredî, energhii i prirodnîh resursov. Mejdunarodnîi aspekt *(Problemele mediului înconjurător, energiei și resurselor naturale. Aspect internațional), M.G.U., 1974, 200 p. În carte se analizează următoarele probleme principale : structura consumului resurselor naturale ale pămîntului și raționalizarea sa ; rolul și formele de activitate adecvată a omului în transformarea mediului înconjurător și modificarea circuitului substanțelor ; colaborarea internațională în salvgardarea biosferei. După M.L., autorul nu minimalizează pericolul real al crizei ecologice, dar nu o consideră fatală. Se subliniază necesitatea includerii stadiului de epurare și de utilizare a deșurilor în ciclul productiv și se emite ideea utilității introducerii schemelor de* utilizare completă *a produselor industriale — în sensul ca în construcția inițială a produselor să fie cuprinsă varianta optimă a utilizări lor secundare. Deși critică pe bună dreptate teoriile unor autori occidentali partizani ai creșterii zero, Ananicev, comentează recenzentul, neglijează semnificația practică a unor date și calcule tehnico-economice din lucrările respective, care i-ar permite concluzii cu privire la anumite tendințe. După opinia lui M. Lemeșev, autorul rezolvă corect problema acordurilor bi- și multilaterale în această privință, a limitelor competenței internaționale, precum și problema suveranității în folosirea resurselor minerale și apărarea biosferei.*

fișe

VALENȚE SISTEMICE ALE PRODUCȚIEI SOCIALE

(Urmare din pag. 21)

Toate relațiile economice sînt, cum spunea Engels, „totdeauna legate de obiecte și apar ca obiecte“. Unii economiști teoreticieni nu țin seama în mod suficient de această observație, care nu trebuie neglijată totuși, în pofida faptului că „economia politică nu se ocupă de obiecte, ci de relații dintre persoane și, în ultimă instanță, dintre clase“. Alții sînt înclinați să facă din obiecte relații economice și există chiar tendința ca, în loc de economie politică, să se facă tehnologie.

Relațiile economice, în primul rînd ca întreg, deci ca relații de proprietate joacă, în ultimă instanță, un rol esențial în conturarea naturii concret-istorice a modului de producție materială (socială) și a orînduirii sociale sau societății în ansamblu. În dezvoltarea istorică a omenirii s-au afirmat pînă acum cinci moduri de producție materială (socială) și tot atîtea orînduiri sociale : modul de producție al comunei primitive, modul de producție sclavagist, modul de producție feudal, modul de producție capitalist și modul de producție comunist. Toate acestea s-au constituit ca dezvoltări ale unor forme originare organice, intrinseci din punct de vedere societal. Credem că există temeiuri pentru a susține teza potrivit căreia în istoria omenirii s-au constituit și moduri de producție bazate pe relații de producție secundare, eventual, terțiare și, în general, derivate, extrinseci sub raportul formelor originare. În general, în constituirea relațiilor de producție derivate un rol important l-au jucat relațiile de producție internaționale, cum a arătat Marx. Unele relații de producție derivate nu fac corp comun cu întregul organic, care întotdeauna se întemeiază pe forme originare. Ele sînt înlăturate cu timpul, de exemplu, relațiile de producție de tip colonial etc. Pretutindeni se manifestă pe plan economic și al societății în general, tendința organismicității, a dezvoltării care se sprijină pe relații organice originare ce merg în pas cu cerințele epocii istorice. Despre anumite relații de producție derivate se poate spune că introduc o eterogenitate specifică în cadrul sistemului economic. Eterogenitatea în acest cadru se configurează însă și pe baza relațiilor economice cu caracter rezidual, provenite de la orînduirile anterioare ; aceste relații îmbracă însă, uneori o formă „complet degenerată sau chiar caricaturală“, cum spune Marx.

Dacă ținem cont de evoluția istorică a comunității umane și de tendința ei către organismicitate, atunci putem spune că producția materială (socială), inclusiv relațiile economice, se configurează în sfera obștei (tribului, ginții), a poporului, a națiunii, a comunității mondiale. Trebuie observat însă faptul că actualmente această producție, ca și producția socială în general, se configurează ca **sistem integral organic numai în sfera națiunii**, pe cînd **în sfera comunității mondiale**, prezintă în ultimă analiză, mai ales caracteristicile unui **sistem integral neorganic**. Precizăm că o caracteristică esențială a sistemelor integral organice constă în determinarea părților de către întreg ; în opoziție cu aceasta, la sistemele integrale neorganice, întregul este determinat de părți. Producția materială (socială) tinde însă de pe acum să capete anumite trăsături organice și la nivelul comunității mondiale. Dezvoltarea forțelor de producție materiale ale societății în epoca contemporană, îndeosebi sub impulsul actualei revoluții științifico-tehnice, a ridicat pe o treaptă superioară explorarea și utilizarea naturii și s-a ajuns la **conștiința unității organice a mediului natural planetar**, unitatea în cauză fiind considerată o chezășie sau, mai precis, o condiție obiectivă **sine qua non**, a producției materiale (sociale) și, implicit, a conștientizării activității vitale umane pe treapta cea mai înaltă, pentru fiecare națiune și pentru omenire ca totalitate.

Dezvoltarea forțelor de producție materială (socială) îndeosebi sub impulsul actualei revoluții științifico-tehnice, a determinat, totodată, transformări în raporturile economice interne și externe ale națiunilor globului. Relațiile economice internaționale au înregistrat și continuă să înregistreze o amploare fără precedent, precum și anumite modificări de ordin calitativ ca, de exemplu, creșterea ponderii schimbului internațional de activități și produse destinate ca mijloace de producție materială națională, în general, a cooperării în producție ca formă dintre cele mai eficiente de transfer internațional tehnic și tehnologic, etc.

În epoca pe care o trăim a devenit tot mai evident adevărul, subliniat încă de Marx, că raporturile dintre diferitele națiuni depind de gradul în care fiecare și-a dezvoltat forțele productive, producția în genere, diviziunea muncii, relațiile interne și externe.

Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., făcînd o analiză profundă și cu totul revelatoare asupra consecințelor dezvoltării forțelor de producție materială (socială) ale diferitelor națiuni, precum și asupra consecințelor transformărilor ivite în raporturile economice interne și externe ale națiunilor, arată că, în prezent, raportul de forțe pe plan mondial s-a modificat în favoarea forțelor progresiste, antiimperialiste, în favoarea forțelor păcii. Drept urmare a apărut necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale. România — prin președintele statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a adus și își aduce o contribuție de mare valoare și audiență internațională la înfăptuirea conștient-concertantă a acestui proces obiectiv. Avînd implicații atît asupra relațiilor economice și politice internaționale, cît și asupra relațiilor economice și politice din fiecare țară, instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale va avea neîndoielnic drept consecințe omogenizarea relativă a sistemului economic mondial, prin lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice flagrante și a altor tare moștenite de la capitalism, deschiderea cîmpului pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă omenirea ca totalitate, a progresului universal, făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, ridicarea pe o treaptă superioară a solidarității umane generale.

Evidențierea valențelor sistemice ale producției sociale ne permite, după cum se poate observa din cele arătate mai sus, o înțelegere mai profundă și mai adecvată a existenței sociale, în primul rînd, a realității economice, iar această înțelegere are consecințe operaționale mai bogate pe plan teoretic și practic.

Concordant teoriei sistemelor, producția socială a fost privită în cadrul demersului științific de față ca producție socială **în general**, îndeosebi ca producție **materială** (socială) **în general**, așadar luîndu-se în considerare trăsăturile comune, determinațiile comune tuturor epocilor de producție materială (socială).

După cum relevă Marx, referindu-se la producția socială **în general**, „aceasta este o abstracție, dar o abstracție rațională în măsura în care desprinde și fixează realmente ceea ce este comun, scutindu-ne astfel de repetări“. Aplicînd metoda cercetării sistemice în economia politică și în celelalte științe economice se conturează mai clar tocmai elementul general sau elementul comun desprins prin comparație. Fără acest element general, fără determinațiile sau trăsăturile comune tuturor epocilor, cum a spus-o chiar Marx, nu poate fi concepută nici o producție materială (socială).

Formulele sistemice în domeniul științelor economice au, ca și formulele matematice, un caracter plurivoc. Fiindcă în toate cazurile, și foarte pregnant în cazul sistemelor societale, elementul general, sau elementul comun desprins prin comparație, este el însuși, cum arată Marx, ceva multiplu articulat, ceva care se întruchipează în determinații diferite. Economia politică cu precădere, ca și celelalte științe economice, nu poate evidenția generalul cu claritate în privința obiectului ei, fără a recurge la metoda cercetării sistemice a acestuia. Dar este de la sine înțeles că nici nu poate rămîne ancorată în sfera generalului ci trebuie să pătrundă și în sfera particularului, precum și în sfera singularului. Acest triptic al investigației poate constitui un criteriu al stabilirii mai precise a domeniului fiecărei științe economice și al clasificării științelor economice iar, concomitent, un ghid pentru determinarea limitelor izomorfismului în activitatea economică practică.

BIBLIOGRAFIE

1. *** Programul Partidului Comunist Român..., Editura politică, București, 1975.
2. Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974.
3. Karl Marx, Bazele criticii economiei politice, partea I, Editura Politică, București, 1972, p. 15—44 și 423—467.
4. Idem, Contribuții la critica economiei politice, E.S.P.L.P., București, 1954, p. 250 (recenzia lui Friedrich Engels).
5. Karl Marx, Friedrich Engels, Scrieri din tinerețe, Editura politică, București, 1968, p. 549—561 și 573—585.
6. Idem, Opere, volumul 3, Editura politică, 1958, p. 18—80.
7. dr. Maria D. Popescu, Încotro se îndreaptă omenirea ? în „Revista economică” nr. 21/1975.
8. Idem, Înserarea structurilor economice naționale în cadrul unei noi ordini economice și politice mondiale, în „Revista economică“ nr. 30/1975.
9. *** Metoda cercetării sistemice, traducere de Ion Bulborea și Mihai Golu, Editura științifică, București, 1974.
10. S. Grigorjan, Karl Marx über den technischen Fortschritt in Kapitalismus, in : Wirtschaftswissenschaft nr. 12/1963.
11. Georg Lukács, Ontologia existenței sociale, traducere din limba germană de Radu Stoichiță și Vasile Zamfirescu, Studiu introductiv de N. Tertulian, Editura politică, București 1975, p. 171—320.

Pe agenda O.N.U.

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII, CERINŢĂ PRIMORDIALĂ PENTRU PROGRESUL ÎNTREGII OMENIRI (II)

LA SEDIUL Naţiunilor Unite din New York se desfăşoară în aceste zile (1—12 septembrie) lucrările celei de-a VII-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. Pe ordinea de zi figurează problemele majore ale dezvoltării şi cooperării economice internaţionale : comerţul mondial, industrializarea, transferul de resurse reale pentru finanţarea dezvoltării şi reforma sistemului monetar internaţional, transferul de tehnologie, dezvoltarea producţiei agricole. Pe lingă aceste detalieri şi aprofundări ale temei de ansamblu a sesiunii, ordinea de zi mai include problema unor restructurări ale activităţilor O.N.U. în aşa fel încît ele că servească mai bine, mai eficient cooperării economice pe plan mondial.

Dezbătînd tematica înscrisă pe agenda O.N.U. în cadrul celei de-a VII-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale, comunitatea mondială trece de fapt în revistă modul cum se aplică Strategia internaţională pentru al doilea Deceniu al dezvoltării, cum se realizează Programul de acţiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, cum se transpun în practică prevederile Cartei drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor. Aceste documente, deşi adoptate la momente diferite, au ca ţel comun reducerea decalajelor economice contemporane şi lichidarea subdezvoltării, înlăturarea inechităţii în relaţiile dintre statele lumii, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, de potenţialul lor sau de sistemul social-economic, restructurarea economiei mondiale de aşa manieră încît toate popoarele să-şi poată făuri un trai demn şi îndestulat, conform cu aspiraţiile lor proprii.

SEMNIFICAŢIILE rezultatelor înregistrate în aceste direcţii de la începutul actualului deceniu, în lumina obiectivelor Strategiei internaţionale pentru al doilea Deceniu al dezvoltării, obstacolele întîmpinate în anii recenţi şi unele soluţii care se preconizează pe plan internaţional pentru depăşirea lor, au fost examinate în prima parte a acestui articol (vezi „Revista economică" nr. 35 din 29 august a.c.). Dar, aşa cum se arăta cu acel prilej, procesul mondial de dezvoltare economică se cere abordat într-o **dublă** perspectivă : nu numai pe termen scurt, de la un an la altul, ci şi pe perioade îndelungate, care permit să se desprindă mai bine direcţiile evoluţiei, tendinţele istorice trecute şi previzibile, măsura în care obiectivele largi urmărite se realizează sau nu. Şi aceasta este valabil nu numai în raport cu caracterul specific al problematicii economiei mondiale din anii 1971—1974, perioadă în care perturbările cunoscute au frînat într-o măsură sau alta realizarea obiectivelor Strategiei internaţionale a dezvoltării. Chiar şi atunci cînd nici un factor de contracarare nu vine să se opună realizării acestor obiective, Strategia dă roade numai prin rezultatele acumulate an de an, prin eforturile depuse continuu pentru a se asigura traducerea ei în fapt în toate verigile care o compun. Nu mai puţin adevărat este însă că Strategia nu poate fi evaluată pe deplin sub raportul eficienţei sale şi corectată corespunzător „din mers" fără urmărirea continuă a perspectivei îndelungate, a cărei „modelare", mai bine zis plămădire este de fapt scopul său final. Iar sub acest aspect interesul comun al tuturor segmentelor economiei mondiale, al tuturor ţărilor şi popoarelor, este la fel de puternic ca şi în cazul soluţiilor cerute de problemele perspectivei imediate, dacă nu cumva este mai vital.

O tendinţă reversibilă

CONCEPTUL însuşi de strategie internaţională a dezvoltării a apărut, după cum se ştie, pe fondul unei tendinţe istorice amplu documentate de numeroase studii şi cercetări : aceea a adîncirii decalajelor dintre ţările capitaliste dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare, în cadrul creşterii generale a produsului economiei mondiale după al doilea război mondial.

Încercările sistematice de cuantificare a creşterii economice a naţiunilor, întreprinse încă din anii '50 de Simon Kuznets, l-au condus pe economistul american la date din care reiese distanţarea crescîndă a unor ţări dezvoltate faţă de zonele subdezvoltate ale lumii capitaliste. Kuznets calculează că între 1938 şi 1949, luînd în ambii ani media mondială a produsului intern brut pe locuitor ca egală cu 100, indicele creşte pentru America de Nord (S.U.A., Canada) şi Oceania (Australia, Noua Zeelandă) de la 419 la 590. În acelaşi interval de timp indicele scade pentru ţările Americii Latine de la 71 la 66, pentru ţările Asiei de la 33 la 20 şi pentru cele ale Africii de la 32 la 24[1]).

Studii ale O.N.U. de la începutul anilor '50 evaluează decalajul mediu de atunci între ţările industrializate şi cele slab dezvoltate ca fiind de 10 : 1 în jurul anului 1950. Mai reţinem că după Kuznets distanţa dintre media zonală cea mai mare şi cea mai mică evoluează de la circa 13:1 în 1938 la aproape 30:1 în 1949, iar cercetătoarea engleză Phyllis Deane se situează în 1961 la circa 25:1.

Sensul tendinţei istorice în cursul deceniului trecut poate fi verificat prin date calculate de experţi ai O.N.U. pentru anul 1967[2]). Luîndu-se şi aici media mondială drept 100, rezultă pentru ţările capitaliste dezvoltate indicele 316, iar pentru ansamblul ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare indicele 25, deci un decalaj mediu de 12,5:1. Distanţa între indicele maxim (S.U.A. şi Canada) şi cel minim (ţările nesocialiste din Asia, fără Japonia) corespunde indicilor 556 şi 18, deci un decalaj de circa 31:1.

În fine, o comparaţie şi mai recentă se referă la anul 1972 şi se bazează pe calcule privind PNB pe locuitor întocmite de Banca Mondială[3]). În lipsa unor medii pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate şi al ţărilor în curs de dezvoltare, sînt relevante extremele : între America de Nord şi ţările Asiei (care înglobează aici Orientul Mijlociu) decalajul este de peste 32:1 ; între ţările Europei (fără U.R.S.S.) şi aceleaşi ţări ale Asiei decalajul reprezintă aproape 13:1. Calcule prezentate la 1 septembrie a.c. de preşedintele Băncii Mondiale, Robert S. McNamara, în faţa Consiliului guvernatorilor al B.I.R.D., arată că după proiecţiile existente tendinţa este ca pînă la sfîrşitul actualului deceniu decalajele să se adîncească[4]). Pornind de la faptul că ţările cu cel mai mic PNB pe locuitor (sub 200 dolari pe an în preţurile din 1970) îşi măresc acest venit mediu numai cu 0,2% pe an, proiecţiile arată că în 1980 venitul pentru fiecare din cei 1 miliard de locuitori va fi de 108 dolari (în preţurile anului de bază), în timp ce în ţările O.C.D.E. el va fi de circa 4 000 de dolari : un decalaj între extreme de **37:1.**

Şi totuşi, analiştii responsabili sînt departe de a accepta ideea că ar fi vorba de o evoluţie inevitabilă, sau de o tendinţă istorică ireversibilă. Consensul între observatori şi analişti situaţi la toate nivelurile, printre care şi preşedintele B.I.R.D. citat la urmă, este că desprinderea tendinţei de pînă acum trebuie să fie un imbold la intensificarea acţiunilor pentru contracararea ei. În loc ca „forţele pieţei" să fie lăsate în continuare să determine evoluţia, este necesar să acţioneze cu vastele sale mijloace comunitatea internaţională. Căci tendinţa descrisă este reversibilă dacă i se opune voinţa politică unită a naţiunilor interesate să-i pună capăt, înainte de toate cea a înseşi ţărilor în curs de dezvoltare.

Criza ca revelator

DEŞI calculele citate mai sus pentru diferitele momente ale perioadei postbelice nu prezintă grupări perfect comparabile, ele sugerează însă, cel puţin, că pînă în prezent nu sînt temeiuri suficiente de a se vorbi despre o reducere generală a decalajelor, iar, mai verosimil, ele denotă o tendinţă de consolidare şi uneori de adîncire a lor. Ceea ce rezultă de aici cu deosebită claritate este tocmai insuficienţa acţiunilor de pînă acum pe plan internaţional, înaine de toate a celor menite să micşoreze dependenţa economică a ţărilor în curs de dezvoltare faţă de ţările dezvoltate şi implicit fragilitatea şi sensibilitatea „sănătăţii economice" a celor dintîi în cazul unei „febre virotice" ca cea prin care trece actualmente economia mondială.

Criza din anii recenţi a servit într-adevăr ca un fel de revelator al insuficientei vigori şi adîncimi a acţiunii internaţionale pe termen lung pentru reducerea decalajelor şi lichidarea în cele din urmă a subdezvoltării economice în lume. Pînă în pragul actualului deceniu a putut să predomine impresia că prevederi de genul şi obiective de dimensiunile celor din Strategia internaţională pentru primul Deceniu al dezvoltării (1961—1970) constituie un mijloc de acțiune pe măsura problemelor subdezvoltării. La stabilirea obiectivelor cuantificate pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării (1971—1980) s-a procedat la anumite ajustări în sensul sporirii lor. Dar perturbările din economia mondială care s-au manifestat încă din primii ani de aplicare au scos în evidență că acestea afectează nu numai perspectiva imediată pentru țările în curs de dezvoltare, ci și țelurile mai îndepărtate care și-au găsit exprimarea în Strategia internațională. Instabilitatea sistemului monetar internațional, creșterea inflaționistă a prețurilor în țările capitaliste dezvoltate, apoi recesiunea din economia lor au fost tot atîția factori de micșorare a influenței reale a Strategiei asupra procesului de reducere a decalajelor, proces care părea să fi fost declanșat prin proclamarea Deceniilor dezvoltării.

Unul din învățămintele crizei, asupra căruia a atras atenția în studiile sale și Comitetul pregătitor al prezentei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., constă în aceea că interdependența dintre economiile naționale, dintre diferitele segmente ale economiei mondiale nu a slăbit în anii recenți, ci s-a mai accentuat. O manifestare ilustrativă în acest sens o constituie faptul că și în condițiile crizei schimburile internaționale s-au dovedit o componentă dinamică a procesului mondial de dezvoltare economică, încetinindu-se mai puțin decît creșterea producției. O altă manifestare o constituie „transferurile“ de influențe negative de la o economie la alta, îndeosebi ca urmare a unor măsuri de contracarare a efectelor crizei în diferite țări capitaliste, măsuri care nu au ținut seama de faptul că economia mondială nu este doar suma economiilor naționale, ci „efectul“ potențat al interacțiunii și conlucrării lor mai raționale sau mai puțin raționale.

În lumina acestui fapt iese la iveală și un alt învățămînt al crizei pentru perspectiva îndelungată și anume că este greu de conceput procesul de reducere a decalajelor și de lichidare finală a subdezvoltării prin stagnarea unor segmente ale economiei mondiale, care le-ar „aștepta“ pe celelalte să le ajungă din urmă. În 1974, conform calculelor amintite ale Băncii Mondiale, țările cu veniturile cele mai mici în care trăiesc un miliard de oameni și-au văzut produsul național brut pe locuitor redus cu 0,5%, iar în 1975 acesta va scădea din nou cu 0,7%. În țările cu venit mediu — peste 200 dolari PNB/locuitor — unde acest indicator a mai înregistrat o creștere anul trecut, în 1975 cei 725 milioane de locuitori și-l vor vedea micșorat cu 1,2% în condițiile crizei din economia mondială. Procesul de reducere a decalajelor se oprește sau este dat înapoi în astfel de împrejurări. Lichidarea subdezvoltării nu presupune oprirea creșterii unora, ci o asemenea restructurare a economiei mondiale încît să poată avea loc creșterea economică a tuturor națiunilor și țările rămase în urmă să se poată dezvolta mai repede, prioritar, pentru a putea înlătura moștenirea nefastă lăsată de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă.

În concepția României reafirmată recent de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., restructurarea economiei mondiale în acest sens, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, trebuie să aibă ca obiective primordiale, alături de lichidarea stării de subdezvoltare, rezolvarea în interesul tuturor țărilor a problemei materiilor prime și energiei, asigurarea unui raport just între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale, soluționarea problemei produselor alimentare, accesul larg, fără discriminări sau bariere, al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii contemporane, crearea condițiilor necesare pentru pregătirea cadrelor naționale, promovarea unor raporturi cît mai largi de schimburi comerciale și de cooperare economică internațională, desfășurarea pe baze stabile a relațiilor valutar-financiare.

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale care să-și propună astfel de obiective va constitui reflectarea mutațiilor profunde care s-au produs în deceniile recente în raportul de forțe pe plan mondial cît și a adîncirii interdependențelor în cadrul economiei mondiale. Ea va oglindi în modul cel mai adecvat nevoile dezvoltării economice pe termen lung a umanității în ansamblul său, oferind cadrul pentru soluții în interesul fiecărui stat și popor, al păcii și prosperității generale.

Orizontul de timp

OBIECTIVELE pe termen lung ale dezvoltării și cooperării economice internaționale sînt dezbătute la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. în cea mai strînsă legătură și interpenetrație cu problemele perspectivei imediate, ceea ce corespunde realității proceselor complexe ce au loc în economia mondială. Importanța relativă a celor două problematici poate să varieze de la o țară la alta, conchidea Comitetul pregătitor al sesiunii în unul din materialele sale, dar din punctul de vedere al cooperării internaționale ele trebuie urmărite simultan și cu aceeași vigoare (E/AC.62/8, p. 58). Chiar dacă diferite soluții se vor adresa astfel ambelor problematici, rămîne însă un fapt că perspectiva îndelungată cere o seamă de abordări specifice, de orientări corespunzătoare oglindite în acțiuni concrete. În concepția României, așa cum s-a arătat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., „soluționarea problemelor dezvoltării, creșterea continuă și accelerată a forțelor de producție și a bunăstării fiecărei țări, promovarea unei largi cooperări internaționale trebuie să constituie obiectul unui ansamblu de măsuri cuprinzătoare, practice și eficiente, privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, cu norme precise, angajante pentru toate țările membre ale O.N.U., precum și al unor programe speciale de acțiune care să conducă la înfăptuirea acestor deziderate majore ale lumii, să favorizeze împlinirea liberă, neîngrădită, a aspirațiilor de progres ale națiunilor“ [5]).

În lumina unor astfel de cerințe și-au făcut loc de cîtva timp în organismele internaționale o serie de idei cu privire la Strategia dezvoltării, care oricum constituie pînă în prezent, prin obiectivele sale cuantificate, cea mai concretă dintre expresiile dezideratelor creșterii pe termen lung și ale modificării structurale a economiei mondiale. Cu titlul de exemplu poate fi amintită aici o idee exprimată în studiul citat mai sus al Comitetului pregătitor al sesiunii a VII-a extraordinare. Problema dezvoltării țărilor rămase în urmă, se arată în document, nu poate fi rezumată doar la accelerarea ritmului dezvoltării economice : „Scopul este ridicarea nivelurilor consumului real în țările în curs de dezvoltare. Obiectivele trebuie să fie exprimate în consumuri pe locuitor la anumite necesități — alimente, îmbrăcăminte, locuințe și alte elemente de bază ale standardului de viață. Urmărirea evoluțiilor în ceea ce privește aceste niveluri de consum va arăta dacă disparitățile dintre țările bogate și cele sărace se reduc și dacă sporește echitatea la scara națională“ (E/AC. 62/8, p. 12).

Modul în care sînt formulate pînă în prezent obiectivele cuantificate ale Strategiei internaționale a dezvoltării pune unele probleme legate de definirea orizontului de timp al reducerii decalajelor și lichidării subdezvoltării. Stabilirea unui ritm mediu anual de 8% pentru creșterea economică de ansamblu a țărilor în curs de dezvoltare, a unui ritm de 6% pentru producția industriei lor prelucrătoare sau de 4% pentru producția lor agricolă nu explicitează faptul că acestea sînt ritmuri presupuse a devansa indicatorii corespunzători care în mod rezonabil pot fi așteptați să reflecte creșterea economică din țările dezvoltate. Or, ceea ce este determinant, hotărîtor pentru reducerea decalajelor este tocmai **diferența de ritm în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.** De mărimea diferenței, și bineînțeles de nivelul absolut al ritmului atins în țările rămase în urmă, depinde în mod decisiv orizontul de timp al eliminării treptate a stării de subdezvoltare. În condițiile unei noi ordini economice internaționale, cu norme angajante pentru toate țările membre ale O.N.U., și implicit în condițiile unei strategii internaționale corespunzătoare a dezvoltării, obiectivele acesteia convenite de toate părțile în interesul comun al lichidării subdezvoltării ar putea fi formulate tocmai în termenii diferențelor de ritm și ai unor niveluri absolute minime ale ritmurilor, în vederea determinării mai precise a orizontului de timp pe care comunitatea internațională și-l propune pentru atingerea scopului final urmărit prin strategie. Nu mai puțin rezonabilă pare necesitatea ca indicatorul cel mai sintetic — ritmul mediu anual al creșterii economice — să fie formulat nu în termeni de PNB, ci de PNB pe locuitor. Ar putea fi luată în considerare și posibilitatea ca mărimea efortului propriu de investiții al țărilor în curs de dezvoltare să fie exprimat nu numai ca pondere în produsul național brut al acestar țări, în mod notoriu foarte scăzut, ci și în termeni absoluți raportați la cerințele realizării unui ritm ridicat de creștere.

Aprofundarea conceptuală a termenilor în care ar fi cel mai util și eficient să fie exprimată Strategia internațională a dezvoltării este în curs în organismele internaționale și în general în dezbaterea care are loc în lume asupra acestor probleme. Înțelegerea economiei mondiale ca un tot în a cărui dezvoltare pe baze stabile sînt interesate — și pe care deci trebuie să o favorizeze — toate segmentele întregului, pledează în orice caz pentru așezarea Strategiei pe temeiuri cuantificate precise, avînd ca numitor comun ideea decalărilor de creștere convenite, apte să scoată omenirea din impasul persistenței subdezvoltării.

Este vorba anume de un impas, și anume pentru întreaga omenire, datorat tendinței istorice de adîncire a decalajelor, politicii care a generat-o și a alimentat-o. Mult timp ignorate, minimalizate sau insuficient combătute, cu mijloace prea puțin adecvate, implicațiile tolerării în continuare a unei astfel de tendințe sînt astăzi tot mai bine înțelese în lume. Rămîne ca acestei înțelegeri să-i urmeze acțiuni clare, concrete, puse în slujba dezvoltării economico-sociale a tuturor națiunilor și, în primul rînd, a țărilor rămase în urmă.

L. STROJA

---

[1]) După The Determinants and Consequences of Population Trends, Volume I, United Nations, New York, 1973, p. 523 și urm.

[2]) Lucr. cit., p. 531.

[3]) World Bank Atlas, 1974.

[4]) Discours prononcé par M. Robert S. McNamara devant le Conseil des Gouverneurs du Groupe de la Banque Mondiale, Washington, D.C. (1er septembre 1975).

[5]) „Scînteia“ din 27 august 1975.

REPUBLICA DEMOCRATĂ VIETNAM

30 DE ANI DE STRĂLUCITE VICTORII

ANUL 1975 este un an cu profunde semnificații istorice pentru Republica Democrată Vietnam, pentru întregul popor vietnamez. Este anul celei de-a 30-a aniversări a proclamării R. D. Vietnam, anul strălucitei victorii a poporului vietnamez în lupta sa pentru independență națională, libertate și progres, anul de încheiere a perioadei trienale de reconstrucție postbelică.

În cei 30 de ani de existență a R. D. V., poporul său harnic a beneficiat de numai zece ani de pace efectivă, iar în ceilalți 20 de ani a trebuit, cu arma în mînă, să lupte pentru apărarea ființei sale naționale. Aceasta a determinat un ritm aparte și un specific deosebit al dezvoltării economiei, afectate de distrugerile repetate și de amploare, provocate de război.

Transformările economice și sociale radicale efectuate în acești ani au permis R.D.V. să facă față necesităților de apărare și să pună bazele modernizării economiei, care moștenise de la regimul colonial o stare de înapoiere. Încă în timpul războiului anticolonialist au fost efectuate reforme democratice, printre care un loc însemnat l-a avut reforma agrară.

Eliberată complet, încă din 1955, partea de nord a țării — Republica Democrată Vietnam — după o primă reconstrucție, a intrat în etapa de trecere la socialism. Problema principală ce s-a pus în anii 1955—1957 a fost refacerea economiei complet distruse de război și apoi, în 1958–1960, trecerea la transformarea socialistă a agriculturii, industriei și comerțului, accentul punîndu-se pe dezvoltarea intensivă a sectorului de stat. Astfel, după terminarea reformei agrare, a început procesul de cooperativizare a agriculturii, de organizare a micilor meseriași în cooperative, operîndu-se prefaceri socialiste în comerț și celelalte ramuri, prefaceri ce au îmbrăcat forme diverse, inclusiv cea a cooperării cu sectorul nesocialist prin organizarea unor societăți mixte, agenții comune etc.

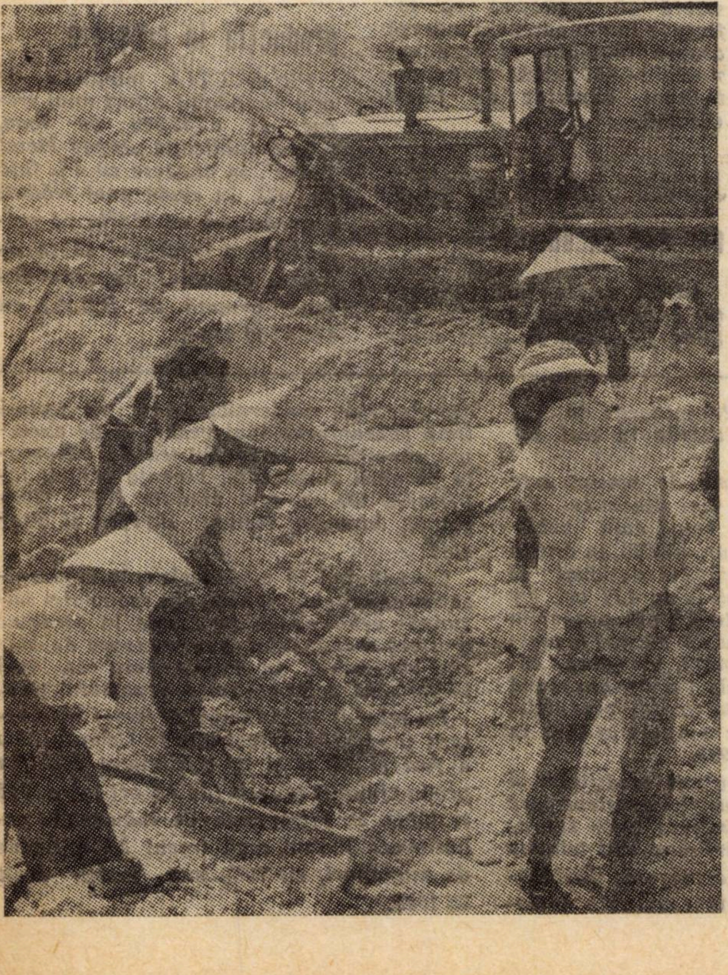

Chiar și în anii grei de rezistență împotriva agresiunii imperialiste, raporturile de producție socialiste nu au încetat să se consolideze și perfecționeze. Astfel, ponderea sectorului socialist în volumul produsului național brut a sporit de la 18,1% în 1957, la 66,6% în 1960, 90,1% în 1965, fiind în ultimii ani de circa 92%.

Apariția și consolidarea relațiilor de producție socialiste au deschis calea dezvoltării accelerate a forțelor de producție, creînd condiții favorabile pentru construirea bazei tehnico-materiale a socialismului.

Însuflețit de chemările Partidului celor ce muncesc din Vietnam, poporul vietnamez a depus eroice eforturi pentru refacerea economiei, pentru trecerea de la mica producție de mărfuri la marea industrie socialistă. Războiul împotriva agresiunii imperialiste, daunele materiale și umane cauzate de acesta nu au putut opri consolidarea și înaintarea socialismului în R. D. Vietnam. Creșterea ponderii industriei în venitul național de la 24,3% în 1957 la 40,5% în 1965 și 43,9% în 1971, precum și ritmul de creștere al venitului național ilustrează succesele obținute de poporul vietnamez, cu toate greutățile survenite din cauza războiului, în lupta pentru construirea bazei tehnico-materiale a socialismului.

În anul 1971, volumul venitului național se situa la nivelul anului 1965. Dat fiind că anii 1973 și 1974 au fost consacrați în întregime reconstrucției și refacerii obiectivelor distruse de bombardamentele de la sfîrșitul anului 1972, venitul național se afla la sfîrșitul anului 1974 la nivelul lui 1971.

În ciuda tuturor greutăților pe care a trebuit să le învingă, industria R. D. Vietnam poate să satisfacă astăzi cerințele ramurilor economiei naționale cu o bună parte din utilajele necesare și cerințele de bunuri de consum ale populației. Valoarea producției industriei constructoare de mașini era în 1974 de 51 de ori mai mare decît în 1955, iar cea de energie electrică a sporit, în aceeași perioadă de 20 de ori.

Una din preocupările constante ale R. D. Vietnam este ridicarea industrială a tuturor regiunilor țării în vederea dezvoltării armonioase a întregii economii.

În ceea ce privește agricultura, ea este în prezent complet cooperativizată. Sectorul de stat cuprinde 5% din suprafețele cultivabile, iar sectorul cooperatist (care include și loturile individuale ale cooperatorilor, reprezentînd 5% din suprafața cultivabilă) 95%. Producția de orez și randamentul anual la hectar, s-au dublat în comparație cu anul 1939.

Problema fundamentală a agriculturii vietnameze constă în trecerea de la o agricultură de subzistență, la agricultura socialistă de mare producție care să acopere nevoile naționale și necesitățile de export și să se încadreze armonios în economia planificată. Se fac eforturi susținute în vederea ridicării nivelului de mecanizare și de chimizare.

Cultura, învățămîntul, ocrotirea sănătății cunosc și ele o dezvoltare rapidă. Fiecare a patra persoană din Vietnamul de Nord urmează cursurile unei școli. În 1974 numărul studenților era de 50 de ori mai mare decît în 1955. Față de 1 medic la 180 000 de locuitori, în 1939, în 1970 se ajunsese la un medic la 5 454 de locuitori.

Analizînd actualul stadiu de dezvoltare economică a Republicii Democrate Vietnam, primul secretar al C.C. al Partidului celor ce muncesc, Le Duan, arată că este necesar „a se trece pieptiș la tripla revoluție (revoluția în raporturile de producție, revoluția tehnică și revoluția ideologică și culturală, avînd ca pivot revoluția tehnică) pentru a edifica un nou regim, o economie nouă, un om nou". Problema cheie pentru avansarea pe calea socialismului — subliniază conducerea de partid și de stat a acestei țări — o constituie în R. D. V. construirea unei economii independente și suverane, dotată cu o industrie și o agricultură moderne, cu o știință și tehnică avansate. Soluția preconizată pentru rezolvarea acestei sarcini este edificarea celor mai adecvate structuri economice : asocierea industriei și agriculturii în sensul unei dezvoltări prioritare și raționale a industriei, pe baza dezvoltării agriculturii și industriei ușoare și, în același timp, combinarea industriei centrale cu industria regională, a economiei cu apărarea națională, și lărgirea schimburilor și cooperării internaționale.

Eforturile depuse de poporul vietnamez pentru edificarea societății socialiste în Republica Democrată Vietnam și pentru apărarea cuceririlor sale revoluționare s-au bucurat în permanență de sprijinul material, moral, politic și diplomatic acordat poporului vietnamez de către România socialistă și poporul român. Astfel, cu sprijinul României, în R. D. Vietnam au fost construite o serie de importante obiective industriale, printre care fabrica de ciment de la Naijong, obiective la a căror reconstruire după război țara noastră a contribuit din plin. De asemenea, într-un domeniu extrem de important pentru R. D. Vietnam — formarea de cadre calificate cu pregătire superioară și medie — țara noastră și-a adus contribuția internaționalistă, în România studiind sute de tineri vietnamezi.

Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în R. D. Vietnam, în 1971, și vizita primului ministru Fam Van Dong în România, în 1973, au marcat noi pași în dezvoltarea prieteniei și solidarității frățești dintre cele două popoare.

De la înalta tribună a celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta : **„Poporul român a acordat un ajutor multilateral poporului vietnamez în lupta sa împotriva dominației străine, pentru independență. Sîntem ferm hotărîți ca și în viitor să dezvoltăm larg relațiile dintre partidele și popoarele țărilor noastre".** În spiritul acestui angajament, țara noastră și poporul român depun neostenit eforturi pentru intensificarea în continuare a cooperării cu Republica Democrată Vietnam.

Mihai NICOLAE

TENDINTE — CONJUNCTURI

Prognoză Ifo 1975

INSTITUTUL de conjunctură Ifo din München apreciază că cel puțin 10 dintre țările capitaliste dezvoltate trebuie să se aștepte ca ritmul creșterii economice pe ansamblul anului în curs să fie precedat de semnul minus. Se poate reaminti faptul că pînă aproape de sfîrșitul primului semestru s-a crezut că numărul țărilor cu asemenea rezultate va fi de 3 sau 4. Din grafic se poate vedea că afară de grupul țărilor cu ritm negativ, pentru alte trei țări se dă un „pronostic rezervat“ în jurul punctului zero. Singura care și-a menținut o prognoză favorabilă de la începutul acestui an este Norvegia, unde amploarea activităților petroliere în Marea Nordului și a investițiilor legate de ele se dovedește în continuare hotărîtoare pentru mersul conjuncturii.

CREȘTEREA ECONOMICĂ PROBABILĂ ÎN 1975 (%)

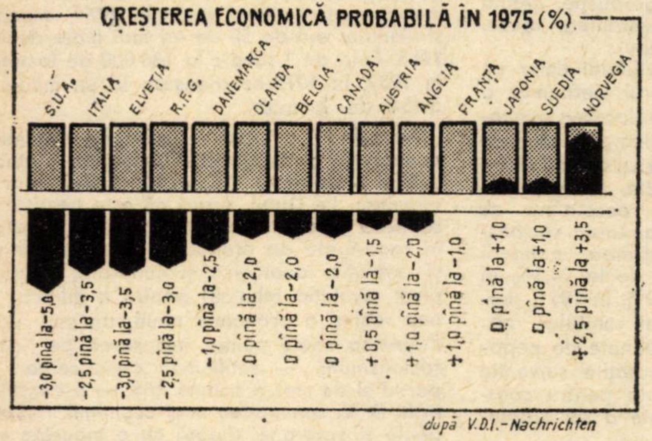

după V.D.I.-Nachrichten

Reduceri vamale intra-asiatice

MAI multe țări în curs de dezvoltare din Asia printre care India, Laos, Filipine, Tailanda, Pakistan și Bangladesh au căzut de acord asupra unei serii de reduceri reciproce a tarifelor vamale care ar putea reprezenta primul pas în direcția creării unei zone a liberului schimb în Asia. Reducerile tarifare, variind între 10% și 80%, privesc produse agricole, articole industriale finite, produse chimice și minerale, cu o valoare anuală estimată la 50 milioane de dolari. O nouă reuniune a țărilor respective este prevăzută pentru luna noiembrie spre a lua în considerare eliminarea barierelor netarifare (cote, reglementări sanitare etc.). Se consideră că alte țări asiatice ar putea cere pînă atunci să ia parte la aceste negocieri comerciale.

O.P.E.C.: producția de petrol în sem. I

PRODUCȚIA medie zilnică de petrol brut a celor 13 state membre ale Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.) a scăzut în primul semestru al acestui an cu 16,7% față de aceeași perioadă din anul precedent, situîndu-se la 26,28 milioane de barili (1 baril = 159 litri). Acest nivel este cu 6,62 milioane de barili sub nivelul din septembrie 1973 și reprezintă 69% din capacitatea de producție a celor 13 țări, relevă surse O.P.E.C. citate de revista L'Usine Nouvelle (21 august). Potrivit acelorași surse, scăderea amintită se datorește măsurilor de economisire a „aurului negru“ adoptate de țările consumatoare, în condițiile unui preț mai ridicat, efectelor simultane ale crizei economice din țările capitaliste dezvoltate, ca și măsurilor de conservare a resurselor adoptate în unele țări producătoare.

În raport cu primul semestru 1974, reducerea cea mai importantă a producției de petrol s-a înregistrat în Ecuador și Libia (circa 40%); urmează, în ordinea descrescîndă a reducerii, Kuweit, Algeria și Arabia Saudită, cu 25%, 22% și respectiv 18%. Experții consideră că reducerea va influența într-o oarecare măsură asupra nivelului la care urmează să fie ridicat prețul petrolului exportat de țările O.P.E.C.

Japonia: balanța de plăți din nou excedentară

DUPĂ ce trei luni consecutiv se soldase cu deficite, balanța japoneză de plăți a redevenit excendentară în iulie (cu 50 milioane dolari). Acum un an ea înregistra în aceeași lună un deficit de 216 milioane de dolari. Excedentul amintit are la bază un surplus substanțial, 540 milioane de dolari, al balanței comerciale (dat fiind că în iulie exporturile au fost cu 4%, dar importurile cu 13% mai reduse decît în iulie 1974) și un ușor excedent al intrărilor de capital pe termen lung; aceasta paralel cu un deficit în mod tradițional ridicat al invizibilelor și un deficit moderat al balanței mișcărilor de capital pe termen scurt.

Potrivit aprecierilor unui purtător de cuvînt al băncii Japoniei, citate de International Herald Tribune, redresarea lentă, actualmente în curs, a producției industriale nipone nu se așteaptă să antreneze o sporire semnificativă a importurilor înainte de sfîrșitul toamnei.

Pe de altă parte, la Tokio se anunță că investițiile de capital ale principalelor firme japoneze în anul financiar care ia sfîrșit la 31 martie 1976, deși la prima vedere cu 14% mai mari decît cele din anul precedent, vor fi în fapt cu 1% mai reduse, dacă se ține seama de creșterea inflaționistă a prețurilor. Această previziune, mai redusă decît cea precedentă, de acum cîteva luni, reflectă o revizuire în jos a planurilor de investiții a numeroase firme.

Oțel inoxidabil: producția în creștere

PRODUCȚIA mondială de oțel inoxidabil a fost anul trecut de 6 735 000 de tone, relevă publicația „Japan Metal Daily“, în creștere cu 5% față de 1973. În ciuda unei scăderi a producției cu 12,8%, pe primul loc a continuat să se situeze Japonia, cu 2 037 000 tone, urmată de S.U.A., cu 1 955 000 tone.

R.S. Cehoslovacă: industria constructoare de mașini

LA Brno, al doilea oraș cehoslovac în ordinea importanței, se va inaugura miercuri 10 septembrie cea de a XVII-a ediție a Tîrgului internațional de construcții de mașini, la care vor participa firme de specialitate din mai multe zeci de țări, inclusiv din România. O importantă suprafață de expunere revine desigur țării gazdă, care după cum relevă agenția Pragopress, cu o populație de 14,74 milioane de locuitori la 1 ianuarie a.c., ocupă locul 11 între producătorii mondiali de mașini-unelte și locul 9 între exportatori. La ediția de anul trecut a tradiționalului tîrg, întreprinderile cehoslovace de comerț exterior au încheiat la Brno contracte de export în valoare de 12,6 miliarde de coroane, din care 10 miliarde în țări socialiste.

Industria constructoare de mașini este una din ramurile cele mai dinamice ale economiei cehoslovace. După cum subliniază revista Demosta (nr. 2/1975), în vreme ce față de anul 1948 venitul național al R.S. Cehoslovace a sporit de 4,77 ori, iar producția industrială de 8,6 ori, producția industriei constructoare de mașini a crescut de 19,5 ori. Ca urmare, ponderea industriei constructoare de mașini împreună cu industria chimică în totalul producției industriale cehoslovace a ajuns la 40% în 1974, față de 15,4% în 1948.

În același timp, a suferit modificări și structura internă a industriei constructoare de mașini, sporind ponderea unor subramuri ale tehnicii de vîrf cum sînt tehnica de calcul, aparatura de măsură, producerea de echipament pentru centrale nucleoaro-electrice, modernizîndu-se în același timp subramurile mai vechi, ca de exemplu, construcția de mașini textile, cunoscute pe cinci continente. Licențe pentru fabricarea lor au fost vîndute R.F. Germania, Japoniei, Italiei, Elveției și altor țări.

Contribuind în mod decisiv la modernizarea diferitelor ramuri ale economiei naționale cehoslovace, producția în continuă creștere a industriei constructoare de mașini reprezintă în același timp cea mai importantă componentă a exportului țării.

De relevat că principalul factor al creșterii producției industriale în Cehoslovacia a fost și va fi și în continuare sporirea productivității muncii (de 5,4 ori între 1948 și 1974). În întreprinderile industriale cehoslovace lucrau anul trecut 2,8 milioane de muncitori, cu 79% mai mulți decît în 1948.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Curs central	Curs la 28.12. 1973	Curs la: 25.08. 1975	Curs la: 29.08. 1975	Abaterea în % a cursurilor valutare în ziua de 29.08.1975 față de: Cursul central	Abaterea în % a cursurilor valutare în ziua de 29.08.1975 față de: Nivelul din 28.12. 1973	Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12.1973–29.08.1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5730	2,5790	+ 3,49	+ 4,65	– 4,45
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6820	2,6810	+26,28	+21,22	–17,50
Yenul japonez	308,0	280,2	298,00	297,95	+ 3,37	– 5,96	+ 6,33
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6390	2,6370	+ 5,47	+ 7,18	– 6,69
Francul belgian	40,334	41,10	38,28	38,33	+ 5,23	+ 7,23	– 6,74
Lira italiană	523,50	607,0	667,90	667,80	–21,61	– 9,10	+10,02
Lira sterlinăx)	2,8952	2,3250	2,1000xx)	2,1115	–27,07	– 9,18	+10,11
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3810	4,3870	+ 4,95	+ 7,19	– 6,71
Prețul aurului la Londraxxx)	–	103,87	162,00xx)	161,50	–	–	–

x) Dolari pentru o liră sterlină
xx) In ziua de 26 august, pe 25 august piața valutară engleză fiind închisă
xxx) Primul fixing

SĂPTĂMÎNA încheiată la 29 august a.c. s-a caracterizat printr-o pronunțată stabilitate a cursului dolarului. Cu toate că cifrele balanței comerciale americane pe luna iulie au fost sub nivelul lunii iunie (circa 1 miliard de dolari excedent, față de 1,7 miliarde), dolarul n-a înregistrat scăderi prea mari, întrucît : operatorii de devize se așteptau ca nivelul record al surplusului din iunie să nu mai fie atins în luna iulie ; semne ale unei relansări economice, este drept, destul de modestă, în S.U.A. (față de recesiunea din Europa occidentală și Japonia) apar din ce în ce mai des ; continuă creșterea dobînzilor la dolar, chiar dacă acest fenomen se produce într-un ritm lent.

Nivelul de 2,68 franci elvețieni pentru un dolar, și respectiv 2,58 mărci vest-germane pentru un dolar, a fost caracteristic acestei perioade, variațiile destul de mici, într-un sens sau altul, datorîndu-se mai mult unor factori tehnici, de moment.

În această perioadă, *taxele de scont* nu au înregistrat nici o modificare față de nivelele publicate în numărul trecut al revistei.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 25—29 august 1975 (nivel minim și maxim).

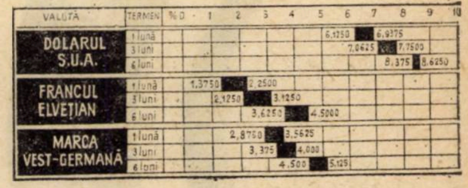

Dobînzile la *depozitele în eurovalute* au înregistrat modificări destul de neînsemnate într-un sens sau altul : tendințe de ușoară creștere la eurodolar, menținere la euromarcă și ușoară scădere la eurofrancul elvețian. Se apreciază că această situație se va menține și în perioada imediat următoare.

Alexandru GHIBA

DATE DE PROGNOZĂ

Piața minicalculatoarelor

PE piața calculatoarelor electronice din țările capitaliste se manifestă o creștere susținută a cererii pentru calculatoarele mici (așa-numitele minicalculatoare), întrucît progresul tehnic continuu permite — concomitent cu îmbunătățirea parametrilor tehnici și reducerea gabaritului, — ridicarea gradului lor de fiabilitate, a ușurinței programării și, mai ales, micșorarea costului lor. Se lărgesc mereu atît numărul domeniilor în care își găsesc aplicarea aceste calculatoare (industrie, transporturi, telecomunicații, învățămînt etc.) cît și sfera operațiunilor efectuate de ele (transmiterea datelor, conducerea și controlul proceselor tehnologice, prelucrarea datelor de gestiune, efectuarea de calcule cu caracter științific, automatizarea lucrărilor de experimentare ș.a.).

Ca urmare, și producția de calculatoare mici a cunoscut o expansiune rapidă : dacă la începutul anului 1970 cincizeci de firme occidentale produceau circa 100 de modele diferite de calculatoare, la începutul acestui an cincizeci și patru de firme fabricau 174 de modele. Conform unor evaluări livrările acestor firme au sporit anul trecut cu aproape 49% față de 1973, cifrîndu-se la 50 mii de calculatoare (comparativ cu un parc total, aflat în funcțiune, de 90 mii de unități).

Firmele americane și filialele lor din țările vest-europene furnizează nouă zecimi din producția mondială capitalistă de calculatoare mici. Această producție este concentrată îndeosebi în S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia și Franța, unele modele fiind fabricate și în Suedia, Olanda și Italia. Valoarea producției din 1974 este evaluată la circa 800 milioane de dolari ; după aprecierea Departamentului Comerțului din S.U.A. capacitatea de absorbție a pieței mondiale capitaliste de minicalculatoare va spori la 1,8 miliarde dolari în 1977.

Firmele care produc minicalculatoare se orientează tot mai mult către piețele externe ; exportul s-a ridicat în 1974 la peste 400 milioane de dolari, reprezentînd circa 7% din exportul tuturor tipurilor de calculatoare. Primele cinci țări producătoare menționate mai sus, sînt și principalii exportatori pe piața capitalistă ; cei mai de seamă importatori sînt de asemenea țările capitaliste dezvoltate (Anglia, S.U.A., R.F.G., Canada, Suedia, Japonia, Italia, Olanda ș.a.), fapt care se explică între altele prin extinderea continuă a specializării și cooperării în producție în țările respective. Ponderea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în volumul importurilor de calculatoare mici este foarte scăzută.

Conform prognozelor elaborate de firmele producătoare, în următorii ani este de așteptat ca cererea pe piața minicalculatoarelor să-și mențină ritmul susținut de extindere, atît prin apariția de noi domenii de utilizare, cît și datorită posibilităților de reducere în continuare a prețului. O asemenea prognoză pentru țările vest-europene (inclusiv livrările filialelor instalate în aceste țări de firmele americane) este prezentată în tabel.

După aprecierea autorilor prognozei segmentul de piață cel mai promițător pentru firmele producătoare îl constituie sectorul lucrărilor de birou și gestiune (o creștere de peste 21 ori a livrărilor previzibile în perioada 1973—1980), urmat de industrie, telecomunicații și alte sectoare de activitate. Se consideră că în sectorul de cercetare, relativ bine dotat în prezent cu calculatoare electronice mici, livrările acestora vor progresa într-un ritm mult mai lent decît în alte domenii.

N. P.

Livrările de calculatoare electronice mici din țările vest-europene, pe domenii de utilizare (în milioane dolari)

Țara	Industrie 1973	Industrie 1980x)	Telecomunicații 1973	Telecomunicații 1980x)	Laboratoare 1973	Laboratoare 1980x)	Lucrări de birou și gestiune 1973	Lucrări de birou și gestiune 1980x)	Altele 1973	Altele 1980x)	Total 1973	Total 1980x)
R.F.G.	8,03	43,17	12,01	64,38	10,94	20,83	1,43	51,77	3,44	26,64	35,85	206,79
Anglia	6,18	34,17	14,67	57,71	12,16	16,37	4,88	44,35	3,98	19,82	41,87	172,42
Franța	5,17	34,86	9,24	50,59	8,32	16,48	0,95	37,27	3,16	20,48	26,84	159,68
Italia	2,32	15,85	3,16	19,54	3,74	7,75	0,27	13,35	1,79	7,31	11,28	63,80
Suedia	1,69	5,93	3,16	9,79	2,22	3,51	0,32	10,11	0,74	4,81	8,13	34,15
Olanda	1,59	9,05	2,67	10,88	2,56	4,29	0,41	9,57	1,33	5,61	8,56	39,40
Belgia	1,26	7,02	1,82	7,10	2,03	3,43	0,31	5,19	0,87	4,25	6,56	26,99
Elveția	0,96	3,71	1,54	5,51	1,54	1,87	0,20	6,67	0,65	3,72	4,89	21,38
Alte țări	1,98	13,98	5,13	23,01	3,48	7,50	0,54	18,27	1,95	8,85	13,08	71,62
Total	29,18	167,74	53,45	248,51	46,99	82,03	9,31	196,55	17,92	101,49	157,06	796,22

x) Evaluări
Sursa: B.I.K.I., nr.91/1975

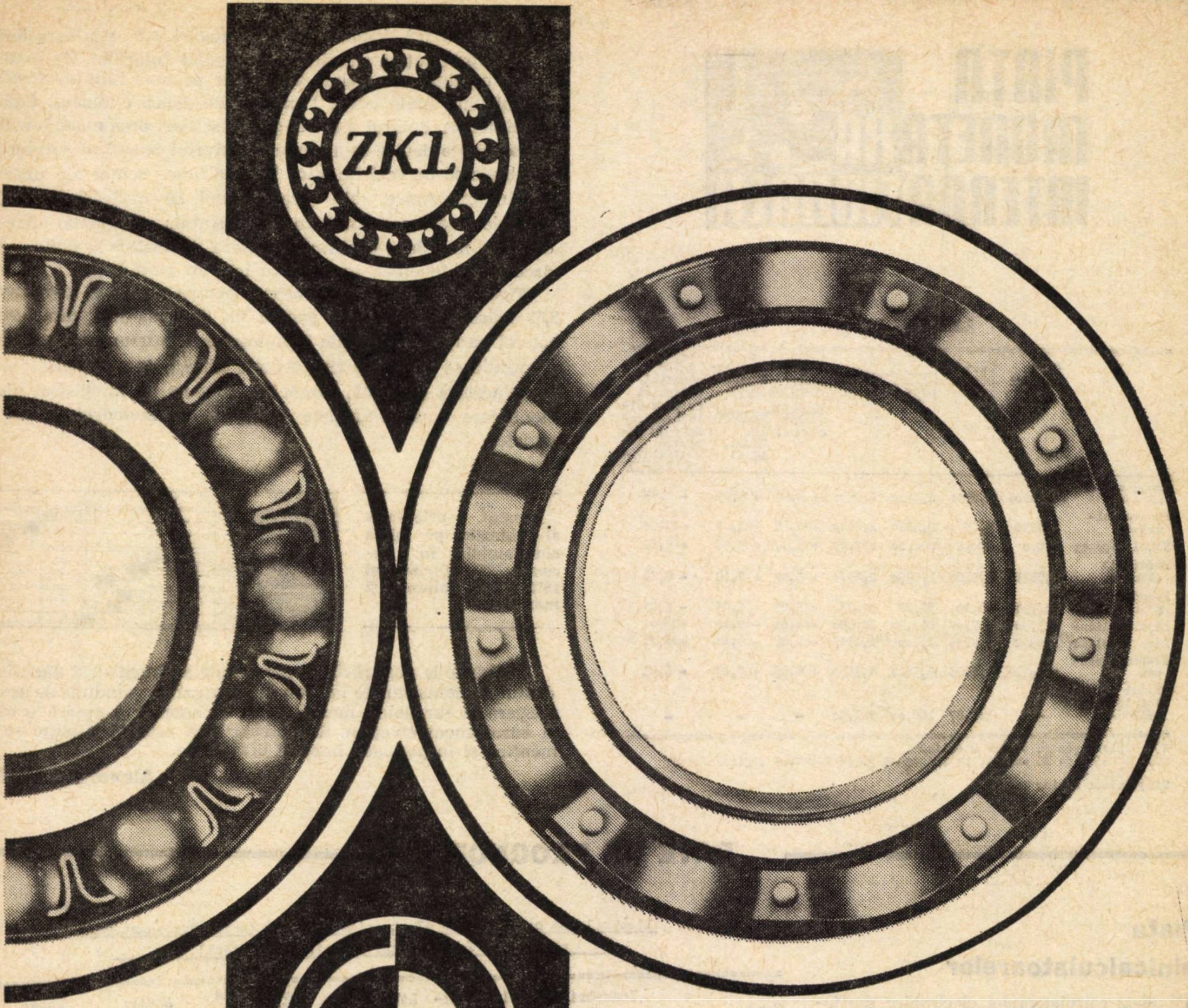

EXPORT
IMPORT

Lagăre de rulmenți, răspunzînd celor mai severe exigențe și îmbinînd o veche tradiție în producție cu cea mai modernă tehnologie.

Calitatea, precizia și fiabilitatea lor sînt ireproșabile.

Lagărele de rulmenți OMNIA sînt exportate în întreaga lume !

OMNIA

OMNIA, 899 32 Bratislava, Dunajská 4,
R. S. Cehoslovacă
Telex 92226, 92227

PUBLICOM

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE

Ștefan Panaitescu, Cluj-Napoca — Asociația Internațională de Științe Economice (A.I.S.E.) reprezintă o federație a asociațiilor naționale ale economiștilor din țările membre, al căror număr se ridică în prezent la 44, între care și România. Ea a fost creată în anul 1950, la inițiativa UNESCO, ca o organizație neguvernamentală avînd ca scop promovarea colaborării științifice dintre economiștii de pe întreg globul.

Printre modalitățile utilizate de A.I.S.E. pentru îndeplinirea obiectivelor sale se numără organizarea de mese rotunde și conferințe, cu publicarea ulterioară a expunerilor prezentate. Pînă în prezent, Asociația a inițiat 52 de asemenea conferințe, în afara celor patru congrese. Majoritatea comunicărilor susținute la aceste conferințe au fost publicate în limba engleză de editura londoneză Macmillan, iar unele au fost publicate și în Franța. Cea mai recentă conferință a avut loc la Saltsjöbaden, în Suedia, între 28 august și 3 septembrie a.c., pe tema „Teoria inflației și politica antiinflaționistă“.

A.I.S.E. organizează de asemenea, colocvii regionale și cursuri de împrospătare a cunoștințelor, ca mijloc de promovare a ideilor noi apărute în științele economice. Tot în scopul facilitării răspîndirii ideilor noi și cunoașterii preocupărilor economiștilor din diverse țări. A.I.S.E. publică traduceri ale unor articole economice importante apărute în limbi mai puțin accesibile (în așa numitele „International Economic Papers“).

În ultimii ani A.I.S.E. a inițiat și o serie de cursuri speciale de perfecționare pentru tineri cercetători și cadre didactice cu perspective (așa numitele „ateliere“). Primele două asemenea cursuri au fost organizate la Bergen, în Norvegia (1971) și la Bielefeld, în R.F.G. (1973), avînd ca temă „Repartiția resurselor, banii și creșterea economică în condiții de incertitudine“ și respectiv „Economia matematică“, iar al treilea la Istanbul (1974) pe tema „Populație și dezvoltare“. La aceste manifestări, pentru organizarea cărora se creează cîte un comitet ad-hoc, sînt invitați oameni de știință din orice țară, indiferent dacă este sau nu membră a A.I.S.E. În general, numărul participanților se situează între 25 și 45, atît din rațiuni financiare cît și pentru că se consideră că într-un grup mai larg discuțiile științifice se diluează.

În afara conferințelor și „atelierelor“, A.I.S.E. organizează și congrese mondiale. Pînă în 1974 acestea se țineau din șase în șase ani (Roma 1956, Viena 1962, Montréal 1968, Budapesta 1974) ; în viitor ele vor avea loc la fiecare trei ani. Astfel, următorul congres va avea loc în Japonia în 1977, tema fiind „Creșterea economică și resursele“.

Conferințele proiectate pentru următorii doi-trei ani au ca temă : „Relațiile economice dintre diferitele sisteme economice“, „Contribuții economice la politica publică“, „Opțiunea economică pentru tehnologii a țărilor în curs de dezvoltare“, „Întreprinderea publică și particulară într-o economie mixtă“, „Probleme privind distribuirea veniturilor personale“.

Printre temele dezbătute în ultimii ani care urmează să apară în volum (în editura Macmillan) se numără : Factorii economici în creșterea populației“ (1975), „Economia serviciilor publice“ (1975/76), „Integrarea economică : mondială, regională, sectorială“ (1976), „Bazele microeconomice ale teoriei macroeconomice“ și altele.

A.I.S.E. este condusă de un Consiliu compus din reprezentanții tuturor asociațiilor naționale membre și dintr-un număr limitat de membri cooptați. Consiliul se întîlnește o dată la trei ani și elaborează politica generală a Asociației. El alege președintele și pe ceilalți membri ai Comitetului executiv, pe trei ani. Programul de lucru curent și realizarea sa revin Comitetului executiv, compus din 6—12 membri și care se reunește anual. Actualul președinte al A.I.S.E. este profesorul francez Edmond Malinvaud (actualmente directorul general al Institutului Național de Statistică și Studii Economice — I.N.S.E.E.), vicepreședinte este profesorul japonez Shigeto Tsuru, iar trezorier profesorul vest-german Herbert Giersch. Revista noastră a avut ocazia să prezinte aceste personalități ale științei economice contemporane cu ocazia interviurilor publicate în cursul anului trecut (vezi „Revista Economică“ nr. 27, 26 și respectiv 22/1974).

A.I.S.E. este finanțată din cotizațiile țărilor membre, subsidiile unor bănci naționale și fundații, redevențele de pe urma unor publicații ca și dintr-o subvenție anuală din partea UNESCO.

Sediul A.I.S.E. se află la Paris.

Banca mondială

Gheorghe Dumbravă, Sibiu — Raportul anual al Băncii Mondiale (BIRD) privind exercițiul încheiat la 30 iunie a.c. a fost dat publicității în limbile engleză, franceză, germană, japoneză și spaniolă cu opt zile înaintea deschiderii celei de a 30-a reuniuni anuale comune a grupului Băncii Mondiale și a Fondului Monetar Internațional (Washington, 1—5 septembrie). În raport se constată că angajamentele consacrate ajutorului pentru dezvoltarea țărilor „lumii a treia“ de Banca Mondială și filiala sa, Asociația Internațională pentru Dezvoltare (IDA) care pune la dispoziție credite fără dobîndă țărilor cel mai puțin dezvoltate, au atins pentru al șaptelea an consecutiv o cifră record. Astfel, Banca Mondială a acordat împrumuturi în valoare de 4319,7 milioane de dolari (cu 25% mai mult în termeni reali decît în exercițiul precedent), iar IDA (a cărei funcționare am descris-o în nr. 7/1975) împrumuturi de 1576,2 milioane de dolari (o creștere de 34%, de asemenea după ce s-a ținut seama de creșterea inflaționistă a prețurilor).

O altă filială a grupului Băncii Mondiale — Societatea Financiară Internațională (SFI) — a investit în același exercițiu 211,7 milioane de dolari.

În cursul exercițiului 1975 Banca Mondială, pentru a obține resursele necesare acordării creditelor, a efectuat 26 de emisiuni de obligațiuni în valoare totală de 3 510 milioane de dolari. Aproape trei sferturi din aceste obligațiuni au fost cedate unor bănci centrale, guverne și organisme publice. Împrumuturile pe termen lung obținute de la țări exportatoare de petrol — Arabia Saudită, Iran, Nigeria, Oman, Trinidad-Tobago și Venezuela — au reprezentat 1816 milioane de dolari. În această sumă se include emisiunea de obligațiuni pe zece ani în dolari cedată Institutului monetar al Arabiei Saudite în decembrie 1974, în valoare de 750 milioane de dolari, cel mai mare împrumut contractat vreodată de Banca Mondială.

Aproape o treime din angajamentele financiare ale Băncii Mondiale și IDA sînt consacrate agriculturii, din care peste jumătate unor proiecte de dezvoltare rurală destinate țăranilor săraci. Potrivit estimațiilor B.I.R.D., peste 500 milioane de locuitori ai satelor din țările în curs de dezvoltare dispun de venituri de sub 50 de dolari pe an. De notat că angajamentele B.I.R.D. și I.D.A. privesc în proporție de 38% țări al căror venit național pe locuitor este de sub 200 de dolari anual.

Comerț invizibil

Anton Vasilescu, Tulcea — Comerțul invizibil constituie o sursă importantă de venituri valutare pentru țările care desfășoară o intensă activitate de prestări de servicii pe plan internațional, soldul activ al balanței sale putînd servi așa cum arătați, la acoperirea deficitului rezultat din schimburile comerciale externe de mărfuri. Este elocvent în acest sens cazul Angliei, care deține o poziție importantă în traficul internațional maritim și aerian, în industria turismului, în rețeaua internațională a instituțiilor bancare, de asigurări, în domeniul operațiunilor de bursă sau al celor legate de comerțul cu licențe și brevete etc. La suma totală de 9 666 milioane de lire sterline, cît au reprezentat anul trecut încasările Angliei de pe urma exportului invizibil, prestările de servicii în domeniul transporturilor au contribuit cu 33%, veniturile realizate de pe urma investițiilor în străinătate au constituit 31%, încasările de pe urma turismului internațional — 9%, transferurile de valori bănești efectuate de persoanele particulare rezidente în străinătate — 4%, iar ansamblul celorlalte servicii prestate au contribuit cu 23%. De menționat că balanța comerțului invizibil s-a încheiat în 1974 pentru Anglia cu un sold activ de 1,4 miliarde lire sterline, care a jucat un rol însemnat în acoperirea deficitului de 5,3 miliarde lire, înregistrat în același an de balanța comercială.

Concorde

Alexandru Mitrică, Iași — Pînă în prezent au fost vîndute nouă avioane „Concorde“. Costul acestui avion supersonic anglo-francez este de 55 milioane de dolari. În urma zborului său demonstrativ de 11 271 mile dintre Anglia și Australia, guvernul australian a anunțat că va aproba companiei British Airways trei zboruri pe săptămînă pe această rută, prima rută permanentă pentru „Concorde“. Zborul demonstrativ n-a fost însă prea convingător : două motoare au trebuit să fie înlocuite, iar un al treilea a trebuit să fie reparat timp de 12 ore în timpul unei escale la Singapore, cînd la bordul său se afla primul ministru australian Gough Whitlam.

Știința și tehnologia la O.N.U.

Cornel Coman, Pitești — Deși în Carta O.N.U., semnată în 1945, nu se face într-adevăr nici o referință la rolul științei și tehnologiei în dezvoltarea economică modernă, în ultimii ani acesta se bucură de o atenție crescîndă în cadrul Națiunilor Unite, lucru firesc dacă ținem seama de amploarea revoluției științifico-tehnice contemporane. În 1973 a fost creat Comitetul pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării ; unele guverne au propus crearea unui Program special al O.N.U. pentru știință și tehnologie, de genul celui pentru mediul înconjurător, paralel cu sublinierea necesității formulării unei politici unice în domeniul științei și tehnologiei pentru întreg sistemul O.N.U. În sfîrșit, o a doua Conferință mondială O.N.U. pentru știință și tehnologie este propusă pentru anul 1979.

Potrivit declarației lui Klaus-Heinrich Standke, director pentru știință și tehnologie în Secretariatul O.N.U. de la New York, pe agenda viitoarei conferințe mondiale ar urma să se afle aspecte precum : alegerea și transferul tehnologiei ; eliminarea obstacolelor din calea unei mai bune utilizări a cunoștințelor și capacităților ; metode de integrare a științei și tehnologiei în dezvoltarea social-economică ; aranjamente instituționale și noi forme de cooperare internațională în aplicarea științei și tehnologiei (crearea și dezvoltarea de sisteme instituționale pentru știință și tehnologie în țările în curs de dezvoltare, cercetarea și dezvoltarea în țările industrializate a unor probleme importante pentru țările în curs de dezvoltare, mecanisme pentru schimbul de informație și experiență științifică și tehnică importante pentru procesul dezvoltării, întărirea cooperării internaționale între toate țările și conceperea de noi forme concrete de cooperare, promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare și rolul țărilor dezvoltate în această cooperare) ; utilizarea sistemului existent al Națiunilor Unite și a altor organizații internaționale pentru realizarea scopurilor de mai sus într-un mod coordonat ; rolul științei și tehnologiei în viitor.

Sistemul de conducere a unităților socialiste

(Urmare din pag. 17)

În industrie, la Întreprinderea de unelte și scule Brașov, Întreprinderea mecanică navală Constanța, Întreprinderea de accesorii mecanice pentru industria textilă București, s-au realizat experimente în domeniul tehnicilor de programare liniară sau pătratică a fabricației și urmăririi acesteia, iar în comerț finalizarea s-a realizat în domeniile tehnicilor de identificare a canalelor de distribuție sau de vînzare și a conducerii lor la Întreprinderea comercială de stat „Victoria" București, Întreprinderea de comerț exterior „Mașiniexportimport" București etc. și în domeniul conducerii organizării și stocării cu ajutorul bilanțului operativ la Uzinele „Electroputere" Craiova și a conducerii activității de turism cu ajutorul tehnicilor de investigare a turiștilor potențiali, de diversificare a formelor de servire etc.

Astăzi sînt identificate peste 100 de tehnici ale conducerii și se manifestă o tendință de viitor foarte pregnantă care se referă la următoarele patru probleme : integrarea pe verticala și orizontala conducerii a unor tehnici specifice, divizarea crescîndă a tehnicilor specifice și ierarhizarea lor, lărgirea permanentă a domeniilor de aplicabilitate a tehnicilor de conducere și, în final scindarea unor tehnici individuale în tehnici componente.

În tehnica de conducere se îmbină cunoștința cu măiestria personală a conducătorului ; prin urmare aici se află interferența între știință și artă în domeniul conducerii. Rezultă deci că în sistemul de execuție, conducerea intervine prin principii, metode, instrumente și procedee, iar introducerea acestora se realizează prin măiestria și cunoștințele conducătorilor, prin tehnicile pe care ei le folosesc.

Stilul

DEOARECE în practică deseori sînt confundate noțiunile de stil de conducere fie cu metoda de conducere, fie cu tehnica de conducere, credem că definirea stilului de conducere este deosebit de importantă pentru a evita confuziile.

Prin **stil de conducere înțelegem totalitatea manierelor și particularităților psihofiziologice ale unui conducător (nu a mai multora) în acțiunile sale desfășurate în cadrul unui proces de conducere.** Sînt cunoscute multe stiluri de conducere : autoritar, cooperant, antrenant, participativ, democratic, birocrat, elegant etc. Important este că stilul de conducere se referă la un singur conducător și este legat în mod deosebit de trăsăturile, de personalitatea acestuia. În practică, în conducerile de vîrf ale unor unități deseori se vorbește despre stilul de conducere al organului colectiv de conducere. Aici se pare că este vorba de puterea de influență a unuia sau a altuia din membrii colectivului de conducere, care, prin personalitatea și trăsăturile sale caracteristice, cedează o parte din stilul său de conducere și celorlalți, influențează într-un anumit mod și proporție stilul celorlalți conducători.

Se pare că specialiștii au ajuns la concluzia că există atîtea stiluri cîți oameni sînt, că există atîtea stiluri de conducere cîți conducători sînt. Atîta timp cît stilul este legat de personalitate, el va fi specific fiecărui conducător.

Concluzii generale

UN PROCES de conducere poate fi abordat diferit ; abordîndu-l sistemic din punct de vedere al principiilor, metodelor, instrumentelor, procedurilor și tehnicilor pe care le folosește, putem afirma că sîntem în stadiul de definitivare a acestuia.

Cum nici în natură nu există numai substanțe pure, atunci nu ne putem aștepta ca această puritate să se regăsească în procesul de conducere. De aceea, nici elementele conducerii, de tipul principiilor, metodelor, procedeelor și tehnicilor de conducere nu sînt considerate ca modele în afara adaptabilității.

De altfel, metodele, tehnicile și procedeele noi, perfecționate, nu pot fi aplicate cu succes, decît în urma realizării unor condiții preliminare obiective, dar și a unor factori subiectivi, care pot fi depășiți cu multă ușurință, cum este cazul : a) folosirea incompletă a potențialului unor conducători ; b) singularitatea tentativelor pentru metode mai perfecționate ; c) rutina ; d) teama de a nu risca rezultatele care se obțin cu metoda curentă etc. Asemenea fenomene au fost sesizate și de specialiști în conducere din alte țări socialiste care experimentează și generalizează metode și tehnici de conducere moderne. Căutările rămîn însă calea spre perfecționarea continuă.

... curier..... curier.....curier..curier.....

Indemnizație

VASILE IONESCU, **Craiova.** — Din scrisoarea dv. rezultă că faceți zilnic naveta de la localitatea de domiciliu la aceea a noului loc de muncă. Întrucît plata indemnizației de transfer, cuvenită personalului transferat, în interesul serviciului, în altă localitate decît a domiciliului său este condiționată de mutarea efectivă a celui în cauză în localitatea unde a fost transferat, nu sînteți îndreptățit la plata indemnizației.

Vechime în muncă

ION GHEORGHE, **Constanța.** — Reconstituirea vechimii în muncă se poate face numai cu respectarea prevederilor Decretului nr. 90/1960 și a Hotărîrii de aplicare.

Personalul poate cere reconstituirea, cu martori, a vechimii sale în muncă, prin depozițiile a doi martori care au lucrat în aceeași unitate în perioada ce urmează a fi reconstituită. Pentru a putea fi luate în considerare depozițiile, este necesar ca organul sindical competent să verifice dacă martorii pot dovedi cu acte că au lucrat întreaga perioadă, la unitatea indicată de personalul în cauză.

Retribuție în proiectare

Ing. ILIE POPESCU, **Ploiești.** — În anexa 3 la H.C.M. nr. 69/1975, se prevăd condițiile în care se acordă retribuția pentru personalul care lucrează în regie, în unitățile de proiectare de investiții.

Pentru personalul de conducere a unității și pentru șefii secțiilor și atelierelor de proiectare, în cazul nerealizării indicatorilor tehnico-economici prevăzuți, retribuția tarifară lunară și, după caz, indemnizația de conducere, se diminuează cu 20%.

Proiectele sau lucrările nepredate la termen devin condiție pentru acordarea integrală a retribuției și în lunile următoare, pînă la predarea lor.

Majorarea retribuției

ION STĂNESCU, **Oradea.** — Pentru muncitorii și maiștrii cărora li s-a aprobat, prin completarea H.C.M. nr. 73/1975, să primească și după data de 1 februarie 1975 retribuțiile tarifare avute pînă la această dată, dacă lucrează la aceleași locuri de muncă ori în locuri echivalente, majorarea cu 60 de lei lunar a retribuției stabilită prin Decretul pentru majorarea suplimentară a retribuției tarifare a tuturor categoriilor de personal, se aplică la retribuțiile astfel menținute.

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr-ului 36 din 5 septembrie 1975

— Actualitatea în agricultură : Condiții tehnico-organizatorice pentru creșterea producției (ing. **Teodor Chețan)** 1

ECONOMIA NAȚIONALĂ

— Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune. Optimizarea procesului reproducției lărgite în cooperativele agricole de producție (lector univ. dr. **Petre Ciabănița)** 3
— Cincinalul 1976—1980 : Orientări, ritmuri, eficiență Un produs important pentru civilizația contemporană : hîrtia **(Petre Cioclu)** 6
— Ancheta „R.E." în 32 întreprinderi și centrale industriale pe tema : În ce stadiu vă aflați cu încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială pe 1976 ? (II) **(V. Boescu, L. Țintea)** 9
— Fundamentarea prin marketing a investițiilor (prof. dr. **Constantin Florescu)** 12
— Tribuna economistului : Posibilitatea de creștere a caracterului operativ al bilanțului contabil **(S. Stătică)** 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Sistemul de conducere a unităților socialiste **(Ion Tomescu, Nicolae Popescu)** 15
— Cum evaluăm activitatea de conducere a întreprinderii(I) – Aplicația unei metode de determinare a calității conducerilor a cinci întreprinderi bucureștene (ing. **Nicolae Haneș,** ing. **Eduard Bolesch)** 17

TEORII — IDEI

— Valențe sistemice ale producției sociale (conf. dr. **Virgil I. Ionescu)** 19
-- Școli — curente _ economiști : Teoria economică burgheză în căutarea lucidității... (I) **(Vasile Pilat)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pe agenda O.N.U. Lichidarea subdezvoltării, cerință primordială pentru progresul întregii oameniri (II) **(L. Stroja)** 25
— Republica Democrată Vietnam : 30 de ani de strălucite victorii **(Mihai Nicolae)** 27
— Tendințe — conjuncturi 28
— Piața monetară internațională
— Date de prognoză 29
— Curier. Întrebări — răspunsuri 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Combinatul Minier „SUCEAVA“ Gura Humorului

telefon: 116, 203, 376, 416, 540

ÎNCADREAZĂ

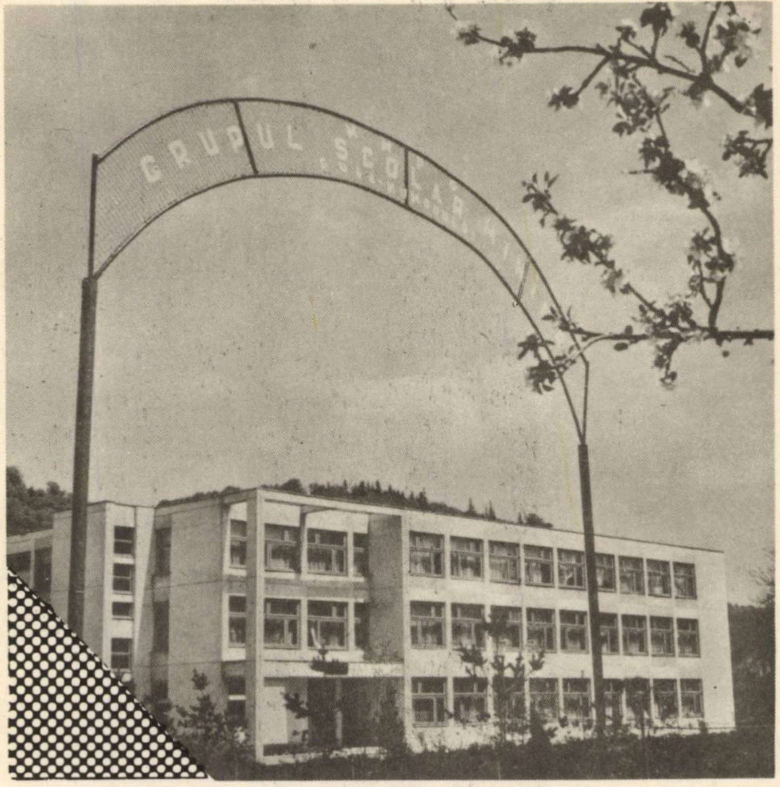

muncitori mineri calificaţi sau necalificaţi, în vîrstă de 18-50 ani, apţi pentru munca în subteran.

Unitatea asigură posibilităţi de calificare în meseria de miner şi alte meserii specifice, prin cursuri de gradul I şi II.

Pentru muncitorii mineri calificaţi sau după absolvirea cursurilor de calificare, unitatea asigură cazare familiilor în apartamente cu încălzire centrală, în centrele miniere Ostra şi Broşteni. Pentru tineri şi muncitori necalificaţi, se asigură cazare în cămine de nefamilişti.

Lucrătorii beneficiază de 3 mese la cantină contra-cost, decontarea transportului la încadrare, echipament de uzură şi protecţie conform normativului.

Retribuţia se asigură în acord, după cum urmează:

Specialitatea	Retribuţie tarifară lunară	Spor special (la sută)	Spor de noapte (la sută)	Spor de progresivitate	Cîştig mediu lunar
Muncitori necalificaţi pentru subteran	1757-2150	10	15	350	2400
Mineri	2626-3060	10	15	650	3800
Ajutori mineri	2320-2728	10	15	550	3550

Informaţii suplimentare se primesc zilnic verbal şi la telefon, la birourile de personal de la Combinatul Minier Gura Humorului şi Exploatarea Minieră Leşu Ursului cu sediul în comuna Ostra, judeţul Suceava.

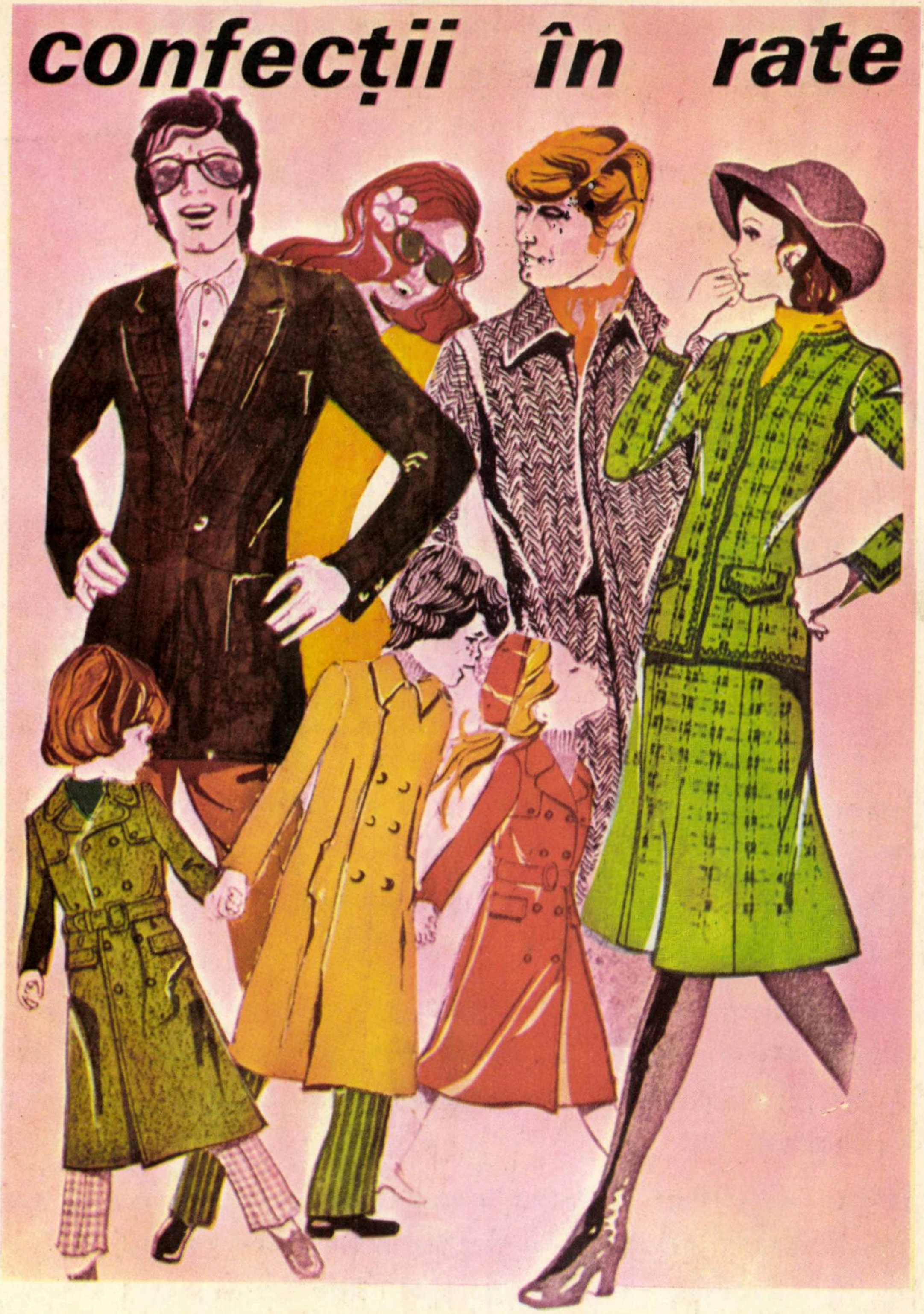

1975 OKT 15

CONFECȚII CU PLATA ÎN RATE vă oferă magazinele Ministerului Comerțului Interior.

Dintr-o mare varietate de modele și țesături puteți alege :

Pentru bărbați :

Costume, pantaloni, sacouri, pardesie, paltoane ș.a.

Pentru femei :

Rochii din tergal, lînă și bumbac, fuste, compleuri (pantalon și bluză), costume taior din aceleași țesături, rochii de seară din mătase naturală, pardesie, paltoane, pantaloni, bluze, fuste, capoate, șorțuri de bucătărie, costume de baie etc.

Pentru copii :

Uniforme școlare din tergal, lînă sau bumbac, costume, rochițe, pantaloni, fuste, cămăși ș.a.

Condițiile de vînzare a acestor mărfuri cu plata în rate, către personalul permanent din organizațiile socialiste, membrii cooperativelor meșteșugărești și pensionari, sînt următoarele :

Venitul lunar net	**Aconto minim**	**Număr maxim de rate**
– pînă la 1 000 lei	20%	6
– de la 1 000–2 000 lei	30%	6
– de la 2 000–3 600 lei	30%	6

Muncitori și militari **Venitul lunar net**	**Aconto minim**	**Număr maxim de rate**
– pînă la 1 000 lei	20%	8
– de la 1 000–2 000 lei	20%	6
– de la 2 000–3 600 lei	30%	6

Lei 5

D 646

revista economică

37 12 • IX 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

66

R MG

AEROPORTUL BUCUREȘTI-OTOPENI
ROMAN DIESEL
21-B-9488
TIR

TRANSPORTURILE: OPTIMIZARE - EFICIENȚĂ

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Direcțiile în care va acționa partidul pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate

ÎNFĂPTUIREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE PRESUPUNE:

- CREȘTEREA PUTERNICĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE
- SISTEMATIZAREA TERITORIAL-ADMINISTRATIVĂ ȘI ECONOMICĂ, AMPLASAREA RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE PE ÎNTREG TERITORIUL ȚĂRII, DEZVOLTAREA PROPORȚIONALĂ A TUTUROR JUDEȚELOR ȘI REGIUNILOR
- DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ ȘI PROPORȚIONALĂ A TUTUROR RAMURILOR ECONOMIEI NAȚIONALE
- DEZVOLTAREA CU PRIORITATE A INDUSTRIEI SOCIALISTE
- DEZVOLTAREA INTENSIVĂ A AGRICULTURII
- ÎNTREAGA DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII SE VA REALIZA PE BAZA PLANULUI NAȚIONAL UNIC
- CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII SOCIALE
- CREȘTEREA CONTINUĂ A EFICIENȚEI ECONOMICE
- ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII PRODUSELOR
- DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
- DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI
- RAPORT CORESPUNZĂTOR ÎNTRE FONDUL DE CONSUM ȘI FONDUL DE DEZVOLTARE
- CONCORDANȚĂ CÎT MAI DEPLINĂ ÎNTRE FORȚELE DE PRODUCȚIE ȘI RELAȚIILE DE PRODUCȚIE ȘI SOCIALE
- PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A RELAȚIILOR DE PRODUCȚIE
- FORMAREA OMULUI NOU, AFIRMAREA ÎN VIAȚĂ A PRINCIPIILOR ETICII ȘI ECHITĂȚII SOCIALISTE
- PRINCIPII SOCIALISTE DE MUNCĂ ȘI REPARTIȚIE
- SATISFACEREA DE CĂTRE SOCIETATE A UNOR NECESITĂȚI COMUNE TUTUROR CETĂȚENILOR, ÎMPLETIREA PE ACEASTĂ CALE ÎN VIITOR A PRINCIPIULUI REPARTIȚIEI SOCIALISTE DUPĂ MUNCĂ CU PRINCIPIUL REPARTIȚIEI COMUNISTE
- ÎNTĂRIREA FAMILIEI, CREȘTEREA NATALITĂȚII, MENȚINEREA UNEI STRUCTURI CORESPUNZĂTOARE DE VÎRSTĂ A POPULAȚIEI
- ACCENTUAREA PROCESULUI DE DISPARIȚIE A DEOSEBIRILOR ESENȚIALE DINTRE MUNCA FIZICĂ ȘI MUNCA INTELECTUALĂ
- LICHIDAREA TOT MAI PUTERNICĂ A DEOSEBIRILOR ESENȚIALE DINTRE MUNCA DIN AGRICULTURĂ ȘI CEA DIN INDUSTRIE
- CREȘTEREA ȘI MAI ACCENTUATĂ A ROLULUI CLASEI MUNCITOARE ÎN ÎNTREAGA VIAȚĂ SOCIALĂ
- PERFECȚIONAREA ÎN CONTINUARE A CONDUCERII ȘI ORGANIZĂRII ACTIVITĂȚII ECONOMICO-SOCIALE
- DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE
- EGALIZAREA NIVELULUI DE DEZVOLTARE AL ȚĂRII NOASTRE CU CEL AL ȚĂRILOR SOCIALISTE AVANSATE DIN PUNCT DE VEDERE ECONOMIC, APROPIEREA ROMÂNIEI DE ȚĂRILE INDUSTRIALE DEZVOLTATE ALE LUMII
- LĂRGIREA ȘI DIVERSIFICAREA SCHIMBURILOR ȘI COOPERĂRII ECONOMICE CU ȚĂRILE SOCIALISTE, CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE, CU TOATE STATELE LUMII, FĂRĂ DEOSEBIRE DE ORÎNDUIRE SOCIALĂ
- CREȘTEREA MAI ACCENTUATĂ A VENITULUI NAȚIONAL, PE BAZA DEZVOLTĂRII PRODUCȚIEI MATERIALE ȘI A RIDICĂRII EFICIENȚEI ECONOMICE
- RIDICAREA NIVELULUI GENERAL DE CIVILIZAȚIE AL VIEȚII MATERIALE ȘI SPIRITUALE A POPORULUI

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

RELAŢIA VALOARE DE ÎNTREBUINŢARE — CALITATE — PREŢ

CALITATEA şi cantitatea produselor reprezintă două aspecte fundamentale ale satisfacerii nevoilor societăţii, între care se stabileşte o unitate dialectică. Pentru etapa actuală de dezvoltare a ţării noastre este caracteristic faptul că, în cadrul acestei unităţi dialectice, calitatea primeşte o importanţă tot mai mare, îmbunătăţirea ei continuă devine principalul factor de satisfacere a nevoilor, factor al dezvoltării economiei naţionale, al ridicării continue a nivelului de trai al celor ce muncesc.

La Plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975, cu ocazia examinării sarcinilor cuprinse în planul cincinal pe perioada 1976—1980, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia : „În următorul plan cincinal, în centrul activităţii întregului nostru partid, a ministerelor, centralelor şi întreprinderilor, a tuturor oamenilor muncii trebuie să stea lupta pentru ridicarea continuă a calităţii producţiei — *cerinţă de importanţă vitală a economiei noastre naţionale“*

Valoarea de întrebuinţare şi calitatea produselor

VALOAREA de întrebuinţare şi calitatea produselor sînt categorii economice foarte importante, între care se formează una din corelaţiile cuprinse în marfă şi care, în multe privinţe, se aseamănă cu cea dintre valoare şi preţ. Valoarea de întrebuinţare este o categorie abstractă, ca şi valoarea, iar calitatea este forma ei de manifestare, de existenţă, fiind o categorie concretă. Raportul dialectic dintre ele se stabileşte de la abstract la concret, precum şi de la conţinut la formă. Valoarea de întrebuinţare este o noţiune mai largă decît calitatea unui produs ; prima presupune o gamă mare de calităţi, de la inferior la superior, iar ultima arată la ce nivel, grad a fost satisfăcută o nevoie oarecare a omului.

În literatura economică de specialitate, noţiunile de valoare de întrebuinţare şi calitate sînt foarte mult discutate, existînd numeroase definiţii şi explicaţii. De pildă, valoarea de întrebuinţare se consideră ca fiind : utilitate ; utilitatea obiectului ; însuşirile utile ale obiectului, capacitatea lui de a satisface nevoile societăţii în mijloace de producţie şi în obiecte de consum ; totalitatea însuşirilor utile, totalitatea însuşirilor de întrebuinţare ; însuşirile de întrebuinţare ale produsului muncii ; unitatea obiectului şi a utilităţii sale ; un lucru, un obiect, care posedă o utilitate pentru om ; rezultatul producţiei sociale ; calitate ; capacitatea de a satisface o nevoie oarecare a omului ; capacitatea de a satisface nevoile productive şi neproductive ale societăţii ; un obiect util şi se determină prin cantitatea şi calitatea produsului respectiv etc.

Fără să intrăm într-o analiză detaliată a acestor definiţii, este necesar totuşi, să subliniem că ar fi incomplet să arătăm numai că valoarea de întrebuinţare este totalitatea diferitelor însuşiri ale produsului, întrucît prin această definiţie nu am scoate în evidenţă aspectul economic al fenomenului, ci mai degrabă am da o definiţie tehnicistă.

Definirea valorii de întrebuinţare prin utilitatea pe care o posedă marfa este mult mai aproape de realitate din punct de vedere economic, cu toate că, nici în acest fel, noi nu am reuşit să surprindem exact fenomenul cercetat. Este necesar să scoatem în evidenţă utilitatea *socială* a produsului, care nu este direct proporţională cu parametrii tehnico-economici ai calităţii produselor. Raportul dintre utilitatea socială şi însuşirile produselor este determinat nu numai de nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie, de nivelul tehnic al producţiei, dar şi de nevoia socială, adică de nevoile economiei naţionale, ale ramurilor, întreprinderilor, precum şi de cererea solvabilă a populaţiei.

Caracterul social-economic al categoriilor de valoare de întrebuinţare şi calitate se poate evidenţia mai ales atunci, cînd se are în vedere cantitatea de muncă omenească încorporată în marfă, precum şi necesitatea de recuperare în întregime a muncii cheltuite, adică, atunci cînd se examinează corelaţia valoare de întrebuinţare — valoare. De exemplu, dacă produsele create cu anumite însuşiri fizice, chimice etc. nu pot fi realizate, adică ele nu pot parcurge toate verigile procesului de producere şi reproducere a bunurilor materiale, atunci ele nu posedă nici utilitate socială, neîncadrîndu-se în structura nevoilor sociale. Sau, de pildă, timpul necesar pentru producerea produselor poate cunoaşte modificări nu numai cînd are loc creşterea forţei productive a muncii, dar şi atunci, cînd se modifică structura valorilor de întrebuinţare, determinată de nevoia socială. Acest lucru se explică prin faptul că pentru producerea diferitelor valori de întrebuinţare este necesar un timp de muncă diferit. Deci, orice deplasare în structura valorilor de întrebuinţare poate atrage după sine şi un consum de timp diferit, atît la nivelul economiei naţionale, cît şi în medie pe produs.

Este limpede prezenţa unei legături şi a influenţei reciproce între valoare şi valoare de întrebuinţare, atît pe ansamblul economiei naţionale, precum şi la nivelul fiecărui produs. Dar, in procesul de examinare a corelaţiei valoare — valoare de întrebuinţare este foarte important să înţelegem corect faptul că valoarea de întrebuinţare şi modificările care intervin în cadrul ei, determinate de nevoia socială, nu influenţează în mod direct şi nemijlocit mărimea valorii unei mărfi concrete, ci ele intervin la condiţiile de determinare a timpului de muncă socialmente necesar. De exemplu, dacă nevoia pentru un produs oarecare se reduce — în condiţiile cînd volumul producţiei este dat de mai multe întreprinderi cu cheltuieli individuale diferite — atunci, în mod inevitabil, se va modifica şi timpul de muncă socialmente necesar, ca timp mediu ponderat al produselor, deoarece societatea va fi obligată să renunţe la producţia întreprinderilor cu cheltuieli individuale mai mari.

Aşadar, valoarea este totdeauna determinată de timpul de muncă socialmente necesar cheltuit şi nu de valoarea de întrebuinţare a mărfii. Istoria economiei politice este şi istoria luptei împotriva acelor concepte neştiinţifice, care au încercat să definească valoarea mărfii nu prin munca cheltuită, sau nu numai prin munca cheltuită, ci şi prin alţi factori ai ei ca : utilitate, raritate, calitate etc., concepte care totdeauna au reprezentat curentul vulgar al ideilor economice.

De asemenea, la determinarea valorii nu se poate lua în considerare nici acea cantitate de muncă ce se economiseşte la consumatori datorită creşterii gradului de utilitate socială a valorii de întrebuinţare. Noi considerăm că tezele elaborate de Karl Marx despre valoarea şi determinarea ei sînt valabile şi în condiţiile socialismului, precum şi ale revoluţiei ştiinţifice-tehnice. Karl Marx nu o dată sublinia faptul că : „Ca valoare de întrebuinţare, marfa acţionează ca o cauză (ursachlich). Grîul, de pildă, acţionează ca aliment. O maşină înlocuieste munca în anumite proporţii. Această acţiune a mărfii, datorită căreia respectiva marfă este numai valoare de întrebuinţare, obiect de consum, poate fi numită serviciul adus de marfă, serviciul pe care îl aduce marfa ca valoare de întrebuinţare. Ca valoare de schimb însă, marfa e privită întotdeauna numai din punctul de vedere al rezultatului. Aici nu este vorba de serviciul pe care îl aduce ea, ci de serviciul care i-a fost adus în timpul producerii ei. Prin urmare, valoarea de schimb a unei maşini, de exemplu, nu este determinată de cantitatea de timp de muncă pe care ea o înlocuieşte, ci de cantitatea de timp de muncă cheltuită pentru producerea ei şi care este deci necesară pentru producerea unei noi maşini de acelaşi fel“ [1]).

Aşa cum se ştie, economia politică studiază latura social-economică a fenomenelor, dar totodată, ea nu pierde din vedere nici acele aspecte care sînt legate de însuşirile fizice, chimice etc., ale mărfii. Este cunoscut că, un produs cu însuşiri superioare va satisface, totdeauna, mai complet, la un nivel superior, nevoile societăţii. Şi tocmai de aceea, în condiţiile actuale ale ţării noastre, cînd are loc construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, revoluţia ştiinţifică şi tehnică, intensificarea procesului de cooperare economică internaţională cu toate statele lumii etc., aspecte multiple ale calităţii primesc o importanţă tot mai mare.

De exemplu, elaborarea diferiţilor indicatori, parţiali sau sintetici, ai calităţii devine o necesitate şi este cerută de o serie de ştiinţe dintre care şi de economia politică. Ca răspuns la aceste cerinţe şi nevoi, a apărut sau, mai precis spus, se constituie în zilele noastre o nouă ştiinţă cu caracter interdisciplinar şi anume : calimetria*), care se ocupă de măsurarea sintetică a calităţii produselor. Şi ea, ca oricare ramură a ştiinţei, are un domeniu propriu de cuprindere, adică : produsele muncii omeneşti, un obiect specific de cercetare ; principiile generale şi metodele de măsurare a calităţii, un aparat matematic adecvat — calculul probabilităţilor, statistica matematică, programarea numerică etc.

Desigur, indicatorii sintetici ai calităţii pot juca un rol foarte important în diverse procese economice ca, de pildă, în perfecţionarea sistemului socialist de retribuire după cantitatea şi calitatea muncii depuse, în activitatea de stabilire a preţurilor, în stabilirea sarcinilor de plan pentru întreprinderi etc. De asemenea, rolul acestor indicatori nu este neglijabil nici în domeniul tehnic. Este cunoscut că în ultimii 10—15 ani se dezvoltă intens cercetările ştiinţifice în legătură cu crearea unor sisteme tehnice, care să fie capabile să proiecteze în mod automat, cu ajutorul maşinilor electronice de calcul, diferite feluri de produse. Dar una din premisele principale pentru crearea unui asemenea sistem este întocmirea unui model matematic al calității, pe care să-l poată include, ca parte componentă, în programul de lucru al mașinii electronice de calcul.

---

*) Denumirea de calimetrie provine din cuvintele — latinesc „qualitas“ şi grecesc „metreo“.

Corelația calitate-preț

O ALTĂ corelație cuprinsă în marfă se referă la aceea dintre calitate și preț. Deoarece calitatea și prețul reprezintă categorii concrete, forme de existență a valorii de întrebuințare și, respectiv, a valorii cuprinse în marfă, tendințele fundamentale ale acestei corelații pot fi explicate pe baza corelației valoarea de întrebuințare-valoare.

Așa cum s-a arătat mai înainte, valoarea de întrebuințare nu constituie un element determinant al valorii mărfii, în schimb, în procesul de formare a prețurilor, se poate constata rolul deosebit al calității, nu ca un factor al determinării valorii, ci al abaterilor prețurilor de la valoare.

Un produs cu însușiri superioare produselor similare sau interșanjabile, fără îndoială, trebuie să aibă un preț mai ridicat, corespunzător diferențelor de efect util, chiar dacă produsul respectiv are o valoare individuală mai mică. Dar această împrejurare determină ca economia socialistă să treacă cît mai rapid la producerea produselor de calitate superioară, asigurînd, în acest fel, o rentabilitate mai mare întreprinderilor, o satisfacere mai completă a nevoilor. Deci, este vorba, în fond, de rolul prețurilor în economie, de factorii care determină abaterile de la valoare.

Dar nu numai argumentele de mai sus impun necesitatea luării în considerare a calității în stabilirea prețurilor. Rolul crescînd al acestui factor se explică și prin intensificarea procesului de valorificare rațională și superioară a bogățiilor naturale ale țării, prin cerințele revoluției științifice și tehnice, care imprimă valorii de întrebuințare o mobilitate, un dinamism accentuat etc.

Aceste aspecte, deosebit de importante, ale formării prețurilor sînt oglindite și în Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la majorarea suplimentară a retribuției tarifare a tuturor categoriilor de personal și corectarea unor prețuri, care a avut în vedere nu numai necesitatea de a rentabiliza o serie de produse prin majorări de prețuri sau de a limita unele rentabilități exagerate, nefundamentate din punct de vedere economic, prin reduceri de prețuri, dar și valoarea de întrebuințare a produselor. De pildă, au fost majorate prețurile cu amănuntul la combustibili, cherestea, hîrtie, blănuri și confecții din piele, covoare lucrate manual etc., adică la acele materii prime naturale, unde se impuneau, datorită unor condiții interne și externe, luări de măsuri în vederea gospodăririi și utilizării lor raționale, precum și pentru încurajarea folosirii mai intense a materiilor prime sintetice în economie.

Una din trăsăturile specifice ale corelației calitate-preț este legată de structura lumii mărfurilor, care cuprinde grupe și categorii foarte diferite de produse ca : mijloace de producție și obiecte de consum, materii prime și produse manufacturate, mărfuri indigene și importate etc. care, la rîndul lor, se împart pe subgrupe și calități. Deci, numai din această înșirare sumară a diferitelor feluri de produse se poate deduce caracterul foarte eterogen și complex, cu probleme deosebite de la un produs la altul, al calității ca factor de abatere a prețurilor de la valoare.

De asemenea, pentru corelația calitate-preț este caracteristic și faptul că, pe de o parte, mărfurile se ieftinesc continuu, datorită reducerii permanente a cheltuielilor socialmente necesare, iar pe de altă parte, ca valori de întrebuințare, ele capătă valențe superioare. Desigur, această tendință, mișcare „opusă" a valorii și valorii de întrebuințare nu se realizează în mod uniform și simultan în cadrul fiecărui produs sau al celor interschimbabile, ci este vorba de o legitate, care se înfăptuiește foarte diferit de la un produs la altul, de la o ramură la alta, atît în timp, cît și în spațiu — proces care pune o serie de probleme și în fața stabilirii prețurilor pe calități.

Aceste trăsături specifice ale corelației analizate, precum și altele, subliniază, înainte de toate, necesitatea existenței în procesul de formare conștientă a prețurilor, a deciziilor organelor centrale de conducere, care sînt absolut necesare pentru a asigura stabilitatea și mobilitatea prețurilor în conformitate cu nevoile economiei planificate. Legea nr. 19 din 1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor răspunde întocmai acestei cerințe, reprezentînd un pas foarte important în procesul de perfecționare a relațiilor marfă-bani în țara noastră, care acordă o deosebită importanță și problemelor privitoare la punerea în fabricație a produselor noi, criteriilor de stabilire a prețurilor acestor produse și asigurării unei concordanțe necesare dintre preț și calitate.

Totodată, corelația analizată presupune prezența și a deciziilor unităților producătoare, ale organelor locale în stabilirea prețurilor, fiindcă numai în așa fel se pot lua în considerare toți factorii de influențare a prețurilor. Și tocmai în legătură cu această latură a activității apar multiple probleme, inclusiv fenomene nedorite, de a căror rezolvare depinde perfecționarea în continuare a procesului conștient de stabilire a prețurilor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, examinînd aspecte negative din activitatea întreprinderilor și centralelor, la Conferința activului de partid și de stat din domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, din octombrie 1974, sublinia : „Trebuie să atragem atenția asupra unor deficiențe foarte serioase care se mai manifestă în acest domeniu, asupra tendinței de a se stabili prețuri de cost și prețuri de producție, cu mult peste cheltuielile reale. În asemenea prețuri se reflectă activitatea economică proastă, precum și încercarea unor unități de a-și crea rezerve care să le permită să nu meargă hotărît la folosirea tuturor mijloacelor pentru reducerea prețului de cost al producției".

Așadar, mai sînt cazuri, cînd valoarea de întrebuințare crește în proporții mai mici decît prețul produselor și, ca urmare, întreprinderea respectivă intră în posesia unui venit exagerat. Dar, orice venit nemuncit provoacă, în mod inevitabil, pierderi cu un efect întîrziat în cadrul economiei naționale, deformează aportul ramurilor și subramurilor la crearea produsului social și a venitului național, duce la scumpirea producției și, în consecință, societatea socialistă nu obține cantitatea de bunuri materiale pe care ar fi putut s-o obțină în condițiile normale.

Un rol foarte important le revine întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice, precum și diferitelor organe locale și teritoriale, care se ocupă de prețuri, în realizarea tuturor prevederilor Legii nr. 19 din 1971. Așa, de exemplu, fundamentarea noilor prețuri se rezuma, în unele cazuri, la calcularea costurilor mai mari, or lansarea noului produs trebuie să se bazeze și pe un studiu amplu și minuțios cu privire la volumul posibil al vînzărilor, al beneficiului, perspectivele înlocuirii produselor cu produse noi etc., adică este necesară o fundamentare economică foarte serioasă a tuturor măsurilor ce se iau în cadrul întreprinderilor cu ajutorul cercetărilor de marketing.

Să luăm, de exemplu, asemenea probleme cum este cea legată de împărțirea eficienței economice, ce rezultă în urma îmbunătățirii substanțiale a calității produselor, și de care trebuie să profite atît producătorul cît și beneficiarul. Împărțirea plusului de beneficiu între producători și consumatori este una din cele mai importante probleme economice, care se poate rezolva în mod just, din punct de vedere economic, numai cu ajutorul prețurilor. Prețul trebuie să stimuleze, atît producerea, cît și consumul produselor interschimbabile și de diferite calități, în conformitate cu interesele economiei naționale. De aceea, dacă este necesară intensificarea consumului unui produs atunci prețul trebuie să asigure consumatorului un avantaj economic cuvenit. În cazul cînd se pune problema intensificării producerii unui produs nou, desigur, avantajele îmbunătățirii calității produselor trebuie să revină producătorului. La împărțirea plusului de beneficiu între producător și consumator, ce rezultă în urma îmbunătățirii calității produselor, nu se poate folosi o cheie universal valabilă, ci aceasta se schimbă de la un produs la altul, de la o ramură la alta, în funcție de interesele societății, întreprinderilor și ale membrilor ei.

De aceea, pe baza celor spuse, considerăm deosebit de utile acele propuneri care, la stabilirea prețurilor, au în vedere ciclul de viață al mărfurilor. Un produs nou trebuie totdeauna să aducă un beneficiu normal, sau relativ mai mare, iar altul uzat din punct de vedere moral, al progresului tehnic, să aibă o rentabilitate mai scăzută. Dar, orice schimbare de preț, care are în vedere stimularea progresului tehnic, ridicarea calității produselor, nu poate să constituie un act administrativ și nefundamentat din punct de vedere economic.

Așadar, în condițiile actuale ale dezvoltării țării noastre, este necesară subordonarea în mai mare măsură a prețurilor, ca pîrghii economice dintre cele mai importante, sarcinilor care stau în fața întreprinderilor, centralelor industriale, ramurilor și economiei naționale. De asemenea, se impune să ținem cont de un număr tot mai mare de factori ce concură la formarea prețurilor la niveluri diferite ale economiei naționale, precum și de apariția unor cerințe tot mai conturate față de mobilitatea și unicitatea prețurilor etc., probleme care vor putea fi rezolvate în conformitate cu cerințele actuale, odată cu trecerea la planificarea prețurilor, adică la includerea prețurilor în prevederile planurilor cincinale și anuale de dezvoltare economico-socială a țării. Datorită includerii prețurilor în planurile de dezvoltare a economiei, devine posibilă și necesară elaborarea acestor planuri în mai multe variante, cu prețuri diferite, și, ca urmare, se poate opri și alege varianta optimă, corespunzătoare nevoilor economiei naționale, ceea ce va însemna intensificarea folosirii legii valorii.

În cele de mai sus, ne-am referit doar la unele aspecte ale formării prețurilor, avindu-se în vedere corelația calitate-preț. Dar se știe că prețul, fiind expresia bănească a valorii mărfii, în ultimă instanță, urmărește evoluția valorii, că legitatea abaterilor prețurilor de la valoare se poate explica numai cu ajutorul tipurilor de preț — probleme de care nu ne-am ocupat în articolul de față.

dr. Francisc KISS
Institutul politehnic Cluj-Napoca

---

[1] K. Marx : „Contribuții la critica economiei politice", în : Karl Marx, Friedrich Engels, Opere, vol. 13, Editura politică, București, 1962, p. 25—26.

Rezerve de sporire a rentabilității întreprinderilor

UNA DIN PROBLEMELE esențiale ale actualului plan cincinal o constituie creșterea eficienței în toate ramurile producției materiale, îmbunătățirea calitativă a întregii activități economice. Aceasta înseamnă obținerea unor rezultate economice maxime cu minimum de cheltuieli, ceea ce presupune realizarea tuturor indicatorilor de plan și obținerea unui volum crescînd de beneficii. Recuperarea cheltuielilor din venituri și obținerea unei rentabilități sporite reprezintă esența gestiunii economice, criteriul hotărîtor pentru caracterizarea activității unităților economice, factor favorizant în menținerea capacității de plată a acestora.

Conducerea partidului pune în fața colectivelor de muncă, ca cerință fundamentală, rentabilizarea tuturor întreprinderilor și produselor. Realismul acestei sarcini izvorăște din analiza situației existente și a posibilităților de care dispun unitățile economice. Ca urmare a măsurilor de perfecționare a organizării, conducerii și planificării economiei naționale, precum și a eforturilor făcute atît de colectivele de muncă din unitățile productive, cît și de organele financiar-bancare, numărul întreprinderilor din județul Maramureș care realizează o înaltă eficiență, a crescut. Există însă însemnate rezerve de sporire a rentabilității, care pînă acum au fost insuficient și incomplet utilizate.

Măsurile cu caracter financiar-bancar înmănuncheate în Legea finanțelor au exercitat o influență favorabilă asupra activității economice, mobilizînd și cointeresînd unitățile economice în obținerea unor rezultate superioare, în valorificarea mai completă a rezervelor de care dispun, în îndeplinirea în condiții optime a sarcinilor de plan.

Pornind de la analiza critică a rezultatelor de pînă acum, ancheta organizată de revista noastră, cu sprijinul Sucursalei județene Maramureș a Băncii Naționale, a scos la iveală mai multe căi de sporire a rentabilității. Redăm mai jos, în mod succint, principalele aspecte care s-au ridicat, precum și unele sugestii și propuneri formulate de specialiștii care au participat la această anchetă.

Eficiența creditului

NECESITATEA creșterii răspunderii pentru gospodărirea rațională, cu maximă eficiență a fondurilor de producție, atît a celor fixe cît și a celor circulante a fost subliniată în nenumărate rînduri în documentele de partid. De aceea, în ancheta noastră, am considerat că totdeauna calitatea activității unităților economice pentru creșterea eficienței fondurilor de producție trebuie să fie confirmată de indicatori certi, cum ar fi : creșterea producției, a venitului net, a beneficiului la 1 000 de lei fonduri fixe. Am urmărit, în principal, reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe fiecare produs executat prin reducerea normelor de consum, reproiectarea produselor, îmbunătățirea indicilor de folosire a capacităților de producție, creșterea calității produselor.

Datele anchetei ne-au reliefat faptul că îndeplinirea sarcinilor de plan pe primele opt luni ale anului (vezi tabelul nr. 1) s-a datorat în bună parte — după părerea specialiștilor — și modului în care a funcționat mecanismul financiar-bancar în ansamblul planului economic, intensității cu care au acționat pîrghiile acestuia — beneficiul, creditul, dobînda, impozitul —, muncii depuse de aparatul specializat în domeniul amintit. De pildă, dacă ne-am referi la aportul pe care l-a avut creditul în procesul de sporire a producției, trebuie să arătăm că producția marfă vîndută și încasată obținută la un leu credit a crescut de la 13,0 lei în anul 1970, la 13,2 lei în anul 1975, cu toate că a crescut ponderea creditului în formarea fondurilor, ceea ce demonstrează creșterea rolului creditului și folosirea lui cu eficiență. În același timp, ponderea creditelor cu dobîndă majorată în totalul plasamentelor bancare a scăzut de la circa 7,4% cît era în anul 1970, la 6,2% la sfîrșitul lunii august a.c., fapt ce reliefează eforturile conjugate ale conducerilor întreprinderilor și organelor bancare pentru utilizarea cît mai eficientă a creditului.

Din anchetă a rezultat că în practica curentă conducerile unor unități economice se bazează în deciziile pe care le iau cu privire la activitatea de producție tot mai mult pe criterii economice, de eficiență. Integrarea criteriilor de eficiență în actul decizional ni s-a părut de bun augur și am dori să-l exemplificăm. Astfel, pentru unele organe de conducere, indicatorii financiari nu mai reprezintă doar reflectări pasive ale activității economice; ei cuantifică eficiența, constituind factori hotărîtori în stabilirea unor opțiuni sau priorități în procesul dezvoltării economice. Astfel, la Combinatul de prelucrare a lemnului — Sighetul Marmației s-au realizat sarcinile pe primele opt luni la principalii indicatori : producție globală 100,9%, producție marfă vîndută și încasată 103,0%, productivitatea muncii 100,5%, beneficii 142%. Aceste rezultate pozitive se oglindesc în realizarea de venituri suplimentare, în economii sporite față de prevederile de plan.

Tabelul nr. 1

Realizarea principalilor indicatori la 31 august a.c. – plan 100% –

Intreprinderea	Producție globală industrială	Producție marfă vîndută și încasată	Productivitatea muncii	Cheltuieli la 1000 lei producție marfă	Beneficii
1. Platforma minieră Baia Mare	105,4	107,7	106,4	99,0	123,6
2. I.M.M.U.M. Baia Mare	102,7	101,7	100,5	99,9	117,9
3. I.F.E.T. Baia Mare	106,4	101,1	102,0	98,0	145,0
4. C.P.L.Sighet	100,9	103,0	100,5	99,0	142,0
5. Fabrica de Tricotaje -Unitatea Sighet -	100,0	100,2	100,0	98,0	100,1
6. I.J.J.L. Baia Mare	105,3	102,4	101,7	99,9	100,8

Materiile prime — superior valorificate

VALORIFICAREA superioară a materiilor prime și materialelor este o cale importantă de creștere a eficienței economice. Unul din indicatorii care reflectă modul de valorificare a materiilor prime și materialelor consumate în procesul producției materiale este valoarea producției ce se obține dintr-o tonă de materii prime. Din acest punct de vedere, Combinatul de prelucrare a lemnului din Sighetul Marmației are suficiente rezerve. Dintr-un metru cub de masă lemnoasă se obține o producție în valoare de 3 300 lei. De asemenea, s-au obținut beneficii peste plan în sumă de 7 550 mii lei, iar la elementele prețului de cost s-au înregistrat economii însemnate față de plan (vezi tabelul nr. 2).

Totalul economiilor la prețul de cost se ridică la 1 891 mii lei.

În primele opt luni ale anului s-au luat măsuri pentru utilizarea tuturor deșeurilor din material lemnos, prin utilizarea lor la fabricarea p.a.l.-ului, obținîndu-se o producție echivalentă în valoare de 12 300 mii lei ; s-au efectuat renormări la consumurile specifice de materii prime și materiale la un număr de 115 repere, obținîndu-se economii în valoare de 1 371 mii lei. La această unitate, ca urmare a programelor de măsuri adoptate, s-a obținut în anul 1974 o creștere a producției globale de peste 55 milioane lei față de anul 1970, și de 16% a producției marfă la 1 000 de lei fonduri fixe. Concluzia care trebuie desprinsă este că s-a muncit rentabil, activitatea desfășurată a fost eficientă.

Minimizarea consumului de muncă vie și materializată

O LATURĂ esențială a eficienței economice este **minimizarea consumului de muncă vie și materializată pentru crearea unei unități de valoare de întrebuințare.** Ea are un caracter de continuitate și devine o problemă a strategiei dezvoltării viitoare, mai ales dacă avem în vedere restricția impusă de existența relativ limitată a resurselor materiale. De aceea, trebuie concepute asemenea modalități de utilizare optimă a rezultatelor muncii trecute care să permită obținerea unei economii cît mai mari de muncă vie și materializată. Sub influența creșterii nivelului tehnic al producției, economia de muncă socială se deplasează tot mai mult către domeniul muncii materializate, care deține ponderea cea mai ridicată atît în cadrul produsului social total, cît și al cheltuielilor de producție. La Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier — Baia Mare depășirea productivității muncii cu 0,5% în cele 8 luni care au trecut a dus la reducerea cheltuielilor planificate cu munca vie, ceea ce a influențat în aceeași proporție beneficiul potențial al întreprinderii pe perioada respectivă. Evident, depășirea sarcinilor de plan la producția marfă vîndută și încasată (101,72%) a permis realizarea — în proporția corespunzătoare — a unor beneficii suplimentare. Credem că este util de arătat că întreprinderea și-a realizat sarcina de beneficiu prevăzută pentru cincinalul actual încă în prima decadă a lunii februarie 1975.

În același timp, amintim faptul că deși indicatorii financiari pe sem. I au fost corelați cu cei economici, întreprinderea nu s-a încadrat în nivelul planificat al cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, datorită influențelor rezultate din reașezarea prețurilor de producție și livrare. Dacă facem abstracție de aceste influențe rezultă că întreprinderea a înregistrat însemnate reduceri ale costurilor de producție care, față de realizările sem. I 1974, reprezintă 51,9 lei/1 000 lei producție marfă.

Specialiștii unității, pornind de la realitatea că ceea ce reprezintă un consum de muncă vie într-o fază a producției devine un consum material într-o altă fază, din aceeași întreprindere sau din alta, că reducerea cheltuielilor materiale și de muncă vie într-un anumit stadiu al producției înseamnă scăderea lor în toate fazele ulterioare, au adoptat un program pentru economisirea în continuare a muncii vii și materializate, cu efecte economice care se reflectă în cheltuielile de producție. Pentru a contribui la generalizarea unei experiențe pozitive redăm cîteva din măsurile amintite, precum și efectele economice scontate :

	Economii în mii lei
I. Reduceri normale de consumuri de materii prime și materiale, extinderea folosirii înlocuitorilor, îmbunătățirea tehnologiilor	3 432,5
din care prin :	
— înnoirea producției	2 503,5
— introducerea în fabricație a unui număr de 28 produse noi cu o pondere de 3,4% din planul de producție	1 613,5
— reproiectarea normelor de consum la un număr de 16 produse, ceea ce va determina o economie de metal de 252 000 kg	890,0
II. Aplicarea programelor de măsuri de îmbunătățire a utilizării energiei electrice și combustibililor	211,0
III. Reducerea cheltuielilor legate de aprovizionarea tehnico-materială a producției	820,0
IV. Folosirea deplină a capacităților de producție	125,0
V. Creșterea productivității muncii pe seama economiei relative de personal	280,0
VI. Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești și prevenirea cheltuielilor neproductive	1 652,0
VII. Reducerea cotei pentru constituirea fondurilor pentru tehnica nouă.	2 340,0

Reducerea mai accentuată a costurilor de producție, ca urmare a aplicării acestor măsuri, se va reflecta în mod corespunzător și în creșterea beneficiilor, a rentabilității și a indicatorilor de eficiență ai utilizării fondurilor fixe. Aplicarea în practică a tuturor acestor măsuri, precum și identificarea de noi posibilități de reducere a cheltuielilor reclamă luarea unor măsuri, precum și identificarea de noi posibilități de reducere a cheltuielilor, calitativ diferite de perioadele anterioare, pentru gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor de producție și a forței de muncă și respectarea cu strictețe a programelor elaborate. Printre cele avute în vedere de către specialiștii din unitate amintim : întărirea colaborării între compartimentele tehnice și cele economice, urmărirea permanentă a realizării la termen și eșalonarea judicioasă, trimestrială, a efortului pentru scăderea costurilor de producție, exercitarea unui control riguros asupra felului cum sînt gospodărite mijloacele materiale și bănești etc. În același timp, se impune — după părerea specialiștilor — schimbarea atitudinii unor organe de conducere ale întreprinderilor în ce privește îndeplinirea indicatorilor calitativi ai planului, deoarece unii specialiști s-au referit la faptul că se mai constată în unele cazuri minimalizarea importanței indicatorilor de eficiență.

Soluții care multiplică resursele

NUMEROASE unități analizate au realizat și depășit sarcinile de plan pe sem. I a.c. privind beneficiile (vezi tabelul nr. 3). La trei din unitățile supuse analizei planul de beneficii pe primele opt luni n-a fost îndeplinit sau s-au înregistrat pierderi în loc de beneficii, nerealizările localizîndu-se îndeosebi la unitățile : Întreprinderea de industrializare a cărnii și Întreprinderea de industrializare a laptelui. Obținerea unor rezultate sub posibilitățile reale a avut drept cauze o serie de factori, unele de natură subiectivă.

Tabelul nr. 2

Economii la prețul de cost

– în procente –

Materii prime și materiale	1,8
Retribuirea muncii	3,9
Cheltuieli generale ale secțiilor	4,3
Cheltuieli de desfacere	5,2

În primul rînd, trebuie menționată influența nefavorabilă a modificării structurii producției față de cea inițial planificată, ceea ce a dus la situația de a se înlocui produse cu rentabilitate ridicată cu alte produse avînd o rentabilitate scăzută. Astfel, Întreprinderea județeană de industrie locală a fabricat și livrat în anul 1974 piese de schimb auto în valoare de 169 mil. lei, pe cînd în acest an volumul producției respective s-a redus la 53 mil. lei. Dacă avem în vedere rentabilitatea ridicată la aceste produse (73,4%) și o comparăm cu cea obținută la produsele cu care s-au înlocuit piesele de schimb (17,2%), constatăm că diferența de beneficiu ce nu se poate realiza numai din această cauză este de peste 18,5 mil. lei.

Din analiza realizării planului de beneficii pe județ a rezultat că marea majoritate a întreprinderilor industriale, de transporturi, prestări servicii comerciale și-au realizat acest indicator, planul de beneficii pe total județ fiind depășit cu 10,8%. Rezultatele obținute la acest indicator de calitate puteau fi și mai bune dacă nu s-ar fi înregistrat rebuturi, dacă nu s-ar fi plătit diverse penalizări, dobînzi pentru credite restante și nerambursate în termen, locații etc. Numai la Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier penalitățile plătite însumează 1 064 mii lei, totalul cheltuielilor neproductive pe semestrul I 1975 fiind de 4 292 mii lei. În situație similară se află și Întreprinderea județeană de industrie locală Maramureș, care a înregistrat rebuturi de 204 mii, a plătit penalizări pentru nerealizarea contractelor în sumă de 454 mii lei, înregistrînd și alte cheltuieli neproductive (pierderi din întreruperi 422 mii lei), ceea ce a dus la o influență negativă asupra beneficiului întreprinderii, numai pe sem. I 1975, de 1 227 mii lei.

Aspectele arătate și cele cîteva exemplificări dovedesc cît de largi sînt posibilitățile unităților de a reduce cheltuielile de producție, de a spori eficiența activității economice. Dar, pentru valorificarea lor sînt necesare măsuri hotărîte pe care conducerile centralelor și unităților respective trebuie să le ia de urgență, acțiunea de reducere a cheltuielilor de producție trebuind să aibă un caracter continuu, să fie desfășurată după un plan cu obiective precise, termene de realizare și responsabilități.

Programele de măsuri întocmite pentru reducerea costurilor de producție trebuie să fie în permanență îmbunătățite prin găsirea de noi soluții care să asigure lichidarea rebuturilor, modernizarea și îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, reproiectarea produselor, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, îmbunătățirea organizării producției, folosirea rațională a forței de muncă, precum și alte măsuri care să stimuleze colectivele pentru realizarea indicatorilor planificați.

În același timp, ministerele și centralele trebuie să acorde un sprijin mai mare unităților din subordine pentru desfășurarea acestei acțiuni. În cazurile analizate, unele unități cu statut de centrală s-au limitat doar la a transmite unele indicații și sarcini pe linia reducerii cheltuielilor de producție, fără să analizeze cum au fost concretizate acestea în programele unice de activitate ale unităților în subordine și cum au fost realizate. Centralele industriale ar putea avea un aport deosebit în această acțiune prin generalizarea măsurilor bune inițiate de alte întreprinderi din sector și coordonarea activității de cercetare pentru rezolvarea unor probleme legate de reducerea cheltuielilor materiale de producție. Totodată, trebuie concentrate eforturile pentru eliminarea cheltuielilor neeconomicoase și asigurarea realizării produselor, pentru ca astfel să se poată recupera rămînerile în urmă înregistrate pînă în prezent.

Tabelul nr. 3.

Beneficii suplimentare în sem.I.1975

Intreprinderea	Plan sem.I 1975	Realizări sem.I 1975	Plus realizat
1. Platforma minieră Baia Mare	46837	52923	11086
2. I.F.E.T. Baia Mare	14354	26232	11878
3. C.P.L. Sighet	12500	23645	11145
4. Uzina de utilaj minier și reparatii Baia Mare	2800	3252	452
5. Intreprinderea de transport auto Baia Mare	18341	21640	3299

Îmbinarea eforturilor la nivelul organelor centrale de sinteză cu eforturile depuse de către cadrele de decizie și execuție din întreprinderi considerăm că poate să dea garanția obținerii unei eficiențe sporite, atît la nivel macro cît și microeconomic. S-a semnalat, de asemenea, că actele normative pe baza cărora își desfășoară activitatea organele financiar-bancare (circularele și precizările) nu sînt aduse la cunoștința unor întreprinderi, fapt pentru care există unele discrepanțe în aplicarea actelor normative în vigoare sau indicațiile date de organele tutelare nu concordă cu circularele băncii în unele cazuri, ceea ce duce la neînțelegeri în aplicarea legislației. Considerăm că aceste aspecte ar trebui să fie eliminate pe viitor și să se asigure astfel o strînsă conlucrare între economiștii din întreprinderi și cei din cadrul sistemului financiar-bancar.

Maria IONIȚĂ
Sergiu PASCARIU
Baia Mare

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Materiale de construcții — corespunzătoare cerințelor șantierelor

RITMUL intens al construcțiilor din țara noastră impune asigurarea șantierelor cu cantități din ce în ce mai mari de materiale de construcții de bună calitate și într-o sortimentație larg diversificată. În perioada 1976—1980 producția materialelor de construcții va cunoaște o nouă dezvoltare, în special cea care asigură industrializarea execuției lucrărilor. Producția de prefabricate din beton armat, de pildă, va spori în 1980 cu 76% față de 1975. Se va urmări totodată creșterea — pentru unele construcții — a dimensiunilor prefabricatelor, concomitent cu reducerea greutății acestora prin folosirea de elemente asociate (beton, lemn, aluminiu, polimeri). Aceasta va permite efectuarea în unitățile specializate și a unor lucrări de montaj, putîndu-se livra șantierelor camere gata montate — inclusiv instalațiile interioare și chiar racordurile. Produsele vor fi prevăzute cu grad ridicat de finisare, iar în unele cazuri (la panouri de fațadă, cabine sanitare etc.) cele mai multe din operațiile de finisaj vor fi realizate de către întreprinderile specializate. Se va extinde, totodată, finisarea panourilor pentru fațade prin amprentare pe covor de cauciuc, care va duce la scăderea substanțială a manoperei pe șantiere, asigurînd și un aspect plăcut al construcțiilor.

O altă grupă importantă de materiale este cea pentru construcția pereților și anume : cărămizi și blocuri ceramice, beton celular autoclavizat, blocuri cu agregate ușoare, panouri din azbociment, panouri mari. Sporurile de producție prevăzute sînt mai accentuate la beton celular autoclavizat (54%), care are avantaje deosebite față de alte materiale de construcții cu utilizări similare și anume : greutate specifică mică, grad ridicat de izolare termică și fonică, se prelucrează și se montează ușor, permit finisarea cu diferite materiale, asigură o mare eficiență.

Pentru finisaje — la care se consumă o mare parte din manopera unei construcții — s-a pus accent pe acele materiale care asigură lucrărilor o mare durabilitate în timp, aspect estetic plăcut, calitate superioară. Un asemenea produs îl formează placajele de marmură și piatră (creștere de 27% pînă în 1980) utilizate ca material pentru finisarea pereților interiori și exteriori, la pardoseli și scări, ca element decorativ. În același scop, vor fi utilizate și masele plastice, sub forma mochetelor în diverse culori, a foliilor din PVC, a tapetelor lavabile și semilavabile, a profilelor din PVC etc.

Pentru ca toate aceste materiale să se bucure de o largă utilizare pe șantiere este necesar ca întreprinderile producătoare să se preocupe mai îndeaproape de reducerea costurilor unitare pentru a deveni competitive cu cele clasice, să le diversifice cît mai mult atît ca modele cît și coloristic spre a se evita monotonia construcțiilor.

Evoluția producției unor materiale de construcții în perioada 1975–1980 față de 1973 = 100%

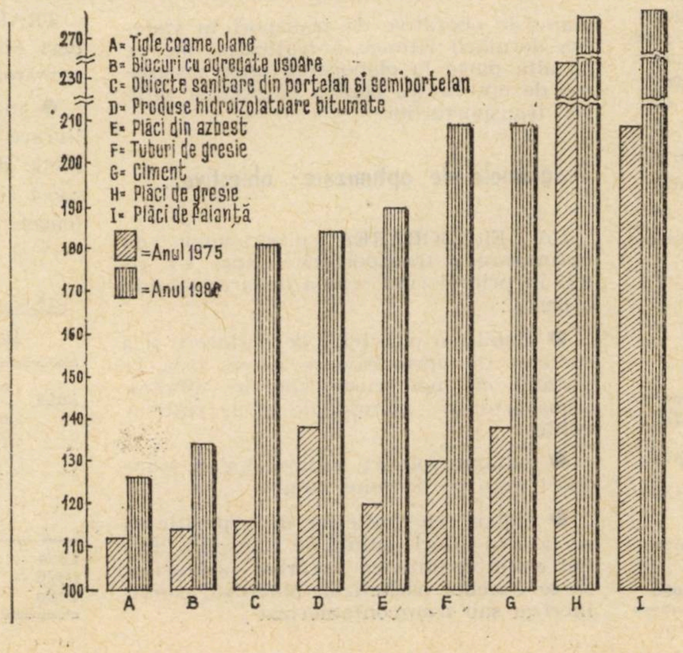

OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR AUTO

CONDUCEREA planificată a economiei permite dezvoltarea transporturilor ca sistem unitar, organic și eficient integrat în macrosistemul economico-social. Sînt create în acest fel condiții optime pentru raționalizarea transporturilor prin apropierea industriei de sursele de materii prime și locurilor de consum, cooperarea dintre întreprinderi, reducerea la maximum a transporturilor încrucișate și repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării.

În cadrul preocupărilor permanente ale conducerii partidului și statului nostru pentru optimizarea transporturilor, o atenție deosebită a fost acordată utilizării cît mai eficiente a mijloacelor din parcul auto și reducerii la maximum pe această cale a consumului de combustibili și în general de energie.

Perfecționarea cadrului organizatoric

PREVEDERILE Decretului nr. 620/1973 au legiferat aplicarea unor măsuri în vederea folosirii cu maximum de eficiență a carburanților și a economisirii acestora. În acest scop, **întreprinderile, centralele, ministerele și celelalte organe centrale ale administrației de stat, comitetele executive ale consiliilor populare, deținătoare de parc auto sînt obligate ca, anticipat încheierii contractelor economice, să elimine transporturile neraționale de mărfuri pe rute ocolite sau încrucișate și să optimizeze fluxurile de transport pentru materialele de masă și de uz general.** De asemenea, prevederile includ obligativitatea ca fiecare întreprindere să asigure **utilizarea autocamioanelor și a celorlalte autovehicule pentru transportat mărfuri generale la capacitatea nominală și să extindă la maximum utilizarea remorcilor** în vederea creșterii capacităților de transport și reducerii consumului de carburanți. La remorci, de pildă, s-a prevăzut ca numărul lor la 100 camioane apte pentru a le tracta să crească de la 69 buc. în 1974 la peste 75 în anul în curs.

Pentru aplicarea în mod unitar a acestor prevederi, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, în calitate de coordonatori, au efectuat propuneri pentru optimizarea transporturilor cu mijloace auto pe baza unui program de măsuri menit să conducă la îmbunătățirea radicală a acestei activități. Acțiunea se impunea cu deosebită acuitate cu atît mai mult cu cît se înregistrau încă unele transporturi auto încrucișate, trasee paralele, curse în gol. La acestea se adăuga în unele cazuri capacitatea medie redusă a vehiculelor din parcul auto, ponderea scăzută a utilizării remorcilor (tabelul nr. 1) etc.

Ca urmare, întreprinderile, centralele industriale, coordonatorii de balanță, ministerele, celelalte organe centrale ale administrației de stat, precum și comitetele executive ale consiliilor populare beneficiare de transporturi sau deținătoare de parc auto au trecut, pe de o parte, la definitivarea imediată a calculelor de optimizare pentru materiile prime și materialele de masă, spre a elabora în timp util planurile operative de transport în vederea derulării ritmice a traficului, iar pe de altă parte la elaborarea unor programe de optimizare pentru efectuarea tuturor transporturilor.

Tabelul nr. 1

Dinamica parcursului mărfurilor transportate cu mijloace auto

- milioane tone kilometri -

	1972	1973	1974
Transporturi automarfă - total	16172	16753	19387
1. Transporturi mărfuri cu autovehicule	15462	15933	18327
din care:			
- cu autovehicule peste 1,5 tone	11447	12101	12494
2. Transporturi marfă cu remorci	710	820	1060

> **„Transportul rutier de mărfuri va crește în 1980 cu 26—28 la sută față de anul 1975, fiind orientat spre distanțe mici. Parcul auto va fi dotat cu autocamioane, autobasculante și autotractoare de mare tonaj, precum și cu remorci corespunzătoare, ceea ce va permite ca, la nivelul anului 1980, practic întregul parc de autocamioane apt de a tracta remorci să fie dotat cu aceste mijloace. Se va urmări rezolvarea în bune condiții a problemei transportului de călători, prevăzîndu-se dotarea cu autobuze de mare capacitate și confort sporit; volumul transportului rutier de persoane urmează să crească în cincinal cu 55—60 la sută".**
>
> (Din Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român)

Programele de optimizare: obiective...

LA ELABORAREA programelor de optimizare a transporturilor auto s-a ținut în primul rînd seama de următoarele aspecte :

- ● stabilirea punctelor de desfacere și a surselor de aprovizionare să se facă la distanțe cît mai scurte, spre a elimina transporturile neraționale și pe rute ocolite ;
- ● evitarea folosirii mijloacelor de transport auto pe distanțe lungi ;
- ● elaborarea graficelor de expediție să se facă în loturi optime de transport, creînd astfel condiții ca livrarea mărfurilor să se execute pachetizat, paletizat, containerizat sau transcontainerizat ;
- ● corelarea adecvată a graficelor de livrări-primiri (mai ales în relațiile de colaborare și cooperare între diferite unități economice) care să conducă la folosirea completă a mijloacelor de transport în ambele sensuri ;
- ● organizarea fluxurilor de transport în așa fel încît să se asigure o utilizare rațională a capacității nominale a autovehiculelor ;
- ● distribuire teritorială mai judicioasă a parcului de autovehicule.

Totodată, pentru desfășurarea ritmică și eficientă a întregii activități economice este necesară adoptarea unor asemenea măsuri care să permită ca toate autovehiculele de marfă din parc să fie dotate cu contoare kilometrice sau tahografe în funcțiune, elaborarea (cu avizul M.T.Tc), cunoașterea și utilizarea criteriilor de exploatare a autovehiculelor speciale (vehicule cu caroserie specializată pentru transport de animale, autocisterne, autobasculante, autofurgoane izoterme sau frigorifice, autovehicule pentru lucrări de gospodărie comunală și salubritate) etc.

Este de relevat faptul că prin aplicarea consecventă a programului de optimizare a folosirii parcului auto se preconizează reducerea prețului de cost și a taxelor de transport cu circa 100 milioane lei anual și realizarea unei economii de 9000 tone combustibil convențional pe an. Lucru pe deplin realizabil, dacă ne gîndim că reducerea normei de consum de benzină cu 0,0036 tone/1000 tone km la parcul intern și cu 0,0019 tone/1000 tone km la parcul public a însemnat doar la nivelul anului 1974 o economie de 50 000 tone benzină.

Totodată, în 1975, față de 1974, este prevăzută — în relații auto optimizate — o sporire substanțială a volumului mărfurilor expediate cît și la indicatorii „parcursul mărfurilor" și „parcursul călătorilor", tendință care se va accentua puternic în 1980 (vezi tabelul nr. 2).

...și mijloace de realizare

TRADUCEREA în fapt a acestor prevederi de optimizare implică, în principal, următoarele sarcini :

- ● încheierea contractelor economice de livrare să se facă pe baza calculelor prealabile de optimizare a relațiilor de transport și a repartizării acestora între mijloacele de transport ;

Tabelul nr. 2

Dinamica unor indicatori caracteristici în transportul optimizat auto

Anii	Mărfuri expediate (mil.t)	Parcursul mărfurilor (mil.t km)	Parcursul călătorilor (mil.călăt.km)	Parcursul mărfurilor și călătorilor (mil.t km.conv.)
1974	317	6300	12925	8626
1975	332	6640	14280	9210
1980	425	8500	23000	12640

- repartizarea rațională a volumelor și relațiilor de transport să aibă la bază criterii economice ;

- optimizarea fluxurilor de transport a produselor neincluse în nomenclator se va efectua de unitățile producătoare, cu consultarea întreprinderilor beneficiare pe bază de program, alegerea mijlocului de transport în acest an urmînd să se facă prin folosirea indicatorului de distanțe economice ;

- obligativitatea unităților deținătoare de parc auto de a întocmi, pentru toate transporturile, programe de optimizare care să asigure o utilizare cît mai eficientă a autovehiculelor din dotare. La elaborarea acestor programe se va avea în vedere minimizarea parcursurilor și maximizarea utilizării capacităților de transport și utilizării parcursului ;

- folosirea intensivă a parcului auto și de remorci, a capacităților de transport, precum și satisfacerea corespunzătoare a beneficiarilor ;

- emiterea de către ministere și organe centrale deținătoare de autovehicule speciale a unor instrucțiuni specifice utilizării acestora ;

- obligația unităților de a stabili personalul însărcinat cu elaborarea și urmărirea programelor de optimizare, precum și delegatul din partea conducerii unității care coordonează această activitate.

Tabelul nr.3

Evoluția normei de consum de combustibil convențional în transporturile auto

Transporturi marfă -t.c.c./1000 t km -		Transporturi călători -t.c.c./1000 km -	
1974	0,105	1974	0,468
1980	0,064	1980	0,415

Pentru crearea condițiilor necesare desfășurării procesului de optimizare a transporturilor cu eficiență sporită s-a trecut cu începere de la 1.I.1975 la reorganizarea generală a parcului de autovehicule prin înființarea a 39 de întreprinderi județene de transporturi auto și două întreprinderi în municipiul București. Constituirea întreprinderilor s-a făcut cu parcul existent în cadrul M.T.Tc. și cel preluat de la unitățile economice, respectiv cu acele autovehicule care erau destinate transporturilor de mărfuri generale și cu capacitatea peste 1,5 tone. Efectul concentrării parcului auto este evaluat la o economie de 22 500 tone combustibil convențional la nivelul anului 1975 și de 120 000 tone combustibil convențional la nivelul anului 1980.

S-a acționat de asemenea pentru efectuarea transporturilor de mărfuri pe bază de programe de transport coordonate și optimizate, pentru precizarea traseelor optime care să se înscrie în foile de parcurs, asigurînd totodată încărcarea la capacitate a tuturor autovehiculelor și eliminarea curselor fără încărcătură. Unitățile de transport auto din sectoarele forestier, și de construcții, de exemplu, au adoptat planuri de măsuri pentru ca transporturile să se execute în convoaie de autovehicule special organizate pentru unitățile pe care le deservesc, eliminînd astfel sistemul de circulație individuală a autovehiculelor.

Tot în scopul îmbunătățirii utilizării mijloacelor de transport, al reducerii timpului de circulație a mărfurilor și al sporirii vitezei comerciale, Consiliul de Miniștri a aprobat un program de măsuri, ale cărui sarcini vizează în special :

1 **Dezvoltarea depozitelor și fronturilor de încărcare-descărcare, introducerea mijloacelor moderne de mecanizare a operațiunilor de încărcare-descărcare a mijloacelor de transport** care trebuie efectuate în termenele stabilite și fără întrerupere.

2 **Reducerea imobilizărilor în reparații a mijloacelor de transport prin :**

- asigurarea operativă a pieselor și agregatelor de schimb, cît și desfășurarea reparațiilor în două sau trei schimburi :

- revizuirea actualelor reglementări privind normele de întreținere și reparații, în scopul reducerii cheltuielilor de exploatare și a consumurilor generate de menținerea în parc a unor autovehicule cu un grad avansat de uzură ;

- creșterea calificării și policalificarea personalului de exploatare, întreținere și reparații.

3 **Executarea transporturilor pe bază de contracte economice anuale de prestații de transport.** Atît organizațiile de transport cît și cele expeditoare au obligația conform acestei măsuri de a încheia pînă la 31 decembrie a anului ce precede anul de plan (în baza dispoziției Legii nr. 71 din 1969) contracte anuale de prestații de transport.

4 Studiile de dezvoltare a parcului auto au fost încadrate totodată și în programul de fabricație al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini atît în ceea ce privește tipurile de autovehicule cît și volumul fabricației acestora.

Introducerea în fabricația de serie a întreprinderilor constructoare de mașini a unor noi tipuri de autovehicule moderne, cu consum redus de combustibil — acțiune în plină desfășurare — este cu atît mai necesară cu cît menținerea aceleiași structuri de parc auto în 1980 — ca și în anul 1973 — ar necesita o dublare a numărului vehiculelor, iar consumul de combustibil ar fi mai mare în 1980 cu circa 800 000 t.c.c.

Orientările cuprinse în planurile de dezvoltare ale acestui sector de activitate pentru anii 1975 și 1976—1980 conduc în ansamblul lor la o folosire rațională a combustibililor (tabelul nr. 3) În plus, respectarea și îndeplinirea sarcinilor prevăzute vor face ca numărul autovehiculelor necesare în 1980 să nu depășească pe cel existent, ceea ce se finalizează practic în dublarea productivității muncii conducătorilor de autovehicule în viitorul cincinal.

Aplicarea operativă și consecventă a măsurilor prezentate este menită să contribuie la sporirea aportului transporturilor la efortul general de făurire a economiei moderne românești.

D. STRUNGARU

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

- **Colectivele de mineri din Valea Jiului** au livrat unităților beneficiare din țară, peste prevederile de plan pe 8 luni a.c. 83 000 tone de cărbune energetic și cocsificabil.

- **Furnaliștii reșițeni**, care au elaborat în plus în luna august, în medie pe zi, peste 150 tone de fontă, mențin același ritm ridicat de producție și în primele zile ale lui septembrie. Topitorii de la furnale au mărit la peste 17 000 tone fontă producția suplimentară realizată de la începutul anului și pînă acum.

- De la începutul anului, colectivele **Centralei industriale de mașini și aparataje electrice Craiova** au livrat economiei naționale un plus de motoare care pot produce aproape 2 miliarde kilowați/oră energie electrică pe an, o locomotivă electrică de 5 100 kW, instalații electronice ș.a.

- **Lucrătorii din bazinul forestier Rădăuți** au realizat în acest an o producție marfă în valoare de 8,3 milioane lei peste prevederile de plan la zi, concretizată, în circa 2 000 metri cubi bușteni de rășinoase și fag, 3 800 metri cubi cherestea ș.a.

ECONOMII

- **La întreprinderea „Electroputere“** s-a economisit de la începutul anului o cantitate de metal ce poate servi la fabricarea a zece locomotive Diesel-electrice de 2 100 CP. De asemenea, tot în județul Dolj, chimiștii **Combinatului din Ișalnița** și constructorii de mașini agricole de la **întreprinderea „7 Noiembrie“** au realizat importante economii de metal.

- Mecanicii și fochiștii din **Stația C.F.R. Simeria,** aplicînd inițiativa „Să remorcăm toate trenurile din programul unei zile cu combustibil economisit într-o lună“ au înscris la capitolul economii 1 000 tone combustibil convențional.

- Prin îmbunătățirea tehnologiei de lucru, reproiectarea mașinilor de spălat rufe și introducerea unui procedeu mai eficient de tăiere a tablei, la **Întreprinderea mecanică Cugir,** s-a economisit de la începutul anului o cantitate de metal echivalentă cu materia primă necesară pentru fabricarea a 46 de tractoare.

REZULTATE BUNE PE ȘANTIERE

- Pe șantierele de la **Combinatul de lianți de la Aleșd, la Schela de la Suplac, Complexul C.F.R. și Avicola,** sînt înregistrate rezultate deosebite, fapt care va permite ca la sfîrșitul trimestrului III constructorii și montorii din Bihor să atingă cota de 80 la sută din planul anual.

- **Muncitorii, inginerii și tehnicienii grupului de șantiere din Slatina** au realizat pînă acum peste 70 la sută din planul anual de investiții.

- **Grupul de șantiere de construcții căi ferate Drobeta-Turnu Severin** a materializat, cu 125 de zile mai devreme, ultimele obiective de investiții înscrise în planul anual pentru județul Mehedinți.

- Noua capacitate industrială de elemente galvanice din cadrul **întreprinderii „Electrobanat“ din Timișoara** a atins, înainte de termen, parametrii de producție proiectați. Aici se fabrică acum, în premieră în industria noastră electrotehnică, bateriile R-14, în carcasă metalică.

Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice

Semnificaţiile unui raport cheie: TEHNOLOGIE – ECONOMIE

IN ECONOMIA proceselor de fabricaţie, tehnologia — denumire sub care se înţelege ansamblul metodelor de lucru folosite — joacă un rol foarte însemnat. Trebuie combătute acele opinii care, subliniind ponderea relativ redusă a manoperei în preţul de cost al unei maşini, de exemplu, apreciază că resursele eficiente de reducere a costurilor trebuie căutate exclusiv în cheltuielile materiale. În realitate, efectele economice ale reducerii manoperei specifice, prin perfecţionarea tehnologiei, se manifestă nu numai direct, sub forma reducerii consumului de muncă, ci mai ales indirect, prin valorificarea mai bună a echipamentelor şi spaţiilor de producţie. *Nu o dată munca neobosită şi iniţiativa inovatoare a lucrătorilor din întreprinderi au demonstrat că „fabrica poate da mai mult", şi aceasta nu prin intensificarea eforturilor, ci prin analiza critică a metodelor folosite, prin reproiectarea tehnologiei şi reorganizarea pregătirii fabricaţiei la nivelul posibilităţilor noi create de introducerea continuă a tehnicii avansate.*

Avantajele economice care se pot obţine, de exemplu, prin generalizarea sudurii semiautomate în atmosferă protectoare în locul sudurii cu electrozi, reprezintă nu numai o reducere de cîteva ori a timpului de lucru, ci şi posibilitatea de a creşte cu zeci de procente producţia de ansamble sudate pentru utilajele tehnologice pe aceeaşi suprafaţă de producţie, fără a investi în noi hale industriale. La fel, prin extinderea montajului „glisant", în locul montajului staţionar, practicat astăzi în cele mai multe sectoare de producţie în serie mică şi mijlocie, se obţine nu numai o reducere de 30—60% din manopera actuală de montaj, ci şi scurtarea ciclurilor de fabricaţie, reducerea apreciabilă a imobilizărilor în producţia neterminată şi o calitate superioară a produselor. Ambele exemple (şi multe altele similare) se referă la tehnologii aplicabile unei ponderi însemnate din producţia industriei constructoare de maşini, de unde rezultă efectele economice ridicate care pot fi mobilizate pe această cale.

O caracteristică comună a tuturor acestor tehnologii noi sau îmbunătăţite o constituie ceea ce am putea numi exactitatea. A crescut continuu exigenţa asupra respectării riguroase a disciplinei tehnologice. Cu cît s-au perfecţionat mai mult metodele de fabricaţie, cu atît a devenit mai necesară stăpînirea în limite restrînse a calităţii materialelor, folosirea unor scule de cea mai bună calitate, încadrarea în limitele prescrise a tuturor parametrilor tehnologici. În fine, cu cît a devenit mai scurt timpul necesar pentru efectuarea operaţiilor tehnologice propriu-zise, cu atît se impune mai insistent realizarea sistematică a tuturor condiţiilor organizatorice de care depinde desfăşurarea continuă a procesului productiv.

Cadru organizatoric propice aplicării tehnologiilor moderne

EXPERIENŢA acumulată ne-a dovedit importanţa deosebită a ceea ce am putea numi în mod sintetic **„condiţiile organizatorice"** ale introducerii şi extinderii tehnologiilor noi. Nu sînt rare cazurile în care o tehnologie nouă, bine pusă la punct prin experimentarea în laborator, sau chiar la scară semiindustrială, nu dă rezultatele economice scontate atunci cînd e introdusă în procesul de fabricaţie, deoarece implementarea noilor metode a fost studiată strict din punctul de vedere al aspectelor tehnice, specifice procesului, neglijîndu-se tocmai necesitatea satisfacerii acelor „condiţii organizatorice" la care ne-am referit.

Tabelul nr. 1

	Documentaţie tehnologică	Asigurarea cu materiale	Asigurarea cu scule
Tehnologii tip atelier	Itinerar tehnologic cu încărcarea sculelor, dispozitivelor şi verificatoarelor *speciale*	*Treapta 1* Materialele sau semifabricatele se aduc de operator de la magazie *Treapta 2* Materialele se predau la locul de lucru de echipa de transport	*Treapta 1* Asigurarea sculelor se face de operator de la distribuţia de scule Ascuţirea centrală a sculelor e necesară *Treapta 2* Setul de SDV se pregăteşte la distribuţia de scule, pentru fiecare operaţie, predîndu-se operatorului la locul de muncă
Tehnologie tip celular	Itinerar tehnologic sau plan de operaţii cu indicarea *tuturor* sculelor *E necesară clasificarea morfologică a pieselor* *E posibilă utilizarea tehnologiilor tipizate*	Materialele şi semifabricatele se predau la locul de lucru în cantitatea prescrisă, cu o rezervă de cîteva ore	În cazul organizării celulare cu planuri de scule, reperele se găsesc în operaţii tip în dotaţia permanentă a celulelor
Sisteme de prelucrare	Plan de operaţii analizat pînă la mînuiri	Alimentarea se face continuu	Sculele supuse uzurii sînt distribuite la locul de lucru în funcţie de consumul specific normat. Înlocuirea lor se face de operator în funcţie de uzură. Verificatoarele şi dispozitivele există în dotaţia permanentă a liniilor. Este necesară prereglarea sculelor complexe
Linii automate	Idem Operaţiile sînt sincronizate. Este calculat consumul de scule	Alimentarea se face continuu putîndu-se reduce repede	Idem, cu deosebirea că înlocuirea sculelor supuse uzurii se face de reglor la intervalele prescrise în documentaţie

Iată, de exemplu, atelierul mecanic al unei întreprinderi, în care prelucrările se fac pe maşini universale, cu o dotare minimală în scule speciale ; planificarea şi programarea se limitează la urmărirea unor comenzi scadente în luna în curs, iar circulaţia pieselor se asigură de maiştrii atelierului. În acest atelier se introduce, la un moment dat, un „sistem de prelucrare", respectiv un complex de maşini-unelte specializate pentru prelucrarea unei anumite categorii de piese, să spunem axe canelate. Din calcule a reieşit că ciclul de prelucrare a acestor piese se va reduce sensibil, se vor reduce timpii de aşteptare între operaţii, manopera specifică, prin diminuarea timpilor de maşină şi de reglaj. Şi totuşi, după cîteva săptămîni se constată că rezultatele sînt negative din toate punctele de vedere. O bună parte din timp linia a stat în gol de lucru, total sau parţial. S-au creat stocuri mari de piese între operaţii. Nici unul din obiectivele scontate n-a fost atins. De ce ?

Analiza cauzelor scoate în evidenţă următoarele fenomene :

— planificarea şi programarea continuă să se facă numai în funcţie de termenul necesar pentru montaj, nu s-a asigurat o încărcare uniformă a liniei. Nu s-a urmărit pregătirea materialelor şi semifabricatelor din timp. În consecinţă, linia a fost neîncărcată o decadă din trei ;

— în lipsa unor criterii obiective de clasificare a reperelor posibil de prelucrat pe noua linie, o parte din reperele pentru care era destinată linia s-au lansat pentru prelucrare în restul atelierului, necesitînd suplimentarea manoperei ; în acelaşi timp s-au repartizat spre prelucrare în linie piese care necesitau operaţii în afara liniei. Nefiind organizată urmărirea acestor operaţiuni, ele nu s-au făcut la timp şi piesele n-au putut fi prelucrate în termenul prescris ;

— conform organizării existente în vechiul atelier, asigurarea cu scule se făcea de fiecare muncitor în parte, de la distribuţia de scule ; negăsind scula necesară pentru piesa x, operatorul o lasă la o parte şi se apucă de reperul Y. În cadrul noii linii de fabricaţie acest lucru nu mai e posibil, deoarece s-a redus rezerva de piese între operaţii. Muncitorul şi maşina se opresc din lipsă de scule.

Enumerarea dificultăţilor de acest fel ar putea continua. Dar cele arătate sînt suficiente ca să compromită eficiența economică a noii tehnologii. Dar e într-adevăr de vină tehnologia ? Desigur că nu ! Motivul insuccesului constă în faptul că, în paralel cu implementarea noii tehnologii, nu s-au luat și măsurile organizatorice necesare.

Tabelele nr. 1 și 2 prezintă sintetic cîteva din cele mai importante „condiții organizatorice" valabile într-un atelier de prelucrări mecanice. În prima coloană sînt înscrise cîteva „trepte tehnologice" care caracterizează nivelul tehnologic al fabricației respective și anume :

● tehnologie tip atelier = dotare cu mașini universale, grupate funcțional

● tehnologie tip celular = mașini universale și specializate diferite, grupate astfel încît să permită prelucrarea completă a unor categorii de piese similare

● sistem de prelucrare elastic = mașini specializate, așezate în linie, permițînd prelucrarea în flux a unei grupe de piese similare

● sistem de prelucrare automat (linie transfer) = grup de mașini speciale și specializate, legate prin transfer automat

Coloanele din tabelul nr. 1 se referă la ceea ce am denumit „sistemul DMS", adică ansamblul de măsuri organizatorice care asigură pregătirea documentației, a materialelor și sculelor. Tabelul arată că, pe măsura adoptării unei tehnologii mai perfecționate, este nevoie ca documentația tehnologică să reflecte o analiză mai amănunțită, mergînd — în cazul sistemelor de prelucrare — pînă la studiul mînuirilor și la calcule de sincronizare a operațiilor efectuate pe fiecare loc de lucru.

Tabelul nr. 2

	Planificarea și programarea	Lansarea și circulația reperelor	Urmărirea fabricației
Tehnologie tip atelier	Calculul încărcării se face periodic pe grupe de mașini similare, în ore Programarea se face pe grupe de mașini și pe repere complete sau operații strangulate, indicîndu-se termenul de încheiere (decada, luna)	Lansarea se face pe comenzi, în ordinea programării produselor la montaj și a asigurării materialelor Circulația de la o operație la alta se asigură de maistru. Circulația reperelor terminate se asigură centralizat	*Treapta 1* Urmărirea se face vizual pe bază de scadențar, grafic etc. *Treapta 2* Urmărirea lansării se face în funcție de termenul de încheiere și de situația pregătirii (documentație, materiale, scule)
Tehnologie tip celular	Calculul încărcării se face continuu pe fiecare celulă în parte, în ore În cadrul celulei programarea se face în funcție de : — termenul de livrare la montaj al piesei, durata ciclului de prelucrare, cerințele de încărcare uniformă a celulei	Lansarea pe bază de program pe repere Circulația în cadrul celulei se asigură de maistru Circulația între celule se asigură în mod centralizat	Urmărirea prelucrării se face centralizat prin documentele de lucru care însoțesc fiecare lot de piese. Circulația pieselor se face în containere sau număr de containere reprezentînd un lot
Sisteme de prelucrare elastice	Încărcarea sistemului se face în unități naturale (buc.) Programarea se face pe reper	Lansarea pe bază de program pe repere. Circulația în cadrul sistemului se asigură de personalul liniei Circulația între sisteme asigurată centralizat	Ca în treapta 2 de mai sus sau *Treapta 3* Controlul centralizat al liniei prin înregistrator de producție, urmărind atît producția cît și stagnările pe cauze

Tehnologia tip celular și tipizarea tehnologiilor

INSTITUTUL de cercetări și proiectări tehnologice pentru industria construcțiilor de mașini promovează introducerea tehnologiei de tip celular în numeroase întreprinderi de utilaje de construcții, mașini agricole, armături ș.a. E important de reținut că **introducerea tehnologiei de tip celular, care oferă importante avantaje economice, necesită, de asemenea, unele măsuri organizatorice, printre altele adoptarea unei clasificări morfologice a pieselor, care să permită dirijarea lor sistematică către o celulă sau alta în funcție de caracteristicile constructive și tehnologice.** Este, de asemenea, deosebit de important faptul că tehnologia de tip celular conduce la **tipizarea tehnologiilor.** În cazul existenței unor tehnologii tipizate, elaborarea tehnologiei propriu-zise se reduce la :

— alegerea tehnologiei tip în funcție de codul piesei ;

— normarea operațiilor prin introducerea în relații prestabile a dimensiunilor proprii ale piesei respective.

Adoptarea tehnologiilor tipizate este un pas important spre automatizarea pregătirii lucrului cu ajutorul calculatorului electronic și reducerea apreciabilă a cheltuielilor care se fac în acest scop în întreprinderile constructoare de mașini.

Măsuri organizatorice deosebite sînt necesare în legătură cu asigurarea locurilor de lucru cu scule și dispozitive. **Adoptarea tehnologiilor superioare trebuie neapărat însoțită de pregătirea centralizată**, la magazia de distribuție a sculelor, **a lotului de scule și dispozitive necesar efectuării fiecărei operații în parte.** Aceste scule se pregătesc pe o paletă, care se trimite la locul respectiv de lucru conform programului de producție stabilit.

În cazul liniilor automate, sculele de uzură trebuie înlocuite preventiv, la intervale prescrise de documentația tehnologică, pentru a preveni scoaterea din toleranțe a pieselor prelucrate sau ruperi de scule, care ar determina oprirea intempestivă a liniei și pierderi importante de producție.

Sisteme P.L.U. — utilizarea treptelor superioare ale tehnologiilor

CONDIȚIILE care trebuie asigurate prin **activitatea de programare-lansare-urmărire a producției, denumită pe scurt P.L.U.,** sînt prezentate în tabelul nr. 2. **Pentru folosirea eficientă a treptelor superioare de tehnologie este necesar ca sistemul P.L.U. să asigure încărcarea continuă, la maximum de capacitate, a tuturor mașinilor unelte.** În acest scop, sistemul de programare trebuie să depășească faza uzuală în mai multe din întreprinderile noastre, în care programarea se face pe perioade (decadă, lună), căutîndu-se asigurarea unui anumit decalaj față de montaj. Sistemul perfecționat trebuie să permită luarea în calcul a următorilor parametri :

● termenul de livrare al piesei în funcție de prioritățile programului de producție ;

● ciclul de prelucrare al piesei ;

● capacitatea celulei sau a liniei.

Aplicarea acestui sistem necesită, în cele mai multe cazuri, utilizarea mijloacelor electronice de calcul, care — astăzi — sînt la îndemînă.

Un alt factor important în cadrul sistemului P.L.U. îl reprezintă **circulația și urmărirea pieselor pe parcursul procesului de producție.** Odată cu introducerea tehnologiilor superioare **este necesar să se generalizeze sistemul de urmărire centralizată a procesului cu ajutorul documentelor de lucru care însoțesc fiecare lot de piese și să se asigure, totodată, containerizarea și paletizarea 100% a circulației reperelor**, față de care această urmărire este mult îngreunată, dacă nu chiar imposibilă. Aceasta reprezintă primul pas spre introducerea urmăririi producției atelierelor de prelucrări mecanice și montaj cu ajutorul calculatorului electronic. În cazul amenajării liniilor de fabricație cu nivel înalt de automatizare este necesară introducerea concomitentă a sistemelor electronice de înregistrare centralizată a producției (procesografe) care țin atît evidența producției, cît și a stagnărilor clasificate pe cauze.

Interdependența strînsă „tehnologie-organizare" este la fel de evidentă și în alte faze ale procesului de fabricație.

★

ÎN ÎNTREPRINDERILE constructoare de mașini din țara noastră, introducerea tehnologilor avansate se face în același ritm cu creșterea impetuoasă a capacităților de producție. Astfel, în producția de tractoare, autocamioane, autoturisme, este introdusă pe scară largă tehnologia prelucrării în linii de fabricație și în linii automate. În ultimul timp s-au făcut pregătirile necesare pentru amenajarea de linii de fabricație în producția de boghiuri sudate pentru vagoane, excavatoare hidraulice, precum și în alte unități producătoare de utilaje în serie mijlocie-mică și de părți componente ale acestora. În fabricația de mașini agricole s-a introdus și se extinde, cu bune perspective, organizarea celulară a fabricației.

Există condiții ca în această direcție, în viitorul apropiat, să se facă mult mai mult, atît în întreprinderile existente, care dispun de valoroase cadre tehnice de specialitate, cît și în noile capacități de producție, prin grija institutelor care concep tehnologiile. Aceasta impune, o dată mai mult, necesitatea organizării tuturor condițiilor necesare pentru ca sarcinile ce decurg din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980, să poată fi realizate cu succes, aportul științei și tehnologiei făcîndu-se cît mai deplin simțit.

ing. Ion CRIȘAN

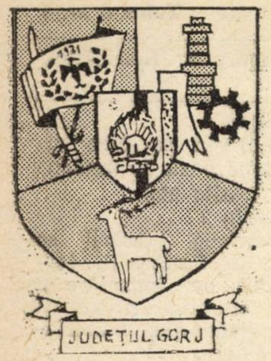

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

GORJ

PORNIND de la o economie caracterizată în trecut printr-o industrie slab dezvoltată, județul Gorj și-a transformat de-a lungul anilor construcției socialiste structura economică, situîndu-se în prezent în apropierea județelor cu un nivel mediu de dezvoltare. Punerea în valoare a bogatelor resurse naturale, în primul rînd de țiței și cărbune, a determinat diversificarea producției industriale, creșterea acesteia în 1973 de 22,6 ori față de 1950 și de 5,5 ori în comparație cu 1960.

Investițiile alocate pentru dezvoltarea complexă economico-socială a județului au contribuit la construirea unor mari obiective industriale, între care : Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului, Combinatul de lianți și azbociment, Intreprinderea de produse refractare Tg. Jiu, o serie de exploatări miniere și termocentrale — între care cea de la Rovinari, Intreprinderea de utilaj minier Rogojelul etc. Ca urmare în 1975 în județul Gorj se realizează 52,7% din producția de cărbune a țării, 18,8% din producția de ciment, 6,2% din cea de energie electrică, iar în 1980 se va realiza 72% din producția de cărbune și 27,6% din cea de energie electrică.

În producția globală industrială a județului în anul acesta cea mai mare pondere o dețin extracția combustibililor (cărbune și țiței) cu 40%, energie electrică 18,3%, materiale de construcții 15,3%.

Conform prevederilor, volumul producției industriale va crește în 1980 de cca. 2,8 ori față de 1975. La obținerea acestei producții, în general la dezvoltarea județului, vor contribui și importantele investiții ce vor fi realizate în perioada 1976—1980, și care vor depăși tot ceea ce s-a investit în județ în toate cincinalele precedente. Vor fi puse în funcțiune peste 40 obiective economice, între care incheierea construcției termocentralei de la Rovinari, primul grup de la termocentrala de la Turceni, care va fi cea mai mare unitate de acest fel, prima hidrocentrală din cadrul complexului hidrotehnic și energetic Cerna–Motru—Tismana, extinderea capacității minelor și carierelor din actualele bazine Motru și Rovinari și deschiderea exploatărilor într-un bazin nou, cel din Jilț, noi întreprinderi producătoare de bunuri de consum etc. Direcțiile principale ale dezvoltării industriei gorjene sînt energia și cărbunele, ramuri la a căror dezvoltare județul este chemat să aducă o contribuție substanțială. De altfel, peste trei pătrimi din fondurile de investiții vor fi destinate acestor două ramuri.

Graficul nr. 1

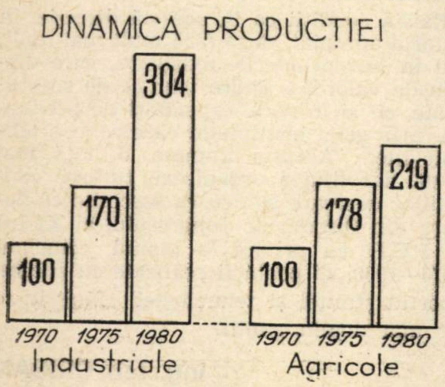

Graficul nr. 2

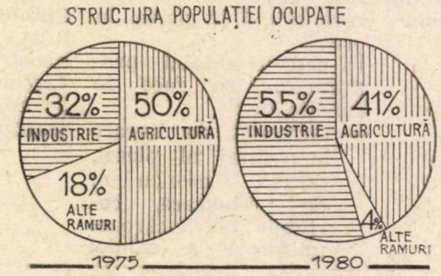

În pas cu cerințele unei economii moderne, agricultura județului înaintează treptat spre intensificarea producției în primul rînd pe suportul mecanizării lucrărilor și extinderii folosirii îngrășămintelor chimice. În Gorj, județ în care condițiile de relief îngreunează mecanizarea, suprafața arabilă ce revenea la un tractor în anul 1973 se micșorase la 108 ha față de 645 în 1960 ; cît privește îngrășămintele chimice, volumul acestora era în 1973 de peste 3 ori mai mare față de 1965. Ca atare și volumul producției globale agricole a înregistrat creșteri spectaculoase, urmînd să fie în 1975 cu 78% mai mare decît în 1970, iar în 1980 cu 23% mai mare față de 1975. Încă un element specific : ramura principală a agriculturii județului este zootehnia, ponderea producției animale reprezentînd încă în 1973 cca. 55%.

Corespunzător creșterilor ce se vor înregistra în economia județului, se vor produce modificări și în ce privește structura lucrătorilor. La nivelul anului 1980 cca. 55% din populația ocupată va lucra in industrie și numai 41% în agricultură, față de 32% și respectiv 50% în 1975. Pe de altă parte, intensificarea ritmului de creștere a industriei va duce la crearea în anii viitorului cincinal a 25 000 noi locuri de muncă. Pentru asigurarea unor condiții de muncă și de viață corespunzătoare oamenilor muncii de pe aceste meleaguri în anii actualului cincinal se construiesc peste 5 700 apartamente, o casă de cultură a sindicatelor, un spital cu 700 locuri, urmînd ca în viitorii cinci ani să se realizeze încă 12 000 apartamente, trei licee de specialitate, creșe, grădinițe, săli de clasă și alte obiective social-culturale.

Puternic integrat în procesul industrializării socialiste, județul Gorj își mobilizează toate forțele materiale și spirituale pentru a-și aduce o contribuție tot mai mare la dezvoltarea și înflorirea multilaterală a societății românești.

S. G.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Operativitate în asigurarea bazei materiale a planului

PERFECȚIONAREA mecanismului aprovizionării tehnico-materiale reprezintă desigur o necesitate stringentă, dar și o problematică complexă. O contribuție în acest sens ar trebui să țină seama și de următoarele aspecte :

1. **Eliminarea decalajelor substanțiale față de termenele legale care apar la încheierea contractelor economice.** Una din cauzele de decalare constă în nerespectarea termenelor din metodologie chiar de către forul care a emis-o. De exemplu, pentru anul 1976, transmiterea cotelor aprobate prin anumite balanțe sintetice la ministere, centrale și unități — operație ce revenea Ministerului Aprovizionării — s-a efectuat cu o depășire de 46 zile față de termenul din metodologie.

Menționez totodată, că, în metodologia emisă inițial de Ministerul Aprovizionării, s-a prevăzut că toate termenele se vor decala în raport de data aprobării planului. Reglementările din luna iulie a.c., inițiate tot de Ministerul Aprovizionării, stabilesc însă :

— depunerea desfășurătoarelor conform noilor cote aprobate pînă la 10 august ;

— emiterea repartițiilor de către coordonatorii de balanță pînă la 30 august.

Așadar, coordonatorului de balanță i se lasă 20 zile pentru elaborarea balanțelor analitice — inclusiv optimizarea transporturilor — și emiterea repartițiilor în loc de 56 zile cît avea prin metodologia inițială. Este greu, în aceste condiții, ca cordonatorul de balanță să reușească să emită toate repartițiile pînă la 30 august. Numai optimizarea transportului la calculator durează 10—15 zile.

Înlăturarea acestei neconcordanțe necesită, după părerea noastră, stabilirea unor termene mai corespunzătoare, deoarece în acest domeniu există deja acumulată o vastă experiență.

2. **Înlăturarea refuzului furnizorilor de a contracta în baza și la nivelul repartițiilor emise.** Principala cauză a acestei situații o constituie necorelarea care se mai produce uneori între nivelurile de producție stabilite și prevederile planului de aprovizionare sau între resursele și destinațiile din balanțe.

O altă cauză a refuzului de a se contracta la nivelul repartițiilor emise o constituie înseși unele aspecte ale metodologiei de elaborare a planului de aprovizionare, care reflectă întotdeauna complexitatea acestei activități. Este normal ca necesarul de aprovizionat stabilit în aprilie (cu 8 luni înaintea anului de plan), deci înainte ca planul de producție să fie definitivat, să sufere modificări în raport de modificările din planul de producție. De altfel, planul de producție se schimbă chiar și în cursul anului de plan în unele întreprinderi datorită mai multor cauze cum sînt :

— cerința de înnoire și modernizare permanentă a produselor ;

— sosirea neritmică a importului ;

— majorarea producției unor sortimente în scopul compensării nerealizării altora ;

— mărirea sau diminuarea consumului în raport de condițiile atmosferice ;

— adaptarea structurii producției la cerințele beneficiarilor.

Or, metodologia actuală este deficitară în ceea ce privește corelarea operativă a planului de aprovizionare cu necesitățile reale ale producției stabilite pe parcursul definitivării și executării planului de producție.

Necorelările apărute în cursul anului de plan uneori nu-și pot găsi rezolvarea, iar consecința acestei situații o constituie fie lipsa de materii prime, fie stocuri supranormative.

ec. **S. CORNELIU**

(Continuare în pag. 32)

● Fondurile proprii și împrumutate — un ansamblu, dar și o alternativă cu profunde implicații și semnificații economice ● Condițiile climatice influențează producția agricolă anuală, nu însă și dezvoltarea economică pe termen lung ● Cum se respectă procentul minim prevăzut pentru acumulare? ● De la 2 la 40 de mii lei alocați pentru dezvoltare la 100 ha, un evantai prea larg ● Un triptic economic în actualitate: obiectivele intercooperatiste, concentrarea fondurilor și eficiența investițiilor.

Din experiența județului Cluj

EFORTUL PROPRIU — BAZA CONSOLIDĂRII ECONOMICO — ORGANIZATORICE A COOPERATIVELOR AGRICOLE

NATURA procesului de producție agricolă generează o serie de particularități în ce privește structura mijloacelor de producție, sursele de obținere a acestora, modul de ținere a evidențelor, mobilizarea la buget a cotei părți de venit cuvenit statului și altele. Ca urmare, în economia cooperativelor agricole de producție indicatori, ca : producție globală, producție netă, fond de dezvoltare și multe alte fonduri de care dispun cooperativele agricole pentru buna desfășurare a activității lor au un conținut specific.

Fondurile unităților agricole cooperatiste alcătuiesc o categorie economică complexă, exprimînd forma social-economică de existență și funcționare a mijloacelor materiale și bănești de care ele dispun. În cea mai mare parte, înzestrarea cooperativelor îmbracă forma fondurilor de producție și de circulație. În afara acestora mai există și așa numitele fonduri neproductive, alcătuite din clădirile neproductive și din cele cu scopuri speciale. Fondurile unităților economice au, în general, o dublă semnificație : aceea de disponibilități de mijloace materiale și financiare, cum sînt : fondurile de producție, de circulație, de dezvoltare și consum și aceea de totalități de bunuri și mijloace financiare destinate unei unități economice pe o durată limitată de timp, de regulă pe o perioadă de gestiune de un an. Înainte de a analiza aspectele privind formarea și folosirea fondurilor cooperativelor agricole este necesar a insista și asupra modului cum are loc repartiția producției obținute. Potrivit normelor statutare, din producția în natură rezultată se înlocuiesc cheltuielile efectuate sub această formă, respectiv acoperirea stocurilor de semințe, a nutrețurilor și a fondului de rezervă. Din producția în natură trebuie satisfăcute și obligațiile în produse pentru lucrările executate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii. De reținut că o parte a lucrărilor prestate de S.M.A., consumurile de îngrășăminte chimice, insectofungicide și plata obligațiilor față de stat se achită în numerar. Cantitatea de produse și bani rămase constituie producția netă, din care se alocă cel puțin 18 la sută pentru fondul de dezvoltare, restul fiind destinat consumului individual și social.

Fondul de dezvoltare este utilizat în vederea realizării investițiilor necesare (plata materialelor de construcții, a utilajelor și instalațiilor procurate, remunerarea specialiștilor utilizați la astfel de lucrări), rambursarea creditelor de investiții scadente, a creării rezervei în natură destinată extinderii activității productive (semințe, nutrețuri etc.) și, în unele cazuri, pentru alocarea la fondul social al asociațiilor economice intercooperatiste a unor fonduri statutar constituite. Dimensiunile fondului de dezvoltare sînt date de venitul global al cooperativelor (care, la rîndul lor, sînt determinate de potențialul economic al acestora, de felul cum este utilizat, de modul cum este organizată producția și munca, de spiritul gospodăresc ce se manifestă în gestionarea și cheltuirea în scop productiv a tuturor mijloacelor de producție de către toți cooperatorii) și de proporția în care se stabilește fondul de dezvoltare și cel de consum.

Averea obștească — mai bine gospodărită

ALOCĂRILE anuale la fondul de dezvoltare și ritmul anual de creștere al acestuia exprimă eficiența cu care este gospodărită averea obștească a cooperativelor agricole de producție. Din tabelul 1 se poate constata o creștere permanentă a averii obștești și a fondurilor fixe la 100 ha teren agricol, în ansamblu, rezultînd că în județul Cluj, în acest cincinal, prin eforturi mai intense din partea cooperativelor agricole și prin activitatea organelor bancare s-a reușit să se consolideze sub aspect economic un număr însemnat de unități.

Din datele tabelului se constată o creștere cu 38 la sută a fondurilor fixe ce revin la 100 ha teren agricol. Dacă la aceasta se adaugă și baza materială a S.M.A. care servesc în exclusivitate cooperativele agricole, se constată o creștere a fondurilor fixe cu 77 la sută. În multe unități, cum sînt : Cășei, Poiana, Cîțcău, Unguraș, Triteni-Colonie valoarea averii obștești la 100 ha teren agricol depășește 450 mii lei.

Investițiile anuale ale cooperativelor agricole de producție se realizează atît pe seama fondurilor proprii, cît și a celor împrumutate. Este de la sine înțeles că este de preferat situația în care creșterea avuției obștești se realizează prin eforturi proprii și numai în unele cazuri, bine justificate, cu sprijin financiar din partea statului. Examinînd situația cooperativelor agricole din județul Cluj din acest punct de vedere constatăm că nu este satisfăcătoare (tabelul nr. 2).

Decalajul mare între cota de participare din fonduri proprii și împrumutate în 1974 față de 1971 nu poate fi pus numai pe seama calamităților din ultimul an. Statul sprijină la nevoie cooperativele agricole cu credite pe termen lung, care trebuie restituite la scadență. De remarcat că dezvoltarea economiei cooperativelor agricole nu trebuie să fie axată preponderent pe ajutor financiar din afară. De altfel, numeroase unități au înțeles acest lucru, acționînd cu simț de răspundere și spirit gospodăresc în stabilirea fondului de dezvoltare (tabelul nr. 3) de unde rezultă o tendință pozitivă, de reducere a numărului unităților care alocă pentru fondul de dezvoltare, și de creștere a numărului celor care repartizează în acest scop procente tot mai ridicate. Dintre unitățile cooperatiste care au decis să majoreze cotele de alocare la fondul de dezvoltare pot fi exemplificate : C.A.P. Hășdate — 30%; C.A.P. Maia — 37%; C.A.P. Cuzdrioara — 29%, C.A.P. Jucu — 23% și altele. Totodată a crescut și numărul cooperativelor al căror fond de de dezvoltare la 100 ha este de 10—40 mii de lei: de la 59 în 1970, la 75 în 1974. Trebuie arătat însă că într-un număr însemnat de unități, mai ales cele din zona de deal și submontană, fondul de dezvoltare la 100 ha este încă redus, de 4 mii lei la C.A.P. Călata, de 5 mii lei la C.A.P. Filea, de 2 mii lei la C.A.P. Lita și Morlaca etc.

TABELUL Nr. 1

Creșterea averii obștești și a fondurilor fixe la 100 ha teren agricol în cooperativele agricole din județul Cluj (%)

Specificare	1969	1970	1971	1972	1973	1974
Valoarea averii obștești la 100 ha, teren agricol	100	115	125	129	135	141
Fonduri fixe la 100 ha teren agricol	100	115	120	122	124	138

TABELUL Nr. 2

Dinamica cheltuielilor de investiții și a fondurilor proprii în cooperativele agricole din județul Cluj (%)

	1971	1972	1973	1974
Volumul cheltuielilor de investiții - din care:	100	154	148	140
- fonduri proprii	100	133	140	61,5
Cota de participare:				
- din fonduri proprii	80	69	76	30
- din credite bancare	20	31	24	70

În unitățile cooperatiste al căror fond de dezvoltare la 100 ha teren agricol este mai mic de 10 mii lei sînt necesare serioase eforturi de consolidare economico-organizatorică mai ales că acestea au avut o zestre materială redusă încă de la înființare. În astfel de cazuri se impune mobilizarea resurselor interne în condițiile acordării unui sprijin economic susținut din partea statului. În acest scop ,pe baza reglementărilor stabilite în Legea 4/1974, cooperativele agricole de producție slab dezvoltate, cu sprijinul organelor agricole județene, au întocmit programe tehnico-economice complexe de redresare, menite să ducă într-o perioadă de 3—5 ani la creșterea producției, la consolidarea economico-organizatorică a acestora.

Acțiuni și măsuri concrete

ÎN unitățile din județul Cluj a căror situație trebuia îmbunătățită, programele au cuprins acțiuni tehnice, organizatorice și economice evaluate la 182 milioane lei în vederea completării și aducerii în stare de funcționare a investițiilor realizate anterior, cum sînt : sistemele de irigare, desecări și îndiguiri ; consolidarea plantațiilor de vii și pomi pe rod, completări de goluri ; sisteme de alimentare cu apă ; lucrări de combatere a eroziunii solului și altele. De asemenea, au fost prevăzute acțiuni care să ducă la îmbunătățirea procesului de producție, ca de exemplu : aplicarea de îngrășăminte chimice la nivelul necesarului, procurări de semințe pentru culturi perene, insectifungicide, ierbicide și alte materii și materiale necesare amendării solului, întreținerea plantațiilor de pomi și vii, creșterea animalelor, îmbunătățirea tehnologiilor de producție, asigurarea retribuirii muncii la nivelul planului etc. Pentru aceste cheltuieli, statul acordă credite speciale, rambursabile într-o perioadă de pînă la 5 ani.

TABELUL Nr. 3

Gruparea cooperativelor agricole din județul Cluj după mărimea ponderii fondului de dezvoltare (%)

Anii	Numărul cooperativelor	Sub 1o%	11-18%	19-26%	26-3o%	peste 3o%
1972	148	22	1o8	18	-	-
1973	148	2o	1oo	23	4	1
1974	148	15	87	3o	1o	6

În vederea folosirii raționale a ajutorului multilateral acordat de stat și punerea în valoare a tuturor resurselor materiale și umane locale pentru realizarea programelor de redresare, fiecărei unități i s-a repartizat un împuternicit al statului din rîndul celor mai buni specialiști, cu multă experiență în conducerea și organizarea producției și a muncii în agricultură.

Consolidarea economico-organizatorică implică însă, în primul rînd, extinderea și modernizarea bazei tehnico-materiale a cooperativelor agricole, utilizarea ei cît mai deplină și eficientă, promovarea sistematică a factorilor intensivi de creștere a producției, ridicarea calificării cadrelor, perfecționarea relațiilor din unitate și a celor de colaborare cu alte întreprinderi. Totodată, aceasta implică respectarea cu strictețe a regulilor agrozootehnice, utilizarea de tehnologii corespunzătoare condițiilor specifice, un accent sporit pe cointeresarea materială, o perfecționare a organizării producției și a muncii. O atenție deosebită trebuie acordată integrării activității secțiilor de mecanizare în cea a cooperativelor și formarea sectorului unic de mecanizare, așa cum a stabilit de altfel Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., la ședința din 26 august a.c.

În perioada 1970—1974 cooperativele agricole de producție din județul Cluj au înregistrat unele rezultate bune dar și unele oscilații în dinamica unor importanți indicatori economici (tabelul nr. 4). Față de 1970, luat ca bază, producția globală la 100 ha teren agricol și pe un cooperator apt de muncă, precum și fondul de dezvoltare, cresc în 1972 și în 1974 și scad în 1973 datorită rezultatelor slabe obținute în producția vegetală și animală. Nu în toate cazurile însă pot fi invocate cauze obiective. Unități cu condiții pedoclimatice aproape identice au obținut producții diferențiate, potrivit modului de gospodărire și efortului depus în momentele hotărîtoare la întreținerea și recoltarea culturilor sau la îngrijirea și furajarea animalelor.

Pe de altă parte, trebuie să se înțeleagă că nu orice creștere a producțiilor asigură și o sporire a fondului de dezvoltare, ci numai cea obținută în condițiile reducerii sistematice a cheltuielilor materiale. Trebuie menținut la un nivel cît mai coborît volumul cheltuielilor de producție, indiferent de natura lor, pentru a nu se diminua în nici un an producția netă (din care se efectuează apoi repartizarea pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare).

Problema repartizării cît mai juste a producției nete între cele două categorii de fonduri în raport de realitățile existente constituie o opțiune economică deosebit de importantă pentru cooperativele agricole de producție. Reglementările actuale prevăd că din producția netă cel puțin 18% va fi repartizată pentru dezvoltare, iar restul se alocă pentru fondul de retribuire a muncii și pentru contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale, la fondul de ajutor în natură, la fondul social-cultural și sportiv și la fondul de rezervă pentru producție (semințe, furaje etc.).

Sub aspectul folosirii fondului de dezvoltare se poate afirma că în județul Cluj nu toate cooperativele au cheltuit sumele destinate dezvoltării, pe bază de calcule tehnice și economice, ci după necesități de moment și cu speranța că evenimentele se vor produce așa cum s-a scontat. În efectuarea investițiilor o însemnătate deosebită o are justa orientare spre activități rentabile. Astfel, C.A.P. Unguraș, printr-o bună orientare a fondurilor de investiții și o bună gospodărire și-a sporit averea obștească de la 2,0 milioane lei în 1958 la peste 11,5 milioane lei în 1975 ; o situație similară întîlnim și la C.A.P. Mihai Viteazu, Cîmpia Turzii, Luna, Cîțcău și altele. Sînt totuși unități cooperatiste care nu au analizat cu suficient discernămînt necesitatea și oportunitatea obiectivelor de investiții.

Orientarea și concentrarea investițiilor

ÎN CINCINALUL actual investițiile în cooperativele agricole din județul Cluj au cunoscut o altă orientare și anume aceea de concentrare a fondurilor într-un număr redus de obiective dar de importanță majoră ; cuprinderea mai organizată a activității de investiții a dus la scurtarea termenelor de dare în folosință și la sporirea substanțială a eficienței lor economice.

O parte din fondurile de dezvoltare a cooperativelor agricole s-au cheltuit pentru obiective intercooperatiste de interes comun avînd eficiență economică ridicată. Cele 5 asociații intercooperatiste cu profil agricol din județul Cluj au realizat an de an beneficii sporite. În 1973, de pildă, Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea și îngrășarea taurinelor Mihai Viteazu a obținut un beneficiu de 6 milioane lei, ceea ce pledează pentru continuarea în viitor a concentrării obiectivelor de investiții în asociații de îngrășare a taurinelor, a porcinelor și mieilor, de creștere și exploatare a vacilor pentru lapte, de prelucrare și valorificare superioară a producției vegetale și animale, pentru realizarea de plantații intensive de vii și pomi și altele, domenii care asigură o eficiență ridicată fondurilor de dezvoltare cooperativelor agricole.

TABELUL Nr. 4

Dinamica producției globale și a fondului de dezvoltare în cooperativele agricole din județul Cluj (%)

Indicatorii	197o	1971	1972	1973	1974
Producția globală la.loo ha	loo	97	lol	89	1o8
Producția globală la o normă de categoria I-a	loo	92	lol	86	124
Producția globală pe cooperator apt de muncă	loo	91	118	1o3	137
Fondul de dezvoltare la loo ha. teren agricol	loo	1o7	138	99	155

În 1975 unitățile cooperatiste din județul Cluj, dispun de un fond de investiții de 59 milioane lei care trebuie executat. Obiectivele principale vizează dezvoltarea pomiculturii (plantații noi) 150 ha ; extinderea suprafeței cultivată cu viță de vie cu 40 ha ; construirea de ferme de vaci cu capacitate de 600 locuri și construirea de adăposturi de oi cu 5 000 locuri. În acest an, mergînd pe linia concentrării investițiilor, s-au constituit trei asociații de coordonare a activității economice în : a) *pomicultură,* în bazine consacrate, care vor efectua redresarea și modernizarea plantațiilor pe circa 885 ha și vor extinde plantațiile cu încă 395 ha (la alte unități se vor efectua modernizări pe 500 ha și plantații noi pe 60 ha) ; b) *viticultură* se vor planta 200 ha și se vor fi modernizate alte 100 ha ; c) *producția animală* se vor construi ferme de vaci pentru 5 000 locuri, îngrășătorii de taurine în complexe pentru 6 400 locuri, complexe intercooperatiste de creștere a porcilor de 15 000 locuri și pentru ovine de 39 000 locuri.

În cincinalul 1976—1980 baza materială a cooperativelor agricole va spori prin realizarea de noi obiective de investiții în valoare totală de 394 milioane lei, din care 175 milioane lei sînt credite pe termen lung, iar diferența va fi constituită din fonduri proprii. În cincinalul următor, amenajarea pajiștilor naturale pe 14 000 ha, executarea unor lucrări de desecare pe 7 100 ha, îndiguirea a circa 2 000 ha, combaterea eroziunii solului pe 29 100 ha, din care 3 000 ha terenuri afectate de alunecări etc., vor constitui domenii prioritare în orientarea fondurilor de investiții.

Preocuparea susținută pentru creșterea necontenită a fondului de dezvoltare și a celorlalte fonduri sociale, pentru folosirea lor cît mai eficientă, în fiecare unitate agricolă cooperatistă va constitui, în continuare, una din sarcinile importante ale conducerilor cooperativelor agricole, ale organelor bancare, ale tuturor factorilor de răspundere din agricultura cooperatistă a județului Cluj.

dr. Aurel LOȘONȚI
directorul sucursalei județene Cluj
a Băncii pentru Agricultură
și Industrie Alimentară

CONSIDERAŢII ASUPRA FUNCŢIEI DEPRINDERILOR

IN LITERATURA economică din ultimul deceniu, are o oarecare răspîndire funcţia deprinderilor ca expresie a influenţei acestora asupra indicatorilor de eficienţă economică. O asemenea funcţie se bazează pe acumularea treptată a deprinderilor şi dobîndirea experienţei în producţie, un adevărat proces de învăţare în timpul muncii, cunoscut sub denumirea de „learning by doing“. Ea este apreciată paralel cu funcţia progresului tehnic, ambele fiind încadrate, uneori (¹), în funcţiile de producţie şi în modelele de creştere economică. Şi în calculele concrete de eficienţă este necesar să se ţină seama de influenţa pe care o are acumularea deprinderilor asupra indicatorilor economici, cu deosebire în condiţiile împletirii tot mai strînse a învăţămîntului cu producţia şi ale unei creşteri economice accelerate.

Acumularea deprinderilor este organic legată de unele măsuri de organizare a producţiei, care asigură o repetare a operaţiilor identice sau asemănătoare şi o anumită rutină în executarea mişcărilor şi mînuirilor, ceea ce înlătură mişcările inutile şi reduce durata de execuţie a celor strict necesare. Avem în vedere specializarea utilajelor şi lucrătorilor, creşterea loturilor de fabricaţie, mărirea vechimii în acelaşi loc de muncă, reducerea fluctuaţiei şi efectuarea practicii în producţie. Intensificarea acestor măsuri de organizare, menite să acumuleze deprinderi în procesul muncii, presupune cunoaşterea mărimii efectelor pe care acestea le au asupra indicatorilor economici. Aceste efecte au unele regularităţi după gradul de intensificare a măsurii, putîndu-se exprima prin variaţia unui „coeficient al deprinderilor“ *mai precis, al efectelor deprinderilor), cunoscut în domeniul loturilor de fabricaţie sub denumirea de* „coeficient de rutină“.

Cunoaşterea mărimii efectelor pe care le are acumularea deprinderilor, prezintă importanţă şi pentru stabilirea indicatorilor tehnico-economici de eficienţă proiectaţi, aferenţi perioadei de asimilare a produselor, în întreprinderile noi sau în cele existente, pentru determinarea normelor de muncă în perioada de asimilare şi în vederea planificării judicioase a indicatorilor economici aferenţi. De asemenea, în calculele economice de prognoză este important să se ţină seama de efectul intensificărilor măsurilor de organizare care amplifică sau pot amplifica deprinderile.

Prin fotocronometrări şi alte metode de observare şi măsurare a timpului se poate stabili efectul pe care îl au deprinderile asupra reducerii consumului specific de timp pe operaţie şi produs, atît al muncitorului cît şi al maşinii, precum şi creşterile corespunzătoare de productivitate directă. Cercetări în această privinţă au scos la iveală că un asemenea efect se poate prezenta sub forma unei funcţii descrescătoare (însă numai pînă la o anumită valoare, sub care scăderea nu mai este posibilă, întrucît de la un anumit grad de repetare a operaţiilor se ajunge la o eliminare completă a timpilor inutili). Se poate construi o funcţie a deprinderilor şi din punct de vedere al productivităţii muncii în formă directă, sau al costurilor şi a beneficiului. În prezentul studiu analiza va fi limitată la acea funcţie care exprimă influenţa acumulării deprinderilor asupra consumului de timp de muncă al muncitorului de bază.

● Metode de determinare a funcţiei deprinderilor

ÎN RAPORT cu timpul unitar (pe operaţie sau produs), deşi se reduce în ultimă instanţă la o curbă descrescătoare, de natură exponenţială, funcţia deprinderilor se exprimă prin diverse formule, între care mai importante ni se par :

a. **Funcţia J. R. de Jong**[2] cu expresia :

$$t_{(r)} = t_0\left(M + \frac{1-M}{n_i r}\right) \qquad (1)$$

în care :

$t_{(r)}$ — timpul unitar cheltuit pentru fabricarea unei piese din lot, de ordinul i ;
t_0 — timpul unitar pentru producerea primei piese din lot ;
M — coeficient de ireductibilitate (subunitar) ;
r — exponent ce exprimă reducerea timpului unitar care variază în raport cu acumularea deprinderilor :
n_i — numărul de ordine al pieselor din lot, pînă la lotul critic, adică acel lot ce corespunde timpului ireductibil.

Pentru a uşura înţelegerea formulei, ar trebui ca coeficietnul de ireductibilitate (M) să fie interpretat sub forma ponderei timpului auxiliar care nu mai variază în raport cu acumularea deprinderilor. Acest lucru ar permite înlocuirea simbolului M cu g_c, în aşa fel încît 1—M să reprezinte, în mod evident, ponderea timpului ce variază odată cu acumularea deprinderilor (notată cu g_v). Dacă se folosesc noile notaţii, funcţia va căpăta următoarea expresie :

$$t_{(r)} = t_0\left(g_c + g_v \cdot \frac{1}{n_i^r}\right) = t_0 \cdot g_c + t_0 \cdot g_v \cdot n_i^{-r} =$$
$$= t_c + t_{v_0} \cdot n_i^{-r} \qquad (2)$$

în care :

t_c — timpul unitar limită sub care nu mai are loc nici o reducere (apărînd deci ca timp constant) ;
t_{v0} — timpul unitar variabil, în raport cu acumularea deprinderilor, corespunzător primei piese din lot

Mărimea $g_c + g_v \cdot \frac{1}{n_i^r}$, nu este altceva decît menţionatul **„coeficient de influenţă a rutinei“** sau **„grad de însuşire a fabricaţiei“**, notat cu K_r, dependent de mărimea lotului :

$$K_r = g_c + g_v \cdot n_i^{-r} \qquad (3)$$

Este evident că prin alăturarea mărimii la această relaţie, ţinînd seama şi de transformările menţionate, aşa numitul „coeficient al rutinei“ devine o parte componentă a formulei (2).

b. **Altă formă a funcţiei deprinderilor.** Aprofundarea problemei a condus la construirea unei relaţii de alt tip care să reflecte în structura sa numărul neperian **e,** utilizat deseori în studii teoretice pentru cazuri de variaţie continuă, însă în alte

Graficul nr 1

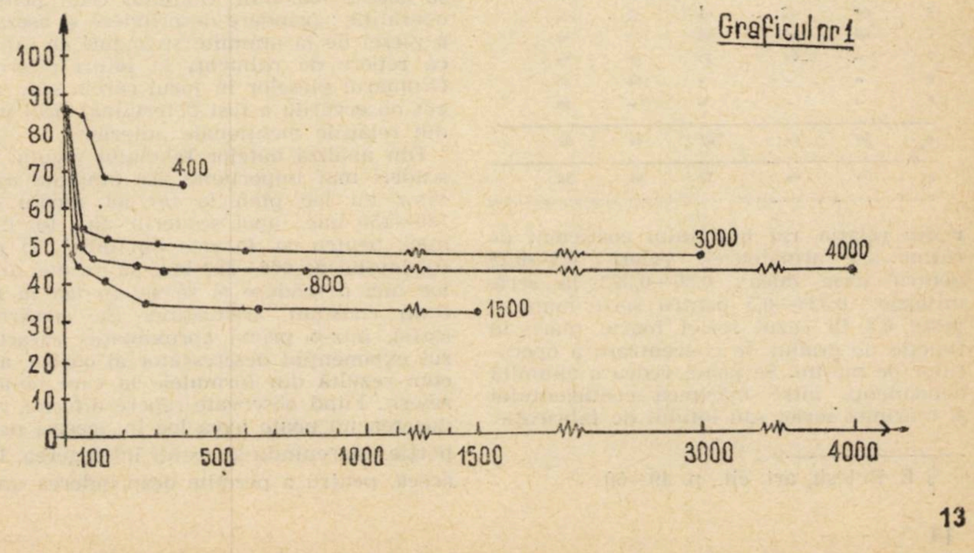

---

[1] Fr. Perroux. Comunicare la Colocviul româno-francez, Bucureşti 1969 şi Br. Jossa, Analisi économica del progresso tecnico, Milano, 1966, p. 53.

[2] E. Bolesch. Determinarea constantelor formulei lui J. R. de Jong referitoare la influenţa acumulării deprinderilor şi aplicarea acesteia la elaborarea normativelor de timp, pentru perioada de însuşire, în revista „Organizare şi salarizare“, I.D.T., nr. 4, 1969, p. 48.

domenii decît cel al deprinderilor:

$$t_{(r)} = t_c + t_{v_0} \cdot e^{-v \cdot n_i} = t_c + t_{v_0} \cdot \frac{1}{e^{v \cdot n_i}} \quad (4)$$

in care:

e — numărul neperian = 2,718;

v — coeficientul mediu de scădere a timpului variabil prin creșterea cu o unitate sau o treaptă a lotului;

Curba acestei functii este tot de formă exponențială descrescătoare, timpul reducîndu-se pînă la valoarea t_c sub care nu mai poate scădea prin creșterea lotului de piese. Desigur, se poate concepe și o funcție care să se refere numai la evoluția părții variabile a consumului specific de timp, reductibilă pînă la zero, deși o mărime constantă și una variabilă există în toate cazurile. Diferența între asemenea forme se poate sesiza ușor dacă se construiesc grafice corespunzătoare.

c. **Determinarea in normative a mărimilor r și M (sau g_c) din funcția deprinderilor.** Aceste mărimi se pot fixa în normative sau determina în cazuri concrete la întreprinderile în funcțiune. Aplicate la mărimea loturilor de fabricație, ele diferă în funcție de dimensiunea lotului, de natura operațiilor, de caracterul de repetare a lotului și de alți factori cum ar fi felul utilajului etc

Tabelul nr.1

Mărimea $t_{(r)}$, pe dimensiuni de lot, la 5 repere*)

nr. crt.	Mărimea lotului de diverse repere și timpul corespunzător									
	n_i	$t_{(r)} = t_c + t_v$	n_i	$t_{(r)}$	n_i	$t_{(r)}$	n_i	$t_{(r)}$	n_i	$t_{(r)}$
1.	1	0,20	1	0,30	1	0,30	1	4,4	1	0,120
2.	10	0,172	10	0,19	10	0,19	10	2,73	10	0,080
3.	25	0,161	24	0,16	23	0,15	23	2,62	24	0,075
4.	63	0,160	58	0,15	54	0,14	51	2,51	55	0,069
5.	158	0,137	138	0,14	125	0,12	115	2,43	130	0,062
6.	394	0,132	332	0,13	284	0,11	260	2,26	307	0,051
7.	-	-	795	0,12	642	0,10	500	2,04	721	0,048
8.	-	-	-	-	1489	0,10	2995	1,76	1700	0,046
9.	-	-	-	-	-	-	-	-	3994	0,046
t_{v_0}		0,068xx)		0,180	-	0,20	-	2,08	-	0,074
t_c		0,132xx)		0,120	-	0,10	-	2,32	-	0,046

*) Timpul este exprimat în minute. xx) Aceste cifre au un caracter orientativ.

Normativele se folosesc în special în proiectare, unde nu pot fi făcute măsurători, ca și atunci cînd este necesară o anumită operativitate de calcul. Astfel, în normativele la care ne-am referit, exponentul **r** din relația așa numitului coeficient de rutină are următoarele valori: 0,2—0,25 pentru serie mică; 0,26—0,322 la serie mijlocie; 0,323—0,5 pentru serie mare și peste 0,5 în cazul seriei foarte mari, în funcție de gradul de concentrare a operațiilor pe mașini. Se poate vedea o anumită dependență între mărimea coeficientului și mărimei seriei sau lotului de fabricație.

Tabelul nr. 2

Scăderea în % a timpului ajutător $t_{(r)}$ al celor trei operații, conform tabelului 1

Numărul piesei din lot	reper 1 lot 400	reper 2 lot 800	reper 3 lot 1500	reper 4 lot 3000	reper 5 lot 4000
1	100	100	100	100	100
2	86	63	63	62	66
3	81	53	50	59	62
4.	80	50	46	57	57
5	68	46	40	55	51
6	66	43	36	51	42
7	-	40	33	46	40
8	-	-	-	40	38
9	-	-	-	-	38
g_{v_0}	34	60	67	60	62
g_c	66	40	33	40	38

Se pare că, în concepția care stă la baza acestor normative, ar trebui să existe o variație a coeficientului în funcție de ponderea timpului variabil și a celui constant. Totuși, în normativele menționate nu se găsesc valori ale coeficientului rutinei decît pentru exponentul 0,322 corespunzător unei serii mijlocii, astfel că relația ce exprimă coeficientul rutinei (formula 3) pentru o asemenea serie devine:

$$K_{(r)} = 0,315 + 0,685 \cdot n_i^{-0,322} \quad (5).$$

Nu rezultă de aici însă, cum au fost stabilite mărimile exponentului și ale ponderii timpului constant de 0,315.

Măsurători speciale pentru aflarea variației empirice a timpului, pe operație sau produs

DEOARECE sînt greu de făcut măsurători asupra tuturor pieselor din lot, este de preferat soluția unor măsurători numai asupra anumitor piese reprezentative, care să fie utilizate fără a comite erori mari. Pentru aceasta este necesar să se stabilească, mai întîi, numărul de observări (N) și numărul de ordine al piesei în jurul căreia să se facă observările (n_i), mărimi care pot fi calculate cu ajutorul anumitor relații[3]). În studiul în care se găsesc aceste relații, este prezentată și o formă complexă de calcul pentru elementele **r** și **M** ale formulei lui J. R. de Jong. Datorită complexității sale, calculul analitic redat a fost evitat și înlocuit cu fotocronometrări proprii la o fabrică de rulmenți, ceea ce a permis aflarea unei ponderi aproximative a timpului ireductibil. În această privință, în tabelul nr. 1 se găsesc mărimile timpului total pentru operațiile: prindere-desprindere și așezare a piesei de la anumite strunguri ce fabrică repere de rulmenți în loturi diferite. (Numărul pieselor în jurul căreia s-au făcut observările a fost determinat prin una din relațiile menționate anterior.)

Din analiza datelor tabelului rezultă că scăderi mai importante ale timpului ajutător au loc pînă la un lot mediu de 120—150 buc., apoi scăderile sînt tot mai mici, pentru ca, în cele din urmă, în jurul lotului de 600—800 buc. să nu mai aibă loc nici o scădere și să se ajungă la un timp constant, ireductibil. Se confirmă astfel, într-o primă aproximație, caracterul exponențial descrescător al curbei, așa cum rezultă din formulele la care ne-am referit. Fiind observate repere diferite, reducerea nu poate avea loc în aceeași proporție, îngreuindu-se astfel înțelegerea. De aceea, pentru a permite desprinderea unei tendințe generale de scădere, reducerile se vor recalcula din cifre absolute, în procente, potrivit tabelului nr. 2. (Este de remarcat faptul că, în tabel, s-au folosit cifrele 1, 2, ...9 în locul numărului de ordine al piesei pentru care s-a făcut măsurătoarea. De exemplu, numărului de ordine 5 îi corespund în tabelul 1 valorile: 158, 138, 125, 115 și 130.)

În baza reducerilor procentuale se dă reprezentarea curbei în graficul nr. 1. Acesta sugerează o medie a tuturor reperelor, atît ca procente ale variației timpului pe operații, cît și ca număr de ordine al piesei, în jurul căreia au fost făcute cîte 10 măsurători. Dacă se ține seama și de alți timpi auxiliari necesari pentru fabricarea reperelor în cauză, precum și de timpul mecanic, și dacă se consideră media numerelor de ordine în jurul cărora s-au făcut cronometrările, se obțin scăderi relative oarecum diferite. Astfel, se produce o stabilizare a consumului specific la un nivel mai ridicat dacă se consideră toți timpii auxiliari, ceea ce se explică prin faptul că nu are loc o reducere uniformă la toate operațiile. Datele concrete arată că dacă la operația de comandă a mașinii reducerea este aproximativ jumătate în raport cu cea existentă la operațiile de prindere-desprindere și așezare, în schimb, la operațiile de înlăturare a șpanului și controlul piesei, timpul de execuție nu se modifică odată cu creșterea lotului de repere (acestea au însă o pondere foarte mică). De asemenea, stabilizarea la un nivel și mai ridicat la întregul timp unitar față de cea proprie timpului auxiliar, se explică prin caracterul constant al timpului mecanic care influențează micșorarea reducerii totale (acesta are o pondere de circa 33% din totalul timpului de prelucrare unitar). Constatarea vine în sprijinul ideii de a diferenția, în formulă, viteza de variație a consumului specific de timp atunci cînd se ia în considerare întregul timp (variabil și constant) față de situația cînd se consideră numai timpii auxiliari variabili.

Tabelul nr.3

Seria empirică și cea ajustată pentru lotul de 4000 repere - varianta I

- nr. de repere cronometrate	1	10	24	55	130	307	727	1700	3994
- serie empirică:	0,120	0,075	0,069	0,062	0,051	0,048	0,046	0,046	0,046
- în serie ajustată:	0,120	0,073	0,064	0,059	0,055	0,052	0,050	0,048	0,048

Tabelul nr.4

Seria empirică și cea ajustată pentru lotul de 4000 repere - varianta II

n_i..........	1	10	25	63	158	394
$t_{(r)}$ empiric	0,20	0,179	0,161	0,160	0,137	0,132
$r_{(r)}$ ajustat prin r	0,20	0,168	0,160	0,153	0,148	0,146
$t_{(r)}$ ajustat prin v	0,20	0,181	0,162	0,141	0,132	0,132

Alte calcule necesare

SE IMPUN, în primul rînd, (a) **determinarea exponenților r și v și ajustarea seriilor de date empirice în baza acestora.** Din formula (1), prin diverse transformări se poate obține formula:

$$= \frac{\lg \frac{t_{v_0}}{t_v}}{\lg n_i} \quad (6)$$

În baza datelor din tabelul nr. 1 se poate stabili mărimea r ce variază în funcție de valorile pe care le iau ni și tv. Considerăm că pentru ajustare și aflarea tendinței centrale de reducere, se poate construi media ponderată a mărimilor r individuale, folosind ca element de pondere : tv, corespunzător lui ni precedent. Astfel, pentru lotul de 400 repere s-au găsit pentru r mărimile : 0,23, 0,26, 0,22 și 0,51 obținîndu-se o medie ponderată a lui $\overline{r}$ de 0,28. În cazul lotului de 4000 repere, r individual reprezintă mărimile 0,407, 0,367, 0,382, 0,552 și 0,630, ceea ce înseamnă o medie ponderată r = 0,44. Dacă se are în vedere că 400 repere reprezintă o serie mijlocie, pentru care normativele avute în vedere prevăd limite de variație între 0,26—0,32, înseamnă că media de 0,28 se cuprinde în limitele normate. La fel și pentru lotul de 4 000 repere care corespunde unei serii mari, mărimea de 0,44 a exponentului r se încadrează în limitele din normativele menționate, anume 0,32 — 0,5.

---

[3]) E. Bolesh, art. cit., p. 49—50.

Aplicînd coeficienții r pentru ajustarea mărimilor empirice t (r) din tabelul 2, în baza formulei (2), se obține o serie ajustată, pentru lotul de 4000 repere. (vezi tabelul nr. 3).

(b) Determinarea mărimii v și ajustarea corespunzătoare. Din formula (5) prin anumite transformări, se obține formula :

$$v = \frac{\lg \frac{t_{v_0}}{t_v}}{n_i \cdot \lg e} \qquad (7)$$

în care, potrivit tabelelor de logaritmi : e = 0,43297.

Pentru lotul de 400 repere rezultă următoarele mărimi individuale ale lui v : 0,053, 0,034, 0,014 și 0,005 care, ponderate cu mărimea corespunzătoare lui ni (precedent) dau media $\overline{v} = 0,033$. Recalculînd valorile lui t(r) pe baza lui $\overline{v}$ se obțin valorile ajustate ; acestea ca și în cazul ajustării prin $\overline{r}$, conduc la aceași curbă exponențială descendentă, însă mai apropiată de datele reale decît în cazul folosirii formulei bazate pe exponentul r (vezi tabelul nr. 4). După cîte se poate vedea, formula (6) folosită aici, permite o ajustare ceva mai bună a datelor empirice.

O dată determinate valorile medii ale exponenților $\overline{r}$ și $\overline{v}$, se pot stabili ușor mărimile de calcul t (r) pentru diferite dimensiuni de lot (mică, mijlocie, mare și foarte mare), evitîndu-se fotocronometrările pentru fiecare caz în parte. În baza evoluției scăderii timpului pe bucată, pe măsura creșterii lotului de repere, se poate determina creșterea directă a productivității muncii vii, care va lua forma unei curbe exponențiale ascendente. De asemenea, prin calcule speciale se poate determina și evoluția reducerii prețului de cost (care va lua tot forma unei curbe similare cu cea a reducerii consumului specific, însă diferită de aceasta din urmă).

(c). O relație simplificată. În diverse lucrări de proiectare se admite că, în cazul reluării unor loturi fabricate anterior, într-o perioadă nu prea îndepărtată, ar fi suficient ca pentru prima piesă din noul lot să se considere concumul de timp aferent unui număr de ordine care să fie rădăcina pătrată a numărului de ordine din ultima piesă a lotului anterior. De exemplu, dacă lotul anterior a fost de 800 de bucăți, atunci se consideră ca număr de ordine al reperului pentru timpul necesar primei piese din noul lot : $\sqrt{800} = 28$ buc, căruia îi corespunde în tabelul nr. 1 un consum specific de 0,16 minute, iar în tabelul nr. 2, un nivel de 53%. De asemenea, pentru alte cazuri de întrerupere a fabricării lotului, în literatura tehnico-economică, se recomandă unele relații, ca de exemplu : „legea Caquot", „Legea Fournès" etc., însă încă insuficient fundamentate.

● Încadrarea funcției deprinderilor într-o funcție mai generală a influenței lotului de fabricație

a. ÎN LUCRĂRILE de proiectare menționate, funcția deprinderilor considerată sub forma așa-numitului *„coeficient al rutinei* (Kr), pentru seria mijlocie, se exprimă prin ecuația : $Kr = 0,315 + 0,685 . n_i^{-0,322}$. În condițiile lotului de 400 repere, care a fost cronometrat, ecuația corespunzătoare este : $0,666 + 0,333 \cdot 400^{-0,28}$. Coeficientul rutinei este luat, uneori, la un loc cu un altul cu denumire nesatisfăcătoare, după opinia noastră, anume *„coeficientul mărimii lotului"*, (Kpr.), cu care formează împreună un produs K(n) = Kr . Kpr.

Cu toate că nu este suficient de clar ce exprimă și cum se determină cel de al doilea coeficient (relația dată : $Kpr = n^{-b_i}$ nefiind concludentă), considerăm că el trebuie să reflecte influența mărimii loturilor asupra reducerii timpilor de pregătire — încheiere pe unitate de produs și, ca urmare, trebuie determinat în mod corespunzător.

b. Apreciem că pentru a asigura relații mai riguroase de similitudine între loturi de mărimi diferite, este necesar să se țină seama și de un al treilea coeficient care ar putea fi denumit *„coeficientul influenței asupra producției"* (Kq), deoarece, deseori, mărimea lotului influențează și creșterea volumului producției, atît pe cale intensivă (prin perioada de adaptare care micșorează productivitatea utilajului pe oră), cît și pe cale extensivă. Această influență se exercită direct asupra reducerii costurilor convențional-constante, care sînt diferite de costurile de pregătire-încheiere.

c. În sfîrșit, pentru o exprimare mai sintetică, valabilă în condițiile aplicării taxei pentru fondurile ocupate, se simte nevoia și a unui alt coeficient : *„coeficientul influenței asupra imobilizării fondurilor" (Kf)*, care ia în considerare modificarea pierderilor din imobilizarea mijloacelor fixe și circulante în urma creșterii loturilor de fabricație.

Determinarea și corelarea acestor patru coeficienți, dintre care primii trei influențează numai productivitatea muncii vii, iar toți împreună exercită o influență asupra costurilor, presupun un studiu special. O adîncire a problemei în această privință ar putea să arate că influența mărimii lotului concepută după metoda clasică ar trebui regîndită. Este posibil, de asemenea, ca primii trei coeficienți, exprimați prin unul mai sintetic, să permită dezvoltarea funcției de producție de tip Cobb-Douglas.

În prezentul studiu, funcția deprinderilor a fost considerată sub aspectul legăturii sale cu mărimea lotului de fabricație. Ea se poate studia și în condițiile perioadei de asimilare a utilajelor și proceselor tehnologice noi, precum și în condițiile vechimii în muncă și ale fluctuației. Particularitățile funcției în asemenea condiții speciale se cer studiate, separat.

dr. P. JICA

METODE — TEHNICI

Arborele de scopuri — o metodă de planificare a nivelului de trai în R. P. Bulgaria

APRECIIND ca principal neajuns al sistemului de planificare practicat pînă în anul 1972 în R. P. Bulgaria în domeniul creșterii nivelului de trai al poporului, faptul că în rezolvarea problemelor acestui domeniu era aplicat, aproape în exclusivitate, „procedeul de ramură", care stabilea ritmurile de dezvoltare ale fiecărei ramuri în parte, a fost adoptată sarcina însușirii și aplicării unui nou mod de tratare și rezolvare a problemei planificării dezvoltării economice: metoda întocmirii **„programului cu scop bine determinat"** și a **„programului complex"**.

Astfel, la baza sarcinii de rezolvare a problemei nivelului de trai în Bulgaria, au fost puse **normele de consum.** Aceasta înseamnă că în formularea sarcinilor naționale accentul trebuia pus pe soluționarea complexă a principalelor probleme ale dezvoltării social-economice (creșterea potențialului alimentar al țării, rezolvarea problemei locuințelor, reutilarea tehnică și intensificarea producției destinată consumului casnic, crearea unui sistem modern de servcii etc.) Așa s-a născut un nou mod de tratare în rezolvarea uneia dintre problemele cele mai importante ale construirii societății socialiste dezvoltate în Bulgaria. El folosește calea inversă vechiului mod, adică în loc să plece de la **posibilitățile sistemului,** scopul urmînd să rezulte din acestea, se are mai întîi în vedere rezultatul final necesar, adică **scopul,** stabilindu-se apoi căile și mijloacele pentru atingerea lui (vezi fig. 1 a și 1 b).

Fig.1a VECHIUL MOD

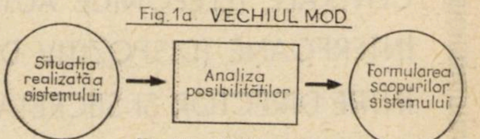
Situația realizată a sistemului
Analiza posibilităților
Formularea scopurilor sistemului

Fig.1b. NOUL MOD

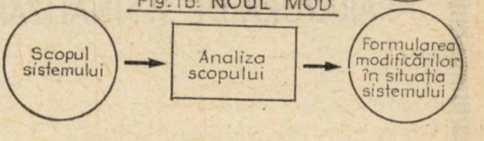

În condițiile folosirii vechii metode, explică specialiștii bulgari, era posibil să se realizeze dinamica planificată — ritmurile, dar să nu se atingă normele de consum propuse. Acum, **scopul,** permite organizarea procesului de luare a hotărîrilor, el se transformă într-un **factor determinant al dezvoltării și modificării sistemului.**

Specific noului mod de tratare este deci : **organizarea activităților din punct de vedere al scopului stabilit.** Programul cu scop bine determinat reglementează astfel activitățile, într-o asemenea ordine și cu asemenea legături succesive, încît scopul să poată fi atins nu „în general" ci, „în condițiile formulate inițial".

În cazul **„scopurilor complexe",** pentru realizarea cărora este necesar să se efectueze activități cu caracter și competențe diferite, se întocmesc **programe complexe.** De aici, ideea, și deci necesitatea, întocmirii așa-numitului **„arbore de scopuri"** care reprezintă, în esență, ordinea ierarhică a scopurilor, stabilită prin descompunerea scopului principal în subscopuri componente. Această descompunere se repetă atit cit se apreciază că este necesar, pină se ajunge la subscopuri simple, clare, concrete, cărora li se pot stabili termene precise, aloca cheltuieli financiare măsurabile, executanți bine determinanți etc. Pe ultimul nivel, scopurile se transformă în **sarcini** (vezi fig. 2) deținindu-se astfel o parte din „arborele de scopuri“ al programului de creștere a bunăstării membrilor societății din Bulgaria.

Numărul de „crenguțe“ (niveluri) ale „arborelui de scopuri“ depinde de scopul principal prestabilit. Cum se procedează practic ? Se intocmește o listă de acțiuni și măsuri care se apreciază că conduc la realizarea diverselor scopuri. Deosebit de important este a se vedea dacă acțiunile trebuie și pot să se desfășoare paralel sau intr-o anumită succesiune, pentru că „arborele“ obținut pe această bază se folosește, ulterior, la elaborarea graficului rețea.

Scopul nu se atinge, întotdeauna, numai printr-o simplă acumulare de acțiuni și măsuri. Pe baza „arborelui de scopuri“, cînd este necesar, se elaborează programe diferite in mai multe variante.

Pentru fiecare program este necesar să se asigure o parte din resurse, adică mijloacele apreciate ca necesare realizării lui. Acestea se stabilesc de jos în sus, pornind de la resursele necesare indeplinirii sarcinilor formulate pe ultimul nivel al „arborelui“, continuind pină la epuizarea intregii liste a subscopurilor. Uneori, pentru indeplinirea unuia și aceluiași scop poate fi necesar să se aprobe două programe care se realizează paralel. Aceasta se impune în special în cazul existenței mai multor necunoscute, sau al aprecierii existenței unui risc posibil deosebit de mare. „Programul dublat“ urmărește tocmai diminuarea la minimum posibil a influenței unor asemenea factori generatori de risc. Datorită însă cheltuielilor mari pe care le solicită această soluție integrală se recurge, cel mai adesea, numai la dublarea parțială a programelor, adică doar unele părți ale lor se realizează în variante diferite.

Figura 2.

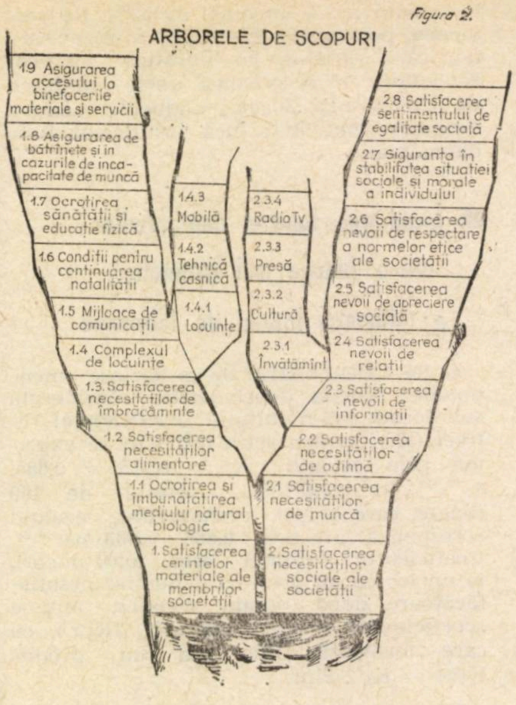
ARBORELE DE SCOPURI
1.9 Asigurarea accesului la binefacerile materiale și servicii
1.8 Asigurarea de bătrînețe și in cazurile de incapacitate de muncă
1.7 Ocrotirea sănătății și educație fizică
1.6 Condiții pentru continuarea natalității
1.5 Mijloace de comunicații
1.4 Complexul de locuințe
1.3. Satisfacerea necesităților de îmbrăcăminte
1.2 Satisfacerea necesităților alimentare
1.1 Ocrotirea și îmbunătățirea mediului natural biologic
1. Satisfacerea cerințelor materiale ale membrilor societății
1.4.3 Mobilă
1.4.2 Tehnică casnică
1.4.1 Locuințe
2.3.4 Radio Tv
2.3.3 Presă
2.3.2 Cultură
2.3.1 Învățămînt
2.8 Satisfacerea sentimentului de egalitate socială
2.7 Siguranța în stabilitatea situației sociale și morale a individului
2.6 Satisfacerea nevoii de respectare a normelor etice ale societății
2.5 Satisfacerea nevoii de apreciere socială
2.4 Satisfacerea nevoii de relații
2.3 Satisfacerea nevoii de informații
2.2 Satisfacerea necesităților de odihnă
2.1 Satisfacerea necesităților de muncă
2. Satisfacerea necesităților sociale ale societății

Noul mod de tratare, în condițiile elaborării „programului cu scop bine determinat“ antrenează și schimbări în organizarea și conținutul formelor de conducere. El cere, de pildă, crearea unor organe de conducere pe bază de program, care se deosebesc esențial de conducerile administrative permanente. Noile organe au sarcina de a urmări doar aplicarea programului, acordindu-li-se pentru aceasta o foarte inaltă competență in rezolvarea tuturor problemelor legate de el, în același timp funcționind pină la indeplinirea integrală a programului fără a avea, totodată, și alte sarcini.

În etapa actuală de dezvoltare a societății bulgare cînd, în mod permanent, apar sarcini complexe și complicate, acest mod de tratare a planificării a fost apreciat a fi cel mai eficient.

S. AMARIȚEI

APARATE DE TELEFON
RADIOTELEFOANE
CENTRALE TELEFONICE AUTOMATE
INTERFOANE (DISPOZITIV DE COMUNICAȚIE
ÎNTRE DIRECTOR ȘI SECRETARIAT)
APARATURĂ DE SEMNALIZARE

Electroimpex

Co. Ltd. Sofia, Bulgaria
17, G. Washington St.
Tel. : 88—49—91
Telex : 022575

REPREZENTANȚE :

R. F. Germania
ELPROM VERKAUFS GMBH
3587 BORKEN/BEZIRK KASSEL
KURT SCHMACHER ANLAGE 9
Tel. 05682/2055
Telex 0994711
Grecia
ELECTROIMPEX — ATHENS LTD.
53, Stournari
Atena/Grecia

Franța
SOFBIM
Paris 2e
30, Av. de l'Opéra
Tel. 742 35 33
Telex 23942 F — Sofbim
Italia
F.A.R. S.p.A.
Via Vitruvio 43
20124 Milano
Tel. 02/206135
Telex 33504

PUBLICOM

În perspectiva viitorilor 25 de ani

OMNIPREZENȚA INFORMATICII ÎN VIAȚA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ

DUPĂ CUM AFIRMĂ unii specialiști, civilizația umană, după ce a realizat revoluția agricolă și industrială se află în prezent în plină revoluție cibernetică 1)*. Specificul acestei revoluții îl constituie îmbogățirea gamei mijloacelor de producție cu sisteme de mecanizare, automatizare, sisteme de calcul cu utilizări din ce în ce mai largi. Folosirea acestor echipamente are o profundă influență asupra modului de formare, utilizare și conducere a forței de muncă. Cibernetizarea economiei își aduce o contribuție esențială la transformarea științei în forță de producție.*

Informatica, unul din domeniile ciberneticii aplicate, cunoaște în prezent o impetuoasă dezvoltare datorită pe de o parte inovației continue în domeniul echipamentelor, pe de altă parte perfecționării și diversificării continue a sistemelor. Dovadă sînt reducerea progresivă a duratei vieții unei generații de calculatoare, simultan cu creșterea valorii software-ului în totalul valorii sistemului informatic. Rezultanta acestor tendințe contradictorii se pare însă că va fi reducerea însemnată a prețului unor subansamble funcționale ale hardware-ului. *Memoriile interne, ca și cele externe vor avea capacități sporite și vor costa mai puțin.*

Arhitectura sistemului de calcul va suferi schimbări în sensul asigurării unei mai mari siguranțe în funcționare *și unei accesibilități sporite, ceea ce va face ca munca de întreținere să fie mai ușoară.*

O tendință generală în proiectarea și exploatarea sistemelor de calcul care vor funcționa în viitor va fi utilizarea teleprelucrării. *Costul transferului de date se pare că nu va scădea substanțial, cel puțin într-o primă perioadă, spre deosebire de costul componentelor electronice. Ca urmare, prețurile pentru transmisia de date pot căpăta o importanță relativ mare, datorită scăderii celorlalte costuri pentru prelucrarea automată a datelor și faptului că sistemele vor necesita un transfer de date mai intens și la viteze mai mari decît se solicită în prezent.*

Față de structurile de sistem utilizate în prezent, bazate pe un echipament central cu capacitate mare de calcul și un număr de echipamente auxiliare așezate la distanțe variabile, constituind configurații în formă de stea, tendința de dezvoltare în viitor se caracterizează prin configurații în formă de rețea, *în care calculatoarele vor constitui noduri în rețeaua sistemului cu funcții echivalente, în principiu, fără a mai avea deci un punct central.*

În domeniul software, se preconizează ca limbajele de programare să se schimbe treptat, *fără însă a se întrevedea pentru perioada imediat următoare ceva spectaculos. Limbajele folosite în prezent vor domina în continuare cel puțin zece ani, deoarece programele, instruirea și experiența investită pînă acum în limbaje creează o anumită inerție și respectiv dificultăți în eventualele schimbări.*

Dezvoltarea rapidă a microprogramării va duce la adaptarea arhitecturii calculatoarelor pentru a putea utiliza microprograme *diferite, în funcție de limbajul folosit. Compilatoarele vor fi de asemenea îmbunătățite pentru a ușura munca programatorilor.*

Sistemele de operare vor deveni din ce în ce mai complicate, ceea ce, la rîndul său, va duce la o utilizare în mai mare măsură a hardware-ului și a microprogramelor *pentru o parte din funcțiile îndeplinite pînă acum de software-ul obișnuit.*

În ceea ce privește domeniile de utilizare a tehnicii de calcul în viitor, este de așteptat intensificarea folosirii calculatoarelor în domeniile „clasice“ *(calcule tehnico-științifice, conducere etc.) precum și dezvoltarea informaticii în domenii mai puțin abordate pînă în prezent, cum ar fi agricultura, medicina, învățămîntul etc.*

Pornind de la aceste tendințe, se poate afirma cu certitudine că în următorii 25 de ani informatica va pătrunde adînc în activitatea cotidiană a omului, *ușurînd în multiple moduri viața sa.*

Cu ocazia celui de al III-lea Congres Internațional de Cibernetică și Sisteme, desfășurat anul acesta la București, acestei teme pasionante, a viitorului informaticii, i s-a dedicat o discuție-panel, specială, condusă de Ion ROMÂNU, *directorul general al Institutului central pentru conducere și informatică, intitulată: „Dezvoltarea informaticii în următorii 25 de ani“.*

La discuții au participat, alături de reprezentanții Institutului central pentru conducere și informatică (I.C.I.), care a organizat dezbaterea, specialiști în informatică români și străini, participanți la Congres, ca și reprezentanți ai firmelor producătoare de calculatoare ce au prezentat la „World Comp '75“, expoziția internațională de echipamente de calcul deschisă în perioada congresului.

În deschiderea dezbaterilor **Ion Românu**, directorul general al I.C.I., a prezentat o serie de trăsături ale informaticii viitorului, care încep să se contureze de pe acum. Astfel, se apreciază că serviciile pe care le va aduce informatica se vor manifesta sub multiple aspecte, degrevîndu-l pe om de activitățile de rutină și punîndu-i la dispoziție mai mult timp pentru activitățile de creație.

Cele două componente ale sistemelor de calcul — partea de hardware și partea de software — vor suferi desigur transformări importante. În domeniul hardware vom asista la **o polarizare a capacităților de calcul**, prin manifestarea tendinței de miniaturizare a echipamentelor de calcul pe de o parte, iar pe de altă parte prin crearea de sisteme cu capacități de calcul dintre cele mai mari. În domeniul software, **va crește ponderea activității și a cheltuielilor de elaborare a software-ului în totalul costurilor**, lucru confirmat, printre altele, de faptul că ponderea soft-ului este mai mare la calculatoarele de generația trei și jumătate față de cele de generația a treia.

Se va sigura compatibilitatea calculatoarelor de diferite capacități în funcțiune. Se speră, de asemenea, **în realizarea în mare măsură a generării automate a programelor.** Pînă la sfîrșitul perioadei de 25 de ani care urmează se **vor realiza rețele importante de calculatoare care vor constitui adevărate sisteme naționale.**

Transmiterea datelor la distanță se va realiza prin radio-relee, sateliți, ca și prin posibilitățile oferite de tehnica laserilor. Probabil că unele din previziunile făcute la această masă rotundă nu se vor realiza, dar experiența arată că în 90% din cazuri studiile de prognoză, deși foarte dificil de elaborat, au fost depășite de realitate.

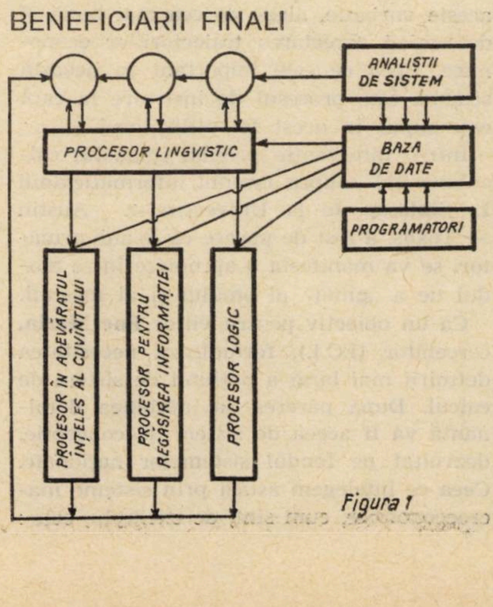

Figura 1

Apreciind în consens că studiile de prognoză sînt riscante, **G. G. Scarrot**, reprezentantul firmei I.C.L. Anglia, subliniază cu atît mai mult dificultățile elaborării de prognoze în domeniul informaticii, a cărei dinamică este foarte accelerată. După părerea sa, o prognoză explorativă asupra dezvoltării informaticii pe următorii 25 de ani ar trebui să ia în considerație evoluția calculatoarelor într-o perioadă anterioară de opt ori mai mare, adică să existe un raport de 1 : 8 între perioada prognozată și perioada de referință, ceea ce, evident, nu este posibil.

O altă remarcă critică a sa privește actuala teorie a informației, creată de inginerii din domeniul transmisiunilor (Shannon etc.), ce nu poate fi — după părerea sa — asimilată domeniului informaticii. În următorii 25 de ani va fi deci necesar să fie redefinit termenul de informație din punct de vedere al conținutului și modul său de utilizare. Omul modern este conştient de importanţa informaţiilor pe care le primeşte zi de zi. Satisfacerea în viitor a acestei nevoi o întrevede posibil de realizat prin administrarea unor baze mari de date, care în următorii 10 ani încă vor deveni un ansamblu de activităţi, capabil să contribuie la introducerea unor tehnologii moderne, superioare, a unor metode moderne de conducere şi organizare a activităţii umane.

În continuarea discuţiei, comentînd afirmaţia făcută de reprezentantul firmei I.C.L. privind raportul obligatoriu de 1 : 8 între perioada pentru care se face prognoze şi perioada anterioară, ing. **Radu Petrescu** (I.C.I.) arată, că ea este discutabilă cel puţin din următoarele motive : a) exactitatea unei prognoze depinde în mod deosebit de : puterea de intuiţie, logica, inteligenţa, cunoştinţele celui ce face prognoze şi într-o măsură mai mică de raportul citat ; b) chiar dacă pentru domenii „obişnuite“ raportul poate fi acceptat, pentru informatică, avînd în vedere ritmul său de dezvoltare în perioada anterioară, această perioadă este necesar a fi înmulţită cu un coeficient de corecţie.

Un punct de vedere interesant, privind facilitarea dialogului conducător—computer, a prezentat **G. Pospelov** — membru corespondent al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S. Pornind de la constatarea făcută pe plan mondial, privind eficienţa diferită a utilizării calculatoarelor pentru calcule tehnico-ştiinţifice faţă de conducerea proceselor economice, apreciază ca o cauză principală a acestui decalaj, faptul că echipamentele de calcul nu au influenţat în nici un fel metodele şi stilul de muncă al cadrelor de conducere.

Spre deosebire de omul de ştiinţă, conducătorul nu elaborează modelul, nu cunoaşte datele de intrare ale modelelor şi nu interpretează rezultatele calculului automat. El se foloseşte în acest scop de serviciile analiştilor de sistem, de serviciile unor specialişti în cercetări operaţionale etc. Modelele elaborate pentru el de către aceşti specialişti nu au însă un caracter de decizie obligatorie. Din această cauză ele nu sînt adecvate procesului de conducere şi de planificare. Luînd în considerare acest „loc îngust“, vorbitorul arată că dezvoltarea informaticii va avea loc în următoarele direcţii principale : **elaborarea unor modele care să corespundă atribuţiilor funcţiilor conducerii ; elaborarea unor modele pentru regimul conversaţional ; asigurarea posibilităţii de comunicare cu calculatorul, prin intermediul unui limbaj apropiat de cel natural.**

Schema posibilă a unui viitor sistem de calcul este prezentată în figură. În acest model, beneficiarii finali ai sistemului, conducătorii, comunică cu procesorul lingvistic într-un limbaj foarte apropiat de cel natural. Procesorul lingvistic elimină din mesajul conducătorilor toate inexactităţile şi ambiguităţile. Sistemul mai cuprinde un procesor „în adevăratul înţeles al cuvîntului“, un procesor pentru regăsirea informaţiilor şi un procesor logic. Baza de date are 4 compartimente, cîte unul pentru fiecare procesor din cele prezentate. Analiştii de sistem, în colaborare cu utilizatorii finali, completează şi actualizează baza de date. Programatorii construiesc sistemul de programe folosind limbaje de nivel înalt (FORTRAN, ALGOL etc.).

Întrebat „dacă crede că peste 25 de ani se va mai utiliza limbajul FORTRAN ?“ G. Pospelov a răspuns că important, în sistemul prezentat este faptul că aceste limbaje de nivel înalt, oricare vor fi ele, vor fi folosite de programatori şi nu de către conducători, care vor dialoga direct cu calculatorul.

G. Pospelov a menţionat că sistemul prezentat a fost propus spre realizare Institutului internaţional specializat în probleme de conducere din Viena, de către Academia de Ştiinţe a U.R.S.S.

Referindu-se la sistemul prezentat de G. Pospelov, ing. **M. Duma** — de la Institutul de cercetări şi modernizări energetice — consideră că soluţia de viitor în domeniul informaticii nu constă în a pune un interpret între gîndirea umană — de tip „fuzzy“ (mulţimi vagi) şi calculator — un element foarte exact — şi înapoi — între elementul exact şi elementul „fuzzy“ ; soluţia de viitor este de a face calculatorul să lucreze direct în manieră „fuzzy“.

Problema cheie pentru succesul sistemelor informatice o constituie o mult mai profundă cunoaştere a proceselor, a fenomenelor tehnice, economice, sociale etc., pe baza cărora se construiesc modelele ; utilitatea şi eficienţa sistemelor informatice depinde de gradul de apropiere dintre model şi realitate. De aceea, dezvoltarea informaticii ar trebui să fie gîndită în strînsă interacţiune, în conjugare reciprocă cu dezvoltarea generală a ştiinţei la nivelul şi în direcţiile în care disciplinele de specialitate să fie capabile să dialogheze cu informatica.

Comentînd afirmaţiile celor doi antevorbitori, **G. G. Scarrot** a arătat că gîndirea umană a evoluat de la raţionamentul de situaţie, caracteristic regimului animal, spre modul de a gîndi şi formaliza logic şi ulterior matematic. Calculatoarele au fost inventate pentru a face operaţii matematice. Multe din dificultăţile legate de utilizarea calculatoarelor pentru conducere au apărut tocmai din faptul că foarte des conducerii îi sînt necesare raţionamente de situaţie. Deci, unul din aspectele principale ale evoluţiei viitoare a informaticii va fi legat de crearea posibilităţii ca omul să-şi utilizeze gîndirea într-un mod raţional, fără a fi necesară subordonarea ei unor constrîngeri artificiale, impuse de utilizarea tehnicii de calcul.

Gh. Micu (C.S.P.), referindu-se la sistemul propus de G. Pospelov, consideră că în cazul în care sistemul se va realiza într-un timp relativ scurt, va fi foarte dificilă sensibilizarea celor care îl vor utiliza. Deocamdată se poate accepta o schemă provizorie în care utilizatorul recurge în mod ferm la scheme şi modele. Pornind de la valori normate pentru orizontul de prognoză şi utilizînd modele de simulare, se pot formula variante multiple de dezvoltare economică. Utilizatorul primeşte aceste variante, alege pe cea mai bună şi determină corectarea traiectoriilor economice. Ceea ce este important în această schemă este procesul de instruire la care este supus în acest fel utilizatorul.

Într-o intervenţie privind impactul calculatorului asupra omului, informaticianul **L. Siklossy** de la Universitatea Austin — Texas, a fost de părere că în anii următori se va manifesta o apropiere între modul de a „gîndi“ al omului şi al maşinii.

Ca un obiectiv pentru viitor **Ene Marin**, cercetător (I.C.I.), formulează necesitatea definirii mai largi a noţiunii de sistem de calcul. După părerea sa, noţiunea dominantă va fi aceea de sistem de concepţie, dezvoltat pe fondul sistemelor naţionale. Ceea ce înţelegem astăzi prin sisteme macroeconomice, cum sînt, de exemplu, cele : statistic, planificare, ştiinţific-documentar, departamentale, vor constitui nişte noduri determinante ale sistemului naţional care vor pune la dispoziţia acestuia baze de date specifice sau specializate.

Acest sistem nu va funcţiona ca un mecanism de ceasornic, în care fiecare mişcare a unei piese o comandă pe cealaltă. Ceea ce-l va caracteriza pe acesta va fi ansamblul de părţi independente, a căror interdependenţă nu este de ordin mecanic, ci poate fi considerată ca un joc liber, ale cărui reguli vor constitui elementul esenţial de conducere.

Calculele de optimizare se vor face după alte criterii, cu alt aparat matematic, cum ar fi, de exemplu, chiar cel al mărimilor determinante. Elementul decizional va fi cel raţional, social, politic.

Sistemul de concepţie va fi capabil să genereze permanent noi organizări, în cadrul unor noi instituţii şi relaţii economice şi să elimine organizările şi raporturile obsolescente. El va permite confruntarea permanentă dintre realitatea social-economică a unei organizări şi efortul de raţionalizare.

André Michel — expert O.N.U.D.I. — s-a referit în intervenţia sa, la atitudinea „omului de la bază“ din întreprindere faţă de calculator. „Omul de la bază“ nu priveşte cu simpatie informatica din două motive principale : lipsa lui de cunoştinţe în acest domeniu şi sentimentul că, în final, informatica îi va crea constrîngeri în loc să-l ajute.

O principală problemă a informaticii în următorii 25 de ani va fi deci cea de natură psihologică : modificarea atitudinii faţă de informatică a „omului de la bază“, prin formarea unei optici favorabile faţă de informatică încă de pe băncile şcolii.

În acest context, **G. G. Scarrot** a arătat plastic că pe viitor informatica trebuie să adopte o atitudine mai constructivă, evitînd aroganţa care a creat problemele psihologice despre care s-a vorbit.

Gh. Darie de la Institutul de cercetări pentru tehnică de calcul şi-a exprimat convingerea că reacţia psihologică despre care a vorbit. A. Michel va dispărea odată cu ridicarea nivelului de pregătire al celor care iau contact cu informatica. Consideră că pe viitor numărul celor care vor utiliza posibilităţile informaticii va creşte foarte mult.

Olasupo Fagbemi din Departamentul de Studii Economice al Nigeriei şi-a exprimat o oarecare îndoială privind posibilitatea ca unele din ideile anunţate să se adeverească. În ceea ce priveşte eliminarea decalajelor dintre ţările dezvoltate şi ţările mai puţin dezvoltate, consideră că o contribuţie pot aduce şi manifestările internaţionale de genul congreselor care odată cu dezvoltarea comunicaţiilor, inclusiv prin sateliţi, vor putea fi accesibile tot mai multor ţări şi chiar participării active sub forma teleconferinţelor.

În concluzia generală a dezbaterilor, **I. Românu** sublinia încrederea în faptul că informatica se va adapta la necesităţile societăţii omeneşti pentru a-şi aduce o contribuţie tot mai mare la progresul omenirii.

Adrian I. DAVIDOVICIU
Ioan GEORGESCU

---

1) J. Rose, „The Cybernetic Revolution“ Elek Science, Londra, 1974.

Posibilități de modelare ale sistemelor economice ierarhice

ÎN ȘTIINȚA modernă a conducerii societății, rolul metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor este covîrșitor. Ele dau însă rezultatele corespunzătoare dacă se integrează organic în concepția generală despre activitatea de conducere, bazată pe cunoașterea temeinică a legităților dezvoltării sociale, pe studierea aprofundată a realității, în sensul precizărilor făcute cu remarcabilă claritate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu [2].

Problema dificilă a cărei rezolvare necesită eforturi susținute și concentrate este tocmai această integrare. Cercetarea problematicii presupune luarea în considerare a soluției principiale privind organizarea, conducerea și perspectivele dezvoltării întregului sistem social-economic al țării, elaborată de către conducerea de partid și de stat, concretizată în Programul partidului aprobat de Congresul al XI-lea.

Esența acestei soluții constă în aceea că în întregul proces complex de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul are rol de forță politică conducătoare. Acest rol se exercită printr-o conducere științifică ce cuprinde toate problemele, domeniile și sectoarele societății și care ține seama de caracterul orînduirii noastre, de țelurile fundamentale ale socialismului și comunismului.

Conducerea științifică, prin însăși definiția sa, presupune cunoașterea legilor dezvoltării societății, a manifestării lor în condițiile concrete, istoricește definite, și, în același timp, aplicarea lor creatoare, justă la aceste condiții. În cadrul acestei conduceri, planul național unic este instrumentul prin care se asigură dirijarea armonioasă, centralizată a societății, mobilizarea și utilizarea rațională a potențialului disponibil, unirea tuturor eforturilor umane în scopul realizării în condiții de eficiență maximă a obiectivelor propuse.

Elaborarea centralizată a obiectivelor fundamentale, strategice, pe etape istorice, concretizarea prevederilor pe termen mediu sub formă de planuri cincinale și pe termen operativ ca planuri anuale, se împletește, în practica românească, cu fundamentarea sarcinilor tot mai mult la nivelul întreprinderilor și centralelor, al județelor și celorlalte unități administrativ-teritoriale.

Cerința de a întocmi planuri concrete și detaliate în care să-și găsească rezolvarea toate problemele producției implică perfecționarea sistemului de indicatori, norme și normative, extinderea aplicării tehnicilor și metodelor moderne de planificare, modernizarea sistemului informațional economic, simplificarea procedurilor de fundamentare, elaborare și implementare a deciziilor.

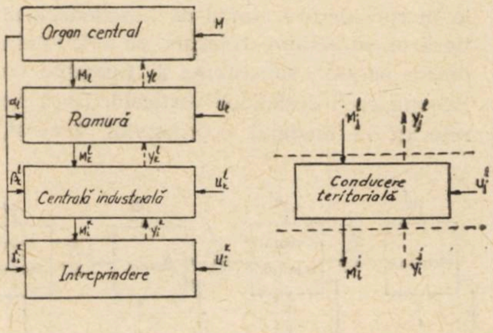
Organ central
M
M_ℓ
Y_ℓ
α_ℓ
Ramură
U_ℓ
M_k^ℓ
Y_k^ℓ
β_k^ℓ
Centrală industrială
U_k^ℓ
M_i^k
Y_i^k
γ_i^k
Întreprindere
U_i^k
M_i^ℓ
Y_j^ℓ
Conducere teritorială
U_j^ℓ
M_i^j
Y_i^j

Fig. 1 - LANȚ VERTICAL : Lg

Principiile, metodele și instrumentele de lucru amintite se materializează în sistemul de organizare, planificare și conducere a activității economico-sociale, în sistemul de norme, mecanisme și pîrghii care asigură funcționarea optimă a acestui sistem.

După cum remarca acad. prof. Manea Mănescu, întreaga activitate economică, de la întreprindere și pînă la ansamblul economiei naționale, poate fi considerată ca un sistem cibernetic ierarhic extrem de complex [3].

În cadrul acestui sistem deosebim subsistemul de conducere și subsistemul condus. Acesta din urmă este „procesul“ compus din activitatea întreprinderilor, iar „suprastructura“ de conducere este alcătuită din trei niveluri : conducerea centrală de partid și de stat, conducerea la nivel de minister (ramură, departament) și conducerea la nivel de centrală. Activitățile din cadrul „procesului“ se conduc

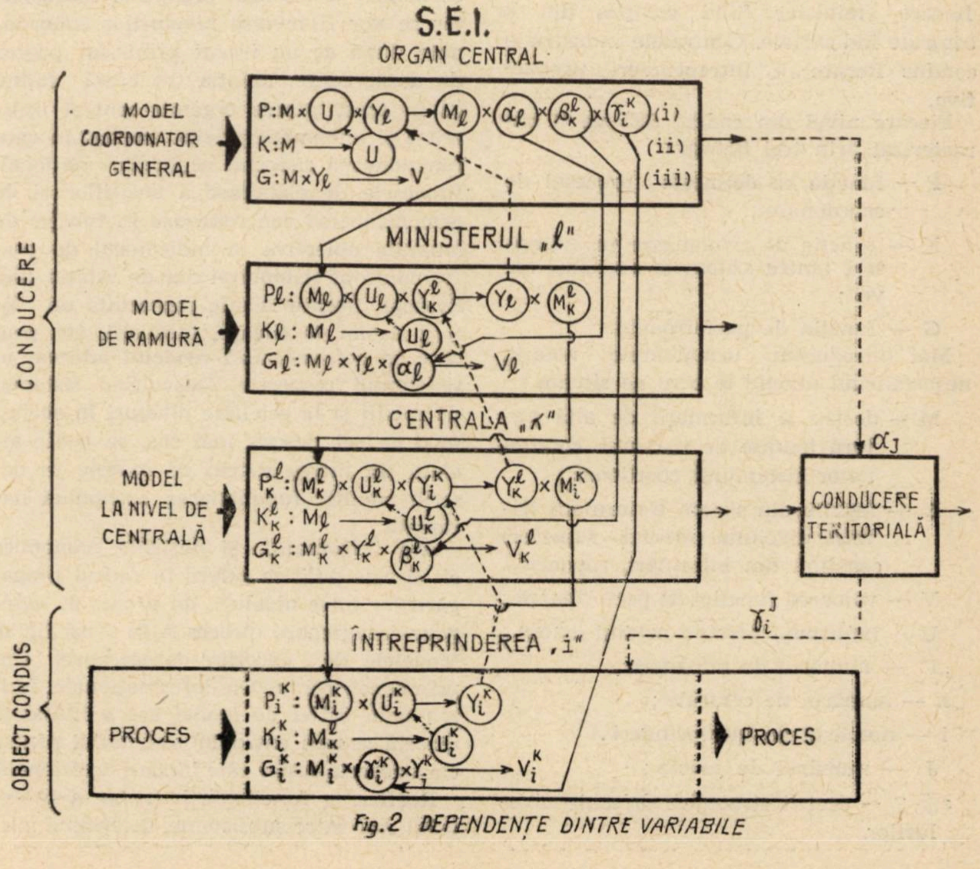
S.E.I.
ORGAN CENTRAL
CONDUCERE
MODEL COORDONATOR GENERAL
$P: M \times U \times Y_\ell \rightarrow M_\ell \times \alpha_\ell \times \beta_k^\ell \times \gamma_i^k$ (i)
$K: M \rightarrow U$ (ii)
$G: M \times Y_\ell \rightarrow V$ (iii)
MINISTERUL „ℓ"
MODEL DE RAMURĂ
$P_\ell: M_\ell \times U_\ell \times Y_k^\ell \rightarrow Y_\ell \times M_k^\ell$
$K_\ell: M_\ell \rightarrow U_\ell$
$G_\ell: M_\ell \times Y_\ell \times \alpha_\ell \rightarrow V_\ell$
CENTRALA „k"
MODEL LA NIVEL DE CENTRALĂ
$P_k^\ell: M_k^\ell \times U_k^\ell \times Y_i^k \rightarrow Y_k^\ell \times M_i^k$
$K_k^\ell: M_\ell \rightarrow U_k^\ell$
$G_k^\ell: M_k^\ell \times Y_k^\ell \times \beta_k^\ell \rightarrow V_k^\ell$
α_J
CONDUCERE TERITORIALĂ
γ_i^J
OBIECT CONDUS
ÎNTREPRINDEREA „i"
PROCES
$P_i^k: M_i^k \times U_i^k \rightarrow Y_i^k$
$K_i^k: M_k^\ell \rightarrow U_i^k$
$G_i^k: M_i^k \times \gamma_i^k \times Y_i^k \rightarrow V_i^k$
PROCES

Fig. 2 DEPENDENȚE DINTRE VARIABILE

şi se coordonează simultan şi prin intermediul organelor teritoriale. Acest nivel de conducere este, de asemenea, subordonat conducerii superioare de partid şi de stat.

Deciziile strategice, referitoare la ritmurile, proporţiile şi direcţiile de dezvoltare ale întregului ansamblu se elaborează la nivelul conducerii superioare de partid şi de stat. Planul naţional unic asigură coordonarea tuturor nivelurilor de organizare şi conducere, în regim de funcţionare optimă, atît a întregului ansamblu cît şi a sistemelor sale componente. Pe baza deciziilor adoptate la acest nivel, nivelurile inferioare asigură conducerea tactică şi operativă.

Recent, o serie de studii au propus diferite modalităţi de măsurare a gradului de organizare a sistemelor ierarhice. Cea mai elaborată este aceea care propune utilizarea conceptului de entropie pentru determinarea gradului de organizare. Entropia sistemului economic ierarhic (SEI) este determinată de numărul de conexiuni din cadrul sistemului privit ca un tot, precum şi de numărul de niveluri, pe care se structurează sistemul [5].

S-a demonstrat logic [6] şi matematic [7] că funcţionarea SEI se apropie de cea optimă dacă acest număr de niveluri este egal cu 2 sau 3. Acest lucru a confirmat tipul de organizare pe cele trei niveluri amintite mai sus, tip rezultat din experienţa dezvoltării economiei româneşti.

Mai puţin au fost analizate influenţa numărului şi caracterului conexiunilor dintre subsistemele SEI. În cele ce urmează se încearcă descrierea tipurilor de conexiuni ce pot apărea între modelele subsistemelor sistemului economic ierarhic.

Considerăm SEI compus dintr-un organ central care coordonează „I“ ministere, fiecare minister fiind compus din k centrale industriale. Centralele industriale conduc fiecare „i_k“ întreprinderi productive.

Fiecare nivel din cadrul SEI va fi caracterizat prin trei funcţii :

P — funcţia ce defineşte procesul de coordonare ;

K — funcţia de armonizare pe orizontală dintre sistemele aceluiaşi nivel ;

G — funcţia de performanţă.

Mai introducem următoarele notaţii, nespecificînd nivelul la care ne situăm :

M — decizii şi informaţii de altă natură trimise de sistemul coordonator sistemului coordonat ;

Y — ieşirile din sistem (informaţii trimise nivelului imediat superior) constînd din informări, rapoarte...

V — valoarea funcţiei de performanţă ;

U — informaţii privind mediul extern ;

„I“ — numărul de ministere ;

k — numărul de centrale ;

i — numărul de întreprinderi ;

J — numărul de judeţe ;

α, β, γ — decizii strategice difuzate nivelurilor.

Considerînd lanţul vertical Lg, conexiunile între sistemele acestuia le reprezentăm în fig. 1. Este ilustrată şi posibilitatea unei coordonări teritoriale. Legăturile între sistemele din cadrul lanţului se realizează atît prin intrările M^l, M_k^l, M_i^k de la sistemele de pe acelaşi nivel sau de la sistemul de pe nivelul imediat superior, cît şi prin ieşirile Y^l, Y_k^l, Y_k^i spre sistemele amintite.

Deciziile strategice α, β, γ sînt difuzate la toate nivelurile. Asupra sistemelor mai acţionează şi perturbaţiile mediului extern caracterizate prin vectorul „U“. Fluxurile de informaţii corespunzătoare unor fluxuri materiale, energetice, băneşti şi tehnologice sînt reprezentate prin săgeţi. Acest lanţ Lg ar fi o interpretare cibernetică a structurii SEI. Avînd în vedere aceste legături se poate reprezenta şi dependenţa dintre variabile (vezi fig. 2).

Un model structural al SEI trebuie să ia în considerare modul de funcţionare al fiecărui subsistem, relaţiile pe orizontală dintre aceste subsisteme şi fluxurile de informaţii şi decizii pe verticală. Dacă ne referim la modelul coordonator general, prima relaţie (i) din fig. 2 descrie procesele de elaborare a deciziilor politice şi economice din cadrul organului coordonator ce vor fi trimise nivelurilor subordonate după ce au trecut printr-un proces de dezagregare. Relaţia (ii) arată faptul că în acest proces organul central utilizează şi informaţii privind mediul în care funcţionează sistemul economic naţional. Procesele de elaborare a deciziilor şi de armonizare se concretizează în funcţie de anumite obiective în indicatorul de performanţă al sistemului dat de relaţia (iii). Evident, fiecare relaţie reprezintă un întreg sistem de ecuaţii, inecuaţii, etc. prin care se concretizează modelul adecvat al sistemului respectiv. Dezvoltînd sistemul de relaţii şi la celelalte niveluri în acelaşi mod ca cel descris mai sus, se poate alcătui un întreg sistem de modele ce descrie analitic funcţionarea economiei naţionale.

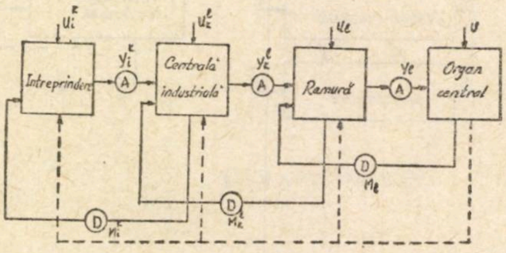

Fig. 3 - PROCES-A/D ÎN LANŢUL Lg

Atît informaţiile şi deciziile economice cît şi cele politice suferă în cadrul propagării lor între niveluri, un proces de agregare-dezagregare (proces A/D) (vezi fig 3). Modelele de agregare-dezagregare sînt prin excelenţă modele informaţionale. Ieşirea unui astfel de model are o influenţă directă asupra entropiei sistemului pentru care această ieşire este intrare decizională.

Realizarea funcţionării optime a procesului A/D între subsisteme, determină micşorarea stării entropice a SEI. În proiectarea modelelor sistemului ierarhic se impune realizarea în primul rînd a unor modele structurale (sau macromodele) care să descrie legăturile dintre subsisteme în cadrul SEI, urmată de elaborarea modelelor A/D şi abia la urmă a modelelor ce descriu funcţionarea fiecărui subsistem în parte.

Sistemele complexe din societate, caracterizate de numărul mare de variabile ce trebuie menţinute la valorile impuse prin mărimile de comandă — numite sisteme mari — pot cu greu înfrunta multitudinea perturbaţiilor ce se propagă asupra variabilelor sistemului, chiar şi în cazul prelucrării rapide a informaţiei în procesul de conducere, dacă nu sînt organizate după anumite principii.

Astfel, sarcina atenuării perturbaţiilor nu revine sistemului mare în ansamblu, ci, printr-o formă specifică de organizare, diferitelor niveluri ale acestuia.

În abordarea problemei conducerii unor astfel de sisteme, trebuie să se ţină seama şi de delegarea competenţelor la fiecare nivel, avînd în vedere atît principiile care stau la baza organizării şi conducerii economiei naţionale cît şi actele normative care stabilesc competenţele organelor de conducere.

Eficienţa conducerii SEI este din ce în ce mai mult influenţată de o atitudine prospectivă, de fundamentare atentă a deciziilor strategice. Descongestionarea cadrelor de conducere de volumul mare de decizii tactice şi preluarea acestora de conducătorii situaţi pe niveluri apropiate de locul de producere a fenomenelor economico-sociale înlătură „stressul decizional“, factor cu consecinţe negative. Fundamentarea competenţelor decizionale în fiecare unitate şi la fiecare nivel ierarhic pe baza unor metode şi tehnici ştiinţifice, va permite perfecţionarea în continuare a structurilor de conducere pe linia simplificării şi raţionalizării lor.

Se impune, de asemenea, raţionalizarea în acelaşi spirit a sistemului de indicatori, norme, sarcini, etc. prin care se concretizează obiectivele de atins şi sub forma cărora se măsoară şi controlează îndeplinirea obiectivelor, precum şi a funcţionării corespunzătoare a sistemului informaţional prin ale cărui canale circulă informaţiile necesare conducerii eficiente.

L. TÖVISSI
E. SCARLAT
Al. TAŞNADI

BIBLIOGRAFIE

[1] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Editura Politică, Bucureşti, 1974

[2] Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. Editura Politică, Bucureşti, 1974

[3] Manea Mănescu, Modelarea economico-matematică, Studii şi cercetări de calcul economic şi cibernetică economică, nr. 3/1970

[4] Manea Mănescu, Planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a României, Era Socialistă, nr. 14, 15/1973

[5] St. Birlea, Iniţiere în cibernetica sistemelor industriale, Editura tehnică, Bucureşti, 1975

[6] P. Constantinescu, C. V. Negoiţă, Sisteme informatice, modele ale conducerii şi sistemelor conduse, Editura tehnică, Bucureşti, 1975

[7] L. Tővissi, E. Scarlat, Al. Taşnadi, The Optimization of Organization and Management of Hierarchical Economic Systems, Comunicare la cel de-al III-lea Congres mondial de sisteme generale şi cibernetică, Bucureşti, 25—29 august 1975.

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic și economic de masă

DOCUMENTAR ECONOMIC

ÎNCEPÎND din luna septembrie „Revista economică" va publica un Documentar economic pentru a veni în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic și economic de masă cuprinzînd : 1) pe coperta a II-a grafice, diagrame, scheme și ilustrații pe teme ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1970—1990. 2) Consultații pentru cursul : studierea politicii economice interne și internaționale a P.C.R. (pentru cele 3 teme comune pentru toți cursanții precum și pe temele specifice pentru cursanții din industrie). 3) Articole de metodologia predării cunoștințelor economice în învățămîntul politic pentru uzul propagandiștilor. 4) Scurte explicații asupra conținutului unor noțiuni și categorii economice. 5) Fișe bibliografice asupra broșurilor publicate de Editura politică pe teme incluse în cursurile de învățămînt de masă.

ALIANȚA DINTRE MUNCITORIME ȘI ȚĂRĂNIME, O NECESITATE ISTORICĂ OBIECTIVĂ

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate
Filozofie
P. Popescu
ALIANȚA MUNCITOREASCĂ-ȚĂRĂNEASCĂ FACTOR ESENȚIAL AL PROGRESULUI ECONOMIC ȘI SOCIAL
ep
EDITURA POLITICĂ

● **P. POPESCU,** Alianța muncitorească-țărănească, factor esențial al progresului economic și social, Editura politică, București, 1975, 70 p.

În cele trei capitole ale lucrării, autorul reușește să reliefeze rolul istoric al alianței muncitorești-țărănești în lupta politică pentru cucerirea puterii, în înfăptuirea revoluției socialiste și edificarea noii orînduiri, ea reprezentînd temelia de granit a regimului socialist, factorul esențial al progresului economic și social.

Un capitol separat este consacrat misiunii istorice a alianței muncitorești-țărănești în etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Posibilitățile și mijloacele acesteia vizează atît raporturile societății cu natura, exprimate în mijloacele materiale de producție, cît și relațiile economice, politice și culturale dintre diferitele clase și pături sociale.

Schimbările în conținutul și formele de manifestare a alianței muncitorești-țărănești care au loc în perioada trecerii treptate la comunism modifică raporturile dintre clasa muncitoare și țărănime pe de o parte, dintre aceste două clase și intelectualitate, pe de altă parte, pentru a se ajunge la ștergerea totală a deosebirilor dintre ele și la crearea, pe această cale, a poporului unic muncitor al societății comuniste. Întreaga forță materială și spirituală de care dispune această alianță este îndreptată, sub îndrumarea partidului comunist, spre construirea socialismului și comunismului.

SPORIREA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE

făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate
Economie
Alexandru Babe
POLITICA FINANCIARĂ ȘI ROLUL ORGANELOR FINANCIAR-BANCARE ÎN SPORIREA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE
ep
EDITURA POLITICĂ

● **Alexandru BABE,** Politica financiară și rolul organelor financiar-bancare în sporirea eficienței activității economice, Editura politică, București, 1975, 89 p. În lucrare sînt prezentate principalele probleme cu care sînt confruntate finanțele și în general activitatea economico-financiară, căile de urmat pentru soluționarea lor ținînd seama atît de stadiul actual al dezvoltării economiei noastre, cît și de obiectivele din perioada următoare.

Finanțele reprezintă un factor de bază în promovarea politicii partidului de creștere susținută a economiei naționale, de ridicare sistematică a nivelului material și cultural al poporului, de aplicare consecventă a principiilor eticii și echității socialiste în sfera relațiilor de repartiție, de întărire a controlului pe toate treptele organizatorice.

Rolul lor tot mai activ decurge nu numai din amploarea proceselor economico-financiare ci și din sarcinile care le revin în elaborarea și executarea planurilor de dezvoltare economică și socială, în creșterea eficienței financiar-valutare, în buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, în întărirea ordinii și disciplinei în mînuirea banului public, în prevenirea oricărei forme de risipă sau abatere de la disciplina de plan și financiară.

ROLUL PREȚULUI ÎN SISTEMUL NOSTRU ECONOMIC

făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate
Economie
Ștefan Arsene
PREȚUL — PÎRGHIE DE CONDUCERE PLANIFICATĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE
ep
EDITURA POLITICĂ

● **Ștefan ARSENE,** Prețul — pîrghie de conducere planificată a dezvoltării economico-sociale. Editura politică, București, 1975, 74 p. Autorul își propune să prezinte locul pe care-l ocupă prețurile în sistemul nostru economic, modul în care ele sînt utilizate ca pîrghie de conducere planificată a dezvoltării economico-sociale și direcțiile perfecționării lor în perioada următoare.

Evidențiind rolul prețului ca pîrghie a conducerii, autorul subliniază că factorul hotărîtor în această direcție îl constituie planul național unic. Prețul reprezintă un instrument destinat elaborării, înfăptuirii și controlului în cele mai bune condiții al planului național unic, realizării politicii economice, instrument care devine din ce în ce mai important, mai complex, pe măsura făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Element determinant al perfecționării sistemului nostru de prețuri — creșterea productivității muncii sociale va permite înfăptuirea unui nivel și a unor corelații de prețuri din ce în ce mai corespunzătoare obiectivelor imediate și de perspectivă stabilite de documentele Congresului al XI-lea al partidului.

ARGUMENTE PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ MONDIALĂ

Învățămîntul politico-ideologic și economic de masă
Traian Caraciuc
Constantin Florea
Epoca contemporană-epoca trecerii omenirii de la capitalism la socialism
EDITURA POLITICĂ

● **Traian CARACIUC, Constantin FLOREA,** Epoca contemporană — epoca trecerii omenirii de la capitalism la socialism, Editura politică, București, 1975, 75 p.

Caracterizînd epoca contemporană, autorii pun în lumină procesele fundamentale care au loc astăzi în lume, evidențiază afirmarea crescîndă a tendinței obiective de dezvoltare a societății omenești pe noi trepte, superioare, conturează perspectiva desfășurării cu succes a luptei pentru transformarea, pe baze noi, a lumii contemporane pentru instaurarea unei ere noi, de pace și colaborare trainică între popoare. Una din condițiile fundamentale ale progresului și prosperității fiecărei țări, ale dezvoltării încrederii și colaborării dintre națiuni, ale unei păci și securități trainice o reprezintă așezarea fermă a raporturilor dintre toate statele, pe temelia principiilor respectului independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, al avantajului reciproc.

Autorii argumentează convingător faptul că instaurarea — pe baza principiilor menționate — a unei noi ordini economice și politice mondiale nu este determinată de factori conjuncturali ci dimpotrivă, constituie expresia unor cerințe obiective ale evoluției relațiilor internaționale contemporane, reprezintă o consecință legică, necesară a schimbărilor profunde intervenite în lume în ultimele decenii ca și a înțelegerii caracterului și dimensiunilor problemelor grave și complexe care confruntă în prezent omenirea.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Teoria economică burgheză în căutarea lucidității... (II)

SERIEI de încercări în efortul de luciditate impus de actuala criză a gîndirii economice burgheze i se înscrie, ca o contribuție mai modestă dar semnificativă pentru un anumit segment al peisajului ideologic european, lucrarea lui Pierre Mendès France și Gabriel Ardent **Science économique et lucidité politique.** 14).

Sublinierea, evidentă și în titlul cărții, că știința economică nu este simplu știință, ci o știință **politică**, că opțiunile ei sînt opțiuni politice, constituie prin ea însăși o premisă fertilă pentru efortul de luciditate pe care autorii și l-au propus. Și acest efort pornește firesc de la analiza — în plan larg istoric, în primul rînd, dar și logic — a carențelor și valențelor celor două orientări doctrinare de care am vorbit — liberalismul (sau neoliberalismul) — și keyneismul (sau neokeynesismul). P.M.F. și G.A. își construiesc lucrarea și, în final alternativa teoretică pe care o oferă, pe două componente fundamentale ale economiei : problema echilibrului și problema opțiunii. Nu ne oprim aici asupra legitimității, în planul logicii structurii sistemului economic, și validității, în plan metodologic, a acestei discutabile viziuni a autorilor. Remarcăm că, încă de la început, ei resping liberalismul ca organizare socială și ca viziune teoretică al cărei element fundamental îl constituie teoria clasică a echilibrului bazată pe respectul față de libera concurență. În acest sens liberalismul este „iremediabil depășit", el făcînd loc planificării, care se impune sub diferite forme.

Ceea ce nu a putut rezolva vechiul liberalism — problema echilibrului global al economiei —, și-a propus keynesismul. Analiza keynesistă a constituit realmente un moment de excepțională importanță în dezvoltarea gîndirii economice burgheze și redimensionarea opticii asupra funcției politico-economice a statutului. A început procesul de operaționalizare a științei economice care a determinat și elaborarea unor tehnici de investigare, coordonare și previziune, ca balanța legăturilor dintre ramuri, contabilitatea națională ș. a. Rapida dezvoltare, în special după cel de-al doilea război mondial, a capitalismului monopolist de stat, a însemnat totodată extinderea rapidă a practicilor politice keynesiste. O serie de importante succese datorate intervenției active a factorului conștient în vederea evitării dezechilibrelor — remarcate de autori — sînt, desigur, reale. Dar, așa cum se observă în cap. X al lucrării, „dezvoltarea a continuat sub formă ciclică, șomajul s-a menținut la un anumit nivel și inflația s-a făcut simțită" (p. 162). Este adevărat, apreciază autorii — la unison cu numeroși alți adepți ai lordului Keynes15) — că nici cunoștințele existente nu au fost aplicate complet și corect. Numeroși conducători de state nu au crezut în valoarea noilor idei economice iar cînd s-au întreprins, totuși, acțiuni, acestea au fost efectuate cu prea puțină forță și tardiv. „Obstacole instituționale sau de ordin practic au stat în fața unei politici de modificare suplă a volumului cheltuielilor publice" (p. 168). Dincolo de toate acestea, analiza economică keynesistă are, în opinia lui P.M.F. și G.A., o serie de importante lacune : „analiza globală a neglijat dezechilibrele parțiale, deficiențele structurale, distorsiunile, locurile înguste, interesele vetuste, rutina... etc." (p. 177). Totodată, keynesismul nu oferă suficiente mijloace pentru combaterea inflației, nu oferă sugestii pentru formarea unor mecanisme reversibile de control asupra prețurilor, este inaplicabil dezvoltării inegale în însuși interiorul țării dezvoltate, fără a mai vorbi de țările în curs de dezvoltare. El trebuie reînnoit. „Nu mai este suficientă încercarea statului de a rezolva doar problema echilibrului global ; el trebuie să intervină și în problema alegerii diferitelor variante

---

fișe

VIITORUL SOCIAL

REVISTĂ DE SOCIOLOGIE ȘI POLITOLOGIE

Trăsături de bază ale noii ordini economice și politice mondiale

● *În studiul* Considerații privind conceptul noii ordini economice și politice mondiale, *de dr. Nicolae Ecobescu și dr. Victor Duculescu, apărut în nr. 2 și 3/1975 al revistei VIITORUL SOCIAL, se înfățișează unele trăsături și elemente de bază ale conceptului de nouă ordine economică și politică. Noua ordine, spun autorii, nu constituie un deziderat subiectiv al unor state, al unor personalități sau cercuri politice, ci o necesitate obiectivă, imperioasă, spre care converge întreaga evoluție contemporană ; acțiunile și inițiativele României socialiste pe planul relațiilor internaționale, orientate în mod consecvent și creator de tovarășul Nicolae Ceaușescu pe linia unei reale traduceri în viață a postulatelor dreptului și eticii internaționale, au prefigurat în multe privințe preocupările actuale pentru crearea unei noi ordini economice și politice.*

Noua ordine implică schimbări în profunzime, revoluționare, iar nu simple ajustări formale. Ea presupune un nou sistem de relații, apt să asigure îmbinarea armonioasă a intereselor naționale ale popoarelor cu interesele comunității internaționale. Pe plan politic, *noua ordine implică democratizarea vieții internaționale, un proces continuu de discuții și negocieri, o nouă solidaritate internațională.* Pe plan economic, *obiectivul de căpetenie al noii ordini constă în înfăptuirea dreptului fundamental al popoarelor la progres economic și social — reducerea și eliminarea decalajelor între țările avansate și cele slab dezvoltate ; o repartiție mai justă și mai echitabilă a produsului mondial între națiunile lumii pe baza mutației industriale în țările economicește rămase în urmă ; exercitarea deplină a suveranității permanente a fiecărui stat asupra resurselor sale naturale — utilizarea lor rațională fiind în interesul întregii omeniri ; eliminarea obstacolelor în calea expansiunii schimburilor ; așezarea raporturilor financiare și monetare pe baze democratice ; proliferarea științei și tehnologiei prin adoptarea codului internațional referitor la transferul de tehnologie, instituirea unui sistem general de preferințe nediscriminatorii și nereciproce privind furnizarea cuitului informațiilor științifice și „know-how" țărilor în curs de dezvoltare, reforma regimului brevetelor și patentelor, eliminarea măsurilor restrictive, a barierelor și practicilor discriminatorii din calea cooperării tehnico-științifice, liberalizarea circuitul informațiilor științifice și tehnice, crearea, sub egida O.N.U., a unei bănci internaționale pentru centralizarea și diseminarea informațiilor științifice ș.a.*

Pe plan social, *noua ordine trebuie să determine mutații care să asigure îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale popoarelor. Noua ordine internațională va favoriza opțiunea unui număr tot mai mare de state independente pentru forme de dezvoltare necapitalistă, va stimula procesul unor schimbări importante și în viața economică și politică a țărilor capitaliste dezvoltate.* Pe plan juridic, *noua ordine presupune întărirea autorității normelor de drept și justiție internațională, iar pe* plan instituțional *ea va afecta evoluția funcțională a organizațiilor și organismelor internaționale, structura, mecanismul, formele și metodele lor de lucru în sensul participării directe și efective a tuturor statelor la examinarea și soluționarea problemelor care confruntă umanitatea. La făurirea noii ordini internaționale sînt chemate să aducă o contribuție însemnată și organizațiile regionale, precum și organizațiile internaționale neguvernamentale. Acestea — spun autorii — pot aduce o contribuție importantă la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, prin mobilizarea opiniei publice internaționale în scopul respectării principiilor de drept și de morală internațională, al democratizării și așezării pe baze noi a relațiilor dintre state.*

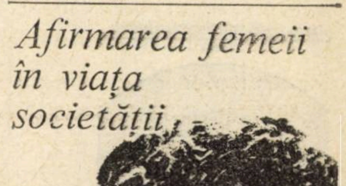

Ana Gluvacov

Afirmarea femeii în viața societății

Editura politică

● *Cartea Anei Gluvacov* Afirmarea femeii în viața societății, Dimensiuni și semnificații în România *(Editura politică, București,1975,206 p.) abordează pe larg — așa cum arată prof. dr. Constantin Ionescu în Prefață — prezența multilaterală a femeii în realitatea noastră contemporană. Utilizind o serie de indicatori statistici ai condiției femeii din România, autoarea ilustrează aspectele economice și sociale ale ocupării femeilor în producție și viața social-politică, tendințele acestui proces în viitor. Se evidențiază progresele înregistrate față de trecut, determinate de revoluția și construcția socialistă, tendințele ce se desprind din înfăptuirea Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Cartea cuprinde și o schiță pri-*

de utilizare a resurselor". Noua doctrină economică trebuie să ofere mijloace de creștere a rolului statului în economie, urmînd astfel a fi concepută ca doctrină nu a unei societăți capitaliste pure ci a unei societăți „mixte".

Din punctul de vedere al problemei opțiunii (sau alegerii), preceptele doctrinei liberale — libera concurență și profitul ca mobil al activității economice — sînt criticate de autori : libera concurență generează grave fenomene de inechitate socială, șomaj și „în mod paradoxal" monopolul — cu tot cortegiul de consecințe negative asupra alocării optime a resurselor. La rîndul său profitul, privit de liberali drept criteriu suprem al raționalității, „conduce inevitabil la sacrificarea intereselor colective intereselor particulare" (p. 214). De reținut însă că această critică a liberalismului este însoțită de obsesia burgheză a „conservării libertății de opțiune a indivizilor..." (p. 240). Într-o altă manieră decît a încercat să o facă P. Samuelson în „sinteza" sa neoclasică, — mai puțin riguroasă teoretic, dar mai radicală din punct de vedere social — P.M.F. și G.A. doresc să integreze liberalismul unui neokeynesism mai activ și mai evoluat sub aspectul funcției sale în mecanismul mișcării sistemului economic, în asigurarea echilibrelor globale și parțiale ale economiei. Ei își exprimă convingerea că mecanismele liberale pot funcționa. „Neintervenția statului nu este însă suficientă pentru a asigura libera funcționare a mecanismelor naturale... O acțiune publică iluminată, continuă și energică, este necesară" (p. 258). Dar „mecanisme liberale" înseamnă, în primul rînd, concurență și profit. Ieșirea din dilemă P.M.F. și G.A. o caută în pledoaria pentru un nou tip de concurență — concurență „în sensul pozitiv al cuvîntului" (p. 245) realizabilă prin : 1) lichidarea efectelor negative, deformatoare ale monopolurilor, asupra „mecanismelor naturale" (p. 238) și 2) printr-un sistem de impozite care să asigure „neutralitatea fiscală", înțelegînd prin aceasta acele impozite care nu încearcă în mod deliberat să orienteze economia într-o direcție sau alta, ci lasă mecanismelor economice propriu-zise sarcina rezolvării problemei alocării resurselor.

Dacă prima din măsurile preconizate este expresia naivității sau demagogiei politice — deoarece monopolurile dispun de uriașe resurse și numeroase căi de contracarare a oricăror măsuri care le-ar afecta interesele —, cea de a doua constituie de fapt un cadru adecvat de manifestare tocmai a tendințelor care generează dezechilibrele a căror evitare autorii o doresc. Jenanta situație contradictorie provine din neluarea în considerare a faptului că problema echilibrului și a opțiunii sînt cauzal legate între ele, că, mai ales în condițiile actuale, asigurarea echilibrului implică cu necesitate un caracter **colectiv** al opțiunii, opus autonomismului individualist specific unei economii puse în mișcare de mecanisme liberale, generatoare de dezechilibre. Autorii își dau seama la un moment dat de contradicția — ireconciliabilă în cadrul unei economii capitaliste — dintre condițiile realizării echilibrului și „libertatea de opțiune a individului", își dau seama, practic, de imposibilitatea „conservării" acestei libertăți în capitalism. De aceea ei și menționează : „Ne întrebăm dacă, în mod paradoxal, introducerea principiilor socialiste nu este necesară pentru a construi o economie cu adevărat liberală" (p. 263), o economie care să asigure atît de dorita „libertate de opțiune". Și au dreptate. Dar a-ți construi opțiuni pe baza acestei concluzii înseamnă să depășești limitele ideologice de care vorbeam la începutul acestor rînduri. Este încă o dovadă că orice efort de depășire a crizei teoriei economice burgheze, a politicii economice și, respectiv, de atenuare a unor factori generatori de dezechilibre economice, nu mai este astăzi posibilă decît prin apropierea de ideile socialismului, prin îndepărtarea de fundamentele înseși ale ideologiei burgheze ortodoxe.

Vasile PILAT

---

[14] Pierre Mendès France. Gabriel Ardent. Science économique et lucidité politique, Gallimard, Paris 1973, 381 p.

[15] Vezi spre ex. A. Okun, The Political Economy of Prosperity, Washington, 1971.

---

vind prognoza participării femeilor la viața economico-socială pînă în 1985.

Capitalismul și egalitatea — contradicție în termeni

● *Poate fi îmbinat capitalismul cu egalitatea ? Avem de-a face evident cu o contradicție în termeni. Aceasta pare să fie pînă la urmă și opinia lui Arthur M. Okun, care, pe vremea președintelui Lyndon Johnson, a condus Consiliul Consilierilor Economici. În comentariul ce-l face Leonard Silk în INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE (28. VIII a.c.) la cartea acestuia* Equality and Efficiency : the big Trade-off *(Egalitate și eficiență : marea simbioză), The Brooking Institution, 124 p., se arată în concluzie textual : „Mai precis, spune Okun, nu vom rezolva niciodată problema — deoarece capitalismul și democrația sînt de fapt o combinație foarte improbabilă". Această concluzie, radicală în formă, nu exprimă însă întocmai ideea lui Okun. După el, capitalismul este sinonim cu eficiența, orice măsură în direcția egalității implicînd o pierdere de eficiență. El prezintă ceea ce numește „experimentul găleții sparte" : dacă se transferă 4 000 de dolari de la fiecare din cele 5 la sută din familiile cu veniturile cele mai mari la cele 20 la sută din familiile care au veniturile cele mai scăzute, fiecare din aceste familii s-ar părea că primește cîte 1 000 dolari; în realitate lucrurile nu se petrec astfel, deoarece „găleata" cu care se face transferul „curge" — în sensul unei pierderi de eficiență. Okun ar fi de acord cu acest transfer, chiar cu riscul ca 60 la sută din venitul astfel transferat să se scurgă din găleată.*

Înțelegerea acuității problemei echității sociale este, desigur, un merit al lucrării, dar identificarea capitalismului cu eficiența este cu totul eronată. Capitalismul a întruchipat eficiența economică doar pe o anumită treaptă a dezvoltării istorice, ștafeta fiind în curs de a fi preluată astăzi de către noua orînduire — socialismul. Acesta nu presupune un transfer gratuit, deci cu pierdere de eficiență. ci un nou mod de producție și de repartiție bazat integral pe principiul eficienței economice și sociale și tocmai de aceea organic axat pe principiul egalității.

Pentru o pregătire ecologo-economică

●*În articolul* K probleme polnogo ispolzovaniia materialnih resursov *(În problema utilizării depline a resurselor materiale), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI nr. 7/1975, E. Drozdovski pornește de la constatarea că societatea redă ca atare mediului ambiant, din sfera productivă și din cea neproductivă a activității sale, 90-98% din masa de substanță naturală extrasă și atrasă într-o formă sau alta în circuitul economic, o parte relativ mică fiind utilizată productiv. Consecințele sociale nedorite sînt cunoscute. Neutralizarea acestora este posibilă doar prin realizarea unui circuit care să asigure o utilizare relativ plenară a masei fizice a materialelor primare și secundare extrase. Măsurile pozitive întreprinse în vederea ocrotirii mediului înconjurător, spune autorul, se realizează în prezent pe plan economic fără o abordare sistematică. În plus, ele sînt frînate de o serie de dispoziții, juridice, financiare, de indicatori economici, de obiceiuri și opinii conservatoare. De problemele mediului înconjurător se ocupă peste tot, de regulă, specialiști de profil ingineresc îngust (neeconomic) și rar — entuziaști care s-au consacrat acestei probleme. Nu există nici un institut care să pregătească specialiști în problemele ecologiei economice, bioeconomiei, ingineri-economiști, ingineri specializați pe problemele resurselor secundare. E.D. propune introducerea în toate institutele de învățămînt superior din U.R.S.S., în toate secțiile și facultățile, a unui curs special economo-tehno-juridic de „Resursologie" („Resursovedenie"), conținînd principii generale comune pentru toate specialitățile, dar și reflectarea particularităților specialității respective.*

Funcții ale ambalajelor

După cum se știe, adversarii societății „de consum" au relevat, pe bună dreptate, modul în care sînt utilizate adesea ambalajele pentru a forța vînzarea unor mărfuri. Desigur, aceasta nu înseamnă că, folosite corect, ele nu pot avea în sine un rol economic important.

Într-un editorial al revistei EMBALLAGES *(nr. 323, mai 1975), Pierre J. Louis ia atitudine împotriva celor care încearcă să convingă cumpărătorii că ambalajul nu ar servi decît la grevarea prețului de vînzare al mărfii și la inducerea în eroare a cumpărătorului asupra conținutului aflat în ambalaj. După părerea sa, ambalajul a permis să se pună la dispoziția publicului noi produse și, mai ales, să se diminueze prețul de cost printr-o raționalizare a distribuției și o suprimare a avariilor, dezvoltînd higiena și aducînd garanții reale consumatorilor în ceea ce privește greutatea, calitatea, marca etc. În articolul* Tehnicile euristice. Aplicarea lor la ambalaj și condiționare, *apărut în același număr al revistei, J. Demerson arată că producătorul dorește ca ambalajul să aibă diverse calități tehnice pentru a concura la protecția și conservarea produsului și totodată să fie ușor de confecționat și economic ; serviciul comercial al fabricantului îl vrea inviolabol și estetic, fiind mesager al mărcii ; cărăușul cere ca ambalajul să fie rezistent și ușor de manipulat ; distribuitorul (comerciantul) solicitată ca el să fie frumos și, mai ales, să contribuie la vînzarea mărfii ; consumatorul vrea ca ambalajul să fie ușor de manevrat, simplu de deschis și de utilizat, ușor de eliminat. Pe lîngă aceste calități generale ambalajul trebuie să mai posede și altele, specifice, funcție de diversele lui utilizări.*

ECONOMIE MONDIALA

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

RAPORTUL ECHITATE-EFICIENȚĂ ÎN RESTRUCTURAREA ECONOMIEI MONDIALE

PE BAZA STUDIERII experienței istorice, în Programul Partidului Comunist Român se subliniază că **„în perioada următoare se va accentua interdependența economică între state. În aceste condiții, menținerea unor disproporții mari în nivelul de dezvoltare va genera, inevitabil, instabilitate economică. Disproporțiile economice, fenomenele de criză economică și monetară, indiferent în ce parte a lumii se ivesc, se vor reflecta, pînă la urmă, asupra tuturor statelor. De aceea, este necesar să se acționeze pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe principii de egalitate și echitate, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor. Este un imperativ major al viitorului lichidarea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace"** 1)

Dinamismul, caracterul constructiv al politicii externe a țării noastre care, departe de a se situa pe poziții de expectativă, înțelege să-și aducă o contribuție activă, concretă la soluționarea problemelor cu caracter politic și economic care confruntă lumea contemporană — dintre care la loc de frunte se situează lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice în creștere — au ieșit pregnant în evidență și cu prilejul recentei Sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. în **Declarația** difuzată oficial la această Sesiune, România și-a expus cu claritate punctele de vedere și a formulat propuneri concrete cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Considerînd că eliminarea decalajelor trebuie să se înscrie ca o preocupare esențială și permanentă a fiecărui stat și a comunității internaționale în ansamblul său, România subliniază totodată necesitatea de a se adopta într-un termen cît mai scurt un ansamblu de măsuri cuprinzătoare, practice și eficiente în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale — imperios necesară — de natură să asigure condiții de reală dezvoltare tuturor popoarelor, un climat de înțelegere și colaborare, de cooperare fructuoasă, în interesul fiecărui stat și popor, al păcii și prosperității generale în întreaga lume.

Așa cum se subliniază în declarația difuzată ca document oficial la Sesiune, România consideră că o cerință imperioasă a creării unei noi ordini economice, a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, o constituie promovarea unor cît mai largi relații comerciale și de cooperare economică, științifică și tehnică internațională, pe bazele deplinei echități și egalități în drepturi, ale avantajului reciproc. În concepția țării noastre expusă în acest document, sprijinul pentru dezvoltarea țărilor mai puțin avansate trebuie înțeles și considerat ca un principiu firesc, fiind în interesul direct al tuturor statelor, al cauzei progresului general.

CREAREA une noi ordini economice internaționale, a cărei necesitate a primit consacrarea mondială la precedenta sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. (aprilie—mai 1974), urmărește tocmai de „a corecta inegalitățile și a îndrepta inechitățile existente“, în vederea „eliminării decalajului crescînd dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare“ și a asigurării „accelerării constante a dezvoltării economice și sociale și a păcii și echității pentru generațiile prezente și viitoare“, așa cum se arată în rezoluția 3 201 (S—VI) din 1 mai 1974 a Adunării Generale.

Tabelul nr.1

Repartiția creșterii economiei mondiale între anii 1960-1972

	Țări ne-socialiste total	Țări în curs de dezvoltare	Țări dezvoltate
- PIB total			
Creștere absolută (miliarde dolari)	1 621,7	239,0	1 382,7
Repartiția creșterii (%)	100	15	85
- Repartiția populației (%)	100	74	26
- PIB pe locuitor (dolari)			
1960	130		1 500
1972	285		3 730
- Decalaje (%)			
1960		8,7	100
1972		7,6	100

Sursa: U.N.Yearbook of National Accounts Statistics, 1973, New York, 1975; World Bank Atlas, 1974

Făurirea unei economii mondiale eficiente și echitabile, ca rezultat al instaurării sistemului preconizat de noi relații economice internaționale, are ca punct de plecare fenomenul subdezvoltării, în care se reflectă proporțiile inechității și ineficienței existente în lume astăzi. În ciuda eforturilor depuse pe plan național și internațional, numeroase cercetări și diferite foruri mondiale sînt nevoite să constate iarăși și iarăși că, în ceea ce privește cauza dezvoltării economice, ea riscă să se găsească în „pierdere de viteză“. Asemenea constatări izvorîte din caracteristicile negative ale situației economice actuale a lumii, din menținerea și adîncirea decalajelor economice, scot în evidență incapacitatea ordinii economice internaționale existente de a asigura satisfacerea nevoilor fundamentale ale umanității, lichidarea subdezvoltării ca primă prioritate a economiei mondiale.

Această neputință, care aduce în discuție însăși realizarea obiectivului înscris în Carta Națiunilor Unite „de a favoriza progresul economic și social al tuturor popoarelor“, derivă din insuficiențele sistemului relațiilor economice internaționale de astăzi, printre care inechitatea și ineficiența sa au avut și au efecte deosebit de negative.

Pînă acum teoria economică a relațiilor internaționale nu a făcut însă loc noțiunii de echitate, iar noțiunea de eficiență era redusă unilateral la avantajele comparative. Încercarea de definire a acestor concepte este extrem de dificilă datorită complexității problemelor și, în parte, noutății relative a acuității lor. Delimitarea noțională poate fi realizată însă printr-o abordare **per a contrario,** adică bazîndu-se pe analiza a ceea ce este ineficiență și inechitate pe planul relațiilor economice internaționale. Abordarea acestora în strînsă interconexiune, ca elemente ale funcționării economiei mondiale, se impune ca primă premisă metodologică.

Inegalitate de beneficiu

CARACTERISTICILE și tendințele proceselor ce se desfășoară pe planul economiei mondiale, interdependența crescîndă dintre diversele sfere ale existenței umane și, mai concret, dintre economiile naționale independente, impun conceperea eficienței pe plan internațional, în sensul evitării realizării **eficienței** de către unii pe seama sau în dauna altora. Deci, este vorba de o asemenea funcționare a economiei mondiale care să aducă rezultate pe măsura așteptărilor **tuturor**, asigurîndu-se utilizarea rațională a ansamblului posibilităților existente.

---

1) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică 1975, p. 182.

Evoluţia economiei mondiale arată că efectul necesar şi randamentul satisfăcător aşteptat de fiecare economie naţională de pe urma acestei evoluţii au fost şi rămîn cele ale creşterii economice şi ale dezvoltării. Pentru realizarea unei dezvoltări armonioase şi echilibrate a economiei mondiale, acest obiectiv comun, urmărit atît de ţările în curs de dezvoltare, cît şi de ţările dezvoltate, presupune înlăturarea inegalităţilor, a decalajelor, ca sursă a dezechilibrelor.

Or, de la sfîrşitul celui de al doilea război mondial, timp de un sfert de secol, economia mondială în ansamblu s-a caracterizat prin creştere dar fără a exista capacitatea de a se transfera această expansiune într-o măsură mai substanţială — aşa cum era necesar — majorităţii populaţiei lumii, celor aproape 2 miliarde de oameni care trăiesc în ţările în curs de dezvoltare nesocialiste.

Discrepanţele dintre nivelurile de dezvoltare economică sînt notorii, iar sporurile obţinute prin creştere sînt extrem de inegal repartizate. Cum rezultă din tabelul nr. 1 referitor la lumea nesocialistă, ţările în curs de dezvoltare nu au beneficiat decît în mică măsură de rezultatele înregistrate, expansiunea economică fiind în principal de partea unei fracţiuni minoritare a umanităţii — ţările dezvoltate. De aici şi constatarea atît de des reluată în ultimii ani că „cei bogaţi au devenit mai bogaţi, iar cei săraci, mai săraci". Date fiind proporţiile subdezvoltării, evoluţia înfăţişată estimativ în tabel — un spor de produs intern brut de 5,5 ori mai mic pentru o populaţie de 3 ori mai mare în ţările în curs de dezvoltare faţă de ţările dezvoltate — a generat o accentuare a inegalităţilor, a decalajelor, adică în fond a creat în continuare sărăcie în vaste zone ale lumii.

Dimensiunile disparităţilor dintre veniturile pe locuitor confirmă inegalitatea de beneficiu de pe urma creşterii şi a dezvoltării economice contemporane.

În 36 de ţări în curs de dezvoltare a căror populaţie reprezintă 31% din populaţia lumii, venitul pe locuitor era mai mic de 150 de dolari, în timp ce venitul mediu a 5,7% din numărul locuitorilor planetei noastre depăşea 5 000 de dolari[2].

Lărgirea decalajului dintre ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare (produsul intern brut mediu pe locuitor al ţărilor în curs de dezvoltare, luate în ansamblu, reprezenta numai 7,6% din cel al ţărilor dezvoltate, faţă de 8,7% în 1960) este expresia sintetică a ineficienţei, a faptului că avantajele de pe urma creşterii economice revin cu precădere unora din participanţii la procesul mondial de creştere.

Amplitudinea şi mai ales consecinţele acestei asimetrii a repartiţiei avantajelor creşterii economice sînt surprinse şi de cercetarea asupra noii ordini internaţionale (Reviewing the international order. Draft interim report) întreprinsă de un grup de oameni de ştiinţă sub conducerea lui Jan Tinbergen : „Ordinea internaţională existentă avantajează pe unii şi dezavantajează pe alţii". În încercarea de a da răspuns la întrebarea : ce fel de ordine internaţională ar trebui recomandată, astfel încît să fie satisfăcute pînă la limita practic posibilă necesităţile urgente, ale generaţiilor viitoare, cercetarea porneşte tocmai de la această asimetrie subliniind că „schimbările în ordinea internaţională sînt chemate să suprime dezechilibrele şi să înlăture inegalităţile".

Ineficienţa apare deci ca unul dintre principalele impulsuri ale reexaminării mecanismului actual al sistemului relaţiilor economice internaţionale.

Solidaritate globală

PÎNĂ ACUM, în pofida creării — prin progresele tehnicii şi ştiinţei — a unui potenţial important pentru ameliorarea condiţiilor de viaţă ale tuturor popoarelor, creşterea economică nu a dus la micşorarea inegalităţilor, disproporţiilor şi decalajelor în această privinţă, ci, dimpotrivă, a fost însoţită de accentuarea lor.

După estimările economistului american K.E. Boulding care înglobează decalajele în noţiunea de eterogenitate a economiei mondiale, „dezvoltarea extrem de rapidă din ultimii 200 de ani a sporit puternic această eterogenitate". Astfel, la începutul secolului al XVIII-lea, în ţara cea mai bogată venitul pe locuitor nu era decît de 5 ori mai mare decît cel din ţara cea mai săracă. Or, astăzi, venitul pe locuitor cel mai ridicat este de cel puţin 40 de ori mai mare. Dacă se raportează venitul pe locuitor din S.U.A. la cel din ţări ca Bangladesh, Volta Superioară, Burundi, Ruanda, rezultă decalaje mai apropiate de 70 : 1.

Explicaţia adîncirii decalajelor rezidă după Boulding în faptul că „procesul de dezvoltare a fost mai favorabil şi mai prelungit în anumite părţi ale lumii decît în altele : ţările bogate s-au îmbogăţit mai repede şi mai mult timp, ceea ce nu au putut s-o facă ţările sărace". Cu alte cuvinte, cauza este lipsa unei eficienţe de care să beneficieze toţi.

De aceea, în condiţiile de astăzi, cînd miliarde de fiinţe umane sînt „strivite de subproducţie", după cum spune Paul Marc Henry[3]), trebuie să se accepte „„o solidaritate globală în timp şi spaţiu". Cu alte cuvinte, dezvoltarea şi creşterea economică trebuie concepute ca o acţiune generală a umanităţii deoarece interesele ţărilor dezvoltate nu mai pot fi disociate de cele ale ţărilor în curs de dezvoltare şi pentru că există „o strînsă interdependenţă între prosperitatea ţărilor dezvoltate şi creşterea şi dezvoltarea ţărilor în curs de dezvoltare", cum se arată în rezoluţia Adunării Generale a O.N.U. din 1 mai 1974.

Înţelegerea faptului că prosperitatea comunităţii internaţionale în ansamblul său depinde de prosperitatea părţilor sale constitutive generează nemijlocit imperativul funcţionării eficiente şi echitabile a sistemului relaţiilor internaţionale, cu luarea în considerare a intereselor fiecărui stat şi cu realizarea avantajului mutual.

În această optică a efecienţei, realizarea interesului comun şi a avantajului mutual au fost incluse printre principiile ce trebuie să stea la baza noii ordini economice internaţionale.

Repartiţia disponibilităţilor

EXPANSIUNEA economiei mondiale în ansamblu, paralel cu menţinerea subdezvoltării impun reconsiderarea funcţionării actualului sistem al relaţiilor internaţionale şi dintr-un alt punct de vedere şi anume din cel al echităţii. Căci în condiţiile unei economii mondiale interdependente, în care factorul extern joacă un rol din ce în ce mai mare şi în care realizarea creşterii economice şi a eficienţei fiecărei economii naţionale se leagă de creşterea şi eficienţa celorlalte, nu mai este posibil, cum arăta Lester Brown, ca cei bogaţi „să îndemne pe cei săraci să aştepte..."[4], ci trebuie asigurate condiţiile pentru ca fiecare „celulă" a economiei mondiale, fiecare economie naţională, să beneficieze de avantajele creşterii.

Tabelul nr.2

Participări la diviziunea internaţională a muncii şi la comerţul internaţional în lumea nesocialistă (ponderi procentuale calculate pe baza valorilor exprimate în dolari SUA)

	Tări în curs de dezvoltare (A)	Tări dezvoltate (B)
	(Total ţări nesocialiste (A+B) = 1oo)	
I. Diviziunea internaţională a muncii x)		
Producţia globală	15,6	84,4
- activităţi industriale	12,3	87,7
din care:		
industria prelucrătoare	1o,3	89,7
- activităţi agricole	52,1	47,9
- construcţii	11,9	88,1
- transport şi telecomunicaţii	14,3	85,7
- comerţ cu ridicata şi cu amănuntul	15,8	84,2
- alte activităţi (servicii)	1o,6	89,4
II. Comerţul internaţional xx)	19,o	81,o
- produse industriale (gr.5-8 SITC)	7,2	92,8
din care:		
produse ale ind.chimice	4,3	95,7
maşini şi echipamente pentru transport	1,5	98,5
alte produse industriale	13,1	86,9
- produse agro-alimentare (gr.0+1 SITC)	30,9	69,1
- materii prime şi materiale (gr.2+4 SITC)	31,8	68,2
- combustibili şi lubrefianţi (gr.3 SITC)	73,o	27,o

x) 197o xx) 1972

Sursa: Calculat după U.N.Statistical Yearbook 1973, New York, 1974

Faptul că, în pofida existenţei pe plan internaţional a potenţialului necesar, majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare nu au reuşit să-şi îmbunătăţească situaţia lor economico-socială, arată că realizarea eficienţei presupune echitate, adică asigurarea posibilităţilor, a condiţiilor generatoare de progres, pentru toate ţările lumii. Instaurarea echităţii la scară mondială — ca unul dintre principiile fundamentale ale noii ordini economice internaţionale — înseamnă înlăturarea oricăror bariere care împiedică participarea activă şi cu drepturi egale a tuturor ţărilor la procesele economice ce se desfăşoară în lume.

Participarea egală a tuturor ţărilor la reglementarea problemelor economice mondiale în interesul lor comun cere noi structuri ale economiei mondiale, în cadrul

S. SAVA

Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 29)

---

[2] Date publicate în World Bank Atlas, New York, 1974.

[3] „Le Monde diplomatique" No. 252/1975, p. 35—36.

[4] Rich Countries and Poor in a Finite, Interdependent World. Daedalus. Fall 1973.

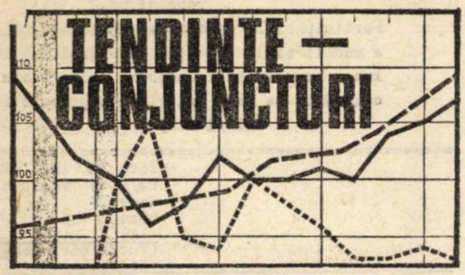

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Producția industrială în primul pătrar 1975

DATELE publicate recent de O.N.U. cu privire la evoluția producției industriale în trimestrul I a.c. ilustrează — în pofida caracterului lor incomplet (lipsesc statisticile privind țările nesocialiste în curs de dezvoltare, precum și cele pe întreaga lume) — persistența unor tendințe divergente în acest domeniu.

Confirmînd odată în plus stabilitatea dezvoltării lor economice, țările socialiste au înregistrat un nou spor substanțial al producției industriale, respectiv de 12 puncte față de nivelul anului trecut (1970=100), comparativ cu creșteri anuale de 11 puncte în perioada 1972—1974. O contribuție deosebită la această creștere au adus industria prelucrătoare (și anume : metalurgia, industria constructoare de mașini, industria chimică și petrochimică), precum și producția de energie electrică, gaze și apă — evidențiată separat în statisticile O.N.U. (vezi tabelul alăturat).

În ceea ce privește industria țărilor capitaliste dezvoltate, aceasta a cunoscut, în trim. I 1975, o reducere cu 5 puncte a indicelui producției sale (față de nivelul din 1974), menținîndu-se astfel tendința descendentă manifestată din a doua jumătate a anului trecut. Cel mai mult a avut de suferit de pe urma crizei economice industria prelucrătoare (indicele producției sale scăzînd de la 120 în 1974 la 114 în trim. I 1975), în timp ce industria extractivă a progresat ușor, iar producția de energie electrică, gaze și apă a înregistrat o creștere sensibilă, ca urmare a efortului depus de țările respective pentru extinderea bazei energetice proprii. De remarcat, că dinamica descendentă s-a manifestat mai puternic în industria S.U.A. decît în cea a țărilor vest-europene.

Criza economică din țările capitaliste a determinat și în trim. I a.c. reduceri ale producției mondiale la o serie de produse importante. Astfel, conform datelor publicate de O.N.U., la ciment, fontă și feroaliaje, oțel sau la majoritatea metalelor neferoase ea n-a atins nivelul realizat în trim. I 1974, iar volumul extracției de țiței s-a redus cu 5—6%. Progrese ușoare, față de aceeași perioadă, au înregistrat producția mondială de energie electrică și cea de aluminiu, în timp ce extracția de cărbune a sporit cu circa 7%.

Grup de țări	Total industrie		Din care					
	1974	trim.I/ 1975	ind.extractivă		ind.prelucrătoare		prod.de energie electrică, gaze și apă	
			1974	trim.I/ 1975	1974	trim.I/ 1975	1974	trim.I/ 1975
Țări socialiste	140	152	125	134	142	154	132	148
Țări capitaliste dezvoltate	120	115	103	1c	120	114	128	138
Din care: S.U.A. și Canada	119	107	103	100	[illegible]	106	119	123
Europa occid.	119	117	99	105	[illegible]	114	138	156
– Piața comună	116	114	97	103		112	135	155

Sursa: U.N.Monthly Bulletin of Statistics, [illegible] 1975.

Creșterea prețurilor la fibrele chimice

ÎN INDUSTRIA textilă din țările capitaliste este urmărită cu atenție tendința de majorare a prețurilor la fibrele chimice (poliacrilice, poliamidice și poliesterice), care se manifestă în ultimele luni în principalele țări producătoare — S.U.A. și R.F.G. Fiind, în general, de ordinul a 5—10%, aceste sporuri ale prețurilor de livrare sînt justificate de companiile producătoare prin creșterea cheltuielilor de producție (ca urmare a scumpirii petrolului) și sînt facilitate de tendința de înviorare a cererii pentru a serie de mărfuri textile, inclusiv articolele de îmbrăcăminte. În cercurile de specialitate se apreciază că, dacă această tendință se va menține, sînt de așteptat noi majorări de prețuri la fibrele chimice în cursul ultimului trimestru al acestui an.

Dinamica stocurilor de aluminiu

CONFORM datelor publicate de Institutul internațional al aluminiului primar stocurile cumulate ale acestui metal din țările nesocialiste (fără Egipt și Turcia), se ridicau — la sfîrșitul sem. I a.c. — la peste 3,2 milioane de tone, depășind de 2,4 ori nivelul acestora de la sfîrșitul sem. I 1974. Deși cele mai importante stocuri de aluminiu primar (cca 80% din total) se află, în continuare în America de Nord și Europa occidentală, un ritm comparativ mai rapid de creștere a acestora s-a înregistrat — în perioada amintită — în țările din Asia de răsărit și Africa.

Exportul nordic de cherestea: minus 1/3

DUPĂ evaluările cele mai recente, în anul în curs exportul de cherestea de conifere al țărilor scandinave se reduce considerabil. În cazul Suediei, volumul total al exportului nu va reprezenta decît circa 5 mil. m³, cu 31,9% mai puțin decît în 1974. În ceea ce privește Finlanda experții se așteaptă la o scădere de 37,7%, volumul ajungînd la 2,7 mil. m³. Pentru aceste două țări cu excedente de cherestea de conifere, exportul se va reduce în 1975 cu ⅓. În cazul Suediei și producția va fi în acest an cu circa 1/3 mai scăzută decît în 1974, totalizînd aproximativ 9 mil. m³.

Încetinirea ritmului investițiilor S. U. A. în străinătate

UN studiu al companiei McGraw-Hill referitor la industria prelucrătoare și extractivă, relevă că în condițiile actualei crize economice investițiile peste hotare ale firmelor americane sporesc în acest an într-un ritm (12%) reprezentînd mai puțin de jumătate din cel înregistrat anul trecut, în vreme ce pentru anul viitor nu se întrevedea practic nici o creștere. Ținînd seama de ritmul probabil al inflației, cu alte cuvinte în termeni reali, pentru acest an creșterea volumului fizic al utilajelor și instalațiilor în străinătate va fi nulă, iar anul viitor volumul acestora se va reduce semnificativ. În mod deosebit se va resimți industria petrolieră care, potrivit revistei americane Business Week, va cunoaște în continuare un grad sensibil mai scăzut de utilizare a capacităților de producție (70%) decît ansamblul industriei americane în străinătate (81%).

Danemarca: măsuri de relansare

AUTORITĂȚILE responsabile de economia daneză pregătesc un program de măsuri conjuncturale pentru relansarea economiei. Spre sfîrșitul lunii august a.c. numărul șomerilor a depășit în Danemarca pragul de 100 000, cifră de trei ori mai mare decît cea pentru aceeași perioadă din 1974, iar unii experți se așteaptă ca în lunile de iarnă șomajul să ajungă la 150 000—200 000. În această situație, este posibil să se recurgă, între altele, la reducerea temporară a cotei așa-numitului impozit pe valoarea adăugată, care în prezent este de 15%. Afară de aceasta, se ia în considerare sporirea simțitoare a cheltuielilor publice, parțial sub forma de comenzi de stat pentru industria construcțiilor precum și sub forma de subsidii pentru investițiile din industrie și din alte ramuri. Totalul cheltuielilor prevăzute prin programul conjunctural pentru stimularea consumului și a producției este așteptat să atingă 5 miliarde de coroane daneză (aproape 1 miliard de dolari).

India: deficit comercial crescut

MINISTERUL comerțului al Indiei a anunțat că în anul financiar 1974—1975 schimburile comerciale ale țării s-au soldat cu un deficit record de 10,44 miliarde de rupii (circa 1,3 miliarde de dolari). Conform cifrelor publicate, exporturile indiene s-au mărit în perioada analizată cu 31%, dar în același timp importurile au crescut cu 49% față de anul financiar precedent. Mărimea neobișnuită a deficitului este atribuită de oficialități mai ales scumpirii produselor petroliere, a cerealelor și a alimentelor pe care India le importă.

În analiza F.M.I. — B.I.R.D.:

SITUAȚIA ȘI PERSPECTIVELE ECONOMIEI MONDIALE

DESFĂȘURATĂ într-un moment în care economia capitalistă străbate „cea mai prelungită și mai profundă recesiune din perioada postbelică“ [1]), sesiunea anuală a Fondului Monetar Internațional și a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, care a avut loc săptămîna trecută la Washington, nu putea să nu acorde o atenție deosebită evaluării situației actuale și perspectivelor economiei mondiale. Interdependența sporită dintre țările lumii atribuie și ea acestei analize tradiționale în forumul anual al celor două instituții specializate ale O.N.U. — dintre care F.M.I., prin aderarea Grenadei, numără în prezent 127 de membri — un plus de interes.

Potrivit punctului de vedere exprimat de România la sesiunea amintită, ca și la O.N.U., fenomenele negative din economia mondială și relațiile economice internaționale, repercusiunile lor profund dăunătoare asupra mersului înainte al popoarelor, reclamă mai mult ca oricînd intensificarea cooperării internaționale, în vederea rezolvării grabnice a problemelor actuale acute, dintre care cele mai stringente sînt legate de perpetuarea stării de subdezvoltare pe o mare parte a globului și de accentuarea decalajelor între nivelurile de dezvoltare ale națiunilor lumii **Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale** *prezentată la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. care ia sfîrșit astăzi la New York, este că, în același timp, comunitatea internațională este confruntată cu fenomene de criză în domeniul materiilor prime, energiei, alimentației care se adaugă, agravînd-o, instabilității economice și financiare dintr-o serie de state. Realitatea probează că efectele acestor perturbări sînt resimțite, într-o măsură mai mare sau mai mică, de toate țările, dar în primul rînd de țările în curs de dezvoltare.*

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România consideră că nu este vorba de a căuta doar o soluție parțială sau de moment acestor fenomene de criză, ci este vorba de a se continua efortul pentru o rezolvare graduală a aspectelor de fond ale dezvoltării și cooperării economice, prin lichidarea vechilor relații de inechitate și crearea unei noi ordini economice și politice internaționale, prin care să se asigure condiții de reală dezvoltare tuturor popoarelor. România consideră că eliminarea decalajelor, a căror accentuare afectează grav evoluția economică generală, trebuie să se înscrie ca o preocupare esențială și permanentă a fiecărui stat și a comunității internaționale în ansamblu, să facă obiectul unor programe speciale, care să prevadă acțiuni concrete privind multiplele aspecte ale dezvoltării economice și sociale.

Fără precedent în perioada postbelică

ÎNCETINIREA activității economice din Occident care se semnala la începutul anului trecut s-a transformat într-o „neașteptat de profundă și de răspîndită recesiune“, marcată în prima jumătate a anului 1975 prin nivele ale șomajului și o scădere a gradului de utilizare a capacităților de producție necunoscute de decenii, constată de la bun început Raportul anual al F.M.I.

După o încetinire în 1970—1971, creșterea produsului național brut (P.N.B.) al țărilor capitaliste industrializate s-a accelerat, în termeni reali, pînă la 8% în primul semestru din 1973, pentru a scădea apoi brusc în semestrul II și a deveni negativă în ambele semestre din 1974. În prima jumătate a anului curent scăderea respectivă s-a accentuat, P.N.B. total real al țărilor capitaliste industrializate fiind cu 4% mai redus față de semestrul II 1974. Cea mai importantă scădere s-a semnalat în cea mai dezvoltată țară a lumii capitaliste și anume S.U.A. (8%). Aceste fluctuații contrastează cu ritmul de creștere al P.N.B. de 4,5—5% înregistrat în deceniul al șaptelea de țările dezvoltate industrial.

În ciuda slăbirii ritmului activității economice inflația s-a accelerat în 1973 și 1974. De fapt ea crescuse aproape continuu în ultimul deceniu, dar în 1972 ea nu depășea încă 5%, după ce fusese de 2,5% la începutul anilor '60. Măsurată pe ansamblul țărilor occidentale industrializate, inflația a ajuns în semestrul II din 1974 la un ritm anual de peste 13%, care în condițiile stagnării sau scăderii productiei în majoritatea acestor țări, definea o situație de asemenea fără precedent în perioada posbelică, în care fazele de inflație și de recesiune în loc de a fi opuse se suprapun, situație pentru care s-a creat și o terminologie nouă („stagflation“, „slumpflation“, „infession“, „inflump“ etc.).

Totuși, relevă Raportul anual al F.M.I., agravarea — neașteptată — a recesiunii în cursul anului 1974 și în primele luni din 1975 a făcut ca în combaterea inflației — declarată la sesiunea de anul trecut „inamicul public nr. 1“ — să se obțină rezultate ceva mai mari decît se anticipa : de la o maximă anuală depășind 13% în semestrul II 1974 inflația a scăzut la circa 10% în primul semestru al anului curent, rămînînd însă, după cum se vede, la un nivel cu două cifre. În plus, însuși acest nivel nu reprezintă decît o medie, chiar dacă ponderată.

Scăderi și mai pronunțate decît cele ale P.N.B. relevă datele privind evoluția producției industriale în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Cifrele pe ultimele trei luni pentru care existau date disponibile în momentul întocmirii raportului (dat publicității la 24 august) comparativ cu cele trei luni care se circumscriu celui mai ridicat nivel anterior al producției (situat la începutul lui 1974 sau la sfîrșitul anului 1973), indică scăderile cele mai accentuate în Japonia (circa 19%), S.U.A. (13%), Franța și Italia (11%) și R.F.G. (9%), în vreme ce în Canada și în Anglia amplitudinea amintită era mai redusă.

Amploarea actualei recesiuni este pusă în evidență și de un alt indicator, denumit al subutilizării resurselor și definit prin decalajul între P.N.B. real și P.N.B. potențial, adică cel obținut în condițiile în care ar fi fost utilizate „toate“ resursele. Dificultatea precizării și calculării exacte a P.N.B. potențial nu are nevoie să fie prea mult subliniată în condițiile, de exemplu, în care prețurile unor materii prime sau surse de energie sînt foarte sensibile la nivelul cererii sau în care o serie de capacități de producție uzate moral, depășite, nu au fost înlocuite. Cu aceste rezerve făcute, Raportul anual al F.M.I. constată că nivelul de subutilizare a resurselor în primul semestru al acestui an este considerabil atît în mărime absolută cît și în raport cu perioadele anterioare. Această subutilizare a resurselor apare ca fiind mult mai mare în S.U.A. și în Japonia (12—14%) decît în Canada, R.F.G. sau Italia (7—8%) sau decît în Franța și Anglia (circa 5%).

Politica economică între inflație și subutilizarea resurselor.

PRINTRE FACTORII care explică profunzimea recesiunii și intensitatea inflației care a însoțit-o, Raportul anual al F.M.I. situează la loc de frunte gradul ridicat de coincidență al fazei de avînt în 1972 și 1973 în numeroase țări capitaliste dezvoltate, ceea ce a ridicat cererea globală la niveluri fără precedent. Acest avînt al cererii globale, relevă retrospectiv raportul, a fost alimentat în parte de o politică monetară și fiscală excesiv de expansionistă din punct de vedere al ținerii sub control a inflației. Or, inflația avea o tendință de creștere încă din perioada de încetinire a activității economice din 1970 și 1971, tendință care a fost amplificată odată cu declanșarea fazei de avînt. Presiunea neobișnuită a cererii manifestată atunci este responsabilă și pentru boomul investițiilor care a urmat, soldat după intrarea în recesiune cu importante capacități de producție nefolosite.

O altă trăsătură distinctivă a perioadei de care ne ocupăm o constituie amploarea — „fără precedent în timp de pace“, — a creșterii prețurilor multor altor materii prime, în afara petrolului, între începutul anului 1972 și primele luni ale anului trecut, decurgînd în parte — așa cum se subliniază în raport — din factori independenți de procesul general inflaționist din economia occidentală (recolte insuficiente datorită secetei sau inundațiilor, reduceri ale stocurilor de produse agricole etc.).

Eludînd faptul că în realitate există și continuă să existe un raport nejust între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, în cele mai multe cazuri creșterea prețurilor la materiile prime este explicată numai prin legea cererii și ofertei, ca fiind determinată de însăși faza de avînt, în special în ultima parte a perioadei menționate : cumpărări anticipate și acumularea speculativă de stocuri datorită persistenței climatului inflaționist, insuficiența reală sau așteptată a unor materii prime, incertitudinile privind evoluția cursurilor valutare în condițiile flotării generalizate etc.

Încetinirea activității economice în proporțiile menționate este pusă în legătură de Raportul anual al F.M.I. și cu preocupările create de dezechilibrarea balanțelor comerciale și de plăți, cu slăbirea cererii externe și, în sfîrșit, cu inflația însăși. Astfel, după o creștere medie anuală de 8,5 la sută în deceniul al șaptelea și de 13 la sută, tot în termeni reali, în 1973, comerțul mondial a sporit anul trecut cu numai 5 la sută, în primul semestru al anului curent cunoscînd chiar o scădere, de circa 5 la sută. În ciuda sporirii cu 4 la sută a importurilor țărilor petroliere și a expansiunii lor în continuare în acest an, principalul lor furnizor — țările industrializate occidentale — au înregistrat o scădere substanțială a exporturilor în 1974 și din nou în primul semestru a.c. Și mai puternic decît exporturile au scăzut ca volum, în 1974 și în primele luni din 1975, importurile țărilor industrializate, respectiv exporturile tuturor grupurilor de țări producătoare de materii prime, inclusiv ale țărilor exportatoare de petrol.

În sfîrșit, inflația, prin ritmul său neobișnuit de înalt pentru o perioadă de recesiune, a limitat posibilitățile de stimulare a cererii, din dorința sau mai bine zis din teama de a nu favoriza o continuare sau o accelerare a creșterii inflaționiste a prețurilor printr-o politică conjuncturală prea expansionistă. Măsurile stimulatoare adoptate în diverse țări dezvoltate în ultima vreme sînt caracterizate de aceea prin adjective între care precauția și prudența se întîlnesc cel mai frecvent.

Dealtfel, chiar raportul F.M.I. consemnează o însemnată doză de incertitudine în privința faptului dacă punctul de maximă adîncime a recesiunii a fost sau nu depășit, experții F.M.I. înclinînd către a doua ipoteză. Un consens pare mai curînd să întrunească estimația că înviorarea va surveni înainte de sfîrșitul acestui an, fără a se preciza momentul. Incertitudinea în privința diagnosticului, combinația recesiune-inflație, ambele mai pronunțate decît pînă acum în perioada postbelică, fac neobișnuit de dificilă formularea unei politici economice ferme, adecvate. În plus, situația este și mult prea diferită între țările capitaliste dezvoltate — din punct de vedere al nivelului reducerii producției, ritmului inflației sau mărimii deficitului balanței de plăți — pentru a se putea preta la generalizări. Pare totuși bine conturată ideea că reducerea substanțială a capacității de import a numeroase țări ca efect al crizei va împiedica exportul să reprezinte un stimulent mai însemnat al activității industriale în primele stadii ale fazei de înviorare.

Cele mai afectate — țările în curs de dezvoltare

CA REZULTAT al evoluțiilor scontate pînă la sfîrșitul acestui an, și în primul rînd al recesiunii, raportul F.M.I. consideră că țările capitaliste dezvoltate vor realiza pe ansamblu o balanță de plăți curente echilibrată, după ce au terminat anul trecut cu un deficit substanțial. Totuși, unele țări (Franța, Italia, Anglia) vor continua să înregistreze un deficit, în contrast cu un excedent important în R.F.G.

Deficitul țărilor în curs de dezvoltare ceva mai avansate se va menține probabil la nivelul de anul trecut, de circa 12 miliarde de dolari, iar în cazul țărilor nepetroliere cel mai puțin dezvoltate deficitul combinat al balanței amintite va spori în continuare de la 28 la 35 miliarde de dolari. Întrucît este incertă obținerea unui flux sporit de capital și ajutor, soluția se anunță a fi o nouă reducere a importurilor, ceea ce în cazul lor înseamnă limitarea și mai mult a creșterii economice. În cazul țărilor petroliere, excedentul se va reduce în acest an de la 70 la 50 miliarde de dolari, atît datorită creșterii importurilor lor cu 30 la sută față de anul precedent (după o creștere de 40 la sută în 1974) cît și datorită scăderii exporturilor lor cu 10 la sută(din cauza recesiunii, a măsurilor de economisire și în general a reducerii cererii ca urmare a creșterii prețurilor la petrol).

După cum relevă Raportul anual F.M.I., dificultățile de finanțare a deficitelor balanțelor de plăți curente legate de creșterea prețului petrolului au fost — în cazul țărilor dezvoltate — mai mici decît se aștepta inițial, parțial datorită recesiunii, a cărei agravare nici ea nu fusese prevăzută. Recesiunea și transferarea deficitelor din balanța de plăți curente asupra țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere, produsă anul trecut și în acest an prin intermediul prețurilor, a creat acestor din urmă țări serioase dificultăți. Astfel — se arată în Raportul anual pe 1975 al B.I.R.D. 2) — una din consecințele importante ale încetinirii activității industriale în țările capitaliste dezvoltate și ale măsurilor adoptate de ele pentru frînarea inflației a fost declinul general al prețurilor principalelor produse de bază (cu excepția petrolului) furnizate de țările în curs de dezvoltare, declin înregistrat în tot cursul anului trecut, accelerat la începutul acestui an și continuînd și în prezent. Pe de altă parte, prețurile produselor industriale — care valoric reprezintă peste două treimi din importul țărilor în curs de dezvoltare — au continuat să crească. Rezultatul acestor evoluții este deteriorarea raportului de schimb al majorității țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, se estimează că puterea de cumpărare a exporturilor de produse de bază ale țărilor în curs de dezvoltare va scădea cu circa 13 la sută în 1975.

Țările în curs de dezvoltare ceva mai avansate, pentru care cererea de anumite produse și servicii — turism, produse industriale finite, metale neferoase și cîteva materii prime cum sînt cauciucul, cheresteaua și fibrele — este foarte sensibilă la oscilațiile conjuncturale din țările dezvoltate, suferă direct o diminuare a încasărilor din export în acest an ca urmare a scăderii ritmului activității economice în țările menționate. În cazul Americii Latine, Raportul anual al B.I.R.D. consideră că cuantumul cu care se reduce în 1975 valoarea exporturilor de produse industriale este de circa un miliard de dolari.

Dificultăți substanțiale cunosc și țările cel mai puțin dezvoltate (cu un venit pe locuitor de sub 200 dolari în 1972), în special cele tributare și importului de produse alimentare și îngrășăminte (al căror preț pe piața internațională a crescut) și exportului de materii prime. Datorită accelerării inflației în țările dezvoltate și creșterii prețului la petrol, valoarea produselor importate de țările mai puțin dezvoltate a sporit cu 40 la sută în 1974 față de anul precedent, în vreme ce la exporturi creșterea de prețuri a fost de numai 27 la sută. Pentru anul în curs, deoarece importurile se vor scumpi cu cel puțin 6 la sută, în vreme ce la exporturi prețurile nu vor spori, se așteaptă — așa cum arătam — o nouă deteriorare a raportului de schimb. În plus, în numeroase cazuri, datorită recesiunii din țările industriale, volumul exporturilor (realizate de țările cel mai puțin dezvoltate în proporție de 75 la sută în țările O.C.D.E.) s-a plafonat sau chiar s-a diminuat, ceea ce pune direct în cauză capacitatea țărilor respective de a menține ritmul creșterii lor economice, oricum de dimensiuni modeste. Ca urmare, se așteaptă ca ritmul creșterii produsului lor intern brut să fie inferior în acest an celui al creșterii demografice, astfel încît venitul pe locuitor va scădea cu peste 1 la sută, iar deficitul balanței lor comerciale va depăși ca mărime 3 la sută din P.N.B. Această situație evidențiază din nou importanța deosebită a adoptării unor măsuri concrete în direcția stabilirii unui raport just între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale — ținîndu-se seama atît de cheltuielile de producție, cît și de valoarea de întrebuințare a mărfurilor — care să favorizeze dezvoltarea țărilor producătoare de materii prime și, în același timp, să asigure venituri raționale producătorilor industriali, să permită stimularea activității productive în toate țările lumii, să faciliteze și să sprijine activ eforturile spre un progres mai rapid al țărilor rămase în urmă, așa cum se subliniază în recenta **Declarație a României la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.** și în poziția țării noastre expusă la Sesiunea anuală a F.M.I. și a B.I.R.D.

Relevînd aceste cifre, președintele Grupului Băncii Mondiale, Robert McNamara, afirma în discursul său la sesiunea anuală de la Washington a F.M.I.-B.I.R.D. că „locuitorii, în număr de un miliard, ai țărilor cu venituri scăzute, au devenit principalele victime ale crizei pe care o traversează actualmente economia mondială (capitalistă — n.r.) (...) Evenimentele survenite în ultimii doi ani au redus practic la neant progresele pe care aceste țări au putut să le realizeze pe calea independenței față de capitalurile de origină externă“ 3).

Practic se arată în raportul anual al Băncii Mondiale, „nici o țară nu a putut să elimine complet efectul acestor forțe. Chiar și cele care dispuneau de resursele necesare pentru a-și menține ritmul de creștere, sau erau în măsură să și le procure, au suferit în mod temporar de încetinirea economică mondială“.

Analiza situației din economia mondială și a relațiilor economice interstatale confirmă **poziția României cu privire la necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale** exprimată în declarația difuzată la cea de-a 7-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., potrivit căreia „în condițiile accentuării interdependenței economice dintre state, cînd nici o țară nu se poate izola de procesele economice mondiale, apare ca o necesitate obiectivă ca toate statele, indiferent de orînduire socială, de mărime sau potențial economic, să-și aducă contribuția activă la soluționarea marilor probleme economice care confruntă lumea contemporară4)“. În aceste condiții, România țară socialistă în curs de dezvoltare, profund interesată în soluționarea justă, în interesul general, a problemelor dezvoltării și cooperării economice internaționale, consideră necesar să se adopte, într-un termen cît mai scurt, un ansamblu de măsuri cuprinzătoare, practice și eficiente privind instaurarea noii ordini economice internaționale, avînd printre obiectivele sale primordiale lichidarea subdezvoltării, a decalajelor existente între nivelurile economice ale statelor lumii. Așa cum a afirmat și la Sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., țara noastră consideră că sînt necesare între altele măsuri de îmbunătățire a activităților și procedurilor din sistemul Națiunilor Unite, astfel încît aceasta să folosească eficient pîrghiile cooperării internaționale pentru depășirea fenomenelor de criză și instabilitate, să sporească randamentul asistenței economico-financiare pentru țările în curs de dezvoltare, să contribuie la o reală securitate economică a tuturor statelor. Analiza responsabilă a realităților conduce la concluzia că progrese, semnificative în direcția soluționării problemelor grave și complexe care confruntă economia mondială pot fi obținute numai pe calea realizării unor schimbări de substanță în actuala ordine economică internațională, în actualele relații politice dintre statele lumii.

Dinu DRAGOMIRESCU

---

1) International Monnetary Fund, Annuel Report 1975, Washington, D.C., pag. 17.

2) Banque Mondiale, Rapport Annuel 1975, Washington D.C., p. 7.

3) Discours prononcé par M. Robert S. McNamara devant le Conseil des Gouverneurs du Groupe de la Banque Mondiale, Washington, D.C., pag. 1 și 4.

4) Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, Scînteia, 6 septembrie 1975.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

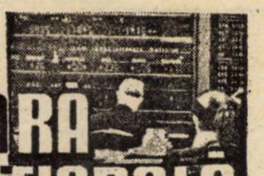

CURSURI

	Curs central	Curs la 28.12. 1973	Curs la 1.09. 1975	Curs la 5.09. 1975	Abaterea în % a cursurilor valutare în ziua de 5.09.1975 față de:		Abaterea în % cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12. 1973-05.09 1975
					Cursul central	Nivelul din 28. 12.1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5870	2,5830	+ 3,33	+ 4,49	– 4,30
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6890	2,6830	+26,18	+21,13	–17,45
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4040	4,4070	+ 4,47	+ 6,71	– 6,28
Yenul japonez	308,0	280,2	297,80	297,90	+ 3,39	– 5,94	+ 6,32
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6470	2,6430	+ 5,23	+ 6,92	– 6,48
Francul belgian	40,334	41,10	38,53	38,56	+ 4,60	+ 6,59	– 6,18
Lira italiană	523,50	607,0	669,00	670,50	– 21,92	– 9,47	+10,46
Lira sterlină x)	2,8952	2,3250	2,1100	2,1080	– 27,19	– 9,33	+10,29
Prețul aurului la Londra xx)	–	103,87	154,25	152,25	–	–	–

x) Dolari pentru 1 liră sterlină

xx) Primul fixing

STABILITATEA cursului **dolarului** a fost din nou elementul caracteristic pieței valutare. Ca și în săptămîna anterioară, în perioada 1—5 septembrie a.c. nivelele de 2,68 franci elvețieni pentru 1 dolar și respectiv 2,58 mărci vest-germane pentru 1 dolar au fost înregistrate pe tot parcursul ei, unele depășiri datorîndu-se unor factori tehnici, cu efect de moment.

Cele mai însemnate mișcări le-a înregistrat **francul francez.** Ca urmare a reducerii taxei scontului de către Banca Franței, de la $9^1/_2$% la 8%, cursul francului francez s-a mișcat de la un nivel de 4,37 franci francezi pentru un dolar în ziua de 3 septembrie a.c., la aproape 4,41 franci francezi pentru un dolar la sfîrșitul săptămînii. Tendința de scădere a valutei franceze va continua probabil și în viitoarele zile.

Cercurile de afaceri au așteptat ca lucrările sesiunii anuale a Fondului Monetar Internațional de la Washington să aducă unele precizări în ceea ce privește politica pe linie de cursuri valutare în viitor. Dezbaterile care au avut loc nu au dus însă la rezultate concludente în acest sens.

Decizia Fondului Monetar Internațional de a vinde o parte din rezervele sale de aur (1/6 din rezerve) a avut o influență imediată pe piața liberă a metalului galben. Numai în decurs de două zile lucrătoare, respectiv de vineri 29 august a.c. și pînă marți 2 septembrie a.c., **prețul aurului** a scăzut la Londra cu 12,25 dolari/uncie (de la 161,50 la 149,25 dolari/uncie). Se apreciază că această tendință de scădere se va menține și în viitor.

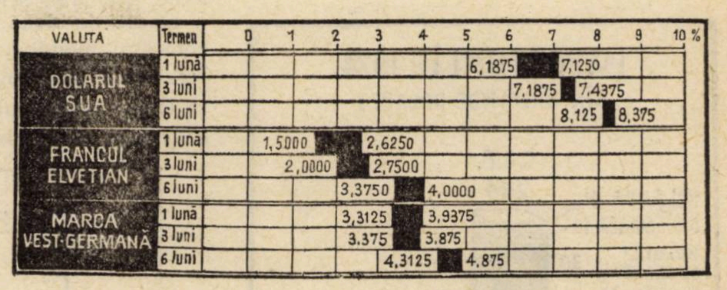

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurodevizelor în perioada 1—5 septembrie 1975 (nivel minim și maxim)

Cu excepția modificării amintite mai sus, **taxele de scont** au rămas neschimbate (vezi „Revista economică“ din 22 august a.c.).

Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au înregistrat mici fluctuații, mai ales în sensul ușoarei scăderi a acestora.

Alexandru GHIBA

RAPORTUL ECHITATE-EFICIENȚĂ

(Urmare din pag. 25)

cărora pozițiile țărilor în curs de dezvoltare în producție, consum, comerț și în întreaga viață internațională să reflecte adevăratul lor potențial economic și social. Or, analiza actualei diviziuni internaționale a muncii[5] scoate în evidență o extrem de inegală repartiție a forțelor economice. Concentrarea unilaterală a ansamblului activităților și a principalelor ramuri economice, așa cum apare în datele tabelului nr. 2, dovedește că țările dezvoltate dispun de un adevărat monopol economic, care este tot mai puțin compatibil cu tendințele și năzuințele lumii de astăzi.

Pozițiile țărilor dezvoltate exprimate sintetic în faptul că le revin peste 4/5 din producția globală a țărilor nesocialiste și din comerțul lor exterior și că aproape toate rapoartele de mărime (cu unele excepții între care comerțul cu combustibili și lubrifianți) le sînt copleșitor favorabile, reflectă decalaje care impietează asupra desfășurării normale a vieții economice internaționale. Controlul acesta asupra părții majoritare a disponibilităților dezvoltării economice riscă să perpetueze sărăcia și decalajele. Din posibilitatea acestui control derivă și partea disproporționată a resurselor terestre pe care le consumă țările dezvoltate. Gamani Correa, secretarul general al U.N.C.T.A.D., subliniază : „O situație în care țările dezvoltate, cu de patru ori mai puțini locuitori decît țările în curs de dezvoltare, consumă 9/10 din aprovizionarea totală cu metale neferoase, 4/5 din petrol și din cauciucul natural, ½ din bumbacul brut, uleiurile vegetale și zahăr, nu ar putea să fie considerată nici ca echitabilă, nici ca o garanție a unei repartiții durabile a resurselor și veniturilor mondiale“[6]).

O linie de conduită permanentă

CERCETAREA ponderilor celor două grupuri de țări în diviziunea internațională a muncii arată că înlăturarea inechității actuale trebuie să înceapă cu crearea condițiilor pentru o participare activă, deplină și echitabilă a țărilor în curs de dezvoltare la producție, consum, comerț, la relațiile financiare, precum și la formularea și aplicarea deciziilor care interesează comunitatea internațională. Crearea condițiilor de echitate economică internațională presupune în mod firesc înlăturarea oricăror presiuni, a dominației unor țări asupra altora.

Instaurarea echității în relațiile internaționale este cea care poate asigura realizarea obiectivelor de eficiență pe planul economiei mondiale. Această intercondiționare explică faptul că cele două principii sînt inserate în documentele privitoare la instaurarea noii ordini economice internaționale ca fundamente ale acesteia. Pentru că nu ar fi suficient să se stabilească drept obiectiv final crearea unei ordini economice eficiente, ci trebuie precizat și felul cum se vor repartiza aavntajele în spiritul echității, după cum și interesele naționale depășesc cu mult obiectivele de eficiență.

În relațiile internaționale apare deci necesar ca eficiența cumulată cu echitatea să constituie o linie de conduită permanentă și consecventă în vederea instaurării unei ordini economice internaționale drepte, etic acceptabile, în care fiecărui popor îi este asigurat un nivel de viață compatibil cu condiția demnității umane.

Se înțelege că o astfel de economie mondială va fi cea în care nu va mai exista subdezvoltare. În consecință toate domeniile în care s-au manifestat injustiții, inegalități, ineficiență, sînt și domenii în care trebuie găsite soluții pentru lichidarea subdezvoltării.

Punctul de pornire se situează în producerea și localizarea bogăției economice, adică în dezvoltarea națională, și de aici în schimbarea diviziunii internaționale a muncii. Industrializarea țărilor în curs de dezvoltare se impune în această secvență ca principala cale aptă să asigure condiții pentru crearea și întreținerea unor relații economice normale între state, în avantajul tuturor.

Schimbarea diviziunii internaționale a muncii pe baza industrializării și a accelerării dezvoltării economice generale a țărilor în curs de dezvoltare este singura cale în stare să ofere fundamentul economic necesar unui sistem al relațiilor economice internaționale bazat pe egalitate suverană, beneficiu reciproc și respectarea intereselor tuturor statelor.

---

[5] Am privit diviziunea internațională a muncii ca diviziune teritorială a muncii pe care am exprimat-o și măsurat-o prin cantitățile de valori nou create exprimate monetar. Indicatorul statistic folosit a fost produsul intern brut.

[6] Problèmes des matières premières et du développement, Nations Unies, New York, 1974.

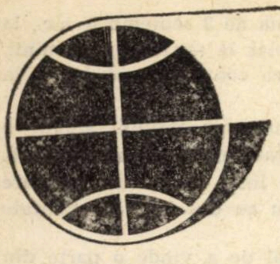

Comerţul Pieţei Comune

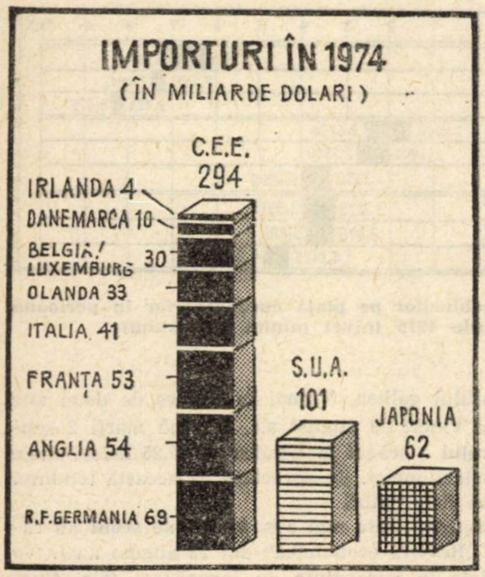

CELE NOUĂ ŢĂRI care formează în prezent Comunitatea Economică Europeană reprezintă — cu importuri în valoare de 294 miliarde de dolari in 1974 — o piaţă mai însemnată decît S.U.A. şi Japonia luate la un loc (vezi graficul nr. 1). În cadrul acestor importuri comerţul intracomunitar a reprezentat anul trecut aproape 48%, ca urmare a faptului că după 1959, în condiţiile creării treptate a uniunii vamale, valoarea schimburilor intra—C.E.E. a sporit de două ori mai repede decît comerţul mondial. În 1973 ponderea comerţului intracomunitar era şi mai ridicată (52% din totalul importurilor), scăderea constatată fiind datorată în bună măsură intensificării comerţului C.E.E. cu ţările exportatoare de petrol (vezi graficul nr. 2)

În acelaşi timp, exporturile C.E.E. către opt ţări din Orientul Mijlociu (Iran, Irak, Arabia Saudită, Kuweit, Bahrein, Qatar, Emiratele Arabe Unite şi Oman) au sporit în 1974 cu 85% faţă de anul precedent, iar cele către cei mai mari trei producători de petrol africani (Algeria, Libia şi Nigeria) cu 61%.

Un loc crescînd în comerţul ţărilor C.E.E. îl ocupă schimburile cu ţările socialiste. În cazul R.F.G., de pildă, schimburile amintite au sporit în semestrul I a.c. cu 22%. Ponderea ţărilor socialiste a ajuns astfel la 7,7% din exportul vest-german, faţă de 6,1% cu un an în urmă.

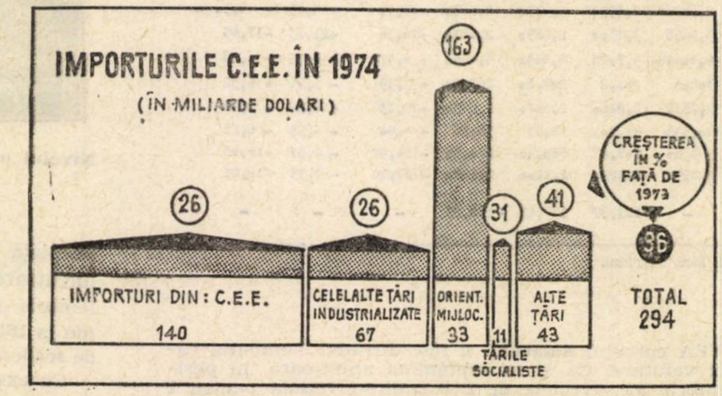

(după „THE ECONOMIST")

Pe cartea de vizită a agriculturii albaneze

TRANSFORMAREA socialistă a agriculturii albaneze i-a permis să realizeze progrese rapide şi să atingă parametri fără precedent în istoria ţării. După cum menţiona recent revista „L'Albanie Nouvelle", anul trecut fondul de terenuri arabile depăşea de două ori suprafaţa acestora din perioada antebelică, capacitatea instalaţiilor de irigare era de 10 ori mai mare, producţia agricolă globală — de circa 4 ori, iar producţia de cereale panificabile — de peste 3 ori. Se apreciază că, întrucît, ritmul de creştere a producţiei agricole a fost de aproape două ori mai înalt decît cel al creşterii populaţiei, s-a constituit o bază trainică pentru îmbunătăţirea nivelului de trai al populaţiei în decursul anilor, proces care se desfăşoară paralel cu perfecţionarea producţiei agricole, cu ridicarea cooperativelor agricole pe o treaptă superioară.

„Captarea" Soarelui

UTILIZAREA imensei energii solare a devenit de mai mulţi ani una din cele mai tenace ambiţii ale ştiinţei moderne. Miza — acum cînd umbrele penuriei de combustibili se ridică tot mai ameninţător, la orizontul omenirii — justifică pe deplin această tenacitate. Energia solară ce se revarsă anual pe un acru de pămînt este echivalentă cu 9,4 milioane kWh energie electrică, iar dacă razele ce coboară într-un deşert ca Sahara ar putea fi „recuperate", s-ar obţine suficientă energie pentru nevoile întregii planete. Pînă acum, însă, nu s-a reuşit crearea unor baterii solare cu adevărat eficiente. Fotocelulele pe bază de silicon sînt costisitoare. necesită spaţii uriaşe şi au un randament foarte scăzut. O recentă descoperire a unor cercetători din California a reînviorat speranţele celor care văd în Soare principala alternativă a combustibililor convenţionali. Fotocelula „Varian" creată de ei are o eficienţă de 20%, ceea ce înseamnă că o cincime din energia solară captată de celulă este transformată direct în energie electrică. Concepută pe bază de arseniură de galiu, ea prezintă, de asemenea, avantajul unei dimensiuni extrem de mici : o fotocelulă cu diametrul de 8 milimetri are o putere de 10 waţi, ceea ce înseamnă că mici localităţi sau mari unităţi industriale ar putea fi aprovizionate cu energie electrică cu ajutorul unor asemenea baterii solare ce ar ocupa spaţii foarte mici. Specialiştii consideră că prin această descoperire s-a obţinut un prim succes concludent în „captarea" energiei solare.

„O gravă problemă de sănătate publică"

DUPĂ INTRODUCEREA obligatrvităţii menţionării pe pachetele de ţigări, efectelor dăunătoare pentru organism ale fumatului şi după interzicerea reclamelor la televiziune, finanţate de industria tutunului, administraţia S.U.A. a solicitat Congresului adoptarea unei noi legi care să o autorizeze să interzică vinderea pe piata americană a ţigărilor cu un conţinut ridicat de nicotină şi de gudron. Într-un raport cu caracter ştiinţific prezentat forului legislativ în legătură cu această problemă, Departamentul pentru problemele sănătăţii şi asigurărilor sociale califică fumatul drept o gravă problemă de sănătate publică şi aduce noi dovezi medicale şi statistice în sprijinul afirmaţiei că mortalitatea datorită accidentelor cardiovasculare, cancerului şi turburările pulmonare este mult mai ridicată în rîndurile fumătorilor.

Cazul monedelor mici

DE LA ÎNCEPUTUL acestei veri băncile şi magazinele suedeze sufereau de o tot mai acută lipsă de monedă metalică măruntă, în ciuda emiterii a 200 000 de coroane noi pe zi. Sesizîndu-se de acest fenomen, poliţia a iniţiat o investigaţie care a condus la jumătatea lunii august la descoperirea unei bande care retrăgea din circulaţie şi topea moneda metalică măruntă din argint. Deşi Suedia renunţase să mai bată monedă din argint încă din 1968, numeroase asemenea monede se mai aflau încă în circulaţie. După ce monedele respective erau topite, într-o fermă din apropierea Stockholm-ului, argintul obţinut era vîndut „la negru" industriei cu un profit uriaş. Autorităţile suedeze estimează că cel puţin 20 milioane de coroane de argint (circa 5 milioane de dolari) au fost sustrase din circulaţie şi topite de banda respectivă în ultimii cîţiva ani.

Concediul în rulotă

ÎN FIECARE VARĂ tot mai multe autoturisme avînd remorcată o rulotă străbat şoselele într-o mişcare migratorie de dimensiuni cu mult mai mari decît cele de acum cîteva milenii, dar cu obiective infinit mai modeste : soare, apă, aer. Deşi în Franţa, de exemplu, producţia de autoturisme s-a redus cu 25% faţă de anul precedent, cea de rulote s-a menţinut la nivelul anterior, de peste 80 000 de bucăţi pe an. Aceasta pentru că în vreme ce ponderea francezilor care-şi petrec concediul locuind într-un hotel sau într-o vilă s-a redus, rulota este utilizată în acest an de peste 20% din francezii plecaţi în concediu, faţă de numai 13,9% în 1968.

O anchetă iniţiată de Touring Clubul farncez — ale cărei rezultate sînt publicate în revista **Le Nouvel Observateur** a relevat că ţinînd seama de preţul rulotei (considerînd că este păstrată trei ani), de cheltuielile de întreţinere, de asigurare, de garare, de staţionare într-un camping, sejurul într-o rulotă — fie ea şi de patru persoane — nu este mai ieftin, chiar dacă rulota ar fi utilizată o lună întreagă pe an.

Rămîn însă celelalte avantaje ale rulotei între care mobilitatea şi siguranţa de a avea oricînd cazarea asigurată se situează. pe primul loc.

REGISTRUL NAVAL ROMÂN

Rodica Dobrescu, Tulcea — Evoluția ascendentă a construcțiilor de nave și creșterea flotei maritime și de navigație interioară românești a condus la necesitatea creării unui organ tehnic propriu pentru supravegherea și clasificarea navelor, denumit în prezent Registrul naval român (RNR).

Registrul naval român este o unitate economică cu personalitate juridică, independentă și fără scop comercial, care are ca atribuții principale elaborarea regulilor pentru construcția și clasificarea navelor maritime și de navigație interioară, supravegherea tehnică a construcțiilor, reconstrucțiilor și reparațiilor de nave, a fabricării materialelor și echipamentelor navale, inspectarea navelor în vederea acordării, reinnoirii sau confirmării clasei RNR. Toate aceste activități se desfășoară în țară cu personalul său propriu, iar în străinătate prin intermediul altor organizații de clasificare cu care RNR are încheiate acorduri de colaborare și substituire reciprocă.

Urmărirea aplicării convențiilor internaționale la care România este parte, referitoare la siguranța vieții umane pe mare, securitatea navelor, asigurarea integrității mărfurilor aflate la bordul navelor și măsurarea tonajului navelor reprezintă o altă atribuție importantă a RNR.

Registrul naval român are sediul central in București și inspectorate permanente în principalele porturi și șantiere navale maritime și fluviale din țară, precum și în uzine furnizoare de materiale, mecanisme, instalații și echipamente navale.

Zona francului

Mihaela Bănică, București — Zona francului cuprinde 12 țări africane (Camerun, Republica Centrafricană, Ciad, Congo, Coasta de Fildeș, Dahomey, Gabon, Mali, Niger, Senegal, Togo și Volta Superioară) și, bineînțeles, Franța. Reuniunea anuală a țărilor membre are loc în mod tradițional în preajma reuniunii din fiecare toamnă a Fondului Monetar Internațional și a Băncii Mondiale.

La reuniunea din acest an a țărilor din zona francului desfășurată la Paris la sfirșitul lunii august, principalele probleme abordate au fost ajutorul pentru dezvoltare, materiile prime și problemele monetare. După cum relata ziarul **Les Echos** (29 august), criza economică din Occident și voința țărilor „lumii a treia" privind instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale au conferit o insemnătate particulară acestor dezbateri. În fața fluctuațiilor considerate excesive ale cursurilor valutare, pe fondul unei scăderi a prețurilor la materiile prime exportate de ele în prima jumătate a acestui an și al deteriorării raportului lor de schimb, țările africane, precum și Franța, au subliniat importanța pe care ele o acordă unei reintoarceri la parități fixe.

Petrol submarin

Doru Dumitrescu, Videle — Declarînd nule toate acordurile încheiate de fostul guvern marionetă de la Saigon cu diferite companii petroliere străine pentru explorarea și exploatarea zăcămintelor din zona de coastă, Guvernul revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud și-a anunțat în același timp intenția de a negocia cu orice companie petrolieră, „inclusiv cu cele care au fost active în Vietnamul de Sud în trecut", reluarea exploatării acestor zăcăminte. Printre aceste companii mai multe au sediul în S.U.A. (Shell, Mobil, Esso).

Devalorizare

Septimiu Pop, Jimbolia — Devalorizarea pesoului hotărită spre sfirșitul lunii august este cea de a cincea măsură de acest fel adoptată în actualul an de criză economică în Argentina. Cursul său în tranzacțiile financiare s-a modificat de la 42,50 pesos la 44,20 pesos pentru un dolar, aceasta reprezentind cea mai mică devalorizare din anul curent (4%). Precedentele devalorizări variaseră între 18% și 100%. Pesoul utilizat în tranzacțiile comerciale a fost devalorizat cu 2,85%, iar cel pentru schimburile turistice cu 5%.

Agenții de publicitate

Iulian Manea, Odobești — Între cele mai mari zece agenții de publicitate din lumea capitalistă nouă sînt americane, dar pe primul loc continuă să se situeze o agenție japoneză (Dentsu Advertising), cu o cifră de afaceri de 907,7 milioane de dolari, în ciuda unei scăderi (singura din top) de 1,6% față de anul precedent. Potrivit revistei americane **Advertising Age,** care furnizează aceste cifre, în 1974 în 67 de țări funcționau 740 agenții de publicitate, cu o cifră de afaceri totală de 9,2 miliarde de dolari, comparativ cu 8,7 miliarde în 1973. În fața ritmului superior al inflației, această creștere de 5,7% ascunde de fapt o scădere a activității publicitare, explicabilă într-o perioadă de criză economică.

A.E.L.S.

Voicu Ancan, Buhuși — Asociația Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S.) este o organizație formată la 3 mai 1960 din inițiativa Marii Britanii, care cuprinde în prezent ca membri, Austria, Portugalia, Suedia, Elveția, Norvegia, Islanda și Finlanda ca țară asociată. Potrivit raportului anual al Asociației, dat publicității la 3 septembrie la Geneva, schimburile dintre țările membre ating în prezent aproape 10 miliarde de dolari pe an, din care 97% sînt scutite de taxe vamale și contingentări. Procesul de desființare a tarifelor vamale continuă, se precizează în raport, care arată că „deși populația lor totală nu reprezintă decît 1% din populația globului, ele efectuează 7% din exporturile și 9% din importurile mondiale".

Televiziune

Gheorghe Oanță, Caracal — Din ansamblul televizoarelor în culori vîndute anul trecut pe plan mondial, 80% aveau la bază sistemul american NTSC, principalele țări care l-au adoptat fiind S.U.A., Canada, Japonia, Anglia și Mexicul ; 18% erau construite după sistemul vest-german PAL (Phase Alternation Line) pus la punct de firma AEG — Telefunken, iar 2% după sistemul francez Secam. În afara Franței sistemul Secam este utilizat de U.R.S.S. și alte țări socialiste europene, de Grecia, de majoritatea statelor arabe, de Coasta de Fildeș, Zair și altele. În afara R.F.G., sistemul PAL este folosit în Europa de R.S.F. Iugoslavia, de Italia (care și-a anunțat numai recent opțiunea, dar în care s-au vîndut 250 000 televizoare în culori după sistemul PAL în ultimii nouă ani) : în curînd el va fi adoptat și de Spania (35 000 de aparate după sistemul PAL vîndute, față de 2 000 după Secam), de Portugalia și Turcia. În Asia sistemul PAL este deja utilizat în Indonezia, Pakistan, Malaezia, Singapore ; el a fost adoptat și de Australia, Noua Zeelandă și mai recent și de Africa de Sud. În America Latină se consideră că recenta opțiune a Braziliei pentru sistemul PAL va fi urmată de cele în același sens ale Argentinei și Venezuelei.

În fața răspîndirii sistemului PAL, mai multe firme occidentale constructoare de televizoare interesate în sporirea vînzărilor pe piața Asiei, Americii Latine și Europei își propun să treacă de la producerea de televizoare în culori după licența americană la aparate după licență vest-germană. O serie de firme producătoare japoneze au și adoptat deja această măsură, în vreme ce în presa engleză **(The Economist,** 23 august) au început să se exprime sugestii privind necesitatea trecerii Angliei la sistemul PAL, pentru a asigura producătorilor englezi o scară a producției mai mare și a le facilita pătrunderea pe piețele din Commonwealth.

Productivitatea muncii

Nicolae Tudoran, Ploiești — Pentru prima oară în ultimul sfert de secol, productivitatea muncii în S.U.A. a inregistrat anul trecut o scădere, fiind cu 2,7% mai redusă decît în 1973, afirmă Comisia națională pentru productivitate și calitatea muncii din această țară. În ultimii 85 de ani productivitatea muncii a avut un ritm mediu anual de creștere de 2,4% ; în perioada postbelică ritmul acesta a fost însă mai redus decît în cazul altor țări capitaliste dezvoltate. Experții comisiei citate își exprimă opinia, în ultimul raport anual al acesteia, că înviorarea așteptată a activității economice în S.U.A. va restaura probabil tendința istorică de creștere a productivității muncii, subliniind rolul esențial pe care îl au în ridicarea productivității învățămîntul și pregătirea cadrelor și investițiile în tehnică modernă. „Creșterea pe termen lung a productivității — se mai arată în raport — reprezintă un mijloc major de a compensa creșterile substanțiale ale prețului energiei și al unor materii prime".

S.F.I.

Ovidiu Minculescu, Constanța — Despre obiectivele Societății Financiare Internaționale (S.F.I.), ca organism făcînd parte din așa-numitul „grup al Băncii Mondiale", am scris nu cu multe luni în urmă (vezi „Revista economică nr. 17/1975), așa că nu mai revenim. Față de cele scrise atunci semnalăm doar în plus că, prin aderarea la 20 august a.c. a Republicii Volta Superioară, numărul țărilor actionare a ajuns la 101. Adăugînd cotizația de 55 000 de dolari a acestei ultime țări, totalul capitalului social subscris la S.F.I. a ajuns la 107,3 milioane de dolari.

Printre cele 101 țări membre al S.F.I., 82 sînt țări în curs de dezvoltare, din care 28 sînt africane. Cinci dintre ele au aderat la S.F.I. după 1970 (Camerun, Gabon, Lesotho, Swaziland și Zair). Între 1970 și 1975 S.F.I. a investit un total de 97,5 milioane dolari pentru 35 proiecte în 15 țări africane.

Sediu

Virginia Zeleni, Timișoara — Ca sediu al Organizației Mondiale de Turism a fost ales orașul Madrid. Pentru a găzdui acest nou organism specializat al O.N.U. au mai concurat orașele Geneva, Zagreb și Manila. Pentru sediul O.M.T. se va construi o clădire specială cu o suprafață de 27 000 m², costul ei ridicindu-se la 600 milioane de pesetas.

Air Afrique

Bogdan Cornescu, Tulcea — Air Afrique este o companie de aviație multinațională creată prin tratatul de la Yaoundé din 1961, care reunește în prezent 11 state : Republica Centrafricană, Ciad, R. P. Congo, Coasta de Fildeș, Dahomey, Gabon, Mauritania, Niger, Senegal, Togo și Volta Superioară. Camerunul s-a retras în 1971 pentru a-și crea propria sa companie aeriană. Capitalul societății Air Afrique este deținut în proporție de 72% de cele 11 state africane menționate (cîte 6,54% din acțiuni fiecare), iar 28% revin unei societăți franceze în care Air France deține un sfert din capital, iar U.T.A. trei sferturi. Flota aeriană a companiei Air Afrique deservește 20 de state africane, de asemenea asigură legături cu Insulele Canare, Franța, Italia, Elveția și S.U.A. și se compune din șase avioane DC-8, trei Caravelle și două DC-10-30. Ea a transportat anul trecut 369 000 de pasageri. Din totalul personalului numai trei comandanți de bord, cinci piloți secunzi și zece mecanici navigatori sînt africani, mărirea numărului acestora fiind unul din obiectivele companiei.

Sahara occidentală

Mariana Necula, Beceni — Pe teritoriul Saharei occidentale, care se întinde pe o suprafață de 266 000 km², în nord-vestul continentului african, a fost descoperit încă din 1947 unul din cele mai mari zăcăminte de fosfați din lume, evaluat la 1,7 miliarde tone minereu de calitate superioară. O altă bogăție a Saharei occidentale o reprezintă un zăcămînt de minereu de fier, cu o concentrație de 65%, care nu a intrat încă în exploatare.

... curier...... curier...... curier... curier.....

Desfacerea contractului de muncă

NICOLAE BELDIMAN, Craiova — Între cauzele legitime de desfacere a contractelor de muncă, Codul muncii (art. 130) prevede și desființarea unor posturi. În asemenea situații, astfel cum se stabilește în art. 133 din cod, unitățile au obligația să propună lucrătorilor trecerea în altă muncă corespunzătoare, sau să ia măsuri pentru recalificarea acestora. În cazul refuzului, contractul urmează a se desface, nimeni neputînd fi încadrat, fără voia sa, într-o altă muncă.

Concediu de odihnă

TOTU MURGU, Tg. Jiu — Perioada de efectuare a stagiului militar se ia în considerare ca vechime în muncă, utilă pentru acordarea concediului de odihnă. În consecință, perioada de șase luni, de efectuare a stagiului militar după repartizarea ca absolvent al învățămîntului superior, este utilă la stabilirea acestui drept. Dacă, la timpul său, vi s-a plătit compensarea în bani a concediului neefectuat, proporțional cu perioada lucrată de la angajare, puteți obține un nou concediu de odihnă după împlinirea a 11 luni de activitate, în care se include și perioada de efectuare a stagiului militar. În ipoteza în care n-ați primit compensarea, sînteți îndreptățit să primiți în cursul acestui an concediul, în orice lună, deoarece aveți însumată o perioadă mai mare de 11 luni de vechime neîntreruptă în muncă.

Vechime în meserie

ILIE MITULESCU, Timișoara — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți absolvent al liceului de cultură generală și al școlii profesionale. În legătură cu situații similare, Ministerul Educației și Învățămîntului, de acord cu Ministerul Muncii, a stabilit că vechimea în meserie necesară pentru promovarea în categoriile tarifare superioare, este aceeași cu cea prevăzută în anexa I la legea nr. 12/1971, pentru muncitorii care sînt absolvenți ai cursurilor de specializare postliceale.

Dacă aveți vechimea minimă necesară de 6 ani, puteți deci solicita examinarea de către comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor din unitatea unde lucrați, în vederea promovării în această categorie.

Maistru

MARIN BUCUR, Oradea — Legea nr. 12/1971, prevede că și absolvenții liceelor de specialitate cu profil tehnic pot ocupa funcția de maistru, dacă au o vechime în producție de cel puțin 5 ani ca muncitori calificați. Întrucît după absolvirea liceului, n-ați lucrat nemijlocit în producție nu puteți ocupa, în prezent, funcția de maistru. Îndepliniți însă, condițiile pentru ocuparea, prin examen sau concurs, a funcției de tehnician. De asemenea, ca absolvent al liceului de specialitate, beneficiați de unele condiții mai ușoare de vechime în meserie, față de cele prevăzute pentru cei care au absolvit numai școala profesională și — cu atît mai mult — față de cei care s-au calificat la locul de muncă.

Recompense

MARIA PANDELE, Brașov — Pentru predarea înainte de termenul planificat a obiectivelor de investiții, la care se obține o eficiență economică sporită prin reducerea perioadei de imobilizare a fondurilor de investiții aferente acestor obiective, se pot acorda recompense atît personalului din unitățile de execuție și de servicii, cît și celor furnizoare de utilaje, unităților de proiectare precum și celor beneficiare. Recompensele se acordă cu condiția respectării calității lucrărilor.

Asigurarea bazei materiale

(Urmare din pag. 10)

Acest gen de deficiențe după părerea noastră ar putea să fie rezolvate astfel:

a) **În perioada premergătoare anului de plan:** metodologia să prevadă date precise pînă la care se actualizează planurile de producție care să stea la baza planurilor de aprovizionare, de exemplu, 31 martie și 30 septembrie. În raport de aceste date, să se stabilească și termenele de calculare a necesarului, precum și toată filiera pînă la încheierea contractelor. Metodologia actuală pentru aprovizionare nu conține termene pentru actualizarea planurilor de producție. În această etapă, necesarul de aprovizionat se prevede în balanțele materiale și se concretizează în repartiții și contracte.

b) **Pe parcursul anului de plan:** bazele județene de aprovizionare să aibă atît rezerve suficiente de materii prime și materiale (din experiența de pînă acum se poate stabili cuantumul rezervelor, în raport de produs), cît și posibilitatea de preluare de la unități a disponibilităților pe care apoi să le valorifice la intern sau export. În acest fel ele devin un instrument sigur prin care Ministerul Aprovizionării poate menține echilibrul balanțelor materiale.

În sensul celor de mai sus, ar urma ca rezervele de plan să fie scoase din unitățile furnizoare și să fie depozitate în baze, prin aceasta asigurîndu-se existența lor certă, furnizorii nemaiputînd invoca motivul că n-au putut obține producția planificată. Prin măsurile de mai sus s-ar simplifica și problemele financiare ale unităților. Este adevărat că ar crește puțin prețul produselor respective cu cheltuielile de transport și depozitare în baze. Dar această creștere este infimă în raport de efectul economic pe care-l aduce prin suplețea ce-o dă mecanismului de aprovizionare.

Știați că ORMIG nu este numai denumirea unui sistem, ci și numele unei întreprinderi? Aici a fost pus la punct acum 50 de ani procedeul ORMIG, care pînă astăzi este cel mai economic principiu de multiplicare din lume.

Dispozitivele de multiplicare ORMIG imprimă fără culori care să murdărească, în cel mult 7 culori simultan pe hîrtie normală. Într-un timp extrem de scurt se obțin 50, 100, 200 și chiar mai multe copii. Cu ajutorul termografului ORMIG se obține în cca. 4 secunde, de pe o scrisoare sau un desen, o matriță pentru dispozitivul de multiplicat.

Dispozitivul de imprimare ORMIG este folosit în peste 50.000 de fabrici pentru multiplicarea documentației tehnologice. De pe desenele de execuție se pot imprima rapid și fără greșeli toate documentațiile necesare ca: specificațiile de materiale, detalii etc. Se obține o utilizare optimă a timpului de lucru, a materialului și a mașinilor. Timpii de așteptare și rebuturile se reduc la minimum.

ORMIG

Se garantează aprovizionarea cu piese de schimb.

Stăm la dispoziție cu plăcere pentru asistență tehnică. Solicitați documentația noastră de informare 202 Ro/2.

Organisationsmittel GmbH.
497 Bad Oeynhausen – Republica Federală Germania, Brunhildestr 18.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr-ului 37 din 12 septembrie 1975

– Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune. Relația valoare de întrebuințare – calitate – preț (dr. **Francisc Kiss**). 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Ancheta „R.E." – Rezerve de sporire a rentabilității întreprinderilor **(Maria Ioniță, Sergiu Pascariu).** 3
– Optimizarea transporturilor auto **(D. Strungaru).** 6
– Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Semnificațiile unui raport cheie: Tehnologie – economie (ing. **Ion Crișan**). 8
– Județele țării pe traiectoria progresului: Gorj.
– Tribuna economistului: Operativitate în asigurarea bazei materiale a planului (ec. **S. Corneliu**). 10
– Din experiența județului Cluj Efortul propriu — baza consolidării economico-organizatorice a cooperativelor agricole (dr. **Aurel Loșonți**). 11

CONDUCERE — ORGANIZARE

– Considerații asupra funcției deprinderilor (dr. **P. Jica**). 13
– Metode – tehnici. Arborele de scopuri – o metodă de planificare a nivelului de trai în R.P. Bulgaria **(S. Amariței).** 15
– În perspectiva viitorilor 25 de ani. Omniprezența informaticii în viața economică și socială **(Adrian Davidoviciu, Ioan Georgescu).** 17

TEORII – IDEI

– Posibilități de modelare ale sistemelor economice ierarhice **(L. Tövissi, E. Scarlat, Al. Tașnadi).** 19
– Documentar economic. În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic și economic de masă. 21
– Școli – curente – economiști. Teoria economică burgheză în căutarea lucidității... (II) **(Vasile Pilat).** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Relația echitate – eficiență în restructurarea economiei mondiale **(S. Sava).** 24
– Tendințe – conjuncturi. 26
– În analiza F.M.I. – B.I.R.D.: Situația și perspectivele economiei mondiale **(Dinu Dragomirescu).** 27
– Piața monetară internațională. 29
– Mondorama. 30

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1.
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

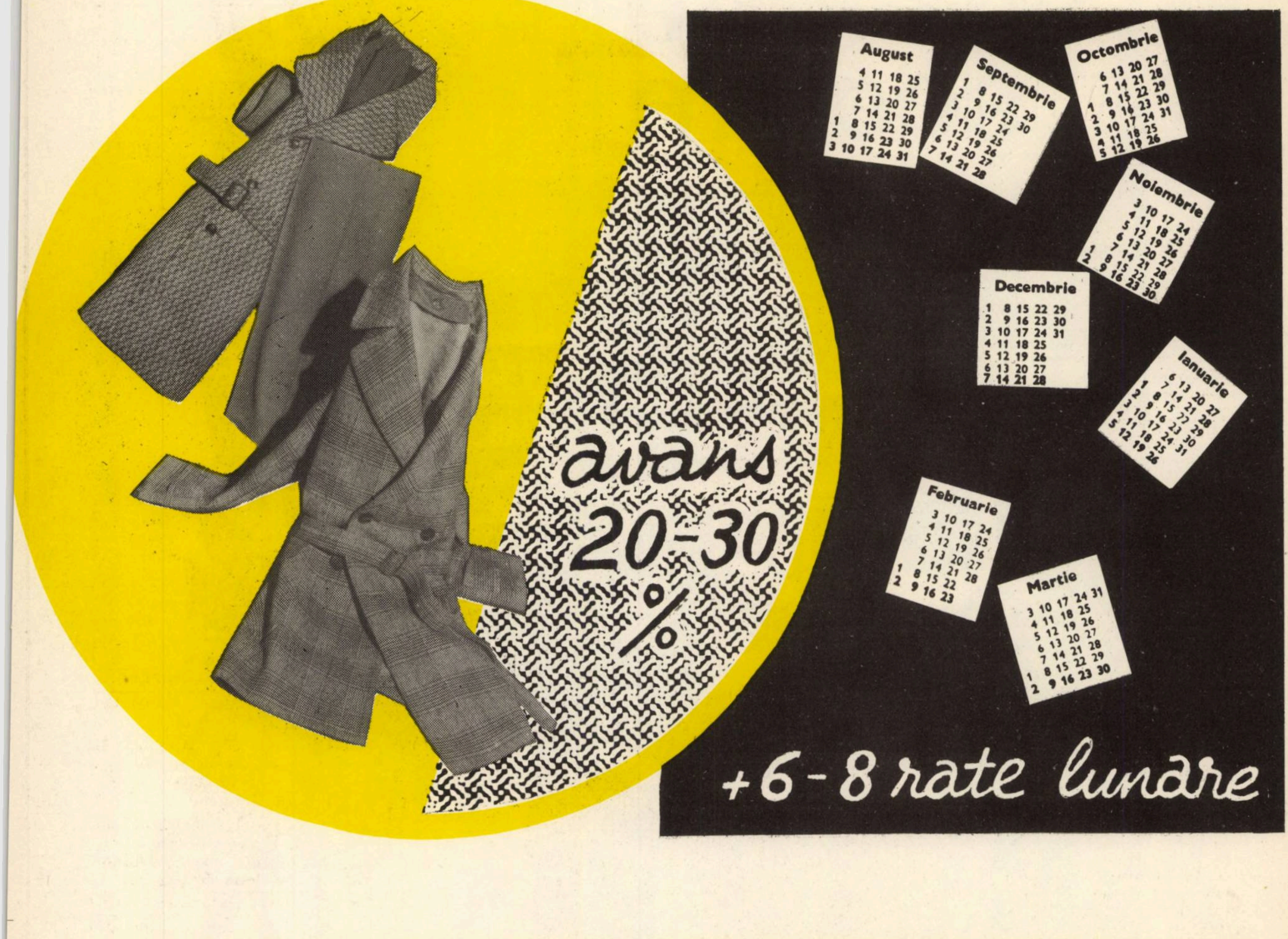
avans
20-30
%
August
Septembrie
Octombrie
Noiembrie
Decembrie
Ianuarie
Februarie
Martie
+6-8 rate lunare

PENTRU BUGETUL DV., AL FAMILIEI DV.

**Cumpărăturile cu plata în rate = MARFA PE LOC,
PLATA EŞALONATĂ PE 6 SAU 8 LUNI.**

Vă puteţi da seama de marile avantaje ale acestui sistem modern de comerţ, numai cumpărînd confecţii cu plata în rate, la preţuri accesibile tuturor!

Achitarea unui avans de 20—30% la achiziţionarea mărfurilor reduce cuantumul cotei lunare, înlesnind astfel simţitor plata ratelor.

Cumpăraţi cu plata în rate

CONFECŢII FINITE SAU LA ULTIMA PROBĂ

Angajaţi ai unităţilor socialiste, toate celelalte categorii de angajaţi, membri ai cooperativelor meşteşugăreşti, pensionari!

Achitînd doar un avans convenabil, vă puteţi procura haine noi, atît pentru dv. cît şi pentru membrii familiei dv.

Magazinele comerţului de stat vă oferă marele avantaj al cumpărăturilor cu plata în rate, punîndu-vă la dispoziţie un bogat sortiment de confecţii moderne, elegante.

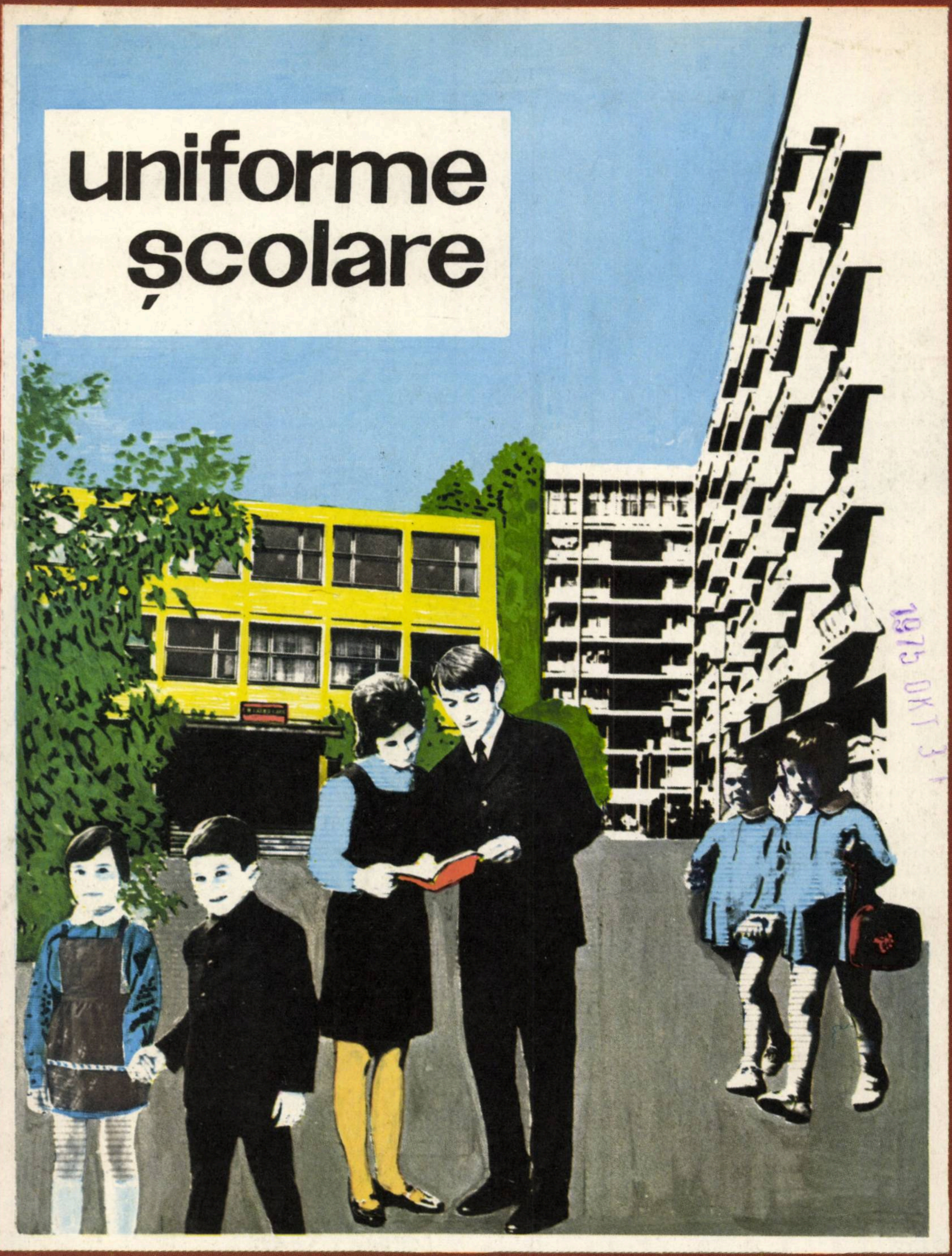

1975 OKT 3

UNIFORME ȘCOLARE

se pot cumpăra chiar azi

Magazinele de confecții și raioanele specializate ale comerțului de stat vă pun la dispoziție întreaga gamă de uniforme școlare, în toate mărimile.

Nu lăsați pe mîine, cumpărați chiar azi copiilor dv. uniformele școlare de care au nevoie.

Lei 5

646

R HO

revista economică

38 19 • IX 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

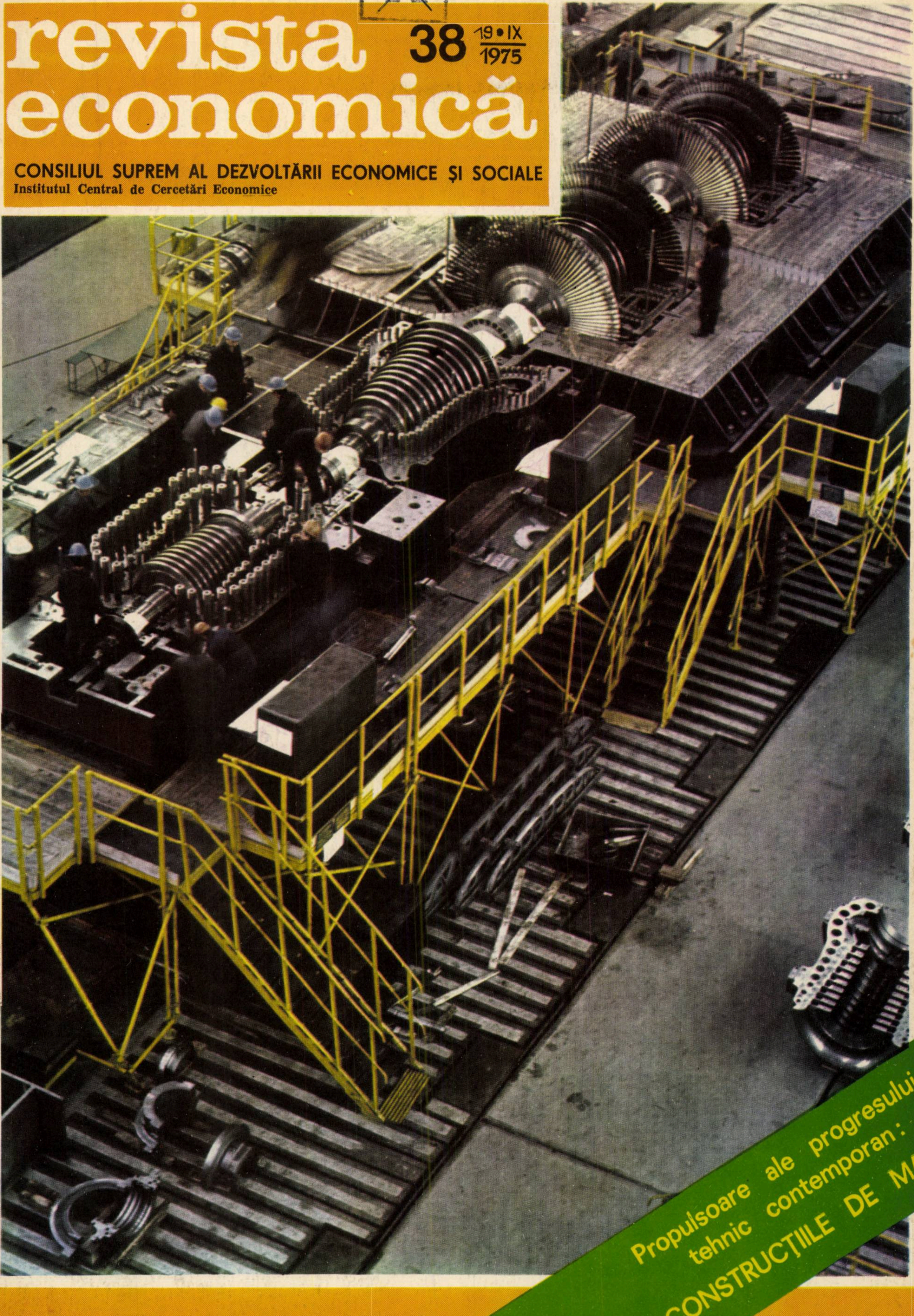

Propulsoare ale progresului tehnic contemporan:
CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI

documentar economic

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

„Continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării. Industria își va întări necontenit poziția conducătoare în economie, sporindu-și ponderea în crearea venitului național, în realizarea reproducției lărgite și satisfacerea nevoilor de consum ale populației, în dezvoltarea schimburilor economice externe".

„Programul Partidului Comunist Român
de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate
și înaintare a României spre comunism"

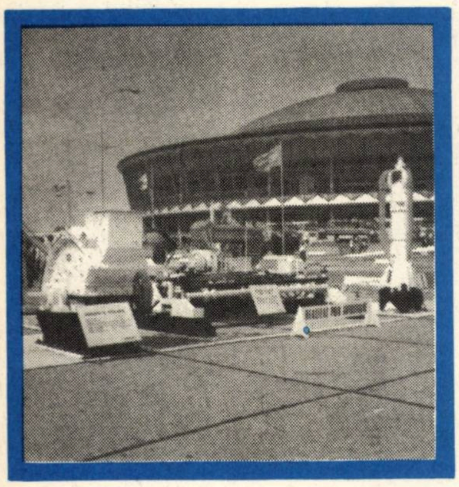

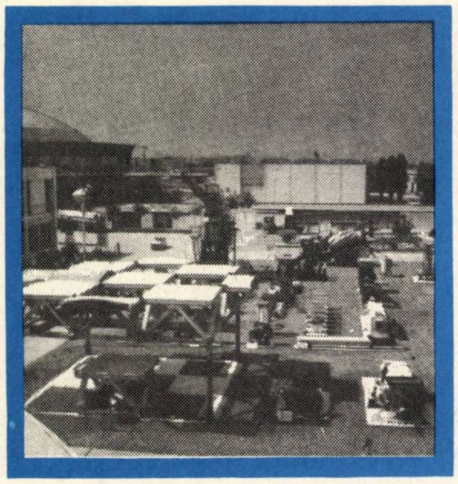

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE (%)

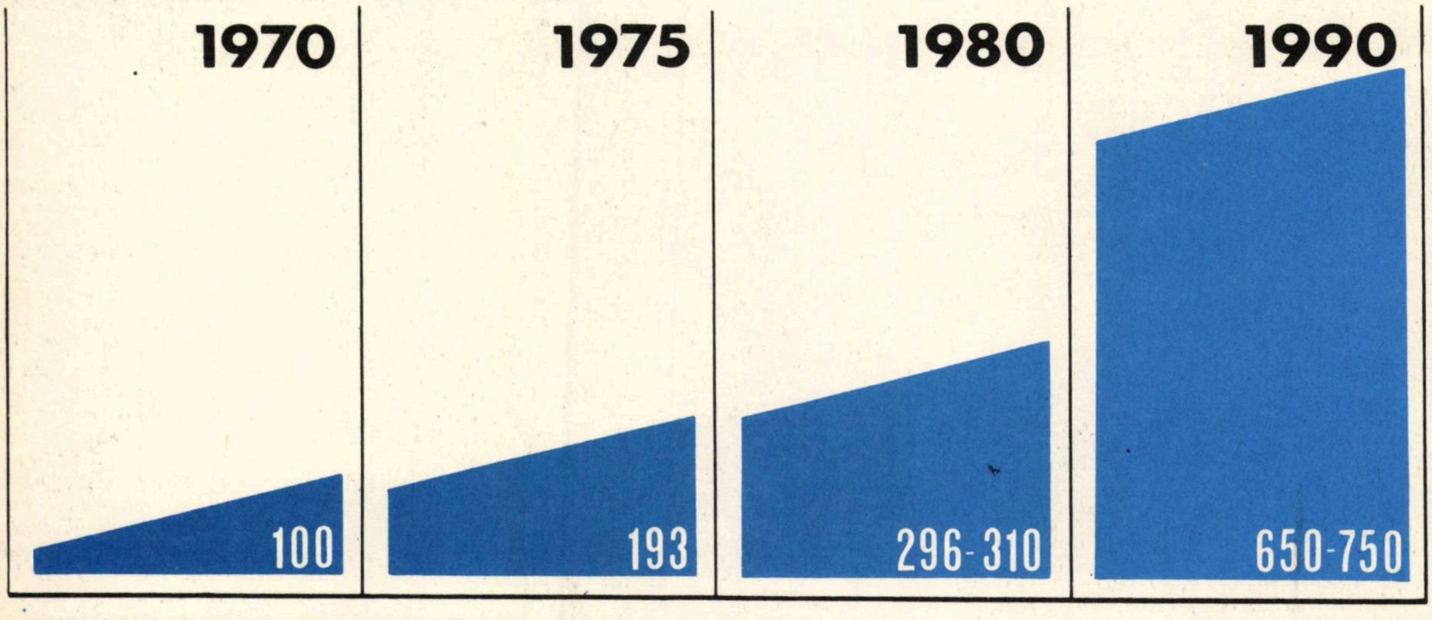

LOCUL OCUPAT DE INDUSTRIE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ (1973, în %)

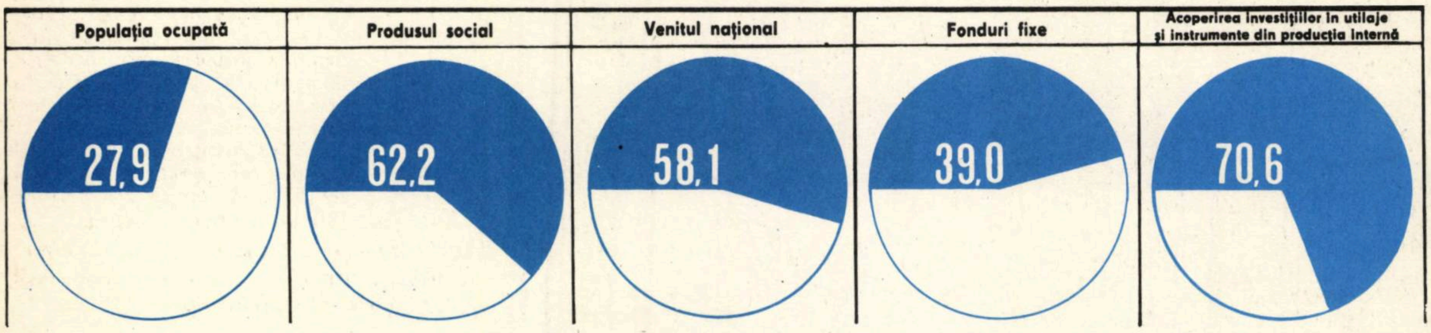

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
84 833

CADRELOR VIITORULUI — CALITĂȚI DE INVENTIVITATE ȘI CREATIVITATE

NOUL AN DE ÎNVĂȚĂMÎNT a adus pe băncile școlilor de toate gradele un sfert din populația țării. Cei cinci milioane de tineri înrolați în armata de elevi și studenți începînd anul școlar, au marcat — cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu — începutul noului cincinal. O țară care-și permite să întrețină în școală un sfert din populație, care depune eforturi investiționale atît de uriașe pentru pregătirea cadrelor dovedește o înaltă răspundere față de viitor și o deosebită capacitate de dăruire pentru pregătirea lui.

Cu binecunoscuta sa capacitate de a scoate în relief esența fenomenelor, secretarul general al partidului nostru s-a adresat din orașul milenar Craiova tineretului studios și cadrelor chemate să participe la formarea acestuia — subliniind finalitățile sociale ale școlii și educației în societatea noastră : „Societatea pe care o edificăm este o societate a muncii, a creației ; în ea nu își au și nu-și vor avea locul cei ce nu muncesc. Iată de ce învățămîntul trebuie să facă totul pentru a pregăti tineretul pentru muncă, pentru creație, pentru viață. Învățămîntul trebuie să facă din fiecare cetățean al României socialiste un constructor entuziast al comunismului, un luptător ferm pentru progres, pentru egalitate între națiuni, un revoluționar în adevăratul sens al cuvîntului ! Iată de ce învățămîntul nostru trebuie să fie revoluționar, să se bazeze pe concepția materialist-dialectică, pe un spirit novator în toate domeniile de activitate !“.

În condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și ale schimbărilor determinate de revoluția tehnico-științifică, de accelerarea transformărilor din societatea contemporană apare o imensă și crescîndă nevoie socială de inovație și creativitate. Marile probleme cu care este confruntată omenirea, problemele dezvoltării economice ale statelor și ale făuririi unei noi ordini economice, în lume, problemele formării personalității umane pot fi înțelese și influențate numai printr-o aprofundată cunoaștere a marilor cuceriri ale științelor și printr-o imensă capacitate de invenție și inovație, printr-o aptitudine de prevedere și adaptare la nou. Șeful statului nostru a adresat tineretului o vibrantă chemare la înțelegerea sensului evenimentelor contemporane și mai ales a direcțiilor viitorului, pentru că numai astfel își poate pune potențialul în slujba efortului colectiv de făurire a programului prefigurat de documentele programatice ale Congresului al XI-lea al partidului, de realizare a societății socialiste multilateral dezvoltate și apoi a societății comuniste pe pămîntul României.

Începutul noului an școlar și al cincinalului revoluției tehnico-științifice constituie un prilej de a reflecta asupra înaltei responsabilități pe care o incumbă problemele formării omului societății viitoare, ale împlinirii depline a personalității umane prin etică profesională și muncă creatoare, prin spirit umanist, socialist și revoluționar. În această optică instruirea nu apare ca un act mecanic de transmitere de cunoștințe, ci ca o operă educativ-formativă, sensibilă și dificilă, de modelare a unor oameni cu aptitudini, capacități profesionale și calități moral-politice superioare, animați de profund patriotism și de spirit comunist revoluționar.

Exigențe sporite pentru asigurarea finalităților învățămîntului

EFORTUL STATULUI NOSTRU de școlarizare a unui sfert din populație este imens. Efortul de modernizare și înzestrare a școlilor și universităților cu laboratoare și tehnici noi de predare se concretizează în investiții de miliarde de lei anual. Dar condițiile materiale optime create bunei desfășurări a procesului de învățămînt, singure, nu pot asigura succesul acțiunii. Este necesar efortul de dăruire al cadrelor didactice pentru a insufla interesul tineretului pentru asimilarea noilor cunoștințe, curiozitate științifică și aptitudini de reflectare, de aprofundare și valorificare a cunoștințelor asimilate. Exigențele deosebite pe care șeful statului nostru le-a ridicat în fața învățămîntului sînt dictate de înalta responsabilitate față de realizarea mărețelor obiective ale societății socialiste multilateral dezvoltate.

Exigențele sporite față de eficiența învățămîntului sînt determinate și de revoluția tehnico-științifică. Nu trebuie uitat nici un moment faptul că schimbările apărute în tehnica producției și a activităților sociale prin automatizare aduc prefaceri în însuși modul de existență al oamenilor. Dacă prima revoluție industrială a eliberat omul de rolul de sursă de energie pentru mașinile folosite, automatizarea va permite realizarea unui belșug de produse, o reducere a timpului de muncă și schimbări structurale în profilurile profesionale. Modificările din profilul profesiunilor actuale (se apreciază că în peste 500 de domenii de activitate se lucrează în mod curent cu calculatoare electronice care cer o formație tehnologică adecvată) fac ca omul să nu mai fie un simplu executant, ci un factor de control, supraveghere și decizie căruia i se cere inteligență creatoare, inițiativă, rapiditate de reacție și de decizie, ceea ce impune pe lîngă o cultură de specialitate și un nivel înalt de cultură generală. În aceste condiții asimilarea cunoștințelor tradiționale, stocarea informației nu mai pot constitui un scop în sine, ci este necesară asimilarea unor cunoștințe generale cu aplicabilitate practică imediată și de perspectivă, dezvoltarea la tineri a unor aptitudini intelectuale și de creativitate. De aceea se impun îmbunătățirea conținutului învățămîntului de toate gradele și perfecționarea metodelor de predare. Cultivarea memorizării automate duce la diminuarea aptitudinilor de gîndire independentă, operativă, a capacității de a înțelege ceea ce învață, a capacității de înțelegere a exigențelor lumii în care trăiește și va trăi. Este necesară evaluarea exactă a faptului că tineretul este deținătorul unui imens potențial de creativitate care nu se poate materializa decît în condițiile în care își înțelege pe deplin menirea socială, în care se pătrunde de idealurile comuniste și își dedică eforturile însușirii unei înalte competențe profesionale și participării efective și directe la efortul constructiv al întregului nostru popor. Munca, izvorul oricărei împliniri personale, munca mijlocul sigur al călirii personalității umane este adevărata și marea școală a vieții pe care tineretul este chemat să învețe să o practice cu dragoste, dăruire și devotament, cu pasiune creatoare și spirit inovator. Tocmai de aceea secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își exprima **„convingerea că toți lucrătorii din învățămîntul superior, cadrele didactice, studenții vor face totul pentru a transforma instituțiile de învățămînt, universitățile în centre de învățămînt, cercetare și producție, de construcție a socialismului și comunismului în România“.** Experiența acumulată de școala noastră în ultimii ani în acest domeniu este valoroasă și se cere fructificată din plin. Microcooperativele de pe lîngă școlile sătești, atelierele școlilor din orașe, laboratoarele universităților au contribuit la formarea unor deprinderi de muncă practică prin care s-au fixat și aprofundat cunoștințe teoretice, s-au format abilități manuale și aptitudini profesionale prețioase. Tineretul studios gustă astfel pe viu satisfacția de a făuri cu propriile mîini ceva util, învață să prețuiască valorile materiale și spirituale create de alții, învață să cunoască mai bine valoarea timpului care poate fi materializat în obiecte și idei, poate cunoaște bucuria de a face ceva util societății, bucuria de a trăi și ipoteza de făurar nu numai pe cea de beneficiar al condițiilor pe care i le creează societatea. Preocuparea pentru valorificarea experienței dobîndite în acest sens și pentru sporirea exigenței cadrelor didactice este exprimată cu forță de convingere de tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Doresc ca și de aici, din Craiova, să mă adresez tuturor cadrelor didactice — și, odată cu aprecierea pe care o dau marii lor majorități, cvasiunanimității lor, pentru felul cum își îndeplinesc misiunea de onoare în formarea și educarea tinerei generații — să le adresez chemarea de a depune eforturi și mai mari pentru ca în rîndul cadrelor didactice să se simtă un spirit mai exigent, mai combativ, un spirit revoluționar împotriva a tot ceea ce este vechi, pentru a înlătura și din domeniul învățămîntului rutina, conservatorismul, pentru a promova spiritul nou. Fiecare lucrător din învățămînt trebuie să fie un propagandist al noului, un luptător pentru socialism și comunism. Numai așa vă veți îndeplini, dragi tovarăși, sarcina de educatori ai copiilor, ai tineretului, veți merita stima și încrederea societății, a partidului și statului nostru !“.**

„Am deplina încredere că tînăra noastră generație va urma ferm Programul elaborat de Congresul al XI-lea, că își va însuși în cele mai bune condiții cunoștințele cele mai înaintate și va asigura înfăptuirea neabătută a politicii partidului, ducînd mai departe făclia înaintașilor, asigurînd un loc demn în lume națiunii noastre socialiste".

NICOLAE CEAUȘESCU
(Din Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Craiova)

dr. Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 13)

ECONOMIE NATIONALA

Cincinalul 1976-1980: Orientări — ritmuri — eficiență

MODERNIZAREA INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI — COORDONATĂ A CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMIEI NAȚIONALE

Ion BUCUR
vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării

REALIZĂRILE remarcabile obținute de poporul nostru în opera de industrializare socialistă a țării scot în evidență rolul deosebit de important al industriei constructoare de mașini în înzestrarea tuturor ramurilor economiei naționale cu tehnica înaintată, în producerea de bunuri destinate consumului populației. Ținînd seama de locul industriei constructoare de mașini în procesul dezvoltării de ansamblu al economiei naționale, partidul și statul nostru au făcut eforturi susținute pentru dezvoltarea prioritară, în ritmuri înalte a acestei ramuri. În cincinalul 1971—1975, de pildă, s-au acordat industriei constructoare de mașini fonduri de investiții de 1,5 ori mai mari decît în întreaga perioadă 1951—1970, ceea ce a permis construirea unui număr mare de întreprinderi noi, dezvoltarea și reutilarea celor existente, dotarea acestora făcîndu-se cu mașini și utilaje perfecționate. În paralel a fost achiziționat un volum important de documentații și licențe, care să permită realizarea unor mașini, utilaje și instalații de un nivel tehnic tot mai înalt. Concomitent cu aceasta a fost puternic dezvoltată activitatea de cercetare științifică, industria constructoare de mașini dispunînd în prezent de 37 institute și centre de cercetări și proiectări în care își desfășoară activitatea peste 25 de mii de cercetători și proiectanți, la care se adaugă cei din întreprinderi și învățămîntul superior.

Ne este cunoscut faptul că numeroase colective de întreprinderi din această ramură au raportat îndeplinirea sarcinilor prevăzute în cincinal cu multe luni înainte de termen. Ca urmare producția industriei constructoare de mașini se dezvoltă în acest cincinal într-un ritm mediu de circa 18,6%, față de 11,5 — 12% cît a fost prevăzut în Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. Important este că ritmurile cele mai înalte se înregistrează în subramurile de înaltă tehnicitate : electrotehnica — circa 20%, electronica — aproape 27%, mecanica fină și optica — 33%, utilajele tehnologice — 25%, construcțiile navale — peste 19% etc.

Ritmuri înalte, structuri moderne

NIVELUL ACTUAL al industriei construcțiilor de mașini constituie o bază puternică pentru un nou avînt al acestei ramuri în perioada următoare. Subliniindu-se că dezvoltarea susținută a industriei socialiste va fi și în cincinalul următor o direcție fundamentală a politicii partidului, aceasta constituind baza progresului întregii economii naționale, a bunăstării poporului, a independenței țării, la Congresul al XI-lea s-a stabilit că și în viitor se va acorda o atenție deosebită dezvoltării industriei constructoare de mașini. În Directivele Congresului se prevede ca această ramură să crească în cincinalul 1976—1980 într-un ritm mediu anual de 11,5—12,5%, în care scop sînt alocate fonduri de investiții de peste două ori mai mari decît în actualul cincinal. Un asemenea ritm va determina ca în anul 1980 ponderea industriei constructoare de mașini în producția industrială a țării să ajungă la peste 34%, față de circa 31% în 1975.

Foarte importante sînt prevederile referitoare la modernizarea structurii producției, promovarea progresului tehnic îndeosebi în ce privește înnoirea produselor, nivelul tehnic al utilajelor și tehnologiilor ce vor fi atinse în anul 1980.

În ce privește **structura producției**, este prevăzută dezvoltarea prioritară a producției în acele subramuri și la acele grupe de produse de tehnicitate înaltă care contribuie în mai mare măsură la mecanizarea și automatizarea producției, care valorifică mai bine materiile prime și îndeosebi metalul. În tabelul alăturat sînt prezentate cîteva din aceste grupe de produse la care intervin modificări favorabile în ce privește ponderea lor în producția ramurii, ca urmare a prevederii unor ritmuri de creștere superioare mediei pe întreaga ramură.

Prevederile de dezvoltare ale construcției de mașini în perioada 1976—1980 se bazează pe studii și **programe speciale** la întocmirea cărora au lucrat mii de oameni ai muncii din toate domeniile. Aceste programe speciale, elaborate din inițiativa conducerii partidului pentru fiecare subramură și grupă de produse, au avut drept scop corelarea pe de o parte a dezvoltării capacităților de producție în strînsă concordanță cu nevoile economiei naționale și posibilitățile de export, iar pe de altă parte asigurarea prin plan a tuturor condițiilor necesare realizării capacităților și produselor într-o strînsă legătură cu toți ceilalți factori cum sînt : asigurarea fondurilor de investiții împreună cu baza materială respectivă, asigurarea materiilor prime și a materialelor pentru execuția produselor, pregătirea forței de muncă, a cooperărilor necesare cu alte ramuri etc.

Cît privește **ritmul de înnoire și modernizare a produselor** acesta este caracterizat prin aceea că în anul 1980 peste 70% din producția acestei ramuri va fi constituită din produse noi și modernizate în cursul cincinalului. Între altele, vor fi asimilate importante produse noi din domeniile tehnicii de vîrf cum sînt : instalații pentru foraj maritim ; mașini-unelte echipate cu comandă program numerică ; aparate specializate pentru control multidimensional ; calculatoare electronice de generația 3,5—4 ; emițătoare de televiziune ; echipamente de radiocomunicație ș. a.

Este prevăzut un mare volum de reproiectări ale unor produse existente de la care se vor obține efecte favorabile importante ca de pildă : prin reproiectarea excavatoarelor hidraulice pe pneuri și șenile, se vor obține o creștere a capacității de la 0,6 mc la 0,8 mc, o creștere a productivității în exploatare cu 20% și o scădere a consumului specific de metal cu aproape 40% ; de asemenea, prin reproiectarea transformatoarelor de 100—1.600 KVA se va obține — în afară de optimizarea parametrilor energetici – și o economie anuală de circa 45 mil. lei, îndeosebi prin reducerea consumului de tablă silicioasă și cupru.

Preocupări asemănătoare sînt și în domeniul **perfecționării tehnologiilor.** Este prevăzut să se extindă tehnologia de execuție a pieselor prin extruziune la rece ; diverse tehnologii de prelucrare prin procedee neconvenționale, cum este prelucrarea matrițelor, prin metoda electrochimică ; tehnologii noi în fabricația circuitelor integrate pentru industria electronică ; se va extinde conducerea producției pe baza utilizării calculatoarelor de proces etc.

Se știe că modernizarea structurii producției, ridicarea continuă a nivelului tehnic al produselor și al tehnologiilor sînt factorii de bază care determină gradul de valorificare al materiilor prime și îndeosebi al metalelor feroase și neferoase care au pondere ridicată în ramura construcției de mașini. Pentru a ilustra influența modernizării structurii producției asupra valorificării materiilor prime, mai ales în condițiile țării noastre, cînd cea mai mare parte a materiilor prime necesare pentru producerea metalului se importă, este suficient să dăm următoarele exemple : dacă o tonă de metal prelucrat încorporată într-un vagon de marfă se valorifică, în mod convențional, să spunem cu 10 000 de lei, aceeași tonă încorporată în tractoare are o valoare de 2,3 ori mai mare, în autoturisme de oraș de circa 5,8 ori, în mașini-unelte cu comandă program numerică de cca. 10 ori, iar în cazul fabricării calculatorului electronic de 223 ori. Din acest punct de vedere este foarte important ca fiecare întreprindere să cunoască gradul de valorificare al metalului și al altor materiale pentru fiecare produs pe care îl execută și, ținînd seama de nevoile economiei naționale, dar cunoscînd și posibilitățile de export să-și orienteze dezvoltarea producției spre produsele mai eficiente.

Ca urmare a condițiilor create pînă în prezent, a importantelor fonduri alocate pentru anii 1976—1980, industria noastră constructoare de mașini va asigura în cincinalul următor peste

Subramura sau grupa de produse	Ritm mediu anual 1976—1980	Ponderea în producția ramurii constructoare de mașini	
		1975	1980
Produse ale industriei electrotehnice și electronice	17.2	17.8	cca. 20
din care :			
— industriei electronice	20.9	6.2	8,6
Mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul	24.7	2.3	3,7
Mașini-unelte pentru așchierea metalelor	20.9	1.8	2,7
Mecanică fină și optică	26.0	1.4	2,3
Mașini și utilaje tehnologice	17,7	5.3	6,5
Nave maritime	25,3	1.8	2,3

70 % din necesarul de mașini și utilaje al economiei naționale. În același timp **exportul de mașini și utilaje** va înregistra o creștere de cca. 2,3 ori, respectiv un ritm mediu de 18%. În acest fel ponderea exportului de mașini și utilaje în exportul total al țării va crește de la 23,5% în 1975, la aproape 32% în 1980, iar exportul pe locuitor va crește de la 47 $ realizat în 1974, la 130 $ în 1980. Ritmurile mari de creștere a exportului de mașini și utilaje vor contribui la recuperarea decalajelor față de alte țări în ceea ce privește nivelul acestor indicatori.

Un indicator care arată gradul de dezvoltare al construcției de mașini într-o țară este raportul dintre volumul exportului și cel al importului de mașini și utilaje. Sub acest aspect realizările de pînă în prezent sînt de asemenea sub nivelul atins de alte țări socialiste. În anul 1974 importul nostru de mașini și utilaje a fost de cca. 1,7 ori mai mare decît exportul, în timp ce în alte țări ca R.D.G., Cehoslovacia, Ungaria acest raport este subunitar, respectiv exportul depășește volumul importului. Dacă avem în vedere și faptul că în anul 1974 prețul unei tone de utilaj importat a fost de aproape 2 ori mai mare decît al tonei de utilaj exportat, rezultă cu claritate amploarea eforturilor ce trebuie întreprinse pentru ridicarea performanțelor produselor noastre, pentru îmbunătățirea structurii produselor destinate exportului, în așa fel încît spre sfîrșitul cincinalului următor industria constructoare de mașini să echilibreze balanța dintre importul și exportul acestei ramuri.

Enunțînd principalele direcții în care se va dezvolta industria constructoare de mașini din țara noastră în cincinalul următor trebuie subliniat că **sarcinile trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R. acestei ramuri sînt deosebit de complexe, însă îndeplinirea în mod exemplar se impune ca o condiție obligatorie pentru susținerea programului de dezvoltare al industriei și al întregii economii.** În cele ce urmează ne vom referi la cîteva din multitudinea de probleme cu care este confruntată în această perioadă construcția de mașini.

Utilizarea mai eficientă a bazei tehnice

O PRIMĂ PROBLEMĂ privește modul încă nesatisfăcător în care se folosesc capacitățile de producție. Astfel, la mijlocul anului 1974 au fost inventariate în întreprinderile constructoare de mașini peste 100 000 mp suprafețe construite în devans, fără utilaje montate. Ca urmare a indicațiilor conducerii de partid au fost luate măsuri, astfel încît suprafețele respective au fost dotate în cea mai mare parte pînă în prezent; evident, ceea ce s-a realizat nu este suficient, pentru că trebuie eliminate cauzele ce au determinat această situație în scopul prevenirii construirii de noi spații neutilate în viitor. În acest sens se impune ca titularii de investiții să asigure o corelare mai bună prin graficul de realizare a investițiilor între construirea suprafețelor și asigurarea utilajelor și să nu se mai devanseze execuția unor hale decît în condițiile în care utilajele sînt asigurate și forța de muncă pregătită.

Analizele efectuate în multe întreprinderi, în lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului **au permis găsirea unor soluții pentru creșterea substanțială — sau chiar dublarea producției — fără construirea de noi spații, ci numai printr-o reamplasare mai judicioasă a utilajelor existente și dotări suplimentare.** La Întreprinderea de rulmenți Alexandria s-a stabilit ca, pe actualele suprafețe, producția să poată fi majorată de la 30 mil. la 60 mil. buc/an, iar la Întreprinderea de aparataj electric Sf. Gheorghe pe aceleași suprafețe se vor obține 600 mii buc. echipamente auto pe an față de 300 mii buc. prevăzute inițial ; soluții similare s-au găsit și la Șantierul naval Constanța, Întreprinderea de șuruburi Tg. Secuiesc ș.a. Considerăm că asemenea analize constituie o îndatorire în primul rînd a consiliilor de conducere ale întreprinderilor, care trebuie să depisteze aceste spații și să ceară sprijin organelor în drept pentru obținerea utilajelor în vederea dotării și deci a creșterii producției.

Importante rezerve există în ceea ce privește îmbunătățirea **folosirii extensive și intensive a utilajelor.** În timp ce unele întreprinderi realizează indici peste cei planificați, cum sînt de exemplu Întreprinderea de tractoare Brașov — 85,5%, Întreprinderea de utilaj minier Baia Mare — 89,2%, Întreprinderea de mașini și utilaj minier dr. Petru Groza — 87,2%, Întreprinderea „Rulmentul“-Brașov — 88,1% etc., altele se situează din acest punct de vedere cu mult sub nivelul prevăzut : Întreprinderea de utilaj alimentar Slatina – 55,1%, Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rm. Vîlcea – 54,2%, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București – 65,8%, Întreprinderea de strunguri Tîrgoviște — 65%, Întreprinderea de motoare electrice Pitești — 57,5%, deși producția acestor întreprinderi este foarte necesară economiei naționale, fiind solicitată și la export. Dacă s-ar reuși ca toate întreprinderile să utilizeze mașinile la nivelul indicelui de 85%, asigurînd o corelare a mașinilor din dotare corespunzătoare structurii produselor, la nivelul economiei naționale s-ar obține o producție cu 12% mai mare, realizîndu-se o economie de fonduri de investiții de peste 10 mld. lei. Se impune din partea conducerilor întreprinderilor care nu realizează indicii de utilizare planificați, organizarea de analize concrete privind cauzele acestei situații și stabilirea măsurilor necesare, evitîndu-se dezvoltarea capacităților în acele sectoare în care nu se folosesc încă la nivel corespunzător cele existente. Considerăm însă că și proiectanții care elaborează documentațiile pentru dezvoltarea capacităților de producție din construcția de mașini vor trebui să analizeze mai temeinic în primul rînd încărcarea la maximum a capacităților existente și să prezinte soluții mai eficiente pentru dezvoltările propuse. Avem în vedere faptul că încă se prezintă la avizare, organelor centrale, proiecte care conțin volume de investiții și import exagerate.

Una din cauzele principale ale folosirii incomplete a utilajelor în construcția de mașini o constituie nepregătirea din timp a **forței de muncă**, în multe cazuri conducerile întreprinderilor așteptînd să primească muncitori calificați pregătiți de alte întreprinderi, creîndu-se în acest fel o mare fluctuație a forței de muncă. Între altele considerăm că măsura luată de a se prezenta la aprobare odată cu studiul tehnico-economic pentru dezvoltarea capacităților de producție și graficul de pregătire a cadrelor va trebui să elimine în bună măsură această situație.

În scopul unei mai bune utilizări a capacităților de producție s-a început o acțiune de **extindere a cooperării dintre industria republicană și cea locală și cooperatistă ;** aceasta va permite și rezolvarea altor probleme, cum ar fi fabricarea în țară a unor piese de schimb, repere și subansamble de serie mică sau unicate, care altfel trebuie aduse din import în condiții dificile.

Folosirea mai intensivă a utilajelor necesită preocupări și pe linia **îmbunătățirii regimurilor de lucru, o mai bună pregătire tehnologică**, în special creșterea gradului de dotare cu SDV-uri, întreținerea corespunzătoare și repararea la timp a utilajelor, precum și ridicarea continuă a nivelului de calificare a tuturor categoriilor de lucrători. Ținînd seama de lipsa de capacitate pentru execuția SDV-urilor existentă în acest cincinal, se are în vedere ca în perioada următoare, pe lîngă construirea unui număr important de fabrici de scule, dispozitive, matrițe și verificatoare tipizate, să se dezvolte în continuare capacitatea sculăriilor de pe lîngă întreprinderi, bineînțeles în măsura în care ele se folosesc corespunzător.

Realizarea programului de investiții din cincinalul următor, în condițiile dotării noilor capacități cu utilaje din țară în proporție de peste 70%, implică o mare răspundere din partea constructorilor de mașini pentru **livrarea acestora în mod ritmic, la termenele corelate cu nevoile șantierelor de investiții.** În ultimii ani s-au înregistrat restanțe la livrările de utilaje tehnologice, cu implicații negative asupra bunului mers al șantierelor, în unele cazuri nerespectîndu-se termenele de punere în funcțiune a capacităților respective. Cum la aceste întîrzieri au contribuit în afară de producătorii de utilaje și alți factori (beneficiarii care nu au predat din timp documentația de execuție unităților producătoare, furnizorii de metal care la rîndul lor au avut unele întîrzieri, importurile ș.a.m.d.), apare tot mai mult necesitatea de a **departaja cît mai clar sarcinile ce revin fiecăruia pentru întărirea răspunderii.** În acest sens, începînd cu anul viitor se va introduce în planul de stat **graficul de predare a documentației de către beneficiar și se vor explicita într-o măsură mult mai mare mașinile și utilajele tehnologice componente ale instalațiilor prevăzute a se construi.**

Accelerarea înnoirii produselor

ÎN CONDIȚIILE în care tehnica evoluează foarte rapid în toate domeniile, cînd uzura morală a mașinilor apare cu mult înaintea uzurii fizice a acestora, apare ca o necesitate stringentă pentru industria constructoare de mașini sarcina de **înnoire permanentă a produselor sale**, de a asimila la intervale tot mai scurte noi mașini și utilaje, de a le moderniza pe cele din fabricația curentă pe calea reproiectării în vederea menținerii acestora la parametrii competitivi.

Chemarea conducerii partidului de a face ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice a găsit un larg ecou în rîndul tuturor colectivelor de muncă din întreprinderi, institute de cercetări și proiectări și învățămînt superior. Este o îndatorire patriotică, o problemă de mîndrie profesională în a face ca **pe poarta fiecărei întreprinderi constructoare de mașini să iasă produse de cel mai înalt nivel tehnico-calitativ, care să fie competitive sub aspect tehnic și economic pe orice piață externă.** Că acest lucru este posibil, ne-o demonstrează colectivele din unele întreprinderi cum sînt : Întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai“ din Ploiești, Întreprinderea de tractoare din Brașov, Întreprinderea de strunguri din Arad ș.a. care mergînd în principal pe concepție proprie, au reușit să diversifice continuu produsele lor, să le reînnoiască și să le mențină la un înalt nivel tehnic calitativ, ele fiind apreciate în multe țări ale lumii.

În același timp însă, se simte încă lipsa unui nomenclator mai larg, îndeosebi în domeniile electronicii, electrotehnicii, mașinilor-unelte, aparaturii de măsură și control, adică tocmai în sectoarele de înaltă tehnicitate. Pentru perioada 1976–1980 sînt cuprinse în planul de stat, în mod concret, sarcinile de asimilare și modernizare pe fiecare întreprindere, pentru aproape toate produsele de bază.

Rezultă ca o primă sarcină pentru întreprinderile producătoare de a lua împreună cu beneficiarii măsurile necesare

realizării conform planului a tuturor fazelor de asimilare prevăzute, iar acolo unde este posibil să fie scurtate termenele respective. Această sarcină se impune cu atît mai mult, cu cît în anii actualului cincinal s-au înregistrat restanțe ce au determinat ca asimilarea unor produse să dureze extrem de mult. O analiză atentă arată că întîrzierile puteau fi evitate dacă problemele noi apărute erau semnalate la timp și factorii care trebuiau să le rezolve le tratau cu mai multă răspundere. În unele cazuri s-a întîrziat mult asimilarea și integrarea unor produse pentru care s-au achiziționat licențe, pentru care s-au plătit fonduri valutare importante. Este lesne de înțeles că aceste situații s-au răsfrînt negativ în special asupra balanței de plăți externe, întrucît s-au importat în continuare reperele și subansamblele de completare ce nu s-au asimilat în țară, pentru care s-au consumat fonduri valutare suplimentare ce uneori au depășit substanțial pe cele prevăzute la achiziționarea licenței.

Făcînd precizarea că în planul de stat s-au cuprins sarcini de asimilare și modernizare pentru un număr mare de produse ale construcției de mașini, că în planul departamental au fost adăugate de asemenea un număr foarte mare de produse care urmează a fi realizate, trebuie subliniat totuși că aceasta nu înseamnă că întreprinderile și centralele trebuie să se ocupe numai de rezolvarea sarcinilor ce le revin prin planul primit de la C.S.P. sau ministere. Este o datorie de bază a fiecărui colectiv de întreprindere producătoare de a-și organiza, cu sprijinul centralei industriale și a institutului de cercetare și proiectare din domeniul său, evidența nivelului tehnic al tuturor produselor pe care le execută, de a compara permanent parametrii acestora cu cei ai produselor similare ce se fabrică pe plan mondial, de a urmări comportarea lor în exploatare și pe această bază de a stabili sarcini proprii de asimilare și modernizare, peste cele prevăzute în planul de stat sau departamental, astfel încît să poată fi menținute permanent toate produsele la un nivel tehnic competitiv.

Relația import-export

UNA DINTRE SARCINILE de mare răspundere pusă în fața întregului popor de către Congresul al XI-lea al P.C.R. și subliniată cu tărie în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara din iulie a.c. este aceea a **creșterii exportului și diminuării importului** în vederea menținerii unui echilibru stabil al balanței de plăți externe pe relații. Întrucît echilibrul balanței de plăți externe este asigurat prin plan numai în condițiile realizării minimale a exportului și maximale a importului este clar că orice nerealizare a exportului de mașini și utilaje va determina o reducere corespunzătoare a importului.

Rezultă clar că principala cale prin care putem menține echilibrul în relațiile economice externe o constituie **realizarea unui export cît mai eficient.** În acest scop un rol important îl are menținerea competitivității utilajelor noastre, printr-o înnoire și modernizare continuă, prin oferirea la export a unui nomenclator de produse cît mai larg. Apreciem că centralele industriale din construcția de mașini, care de regulă au pe lîngă ele institute și centre de cercetare și proiectare, precum și întreprinderile de comerț exterior de profil, printr-un studiu atent al pieței, pot să-și profileze și specializeze un număr de întreprinderi care să realizeze pe un anumit nomenclator produse cu destinație preponderentă spre export. În acest fel s-ar putea concentra cele mai bune cadre de concepție și execuție pentru menținerea parametrilor tehnici-calitativi ai acestor produse la nivelul cel mai înalt. O statistică a sesizărilor făcute de unii beneficiari arată că de regulă nu nivelul tehnic este necorespunzător, ci se referă de obicei la execuția mai puțin exigentă a unor operații de prelucrare, unele greșeli de montare a unor repere și subansamble sau la modul de efectuare a unor probe, aspecte ce reclamă o mai intensă muncă de educație în rîndul lucrătorilor respectivi. Odată cu aceasta devine necesară și creșterea operativității și promptitudinii în soluționarea unor cereri, în elaborarea unor oferte, o mai mare elasticitate și adaptabilitate la cerințele pieței externe.

Sînt prevăzute în plan fondurile necesare pentru importul materiilor prime, a materialelor necesare și a unui volum important de mașini și utilaje, însă acestea nu vor putea fi consumate decît în măsura în care se realizează exportul de mașini și utilaje planificat, pentru a păstra echilibrul necesar. La plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, secretarul general al partidului a criticat organele centrale care au sarcina să analizeze și să avizeze importurile, că nu au acționat în spiritul hotărîrilor și orientărilor stabilite, acceptînd în multe cazuri importuri nejustificate.

În prezent sînt solicitări și chiar presiuni mari din partea întreprinderilor, centralelor și chiar a unor ministere pentru a obține cît mai multe mașini, utilaje, instalații din import, în principal în relația devize libere. O asemenea atitudine subapreciază, după părerea noastră, posibilitățile interne de concepție și realizare a unor produse, nu ține seama de modificările calitative intervenite în baza tehnico-materială a construcției de mașini în țara noastră.

În legătură cu toate acestea ne vom referi la cîteva aspecte privind **modul în care se formulează și se justifică unele solicitări pentru import din partea unor beneficiari.** Astfel, se solicită în multe cazuri la import mașini-unelte, aparate de măsură și control, diferite echipamente care au caracteristici foarte puțin diferite de cele ce se produc în țară ; evident, ar putea fi foarte bine folosite produsele noastre, dar fie că ele nu sînt cunoscute, fie că nu există suficientă competență, fie că se manifestă superficialitate și lipsă de răspundere, situații care trebuie vehement respinse și aspru criticate. În alte cazuri se solicită mașini, utilaje, diverse echipamente cum sînt pompe, armături, elemente de automatizare, aparatură de măsură și control ș.a., este adevărat în cantități nu prea mari care să justifice la prima vedere asigurarea unei fabricații de serie eficientă ; calculele arată însă, dacă avem în vedere cheltuielile valutare și termenele lungi de obținere din import, că **devine mai economic să se organizeze fabricația acestora în condiții de microproducție pe lîngă întreprinderile care au în profilul lor produse asemănătoare pe care le execută în serie mare, decît să se importe.**

O altă categorie de solicitări este aceea a mașinilor și utilajelor specifice prelucrării unor operații a căror construcție este concepută în strînsă concordanță cu tehnologia de fabricație a produsului pe care îl prelucrează, cum sînt : cuptoare de încălzire pentru forjă sau tratament termic, agregate și mașini specializate pentru prelucrarea anumitor operații etc. Dacă avem în vedere că astfel de mașini și utilaje se execută de firmele respective tot cu caracter de serie mică sau unicat, că sînt de obicei foarte scumpe, iar termenele de livrare foarte lungi, apare indicat ca aceste mașini să fie realizate prin autodotare, concepute în strînsă legătură cu tehnologia, apelînd doar la importul unor elemente de completare care reprezintă de obicei 10—15% din valoarea mașinii, așa cum procedează de fapt și firmele străine care ne livrează astfel de mașini. Experiența îndelungată în acest sens a unor întreprinderi cum sînt : „23 August“-București, Întreprinderea de tractoare și Întreprinderea de autocamioane din Brașov, „1 Mai“ — Ploiești etc. ne îndreptățesc să afirmăm că această cale este de fapt cea mai sigură, cea mai scurtă și cea mai eficientă pentru asigurarea mașinilor și utilajelor specifice întreprinderilor noastre. În acest scop s-au creat și, prin plan, s-a prevăzut să se dezvolte în continuare secții sau ateliere de autodotare în majoritatea întreprinderilor.

Este nevoie de mai multă **pasiune inginerească, de conștiință și mîndrie profesională, de spirit gospodăresc din partea inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din întreprinderile și institutele respective și de mai multă încredere în forțele proprii.** Cum poate fi caracterizată atitudinea unor proiectanți care la elaborarea studiilor tehnico-economice pentru dezvoltarea întreprinderilor prevăd volume de utilaje din import de 10—15 ori mai mari decît cele strict necesare ?

Sînt încă mari posibilități, insuficient folosite, de a ne procura o bună parte din mașinile și utilajele necesare din țările socialiste prin schimburi pe calea specializării sau prin execuția în comun, prin cooperare în producție. În acest sens se impune o mai mare preocupare din partea ministerelor și a centralelor industriale de a conlucra mai operativ și mai concret cu organele similare din celelalte țări socialiste pentru a finaliza acțiunile de cooperare și specializare încheiate și de a găsi noi domenii de colaborare. Posibilități de extindere a unor astfel de acțiuni există și cu alte țări, în condiții reciproc avantajoase.

Importante fonduri valutare se consumă în prezent pentru importul unor repere și subansamble necesare realizării unor produse, în special din cele pentru care s-au achiziționat licențe care nu s-au asimilat încă în țară și nu s-a integrat fabricația la nivelul prevăzut, așa cum am arătat mai înainte. Pot fi date și aici explicații, dar toate acestea nu justifică întîrzieri de 3—4 ani și chiar mai mult. Important este acum ca în prima urgență să se finalizeze programul inițiat conform căruia se **stabilesc termenele de asimilare pentru toate aceste repere și subansamble** de către ministerele producătoare de profil împreună cu centralele și întreprinderile din domeniile respective.

Învățînd din experiența trecutului se impune ca în viitor la achiziționarea licențelor să se facă mai bine toate calculele, să existe o situație clară referitoare la eforturile ce trebuie făcute, fondurile de investiții și valutare necesare, durata reală și nivelul integrării, cooperările necesare, efectele economice etc., iar după ce hotărîrea a fost luată să se realizeze de către factorii responsabili toate sarcinile care să asigure integrarea în termenul și la nivelul prevăzut.

Referindu-ne doar la cîteva probleme ale industriei constructoare de mașini din țara noastră nu am vrea să se înțeleagă că în fața acestei ramuri nu stau și alte sarcini la fel de importante, cum ar fi sporirea eficienței economice, îndeosebi creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor specifice și altele. Constructorii de mașini au de făcut față unui examen dificil în perioada care urmează.

Realizările de pînă în prezent, condițiile create, sprijinul neprecupețit pe care conducerea partidului, tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu îl acordă permanent acestei ramuri și seriozitatea cu care constructorii de mașini s-au obișnuit să privească sarcinile ce li se încredințează, sînt doar cîteva elemente care ne îndreptățesc să afirmăm că noile obiective ce le stau în față vor fi realizate și depășite.

CIRCUIT ACCELERAT MIJLOACELOR MATERIALE ŞI BĂNEŞTI

PREOCUPAREA sistematică pentru mai buna utilizare a întregului potențial tehnic, material și uman de care dispune țara noastră și în mod deosebit pentru gospodărirea cu cea mai mare grijă a tuturor resurselor materiale, constituie o componentă strategică esențială a politicii partidului și statului, orientată spre sporirea mai rapidă a venitului național, spre creșterea pe această bază a nivelului de viață al poporului.

Dezvoltarea impetuoasă a economiei naționale reclamă utilizarea unui volum din ce în ce mai mare de mijloace circulante. În această situație, se impune, firesc, o grijă deosebită în toate unitățile și la toate nivelurile pentru gospodărirea acestor mijloace cît mai rațional, astfel încît să se înregistreze o continuă sporire a vitezei de rotație a acestora, respectiv ciclul M-B-M să se efectueze într-un termen cît mai scurt, asigurîndu-se în acest mod realizarea, cu același volum de mijloace, a unei producții sporite, de calitate superioară și eficiență ridicată.

Se poate afirma că, în ultimii ani, multe întreprinderi și centrale industriale au desfășurat o muncă susținută în domeniul gospodăririi valorilor materiale, pentru îmbunătățirea dinamicii stocurilor și a structurii lor, pentru înlăturarea cauzelor care generează imobilizări în stocuri supranormative și inutile de valori. Astfel, întreprinderile din Centrala prelucrării lemnului din Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au reușit să readucă în circuitul economic, într-o perioadă de 9 luni, materii și materiale în valoare de 226 mil. lei și să reducă imobilizările în stocuri de produse finite cu 60 mil. lei, ceea ce s-a reflectat în îmbunătățirea situației lor financiare și în accelerarea cu o zi a vitezei de rotație a fondurilor pe total centrală. Un exemplu edificator îl reprezintă și întreprinderea „Imatex“ Tg. Mureș din cadrul Ministerului Industriei Ușoare care, în urma măsurilor luate pentru eliminarea lipsurilor organizatorice în lansarea, urmărirea și finisarea producției, a redus nivelul imobilizărilor în această fază cu peste 30 mil. lei.

În evitarea formării de noi imobilizări și încadrarea în fondurile planificate, o importanță deosebită prezintă grija pentru **adaptarea aprovizionărilor la cerințele producției contractate și efectuarea demersurilor necesare pentru eliminarea unor repartiții de materii și materiale care au devenit pe parcurs necorespunzătoare.** Așa au procedat întreprinderile de confecții din Tg. Secuiesc și Bîrlad, care, deținînd unele țesături de timp îndelungat, au cerut anularea repartițiilor date de centrala industrială și au reușit pe această cale să reducă imobilizările.

Cu toate acestea, mai sînt încă unități care au greutăți financiare datorită **nerealizării ritmice a sarcinilor de producție, depășirii nivelului planificat al cheltuielilor de producție și în special imobilizării unor importante fonduri în diferite categorii de stocuri peste normativ** formate din materii prime și materiale aprovizionate peste necesarul procesului de producție, comenzi lansate în fabricație la care s-a renunțat ulterior, abandonate sau sistate și produse fabricate fără să aibă desfacerea asigurată și. în multe cazuri, de calitate necorespunzătoare.

În ceea ce privește imobilizările de fonduri în stocuri de valori materiale peste normativ, conducerea de partid și de stat a dat indicații în repetate rînduri asupra măsurilor ferme ce trebuie luate pentru lichidarea imobilizărilor și prevenirea formării altora, care au efecte negative asupra întregii activități economice ; rezultatele pozitive obținute pe această linie, ca urmare a intensificării eforturilor pentru micșorarea stocurilor supranormative nu pot ascunde totuși faptul că în unele întreprinderi situația este necorespunzătoare, volumul acestora menținîndu-se la o valoare mare. Majoritatea imobilizărilor se localizează în sectorul industrial, unde, datorită unor cauze asupra cărora ne vom referi în continuare, s-au format stocuri de materii și materiale, producție neterminată și produse finite.

> „Datoria tuturor celor care lucrează în economie este de a acționa neabătut pentru gospodărirea judicioasă și folosirea cît mai eficientă a resurselor financiare de care dispunem. Ministerului Finanțelor, întregului sistem economico-financiar le revin sarcini de înaltă răspundere în această direcție, dar nu numai lor, ci tuturor cadrelor din economie“.
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

Rămînerea în stoc a unor **produse finite** se datorează în mare măsură neajunsurilor din întreprinderi care — cu ochiul unui bun gospodar — ar fi putut să fie eliminate în parte. Este suficient să menționăm practica neeconomică a unor întreprinderi de a fabrica produse fără desfacere asigurată, a admite cu ușurință renunțări întîrziate la unele sortimente din partea beneficiarilor, a fabrica produse de calitate necorespunzătoare, care determină respingerea lor la controlul de calitate sau refuzuri ale clienților. În cadrul unor întreprinderi constructoare de mașini o bună parte din stocurile de produse finite sînt formate ca urmare a faptului că producția se execută în mod neritmic, întrucît nu s-au luat cu toată hotărîrea măsurile necesare, ceea ce bineînțeles că influențează în mod negativ atît calitatea producției, cît și utilizarea mijloacelor de producție și a forței de muncă. Astfel de stocuri de produse finite, formate din aceleași cauze, și care nu sînt destinate unui consum imediat dețin și întreprinderile din cadrul altor ministere.

Gospodărirea rațională a resurselor materiale presupune respectarea disciplinei de plan începînd cu întocmirea planului și continuînd cu organizarea corespunzătoare a procesului de aprovizionare și de consum. Totuși, la întreprinderile industriale există însemnate imobilizări de fonduri și în stocuri de **materii prime și materiale.** Ele sînt consecința neajunsurilor și încălcării regulilor disciplinei de plan și financiare. Astfel, la fundamentarea planurilor de aprovizionare se iau în calcul, în multe cazuri, consumuri care depășesc pe cele aprobate sau cele realizate, iar în unele situații nu se ține seama de stocurile existente la începutul anului de plan ; se efectuează, pe parcursul executării planului, unele aprovizionări de materii prime și materiale peste cantitățile planificate și de multe ori cu cantități care depășesc necesarul pentru realizarea planului, nu se acționează cu hotărîre pentru adaptarea planului de aprovizionare în mod corespunzător în cazul modificării planului de producție, nerealizării sarcinilor de plan etc.

Cele mai importante stocuri de materii prime și materiale sînt deținute de întreprinderile Ministerului Industriei Ușoare, în principal la : Întreprinderea integrată de lînă Constanța, reprezentînd poliester, piese de schimb și țevi p.v.c. aprovizionate peste necesar ; Întreprinderea de confecții și tricotaje București, reprezentînd diverse materiale aprovizionate cu mult timp înainte de introducerea în fabricație sau rămase din restructurări de plan ; Întreprinderea de confecții „Steaua roșie“ Sibiu, reprezentînd diferite materiale ca stofe, tercot și căptușeli aprovizionate și care nu au utilizare în producție ; Întreprinderea de încălțăminte „Străduința“-Suceava, reprezentînd diverse materiale datorită modificării structurii sortimentelor și unor aprovizionări peste necesar.

Din cauze asemănătoare s-au creat imobilizări și în întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Astfel, Întreprinderea de autocamioane Brașov deține materii prime și materiale rămase din anul 1974 ca urmare a modificării structurii sortimentelor și nerealizării sarcinilor de plan, iar Întreprinderea de construcții de mașini Reșița are stocuri de materiale rămase ca urmare a nerealizării unor produse planificate și aprovizionării peste necesarul real al realizării planului de producție.

Imobilizări de fonduri importante s-au format și în procesul producției, reprezentînd stocuri de **producție neterminată.** Acestea sînt formate din comenzi lansate în producție, cu ciclul de fabricație depășit, comenzi nefinisate datorită lipsei unor materiale care se aprovizionează de la întreprinderile colaboratoare, nerealizării unor comenzi sau sistării acestora, nerealizării planului de producție etc.

Este evident că imobilizările respective au efecte dăunătoare pentru economia națională, în sensul că, pe de o parte, sînt scoase din circuitul economic stocuri de valori materiale deosebit de importante, iar pe de altă parte, unitățile deținătoare atrag în activitatea proprie, în mod neplanificat și peste fondurile alocate prin plan, un volum mare de resurse financiare, pe calea creditului cu dobîndă majorată, ceea ce lezează în mod simțitor resursele de creditare ale economiei. Este, credem, destul de semnificativ în această privință faptul că volumul creditelor cu dobîndă majorată a marcat o creștere. Bineînțeles că volumul mare al creditelor restante atrage după sine și plata unor dobînzi bancare, ceea ce influențează în mod direct prețul de cost al producției cu toate consecințele ce derivă din aceasta. Existența acestor imobilizări și neajunsurile serioase în procesul de aprovizionare, producție și desfacere generează pierderi pentru unitățile respective și implicit pentru economia națională.

Trebuie privită această problemă și sub aspectul influențelor negative exercitate la nivelul economiei naționale, în sensul că valoarea bunurilor respective imobilizate în care s-a încorporat muncă vie și muncă trecută nu numai că nu mai participă la reproducția socialistă lărgită, ci, din contră, scoate din circuitul normal o parte corespunzătoare din venitul național.

Deosebit de aceasta nu trebuie să se uite nici un moment faptul că imobilizările în stocuri atrag cheltuieli suplimentare pentru păstrarea, depozitarea, conservarea și valorificarea lor, operație care se efectuează destul de greoi.

În acțiunea pentru reducerea imobilizărilor, un rol deosebit revine organelor bancare, care, cu ocazia controlului ce-l efectuează, *trebuie să acționeze cu mai multă hotărîre pentru determinarea luării de măsuri mai operative de către conducerile unităților*, menite să ducă la lichidarea imobilizărilor de fonduri. Se cere din partea acestora mai multă exigență, iar în viitor să dea o mai mare atenție acțiunii de frînare a formării de imobilizări. De aceea, controlul bancar va trebui să capete din ce în ce mai mult un pronunțat caracter de prevenire, în acest scop avînd instrumentele legale necesare la îndemînă. Dar aportul cel mai substanțial în această materie îl pot aduce — și trebuie să-l aducă — conducătorii de întreprinderi și chiar cei din compartimentele unităților economice. De asemenea, centralele industriale și ministerele care au atribuții de coordonare a proceselor de aprovizionare, producție și desfacere, precum și organele centrale de sinteză, sînt chemate să intervină mai activ pentru rezolvarea acestei probleme cu profunde implicații economice.

Ținînd seama de sarcinile stabilite de către conducerea partidului și statului, cu privire la gospodărirea rațională a fondurilor materiale și bănești și avînd în vedere că, în etapa actuală, economia noastră se dezvoltă într-un ritm înalt, că crește complexitatea ei, se intensifică procesul de diversificare a producției, progresele rapide ale științei și tehnicii implică schimbări corespunzătoare în tehnologia de fabricație, este necesară desfășurarea unei activități cît mai rodnice și cît mai eficiente în toate domeniile și în fiecare compartiment de lucru.

De aceea, socotim că pentru îmbunătățirea situației și asigurarea unei dimensionări cît mai judicioase a fondurilor materiale trebuie luate în considerare unele probleme care necesită noi rezolvări, între care menționăm :

- Fundamentarea planului de aprovizionare să se facă avînd la bază normele de consum aprobate pentru toate materialele ce se utilizează în întreprinderi, în care sens să se ia măsuri ca și pentru materialele la care nu s-au aprobat norme de consum, republicane sau departamentale, să se stabilească de întreprinderi astfel de norme.
- Să se îmbunătățească metodologia de preliminare a stocurilor la sfîrșit de perioadă, în sensul ca să se aibă în vedere toți factorii care pot influența, în perioada pînă la finele anului, nivelul stocurilor, bineînțeles pornind de la stocurile existente la începutul perioadei în care se fac calculele de preliminare.
- Să se revizuiască reglementările actuale privind regimul referitor la renunțările la repartiții sau contracte, în sensul ca acestea (renunțările) să devină obligatorii în cazul cînd este vorba de situații de natură obiectivă și să fie efectuate într-un anumit timp, care să permită și furnizorilor să-și adapteze planul de producție. Creșterea operativității în adaptarea planurilor de producție la cerințele pieței, la toate unitățile care se găsesc în relații directe, va contribui în mare măsură la eliminarea situațiilor frecvente cînd se continuă să se producă mărfuri care nu au un consum imediat sau care nu mai sînt necesare, economisindu-se astfel resursele materiale și forța de muncă.
- Regimul actual de preluare a stocurilor inutilizabile, disponibile sau de prisos, existente la întreprinderile deținătoare, se impune să fie îmbunătățit. Sugerăm ideea să se legifereze preluarea acestor stocuri de către unitățile de aprovizionare și desfacere — specializate — ale ministerelor și de către bazele județene de aprovizionare tehnico-materială, în scopul valorificării lor. Deci, preluarea să nu mai fie condiționată de redistribuirea stocurilor respective la alte unități. În acest mod, toate stocurile vor fi concentrate la unitățile de aprovizionare și desfacere și vor fi luate în considerare cu ocazia planificării pentru perioada următoare, precum și ca resurse la întocmirea balanțelor de materiale pentru anul ce se planifică. Această soluție prezintă și avantajul că stocurile fiind concentrate la un număr restrîns de unități vor fi cunoscute sub aspectul dimensiunilor, structurii fizice și chimice etc., și vor putea fi avute în vedere la întocmirea planului de import și, eventual, chiar la folosirea lor ca înlocuitori la unele produse pentru care sînt necesare materiale cu proprietăți aproximativ asemănătoare.
- Să se analizeze posibilitatea îmbunătățirii modului de fundamentare a planului de cooperare între unități, în sensul ca producția de la unitățile colaboratoare să fie planificată cu un decalaj de timp față de necesarul întreprinderilor coordonatoare care finalizează produsul. Acest decalaj să fie calculat în mod judicios, reprezentînd strictul necesar pentru asigurarea din timp a subansamblelor pentru unitatea coordonatoare. În acest mod se evită situația din prezent, cînd fabricarea subansamblelor de către unitățile colaboratoare este planificată în aceeași lună în care trebuie finisat produsul de către întreprinderea finală. O astfel de măsură se va reflecta pozitiv, în mod substanțial, atît în evitarea formării de stocuri de producție neterminată și de produse finite, permițînd totodată și realizarea ritmică a procesului de producție, cu toate consecințele care derivă din aceasta.

Realizarea acestor măsuri, cît și conjugarea lor cu exercitarea unui control preventiv — hotărît și exigent — în întreprinderi, mai ales în domeniul producției, în sensul de a se permite lansarea în fabricație a unor produse care nu au desfacerea asigurată, va permite obținerea unor rezultate bune în ce privește gospodărirea rațională a fondurilor materiale și bănești. Organelor bancare le revin sarcini deosebit de importante în această privință, ele fiind chemate să determine găsirea de soluții cît mai eficiente pentru rezolvarea unor probleme care apar pe parcursul desfășurării planului și care ar impieta, într-o măsură sau alta, utilizarea economicoasă a fondurilor. În acest mod toate organele din economia națională vor contribui la înfăptuirea sarcinilor stabilite de conducerea partidului în ce privește realizarea unui circuit normal și mai accelerat al fondurilor afectate unităților economice și implicit la creșterea venitului național.

Al. OPREA
vicepreședinte al Băncii Naționale

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CINCINALUL LA COTA FINALĂ

- O nouă mare unitate din industria materialelor de construcții — **Combinatul de lianți și azbociment din Bicaz** — a atins, înainte de termen, cotele finale ale cincinalului. Colectivul combinatului și-a creat, astfel, condiții pentru livrarea peste sarcinile cincinalului a 386 000 tone ciment și 97 000 tone var, cu un echivalent valoric de peste 139 milioane lei.
- În prezent, **colectivele unităților Trustului minier Cluj-Napoca** au înscris un nou succes pe agenda întrecerii socialiste — îndeplinirea sarcinilor de plan pe 9 luni ale anului în curs. Realizarea este cu atît mai notabilă, cu cît inundațiile din iulie au afectat importante capacități din raza de activitate a trustului. Minerii au înlăturat în scurt timp urmările pricinuite de puhoaie, au recuperat rămînerile în urmă, înregistrînd în prezent un important avans. De la începutul anului, unitățile trustului au dat peste plan 9 000 tone minereu, importante cantități de caolin, nisipuri, cuarțuri granulate, calcar.
- Pînă în prezent, un număr de **60 de unități industriale de construcții din județele Argeș, Olt și Vîlcea** și-au înscris numele pe lista celor ce au realizat înainte de termen sarcinile de plan revenite în perioada actualului cincinal. Calcule estimative arată că avansul înregistrat de aceste colective de muncă ale județelor amintite se va concretiza, pînă la finele anului în curs, într-o producție suplimentară evaluată la 8 miliarde lei.
- **Țesătoria „Independența" din Craiova** s-a alăturat celor zece întreprinderi industriale din județul Dolj care au raportat atingerea cotelor finale de plan din cincinal. Avansul cîștigat permite muncitoarelor acestei unități să realizeze în plus peste 700 000 mp țesături și alte sortimente evaluate la mai mult de 14 000 000 lei. La rîndul lui și **colectivul Întreprinderii „Electroputere"—Craiova** și-a realizat integral angajamentul suplimentar asumat în întrecerea socialistă pe acest an.
- **Industria județului Caraș-Severin**, care și-a onorat înainte de termen planul cincinal la export, livrează beneficiarilor săi externi cantități suplimentare de produse de înaltă tehnicitate. Întreprinderea constructoare de mașini din Reșița, de pildă, care, în acest an, exportă produsele sale într-un număr de țări de două ori mai mare decît la începutul cincinalului, trimite în acest an partenerilor săi de peste hotare un volum mărit de echipamente hidro și termoenergetice, boghiuri de locomotive și alte utilaje complexe, în timp ce mobila produsă de Combinatul de prelucrare a lemnului din Caransebeș s-a făcut cunoscută în zeci de țări din întreaga lume.

PRODUSE ȘI TEHNOLOGII NOI

- **În industria constructoare de mașini** continuă cu intensitate acțiunea de înnoire și modernizare a produselor, urmărindu-se îmbunătățirea parametrilor funcționali și ridicarea competitivității lor pe piața externă. Ca urmare, de la începutul cincinalului actual mai mult de 70 la sută din produse au fost supuse acestui proces.
- **La întreprinderea „Armătura" din Cluj-Napoca** se pregătește încă de pe acum planul de asimilări al anului viitor. Consemnăm astfel faptul că 73 de repere care vor fi fabricate în 1976 se află încă de pe acum pe planșetele proiectanților. Un studiu comparativ, recent finalizat, întreprins asupra a 14 tipuri de armături, ilustrează faptul că produsele fabricate la Cluj-Napoca sînt la nivelul celor mai bune produse realizate de firme cu tradiție din străinătate și, în plus, sînt mai ușoare, ceea ce vădește și grija deosebită a colectivului clujean pentru buna gospodărire a metalului.

DATE DE PROGNOZĂ

PROGNOZA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE A OȚELURILOR PÎNĂ ÎN 1990-2000

Modificări în producția și tehnologia de fabricație

EXPERȚII în producția mondială de oțel prevăd pentru nivelul anului 1975 o producție de 735 mil. tone, ceea ce înseamnă o creștere de 23% față de anul 1970 (597 mil tone); în 1980 nivelul maxim al acestei producții se va situa la circa 915 mil. tone, iar în 1985 la aproximativ 1 025 mil. tone. În ce privește prognozele pînă în anul 2 000, acestea sînt foarte diferite, estimațiile la nivelul anului respectiv fiind cuprinse între 1 750 și 2 000 mil. tone de oțel (tabelul nr. 1).

Tabelul nr.1

Dinamica producției mondiale de oțel (în mil. tone)

Anii	Mondială (cu ritm de creștere anuală de 3,5%)	Din care: Țări dezvoltate	Din care: Țări în curs de dezvoltare
1975	735	665	70
1980	875	755	120
1985	1040	855	185
2000	1750	1200	550

Sursa: După ONUDI, doc.ID/B/C 3/35 Rev.1/Add.1, 23.I.1975

Din datele de prognoză mondială la oțeluri mai rezultă că tendința generală este ca, pe un orizont de timp de cel puțin 25 de ani, producția de oțel să sporească într-un ritm mai puțin accentuat ca pînă în prezent. În țările mari producătoare de oțel se prevăd creșteri medii de ordinul a 3—3,5%, fără să se excludă eventualele scăderi de ritm. În țările socialiste ritmurile se prevăd a fi mai rapide, în medie de 6—8%, ceea ce va contribui la reducerea decalajului existent în unele din aceste țări față de statele dezvoltate din punct de vedere industrial, în ce privește producția pe locuitor. Luînd ca bază anul 1963, anul ultimei reașezări generale a prețurilor, de unde seria statistică de costuri este comparabilă, producția de oțel a României va cunoaște o sporire continuă pînă la sfîrșitul secolului (tabelul nr. 2).

Dacă analizăm producția mondială de oțel după **procedeele de elaborare,** din anul 1955 încoace constatăm că se manifestă **tendința ca procedeul de fabricație Martin să scadă în favoarea procedeelor mai noi.** Această tendință caracterizează și structura producției de oțel a României, în cadrul căreia oțelul obținut prin procedeul Martin cunoaște în ultima vreme o reducere relativă în favoarea oțelului electric și de convertizor. Dacă în anul 1970 oțelul obținut prin procedeul Martin reprezenta circa 60%, iar cel electric și de convertizor circa 40%, în 1975 pozițiile se inversează : primul are o pondere de circa 40%, iar cel de-al doilea de 60% ; în 1980 oțelul Martin va ocupa în structura producției numai 18,9%.

Țările mari producătoare de oțel se orientează tot mai mult spre elaborarea de oțeluri speciale, căutate pentru calitățile lor superioare în multe industrii moderne, inclusiv în energetica nucleară. Cercetîndu-se dinamica oțelurilor elaborate în țara noastră se constată că ea reflectă tendințele care se manifestă pe plan mondial, de producere a oțelurilor aliate, de înaltă rezistență și speciale, care cresc ca pondere în detrimentul oțelurilor necalmate sau semicalmate.

Plecînd de la evoluția costurilor, aflate într-o continuă ascensiune, programele elaborate pentru perspectivă au în vedere producerea unor oțeluri cu calități cît mai înalte, cu atît mai mult cu cît România nu dispune de suficiente resurse de minereu de fier. Dacă în 1970 ponderea oțelurilor aliate era de aproximativ 5%, în 1975 se va ajunge la circa 10%, iar în 1980 la peste 13%. În anii actualului cincinal vor fi asimilate cel puțin 50 de mărci de noi oțeluri speciale, folosite în construcțiile de mașini.

Evoluția costurilor la oțelul Martin

CEEA CE PREZINTĂ importanță în analiza cheltuielilor incluse în prețul de cost al fabricației oțelului Martin din țara noastră în perioada 1963—1974 este ponderea mare realizată la grupa de cheltuieli cu materii prime și materiale (86,9%—91,7%), adică o medie de 89,46% pe an. Alte grupe de cheltuieli legate de procesul de elaborare a oțelului totalizează în medie 10,5% pe an, din care : consumul de combustibil și energie electrică 2,9%, retribuția directă 0,6%, cheltuielile pentru întreținerea și funcționarea utilajelor 4,4%, cheltuielile generale ale secțiilor de producție 1,1% și cheltuielile generale ale întreprinderii 1,5% (tabelul nr. 3).

În vederea previzionării prețului de cost la oțelul Martin este necesară o investigație detaliată a evoluției diferitelor grupe de cheltuieli (tabelul nr. 3), deci o analiză pe structură, care relevă unele aspecte și tendințe edificatoare pentru producția de oțel realizată după procedeul Martin în țara noastră pînă în 1990 (tabelul nr. 4). Această variantă a prognozei costurilor pe grupe de cheltuieli s-a obținut pe baza extrapolării tendințelor ; în principal, la costurile directe s-a folosit ecuația dreptei ($y = a + bx$), iar la costurile indirecte funcția de tip putere ($y = ax^b$), sau de tip exponențial ($y = ab^x$), unde x = nivelul producției, y = nivelul costurilor, iar a și b = parametri. S-a utilizat o metodă mixtă, bazată pe calcule de corelație și regresie combinate cu metoda aprecierii tendințelor pe termen lung.

În cele ce urmează vom analiza fiecare grupă de costuri care a stat la baza prognozei întocmite, scoțînd în evidență evoluțiile lor viitoare.

Materii prime și materiale. În comparație cu anul 1963, indicii producției fizice și ai costului materiei prime au avut pînă în 1972 o evoluție ascendentă, rezultînd o dependență liniară între costul materiei prime și producția fizică. Pe baza prognozei cantitative elaborate de specialiștii noștri și a indicilor cu bază fixă calculați, stabilirea tendinței și extrapolarea evoluției cheltuielilor în viitor indică faptul că cheltuielile absolute la grupa materiei prime și materiale cresc pînă la nivelul anului 1975 datorită măririi producției și apoi scad vertiginos în perioada 1980—1990, ca urmare a micșorării masive a nivelului producției fizice la acest sortiment de oțel.

Din analiza cheltuielilor pentru materii prime și materiale pe unitate de produs s-a constatat o ușoară reducere a acestora pînă la nivelul anului 1975, după care urmează o tendință de creștere pe tona de oțel pînă în 1990. Explicația acestei tendințe de viitor constă în faptul că pînă în 1975 prin noile tehnologii se realizează consumuri specifice din ce în ce mai reduse, acțiune contracarată după această dată de îmbunătățirea calitativă a materialelor folosite pentru obținerea unor structuri mai bune a oțelurilor (aliate, înalt aliate), materiale care vor costa mai mult decît cele utilizate la nivelul anului 1975, ceea ce va necesita luarea din timp a unor măsuri corespunzătoare pentru diminuarea tendinței de urcare a cheltuielilor materiale pe care le necesită acest procedeu.

Această orientare este — după părerea noastră — necesară, întrucît previziunile arată că nu va fi posibil să se înlocuiască, în totalitate, producția de oțel după procedeul Martin pînă la nivelul anului 1990, decît — poate — spre sfîrșitul ultimului deceniu al secolului.

Principala direcție, care considerăm că ar fi util să rețină mai mult atenția în viitor, va fi accentuarea preocupărilor pentru reducerea consumurilor specifice, în special prin înnobilarea minereurilor, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, mai buna organizare a procesului de elaborare a oțelului.

Combustibili și energie electrică. Cheltu-

Tabelul nr.2

Dinamica producției de oțel

– în % –

	Realizată												Previzionată				
	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1980	1985	1990	2000
Oțel	100	112	126	135	151	175	204	241	251	273	301	326	369	665	832x)	1100	1109x)
din care:																	
Martin	100	112	127	136	149	159	162	164	168	173	175	176	178	138	89	40	–

x) Calcule proprii

Tabelul nr.3

Structura cheltuielilor pe elementele prețului de cost la oțelul Martin (în %)

Anii	Materii prime și materiale	Combustibili și energie electrică	Salarii de bază	Chelt. de întreținere și funcționare a utilajelor	Chelt. generale ale secțiilor de fabricație	Chelt. generale ale întreprinderii	Total
1963	86,88	2,64	o,65	6,71	o,83	2,29	loo
1964	87,13	2,72	o,63	6,38	o,87	2,27	loo
1965	88,55	2,73	o,63	5,76	o,77	1,66	loo
1966	88,65	2,82	o,6o	5,41	1,o2	1,5o	loo
1967	9o,43	2,73	o,54	3,52	1,39	1,39	loo
1968	9o,12	2,74	o,58	3,61	1,5o	1,45	loo
1969	9o,84	2,55	o,54	3,69	1,29	1,o9	loo
197o	91,72	2,93	o,57	2,21	1,49	1,o8	loo
1971	9o,83	3,89	o,59	2,15	1,28	1,26	loo
1972	88,85	2,8o	o,6o	5,8o	o,9o	1,o5	loo
1973	88,65	2,82	o,6o	3,52	o,98	3,43	loo
1974	9o,83	2,93	o,54	3,8o	1,3o	o,6o	loo
Media	89,46	2,86	o,58	4,38	1,16	1,56	loo

ielile cu combustibilul și energia electrică la oțelul Martin au reprezentat pe perioada 1963—1974 o pondere medie de 2,9% din totalul costurilor. Calculate în indici cu bază fixă, costurile pentru combustibili și energie electrică au evoluat, atestîndu-se o dependență liniară între producția fizică și costul combustibililor și energiei electrice.

Pentru această grupă de cheltuieli, fiind vorba de costuri directe, s-au aplicat pentru previziuni calcule de corelație și regresie, bazate pe ecuația liniei drepte. Din calculele noastre a rezultat că cheltuielile absolute la această categorie de costuri cresc pe măsură ce sporește și producția, și scad odată cu ea. După părerea noastră, la această grupă de cheltuieli este de așteptat ca pe tona de oțel Martin să se înregistreze o tendință de creștere în etapa 1975—1990 față de nivelul anului de bază.

Cunoașterea acestor tendințe prin calculele de prognoză a costurilor combustibilului și energiei electrice la oțelul Martin este foarte utilă, deoarece constituie un material de orientare pentru studiile de planificare în faza de pregătire și de fundamentare a diverselor variante ale planului de perspectivă.

Retribuția directă. Comparativ cu celelalte elemente de cheltuieli, ponderea medie a retribuției directe în totalul costurilor la oțelul Martin este relativ mică, de circa 0,6%. La elaborarea prognozei am avut în vedere seriile statistice formate din indicii cu bază fixă, prognozele cantitative elaborate de specialiștii ministerului de resort și considerente de politică economică de creștere a retribuției în fiecare plan cincinal, extrapolîndu-se toate aceste tendințe pe o perioadă îndelungată.

Analizînd această evoluție constatăm că și în viitor aceste cheltuieli, deși vor continua să crească, în mod absolut, vor avea o pondere mai mică față de celelalte cheltuieli ocazionate de elaborarea oțelului Martin ; ele vor înregistra o tendință de scădere relativă, ca urmare a extinderii mecanizării și automatizării.

Cheltuieli pentru întreținerea și funcționarea utilajelor. După cum rezultă din analiza structurii prețului de cost al oțelului Martin, greutatea specifică cu care participă grupa de cheltuieli pentru întreținerea și funcționarea utilajelor este în medie de 4,4%, relativ mai mare decît a cheltuielilor secțiilor de producție sau a cheltuielilor generale ale întreprinderii. Dacă pînă în 1971 producția fizică de oțel Martin a crescut, iar, conform planului, această evoluție continuă pînă la nivelul anului 1975, cheltuielile de întreținere realizate pînă la această dată au o tendință de scădere, pentru ca în perioadele următoare să sporească pe măsura diminuării volumului producției de oțel realizat după acest procedeu și a creșterii uzurii instalațiilor și întreținerii cuptoarelor Martin.

Cheltuieli generale ale secțiilor de producție. O tendință sensibil influențată de scăderea producției fizice a oțelului Martin resimte grupa cheltuielilor generale ale secțiilor de producție. Ponderea medie de 1,1% a acestor cheltuieli în totalul costurilor de producție este în general mai mică decît la celelalte cheltuieli indirecte. Extrapolarea tendințelor în viitor pentru această grupă de cheltuieli, avînd la bază prognozele cantitative elaborate de specialiști și calculele de corelație și regresie efectuate de noi, conduc la unele previziuni — pentru valorile absolute — de urcare a costurilor pînă la nivelul anului 1980.

Nivelul prețului de cost total previzionat

O ALTĂ etapă a previziunii costurilor de fabricație a oțelului Martin este centralizarea grupelor de cheltuieli previzionate, în vederea obținerii — prin însumarea lor și raportarea la totalul producției fizice — a prețului de cost total previzionat. Luîndu-se ca bază anul 1963=100, nivelul acestui preț va fi de 91 în 1975 și 93 în 1980, cu tendință de creștere pînă în 1990, cînd s-a prevăzut scoaterea acestui sortiment din fabricație, cifre care evidențiază pregnant efectele indirecte ale apariției altor tehnologii mai moderne de fabricare a oțelurilor. Pe baza datelor de mai sus, rezultă o scumpire comparativă a acestui procedeu de elaborare a oțelului după anul 1975, cu o tendință mai accentuată în deceniul 1981—1990. Aplicînd aceeași metodă de prognoză ca și la oțelul Martin, prețul de cost total la oțelul de convertizor, luînd ca bază anul 1969=100, va fi în 1975 de 88%, iar în 1980 de 87%.

Ceea ce trebuie subliniat este menținerea aproape constantă a nivelului costurilor de producție pe tona de oțel de convertizor la toate nivelele previzionate. Prin comparație cu prețul de cost la oțelul Martin, apare clar avantajul elaborării oțelului prin procedeul de convertizor ; de aceea, este util să se ia din timp toate măsurile de cercetare, proiectare și de tehnologie de către organele de conducere din sectorul siderurgic în vederea înlocuirii treptate a procedeului Martin, care se dovedește a fi învechit și costisitor.

În sfîrșit, mergînd pe aceeași cale, calculele ne permit să obținem și prețul de cost total previzionat la oțelul electric, care va prezenta următoarea evoluție : 1968=100, 1975=95%, 1980=94%. Menținerea mai ridicată a nivelului prețului la oțelul electric se poate explica și prin valoarea de întrebuințare mai ridicată a acestui sortiment de oțel, care solicită o rețetă mai complexă și o compoziție de feroaliaje mai scumpe. În plus, se mai poate adăuga faptul că energia electrică folosită ca sursă primară de energie la acest procedeu este totuși, la ora actuală, destul de scumpă pentru elaborarea acestui sortiment de oțel. După cum se vede — comparativ — costurile pe unitate de produs la oțelul electric vor fi mai apropiate de oțelul Martin și mai ridicate decît la oțelul de convertizor.

★

AVÎND ÎN VEDERE evoluția în viitor a mișcării prețului de cost, poate fi trasă concluzia că oțelul Martin are o tendință de urcare a costurilor în decada 1981-1990, iar după această dată — în cazul supraviețuirii unor cuptoare Martin — se poate prevedea, în continuare, aceeași tendință; această tendință poate fi atenuată printr-o serie de măsuri care să ducă la creșterea indicilor de utilizare. Cît privește celelalte sortimente de oțeluri (de convertizor și electric), acțiunea convergentă a perfecționărilor tehnice și tehnologice, pe de o parte, și a îmbunătățirii organizării producției și a muncii, pe de altă parte, este de natură să exercite o influență pozitivă asupra evoluției costurilor pînă la sfîrșitul deceniului următor, influență care își va pune amprenta asupra costurilor întregii producții de oțel. De altfel, costurile de producție mai ridicate sînt una din cauzele care determină înlocuirea oțelului Martin cu oțelul de convertizor și electric.

Tabelul nr.4

Dinamica producției și a costurilor materiei prime la oțelul Martin

(1963=loo)

Anii	Producția fizică previzionată (x)	Costul materiei prime previzionate (y)
1975	192	186
198o	141	138
199o	41	41

drd Teodor Mardare GHERASIM

Institutul de Cercetări Economice

CUM SE ÎNFĂPTUIEȘTE PROGRAMUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE A ZOOTEHNIEI

Orientarea creșterii bovinelor și ovinelor în zonele cu pășuni și fînețe naturale

În cadrul acțiunii *) — de reflectare și analiză a rezultatelor obținute în primii 5 ani de înfăptuire a programului național de dezvoltare a zootehniei adoptat la Plenara C.C. al P.C.R. din 17—19 martie 1970 —, organizate în acest an de Revista economică, la care au fost invitați să colaboreze toți specialiștii din producție, cercetare și învățămînt, publicăm mai jos studiul elaborat de Mircea Boța din Iași, referitor la posibilitățile de care dispun județele pentru extinderea numărului de animale și pentru exploatarea mai rațională a acestora.

UNA DIN SARCINILE importante ale dezvoltării rapide și eficiente a zootehniei în etapa actuală, trasată de Congresul al XI-lea al P.C.R., este orientarea cu precădere a creșterii animalelor „...îndeosebi a bovinelor și ovinelor ...spre zonele cu pășuni și fînețe naturale, de la deal și munte, luîndu-se, totodată, măsuri pentru fertilizarea și creșterea productivității acestora“ [1].

Fundamentarea economică a acestei orientări constă în ritmurile înalte de creștere în perioada 1976—1990 a efectivelor de animale — de circa 2 ori — și a necesității creșterii producției de carne, lapte și lînă de 2,6—3,8 ori, în posibilitățile mari de furajare a bovinelor și ovinelor oferite de cele peste 4,4 mil. ha de pășuni și fînețe naturale (33,2% din suprafața agricolă a țării), ca și în necesitatea folosirii mai raționale a suprafețelor cultivate cu furaje, a dezvoltării intensive a zootehniei bovinelor și ovinelor și a repartizării mai echitabile a acesteia în profil teritorial.

Tabelul nr.1

Corelația dintre efectivele de bovine și ovine și suprafața pășunilor și fînețelor pe județe (la 1 ian.1974)

Județul	Bovine și ovine în U.V.M. %	Pășuni și fînețe-ha %	Abaterea (±) a % efectivelor față de % pășunilor și fînețelor	Pășuni și fînețe pe 1 U.V.M. (ha)
A	1	2	3	4
Total R.S.R.	100,00	100,00	-23,78 +23,78	0,5554
Alba	2,72	4,10	- 1,38	0,8760
Arad	3,16	3,03	+ 0,13	0,5333
Argeș	2,69	2,48	+ 0,21	0,5099
Bacău	2,55	2,80	- 0,25	0,6074
Bihor	3,78	3,38	+ 0,40	0,5152
Bistrița-Năsăud	2,13	3,78	- 1,65	0,9906
Botoșani	3,47	1,90	+ 1,57	0,3044
Brașov	2,34	3,96	- 1,62	0,9400
Brăila	2,33	0,69	+ 1,64	0,1641
Buzău	2,60	2,22	+ 0,38	0,4763
Caraș-Severin	1,92	5,45	- 3,53	1,5933
Cluj	3,38	4,60	- 1,22	0,7559
Constanța	3,16	1,41	+ 1,75	0,2536
Covasna	1,36	2,04	- 0,68	0,8362
Dîmbovița	1,79	1,27	+ 0,52	0,3962
Dolj	2,93	1,07	+ 1,86	0,1768
Galați	2,17	0,88	+ 1,29	0,2247
Gorj	1,83	2,98	- 1,15	0,8911
Harghita	2,39	6,57	- 4,18	1,5268
Hunedoara	2,41	5,60	- 3,19	1,2874
Ialomița	2,83	0,33	+ 2,50	0,0655
Iași	2,82	2,33	+ 0,49	0,4603
Ilfov	3,61	0,44	+ 3,17	0,0689
Maramureș	2,58	4,30	- 1,72	0,9227
Mehedinți	1,63	1,71	- 0,08	0,4004
Mureș	3,38	3,46	- 0,08	0,5691
Neamț	2,70	2,14	+ 0,56	0,4374
Olt	2,38	0,69	+ 1,69	0,1591
Prahova	1,79	2,02	- 0,23	0,6236
Satu Mare	2,60	1,85	+ 0,75	0,3935
Sălaj	2,07	2,17	- 0,10	0,5829
Sibiu	2,11	4,01	- 1,90	1,0546
Suceava	4,20	3,56	+ 0,64	0,4706
Teleorman	2,44	0,42	+ 2,02	0,0922
Timiș	3,89	2,92	+ 0,97	0,4144
Tulcea	1,53	1,58	- 0,05	0,5757
Vaslui	2,46	1,64	+ 0,82	0,3696
Vîlcea	1,97	2,74	- 0,77	0,7725
Vrancea	1,65	1,44	+ 0,21	0,4837
Municipiul București	0,25	0,04	+ 0,21	0,0833

Calculat pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S.R., 1974, p.137, 138 și 213-220

Calculînd ponderea județelor în suprafața de pășuni și fînețe și corelînd-o cu ponderea lor în efectivele de bovine și ovine ** se constată o diferențiere între județe, după suprafața de pășuni și fînețe deținută de pînă la 20 ori : Harghita deține 6,57% din total, iar Ialomița 0,33%, în timp ce amplitudinea dispersională a ponderilor la efective este de numai 3 ori — (Suceava 4,20% și Covasna 1,36%).

Corelînd cele două componente, rezultă că în multe județe furajarea bovinelor și ovinelor se face în principal cu furaje cultivate, folosindu-se în acest scop importante suprafețe agricole. În același timp se constată o folosire nesatisfăcătoare, în multe județe, a resurselor ieftine de furajare pe care le asigură pășunile și fînețele naturale. La ovine care în mod deosebit, trebuie să fie furajate pe pășuni, constatăm că circa 48% din efective se cresc în zona cerealieră, 30% în cea mixtă, și numai aproximativ 22% în zonele de pășuni și fînețe. Subliniind necesitatea orientării cu precădere a creșterii bovinelor și ovinelor spre zonele cu pășuni și fînețe naturale, în cuvîntarea rostită la adunarea populară de la Timișoara cu prilejul zilei recoltei, în octombrie 1974, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza că : **„...în timp ce munții stau goi — deși înainte vitele se creșteau în munți —, am coborît animalele la șes, sustrăgînd astfel din suprafața arabilă peste 1 300 000 ha, diminuînd suprafețele cultivate cu cereale, pentru a asigura hrana animalelor“** [2]).

Corelația nesatisfăcătoare dintre suprafața pășunilor și fînețelor și efectivele de bovine și ovine pe județe se reflectă în datele din tabelul nr. 1. Urmărind abaterea ponderii efectivelor față de ponderea pășunilor și fînețelor pe județe, constatăm că județe ca : Hunedoara, Caraș-Severin, Sibiu, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Brașov, Alba, Cluj și Gorj au ponderi mult mai mari de pășuni și fînețe față de ponderea ce o dețin la efectivele de bovine și ovine, ceea ce indică o folosire insuficientă a pășunilor în aceste județe. În alte județe, de regulă cerealiere, ca : Ilfov, Teleorman, Ialomița, Dolj, Constanța, Olt, Brăila, Botoșani și Galați ponderea efectivelor de bovine și ovine depășește cu mult ponderile acestor județe în suprafața de pășuni și fînețe. Urmărind indicatorul pășuni și fînețe pe U.V.M., constatăm decalaje față de situația din județul Ilfov — luat ca exemplu (0,0689 ha pășuni și fînețe U.V.M.). Încărcătura cu pășuni este de 23,1 ori mai mare în județul Caraș-Severin, de 22,1 ori, de 18,7 ori și de 15,3 ori în județele Harghita, Hunedoara și Sibiu. Aceste date confirmă justețea aprecierii secretarului general al partidului nostru, că **„munții sînt, din păcate, goi, pășunile sînt frumoase, dar nu sînt folosite ; în schimb am redus suprafețele cu cereale la șes“** [3].

Datele tabelului nr. 1 reflectă și actualitatea sarcinii îmbunătățirii urgente a furajării și zonării creșterii animalelor formulate în 1974 de tovarășul Nicolae Ceaușescu astfel : **„Trebuie ca în mod radical și rapid să lichidăm această situație ! Să ridicăm animalele în munți — așa cum au făcut de veacuri moșii și strămoșii**

Tabelul nr. 2

Dinamica structurii suprafeței cultivate pe grupe de culturi*)

Grupele de culturi	1938	1948	1962	1965	1970	1973	Abateri ± 1973 față de 1938
Suprafața cultivată	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	—
Cereale pentru boabe	87,0	80,9	69,1	68,3	64,3	60,7	- 19,3
Plante de nutreț	6,7	7,4	15,3	15,2	15,5	18,4	+ 11,7
Plante tehnice	2,6	7,0	7,8	8,7	10,9	10,8	+ 8,2
Cartofi, legume	2,6	3,9	5,1	5,3	5,7	5,7	+ 3,0
Alte grupe	1,1	1,1 1)	2,7	1,5	3,6	4,4	+3,3

x) Calculat pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S.R. pe anii: 1971, p.330-331 și 1974, p. 160-161.

1) 1938

---

*) În ciclul de materiale pe tema : Cum se înfăptuiește programul național de dezvoltare a zootehniei, revista noastră a publicat următoarele studii — investigații: în nr. 9 — **Oile — efective, randamente, eficiență**; în nr. 18 — **Resursele de sporire a randamentelor și efectivelor de ovine**; în nr. 19 — **Producția pajiștilor în județul Hunedoara**; în nr. 24 — **Direcții de intensificare a creșterii ovinelor.**

** Ponderea județelor în efectivele de bovine și ovine a fost calculată după formula : $U.V.M. = a + \frac{1}{4} b + \frac{1}{10} c$, în care U.V.M. = unități vită mare, a = numărul total de bovine (coeficient 1), b = numărul de vaci de lapte (coeficient 1,25) și c = numărul total de ovine (coeficient 0,10).

noştri — şi să folosim suprafeţele de la şes în primul rînd pentru culturi de cereale şi plante tehnice"[4].

Fără îndoială că pentru a realiza această sarcină, care ne va da posibilitatea să rezolvăm în mod radical problema acută a bazei furajere, ceea ce va duce la o creştere substanţială a eficienţei şi rentabilităţii zootehniei ovinelor şi bovinelor prin reducerea costului furajelor şi a cheltuielilor de muncă vie de cîteva ori, este necesară îmbunătăţirea radicală a păşunilor şi fîneţelor, creşterea producţiei de furaje la ha pe unele păşuni şi fîneţe de la 2 500—3 000 kg la 18 000—20 000 kg, ameliorarea parametrilor biologici ai animalelor, stabilirea unei structuri de rasă şi zonarea creşterii animalelor, luînd în considerare, pe lîngă celelalte criterii, şi cerinţa valorificării maxime a uriaşului potenţial furajer pe care îl constituie păşunile şi fîneţele. De asemenea, este necesară şi stabilirea între judeţe, zone şi unităţile agricole de stat, cooperatiste şi gospodăriile populaţiei a unor forme moderne şi eficiente de specializare şi cooperare în producerea furajelor şi creşterea ovinelor şi bovinelor, folosind eficient — în noile condiţii — elementele tradiţionale ale transhumanţei şi avantajele şi posibilităţile uriaşe ce decurg din natura socialistă a economiei noastre naţionale, pentru valorificarea integrală şi la un înalt nivel de eficienţă atît a păşunilor şi fîneţelor din zonele de deal şi munte, cît şi a uriaşei mase de produse secundare vegetale din zonele de cîmpie, pentru creşterea efectivelor şi a producţiei animaliere la speciile ovine şi bovine.

Tabelul nr.3

Judeţe cu posibilităţi de dezvoltare a zootehniei bovinelor şi ovinelor[x]

Judeţul	Populaţia %	Fonduri fixe agricole[1] %	Producţia globală agricolă %	Abaterea negativă a % efectivelor faţă de % păş.+ fîneţe	Suprafaţa cultivată ha	Suprafaţa cultivată cu plante de nutreţ (% din supraf. totală cult.
TOTAL	100,0	100,0	100,0	-23,78	9554501	18,4
Alba	1,9	1,1	1,4	- 1,38	155234	20,4
Bacău	3,2	2,2	2,0	- 0,25	187250	17,8
Bistriţa-Năsăud	1,4	0,8	1,2	- 1,65	108238	24,3
Braşov	2,3	1,7	1,7	- 1,62	117081	34,6
Caraş-Severin	1,8	0,6	1,2	- 3,53	138145	21,4
Cluj	3,3	2,1	2,3	- 1,22	207786	24,9
Covasna	0,9	0,8	1,1	- 0,68	86077	27,5
Gorj	1,6	1,1	1,0	- 1,15	121043	16,7
Harghita	1,5	0,8	1,3	- 4,18	105053	27,5
Hunedoara	2,5	1,0	1,4	- 3,19	93162	23,8
Maramureş	2,3	0,6	1,3	- 1,72	92833	26,1
Mehedinţi	1,6	1,3	1,6	- 0,08	192524	13,3
Mureş	2,9	2,3	2,5	- 0,08	244163	27,0
Prahova	3,7	2,6	2,4	- 0,23	144681	17,3
Sălaj	1,3	0,8	1,1	- 0,10	131582	25,1
Sibiu	2,2	1,6	1,3	- 1,90	122489	37,3
Tulcea	1,2	2,3	2,3	- 0,05	246530	14,8
Vîlcea	1,9	0,9	1,3	- 0,77	93254	17,0

x) Calculat pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S.R., 1974, p.54, 55, 137, 138, 186, 192 şi 213-220

1) Din unităţile socialiste

Orientarea cu precădere a creşterii bovinelor şi ovinelor spre zonele cu păşuni şi fîneţe de la deal şi munte se impune şi pentru a îmbunătăţi structura suprafeţelor cultivate în zonele de şes prin creşterea ponderii culturilor de cereale şi a plantelor tehnice, a florii-soarelui şi sfeclei de zahăr, produse deosebit de importante pentru dezvoltarea industriei uşoare şi alimentare, pentru creşterea însăşi a resurselor de furaje concentrate pentru dezvoltarea zootehniei, pentru ridicarea nivelului de trai al populaţiei şi pentru dezvoltarea eficientă a comerţului nostru exterior.

Evoluţia structurii suprafeţelor cultivate şi necesitatea îmbunătăţirii ei rezultă şi din faptul că ponderea cerealelor în suprafaţa cultivată a scăzut în perioada 1973/1938, de la 87% la 60,7% (cu — 19,3%), iar ponderea plantelor de nutreţ a crescut de la 6,7% la 18,4% (cu +11,7%). (Tabelul nr. 2). Dacă se continuă în acelaşi mod ar însemna ca odată cu creşterea importantă a efectivelor de animale (cu 4,4 mil. bovine, 6 milioane ovine şi 9,9 milioane porcine) şi cu sporirea exigenţelor pentru o furajare cît mai bună a animalelor, să sporim în continuare ponderea plantelor de nutreţ şi să limităm sau chiar să reducem suprafeţele cultivate cu cereale, leguminoase, plante tehnice, cartofi şi legume, produse cu importanţă deosebită pentru dezvoltarea economiei noastre naţionale. Pe lîngă creşterea producţiilor la ha, care este o sarcină fundamentală pentru toate culturile furajere, se impune folosirea completă şi eficientă a furajelor de pe păşunile şi fîneţele naturale şi a produselor secundare vegetale (tocate şi preparate mecanizat în amestec cu alte furaje) ca o direcţie foarte importantă de îmbunătăţire a gospodăririi eficiente a pămîntului ; aceasta trebuie să ducă la limitarea suprafeţelor cultivate cu plante de nutreţ şi la creşterea celor cultivate cu plante nefurajere şi în special cu plante tehnice.

Desigur că orientarea cu precădere a bovinelor şi ovinelor spre zonele cu păşuni şi fîneţe naturale de la deal şi munte trebuie să aibă în vedere structura prezentă şi de perspectivă a raselor de animale şi adaptarea lor la condiţiile microclimat şi la celelalte condiţii din zonele de deal şi munte. Unele contradicţii care apar în rezolvarea practică a acestei probleme, determinate de faptul că oile Merinos, a căror pondere trebuie să crească în perioada 1970—1980 de la 9,52% la 20%, ca şi rasa de taurine Holstein, care se adaptează mai greu condiţiilor din zonele de deal şi munte, nu au un caracter nerezolvabil şi, ca urmare, ele nu trebuie să ducă la diminuarea eforturilor de adaptare a lor. Se impun, în continuare, eforturi susţinute pentru ameliorarea raselor de animale, abordînd această problemă în mod complex şi avînd ca obiectiv alături de realizarea unor indici înalţi de productivitate şi calitate a produselor şi valorificarea eficientă a resurselor noastre furajere. Rezultatele obţinute în această privinţă în U.R.S.S. pentru oile cu lînă fină şi de ţările occidentale care au condiţii apropiate de cele de la noi (la taurine) sînt o dovadă că ameliorarea ovinelor şi bovinelor poate fi realizată cu succes şi la noi, avînd rezerve importante în această direcţie. Dar, în structura de rasă a ovinelor şi bovinelor, chiar şi pentru perioada de perspectivă (1980) sînt prevăzute efective importante de oi pentru lînă grosieră si pielicele, (Ţurcană şi Karakul 32,5%) şi lînă semifină (rasa Ţigaie 33,42% care are deja rezultate bune în zonele de deal) ca şi importante efective de taurine din rasele autohtone, care pot folosi eficient resursele furajere de pe păşunile din zonele de deal şi munte. Aceasta impune însă o îmbunătăţire rapidă a zonării raselor şi categoriilor de ovine şi bovine.

Modificarea ponderii judeţelor, zonelor şi unităţilor în structura efectivelor de ovine şi bovine deţinute, în concordanţă cu resursele lor furajere de pe păşuni şi fîneţe, se poate face treptat prin planificarea diferenţiată a creşterii efectivelor pe zone şi unităţi, fără dezorganizarea structurilor existente în cadrul cărora s-au făcut investiţii importante, care trebuie să fie utilizate în continuare eficient.

Paralel cu o rentabilitate şi eficienţă ridicată, dezvoltarea zootehniei ovinelor şi bovinelor în zonele cu păşuni şi fîneţe naturale poate contribui — alături de industrie — la accelerarea dezvoltării economico-sociale a unor judeţe ca Bistriţa-Năsăud, Alba, Gorj, Harghita, Maramureş, Covasna, Vîlcea, Sălaj etc., care au posibilităţi mari şi tradiţii în creşterea ovinelor şi bovinelor, situaţie care rezultă din datele tabelului nr. 3. Judeţul Harghita, mai puţin dezvoltat economic, de la care unele unităţi agricole din Moldova cumpără fîn, cu o pondere în populaţia ţării (1,5%) superioară ponderii sale în fondurile fixe agricole (0,8%) şi în producţia agricolă (1,3%) deţine 6,57% din păşunile şi fîneţele ţării şi o pondere de numai 2,39% din efectivele de bovine şi ovine. Rezerve mari pentru dezvoltarea zootehniei ovinelor şi bovinelor există şi în unele judeţe care au un nivel ridicat de dezvoltare economico-socială (obţinut mai ales prin dezvoltarea în ritm rapid a industriei), cum sînt : Caraş-Severin (—3,53%), Hunedoara (—3,19%), Sibiu (—1,90%), Braşov (—1,62%) etc., judeţe în care există şi cereri mari de produse alimentare din partea populaţiei urbane şi muncitoreşti, o bază industrială pentru prelucrarea produselor animaliere şi care şi-ar putea continua dezvoltarea pe o bază mixtă (industrială şi zootehnică), realizînd o puternică integrare între industrie şi agricultură.

Supunem atenţiei factorilor de decizie spre studiere următoarele reorientări în zonarea creşterii efectivelor de bovine şi ovine :

- **În judeţele cu pondere mai mică în suprafaţa de păşuni şi fîneţe faţă de ponderea lor în efectivele de bovine şi ovine, în care o mare parte din suprafaţa cultivată este folosită pentru cultura plantelor de nutreţ (între 13,4% în Dolj şi 29,8% în Argeş) este necesar — aşa cum rezultă din tabelul nr. 4 —, ca efectivele de bovine şi ovine să crească lent. Şi în cadrul celor mai multe din aceste judeţe există posibilitatea unei mai bune folosiri a bazei furajere ;**
- **În judeţele mai puţin dezvoltate industrial, în economia cărora agricultura şi zootehnica au un rol important (Botoşani, Buzău, Dîmboviţa, Ialomiţa, Iaşi, Ilfov, Neamţ, Olt, Satu-Mare, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vrancea) — efectivele ar trebui să se menţină la nivelul existent ;**
- **Totodată, efectivele ar trebui să sporească în judeţele dezvoltate din punct de vedere industrial (Constanţa, Timiş, Arad, Argeş), în corelaţie cu resursele furajere, cu nevoile locale de produse şi în condiţiile favorabile existente pentru creşterea raselor de înaltă productivitate.**

În concluzie, din această cercetare rezultă existenţa unor posibilităţi mari pentru dezvoltarea rentabilă a zootehniei ovinelor şi bovinelor prin folosirea păşunilor şi fîneţelor din zonele de deal şi munte, precum şi efectele pozitive ale acestui proces asupra folosirii mai raţionale a pămîntului şi asupra dezvoltării mai echilibrate şi eficiente, în profil teritorial, a agriculturii şi a întregii economii naţionale.

Mircea BOȚA
Institutul Agronomic Iaşi

---

[1] Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică, Bucureşti, 1974, p. 54.

[2] Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, Bucureşti, 1974, p. 799.

[3] Nicolae Ceauşescu, Op. cit., p. 800.

[4] Nicolae Ceauşescu, Op. cit., p. 799.

Anchetă „R. E.“, în colaborare cu Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, în 25 de județe

„UNIVERSUL“ CALITĂȚII MĂRFURILOR PENTRU EXPORT ȘI EXIGENȚELE SALE

SEMNIFICAȚIA pe care actualul cincinal a avut-o pentru comerțul exterior a fost cea a unui moment de cotitură, marcat de depășirea ritmului de creștere a investițiilor și producției industriale de către cel al comerțului exterior. O primă consecință a fost creșterea ponderii exporturilor în volumul total al producției pe ramuri. O a doua, derivînd din prima, a fost creșterea relativ mai rapidă a ponderii exportului în subramurile industriei, tendință corespunzînd necesității de îmbunătățire a structurii exportului în favoarea produselor prelucrate și creșterii eficienței comerțului exterior.

Remarcabil este faptul că economia românească a găsit resursele pentru a se înscrie pe aceste coordonate ale modernizării structurii sale, ale intensificării participării la diviziunea internațională a muncii, astfel ca și pe viitor să se mențină în continuare un ritm înalt de creștere a volumului comerțului exterior (ritm mediu anual prevăzut pentru perioada 1976—1980 = 12,3%).

Efortul pe care-l presupune acest proces poate fi apreciat la dimensiunea sa reală dacă avem în vedere actuala conjunctură caracterizată printr-o ascuțire puternică a concurenței pe piețele internaționale, în special pentru produsele industriale superior prelucrate, creșterea puternică a prețurilor materiilor prime, din care multe figurează și pe listele noastre de importuri.

În acest context pot fi înțelese și mai profund unele din valențele, semnificațiile și implicațiile aprecierii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României ca „În următorul plan cincinal, în cadrul activității întregului nostru partid, a ministerelor, centralelor și întreprinderilor, a tuturor oamenilor muncii trebuie să stea lupta pentru ridicarea continuă a calității producției — cerință de importanță vitală a economiei noastre naționale“.

Pornind de la acest obiectiv prioritar al actualei etape, „Revista economică“, în colaborare cu Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, a realizat o amplă anchetă în 25 de județe ale țării, privind direcțiile de acțiune în creșterea calității la producția mărfurilor de export și la recepția importurilor. Prezentăm în continuare rezultatele și concluziile degajate de această investigație în „universul“ calității, un sistem complex de factori cu acțiune convergentă.

INTERLOCUTORII NOȘTRI în această anchetă — șefii inspectoratelor județene pentru controlul calității produselor — sînt oameni profund angajați în lupta pentru calitate, care trăiesc cotidian fiecare succes sau insucces al „bătăliei“ calității, alături de întreprinderi.

Trecînd dincolo de aspectele tehnice și economice, răspunsurile primite în cadrul anchetei au vădit o pătrundere adîncă și a aspectelor psihosociologice ale problemelor abordate, relevînd preocupările susținute ale responsabililor pentru calitatea produselor, pentru creșterea eficacității activității lor.

Recepția finală pe primul loc în ierarhia responsabilităților

Cum era și firesc, o primă problemă investigată în cadrul anchetei s-a referit la **EVALUAREA COMPARATIVĂ A DIFERITELOR CĂI DE ACȚIUNE PENTRU RIDICAREA NIVELULUI CALITATIV AL MĂRFURILOR DE EXPORT.**

Tabelul nr. 1 redă, în ordinea frecvenței înregistrate, principalele căi pe care trebuie acționat pentru creșterea calității, pentru reducerea rebuturilor și reclamațiilor la producția de export. Situarea pe primul loc a exigenței în **recepția finală a mărfurilor** este justificată de necesitatea asigurării unei calități ireproșabile la partizii de mărfuri destinați exportului. ția de export.

Dinamica reducerii rebuturilor și remanierilor, în cadrul unităților din județele eșantionului, prezentată în cifrele de mai jos :

1970	1971	1972	1973	1974	1975*
100	87	88	86	96	89

*) preliminat

indică necesitatea unor eforturi sporite pe linia pregătirii atente a fabricației, respectării tehnologiei de fabricație și a parametrilor tehnici înscriși în contractele externe ; recepției exigente a materiilor prime, materialelor, subansamblelor aprovizionate ; creșterii calificării operatorilor ; extinderii controlului pe fluxul de fabricație etc.

Tendința de scădere într-un ritm mai rapid a reclamațiilor la marfa de export :

1970	1971	1972	1973	1974	1975*
100	93	103	79	86	66

*) preliminat

indică faptul că inspectoratele acționează tocmai în sensul priorităților prezentate în tabelul nr. 1, punînd un accent deosebit pe recepția finală a mărfurilor.

Responsabilitatea pentru apariția reclamațiilor calitative incumbă — după opinia inspectorilor șefi — în primul rînd conducerii întreprinderilor, conducătorilor producției în secții și ateliere, existînd. încă, cazuri cînd nu se iau măsuri suficient de eficace pentru asigurarea calității corespunzătoare a mărfurilor, indiferent dacă este vorba de calitatea materiei prime folosite, organizarea producției sau calitatea unor operații. O altă deficiență în activitatea acestora o constituie acceptarea și lansarea unor comenzi fără a deține toate condițiile de calitate necesare bunei pregătiri a fabricației, întreaga documentație tehnică.

- **Alfabetul exportatorului începe cu „c“ — calitatea mărfii.**
- **De ce producătorul, controlorul și „negustorul“ trebuie să acționeze în echipă?**
- **Cum se reduce coeficientul de risc al exportului odată cu creșterea clasei de calitate a mărfii.**
- **Structura ofertei de export și ritmul exponențial al progresului tehnic.**
- **„Made in Romania“ — o garanție a calității ireproșabile.**

Întreprinderile de comerț exterior sînt menționate pe locul doi, în ceea ce privește responsabilitatea reclamațiilor externe, pentru faptul că nu stipulează întotdeauna în contractul extern criteriile pentru aprecierea calității, metodele de control, împărțirea riscului între furnizor și beneficiar. Printre cauzele ce împiedică obținerea unor rezultate mai bune în activitatea de control au fost menționate : necunoașterea condițiilor de calitate, insuficienta extindere a controlului statistico-matematic în activitatea I.G.S.

În ceea ce privește dotarea cu aparatură de măsură și control, la întrebarea **„Care este situația asigurării aparaturii de măsură și control, a standurilor de probă pentru verificarea calității produselor de export în întreprinderile din județ?“** răspunsurile indică o situație, în general, satisfăcătoare, iar pentru construcții de mașini, metalurgie, industrie extractivă și industrie chimică o dotare bună.

Execuția controlului la parametrii și după metodele cerute de beneficiar impune regăsirea acestor elemente în contracte. Accesibilitatea clauzelor respective pentru organele de control este mult îngreunată, atunci cînd aceste clauze există în contractele externe, de formulările confuze, lapidare, de lipsurile în documentația tehnică, în special privind metodele de control, de absența unor traduceri ale documentațiilor tehnice.

Ancheta a relevat că în cursul anului 1974, 76% din cei chestionați au intervenit la peste 130 de întreprinderi din județele respective pentru clarificarea unor clauze din contractele externe privind : condițiile de ambalare și transport, obținerea mostrelor acceptate de parteneri, perioada de garanție, metodele de control al calității.

Disciplina tehnologică — un rezultat al eticii profesionale

O altă direcție de acțiune în vederea ridicării nivelului calitativ al producției pentru export, evidențiată cu prioritate de anchetă (40% din eșantion) a fost **„respectarea tehnologiei de fabricație“**. În îndeplinirea acestei sarcini, de o deosebită răspundere pentru rezultatele economice finale, au fost dezvoltate forme speciale de control : controlul pe flux și autocontrolul pe operații. Dacă în ceea ce privește controlul pe flux, 88% din eșantion îl găsește eficient și foarte eficient, în schimb autocontrolul este privit încă cu rezervă de aproape jumătate din eşantion, 32% considerîndu-l nesatisfăcător.

Există un consens aproape unanim că prin efectuarea controlului pe fluxul de fabricaţie se pot semnala abaterile calitative în momentul în care încă se mai poate interveni pentru remediere sau se elimină circulaţia inutilă a unui produs ce se poate transforma în rebut şi care ar produce creşterea cheltuielilor neeconomicoase în fazele succesive de fabricaţie. Controlul pe flux permite prin intervenţie operativă limitarea cheltuielilor de remaniere şi reducerea valorii rebuturilor. S-a reuşit chiar depistarea unor deficienţe în documentaţia tehnică şi a unor abateri ce nu puteau fi descoperite la controlul final.

Fără a nega aportul autocontrolului în întărirea disciplinei de fabricaţie, în întărirea spiritului de exigenţă şi a răspunderii personale, specialiştii apreciază că nu s-au putut înregistra pînă în prezent decît rezultate izolate din următoarele cauze :

— documentaţia tehnică nu cuprinde normele de autocontrol ;

— normele de muncă nu includ timpul necesar autocontrolului ;

— media categoriei de lucrări depăşeşte uneori media categoriei calificării ;

— unii lucrători nu au posibilitatea de a urmări documentaţia tehnică ;

— există încă insuficienţe în pregătirea acestui sistem din punct de vedere psihologic.

În cadrul eşantionului, pe baza acestor forme de control, s-au putut lua măsuri în 3 judeţe (12%) de sistare a producţiei evitîndu-se astfel cheltuieli suplimentare pe care le-ar fi implicat.

Tot ca o intervenţie pe flux — dar de astă dată fiind vorba de fluxul operaţiunilor de livrare — poate fi considerată şi oprirea în unele cazuri, de către inspectoratele de calitate a livrărilor. Prezentăm principalele cauze care au condus la asemenea situaţii (tabelul nr. 2).

Ştacheta calităţii: nivelul tehnicii mondiale

O a treia direcţie de acţiune prioritară, ce s-a desprins din prelucrarea datelor anchetei (cf. tabelului nr. 1), o constituie **înnoirea şi modernizarea nomenclatorului de export, a tehnologiilor de fabricaţie.**

La întrebarea **„CUM APRECIAŢI RITMUL ÎNNOIRII NOMENCLATORULUI DE EXPORT, PRIN INTRODUCEREA DE PRODUSE NOI, REPROIECTATE SAU MODERNIZATE ÎN INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE ?“** aproape două treimi din eşantion (64%) au dat răspunsul „lent“, iar aproape o treime (32%), răspunsul „alert“.

Este de menţionat că din cea de a doua categorie fac parte judeţe atrase mai de curînd în procesul dezvoltării industriale ca : Buzău, Dîmboviţa, Neamţ, Gorj, Olt etc., ce au beneficiat de construirea de capacităţi moderne în ultima perioadă.

O mobilitate redusă a nomenclatorului de export bineînţeles că impietează asupra calităţii ofertei de export şi, de aceea, trebuie să constituie o preocupare pentru toţi factorii interesaţi. Pe această linie trebuie menţionate acţiunile desfăşurate de inspectoratele de calitate, care, numai în limita eşantionului studiat, au întreprins studii în cursul anului 1974 la aproximativ 250 de întreprinderi, formulînd propuneri de măsuri pentru îmbunătăţirea caracteristicilor tehnice calitative ale produselor din nomenclatorul de export. În luna august a.c. în 16 judeţe ale eşalonului (64%) se aplicaseră deja integral recomandările făcute şi parţial în restul de 36%, ceea ce dovedeşte eficienţa acestor forme de impulsionare a preocupărilor pentru ridicarea calităţii produselor de export.

Un alt aspect legat de înnoire, investigat în cadrul anchetei a fost : „proporţia în care produsele de export ale întreprinderilor industriale din judeţ s-au aliniat normelor internaţionale“.

Aprecierea medie, pe totalul eşantionului studiat, se situează la aproximativ 75% din nomenclator, nivel influenţat, printre altele, de faptul că în mare măsură industria noastră este tînără, în special în multe judeţe de recentă dezvoltare industrială.

Preocupări pentru verificarea modului în care produsele noi introduse în nomenclatorul de export se aliniază normelor internaţionale există la 76% din inspectoratele eşantionului.

La întrebarea **„CUM APRECIAŢI RITMUL ÎN CARE SE DESFĂŞOARĂ PROCESUL DE OMOLOGARE ŞI ASIMILARE A PRODUSELOR NOI PE BAZA LICENŢELOR STRĂINE ?“** o treime răspunde „satisfăcător“, o treime „lent“ şi ultima treime nu a avut asemenea probleme.

Concluzia ce se desprinde din motivaţiile răspunsurilor este că, în ciuda calificativului acordat, majoritatea eşantionului manifestă o insatisfacţie faţă de modul în care decurge procesul de asimilare a licenţelor importate.

Tabelul nr. 1

	Direcţii de acţiune în ridicarea calităţii mărfurilor pentru export	**Frecvenţa menţioncrii (%)**
I	— Exigenţa controlului final	68 %
II	— Respectarea tehnologiei de fabricaţie	40 %
III	— Înnoirea produselor şi tehnologiilor	36 %
	— Întocmirea corectă şi completă a contractelor externe	36 %
IV	— Recepţia exigentă a materiei prime	28 %
	— Perfecţionarea pregătirii profesionale a muncitorilor	28 %
V	— Extinderea controlului pe fluxul de fabricaţie	24 %
	— Dotarea corespunzătoare cu aparatură de măsură şi control	24 %
VI	— Analiza problemelor calităţii de inspectorat împreună cu întreprinderile şi elaborarea de programe comune de acţiune	20 %
VII	— Recepţia exigentă a subansamblurilor primite în cooperare	16 %
	— Perfecţionarea organizării compartimentului C.T.C., laboratoarelor aferente	16 %
VIII	— Creşterea răspunderii personale a lucrătorilor şi controlorilor de calitate	12 %
	— Îmbunătăţirea legislaţiei calităţii	12 %
IX	— Dotarea cu instalaţii şi standuri de probă	8 %
X	— Creşterea pregătirii profesionale a controlorilor de calitate	4 %
	— Acordarea unei mai mari atenţii aspectului comercial al mărfii (design, condiţionare etc.)	4 %
	— Creşterea experienţei în activitatea de export	4 %

Pe linia **CREŞTERII EXIGENŢEI PRIVIND MODUL DE CONSERVARE, DEPOZITARE, ÎNCĂRCARE, DESCĂRCARE, EXPEDIERE ŞI TRANSPORT AL MĂRFURILOR** toate inspectoratele au iniţiat inspecţii în cursul anului 1974. Pentru anul 1975 prevăd :

— Permanentizarea controlului asupra conservării şi manipulării mărfurilor de export ;

— Urmărirea modului de depozitare prin controale, în depozitele de produse finite (se menţionează lipsa unui act normativ în ind. uşoară privind condiţiile de depozitare) ;

— Extinderea controalelor în porturi, în colaborare cu inspectoratele locale ;

— Controlul mijloacelor de transport la încărcarea mărfii ;

— Instruirea C.T.C., I.G.S., analize lunare.

Se poate constata, în concluzie, o interdependenţă organică a direcţiilor de acţiune evidenţiate de anchetă, astfel că practic nu poate fi vorba de selecţia unora şi ignorarea altora, însăşi natura problemei calităţii impunînd o abordare complexă, pe bază de programe care să antreneze în „bătălia calităţii“ toţi factorii vizaţi. Evident, complexitatea problemei este amplificată de factorii aleatori ai pieţei externe, dar acest risc poate fi diminuat prin adoptarea de către producători a unor reguli de conduită în producţia pentru export, care să includă : **alinierea la normele şi standardele internaţionale de calitate, menţinerea unui ritm alert în înnoirea produselor şi tehnologiile şi chiar realizarea unor „străpungeri“ pe frontul inovaţiei tehnice — fructificate pe piaţa externă, perfecţionarea aspectului comercial al produselor** (design, finisaj, condiţionare etc.) **la nivelul exigenţelor pieţei externe, obţinerea unor contracte-cadru pe termen lung care să permită specializarea producţiei cu avantajele corespunzătoare asupra calităţii producţiei.**

Cum controlăm ceea ce importăm ?

Aşa cum, pe bună dreptate, sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preocupările de sporire a exigenţei privind calitatea mărfurilor exportate trebuie să-şi găsească corespondent în **NIVELUL EXIGENŢEI LA IMPORTURILE NOASTRE DE MĂRFURI,** mai ales că o mare parte a acestora din urmă se regăsesc sub formă de materii prime, materiale, subansamble, tehnologii în însăşi producţia de export.

Activitatea inspectoratelor pentru controlul calităţii produselor a fost întărită în acest cincinal şi în sectorul importurilor, prin efectul Decretului nr. 686/1973 şi al Legii nr. 18/1974, care au stabilit cu claritate obligaţiile organelor de control şi ale beneficiarilor de importuri pe această linie.

În circa 40% din inspectorate există însă cazuri de aplicare insuficientă de către întreprinderi a prevederilor acestor acte normative, ceea ce influenţează negativ calitatea controlului şi sancţionarea promptă a defecţiunilor.

Astfel, în unele judeţe nu au fost constituite la timp comisiile de recepţie, astfel că sînt utilaje ieşite din termenul de garanţie, dar care nu au fost încă recepţionate. Nu a fost introdusă încă forma de control pe flux la furnizorul de utilaje complexe. Controlul utilajelor se face

Tabelul nr. 2

Cauze care au dus la oprirea livrărilor :

1. Nerespectarea condițiilor contractuale :
- caracteristicilor fizico-chimice, organoleptice ;
- tehnologiei de fabricație ;
- finisajului;
- ambalajului, marcajului, conservării;
- probelor de funcționare.

2. Neclarități contract :
- mostre neconcludente ;
- nuanțe și dimensiuni neprecizate ;
- parametrii și metode de control neclare sau lipsă.

3. Deficiențe la depozitare, manipulare, transport :
- încărcarea în mijloace de transport improprii sau murdare ;
- depozitarea în condiții de umiditate, temperatură, stivuire improprii ;
- perisabilități prin depășirea timpului de transport.

numai la recepție, montaj și punere în funcțiune, sau adesea numai la punerea în funcțiune. Această situație se datorează și lipsei personalului specializat, competent să recepționeze utilajele din import. În același timp se constată din partea întreprinderilor de comerț exterior o preocupare mai redusă, lipsită de fermitate în recuperarea daunelor de la furnizorii externi.

S-au formulat următoarele **PROPUNERI PENTRU CREȘTEREA EFICIENȚEI CONTROLULUI LA ECHIPAMENTELE COMPLEXE IMPORTATE :**

— Organizarea de echipe de specialiști la nivel de minister, centrală, care să asigure controlul utilajelor ce urmează a fi importate încă pe fluxul de fabricație, cu efectuarea recepției pe standul de probă al furnizorului ;

— Controlul să se execute în puncte fixe de control (ex. la sosirea mărfii în port), înainte de dirijarea spre beneficiari ;

— Instruirea periodică a comisiilor de recepție, inclusiv asigurarea și studierea întregii documentații tehnice necesare comisiei ;

— Stabilirea cu claritate în contractele de import a : condițiilor de calitate, locului controlului, organului de control, documentelor de certificarea calității, condițiilor de bonificații sau refuz ;

— La încheierea contractelor pentru utilaje și instalații executate de furnizor la comandă specială să se instituie regula vizitării unor instalații similare în funcțiune în străinătate.

*

ABORDÎND problema calității, a controlului de calitate nu ca o barieră în expansiunea schimburilor, ci ca o treaptă a creșterii eficienței comerțului nostru exterior, unitățile producătoare de mărfuri pentru export, unitățile specializate de comerț exterior, Inspectoratul general de stat, pentru controlul calității produselor și unitățile sale subordonate, trebuie să-și intensifice eforturile pentru transformarea calității într-un instrument general de promovare a exportului.

Inspectoratele de calitate își propun să acționeze cu și mai multă fermitate, pentru formarea în întreprinderi a unei opinii de masă vizînd înlăturarea și prevenirea abaterilor calitative.

Prin discuții în cadrul comitetelor oamenilor muncii din întreprinderi, prin analize în secții și ateliere, să se stimuleze preocuparea, vigilența pentru ridicarea calității mărfurilor.

La nivel de județ se organizează trimestrial **ANALIZA PROGRAMULUI PRIVIND ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII PRODUSELOR.** Obiective permanente ale acestora sînt : Verificarea contractelor externe, comenzilor, caietelor de sarcini și documentațiilor tehnice ; Supravegherea efectuării probelor din documentație și contract ; Omologarea și refacerea unor probe la nivelul normelor internaționale ; Specializarea unor secții, ateliere, sectoare pentru producția de export și atestarea lor ; Îmbunătățirea sistemului informațional privind modul de comportare a produselor în exploatare și stabilirea măsurilor pentru creșterea fiabilității și siguranței în exploatare a produselor ; Crearea unor grupe de fiabilitate și service pentru principalele produse ; Organizarea unui control preventiv față de introducerea în producția de serie a unor produse neomologate ; Asigurarea aparaturii de măsură și control necesară conducerii producției — proceselor tehnologice și recepției produselor finite ; Creșterea asistenței tehnice în schimburile 2 și 3 ; Creșterea nivelului pregătirii profesionale a organelor C.T.C. și I.G.S. ; Introducerea metodelor moderne de control statistic-matematic, nedistructiv al produselor.

În ceea ce privește întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export trebuie să se preocupe permanent de ridicarea calității producției prin perfecționarea activității de proiectare a produselor, respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, alinierea la cerințele progresului tehnic contemporan ;

Întreprinderile de comerț exterior trebuie să adîncească legăturile cu realitatea producției din întreprinderi, astfel încît formularea clauzelor în contractele externe să fie mult mai clară și explicită, mai apropiată de condițiile tehnologice existente în unitățile productive, de condițiile de probe și încercări din dotare ; lansarea comenzilor la producători să se facă astfel încît să existe timp necesar pregătirii temeinice a fabricației, după documentații complete, bine studiate ; să colaboreze mai strîns cu beneficiarii importurilor și organele de control în urmărirea îndeplinirii obligațiilor de furnizorii externi.

Ioan GEORGESCU

INVENTIVITATE ŞI CREATIVITATE

(Urmare din pag. 1)

(Urmare din pag. 1)

Eficiența învățămîntului economic

FINALITATEA învățămîntului se cere să fie întotdeauna în atenția cadrelor didactice. Adîncirea specializărilor a dus, adesea, la paralelisme, la predarea unor mari cantități de cunoștințe a căror utilitate practică în zilele noastre este minimă sau la repetarea cu mici variante a acelorași cunoștințe la mai multe materii. Extinderea relațiilor economice ale țării noastre la toate orizonturile și pe toate continentele impune procesului de formare a cadrelor economice exigențe sporite atît în privința însușirii științei conducerii economiei socialiste cît și în stăpînirea tehnicilor de comerț și concurență practicate de firmele partenere, în cunoașterea pulsului circuitului economic mondial și formarea unor aptitudini de adaptare la tendințele și cerințele pieței mondiale. Responsabilitățile tot mai mari cu care vor fi confruntate cadrele de economiști ale viitorului — determinate de proporțiile economiei noastre și de dimensiunile riscurilor de pe piața mondială, de creșterea influențelor factorilor externi ca urmare a adîncirii interdependențelor economice internaționale impun exigențe sporite față de calitatea și eficiența învățămîntului economic. Problemele conducerii unităților economice implică cunoașterea proceselor tehnologice specifice producției respective dar în mod deosebit sînt necesare cunoștințe vizînd finalitatea producției înseși : asigurarea optimului economic. Or, în formarea cadrelor inginerești se acordă încă insuficientă atenție cunoștințelor economice și, mai ales, formării conștiinței lor economice. Cincinalul revoluției tehnico-științifice impune asimilarea rapidă și valorificarea superioară a potențialului de creativitate a tehnicii și științei autohtone. Tehnicienii noștri, inginerii și cercetătorii și-au dovedit din plin spiritul inventiv, creativitatea, capacitatea deosebită de a crea și inova. **Mai mult ar trebui însă să dovedească și aptitudinea de a transpune în practică ce inventează.** Or, asimilarea noului în producție este un proces complex și complicat care cere multiple calcule de eficiență, cercetări și confruntări cu stadiul și maniera de aplicare din alte țări, tehnici de lansare a produselor noi pe piață etc., etc. Tocmai în aceste domenii disciplinele economice și cadrele de economiști ar putea să-și aducă o mai mare contribuție. Dar, și în pregătirea economiștilor (îndeosebi a celor ce sînt pregătiți pentru a lucra în industrie) apar unele lacune în privința cunoștințelor tehnice și tehnologice. În general și învățămîntul economic, ca de altfel toate formele de învățămînt — mai are încă pași importanți de făcut pe calea integrării organice cu cercetarea și producția. Și aici adaptarea programelor de învățămînt la condițiile de dotare tehnică a economiei românești din cincinalele viitoare, la exigențele sporite impuse de complexitatea crescîndă a economiei noastre în ritm intens de dezvoltare și modernizare și, mai ales, adaptarea metodelor și tehnicilor de predare la exigențele ce se impun cadrelor de conducere economică la diferite nivele, apare ca deosebit de stringentă.

*

Poporul nostru dispune de un amplu program de dezvoltare economico-socială proiectat prin documentele programatice ale Congresului al XI-lea al Partidului pe o perioadă de 20—30 de ani și, în același timp, dispune de un program de formare a conștiinței socialiste a maselor, de legi pătrunse de principiile eticii și echității socialiste și comuniste. Obiective de viitor clare și aspirații umaniste, comuniste, nobile animă întregul nostru popor angajat ferm în programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. E firesc, de aceea, să se acorde o atît de mare atenție școlii — în care se plămădește generația de mîine, cadrele cincinalelor viitoare, oamenii ce vor trăi și vor făuri cu forța minții și a brațelor lor societatea comunistă în România.

ANCHETA „R. E.“

CO
CONDUCERE ORGANIZARE

75 de şefi de secţii
şi ateliere din 54 de
întreprinderi
constructoare
de maşini despre:

DIRECŢII ŞI MODALITĂŢI DE PERFECŢIONARE A CONDUCERII PRODUCŢIEI (I)

ÎN ECONOMIA NOASTRĂ, în actuala etapă de accelerare a creşterii şi desăşurării impetuoase a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, activitatea întreprinderii capătă noi dimensiuni, ponderea şi rolul specialiştilor amplificîndu-se tot mai mult. Printre eşaloanele conducerii la care această transformare se manifestă intens şi complex, conducerea compartimentelor de producţie (secţii şi ateliere) deţine o poziţie importantă. În ce modalităţi se manifestă această transformare? Cu ce intensitate? Care sînt elementele ei dominante? Dar cele mai puţin vizibile şi cu toate acestea importante? Ce direcţii de perfecţionare se aşteaptă? Sînt cîteva din întrebările la care am încercat să obţinem răspuns, prin ancheta ale cărei rezultate le prezentăm în continuare. Ea a fost efectuată pe un eşantion ce a cuprins 75 de şefi de secţii (50% din eşantion), de ateliere (36%) şi adjuncţi ai acestora din 54 de întreprinderi constructoare de maşini.

● Triadă necesară : pregătire-vîrstă-experienţă

„CE CALIFICARE au conducătorii compartimentelor de producţie din întreprinderile cercetate ?“ Prelucrarea răspunsurilor la această primă întrebare a chestionarului anchetei noastre, prezentată în tabelul nr. 1, scoate în evidenţă faptul că în majoritatea întreprinderilor investigate conducerea producţiei este încredinţată unor **cadre bine pregătite**, în cea mai mare parte acestea avînd pregătire tehnică superioară de specialitate, în puţine cazuri (10,7% pe total eşantion) ele posedînd calificare medie tehnică sau fiind absolvenţi ai şcolilor de maiştri. Dacă, pe de o parte, această constatare este deosebit de îmbucurătoare, pe de altă parte, ea ridică şi un semn de întrebare : **unde sînt subinginerii ?** Ce fac ei ? Au fost doar pregătiţi pentru a fi conducători direcţi ai producţiei, şefi de ateliere şi chiar de secţie — acolo unde gradul de complexitate al activităţii nu este deosebit de ridicat. De nenumărate ori s-a subliniat că **menirea principală a inginerilor**, în viitor, se conturează a fi şi trebuie să fie cu totul alta decît pînă acum : aceea de a desfăşura în principal o activitate de concepţie, de creaţie, de conducere a eşaloanelor superioare, numai astfel justificîndu-se pe deplin investiţia făcută de societate în pregătirea lor. Or, în cele 54 de întreprinderi investigate nu întîlnim nici un subinginer care să ocupe funcţia de şef de secţie sau atelier (!). Totodată, se constată că, în unele cazuri, conducerea secţiilor (în special) şi atelierelor este încredinţată fie unor cadre cu pregătire medie tehnică, fie maiştrilor. De ce se produce acest fenomen ? Răspunsul exact ni-l poate oferi numai o anchetă de mai largi proporţii care să identifice unde sînt şi ce fac subinginerii. În cazul nostru constatăm însă că la ora actuală avem asigurată o bună conducere a secţiilor şi atelierelor, am putea spune că cunoştinţele tehnice se situează la un nivel mai înalt chiar decît cel solicitat de posturile ocupate.

Tabelul nr.1

Calificarea conducătorilor direcţi ai producţiei din întreprinderile investigate

– procente –

Nr. crt.	Calificarea / Funcţia	Studii superioare tehnice de specialitate	Studii medii tehnice şi/sau şcoli de maiştri	Total (%)
1.	Sef de secţie	91,9	8,1	1oo
2.	Sef de atelier	95,2	4,8	1oo
3.	Adjunct de şef de secţie	99,9	o,1	1oo
Indicator mediu pe total eşantion		89,3	1o,7	1oo

Analiza repartiţiei subiecţilor investigaţi pe intervale de vîrstă (vezi tabelul nr. 2) scoate în evidenţă că **majoritatea conducătorilor direcţi ai producţiei din întreprinderile cercetate se încadrează în intervalul 30—40 ani.** Acest fapt, coroborat cu observaţia că foarte puţini (sub 3%) au lucrat de-a lungul carierei lor şi în alt sector decît construcţiile de maşini, conduce la constatarea că, alături de **înalta pregătire profesională, capacitatea de muncă şi experienţa** sînt premise care, în condiţiile ritmului rapid de promovare a progresului tehnic, caracteristică a întreprinderilor socialiste româneşti, garantează abordarea şi soluţionarea corespunzătoare a multiplelor şi complexelor probleme tehnice şi organizatorice cu care sînt confruntate conducerile secţiilor şi atelierelor de producţie, unităţile economiei noastre naţionale.

De remarcat însă că cea mai mare parte a personalului de conducere directă a producţiei nu se limitează la experienţa şi cunoştinţele însuşite în perioada pregătirii prin şcoli politehnice, medii, tehnice sau de maiştri. Modalităţile de **perfecţionare a pregătirii profesionale** la care aceştia apelează sînt multiple. Pe primul plan se situează **autoperfecţionarea continuă** care fără a exagera (bazîndu-ne afirmaţia şi pe alte cercetări anterioare) putem spune că este o **caracteristică definitorie a conducătorului direct de producţie** din economia noastră. Că este aşa o demonstrează, între altele, faptul că 76% din cei chestionaţi consultă, în mod regulat, publicaţiile din literatura de specialitate tehnică, menţinînd astfel permanent contactul cu rezultatele activităţii de cercetare şi dezvoltare tehnică din domeniul în care-şi exercită activitatea. Analiza **conţinutului publicaţiilor** enumerate de cei investigaţi permite cons-

● Cea mai mare parte a conducătorilor de secţii şi ateliere sînt ingineri ● Unde sînt, ce fac şi pentru ce au fost pregătiţi subinginerii ? ● O necesitate pentru fiecare cadru de conducere : perfecţionarea şi autoperfecţionarea permanentă a pregătirii sale profesionale ● Cum îşi utilizează fondul de timp cadrele de conducere din secţii şi ateliere ? ● Dar subalternii lor ? ● Ce direcţii de optimizare a utilizării se impun, în primul rînd ? ● Criteriile reale şi criteriile apreciate ca optime pentru stabilirea ponderii ierarhice a şefilor compartimentelor de producţie ● Pe baza căror elemente se face, actualmente, promovarea în funcţiile de şef de secţie sau atelier? ● Este justificată situarea pe locurile 9—7 a criteriului de promovare : „competenţa economică“ ? ● Prioritatea metodelor moderne de conducere şi organizare a producţiei !

Tabelul nr.2

Repartiţia subiecţilor investigaţi pe intervale de vîrstă

– procente –

Nr. crt.	Funcţia ocupată	Repartiţia subiecţilor investigaţi pe intervale de vîrstă (ani)				Total (%)
		sub 3o	3o–4o	4o–5o	peste 5o	
1.	Sef secţie	25,o	49,9	22,4	2,7	1oo
2.	Sef atelier	51,7	34,8	13,5	–	1oo
3.	Adjunct de şef de secţie	33,3	14,o	52,7	–	1oo
Indicator mediu pe total eşantion		16,o	54,6	28,o	1,4	1oo

Tabelul nr.3

Structura utilizării timpului de muncă a şefilor de secţie investigaţi

Nr. crt.	Structura utilizării timpului de muncă (calculată ca medie aritmetică ponderată)		Apreciată ca existentă (%)	Apreciată ca optimă (%)	Diferenţa (±) (%)
1.	In cadrul compartimentului	a) Pentru elaborare de lucrări (personal)	23,2	28,9	- 5,7
		b) Pentru îndrumarea, organizarea şi controlul subalternilor	51,5	62,1	-1o,6
		c) Total	74,7	91,o	-16,3
2.	In afara compartimentului	Sedinţe operative de lucru, şedinţe de conducere, deplasări în afara unităţii etc.	25,3	9,o	+16,3
Total fond de timp disponibil (1+2):			1oo,o	1oo,o	0

tatarea că **lipsesc** însă, în majoritatea cazurilor, tocmai **cele ce tratează probleme de organizare și conducere, de informatică și marketing, de economie în general,** deci acele publicații care oferă informațiile de care orice conducător are nevoie, indiferent de eșalonul pe care se situează. Să fie aceste probleme (cele economice), chiar atît de puțin interesante și utile pentru șefii de secții sau ateliere investigați ? A fost oare întrebarea noastră neclar formulată ? Oricum, lipsa publicațiilor economice dintre cele enumerate creează o problemă serioasă de reflecție, cunoscut fiind că cultura economică, cunoștințele economice sînt indespensabile unui conducător și chiar și executanților care lucrează în cadrul producției materiale.

În același timp, **perfecționarea prin cursuri** este o altă cale de continuă ridicare a niveluului de competență tehnică, economică și organizatorică, pe măsura actualelor tendințe de **accelerare a schimbării** cu care conducătorii producției sînt confruntați. Un argument în sprijinul acestei afirmații : toți cei chestionați au urmat un curs de perfecționare în afara întreprinderii, iar 19% chiar două astfel de cursuri. În cadrul acestor cursuri într-adevăr se formează și se întregesc și cunoștințele economice necesare, dar aceasta nu suplinește informarea și completarea cunoștințelor prin presa și literatura economică de specialitate.

Tabelul nr.4

Structura utilizării timpului de muncă a șefilor de ateliere investigați

Nr. crt.	Structura utilizării timpului de muncă (calculată ca medie aritmetică ponderată)		Apreciată ca existentă (%)	Apreciată ca optimă (%)	Diferențe (±) (%)
1.	In cadrul compartimentului	a) Pentru elaborarea de lucrări (personal)	15,9	27,3	-11,4
		b) Pentru îndrumarea, organizarea și controlul subalternilor	63,2	65,5	- 2,3
		c) Total	79,1	92,8	-13,7
2.	In afara compartimentului	Sedințe operative de lucru, ședințe de conducere, deplasări în afara unității etc.	20,9	7,2	+13,7
Total fond de timp disponibil (1+2)			100,0	100,0	0

● Actual și optim in utilizarea timpului de muncă

ȘI PERFECȚIONAREA activității personalului compartimentelor de producție este o necesitate care nu mai credem că trebuie să fie demonstrată. Iar planurile pe care ea se poate efectua sînt multiple, elementul de bază, premisă a întregului proces, constituindu-l mai buna **utilizare a timpului de muncă.**

Prin două din întrebările chestionarului am urmărit să analizăm această problemă. Dacă prima din întrebări (în formularea : **„Cum vă utilizați, de regulă, timpul de muncă ?“**), a urmărit evidențierea aprecierii actuale a modului în care este utilizat fondul total de timp, cea de-a doua întrebare (**„Care ar fi după opinia dv. modalitatea optimă de utilizare a fondului total de timp de care dispuneți, ținînd cont de sarcinile ce vă revin ?“**) a căutat să prospecteze proporțiile ideale în care acest fond total de timp existent se apreciază că este necesar să fie utilizat.

Dat fiind faptul că în eșantionul anchetei am cuprins **trei categorii de conducători direcți ai procesului de producție** (șefi de secții, de ateliere și adjuncți ai acestora), deci cadre cu sarcini, competențe și responsabilități diferite în organizarea și conducerea efectivă a acestui proces, a fost necesară analiza utilizării (actuale ca și a celei apreciate ca optimă) pentru fiecare categorie în parte. (Subliniem, totodată, că am plecat în cercetare de la următoarele premise : (a) Fondul total de timp l-am diferențiat în : fond utilizabil în cadrul compartimentului respectiv (secție, atelier) și fond utilizabil în afara compartimentului (în întreprindere sau în afara ei) ; (b) Partea din fondul de timp utilizabilă în cadrul compartimentului, am împărțit-o, la rîndul ei, în : timp folosit pentru lucrări elaborate personal de cadrul de conducere respectiv și timp folosit pentru îndrumarea și controlul subalternilor ; (c) În categoria de timp utilizabilă în afara compartimentelor direct productive au fost incluse : ședințele operative, ședințele de conducere, deplasările în afara unității etc.)

Tabelul nr.5

Structura utilizării timpului de muncă a adjuncților de șefi de secție investigați

Nr. crt.	Structura utilizării timpului de muncă (calculată ca medie aritmetică ponderată)		Apreciată ca existentă (%)	Apreciată ca optimă (%)	Diferențe (±) (%)
1.	In cadrul compartimentului	a) Pentru elaborare de lucrări (personal)	18,6	20,0	- 1,4
		b) Pentru îndrumarea, organizarea și controlul subalternilor	59,9	70,0	-10,1
		c) Total	78,5	90,0	-11,5
2.	In afara compartimentului	Sedințe operative, ședințe de conducere, deplasări în afara unității etc.	21,5	10,0	+11,5
Total fond de timp disponibil (1+2)			100,0	100,0	0

Gruparea și centralizarea datelor din chestionare au permis întocmirea tabelelor nr. 3 4, 5 și 6, primele trei evidențiind structura utilizării timpului de muncă a celor trei categorii de cadre de conducere investigate (șefi de secții, șefi de ateliere, adjuncți de șefi de secție), cel de-al patrulea dînd o imagine globală, de ansamblu, a utilizării fondului total de timp, pentru întregul eșantion. Conștienți de faptul că numărul concluziilor, corelațiilor și interpretărilor posibile este mult mai mare, ne-am oprit doar asupra cîtorva apreciate de noi ca fiind mai interesante :

Tabelul nr.6

Structura utilizării fondului de timp pe ansamblul eșantionului

Nr. crt.	Structura utilizării timpului de muncă (calculată ca medie aritmetică ponderată)		Apreciată ca existentă (%)	Apreciată ca optimă (%)	Diferențe (±) (%)
1.	In cadrul compartimentului	a) Pentru elaborarea de lucrări	20,6	27,8	- 7,2
		b) Pentru îndrumarea, organizarea și controlul subalternilor	57,4	63,4	- 6,0
		c) Total	78,0	91,2	-13,2
2.	In afara compartimentului	Sedințe operative, ședințe de conducere, deplasări în afara unității	22,0	8,8	+13,2
Total fond de timp disponibil (1+2)			100,0	100,0	0

● În ceea ce privește **activitatea de elaborare personală de lucrări de conducere a producției, fondul de timp actualmente alocat este sub cel apreciat ca optim,** diferența cea mai mare înregistrîndu-se nu cum ne așteptam (la șefii de secții), ci la șefii de ateliere (? !), în același timp ea fiind nesemnificativă în cazul adjuncților.

● **Deși alocă** cea mai mare parte a fondului lor total de muncă **(peste 63%) activităților de îndrumare, organizare și control al subalternilor șefii de alteliere chestionați apreciază ca insuficient acest timp, mai puternică fiind această observație în cazul șefilor de secție și al adjuncților lor,** diferența între situația existentă și cea apreciată ca optimă depășind în aceste cazuri cu mult media eșantionului.

● În general, **la toate cele trei categorii de cadre de conducere se remarcă tendița de afecteze între 90—93% din trei categorii de cadre de con- a aprecia că este necesar să fondul lor total de muncă activităților din cadrul compartimentului** pe care îl conduc, actualmente această pondere variind între 74,7 (șefi de secție) și 79,1 (șefi de atelier).

● **Activitățile desfășurate** de cei investigați **în afara compartimentului** pe care îl conduc, sau chiar a unității **solicită o mare parte din fondul** lor **total de timp** (chiar **pînă la circa 26%** în cazul șefilor de secție), **toate categoriile de cadre de conducere investigate considerînd însă ca necesară diminuarea sa pînă la maximum 10%** (media pe eșantion fiind de 8,8%, cea mai mare reducere fiind solicitată de șefii de secții. Se apreciază că în primul rînd astfel se poate asigura **permanența conducerii,** principiu de bază în dirijarea nemijlocită a sectoarelor de producție, condiție a sporirii eficienței și activității de conducere a acestor compartimente.

O. NICOLESCU
I. BĂDIN
Al. BLAGA

CONDUCEREA COMPARATĂ

Utilitatea metodei în constituirea și conducerea societăților mixte

ÎN CONDIȚIILE societății contemporane, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură intrinsecă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. În acest context România acordă o mare importanță participării sale active la schimburile economice internaționale fără nici un fel de discriminare. În prezent, în țara noastră, se dezbat — într-un înalt spirit de responsabilitate și exigență — căile și măsurile pentru creșterea accelerată a comerțului exterior și cooperării în producție, știință și tehnică, cu toate statele lumii, în interesul cauzei progresului, destinderii și păcii internaționale. Tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, sublinia la consfătuirea de lucru cu activul de partid și de stat din domeniul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale din februarie 1975 : **„Comerțul exterior, colaborarea economică — și în acest context includ și cooperarea în producție — constituie un factor hotărîtor pentru dezvoltarea viitoare a țării noastre“.**

Experiența internațională arată că se impun tot mai puternic forme de cooperare economică internațională la nivel microeconomic ca societățile mixte, care determină și stimulează diversificarea și lărgirea legăturilor economice, creșterea eficienței acestora.

Se află acum în curs de desfășurare un număr însemnat de acțiuni de cooperare în producție și comercializare, convenite cu parteneri externi. Numeroase alte inițiative se află pe rol. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, importatoare și exportatoare de materii prime și, în același timp, importatoare și exportatoare de tehnologii, utilaje și instalații, România este vital interesată să participe la soluționarea judicioasă, rațională, a problemelor complexe ale economiei mondiale, să ia parte la întreaga activitate politică și economică internațională, la eforturile generale în vederea realizării unei noi ordini economice și politice internaționale.

Nu de mult, în cadrul unei manifestări științifice de prestigiu care a avut loc în cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“, într-una din comunicări se sublinia că problematica conducerii societăților mixte apare în cu totul alte condiții decît cele din țara noastră și că una din dificultățile majore în conducerea societăților mixte, o constituie cunoașterea insuficientă a realităților în acest domeniu în țările din care provin partenerii noștri. Problema așteaptă un răspuns corespunzător din partea cercetării științifice de specialitate din țara noastră, cu atît mai mult, cu cît pînă în prezent s-au constituit, în baza legii nr. 1/1971 și a decretelor 424 și 425/1972, un număr de 62 societăți mixte comerciale și de producție în străinătate și 6 societăți mixte de producție în țară.

Pornind de la aceste premise, apare necesar să se examineze modul în care studiile comparatiste internaționale asupra conduceri pot furniza răspunsuri practice și de interes economic la problema obiectului acestei activități în societățile mixte din exterior și din interior.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu la aceeași consfătuire amintită, a subliniat importanța deosebită pe care o prezintă, în perioada actuală, cunoașterea și însușirea rezultatelor gîndirii științifice contemporane înaintate, desfășurarea largă a schimbului de valori culturale cu alte popoare precum și **„necesitatea unei temeinice cunoașteri a legislației și problemelor economice din fiecare țară, studierea și cunoașterea din toate punctele de vedere a întreprinderilor străine cu care avem relații“.** Într-adevăr cooperarea economică internațională la nivel microeconomic presupune de fapt partice a doi sau mai mulți parteneri, care aparțin unor națiuni diferite, lucrează în cadrul unor sisteme economice care diferă între ele sau chiar dacă aparțin aceluiași sistem economic, aceasta se manifestă prin particularități specifice. Organizația statală și instituțională, legislația, obiceiurile și tradițiile în mijlocul cărora s-au deprins să lucreze ca și multe alte trăsături le deosebesc întotdeauna. Nivelele de dezvoltare, prioritățile de ordin strategic ale creșterii economice diferă de cele mai multe ori, ca de altfel, și valorile ideologice, culturale și politice ale colectivităților de care aparțin.

FLUX ȘI REGULI ÎN CERCETAREA COMPARATĂ A CONDUCERII ÎNTREPRINDERILOR

ETAPE

1. **Precizarea obiectivului urmărit, a nevoii de împlinit ;**
2. **Selectarea elementelor de comparat ;**
3. **Constituirea corectă a bazei comparației ;**
4. **Stabilirea factorului comun, a nivelului comparației ;**

REGULI

- **Cu cît în stabilirea factorului comun se înaintează de la general spre particular, cu atît rezultatele comparației vor fi mai precise și comparația mai exactă ; generalizarea treptată a obiectului comparației va face să se îndepărteze din ce în ce elementele de conținut și să iasă în evidență cele de formă.**
- **Comparația nu trebuie să se oprească niciodată numai la aspectul formal. Ea trebuie să cuprindă semnificația teoretică pe care o are fenomenul, precum și sensurile pe care le-a dobîndit în practică faptul social de conducere luat în considerare.**
- **Abordarea comparației trebuie efectuată în viziune sistemică, luîndu-se în considerare întregul ansamblu în cadrul căruia se manifestă fenomenul ; niciodată comparația a două elemente nu se face izolat, în afara contextului în care ele sînt încadrate.**
- **Pentru a putea compara, trebuie cunoscuți bine termenii confruntați.**

Încă de la primele contacte ale partenerilor apar dificultăți în realizarea acțiunilor de cooperare în producție dacă însăși pregătirea și tratativele de perfectare a acestor acțiuni nu se bazează pe o cunoaștere profundă bilaterală, anticipată și perfectă a realităților, a condițiilor specifice înăuntrul cărora își trăiesc viața unitățile economice care urmează să devină partenere în viitoarea societate mixtă care trebuie să se nască.

Uneori, numeroase acțiuni de cooperare economică internațională în producție la nivel microeconomic, deși demarează sub cele mai bune auspicii, urmare a unor înțelegeri la nivel de cooperare macroeconomică și deci în care partenerii sînt reciproc interesați în cel mai înalt grad de succes, eșuează sau tărăgănează inutil, timp îndelungat tratativele de constituie. Cauza principală a acestor situații nedorite este de cele mai multe ori insuficienta cunoaștere reciprocă. După constituire apar de asemenea în noua societate mixtă probleme din aceeași cauză, la nivelul conducerii acesteia, în realizarea sarcinii sale de căpetenie de a asigura desfășurarea cu succes a activității societății mixte și dezvoltarea sa în interesul mutual al partenerilor.

Spre a evita asemenea impasuri, apelul la metoda de analiză comparată constituie una din căile care poate asigura depășirea dificultăților. Înscrierea în cadrul mișcării comparatiste mondiale în tendința de a dezvolta și a extinde practica comparatistă și în știința conducerii, presupune aplicarea acestei metode pentru rezolvarea problemelor specifice cu care este confruntată conducerea societăților mixte. Conducătorii acestor unități sînt chemați să aducă un aport substanțial atît la pregătirea și perfecționarea contractelor de societate și a statutului cît și la asigurarea desfășurării cu succes a cooperării în producție, de lungă durată în condiții reciproc avantajoase.

În cercetările de conducere comparată internațională, care practic înseamnă punerea față în față a caracteristicilor conducerii din diferite părți ale lumii, va trebui să fie mereu prezentă în mintea cercetătorului român precizarea de o deosebită importanță principială, făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la deschiderea Colocviului privind problemele științei conducerii societății, din 6 martie 1972 și anume că : **„În abordarea problemelor științei conducerii societății este necesar să avem în vedere permanent deosebirile determinate de caracterul orînduirii sociale, de particularitățile relațiilor de producție. Fără îndoială există și legități generale care într-o formă sau alta acționează în toate orînduirile păstrîndu-și valabilitatea și în socialism : aceste legități exprimă unele trăsături și cerințe comune ale organizării conducerii vieții sociale. Dar chiar și acestea suferă schimbări în funcție de condițiile concrete date. Ele capătă forme și modalități deosebite de manifestare în raport cu dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, a științei și a culturii, cu progresul general al societății“.** Cu alte cuvinte, trebuie avută în vedere aplicarea creatoare la condițiile concrete date, a adevărurilor universal valabile.

Metoda comparatistă în conducere

Abordarea comparatistă constituie o metodă științifică utilizată în ultimul timp de tot mai multe discipline științifice : lingvistică, literatură, muzică, anatomie, drept, economie ș.a. Se poate vorbi azi de o mișcare comparatistă modernă, de o gîndire comparatistă generală. Dintre aceste domenii, practica dreptului comparat se bucură de o foarte mare autoritate în institutele românești de învățămînt superior. Dar metoda comparatistă a devenit o metodă de cercetare foarte răspîndită, care poate fi extinsă la toate științele sociale și deci și la știința conducerii.

Literatura mondială este încă destul de săracă în domeniul conducerii comparate. Cunoaștem relativ puține studii de conducere care folosesc metoda comparativă ; anul 1972 a adus pentru prima oară în fața unor manifestări științifice internaționale de amploare, preocupări de acest gen. De asemenea, sînt încă destul de timide încercările de a desprinde caracteristici naționale ale conducerii în diferite state ale lumii. Chiar dacă se întocmesc asemenea studii, elementele luate în considerare diferă foarte mult.

Dacă am încerca să dăm o definiție, s-ar putea spune că **metoda comparatistă este o metodă de cercetare prin compararea sistematică, ordonată a unor fapte.** La rîndul ei, **compararea ar putea fi definită drept o operație ce urmărește constatarea unor elemente identice sau diferite la două fenomene.** Alegerea acestor două fenomene se poate face pe o scară foarte largă și la nivele foarte diferite. Dar o astfel de comparație nu ajunge întotdeauna, în mod necesar, la rezultate utile. **Spre a atinge însă obiectivele, urmărite, este necesar ca înainte de a face comparația propriu-zisă, să se facă o selectare a elementelor ce vor fi comparate, în funcție de un anumit scop avut în vedere de cel ce efectuează comparația.** Importanța acestei operații de selectare prealabilă este deosebită. Determinarea corectă a bazei comparației este o operație științifică din cele mai dificile. De ea este legată problema adiacentă a nivelului la care are loc comparația. Numai știind să deosebească ceea ce este formă de ceea ce este conținut, comparatistul în conducere va determina, în mod corect baza comparației. Pentru aceasta este necesar să se respecte o anumită succesiune de etape, ca și unele reguli (vezi caseta).

Utilitatea și funcțiile metodei

O PROBLEMĂ fundamentală este aceea a utilității metodei comparative în cercetările de conducere, a funcției conducerii comparate, a justificării unei asemenea abordări.

Ținînd seama de succesiunea abordării în practica comparatistă ca și de scopul urmărit, o primă funcție a conducerii comparate este aceea de **instrument de documentare.**

O a doua funcție pe care o îndeplinește — poate cea mai bogată în consecințe practice — este aceea **de îmbunătățire a cunoașterii propriei conduceri.** Într-adevăr, sesizînd diferențele și asemănările dintre conducerea în întreprinderile românești în raport cu aceea din întreprinderile din alte țări s-ar defini mai limpede propria conducere.

A treia funcție este, desigur, aceea de **a oferi material de studiu și de proiectare a sistemelor de conducere.** Aceasta constituie însă obiectivul unor îndelungate cercetări, dar și totodată premisa necesară a oricărei comparații.

În sfîrșit, a patra funcție a studiului comparat al conducerii este aceea de orientare a cercetătorului și mai ales a practicianului, în **promovarea transferului de „know-how“ în conducere,** bineînțeles în contextul valorilor politice, economice, sociale, morale, culturale și de tradiție ale fiecărei colectivități, ținînd seama de impactul social al practicii conducerii efective.

În funcție de obiectivele stabilite, respectiv de nevoia ce trebuie împlinită, cercetătorul are posibilitatea să-și aleagă termenii de comparat, sistemul de referință, și, de asemenea, îndatorirea să facă această alegere cu grijă, pentru a-și atinge cît mai bine scopul urmărit.

Diferențele și asemănările depistate pornind de la elementele luate în considerație drept bază a comparației, asociate în mod corespunzător, pot constitui pentru comparatistul în conducere, factori de influență în vederea unor judecăți de valoare cu privire la principiile și metodele de conducere aplicate în întreprinderile cercetate.

În conformitate cu concepția marxistă, principiile, idealurile și criteriile, respectiv elementele de comparare luate în considerare în cercetarea științifică, își au originea în conștiința socială a oamenilor, a claselor sociale. „Microrezultatele“ furnizate de „microcomparațiile“ efectuate de cercetători pe baza acestor elemente sînt subordonate aceleiași conștiințe sociale oferind noi posibilități de înțelegere innoitoare a practicilor de conducere. Comparația se efectuează totdeauna pe baza unei anumite modalități de abordare teoretică, fie că acest lucru este mărturisit sau nu în mod explicit. De aceea, orice comparație, deci și aceea care ia în considerație conducerea, trebuie să fie legată direct sau indirect de o anumtiă concepție a conducerii.

Cercetarea comparată a conducerii la nivel internațional, desigur că nu poate fi rigidă în lumea modernă a schimbărilor, a coexistenței necesare și acceptate, a întreprinderilor multinaționale, a societăților mixte ; adevăratul cercetător comparatist se caracterizează prin suplețe, o viziune dinamică și o continuă adaptare la noi realități care se impun.

Pe baza trăsăturilor generale ale metodei dialectice marxiste, și ținînd seama de o experiență în cercetarea comparatistă care devine pe zi ce trece mai bogată, se desprinde faptul că pe lîngă cunoașterea principiilor ideologice care trebuie puse drept bază a oricărei comparații, cercetătorul comparatist trebuie să-și extindă investigațiile asupra literaturii de specialitate din mai multe țări și să-și completeze cunoștințele cu anumite informații despre obiceiurile și tradițiile din aceste țări. Pentru a putea compara trebuie bine cunoscuți termenii de comparat. De aceea, problema delicată care se ridică este aceea a documentării comparatiste. Dimensiunea problemei face evidentă temeritatea abordării compartiste. Ea reclamă, cercetări complexe care se pot face în mod corespunzător numai prin colaborarea unor echipe de specialiști din diferite țări, cu strînse legături științifice între ele și presupune ca o necesitate, buna cunoaștere a mediului în care subzistă termenul de comparat. Specificul problemei „conducere comparată“ face ca această comparare să reclame în mod obligatoriu, o abordare sistemică, pentru a face posibilă o înțelegere a fenomenului în contextul mediului înconjurător, geografic, politic, social, moral, economic, în condițiile reale în care se manifestă, aceasta fiind influențată totdeauna și de tradițiile și psihologia individuală și colectivă.

ELEMENTELE DE COMPARAT

- **proprietatea asupra mijloacelor de producție ;**
- **valorile naționale ;**
- **dimensiunea țării (populație, resurse materiale, piețe) ;**
- **omogenitatea (culturală, lingvistică, politică) ;**
- **deosebiri ale nivelului de dezvoltare (venit național — nivel și creștere anuală — producția și consumul principalelor produse pe locuitor, retribuția muncii, gradul și dinamica industrializării etc.) ;**
- **elemente jurisdicționale ;**
- **mărimea și dezvoltarea întreprinderilor ;**
- **productivitatea muncii ;**
- **formația de bază a conducătorilor, sistemul de selecționare și recompensare a acestora, atitudinea, comportamentul, motivarea, valoarea, mobilitatea lor ;**
- **elaborarea deciziilor ; modul de definire a obiectivelor ;**
- **lucrul în echipă ; participarea la conducere ;**
- **poziția specialiștilor ;**
- **gradul de instruire a forței de muncă ;**
- **controlul ;**
- **penetrația metodelor moderne de conducere ;**
- **folosirea modelării matematice și a calculatoarelor ;**
- **metodele de comunicare ; descentralizarea ; delegarea de autoritate și preluarea responsabilității ;**
- **tipurile structurilor de organizare ;**
- **planificarea pe termen lung ;**
- **orientarea consumatorului ; cercetările de marketing ;**
- **formarea prețurilor ;**
- **finanțarea investițiilor ;**
- **stimularea economică ș.a.**

Astfel, comparatistul în conducere trebuie — pentru a evita să facă diletantism — să cunoască istoria, climatul, structura socială, credințele, organizarea politică și administrativă, raporturile juridice, economice și comerciale din țările în care își desfășoară activitatea întreprinderile care constituie termenii de comparat, într-un cuvînt, un ansamblu complex de date, dar care reclamă pe lîngă cunoaștere și intuiție.

Concluziile la care se ajunge prin metoda comparatistă, pentru a nu fi eronate, trebuie deduse însă cu prudență și totdeauna verificate prin colaborarea unui specialist în conducere din țara străină în care se află întreprinderea cu care se face comparația, deoarece deplasarea pentru studierea la fața locului a fenomenului, deși de recomandat, poate să nu fie suficientă, datorită complexității sale și implicațiilor legate de el, dar care trebuie neapărat avute în vedere.

Căi și măsuri

FOLOSIND experiența gîndirii comparatiste moderne, cercetarea comparatistă internațională în conducere poate afla căi care să conducă la conturarea unor soluții de conducere a societăților mixte cu participare românească atît din interiorul cît și din exteriorul țării noastre.

Încă din punerea în lumină a exigențelor și a caracteristicilor metodei comparatiste, apare evident că numai pe baza identificării și explicării pe larg a cauzelor reale și profunde ale asemănărilor și deosebirilor caracteristice în conducerea practică în întreprinderile din țările din care provin cei doi parteneri, în fiecare caz în parte, se vor putea contura practici de conducere specifice adecvate și fundamentate științific, pentru noile societăți mixte.

Astfel, de exemplu, pentru o societate mixtă din România realizată cu parteneri din Japonia — de exemplu societatea RONIPROT — cercetarea comparatistă trebuie să sesizeze deosebirea de mentalitate, diferențele cu privire la practica în luarea deciziilor colective ; la promovarea angajaților ; la instruirea permanentă a muncitorilor ca și a cadrelor de conducere etc. Toate acestea trebuie proiectate însă pe fundalul deosebirilor rezultate din natura proprietății mijloacelor de producție, din tradițiile culturale, din concepția filozofică de viață, din sistemele politice și economice și altele. Sprijinită de cercetarea comparatistă a acestor aspecte, mergînd pînă la explicarea cauzelor primare ale asemănărilor și deosebirilor, conducerea unei astfel de societăți mixte va trebui să-și manifeste apoi capacitatea și creativitatea în găsirea de răspunsuri la multiplele și variatele probleme cu care este confruntată atît în practica de zi cu zi, cît și în elaborarea strategiei și tacticei adoptate.

Desigur că răspunsurile vor fi cu totul altele pentru conducerea altor societăți mixte, de pildă „SEROMWOOD“ din Nigeria, înființată în cooperare cu parteneri români. Caracteristicile economice, politice, sociale, de tradiție, de cultură ale părților din două țări în curs de dezvoltare aflate pe trepte diferite ale dezvoltării industriale, impun practici de conducere diferite față de acelea din societatea mixtă nipono-română.

Aceste practici diferențiate, de asemenea, trebuie însă să se sprijine pe examinarea asemănărilor și deosebirilor, a cauzelor acestora.

Apreciem că față de cele de mai sus se impune luarea unor măsuri de creare a condițiilor pentru ca în cadrul mișcării comparatiste moderne să se dezvolte și în țara noastră, sub auspiciile Academiei „Ștefan Gheorghiu“ și a Academiei de Studii Economice, în colaborare cu Ministerul Comerțului Exterior și al Cooperării Economice Internaționale, nuclee de cercetare comparatistă internațională a conducerii. Aceste echipe de cercetători, pe de o parte, ar putea pune la dispoziția conducătorilor societăților mixte cu participare românească, elemente de fundamentare teoretică a unor practici științifice, iar pe de altă parte, ar putea furniza echipe de consultanți în conducere și organizare care să mijlocească apoi punerea în practică a căilor specifice reclamate de fiecare situație în parte care se ivește.

Începuturi ale unor asemenea preocupări există. Astfel M.C.E.C.E.I. a organizat în cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“ un curs care a beneficiat de asistența PNUD pentru perfecționarea în probleme juridice, fiscale, economice și administrative ale societăților mixte. La Centrul Internațional de perfecționare a cadrelor de conducere din țările în curs de dezvoltare se desfășoară cursuri pentru conducători sau specialiști în conducere din aceste țări. Un alt nucleau s-a constituit la Laboratorul de conduucere a unităților economice din cadrul ASE, care se preocupă de cercetarea și acordarea de asistență de specialitate prin consultanță în conducere și unor întreprinderi mixte.

În jurul acestor preocupări se pot instituționaliza și activități lărgite și coordonate care să poată pregăti, studia și furniza răspunsuri adecvate problematicii complexe ridicată de conducerea societăților mixte cu participare românească, utilizînd în mod eficient **metoda comparatistă internațională în conducere.**

Ing. Adrian POPESCU

DOCUMENTAR ECONOMIC

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic
și economic de masă

Tema 1

DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE — CERINȚĂ FUNDAMENTALĂ A FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism reprezintă un proces deosebit de complex, care implică transformări profunde în toate compartimentele societății noastre, presupunînd, în concepția P.C.R. progresul economiei, științei, învățămîntului și culturii, perfecționarea organizării și conducerii societății, a relațiilor de producție și sociale, ridicarea nivelului de viață, dezvoltarea democrației socialiste, înflorirea multilaterală a personalității umane, asigurarea unei înalte civilizații materiale și spirituale pentru întregul popor.

În cadrul acestei linii generale, pe primul plan se situează, ca și pînă în prezent, politica economică de dezvoltare a forțelor de producție, de creștere și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, ca factor hotărîtor de care depinde progresul multilateral al țării și ridicarea ei pe noi trepte ale civilizației.„ Corespunzător Programului și Directivelor, *— a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de al XI-lea Congres —* obiectivul fundamental al cincinalului 1976—1980 va fi continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei naționale a întregii societăți".

Conceptul de bază tehnică materială

Recomandare metodică : în abordarea acestei probleme, propagandiștii trebuie să pornească de la definirea bazei tehnico-materiale, care nu trebuie nici identificată dar nici tratată izolat de conceptul forțelor de producție ale societății. Precizarea se impune cu atît mai mult cu cît în literatura economică au fost avansate în decursul timpului păreri diferite, care fie că reduceau baza tehnică-materială la mijloacele de muncă (uneori numai la cele tehnice), fie că o identificau cu totalitatea forțelor de producție, fie că depășeau și acest cadru, suprapunînd noțiunea de bază tehnico-materială cu cea a producției materiale reprezentată printr-un anumit mod de producție a bunurilor necesare societății.

Prin bază tehnico-materială înțelegem totalitatea mijloacelor de producție, inclusiv a elementelor materiale ale științei, utilizate de către oameni în producția socială. Prin urmare, baza tehnico-materială este formată din elementele materiale ale forțelor de producție — **mijloacele de muncă** (mașini, instalații, utilaje, sisteme de irigații, baraje, depozite și alte construcții destinate producției sociale etc) și **obiectele muncii** (resursele naturale atrase în circuitul economic, materii prime, materiale etc.) și **sursele energetice. Transformarea științei într-o forță nemijlocită de producție**, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, **lărgește conținutul bazei tehnico-materiale, aceasta cuprinzînd și elementele materiale ale științei** — laboratoare, standuri de încercare, stații-pilot precum și rezultatele științei materializate în invenții, inovații, documentații tehnice ; în prezent crește rolul procedeelor tehnice și tehnologice — rezultat al cercetării științifice — de prelucrare a obiectelor muncii și producere a bunurilor materiale.

Aceste componente numai în **unitatea și interacțiunea** lor alcătuiesc baza tehnico-materială a societății socialiste, iar funcționarea acesteia nu poate fi concepută fără existența principalei forțe de producție a societății — forța de muncă. De aceea, deși forța de muncă nu poate fi considerată un element al bazei tehnice-materiale, funcționarea și dezvoltarea optimă a acesteia implică un anumit nivel, tot mai înalt, de calificare, o structură și repartizare optimă a celor ocupați în producția socială.

Revoluția care are loc în prezent în știință și tehnică exercită o puternică influență asupra nivelului tehnic, structurii componentelor și caracteristicilor bazei tehnice materiale a socialismului, punînd cerințe deosebite în fața politicii economice de dezvoltare a economiei naționale. Ea determină, în același timp, o asemănare între acutala bază tehnică materială a socialismului și baza tehnico-materială a capitalismului, în ceea ce privește aparatul de producție al economiei naționale, componentele tehnico-materiale ale acestuia. Cu toate acestea, între cele două orînduiri sociale există deosebiri principiale, concretizate în sfera atotcuprinzătoare și caracterul unitar al dominației marii producții mașiniste, în forma socială de proprietate asupra mijloacelor de producție și în caracterul planic al procesului de creare și dezvoltare, precum și în funcționalitatea social-economică specifică bazei tehnice-materiale a orînduirii socialiste, ea fiind nemijlocit destinată realizării satisfacerii necesităților, materiale și spirituale, ale tuturor membrilor societății, dezvoltării multilaterale a acestora, realizării unui înalt nivel de civilizație socialistă.

Sublinierea acestei idei — în cursul dezbaterilor din seminarii — este foarte necesară, pentru a face posibilă înțelegerea faptului că între nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și mai ales a bazei tehnice-materiale pe de o parte și progresul social, pe de altă parte nu există o legătură liniară și nemijlocită. Această legătură este determinată de caracterul orînduirii sociale, astfel că deși progresul forțelor de producție are rolul determinant în dezvoltarea societății și în creșterea nivelului de trai, această dezvoltare nu este însoțită totdeauna de progresul social, iar acesta, la rîndul său, nu este în orice condiții pe măsura forțelor de producție de care dispune societatea. **Socialismul, creează posibilitatea unor relații directe, nemijlocite între progresul tehnic și economic, pe de o parte și progresul social, pe de altă parte, pentru afirmarea directă și plenară a influențelor pozitive ale dezvoltării și modernizării bazei tehnice-materiale atît pe planul dezvoltării economice, cît și al îmbunătățirii condițiilor de viață ale populației.** Aceasta nu se realizează, însă, automat, de la sine, ci prin promovarea unei politici corespunzătoare și prin atragerea maselor la opera de edificare a noii orînduiri.

Fidel învățăturii marxist-leniniste, care consideră dezvoltarea forțelor de producție drept factorul hotărîtor al progresului economico-social, partidul nostru a acordat și acordă o atenție prioritară dezvoltării continue și rapide a economiei naționale, asigurării condițiilor care să garanteze victoria deplină a socialismului și înlăturarea înapoierii economice pe care țara noastră a moștenit-o de la orînduirea capitalistă. Drept urmare, planurile cincinale 1951—1955, 1956—1960, 1961—1965, au asigurat crearea bazei tehnice-materiale a societății socialiste în industrie și agricultură, iar cincinalul 1966—1970 a consolidat această construcție, România transformîndu-se, astfel, într-un stat industrial-agrar, cu o industrie în plină ascensiune și o agricultură socialistă în plin proces de modernizare. Ca urmare, potențialul productiv al țării a înregistrat o creștere continuă și susținută : volumul produsului social și al venitului național este în prezent, de peste 10 ori mai mare în comparație cu nivelul antebelic, valoarea acestora, trecînd de la 84 miliarde și, respectiv, 36 miliarde lei în 1938 la 901 și, respectiv, 384 miliarde lei în 1975.

Ca urmare, România dispune în prezent de un aparat de producție care creează posibilități tot mai largi de progres. Pe baza investițiilor mari făcute în toate ramurile economiei, valoarea totală a fondurilor fixe instalate în economia națională a crescut de 5,3 ori, iar a celor instalate în ramurile producției materiale (uzine, inventar-agricol, irigații, șeptel, căi ferate, drumuri, spații comerciale etc) de 7 ori (vezi graficul nr. 2). Din valoarea totală a fondurilor fixe existente în prezent în economie, aproximativ trei pătrimi au fost puse în funcțiune în ultimii 10 ani. Dacă ținem seama de creșterea populației ocupate, rezultă o creștere a valorii fondurilor fixe pe o persoană ocupată față de 1950 de circa 4,3 ori. Mai edificatoare în această privință sînt datele exprimate în indicatori naturali, care arată, de exemplu, că puterea instalată a grupurilor electroenergetice a crescut de la 45 W pe locuitor în 1950 la 503 W în 1974, producția de energie electrică pe locuitor — de la 130 kWh la 2333 kWh, iar consumul de energie electrică pe un lucrător industrial s-a ridicat de la 1829 kWh în 1950 la 12361 în 1974. În agricultură, suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic a scăzut de la 684 ha în

1950 la 83 în 1974, iar cantitatea de îngrășăminte chimice ce revine pe un ha teren arabil (substanță activă) a crescut de la 8 kg în 1960 la 84 kg în 1974.

Obiectivul fundamental al noului cincinal

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism nu se pot realiza fără atingerea unui nivel înalt al dezvoltării economice. „Comunismul — se subliniază în Programul P.C.R. — **presupune realizarea unui înalt nivel al forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, asigurarea unei producții de bunuri materiale care să satisfacă din plin toate necesitățile, determinate științific, ale populației**".

Atingerea unui asemenea țel implică făurirea unei baze tehnice-materiale proprii stadiilor superioare ale noii orînduiri, caracterizată printr-un înalt nivel tehnic și tehnologic al aparatului de producție în toate ramurile economiei naționale, printr-o mare omogenitate a conținutului, nivelului și structurii componentelor ei, astfel încît dominația marii producții mașiniste să permită nu numai aplicarea largă și rapidă a realizărilor actuale ale științei și tehnicii, ci și depistarea sistematică și în proporții tot mai largi a unor noi soluții — mai eficiente și adecvate finalității și funcționalității noii orînduiri — de dezvoltare și perfecționare a mijloacelor de producție și tehnologiilor de producție, de producere a unor noi materii prime și materiale, de perfecționare a întregului proces al reproducției sociale.

De aceea, în concepția partidului nostru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice-materiale reprezintă **obiectivul fundamental** al politicii economice în viitorul cincinal și în întreaga perioadă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Recomandare : Această teză teoretică trebuie tratată nu la modul enunciativ. În dezbaterea ei trebuie relevat rolul pe care-l are dezvoltarea bazei tehnice-materiale în rezolvarea tuturor sarcinilor majore ale trecerii de la socialism la comunism, de aceasta depinzînd în mod hotărîtor : a) realizarea unei înalte productivități a muncii sociale, ca factor hotărîtor al creșterii continue a venitului național și al asigurării superiorității socialismului asupra capitalismului în domeniul hotărîtor al vieții sociale — producția materială ; b) multiplicarea „izvoarelor avuției colective" (K. Marx), asigurarea acelui belșug de bunuri materiale care să permită satisfacerea tot mai deplină a necesităților de consum ale întregului popor și a cerințelor generale ale societății ; c) crearea condițiilor materiale necesare care — alături de ridicarea nivelului de pregătire — să asigure schimbarea caracterului muncii, ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, dintre munca din agricultură și cea din industrie, creșterea gradului de omogenizare a societății ; d) ridicarea gradului de socializare socialistă a producției și a muncii, consolidarea, dezvoltarea și apropierea celor două forme de proprietate socialistă — de stat și cooperatistă — perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale ; e) egalizarea nivelului de dezvoltare a României cu cel al țărilor socialiste dezvoltate din punct de vedere economic, apropierea țării noastre de țările industriale dezvoltate ale lumii ; f) lărgirea schimburilor economice externe, creșterea participării țării la circuitul economic mondial și la revoluția tehnico-științifică actuală, ridicarea eficienței schimburilor economice externe.

În concepția partidului nostru, concretizată în Programul adoptat de cel de al XI-lea Congres, o asemenea bază tehnică-materială are următoarele componente hotărîtoare : **o industrie puternică și de înaltă tehnicitate,** capabilă să asigure mijloacele de producție și bunurile de consum necesare societății și să permită un înalt grad de valorificare a resurselor materiale și potențialului uman ; **o agricultură modernă și intensivă, de înaltă productivitate ; o puternică industrie a construcțiilor,** care pune în funcțiune o mare parte din mijloacele de muncă realizate de industrie și creează noi mijloace de muncă ; **un sistem modern de transporturi și telecomunicații,** care, ca sistem circulator al economiei naționale, să satisfacă la un înalt nivel cerințele societății și ale membrilor săi ; **o puternică bază materială a cercetării științifice și a conducerii activității economico-sociale, precum și un puternic și modern aparat de producție pentru sfera serviciilor.** În mod necesar o asemenea bază tehnico-materială cuprinde promovarea largă a **mecanizării complexe și automatizării, electrificarea și chimizarea producției, cibernetizarea procesului reproducției sociale, dezvoltarea multilaterală a noilor producții, a unor noi tipuri de energie și materiale, de înaltă eficiență și utilizarea rațională a tuturor resurselor — toate acestea avînd ca premisă fundamentală fuziunea organică a științei cu producția, transformarea deplină a științei în forță nemijlocită de producție.**

Direcțiile și trăsăturile de bază ale dezvoltării

În acest fel realizarea bazei tehnice-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate implică modernizarea susținută a tuturor ramurilor economiei naționale, rolul hotărîtor revenind continuării ferme a procesului de industrializare a țării.

Recomandare metodică : Este bine ca propagandiștii să orienteze astfel dezbaterile în seminar încît pornindu-se de la esența industrializării socialiste să se pună în evidență rolul determinant al acesteia în făurirea, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice-materiale a socialismului. Să se scoată în relief marile realizări obținute în anii socialismului, contribuția hotărîtoare a celor obținute în ultimul deceniu de dezvoltare, dar totodată să se releve și diferențele care mai separă România de țările dezvoltate din punct de vedere economic, subliniindu-se factorii care determină necesitatea continuării neabătute a politicii de industrializare, ca unică modalitate de realizare a unei economii moderne, de asigurare a accesului tuturor la cuceririle civilizației și bază materială trainică a suveranității și independenței naționale.

Graficul nr. 1
DINAMICA PRINCIPALILOR INDICATORI AI DEZVOLTĂRIi ECONOMICE-SOCIALE
(1970 = 100)

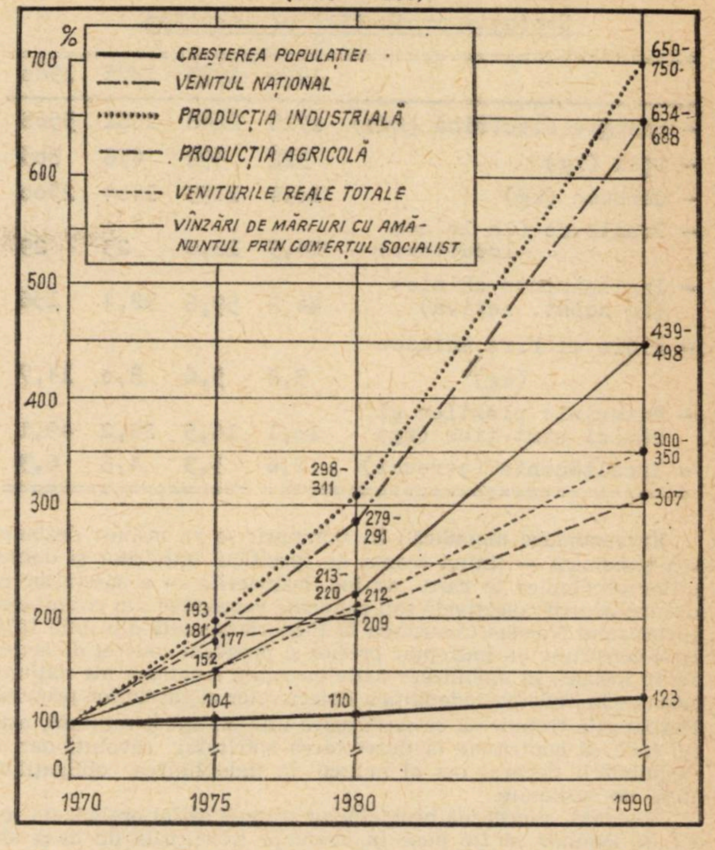

Creșterea în ritmuri înalte, modernizarea producției industriale și consolidarea poziției conducătoare a industriei în economie ; realizarea unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate și transformarea treptată a muncii din acest domeniu într-o variantă a muncii industriale ; industrializarea tuturor lucrărilor de construcții și dezvoltarea puternică a celorlalte ramuri economice ; amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, sistematizarea teritoriului și dezvoltarea armonioasă a orașelor și comunelor ; dezvoltarea fără precedent a cercetării științifice, tehnice astfel încît știința să constituie un factor primordial al progresului economico-social — iată coordonatele de bază ale modernizării continue a bazei tehnice-materiale a societății în această perioadă.

Ca urmare, producția industrială a țării urmează să ajungă la aproape 1000 de miliarde lei în 1980 și 1950—2250 miliarde lei în 1990, cea agricolă la 117—126 miliarde lei și respectiv 141—169 miliarde, iar venitul național, la peste 600 miliarde lei în 1980 și 1500 miliarde lei în 1990. (Evoluția principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale se poate vedea din graficul nr. 1).

Cincinalul 1976—1980 reprezintă o etapă importantă în realizarea acestor obiective, creînd, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iulie 1975, toate condițiile pentru „...**dezvoltarea în continuare, în ritm intens, a tuturor ramurilor economiei naționale, valorificarea la un nivel superior a resurselor naționale, introducerea largă în economie și în viața socială a cuceririlor științei și tehnicii moderne, creșterea eficienței economice a producției materiale, ridicarea nivelului de bunăstare și civilizație al întregului popor**".

Elaborat pe baza Programului și Directivelor adoptate la cel de al XI-lea Congres al partidului, sub conducerea directă și îndrumarea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării în perioada 1976—1980, este astfel structurat și dimensionat încît să asigure întărirea considerabilă a puterii economice a patriei, ridicarea României pe o treaptă superioară de dezvoltare, parcurgerea unei părți însemnate a drumului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Modul în care este concepută dezvoltarea fiecărei ramuri și subramuri și proiectarea de ansamblu a dezvoltării economico-sociale, directivele îndrăznețe, dar pe deplin realiste cuprinse în planul cincinal țin seama de realităţile şi cerinţele actualei etape în care se află ţara noastră.

Dezvoltarea economiei va duce, la creşterea substanţială a producţiei, pe locuitor, care la unele produse va atinge următoarele niveluri :

Evoluţia producţiei pe locuitor

	1970	1973	1975	1980
- Energie electrică (kWh)	1728	2246	2661	3568
- Oţel (kg)	322	392	476	803
- Cărbune (kg)	1014	1193	1404	2500
- Tractoare (la 10 000 locuitori)	14,5	18,6	23	29
- Ingrăşăminte chimice (kg subst. activă)	44,2	59,6	92,4	156
- Fibre şi fire chimice (kg)	3,8	5,6	8,6	14,7
- Materiale plastice şi răşini sintetice (kg)	10,1	14,5	22,2	49,1
- Incălţăminte (perechi)	2,6	3,3	4,8	6,3

Recomandare metodică : În seminarii se va urmări dezbaterea temeinică — ţinînd seama de specificul unităţilor şi domeniilor economice în care au loc dezbaterile — a sarcinilor ce decurg pentru colectivele sau ramurile respective din cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara comună din iulie 1975, care constituie un îndreptar preţios şi program concret de acţiune în măsură să mobilizeze toate energiile creatoare ale naţiunii noastre în vederea îndeplinirii obiectivelor şi sarcinilor propuse. Dezbaterile trebuie să se desfăşoare într-un spirit militant, astfel încît să contribuie la dezvoltarea spiritului revoluţionar, a răspunderii fiecărui om al muncii în îndeplinirea obligaţiilor faţă de societate.

Totodată, abordarea problemelor trebuie astfel organizată încît în seminar să fie puse în evidenţă trăsăturile de bază ale politicii partidului de dezvoltare a economiei naţionale în cincinalul viitor şi, în general, în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Una dintre aceste trăsături o constituie **ritmul înalt de dezvoltare**, caracteristic atît industriei — ca ramură conducătoare — cît şi altor ramuri ale economiei naţionale. Este important de subliniat preocuparea de a asigura, alături de ritmul de 11,2% cît se prevede pentru industrie, producţii tot mai înalte şi stabile în agricultură şi apropierea ritmului de creştere din această ramură (6,0—7,2%) de cel realizat în industrie. Ca urmare, şi venitul naţional urmează să crească într-un ritm mediu anual de 10,5%, superior celui de creştere a produsului social (9%), ceea ce reflectă continuarea preocupărilor din acest cincinal pentru creşterea mai intensă a eficienţei economice.

Realizarea şi prevederea unor asemenea ritmuri într-o perioadă cînd în mai toate ţările capitaliste dezvoltate se manifestă serioase fenomene de criză sau persistenţa unor ritmuri scăzute de dezvoltare pune în evidenţă trăinicia creşterii noastre economice ale cărei rădăcini se găsesc în relaţiile socialiste şi conducerea pe baza planului naţional unic a economiei naţionale.

O importanţă deosebită pentru dezvoltarea bazei tehnice-materiale a socialismului în actuala etapă de dezvoltare a României o are faptul că **politica de industrializare împleteşte factorul ritm cu factorii calitativi, de eficienţă, cu vastul proces de modernizare a structurii producţiei sociale, a aparatului de producţie şi a gamei de produse.**

Între aceste schimbări calitative, trebuie remarcate, înainte de toate următoarele :

● **Accentuarea rolului conducător al industriei,** a cărei pondere în venitul naţional urmează să crească de la 62% în prezent la 68% în 1980 ; ponderea populaţiei ocupată în această ramură a economiei naţionale o va depăşi, pentru prima dată în istoria ţării noastre, pe cea ocupată în agricultură, ea ajungînd în 1980 la 37%. Întărirea poziţiei conducătoare a industriei în economie vizează mai ales laturile calitative, privind : a) creşterea contribuţiei acestei ramuri la realizarea reproducţiei lărgite ; b) satisfacerea nevoilor de consum tot mai mari ale populaţiei ; c) susţinerea mai activă a exporturilor româneşti.

● **Asigurarea unei mai bune proporţionalităţi între toate ramurile economiei naţionale,** înainte de toate între industrie şi agricultură, ca ramuri de bază aflate într-o strînsă interdependenţă. Cincinalul conţine, de asemenea, prevederi importante pe linia dezvoltării mai intense a bazei energetice şi de materii prime în concordanţă cu cerinţele economiei, a asigurării unor corelaţii mai bune între ramurile producţiei de bunuri materiale şi cele care prestează servicii pentru populaţie etc.

Totodată, cincinalul viitor va aduce o contribuţie hotărîtoare la îmbunătăţirea proporţiilor în profil teritorial, prin amplasarea raţională a obiectivelor industriale, dezvoltarea economico-socială mai accentuată a judeţelor şi localităţilor mai puţin dezvoltate.

● **Intensificarea ritmului de modernizare a structurii industriei,** prin dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf, de înaltă tehnicitate şi purtătoare ale progresului tehnic.

Un proces similar va cunoaşte şi agricultura, prin dezvoltarea mai accentuată a zootehniei, precum şi a ramurilor care asigură materii prime pentru industria uşoară.

● Aşa cum s-a arătat la Plenara comună în cincinalul viitor va trebui **să se realizeze o cotitură în exploatarea şi valorificarea surselor de materii prime şi materiale,** alături de creşterea gradului de acoperire a nevoilor din producţia proprie, urmînd a fi obţinută şi o creştere mai accentuată a gamei de produse şi mai ales a valorii obţinute dintr-o tonă de materii prime.

● **Promovarea largă a progresului tehnic,** cercetarea ştiinţifică trebuind să aducă o contribuţie hotărîtoare la creşterea rezervelor de materii prime şi energetice, elaborarea de noi tehnologii, crearea de noi maşini, utilaje şi instalaţii noi, la obţinerea de noi materiale, creşterea şi îmbunătăţirea producţiei agricole, vegetale şi animale, protecţia mediului înconjurător etc. Pe această bază se va accentua procesul de înnoire şi modernizare a produselor, ca bază a creşterii eficienţei şi a ridicării competitivităţii produselor româneşti pe piaţa internaţională.

Corespunzător marilor obiective de dezvoltare economică şi socială va creşte şi volumul investiţiilor, care în cincinalul viitor vor reprezenta aproape 1000 de miliarde lei, iar pe întreaga perioadă pînă în 1990, aproape 3000 de miliarde, ceea ce va reprezenta, în medie, pe locuitor circa 120 000 lei în perioada 1976—1990. Pe această bază, valoarea fondurilor fixe aflate în funcţiune va creşte în cincinalul viitor cu încă 700 miliarde lei, ajungînd în 1980 la aproape 2000 de miliarde (vezi graficul nr. 2) ; altfel exprimat, valoarea fondurilor fixe pe lucrător ocupat în economia naţională va spori de 6,8 ori în comparaţie cu 1950. Ca urmare, aproape 80 % din sporul producţiei industriale se va realiza în obiective noi.

Graficul nr. 2
DINAMICA FONDURILOR FIXE PENTRU PRODUCŢIE şi SERVICII

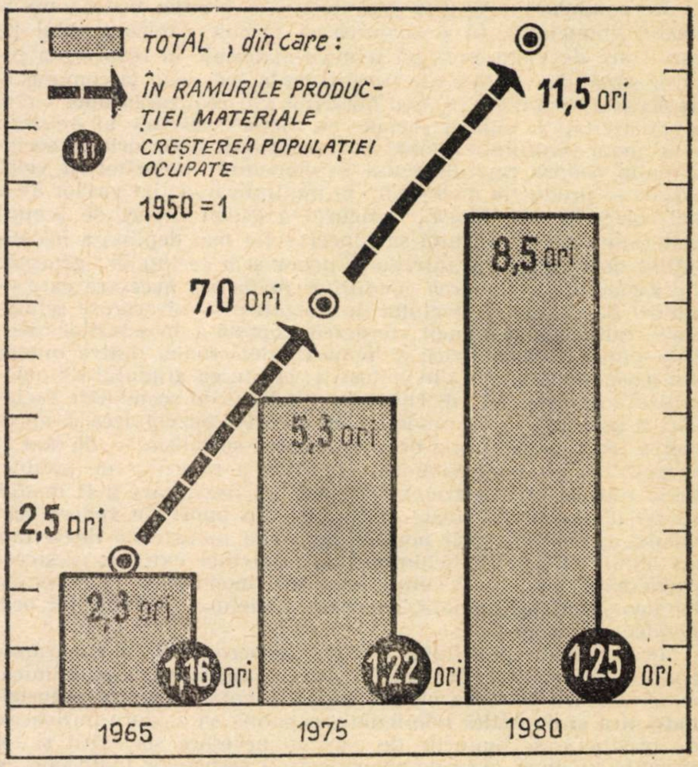

Creşterea participării ţării la cooperarea economică internaţională. Realizarea unui comerţ echilibrat.

„**Partidul** — se subliniază în Programul P.C.R. — **porneşte de la faptul că lărgirea schimburilor economice şi cooperarea în producţie cu alte state, participarea activă la diviziunea internaţională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei naţiuni**". În acest spirit, una din caracteristicile de bază ale evoluţiei viitoare o constituie dezvoltarea susţinută a comerţului exterior, intensificarea participării României la circuitul economic internaţional şi la revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană. Orientarea şi prevederile documentelor Congresului al XI-lea al partidului ţin seama de caracterul obiectiv al necesităţii participării fiecărei ţări — deci şi a României — la schimburile economice internaţionale, de rolul tot mai mare pe care acestea îl au pentru progresul economico-social al fiecărui popor. Fiecare ţară obţine, pe baza acestei participări, o serie de avantaje economice : obţinerea unor cantităţi sporite de materii prime şi resurse energetice, de maşini şi instalaţii care contribuie la impulsionarea progresului tehnic ; accelerarea dezvoltării economice prin desfacerea pe piața externă a unei părți importante din producția muncii naționale și prin procurarea resurselor valutare, necesare acoperirii cheltuielilor pentru produsele importate ; creează condiții sporite pentru adîncirea diviziunii sociale a muncii, pentru dezvoltarea unor producții de serie mare și utilizarea mai bună a forței de muncă și capacităților de producție.

Recomandare metodică : Este bine ca în funcție de caracterul și nivelul seminarului, propagandiștii să lămurească în cursul dezbaterilor și unele noțiuni cu care se operează și anume : circuitul economic mondial, diviziune internațională a muncii, balanță comercială, balanță de plăți. Definind circuitul economic mondial ca totalitate a schimburilor economice, de valori materiale și rezultate ale creației tehnico-științifice, care au loc între diferite state, trebuie subliniat, în același timp, caracterul obiectiv și complex al acestuia. El cuprinde schimburile internaționale de mărfuri, relațiile valutar-financiare, cooperarea economică și tehnico-științifică, schimburile internaționale de rezultate ale creației științifice-tehnice (comerțul cu licențe, cu documentații tehnice etc.), transportul și turismul internațional, etc.

Baza obiectivă a participării țărilor la circuitul mondial de valori materiale și spirituale o constituie diviziunea internațională a muncii care, privită la scară mondială, se concretizează în niveluri diferite de dezvoltare a forțelor de producție și într-o anumită specializare a țărilor în producția bunurilor materiale, într-o anumită amplasare geografică a producției și resurselor. Revoluția tehnico-științifică contemporană, atrăgînd după sine diversificarea fără precedent a nevoilor, exercită o influență deosebită asupra dezvoltării diviziunii internaționale a muncii. Totodată, dezvoltarea țărilor socialiste, lupta popoarelor din țările în curs de dezvoltare pentru lichidarea subdezvoltării și pentru independență economică, promovarea unor noi principii și forme în relațiile economice internaționale aduc mutații importante în caracterul și mecanismul diviziunii internaționale a muncii, care, constituindu-se în perioada apariției și dezvoltării sistemului capitalist, a fost puternic înrîurită de relațiile de producție caracteristice acestui mod de producție.

Creșterea participării țării noastre la schimburile economice internaționale își găsește reflectarea înainte de toate în sporirea volumului comerțului exterior — care în anii ultimelor două cincinale a înregistrat un ritm deosebit de înalt, 16,6% față de numai 9,5% cît a fost în perioada 1956—1965 — **în creșterea mai rapidă a schimburilor comerciale externe în comparație cu venitul național și producția industrială.**

Structura exportului pe grupe de mărfuri

	1950	1970	1975	1980
- Combustibili, metale, materii prime	74,3	37,4	30,8	21,6
- Mărfuri industriale de larg consum	19,8	32,8	32,7	30,6
- Produse chimice	1,7	7,0	13,0	16
- Mașini și utilaje tehnologice	4,2	22,8	23,5	31,8
Total	100	100	100	100

Pentru cincinalul viitor, de exemplu, volumul comerțului exterior urmează să crească cu 78%, cu un coeficient de devansare al ritmului mediu de 1,17 față de ritmul mediu al venitului național și de 1,09 față de cel al producției industriale. O creștere mai accentuată va trebui să se realizeze în domeniul exportului, al cărui volum va trebui să se mărească cu aproape 90%, în timp ce importul urmează să sporească cu circa 60%. Pe această cale urmează să se asigure echilibrarea balanței de plăți și crearea unei rezerve în devize liber convertibile care să permită desfășurarea unui comerț internațional tot mai avantajos.

Pentru realizarea unei asemenea corelații și a unei balanțe de plăți echilibrate se impun măsuri ample și eficiente în toate ramurile economice pentru creșterea substanțială a exporturilor și ridicarea calității și competitivității mărfurilor, paralel cu gospodărirea cu maximă exigență a resurselor valutare destinate importurilor, cu fructificarea cu mai mult spirit de răspundere a potențialului cercetării tehnico-științifice originale.

În anii viitori un loc tot mai important în relațiile economice externe ale României îl va ocupa cooperarea în producție și tehnico-științifică, care deja în prezent ocupă circa 25% din volumul comerțului exterior al României, cunoscînd forme foarte variate, capabile să asigure armonizarea intereselor partenerilor.

O **problemă fundamentală în domeniul relațiilor economice internaționale,** căreia partidul nostru îi acordă în prezent o atenție prioritară, **o constituie creșterea eficienței activității de comerț exterior** care își găsește expresia în îmbunătățirea raportului dintre produsele exportate și produsele importate sau în îmbunătățirea cursului de revenire (care reprezintă raportul între prețul complet intern de export pe unitate de produs — exprimat în lei — și prețul obținut pentru acesta pe piața externă — exprimat în lei-valută). Astfel, ca urmare a progreselor înregistrate în dezvoltarea economiei și în îmbunătățirea activității de comerț exterior, valoarea unei tone de mărfuri importate este în prezent aproximativ egală cu valoarea unei tone de mărfuri exportate, în timp ce în 1938, valoarea unei tone de mărfuri importate era de 8 ori mai mare în comparație cu cea a unei tone de mărfuri exportate.

Care sînt direcțiile în care trebuie acționat în etapa actuală pentru creșterea eficienței economice a schimburilor noastre externe ?

1. **Îmbunătățirea în continuare a structurii exporturilor** și în general, a comerțului exterior, prin creșterea ponderii produselor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și potențialul creativ. Directivele Congresului al XI-lea prevăd sarcini mari în această privință, trebuind să crească rapid exportul de mașini, utilaje și produse chimice. Iată cum va evolua structura exporturilor românești în viitorul plan cincinal, comparativ cu perioadele precedente :

2. **Ridicarea nivelului calitativ și tehnic al produselor noastre, înnoirea și modernizarea produselor,** reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de producție, astfel încît performanțele produselor românești să țină pasul cu cerințele progresului tehnic pe plan internațional.

3. **Îmbunătățirea controlului tehnic de calitate,** atît la produsele de export, cît și la cele provenite din import, introducerea unei ferme discipline tehnologice pe tot fluxul producției, precum și în domeniul respectării obligațiilor contractuale.

4. **Cunoașterea temeinică a pieței internaționale,** a tendințelor curente și de perspectivă ale pieței mondiale, dezvoltarea unei rețele corespunzătoare de comercializare a produselor peste graniță, organizarea mai bună a serviciilor după vînzare.

5. **Stabilirea și respectarea unor criterii științifice de determinare a importurilor,** gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor importate, folosirea mai intensă a resurselor naționale și a posibilităților tot mai largi pe care le oferă producția întreprinderilor românești.

6. **Îmbunătățirea formelor și metodelor de organizare a muncii** și activității tuturor unităților și compartimentelor economice, întărirea spiritului de disciplină.

Recomandare metodică : Dezbaterea acestor probleme va trebui să se facă în strînsă legătură cu sarcinile concrete ale întreprinderilor din care fac parte cursanții.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin baza tehnică-materială a socialismului și care este legătura dialectică între nivelul și structura ei și dezvoltarea generală a societății ?

2. Care sînt căile făuririi și dezvoltării bazei tehnice-materiale a socialismului în România ? Ce trăsături capătă baza tehnică-materială în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate ?

3. Care sînt principalele caracteristici ale evoluției relațiilor economice externe ale țării noastre în anii viitorului cincinal ?

BIBLIOGRAFIE :

1. Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, 1975, pag. 65—110 ; 174—184.
2. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economice-sociale a dezvoltării României, pentru perioada 1981—1990.
3. Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. Ed. politică, 1974, pag. 47—81.
4. Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975. Ed. politică, 1975.
5. Nicolae Ceaușescu : Cuvintare la lucrările Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, 14 februarie 1975 — Ed. politică 1975.
6. Manea Mănescu : Avuția națională a României socialiste. Era socialistă, nr. 11 și 12/1975.

SCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

ÎNTRE „RELANSAREA" ECONOMICĂ ȘI REANIMAREA INFLAȚIEI

ECONOMIȘTII din S.U.A. – teoreticieni și practicieni – sînt de acord în a caracteriza actuala criză economică drept „cea mai gravă" din toată perioada postbelică. Deosebiri mari între punctele lor de vedere se manifestă însă atunci cînd se caută să se explice cauzele și se propun remedii. Principalele curente teoretice care se înfruntă continuă să fie cel al economiștilor de inspirație keynesistă și cel al economiștilor neoclasici susținuți de monetariști. Unul din promotorii politicii economice antiinflaționiste, bazate pe concepția „clasicismului economic", este profesorul Arthur F. Burns, președintele Consiliului guvernatorilor „Sistemului Federal de Rezervă", instituție care are funcția de Bancă Centrală a S.U.A.

Acesta justifică poziția sa în favoarea accentuării luptei antiinflaționiste pe ideea că inflația ar sta la baza actualei crize, care reprezintă etapa finală a unui lung ciclu economic. Burns distinge **două faze** în evoluția acestui ciclu – situat în timp între anii 1961 și 1974 – „faza industrială" și „faza speculativă"[1]), Burns situează „faza industrială" în perioada 1961 – 1964 și o caracterizează printr-o evoluție continuu ascendentă a economiei S.U.A., cu o creștere a productivității muncii în industrie într-un ritm mediu de 3,6%, cu o stabilitate deosebită a prețurilor, cu o reducere a procentului șomajului de la 7% la 5% și o creștere substanțială a folosirii capacităților de producție inindustrială. Faza a doua, „speculativă", a evoluției ascendente a economiei S.U.A., între anii 1965–1974, deși întreruptă de recesiunile din 1967 și 1970, s-a caracterizat în ansamblu, după Burns, printr-o continuare a creșterii numărului salariaților, a venitului disponibil al particularilor și cheltuielilor de consum ale acestora. Această „creștere" era însă rezultatul diverselor „speculații" și nu „al unor acțiuni productive tradiționale de asigurare a profitului prin îmbunătățirea tehnologiilor, a marketingului și a administrării întreprinderilor". Consecința a fost scăderea productivității în numeroase sectoare de producție și pe ansamblul țării.

Prima activitate speculativă în acești ani s-a desfășurat puternic la bursele de acțiuni și în afara lor, cu obiectivul unei puternice concentrări a capitalului.

Au avut loc numeroase fuziuni de mari corporații industriale, comerciale și financiare, precum și achiziții în masă de firme mai mici de către marile monopoluri. Volumul total al unor astfel de achiziționări a crescut de la 3 miliarde de dolari în 1965 la 8 miliarde în anul 1967 și la 12,5 miliarde dolari în 1968. Această activitate speculativă s-a continuat într-o altă variantă, respectiv de „investiții" în acțiunile marilor companii monopoliste, mizîndu-se pe faptul că beneficiile acestora se vor dovedi constante și deci dividendele vor asigura un profit sigur și însemnat. Speculația la bursele de acțiuni s-a extins în toate țările capitaliste dezvoltate industrial, antrenînd și combinîndu-se cu masive mișcări de capitaluri în căutare de profituri rapide.

O altă acțiune speculativă de amploare în această perioadă, care a susținut expansiunea forțată a economiei S.U.A., s-a produs în sectorul construcțiilor de locuințe. Între ianuarie 1970 și ianuarie 1973 volumul construcțiilor de locuințe noi s-a dublat. Rezultatul a fost o scădere continuă a activității în această ramură în tot anul 1973 și 1974, falimentele și șomajul atingînd nivele de criză puternică. Speculațiile în domeniul construcțiilor de locuințe au fost finanțate prin extinderea exagerată a creditelor ipotecare și a creditelor acordate constructorilor. Ele au fost însoțite de speculații cu terenuri, construcții de centre comerciale și clădiri pentru birouri, declinul activității speculative în sectorul de marfă de tot felul – materii prime, produse alimentare, semifabricate, utilaje și piese de schimb, atît în S.U.A. cît și în majoritatea

fișe

IDEI CONTEMPORANE
REVOLUȚIA SOCIALISTĂ ȘI REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ-TEHNICĂ
EDITURA POLITICĂ

● *Sub titlul* Revoluția socialistă și revoluția științifică-tehnică *(Cincinalul 1976-1980 – cincinalul revoluției tehnico-științifice), Editura politică a publicat în colecția sa „Idei contemporane" (București 1975, 345 p.) lucrările sesiunii științifice organizate la începutul acestui an de Academia de științe sociale și politice a Republicii Socialiste România, Comisia de studiere a implicațiilor sociale, politice și umane ale revoluției științifice și tehnice.*

Volumul conține comunicările prof. dr. doc. Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, prof. dr. doc. Mircea Malița, membru corespondent al Academiei R.S. România, prof. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei R. S. România, conf. univ. dr. Mihai Botez, prof. dr. ing. Nicolae Racoveanu, dr. Ovidiu Trăsnea, prof. dr. doc. ing. Valter Roman, membru al Academiei de științe sociale și politice, prof. dr. doc. ing. Mihai Drăgănescu, membru corespondent al Academiei R.S. România, colonel Romul Duma, prof. dr. Sergiu Tamaș, precum și participările la discuții ale acad. prof. dr. doc. Ștefan Milcu, conf. dr. doc. Victor Săhleanu, dr. ing. Petre Roman, dr. ing. Adrian Gheorghe, Andrei Silard, ing. Gheorghe M. Ștefan, lect. Maria Năstase-Georgescu, lect. Maria Lupu, dr. Nicolae Todericiu, lect. univ. Theodor Marinescu.

Autorii încearcă să pună în evidență, în studiile lor, corelația dintre cele două procese care caracterizează epoca noastră: revoluția socialistă și revoluția științifică-tehnică.

Introducerea tehnicii noi

● *Revista* VOPROSÎ EKONOMIKI *(nr. 8/1975) publică sub titlul* Planirovanie i upravlenie naucino-tehniceskim progressom v X piatiletke *(Planificarea și dirijarea progresului tehnico-științific în cincinalul al X-lea), discuțiile purtate pe această temă la o masă rotundă organizată de revistă. La schimbul de vederi, sub conducerea acad. T. I. Haceaturov, redactorul șef al revistei, au participat cercetători științifici și economiști din aparatul de stat. În încheierea dezbaterilor, L. M. Gatovski, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., a arătat că dirijarea progresului tehnico-științific s-a perfecționat în ultima vreme, dar deficiența principală – faptul că indicatorii cantitativi ai planului nu sînt esențial îmbinați cu cei calitativi, de eficiență a progresului tehnic – persită. Se pune problema creării unui sistem unic de dirijare a eficienței tehnicii noi în toate verigile ciclului știință-producție: de proiectare, de planificare, de obținere a efectului scontat, de stimulare pentru efectul obținut – cu o sincronizare a activității în toate aceste inele. Din discuții rezultă și importanța unui sistem complex de stimulare specială în perioada asimilării tehnicii noi, a stabilirii unei corelații de prețuri stimulatorii a tehnicii noi, mai eficiente în raport cu cea anterioară.*

„Mai puțin dureroasă, dar mai gravă decît criza din 1929"

● *La întrebarea „Cum apreciați criza actuală în raport cu cea din 1929?", pusă de Roger Priouret în cadrul unui interviu publicat de* L'ÉXPRESS *(1-7 sept. 1975), André Meyer, președintele Băncii Lazard din New York, a răspuns „Mai puțin dureroasă, dar mai gravă". În continuare, A. M. a explicat că apreciază această depresiune ca mai puțin dureroasă deoarece sînt în prezent de patru ori mai puțin șomeri, iar aceștia, deși o duc greu, nu ar fi încă în mizerie. Șeful Băncii Lazard consideră însă criza aceasta ca fiind mai gravă, pentru că mijloacele existente pentru a ieși din criză sînt în parte epuizate și pentru că în lume se adaugă peste tot numeroase probleme politice. În ce privește o eventuală relansare a economiei, A. M. nu crede că ea va fi foarte rapidă. Relansarea ar putea fi periclitată – și este de pe acum – de o reanimare a inflației. „Mai trebuie încă resorbită toată această monedă care a fost emisă" a spus el. A. M. nu consideră însă marea afluență monetară drept singura cauză a crizei.*

Energia — problemă politică

Sub titlul L' énergie. Qui décide en Belgique ? *(Energia. Cine decide în Belgia ?),* La REVUE NOUVELLE *cuprinde în nr. 2/1975 un grupaj de articole în care se încearcă o analiză a actului decizional din domeniul energetic al economiei anumitor țări (în special, al economiei Belgiei). Autorii articolelor consideră că modul cum evoluează problema energetică nu pare a fi nici rezultatul unui „fenomen natural" și nici rezultatul „fai-*

țărilor capitaliste dezvoltate industrial. Stimulată de inflație, speculația în domeniul stocurilor a contribuit direct la accelerarea ritmului inflației. Astfel, s-a ajuns ca stocurile de mărfuri acumulate să depășească limitele maxime ale posibilităților de vînzare, provocînd brusc o oprire a cererii.

La aceste activități speculative, prezentate de Arthur Burns, trebuie adăugate acelea din sectorul monetar, trecute cu vederea în referatul menționat. Respectiv, speculația la piața aurului și pe piețele valutare, care au contribuit mult la accentuarea presiunilor inflaționiste.

După părerea președintelui lui Federal Reserve, una din sursele principale ale dezvoltării în timp a celor patru activități speculative a fost lipsa unei discipline financiare a guvernului. În ce privește speculațiile monetare, dezvoltarea lor a fost favorizată de factori speciali ca : extinderea convertibilității în direcția libertății circulației capitalurilor, destrămarea sistemului monetar internațional, introducerea cursurilor fluctuante și altele.

Creșterea continuă a datoriei publice, ca urmare a bugetelor deficitare dintre anii 1965–1974, a contribuit direct la accelerarea inflației și aceasta continuă a fi, după părerea lui Arthur Burns, inamicul nr. 1. El subliniază că, după anul 1965, „puterea economiei S.U.A. a fost săpată treptat" de inflație și efectele ei.

Criticînd tezele care au motivat și prezentat „inflația tîrîtoare" ca un preț scăzut de plătit pentru folosirea integrală a mîinii de lucru, ca și pe cele care consideră inflația ca un lucru bun, A.B. apreciază că acestea reprezintă o „doctrină periculoasă". Se creează o stare de euforie care duce la denaturarea atît a hotărîrilor de politică economică, cît și a practicilor de conducere și administrare financiară a întreprinderilor. Crește continuu activitatea speculativă, se acumulează dezechilibre industriale și financiare, toate subminînd „încet dar sigur" economia națională. Rezultatul este criza, care după A.B., pe lîngă efecte dureroase și pagube în economie, exercită și o funcție de însănătoșire a economiei. În accepția sa, ea corectează dezechilibrele dintre producție și vînzare la diverse mărfuri ; între comenzi și stocuri, între investițiile de capital și cheltuielile de consum ; între tendințele costurilor și prețuri ; mobilizează întreprinderile pentru creșterea eficienței ; îmbunătățește condițiile piețelor financiare, ducînd la reducerea dobînzilor, o dată cu scăderea presiunii pentru credite ; criza frînează inflația și ajută la înlăturarea ei pe măsură ce scăderea prețurilor realizează o stabilitate ca urmare a dispariției speculației și renașterii concurenței pe piață.

Evident că explicarea crizei prin inflație este o încercare de a evita cauzele reale – contradicțiile specifice reproducției capitaliste – iar evocarea binefacerilor crizei voalează practica clasică de ieșire din criză pe spatele clasei muncitoare.

Concepția teoretică a lui Burns este aplicată în practică în S.U.A. de Federal Reserve System care duce o politică de restrîngere a volumului masei monetare, care cere cu insistență reducerea cheltuielilor bugetare și scoate în evidență pericolul reprezentat de inflație. Această concepție este însușită și de ministrul Trezoreriei S.U.A., Wiliam E. Simon, care a declarat că este de preferat menținerea unui procent mai ridicat de șomaj decît de inflație. Această politică, a „războiului sfînt împotriva inflației", este însă aspru criticată – și în ultima vreme cu un anumit succes, deoarece forurile de decizie au hotărît „relansarea" economiei – de către neokeynesiști[2], care susțin că altfel se va „înăbuși redresarea" economiei, iar cînd se va produce o oarecare înviorare, șomajul va continua să se mențină în jur de 9% din totalul forței de muncă. Preferința pentru inflație nu vorbește însă nimic despre faptul că o mare parte din dificultățile economice sînt aruncate pe spatele salariaților, al pensionarilor și al altor categorii sociale cu venituri fixe, menținînd în schimb condițiile obținerii de profituri maxime de către marile companii industriale, financiare și bancare.

Dorel OPRESCU

---

[1] Arthur F. Burns, Referat prezentat la a 12-a ședință anuală a „Society of American Business Writers", Washington D.C., 6 mai 1975 — publicat în „Federal Reserve Bulletin" din mai 1975.

[2] Walter Heller, fost șef al Consilierilor economici la Casa Albă în timpul președinților John Kennedy și Lyndon Johnson, critică politica antiinflaționistă, susținînd măsuri anticriză și de stimulare activă a creșterii economice pentru reducerea șomajului. „Wall Street Journal", 13 mai 1975.

---

mosului" progres tehnic actual (care ar fi dotat cu o autonomie ce scapă oricărui control). Dimpotrivă, în anumite țări, decizia energetică, susțin aceștia, emană de la grupuri economice puternice și slujește interesele acestora. Ei constată, pe bază de date, că majoritatea țărilor consumatoare de petrol nu se situează în zonele de producție ale acestei resurse energetice, dar că ele domină încă pe piața energetică internațională prin puternice societăți multinaționale. Problema energiei, se conchide, se poate clarifica nu numai în cadrul dezbaterilor tehnice, ci al celor politice.

ALVIN TOFFLER
ECO-SPASME
par l'auteur du
CHOC DU FUTUR
Quand le monde devient fou
comment revenir à la raison ?
DENOËL

● *Noua carte a lui Alvin Toffler „The eco-spasm report" (Bantam Books) a apărut în limba franceză sub titlul* Eco-Spasme *(Editura Denoël, Paris 1975, 208 p.). Motivîndu-și lucrarea, autorul arată că, în 1972, în timp ce majoritatea țărilor „industrializate" își reprezentau viitorul lor economic într-o lumină favorabilă, el a început să observe la orizont ceea ce numea pe atunci „depresiunea de mîine", dar a constatat că majoritatea economiștilor și a oamenilor politici nici nu puteau să-și imagineze o atare eventualitate. Evenimentele ulterioare l-au convins că este vorba mai mult decît de o criză, deoarece, chiar după spusele economiștilor occidentali, „vechile reguli nu mai funcționează", „stabilizatorii" economiștilor sînt uzați, pornesc de la continuitatea societății „actuale" și nu au în vedere transformarea ei în ceva radical diferit. Criza de astăzi, afirmă el, depășește economicul, este fundamental diferită de ceea ce s-a cunoscut în trecut. Este o etapă în „dezintegrarea globală a societății industriale, care marchează nașterea unei noi civilizații" – o civilizație care „nu va mai fi industrială, ci tehnologică".*

Deși Toffler nu vede substratul capitalist al „eco-spasmului", atît critica cît și strategia propusă conține mai mult sau mai puțin explicit numeroase elemente anticapitaliste. El se referă adesea la necesitatea unei „ordini sociale totalmente noi și radical diferite". Fiind vorba de o „criză de civilizație", deoarece problemele economice se complică cu probleme ecologice, revoluții tehnologice, mutații politice și sociale profunde, soluțiile nu mai pot fi de natură conjuncturală. Pentru a scăpa de „eco-spasm" – spune Toffler – nu putem să întoarcem spatele viitorului. Este necesară anticipare, previziune, control democratic. Să „revizuim instituțiile politice antidemocratice, să umanizăm tehnologia", „să reevaluăm noțiunile noastre de individualism și colectivism, nemaiconsiderîndu-le, contrarii aristotelice care se exclud reciproc, ci recunoscîndu-le ca necesare una alteia". „Dacă noțiunea de «progres» automat este naivă, cea de «recul» inevitabil este și ea", conchide Toffler.

Creștere și echipamente colective

● *Dacă s-a putut vorbi relativ la Japonia de un „miracol" economic, care a durat 20 de ani, acest miracol a costat scump din punct de vedere social, scrie A. Boltho în articolul* Depuis vingt ans le Japon sacrifie ses équipements collectifs *(De douăzeci de ani Japonia își sacrifică echipamentele sale colective), apărut în LE MONDE din 26. VIII a.c. După autor, s-a acordat în această perioadă o atenție foarte redusă echipamentelor colective, strategie care ar avea două consecințe politice grave : lipsă de investiții pentru infrastructuri, nivel foarte slab al „transferurilor sociale" (prin alocații familiale, pensii, etc). Lipsa de echipamente sociale în Japonia nu s-ar datora unei politici „neintervenționiste" a statului. Dimpotrivă, investițiile publice sînt mult mai importante în Japonia decît în majoritatea țărilor capitaliste. Dar circa 70% din cheltuielile publice pentru echipament au fost strîns legate de nevoile în expansiune ale întreprinderilor. Rolul esențial al statului în materie de investiții a fost de a ajuta și stimula creșterea economică a sectorului privat. Cifrele oficiale arată că partea „socială" (locuințe, spitaluri, școli) în capitalul economic al țării n-a încetat să scadă de prin 1955. Or, acest capital a fost și pe atunci foarte scăzut întrucît Japonia neglijase echipamentele colective de prin anii 30 în favoarea cheltuielilor militare. Alocații pentru copii aproape nu există, pensiile sînt extrem de mici, guvernul asigură doar 10% din construcțiile de locuințe. Slaba atenție acordată de autorități problemelor sociale exercită un efect indirect asupra creșterii, deoarece obligă populația la un efort de economisire superior celui pe care ea l-ar fi consimțit dacă pensiile ar fi fost mai mari, educația universitară gratuită, asigurările sociale mai răspîndite. Pentru a rezolva aceste probleme s-ar cere alte opțiuni politice și noi modele de societate.*

ECONOMIE MONDIALA

Sesiunea anuală a Fondului Monetar Internațional și a Băncii Mondiale

SPRE O NOUĂ ORDINE VALUTAR-FINANCIARĂ

> **„Procesul realizării unei noi ordini economice mondiale presupune ca o condiție esențială desfășurarea pe baze stabile a relațiilor valutar-financiare, cristalizarea unui nou sistem monetar internațional, sănătos și echitabil, care să asigure întărirea monedelor naționale, statornicirea unor cursuri de schimb reale, fundamentate economic, să creeze premisele unei mai mari stabilități a cursurilor valutare. După părerea României, un asemenea sistem echitabil necesită conlucrarea largă a tuturor statelor, a organelor lor de specialitate, abordarea într-un spirit nou a problemelor monetare în cadrul organismelor internaționale de resort. Desfășurarea normală a comerțului mondial implică, de asemenea, în mod necesar, perfecționarea sistemului de credite, astfel ca acestea să contribuie la stimularea dezvoltăriii economice a fiecărei țări și, în primul rînd, a țărilor mai puțin avansate."**
>
> (din Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale prezentată la a 7-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.)

ATUNCI CÎND CONSTELAȚIILE reflectoarelor se aprind pe baldachinul negru care acoperă uriașa sală subterană a hotelului Sheraton Park din Washington, tradiționala gazdă a sesiunilor anuale reunite ale F.M.I. și B.I.R.D., cînd miniștri de finanțe și guvernatori ai băncilor centrale din cele 127 de țări membre, reprezentanți ai unui număr de 33 de organizații economice și bănci regionale din Europa, Asia, Africa și America Latină, ai organizațiilor economice guvernamentale din sistemul O.N.U. (UNCTAD, FAO, ONUDI etc.), invitați, îndeosebi reprezentanți ai marilor institute financiare din țările dezvoltate, în total peste 3 000 de persoane, își ocupă locurile în sală pentru a participa la prima ședință, previziunile sînt împărțite. Unii comentatori sînt convinși din capul locului, de sterilitatea unor dezbateri care nu duc la nici o hotărîre. Alții sînt convinși, dimpotrivă, de utilitatea lor majoră pentru viitoarea conturare a soluțiilor în principalele probleme monetare și financiare ale momentului istoric dat.

Realitatea este probabil la mijloc. La aceste sesiuni nu se iau hotărîri, ci se asistă la un adevărat cortegiu de concepții și opinii, de cele mai multe ori contradictorii, avînd în vedere complexitatea și dificultatea intrinsecă a problemelor abordate, ca și interesele politice și economice grefate pe aceste probleme. Nu este însă mai puțin adevărat că din ciocnirea ideilor prezentate în luările de cuvînt ale șefilor de delegații, dar mai cu seamă din discuțiile care au loc între delegați în culisele acestor sesiuni, se pot desprinde căile de apropiere a concepțiilor care, odată valorificate, să ducă la un acord în privința rezolvării acestor probleme. Și de această dată, sesiunea s-a dovedit în acest sens utilă, opinia finală fiind că perioada de stagnare a lucrărilor privind reforma sistemului monetar internațional și a statutului F.M.I. s-a încheiat și că există premise pentru reluarea cu succes a acestor lucrări.

Caracterizarea situației economice mondiale

ÎNTRUCÎT pe ordinea de zi figura o dezbatere asupra situației economice actuale, toți vorbitorii s-au referit la ea și la perspectivele care se conturează. La acest capitol, ca și la următoarele, aprecierile au fost diferite.

Unul dintre tablourile cele mai pesimiste a fost cel schițat de reprezentantul Franței. El a arătat că lumea se află în fața unei crize fără precedent în ultimii 30 de ani. După numeroși ani de creștere economică continuă,, aproape toate țările capitaliste industrializate se găsesc în 1975 confruntate cu problema scăderii producției interne brute sub nivelul anului precedent. Regresul economiilor naționale este însoțit de regresul comerțului mondial care a difuzat criza în întreaga lume. El a adus cu sine șomajul care, numai în țările industrializate, a atins 15 milioane de oameni. Mai mult decît prin amploarea ei, criza constituie un obiect de preocupare ca urmare a naturii ei : niciodată în trecut, scăderea producției n-a fost însoțită ca acum de o inflație virulentă, ceea ce obligă țările să lupte pe două fronturi : al șomajului și al inflației.

Un accent cu totul diferit a apărut în intervenția ministrului de finanțe al S.U.A. Acest accent a fost pus pe semnele de redresare care au apărut în acest an și care au făcut ca perspectivele pentru evoluția economiei mondiale să fie mai încurajatoare decît anul trecut. Multe din țările mari industriale, a arătat William E. Simon, au adoptat măsuri expansioniste viguroase. Cîteva națiuni, inclusiv Statele Unite, se află într-un proces de redresare. Nivelul cooperării internaționale rămîne neatins, puține țări apelînd la măsuri care să dăuneze partenerilor de schimburi. Cu toate acestea ministrul american recunoaște că progresul este inegal, că într-un număr de țări spirala economică descendentă continuă, că inflația are o intensitate fără precedent și că sînt necesare eforturi susținute pentru crearea premiselor unei creșteri continue, neinflaționiste, în toate țările.

Seriozitatea situației din țările în curs de dezvoltare a fost amplu prezentată de reprezentanții acestor țări. Criza economică și inflația, dezechilibrele monetare internaționale, criza alimentației și dificultățile fără precedent din cadrul relațiilor de plăți internaționale au agravat situația țărilor subdezvoltate, în primul rînd în ce privește volumul și prețul exporturilor acestor țări. Întrucît resursele lor interne sînt slabe, iar asistența pentru dezvoltare, după înseși cifrele din rapoartele F.M.I. și B.I.R.D., este în declin, țările cele mai slab dezvoltate vor putea obține un ritm de creștere a produsului național brut de cel mult 1% anual pe locuitor, iar unele dintre ele nu vor obține nici o creștere de venit pe locuitor pînă în 1980. Așa cum a arătat ministrul finanțelor și planificării din Kenya, vorbind în numele guvernatorilor africani la F.M.I. și B.I.R.D., se poate afirma că există o adevărată criză a dezvoltării de care suferă lumea a treia.

Guvernatorul pentru România la F.M.I. și B.I.R.D., ministrul finanțelor Florea Dumitrescu, a arătat că aspectele negative din economia mondială, urmările lor grave pentru ridicarea nivelului de trai al popoarelor, cer mai mult ca oricînd o întărire a cooperării internaționale, în vederea găsirii unor soluții rapide complexelor probleme actuale. Guvernatorul pentru România a citat în acest sens declarațiile președintelui Nicolae Ceaușescu făcute la Helsinki : **„România apreciază că trebuie intensificate eforturile tuturor statelor, ale tuturor popoarelor, pentru consolidarea și accentuarea cursului spre destindere, pentru promovarea unei politici internaționale noi, în care toate națiunile să-și poată consacra forțele materiale și umane dezvoltării lor economico-sociale independente, bunăstării și fericirii".**

Pentru instaurarea ordinii în relațiile valutar-financiare internaționale

DIN ÎNTREAGA desfășurare a sesiunii a rezultat adînca preocupare a țărilor reprezentate pentru restaurarea încrederii în relațiile monetare internaționale, pentru crearea cît mai curînd posibil a unui sistem monetar care să îndeplinească un rol activ, pozitiv, în viața economică internațională, care să contribuie la instaurarea unui climat de stabilitate și echitate, la creșterea economiei mondiale și îndeosebi la eliminarea treptată a decalajelor care separă țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare. Dacă în anii trecuți s-a întrezărit interesul bineînțeles nedeclarat al unor mari puteri de a temporiza cristalizarea unui sistem de măsuri care să disciplineze relațiile monetare internaționale, să creeze o nouă ordine valutar-financiară mai bună și mai dreaptă, de astă dată — în fața prelungirii fenomenelor de criză, a pericolului alunecării în haos și a tendințelor de protecționism și de înființare a unor grupări închise de state — convingerea a fost generală că a sosit momentul unei revizuiri a concepțiilor prea rigide și al realizării unui consens asupra obiectivelor și tehnicilor unui nou sistem de relații monetare și financiare internaționale, potrivit cu condițiile economice și sociale actuale, în continuă prefacere.

PARITĂȚILE ȘI CURSURILE VALUTARE

Probabil cea mai dificilă problemă din întregul complex pe care îl au de rezolvat specialiștii și oamenii politici atunci cînd este vorba despre organizarea viitoare a relațiilor valutare internaționale, este aceea a regimului parităților și cursurilor valutare. Am adăugat la specialiști pe oamenii politici, deoarece modul cum va fi gîndit și tradus în viață acest regim are implicații politice deosebit de importante, el putînd promova sau, dimpotrivă, frîna o anumită politică economică și comercială a unei țări. În intervenția sa, guvernatorul pentru România a subliniat această poziție-cheie a parităților și cursurilor valutare : „Soluționarea problemelor dificile ale comerțului și cooperării economice internaționale nu este viabilă dacă problema parităților și cursurilor valutare nu este și ea soluționată. De aceea, noi sîntem convinși de necesitatea de a consacra întreaga noastră atenție problemei relațiilor de schimb între diferitele monede, pentru a pune capăt incertitudinii actuale care domnește în legătură cu valoarea principalelor monede utilizate pe piețele internaționale".

În această problemă, discuțiile privitoare la reforma sistemului monetar internațional, desfășurate în cadrul fostului Comitet al celor 20, creat ad-hoc de Fondul Monetar Internațional, ajunseseră la cunoscuta formulă a „parităților stabile dar ajustabile, cu posibilitatea trecerii temporare la flotarea cursurilor valutare sub supravegherea F.M.I.". Era o deviere, dar nu fundamentală, de la vechiul principiu al fixității parităților și cursurilor, adoptat de participanții la Conferința monetară de la Bretton Woods (1944), determinată de nevoia resimțită azi de mai multă flexibilitate în acest domeniu, labil prin excelență.

De atunci, unele păreri au evoluat, iar consensul realizat în 1974 nu mai există în prezent. În locul lui a apărut o vie polemică între susținătorii mai departe ai stabilității cursurilor valutare și promotorii renunțării la stabilitate și introducerii legilor pieței, deci a cursurilor flotante care nu ascultă decît de cerere și ofertă. La sesiunea recentă, cele două tabere s-au înfruntat, făcînd să defileze toate argumentele pentru și contra pe care le aveau la dispoziție pentru sprijinirea tezei proprii și pentru distrugerea celei a adversarului. În această privință, cea mai bună prezentare constă în citarea propriilor cuvinte ale protagoniștilor.

Țara care s-a menținut pe poziția adoptată de Comitetul celor 20, stabilitatea și ajustabilitatea, este Franța. Reprezentantul acestei țări, Jean-Pierre Fourcade, ministrul economiei și finanțelor, a ținut să sublinieze că este greșită părerea unor comentatori, în sensul că Franța ar avea de gînd să propună reîntoarcerea la trecut, la sistemul etalonului aur. Ea este însă partizana unui sistem monetar just și stabil, iar o ordine monetară mai justă și mai stabilă înseamnă ca noi să urmărim ca obiectiv fundamental „întoarcerea la parități stabile dar ajustabile". Un asemenea obiectiv este realist, a continuat reprezentantul Franței : „stabilitatea nu înseamnă rigiditate. Este evident că trebuie să existe limite de fluctuație, că trebuie să fie avute în vedere ajustări sub controlul F.M.I. De asemenea, această întoarcere la stabilitate poate fi realizată în etape. Este însă esențial să nu ne înșelăm în privința obiectivului și nu trebuie să ne amăgim să credem că o soluție provizorie de ajustare ar putea să țină loc de sistem internațional de plăți". Ministrul francez a continuat : „Dacă sîntem pragmatici asupra modalităților unei asemenea scheme, în schimb sîntem fermi pe trei principii care ni se par fundamentale : obiectivul final trebuie definit fără ambiguitate și fără gînduri ascunse ; realizarea acestui obiectiv trebuie organizată efectiv și eficace ; F.M.I. trebuie să joace un rol esențial în acest sistem : este în joc rațiunea lui de existență".

Ce părere au americanii despre paritățile stabile dar ajustabile, asupra cărora de altfel au convenit în cadrul fostului Comitet al celor 20 ? Să dăm cuvîntul ministrului finanțelor al S.U.A. : „Logica fundamentală a sistemului valorilor paritare presupune o lume care nu există acum — una în care prețurile sînt rezonabil stabile și în care contul curent al balanțelor (de plăți) se ajustează la fluxurile de capital care nu se modifică decît cu greutate. Lumea însă s-a schimbat, iar noi avem nevoie de un sistem adaptabil și potrivit cu lumea așa cum este ea astăzi și nu cum era odinioară sau cum am dori noi să fie". W. Simon trasează un tablou sumbru al sfîrșitului perioadei în care mai era în vigoare sistemul parităților fixe instaurat la Bretton Woods : „Cei care sînt pentru stabilitatea valorilor paritare să-și aducă aminte de haosul și dezordinea din ultimii ani ai sistemului de la Bretton Woods. Să-și amintească de acele zile cu piețele închise, cu comerțul sfîrtecat. Să-și amintească de faptul că singurii cîștigători certi erau speculanții (...). Să-și amintească de asemenea de conferințele internaționale precipitate care încercau să improvizeze o soluție oarecare, astfel ca piețele să se poată redeschide...".

Soluția ar fi, după americani, legalizarea flotării cursurilor valutare, renunțarea la stabilitate. W. Simon a spus în această privință : „Politica S.U.A. este de a avea propriul nostru curs valutar, determinat în esență de forțele pieței și nu de acțiuni oficiale arbitrare". Simon a continuat : „Noi credem ferm că țările trebuie să fie libere să aleagă propriul lor sistem de cursuri și că toate țările, indiferent de alegerea pe care o fac, trebuie să se supună acelorași principii convenite de comportare internațională. Dreptul la flotare trebuie să fie clar și nestînjenit".

Ce părere au francezii despre cursurile flotante ? „Continui să cred că flotarea generalizată a monedelor este un fenomen dăunător și care dezorganizează economia mondială", a declarat J.-P. Fourcade. „Pentru întreprinderi — a continuat ministrul francez — flotarea generalizată reprezintă un handicap pentru investiții și pentru export. Cum să investești atunci cînd costul investiției poate fi profund afectat de fluctuațiile monetare ? Cum să dezvolți exportul, atunci cînd competitivitatea produselor depinde mai mult de fluctuațiile monetare decît de productivitatea întreprinderilor ? Cum să elaborezi planuri de dezvoltare, atunci cînd mijloacele disponibile depind mai mult de fluctuații decît de continuitatea efortului național sau regional ?" Țărilor în curs de dezvoltare, flotarea le deteriorează puterea de cumpărare a produselor exportate, ține în șah întreaga politică de stabilizare a prețurilor materiilor prime. Pentru economia tuturor țărilor, indiferent dacă sînt în curs de dezvoltare sau dezvoltate, flotarea nelimitată generează inflația, constituie un factor de insecuritate. „Flotarea nelimitată a monedelor, obstacol pentru redresarea economică și pentru dezvoltarea schimburilor internaționale, îmi apare ca reprezentînd cea mai gravă dare înapoi pe care organizarea monetară a cunoscut-o de 30 de ani încoace", a încheiat ministrul francez al economiei și finanțelor.

Flotarea generalizată are adversari în mai multe țări. În intervenția sa, Xenophon Zolotas, guvernatorul Băncii Greciei și cunoscut om de știință, s-a opus principiului flotării, „deși unii economiști din cercurile academice susțin că el ar putea să rezolve toate problemele balanței de plăți". Zolotas a spus : „În măsura în care flotarea liberă este folosită ca un înlocuitor al disciplinei monetare interne, ea tinde să perpetueze dezechilibrul și inflația și în orice caz tinde să amplifice fluctuațiile prin speculă, accentuînd în felul acesta sentimentul de nesiguranță și subminînd increderea". Ministrul kenian al finanțelor și planificării, Mwai Kibaki, care, repetăm, vorbea în numele guvernatorilor africani ai F.M.I. și B.I.R.D., a spus, pornind de la experiența negativă a țărilor în curs de dezvoltare în ce privește regimul flotării : „Reafirm opoziția noastră în ce privește legalizarea flotării altfel decît în cazuri speciale și în condiții care să țină seama de caracteristicile țărilor, precum și într-un mod care să prevină o prea mare instabilitate a valorii principalelor monede folosite în comerț. De aceea, noi susținem ferm modificările statutare care prevăd un sistem de valori paritare stabile dar ajustabile, cuprinzînd măsuri de stabilire a unor cursuri centrale și împuternicind Fondul să autorizeze unele țări să floteze în situații anumite".

Problema parităților și cursurilor se complică dacă ținem seama de substratul ei politic. Nu este pentru nimeni un secret că, în prezent, S.U.A. susțin flotarea deoarece ea le dispensează de a mai garanta valoarea dolarului pe piețele de schimb, ceea ce le dă o mare libertate de acțiune în exterior, inclusiv în continuarea politicii lor economice expansioniste. La fel nu este un secret că Franța, susținînd stabilitatea cursurilor, caută să „disciplineze" dolarul și, implicit, tendințele expansioniste ale americanilor.

Nu este însă exclus ca în lunile ce urmează să se ajungă la un compromis și în această problemă dificilă, în scopul realizării unei înțelegeri globale asupra principiilor noului sistem monetar internațional.

SITUAȚIA AURULUI MONETAR

În problema — și ea mult dezbătută în ultimii ani — a rolului aurului în viitorul sistem monetar și a soartei aurului deținut de F.M.I., Comitetul interimar (înlocuitorul Comitetului celor 20) care și-a ținut sesiunea paralel cu sesiunea F.M.I.-B.I.R.D. a ajuns la următoarea propunere : abolirea prețului oficial ; eliminarea obligației de folosire a aurului în unele tranzacții cu Fondul ; eliminarea dreptului F.M.I. de a accepta aur în tranzacții, cu excepția acelora aprobate cu o majoritate de $85^0/_0$ din voturi ; vînzarea unei șesimi din aurul deținut de F.M.I. (25 milioane uncii) în favoarea țărilor în curs de dezvoltare și restituirea unei alte șesimi din aurul deținut de Fond către țările membre. Proporția beneficiului rezultat din vînzarea aurului la prețul pieței în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, corespunzătoare ponderii cotelor acestor țări în total, urmează să fie transferată direct fiecărei țări în curs de dezvoltare, proporțional cu cota acesteia.

Formula adoptată de Comitetul interimar reprezintă un compromis între teza franceză — de restituire integrală a aurului Fondului că-

dr. Costin KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 32)

TENDINȚE — CONJUNCTURI

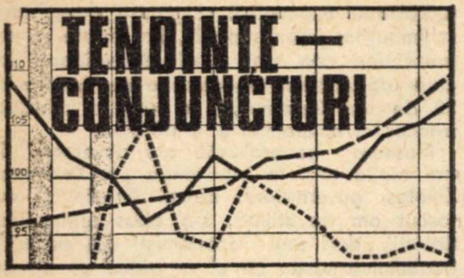

Scădere in comerțul mondial

CA EFECT al crizei din economia occidentală și ca reflectare a amploarei ei, la jumătatea acestui an volumul comerțului mondial era cu 10% mai redus decît anul trecut, relevă recent publicatul raport anual al G.A.T.T., care apreciază în același timp că există puține speranțe pentru o înviorare a comerțului mondial înainte de ultimele luni ale anului 1976. Scăderea volumului comerțului mondial a început practic în cursul primului trimestru a.c., după ce anul trecut se înregistrase o creștere de 6%, iar în 1973 de 11% (vezi graficul). Cea mai rapidă creștere a exporturilor s-a înregistrat anul trecut la capitolul produselor industriale finite (7% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate, 5% în cel al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare). Toate cifrele prezentate pînă acum fac abstracție de creșterea prețurilor mărfurilor care constituie obiectul comerțului mondial. Anul trecut prețurile au sporit cu 40% față de o medie anuală de numai 2% în perioada 1961—1971.

VOLUMUL EXPORTULUI ȘI PRODUCȚIEI MONDIALE

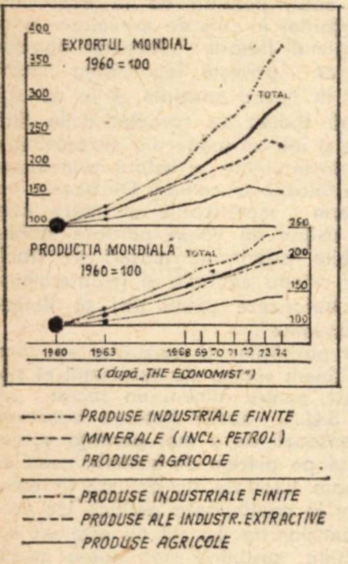

De remarcat că comerțul între țările capitaliste dezvoltate a început să scadă încă din ultima perioadă a anului trecut. În schimb exportul acestora de produse industriale finite către țările în curs de dezvoltare a sporit cu un sfert anul trecut față de 1973. Ca urmare, importurile țărilor în curs de dezvoltare au sporit (tot valoric) cu 65% anul trecut, în condițiile în care numai o cincime din aceste importuri au revenit țărilor petroliere. Efectele crizei economice din Occident au început să afecteze în toată amploarea lor țările în curs de dezvoltare abia în acest an, atît prin reducerea prețurilor la materiile prime importate din țările „lumii a treia" cît și prin scăderea volumului acestor importuri. Evoluția amintită a redus substanțial posibilitățile multora dintre ele de finanțare a dezvoltării.

Raportul anual al G.A.T.T. estimează că o înviorare a comerțului mondial în ansamblul său nu este de așteptat înainte de redresarea comerțului între țările dezvoltate.

Producția mondială de cereale în creștere

CONFORM aprecierilor Secretariatului Commonwealthului în sezonul 1975/1976 producția mondială de cereale (grîu, porumb, orz, ovăz și secară) se va cifra la 940 milioane tone, cu 4% mai mult decît în sezonul 1974/1975. Producția mondială de grîu este estimată la 370 milioane tone, cu 2,5% mai mult decît în 1974—1975, iar cea de cereale furajere la 570 milioane tone, adică cu 5% mai mare decît în sezonul precedent.

Producția de oțel a C. E. E.: noi scăderi

DUPĂ o reducere de 15,4% a producției de oțel a țărilor Pieței Comune (variind între 4% în Anglia și 22,2% în R.F.G.) în cursul acestui trimestru, ca urmare a reducerii în continuare a consumului Comisia C.E.E. sugerează o scădere și mai substanțială a producției de oțel pentru trimestrul IV, și anume de aproape 24% în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut. Această sugestie, la care, după cum relatează ziarul The Times *(5 septembrie), s-a ajuns la sfîrșitul a două zile de consultări între oficialitățile C.E.E. și reprezentanți ai producătorilor și consumatorilor de oțel, include o reducere diferențiată, mai mare în cazul Olandei și R.F.G. (31,4% și respectiv 28,3%) și mai mică în cel al Angliei (12,4%) și Italiei (17,5%).*

Pe plan internațional, intensificarea concurenței în condițiile reducerii consumului relevă faptul — relatat de The Economist *(6 septembrie) — că în ciuda majorării prețului cu 11% (adică cu 23 dolari per tonă) pentru toate contractele începînd cu luna septembrie și a perspectivei unei noi majorări cu 10 dolari prețul tonei de tablă de oțel pentru nave în Japonia — de 210 dolari în cazul principalei firme siderurgice, Nippon Steel — va rămîne inferior celor cerute de firme din S.U.A. (278 dolari per tonă), R.F.G. (328 dolari) și alte țări vest-europene.*

Concurența pe piața vest-europeană a vinului

EUROPA occidentală este principala zonă producătoare (peste 60% din producția mondială), consumatoare și exportatoare de vinuri, pe primele locuri printre țările producătoare situîndu-se Italia, Franța, Spania și Portugalia. În ultimul deceniu, Italia a reușit să întreacă Franța la producția globală de vinuri (cu 67 milioane de hectolitri, în medie anuală pe perioada 1964—1974, față de 65 mil. hl), ascuțindu-se concomitent și concurența dintre aceste țări la exportul de vinuri. Astfel, Italia a devenit primul furnizor de vinuri al R.F.G. (cu 60% din total), își intensifică expansiunea pe piața Angliei și altor țări vest-europene. În 1970 Italia a depășit Franța ca volum al exportului de vinuri, livrîndu-le în proporție de nouă zecimi celorlalte țări membre ale Pieței Comune, în timp ce mai mult de jumătate din exporturile Franței sînt destinate S.U.A., Elveției și Canadei.

Concurența dintre aceste două țări a luat în ultimul timp forme acute chiar... pe piața franceză, pentru care Italia a devenit în mod ferm primul furnizor (cu 90% din importurile franceze de vinuri, în 1972). În condițiile existenței unor surplusuri (țările C.E.E. au produs anul trecut 160 mil. hl. vin, față de un consum evaluat la 140 mil. hl), vinurile italiene se vînd pe piața franceză la prețuri scăzute, concurînd pe cele autohtone.

Recenta reuniune de la Bruxelles a miniștrilor agriculturii din țările membre ale Comunității s-a încheiat fără a se putea găsi o soluție problemei, iar Franța a introdus o taxă de 12% asupra importurilor de vinuri din Italia, în scopul limitării acestora. În cercurile de specialitate se consideră că — întrucît în perspectiva apropiată este de așteptat o frînare a extinderii consumului de vin (între altele și din cauza creșterii prețurilor la sortimentele superioare) — este probabilă adoptarea unor măsuri de limitare a recoltelor de struguri în principalele țări producătoare.

Australia: înviorarea conjuncturii

DUPĂ opinia autorilor unui studiu de prognoză asupra evoluției economiei Australiei, elaborat recent în cadrul O.C.D.E., în următoarele 12 luni este de așteptat o înviorare, atît a cererii pe piața internă din această țară, cît și a producției industriale. Se apreciază că în cursul actualului semestru creșterea economică nu se va accelera simțitor, dar că în sem. I. 1976 se poate aștepta — în condițiile atenuării inflației, în prezent de 17% (la nivel anual) — o sporire a produsului național brut al țării într-un ritm anual de 7% (în prețuri constante). Se consideră că balanța comerțului exterior și balanța de plăți externe ale Australiei pe anul în curs au perspective favorabile, tendință care se datorează mai mult scăderii importurilor comparativ cu 1974, după devalorizarea dolarului australian în luna septembrie a anului trecut, decît extinderii exporturilor, competitivitatea mărfurilor australiene fiind erodată de creșterea inflaționistă a prețurilor pe piața internă.

Prețul cafelei

STOCURILE de cafea pe plan mondial se află, potrivit unui expert columbian, la cel mai scăzut nivel din ultimii 20 de ani; ele nu ar totaliza decît 30 milioane de saci (a 70 kg). În 1965, cînd recolta braziliană a avut de suferit, ca și în prezent, de pe urma înghețului, stocurile se cifrau la 89 milioane saci. Se consideră că prețurile acestui produs vor rămîne ridicate încă aproximativ cinci ani, avîndu-se în vedere nivelul redus al stocurilor și pierderea de producție de ordinul a 70% pe care o va înregistra Brazilia în campania 1976—1977 din cauza înghețului.

Stabilirea unui preț maximal la cafea constituie unul din elementele proiectului de Acord internațional asupra cafelei, a cărui elaborare urmează să fie continuată la sesiunea din octombrie-noiembrie a.c. a Consiliului internațional al cafelei. Se preconizează ca — atunci cînd prețurile de pe piața mondială vor depăși nivelul maximal stabilit — să se sisteze automat funcționarea sistemului cotelor de export (acordate țărilor producătoare de cafea) și a mecanismului de control asupra pieței, prevăzute în cadrul Acordului.

DIMENSIUNI ALE RESURSELOR MINERALE METALIFERE (I)

ÎN ULTIMUL TIMP, problema surselor de materii prime minerale este tot mai mult dezbătută, atît în presa mondială, cît și la diferite întîlniri internaționale. Chestiunea fundamentală în jurul căreia se poartă ample discuții este dacă rezervele de minerale existente pe glob vor putea să suporte, într-o perspectivă îndelungată de timp, o creștere puternică a unui aparat de producție modern, a unei infrastructuri și a unor mijloace materiale de trai corespunzătoare pentru o populație care, în vaste regiuni ale globului, se află într-o creștere rapidă. În mod frecvent, în literatura economică se întîlnesc două categorii extreme de răspunsuri, potrivit cărora : a) planeta ar oferi resurse nelimitate, în special datorită capacității progresului tehnic de a rezolva orice problemă ; b) resursele pămîntului s-ar epuiza destul de rapid și omenirea s-ar găsi în pragul unui cataclism inevitabil.

Pentru a putea găsi un răspuns științific fundamentat la chestiunea amintită, se impune — pe de o parte — evaluarea cît mai exactă a evoluției cererii de materii prime solicitate de dezvoltarea economică a lumii, iar pe de altă parte, studierea potențialului dinamic de resurse ale globului, luîndu-se în considerare posibilitățile de identificare a unor noi rezerve și de trecere la exploatarea unora cu conținut mai redus de elemente utile, precum și antrenarea, în circuitul economic, a unor noi resurse care să le suplinească pe cele clasice, prin eforturi de cercetare și dezvoltare.

Creșterea economică și consumurile specifice

PENTRU A EVALUA cît mai exact evoluția cererii de resurse de materii prime, trebuie avute în vedere schimbările structurale în economie, precum și reducerea consumurilor specifice. Printre tendințele care se manifestă în acest domeniu, pe plan internațional, menționăm în primul rînd următoarele :

a) Pe măsura dezvoltării economiilor naționale se reduce ponderea ramurilor producătoare de materii prime. Din studiul datelor statistice pentru un număr de 67 de țări pe anul cel mai recent (1971) pentru care există date atît de cuprinzătoare, rezultă că, cu cît nivelul de dezvoltare economică al unei țări este mai ridicat, cu atît ramurile care produc materii prime au o pondere mai mică în formarea produsului său național brut. De exemplu, în Suedia — cu un venit național pe locuitor de circa 4700 dolari în 1971 — ponderea ramurilor producătoare de materii prime în P.N.B. a fost de 4,8%, pe cînd în Indonezia — cu un venit național pe locuitor de circa 70 dolari — ponderea a fost de 48%.

b) Pe măsura dezvoltării economice au loc reduceri ale consumurilor specifice de resurse minerale nereînnoibile în raport cu produsul intern brut (de exemplu în tone la un milion de dolari P.I.B.). Datele statistice din tabelul nr. 1 ilustrează o serie de tendințe, și anume : în țările în curs de dezvoltare, unde consumul de resurse minerale (fier, cupru, zinc etc.) este foarte redus, el va continua să sporească în toată perioada previzibilă ; în țările dezvoltate, chiar dacă în prezent se înregistrează unele creșteri ale consumului specific de resurse, se estimează că în viitor acesta se va reduce ; în țările cu nivelul P.I.B. pe locuitor foarte înalt (ca, de exemplu, S.U.A.), consumul specific de resurse clasice nereînnoibile cunoaște o scădere continuă și sensibilă ; pe ansamblul economiei mondiale, se va ajunge la o scădere treptată a consumului specific de resurse în raport cu P.I.B. ; în toate țările (dezvoltate și în curs de dezvoltare) consumul specific de aluminiu va cunoaște o creștere continuă și însemnată. Aceeași tendință va exista și la o serie de materiale noi și la cele sintetice, înlocuitoare ale unor materii prime clasice deficitare.

Reducerea consumurilor specifice contribuie la o anumită relaxare a cererii de resurse, la o atenuare a ritmului de epuizare a acestora. Totuși, ca și în domeniul energetic, dinamica înlocuirii materiilor prime clasice cu altele noi, ca urmare a progreselor tehnologice, rămîne calea principală de rezolvare a problemei caracterului deficitar al resurselor nereînnoibile, ale căror rezerve geologice devin tot mai restrînse sau a căror exploatare devine tot mai grea și mai dezavantajoasă din punct de vedere tehnic și economic. Cazul aluminiului, al cauciucului sintetic, al maselor plastice este concludent în această privință.

Tabelul nr.1

Evoluția consumului specific de resurse de bază în economia unor țări

(în tone la un milion dolari P.I.B., la prețurile din 1971)

		Oțel brut	Minereu de fier	Cupru	Aluminiu	Zinc
tal mondial	1951-1955	124	87	1,98	1,39	1,33
	1966-1969	152	1o6	1,97	2,56	1,37
	2000	135	94	1,71	4,o6	1,17
ri dezvol- te (fără A)	1951-1955	128	1oo	2,34	1,35	1,6o
	1966-1969	185	134	2,42	2,59	1,65
	2000	164	115	2,o8	4,32	1,34
U.A.	1951-1955	157	1o2	2,24	[illegible]	1,48
	1966-1969	158	76	1,92	3,48	1,25
	2000	85	45	1,4	5,oo	o,9o
ri în curs dezvoltare	1951-1955	48	21	o,44	o,14	o,28
	1966-1969	77	72	o,65	o,85	o,75
	2000	121	1o7	1,o3	1,75	1,o4

rsa: W.Malenbaum, World Resources for the Year 2ooo, The Annals of the American Academy of Political and Social Science, July 1973.

Producție, consum și... descoperiri

DE LA ÎNCEPUTUL secolului și pînă în 1970, în întreaga lume, producția de minerale a crescut de circa 12,5 ori, în timp ce populația a sporit de 2,36 ori, revenind astfel un consum de minerale pe locuitor de 5,25 ori mai mare. Pe grupe și subgrupe principale, creșterile producției și modificările de ponderi pot fi urmărite în tabelul nr. 2.

Tabelul nr.2

	Creșterea producției $\frac{1970}{1900}$	Ponderea în totalul producției mondiale de minerale (în %)	
		1900	1970
Minerale metalifere	1o,5 ori	3o,5	25,8
din care:			
- Metale de bază x)	12,7 ori	21,6	22,o
- Metale de aliere	3o,3 ori	o,8	1,7
- Alte metale	3,1 ori	8,1	2,1
Minerale nemetalifere	19,3 ori	17,2	26,7
Combustibili	11,3 ori	52,3	47,5
Total	12,5 ori	1oo,o	1oo,o

x) In această grupă se includ: fierul, aluminiul, cuprul, plumbul, zincul, cositorul.

Sursa: Al.Sutulov, Minerals in World Affairs, The University of Utah Printing Services, Salt Lake City, Utah, 1972.

Producția de ansamblu a mineralelor, realizată în ultimele două decenii (1950—1970), depășește cu peste 50% producția de minerale obținută de omenire în întreaga perioadă istorică anterioară. Din grupa metale, producția de nichel a sporit de la începutul secolului de 100 de ori, iar cea de aluminiu de circa 1 800 de ori.

Paralel cu dezvoltarea rapidă a producției de minerale s-au creat o seamă de dezechilibre între țările și regiunile globului în ceea ce privește producția și consumul mineralelor. Deși o mare parte din extracția minereurilor are loc în țările în curs de dezvoltare, ele sînt însă consuma-

Tabelul nr.3

Nivelul consumului de oțel și de metale neferoase pe locuitor în unele țări și grupuri de țări

	Oțel (în kg/locuitor)	Metale neferoase (în dolari SUA pe locuitor)
Țările capitaliste dezvoltate	544	33,73
din care:		
- S.U.A.	646	41,91
- Țările vest-europene	435	27,49
- Japonia	779	4o,92
- Canada	46o	33,96
- Australia	533	41,4o
- R.S.A.	238	13,36
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	19	1,4o
din care:		
- America Latină	57	2,78
- Africa	1o	o,17
- Asia	12	o,67

Sursa: Al.Sutulov, Minerals in World Affairs, The University of Utah Printing Services, Salt Lake City, Utah, 1972 și U.N., Statistical Yearbook, 1973.

te preponderent în țările dezvoltate fie sub formă brută sau de concentrate, fie sub formă de metale primare. De pildă, țările dezvoltate au o contribuție de numai 66% la producția mondială de minerale, însă ele consumă aproape 90% din această producție.

Mari discrepanțe există și în ceea ce privește consumul de metale. În 1970 țările dezvoltate au avut un consum de oțel pe locuitor de 503 kg, iar la metale neferoase — în valoare de 29 dolari ; țările în curs de dezvoltare au avut un consum doar de 20 kg de oțel și de numai 1,14 dolari metale neferoase, față de o medie mondială de 160 kg și — respectiv — 9,24 dolari pe locuitor. Pe diferite țări și regiuni, discrepanțele sînt și mai mari (vezi tabelul nr. 3). Referindu-ne la cupru, țările dezvoltate au avut în 1970 un consum mediu anual pe locuitor de 6,3 kg, iar țările în curs de dezvoltare numai de 0,17 kg, din care cele din America Latină 0,6 kg, cele din Asia 0,1 kg, iar țările din Africa 0,04 kg, deși acest din urmă continent furnizează 36% din producția mondială de cupru.

Distribuția foarte inegală pe glob a rezervelor de minerale, ca și discrepanțele în raportul producție/consum dintre diferitele țări și grupuri de țări fac ca peste 26 % din comerțul mondial să-l constituie materiile prime minerale. Din totalul comerțului mondial cu materii prime minerale, metalele feroase reprezintă 22—24%, metalele neferoase 15—18%, minereurile concentrate 11—12%, iar combustibilii 45%.

Gradul de dependență față de import este relativ înalt pentru țările dezvoltate (cu excepția U.R.S.S., Canadei, Australiei) la majoritatea minereurilor feroase și neferoase, iar pentru țările în curs de dezvoltare — la oțel și aluminiu. De exemplu, Japonia a avut în 1970 un grad de acoperire din producția proprie de minereuri de numai circa 10%, iar în următorii ani se prevede o scădere simțitoare a acestui procent.

Dezvoltarea economiei mondiale va solicita și în continuare o creștere importantă a producției de materii prime și, în primul rînd, a producției de minerale metalifere. Ca răspuns la întrebarea dacă rezervele cunoscute și potențiale vor fi suficiente pentru a face față unor creșteri în proporții ridicate pe un timp cît mai îndelungat, D. Meadows și colaboratorii săi stabilesc termene de epuizare a resurselor sigure (cunoscute) pentru fiecare metal în parte, luînd în considerare trei variante. În varianta creșterii exponențiale a consumului de resurse metalifere, duratele de exploatare a rezervelor sînt cuprinse — după Meadows — între 9 și 95 de ani. Aceste calcule au la bază concepția statică a cunoașterii rezervelor de minerale, a tehnicilor miniere și a tehnologiilor de extracție.

Este însă știut că, întrucît cercetările privind descoperirea rezervelor de minerale antrenează un volum mare de cheltuieli, ele se fac doar pe măsura necesităților. Experiența ultimelor decenii arată că — chiar în condițiile creșterii rapide a exploatării — volumul rezervelor cunoscute este în creștere. De exemplu, rezervele sigure de minereuri din țările nesocialiste au fost în 1973, în comparație cu cele din 1950, de 2—3 ori mai mari la cupru, de 2 ori la plumb, de 4 ori la crom; rezervele sigure de minereu de fier au crescut pe întreaga lume în perioada 1954—1967 de peste 3 ori, iar dacă li se adaugă și rezervele potențiale de minereu de fier — de 4,5 ori.

Tabelul nr. 4

	Rezerve sigure	Rezerve potențiale	Minerale existente în crustă (milioane ani de exploatare)
Aluminiu	23	68.066	38.500
Fier	117	2.657	1.815
Molibden	65	630	422
Zinc	21	618	409
Cupru	45	340	242
Plumb	16	162	85
Aur	9	102	57

Sursa: W.D. Nordhaus; Resources as a Constraint on Growth, The American Economic Review, May 1974

În ultima vreme este utilizat ca element de analiză și raportul dintre resursele potențial recuperabile (rezerve sigure + potențiale) și consumul anual. La calcularea acestui indicator — considerat mai apropiat de realitate — se ține seama de evoluția tehnologiei de exploatare a rezervelor, precum și a prețului de extracție a minereului și a conținutului său util. Disponibilitățile principalelor minerale metalifere, exprimate în ani de exploatare (la nivelul anului 1970) potrivit calculelor unor specialiști americani, sînt prezentate în tabelul nr. 4.

Rezultă că, în viitorul previzibil, creșterea economică nu va fi practic limitată de disponibilitățile de resurse. Se apreciază că evoluția pe termen foarte lung a economiilor naționale va fi influențată mai degrabă de costurile de extracție a diferitelor minerale, datorită trecerii la minereuri cu conținut tot mai scăzut de metal și cu un grad mai mare de impurități ori situate la adîncimi mai mari și exploatate în condiții din ce în ce mai grele. Creșterea economică ar putea fi influențată, poate mai sensibil, de disponibilitățile fizice de resurse energetice și de evoluția costurilor acestora, fiind cunoscut faptul că ramurile metalurgiei feroase și neferoase sînt mari consumatoare de energie. Ponderea consumului de energie al acestor ramuri reprezintă 9—10% din totalul consumului energetic mondial.

dr. Aurel IANCU

În partea a doua a articolului vor fi prezentate probleme specifice ale producției, consumului și rezervelor la o seamă de metale de bază, inclusiv unele implicații ale localizării lor.

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

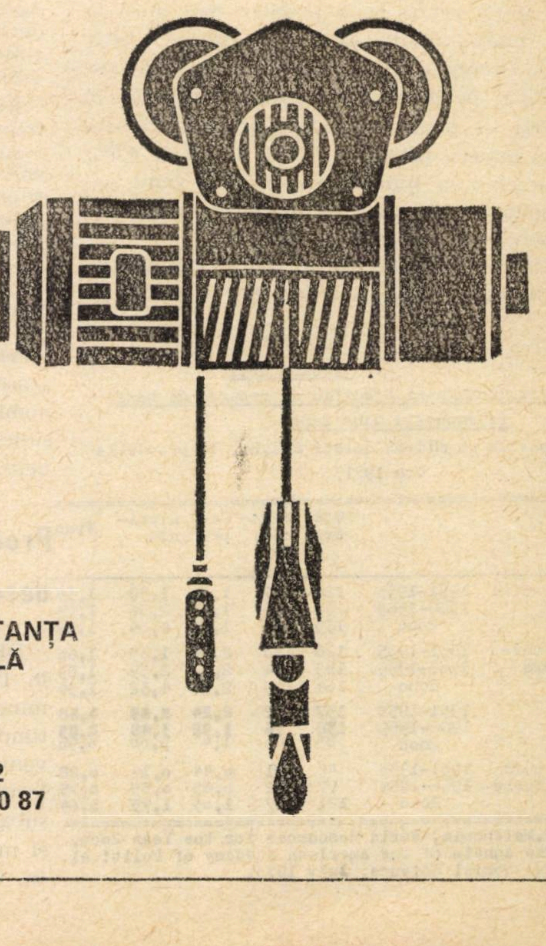

UN ELECTROPALAN CU CABLU SAU CU LANȚ?
Numeroasele modificații constructive și execuțiile speciale fac, în mod practic, nelimitată sfera de aplicare, dînd posibilitate de încadrare în sisteme complexe de manipulare a sarcinilor.
Capacitate de ridicare — pînă la 12 500 kg. (la cele cu cablu) și 2 000 kg. (la cele cu lanț)
Înălțimea de ridicare — pînă la 36 m. (la cele cu cablu) și 6,4 m (la cele cu lanț).

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

REPREZENTANȚA
COMERCIALĂ
BULGARĂ
București,

str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Curs central	Curs la 28.12. 1973	8.09. 1975	12.09. 1975	Abaterea în % a cursurilor valutelor în ziua de 12.09. 1975 față de: Cursul central	Nivelul din 28.12. 1973	Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12.1973-12.09.1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5820	2,5940	+ 2,89	+ 4,05	- 3,89
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6830	2,6960	+25,57	+20,55	-17,05
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4170	4,4350	+ 3,81	+ 6,03	- 5,69
Yenul japonez	308,0	280,2	298,05	298,00	+ 3,36	- 5,97	+ 6,35
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6460	2,6540	+ 4,79	+ 6,48	- 6,09
Francul belgian	40,334	41,10	38,58	38,65	+ 4,36	+ 6,34	- 5,96
Lira italiană	523,50	607,0	671,20	672,30	-22,13	- 9,71	+10,76
Lira sterlină x)	2,8952	2,3250	2,1095	2,1070	-27,22	- 9,38	+10,35
Prețul aurului la Londra xx)	-	103,87	152,75	147,90	-	-	-

x) Dolari pentru o lire sterlină
xx) Primul fixing

ÎN PERIOADA 8—12 septembrie a.c. cursul **dolarului S.U.A.** s-a consolidat față de toate valutele. Factorii care au contribuit la această situație au fost :

— diminuarea taxei scontului în R.F. Germania, de la 4% la 3½% măsură luată de autoritățile vest-germane pe linia impulsionării activității economice, ceea ce a dus la diminuarea dobînzilor la depozitele în euromărci, mărind astfel interesul pentru valuta americană ;

— creșterea dobînzilor interne în S.U.A. (First National City Bank din New York a mărit dobînda preferențială de la 7¾% la 8% și probabil că principalele bănci americane o vor urma) ;

— publicarea unor cifre privind situația economiei americane în luna august a.c. (un nivel al indicelui prețurilor cu ridicata mai scăzut decît se aștepta).

Majoritatea operatorilor de devize apreciază că această tendință de consolidare a dolarului S.U.A. va continua și în perioada imediat următoare, avîndu-se în principal în vedere politica de relaxare a restricțiilor de credit în majoritatea țărilor europene, pe linia relansării concertate într-un termen cît mai scurt a economiei acestor țări și deci, atractivitate mai redusă pentru aceste valute cu dobînzi în scădere.

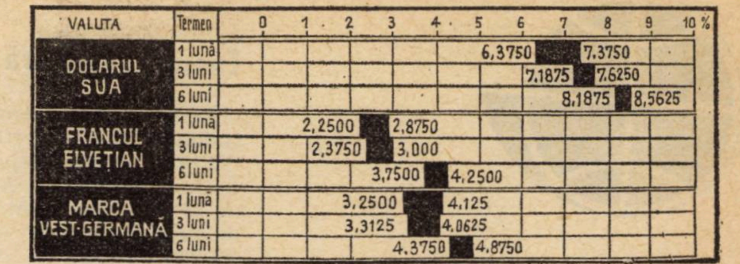

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurodevizelor în perioada 8—12 septembrie 1975 (nivel minim și maxim)

După decizia F.M.I. de săptămîna trecută de a vinde o parte din rezervele sale de **aur** pe piața liberă (fără o precizare exactă a unei date) prețul metalului galben la Londra a înregistrat o scădere continuă și în această săptămînă, tendință care, după cum se apreciază, se va menține și în viitor.

Taxa oficială a scontului în vigoare la 12 septembrie 1975

Anglia x	11 %	Israel	6%
Austria	6 %	Italia	7 %
Belgia	6 %	Japonia	7½ %
Canada	9 %	Luxemburg	6½ %
Danemarca	7½ %	Norvegia	5½ %
Elveția	4 %	Olanda	5½ %
Finlanda	9¼ %	Suedia	6 %
Franța	8 %	S.U.A.	6 %
R.F.Germania	3½ %		

---

x) [illegible] mă de împrumut

Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au urmat sensul dobînzilor interne : creștere la eurodolar, menținere la eurofranc elvețian și scădere la euromarcă.

Alexandru GHIBA

RĂSFOIND PRESA STRĂINĂ

Proiect de planificare a economiei americane

PRINCIPALELE organe de presă din țările occidentale au reluat nu de mult știrea că în Senatul american a fost depus pentru prima dată un proiect de lege cu privire la planificarea economiei S.U.A. Introdus de senatorii Hubert Humphrey (democrat) și Jacob Javits (republican), proiectul, intitulat „Balanced Growth and Economic Planning Act 1975", se bucură de sprijinul unui grup de economiști de vază ca Wassily Leontief, laureat al premiului Nobel, lideri sindicali ca Leonard Woodcock și industriași ca J. Irwin Miller.

Statele Unite, se spune în proiect, cunosc cea mai gravă fază de declin conjunctural din anii '30 încoace. Inflația și recesiunea au adus într-o stare precară milioane de americani, dezvăluind carențele structurale ale economiei țării. Documentul deplînge inexistența unei politici economice pe plan național și pe termen lung, recurgîndu-se la măsuri contradictorii pe termen scurt care se soldează prin dezechilibre economice.

Autorii proiectului de lege constată că nici un organism guvernamental din S.U.A. nu are competența de a culege datele macroeconomice pe baza cărora ar fi posibil să se ia decizii rapide, după cum nu există nici organisme de stat chemate să formuleze obiective economice pe termen lung și să le pună în aplicare. Nimeni nu este în măsură, potrivit acestor constatări, să dea indicații cantitative exacte asupra miinii de lucru, resurselor și materiilor prime de care dispun în mod real Statele Unite.

În delimitarea obiectivelor economice pe termen lung, conform proiectului de lege, ar urma să se țină seama de următoarele principii ; deplina folosire a forței de muncă, stabilitatea prețurilor, creșterea echilibrată, repartiția echitabilă a veniturilor, utilizarea eficace a resurselor statului și ale particularilor, dezvoltarea regională și federală armonioasă. Urmărirea stabilității în relațiile internaționale și acoperirea nevoilor națiunii figurează de asemenea printre liniile directoare care trebuie respectate.

Autorii proiectului propun crearea unui oficiu de planificare economică („Economic Planning Board") care să se compună din trei membri numiți de președintele Statelor Unite cu aprobarea Senatului, și care să fie asistat de un comitet consultativ compus din 12 reprezentanți ai întreprinderilor și sindicatelor, numiți cîte patru de șeful puterii executive și de președinții celor două adunări legislative. Potrivit proiectului, oficiul de planificare economică este chemat să lucreze într-o strînsă colaborare cu autoritățile diferitelor state federale și colectivități locale și să audieze experți în ședințe publice.

Oficiul de planificare economică ar urma să aibă drept for tutelar un Consiliu de planificare economică în care să fie reprezentați toți miniștrii precum și președinții Consiliului guvernatorilor Băncii Federale, Biroului bugetului, Grupului de consilieri economici ai Casei Albe, Agenției federale pentru energie și Comitetului consultativ de planificare economică. Acest Consiliu va studia propunerile oficiului de planificare economică și le va transmite președintelui Statelor Unite. Congresului îi revine în ultimă instanță sarcina să aprobe propunerile.

Oficiul de planificare va avea un departament special însărcinat cu colectarea datelor economice. Funcțiile sale sînt astfel schițate în proiectul de lege : să determine nevoile viitoare și resurse disponibile ale națiunii, să garanteze aprovizionarea cu materiile prime indispensabile industriei și cu energie, să elaboreze obiectivele de politică economică și măsurile apte să asigure realizarea lor. La 1 aprilie 1977, cel mai tîrziu, și în continuare din doi în doi ani, președintele Statelor Unite ar urma să prezinte Congresului un „plan de creștere economică echilibrată". Prevederile sale nu ar avea caracter de obligativitate pentru întreprinderile private, însă oficiul de planificare ar urma să examineze compatibilitatea oricăror programe guvernamentale cu obiectivele incluse în plan.

Conform unor relatări din presă, senatorii Javits și Humphrey nu scontează ca proiectul lor de lege să treacă foarte repede obstacolele care îl așteaptă în Congres. Dar în intenția lor proiectul trebuie să declanșeze o dezbatere pe plan național, menită să stimuleze căutarea de noi instrumente ale politicii economice. Senatorul Humphrey compară economia americană cu un automobil care avansează ca un bolid printr-o ceață deasă, însă cu volanul scos din funcțiune. Trebuie să se acorde sectorului particular, apreciază el, posibilitatea să lucreze mai eficace grație unei mai bune informări. Senatorul Javits a precizat că planificarea pe termen lung nu implică abandonarea economiei de piață.

Proiectul de lege prezentat în Senatul S.U.A. reflectă, după o părere larg răspîndită, insatisfacția generală față de dezvoltarea economică a țării din ultimii ani. În ce măsură el va promova — presupunînd că va fi adoptat — o planificare economică efectivă este o chestiune în legătură cu care se fac auzite opiniile cele mai diverse. Fapt este însă, și asupra acestui lucru se pune mare accent în discuții, că în Statele Unite există circa 50 de organisme guvernamentale care culeg date privind economia națională, totuși informațiile sînt ca regulă generală insuficiente și adesea se contrazic. De politica economică se ocupă un șir întreg de instituții, însă între ele nu există o veritabilă coordonare pînă în momentul de față. Or, tocmai ideea necesității măcar a unei astfel de coordonări își face loc din ce în ce mai mult, inclusiv în S.U.A.

Cehoslovacia: creşte ponderea femeilor active

EFECTIVUL forţei de muncă ocupate în economia cehoslovacă a sporit, în perioada 1948—1974, cu 1,8 milioane de oameni, respectiv cu 1,1% în medie pe an, — scrie revista *La vie tchécoslovaque* (nr. 7/1975). Această creştere s-a realizat în proporţie de patru cincimi pe seama atragerii femeilor în activitatea economică. După cum se vede din graficul alăturat, în 1950 ponderea populaţiei active în ansamblul populaţiei de vîrstă productivă era de 75,6%, în timp ce în 1974 a atins nivelul de 92,9%. Dacă în rîndul bărbaţilor creşterea a fost mai puţin semnificativă, în schimb în rîndul femeilor ponderea persoanelor active s-a mărit de la 54,1% în 1950 la 88,4% în 1974, apropiindu-se astfel de nivelul atins în sînul populaţiei masculine de vîrstă productivă. Ca urmare, în 1974, femeile reprezentau 48% din totalul forţei de muncă ocupate, faţă de 38,4% în 1950.

DINAMICA POPULAŢIEI ACTIVE (%)

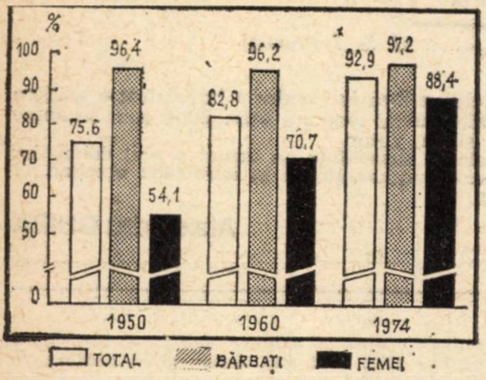

Japonia: încetinirea exportului de capital

ÎNTR-UN RAPORT recent al Ministerului Comerţului Exterior şi Industriei din Japonia cu privire la activitatea externă a firmelor japoneze se arată, între altele, că la sfîrşitul trim. I a.c. cele 1 295 de companii cercetate aveau în străinătate un număr de 2 723 de filiale (cu o participare de cel puţin 25% din capitalul acestora). Din acest total 1 268 de filiale erau amplasate în ţările din Asia, 543 în America de Nord şi 344 în America Latină. Pe domenii de activitate, se manifestă o diferenţiere geografică netă. Astfel, circa 80% din filialele străine ale companiilor care activează în industria prelucrătoare se află în ţările în curs de dezvoltare (în principal, în Asia), în timp ce companiile japoneze cu profil comercial au amplasat aproximativ 70% din filialele lor în ţările capitaliste dezvoltate (îndeosebi în S.U.A., Canada şi Europa occidentală).

Datele publicate asupra investiţiilor directe de capital japonez peste hotare evidenţiază o scădere a volumului acestora în 1974 la 2,37 miliarde dolari (cu 32,3% mai puţin decît în 1973), evoluţie explicată prin criza economică din lumea capitalistă, prin dificultăţile financiare cu care sînt confruntate companiile japoneze.

Energia nucleară în Anglia

ÎN 1973 energia electrică obţinută în centralele nuclearo-electrice engleze (23 657 GWh) reprezenta deja 9% din totalul electricităţii produse în Anglia în acel an, faţă de 89% în termocentrale clasice (mai ales pe bază de cărbune) şi numai 2% în hidrocentrale. În acelaşi an ea reprezenta 17% din energia electrică de origine nucleară produsă pe plan mondial (fără U.R.S.S.). De-a lungul anilor, odată cu creşterea numărului centralelor nuclearo-electrice s-a diversificat şi tipul acestora. Astfel, pe lîngă cele nouă centrale dotate cu reactoare răcite cu bioxid de carbon şi moderate cu grafit, cu o putere însumată de 4500 MW — dintre care cea mai puternică, cea de la Wylfa, de 1180 MW, a intrat în funcţiune în 1971 — construite în cadrul unui program lansat în 1955, au apărut în ultimii ani tipuri mai perfecţionate. Al doilea program, anunţat în 1964, prevedea construirea unor reactoare răcite cu gaz, utilizînd uraniu uşor îmbogăţit în teci de oţel inoxidabil, cu o putere totală de 8000 MW, din care 6500 MW vor fi puşi în funcţiune pînă în 1978. În cadrul acestui program se află în construcţie printre altele centralele Hinkley Pt. B, Hunterston B, Hartlepool şi Heysham, fiecare a 1320 MW.

Al treilea program, lansat în vara anului trecut prevede construirea în patru ani a unor centrale cu o putere însumată de 4000 MW, utilizînd reactoare răcite cu apă grea şi moderate cu abur, de 600—660 MW.

Toate centralele menţionate pînă acum aparţin sectorului public din industria energiei electrice. În afara lor există o serie de centrale experimentale, stînd la baza dezvoltării programelor amintite, dintre care se remarcă reactorul reproducător rapid de 250 MW cu valoare de prototip de la Dounreay, în nordul Scoţiei, acolo unde în 1962 un alt reactor reproducător rapid a fost primul de acest tip care a furnizat energie electrică reţelei publice.

În perspectiva realizării unor noi progrese în acest domeniu de mare viitor al energeticii, în Anglia se estimează că prima comandă pentru un reactor răcit cu sodiu va fi lansată către sfîrşitul deceniului în curs şi că începînd de la jumătatea deceniului viitor majoritatea centralelor nuclearo-electrice ce vor fi construite vor fi de acest tip.

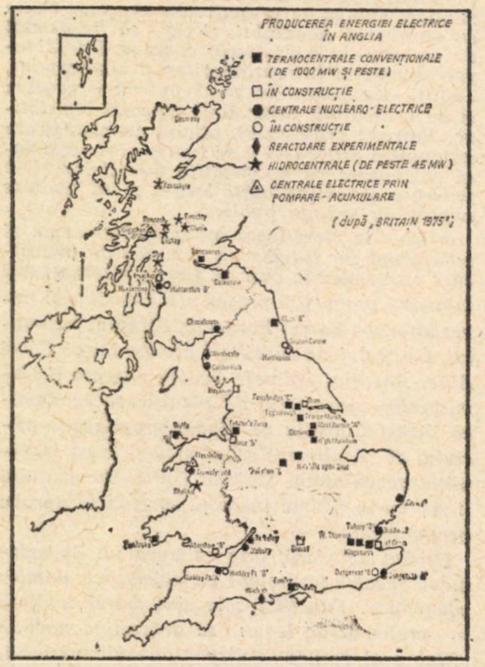
PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE ÎN ANGLIA
■ TERMOCENTRALE CONVENŢIONALE (DE 1000 MW ŞI PESTE)
□ ÎN CONSTRUCŢIE
● CENTRALE NUCLEARO-ELECTRICE
○ ÎN CONSTRUCŢIE
♦ REACTOARE EXPERIMENTALE
★ HIDROCENTRALE (DE PESTE 45 MW)
△ CENTRALE ELECTRICE PRIN POMPARE-ACUMULARE
(după „BRITAIN 1975")

Paralel au fost realizate progrese însemnate în sporirea randamentului termic în termocentralele clasice. În Anglia propriu-zisă şi în Ţara Galilor, prin introducerea unor turbine mai mari şi mai perfecţionate, acesta a crescut de la 20,75% în 1947 la 29,84% în 1974, iar în cele mai eficiente 20 de centrale el a ajuns la 33,68%. În prezent în Anglia funcţionează 10 centrale a 2000 MW, dispunînd de cîte patru grupuri de 500 MW fiecare, alte 23 de grupuri a 660 MW fiecare fiind în curs de montaj. În perspectivă se are în vedere construirea unor grupuri de 1300 MW.

Un braţ al Canalului Suez

REDESCHIDEREA Canalului Suez scurtează cu 55% ruta dintre Europa şi Golful Persic, dar potrivit unui studiu al companiei Shell, trei pătrimi din flota mondială de petroliere va continua să ocolească Africa pe la Capul Bunei Speranţe, avînd un tonaj prea ridicat pentru dimensiunile actuale ale Canalului.

Tocmai din acest motiv, în prezent în Egipt se află în studiu proiectul construirii unui braţ al Canalului Suez în lungime de circa 15 km, care ar face Canalul accesibil unor petroliere (încărcate) cu o capacitate de pînă la 150 000 tone, faţă de maximum 60 000 tone în momentul de faţă. Potrivit ziarului egiptean **Al Ahram** (14 august), derivaţia amintită ar începe la sud de Port Said, la Ras al-Ish, îndreptîndu-se apoi spre nord-vest spre Marea Mediterană, la care urmează să fie construit un nou port. Construcţia acestui canal derivat, care ar fi realizată cu sprijinul financiar al Iranului, ar urma să înceapă în 1978, adică după terminarea primei faze a lucrărilor de lărgire şi adîncire a Canalului Suez.

Businessmeni calmi

ASOCIAŢIILE pentru apărarea intereselor consumatorilor prezintă an de an — scrie revista *Newsweek* — dovezi şi acuzaţii grave privind condiţiile de muncă potenţial periculoase din unele întreprinderi americane, cît şi despre numeroase produse lansate pe piaţă cu defecte care pun în pericol sănătatea şi chiar viaţa cumpărătorilor. Toate acestea, subliniază revista, neliniştesc mulţi oameni, dar nu şi pe oamenii de afaceri vizaţi direct: „pur şi simplu, cei mai mulţi businessmeni se fac că nu aud". Un sondaj efectuat de institutul Louis Harris în rîndurile a 1 143 de conducători de întreprinderi a scos în evidenţă că 70% dintre ei refuză să recunoască gravitatea acestor probleme şi se opun deschis presiunilor guvernului sau ale opiniei publice vizînd introducerea de măsuri care să asigure o sporită protecţie atît a muncii, cît şi a consumatorilor. „Această atitudine, conchide revista citată, este cu atît mai stranie cu cît jumătate din numărul celor cuprinşi în sondaj conduc întreprinderi în care accidentele se repetă cu o frecvenţă ieşită din comun".

Două moduri de combatere a poluării

VÎNZAREA a şapte modele de automobile lansate de firma Chrysler în acest an şi dotate cu cel mai puternic motor fabricat de aceasta a fost interzisă în California, pentru că nu respectă normele antipoluare.

Acelaşi ziar care publică această ştire anunţă, cîteva rînduri mai jos, lansarea de către autorităţile franceze de resort a unui concurs internaţional pentru proiectarea unui tramvai, bineînţeles silenţios. Aparent fără nici o legătură între ele, ştirile citate reprezintă totuşi un semn al timpului.

Glosar

AJUSTAREA SEZONIERĂ A INDICATORILOR ECONOMICI

AJUSTAREA sezonieră face parte din prelucrarea statistico-matematică a seriilor dinamice lunare sau trimestriale, pentru a înlătura fluctuațiile exagerate ale datelor, fluctuații determinate de influența unor factori sezonieri, și a sesiza astfel tendința de bază a seriei. Ajustarea sezonieră prezintă o importanță deosebită în multe sectoare de activitate economică, pe baza ei evitîndu-se aprecierea defectuoasă a fenomenelor economice și luarea unor decizii eronate. Spre exemplu, un producător de confecții care beneficiază de o creștere de la o lună la alta a cererii pentru produsele sale, trebuie să cunoască cît din majorarea substanțială a cererii în luna decembrie reprezintă cererea suplimentară specifică sărbătorilor de iarnă și cît reprezintă majorarea de bază a cererii pentru produsele sale. Depistarea acestor diferențieri, dacă este corect făcută, permite producătorului să știe, în primul rînd, dacă produsele sale vor fi cerute în continuare într-o cantitate din ce în ce mai mare și în al doilea rînd, procentul cu care cresc în plus vînzările, în mod obișnuit, într-o anumită perioadă a anului.

În acest context, aprecierea corectă a seriilor dinamice care prezintă oscilații sezoniere se face după corectarea seriei cu ajutorul **indicilor de sezonalitate.** Pentru obținerea datelor ajustate, se împart datele lunare (trimestriale) inițiale ale seriei statistice la mărimile lunare (trimestriale) ale indicilor de sezonalitate.

În determinarea indicilor de sezonalitate, statistica utilizează două principale metode :

— **Metoda mediei aritmetice.** Ea constă în calcularea mediilor fiecărei luni (trimestru) pe mai mulți ani și apoi raportarea acestor medii la media generală lunară (trimestrială).

— **Metoda mediilor mobile.** Este o metodă mai complicată dar care permite obținerea unor rezultate mai precise.

Indicii de sezonalitate se actualizează prin luarea în considerare a rezultatelor din ultima perioadă și, eventual, renunțarea la anii mai îndepărtați. Statistica a realizat mai multe amendamente la metodele de calcul amintite anterior. Spre exemplu, există metode de ponderare destul de laborioase pentru calcularea mediilor mobile, astfel încît să se iau în considerare în mai mare măsură lunile mai apropiate de luna în cauză. Mai recent, în calcularea indicilor de sezonalitate se iau în considerare factorii de sezonalitate cu acțiune probabilă în viitor, ajustarea căpătînd în consecință și o caracteristică de prognoză ; în acest ultim caz se folosesc metode computerizate.

Aproape toți indicatorii economici sînt pasibili de ajustare sezonieră. De obicei se ajustează sezonier datele lunare sau trimestriale privind vînzările, stocurile sau producția industrială, dar și mărimile care arată dinamica prețurilor, produsului național brut, exporturilor, importurilor pot fi corectate de variații sezoniere.

M. I.

Sărăcia în mediul urban

Gheorghe Grigorescu, Dorohoi — În vreme ce în ansamblu populația țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare sporește în medie cu 2,5% pe an, în orașele din aceste țări ea crește de două ori mai rapid. Jumătate din sporul populației urbane se datorează exodului din mediul rural. Ca urmare, în decursul unei generații populația orașelor „lumii a treia" a crescut cu 400 milioane de locuitori. Țările Americii Latine sînt deja urbanizate în proporție de 60%, cele ale Asiei și Africii — de 25%. Dacă cu 25 de ani în urmă numai 16 orașe din țările în curs de dezvoltare aveau peste un milion de locuitori, numărul acestora a depășit 60, iar peste alt sfert de secol va fi mai mare de 200. La sfîrșitul secolului în țările latino-americane trei locuitori din patru vor locui în orașe, față de unul din trei în Africa și Asia.

Dacă nu se va produce o schimbare de tendință pînă atunci, în anul 2000 aglomerările urbane din țările nesocialiste în curs de dezvoltare vor trebui să absoarbă încă 1,1 miliarde de oameni, în majoritate săraci, care se vor adăuga celor 700 milioane de citadini care există în prezent, din care 200 milioane au ei înșiși un nivel de trai extrem de scăzut. Deși alocă pentru hrană 80% din cheltuieli, ei suferă de malnutriție accentuată. În India, de exemplu, se estimează că jumătate din populația urbană este subalimentată. Cartiere întregi de locuințe sordide din orașele multor țări în curs de dezvoltare sînt lipsite de apă curentă și canalizare, iar apa potabilă comercializată de vînzători ambulanți costă familiile respective uneori de 20 de ori mai scump decît echivalentul ei printr-o rețea normală de alimentare. Din cauza condițiilor precare de alimentație, sanitare și de locuit, în orașele latino-americane, de exemplu, mortalitatea infantilă atinge uneori 15%, iar în cele din Africa chiar 25%.

Referindu-se la amenințarea continuă care planează asupra locuitorilor îngrămădiți în bidonvilluri de a fi alungați, rămînînd fără nici un adăpost, președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara, afirma recent la sesiunea anuală a acesteia : „Prin definiție — și în aplicarea reglementărilor municipale — ocuparea unui teren viran constituie un delict. Din acest motiv, și oricît de scandalos poate părea aceasta, cel care ocupă un asemenea teren este un delincvent, ca și cum faptul de a fi fără bani, fără pămînt și fără un acoperiș ar constitui o infracțiune deliberată la adresa bunei cuviințe. Or, trebuie bine precizat, nu bidonvillurile sînt cele care sînt scandaloase, ci condițiile economice care generează apariția lor".

Cheltuieli militare

Lucian Zamfirescu, Sibiu — 1) Cele mai recente date privind cheltuielile globale pentru înarmare și anume cele cuprinse în introducerea la raportul secretarului general al O.N.U. din august a.c. cu privire la activitatea Organizației indică faptul că acestea se apropie de 300 miliarde de dolari pe an. Așa cum relevă secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, „nicicînd în trecut, pe timp de pace, nu a cunoscut omenirea o asemenea abundență de arme. În prezent pe piața internațională a armamentelor se vînd arme în valoare de 20 miliarde de dolari anual". Aceste arme, subliniază secretarul general al O.N.U., devin din ce în ce mai complexe și mai înfricoșătoare, constituind un pericol permanent pentru pacea lumii și sustrăgînd resurse importante ce ar putea fi utilizate pentru soluționarea marilor probleme economice și sociale care confruntă lumea contemporană".

Ținînd seama de aceste fapte, în declarația difuzată la a 7-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. cuprinzînd **Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale,** țara noastră consideră că o sursă deosebit de importantă pentru crearea Fondului de Dezvoltare propus de ea pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic trebuie să o constituie reorientarea unei părți din imensele resurse folosite în scopul înarmărilor. În acest sens, România propune reducerea cu 10% a bugetelor militare ale tuturor statelor luînd ca bază volumul cheltuielilor din anul 1975 și transferarea, fără condiții, a unei jumătăți din mijloacele astfel economisite la dispoziția Fondului de Dezvoltare al O.N.U.

2) Comentariile presei din S.U.A. pe marginea încercării de atentat împotriva președintelui Gerald Ford au scos în evidentă că anual sînt puse în vînzare pe piața americană aproape 2 milioane de revolvere și că în prezent americanii posedă circa 40 milioane de asemenea arme.

U.F.I.

Ștefan Georgescu, București — În primăvara anului 1975 s-au împlinit 50 de ani de la constituirea Uniunii Tîrgurilor Internaționale (U.F.I. — după denumirea în limba franceză), avînd ca obiectiv lărgirea cooperării și sprijinirea schimburilor internaționale. De la 18 cît a fost inițial (și anume Bordeaux, Bruxelles, Frankfurt pe Main, Gdansk, Köln, Leipzig, Liberec, Ljubljana, Lvov, Lyon, Milano, Nijni-Novgorod — azi Gorki, Padua, Paris, Praga, Utrecht, Valencia și Zagreb), numărul membrilor săi a sporit, la mijlocul acestui an, la 176, din care 55 de tîrguri generale, 121 de expoziții specializate și saloane. Această structură oglindește tendința de specializare care s-a manifestat în domeniul expozițiilor și care a determinat Congresul U.F.I. de la Viena (1956) să modifice statutul organizației în sensul diversificării componenței Uniunii.

În prezent membrii U.F.I. organizează expoziții în 82 de orașe din 40 de țări de pe patru continente. Totodată, Uniunea colaborează cu o serie de organisme internaționale, cum sînt Camera de Comerț Internațională, Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa ș.a.

Petrolul sovietic

Victor Fedea, Huși — Anul trecut în U.R.S.S. s-au extras 458 milioane tone de petrol, iar în acest an se prevede extragerea a circa 490 milioane tone, Uniunea Sovietică fiind cea mai mare producătoare de petrol din lume (întrecînd S.U.A.). Potrivit declarației lui Valentin Șașin, ministrul industriei petroliere a U.R.S.S., realizarea acestui obiectiv este legată în măsură însemnată de punerea în valoare a zăcămintelor dintr-o serie de noi zone petroliere, printre care în special nordul părții europene a țării, peninsula Mangîșlak de la Marea Caspică, Bielorusia și Republica Autonomă Udmurtia din Ural.

Comerț

Iulia Leonescu, Craiova — În 1974 comerțul sovieto-italian s-a cifrat la 1 137,2 milioane de ruble, sporind de aproape două ori față de 1973. În urma convorbirilor care au avut loc luna aceasta la Moscova între delegațiile guvernamentale ale celor două țări s-a încheiat un acord în baza căruia Italia va acorda U.R.S.S. un credit bancar pe termen lung în valoare de 900 milioane de dolari. După cum relevă agenția **TASS,** acesta va fi folosit de organizațiile sovietice pentru achiziționarea de mașini și utilaje italiene, dintre care unele destinate realizării unor mari proiecte pe bază compensatorie.

Denumirile monedelor

Tudor Băncilă, București — Mai multe țări ale lumii își denumesc moneda națională în mod identic, fără ca între monedele respective să existe vreo legătură sau ca ele să aibă același curs. Astfel moneda Argentinei, Boliviei, Columbiei, Republicii Dominicane, Filipinelor, Mexicului și Uruguayului se numește **peso. Dolarul** este nu numai denumirea monedei S.U.A., ci și a celei din Australia, Bahamas, Barbados, Canada, Etiopia, Fiji, Guyana, Jamaica, Liberia, Malaezia, Noua Zeelandă, Singapore, Trinidad-Tobago. Alte țări își numesc moneda națională **dinar :** Algeria, Bahrein, Iordania, Iugoslavia, Kuweit, Libia, Tunisia, Republica Populară Democrată Yemen. Alte denumiri utilizate în mai multe țări sînt **francul, lira, marca, coroana, șilingul, rupia** etc. În ce privește moneda noastră națională, **leul,** ea a devenit unitatea bănească oficială a României în anul 1867. Denumirea provine de la Löwentaler (talerul cu figura unui leu pe revers), monedă de argint bătută în Țările de jos, începînd din secolul 16, ajunsă în țările române și folosită intens pînă în secolul 17, cînd a dispărut din circulație, dar a rămas monedă de socoteală.

SPRE O NOUĂ ORDINE VALUTAR-FINANCIARĂ

(Urmare din pag. 25)

tre membri – și teza americană de vînzare a aurului de către F.M.I. și utilizare a beneficiului pentru finanțarea dezvoltării și alte scopuri. Ea respectă și interesele țărilor în curs de dezvoltare deținătoare de aur la F.M.I.

Această formulă este supusă discuției în continuare la Fond. Una din problemele puse de ea este ce se va întîmpla cu prețul aurului pe piață atunci cînd F.M.I. va apărea ca vînzător al celor 25 milioane de uncii, deci ce se va întîmpla cu interesul țărilor în curs de dezvoltare de a obține o finanțare cît mai substanțială în urma vînzării acestui aur. O altă problemă nerezolvată, încă, este ce se va întîmpla cu restul de 2/3 din aurul deținut de F.M.I.

DREPTUL SPECIAL DE TRAGERE (D.S.T.)

Este știut că restrîngerea rolului aurului în cadrul viitorului sistem monetar internațional – deci și lichidarea treptată a aurului deținut de F.M.I. – este gîndită să se producă concomitent cu creșterea rolului dreptului special de tragere ca mijloc de rezervă și ca etalon al sistemului. În realitate, nu s-au făcut progrese în ce privește precizarea modalităților de emisiune, alocare și funcționare a acestui instrument, deci de clarificare a rolului fundamental pe care D.S.T. ar urma să-l îndeplinească în viitor. Discutarea acestor probleme nu a fost inclusă nici în ordinea de zi a sesiunii. Numai țările în curs de dezvoltare au atras atenția asupra necesității ca la crearea de noi D.S.T. să se aibă în vedere nevoile de finanțare ale acestor țări, reafirmînd vechea propunere ca alocarea de noi D.S.T. să fie legată de nevoile de dezvoltare. România a subliniat necesitatea conferirii unei garanții reale acestui instrument, care să faciliteze o utilizare mai largă a lui

VIITORUL SISTEM ȘI LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII

Problema egalizării relative a nivelurilor de dezvoltare este din ce în ce mai mult considerată drept o sarcină a întregii colectivități umane. Pentru îndeplinirea ei este necesară sporirea fondurilor alocate, o mai bună coordonare a eforturilor, o mai bună adaptare a contribuțiilor pentru dezvoltare la nevoile țărilor subdezvoltate, o mai mare diversificare a acțiunilor de finanțare a dezvoltării. Unele acțiuni în acest sens au format obiectul discuțiilor în sesiunea F.M.I.–B.I.R.D. („al treilea ghișeu" al B.I.R.D., Fondul fiduciar „Trust" al F.M.I., diferite fonduri de subvenționare a dobînzilor la creditele alocate țărilor celor mai sărace etc.).

Există însă un drum încă lung de străbătut de la actualele dimensiuni ale finanțării dezvoltării, prea mult grevate de recunoașteri pur verbale, pînă la acoperirea nevoilor considerabile de capital care să sprijine eforturile proprii ale țărilor subdezvoltate. Reprezentantul României a arătat în această privință că reducerea bugetelor militare și reorientarea mijloacelor de finanțare, a capacităților de producție și resurselor umane astfel eliberate spre dezvoltarea tuturor țărilor și îndeosebi a „lumii a treia" ar contribui într-o mare măsură la realizarea acestui obiectiv capital pentru toată lumea.

Sesiune sterilă ? Sesiune utilă ? Totul depinde, în aprecierea rezultatelor unei asemenea manifestări internaționale, de unghiul sub care este privită. Unul dintre participanți a sintetizat astfel rolul sesiunilor F.M.I.–B.I.R.D. și, în general, al reuniunilor internaționale : „Din reuniune în reuniune, din intervenție în intervenție, încercăm neobosit să discernem contururile noilor solidarități care se precizează în lume și să degajăm soluții constructive. Ceea ce mai trebuie este să nu ne limităm la analiză, oricît de lucidă ar fi ea : a sosit timpul să acționăm".

... curier..... curier..... curier... curier.....

Premiere

IOAN BOȘOTEANU, Iași — În afara premiilor acordate la sfîrșitul anului, legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii prevede posibilitatea premierii personalului unităților economice care obțin realizări deosebite în muncă și în cursul anului.

Premiile se acordă în limita unui fond ce se poate constitui în cadrul fondului de retribuire planificat, prin aplicarea unei cote de pînă la 1% asupra acestuia. Legea nu prevede alte condiții de acordare a premiilor, în cursul anului, pentru realizări deosebite. Este stabilit însă un plafon maxim de premiere de cel mult 3 retribuții tarifare lunare de încadrare în care se include și suma corespunzătoare premiului de sfîrșit de an (gratificația).

Personal nelocalnic

NICOLAE MARIN, București. — Hotărîrea Consiliului de Miniștri cu nr. 77 din 25 ianuarie 1975 privind aprobarea șantierelor de construcții-montaj și altor unități la care se poate acorda **un spor la retribuția tarifară** personalului nelocalnic, prevede — la art. 7 — condițiile în care personalul care lucrează pe șantiere poate fi considerat ca **nelocalnic.** Aceste condiții se referă, în primul rînd, la distanța dintre domiciliul personalului în cauză și localitatea în care lucrează, distanță care nu poate fi mai mică de 10 km. O a doua condiție, a cărei îndeplinire se apreciază de conducerea unității sau subunității respective, este aceea a imposibilității de înapoiere zilnică la domiciliu, după orele de program. Personalul nelocalnic poate beneficia de sporul de șantier numai dacă este cazat prin grija unității în baracamente ori clădiri ale unității, sau închiriate de aceasta. Atunci cînd personalul este cazat individual în clădiri, pentru a fi considerat nelocalnic, este necesar să facă dovada că în localitatea de domiciliu indicată pe buletinul de identitate își are, în fapt, locuința personală pentru care suportă cheltuielile de întreținere, precum și plata chiriei sau a impozitului pe clădiri.

Calculul retribuției

MARIN ACATRINEI, Iași. — În anexele la legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, retribuția tarifară a muncitorilor este prevăzută, ca și pentru celelalte categorii de personal, pentru o lună calendaristică, indiferent de numărul orelor lucrătoare din fiecare lună în parte. Pentru a se cunoaște retribuția tarifară orară, retribuția lunară se împarte la 204 ore, care este numărul mediu al orelor lucrătoare dintr-o lună. În fapt, în lunile cu 27 zile lucrătoare, numărul orelor este de 216 ore, în lunile cu 26 zile lucrătoare de 208 ore, în lunile cu 25 zile de 200 ore, iar în luna februarie de numai 192.

Decretul pentru majorarea suplimentară a retribuției tarifare a tuturor categoriilor de personal — a prevăzut sarcina pentru Ministerul Muncii de a calcula retribuțiile orare rotunjite la 5 bani sau zilnice (rotunjite la 50 bani) acolo unde aceasta este necesar.

---

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr-ului 38 din 19 septembrie 1975

– Cadrelor viitorului – calități de inventivitate și creativitate (dr. **Maria D. Popescu**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Cincinalul 1976–1980: orientări, ritmuri, eficiență. Modernizarea industriei construcțiilor de mașini – coordonată a creșterii eficienței economiei naționale (**Ion Bucur,** vicepreședinte al C.S.P.) 2

– Circuit accelerat mijloacelor materiale și bănești (**Al. Oprea,** vicepreședinte al Băncii Naționale) 5

– Date de prognoză. Prognoza cheltuielilor de producție a oțelurilor pînă în 1990–2000 (drd. **Teodor Mardare Gherasim**) 7

– Orientarea creșterii bovinelor și ovinelor în zonele cu pășuni naturale (**Mircea Boța**) 9

– Ancheta „R. E" : „Universul" calității mărfurilor pentru export și exigențele sale (**Ioan Georgescu**) 11

CONDUCERE — ORGANIZARE

– Ancheta „R. E.", 75 de șefi de secții și ateliere din 54 de întreprinderi constructoare de mașini despre: Direcții și modalități de perfecționare a conducerii producției (I) (**Ovidiu Nicolescu, Iulian Bădin, Alexandru Biaga**) 14

– Conducerea comparată. Utilitatea metodei în constituirea și conducerea societăților mixte (ing. **Adrian Popescu**) 16

TEORII – IDEI

– Documentar economic. În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic și economic de masă. Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale – cerință fundamentală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate (prof. dr. **Gheorghe Crețoiu**) 18

– Școli — curente — economiști : Între „relansarea" economică și reanimarea inflației (**Dorel Oprescu**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Sesiunea anuală a F.M.I. și a Băncii Mondiale: Spre o nouă ordine valutar-financiară (dr. **Costin Kirițescu**) 24

– Documentar: Dimensiuni ale resurselor minerale metalifere (I) (dr. **Aurel Iancu**) 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

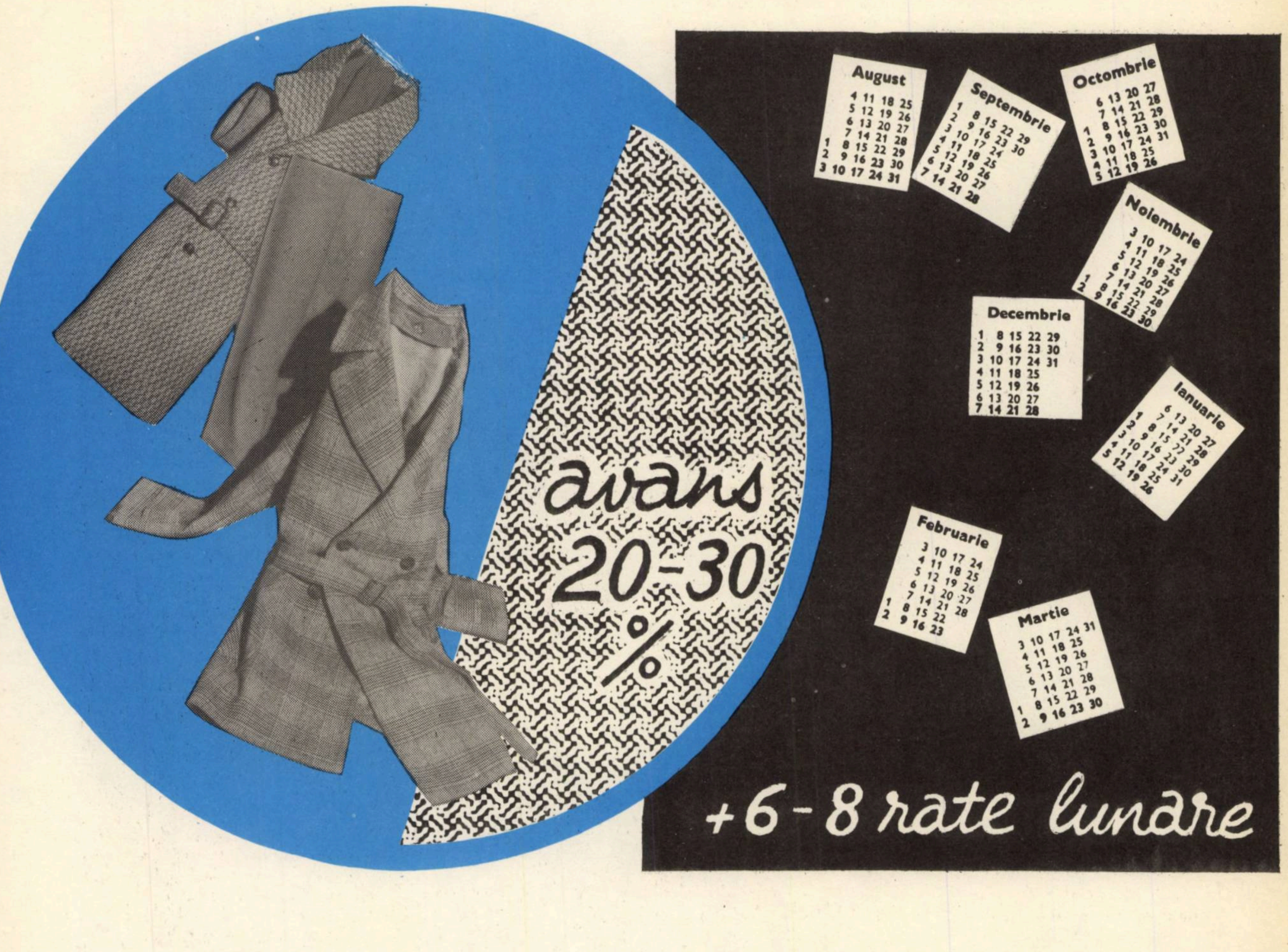
August
Septembrie
Octombrie
Noiembrie
Decembrie
Ianuarie
Februarie
Martie
avans 20-30 %
+6-8 rate lunare

PENTRU BUGETUL DV., AL FAMILIEI DV.

Cumpărăturile cu plata în rate = MARFA PE LOC,
PLATA EȘALONATĂ PE 6 SAU 8 LUNI.

Vă puteți da seama de marile avantaje ale acestui sistem modern de comerț, numai cumpărînd confecții cu plata în rate, la prețuri accesibile tuturor!

Achitarea unui avans de 20—30% la achiziționarea mărfurilor reduce cuantumul cotei lunare, înlesnind astfel simțitor plata ratelor.

Cumpărați cu plata în rate

CONFECȚII FINITE SAU LA ULTIMA PROBĂ

Angajați ai unităților socialiste, toate celelalte categorii de angajați, membri ai cooperativelor meșteșugărești, pensionari!

Achitînd doar un avans convenabil, vă puteți procura haine noi, atît pentru dv. cît și pentru membrii familiei dv.

Magazinele comerțului de stat vă oferă marele avantaj al cumpărăturilor cu plata în rate, punîndu-vă la dispoziție un bogat sortiment de confecții moderne, elegante.

ELECTRO
MUREȘ

1975 OKT 31

Mașina de calculat MUREȘ 12 A este special destinată lucrărilor de birou și operațiilor contabile. Din multiplele sale aplicații, care o fac indispensabilă oricărui serviciu, amintim întocmirea diverselor balanțe analitice, a programelor lunare de fabricație prin însumarea sortimentelor de plan în cantități și valori, benzi de control al facturilor, în general totalitatea lucrărilor bazate pe operații adiționale.

Prețul de vînzare este de 3 000 lei.

Producător : INTREPRINDEREA ELECTROMUREȘ
Tîrgu Mureș, Str. Kossuth nr. 112—114.
Telefon : 11817.
Telex : 035249.

D 646

revista economică

39 26•IX 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R 146

activitatea umană și mediul înconjurător

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

„În următorul cincinal este necesar ca producția de cărbune energetic să crească mai substanțial decît se prevede în Directive, realizîndu-se o producție de cel puțin 56 000 000 de tone. De asemenea, va trebui să se asigure din producția internă cel puțin 50% din cărbunele cocsificabil necesar. Se va trece la valorificarea complexă a șisturilor bituminoase, atît în scopuri energetice, cît și pentru obținerea unor substanțe minerale utile".

NICOLAE CEAUȘESCU
„Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român"

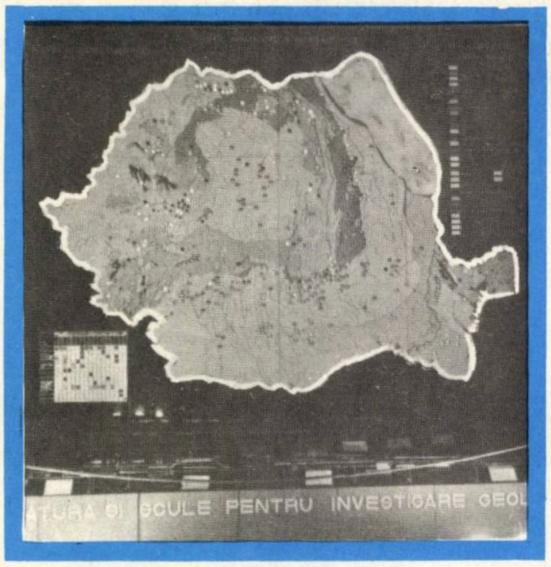

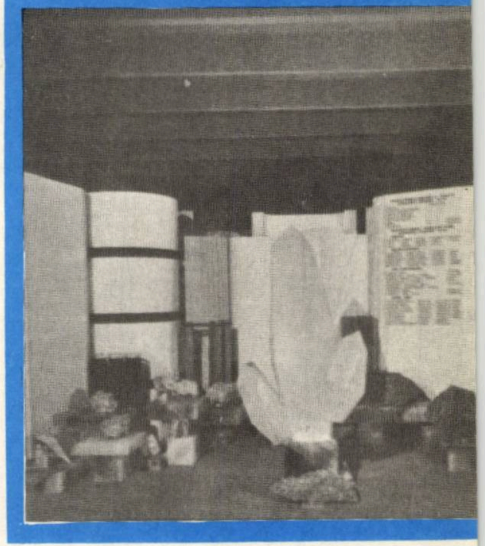

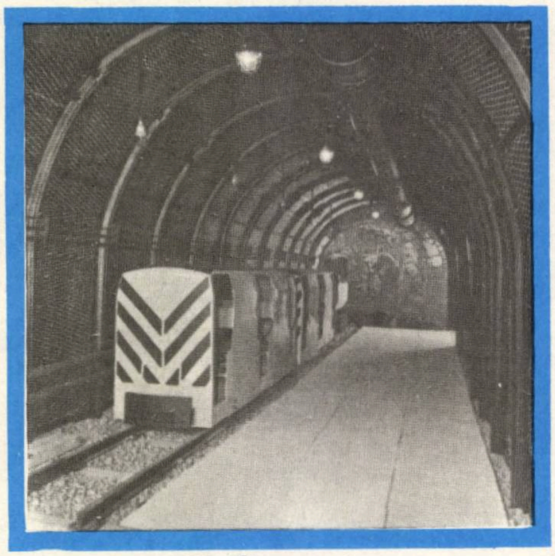

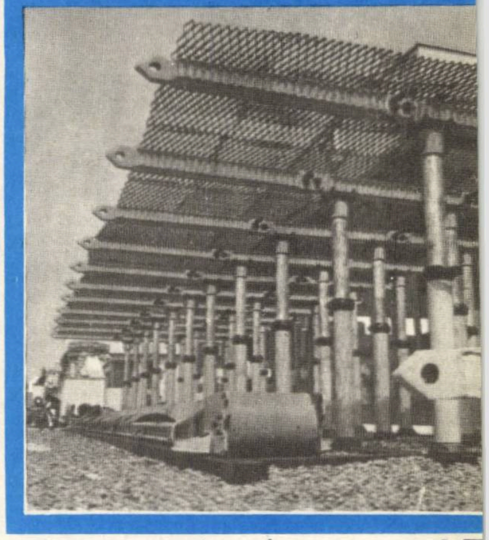

PRODUCȚIA DE CĂRBUNE NET (milioane tone)

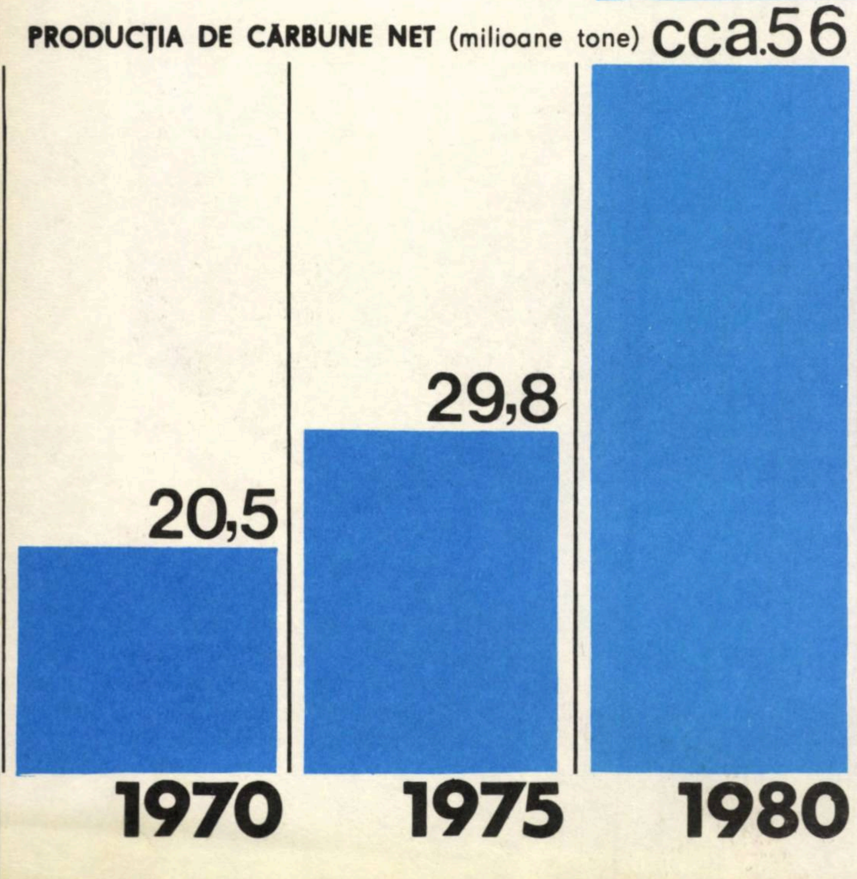

ȚIȚEI EXTRAS (milioane tone)

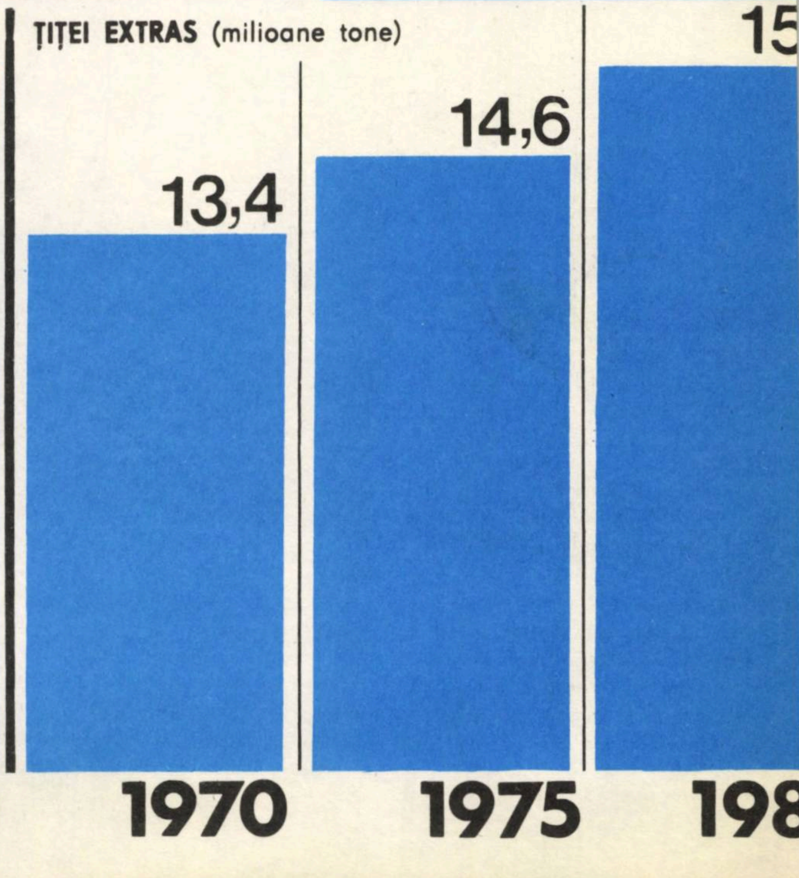

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Activitatea umană și mediul înconjurător

DE CÎND A ÎNCEPUT să-şi scrie istoria pe pereţii cavernelor, de-a lungul a sute de secole, omul, în desfăşurarea existenţei sale a acţionat neîncetat asupra naturii înconjurătoare lărgindu-şi treptat spaţiul de viaţă, care iniţial era limitat. Pe măsură ce, punînd în valoare aptitudinile cu care era înzestrat de la natură, a trecut la utilizarea focului şi a altor forme de energie, şi-a confecţionat unelte de lucru, a învăţat să prelucreze diferite produse naturale pentru satisfacerea nevoilor de hrană, îmbrăcăminte, locuinţă, apoi a inventat mijloace rapide de transport şi comunicaţii, omul şi-a mărit considerabil nu numai spaţiul său de viaţă ci şi intensitatea cu care a acţionat asupra mediului înconjurător.

Cu toate acestea, activitatea omenească la nivelul la care se desfăşura nu a generat efecte de mari proporţii care să depăşească posibilităţile de absorbire a acestora de natură. Astfel, deşi de-a lungul miilor de ani, popoare şi civilizaţii au răspîndit reziduurile rezultate din activitatea lor în mediul înconjurător, totuşi activitatea omenească nu a afectat în mod sensibil şi ireversibil natura de pe planeta noastră. Ultimul secol, al civilizaţiei tehnice a adus Pămîntul atît pentru prezent cît şi pentru viitor sub semnul gravei ameninţări de deteriorare ireversibilă a unora dintre factorii naturii.

Civilizaţia modernă presupune prevenirea şi combaterea poluării mediului ambiant

REVOLUŢIA TEHNICĂ l-a înzestrat pe om cu forţe uriaşe, concurente cu forţele naturii, ceea ce i-a permis acestuia să opereze mari modificări în mediul înconjurător. De asemenea, i-a pus la dispoziţie tehnologii şi mijloace tehnice care i-au permis să transforme cantităţi uriaşe de materii prime în cantităţi imense de produse utile dar şi în cantităţi enorme de reziduuri şi deşeuri care, depăşind capacitatea de absorbire a mediului natural — aer, sol, apă, factori biologici — pot avea consecinţe grave. În felul acesta revoluţia tehnică şi un secol de industrializare progresivă au permis omenirii să păşească pe o treaptă superioară de civilizaţie însă prin consecinţele negative create a adus grave prejudicii naturii, l-au transformat în inamic al acesteia.

Pe măsura creşterii efectelor negative ale industrializării asupra mediului înconjurător a început să devină evident din ce în ce mai pregnant că dezvoltarea în continuare a civilizaţiei moderne nu este posibilă fără a aborda şi rezolva de fond problemele legate de prevenirea şi combaterea poluării mediului înconjurător. Creşterea economică şi protecţia mediului pot şi trebuie puse de acord, găsindu-se un echilibru într-o preocupare de satisfacere a necesităţilor societăţii industrializate şi cea de protejare a mediului înconjurător.

Pentru rezolvarea acestor probleme, în toate ţările industrializate sau care păşesc pe calea industrializării au fost create organisme specializate care se ocupă de problemele de conservare şi ameliorare a mediului. Guvernele ţărilor acţionează din ce în ce cu mai multă fermitate, prin reglementări severe pe de o parte, iar pe de altă parte, prin finanţarea de cercetări şi acţiuni pentru punerea în aplicare a unor măsuri de prevenire şi combatere a poluării mediului înconjurător.

Realizarea de noi obiective industriale (rafinării de petrol, combinate chimice, uzine metalurgice, fabrici de ciment etc.) care prin natura proceselor lor tehnologice conduc la degajări puternice de agenţi poluanţi, nu este avizată de organele guvernamentale dacă nu sînt asigurate măsurile de prevenire a poluării mediului înconjurător. Penalizări drastice sînt prevăzute şi se aplică pentru uzinele sau întreprinderile care prin activitatea lor provoacă poluarea solului cu acumulări de deşeuri, a cursurilor de apă prin deversarea de ape reziduuale nepurificate, sau răspîndirea în atmosferă de gaze poluante. De asemenea, se aplică cu stricteţe principiul „cine poluează plăteşte“ deşi de multe ori plata despăgubirilor nu este în măsură să mai permită refacerea factorilor afectaţi.

În general, lupta contra poluării se efectuează în cadrul unei politici de ansamblu care are în vedere atît dezvoltarea industrială cît şi amenajarea şi punerea în valoare a naturii şi peisajelor naturale, ceea ce pune de acord dezvoltarea economică a ţării respective cu protecţia mediului înconjurător.

Sume importante sînt cheltuite în fiecare an de ţări şi firme industriale pentru măsuri de protecţie a mediului înconjurător. Cu titlul de exemplu este de menţionat că Japonia care este o ţară cu grave probleme de poluare cheltuieşte sume uriaşe ; astfel, în 1971 din totalul investiţiilor sale au fost alocate pentru mijloace de protecţie a mediului 25,3% în siderurgie, 18,1% la centrale termice, 15% la rafinării de petrol, 7,4% la metalurgie neferoasă 5,8% la fabricile de hîrtie etc. Pe ansamblu, investiţiile japoneze pentru combaterea poluării au progresat de la 7,5% în 1970 la 11,7% în 1971, la 13,9% în 1972 ajungînd la aproape 15% în 1975. În perioada 1971—1975 a fost alocată pentru probleme de protecţie a mediului suma de 3 000 miliarde yeni din care circa 440 miliarde yeni numai pentru anul 1975.

Datorită faptului că poluarea factorilor naturali nu poate fi limitată de graniţele naţionale problema protecţiei împotriva poluării are un caracter internaţional. Luarea de măsuri unilaterale de către o ţară în condiţiile în care se produce poluarea factorilor de mediu şi în alte ţări, este o problemă serioasă a cărei soluţie constă în colaborarea internaţională pentru prevenirea şi combaterea poluării, ca o necesitate a contemporaneităţii.

Au fost iniţiate programe de acţiune ale unor grupări de state, sau ale unor organisme ale O.N.U. pentru combaterea poluării şi protecţia mediului ambiant. De pildă, au fost elaborate convenţii internaţionale pentru combaterea poluării cu petrol a mărilor precum şi a unor cursuri de apă internaţionale. Programul Organizaţiei Naţiunilor Unite de sprijinire a creşterii nivelului de trai în ţările în curs de dezvoltare constituie un cadru deosebit de favorabil pentru conceperea şi aplicarea unui sistem eficient de măsuri pentru protecţia mediului înconjurător pe baza unei concepţii ştiinţifice de sistematizare a noilor localităţi sau a celor care se dezvoltă şi prin crearea unei vaste infrastructuri care să permită achiziţionarea de către toate ţările interesate a unor instalaţii şi echipamente pentru combaterea poluării mediului ambiant.

Condiţii de muncă şi de trai optime

ÎN ŢARA NOASTRĂ, protecţia mediului înconjurător este legiferată şi constituie o problemă de interes naţional ca parte integrantă şi de importanţă deosebită a activităţii generale de dezvoltare economico-socială planificată a ţării, în concordanţă cu politica partidului şi statului nostru, de construire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Aplicarea cu fermitate de către toate organele şi organizaţiile din ţara noastră, de către toţi cetăţenii, a măsurilor de protecţie a mediului înconjurător asigură păstrarea echilibrului ecologic, menţinerea şi ameliorarea calităţii factorilor naturali, dezvoltarea resurselor naturale ale ţării şi asigurarea unor condiţii de viaţă şi de muncă tot mai bune pentru generaţiile actuale şi cele viitoare.

În ţara noastră, odată cu înfăptuirea amplului program de dezvoltare economico-socială a ţării, stabilit de cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., se aplică un ansamblu de măsuri menite să asigure menţinerea şi îmbunătăţirea calităţii mediului corespunzător cerinţelor ocrotirii naturii şi desfăşurării armonioase a vieţii umane. Suma ce va fi alocată de statul nostru în perioada 1976—1980 pentru investiţii în domeniul combaterii poluării mediului înconjurător se ridică la peste 20 miliarde lei, ceea ce ilustrează în mod elocvent importanţa acordată de partid şi stat acestor preocupări menite să asigure un cadru optim de viaţă poporului nostru, în prezent şi în viitor.

În legătură cu traducerea în viaţă a acestei politici este prevăzut un amplu program de măsuri practice cum sînt : echiparea instalaţiilor din cadrul noilor obiective industriale cu staţii de epurare a apelor reziduuale, cu mijloace de neutralizare a poluanţilor aerului, realizarea de sisteme pentru valorificarea substanţială a deşeurilor producţiei şi consumului şi de neutralizare a reziduurilor inutilizabile, realizarea de mijloace de transport nepoluante, realizarea de substanțe chimice pentru agricultură, cu nocivitate și remanență redusă. O serie de alte măsuri sînt prevăzute pentru reducerea zgomotului și vibrațiilor în incintele industriale și în cele de locuit prin realizarea de materiale fonoizolante și fonoabsorbante de calitate superioară. Prin realizarea de mijloace de transport silențioase se va asigura reducerea zgomotului în zonele cu circulație intensă.

Avîndu-se în vedere menținerea echilibrului ecologic, la amplasarea noilor obiective industriale se va acorda atenție protecției florei și faunei din regiunea respectivă, urmărindu-se totodată crearea de zone recreative și de agrement precum și conservarea frumuseților naturale ale patriei.

Totodată, o atenție deosebită se va acorda sistematizării localităților din patria noastră, în lumina problemelor de conservare a mediului și de asigurare a condițiilor optime de muncă și de trai pentru locuitorii țării. Corespunzător politicii sale internaționaliste țara noastră se preocupă de probleme de colaborare internațională și în domeniul protecției mediului înconjurător.

Un domeniu actual al preocupărilor de protecție și de ameliorarea mediului îl constituie într-un număr mare de țări, acela al sistematizării zonelor de locuit și în special a orașelor.

După cum este cunoscut poluarea provocată de activitatea omenească devine importantă cu precădere în zonele urbanizate. Gradul de poluare urbană depinde de la o zonă geografică la alta în funcție de climat, stadiu de dezvoltare industrială, grad de folosire a combustibililor pentru transport și energie, de procedeele folosite pentru eliminarea deșeurilor etc. Printre factorii agravanți ai impurificării mediului urban care acționează în diferite țări și în proporții adeseori îngrijorătoare amintim : insuficiența spațiilor verzi și a parcurilor, starea tehnică deficitară a mijloacelor de transport, condiții necorespunzătoare de locuit, grad redus de igienă, aglomerări prea mari de oameni, lipsa unor servicii adecvate pentru populație etc.

Preocupînd un număr mare de țări, problemele de protecție a mediului în corelație cu amplasarea și dezvoltarea judicioasă a zonelor de locuit, sînt arborate la nivel internațional în cadrul unor reuniuni ale specialiștilor în acest domeniu. O astfel de acțiune o constituie Conferința mondială privind așezările umane, ce va avea loc în 1976 la Vancouver în Canada, sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite.

Sistematizarea localităților in strinsă concordanță cu preocupările de protecție a mediului inconjurător

ÎN PREGĂTIREA participării țării noastre la această conferință, în zilele de 9 și 10 sept. a.c. a avut loc la București simpozionul cu tema : „Așezările umane și mediul înconjurător", organizat de Consiliul Național pentru Protecția Mediului Înconjurător — în colaborare cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare.

Prin organizarea acestui simpozion, țara noastră, ca membră a Comitetului de pregătire a Conferinței mondiale din Canada, sprijină în mod activ buna pregătire a acestei manifestări de un deosebit interes umanitar, a cărei tematică abordează problemele majore ale dezvoltării așezărilor umane din țările în curs de dezvoltare.

Prin lucrările sale, la care și-a adus contribuția un număr mare de specialiști — ingineri, arhitecți, chimiști, fizicieni, medici, biologi, economiști, cercetători, proiectanți, cadre din învățămînt și din agricultură etc. — simpozionul, în cadrul căruia au fost prezentate peste 90 de comunicări științifice, a constituit o adevărată tribună de afirmare a preocupărilor și realizărilor din țara noastră, în domeniul cercetărilor și aplicațiilor practice privind asigurarea unor condiții cît mai bune de sănătate și confort pentru populație, prin măsuri de combatere a poluării produse de activitatea economico-socială și de procesele biologice asupra factorilor naturali și asupra mediului din jurul și interiorul așezărilor omenești.

Lucrările simpozionului au abordat nenumărate fațete ale problemei sistematizării centrelor locuite, astfel ca în condițiile desfășurării unei puternice activități economico-industriale, să nu aibă de suferit colectivitatea umană și nici estetica și conținutul de viață al naturii. Comunicările din cadrul simpozionului au prezentat preocupări din țara noastră legate de : dezvoltarea în perspectivă și sistematizarea așezărilor urbane, protecția mediului înconjurător prin activitatea de sistematizare, aspectele actuale ale orașului și satului în procesul de urbanizare, utilitatea socială a terenurilor urbane, optimizarea folosirii perimetrului construibil în localități cu activitate poluantă, prognozarea evoluției mediului de zgomot al traficului rutier în București, modelarea sistemelor de spații verzi în orașele cu atmosferă poluată, fundamentarea deciziilor de amplasare a ansamblurilor de locuințe în localitățile industriale, a parcurilor naturale în jurul localităților urbane ca mijloc de combatere a poluării atmosferei localităților, protecția mediului acvatic în corelație cu activitatea industrială etc.

O serie de comunicări au scos în evidență necesitatea creșterii continue a gradului de confort al locuitorilor prin mijloace care să asigure reducerea pînă la eliminare a influenței factorilor poluanți asupra așezărilor umane. A fost evidențiată, de asemenea, prin numeroase comunicări, necesitatea echipării tehnico-edilitare complexe a localităților cît și necesitatea dotării instalațiilor tehnologice industriale cu sisteme eficiente de limitare a influenței factorilor poluanți în mediul înconjurător.

O serie de comunicări au relevat necesitatea păstrării nealterate a cadrului biologic natural și, în principal, conservarea pădurilor din imediata vecinătate a marilor orașe, asigurîndu-se în felul acesta o regenerare masivă a oxigenului atmosferic precum și reținerea substanțelor poluante volatile, atenuarea zgomotului industrial și urban ; prin conservarea și sporirea fondului silvic realizîndu-se, de asemenea, și importante efecte economice și mijloace de agrement.

Axîndu-se pe problema amplasării raționale a așezărilor omenești în raport cu sursele poluante, o serie de comunicări au pus în evidență necesitatea zonării teritoriului afectat de factori poluanți, delimitîndu-se zone de control și zone de securitate în cadrul cărora să nu se amplaseze așezări umane.

În legătură cu poluarea care poate să apară ca urmare a utilizării pesticidelor și îngrășămintelor chimice în agricultură și silvicultură, unele rapoarte au evidențiat necesitatea supravegherii permanente a calității solului precum și a calității apelor de suprafață și subterane.

Prezentînd rezultate ale unor cercetări cu aplicabilitate imediată, o serie de comunicări s-au referit la : combaterea poluării termice a apelor cauzată de răcirea în circuit deschis a condensatorilor de la centralele termoelectrice ; valorificarea căldurii fizice a gazelor reziduale și a particulelor în suspensie rezultate la procese tehnologice din siderurgie, metalurgia neferoasă și la fabricarea cimentului ; colectarea, transportul, depozitarea, tratarea și valorificarea deșeurilor solide menajere ; realizarea de noi procedee, instalații, agregate, dispozitive și sisteme de prevenire a răspîndirii și acționării în mediul înconjurător, a unor factori poluanți.

Referindu-se la efectele dăunătoare pentru cadrul biologic natural și pentru organismul omenesc, produse ca urmare a activității unor factori poluanți printre care zgomotele, vibrațiile și radiațiile ionizante, comunicările în care au fost abordate aceste probleme au scos în evidență necesitatea amplasării cît mai judicioase a așezărilor omenești în raport cu mișcările de poluare precum și adoptarea de mijloace de protecție împotriva acestor factori, realizîndu-se astfel o creștere a gradului de confort a locuitorilor.

Concluzia principală care s-a desprins pe marginea lucrărilor simpozionului este aceea că, preocupările privind construcția de așezări umane și cele referitoare la supravegherea, prevenirea și combaterea degradării mediului înconjurător trebuie să se integreze organic în politica generală de dezvoltare economică și socială planificată a țării noastre, cu respectarea de către toți factorii răspunzători, din economia națională, a legislației în vigoare privind menținerea și ameliorarea calității mediului înconjurător.

O altă concluzie este aceea că datorită complexității problemelor care se pun la sistematizarea așezărilor umane, cu luarea în considerare a problemelor legate de conservarea calității mediului înconjurător, se impune adîncirea cu consecvență a cercetărilor în acest domeniu, prin abordarea lor în colective pluridisciplinare și prin integrarea aportului activităților de cercetare, proiectare, învățămînt, producție din acest domeniu.

★

În concordanță cu cerințele dezvoltării economiei țării noastre este necesar ca prin colective multidisciplinare puternice să se abordeze și să se rezolve, la nivelul importanței acordate și al eforturilor făcute de statul nostru, problemele de interes actual ca : utilizarea rațională a resurselor naturale în concordanță cu cerințele menținerii și îmbunătățirii calității mediului înconjurător, asigurarea condițiilor de refacere a resurselor naturale regenerabile, îmbinarea organică a criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social în activitatea de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale, adoptarea de tehnologii de producție care să nu provoace poluarea mediului înconjurător, fabricarea de instalații și dispozitive eficiente pentru supravegherea, prevenirea și combaterea degradării mediului înconjurător în vederea echipării instalațiilor tehnologice generatoare de poluanți, recuperarea și valorificarea substanțelor utilizabile conținute în deșeuri sau reziduuri industriale și menajere, neutralizarea și depozitarea reziduurilor nerecuperabile, echiparea mijloacelor de transport cu dispozitive de combatere a poluării, producerea de pesticide și îngrășăminte chimice nepoluante sau cu nocivitate remanentă cît mai redusă etc.

dr. C. RUSIN

CUM SE ACŢIONEAZĂ ÎN ÎNTREPRINDERI PENTRU REDUCEREA CONTINUĂ A CHELTUIELILOR MATERIALE ?

O PROBLEMĂ de bază a dezvoltării noastre economice în prezent şi viitor este ridicarea pe o treaptă mereu mai înaltă a eficienţei întregii activităţi de producţie, obţinerea unor rezultate maxime cu eforturi materiale cît mai mici. Calea principală pentru atingerea acestui obiectiv major o constituie reducerea continuă a tuturor costurilor de producţie şi, în special, a cheltuielilor materiale.

În cuvîntarea rostită la plenara comună a C. C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din iulie a.c., tovarăşul Nicolae Ceauşescu, referindu-se la necesitatea ridicării eficienţei întregii activităţi economice, a subliniat că : **„În cincinalul următor, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va trebui să scadă de la 57,4 la sută la 53,8 la sută. Ţinind seama că şi această prevedere trebuie considerată minimă, este necesar să fie depuse eforturi susţinute pentru a realiza o reducere şi mai substanţială a cheltuielilor materiale. Aceasta constituie un factor hotărîtor al creşterii venitului naţional şi al ridicării mai rapide a nivelului de trai material şi spiritual al poporului. Nu trebuie uitat faptul că, la nivelul anului 1980, scăderea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale echivalează cu un venit naţional suplimentar de 13—14 miliarde lei".**

În lumina acestor preţioase indicaţii date de partid, de secretarul său general, revista noastră a organizat recent, cu sprijinul Comitetului judeţean Brăila al P.C.R., o dezbatere cu specialişti din principalele întreprinderi industriale din judeţ. Discuţiile au fost purtate, în principal, pe următoarele probleme :

● ACŢIUNI ÎNTREPRINSE ÎN ÎNTREPRINDERI PENTRU REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE, GOSPODĂRIREA RAŢIONALĂ A TUTUROR MATERIILOR PRIME, COMBUSTIBILULUI ŞI ENERGIEI ELECTRICE ;

● PROBLEME CARE IŞI AŞTEAPTĂ REZOLVAREA ;

● MĂSURI ADOPTATE PENTRU INTENSIFICAREA ACŢIUNILOR CE VIZEAZĂ OBŢINEREA UNOR NOI REALIZĂRI PE LINIA SPORIRII EFICIENŢEI ECONOMICE.

I. Coordonatele unor realizări

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ desfăşurată pentru realizarea cincinalului înainte de termen a mobilizat larg colectivele de oameni ai muncii din judeţ pentru depistarea şi punerea în valoare atît a rezervelor de sporire a producţiei, cît şi a celor de ridicare a eficienţei economice.

— „În perioada celor 8 luni care au trecut din 1975 — a arătat în cuvîntul său tovarăşul **Ştefan Ilieş**, secretar cu probleme economice — a fost realizată la nivelul judeţului o producţie globală suplimentară de peste 75 milioane de lei, concretizată în obţinerea de produse de o deosebită importanţă pentru economia naţională : 121 milioane kWh energie electrică, 6,45 mii tone ţiţei, 6,4 milioane mc gaze de sondă, peste 2 000 tone oţel brut, 7 900 tone laminate finite pline, peste 580 tone reţele cord, 1 milion lei mobilier lemn, 1,7 milioane lei confecţii ş.a. Acţiunile ce se desfăşoară, în continuare, pe multiple planuri vor permite să se obţină pînă la sfîrşitul anului o producţie globală suplimentară de 2537 milioane de lei. Un număr de 11 unităţi industriale, cu pondere însemnată în economia judeţului, au îndeplinit la acest indicator prevederile cincinalului înainte de termen.

De asemenea, **în intervalul 1971—1975 s-a obţinut, faţă de planul iniţial, o producţie marfă suplimentară de peste 5 miliarde lei, cincinalul fiind îndeplinit la acest indicator, pe ansamblul judeţului, la 1 iulie a.c.**

Înscrierea accentuată a economiei judeţului pe cordonatele eficienţei şi în viitorul cincinal este pregătită de pe acum prin nivelul ridicat ce se obţine la toţi indicatorii încă în acest an. Faţă de 1970 productivitatea muncii înregistrează o creştere de 44,5%, corespunzător unui ritm mediu anual de creştere de 7,6%. Au fost obţinute rezultate favorabile şi în reducerea substanţială a cheltuielilor de producţie : în acest an volumul cheltuielilor la 1 000 de lei producţie-marfă în industrie va fi cu 97,1 lei mai mic decît cel obţinut în 1971.

În structura cheltuielilor de producţie ale întreprinderilor analizate o pondere substanţială o deţin cheltuielile materiale, care variază între 77 şi 92%. Aceste cheltuieli se micşorează în 1975, la nivelul judeţului, cu 24,6 lei la 1 000 de lei producţie-marfă faţă de realizările din 1971. Rezultatele globale obţinute pînă acum în reducerea cheltuielilor materiale au contribuit la obţinerea pe primele 7 luni ale acestui an a unui beneficiu suplimentar pe ansamblul judeţului de peste 129 milioane lei".

La DEZBATERI AU PARTICIPAT :

Ştefan ILIEŞ, secretar cu probleme economice al Comitetului judeţean Brăila al P.C.R. ; **Vasilica VÎLCU**, vicepreşedinte şi **Nicolae CĂRĂUŞU**, instructor de specialitate, Consiliul judeţean de control muncitoresc al activităţii economice şi sociale.

Gheorghe PETCU, şef serviciu plan la intreprinderea „Laminorul" ; **Florea MĂLĂIN, inginer** şef, serviciul pregătirea fabricaţiei şi **Constantin NANTU**, şef atelier proiectare, tehnologie, producţie de unicate, la întreprinderea „Progresul" — Brăila ; **Petre BULECI**, şef atelier proiectare-tehnologie şi autoutilare la Şantierul Naval ; **Constanţa ISAI**, inginer şef şi **Vasile BANGALĂ**, contabil şef la Intreprinderea de confecţii ; **Iermia CÂMPEAN**, directorul Combinatului de fibre artificiale.

Din partea redacţiei la discuţii au luat parte **Vasile BOESCU**, redactor de rubrică şi **Bogdan PĂDURE**, redactor.

Fără îndoială, la aceste rezultate favorabile aportul fiecărei întreprinderi a fost diferit (tabelul nr. 1). Dacă majoritatea întreprinderilor au redus substanţial preţul de cost total faţă de nivelul planificat şi au diminuat simţitor cheltuielile materiale, obţinînd astfel importante economii, altele — respectiv Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" şi Şantierul naval (care au o pondere mare în producţia materială a judeţului) — nu s-au înscris în cifrele planificate la aceşti indicatori de bază.

II. Economisirea materiilor prime şi a materialelor — căi de acţiune, rezultate

DISCUŢIILE din cadrul dezbaterii au conturat multiplele căi utilizate, după specificul producţiei, pentru obţinerea unor rezultate cît mai bune în reducerea cheltuielilor materiale, îndeosebi prin economisirea materiilor prime, materialelor, combustibilului şi energiei. Iată cîteva din acestea.

● Asimilarea de produse...

— „În unitatea noastră, a arătat tovarăşul **Gheorghe Petcu** de la întreprinderea „Laminorul", activitatea a fost orientată, în principal, spre asimilarea de produse noi care, pe de o parte, să corespundă cît mai bine cerinţelor beneficiarilor, iar pe de altă parte, să înglobeze cît mai puţin metal. Acţiunea de însuşire a noi produse cuprinde, în general, profilele laminate. La secţia Laminor II, de pildă, asimilările din acest an, cît şi cele prevăzute în viitor, privesc laminarea de noi mărci de oţeluri aliate solicitate de industria construcţiilor de maşini, chimică şi electrotehnică. Deşi cererile beneficiarilor noştri nu se axează pe lungimi fixe, totuşi am acordat o atenţie deosebită tehnologiei de debitare a materiei prime, în special la produsele laminate la lungimi fixe. Acest procedeu s-a dovedit deosebit de eficient, întrucît numai pe această cale s-au economisit, în primele 7 luni ale anului, 127 tone de metal".

Tabel nr.1

Stadiul realizării prețului de cost pe primele 7 luni ale anului 1975

	Realizarea prețului de cost total față de nivelul planificat -mii lei-	Realizarea chelt. materiale față de nivelul planificat -mii lei-	Economii obținute (unități naturale)	
			Materii prime	Combustibil și energie
Intreprinderea "Laminorul"	- 355	- 1835	127 t laminate	-
Intreprinderea de utilaj greu "Progresul"	+3387	-21452	7,8 $t^{x)}$ metal	1,5 t benzină/ 1ooo t km 254 MWh/t 1 t/1 Gcal aburi
Santierul naval	+17768	+225o3	-	1,8 t benzină/ 1ooo t km
Combinatul de fibre artificiale	-57769o	-118872	-	...
Unitatea de celuloză și hîrtie	- 339o	- 2792	-	3,3 t benzină/ 1ooo t km 141o t.c.c./ t.paste celulozice 439 t.c.c./ t.hîrtie
Intreprinderea de confecții	- 179	- 2743	-	4,o t benzină/ 1ooo t km.

x) la construcții de excavatoare hidraulice

● ...și tehnologiile noi

— „Prin reproiectarea unor produse, sublinia tovarășul **Florea Mălăin**, ing. șef la pregătirea fabricației de la „Progresul“-Brăila, am obținut economii importante de metal (prin înlocuirea excavatorului hidraulic P 401 cu cel modernizat P 602, economii de 0,109 t/buc. ; prin înlocuirea excavatorului hidraulic S 601 cu S 602 economii de 0,173 t/buc.; prin modernizarea macaralei graifăr cu polip M. G. 603 o economie de 0,274 t/buc. ș.a.). Economiile de metal realizate la nivelul unui an sînt de peste 200 t. Paralel au fost introduse în secțiile calde tehnologii noi care au avut, de asemenea, efecte favorabile asupra reducerii consumului de metal. Astfel, prin folosirea unui material termoizolator (care printr-o acțiune fizico-chimică menține timp mai îndelungat temperatura de topire a oțelului lichid la maselotă) obținem piese calitativ superioare, fără defecte, și un consum de metal lichid redus pe unitatea de produs.

Ne-am preocupat de promovarea unor tehnologii avansate în secția de forje. Astfel, prin extinderea forjării în matrițe la peste 90% din repere, obținem nu numai economii de metal, dar și o calitate superioară a pieselor forjate ; în același timp, forjarea profilată a unor bandaje pe presele hidraulice a dus la reducerea adaosurilor de prelucrare, realizîndu-se o economie de peste 60 tone de metal la reperele executate în 1974 și sem. I 1975. In sfîrșit, prin îmbunătățirea planului de croire, extinderea sudurii automate cu strat protector de CO_2, cît și prin reducerea adaosurilor de prelucrare, s-au obținut în secțiile prelucrătoare la rece economii, în perioada anului 1974 — sem. I 1975, de peste 480 tone.

O atenție deosebită a fost acordată **reducerii indicilor de consum de metal.** Atelierele de debitare fiind dotate cu utilaje de mare performanță, asigură o croire la cote finale, reducînd astfel mult adaosurile de prelucrare. În prezent debitarea materialelor se face centralizat atît pentru table, cît și pentru profile. Aceasta a permis aplicarea planului de croire pentru produse de serie în loturi optime, obținînd un coeficient de utilizare a metalului de peste 90%, iar la produsele unicate de circa 80%.

Deși prin măsurile luate am obținut unele progrese, nu putem fi totuși mulțumiți, deoarece în această perioadă nu ne-am încadrat în sarcina de reducere a prețului de cost total. Bunăoară, rebuturile în semestrul I 1975 s-au menținut la nivelul din semestrul I 1974, înregistrîndu-se pierderi de circa 400 tone metal. Ponderea lor cea mai ridicată se localizează în secțiile de turnătorii și secția de osii montate“.

— „La noi, a relevat **Petre Buleci**, șef atelier proiectare, tehnologie și autoutilare de la Șantierul naval s-a acționat pe multiple planuri pentru diminuarea cheltuielilor materiale. Voi aminti doar cîteva : dezvoltarea activității de cercetare proprie în cadrul unității, revizuirea și perfecționarea albumelor de croire a tablelor și profilelor, experimentarea montării blocsecțiilor pe cală fără adaosuri tehnologice, utilizarea standurilor universale valabile pentru orice tip de secție de nave, extinderea debitării tablelor la mașinile automate după clișeu etc. Tot pentru economisirea metalului s-a acționat pe linia înlocuirii de piese turnate cu piese forjate, a contragreutăților de la macarale cu cutii umplute cu țunder (praf de metal și alice sparte) și înlocuirii plăcilor de alamă de la scările cargourilor cu plăci PVC etc. Și totuși, paradoxal, unitatea noastră apare cu depășiri ale cheltuielilor. Asupra acestei probleme vom reveni“.

● O rațională folosire a țesăturilor

— „Ținînd seama de specificul activității noastre, a subliniat tov. **Constanța Isai**, de la Întreprinderea de confecții, ne-am îndreptat eforturile spre folosirea rațională a țesăturilor destinate diferitelor confecții. În acest scop, prin încadrarea judicioasă a tiparelor în vederea reducerii pierderilor tehnologice, sortarea țesăturilor pe lățimi din cm în cm, în scopul folosirii cît mai complete a acestora, încadrarea combinată a mai multor mărimi pe aceeași suprafață în vederea diminuării pierderilor, s-a realizat o reducere a pierderilor la tăieri, gospodărirea mai judicioasă a materialelor auxiliare etc. Numai în primele 7 luni din acest an am economisit, în acest mod, 9 200 m^2 țesături“.

III. Rezerve potențiale ce pot fi mai bine fructificate

SUBLINIIND succint principalele acțiuni întreprinse, măsurile aplicate și rezultatele dobîndite în activitatea de gospodărire judicioasă a materiilor prime și a materialelor, de reducere a consumurilor specifice, participanții la dezbatere au relevat și unele neajunsuri pe care le întîmpină și a căror înlăturare ar fi de natură să ducă la obținerea de noi și importante rezultate.

— „Față de diversitatea mare a produselor pe care le executăm, a arătat **Constantin Nantu**, de la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul“, **nu toate elementele standardizate și tipizate se execută de unități specializate.** Din această pricină o bună parte din organele de asamblare standardizate le executăm cu forțe proprii, dar neavînd o dotare corespunzătoare, înregistrăm pierderi tehnologice mari, care generează risipă de metal. Întîmpinăm, de asemenea, **greutăți la achiziționarea unor materiale în special atunci cînd este vorba de cantități nevagonabile și de calități mult diversificate.** Unitățile siderurgice refuză asemenea comenzi pe motivul că își diminuează indicii de utilizare a laminoarelor. Ar fi necesar, după părerea mea, ca astfel de materiale să existe în stocuri la bazele județene de aprovizionare“.

— „Unele probleme care afectează eficiența activității, a subliniat tovarășul **Petre Buleci**, de la Șantierul naval, sînt și la noi. Deși în acest an am realizat importante economii prin reducerea normelor de consum de materiale și manoperă, acestea nu se regăsesc în activitatea noastră, datorită unor factori independenți de întreprindere. **Au fost, de pildă, reașezate la un nivel superior prețurile la principalele ansamble și subansamble pe care le achiziționăm prin cooperare de la unitățile din țară, cît și din import, în timp ce prețul produselor noastre nu s-a reașezat proporțional.**

Ca urmare, în loc să înregistrăm economii, care de fapt există, de peste 12 milioane lei pe cargou, înregistrăm pierderi la prețul de cost. **Socot că aceste probleme ar trebui să stea în atenția factorilor de decizie** — respectiv ministerului nostru, C.S.P., Ministerului Finanțelor, Comitetului de stat pentru prețuri etc. — pentru ca ele să fie cît mai grabnic rezolvate. Și o ultimă problemă. **Centrala siderurgică ne livrează tablă la toleranțe pozitive, fapt ce conduce la risipă de metal.** Noi dorim să ne livreze această materie primă și la toleranțe negative sau lungimi fixe, acțiunea fiind mai economică poate nu atît pentru unitatea furnizoare, cît mai ales pentru economia națională“.

— „La noi, a arătat tovarășul **Iermia Câmpean**, directorul Combinatului de fibre artificiale, acțiunea de reducere a cheltuielilor materiale este influențată negativ de greutățile întîmpinate în aprovizionare. **Nu am primit la timp, de pildă, sulf de la Centrala de aprovizionare și livrare a produselor chimice București,** fapt care a condus la plata unor locații C.F.R. Nelivrîndu-ni-se ritmic materialele, în unele perioade sosesc vagoane care depășesc capacitatea frontului de descărcare. **La leșie sodă, Centrala industrială de produse anorganice Rm. Vîlcea are în prezent o restanță de peste 1 000 t.** Această întîrziere conduce la introducerea directă a acestei leșii în procesul de producție, fără a mai putea fi condiționată, cum este normal, lucru ce influențează negativ și calitatea celofibrei. **O altă întîrziere — este vorba de mangan — o are întreprinderea „Solventul“-Timișoara,** restanța ridicîndu-se la peste 300 t ; aceasta a făcut să ne aprovizionăm cu mangan din altă sursă, dar cu cheltuieli mult mai ridicate“.

— „Nu vreau să spun deloc că noi am făcut totul pentru reducerea consumului de materii prime și materiale auxiliare. Dimpotrivă, **avem încă multe rezerve materializate și în existența unor stocuri de produse finite,** a relevat tovarășul **Vasile Bangală** de la Întreprinderea de confecții. Pentru ca activitatea noastră să se soldeze cu rezultate din ce în ce mai bune, se pune problema ca, alături de efortul propriu pentru ridicarea calității, și **marfa pe care o primim — respectiv materia primă — să fie de un nivel calitativ corespunzător.** Or, cu prilejul unei recente analize, unde au participat reprezentanți din unitățile furnizoare de țesături : „Dacia"-București", „Textila"-Pitești, Întreprinderea textilă-Arad, „Textila"-Botoșani, „Palas"-Constanța, „Aurora"-București — au fost scoase în evidență foarte multe defecte la țesăturile primite (rărituri, nuanțe diferite de culoare pe aceeași bucată, capete de ață etc.)".

IV. Măsuri și acțiuni de viitor

STRĂDUINDU-SE să îndeplinească în cele mai bune condițiuni sarcinile de plan pe acest an, întreprinderile județului Brăila, iau de pe acum măsuri în perspectivă pentru a obține în 1976 — primul an al vitorului cincinal — rezultate mai bune pe linia reducerii cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale.

În primul rînd, este vorba de **reducerea normelor de consum.** S-au făcut, fără îndoială, multe în această direcție în întreprinderile respective pentru diminuarea lor. Dar, ceea ce vrem să relevăm este faptul că, totuși, **nivelul unor norme de consum nu este stabilit corespunzător, că în multe locuri în structura acestora predomină cele departamentale și, mai ales, cele interne (uzinale), care sînt încă largi, multe din ele neavînd o fundamentare tehnico-științifică.** În tabelul nr. 2, este prezentată situația din întreprinderile analizate.

Tabel nr.2

Structura normelor de consum în anul 1975

	Norme de consum		
	De stat	Departamentale	Interne (uzinale)
Intreprinderea "Laminorul"	14,0	19,4	66,6
Intreprinderea de utilaj greu "Progresul"	76,0	15,0	9,0
Santierul naval	92,0	-	8,0
Combinatul de fibre artificiale	9,1	3,3	87,6
Unitatea de celuloză și hîrtie	-	72,0	28,0
Intreprinderea de confecții	-	-	100,0

Așa cum s-a subliniat la plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c. **se impune să fie extinsă, în continuare, normarea consumului de materii prime, îmbunătățirea permanentă a normelor, în pas cu cerințele progresului tehnic.** În acest sens întreprinderile, centralele și ministerele sînt chemate să stabilească mai multe norme departamentale, în locul celor uzinale.

O altă problemă legată de reducerea cheltuielilor materiale o constituie **volumul încă mare de rebuturi la unele întreprinderi,** care afectează direct consumul de materii prime și reclamă cheltuirea de însemnate fonduri pentru recondiționarea lor.

Ce se desprinde de aici, încotro se cer îndreptate eforturile ? **Investigațiile noastre au relevat că nu întotdeauna se respectă documentația tehnică de execuție, că spiritul de răspundere al executanților nu se ridică la nivelul cerut, că asistența tehnică nu se face încă suficient de simțită în toate schimburile.** De asemenea, că, în unele locuri, calitatea unor produse nu se situează la nivelul cerințelor și nu întotdeauna se acționează cu fermitate pentru înlăturarea deficiențelor existente.

Desigur, în general în întreprinderile analizate s-au dobîndit realizări de seamă în gospodărirea mai bună a materiilor prime și materialelor. De aceea, reducerea cheltuielilor materiale, **diminuarea normelor de consum impun analizarea distinctă, în fiecare întreprindere, a tuturor posibilităților; luarea acelor măsuri care nu numai pe ansamblu, ci în fiecare compartiment, secție și loc de muncă să conducă la rezultate din cele mai bune.**

Pentru viitor, așa cum au relevat interlocutorii noștri, în fiecare întreprindere, potrivit specificului activității, au fost întocmite planuri de măsuri concrete pe această linie, iar aplicarea lor se va face încă din acest an. La întreprinderea „Laminorul"-Brăila, de pildă, se va persevera, printre altele, pe linia extinderii laminării profilelor destinate cojirii în toleranțe restrînse (se estimează astfel obținerea unei economii de 300 tone/an) ; laminarea oțelurilor de rulmenți cu garantarea probei de refulare direct din laminare (economii de metal circa 200 tone/an) ; relaminarea barelor răcite pe linia de laminare Laminor II și în perspectivă confecționarea unui cuptor de mică capacitate la secția Laminor I (economii estimate — 200 tone/an).

Măsuri importante sînt prevăzute și la Uzina electrică Brăila-Chișcani. Aici, pentru diminuarea cheltuielilor cu reparațiile și întreținerile, în atelierul mecanic se vor confecționa piese de schimb, micșorîndu-se astfel volumul pieselor achiziționate de la alte întreprinderi sau din import. De asemenea, se va mări volumul recondiționărilor de piese de schimb în vederea reducerii consumului de metal.

La Întreprinderea de confecții vor fi revizuite periodic consumurile la produsele cu pondere mare, reproiectate unele tipare în vederea croirii fixe (fără rezerve de rihtuire), raționalizate consumurile la ață, nasturi și alte materiale auxiliare.

Important este ca toate acțiunile să fie finalizate din vreme, ca măsurile preconizate să fie neîntîrziat puse în aplicare. Subliniem acest lucru deoarece faptele au demonstrat că în anumite întreprinderi unele măsuri, deși judicios gîndite — și care ar fi avut o influență hotărîtoare asupra reducerii cheltuielilor materiale — au fost aplicate cu întîrziere, sau au rămas pur și simplu înscrise pe hîrtie. Este cazul cu unele planuri privind economisirea energiei electrice și a combustibililor. La Întreprinderea de utilaj greu „Progresul", de pildă, unde s-au consumat suplimentar în primul semestru, față de prevederile de plan, 5 700 t c. c. și 3 750 MWh, nu a existat suficientă preocupare pentru realizarea măsurilor de raționalizare a consumurilor energetice stabilite. Din cele 14 măsuri scadente pînă la sfîrșitul semestrului I din 1975, nu au fost realizate 8, care ar fi adus o economie de 7 400 t c.c. /an. La fel se prezintă situația și la U.C.H. Brăila. Aici din 12 măsuri scadente nu au fost realizate 4, care de asemenea ar fi adus o economie de 4 000 t c.c./an.

Adoptarea măsurilor prezentate, precum și a altora, demonstrează evident faptul că oamenii muncii din unitățile economice din județul Brăila sînt hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru a realiza cu eficiență sporită sarcinile de plan pe 1975 și de a pregăti minuțios producția anului viitor. În acest fel, economia brăileană aduce o contribuție de preț la înfăptuirea politicii partidului de ridicare a patriei pe noi trepte de civilizație și progres.

V. BOESCU
L. ȚINTEA
B. PĂDURE

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCINALUL ÎNDEPLINIT

● Numărul unităților industriale, agricole, de construcții, transport și comerciale din **județele Bacău, Neamț și Vrancea** care și-au îndeplinit sarcinile de plan pe întregul cincinal a ajuns la 70. Numai cele 25 de mari unități industriale din județele Bacău și Vrancea, care au atins mai de mult cotele finale ale cincinalului, au obținut o producție suplimentară în valoare de 4,5 miliarde lei.

● **15 mari întreprinderi din județul Arad** au raportat pînă acum îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor de plan pe întregul cincinal. Industria arădeană, care și-a realizat mai devreme și angajamentele asumate în întrecerea socialistă pe 1975, va pune la dispoziția economiei naționale, pînă la sfîrșitul anului, o producție suplimentară în valoare de două miliarde lei.

● **Centrala minereurilor din Deva,** care a atins din luna august cotele finale ale cincinalului, raportează un nou succes de prestigiu : îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor de plan pe 3 trimestre. Pînă la finele lunii septembrie colectivele unităților miniere aparținătoare centralei vor realiza o producție industrială suplimentară în valoare de peste 74 milioane lei.

● Și **Întreprinderea constructoare de mașini din Reșița** și-a îndeplinit planul de producție pe întregul cincinal. Pînă la sfîrșitul anului această unitate va realiza peste prevederile perioadei 1971—1975 agregate energetice, motoare și alte utilaje complexe în valoare de 800 milioane de lei.

● **Întreprinderea de materiale pentru construcții Brașov** a atins cotele finale ale cincinalului la producția globală. Sporul de producție obținut și avansul cîștigat va da posibilitatea muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor să realizeze, pînă la finele anului, o producție globală suplimentară în valoare de 45 milioane lei.

● **Lucrătorii forestieri din unitățile de exploatare și transport din județul Caraș-Severin** au atins cotele finale ale planului cincinal. Pe această bază, I.F.E.T. Caransebeș va livra pînă la sfîrșitul anului, peste prevederile perioadei 1971—1975, o producție-marfă în valoare de 100 milioane lei, spor care se va obține în cea mai mare parte pe seama creșterii indicilor de utilizare a masei lemnoase, precum și a măririi volumului de produse forestiere prelucrate în unitățile proprii.

● Cotele planului cincinal au fost atinse și de **Întreprinderea textilă Arad,** succes care încununează eforturile colectivului acestei mari unități a industriei ușoare pentru utilizarea cu maximum de randament a capacităților sale tehnico-productive. Avansul înregistrat creează condiții pentru livrarea în plus, față de prevederile cincinalului, a unor produse textile în valoare de peste 210 milioane lei.

Creșterea eficienței noilor obiective industriale necesită

SCURTAREA PERIOADEI DE ATINGERE A PARAMETRILOR PROIECTAȚI

AFLATĂ ÎN PLIN PROCES de dezvoltare multilaterală, în ritm înalt a economiei, de accentuare a laturilor intensive ale producției, de modificare profundă a structurilor economice, România socialistă alocă o importantă parte a venitului național pentru realizarea unor ample programe de investiții. În acest an, de pildă, volumul total al investițiilor în economia națională se ridică la circa 143 miliarde lei, ceea ce contribuie la construirea unor noi și importante obiective economice și social-culturale, la perfecționarea bazei tehnice a producției, la valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă ale țării.

Apare cît se poate de explicabilă în aceste condiții importanța deosebită pe care o are folosirea eficientă a fondurilor alocate, obținerea de pe fiecare leu investit a unor rezultate economice cît mai ridicate. Atingerea acestor obiective necesită participarea coordonată și activă a numeroși factori din diverse ramuri industriale, pune în fața proiectanților, constructorilor și colectivelor din întreprinderi răspunderi deosebit de mari pentru îndeplinirea riguroasă și integrală a planului de investiții, darea în funcțiune la termenele planificate a tuturor obiectivelor, atingerea indicatorilor tehnico-economici prevăzuți la fiecare instalație.

I

INTRAREA ÎN FUNCȚIUNE a unui obiectiv reprezintă o etapă foarte importantă în procesul de realizare a unei investiții, dar nu ultima. Finalizarea oricărei investiții nu poate fi considerată ca realizată decît și numai în măsura în care parametrii tehnico-economici (producția, productivitatea muncii, prețul de cost etc.) au atins nivelul proiectat ; iar scurtarea perioadei de atingere a parametrilor stabiliți se înscrie ca un factor hotărîtor pentru îndeplinirea înainte de termen a cincinalului, introducerea în circuitul economic a unor cantități suplimentare de produse, necesare diferitelor sectoare ale economiei sau pentru export, obținerea de acumulări peste plan, într-un cuvînt pentru sporirea eficienței economice.

Ce s-a întreprins pentru ca noile obiective și capacități de producție să intre mai repede în funcțiune și să funcționeze încă de la bun început la potențialul lor maxim și care sînt rezultatele obținute în acest domeniu ?

Analizînd lucrurile din acest punct de vedere observăm că măsurile adoptate în ultimii ani pentru înfăptuirea în condiții superioare a planului de investiții — cunoașterea din vreme a amplasamentelor, perfecționarea sistemului de finanțare, asigurarea documentațiilor, consolidarea bazei tehnice a șantierelor de construcții, pregătirea cadrelor, intensificarea controlului etc. — au creat condiții favorabile și pentru micșorarea perioadei de atingere a parametrilor proiectați. Așa se face că o serie de obiective au atins parametrii aprobați chiar din momentul punerii în funcțiune, iar altele înainte de termenele prevăzute. În trim. II 1975 și-au atins indicatorii tehnico-economici, la foarte scurt timp după intrarea lor în funcțiune, între altele, următoarele capacități : o secție nouă la Combinatul chimic-Făgăraș (pusă în funcțiune în trim. IV 1974), Linia a III-a țevi sudate de la Intreprinderea „Republica"-București (trim. III 1974), dezvoltarea unor instalații existente la Intreprinderea de antibiotice Iași (trim. III 1974), fabrica P.A.L. de la Combinatul de prelucrare a lemnului Arad (trim. I 1974), fabricile de semiceluloză și de hîrtie miez de la Combinatul de celuloză și hîrtie Drobeta Tr. Severin (trim. II 1973) etc.

Sînt realizări demne de menționat pentru contribuția lor la accelerarea procesului de dezvoltare a ramurilor respective și la mai buna asigurare a necesităților productive și de consum ale populației, la baza cărora s-a aflat o temeinică pregătire a investiției în toate fazele, începînd cu proiectarea și pînă la intrarea în funcțiune și atingerea parametrilor aprobați.

Cu toate acestea, realizările nu sînt pe măsura condițiilor create, a exigențelor pe care partidul le ridică în fața colectivelor din întreprinderi. Sînt încă numeroase capacitățile de producție intrate în funcțiune — mai de mult sau mai de curînd — care nu au atins încă parametrii aprobați, deși termenele prevăzute au fost depășite. Cel mai mare număr de capacități de producție care nu și-au atins principalii indicatori tehnico-economici în termenele stabilite se află la M.I.Ch., M.E.F.M.C. și M.I.U., asemenea capacități existînd însă și la celelalte ministere.

Este adevărat, unele dintre aceste ministere, cum ar fi cel al chimiei, de pildă, au și un foarte mare volum de investiții. Dar tot atît de adevărat este și faptul că în mod corespunzător s-a dezvoltat și întărit și capacitatea tehnică și organizatorică menită să facă față volumului sporit de investiții. În acest context trebuie ținut seama și de faptul că noile obiective sînt planificate să dea producție, iar nerealizarea ei poate să influențeze unele echilibre din economie. Or, în cazurile menționate, eforturile materiale și financiare făcute de stat nu își găsesc o reflectare corespunzătoare pe planul valorilor ce urmau a fi create, iar eficiența obținută se situează sub nivelul celei preconizate.

II

PE PLAN TERITORIAL unul din marii beneficiari ai programelor de investiții este județul Argeș. În ultimii ani (1966—1975) în economia județului s-au investit aproape 40 miliarde lei, județul situîndu-se din acest punct de vedere pe primul loc în anii actualului cincinal. Pe această bază aici au fost construite mari obiective industriale, între care Întreprinderea de autoturisme Colibași, Întreprinderea mecanică Cîmpulung, Întreprinderea de componente electronice pasive Curtea de Argeș, Combinatul petrochimic și Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești, Combinatul de lianți Cîmpulung etc., unități de prelucrare a lemnului, ale industriei ușoare etc. Intrarea în funcțiune a acestor obiective a determinat un puternic avînt al economiei județului, atragerea în circuitul economic și punerea în valoare a unor bogate resurse naturale și de muncă.

Contribuția acestor unități ar fi fost însă mult mai substanțială dacă toate obiectivele și-ar fi atins parametrii tehnico-economici aprobați la termenele stabilite. O analiză întreprinsă de organele locale de partid și de stat la mijlocul acestui an la un număr de 37 capacități de producție industriale a pus însă în evidență faptul că în acest domeniu există încă importante rămîneri în urmă. Dintr-un număr de 16 capacități la care termenele din grafice au expirat numai una își realizase integral parametrii, iar alte 5 parțial ; volumul fondurilor fixe al celor 10 capacități care aveau indicatorii nerealizați reprezenta peste 50% din volumul total al fondurilor fixe al celor 16 capacități analizate. O altă statistică ne arată că din totalul celor 16 capacități, 8 aveau termenele expirate de mai puțin de un an, 4 între 1—2 ani și 3 peste 2 ani. Prin nerealizarea parametrilor proiectați la 15 din cele 16 capacități, numai în trim. II 1975 volumul producției nerealizate se ridică la aproape 400 milioane lei, ponderea covîrșitoare revenind Combinatului petrochimic ; cît privește cheltuielile de producție, nivelul lor a fost depășit cu 106 milioane lei.

Să analizăm în detaliu cîteva situații concrete, factorii de influență și măsurile ce se impun a fi luate în vederea rezolvării unor probleme cu care sînt confruntate unitățile respective.

Prin dimensiunile sale și prin gradul înalt de complexitate și tehnicitate al instalațiilor **Combinatul petrochimic din Pitești** se înscrie ca una din cele mai importante și moderne unități ale industriei noastre chimice și ca cea mai mare unitate din județ. În cadrul combinatului multe capacități și instalații funcționează la parametrii tehnico-economici aprobați, își realizează sau chiar își depășesc sarcinile de producție, productivitate a muncii, preț de cost. Astfel, Instalația de distilare în vid (la Rafinărie, etapa a II-a), pusă în funcțiune în august 1974 și care avea termen de atingere a parametrilor în trim. III 1975 și-a atins și chiar depășit cu 5,4% nivelul producției și productivității muncii. Alte instalații însă nu reușesc, nici după ani de zile, să atingă parametrii aprobați, situîndu-se sistematic sub nivelul producției scontate.

Complexul de piroliză I, de pildă, a fost pus în funcțiune în anul 1969 și urma să atingă parametrii în trim. IV 1970 ; au trecut, așadar, aproximativ 5 ani și nivelul maxim al producției a atins numai 90% din ceea ce era prevăzut. Cauzele acestei situații : calitatea necorespunzătoare a materiei prime — benzina de alimentare a instalației nu corespunde prevederilor din proiect — și stagnări determinate de defecțiuni la compresoare. O altă instalație, cea de izotriazodon I, trebuia să atingă parametrii aprobați în trim. II 1972, după ce fusese pusă în funcțiune în decembrie 1970. La mijlocul acestui an se afla însă cu mult sub nivelul stabilit, atît în ceea ce privește producția și productivitatea muncii, cît și prețul de cost, datorită lipsei de materie primă — care trebuia furnizată de o altă instalație a combinatului — și nedefinitivării tehnologiei de fabricație a atrazinului în condițiile de calitate solicitate de beneficiar, respectiv de agricultură.

Nu se poate spune că organele competente din cadrul combinatului, al centralei și ministerului nu au acționat pentru rezolvarea problemelor dificile care s-au ridicat. De-a lungul anilor s-au întocmit, în mod succesiv, o serie de planuri de măsuri, s-au preconizat o serie de soluții ; **faptul că situația nu s-a ameliorat pe deplin și că o serie de termene scadente au fost decalate de la un an la altul dovedește fie că măsurile respective nu au fost fundamentate temeinic, fie că aplicarea lor nu a fost urmărită cu strictețe.** La începutul acestui an a fost întocmit un nou program de măsuri, care prevedea pentru Piroliză I : asigurarea instalației cu materia primă corespunzătoare în vederea testării acesteia pentru demonstrarea parametrilor proiectați ; stabilirea de soluții pentru valorificarea purjei de etilenă de la instalația de polietilenă fără diminuarea capacității instalației ; verificarea conținutului de etilenă în gazele de faclă și în gazele de combustie pentru diminuarea pierderilor ; examinarea posibilităților de organizare a unei gospodării unice pentru materiile prime (benzine) destinate celor două pirolize din combinat, în scopul omogenizării materiei prime. La Instalația de izotriazodon programul prevede punerea în funcțiune a două reactoare suplimentare de sinteză cu echipamentul aferent corespunzător ; testarea funcționării instalației, cu toate modificările și completările aduse la zi ; întocmirea studiului tehnico-economic privind îmbunătățirea engineeringului și completarea instalației izotriazodon I ; rezolvarea problemei epurării apelor.

Care este stadiul de realizare a măsurilor respective ? Acum, la sfîrșitul lunii septembrie, se poate aprecia că o bună parte din aceste măsuri au fost traduse în viață, deși cu o anumită întîrziere, ceea ce a făcut ca pentru Instalația de piroliză I termenul de atingere a parametrilor să sufere o nouă amînare : din trim. III în trim. IV al acestui an. La această instalație atingerea parametrilor este legată acum de două condiții : a) **asigurarea materiei prime** și b) **asigurarea consumatorilor de etilenă.** Centralei industriale îi revine sarcina să asigure materia primă necesară, în condiții de calitate corespunzătoare, și împreună cu factorii de răspundere din întreprindere și minister, să se ocupe de testarea instalației, acțiune prevăzută mai întîi pentru luna septembrie, dar amînată apoi pentru luna octombrie, cînd Instalația de piroliză II va fi oprită pentru revizie. La Izotriazodon II beneficiarul consideră că programul de măsuri a fost realizat și că există toate condițiile ca în trim. IV a.c. parametrii aprobați să fie atinși. În atenția organelor competente din minister și centrală trebuie să se afle însă problema epurării apelor reziduale, pentru evitarea poluării mediului înconjurător.

În cadrul combinatului există însă și o altă instalație al cărui termen de atingere a parametrilor este depășit ; este vorba de Instalația clorură de cianuril I, intrată în funcțiune la sfîrșitul anului 1970, dar care a obținut, în întreaga perioadă ce a urmat, nivele ale producției cu mult sub ceea ce era prevăzut. În prezent, instalația este oprită pentru executarea unor lucrări de completare, eliminarea defecțiunilor mecanice și tehnologice, înlocuirea utilajelor corodate. Repunerea în funcțiune a instalației, prevăzută pentru mijlocul acestui an, a fost însă amînată și, deși s-a stabilit un nou termen, factorii de răspundere din combinat manifestă destule rețineri cu privire la posibilitatea respectării lui. **Există încă o serie de incertitudini, există, mai ales, un mare număr de „dacă".** Problemele sînt, fără îndoială, complicate și dificile, dar combinatul trebuie sprijinit de către centrală și minister, de întreprinderile cu care colaborează pentru realizarea măsurilor menite să asigure într-un termen cît mai scurt reînceperea producției și atingerea parametrilor aprobați. Timpul de cînd această instalație a combinatului, dar nu numai ea, a funcționat cu mult sub nivelul indicatorilor stabiliți este prea lung pentru ca să nu se intervină, în fine, în mod hotărît, cu mijloace și eforturi conjugate, în vederea integrării ei normale în circuitul economic.

O altă capacitate din județ, respectiv **Turnătoria de neferoase de la Întreprinderea de autoturisme,** nu, și-a atins nivelul proiectat al producției datorită : calității necorespunzătoare prescripțiilor din caietele de sarcini a materiei prime utilizate în fabricație, din care cauză se lucrează cu rebuturi mari, ceea ce duce la diminuarea producției ; utilajele unicat în regim de prototip, cu care a fost dotată turnătoria, nu funcționează la nivelul prevăzut în proiecte ; stagnări în producție determinate de lipsa unor piese de schimb ; insuficiența SDV-urilor, în special a celor cu grad mare de uzură etc. În scopul remedierii situației au fost luate măsuri, împreună cu Ministerul Industriei Metalurgice, pentru îmbunătățirea calității materiei prime, respectiv a aliajelor furnizate de Întreprinderea de aluminiu din Slatina ; de asemenea, s-a prevăzut revizuirea utilajelor executate în regim de prototip, asigurarea unui stoc tampon de S.D.V.-uri, realizarea în țară, în condiții de calitate corespunzătoare, a oțelului pentru S.D.V.-uri și matrițe, și, în fine, asimilarea S.D.V.-urilor în cadrul întreprinderii. Rămîne ca o sarcină importantă atît a factorilor de răspundere din întreprindere, cît și a colaboratorilor realizarea integrală și la timp a tuturor acestor măsuri ; numai în aceste condiții producția proiectată va fi atinsă în decembrie 1975, cu aproximativ un an după termenul prevăzut.

Analiza acestor cîteva cazuri, ca și a altora asupra cărora vom reveni în continuare, demonstrează că pregătirea temeinică, din toate punctele de vedere, a unei investiții este o condiție hotărîtoare pentru intrarea în funcțiune și atingerea parametrilor la termenele stabilite. Explicații pentru unele întîrzieri există, fără îndoială. **Dar economia are nevoie de produse, a căror realizare la nivelul contitativ și calitativ stabilit este vitală pentru desfășurarea normală a proceselor de producție în alte întreprinderi sau pentru satisfacerea consumului populației, în general pentru funcționarea optimă a mecanismului complex al economiei naționale.**

III

INVESTIGAREA CAUZELOR care influențează în mod negativ atingerea parametrilor proiectați evidențiază. după cum am văzut, ponderea hotărîtoare a unora dintre acestea și tocmai de aceea atenția trebuie concentrată asupra evitării acțiunii lor sau, atunci cînd ea s-a produs, asupra micșorării sau chiar eliminării influențelor negative ; aceasta nu înseamnă, bineînțeles, să nu se insiste asupra întregului complex de factori, cu atît mai mult cu cît de obicei acțiunea acestora este interdependentă.

Din acest punct de vedere **calitatea ridicată a proiectelor se impune ca o cerință esențială pentru eficiența oricărei investiții.** Nu de puține ori termenele de intrare în funcțiune a unor obiective sau de atingere a parametrilor stabiliți nu au fost respectate datorită unor greșeli de proiectare a unor utilaje sau instalații (arzătoarele de la secția cărămizi refractare șamotă de la Intreprinderea „Răsăritul", Brașov — proiectant IPROMET —, instalația de caprolactama — din benzen — la Combinatul de fire sintetice Săvinești și altele). Înlocuirea utilajelor respective determină nu numai nerealizarea unui anumit volum de producție și însemnate cheltuieli suplimentare, dar și imobilizarea unor importante fonduri de investiții. Rezultă pentru proiectanți sarcini de mare răspundere de studiere și rezolvare atentă și creatoare a tuturor problemelor pe care le ridică realizarea unui proiect, pentru ca încă din această fază să se creeze condiții optime pentru desfășurarea normală a procesului investițional. Proiectanților le revine și sarcina de a sprijini în mai mare măsură acțiunile legate de atingerea parametrilor la capacitățile pe care le-au proiectat. în primul rînd la cele la care s-au constatat deficiențe de proiectare.

Dar problema proiectelor îmbracă și alte aspecte. Este vorba de faptul că studiile tehnico-economice trebuie să fie temeinic fundamentate din toate punctele de vedere. Și nu ne referim aici doar la chestiunile, foarte importante de altfel, legate de alegerea celor mai potrivite procedee tehnologice, stabilirea dimensiunii optime a capacităților, adoptarea unor soluții constructive economice. Dintre multiplele aspecte pe care le ridică această chestiune vom insista doar asupra unuia, și anume asupra aceluia care privește **asigurarea desfacerii integrale, la nivelul prevăzut, a produselor.**

Orice obiectiv nou este construit pentru a crea bunuri care să aibă o utilitate bine definită în economie. Nimeni nu produce doar de dragul de a produce. Nici o economie nu poate admite o asemenea risipă, cu atît mai mult economia noastră planificată. Se mai întîmplă însă ca, fie datorită unei insuficiente studieri a posibilităților de desfacere, fie modificării condițiilor avute în vedere în momentul adoptării deciziei de a investi, unele produse să nu mai fie solicitate decît în cantități cu mult mai mici față de cele avute în vedere inițial. În mod firesc întreprinderile respective se află în imposibilitate de a-și atinge parametrii aprobați.

Astfel de situații întîlnim în ultimul timp, de pildă, în industria materialelor de construcții. Secția bazalt topit și recristalizat de la Întreprinderea pentru lianți din Brașov nu și-a realizat nici un indicator din lipsa posibilităților de desfacere a produsului. Beneficiarii care au fost prevăzuți în studiul tehnico-economic să cumpere produsul au renunțat la acesta în favoarea unor produse mai ieftine. O asemenea orientare nu poate fi criticată, dar trebuie găsite soluții pentru utilizarea rațională a capacității create. În situații asemănătoare se află și o serie de secții de prefabricate din beton care nu au comenzi la nivelul capacităților proiectate.

Ce este de făcut în astfel de situații ? În **primul rînd,** intensificarea eforturilor pentru a face produsele respective competitive — sub aspectul calității, funcționalității, al prețului. În al **doilea rînd,** să se facă mai bine cunoscute calitățile produselor în cauză, sfera lor de utilizare, în așa fel încît institutele de proiectare și întreprinderile de construcții să le folosească mai pe larg. În al **treilea rînd,** să se diversifice producția, să se introducă în fabricație sortimente noi, care au desfacere asigurată. În acest sens o serie de întreprinderi au adoptat deja măsuri, a căror înfăptuire trebuie însă urgentată pentru a recupera cît mai grabnic pierderile de producție.

O importanță deosebită prezintă **evitarea întreruperilor în funcționarea utilajelor și instalațiilor determinate de coroziuni și o întreținere a lor necorespunzătoare.** Instalațiile, mașinile și utilajele care se fabrică în prezent au un înalt nivel tehnic, performanțe și randamente tehnice și economice incomparabil superioare celor care se produceau nu cu mulți ani in urmă, dar sînt extrem de pretențioase în ceea ce privește întreținerea lor. În aceste condiții trebuie respectate cu strictețe graficele de revizii, iar lucrările de întreținere să fie executate cu cea mai mare regularitate. Este inadmisibil ca instalații noi, pentru care se cheltuiesc importante fonduri, de multe ori în valută, să „cadă“ după o perioadă relativ scurtă de funcționare, pentru că nu sînt întreținute în mod corespunzător. Întreprinderile trebuie să-și organizeze în așa mod activitatea — legea planului de altfel le obligă — încît să-și îndeplinească sarcinile de producție cu respectarea datelor și duratei reviziilor și realizarea integrală a tuturor lucrărilor necesare a fi executate. În acest scop ar trebui să se depună eforturi mai mari și să se găsească soluțiile necesare pentru asigurarea pieselor de schimb și a S.D.V.-urilor. În condițiile creșterii volumului activității productive, a sarcinii puse de partid de a micșora importul de piese de schimb și S.D.V.-uri se dovedește rațională asimilarea și fabricarea acestora în cadrul întreprinderilor, acțiune care necesită însă dezvoltarea în continuare a capacității atelierelor mecanice, înzestrarea lor cu mașini-unelte speciale și cu forță de muncă calificată.

Realizarea unei **recepții** de calitate a punerii în funcțiune a unui obiectiv se dovedește a fi o condiție de maximă importanță pentru buna funcționare a instalațiilor și atingerea parametrilor la termen. Uneori, însă, beneficiarii și titularii de investiții nu efectuează această operațiune cu maximă exigență. Cum poate fi, de pildă, calificată situația de la Centrala electrică de termoficare Brazi (etapa a II-a), intrată în funcțiune în 1972 și cu termen de atingere a parametrilor aprobați în trim. IV 1974, care realiza, la mijlocul acestui an mai puțin de 10% din nivelul producției prevăzute, tocmai pentru că ulterior recepției s-au constatat defecte ale echipamentelor livrate de o firmă străină ? Desigur, firma respectivă va înlocui utilajele cu defecțiuni, dar ce eforturi trebuie să facă economia națională pentru a acoperi golul de producție provocat de Termocentrala de la Brazi ! Este cît se poate de clar că recepția unui nou obiectiv — atît cea privind punerea în funcțiune, cît și cea definitivă — nu poate fi făcută decît de oameni cu înaltă calificare, buni cunoscători ai instalațiilor respective, și fără nici un fel de rabat.

Am abordat, în cele de mai sus, cîteva din problemele principale care condiționează mărimea duratei de atingere a parametrilor proiectați de către noile obiective. Ceea ce trebuie reținut, între altele, este faptul că, în condițiile actualului progres tehnic, al modificărilor rapide care intervin în condițiile de producție și de desfacere a produselor, orice scurtare a perioadei dintre începerea procesului investițional și momentul în care investiția respectivă produce la nivelul capacității proiectate mărește șansele realizării unei înalte eficiențe. În plus, în domeniul investițiilor factorul timp exercită o influență considerabilă și sub aspectul duratei în care resursele materiale și bănești afectate investiției respective sînt scoase din circuitul economic.

NE AFLĂM ÎNTR-O PERIOADĂ în care, desfășurînd o viguroasă întrecere socialistă, întregul nostru popor muncește cu dăruire pentru îndeplinirea înainte de termen a actualului cincinal, pentru pregătirea optimă a condițiilor de trecere la traducerea în viață a sarcinilor pe care partidul le-a stabilit pentru următorii cinci ani. În atingerea acestor obiective investițiile sînt chemate să joace un rol primordial și de aceea ele trebuie pregătite cît mai bine sub toate aspectele. „Pregătirea temeinică a lucrărilor de investiții, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, scurtarea duratelor de execuție și de dare în funcțiune a noilor capacități, reducerea perioadelor de atingere a parametrilor proiectați reprezintă condiții hotărîtoare ale înfăptuirii programului de investiții prevăzut în cincinalul 1976—1980“.

Partidul pune în fața lucrătorilor din întreprinderi, centrale și ministere, din institutele de proiectare și de pe șantierele de construcții sarcina de mare răspundere de a face totul pentru realizarea în cele mai bune condiții a programului de investiții ; aceasta este o cerință esențială pentru creșterea economiei naționale în ritmurile stabilite, pentru înfăptuirea măsurilor multilaterale de ridicare a bunăstării maselor.

Stere GIOGA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Contractarea produselor chimice pentru 1976

UNA DIN PREOCUPĂRILE DE SEAMĂ ale întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor în vederea pregătirii producției anului 1976 este depunerea în termen, la coordonatorii de balanțe, a specificațiilor pentru încheierea la timp a contractelor economice de aprovizionare. În baza acestora, atit consumatorii cit și furnizorii își pot definitiva programele de producție pe anul următor, asigurînd participarea lor fermă la obținerea bunurilor materiale necesare societății, la diviziunea socială a muncii, la crearea venitului național.

Analiza situației de la inceputul lunii septembrie a.c. arată că în acțiunea de contractare a producției chimice pe 1976 sint serioase rămineri in urmă, determinate in special de nedepunerea de către unii beneficiari de cote a specificațiilor și desfășurătoarelor. Astfel, dintr-un număr de 141 materiale chimice pentru care s-au emis cote de aprovizionare pentru anul 1976, numai la 94 din ele beneficiarii depuseseră specificații in proporție de 100% față de cote, deși termenul pentru depunerea integrală a specificațiilor a expirat de mult (10 august 1975).

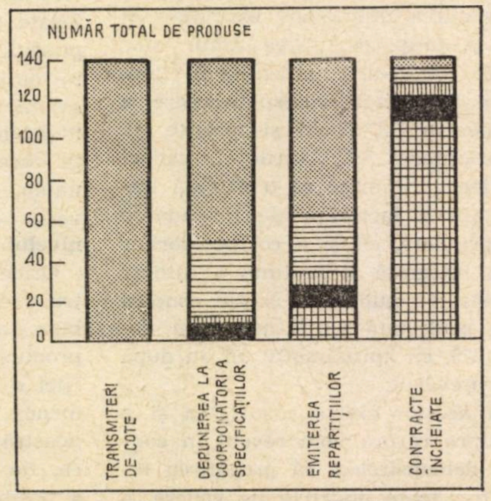

Dintre titularii de cote care pînă la data de 1 septembrie a.c. nu prezentaseră specificațiile și desfășurătoarele la unele materiale, menționăm : M.I.U. la bioxid de titan, sodă calcinată, mătase artificială și fibre melană, clor lichid; M.E.F.M.C. la sodă calcinată, cauciuc sintetic, clor lichid; M.I.M. la sulf; M.C. Industriale la anvelope, sulf; consiliile populare județene la lacuri și vopsele; M.T.T. la acid sulfuric etc. Nedepunerea integrală și la timp a specificațiilor a împiedicat încheierea acțiunii de emitere a repartițiilor (care avea termen final 20 august 1975), determinind și intirzierea lucrărilor de optimizare a transporturilor. Astfel, din totalul de 30 produse chimice la care urmează a fi făcută optimizarea transporturilor, s-au putut efectua lucrările la calculatorul electronic numai pentru 4 produse (sînt de clarificat încă diferite aspecte specifice, punerea de acord a beneficiarilor cu furnizorii în special pentru cotele alocate unor centrale industriale ale M.I.U., M.I.C.M., M.A.I.A., la unele consilii populare județene etc).

Toate intirzierile de pe parcursul acțiunii de contractare a producției pe 1975 se reflectă în volumul restrîns al contractelor incheiate față de cotele transmise (vezi grafic). Ținînd seama de timpul scurt rămas pînă la data la care acțiunea de contractare trebuie incheiată în intregime (30 septembrie a.c.), este necesar ca titularii de cote să urgenteze elucidarea tuturor aspectelor calitative ale materialelor, pentru a putea trece neintirziat la contractarea intregilor cantități repartizate.

JUDEȚUL HARGHITA

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

HARGHITA

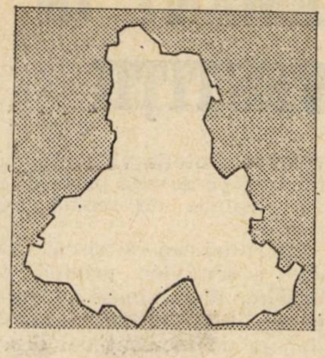

O DATĂ CU CELELALTE JUDEȚE ale țării și județul Harghita a simțit suflul înnoitor al socialismului, parcurgînd un proces de dezvoltare cu un ritm fără precedent. Baza oricărei economii moderne o formează industria și tocmai ea a cunoscut cea mai impetuoasă dezvoltare în județ.

Deși cifrele sînt impresionante, ele nu spun totul. Tabloul dezvoltării industriale a județului ar fi incomplet dacă nu am aminti și despre schimbările calitative intervenite în structura producției industriale harghitene, despre faptul că au apărut unele ramuri industriale noi, de mare tehnicitate ca de pildă, industria constructoare de mașini, despre ponderea tot mai mare pe care o are prelucrarea lemnului, despre procesele tehnologice moderne aplicate în cea mai mare parte a unităților economice, cu efecte pozitive asupra calității produselor, asupra productivității și eficienței activității productive.

În acest an, volumul producției globale industriale va depăși 6 miliarde de lei, ceea ce reprezintă mai mult decît producția realizată în întreg cincinalul 1961–1965 ; industria județului realizează în 1975 în mai puțin de patru luni producția anului 1950.

Dinamica producției globale industriale (%)
1970=100

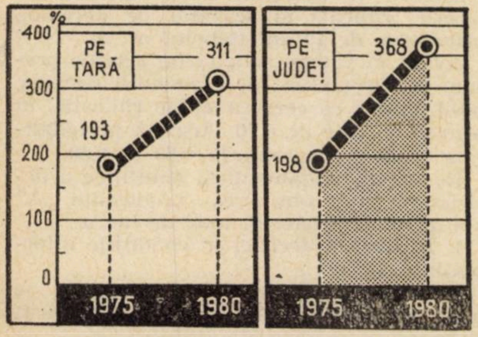

Pînă la finele cincinalului următor producția globală industrială – sporind cu un ritm mediu anual de 10,7 % — va ajunge la peste 11 mld. lei, aproape dublul producției anului 1975. În 1980 vor fi suficiente 5 zile pentru a realiza producția maximă anuală din perioada antebelică.

Creșterea în ritmuri diferențiate a producției ramurilor va conduce la un nou echilibru structural al industriei. Ponderea construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor va spori de la 12,5% în 1975, la peste 28% în 1980. Numai producția acestor ramuri la sfîrșitul intervalului urmează să fie egală cu întreaga producție a județului din anul 1965, iar industria ușoară va produce în 1980 mai mult decît întregul județ în anul 1970. Dacă la aceste comparații mai adăugăm și faptul că în 1980 producția globală industrială pe locuitor se va ridica la peste 33 400 lei, dispunem de suficienți indici asupra conținutului politicii economice promovată de partid de industrializare socialistă a țării, a tuturor județelor.

POTENȚIALUL PRODUCTIV AL AGRICULTURII

STATUL NOSTRU depune eforturi constante pentru înzestrarea agriculturii cu tractoare și mașini agricole, îngrășăminte chimice, pentru asigurarea materială a lucrărilor de îmbunătățiri funciare. Aceste eforturi de investiții sînt ilustrate și de exemplul județului Harghita. Investițiile efectuate și munca harnică a oamenilor au dat rezultate bune și în agricultură. Cu toate condițiile atmosferice mai puțin favorabile în unii ani, producția agricolă vegetală a continuat să crească. În intervalul 1971–1974, de pildă, producția de cartofi a fost superioară, în medie, cu 11,5% față de media celor cinci ani anteriori, iar la inul pentru fuior cu 15,4%. Însemnate creșteri s-au obținut și în ceea ce privește efectivele de bovine și ovine, precum și la producția de carne și lapte.

SCOPUL SUPREM — BUNĂSTAREA POPORULUI

REALITATEA de fiecare zi confirmă că politica partidului și statului are drept țel prioritar ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai al poporului, că acestui scop îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, pentru creșterea veniturilor. Iată cîteva date ilustrative din județ :

– retribuția medie lunară a lucrătorilor din ramurile neagricole a crescut de la 1 080 lei în 1965, la aproape 1 600 lei în 1974 ;

– veniturile bănești și în natură ale țăranilor, provenite din producția agricolă, au crescut față de 1971 cu aproximativ 35% ;

– în acest an, cheltuielile social-culturale pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură și asistență socială se ridică la peste 320 milioane lei ;

– în anul 1974 față de 1970 au crescut substanțial vînzările prin comerțul socialist la carne (total) cu 176,0%, ulei – 107,2%, unt – 156,3%, zahăr – 131,0%, ouă – 226,3%, mobilă – 165,0%, frigidere – 190,5%, televizoare – 172,3%, aparate le radio 142,4%.

Dinamica investițiilor în agricultură (%)

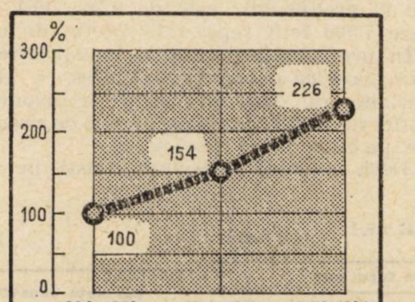

Oamenii muncii din județ sînt convinși că dezvoltarea în continuare – economică, socială, culturală a acestor meleaguri depinde, în primul rînd, de modul cum își îndeplinește fiecare sarcinile la locul său de muncă, de eficiența muncii desfășurată în fabrici și uzine, pe șantiere, ogoare, de felul cum acționează fiecare pentru realizarea în viață a politicii partidului.

M. I.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚIE PESTE PLAN

● **Colectivele de muncă din unitățile economice ale municipiului Deva** au realizat de la începutul anului o producție globală suplimentară în valoare de peste 66 milioane lei, îndeplinind înainte de termen angajamentele asumate în întrecerea socialistă pe 1975. Aproape întregul spor de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii.

● **Formațiile de lucru de la Întreprinderea electrocentrale Mintia-Deva** au pulsat în rețeaua sistemului energetic național al 70-lea milion kWh energie electrică produsă peste sarcinile de plan în 8 luni și două decade din acest ultim an al cincinalului. De menționat că sporul producției energetice s-a obținut cu consumuri specifice reduse, fapt concretizat în economisirea a peste 6 700 tone combustibil convențional.

● **Muncitorii, inginerii și tehnicienii Întreprinderii de aluminiu din Slatina** au realizat, de la începutul anului și pînă acum, o producție suplimentară de 4 200 tone de aluminiu primar și aliaje. Mai mult de 3 500 tone au fost livrate, peste prevederi, beneficiarilor externi.

● **Colectivul Combinatului siderurgic Hunedoara** a îndeplinit și depășit angajamentele asumate în întrecerea socialistă pe acest ultim an al cincinalului. Realizînd cel mai mare indice de productivitate cunoscut în istoria combinatului, siderurgiștii hunedoreni au dat de la începutul anului o producție industrială suplimentară în valoare de peste 169 milioane lei.

NOI OBIECTIVE INDUSTRIALE

● La Focșani prinde contur **o nouă Întreprindere de prelucrat mase plastice**, obiectiv industrial de mare importanță pentru economia județului Vrancea. Laboratoarele, atelierele tehnice și secțiile de toxicologie au fost construite, urmînd a fi predate beneficiarului cu 1 an și 3 luni mai devreme, iar hala principală de fabricație se află în stadiu final de execuție.

● **Turnătoria nouă de oțel de la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" Brăila** — importantă capacitate prevăzută în programul de dezvoltare și modernizare a acestei întreprinderi — a intrat în funcțiune. Proiectată pentru o producție de 21 000 tone piese turnate pe an, noua turnătorie se va număra printre marile capacități de acest fel din țară. Ea este destinată pentru producția de piese turnate din oțel în serii mici și mijlocii.

PRODUSE NOI

● **Nomenclatoarele întreprinderii „Electroputere"-Craiova și Fabricii de transformatoare electrice Filiași** s-au îmbogățit cu 120 sortimente și tipovariante de produse noi, solicitate de beneficiari din diferite ramuri ale economiei naționale și de firme din numeroase țări din Europa, Asia și Africa. Pe primul loc între acestea se află transformatorul-bloc de 400 MVA, unul dintre cele mai complexe produse de pînă acum din industria noastră electrotehnică.

● Locomotiva Diesel-electrică de 4 000 C.P., realizată la **Intreprinderea „Electroputere" din Craiova**, a intrat în probele tehnologice uzinale, etapă ce precede trecerea la fabricația de serie. Concepută de un colectiv din cadrul institutului de proiectări și cercetări al Centralei industriale de mașini și aparataje electrice Craiova, locomotiva respectivă este destinată remorcării trenurilor de marfă de tonaj greu și a celor de persoane la viteze mari.

„DEBUȘEUL“ – ELEMENT ÎN FUNDAMENTAREA DECIZIILOR DE INVESTIȚII

În numărul 36/1975 al revistei noastre am prezentat la această rubrică unele aspecte privind rolul marketingului în fundamentarea investițiilor . Continuăm în acest număr tratarea acestei teme, prezentînd o cercetare concretă de marketing, elaborată în cadrul Universității „Al. I. Cuza“ din Iași pentru fundamentarea deciziei de dezvoltare a unei întreprinderi din județ.

FUNDAMENTAREA deciziilor privind investițiile în lărgirea capacităților de producție, constituie una din preocupările frecvente ale conducerii întreprinderilor și centralelor industriale.

Organele de decizie în acest domeniu trebuie să aibă în vedere că volumul desfacerilor pentru orice produs nou este influențat de un mare număr de factori asupra cărora pot sau nu să acționeze. Priviți din punct de vedere al producătorului, acești factori se împart în :

— factori interni, care depind de acțiunile producătorului, și

— factori externi, care nu pot fi controlați de producător.

Din categoria **factorilor interni** fac parte : prețul de export al produselor, canalele de distribuție folosite, mărimea și intensitatea promovării vînzărilor, numărul de reprezentanți pe piață, calitatea produsului etc.

Factorii externi cuprind : modificarea puterii de cumpărare a consumatorilor, schimbarea programelor de fabricație la utilizatorii industriali, cantitățile și prețurile produselor aduse pe piață de concurență, precum și alți factori legați de politica economică, conjunctura pieței etc. Factorii externi, ca factori pe care producătorul nu-i poate controla, devin greu cuantificabili atît datorită modificărilor ce pot interveni în diferite perioade, cît și datorită costului ridicat al informațiilor.

Cu toate acestea, în elaborarea programelor de acțiune comercială, organele de decizie, pe baza informațiilor disponibile, a experienței și a rațiunii, vor trebui să prevadă cu diferite grade de precizie evoluțiile viitoare ale fiecăruia dintre factori, precum și efectele acestor evoluții asupra volumului de vînzări și beneficii.

Evoluția viitoare a factorilor poate coincide sau nu cu prevederile organelor de decizie, ceea ce determină ca luarea unor asemenea decizii să aibă loc în condiții de incertitudine și risc. Cauza riscului și incertitudinii este previziunea nereușită a desfășurării evenimentelor și deci aprecierea subiectivă de către decident. Riscul decizional, pe de o parte este obiectiv, deoarece evoluția viitorului nu depinde de noi, însă pe de altă parte el este subiectiv căci depinde de modul cum apreciem viitorul.

Incertitudinea și riscul în procesul de luare a deciziilor privind vînzările sînt hotărîtor determinate de durata orizontului de timp și situația informațională, fiind la un moment dat direct proporționale cu orizontul de timp și invers proporționale cu informațiile disponibile sau procurabile.

Reprezentînd grafic evoluția incertitudinii în funcție de volumul și costul informațiilor se obține un punct de „incertitudine minimă“ (fig. 1).

După acest punct al incertitudinii minime (A), mărind numărul informațiilor va crește și gradul de incertitudine datorită creșterii excesive a complexității informațiilor.

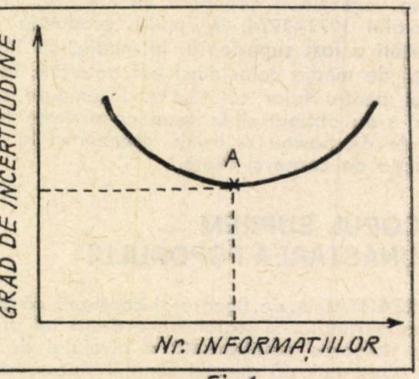

Fig.1

EVOLUȚIA INCERTITUDINII ÎN FUNCȚIE DE NUMĂRUL INFORMAȚIILOR

Prin urmare luarea deciziilor în condiții de risc și incertitudine este un proces complex care depinde de o serie de factori privind atît calitatea și volumul informațiilor, cît și experiența și profunzimea analizei folosite de decident.

Plecînd de la aceste considerente, vom prezenta în continuare un model de fundamentare a deciziei privind construcția unei secții pentru fabricarea produsului „A“ destinat exportului. Prețul de producție al produsului este de 9 500 lei/t, din care 7 500 lei/t reprezintă prețul de cost.

În urma analizei soluțiilor constructive se apreciază că există posibilitatea a două variante de dare în funcțiune, dispunînd astfel de următoarele capacități de producție, pe etape (vezi tabel nr. 1).

Deci, o primă variantă constă în construcția inițială a unei secții mari, de 7 000 tone, iar cea de a doua variantă presupune darea în funcțiune treptată, în etape, a unei capacități de producție de 2 000 t, urmînd ca aceasta să fie mărită în anul al II-lea la 4 000 tone, ajungînd în anul al IV-lea la 7 000 tone.

ETAPELE STUDIULUI DE MARKETING:

- **Stabilirea necesarului de informații**
- **Inventarierea liniilor de acțiune tactice**
- **Investigarea reacției mediului economic la tactica adoptată**
- **Evaluarea cuantificată pe baza criteriului de optimizare ales (maximizarea vînzărilor, maximizarea beneficiului) a efectelor economice**
- **Alegerea liniei de acțiune tactică cu efect optim.**

Necesarul de investiții în cele două variante de proiecte este prezentat, în tabelul nr. 2.

În fundamentarea deciziei ne-am fixat asupra unui orizont de timp de 10 ani.

În urma analizei exportului la acest produs precum și a conjuncturii internaționale privind piața produsului „A“ prin metode de cercetare a pieței și previziune a vînzărilor, se apreciază două variante ale cererii (ridicată și scăzută) pe perioada următoare de 10 ani (tabelul nr. 3).

Avînd în vedere solicitările actuale precum și apropierea de momentul deciziei, posibilitatea ca cererea să fie ridicată în primul an este de 0,70. Această probabilitate scade pe parcurs la 0,60 și 0,50.

În scopul fundamentării științifice a deciziei privind obținerea produsului „A“ s-a adoptat următorul mod de lucru :

1. Evaluarea deciziei în condițiile informațiilor apriori ;

a) evaluarea deciziei de construcție a unei secții mici și lărgirea ei în etapele II și III ;

b) evaluarea deciziei de construcție inițială a unei secții mari.

2. Evaluarea deciziei în condițiile unei experimentări comerciale,

a) cînd se observă o cerere ridicată ;

b) cînd se observă o cerere scăzută.

1. EVALUAREA DECIZIEI ÎN CONDIȚIILE INFORMAȚIILOR APRIORI.

a) Evaluarea deciziei de lărgire a secției mici în etape II și III.

Capacități de producție — Tabel nr.1 (în tone)

Variante constructive	Etape de punere în funcțiune		
	Etapa I 1 an	Etapa II 2 ani	Etapa III 7 ani
Construcția inițială a unei secții mari	7 000	7 000	7 000
Construcția în trepte a unei secții	2 000	4 000	7 000

Necesarul de investiții — Tabel nr.2 (în milioane lei

Variante constructive	Necesarul de investiții pentru:		
	Etapa I	Etapa II	Etapa III
Construcția inițială a unei secții mari	37	–	–
Construcția în trepte a unei secții	8	11	19

Previziunea cererii pentru produsul "A" — Tabel nr.3 (în tone)

Variante de cerere	Previziunea cererii pentru:		
	Anul I	Anii II- III	Anii IV - X
Ridicată (R)	7 000	7 000	7 000
Scăzută (S)	1 000	800	500

Probabilitățile cererii — Tabel nr.4

Variante de cerere	Probabilitățile cererii pentru:		
	Anul I	Anii II- III	Anii IV - X
Ridicată [p(R)]	0,70	0,60	0,50
Scăzută [p(S)]	0,30	0,40	0,50

ARBORELE DE DECIZIE

Figura Nr.2

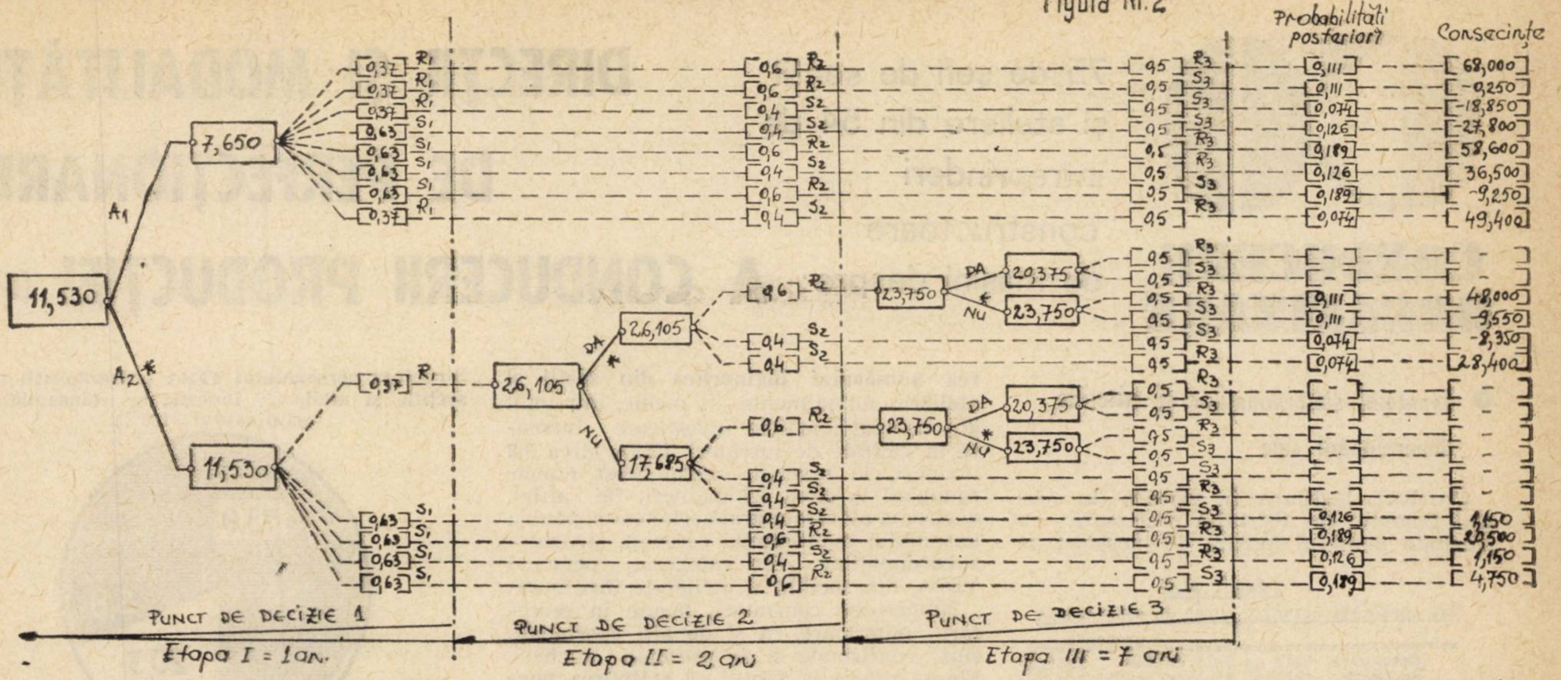

Pentru a putea decide în cele mai bune condiţii în privinţa construirii unei secţii iniţiale mari sau a unei secţii în trepte este necesar a evalua mai întîi decizia eventualei lărgiri a secţiei mici în etapele II şi III, pentru că, această decizie viitoare va influenţa consecinţele deciziei actuale.

Schema generală a acestei alternative este reprezentată în arborele de decizie (vezi fig. nr. 2).

La evaluarea deciziilor de mărire ulterioară se porneşte de la etapa a III-a, presupunînd că în etapa a II-a a avut loc lărgirea secţiei.

Notînd cu $V\ A_i E_j)$ valoarea consecinţelor acţiunii A_i (lărgim = A_1 sau nu lărgim = A_2 secţia) cînd are loc starea naturii E_j (cerere ridicată — E_1 sau cerere scăzută — E_2), atunci :

$$V(A_i E_j) = C \cdot b \cdot d - I, \qquad \text{unde}$$

C — nivelul vînzărilor în funcţie de cerere ; b — beneficiul unitar ; d — durata de funcţionare în orizontul de timp (ani) ; I — investiţii totale.

Evaluarea celor două linii de acţiune se va face prin înmulţirea valorii consecinţelor cu probabilităţile de apariţie a celor două variante de cerere conform relaţiei :

$$E(A_i) = \sum V(A_i, E_j) \cdot p(E_j).$$

Obţinem :

$$E\,(A_1''') = 20{,}375 \text{ mil. lei; } E\,(A_2''') = \\ = 23{,}750 \text{ mil. lei.}$$

Rezultă că linia de acţiune ce trebuie adoptată este menţinerea secţiei la capacitatea existentă din etapa a II-a. În cazul în care ar avea loc lărgirea secţiei s-ar înregistra o pierdere de : 23,750 — 20,375 = 3,345 mil. lei.

Pentru alegerea liniei de acţiune în etapa a II-a se are în vedere faptul că în fiecare din etapele II şi III cererea poate fi ridicată sau scăzută (vezi tabelul nr. 3) ceea ce determină existenţa a patru stări ale naturii astfel: $E_1''(R_2, R_3)$, $E_2''(S_2, S_3)$, $E_3''(R_2, S_3)$ şi $E_4''(S_2, R_3)$, unde: indicii 2 şi 3 corespund celor două etape.

Probabilitatea de apariţie a fiecăreia dintre cele patru stări ale naturii este o probabilitate compusă determinată ca produs al probabilităţilor stărilor componente, folosind relaţia p(A, B, C) = p(A) . p(B) . p(C).

Evaluînd pe baza acestor probabilităţi cele două linii de acţiune se obţine :

$$E(A_1'') = 26{,}105 \text{ mil. lei; } E(A_2'') = \\ = 17{,}\ 685 \text{ mil. lei;}$$

Rezultă că linia optimă de acţiune ce va trebui adoptată în etapa a II-a este lărgirea secţiei de la 2 000 la 4 000 tone. Deci, în cazul în care ar fi adoptată în prima etapă construcţia în trepte a secţiei, linia optimă de acţiune ar fi construcţia iniţială a unei secţii de 2 000 tone şi apoi lărgirea ei la 4 000 tone după doi ani.

b) Evaluarea deciziei : construcţia iniţială a unei secţii mari sau construirea în etape.

În acest studiu se dispune de toate elementele necesare determinării consecinţelor celor două linii de acţiune iniţiale.

Orizontul de timp fiind împărţit în trei etape şi existînd posibilitatea ca în fiecare etapă cererea să fie ridicată sau scăzută, pot avea loc opt situaţii (stări ale naturii) astfel :

$E_1(R_1, R_2, R_3)$; $E_3(R_1\ S_2, S_3)$; $E_5(S_1\ R_2, R_3)$; $E_7(S_1, R_2, S_3)$; $E_2(R_1, R_2, S_3)$; $E_4(S_1, S_2, S_3)$; $E_6(S_1, S_2, R_3)$; $E_8(R_1, S_2, R_3)$.

Probabilităţile de apariţie ale fiecăreia din cele opt situaţii putînd fi determinate după relaţia p(A.B.C) = p(A).p(B).p(C), se obţine :

$p(E_1) = 0{,}21$ $p(E_2) = 0{,}21$, $p(E_3) = 0{,}14$, $p(E_4) = 0{,}06$, $p(E_5) = 0{,}09$, $p(E_6) = 0{,}06$, $p(E_7) = 0{,}09$ şi $p(E_8) = 0{,}14$.

Valorile celor două acţiuni (A_1 — construcţia iniţială a unei secţii mari şi A_2 — construirea secţiei în etape) se vor determina conform procedeului folosit la analiza deciziei ulterioare de lărgire.

Pentru evaluarea consecinţelor în cea de a doua linie de acţiune privind construcţia în etape, se are în vedere decizia ulterioară de lărgire a secţiei numai în etapa a II-a la 4 000 tone.

Dispunînd de valorile consecinţelor şi de probabilităţile compuse ale celor opt evenimente, se pot evalua apoi cele două linii de acţiune astfel :

$E\ (A_1) = 23{,}468$ mil. lei.
$E\ (A_2) = 13{,}713$ mil. lei.

Sintetizînd rezultatele, în tabelul nr. 5 sînt redate consecinţele celor opt stadii, precum şi evaluarea celor două linii de acţiune.

Rezultă că linia optimă de acţiune este construcţia iniţială a unei secţii de 7 000 tone, întrucît duce la obţinerea unui beneficiu aşteptat cu 9,755 mil. lei mai mare decît în varianta construirii în două etape a unei secţii de 4 000 tone.

2. EVALUAREA DECIZIEI ÎN CONDIŢIILE UNEI EXPERIMENTĂRI COMERCIALE.

În scopul reducerii gradului de incertitudine se poate proceda în continuare la o acţiune de intensificare a promovării vînzărilor prin experimentarea posibilităţilor de folosire a produsului chimic A la diverşi utilizatori productivi din ţara importatoare. Rezultatul acestei acţiuni îl va constitui obţinerea unor informaţii suplimentare asupra nivelului cererii. Aceste informaţii pot conduce la două situaţii privind nivelul cererii :

— Y_1 : cererea observată este ridicată ;
— Y_2 : cererea observată este scăzută.

Concomitent, trebuie avut în vedere că situaţia observată s-ar putea să nu corespundă întotdeauna cu cererea reală de pe piaţă. Se consideră că în 80% din cazuri, elementul observat corespunde cu cererea reală, iar în 20% din cazuri nivelul cererii observate nu corespunde cererii reale.

Aurel BRÎNZĂ
Panaite NICA
Universitatea „Al. I. Cuza"
Iaşi

(Continuare în pag. 32)

Evaluarea liniilor de acţiune în cazul deciziei iniţiale

Tabel nr. 5

Linia de acţiune	Stări ale naturii								$E(A_1)$
	E_1 $p(E_1)=0{,}21$	E_2 $p(E_2)=0{,}21$	E_3 $p(E_3)=0{,}14$	E_4 $p(E_4)=0{,}06$	E_5 $p(E_5)=0{,}09$	E_6 $p(E_6)=0{,}06$	E_7 $p(E_7)=0{,}09$	E_8 $p(E_8)=0{,}14$	
A_1	68	-0,250	-18,850	-27,850	-58,600	36,500	-9,250	49,400	23,468
A_2	38	-9,550	- 8,350	1,150	20,500	1,150	4,750	28,400	13,713

Probabilităţi condiţionate

Tabel nr. 6

Nivelul real al cererii	Probabilităţi condiţionate		Total
	$p(Y_1/C_1)$	$p(Y_2/C_1)$	
Cerere ridicată (R_1)	0,8	0,2	1,0
Cerere scăzută (S_1)	0,2	0,8	1,0

CONDUCERE ORGANIZARE

75 de şefi de secţii şi ateliere din 54 de întreprinderi constructoare de maşini despre:

DIRECŢII ŞI MODALITĂŢI DE PERFECŢIONARE A CONDUCERII PRODUCŢIEI (II)

Evantaiul subordonaţilor şi criteriile dimensionării sale

CADRUL legislativ în vigoare (în special Decretul nr. 162/1973) precizează cu claritate numărul maxim de lucrători pe baza căruia se poate constitui o secţie sau un atelier. Efectivul acestor compartimente poate însă diferi, şi diferă, în realitate, de la o unitate la alta, în funcţie de o serie de împrejurări. Iată de ce una din întrebările chestionarului anchetei noastre a avut următoarea formulare : **„Cum apreciaţi că este, sub raport cantitativ, actualul dv. număr de subordonaţi ?“** În tabelul nr. 7 este redată sintetic prelucrarea răspunsurilor primite. Reţine atenţia în primul rînd faptul că, la toate cele trei categorii de cadre investigate, situaţia este aproximativ similară : **(a) Foarte puţine consideră „prea mare“ numărul de subordonaţi care le este afectat ; (b) Majoritatea — peste 50% — apreciază acest număr ca fiind „prea mic“ ; (c) Ponderea celor ce apreciază numărul de subordonaţi ca fiind „corespunzător“ este sub 50%.** Odată cu o mai raţională încărcare sub aspectul numărului de subordonaţi a conducătorilor de secţii şi ateliere, pentru o mai corectă împărţire a sarcinilor şi responsabilităţilor şi o mai eficientă utilizare a calificării şi competenţei acestora, se impune şi o îmbunătăţire a structurii — sub aspectul calificării — subordonaţilor, (personal TESA), în special prin **diminuarea numărului inginerilor din secţii şi ateliere.** Actualmente, în medie, într-unul din compartimentele investigate lucrează în calitate de lucrători TESA circa 3,8 ingineri, la nivel de secţie acest număr ajungînd la circa 5,7 ingineri. De altfel, diagrama alăturată arată schematic, pentru ansamblul eşantionului cercetat, structura subordonaţilor din categoria personal TESA, din secţiile şi atelierele invesigate.

Tabelul nr.7

Cum apreciaţi actualul număr de subordonaţi

- procente -

Categoria de cadre Calificativ	Sefi de secţie	Sefi de atelier	Adjuncţi şefi secţie	Indicator mediu pe eşantion
- Prea mare	2,5	4,3	-	2,6
- Corespunzător	38,4	34,7	46,1	38,6
- Prea mic	59,1	61,o	53,9	59,8
- Total	100,o	100,o	100,o	100,o

Tabelul nr.8

Clasamentul elementelor avute în vedere şi necesar de avut în vedere la stabilirea numărului şi structurii optime de subordonaţi

Nr. crt.	Structura elementelor	Clasamentul existent	Clasamentul optim	Diferenţa dintre clasamente
A	B	1	2	3
1.	Natura activităţii	III (2,8)	II (3,5)	- o,7
2.	Complexitatea lucrărilor	IV (2,3)	I (3,7)	- 1,4
3.	Ponderea activităţilor de creaţie	VII (o,5)	VI (1,4)	- o,9
4.	Personalitatea şi capacitatea conducătorului de compartiment	VI (1,3)	V (1,6)	- o,3
5.	Personalitatea şi competenţa subalternilor	V (1,8)	IV (2,o)	- o,2
6.	Criterii de economicitate	I (3,4)	VII(o,5)	+ 2,8
7.	Realizarea la timp a sarcinilor şi la un nivel calitativ superior	II (3,2)	III(2,5)	+ o,7

Structura personalului TESA (subordonaţi) în secţiile şi atelierele investigate (ansamblul eşantionului=100%)

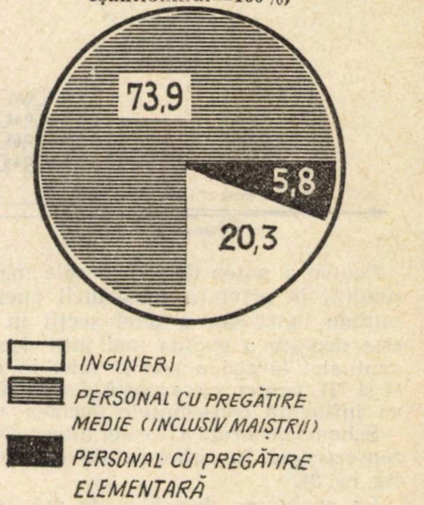

Numeroase constatări, făcute în cercetări anterioare, ca şi de alţi specialişti, sînt confirmate şi de prezenta anchetă. Ele se referă la faptul că **stabilirea ponderii ierarhice a şefilor compartimentelor de producţie nu se realizează întotdeauna pe baza unor criterii ştiinţifice,** care să ia în considerare în măsura necesară ansamblul elementelor ce condiţionează activitatea de conducere şi de execuţie. În cazul de faţă, dovedesc acest fapt, cele două **clasamente** întocmite şi prezentate în tabelul nr. 8.

(Ele au fost realizate astfel : (a) S-a cerut subiecţilor investigaţi să aleagă primele cinci elemente din cele enumerate care consideră că au fost avute în vedere cu precădere la stabilirea numărului şi structurii actuale a subordonaţilor, numerotîndu-le cu cifre de la 1 la 5, în ordine descrescătoare — 1 fiind considerată valoare maximă ; (b) S-a cerut apoi, în acelaşi mod, să stabilească ierarhia apreciată de ei ca optimă ; (c) S-au acordat 5, 4, 3, 2 şi 1 punct pentru elementele aflate pe locurile I, II, III, IV, respectiv V ; (d) S-au totalizat punctele pentru fiecare element în parte, atît pentru situaţia actuală cît şi pentru cea apreciată ca optimă, calculîndu-se media aritmetică ponderată. (e). În funcţie de totalurile medii obţinute s-au întocmit cele două clasamente ; (f) Pe linia fiecărui element s-a precizat locul din clasamentul respectiv — actual sau apreciat ca optim — iar în paranteză s-a trecut punctajul ; (g) Coloana 3 indică, pentru fiecare element în parte, diferenţa de puncte dintre situaţia optimă şi cea actuală).

O succintă analiză a tabelului permite cîteva concluzii : **1. Niciunul din cele şapte elemente luate în considerare nu ocupă acelaşi loc în cele două clasamente ; 2. În clasamentul situaţiei existente, criteriile care vizează imediatul, viitorul apropiat, ocupă primele două locuri, latura previzională fiind mai puţin luată în considerare. 3. În clasamentul propus, criteriile de mai mare fundamentare ştiinţifică — natura activităţii şi complexitatea sarcinilor, realizarea lor la timp şi la un nivel calitativ superior — sînt predominante ; 4. Cele mai mari diferenţe apar în cazul elementelor : „criterii de economicitate“ şi „complexitatea lucrărilor“** ; astfel, dacă în primul caz diferenţa nu este un fapt negativ, cum s-ar părea la prima vedere, realitate confirmată între altele şi de faptul că majoritatea conducătorilor investigaţi apreciază ca „mic“ sau „corespunzător“ numărul de subordonaţi (deci nu este vorba de economii la fondul de retribuire cum s-ar putea crede), cea de a doua diferenţă însă pare mai degrabă un element negativ, dovedit între altele şi de structura apreciată ca necorespunzătoare a subordonaţilor sau de modul utilizării fondului total de timp al conducătorilor chestionaţi.

Neluarea în considerare în totalitate, în toate cazurile, a celor mai juste criterii pentru dimensionarea ştiinţifică a secţiilor şi atelierelor productive, conduce, între altele, şi la un **mod mai puţin raţional, de utilizare de către lucrători (subordonaţi) a propriului lor fond de timp, a propriei experienţe sau fond de cunoştinţe dobîndite.** După opinia conducătorilor compartimentelor productive investigaţi, de pildă, o proporţie mai mare în ceea ce priveşte utilizarea insuficientă a cunoştinţelor şi experienţei proprii se înregistrează la categoria „alţi lucrători“, circa 44% apreciază că aceştia utilizează cunoştinţelele şi experienţa proprie în proporţie de sub 80%, la categoria „muncitori“ procentul respectiv fiind ceva mai scăzut : 37,3%. Tabelul nr. 9 redă, de altfel, mai edificator, situaţia apreciată ca existentă în cele 54 de întreprinderi investigate, de către conducătorii compartimentelor respective.

Criterii existente şi criterii apreciate ca optime pentru promovare

REALIZAREA marilor sarcini ce revin unităţilor industriale constructoare de maşini în cincinalul următor, al revoluţiei tehnico-ştiinţifice implică aplicarea, fără excepţie, a regulei **„omul potrivit la locul potrivit“**, a cărei respectare constituie o garanţie a folosirii cu maximum de randament a personalului. Totodată, aplicarea acestei **„reguli de aur“** — cum o denumesc specialiştii — a politicii de per-

Tabelul nr.9

Modul în care şefii compartimentelor productive investigate apreciază că personalul pe care-l conduc utilizează cunoştinţele şi experienţa proprie

Nr. crt.	Categorii de personal din secţiile şi atelierele cercetate	Proporţia în care se apreciază că sînt utilizate cunoştinţele şi experienţa proprie				
		mai puţin de 70%	între 70-80%	între 80-90%	între 90-100%	Total
1.	Muncitori	17,3	20,o	46,6	16,1	100,o
2.	Alţi lucrători	14,6	29,3	40,o	16,1	100,o

Tabelul nr.10

Ierarhizarea criteriilor apreciate ca reale și dorite pentru promovarea în postul de șef de secție sau atelier

Nr. crt.	Elementele luate în considerare	Situația apreciată ca existentă		Situația apreciată ca optimă	
		Ponderea răspunsurilor afirmative în totalul răspunsurilor posibile (%)	Clasament	Ponderea răspunsurilor afirmative în totalul răspunsurilor posibile (%)	Clasament
1.	Inalt nivel politic	100,0	I	100,0	I
2.	Studii	85,3	III	84,0	IV
3.	Vechime în producție	72,0	V	62,6	V
4.	Vechime în întreprindere	61,3	VI	41,3	IX
5.	Competență tehnică	86,6	II	96,0	II
6.	Competență economică	34,6	IX	48,0	VII
7.	Abilitatea de a lucra cu oamenii	72,0	V	84,0	IV
8.	Capacitatea de a munci în colectiv	56,0	VII	57,3	VI
9.	Capacitatea de a lua decizii optime	73,3	IV	88,8	III
10.	Caracterul	36,0	VIII	32,0	X
11.	Personalitatea	30,6	X	28,0	XI
12.	Starea sănătății	8,0	XIII	17,3	XII
13.	Dorința de a conduce	25,3	XI	10,0	XIII
14.	Capacitate de continuă autoperfecționare	18,6	XII	46,6	VIII

sonal asigură și realizarea corespondenței absolut necesare dintre ierarhia de conducere și ierarhia valorilor, rezultantă firească a aplicării principiilor de conducere și organizare științifică, în spiritul eticii și echității socialiste.

Ce criterii trebuie avute în vedere pentru promovarea personalului în posturile de șefi de secție sau șefi de atelier ? Am căutat să răspundem la această problemă incluzînd în chestionarul anchetei noastre, adresat celor 75 de cadre investigate, două întrebări. Prima, se referă la enunțarea elementelor apreciate ca constituind **de regulă criteriile de promovare** în funcțiile de conducere amintite. Cea de a doua, privește evidențierea principalelor elemente care **trebuie să constituie** — după opinia respectivilor subiecți — criterii de promovare în respectivele funcții de conducere. Practic, în cazul ambelor întrebări s-au enunțat 14 criterii (elemente) solicitîndu-se alegerea primelor 7 — apreciate ca reale sau dorite și cărora a trebuit să li se indice intensitatea în ordine descrescătoare (1 = intensitate maximă,..., 7 = intensitate minimă). Pe baza răspunsurilor primite s-au determinat doi indicatori : (a) un indicator calculat ca medie ponderată, în modalitatea folosită și la tabelul nr. 8 ; (b) un indicator de intensitate — reflectînd ponderea răspunsurilor afirmative în totalul răspunsurilor posibile, pentru fiecare criteriu (element) luat în considerare, în parte. Tabelul nr. 10 s-a întocmit pe baza celui de-al doilea indicator, deoarece diferențele între rezultatele oferite de ei sînt nesemnificative.

Analiza tabelului permite în primul rînd observația că deși cele două clasamente întocmite (cel determinat pe baza criteriilor apreciate ca luate de regulă în considerare și cel stabilit pe baza criteriilor apreciate ca optime) nu sînt în totalitate identice, **disproporțiile** care apar între elemente **sînt relativ mici.** Constatăm apoi că, în mod normal, pe locul întîi, în ambele clasamente, apare **„factorul politic"**, șeful de secție sau de atelier, trebuind să fie un om cu înalt nivel politic, promotor consecvent al eticii și echității socialiste, capabil să înțeleagă și să știe să aplice neabătut în practică principiile și politica partidului nostru de făurire a societății socialiste. Avînd sarcina de a rezolva cît mai eficient problemele tehnice și organizatorice ale secției sau atelierului pe care îl conduce, el trebuie, totodată, să fie **un bun specialist** (factorii „competență tehnică" și „studii" sînt situați, de altfel, în ambele clasamente, pe unele din primele locuri) și, în același timp, un **om cu experiență** de producție, **capabil să muncească în colectiv, să știe să lucreze cu oamenii, să ia întotdeauna deciziile cele mai bune.** Anumite semne de întrebare ridică plasarea factorului **„competență economică".** Actualmente se apreciază că el ocupă locul IX între criteriile după care se face „de regulă" promovarea în funcția de șef de secție sau de atelier. În clasamentul „optim" el urcă, însă numai două locuri (ocupă locul VII). Cunoscut fiind faptul că șeful secției sau atelierului de producție este conducător și direct responsabil atît pentru problemele de natură tehnică cît și pentru cele de ordin economico-organizatoric, că între acestea nu se poate face o separare, ele intercondiționîndu-se reciproc, credem **că luarea în mai mare măsură în considerare, în viitor, a criteriului „competență economică", se impune,** chiar dacă actualii și viitorii conducători ai respectivelor compartimente au sau vor avea o pregătire de bază predominant tehnică. Și poate chiar din acest ultim motiv el se cere reliefat mai mult.

Cîteva concluzii

CA DE OBICEI prin chestionarul anchetei am adresat celor chestionați și întrebarea : **„Ce propuneri aveți de făcut pentru îmbunătățirea organizării și conducerii activității compartimentului al cărui șef sînteți ?".** Răspunsurile primite, coroborate cu rezultatele obținute în urma prelucrării și interpretării celorlalte întrebări, permit cîteva constatări cu valoare de concluzie :

1. Desfășurarea în condiții de **eficiență economică cît vității de fabricație implică permanente perfecționări care au în vedere principalele componente ale subsistemului pe care-l reprezintă producția.** Între acestea, prioritare sînt cele ce privesc : mecanismul planificării-programării, organizarea producției și a muncii, aprovizionarea tehnico-materială, controlul de calitate, sistemul informațional, pregătirea și perfecționarea forței de muncă. De altfel, tabelul nr. 11 redă mai detaliat aceste direcții de perfecționare, cît și intensitatea cu care ele sînt cerute de către înseși cadrele de conducere a producției din întreprinderile investigate. Iar realizarea lor efectivă depinde, în primul rînd, de conducerea respectivelor întreprinderi, de modul în care ea colaborează, îndrumă și ajută efectiv conducerea secțiilor și altelierelor în cazurile ce depășesc competența și posibilitățile acestora din urmă, în unele situații însă fiind necesară și intervenția centralelor industriale sau ministerelor economice coordonatoare.

2. O **mai mare atenție** trebuie să acorde conducerile unităților economice **încadrării posturilor tehnice din secții și ateliere, chiar și a celor de conducere** (în special a atelierelor), **cu subingineri ; pregătirea inginerilor este necesar să fie cît mai rațional și eficient utilizată prin trecerea lor în activități de concepție, de cercetare, dezvoltare, de conducere de nivel superior etc,** sporindu-se astfel eficacitatea investiției făcute de societate în pregătirea și perfecționarea pregătirii lor.

3. Prin **îmbunătățirea organizării compartimentelor direct productive, a relațiilor dintre ele și celelalte compartimente ale întreprinderilor,** prin **încadrarea lor cu personal în structura necesară și îmbunătățirea sistemului informațional-decizional al întregii unități ca și a legăturilor acestuia cu celelalte subsisteme ale economiei naționale,** activitatea secțiilor și atelierelor de producție poate deveni mai eficientă, timpul de muncă al cadrelor de conducere, ca și al personalului compartimentelor direct productive poate fi folosit în mod cît mai optim, mai productiv.

4. În stabilirea ponderii ierarhice a șefilor de secții și ateliere, **întreprinderile și centralele trebuie să îmbine în mod rațional, adaptat la cerințele lor, prevederile legislației în vigoare, luînd în considerare în mai mare măsură acele criterii care se potrivesc mai bine specificului activității fiecăreia, neneglijînd în nici un caz criteriul „competenței economice",** corelația sa intrinsecă cu „competența tehnică", ultima verificîndu-și în ultimă instanță valoarea prin efectele primei.

Tabel nr.11

Propuneri făcute de cadrele chestionate pentru îmbunătățirea activității secțiilor și atelierelor

Nr. crt.	Conținutul propunerii	Opinii favorabile
1.	- Perfecționarea mecanismului planificării la nivel de întreprindere care să faciliteze o riguroasă programare a producției secției și atelierelor productive prin utilizarea metodelor moderne	11
2.	- Acordarea unui evantai mai larg de competențe și pîrghii șefilor de secții și ateliere pentru utilizarea cît mai eficientă a resurselor umane și materiale pe care le au la dispoziție	10
3.	- O mai mare atenție organizării activității și dotării secțiilor auxiliare și de deservire din întreprinderi (sculărie, mecano-energetic, întreținere-reparații etc.)	9
4.	- Raționalizarea și actualizarea documentelor de evidență utilizate la nivelul atelierelor și secțiilor, reducerea numărului și simplificarea conținutului celor cerute de compartimentele funcționale ale întreprinderii sau de alte niveluri organizatorice	6
5 - 6.	- Mai multă atenție din partea conducerii întreprinderii aprovizionării cu materii prime, materiale, semifabricate și s.d.v.-uri a secțiilor și atelierelor	4
	- O mai mare atenție activității de control tehnic și de calitate, prin dotarea sa cu a.m.c.-uri și personal corespunzător	4
7 - 8.	- Promovarea în mai mare măsură în secții și ateliere a formulelor moderne de organizare tehnologică	3
	- O mai mare atenție calificării, stabilității, promovării și creării unor condiții optime de lucru personalului muncitoresc	3
9.	- Trecerea personalului tehnic cu studii superioare în activități de concepție și cercetare	2
10 - 15.	- Organizarea periodică de cursuri de perfecționare la toate nivelurile și pentru toate categoriile de lucrători	1
	- Degrevarea tehnologilor din secții și ateliere de sarcini administrativ-birocratice	1
	- Intărirea asistenței tehnice în schimburile II și III	1
	- Intensificarea schimburilor de experiență cu întreprinderi sau secții fruntașe	1
	- Participare mai largă a personalului din secții și ateliere la simpozioane, conferințe, expoziții etc.	1
	- Mai multă stabilitate în posturile de conducere a producției	1

5. Se impune **promovarea cu mai mult curaj, în mai mare măsură, în întreprinderile cu profil de construcții de mașini a metodelor moderne, eficiente de conducere și organizare, introducerea pe scară largă a mijloacelor de prelucrare automată a datelor** și aceasta în primul rînd în activitatea de conducere a producției.

dr. Ovidiu NICOLESCU
Iulian BĂDIN
Alexandru BLAGA

Experiențe în actualitate

LA INSTITUTUL DE PROIECTĂRI TEHNOLOGICE PENTRU INDUSTRIA UȘOARĂ

CONTROLUL PRIN BUGETE PARȚIALE — METODĂ DE CONDUCERE A PROIECTELOR DE INVESTIȚII

DEZVOLTAREA impetuoasă a industriei ușoare în actualul cincinal, exigențele calitative impuse de satisfacerea în condiții optime a nevoilor populației și sporirea competitivității produselor pe piața mondială, au solicitat mutații importante în mecanismele specifice creativității, îmbunătățirea metodelor de organizare a conducerii, mutații fără de care nu se putea concepe atingerea obiectivelor propuse. Iar activitatea de proiectare chemată să răspundă cît mai eficient dezvoltării ramurii, atît prin realizarea de noi investiții, cît și prin dezvoltarea și modernizarea celor existente, trebuia să facă „primul pas", utilizînd cît mai eficient fondurile de investiții, prin proiectarea unor obiective cu indicatori tehnico-economici superiori, care să necesite un cît mai mic efort material și financiar.

Introducerea tehnicii bugetelor parțiale ca metodă de organizare și conducere a proiectelor de investiții în cadrul Institutului de Proiectări Tehnologice pentru Industria Ușoară — I.P.I.U., începînd cu anul 1972, s-a dovedit a fi o acțiune deosebit de eficientă, reușind să-și atingă sarcina inițial propusă, aceea de îmbunătățire a conducerii procesului de elaborare a proiectelor obiectivelor industriale, în principal prin stimularea proceselor de creativitate, creșterea responsabilității participanților, perfecționarea relațiilor dintre aceștia, definirea unor standarde mai coerente de calitate pentru întregul proces de elaborare a proiectelor. Iată de ce, considerăm utilă prezentarea, chiar și succintă, a experienței de pînă acum a I.P.I.U. în implementarea acestei tehnici, avantajele și eficiența economică la care ea a condus.

● Complexitatea elaborării proiectelor și cîteva din insuficiențele vechii formule organizatorice

PROCESUL de ansamblu al elaborării proiectelor de investiții (atît în faza de studiu tehnico-economic, S.T.E., cît și în cea de proiect de execuție, P.E.) constă în prelucrarea specifică a informațiilor conținute în teme, cît și a unor informații cu caracter de documentare, existente și sistematizate în organizația de proiectare, în condițiile impuse de diferitele restricții. Ca atare, **proiectele se prezintă în final ca rezultat al însumării unor activități specifice, într-o succesiune și intercondiționare dictate de tehnologia elaborării.** Se pune deci **problema îndrumării, coordonării și controlului unor activități parțiale în vederea realizării unui scop de ansamblu, scop ce poate fi definit prin anumite standarde de performanță.**

Pentru I.P.I.U. perfecționarea organizării și conducerii elaborării proiectelor a constituit în permanență un obiectiv prioritar pe agenda Comitetului Oamenilor Muncii. Începînd cu **anul 1970** a fost adoptată o formulă organizatorică care a permis o descentralizare importantă a unor laturi ale activității de conducere a procesului de proiectare, în paralel cu creșterea responsabilității participanților la proces. Această formă, constînd în organizarea pe patru sectoare de proiectare (fiecare deservind anumite subramuri ale industriei ușoare) și un grup de servicii funcționale, prezenta pe lîngă avantaje și o serie de **inconveniente** : a) O dificilă vehiculare a experienței în cadrul aceleiași specialități ; b) Capacitatea redusă a colectivelor de a prelua suprasolicitări importante datorită numărului redus de specialiști pentru anumite discipline din cadrul colectivului ; c) Dificultăți în aplicarea unei linii unitare în coordonarea tehnică de specialitate ; d) O oarecare scădere în încărcarea permanentă a unor specialități etc.

Au fost primele constatări care au impus gîndirea unei noi formule organizatorice... dar nu singurele.

● Necesitatea unui sistem de conducere cu dominantă economică

Activitatea de conducere pe timpul elaborării proiectului se manifesta în fosta situație în special din punct de vedere tehnic și organizatoric, rolul principal jucîndu-l tehnologia și organele de îndrumare și control, special constituite (colectivul de îndrumare, verificare și recepție — C.I.V.R. — la nivelul sectorului, și Colectivul Tehnico-Economic — C.T.E. — pentru coordonarea directă a conducerii), preocupările acestora fiind concentrate prioritar, spre : analiza soluțiilor tehnice în cadrul activității specialiștilor ; controlul utilizării forței de muncă ; redistribuirea mijloacelor de producție ; controlul realizării bugetului de timp alocat pentru fiecare specialitate în parte.

Cu toate că, practic, institutul realiza planul de proiectare pe ansamblu și asigura cu documentații necesitățile planului de investiții, rezultatele calitative erau sub posibilități, eficacitatea modului cum era condus procesul de elaborare în sine putînd fi apreciată și după concluziile ce le-a oferit studiul observațiilor și recomandărilor organelor de avizare, precum și analiza ritmicității realizării planului pe trimestre ca și a programelor lunare de activitate.

În principal, analizele întreprinse au condus la următoarele concluzii (a) peste 60% din totalul observațiilor și recomandărilor organelor de avizare și aprobare se refereau la probleme cu caracter economic (fie la nivelul indicatorilor tehnico-economici ai activității întreprinderii, fie la o serie de costuri specifice pentru construcții și instalații) ; (b) 20—25% din observațiile și recomandările organelor de avizare priveau modul de dimensionare a numărului de echipamente tehnologice și a forței de muncă sau se refereau la unele soluții tehnice în sine ; (c) restul observațiilor și recomandărilor erau legate de situații provenite din necesitatea de corelare a avizelor, propunerilor de adaptare a unor soluții la posibilitățile conjuncturale ale unor subfurnizori, la greșeli de redactare, omisiuni și altele ; (d) privind ritmicitatea, s-a constatat că în procent de 50% stadiul evoluției nu corespundea cu cel prevăzut prin plan, pentru momentul caracteristic al evoluției proiectului și, că, practic, bugetul de timp al specialităților ce participau în final la elaborarea proiectului se înrăutățea, conducînd la scăderea calității documentației în ansamblu, la înrăutățirea colaborării între specialiști și la necesitatea unor refaceri importante de documentații.

S-a constatat deci că modul de conducere și organizare a procesului de elaborare a proiectelor nu corespunde cu sistemul criteriilor de evaluare ulterioară, preponderent economice. Procesul de conducere sub latura lui de îndrumare și control era lipsit de instrumente care, în fiecare secvență, să fie capabile să îl acorde cu criteriile de apreciere ulterioare. Practic, numai în final se putea constata eventuala nereușită, atunci cînd informațiile proiectului cereau un grad mare de implicitare și, cînd, refacerea, la rîndul ei, reprezenta un proces extrem de laborios, afectînd toate specialitățile.

Situația se datorea faptului că **aspectele economice ale soluțiilor tehnice parțiale se evidențiau numai la urmă,** că pe parcurs participanții nu dispuneau de o modalitate și de o tehnică specifică pentru fiecare nivel (de execuție sau de comandă), neputîndu-se crea secvența de autoreglaj necesară, care să permită, din mers, racordarea specialităților în raport cu exigențele ansamblului final.

Această concluzie a impus gîndirea și introducerea unui sistem care să acorde **factorului economic** un **rol primordial** și permanent, încă din primele faze de elaborare, care să creeze o uniformitate de criterii în aprecieri, atît pe parcursul elaborării, cît și în final, și care să aducă specialitățile participante în situația de a fi realizatori specifici ai unor funcții economice cu dimensiuni predeterminate. El a fost găsit în **tehnica bugetelor parțiale.**

● Principii generale și elemente fundamentale într-o aplicare concretă

PORNIND de la premisa că participanții la elaborarea proiectelor, prin activitatea lor de concepție, se găsesc în situația de consumatori în raport cu fondurile de investiții planificate pentru un obiectiv, deoarece fiecare solicită în final mijloace valorice pentru realizarea soluției pe care o propune, se impunea utilizarea unui sistem de conducere și organizare care să sporească responsabilitatea prin **predeterminarea unui buget limită de cheltuieli pentru fiecare participant(** proiectant). Aceasta a însemnat transformarea fondului planificat pentru un obiectiv oarecare, devenit astfel **bugetul colectivului** pentru realizarea obiectivului, într-o **sumă de bugete parțiale** ce au fost trecute în administrarea — pe timpul elaborării proiectului — specialităților participante. Totodată, acest fapt a implicat îmbunătățirea pregătirii tehnice a lansării, organizarea unor activități de prelucrare specifică a temei, precum și unora de prelucrare sistematică a proiectelor anterior elaborate, astfel încît să se poată obține multitudinea necesară de indici asociați soluțiilor tehnice construite, ca și standardele de performanță pe baza cărora să fie proiectate, în mod motivat, bugetele parțiale.

Sistemul de conducere prin bugete parțiale utilizat în I.P.I.U. și-a propus să satisfacă exigența ca **întregul proces de elaborare a proiectelor să fie coordonat, controlat și stimulat prin activități și tehnici definite în expresii și categorii avînd semnificații cu caracter economic.** Astfel, **principiile generale** ale noului sistem sînt într-o enumerare și definire succinte, următoarele :

(a) crearea unui sistem de indicatori care să permită fiecărei specialități orientarea pe parcursul elaborării proiectului spre cele mai eficiente soluții ;

(b) utilizarea unor instrumente suplimentare pentru organele specializate de îndrumare și control a elaborării proiectelor, care să permită o unitate de acțiune atît pe timpul elaborării cît și în faza de recepție ;

(c) participarea specialiștilor economiști încă de la începutul activității de elaborare, ei devenind elementul (instrumentul) special de competență capabil să impună restricții celorlalte specialități, în fiecare secvență a perioadei de elaborare ;

(d) crearea unui sistem mai sigur de evaluare a stadiului elaborării proiectului, care să îmbine, elementele cantitative cu cele calitative ale activității și să ofere pe această bază activității un grad final ridicat de certitudine ;

e) creșterea responsabilității participanților la elaborarea proiectelor, prin stabilirea unor noi interpretări ale relației dintre participant (proiectant) și valoare alocată investiției.

În esență deci, noua metodă se bazează pe **schimbarea calitativă a relațiilor de responsabilitate dintre participanții la proces și**

obiectul muncii, precum și pe **metamorfozarea rolului unor servicii sau grupuri funcționale în elemente active** (cu activități apriorice) **din elemente pasive** (cu activități posterioare-înregistratoare). Astfel :

- Fondul de investiții planificat pentru obiectivul ce se proiectează devine bugetul de cheltuieli acordat șefului de colectiv pentru a realiza, prin activitatea colectivului său, un obiectiv fizic dat cu anumite standarde de performanță.
- Șeful de colectiv (șeful de proiect) devine gestionarul bugetului, activitatea sa fiind apreciată după felul în care își utilizează bugetul. Responsabilitatea sa capătă un sens suplimentar el putînd să ducă o anumită politică de cheltuire a bugetului său prin felul cum îl va aloca specialităților participante, astfel ca, pe de o parte, să stimuleze creativitatea, iar, pe de alta, să reușească realizarea obiectivului fixat prin standardele de performanță și bugetul de timp pus la dispoziție pentru elaborare.

SCHEMA DE LEGĂTURI ÎN ELABORAREA UNUI PROIECT.-SITUAȚIA ACTUALĂ

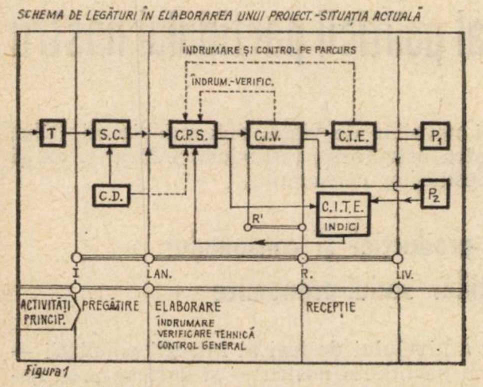

Figura 1

T = TEMA S.C. = ȘEF COLECTIV C.P.S. = COLECTIV PROIECTARE SPECIALITATE
C.I.V. = COLECTIV ÎNDRUMARE VERIFICARE C.T.E. = CONSILIU TEHNICO-ECONOMIC
P = PROIECT C.D. = COLECTIV DOCUMENTARE C.I.T.E. = COLECTIV INDICI TEHNICO-ECONOMICI

- Grupul de participanți de aceeași specialitate devine gestionarul bugetului parțial alocat specialității respective, în această situație el posedînd instrumentele prin care poate analiza eficacitatea economică a soluțiilor parțiale, fiind stimulat în găsirea unor soluții din ce în ce mai eficace pentru a realiza economii față de bugetul dat organizației de proiectare.
- Colectivul C.I.T.E. elaborează : fișa costurilor realizate pentru soluțiile specifice, plecînd de la fondul de indicatori tehnico-economici existenți sau de la prelucrarea acestora pe baza fișei standardelor realizate de Serviciul tehnic ; indicele de cost specific pentru specialitatea dată, dînd o expresie valorică unitară, practic a experienței tehnice realizate pentru satisfacerea standardului de performanță ; întocmește propunerea de bugete parțiale pe specialități, după ce au fost deduse din bugetul planificat cheltuielile obligatorii care nu pot fi influențate de elaborarea proiectului.
- În acest moment tema de proiectare și bugetul parțial propus sînt preluate, analizate și corectate de șeful de colectiv care aplică politica cerută de cazul concret. Se obțin în final bugete parțiale ce pot fi comunicate colectivelor de specialitate.
- Astfel este terminată faza de pregătire putîndu-se trece la momentul lansării celei de a doua, moment din care începe elaborarea propriu-zisă a proiectului, Acum :
- Bugetul parțial propus cît și bugetul parțial definitiv, împreună cu tema, se transmit simultan specialităților participante la elaborare, colectivului de îndrumare, verificare și recepție.

Organele de îndrumare și control specializate (C.I.V.R. și C.T.E.) posedă instrumente exprimate unitar în aceleași expresii în care sînt definite și obiectivele proprii ale specialităților elaboratoare, precum și ale organelor de avizare și aprobare ulterioară.

Tehnica de aplicare a metodei conduce deci la amplificarea perioadei de pregătire — în cadrul organizației de proiectare — a lansării proiectului, precum și în introducerea unor subcompartimente din Serviciul Tehnic între organele de îndrumare-control și elaboratori.

Fazele implementării

FLUXUL principalelor activități se prezintă în cadrul noii metode astfel (vezi anexa nr. 1) :

(a) Tema aprobată intrînd în institut se distribuie simultan : sectorului de proiectare, șefului de colectiv, colectivului de documentare, colectivului de indici tehnico-economici (C.I.T.E.).

(b) În acest proces colectivul de documentare elaborează plecînd de la temă : fișa de standarde de performanță pentru ansamblul obiectivului și pentru soluțiile tehnice ale fiecărei specialități participante în parte ; fișa unor standarde realizate cu indicarea soluțiilor tehnice practicate pe baza preluării fondului de experiență proprie.

Punerea în practică a tehnicii impune, în primul rînd, **cercetarea amănunțită a mijloacelor** prin care se pot perfecționa relațiile implicate în procesul de elaborare a proiectelor și, în al doilea rînd, **definitivarea tehnicilor solicitate** să constituie suportul material al mutațiilor calitative cerute acestor relații. Principalele activități care au trebuit parcurse și care practic definesc conținutul procesului de implementare sînt, într-o precizare succintă, următoarele : (1) Dezvoltarea proiectului la nivelul circuitelor informaționale, al suporților de informații și instrucțiunilor de procedură pe niveluri și categorii de personal ; (2) Modificarea regulamentelor de atribuții și competențe ; (3) Reorganizarea colectivului de documentare și colectivului C.I.T.E. ; (4) Gruparea indicatorilor tehnico-economici existenți pe subramuri și specialități, precum și elaborarea unor noi indicatori pe baza prelucrării conținutului de date cuprinse în proiectele elaborate ; (5) Instruirea personalului de proiectare pe niveluri și compartimente : ingineri-șefi, organe de control și îndrumare (C.I.V.) șefi de colective complexe, șefi de colective de specialitate, proiectanți, servicii funcționale; un program special de instruire s-a asigurat personalului economic de specialitate, care este chemat să participe la toate fazele de implementare a sistemului ; (6) Testarea modului de însușire și validarea preliminară a metodei pe baza analizei unui proiect predat prin prisma metodei propuse ; (7) Aplicarea și urmărirea ei printr-un control riguros ; (8) Urmărirea specială a aplicării ; (9) Perfecționarea metodei.

După cum rezultă din graficul de eșalonare (vezi fig. nr. 2) durata totală a implementării este de 12 luni, unele (2 și 3) au putut fi realizate paralel, iar altele (4, 5, 7, 8, 9) suprapuse pe anumite perioade.

Avantajele...

Implementarea noii metode a provocat o serie de schimbări de relații și atitudini cu caracter de perfecționare conducînd în final la însemnate avantaje economice, dintre care cele mai importante sînt :

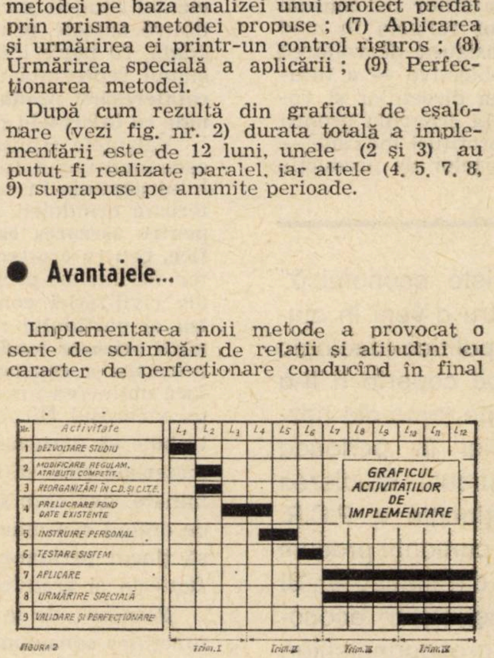

FIGURA 2

A. Participantul (proiectantul) trebuie să-și exprime soluțiile tehnice în termeni ce pot fi comparați cu bugetul și să tragă concluzii potrivite. La acest nivel se naște o relație specială între obiectul muncii și proiectant întrucît : (a) dacă soluția nu se încadrează în buget trebuie să se caute noi soluții tehnice, să se lărgească sfera documentării, să se solicite sprijin de la îndrumători, astfel ca proiectantul să poată realiza soluția în limita bugetului de care este răspunzător ; (b) dacă soluția se încadrează relativ ușor în buget, atunci proiectantul este stimulat să o perfecționeze pentru a realiza economii, o parte din acestea reîntorcîndu-se ca recompensă personală (conform unor reglementări specifice a cointeresării proiectanților). Ambele cazuri conduc la stimularea creativității prin existența unei metode de măsurare a valorii soluțiilor la nivelul fiecărei specialități în parte.

B. **Organele specializate de îndrumare, verificare și control își exercită în condiții mai bune atribuțiile** îndrumînd spre soluțiile tehnice care satisfac în cel mai înalt grad exigențele bugetelor, mărind astfel eficacitatea propriei lor activități.

C. Procesul în ansamblu **permite realizarea unor secvențe repetate de autocontrol la nivelul fiecărei specialități,** astfel că rezultatul final devine previzibil încă pe parcursul elaborării și nu se riscă constatarea depășirii prevederilor, în final, cînd ar fi nevoie de o cantitate mărită de efort pentru a depista erorile. Se obține pe această cale o reducere a ciclului total de elaborare a proiectelor și o îmbunătățire a consumului specific de timp pe activități, evitîndu-se perioadele de refacere a elaborării.

D. Se îmbunătățește colaborarea între specialități, precum și posibilitatea de apreciere obiectivă a activității fiecăreia, modul de realizare a bugetului devenind un standard de calitate privind activitatea specialităților.

E. **Se adîncește diviziunea și specializarea muncii** și se organizează la un nivel calitativ superior faza de pregătire (atribut previzional), care abordează noi probleme dînd un caracter activ colectivului de indicatori tehnico-economici, ca și unor colective din serviciul tehnic. În felul acesta, se degrevează de o serie de activități proiectanții, sporește fondul de date (ca conținut și mod de exprimare) fiind posibile aprecieri de sinteză, precum și îmbunătățirea unor tehnici de planificare.

F. La nivelul organizației de proiectare este posibilă depistarea mai ușoară și mai rapidă a direcțiilor în care eficacitatea soluțiilor este scăzută, obținîndu-se concluzii în bună măsură asemănătoare cu cele pe care teoria analizei valorii le oferă pentru produse în industrie. Se poate trece astfel la elaborarea unor planuri de măsuri tehnico-organizatorice mai temeinic fundamentate, precum și la stabilirea unor serii de alte teme ce pot constitui obiect de cercetare ulterioară.

...și eficiența sistemului

INTRODUCEREA noii metode de conducere are importante implicații economice directe și indirecte. Din rîndul celor directe amintim : (a) se realizează pe ansamblu o economie de cca. 15% ore proiectare, reprezentînd pînă la 500 000 lei cheltuieli de proiectare anuale ; (b) s-au obținut la obiectivele ce au fost proiectate începînd cu iunie 1972 — economii de peste 30 milioane lei volum total de investiții și peste 10 mil. lei la construcții-montaj ; (c) s-au înregistrat pași importanți în stimularea capacității de creativitate obținîndu-se soluții noi, care au condus la înregistrarea de numeroase brevete, multe din ele valorificate la export.

Ca implicații directe ar putea fi amintite cele care s-au obținut în economia subramurilor industriei ușoare prin realizarea unor obiective cu indicatori tehnico-economici mai ridicați.

Toate acestea sînt cîteva argumente ce pledează convingător pentru experimentarea și introducerea metodei conducerii prin bugete parțiale în cît mai multe unități economice și nu numai cu profil de proiectare.

Utilizarea metodei contribuie la generarea de condiții prielnice înregistrării unei efervescențe creatoare, cu care întîmpinăm cincinalul revoluției tehnico-științifice.

G. COJOCARU
director I.P.I.U.

Cursul:
Studierea politicii economice interne și internaționale a P. C. R.
TEMA II

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Orientările date de Congresul al XI-lea al P. C. R., privind asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare economico-socială. Creșterea eficienței economice. Reducerea cheltuielilor materiale de producție — obiectiv central al politicii partidului nostru

REPRODUCȚIA, proces obiectiv al existenței sociale, prin funcțiile pe care le îndeplinește se prezintă ca unitate a mai multor faze, în cadrul căreia producția și consumul se găsesc într-o strînsă intercondiționare formînd, de fapt, axul central al întregii activități social-economice. **Producția,** ca activitate socială de transformare a bunurilor naturale în valori de întrebuințare își impune rolul său primordial prin funcția de furnizor permanent, al obiectului propriu-zis al consumului. La rîndul său, **consumul** desăvîrșește producția, absoarbe produsul acesteia și impune reluarea continuă a ei, corespunzător necesităților și dezvoltării principalului factor al societății — forța de muncă.

Raporturile generale dintre producție și consum se realizează în forme specific determinate de relațiile de producție din fiecare orînduire socială. În socialism, conținutul deosebit, radical schimbat față de orînduirile precedente, al relațiilor de producție imprimă trăsături distincte producției și consumului. Astfel, pentru prima dată în istoria omenirii producția are ca scop suprem și nemijlocit **înfăptuirea bunăstării întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului. Consumul,** fază a reproducției, cunoaște noi dimensiuni și semnificații imprimate de **situați specifică a acestuia de a fi parte integrantă a însuși scopului nemijlocit al producției socialiste.** Interdependența dintre producție și consum se realizează ca un **proces conștient, științific determinat și organizat,** în contextul coordonatelor planului național unic al dezvoltării economico-sociale. Sintetizînd traiectoriile viitoare ale producției și consumului din țara noastră, sensurile, mobilurile și motivațiile evoluției acestora, în etapa actuală, Programul Partidului Comunist Român menționează : „Producția de bunuri materiale va urmări satisfacerea din plin a cerințelor dezvoltării societății și a necesităților de consum ale întregului popor. Aceste obiective se vor reflecta în mod judicios în planul național unic, care va asigura dezvoltarea proporțională — în conformitate cu legile obiective — a tuturor sectoarelor de activitate. În determinarea direcțiilor și volumului producției materiale pornim nu de la criteriile proprii orînduirii capitaliste — ale asigurării unor profituri maxime — ci de la principiul socialist al dezvoltării forțelor de producție în vederea satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific, ale societății, atît pentru asigurarea reproducției lărgite, cît și pentru acoperirea necesităților consumului".

Începînd din luna septembrie „Revista economică" publică un Documentar economic pentru a veni în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic și economic de masă cuprinzînd : 1) pe coperta a II-a grafice, diagrame, scheme și ilustrații pe teme ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1970—1990. 2) Consultații pentru cursul : studierea politicii economice interne și internaționale a P.C.R. (pentru cele 3 teme comune pentru toți cursanții precum și pe temele specifice pentru cursanții din industrie). 3) Articole de metodologia predării cunoștințelor economice în învățămîntul politic pentru uzul propagandiștilor. 4) Scurte explicații asupra conținutului unor noțiuni și categorii economice. 5) Fișe bibliografice asupra broșurilor publicate de Editura politică pe teme incluse în cursurile de învățămînt de masă.

I. Interdependența producției și consumului în sistemul relațiilor social-economice

Creșterea continuă a nivelului de trai al întregii populații — țelul suprem al politicii partidului nostru — și desfășurarea neîntreruptă a reproducției lărgite impun constituirea la scara întregii societăți a două mari fonduri : fondul de consum și fondul național de dezvoltare economico-socială.

Fondul de consum reprezintă partea din venitul național repartizată și folosită pentru satisfacerea necesităților de trai individuale și sociale ale tuturor membrilor societății. În determinarea mărimii și structurii fondului de consum Partidul Comunist Român pornește de la cîteva considerații cu o valoare teoretică și practică deosebită. În societatea noastră consumul populației nu înseamnă simplul act de utilizare a bunurilor materiale sau de folosire a serviciilor, **ci este un proces complex care are ca funcție principală transformarea continuă, multilaterală, a forțelor de muncă, amplificarea aptitudinilor fizice și intelectuale ale oamenilor, corespunzător cerințelor și tendințelor majore ale progresului social.**

Cu o asemenea funcție consumul, înainte de a fi fază finală a reproducției, **este factor principal al dezvoltării economice,** deoarece satisfacerea crescîndă a necesităților de instrucție, cultură și sănătate ale populației asigură sporirea continuă a eficienței muncii sociale, care după cum se știe, reprezintă una dintre sursele principale ale creșterii venitului național. Totodată, ca parte integrantă a scopului producției socialiste, consumul reprezintă una dintre formele concrete **de stimulare a cointeresării producătorilor, de armonizare a intereselor personale cu interesele generale ale societății.**

Valențele științifice ale concepției partidului nostru privind consumul populației sînt amplificate și de definirea clară a rolului acestuia în ce privește realizarea modului de viață caracteristic orînduirii socialiste. Punînd pe prim plan preocuparea pentru **așezarea consumului populației pe baze rațional-științifice,** pentru creșterea nivelului de trai al populației corespunzător cerințelor progresului social și caracteristicilor definitorii ale civilizației contemporane, documentele Congresului al XI-lea al partidului nostru subliniază, totodată, **necesitatea eliminării oricăror tendințe consumatoriste,** a oricăror forme de manifestare a consumului care presupun cheltuieli ale societății fără obținerea unor efecte sociale utile. Subliinind aceste aspecte, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Întreaga dezvoltare trebuie să pornească de la necesitatea asigurării unei producții materiale care să satisfacă cerințele de consum științific determinate, dar care să excludă risipa sub orice formă, consumul de dragul consumului. La stabilirea nivelului de consum trebuie să ținem permanent seama de posibilitățile reale, combătînd fantezia și grandomania mic-burgheză".

Pornind de la definirea clară și precisă a conținutului și funcțiilor consumului în socialism, Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român a stabilit coordonatele majore ale evoluției fondului de consum, obiectivele care urmează a fi înfăptuite pe seama acestuia. Astfel, corespunzător Programului dezvoltării economice și sociale a României, pînă în anul 1990 fondul de consum va atinge asemenea dimensiuni încît să se poată asigura venituri reale pe un locuitor de 3-3,5 ori mai mari față de anul 1970. Pentru satisfacerea pe o treaptă superioară a necesităților generale ale societății, fondurile sociale de consum vor fi create în așa fel încît la sfîrșitul deceniului următor ele să reprezinte 30-32% din totalul veniturilor populației. În decursul viitorului cincinal fondul de consum pe locuitor va crește cu cca. 40 la sută, ceea ce va permite ca retribuția să sporească cu 18-20 la sută, iar veniturile reale ale țărănimii cu 20-25 la sută. Totodată, cheltuielile social-culturale pe o familie vor crește, în medie, de la 7 500 lei în anul 1975 la circa 10 900 lei în 1980. Ca rezultat al majorării retribuției și sporirii fondurilor sociale de consum, volumul total al veniturilor reale ale populației va crește în perioada 1976—1980 cu 37 la sută, iar pe locuitor cu 30 la sută.

Întreaga evoluție a nivelului și structurii fondului de consum, a nivelului de trai al populației depinde, în fiecare etapă a societății, de modificările care au loc în cadrul producției și reproducției, determinate de un complex de factori dintre care fondul de dezvoltare economico-socială îndeplinește rolul determinant.

Fondul de dezvoltare economico-socială, reprezintă totalitatea resurselor folosite de către societate pentru reluarea producție în proporții crescînde, pentru modernizarea acesteia, dezvoltarea bazei materiale a activităților social-culturale și creșterea rezervelor materiale, ale societății. Sursa principală a fondului de dezvoltare economico-socială o constituie partea din venitul național alocată anual pentru acumulare, adică pentru extinderea factorilor obiectivi și subiectivi ai producției, corespunzător cerințelor continuării neîntrerupte a acesteia la dimensiuni mărite față de perioadele precedente.

La stabilirea cotei părți repartizată din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială Partidul Comunist Român ține seama, în primul rînd, de nivelul economic actual al țării noastre, precum și de obiectivele majore ale etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. **Situația actuală de țară în curs de dezvoltare, continuarea industrializării** pentru formarea unei economii moderne, eficiente și multilateral dezvoltate, **necesitatea obținerii unor sporuri anuale ale producției pe locuitor — la principalele produse — în general mai mari decît ale țărilor avansate economic,** pentru a se accelera procesul de reducere și lichidare a decalajelor față de acestea determină o **rată ridicată a acumulării**, mărimea sa reprezentînd aproximativ $^1/_3$ din venitul național. O asemenea rată este determinată, în al doilea rînd, **de dimensiunile și ritmul extrem de rapid al revoluției tehnico-științifice contemporane,** care se concretizează, printre altele, în necesitatea modernizării continue a mijloacelor de muncă, apariția de noi sectoare și subramuri ale producției materiale, accelerarea procesului de înnoire a produselor, toate acestea solicitînd mijloace materiale și valorice într-un volum tot mai mare. Este deosebit de expresiv faptul că implicațiile revoluției tehnico-științifice contemporane în ce privește folosirea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare se manifestă pregnant chiar și în țările cu un nivel economic mai ridicat decît al țării noastre. Astfel, ponderea fondului de acumulare în venitul național realizat a fost, în anii 1972—1973, în : U.R.S.S. de 27,4—29,0 la sută în R.P. Polonă de 31,7—34.6 la sută, în R.S. Cehoslovacă de 26—27,1 la sută, iar ponderea investițiilor în produsul intern brut a fost : în Japonia de 34—35 la sută (1970—1972) în Franța circa 26 la sută, în Austria 29,0—31,5 la sută (1971—1972). În al treilea rînd, o rată ridicată a acumulării este impusă de **înseși volumul și dinamica accelerată a creșterii necesităților de trai ale populației din țara noastră**, a căror satisfacere presupune sporirea continuă a investițiilor în ramurile și subramurile producției bunurilor de consum.

(Pentru cunoașterea unor aspecte de ansamblu asupra reproducției se poate consulta articolul „Valențe sistemice ale producției sociale“ de Virgil Ionescu din „Revista economică“ nr. 36—37 din 5 și 12 IX 1975).

II. Îmbinarea cerințelor actuale cu cele ale viitorului

Toate aceste aspecte care explică coordonatele definitorii ale celor două fonduri, precum și interdependențele obiective existente între necesitățile reproducției lărgite și creșterea nivelului de trai al populației pun ca **problemă centrală**, pentru teoria și practica economică determinarea pentru fiecare perioadă, a **proporțiilor în care se repartizează venitul național pentru fondul de consum și pentru fondul de dezvoltare economico-socială.** Dînd expresie importanței acestei probleme Programul aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R. menționează : „Partidul va urmări consecvent, și în perioada următoare, repartiția judicioasă a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, asigurîndu-se, atît mijloacele corespunzătoare judicioasă a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, asigurîndu-se atît mijloacele corespunzătoare creșterii continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului, cît și continuarea dezvoltării puternice a economiei naționale, a întregii societăți“.

Criteriile fundamentale în funcție de care se stabilesc proporțiile repartizării venitului național pentru cele două fonduri pot fi formulate succint astfel :

1. **Unica sursă a reproducției lărgite și a creșterii nivelului de trai al populației o constituie venitul național**, adică valoarea nou creată de către societate. De aceea, mărimea, proporțiile repartizării venitului național pentru cele două fonduri depind direct de nivelul economic al țării, de gradul de eficiență a producției sociale și de rezultatele concrete ale fiecărui membru al societății.

2. **Creșterea gradului de satisfacere a necesităților de consum trebuie să se realizeze nu în salturi, în cicluri sau conjunctural ci ca proces continuu.** Aceasta înseamnă că partea din venitul național alocată pentru fondul de dezvoltare economico-socială trebuie să asigure în permanență, atît reproducția lărgită, cît și creșterea continuă a fondului de consum.

3. **Mărimea și structura materială a fondului de consum dintr-o anumită perioadă sînt determinate de dimensiunile reproducției imprimate de întreaga evoluție a fondului de dezvoltare economică din perioadele precedente.** Sau, într-o optică prospectivă, acest criteriu exprimă relația corespunzător căreia cota parte din venitul național alocată pentru fondul de dezvoltare în perioada prezentă determină și scara reproducției, dar și nivelul și structura fondului de consum din etapele următoare ale societății. Deci, **la stabilirea proporțiilor în care se împarte venitul național pentru cele fouă fonduri trebuie să se țină seama nu numai de necesitățile prezente dar și de cele viitoare.**

4. În sfîrșit, criteriul de sinteză a raporturilor dintre cele două fonduri și care, de altfel, constituie un obiectiv permanent al politicii economice din țara noastră constă în **armonizarea continuă a creșterii economice cu maximizarea consumului generalizat, corespunzător posibilităților reale existente în fiecare etapă a construcției socialismului.**

Rezultatele obținute de țara noastră pînă în prezent ca și studiile prospective pe o perioadă îndelungată demonstrează atît conținutul științific al acestor criterii, cît și rolul deosebit al acțiunii conștiente a societății în stabilirea proporțiilor dintre cele două fonduri, corespunzătoare progresului multilateral al socialismului. În acest sens cîteva cifre sintetice privind raporturile dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare din țara noastră sînt edificatoare :

(în procente)

Indicatori	Perioadele			
	1961—1965	1966—1970	1971—1975*	1976—1980*
1. Cota din venitul național destinată fondului național de dezvoltare	25	30,3	33—34	33—34
2. Creșterea fondului de consum în ultimul an al perioadei față de anul de bază	28,5	35,5	46	47
3. Ritmul mediu anual de creștere a fondului de comun	5,3	6,2	7,8	8

*) cifre preliminare

După cum se observă sporirea cotei din venitul național destinată pentru fondul național de dezvoltare de la 25 la sută la 30—33 la sută a fost însoțită de o creștere însemnată a fondului de consum.

Este important de relevat că, potrivit unor calcule, dacă în perioada 1971—1975 s-ar fi alocat pentru fondul de dezvoltare o cotă cu numai 3 procente mai mică, în cincinalul următor fondul de consum s-ar fi micșorat cu circa 40 miliarde lei.

Sintetizînd principalele direcții și obiective ale evoluției României pe o perspectivă îndelungată (15—20 ani), Programul partidului nostru prevede ca optim necesar pentru reproducția lărgită și creșterea nivelului de trai repartizarea din venitul național a 68—70 la sută pentru fondul de consum și 30—32 la sută pentru fondul de dezvoltare. **Previzionarea unor dimensiuni stabile ale proporțiilor repartizării venitului național pentru cele două fonduri are semnificații teoretice și practice deosebite.** În concepția partidului, ridicarea cotei alocate din venitul național pentru fondul de dezvoltare nu este singura cale de creștere a fondului de consum, și a reproducției lărgite. Ea se justifică în condițiile cînd în perioadele precedente construcției socialismului s-a repartizat o cotă parte din venitul național pentru fondul de dezvoltare sub nivelul optim necesar. Odată cu atingerea proporțiilor optime ale repartizării venitului național pentru cele două fonduri, **rata ridicată constantă a acumulării devine premisă iar creșterea eficienței economice calea principală a reproducției lărgite** și sporirii fondului de consum. Subliniind necesitatea concentrării tuturor preocupărilor pentru creșterea eficienței economice, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975, menţiona : „O problemă de bază a dezvoltării noastre economice în ritm intens, în anii ce vin, este **sporirea eficienţei întregii activităţi de producţie,** realizarea unor rezultate maxime, cu eforturi materiale cît mai mici“.

(O bogată informaţie în această privinţă constituie articolul „Utilizarea cu eficienţă maximă a fondului de dezvoltare — calea accelerării progresului economico-social“ de Dr. Mihai Capătă din „Revista economică“ nr. 12 din 8 IX 1974, din care reproducem schema următoare :

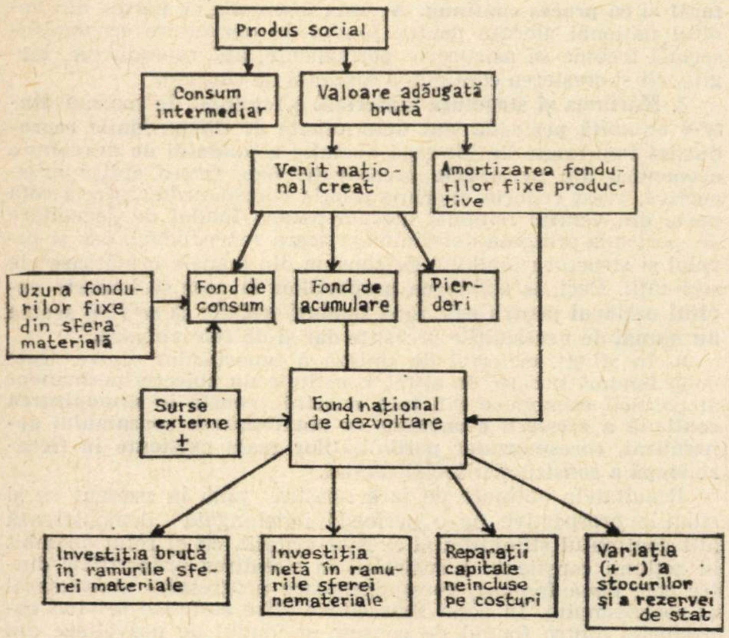
Produs social
Consum intermediar
Valoare adăugată brută
Venit naţional creat
Amortizarea fondurilor fixe productive
Uzura fondurilor fixe din sfera materială
Fond de consum
Fond de acumulare
Pierderi
Surse externe ±
Fond naţional de dezvoltare
Investiţia brută în ramurile sferei materiale
Investiţia netă în ramurile sferei nemateriale
Reparaţii capitale neincluse pe costuri
Variaţia (+ -) a stocurilor şi a rezervei de stat

III. Valorificarea maximă a resurselor materiale şi umane

Creşterea eficienţei economice presupune cunoaşterea şi folosirea legilor obiective ale dezvoltării sociale, determinarea ştiinţifică a necesităţilor dezvoltării şi confruntarea lor continuă cu posibilităţile, valorificarea maximă a tuturor resurselor existente, economisirea muncii sociale, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, în vederea obţinerii unor **efecte maxime cu eforturi minime.** Proces care vizează întreaga viaţă social-economică, creşterea eficienţei economice nu poate şi nu trebuie să fie considerată ca o simplă sporire a efectului global faţă de perioadele precedente, indiferent de cheltuielile de producţie efectuate. Dimpotrivă, ridicarea eficienţei economice este dată de **maximizarea efectelor fiecărui factor al producţiei sociale (material şi uman) în condiţiile efectuării cheltuielilor de producţie socialmente necesare.** Aceasta înseamnă că sporirea eficienţei economice este o componentă organică a oricărui proces social-economic, a tuturor momentelor producţiei materiale, a oricărei faze a reproducţiei care presupune deci, atît **creşterea eficienţei folosirii muncii materializate cît şi a muncii vii,** creatoare de valoare nouă. Din acest punct de vedere, eficienţa investiţiilor, reducerea cheltuielilor materiale de producţie şi creşterea productivităţii muncii sînt principalele forme concrete ale ridicării eficienţei economice din orice unitate economică.

Creşterea eficienţei investiţiilor se impune ca proces legic şi neîntrerupt al dezvoltării întregii activităţi economice din mai multe motive. În primul rînd, investiţiile reprezintă forma principală de **folosire a celei mai mari părţi din fondul naţional de dezvoltare economico-socială,** concretizată în extinderea condiţiilor necesare reproducţiei lărgite. În al doilea rînd, investiţiile **au implicaţii asupra tuturor factorilor vieţii materiale** ai societăţii : mijloace de producţie, inclusiv pămîntul, forţa de muncă, ştiinţa şi tehnica, etc. În al treilea rînd, ceea ce imprimă acuitatea deosebită a creşterii eficienţei investiţiilor este însăşi specificitatea investiţiilor de a fi **consum de mijloace materiale create în perioadele precedente şi de muncă vie din perioada prezentă, pentru a obţine efecte utile într-o perioadă viitoare,** adică atunci cînd au intrat în funcţiune noile obiective economice construite pe seama investiţiilor.

Toate aceste aspecte care explică, în general, necesitatea creşterii eficienţei investiţiilor permit a se identifica şi căile generale de realizare a acesteia, cum sînt : reducerea innvestiţiilor specifice (cheltuielilor de investiţii pe unitatea de produs obţinut prin punerea în funcţiune a obiectivelor noi), reducerea ponderii construcţiilor montaj în totalul investiţiilor, scurtarea termenelor de execuţie a investiţiilor.

Pentru ţara noastră atît necesitatea cît şi posibilitatea creşterii eficienţei investiţiilor prezintă importanţă practică deosebită, datorită şi altor cauze. Astfel, trebuie să se ţină seama de ritmul rapid şi volumul crescînd al investiţiilor care amplifică întreaga problematică a eficienţei acestora. Dacă în primul cincinal 1951—1955 volumul investiţiilor a fost de circa 62 miliarde de lei, în cincinalul 1976—1980 acesta reprezintă 1 000 miliarde lei, iar pentru întreaga perioadă 1976—1990 se prevede a fi de 3 000 miliarde lei. Cu toate progresele obţinute în reducerea construcţiilor montaj în totalul investiţiilor, ponderea acestora, comparativ cu alte ţări, este încă mare. Referindu-se la acest aspect, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta, că una din direcţiile principale ale activităţii imediate este „să punem capăt concepţiei eronate de supradimensionare, care scumpeşte inutil construcţiile, care duce la un consum foarte mare de materiale de construcţii, inclusiv metal“. De asemenea pentru ridicarea eficienţei investigaţiilor are o deosebită semnificaţie indicaţia dată de conducerea partidului privind reducerea importurilor, pînă la eliminarea lor, la toate mijloacele de producţie care pot fi produse de către industria noastră. Totodată, pornind de la necesitatea folosirii raţionale a suprafeţelor agricole, ţinînd seama de ritmul şi volumul investiţiilor care urmează a se realiza, de necesitatea reducerii investiţiilor specifice partidul nostru consideră că trecerea la **crearea platformelor industriale, compacte,** în fiecare localitate unde urmează a se face noi investiţii, constituie una din căile principale ale creşterii eficienţei acestora.

(O multitudine de date utile conţine articolul „Investiţiile în cincinal“ de Dr. Mihai Diamandopol din „Revista economică“ nr. 32—33 din 8 şi 15 VIII 1975.)

IV. Reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social

Pentru creşterea eficienţei economice, un rol deosebit revine **reducerii cheltuielilor materiale,** adică a consumurilor de materii prime, materiale, energie, combustibil, apă, precum şi a amortizărilor fondurilor fixe. În aprecierea semnificaţiilor acestui factor trebuie să se ţină seama de faptul că **cheltuielile materiale în produsul social al ţării noastre au o pondere ridicată** — 57,4 la sută, şi ca urmare reducerea lor se concretizează în creşterea venitului naţional. Din acest punct de vedere este expresiv a se menţiona că, la nivelul anului 1980, scăderea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale echivalează cu un venit naţional suplimentar de 13—14 miliarde lei. Totodată, imperativul reducerii cheltuielilor materiale decurge şi din **raportul dintre necesarul de materii prime al dezvoltării economiei noastre şi resursele proprii** pentru asemenea elemente indispensabile producţiei. Aşa după cum se cunoaşte, România dispune de o serie de resurse naturale — în proporţii diferite. În cazul minereului de fier, metalelor neferoase, cocsului şi altele, ţara noastră, deşi a realizat creşteri în producţia acestora, nu poate acoperi din surse proprii întregul necesar al economiei. Obiectivele care urmează a fi îndeplinite, corespunzător prevederilor Programului partidului, determină creşterea într-un ritm mai rapid a necesarului de unele materii prime minerale decît evoluţia posibilităţilor de acoperire din resurse proprii. De aceea, pornind de la aceste considerente şi **ţinînd seama de tendinţele creşterii preţurilor materiilor prime pe piaţa mondială,** partidul nostru concepe **reducerea cheltuielilor materiale ca unul din obiectivele centrale ale întregii activităţi economice.**

Analizînd rezultatele obţinute în această direcţie conducerea partidului apreciază că acestea nu au epuizat rezervele existente şi nu reflectă posibilităţile oferite de nivelul înzestrării tehnice a economiei noastre, (de exemplu : peste 70 la sută din mijloacele fixe au vîrsta de sub 10 ani). Totodată, compararea nivelurilor cheltuielilor materiale din ţara noastră cu cele existente în ţările dezvoltate din punct de vedere economic evidenţiază decalaje însemnate. Astfel, consumul de energie primară (calculată în kg combustibil convenţional) raportat la o unitate de produs intern brut a fost, în 1972, în ţara noastră de 3,70, în timp ce în Anglia de 2,47, în Austria — 2,53, în Belgia — 2,32, în Suedia — 2,27, în Franţa — 2,83. Pentru o tonă de fontă s-a consumat în ţara noastră în 1973, o cantitate de 629 kg cocs metalurgic, pe cînd în U.R.S.S. 564 kg, în R.S. Cehoslovacă — 594 kg, în Suedia — 536 kg, în Japonia — 474 kg (pentru toate aceste ţări, consumurile se referă la anul 1970). În ţara noastră indicii de utilizare a metalului la piesele turnate variază între 0,60—0,80, în timp ce, în alte ţări industriale aceştia oscilează între 0,75—0,95. Greutatea pe 1 C.P. a tractoarelor de 65 C.P. produse în ţara noastră este cu 15—18% mai mare decît în Anglia şi Franţa, iar greutatea vagoanelor de călători (calculată pe un pasager) este mai mare cu 10—16% decît a celor produse în Franţa şi R.S. Cehoslovacă.

Reflectînd necesităţile şi posibilităţile reale existente documentele Congresului al XI-lea al partidului au stabilit coordonate precise ale reducerii cheltuielilor materiale. Astfel, în decursul viitorului plan cincinal ponderea acestor cheltuieli în produsul social va trebui să scadă de la 57,4 la sută la 53,8 la sută. În industria constructoare de maşini, consumurile specifice medii urmează să se reducă cu circa 26 la sută. Consumurile specifice medii de combustibil vor scădea cu cel puţin 20 la sută, iar cele de energie electrică cu 12 la sută. De asemenea, consumul de masă lemnoasă la 1 000 lei producţie în industria lemnului, hîrtiei şi celulozei se prevede să scadă cu cel puţin 20 la sută. În înfăptuirea acestor prevederi este necesar să se pornească de la indicaţia expresă dată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din 21—22 iulie 1975, corespunzător căreia ele au un **caracter minim, ceea ce înseamnă că trebuie nu numai să fie realizate dar şi depăşite.** În acest scop se impune să se extindă, în continuare, normarea consumului de materii prime, să se îmbunătăţească permanent normele de consum în pas cu cerinţele progresului tehnic, să se accelereze activitatea de tipizare a produselor. În construcţia de maşini trebuie să se intensifice reproiectarea produselor a căror greutate pe unitatea de capacitate este mai mare decît a produselor similare din alte ţări. În domeniul folosirii combustibilului şi energiei se va trece la raţionalizarea ştiinţifică a consumului acestora şi, totodată, se va extinde activitatea de recuperare a energiei secundare, precum şi de valorificare a resurselor energetice locale.

Pentru reducerea cheltuielilor materiale o importanţă deosebită prezintă **utilizarea intensivă a capacităţilor de producţie.** În condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane folosirea maximă a capacităţilor de producţie permite recuperarea într-un timp mai scurt a investiţiilor efectuate în mijloacele fixe în funcţiune, micşorarea şi chiar eliminarea pierderilor provocate de uzura morală. Amortizarea fondurilor fixe într-un termen mai scurt sporeşte capacitatea economică a societăţii de a asimila şi introduce în producţie noile mijloace de muncă cu parametri tehnici moderni, pe seama valorilor recuperate şi, totodată, permite creşterea posibilităţilor de folosire a acumulării pentru construirea de noi obiective economice. Utilizarea intensivă a capacităţilor de producţie duce la creşterea cantităţii de produse obţinută în unitatea de timp şi la scăderea cotei părţi din amortizare ce revine pe produs, ceea ce înseamnă reducerea cheltuielilor materiale, a preţului de cost şi creşterea ponderii produsului net în valoarea produselor.

Analiza gradului de folosire a capacităţilor de producţie din ţara noastră dezvăluie existenţa unor însemnate rezerve insuficient valorificate. Astfel, coeficientul de schimburi din multe întreprinderi este cu mult sub nivelul existent pe întreaga industrie — 1,8, şi acesta încă nesatisfăcător. Indicile de utilizare a fondului de timp disponibil al maşinilor-unelte, cu toate creşterile înregistrate de la 64,0 la sută în 1970 la 75 la sută în 1975, este cu circa 10 procente mai mic decît cel planificat. Datorită întreţinerii şi reparaţiilor necorsepunzătoare a maşinilor şi instalaţiilor din unele unităţi economice au loc însemnate întreruperi ale proceselor de producţie, pierderi materiale, deficienţe în realizarea indicatorilor de calitate a produselor. Totodată, există încă însemnate suprafeţe de producţie construite şi insuficient utilizate.

Nivelul şi evoluţia eficienţei economice depind direct şi în cea mai mare măsură de **creşterea productivităţii muncii sociale,** care se concretizează în obţinerea unei cantităţi sporite de bunuri materiale cu acelaşi volum de muncă socială.

Rolul determinant al creşterii productivităţii muncii în dezvoltarea economică se exprimă în mai multe direcţii. Pe seama acestui factor se creează partea cea mai mare din sporul venitului naţional al societăţii, ceea ce înseamnă lărgirea posibilităţilor de creştere a fondului de consum şi a fondului de dezvoltare economico-socială. Prin însăşi conţinutul său, creşterea productivităţii muncii înseamnă reducerea consumului de muncă pe unitatea de produs, reflectată în scăderea costurilor de producţie şi creşterea produsului net al întreprinderilor. Totodată, acest factor permite ridicarea gradului de competitivitate a produselor pe piaţa internaţională, prin micşorarea decalajelor dintre cheltuielile de producţie şi preţurile mondiale.

Ţinînd seama de aceste aspecte, de marile obiective ale etapei făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, Partidul Comunist Român a stabilit că, în viitor, **ritmul de creştere al productivităţii muncii din ţara noastră să fie superior perioadelor precedente.** Astfel, dacă în decursul anilor 1950—1975 ritmul mediu anual al creşterii productivităţii muncii a fost în industrie de circa 8 la sută, în viitorul cincinal se prevede ca acest ritm să fie de 9,1 la sută anual. Pînă în anul 1990, în industrie, productivitatea muncii urmează să crească de 2,3—2,5 ori faţă de 1975. Înfăptuirea acestor **sarcini minime** presupune aplicarea unui complex de măsuri practice privind : extinderea mecanizării şi automatizării proceselor de producţie, ridicarea calificării şi perfecţionării forţelor de muncă, aplicarea celor mai moderne procedee tehnologice, îmbunătăţirea organizării producţiei şi a muncii, întărirea ordinei şi disciplinei.

Evoluţia viitoare a fondului de consum şi a fondului de dezvoltare economico-socială, pe coordonatele înscrise în documentele Congresului al XI-lea, creşterea continuă a eficienţei economice vor asigura dezvoltarea rapidă a economiei ţării noastre, înfăptuirea bunăstării întregii societăţi, corespunzător trăsăturilor definitorii ale societăţii socialiste multilateral dezvoltate — formă superioară a progresului social.

prof. univ. dr. Ion TOTU

Notă metodologică

În cadrul dezbaterilor se va acorda o atenţie deosebită tuturor indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu ocazia vizitelor de lucru în unităţile economice din judeţe şi se va analiza modul cum se înfăptuiesc aceste indicaţii. Graficele şi tabelele cuprinse în articole şi consultaţii, graficele publicate pe coperta a 2-a a „Revistei economice" pot fi proiectate la epidiascop în timpul expunerilor. Dar ar fi bine ca propagandiştii şi cabinetele de ştiinţe sociale să asigure transcrierea acestora pe planşe mari care pot fi afişate în sălile în care are loc învăţămîntul de partid.

De asemenea, ar fi deosebit de utilă fişarea materialelor pentru a putea fi mai uşor de urmărit (de către propagandişti si cursanţi) atît în timpul anului de învăţămînt de partid cît şi cu ocazia recapitulărilor.

Propagandiştii pot formula întrebările recapitulative astfel :

1. Ce se înţelege prin fond de consum şi fond al dezvoltării economico-sociale ?

2. Care sînt criteriile împărţirii venitului naţional pentru cele două fonduri ?

3. Ce se înţelege prin creşterea eficienţei economice ?

4. Care sînt căile şi formele concrete de reducere a cheltuielilor materiale ale producţiei din unităţile economice ?

5. Principalele orientări cuprinse în Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 iulie 1975, privind creşterea eficienţei activităţii economice în viitorul cincinal.

BIBLIOGRAFIE

* * * — Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Editura Politică, 1975, partea a III-a, paginile 65—70, 80—98.

* * * — Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la Planul cincinal 1976—1980 şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990. Editura Politică, 1974, partea I-a, paginile 14—16 ; 43—60 ; 65—68; 72—77 ; 85—90.

Nicolae Ceauşescu — Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, capitolul III, paginile 47—69.

Nicolae Ceauşescu — Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, din 21—22 iulie 1975. Editura politică, 1975.

* * * — Documentare ale cabinetelor de ştiinţe sociale privind dezvoltarea economică a fiecărui judeţ.

ÎN SPRIJINUL PROPAGANDIŞTILOR ŞI CURSANŢILOR DE LA CURSUL: „POLITICA ECONOMICĂ ŞI INTERNAŢIONALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN"

Cu acest număr, revista noastră [illegible] — în anul de studiu 1975/1976 — ciclul de consultaţii ilustrînd „Politica economică internă şi internaţioanală a Partidului Comunist Român", din cadrul învăţămîntului politico-ideologic de partid.

Informăm cititorii revistei noastre că la acest curs se vor publica consultaţii după cum urmează :

„Revista economică" publică în exclusivitate cele 3 teme comune şi temele specifice pentru industrie ;

„Revista de statistică" — ilustraţii grafice şi cifre la toate textele ;

Ziarul „Munca" — teme specifice pentru industrie ;

Revista „Agricultura socialistă" — teme specifice pentru agricultură ;

Ziarul „România Liberă" — teme specifice pentru construcţii ;

Ziarul „Lupta C.F.R." — teme specifice pentru transporturi şi telecomunicaţii ;

Revista „Comerţul modern" — teme specifice pentru circulaţia mărfurilor.

Recomandăm propagandiştilor şi cursanţilor de a-şi procura publicaţiile respective şi a corobora consultaţiile cu ilustraţiile grafice din revista noastră — în funcţie de tema şi domeniul abordat.

Ilustraţiile grafice şi cifrice prezentate pot fi folosite de propagandişti şi cursanţi atît pentru pregătirea individuală a temelor respective, cît şi pentru susţinerea dezbaterilor, în care scop pot fi proiectate cu ajutorul epidiascopului, sau folosite pentru realizarea de panouri — fie prin decuparea paginilor respective din revistă, fie prin reproducere la o scară mărită. Ele pot fi folosite, de asemenea, la dotarea cabinetelor de ştiinţe sociale, a punctelor de informare şi documentare, în cadrul agitaţiei vizuale etc.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

La izvoarele teoriei valorii-muncă (I)

CRIZA pe care-o străbate actualmente economia politică burgheză pune în evidență fenomene interesante și grăitoare. Unul dintre acestea este reanimarea controverselor în jurul teoriilor valorii.

Falimentul teoriilor marginaliste ale valorii – chiar și în forma lor neomarginalistă – a creat mare derută în rîndul economiștilor burghezi, obligîndu-i la noi căutări. Căci orice corp de teorii economice rămîne suspendat dacă i se surpă sau deteriorează concepția despre valoare. Azi se aud voci, chiar și în rîndul unor economiști burghezi, despre nevoia revenirii la teoria valorii-muncă așa cum a fost la izvoare și în evoluția ei pînă la apariția marginalismului. Curentul de stînga al Școlii de la Cambridge este preocupat de readucerea în actualitate a teoriei valorii a lui Petty, Smith, Ricardo 1) ; radicalii francezi de diverse nuanțe, demolînd postulatele actuale ale economiei politice burgheze, rețin atentia asupra unor izvoare îndepărtate ale științei economice. În vara acestui an a avut loc la Rouen (Franța) Colocviul Boisguillebert 2) ; economiști din țările în curs de dezvoltare manifestă interes pentru teoria valorii-muncă.

Pozitiv prin sine, faptul readucerii în atenție a teoriei clasice a valorii muncă nu de puține ori este realizat cu erori și deformări de interpretare în ce privește raportul între teoria valorii la clasicii burghezi ori mic-burghezi și aceeași teorie la clasicii marxismului. 3)

Într-o suită de mici articole vom aborda cîteva aspecte ale acestei mari probleme.

TEORIA VALORII LA ÎNTEMEIETORII ECONOMIEI POLITICE : BOISGUILLEBERT ȘI PETTY

DEBUTURILE economiei politice ca știință de sine stătătoare coincid cu începuturile dezvoltării relaților capitaliste de producție încă în sînul societății feudale în descompunere. În Franță, Pierre le Pesant, sieur de Boisguillebert (1646–1714) și în Anglia Sir William Petty (1623–1687) se înscriu printre pionierii noii științe. Noua știință își stabilește ca obiect de investigație **avuția națiunilor**. Dar aceasta era constituită din valori **de întrebuințare** care – într-o măsură mereu crescîndă – se realizau prin intermediul schimbului sub formă de mărfuri produse ale muncii omenești.

Pentru Petty și Boisguillebert era pe cît de firesc pe atît de necesar să cerceteze avuția națională și căile sporirii ei nu din punctul de vedere al acumulării de metale prețioase – cum făcuseră mercantiliștii – ci al valorilor de întrebuințare, al valorilor de schimb și, volens nolens, să caute acea substanță care stă la baza raporturilor de schimb, să descopere forța principală care făcea să crească avuția. Pentru Petty „natura este muma avuției iară munca tatăl ei". La fel și pentru Boisguillebert. Dar dacă primul punea pe picior de egalitate munca și natura în crearea avuției și uneori confunda valoarea cu avuția, cel din urmă a pus un accent deosebit pe munca productivă a oamenilor care creează „adevărata avuție" și dă lucrurilor „valoarea dreaptă" (la juste valeure).

Ideea cu care își începe Boisguillebert lucrarea sa teoretică „Dissertation sur la nature des richesses, de l'argent et des tributs, ou l'on découvre la fausse idée qui règne dans la monde a l'égard de ces trois articles" și care fixează orientarea gîndirii sale este că : „toată lumea vrea să fie bogată și cea mai mare parte a oamenilor nu lucrează zi și noapte decît pentru a deveni bogați ; dar ei se înșeală de obicei în alegerea căii pentru a reuși" 4). Ei cred că se pot îmbogăți acumulînd metale prețioase sau întinderi de pămînt. Cuceritorii spanioli ai „Lumii noi" acaparaseră mari cantități de aur și argint sau întinderi de pămînt ; cu toate acestea, la începutul ocupării, duceau o viață mizerabilă. Ei au devenit bogați, menționează autorul francez pentru a pune în evidență rolul muncii, numai după ce și-au subjugat pe băștinași care au fost obligați să muncească pentru cuceritori. Fără munca grea (labeur), productivă nu este de conceput avuția și nici sporirea ei. Pentru Boisguillebert societatea își sprijină existența și civilizația pe muncă iar valorile schimbate sub formă de marfă erau creația muncii.

Și pentru Petty munca productivă creează – atunci cînd nu confundă valoarea cu avuția – substanța valorii și suportul civilizației. Aristotel intuise că între mărfurile care se schimbă se instituie un raport de egalitate dar Petty este cel care pentru prima oară arată că la baza raportului de egalitate între mărfurile de calități, dimensiuni, însușiri etc, foarte diferite și care se schimbă între ele stă munca omenească. A rămas celebru în istoria științei economice următorul său raționament : „Dacă o uncie de argint ar fi scoasă din minele peruviene și adusă la Londra **cu o cheltuială de timp egală** cu cea necesară pentru a produce un bushel de grîu, primul din aceste două produse ar constitui prețul natural al celui de-al doilea ; și dacă, în urma descoperirii unor mine noi, mai rentabile, două uncii de argint vor putea fi obținute cu aceeași cheltuială cu care se obține acum una, atunci, caeteris paribus, grîul va fi tot atît de ieftin la prețul de 10 șilingi pro bushel ca și acum la prețul de 5 șilingi" 5). În acest raționament apare fără echivoc că valoarea, fiind determinată de muncă, echivalența mărfurilor are la bază egalitatea muncilor care creează mărfurile aflate în raport de schimb. Ba mai mult, el pune în relief raportul între mărimea valorii mărfii și productivitatea muncii. Nu o natură mai bogată sau mai săracă

---

fișe

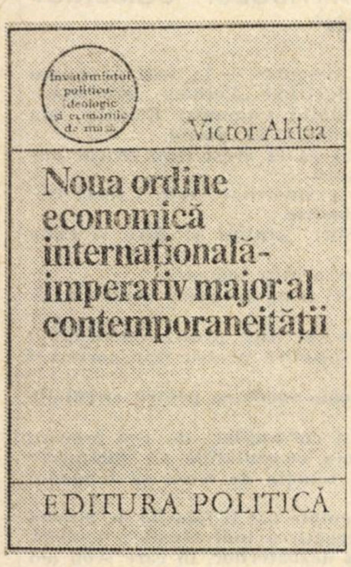
Învățămîntul politico-ideologic și economic de masă

Victor Aldea

Noua ordine economică internațională – imperativ major al contemporaneității

EDITURA POLITICĂ

● *În concepția partidului nostru – spune Victor Aldea în lucrarea sa* Noua ordine economică internațională – imperativ major al contemporaneității *(Editura politică, București, 1975, 96 p.) – dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări presupune îmbinarea armonioasă a factorului intern și extern, factorul hotărîtor reprezentîndu-l cel intern, munca și eforturile fiecărui popor în vederea folosirii maxime a resurselor proprii. Colaborarea internațională este însă și ea un factor important al progresului fiecărei țări, dar efectele ei sînt determinate de caracterul ordinii politice și economice mondiale. În raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R. sînt expuse, în 10 puncte, elemente importante ale unei noi ordini internaționale. Conținutul noii ordini economice internaționale este definit și într-o serie de documente ale O.N.U., adoptate la inițiativa sau cu sprijinul activ al României. Realizarea unei noi ordini economice este o parte integrantă a procesului mai larg de instituire a unei noi ordini politice internaționale. În lucrarea sa, Victor Aldea evidențiază necesitatea obiectivă a instaurării unei noi ordini economice internaționale, premisele politice și economice reale ale acestui proces și imperativul unui militantism activ în acest sens, finalitățile, principiile și coordonatele fundamentale ale noii ordini.*

Poate fi măsurată producția științifică ?

● *Aspectele metodologice ale măsurării producției științifice în limitele cercetărilor teoretice formează obiectul studiului lui A. Nicolaev* Nekotorîe problemî izmereniia produkții naucinîh issledovanii *(Unele probleme ale măsurării producției cercetărilor științifice), apărut în nr. 9/1975 al revistei MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIIA. Apreciind lucrările renumitului profesor american D.S. Price și ale altor specialiști în privința încercărilor de măsurare a producției științifice, autorul este de părere că această problemă este încă departe de o rezolvare cît de cît satisfăcătoare. Însăși problema principală – ce trebuie să se măsoare ? – nu este rezolvată. La Price produsul final al cercetării științifice se identifică cu publicația științifică. Chiar și o variantă mai nouă a acestei metode, propusă tot de Price – măsurarea cercetării științifice după indicele citărilor (frecvența referirilor la o lucrare sau alta) – nu este mulțumitoare. A. N. consideră că publicarea nu poate fi un criteriu adecvat al măsurii cantitative a cunoștințelor noi și propune o abordare care să aibă în vedere locul noilor cunoștințe în elucidarea legităților realității obiective după următoarea gradație : a) descoperirea unor conexiuni exterioare și interioare ale fenomenelor studiate ; b) reproducerea lor prin experiment ; c) prezicerea genezei fenomenelor și proceselor cercetate ; d) dirijarea lor. Autorul observă însă că relevarea valorii de întrebuințare a noilor cunoștințe științifice este un proces istoric și ajunge la concluzia că aprecierea matematică exactă a acestei valori este încă imposibilă. Ea poate fi deocamdată înlocuită cu aprecierea experților, în anumite domenii intrată de pe acum în practica obișnuită.*

sporeşte sau diminuează nemijlocit valoarea, ci ea influenţează asupra productivităţii muncii şi modificarea acesteia schimbă raporturile de valoare ale mărfurilor pe unitatea de produs.

Nu de puţine ori însă Petty a confundat munca drept sursă a valorii cu munca drept sursă – alături de natură – a valorii de întrebuinţare, respectiv a avuţiei. Uneori această confuzie a mers atît de departe încît el a socotit că „cea mai importantă problemă a economiei politice" ar fi următoarea : „cum se poate stabili un **raport de egalitate, o egalitate** între pămînt şi muncă, astfel încît valoarea oricărui lucru să poată fi exprimată numai printr-unul dintre aceşti factori sau prin amîndoi deodată" Sursa de erori a constituit-o şi identificarea valorii ca formă a muncii sociale cu valoarea de schimb, reprezentată prin metalele preţioase. Aceasta l-a determinat pe Petty să considere numai munca depusă pentru obţinerea metalelor preţioase drept **nemijlocit** producătoare de valoare. Celelalte munci erau socotite **mijlocit** producătoare de valoare, numai în măsura în care produsele lor se schimbau pe metale preţioase. O eroare genială care a obligat pe economişti să cerceteze cu insistenţă pentru a descoperi un adevăr : produsele muncii omeneşti îmbracă forma de marfă iar creaţia socială a muncii devine valoare numai în măsura în care se schimbă. Aceeaşi eroare genială a avut şi un alt efect pozitiv : deschiderea unei căi fructuoase de cercetare care să conducă la înţelegerea banilor ca o marfă anume, inseparabil legată de producerea şi realizarea mărfurilor.

Părintele francez al economiei politice, Boisguillebert, a mers pe altă linie. Socotind că valoarea mărfurilor este creaţia muncii iar munca dă substanţă valorii, dar neînţelegînd că banii (ca bani sau capital) sînt marfă, un produs inerent al sistemului producţiei de marfă, el a apreciat banii ca atare, independent de raporturile sociale, ca sursă generatoare de nedreptăţi inechităţi, convulsii economice şi conflicte sociale.

Punctul iniţial al raţionamentului lui Boisguillebert era just. Munca omenească creează valori numai în sfera producţiei iar schimbul nu face decît să transfere valorile de la un producător la altul, de la producător la consumator, de la vînzător la cumpărător, fără să adauge valoare. Banii ca agent al circulaţiei s-ar cuveni să se menţină în calitate de servitori ai vieţii economice, ai societăţii. Ce-l neliniştea pe Boisguillebert era transformarea banilor în capital care-şi întemeia existenţa pe exploatarea muncii altora, împărţea societatea în oameni care produc totul şi nu au nimic şi oameni care nu produc nimic dar au totul. Lui, ca umanist şi raţionalist, i se părea această tendinţă ca fiind contrară naturii lucrurilor, ordinii naturale care, după el, trebuia să se întemeieze pe munca fiecăruia.

Nemulţumit de ordinea existentă – în care exploatarea feudală treptat se destramă dar căreia tot treptat îi lua locul cea capitalistă – el critica banii ca vinovaţi de încălcarea legilor naturale ale schimbului de mărfuri pe baza muncii depuse pentru crearea lor şi promova ideea unei societăţi a producătorilor de mărfuri, cu „bani valeţi, servitori" şi nu stăpîni, fără capital. Fiecare să trăiască din propria muncă. Bunăstarea şi avuţia societăţii să se întemeieze pe munca tuturor membrilor ei. Idei ca cele arătate sînt apreciate de unii exegeţi contemporani ca fiind de natură socialistă. Ar fi exagerat să-l socotim pe Boisguillebert ca părinte al socialismului. El a fost unul din întemeietorii economiei politice clasice dar care, ridicîndu-se în unele privinţe deasupra orizontului burghez, a observat posibilitatea unei societăţi viitoare drepte, lipsite de exploatare.

Petty a tratat valoarea muncă din punct de vedere **pur burghez.** El a dus această teorie la implicaţiile ei privind plusvaloarea. Cu o veritabilă intuiţie burgheză, el a înţeles că pentru dezvoltarea capitalului şi a capitalismului se cere să nu dai muncii (respectiv muncitorului) tot ceea ce creează. El distinge valoarea creată de muncă de valoarea pe care s-o dai muncii. **„Salariul maxim"** în concepţia sa era „valoarea muncii" care să asigure minimul de existenţă al muncitorului şi familiei sale. Restul, numit de el rentă, trebuia însuşit de stăpînul capitalului. „Legea – arăta Petty ...**trebuie să asigure muncitorului numai strictul necesar pentru trai ;** căci, dacă i se dă de două ori mai mult decît are nevoie, el va lucra numai pe jumătate cît ar putea să lucreze şi cît ar fi lucrat efectiv fără o astfel de dublare a salariului ; **or, pentru societate aceasta inseamnă pierderea produsului** unei cantităţi corespunzătoare de muncă"6). Cu alte cuvinte, legea trebuia să-i oblige pe muncitori să lucreze peste timpul necesar reproducerii forţei de muncă şi să producă valori peste propria „valoare a muncii" lor. Prin aceasta Petty a deschis poarta spre înţelegerea mecanismelor exploatării capitaliste. Pe el, aceasta-l interesa, şi nu realizarea dreptăţii, a echităţii, ca pe raţionalistul francez.

Teza pe care-o formulăm în încheierea acestor rînduri este următoarea : în opera lui Boisguillebert şi Petty – părinţi ai economiei politice şi iniţiatorii teoriei valorii muncă – întîlnim nu numai două maniere specifice naţionale – franceză şi engleză – de abordare a valorii muncă dar schiţate şi două direcţii de interpretare şi utilizare a lor. Una în sens strict burghez, în interesul capitalului şi alta care, de pe atunci, de la începuturile economiei politice, viza utilizarea ei în interesul producătorilor de valori.

I. NICOLAE-VĂLEANU

---

1). **Mahmoud Abdel Fadil.** „L'école de Cambridge fait une critique radicale de la théorie économique officielle", în „Le Monde", din 30/X/1971. p. 19.

2). **Santiago Fernandez,** L'or et l'actualité de Boisguillebert pour la France et le monde, în „Les Anales de l' économie collective" nr. 1/1975, p. 110-117.

3). **P.A. Samuelson.** „Economists and the History of Ideas", în „American Economic Review", nr. 1/1962.

4). **Oeuvres de Boisguillebert.** Publicate în „Collection des principaux économistes" de Eugen Daire. Paris. Guillemin, 1851, p. 372.

5). **W. Petty.** „A Treatise on Taxes and Contributions". London. 1667, p. 31.

6) Idem, p. 64.

Dificultăţile anumitor măsuri comune antirecesioniste

● *Sub titlul* Kreuzzung gegen die Rezession *(Cruciadă împotriva recesiunii), Hans Roeper prezintă în FRANKFURTER ALLGEMEINE, nr. 182 D, din 9 august 1975, dificultăţile pe care le întîmpină ţările industriale occidentale în luarea, în comun, a unor măsuri antirecesioniste. Autorul arată că ideea unei acţiuni concertate antirecesioniste nu s-a impus decît în ultima vreme, cînd s-a evidenţiat caracterul amplu şi de durată al procesului recesionist. Se credea, în anumite cercuri că recesiunea occidentală ar fi putut fi depăşită dacă s-ar fi ajuns la înviorarea conjuncturii economice a puterilor de frunte. Dar lucrurile n-ar fi evoluat astfel, ceea ce a făcut necesară o acţiune comună a ţărilor lovite de recesiune. În calea desfăşurării acestei acţiuni se află însă, susţine H.R., numeroase greutăţi. Fiindcă situaţia economică este diferită de la o ţară la alta şi nu se vede cum să se armonizeze politicile economice naţionale pentru ca, prin realizarea lor, să se ajungă concomitent la înviorarea conjuncturii în fiecare ţară.*

IDEI
CONTEMPORANE
OMENIREA
LA RĂSPÎNTIE
MIHAJLO MESAROVIĆ
EDUARD PESTEL
EDITURA POLITICĂ

● *Renumita carte a lui Mihajlo Mesarović şi Eduard Pestel „Mankind at the turning point", cunoscută şi ca „Al doilea raport către Clubul de la Roma", a apărut în limba română sub titlul* Omenirea la răspîntie *(Editura politică, 1975, 220 p.). Ediţia beneficiază de o* Introducere *semnată de Mircea Maliţa. Printre ideile cele mai valoroase ale cărţii, M.M. enumeră : 1) studiul face, atît mărturisit, cît şi indirect, un ascuţit rechizitoriu mersului la întîmplare, generator de dezechilibru în viaţa societăţii ; 2) autorii renunţă la ficţiunea mediilor (aritmetice) artificiale (lumea este împărţită în zece regiuni mai mult sau mai puţin omogene) ; 3) în afară de influenţa reciprocă a factorilor legaţi de peste 100 000 de ecuaţii, faţă de cele cîteva sute existente în modelul Meadows, se ia în considerare şi decizia umană, capabilă să aleagă una din mai multe variante posibile. Printre minusurile lucrării, autorul Introducerii observă că a) o lume cu zece diviziuni, deşi marchează un progres faţă de ipoteza de lucru a lui Meadows, este încă departe de lumea reală ; b) autorii manifestă o gravă neînţelegere a caracterului relaţiei între două concepte de bază „interdependenţa" şi „independenţa" ; c) o simplă adeziune la ideea unei noi ordini economice mondiale nu este de ajuns : orice încercare de a contribui efectiv la rezolvarea problemelor fundamentale nu poate rezulta dintr-un calcul de optimizare ce ignoră sistemul social ; d) cu tot progresul lui metodologic, modelul Mesarovic-Pestel nu face uz deplin de achiziţiile recente ale instrumentarului matematic. „Dezbaterea acestei cărţi – apreciază Mircea Maliţa – cade la noi pe un teren atent şi sensibil, unde se cultivă discernămîntul critic, dar deschis în acelaşi timp cooperării care este cerută de marea problematică a secolului".*

ECONOMIE MONDIALA

NOUA ORDINE ECONOMICĂ ŞI POLITICĂ ÎN DEZBATEREA UNOR FORURI INTERNAŢIONALE

> **„De la această înaltă tribună, sînt împuternicit să afirm solemn că Republica Socialistă România este ferm hotărîtă să acționeze cu toate forțele pentru a-și aduce contribuția la înfăptuirea securității, cooperării și păcii în Europa, la crearea noii ordini economice internaționale, la instaurarea unei păci trainice între toate popoarele planetei".**
>
> **(Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUŞESCU, președintele Republicii Socialiste România, la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa)**

PROBLEMA edificării unei noi ordini economice internaționale, a instaurării în raporturile dintre state a unor norme și principii care să dea expresie schimbărilor și mutațiilor profunde care au intervenit în raportul de forțe pe plan mondial, reprezintă, în ultima vreme, o preocupare de prim ordin pe arena internațională, face obiectul unor analize și hotărîri majore, fără precedent, în conferințe și organizații internaționale. Această preocupare dă expresie hotărîrii popoarelor din lumea întreagă de a pune capăt vechilor relații de exploatare, dominare și dictat, de a crea un sistem nou de raporturi economice și politice bazate pe respectul independenței și suveranității naționale, pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pe neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, pe dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe resursele țării sale. În această activitate multilaterală susținută se reflectă, de asemenea, creșterea interdependenței economice la scara mondială și, în legătură cu aceasta conștiința crescîndă a faptului că în etapa actuală toate statele, indiferent de regim social, mărime, nivel de dezvoltare sau potențial, au datoria de a-și aduce contribuția activă la rezolvarea problemelor economice complexe cu care este confruntată lumea de azi. Între acestea, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini politice și economice internaționale care să asigure progresul economico-social mai rapid al țărilor rămase în urmă, dezvoltarea întregii omeniri, constituie o cerință primordială a contemporaneității.

Pentru un sistem nou de relații internaționale bazat pe echitate și justiție

Dacă anul 1974 a marcat începutul unei activități organizate și sistematice, în special în sistemul Organizației Națiunilor Unite, în direcția unei redefiniri totale a ansamblului relațiilor economice internaționale[1]), anul 1975, prin reuniunile, conferințele internaționale și declarațiile de poziție, a contribuit la fundamentarea acestui concept, la elaborarea și adoptarea unor hotărîri și prevederi concrete de importanță capitală pentru instaurarea unor raporturi noi bazate pe dreptate și echitate între statele lumii.

Astfel, Conferința de la Lima a țărilor nealiniate a fost precedată de încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și de semnarea, la 1 august 1975, de către înalții reprezentanți ai țărilor participante, a Actului final al conferinței, document care consfințește principii, norme și obiective noi ale relațiilor și cooperării pe continentul european și în care se subliniază, totodată, legătura strînsă ce există între securitatea și cooperarea în Europa și securitatea și colaborarea pe plan mondial.

Deși în ultimul deceniu, în special odată cu convocarea, în 1964, a primei Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, statele lumii, O.N.U. și organismele din sistemul său au examinat constant evoluția relațiilor economice și au adoptat unele măsuri, aceasta s-a făcut mai mult sub raport sectorial și a vizat, cu precădere, elementele de ordin tehnic ale raporturilor economice (ajutorul financiar, comerțul cu produse de bază și prețul acestora, asistența alimentară etc.). **Modificările marginale și sporadice s-au dovedit insuficiente pentru însănătoșirea relațiilor economice, pentru asigurarea dezvoltării fiecărei națiuni ceea ce a condus, inevitabil, la creșterea decalajelor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.**

Permanentizarea și agravarea acestor fenomene a pus în fața statelor lumii, a Organizației Națiunilor Unite ca unică alternativă, reconsiderarea completă a ansamblului relațiilor politice, juridice și economice internaționale în scopul creării unui nou sistem de raporturi interstatale bazate pe justiție, echitate și o largă cooperare.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, vital interesată în soluționarea justă, în interesul general, a problemelor dezvoltării și cooperării economice internaționale, a prezentat, în **declarația difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.**[2]), poziția sa cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Bazată pe analiza științifică, obiectivă a actualelor relații interstatale, pornind de la experiența proprie acumulată în dezvoltarea în ritm accelerat a economiei naționale și dînd expresie raporturilor de cooperare reciproc avantajoasă pe care România le promovează cu toate statele declarația jalonează principalele direcții de acțiune și preconizează un ansamblu de modalități și măsuri corespunzătoare, practice și eficiente privind instaurarea noii ordini economice internaționale, al cărei obiectiv principal îl constituie înlăturarea stării de subdezvoltare, eliminarea decalajelor existente între nivelurile economice ale statelor lumii, asigurarea progresului general al umanității. Pe linia contribuției țării noastre la eforturile de stabilire a coordonatelor noii ordini se înscrie și sprijinul deplin pe care România îl acordă Declarației grupului celor 77, declarație elaborată la reuniunea ministerială de la Lima, la care țara noastră a participat în calitate de invitat.

Modificările care trebuie aduse raporturilor economice internaționale sînt multiple, radicale și vizează, practic, toate sferele activității economice.

Comerțul internațional — factor de bază al dezvoltării, care ocupă o pondere principală în relațiile economice dintre state, deține „capul de afiș" în programele de acțiune prezentate în ultimele documente ale țărilor în curs de dezvoltare. Cu toate că în ultimii ani s-a înregistrat o expansiune a exporturilor de produse ale industriei prelucrătoare provenind din țările în curs de dezvoltare, acestea continuă să-și procure devizele în cea mai mare parte din exportul produselor de bază și al materiilor prime. De aceea, la recenta sesiune extraordinară a O.N.U. s-a avut în vedere atît organizarea pe baze noi, echitabile a comerțului cu produse de bază (acorduri pe produse, constituirea de stocuri internaționale și a fondurilor de finanțare a acestora, asigurarea unor prețuri stabile etc.), cît și creșterea substanțială a contribuției țărilor în curs de dezvoltare la comerțul cu produse ale industriei prelucrătoare (asigurarea de debușee suplimentare pe piețele țărilor dezvoltate, eliminarea barierelor tarifare și netarifare, buna funcționare a sistemului generalizat de preferințe, stabilirea unui raport just între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale etc.).

În declarația prezentată de România se arată că „trebuie să se acționeze cu hotărîre — atît în cadrul acordurilor comerciale bilaterale, cît și al negocierilor comerciale multilaterale, al deciziilor care se iau în diferite organizații și organisme economice internaționale — pentru promovarea unui comerț liber, și a unei cooperări neîngrădite între toate statele, pentru eliminarea restricțiilor și a barierelor artificiale, a oricăror discriminări și obstacole tarifare și netarifare".

Repartizarea capacităților de producție la scară mondială pentru **sectorul industrial** pune în evidență situația precară în care se află țările în curs de dezvoltare în raport cu țările dezvoltate. Astfel, conform statisticilor internaționale rezultă că numai 7 % din producția industrială se realizează în țările în curs de dezvoltare, situație care a determinat ca a doua Conferință Generală a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (O.N.U.D.I.), ținută în martie 1975 la Lima, să stabilească, ca obiectiv, printre altele, ca ponderea acestor țări în producția mondială să ajungă la 25 %, înainte de sfîrșitul acestui secol. Realizarea acestui obiectiv reclamă o schimbare radicală a conceptelor și practicilor tradiționale, schimbare care vizează în egală măsură definirea politicilor naționale de industrializare și cooperare internațională, sprijinul pe care țările dezvoltate trebuie să-l acorde celor mai puțin dezvoltate. Propunerile aflate în discuție înmănunchează o gamă largă de măsuri, cum sînt : asigurarea prelucrării materiilor prime în țările în curs de dezvoltare prin crearea de noi capacități de producție, finanțarea proiectelor industriale solicitate de țările în curs de dezvoltare, în special cele care sînt legate de producția de export, creșterea importurilor în țările dezvoltate de produse industriale provenind din țările în curs de dezvoltare etc. Determinant însă rămîne efortul propriu pe care fiecare țară angajată pe calea dezvoltării economice rapide trebuie să-l depună pentru folosirea completă a resurselor materiale și umane de care dispune.

Trăim într-o epocă în care **știința și tehnica** cunosc progrese fără precedent și rezultatele lor au efecte pozitive, imediate, asupra dezvoltării economice și sociale a națiunilor. Dar, ca și în alte sectoare ale economiei (industrie, agricultură, transporturi), vechile relații internaționale de inechitate au făcut ca în acest domeniu decalajele între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare să ia proporții îngrijorătoare.

Conștientă de cerințele lumii în care trăim și bazată pe experiența proprie, România a adus în fața O.N.U., încă din 1970, problema „Rolului științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor“, formulînd, totodată, propuneri concrete pentru dezvoltarea și așezarea pe baze noi a cooperării internaționale în acest domeniu determinant pentru creșterea capacității tehnico-științifice a țărilor în curs de dezvoltare. Propunerile românești, reluate și dezvoltate în declarația de poziție prezentată la sesiunea extraordinară, privesc un ansamblu de măsuri pentru asigurarea accesului nestingherit al tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii, pentru realizarea unui transfer real și constant de tehnici și tehnologii din țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare. Identitatea de vederi care există și în această chestiune între România și celelalte țări în curs de dezvoltare a făcut ca această problemă să fie inclusă în documentul final al sesiunii extraordinare care prevede, printre altele, **convocarea unei Conferințe mondiale pentru știință și tehnologie**, în anul 1978 sau 1979.

Nu mai puțin importante pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale sînt măsurile și modificările de fond care trebuie aduse pentru soluționarea problemelor alimentației și agriculturii, pregătirii de cadre naționale, desfășurării pe baze stabile a relațiilor valutar-financiare. Crearea unui fond de produse agro-alimentare, îndeosebi de cereale, constituirea unui Fond special pentru burse administrat de U.N.E.S.C.O., constituirea unui Fond de dezvoltare, administrat de O.N.U., format din contribuții ale tuturor statelor și în primul rînd ale celor dezvoltate, rezultate din reducerea cu 10 % a bugetelor militare ale tuturor statelor, perfecționarea sistemului de credite sînt propuneri concrete prezentate în declarația de poziție a României.

Aceste propuneri, care datorită caracterului lor judicios, realist și constructiv s-au bucurat de sprijinul total al celorlalte țări în curs de dezvoltare, au stat, împreună cu documentul grupului celor 77, la baza elaborării prevederilor și măsurilor cuprinse în rezoluția sesiunii extraordinare a Adunării Generale, care și-a încheiat recent lucrările.

Un început bun care se cere continuat și dezvoltat

Încheierea cu succes a celei de-a 7-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale reflectă atît recunoașterea unanimă a gravității fenomenelor care confruntă lumea contemporană, cît și hotărîrea statelor lumii de a acționa pentru lichidarea inechității și injustiției care caracterizează actualele structuri economice mondiale. Se poate aprecia că această sesiune reprezintă un pas înainte — care se cere continuat — pe linia trecerii de la stadiul unor confruntări și contrapuneri de poziție între statele avansate industrial și cele în curs de dezvoltare la **angajarea unui dialog**, într-un spirit de receptivitate, ca singură alternativă realistă.

Rezoluția adoptată prin consens de sesiunea extraordinară, intitulată „Dezvoltarea și cooperarea economică internațională“ [3]), face o analiză completă și obiectivă a relațiilor economice internaționale, fixează obiective noi și stabilește o serie de măsuri concrete menite să ducă la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. În acest context, **legătura inseparabilă dintre problemele politice ale adîncirii cursului spre destindere și cele ale progresului economic general, intercondiționarea lor reciprocă**, este confirmată în mod sintetic de paragrafele în care se arată că țările membre sînt **„hotărîte să acționeze pentru a face să dispară injustiția și inegalitatea și să contribuie la accelerarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare, fiind conștiente de faptul că dezvoltarea accelerată a țărilor în curs de dezvoltare constituie un element decisiv pentru promovarea păcii și securității internaționale“.**

În același document, Adunarea Generală reconfirmă Declarația și Programul de acțiune privind crearea unei noi ordini economice internaționale și Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, adoptate în 1974, documente elaborate prin eforturile susținute depuse de un mare grup de țări în curs de dezvoltare, între care și România. Reafirmarea obiectivelor fundamentale ale documentelor menționate, a dreptului și obligației tuturor statelor de a căuta să rezolve problemele economice și politice majore actuale, în special cele care au în vedere eliminarea dezechilibrului economic dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, reflectă hotărîrea statelor de a coopera pe baze noi, de a elimina din raporturile interstatale practicile și procedurile anacronice care frînează progresul întregii umanități.

Documentul amplu elaborat și adoptat de sesiune prevede o serie de măsuri concrete pentru fiecare sector economic în parte (comerț, industrie, alimentație și agricultură, finanțe, știință și tehnică etc.) menite să servească drept bază și cadru pentru lucrările organelor și organismelor competente din sistemul Națiunilor Unite.

Astfel, pentru a se asigura creșterea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială și în comerțul internațional — obiectiv la care au subscris toate țările — U.N.C.T.A.D. trebuie să asigure instaurarea unei politici de prețuri stabile, echitabile și remuneratorii pentru produsele de bază, să creeze mecanismele internaționale corespunzătoare pentru finanțarea producției și comerțului, să favorizeze încheierea de contracte pe termen lung și mediu etc. În documentul adoptat prin consens sînt formulate în termeni clari măsurile pe care sînt chemate să le adopte țările dezvoltate. Astfel, în cadrul negocierilor multilaterale aceste țări trebuie să întreprindă acțiuni eficiente în scopul reducerii sau al eliminării obstacolelor netarifare din calea produselor exportate de țările în curs de dezvoltare. De asemenea, țările dezvoltate vor trebui să asigure ameliorarea sistemului actual de preferințe prin includerea unui număr mai mare de produse, prin reducerea acelor taxe care continuă să aibă un nivel înalt etc.

În scopul asigurării unui transfer real de resurse pentru finanțarea producției și a comerțului în țările în curs de dezvoltare, țările dezvoltate confirmă angajamentul lor de a acorda acestor țări 0,7 % din produsul național brut anual sub forma asistenței publice, obiectiv ce urmează să fie îndeplinit pînă la sfîrșitul acestui deceniu.

De o importanță deosebită pentru evoluția raporturilor financiare mondiale este hotărîrea prin care se recunoaște necesitatea creării unui sistem echitabil de luare a deciziilor în organismele financiare și bancare (B.I.R.D., I.D.A., F.M.I.), datorită influenței pe care țările în curs de dezvoltare o exercită asupra economiei mondiale în ansamblul său.

Prevederile referitoare la cooperarea în domeniul științei și tehnicii sînt multiple și se referă atît la elemente de principiu și obiective de bază ale cooperării, cît și la măsuri concrete de realizare a acestora.

În scopul asigurării accesului larg al țărilor în curs de dezvoltare la rezultatele tehnicii și tehnologiei moderne și al favorizării transferului acestor rezultate, rezoluția adoptată prevede : să se creeze o bancă de date tehnice și un centru internațional pentru schimbul de informații tehnice ; să se studieze posibilitatea creării, în cadrul O.N.U., a unui Institut internațional al energiei care să ajute țările în curs de dezvoltare în activitatea de cercetare și dezvoltare a resurselor energetice.

Așa cum s-a subliniat și în declarația de poziție a țării noastre, Conferința Națiunilor Unite pentru știință și tehnică ce va avea loc în 1978 sau 1979 va trebui să contribuie la întărirea potențialului tehnic al țărilor în curs de dezvoltare, să adopte măsuri eficiente în vederea utilizării posibilităților oferite de știință și tehnică pentru rezolvarea problemelor economice cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare, să ofere țărilor în curs de dezvoltare instrumente de cooperare care să le permită să îndeplinească obiectivele și prioritățile naționale din programele lor economice și sociale.

Prin reconfirmarea declarației și a planului de acțiune de la Lima privind dezvoltarea și cooperarea industrială [4]), statele membre exprimă încă o dată angajamentul lor de a adopta, individual și colectiv, măsuri pentru creșterea și diversificarea producției industriale în țările în curs de dezvoltare. Un loc important în această direcție îl are hotărîrea privind crearea unui sistem de consultări între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, la nivel mondial, regional și interregional, precum și cele prin care se asigură transformarea Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (O.N.U.D.I.) în instituție specializată a Națiunilor Unite.

Prevederi importante, cu efecte imediate și în perspectivă, au fost adoptate și în domeniul alimentației și al agriculturii, în scopul creșterii producției agricole în țările în curs de dezvoltare și a încasărilor din exportul acestor produse, al reducerii pierderilor înregistrate la produsele alimentare, cu 50 % pînă în 1985. Hotărîrile de creare a unui fond internațional pentru dezvoltarea agriculturii și de asigurare a unui ajutor alimentar planificat la 10 milioane tone cereale pentru campania 1975/1976, au fost adoptate în scopul realizării obiectivelor menționate.

Soluționarea problemelor majore și complexe care preocupă umanitatea reclamă creșterea voinței politice a tuturor statelor, a tuturor factorilor politici de a coopera pe plan bilateral și multilateral, de a traduce în viață hotărîrile adoptate și angajamentele asumate. Pornind de la rezultatele pozitive înregistrate la recenta sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., se impune ca toate statele să acționeze cu fermitate în direcția creșterii în și mai mare măsură a rolului și eficacității Națiunilor Unite în viața internațională, pentru ca prin întreaga sa activitate Organizația — care cuprinde în prezent cvasiunanimitatea statelor independente — să contribuie la edificarea unor relații noi pe plan mondial.

Republica Socialistă România, se arată în declarația difuzată la sesiunea extraordinară a Adunării Generale, „va acționa, alături de celelalte state, ale lumii, atît în cadrul O.N.U., cît și pe plan bilateral, pentru promovarea și instaurarea noii ordini economice internaționale, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte“.

Niță CONSTANTIN

---

[1]) Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat anul trecut Declarația și Programul de acțiune în vederea instaurării unei noi ordini economice internationale (rezoluțiile 3201—S—VI și 3202—S—VI) și Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor (rezoluția 3281 a sesiunii a XXIX-a).

[2]) Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Document A/AC. 176/3.

[3]) Doc. A/AC 176/L. 3 și Add. 1—7.

[4]) Document A/10217 și anexe.

CODIFICAREA DREPTURILOR ŞI OBLIGAŢIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR – COMPONENTĂ ESENŢIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ŞI POLITICE INTERNAŢIONALE (I)

PROCESUL INSTAURĂRII unei noi ordini economice și politice, al democratizării relațiilor internaționale este de nedespărțit de perfecționarea normelor și principiilor menite să cîrmuiască raporturile interstatale, de dezvoltarea progresistă — în pas cu prefacerile revoluționare ce au loc în societatea contemporană și cu nevoile reale ale popoarelor — a dreptului internațional în ansamblul său. Dreptul internațional trebuie să slujească înaltele idealuri de justiție, echitate, pace și progres ale popoarelor. El trebuie să devină un instrument eficace în lupta forțelor înaintate de pretutindeni pentru zădărnicirea politicii imperialiste de dominație, agresiune și dictat, excluderea forței din relațiile internaționale, lichidarea colonialismului, neocolonialismului și discriminărilor rasiale, pentru asigurarea dreptului imprescriptibil al tuturor națiunilor de a hotărî singure asupra destinelor lor.

Așa cum se subliniază și în Declarația difuzată la a 7-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. prezentînd **Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale**, noile relații internaționale nu pot fi clădite decît pe norme și principii noi, corespunzătoare noilor realități ale lumii și cerințelor în continuă creștere ale extinderii, adîncirii și diversificării cooperării dintre țări și popoare. Aceasta impune revizuirea vechilor norme de drept internațional care au dus, în fapt, la împărțirea lumii în asupriți și asupritori, în săraci și bogați, crearea unor reguli și concepte noi, destinate să guverneze relațiile dintre state și națiuni, pe temeiul deplinei egalități în drepturi, respectului cuvenit independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, avantajului reciproc.

Edificarea noii ordini presupune, așadar, în chip necesar, **„noi norme de justiție internațională, care să statornicească principii superioare, cum sînt respectul dreptului națiunilor, al popoarelor, al oamenilor de a fi stăpîni pe destinele lor, de a-și organiza viața corespunzător propriilor năzuințe. Un asemenea concept de drept internațional va putea deschide calea unei conlucrări fructuoase între toate popoarele, în toate domeniile de activitate. Se poate spune că de abia o dată cu cucerirea deplină a independenței de către toate popoarele, cu făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, cînd oamenii vor deveni cu adevărat liberi vor putea să-și făurească viața în deplină cunoștință de cauză.**

Aceasta va fi o eră nouă, superioară, o adevărată justiție socială și dreptate“ 1).

În această viziune și cu o asemenea finalitate, apreciem că prezintă o deosebită importanță stabilirea cu precizie a coordonatelor esențiale ale dreptului internațional — drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor.

Rezultat al unei îndelungate evoluții istorice, **drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor** constituie chintesența conștiinței juridice înaintate a popoarelor, a spiritului de justiție și echitate internațională. Ele sînt sursa tuturor celorlalte drepturi și obligații ce se nasc pentru state, pe plan internațional.

Inerente oricărui stat, drepturile fundamentale sînt sacre, inalienabile, intangibile și indivizibile ; ele nu sînt susceptibile de nici o alienare sau alterare. Orice lezare a acestor drepturi, orice violare a lor periclitează însăși existența statelor, constituie o primejdie gravă pentru pacea și securitatea generală. Nici o normă de drept internațional care ar nesocoti sau submina drepturile fundamentale ale statelor nu este de conceput. Orice act care ar încălca aceste drepturi este contrar eticii, justiției și legalității, antrenează răspunderea internațională a celui ce se face vinovat de săvîrșirea lui.

La rîndul lor, obligațiile fundamentale — norme imperative ale legalității internaționale — alcătuiesc temelia indispensabilă desfășurării normale a relațiilor dintre state, conviețuirii lor pașnice. Ele se impun, toate, cu aceeași tărie tuturor statelor, atît în raporturile lor bilaterale, cît și în cele cu caracter multilateral. Ele sînt, deopotrivă, ineludabile și inderogabile. Nici un considerent nu poate justifica sustragerea vreunui stat sau grup de state de la îndeplinirea cu cea mai mare strictețe, în litera și spiritul lor, a acestor comandamente. Conduita internațională a tuturor statelor trebuie să se afle într-o perfectă concordanță cu obligațiile lor fundamentale.

Între drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor există o strînsă legătură dialectică, ele aflîndu-se permanent într-un raport de inseparabilitate, interdependență și condiționare reciprocă. Promovarea și ocrotirea drepturilor nu este posibilă fără îndeplinirea obligațiilor ; pe cale de consecință, orice abatere de la obligații afectează realizarea drepturilor. Violarea drepturilor este simultan și o încălcare a obligațiilor, o atingere gravă adusă înseși bazelor legalității internaționale. În mod similar, traducerea în viață a obligațiilor implică respectarea drepturilor, proteguirea și consolidarea lor. Laolaltă, drepturile și obligațiile definesc și delimitează sfera licitului și ilicitului în dreptul internațional, ceea ce le este permis statelor și ceea ce le este interzis.

În marea diversitate și varietate a formelor sale de manifestare, cooperarea internațională este, în ultimă analiză, spațiul de convergență și interacțiune continuă, neîntreruptă a drepturilor și obligațiilor statelor.

Prin însăși natura lor, drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor dau expresie aspirațiilor vitale de pace, securitate și prosperitate ale tuturor națiunilor. Ele fiind menite să promoveze și să ocrotească valori și idealuri comune ale popoarelor, tuturor statelor le incumbă îndatorirea de a le respecta cu fidelitate în toate împrejurările vieții internaționale, de a le apăra cu consecvență și de a le îmbogăți necontenit conținutul. Promovarea, întărirea și salvgardarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor constituie o sarcină de cea mai mare răspundere a întregii omeniri internaționale. Aceasta corespunde intereselor tuturor țărilor și îndeosebi ale țărilor mici și mijlocii.

Respectarea riguroasă a drepturilor și obligațiilor statelor reprezintă premisa întronării și dezvoltării unor relații noi, bazate pe egalitate, justiție și echitate, între toate națiunile, un factor hotărîtor al întăririi solidarității umane și încrederii reciproce între popoare, însăși chezășia păcii, securității și progresului general.

După cum se știe, dezvoltîndu-se prevederile Cartei Națiunilor Unite, în perioada postbelică au fost adoptate numeroase documente internaționale cu caracter universal prin care drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor și-au găsit într-o măsură însemnată consacrarea politică, juridică și morală. Declarația și Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptate de cea de-a VI-a sesiune extraordinară a Adunării generale a O.N.U., rezoluția „Pentru o lume mai dreaptă“ propusă de România și însușită în mod unanim de Conferința Mondială a Populației de la București, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, Declarația de la Lima și Planul de acțiune privind dezvoltarea și cooperarea industrială, rezoluția privind Dezvoltarea și cooperarea economică internațională adoptată de cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării generale, precum și alte documente elaborate în ultimii ani reprezintă, fără îndoială, contribuții semnificative la cristalizarea drepturilor și obligațiilor fundamentale.

Ele au fost, de asemenea, consemnate în multiple înțelegeri și acorduri bilaterale. Se cuvine a fi evidențiat, în acest sens, aportul remarcabil al României la promovarea și consolidarea drepturilor și îndatoririlor internaționale ale statelor. O demonstrează cu forța de convingere a faptelor tratatele de prietenie și cooperare, declarațiile solemne comune și declarațiile comune încheiate de țara noastră cu 39 de state, de pe toate continentele, a căror înaltă valoare etică, politică și juridică constă tocmai în afirmarea clară a acestor postulate cardinale ale dreptului și relațiilor internaționale 2).

Se resimte însă tot mai mult nevoia **elaborării depline și angajante a ansamblului** drepturilor și îndatoririlor fundamentale ale statelor, se impune cu necesitate **codificarea lor printr-un instrument politico-juridic multilateral (convenție, acord, tratat) cu forță obligatorie pentru toate țările lumii.**

Valorificînd și îmbogățind prevederile legale conținute în documentele existente, dezvoltînd — în lumina experienței acumulate și în conformitate cu cerințele actuale ale colaborării interstatale — norme, reguli și principii noi, un atare instrument va trebui să reglementeze **în chip unitar** și să definească **detaliat și cu maximum de precizie posibilă** drepturile politice, economice, culturale și de altă natură ale statelor, precum și obligațiile corelative, într-o deplină concordanță cu imperativele făuririi noii ordini internaționale.

Un capitol distinct ar trebui, în opinia noastră, să fie dedicat următoarelor **drepturi fundamentale** ale statelor :

Dreptul la existență. Primul dintre drepturile fundamentale ale statelor îl constituie dreptul la existență. Acesta este un drept primordial al oricărui stat, care condiționează existența tuturor celorlalte drepturi ; este de neconceput ca unui stat, unui popor să i se recunoască anumite drepturi, fără a i se recunoaște, în prealabil, dreptul elementar de a ființa, dreptul sacru la viață.

Este logic, așadar, că pentru a beneficia de toate drepturile ce sînt recunoscute în virtutea normelor și principiilor dreptului internațional, fiecărui stat, fiecărui popor trebuie să i se recunoască, în primul rînd, dreptul de a exista ca entitate liberă și independentă. În felul acesta, dreptul popoarelor, al statelor la o existență de sine stătătoare se înfățișează ca o adevărată precondiție a tuturor celorlalte drepturi, prerogative și atribute recunoscute și garantate de dreptul internațional.

Însemnătatea excepțională a acestui drept a fost subliniată, de altfel, cu deosebită vigoare de clasicii marxism-leninismului. Astfel, Friedrich Engels considera că respectarea dreptului fiecărui popor **„la o existență națională proprie“** 3), **„la o existență independentă“** 4), constituie **„baza oricărei colaborări internaționale“** 5). El atrăgea atenția asupra faptului că dreptul statelor, al popoarelor la existență liberă și independentă nu poate fi contestat de nimeni, nu poate fi răpit nici unei națiuni.

Înfăptuirea dreptului la existență este de o covîrșitoare importanță în epoca contemporană, caracterizată prin lupta hotărîtă a popoarelor pentru libertate și neatîrnare, pentru afirmarea și consolidarea ființei lor naționale. În fond, acesta este factorul care chezășuiește pacea, securitatea și progresul general al omenirii.

Obiectivul instaurării unei noi ordini internaționale nu va putea fi atins decît dacă și în măsura în care se va ține seama de dorința de libertate și emancipare care animă toate popoarele. Așa cum se subliniază în lucrările președintelui Nicolae Ceaușescu, **„asigurarea condițiilor pentru afirmarea liberă și nestingherită a fiecărui popor, a fiecărei națiuni este o cerință vitală pentru instaurarea unor relații noi, de dreptate și egalitate în lumea de azi“** 6).

Pentru realizarea unei adevărate cooperări internaționale — declara președintele Mauritaniei, Moktar Ould Daddah, în fața Adunării generale a Națiunilor Unite — este nevoie de parteneri care există, care își recunosc în mod reciproc drepturile suverane și, înainte de toate, dreptul la existență. Tocmai acest drept trebuie să fie recunoscut, promovat și apărat prin abolirea raporturilor inegale și inechitabile 7).

Din dreptul fiecărui stat la existență liberă decurg în mod direct o serie de consecințe de cea mai mare însemnătate, precum dreptul la suveranitate și independență, dreptul la dezvoltare, progres și bunăstare, dreptul de a i se recunoaște regimul economic, politic și social, dreptul la pace și securitate, dreptul asupra întregului său patrimoniu național, dreptul de a i se respecta personalitatea, demnitatea și interesele sale legitime, dreptul la egalitate și la tratament egal în cadrul relațiilor internaționale etc.

Ca o implicație nemijlocită a dreptului fiecărui stat la existență, nici o obligație sau restricție a libertății sale nu poate fi impusă vreunui stat, care ar putea compromite înseși bazele existenței și viabilității sale.

Dreptul popoarelor, al statelor la existență de sine stătătoare postulează eliberarea lor de sub orice aservire și asuprire, lichidarea oricăror forme de subjugare, dominație și exploatare străină. Experiența istorică, desfășurarea evenimentelor internaționale demonstrează că spre a putea fi liber, fiecare popor trebuie să recunoască, să prețuiască și să respecte libertatea celorlalte popoare.

DREPTUL LA SUVERANITATE ȘI INDEPENDENȚĂ

Acest drept derivă din dreptul la existență proprie, de sine stătătoare, al fiecărei națiuni.

Dreptul la suveranitate și independență conferă fiecărui stat o gamă largă de prerogative fundamentale, cum sînt : organizarea vieții politice, economice și sociale potrivit aspirațiilor, voinței și intereselor sale, fără nici un amestec sau constrîngere din afară ; stabilirea propriei sale politici externe, fără ingerințe din partea altor entități (state, organizații internaționale) ; libertatea de apreciere, acțiune și inițiativă în sfera relațiilor internaționale ; exercitarea controlului și jurisdicției asupra ansamblului teritoriului său ; dreptul de a supune jurisdicției sale bunurile cetățenilor proprii și ale străinilor aflați pe teritoriul său ; efectul extrateritorial pe care îl au legile adoptate de state, inclusiv legile de naționalizare ; imunitatea de jurisdicție și de execuție a statului, în temeiul principiului **par in parem non habet jurisdictionem ;** facultatea de a purta tratative și de a contracta angajamente internaționale, de a-și promova și apăra interesele pe plan extern etc.

Suveranitatea și independența națională constituie, deopotrivă, o instituție centrală a dreptului internațional și una din valorile esențiale ale societății contemporane. Fără recunoașterea și respectarea indefectibilă a acestui postulat cardinal pacea, securitatea, cooperarea și justiția internațională sînt de neconceput. Promovarea și apărarea suveranității și independenței tuturor statelor constituie, de aceea, o sarcină de primordială importanță a întregii omeniri. Este un fapt stabilit că numai în condițiile în care fiecare stat, fiecare națiune se bucură de o deplină suveranitate și independență se poate dezvolta pe calea progresului economic și social, își poate aduce contribuția la cauza păcii, înțelegerii și colaborării între popoare. De altfel, lupta pentru eliberare, suveranitate și independență, pentru afirmarea ființei naționale a devenit una din trăsăturile cele mai marcante ale acestei epoci, o premisă indispensabilă a păcii și securității generale.

Dacă suveranitatea își menține întreaga sa valoare, „aceasta se datorește faptului că, departe de a fi o abstracție desuetă, ea este, dimpotrivă, în însăși inima relațiilor internaționale“ 8), iar „abandonarea suveranității nu poate însemna decît dominația celor puternici asupra celor slabi“ 9).

Preocuparea statelor și popoarelor pentru salvgardarea independenței și suveranității naționale joacă și va juca o perioadă îndelungată de timp un rol proeminent în politica mondială. „Unul dintre elementele fundamentale ale vieții internaționale este constituit tocmai de aspirația și tendința fiecărei națiuni de a-și realiza deplina sa independență și a exercita o pondere proprie, în condiții de egalitate în drepturi, în soluționarea problemelor lumii de astăzi“ 10). Tendința de a duce o politică independentă nu numai că nu va slăbi în viitoarele decenii, dar ea se va accentua tot mai mult. „Dorința statelor suverane, mari și mici, de a urma propriile lor politici independente este un factor important în lumea modernă și nu există nici un motiv să se creadă că el nu va continua să fie astfel“ 11).

Salvgardarea și întărirea independenței naționale preocupă în cel mai înalt grad statele recent eliberate de sub dominația străină. Aservite timp de secole din punct de vedere politic și economic, tinerele națiuni sînt animate de dorința fermă de a-și apăra și consolida suveranitatea și independența, spre a se putea dezvolta de sine stătător pe calea progresului și civilizației. Considerate de puterile coloniale ca „necivilizate“ și „inferioare“, ofensate în demnitatea lor, tratate ca „obiecte“ ale raporturilor interstatale, aceste națiuni acordă, totodată, o mare importanță dobîndirii statutului de subiecte depline ale dreptului și relațiilor internaționale, bucurîndu-se de o reală egalitate în drepturi.

Făurirea unor relații internaționale noi, bazate pe egalitate, justiție și echitate, trebuie să aibă, așadar, ca punct necesar de pornire asigurarea independenței politice și economice a tuturor statelor, oricare ar fi dimensiunea lor, regimul social sau nivelul de dezvoltare. Apărarea independenței și suveranității naționale constituie o parte integrantă a luptei împotriva politicii imperialiste de inegalitate, dominație și asuprire, pentru instaurarea noii ordini internaționale.

DREPTUL DE A DECIDE SINGUR ASUPRA PROPRIILOR DESTINE

Unul din idealurile cele mai nobile, care a animat dintotdeauna popoarele, este ameliorarea condiției umane, libertatea și fericirea omului, dezvoltarea multilaterală și înflorirea personalității sale. Libertatea individului presupune în mod logic, libertatea colectivității din care face parte, libertatea națiunii căreia îi aparține. Este rațiunea majoră care postulează necesitatea asigurării unei ambianțe internaționale de pace și colaborare propice dezvoltării libere a fiecărei națiuni, înfăptuirii dreptului său la autodeterminare și independență. Tocmai acest aspect, deosebit de important sub raport practic și principial, este puternic reliefat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci cînd scrie : **„Într-o lume în care omul ocupă — și trebuie să ocupe — locul principal în tot ceea ce face, în care umanismul trebuie să asigure fiecăruia posibilitatea de a se afirma în toate domeniile de activitate, este necesar să ținem seama, în primul rînd, de a asigura fiecărui popor, fiecărei națiuni dreptul la autodeterminare, astfel încît să-și poată organiza viața așa cum dorește“** 12), Prerogativa pe care o are fiecare popor de a fi stăpîn în propria ţară îşi găseşte expresia în dreptul său necondiţionat de a-şi hotărî singur soarta, de a-şi alege nestingherit calea dezvoltării economice şi sociale, de a-şi făuri propria sa cultură, de a-şi modela prezentul şi viitorul potrivit voinţei sale, fără nici un fel de amestec străin.

După cum arăta F. Engels, cu peste 100 de ani în urmă, este de resortul fiecărei naţiuni **„să procedeze cum crede de cuviinţă în toate treburile interne“**, aceasta constituind **„una din condiţiile de bază pentru libertatea internă a tuturor naţiunilor“** [13]).

Apărut în perioada revoluţiilor burgheze din Europa, în cursul evoluţiei sale istorice acest concept s-a transformat dintr-un principiu politic într-o normă imperativă a dreptului internaţional, consacrată în mod expres de Carta O.N.U. şi de numeroase alte documente internaţionale. O asemenea schimbare calitativă a devenit posibilă în condiţiile întăririi forţelor progresiste şi democratice în lume, sub influenţa considerabilă pe care ele o exercită asupra dezvoltării social-politice, inclusiv pe planul stabilirii regulilor menite să cîrmuiască raporturile dintre state şi conduita lor internaţională.

Consacrînd expres acest drept, Carta drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor prevede : **„Fiecare stat are dreptul suveran şi inalienabil de a-şi alege sistemul său economic, ca şi sistemul politic, social şi cultural, în concordanţă cu voinţa poporului său, fără amestec, constrîngere sau ameninţare, de nici un fel, din afară“** (art. 1).

Se impune a fi făcută precizarea că acest drept aparţine în egală măsură tuturor popoarelor. În consecinţă, de el trebuie să beneficieze atît popoarele ce se mai află sub dominaţia străină cît şi cele care s-au constituit în state naţionale.

Pentru popoarele asuprite, exercitarea dreptului de a dispune de destinele lor urmăreşte realizarea unor obiective esenţiale, precum : înlăturarea dominaţiei străine, formarea de state naţionale — cu plenitudinea atributelor suverane caracteristice —, libera alegere a regimului social-politic şi a căilor proprii de dezvoltare. În virtutea acestui drept, lupta de eliberare naţională, inclusiv lupta armată, are un caracter licit. El conferă naţiunilor angajate în lupta de eliberare dreptul la recunoaşterea internaţională şi la protecţia dreptului internaţional. Mişcările de eliberare au, totodată, dreptul de a primi sprijin din partea comunităţii internaţionale, de a stabili relaţii oficiale cu statele suverane, cu partidele şi organizaţiile politice din alte ţări, de a fi reprezentate la organizaţiile şi conferinţele guvernamentale, de a participa la activitatea forurilor neguvernamentale, de a-şi promova şi apăra interesele pe plan internaţional.

În cazul popoarelor constituite în state naţionale, dreptul lor de a-şi hotărî singure soarta presupune, în substanţa sa, consolidarea independenţei politice şi economice, exerciţiul plenar al tuturor prerogativelor suveranităţii naţionale, stabilirea formelor de organizare statală, elaborarea programelor de dezvoltare economică, socială şi culturală, precum şi a modalităţilor de a le aduce la îndeplinire, deplina libertate de decizie în problemele care privesc politica internă şi externă, fără nici un fel de ingerinţe din exterior.

Exercitarea dreptului tuturor popoarelor de a-şi hotărî destinele este, totodată, nemijlocit corelată cu folosirea bogăţiilor şi resurselor naturale în conformitate cu interesele proprii.

Sînt vădit incompatibile cu dreptul pe care îl are fiecare popor de a-şi hotărî singur soarta colonialismul, neocolonialismul, orice formă de exploatare şi aservire rezultînd din politica imperialistă de dominaţie şi asuprire, a cărei eradicare totală şi-o propune noul sistem de relaţii internaţionale.

DREPTUL LA PACE ŞI SECURITATE

Dimpreună cu abolirea dreptului la război, cu incriminarea agresiunii şi prohibirea recurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, dreptul internaţional contemporan consacră şi fortifică dreptul statelor la pace şi securitate în relaţiile lor mutuale. Ca o consecinţă directă a acestui imens salt calitativ, însăşi natura dreptului internaţional a cunoscut o profundă schimbare — dintr-un „drept al războiului“, precum a fost de-a lungul secolelor, devenind un veritabil „drept al păcii“.

Instituţie centrală a legalităţii internaţionale actualmente în vigoare, dreptul la pace şi securitate este destinat să apere bunurile cele mai de preţ ale popoarelor — viaţa de sine stătătoare, libertatea şi neatîrnarea, munca lor creatoare. Obiectivul său de căpetenie, ca, de altfel, al dreptului internaţional în general, constă în promovarea şi salvgardarea valorilor materiale şi spirituale, morale şi juridice ale umanităţii, în garantarea drepturilor tuturor statelor la existenţă liberă, la suveranitate şi independenţă naţională, la progres şi bunăstare.

„Stabilirea unei păci trainice în lume — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **înseamnă crearea acelor condiţii care să permită traducerea în viaţă a dreptului inalienabil şi egal al fiecărui popor la existenţă liberă, la o viaţă demnă, la suveranitate şi independenţă, la afirmarea fiinţei sale naţionale“** [14]).

Dreptul şi nevoia de pace şi securitate, dublate de îndatorirea de a le apăra, sînt, pentru fiecare stat, însăşi raţiunea sa de a fi; în absenţa condiţiilor care să-i garanteze pacea şi securitatea, nici un stat nu poate îndeplini funcţiile sale esenţiale. Orice pericol exterior care planează asupra unei ţări afectează viaţa sa politică, economică şi socială, împiedică poporul acelei ţări de a-şi realiza proiectele dedicate dezvoltării şi propăşirii sale.

În virtutea dreptului lor la pace şi securitate, toate statele, fie ele mari, mijlocii sau mici, trebuie să aibă posibilitatea de a avansa nestingherit pe calea progresului şi civilizaţiei, de a se consacra plenar activităţii de creaţie paşnică, de a se afirma în concertul mondial al naţiunilor. Pe temeiul acestui drept, toate statele trebuie să fie ocrotite împotriva actelor de agresiune, a acţiunilor de forţă de orice fel, a oricăror atentate la adresa suveranităţii, independenţei şi integrităţii lor teritoriale. Traducerea în viaţă a acestui drept reclamă acţiuni hotărîte pentru prevenirea şi curmarea conflictelor militare, lichidarea surselor de animozitate şi încordare, adoptarea unor măsuri efective de dezarmare, soluţionarea diferendelor dintre state exclusiv prin căi şi mijloace paşnice.

Pacea şi securitatea fac necesară cultivarea prieteniei, încrederii şi bunei înţelegeri între popoare. Ele presupun un dialog neîntrerupt, intensificarea schimburilor de bunuri şi valori, dezvoltarea amplă a relaţiilor de colaborare între toate statele lumii. Ele înseamnă libertate, progres şi justiţie pentru toţi. Pacea şi securitatea sînt sinonime cu certitudinea — certitudinea prezentului şi viitorului pentru toate naţiunile, fără nici o excepţie sau discriminare.

Pacea şi securitatea trebuie să respecte interesele tuturor ţărilor, să nu promoveze interesele unora în dauna celorlalte. Ele nu se pot clădi prin conferirea unor „privilegii“, drepturi sau poziţii „speciale“ marilor puteri, pe seama statelor mici şi mijlocii.

Înfăptuirea dreptului statelor la pace şi securitate impune întărirea legalităţii internaţionale, respectarea drepturilor fundamentale ale tuturor naţiunilor, perfecţionarea sistemului de norme menite să guverneze relaţiile interstatale, îndeplinirea cu bună credinţă a obligaţiilor asumate.

Realizarea unei păci trainice în lume — obiectiv de primordială importanţă al noii ordini mondiale — este indisolubil legată de promovarea unei politici noi în viaţa internaţională, de deplină egalitate în drepturi, stimă şi respect reciproc între popoare.

Întărirea păcii şi securităţii internaţionale constituie o sarcină permanentă a întregii omeniri. Destinele păcii interesează în cel mai înalt grad toate statele şi naţiunile lumii. Tuturor le incumbă, prin urmare, datoria de a se angaja într-un proces continuu de conlucrare şi cooperare în vederea consolidării păcii, de a participa la căutarea neîncetată de soluţii în direcţia păcii — soluţii juste, viabile, izvorîte din înseşi nevoile de viaţă ale popoarelor.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

În numerele viitoare autorii se vor ocupa de celelalte drepturi şi obligaţii fundamentale ale statelor, în lumina necesităţii instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

---

[1]) Nicolae Ceauşescu, **Cuvîntare rostită la sesiunea plenară a Tribunalului Suprem Federal din Brazilia**, la 5 iunie 1975, **Scînteia** nr. 10200, 7 iunie 1975.

[2]) A se vedea culegerea **Pentru o lume mai bună, mai dreaptă**, cu un studiu introductiv de George Macovescu, Bucureşti, Editura politică, 1974.

[3]) Karl Marx, Friedrich Engels, **Opere**, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 167.

[4]) K. Marx, F. Engels, V. I. Lenin, **Despre internaţionalismul proletar**, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 171.

[5]) **Ibidem**, p. 195.

[6]) Nicolae Ceauşescu, **România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1974, p. 113.

[7]) **Doc. O.N.U. A/PV. 2214**, 15 aprilie 1974.

[8]) Charles Chaumont, **Cours général de droit international public**, în „Recueil des cours de l'Académie de Droit International de la Haye“, 1970, I, tom. 129, p. 390.

[9]) **Ibidem**, p. 385.

[10]) E. Berlinguer, **„Linia şi propunerile comuniştilor pentru a ieşi din criză şi a construi o Italie nouă“**, „L'Unità“, 11 decembrie 1974.

[11]) Dr. J. W. Burton, **Universal Non-Alignment and Methodical Decision-Making**, in **„The World in 1984“**. Edited by Nigel Calder, Baltimore — Maryland, Penguin Books, 1965, vol. 2, p. 116.

[12]) Nicolae Ceauşescu, **România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1974, p. 1068.

[13]) Karl Marx, Friedrich Engels, **Opere**, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 167.

[14]) Nicolae Ceauşescu, **România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1972, p. 260.

R. P. Polonă

SCHIMBĂRI ÎN STRUCTURA ECONOMIEI

DEZVOLTAREA unei țări poate fi caracterizată prin diferiți indicatori. Cîteodată sînt grăitoare modificările cantitative, alteori asimilarea produselor din ce în ce mai complicate poate reflecta progresul realizat dar, de asemenea, foarte mult pot însemna schimbările în conținutul insuși al procesului de dezvoltare. Schimbările în structura economică constituie, deopotrivă, rezultatul dezvoltării țării, precum și factorii și pîrghiile de accelerare a ritmului acestei expansiuni.

ÎN POLONIA schimbările dinamice în structura economiei au avut loc în mai multe domenii, dar cel mai pregnant apar ele în formarea structurii socio-profesionale a populației. Polonia antebelică a fost o țară agrară, caracterizîndu-se printr-o agricultură înapoiată. Dacă încă în anul 1950 ponderea populației ocupate în agricultură a fost de aproape 50%, în anul 1970 ponderea ei s-a redus la 29,8%, iar în anul 1974 la 27,1%. Caracterul acestor schimbări evidențiază nu numai modificarea participării diferitelor sectoare de activitate la formarea venitului național, ci și faptul că — pe măsura ridicării nivelului de dezvoltare economică — sporește rolul acelor cerințe sociale care sînt satisfăcute de activitățile neagricole, deci de industrie, construcții sau prestări de servicii.

În procesul de dezvoltare a Poloniei populare mutațiile în structura socio-profesională a populației au prezentat un interes deosebit din punctul de vedere al politicii economico-sociale. Trecerea la industrializarea socialistă intensă s-a bazat pe folosirea forței de muncă din alte sectoare, îndeosebi din agricultură. La rîndul său, dezvoltarea industriei, construcțiilor și celorlalte ramuri neagricole a necesitat un asemenea nivel de dezvoltare a agriculturii, care să asigure creșterea producției cu un număr mai mic de lucrători. În ansamblu, transferul către industrie a unei părți masive din populația ocupată în agricultură, care se caracteriza printr-un nivel scăzut al productivității muncii, a dus la creșterea rapidă a productivității muncii sociale.

În cadrul mutațiilor însemnate intervenite în efectivul persoanelor ocupate din așa-numitul sector primar (agricultură, industria minieră, silvicultură) spre industrie și construcții (sectorul secundar) și prestările de servicii (sectorul terțiar), se remarcă — în Polonia — că trecerea a avut loc mai ales către sectorul secundar, numărul angajaților în domeniul serviciilor fiind relativ scăzut. Aceasta este o trăsătură caracteristică a dezvoltării de pînă acum a economiei Poloniei. În anul 1950 sectorul primar cuprindea circa 63% din populatia activă ; în 1970 ponderea ei a scăzut la 43% și se prelimină că pînă în anul 1990 va ajunge la 23%. În același timp ponderea angajaților din industrie și constructii a crescut de la 20% în anul 1950 la 31% în 1970 și va ajunge la 38% în anul 1990, din cauza dezvoltării mai dinamice a sectorului serviciilor.

Structura generală a economiei și schimbările care apar în cadrul ei se pot exprima cel mai bine cu ajutorul structurii de formare a venitului național produs. În Polonia de dinainte de război agricultura contribuia la formarea venitului național cu 44%, iar industria numai cu 30%. Din acest punct de vedere industrializarea socialistă a determinat transformări esențiale. După cum se vede din tabelul alăturat, contribuția industriei și construcțiilor sporește continuu, concomitent cu reducerea treptată a ponderii agriculturii în formarea venitului național. Și aceasta, în condițiile unei dezvoltări dinamice a economiei. După cum s-a arătat recent la cea de-a 18-a Plenară a C.C. al P.M.U.P. în cursul actualului cincinal venitul național al Poloniei a crescut cu mai mult de 60%, în timp ce volumul comerțului exterior a sporit de 2,5 ori, producția industrială — cu peste 70%, iar cea agricolă — cu 27%.

Astfel, structura economiei polone s-a apropiat de cea a țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

O importanță esențială au modificările în structura industriei. În cadrul producției industriale globale a crescut, în primul rînd, rolul construcțiilor de mașini, al industriei chimice și energetice. Ponderea construcțiilor de mașini, care are un rol hotărîtor în determinarea potențialului economic al Poloniei și dinamicii reconstrucției tehnice a întregii economii naționale, a crescut — în ansamblul industriei — de la 18% în perioada de dinainte de război la peste 40% în anul 1974. Aceasta exprimă o adevărată revoluție structurală, industria constructoare de mașini devenind principala ramură a industriei poloneze atît sub aspectul volumului producției cît și sub cel al numărului angajaților. S-au dezvoltat numeroase domenii de producție înainte necunoscute în țară, în primul rînd subramurile legate de cuceririle revoluției tehnico-științifice. Acest proces se accentuează și devine mai pregnant abia ca urmare a aplicării noii politici economico-sociale, adoptate la cel de al VI-lea Congres al P.M.U.P., încadrîndu-se în procesul general de modernizare într-un ritm rapid a întregii economii naționale.

(în %)

	1960	1974	1980	1990 (previziuni)
Industria	39,0	51,3	69,6	74,7
Construcțiile	10,5	13,0		
Agricultura	27,3	12,0	10,7	5,6
Alte ramuri	23,2	23,7	19,7	18,7
Total venit național	100,0	100,0	100,0	100,0

ÎNȚELEGEREA tendințelor actuale și de perspectivă în dezvoltarea economico-socială a Poloniei, aprecierea domeniilor în care au loc cele mai pregnante modificări necesită o privire de ansamblu asupra întregului proces, în perspectiva lui istorică. Nu întîmplător se afirmă că rezultatele industrializării nu trebuie considerate sub raportul a ceea ce posedă țara în prezent, ci din punctul de vedere al perspectivei pe care o asigură aceste rezultate. Tocmai datorită schimbărilor intervenite în structura economiei pot fi planificate astăzi în Polonia programele de dezvoltare în continuare a industriei, desăvîrșirea procesului de industrializare a întregii economii naționale (în mod deosebit a agriculturii) și lichidarea definitivă a decalajului față de țările dezvoltate.

Analiza planului de dezvoltare pînă în anul 1990 dovedește că Polonia dispune de condiții reale pentru creșterea de 5 ori a producției industriale comparativ cu anul 1970 și efectuarea unor schimbări esențiale în structura producției. Desăvîrșirea procesului de industrializare depinde, în prezent, în primul rînd de reconstrucția tehnică a agriculturii și industrializarea ei. Totuși, se poate estima că trecerea pînă în anul 2000 a cel puțin 3 milioane de angajați din agricultură în alte activități, neagricole, va necesita un salt calitativ în mecanizarea agriculturii. De aceea, deceniul următor se va caracteriza prin dezvoltarea prioritară a acelor subramuri ale industriei constructoare de mașini care produc mijloace de producție pentru agricultură și industria alimentară.

Cea de a doua sarcină a deceniului următor constă în accelerarea dezvoltării acelor ramuri legate de revoluția tehnico-științifică, care conditionează folosirea cuceririlor ei. Deosebit de dinamic trebuie să se dezvolte automatizarea complexă a industriei, elaborarea și asimilarea materialelor noi de construcții, folosirea tehnicii electronice de calcul și a resurselor energetice moderne.

Aceste sarcini sînt foarte mari și este destul de greu astăzi să ne dăm seama de imensitatea progresului și de amploarea schimbărilor, planificate în structura economică a Poloniei. Se apreciază totuși că cele mai moderne ramuri ale industriei, legate funcțional de revoluția tehnico-științifică trebuie să ajungă — pînă în anul 1990 — să furnizeze cel puțin 20% din producția industrială a țării. Aceasta înseamnă că subramurile aflate încă în faza incipientă de dezvoltare vor produce — ca rezultat al politicii noi, inițiată în anul 1971 — mai mult decît întreaga industrie poloneză în anul 1970.

Programul de modernizare în perspectivă a economiei Poloniei presupune dezvoltarea cu precădere, în continuare, a trei subramuri și anume : construcțiile de mașini, industria chimică și energetica. Încă în anul 1990 aceste trei subramuri ale industriei vor furniza circa 57% din producția industrială globală a țării, ceea ce înseamnă realizarea unei structuri similare cu cea pe care o au astăzi țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic.

Toate aceste schimbări influențează procesul de transformare a structurii comerțului exterior, fiind — la rîndul lor — condiționate de participarea crescîndă a Poloniei la diviziunea internațională a muncii, mai ales în cadrul colaborării și cooperării dintre țările membre ale CAER. Se apreciază că — sub efectul tuturor factorilor menționați — tendința de creștere a ponderii industriei și construcțiilor (inclusiv meșteșugurile) în formarea venitului național se va menține și în cursul deceniului al nouălea (vezi tabelul).

Polonia dispune de resurse de forță de muncă relativ numeroase, cu un nivel ridicat de pregătire profesională și cu un mare dinamism socio-cultural. Ea posedă resurse bogate în ceea ce privește unele materii prime, beneficiază de rezultatele cooperării din cadrul CAER, dispune de un puternic potențial industrial — deci are întrunite toate condițiile ca, în perspectiva următoarelor două decenii, să aprofundeze tot mai mult schimbările în structura economiei sale și să se situeze — din punctul de vedere al gradului de modernizare a economiei — pe un loc de frunte pe plan mondial.

Henryk CHADZYNSKI

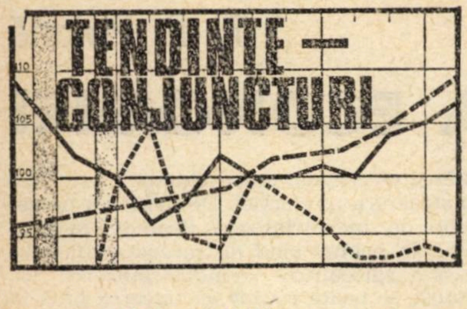

TENDINTE — CONJUNCTURI

Dinamici 1975 — 1976

Un studiu, elaborat *la mijlocul acestui an de specialiștii* **companiei** *McGraw-Hill* **(S.U.A.) asupra** *tendințelor în* **dezvoltarea** *economiei unor* **țări capitaliste** *în 1975 și în a-***nul viitor,** *înglobează — pe lîngă* **principalele** *state capitalite* **industrializate** *— și cîteva țări* **mai avansate** *din rîndul celor aflate în curs de dezvoltare (Argentina, Brazilia, India, Iran, Mexic, Venezuela ș.a.).*

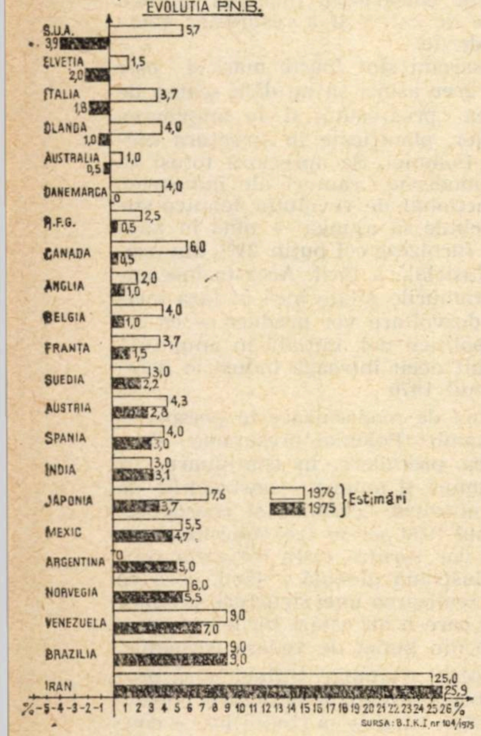

EVOLUȚIA P.N.B.

SURSA: B.I.K.I. nr 104/1975

Se prevede că țările capitaliste dezvoltate, îndeosebi cele care figurează în partea superioară a graficului, vor cunoaște o înviorare a conjuncturii lor economice. În cazul Danemarcei, Australiei, Olandei, Italiei, Elveției și S.U.A. tendința de stagnare sau de scădere a P.N.B.-ului urmează să facă loc unei dinamici mai lente sau mai vii a acestuia, decalajul dintre 1975 și 1976 fiind, în acest sens, cel mai pregnant în cazul S.U.A. (de aproape 10 puncte).

Oscilațiile hîrtiei de ziar

CEREREA ȘI OFERTA pe piața mondială a hîrtiei de ziar a cunoscut puternice oscilații în ultimii ani; după o perioadă de cvasi-stagnare (1970—1972), în 1973 și în prima parte a anului trecut cererea pentru acest produs a crescut într-un ritm rapid, încît capacitățile de producție existente n-au putut satisface integral solicitările, iar prețurile au înregistrat salturi considerabile. În al doilea semestru 1974 conjunctura pe piața hîrtiei de ziar a început să se stabilizeze (ca urmare atît a măsurilor de reducere a consumului, cît și a acumulării de stocuri la consumatori), iar în cursul acestui an cererea pentru hîrtia de ziar s-a redus sensibil față de 1974, ceea ce a determinat reducerea gradului de utilizare a capacităților de producție în ramura respectivă și afirmarea tendinței de scădere a prețurilor.

În cercurile de specialitate se apreciază că actuala restrîngere a cererii pe piața hîrtiei de ziar constituie un fenomen trecător și că vom asista la nouă înviorare a conjuncturii către anul 1977. Se consideră că în 1978 nivelul cererii va depăși pe cel din 1974, în timp ce capacitățile de producție din țările nesocialiste rămîn aproximativ la același nivel, investițiile în lărgirea acestora fiind în prezent frînate de conjunctura nefavorabilă (în anii 1970—1974 capacitățile totale ale ramurii din țările capitaliste au sporit doar cu 5%).

Totuși, „boom"-ul hîrtiei de ziar din perioada 1973—1974 a determinat o serie de tendințe pozitive în dezvoltarea producției sale, și anume: sub efectul scumpirii importului de hîrtie de ziar numeroase țări în curs de dezvoltare (Brazilia, Mexic, Peru, Malaezia, Nigeria ș.a.) depun eforturi pentru dezvoltarea producției naționale; s-au pus la punct noi tehnologii, care să permită fabricarea hîrtiei de ziar și din alte materii prime (din lemn de eucalipt, de arbore de cauciuc, de bambus, din paie de orez etc.) pe lîngă lemnul de conifere; s-a îmbunătățit utilizarea materiei prime prin extinderea fabricării unor sortimente de hîrtie de ziar cu gramaj redus și rezistență sporită ș.a.m.d.

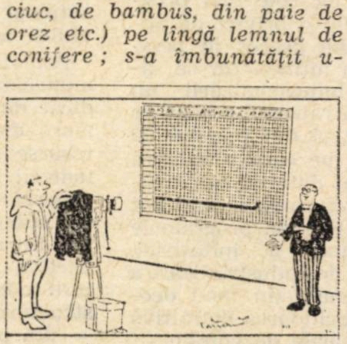

(după „TREND"

„Și faceți, vă rog, 18 600 de copii pentru acționari".

Concurența pe piața uleiurilor comestibile

CERCURILE DE AFACERI din S.U.A. legate de producția și comerțul uleiurilor comestibile sînt îngrijorate de concurența crescîndă pe care o întîmpină pe piața mondială producătorii de soia din această țară. Este vorba în primul rînd de valorificarea crescîndă de către țările Americii de Sud a posibilităților de care dispun pentru extinderea culturii de soia-boabe, exprimată prin creșterea participării acestora la exportul mondial.

Pe de altă parte, uleiul de soia este concurat tot mai mult — chiar și pe piața S.U.A. — de uleiul de palmier. Îndeosebi în ultimul deceniu se constată o extindere considerabilă a plantațiilor de palmier de ulei (în Malaezia, Coasta de Fildeș, Indonezia etc.) și a producției de ulei de palmier (respectiv cu 11%, în medie anuală, pe perioada 1967—1974). În 1974 producția mondială a însumat 2,5 mil. t (din care s-au exportat circa 1,4 mil. t); după previziunile Departamentului Agriculturii din S.U.A. în 1980 producția de ulei de palmier ar putea să ajungă la 4,3 mil. t, pe seama creșterii participării unor țări din Africa și America Latină (Angola, Camerun, Dahomey, Ghana, Sierra-Leone, Togo, Columbia și Ecuador).

Priorități nipone

„CARTEA ALBĂ" dată publicității la jumătatea acestei luni de Organizația japoneză pentru comerț exterior (J.E.T.R.O.) cheamă la restructurarea exporturilor japoneze, în sensul acordării priorității produselor cu un înalt nivel tehnologic, avertizînd competitivitatea produselor nipone se reduce pe piețele internaționale. În document se apreciază că este urgent necesară adoptarea de măsuri care să asigure importuri stabile de materii prime din țările în curs de dezvoltare, indiferent de situația economiei nipone. „Cartea albă" consideră că reducerea importurilor japoneze de materii prime provoacă un cerc vicios, stimulînd și atrăgînd după sine reducerea exporturilor nipone către aceste țări.

Franța: măsuri de relansare

MĂSURILE economice adoptate în Franța pentru stimularea economiei survin într-o perioadă în care, așa cum arăta președintele Valéry Giscard d'Estaing, este traversată „cea mai dificilă perioadă pe care economia mondială a cunoscut-o în timp de pace în ultimii 45 de ani" și în care în Franța șomajul a căpătat dimensiuni îngrijorătoare. Numărul șomerilor a depășit deja cifra de un milion și ar urma să cunoască încă o ușoară creștere, pînă cînd măsurile respective își vor face simțit efectul. În total planul de relansare prevede injectarea unei sume de 30,6 miliarde franci (reprezentînd peste 2% din P.N.B. al Franței), din care peste două cincimi (13,1 miliarde de franci) pentru modernizarea infrastructurii (șosele, poduri, canale, începerea construirii liniei ferate de mare viteză între Paris și Lyon etc.), noi construcții cu caracter social, dezvoltarea industriei aeronautice. 9,6 miliarde de franci urmăresc îmbunătățirea situației financiare a întreprinderilor prin amînarea unor scadențe fiscale, iar alte 5 miliarde de franci sînt destinate stimulării consumului intern. În sfîrșit, alte măsuri au în vedere încurajarea exporturilor. În același timp, taxa scontului s-a redus neobișnuit de mult, de la 9,5% la 8%, iar rezervele obligatorii ale băncilor au fost diminuate de la 11% la 2%.

Arătînd că acest program de relansare vizează în principal ameliorarea utilizării forței de muncă, președintele Giscard d'Estaing a subliniat în același timp că economia franceză trebuie să se orienteze spre „o formă de creștere mai justă, mai echilibrată".

Elveția: evoluții conjuncturale

SEMNELE unei înviorări a economiei R.F.G. (principalul partener comercial al Elveției) și S.U.A. îndrituiesc pe specialiști să prevadă îmbunătățirea conjuncturii economice din țară încă înainte de sfîrșitul lui 1975.

Se apreciază că investițiile globale în economia elvețiană se vor micșora, probabil, cu 9% în acest an, comparativ cu 1974, iar volumul lucrărilor de construcții se va reduce (în prețuri constante) cu 12%, urmînd a se stabiliza în 1976 la nivelul acestui an. Ținînd seama de tendința de micșorare simțitoare a prețurilor cu ridicata, specialiștii se așteaptă la încetinirea treptată a creșterii prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum; sporul acestora în sem. II 1975 nu va fi însă sub 7%. În ceea ce privește dinamica produsului național brut al Elveției, se consideră că în acest an el se va reduce cu 3% (în prețuri constante), față de o micșorare cu 1% anul trecut.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Cursul central	Curs la 28.XII.1973	15.IX.1975	19.IX.1975	Abaterea 1) în % a cursurilor valutelor în ziua de 19.IX.1975 față de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973 19.IX.1975
					Cursul central	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană	2.66904	2.6990	2.6010	2.6270	+1,60	+2,74	-2,67
Francul elvețian	3.3855	3.2500	2.6980	2.7195	+24.49	+19.51	-16.32
Francul francez	4.60414	4.7025	4.4405	4.5000	+2.31	+4.50	-4.31
Yenul japonez	308.0	280.2	298.05	301.00	+2.33	-6.91	+7.42
Florinul olandez	2.78117	2.8260	2.6690	2.6985	+3.06	+4.72	-4.51
Francul belgian	40.334	41.10	38.80	39.45	+2.24	+4.18	-4.02
Lira italiană	523.50	607.00	673.85	680.00	-23.02	-10.73	+12.03
Lira sterlină 2)	2.8952	2.3250	2.1019	2.0837	-28.03	-10.38	+11.58
Prețul aurului la Londra 3)	-	103.87	148.25	137.00	-	-	-

1)+ Revalorizare(apreciere de fapt); - Devalorizare(depreciere de fapt)
2) Dolari SUA pentru o liră sterlină
3)Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing. -

Dolarul a înregistrat în intervalul 15—19 septembrie 1975 cele mai înalte valori, din acest an, față de restul valutelor occidentale. În acest interval evoluția valutei americane a fost influențată pozitiv de anunțarea excedentului de circa 1,7 miliarde dolari înregistrat de balanța de plăți a S.U.A. pe trimestrul III al anului curent (față de deficitul de circa 0,7 miliarde dolari înregistrat în primul trimestru al anului), de creșterea (consecutiv pentru a patra lună) a indicelui producției industriale americane pe luna august cu 1,3% p.a., de nivelul tot mai atractiv al dobînzilor la depozitele în dolari în comparație cu cel al depozitelor în devize europene, precum și de efectul relativ restrîns al factorilor speculativi care au determinat limitarea tendinței ascendente a dolarului.

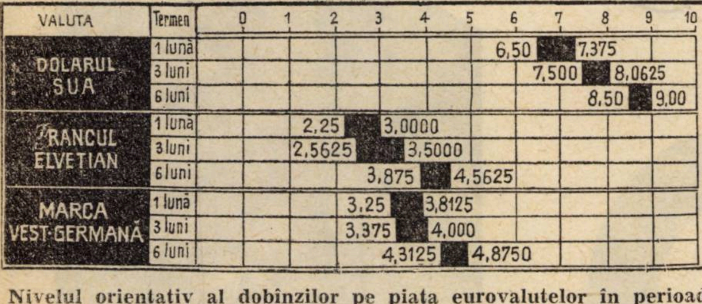

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 15—19 septembrie 1975 (nivel minim și maxim)

Față de datele prezentate în tabelul alăturat, pe parcursul perioadei dolarul a inregistrat puncte mai ridicate atingînd rate de 2,6400 mărci vest-germane și respectiv 2,7300 franci elvețieni pentru un dolar S.U.A.

Lira sterlină a atins un nou nivel minim record față de dolar — și anume 1 liră=2,0795 dolari, la aceasta contribuind greutățile prin care trece economia britanică în prezent.

Există opinia că eventualele rețineri ale unor oameni de afaceri în ceea ce privește amploarea și durata relansării actuale a economiei americane ar fi fost înlăturate de recentele evoluții, precum și de declarațiile făcute de unele oficialități americane care estimează că produsul național brut al S.U.A ar putea să înregistreze în trimestrul III a.c. o creștere mai importantă, apreciindu-se cà dolarul va continua să se consolideze și în viitor.

Prețul **aurului** la Londra a continuat să scadă, vînzările de metal galben contra dolari fiind stimulate și de creșterea atractivității investițiilor în valuta americană, la care dobînzile sînt în creștere.

Pe linia relansării economiilor occidentale din actuala fază de recesiune, față de situația prezentată in „Revista economică“ nr. 38 din 19 septembrie 1975, Olanda și Italia au scăzut taxa scontului de la 5 1/2% la 4 1/2%, respectiv de la 7% la 6%.

Dobînzile la depozitele în eurovalute s-au caracterizat prin accentuarea diferenței dintre nivelul dobînzilor la euro-dolari (la care tendința de creștere a fost destul de susținută) și cel al dobînzilor la euro-francul elvețian și euro-marca vest-germană (care au avut tendințe de menținere sau de ușoară scădere).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DATE DE PROGNOZĂ

DECALAJELE ECONOMICE ÎN 1980

ȚĂRILE în curs de dezvoltare cu un produs național brut pe locuitor de sub 200 de dolari pe an cuprind în prezent o populație de un miliard de locuitori. Potrivit Băncii Mondiale, produsul mediu pe locuitor pe ansamblul grupului de țări amintit era în 1970 de 105 dolari. Ca urmare a unui ritm mediu extrem de scăzut de creștere în acest deceniu (0,2% față de 2,6% în țările O.C.D.E.), P.N.B. pe locuitor al acestui grup de țări, în prețuri constante, nu va depăși 108 dolari în 1980 (vezi tabelul). În același interval în țările O.C.D.E. produsul național brut pe locuitor urmează să sporească, potrivit previziunilor Băncii Mondiale, de la 3 100 la 4 000 de dolari, adică cu 900 de dolari față de numai 3 dolari în țările cel mai puțin dezvoltate.

Potrivit aceleiași surse, investițiile anuale pe locuitor din surse interne în țările cu un produs per capita de sub 200 dolari sînt de numai 14 dolari, față de 850 dolari în țările O.C.D.E., ceea ce agravează puternic decalajele amintite.

Constatînd că în țările cel mai puțin dezvoltate decalajele între venituri sînt mult mai accentuate decît în cele industrializate, președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara afirmă că, datorită nivelului scăzut al venitului mediu pe locuitor, numai măsuri pentru o repartiție mai echitabilă și reducerea inegalităților nu sînt suficiente pentru a face să dispară „sărăcia absolută", fiind necesară o abordare de fond a problemelor dezvoltării economice și sociale.

În acest spirit menționăm că la cea de-a 7-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., desfășurată la New York în prima jumătate a acestei luni, declarația referitoare la **poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale,** relevă că **lichidarea subdezvoltării și accelerarea progresului tuturor popoarelor impun ca o condiție hotărîtoare aplicarea în sfera raporturilor economice dintre state a principiilor noi, democratice, ale dreptului și moralei internaționale.** Între altele, în document se propune ca — pentru sprijinirea eforturilor țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic în direcția eliminării decalajelor amintite — să se constituie un Fond de dezvoltare, administrat de O.N.U. Acest fond ar urma să fie repartizat, cu prioritate, țărilor cu un venit național pe locuitor sub 200 de dolari, aceste țări trebuind să aibă posibilitatea de a decide ele însele asupra obiectivelor economice care vor fi finanțate din acest fond, de a utiliza sumele alocate — numai pentru dezvoltare — acolo unde găsesc condițiile comerciale sau financiare cele mai avantajoase.

D. DRAGOMIRESCU

Țările nesocialiste în curs de dezvoltare și dezvoltate în deceniul 8 x)

Grupuri de țări	Populația în 1975 (în milioane locuitori)	P.N.B. pe locuitor (în dolari 1970)		Ritmul mediu anual de creștere a P.N.B. pe locuitor (în %)	Valoarea anuală estimativă a investițiilor pe locuitor		
		1970	1980		Acumulare internă	Aport extern	Total
I. Țări nesocialiste în curs de dezvoltare							
- cu un P.N.B. pe locuitor sub 200 dolari	1000	105	108	0,2	14	2	16
- cu un P.N.B. pe locuitor peste 200 dolari	725	410	540	2,8	75	10	85
II. Țările O.C.D.E.	675	3100	4000	2,6	850	-15	835

x) Cu excepția țărilor O.P.E.C.
Sursa: după Banque Mondiale, Discours prononcé par M.Robert S. McNamara devant le Conseil des Gouverneurs du Groupe de la Banque Mondiale, 1975, Washington, D.C., pag.8

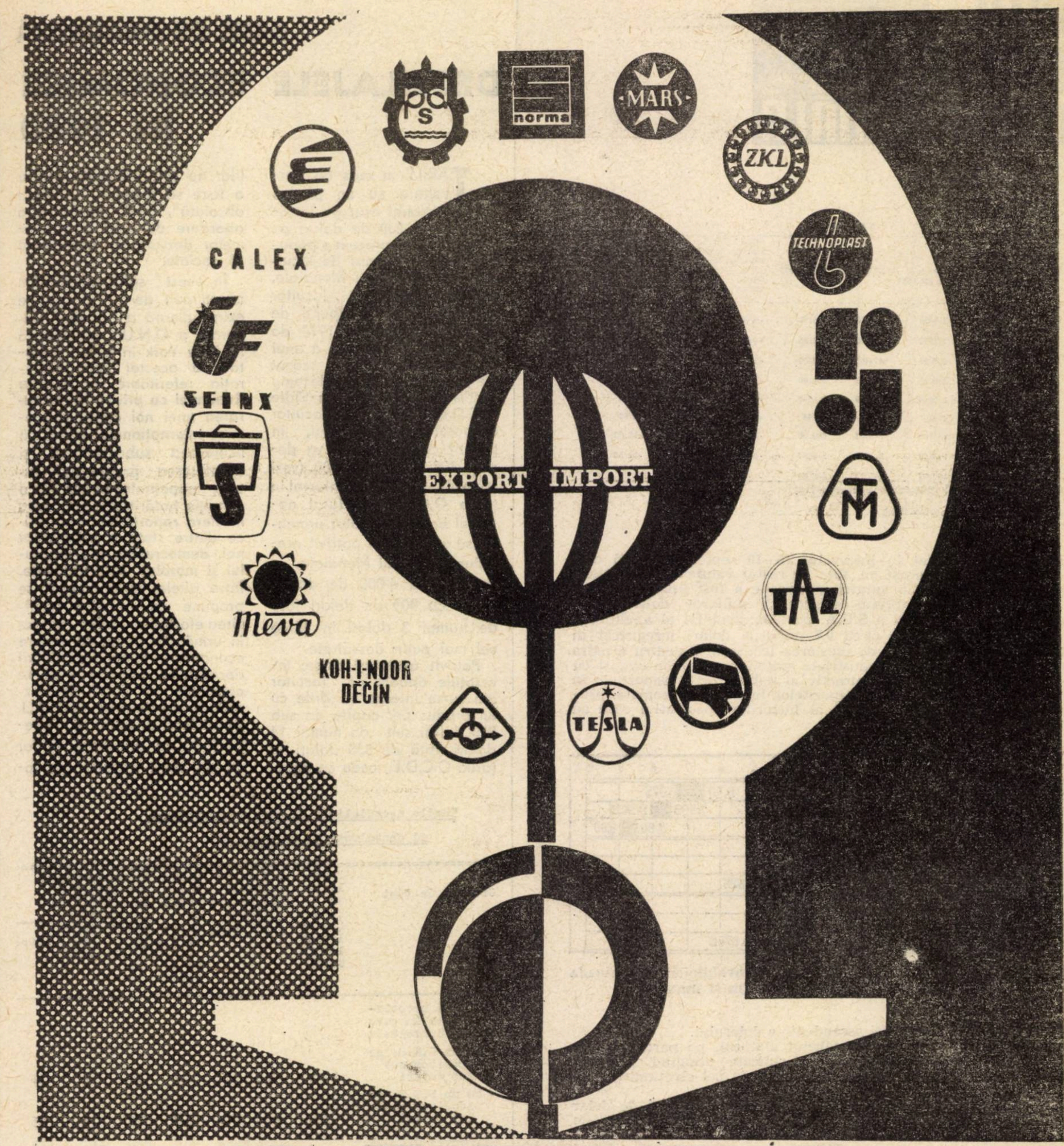
CALEX
SFINX
norma
MARS
ZKL
TECHNOPLAST
EXPORT IMPORT
Meva
KOH-I-NOOR DĚČÍN
TESLA
TAZ

OMNIA

BRATISLAVA

APARATE ȘI ECHIPAMENTE MENAJERE

- Frigidere cu compresor
- Mașini de spălat
- Mașini de spălat vesela
- Robinetărie pentru apartamente
- Căzi emailate
- Aparate pentru încălzit
- Mașini de tricotat și de cusut
- Radio-receptoare
- Televizoare
- Magnetofoane-dictafoane
- Lanterne de buzunar și corpuri de iluminat
- Articole de camping

APARATE PENTRU MANIPULARE ȘI RIDICARE, RULMENȚI ȘI LAGĂRE NETEDE.

OMNIA, 899 32 Bratislava
Dunajská 4
R.S. Cehoslovacă
Telex : 92226, 92527

PUBLICOM

Șisturi bituminoase

Cecilia Xifta, Tîrgoviște — Creșterea prețului la petrol pe piața internațională și progresul tehnologic au făcut să devină interesantă exploatarea petrolului din șisturi bituminoase, considerată cu numai cîțiva ani în urmă ca fiind nerentabilă. Evaluarea rezervelor de petrol existente în aceste zăcăminte este destul de imprecisă, între altele datorită incertitudinilor privind gradul de recuperare. Totuși, în S.U.A. de pildă, experții apreciază că rezervele de petrol aflate în șisturile bituminoase din statele Colorado, Utah și Wyoming sînt de patru ori mai mari decît rezervele certe de petrol din Orientul Mijlociu. Zăcăminte importante de șisturi bituminoase există și în Brazilia, U.R.S.S., R. P. Chineză, Zair, Africa de Sud. Șisturi bituminoase există și într-o serie de țări din Europa — în Suedia, Marea Britanie (Scoția), R.F.G., Spania, Italia (Sicilia), inclusiv în țara noastră (în Munții Aninei) — fapt nu lipsit de importanță dacă se are în vedere dependența ridicată a multora din aceste țări de importul de petrol, și necesitățile lor de consum în creștere.

Pe ansamblul planetei noastre, unii experți (vezi Gerard Pilé și Alain Cubertafond, **Pétrole : le vrai dossier**, Presses de la Cité, Paris, 1975, pag. 175) estimează potențialul șisturilor bituminoase la circa 400 miliarde tone de petrol, din care un sfert în zăcăminte conținînd peste 100 litri de petrol la tona de șisturi, iar restul în șisturi conținînd 50—100 litri la tonă.

Valorificarea acestor zăcăminte, care ar „destinde“ într-o măsură situația de pe piața mondială a petrolului și în general a energiei în deceniile imediat următoare, presupune însă investiții extrem de mari. Procesul de prelucrare a șisturilor este lung și costisitor, incluzînd între altele o distilare la o temperatură de 500°C. Cantitatea mare de rocă ce trebuie prelucrată pentru a obține o tonă de petrol (de exemplu, la exploatarea de la Autun, din Franța, oprită ca nerentabilă în 1954, se obțineau în medie 70 tone de petrol pe zi din 1 000 tone de șisturi) și volumul mare de steril rezultat obligă la amplasarea instalațiilor de prelucrare — ele însele foarte voluminoase — chiar la locul exploatării. Unele promisiuni le oferă procedeul distilării subterane.

În ultimii ani mai multe țări au inițiat exploatări pilot care — dacă rezultatele se vor dovedi satisfăcătoare — vor reprezenta preludiul unei exploatări pe scară largă. Astfel, exploatarea pilot de la Irati, în Brazilia, are o capacitate de producție de 50 000 tone de petrol pe an, dar exploatate pe scară largă, zăcămintele respective ar putea acoperi la sfîrșitul secolului 15% din necesarul energetic al acestei țări. În Europa occidentală, singura țară în care se valorifică în prezent zăcămintele de șisturi bituminoase este Spania (300 tone de petrol pe zi). În S.U.A., unde în ultimii ani s-au deschis cîteva exploatări pilot, se consideră că la sfîrșitul deceniului viitor s-ar putea obține din șisturi bituminoase cel puțin 40 milioane tone de petrol pe an.

Este cert că rentabilitatea exploatării petrolului din șisturi bituminoase depinde nu numai de progresul tehnologic din acest domeniu, care probabil se va accelera odată cu acumularea de experiență, ci și de nivelul prețului la petrolul convențional.

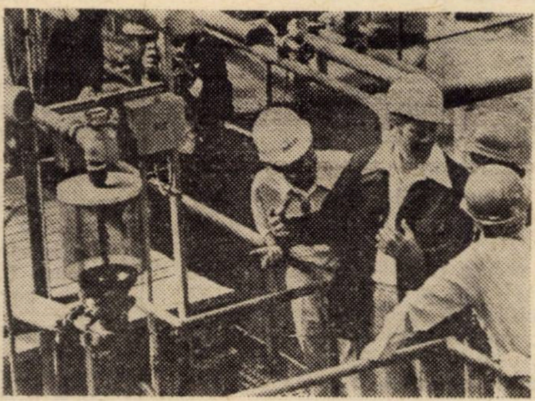

Președintele S.U.A., Gerald Ford, vizitînd instalația experimentală de la Rifle, Colorado, care studiază metodele de exploatare economică a petrolului din șisturi bituminoase.

Ghid

Ion Florescu, Cîmpulung Muscel — Un ghid amănunțit al celor mai importante 3 000 de hoteluri din 910 orașe din 148 de țări ale lumii a fost editat în luna august a.c. de cotidianul cercurilor de afaceri din Anglia, **The Financial Times**. El cuprinde nu numai o descriere amănunțită a posibilităților oferite de hotelurile respective inclusiv sub raportul organizării de conferințe, ci și informații privind limba, clima, moneda, reglementările vamale, fusele orare, condițiile de intrare în țara respectivă (vize, vaccinuri), actele necesare pentru conducerea unui automobil etc.

Planeta se urbanizează

Costică Lăzărescu, București — La sfîrșitul secolului aproape două treimi din omenire vor trăi în orașe. Populația globului se va dubla în următoarele trei decenii, majoritatea sporului de circa 3,5 miliarde de oameni urmînd a locui în orașe. Aceasta înseamnă că în următorii 30 de ani pe glob va trebui construit echivalentul a 3 500 de orașe a cîte un milion de locuitori fiecare numai pentru a ține pasul cu creșterea populației. Astăzi în lume există mai puțin de 300 de orașe de un milion de locuitori.

Considerînd familia ca avînd în medie șase persoane, aceste 3,5 miliarde de oameni vor avea nevoie de aproape 600 milioane de locuințe noi, adică mai mult decît se apreciază că există azi pe întregul glob. În ipoteza menținerii ratelor actuale ale natalității și mortalității, se arată într-un document al Centrului de informații economice și sociale al O.N.U., numărul copiilor care vor supraviețui în acest interval de 30 de ani va depăși 5 miliarde. Ei vor avea nevoie nu numai de locuințe, ci și de spitale și doctori, de școli și profesori, de terenuri de joacă și parcuri, pe care nici astăzi multe orașe — confruntate cu șomaj, cocioabe, poluare, supraaglomerare, insuficiența transportului colectiv, alienare, criminalitate — nu sînt în măsură să le asigure în gradul necesar.

Soluțiile trecute n-au dat rezultate, sînt necesare altele noi, adecvate unei game largi de condiții economice, politice și fizice, care să creeze condițiile unei îmbunătățiri substanțiale a „calității vieții“ în așezările omenești, de la cătun și pînă la megalopolis, relevă documentul citat. Căutarea lor printr-un rodnic schimb de experiență și idei este și obiectivul Conferinței Națiunilor Unite asupra așezărilor omenești, care va avea loc anul viitor la Vancouver, în Canada, între 31 mai și 11 iunie. Din Comitetul pregătitor creat în vederea acestei conferințe mondiale fac parte 56 de țări, între care și România. Conferința ar urma să se încheie cu elaborarea unei declarații globale de principii, a unui program de acțiune și a unor propuneri pentru cooperare și asistență internațională. Conferința își propune să demonstreze, printre altele, că cele mai acute probleme ale așezărilor umane pot fi soluționate chiar în condițiile tehnologiei existente, dacă sistemul politic și social urmărește acest scop.

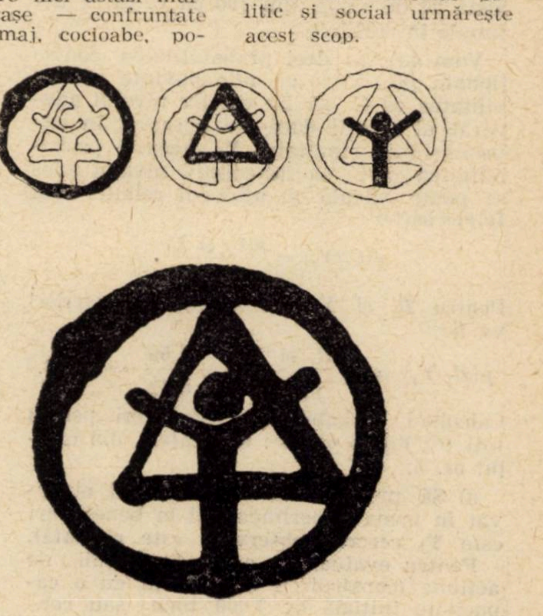

Emblema Conferinței, așa cum se vede în imaginile de mai sus, sugerează omul, adăpostul (reprezentat sub forma unui triunghi) și globul pămîntesc (cercul care le înconjoară).

„Al treilea ghișeu“ al Băncii mondiale

Simion Cosma, Zalău — 1) Denumirea de „al treilea ghișeu“ al Băncii Mondiale, pe care ați întîlnit-o în nr. 38 al revistei noastre, denumește un nou mecanism de finanțare instituit în cadrul Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (sau Banca Mondială), prin care se vor acorda țărilor mai puțin dezvoltate împrumuturi în condiții de favoare. Este vorba de condiții apreciate ca fiind „la jumătatea drumului“ între cele normale ale Băncii și cele pentru creditele acordate de Agenția Internațională pentru Dezvoltare care, după cum se știe, nu sînt purtătoare de dobîndă. Ele sînt menite să sprijine țările în curs de dezvoltare să facă față sporirii serviciului datoriei lor externe, avînd prevăzută o partidă de rambursare mai lungă decît dispozitivele de ajutorare de urgență de genul „mecanismului petrolier“ (Oil Facility) al F.M.I.

Nivelul inițial al operațiunilor în cadrul noului mecanism va fi de 500 milioane de dolari, cu perspectiva de a fi dublat. 12 țări din cadrul O.C.D.E. și al O.P.E.C. și-au anunțat deja intenția de a contribui la alimentarea cu fonduri a acestui plan.

2) Fără îndoială că inflația erodează și valoarea împrumuturilor acordate de organismele internaționale. La recenta sesiune anuală a F.M.I. — B.I.R.D. se evidențiază, de pildă, faptul că în 1980 vor fi necesari 3 dolari pentru a realiza ceea ce în 1965 se putea face cu 1 dolar, iar în 1970 cu ceva mai mult de 2.

„Debuşeul“

(Urmare din pag. 11)

Probabilităţile condiţionate sau cu alte cuvinte probabilităţile de observare a rezultatelor Y_j dacă R_1 sau S_1 este nivelul cererii sînt prezentate în tabelul nr. 6.

Cunoscînd gradul de verosimilitate atribuit apriori diferitelor valori ale cererii şi probabilitatea condiţionată de a obţine rezultatele experimentării Y_j dacă R_1 este nivelul real al cererii factorul de decizie are posibilitatea de a calcula probabilităţile evenimentului complex: observarea unui rezultat Y_j şi a valorii reale a cererii. Notînd cu C_i nivelul real al cererii şi cu $p(C_i \text{ şi } Y_j)$ probabilitatea fenomenului complex, atunci:

$$p(C_i \text{ şi } Y_j) = p(C_i) \cdot p(Y_j/C_i).$$

De exemplu, probabilitatea ca R_1 şi Y_1 să aibă loc este:

$$p(R_1 \text{ şi } Y_1) = 0{,}7 \cdot 0{,}8 = 0{,}56.$$

Calculînd toate probabilităţile compuse se obţine tabelul nr. 7.

Probabilităţile compuse $p(C_i \text{ şi } Y_j)$ exprimă gradul de verosimilitate atribuit rezultatelor experimentării comerciale ţinînd cont pe de o parte de informaţiile apriori şi pe de altă parte de precizia informaţiilor aşteptate din această experimentare.

Dacă în urma experimentării posibilităţilor de folosire a produsului A la diverşi beneficiari s-a obţinut rezultatul Y_1, pe baza ipotezelor formulate mai sus ar fi normal să considerăm că rezultatul este verosimil ceea ce face ca valoarea adevărată a cererii să fie R_1. Această concluzie nu este întotdeauna exactă pentru că există 80 de şanse din 100 ca el să se întîmple în realitate.

Calculul probabilităţilor compuse

Tabel nr. 7.

Nivelul real al cererii.	Probabilit. apriori	Probabilităţi condiţionate.		Probabilit. compuse	
		(Y_1/C_1)	(Y_2/C_1)	(C_1 şi Y_1)	(C_1 şi Y_2)
R_1	0,70	0,80	0,20	0,56	0,14
S_1	0,30	0,20	0,80	0,06	0,24
Total	1,00	1,00	1,00	0,62	0,38

Calculul probabilităţilor posteriori

Tabel nr. 8.

Nivelul real al cererii	Probabilit apriori	Probabilit. compuse		Probabilităţi posteriori	
		p(C_1 şi Y_1)	p(C_1 şi Y_2)	p(C_1/Y_1)	p(C_1/Y_2)
R_1	0,70	0,560	0,140	0,903	0,370
S_1	0,30	0,060	0,240	0,097	0,630
Total	1,00	0,620	0,380	1,000	1,000

Vom calcula deci probabilitatea condiţionată $p(C_1/Y_1)$, cu alte cuvinte probabilitatea ca C să fie efectiv nivelul adevărat al cererii dacă s-a observat în experimentare rezultatul Y_1. Această probabilitatea ca C_1 să fie efectiv nivelul adese poate calcula cu ajutorul relaţiei lui Bayes astfel :

$$p(C_i/Y_j) = \frac{p(C_i \text{ şi } Y_j}{p(Y_j).}.$$

Pentru R_1 şi Y_1 probabilitatea posteriori va fi:

$$p(R_1/Y_1) = \frac{p(R_1 \text{ şi } Y_1)}{p(Y_1)} = \frac{0{,}56}{0{,}62} = 0{,}903.$$

Calculînd probabilităţile posteriori pentru toţi (C_i/Y_j) se obţine: rezultatele din tabelul nr. 8.

a) Să presupunem că rezultatul observat în urma experimentării la beneficiari este Y_1 **cererea observată este ridicată).**

Pentru evaluarea celor două linii de acţiune (construirea unei secţii cu o capacitate iniţială de 7 000 tone sau construcţia în două trepte a unei secţii de 4 000 tone) se calculează pentru început noile probabilităţi pentru cele opt stadii ale naturii ţinînd seama de data aceasta de probabilităţile posteriori determinate pentru prima etapă. Noile probabilităţi luate în calcul pentru determinarea posibilităţilor de apariţie a stadiilor naturii sînt :

$p(R_1) = 0{,}903$; $p(R_2) = 0{,}60$; $p(R_3) = 0{,}50$;
$p(S_1) = 0{,}097$; $p(S_2) = 0{,}40$; $p(S_3) = 0{,}50$.

Folosind relaţia cunoscută $p(A.B.C) = p(A) \cdot P(B) \cdot p(C)$, se obţine:

$p(R_1,R_2,R_3) = 0{,}27$; $p(R_1,S_2,S_3) = 0{,}18$;
$p(S_1,R_2,R_3) = 0{,}03$; $p(S_1,R_2,S_3) = 0{,}03$;
$p(R_1,R_2,S_3) = 0{,}27$; $p(S_1,S_2,S_3) = 0{,}02$;
$p(S_1,S_2,R_3) = 0{,}02$; $p(R_1,S_2,R_3) = 0{,}18$.

Evaluarea liniilor de acţiune se face prin înmulţirea consecinţelor fiecărui stadiu al naturii (Tabel nr. 5) cu probabilităţile posteriori calculate mai sus. Se obţine,

$E(A_1') = 41{,}248$ mil. lei.

$E(A_2') = 14{,}794$ mil. lei.

Astfel, linia optimă de acţiune cînd se observă Y_1 (cerere ridicată) este construcţia iniţială a unei secţii de 7 000 tone.

b) În cazul în care în urma unei experimentări se produce evenimentul Y_2, **cerere scăzută,** atunci pe baza probabilităţilor posteriori compuse de apariţie a celor opt stări ale naturii se pot evalua cele două linii de acţiune obţinem :

$E(A_1'') = 7{,}650$ mil. lei.

$E(A_2'') = 11{,}530$ *mil. lei.*

Deci, în cazul în care în urma unei experimentări comerciale se observă Y_2 linia optimă de acţiune este A_2 întrucît duce la un beneficiu aşteptat de 11,530 mil. lei, cu 3,880 mil. lei mai mult decît s-ar obţine în prima linie de acţiune (vezi fig. nr. 2).

Avînd în vedere că probabilităţile cererii în prima etapă sînt $p(R_1) = 0{,}7$ şi $p(S_1) = 0{,}3$, rezultă că probabilitatea ca în urma unei experimentări comerciale să fie observat Y_1 este $p(Y_1) = 0{,}7$ iar probabilitatea ca să fie observat Y_2 este $p(Y_2) = 0{,}3$.

Beneficiul aşteptat în cazul unei experimentări comerciale se poate evalua astfel:

$$B_{\text{exp.}} = E'(A_1) \cdot p(Y_1) + E''(A_2) \cdot p(Y_2).$$

Deci,

$$B_{\text{exp.}} = 41{,}248 \text{ mil. lei} \cdot 0{,}7 + 11{,}530 \text{ mil. lei} \cdot 0{,}3 = 32{,}333 \text{ mil. lei}.$$

Se observă că beneficiul aşteptat în urma unei experimentări comerciale este cu 8,865 mil. lei mai mare decît în cazul luării deciziei pe baza informaţiilor apriori. Această diferenţă poartă numele de **cost de incertitudine.**

Rezultă că linia optimă de acţiune este efectuarea unei experimentări comerciale înainte de a decide între cele două variante constructive, cu condiţia ca această experimentare să nu coste mai mult de 8,865 mil. lei.

Subliniem, ca un aspect important în implementare, necesitatea existenţei unui sistem informaţional de marketing care să furnizeze informaţii pertinente necesare calculului.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 26 septembrie 1975

— Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune. Activitatea umană şi mediul înconjurător (dr. **C. Rusin**) 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Dezbatere „R. E." ; Cum se acţionează în întreprinderi pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale ? **(V. Boescu, L. Ţintea, B. Pădure)** 3

— Creşterea eficienţei noilor obiective industriale necesită : Scurtarea perioadei de atingere a parametrilor proiectaţi **(Stere Gioga)** 6

— „Debuşeul" — element în fundamentarea deciziilor de investiţii **(Aurel Brînză, Panaite Nica)** 10

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Anchetă „R. E." : Direcţii şi modalităţi de perfecţionare a conducerii producţiei (II) **(Ovidiu Nicolescu, Iulian Bădin, Alex. Blaga)** 12

— Experienţe în actualitate : Controlul prin bugete parţiale — metodă de conducere a proiectelor de investiţii **(G. Cojocaru)** 14

TEORII-IDEI

— Documentar economic. În ajutorul participanţilor la învăţămîntul politico-ideologic de partid. Tema (II). Orientările date de Congresul al XI-lea al P.C.R. privind asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum şi fondul de dezvoltare economico-socială. Creşterea eficienţei economice. Reducerea cheltuielilor materiale de producţie — obiectiv central al politicii partidului nostru (prof. univ. dr. **Ion Totu**) 16

— Şcoli ● curente ● economişti : La izvoarele teoriei valorii — muncă (I). **(I. Nicolae Văleanu)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Noua ordine economică şi politică în dezbaterea unor foruri internaţionale. **(Niţă Constantin)** 22

— R. P. Polonă : Schimbări în structura economiei **(Henryk Chadzynski)** 27

— Codificarea drepturilor şi obligaţiilor fundamentale ale statelor — componentă esenţială a noii ordini economice şi politice internaţionale (I) (dr. **Nicolae Ecobescu**, dr. **Victor Duculescu**). 24

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Magazinele și raioanele specializate ale Ministerului Comerțului Interior vă stau la dispoziție cu un bogat sortiment de

UNIFORME PENTRU TINERII CARE PARTICIPĂ LA PREGĂTIREA PENTRU APĂRAREA PATRIEI

costume pentru fete și băieți : bluzon, pantaloni și basc, confecționate din tercot Oreste (bumbac cu poliester). Bluzonul are epoleți, iar pe mînecă ecuson. Partea de jos este prevăzută cu elastic pentru ajustare.

Prețul unui set complet: 240 lei.
Se procură și cu plata în rate.

1975 OKT 23

1975 OKT 23

UN MOBILIER DE CALITATE VĂ ÎMPODOBEŞTE LOCUINŢA !

CENTRALA DE PRELUCRARE A LEMNULUI BUCUREŞTI
Şoseaua Pipera nr. 48, sectorul 2,
Tel. 33 00 80

vă oferă pentru căminul dv. mobilierul cu finisaj mat realizat de cunoscutele întreprinderi de prelucrare a lemnului din ARAD, PITEŞTI şi RÎMNICU-VÎLCEA

- **GARNITURA COMPLEXĂ „RAMONA"** alcătuită din bibliotecă modulată, cu bar, canapea şi fotolii, masă joasă; de asemenea, HOLUL „RAMONA" în aceeaşi componenţă
- **BIBLIOTECA MODULATĂ „RAMONA"**
- **BIBLIOTECA „ASTORIA DECOR"**
- **BIBLIOTECA MODULATĂ „VENUS"**
- **BIBLIOTECA „TOPOLOG"**

Construcţie solidă, prezentare estetică, funcţionalitate excelentă

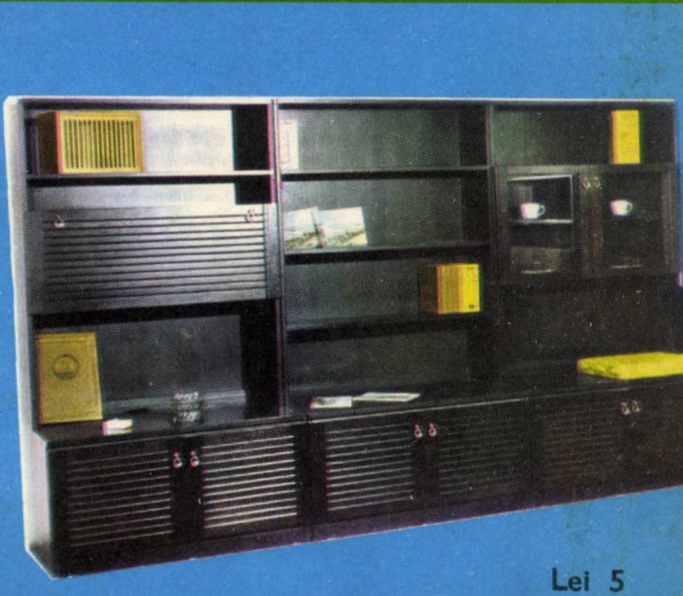

Lei 5

646

R

MG

revista economică 40 3•X 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

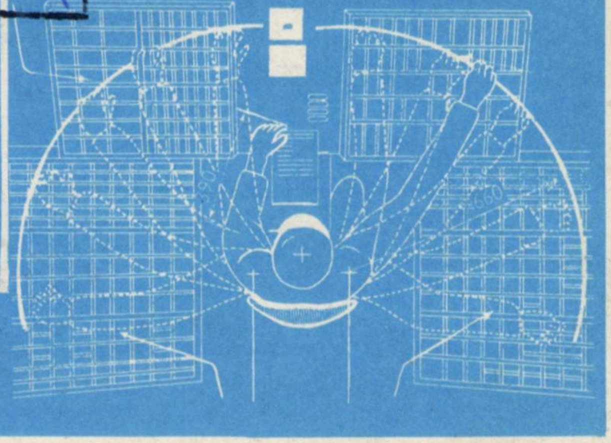

ERGONOMIA IN ACTUALITATE

Finalitatea și măestria predării cunoștințelor economice în învățămîntul de partid

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

„Dezvoltarea energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibil va urmări asigurarea necesităților industriei și populației în condiții optime, pornindu-se de la criterii de economicitate științific fundamentate. Se vor dezvolta îndeosebi termocentralele bazate pe cărbuni și șisturi bituminoase, urmărindu-se creșterea mai substanțială a înlocuitorilor. Se va urmări folosirea întregului potențial hidroenergetic. În același timp, se va trece la folosirea energiei atomice prin construirea de centrale atomoelectrice. Se va realiza, pînă în 1990, o producție de energie de 5 000–6 000 kWh/locuitor".

„Programul Partidului Comunist Român
de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate
și înaintare a României spre comunism"

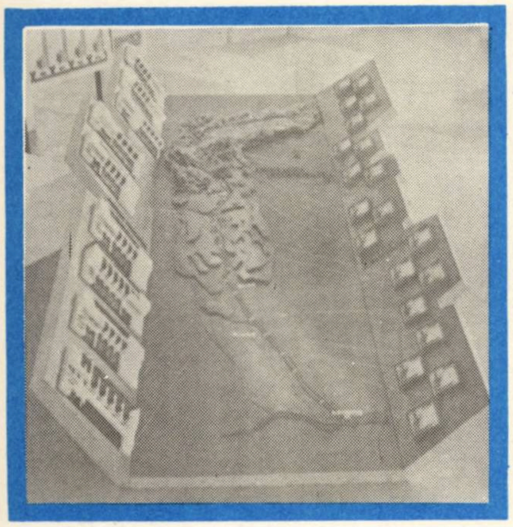

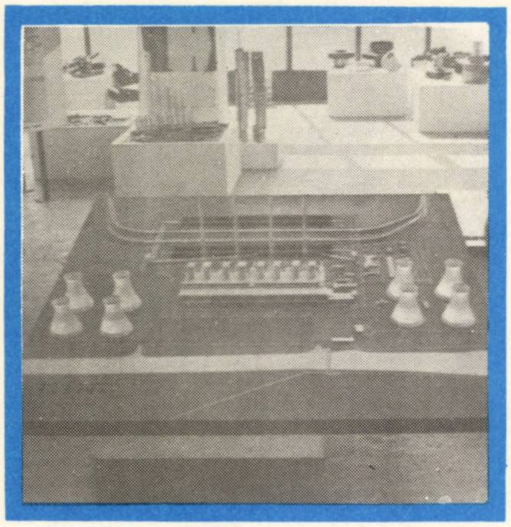

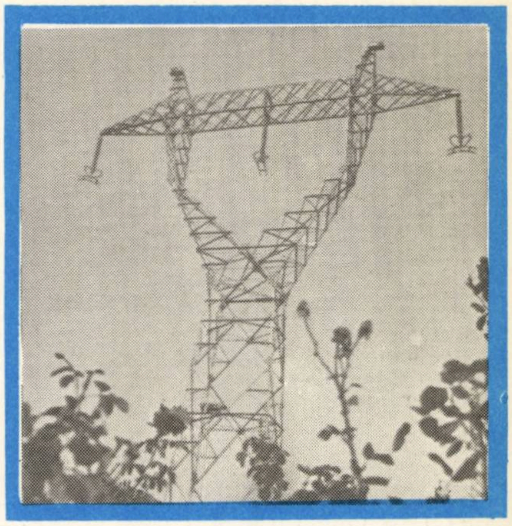

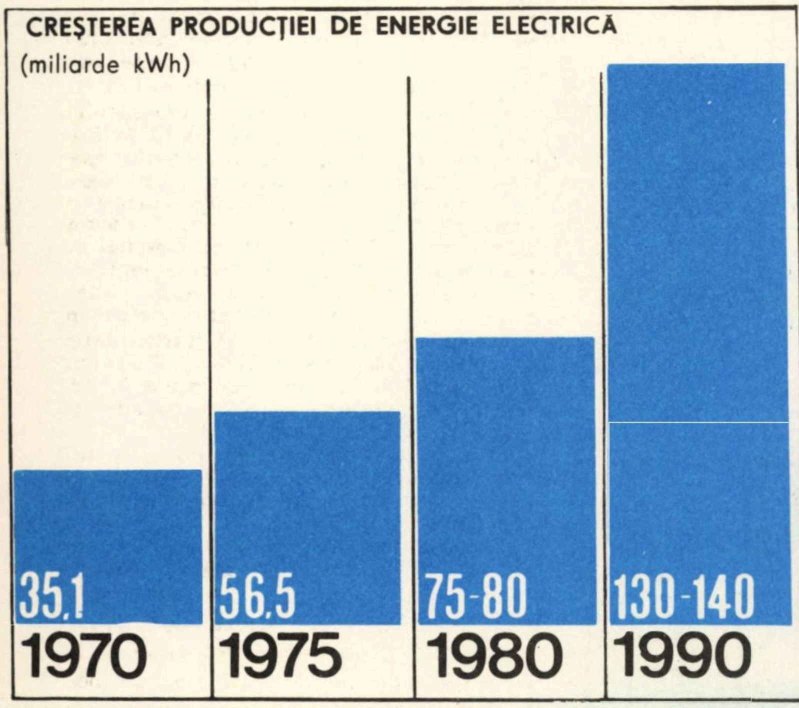
CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ (miliarde kWh)

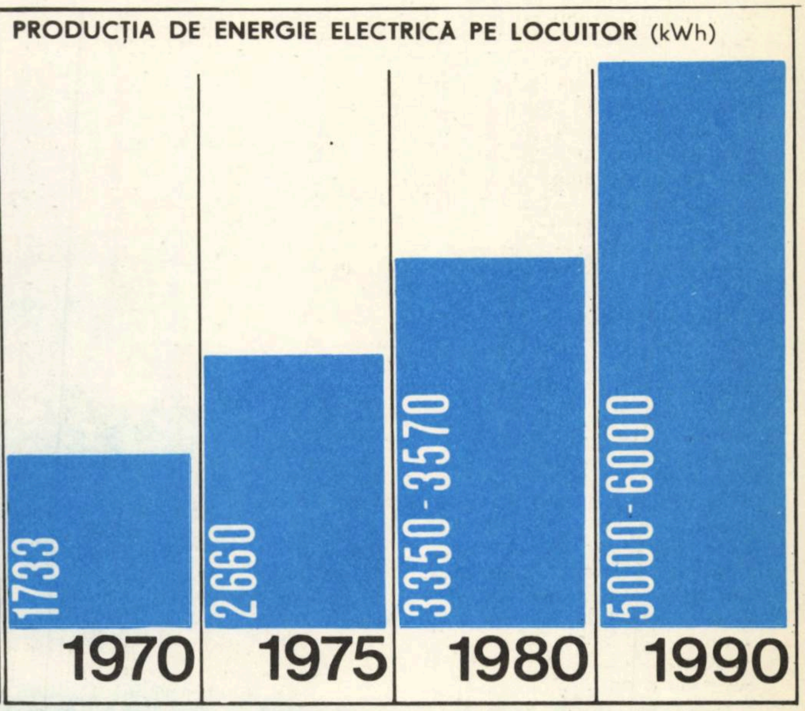
PRODUCȚIA DE ENERGIE ELECTRICĂ PE LOCUITOR (kWh)

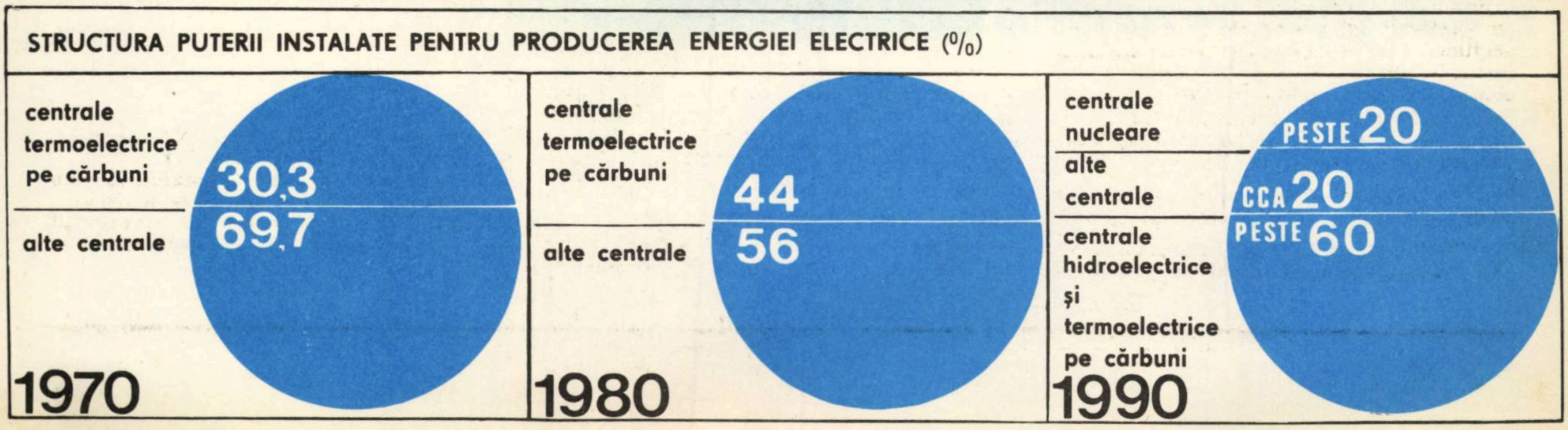
STRUCTURA PUTERII INSTALATE PENTRU PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE (%)

ECHITATE ÎN RELAȚIA INDIVID-SOCIETATE

ÎN DOCUMENTELE Congresului al XI-lea, în Programul Partidului Comunist Român — expresie a marxism-leninismului creator în România — sînt fundamentate științific principiile de bază ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. În acest cadru problemele omului și ale personalității ocupă un loc central.

După cum se știe, scopul suprem al politicii partidului și statului nostru este omul ; împlinirea nevoilor sale, bunăstarea, fericirea, dezvoltarea armonioasă a personalității sale reprezintă criterii de bază în finalizarea și aprecierea tuturor opțiunilor și acțiunilor social-economice, politice și culturale. Întregul efort pentru progres general, de dezvoltare puternică a forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, de perfecționare continuă a relațiilor socialiste, de luptă continuă cu timpul pentru diminuarea decalajelor și apropierea treptată de nivelul de dezvoltare al țărilor avansate economic, pentru ridicarea nivelului general al civilizației socialiste, este subordonat țelului suprem al politicii partidului : **servirii omului**, satisfacerii plenare a nevoilor de viață materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare, dezvoltării armonioase a personalității sale.

Este evident că între structura nevoilor sociale și nivelul de satisfacere a acestora, pe de o parte, și structura și nivelul de dezvoltare economico-socială a societății există o relație de determinare directă. Întotdeauna trebuințele și nevoile materiale și spirituale ale oamenilor (indivizi, grupuri) s-au născut din condițiile concret-istorice, social-economice în care aceștia trăiesc ; fiecare epocă istorică a generat un anumit tip de nevoi, specifice pentru acel timp istoric, pe care societatea le-a putut satisface prin mijloacele materiale de care a dispus. În acest sens principiul repartiției și al consumului are un caracter istoric și el este condiționat de anumiți factori economici și extraeconomici.

Dacă întotdeauna societatea a formulat nevoi umane funcție de capacitatea materială de a le satisface (inechitabil — desigur — în societățile structurate antagonic), cu atît mai mult în societatea socialistă (comunistă) care instaurează principiul egalității (economice în primul rînd, prin situarea membrilor săi în poziție egală față de mijloacele de producție), al echității și dreptății sociale, nevoile fiecăruia și ale tuturor, satisfăcute într-o primă etapă treptat și parțial, sînt determinate de gradul de dezvoltare social-economică ; niciodată societatea nu a putut, nu poate și nu va putea să dea mai mult decît are, și ea are în funcție de ceea **ce** și **cît** produce.

Problema nevoilor trebuie pusă — și în perspectiva viitorului ea se pune cu multă acuitate — și în raport cu disponibilitățile naturale pentru satisfacerea acestora, disponibilități care practic nu pot fi infinite. De aceea, echilibrul ecologic, determinarea rațională a energiei și substanțelor care trebuie folosite pentru satisfacerea nevoilor în raport cu posibilitățile limitate ale mediului natural înconjurător, cu protecția acestuia, raport reglat prin mecanisme economico-social-politice la nivel statal dar și internațional și chiar planetar, reprezintă probleme vitale pentru viitorul existențial al omenirii, ce ține de etica raporturilor internaționale, prezentă nu numai în preocupările oamenilor de știință dar, în ultimul timp, tot mai mult și în cele ale oamenilor politici.

O deosebită valoare științifică, cu puternice rezonanțe în contemporaneitate, prezintă analiza pe care K. Marx o face în „Capitalul“, în perspectiva teoriei libertății, raportului dintre nevoi și posibilitatea de satisfacere a acestora. „După cum sălbatecul trebuie să lupte cu natura pentru a-și satisface nevoile, pentru a-și conserva și reproduce viața, așa trebuie să lupte și omul civilizat, și aceasta în toate formele sociale, în toate modurile de producție posibile. Odată cu dezvoltarea se lărgește imperiul acesta al necesității naturale, pentru că se lărgesc și nevoile ; dar în același timp, se dezvoltă și forțele de producție care le satisfac. În acest domeniu, libertatea nu poate consta decît în aceea că omul socializat, producătorii asociați, reglează în mod rațional acest schimb al lor de materii cu natura, îl supun controlului lor colectiv, în loc de a fi dominați de el ca de o forță oarbă ; îl realizează cu cea mai mică cheltuială de energie și în condițiile cele mai demne și mai potrivite cu natura lor umană. Dar el rămîne întotdeauna un imperiu al necesității. Dincolo de granițele lui începe dezvoltarea forței omenești, dezvoltare care este considerată ca scop în sine, începe adevăratul imperiu al libertății, care însă nu poate înflori decît pe acest imperiu al necesității, ca bază proprie a sa.“ 1)

În această perspectivă, este un merit al partidului nostru faptul de a fi pus cu toată tăria la Congresul al XI-lea al partidului, în perspectiva trecerii la comunism, necesitatea regîndirii și redimensionării, într-o viziune profund umanistă, a conceptului de raționalitate. Astfel, în condițiile concret-istorice ale dezvoltării țării noastre, a unor resurse de energii materiale și umane limitate, a nivelului economic de dezvoltare de la care am pornit (și care explică, printre alți factori cauzali, menținerea unor decalaje de dezvoltare față de țările avansate economic, precum și ritmurile înalte de dezvoltare ce caracterizează și vor caracteriza economia țării noastre în următorii ani) s-a impus cu necesitate — atît în plan economic cît și social — organizarea științifică a producției și a muncii, la toate tipurile de activități, pornindu-se de la necesitățile satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific — ale societății și ale membrilor ei —, omul cu nevoile sale fiind axul de raportare și finalizare a activității productive, a proporțiilor și raporturilor optime stabilite în planurile de dezvoltare economico-sociale.

În aceeași ordine de idei, în documentele Congresului al XI-lea, în Programul Partidului Comunist Român se pune cu tărie necesitatea regîndirii, în perspectiva trecerii la comunism, pe temeiul ideii de raționalitate și al principiului retribuției. În Programul Partidului Comunist Român se arată că în comunism dezvoltarea forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii va asigura o producție de bunuri materiale „care să satisfacă din plin toate necesitățile, determinate științific, ale populației. Pe această bază, în comunism se va înfăptui principiul : „De la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi“ 2).

În vederea realizării acestui scop, în toți anii de după eliberare, partidul și statul nostru au înfăptuit cu consecvență o politică social-economică de creare a condițiilor obiective pentru satisfacerea tot mai deplină a trebuințelor materiale și siprituale ale oamenilor. Eforturile de dezvoltare și de repartizare rațională și echitabilă a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, de perfecționare continuă a relațiilor socialiste, de proprietate și repartiție, de optimizare a structurilor instituționalizate, a conținutului și activității acestora, de lărgire și perfecționare a democrației socialiste, pe această bază asigurîndu-se — în principiu — pentru toți cetățenii patriei dreptul la muncă, învățămînt, cultură, asistență socială, sînt modalități ale politicii partidului și statului de creare a condițiilor obiective și subiective pentru satisfacerea tot mai deplină a nevoilor și trebuințelor — determinate științific ale populației.

În aceeași ordine se înscriu succesele obținute în economie, în actualul cincinal, care au permis ca sarcinile privind ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii să fie nu numai îndeplinit dar și depășit : în perioada 1971—1975 retribuția reală a oamenilor muncii a crescut cu 22 la sută, depășindu-se astfel prevederile de 20 la sută stabilite în Directivele Congresului al X-lea. În acest context se înscriu și recentele măsuri luate, pe baza Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind majorarea suplimentară a retribuției tarifare a tuturor categoriilor de personal cu 60 de lei lunar și corectarea unor prețuri de desfacere la unele produse pentru populație, ceea ce va însemna, în ultimă instanță, un venit net în plus pentru populație de 1 320 milioane lei în 1975 și de 3 600 de milioane lei în 1976. De asemenea, sarcini importante privind asigurarea bunăstării poporului sînt cuprinse în obiectivele proiectului planului cincinal 1976—1980. Sporirea venitului național va permite o creștere substanțială a fondului de consum. Ca rezultat al majorării retribuției și al sporirii fondurilor sociale de consum, volumul total al veniturilor reale va crește în 1980 față de 1975 cu 37 la sută, atingînd limita maximă prevăzută în Directive ; pe locuitor veniturile reale vor spori cu circa 30 la sută.

Prin realizarea prevederilor privind creșterea veniturilor populației prin muncă pe de o parte, prin sporirea fondurilor sociale de consum și creșterea rolului lor în satisfacerea nevoilor populației pe de altă parte, asistăm încă în această perioadă, la întrepătrunderea în practică a principiului socialist de repartiție după calitatea și cantitatea muncii prestate pentru societate, cu principiul comunist de repartiție, care postulează satisfacerea deplină a nevoilor de viață ale populației, determinate rațional și științific.

---

1) K. Marx, *Capitalul*, vol. III, partea a II-a, E.S.P.L.P., 1955, p. 772—773.

2) *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, Editura politică 1975, pag. 168.

Determinarea ştiinţifică a trebuinţelor umane

CE TREBUIE să înţelegem prin determinarea ştiinţifică a trebuinţelor (individuale şi în grup) ?

În primul rînd, faptul că **fiecare va consuma atît cît este necesar** pentru satisfacerea deplină a tuturor nevoilor existenţiale materiale şi de calitate a vieţii[3]) (ca fiinţă bio-psiho-socială, ce-şi petrece existenţa activ, într-un anumit sistem social, naţional, de cultură şi civilizaţie). Aceasta înseamnă excluderea consumului neraţional, a risipei de bunuri materiale şi spirituale, de energii ; a acumulării peste necesarul satisfacerii depline a nevoilor (individuale şi (sau) de grup).

În al doilea rînd, determinarea ştiinţifică a nevoilor umane înseamnă **determinarea acestora în dinamica lor.** Nevoile umane au un caracter dinamic, concret istoric. Mutaţiile petrecute în timp, la nivelul structurii nevoilor, se datoresc în primul rînd faptului că activitatea umană este o activitate cu scop. Omul îşi propune un anumit scop (prefigurare a viitorului dorit), ce devine apoi o nevoie, cu funcţie de mobil al acţiunii ; satisfăcută (prin muncă), ea naşte noi nevoi.

Pe de altă parte, caracterul foarte dinamic al nevoilor se datorează şi faptului că omul în existenţa sa socială este integrat în diferite structuri şi relaţii sociale îndeplinind prin ele funcţii şi roluri diferite, simultan sau (şi) concomitent, funcţii şi roluri ce implică nevoi speciale, în diferite etape unele sau altele avînd o pondere mai mare sau mai mică. Cu cît înaintăm pe scara civilizaţiei creşte gradul de complexitate a structurii nevoilor, pe de o parte diferenţiindu-se calitativ şi cantitativ, pe de altă parte, interferîndu-se tot mai mult în procesul de satisfacere a lor.

În al treilea rînd, determinarea ştiinţifică a nevoilor înseamnă **determinarea unor nevoi reale.** Se ştie că societatea socialistă, lichidînd proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie şi prin aceasta realizînd egalitatea de drept şi de fapt între toţi membrii societăţii, desfiinţează pentru totdeauna condiţiile obiective pentru menţinerea inechităţii sociale în problema consumului, a decalajelor inumane, concretizate printre altele prin contrastul inuman dintre lux, risipă pe de o parte, mizerie şi suferinţă pe de altă parte. Ideea unui egalitarism absolut în ceea ce priveşte nevoile de consum pentru întreaga populaţie este însă străină principiilor şi normelor de viaţă ale societăţii socialiste (comuniste), deoarece calitatea şi cantitatea nevoilor, cu alte cuvinte **ce** au nevoie oamenii şi **cît** pentru a-şi satisface aceste nevoi se determină funcţie de o serie de parametri economici şi extraeconomici, în primul rînd de calitatea şi cantitatea muncii, a produselor realizate în muncă, de locul şi rolul pe care individul îl ocupă în ierarhia socială, de sistemul de instrucţie şi educaţia individului, de rolul şi răspunderea ce-i revin în familie etc. De aici, necesitatea unui riguros discernămînt dintre **nevoile reale**, funcţie de individualitatea personalităţii şi **nevoile false** (în societatea de consum acestea fiind susţinute publicitar şi spectaculos în scopul creşterii profiturilor).

În al patrulea rînd, determinarea raţional-ştiinţifică a nevoilor şi trebuinţelor umane înseamnă **satisfacerea sistematică şi în mod armonios a sistemului de nevoi şi trebuinţe umane** (materiale, culturale, social-politice etc.). În această accepţie, determinarea ştiinţifică a nevoilor de consum şi satisfacerea lor raţională nu are nimic comun cu o viziune consumatoristă de tipul societăţilor „de consum", cu reducerea nevoilor umane la cele materiale. Dimpotrivă, considerăm că satisfacerea unilaterală a nevoilor, a nevoilor materiale numai, duce la o dezvoltare unilaterală, trunchiată a individului şi a personalităţii acestuia şi dacă avem în vedere faptul că la un anumit nivel de dezvoltare nevoile materiale reale ating un anumit plafon, dincolo de care devin false nevoi, menţinerea accentului pe trebuinţe materiale poate duce la stagnare şi chiar la involuţie, deoarece pe de o parte, aceasta poate duce la o nouă formă de alienare în care bunurile materiale din mijloc de optimizare a existenţei umane devin scop al existenţei umane, iar pe de altă parte, acumularea neraţională de bunuri materiale pentru „satisfacerea" unor false nevoi se realizează în dauna satisfacerii altor nevoi cu adevărat reale, dar, parţial sau deloc conştientizate. De aceea, determinarea şi satisfacerea raţională a nevoilor umane implică atît nevoile materiale cît şi pe cele spirituale, în dinamica lor, folosirea raţională a timpului liber al oamenilor (în creştere ca urmare a introducerii în producţie a unor tehnici şi tehnologii noi de lucru), pentru odihnă activă, educaţie, continuă pregătire profesională, pentru afirmarea personalităţii umane, în primul rînd în muncă, ca activitate creatoare de bunuri materiale şi spirituale, dar şi în alte tipuri de activităţi (social-politice, de organizare şi conducere, de cercetare, învăţămînt etc.).

Încă de pe acum se poate întrezări în perspectiva comunismului apariţia unor noi nevoi şi trebuinţe : nevoia de exprimare şi cooperare, nevoia de participare la conducerea vieţii economice, social-politice, la rezolvarea optimă a tuturor problemelor pe care le ridică viaţa, nevoia de recunoaştere socială a valorilor ; se întrezăreşte o nouă ierarhizare a nevoilor, la nivelul structurii motivaţionale a personalităţii situîndu-se în prim plan nevoia de creaţie, de invenţie şi inovaţie socială.

În acest sens, problema satisfacerii nevoilor — determinate ştiinţific — nu este scop în sine ci mijloc, condiţie pentru manifestarea plenară a personalităţii, pentru potenţarea capacităţilor creatoare ale personalităţii în muncă (practică socială), în efortul comun de optimizare a sistemului social, a structurilor şi relaţiilor sociale ca mediu de împlinire a personalităţii.

Dialectica raportului dintre dreptul de a primi şi obligaţia de a da

REALIZÎND un înalt nivel de dezvoltare al forţelor de producţie pe baza asimilării celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, asigurînd — pe această bază — o producţie de bunuri materiale care să satisfacă din plin toate nevoile —, determinate ştiinţific — ale populaţiei comunismul va permite realizarea consumului după principiul : „De la fiecare după capacităţi, fiecăruia după nevoi". Desigur, realizarea acestui principiu presupune pe lîngă condiţii materiale adecvate, dezvoltarea conştiinţei socialiste, (individuale şi de grup), un nivel superior de pregătire profesională şi de cultură generală, stăpînirea cunoştinţelor de specialitate în domeniul respectiv de activitate la nivelul ultimelor cuceriri pe plan internaţional. Aceasta va permite fiecăruia şi tuturor să producă maximum în domeniul lor de muncă pentru societate, pentru asigurarea progresului neîntrerupt, pentru realizarea unei înalte civilizaţii materiale şi spirituale a întregii colectivităţi umane. Este străină principiului eticii comuniste viziunea după care în comunism fiecare va putea lucra cît şi cînd vrea; dimpotrivă, o dominantă a principiilor eticii comuniste este înţelegerea dialecticii raportului dintre dreptul de a primi de la societate şi obligaţia de a da societăţii pe măsura capacităţilor, raport cuantificat calitativ şi cantitativ. Pe baza procesului de autocunoaştere şi autodinamizare a aptitudinilor proprii, a autoevaluării, în spirit critic revoluţionar, a rolului şi funcţiilor sociale pe care le poate îndeplini optim în societate, fiecare individ va trebui să se încadreze conştient şi activ în disciplina socială a muncii, îndeplinindu-şi exigent atribuţiile ce i-au fost încredinţate de societate. Mai mult decît repartiţia după nevoi, esenţa principiului repartiţiei în comunism se defineşte prin maniera sa specifică nouă, în raport cu repartiţia în socialism : a cere fiecăruia după capacităţi, accentul punîndu-se şi în comunism pe ce dai (poate chiar mai mult decît în socialism), datorită capacităţii de conştientizare adecvată a raportului individ-societate : societatea poate satisface deplin trebuinţele indivizilor funcţie de avuţia socială — materială şi spirituală — creaţie a acestora.

În această perspectivă, munca devine din condiţie a unei existenţe mizere, manifestarea de sine a personalităţii umane, din situaţia de trăire a ei — în plan subiectiv — ca o constrîngere, în necesitate vitală, organică, într-o condiţie a împlinirii umane, în sursă de satisfacţie şi bucurie, modalitate de manifestare a libertăţii şi demnităţii umane, ea cuprinde în conţinutul său înţelegerea îndatoririlor individului faţă de societate (conştiinciozitate şi asumate liber), îndatoriri supuse controlului exigenţelor sociale, mereu mai înalte şi autocontrolul (ca asumare conştientă şi liberă a acestor exigenţe). Programul Partidului Comunist Român statuează munca, în această perspectivă, ca o îndatorire fundamentală, de onoare a fiecărui comunist, a tuturor cetăţenilor, fiecare (şi toţi) trebuind să dea dovadă de o înaltă conştiinţă profesională şi responsabilitate angajată în îndeplinirea sarcinilor încredinţate, să fie intransigenţi faţă de lipsuri şi neajunsuri, să combată manifestările de parazitism, orice încercare de însuşire prin abuz, necinste sau înşelăciune, a muncii altora.

În societatea noastră socialistă, un număr din ce în ce mai mare de indivizi, (grupuri, colectivităţi), îşi trăiesc — obiectiv şi subiectiv — noul statut social, de proprietari şi producători-beneficiari, în efortul permanent de găsire a unor soluţii de perfecţionare continuă a procesului muncii individuale şi colective, de creştere a productivităţii muncii sociale, de ridicare a eficienţei întregii activităţi economice, de realizare a unor produse de un nivel calitativ competitiv, de perfecţionare continuă — în acest scop — a structurilor organizaţionale, a relaţiilor sociale. Tot mai mulţi îşi trăiesc noul statut social în efortul de autoperfecţionare a propriei lor structuri subiective de autodezvoltare continuă a conştiinţei în sensul pregătirii continue profesionale, politice şi de cultură generală, de autocultivare a spiritului de conştiinciozitate, de intransigenţă revoluţionară faţă de propriile lipsuri, de

---

[3]) În articolele „Calitatea vieţii şi civilizaţia" şi „Note asupra sistemului civilizaţiei comuniste", apărute în revista „Era socialistă" 1974, Mihai Drăgănescu formulează patru indicatori esenţiali ai calităţii vieţii : nivelul de trai economic ; nivelul de trai ecologic ; varietatea vieţii ; calitatea relaţiilor umane, realizarea calităţii vieţii rezultînd din armonizarea acestora într-un mod compatibil cu coordonatele comunismului.

„Norma de bază a muncii în socialism este atitudinea critic-revoluționară pentru promovarea noului în toate domeniile de activitate".

dăruire și sacrificiu în muncă, a spiritului de colectivitate, de respect față de semeni, de demnitate umană în relațiile interpersonale. Aceste eforturi sînt materializate în succesele remarcabile obținute de poporul nostru în realizarea prevederilor actualului cincinal, în lupta lor pentru îndeplinirea lui înainte de termen.

Spirit critic novator

ÎN PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST se formulează ca o cerință fundamentală în munca fiecărui individ (a fiecărui colectiv), promovarea spiritului novator, critic revoluționar în muncă, hotărîrea de a lupta împotriva inerției, rutinei și conservatorismului, a tot ce este perimat și frînează mersul înainte. Aceasta cu atît mai mult cu cît în primul rînd spiritul inventiv și creator manifestat în știință, tehnică, artă, spiritul novator revoluționar în rezolvarea problemelor pe care le ridică viața în planul politicii interne și internaționale, în sensul găsirii soluțiilor cele mai eficiente de optimizare și perfecționare a proceselor pe temeiul abordării lor concret-istorice, validează prestigiul internațional ca națiune, popor, stat suveran liber și independent.

După cum se știe, la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat din nou ca unul din obiectivele fundamentale ale cincinalului următor — cincinalul revoluției tehnico-științifice în țara noastră — necesitatea valorificării superioare, la nivel competitiv internațional, a întregului potențial energetic, uman creator, de care dispunem. Combătînd cu toată tăria unele manifestări — de ploconire față de tot ce vine din străinătate, în cuvîntarea ținută la această plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat necesitatea lichidării cu desăvîrșire a neincrederii în posibilitățile inventive, creatoare ale inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din România, existente în mod real, aceste forțe creatoare trebuind să fie obiectivate și asimilate în efortul general al națiunii pentru realizarea măreţului program de acțiune prevăzut în cincinalul viitor.

În această perspectivă, **norma de bază** a muncii și vieții comuniștilor este atitudinea novatoare, critic-revoluționară pentru promovarea noului în muncă și în viață. De aceea, ar fi greșit să se înțeleagă consecvența principială și practică a modelului comportamentului moral-comunist într-un mod simplist, ca univocitate de sensuri și manifestări ale idealurilor de viață, ale convingerilor și comportamentelor umane, ca uniformizare a profilurilor etice comuniste. Dimpotrivă, societatea socialistă (comunistă) a deschis perspectiva formării, dezvoltării și afirmării unor personalități, unitare prin exprimarea unor idealuri și convingeri proprii, idealurilor comuniste, dar infinit variate, individualizate, în comportamentele lor acționaliste.

În Programul Partidului Comunist Român sînt formulate direct cerințele integrării sociale, responsabile și angajate a personalității în sensul valorificării potențelor sale creatoare în eforturile creatoare unite ale colectivității din care face parte, pentru realizarea idealurilor sociale și naționale ale timpului istoric în care trăiește.

La întîlnirea cu un grup de personalități științifice de peste hotare, participante la Conferința generală a Societății Europene de Fizică, care s-a desfășurat recent la București, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat în cuvîntul său înalta răspundere a oamenilor de știință în crearea unei lumi mai bune, mai echitabile, mai umane. În condițiile în care astăzi omenirea se confruntă cu o seamă de probleme ce amenință însăși existența ei ca existență în devenire, oamenilor de știință — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — le revine marea răspundere în fața umanității ca — trecînd peste preocupările strict științifice — să abordeze în spirit revoluționar, așa cum au făcut-o întotdeauna, probleme vitale și pentru dezvoltarea științei : promovarea unei politici de apropiere între popoare, de pace și colaborare internațională pentru asigurarea progresului economic și social pentru toate popoarele. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat încrederea că fizicienii reuniți la București vor înțelege necesitatea și răspunderea ce le revine în a căuta și găsi soluții pentru a acționa în scopul eliminării armelor nucleare, pentru a pune cuceririle științei în slujba dezvoltării pașnice a omenirii, pentru a-și concentra eforturile în scopul soluționării problemelor energeticii și altele. În această lumină, responsabilitatea, condiționată de actul angajării, apare ca dimensiune majoră a eticii personalității care, în condițiile istorice contemporane capătă pe lîngă semnificația morală și socială, semnificația politică, națională și internațională.

ÎN ULTIMII ANI, în întreaga activitate teoretică și practică a partidului nostru sînt ridicate cu consecvență, în spiritul principialității revoluționare, problemele eticii și echității sociale la nivelul raporturilor relațiilor dintre state și națiuni. Consecvent umanismului socialist, partidul nostru militează în politica internațională pentru așezarea relațiilor dintre state pe principiile egalității depline în drepturi, ale independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și amenințarea cu folosirea forței, considerînd că aceasta este singura cale pentru lichidarea subdezvoltării, a înlăturării împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, a instaurării unei noi ordini economice internaționale, care să asigure dezvoltarea egală a tuturor națiunilor, accesul lor la binefacerile științei și tehnologiei moderne, potențarea și afirmarea plenară a capacităților creatoare ale fiecărei națiuni.

Georgeta HĂLĂȘAN

ECONOMIE NATIONALA

Cincinalul 1976 — 1980: Orientări, ritmuri, eficiență

O necesitate obiectivă a creşterii economice

INVESTIŢIILE ÎN PREGĂTIREA ŞI CALIFICAREA CADRELOR

ÎN PERIOADA 1976—1980, potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, economia țării noastre va face noi pași înainte pe drumul dezvoltării sale rapide și echilibrate, al progresului și civilizației. În cincinalul în care vom păși peste numai trei luni, se prevede creșterea produsului social într-un ritm mediu anual de 9% și a venitului național de 10,5%. Această creștere urmează a se realiza prin dezvoltarea în continuare, în ritm rapid, a tuturor ramurilor economiei naționale, valorificarea la un nivel superior a resurselor materiale, introducerea largă în economie și în viața socială a cuceririlor științei și tehnicii moderne, creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate. Concomitent cu folosirea mai deplină a bazei tehnice-materiale existente, se va realiza un vast program de investiții pentru crearea de noi capacități de producție, dezvoltarea rețelei de școli de toate gradele, construirea de noi unități sanitare, locuințe etc.

Pînă în anul 1980, urmează a se crea peste 1 100 mii de noi locuri de muncă în diverse ramuri ale economiei și în primul rînd în industrie. Realizarea sarcinilor de plan necesită pregătirea unui mare număr de cadre — muncitori calificați, maiștri, tehnicieni, ingineri și alți specialiști — pentru acoperirea noilor locuri de muncă și a pierderilor normale ; adaptarea învățămîntului la cerințele actuale ale economiei naționale ; îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai ale populației etc.

Corelația: creșterea economică — evoluția demografică

DEZVOLTAREA economică nu constituie, în condițiile societății socialiste, un scop în sine, ci un mijloc de ridicare a standardului de viață al populației. La rîndul său, creșterea gradului de instruire și de pregătire profesională, îmbunătățirea ocrotirii sănătății, a condițiilor de locuit și de recreare, a calității vieții în general, favorizează sporirea productivității muncii, accelerează ritmul creșterii economice.

Creșterea economică este cu atît mai rapidă cu cît ea se bazează pe introducerea progresului tehnic și științific, pe modernizarea structurilor economice, pe perfecționarea forțelor de producție, pe mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea proceselor de fabricație etc. Dar, creșterea gradului de complexitate a proceselor de muncă și de producție face necesară ridicarea nivelului de pregătire profesională a forței de muncă, dobîndirea unei înalte specializări de către un număr mare de oameni ai muncii, reciclarea acestora la intervale relativ scurte de timp. Cu cît gradul de calificare și de specializare cerut este mai ridicat, cu atît este necesară o pregătire prealabilă mai înaltă și de mai lungă durată. Pe măsura lărgirii învățămîntului și a creșterii duratei acestuia un număr tot mai mare din populația în vîrstă de muncă este cuprinsă în școli de diverse grade, în loc să participe nemijlocit la viața activă. Intrarea în activitatea de producție la o vîrstă mai înaintată decît în trecut, face ca perioada de participare efectivă la muncă a populației să se scurteze în mod corespunzător. În țara noastră acest fenomen se manifestă sub forma scăderii populației active în totalul populației.

Dezvoltarea economică antrenează într-o măsură sporită femeia la activitatea de producție, la viața socială și politică. Expansiunea învățămîntului, creșterea gradului de cultură al femeii, participarea acesteia la diverse activități, în trecut de resortul aproape exclusiv al bărbatului, influențează comportamentul demografic, indicatorii care caracterizează fertilitatea și natalitatea. Scăderea fertilității, ca urmare a unor factori social-economici (iar nu biologici), influențează, fără îndoială, natalitatea. Se produc, astfel, mutații în structura de vîrstă a populației : scade ponderea grupelor tinere, care sînt cele mai productive, și crește ponderea grupelor mai în vîrstă. La creșterea ponderii populației vîrstnice (de peste 60 de ani) contribuie și măsurile luate pentru îmbunătățirea asistenței sanitare, a condițiilor de hrană și de locuit etc.

Așadar, prezintă importanță pentru creșterea economică nu numai numărul total al populației unei țări, dar și structura de vîrstă a acesteia, deoarece populația tînără nu produce și este întreținută ; populația demo-economică produce mai mult decît consumă, iar populația vîrstnică nu produce, dar consumă din surplusul pe care l-a realizat în perioada de viață activă. Pentru ca societatea să prospere, este necesar ca fiecare persoană în vîrstă de muncă să aibă în perioada de viață activă o asemenea productivitate care să asigure nu numai compensarea consumului din perioada de tinerețe, din perioada de viață activă și din perioada de bătrînețe, dar și obținerea unui surplus pentru satisfacerea nevoilor obștești. Cu cît este mai mare valoarea rămasă după acoperirea nevoilor de consum individual, cu atît societatea respectivă va avea mai mari posibilități pentru dezvoltare și pentru consumul social. Pentru aprecierea balanței forței de muncă și respectiv pentru dezvoltarea economică prezintă, de asemenea, importanță faptul dacă în cadrul populației inactive predomină populația tînără, care va deveni aptă de muncă în etapele următoare, sau populația vîrstnică, care a depășit vîrsta de muncă.

Din cele mai sus arătate se degajă concluzia că **pentru asigurarea unei creșteri economice rapide și echilibrate, este necesară promovarea unei asemenea politici demografice, care să favorizeze dezvoltarea economică și să corecteze, pe cît posibil, efectele secundare ale progresului tehnic asupra comportamentului populației, asupra fertilității și natalității.**[1] Un rol important în promovarea unei asemenea politici demografice, active și eficiente, au investițiile în resurse umane, ca și celelalte cheltuieli în scopuri demografice.

Cheltuieli sporite în scopuri demografice

PENTRU LANSAREA unui om în viață societatea socialistă efectuează un volum important de cheltuieli pe care le recuperează pe seama rezultatelor obținute de acesta în timpul vieții sale active. Privite în dinamică, în perspectiva vieții unei generații, aceste cheltuieli nu reprezintă un consum definitiv de venit național, ci un plasament pe termen lung, un avans acordat de societate fiecărui individ, direct sau indirect, un transfer efectuat către membrii societății. Aceste cheltuieli acoperă nevoile individului, de la venirea acestuia pe lume și pînă la intrarea lui în viața activă, de păstrare și fortificare a sănătății, de punere în valoare a moștenirii sale genetice, de formare a anumitor deprinderi, de pregătire a acestuia ca om și cetățean, capabil să ia parte la făurirea de bunuri materiale ori spirituale, potrivit cerințelor societății.

Energia acumulată, cunoștințele căpătate și deprinderile formate în perioada de creștere și pregătire profesională a individului îi dau acestuia posibilitatea, la intrarea în viață activă, să participe la crearea de venit național. Valoarea totală a venitului național creat de un individ în timpul vieții sale active întrece, de regulă, cu mult cheltuielile efectuate de societate pentru formarea și pregătirea sa ca forță de muncă capabilă să creeze valoare. Altfel spus, cheltuielile cu formarea și instruirea forței de muncă, care va lucra în ramurile ce participă la crearea venitului național, se caracterizează nu numai prin aceea că se recuperează, dar și prin faptul că ele fac posibilă obținerea unor rezultate cu efect multiplicator. Avînd caracterul unor plasamente pe termen lung, care se recuperează în timp din valoarea nou creată, asemenea cheltuieli dobîndesc trăsăturile unor investiții. Pentru acest motiv ele se și numesc **investiții în resurse umane.**

În anumite cazuri, resursele umane încetează de a mai participa la crearea de venit național, înainte de recuperarea integrală a investițiilor respective. Acest lucru se poate întîmpla ca urmare a încetării premature din viață a unui individ, a ieșirii acestuia din viața activă datorită pierderii capacității de muncă, a retragerii femeii din viața activă pentru creșterea copiilor, a desfășurării activității de către o persoană în alt domeniu decît cel în care s-a pregătit, cu un randament mai scăzut etc.

Efectul pozitiv al investițiilor în resurse umane trebuie privit atît din punctul de vedere al societății, cît și din acela al individului. În primul caz, randamentul se apreciază prin venitul național obținut ca urmare a fiecărei unități monetare investite în resurse umane sau prin durata de recuperare a cheltuielilor respective din venitul național. În cel de-al doilea caz, randamentul se poate aprecia prin partea din valoarea nou creată ce revine individului ca urmare a investițiilor în resurse umane.

---

[1] Vezi **Vladimir Trebici**, Populația României și creșterea economică, Editura politică, București, 1971 ; D. Grindea, Învățămînt-producție, Editura politică, București, 1973 ; Mircea Bulgaru, Populație și dezvoltarea economică, Editura politică, București, 1974.

Investițiile în resurse umane cuprind o gamă largă de cheltuieli, printre care cele mai importante se referă la acțiunile de învățămînt, ocrotirea sănătății, acordarea de indemnizații (alocații, ajutoare ș.a.) pentru copii, cultură, artă, sport etc., în măsura în care acestea concură la formarea și pregătirea multilaterală a populației tinere. **Celelalte cheltuieli pentru acțiuni social-culturale,** de care beneficiază populația activă și cea vîrstnică, **vizează, de asemenea, obiective demografice, dar urmăresc alte scopuri decît investițiile în resurse umane.** Astfel, cheltuielile pentru reciclare profesională, acordarea de concedii de odihnă, ajutoare de boală, asistență medicală, trimiteri la odihnă și tratament balnear, cultură, artă ș.a. se fac pentru **refacerea și menținerea capacității de muncă, împrospătarea cunoștințelor** ca urmare a progreselor înregistrate pe plan științific și cultural etc. **Cheltuielile pentru întreținerea celor vîrstnici și a celor inapți de muncă,** datorită unei invalidități din naștere, din muncă, din război ori alte cauze, iau forma pensiilor, ajutoarelor, asistenței medicale și sociale etc. Vîrstnicii și invalizii sînt, bunăoară, beneficiari ai acțiunilor de cultură și artă ca și celelalte categorii demografice. Aceste cheltuieli, cunoscute sub denumirea generică de cheltuieli pentru acțiuni social-culturale, au însumat, în anul 1974, 47,7 miliarde de lei.

În afara cheltuielilor cu caracter social-cultural, **contribuie la promovarea politicii demografice a statului, de asemenea, unele cheltuieli cu caracter economic,** cum ar fi investițiile pentru crearea bazei tehnice-materiale a învățămîntului, sănătății, culturii, artei și sportului, cheltuielile pentru protecția muncii, pentru construcții de locuințe, o parte din cheltuielile edilitar-gospodărești și din cheltuielile pentru combaterea poluării etc. Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale și cheltuielile economice destinate unor scopuri demografice, împreună luate, reprezintă aproximativ o cincime din venitul național.

În condițiile societății socialiste, tezaurul public participă la finanțarea investițiilor în resurse umane în proporție covîrșitoare. Populația și organizațiile cooperatiste au o contribuție relativ redusă la realizarea acestor investiții sui-generis.

Între investițiile în resurse umane, cele îndreptate spre **creșterea stocului de învățămînt (de cunoștințe)** ocupă un loc important. În această categorie intră cheltuielile pentru organizarea învățămîntului de toate gradele, pregătirea cadrelor la locul de muncă, acțiunile de specializare ș.a. Creșterea stocului de învățămînt constă în sporirea efectivelor celor care au absolvit învățămîntul postliceal ori universitar, școli profesionale, cursuri de calificare și specializare etc. și, pe această bază, acumularea de noi cunoștințe de către membrii societății, ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de pregătire științific, cultural și profesional.

Pentru ca cheltuielile destinate creșterii stocului de învățămînt să fie cît mai eficiente, este necesar ca formele de învățămînt utilizate, cursurile de calificare și specializare organizate, acțiunile întreprinse pentru răspîndirea științei și culturii să fie strîns legate de cerințele vieții economice, să fie puternic ancorate în actualitate, să asigure încadrarea rapidă a absolvenților în muncă, să favorizeze creșterea productivității muncii și, pe această bază, sporirea venitului național.

Prin integrarea învățămîntului cu producția, prin perfecționarea continuă a acestuia, trebuie acționat ca efectele pozitive ale învățămîntului asupra creșterii economice să anihileze consecințele nefavorabile ale dezvoltării economice asupra comportamentului demografic. Cu alte cuvinte, prin creșterea stocului de învățămînt să se obțină o sporire a productivității muncii care să compenseze și efectele nefavorabile ale modificării structurii și comportamentului demografic.

Implicațiile procesului migratoriu pe plan teritorial

EXPERIENȚA ȚĂRII NOASTRE, ca și a altor țări cu economie planificată, arată că la proiectarea dezvoltării economice trebuie să se țină seama de evoluția proceselor demografice în perioada considerată. Cu alte cuvinte, trebuie să se asigure echilibrarea balanței forței de muncă nu numai pe ansamblul economiei, dar și pe ramuri, precum și în profil teritorial, nu numai pe o perioadă de 10—15 ani, dar și pe perioade mai scurte, de cinci ani, de un an, de un trimestru, de o lună.

În condițiile în care densitatea și natalitatea prezintă mari variațiuni de la o zonă la alta, echilibrarea balanței forței de muncă în profil teritorial ridică probleme ce nu pot fi trecute cu vederea. Acest proces este amplificat și de repartiția inegală a forțelor de producție pe teritoriu. Exemplificativ, arătăm că, potrivit datelor de la 1 iulie 1974, județele cu cea mai ridicată natalitate (Vaslui 26,3‰, Iași 26,1‰, Bistrița-Năsăud și Bacău 23,4‰, Suceava 22,8‰), au, de regulă, un grad de dezvoltare industrială relativ scăzută. În schimb, județele cu un grad mai ridicat de dezvoltare economică au o natalitate mult sub media pe țară (astfel, în municipiul București natalitatea este de 15,3‰, în județul Arad 15,7‰, Timiș 15,8‰).

Această stare de lucruri generează un **proces migratoriu pe plan teritorial,** din județele excedentare în forță de muncă către cele deficitare. Echilibrarea teritorială a balanței forței de muncă s-a asigurat pe calea migrațiunii temporare ori definitive a populației. Pentru limitarea migrațiunii teritoriale a populației, ca mijloc de echilibrare a balanței forței de muncă, se întreprind acțiuni energice pentru repartizarea cît mai rațională a forțelor de producție pe teritoriu. Pentru cincinalul 1976—1980 s-a prevăzut o asemenea repartizare a investițiilor pe teritoriu, care să contribuie la ridicarea județelor rămase în urmă din punct de vedere industrial, la crearea de noi locuri de muncă în zonele excedentare în forță de muncă.

Este important de relevat că **migrațiunea teritorială se suprapune celei socioprofesionale.** Forța de muncă devenită disponibilă în sectorul primar, îndeosebi în agricultură, ca urmare a mecanizării, se îndreaptă spre sectoarele secundar și terțiar. Astfel, în perioada 1950—1974, ponderea populației ocupate în agricultura a scăzut de la 74.1% la 39,8%, în industrie și construcții a crescut de la 14,2% la 37,7%, în transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor, gospodăria comunală de locuințe și alte prestări de servicii de la 5,4% la 13,2%, în învățămînt, cultură, artă și știință, ocrotirea sănătății și asistență socială a crescut de la 3,6% la 7,1%, iar în administrație a scăzut de la 1,7% la 0,7%. Actuala structură socioprofesională a populației, specifică țărilor în curs de dezvoltare, va suferi noi modificări în deceniile următoare, cînd va scădea sensibil ponderea forței de muncă ocupate în agricultură și va crește ponderea forței de muncă din ramurile de vîrf ale industriei. Ponderea forței de muncă din industrie și celelalte ramuri neagricole va crește la 72% în 1980 și la 85—88% în 1990, iar ponderea forței de muncă din agricultură se va reduce la 28 și respectiv la 12—15%.

Migrațiunea forței de muncă de la sat la oraș și din agricultură către ramurile neagricole ridică probleme economice-financiare deosebite. Astfel, deplasarea forței de muncă la lucru în centrele urbane și revenirea acesteia după program în localitățile de domiciliu, pe o distanță de 30—50 km și chiar mai mult, ocupă o parte din timpul liber al navetiștilor, generează un efort suplimentar și se reflectă negativ asupra productivității muncii. Renunțarea la mișcarea zilnică, pendulatorie, domiciliu — loc de muncă — domiciliu se poate realiza prin construirea de locuințe, unități comerciale, școli, policlinici, spitale etc., în centrele urbane în care sînt amplasate fabricile, uzinele și alte unități economice, ceea ce reclamă importante investiții.

Deplasarea forței de muncă dintr-un sector în altul nu este lipsită de anumite neajunsuri, chiar dacă aceasta se face în cadrul aceleiași zone geografice. Migrațiunea forței de muncă disponibile din agricultură către ramuri neagricole duce la modificări în structura de vîrstă a populației agricole ; prin plecarea forței de muncă tinere are loc un proces de îmbătrînire a forței de muncă rămase în agricultură. Acest proces se răsfrînge negativ asupra productivității muncii din agricultură, care și așa este mult mai mică decît în industrie. Ramurile care primesc forța de muncă provenind din agricultură beneficiază de avantajele pe care le oferă grupele tinere de vîrstă, din care fac parte noii lucrători, dar suportă și consecințele acestei migrațiuni socioprofesionale. Forța de muncă recrutată din agricultură nu are nici experiența și nici calificarea corespunzătoare noii ramuri, în care urmează să lucreze. De aceea, în prealabil, ea trebuie să fie cuprinsă în acțiunea de calificare sau recalificare. Numai după adaptarea la noile condiții de lucru, forța de muncă va putea să atingă nivelul productivității din ramura în care a avut loc transferul.

Preocupări curente și măsuri de perspectivă

PENTRU A ASIGURA menținerea unui ritm înalt de creștere economică — condiție esențială pentru apropierea de țările industriale avansate și pentru ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de trai al populației —, este necesară menținerea permanentă a echilibrului dintre creșterea economică și evoluția demografică. Din experiența țării noastre rezultă că realizarea acestui obiectiv implică luarea următoarelor măsuri :

1 Planificarea anuală și cea pe termen mijlociu să aibă la bază studii de lungă perspectivă cu privire la tendințele ce se profilează în evoluția demografică, în condițiile revoluției științifice și tehnice pe plan mondial.

Este util să se întocmească **o balanță detaliată a resurselor de muncă la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale** (comună, oraș, județ) **și al întregii economii,** pentru a determina cît mai corect potențialul de forță de muncă pe total țară și în profil teritorial [2]. În funcție de mutațiile ce se proiectează în structura pe ramuri a economiei naționale, să se prevadă și modificările ce trebuie aduse structurii forței de muncă, deplasările socioprofesionale. În vederea îmbunătățirii planificării în domeniul învățămîntului și pe categorii a cadrelor este extrem de utilă stabilirea cît mai exactă a necesarului de forță de muncă pe ramuri, profesii și meserii la nivel macroeconomic și pe fiecare județ.

---

[2] Vezi **Petre Lupu.** Cîteva probleme actuale și de perspectivă privind politica în domeniul forței de muncă, în „Era socialistă" nr. 23/1973.

Pentru asigurarea necesarului de forță de muncă în continuă creștere urmează a se antrena femeile într-o măsură tot mai largă la întreaga viață economică-socială. Așa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, și în perioada următoare femeile vor continua să se afirme ca o forță remarcabilă a construcției socialiste și comuniste, aducîndu-și contribuția tot mai însemnată la dezvoltarea producției materiale și spirituale, la formarea și educarea tinerelor generații, la progresul multilateral al țării.

2 Să se urmărească **permanentizarea forței de muncă**, localizarea acesteia în centrele în care își desfășoară activitatea. În acest scop, paralel cu amplasarea cît mai rațională a forțelor de producție pe teritoriu, se impune desfășurarea unui program susținut de urbanizare a centrelor care au perspective pe linia dezvoltării economice. Aceasta se poate realiza prin aplicarea consecventă a politicii partidului privind : executarea de locuințe din fondurile statului și închirierea lor populației, cu prioritate tinerilor lucrători cu înaltă calificare și altor specialiști. familiilor numeroase cu venituri mai reduse etc. ; acordarea de credite pe termen lung, în condiții avantajoase, celor care doresc să-și construiască sau să cumpere locuințe de la stat ; dezvoltarea bazei tehnico-materiale a învățămîntului și a ocrotirii sănătății (creșe și cămine de copii, grădinițe, școli, policlinici, spitale etc.) ; sistematizarea și dotarea localităților cu construcțiile edilitar-gospodărești necesare etc.

Pentru permanentizarea forței de muncă și îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației în planul cincinal 1976—1980 se prevede construirea a 815 000 apartamente fizice și a 200 000 de noi locuri în cămine muncitorești.

Experiența ne arată că multe neajunsuri în activitatea unui nou obiectiv industrial, la punerea acestuia în funcțiune și care întîrzie atingerea parametrilor proiectați, sînt legate de modul cum se asigură pregătirea și permanentizarea forței de muncă. De aceea, trebuie aplicată cu consecvență măsura adoptată în ultimii ani, potrivit căreia la înscrierea în plan a fiecărui obiectiv industrial este necesar să se clarifice toate problemele legate de asigurarea forței de muncă. Este vorba de stabilirea numărului muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor, economiștilor etc. pe profesii și meserii, necesar în perioada construirii obiectivului și după punerea lui în funcțiune, precum și zona de recrutare ; tipul cursurilor de calificare sau recalificare, graficul de pregătire a cadrelor ; numărul și valoarea apartamentelor ce urmează a fi construite de către stat pentru lucrătorii noului obiectiv și a altor lucrări edilitar-gospodărești.

Politica demografică urmărește desfășurarea în mod organizat a migrațiunilor teritoriale și socioprofesionale, în conformitate cu cerințele economice și demografice ale zonelor considerate.

3 Pentru a evita unele fenomene demografice negative care se manifestă în țările puternic industrializate, **este necesar a orienta fluxurile populației nu numai de la sat către oraș, dar și de la oraș către sat.** În acest scop, apare indicată dezvoltarea unor unități industriale sau de prestări de servicii în mediul rural care să lucreze atît pentru nevoile populației locale, cît și pentru cerințele întreprinderilor și populației din centrele urbane. Asemenea microunități economice pot asigura absorbirea unei părți din populația devenită disponibilă în agricultură și menținerea ei în mediul rural, evitînd aglomerarea centrelor urbane. În plus, satul, ca și orașul, are nevoie de cadre de specialiști care să lucreze în activitatea economică și în domeniile învățămîntului, sănătății, culturii etc. Permanentizarea acestor cadre în localitățile rurale nu este de conceput dacă nu li se asigură condiții normale de muncă și de viață și, înainte de toate, locuințe corespunzătoare.

4 Este necesar să se acorde o atenție deosebită **dezvoltării și perfecționării învățămîntului de toate gradele**, urmărindu-se creșterea sistematică a eficienței acestuia. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R. „...hotărîtor pentru asigurarea dezvoltării în continuare în ritm rapid a țării noastre, pentru înfăptuirea Programului partidului este ridicarea calificării celor ce muncesc. Iată de ce trebuie luate toate măsurile pentru formarea profesională la un înalt nivel a tineretului, pentru perfecționarea pregătirii întregului personal, împrospătarea — prin reciclare, în concordanță cu prevederile legii — a cunoștințelor tuturor oamenilor muncii, inclusiv a cadrelor tehnice și de conducere".

Fiecare treaptă a învățămîntului trebuie să marcheze o îmbunătățire calitativă a rezultatelor obținute în activitatea de producție de cel care a urcat-o. Se impune stabilirea unei metodologii de determinare a contribuției învățămîntului de diferite grade la creșterea productivității muncii și respectiv a venitului național. Un indicator al eficienței stocului de învățămînt ar putea contribui la îmbunătățirea muncii de planificare pe perioade mijlocii și lungi, la stabilirea măsurilor ce trebuie luate atît în învățămînt, cît și în producție, în vederea creșterii productivității muncii.

Totodată, este necesar să se adîncească studiile cu privire la optimizarea rețelei de școli din cadrul învățămîntului general și să se stabilească soluțiile cele mai avantajoase din punctul de vedere al procesului instructiv-educativ și al cheltuielilor pe care le reclamă : organizarea de școli pentru efective restrînse de elevi în fiecare (sau aproape fiecare) localitate ori de școli mari, cu mai multe clase paralele, pentru populația școlară dintr-o anumită zonă. Prima soluție oferă avantajul că nu necesită cheltuieli pentru construirea de internate ori pentru deplasarea zilnică cu trenul ori cu alte mijloace de transport a elevilor la școală, dar și dezavantajul că învățămîntul se desfășoară prin unități mici, iar profesorii, pentru a avea o normă întreagă, sînt obligați să predea mai multe discipline, care adesea depășesc specialitățile lor. Cea de-a doua soluție prezintă avantajul că, grupînd un număr mai mare de elevi în aceeași școală, permite mai buna utilizare a bazei materiale și a cadrelor didactice, ceea ce se reflectă favorabil asupra procesului de învățămînt. Concentrarea populației școlare în anumite centre mai importante reclamă investiții suplimentare pentru cazarea elevilor ori necesită cheltuieli pentru transportul zilnic al acestora de la domiciliu la școală și înapoi, cu un consum suplimentar de timp și de energie.

5 Pe linia ocrotirii sănătății populației este necesar să se acționeze pentru **prevenirea bolilor și refacerea sănătății celor bolnavi într-un termen cît mai scurt.** Este util a se determina dimensiunile optime ale unităților spitalicești și a se asigura repartizarea acestora și a cadrelor medico-sanitare cît mai rațional pe teritoriu, ținînd seama de fenomenele demografice. Din punct de vedere economic prezintă interes calcularea unor indicatori care să exprime costul și efectele acțiunilor cu caracter preventiv asupra stării sănătății populației, reducerea gradului de morbiditate ; valoarea producției și a venitului național nerealizate ca urmare a pierderii temporare și definitive a capacității de muncă a persoanelor făcînd parte din populația activă a țării ; costul acțiunilor cu caracter curativ pentru restabilirea capacității de muncă a unei persoane ; raportul dintre eficiența cheltuielilor sanitare preventive și a celor curative, durata de recuperare din venitul național creat de o persoană a cheltuielilor sanitare suportate de societate pentru restabilirea capacității de muncă a acestuia temporar pierdute.

6 O politică demografică activă presupune suportarea de către societate a cheltuielilor antrenate de lansarea unui om în viață, a cheltuielilor aferente ridicării calificării sau recalificării, menținerii și respectiv refacerii sănătății populației active, precum și a cheltuielilor legate de satisfacerea nevoilor de trai ale persoanelor vîrstnice (acordarea de pensii, de asistență medicală etc.).

Prezintă interes menținerea unui echilibru permanent între cheltuielile care vizează populația activă și cea inactivă, între cheltuielile privind populația inactivă tînără și cea vîrstnică ; între nivelul pensiilor și cel al retribuției. Înrăutățirea raportului dintre cheltuielile demografice aferente populației tinere și cele aferente populației vîrstnice poate fi o dovadă a deteriorării structurii de vîrstă a populației, a îmbătrînirii acesteia determinată fie de reducerea natalității fie de scăderea mortalității sau de alte cauze. În funcție de natura cauzelor, urmează a se stabili și direcțiile în care trebuie să se acționeze.

7 Măsurile îndreptate spre creșterea rolului activ al politicii demografice reclamă un efort financiar considerabil din partea statului alocarea unor importante resurse bănești pentru cheltuieli cu caracter definitiv ori sub formă de împrumuturi pe termen lung pentru acțiuni de învățămînt, cultură și artă, ocrotirea sănătății, alocații pentru copii, asigurări sociale, construcții de locuințe, urbanizare, protecția mediului înconjurător etc. Potrivit Directivelor celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., cheltuielile social-culturale vor crește în anii 1976—1980 cu peste 50% față de actualul cincinal, revenind în medie pe o familie 10 900 de lei în 1980, față de 7 500 de lei în anul curent. În cincinalul viitor se vor aloca importante fonduri pentru dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale și sportului. Pornind de la utilitatea acestor cheltuieli, **este necesar să se acționeze pe linia folosirii cît mai raționale a fondurilor alocate pentru creșterea eficienței sociale și economice a acestora.**

Stabilirea indicatorilor de eficiență arătați mai sus ar putea contribui la îmbunătățirea analizei prospective a investițiilor în resurse umane și a celorlalte cheltuieli în scopuri demografice, la perfecționarea planificării economice și financiare, la mai buna cunoaștere a relațiilor reciproce existente între creșterea economică și evoluția demografică.

prof. univ. dr. Iulian VĂCĂREL

CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE ȘI CAPACITATEA... DE A LE UTILIZA

DINAMISMUL dezvoltării economiei naționale, mutațiile structurale care au loc în domeniul tehnicii și tehnologiei de producție, atrag după sine necesitatea cunoașterii continue a dimensiunilor potențialului productiv în scopul folosirii lui cît mai eficiente. Pe de altă parte, analiza periodică a mărimii capacităților de producție la nivelul fiecărei mașini, secții, linii tehnologice sau pe ansamblul întreprinderii, reprezintă o acțiune de maximă importanță, deoarece asigură posibilitatea dimensionării juste a nivelului lor de producție, fundamentării acestora pe baze științifice, identificării rezervelor potențiale care urmează a fi puse în valoare în vederea sporirii volumului de produse. De asemenea, cunoașterea la nivel macroeconomic a potențialului productiv, constituie un important instrument pentru factorii de decizie economică, pe această bază putîndu-se aviza crearea sau dezvoltarea unor noi capacități.

Analiza potențialului productiv în industria de prelucrare a lemnului — care constituie subiectul articolului de față — a fost efectuată pentru un număr de 12 produse dintre cele mai reprezentative, care asigură un grad de cuprindere de aproape 80% din valoarea totală a producției globale industriale corespunzătoare acestei ramuri.

Realizările bune: unde...

PREOCUPĂRILE susținute ale colectivelor de oameni ai muncii din unitățile de industrializare a lemnului, de a folosi utilajele și suprafețele de producție la parametrii cei mai înalți, au determinat **în actualul cincinal obținerea unor indici din ce în ce mai înalți de utilizare a capacităților de producție existente atît pe ansamblul ramurii cît și pe principalele produse** (tabelul nr. 1).

Folosirea mai bună a capacităților de producție determină obținerea unei producții industriale suplimentare în cursul actualului cincinal — față de anul 1970 — de aproximativ 5,5 miliarde lei.

Un număr important de întreprinderi și-au propus să obțină în cursul acestui an un grad ridicat de utilizare a capacităților de producție prin valorificarea maximă a resurselor interne de care dispun. Spre exemplu, la mobilier din lemn — produs cu cea mai mare pondere valorică din cadrul ramurii industriei lemnului — față de o încărcare medie de 92,3% prevăzută pentru anul în curs, unele întreprinderi și-au înscris în plan o utilizare a capacității și suprafețelor de producție în proporție de peste 96% (C.P.L. Bacău 98,6%, C.P.L. Comănești 98,9%, C.P.L. Bistrița 96,9%, C.P.L. Constanța 98,7%, I.P.L. Satu Mare 96,3%, C.P.L. Suceava 98,7% etc.).

Astfel, numai prin utilizarea mai bună a potențialului tehnic existent la începutul anului 1971, volumul producției de mobilă se estimează a fi mai mare în 1975 cu cca 18%, ceea ce înseamnă cca 180 mii garnituri convenționale.

...și cum?

ÎNCĂRCAREA mai judicioasă a capacităților de producție în industria de prelucrare a lemnului a fost obținută — în principal — pe două căi importante:

1. **Sporirea continuă a indicilor care exprimă utilizarea intensivă a mașinilor** (ca o cale practic inepuizabilă de obținere a unor producții suplimentare). Aceasta ne-o indică de altfel și compararea realizărilor medii cu cele de vîrf, consemnate pentru o perioadă de timp consecutivă de 1—2 luni pe an, la cîteva produse și întreprinderi (tabelul nr. 2). Referindu-ne numai la produsele și întreprinderile menționate, rezultă că diferențele dintre indicatorul de utilizare de vîrf (luat pe o perioadă de 1—2 luni consecutive în care s-a realizat o producție orară maximă) și media anuală a acelorași indicatori, sînt de 10—15% la placaje din lemn, 5—9% la PAL, 3—7% la PFL etc. Este de subliniat faptul că existența acestor diferențieri nu se poate justifica numai prin existența în fabricație a unei structuri optime în perioada de vîrf, așa cum se încearcă uneori a se „explica“ o atare situație — ci și prin mai buna organizare a producției și muncii, prin aprovizionarea ritmică, lipsa sau înlăturarea rapidă a avariilor, existența unui ritm susținut de muncă etc.

În acest context, sporirea utilizării intensive a fondurilor fixe presupune aplicarea unor programe complexe de măsuri, vizînd în primul rînd folosirea unor tehnologii moderne de fabricație, calificarea superioară a forței de muncă, realizarea la timp și în bune condițiuni a planurilor de revizii și reparații corespunzător prevederilor, întărirea disciplinei în muncă etc.

2. **Îmbunătățirea utilizării potențialului productiv sub aspect extensiv;** aceasta presupune introducerea unor regimuri de lucru care să acopere în cea mai mare parte cele trei schimburi pe zi. Analiza utilizării capacităților de producție trebuie făcută, din acest punct de vedere, pe baza unor regimuri de lucru diferențiate, în funcție de caracterul de continuitate al tehnologiilor de fabricație practicate.

Studiul folosirii capacităților utilajelor și suprafețelor pe care se realizează producția de mobilier din lemn a permis ca pe baza unor analize ample a datelor statistice referitoare la realizările obținute și a condițiilor și posibilităților tehnice-organizatorice existente, în fabricile mai noi să se stabilească un regim de lucru corespunzător realizării unui coeficient de schimburi pe zi de 2,5 (nivel atins și depășit în multe întreprinderi din acest sector). În alte întreprinderi (mobilă, parchete, uși-ferestre etc.) mai vechi, proiectate și construite pentru un regim de lucru de 2 schimburi pe zi, măsurile luate de conducerea unităților respective au permis ca, printr-o mai bună folosire a suprafețelor de producție și depozitare, reproiectarea fluxului tehnologic, reamplasarea utilajelor etc. să se mărească treptat coeficientul de schimburi (C.P.L. Arad, de la 1,8 schimburi pe zi la 2,3; C.P.L. Brăila, de la 1,7 la 2,25; I.P.L. Cluj-Napoca, de la 1,9 la 2,4; C.P.L. Focșani, de la 1,9 la 2,4; I.P.L. Tg. Mureș, de la 2,0 la 2,37 etc.). În întreprinderile sau sectoarele producătoare de furnire, plăci fibrolemnoase, plăci aglomerate din lemn, regimul de lucru adoptat este de 3 schimburi pe zi pentru calculul capacităților, iar realizările efective obținute confirmă prevederile avute în vedere.

Sporirea producției pe seama creșterii coeficientului de schimburi pe zi, prezintă avantajul că nu necesită alocarea unor importante fonduri de investiții, ci presupune o mai bună utilizare a mașinilor și suprafețelor existente.

Locuri înguste — o problemă încă actuală

CREȘTEREA an de an a indicilor care exprimă utilizarea capacităților de producție confirmă faptul că **există, în toate întreprinderile, rezerve care** — prin adoptarea măsurilor corespunzătoare pot fi valorificate eficient.

În ramura industriei de prelucrare a lemnului din cadrul M.E.F.M.C., ponderea și cauzele neutilizării depline a capacităților — la nivelul anului 1974 — pe ansamblul ramurii și pe principalele produse, sînt arătate în tabelul nr. 3. Ele și-au menținut în unele întreprinderi valabilitatea și în primele 9 luni din 1975.

Tabelul nr.1

Gradul de utilizare a capacităților de producție

– în procente –

	1971 (realizări)	1975 (estimări)
INDUSTRIA DE PRELUCRARE A LEMNULUI DIN MEFMC	88,0	91,0
din care:		
– furnire estetice	92,7	96,0
– placaje din lemn	93,0	94,9
– plăci din așchii de lemn	90,8	93,3
– plăci fibrolemnoase	94,8	97,3
– chibrituri	94,7	97,0
– mobilier din lemn	84,8	92,3

1 Locurile înguste apar de obicei atunci cînd dezvoltarea unei întreprinderi, modernizarea tehnologiilor de fabricație sau schimbarea structurii sortimentale a produselor fabricate are loc în condițiile neasigurării unei corelări perfecte între diversele verigi sau utilaje de producție. Astfel, **în industria mobilei, asemenea decalaje se localizează, în special, între sectoarele de prelucrare mecanică a lemnului și cele de pregătire** (I.P.L. Iași, C.P.L. Brașov, C.P.L. Oradea, Fabrica de mobilă Cluj-Napoca etc.). Excedentul de capacitate al sectorului de prelucrare mecanică a lemnului, comparativ cu cele de pregătire, se explică prin eliminarea în bună parte a elementelor din lemn masiv din construcția mobilei, îndeosebi a celei moderne, ceea ce atrage după sine o subîncărcare a sectorului de prelucrare față de cel de pregătire, precum și prin rămînerea în urmă a tehnologiilor practicate în sectorul de pregătire. Eliminarea acestei situații se poate realiza prin redimensionarea sectorului de pregătire pe seama celui de prelucrare, introducerea de utilaje şi tehnologii moderne, generalizarea schimbului 3 în sectorul de pregătire etc. **În fabricile de placaje** (C.P.L. Gherla, C.P.L. Suceava, C.P.L. Blaj ş.a.), **locurile înguste se înregistrează îndeosebi la instalaţiile de uscare a furnirelor.** Această situaţie se datorează în principal faptului că în unele cazuri construcţia, tehnologia şi regimul de uscare practicat înregistrează decalaje faţă de gradul de tehnicitate al deruloarelor sau preselor hidraulice din cadrul secţiei de placaje. **Chiar şi în fabrici de PAL** (C.P.L. Caransebeş, C.P.L. Bistriţa, C.P.L. Reghin etc.) **şi PFL** (C.P.L. Drobeta Turnu-Severin, C.P.L. Suceava, C.P.L. Blaj etc.) **se manifestă decorelări de capacitate între instalaţia propriu-zisă şi sectorul de prelucrare-pregătire a aşchiilor sau fibrelor, deoarece numărul sau calitatea aşchietoarelor sau defibratoarelor nu sînt corespunzătoare.**

După unele calcule estimative, întocmite de către colectivele din întreprinderile industriei de prelucrare a lemnului cu prilejul evaluării capacităţilor de producţie, eliminarea locurilor înguste şi asigurarea la nivelul necesar a forţei de muncă poate duce la obţinerea unei producţii suplimentare de circa 500 milioane lei anual.

2 O altă cauză majoră care afectează utilizarea deplină a capacităţilor de producţie din industria lemnului se datorează **neatingerii la termenele prevăzute în grafice a parametrilor de producţie stabiliţi în documentaţiile tehnice sau întîrzieri în ce priveşte punerea în funcţiune a unor obiective industriale noi.** În anul 1974 depăşirea termenelor prevăzute în grafice referitoare la atingerea parametrilor de producţie proiectaţi a condus la nerealizarea unor produse a căror valoare echivalează cu circa 350 milioane lei. Asemenea pierderi de producţie se localizează la Fabrica de plăci fibrolemnoase şi Fabrica de cherestea de la Combinatul de prelucrare a lemnului Sebeş, Fabrica de plăci fibrolemnoase (liniile I—II) de la Combinatul de prelucrare a lemnului Focşani, Fabrica de placaj de la Combinatul de prelucrare a lemnului Tg. Jiu ş.a.

Tabelul nr.2

Indicii de utilizare intensivă (1974)

	U.M.	Media anuală	Realizările de vîrf x)
PLACAJE DIN LEMN	mc/oră		
- F.P.L. Gugeşti	"	1,64	1,80
- C.P.L. Rm.Vîlcea	"	3,23	3,49
- F.P.L. Deta	"	2,69	3,09
- C.P.L. Blaj	"	5,67	6,17
- C.P.L. Suceava	"	2,94	3,00
PLACI AGLOMERATE DIN LEMN	mp/oră		
- C.P.L. Brăila			
- linia I	"	467,5	504,9
- linia II	"	497,7	521,2
- C.P.L.Sighetul Marmaţiei	"	261,8	286,0
- C.P.L. Tg.Jiu	"	353,7	369,4
- C.P.L. Gherla	"	350,0	373,0
PLACI FIBROLEMNOASE	tone/oră		
- C.P.L.Drobeta - Tr.Severin	"	4,71	4,78
- C.P.L. Comăneşti	"	4,84	5,01
- C.P.L. Suceava	"	1,29	1,33
- C.P.L. Blaj	"	5,67	6,17

x) Media orară pe o perioadă de 1-2 luni consecutive dintr-un an.

3 La menţinerea nivelului semnalat de încărcare a potenţialului tehnic din unele întreprinderi contribuie şi **opririle accidentale ale utilajelor,** ca urmare a nerespectării graficelor referitoare la executarea reviziilor şi reparaţiilor planificate, neasigurarea pieselor de schimb în sortimentele şi cantităţile necesare, disciplina slabă în muncă etc. Toate acestea au avut ca efect, după unele calcule estimative — diminuarea nivelelor de producţie cu circa 400—500 milioane lei în fiecare an din cincinalul actual.

Neexecutarea la timp şi în bune condiţiuni a lucrărilor de reparaţie şi întreţinere a utilajelor contribuie la alimentarea opririlor accidentale, ceea ce, ca pierdere de producţie, înseamnă uneori foarte mult. Ca urmare a pierderilor însemnate de producţie ce se înregistrează prin neefectuarea la timp şi de bună calitate a reparaţiilor şi reviziilor, apare cu stringenţă necesitatea reconsiderării importanţei acestor acţiuni la întreprinderile unde se manifestă, prin organizarea judicioasă, pe baza unor planuri temeinic fundamentate, a activităţii de reparaţii, ca o sursă importantă de creştere a producţiei şi a productivităţii muncii.

4 Nu de mică importanţă sînt şi unele **lipsuri organizatorice** care de asemenea contribuie la creşterea nejustificată a orelor de staţionare a maşinilor. Aceste lipsuri se manifestă prin neachiziţionarea la timp şi de calitate corespunzătoare a unor materii şi materiale cum ar fi: hîrtie şi benzi adezive fuzibile pentru furniruit, articole de feronerie, p.v.c. pe suport textil, stofă de mobilă etc.

Dată fiind situaţia prezentată, **apare necesar ca,** în lumina sarcinilor trasate la plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din iulie a.c., **să se acţioneze în fiecare intreprindere pentru utilizarea mai înaltă a capacităţilor de producţie, folosirea integrală a maşinilor şi instalaţiilor, utilizarea mai bună a suprafeţelor de producţie, perfecţionarea activităţii de întreţinere a utilajelor, respectarea riguroasă a planului de reparaţii.** În acest sens, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, alături de C.S.P., trebuie să joace un rol mai activ decît pînă acum în urmărirea modului în care sînt folosite fondurile fixe, cît şi în acordarea sprijinului pentru luarea de măsuri concrete necesare înlăturării neajunsurilor care se mai manifestă în acest domeniu.

Fondul de timp către o utilizare maximă

ÎN DOTAREA unităţilor analizate **există un parc însemnat de maşini-unelte** destinat atît producerii unor categorii de utilaje tehnologice cît şi fabricării de diverse tipuri de piese de schimb, asigurării lucrărilor de reparaţie şi întreţinere a maşinilor şi instalaţiilor din fluxurile tehnologice. An de an, **indicele care exprimă utilizarea fondului de timp disponibil al maşinilor-unelte a crescut simţitor ca urmare a aplicării măsurilor referitoare la generalizarea schimbului II şi extinderea celui de al III-lea schimb.** Astfel, dacă în anul 1970, indicele de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al maşinilor-unelte din cadrul M.E.F.M.C. a fost de 57,2% (coeficient de schimburi = 1,7), la sfîrşitul lunii iulie 1975 realizările indică o creştere a acestuia la 77,0% (coeficient de schimburi = 2,3).

Desigur că rezultatele obţinute exprimă eforturile colectivelor din majoritatea întreprinderilor pentru a folosi în mod cît mai eficient parcul de maşini-unelte, de a asigura o încărcare ridicată a capacităţilor de producţie. Cu toate acestea, datorită unor indici mai scăzuţi obţinuţi de către alte întreprinderi în încărcarea parcului de care dispun, sau a unor categorii de utilaje — pe ansamblul ministerului, sarcina de plan privind utilizarea fondului de timp disponibil al maşinilor-unelte nu a fost realizată. **Există încă întreprinderi ale căror realizări se situează sub indicele de utilizare de 66%** (Întreprinderea de produse tehnico-sanitare „Feroemail"-Ploieşti — 60%, Întreprinderea mecanică Cluj-Napoca — 63,3% ş.a.), ceea ce indică o folosire a parcului de maşini într-un regim de lucru de mai puţin de 2 schimburi pe zi.

Se menţin, totodată, importante decalaje în ce priveşte folosirea unor categorii de maşini-unelte. Astfel, în timp ce la unele utilaje indicii realizaţi sînt superiori celor planificaţi (strunguri paralele cu distanţa între vîrfuri de la 5001 — 10 000 mm, strunguri automate cu mai multe axe cu ∅ sub 40 mm, maşini-agregat etc.), la alte categorii realizările se situează mult sub prevederile planului (maşini de găurit prin coordonate — 63,4%, strunguri semiautomate — 59,9%, maşini de alezat — 49,7%, maşini de frezat prin copiere — 56,8%, maşini de rectificat — 63,9%). **Slaba utilizare a acestor categorii de maşini-unelte relievează importantele rezerve de capacitate existente datorate, în principal, lipsurilor în pregătirea forţei de muncă pentru unele meserii, a cooperărilor şi colaborărilor.**

Tabelul nr.3

Cauze ale neutilizării capacităţilor de producţie
(în procente faţă de total)

	Locuri înguste şi lipsă de forţă de muncă	Deficienţe în aprovizionare şi desfacere	Opriri accidentale şi alte lipsuri	Capacităţi cu parametri în curs de realizare
TOTAL CAUZE	14,0	34,0	14,0	38,0
exemple pe principalele produse:				
- furnire estetice	12,0	70,0	18,0	-
- placaje din lemn	42,0	22,0	23,0	13,0
- P.A.L.	-	14,0	26,0	60,0
- P.F.L.	-	3,0	2,0	95,0
- mobilier din lemn	18,0	58,0	8,0	16,0

Analiza cauzelor care frînează utilizarea deplină a fondului de timp disponibil dezvăluie faptul că din cele circa 8,4 milioane maşini-ore care nu au fost folosite în cursul anului 1974, 5,1 milioane maşini-ore (60,9%) se datoresc schimburilor neprogramate, iar 3,3 milioane maşini-ore (39,1%) întreruperilor accidentale. Realizările recente arată că ponderea fondului de timp neutilizat din totalul timpului disponibil de lucru al maşinilor este în scădere la întreprinderile analizate (23,0% în iulie 1975 faţă de 25,9% cît s-a înregistrat în anul precedent).

Rezultatele obţinute de către unele întreprinderi din cadrul M.E.F.M.C. şi din alte ministere, demonstrează faptul că este pe deplin posibilă în continuare o folosire mai bună a parcului de maşini-unelte. Reducerea orelor datorate opririlor programate — prin recrutarea şi calificarea forţei de muncă necesare — precum şi redistribuirea în cadrul întreprinderilor a maşinilor-unelte neîncărcate sau cu o încărcare redusă, sînt măsuri care se impun de la sine şi care trebuie grabnic aplicate. De asemenea, reducerea treptată şi apoi eliminarea completă a întreruperilor din fondul de timp programat va contribui la mai buna utilizare a timpului disponibil.

Urmărirea aplicării cu rigurozitate a planurilor de măsuri elaborate pentru o utilizare superioară a capacităţilor de producţie va asigura o contribuţie sporită a fiecărei întreprinderi la realizarea cincinalului înainte de termen.

Gh. OLTEANU
H. PINCAS

Concordanță între relațiile și realitățile economice

Interviu cu
dr. Friedrich RIHA,
secretarul general al Tîrgului Internațional
de la Viena,

● **Participați la organizarea acestei importante manifestări expoziționale de mai mulți ani. În această calitate vă rog să informați cititorii „Revistei economice“ despre istoricul, locul și rolul Tîrgului de la Viena în ierarhia tîrgurilor internaționale.**

— Organizat pentru prima dată în 1921, Tîrgul de la Viena a ajuns la a 102-a ediție în acest an. În organizarea sa a existat o singură perioadă de întrerupere între anii 1938—1944, fiind reluat, din 1945. La tîrg sînt expuse în primul rînd bunuri de consum. Este organizat de două ori pe an, în ediție de primăvară și de toamnă. În afara acestora se organizează, începînd din 1960, tîrguri anuale specializate pe domenii sau produse.

Așezarea geografică a Austriei, în centrul Europei, și neutralitatea politică a acesteia au constituit de la început primele condiții favorabile și, deci, aș putea spune că au asigurat întrucîtva prin ele însele succesul tîrgului. Cu fiecare an, acesta a devenit tot mai popular, situîndu-se în prezent printre cele mai importante manifestări expoziționale de bunuri de consum din lume.

● **De cînd participă România la acest tîrg?**

— România a participat la tîrgul de la Viena pentru prima dată în 1959 cu o expoziție destul de importantă. De atunci, în fiecare an, România participă la ediția de toamnă cu expoziții tot mai mari; în 1973 și în acest an România a participat cu cele mai mari expoziții.

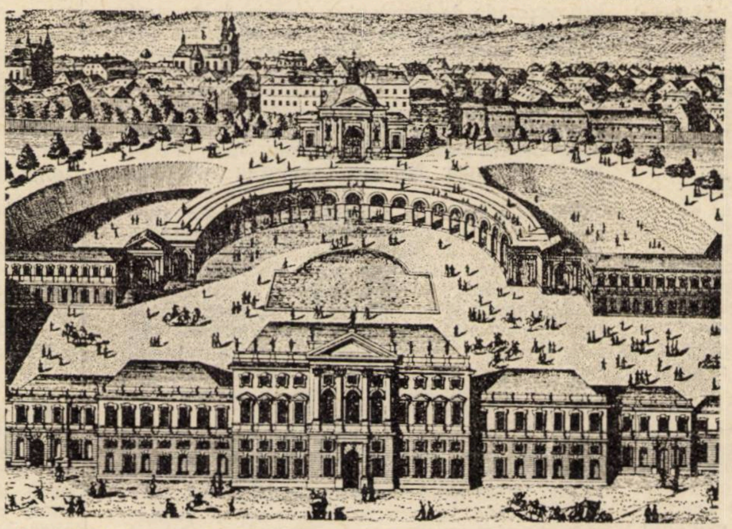

Messepalatz — locul tradițional de desfășurare a tîrgului internațional de la Viena

● **In acest an, la București, președintele Nicolae Ceaușescu și cancelarul federal al Austriei, Bruno Kreisky au constatat cu satisfacție o evoluție rapidă a schimburilor comerciale între România și Austria. Ce rol atribuiți manifestărilor expoziționale în extinderea acestora?**

— Astăzi nu este suficient numai să produci. Într-o lume ale cărei exigențe sporesc mai rapid decît producția însăși, etalarea bunurilor materiale în condiții de competitivitate a devenit o necesitate. Activitatea României în ultimii ani pe planul prezentării și penetrării produselor sale industriale pe piețe tot mai numeroase este realistă. Dacă cu ani în urmă oamenii de afaceri și ziariștii păstrau încă imaginea unor exporturi românești de petrol brut, de cereale, de produse din lemn etc., astăzi, în urma activității politice și economice desfășurată pe plan intern și extern, cunoaștem mai bine posibilitățile de export ale României. La aceasta, o contribuție — importantă, desigur — a adus-o și participarea intensă a României la tîrgurile internaționale. De aceea, cred că tîrgurile și expozițiile au jucat și joacă un rol foarte important nu numai pentru lărgirea schimburilor comerciale dintre Austria și România, ci, în general, pentru punerea de acord, în fiecare moment al dezvoltării sociale a unei țări, a relațiilor economice cu realitățile economice.

● **Ce ne puteți spune despre ediția recentă?**

— Sub aspectul calității participării, a numărului de expozanți și a tranzacțiilor încheiate, această ediție a tîrgului a constituit un real succes. Au expus 1 762 firme din Austria și 1 142 expozanți reprezentînd 1 812 firme străine din 37 țări. La acestea se adaugă 14 expoziții străine oficiale (sub pavilion național n.n.) din care, cea mai mare, a fost a României. Au fost expuse, pe lîngă bunuri de larg consum, mașini agricole, mașini de calculat, echipamente de prelucrare a informațiilor, mobilier de birou și mobilă, echipamente hidraulice și pneumatice, mașini de prelucrare a metalelor și maselor plastice etc. Pentru fiecare țară și firmă participantă, această ediție s-a soldat cu o bogată activitate comercială.

Interviu realizat de
Ion Manea

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În unitățile M. E. F. M. C.

La cheltuielile totale — economii, la cele materiale — depășiri

ÎN ACTUALUL CINCINAL, aproximativ 25% din sporul venitului național urmează să se realizeze pe seama reducerii cheltuielilor materiale. Prin prisma acestei sarcini, reducerea nivelului cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a celor materiale, constituie o problemă de permanentă actualitate pentru toate ministerele productive.

Din analiza realizărilor obținute de unitățile MEFMC pe primele 7 luni din acest an, reiese că la toate centralele sale industriale, cheltuielile totale la 1 000 lei producție — marfă sînt sub plan, obținîndu-se economii de peste 105 mil. lei. Dintre centralele industriale, cea de exploatare a lemnului a obținut reducerea cea mai substanțială a indicatorului de cheltuieli totale la 1 000 lei producție-marfă (—6,45 lei), atît pe calea creșterii productivității muncii (101,2%), cît și prin reducerea cheltuielilor convențional-constante.

Economiile menționate au fost diminuate, însă, atît pe total minister, cît și pe centrale, de depășirile înregistrate la cheltuielile materiale, excepție făcînd Centrala industrială de celuloză și hîrtie (la care s-a obținut reducerea nivelului planificat al cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 11,57 lei).

REALIZAREA PLANULUI PRIVIND COSTURILE DE PRODUCȚIE PE 7 LUNI DIN 1975 PE TOTALUL M.E.F.M.C. ȘI LA CENTRALELE SALE INDUSTRIALE

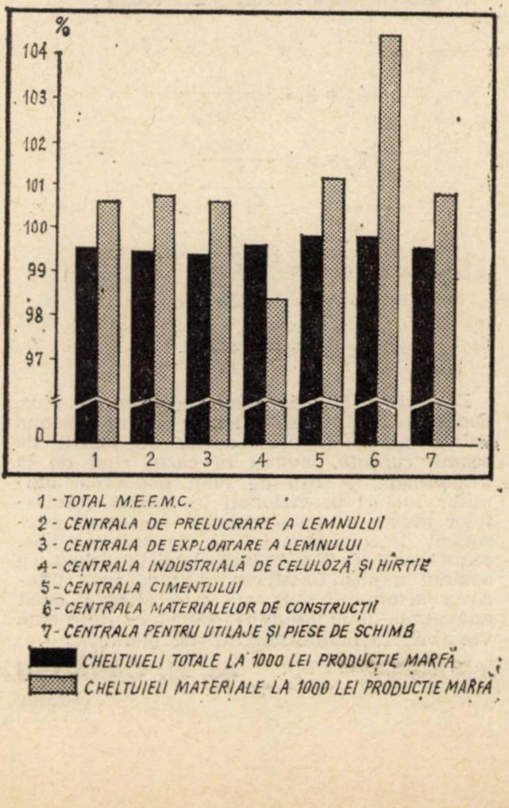

Această situație reflectă faptul că, în cadrul unităților MEFMC, nu au fost puse peste tot în valoare posibilitățile privind gospodărirea și valorificarea superioară a materiilor prime, a materialelor, combustibilului și energiei. Numai la **normele de consum de combustibili și energie** din planul de stat și departamental și la materii prime și materiale, s-au înregistrat importante cheltuieli suplimentare. Centralele industriale cu cele mai mari depășiri sînt: Centrala de prelucrare a lemnului — 10,8 mil. lei și Centrala cimentului — 18,4 mil. lei.

În afara depășirii normelor de consum, un volum important de cheltuieli care au grevat beneficiile întreprinderilor pe sem. I. 1975, l-au reprezentat **cheltuielile neproductive,** ca de exemplu, la: C.P.L. Bistrița — 1 015 mil. lei, I.F.E.T. Caransebeș — 1 892 mii lei, C.C.H. Zărnești — 762 mii lei, I.M.C. Oradea — 1 164 mii lei, I.U.P.S. Succava — 4 999 mii lei.

Volumul total al cheltuielilor neproductive putea fi diminuat sau eliminat dacă s-ar fi evitat unele cheltuieli apărute ca urmare a unor defecțiuni în organizarea procesului de producție care au generat **rebuturi, refuzuri de produse, amenzi și penalizări,** pierderi din întreruperi.

Pentru realizarea întocmai a nivelurilor planificate la cheltuielile materiale, atît ministerul, cît și centralele industriale, au datoria ca, printr-o sincronizare a eforturilor, toate prevederile din planul de măsuri special întocmit în acest sens să fie urmărite și transpuse în viață în fiecare întreprindere.

Tribuna economistului

Analiza economică previzională

PENTRU CONDUCEREA în mod științific a procesului producerii bunurilor materiale și soluționarea corespunzătoare a problemelor noi care apar, **trebuie realizată investigarea și prognozarea obiectivelor propuse** și stabilirea acestora pe baza unor variante probabile în măsură să servească la fundamentarea deciziilor și acțiunilor întreprinse. Față de această sarcină este firesc să ne întrebăm : **cum este îndeplinită această funcție de actuala analiză economică** care se consideră ca fiind esențială în două momente de bază ale activității întreprinderilor și unităților economice : 1) la elaborarea planului de perspectivă, 2) în cursul perioadei de plan. Dacă în cazul al doilea prezența analizei economice se face simțită prin stabilirea influențelor diferiților factori care motivează rezultatele (pozitive sau negative), în primul caz „rolul“ de precizare a variantei optime de utilizare a resurselor nu se realizează. Pentru că însăși etapizarea procesului de analiză metodologic nu conține așa ceva ; se constată doar anumite fapte, fenomene și rezultate, se determină gradul de îndeplinire a lor, cu elementele, factorii și cauzele fiecărei trepte, corelația dintre fiecare factor și fenomenul analizat sau dintre diferiți factori, se măsoară mărimea influențelor și potențialului rezervelor. Pe baza acestor rezultate se emit deciziile și măsurile care „pe viitor“ să asigure o folosire optimă a resurselor. Acest „pe viitor“ trebuie luat în sensul că „să nu se mai repete“, fără însă a avea aceeași semnificație cu al expresiilor „perspectivă“, „prognozare“ etc. Dacă mai explorăm și conținutul definiției obiectivului analizei economice, așa cum a fost el enunțat în literatura de specialitate, că „cercetează pe baza datelor de plan, de evidență și a altor resurse, rezultatele obținute în activitatea întreprinderilor, factorii care le-au determinat și căile îmbunătățirii lor“ putem spune că, într-adevăr, **metodele actuale de măsurare a influențelor diferiților factori permit în prea mică măsură evaluarea previzională** (cantitativă și valorică) **a unor fenomene cum ar fi cele de tipul alegerii variantei optime de planificare.**

Ca urmare **o evaluare previzională sau analiză economică previzională este necesară** nu pentru că factorii care acționează asupra unui fenomen economic ar avea o natură aleatoare, preponderentă în totalul factorilor de influență, ci, **pentru că, devansînd și cunoscînd evenimentele pe termen lung, evaluînd și explorînd alternativele oferite de o variantă sau alta de planificare, putem interveni sau nu în tendințele de evoluție a unor factori.**

Susținem, cu certitudinea verificărilor arătate de practică, că modificările viitoare ale factorilor de influență se datoresc unor cauze care acționează în prezent, dar și unor cauze care au acționat în trecut. Pornind de la această ipoteză înseamnă că, analiza economică previzională, de prognoză și prospectare, are toate elementele necesare efectuării unor calcule precise corespunzătoare unor strategii de planificare în perspectivă.

A previziona și apoi a acționa ca atare, nu înseamnă altceva decît a planifica, dar nu înseamnă totul, pentru că trebuie să existe însăși planul, adică directive și sarcinile ce urmează a fi îndeplinite. Previziunea este prezentată și se manifestă prin caracterul de directivă a planului, ceea ce înseamnă îndeplinirea necondiționată a indicatorilor la nivelul prevăzut.

Spre exemplu, **datele din cadrul planului ritmului de creștere a producției globale industriale. Cum se va acționa pentru a realiza această prevedere vom putea afla apelînd nu numai la analiza „clasică“** a activității economice, deci la „trecut“ și „prezent“, **ci dacă utilizăm și un alt instrument, o altă tehnică de calcul economic, folosind date previzionale, pe care în mod sugestiv l-am numit analiză economică previzională.**

În varianta de calcul previzional a analizei activității economice a întreprinderilor rezultatele economice vor avea ca bază de calcul datele din dările de seamă curente (sau cele din perioada de bază) plus o serie de creșteri variabile (directoare) ale factorilor cu influență previzională. Aceste creșteri variabile vor contribui la obținerea „optimului“ factorilor previzionali, lor putîndu-li-se atribui valori cuprinse între domeniul minim sau maxim al rezervelor și posibilităților de care întreprinderile dispun sau, mai precis, în limita unor ritmuri prevăzute prin directive.

Relațiile care ne permit să realizăm analiza economică previzională nu sînt altceva decît relații de produs sau raport, derivate din formulele generale ale „metodei substituirilor în lanț“, cu doi, trei sau patru factori de influență. Principiul general care stă la baza calculelor previzionale este următorul : întotdeauna calculul factorilor previzionali începe cu ultimul factor de influență, iar rezultatul obținut se va înlocui în formula de calcul al factorului următor.

Așa cum am mai arătat, ceea ce obținem în urma unor calcule și analize economice vorbește foarte puțin sau deloc despre eventualele modificări viitoare. Cu totul alta este situația cînd în calculele de analiză economică vor interveni o serie de date directoare, în limita cărora datele statistice cunoscute vor crea o serie de corelații în prognoza statistico-matematică. În acest caz rezultatele economice pe care le vom obține ne permitem să le numim previzionale. Iată care sînt **relațiile generale de calcul economic previzional :**

1) pentru doi factori previzionali :

$$REP = A_p \times B_p;$$

$$A_p = a_1 \pm \frac{\Delta A_v}{B_p}$$

$$B_p = b_1 \pm \frac{\Delta B_v}{a_1}$$

unde : REP este rezultatul economic previzional sau determinabil,

A_p și B_p = factorii previzibili ;

a_1, b_1 = date din dare de seamă (efective) ;

$\Delta A_v, \Delta B_v$ = creșteri variabile pe seama factorilor cu influență previzională ;

2) pentru trei factori previzionali :

$$REP = A_p \times B_p \times C_p$$

$$A_p = a_1 \pm \frac{\Delta A_v}{B_p C_p}$$

$$B_p = b_1 \pm \frac{\frac{\Delta B_v}{a_1}}{C_p}$$

$$C_p = c_1 \pm \frac{\Delta C_v}{a_1 b_1}$$

3) pentru patru factori previzionali :

$$REP = A_p \times B_p \times C_p \times D_p$$

$$A_p = a_1 \pm \frac{\Delta A_v}{B_d C_p D_p}$$

$$B_p = b_1 \pm \frac{\frac{\Delta B_v}{a_1}}{C_p D_p}$$

$$C_p = c_1 \pm \frac{\frac{\Delta C_v}{a_1 b_1}}{D_p}$$

$$D_p = d_1 \pm \frac{\Delta D_v}{a_1 b_1 c_1}$$

Formulele trebuie luate cu semnul plus, deoarece factorii previzionali au întotdeauna valori mai mari decît datele din dările de seamă curente. Numai în cazul cînd de la o perioadă la alta de plan ponderea anumitor factori previzionali în totalul rezultatelor preconizate se schimbă, în sensul micșorării unei influențe în favoarea alteia, atunci acel factor trebuie luat în calcul cu semnul minus. Creșterea obținută prin folosirea semnului plus nu este altceva decît adăugarea unei anumite valori cu influență variabilă la datele curente de plan.

ec. N. CĂRĂUȘU
Brăila

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PESTE PLAN : CĂRBUNE, FONTĂ ȘI OȚEL

- **În Valea Jiului și în bazinul Poiana Ruscăi** minerii au furnizat peste plan de la începutul anului, 100 000 tone de cărbune și minereu de fier.
- Colectivul Uzinei de preparare de la Coroești a realizat și livrat Combinatului siderurgic Hunedoara peste sarcinile de plan, de la începutul anului, mai mult de 40 000 tone cărbune spălat și înnobilat pentru cocs.
- **La Combinatul siderurgic din Hunedoara** s-a realizat peste sarcinile de plan o producție globală suplimentară în valoare de 900 milioane lei. Au fost produse peste prevederi 86 000 tone cocs metalurgic, 328 700 tone fontă, 547 200 tone oțel, 212 500 tone laminate finite ș.a.
- **Furnaliștii reșițeni** au elaborat zilnic, în medie, circa 150 tone de fontă, ridicînd cota înfăptuirilor suplimentare la mai mult de 20 000 tone fontă elaborată peste prevederile de plan.

UTILIZARE EFICIENTĂ A CAPACITĂȚILOR

- Îmbunătățirea indicilor de utilizare a agregatelor și instalațiilor a oferit oțelarilor de la **întreprinderile constructoare de mașini din județul Brașov** posibilitatea să producă în acest an peste prevederi o cantitate de metal din care se pot fabrica aproape 1 000 de tractoare.
- **Colectivul Întreprinderii „Victoria“ din Călan,** ridicînd la cote înalte indicii de utilizare a agregatelor, a îndeplinit înainte de termen sarcinile de plan pe 3 trimestre. Acest succes a permis colectivelor din cadrul unității să realizeze pînă la finele lunii septembrie o producție marfă suplimentară în valoare de 16 milioane lei.

PRODUSE ȘI TEHNOLOGII NOI

- În acest an, **întreprinderile constructoare de mașini din județul Timiș** au lansat în producția industrială peste 650 de produse și sortimente noi sau reproiectate și modernizate. În industria județului a sporit gama tipodimensională de poduri rulante electrice, motoare electrice de putere mică și mijlocie, macarale, stivuitoare mașini agricole utilaje complexe pentru șantiere de construcții, elemente galvanice și altele.
- **În bazinul petrolifer al Moldovei** extinderea forajului cu jet și a celui optimizat la lucrările de săpare a avut ca efect punerea în funcțiune, înainte de termen, a 6 noi sonde de adîncime medie, lucrările de foraj fiind începute în devans față de grafic la alte 10 sonde.
- **La Întreprinderea de strunguri din Arad** a fost aliniată pe fluxurile tehnologice de producție o nouă serie de agregate. Noile mașini realizate în cadrul unității contribuie la sporirea substanțială a productivității muncii, la folosirea intensivă a unor spații industriale, înlocuind totodată utilaje similare din import, evaluate la peste 3 milioane lei valută.
- **Întreprinderea „6 Martie“ din Timișoara,** care furnizează agregate mecanice pentru șantierele de construcții din țară, a asimilat o nouă serie de utilaje complexe de înaltă productivitate cu performanțe tehnice ridicate. Printre acestea se numără autobetoniere destinate preparării și transportului de betoane pe șantiere, pompe de mortar, vibratoare pentru fundații, utilaje de finisări interioare și exterioare și altele.

ANCHETĂ „R. E." ÎN 117 COOPERATIVE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

Forța de muncă — factor principal al progresului economic [IV]

*ÎN ACEST STUDIU — al patrulea *) — elaborat pe baza datelor anchetei abordăm problema folosirii forței de muncă. Datorită opiniilor foarte diferite — chiar controverselor — în rîndul specialiștilor în legătură cu suficiența sau insuficiența brațelor de muncă în cooperativele agricole, menționăm de la început că cercetarea de față este mai aproape de punctul de vedere potrivit căruia există încă suficiente brațe de muncă în CAP — chiar dacă structura forței de muncă nu este întrutotul corespunzătoare — pentru ca lucrările agricole să fie executate la timp, în perioada optimă, cu condiția mobilizării totale a resurselor de muncă existente.*

Un imperativ: utilizarea integrală a forței de muncă în C. A. P.

UTILIZAREA rațională a forței de muncă în agricultură ridică probleme complexe, de a căror rezolvare depinde în mare măsură creșterea aportului acestei ramuri la dezvoltarea economiei naționale. Mutațiile calitative în evoluția volumului și structurii forței de muncă din cooperativele agricole vizează nu numai mișcarea migratorie a populației active spre sectoarele secundar și terțiar, ci și necesitatea organizării științifice a muncii în aceste unități prin folosirea rațională a forței de muncă rămase.

Îmbunătățirea folosirii forței de muncă în cooperativele agricole cuprinde două laturi principale: o latură se referă la folosirea cît mai deplină și uniformă în timpul anului a forței de muncă și a doua la sporirea eficienței muncii cheltuite. Prima latură exprimă utilizarea rațională extensivă a forței de muncă, iar cea de-a doua exprimă caracterul intensiv al utilizării acesteia.

Folosirea rațională și eficientă a forței de muncă în cooperativele agricole impune o abordare diferențiată, în funcție de condițiile concrete din fiecare zonă a țării, din fiecare consiliu intercooperatist și din fiecare cooperativă în parte. Eșantionul de 117 cooperative agricole investigat, deși nu este întotdeauna concludent pentru caracterizarea unor fenomene la nivelul întregii țări, ne dă posibilitatea să scoatem în evidență diferențele sensibile în folosirea forței de muncă pe cele șase zone de fertilitate, cît și în cadrul fiecărei cooperative.

Gradul de utilizare și de asigurare cu forță de muncă în C.A.P. poate fi studiat sub aspecte multiple, ca: numărul brațelor de muncă apte ce revine la 100 ha teren agricol; gradul de participare la muncă a cooperatorilor apți; numărul mediu anual de norme convenționale pe un cooperator care a lucrat; ocuparea forței de muncă pe luni ale anului; numărul de norme convenționale ce revine la un hectar agricol; folosirea forței de muncă pe ramuri de producție etc.

Cu toate că ponderea populației ocupate în agricultura noastră a înregistrat scăderi mari, ca urmare a industrializării în ritmuri înalte, densitatea forței de muncă la 100 ha agricol este mult peste nivelul țărilor cu agricultură dezvoltată și chiar a unor țări cu o dezvoltare medie a acesteia (tabelul 1).

Tabelul nr.1

Numărul cooperatorilor apți de muncă la loo hectare teren agricol

Zone de fertilitate	1971	1972	1973	1974
I	48	45	44	42
II	47	46	44	41
III	45	41	39	39
IV	53	53	52	52
V	55	6o	58	61
VI	66	68	29	65
Total	5o	49	47	46

În cooperativele agricole analizate densitatea cooperatorilor apți la 100 ha teren agricol depășește media pe țară, ceea ce reflectă o folosire slabă a timpului de lucru a acestora, o corelare nesatisfăcătoare cu condițiile naturale, cu gradul de mecanizare și cu nivelul de intensificare a producției. Cea mai mare densitate o găsim în zonele V și VI de fertilitate, tocmai acolo unde nivelul de intensificare a producției este mai scăzut. Acesta se datorește slabei mecanizări a lucrărilor și folosirii nesatisfăcătoare a timpului de lucru al cooperatorilor.

Numărul încă prea mare de brațe de muncă apte la 100 hectare teren agricol în cooperativele investigate este influențat și de participarea nesatisfăcătoare la muncă a membrilor din cooperativele analizate (tabelul 2).

Tabelul nr.2

Membrii cooperatori care au lucrat efectiv din totalul membrilor de familie (%)

Zone de fertilitate	1971	1972	1973	1974
I	62,2	63,7	6o,9	56,8
II	7o,6	67,6	66,3	66,2
III	69,4	75,6	72,6	72,7
IV	62,7	68,8	65,7	62,7
V	61,9	58,1	64,9	66,5
VI	5o,7	52,7	52,8	5o,4
Total	63,7	63,2	62,7	62,2

Ponderea scăzută a membrilor cooperatori care au lucrat efectiv în totalul membrilor de familie se datorește lacunelor în organizarea muncii și a producției, participării unui număr crescînd de membri la munci în afara gospodăriei obștești (SMA, IAS, asociații intercooperatiste, alte activități), ca și creșterii numărului persoanelor întreținute (bătrîni, copii) etc.

Faptul că în 1974, pe eșantionul de cooperative analizate, un număr de 71 de cooperatori apți, în medie pe un C.A.P., nu au participat la lucrări reflectă rezerve importante de brațe de muncă nemobilizate și nefolosite.

Al doilea imperativ: utilizarea întregului fond de timp de muncă al cooperatorilor

UTILIZAREA rațională a resurselor de muncă în CAP presupune și ocuparea completă a întregului fond de timp de muncă al cooperatorilor apți. Din acest punct de vedere, în cooperativele analizate există serioase rezerve de îmbunătățire a folosirii timpului de lucru (graficul nr. 1).

În primul rînd, din grafic rezultă *o descreștere a numărului de norme de muncă convenționale efectuate de un cooperator cu cît scade gradul de favorabilitate al zonei*. Cu alte cuvinte, reflectă o participare mai redusă a cooperatorilor din cooperativele situate în zona a IV-a, V-a și a VI-a la lucrările agricole decît a celor din unitățile situate în zona I-a, a II-a și a III-a. Dealtfel, graficul pune în evidență diferențieri însemnate în legătură cu participarea lam uncă între toate zonele de fertilitate.

În al doilea rînd, graficul redă și *tendințe diferite în ce privește evoluția indicatorului norme de muncă convenționale efectuate de un cooperator* în perioada 1971—1974; de la zona I la zona a VI-a sînt evidente toate tendințele: de participare mai activă la lucrări (în zona I și a II-a), de menținere la un nivel scăzut a participării la lucrări (în zona a III-a) și de participare mai redusă în 1974 decît în 1971 (în zona a IV-a, a V-a și a VI-a).

În medie, pe eșantion, se constată o tendință de creștere a numărului de norme de muncă convenționale efectuate de un cooperator — și deci intensificarea participării la lucrări — în perioada investigată, însă se pot trage și alte concluzii.

În ansamblu, fenomenul redat în graficul alăturat întărește concluzia formulată în partea a III-a a anchetei (R.E. nr. 32, pag. 13) privind existența unui surplus de brațe de muncă în zonele mai puțin favorabile : acest surplus rezultă atît sub aspectul suprafeței de teren arabil ce revine pe un cooperator în zonele cu fertilitate mai scăzută — 1—1,5 ha față de 3—3,5 ha în zonele favorabile — cît și sub aspectul numărului de norme de muncă convenționale efectuate în medie de un cooperator în unitățile situate în aceste zone.

---

*) Primele trei studii au apărut, potrivit conținutului și în ordine cronologică, astfel: **„R.E." nr. 21** a.c. — probleme referitoare la forța de muncă în întreaga economie: repartizarea teritorială, pe ramuri, resurse; **„R.E." nr. 25** — fenomene importante în legătură cu forța de muncă din agricultură: migrare, îmbătrînire, feminizare, restricții în gestiunea forței de muncă, tendințe, motivații; **„R.E." nr. 32** — disponibilitățile de forță de muncă în agricultura cooperatistă, cauzele și consecințele actualei structuri a forței de muncă.

În acest context, măsurile adoptate recent de Comitetul Politic Executiv privind executarea lucrărilor agricole în perioada optimă prin intensificarea participării tuturor forțelor apte din comună la munca în cooperativa agricolă se dovedesc extrem de bine venite. Răspunderea față de starea producției agricole, față de averea obștească în general revine deopotrivă cooperatorilor, cadrelor de conducere din cooperativa agricolă, organelor locale ale puterii de stat, fiecărei instituții situate pe raza comunei. Orice încercare de delimitare a răspunderilor și atribuțiilor lucrătorilor de pe raza comunei fără a lua în considerație cu prioritate nevoile agriculturii poate afecta însăși nivelul producției agricole.

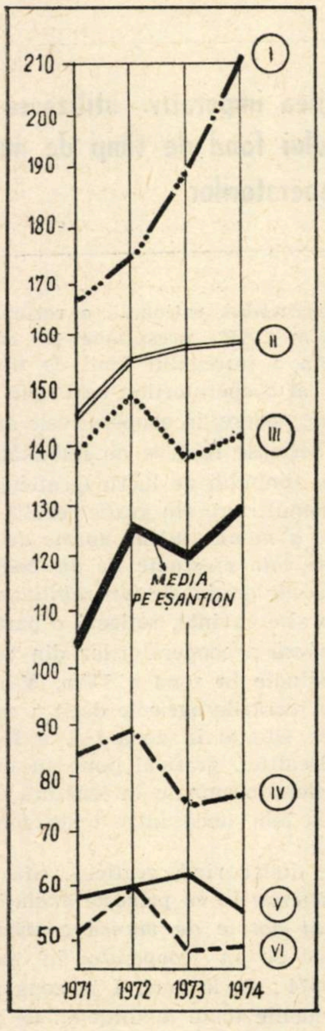

Graficul nr. 1. **Evoluția numărului de norme de muncă convenționale pe un cooperator care a participat la lucrări (pe zone de fertilitate).**

Folosirea uneori nerațională a forței de muncă rămasă în C.A.P. prin slaba participare la muncă a membrilor cooperatori în unele cooperative, prin insuficienta mecanizare a lucrărilor agricole, prin folosirea incompletă a fondului de timp de muncă devine o frînă serioasă în calea dezvoltării economice a cooperativelor agricole. O îmbunătățire a utilizării timpului de lucru, în condițiile reducerii numărului participanților la muncă, presupune un volum de muncă ridicat și în creștere pe un cooperator apt de muncă.

Din analiza noastră reiese că cel mai scăzut grad de participare la muncă și cea mai slabă utilizare a fondului de timp de muncă se întîlnesc în CAP-urile din zonele V și VI. În aceste zone, numărul de norme de muncă convenționale pe un cooperator care a lucrat este mult sub media eșantionului. În cooperativele analizate, chiar în zonele I—III volumul anual de norme convenționale pe un cooperator poate fi încă sporit.

Analiza rezervelor de sporire a gradului de utilizare a forței de muncă în agricultura cooperatistă trebuie să se bazeze pe cunoașterea reală a resurselor de muncă disponibile, cantitativ și calitativ. Din acest punct de vedere, rezultă că în cele 117 cooperative analizate, atît sub raportul numărului mediu al cooperatorilor apți la 100 ha teren agricol (47 în 1974), cît și a suprafeței medii de teren arabil pe un cooperator care a lucrat (2,04 ha în 1974) mărimea medie a resurselor disponibile de forță de muncă este peste media țării. Dacă ținem seama de faptul că în 1974 din totalul membrilor de familie au participat la lucrări numai 62,2%, resursele efective de muncă sînt și mai mari. Pe zone de fertilitate, acești indicatori iau valori mult negative în zonele IV—VI. În aceste condiții se impune promovarea într-un ritm mai susținut a progresului tehnic în CAP, ceea ce va asigura ca ritmul atragerii cooperatorilor spre ramurile neagricole să fie mai bine corelat cu acesta.

Tabelul nr.3

Utilizarea rațională a forței de muncă în unele CAP (1974)

C. A. P.	Zona	Nr.coop. apți de muncă la loo ha agricol	Norme de muncă conv. pe un cooperator
Roșiori - Brăila	I	26,7	2,38
Curcani - Constanța	II	13	221
Bistrița - Bistrița-Năsăud	III	35,6	184
Gohor - Galați	IV	28	157
Popboru - Olt	V	34	137
Sînzieni - Covasna	VI	29	161

Dacă pe ansamblul CAP analizate rezultă rezerve însemnate în utilizarea forței de muncă, în multe cooperative agricole întîlnim o folosire mai rațională a acesteia în comparație cu celelalte cooperative situate în aceeași zonă (tabelul 3). Din tabel rezultă resurse aproximativ egale de forță de muncă, însă și o tendință netă de reducere a numărului de norme de muncă convenționale realizate de un cooperator, ceea ce înseamnă că acestea sînt utilizate inegal.

Tabelul nr.4

Consumul de norme de muncă convenționale pe luni în 1974 (% față de total consum pe an)

Zone de fertilitate	Iunie	Septembrie	Ianuarie
I	12,o	lo,7	4,3
II	11,9	9,7	4,2
III	11,2	lo,9	5,1
IV	12,9	11,4	4,3
V	15,9	11,1	4,3
VI	13,3	9,6	4,6
Total:	12,2	lo,5	4,4

Al treilea imperativ: micșorarea sezonalității forței de muncă

UN FACTOR de utilizare rațională a timpului de lucru al cooperatorilor îl reprezintă *ocuparea deplină și cît mai uniformă a forței de muncă în tot timpul anului*. Caracteristic folosirii forței de muncă în agricultură este sezonalitatea folosirii ei. Aceasta este rezultatul neconcordanței dintre timpul de muncă și timpul de producție, care se datorește condițiilor naturale în care se desfășoară procesul de producție din agricultură și particularităților biologice ale plantelor. Această particularitate trebuie avută în vedere, mai ales în CAP, care datorită specificului formei de proprietate, nu-și poate stabili numărul de lucrători proporțional cu volumul lucrărilor. Apar, astfel, fie perioade de vîrfuri de muncă, fie perioade în care brațele de muncă nu sînt folosite la capacitatea lor. În condițiile mecanizării pe scară largă a proceselor de muncă, a adîncirii profilării și specializării producției se reduce timpul de executare a anumitor lucrări și, concomitent, se adîncește gradul de sezonalitate a producției agricole și de folosire a forței de muncă. Este un fenomen care reflectă caracterul contradictoriu și complex al utilizării forței de muncă în agricultură. Aceste tendințe pot fi atenuate prin măsuri organizatorice și economice.

În cooperativele analizate curba folosirii forței de muncă pe luni ale anului prezintă variații mari în perioada de iarnă față de cea de vară. (tabelul 4). În toate zonele de fertilitate rezultă o folosire slabă a forței de muncă în timpul iernii ceea ce impune măsuri de ridicare a gradului de folosire a acesteia. O agricultură extensivă nu poate asigura folosirea rațională a forței de muncă în tot timpul anului. Culturile practicate în astfel de sisteme de agricultură sînt caracterizate prin perioade scurte de muncă, urmate de o subfolosire a forței de muncă. În acele cooperative agricole, în care ramurile zootehnice, legumicultura și alte ramuri intensive sînt dezvoltate se realizează o curbă aplatizată a utilizării forței de muncă în timpul anului.

Din cele 117 cooperative investigate numai 10 au înregistrat un consum de norme de muncă convenționale mai mare în sectorul zootehnic decît în producția vegetală: Sînpetru de Cîmpie-Mureș, Casimcea-Tulcea, Berteşti-Brăila, Cristian-Brașov, Bîrghiș-Sibiu, Mașloc-Timiș etc. În aceste unități și numărul mediu de norme de muncă convenționale pe un cooperator este mai mare decît pe ansamblul eșantionului investigat : CAP Casimcea — 239, CAP Berteşti – 273, CAP Mașloc — 260.

La C.A.P. Cristian, județul Brașov, au lucrat în 1974, 143 cooperatori. În același an au fost consumate peste 78 mii norme de muncă convenționale ; din acestea, peste 47% în zootehnie, 9% în activitățile industriale și restul în producția vegetală.

Datorită ponderii ridicate a normelor efectuate în zootehnie și a faptului că în acest sector se efectuează norme cu un coeficient mai ridicat de transformare în norme de categoria I, în medie, un cooperator, a realizat în 1974 mai multe norme convenționale decît numărul zilelor calendaristice ale anului.

Migrația internă a forței de muncă în CAP — factor de folosire rațională a acesteia

UTILIZAREA integrală și eficientă a resurselor de muncă în cooperativele agricole presupune și o anumită structură a consumului de muncă pe ramuri și sectoare de activitate. În condițiile pătrunderii masive a progresului tehnic în agricultură are loc o migrație a forței de muncă de la o ramură la alta, de la ramurile mai puțin intensive, pretabile la un grad ridicat de mecanizare spre ramurile mai intensive, care chiar în condițiile unui grad ridicat de mecanizare necesită un consum mai mare de muncă vie (legumicultură, pomicultură, viticultură, zootehnie etc). Caracteristic acestui tip de migrație este tendința de ridicare a calificării profesionale a forței de muncă rămase în agricultură, întrucît activitatea în aceste ramuri solicită mai multă forță de muncă calificată.

În condițiile creșterii gradului de intensificare a producției agricole, prin dezvoltarea cu prioritate a ramurilor mai intensive, este posibil să aibă loc și o creștere a ponderii consumului de muncă în aceste ramuri. Astfel, are loc o reducere a populației ocupate în agricultură într-o proporție diferită față de gradul de mecanizare a lucrărilor, întrucît ramurile mai intensive cer o creștere a consumului de muncă vie. Progresul tehnic în agricultură duce la apariția diversificării producției și creșterii calificării populației ocupate.

La nivelul eșantionului nostru se observă o nerațională repartizare a consumului de norme convenționale pe ramuri și sectoare de activitate (tabelul 5). Cel mai ridicat consum de norme convenționale revine producției vegetale. Un consum redus se înregistrează în zootehnie și activitățile industriale și de prestări de servicii. Pe zone, chiar în condiții mai bune de fertilitate și de relief, și a unui grad ridicat de mecanizare — datorită nivelului insuficient de dezvoltare a zootehniei în unele CAP-uri — consumul de norme convenționale este scăzut în această ramură. Sarcina trasată de Congresul al XI-lea al P.C.R., ca zootehnia să-și sporească ponderea la circa 50% pînă în 1990, în totalul producției globale agricole, va duce la folosirea mai rațională a forței de muncă pe seama acestei ramuri.

Tabelul nr.5

Consumul de norme de muncă convenționale pe sectoare de activitate (1974)-%-

Zone de fertilitate	In sectorul vegetal	In sectorul animal	Activități anexe și prestări de servicii
I	65,3	27,1	7,6
II	67,1	26,9	6,o
III	64,o	29,o	7,o
IV	63,1	32,2	4,7
V	65,6	30,3	4,1
VI	90,5	4,5	5,o
Total:	65,4	28,4	6,2

Modernizarea structurii de producție a agriculturii, prin accentuarea procesului de integrare agro-industrială, va fi o cale de bază a folosirii mai raționale a forței de muncă rămasă în CAP. Așadar, agricultura accelerează procesul creșterii economice generale, atît prin furnizarea forței de muncă necesară altor sectoare, cît și prin utilizarea deplină și tot mai eficientă a forței de muncă rămasă în această ramură. Creșterea eficienței utilizării forței de muncă în CAP — exprimată prin nivelul productivității muncii — este factorul esențial al dezvoltării agriculturii și integrării ei în ansamblul economiei naționale.

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

Potrivit programului de publicare a rezultatelor anchetei „R.E." în 117 C.A.P. urmează să ne referim într-unul din numerele următoare la eficiența cu care este utilizată forța de muncă în cooperativele agricole, urmărită prin prisma nivelului și dinamicii productivității muncii.

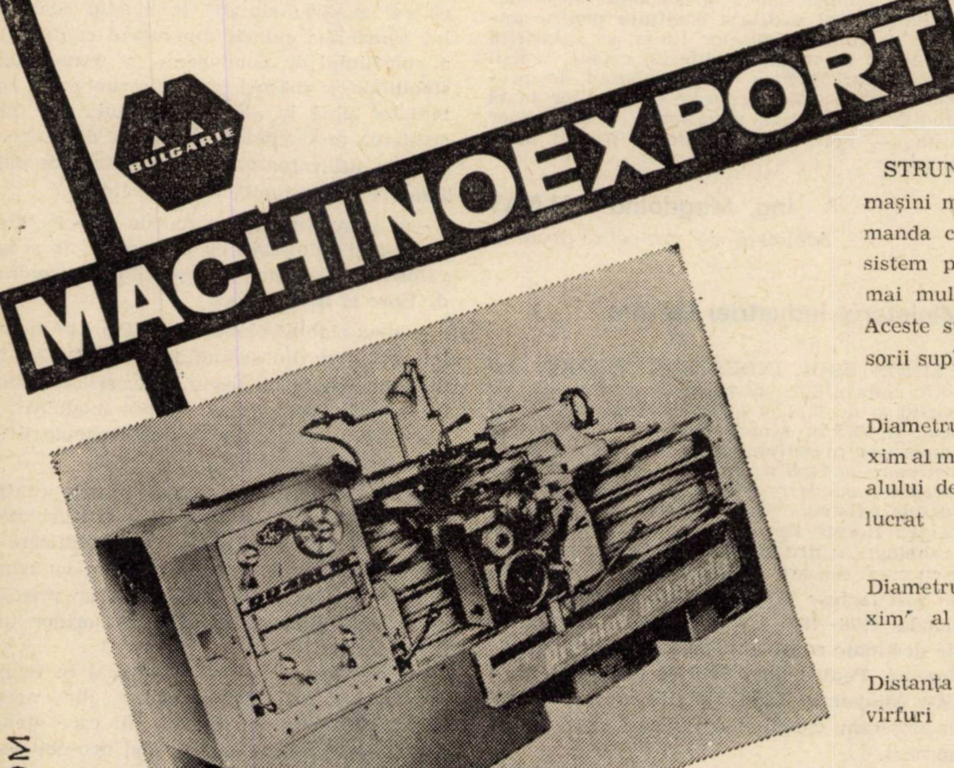

STRUNGURILE DIN SERIA „PRESLAV" sînt mașini moderne și stabile, de mare randament. Comanda cutiilor de viteze se face cu ajutorul unui sistem preselectiv. S-au prevăzut, de asemenea, mai multe variante de ambreiaj electromecanic. Aceste strunguri sînt echipate cu mai multe accesorii suplimentare.

Diametrul maxim al materialului de prelucrat	440 mm	440 mm	440 mm	440 mm
Diametrul maxim al barei	70 mm	70 mm	70 mm	70 mm
Distanța intre virfuri	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1 500 mm 2 000 mm	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1 500 mm 2 000 mm

MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Exportator :
Str. Aksakov, Sofia — Bulgaria
Tel : 88 53 21 ; Telex :22 — 425
Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia.

PUBLICOM

ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

In intreprinderile textile

Se valorifică eficient materiile prime secundare ?

„R. E." nr. 29 din 18 iulie 1975

Întreprinderea textilă — Arad

ÎN ARTICOLUL publicat de „Revista economică" nu se fac referiri critice directe la activitatea unității noastre cu privire la valorificarea materiilor prime secundare ; cu toate acestea trebuie să arătăm că problema respectivă se află în permanență în atenția colectivului de muncă, urmărindu-se utilizarea deșeurilor în procesul de producție, valorificarea acestora, prin reutilizarea la fire de vigonie sau de bumbac și diversificarea articolelor din grupa țesăturilor groase.

Pentru diminuarea deșeurilor pe fluxul tehnologic menționăm că s-au stabilit programe de măsuri specifice secțiilor și atelierelor de producție ; astfel a fost posibilă diminuarea cantității de deșeuri cu cca. 19 tone în trim. II. față de trim. I. a.c. Din cantitatea totală de deșeuri produse în filatură și țesătorie, peste 50% se utilizează în întreprindere la fire de vigonie sau fire tip bumbac, iar deșeurile nefiabile, firele încleiate și răsucite sînt valorificate prin vînzare pentru alte produse industriale sau de uz casnic.

În vederea utilizării în producția proprie a unor cantități mai mari de deșeuri, laboratorul nostru de cercetare se preocupă, în continuare, de determinarea și stabilirea tehnologiei de realizare a unor fire tip vigonie din deșeuri provenite din capete de urzeli încleiate și deșeuri fire cu conținut de fibre sintetice, din care urmează a se realiza noi articole pentru confecționarea îmbrăcămintei, draperiilor etc.

Sub directa îndrumare a organizației de partid vom continua să analizăm periodic situația consumurilor de materii prime, materiale și deșeuri, a calității produselor, a diversificării acestora, precum și acțiunile necesare pentru creșterea eficienței economice a întreprinderii. Inițiativa dezbaterii în cadrul revistei Dv. a problemei valorificării superioare și eficiente a materiilor prime este de mare importanță pentru industria textilă și deoarece o considerăm drept un factor mobilizator în activitatea viitoare a întreprinderii noastre.

ing. Romulus PĂRĂU
director tehnic

Întreprinderea textilă „Crișana" — Oradea

ÎNTREPRINDEREA noastră folosește — firele de vigonie la producția de pături. De altfel unitatea noastră fiind profilată pe producerea unor țesături groase de tip bumbac ca Reitcord, Covercot, Martinela, Suport PVC, Linolina, Sibir, Tulgheș, precum și a unor pături din fire tip bbc cu vigonie, are create condiții pentru a utiliza materiile prime secundare la producerea tuturor acestor articole.

În vederea diversificării sortimentului de produse cu fire de vigonie noi am inclus în colecția de mostre pentru 1976 și următoarele articole noi : Mircea și Picolino destinate pentru îmbrăcăminte exterioară, Penelopa și Mimoza necesare pentru huse și stofă de mobilă, precum și Lavetă practic. În vederea înlocuirii firelor din import cu fire indigene, am creat alte 2 articole destinate păturilor, halate de casă etc. cu fire de vigonie și anume : Teromel, Padiș și pătură Vlădeasa în peste 5 desene și poziții coloristice.

Ca perspectivă, întreprinderea noastră, în colaborare cu U.T. Timișoara furnizorul de fibre vigonie, va crea noi articole avînd o proporție mărită de fibre sintetice indigene în amestecul fibrelor de vigonie, cu un colorit diferit, și va continua diversificarea sortimentului existent. În vederea valorificării deșeurilor provenite din producția proprie, am vîndut peste 6 t scamă (provenită din operația scămoșat) și peste 20 t deșeuri (provenite de la surfilarea păturilor) la diferiți beneficiari.

Cu această ocazie arătăm că, și în viitor, vom acorda o atenție deosebită diversificării și folosirii mai eficiente a materiilor prime în vederea reducerii importului, prin crearea de țesături noi cu fire vigone care folosesc materiile prime secundare provenite atît din unitatea noastră cît și de la alte întreprinderi textile din țară.

ing. Maria STOICA
Biroul de programare a producției

Uzinele textile „Oltul" — Sfîntu Gheorghe

PENTRU VALORIFICAREA superioară a materiilor prime, prin utilizarea în circuitul de fabricație a deșeurilor un grup de specialiști din întreprinderea noastră a pus la punct un procedeu care permite fabricarea unui fir din deșeuri și celofibră, avînd finețea nr. 34. Prin acest procedeu se realizează 96 tone fire pe an ceea ce, reprezintă o economie de 66 tone/an bumbac adică o economie însemnată de fonduri valutare cheltuite pentru import. Pe linia produselor finite, se valorifică marginile de mușama, diferite capete și fișii din țesuturi pentru confecționarea de preșuri manuale. Vom acorda și în viitor toată atenția valorificării superioare a materiilor prime — evitînd la maximum posibil orice pierdere.

ing. Magdolna HALNÁY
Atelierul de proiectat produse

Ministerul Industriei Ușoare

MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE, conform indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat, a acționat în anul 1974 și sem. I. 1975 în scopul atingerii unei trepte superioare în activitatea de recuperare și valorificare optimă a deșeurilor textile și altor resurse secundare. S-au inventariat toate resursele existente, întocmindu-se fișe tehnice pentru fiecare tip de deșeu, s-au stabilit noi tehnologii pentru utilizarea optimă a acestora, s-au creat noi articole cu conținut de deșeuri, au fost incluse în planul de investiții pe perioada 1976—1980 noi capacități de producție destinate consumului unui volum mărit de deșeuri. Pentru anul 1975 și perioada 1976—1980, Ministerul Industriei Ușoare a întocmit un program complex de măsuri, care a fost aprobat.

Trebuie să arătăm însă că în activitatea de valorificare a deșeurilor textile mai sînt o serie de deficiențe, cunoscute de noi, și pe care le vom elimina într-un timp cît mai scurt posibil. Referitor la aspectele critice din articol, precizăm următoarele :

În articol se pune întrebarea de ce o serie de deșeuri nu se reintroduc în circuitul de fabricație al unităților productive, în loc să se livreze la alți beneficiari. Trebuie să arătăm că în structura planului de valorificare a deșeurilor textile pe economie se dau destinație acestora pentru reutilizarea în întreprinderi M.I.U., la alți beneficiari din țară, avîndu-se în vedere că și pentru aceștia folosirea lor duce la reducerea consumurilor de materie primă originală, la obținerea unor produse și semifabricate de largă utilizare. Pe de altă parte, nici nu ar fi posibil, deoarece ar necesita un volum foarte mare de investiții pentru realizarea unor capacități de producție noi în cadrul ministerului nostru.

Trebuie să arătăm că Ministerul Industriei Ușoare va utiliza un volum mărit de deșeuri textile, ajungînd ca, în 1980 să valorifice de cca. 2 ori mai multe deșeuri decît în 1975. Aceste nivele de consum sînt în directă corelație cu cel al resurselor, respectiv cu deșeurile provenite din întreprinderile M.I.U. colectate de la populație și de la Ministerul Industriei Chimice. Este totodată adevărat că în momentul de față există stocuri însemnate de deșeuri la unele întreprinderi. Trebuie să subliniem că există o restanță importantă în valorificarea deșeurilor textile din cauza M.E.F.M.C., care nu contractează articolul vată tapițerie la nivelul prevăzut (cu toate că M.E.F.M.C. și-a dat avizul la investiția de la întreprinderea NETEX Bistrița). Din această cauză, nu se vor consuma în acest an cca. 4.000 t deșeuri textile, contractele acoperind doar cca. 15% din capacitatea de producție existentă la întreprinderea amintită.

Referitor la realizarea sarcinilor de valorificare la unele unități din cadrul Centralei industriei bumbacului, trebuie să menționăm că s-a analizat situația la nivelul comitetului oamenilor muncii din cadrul centralei și a consiliului de conducere a ministerului, stabilindu-se măsuri pentru recuperarea restanțelor pînă la sfîrșitul acestui an (prin creșterea producției de prosoape din fire de vigonie, utilizarea unui volum mărit de pieptănături în producția de vată etc) ;

—s-au suplimentat planurile de cercetare pe 1975 și 1976—1980 cu noi poziții, în scopul valorificării optime a deșeurilor cu conținut de fibre și fire chimice ;

— s-au stabilit planuri de măsuri pe fiecare întreprindere din subordinea Ministerului Industriei Ușoare, în scopul reducerii consumului specific prin îmbunătățirea modului de lucru și prin introducerea de tehnologii și utilaje perfecționate ;

— s-a transmis o circulară tuturor centralelor de către Direcția finanțe-prețuri, pentru a se primi propuneri de modificări de prețuri pentru deșeuri și produse cu conținut de deșeuri ; — s-a întocmit un program de îmbunătățire a calității accesoriilor tehnologice textile.

Considerăm că articolul publicat în revista dv. a fost util specialiștilor din sectorul textil, într-o perioadă în care atenția tuturor este îndreptată în mod deosebit asupra valorificării optime a materiilor prime, deșeurilor și altor resurse secundare.

Direcția tehnică
Ing. I. LUNGU
director

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

Ergonomia în actualitate:
POSIBILITĂȚI DE SPORIRE A EFICIENȚEI MĂSURILOR DE PROTECȚIA MUNCII

PROBLEMA accidentelor de muncă, capitol important al relativ tinerei discipline — ergonomia — este la ora actuală una din problemele în care cercetarea științifică a pătruns destul de puțin, iar soluțiile existente în materie de prevenire sînt și ele la un nivel relativ nesatisfăcător. Această stare de lucruri e confirmată de larga publicitate pe care presa de specialitate din diferite țări o acordă, în ultimul timp, acestei „mari și grave" probleme, ca și de luările de poziții ale unor organisme internaționale, în special Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.) și Biroul Internațional al Muncii (B.I.M.), care atrag atenția asupra numărului mare de accidente de muncă ce continuă să se producă, asupra necesității cercetării amănunțite și găsirii celor mai indicate căi de acțiune în vederea preîntîmpinării lor. Cifre recent publicate, arată, de pildă, că în Franța în anul 1973 accidentele de muncă au provocat 4 600 de morți, 115 563 accidente grave și 29 milioane zile de incapacitate de muncă, iar în Statele Unite pierderile datorate accidentelor de muncă sînt evaluate la aproape 10 miliarde dolari anual. Cifrele sînt desigur elocvente și alarmante, iar eforturi mari pentru îmbunătățirea acestor situații „teribile și dezastruoase" se fac peste tot, rezultate fiind însă pînă în prezent departe de a fi mulțumitoare.

Cercetările noastre ne-au condus la constatarea că faptul se datorește în mare parte și insuficientei cunoașteri a fondului problemei, în principal a trei elemente componente importante : (1) structura activității de producție ; (2) categoriile de accidente de muncă ; (3) neaplicarea în mod diferențiat din aceste motive a măsurilor „de protecție" și „de securitate" a muncii, în cadrul general al activității de prevenire a accidentelor de muncă.

Asupra lor dorim să facem în continuare cîteva considerații, rezultate directe ale cercetărilor proprii întreprinse.

Circuitul de activitate și potențialul de accidentare

AVÎND ÎN VEDERE că accidentele se produc în cadrul activității de producție, pentru a le putea analiza și studia este necesar să cunoaștem mai întîi, cît mai amănunțit, această activitate, pentru a putea surprinde și a descoperi factorii și condițiile care conduc la apariția accidentelor.

Întrucît condițiile de producere a accidentelor de muncă sînt diferite, în variatele profiluri economice sau sisteme de muncă, vom analiza activitatea de producție prin elementele ei componente generale și originare : om, unealtă sau mașină și obiect de prelucrat. Deci, fiind vorba de trei elemente, unirea acestora va avea loc în mod necesar într-un cadru „triunghiular", cadru pe care pentru a ni-l imagina așa cum se prezintă el în continuă mișcare, l-am numit **circuit de activitate.** Privită astfel, activitatea de producție, în general, se desfășoară în nenumărate și variate circuite de activitate, iar activitatea unui muncitor în cadrul producției se poate desfășura : (a) în **circuit individual** sau simplu cînd muncitorul îndeplinește o singură muncă ; (b) în **circuit multiplu,** cînd muncitorul îndeplinește mai multe munci sau activiăți parțiale, și (c) în **circuit combinat,** cînd muncitorul lucrează în echipă sau împreună cu alți tovarăși de muncă. Cele trei feluri de circuite ne permit să considerăm un mare proces de producție ca rezultat al colaborării a numeroase circuite de activitate individuale sau simple, multiple și combinate. **Circuitul de activitate apare astfel ca reprezentînd elementul structural-funcțional-celula vie a procesului, respectiv a activității de producție.**

La acest nivel apreciem că trebuie să înceapă orice studiu privind activitatea de producție ca și cercetarea de ergonomie și pînă la acest nivel vor trebui căutate deficiențele de organizare și funcționare ce survin în desfășurarea diferitelor activități de producție.

Referitor la caracteristicile circuitelor mai precizăm că înfățișarea unui circuit, direcția lui de acțiune, ca și calitatea lui tehnică, diferă în diversele munci sau sisteme de muncă, iar acest caracter diferențiat marchează însăși trăsătura caracteristică a sistemului respectiv de muncă. După cum legătura este mai ușoară sau mai strînsă — labilă sau stabilă — la fel vor fi și circuitele din sistemele respective. Deocamdată vom enumera doar caracteristicile tehnice ale circuitului în cele patru sisteme de muncă :

(a) în **munca cu unelte de mînă** avem un **circuit „instabil" cu potențial mare de accidentare ;**

(b) în **mica mecanizare** este vorba de **circuit „semistabil" cu potențial mediu de accidentare ;**

(c) în **marea mecanizare** avem un **circuit „stabil" cu potențial redus de accidentare ;**

(e) iar în **munca automatizată** avem **circuit „fix" cu potențial minim de accidentare.**

Referitor la **potențialul de accidentare** al circuitelor de activitate, precizăm că cercetările noastre ne-au condus la constatarea că **cele mai multe accidente de muncă (75—80%) se produc în circuitele instabile și semistabile** (circuite de „slabă" calitate tehnică) și numai un procent mai mic de accidente se produc în circuitele stabile și fixe (circuite de „bună" și „foarte bună" calitate tehnică).

Circuitul de activitate fiind cel mai mic cadru în limitele căruia se desfășoară o activitate de producție, numim **organizare pe circuite, organizare de gradul I sau microstructura activității de producție,** iar **organizarea pe sisteme, organizare superioară, de gradul II sau macrostructura acestei activități.** (Precizăm că am considerat un sistem de muncă ca incluzînd toate muncile sau activitățile cu aceeași caracteristică tehnică de circuit).

Clasificarea accidentelor de muncă

DIFERENȚIEREA și clasificarea accidentelor de muncă în **accidente active, accidente pasive** și **accidente asimilate** (înfățișată în schema anexată) se bazează pe studiul analitic al accidentelor de muncă din întreprinderi și șantiere, cu ajutorul „circuitului de activitate" și are drept scop orientarea pe o cale nouă, cît mai eficientă, a studiului ca și a activității de prevenire a accidentelor de muncă.

În ce privește **modul de producere al accidentelor de muncă,** „circuitul de activitate" ne permite să observăm **trei modalități** de producere, corespunzătoare celor trei categorii de accidente :

1. **Accidentele active** sînt accidentele pe care muncitorul le suferă lucrînd **în cadrul circuitului său de activitate.** Cauza acestor accidente este legată de persoana muncitorului accidentat sau de elementele obiective ale circuitului său de activitate — unealtă (mașină-unealtă) sau obiect de prelucrat.

2. **Accidentele pasive** sînt accidentele pe care muncitorul le suferă datorită unor **cauze exterioare** circuitului său de activitate, dar care apar în ambianța locului său de muncă. Cauzele acestor accidente pot fi imputabile unor tovarăși de muncă (T.M.), condițiilor tehnico-organizatorice din ambianță (C.T.O.) sau unor cauze fortuite (C.F.).

3. **Accidentele asimilate** sînt accidentele care nu apar în circuitul de activitate și nici în ambianța locului de muncă al muncitorului, dar care se produc în situații legate de îndatoririle de serviciu ale acestuia ca : deplasări paraprofesionale, deplasări externe și de parcurs, sau în alte situații apreciate ca atare.

Accidentele active și cele pasive (total diferite atît în ce privește modul de producere, cît și în privința activității de prevenire) au o legătură directă, nemijlocită cu activitatea de producție, reprezentînd **adevăratele accidente de muncă** sau accidentele de muncă propriu-zise. Ele trebuie să fie înregistrate ca atare și cad de drept în sarcina organelor sau serviciilor de protecția muncii ale întreprinderilor și șantierelor. Spre deosebire de acestea, **accidentele asimilate au numai o legătură indirectă cu activitatea de producție,** nu au deci caracter de accidente de muncă propriu-zise, de ele neputînd răspunde resoartele cu protecția muncii. Prezentînd lucrurile mai succint, putem preciza că accidentele active sînt legate de circuit, accidentele pasive sînt tangente la circuit dar legate de ambianță, iar accidentele asimilate sînt independente și exterioare atît circuitului cît și ambianței de producție.

Pentru a concretiza și a face mai inteligibilă această clasificare și a vedea în spațiu realitatea celor trei categorii de accidente de muncă (active, pasive și asimilate) apreciem că schema **„Diferențierea și clasificarea accidentelor de muncă"** este sugestivă. Această schemă ne înfățișează : în centru, un cadru triunghiular care reprezintă „circuitul de activitate" al producției (M-U-O), în limitele căruia se produc accidentele active ; între circuit și cercul exterior, care delimitează ambianța de producție și implicit a locului de muncă, în limitele căreia lucrează muncitorul, avem zona în care survin sau se produc cauzele care stau la originea accidentelor pasive ; în exteriorul cercului care delimitează zona ambianței de producție, marcate prin acolade avem consemnate diferite situații sau împrejurări în care pot surveni accidentele asimilate.

Considerăm importantă și observația că în timp ce accidentele active și cele pasive apar ca avînd o direcție convergentă față de activitatea de producție — fiind deci productipete — accidentele asimilate au o direcție opusă, sînt deci divergente — respectiv productifuge.

Această „diferențiere-clasificare" urmărește să umple golul, mult resimțit în practică și în literatura de specialitate, datorat lipsei unei clasificări obiective, științifice, universal-valabilă a accidentelor de muncă și să vină în ajutorul organelor și serviciilor responsabile cu protecția muncii din întreprinderi și șantiere pentru care faptul de a nu dispune de o clasificare corespunzătoare, creează importante neajunsuri și dificultăți. Astfel, din această cauză, compartimentele respective sînt deseori obligate să-și „încarce" statisticile, înregistrînd unele accidente în producerea cărora nu au nici o vină și de care nu sînt răspunzătoare, iar acest fapt le poate aduce mai multe feluri de neajunsuri, între care : (a) aprecieri calificative slabe, nemotivate din partea forurilor superioare pentru numărul mare de accidente de muncă ; (b) dificultăți în desfășurarea normală a activității de prevenire a „veritabilelor" accidente de muncă sau a accidentelor de muncă propriu-zise, care nici ele nu au fost pînă în prezent nicăieri sistematizate, diferențiate sau clasificate în mod științific ; (c) pagube materiale prin plata ca accidente de muncă — în țările în care legislația nu le diferențiază — a accidentelor înregistrate, pentru considerațiile arătate, în mod defectuos în această categorie. Și, aceasta cu atît mai mult cu cît — din investigațiile făcute — accidentele care încarcă intempestiv sau nejustificat statisticile serviciilor cu protecția muncii reprezintă uneori un procent destul de important în cadrul morbidității prin accidentare ; (d) de asemenea, în unele situații, accidentele asimilate depășind gravitatea medie a accidentelor de muncă propriu-zise, este les-

DIFERENŢIEREA MĂSURILOR „DE PROTECŢIE“ şi „DE SECURITATE“, ÎN CADRUL ACTIVITĂŢII DE PREVENIRE A ACCIDENTELOR DE MUNCĂ

Caracteristici ale măsurilor „de protecţie“

1. — Măsurile de protecţie cuprind obiecte şi mijloace materiale, special confecţionate, pe care întreprinderea le pune la dispoziţia muncitorilor, cu obligaţia acestora de a le utiliza pentru a nu fi expuşi la accidente în munca pe care o desfăşoară în Circuitul lor de activitate.

2. — Măsurile de protecţie au caracter tehnic, sînt personale şi individuale, cu scopuri precise, bine delimitate, ca : ecrane sau ochelari de protecţie, mănuşi, palmare, căşti, centuri, genunchiere, cisme, costume speciale, măşti etc. Ele urmăresc protejarea muncitorilor sau a unor părţi ale corpului lor, faţă de categorii cunoscute de accidente.

3. — Măsurile de protecţie sînt deci măsuri de autoapărare, de grijă a muncitorilor faţă de ei înşişi.

Caracteristici ale măsurilor „de securitate“

1. — Măsurile de securitate se prezintă sub două aspecte :

a) se referă la reguli sau dispoziţii pe care muncitorii au obligaţia să le respecte, pentru a nu expune pe tovarăşii lor la accidente ;

b) cuprind o serie de mijloace materiale, ce constau din asigurarea cu dispozitivele sau amenajările necesare a uneltelor şi maşinilor, a diferitelor instalaţii sau amplasamente, a încăperilor şi clădirilor însăşi, în vederea preîntîmpinării unor situaţii sau evenimente, care ar putea expune la accidente pe muncitori, datorită altor cauze decît activitatea din Circuitul lor de activitate.

2. — Măsurile de securitate nu sînt personale sau individuale ; ele au un caracter tehnic-organizatoric colectiv, larg, chiar general ; ele interesează pe toţi angajaţii deopotrivă, ca : table indicatoare, căi de acces libere, paravane, plase sau apărători la roţi sau curele de transmisie, siguranţe la macarale, dispozitive de semnalizare sau alarmă, paratonere, exhaustoare de praf şi gaze, detectoare de noxe, căptuşiri de galerii etc.

3. — Măsurile de securitate constau deci din dispozitive şi mijloace tehnico-organizatorice cu caracter general, ce cad în sarcina organelor de resort din întreprindere şi care înfăţişează — cu deosebire — grija întreprinderii faţă de angajaţii săi.

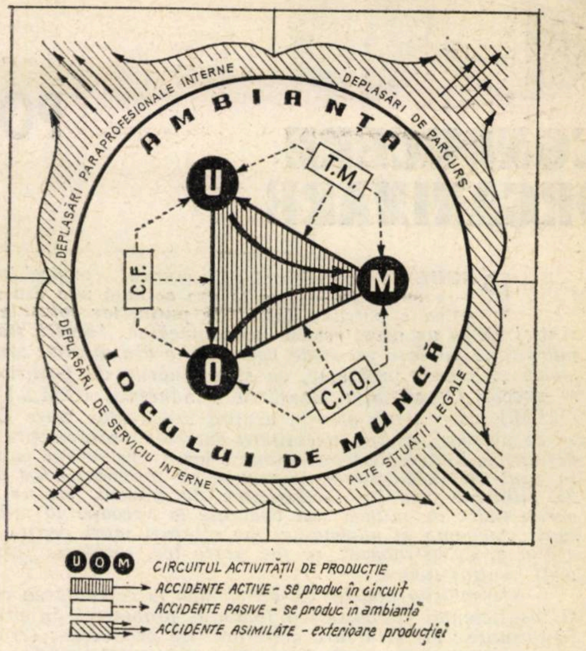
AMBIANŢA
LOCULUI DE MUNCĂ
DEPLASĂRI PARAPROFESIONALE INTERNE
DEPLASĂRI DE PARCURS
DEPLASĂRI DE SERVICIU INTERNE
ALTE SITUAŢII LEGALE
U
M
O
T.M.
C.F.
C.T.O.
CIRCUITUL ACTIVITĂŢII DE PRODUCŢIE
ACCIDENTE ACTIVE - se produc în circuit
ACCIDENTE PASIVE - se produc în ambianţă
ACCIDENTE ASIMILATE - exterioare producţiei

Schemă : Diferenţierea şi clasificarea accidentelor de muncă.

ne de înţeles că un număr chiar mai mic de astfel de accidente reprezintă un prejudiciu la fel de mare.

Aceste stări de fapt conduc la elaborarea de decizii eronate şi planuri de măsuri tehnico-organizatorice nerealiste, fapt care influenţează negativ şi nivelul alocaţiilor financiare care marchează în acest domeniu o creştere nefundamentată pe criterii logice.

Pentru o şi mai clară înţelegere a diferenţierii propuse, a accidentelor mai notăm încă două condiţii sau situaţii în care considerăm că trebuie să se producă un accident pentru a putea fi considerat accident de muncă ; (a) accidentul să reprezinte o deficienţă în organizarea sau desfăşurarea activităţii de producţie ; (b) accidentul să reprezinte o deficienţă în organizarea sau desfăşurarea activităţii de protecţie, respectiv de securitate a muncii.

Diferenţierea măsurilor „de protecţie” şi „de securitate”

MODALITATEA de studiere a accidentelor de muncă prin prisma circuitului de activitate ne conduce în mod logic şi la **diferenţierea activităţii generale de protecţia muncii în activitate „de protecţie“ şi activitate „de securitate“**, ca două activităţi distincte.

Această diferenţiere de natură a ridica, atît calitativ cît şi cantitativ, eficienţa practică a întregii activităţi este reclamată de faptul constatat că activitatea de prevenire a accidentelor active diferă de activitatea de prevenire privind accidentele pasive. Astfel, dacă sistematizăm ansamblul de măsuri şi mijloace destinate prevenirii accidentelor de muncă, vom vedea că unele sînt măsurile şi mijloacele pe care trebuie să le luăm pentru prevenirea accidentelor active, adică pentru prevenirea accidentării muncitorilor în circuitul lor de activitate şi altele sînt măsurile şi mijloacele pe care trebuie să le asigurăm pentru ca muncitorii să nu fie expuşi la accidentare pasivă, deci din cauze exterioare circuitului lor de activitate. Sînt două modalităţi, fiecare vizînd măsuri şi mijloace total diferite de acţiune în vederea preîntîmpinării a două categorii la fel de deosebite de accidente. Pe primele le vom aprecia ca **măsuri de protecţie de circuit sau protecţie personală, specială** şi cu caracter bine definit, specific ; iar pe secundele le vom aprecia ca **măsuri de securitate sau protecţie generală** ele avînd un caracter organizatoric general, nespecific (tabelul de mai sus îl considerăm edificator).

Cunoaşterea şi aplicarea în practică a acestei sistematizări este de natură a ordona şi a face mai clară munca organelor de protecţie a muncii, care în materie de accidente vor putea evita în viitor folosirea celor două noţiuni (măsuri de protecţie a muncii şi măsuri de securitate a muncii) ca avînd aceeaşi semnificaţie.

Cum organizăm reducerea numărului şi cum prevenim accidentele de muncă

PE BAZA clasificării accidentelor de muncă în cele trei categorii şi a diferenţierii măsurilor de prevenire în măsuri „de protecţie“ şi măsuri „de securitate“, reducerea numărului de accidente se va realiza în două moduri a căror eficienţă iese cu uşurinţă în evidenţă.

Pe de o parte ea se va realiza prin **analiza ştiinţifică a accidentelor de muncă şi eliminarea din cadrul acestora a accidentelor asimilate,** prin aplicarea cu stricteţe a principiilor de bază ale acestei clasificări.

Odată realizat acest fapt, trecerea la adevărata acţiune de prevenire a accidentelor de muncă rămase în evidenţă (accidente active şi accidente pasive) apare mult uşurată. În mai bună cunoştinţă de cauză şi conştienţi de responsabilităţile ce le revin, muncitorii se vor putea apăra mai bine de accidentele active şi vor evita cu mai multă atenţie şi vigilenţă accidentarea tovarăşilor lor, respectiv accidentele pasive. Prin cunoaşterea acestor diferite categorii de accidente şi implicit a măsurilor de prevenire ca măsuri diferite pentru accidentele active şi pentru accidentele pasive, nivelul cunoştinţelor lor profesionale va creşte, ei vor fi mai înarmaţi faţă de pericolele care îi pot aştepta la locurile lor de muncă sau de cele pe care ar putea să le provoace tovarăşilor lor. De asemenea, serviciile de organizare şi de protecţia muncii îşi vor cunoaşte cu mai multă precizie atribuţiile. Ele urmează să stabilească şi să păstreze pe ateliere sau chiar locuri de muncă, evidenţa măsurilor „de protecţie“ şi a celor „de securitate“, în mod separat. În acest fel, în caz de accident, se va afla cu uşurinţă care din ele au fost încălcate, aşa încît prevenirea lor viitoare va putea fi mai bine asigurată.

Mai notăm că eficienţa clasificării accidentelor de muncă în accidente active şi accidente pasive, ca şi diferenţierea măsurilor de protecţie şi de securitate a muncii, se face cu atît mai mult simţită, cu cît se operează sau lucrează pe un număr mai mare de cazuri, pe grupe mari de întreprinderi sau pe un întreg profil economic. Aprecierea comparativă a variaţiilor sau diferenţelor dintre cele două categorii vor naşte fără îndoială discuţii şi desigur întrebări : de ce la o serie de întreprinderi se produc sau survin mai multe accidente active ? de ce la altele întîlnim mai multe accidente pasive ? În acest fel se creează posibilitatea, ca organele de protecţie a muncii din unităţile economice (centrale industriale), superioare întreprinderilor, pe baza datelor diferenţiate (şi eventual codificate) asupra accidentelor de muncă primite de la întreprinderile de profil subordonate, să ia măsuri sau chiar să dirijeze direct activitatea de prevenire a accidentelor. Avînd la dispoziţie statisticile diferenţiate pe cele două categorii (active şi pasive) se va înţelege că la întreprinderile cu procent mare de accidente active (dar cu accidente pasive mai puţine) sînt posibile două eventualităţi :

(a) fie că instructajul muncitorilor pe linie de protecţia muncii lasă de dorit ;

(b) fie că unii dintre aceştia subestimează şi deci nu aplică sau nu respectă măsurile de protecţie, pe care le cunosc sau pe care trebuie să le cunoască cu precizie. În schimb, la aceste întreprinderi, măsurile organizatorice generale merg bine sau chiar foarte bine, (dovadă numărul mic de accidente pasive). La întreprinderile cu procent mare de accidente pasive (şi mai mic de accidente active) este de observat situaţia inversă, adică organele tehnice nu sînt la înălţime : (a) fie că nu-şi fac datoria în mod suficient de conştiincios, (b) fie că nu-şi cunosc în mod complet atribuţiile. În schimb, la aceste întreprinderi muncitorii sînt destul de conştiincioşi în aplicarea măsurilor personale de protecţie a muncii (dovadă numărul mic de accidente active). Organele de resort vor da desigur dispoziţii de remediere a acestor situaţii corespunzător categoriilor de accidente dominante. Iar în ce priveşte coordonarea activităţilor de prevenire a accidentelor, faptul de a avea situaţii statistice diferite privind frecvenţa accidentelor active şi a accidentelor pasive de la întreprinderi din acelaşi specific sau profil economic, este el însuşi grăitor şi un indiciu preţios al atitudinii de urmat. La întreprinderile cu multe accidente active se va dispune concentrarea atenţiei asupra instructajului muncitorilor, pe de o parte, cît şi asupra modului cum aceştia respectă dispoziţiile şi utilizează materialele de protecţie, pe de altă parte. La întreprinderile cu multe accidente pasive se recomandă o instructare teoretică atentă a maiştrilor, şefilor de ateliere şi chiar a organelor din domeniul protecţiei muncii, despre caracterul diferit şi de o mai mare greutate specifică a măsurilor de securitate, urmărindu-se totodată asigurarea cu toată precizia şi cu un deosebit simţ al răspunderii a măsurilor respective. În sensul celor arătate reţinem ca principiu că : (a) în vederea prevenirii accidentelor active instructajul şi aplicarea măsurilor de protecţie privesc cu deosebire pe muncitori ; (b) în vederea prevenirii accidentelor pasive instructajul şi aplicarea măsurilor de securitate pri-

dr. Romulus MARTIN

(*Continuare în pag. 32*)

Cursul: Studierea politicii economice interne și internaționale a P. C. R.

Metodologie în ajutorul participanților
la învățămîntul politico-ideologic de partid

Finalitatea și măiestria predării cunoștințelor economice în învățămîntul de partid

DIFICILĂ dar nobilă este misiunea propagandiștilor din învățămîntul de partid. Această armată de purtători de cuvînt ai partidului în rîndul maselor este chemată să-i ajute pe oameni să pătrundă sensurile politicii, să-și dea seama de acțiunea legităților economice, să aprecieze temeiurile măsurilor economice și să acționeze în cunoștință de cauză pentru aplicarea politicii partidului. Activitatea propagandistului este un act patriotic, de devoțiune comunistă față de ideile partidului, o participare activă la procesul educației permanente, la formarea și modelarea conștiinței și caracterului oamenilor. În contextul de ansamblu al propagandei de partid, activitatea de propagandist pentru cursurile în care se predau cunoștințe economice este în mod deosebit dificilă, pentru cei care nu au o formațiune economică de bază. De aceea, ne vom adresa în special acestei categorii de propagandiști, sugerîndu-le cîteva probleme asupra cărora ar putea reflecta pentru a-și putea îndeplini cît mai bine menirea și rolul de propagandiști ai politicii economice a partidului, a cunoștințelor economice în general.

Însușirea cunoștințelor economice, înțelegerea politicii economice a partidului reprezintă în zilele noastre o necesitate stringentă pentru orice om, indiferent de profesia sau domeniul în care activează. Omul acționează ca agent economic în diverse împrejurări : ca participant la făurirea de bunuri materiale și spirituale, la circulația, repartiția și consumul lor. Calitatea de proprietar, de producător și consumator a fiecărui cetățean al țării îl face să participe și să răspundă de modul cum este gospodărită întreaga avuție națională. Documentele Congresului al XI-lea al partidului au proiectat un amplu și atotcuprinzător program de dezvoltare economico-socială a României pînă la sfîrșitul secolului, un program de depășire a decalajelor ce ne despart de țările avansate din punct de vedere economic. Pentru a putea avansa rapid pe calea progresului economico-social este necesară participarea conștientă, creatoare și responsabilă a maselor largi la procesul de creare a bunurilor materiale și spirituale. Sursa progresului economic nu poate fi decît stimularea productivității și creativității fiecărui om, înglobarea în venitul național a aportului personal de muncă vie, inventivitate, creativitate, spirit rațional de economisire a valorilor materiale și a timpului. Una din virtuțile esențiale a învățămîntului de partid constă în stimularea participării fiecărui cursant la rezolvarea multiplelor și complicatelor probleme pe care le ridică organizarea producției și a muncii, mobilizarea întregii capacități de productivitate și creativitate a acestora.

Scopul predării și al insușirii cunoștințelor economice

Reiese deci că **însușirea politicii economice a partidului** și concomitent a cunoștințelor economice de specialitate **nu reprezintă un scop în sine**, ci un mijloc de lărgire a orizontului de gîndire, de a înțelege semnificațiile și implicațiile proceselor ce au loc în societatea noastră și a evalua rolul nostru în viața socială, contribuția pe care o putem aduce la perfecționarea organizării muncii, la progresul economic, stimulînd spiritul creator și raționalitatea în acțiune. Efortul de familiarizare cu unele cunoștințe și noțiuni abstracte ce pot părea, la prima vedere, dificil de asimilat, este răsplătit prin modul nou în care sînt percepute fenomenele complexe ale vieții economice, prin modul superior în care putem să înțelegem direcțiile și scopurile politicii economice a partidului nostru, prin modul mai profund în care observăm și evaluăm realitățile, privind dincolo de aparențe, de manifestările de suprafață ale fenomenelor sau de sensul încifrat al datelor statistice.

Interesul și curiozitatea pentru cunoștințele economice pot fi stimulate prin modul viu de predare, prin capacitatea propagandistului de a transmite în același timp cunoștințe și convingeri, prin aptitudinea sa de a se adresa minții și sufletului ascultătorilor. Apelul la sensibilitatea patriotică a cursanților, îndemnul spre realizarea prin muncă a personalității fiecăruia își găsesc ecou în mod practic în atitudinea mai responsabilă față de viață, întreprindere, societate, în spirit gospodăresc și exigent în muncă contribuind la sporirea voinței fiecăruia de a demonstra că și în țara noastră se realizează, și se pot realiza produse de înaltă tehnicitate, că se poate lucra cu maximă productivitate și la înalt nivel calitativ, că se poate perfecționa continuu întreaga activitate. Înțelegînd că scopul final al întregii politici a partidului este bunăstarea întregului popor — fiecare cetățean este pus în situația de a aprecia măsura în care într-un loc sau altul se respectă această finalitate și atunci cînd sesizează neconcordanțe să militeze pentru integrarea întocmai în spiritul politicii partidului.

Înțelegerea de către membrii societății noastre, atît a semnificațiilor cît și a implicațiilor opțiunilor politice și economice ale partidului, posibilitatea de a pătrunde și a descifra componentele intime ale mecanismului dezvoltării social-economice și resorturile progresului, ca și locul și rolul crescînd ce revin fiecăruia dintre noi în acest proces conduce la creșterea gradului de conștientizare și motivare a acțiunilor noastre, a responsabilității sociale și de satisfacție în muncă. Tocmai aceasta este misiunea principală și nobilă ce revine învățămîntului politico-ideologic de partid înțeles ca parte integrantă a educației permanente.

Conștientizarea necesității și utilității practice a însușirii cunoștințelor economice reprezintă una din condițiile esențiale ale eficienței învățămîntului de partid. Realizarea faptului că însușirea cunoștințelor economice poate ajuta la mai buna înțelegere a realităților vieții economice atît de complexe în zilele noastre, că poate contribui la mai buna adaptare a comportamentului fiecăruia la imperativele vieții economice stimulează interesul pentru învățătură, curiozitatea și dorința de a afla lucruri noi.

Receptarea ideilor economice, reținerea semnificației lor contribuie la înțelegerea contextului de civilizație în care trăim, la cunoașterea cerințelor legităților economice, la pătrunderea sensului politicii economice, la surprinderea ideilor și tezelor teoretice, ideologice, economice, și la dezvăluirea amplului cîmp de intercondiționare dialectică a factorilor economici și socio-culturali. Acest complex proces formativ contribuie la crearea unei viziuni de ansamblu asupra societății, specifică materialismului dialectic și stimulează gîndirea creatoare, deschisă dialogului, dezbaterea aprofundată a problemelor.

Prin modul în care sînt expuse și argumentate cunoștințele economice, acestea pot insufla încrederea optimă în capacitatea omului de a depăși situațiile critice, de a înfrînge dificultățile și de a-și construi un viitor pe măsura dezvoltării multilaterale a personalității umane în societatea noastră. Însușirea cunoștințelor economice este de natură să ducă la modificări în modul de percepere a realității în toate domeniile de muncă, în toate relațiile vieții personale și sociale, determinînd o mai bună adaptare la exigențele vieții economice, o asumare mai activă și mai eficientă a responsabilităților profesionale și sociale.

Unitatea dintre teorie și practică

DUPĂ CUM SE ȘTIE mijloacele de comunicare au o înrîurire profundă asupra modului de recepționare a mesajului de idei. Preocuparea sporită și permanentă de a elimina formalismul din învățămîntul politico-ideologic de partid impune propagandiștilor o exigență deosebită, atît în privința însușirii cît mai temeinice a cunoștințelor, cît și în perfecționarea mijloacelor pe care le folosesc pentru transmiterea acestora. Gîndul că sînt mesagerii unor idei de forță ale partidului, menite să contribuie la formarea unor convingeri politico-economice argumentate este de natură să imprime un spirit de înaltă exigență în pregătirea și desfășurarea lecțiilor, expunerilor, convorbirilor pe teme economice, dezbaterilor, seminariilor. etc.

Înainte de a preda cunoștințele economice este necesar să se înțeleagă rațiunile pentru care se însușesc acestea. De aceea, reamintim succint, că prin tematica lor cursurile de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R. urmăresc să ofere cunoștințe economice de bază menite să contribuie la :

1) Înțelegerea mecanismelor vieții economice, a politicii economice a partidului nostru formulate în Programul partidului, în celelalte documente ale Congresului al XI-lea al P.C.R. și cunoașterea direcțiilor principale ale dezvoltării economiei românești în cincinalul revoluției tehnico-științifice și importanța acestuia pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

2) Dezvăluirea influențelor pe care creșterea productivității muncii, sporirea eficienței economiei în geneal le exercită asupra :

a) progresului economiei naționale și în același timp asupra ridicării nivelului de trai al întregului popor ;

b) asupra ridicării competitivității produselor românești pe piața mondială și a atenuării decalajelor ce ne despart de statele dezvoltate din punct de vedere economic.

3) Sesizarea rolului progresului economic în evoluția civilizației contemporane, cunoașterea principalelor probleme cu care este confruntată economia mondială și înțelegerea politicii externe a României de dezvoltare a schimburilor economice, a relațiilor de cooperare în primul rînd cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu toate statele lumii.

Familiarizarea cu problemele economice, cu cunoștințele economice, nu înseamnă că fiecare cursant trebuie să devină un expert sau specialist, ci să-l ajute în activitatea sa, — în optimizarea deciziilor sale, în evaluarea rezultatelor prin prisma obiectivelor și aprecierea contextului general.

4) Influențele învățămîntului politic se concretizează deci atît în îmbogățirea spirituală, în maturizarea gîndirii economice a cursanților, cît și într-un impuls dat acțiunii lor practice și în dezvoltarea creativității lor.

Formarea aptitudinii de a privi într-o perspectivă largă lucrurile curente și obișnuite cu care sîntem constant în contact este o facultate pe care învățămîntul politic este chemat să o dezvolte și consolideze. Se poate astfel înlătura tendința unora de a se preocupa numai de propria activitate profesională și de a nu se interesa de ceea ce se petrece în jur. Discutarea unor probleme teoretice, de politică economică prilejuiește aducerea în dezbatere a unor aspecte practice ale fenomenelor economice respective, formularea unor aprecieri asupra modului concret cum este organizată activitatea economică în unitatea respectivă, se pot sesiza deficiențe și găsi idei de soluționare a acestora.

Aplicarea în practică a unor propuneri sau idei stimulează formularea altor noi și noi propuneri pentru îmbunătățirea activității. Creșterea gradului de înțelegere și de responsabilitate determină implicit ascuțirea spiritului critic, a intoleranței față de aspectele negative din activitate — risipă de materiale, dezordine, irosirea timpului mașinilor și al oamenilor — se vor simți personal răspunzători și îndemnați să găsească soluții noi pentru a pune în acțiune mijloacele productive în mod cît mai rațional, mai eficient, mai gospodăresc. Cînd într-un seminar se întîlnesc multe idei noi, realizabile, care se cer transpuse în viață, oamenii declanșează o forță care împinge înainte activitatea. Ideile care pot duce la rezolvarea unor probleme dau imbold interesului pentru însușirea cunoștințelor economice, pentru înțelegerea politicii economice, îi învață pe oameni să simtă faptul că întotdeauna există o posibilitate mai bună de a organiza munca, un mod mai economic de folosire a materialelor și energiei, o soluție tehnică mai eficientă decît cele precedente, îi învață să-și schimbe atitudinea față de lucruri, să fie creativi și responsabili.

Apreciind ideile formulate de cursanți propagandistul stimulează încrederea acestora în propriile forțe, în capacitatea lor creativă, le întărește sentimentul de realizare personală, lucru care creează o atmosferă de interes pentru cunoaștere, descoperire și înțelegere a problemelor economice ceea ce dă satisfacția de a putea contribui în practică la perfecționarea activității.

Forme vii de desfășurare a cursurilor

MODUL DE DESFĂȘURARE a cursurilor de învățămînt politico-ideologic de partid depinde de o multitudine de factori. Pentru bunul mers al întregii activități propagandistul trebuie să țină seama de gradul de pregătire a cursanților, de diferențele de nivel de pregătire dintre membrii grupului. În funcție de aceasta va putea să folosească drept primă etapă metoda expunerii temei și după aceea întrebările și răspunsurile consultațiile, convorbirile, dezbaterile sau alte forme participative, activizatoare.

Formele propriu-zise de desfășurare a cursurilor nu se pot supune unor reguli fixe, fiecare propagandist — ținînd seama și de posibilitățile cursanților poate adapta maniera de predare și discuțiile la gradul de dificultate al temei, la posibilitățile de explicare a noțiunilor generale prin forme concrete de manifestare a lor în viața economică. Propagandistul trebuie să aibă flerul, capacitatea, talentul de a sesiza dificultățile cursanților în înțelegerea unor termeni sau noțiuni economice și să caute să le explice prin cuvinte simple pentru a putea să-și dea seama de sensul acestora și de sfera lor de acțiune. Dacă problemele au un grad mare de dificultate, de abstractizare sau implică cunoștințe de strictă specialitate, propagandistul **sau un alt cursant** care este bine pregătit în domeniul discutat poate face în 10—15 minute un expozeu asupra problemelor, un rezumat succint pe baza căruia să se dezvolte și aprofundeze argumentarea prin participarea cursanților la discuții.

Problemele politice și economice importante se cer împărțite în capitolele lor componente și prin participarea tuturor să se realizeze o definire și caracterizare clară a fiecărui capitol. Stimularea cursanților la aprofundarea problemelor, la îmbinarea cunoștințelor teoretice cu observațiile de viață sporește sentimentul de participare la studiu și la aplicarea cunoștințelor dobîndite în viață.

„Secretul“ succesului multor propagandiști constă în priceperea de a explica limpede, clar și succint problemele teoretice și **de a descrie formele de manifestare a acestora în practica economică, fără să se substituie cursanților, lăsîndu-i pe aceștia să-și expună punctele de vedere. A avea mereu la îndemînă exemple materiale ale problemelor teoretice, a putea înfățișa sensurile economice, formele de manifestare în viața de toate zilele a legităților economice este o sursă de ancorare în realitățile imediate cunoscute cursanților, o cale de a le produce și dezvolta interesul pentru studiu.**

Preocuparea de a face ca atmosfera creatoare din seminarii să crească de la o ședință la alta dă rezultate bune dacă antrenează și stimulează dorința de cunoaștere mai profundă a politicii economice a partidului și în același timp formează aptitudinea de a rezolva mai eficient, mai economicos problemele muncii cursanților. Este important, de asemenea, pentru propagandist, să aibă mult tact dacă se întîmplă ca un cursant să întîmpine greutăți în exprimarea unei idei, teze etc., să apeleze la ajutorul altor cursanți fără a face pe cineva să nu se simtă bine. Formulele de întrerupere a unor cursanți să fie, de asemenea, politicoase : bunăoară, dacă cineva se îndepărtează de subiect, îi putem cere să redea esențialul în 2—3 fraze. Există diverse moduri de a stimula participarea cursanților la discuții, de a rupe tăcerea de la început sau care se poate așterne într-un moment al cursului.

Se poate folosi, bunăoară, lectura unui paragraf dintr-un document de partid, sau lectura definiției unui fenomen, dintr-un manual, revistă sau dicționar, citat care caracterizează problema și readuce în memoria cursanților idei, declanșează dorința de a completa, explica mai departe. Unii propagandiști folosesc pauza creată pentru a aprecia valoarea discuțiilor anterioare și stimulează interesul față de problemele ce urmează a fi aprofundate prin întrebări sau, rugînd pe un cursant să rezume ce s-a spus mai înainte și să observe dacă s-a omis ceva important.

Se poate cere să se adauge ceva la elucidarea problemei dacă e abordată într-o lumină nouă sau din puncte de vedere diferite. Se poate cere să se arate ce înțelesuri diferite pot fi date unui termen sau unei noțiuni. Sau se pot formula întrebări ca : Ce influențe poate avea problema în discuție asupra altor domenii de activitate ; Cine poate influența asupra eficienței unei activități ; Unde se mai manifestă acțiunea legilor respective ; Cum se rezolvă, de obicei, în practică problema ; Ce posibilități și restricții decurg din legislația economică ; Cum se vor rezolva problemele în cincinalul viitor ; Ce contribuții se așteaptă de la domeniul de activitate respectiv. Unii propagandiști îndeamnă cursanții să se gîndească la probleme „asemănătoare“ sau „diferite“, la efectele imediate sau în perspectivă ale acțiunilor respective, la modul cum apar din diverse puncte de vedere.

Întrebările de felul acesta sînt de natură să stimuleze noi asociații de idei, noi exerciții mintale, apelează la cunoștințe anterioare, din alte domenii de activitate, fac ca problemele să fie privite la nivelul economiei naționale, în aspectele lor prezente și viitoare, să fie evaluate prin prisma interesului general al societății și prin cea a interesului personal, incită la reflecție și adesea chiar la inițiative și acțiuni.

Pentru a fi un bun animator al discuțiilor este indicat ca propagandistul să aibă pregătite și notate cel puțin 4—5 întrebări ajutătoare pentru fiecare din problemele principale cuprinse în temă. El trebuie să aibă în vedere că un cursant poate începe expunerea unei idei, altul a altei idei, relevînd aspecte neesențiale sau numai tangente cu subiectul în discuție ; atunci întrebările ajutătoare pot corecta situația concentrînd efortul spre ceea ce este esențial, specific, caracteristic, concret și care se cere reținut în mod deosebit. Aceasta creează atmosfera de ambianță creatoare, de colaborare strînsă și degajată între propagandist și cursanți, atmosfera de cooperare pentru realizarea unui scop definit, precis.

Nu este rău nici dacă se stabilește de la bun început o limită de timp a discuțiilor și se ierarhizează dinainte problemele de discutat. Se poate astfel realiza un efort colectiv pentru a dobîndi în minimum de timp posibil efecte maxime ; atît în planul cognitiv informativ cît și în cel formativ, în generarea unor idei soluții cu efecte practice.

Adesea, la cursuri participă lucrători din producție și din serviciile tehnice și de organizare și confruntîndu-și punctele de vedere referitoare la eficacitatea organizării propriei activități pot descoperi soluții la problemele ce-i preocupă. Cursanții aduc în discuții fructul experienței proprii, al inteligenței personale, iau parte la dezbaterea unor probleme politice generale, dar și la ameliorarea propriei activități economice. Fiecare poate avea idei de oarecare importanță, care pot aduce în mediul respectiv de muncă o mai bună folosire a materialelor, o organizare mai judicioasă a muncii, o utilizare mai eficientă a timpului etc, etc. De aceea, ideile practice, soluțiile ce pot fi sugerate se cer transpuse în viață, fructificate.

Pentru a spori eficacitatea cursurilor, creativitatea cursanților, puterea de invenție a grupului este bine ca cineva să primească misiunea de a nota ideile cu caracter practic ce se aduc în discuția cursului. Acestea vor fi apoi supuse factorilor de decizie și urmărită eficacitatea lor.

Competența propagandistului se manifestă și atunci cînd oferă ocazii de participare la discuții și celor mai timizi cursanți, cînd încurajează pe fiecare să simtă că ideile sale au valoare, că e nevoie de participarea sa pentru a lămuri unele aspecte teoretice sau pentru a ilustra temele dezbătute cu un exemplu practic, pentru a face mai vizibile manifestările concrete ale fenomenelor economice, pentru a le aduce mai aproape de înțelegerea realităților imediate.

În orice formă de desfășurare a cursurilor de învățămînt politic folosită de propagandist **o importanță esențială are modul în care știe să formuleze și să lanseze întrebările.** Este bine să știe că întrebările se cer a fi formulate cît mai concis. Scurt dar nu în termeni generali, ci limitate într-un cadru pentru ca răspunsurile să fie coordonate spre ceea ce este esențial. Întrebările ce încep cu formula : „Cum“ acționează legea sau „cum definim“... dau rezultate bune, dar cer de obicei întrebări ajutătoare care să precizeze ce fel de, în ce condiții, cînd, unde, de către cine etc., etc.

Se observă că nu întotdeauna cei ce tratează o problemă se gîndesc la același lucru, focul discuțiilor e dispersat. Atunci se poate scrie o întrebare sau mai multe pe tablă și pot fi chestionați cursanții asupra sensului pe care îl dau pentru ca astfel să se formuleze un răspuns clar, o definiție și să se concentreze atenția tuturor asupra aceluiași subiect.

Întrebările sînt de nenumărate feluri : de pornire, de deschidere a discuțiilor, de aprofundare a subiectului, de concretizare de exemplificare practică, ajutătoare, complementare etc., etc.

Prin o serie de întrebări ajutătoare, de degajare a esențialului, se poate ajunge la o definire, apoi la caracterizarea fenomenului în discuție, la relevarea manifestărilor concrete în viața economică a țării etc.

Întrebările pentru elucidarea din punct de vedere teoretic, politic, a problemelor este bine să fie urmate de altele care conduc la relevarea modurilor de manifestare în practică a acestora și pot stimula preocuparea pentru îmbunătățirea propriei activități. Astfel, întrebările s-ar putea formula : Ce s-ar putea face în întreprinderea noastră în acest sens ; Cum am putea noi contribui la creșterea productivității muncii ; Ce aspecte noi ar putea fi luate în considerare pentru sporirea competitivității produselor noastre ; Cum s-ar putea realiza mai repede și mai bine programul de investiții etc.

Problemele predării propriu-zise, ale expunerii temei le-am lăsat mai la urmă nu pentru că nu ar avea suficientă importanță, ci pentru că aici cunoștințele, pregătirea, experiența, înclinațiile fiecărui propagandist sînt determinante.

A expune succint, clar, pe înțelesul tuturor cursanților temele deosebit de complexe ale cursului nu este ușor. A sintetiza ideile, a le ordona în funcție de importanța și legăturile dintre ele, a dezvălui semnificațiile politice ale problemelor și implicațiile lor asupra vieții de zi cu zi nu e simplu dar, și aici, ca în orice domeniu, practica ne sporește capacitățile. Pe măsura desfășurării cursului, în colaborarea și dialogul direct se formează ambianța de comunicare, reflectare și adîncire a problemelor. Propagandiștii pot ajuta pe unii cursanți să întocmească scurte referate pe unele aspecte ale temelor și pe baza acestora să conducă dezbaterile.

Orice problemă se lămurește bine dacă mai întîi e bine exprimată și definită, evitînd expunerile generale și divizînd temele în probleme strict delimitate pe care să încercăm să le explicăm într-o manieră nouă, simplă, competentă și în așa fel încît să fie cel mai bine receptate de un om obisnuit. În timpul expunerii e bine să avem alături documentele de partid cuprinse în bibliografie, consultații pe teme publicate în reviste și ziare, să avem manuale, dicționare, la care putem apela pentru a le citi cursanților pasaje care redau esențialul.

Succesul oricărei predări este condiționat de priceperea de a expune problemele teoretice în mod accesibil, de arta de a sinteza și concretiza, iar succesul dezbaterilor de arta de a formula întrebări. A ști să asculți oamenii, să sesizezi lacunele din cunoștințele lor și să le oferi ceea ce îi poate ajuta să-și îmbogățească orizontul de gîndire, capacitatea de a înțelege problemele economice și de a judeca prin prisma lor aspectele concrete ale vieții, a prinde din zbor ideile de soluționare a unor situații concrete, și a stimula acțiunea pentru traducerea lor în viață este o artă ce se dobîndește prin activitate perseverentă și care devine de-a dreptul pasionantă.

Pentru a face mai vie, mai atractivă și mai convingătoare expunerea, **propagandistul poate și trebuie să folosească un bogat material vizual.** Există planșe cu grafice și diagrame înfățișînd diferite aspecte ale dezvoltării economiei românești și prevederile planului cincinal viitor. Alte grafice, diagrame cuprinse în consultații pot fi prezentate la epidiascop, iar în lipsa acestuia pot fi transcrise mărit pe planșe pentru a putea fi văzute de toți cursanții. **Ar fi bine ca într-o primă ședință să li se explice cursanților cum se citește un grafic, o diagramă, un tabel.** Cînd temele o cer, e bine să existe și hărți pentru a se demonstra, bunăoară, țările cu care întreține relații economice România, zonele unde ajung produsele noastre, distanțele care ne despart de sursele de aprovizionare cu materii prime etc. În felul acesta argumentele privind, de exemplu, importanța calității produselor în creșterea competitivității lor, a economisirii materiilor prime și materialelor ținînd seama de costul lor și distanțele de aprovizionare, devin mult mai sugestive și convingătoare.

Exigențele pregătirii propagandiștilor și a cursanților

NU SE POATE ASIGURA nici o expunere vie, convingătoare, interesantă, nici o dezbatere antrenantă și eficientă dacă propagandistul și cursanții la rîndul lor nu și-au însușit cît mai temeinic cunoștințele din fiecare temă și în primul rînd documentele de partid din bibliografia recomandată. Lectura unei consultații sau a unui documentar nu e întotdeauna suficientă. Propagandiștii și cursanții pot găsi în **„Revista economică“** studii și articole care aprofundează diferite aspecte ale temelor din curs. Pot citi în aceeași revistă glosarul care explică pe scurt diferite noțiuni și categorii economice. De asemenea, pot folosi ziarele și revistele, manualele de economie politică, **dicționarul economic** pentru a se edifica le de economie politică, **dicționarul economic** pentru a se edifica asupra conținutului fiecărei teme. Este bine să se alcătuiască un fișier al cursului în care să-și noteze pentru fiecare temă ceea ce a citit. A căuta mereu idei, argumente, exemple pentru ilustrarea temelor atît în documentele de partid, în celelalte materiale din bibliografia recomandată, în revistele de specialitate, cît și în ziarele centrale și locale, în activitatea unității respective, este o activitate esențială care ajută propagandistul să fie bine înarmat pentru a se prezenta în fața cursanților cu o bogăție de idei, argumente, fapte semnificative. Menținînd un interes viu pentru tot ceea ce ne înconjoară, citind mult și cu atenție și făcînd efortul de a sistematiza și reține esențialul, de a exprima clar, concis și plastic ideile, propagandistul își perfecționează continuu măiestria. El poate contribui astfel la stimularea interesului cursanților pentru studiul politicii economice a partidului, le poate insufla exigența în pregătirea pentru cursuri și le poate dezvolta pe baze științifice materialist-dialectice gîndirea economică, domeniu atît de important al conștiinței socialiste. O bună pregătire a propagandiștilor poate contribui la formarea și dezvoltarea la cursanți a spiritului de observație asupra fenomenelor din viața economică, le poate dezvolta creativitatea, inventivitatea, atît de necesare în procesul îndeplinirii cincinalului revoluției tehnico-științifice.

Prin aceasta propagandistul din învățămîntul politico-ideologic de partid îndeplinește o funcție socială și politică de mare cinste și responsabilitate și are satisfacția participării la una din cele mai grele sarcini pe care și le-a asumat socialismul și anume cea de a forma omul comunist, de a dezvolta conștiința acestuia, de a dezvolta multilateral personalitatea umană.

dr. Maria D. POPESCU

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

La izvoarele teoriei valorii-muncă (II)

Teoria valorii-muncă la clasicii burghezi: Quesnay, Smith, Ricardo

DRUMUL cercetării fructuoase deschis științei economice de Boisguillebert și Petty prin teoria valorii-muncă a fost urmat de pleiada marilor economiști Quesnay, Smith, Ricardo, Sismondi, care au adus prin opera lor contribuții remarcabile la dezvoltarea economiei politice, punînd în centrul ei valoarea creată de munca omenească. Cuceririle lor de preț au constituit unul din izvoarele marxismului.

François Quesnay (1694–1774), intemeietorul școlii fiziocrate, și-a fondat „Tabloul economic" – o genială cucerire științifică a secolului al XVIII-lea, cu rezonanțe pînă în zilele noastre 1) – pe valoarea nou creată în agricultura Franței într-unul din anii epocii sale. Preocupat de soluționarea unor probleme practice legate de nevoia ridicării agriculturii – dusă la decădere de politica mercantilistă din timpul lui Ludovic al XIV-lea – Quesnay a pus pe prim plan „produsul net", adică surplusul de valoare care rămînea după scăderea cheltuielilor cauzate de producție. Cum în agricultură acest surplus era vizibil pentru toată lumea, în formă materială și valorică, și cum se cerea sprijinită agricultura, el a considerat în mod eronat că numai în acest domeniu munca omului este capabilă să creeze un „produs net". Această eroare viciază raționamentele sale. Societatea, preciza el, este împărțită în trei clase cu activități și funcții diferite: clasa productivă a agricultorilor (la un loc capitaliști, muncitori agricoli, fermieri) care creează „produsul net"; clasa parazitară (a moșierilor, slujitorilor ordinii statale și religioase și a „încasatorilor de zeciuieli"), care consumă „produsul net"; clasa sterilă a industriașilor (capitaliști, muncitori, meșteșugari), care „transformă" produsele fără a crea „produs net". Slaba dezvoltare a industriei pe vremea sa l-a împiedicat pe Quesnay să vadă că nu numai în agricultură, dar și în industrie se creează o valoare care depășește cheltuielile de producție – astăzi evident cu mult superioară celei din agricultură – așa încît muncitorii sînt de fapt creatorii „produsului net" maxim și în nici un caz „sterili". Între aceste trei clase sociale este urmărită circulația produselor și realizarea valorii produsului global, inclusiv a celui net 2). În știința economică Quesnay, prin „Tabloul" său, a pus începutul teoriei reproducției – după unii „Tabloul" este primul model macroeconomic al reproducției –, iar în politica economică el a arătat cum s-ar putea reține o parte a „produsului net" în agricultură pentru stimularea dezvoltării ei, ieșirea din stagnare și realizarea creșterii economice: pe seama reducerii consumului și cheltuielilor parazitare.

În opera lui Quesnay valoarea creată de muncă, cu concursul naturii (în acest sens el se apropie mai mult de englezul Petty decît de precursorul său francez Boisguillebert), poate spori dacă sînt atacate privilegiile feudale, dacă munca producătorilor este eliberată de îngrădiri și dacă ea își sporește forța creatoare prin mijloace de lucru perfecționate, realizate prin acumularea, fie și a unei părți, din „produsul net". Cîtă deosebire între concepția economistului clasic burghez, care socotea reducerea consumului parazitar o condiție indispensabilă a reluării producției pe scară lărgită, și a unor economiști ca Malthus sau Keynes, împreună cu mulți adepți contemporani ai lor, care socotesc sporirea consumului parazitar drept o condiție a realizării reproducției. Aceste deosebiri reflectă și stările în care s-a aflat și se află capitalismul în diverse epoci. În epoca lui Quesnay sistemul capitalist era plin de vigoare și lupta din răsputeri cu feudalismul în descompunere; în epoca noastră el este ros de puternice contradicții, asaltat de ample mișcări anticapitaliste și luptă din răsputeri pentru a supraviețui momentului.

Descoperirea genială a lui Quesnay, realizată prin al său „Tablou economic", a constituit un cadru propice de orientare a teoriei valorii – îndeosebi sub forma sa de „produs net" – împotriva orînduirii feudale.

Adam Smith (1723–1790) – „adevăratul părinte al economiei politice" pentru că în opera lui aceasta „capătă contururi precise" – a dus teoria valorii-muncă pe noi culmi prin mari cuceriri, dar și prin relevante erori. Unica sa lucrarea economică: „Avuția națiunilor. Cercetare asupra naturii și cauzelor ei", debutează cu fructuoasa idee după care „munca anuală a oricărei națiuni constituie fondul care dintotdeauna o aprovizionează cu toate bunurile necesare și de înlesnire a traiului, pe care le consumă anual și care constau totdeauna, fie în produsul imediat al acestei munci, fie în ceea ce se cumpără cu acest produs, de la alte națiuni" 3). Economist al perioadei manufacturiere, el socotea că o națiune se poate îmbogăți mai repede sau mai încet în primul rînd în funcție de priceperea, îndemînarea și chibzuința cu care este înfăptuită în general munca, și în al doilea rînd, în funcție de raportul dintre numărul locuitorilor ocupați cu munci productive și cei ocupați cu activități neproductive. Diviziunea muncii, dezvoltată în epoca sa, era principala pîrghie de sporire a capacității productive a muncii care făcea să sporească „avuția națiunii" și să se îmbogățească burghezia. Studiului acestor factori le-a acordat Smith multă importanță iar contribuțiile în acest domeniu sînt întru totul remarcabile.

Capacitatea de a crea valori nu este atribuită de Smith unei munci concrete anume, depuse într-un domeniu sau altul, ci muncii omenești în general, practicate în sfera producției de bunuri materiale. Fără a delimita munca abstractă de cea concretă – această descoperire o va face Marx mai tîrziu – el deschide o nouă pistă de cercetare ale cărei roade vor fi de importanță crucială pentru știința economică.

Smith face pași înainte pe linia delimitării valorii de valoarea de întrebuințare, a „prețului natural" de „prețul real", și respinge încercările de determinare a valorii mărfurilor prin utilitate sau raritate cum făcuse contemporanul său francez Condillac, socotit în vremea noastră precursor al marginalismului utilitarist. Pentru economistul scoțian „prețul real al oricărui lucru... este truda și osteneala depuse pentru obținerea lui... Ceea ce se cumpără cu bani sau cu mărfuri este obținut printr-o muncă egală cu ceea ce am putea obține prin propria noastră trudă fizică... Banii și mărfurile conțin valoarea unei anumite cantități de muncă pe care noi o schimbăm cu ceea

---

fișe

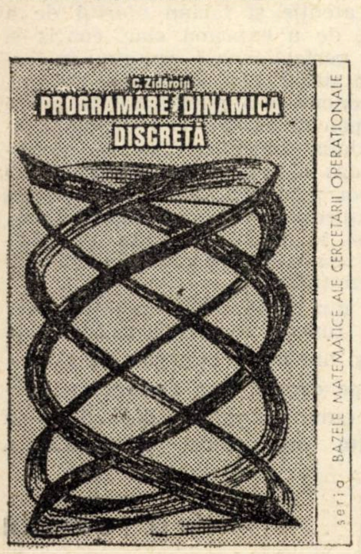
C. Zidăroiu
PROGRAMARE DINAMICA DISCRETĂ
seria BAZELE MATEMATICE ALE CERCETĂRII OPERAȚIONALE

● *Într-o manieră sintetică, lucrarea lui Corneliu Zidăroiu (Programarea dinamică discretă, Editura tehnică, București, 1975, 281 p.), prezintă principalele valențe – demonstrate, aplicate și aplicabile – ale programării dinamice discrete. Problema tratată prezintă o arie largă de interes, deoarece în general programarea dinamică este una din principalele tehnici matematice de rezolvare a unor clase de probleme de optimizare care apar în economie, cercetarea operațională, știință, tehnică etc. Cu atît mai mult captează atenția specialiștilor programarea dinamică discretă, știut fiind că există o mare varietate de probleme de optimizare în care deciziile nu pot avea loc în orice moment de timp. În special în domeniul economic, în numeroase situații, deciziile pot fi luate numai în anumite intervale de timp (zilnic, lunar trimestrial, anual), și în astfel de cazuri timpul trebuie să fie considerat drept variabilă discretă, adică luînd numai un număr finit sau o infinitate numărabilă de valori.*

Mînuind cu dexteritate aparatul logico-matematic, făcînd apel la o vastă și reprezentativă bibliografie românească și mondială de specialitate, autorul tratează cu competență și dintr-un unghi inedit probleme ale programării dinamice deterministe și aleatoare cu orizont finit și infinit, lanțuri Markov finite și finite reglabile, susținute cu exemple și rezultate concrete de larg interes. Se acordă un spațiu larg prezentării unor rezultate originale privind sistemele aleatoare reglabile cu legături complete.

Abordînd în acest mod problema programării dinamice la procesele secvențiale de decizii cu timp discret, lucrarea aduce contribuții de un interes cert la promovarea pe scară a metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor în activitatea de organizare și conducere.

Sesiunea științifică „Craiova — trecut, prezent, viitor".

● *În cadrul manifestărilor organizate cu prilejul împlinirii a 1750 de ani de la prima mențiune documentară a străvechii așezări daco-getice Pelendava și a 500 de ani de la prima atestare documentară a Craiovei, în localitate a avut loc sesiunea științifică „Craiova – trecut, prezent, viitor", organizată de Comitetul municipal de partid în colaborare cu Academia de științe sociale și politice. Academicieni, cadre didactice, cercetători științifici, activiști de partid și de stat au prezentat comunicări în care au fost abordate pe larg momente* ce presupunem la un moment dat că ar conține valoarea unei cantități egale de muncă" 4). Determinarea valorii prin muncă și punerea lor în legătură directă, nemijlocită, extinderea muncii creatoare de valoare la toate ramurile productive, delimitarea valorii de întrebuințare de valoarea de schimb și a valorii de preț, măsurarea valorii prin cantitatea de muncă, considerarea schimbului de mărfuri ca schimb de activități între oameni sînt merite incontestabile ale lui Smith în dezvoltarea teoriei valorii – muncă. La ele mai pot fi adăugate explicațiile științifice date salariului, profitului și rentei prin prisma valorii create de muncă și existenței celor trei clase din societatea capitalistă : muncitori, capitaliști, proprietari, funciari.

Marele salt înainte făcut de Smith n-a fost lipsit de pași șovăelnici, de ezitări, confuzii și erori din care s-a înfruptat apoi economia politică vulgară. Smith observase că în practica curentă valoarea creată de muncă nu revine integral muncii ea fiind împărțită între muncă, capital și pămînt (proprietar funciar). Lui i-a fost peste măsură să pună de acord aceste practici burgheze cu marile sale realizări științifice, a proclamat ca valabilă explicarea prin muncă a valorii pentru epocile premergătoare apariției capitalului și proprietății funciare, iar pentru „uzul casnic burghez" a explicat valoarea prin trei venituri – salariu, profit, rentă – însușite de cele trei clase – muncitori, capitaliști, proprietari funciari. Această teorie eronată nu numai că a fost pusă la baza „dogmei Smith" – despre reproducție – făcînd pași înapoi față de „Tabloul economic" – dar ea a fost preluată de „sistematizatorul" său, francezul J. B. Say, absolutizată și transformată în teoria apologetică a factorilor de producție. Conform acesteia, valoarea ar fi creată nu numai de muncă, ci de toți factorii de producție fiecăruia revenindu-i drept retribuție o parte din valoare sub formă de salariu pentru muncă, profit pentru capital și rentă pentru natură (respectiv proprietar funciar).

Eroarea unui clasic devine fundament pentru teoria factorilor de producție, iar mai tîrziu pentru întreaga gîndire economică burgheză apologetică, inclusiv pentru marginaliști și neomarginaliști.

David Ricardo (1772–1823) a salvat pentru o primă etapă cuceririle științifice ale lui Smith. Economist al unei perioade mai avansate a dezvoltării capitalismului – din epoca mașinismului, a revoluției industriale în Anglia – el a pus în centrul întregului său sistem teoretic valoarea-muncă. Ricardo, nota Marx în însemnările sale despre marele clasic englez, a silit știința economică „să se debaraseze de rutina de pînă atunci și să-și dea seama în ce măsură celelalte categorii dezvoltate și proclamate de ea – relațiile de producție și de schimb – corespund sau contrazic această bază (determinarea valorii prin timpul de muncă n.n.), acest punct de plecare ; în general, în ce măsură știința care reflectă, care reproduce doar formele exterioare de manifestare a procesului și deci înseși aceste manifestări, corespunde bazei pe care se întemeiază legătura lăuntrică, adevărata fiziologie a societății burgheze și care formează punctul de plecare al științei ; să-și dea seama cum stau în general lucrurile cu această contradicție dintre mișcarea aparentă a sistemului și mișcarea lui reală" 5). Valoarea la Ricardo este creația muncii și numai a muncii omenești fără nici un adaos exterior ei. Numai cei ce confundă – voit sau nevoit – valoarea cu valoarea de întrebuințare, respectiv avuția, va remarca el într-o polemică cu J. B. Say, pot socoti capitalul și natura drept factori de creare a valorii, alături de muncă. **În trecut și în prezent valoarea a fost și este creată de muncă.**

Ricardo găsește soluție pentru obstacolul întîmpinat de Smith în explicarea valorii prin muncă în condițiile capitalismului. Pentru el una este crearea substanței valorii și alta este împărțirea ei între clasele sociale. Valoarea, creată de muncă și numai de ea, se împarte între cele trei clase sociale nu după pretinsul aport al celor trei factori, ci după proprietate, în funcție de legile specifice ale salariului, profitului și rentei.

Aceasta-l obligă însă pe Ricardo să împingă ducerea mai departe a conceptului de valoare – muncă în domeniul plusvalorii și aici contribuțiile sale sînt greu de subestimat. Important la Ricardo nu este numai faptul că în teoria plusvalorii el pleacă de la tratarea consecventă a valorii ca fiind creată de muncă și de la existența claselor sociale ; el a acordat o atenție specială **bazei economice a contradicțiilor dintre clase.** Ricardo nu s-a limitat la a recunoaște existența contradicțiilor între clasele sociale, ci a căutat să explice de ce există aceste contradicții, cum acționează ele și cum influențează ele dezvoltarea capitalismului.

Ca economist burghez marele clasic englez nu putea să nu țină parte capitalului și profitului. După el „nimic nu contribuie în așa mare măsură la prosperitatea și fericirea unor țări ca profitul ridicat" 6), întrucît el constituie sursa de acumulare iar aceasta este tratată drept funcție progresistă a societății.

Dacă Quesnay îndreptase prin „Tabloul economic" și politica economică derivînd din el teoria valorii împotriva feudalismului, Ricardo a îndreptat teoria valorii împotriva aristocrației. Și iată cum. Valoarea creată de muncă într-un an, fiind dată ca mărime, partea fiecăreia din clasele sociale este invers proporțională cu partea ce revine celorlalte clase. După el, proprietarii funciari își vor spori mereu renta întrucît pămîntul bun este limitat, populația crește iar nevoile sporite de hrană solicită introducerea de terenuri din ce în ce mai proaste în agricultură. Sporirea rentei duce la scumpirea produselor agroalimentare și la înrăutățirea condițiilor de viață ale muncitorilor. Aceștia se ridică la luptă și cer sporirea salariilor, lucru care nu se poate realiza decît în detrimentul profitului. Așa explica el baza economică a contradicțiilor și conflictelor sociale, a căror soluție o vedea în naționalizarea pămîntului. Americanul Charles Carey l-a numit pe Ricardo „părinte al comunismului" fiindcă „sistemul lui... este un sistem al dezbinării... Întregul său sistem are tendința de a semăna **vrajbă între clase** și națiuni..." 7). În realitate Ricardo doar încerca explicarea științifică a vieții reale, reușind acest lucru pînă la punctul maxim permis de orizontul burghez. După opinia noastră, explicarea bazei economice a contradicțiilor sociale este marea realizare a lui Ricadro. Vor reuși oare radicalii burghezi de astăzi, care încearcă readucerea în actualitate a teoriei lui Ricardo, să restabilească locul ce se cuvine acestei mari cuceriri în sistemul său ?

I. Nicolae VĂLEANU

---

1) **J. Nagels.** Reproduction du capital selon Marx, Boisguillebert, Quesnay, Bruxelles, 1970.

2) **Fr. Quesnay** Ekonomiceskie izbrannie proizvedeniia, Moscova, 1960, p. 360—363.

3) **A. Smith.** Avuția națiunilor. Cercetare asupra naturii și cauzelor ei, vol. I, Editura Academiei R.P.R., 1962, p. 3.

4) Idem, p. 24.

5) **K. Marx.** Teorii asupra plusvalorii, Editura politică, București, partea a II-a, p. 135.

6) **D. Ricardo.** Opere alese, vol. I, Editura Academiei R.P.R., București, 1959, p. 63.

7) **Charles Carey.** The Past, the Present and the Future, Philadelphia, 1848, p. 74.

---

esențiale din trecutul și prezentul Craiovei, precum și perspectivele de dezvoltare ale județului.

Lucrările sesiunii s-au desfășurat în trei secțiuni : probleme economice și sociale, istorie-arheologie, învățămînt-cultură-sănătate. *Comunicările cu caracter economico-social au reliefat modificările structurale care s-au produs în anii construcției socialiste în Craiova, ca rezultat al politicii partidului de ridicare a tuturor zonelor și orașelor țării la o viață nouă, înfloritoare, procesul continuu de dezvoltare și modernizare a economiei, în primul rînd a industriei, contribuția cercetării și a învățămîntului craiovean la progresul științelor și al dezvoltării unor ramuri ale economiei, transformările înnoitoare în modul de viață al populației. O serie de alte comunicări au prezentat probleme privind efortul bugetar pe care statul nostru îl face pentru dezvoltarea economico-socială a Craiovei, perspectivele dezvoltării urbanistice, mediul ambiant etc.*

Un limbaj informațional unic

● *În articolul* Metodologhiceski văprosi na săzdavaneto na edinen informaționen ezik v ikonomiata *(Probleme metodologice ale creării unui limbaj informațional unic în economie), publicat în* IKONOMICESKA MISĂL *Nr. 3/1975, autorul, Rumen Gheorghiev, arată că principala parte componentă a limbajului informațional unic al conducerii sociale ca sistem care să funcționeze, trebuie să fie un ansamblu de : a) clasificatori și nomenclatoare cu ajutorul cărora vor fi denumite cu un singur înțeles elementele și procesele de reproducție la toate nivelele ierarhice ale economiei naționale ; b) o gramatică a limbajului, care reprezintă totalitatea de reguli de construire a exprimărilor de denumiri elementare în clasificatori și nomenclatoare ; c) un tezaur al sistemului, cu ajutorul căruia se verifică justețea de sens a informațiilor construite în limbajul informațional. Referindu-se la tezaurul sistemului, R.G. subliniază că acesta trebuie să corespundă cerințelor de stabilire a echivalenței semantice între elementele mulțimii de obiecte. Identitatea semantică se stabilește după regula potrivit căreia dacă un element al mulțimii de obiecte are mai mult de două denumiri, tezaurul trebuie să conțină o noțiune echivalentă tuturor acestor denumiri. Exemplificînd, autorul arată că tezaurul trebuie să indice că noțiunea „resurse naturale" poate fi împărțită în noțiunile de „resurse naturale incluse" și „resurse naturale neincluse" în circuitul economic. Pe de altă parte, în tezaur s-ar evidenția și faptul că din punctul de vedere al participării muncii la făurirea de bunuri materiale, noțiunile de „resurse naturale incluse" și de „patrimoniu național" formează noțiunea de „avuție națională". Tezaurul ar forma un sistem semantic închis, în care noțiunile din nivelul inferior s-ar generaliza asupra noțiunilor de nivel superior. Prin aceasta se creează posibilitatea să se fixeze și controleze trecerea de la noțiunile pur economice la noțiuni caracteristice altor nivele ale structurii sociale.*

ECONOMIE MONDIALA

CODIFICAREA DREPTURILOR ŞI OBLIGAŢIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR – COMPONENTĂ ESENŢIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ŞI POLITICE INTERNAŢIONALE (II)

DREPTUL LA DEZVOLTARE ȘI PROGRES

Apărut și cristalizat în perioada postbelică, acest drept s-a impus atenției generale în cadrul amplelor dezbateri economice de la Națiunile Unite, din organismele U.N.C.T.A.D. și ale altor foruri internaționale. Dimensiunea, implicațiile și însemnătatea sa n-au fost însă nicicînd atît de puternic reliefate ca în ultimii ani, în contextura fenomenelor de criză și a gravelor perturbații înregistrate de economia mondială.

Astăzi este general recunoscut faptul că respectarea dreptului fiecărui popor, al fiecărui stat la dezvoltare și progres economico-social reprezintă una din condițiile primordiale ale noii rînduieli internaționale.

Conturînd coordonatele principale ale noii ordini economice internaționale, documentele adoptate recent de Organizația Națiunilor Unite, și în special Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, subliniază în chip deosebit necesitatea promovării progresului economic și social al tuturor popoarelor, accelerarea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, în vederea eliminării decalajelor care le despart de statele industrializate.

Noua ordine internațională trebuie să deschidă perspective reale pentru progresul economic și social al tuturor țărilor, să contribuie efectiv la crearea condițiilor de natură să asigure bunăstarea și fericirea tuturor popoarelor. În această perspectivă și cu o asemenea finalitate, se impun lichidarea subdezvoltării și apropierea nivelului de dezvoltare a diferitelor state, asigurîndu-se fiecărei națiuni condiții pentru valorificarea întregului potențial material și uman în scopul propriei propășiri.

Dezvoltarea este, deopotrivă, factorul esențial al progresului și condiția hotărîtoare pentru consolidarea independenței și suveranității naționale. Independența politică a unui popor nu poate fi deplină dacă nu este sprijinită de o dezvoltare economico-socială independentă. Realizarea unei economii puternice, industrializarea, dezvoltarea agriculturii, progresul științei și culturii, formarea de cadre naționale constituie suportul material pentru asigurarea unei reale independențe naționale, creează posibilitatea înfăptuirii cooperării cu alte state, a participării la diviziunea internațională a muncii.

Dezvoltarea reprezintă o cauză a întregii omeniri. Firește, fiecărei țări îi revine responsabilitatea principală de a promova dezvoltarea economică, socială și culturală a poporului său. În acest scop, fiecare stat are nu numai dreptul, ci și obligația de a mobiliza pe deplin și a pune în valoare resursele sale, de a opera reforme economice și sociale și de a asigura participarea întregului popor atît în procesul cît și la beneficiile dezvoltării. În același timp, eforturile naționale dedicate înfăptuirii obiectivelor dezvoltării pot și trebuie să fie sprijinite printr-o acțiune internațională concomitentă și efectivă, printr-o conlucrare strînsă între state, pe baza deplinei egalități în drepturi și a unor raporturi de echitate.

Între obiectivul întăririi păcii și securității generale și dezvoltarea multilaterală a tuturor națiunilor există o strînsă unitate dialectică. Evidențiind corelația existentă între dreptul statelor la pace și dreptul lor la dezvoltare, ministrul afacerilor externe al Mexicului arăta cu prilejul lucrărilor celei de-a VI-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. că „Dreptul la pace, fundament indispensabil al Națiunilor Unite, este de neconceput fără un drept la dezvoltare. Dar noi nu putem și nu trebuie să ne oprim la o politică simplistă a dezvoltării. Pentru a fi eficace, dezvoltarea trebuie să fie armonioasă și să aibă ca obiectiv ameliorarea condițiilor tuturor popoarelor și nu numai ale cîtorva dintre ele, ameliorarea condițiilor tuturor oamenilor și nu numai ale cîtorva clase privilegiate"[15]).

Asemeni păcii și securității, dezvoltarea, progresul, bunăstarea și prosperitatea sînt indivizibile ; ele trebuie să cuprindă toate țările, să se răsfrîngă asupra tuturor popoarelor. Devine tot mai evident că perpetuarea situației actuale, caracterizate prin concentrarea bogăției la un singur pol — acela al țărilor puternic dezvoltate — în timp ce sute de milioane de ființe umane din țările rămase în urmă din punct de vedere economic trăiesc in condiții de crasă sărăcie, reprezintă o sursă de tensiune și conflicte, generează grave primejdii pentru securitatea generală. „Oaze de prosperitate nu pot exista printre vaste zone ale foamei, sărăciei și maladiilor fără consecințe cumplite pentru toți"[16]).

Înfăptuirea dreptului tuturor națiunilor la progres și bunăstare reclamă eliminarea raporturilor economice inechitabile, care favorizează minoritatea prosperă a umanității în detrimentul imensei ei majorități, înlocuirea lor cu relații întemeiate pe egalitate, justiție și avantaj reciproc. Prosperitatea unui popor nu trebuie să se realizeze pe calea spolierii altor popoare.

DREPTUL LA INTEGRITATEA TERITORIULUI ȘI LA INVIOLABILITATEA FRONTIERELOR

Suveranitatea și independența fiecărui popor implică în mod firesc integritatea și inviolabilitatea teritoriului asupra căruia își exercită autoritatea statul național.

Corolar al suveranității teritoriale, dreptul statelor la integritatea teritoriului și la inviolabilitatea frontierelor reprezintă o premisă indispensabilă a bunelor relații dintre țări și popoare, a păcii și securității mondiale.

Este un drept fundamental al oricărui stat ca suveranitatea sa teritorială — cu toate consecințele pe care le comportă — să-i fie respectată de toți ceilalți membri ai comunității internaționale. După cum se menționează în hotărîrea Curții Internaționale de Justiție din 9 aprilie 1949, în speța strîmtorii Corfu, „între state independente, respectarea suveranității teritoriale este una din bazele esențiale ale raporturilor internaționale".

Teritoriul fiecărui stat fiind intangibil, inalienabil și indivizibil, el nu poate face obiectul unei ocupații militare sau al altor acte de forță din partea vreunui stat sau grup de state, în nici o împrejurare și sub nici un motiv. El nu poate face obiectul unei dobîndiri de către un alt stat sau grup de state, ca urmare a folosirii forței sau amenințării cu folosirea forței, asemenea acte neputînd fi niciodată considerate legale. De aceea, sînt nule și de nul efect achizițiile teritoriale și avantajele obținute prin forță sau orice alt mijloc de constrîngere.

Orice încercare urmărind să rupă parțial sau total unitatea națională și integritatea teritorială a unui stat sau a unei țări sau să aducă atingere independenței sale este incompatibilă cu scopurile și principiile Cartei O.N.U., contravine normelor de bază ale dreptului internațional.

Potrivit normelor și principiilor dreptului internațional, frontierele fiecărui stat trebuie să fie respectate de toate celelalte state, de unde decurge caracterul ilegal al oricăror manifestări sau demonstrații de forță, al oricăror acte de violare a granițelor naționale. De asemenea, sînt ilicite acțiunile care ar tinde la modificarea, pe cale de constrîngere sau amenințare, a frontierelor unui stat.

O altă consecință a dreptului la integritatea și la suveranitatea teritorială o constituie inadmisibilitatea recunoașterii exercitării unei puteri de către un stat pe teritoriul altui stat, sau pe o anumită porțiune a lui. În consecință, instalarea unor autorități străine pe teritoriul altor state este contrară dreptului internațional, exercitarea dreptului fiecărui stat la integritatea teritorială și la inviolabilitatea frontierelor condiționînd înfăptuirea deplină și necondiționată a suveranității statului asupra întregului său teritoriu național.

DREPTUL LA AUTOAPĂRARE

Dreptul statelor la legimită apărare decurge nemijlocit din dreptul lor la existenţă. Atît din punct de vedere logic, cît şi sub raport moral şi juridic, orice stat, orice naţiune avînd dreptul de a fiinţa, are dreptul de a se apăra împotriva agresiunii, de a-şi apăra existenţa atunci cînd aceasta este periclitată de actele de forţă comise de un alt stat sau grup de state.

Din punct de vedere istoric, instituţia autoapărării este de dată relativ recentă. Apariţia şi dezvoltarea ei reprezintă o componentă organică a luptei desfăşurate de popoare, de forţele înaintate ale omenirii pentru interzicerea şi încriminarea războaielor de agresiune, pentru excluderea forţei — sub diferitele sale ipostaze şi forme de manifestare — din raporturile interstatale. Conturată în documente oficiale din perioada interbelică, legitima apărare îşi găseşte o deplină consacrare în Carta O.N.U. şi în alte instrumente de drept internaţional adoptate în ultimele trei decenii.

Autoapărarea constituie un drept inerent al statelor. El aparţine, prin vocaţie, tuturor statelor, indiferent dacă sînt membre ale O.N.U. sau nu, oferindu-le în egală măsură posibilitatea de a-şi apăra suveranitatea şi integritatea teritorială, în toate cazurile în care au fost victimele unei agresiuni. Rezoluţia Adunării Generale a O.N.U. referitoare la „definiţia agresiunii“, enunţînd cazurile în care folosirea forţei armate împotriva unui stat întruneşte caracteristicile actelor de agresiune, menţionează expres că dispoziţiile respective nu aduc atingere prevederilor Cartei care indică împrejurările în care folosirea forţei este legitimă (autoapărarea).

Trebuie precizat că legitima apărare aparţine, de asemenea, popoarelor supuse dominaţiei coloniale, ele avînd dreptul să lupte cu toate mijloacele de care dispun împotriva puterilor coloniale care suprimă aspiraţia lor spre libertate şi independenţă.

În conformitate cu dispoziţiile dreptului internaţional contemporan, care condamnă agresiunea, orice act de forţă sau de ameninţare cu forţa, singurul război licit — în condiţiile de astăzi — este războiul de autoapărare, reacţie firească, acţiune legitimă pentru reprimarea unei crime internaţionale. Statul atacat este în drept să recurgă la toate mijloacele, inclusiv cele militare, pentru respingerea agresiunii. Autoapărarea poate fi individuală — victima agresiunii se apără singură — sau colectivă — asocierea la lupta împotriva agresorului, de partea statului atacat, a altor ţări şi popoare. Acest din urmă caz este expresia solidarităţii internaţionale pentru combaterea primejdiei comune rezultată din acţiunea nesăbuită şi ilegală pe care o reprezintă recurgerea la forţă.

Laolaltă cu celelalte postulate cardinale ale legalităţii internaţionale, dreptul de autoapărare urmăreşte să salvgardeze fiinţa naţională a popoarelor, libertatea, independenţa şi suveranitatea lor. Pe cale de consecinţă, el este un factor deosebit de important în lupta pentru o politică nouă, pentru triumful egalităţii, dreptăţii şi echităţii, pentru statornicirea unor relaţii noi în viaţa internaţională.

DREPTUL ASUPRA RESURSELOR NATURALE

Toate statele şi popoarele au dreptul, pentru satisfacerea propriilor lor nevoi, de a dispune liber de bogăţiile şi resursele lor naturale. Acest drept aparţine nu numai ţărilor independente din punct de vedere politic ; de el trebuie să se bucure, de asemenea, popoarele aflate sub ocupaţie sau dominaţie străină.

Dreptul popoarelor şi al statelor asupra bogăţiilor şi resurselor lor naturale constituie, deopotrivă, unul din atributele esenţiale ale suveranităţii de stat şi o cerinţă indispensabilă a dezvoltării lor independente. În condiţiile preponderenţei relaţiilor de aservire şi asuprire acest aspect major al suveranităţii a fost menţinut în mod inevitabil în domeniul ficţiunii. „Numai lupta pentru autodeterminare şi independenţă, urmată de lupta pentru dezvoltarea economică, a fost cea care a făcut ca aspiraţiile spre o deplină suveranitate asupra bogăţiilor şi resurselor naturale să se înfăptuiască“[17]).

Dreptul statelor asupra bogăţiilor şi resurselor naturale trebuie să fie înfăptuit în interesul dezvoltării lor naţionale, al progresului şi bunăstării popoarelor proprii.

În virtutea acestui drept, statele sînt îndrituite să-şi exercite, în mod liber şi fără nici un amestec străin, suveranitatea permanentă deplină — inclusiv posesiunea, folosinţa şi dispoziţia — asupra tuturor resurselor naturale şi activităţilor economice.

Dreptul de suveranitate al statelor asupra resurselor implică prerogativa lor de a reglementa şi de a-şi exercita autoritatea asupra investiţiilor străine, în conformitate cu jurisdicţia lor naţională, de a reglementa şi supraveghea activitatea societăţilor transnaţionale, luînd măsuri ca aceste activităţi să se desfăşoare în conformitate cu legislaţia lor, cu politica lor economică şi socială. De asemenea, din dreptul de suveranitate asupra resurselor naturale decurge şi dreptul de a naţionaliza, expropria sau transfera proprietatea bunurilor străine, eventualele diferende urmînd să fie soluţionate în conformitate cu prevederile legislaţiei interne în vigoare în statul care a efectuat naţionalizările.

Nici un popor nu poate fi privat de propriile sale mijloace de subzistenţă — în nici un caz şi sub nici un motiv. Încălcarea drepturilor popoarelor şi naţiunilor asupra resurselor lor naturale este contrară spiritului şi principiilor Cartei O.N.U., impiedică dezvoltarea colaborării internaţionale, subminează cauza păcii şi securităţii generale.

Devine tot mai evident că bogăţiile naturale — sursa cea mai directă a dezvoltării — trebuie să ocupe un loc de prim ordin în ansamblul eforturilor dedicate realizării unei noi alcătuiri a relaţiilor interstatale. În această optică, lupta legitimă a ţărilor în curs de dezvoltare pentru recuperarea efectivă a resurselor lor naturale se prezintă ca un factor de cea mai mare importanţă pentru asigurarea independenţei şi suveranităţii naţionale a acestor ţări.

Colaborarea internaţională tinzînd la sprijinirea eforturilor de dezvoltare ale statelor „lumii a treia“ trebuie să se întemeieze neabătut pe respectul cuvenit suveranităţii acestor state asupra bogăţiilor şi resurselor lor naturale.

Constituind un factor de întărire a independenţei şi suveranităţii naţionale, dreptul de suveranitate permanentă al statelor asupra bogăţiilor şi resurselor naturale se înfăţişează astăzi a fi una dintre condiţiile esenţiale ale înfăptuirii unei noi ordini economice şi politice mondiale. Noua ordine va trebui să ofere garanţii depline că nu vor fi întreprinse nici un fel de măsuri discriminatorii sau de constrîngere împotriva statelor hotărîte să-şi exercite drepturile suverane asupra resurselor naturale de care dispun.

În acelaşi timp, este necesar să se aibă în vedere asigurarea accesului şi al altor state — pe baza echităţii şi avantajului reciproc — la materiile prime şi la alte resurse. Noua politică internaţională în acest domeniu va trebui, de aceea, să se fundamenteze pe două principii esenţiale, ce se completează unul pe celălalt : suveranitatea permanentă asupra resurselor naturale şi utilizarea lor raţională în interesul întregii umanităţi.

DREPTUL LA EGALITATE

Potrivit normelor dreptului internaţional, toate statele se bucură de egalitate suverană, avînd drepturi şi obligaţii egale, indiferent de deosebirile social-politice şi materiale dintre ele.

Sînt caracteristice, pentru definirea conţinutului egalităţii, faptul că statele sînt egale din punct de vedere juridic, se bucură de totalitatea drepturilor şi prerogativelor inerente deplinei suveranităţi, dispun de dreptul de a-şi alege şi dezvolta în mod liber sistemul lor politic, economic, social şi cultural, au dreptul de a li se respecta personalitatea, suveranitatea, independenţa şi integritatea teritorială.

Fiecare stat are dreptul să fie tratat şi considerat în viaţa internaţională egalul celorlalte state. Tot ceea ce este licit, drept şi echitabil pentru un stat trebuie să fie considerat ca avînd aceeaşi natură şi pentru toate celelalte state. Ca membru egal al comunităţii internaţionale, fiecare stat are dreptul de a participa pe deplin şi efectiv în procesul de elaborare a deciziilor pentru soluţionarea problemelor mondiale politice, economice, tehnico-ştiinţifice, financiare, monetare, sociale şi culturale. Fiecare stat dispune de un singur vot, efectul legal al votului său fiind identic cu voturile celorlalte state. Este dreptul tuturor statelor, mari şi mici, de a participa pe picior de egalitate la formarea normelor de drept internaţional, nici un stat nefiind obligat să aplice regulile adoptate fără participarea sa dacă nu aderă la ele în mod expres sau tacit.

În actualele condiţii istorice, cînd tot mai multe state şi popoare şi-au cucerit independenţa naţională şi acţionează pentru a intra în posesia bogăţiilor naturale spre a le folosi conform propriilor interese, înfăptuirea egalităţii în drepturi, justiţiei şi echităţii în raporturile interstatale este un factor hotărîtor pentru extinderea colaborării, statornicirea unei păci trainice în lume, asigurarea progresului fiecărei naţiuni şi al întregii omeniri, consolidarea destinderii şi înfăptuirea unor relaţii de factură nouă, superioară, în lume.

Larg promovată de statele mici şi mijlocii, în lupta pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale, egalitatea în drepturi s-a impus şi se impune cu o vigoare crescîndă ca o normă imperativă a relaţiilor internaţionale.

Egalitatea în drepturi constituie **„Magna Charta a statelor mici“** — se exprima reprezentantul Norvegiei, în 1920[18]). După cum arăta reprezentantul Afganistanului, cu peste o jumătate de secol mai tîrziu, în cadrul Adunării Generale a O.N.U., „Egalitatea provine din suveranitatea statelor şi a popoarelor, ea este singura bază pe care dreptul poate fi clădit. Este vorba de o axiomă asupra căreia se cuvine să insistăm astăzi, în momentul în care țările și popoarele mici devin prada a noi forțe de dominație, în special fostele colonii“ [19]).

O cooperare autentică între toate statele lumii este posibilă numai între parteneri cu adevărat liberi și suverani, pe temeiul perfectei lor egalități în drepturi. Consolidarea independenței politice și economice a tuturor națiunilor reprezintă, de aceea, nu numai condiția, ci și finalitatea colaborării. La rîndul ei, spre a fi benefică în aceeași măsură tuturor partenerilor și nu doar cîtorva dintre ei, colaborarea — la scară regională, continentală sau planetară — presupune înfăptuirea consecventă, în practica cotidiană, a postulatului egalității.

Nelimitată în timp și spațiu, egalitatea în drepturi se aplică deopotrivă totalității domeniilor de cooperare și tuturor statelor, fără nici o distincție după criterii de mărime, potențial, nivel de dezvoltare, sistem economic, politic sau social. Personalitatea și măreția unui popor nu se măsoară nici prin intinderea teritoriului său, nici prin cifra populației sale, nici prin potențialul economiei sale, nici prin puterea și natura armelor pe care le posedă. Ele sînt de ordin calitativ, iar nu cantitativ. **„Mărimea unui popor nu constă numai în teritoriu și în număr, ci în primul rînd, în capacitatea sa de a crea, de a contribui la dezvoltarea științei și culturii“** [20]).

Respectarea riguroasă a principiului egalității atît în sfera raporturilor bilaterale dintre state, cît și în domeniul relațiilor lor multilaterale reprezintă garanția salvgardării libertății și neatîrnării tuturor națiunilor, chezășia statornicirii unor relații noi între țări și popoare, bazate pe stimă, încredere și respect mutual.

Esențial este ca egalitatea să fie reală, iar nu formală, autentică, iar nu doar aparentă. Simpla proclamare a egalității nu este suficientă. De covîrșitoare însemnătate este înfăptuirea în practică a egalității, în toate compartimentele relațiilor internaționale. Principiul egalității se află într-o vădită antinomie cu situațiile privilegiate, indiferent de forma în care ar fi înveșmîntate. Egalitatea reclamă desființarea oricăror privilegii.

Egalitatea în drepturi este incompatibilă cu relațiile de dependență și subordonare, cu orice manifestare de forță, presiune și dictat, cu ingerințele în treburile interne și externe ale altor state, cu hegemonismul și paternalismul, cu politica „sferelor de influență“ sau „sferelor de responsabilitate“, cu raporturile de inechitate și discriminările de orice fel.

Postulatul egalității este necesar să fie respectat neabătut și în activitatea organizațiilor interguvernamentale, acestea fiind create pentru acțiuni concordante ale statelor în interesul lor comun. Organizațiile internaționale trebuie să fie veritabile foruri în care toate națiunile, indiferent de mărimea lor, să participe pe baza egalității în drepturi la vasta operă de edificare și menținere a păcii și securității generale, de făurire prin colaborare a unui viitor mai bun și mai prosper pentru toate popoarele.

Constituind o trăsătură fundamentală a noului sistem de relații pe care trebuie să se intemeieze noua ordine economică și politică mondială, egalitatea în drepturi se impune tot mai mult ca o cerință esențială a vieții internaționale, ca un comandament al eticii și legalității, și, în același timp, ca o condiție de bază a instaurării unei lumi mai bune şi mai drepte.

DREPTUL DE A PARTICIPA LA REZOLVAREA PROBLEMELOR INTERNAȚIONALE

Toate statele au dreptul să participe la viața internațională, la reglementarea problemelor de interes comun. Este un drept firesc, incontestabil, ce decurge din egalitatea statelor.

Pe temeiul acestui drept, toate țările trebuie să ia parte la dezbaterea și soluționarea problemelor, la procesul de negociere și de adoptare a deciziilor, precum și la mecanismele create pentru realizarea măsurilor stabilite. În mod corelativ, ele au dreptul de a fi informate asupra desfășurării tratativelor, evoluției problemelor aflate în discuție și eficienței programelor elaborate.

După cum nimănui nu-i poate fi acordat dreptul de a hotărî în problemele care privesc întreaga lume, în numele și cu excluderea celorlalte state, tot astfel nimeni nu poate, sub nici un pretext, să-și aroge un asemenea drept. În condițiile interdependențelor tot mai accentuate, interesele vitale ale popoarelor impun o responsabilitate comună față de destinele umanității.

Cerințele evitării unei noi conflagrații mondiale, necesitatea dezvoltării cooperării în folosul tuturor popoarelor reclamă o politică constructivă din partea tuturor țărilor, manifestarea lor activă pe arena internațională, intensificarea schimburilor de păreri, contactelor și negocierilor între reprezentanții tuturor națiunilor. Participarea tuturor statelor la diviziunea internațională a muncii, la schimburile de bunuri și servicii este indispensabilă atît pentru progresul fiecărei națiuni și dezvoltarea generală a societății umane, cît și pentru întărirea încrederii între popoare, pentru înfăptuirea destinderii, păcii și securității.

În lumea contemporană există țări cu orînduiri sociale diferite, deosebite ca mărime, nivel de dezvoltare, potențial economic și militar. Toate țările însă — fie ele mici, mijlocii sau mari — au de jucat un rol important în rezolvarea multiplelor și complexelor probleme internaționale. Desigur, în soluționarea acestor probleme țărilor mari le revin răspunderi deosebite. Dar nici o problemă internațională nu mai poate fi reglementată astăzi doar de cîteva state ori grupuri restrînse de state. „Istoria secolului nostru — remarca secretarul general al O.N.U. — demonstrează cu claritate că o pace bazată doar pe acordul dintre marile puteri, este o pace instabilă. Și, privind lumea noastră de azi, observăm că o pace care nu recunoaște interesele și contribuțiile tuturor națiunilor, nu poate fi trainică“ [21]). Căutarea și găsirea unor soluții viabile, pe baze democratice, nu sînt posibile decît cu participarea directă, nemijlocită, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor. Țările nealiniate și cele în curs de dezvoltare, în general țările mici și mijlocii au un rol tot mai însemnat de jucat în viața internațională, iar în perspectivă vor avea un cuvînt tot mai greu de spus în rezolvarea marilor probleme ale organizării raporturilor interstatale, ale creării unei lumi mai drepte și mai bune. Ele sînt în mod obiectiv interesate să acționeze cu perseverență pentru intronarea unor relații noi, bazate pe egalitate, justiție și echitate, pe respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu folosirea forței. Desfășurarea evenimentelor internaționale, îndeosebi în ultimul timp, a scos puternic în relief forța popoarelor mici și mijlocii, rolul și însemnătatea lor în realizarea unei noi ordini internaționale, care să ducă la așezarea relațiilor economice și, în general, a raporturilor dintre state pe norme și principii noi.

În abordarea problemelor internaționale trebuie să se țină seama de marea diversitate existentă în lume, de faptul că fiecare popor are interesele și nevoile sale, specificul și fizionomia sa, sentimentele și năzuințele sale, concepții politice și filozofice proprii, cultura sa materială și spirituală, felul său de a gîndi și de a acționa. Tezaurul culturii și civilizației universale s-a format și se îmbogățește necontenit prin aportul tuturor națiunilor. Așa cum o demonstrează întreaga experiență a dezvoltării istorice, sînt trainice numai acele soluții care, ținînd seama de această mare varietate de condiții, interese și particularități, sînt rodul contribuției tuturor țărilor, dau expresie înțelepciunii colective a popoarelor.

Un cadru adecvat pentru conlucrarea fructuoasă a statelor lumii în scopul asigurării păcii, întăririi securității și promovării progresului general îl reprezintă Organizația Națiunilor Unite, celelalte organisme internaționale. Constituie o sarcină de cea mai mare importanță pentru aceste foruri ca, reflectînd mutațiile intervenite în raportul mondial de forțe, adaptîndu-se rapid la realitățile în continuă devenire ale omenirii, să creeze condiții reale pentru participarea efectivă a tuturor țărilor la rezolvarea în interesul popoarelor a marilor probleme ale epocii. Aceasta este o cerință imperativă în vederea democratizării relațiilor internaționale, lichidării politicii de monopol și intronării unei adevărate egalități în drepturi între toate statele.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

Sfîrșitul acestui articol, consacrat drepturilor fundamentale ale statelor, va fi publicat în numărul viitor al revistei noastre.

---

[15]) **Doc. O.N.U. A/PV, 2215,** 17 aprilie 1974.

[16]) M.S. Thacker, **World Development : The Crucial Choice,** în „The World in 1984“. Edited by Nigel Calder, Baltimore-Maryland, Penguin Books, vol. 2, 1965, p. 123.

[17]) Djura Ninčić, **The Problem of Sovereignty in The Charter and in The Practice of The United Nations,** Martinus Nijhoff, The Hague, 1970, p. 262.

[18]) Permanent Court of International Justice, **Advisory Committee of Jurists,** The Hague, 1920, p. 103.

[19]) **Doc. O.N.U. A/C. 1 PV. 1663,** p. 68—70.

[20]) Nicolae Ceaușescu, **Cuvîntare la sesiunea solemnă a Parlamentului Mexican** „Scînteia“ nr. 10204, 12 iunie 1975.

[21]) Kurt Waldheim, **Expunerea secretarului general adresată absolvenților Institutului de tehnologie din Massachusetts,** Comunicat de presă SG/SM/1835, 27 martie 1973.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

OPEC: majorare de prețuri la petrol

REUNIȚI la Viena între 24 și 27 septembrie a.c. la cea de a 45-a conferință ministerială (extraordinară) a Organizației țărilor exportatoare de petrol (OPEC), miniștrii petrolului din cele 13 țări membre au căzut de acord de a majora cu 10% prețurile la petrolul brut exportat de ele, începînd de la 1 octombrie a.c., și de a le menține la acest nivel pînă la 30 iunie 1976. Precedenta modificare de prețuri era în vigoare de la 1 ianuarie 1975. În baza acestei hotărîri, prețul petrolului arab ușor sporește de la 10,46 dolari per baril la 11,51 dolari (față de numai 1,80 dolari cît era prețul în urmă cu doi ani). Noua creștere a prețului la petrol este motivată prin deteriorarea puterii de cumpărare a țărilor membre ca urmare a inflației din țările capitaliste dezvoltate și a creșterii în consecință a prețurilor la produsele industriale și agricole importate de țările OPEC (statele membre alocă pentru importuri 60% din veniturile lor petroliere). Scăderea respectivă a puterii de cumpărare a fost estimată în cadrul conferinței la cel puțin 20% de la începutul acestui an. De acord asupra necesității unei majorări a prețului la petrol pentru a compensa deteriorarea puterii de cumpărare, țările membre aveau inițial opinii foarte diferite în ce privește cuantumul acestei majorări.

Deși prețul a rămas „înghețat“ în cursul primelor trei trimestre ale acestui an, producția de petrol a unora din principalele țări exportatoare a cunoscut în acest răstimp fluctuații destul de importante (vezi graficul). Pe ansamblul țărilor din Orientul Mijlociu, de exemplu, producția de petrol a scăzut în primul semestru a.c. cu 14%.

Creată în septembrie 1960 cu participarea a cinci state (Arabia Saudită, Kuweit, Irak, Iran și Venezuela), OPEC — cuprinzînd în prezent, alături de țările menționate, încă opt state (Indonezia, Libia, Algeria, Qatar, Nigeria, Emiratele Arabe Unite, Ecuador și Gabon) — realizează 55% din producția și peste 70% din exportul mondial de petrol.

După cum s-a anunțat, miniștrii reuniți la Viena nu au adoptat o hotărîre privind adoptarea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) ca unitate de cont pentru calcularea prețului la petrol, în locul dolarului american.

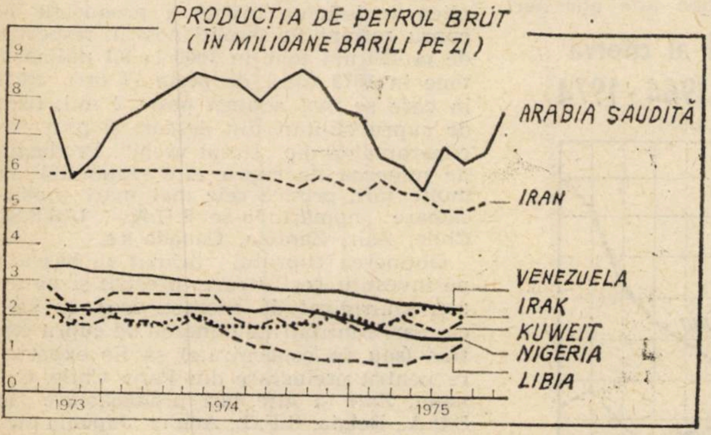
PRODUCȚIA DE PETROL BRUT
(ÎN MILIOANE BARILI PE ZI)

O evaluare a energiei economisite

NIVELUL importurilor de petrol ale celor 18 țări membre ale Agenției internaționale pentru energie (A.I.E.) va fi în acest an cu 6% mai redus decît cel din 1973, relevă prima examinare anuală a efectelor programelor naționale de economisire a energiei terminată luna trecută în cadrul A.I.E. Această scădere denotă o semnificativă schimbare de tendință, dacă se ține seama că între 1968 și 1973 importurile de petrol ale țărilor din A.I.E. au sporit într-un ritm mediu anual de circa 11%. Dacă această evoluție ar fi continuat, importurile țărilor în cauză ar fi însumat circa 27 milioane de barili de petrol pe zi, adică ar fi depășit cu 23% nivelul din 1973 în loc de a se fi situat cu 6% sub el.

Scăderea consumului de petrol în țările A.I.E. are ca factori, în viziunea Agenției, creșterea substanțială a prețului petrolului, încetinirea generală a activității economice, blîndețea iernii trecute, ca și măsurile de economisire și ritmul accelerat al creșterii producției altor combustibili, care au înlocuit petrolul.

Concluzia analizei întreprinse de A.I.E. pe marginea măsurilor de economisire adoptate între octombrie 1973 și 30 iunie 1975 este că în ciuda rezultatelor obținute, majoritatea programelor naționale oferă încă posibilități considerabile de îmbunătățire.

Aceste programe se cer intensificate, afirmă experții A.I.E., pentru a reduce încă „într-o măsură apreciabilă“ consumul de petrol și necesarul de energie primară. Această acțiune — arată analiza A.I.E. — apare cu atît mai necesară cu cît înviorarea generală a activității economice va antrena, desigur, o creștere a cererii de energie în țările A.I.E.

Lista indicativă a măsurilor de economisire preconizate de Agenție include, între altele, intensificarea activității de cercetare și dezvoltare în acest domeniu, sporirea randamentului în producția de energie electrică, ameliorarea randamentului energetic al producției industriale etc.

Penetrația supracongelatelor

UN STUDIU efectuat de specialiștii societății „Frost and Sullivan Inc.“ asupra pieței vest-europene a produselor supracongelate evidențiază că, dacă în 1950 industria producătoare se afla încă în stadiul embrionar, ea s-a dezvoltat susținut în ultimii ani. Se apreciază că cifra de afaceri a cestei ramuri, realizată în ansamblul țărilor vest-europene, ar putea spori de la peste 2,7 miliarde de franci francezi, în prezent, la 4 miliarde în 1985.

Consumul de produse supracongelate este mai răspîndit în țările nordice — Suedia (peste 10 kg pe locuitor, în 1974), Danemarca, Anglia și Norvegia — dar se consideră că în următorii ani el va cunoaște o expansiune comparativ mai rapidă în Franța (în prezent, 3,3 kg/loc) și Italia. Totodată, se constată modificări în structura consumului articolelor supracongelate, cele mai mari creșteri înregistrîndu-se (în Franța) la legume și la produsele făinoase.

Preocupări economice în Portugalia

LUÎND CUVÎNTUL la ceremonia solemnă a investirii noului guvern de unitate națională al Portugaliei, premierul José Pinheiro de Azevedo a arătat la 19 septembrie că noul cabinet este conștient de dificultățile mari cu care este confruntată țara în domeniile politic și economic, dificultăți care reprezintă o amenințare pentru procesul revoluționar și cuceririle democratice ale oamenilor muncii. Sîntem conștienți, a adăugat primul ministru, că este imperios necesar să găsim soluții la problemele care ne preocupă. În acest context, Vitor Alves, ministrul educației în noul guvern portughez arăta, într-un interviu publicat la 22 septembrie în săptămînalul Expresso, că în cursul primelor opt luni ale acestui an Portugalia a înregistrat un deficit al balanței de plăți de 12,5 miliarde de escudos, care pe întregul an ar urma să ajungă la 22,5 miliarde, în loc de 16 miliarde cît era planificat. El a afirmat de asemenea că produsul național brut va fi în acest an cu 10—15% mai mic decît în 1974, iar investițiile vor reprezenta numai o treime din cît se prevăzuse. Totodată, autoritățile au anunțat epuizarea rezervelor de devize ale Portugaliei, ceea ce face necesară utilizarea aurului în unele operațiuni financiare. Potrivit buletinului statistic al O.N.U., în luna aprilie 1975 rezervele de aur ale Portugaliei atingeau un nivel considerat destul de ridicat, de 1210 milioane de dolari.

Luînd cuvîntul la ceremonia amintită la început, președintele Costa Gomes a arătat că în prezent principalele coordonate ale procesului de transformări democratice din Portugalia sînt consolidarea economiei și finanțelor țării și a cuceririlor revoluționare ale poporului.

Consumul specific de cocs

TENDINȚA manifestată anul trecut în siderurgia Pieței Comune vest-europene de a se înlocui păcura folosită într-o parte din furnale cu cocs a condus la creșterea consumului mediu de cocs per tona de fontă produsă — de la 533 kg în 1973 la 534 kg în 1974 ; un decalaj apreciabil se manifestă aici între Anglia (580 kg/t) și Olanda (480 kg/t). Această tendință a fost, însă, frînată atît de disponibilitățile insuficiente de cocs, cît și de faptul că — calculat per calorie — prețul de cost al cărbunelui cocsificabil importat a depășit deseori prețul păcurii.

După opinia experților Comisiei Pieței Comune, în aceste condiții orientarea către scăderea consumului specific de cocs se face din nou simțită în cursul anului curent (probabil pînă la nivelul mediu de 528 kg/t), cu excepția Italiei, unde siderurgia utilizează cărbune cocsificabil de calitate inferioară.

DOCUMENTAR

DIMENSIUNI ALE RESURSELOR MINERALE METALIFERE (II)

In prima parte a articolului (vezi „Revista economică“ nr. 38 din septembrie 1975), autorul desprindea cîteva tendințe care se manifestă în evoluția producției și a cererii de resurse minerale metalifere în lume, punînd accent pe creșterea rezervelor cunoscute, pe de o parte, și pe reducerea consumurilor specifice, pe de altă parte. În cele ce urmează sînt prezentate aspecte specifice ale producției, consumului și rezervelor unor metale de bază, inclusiv cu referire la localizarea lor.

Fierul. În ultimii 150 de ani omenirea a utilizat mai mult de 16 miliarde tone minereu de fier, Totuși, aceasta este o cantitate destul de modestă în raport cu rezervele sigure, evaluate de experții O.N.U. la peste 250 miliarde tone conținut de fier ; la aceasta se adaugă rezerve potențiale de 531 miliarde tone.

Potrivit estimărilor făcute la sfîrșitul deceniului trecut, rezervele totale cele mai mari sînt deținute de U.R.S.S., Canada, S.U.A., America Latină. Astăzi sînt mai multe zonele geografice care dispun de resurse mari de minereu de fier, însă nivelul de punere în valoare și de prelucrare a minereurilor nu concordă cu amploarea resurselor fiecărei zone, datorită îndeosebi calității diferite a minereurilor. Dacă ne referim numai la volumul rezervelor identificate după 1954, se constată diferențe mari de la o regiune la alta în ceea ce privește conținutul de metal al acestor zăcăminte. În Australia, India și în anumite regiuni din Africa, noile zăcăminte identificate se compun, mai cu seamă, din minereuri bogate (peste 60% Fe), în timp ce în celelalte zone ale globului s-au identificat minereuri cu conținut de fier între 40 și 60% și chiar sub 40%. Circa 75% din zăcămintele noi, care s-au adăugat la rezervele mondiale totale după 1954, prezintă un conținut în fier mai mic de 50%.

Din practica multor țări și chiar din aprecieri ale experților O.N.U. rezultă că, în viitor, se vor alege cu prioritate minereurile de calitate care se pretează cel mai bine la o folosire mai eficientă (concomitent cu reducerea cheltuielilor de transport), adică se vor importa minereuri bogate din alte țări în loc să se exploateze zăcămintele indigene defavorizate de caracteristicile lor fizice (conținut redus de fier și grad ridicat de impurități).

Aluminiul. Avînd calități superioare și multiple utilizări în diferite domenii, inclusiv aceea de înlocuitor al altor metale (feroase sau neferoase), aluminiul a devenit tot mai competitiv, iar producția sa a cunoscut ritmurile de creștere cele mai înalte : de la 6 mii tone la începutul secolului, la circa 11 milioane tone în 1972. În a doua jumătate a secolului nostru, acest metal a ajuns — ca volum al producției mondiale — pe locul doi, după fier. Consumul ridicat de energie electrică pentru obținerea aluminiului constituie factorul de bază prin care se explică următoarele două caracteristici ale acestei industrii : a) mai mult de jumătate din producția mondială de bauxită este transportată, la mari distanțe, la uzinele de prelucrare pentru obținerea aluminiului metalic ; b) extracția aluminiului primar are loc, cu prioritate, în țări cu o industrie energetică dezvoltată, care dispun de energie electrică mai ieftină. Ca urmare, deși cele mai importante centre de extracție a bauxitei se află, în primul rînd, în țările în curs de dezvoltare (care dețin 52% din producția mondială de bauxită), precum și în Australia (peste 15% din aceasta), totuși centrele de obținere a aluminiului metalic se află, îndeosebi, în țările dezvoltate (peste 77% din producția mondială de aluminiu).

Țările cu rezerve ridicate de bauxită (peste 50% din rezervele mondiale) dar care nu dispun încă de o bază energetică dezvoltată și de o producție de energie electrică suficient de ieftină (Guyana, Surinam, Jamaica, India, Grecia etc.) exportă circa 3/4 din cantitatea totală de bauxită extrasă. În schimb, țările capitaliste dezvoltate, deși au o pondere de numai 28% în producția mondială de bauxită, produc peste 3/4 din cantitatea mondială de aluminiu.

Se prevede că industria aluminiului își va menține și în deceniile următoare caracterul dinamic accentuat al dezvoltării sale.

În legătură cu aceasta se ridică însă întrebarea dacă rezervele de minereu existente pe glob vor permite asemenea creșteri ale producției de aluminiu. Hărțile geologice înregistrau la începutul actualului deceniu 87 de zăcăminte principale de bauxită în întreaga lume, cu rezerve sigure de circa 5,8 miliarde tone. Aceste rezerve sînt de peste 3 ori mai mari decît cele estimate cu 10 ani în urmă. Dacă la rezervele sigure se mai adaugă și cele potențiale (estimate la 8 740 milioane tone), se ajunge la un total de 14,5 miliarde tone, durata de exploatare ridicîndu-se astfel la 245 de ani (la nivelul extracției din 1970). După alte aprecieri mai recente, rezervele de bauxită se ridică la 17 miliarde tone, ceea ce ar însemna o sporire a duratei de exploatare la circa 290 de ani.

Consumul mondial al cîtorva metale de bază, 1964 - 1974

(în milioane tone)

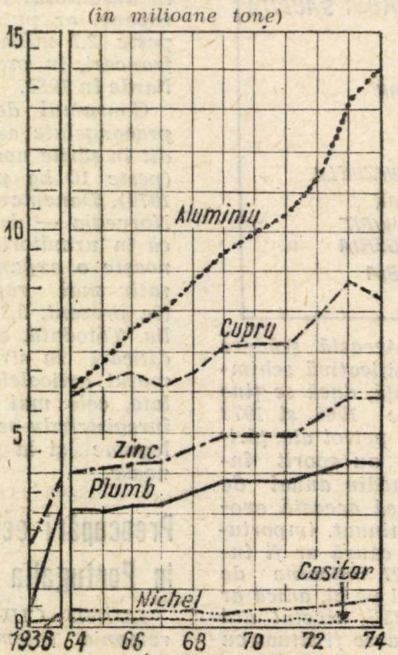

după VDI-Nachrichten

Totuși, acestea sînt evaluări globale. În realitate, chiar în condițiile actuale cînd rezervele de bauxită în ansamblu nu au devenit restrictive, se ridică probleme privind transportul minereului la distanțe mari și foarte mari, epuizarea treptată a rezervelor cunoscute în unele țări și regiuni, iar într-o perspectivă mai îndelungată reducerea substanțială, în expresie absolută, a rezervelor de bauxită. De exemplu, dacă producția mondială de aluminiu va crește într-un ritm mediu anual de 9%, aceasta ar însemna ca durata de exploatare a celor 17 miliarde tone de bauxită să fie de numai 40—50 de ani.

În contextul creșterii rapide a cererii de aluminiu, s-a pus de pe acum problema lărgirii ariei zăcămintelor exploatabile de minereuri de aluminiu. De aceea, în inventarul resurselor de aluminiu au început să fie incluse noi materiale cum sînt : distenul, sienitele, cenușile de la termocentrale și, îndeosebi, argilele cu conținut ridicat de aluminiu (cu peste 23% Al_2O_3), în această privință fiind căutate soluțiile tehnologice corespunzătoare. Se apreciază că toate firmele mari producătoare de aluminiu au deja puse la punct sau studiază procedee de extracție a aluminiului din materiale nebauxitice, ceea ce înseamnă că sporirea producției sale nu va întîmpina obstacole din cauza restrîngerii în viitor a rezervelor de bauxită.

Cuprul. Dacă pînă la mijlocul secolului nostru, cuprul ocupa locul doi în rîndul metalelor de bază, după 1950 el a trecut pe locul trei, după fier și aluminiu. Totuși, la acest metal cererea a crescut și continuă să crească foarte mult, ceea ce explică extinderea rapidă a producției de cupru rafinat în secolul nostru, respectiv de la 470 mii tone în 1900 la 8,1 milioane tone în 1972 (deci de peste 17 ori), cifră la care se mai adaugă peste 2 mil. tone de cupru obținut din deșeuri și prin recuperarea sa din „fierul vechi“. Producția de minereu de cupru este răspîndită în multe țări, printre cele mai mari producătoare numărîndu-se S.U.A., U.R.S.S., Chile, Zair, Zambia, Canada ș.a.

Obținerea cuprului rafinat se bazează pe investiții costisitoare, precum și pe un consum ridicat de energie, ceea ce face ca mari cantități de minereu de cupru extras (sau de concentrate) să fie exportate pentru prelucrare din Peru, Chile, Canada, Zair și alte țări producătoare în S.U.A., Belgia, R.F.G., Anglia, Japonia etc., a căror industrie a cuprului se bazează — în mare parte sau aproape în exclusivitate — pe import de minereu. Dacă țările capitaliste industrializate contribuie cu peste 40% la producția mondială de cupru, ele consumă peste 75% din totalul acestei producții. În același timp, țările în curs de dezvoltare contribuie la producția mondială cu peste 35%, iar din consumul total mondial le revin mai puțin de 5%.

În cercurile de specialitate se apreciază că va avea loc o creștere însemnată a cererii cumulate de cupru pe întreaga perioadă pînă în anul 2 000. Potrivit estimărilor existente, rezervele cunoscute vor putea acoperi această cerere crescîndă. În total, la începutul acestui deceniu se cunoșteau 116 zăcăminte mai importante de cupru, cele mai bogate și mai întinse rezerve găsindu-se în zonele centrale din Peru și Chile, în zona centurii de cupru din Africa (îndeosebi Zambia și Zair), apoi în U.R.S.S., S.U.A., Polonia, Canada, țările respective însumînd circa 90% din rezervele mondiale.

Cele mai importante zăcăminte de cupru din Zair au o concentrație de 6%, din Zambia — de 3—4%, din America de Sud și S.U.A. — de 1—2%. Zăcăminte cu concentrații ridicate de cupru se găsesc și în alte zone, însă în cantități reduse. Dacă se iau în calcul și minereurile cu conținut de metal mai redus, rezervele cu conținut de cupru de cel puțin 1% se ridică la 400—500 milioane de tone, iar cele cu conținut de cel puțin 0,54% reprezintă o cantitate echivalentă celei de mai sus.

La aceasta se adaugă cantități foarte mari de cupru din solul submarin, precum și din apele oceanelor. De pildă, numai în Oceanul Pacific zăcămintele bogate de minereuri complexe sub formă de noduli conțin cupru (alături de alte metale neferoase) în concentrații de 0,20—0,75%, ridicîndu-se la o cantitate de 20—75 miliarde tone conținut de metal. Trecerea la exploatarea rezervelor menționate constituie problema unui viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. În unele țări industrializate au început cercetări privind tehnologia extracției cuprului și din aceste categorii noi de zăcăminte.

Plumbul și zincul. Plumbul ocupă locul cinci, iar zincul locul patru în producția și în consumul mondial de metale. În ultimele cinci decenii, producția de plumb primar a cunoscut o creștere destul de lentă (de numai 1,98 ori în perioada 1925—1972), deoarece s-au folosit pe scară largă înlocuitorii și, totodată, s-a recurs mult la retopire și reutilizarea sa. În S.U.A., de pildă, circa 1/2 din cantitatea de plumb utilizată provine din recuperare. În același timp, producția de zinc a cunoscut o creștere mai rapidă (de 3,69 ori), datorită atît unei cereri mai ridicate cît și posibilităților mai restrînse de reutilizare a acestui metal.

Estimările pentru următoarele 2—3 decenii trebuie să aibă în vedere factori cum sînt imposibilitatea înlocuirii acestor metale în anumite utilizări speciale, posibilitățile largi de refolosire a plumbului și de recuperare secundară a plumbului și a zincului din minereurile complexe. Luîndu-se, totodată, în considerare evoluția viitoare a structurilor industriale, s-a aproximat că în perioada pînă în anul 2000 se va realiza o cantitate cumulată de pînă la 130 milioane tone de plumb și pînă la 170 milioane tone de zinc. În privința posibilităților de realizare a acestor cantități prognozate trebuie menționat că — conform unor estimări — rezervele mondiale sigure de plumb se ridică doar la 50 milioane tone, iar cele de zinc la 85 milioane tone ; potrivit unor calcule mai recente ale experților americani, durata de exploatare a rezervelor cunoscute (sigure) de plumb se ridică la 10 ani și a celor de zinc la 45 de ani. În ceea ce privește duratele de exloatare a rezervelor totale (sigure, plus cele probabile și posibile), ele se ridică — potrivit datelor experților americani — la 618 ani pentru zinc și la 162 de ani pentru plumb.

Se consideră că spre sfîrșitul acestui secol va fi necesar să se dezvolte mijloacele pentru exploatarea zăcămintelor cu conținut scăzut de metal și de minereuri complexe (cuprinse în prezent în categoria rezervelor probabile sau posibile), ținîndu-se seama de faptul că există încă rezerve importante de minereu de zinc și de plumb, însă cu condiții de extracție — a minereului din mină și a metalului din minereu — tot mai grele, care impun adoptarea unor noi tehnologii și îmbunătățirea celor existente.

Dacă pentru minereul de fier volumul rezervelor descoperite în ultima perioadă este foarte mare, dacă pentru aluminiu și cupru nu se simte necesitatea descoperirii imediate de noi rezerve, ci mai degrabă aceea a perfecționării procedeelor tehnologice pentru asigurarea unor costuri mai scăzute de extracție a metalului, pentru plumb și zinc însă problema esențială este aceea a căutării în următoarele decenii a unor rezerve sigure, necesare creșterii producției în concordanță cu evoluția cererii previzibile.

Cositorul. Păstrîndu-și încă importanța sa ca materie primă industrială și ca element de aliere, cositorul prezintă totodată anumite caracteristici : în ultimele patru decenii producția sa mondială s-a menținut aproximativ la același nivel (180—220 mii tone anual), cu o ușoară tendință de creștere ; în comparație cu celelalte metale examinate, la cositor atît cantitatea produsă cît și cea consumată sînt mult mai reduse ; prețul cositorului are o tendință accentuată de creștere (de la 1 240 dolari/t în 1925 la 4 805 în anul 1973, cu mari fluctuații în diferite perioade) ; rezervele de cositor se mențin la un nivel relativ redus, iar unele dintre ele sînt localizate în zone ale globului care nu au favorizat cercetări geologice sistematice.

Cu toate posibilitățile de substituire a cositorului, se consideră totuși că există condiții favorabile ca cererea la acest metal — respectiv producția sa — să crească în viitoarele decenii : la nivelul anului 2000 producția de cositor ar urma să atingă 235 mii tone, ceea ce ar însemna o cantitate totală cumulată pe ultimele trei decenii ale acestui secol de 6—7 milioane tone.

Potrivit cercetărilor geologice efectuate în deceniul trecut, se constată că necesarul crescînd va putea fi acoperit de rezervele existente. După evaluări recente, rezervele mondiale exploatabile la nivelul tehnicii actuale (la prețul de 2 000—3 080 dolari/tona de cositor), se ridică la 5,63 milioane tone. La acestea se mai poate adăuga o cantitate de 11,36 milioane tone, care nu pot fi încă exploatate economic cu metodele și tehnica actuală.

Un număr redus de țări dețin cele mai importante zăcăminte de cositor, printre acestea numărîndu-se Bolivia, Malaezia, U.R.S.S., Indonezia, R. P. Chineză, Zair. Perspective destul de mari în sporirea rezervelor de cositor sînt oferite de resursele submarine care se găsesc în largul coastelor Tailandei, Indoneziei, Malaeziei. Se apreciază că 2/3 din potențialul de cositor al Indoneziei se află sub apele marine.

★

Multe din elementele prezentate anterior nu pot fi considerate definitive, întrucît cercetările ce se fac pe scară tot mai largă pot duce la reconsiderarea dimensiunilor unor probleme. Totuși, credem că sînt temeiuri să rămînă valabile trei concluzii esențiale : a) în condițiile păstrării unui echilibru rațional, omenirea poate conta pe existența unor cantități însemnate de resurse naturale, însă cu eforturi de cercetare și de dezvoltare mult mai mari decît pînă în prezent ; b) este necesar să se aibă în vedere nu numai resursele de materii prime în forma lor clasică tradițională, ci — într-o măsură tot mai mare — și acelea bazate pe tehnologii care să pună în valoare noi resurse sau să permită înlocuirea celor clasice ; c) se impun acțiuni tot mai largi și mai active pentru a promova relațiile economice sub forma acordurilor pe lungă durată și a cooperării în producție și științifice, între țările deținătoare și cele consumatoare de materii prime, pentru a asigura utilizarea rațională, cît mai eficientă a acestora.

Asigurarea necesarului de minerale metalifere al fiecărei țări necesită în condițiile contemporane să fie pusă în concordanță cu eforturile susținute pentru lichidarea decalajului între țările dezvoltate și cele slab dezvoltate, pentru apropierea nivelului de dezvoltare economico-socială a tuturor țărilor, pentru crearea unei noi ordini economice internaționale. Aceasta implică stabilirea unor relații echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industrializate, pornindu-se de la necesitatea stimulării activității productive a tuturor popoarelor, a asigurării accesului tuturor țărilor la materiile prime și la sursele de energie.

dr. Aurel IANCU
I.C.E.

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Prognoză C.E.E./O.N.U.

DUPĂ OPINIA experților Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa dezvoltarea economiei țărilor membre pînă în 1990 va avea loc în condițiile menținerii unui ritm diferențiat de creștere între țările socialiste europene (5,8—6,5%, în medie pe an) — pe de o parte — și țările vest-europene și cele din America de Nord (3,2—4,2%) — pe de altă parte, conjunctura din acest din urmă grup de țări urmînd a fi caracterizată în continuare prin dinamica inflaționistă a prețurilor. În ceea ce privește comerțul Est-Vest experții C.E.E./O.N.U. apreciază că volumul acestuia ar putea să crească cu 5,8% pe an (în prețuri constante). Totodată ei consideră că în rîndul țărilor vest-europene ritmul de dezvoltare economică se va diferenția sensibil, pentru țările din sudul Europei prognozîndu-se un ritm mediu anual de 5,5—6,5%, față de numai 1,8—2,3% în cazul țărilor situate în nordul continentului.

Marea Nordului : perspective petroliere

POTRIVIT experților Kommerzbank (R.F.G.) volumul anual al extracției petrolului din zăcămintele submarine din Marea Nordului ar putea ajunge la 100 milioane tone în 1978, la 200 mil. tone în 1980 și la 400 mil. tone în 1982. Creșterea producției de petrol ar permite scăderea costului, per baril extras, de la 11 dolari în prezent la 3—4 dolari la începutul deceniului viitor. Aceasta, în condițiile sporirii considerabile a investițiilor efectuate de companiile petroliere, respectiv de la 35 miliarde mărci vest-germane la mijlocul acestui an la 135 miliarde mărci la începutul anului 1985.

Dezvoltarea producției de oțel

CONFORM unei prognoze elaborate de Institutul internațional al fierului și oțelului, de la Bruxelles, necesarul de consum la oțel va spori, pe plan mondial, de la 595 mil. tone în 1970 și 750 mil. tone în 1975 la 939 mil. tone în 1980 și 1 144 mil. tone în 1985. Se apreciază că spre sfîrșitul deceniului actual producția de oțel din țările capitaliste și țările în curs de dezvoltare nu va acoperi necesarul crescînd, extinderea producției fiind frînată și de apariția probabilă a unui deficit de cărbune cocsificabil. Se consideră că în 1980 cel mai important producător de oțel din lumea nesocialistă va fi Japonia, cu 127 mil. tone, urmată de S.U.A., cu 122 mil. tone.

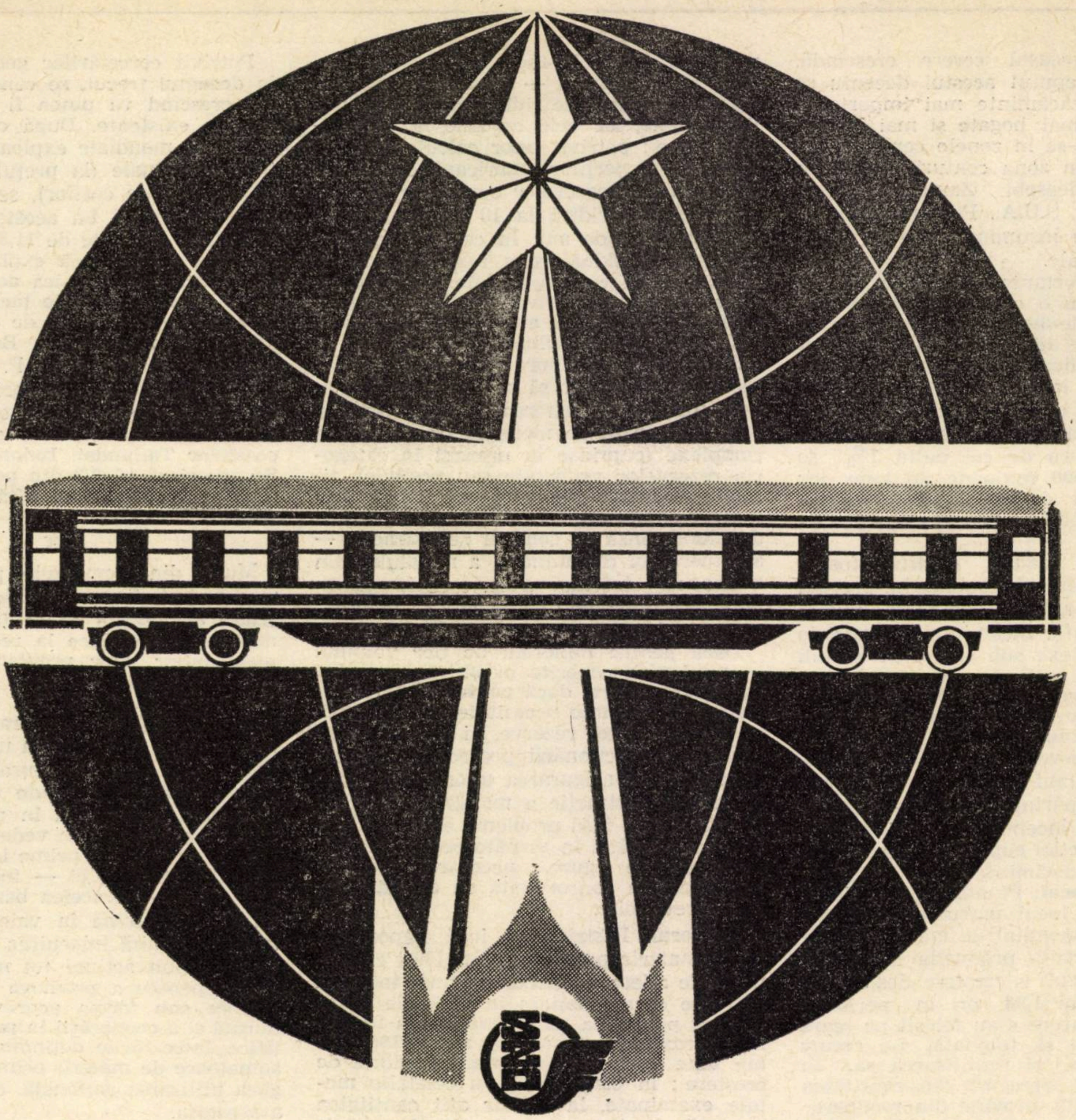

Un turist adevărat preferă trenul!

Fiecare kilometru de drum este un pas nou în cunoașterea unei țări.

Căile ferate sovietice oferă pasagerilor săi vagoane de dormit confortabile, cușete de două, trei și patru paturi, beneficiind de sisteme moderne de ventilație.

Vagoanele restaurant ale căilor ferate sovietice oferă un variat sortiment de mîncăruri ale bucătăriei rusești, șampanie, coniac, vinuri seci de sorturi superioare.

Căile ferate sovietice au legături directe cu 26 de țări din Europa și Asia.

Aachen
Ankara
Atena
Basel
Belgrad
Berlin
Bratislava
Bruxelles
Budapesta
București
Varșovia
Varna
Viena
Carlovy Vary
Köln
Copenhaga

MOSCOVA

Londra
Paris
Pekin
Praga
Phenian
Roma
Rotterdam
Sofia
Istambul
Stockholm
Teheran
Turku
Torino
Ulan-Bator
Hanoi
Helsinki

Membrii Uniunii Internaționale a Studenților, studenții și elevii mai mari de 10 ani care studiază în alte țări, călătorind în U.R.S.S. din R.P. Bulgaria, R.P. Ungară, R.D. Germană, R.P. Mongolă, R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R.D. Vietnam, R.P. Polonă, R.S. România, R.S. Cehoslovacă și retur beneficiază de o reducere de 25 % din costul călătoriei pentru toate direcțiile.

Pentru orice informații adresați-vă biroului de voiaj și casei de bilete ale căilor ferate.

CĂILE FERATE SOVIETICE

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Cursul central	Curs la 28.XII.1973	22.IX.1975	26.IX.1975	Abaterea¹ în % a cursurilor valutelor în ziua de 26.IX.1975 față de:		Abaterea¹ în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-26.IX.1975
					Cursul central	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6385	2,6490	+0,76	+1,89	-1,85
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,7245	2,7365	+23,72	+18,76	-15,80
Francul francez	[illegible]60414	4,7025	4,5270	4,5395	+1,42	+3,59	-3,47
Yenul Japonez	308,00	280,20	303,10	301,85	+2,04	-7,17	+7,73
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,7085	2,7295	+1,89	+3,54	-3,41
Francul belgian	40.934	41,10	39,69	39,99	+0,86	+2,78	-2.70
Lira italiană	523,50	607,00	683,90	686,65	-23,76	-11,60	+13,12
Lira sterlină²⁾	2,8952	2,3250	2,0800	2,0455	-20,35	-12,02	+13,66
Prețul aurului la Londra³⁾		103,87	138,00	133,70			

1) + Revalorizare(apreciere de fapt); - Devalorizare(depreciere de fapt);
2) Dolari SUA pentru o liră sterlină;
3) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

CONFIRMÎND tendința de consolidare manifestată în ultimul timp, **dolarul S.U.A.** a atins în săptămîna 22—26.IX.1975 cel mai ridicat nivel față de restul valutelor occidentale din ultimele 20 de luni. Pe lîngă influența factorilor prezentați în numărul anterior, evoluția pieței monetare internaționale a fost determinată în ultimul interval și de apariția unor elemente noi ca : reducerea excedentului balanței comerciale a R.F.G. pe luna august a.c. cu circa 2 miliarde mărci vest-germane (1,7 miliarde în august față de 3,7 miliarde în luna iulie a.c.), în timp ce balanța comercială a S.U.A. a înregistrat o ușoară îmbunătățire (1,035 miliarde dolari în luna august față de 977 miliarde dolari în luna precedentă), anunțarea unei creșteri de numai 0,2% a prețurilor cu amănuntul în S.U.A. pe luna august a.c., fapt care infirmă rezervele exprimate de unii observatori care consideră că actuala relansare a economiei americane ar antrena o creștere mai accentuată a inflației ; măsura de reducere a taxei scontului în Elveția de la 4% la 3,5% p.a., cu efect din 29.IX.1975, anunțată în ziua de 26.IX.1975.

În acest context deviza americană a înregistrat valori ridicate, atingînd cotații apropiate de 2,7500 franci elvețieni și 2,6850 mărci vest-germane pentru un dolar, mișcarea sa ascendentă fiind frînată de acțiunea unor bănci centrale occidentale care au intervenit pe piața monetară, vînzînd circa 350—400 milioane de dolari pentru a încetini ritmul prea accentuat de apreciere a dolarului, precum și de prezența unor factori speculativi.

După ce a atins un nou punct minim record de 2,0300 dolari pentru o **liră sterlină** în ziua de 24.IX.1975, deviza britanică s-a redresat parțial în urma intervenției Băncii Angliei, care, potrivit opiniei observatorilor, nu va putea totuși să oprească căderea acesteia sub plafonul de 2,00 dolari în următoarele luni.

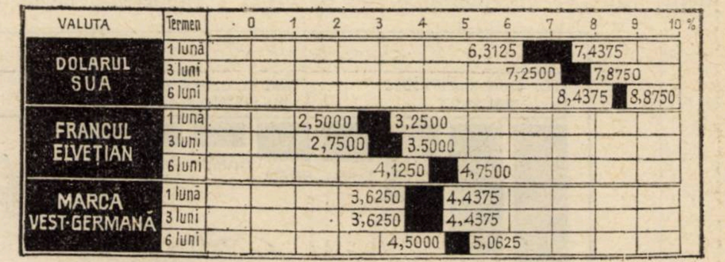

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 22—26 septembrie 1975 (nivel minim și maxim).

În contextul actual, ținînd seama de existența factorilor favorabili devizei americane, cercurile de afaceri apreciază că dolarul va continua să se consolideze.

Prețul aurului la Londra a continuat să scadă, atingînd la 23.IX.1975 un nivel minim de 128,75 dolari/uncie (primul fixing).

Dobînzile la depozitele în eurovalute s-au menținut la un nivel relativ constant, ușoarele creșteri ale dobînzilor la depozitele în eurofranc elvețian și euromarcă vest-germană, semnalate spre sfîrșitul intervalului, datorîndu-se unor factori tehnici (sfîrșit de trimestru).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DATE DE PROGNOZĂ

Investițiile în industria S.U.A.

O ANCHETĂ efectuată în primăvara acestui an de cunoscută firmă „McGraw Hill" în rîndul societăților din S.U.A. privitor la activitatea de investiții în economia americană a dus la concluzia că, în acest an, volumul lor va spori doar cu 5% față de nivelul atins în 1974 (comparativ cu o creștere de 12%, prognozată anterior). Se apreciază că în timp ce în industria prelucrătoare creșterea amintită va reprezenta 9%, pe ansamblul celorlalte ramuri de activitate economică ea nu va depăși 3%. Fenomenele de criză, accentuate în sem. I. a.c. în economia S.U.A., determină o situație net diferențiată pe ramuri și sectoare în domeniul investițiilor.

În majoritatea ramurilor industriei prelucrătoare de bunuri de consum de uz îndelungat se prevede chiar o reducere a investițiilor față de 1974, cea mai afectată fiind industria de automobile (o scădere de 19%) ; reduceri variind între 4 și 15% se semnalează și în cazul unor ramuri de activitate, ca industria articolelor casnice sau cea textilă, în transporturile aeriene sau telecomunicații. Pe de altă parte, datele anchetei relevă creșterea considerabilă a investițiilor în siderurgie (+53%, față de 1974), urmată de industria aerospațială, chimică, cea a celulozei și hîrtiei, de prelucrare a petrolului și extractivă, precum și în domeniul transporturilor (exceptînd cele aeriene).

Semnificative și pentru alte țări capitaliste industrializate, care se așteaptă la o înviorare a activității lor economice după profunda recesiune din 1974—1975, sînt datele de prognoză privind investițiile interne ale companiilor americane în următorii trei ani. Se apreciază că ele vor spori an de an, urmînd să depășească în 1978 — pe ansamblul economiei americane — cu peste 25% nivelul atins în 1974 (vezi tabelul). Pe ramuri, creșteri substanțiale de investiții urmează să se înregistreze în domeniul aprovizionării cu energie electrică, și cu gaze naturale, al siderurgiei, industriei chimice, al telecomunicațiilor etc., în timp ce în sectorul transporturilor aeriene se prevede reducerea investițiilor (mai ales în anii 1977—1978), iar în domeniul comerțului, asigurărilor și activității bancare se mențin cu mici oscilații la aproximativ același nivel.

Investițiile corporațiilor din S.U.A.

(miliarde dolari)

Ramura	1974	1976	1978
Total economie	112,40	127,69	140,85
Din care:			
Industria prelucrătoare	46,01	53,99	56,72
- prelucrarea țițeiului	8,00	11,11	10,94
- chimie	5,69	7,40	7,85
- construcții de mașini (exclusiv electrotehnica și mijloacele de transport)	4,42	4,90	5,28
- industria alimentară (inclusiv băuturile)	3,25	3,47	3,85
- producția de aparatură și articole metalice	3,06	3,11	3,58
- industria electrotehnică	2,97	2,86	3,33
- industria de automobile	2,70	2,34	2,57
- siderurgia	2,62	3,09	4,97
- producția de celuloză și hîrtie	2,58	3,28	3,05
- metalurgia neferoasă	2,33	2,31	2,52
- alte ramuri	8,39	8,12	8,78
Industria extractivă	3,18	4,18	4,33
Transporturile feroviare	2,54	3,92	4,04
Transporturile aeriene	2,00	1,90	0,96
Alte moduri de transport	2,12	3,12	2,18
Telecomunicațiile	13,96	13,94	16,40
Aprovizionarea cu energie electrică	17,63	20,63	29,21
Aprovizionarea cu gaze	2,92	4,20	4,54
Comerț, sistemul bancar și de asigurări	22,04	21,81	22,47

Sursa: B.I.K.I., nr.99/1975

Autorii anchetei relevă că în perioada 1975—1978 ponderea investițiilor industriei prelucrătoare pentru modernizarea și înlocuirea utilajelor și instalațiilor va spori la 56%, restul fiind orientat către extinderea capacităților de producție. În acest cadru, ponderi ridicate ale investițiilor pentru modernizare se înregistrează în industria producătoare de mijloace de transport (circa 80%), cea a sticlei și ceramicii (77%), în industria celulozei și hîrtiei și cea textilă (73%) etc. Din ansamblul investițiilor pe anul în curs în economia S.U.A. 79% urmează a fi folosite pentru achiziționarea de mașini și instalații, 17% — pentru construcții de clădiri și 4% — pentru procurarea mijloacelor de transport.

La sfîrșitul anului trecut gradul de utilizare a capacităților de producție ale industriei S.U.A. a scăzut la 77%, față de 88% în decembrie 1973. Cele mai mari reduceri au avut loc în construcția de automobile (de la 90% la 55%), în industria textilă (de la 93% la 70%), a sticlei și ceramicii (de la 90% la 73%), a celulozei și hîrtiei (de la 94% la 79%), în siderurgie (de la 95% la 82%), chimie (de la 91% la 78%) etc. Singura ramură care-și menține gradul de utilizare a capacităților de producție este industria extractivă (88%), care va înregistra — în anul curent — și cea mai mare creștere de personal (cu 5%), în timp ce pe ansamblul industriei prelucrătoare efectivul acestuia se va reduce cu 1%. Conform datelor anchetei menționate, în perioada 1976—1978 este de așteptat o creștere a personalului ocupat în 25 din cele 26 de ramuri principale ale economiei S.U.A., excepția constituind-o transportul feroviar (personalul căruia ar urma să scadă cu 7%).

N. P.

Balanțe turistice

CARE DIN ȚĂRILE capitaliste dezvoltate înregistrează deficite apreciabile în cadrul schimburilor turistice internaționale și care dintre ele beneficiază de excedente valutare considerabile, de pe urma acestei activități ? Conform datelor statistice publicate în R.F.G., începînd din 1973 această țară a furnizat cel mai mare număr de participanți la turismul internațional, întrecînd S.U.A. Anul trecut, turiștii vest-germani au cheltuit în străinătate echivalentul a 7,1 miliarde dolari, deficitul balanței depășind de 2,5 ori pe cel înregistrat în S.U.A.

În ceea ce privește țările cu o balanță turistică excedentară, după cum se vede din graficul alăturat pe primele locuri se situează — ca volum global — Spania și Italia, care însă sînt întrecute de Austria sau Elveția, dacă excendentul obținut se raportează pe locuitor.

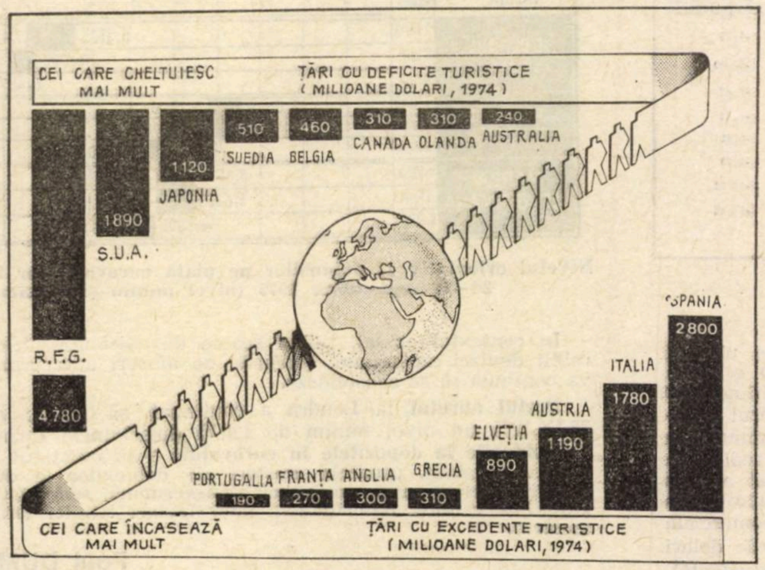

R.P.D. Coreeană: pe frontul construcției

ÎN R.P.D. COREEANĂ sporesc an de an investițiile efectuate în obiective economice importante, care asigură reproducția socialistă lărgită și ridicarea nivelului de trai al populației. Volumul fondurilor alocate în acest scop în cursul actualului șesenal depășește cu mult investițiile efectuate în deceniul precedent (1961—1970).

După cum arată recent publicația „Les Nouvelles de Pyongyang“, 78% din totalul investițiilor prevăzute în planul șesenal sînt destinate construcțiilor cu caracter productiv, iar 22% — obiectivelor neproductive. Cota—parte alocată industriei în cadrul investițiilor productive reprezintă 49%, din care în proporție de 83% industriei grele. Acest efort de investire a permis, în ultimii ani, să se treacă la extinderea uzinei siderurgice de la Kim Ceaik și a minei de la Mousan, la realizarea minelor de la Seuhairi și Deukseung, la construcția centralei termice de la Ceungceungang, a fabricii de ciment de la Sounceun, a Complexului chimic al tineretului și altor obiective importante ale industriei grele, concomitent cu terminarea și darea în exploatare a unor unități siderurgice, termice ș.a. După cum subliniază publicația amintită, aceste realizări se datorează, între altele, creării unei puternice baze materiale de construcții, mecanizării crescînde a lucrărilor de construcții, cu ajutorul utilajelor și instalațiilor moderne fabricate în țară.

O lecție învățată

VÎNZĂRILE de automobile străine pe piața S.U.A. au înregistrat în primele luni din acest an o creștere record, ajungîndu-se la 21% din totalul tranzațiilor, în timp ce desfacerile automobilelor indigene au scăzut drastic. Prima reacție a cercurilor de afaceri afectate a fost aceea de a cere departamentului finanțelor deschiderea unei acțiuni anti-dumping împotriva firmelor VOLKSWAGEN și BRITISH LEYLAND, acuzate că și-au desfăcut produsele lor pe piața americană la un preț mai scăzut decît cel de pe piața internă.

După cum subliniază, însă, revista „Economist“, într-un articol intitulat „Lecții de învățat“, adevărata explicație a succesului importurilor nu rezidă în prețul de vînzare și ea a fost curînd înțeleasă și de firmele americane ; ceea ce-i atrage pe cumpărători la automobilele străine este în primul rînd consumul redus de combustibil. „Constructorii din Detroit, subliniază revista citată, au de învățat trei lecții de la cei europeni și japonezi : experiența lor bogată în fabricarea de mașini de dimensiuni mici, îndemînarea lor de a proiecta automobile cu spații interioare cît mai confortabile cu putință în caroserii cît mai mici, abilitatea lor de a atinge o înaltă productivitate prin renunțarea la accesoriile inutile, pur ornamentale“.

Aceste lecții se pare că au început deja să fie însușite, pe piața americană apărînd în ultimele luni tot mai multe automobile indigene cu consumuri reduse și dimensiuni mai mici, inclusiv „Cadiallac“-uri (în fotografie) care pînă acum se fabricau numai în dimensiuni exorbitante. Iar rezultatele au și început să se arate : segmentul de piață acaparat de automobilele străine a scăzut în luna august la 18%.

S.U.A.: către un nou „baby boom“?

ÎN 1973, ultimul an pentru care există date pe plan național, fertilitatea feminină a atins cel mai scăzut nivel înregistrat vreodată in S.U.A. și anume 69,2 născuți vii la 1 000 de femei, cuprinse în grupa de vîrstă între 15 și 44 de ani. Factorii care au condus la această situație sînt, potrivit revistei americane **Science** (29 august), o scădere a nupțialității în rîndul tinerilor de 15—24 de ani, o creștere a divorțurilor, orientarea familiilor către o eșalonare în timp a numărului copiilor pentru o reducere a dimensiunilor familiei.

Ca urmare a acestei evoluții, proporția femeilor căsătorite care nu au copii a atins un nivel foarte ridicat. Anul trecut aproape o treime din femeile în vîrstă de sub 30 de ani care sînt sau au fost vreodată căsătorite nu aveau copii. În 1970 proporția respectivă era de o pătrime, iar în 1960 de numai o cincime.

O prognoză a fertilității feminine în S.U.A. întîmpină numeroase riscuri, mai ales în lumina incertitudinilor de ordin economic și social, relevă un grup de demografi californieni care analizează cifrele de mai sus. Totuși, pornind de la faptul că peste trei sferturi din femei declară că doresc să aibă cel puțin doi copii pînă la sfîrșitul perioadei lor fertile, demografii amintiți ajung la o concluzie optimistă, care începe deja să fie confirmată.

Lemnul viorilor lui Stradivarius

CERCETĂRILE efectuate de specialiștii bulgari au ajuns la concluzia că lemnul din care Stradivarius a executat celebrele sale viori era adus tocmai din Bulgaria, și anume din munții Rodopi. Arbori seculari, aleși special în acest scop, erau doborîți numai în zilele cele mai friguroase ale iernii. și lăsați apoi toată iarna în zăpadă, care absorbea excesul de rășină dăunător sunetului cristalin. Primăvara buștenii erau duși la adăpost, într-un loc aerisit și lăsați să se „odihnească“ încă cinci ani. După aceea lemnul era livrat în Italia, unde — prin intermediul negustorilor venețieni — a ajuns și în mîna lui Stradivarius.

Arabia Saudită: apa — cheia dezvoltării

ASIGURAREA necesarului de apă constituie — după opinia oficialităților din Arabia Saudită — cea mai urgentă problemă a dezvoltării economice și sociale, în perspectivă, a țării. A fost elaborat proiectul unui vast sistem de irigații și al unei rețele de 30 de uzine pentru desalinizarea apei marine (din acestea pînă în prezent au fost instalate cinci uzine, livrate de R.F.G). Costul total al rețelei instalațiilor pentru desalinizarea apei marine este evaluat la 30 miliarde mărci vest-germane.

Totodată, se proiectează construirea unui număr de 25 de centrale electrice și a unei ample rețele de distribuire a energiei respective.

Bugetul O. N. U.

Mircea Nicolae, cooperativa „Meșteșugarul", Mediaș — Decizia finală în privința mărimii bugetului ordinar al O.N.U. și utilizării sale revine Adunării Generale, care primește recomandarea unor comitete specializate. Acest buget este finanțat prin contribuțiile statelor membre, a căror mărime este stabilită periodic de Adunarea Generală la recomandarea Comitetului asupra contribuțiilor. Criteriul major al stabilirii acestor contribuții, care în principiu se situează între 0,04% și 30% din cheltuielile O.N.U., il constituie capacitatea de plată a țărilor membre ; dar se ține seama și de alte criterii hotărîte din timp în timp. În condițiile dezvoltării economice inegale a statelor lumii și ale creșterii continue a numărului membrilor, mărimea acestor cote suferă anumite modificări. În afara contribuțiilor statelor membre, O.N.U. obține în fiecare an o serie de venituri din vînzarea de timbre poștale, de publicații etc.

Pentru a avea o idee asupra mărimii relative a acestor contribuții citām cifrele pentru anii financiari 1971, 1972 și 1973 (deci înainte de intrarea în O.N.U. a R.P. Chineze, a R.D.G., R.F.G. și altor state), așa cum au fost stabilite de Adunarea Generală în rezoluția din 4 decembrie 1970 (în %) : S.U.A. (31,52), U.R.S.S. (14.18), Franța (6), Anglia (5,90), Japonia (5,40), Italia (3,54), Canada (3,08) etc. Țara noastră avea atunci o cotă de 0,36%, Iugoslavia 0,38, Cehoslovacia 0,90, Polonia 1,41, Ungaria 0,48, Albania 0,04 etc. Unele activități ale O.N.U. sînt finanțate și de state nemembre, ca de exemplu Elveția. Alte activități ale O.N.U. cum sînt P.N.U.D., UNICEF, ONUDI, ș.a. sînt finanțate prin contribuții voluntare ale statelor.

Universități

Doina Măcin, Iași — În Anglia există în momentul de față 44 de universități, față de numai 17 în 1945. Cele mai vechi sînt probabil și cele mai celebre — Oxford și Cambridge — datînd din secolul 12 și respectiv 13. Foarte vechi sînt și universitățile scoțiene St. Andrews, Glasgow, Aberdeen și Edinburgh, datînd din secolele 15 și 16. Toate celelalte au fost fondate in secolele 19 și 20. În afara universităților, în Anglia există încă cinci institute de învățămînt superior cu regim similar : Institutul de știință și tehnologie al Universității din Manchester, două școli superioare de economie (la Manchester și Londra), Institutul Cranfield de Tehnologie (în domeniul aeronauticii) și Colegiul Regal de Artă. Facultățile tehnice sînt urmate de 35% din numărul total al studenților, care se apropie de 250 000. În Anglia există circa 35 600 de cadre didactice, din care 10,5% au gradul de profesor. Un cadru didactic revine deci la aproximativ 8 studenți. Majoritatea cadrelor didactice sînt angrenate și într-o activitate de cercetare, la care participă de asemenea un număr de absolvenți. 90% din veniturile universităților engleze sînt acoperite de guvern.

De o largă audiență se bucură „universitatea deschisă", constînd dintr-o combinație de emisiuni de televiziune și radio, cursuri prin corespondență și cursuri de vară. În vara anului trecut, cursurile sale erau urmărite de 42 170 de persoane, de diferite vîrste și pregătiri.

Căi fluviale

Valeriu Cîmpeanu, Pitești — Printre țările nesocialiste cu cele mai ample rețele de navigație fluvială internă (inclusiv canalele) în 1974 in frunte se situau S.U.A. (cu 39,4 mii km) și Franța (cu 7,2 mii km.). În ceea ce privește volumul mărfurilor transportate pe căi fluviale pe primul loc se află tot S.U.A. (cu 381 miliarde tone-kilometri), urmată însă de R.F.G. (cu 48,8 mlrd. tone-kilometri). O clasificare sub raportul intensității utilizării căilor navigabile interne, publicată de revista **L'Usine Nouvelle** în nr. 25/1975, situează pe primele locuri Statele Unite (indice 9,6), R.F.G. (8,1), Olanda, (5,4), Belgia (3,4), Franța (1,9) etc.

Congres privind patrimoniul arhitectural european

Smaranda Comșa, Sighișoara — Congresul care va avea loc la Amsterdam sub egida Consiliului Europei între 21 și 25 octombrie a.c. va constitui punctul culminant al Anului european al patrimoniului arhitectural (A.E.P.A.) 1975. La congres vor participa circa 1 000 de delegați din majoritatea țărilor continentului nostru. Printre temele ce vor fi dezbătute de congres se numără : conservarea patrimoniului arhitectural în contextul planificării urbane și al amenajării teritoriului, problemele sociale ale conservării integrate, viitorul patrimoniului arhitectural la orizontul anului 2 000 (temă care va fi ilustrată și de expoziția intitulată „Un viitor pentru trecutul nostru"), mijloacele financiare necesare operațiilor de conservare și de restaurare și în general aspectele economice ale conservării patrimoniului arhitectural, problemele tehnice și practice legate de această acțiune etc. Congresul se va încheia prin adoptarea unei declarații.

Comerț

Olimpia Pensu, Dobrești — În ansamblul comerțului statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, care a atins 382 miliarde de dolari în 1974, un loc important și care se amplifică continuu îl au schimburile reciproce dintre țările socialiste europene. Volumul acestora a sporit de la 8,3 miliarde dolari în 1960 la 18,2 miliarde în 1970 și la 36,5 miliarde dolari în 1974. Paralel s-a îmbunătățit substanțial structura acestor schimburi, în raport direct cu dezvoltarea industrială și modernizarea structurilor lor economice.

Se remarcă în același timp, ca o trăsătură pozitivă, creșterea accentuată a comerțului dintre țările socialiste europene și țările vest-europene, Statele Unite și Canada, capitol de bază al comerțului Est-Vest. Aceste schimburi au sporit de la 2,8 miliarde dolari în 1950 la 39,4 miliarde în 1974, reflectînd interesul economic al statelor socialiste cît și al firmelor și statelor capitaliste.

Pe primul loc: Abu Dhabi

Virgil Stănculescu, Ploiești — Creșterea prețurilor la petrol intervenită în anii trecuți a determinat modificări apreciabile în ierarhia țărilor, în raport cu volumul venitului lor național pe locuitor. Astfel, în 1974 teoretic „cea mai bogată țară" pe glob a devenit emiratul Abu Dhabi. Cu o populație de mai puțin de 300 000 de locuitori, emiratul a realizat din exportul petrolului venituri însumînd 5,3 miliarde dolari, în medie pe locuitor revenind aproape 19 000 dolari.

Totodată, pe teritoriul său predominînd deșertul, iar industria nefiind dezvoltată (cu excepția unor uzine pentru desalinizarea apei marine), Abu Dhabi importă aproape totalitatea bunurilor de consum și echipamentelor necesare. Astfel, cu un volum al importurilor de 5,5 miliarde dirhami (circa 1,38 miliarde dolari), emiratul a fost în 1974 — de asemenea, raportat pe locuitor — și cel mai de seamă importator din lume.

Francul elvețian și „șarpele monetar"

Crina Mateescu, Craiova — Zona de flotare concertată a monedelor în raport cu dolarul, cunoscută sub denumirea de „șarpe monetar" a fost creată în 1972 și cuprinde actualmente R. F. Germania, Franța, Belgia, Olanda, Luxemburg și Danemarca. La 23 septembrie a.c. miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale ai țărilor menționate și din Elveția, întruniți la Bruxelles, s-au declarat, în principiu, în favoarea aderării francului elvețian la „șarpele monetar", considerînd că aceasta va întări zona de stabilitate monetară și deci de încredere reprezentată de acest sistem. Rămîn însă numeroase probleme tehnice de rezolvat, un raport în acest sens urmînd a fi supus viitoarei întîlniri a miniștrilor de finanțe ai țărilor membre din luna octombrie.

UNCTAD

Viorica Bulboacă, București — Cea de a patra Conferință O.N.U. pentru comerț și dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) va avea loc în luna mai 1976 la Nairobi, capitala Kenyei. Precedentele conferințe avuseseră loc la Geneva (1964), New Delhi (1968) și Santiago de Chile (1972). După cum a declarat la sfîrșitul săptămînii trecute la Alger secretarul general al U.N.C.T.A.D., Gamani Corea, conferința de anul viitor se va deosebi de cele precedente prin aceea că : durata sa va fi limitată la patru săptămîni, ordinea de zi se va stabili pe baza selectării problemelor centrale, iar conferința propriu-zisă va fi precedată în martie de o preconferință ce va analiza documentele care urmează a fi supuse dezbaterilor. Ordinea de zi a conferinței de la Nairobi — a mai declarat el — va cuprinde între altele : comerțul cu produse finite și semifabricate, transferul de tehnologie, probleme monetare și financiare, cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, comerțul între țările cu sisteme economice și sociale diferite, sprijinirea țărilor slab dezvoltate fără ieșire la mare, rolul și angajamentele pentru viitor ale U.N.C.T.A.D.

PROPAGANDIȘTI ȘI CURSANȚI LA ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID !

„Revista economică" a publicat consultația pe TEMA I, comună, pentru cursul : „Studierea politicii economice interne și internaționale a P.C.R.", din acest an, intitulată : **„Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale — cerință fundamentală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate"** în numărul 38 din 19 IX 1975. Cea de a II-a TEMĂ comună : **„Orientările date de Congresul al XI-lea al P.C.R. privind asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare economico-socială. Creșterea eficienței economice. Reducerea cheltuielilor materiale de producție — obiectiv central al politicii partidului nostru"**, a fost publicată în numărul 39 din 26 XI 1975. Tema a III-a urmează să apară în nr. 41 din 10 octombrie 1975 și este intitulată : **„Sistemul relațiilor socialiste de producție. Programul P.C.R. despre perfecționarea relațiilor socialiste de producție în etapa actuală de dezvoltare a României socialiste".**

„Revista economică" publică în exclusivitate cele 3 teme comune pentru cursul de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R. și consultații pe temele specifice cursanților din industrie.

Abonați-vă la „Revista economică" și vă asigurați primirea cu regularitate a publicației în care găsiți în fiecare săptămînă un bogat documentar economic necesar pregătirii dumneavoastră !

... curier...... curier...... curier... curier.....

Transfer

PETRE BĂLEANU, București — Pentru evitarea confuziilor și neregularităților în înregistrările din cartea de muncă, este necesar să faceți demersurile necesare la unitatea de unde ați fost transferat pentru a efectua rectificările cuvenite. În același timp, trebuie să cunoașteți că sporul la retribuție pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate se acordă numai dacă, încadrarea dv. în muncă, în noua unitate, s-a făcut pe baza transferării în interesul serviciului. În cazul transferului, la cerere, vechimea în muncă, în aceeași unitate, se consideră întreruptă.

Vechime în gradație

MIRCEA V. DODE, Medgidia — Răspunsul publicat în revista „Viața Economică“ nr. 39 din 26 septembrie 1973, corespunde precizărilor date de Ministerul Muncii, de acord cu Consiliul Central al U.G.S.R., în baza art. 18 din H.C.M. nr. 914/1968. Soluția la care se referă acest răspuns, respectiv socotirea vechimii minimum necesare pentru trecerea într-o gradație superioară, pentru personalul trecut în funcții cu nivel de retribuire mai mici, a fost reluată și se aplică de la 1 februarie 1975, pe baza H.C.M. nr. 69/1975 (anexa 2 lit. C — prevederi comune). Noua reglementare precizează că vechimea minimum necesară pentru obținerea unei gradații superioare, în situații similare cu aceea arătată de dv., se calculează de la data la care **persoanelor respective li s-au acordat gradațiile pe care le aveau la funcțiile din care au fost trecute sau transferate.**

Retribuirea absolvenților

ALEXANDRU DOBRE, Craiova — Ținînd seama de experiența obținută în aplicarea Decretului nr. 158/1970, privind repartizarea în producție a absolvenților învățămîntului superior de la învățămîntul de zi, Decretul nr. 54/1975 aduce unele precizări esențiale. Astfel, în art. 16 se stabilește posibilitatea ca — pentru o perioadă de cel mult un an de stagiu, absolvenții să fie retribuiți din fondul total de retribuire planificat, în cadrul numărului total de persoane încadrate în muncă. Retribuirea acestui personal, care face parte din categoria personalului tehnic, economic sau de altă specialitate, din fondul de retribuire planificat pentru muncitori, constituie o derogare de la normele în vigoare care interzic utilizarea acestui fond în alte scopuri decît cele pentru care s-a făcut planificarea. Această derogare nu este supusă nici unei condiții restrictive. Treptat, în cursul anului de stagiu, unitățile au obligația să asigure absolvenților încadrarea corespunzătoare pregătirii și specializării dobîndite.

O a doua precizare se referă la retribuirea absolvenților, în perioada de stagiu, dacă lucrează în acord, ca muncitori sau ca personal operativ. În asemenea situații, de excepție, au dreptul să primească retribuția cuvenită pentru realizările dobîndite în producție, dacă această retribuție este mai mare decît aceea tarifară prevăzută pentru primii ani de activitate. Reglementarea astfel însușită le garantează însă dreptul de retribuție ce s-a stabilit celor care lucrează în regie. Desigur că, pentru absolvenți, sînt aplicabile prevederile privind condițiile de acordare integrală a retribuției tarifare, în raport de îndeplinirea sarcinilor decurgînd din planul unității, precum și a sarcinilor proprii.

În al treilea rînd, ținînd seama de prevederile legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, în Decret se precizează că absolvenții care nu promovează examenul de diplomă se retribuie, pînă la încheierea perioadei de stagiu, cu retribuția prevăzută pentru primul an de activitate. Dacă nici pînă la expirarea perioadei de stagiu absolvenții nu promovează examenul de diplomă, ei sînt considerați pe funcții corespunzătoare pregătirii lor, pierzînd dreptul la ocuparea postului deținut în urma repartiției. Unitățile le pot desface contractele de muncă, în baza prevederilor art. 130 lit. c. din Codul Muncii, dacă nu au posibilitatea reîncadrării lor.

În legătură cu încheierea perioadei de stagiu prezintă un interes deosebit prevederile art. 57 din legea nr. 12/1971, potrivit cărora absolvenții au obligația să susțină o probă practică, de promovare, căreia este condiționată definitivarea lor în funcție. Ei își continuă stagiul avînd dreptul să se prezinte la alte probe practice, la intervale de cel puțin 6 luni. Pînă la promovarea probei practice, absolvenții nu pot fi trecuți în gradația I-a.

Ergonomia în actualitate

(Urmare din pag. 16)

vesc în primul rînd, pe tehnicieni și organizatorii producției

Or, în condițiile actuale, aceleași organe (responsabilii pe linie de producție a muncii, șefii de ateliere sau maiștrii) sînt obligate să acționeze în contextul unui complex insuficient precizat de atribuțiuni. Instructajul ce se face muncitorilor nu prezintă diferențiat nici posibilitățile de accidentare nici pe cele de prevenire așa încît, responsabilii menționați, sînt puși deseori în postura de a nu putea da răspunsurile necesare sau explicațiile corespunzătoare organelor de anchetă a accidentelor.

Pentru aceste motive și în scopul înlăturării acestui mare neajuns din calea rezolvării problemei prevenirii accidentelor de muncă facem propunerea de a se pregăti și forma tehnicieni și ingineri specialiști pe cele două profiluri : „DE PROTECȚIE“ și „DE SECURITATE“. Acești viitori specialiști vor trebui, în prima fază, să cunoască ansamblul domeniului privind studiul și prevenirea accidentelor de muncă, completat cu noile elemente și achiziții (cunoștințele teoretice actuale privind domeniul în cauză fiind — fapt unanim recunoscut — destul de sumar și prezentînd multe lacune). În cea de a doua fază, „specialiștii de profil“ își vor concentra atenția și vor aprofunda din acest ansamblu, partea de cunoștințe și elemente particulare corespunzătoare profilului lor. Procedînd astfel ei vor ști mai bine să prevadă și să aplice măsurile necesare sau indicate și, la nevoie, să răspundă în cunoștință de cauză de eventualele deficiențe din sectorul lor de activitate.

Și cum, în aceste condiții este lesne de înțeles că între specialiștii „de protecție“ și cei „de securitate“ de la întreprinderi sau chiar centrale, se va naște în mod inerent o întrecere pentru a avea fiecare în profilul lui cît mai puține accidente, este de înțeles că accidentele vor marca o scădere simțitoare chiar de la începutul aplicării noului sistem. Se va realiza astfel un mare pas înainte și poate chiar un moment de importanță deosebită în dezvoltarea și ridicarea pe o treaptă superioară, științifică, a activității generale de protecție a muncii. Cît privește eficiența economică, roadele acestei activități, ele vor depăși, în mod sigur, toate așteptările. Cît privește aplicarea practică a metodologiei propuse pe lîngă faptul că dă o deplină satisfacție, mai precizăm că ea nu necesită nici un fel de investiții materiale, cerînd doar însușirea unor noi acțiuni și cunoștințe.

În loc de concluzii

RECAPITULÎND etapele de parcurs în cadrul acțiunilor propuse în vederea unei mai bune cunoașteri și preveniri a accidentelor de muncă, sintetic, ele sînt următoarele :

1. Cunoașterea structurii activității de producție, începînd cu elementul ei structural-funcțional ; „circuitul de activitate“.
2. Clasificarea accidentelor de muncă în cele trei categorii : accidente active, accidente pasive, accidente asimilate.
3. Eliminarea accidentelor asimilate din cadrul accidentelor de muncă propriu-zise.
4. Diferențierea măsurilor „de protecție“ și „de securitate“ în cadrul general al activității de prevenire a accidentelor de muncă.
5. Pregătirea și formarea de tehnicieni și ingineri „specialiști de profil“ în acest domeniu.

---

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 40 din 3 octombrie 1975

— Ideologie-politică-educație: Echitate în relația individ-societate **(Georgeta Hălășan)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980: Orientări ritmuri, eficiență. O necesitate obiectivă a creșterii economice : Investițiile în pregătirea și calificarea cadrelor (prof. univ. dr. **Iulian Văcărel)** 4

— Capacitățile de producție și capacitatea... de a le utiliza **(Gh. Olteanu, H. Pincas)** 7

— Concordanță deplină între relațiile și realitățile economice. Interviu cu dr. **Friedrich Riha,** secretarul general al Tîrgului Internațional de la Viena. 9

— Tribuna economistului : Analiza economică previzională **(N. Cărăușu)** 10

— Ancheta „R.E.“. Forța de muncă – factor principal al progresului economic (IV) (dr. **Letiția Zahiu, I. Manea)** 11

— Ecouri. În întreprinderile textile : Se valorifică eficient materiile prime secundare ? 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Puncte de vedere. Ergonomia în actualitate. Posibilități și modalități practice de reducere și prevenire a accidentelor de muncă (dr. **Romulus Martin)** 15

TEORII-IDEI

— Metodologie în ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Cursul : Studierea politicii economice interne și internaționale a P.C.R. Finalitatea și măiestria predării cunoștințelor economice în învățămîntul de partid (dr. **Maria D. Popescu)** 17

— Școli • curente • economiști : La izvoarele teoriei valorii-muncă (II) **(I. Nicolae Văleanu)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Codificarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor — componentă esențială a noii ordini economice și politice internaționale (II) (dr. **Nicolae Ecobescu,** dr. **Victor Duculescu)** 22

— Documentar : Dimensiuni ale resurselor minerale metalifere (II) (dr. **Aurel Iancu)** 26

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1. telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Magazinele şi raioanele specializate ale Ministerului Comerţului Interior vă stau la dispoziţie cu un bogat sortiment de

UNIFORME PENTRU TINERII CARE PARTICIPĂ
LA PREGĂTIREA PENTRU APĂRAREA PATRIEI

costume pentru fete şi băieţi : bluzon, pantaloni şi basc, confecţionate din tercot Oreste (bumbac cu poliester). Bluzonul are epoleţi, iar pe mînecă ecuson. Partea de jos este prevăzută cu elastic pentru ajustare.

Preţul unui set complet: 240 lei.
Se procură şi cu plata în rate.

AEM

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE ELECTRICE DE MĂSURAT – TIMIŞOARA,

str. Venus nr. 2,
Telefon 3 51 00

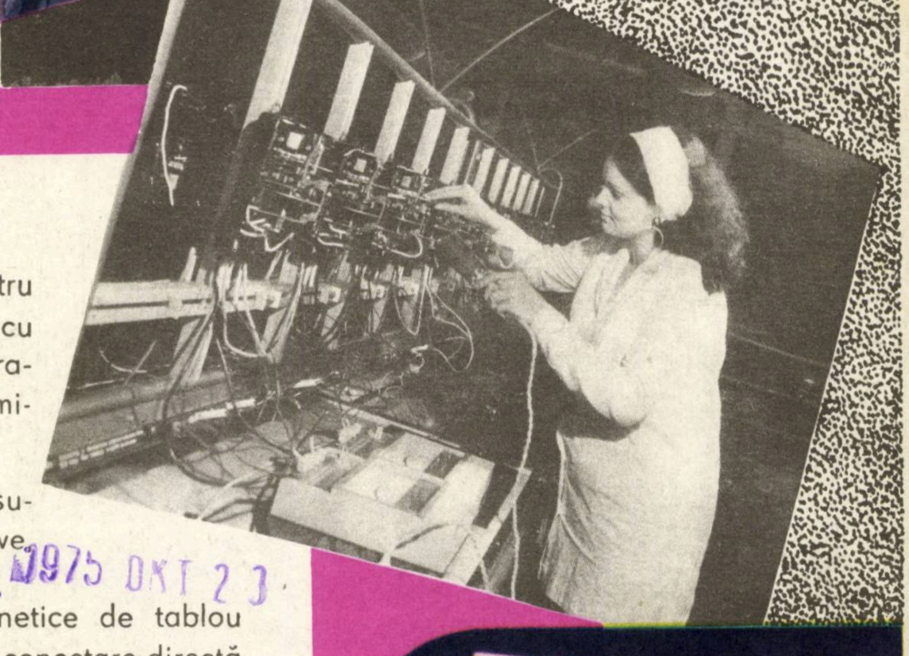

PRODUCE

- Contoare electrice monofazate pentru curent alternativ, pentru frecvenţă 50 Hz. cu simplu şi dublu tarif, funcţionînd cu o supraîncărcare pînă la 400% din sarcina nominală.
- Contoare electrice trifazate pentru măsurarea energiei electrice active şi reactive simplu tarif şi dublu tarif.
- Ampermetre şi voltmetre electromagnetice de tablou pentru măsurători în curent alternativ (cu conectare directă sau prin transformator de măsură).
- Ampermetre şi voltmetre, magnetoelectrice de tablou pentru măsurători în curent continuu.
- Wattmetre şi Varmetre ferodinamice trifazate de tablou (cu conectare directă sau prin transformator).
- Aparate indicatoare de tablou pentru măsurarea mărimilor neelectrice utilizate în schemele de automatizări.

1975 OKT 23

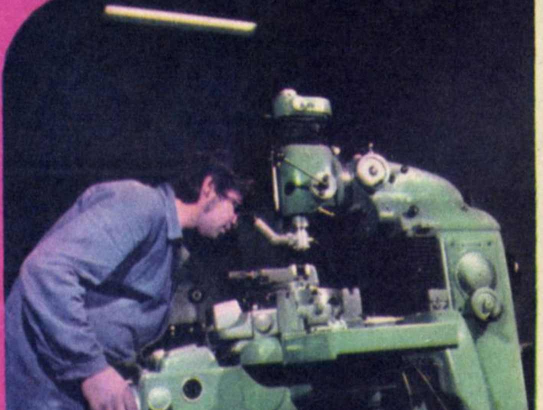

646

MG

revista economică 41 10•X 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Creșterea gradului de utilizare a metalului

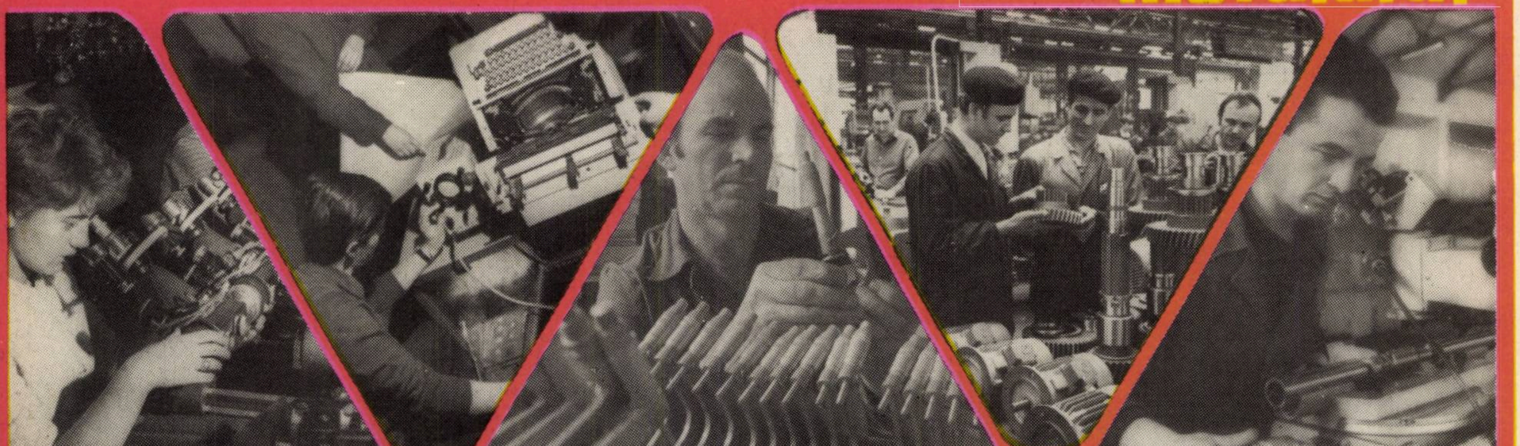

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

> „Industria metalurgică se va dezvolta, de asemenea, într-un ritm înalt. Producția de oțel va ajunge în 1980 la 17 000 000–18 000 000 de tone, sporind, în același timp, ponderea oțelurilor aliate și a oțelurilor carbon de calitate. Va continua să crească producția de aluminiu, cupru, plumb, zinc, trecîndu-se, totodată, la organizarea fabricației de metale rare".
>
> NICOLAE CEAUȘESCU
> „Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român"

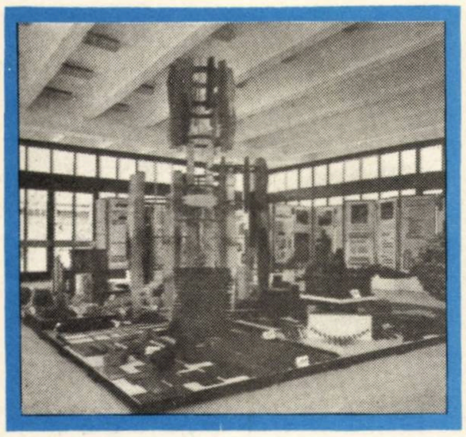

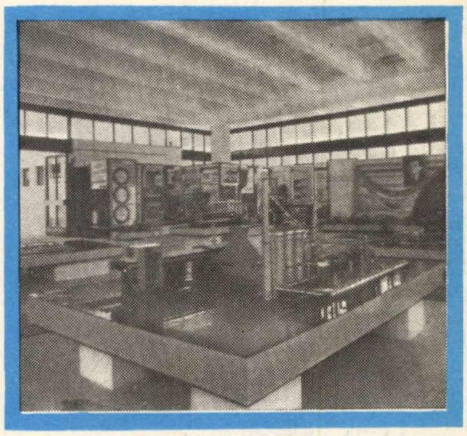

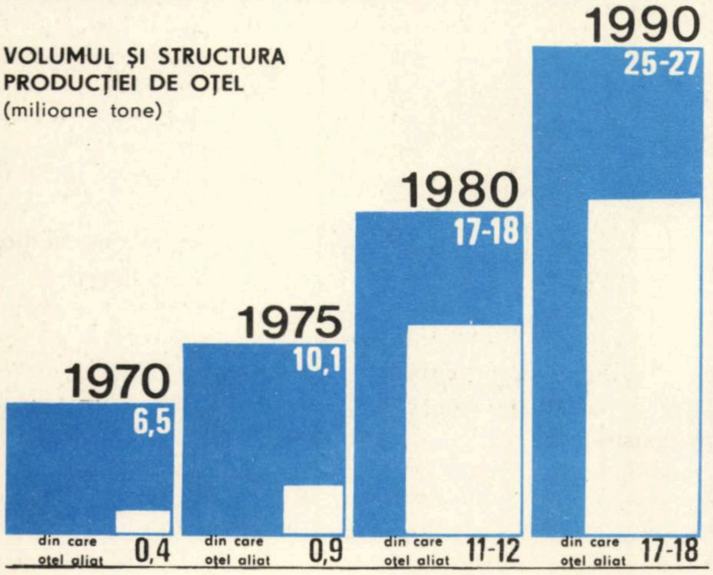

VOLUMUL ȘI STRUCTURA PRODUCȚIEI DE OȚEL (milioane tone)

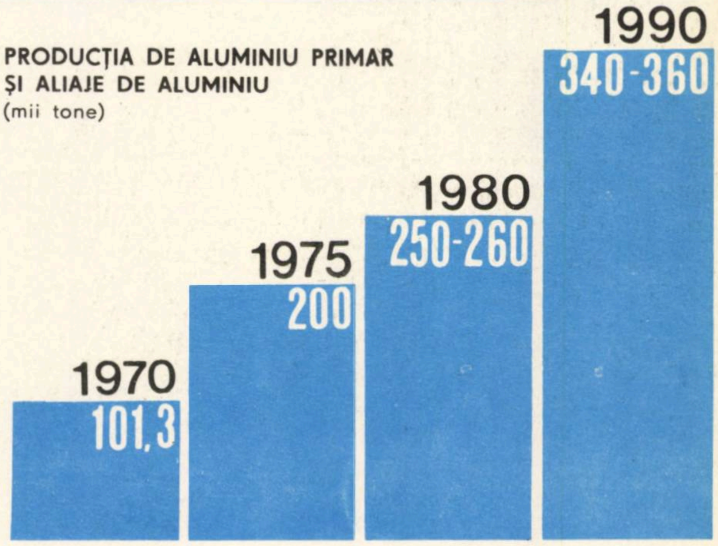

PRODUCȚIA DE ALUMINIU PRIMAR ȘI ALIAJE DE ALUMINIU (mii tone)

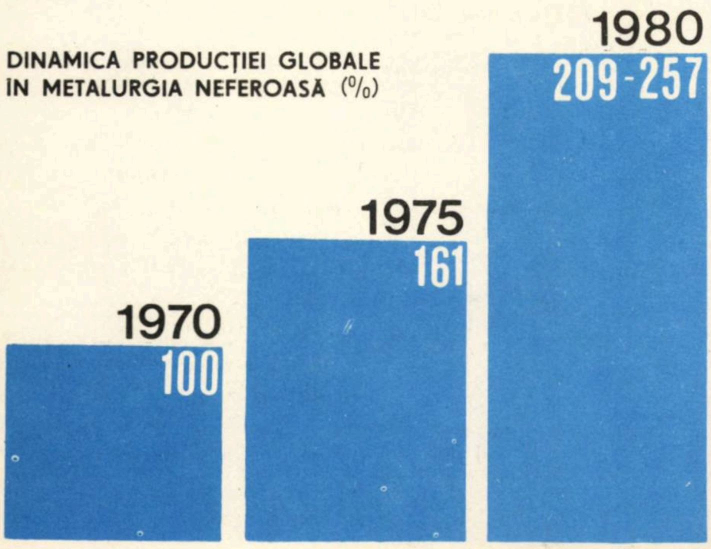

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE ÎN METALURGIA NEFEROASĂ (%)

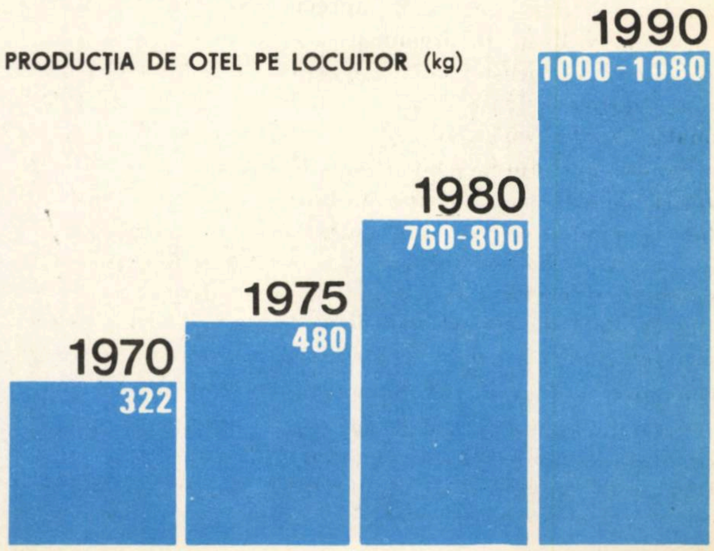

PRODUCȚIA DE OȚEL PE LOCUITOR (kg)

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

— 30 de ani de la Conferința Națională a P. C. R. din octombrie 1945 —

CONSECVENȚĂ ȘI PRINCIPIALITATE REVOLUȚIONARĂ ÎN CONDUCEREA DE CĂTRE P.C.R. A DESTINELOR ROMÂNIEI

SE ÎMPLINESC 30 de ani de la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din octombrie 1945, moment de seamă în istoria partidului și patriei noastre în făurirea epocii de aur a României contemporane, perioadă în care a fost creată economia socialistă unitară, socialismul învingînd definitiv atît la orașe cît și la sate.

Desfășurată la București între 16 și 21 octombrie 1945, după două luni de temeinice dezbateri și după conferințele organizațiilor regionale de partid și ale sectoarelor Capitalei, și precedată de numeroase întruniri publice, Conferința Națională a P.C.R. a fost prima manifestare politică de amploare, în condiții de libertate, după 21 de ani de luptă în ilegalitate a comuniștilor români.

Scânteia

ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL al P. C. R.

R.facerea țării și consolidarea democrației în centrul preocupărilor

Conferinței Generale a Partidului Comunist Român

Aniversarea a trei decenii de la acest eveniment prilejuiește, o dată mai mult, evidențierea pe baza realizărilor obținute — a justeței politicii marxist-leniniste a Partidului Comunist Român, a permanenței principiilor sale revoluționare și umaniste, a capacității de a conduce destinele poporului pe calea progresului și civilizației.

În cuvîntarea rostită cu prilejul celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia că, făcînd bilanțul succeselor realizate în organizarea insurecției și a revoluției populare, acest forum **„a trasat sarcinile noii perioade istorice în care intra țara noastră. Conferința Națională a stabilit măsurile ce trebuiau luate pentru creșterea rolului partidului, pentru întărirea sa organizatorică și politică, pentru consolidarea unității clasei muncitoare în vederea conducerii cu succes a procesului de democratizare a țării, a pus la ordinea zilei reconstrucția națională, realizarea reformelor revoluționare ce se impuneau, a indicat ca linie de perspectivă dezvoltarea industriei naționale — ca bază a progresului economic general al societății românești, a întăririi independenței țării“** [1].

Partidul Comunist Român devenise în aceea perioadă principala forță politică a României. Conferința a analizat schimbările intervenite după eliberarea țării de sub dominația fascistă și a trasat liniile directoare ale activității de viitor, proiectînd cu claritate, în ciuda complicatelor condiții de atunci, nu numai programul de acțiune imediată, ci și obiectivele de perspectivă pentru asigurarea progresului economic și social al poporului nostru. **„Conferința Națională** — se apreciază în Carta fundamentală teoretică, ideologică și politică a partidului, Programul P.C.R. — **a pus la ordinea zilei mobilizarea forțelor pentru redresarea și dezvoltarea economiei naționale și îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației, a elaborat programul transformărilor democratice ce se impuneau în acea etapă, indicînd ca obiectiv principal pentru asigurarea progresului general al societății românești trecerea la industrializarea țării“** [2]).

Pe baza determinării științifice a stadiului concret istoric de dezvoltare a României, precum și a caracterului revoluției sociale ce avea loc în țara noastră, Conferința a apreciat cu luciditate conținutul și sarcinile tactice ale etapei, organic integrate în viziunea de perspectivă a împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională, pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale a României, a dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn în propria sa țară.

Obiectivele politice stabilite de Conferința Națională din 1945, corespunzător noilor condiții interne și internaționale, sintetizau astfel, aspirațiile fundamentale ale poporului, continuarea tradițiilor înaintate ale gîndirii progresiste și revoluționare, activitatea neobosită teoretică și practică a partidului comunist pentru aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condițiile României. Conferința a fundamentat opțiunile maselor muncitoare pentru consolidarea cuceririlor revoluționare și dezvoltarea democratică a țării, pentru redresarea și dezvoltarea economiei naționale, pentru creșterea rolului P.C.R. în conducerea proceselor de transformări structurale în viața societății românești.

Luciditatea și realismul acestor obiective, atestă preocuparea partidului ca, de-a lungul procesului revoluționar, să se rezolve sistematic și complet toate sarcinile, fără a se sări peste etape. De aceea, obiectivele imediate vizau înfăptuirea revoluției popular-democratice, deși obiectivul final îl constituia construirea socialismului și comunismului. Grija Conferinței de a nu formula lozinci politice abstracte străbate toate documentele acestui forum, ca și cuvîntările conducătorilor partidului la întrunirile publice.

---

[1]. Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la sesiunea jubiliară a M.A.N. consacrată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă. Editura Politică 1974, p. 15.

[2]. Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura Politică 1975, pag. 53.

Istoria partidului nostru demonstrează că acest principiu a caracterizat din totdeauna activitatea teoretică și practică a comuniștilor români. El se reflectă puternic mai cu seamă în documentele Congreselor IX, X și XI ale P.C.R., în aprecierea etapei actuale a construcției socialiste, în formularea obiectivului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Cum e și firesc, dînd răspuns la noile și complicatele probleme sociale, economice, organizatorice și politice generate de amploarea procesului revoluționar, de necesitatea făuririi unei economii echilibrate, a îmbunătățirii situației materiale și spirituale a maselor, a unei ordini de stat democratice și a unei conștiințe înaintate a poporului, în centrul atenției Conferinței Naționale din 1945 s-au aflat problemele economice, partidului nostru revenindu-i misiunea de a da soluțiile cele mai potrivite, în folosul maselor, al economiei naționale, al consolidării însăși a operei noastre de reconstrucție. Multiple și acute erau atunci aceste probleme : a) trecerea producției de război la producția de pace ; b) industrializarea țării ; c) refacerea și dezvoltarea transporturilor ; d) desăvîrșirea reformei agrare, paralel cu crearea de centre de închiriat mașini agricole ; e) dezvoltarea cooperației de aprovizionare a populației de la orașe și sate ; f) reorganizarea sistemului de credit și introducerea controlului de stat în vederea asigurării mijloacelor financiare necesare marilor lucrări de investiții ; g) reforma fiscală[3]). Toate acestea erau organic subordonate îmbunătățirii permanente a situației materiale și spirituale a maselor muncitoare, obiectivul central al întregii politici a P.C.R.

Sintetizînd rezultatele finale ale aplicării acestor măsuri revoluționare, Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. aprecia, în chip vizionar dar realist, că „Refacerea țării va permite o nouă dezvoltare a economiei noastre, va deschide perspective și noi progrese tehnice și economice...“ [3]). Iar istoria a confirmat, pe deplin, această predicție științifică.

Industrializarea țării, ca bază a progresului economiei și culturii

O IDEE ROBUSTĂ, care pune în lumină meritele deosebite ale Conferinței Naționale a P.C.R. din octombrie 1945, traversează ca un leit-motiv documentele acesteia și anume sublinierea rolului decisiv al industrializării țării în acțiunea de redresare a economiei, de reconstruire a României și de asigurare a suveranității sale naționale.

În raportul Comitetului Central al partidului prezentat la Conferința Națională de Gheorghe Gheorghiu-Dej, se sublinia fără echivoc „că progresul țării noastre este în directă și nemijlocită legătură cu progresul industrializării și că de tăria industrială a țării depinde în mare măsură însăși independența statului nostru“, ceea ce trasează prin prisma marxism-leninismului imperativul vremii, valorificînd astfel gîndirea social-economică progresistă referitoare la necesitatea industrializării țării noastre pe temelia unei puternice industrii grele.

REZOLUȚIA
Conferinței Naționale
A
Partidului Comunist Român

Reconstrucția și industrializarea țării

Partidul unic al clasei muncitoare

Conferința a demonstrat, pînă la ultimele detalii și implicații, nu numai necesitatea industrializării, dar și posibilitatea înfăptuirii acestei opere constructive, de concepție, structură și amploare fără precedent, legată de existența unei game bogate de resurse naturale și de muncă interne, precum și de cooperarea și colaborarea economică internațională. Justețea orientării Conferinței spre dezvoltarea industriei naționale a fost demonstrată și confirmată de însăși desfășurarea ulterioară a evenimentelor, de faptul că, în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane creșterea economică accelerată este de neconceput fără dezvoltarea unei industrii moderne. Conferința Națională a P.C.R. a apreciat în mod just că asigurarea unui puternic avînt al întregii economii, valorificarea cu maximă eficiență a resurselor proprii, în concordanță cu necesitățile interne și cu posibilitățile oferite de legăturile economice tot mai largi cu alte state, depinde decisiv de crearea și dezvoltarea unei industrii puternice. S-a arătat, pe bună dreptate, că de aceasta depinde posibilitatea țării noastre de a pune în valoare bogățiile naturale, de a diversifica structura producției industriale, de a introduce în producție cuceririle științei și tehnicii, de a spori productivitatea muncii. De asemenea, s-a subliniat că dezvoltarea industriei constituie o condiție esențială pentru înzestrarea agriculturii — ramură deosebit de importantă a economiei — cu mașini-unelte, produse chimice, echipament de prelucrare a produselor agricole, pentru trecerea de la agricultura extensivă, înapoiată, la o agricultură intensivă, multilateral dezvoltată.

Pornind de la ideea că făurirea unei economii moderne, cu o industrie puternică, implică un mare consum de energie electrică, Confernița Națională a inaugurat, totodată, și politica energetică a P.C.R., trasînd, ca una din sarcinile principale, electrificarea țării, preconizînd construirea de hidro și termocentrale electrice menite să asigure pe scară largă forța motrice pentru toate ramurile industriei și transporturilor. Este sugestiv faptul că s-a avut în vedere încă de atunci necesitatea economisirii resurselor de petrol și cărbune, ceea ce exprimă realismul politicii energetice a P.C.R.

Evidențierea valorii deosebite a acestor orientări ale Conferinței Naționale ar fi însă insuficientă dacă nu s-ar ține seama de starea economiei naționale din toamna anului 1945, îndeosebi de potențialul industrial al țării, de consecințele grele ale războiului, de starea finanțelor, ca și de împotrivirea înverșunată a reacțiunii, care sprijinită de forțele imperialiste din afară, sabota refacerea economiei. În plan teoretic, ideologii cercurilor reacționare se sprijineau — printre altele — pe așa-zisa teorie a „eminamenței agricole“ a României. Aceștia atacau cu vehemență poziția P.C.R. care se pronunța pentru crearea unei industrii grele ca bază a progresului țării.

Vîrfurile reacționare ale țărăniștilor, bunăoară, preziceau — cu ipocrizie și false argumente — pe care realitatea ulterioară avea să le desmintă, — un final tragic pentru țară dacă s-ar merge pe linia industrializării.

Combătînd aceste „teorii“, prin care reacțiunea era aceea care prestabilea țării false structuri social-economice româneşti, care ar fi perpetuat înapoierea economică şi dependenţa faţă de puterile industriale, Partidul Comunist Român a chemat fără încetare masele populare la realizarea programului refacerii şi dezvoltării ţării.

---

[3]. Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. din octombrie 1945. In Scînteia nr. 367, 1 nov. 1945.

Partidul Comunist Român a ridicat, astfel, pe o treaptă nouă, superioară, tradiţiile de luptă ale exponenţilor gîndirii economice progresiste româneşti, ale fruntaşilor mişcării socialiste care au susţinut în trecut ideea dezvoltării industriale a ţării.

O concepţie unitară şi de lungă perspectivă

DE-A LUNGUL celor trei decenii care au trecut de la Conferinţa Naţională a P.C.R. din octombrie 1945, cînd s-au trasat jaloanele industrializării ţării, s-au acumulat premisele pentru abordarea dezvoltării industriale a ţării într-o perspectivă mai largă, corespunzător cerinţelor creării şi dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului.

În anii construcţiei socialiste poporul nostru a obţinut strălucite realizări în creşterea economică pe baza industrializării, transformînd România dintr-o ţară slab dezvoltată, într-un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică ce se dezvoltă în ritm intens, pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane, cu o agricultură socialistă în plin progres. **„Ca urmare a aplicării neabătute a politicii de industrializare socialistă — baza dezvoltării întregii economii, a progresului general al ţării şi a asigurării unei reale independenţe naţionale** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul al XI-lea al P.C.R. — **producţia industrială a crescut în această perioadă de circa 30 de ori. Estimată în preţuri comparabile, producţia industrială a fost în 1938 de circa 18 miliarde lei, în 1950 de 26 miliarde, în 1955 de 53 miliarde, în 1960 de 89 miliarde, în 1965 de 170 miliarde, în 1970 de peste 300 miliarde, iar în 1975 (...) va fi de aproape 580 miliarde lei“[4])**.

Astăzi, la 25 de ani de la elaborarea Planului de electrificare a ţării, s-a dovedit din plin realismul politicii duse şi în acest domeniu vital pentru economia naţională, producţia de energie electrică ajungînd de la 1,5 miliarde Kwh, în 1938, la peste 55 miliarde Kwh, în prezent.

Concepţia asupra industrializării s-a îmbogăţit cu multe elemente noi, îndeosebi la Congresele IX, X şi XI şi la numeroasele plenare ale partidului, în strînsă legătură cu noile condiţii ale dezvoltării sociale. În această privinţă — ca de altfel în toate domeniile orientării economico-sociale a ţării noastre — contribuţia teoretică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu este determinantă, deschizătoare de noi orizonturi, largi şi atotcuprinzătoare.

Este meritul istoric al P.C.R. că, pe baza studierii permanente a realităţilor, a experienţei proprii şi a altor state socialiste, a tendinţelor manifestate în lume, a elaborat, în anii construcţiei socialiste, o concepţie unitară şi de largă perspectivă asupra industrializării socialiste a ţării. Ceea ce caracterizează în chip definitoriu această concepţie este efortul continuu de a racorda dezvoltarea industriei noastre la nivelul tehnic mondial, pe baza încorporării în producţie a cuceririlor revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane. Una din direcţiile în care va acţiona partidul pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, aşa cum apreciază Programul este **„dezvoltarea în continuare, cu prioritate, a industriei socialiste, orientarea sa fermă spre ramurile şi subramurile de înaltă tehnicitate care valorifică superior resursele de materii prime şi muncă socială“[5])**.

Congresul al XI-lea a orientat politica în domeniul industriei ca şi a întregii activităţi economice spre mobilizarea factorilor intensivi ai creşterii economice, spre ridicarea calitativă a acesteia, prin folosirea întregului potenţial creator al revoluţiei ştiinţifice şi tehnice moderne.

În felul acesta, în politica economică, partidul nostru porneşte de la studierea atentă a legilor obiective ale dezvoltării, a condiţiilor şi posibilităţilor concrete, de la principiul mobilizării maxime a eforturilor proprii.

Corespunzător etapei pe care o străbatem, Congresul al XI-lea al P.C.R. a definit cu cea mai mare rigoare ştiinţifică şi claritate principalele orientări de perspectivă pînă în anul 1990, orientări care reflectă corelaţiile macroeconomice, dinamici şi mutaţii structurale caracteristice dezvoltării intensive, ale unei economii moderne, astfel încît configuraţia României să se apropie, pînă în anul 1980, de aceea a ţărilor dezvoltate. Pentru realizarea vastului program de dezvoltare a industriei socialiste, stabilit de Congresul al XI-lea al P.C.R. se impun — aşa cum preciza secretarul general al partidului în Raportul Comitetului Central — **„măsuri ferme pentru organizarea pe baze ştiinţifice a producţiei şi a muncii, întărirea ordinei şi disciplinei, a spiritului de răspundere în toate sectoarele, pentru continua perfecţionare a activităţii ministerelor, centralelor şi întreprinderilor“[6])**. Aceleaşi preocupări au fost accentuate, din nou, la plenara comună a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din 21—22 iulie 1975, constituind o chezăşie a îndeplinirii hotărîrilor stabilite de Congresul al XI-lea.

În elaborarea Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, partidul a prelungit, pe o treaptă superioară, tradiţiile luminoase ale Conferinţei Naţionale a P.C.R. din octombrie 1945, care a abordat problemele de bază ale României nu într-o viziune economicistă, ci într-o articulaţie dialectică a problemelor economice cu cele sociale şi politice, dînd, în acelaşi timp, o atenţie deosebită democratizării largi a societăţii româneşti, creşterii rolului conducător al P.C.R. şi al statului în viaţa ţării şi a intensificării activităţii politico-ideologice. Ca şi atunci, dar avînd suportul experienţei proprii de peste 30 de ani, Congresul al XI-lea a abordat, în spiritul dialecticii materialiste, într-o viziune mai largă, problemele interne — economice, politice, sociale, ale etapei respective în conexiune cu imperativele vieţii internaţionale, ale colaborării şi cooperării, ale făuririi unei lumi mai drepte şi mai bune, în condiţiile schimbării continue a raportului de forţe în favoarea democraţiei şi progresului.

Cea de a XXX-a aniversare a Conferinţei Naţionale a P.C.R. din octombrie 1945 găseşte poporul nostru angajat cu toată capacitatea şi talentul său, cu toată energia şi entuziasmul, în realizarea măreţului Program elaborat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Ca şi în urmă cu trei decenii, dar la scara întregii naţiuni şi pe o treaptă superioară de înţelegere, naţiunea noastră consideră politica P.C.R. drept propria ei politică, urmînd cu deplină încredere partidul comunist, sub al cărui steag îşi făureşte, în mod conştient, propriul ei destin.

lector univ. dr. Gh. CIULBEA

---

[4]. Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică, 1974, p. 7—8.

[5]. Programul P.C.R., Editura politică, 1975, p. 66.

[6]) Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, 1974, p. 52.

O sarcină de prim ordin a întreprinderilor:

CREȘTEREA GRADULUI DE UTILIZARE A METALULUI

ÎNDEPLINIREA planului la toți indicatorii și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen constituie obiectivul fundamental al preocupărilor colectivelor din întreprinderi în acest sfîrșit de an. Analiza noastră, întreprinsă într-un număr de 6 întreprinderi industriale din sectorul 7, a urmărit tocmai modul în care muncitorii, inginerii și tehnicienii își concentrează eforturile spre laturile care vizează ridicarea calitativă a activității în vederea obținerii unei înalte eficiențe economice în ansamblu — sarcină principală izvorîtă din documentele Congresului al XI-lea al partidului.

Încă de la început se cere menționat faptul că în primele 8 luni ale anului în unitățile economice analizate, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă au fost substanțial micșorate, îndeosebi pe calea utilizării judicioase și valorificării într-un grad mai înalt a resurselor materiale, în special a metalului. *Care au fost acțiunile întreprinse ? Ce rezerve apar și cum pot fi ele valorificate ?*

Investiție de inteligență — produse și piese cu gabarite și greutăți reduse

ACȚIUNEA de reducere a consumului și de valorificare superioară a metalului s-a desfășurat și se desfășoară în întreprinderile cu profil de construcții de mașini pe multiple planuri, îmbrățișînd, deopotrivă, laturile de concepție și cele de execuție. Obiectivul principal este acela de a obține produse sau repere cu performanțe ridicate, dar cu gabarite și greutăți specifice reduse, fie pe **calea înlocuirii unor mașini vechi cu altele noi, fie prin reexaminarea atentă a celor aflate în fabricație, susceptibile de a fi total sau parțial reproiectate.** În acest sens, serviciile de concepție din întreprinderile respective au adus și aduc o valoroasă contribuție prin promovarea largă a inteligenței tehnice românești (vezi exemplele din tabelul nr. 1). Ținem să relevăm că la Întreprinderea „Semănătoarea", de pildă, consumul de metal la principalul produs — combina propulsată C12 — **este în prezent cu 69 kg mai mic față de cel obținut în 1974.** De asemenea, la Întreprinderea „Electrotehnica", datorită tot reproiectării, s-a obținut o reducere a greutății redresorului de 5 KVA cu 38%, a redresorului de sudură de 1 000 A cu 25% și a transportoarelor SCB cu 20% etc.

O altă cale de utilizare mai rațională a metalului în întreprinderile respective o constituie **promovarea unor tehnologii avansate în locul celor clasice.** Au fost obținute și în această direcție rezultate remarcabile, deși nu se poate spune nici pe departe că posibilitățile au fost pe deplin epuizate. La Întreprinderea de mașini electrice, de exemplu, numai la un singur reper — ventil interior ASI 225 — greutatea a scăzut ca urmare a introducerii tehnologiei de turnare sub presiune în locul celei de turnare în forme de pămînt de la 7 kg la 3,4 kg (realizîndu-se pe această cale economii de peste 19 tone de metal).

În unele din întreprinderile analizate utilizarea mai bună a metalului se realizează și prin **debitarea sau croirea lui centralizată.** La Întreprinderea „Semănătoarea" materialele sînt debitate centralizat de ani de zile și acest fapt permite, pe de o parte, ca volumul deșeurilor să scadă, iar pe de altă parte, ca din deșeurile rezultate să se confecționeze piese mai mici. Același lucru este valabil și pentru Întreprinderea de mașini electrice. Un început bun în această direcție s-a făcut și la Întreprinderea de radiatoare, elemente metalice, obiecte și armături sanitare. Aici, la aripi balamale pentru apartamente cod 743 se consumau înainte la 1 000 bucăți nu mai puțin de 234 kg de metal. În urma introducerii debitării centralizate, se consumă în prezent doar 195 kg, realizîndu-se o economie de 39 kg. Raportînd la cantitatea de piese realizate în primele 8 luni ale anului, rezultă o economie de mai bine de 36 tone. Constatîndu-se eficiența debitării centralizate a metalului, metoda se va extinde, pînă la sfîrșitul anului, la încă 36 de produse.

Vorbind de necesitatea introducerii debitării și croirii centralizate și, mai ales, de efectul economic ce rezultă, apare o contradicție, care merită să stea în atenția factorilor de decizie pentru a-i găsi o soluționare favorabilă. De pildă, întreprinderea amintită are un plan de predare de deșeuri metalice de 2 180 tone. Dar din acestea au fost livrate doar 1 891 tone, deoarece o bună parte din ele au reintrat în circuitul producției. Bineînțeles, la luarea unei măsuri în această direcție va trebui să stea **criteriul eficienței,** pentru a nu prejudicia interesele întreprinderilor care se străduiesc să introducă această metodă.

Tabelul nr.1

Scăderea greutății produselor în urma reproiectării unor subansamble sau repere (kg)

Unitatea	Denumirea produsului	Greutatea veche	Greutatea nouă
"Semănătoarea"	Culegător de știuleți CS4	2036	1896
Intreprinderea de utilaje și piese de schimb	Descărcător pneumatic	600	500
"Electrotehnica"	Redresor 5kVA	695	500
Intreprinderea de radiatoare, elemente metalice, obiecte și armături sanitare	Balamale semi-îngropate simbol 7481	0,110	0,073

Etalonul valorificării superioare: coeficientul de utilizare a metalului

PRINCIPALUL criteriu de apreciere a eforturilor depuse și a rezultatelor dobîndite de întreprinderi pe linia gospodăririi și valorificării superioare a metalului îl constituie **coeficientul de utilizare al acestuia, respectiv cît din cantitatea intrată pe fluxul producției este încorporată efectiv în produse.** Analizînd lucrurile sub acest aspect se poate aprecia că marea majoritate a întreprinderilor au făcut pași serioși înainte în domeniul respectiv (Întreprinderea de utilaje și piese de schimb, de pildă, a realizat un coeficient de utilizare de 98%, iar Întreprinderea „Frigocom" de 95,8%). Totuși, în unele cazuri, cum este, de pildă, cel al Întreprinderii de mașini electrice, unde coeficientul de utilizare se ridică abia la 72%, rezultă că mai bine de un sfert din metalul intrat în circuitul producției se pierde pe parcursul efectuării diferitelor operații. Acest fapt afectează serios nu numai cantitatea aprovizionată, ci și nivelul cheltuielilor. De altfel și alte întreprinderi au încă un coeficient de utilizare care nu se ridică la nivelul posibilităților și, mai ales, la cel al necesităților.

Firește, unele pierderi sînt inerente procesului de producție, ele fiind chiar prevăzute prin normele tehnice. Dar de la pierderile minime fixate prin acestea și pînă la cele înregistrate efectiv în primele 8 luni ale anului în unele întreprinderi, există o mare discrepanță, atestînd existența unor rezerve interne importante care se cer și pot fi deplin valorificate. Care sînt aceste rezerve și în ce direcții se cere acționat pentru mobilizarea lor ?

● **VALOAREA UNOR TEHNOLOGII PERFECȚIONATE.** Așa cum am menționat, în întreprinderile analizate s-a acționat pentru promovarea unor tehnologii avansate, atît în turnătorii, cît și în forje, fapt ce a avut drept efect valorificarea mai bună a metalului. Totuși, la unele piese, ca urmare a tehnologiilor aplicate, care nu întotdeauna țin pasul cu ceea ce pune la îndemînă știința și tehnica contemporană, rezultă mari adaosuri de prelucrare, uneori greutățile brute depășind cu aproape 20, 30 și chiar 40% pe cele nete. Iată unele exemple : pinionul dințat pentru conveior realizat prin turnare de Întreprinderea de utilaje și piese de schimb are o greutate netă de 850 kg pentru ca, după prelucrare, să ajungă la numai 660 kg. Altfel spus, 190 kg de metal se risipesc la prelucrare, reclamînd nu numai un volum important de manoperă în plus, ci și cheltuieli suplimentare generate de uzajul mașinilor, sculelor, cheltuielilor de regie etc. ! Cazul acestei piese nu este unic. Sînt și altele unde, din cauza adaosurilor de prelucrare, se pierd între 17 și 87 kg de metal. Deși de proporții mai mici, fenomenul este valabil și pentru Întreprinderea „Frigocom". Așa stînd lucrurile, este imperios necesar ca și la asemenea piese **să se studieze introducerea unor tehnologii avansate, care să permită eliminarea cît mai accentuată a adaosurilor de prelucrare.**

● **VOLUMUL REBUTURILOR ȘI CAUZELE LOR.** Acțiunea de gospodărire mai bună a metalului este încă serios afectată în unele întreprinderi de **existența unui volum important de rebuturi.** O analiză a evoluției rebuturilor în perioada actualului cincinal în cîteva din întreprinderile analizate evidențiază faptul că volumul acestora a marcat o tendință de scădere în decursul anilor ; dar în altele, el se menține la un nivel ridicat — avînd repercusiuni negative asupra eficienței producției (tabelul nr. 2). Desigur, la aceasta contribuie, în primul rînd, **deficiențele proprii.** La Întreprinderea de radiatoare, elemente metalice, obiecte și armături sanitare, de pildă — unde se înregistrează un volum ridicat de rebuturi — nu se respectă întotdeauna instrucțiunile tehnologice de fabricație și nici asistența tehnică nu se ridică la nivelul cerut. Același lucru este valabil și pentru Întreprinderea de mașini electrice. Iată, de ce, este imperios necesar ca, în fiecare întreprindere, să se ia măsuri eficiente de **acordare a unei asistențe tehnice calificate muncitorilor la efectuarea diferitelor faze de turnare pentru a se preîntimpina abaterile de la tehnologiile prescrise, să se desfășoare o intensă activitate politico-educativă pentru întărirea spiritului de răspundere al executanților pentru munca prestată.**

Tabelul nr.2

Evoluția rebuturilor

Unitatea	Piese rebutate în turnătorii %				
	1971	1972	1973	1974	1975 (8 luni)
"Semănătoarea"					
- fontă cenușie	4,56	4,34	4,24	5,79	5,56
- fontă maleabilă	6,65	6,61	6,38	6,09	6,09
Intreprinderea de mașini electrice	4,70	4,15	2,17	1,43	1,25
Intreprinderea de utilaje și piese de schimb	0,85	0,71	0,86	0,81	0,97

Dar cauzele rebuturilor se datoresc și **unor materiale care nu întotdeauna se ridică la nivelul cerințelor.** De pildă, Întreprinderea de radiatoare, elemente metalice, obiecte și armături sanitare acuză unele greutăți în aprovizionarea cu o serie de materii prime și materiale, îndeosebi întăritor F pentru miezuri, fontă veche etc., iar Întreprinderea de utilaje și piese de schimb că unele amestecuri de formare din turnătorii nu corespund din punct de vedere al granulației și purității. Este nevoie, în aceste condiții, **să crească răspunderea furnizorilor pentru materialele livrate, încît unitățile beneficiare să nu fie puse în situația de a înregistra pierderi și de a-și diminua astfel eficiența activității.**

● **DEROGĂRILE DE MATERIALE.** Acest fenomen este, din păcate, frecvent încă în întreprinderi, antrenînd o serioasă risipă de metal (tabelul nr. 3). Un anumit material este indicat în fișa tehnologică pentru diferite piese, dar uneori acestea se execută din altul, ca urmare a acordării derogării. În general, materialele înlocuite au dimensiuni mai mari, care se pierd apoi prin așchii.

Și în această direcție cauzele sînt multiple : în primul rînd, lipsa de prevedere a întreprinderilor de a se aproviziona cu materiile prime și materialele în sortotipodimensiunile corespunzătoare producției ; în al doilea rînd, intervin uneori întîrzieri în livrare de către întreprinderile furnizoare a diferitelor materiale comandate ; în sfîrșit, unele întreprinderi siderurgice preferă să livreze laminatele la lungimi de fabricație în loc de lungimi fixe sau multiple, iar tablele la toleranțe pozitive în locul celor cu toleranțe negative. Iată unele exemple : Întreprinderea de mașini electrice, care a fost nevoită să acorde peste 1 000 derogări la materialele stabilite inițial — menționează că pentru materialele în cantități nevagonabile întreprinderile siderurgice nu laminează la lungimi fixe sau multiple decît la comenzi speciale și la cantități de peste 100 tone. De asemenea, Întreprinderea „Laminorul“ din Galați, Uzinele de țevi „Republica“ și Combinatul siderurgic Hunedoara livrează metalul la toleranțele maxime pozitive. Desigur, este necesar ca **acestor deficiențe să li se pună capăt, printr-o mai strînsă colaborare între întreprinderile beneficiare și cele furnizoare, prin satisfacerea cerințelor juste ale solicitanților de către unitățile siderurgice** — aceasta în interesul economiei naționale, al obținerii unei eficiențe economice ridicate.

În 1976 — ridicarea ștachetei activității

AU MAI RĂMAS mai puțin de 3 luni pînă la începerea noului an. În spiritul sarcinilor reieșite din plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c., întreprinderile, pe lîngă acțiunile ce le inițiază pentru a putea realiza exemplar producția fizică, la toate sortimentele și spori productivitatea muncii, își întocmesc planuri detaliate — cu termene și răspunderi precise — pentru **utilizarea într-un grad mai înalt a bazei de materii prime, îndeosebi a metalului.**

Tabelul nr.3

Derogările acordate și pierderile înregistrate

Unitatea	Numărul derogărilor	Pierderile cauzate kg
● Intreprinderea de mașini electrice	1051	41288
● "Semănătoarea"	120	40000
● Intreprinderea de utilaje și piese de schimb	63	4300
● "Electrotehnica"	44	2775
● "Frigocom"	10	3000
● Intreprinderea de radiatoare, elemente metalice, obiecte și armături sanitare	7	13500

Aplicarea acestor măsuri se va concretiza, practic, în diminuarea accentuată a consumurilor specifice. Astfel, la Întreprinderea „Semănătoarea“ va fi continuată, între altele, acțiunea de **reproiectare a unor ansamble și repere** (prin redimensionarea lor în funcție de solicitările la care sînt supuse), de **micșorare a procentului de rebuturi** și de **extindere a folosirii deșeurilor** — toate acestea urmînd să conducă la reducerea greutății combinei C 12 cu 80 kg/mașină.

În aceleași direcții, dar ținînd seama de specificul producției, va acționa și colectivul Întreprinderii de mașini electrice. Aici sînt prevăzute **a fi introduse în fabricație noi produse, realizate unele repere în construcție tehnologică optimă la motoarele de curent continuu și convertizoarele de sudură** etc., măsuri ce se vor solda cu obținerea unei economii de circa 200 tone de metal.

Din planurile de măsuri ale unor întreprinderi nu lipsesc nici acțiunile menite să ducă la **înlocuirea unor materii prime care, în prezent, se aduc din import.** Așa este cazul la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb. În afara unor măsuri importante pentru producția anului 1976 pe linia reducerii mai accentuate a consumului de metal (extinderea folosirii planurilor de croire, îmbunătățirea rețetei de încărcare și a procesului de turnare și amestecurilor de formare în turnătorii, mărirea volumului de piese turnate de serie mică după modele metalice și altele), **se vor înlocui diversele materii prime primite din import cu altele indigene.** Toate aceste măsuri vor conduce la obținerea unei economii de peste 57 tone de metal.

Preocupări concrete în legătură cu creșterea gradului de folosire a metalului, în vederea **îmbunătățirii raportului dintre cantitatea introdusă în procesul de fabricație și cea încorporată efectiv în produsele finite,** sînt prezente și în celelalte întreprinderi cu profil de producție de mașini. La Întreprinderea de radiatoare, elemente metalice, obiecte și armături sanitare, pe lîngă unele măsuri privind reproiectarea tehnologiilor și matrițelor, care au în prezent un coeficient scăzut de utilizare a metalului, modernizarea din punct de vedere conceptual și tehnologic a unor produse, diminuarea procentului de rebuturi etc., **se va persevera pe linia extinderii unor înlocuitori de metal** (pulberi de fier sinterizate, mase plastice și altele). Din calculele estimative făcute rezultă că, în urma finalizării acestor măsuri, se va obține o reducere a consumului de metal de 120 tone.

Neîndoielnic, măsurile preconizate pentru 1976 în întreprinderile analizate pentru gospodărirea și valorificarea superioară a metalului, care cuprind laturile esențiale ale activității de concepție și de execuție, **se cer aplicate întocmai și la datele scadente, pentru ca ele să se soldeze cu eficiența scontată.** Dar pe parcursul îndeplinirii planului apar noi rezerve potențiale ce pot și trebuie să fie atrase în circuitul producției. De aceea, **planurile inițiale se cer periodic îmbogățite cu măsuri noi** și, în plus, **să se acționeze sistematic pentru înlăturarea risipei de orice fel, pentru ca fiecare gram de metal să fie utilizat din plin, pentru micșorarea normelor de consum, reducerea volumului rebuturilor și adaosurilor de prelucrare,** deoarece acestea constituie factori de o deosebită importanță pentru reducerea costurilor de producție, pentru sporirea eficienței economice a întregii activități productive.

ing. R. PĂUNESCU
secretar al Comitetului sectorului 7
al P.C.R.
L. ȚINTEA

PROFILUL INDUSTRIEI LOCALE

MARILE PREFACERI calitative și cantitative care au loc în economia noastră antrenează pe linia modernizării și diversificării producției, alături de industria republicană, și industria locală. Ca activitate complementară a industriei republicane, industria locală întrunește în sfera sa de producție activități din cele mai diverse ramuri și deseori și din cele mai complexe. Aceasta face ca dezvoltarea sa să ridice și unele probleme specifice legate de însăși natura locului pe care-l ocupă în ierarhia industriei și economiei naționale, să capete un specific aparte privind întregul complex de probleme și în special structura, dimensiunea și profilul întreprinderii.

Însăși noțiunea de industrie locală arată că aici nu poate fi vorba de o ramură sau alta din economia națională ; industria locală de stat realizează producție din 17 ramuri ale economiei naționale, iar în medie pe întreprinderi activitatea acestora cuprinde 9—11 ramuri de producție.

În prezent ponderea producției industriei locale de stat în economia națională este de 7,4%, iar în județul Argeș această pondere este de aproape 5,5% din întreaga producție industrială a județului.

Din această producție pe care o realizează industria locală în județul Argeș peste 75% este destinată comerțului de stat și cooperatist, iar gama produselor depășește 400 sortimente din care peste 35% din cele noi sau reproiectate. Se dezvoltă cooperarea în producție cu întreprinderile republicane, care ocupă peste 15% din întreaga producție industrială a întreprinderii.

Se estimează că producția globală și marfă industrială în perioada 1971—1975 din sectorul industrial al consiliilor populare va înregistra un ritm mediu anual de 6,8%, cu o creștere de 52—54% față de anul 1970. În sfera bunurilor de larg consum urmează ca în viitorul cincinal industria locală să asimileze produse noi a căror valoare însumează aproximativ 4,7 miliarde lei, completînd gama produselor deficitare pe economie, iar volumul total al produselor ce se vor asimila în viitorul cincinal de către unitățile aparținînd industriei locale de stat va însuma aproape 6 miliarde lei.

Dealtfel, rolul însemnat pe care este chemat să-l joace industria locală de stat în dezvoltarea și diversificarea producției este subliniat în Programul partidului : „o pondere tot mai importantă în economia națională va trebui să ocupe industria locală, asigurînd o tot mai bună valorificare a resurselor și posibilităților de producție din toate zonele și localitățile țării".

Premisele create dezvoltării industriei noastre justifică existența acestor întreprinderi de proporții mijlocii și chiar mici chemate să asigure în unele ramuri și domenii ale producției sortimente variate de mărfuri prin valorificarea resurselor locale cu investiții reduse. Însă, pentru ca această industrie să-și îndeplinească pe deplin rolul se cer măsuri hotărîte pentru tipizarea produselor și specializarea producției, eliminîndu-se tendințele „de a produce de toate", care contravin exigențelor economiei moderne.

Apariția, creșterea sau scăderea ponderii uneia sau alteia din activitățile acestui gen de întreprindere a fost și este influențată de anumiți factori dependenți atît de dezvoltarea economiei naționale în general, cît și de dezvoltarea celei locale în special. Această complexitate de factori a influențat atît întreprinderea ca unitate economică, cît și fiecare ramură cuprinsă în aceasta.

Pe de altă parte creșterea și dezvoltarea întreprinderilor din industria locală s-a făcut concomitent cu îndeplinirea unei funcții economico-sociale de mare importanță pentru economia locală și națională — aceea de a atrage în circuitul economic și de a valorifica superior resursele de materii prime din zonă și prin aceasta de a contribui din plin la creșterea și diversificarea gamei bunurilor de larg consum și dezvoltarea prestațiilor pentru populație.

Verigile coordonatoare create pe parcursul dezvoltării industriei locale au avut la rîndul lor și ele forme și funcții variate și chiar diferite de la o perioadă la alta, dar mai mult ca oricînd coordonarea mai apropiată a acestor unități economice se cere a fi făcută de organul central creat, deoarece soluționarea unor probleme specifice industriei locale de stat se face în prezent de către alte organe centrale ca C.S.P., M.A.G.F. și altele.

Această problemă este cu atît mai actuală cu cît nu poate fi vorba de o dezvoltare a acestui sector după reguli tradiționale ; acum este nevoie de aplicarea cu consecvență a unor criterii de repartizare teritorială corespunzător etapei actuale.

Este evident că industria locală va trebui pe de o parte să-și mențină profilul corespunzător scopului pentru care a fost creată, iar pe de altă parte să se integreze organic în ansamblul tendințelor care se profilează pentru întreprinderea „viitorului". Oricum, noțiunea de industrie locală nu presupune criterii de gestiune aparte, ci tocmai integrarea organică în linia generală de organizare și funcționare a întreprinderii din economia noastră socialistă.

Tocmai această interferență dintre aspectele particulare și cele generale ale acestui gen de întreprindere face ca dezvoltarea ei să ridice unele probleme, care ar putea fi sintetizate astfel :

a) zonarea producției bunurilor de larg consum ;

b) producția în cooperare cu întreprinderile republicane ar trebui să capete profilul întreprinderilor republicane din județul sau orașul de reședință.

În tratarea **primei probleme** sîntem nevoiți să plecăm de la unele analize făcute (cu ocazia contractărilor bunurilor de larg consum din anii precedenți), cu care ocazie constatăm că în întreprinderile aparținînd industriei locale dificultatea nu provine din faptul că gama producției actuale ar fi formată dintr-un număr prea mare de produse, ci mai de grabă dintr-o lipsă de repartizare judicioasă a acestor produse pe județe, iar în cadrul județului pe fabrici.

Problema care se pune în privința bunurilor de larg consum și care vizează industria locală, este diversificarea gamei și profilarea unităților producătoare, problemă care nu poate fi privită în afara factorului „eficiență".

Aceasta presupune concentrarea produc-

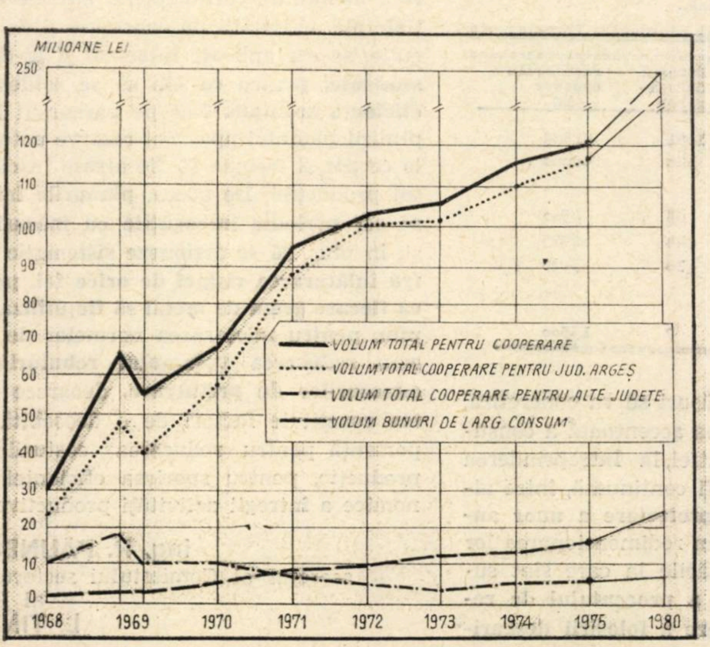

Evoluția cooperării industriei locale din județul Argeș cu alte întreprinderi

ţiei omogene în întreprinderi, fabrici sau secţii specializate, care ar determina reducerea costurilor de fabricaţie odată cu creşterea seriei şi ar permite introducerea proceselor tehnologice calitativ superioare şi dotarea cu utilaje tehnologice specializate, cu efect pozitiv asupra creşterii productivităţii muncii, permiţînd în acelaşi timp specializare pe orizontală. În prezent, de exemplu, produsul „burlane tablă neagră" se produce în 47 de unităţi ale industriei locale din ţară, „jgheaburile" în 37 unităţi, articolele mărunte din tablă în 25 unităţi etc.

Unele comparaţii făcute între costurile de producţie la aceste produse arată că în general faţă de cele fabricate în unităţile republicane ele sînt mai reduse, dar aceasta nu înseamnă că într-adevăr criteriul de eficienţă este satisfăcut, întrucît analiza pe structură a preţului de cost arată că acest lucru este posibil datorită cheltuielilor de secţie reduse la întreprinderile industriei locale (determinate de dotarea tehnică a acestor întreprinderi, care nu posedă un grad mare de mecanizare şi automatizare a operaţiunilor de fabricaţie).

Dacă analizăm însă indicele privind cheltuielile cu retribuţia la 1000 lei producţie industrială se constată că acest indice este de 19—21% şi de aici concluzia că nivelul productivităţii muncii — ca indicator calitativ — este foarte scăzut datorită slabei dotări tehnice, lipsei profilării şi specializării întreprinderilor din industria locală.

După părerea noastră un studiu tehnico-economic la nivelul economiei naţionale bazat pe cerinţele populaţiei pe zone în privinţa producţiei bunurilor de larg consum ar sugera avantaje reciproce atît pentru populaţie cît şi pentru întreprindere. Acest studiu ar permite adoptarea unor măsuri care să asigure folosirea deplină şi eficientă a capcităţilor de producţie, precum şi specializarea acestora şi, în acelaşi timp, ar crea condiţiile necesare acoperirii într-o mai mare măsură a preferinţelor locale ; pe această cale ar deveni posibilă şi punerea în valoare mai economică a resurselor locale.

Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, care potrivit legii asigură înfăptuirea unitară a politicii partidului şi statului în domeniul industriei locale ar putea, împreună cu alte organe centrale interesate (M.C.I., M.I.U. etc.), să supună spre analiză şi dezbatere problema specializării întreprinderilor din industria locală de stat şi zonarea producţiei bunurilor de larg consum.

Aspectele principale pe care le solicită acest studiu ar fi :

— analiza atentă a situaţiei actuale pe fiecare judeţ şi grupuri de judeţe împărţite pe zone geografice din punct de vedere al aşezării lor şi tradiţiilor pentru o anumită gamă de produse ;

— determinarea, pentru nevoile actuale şi de perspectivă, a cerinţelor din aceste zone, prin folosirea metodelor moderne de prospectare şi analiză privind nevoile şi gusturile populaţiei ;

— stabilirea (inventarierea) precisă a capacităţilor actuale de producţie şi în perspectivă a întreprinderilor judeţene de industrie locală şi a altor producători locali, precum şi a actualului profil al acestor capacităţi, modul cum este repartizată în prezent pregătirea forţei de muncă în producerea bunurilor ;

— repartizarea pe criterii tehnico-economico-geografice a producţiei bunurilor de larg consum, ţinîndu-se seama de cadrul optim în care să se desfăşoare întreaga activitate de viitor — atît producţia acestor bunuri, cît şi desfacerea.

Principalul scop care-l urmăreşte această zonare a producţiei bunurilor de larg consum este de a determina ce posibilităţi din profilul unei întreprinderi, privită ca unitate de producţie, pot fi valorificate în viitor pe baza planului de perspectivă, făcînd în acelaşi timp, ca perioada viitoare să fie din ce în ce mai bine conturată din timp.

Zonarea producţiei de larg consum ar favoriza în aceeaşi măsură atît industria locală (specializarea producţiei), cît şi comerţul (reducerea cheltuielilor de transport) ; aceasta pentru că întreprinderea ar putea, în cadrul gamei de produse repartizate, să-şi modernizeze tehnologia, întrucît seria de produse ar permite acest lucru, iar în acelaşi timp comerţul s-ar adresa unui furnizor sigur. Această zonare ar cuprinde cel puţin 10—12 zone, iar repartizarea produselor pe zone s-ar face în funcţie de specificul zonal al cumpărătorilor.

Cea de-a **doua problemă** priveşte cooperarea între industria locală şi industria republicană. În ultimii ani s-au întreprins la nivelul judeţului Argeş mai multe studii consacrate dezvoltării cooperării în producţie între industria locală şi industria republicană, iar concluziile scot în evidenţă caracterul sporadic al cooperării pe plan local dintre industria locală şi industria republicană.

Directivele Congresului al XI-lea prevăd extinderea cooperării în producţie a industriei locale cu industria republicană pentru realizarea de piese de schimb, repere şi subansamble, creştere cu cca. 50% în 1980 faţă de 1975 (urmărindu-se crearea şi specializarea de unităţi care să lucreze pe baza contractelor de lungă durată sub îndrumarea tehnică a uzinelor republicane). Directivele prevăd în continuare măsuri pentru profilarea optimă a fiecărei întreprinderi, dezvoltarea unor legături stabile de cooperare între unităţi.

Pe baza studiilor amintite şi a noilor prevederi se pun probleme deosebite în faţa dezvoltării întreprinderilor din industria locală. De altfel, cu toate măsurile şi studiile întreprinse, dezvoltarea cooperării continuă să aibă un caracter aleatoriu, nu se dezvoltă pe baza unui studiu grefat pe o cerinţă de perspectivă, ceea ce face ca să se neglijeze uneori posibilităţile locale, ceea ce conduce la folosirea cooperării de tip pasarelă, costisitoare, fără perspectiva specializării şi profilării optime a întreprinderii din industria locală.

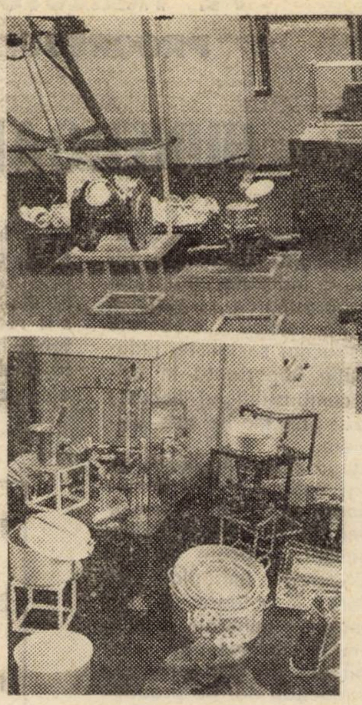
Cîteva din cele peste 1200 de produse înscrise în nomenclatorul de fabricaţie al întreprinderii de industrie locală „Metalurgica" — Bucureşti

Nu odată întreprinderile republicane suportă cheltuieli suplimentare de transport-aprovizionare ocazionate de distanţele mari de unde se aprovizionează cu diferite piese şi subansamble produse tot de industria locală dar din alte judeţe.

După cum se ştie, potrivit prevederilor Congresului al XI-lea, în 1980 fiecare judeţ va trebui să realizeze o producţie industrială de cel puţin 10 miliarde ; evident, la realizarea acestei producţii va concura şi industria locală. În acest scop va trebui să se dezvolte şi să se specializeze capacităţile de producţie ale industriei locale pe baza profilului industriei republicane din judeţ. În acelaşi timp se ridică problema asigurării unei juste proporţionalităţi în dezvoltarea întreprinderilor din industria locală în ceea ce priveşte capacităţile rezervate cooperării în producţie, cît şi cele necesare producerii bunurilor de larg consum.

În această situaţie întreprinderile republicane din judeţele dezvoltate ar atrage în jurul lor întreaga capacitate de producţie de la industria locală repartizată cooperării în producţie, iar judeţele care în prezent îşi capătă profilul economic prin amplul program de investiţii vor dezvolta şi industria locală cu capacităţi de producţie grefate pe profilul întreprinderilor republicane.

Şi în cazul celei de a doua probleme, este vorba tot de o zonare a producţiei în industria locală, pe baza dezvoltării cooperării cu industria republicană, industrie care are largi posiblităţi în privinţa capacităţii tehnice de îndrumare a industriei locale iar, industria locală fiind mai flexibilă la schimbări, va găsi întotdeauna cele mai bune soluţii pentru o cooperare eficientă.

După cum se poate observa din cele arătate privind viitorul profil al industriei locale nu comanda socială lipseşte în organizarea acestei importante activităţi a economiei noastre naţionale şi locale. Este necesară o mai strînsă şi directă legătură a industriei locale cu cerinţele locale şi cele naţionale care ar trebui sincronizate atît pe plan central cît şi local.

A. SOARE
Piteşti

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

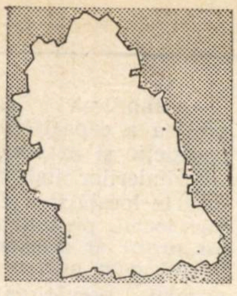

HUNEDOARA

JUDEȚUL HUNEDOARA a ocupat, din primele momente ale declanșării marii epopei a industrializării țării, un post înaintat în transpunerea în viață a îndrăznețelor planuri economice elaborate de partid. În anii construcției socialiste, județul a adus o contribuție importantă în asigurarea metalului și combustibilului necesar înfăptuirii industrializării prin marile sale unități siderurgice și miniere.

Perioada ultimelor două cincinale, etapă de acumulări cantitative și calitative fără precedent, a situat Hunedoara în rîndul județelor țării cu un înalt nivel de dezvoltare industrială. Masivele investiții alocate de stat au permis amplificarea lucrărilor de prospectare și punere în valoare a noi resurse de substanțe minerale utile, identificarea unor mari rezerve de materii prime. Concomitent, au fost construite și date în funcțiune capacități noi de producție în diferitele centre ale județului, au fost reutilate și modernizate toate unitățile vechi. Numai în **cincinalul 1971–1975 județul și-a completat zestrea tehnică cu încă 31 noi capacități industriale** – un furnal de mare capacitate și un laminor de sîrmă la Combinatul siderurgic – Hunedoara, Uzina cocsochimică și turnătoria de cilindri de la Întreprinderea „Victoria", Fabrica de ipsos-Calan, Țesătoria de mătase-Deva, Fabrica de bere Hațeg etc. **În 1975 producția globală industrială va fi mai mare decît cea realizată in 1970 cu peste 29⁰/₀. Extracția minereurilor de fier,** cea de **minereuri complexe** s-a dublat, iar **producția netă de cărbune** s-a majorat substanțial. Exploatările miniere din Valea Jiului, Teliuc, Ghelar, Șura Bazna, cele din Munții Poiana Ruscă – aduc un prețios aport la valorificarea unor însemnate bogății ale subsolului.

Pe baza existenței unor mari resurse, energetica s-a implantat adînc în profilul industrial al județului. Au fost construite în anii din urmă mai multe centrale termoelectrice, între care cea mai mare la Mintia-Deva. Puterea instalată în centralele județului a crescut în ultimii 10 ani de la 385,6 MW la 1227 MW, iar producția de energie a anului 1975 se ridică la 7 042 000 kWh.

Graficul nr. 1

PONDEREA JUDEȚULUI ÎN PRODUCȚIA ȚĂRII LA :

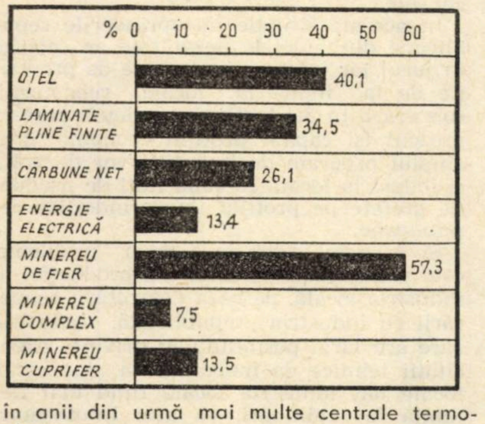

Expansiunea puternică a producției de **metal,** prin modernizarea și dezvoltarea vechilor cetăți siderurgice, prin construirea de noi agregate de mare capacitate la Hunedoara și Calan, a făcut cu putință ca la **finele anului 1974, județul să producă 3 549 000 tone oțel, iar în 1975 peste 3 600 000 tone oțel.**

Dezvoltarea complexă industrială a județului este concretizată în prezent și prin existența în diferite localități a mari unități constructoare de mașini, chimice, ale industriei ușoare și alimentare. **Potențialul industrial al județului este reflectat de faptul că în 1974 aici s-a realizat producția României din 1938 la fontă în numai 19 zile, la oțel în 29 de zile, la laminate finite pline în 54 zile, la energie electrică în 33 zile, la cărbune net în 115 zile.**

Graficul nr. 2

DINAMICA INVESTIȚIILOR

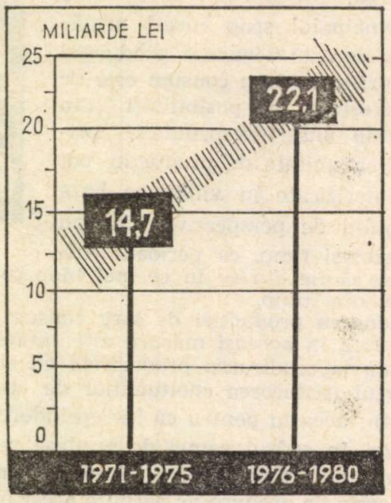

Mari resurse sînt valorificate și prin **dezvoltarea agriculturii.** Investițiile alocate au contribuit la mecanizarea largă a lucrărilor, la sporirea producției cerealiere și animaliere. Producția globală agricolă este mai mare în 1975 față de 1970 cu 204,8⁰/₀.

În toți anii construcției socialiste județul s-a bucurat de un larg sprijin din partea statului **în asigurarea unor condiții de viață și de muncă mereu mai bune.** Au fost construite numai în perioada 1971–1975 peste 20 000 de apartamente, numeroase spitale, creșe, grădinițe de copii, baze sportive, case și așezăminte de cultură etc.

Și în cincinalul viitor județul va cunoaște o dezvoltare importantă. Noile fonduri de investiții vor facilita construirea și punerea în funcțiune a 32 de noi capacități industriale constructoare de mașini, siderurgice, electrotehnice, de prelucrare a lemnului, energetice, confecții, textile, tricotaje, alimentare etc. Noile industrii ce se vor crea vor permite ocuparea în producție într-o mai mare proporție a femeilor, și vor face ca județul să fie nu numai un puternic pilon al industriei grele al țării, ci și a unor industrii purtătoare ale tehnicii de vîrf sau producătoare de bunuri de consum. Producția industrială urmează să crească în 1980 cu 39⁰/₀ față de 1975, iar populația ocupată în industrie și activități neagricole pe județ va fi de 77⁰/₀.

În agricultură se vor continua acțiunile de valorificare superioară a pămîntului, prin lucrări funciare și de ameliorare a solului, de sporire a cantității de îngrășăminte la hectar, de extinderea mecanizării lucrărilor, astfel încît producția agro-alimentară să se înscrie într-o dinamică de creștere permanentă.

Odată cu dezvoltarea industriei și agriculturii sînt prevăzute însemnate acțiuni și investiți pe tărîm social-cultural. Va continua dezvoltarea și modernizarea orașelor prin construirea a peste 21 000 de noi apartamente, se va amplifica aria serviciilor și ocrotirii sănătății.

V. B.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU ANGAJAMENTELE ÎNDEPLINITE

● **Energeticienii de la Porțile de Fier** au ridicat la 170 milioane kWh cantitatea de energie electrică produsă în plus de la începutul anului, realizînd astfel mai mult de 90 la sută din angajamentul anual. Rezultat al acțiunilor întreprinse în direcția mai bunei folosiri a hidrogeneratoarelor și potențialului energetic al fluviului, acest succes a permis colectivului hidrocentralei de pe Dunăre să înscrie în bilanțul activității pe primele trei trimestre o producție suplimentară în valoare de 47,5 milioane lei.

● **Colectivul întreprinderii „Electroputere" – Craiova** a ridicat la aproape 17 000 000 lei valoarea producției-marfă realizată în plus de la începutul anului și a îndeplinit, în proporție de 100,5 la sută, sarcinile la producția globală pe primele trei trimestre. Între altele, muncitorii și tehnicienii de aici au produs în plus motoare electrice însumînd 93 800 kW, două locomotive electrice pentru linii ferate magistrale de 5 100 kW, 174 tone piese forjate, însemnate cantități de alte produse. Ca realizări deosebite ale colectivului de aici și ale specialiștilor Institutului de proiectări și cercetări al Centralei industriei de mașini și aparataje electrice Craiova s-au înscris în această perioadă, și execuția primei locomotive Diesel-electrice de 4 000 CP, autotransformatorul de 200 MVA reproiectat, finalizarea lucrărilor la primele transformatoare electrice-bloc de 400 MVA etc.

● Colectivelor industriale din județul Alba care au atins înainte de termen cotele planului cincinal li s-au alăturat, de la începutul acestei luni, și cel al **Întreprinderii de produse refractare din municipiul Alba Iulia.** Muncitorii, tehnicienii și inginerii din cadrul acestei mari și moderne unități industriale vor realiza în timpul care a mai rămas pînă la finele anului o producție de peste 90 milioane lei peste sarcinile cincinalului, materializată în însemnate cantități de cărămizi silico-aluminoase și alte produse refractare destinate combinatelor siderurgice din țară.

● Aproape 22 de milioane de lei reprezintă valoarea producției industriale cu care **colectivul Fabricii de confecții din Marghita** demarează în ultimul trimestru al acestui an. Angajamentul asumat în întrecerea socialistă pe întregul an a fost depășit în cursul lunii septembrie cu peste 6 milioane lei, în timp ce producția industrială obținută întrece cu 945 milioane lei prevederile planului cincinal. Menționăm, de asemenea, că planul la export a fost depășit în cele trei trimestre cu aproape 410 000 lei valută.

IMPORTANTE ECONOMII DE MATERII PRIME

● Unitățile economice din județul Mehedinți au economisit în acest an 23 000 tone combustibil, echivalentul unei producții de energie electrică ce ar asigura funcționarea întreprinderilor industriale din Drobeta Turnu-Severin pe timp de 42 zile. Această cantitate reprezintă aproape 90 la sută din angajamentul ce și l-au asumat oamenii muncii din acest județ pe întregul an. Cea mai însemnată contribuție au adus-o colectivele Șantierului naval și Întreprinderii miniere din Orșova, Întreprinderii de vagoane și Fabricii de confecții din Drobeta Turnu-Severin.

Între 12—21 octombrie, la Bucureşti, Expoziţia tehnică internaţională

tehnoexpo — UN EŞANTION AL PROGRESULUI TEHNIC

ÎN ZILELE următoare – la complexul din Piaţa „Casa Scînteii" – vom asista la deschiderea unei noi manifestări expoziţionale, cu un puternic caracter specializat prima ediţie a Expoziţiei Tehnice Internaţionale – „TEHNOEXPO" '75. În ciuda faptului că se află la prima ediţie – acest debut a produs un viu interes în sferele comerciale internaţionale, ştiut fiind că organizatorii români de astfel de acţiuni şi-au cîştigat, deja, un bun renume.

Ing. Remus BRAD, *directorul general al Întreprinderii pentru Tîrguri şi Expoziţii ,de pe lîngă Camera de Comerţ şi Industrie ne-a oferit o serie de detalii privitoare la aşteptata manifestare.*

R.B. : Cu toate că acţiunile expoziţionale de tipul „TEHNOEXPO" sînt la prima lor desfăşurare, urmînd a avea loc din doi în doi ani, în anii fără soţ,sînt în alternanţă cu Tîrgul internaţional Bucureşti, profilat după cum se ştie, pe expunerea de echipamente industriale de profil diversificat. Această primă sesiune a Expoziţiei tehnice internaţionale se bucură de un interes deosebit, *mai bine de 300 de firme, din 20 ţări, manifestîndu-şi dorinţa de a lua parte la ea.*

Vom putea vizita, astfel, cu această ocazie, pavilioanele oficiale – colective – ale unor ţări ca Anglia, Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Finlanda. R.D.G., R.F.G., Iugoslavia, Israel Olanda, Polonia, Ungaria şi U.R.S.S. În paralel, îşi vor expune produsele în standuri proprii, firme din Austria, Belgia, Danemarca, Elveţia, Franţa R.F.G., Italia, Norvegia, Olanda şi Suedia.

Expozanţii străini vor ocupa o suprafaţă de peste 21 000 m², în 12 pavilioane ale complexului de la Casa Scînteii.

G.H. Care sînt producătorii români ce vor fi prezenţi la această expoziţie şi ce suprafaţă de expunere vor ocupa ?

R.B. : Aceşti producători vor fi reprezentaţi la expoziţie de către nouă întreprinderi pentru comerţ exterior: **„Electroexportimport"**, **„Maşiniexportimport"**, **„Auto Dacia"**, **„Universal Tractor"**, **„Uzinexportimport"**, **„Mecanoexportimport"**, — toate din cadrul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini, **„Arcom"**, din Ministerul Construcţiilor Industriale, **„Romagrimex"** — din Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare şi **„Forexim"**, din Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii.

Ei vor expune pe o suprafaţă de peste 7 000 m², atît în hala B, cît şi pe platformele complexului.

G.H. Vorbeaţi mai înainte de un anume profil pe care doriţi să-l imprimaţi acestei noi manifestări care este „TEHNOEXPO". Care vor fi, în fapt, produsele care îşi vor găsi expunerea în această sesiune, de pildă ?

R.B. : Este subînţeles că produsele care îşi vor găsi locul într-o expoziţie tehnică vor avea un puternic caracter de profil.

Materialele prezentate, în acest an, vor cuprinde echipamente, maşini şi utilaje — precum şi accesorii — pentru ramurile agriculturii şi silviculturii, industriei alimentare şi a materialelor pentru construcţii, a sectorului de ambalaje. În acest cadru, vor fi expuse echipamente pentru transformarea primară a lemnului şi fabricarea mobilei, a uşilor şi ferestrelor, pentru fabricarea hîrtiei, maşini pentru transportul lemnului şi produselor lemnoase, ultilaje pentru producerea ambalajelor din lemn, carton şi hîrtie. O parte însemnată din suprafaţa expoziţiei va fi rezervată echipamentelor pentru producerea materialelor de construcţie şi execuţia de lucrări de construcţie.

Vom expune, de asemenea, aparataje şi A.M.C.-uri, echipamente pentru laborator — toate destinate sectorului de cercetare-dezvoltare, din sectoarele agriculturii, alimentar şi cel al producerii şi valorificării ambalajelor.

G. H. În acest context specializat, care va fi oferta românească ?

R.B. — Lista este lungă, cuprinzînd, în special, multe noutăţi tehnice. Exemplificativ, mă voi rezuma să punctez cîteva produse mai reprezentative. Cu ocazia lui „TEHNOEXPO" '75 vom putea vedea o serie de produse, roade ale efortului de inovaţie tehnică a producătorilor noştri, cu parametrii constructivi şi de exploatare superiori. Notez, în acest context cîteva : autocamioanele DAC 6135, R 8135, R 12215, autobasculanta DAC 6135, FK, autoturismul de teren ARO 240, remorcile RM 7 şi RM 5, autobetonierele 12 AB 1 şi 19 AB 1, autotrenul cisternă 1200 — 2 DKT (toate expuse de către I.C.E. **„Auto Dacia")**, tractoarele universale, de tipurile U 550, U 350, U 800 DT, tractorul pe şenile SV 445, semănătorile pneumatice SPC-4 M2, SPC-6 M etc., frezele pentru păşuni FPP-1.3, maşina pentru săpat gropi MSG1, maşina pentru administrat amendamente MA-3,5 — expuse de către I.C.E. **„Universal Tractor"** — Locomotivele LDH 460 CP, 18 CP, 1250 CP, 1400 CP, electrocompresoarele EC 500, EC 700, EC 100, electrocarul de 3 tone, troliul electric reversibil de 3,2 tone etc., — ale I.C.E. **„Mecanoexportimport"** — agregatul frigorific de 850 kcal/h TGOOF 4, separatorul de lapte 5000 TSL-50, maşina de tocat carne MATOCA etc — ale I.C.E. **„Uzinexportimport"** — alte produse de profil expuse de către I.C.E. **„Maşinexportimport"** şi **„Electroexportimport"**. **„ARCOOM"-ul** — va fi şi el prezent la „TEHNOEXPO" '75, expunînd centrala de betoane de 50 mc/h „CEDOMAC", autopompa de beton ABB 40 etc. **„Romagrimex"** va expune, printre altele, incubatorul IV 60, vitrinele frigorifice de set „Polar" TAP 2, BAR etc.

G.H. Cum apreciaţi perspectivele acestei noi manifestări ?

R.B. : Sigur este, încă, prematur să facem pronosticuri în legătură cu eficienţa lui „TEHNOEXPO" '75, cu toate că interesul atîtor firme, pe fondul unei suprafeţe de expunere totală de circa 30 de mii mp, este de bun augur.

Noi, organizatorii, ne exprimăm, însă, părerea că „TEHNOEXPO" '75 se va înscrie, încă de la început, în şirul succeselor anilor precedenţi a manifestărilor pe care le-am avut — mă gîndesc, în special, la sesiunile mai vechi ale „TIB"-ului şi a „TIBCO"-ului.

Ca şi la celelalte manifestări, la „TEHNOEXPO" '75 activitatea expoziţională va fi îmbinată cu tratativele concrete, între părţile interesate, în acest scop, organizatorii rezervînd zilele 13, 14 şi 20 octombrie (între orele 10—18) ca zile profesionale, de întîlniri între specialişti şi oameni de afaceri.

George HAŞEGANU

Puncte de vedere

OPTICA FINANCIARĂ ÎN CONDUCEREA OPERATIVĂ A ÎNTREPRINDERII

ACTIVITATEA FINANCIARĂ realizează în întreprindere cu ajutorul metodelor, instrumentelor și a indicatorilor financiari, sarcinile și obiectivele de eficiență ale politicii economice, corespunzător fiecărei etape de dezvoltare a economiei naționale și, totodată, comensurarea consumului de muncă socială, exercitarea unui control multilateral, o aliniere adecvată a unității economice la exigențele principiilor generale de eficiență.

Dintre direcțiile principale ale participării activității financiare la realizarea conducerii operative a activității economice din întreprinderi fundamentarea calitativă a deciziei economice de conducere, ca și realizarea echilibrului financiar-economic al sistemului întreprinderii în procesul concret de producție, *ocupă un loc important. Asupra lor ne vom opri în continuare solicitînd totodată specialiștilor opinii în legătură cu cele publicate.*

Fundamentarea calitativă a deciziei economice

ACTIVITATEA financiară este organic legată de activitatea economică, tehnică, organizatorică și de conducere, participînd la obținerea soluțiilor ce se impun pentru menținerea sau dezvoltarea capacității funcționale a structurii economice a întreprinderii în contextul influențării multiple a acesteia de către diversii factori obiectivi și subiectivi. Fundamentarea și realizarea procesului decizional se desfășoară pe fondul unei bogate informări, în cadrul căreia **informațiile economico-financiare** ocupă un loc prioritar. Pentru urmărirea conexiunilor ce apar în acest proces, pentru înțelegerea contribuției finanțelor la fundamentarea calitativă a deciziei economice de conducere, considerăm sugestiv modelul prezentat în figura nr. 1.

Primul grup de conexiuni se stabilește între factorii obiectivi sau subiectivi și structura economică a întreprinderii. Structura economică poate fi influențată negativ, de factorii obiectivi, cum sînt timpul, factorii naturali, biologici, economici, care pot conduce uneori la deteriorarea fizică și morală a unora din elementele structurii, precum și de factorii subiectivi atunci cînd asistăm la o folosire necorespunzătoare a elementelor structurii economice. Cunoscîndu-se natura și amploarea acestor influențe prin intermediul informațiilor cuprinse în reacția structurii la influențele prevăzute mai sus (conexiunile inverse 2) vor putea fi proiectate acțiuni economice, tehnice și organizatorice concretizabile în decizii de conducere cu scop de îmbunătățire. Activitatea financiară măsoară amploarea influenței factorilor respectivi prin informațiile financiare, privind nivelul fondurilor necesare și prin volumul și direcțiile acțiunilor de control, financiar. Apoi, prin metodele de repartiție financiară se vor constitui fondurile necesare și se va putea urmări utilizarea lor. În acest moment se realizează conexiunile inverse care permit înfăptuirea deciziilor economice de remediere, de dezvoltare sau de control (+ 3) și, mai departe, anihilarea totală sau parțială a influenței negative a factorilor amintiți (conexiunile inverse 3). Un aspect diferit se întîlnește în legătură cu factorii obiectivi și subiectivi care determina creșterea, unde influența asupra structurii este pozitivă (conexiunile 4). Factorii respectivi sînt reprezentați de efectele acțiunii legilor economice ale societății socialiste care determină, în cadrul mecanismului central al economiei, fundamentul obiectiv al dezvoltării activității din unitatea economică.

Un grup important de legături (5) cuprinde conexiunile care se stabilesc între elementele structurii economice a întreprinderii — personal, mijloace fixe, mijloace circulante, informații — în procesul manifestării contradicțiilor interne ale sistemului întreprinderii. Cunoașterea acestor conexiuni va permite fundamentarea și realizarea deciziilor tactice economice și financiare de rezolvare a contradicțiilor respective prin dezvoltarea echilibrată a elementelor structurii, ca obiective importante ale conducerii operative a producției.

Participarea activității financiare la conducerea operativă a producției se concretizează, în principal, în următoarele două direcții : (1) Adaptarea structurii economice pentru realizarea deciziilor economice strategice ; (2) Autoreglarea sistemului întreprinderii în procesul efectiv de producție.

În procesul de adaptare a structurii economice au loc fundamentarea și realizarea unui complex de decizii tactice tehnice, economice și bineînțeles financiare, care au ca scop aducerea elemetelor structurii la nivelul de funcționalitate cerut de decizia strategică care urmează a se înfăptui.

Decizia tactică financiară de finanțare a dezvoltării și perfecționării elementelor structurii este fundamentată pe rezultatele obținute prin prelucrarea datelor pe baza modelului financiar al corelațiilor factorilor de producție. Unele lipsuri ale modelului sau folosirea sa incompletă nu asigură deciziei financiare de finanțare în întregime rolul de a rezolva contradicțiile interne între elementele structurii economice. De aceea, în multe cazuri, eforturile financiare importante care se fac pentru dezvoltarea capacității de producție nu sînt însoțite de efecte favorabile corespunzătoare. Considerăm că fundamentarea deciziei de finanțare trebuie să cuprindă și **o structurare corespunzătoare reacției fiecărui element al structurii economice la decizia economică de producție și intercondiționării reciproce între elemente.**

Dacă în privința reacției fiecărui element față de decizia de producție relațiile modelelor economice și financiare dau o imagine cît de cît apropiată realității, în privința efectelor intercondiționării reciproce între elemente, preocuparea nu este la nivelul cerut, mai cu seamă în privința factorului uman. De asemenea, influența factorului timp este cuprinsă în modelele financiare în mod concret numai referitor la mijloace fixe, prin accelerarea constituirii fondului de amortizare.

Una din contradicțiile existente în structura întreprinderii (care are efecte negative importante dacă nu se rezolvă la timp) este cea dintre factorul uman și factorul material-informațional, determinată prin rămînerea în urmă a calificării personalului față de nivelul tehnic al dotării și al informațiilor.

Pentru rezolvarea acestei contradicții, considerăm necesară completarea modelului necesarului de personal cu relația ne-

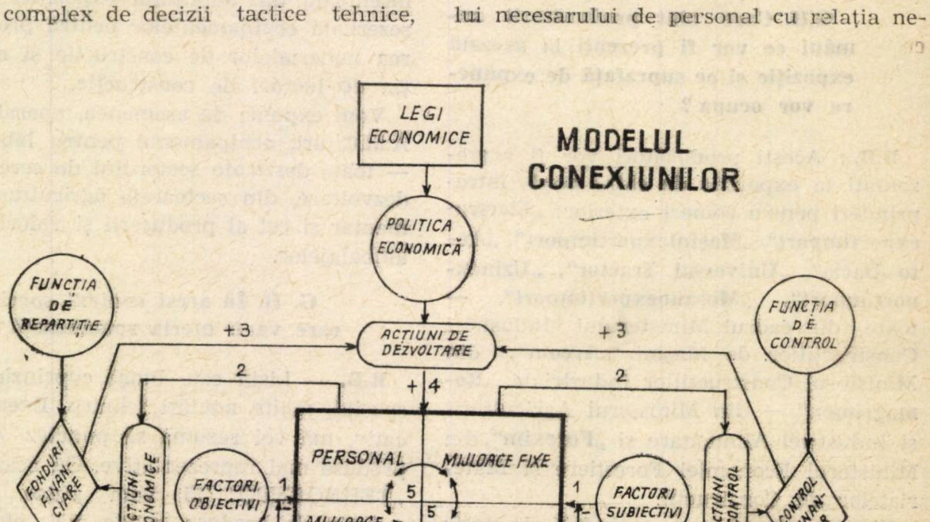

Fig. 1

cesarului de fonduri pentru realizarea unui echilibru calitativ între factorul uman şi celelalte elemente ale structurii economice :

$$F_c = (K_n \times t - K_0 \times c) \times C_c \qquad (1)$$

unde :

F_c — fonduri pentru creşterea calificării ;

K_n — coeficientul mediu al noilor operaţii cerute de decizia economică adoptată ;

t — indicele de creştere a tehnicităţii dotării materiale şi informaţionale ;

K_0 — coeficientul mediu de calificare existent ;

c — indicele de scădere a calificării existente prin învechirea cunoştinţelor, fluctuaţie etc. ;

C_c — costul creşterii cu o unitate a coeficientului mediu de calificare pentru numărul mediu al personalului aflat sub calificare K_n.

Urmărind decizia economică de asimilare a unui nou produs şi de creştere a producţiei la o întreprindere bucureşteană, de pildă, am constatat folosirea necorespunzătoare a deciziei financiare de finanţare a dezvoltării elementelor structurii, acest fapt explicînd unele din rezultatele necorespunzătoare în privinţa termenului de asimilare şi a ritmului de producţie. Astfel, în proiectul fundamentării deciziei de asimilare şi dezvoltare a producţiei, informaţia financiară a necesarului de fonduri se referea numai la două elemente : mijloace fixe — 245 mil. lei şi informaţii (proiecte, licenţe, soluţii tehnologice etc.) — 40 mil. lei. Luarea deciziei respective în aceste condiţii de insuficientă fundamentare financiară a avut consecinţe negative, realizarea deciziei făcîndu-se în final cu fonduri mult mai mari decît prevederile, fără a se asigura un echilibru funcţional corespunzător între elemente (mijloace fixe noi, prin inxestiţii — 245 mil. lei, mijloace circulante, prin creştere de normativ — 124 mil. lei, şcolarizare personal — 8 mil. lei, informaţii — cumpărarea licenţelor, executarea proiectelor de execuţie, cheltuieli de cercetare şi asimilare etc. — 100 mil lei). Cele 8 mil. lei cheltuite pentru calificarea şi creşterea calificării personalului în şcoli proprii nu au fost suficiente pentru a aduce factorul uman la nivelul cerinţelor de producţie ale noului produs şi ale noii dotări. În acelaşi timp, efectele cheltuirii fondurilor respective au fost diminuate şi de plecările normale sau fluctuaţia personalului, precum şi de deteriorarea morală a vechilor cunoştinţe.

Aplicînd relaţia (1) la situaţia întreprinderii în cauză, în cazul în care am considerat că se poate ridica calificarea cu o unitate folosind un fond de 2 000 lei/om/an, în cursul celor 5 ani la care se referă informaţiile financiare anterioare, nevoia reală de fonduri totale pentru pregătire, perfecţionare, creare a bazei tehnico-materiale pentru pregătirea forţei de muncă adecvate, cercetare, asimilare, şi realizarea prototipului şi a producţiei de serie a noilor produse, reprezintă circa 50 mil. lei.

În aceste condiţii decizia financiară de finanţare ar fi avut o structură adecvată necesităţilor reale ale funcţionării corespunzătoare, la fiecare 1 mil. lei pentru mijloacele fixe fiind necesare încă 1,1 mil. lei pentru celelalte elemente, din care 0,2 mil. lei pentru creşterea calificării personalului, iar efectele finale ar fi fost superioare celor înregistrate efectiv.

Un alt domeniu de participare a activităţii financiare la conducerea activităţii economice îl prezintă **declanşarea şi realizarea acţiunilor de autoreglare a sistemului întreprindere.**

Apariţia şi înfăptuirea autoreglării se datoresc reacţiei sistemului întreprindere la acţiunea factorilor externi, în cadrul integrării cantitativ-calitative a întreprinderii în economia naţională. Pentru unitatea economică contactul cu mediul extern se realizează prin intermediul „intrărilor“ şi al „ieşirilor“ din sistem, elemente care sînt cuantificate cantitativ, încadrîndu-se în indicatorii planului economic şi, în acelaşi timp, comensurabile valoric, constituind, în cea mai mare parte, conţinutul unor informaţii financiare edificatoare pentru caracterizarea funcţionalităţii sistemului şi a concordanţei ei cu cerinţele mediului extern.

Activitatea financiară este prezentă în cele două puncte, de intrare şi de ieşire din sistem, contribuind la reflectarea mersului producţiei în concordanţă cu cerinţele comenzii sociale, ale pieţei, ale comportării în exploatare sau în consum a produselor unităţii şi cu posibilităţile de prelucrare ale structurii economice. De aceea, activitatea financiară este în măsură să determine declanşarea conexiunilor de autoreglare atît în situaţia nerealizării cantitative a producţiei (prin activitatea de control), cît şi în cazul în care nerealizarea este de ordin calitativ (prin informaţia financiară a rezultatelor şi a eficienţei economice).

Alături de activitatea economică şi tehnică, activitatea financiară contribuie la realizarea următoarelor categorii de conexiuni inverse de autoreglare (vezi fig. nr. 2) :

(a) Influenţarea „intrărilor“ prin conexiunea inversă pozitivă $+\Delta x$, care măreşte intrările pentru a remedia ieşirile, păstrînd neschimbată structura economică.

(b) Influenţarea „intrărilor“ prin conexiunea inversă negativă $-\Delta x$, care coordonează intrările în funcţie de puterea de prelucrare a structurii ;

(c) Conexiunea $+\Delta s$, care urmăreşte, prin intervenţia în sistem, să îmbunătăţească mecanismul de prelucrare a intrărilor în vederea obţinerii unor ieşiri suplimentare sau de calitate, însă fără solicitarea unor noi intrări sau cu intrări relativ mai mici decît cele anterioare realizării conexiunii respective ;

(d) În urma realizării conexiunii anterioare, între efectele acesteia şi primele două conexiuni se stabilesc legături de temperare atît a conexiunii $+\Delta\alpha$, — nemaifiind necesare intrări suplimentare pentru completarea ieşirilor, cît şi a conexiunii $-\Delta x$, în sensul sporirii intrărilor, intervenţia în sistem mărind capacitatea de prelucrare.

Realizarea acestor conexiuni solicită, de asemenea, activitatea financiară de repartiţie şi de control. Astfel, mărirea intrărilor solicită mobilizarea operativă de fonduri, posibilă prin folosirea fondului de credit şi altor surse financiare. Influenţarea intrărilor prin conexiunea $-\Delta x$, este realizată prin atribuţiile controlului preventiv financiar, care are rolul de a permite intrarea în unitate numai a mijloacelor absolut necesare şi în concordanţă cu structura planului şi posibilităţile reale de prelucrare, iar intervenţia în sistem se realizează şi prin acţiunile de control financiar intern.

Aparatul financiar-bancar din afara unităţii sprijină întreprinderea pentru formarea fondului de informaţii necesare declanşării autoreglării, pentru realizarea efectivă a acesteia prin acţiunile de control financiar-bancar, ca şi prin punerea la dispoziţia unităţii economice, în mod operativ, a fondurilor financiare şi de credit necesare.

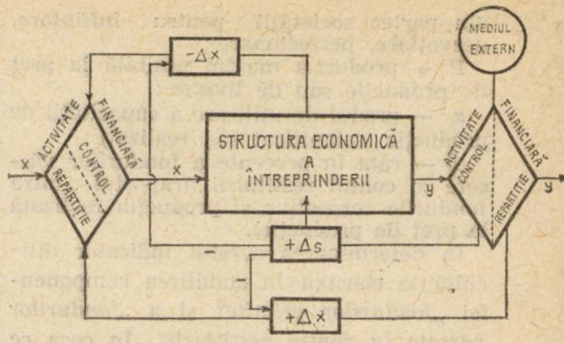

Fig. nr. 2

Realizarea echilibrului financiar al întreprinderii

ECHILIBRUL financiar al unităţii economice presupune acoperirea necesităţilor de fonduri în concordanţă cu cerinţele reale, în condiţiile aşezării întregii activităţi economice pe criteriile unei înalte rentabilităţi şi a restituirii către societate a fondurilor avansate de aceasta pentru înfiinţarea, dezvoltarea şi perfecţionarea întreprinderii respective.

Contribuţia activităţii financiare la conducerea producţiei prin realizarea echilibrului financiar-economic al unităţii este înfăptuită, în principal, prin următoarele acţiuni :

(a) Controlul informaţiilor economice de plan privind necesitatea, oportunitatea şi conţinutul cantitativ-calitativ şi remedierea acestora încă din faza de elaborare a planului.

(b) Comunicarea indicatorilor financiari ai activităţii economice în vederea organizării unor acţiuni menite a determina îmbunătăţirea procesului de producţie-dezvoltare corespunzător eficienţei cerute de nivelul indicatorilor financiari.

(c) Echilibrarea financiară a acţiunilor economice, atît prin comensurarea exactă a necesităţilor de fonduri, cît şi prin mobilizarea rezervelor în faza de planificare şi în cea de execuţie.

Echilibrarea economică-financiară a unităţii economice se realizează în contextul economiei naţionale, acţiunile din întreprindere determinînd şi putînd avea loc pe baza unor circuite de fonduri şi bunuri în multe sectoare ale economiei. De aceea, echilibrarea financiară a întreprinderii se face şi trebuie făcută, considerîndu-se necesară îndeplinirea obligaţiilor financiare către societate.

Legea finanţelor a instituit o nouă diferenţă specifică care condiţionează repartiţia financiară prin calitatea utilizării prezente şi viitoare a fondurilor acordate, utilizare care trebuie să asigure restituirea fondurilor primite într-un timp relativ scurt.

În acest sens, apreciem că va trebui ca activitatea financiară să instituie un indicator economico-financiar care să poată caracteriza folosirea fondurilor acordate, materializate în mijloace de muncă, obiecte ale muncii, informaţii, mijloace băneşti. În acest sens, fără a avea pretenţia de a epuiza problematica teoretică şi practică care însoţeşte de obicei conturarea unui indicator al eficienţei economice, propunem ca indicator al îndeplinirii obligaţiilor către societate *„termenul de restituire“*, obţinut pe baza relaţiei :

$$R = \frac{F \times 100}{P \times \alpha \times \beta}$$

unde:

R — termenul de restituire ;

F — fondurile primite de întreprindere

din partea societății pentru înființare, dezvoltare, perfecționare ;

P — producția maxim posibilă la preț de producție sau de livrare ;

α — gradul de utilizare a capacității de producție (planificat sau realizat) ;

β — rata în procente a fondurilor vărsate în contul restituirii. (raportul între fondurile respective și producția realizată la preț de producție).

În determinarea acestui indicator dificultățile constau în stabilirea componentei *„fondurilor primite“* și a *„fondurilor vărsate în contul restituirii“*. În ceea ce privește „fondurile primite“ considerăm că ar trebui să fie avute în vedere următoarele : valoarea de inventar a mijloacelor fixe ; valoarea medie a mijloacelor circulante aflate în circuitul unităților economice ; investiția aproximativă făcută pentru școlarizarea, calificarea și specializarea personalului ; valoarea estimată a informațiilor aflate la dispoziția unităților economice.

Se pune problema dacă mijloacele fixe realizate prin autofinanțare și mijloacele circulante procurate tot prin autofinanțare (credit rambursat din beneficiu) trebuie sau nu să fie cuprinse în acest indicator. Personal, consider că da, întrucît decizia de autofinanțare se realizează cu acordul și în contul societății. Aceeași concluzie cred că este valabilă și pentru mijloacele procurate prin credit sau surse atrase.

În cadrul fondurilor prevăzute a fi vărsate în contul restituirii, considerăm că pot fi avute în vedere următoarele : rezultatele financiare cuprinse în prețul de producție și în cel de livrare, inclusiv partea repartizată pentru autofinanțare ; restituirea creditelor din disponibilitățile bănești (restituirea din beneficiu fiind prinsă mai sus) ; fondul de amortizare corespunzător fondurilor fixe complet amortizate — folosit pentru investiții sau vărsat în afară ; impozite și taxe plătite în condiții normale.

Nu am luat în considerare amortizarea aferentă mijloacelor fixe în curs de amortizare și rata de recuperat, considerînd că menirea acestora este de a asigura reconstituirea mijloacelor fixe la nivelul dat de societate.

În privința *„contribuției pentru asigurări sociale“*, acest fond financiar poate fi considerat parte a fondului de restituire cu specificația că fondurile constituite și vărsate reprezintă o restituire anticipată folosirii fondurilor date de societate pentru ajutorare, odihnă, pensii etc, personalului unității.

La cele de mai sus se adaugă *„fondul pentru tehnica nouă“* constituit în unitate pe seama producției fabricate, folosit în întreprindere sau vărsat în afară, precum și *„fondul constituit pentru acțiuni de protecția muncii“*, în urma cărora se formează mijloace fixe.

Am introdus în relație și „gradul de utilizare a capacității de producție“ — α, pentru a reliefa efectele unei utilizări necorespunzătoare a fondurilor primite asupra restituirii către societate și, prin aceasta, asupra echilibrului financiar-economic al unității economice. Factorii prezenți în relație constituie obiective pentru activitatea financiară în sensul gospodăririi și îmbunătățirii lor, ca forme principale ale participării finanțelor la conducerea operativă și de perspectivă a activității economice.

Valoarea informativă a indicatorului financiar *„termen de restituire“* crește în condițiile în care acesta se compară cu un indicator referitor la intervalul maxim sau minim considerat eficient pentru restituire.

lector dr. Paul V. BRAN

SINOPTIC

Strategia livrărilor complexe în electronică

UNIUNEA industriilor de automatizare și de instrumente de măsură „MERA“ din R.P. Polonă, grupează o serie de întreprinderi mari din Wroclaw, Cracovia, Zielona Gora etc., producătoare de echipament de automatizare, aparate de măsură și calculatoare. Sarcinile ce stau în fața centralei pe linia introducerii prelucrării automate a datelor în economie : în controlul proceselor de producție, gestiune și cercetare-proiectare a făcut ca producția ei să crească mereu (în ultimii 10 ani producția centralei crescînd de 9 ori). Conform sarcinilor trasate de Comisia de partid și de stat pentru știința calculatoarelor în anul 1980 vor funcționa în Polonia 2100 de sisteme cu calculator.

Interesant la această mare organizație economică (WOG) este modul în care și-a conceput strategia de dezvoltare. Sesizînd nevoia tot mai largă de automatizare și de computere pe care o impune revoluția tehnico-științifică contemporană a trecut de la producția de elemente de automatizare, instrumente de măsură și computere, livrate separat, la producerea și livrarea de sisteme de conducere, control și măsură bazate pe calculator. Uniunea exportă în prezent sisteme automatizate pentru conducerea proceselor industriale în : fabrici de zahăr, de hîrtie, ciment, mine, centrale electrice, uzine chimice, uzine metalurgice, pentru conducerea automată, a navelor, etc. Aceste sisteme de conducere automată a producției sînt dotate cu calculatoare de capacitate medie seria ODRA-1300 sau minicalculatoare seria MERA-300, precum și echipamente auxiliare, de asemenea de fabricație poloneză. În perioada 1970—1975 volumul exportului uniunii a crescut de peste 4 ori, pentru 1975 prevăzîndu-se un volum al exportului de 430 milioane zloți. Pentru a putea menține un ritm alert de innoire, din cei 50 000 de lucrători ai uniunii, 7 000 lucrători lucrează în centre de cercetare-dezvoltare.

În structura uniunii sînt incluse : 19 întreprinderi de producție și instalații pilot, o întreprindere de comerț exterior, o întreprindere de comerț interior, două oficii de proiectări, două institute de cercetări cu anexele respective, 9 centre de cercetare-dezvoltare, școli de specialitate și alte așezăminte educaționale. O atenție deosebită se acordă serviciilor post vînzare : service, școlarizare personal beneficiar, proiectarea instalării și asistență în implementarea sistemelor, livrărilor de software etc.

În figura alăturată prezentăm o schemă de implementare elaborată de Oficiul infoprojekt-Mera, specializat în proiectarea de centre de calcul și consultanță.

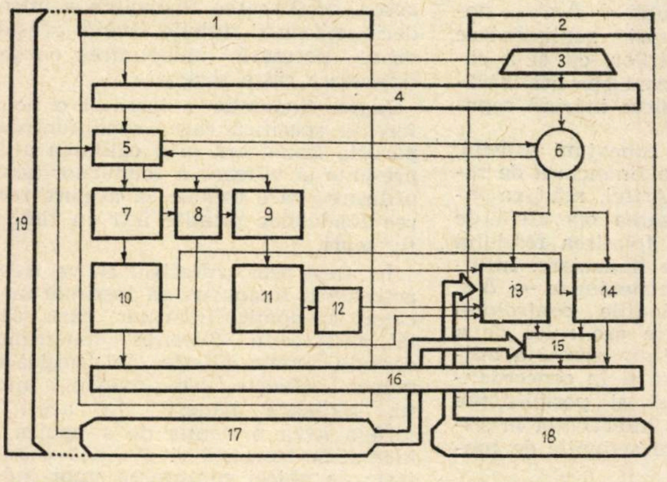

Legendă : 1. Oficiul de proiectare centre de calcul ; 2. Beneficiar ; 3. Decizia introducerii prelucrării automate a datelor ; 4. Analiza obiectului computerizării ; 5. Stabilirea concepției sistemului ; 6. Ajustarea concepției ; 7. Specificarea cehipamentului ; 8. Elaborarea structurii centrului de calcul ; 9. Specificarea construcției centrului de calcul ; 10. Elaborarea proiectului tehnic al sistemului, inclusiv software ; 11. Elaborarea proiectului tehnic al construcției centrului de calcul ; 12. Instalații speciale ; 13. Construcția și organizarea centrului de calcul ; 14. Munca pregătitoare implementării sistemului ; 15. Instalarea calculatorului ; 16. Implementarea si funcționarea de probă a sistemului ; 17 ; Furnizor ; 18. Contractor ; 19. Livrarea sistemului.

Comerț eficace prin publicitate eficace

„THE HUNGARIAN ECONOMY“ suplimentul trimestrial în limba engleză al săptăminalului economic „Figyelö“, — anunță în numărul său din luna mai înființarea Asociației Ungare de Publicitate. Această inițiativă aparține lucrătorilor din sistemul comunicării de masă, din agențiile de publicitate, artiștilor publicitari, care nu aveau o organizație de breaslă.

Printre obiectivele ce stau în fața asociației se menționează : îmbunătățirea standardelor publicitare, formarea unei optici profesionale sănătoase, pregătirea măsurilor și statutului ce urmează să reglementeze publicitatea, inclusiv a unui cod de etică publicitară. Asociația va sprijini, de asemenea, cercetările asupra funcției publicității în sistemul economic socialist. Se precizează că asociația nu urmărește creșterea fondurilor actualmente alocate publicității (în industrie circa 4 la mie din încasările din vînzări, în comerțul cu amănuntul circa 2—3 la sută din total desfaceri), ci de a le utiliza mai bine, de a contribui eficace la promovarea comerțului.

Sub egida Societății pentru știința organizării și conducerii și a Camerei de Comerț Ungare au avut loc pînă în prezent trei manifestări internaționale pe tema publicității. În martie anul viitor, Asociația Europeană de Marketing — Esomar — va organiza la Budapesta un seminar internațional dedicat publicității.

MODELAREA CONDUCERII ÎNTREPRINDERII

Ce sînt modelele în clasa S2 ?

ORGANIZAREA conducerii — organizarea exercitării atributelor conducerii, capătă noi valenţe în urma abordării cibernetice a acestor atribute, abordare capabilă să integreze într-un sistem unitar pregătirea deciziei, conducerea procesului de traducere în fapt a activităţilor prevăzute în actul decizional şi controlul realizărilor. [1, 2, 5, 7]

Modelarea conducerii întreprinderii apare ca o rezultantă a abordării cibernetice a acesteia şi a progresului spectaculos al tehnicii de calcul, care permite prelucrări complexe cu mari volume de date în timp scurt, făcînd posibilă obţinerea în mod potenţial a unor informaţii de mare importanţă în pregătirea deciziilor, în exercitarea atributelor conducerii în general. [5, 7, 8]

Gruparea unor modele în cadrul unui sistem de pregătire a deciziei şi apoi de urmărire a execuţiei acesteia, trebuie realizată astfel încît să îmbine armonios necesităţile decizionale ale conducerii întreprinderii cu posibilităţile oferite de tehnica modernă de calcul. Acesta este chiar **sistemul informatic.** Un astfel de sistem, care utilizează reprezentări ale evenimentelor din întreprindere (datele memorate pe diverşi suporţi *) în cadrul unor modele analitice şi euristice de pregătire a deciziei (elaborare de variante de evoluţie, optimizare după diverse criterii, clasament de decizii, desfăşurare statică şi dinamică a sarcinilor ce decurg pentru componentele sistemului condus din variantele de evoluţie ale acestuia, etc.), ar putea fi el însuşi modelat pentru a i se studia comportamentul (economic, tehnic, etc.) în vederea proiectării sale în condiţii cît mai satisfăcătoare.

Această abordare relativ recentă, dovedeşte eşecul conceptual al abordării fragmentare a conducerii şi necesitatea aplicării unei viziuni integraliste, sistemice, concretizată în domeniul sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor prin tipizarea aplicaţiilor din cadrul sistemului informatic, făcînd uz de pachete de programe corespunzătoare [de ex. sistemul COPICS (IBM)] [1, 2, 3, 5, 8]

Metodele de studiu pe baza modelelor a sistemelor informatice, care sînt poate cei mai elaboraţi reprezentanţi a ceea ce se numeşte în mod curent complexul „om-maşină", sînt încă la început, abordările prin simulare, ca şi prin modelare analitică, fiind puţine şi destul de modeste în ce priveşte rezultatele obţinute.

Un model utilizabil în anumite limite, în special ca model conceptual limită, deci cu valoare principial metodologică orientativă, este acela al unui sistem dinamic condus optimal în virtutea unui indice de performanţă, care ar reprezenta de exemplu costul evoluţiei sale. [5, 8, 9] Bineînţeles pot fi adoptate şi alte funcţii obiectiv pentru aprecierea performanţei sistemului, cum ar fi atingerea unui anumit nivel de dezvoltare într-un timp cît mai scurt, sau într-o perioadă dată, cu costuri cît mai mici, etc.

Acest model este un model cibernetic cu două bucle de reglare corespunzătoare abordării conducerii pe două categorii de orizonturi, cu sarcini specifice decurgînd din aceasta, diferenţiind conducerea strategică-tactică de cea operativă. El este numit sistem în clasa S 2. [5, 6, 8, 9]

Conducerea strategică-tactică, la nivelul direcţiei întreprinderii, precum şi forurile tutelare ale acesteia, avînd în vedere imaginea globală a întreprinderii, fac apel la informaţii agregate, cu semnificaţie sintetică şi pe orizonturi relativ mari (lună, trimestru, an) în timp ce la nivelul secţiei sau atelierului (în cadrul unei întreprinderi industrtiale), conducerea operativă va lucra în special cu informaţii neagregate, primare sau slab agregate, pe orizonturi mai mici (ore, zile, săptămîni).

Această diferenţiere din punct de vedere al gradului de agregare a informaţiilor, a orizontului la care se referă şi a sarcinilor specifice ale conducerii a fost determinantă în propunerea unui model al conducerii pe două niveluri. [4, 5, 6]

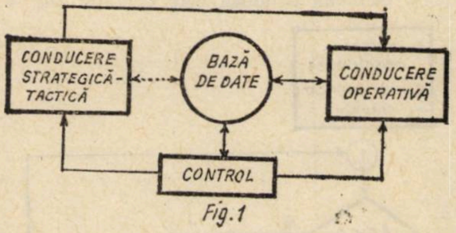

Fig. 1

Construirea la nivelul buclei de conducere strategică tactică S. I şi la nivelul buclei de conducere operativă S. II a imaginii sistemului condus (a stării sale la un moment dat) se face prin utilizarea datelor şi modelelor din baza de date.

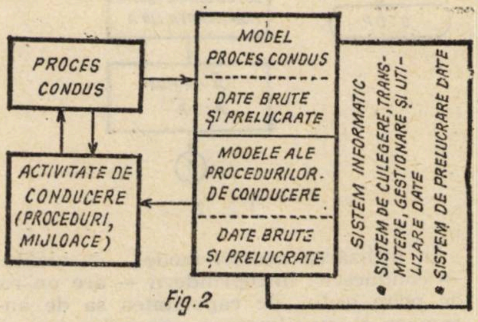
PROCES CONDUS
ACTIVITATE DE CONDUCERE (PROCEDURI, MIJLOACE)
MODEL PROCES CONDUS
DATE BRUTE ŞI PRELUCRATE
MODELE ALE PROCEDURILOR DE CONDUCERE
DATE BRUTE ŞI PRELUCRATE
SISTEM INFORMATIC
• SISTEM DE CULEGERE, TRANSMITERE, GESTIONARE ŞI UTILIZARE DATE
• SISTEM DE PRELUCRARE DATE

Fig. 2

Modelele utilizate la nivelul conducerii generale (nivelul strategic-tactic) sînt legate de armonizarea obiectivelor cu resursele prin stabilirea fezabilităţii şi eventual optimizarea configuraţiei sortimentale (ca tipodimensiuni şi cantităţi) şi sesizarea posibilităţilor de dezvoltare prin efort propriu şi în timp, prin desfăşurarea planului la componentele nivelului în timp şi pe unităţi structurale (secţii, ateliere, posturi de lucru). De aceea, modelele utilizate la acest nivel vor fi modele de programare matematică (cel mai adesea programare liniară) şi modele de simulare a lansării (folosind metode de analiză în reţea sau alte metode).

În ce priveşte conducerea operativă, aceasta poate face apel la aceleaşi tipuri de modele, dar cu un grad de agregare a datelor mult mai redus. Aici va căpăta o pondere mai mare utilizarea unor metode şi modele de analiză statistică, de studiu a posibilităţilor de eliminare a locurilor înguste care generează aşteptări mari şi în consecinţă discontinuităţi în procesul de producţie **).

Schema bloc a unui astfel de sistem este cea din fig. 3, în care :

P... imagine proces în baze de date.

PRODIRI : programul director la nivel întreprindere. El conţine : MAOR — model de armonizare obiective — resurse ; MODEP — model de desfăşurare a planului în timp, topologic şi pe indicatori ; SILANS — simularea lansării (prin studiul rezultatelor MODEP) ; PREA — preliminarea abaterilor prin agregarea datelor de URCO.

La rîndul său *PRODIRIS* — programul director la nivelul secţiei cuprinde : MAOR — model armonizare obiective-resurse, pregătitor pentru întocmirea programării şi lotizării producţiei ; PROLAN — metode de programare şi lansare a producţiei avînd în vedere o încărcare raţională a maşinilor şi realizarea sarcinilor de producţie impuse ; URCO — modele de urmărire şi control a realizărilor.

În limbajul teoriei sistemelor, blocul conducerii strategice-tactice are, în principal, sarcina programării traiectoriei care reprezintă evoluţia întreprinderii pe un anumit orizont, în timp ce blocul conducerii operative trebuie să realizeze programarea evoluţiei pe orizonturi restrînse (obţinute prin fragmentarea pe componente a orizontului, corespunzător buclei strategice-tactice) şi urmărirea evoluţiei corespunzătoare, abaterile sau tendinţele de abateri impunînd intervenţii de reglare.

Atît diferenţa de orizont pe care acţionează, cît şi gradul diferit de agregare a datelor impun, în construirea modelului conducerii ca sistem cu două bucle, alegerea unor tacţi diferiţi — tactul mai mare la nivel strategic-tactic şi tactul mai mic, divizor al acestuia, la nivel operativ.

În esenţă, modelul matematic propus [4, 5, 6, 8, 9] constă în cuplarea a două sisteme cibernetice, primul fiind un sistem de reglare cu funcţia de a sintetiza traiectoria satisfăcătoare în virtutea indicelui de performanţă ales, care aduce sistemul condus din starea iniţială, dată, în apropierea stării finale dorite (corespunzătoare deci programării evoluţiei).

Al doilea sistem este un sistem de reglare cu funcţia de a sintetiza comanda în vederea urmăririi traiectoriei dorite, proiectate în virtutea funcţionării primului sistem. Comenzile pentru conducerea sistemului sînt sintetizate în funcţie de starea sistemului.

Poate fi modelat sistemul de conducere de către un singur bloc de comandă, într-o singură buclă de reglare ? Pentru sistemele simple cu vectorul de stare cu puţine componente şi cu structură simplă blocul de decizie poate prelua atît sarcina programării cît şi urmăririi traiectoriei, deşi mecanismul intim de conducere, propriu oricărui proces de conducere (proces de influenţare conştientă a evoluţiei unui sistem) este cel exprimat de schema din fig. 3, cele două blocuri de conducere fuzionînd însă în acest caz.

În cazul sistemelor mai complexe, a căror dimensiune — măsurată prin numărul componentelor vectorului de stare — este mare, mecanismul de agregare-dezagregare a informaţiilor este necesar separarea fizică, conform fig. 3 după o structură tip S 2, fiind de asemenea necesară.

În cazul sistemelor mai complexe se

---

*) Considerăm **eveniment** orice modificare a stării întreprinderii. Considerăm **stare** mulţimea tuturor mărimilor a căror valoare are semnificaţie „per se" în conducere şi caracterizează sistemul la un moment dat, realizînd de fapt o parametrizare a evoluţiei acestuia.

**) Considerînd proces de producţie generic un proces de prelucrare într-un flux, blocurile de prelucrare avînd anumite funcţiuni, formulările se pot extinde la o sferă foarte largă de activităţi din domenii diverse (servicii, administrate în profil teritorial, conducerea economiei naţionale, sau de ramură, etc.).

poate ajunge la combinații de astfel de sisteme S 2, care, se poate demonstra, pot fi tratate tot ca sisteme în clasa S 2 (in-

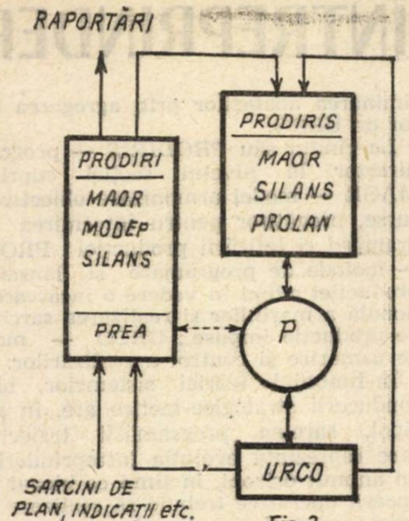

Fig.3

varianța structurii S 2 la legături planare).

În ce privește modele de agregare-dezagregare, acestea sînt utilizate în special la faza de antecalcul indicatori a secțiilor și atelierelor, atît topologic, cît și temporal, și la raportarea realizărilor.

Realizarea modelelor în cadrul schemei propuse

A°. **MAOR** — Modelul de armonizare a obiectivelor cu resursele conține faza de verificare a fezabilității planului și faza de optimizare a sa (dacă există grade de libertate în această privință) pe baza unuia sau mai multor criterii de optimizare (cum ar fi cheltuielile de producție, beneficiile, valoarea producției marfă, gradul de folosire a capacităților de producție etc.). Varianta definitivă ar putea fi obținută în urma unei analize multicriteriale a acestei probleme de optimizare. Modelul propus in liniar, de tipul $Ap \leqslant r$ unde : A este matricea consumurilor specifice din resursele prevăzute, p este planul minimal sortimental, iar r sînt resursele implicate pentru verificarea la fezabilitate, respectiv $Ax \leqslant r$, la optimizare, c optim $c'x$ $x \geqslant p$ fiind costuri unitare, sau beneficii unitare pentru fiecare sortiment a cărei cantitate de realizat, respectînd planul minimal p, trebuie determinată. Întrucît problema alegerii variantei definitive are un caracter multicriterial se pot utiliza metode specifice (ex. POP, STEM, ELECTRE, etc.).

B°. **MODEP** — Desfășurarea planului pe secții (de fapt a indicatorilor de plan) se face în două faze. În prima fază are loc o desfășurare statică a acestora, pe baza ponderilor specifice în cadrul fiecărei secții, pentru fiecare indicator. Odată parcursă această fază și validată de conducerea intreprinderii și secțiilor, se poate trece la desfășurarea dinamică a acestora. Desfășurarea dinamică se poate face aplicînd metode de analiză în rețea care permit corelarea graficului Gantt al lucrărilor executate în cadrul fluxului de producție cu resursele și desfășurarea statică. De exemplu, pentru încărcarea capacităților și consumul de materiale pot fi exploatate facilitățile oferite de CLASS (IBM) respectiv ORDONANCEMENT (FELIX) sau alte pachete de programe cu același specific.

C° **SILANS** — Este de fapt desfășurarea dinamică a planului, permițînd cunoașterea în avans a încărcăturii capacităților și termenele de realizare a diverselor faze din procesul de producție (sau prestări servicii etc.) și, în consecință, făcînd posibilă luarea măsurilor cuvenite pentru o bună desfășurare a acestuia. Simularea lansării are în acest fel o importanță deosebită, trebuind să fie corelată corespunzător cu armonizarea statică a folosirii resurselor. Într-adevăr, static, un program poate fi fezabil, capacitățile fiind suficiente pentru un anumit orizont dar, dinamic, acesta poate fi nefezabil din cauza unor depășiri (vîrfuri de utilizare), fiind necesare în acest sens modificări în fluxul său (ordinea de execuție a unor componente, prioritățile de execuție, diferite posibilități de manevră privind ordinea de execuție trebuie prevăzute ca date de intrare pentru pachetele respective).

D° **PREA** — Preliminarea realizărilor la sfîrșitul perioadei de plan este necesară pentru direcționarea efortului propriu atît în faza finală corespunzătoare orizontului de plan cît și pentru perioada de plan următoare. Modelul propus, care implică mult decidentul, este un model liniar, ce permite o mai bună cunoaștere a posibilităților de intervenție asupra consumurilor specifice, diferitelor resurse precum și asupra altor indicatori.

Schema propusă este cea din fig. 4.

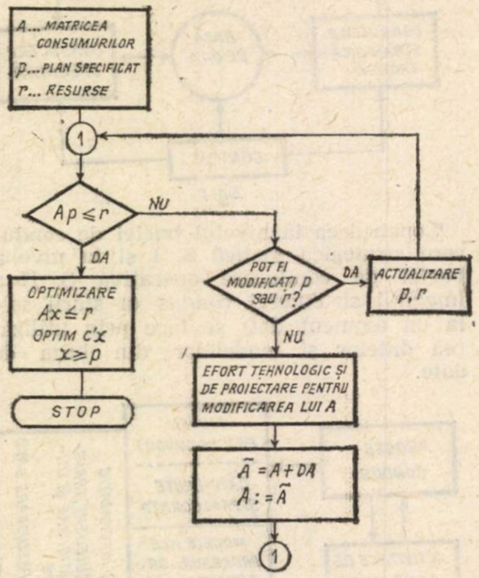
A... MATRICEA CONSUMURILOR
p... PLAN SPECIFICAT
r... RESURSE
1
Ap≤r
NU
DA
OPTIMIZARE
Ax≤r
OPTIM c'x
x≥p
STOP
POT FI MODIFICAȚI p SAU r?
DA
ACTUALIZARE p, r
NU
EFORT TEHNOLOGIC ȘI DE PROIECTARE PENTRU MODIFICAREA LUI A
Ã = A + DA
A := Ã
1

Fig. 4

În utilizarea acestui model, decidentul — conducerea întreprinderii — are un rol de prim ordin, de capacitatea sa de antrenare și mobilizare a oamenilor muncii din întreprindere depinzînd posibilitatea identificării rezervelor de resurse și reușita în direcționare și intensificarea îndeplinirii planului și angajamentelor la toți indicatorii.

E°. — **PROLAN** — Este analog lui SILANS la nivel operativ. În ceea ce privește activitatea de aprovizionare pentru buna desfășurare a fabricației și eliminarea stocurilor supranormative, aceasta se va face pe baza produsului Ap unde A este matricea consumurilor specifice produselor corespunzătoare planului sortimental și in contitățile prevăzute a se realiza (componentele vectorului p).

F°. **URCO** — Este, în esență, un model de cumulare a realizărilor și comunicare a abaterilor pentru fiecare perioadă, cu un calcul (dacă este posibil) de tendință. Evident, raportările de rutină (normale) la nivelul strategic-tactic vor fi făcute cu date agregate. Raportările de execuție pot fi făcute detaliat și la acest nivel. O astfel de abordare s-a urmărit, de pildă, în cadrul proiectului de sistem informatic la Uzina „Vulcan“ București, pe care-l execută o echipă mixtă din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“ — Catedra de informatică și Uzina „Vulcan“.

Cîteva concluzii

ÎN ACEASTĂ ABORDARE de la nivelul strategic-tactic spre nivelul operativ, proiectarea unei părți a sistemului este imediat urmată de realizarea și implementarea sa urmărindu-se o mai bună folosire a unui fond de date existent în întreprindere, de care conducerea făcea uz oricum și pînă la implementarea noului sistem. Această exploatare prin intermediul modelelor scoate în evidență noi valențe și posibilități de realizare a unor situații care cer o intervenție rapidă și bine documentată. Corectitudinea acestor date, în condițiile nerealizării sistemului complet (inclusiv deci a nivelului operativ) este comparabilă cu cea din sistemul inițial, avantajele fiind aici de natura timpului mai scurt de la solicitarea informației pînă la furnizarea ei, precum și a posibilității obținerii de noi informații față de vechiul sistem prin utilizarea unor modele care să pună în evidență dependențele din cadrul sistemului.

Implicarea încă de la început a conducerii întreprinderii precum și a tuturor factorilor responsabili (conducerea secțiilor, șefii de compartimente etc.) are o mare importanță pentru succesul întregului proiect, conducerea întreprinderii fiind prima beneficiară a primelor aplicații din cadrul proiectului (cele corespunzătoare nivelului strategic-tactic).

Această structură a sistemului informatic, prin marea generalitate pe care o conferă abordarea cibernetică (în U.R.S.S., astfel de sisteme se numesc ASUP — sisteme automate de conducere a producției) privind utilizarea fondului de date al întreprinderii, poate avea implicații metodologice importante în realizarea unor modele tipizate în cadrul unor structuri tipizate a datelor și informațiilor (corelare cu raționalizarea sistemului informațional) în diferite domenii ale activității economice și social-politice (administrație de stat, de exemplu). În legătură cu acest aspect se impune și următoarea **observație** : această direcție a generat și este la rîndu-i influențată de crearea de pachete de programe și limbaje specializate pentru sistemul de conducere cu calculatoare.

Testarea concepției de structurare a modelului sistemului de conducere în cele două tipuri (de programare și traiectorie — urmărire, de testare în cadrul modelului în clasa S 2 a dat satisfacție pe modelul limită simplificat, în condițiile de respectare a stabilității sistemului la ambele niveluri, ceea ce confirmă considerațiile teoretice pe care se bazează modelul matematic propus.

conf. dr. Eduard RĂDĂCEANU

---

1. J. Beiu, I. Stancioiu, E. Rădăceanu Considerații privind organizarea și conducerea întreprinderilor socialiste. Analele Academiei „Ștefan Gheorghiu“ III/1974.
2. J. Beiu Concepția sistemică în conducerea unităților economice socialiste. Revista CEPECA I/1974.
3. Ed. Rădăceanu Implicații ale abordării sistemice a întreprinderii asupra analizei și proiectării sistemului informațional. Revista CEPECA 3/1973.
4. J. Beiu, P. Constantinescu Bazele metodologice ale proiectării sistemelor informatice. Conducere—decizie 1/1974.
5. P. Constantinescu, Ed. Rădăceanu Caracterizarea sistemelor informatice în clasa S2. Analele Academiei „Șt. Gheorghiu“ III/1974.
6. P. Constantinescu Informatica. Bazele metodologice ale proiectării sistemelor informatice. Curs ASE, 1973, Academia „Ștefan Gheorghiu“, 1974.
7. P. Constantinescu, M. Dumitrescu, C. Russu Atributele conducerii în concepția sistemică de organizare și conducere a unităților economice. Comunicare simpozion Sisteme informatice, 1974, Acad. „Ștefan Gheorghiu“. AMC 18—19/1975.
8. P. Constantinescu. C. V. Negoița. Sistemele informatice – modele ale conducerii și proceselor conduse. Ed. Tehnică. 1975.
9. P. Constantinescu, Ed. Rădăceanu. The MIS as a Model of Management and Managed System in class. S 2. Studii și cercetări de cibernetică economică 1/1975.

Cursul: Studierea politicii economice interne și internaționale a P.C.R.

Tema III

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Sistemul relațiilor socialiste de producție. Programul Partidului Comunist Român despre perfecționarea relațiilor socialiste de producție în etapa actuală de dezvoltare a economiei românești

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate este un proces istoric revoluționar deosebit de complex, care cuprinde toate elementele componente ale formațiunii social-economice, toate laturile vieții economice, politice, ideologice, culturale și sociale. El cuprinde dezvoltarea puternică a forțelor productive, perfecționarea relațiilor sociale de producție, dezvoltarea suprastructurii și a celorlalte elemente componente ale formației social-economice.

Programul partidului nostru înscrie realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție sociale; perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate și continuarea activității de „îmbunătățire a organizării conducerii și planificării unitare a întregii vieți economico-sociale“, printre **direcțiile** în care va acționa partidul pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

I. Sistemul relațiilor socialiste de producție

DEFINIREA **Punctul de pornire** în studierea și însușirea politicii partidului nostru de perfecționare a relațiilor economice socialiste și al acțiunii nemijlocite îndreptate spre dezvoltarea conștient dirijată, planificată a acestora îl constituie **înțelegerea** corectă a conținutului și trăsăturilor caracteristice ale acestor relații.

Economia politică științifică definește **relațiile socialiste de producție** în sensul cel mai cuprinzător al noțiunii, ca fiind raporturile, legăturile ce se statornicesc în procesul de producție, repartiție, schimb și consum al bunurilor materiale și serviciilor materiale. Aceste relații cuprind, deci, raporturile ce se statornicesc **în procesul de reproducție** al produsului social total și sînt „relații în care oamenii intră în cadrul procesului social al vieții lor, în producția vieții lor sociale“ [1]).

STRUCTURA Realitatea din țara noastră, ca, de altfel, și din celelalte țări socialiste, demonstrează la fiecare pas că relațiile sociale de producție **nu sînt izolate și rupte unele de altele,** ci se întrepătrund, interconditionează și influențează reciproc. Ele există și se manifestă ca o **totalitate de relații** organic constituită, ca un **sistem de relații.** Numai așa relațiile de producție reprezintă **forma socială** de existență, funcționare și dezvoltare a forțelor productive ale societății. De aceea, ele trebuie cercetate atît separat, cît și în **unitatea, intercondiționarea și interacțiunea** lor dialectică.

Sistemul relațiilor socialiste de producție poate fi privit și studiat din mai multe unghiuri. Astfel, el poate fi studiat din unghiul de vedere al **sferelor** și **ramurilor** economiei naționale — relațiile din industrie, construcții, agricultură, transporturi, comerț, din sfera creditului etc.; din unghiul de vedere al **fazelor** procesului reproducției socialiste; din unghiul de vedere al subiecților economici între care se statornicesc, al rolului pe care diferite relații îl joacă în cadrul sistemului de relații etc.

De aceea, studierea și cunoașterea sistemului relațiilor economice presupune în mod obligatoriu determinarea fiecărei relații de producție în parte, stabilirea locului pe care ea îl ocupă și a rolului pe care îl îndeplinește în cadrul sistemului de relații și a legăturilor sale cu celelalte relații ale sistemului, ca și cu sistemul în totalitatea sa.

Pornind de la **locul** pe care diferitele relații îl ocupă în cadrul sistemului de relații și de la **rolul** pe care ele îl îndeplinesc în procesul de reproducție, putem grupa relațiile economice în a) relații nemijlocite de producție, care se statornicesc în procesul propriu-zis de creare a bunurilor și serviciilor materiale; b) relații de repartiție; c) relații de schimb; d) relații sociale de consum și e) relații ce se statornicesc între aceste grupe. La rîndul său, fiecare grupă cuprinde **un șir** întreg de relații. De pildă, relațiile ce se statornicesc în procesul nemijlocit de producție cuprind raporturi de cooperare și schimb de activități între muncitorii direct productivi, între muncitorii de bază și cei auxiliari, între muncitori și personalul tehnico-ingineresc, între întreprinderi etc.

Din punctul de vedere al **subiecților** între care se statornicesc relațiile economice și al **scării** la care ele se stabilesc, putem distinge: a) raporturile economice ce se statornicesc în interiorul întreprinderilor și al celorlalte unități economice și relații ce se stabilesc între unitățile economice și între acestea și ramurile economice, pe care literatura de specialitate le denumește, uneori, cu termenul de **relații microeconomice**; b) relații ce se stabilesc între ramurile economice, de pildă între industrie și agricultură, între industrie și transporturi, între agricultură și transporturi, între ramurile productive și comerț etc., și între aceste ramuri și economia națională privită în ansamblul ei, denumite **relații macroeconomice** și c) relații ce se statornicesc între diferite economii naționale, între diferite state, pe temeiul și în cadrul diviziunii internaționale a muncii, denumite **relații mondoeconomice sau relații economice internaționale.**

PRINCIPALELE TRĂSĂTURI **Care sînt principalele trăsături caracteristice ale relațiilor socialiste de producție?**

1. Relațiile economice socialiste, ca **formă istoricește determinată de relații,** se disting de toate celelalte forme de relații, înainte de toate prin aceea că reprezintă cea mai **înaltă formă social-economică** de socializare a forțelor de producție, a producției materiale.

2. **Conținutul** relațiilor economice socialiste își găsește expresia în **proprietatea socialistă** asupra mijloacelor de producție.

3. Prin **natura lor,** relațiile economice socialiste sînt **relații de colaborare tovărășească și ajutor socialist reciproc,** care exclud orice formă de exploatare a omului de către om și imprimă contradicțiilor ce apar în cadrul sistemului de relații, ca și între acestea și forțele productive, un caracter neantagonic.

4. Ele se manifestă în unitatea intereselor economice fundamentale ale societății, ale diferitelor colective și interesele economice fundamentale personale ale membrilor societății.

5. Relațiile socialiste de producție nu se formează și dezvoltă spontan, ci, în principal, se formează și dezvoltă în mod **conștient, dirijat, planificat.**

6. Fiind, prin natura lor, relații de colaborare tovărășească și ajutor reciproc, relațiile economice socialiste nu cunosc opoziție între oraș și sat, între oamenii muncii intelectuale și oamenii muncii fizice. Dimpotrivă, prin natura lor, relațiile de producție socialiste constituie **baza unității** întregii noastre societăți.

7. Relațiile economice socialiste au un conținut **profund uman.**

8. Prin natura și caracterul lor, relațiile economice socialiste constituie **motorul principal** al dezvoltării neîntrerupte și în ritm rapid a forțelor productive ale societății.

9. Fiind relații comuniste insuficient de mature, relațiile economice socialiste evoluează în mod legic într-o **direcție unică** — transformarea lor în **relații economice comuniste mature.**

---

[1]) Karl Marx, Capitalul, vol. III, în Marx, Engels, Opere, vol. 5, partea a II-a, Ed. pol., Buc., 1973, p. 415.

II. Proprietatea socialistă

CONŢINUTUL relaţiilor economice socialiste îşi găseşte expresia în **proprietatea socialistă** asupra mijloacelor de producţie. Aşa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român, „proprietatea socialistă constituie baza orînduirii noastre noi, sursa propăşirii materiale şi spirituale a întregului popor".

ESENŢA PROPRIETĂŢII SOCIALISTE

Economia politică ştiinţifică a demonstrat că întotdeauna au existat **forme istoriceşte determinate de proprietate**, sau, ceea ce este acelaşi lucru, **relaţii istoriceşte determinate de proprietate** — proprietatea comună din orînduirea gentilică, proprietatea sclavagistă, feudală, proprietatea privată individuală, caracteristică micii producţii de mărfuri, proprietatea capitalistă, proprietatea socialistă, care evoluează legic în direcţia transformării ei în proprietatea comunistă.

Ce se înţelege prin forma de proprietate sau relaţii de proprietate ? Prin forma de proprietate economia politică înţelege **relaţiile ce se statornicesc între oameni în legătură cu însuşirea mijloacelor de producţie şi a produselor producţiei.**

(Pentru a înţelege cît mai bine conţinutul conceptului de formă de proprietate, propagandiştii, participanţii la învăţămîntul politico-ideologic de partid trebuie să dezvăluie **principalele trăsături ale formei, respectiv ale relaţiilor de proprietate,** care se concretizează în : a) forma socială specifică, istoriceşte determinată de repartiţie a mijloacelor materiale de producţie — mijloace ale muncii şi obiecte ale muncii — între membrii societăţii : b) poziţia pe care membrii societăţii o ocupă în producţia socială ; c) formele specifice de unire şi de separare a producătorilor şi mijloacelor de producţie ; d) forma specifică de însuşire a produselor producţiei). Un articol care poate fi util propagandiştilor şi cursanţilor pe aceste teme îl publică Revista economică în nr. 40 din 3 X 1975 cu titlul : „Responsabilitate faţă de valorile materiale şi spirituale ale socialismului" de prof. univ. Petru Pânzaru)

În cadrul relaţiilor de proprietate, rolul hotărîtor şi determinant revine, întotdeauna, formei de proprietate asupra mijloacelor de producţie.

Conţinutul social al relaţiilor — formelor — de proprietate se manifestă concret de fiecare dată în **formele sociale** pe care le îmbracă **posesiunea, folosirea şi dispoziţia,** care, după părerea noastră, sînt **atribute** inseparabile ale formei de proprietate. Relaţiile de proprietate sînt relaţii economice sociale de producţie. Manifestarea bunurilor materiale — mijloace de producţie şi obiecte de consum — ca obiect al proprietăţii, presupune în mod obligatoriu o anumită formă socială de posesiune, de folosire şi de dispoziţie. Purtătorii lor materiali — bunurile materiale — parcurg, în mişcarea lor reală, — ca obiect al proprietăţii — toate momentele procesului unic al reproducţiei.

DEFINIREA PROPRIETĂŢII SOCIALISTE

În concordanţă cu cele spuse mai sus, **proprietatea socialistă reprezintă raporturile ce se statornicesc între membrii societăţii socialiste în legătură cu însuşirea, posesiunea şi folosirea mijloacelor de producţie şi a produselor producţiei.**

Relaţiile socialiste de proprietate au un caracter mai complex decît toate formele de proprietate care le-au precedat. În afara producătorilor nemijlociţi, în rîndul subiecţilor relaţiilor de proprietate se numără şi unităţile economice — întreprinderile **industriale, de construcţii,** de transporturi, agricole etc. —, statul socialist ca reprezentant al întregii societăţi.

Pentru a înţelege mai bine esenţa proprietăţii socialiste este nevoie să se dezvăluie **caracteristicile ei principale.** Acestea se concretizează, înainte de toate, în :

1. Bunurile materiale — mijloacele de producţie şi obiectele de consum —, care constituie obiectul proprietăţii socialiste, aparţin fie întregii societăţi — proprietatea întregului popor —, fie unui grup sau colectiv de producători — proprietatea socialistă cooperatistă. De aceea, proprietatea socialistă constituie **baza economică** a orînduirii noastre şi a asigurării creşterii sistematice a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor.

2. Proprietatea socialistă cunoaşte cel mai **înalt grad de socializare,** în comparaţie cu toate formele de proprietate existente în istoria presocialistă a omenirii. În cazul proprietăţii întregului popor socializarea **are loc la scara întregii economii naţionale.** Prin urmare, proprietatea socialistă uneşte producătorii, îi asociază la scara întregii societăţi, în cazul proprietăţii întregului popor şi la scara unităţilor cooperatiste în cazul proprietăţii cu acelaşi nume.

3. Membrii societăţii socialiste, ca subiecţi ai relaţiilor de proprietate, au **aceeaşi poziţie,** au, deci, **o poziţie egală** faţă de mijloacele de producţie şi de rezultatele producţiei, ei sînt **coproprietari** ai avuţiei naţionale. Aceasta înseamnă că, prin natura sa, proprietatea socialistă **este incompatibilă cu împărţirea societăţii în proprietari şi nonproprietari** şi, deci, **şi cu exploatarea omului de către om.** Avînd o poziţie egală faţă de mijloacele de producţie, membrii societăţii ocupă **acelaşi loc social** şi în procesul de producţie a bunurilor materiale. Izvorul proprietăţii socialiste îl constituie **munca depusă în comun** de membrii societăţii, asociaţi la scara întregii economii naţionale sau a unităţilor cooperatiste de producţie. În aceste condiţii, calitatea de **proprietar** şi de **producător nemijlocit** se uneşte în una şi aceeaşi persoană, şi, ca urmare, membrii societăţii socialiste sînt proprietari, producători şi beneficiari ai rezultatelor procesului social de producţie.

4. Poziţia egală a membrilor societăţii socialiste faţă de mijloacele de producţie şi **calitatea** lor de **coproprietari egali,** de **producători nemijlociţi** şi beneficiari ai rezultatelor producţiei, transformînd **munca** în **unicul izvor** de creştere a proprietăţii socialiste şi a bunăstării fiecăruia, generalizează **necesitatea economică** pentru toţi membrii societăţii apţi să depună **muncă utilă,** în concordanţă cu capacităţile lor şi **necesitatea ca societatea să asigure** fiecărui membru al său un loc de muncă în concordanţă cu pregătirea şi aptitudinile sale.

Poziţia egală faţă de mijloacele de producţie îşi găseşte expresia în **dreptul la muncă** egal pentru toţi, în obligativitatea **generală de a munci, în dreptul egal pentru toţi de a se instrui şi califica.**

Munca prestată, apreciată prin cantitatea, calitatea, însemnătatea socială şi rezultatele sale, reprezintă în socialism **unitatea egală de măsură** pentru toţi membrii societăţii, cu ajutorul căreia se determină **contribuţia** fiecăruia la progresul vieţii economico-sociale şi **partea** ce i se cuvine de la societate. Tot munca constituie singurul criteriu şi **factor obiectiv** care determină **locul** şi **rolul** pe care fiecare cetăţean îl ocupă şi îl îndeplineşte în societate.

5. **Unind,** din punct de vedere economic, toţi membrii societăţii, transformînd fiecare membru al societăţii în coproprietar egal al bunurilor ce se află în stăpînirea şi folosinţa societăţii, **excluzînd,** prin natura lor, orice formă de exploatare a omului de către om, **relaţiile socialiste de proprietate sînt relaţii de colaborare şi ajutor reciproc şi imprimă acest caracter tuturor relaţiilor sociale.** Prin urmare, în însăşi natura proprietăţii socialiste găsim temelia cea mai trainică, temelia economică a **profundului umanism** ce caracterizează şi defineşte sistemul relaţiilor socialiste, societatea socialistă în ansamblul ei.

6. Proprietatea socialistă există şi funcţionează în cadrul graniţelor naţionale ale statelor socialiste. Ea este, deci, **proprietate naţională** şi constituie **baza** complexului economic naţional unitar, istoriceşte constituit în fiecare ţară şi puternic sudat, consolidat şi dezvoltat în anii socialismului. **Organizarea naţional-statală a vieţii economico-sociale, cadrul naţional al funcţionării şi realizării proprietăţii socialiste, va continua să constituie pentru o însemnată perioadă de timp unul din cei mai importanţi factori de accelerare a progresului societăţii.** De aceea, fiecare popor trebuie să poată dispune în **mod absolut, neîngrădit,** de întreaga avuţie naţională, pe care să o folosească, prin intermediul statului socialist, în concordanţă cu interesele sale economice fundamentale. Înstrăinarea unei părţi din proprietatea unui popor, scoaterea ei de sub controlul statului căruia îi aparţine ar constitui, în fapt, ciuntirea şi slăbirea bazei economice a independenţei fiecărui popor, încălcarea suveranităţii naţionale, amestec în treburile interne ale altor popoare, ştirbirea egalităţii în relaţiile dintre popoare, înlocuirea raporturilor de colaborare şi cooperare reciproc avantajoasă cu relaţii de dictat şi dominare, incompatibile cu natura relaţiilor socialiste de proprietate. Numai atunci cînd fiecare stat socialist, fiecare popor dispune liber de toate resursele din ţara respectivă, de întreaga avuţie, aceasta din urmă constituie cu adevărat temelia orînduirii socialiste, izvorul trainiciei, al prosperităţii şi înfloririi ei economice şi sociale.

În stadiul socialist de dezvoltare a formaţiunii social-economice comuniste, proprietatea obştească asupra mijloacelor de producţie îmbracă două forme : a) proprietatea socialistă de stat asupra bunurilor aparţinînd întregului popor ; şi b) proprietatea cooperatistă asupra bunurilor aparţinînd fiecărei organizaţii cooperatiste.

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ DE STAT

Aşa cum se precizează în Constituţia ţării noastre, „bogăţiile de orice natură ale subsolului, minele, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile şi uzinele, băncile, întreprinderile agricole de stat, staţiunile pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicaţie, mijloacele de transport şi telecomunicaţii de stat, fondul de stat de clădiri şi locuinţe, baza materială a instituţiilor social-culturale de stat aparţin întregului popor, sînt proprietate de stat".

Această formă de proprietate se caracterizează prin următoarele trăsături :

1. Bunurile ce constituie **obiectul** proprietăţii de stat **aparţin întregului popor,** sînt avuţia întregii naţiuni. Fiecare om al muncii este coproprietar al acestor bunuri. El îşi poate manifesta această **calitate** numai **alături de şi împreună cu întregul popor** şi numai **asupra întregii mase de bunuri** ce constituie avutul obştesc al întregului popor. Ca urmare, ea este o **proprietate unică şi indivizibilă.**

2. În stadiul socialist de dezvoltare a formaţiunii social-economice comuniste, proprietatea întregului popor este pusă în funcţiune, condusă, organizată şi se realizează din punct de vedere economic prin intermediul statului socialist — reprezentantul întregii societăţi — şi de aceea îmbracă **forma pro-**

prietății socialiste de stat, iar statul devine unul din principalii **subiecți ai vieții economice.**

3. Mijloacele de producție ce constituie obiectul proprietății socialiste de stat își îndeplinesc rolul de mijloace de muncă și obiecte ale muncii în cadrul întreprinderilor de stat — industriale, de construcții, de transporturi, agricole și al altor unități economice de stat —, în concordanță cu interesele fundamentale ale societății și membrilor ei, pe temeiul diviziunii sociale a muncii. Datorită acestui fapt, bunurile ce reprezintă obiectul proprietății întregului popor se află în posesiunea unităților economice de stat cărora le sînt încredințate spre funcționare și prin intermediul cărora efectuează mișcarea lor în cadrul procesului de reproducție. De aceea, se nasc anumite relații specifice între statul socialist și unitățile sale economice, în legătură cu repartizarea, posesiunea și folosirea bunurilor — proprietatea întregului popor —, precum și anumite relații între unitățile economice.

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ COOPERATISTĂ

Cea de-a doua formă a proprietății socialiste este **proprietatea cooperatistă.** Ea există atît în industrie, cît și în agricultură. Ea exprimă relații economice **ce se statornicesc** între membrii unităților cooperatiste, prin intermediul statului și al unităților sale economice, **în legătură cu însușirea, stăpînire în comun, posesiunea și folosirea de către unitățile cooperatiste și intercooperatiste a mijloacelor de producție și a produselor producției.**

În industrie proprietatea cooperatistă există și funcționează în cadrul **cooperativelor meșteșugărești**, care unesc meșteșugarii **cu scopul** de a asigura producerea unor bunuri de larg consum, prin valorificarea resurselor locale de materii prime și prestarea unor servicii către populație.

Proprietatea cooperatistă există și în **agricultură**, unde are cea mai mare pondere, precum și în domeniul desfacerii și al prestării de servicii, în cadrul **cooperației de consum.**

În țara noastră proprietatea socialistă cooperatistă în agricultură cuprinde pămîntul cooperativelor agricole de producție, animalele de muncă și de producție, plantațiile, mijloacele de muncă și de transport, instalațiile, construcțiile, producția obținută, veniturile încasate, loturile de teren atribuite, potrivit statutului acestora, în folosința gospodăriilor familiale ale țăranilor cooperatori. Ea cuprinde, de asemenea, uneltele, mașinile, instalațiile și construcțiile cooperativelor meșteșugărești și ale cooperativelor de consum.

În sectorul cooperatist **subiectul** relațiilor de proprietate cooperatistă îl constituie fiecare colectiv de oameni ai muncii, uniți în unitatea cooperatistă respectivă. Fiecare colectiv realizează posesiunea și folosirea mijloacelor de producție și a produselor producției și, prin urmare, și dispoziția în legătură cu mișcarea acestora.

Proprietatea cooperatistă joacă un rol foarte important în agricultura noastră socialistă. Așa cum a precizat tovarășul Nicolae Ceaușescu, „cooperativele agricole, proprietatea cooperatistă constituie baza dezvoltării agriculturii noastre".

Proprietatea cooperatistă nu se poate dezvolta în afara proprietății socialiste a întregului popor și în afara sprijinului statului socialist. Sprijinul multilateral acordat de statul socialist cooperativelor agricole de producție a constituit unul din factorii principali care au contribuit la consolidarea și dezvoltarea agriculturii în țara noastră.

Esența comună a celor două forme de proprietate condiționează și se află la baza unității de tip a unităților economice de stat și cooperatiste și a organizării producției și a muncii în cele două sectoare pe **temeiul acelorași principii esențiale :** obligativitatea generală și dreptul garantat la muncă, organizarea producției pe baza principiilor gestiunii economice, cointeresarea materială și morală a producătorilor în ridicarea nivelului calitativ al activității prestate și sporirea eficienței acesteia, principiul muncii și conducerii colective etc.

Unitatea de tip a celor două forme de proprietate nu exclude existența unor **deosebiri esențiale** între ele. Astfel, așa cum a rezultat din caracterizarea celor două forme de proprietate socialistă, proprietatea de stat reprezintă avutul întregului popor, cea de a doua aparține colectivelor de oameni ai muncii uniți în cooperativele respective. Nivelul de socializare a producției, muncii și al bunurilor ce constituie obiectul proprietății este mai înalt în sectorul de stat.

Deosebirile dintre cele două forme de proprietate generează unele particularități în acțiunea legilor economice în cele două sectoare și deosebiri între conducerea, organizarea și retribuirea muncii în unitățile economice de stat și cele cooperatiste.

Existența unor deosebiri esențiale între cele două forme de proprietate **nu poate duce la contrapunerea lor.** Ideea contrapunerii celor două forme ale proprietății socialiste este eronată din punct de vedere teoretic, falsă din punct de vedere metodologic și păgubitoare din punct de vedere practic, economic și politic. Orice contrapunere a celor două forme de proprietate și accentuare exagerată a deosebirilor dintre ele echivalează, atît în teorie, cît și în practică, cu ignorarea adevărului că unitatea social-economică de tip a celor două forme de proprietate asigură îmbinarea armonioasă a producției industriale și agricole în cadrul procesului de ansamblu al reproducției sociale. Unitatea de tip a celor două forme de proprietate constituie baza unității intereselor economice fundamentale ale clasei muncitoare și țărănimii cooperatiste, temelia economică a alianței și prieteniei de nezdruncinat dintre cele două clase ale societății socialiste. Experiența țării noastre demonstrează că unitatea de tip, esența comună a celor două forme de proprietate este factorul hotărîtor și determinant și nu deosebirile dintre ele. Datorită esenței comune se va dezvolta tot mai mult conlucrarea dintre cele două forme de proprietate, se vor șterge treptat deosebirile dintre ele, iar în perspectiva edificării comunismului deplin se vor contopi și transforma în proprietatea unică a întregului popor.

(În cadrul discuțiilor se vor face precizări și cu privire la proprietatea personală : veniturile din munca proprie, casa de locuit, casele de odihnă individuale, construcțiile anexe, bunurile de consum alimentar și nealimentar pe care populația le obține din veniturile însușite prin muncă ; de asemenea, se va discuta, după caz, proprietatea personală a țăranilor cooperatori : un număr determinat de animale de producție, inventar agricol mărunt și producția obținută de pe lotul atribuit în folosință, casa de locuit etc. Despre proprietatea socialistă cooperatistă Revista Economică nr. 36 din 5 IX 1975, a publicat articolul „Optimizarea produsului reproducției lărgite în cooperativele agricole de producție" de dr. Petre Ciobăniță).

III. Perfecționarea relațiilor economice

NECESITATEA PERFECȚIONĂRII RELAȚIILOR ECONOMICE

Relațiile economice socialiste sînt, prin natura lor, **dinamice** ; ele parcurg cu necesitate obiectivă un proces continuu de perfecționare și dezvoltare. Această necesitate izvorește, înainte de toate, din **interacțiunea obiectivă ce există între forțele** productive materiale și relațiile economice, din acțiunea legii concordanței relațiilor de producție cu forțele productive. „Odată cu dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție în țara noastră — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu — se creează necesitatea obiectivă a perfecționării continue a relațiilor de producție, care exercită, la rîndul lor, un important rol dinamic în asigurarea avîntului economic, în valorificarea marilor resurse și posibilități ale societății socialiste, în materializarea superiorității noii orînduiri". Relațiile economice reprezintă, așa cum se cunoaște, forma social-economică de existență, funcționare și dezvoltare a forțelor productive. De aceea, modificările care se produc în starea forțelor productive — ridicarea nivelului lor de dezvoltare, schimbarea structurii în direcția modernizării, accentuarea caracterului lor social — nu pot să nu determine modificări și în relațiile economice.

O altă cauză care impune cu necesitate obiectivă perfecționarea și dezvoltarea relațiilor economice o constituie existența și apariția unor contradicții în însuși sistemul relațiilor economice. Rezolvarea, depășirea sau, în anumite cazuri, prevenirea lor duc la perfecționarea și dezvoltarea relațiilor economice, la dezvoltarea bazei economice a societății.

DIRECȚII DE PERFECȚIONARE ȘI DEZVOLTARE A RELAȚIILOR ECONOMICE

Așa cum se precizează în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, edificarea noii orînduiri presupune „realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție sociale" și „perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate".

Programul partidului — Carta sa ideologică, teoretică și politică fundamentală — orientează eforturile societății în **direcția** perfecționării și dezvoltării **întregului sistem** al relațiilor economice ale țării noastre.

Realizarea unei **concordanțe cît mai depline** între forțele productive și relațiile economice reclamă cu necesitate ca, odată cu dezvoltarea bazei tehnice materiale a societății, să se asigure :

a) perfecționarea relațiilor nemijlocite de producție și, în primul rînd, a concentrării, specializării, combinării și cooperării, în concordanță cu dezvoltarea tehnicii și tehnologiilor de fabricație, cu cerințele revoluției științifice și tehnice contemporane, cu direcțiile adîncirii diviziunii muncii sociale și ale cooperării economice ;

b) promovarea tot mai puternică și mai consecventă a principiilor socialiste de muncă și repartiție ;

c) creșterea și perfecționarea relațiilor economice de schimb între unitățile economice, între acestea și societate, ca și între ele și statul socialist pe de o parte și populația țării pe de alta, creșterea rolului relațiilor și pîrghiilor economico-financiare în procesul de dezvoltare în ritm înalt a întregii economii, în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate :

d) perfecționarea relațiilor sociale de consum ;

e) perfecționarea formelor, metodelor, a activității și relațiilor de conducere științifică, planificare și organizare a vieții economico-sociale.

Înfăptuirea acestor cerințe ale perfecționării și dezvoltării relațiilor economice este legată indisolubil de **sporirea rolului factorului conștient** în dezvoltarea societății, de **creșterea continuă a rolului conducător al partidului.** Partidul reprezintă **conducătorul suprem** al societății noastre, centrul vital al națiunii, centrul coordonator al tuturor domeniilor vieții economice și sociale. Studiind și cunoscînd legile obiective care guvernează dezvoltarea socială, sesizînd la timp contradicțiile existente, tendințele și caracteristicile esențiale ale revoluției științifice și tehnice, cunoscînd tot mai cuprinzător cerințele dezvoltării economice și posibilitățile de care dispunem în prezent și vom dispune în viitor, Partidul elaborează strategia dezvoltării economico-sociale a țării, stabilind **direcțiile** de acțiune și **obiectivele** principale de înfăptuit, **formele, metodele și pîrghiile** conducerii, organizării și desfășurării activității economico-sociale.

CREȘTEREA ȘI DEZVOLTAREA PROPRIETĂȚII SOCIALISTE

La baza propășirii economiei naționale, a superiorității orînduirii noi se află proprietatea socialistă asupra majloacelor de producție. Îmbinarea strînsă a proprietății socialiste de stat și a celei cooperatiste într-un tot unitar, în ansamblul economiei naționale generează necesitatea conducerii conștient dirijate a vieții economico-sociale, oferă posibilități multiple de folosire rațională a tuturor resurselor materiale și umane ale societății, permițînd creșterea în ritm susținut a producției, în scopul satisfacerii tot mai depline a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății și a dezvoltării multilaterale a personalității fiecăruia. Crearea, întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste în ambele ei forme — de stat și cooperatistă — reprezintă, tocmai de aceea, **una din problemele primordiale ale progresului societății.**

Dezvoltarea proprietății socialiste, a relațiilor socialiste de proprietate reprezintă un proces dialectic deosebit de **complex.** Acest proces cuprinde creșterea volumului, modificarea structurii și ridicarea nivelului caracteristicilor care definesc valoarea de întrebuințare, cantitatea, calitatea **obiectului** proprietății socialiste, a bunurilor care constituie conținutul natural-material al relațiilor de proprietate. El cuprinde, de asemenea, raporturile ce se statornicesc între membrii societății în legătură cu însușirea, posesiunea și folosirea mijloacelor de producție, precum și legăturile ce se statornicesc între cele două forme de proprietate, pe măsura înaintării pe drumul societății socialiste multilateral dezvoltate. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție **se realizează, din punct de vedere economic, înainte de toate, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor membrilor societății, în dezvoltarea și afirmarea multilaterală a personalității fiecăruia.** De aceea, întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste se află la **baza** ridicării sistematice a standardului de trai.

Paralel cu creșterea dimensiunilor și schimbarea structurii conținutului natural-material al proprietății, are loc un proces de **optimizare a gradului ei de concentrare.**

La baza stabilirii dimensiunilor unităților economice se află criterii economice și sociale — eficiența economică și socială. Aceste criterii au rolul hotărîtor și determinant și în evoluția procesului de concentrare a producției în unități economice.

Dezvoltarea proprietății cooperatiste în agricultură își găsește expresia în amplificarea legăturilor economice dintre cooperativele agricole de producție. Cadrul instituțional-organizatoric îl reprezintă consiliile intercooperatiste și asociațiile intercooperatiste.

Dezvoltarea proprietății cooperatiste în agricultura țării a avut și are loc cu **sprijinul permanent, multilateral al statului nostru socialist.** De pildă, numai creditele acordate de stat cooperativelor agricole în primii trei ani ai cincinalului actual, exprimate în prețurile anului 1963, au depășit suma de 6 miliarde lei.

Unul din procesele legice ale dezvoltării proprietății socialiste în această etapă constă în **intensificarea colaborării și conlucrării** dintre proprietatea socialistă de stat și cea cooperatistă, **de împletire** tot mai strînsă a acestora, pe măsura înaintării pe calea socialismului multilateral dezvoltat și a comunismului. **Cooperarea** dintre întreprinderile agricole de stat și cele cooperatiste constituie o **nouă formă de cooperare economică.** Ea asigură generalizarea experienței înaintate, valorificarea mai înaltă a resurselor materiale și financiare atît din agricultura de stat, cît și din cea cooperatistă, creșterea producției agricole și a veniturilor oamenilor muncii de la sate. În cadrul acestei conlucrări se pot crea unități economice **proprietate comună** de stat și cooperatistă. De asemenea, se pot iniția și organiza acțiuni de cooperare între cooperativele agricole de producție și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, în vederea folosirii raționale a utilajelor, îmbunătățirii conducerii și organizării muncii, creșterii producției agricole. Desigur, dezvoltarea ulterioară va genera noi forme de conlucrare și cooperare dintre cele două forme de proprietate, care vor asigura întărirea legăturilor dintre ele, împletirea lor tot mai puternică și realizarea lor economică tot mai eficientă.

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR DE COLABORARE TOVĂRĂȘEASCĂ

Așa cum am văzut, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție imprimă relațiilor economice un pronunțat caracter de colaborare tovărășească și ajutor reciproc. Această trăsătură este proprie întregului sistem al relațiilor economice socialiste, tuturor compartimentelor vieții economico-sociale. Pe măsura dezvoltării societății socialiste, acest caracter al relațiilor economice își îmbogățește tot mai mult **conținutul** și se perfecționează **formele** sale de manifestare.

(În acest plan este necesar ca propagandiștii, toți participanții la învățămîntul politico-ideologic de partid să se oprească, înainte de toate, asupra **formelor principale** ale colaborării tovărășești și ajutorului reciproc, și anume :

1. Întrecerea socialistă ce se desfășoară în cadrul unităților economice și între acestea, în cadrul unităților teritorial-administrative și între acestea ;

2. Accentuarea muncii și conducerii colective în toate domeniile și compartimentele de activitate ;

3. Colaborarea dintre clasele sociale ale societății socialiste în toate momentele și fazele reproducției sociale).

DINAMISMUL STRUCTURII SOCIALE A ȚĂRII

Dezvoltarea multilaterală și în ritm rapid a forțelor productive ale societății, ridicarea proprietății socialiste — de stat și cooperatiste — pe o nouă treaptă vor determina **modificări calitative** în cadrul fiecărei clase și categorii sociale ce compun structura orînduirii din țara noastră și în structura socială în ansamblu.

Continuarea procesului de dezvoltare industrială a țării, de amplasare rațională a obiectivelor industriale pe suprafața țării, orientarea spre înzestrarea întreprinderilor cu cele mai noi realizări ale științei și tehnicii mondiale vor determina în mod obiectiv : a) creșterea numerică a clasei muncitoare ; b) prezența ei în toate zonele și județele țării ; c) creșterea nivelului de pregătire politico-ideologică și profesională a clasei muncitoare ; d) sporirea aportului ei la perfecționarea tehnicii și tehnologiei de fabricație, la înfăptuirea cerințelor revoluției științifice și tehnice ; e) creșterea contribuției clasei muncitoare la crearea venitului național, la sporirea potențialului economic al țării ; f) afirmarea și mai puternică a rolului ei de clasă conducătoare a societății.

(Dezbaterile vor evidenția că în anii cincinalului viitor, pentru prima dată în istoria țării, numărul populației ocupate în industrie va depăși pe cel din agricultură. Acest proces se va accentua și intensifica în anii ce vor urma. Potrivit prognozelor actuale, la sfîrșitul deceniului următor în industrie vor lucra 42—43 la sută din populația ocupată a țării, iar în agricultură numai 12—15 la sută).

Așa cum se precizează în Programul partidului, „alianța muncitorească-țărănească va reprezenta și în viitor factorul esențial al progresului economic și social în țara noastră ; principala forță politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluționare ale poporului, mersul înainte al societății pe calea socialismului și comunismului".

În același timp, va avea loc un proces a) de creștere numerică a intelectualității, b) de ridicare a ponderii ei în cadrul națiunii noastre și c) de creștere a rolului său în dezvoltarea producției de bunuri materiale, a învățămîntului și cercetării științifice, în ridicarea nivelului de cultură al întregului popor, practic, în întreaga activitate economico-socială.

În procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, pe temeiul dezvoltării în ritm accelerat a bazei tehnice materiale a societății și al întăririi continue a proprietății socialiste, al perfecționării relațiilor de producție, va avea loc

accentuarea procesului de apropiere a claselor și categoriilor sociale. Acest proces se va concretiza, înainte de toate, în a) dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală ; b) intensificarea procesului de apropiere și ștergere a deosebirilor esențiale dintre munca industrială și agricolă ; aceasta din urmă devenind o variantă a activității industriale ; c) dispariția deosebirilor esențiale în condițiile și modul de muncă și de trai ale oamenilor muncii de la orașe și sate, a deosebirilor dintre oraș și sat. Ca urmare, se va omogeniza tot mai mult nivelul general de civilizație al societății, se va întări și cimenta tot mai mult **unitatea** și **coeziunea** întregului popor și astfel țara noastră va păși tot mai rapid, mai ferm pe calea făuririi unei **societăți unitare a tuturor oamenilor muncii,** întemeiată pe proprietatea unică a întregului popor.

PERFECȚIONAREA RELAȚIILOR DE REPARTIȚIE

Așa cum se știe, producția socialistă este subordonată satisfacerii cît mai depline a trebuințelor mereu crescînde ale tuturor membrilor societății, dezvoltării și afirmării personalității fiecăruia. Pentru a ajunge în sfera consumului, bunurile materiale trebuie să parcurgă stadiul repartiției. Înaintarea țării noastre pe calea socialismului multilateral dezvoltat impune cu necesitate **perfecționarea și dezvoltarea relațiilor economice, a formelor social-economice** de repartiție.

Aceasta se concretizează în țara noastră în :

a) politica partidului și statului nostru de repartizare planificată a produsului social total și a venitului național, în conformitate cu interesele fundamentale ale societății socialiste și membrilor ei, de creștere rapidă și continuă a producției materiale și de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor ;

b) politica partidului și statului nostru de îmbunătățire a repartizării mijloacelor de producție între ramurile producției materiale și între județele țării ;

c) politica partidului nostru de perfecționare a repartiției bunurilor de consum, după cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii prestate, în lumina prevederilor Programului partidului și a Legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, adoptată de Marea Adunare Națională în anul 1974 ;

d) politica partidului și statului nostru de repartizare a unei părți din bunurile de consum, prin intermediul fondurilor sociale de consum ;

În acest plan se evidențiază **rolul stimulator** pe care repartiția în general, repartiția după cantitatea și calitatea muncii în special, îl joacă în dezvoltarea economică a patriei, în accelerarea dezvoltării și creșterii producției materiale.

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR DE SCHIMB

Perfecționarea relațiilor economice include, ca un moment organic al său, dezvoltarea **schimbului de activități** ce se desfășoară în cadrul, în interiorul procesului de producție și a **schimbului de produse** ce se desfășoară în afara procesului nemijlocit de producție și care, în cea mai mare parte a sa, îmbracă forma **schimbului de mărfuri.**

Perfecționarea relațiilor de schimb presupune :

1. perfecționarea schimbului de experiență în cele mai diferite compartimente ale organizării, conducerii și desfășurării producției etc. ;

2. dezvoltarea relațiilor marfă-bani între unitățile economice socialiste de stat, între acestea și cele cooperatiste, între unitățile cooperatiste, între unitățile economice și populație, etc., perfecționare a sistemului de prețuri, de asigurare a unei circulații monetare echilibrate, de folosire a pîrghiilor economico-financiare în scopul dezvoltării în ritm înalt a întregii economii, înfăptuirii programului de edificare a socialismului multilateral dezvoltat ;

3. aplicarea politicii partidului nostru de participare activă a României la relațiile economice internaționale și a principiilor pe care această politică se întemeiază.

REGLAREA PLANIFICATĂ A CONSUMULUI

Așa cum se cunoaște, **consumul** reprezintă acel moment al procesului unic al reproducției în cadrul căruia se realizează **satisfacerea** trebuințelor materiale și spirituale ale membrilor societății privind atît **consumul productiv** cît și cel **personal.** Politica de reglare planificată a consumului personal are în vedere :

1. stabilirea unei corelații optime între sfera consumului individual și a celui colectiv ;

2. dezvoltarea continuă a serviciilor consumptive, care joacă un rol tot mai mare în satisfacerea diferitelor trebuințe ale membrilor societății ;

3. stabilirea unei corelații optime între consumul de bunuri alimentare, nealimentare și servicii ;

4. creșterea proprietății personale a membrilor societății, pe temeiul creșterii proprietății socialiste în cele două forme ale sale ;

5. formele de organizare a consumului personal individual și colectiv etc.

DEZVOLTAREA ȘI ADÎNCIREA DEMOCRAȚIEI ECONOMICE

Relațiile socialiste de producție sînt cele mai umane și democratice relații din cîte a cunoscut istoria societății pînă în acest stadiu. Edificarea socialismului multilateral dezvoltat impune cu necesitate **dezvoltarea — îmbogățirea** continuului și perfecționarea principiilor și formelor — democrației socialiste. Așa cum se știe, **principiul fundamental** de conducere, organizare și funcționare a vieții economico-sociale în țara noastră este principiul **centralismului democratic,** care decurge cu **necesitate obiectivă** din însăși natura proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și a relațiilor de colaborare tovărășească și ajutor reciproc. Socialismul este organic și indestructibil legat de conducerea și organizarea **centralizată și democratică** a vieții economice și sociale.

Definind dezvoltarea democrației, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „în esență, problema dezvoltării democrației socialiste este problema participării active a poporului la conducerea treburilor țării".

Fundamentînd **principiile conducerii științifice** ale societății socialiste, Programul partidului nostru precizează că acestea „țin seama de caracterul noii orînduiri, de necesitatea asigurării participării la conducerea vieții economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de imperativul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste, de țelurile fundamentale ale socialismului și comunismului".

(Analiza dezvoltării democrației socialiste trebuie să pornească de la **premisele** ei politice, ideologice, economice și sociale și apoi să pună în lumină **caracteristicile** principale ale democrației socialiste și **superioritatea** ei de necontestat asupra democrației burgheze. În continuare, dezbaterile trebuie să pună în lumină **necesitatea obiectivă** a dezvoltării democrației economice socialiste.

Un loc important în dezbaterea acestei probleme trebuie să-l ocupe ridicarea nivelului de pregătire tehnico-profesională, politico-ideologică și de cultură generală a oamenilor muncii, dezvoltarea conștiinței lor profesionale, a conștiinței socialiste înaintate în calitate de **condiție esențială** a dezvoltării democrației socialiste.

La acest capitol se poate consulta articolul : „Echitate în relația individ-societate" de Georgeta Hălășan, din Revista economică nr. 40 din 30 X 1975, și articolul : „Procesul dispariției treptate a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală" de dr. Laurențiu Pop, din Revista economică nr. 35 din 29 VII 1975).

prof. univ. Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt principalele trăsături ale sistemului relațiilor economice socialiste ?

2. Care este rolul proprietății socialiste în dezvoltarea societății noastre ?

3. În ce constă necesitatea obiectivă a perfecționării și dezvoltării relațiilor economice în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării țării noastre spre comunism ?

4. Care sînt direcțiile principale prevăzute în Programul P.C.R. pentru perfecționarea și dezvoltarea relațiilor economice în etapa edificării socialismului multilateral dezvoltat ?

BIBLIOGRAFIE

1. Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975, p. 67—68, 102, 103, 104, 107, 108.

2. Constituția R.S.R., 1975, p. 5.

3. Nicolae Ceaușescu, Raport prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 6 decembrie 1967, în „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 2, Editura politică, București, 1968, 514, 519—522, 525—527.

4. Nicolae Ceaușescu, Raportul C.C. al P.C.R. la Congresul al X-lea al partidului, în „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 4, Editura politică, București, 1970, p. 307—312.

5. Nicolae Ceaușescu, Raport prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 19 iulie 1972, în „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 7, Editura politică, București, 1973, p. 519—529, 548—551.

6. Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., Editura Politică, 1975, p. 62—68 ; 79—84.

7. Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, Editura politică, București, 1975.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

FR. LIST ŞI GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN ROMÂNIA (II)

ÎNTR-UN studiu anterior *), am încercat să discernem cîteva din elementele de perenitate ale operei lui Fr. List în gîndirea universală. Industrialismul şi protecţionismul listian era destinat exclusiv statelor mari, care îndeplineau condiţiile unor „naţiuni normale" – o populaţie numeroasă, un teritoriu vast şi variate resurse naturale. Ţările mici şi mijlocii erau excluse, urmînd să suporte „misiunea civilizatoare" a Occidentului.

Locul deţinut de opera lui Fr. List în literatura economică românească trebuie privit şi analizat în cadrul unui paralelism şi comparativism complex, ce include aspectul a ceea ce se numeşte înrudire spirituală, similitudine tematică – ca efecte ale unor izvoare, relativ comune, în baza economică, socială şi politică. Se poate vorbi, astfel, de o anume influenţă exercitată de opera lui List asupra gîndirii noastre din trecut, ca de un fenomen care s-a exercitat nu în direcţia adoptării tezelor dominante şi a poziţiilor reacţionare, ci în direcţia stimulării unei concepţii şi a unei poziţii proprii, servindu-i ca instrument de meditaţie şi lămurire. Mai mult, urmează să includem în analiză, modul în care teza protecţionismului listian a inspirat, sugerat şi furnizat unele argumente **unei alte direcţii de gîndire,** opuse – cazul teoriei protecţionismului, adecvată industrializării ţărilor mici şi mijlocii. Cum a putut fi posibil acest fenomen ? Prin forţa împrejurărilor, gîndirea economică românească s-a situat de la început în planul actualităţii, în care marile opţiuni în dezvoltarea economică, efectuate de ţările mai dezvoltate, permiteau confruntarea valabilităţii teoriilor şi concepţiilor din ştiinţa economică universală. Pentru gînditori ca D.P. Marţian, M. Kogălniceanu, A.D. Xenopol, P.S. Aurelian, B.P. Haşdeu sociologia ideilor şi curentelor economice se afla la confluenţă cu istoria şi gnoseologia, iar funcţia ei primordială avea un caracter critic, deoarece explicaţiile şi determinismele pe care le releva aduceau gîndirea social-economică la nivelul unor motivaţii practice şi al cauzalităţii sociale din ţările de origine.

Aspectul nu este minor şi nu reprezintă un simplu exerciţiu ambiţios cu gîndirea economică universală. El are drept suport obiectiv ceea ce Marx aprecia drept contradicţie între conştiinţa naţională a unei ţări mici şi practica celorlalte naţiuni cu tendinţe de dominare. Economiştii priveau realist substanţa gîndirii economice şi misiunea ei în contextul gîndirii universale : respectiv de a lua, ca obiect predominant al cercetării şi preocupărilor sale, realităţile naţionale şi a le pune în slujba dezvoltării ţării, utilizînd în acest scop rezultatele deja dobîndite pe plan mondial. În acest scop gînditorii români citaţi au consacrat ample analize comparative, inclusiv comparaţii statistice, prin care încearcă să determine nivelul de dezvoltare economică a României faţă de alte ţări, tendinţele vieţii economice internaţionale, ca fundal al situării problemelor dezvoltării economiei naţionale. Se remarcă tendinţa însuşirii cu discernămînt critic, adaptată la nevoile ţării noastre, a cuceririlor gîndirii şi ştiinţei mondiale. Astfel, concepţia teoriei valorii muncă a lui A. Smith şi D. Ricardo este utilizată pentru fundamentarea punerii în valoare a resurselor naţionale de forţă de muncă. Analiza formării valorii şi preţurilor pe piaţa mondială, în condiţiile existenţei unor economii cu nivel de dezvoltare diferite, îi conduce la concluzia construirii unei politici economice naţionale care a jucat un rol central mai ales după 1886.

Dezvoltarea economică a ţării prin industrializare este argumentată în numele punerii în valoare a resurselor naturale şi de muncă şi mai puţin al creării de valori de schimb ca la Smith. România fiind în situaţia de a lupta pentru independenţa sa economică şi naţională, pentru afirmarea propriei burghezii, Fr. List era evident, ca poziţie, ca mod de abordare practică a problemei industrializării, nu ca mod teoretic de gîndire, mai apropiat. În folosirea conceptului listian de protecţionism nu se uita însă că era vorba de planuri şi momente deosebite. Concepţia lui List nu era legată de stadiul specific României, ci era proprie unor ţări mari, oarecum dezvoltate, interesate în obţinerea priorităţii tehnice în condiţiile hegemoniei deja instaurate a Angliei. Burghezia românească se ferea mai ales de ofensiva *comercială* a marilor puteri, fiind constrînsă de o mare datorie externă, optînd pentru importul de capital sub formă *productivă*. În concepţia lui Kogălniceanu, dezvoltarea industrială constituie condiţia esenţială a „civilizaţiei", a „propăşirei" materiale şi culturale a unui popor [1]). Necesitatea promovării industriei decurge astfel din înţelegerea rolului determinant al factorului economic în viaţa social-politică. Această idee de industrializare se asociază, mai tîrziu, în concepţia lui M. Kogălniceanu cu lupta pentru existenţa şi afirmarea naţiunii române, depăşind cadrul elaborării politicii vamale şi de schimb. M. Kogălniceanu şi P.S. Aurelian, au înţeles de timpuriu necesitatea şi posibilitatea creării unei economii proprii, primul încă din 1850, cînd respingea civilizaţia de suprafaţă care se mărginea la importul mărfurilor de lux. Acest spirit este reafirmat viguros de către P.S. Aurelian : „Nu poate exista prosperitate politică fără prosperitate economică... Viitorul nostru ca stat este în cea mai strînsă legătură cu dezvoltarea economică a ţării" [2]). Doctrinele economice occidentale cu care vine în contact „nu sînt pentru P.S. Aurelian ocheane prin

---

fișe

I. VĂDUVA
C. DINESCU
B. SĂVULESCU
MODELE MATEMATICE DE ORGANIZAREA ŞI CONDUCEREA PRODUCŢIEI

● *Metodele descrise în volumul* Modele matematice de organizarea şi conducerea producţiei *(Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 334 p.), de I. Văduva, C. Dinescu şi B. Săvulescu, continuă seria celor prezentate în volumul întîi al lucrării cu acelaşi nume, analizîndu-se alte situaţii întîlnite în practica de producţie. Cartea cuprinde trei părţi : I. Organizarea fluxurilor în procesul de producţie ; II. Probleme de programarea producţiei ; III. Planificarea optimă a stocurilor de produse şi materiale.*

Galbraith despre exerciţiul nelimitat al puterii marilor corporaţii

● *Prezentînd o nouă carte a lui John Kenneth Galbraith* Money : whence it came, where it went *(Banul : de unde a venit, încotro s-a dus), Houghton Mifflin, 324 p., Michael Ruby scrie în NEWSWEEK (8 sept .1975) că, practic, Galbraith este singurul dintre economiştii contemporani cu suficientă reputaţie ca să fie auzit – dacă nu urmat – care să fi subliniat influenţa neobişnuit de puternică asupra pieţei a corporaţiilor, evidenţiată prin modul în care determină preţurile, salariile şi însăşi creşterea economică în economia S.U.A. După Galbraith, spune M.R., modelul keynesian dă rezultate bune în caz de deflaţie şi depresiune, dar, după cum arată experienţa recentă, el nu este adecvat situaţiilor de inflaţie mai ales dacă este nevoie să se menţină un nivel rezonabil de ocupare a forţei de muncă. Nici politica monetară nu este de prea mare ajutor : prin reacţii lente şi adesea inadecvate la condiţiile economice, contribuţia ei principală de-a lungul anilor la conducerea economiei ar fi fost, după Galbraith, de a intensifica atît boomurile, cît şi prăbuşirile în ciclul economic. J.K.G. ar reveni mereu la problema exerciţiului nelimitat al puterii pe piaţă al marilor corporaţii. Împotriva unei reveniri la o politică fiscală în vederea unei redistribuiri echitabile a venitului, el recomandă un control direct al salariilor şi preţurilor în acele sectoare „care pot creea o autodinamică inflaţionistă" : industriile oţelului, automobilului, petrolului, petrochimiei ş.a. – unde preţurile tind să fie mai curînd administrate, decît determinate de ofertă şi cerere. Zonele în care forţele pieţei determină nivelurile preţurilor – industria alimentară, industrii cu multe firme, întreprinderi mici – ar rămîne necontrolate.*

Vasile Bozga
CRIZA AGRARĂ în România dintre cele două războaie mondiale

● *Criza agrară dintre cele două războaie mondiale angaja amplu situaţia acelei* care caută să înțeleagă realitățile românești, ci simple instrumente pe care le schimbă după nevoile economiei naționale în lupta pe care o duce spre a-i asigura progresul" [3]). În mod firesc, atenția specială acordată problemelor economice de către ambii gînditori decurge din înțelegerea adîncă a rînduielilor existente, din descifrarea sensului în care trebuie să evolueze economic și politic România. Indiferent dacă cele două concepte – de creare a unei „sisteme de economie națională" (M.K.) și de „program economic" (P.S.A.) – coincid sau nu prin conținut și finalitate, autorii lor aveau în vedere așezarea întregii economii pe baze noi, proprii, prin înaintarea tot mai fermă a României pe calea industrializării. În acest context înseși premisele judecății nu puteau izvorî decît din analiza de ansamblu a economiei și a stadiului de dezvoltare în care se află, din evaluarea resurselor materiale și umane de care dispunea România.

Vorbind despre industrializarea unor țări care au promovat această politică în secolul al XVIII-lea – prima jumătate a secolului al XIX-lea, toți oamenii de știință și oamenii politici, au fost de acord că bazele ei au fost empirice. Este adevărat că rudimente teoretice au existat și atunci, însă această orientare era rezultatul cel mai nemijlocit al intereselor practicii imediate și al unei evoluții istorice obiective. Industrializarea n-a făcut în nici un fel obiectul unei politici de stat, iar în cea mai mare măsură, oamenii de știință au apreciat valoarea industrializării mai ales retrospectiv, statistic. Abia după ce s-a trecut la luarea în considerare a efectelor ei, industrializarea a devenit și un obiect pentru știință. Adam Smith și David Ricardo au sesizat laturile esențiale ale acestui fenomen numai pentru că el se manifestase din plin, și pe această bază au formulat teoria creării valorii în ramurile producției materiale. Fr. Quesnay, trăind în Franța, în condițiile unei dezvoltări industriale incipiente, nu a putut sesiza fenomenul, cu toată inteligența pe care a demonstrat-o în construirea tabloului său. Mai tîrziu, cînd fenomenul a devenit predominant, și îndeosebi prin intermediul marxismului, el a constituit o preocupare primordială a cercetării. Țările care treceau mai tîrziu pe calea dezvoltării capitaliste aveau în față o experiență istorică și, în același timp, doctrine, teorii, care permiteau luări de poziții critice sau adeziuni. Ținînd seama de volumul mare al capitalului solicitat de dezvoltarea industrială, economiștii au început să considere problema ca o problemă națională. Între altele, tocmai acum s-a născut conceptul de economie națională, deși cel de națiune era dat de ideea de piață, însă nici el nu poate fi rupt de dezvoltarea industriei. Și de aici apelul la stat, pentru a sprijini, nu o măsură sau alta în domeniul economic, cu caracter relativ particular, ci de a coordona politica economică generală, chiar dacă economia nu avea un caracter etatist.

După cum se știe, în România problema industrializării a fost pusă mai mult teoretic imediat după Unire, însă ea a început să capete preponderență abia după 1878. Pe bună dreptate putem afirma că teoriile avansate, implicate în măsurile cuprinse în „Mesajul" domnitorului Al. I. Cuza, chiar dacă îmbrăcau formă legislativă, exprimau în fond cele mai pure concepții de economie politică (avînd în vedere imposibilitatea istorică a aplicării lor sau realitatea istorică a neaplicării lor). Al. I. Cuza, ca și economiștii din jurul său, se călăuzeau după doctrine, iar măsurile pe care le preconizau în legi erau mai puțin de politică economică și mai mult niște deziderate teoretice. Ei înțelegeau că bunăstarea unei țări ținea de stadiul, structura și situația, cum spunem noi astăzi, a dezvoltării forțelor de producție. Fără să înțeleagă doctrinar, teoretic ei erau avizați asupra faptului că dezvoltarea industriei este o bază materială, socială a transformărilor revoluționare, în sensul departajării de feudalism a României.

Mai tîrziu, cînd, în condiții istorice schimbate și pe baza inițiativei private, s-au formulat idei de industrializare, acestea încetaseră să mai fie simple opinii asupra dezvoltării, de vreme ce după 1878 găsiseră teren chiar în baza economică. Desigur, starea de fapte încă nu oferea o bază largă acestor opinii, datorită slabelor posibilități de acumulare a capitalului în România în acea vreme, fapt exprimat în coaliția burghezo-moșierească. De aici atitudini opoziționiste îndelungate, mai ales din partea celor mai consecvenți în problema industrializării, însă tot pe bază doctrinară. Așa se explică circulația relativ largă a lui List și traducerea operei sale „Sistemul național de economie politică" de către Ioan N. Papiniu, apărută mai întîi sub formă de articole în revista „Țara nouă" în anul 1886. În anul următor, după ce legea de încurajare a industriei a fost votată în Senat, apare volumul prefațat de P.S. Aurelian. Studiul introductiv este reprodus în paginile revistei „Economia națională", alături de publicarea legii pentru încurajarea industriei. Atît articolele de fond, cît și publicarea unor ecouri internaționale cu privire la orientarea fermă pe care o luase România în politica de industrializare, vin să contureze tabloul și contextul particular în care opera lui List semnifica atunci mai mult o atitudine, decît un eveniment științific.

Oricum, este greu de susținut teza că numai știința economică a contribuit la politica economică a modernizării României prin industrializare sau că aceasta ar fi fost expresia unor interese empiric înțelese ale conducătorilor de stat. Este evident că rolul primordial l-au jucat schimbările progresive ce s-au produs în baza materială a societății noastre.

Aneta SPIRIDON

---

* Revista economică, nr. 35/1975, pag. 22-23.

[1] Calendarul pentru poporul român pe anul 1845. Almanah pentru învățătură și petrecere, pag. 17-21.

[2] Terra nostra, ed. doua, revăzută și adaosă, Buc. 1880, p. XXV, citat după P.S. Aurelian, *Opere economice*, Texte alese, Ed. Acad. R.S.R., Buc. 1967, p. VL.

[3] Costin Murgescu. Studiu introductiv la P.S. Aurelian. Opere economice. Editura Academiei R.S.R. București 1967, p. XLVIII.

---

părți a poporului român care timp de secole a fost păstrătoarea ființei sale – cercetarea unei perioade din zbuciumata ei istorie înscriindu-se astfel ca o parte constitutivă în efortul general al cercetătorilor din țara noastră de a înfățișa, înainte de toate, istoria producătorilor de bunuri materiale, a căror muncă și luptă a stat la temelia dezvoltării istorice. Criza agrară afecta una din ramurile de bază ale economiei românești, avînd multiple tangențe și intercondiționări cu întreaga dezvoltare a economiei românești. În fine, înțelegerea contradicțiilor din sfera agriculturii și de la punctele ei de contact cu alte domenii de activitate economică are o strînsă legătură cu înțelegerea mai profundă a mersului procesului revoluționar din România acelor ani. Vasile Bozga menționează faptul că în tratarea problematicii sale a beneficiat de o serie de cercetări anterioare, dar arată că a simțit nevoia unei analize mai detaliate, utilizînd și material de arhivă, a unui efort de sinteză care să strîngă la un loc aspectele pe care le-a socotit cu deosebire definitorii pentru înțelegerea amploarei luate de criza agrară și a numeroaselor sale implicații. Cartea, apărută în Editura Academiei, București 1975, 264 p., cuprinde trei capitole : I. Criza agrară interbelică pe plan internațional ; II. Premisele și condițiile desfășurării crizei agrare în România ; III. Criza agrară din România, mersul și urmările ei.

Modificări în structura industriei prelucrătoare din economia capitalistă

● *În articolul* Obrabatîvaiușceia promîșlennost mirovogo kapitalisticeskogo hoziaistva : struktura, dinamika, problemî *(Industria prelucrătoare a economiei capitaliste mondiale : structură, dinamică, probleme), apărut în revista MEMO/9 sept. 1975, V. Rîmalov arată că în perioada postbelică structura producției industriei prelucrătoare s-a modificat sensibil în țările capitaliste. O schimbare s-a produs în raportul dintre industria grea și cea ușoară. În perioada 1948–1974 indicele volumului fizic al producției industriei grele a crescut aproximativ de 5 ori, în timp ce al industriei ușoare doar de 2,9 ori, ritmul de creștere al primei fiind deci de 1,7 ori mai rapid decît al celei de-a doua. Această tendință nu este însă specifică perioadei postbelice, ea manifestîndu-se din secolul al XIX-lea, ca urmare a trecerii capitalismului la marea producție mașinistă. Totuși, pînă în ajunul celui de-al doilea război mondial industria ușoară deținea peste jumătate din valoarea producției industriale. În prezent, ea deține doar 1/3. Cele mai impresionante schimbări s-au produs în țările capitaliste dezvoltate, în anii 70 raportul dintre producția industriei ușoare și grele devenind 1 : 2,2. O modificare a structurii producției industriei prelucrătoare, determinată de revoluția tehnico-științifică, se manifestă în specializarea și cooperarea industriei prelucrătoare din centrele industriale ale capitalismului. După datele GATT, volumul livrărilor intercorporații trans și multinaționale reprezenta la sfîrșitul deceniului al șaptelea 30% din întregul comerț capitalist. Greutatea specifică a schimbului de produse ale industriei prelucrătoare între țări capitaliste dezvoltate a crescut între 1953 și 1972 de la 63,8% la 80,3%. Cam în aceeași perioadă greutatea specifică a exportului de astfel de produse spre țările lumii a treia a scăzut de la peste 1/3 la aproximativ 1/5. După autor, această tendință, reflectînd contradicțiile economiei capitaliste mondiale, poartă un caracter istoric de mai lungă durată.*

fișe

CODIFICAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR – COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ȘI POLITICE INTERNAȚIONALE (III)

DREPTUL LA COOPERARE

O tendință obiectivă a lumii moderne, care se afirmă cu o vigoare crescîndă, constă în multiplicarea contactelor și negocierilor, în intensificarea și diversificarea legăturilor de colaborare politică, economică și culturală, pentru satisfacerea nevoilor și împlinirea aspirațiilor de mai bine ale popoarelor. Ea se va manifesta cu o forță irezistibilă atît pe plan bilateral cît și în cadrul multilateral, se va aplica celor mai diverse domenii de activitate și va dobîndi proporții cu adevărat planetare.

Problemele politice și economice mondiale nu pot fi soluționate în mod viabil decît pe calea unei cooperări autentice, în cadrul consultărilor, concertărilor și înțelegerilor internaționale.

Determinată de profunde necesități obiective, amplificarea colaborării între state facilitează apropierea și înțelegerea între popoare, promovează relațiile lor de prietenie și bună vecinătate, contribuie la ameliorarea continuă a climatului politic internațional. Prin toate acestea, cooperarea exercită o importantă funcție de pace și securitate în raporturile interstatale.

Dreptul statelor de a participa la cooperarea internațională decurge nemijlocit din dreptul lor la existență, suveranitate, independență, pace și securitate. De acest drept beneficiază toate statele, oricare ar fi diferențele dintre ele. Deosebirile de orînduire socială ori de altă natură nu pot și nu trebuie să impieteze asupra dezvoltării unei largi colaborări internaționale, să constituie un impediment în conlucrarea rodnică dintre state în scopul promovării progresului economic și social al tuturor popoarelor, al înfăptuirii păcii și securității generale.

Pe acest temei legal, fiecare stat are dreptul de a statornici raporturi de cooperare bilaterală cu celelalte state și de a participa la proiecte, programe și acțiuni de colaborare multilaterală — instituționalizată sau stabilită ad-hoc — pe plan regional, interregional, continental sau mondial. Nici un stat nu poate fi împiedicat în mod arbitrar să-și exercite dreptul de a lua parte la cooperare internațională.

Cooperarea este, din punct de vedere juridic, nu numai un drept fundamental al statelor, ci și finalitatea, vocația firească a dreptului internațional, relațiile de conlucrare dintre state constituind însăși baza sa materială. O demonstrează, între altele, numărul impresionant de mare al acordurilor internaționale de colaborare, Carta O.N.U. și constituțiile celorlalte organizații interguvernamentale, toate fiind străbătute de ideea-forță a cooperării. Prin instituțiile, normele și metodele sale specifice, dreptul internațional este chemat să încurajeze, să faciliteze și să propulseze raporturile de colaborare între toate țările. În esența sa, dreptul internațional al zilelor noastre este un drept al cooperării pașnice și multiforme dintre state.

Spre a fi licită, cooperarea trebuie să se afle constant sub imperiul normelor dreptului internațional, să se bazeze pe respectarea principiilor inderogabile ale suveranității, independenței, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță, egalității în drepturi și avantajului mutual.

Prin definiție, o veritabilă cooperare este incompatibilă cu orice formă de dominație, asuprire sau exploatare, repudiază inechitățile de orice fel. Ea trebuie să procure beneficii tuturor partenerilor, să asigure reciprocitatea avantajelor și nicidecum să promoveze interesele unora în dauna celorlalți. De unde decurge importanța cardinală a aplicării riguroase a principiului deplinei egalități în drepturi în orice operă de colaborare demnă de acest nume.

Dreptul statelor de a coopera unele cu altele în toate domeniile activității umane impune lichidarea discriminărilor de orice natură, înlăturarea barierelor din comerțul internațional, asigurarea accesului tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii. Înfăptuirea acestui drept se corelează, în același timp, cu cerința democratizării vieții internaționale, cu promovarea unor noi forme și modalități de cooperare reciproc avantajoasă.

Concomitent cu dezvoltarea colaborării universale cunosc o extindere continuă raporturile de cooperare pe plan regional. Statele au dreptul, firește, de a participa la cooperarea subregională sau interregională, în interesul dezvoltării lor economice și sociale. Aceasta nu poate însă deroga de la normele generale care cîrmuiesc relațiile de colaborare internațională. Sînt concludente, din acest punct de vedere, stipulațiile conținute la art. 12, pct. 1 din Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor: „Toate statele angajate într-o asemenea cooperare au îndatorirea de a veghea ca politicile urmate de grupările la care aparțin să corespundă prevederilor prezentei Carte, să fie deschise, compatibile cu obligațiile lor internaționale și cu exigențele cooperării economice internaționale și să țină seama pe deplin de interesele legitime ale țărilor terțe, în special ale țărilor în curs de dezvoltare“.

În contextul preocupărilor pentru lărgirea cooperării regionale se constată însă și tendința de a forța desființarea statelor naționale și de a se trece la formarea unor organisme supranaționale, ceea ce constituie, în esență, o formă nouă de aspirație la dominație asupra altor popoare. Dar, așa cum o învederează experiența istorică, **„o conlucrare trainică nu se poate realiza decît pe baza deplinei egalități între națiuni și state, a respectării intereselor naționale ale fiecărui popor“[22]).**

DREPTUL DE A FACE COMERȚ

Schimburile de bunuri și servicii reprezintă un sector vital al cooperării interstatale. Factor de prim ordin al dezvoltării și progresului general, comerțul internațional este, în același timp, o arteră esențială de comunicare între națiuni, o modalitate importantă de promovare a apropierii și înțelegerii între ele, un veritabil mesager al păcii și prieteniei între popoare.

Cunoscut din timpuri străvechi, dreptul statelor de a face comerț dobîndește dimensiuni și valențe noi în condițiile intensificării eforturilor pentru făurirea unui sistem de relații internaționale, bazat pe egalitate, echitate și avantaj reciproc. În actualele împrejurări istorice, înfăptuirea plenară a acestui drept se conjugă cu lupta pentru depășirea stării de subdezvoltare, pentru eliminarea sechelelor raporturilor de inegalitate și promovarea justiției economice și sociale pe plan național și internațional.

Dreptul statelor de a face comerț se împletește, de asemenea, cu cerința democratizării structurilor și mecanismelor de adoptare a deciziilor în cadrul organizațiilor economice internaționale, precum și cu responsabilitatea comună a tuturor statelor pentru înfăptuirea unor relații noi, care să asigure progresul tuturor națiunilor și, în mod special, progresul mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare.

Dreptul egal al tuturor țărilor la comerț și la cooperare economică internațională a fost consfințit recent, în mod expres, prin Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor. Potrivit dispozițiilor cuprinse în art. 4 al Cartei, „Fiecare stat are dreptul de a participa la comerțul internațional și la alte forme de cooperare economică, independent de orice diferențe între sistemele politice, economice și sociale. Nici un stat nu va fi supus discriminării de orice fel, bazată numai pe astfel de diferențe. În urmărirea comerțului internațional și a altor forme de cooperare economică, fiecare stat este liber de a alege modalitățile de organizare a relațiilor sale economice externe și de a încheia acorduri bilaterale și multilaterale compatibile cu obligațiile sale internaționale și cu necesitățile cooperării economice internaționale“.

Carta consacră, de asemenea, dreptul tuturor statelor de a se asocia în organizații ale producătorilor de produse de bază în scopul dezvoltării economiilor lor naționale și realizării unei finanțări stabile a acestei dezvoltări (art. 5). Comerțul internațional trebuie practicat — fără a aduce atingere preferințelor acordate țărilor în curs de dezvoltare — pe baza avantajului mutual, a beneficiilor echitabile și a acordării reciproce a tratamentului națiunii celei mai favorizate (art. 26). Carta mai prevede, totodată, dreptul fiecărui stat de a se bucura pe deplin de beneficiile comerțului mondial invizibil și de a participa la expansiunea acestui comerț (art. 27).

DREPTUL DE ACCES LA CUCERIRILE ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII

Factor extrem de important pentru promovarea progresului economic și social, știința și tehnica constituie, în zilele noastre, o componentă esențială a politicii economice a statelor, o parte integrantă a programelor lor naționale de dezvoltare. Accesul tuturor țărilor — îndeosebi al celor în curs de dezvoltare — la cuceririle științei și tehnologiei moderne, ale cunoașterii umane în general, este o condiție indispensabilă pentru lichidarea subdezvoltării, pentru diminuarea și eliminarea marilor decalaje economice existente în lume.

Consecință directă a uriașei revoluții tehnice și științifice contemporane, dreptul de a avea acces la realizările științei și tehnologiei s-a impus recent în viața internațională.

Evitînd expunerile și detalierile cu caracter istoric, vom menționa patru din momentele cele mai semnificative pentru afirmarea și recunoașterea acestui drept.

Tratatul cu privire la neproliferarea armelor nucleare (1968) inserează, în preambulul său, principiul fundamental potrivit căruia, de avantajele utilizării pașnice a energiei nucleare trebuie să beneficieze toate statele. În consecință — stipulează în continuare preambulul — toate părțile la tratat „au dreptul de a participa la cel mai deplin schimb posibil de informații științifice și de a contribui — singure sau în colaborare cu alte state — la dezvoltarea continuă a utilizării energiei atomice în scopuri pașnice“. Prevederile din preambul sînt întărite de dispozițiile art. IV, pct. 2, în conformitate cu care „Toate părțile la tratat se angajează să înlesnească și au dreptul de a participa la cel mai larg schimb posibil de echipament, materiale și informații științifice și tehnologice în vederea folosirii pașnice a energiei nucleare...“

Prin rezoluția sa 2658 (XXV), intitulată „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state“, inițiată de România și adoptată la 7 decembrie 1970, Adunarea Generală a Națiunilor Unite recunoaște în mod expres „interesul tuturor țărilor de a beneficia de realizările științei și tehnicii moderne în vederea accelerării dezvoltării lor economice și sociale și de a avea acces la resursele intelectuale și tehnice ale lumii, luîndu-se în considerare nevoile specifice ale țărilor în curs de dezvoltare“.

Declarația și Programul de acțiune adoptate de cea de-a șasea sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. stabilesc — ca un obiectiv de bază al noii ordini economice internaționale — participarea țărilor în curs de dezvoltare la avantajele științei și tehnicii, promovarea transferului de tehnici și crearea unei structuri tehnologice autohtone în interesul acestor țări, în forme și modalități corespunzătoare economiei lor.

În fine, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor prevede, la art. 13, pct. 1, dreptul fiecărui stat de a beneficia de cuceririle științei și tehnologiei pentru accelerarea dezvoltării sale economice și sociale.

Dată fiind însemnătatea de prim plan a aplicării științei și tehnologiei moderne în procesul dezvoltării, este necesar să se asigure accesul nestingherit al tuturor națiunilor la descoperirile științifice și inovațiile tehnice, schimbul larg de informații, documentație și experiență tehnico-științifică, să se adopte măsuri hotărîte pentru facilitarea transferului de tehnologie și patente către țările în curs de dezvoltare.

Înfăptuirea acestui drept fundamental este, desigur, și ea legată de desăvîrșirea procesului de democratizare a relațiilor și organizațiilor internaționale, de adoptarea unor structuri și mecanisme menite să transpună în practică principiile noii ordini, prin intermediul unor instrumente politico-juridice angajante, încheiate cu participarea tuturor statelor.

DREPTUL DE A FACE PARTE DIN ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE

Foruri permanente de desfășurare a cooperării instituționalizate a statelor, organizațiile internaționale constituie unul din fenomenele cele mai caracteristice ale epocii, o componentă esențială a raporturilor interstatale moderne. Ele oferă cadrul de întîlnire și conlucrare organizată a statelor în vederea rezolvării diferitelor probleme ale vieții internaționale.

Scopul lor primordial constă în conjugarea eforturilor națiunilor participante pentru promovarea păcii, securității, progresului și justiției în lume, pentru satisfacerea și armonizarea intereselor tuturor popoarelor.

Dimensiunea planetară a problemelor ce preocupă omenirea, cerința abordării și soluționării lor globale, interdependența fizică și politică a lumii, natura însăși a legalității internaționale impun cu necesitate universalitatea organizațiilor interstatale de interes general. Vocația de universalitate determină, la rîndul ei, caracterul deschis al acestor instituții. Din motive similare, acelorași cerințe trebuie să li se conformeze și organizațiile regionale, subregionale sau interregionale. Înfăptuirea consecventă a universalității organizațiilor internaționale și funcționarea lor ca tribune deschise, democratice, condiționează, în cele din urmă, îndeplinirea cu succes a misiunilor ce le-au fost încredințate de state, eficiența activităților și programelor în care sînt angajate.

În virtutea calității lor de membri egali, toate statele au dreptul de a face parte sau nu din organizațiile internaționale. Pe acest temei, fiecare stat, mare sau mic, are dreptul egal de a fi invitat la reuniunile de constituire și de a lua parte la elaborarea statutelor instituțiilor interguvernamentale, de a fi admis, de a se asocia ulterior și de a se retrage din acestea — potrivit procedurilor convenite —, de a fi reprezentat în organismele create și la reuniunile lor sau convocate de ele. Toate statele participante dispun de aceleași drepturi în ceea ce privește dezbaterea și soluționarea problemelor ce intră în sfera de competențe a organizațiilor respective. Ele au dreptul egal la inițiativă, beneficiază în egală măsură de dreptul de a lua parte la adoptarea hotărîrilor și la transpunerea lor în practică.

DREPTUL DE A PARTICIPA LA TRATATELE INTERNAȚIONALE

Facultatea de a contracta angajamente internaționale constituie una din manifestările cele mai tipice ale statelor în sfera relațiilor externe. După cum prevede art. 6 din Convenția cu privire la dreptul tratatelor (Viena, 23 mai 1969), „Orice stat are capacitatea de a încheia tratate“.

Tratatele reprezintă o componentă organică a relațiilor dintre state și a legalității internaționale. Dînd expresie acordului liber al unor parteneri egali, ele consfințesc drepturile și obligațiile reciproce ale statelor în raporturile lor politice, economice, tehnico-științifice, culturale etc. Tratatele sînt, deopotrivă, cea mai importantă formă juridică a colaborării interstatale și principalul izvor al dreptului internațional. Ele sînt destinate să asigure desfășurarea normală a relațiilor dintre state, conferindu-le trăinicia și stabilitatea indispensabile.

Toate statele, fără nici o deosebire, au dreptul de a încheia tratate unele cu altele, în condiții de deplină egalitate, și de a participa la tratatele internaționale de interes general.

Cunoscut din cele mai vechi timpuri, acest drept a căpătat o largă dezvoltare în epoca noastră, ca urmare a extinderii vertiginoase a colaborării dintre state, într-o mare diversitate de domenii.

Pentru a fi valabile, tratatele trebuie să fie încheiate în conformitate cu normele și principiile fundamentale ale dreptului internațional.

Principiul călăuzitor în materie, unanim recunoscut, este acela al liberului consimțămînt. Un tratat nu poate crea nici obligații, nici drepturi pentru un stat terț fără consimțămîntul său. Orice atingere adusă acestui principiu atrage după sine nulitatea efectelor juridice ale tratatelor. Orice tratat sau acord încheiat sub efectul violenței sau al oricărei alte forme de constrîngere este nul și nu poate produce efecte legale nici între părți și nici în raporturile acestora cu alte state. De asemenea, este nul orice tratat care, în momentul încheierii sale, se află în conflict cu o normă imperativă a dreptului internațional general.

Orice tratat în vigoare leagă părțile, ele fiind obligate să-l îndeplinească cu bună credință *(pacta sunt servanda)*.

Universalitatea tratatelor multilaterale, care reglementează probleme ce interesează întreaga omenire, impune caracterul lor deschis, toate statele, fără nici o oprelişte sau discriminare, avînd dreptul să participe la ele.

Amplificarea practicii convenționale a statelor, încheierea de numeroase acorduri bi și multilaterale în cele mai diverse domenii de activitate, oferă o convingătoare dovadă a faptului că instrumentele juridice sînt chemate să aducă o contribuție importantă la făurirea noii ordini economice și politice internaționale. Este evident că adoptarea unor programe și măsuri de perspectivă va necesita angajarea tuturor națiunilor într-o amplă colaborare, al cărei cadru va trebui să fie stabilit cu precizie printr-o multitudine de documente menite să definească drepturile și îndatoririle statelor în procesul de edificare a noii ordini.

DREPTUL DE A NU FI DISCRIMINAT

Consecință directă a postulatului egalității, dreptul tuturor statelor de a nu fi supuse discriminării face parte din normele generale, cu caracter imperativ, ale legalității internaționale contemporane. Consecventa traducere în viață a acestui drept este de natură să substanțieze egalitatea, să ocrotească suveranitatea și independența statelor, să promoveze și să asigure avantajul reciproc.

Prin conținutul său, dreptul de a nu fi discriminat presupune acordarea unui tratament egal tuturor statelor, fără nici o excepție. De asemenea, el presupune înlăturarea acelor prevederi care mai subzistă în unele instrumente juridice internaționale și care mai păstrează privilegii în favoarea anumitor state sau grupuri de state.

Dreptul de a nu fi discriminat capătă un conținut tot mai bogat în condițiile eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru lichidarea decalajelor care le despart de țările industrializate și ridicarea nivelului de trai al populației din propriile lor țări, el implicînd nu numai simpla nediscriminare dar și dreptul acestor țări de a se adopta măsuri speciale în favoarea lor, de natură a restabili balanța raporturilor dintre state, pe baza unei egalități reale, iar nu formale.

Prelungire a vechilor raporturi de inegalitate și inechitate, discriminările reprezintă o altă fațetă a constrîngerilor și presiunilor, a metodelor desuete bazate pe forță și amenințarea cu forța. Factor de frînare și distorsionare a relațiilor internaționale, de nesocotire și prejudiciere a intereselor diferitelor state, discriminările se află într-un raport de vădită incompatibilitate cu normele dreptului și justiției, contravin exigențelor unei politici noi, înseși țelurilor și finalității noii ordini mondiale. Tocmai de aceea eliminarea acestei practici profund anacronice apare ca o coordonată majoră a întronării unui nou tip de relații între toate națiunile lumii.

Înainte de toate, trebuie cu desăvîrșire renunțat la orice discriminare în raporturile dintre state aparținînd unor sisteme deosebite. Inadmisibilitatea discriminărilor pe considerente privind diferențele de orînduire social-politică s-a impus ca o normă de bază a dreptului internațional și o teză predominantă a gîndirii politice contemporane. Așa cum se exprima ministrul de externe al Argentinei, în fața Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, „discriminarea în funcție de sistemele economice și sociale ale țărilor este absurdă. Iată de ce noi considerăm ca fiind perimate toate aranjamentele încheiate în cadrul comerțului internațional care persistă să stabilească o discriminare în raport de regim“23).

În aceeași ordine de preocupări, se impune renunțarea categorică la măsurile discriminatorii față de țările în curs de dezvoltare, care le afectează grav interesele, se răsfrîng negativ asupra eforturilor depuse de ele în vederea consolidării independenței și suveranității naționale. Vom menționa — pentru a nu da decît un exemplu — că este contrară literei și spiritului reglementărilor prin care a fost instituit regimul preferințelor, practica discriminării în acordarea lor țărilor în curs de dezvoltare. Conceput ca un sistem generalizat, nediscriminatoriu și nereciproc, regimul preferințelor trebuie să se aplice tuturor acestor țări, oricare ar fi sistemul lor social-politic și indiferent de zona geografică. Apare, astfel, întru totul întemeiată cerința formulată de Declarația de la Lima și Planul de acțiune privind dezvoltarea și cooperarea industrială ca țările dezvoltate „să adere pe deplin la principiul potrivit căruia sistemul generalizat de preferințe nu trebuie să fie folosit ca un instrument de presiune economică și politică“ asupra țărilor în curs de dezvoltare (paragr. 41).

Ar fi, desigur, eronat să se creadă că discriminările ar putea fi admise în cadrul relațiilor dintre țările cu același regim social. Aceste relații nu fac excepție și nu se pot sustrage în nici un fel de sub incidența și rigoarea dreptului internațional general. Prin implicație, trebuie să fie repudiate în mod hotărît și discriminările de acest gen.

Apare, așadar, evident că „o largă colaborare internațională este incompatibilă cu orice fel de discriminare, inclusiv cea întemeiată pe deosebirile de regim social-economic. De aceea, una din direcțiile principale ale reconstrucției progresive a relațiilor economice internaționale contemporane, urmărind crearea unei baze echitabile pentru dezvoltarea lor, o constituie interzicerea oricărei discriminări, eliminarea definitivă a măsurilor discriminatorii din sfera relațiilor economice internaționale“ 24).

Politica urmată de un stat, atitudinea sa față de problemele ce se pun în fața omenirii — evident, atunci cînd nu contravin normelor universal valabile ale legalității internaționale, țelurilor și principiilor Cartei O.N.U. — nu pot constitui temeiuri pentru adoptarea unei politici discriminatorii față de acel stat. Este limpede că discriminările inspirate ori motivate de asemenea considerente sînt ilicite, ele tinzînd să aducă atingere uneia din prerogativele fundamentale ale oricărui stat suveran — aceea de a-și stabili de sine stătător politica, de a se manifesta în mod independent pe arena internațională.

Atitudinile, practicile și măsurile discriminatorii trebuie să fie excluse din toate domeniile relațiilor interstatale — politic, economic, tehnic, științific, cultural etc. — fie că este vorba de cele bilaterale sau de cele cu caracter multilateral. De asemenea, ele trebuie să fie excluse din sfera negocierilor internaționale, din activitatea instituțiilor și mecanismelor interguvernamentale, din procesul de elaborare a acordurilor interstatale.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

---

22) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, București, Editura politică, 1975, p. 144.

23) **Doc. O.N.U. A/PV. 2208**, 10 aprilie 1974.

24) I. Diumulen, **Cu privire la principiile relațiilor economice internaționale**, „Mejdunarodnaia Jizni“, nr. 2, 1975, p. 45.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dinamici ale exporturilor mondiale

DATE PUBLICATE de G.A.T.T. privind producția agricolă și industrială a lumii din ultimul deceniu și jumătate (1960—1974) evidențiază că, în timp ce volumul fizic al producției industriei prelucrătoare a crescut de 2,4 ori, cel al producției ramurilor extractive — de 1,9 ori, cel al producției agricole a sporit de numai 1,4 ori (vezi tabelul).

Dacă în primele două cazuri indicatorul volumului fizic al producției a înregistrat creșteri continue, în ceea ce privește producția agricolă mondială în unii ani sporul a fost minim sau chiar negativ (în 1972).

Volumul fizic al exporturilor mondiale a cunoscut în perioada menționată o dinamică mai vie — atît per total cît și pe grupe de produse — decît volumul fizic al producției. Atrage atenția expansiunea intensă a exporturilor articolelor industriale (de peste 3,8 ori), precum și faptul că — după ce a atins un nivel maxim în 1972 — volumul fizic al exporturilor de produse agricole s-a redus în următorii doi ani.

Valoarea unitară a exporturilor mondiale a înregistrat salturi spectaculoase în ultimii doi ani, și mai ales în 1974, ajungînd la un nivel de 2,25 ori mai înalt decît în 1960. Articolele industriale (prelucrate) se situează însă sub această medie, în timp ce valoarea unitară a exporturilor de produse minerale a crescut de 4,5 ori, datorită îndeosebi majorării prețurilor la petrol.

	1960	1963	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974 (date preliminarii)
Exporturi mondiale									
Valoare (mlrd. dolari f.o.b.)									
Total	129	155	240	274	313	351	417	575	848
din care:									
– produse agricole	40	45	54	58	64	69	83	120	148
– minerale[x]	22	26	41	45	52	57	65	96	224
– articole industriale	65	82	141	165	192	217	260	348	459
Valoare unitară (1960=100)									
Total	100	100	104	107	113	119	130	162	225
– produse agricole	100	100	99	104	107	111	126	190	238
– minerale[x]	100	99	110	115	123	131	142	185	450
– articole industriale	100	100	106	108	114	123	134	153	185
Volum fizic (1960=100)									
Total	100	120	178	199	215	229	249	276	293
– produse agricole	100	111	136	139	150	155	164	158	155
– minerale[x]	100	120	172	181	195	202	214	240	232
– articole industriale	100	126	205	236	260	273	300	351	384
Producția mondială de mărfuri									
Volum fizic (1960=100)									
Toate mărfurile	100	115	155	164	170	177	186	202	208
– agricultură	100	107	125	126	129	134	133	139	140
– industrie extractivă	100	115	147	154	167	172	180	187	192
– industrie prelucrătoare	100	119	169	182	188	196	211	232	240

x Inclusiv combustibili și metale neferoase

Sursa: GATT, Press Release, Prospects for International Trade, 26 august 1975.

Valoarea totală (în prețuri curente) a exporturilor mondiale s-a mărit în 1974 de circa 8,5 ori, comparativ cu 1960. Dar, dacă în 1960 produsele industriale reprezentau jumătate din această valoare globală, produsele agricole — 31%, iar cele minerale — 17%, anul trecut ponderile respective erau de circa 54%, 17,5% și 26,5%. Cifre, care ilustrează nu numai scăderea relativă a valorii produselor agricole care intră în circuitul internațional, ci și reducerea puterii de cumpărare a țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de produse agroalimentare și materii prime agricole.

N. POPOV

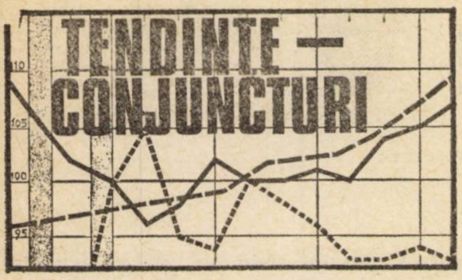

R.D.G.: extinderea relațiilor economice

RELAȚIILE economice externe ale R. D. Germane, cunosc o expansiune continuă, ca expresie concretă a participării crescînde a țării la acțiunile pe plan internațional de colaborare și cooperare în domeniul industriei, al cercetării tehnico-științifice etc. Numai în ultimele luni asemenea acorduri pe termen lung au fost semnate cu Uniunea Sovietică (prevăzînd, între altele, o creștere medie anuală a schimburilor comerciale reciproce cu 7% în perioada 1976—1980), cu Elveția (prevăzînd aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate și cooperarea pe terțe piețe), cu Algeria și Norvegia (pentru cooperare economică, industrială și tehnică), Kuweit (pentru dezvoltarea comerțului reciproc). Cu Iranul a fost încheiat un protocol vizînd dublarea volumului schimburilor comerciale reciproce în anii 1976—1978. De asemenea, au fost semnate un acord de cooperare economică cu Franța (stabilind sectoarele și proiectele concrete de cooperare), o convenție de cooperare cu India în domeniul cercetării științifice fundamentale, lărgindu-se astfel continuu evantaiul țărilor partenere cu R.D.G. de pe diferite continente ale lumii.

Falimente — an ‚record'

UN STUDIU elaborat de Casa națională a piețelor de stat din Franța asupra evoluției situației financiare a întreprinderilor din această țară relevă că numărul falimentelor înregistrate în acest an ar putea depăși cifra de 15 000, față de 11 000 în 1974, ajungînd să reprezinte 2% din numărul total al întreprinderilor (față de 1,2%).

Cel mai afectat de falimente este sectorul construcții (căruia îi revin 33% din numărul lor total), urmat de comerț (28%), prestările de servicii (24%) și industrie (15%). Specialiștii apreciază că frecvența falimentelor ar putea să scadă către sfîrșitul acestui an.

Cultura soiei se extinde

ÎN FAȚA creșterii continue a necesarului de proteine în lume și a cererii sporite pentru soia, tot mai multe țări sînt preocupate de introducerea și extinderea acestei culturi. După ce o serie de țări latino-americane, ca Brazilia (a cărei producție de boabe de soia ar putea ajunge în anul în curs la 9,5 milioane de tone, față de 3,7 mil. t în 1972) sau Argentina, au pus capăt monopolului S.U.A. în acest domeniu, a venit rîndul țărilor africane să încerce aclimatizarea soiei pe teritoriul lor. În prezent, experiențe de amploare se desfășoară în Coasta de Fildeș (1 200 ha însămînțate pînă la finele anului), proiectîndu-se ca peste doi ani noua cultură să fie lansată pe scară largă.

Construcții turistice efectuate de Iugoslavia la Soci

ÎN BAZA unui contract încheiat cu reprezentanți sovietici, întreprinderea iugoslavă de construcții „Movrovo“ din Skopje va efectua lucrări de construire a unor obiective turistice la Soci, pe litoralul sovietic al Mării Negre. Valoarea lucrărilor — menționează revista iugoslavă Ekonomska Politika — este estimată la 230 milioane dinari, la ele participînd încă trei întreprinderi iugoslave: din Sarajevo, Zagreb și Split.

Adaptare la cerințele concurenței

ȚINÎND seama de rezultatele negative din 1974 (8,8 milioane de automobile vîndute, față de 11,4 milioane în 1973) și din sem. I a.c. (o scădere a vînzărilor cu 17,3%, față de perioada corespunzătoare din 1974), marile societăți constructoare din S.U.A. au elaborat o nouă strategie pentru perioada următoare. Ea urmărește, în esență, reducerea pierderilor cauzate de conjunctura nefavorabilă pe piața automobilelor, adaptarea — în următorii cinci ani — a producției lor la noile condiții economice (îndeosebi la concurența sporită pe plan internațional) și pregătirea unei revoluții tehnice în acest domeniu pentru deceniul următor.

În acest scop, principalele trei companii constructoare au prevăzut investiții considerabile în 1975, apropiate de nivelul lor din anul trecut. Aceste investiții (în milioane dolari) se ridică la: General Motors 1400, Ford 700, Chrysler 450. Se apreciază că strategia următorilor ani se va axa pe modele mici (pe baza experienței firmelor vest-europene sau japoneze) și pe automobile de dimensiuni mijlocii, dar proiectate și dotate la un nivel superior al confortului. Totodată, după cum subliniază revista L'Usine Nouvelle, în lupta de concurență pe piața internă sau pe cea internațională cu alte firme occidentale, companiile constructoare de automobile din S.U.A. dispun de un atu departe de a fi neglijabil: costurile lor de producție, la modele echivalente de automobile, sînt aproape de două ori mai reduse decît cele ale concurenților lor.

Oscilații pe piața cuprului

DUPĂ CE TIMP de aproape un an cursul cuprului pe piața londoneză a înregistrat scăderi spectaculoase — de la 1 400 lire sterline pe tonă în aprilie 1974 la circa 500 lire la începutul acestui an, în lunile următoare prețurile au înregistrat oscilații continue, atingînd în jur de 650 lire sterline per tonă la începutul lunii septembrie. Luîndu-se în considerare, pe de o parte, stocurile de metal acumulate în perioada scăderii prețurilor atît în țările producătoare de cupru cît și la bursa metalelor de la Londra (acest din urmă stoc fiind evaluat la 400 000 tone), iar pe de altă parte perspectiva redemarării lente a economiei țărilor capitaliste, în cercurile de specialitate se apreciază că, în perspectiva apropiată, creșterea cererii de cupru va putea fi acoperită din disponibilul de metal existent.

Dar, după părerea unor observatori, faptul că în ultimii doi ani investițiile proiectate pentru deschiderea de noi mine au suferit amînări ar putea determina, pe termen mediu sau lung, un dezechilibru între cerere și ofertă pe piața cuprului.

Penetrația japoneză pe piața Angliei

DE două ori în decurs de două săptămîni, secretarul pentru comerț al Marii Britanii, Peter Shore, a considerat necesar să facă apel la concetățenii săi pentru a cumpăra mărfuri englezești, condamnînd reținerea lor în fața acestora și preferința lor pentru produsele importate. În această ordine de idei, principala sursă de preocupare o reprezintă produsele japoneze. Cu cinci ani în urmă, numai 4% din automobilele vîndute în Anglia erau din import; în prezent ponderea acestora din urmă a ajuns la 42%, cea mai vîndută marcă fiind japoneza „Datsun“. Deși pentru vînzările de motociclete anul în curs se anunță în Anglia un an record, principalul beneficiar al boomului vînzărilor au fost mărcile japoneze (Honda, Yahama, Suzuki), celor englezești — renumite multă vreme — rămînîndu-le numai 4% din vînzări. Importurile de lămpi pentru televizoare color din Japonia au adus în pragul falimentului singura firmă engleză producătoare. Mai multe firme engleze furnizoare de cămăși au dat faliment din cauza importurilor din Orientul Îndepărtat (fabricile producătoare fiind în mare măsură dependente de capitalul nipon). Probleme similare există și în domeniul aprovizionării cu pește.

Deși în Anglia s-au făcut auzite voci puternice în favoarea unui control selectiv al importurilor și a altor măsuri protecționiste vizînd în primul rînd produsele japoneze, guvernul englez dă dovadă de o mare prudență, dat fiind că Japonia ar putea replica aplicînd măsuri similare unor produse englezești, ca mașini grele, whisky și textile.

Previziuni asupra recoltei la unele cereale

ULTIMA EVALUARE a recoltei mondiale de grîu în sezonul 1975—1976. efectuată de Departamentul Agriculturii din S.U.A., stabilește volumul acesteia la 358,2 milioane de tone, respectiv cu mai bine de 8 mil. t peste nivelul atins în sezonul 1974—75, dar sub nivelul sezonului precedent. Dintre țările nesocialiste, cele mai însemnate creșteri realizează S.U.A., India, Canada, Argentina ș.a. Se apreciază că și exporturile mondiale de grîu (inclusiv făina de grîu) vor spori în acest sezon cu aproape 8 mil. t, respectiv la circa 75 mil. t. În ceea ce privește cerealele furajere, recolta sezonului curent va depăși de asemenea nivelul precedent, atingînd cifra rotundă de 600 milioane de tone, creșteri apreciabile obținînd S.U.A. și Argentina. Exporturile de cereale furajere vor progresa și ele, respectiv la 76,1 mil. t., în esență pe seama principalului furnizor pe piața mondială — S.U.A.

TENDINȚE ÎN FLUXURILE FINANCIARE INTERNAȚIONALE

AȘA CUM SE SUBLINIAZĂ în Declarația asupra poziției României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., analiza situației din economia mondială și a relațiilor economice interstatale evidențiază existența în lume a unor probleme grave și complexe care își așteaptă o soluționare eficientă, în interesul tuturor statelor, al păcii și securității. În rîndul problemelor cu care este confruntată în prezent economia mondială, se numără și perturbările din relațiile valutar-financiare internaționale, perturbări care se manifestă sub diferite forme : fluctuațiile puternice ale cursurilor de schimb ; mișcările masive de capitaluri speculative ; agravarea dezechilibrelor în plățile internaționale și în special accentuarea deficitelor de plăți ale țărilor mai puțin dezvoltate ; tensiunile și dificultățile din relațiile de credit internaționale.

Experiența a demonstrat că instabilitatea valutar-financiară împietează asupra desfășurării normale a comerțului internațional și în general a schimburilor economice dintre națiuni, constituie un factor agravant al celorlalte fenomene negative din economia mondială. De aceea, procesul realizării unei noi ordini economice mondiale — imperativ recunoscut astăzi în toate țările lumii — implica drept componentă esențială desfășurarea pe baze stabile a relațiilor valutar-financiare internaționale, cirstalizarea unui nou sistem monetar internațional, sănătos și echitabil.

Articolul de față își propune să trateze, dintre aspectele instabilității valutar-financiare internaționale, cele legate de tendințele recente care se manifestă în mișcările de capital pe plan internațional sub influența plăților pentru importurile de țiței.

Dimensiunile plăților petroliere...

ÎNCEPÎND cu anul 1974, mișcarea de fonduri legată direct sau derivată din plățile petroliere deține o pondere simțitor sporită în fluxurile finaciare internaționale. Deși, așa cum se va sublinia în continuare, efectuarea plăților petroliere a ridicat multe probleme dificile legate de găsirea fondurilor necesare onorării importurilor de țiței, de consolidarea mecanismului financiar-bancar prin intermediul căruia plățile au fost efectuate, totuși faptele au dezmințit prevederile sumbre al pesimiștilor.

Datele statistice indică pentru anul 1974 plăți petroliere de 110—120 miliarde de dolari, comparativ cu 30—35 miliarde dolari în anul 1973. Micșorarea cu circa 10% a importurilor de țiței va determina reducerea acestor plăți în anul 1975, probabil în jurul nivelului de 95—100 miliarde dolari. În semestrul I 1975 plățile petroliere au fost estimate la circa 50 miliarde dolari, comparativ cu 58 miliarde dolari în semestrul I 1974.

Majorarea prețului țițeiului cu 10% începînd de la 1 octombrie 1975, hotărîtă recent de țările membre al OPEC, deși poate majora într-un an cu 10 miliarde dolari plăți petroliere de 100 miliarde, nu va afecta în mare măsură plățile din anul 1975 deoarece importurile de țiței din acest an au fost deja contractate. Diferite țări importatoare și-au constituit stocuri de țiței care le permit acoperirea necesităților de rafinare pentru următoarele luni. Pe de altă parte, se apreciază că nu toate țările OPEC vor aplica în întregime cuantumul majorării, că vor fi acordate, pentru a contrabalansa parțial majorarea, reduceri la primele privind calitatea etc.

În țările mari importatoare de țiței, plățile petroliere ocupă o pondere considerabilă în sumele încasate din propriile exporturi : 45% în Japonia, 33%în Anglia, 25% în Franța etc. (date pentru anul 1974). Chiar și în cazul S.U.A., țară care este în același timp un mare producător de țiței, din totalul de peste 95 miliarde dolari furnizați în 1974 de exporturi circa 24 miliarde dolari au fost alocați importurilor de petrol. Importanța plăților petroliere în balanța comercială a țărilor importatoare de țiței va depinde de evoluția viitoare a prețului țițeiului, de evoluția importurilor fizice de petrol, precum și de evoluția exporturilor țării respective.

...și soldurile balanțelor de plăți

PENTRU anul 1975 se estimează o reducere a escendentului balanțelor de plăți curente ale țărilor exportatoare de țiței la circa 50 miliarde dolari, ca urmare a micșorării exporturilor de țiței și a majorării importurilor de bunuri și servicii ale acestor țări. În sem. I 1975, disponibilitățile noi de capital lichd (sau, altfel spus, surplusul monetar rezultat în principal din excendentul plăților curente) în țările exportatoare de țiței au scăzut la 17 miliarde dolari de la 34 miliarde dolari în sem. II 1974. Concomitent se prevede o reducere globală a deficitelor țărilor importatoare de țiței.

Printre țările importatoare de țiței, o situație dificilă o au țările în curs de dezvoltare care,concomitent cu majorarea plăților petroliere, trebuie să facă față și reducerii relative a exporturilor proprii ca urmare a recesiunii generalizate din țările occidentale. Prognozele UNCTAD prevăd majorarea deficitului curent al țărilor în curs de dezvoltare de la 26 miliarde dolari în anul 1974 la 33 miliarde în 1975, presupunînd o reducere medie cu 23% a prețurilor materiilor prime în acest an ; în eventualitatea unei reduceri de 30%, deficitul țărilor în curs de dezvoltare ar putea să depășească 42 miliarde dolari. Din grupa țărilor în curs de dezvoltare, țările cel mai puțin dezvoltate au situația cea mai precară, deficitul plăților curente formînd circa 3/4 din deficitul total al țărilor în curs de dezvoltare.

În grupul țărilor capitaliste dezvoltate, Anglia și Italia au înregistrat în 1974 deficite ale plăților curente de circa 9 miliarde dolari fiecare, Franța și Japonia de cîte 5 miliarde dolari, în schimb R. F. Germania a înregistrat un excedent de 10 miliarde dolari. Pentru anul 1975, pe ansamblul acestor țări se prevede o redresare treptată a plăților curente. Se poate aprecia că, prin intermediul recesiunii care a micșorat importurile de materii prime și semifabricate din țările în curs de dezvoltare, țările capitaliste dezvoltate au „transferat“ parțial deficitul plăților externe rezultat din majorarea prețului țițeiului asupra țărilor în curs de dezvoltare importatoare de țiței.

Colaborarea internațională se impune

ACESTE TENDINȚE ale plăților curente internaționale, dacă vor continua în perioada următoare, vor constitui un factor care va acționa în direcția adîncirii decalajelor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, putînd afecta grav evoluția economică generală, contribuind la sporirea tensiunilor pe plan mondial.

Dificultățile balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare vor accentua penuria de capital pe care aceste țări o resimt în eforturile lor de a înfăptui programe de dezvoltare economică. Raportul din acest an al Băncii Mondiale apreciază că, în vederea realizării unei creșteri economice de 6% pe an, absolut necesară pentru „lumea a treia“, va fi nevoie de intrări anuale de capital mult mai mari, care cu greu vor fi asigurate de ieșirile de capital din țările dezvoltate sau țările exportatoare de țiței, dacă se mențin tendințele prezente. Conform raportului Băncii Mondiale, jumătate din necesitățile de capital ale țărilor mai puțin dezvoltate ar putea fi asigurate prin reducerea de către țările dezvoltate a barierelor actuale împotriva produselor primare.

Pornind de la imperativul major al lichidării stării de subdezvoltare, a decalajelor economice existente între statele lumii, se impune intensificarea preocupărilor, atît la nivelul fiecărui stat, cît și pe ansamblul economiei mondiale, pentru depășirea acestor dificultăți, pentru promovarea unor programe speciale care să prevadă acțiuni concrete privind multiplele aspecte ale dezvoltării economice și sociale. În această direcție un rol deosebit de important revine colaborării economice internaționale, sprijinirii materiale și financiare, inclusiv prin facilități comerciale, a țărilor rămase în urmă. Sprijinul financiar prevăzut a se realiza atît prin intermediul „facilității petroliere“ din cadrul F.M.I. cît și prin intermediul altor facilități de creditare deja existente în cadrul Băncii Mondiale, al celorlalte instituții financiare internaționale, trebuie să aibă în vedere posibilitățile reale de rambursare ale țărilor în curs de dezvoltare, problema datoriei externe a acestor țări. În acest sens, un rol deosebit îl joacă împrumuturile interguvernamentale pe termen lung și cu dobîndă scăzută, precum și noile facilități de credit multilaterale prevăzute a fi realizate în perioada următoare. Ajutorul interguvernamental acordat de țările OPEC în special țărilor în curs de dezvoltare, a fost mai mare decît se anticipase. Astfel, țările OPEC au acordat în perioada ianuarie 1974–aprilie 1975 peste 7 miliarde dolari ca ajutor pentru dezvoltare, în proporție de 25% cu titlul de donație (nerambursabil). Principalii furnizori de astfel de împrumuturi au fost Iranul (2,6 miliarde dolari) și Arabia Saudită (2 miliarde dolari), iar principalii beneficiari Egiptul (2 miliarde dolari) și India (1,1 miliarde dolari). Ajutorul pentru dezvoltare ocupă o pondere importantă în produsul intern brut al unor țări exportatoare de țiței : 11% în Irak, 10% în Iran și Kuweit etc.

Destinația surplusului

ÎN TOTAL, angajamentele de ajutor asumate de țările OPEC au ajuns la mijlocul anului 1975 la circa 16 miliarde dolari, comparativ cu 3 miliarde în 1973, iar tragerile în cadrul acestor angajamente au ajuns în 1975 la 5 miliarde dolari, comparativ cu 1 miliard în 1973. Avînd în vedere însă plățile petroliere suplimentare pe care trebuie să le facă țările în curs de dezvoltare, aceste intrări de capital sînt încă inferioare nevoilor.

Plățile petroliere au determinat mutații importante în fluxurile financiare internaționale. Spre exemplu, în anul 1974 față de anul 1973, fluxuri monetare suplimentare de 85—90 miliarde dolari s-au îndreptat din țările importatoare de petrol spre conturile țărilor exportatoare. Se estimează că în 1974 plățile petroliere suplimentare au reprezentat 3% din PNB al țărilor membre ale OCDE. În afară de efectul inflaționist, care dealtfel a fost limitat la 1—3% în funcție de țară, se apreciază că majorarea prețului țițeiului și plățile petroliere suplimentare pe care le-a implicat au avut efecte deflaționiste importante prin reducerea cererii globale interne datorită realocării veniturilor.

Rezervele monetare oficiale (lichiditatea internațională ale țărilor exportatoare de țiței au crescut în anul 1974 și în prima parte a anului 1975 cu circa 34 miliarde dolari. Trebuie însă subliniat că acumularea surplusurilor sub formă de rezerve a fost mai accentuată la începutul anului 1974, cînd s-a înregistrat o creștere medie lunară de 4 miliarde dolari a rezervelor oficiale ; în partea a doua a anului 1974 și în continuare, în anul 1975, țările OPEC au alocat o parte tot mai mică din încasări majorării rezervelor oficiale.

Datorită eforturilor pe care le fac țările exportatoare de țiței în direcția industrializării și modernizării agriculturii, a dezvoltării întregii economii naționale, importurile acestor țări au crescut în anul 1974 cu circa 40% și se așteaptă ca în 1975 să crească cu 30% (în volum fizic); în termeni nominali, creșterea importurilor țărilor membre OPEC a fost de 70% în anul 1974 și va reprezenta tot atîta în anul 1975. O pondere importantă în aceste importuri o au cumpărările de mașini și utilaje destinate traducerii în viață a importantelor programe de dezvoltare ale acestor țări. De aceea, în majoritatea țărilor exportatoare de țiței, odată cu micșorarea excendentului plăților curente se va reduce în continuare și ritmul de creștere a rezervelor monetare oficiale, existînd perspectiva unor reduceri absolute ale rezervelor.

O parte importantă din excedentul plăților curente al țărilor exportatoare de țiței a fost menținută sub formă monetară (capital pe termen scurt) la diferite bănci occidentale, restul fiind plasat sub forma activelor pe termen lung pe piețele naționale sau internaționale de capitaluri ori utilizat pentru împrumuturile guvernamentale acordate de țările OPEC. O statistică precisă a repartizării acestor fonduri este dificil de făcut, avînd în vedere mobilitatea lor ridicată.

Pentru anul 1974, unele surse consideră că din surplusul curent al țărilor OPEC 21 miliarde dolari au fost plasate pe piața monetară londoneză, din care circa 15 miliarde dolari sub forma depozitelor în eurovalute, iar 10 miliarde dolari au fost plasate ca depozite la bănci din S.U.A. Aceste plasamente importante au readus imediat în circuitul financiar internațional o parte din sumele destinate anterior plăților petroliere, dînd posibilitatea finanțării în continuare a importurilor de țiței și a deficitelor plăților curente. În acest mod se explică faptul că piața eurocapitalurilor a reușit să satisfacă uriașul volum de împrumuturi solicitate de majoritatea țărilor cu deficite ale balanțelor de plăți. Volumul eurocreditelor (pe termen mediu) acordate în 1974 a fost de peste 25 miliarde dolari, furnizate în principal în prima parte a anului, cînd media lunară a fost de 3,3 miliarde dolari, comparativ cu 1,3 miliarde dolari în sem. II 1973.

Circuitul capitalurilor

MIȘCĂRILE de capitaluri au fost mult mai complicate. Spre exemplu, paralel cu plasarea de către țările OPEC a circa 10 miliarde dolari la băncile din New York, de pe piața de capitaluri nord-americane au ieșit în 1974 circa 14 miliarde dolari, în special spre piața londoneză, în căutarea unor dobînzi mai ridicate.

În schimb, începînd cu vara anului 1975 condițiile s-au schimbat radical, astfel încît fluxurile de capital au tendința să se inverseze : capitalurile pe termen scurt se îndreaptă de pe piețele vest-europene spre piața S.U.A. Administrația SUA promovează în prezent o politică fiscală expansionistă (reducerea impozitelor și majorarea cheltuielilor guvernamentale) dar în același timp o politică monetară restrictivă, cu scopuri antiinflaționiste (limitarea creșterii masei monetare și majorarea dobînzilor). În schimb majoritatea țărilor vest-europene, cu excepția R.F. Germania, promovează o politică monetară expansionistă, reducînd în mod drastic dobînzile. Din acest motiv, în timp ce în S.U.A. dobînzile preferențiale (dobînzi reprezentative pe termen scurt pentru economia americană) au ajuns la 8%, avînd tendința să crească pînă la sfîrșitul anului la nivelul de 8,5%, taxa oficială a scontului este în R.F. Germania și Elveția de 3,5%, în Olanda de 45% iar în Italia și Belgia de 6%. Conform unor aprecieri, dobînzile la depozitele bancare pe termen scurt (1—6 luni) sînt cu 4—5 puncte procentuale mai ridicate în S.U.A. decît în R.F. Germania.

Mișcările de capitaluri explică și faptul că în ciuda unor deficite neîntîlnite în toată perioada postbelică, valutele țărilor capitaliste dezvoltate au reușit să-și păstreze convertibilitatea și, în diferite perioade, nivelul cursurilor de schimb. Deși deficitul plăților curente al Angliei a depășit 9 miliarde dolari, cursul lirei sterline s-a menținut în 1974 în jurul nivelului de 2,30 dolari pentru o liră tocmai datorită intrărilor importante de capitaluri pe piața monetară engleză. Un factor care a sprijinit cursul valutei britanice a fost și efectuarea a 15—20% din plățile petroliere (18—20 miliarde dolari) în lire sterline. Datorită însă hotărîrii ulterioare a Arabiei Saudite de a accepta plățile petroliere numai în dolari, rolul de „cărăuș“ al lirei sterline a scăzut sub 15%, ceea ce explică în parte scăderea cursului lirei începînd cu ultima parte a anului 1974 și mai ales în anul 1975.

Plasamentele țărilor OPEC în active pe termen mediu și lung sînt în continuă creștere. Se estimează că investițiile de portofoliu ale țărilor OPEC în sectorul privat din economiile occidentale s-au situat în 1974 la circa 4 miliarde dolari. Dintre intrările de capital din țările OPEC pe piața americană, circa 5 miliarde dolari au luat în final forma obligațiunilor guvernamentale. Există, de asemenea, indicii că țările OPEC procedează la investiții directe sau de portofoliu în țările în curs de dezvoltare.

Datele disponibile pentru semestrul I 1975 indică menținerea unei ponderi importante a plasamentelor pe piețele eurovalutare (10 miliarde dolari) din totalul excendentului plăților curente ale țărilor OPEC (24 miliarde dolari). În cadrul plasamentelor pe piața nord-americană un rol tot mai important îl ocupă cumpărările de active pe termen mediu și lung ; se estimează că pentru întreg anul 1975, țările OPEC vor investi numai în S.U.A. circa 3 miliarde dolari.

LICHIDAREA rămînerii în urmă și în general a decalajelor economice reclamă existența unui mecanism financiar internațional capabil să orienteze în mai mare măsură fluxul de capitaluri internaționale spre țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, în condiții de rambursare cît mai avantajoase, perfecționarea sistemului de credite trebuind să contribuie la stimularea dezvoltării economice a fiecărei țări și, în primul rînd, a țărilor mai puțin dezvoltate.

În condițiile accentuării interdependențelor economice dintre state, rezolvarea problemelor grave din relațiile valutar-financiare internaționale, dintre care au fost evidențiate aici cîteva, reclamă mai mult ca oricînd ca toate țările, indiferent de mărime, potențial economic sau orînduire socială, să-și aducă o contribuție constructivă. În același spirit trebuie acționat și în continuare, avîndu-se în vedere în același timp că rezolvarea temeinică a problemelor valutar-financiare internaționale nu poate fi concepută în mod realist decît în contextul creării unei noi ordini economice internaționale, al lichidării vechii politici de inechitate, al egalizării relative a nivelurilor de dezvoltare.

Mugur ISĂRESCU
INSCIN

....curier...curier.....

Vechimea neîntreruptă în muncă și în specialitate a membrilor cooperativei meșteșugărești

TRECEREA unui membru cooperator al unei unităţi meşteşugăreşti la o unitate de stat nu se poate face prin transfer în interesul serviciului sau la cerere. Transferarea, astfel cum este reglementată de Codul Muncii şi de legea nr. 1/1970, privind organizarea şi disciplina muncii în unităţile socialiste de stat, se referă, exclusiv, la personalul întreprinderilor şi instituţiilor încadrat cu contract de muncă.

Pentru membrii cooperativelor meşteşugăreşti care trec în mod organizat, cu acordul conducerii cooperativelor respective, în cadrul unităţilor de stat, legea susmenţionată (art. 10) le recunoaşte dreptul la vechimea neîntreruptă în muncă, dacă s-au reîncadrat în aceste unităţi în termen de 90 de zile de la plecare din cooperativă. Legea nu le recunoaşte, însă, beneficiul vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate.

Vechimea în specialitate este definită la punctul 2 din anexa II la legea nr. 12/1971, pentru încadrarea şi promovarea în muncă a personalului, ca fiind perioada de timp în care personalul a lucrat în activităţi corespunzătoare specialităţii funcţiei în care urmează să fie încadrat sau promovat.

La determinarea vechimii în specialitate se pot lua în calcul şi perioadele lucrate în specialităţi înrudite.

Membrul cooperator care a prestat o activitate în cadrul cooperativei, în specialitatea funcţiei în care urmează să fie încadrat la o unitate de stat este deci îndreptăţit să i se recunoască, drept vechime în specialitate, perioada cît a desfăşurat acestă activitate. Competenţa de a stabili vechimea în specialitate sau în specialităţi înrudite, o are comisia de încadrare şi promovare a personalului, din unitatea de stat unde urmează să se încadreze.

Ion Stoian

Transferul

ABLAI ALI, Medgidia — Pentru ca persoana la care vă referiţi să poată beneficia, din nou, de indemnizaţia acordată personalului care este transferat în interesul serviciului în altă localitate decît aceea de domiciliu, este necesar să dovedească şi cu buletinul de identitate că şi-a mutat efectiv domiciliul în localitatea de unde este transferat şi unde a fost încadrat o perioadă scurtă de timp. De asemenea, este necesar să dovedească şi faptul că şi-a mutat şi gospodăria. Menţionăm că, în această situaţie deosebită (transferări repetate ale aceluiaşi lucrător) viza de flotant nu poate determina unitatea ca, la înapoierea lucrătorului în localitatea de unde a plecat iniţial, să-i recunoască dreptul la o nouă indemnizaţie, care are drept scop compensarea cheltuielilor ocazionate de mutarea în altă localitate.

Vechime în specialitate

GABRIELA DĂNESCU, Tg. Jiu — Perioada cît lucraţi în funcţia de contabil se ia în considerare ca vechime în funcţii economice medii. Mentionăm că perioada desfăşurată în funcţia de calculator se consideră activitate într-o funcţie administrativă.

Nu este posibil să se asimileze pregătirea pe care o aveţi cu aceea a absolvirii cursului de specializare de profil economic, prevăzută ca o condiţie pentru ocuparea de către absolvenţii învăţămîntului mediu de cultură generală, a funcţiei de contabil principal. Este necesar să absolviţi acest curs, care se organizează pe baza regulamentului elaborat în acest scop, de către Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului.

PERFECTA ORIENTARE
în lumea bunurilor de consum ;
O cale :

- spre cooperare comercială şi spre noi contacte în afaceri ;
- spre cerere şi ofertă la nivel internaţional ;
- spre dezvoltarea comerţului exterior cu ţările Comunităţii Economice Europene.

Această perfectă orientare vă este oferită de cel de al 7-lea **Tîrg Internaţional de Bunuri de Consum**

22—29 aprilie 1976
BRNO — CEHOSLOVACIA

Termenul final pentru înscriere : 30 noiembrie 1975.

Informaţii detaliate obţineţi de la B.V.V.

Tîrguri şi Expoziţii BRNO, Výstaviště nr. 1. 60 200 Brno—Cehoslovacia.
Telefon : 314 ; Telex ; 062294, 062295.
Adresă telegrafică : FAIRBRNO BRNO
sau de la
Agenţia Comercială a Republicii Socialiste Cehoslovace, str. Oţetari nr. 3, sectorul, 2 Bucureşti.

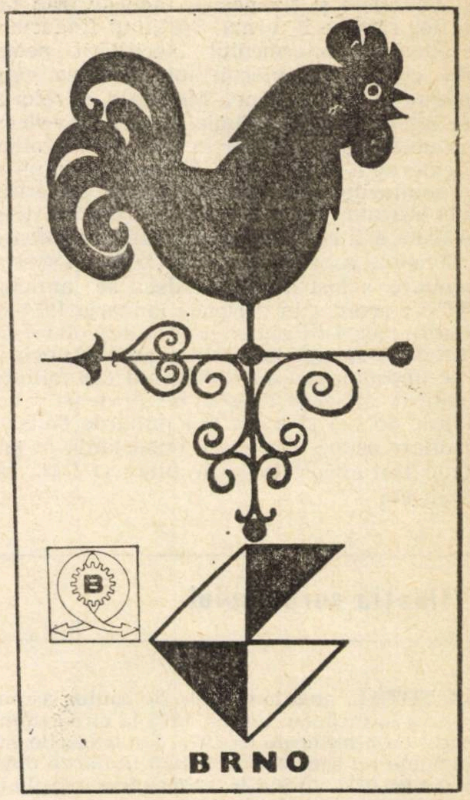

PUBLICOM

Aparatură medicală
Aparate de radio
Televizoare
Aparate de telefon
Transformatoare
Aparataj de pornire
Materiale electrice de instalaţii şi materiale electroizolante
Electronică industrială
Tehnica de telecomunicaţii
Aparate electrocasnice
Motoare electrice

Electroimpex

Co.Ltd. Sofia, Bulgaria
17, G. Washington St.
Tel.: 88-49-91
Telex: 022575

Franţa
SOFBIM
Paris 2-e
30, Av. de l'Opera
Tel 742 35 33
Telex 23942
F — SOFBIM

R. F. Germania
ELPROM VERKAUFS GmbH
3587 BORKEN/BEZIRK KASSEL
KURT SCHUMACHER ANLAGE 9
Tel 05682/2055
Telex 0994711

Italia
F.A.R. S.p.A.
Via Vitruvio 43
20 124 Milano
Tel 02/206135
Telex 33504

Grecia
ELECTROIMPEX — ATHENS LTD.
53, Stournari St.
ATHENS/GRECIA

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Cursul central	Curs la 28.XII. 1973	29.IX. 1975	3.X. 1975	Abaterea 1) în % a cursurilor valutelor în ziua de 3.X.1975 față de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-3.X.1975
					Cursul Central	Nivelul din 28.XII. 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6772	2,6308	+ 1,45	+ 2,59	- 2,53
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,7565	2,7193	+24,50	+19,52	-16,33
Francul francez	4,60414	4,7025	4,5815	4,5000	+ 2,31	+ 4,50	- 4,31
Yenul japonez	308,00	280,20	302,97	302,95	+ 1,67	- 7,51	+ 8,12
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,7475	2,7127	+ 2,52	+ 4,18	+ 4,01
Francul belgian	40,334	41,10	40,28	40,80	- 1,14	+ 0,73	- 0,73
Lira italiană	523,50	607,00	690,15	686,10	-23,70	-11,53	+13,03
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,0310	2,0320	-29,81	-12,60	+14,42
Prețul aurului la Londra 3)	-	103,87	136,00	141,00	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt)
2) Dolari SUA pentru o lire sterlină
3) Prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

EVOLUȚIA PIEȚEI MONETARE INTERNAȚIONALE în intervalul 29.IX.-3.X.1975 a fost influențată de o serie de elemente noi printre care : anunțarea hotărîrii țărilor exportatoare de a majora prețul petrolului brut cu 10% per baril, precum și aprecierile potrivit cărora în conjunctura actuală economia S.U.A. va fi cea mai puțin afectată de această măsură ; declarațiile unor personalități nord-americane care apreciază că deficitul bugetului federal al S.U.A. pentru anul fiscal 1976 ar putea fi cu mult mai mare față de cel prevăzut pentru anul în curs ; publicarea în S.U.A. a indicelui de creștere a prețurilor cu ridicata de 0.6% pentru luna septembrie (0,8% în luna anterioară), precum și a ratei șomajului pe luna septembrie (de 8,3%), care a înregistrat o ușoară îmbunătățire față de luna august (cînd a fost de 8,4%).

În condițiile influențelor contradictorii prezentate în prima parte a intervalului *dolarul S.U.A.* a continuat mișcarea sa de consolidare față de restul devizelor occidentale, atingînd cel mai înalt nivel din acest an față de francul elvețian și anume : 1 dolar = 2,7568, pentru ca apoi, supus fiind și influenței unor factori speculativi, să marcheze un recul.

Lira sterlină, supusă la un moment dat în acest interval și presiunilor provocate de vînzările masive efectuate de unele țări arabe care, în ultima vreme, convertesc aproape imediat în alte devize veniturile lor încasate în lire sterline la fiecare sfîrșit de lună, a atins un nou punct minim record față de dolar și anume 1 liră sterlină = 2,0270.

Pe ansamblu se apreciază că tendința generală de consolidare a dolarului se menține, fiind însă posibilă slăbirea sa temporară în intervalul imediat următor.

Prețul *aurului* a înregistrat în săptămîna 29.9-3.10.1975 o ușoară creștere.

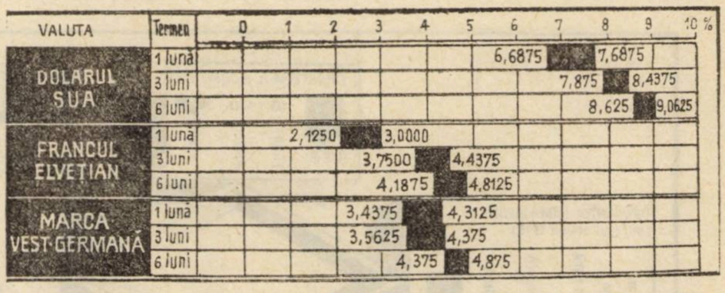

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 29. IX-3. X. 1975 (nivel minim și maxim)

Pe *piața eurovalutelor* s-a înregistrat o creștere mai accentuată a dobînzilor la depozitele în eurodolari, în timp ce la dobînzile la depozitele în eurofranci elvețieni și euromărci vest-germane nu s-au semnalat modificări deosebite.

Banca Angliei a anunțat la 3 octombrie a.c. majorarea de la 11% la 12% a dobînzii minime de împrumut. Se apreciază că această măsură vine în sprijinul politicii antiinflaționiste promovate de guvernul britanic.

Paul DUMITRESCU
Dumitru LUNGU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Japonia : perspective energetice

DUPĂ aprecierea experților Consiliului central pentru energetică din Japonia, necesarul intern de consum la energia electrică va spori în perioada 1974/75—1979/80 într-un ritm mediu anual de 6,2 la sută, ajungînd la 448,2 miliarde kWh. Se prevede că, pentru a se putea satisface aceste cerințe, va fi necesar să se construiască anual 23 de termocentrale (cu o capacitate totală de 5,8 mil. kW) și 19 hidrocentrale (cu 2,67 mil. kW). Cea mai mare parte (43 la sută) din investițiile prevăzute pentru acest domeniu în perioada menționată — însumînd 13 608 miliarde yeni — va fi însă alocată pentru construcția de centrale atomice.

R.F.G. : cheltuieli pentru cercetare și dezvoltare

ALOCAȚIILE pentru cercetări științifice, lucrări de proiectare și dezvoltare din bugetul federal al R.F.G. au o pondere crescîndă în buget : în perioada 1962—1972 ea s-a mărit de circa 3 ori — de la 2 la sută la 5,9 la sută. În cifre absolute se prevede ca alocațiile federale respective să sporească de la circa 7,4 miliarde mărci vest-germane în 1974, la peste 10 miliarde mărci în 1978. Pe principalele capitole de cheltuieli, evoluția alocațiilor este net diferențiată. În timp ce volumul cheltuielilor pentru construcția și reconstrucția instituțiilor universitare se va menține în anii 1975—1978 sub nivelul celor din 1974, alocațiile pentru programele de cercetări realizate în afara universităților urmează să crească cu peste 40 la sută. Cea mai importantă creștere — de aproape două ori — a alocațiilor se prevede la capitolul pregătirii cadrelor științifice (respectiv de la 1,53 la 3 miliarde mărci).

Energetica atomică suedeză

CONFORM programului adoptat de parlamentul Suediei privind dezvoltarea energeticii nucleare, numărul centralelor atomice în funcțiune în această țară va crește de la 5 (la mijlocul anului curent) la 13 pînă în 1985, iar capacitatea totală instalată în aceste centrale — de la 3 160 MW la 10 340 MW. Ca urmare, din totalul investițiilor de stat în sectorul energetic, însumînd în perioada 1975—1980 circa 25 miliarde coroane suedeze (în prețurile din 1974), 10,7 miliarde vor fi destinate construirii centralelor nucleare, 3,3 miliarde — hidrocentralelor și numai 1,8 miliarde coroane — termocentralelor obișnuite.

Transporturile de gaze lichefiate

FLOTA mondială de nave specializate în transportul gazelor lichefiate (metaniere) număra, la începutul acestui an, 22 de vase, cu o capacitate totală de transport de 1,1 milioane mc. În cercurile de specialitate se apreciază că — în următorul deceniu — necesarul de noi capacități de transport maritim al gazelor lichefiate va însuma 12,2—12,3 milioane mc ; în prezent, portofoliul de comenzi al șantierelor navale din diferite țări cuprinde 42 de nave, cu o capacitate de 5,3 mil. mc.

Ținîndu-se seama de problemele pe care le ridică creșterea traficului maritim de petrol și gaze naturale către țările Europei occidentale, se proiectează să se construiască, în decurs de 6—7 ani, o insulă artificială în largul Mării Nordului (la 45 km de țărmul olandez), care să servească drept port de mare adîncime pentru navele petroliere și metaniere, a căror încărcătură ar fi apoi pompată pe continent.

Arabia Saudită : proiecte industriale

GUVERNUL Arabiei Saudite a aprobat nu demult un program în domeniul construcției care prevede investiții totale de peste 17 miliarde dolari, majoritatea importantelor obiective prevăzute a fi construite fiind incluse în planul cincinal de dezvoltare a economiei țării. S-a trecut la realizarea unui mare complex industrial (cuprinzînd o turnătorie de oțel și alta de aluminiu, o unitate pentru prelucrarea petrolului, o fabrică de îngrășăminte chimice ș.a.) la Jubail (pe litoralul răsăritean), a două importante centre medicale în orașele Ar-Riyadh și Taif, a trei aeroporturi — toate aceste obiective urmînd să intre în funcțiune pînă la sfîrșitul actualului deceniu. În sectorul bunurilor de consum se proiectează, între altele, să se construiască în anii 1977—1979 trei întreprinderi moderne de morărit în orașele Ar-Riyadh, Jeddah și Dammam, edificarea obiectivelor menționate mai sus urmînd să dea un impuls activității industriale din Arabia Saudită.

Eşecul „poligonului magic"

ATINGEREA concomitentă a unor obiective majore ale politicii economice este mai mult asociată în ţările capitaliste cu noţiunea de magie, în sens de „imposibil". Diferite „poligoane" de obiective — triunghi pătrat ş.a. în funcţie de numărul obiectivelor — au fost calificate drept magice de-a lungul anilor tocmai pentru că creşterea economică nu putea fi armonizată cu menţinerea stabilităţii preţurilor, apărarea stabilităţii preţurilor ameninţa nivelul de ocupare a forţei de muncă etc. Acestea au fost constatate şi dovedite încă în perioada cînd economia capitalistă în ansamblu îşi păstra forţa de ascensiune şi producţia creştea în ritmuri relativ continue. Graficul înfăţişează comportamentul a patru indicatori formînd un asemenea poligon magic la mijlocul anului 1975, în condiţii de criză economică. „În acest an, scrie săptămînalul vest-german „Die Zeit" comentînd graficul, pătratul magic a ieşit complet din ţîţîni în toate ţările industriale importante". Pe lîngă ritmuri negative de creştere, ţările incluse în grafic mai înregistrează şi un nivel ridicat al şomajului, presiuni inflaţioniste şi dezechilibre în relaţiile economice externe. „O modificare a tendinţei, conchide săptămînalul citat, nu se întrevede".

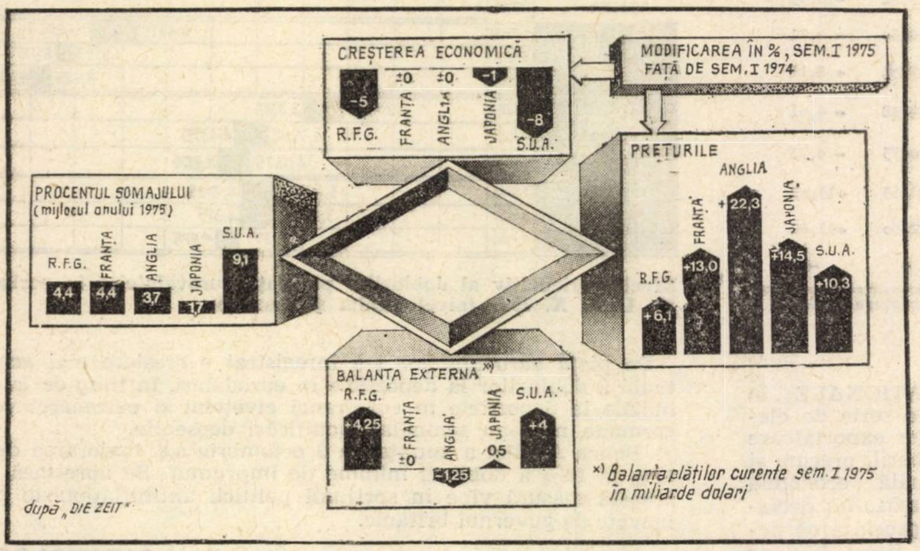

Obiectivul „canadizării"

ÎN ULTIMII ANI în Canada s-a intensificat curentul de opinie publică pentru stabilirea unui control eficient din partea statului asupra investiţiilor străine de capital în economia ţării, concomitent cu tendinţa de a înfăptui „canadizarea" economiei şi a diversifica relaţiile externe. Aceasta, în scopul de a reduce dependenţa economiei canadiene de capitalul străin, îndeosebi de cel din S.U.A.

La începutul lui 1975 capitalul străin controla aproape 90% din producţia canadiană de cauciuc şi aproape nouă-zecimi din cea de echipament de transport, peste 80% din producţia industriei chimice şi a tutunului, peste 70% din ramura construcţiilor de maşini ş.a.m.d. Conform datelor statistice oficiale, publicate în iunie a.c., volumul investiţiilor directe de capital străin în economia canadiană se ridica în 1970 la 26,4 miliarde dolari canadieni, din care 80% aparţin firmelor din S.U.A.

După o serie de măsuri legislative care limitau participarea capitalului străin în diferite ramuri ale economiei şi după inaugurarea (din 1972) a activităţii corporaţiei de stat „Canada Development Corp", menită să stimuleze — prin investiţii efectuate din fondurile statului — „canadizarea" treptată a ramurilor cu o pondere ridicată a investiţiilor străine, în noiembrie 1973 a fost adoptată legea privind supravegherea acestor investiţii. Spre deosebire de măsurile anterioare, această lege conţine prevederi unificate de reglementare a investiţiilor străine, acţiunea ei extinzîndu-se asupra tuturor ramurilor economiei Canadei.

O prevedere importantă a legii, care condiţionează aprobarea oricărei noi investiţii de capital străin, este obligaţia investitorului de a demonstra că de pe urma acţiunii sale va rezulta un avantaj considerabil pentru economia canadiană. Ţinîndu-se seama de problemele complexe pe care le ridică traducerea în viaţă a prevederilor legii menţionate, ea se efectuează treptat, la mijlocul lunii octombrie 1975 urmînd să înceapă etapa aplicării sale integrale.

Preferinţele tinerilor

O ANCHETĂ efectuată de sociologii bulgari în rîndurile unui eşantion de 10 000 de elevi de şcoală medie din oraşe şi sate, cu privire la profesiunea pe care ar dori s-o îmbrăţişeze în viaţă, a dus la concluzia că preferinţele tinerilor se îndreaptă către profesiunile care reclamă o pregătire mai înaltă.

Astfel, cele mai apreciate (cu un calificativ cifrat de 3,6 puncte din 5 posibile) sînt cercetarea ştiinţifică, învăţămîntul, medicina, ziaristica şi ingineria, urmate (cu calificativul de 3,1) de profesiunea de funcţionar în aparatul de stat, în sistemul comunicaţiilor etc.

În ceea ce priveşte meseria de muncitor calificat, situaţia este diferenţiată. De pildă, tinerii optează mai frecvent pentru meseria de muncitor în industria chimică, în construcţiile de maşini sau în transporturi, dar mai puţin în sectorul construcţiilor sau cel agricol. Se consideră, totuşi, că extinderea accelerată a mecanizării lucrărilor în aceste două sectoare şi îmbunătăţirea orientării profesionale vor preîntîmpina apariţia unei penurii de forţă de muncă calificată în domeniile respective ale economiei Bulgariei.

Inginer exportator

PENTRU a vinde bunuri de echipament în străinătate trebuie să fii un abil negociator, un bun tehnician, un comerciant bine informat şi un finanţist prudent — scrie revista franceză „L'Usine Nouvelle". Poate oare întruni un singur om toate aceste calităţi ?

În Franţa se încearcă găsirea unui răspuns concret la întrebare, prin dezvoltarea funcţiei de inginer exportator. În ultimii ani un număr crescînd de ingineri capătă pregătirea necesară funcţiei respective la Institutul de comerţ internaţional din Franţa. Se apreciază că această formă, cea mai recentă, de practicare a profesiunii de inginer reclamă dinamism, capacitatea de a te descurca singur în situaţii dificile sau neprevăzute, de a adopta hotărîri rapide etc. — în ultima analiză de a fi capabil nu numai să faci impresie bună, ci şi să convingi să eşti un interlocutor valabil.

Obiect de studiu: scrumbiile

MASTODONTUL de metal din fotografie reprezintă laboratorul submarin vest-german „Helgoland", în momentul efectuării ultimei toalete înainte de a porni într-o nouă misiune. Este vorba de imersiunea laboratorului în largul coastei atlantice a S.U.A., la nord de Boston, la o adîncime de 32 m. Aici o echipă de specialişti în biologie marină şi geologie îşi propune

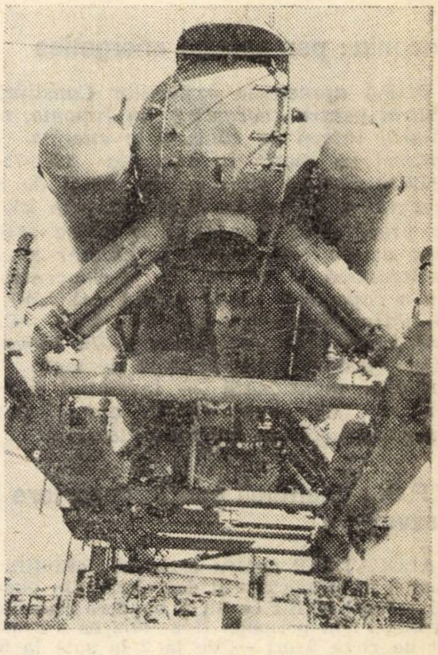

să studieze, timp de trei luni, viaţa scrumbiilor. Acţiunea se înscrie în cadrul unui program internaţional de cercetare a cauzelor pentru care în unii ani în apele Atlanticului de nord se întîlnesc numeroase bancuri de scrumbii, în timp ce în alţi ani pescarii rămîn cu năvoadele goale.

Creșterea prețurilor în economiile capitaliste este întotdeauna de natură inflaționistă?

În limbajul economic curent. prin inflatie se intelege procesul de creștere continuă și generală a prețurilor și. in consecintă. de scădere continuă a puterii de cumpărare a unei sume date de bani.

Deși. în mod curent. inflatia și creșterea prețurilor sint considerate procese similare. este bine să fie făcute unele delimitări. uneori foarte necesare. pentru a evita confuzia și interpretarea eronată a datelor statistice.

În practică. inflația nu este o simplă creștere a prețurilor. ci ea definește un dezechilibru grav și complex al întregii economii. dezechilibru care implică una sau mai multe din următoarele situații : un excedent al cererii globale (consumul) față de oferta globală (producția) ; un buget de stat cronic deficitar și creșterea excesivă a masei monetare ; majorarea continuă și susținută a costurilor ; dezechilibre cumulate ale plăților externe.

Datorită complexității fenomenului inflație. in literatura de specialitate se vorbește despre „procesul inflaționist“ sau „dezechilibrul inflationist“. iar lucrările care abordează inflația analizează amănunțit nu numai evoluția prețurilor, ci mai multe corelații macroeconomice (banii și creditul ; cheltuielile și veniturile bugetului guvernamental ; producția și consumul ; balanța de plăți ; mișcările de capital și valuta națională etc.) sau microeconomice (productivitatea muncii și salariile ; gradul de dotare tehnologică și cercetarea-dezvoltarea în intreprinderile producătoare ; profiturile și impozitele etc.).

Creșterea prețurilor reprezintă. într-adevăr. forma principală de manifestare a inflatiei. Există două metode de comensurare a procesului inflaționist. principala fiind cea a indicilor de prețuri. Dintre aceștia are o largă utilizare indicele prețurilor cu amănuntul. care arată evoluția prețurilor așa cum apar ele în fața consumatorului final. Prețurile cu amănuntul reflectă într-un mod elocvent efectele procesului inflaționist deoarece evoluția lor inglobează presiunile inflaționiste din toate etapele circuitului economic. Indicele prețurilor cu ridicata. arătind evoluția prețurilor în relațiile producători-intermediari (comercianți). reflectă cu precădere presiunile inflaționiste venite din domeniul producției și al schimbului. Inconvenientele acestor metode constau. în special. în faptul că indicii prețurilor cu amănuntul sau cu ridicata se calculează pe baza unor eșantioane limitate de produse considerate reprezentative. iar ponderea diferitelor prețuri nu este întotdeauna cea mai adecvată. În țările unde se calculează. indicele deflator al produsului național brut (sau al produsului intern brut) reflectă modificările de preț ale tuturor bunurilor și serviciilor care intră in compoziția p.n.b. (p.i.b.) în funcție de ponderea bunurilor și serviciilor respective în compoziția p.n.b. (p.i.b.). Deflatorul poate fi considerat, deci, ca un indicator de mai mare acuratețe al procesului inflationist. A doua metodă de comensurare a inflației este cea care se bazează pe calcularea puterii de cumpărare a banilor.

Există cazuri cînd dezechilibrul inflaționist coexistă cu o stabilitate aparentă a prețurilor deoarece. sub presiunea unor evenimente. guvernele pot introduce înghețarea sau controlul prețurilor. în timp ce alte fenomene. ca spre exemplu. creșterea excesivă a masei monetare sau tendința de creștere a costurilor. continuă. În acest caz inflatia se manifestă sub forme ca lipsa de produse pe piată. slăbirea calității produselor etc. În limbajul de specialitate se vorbește despre continuarea presiunilor inflaționiste în ciuda menținerii relativ stabile a prețurilor. De multe ori. trecerea perioadei de înghețare a prețurilor sau suspendarea controlului aduce un nou val de creștere a prețurilor care încearcă să „recupereze“ terenul pentru manifestarea inflatiei. De exemplu. perioada de înghetare și control al prețurilor în S.U.A. începînd cu august 1971 și pînă la sfîrșitul anului 1973 a fost urmată de o inflație galopantă în anul 1974.

În același timp. creșterea prețurilor nu este intotdeauna de natură inflaționistă. Este posibil ca prețurile să crească în unele sectoare și să scadă în altele. puterea de cumpărare a banilor rămînînd relativ stabilă. Mai mult. prețurile pot crește în anumite sectoare economice din alte motive decît dezechilibrul inflaționist. Spre exemplu. prețul mașinilor și utilajelor poate să crească datorită îmbunătățirii parametrilor tehnico-calitativi ai produselor. datorită diversificării tipodimensiunilor și materialelor înglobate în produsul finit. Se apreciază că în prezent mașinile-unelte lucrează cu randamente de trei ori mai mari decît în urmă cu 30 de ani astfel încit. deși prețul total al strungului a crescut. totuși. prețul relativ. pe unitatea de randament. este posibil să fi scăzut.

I. Mugur

Podul de la Cernavoda

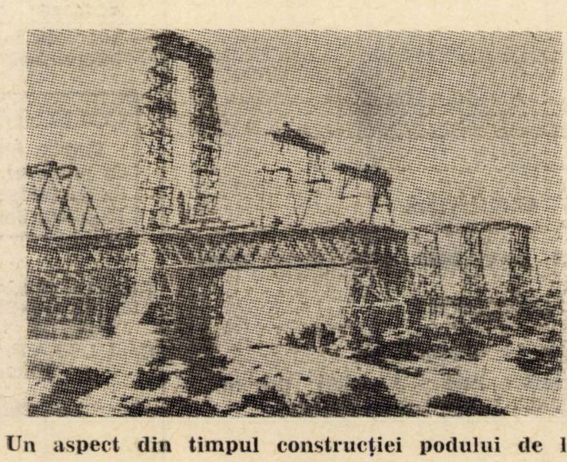

Un aspect din timpul construcției podului de la Cernavodă

Viorel Teodorescu. Galati — Podul de la Cernavoda de la a cărui inaugurare. în 1895. s-au implinit 80 de ani a fost un timp cel mai lung din Europa. aducind în același timp citeva mari inovatii constructive. Din ziua inaugurării și pînă astăzi pe el au trecut aproximativ 15 milioane de vagoane. Proiectantul lui. renumitul inginer constructor român Anghel Saligny. are la activul său și alte lucrări importante între care docurile și antrepozitele de la Galați și Brăila. amenajarea portului Constanța. calea ferată Tîrgu-Jiu — Filiași etc. Profesor la Școala națională de poduri și șosele. A. Saligny a fost membru al Academiei Române. între 1907 și 1916 fiind chiar președintele acesteia.

Unul din cele mai frumoase omagii ce au fost aduse construcției care rămîne cel mai strîns legată de numele lui Anghel Saligny. podul de peste Dunăre — „unind cele două maluri cu o singură linie. echilibrată. trainică și de o aeriană frumusețe“ — aparține tot unui membru al Academiei. Geo Bogza. „Un pod a fost ridicat. la sfîrșitul veacului trecut peste apele Dunării. un pod metalic. înalt și zvelt — pecete a geniului nostru pe aceste pămînturi. Pe el trec trenuri. ziua și noaptea. făcîndu-l să vibreze îndelung. iar el trece peste bătrînul fluviu. parcă prin aer. indrăzneț ca un vis. cea mai fericită și inspirată întruchipare a noțiunii de construcție“.

La aniversarea trenului

Voinea Comănescu. Filiași — În momentul cind intr-adevăr se aniversează 150 de ani de la prima cursă pe calea ferată a unui tren de călători (cu locomotiva englezului George Stephenson) atenția publicului se îndreaptă nu numai spre trecut. ci și spre viitor. Unul din experimentele cele mai interesante în momentul de față. al Societății naționale a căilor ferate (S.N.C.F.) din Franța. constă în punerea în circulație în decurs de trei ani a 1 000 de vagoane de o concepție cu totul nouă. care în multe privințe amintesc mai mult de avion decît de tren. Astfel. vagoanele — inclusiv cele de clasa a doua —. lungi de 26 de metri. nu mai au compartimente. ci doar un culoar central. de o parte și de alta fiind dispuse 84 de scaune (în rînduri de cîte patru). așa cum se vede în fotografie. În condițiile dispariției compartimentelor. două probleme s-au pus în mod deosebit : cea a zgomotului sporit și cea a dispariției locului de destindere pe care il reprezenta vechiul culoar. Ele au fost rezolvate prin insonorizarea interiorului vagonului și respectiv prin includerea în componența trenurilor de cursă lungă a unuia sau mai multor vagoane-bar. dotate și cu ziare și oferind diverse servicii. În plus. fiecare scaun are o măsuță și o lampă individuală. un port-bagaj deasupra scaunului. ca în avion. iar fiecare vagon dispune de instalatiile necesare pentru păstrarea mîncării calde sau reci. Insonorizarea vagonului a necesitat renunțarea la deschiderea ferestrelor. ceea ce la rîndul său a cerut introducerea aerului condiționat. Amenajările interioare sînt rezultatul muncii unor cunoscuți designeri.

În plus. remarcă săptămînalul **L'Express**. noile vagoane nu numai că oferă călătorilor un confort sporit. dar la capacitate egală costă și cu 20% mai puțin decît vagoanele tradiționale.

Cursele experimentale. efectuate in 1972 pe ruta Paris—Marsilia. au permis anchetarea a peste 2 300 de călători, al căror comportament a fost de altfel surprins de camere de filmat și analizat apoi de specialiști. De atunci modelul noului vagon a suferit numeroase perfecționări. Astăzi asemenea vagoane circulă pe ruta Paris — Bordeaux. urmînd a fi introduse în curind și pe alte magistrale feroviare (către Marsilia. Toulouse, le Havre).

ASIGURAŢI-VĂ ABONAMENTUL
LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE ANUL 1976!

În fiecare vineri apare

REVISTA ECONOMICĂ. O largă reflectare a problemelor actuale ale economiei întreprinderilor şi centralelor industriale prin analize economico-financiare, investigarea direcţiilor de perfecţionare a activităţii diferitelor compartimente, a relaţiilor funcţionale şi de cooperare, a conducerii şi organizării unităţilor economice.

REVISTA ECONOMICĂ. Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă şi de formare a gîndirii economice.

REVISTA ECONOMICĂ. O cale de perfecţionare continuă prin contactul cu cele mai noi metode şi concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică — un instrument de lucru indispensabil specialiştilor din economia modernă.

REVISTA ECONOMICĂ. O sursă de referinţă în bibliografia economică la dispoziţia tuturor cadrelor din învăţămînt, studenţilor şi elevilor, precum şi celor antrenaţi în programe de perfecţionare profesională şi în învăţămîntul politico-ideologic de partid.

REVISTA ECONOMICĂ. Un barometru al evoluţiei conjuncturii economice internaţionale, o reflectare a tendinţelor economiei mondiale în opinia unor specialişti de prestigiu.

REVISTA ECONOMICĂ. Un ghid la dispoziţia tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoaşterea şi aplicarea corectă a legislaţiei economice şi actelor normative, prin comentarii, adnotări, speţe şi consultaţii.

REVISTA ECONOMICĂ. Un auxiliar preţios în munca lucrătorilor din sectoarele aprovizionare şi desfacere pentru cunoaşterea capacităţilor şi stocurilor disponibile.

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asiguraţi primirea ei şi a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Preţul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc la Oficiile poştale de la oraşe şi sate sau expediind contravaloarea prin mandat poştal direct pe adresa redacţiei („Revista economică" – Bucureşti, Calea Dorobanţi nr. 11–25, Cont I.S.I.A P. nr. 69 51 301 50 – B.N.R.S.R. filiala sector 1 Bucureşti).

● Unităţile socialiste se pot abona la oficiile poştale de la oraşe şi sate sau expediind contravaloarea prin mandat poştal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa şi expedia neîntîrziat redacţiei noastre formularul de comandă de mai jos.

Către,
REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanţilor nr. 11–25
Bucureşti

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică" pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . x 260 lei = . . . lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . .
deschis la . . . . prin dispoziţie de încasare.

(L.C.)

Director,

Contabil şef,

ÎN SPRIJINUL TUTUROR UNITĂŢILOR ECONOMICE

Pentru valorificarea rapidă a materialelor şi capacităţilor disponibile :

REVISTA ECONOMICĂ publică, la cererea întreprinderilor, liste şi anunţuri privind oferte şi cereri de produse, piese de schimb, capacităţi de producţie, utilaje transferabile, prestaţii de servicii etc.

Listele şi anunţurile vor fi expediate pe adresa redacţiei.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr-ului 41/10 octombrie 1975

— 30 de ani de la Conferinţa Naţională a P.C.R. din octombrie 1945. Consecvenţă şi principialitate revoluţionară în conducerea de către P.C.R. a destinelor României (lector univ. dr. **Gh. Ciulbea**) 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— O sarcină de prim ordin a întreprinderilor : Creşterea gradului de utilizare a metalului (ing. **R. Păunescu, L. Ţintea**) 4
— Profilul industriei locale (**A. Soare**) 6
— Judeţele ţării pe traiectoria progresului : Hunedoara 8
— Tehnoexpo '75 — un eşantion al progresului tehnic. (**George Haseganu**) 9

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Puncte de vedere. Optica financiară în conducerea operativă a întreprinderii (lector dr. **Paul V. Bran**). 10
— Modelarea conducerii întreprinderii (conf. dr. **Eduard Rădăceanu**) 13

TEORII ● IDEI

— Documentar economic. În ajutorul participanţilor la învăţămîntul politico-ideologic de partid. Cursul : Studierea politicii economice interne şi internaţionale a P.C.R. Tema III. Sistemul relaţiilor socialiste de producţie. Programul Partidului Comunist Român despre perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie în actuala etapă de dezvoltare a economiei româneşti. (prof. univ. **Aurel Negucioiu**). 15
— Şcoli ● curente ● economişti : Fr. List şi gîndirea economică din România (II) (**Aneta Spiridon**) 20

ECONOMIA MONDIALĂ

— Codificarea drepturilor şi obligaţiilor fundamentale ale statelor — componentă esenţială a noii ordini economice şi politice internaţionale (III) (dr. **Nicolae Ecobescu**, dr. **Victor Duculescu**) 22
— Tendinţe în fluxurile financiare internaţionale (**Mugur Isărescu**) 26

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25, Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

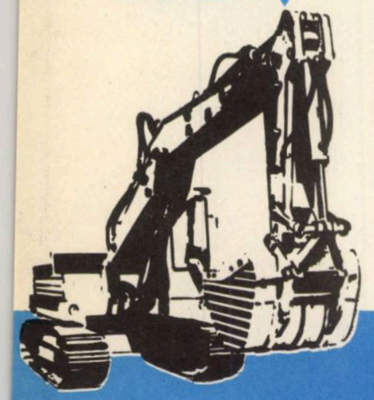

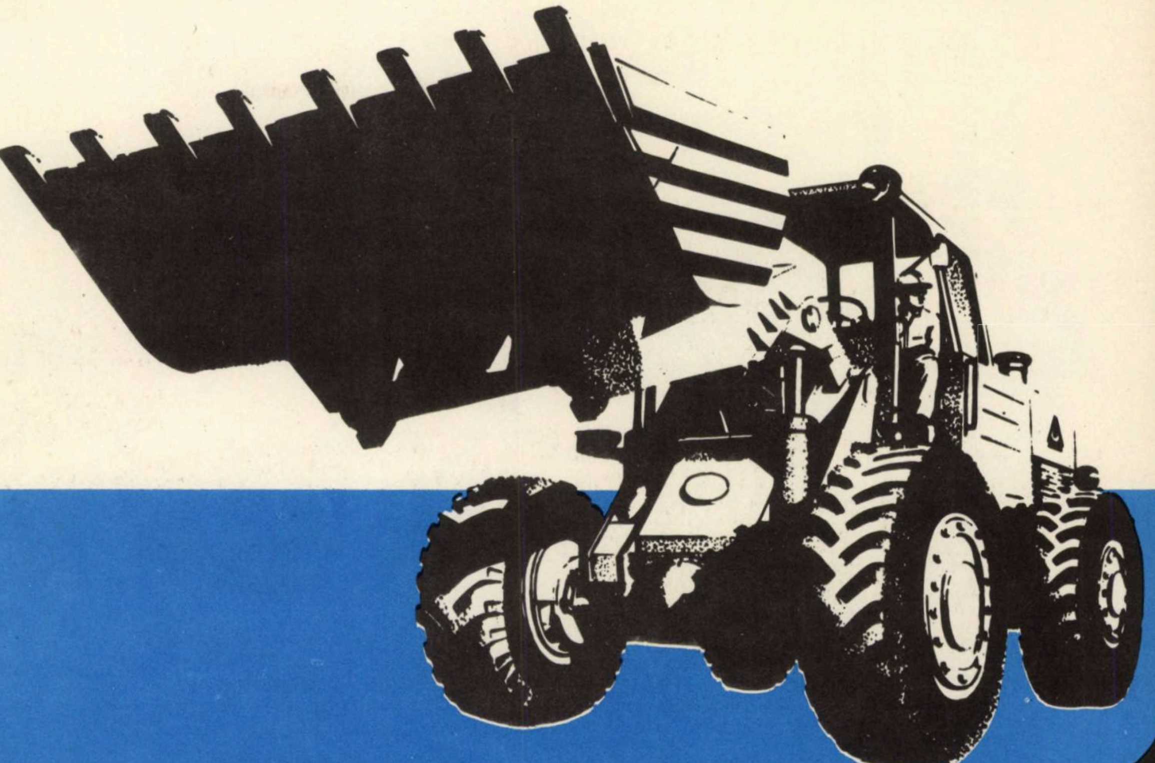

bumar

Exportator de maşini poloneze pentru construcţii

vă invită să vizitaţi expoziţia sa de maşini organizată în cadrul EXPOZIŢIEI INTERNAŢIONALE TEHNICE — TEHNOEXPO '75 Bucureşti, 12 — 21 octombrie 1975.

În timpul expoziţiei se vor face demonstraţii cu :

- — încărcătoare hidraulice cu capacitatea cupei de : 1,8; 3,1; 4 m^3;
- — excavatoare cu capacitatea cupei de 1,2 m^3, produse sub licenţa firmei MENOK;
- — maşini pentru lucrări de finisaj în construcţii;
- — macarale pe camioane cu dispozitive telescopice şi cu grindă cu zăbrele, cu o capacitate de 6, 10, 16, 30 şi 40 t;
- — maşini pentru construcţii de şosele
- — cărucioare cu furcă cu motor de combustie şi electrice.

Specialiştii şi comercialiştii firmei BUMAR vă invită să vizitaţi această expoziţie.

Întreprindere de Comerţ Exterior

BUMAR

00—828 Varşovia/Polonia
ul. Marchlewskiego 11
C.P. 85, telex 815805.

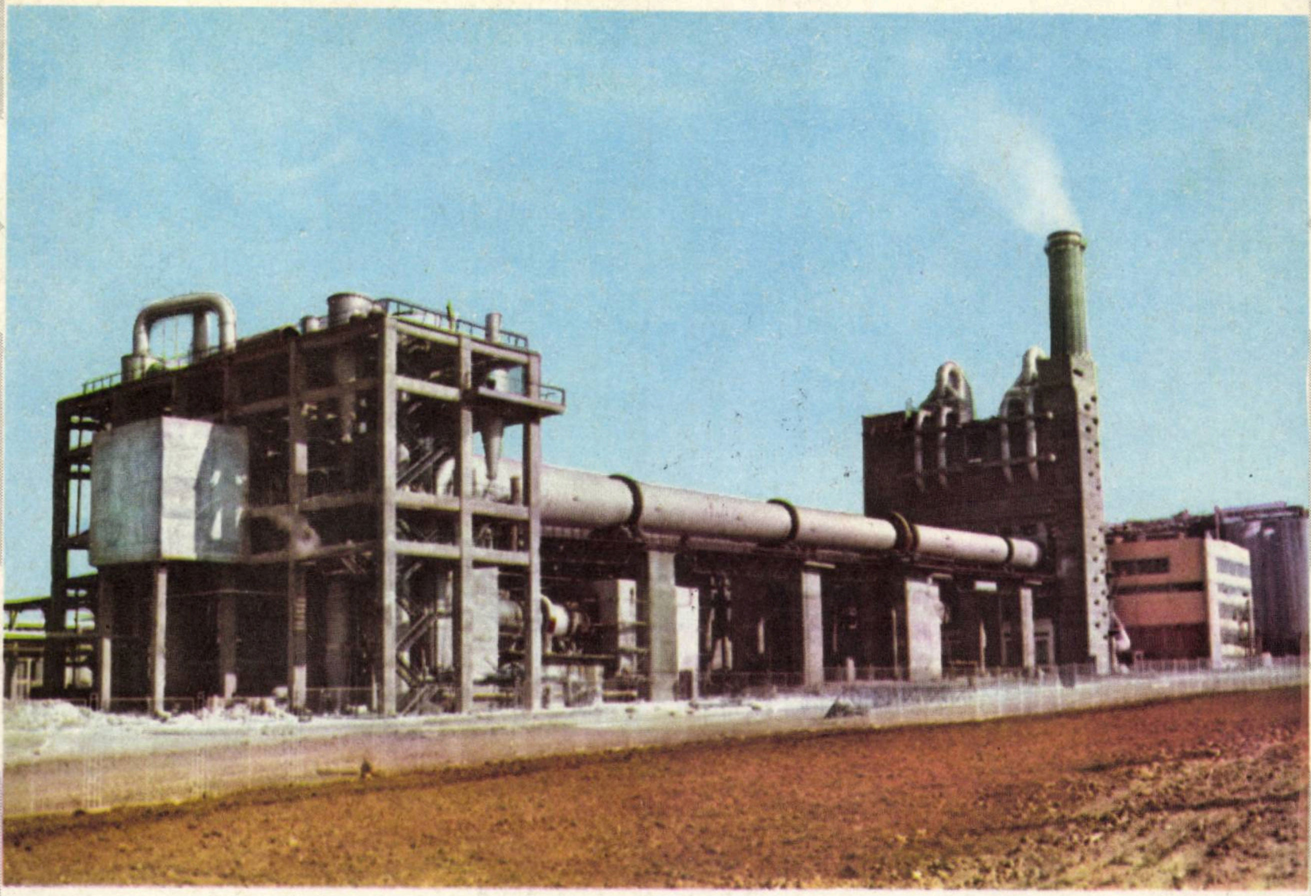

1975 OKT 30

ÎNTREPRINDEREA DE ALUMINĂ - TULCEA

șoseaua Isaccei km. 2
Tel. 13576 ; telex : 430

unitate cu o tehnologie modernă pe linia prelucrării bauxitelor prin procedeul Bayer

Produce

ALUMINA CALCINATĂ,
comparabilă calitativ, cu cele mai bune produse similare de pe piața mondială.

646

R HG

revista economică

42 17•X 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Femeile – o forță remarcabilă a progresului economic și social

66

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

„O puternică dezvoltare va cunoaşte industria chimică, care va asigura valorificarea superioară a resurselor de materii prime interne, realizarea unei game largi de produse chimice, care să satisfacă pe deplin necesităţile tuturor ramurilor industriei, ale întregii economii naţionale. O atenţie deosebită va fi acordată satisfacerii cerinţelor de îngrăşăminte şi alte substanţe chimice necesare agriculturii. Se va acţiona în direcţia dezvoltării producţiei de fire şi fibre sintetice, de cauciuc şi mase plastice, deosebit de necesare economiei ţării. Chimia va produce pe cale sintetică noi înlocuitori ai diferitelor materiale cu caracteristici superioare".

„Programul Partidului Comunist Român
de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate
şi înaintare a României spre comunism"

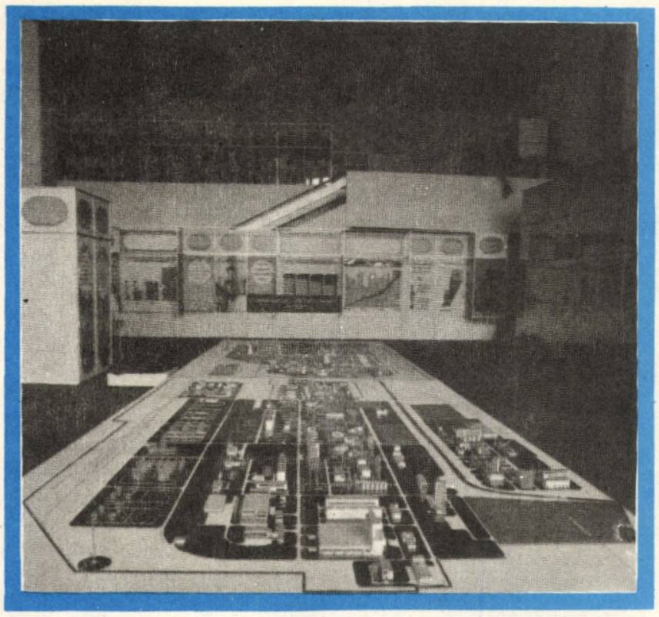

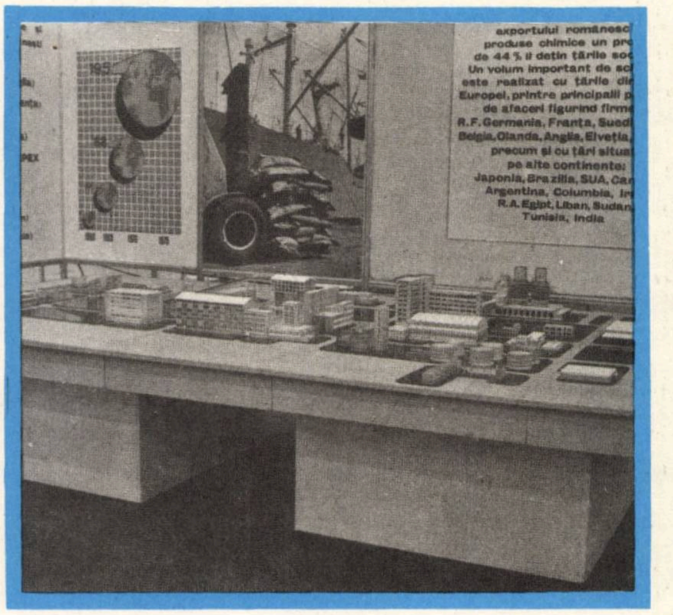
exportului românesc
produse chimice un pr
de 44 % îl deţin ţările so
Un volum important de sc
este realizat cu ţările di
Europei, printre principalii p
de afaceri figurind firm
R.F.Germania, Franţa, Sued
Belgia, Olanda, Anglia, Elveţia,
precum şi cu ţări situa
pe alte continente:
Japonia, Brazilia, SUA, Ca
Argentina, Columbia, In
R.A.Egipt, Liban, Sudan
Tunisia, India

DINAMICA PRODUCŢIEI GLOBALE ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ (%)

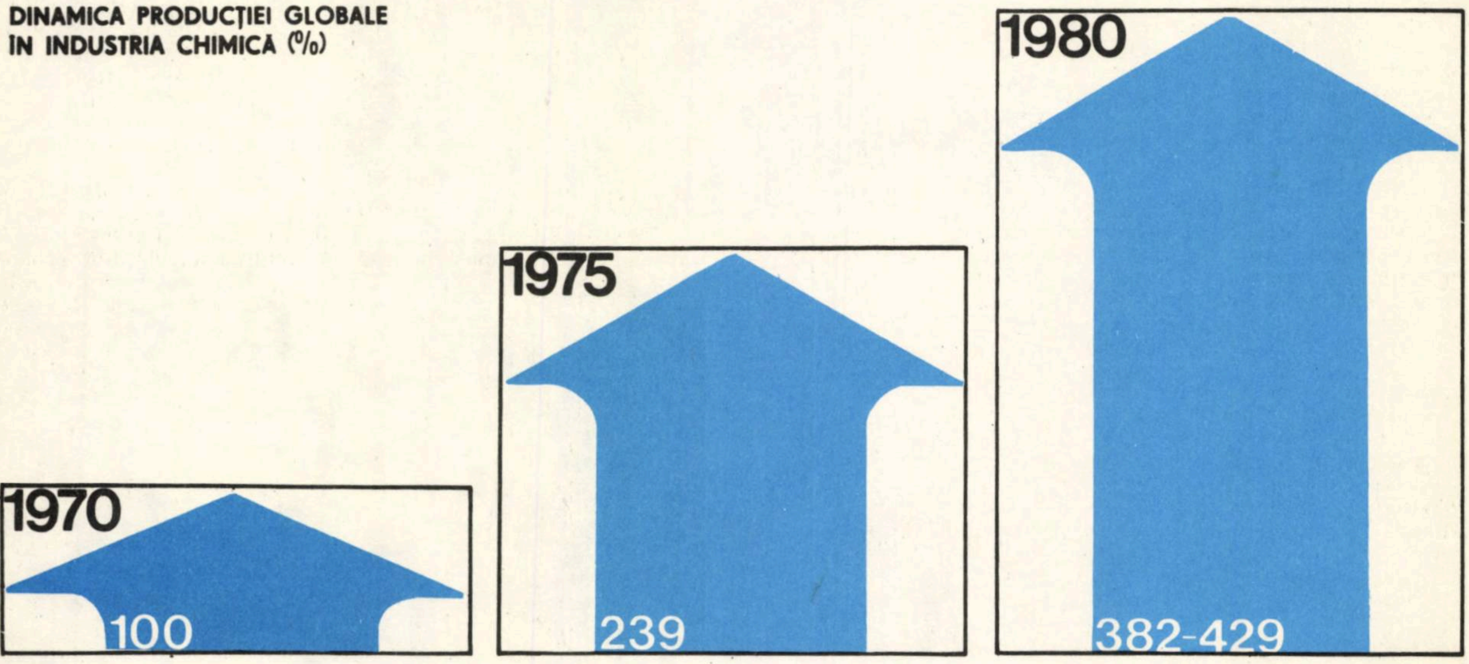

ROMÂNIA OCUPĂ LOCUL 10 ÎN LUME LA PRODUCŢIA CHIMICĂ

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

IDEOLOGIE-POLITICĂ-EDUCAȚIE

RESPONSABILITATEA FAȚĂ DE VALORILE MATERIALE ȘI SPIRITUALE ALE SOCIALISMULUI

RESPONSABILITATEA, ca element al raporturilor sociale obiective și, în același timp, ca fapt de conștiință specific uman, în absența căruia este pur și simplu de neconceput vreun tip de relații sociale, formează obiect de meditație pentru filozof și politolog, pentru economist și sociolog, pentru jurist și etician, pentru pedagog și istoric. Nici unul nu-și poate adjudeca conceptul de responsabilitate fără riscul de a-l sărăci prin unilateralizare sau de a-l lipsi de caracter operațional printr-o tratare speculativă, lipsită de contactul informațional cu realitățile economico-sociale concret-istorice, cu terenul suficient de „accidentat“ al vieții umane cotidiene. Iată de ce, a contopi, într-o viziune dialectică unitară, unghiurile de vedere filosofic, economic, sociologic, politologic, juridic, etic, educațional asupra responsabilității sociale și individuale, a trata într-un spirit interdisciplinar această problemă cardinală a funcționalității — la parametrii ridicați — a sistemului social, nu semnifică cîtuși de puțin un gen de „împăcare“ gnoseologică și epistemologică între reprezentanții diferitelor științe, ci singurul demers util din punct de vedere practic și valid sub raport teoretic, metodologic. Este, totodată, singura cale de acces către complexul de fenomene economico-sociale, organizaționale și spirituale care învederează că responsabilitatea se cere considerată ca unul din pilonii înșiși ai existenței și devenirii oricărei societăți. Cu atît mai mult ai societății socialiste, a cărei geneză și evoluție — atît pe plan material, economic, instituțional, cît și pe plan spiritual, ideologic, moral — cunoaște o serie de particularități avînd incidențe directe asupra structurii și orientării responsabilității colective și individuale, conferind acestui factor un rol ce poate fi înscris fără ezitare în sistemul forțelor motrice spirituale ale edificării socialismului multilateral dezvoltat.

Specificul responsabilității în socialism

ORIGINALITATEA genezei și evoluției societății socialiste rezidă în multe elemente. Dintre acestea, în cazul de față, interesează cel puțin următoarele : imposibilitatea formării relațiilor economico-sociale (în primul rînd a relațiilor de proprietate) de tip socialist **în sînul** orînduirii capitaliste. Primul corolar : necesitatea obiectivă inexorabilă a cuceririi, a „smulgerii“ pe cale revoluționară a puterii politice din mîna burgheziei ca premisă obligatorie, ca punct de pornire pentru implantarea relațiilor de producție și sociale de esență socialistă. Al doilea corolar : posibilitatea obiectivă și necesitatea (ce se cere conștientizată științific, ideologic și politic) de a elimina treptat dezvoltarea economico-socială spontană, stihinică, scăpată de sub controlul social colectiv și de a concepe și dirija **întregul** proces social în mod **conștient, planificat, raționalizat** și **umanizat.** Pentru cei ce subapreciază dificultățile acestui act, într-adevăr demiurgic, trebuie formulat al treilea corolar : atît în sfera infrastructurii economice, cît și în aceea a suprastructurilor mentale, socialismul în construcție se contrapune radical și are de învins nu numai **o singură** formație economico-socială, cea burgheză, ci a întregului șir de orînduiri bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, cu cortegiul lor de privilegii, cu mentalități predominant individualiste, egocentrice generate de această proprietate. Împrejurări istorice concrete (Istoria s-a dovedit „nerăbdătoare“ !) au făcut ca majoritatea actualelor țări socialiste să fi avut un proaspăt trecut semi-feudal sau chiar prefeudal, să cunoască o acută subdezvoltare economică și zguduitoare discrepanțe culturale. Aceste împrejurări au accentuat dificultățile obiective, atît de ordin economic cît și cultural, au încîlcit, „ghemul“ contradicțiilor sociale pe care noua societate, noua clasă ce deține puterea politică, clasa muncitoare, le are de învins și de soluționat **în mod conștient.** Și aceasta recurgînd nu numai la pîrghii economice, juridice, instituționale noi, dar și la resursele energetice ale unei noi conștiințe sociale — ea însăși într-un proces de constituire și generalizare — înăuntrul căreia se schimbă radical raportul dintre interesul privat și cel social colectiv, iar responsabilitatea, decurgînd dintr-o investitură socială, dintr-un mandat social caracteristic sistemului democrației socialiste capătă sensuri, funcții, consecințe noi.

„O parte componentă indispensabilă a democrației socialiste — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este creșterea spiritului de răspundere civică, întărirea conștiinței îndatoririi tuturor de a-și consacra forțele, capacitatea, competența binelui public, intereselor generale ale națiunii“**[1]**.**

Faptul economico-social obiectiv, — de natură să confere identitate proprie și superioritate istorică incontestabilă socialismului — al simultaneității sau coincidenței dintre statutul omului muncii de producător, de proprietar **colectiv** al mijloacelor sociale de producție, de subiect al puterii politice decizionale și executive supreme, reprezintă fundamentul, de asemenea, obiectiv al constituirii unui nou tip de responsabilitate individual-socială : responsabilitatea de apartenență.

O dată cu abolirea puterii politice a burgheziei, a proprietății private asupra mijloacelor de producție și cu instituirea și dezvoltarea proprietății socialiste — de stat și cooperatiste — totalitatea unităților producătoare de valori materiale **aparțin** înșiși producătorilor asociați. Lor le aparține și răspunderea gestiunii acestor unități. Produsele muncii, venitul național **aparțin** integral aceluiași subiect colectiv. Totalitatea instituțiilor politico-statale și obștești, a instituțiilor social- culturale și educaționale etc., conducerea acestora **aparține** oamenilor muncii. Tot lor le aparține responsabilitatea funcționării optime a acestor instituții.

Dreptul de decizie în toate problemele și la toate nivelurile s-a socializat, el **aparține** colectivității împreună cu responsabilitatea ce o incumbă un asemenea drept fundamental. Investitura cu o funcție de conducere nu este, în sistemul democrației socialiste, echivalentul unui privilegiu, ci al unui mandat temporalizat, supus controlului social și principiului revocabilității. Prin multiple și variate forme organizaționale, perfectibile încă, oamenii muncii **participă** direct și prin mecanisme reprezentative la conducerea și administrarea **propriilor** întreprinderi și instituții, la realizarea funcțiilor interne și externe ale **propriului** stat, la repartiția din ce în ce mai echitabilă a **propriului** venit național, a valorilor materiale și spirituale create prin propria muncă. Este ceea ce am putea denumi **participarea de apartenență** căreia îi și corespunde **responsabilitatea de apartenență**.

Aceasta înseamnă **conștiința** faptului că **obiectul** responsabilității — gospodărirea judicioasă a valorilor materiale și spirituale încredințate de societate, utilizarea rațională, eficientă a tuturor resurselor materiale și umane, protejarea vigilentă și amplificarea sistematică a proprietății socialiste, **prevenirea** pagubelor și risipei, promovarea normelor juridice și etice socialiste, respectarea strictă a legalității — coincide deplin, pentru prima oară în istorie, cu interesele vitale ale subiectului individual și colectiv al responsabilității. În această perspectivă, responsabilitatea nu este o categorie filozofică sau morală abstractă, lipsită de determinări economico-sociologice și juridice concrete și de istoricitate *.

În socialism **responsabilitatea este o parte constitutivă a conștiinței politice, juridice, filozofice și etice socialiste**, avînd purtători sociali concreți, personalizați, este o **expresie** vie a acestei conștiințe materializată în totalitatea relațiilor economico-sociale, a raporturilor interpersonale și macrosociale, este o manifestare, în versiunea practicii cotidiene, a **înțelegerii** de către membrii societății a obligațiilor ce decurg din locul pe care îl ocupă fiecare ins în diviziunea socială și ierarhică a muncii, din calitatea de cetățean, de component al unui organism colectiv de conducere, al unei comunități, al unei familii etc.

„În esență — după părerea exprimată de Miron Constantinescu — responsabilitatea este un raport de obligații, un sistem de relații (angajamente tacite, obligații mărturisite) între a) ins, cetățean, colectivitate ; b) grup-cooperativă, asociație-societate... Cunoașterea și conștiința acestor relații reciproce este ceea ce numim **simțul răspunderii**“.

Responsabilitatea, ca cerință socială obiectivă precis formulată pentru fiecare tip de activitate și relație socială, sancționată juridic și etic, pe de o parte, și simțul sau mai exact **conștiința** responsabilității încredințate individului social sau asumate de el, pe de altă parte, — iată termenii în care se pune și problema creșterii responsabilității tuturor oamenilor muncii, îndeosebi a cadrelor de conducere față de valorile materiale și spirituale ale societății noastre socialiste, care aparțin producătorilor înșiși.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu.** „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 4, Editura politică, 1970, pag. 309.

Responsabilitatea – expresie a conștiinței socialiste în acțiune

DINCOLO DE ORICE CONSIDERENTE teoretice, de principiu, indiscutabil necesare, problema responsabilității se pune în termenii acțiunii, ai practicii sociale cotidiene, ai perfecționării conducerii, planificării, organizării fiecărui domeniu de activitate economico-socială, ai creșterii gradului de funcționalitate și de eficiență a întregului sistem organizațional în scopul realizării obiectivelor concrete formulate în Directivele Congresului al XI-lea cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pe perioada 1981—1990.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea treptată spre comunism se înscriu într-un continuum dialectic, jalonat de planurile cincinale de dezvoltare economico-socială a țării, ale căror prevederi exprimă în obiective precise necesitățile și posibilitățile creșterii economice și ridicării standardului de viață al populației în fiecare etapă.

Ne aflăm pe puntea de trecere de la un cincinal la altul. Experiența realizării ultimului cincinal — facilitată de marea întrecere națională a înfăptuirii sale înainte de termen — a demonstrat convingător că există o corelație semnificativă între performanțele activităților economice și creșterea conștiinței socialiste participative a maselor, în primul rînd, creșterea conștiinței și a simțului responsabilității față de rezultatele muncii. Faptul că producția industrială globală a înregistrat în patru ani și jumătate un ritm mediu de creștere de circa 14 la sută, că ritmul creșterii produsului social este de 11,5 la sută față de 10,1 la sută cît prevedea cincinalul, iar venitul național sporește într-un ritm anual de 12,6 la sută față de 11—12 la sută cît fusese stabilit, reprezintă efecte materializate ale conștiinței socialiste în acțiune, ale simțului de responsabilitate a celor ce muncesc, a cadrelor mandatate cu funcții de conducere. Bilanțul pozitiv al realizării actualului cincinal, dovadă a caracterului său realist și mobilizator, este totodată o replică a faptelor dată atitudinilor rezervate și sceptice care au însoțit lansarea lui cu cinci ani în urmă. Viața a demonstrat încă o dată, cu putere, capacitatea partidului nostru, a clasei muncitoare de a asigura mersul înainte tot mai accelerat al economiei, științei și culturii românești, progresul neîntrerupt pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării întregii noastre națiuni Este o apreciere de valoare care înglobează în sine manifestarea nemijlocită a spiritului de responsabilitate socială și politică a constructorilor socialismului multilateral dezvoltat, a elementelor definitorii ale conștiinței socialiste, considerată, pe drept cuvînt, de partidul nostru ca forță motrice activă a edificării noii societăți.

Corelația dintre gradul de responsabilitate, pe de o parte, ritmurile și costurile dezvoltării noastre economico-sociale, pe de altă parte, se relevă ca semnificativă și influentă și sub celălalt aspect, al unor deficiențe, lipsuri, rămîneri în urmă, și pagube înregistrate de economia națională, asupra cărora a atras atenția Congresul al XI-lea și Plenara din iulie a.c. Or, neajunsurile — unele serioase — în organizarea și funcționarea întreprinderilor, întîrzierea în înfăptuirea unor investiții, în punerea în funcțiune a unor întreprinderi noi, în realizarea producției și indicatorilor de eficiență ai acestora, conform studiilor tehnico-economice, în valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ș.a. — nu pot fi separate, din punct de vedere cauzal, de deficiențele și fisurile din zona conștiinței profesionale și civice, din structura și orientarea spiritului de responsabilitate față de valorile materiale și spirituale ale societății noastre socialiste. Prezența, uneori chiar recidiva, acelorași tipuri de lipsuri atestă că nu pe toată suprafața sistemului nostru social se manifestă același nivel ridicat de conștiință socialistă, de competență profesională, că sînt încă multe de făcut pentru ca ceea ce denumeam participare **de apartenență** și responsabilitate **de apartenență**, specifice orînduirii socialiste, să se manifeste pretutindeni, în fiecare unitate socialistă, în toate colectivele de producători, pe tot traiectul sistemului organizațional cu aceeași intensitate și eficacitate economico-socială.

Iată de ce una dintre pîrghiile principale de care depinde realizarea sarcinilor majore ale cincinalului 1976—1980 este fără îndoială **cultivarea pe toate căile a spiritului de responsabilitate a cadrelor de conducere, a tuturor oamenilor muncii,** implantarea în conștiința **fiecărui** cetățean a ideii că, în societatea noastră, cresc foarte mult semnificațiile și consecințele sociale colective ale muncii individuale, ale simțului de răspundere personală față de sarcinile încredințate. Într-o societate care își bazează existența și dezvoltarea pe principiile socialiste ale cooperării și colectivismului, responsabilitatea capătă dimensiunile unui **factor de creștere a solidarității sociale** în acțiunea comună de înfăptuire a planului unic de dezvoltare economico-socială a țării, elaborat de partid cu sprijinul și cu participarea activă a producătorilor înșiși.

Așa cum s-a subliniat cu claritate în documentele Congresului al XI-lea, **„Vastul program de dezvoltare a industriei socialiste prevăzut pentru cincinalul viitor impune măsuri ferme pentru organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, întărirea ordinei și a disciplinei, a spiritului de răspundere în toate sectoarele, pentru continua perfecționare a activității ministerelor, centralelor și întreprinderilor“.** Ridicarea întregii munci de conducere, planificare, organizare și control la nivelul cerințelor complexe, actuale și de perspectivă, ale dezvoltării întregii economii naționale, așezarea ei consecventă pe baze științifice oferă un vast teren de afirmare a spiritului de responsabilitate a cadrelor, cere sporirea exigenței față de performanțele activității de conducere, creșterea competenței și a orizontului lor politico-ideologic.

Ca expresie esențială a conștiinței socialiste militante, revoluționare, spiritul de responsabilitate al cadrelor de conducere este rezultanta împletirii dintre cunoștințe de specialitate, experiență profesională și convingerile social-politice comuniste. Conștiința politică orientează și fructifică competența profesională, iar aceasta transpune în practică exigențele și obiectivele politicii partidului, asigură soluționarea la timp, eficientă a tuturor problemelor pe care le ridică dezvoltarea economiei noastre naționale, a învățămîntului, științei și culturii.

Ridicarea considerabilă a spiritului de responsabilitate a cadrelor de conducere și a tuturor membrilor societății noastre este obiectiv determinată de sporirea continuă a patrimoniului de valori materiale și spirituale, a fondurilor investite pentru dezvoltarea economică, pe baza tehnologiilor moderne foarte costisitoare, cît și pentru dezvoltarea serviciilor publice, a sectorului social și cultural.

Obținerea volumului și calității valorilor scontate din investițiile de resurse materiale și umane făcute angajează în cel mai înalt grad spiritul de responsabilitate al cadrelor, al maselor muncitoare. În acest sens, așa cum subliniază documentele de partid, sînt necesare intensificarea ritmurilor de execuție a investițiilor începute, recuperarea restanțelor, respectarea cu rigurozitate a termenelor de punere în funcțiune la toate obiectivele prevăzute în plan, mai buna organizare a muncii pe șantiere, livrarea la termenele contractuale a mașinilor și utilajelor tehnologice, grija pentru pregătirea forței de muncă necesare și ridicarea calificării acesteia. În unitățile economice, rămîn prioritare obiectivele realizării și depășirii planului la toți indicatorii, recuperarea restanțelor la producția fizică, realizarea de economii și reducerea costurilor de producție, în special prin micșorarea considerabilă a consumurilor specifice, prin creșterea productivității muncii.

Îndeplinirea marilor sarcini ale cincinalului viitor, cincinal al revoluției științifico-tehnice, este strîns legată de realizarea unui comerț exterior dinamic și eficient, de participarea și mai activă la schimburile și cooperarea economică internațională, ceea ce impune manifestarea unui accentuat spirit de răspundere pentru nivelul calitativ și gradul de competitivitate al produselor noastre. O mare atenție se cere acordată gospodăririi resurselor valutare destinate importurilor, calității produselor importate. De asemenea, se impune a valorifica cu mai mult spirit de răspundere potențialul creației tehnico-științifice românești, care și-a dovedit în atîtea ramuri forța și originalitatea.

Practic nu există domeniu, sferă mai largă sau mai restrînsă a activității economice, tehnico-științifice, culturale în care spiritul de responsabilitate, ca expresie majoră a conștiinței socialiste și a spiritului revoluționar, să nu aibă de spus un cuvînt hotărîtor. În viziunea partidului nostru afirmarea revoluției tehnico-științifice, în genere orientarea spre modernizare și eficiență economică, se cere realizată o dată cu afirmarea hotărîtă a spiritului revoluționar, a conștiinței socialiste militante, a responsabilității politice și etice a cadrelor de partid și de stat, a tuturor celor ce muncesc. **„Transpunerea în viață a obiectivelor mărețe înscrise în planul cincinal 1976—1980 —** după cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cere din partea tuturor o activitate intensă, susținută, muncă disciplinată, spirit de răspundere, o preocupare de zi cu zi pentru organizarea superioară a muncii, măsuri ferme pentru punerea cît mai largă în valoare a rezervelor și posibilităților existente în fiecare județ, în fiecare oraș și comună, în fiecare întreprindere și loc de muncă“**[2].

Funcția „profilactică" a responsabilității

ÎN MOD FIRESC, sensul juridico-administrativ al noțiunii de responsabilitate pune accentul pe sistemul de sancțiuni și recuperări pentru cazurile de încălcare a normelor și dispozi-

Petru PÎNZARU

(Continuare în pag. 32)

---

[2] **Nicolae Ceaușescu.** „Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român si Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice si Sociale a României din 21—22 iulie 1975“.

ECONOMIE NATIONALA

CINCINALUL 1976 — 1980: ORIENTĂRI, STRUCTURI, EFICIENȚĂ

Corelația produs social – cheltuieli materiale – venit național

PORNIND de la faptul că progresul economic și social al țării nu poate avea loc decît pe baza dezvoltării continue a forțelor de producție, Partidul Comunist Român pune un accent deosebit pe crearea unor condiții care să determine creșterea permanentă și în ritmuri rapide a produsului social și a venitului național. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru edificarea comunismului în România — obiectiv fundamental al etapei următoare de dezvoltare a țării noastre — ca și asigurarea unei înalte eficiențe, reclamă, ca o cerință majoră, realizarea unor asemenea corelații *în evoluția indicatorilor respectivi încît să permită creșterea puterii economice a țării, sporirea avuției naționale și ridicarea sistematică a nivelului de trai al populației, apropierea statului nostru de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Aceasta presupune ca, în cadrul corelațiilor respective,* ritmul de creștere a venitului național să devanseze ritmul de creștere a produsului social în toate ramurile producției materiale, *și nu numai într-una sau alta, indiferent de ponderea pe care acestea o au în crearea și creșterea venitului național.*

Cu alte cuvinte, aceasta înseamnă că, în cadrul evoluției rapide a produsului social, creșterea fondului de înlocuire (a cheltuielilor materiale de producție) să înregistreze un ritm mai lent decît creșterea venitului național și, implicit, decît a produsului social, *astfel încît, de la o perioadă la alta, la aceeași mărime a cheltuielilor materiale de producție să se obțină o mărime sporită de venit național.*

Dinamica unor indicatori sintetici

ȚINÎND SEAMA de influențele multiple ale reducerii cheltuielilor materiale asupra corelației dintre creșterea produsului social și cea a venitului național, în planul cincinal 1971—1975 s-a prevăzut — pentru prima oară în anii de conducere planificată — o creștere mai rapidă a venitului național în comparație cu cea a produsului social. Pentru cincinalul 1976—1980 se prevede continuarea consecventă a acestei orientări. Elocvente în acest sens sînt datele tabelului nr. 1, în care se prezintă dinamica produsului social, a cheltuielilor materiale și a venitului național pe ansamblul economiei și pe principalele ramuri. Analiza acestor date scoate în evidență, în primul rînd, creșterea sistematică și în ritmuri înalte a produsului social și venitului național. Astfel, se prevede ca față de anul 1975, în 1980 produsul social să crească cu 54% (înregistrînd un ritm mediu anual de 9%), venitul național cu 65% (ritm mediu anual de 10,55%), în timp ce fondul de înlocuire (cheltuielile materiale) urmează să crească cu 45% (ritm mediu anual 7,8%). Este de remarcat că aceste ritmuri înalte se prevăd a fi realizate în toți anii cincinalului.

Un alt aspect important ce se desprinde din analiză constă în aceea că în toate ramurile menționate ritmul mediu anual de creștere, și implicit dinamica produsului net, devansează în mod sistematic pe cele ale produsului global și cheltuielilor materiale ale acestor ramuri (exceptînd agricultura în anul 1976). Se observă, totodată, că acest coeficient de devansare este mai ridicat în industrie (1,105 față de 1,063 în construcții, 1,024 în transporturi și telecomunicații și 1,017 în agricultură).

În sfîrșit, este de remarcat că **la nivelul economiei naționale** se combină influențele specifice ale tuturor ramurilor producției materiale, **îndeosebi cele ale industriei,** care, și din acest punct de vedere, deține un rol hotărîtor. Ea va contribui în cea mai mare măsură la crearea produsului social și venitului național (în 1980, de pildă, industria va produce circa 71,0% din produsul social și 68,6% din venitul național, față de 65,9% și respectiv 61,8% în 1975). De asemenea, ea va înregistra cele mai înalte ritmuri de creștere : față de anul 1975, în 1980 produsul global al industriei va crește cu 65,8% (ritm mediu anual de 10,65%), iar produsul net cu 83,3% (ritm mediu anual de 12,9%) ; în 1980 produsul global al acestei ramuri va devansa dinamica produsului social cu un coeficient de 1,077, iar produsul net va devansa dinamica venitului național cu coeficientul de 1,110. Toate acestea vor face ca ritmurile ridicate de creștere ale produsului social și venitului național să fie în cea mai mare măsură determinate de industrie. Drept rezultat, aceste ritmuri sînt foarte apropiate de ritmurile creșterii produsului global și ale produsului net create în industrie.

Tabelul nr. 1

Dinamica produsului social (1), cheltuielilor materiale (2) și a venitului național (3) (calculată în prețuri comparabile 1963) (în %)

		1974 / 1950	1965 / 1974	1974 / 1970	1980 / 1975	Ritm mediu anul de creștere 1951—1974	1971—1974	1976—1980	Coeficient de devansare rd. 3 : rd. 1 1974 / 1950	1980 / 1975
Total sfera producției materiale	1	947,0	229,0	151,0	153,9	9,82	10,85	9,0		
	2				145,5	9,90	10,30	7,8		
	3	931,0	225,0	155,0	165,2	9,75	11,57	10,55	0,983	1,073
– Industrie	1	1700,0	274,0	159,0	165,8	12,55	12,30	10,65		
	2				154,2	11,80	11,57	9,05		
	3	2200,0	304,0	167,0	183,3	13,75	13,72	12,9	1,294	1,105
– Construcții	1	1400,0	215,0	129,0	139,0	11,62	6,57	6,8		
	2				133,3	11,85	6,35	5,92		
	3	1300,0	232,0	131,0	147,8	11,30	7,00	8,12	0,929	1,063
– Agricultură	1	293,0	148,0	134,0	121,3	4,60	7,60	3,95		
	2				119,4	6,50	9,15	3,60		
	3	213,0	126,0	130,0	123,4	3,20	6,80	4,3	0,727	1,017
– Transporturi și telecomunicații	1	887,0	205,0	135,0	141,3	9,52	7,80	7,15		
	2				137,4	7,85	6,57	6,55		
	3	1300,0	223,0	144,0	144,7	11,30	9,53	7,67	1,466	1,024

Evoluția cheltuielilor materiale

PENTRU A NE FORMA o imagine cît mai completă asupra tendinței în evoluția cheltuielilor materiale comparativ cu dinamica produsului social și a venitului național, este necesar ca, în afară de **ritmurile** de creștere a acestor indicatori, să se țină seama și de evoluția **greutății specifice** a cheltuielilor materiale în produsul social. Ritmurile diferențiate de creștere a cheltuielilor materiale și produsului net ale diferitelor ramuri ale producției materiale determină anumite proporții ce se oglindesc în structura materială și valorică a produsului social total și a produsului global al ramurilor respective. În legătură cu aceste proporții, prezintă interes deosebit analiza evoluției greutății specifice a cheltuielilor materiale în produsul social și în produsul global al ramurilor producției materiale, cît și tendința generală a acestei evoluții, în perioada 1975—1980 (tabelul nr. 2).

Datele din tabel evidențiază faptul că atît pe fiecare ramură a producției materiale cît și pe ansamblul economiei naționale, evoluția greutății specifice a cheltuielilor materiale este influențată în mod direct de evoluția ritmului mediu anual de creștere și a dinamicii acestora. Ca urmare, tendințele principale menționate în evoluția dinamicii cheltuielilor materiale în ramurile producției materiale în perioada 1976—1980 sînt valabile și pentru evoluția greutății specifice a cheltuielilor materiale în produsul global al acestora. Totodată, ținînd seama de ponderea deosebit de importantă a industriei în cadrul ramurilor producției materiale, evoluția greutății specifice a cheltuielilor materiale în produsul global al acestei ramuri determină în mare măsură evoluția greutății specifice a cheltuielilor materiale pe ansamblul economiei naționale, imprimînd, ca tendință generală, micșorarea acesteia pe întreaga perioadă analizată : astfel, în 1980 se prevede ca ponderea cheltuielilor materiale în produsul social total să scadă la 53,8% față de 57,4% în 1975.

Studierea dinamicii cheltuielilor materiale și a greutății specifice a acestora în produsul social (global) ne permite să formulăm unele considerații cu caracter concluziv.

În **primul rînd**, avîndu-se în vedere mișcarea contradictorie a celor două elemente ale produsului social, este necesar ca în analiza corelațiilor dintre produsul social, cheltuielile materiale și venitul național să se ia în considerare atît **dinamica** creșterii produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național, cît și **greutatea specifică** a acestora din urmă în produsul social (global) în **toate** ramurile producției materiale și nu numai pe ansamblul economiei naționale ori într-o ramură sau alta.

În **al doilea rînd**, este de remarcat că, atît pe ansamblul economiei naționale, cît și pe fiecare ramură a producției materiale, dinamica produsului social (global) este determinată de dinamica cheltuielilor materiale și a venitului național, bineînțeles corectată cu greutatea specifică a acestora în produsul social (global). Analiza dinamicii cheltuielilor materiale scoate în evidență că nu în toate cazurile aceasta este asemănătoare, ca **ritm**, cu dinamica produsului global (social).

Dintre situațiile posibile, menționăm, înainte de toate, situația **cînd ritmul de creștere a cheltuielilor materiale este mai lent decît ritmul de creștere a produsului net** (venitului național). În situația enunțată, **greutatea specifică** a cheltuielilor materiale în produsul global al ramurii respective **poate influența în mod diferit** evoluția acestuia din urmă. Astfel, dacă ponderea cheltuielilor materiale este **mai mică** decît ponderea produsului net, atunci dinamica produsului net devansează pe cea a produsului global.

La rezultate similare ajungem în situația în care ponderea cheltuielilor materiale ar fi **egală** cu cea a produsului net.

În cazul în care greutatea specifică a cheltuielilor materiale este **mai mare** decît cea a produsului net, corelația dintre dinamica creșterii produsului social și cea a venitului național rămîne favorabilă **numai** în măsura în care acest fapt nu va anula efectele pozitive determinate de creșterea într-un ritm mai lent a cheltuielilor materiale. În asemenea situație și-au spus cuvîntul, în ultimă instanță, decalajele dintre ritmurile de creștere ale celor două elemente componente ale produsului global din ramurile respective.

O situație inversă celei prezentate este caracterizată prin **creșterea într-un ritm mai accelerat a cheltuielilor materiale decît ritmul de creștere a produsului net.** În asemenea situație, **decalajele între ponderile cheltuielilor materiale și produsului net și cele dintre ritmurile de creștere** a celor două elemente componente ale produsului global determină evoluția corelației analizate.

În **fine**, o altă situație posibilă constă în aceea că **ritmul de creștere a cheltuielilor materiale este egal cu cel al produsului net (venitului național)**, ceea ce a determinat ca, indiferent de ponderea celor două elemente componente în produsul global, acesta din urmă să crească în același ritm cu cheltuielile materiale și produsul net.

Ni se pare îndreptățit să adăugăm, în încheierea acestor considerații, că **existența unei ponderi mai mici a cheltuielilor materiale decît a produsului net într-o anumită ramură nu înseamnă, prin sine însăși, realizarea unei corelații satisfăcătoare în sensul amintit mai sus**, după cum o pondere ridicată a cheltuielilor materiale nu împiedică produsul net să crească mai rapid decît produsul global din ramura respectivă. Acest lucru iese îndeosebi în evidență dacă analizăm dinamica produsului global, cheltuielilor materiale și produsului net comparativ cu evoluția ponderii ultimilor doi indicatori în produsul global, calculată în prețuri curente, în perioada 1951—1974. De pildă, în agricultură deși ponderea cheltuielilor materiale este mai redusă, cunoscînd o creștere mai lentă decît în industrie, ea n-a fost însoțită decît în cîțiva ani de un ritm mai rapid de creștere a produsului net comparativ cu ritmul creșterii produsului global al ramurii. Situația se prezintă invers în industrie unde, deși ponderea cheltuielilor materiale este mai ridicată, ritmul de creștere a produsului net a devansat pe cel al produsului global din ramura respectivă.

Toate acestea ne permit să tragem concluzia că, după părerea noastră, **mărimea ponderii cheltuielilor materiale într-o anumită ramură poate constitui un criteriu general de apreciere a eficienței activității economice numai în măsura în care aceasta este analizată în strînsă corelație cu ritmurile de creștere a produsului global, cheltuielilor materiale și produsului net din ramura respectivă.**

Tabelul nr. 2

Greutatea specifică a cheltuielilor
materiale în produsul social (global)
prețuri comparabile 1963 -în % -

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Total sfera producției materiale	57,4	56,9	56,3	55,7	55,0	53, 8
Industrie	60,0	59,2	58,6	57,7	56,8	55,4
Construcții	60,8	60,6	60,1	59,7	59,2	58,0
Agricultură	52,0	52,4	51,7	51,5	51,2	50,7
Transporturi și telecomunicații	46,3	45,6	45,4	45,1	44,7	44,5

Factori de influență

ASUPRA CORELAȚIEI dintre creșterea produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național — și, implicit, asupra evoluției ponderii cheltuielilor materiale — influențează anumiți factori cu acțiuni în diferite sensuri ; cunoașterea acestora, cît și a influenței lor prezintă o însemnătate deosebită pentru reducerea cheltuielilor materiale.

a) Unul din factorii cei mai importanți care acționează direct asupra acestor indicatori este **creșterea poductivității muncii sociale**, ca urmare a progresului tehnic. Dacă avem în vedere cheltuielile materiale, este de notat că, sub acțiunea creșterii productivității muncii sociale, există o serie de factori care influențează în direcția creșterii într-un ritm mai lent a produsului social în comparație cu venitul național și, pe această bază, a reducerii greutății specifice a cheltuielilor materiale. Să ne oprim, pe scurt, asupra lor.

În direcția sporirii mai accentuate a ritmurilor de creștere a venitului național acționează în primul rînd **economisirea resurselor de materii prime, materiale, combustibil, energie electrică etc.**, acțiune ce presupune, în principal : micșorarea consumurilor specifice de materiale ; folosirea mai completă a lor prin reducerea deșeurilor și rebuturilor ; valorificarea din ce în ce mai înaltă a acestor materiale, prin prelucrarea lor superioară, în vederea obținerii unei valori cît mai mari pe unitatea de materiale supusă prelucrării ; folosirea repetată a materialelor (metale vechi, cauciuc etc.) ; extinderea folosirii materialelor noi și a celor înlocuitoare, create îndeosebi de chimia modernă etc.

O influență similară exercită, de asemenea, **îmbunătățirea continuă a folosirii fondurilor fixe.** Economia în consumul mijloacelor de producție, cît și folosirea lor rațională, acționează în direcția reducerii cheltuielilor materiale, a investițiilor sau a fondurilor fixe pe unitatea de produs, sau de venit național, permițînd obținerea unei cantități sporite de produse din același volum al cheltuielilor materiale. În ipoteza că alți factori rămîn neschimbați, economia în consumul mijloacelor de producție și folosirea lor eficientă conduce la devansarea dinamicii volumului fizic al produsului social de către cea a venitului național. Datele tabelului nr. 3, care prezintă dinamica produsului social (global), venitului național (produsului net), investițiilor și fondurilor fie, pe ansamblul economiei și pe principalele sale ramuri, scot în evidență tendința de îmbunătățire a eficienței economice a producției sociale, de ameliorare sensibilă a unora dintre corelațiile de bază ce caracterizează procesul creșterii, de ridicare a gradului intensiv al reproducției socialiste în perioada 1976—1980 comparativ cu cele două cincinale anterioare.

Astfel, investițiile specifice pentru obținerea unei unități de venit național se vor reduce de la 1,155 în cincinalul 1966—1970 la 0,910 în cincinalul următor. Tendințe pozitive înregistrează și celelalte corelații: în timp ce în cincinalul 1966—1970 cheltuielile materiale specifice, cît și fondurile fixe specifice pentru obținerea unei unități de venit național au înregistrat valori supraunitare (1,048 respectiv 1,041) — ceea ce a determinat și creșterea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social — în perioada 1976—1980 coeficienții respectivi se vor îmbunătăți, devenind subunitari (0,932 respectiv 0,996).

Reducerea cheltuielilor materiale (în cazul folosirii prețurilor curente) este influențată și de **ieftinirea mijloacelor de producție**, ca urmare a creșterii productivității muncii.

Trebiue remarcat că, în funcție de intensitatea progresului tehnic în diferitele ramuri, cît și de particularitățile acestora, economisirea cheltuielilor materiale, ieftinirea mijloacelor de producție etc. pot influența în mod diferit reducerea cheltuielilor materiale, fiecare dintre acești factori avînd o intensitate ce variază de la ramură la ramură și de la o perioadă la alta. De pildă, în ramurile industriei extractive o importanță deosebită prezintă reducerea cheltuielilor materiale legată de consumul fondurilor fixe productive. În majoritatea ramurilor prelucrătoare, economisirea și valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale ocupă un loc principal, fără însă a se neglija nici economiile legate de utilizarea mai bună a fondurilor fixe. Paralel cu acestea, în ramurile care produc obiecte ale muncii și mijloace de muncă, în condițiile creșterii necontenite a productivității muncii, pe baza progresului tehnic, un accent sporit se pune pe reducerea simțitoare a valorii acestor mijloace de producție, cît și pe îmbunătățirea continuă a calității lor.

b) Un alt factor îl constituie **schimbările structurale. În cadrul acestora, schimbările în structura pe ramuri a economiei naționale, cît și în interiorul ramurilor** au un rol primordial. Influența acestui factor se exprimă în modificările care au loc în greutatea specifică a fiecărei ramuri în produsul social, fondul de înlocuire și venitul național. În acest sens, este de menționat că sporirea într-un ritm mai rapid a greutății specifice a industriei și construcțiilor în cadrul sferei producției materiale, a construcțiilor de mașini, chimiei, energiei electrice în cadrul industriei etc., cu alte cuvinte, a ramurilor în care ponderea cheltuielilor materiale este mai ridicată, acționează în direcția sporirii mai rapide a fondului de înlocuire și a produsului social în comparație cu venitul național.

Tabelul nr. 3

Cheltuieli materiale, investiții și fonduri fixe specifice ce revin pentru obținerea unei unități de venit național (produs net) (în %)

	Perioada	Total	Industrie	Construcții	Agricultură	Transporturi și telecomunicații
Cheltuieli materiale specifice pentru obținerea unei unități de venit național	1970/1965	1,048	0,945	0,943	1,134	0,981
	1974/1970	0,974	0,952	0,985	1,031	0,937
	1980/1975	0,932	0,905	0,940	0,983	0,977
Investiții specifice pentru obținerea unei unități de venit național	1970/1965	1,155	0,907	1,119	1,724	1,242
	1974/1970	0,970	0,966	1,200	0,948	1,007
	1980/1975	0,910	0,810	0,896	1,147	1,236
Fonduri fixe specifice pentru obținerea unei unități de venit național	1970/1965	1,041	1,022	0,989	1,381	0,961
	1974/1970	0,916	0,958	1,282	1,100	0,972
	1980/1975	0,996	0,955	1,125	1,249	0,981

Modificări importante în structura valorică a produsului social și venitului național pot fi exercitate și de **ritmurile diferite de creștere ale diferitelor elemente ale produsului social** și îndeosebi dintre **ritmul de sporire a producției ramurilor producătoare de mijloace de producție și cel al ramurilor producătoare de bunuri de consum.**

Examinînd influențele modificărilor structurale asupra creșterii greutății specifice a cheltuielilor materiale în produsul social, nu trebuie să considerăm, după părerea noastră, că aceasta ar avea un caracter absolut. În această ordine de idei, este important de menționat că schimbarea structurii economiei naționale în favoarea ramurilor care au un volum ridicat de cheltuieli materiale, — de pildă, industria — însoțită de o reducere a consumurilor de materiale conduce la o micșorare a greutății specifice a cheltuielilor materiale în produsul social. În același sens acționează și schimbările intervenite în structura industriei prin crearea și dezvoltarea unor ramuri și subramuri prelucrătoare noi, a unor produse mai complexe, cu un grad ridicat de tehnicitate, care permit o valorificare superioară a materialelor și obținerea unei producții nete sporite. Desigur că în aceste cazuri influența este inversă, adică în direcția creșterii mai rapide a volumului fizic al venitului național în comparație cu produsul social. Acest lucru este demonstrat de evoluția modificărilor în structura pe ramuri a economiei naționale, cît și a influenței acestora asupra corelației dintre ritmurile de creștere a celor trei indicatori, în cursul cincinalului 1976—1980, pe principalele ramuri ale producției materiale și pe ansamblul economiei naționale. Dacă ne referim, de pildă, la industrie, este de menționat că deși schimbările de structură se accentuează în favoarea acestei ramuri, totuși greutatea specifică a cheltuielilor materiale în produsul global al ramurii exprimată în prețuri constante, se prevede să scadă.

c) Corelația dintre ritmul de creștere a produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național se află și sub incidența **schimbărilor organizatorice.** Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, amploarea fără precedent a diversificării producției, ca și creșterea complexității produselor — îndeosebi a mașinilor și instalațiilor — ca rezultat al progresului tehnic, implică accentuarea diviziunii sociale a muncii, apariția de noi ramuri și subramuri. Pe această bază, are loc specializarea întreprinderilor în fabricarea anumitor produse sau subansamble, ceea ce întărește cooperarea între întreprinderi și determină intensificarea circuitului mijloacelor de producție între diferitele întreprinderi și ramuri. Situația respectivă provoacă sporirea elementelor de înregistrare repetată*) a cheltuielilor materiale în volumul valoric al produsului social, fără însă a influența asupra volumului material al acesteia. Specializarea și cooperarea între întreprinderi nu influențează cu nimic mărimea venitului național, întrucît acesta nu conține înregistrări repetate. Creșterea înregistrărilor repetate determinată de adîncirea specializării și cooperării acționează în direcția creșterii mai rapide a volumului valoric al produsului social în comparație cu venitul național. În mod corespunzător crește greutatea specifică a cheltuielilor materiale în produsul social. Dimpotrivă, creșterea concentrării producției în întreprinderile mari, combinarea și comasarea întreprinderilor, care înlătură în mare măsură înregistrările repetate ale cheltuielilor materiale, acționează în direcția frînării creșterii mai rapide a produsului social față de venitul național, în prețuri curente.

d) O influență marcantă asupra corelației dintre creșterea produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național o exercită **sistemul de prețuri.** O dată cu creșterea productivității muncii, care are loc permanent, valoarea produselor scade. Schimbarea prețurilor, ca expresie bănească a valorii, nu are loc o dată cu schimbarea acesteia, ci la perioade mai mari. În condițiile creșterii productivității muncii, are loc, astfel, o mișcare diferită pe intervale, a valorii și a prețurilor, acestea din urmă nețininind pasul cu scăderea valorii. În situațiile cînd prețurile se abat simțitor de la valoare, această mișcare diferită poate constitui o cauză principală care să nu facă posibilă reflectarea reală a mișcării produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național și deci ritmurile de creștere a acestor indicatori, care sînt calculați pe baza prețurilor ce nu reflectă pe deplin valoarea, să nu exprime corelații reale între ele. Datorită acelorași cauze apar și neconcordanțe între ponderea cheltuielilor materiale calculată în prețuri curente și cea calculată după valoare. Ținînd seama de aceasta, la anumite intervale de timp, organele de planificare efectuează reașezarea prețurilor, punîndu-se de acord prețurile de livrare cu modificările intervenite în productivitatea muncii în diferitele ramuri ale economiei.

e) În fine, alături de factorii menționați mai sus, asupra corelațiilor amintite acționează și **dezvoltarea relațiilor economice externe,** adîncirea specializării și cooperării între țara noastră și alte țări.

★

CELE EXAMINATE scot în evidență, așadar, importanța cu totul aparte a creșterii productivității muncii sociale, ca factor al sporirii mai rapide a venitului național în toate ramurile producției materiale și, pe această bază, a micșorării ponderii cheltuielilor materiale. Dar, așa cum s-a desprins în cursul analizei, există și alți factori care acționează în diferite sensuri asupra raportului dintre cheltuielile materiale și produsul social și respectiv dintre venitul național și produsul social. Intensitatea cu care acționează toți acești factori — inclusiv cei privind creșterea productivității muncii sociale — într-o anumită ramură determină accelerarea sau încetinirea ritmului de creștere a produsului net în comparație cu cel al produsului global și, respectiv, dacă greutatea specifică a cheltuielilor materiale în produsul global scade sau crește. La nivelul economiei naționale se combină influențele specifice ramurilor, îndeosebi ale acelora care au o pondere mai mare în crearea și creșterea produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național. Toate acestea subliniază importanța și necesitatea **studierii situațiilor concrete din fiecare etapă și ramură,** pentru ca atît în activitatea de planificare a economiei socialiste cît și în cea de analiză, să se țină seama de **intensitatea** tuturor factorilor care influențează asupra corelației dintre creșterea produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național.

dr. Vasile M. POPESCU
C.S.P.

---

*) Aceste înregistrări repetate se referă la industrie, unde produsul global se determină pe baza metodei de întreprindere.

OBIECTIVE PRIORITARE ÎN INVESTIȚII

AMPLA ACȚIUNE desfășurată pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen ridică în fața activității de investiții cerințe sporite, în primul rînd de scurtare a termenelor în care noile obiective economice se află în perioada de construcție. Realizarea în bune condițiuni a programelor de investiții prevăzute pentru acest an și în continuare pentru perioada 1976—1980 fac necesară o sporire a aportului și o perfecționare a colaborării tuturor factorilor implicați — constructor, beneficiar, proiectant, furnizor de utilaje tehnologice — pentru ca pe șantiere noile capacități să fie puse la termen în funcțiune, la parametrii prevăzuți.

În 1975, realizări superioare anului trecut

ORGANIZAREA și pregătirea în condiții superioare a investițiilor acestui an — sub aspectul asigurării documentațiilor și contractării utilajelor, precum și unei mai strînse colaborări între toți factorii participanți în mod direct la procesul investițional, **a permis ca pe primele 9 luni din acest an, realizarea planului de investiții să fie mai bună în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut** (tabelul). Totodată, în acest an s-a înregistrat o creștere cu mai mult de 1/5 a volumului total de investiții realizat față de aceeași perioadă din anul precedent.

Pentru obținerea acestor rezultate, pe un număr mare de șantiere s-au utilizat metode înaintate de organizare a activității de construcții, soluții constructive moderne, s-a acționat pentru o aprovizionare ritmică cu materiale și prefabricate, a fost extinsă munca retribuită în acord global și lucrul în două sau chiar trei schimburi, s-a accentuat sprijinul beneficiarilor de investiții prin corelarea mai bună a aducerii utilajelor pe șantiere cu lucrările de construcții și prin participarea mai activă la montajul unor utilaje, instalații și echipamente.

Toate aceste măsuri au determinat ca, **pe multe șantiere, realizarea planului să se desfășoare ritmic și în peste 2/3 din numărul lor să fie depășite substanțial sarcinile planificate.** Printre acestea se numără șantierul Centralei electrice de termoficare București-Vest, unde prin strînsa colaborare a beneficiarului cu executantul și furnizorul au fost depășite sarcinile perioadei, realizîndu-se la total investiții încă de la 31 august a.c. 78,5% din planul anual. Pot fi amintite și lucrările desfășurate în cadrul etapei a III-a de la Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina, unde a fost realizat 79,4% din planul anual încă de la 1 septembrie a.c. De asemenea, în cadrul Combinatului petrochimic Borzești, la instalația de cauciuc poliizoprenic, a fost realizat 71,4% din planul anual cu mult de o lună înainte de sfîrșitul trimestrului. Și acestea nu sînt decît cîteva exemple...

Faptul că pe anumite șantiere nu s-au îndeplinit sarcinile planificate arată că există încă unele lipsuri și neajunsuri în pregătirea și organizarea activității. Aceste nerealizări diminuează depășirile obținute pe alte șantiere, conduc la prelungirea duratelor de execuție, periclitează darea în exploatare la termen a unor capacități. Astfel, rămîneri în urmă pot fi consemnate pe șantierul „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei de lignit Jilț“, județul Gorj (59% realizări din planul pe 8 luni și 38.1% din planul anual la 31 VIII a.c.), la Întreprinderea de feroaliaje Tulcea (67% realizări din planul pe 8 luni și 48.4% din planul anual de investiții), la Instalația de amoniac și acid azotic de la Combinatul de îngrășăminte chimice Tg. Mureș (60,1% realizări din planul pe 8 luni și 39,5% din planul anual). Șantierele principale cu realizări sub cele planificate se localizează în mod deosebit la ministerele : Energiei Electrice, Industriei Metalurgice, Industriei Chimice, Agriculturii și Industriei Alimentare.

Realizarea planului de investiții (%)

	La 30 sept. 1974	La 30 sept. 1975
Total investiții realizate	100	122
din care:		
construcții-montaj	100	116

Timpul scurt rămas pînă la sfîrșitul anului impune intensificarea eforturilor tuturor factorilor care acționează în investiții, dar în primul rînd a organizațiilor de construcții și a furnizorilor de utilaje, pentru recuperarea grabnică a tuturor restanțelor și realizarea integrală a investițiilor pe acest an. Astfel, dacă pînă acum ritmul mediu lunar de execuție a fost de 7,85% din planul anual, în aceste ultime 3 luni se impune o creștere medie lunară de aproape 10%.

Accelerarea punerilor în funcțiune — obiectiv central

EFORTUL investițional pe care-l face poporul nostru vizează, numai în acest an, darea în producție — conform prevederilor — a unui număr de peste 700 de capacități de producție industriale și agrotehnice. Cea mai mare parte a acestora a fost dată în exploatare — total sau parțial, datorită acțiunilor conjugate ale beneficiarilor, proiectanților, constructorilor și furnizorilor de utilaje.

Preocuparea susținută, încă din anul trecut, pentru pregătirea temeinică a condițiilor de realizare ritmică a planului, pentru rezolvarea înainte de începerea anului de plan a neconcordanțelor dintre termenele de livrare a utilajelor propuse de furnizori și cele impuse de corelarea cu necesitățile de punere în funcțiune și-au pus amprenta asupra felului în care s-a realizat în acest an punerea în funcțiune față de anul precedent. **Comparativ cu perioada corespunzătoare din 1974, în primele 9 luni din acest an s-au dat în funcțiune un plus de 50 de capacități de producție. Printre acestea, un număr de 22 de capacități au fost puse în funcțiune în devans.**

Merită a fi relevată în mod deosebit contribuția colectivelor de constructori, beneficiari și furnizori de utilaje care printr-o cooperare susținută pe tot parcursul realizării lucrărilor au dat în funcțiune, cu luni de zile mai înainte, unele capacități de producție cum sînt : capacitatea de instalații de foraj pusă în funcțiune la Întreprinderea „1 Mai" Ploiești cu 7 luni mai devreme față de termenul planificat, o capacitate parțială, pusă în funcțiune cu 8 luni mai înainte la Întreprinderea de piese turnate Cîmpina, capacitatea de țesături tip bumbac crude, pusă în funcțiune cu 3—5 luni mai devreme la Întreprinderea textilă „Bucegi" — Pucioasa ș.a.

Cu toate succesele incontestabile obținute, trebuie spus însă, că, față de planul pe întreg anul 1975, **sarcinile de punere în funcțiune care au mai rămas pentru trimestrul IV sînt mari și impun o concentrare de mijloace și de efort din partea tuturor factorilor responsabili, la toate nivelurile, pentru înlăturarea neajunsurilor și greutăților pe care le întîmpină colectivele de pe unele șantiere de construcții și montaj.** Mai sînt de pus în funcțiune în perioada ce a mai rămas un număr însemnat de capacități de producție, din care unele erau planificate să intre în funcțiune în perioada de pînă la 30 septembrie a.c. Este adevărat că circa jumătate din acestea din urmă sînt realizate într-o fază avansată, dar se ridică încă unele probleme la fiecare, atît sub aspectul realizării unor volume de construcții și instalații, cît mai cu seamă sub cel al livrării, montării și remedierii unor defecțiuni la utilajele tehnologice.

Nepunerea la termen în funcțiune a capacităților de producție a imobilizat importante fonduri materializate în construcții executate și utilaje montate, care, pentru un motiv sau altul, n-au fost conectate la circuitul productiv. De exemplu, faptul că la Întreprinderea de ferite Urziceni nu s-a dat în funcțiune în august a.c. o capacitate de producție a cauzat pînă la 1 octombrie a.c. o pierdere de producție de 2 mil. lei. De asemenea, neluarea din timp a tuturor măsurilor ce se impuneau pentru primirea la termen a tuturor utilajelor și aparatajelor din țară și din import și a întîrzierilor la lucrările de construcții și montaj a cauzat întîrzieri de 6 luni la o capacitate și de 4 luni la altă capacitate similară privind turnarea continuă la Combinatul siderurgic Galați, fapt ce a provocat pierderea unui important volum de producție, fără a socoti consecințele negative asupra procesului de producție al beneficiarilor.

O pondere ridicată a unor astfel de situații se localizează în special la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini care are, pe de o parte, numărul cel mai mare de capacități nepuse în funcțiune cu termene pînă la 30 septembrie a.c. și, pe de altă parte, obiective de investiții la care nu s-au rezolvat toate problemele care să asigure punerea în funcțiune, deși au termene în trimestrul IV a.c.

Conform analizelor efectuate rezultă că **pe șantierele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, ale Ministerului Chimiei și Ministerului Industriei Ușoare se concentrează 77% din șantierele care ridică probleme de a căror rezolvare urgentă depinde punerea în funcțiune a unui important volum de investiții.** Se impune ca atenția principală să fie îndreptată spre perfecționarea activităților de executare a construcțiilor și de livrare și montare a utilajelor de pe șantiere. Și aceasta deoarece există încă numeroase cazuri de utilaje necontractate, sau contractate cu termene de livrare după termenele planificate pentru punerea în funcțiune, utilaje în stoc încă nemontate, utilaje cu defecțiuni la care furnizorii interni sau externi n-au efectuat remedierile necesare.

Un exemplu concludent îl reprezintă Turnătoria de fontă Băilești, unde era prevăzut să se dea în exploatare în acest trimestru o capacitate de piese turnate din fontă. Furnizorii — „Independența"-Sibiu și Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București — nu au livrat încă utilaje în valoare de 21 milioane lei contractate cu termene de livrare în iunie și iulie a.c. Asemenea situații **impun accentuarea preocupărilor din partea lucrătorilor din întreprinderi, centrale și ministere care au sarcini de investiții, pentru urmărirea concretă, la întreprinderile constructoare de mașini a livrării utilajelor și a remedierii defecțiunilor, iar la organizațiile executante, a montării utilajelor sosite pe șantiere.**

Lucrătorii din întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, furnizoare a volumului celui mai important de mașini, utilaje, construcții metalice, aparataje și alte echipamente de investiții au datoria de a urgenta pe toate căile livrările și remedierile care condiționează punerile în funcțiune. Și beneficiarii trebuie să ajute cu forțe proprii la grăbirea ritmului de montare la șantierele unde au sosit utilajele. Concentrarea tuturor acestor forțe trebuie îndreptată, în primul rînd, spre obiectivele care se află într-un stadiu avansat de finisaj pentru a scurta cît mai mult durata de punere în funcțiune și pentru a reduce imobilizările de fonduri în investiții neterminate.

Pregătirea anului 1976: front de lucru — documentație-utilaje

CONCOMITENT cu eforturile pentru punerea în funcțiune a capacităților planificate în acest an, **este necesar să se execute — în volumul și structura planificată — și lucrările care vor continua în anul 1976.** Aceste lucrări, care fac legătura dintre actualul și viitorul cincinal reprezintă frontul de lucru, care în condițiile climatului din țara noastră, în perioada 15 noiembrie — 15 martie, trebuie să constituie și frontul de iarnă.

Frontul de lucru, respectiv frontul de iarnă **trebuie să aibă un caracter activ,** să fie format din lucrări executate într-un astfel de stadiu (de obicei clădiri la roșu, închise) **încît să permită executarea în continuare a lucrărilor, fără nici o întrerupere, și pe timp friguros.** Lucrările ce se execută în spații închise pe timp friguros trebuie să fie într-un astfel de volum **încît să asigure utilizarea integrală a capacității de producție a organizațiilor de construcții-montaj.**

Un rol important în realizarea frontului de lucru îl joacă lucrările noi prevăzute să înceapă în acest an și să se termine în anii viitori. Aproape 60% din lucrările astfel planificate au și început. **Au rămas totuși neîncepute din această categorie lucrări cu termene de începere pînă la 30 septembrie a.c. care afectează un important volum de investiții planificate a se realiza în acest an.** „Grosul" lucrărilor neîncepute se concentrează la întreprinderi din chimie, construcția de mașini, agricultură și industria alimentară, metalurgică, turism și industrie ușoară. Mai mult de jumătate din acestea au studiile tehnico-economice aprobate. Este necesar ca beneficiarii acestor investiții să grăbească contractarea cu organizațiile de construcții, să depună la bănci documentația necesară deschiderii finanțării și să înceapă execuția.

Rămîne însă o problemă importantă de rezolvat pentru crearea frontului de lucru la nivelul planificat, și anume faptul că **mai există circa 70 de lucrări noi pentru care studiile tehnico-economice nu sînt aprobate,** aflîndu-se în diferite stadii de elaborare și avizare. Se impune grăbirea derulării tuturor fazelor în care se află aceste studii tehnico-economice în vederea aprobării. Prin asigurarea unui număr suficient de lucrări în continuare, noul an de investiții și noul cincinal vor putea debuta în condiții superioare anului în curs.

Odată cu realizarea frontului de lucru se impune ca în această perioadă să se accentueze acțiunea începută în trimestrele anterioare, pentru **terminarea elaborării și aprobarea studiilor tehnico-economice la toate lucrările noi prevăzute să înceapă în 1976,** în perioada anterioară supunerii planului bugetar de stat adoptării de către Marea Adunare Națională. Este de menționat faptul că la 30 septembrie a.c. circa 70% din studiile tehnico-economice aferente lucrărilor noi prevăzute să înceapă în anul viitor, din care unele chiar în trim. I, nu erau aprobate de organele competente, cu toate că un mare număr din acestea erau avizate de organele de resort. **Urgentarea supunerii la aprobare a acestor documentații revine în primul rînd întreprinderilor și centralelor din agricultură și industria alimentară, din chimie, construcția de mașini, metalurgie și consiliilor populare județene.**

Aparatul de specialitate trebuie să rezolve, de asemenea, pentru aceste lucrări, obținerea aprobărilor necesare pentru amplasarea noilor obiective în interiorul sau în afara perimetrului construibil al localităților, pentru eventuale scoateri din circuitul agricol sau din fondul forestier și exproprierea terenurilor pentru construcția obiectivului și pentru eventualele demolări de construcții existente. Fără rezolvarea tuturor acestor probleme, încă din acest an, există riscul ca lucrările să fie înscrise în listele de investiții, fără a putea fi admise însă la finanțare sau creditare și fără a putea începe la data planificată.

Una din cele mai importante acțiuni de pregătire a planului pe 1976 o constituie **dezbaterea, clarificarea, încheierea graficelor de livrare și a contractelor pentru utilajele, mașinile, instalațiile și, în general, a întregului echipament pe care industria constructoare de mașini trebuie să-l livreze șantierelor anului viitor.** Principala sarcină a furnizorilor de utilaje o constituie corelarea fabricării și livrării utilajelor cu necesitățile șantierelor, cu termenele de montaj din graficele de executare a lucrărilor, în scopul respectării termenelor planificate de punere în funcțiune a obiectivelor din primul an al noului cincinal 1976—1980.

Accentuarea acțiunilor de ridicare la un nivel superior a pregătirii frontului de lucru, a documentațiilor tehnico-economice și contractării utilajelor corelat cu punerea în funcțiune constituie garanția realizării planului pe 1976 în mai bune condiții, cu eficiență sporită.

Gheorghe RUSCANU

RECUPERAREA CHELTUIELILOR ȘI REALIZAREA DE VENITURI — FUNCȚIA DE BAZĂ A NOILOR PREȚURI DE PRODUCȚIE ÎN INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

ÎNCEPÎND cu 1 ianuarie 1974 se aplică noi prețuri de producție și de livrare la produsele din industria cărbunelui, extracția și prepararea minereurilor neferoase, feroase și nemetalifere, precum și în extracția țițeiului și gazelor. Ca și în alte subramuri industriale, tipul de preț adoptat pentru produsele din industria extractivă este acela al prețului de producție, la determinarea căruia se ține seama — după cum este cunoscut — de prețul de cost mediu al ramurii antecalculat și de o anumită cotă de venit net ce revine fiecărei ramuri, în funcție de fondurile de producție folosite.

Reașezarea prețurilor în industria extractivă s-a înscris în cadrul perfecționărilor aduse sistemului nostru de prețuri ca o operație menită să conducă la crearea unor premise favorabile pentru îndeplinirea în mai bune condiții a funcțiilor prețului de producție : de recuperare a cheltuielilor și de redistribuire a venitului național ; de stimulare a unităților economice și a colectivelor lor ; de calcul, evidență și planificare. Perioada expirată de la începerea aplicării prețurilor reașezate în subramurile acestei industrii a scos în evidență rezultate favorabile în multe privințe, dar și unele probleme care se cer soluționate. În cele ce urmează ne vom referi. la unele dintre acestea.

Premise create la reașezare

PORNINDU-SE de la adevărul verificat de practică, potrivit căruia funcțiile prețului pot fi îndeplinite în bune condiții dacă — printre altele — el reflectă în mod concret cheltuielile sociale de producție, prin operațiunea de reașezare s-a urmărit punerea de acord a prețurilor cu noile condiții și cerințe ale dezvoltării industriei extractive pe subramuri în ansamblu și pe fiecare întreprindere în parte. În acest scop s-au avut în vedere în principal :

- mutațiile produse în structura calitativă a producției, prin aceasta înțelegîndu-se atît condițiile mai grele în care se desfășoară procesele de extracție și de preparare din cauza unor rezerve relativ limitate, cît și cerințele creșterii productivității muncii ; îmbunătățirea tehnologiilor de extracție și preparare ; ridicarea calității unor produse, pe măsura îmbunătățirii dotării tehnice ;
- crearea unor condiții corespunzătoare de pregătire a fronturilor de lucru și chiar recuperarea în timp a unor rămîneri în urmă la aceste lucrări în unele sectoare ;
- asigurarea gradului necesar de securitate a muncii prin efectuarea unor lucrări sporite în acest sens ;
- influențele ce le aduc în costurile de producție ale industriei extractive o altă serie de factori, ca de exemplu : reașezările de prețuri în alte ramuri ; îmbunătățirile privind retribuția muncii ; plata taxei asupra fondurilor de producție ; a taxei pentru terenurile proprietate de stat ocupate de obiectivele industriale etc..

Totodată, s-a ținut seama că factorii specifici care acționează asupra rezultatelor activității din industria extractivă pun, în mod obiectiv, unele unități în situația de a realiza venituri suplimentare (sub forma rentei diferențiale) față de alte unități, fapt pentru care s-a lărgit sfera sistemului prețurilor de decontare, practicat anterior în extracția țițeiului și asupra unor produse din industria cărbunelui și extracția și prepararea minereurilor neferoase ; aceasta, pentru a da posibilitate fiecărei întreprinderi ca în cadrul valorii producției în prețuri de livrare stabilite la nivel de ramură să-și poată recupera costurile individuale — diferențiate în funcție de condițiile specifice de activitate — și să realizeze, totodată, o rentabilitate normală. În acest fel, la dimensionarea prețurilor de producție pe fiecare produs în parte s-a creat posibilitatea ca fiecare unitate economică să obțină pe ansamblul activității venituri sub forma beneficiilor pe seama cărora să stimuleze colectivele de muncă în rezultatele activității lor, să-și finanțeze necesitățile proprii de dezvoltare, să contribuie la dezvoltarea ramurii din care face parte și la sporirea veniturilor centralizate ale statului.

Noile prețuri de producție și de livrare cuprind, de asemenea, elemente de venit net, printre care taxa asupra fondurilor de producție și taxa pentru terenurile proprietate de stat utilizate de unități, forme sub care acestea contribuie la dezvoltarea economiei naționale în ansamblu.

Acestea au fost principalele premise ale sporirii rolului prețului, avute în vedere la reașezare în vederea întăririi gestiunii economice a întreprinderilor din industria extractivă. Trebuie, după părerea noastră, menționat că astfel de premise au fost însoțite de măsuri, prevăzute în actele normative de stabilire a noilor prețuri, care, printre altele, vizează obligația ministerului de resort, centralelor industriale și întreprinderilor de a elabora la nivelul lor și pe fiecare loc de muncă, programe de reducere a consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație, de folosire deplină a capacităților de producție și de creștere a productivității muncii.

Tabelul nr.1

Produse la care, în 1974, s-au obținut rate de rentabilitate superioare celor avute în vedere la reașezare

- lei -

	Total beneficii obținute la 100 lei costuri de producție	din care:	
		în cadrul prevederilor de la reașezare	peste prevederi
Nisip clasat Aghireș	40,9	10,5	30,4
Argilă caolinoasă	27,5	10,0	17,5
Sare	22,1	9,6	12,5
Plumb în concentrate	19,3	13,8	5,5
Bauxită spălată	17,7	5,6	12,1
Bauxită bulgăr	16,8	5,6	11,2
Bentonită	12,7	6,0	6,7
Zinc în concentrate	8,3	5,6	2,7

Rezultate bune obținute pe subramuri, unități și produse

CA URMARE a măsurilor luate pentru realizarea sarcinilor de plan și a programelor de măsuri privind reducerea costurilor de producție, încă din primul an de aplicare a noilor prețuri ratele de rentabilitate și de venit net s-au realizat, în majoritatea cazurilor, la niveluri apropiate sau superioare față de cele avute în vedere la reașezare, pe ansamblul unor subramuri cum sînt : extracția și prepararea minereurilor neferoase, nemetalifere, săruri naturale, argile — calcar, extracția și transportul gazelor naturale. S-au evidențiat prin rezultate bune, în ce privește realizarea prin prețuri a beneficiilor avute în vedere la reașezare, multe unități economice printre care : întreprinderile miniere Moldova Nouă, Baia de Arieș, Hunedoara, Dobrești, precum și toate întreprinderile cu activitate nemetaliferă (mai puțin Întreprinderea minieră Orșova). La o serie de produse au fost realizate și depășite ratele de rentabilitate. (tabelul nr. 1).

Este de menționat că neaplicarea prețurilor de decontare în industria cărbunelui și parțial în extracția și prepararea minereurilor neferoase, care la nivelul întreprinderilor reprezintă prețuri legale de producție, a condus la situația că unele întreprinderi n-au realizat beneficiile prevăzute în preț nu numai din cauză că au depășit costurile de producție față de cele avute în vedere la reașezare, dar — în parte — și din cauză că în acest fel au realizat producția la prețuri de valorificare inferioare celor legale ; alte întreprinderi și-au acoperit o parte din depășirea costurilor cu sume încasate de la beneficiari în cazul prețurilor de livrare, sume care trebuiau virate organului tutelar, deoarece depășeau prețurile de decontare stabilite pentru acestea. Desigur, trebuie avută în vedere și situația care s-a creat însăși de la elaborarea planului pe anul 1974 cînd, datorită unor condiții noi intervenite, a fost necesar ca în cazul unor subramuri să se adopte prevederi diferite față de cele avute în vedere la reașezarea prețurilor, atît în ce privește volumele și structura producției, cît și nivelul cheltuielilor și ratele de rentabilitate și de venit net (tabelul nr. 2).

Asemenea prevederi au avut în vedere caracterul obiectiv al influenței unor factori care au apărut începînd chiar din primul an de aplicare a noilor prețuri de producție, ocazionați în principal de amplificarea activității de extracție a cărbunilor din cariere, care solicită volume mari de descopertă ; dotarea temporară cu utilaje de productivitate relativ redusă destinate descopertărilor, ca urmare a unor situații noi care au apărut la importurile de utilaje de mare productivitate ;

Tabelul nr.2

Modificări în situaţia unor indicatori de plan

(în procente faţă de situaţia de la reaşezare)

Denumirea indicatorilor	Industria cărbunelui	Extracţia şi prepararea minereurilor de fier	Extracţia ţiţeiului
Producţia marfă (în preţuri de producţie)	1o3	1o4	98
Venit net la 1ooo de lei fonduri de producţie	54	73	94

recuperarea unor rămîneri în urmă la lucrările de pregătire a fronturilor de lucru în unele mine ; adoptarea unor măsuri suplimentare pentru asigurarea securităţii muncii ; în extracţia ţiţeiului au fost necesare unele cheltuieli suplimentare în condiţiile activării de sonde şi zăcăminte mai sărace, precum şi modificării condiţiilor de extracţie în unele zăcăminte. Totodată, în subramurile menţionate s-au dovedit mai mari unele influenţe asupra costurilor de producţie, ocazionate de modificarea preţurilor la unele produse din ramurile furnizoare de materiale, combustibili şi energie.

O parte din factorii arătaţi (în special cei specifici industriei carbonifere) au un caracter relativ temporar, în sensul că acţiunea lor va dispare sau va fi sensibil redusă după circa 2—3 ani, cînd vor trebui să acţioneze factorii pozitivi, rezultaţi ca urmare a realizării sarcinilor preconizate pentru industria noastră constructoare de maşini de a asigura industria carboniferă cu utilaje de capacităţi unitare mari pentru escavaţii în cariere ; se vor asigura indici de normalizare îmbunătăţiţi la lucrările de pregătire a fronturilor de lucru în subteran ca urmare a cheltuielilor suplimentare ce se fac în prezent în acest scop etc.

În condiţiile creşterilor vertiginoase prevăzute pentru producţia de lignit şi ca urmare a cererii crescînde privind dotarea tehnică a industriei carbonifere se impun totuşi ca probleme vitale pentru rentabilitatea acestei industrii : preţul utilajelor la achiziţie (asupra căruia trebuie statornicit un control eficient pentru a evita obţinerea de rentabilităţi exagerate) şi livrarea la termenele prevăzute.

Alţi factori (în special cei din extracţia ţiţeiului) se vor manifesta mai mult sau mai puţin accentuat în funcţie de tendinţa şi necesitatea creşterii producţiei din zăcăminte situate la diferite adîncimi, de activarea unor sonde şi zăcăminte mai sărace, de aplicarea de noi tehnologii pentru ridicarea factorului final de recuperare etc. Cu ocazia reaşezării preţurilor s-a apreciat că rentabilitatea acestei ramuri va fi afectată de influenţa factorilor arătaţi, în perioada de după anii 1976—1977.

În legătură cu diferenţele de rentabilitate, uneori sensibile faţă de nivelurile avute în vedere la reaşezare, sînt de menţionat : 1) adevărul că, indiferent de natura — obiectivă sau subiectivă — a factorilor care au determinat această situaţie, nerealizarea în unele cazuri a acumulărilor prevăzute în noile preţuri afectează atît gestiunea economică a unităţilor în cauză, cît şi veniturile centralizate ale statului şi 2) faptul că, indiferent de puterea de influenţare a factorilor obiectivi arătaţi mai sus, imaginea gradului de eficienţă a activităţii desfăşurate pe unele întreprinderi şi produse în condiţiile noilor preţuri de producţie n-ar fi cea reală, dacă toate punctele de privire a situaţiei ar porni exclusiv de la factori obiectivi.

Efecte ale modificării structurii producţiei

ÎN ULTIMUL TIMP s-au emis păreri şi propuneri de reexaminare a nivelului beneficiilor cuprinse în noile preţuri ale unor produse din industria extractivă, fie prin majorarea acestor preţuri, fie prin diminuarea părţii de venit net, care reprezintă taxa asupra fondurilor de producţie, în favoarea beneficiilor. Între factorii invocaţi în sprijinul acestor opinii este şi modificarea pe parcurs a structurii producţiei faţă de situaţia avută în vedere la reaşezarea preţurilor, ceea ce determină o înrăutăţire a rentabilităţii şi a indicatorului „nivel de cheltuieli la 1 000 de lei producţie marfă în preţuri de producţie“, în unele întreprinderi sau ramuri.

Modificările în structura producţiei sînt un fapt real ; de acestea se ţine seama — aşa cum s-a arătat — la elaborarea planurilor curente şi de perspectivă. Dar, la exemplul anului 1974 rezultă — tot atît de real — şi faptul că sarcinile de plan fizic nu s-au realizat în structura prevăzută, ceea ce explică circa 85 la sută din neîncadrarea în nivelul planificat al cheltuielilor de producţie pe total activitate industrială din cadrul ministerului de resort. Nerealizarea sarcinilor la unele sortimente a determinat creşterea costurilor unitare de producţie pe seama cheltuielilor cu caracter relativ constant, a căror pondere a crescut şi aşa în preţurile reaşezate pe seama introducerii suplimentare în costuri a unor elemente de venit net. Acest fenomen trebuie să fie avut în vedere mai ales pentru viitor, deoarece amortizarea, taxa asupra fondurilor de producţie, taxele vamale şi de egalizare şi alte cheltuieli cu caracter relativ constant manifestă o tendinţă de creştere, ca pondere în valoarea producţiei, date fiind condiţiile cunoscute din industria extractivă în care o parte din fondurile de producţie noi, ce se pun în funcţiune, sînt destinate menţinerii producţiei. Or, o asemenea tendinţă nu trebuie amplificată şi de efecte de natura celor arătate mai sus şi care — în bună parte — constituie consecinţe ale nerealizării în anul 1974 a parametrilor proiectaţi la un număr de peste 15 obiective noi (de producţie).

Consecinţe ale nerespectării obligaţiilor contractuale

ÎN CONDIŢIILE economiei planificate, preţul este conceput ca o normă obiectivă de măsurare a muncii sociale, adică a muncii recunoscută ca necesară de către societate. Este de la sine înţeles că într-o asemenea concepţie preţul de cost, care stă la baza noilor preţuri de producţie, nu cuprinde cheltuieli ca : amenzi pentru nerespectarea contractelor ; penalizări pentru neplata în termen a facturilor ; plata de dobînzi majorate la creditele primite de la bănci şi nerestituite în termen şi alte cheltuieli de asemenea natură, care indiferent de cauzele ce le generează, sînt cheltuieli care scumpesc costurile de producţie. Prin urmare, recuperarea acestor cheltuieli nu intră în funcţiile atribuite preţului. În aceste condiţii orice leu cheltuit cu asemenea destinaţii reprezintă o diminuare directă a rezultatelor ce se obţin de unitatea economică în cauză.

Dacă ar fi să aprofundăm semnificaţia unor asemenea plăţi, efectuate în 1974 de unele unităţi din industria extractivă ar trebui, după părerea noastră, accentuat asupra a două aspecte : 1) frecvenţa ca-

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCINALUL ÎNDEPLINIT

● Colectivul **Întreprinderii mecanice Cugir**, care a lansat chemarea la întrecere pe acest an către toate unităţile constructoare de maşini-unelte şi mecanică fină, a raportat îndeplinirea cu 83 zile mai devreme a planului cincinal. Întreprinderea va produce pînă la finele anului, peste sarcinile stabilite pe perioada 1971—1975, maşini-unelte, de uz casnic şi alte bunuri materiale în valoare de 530 milioane lei.

● 17 unităţi economice din **judeţul Dîmboviţa** au atins cotele finale ale planului cincinal la toţi indicatorii, creîndu-şi astfel condiţii pentru obţinerea unei producţii de ţiţei, utilaje petroliere, chimice şi tehnologice, materiale pentru construcţii, ţesături şi alte bunuri materiale superioare celei prevăzute pentru perioada 1971—1975 cu peste 1 miliard lei.

● **Întreprinderea judeţeană de construcţii-montaj din Alba Iulia** şi-a realizat şi depăşit sarcinile cincinalului actual. Se estimează executarea, pînă la finele anului, a unui volum de lucrări peste sarcinile stabilite pe perioada 1971—1975 în valoare de circa 50 milioane lei, materializat în construirea unor apartamente, obiective economice şi social-culturale.

PRODUSE PESTE PLAN

● Aproape 200 000 hectare se pot fertiliza cu îngrăşămintele pe bază de azot realizate peste plan de către colectivul **Combinatului chimic Işalniţa.** Unitatea, care şi-a realizat planul la toţi indicatorii precum şi la sortimentele de bază, a depăşit producţia globală cu 61 milioane lei, iar planul la export cu 64 milioane lei.

● Desfăşurînd o activitate rodnică pentru îndeplinirea înainte de termen a planului pe acest an, colectivele de muncă din unităţile **Centralei minereurilor din Deva** au realizat de la începutul anului o producţie suplimentară evaluată la peste 87 milioane lei. Întregul spor de producţie s-a obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii.

● **Colectivul Uzinei cocsochimice a Combinatului siderurgic Hunedoara** a produs şi furnizat peste prevederi o cantitate de cocs metalurgic reprezentînd consumul tehnologic necesar pentru topirea şi elaborarea a peste 10 000 tone fontă. Cocsarii hunedoreni au asigurat îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan cu cheltuieli mai mici decît cele stabilite, economisind peste 1 300 000 lei.

● Întreprinderile **Centralei de prelucrare a lemnului** au livrat în acest an comerţului, peste prevederile de plan, mobilă în valoare de 130 milioane lei. Aproape întreaga cantitate de mobilă realizată suplimentar o reprezintă noile modele multifuncţionale din panouri modulate, îndeosebi cu finisaj mat.

● Minerii **Exploatării carbonifere Lupoaia** au ridicat la 150 000 tone cantitatea de lignit extrasă în plus de la începutul anului. Datorat creşterii randamentului pe post, succesul i-a permis colectivului acestei unităţi fruntaşe din Valea Motrului, care a raportat realizarea, cu cinci luni mai devreme a sarcinilor de plan pe întregul cincinal, să-şi depăşească cu 50 la sută angajamentul anual.

zurilor care au ocazionat nerespectarea obligațiilor contractuale și a termenelor de rambursare a creditelor bancare demonstrează că din sume relativ mici pe fiecare caz în parte s-a ajuns ca la nivelul activității industriale din cadrul ministerului de resort, aceste cheltuieli să reprezinte circa 3 la sută din depășirea nivelului de cheltuieli la 1 000 de lei producție-marfă, și 2) nu există nici un suport rațional să se susțină că, în final, cheltuielile efectuate de unele unități pentru astfel de cazuri se transformă, în același timp, în venituri pentru unitățile care le încasează și ca urmare pe ansamblul economiei rezultatele se anulează.

Vehicularea unor sume de bani cărora nu le corespunde o mișcare corespunzătoare de valori materiale ci o întrerupere a continuității proceselor economice, care nu au corespondent într-o cheltuială de muncă necesară, reprezintă o pierdere pentru întreaga economie națională. Totodată, unele unități miniere cunosc, din proprie experiență, efectele depozitării îndelungate a unor cantități de produse, ale manipulărilor repetate și în final ale degradării produselor respective, fapt pentru care în anul 1974 au depășit cheltuielile planificate de producție.

Se cere sporită eficiența măsurilor de reducere a cheltuielilor materiale

CHELTUIELILE materiale reprezintă o pondere relativ ridicată în valoarea producției-marfă industrială a Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei (circa 72 la sută în 1974), însă industria extractivă propriu-zisă are ponderi care oscilează între circa 50—65 la sută, limita superioară deținînd-o extracția țițeiului, unde cheltuielile cu amortizarea sînt mult mai mari decît în celelalte subramuri ale industriei extractive. Excluzînd amortizarea și reparațiile capitale la fondurile fixe, cheltuielile materiale se reduc sensibil ca pondere, situîndu-se între circa 32 la sută în extracția țițeiului și circa 38 la sută în extracția substanțelor nemetalifere. Cele de mai sus atestă importanța deosebită pe care o au pentru reducerea cheltuielilor materiale în industria extractivă atît utilizarea mai deplină a capacităților de producție, cît și reducerea normelor de consum.

O privire de ansamblu asupra gradului de utilizare a capacităților de producție ale unităților din subordinea Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei oferă o imagine pozitivă, acesta crescînd continuu în perioada actualului plan cincinal, ceea ce a contribuit la sporirea producției și la reducerea cheltuielilor constante pe unitatea de produs. Totuși, exceptînd anul 1974, în toată această perioadă (1970—1973) cît și în anul 1975 (după estimările făcute în raportările statistice), rezultă că gradul de utilizare a capacităților de producție la acest minister se situează sub realizările pe ansamblul industriei de stat.

Așa cum s-a arătat, mai există încă rezerve nevalorificate în ce privește atingerea parametrilor proiectați în termenele stabilite la obiectivele noi ; există, de asemenea, locuri înguste, deficiențe în desfacerea unor produse ; lipsuri în organizarea producției (fluctuație a forței de muncă ; opriri accidentale etc.) cu influențe negative asupra rezultatelor activității.Totodată, sînt încă mari influențele negative asupra costurilor de producție, din amortizări plătite pentru fonduri fixe casate înainte de îndeplinirea duratei de serviciu normate.

În ce privește consumurile planificate, de asemenea, acestea au fost îmbunătățite an de an la o serie de valori materiale. Atrage însă atenția faptul că în anul 1974 ponderea cheltuielilor materiale a crescut față de plan în totalul valorii producției și din cauza depășirii consumurilor de lemn de mină, cabluri, piese de schimb, armături metalice, energie electrică.

În pragul intrării într-un nou cincinal (1976—1980) sarcina reducerii cheltuielilor materiale se pune cu deosebită necesitate și pentru industria minieră în cadrul ansamblului de măsuri ce se prevăd pentru economia României socialiste, măsuri care, potrivit hotărîrilor adoptate la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, trebuie să asigure la orizontul anilor 1980 și 1990 o pondere a acestor cheltuieli în produsul social care să nu depășească 54 la sută și respectiv 50 la sută.

Analizele efectuate cu ocazia elaborării planului pe perioada 1976—1980 au arătat că principalele preocupări pentru reducerea cheltuielilor materiale în subramurile industriei extractive trebuie să fie orientate spre: aplicarea riguroasă a programului de măsuri privind îmbunătățirea utilizării combustibililor și energiei ; reducerea consumurilor specifice nu numai la materialele la care sînt prevăzute norme prin sarcinile de plan desfășurate pe titulari de către Consiliul de Miniștri, ci și la acelea prin care normele se aprobă de ministerul sau centralele industriale de resort. De asemenea, sînt numeroase teme de cercetare care urmează să fie efectuate pentru îmbunătățirea tehnologiilor și a căror eficiență economică este concretizată în economii estimate la sume importante.

*

ÎN CELE CE PRECED au fost punctate aspecte în contextul cărora trebuie să se îndeplinească principala funcție a noilor prețuri de producție și de livrare stabilite pentru produsele din industria extractivă: aceea de recuperare a cheltuielilor de producție și de realizare a veniturilor stabilite cu ocazia reașezării. Desigur, în măsura în care, în mod obiectiv, unii factori specifici vor acționa cu frecvențe sau intensități diferite față de prevederi, va fi afectată și îndeplinirea acestei funcții. Scopul celor arătate mai sus este de a scoate în evidență sfera largă de acțiune a factorului conștient și necesitatea de a activiza cît mai mult acest factor.

Totodată, pentru factorii interesați considerăm că este un motiv întemeiat de reflecție și analiză, faptul că în industria extractivă unele ramuri și produse înregistrează rentabilități sensibil superioare față de cele avute în vedere la reașezare, iar altele nu realizează beneficiile prevăzute. Această situație arată că, de fapt, reașezarea nu trebuie considerată ca o operațiune încheiată odată cu aprobarea noilor prețuri ci, dimpotrivă, ea trebuie continuată cu urmărirea atentă pe parcurs a modului în care nivelul prețurilor rezistă influențelor impuse de factori obiectivi, în vederea luării de măsuri pentru menținerea și asigurarea în prețul fiecărui produs a unui beneficiu, în limite economice justificate.

Nicolae SĂVOIU

DIN CRONICA ÎNTRECERII

NOI OBIECTIVE INDUSTRIALE ȘI SOCIAL-CULTURALE

● **În municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej se ridică o întreprindere de confecții.** Prin realizarea noului obiectiv industrial vor fi atrase în producție peste 1 400 de femei din orașul de pe Trotuș, a căror calificare a și început. Constructorii s-au angajat să dea în exploatare acest obiectiv cu două luni înainte de termen.

● La Mizil, localitate din județul Prahova care a cunoscut în anii din urmă o puternică dezvoltare economică și socială, au început lucrările la un nou obiectiv industrial. Este vorba de **Filatura de lînă pieptănată** prevăzută a fi pusă în funcțiune odată cu începutul celui de-al doilea an al cincinalului următor.

● **Fabrica de mobilă modulată**, de pe Platforma industrială a Combinatului de prelucrare a lemnului Arad, a atins parametrii proiectați. Noua capacitate, care produce de acum în serie mobilier de bibliotecă, este dotată cu utilaje tehnologice ce funcționează în ciclu automat, asigură o productivitate superioară la toate fazele de producție.

● **Constructorii de locuințe din județul Harghita** au rotunjit la 4 700 numărul de apartamente construite și date în folosință în actualul cincinal. Mari și moderne ansambluri de locuințe au fost construite la Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Cristur, Toplița, Gheorghieni și în alte localități. Pentru tinerii nefamiliști au fost ridicate, de asemenea, 8 blocuri însumînd aproape 1 000 de locuri.

● Odată cu dezvoltarea localităților urbane **s-a extins și s-a modernizat și rețeaua comercială.** În acest an, în aproape toate orașele țării au fost date în folosință magazine cu săli de vînzare cu deschideri mari, unde se practică metode moderne de prezentare și desfacere a mărfurilor. Mare parte din noile unități sînt amplasate la parterul blocurilor de locuințe sau în clădiri speciale.

● Pînă la sfîrșitul anului într-o serie de orașe și centre muncitorești, printre care Craiova, Bacău, Reșița, **vor fi date în folosință magazine moderne**, suprafața comercială a unităților din localitățile urbane ridicîndu-se astfel la peste 2,5 milioane mp, din care 645 000 în construcții noi.

DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI ȘI A SERVICIILOR

● La **Întreprinderea „Electromureș" din Tg. Mureș** colecția pentru anul 1976 va fi îmbogățită cu 14 noi produse electrocalorice cu calități funcționale superioare. Este vorba de un fier de călcat cu umidificator și cu termostat, de o plită electrică cu cuptor, de unele produse destinate automobiliștilor.

● Un colectiv de specialiști a reușit să pună la punct **rețeta unei tencuieli prin aplicarea căreia se ridică temperatura la suprafața peretelui, se evită fenomenul de condensare a vaporilor de apă din încăperi și se împiedică formarea mucegaiurilor.** Invenția specialiștilor români asigură o atmosferă sănătoasă în apartamente, ridică gradul de igienă a locuinței.

PENTRU O CIRCULAȚIE RAPIDĂ A STOCURILOR DIN UNITĂȚILE DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ SPECIALIZATE

IN PROCESUL de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale un rol de seamă îl are perfecționarea relațiilor de aprovizionare tehnico-materială. În utimii ani, perfecționarea acestor relații a avut loc prin luarea unor măsuri corespunzătoare, legate îndeosebi de întărirea rolului contractelor economice, de îmbunătățirea planificării și realizării procesului de aprovizionare, de dezvoltarea și raționalizarea rețelei de unități specializate în aprovizionarea tehnico-materială etc. După opinia autorului, în etapa actuală accentul în perfecționarea aprovizionării tehnico-materiale trebuie să fie pus, în principal, pe laturile calitative ale acesteia, îndeosebi pe organizarea sa pe baze științifice și pe ridicarea eficienței sale.

DEȘI procesul de aprovizionare tehnico-materială se desfășoară în măsură covîrșitoare prin relații directe între producătorii și consumatorii de mijloace de producție, nu pot fi neglijate problemele ce le ridică activitatea unităților specializate în aprovizionarea tehnico-materială, prin intermediul cărora se desfășoară circa 15% din aprovizionările din economia națională. În cadrul acestor unități un loc important îl ocupă întreprinderile de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii, organizate teritorial în 1971 pentru aprovizionarea tehnico-materială a unităților agricole de stat și cooperatiste cu materiale și piese de schimb, de uz general sau specifice, din producția internă sau din import. În legătură cu procesul manevrării stocurilor prin întreprinderile de aprovizionare a agriculturii considerăm că prezintă interes următoarele probleme, a căror rezolvare corespunzătoare ar fi în măsură să ducă la perfecționarea acestui proces.

Primul aspect se referă la **relațiile acestor unități cu cooperativele agricole de producție**, care nu au la bază contracte economice. O asemenea situație creează foarte multe greutăți unităților de aprovizionare, în sensul că acestea se aprovizionează de la producători cu materiale și piese de schimb, pentru satisfacerea anumitor necesități ale cooperativelor agricole de producție, dar în ultimă instanță desfacerea depinde de posibilitățile de plată ale cooperativelor și de modul în care acestea preiau materialele comandate cu mijloacele proprii de transport. Ca urmare, uneori acestea rămîn în stoc în unitățile de aprovizionare perioade îndelungate. **Considerăm că s-ar putea trece la organizarea relațiilor de aprovizionare cu cooperativele agricole de producție pe bază de contracte economice.** Din asemenea contracte ar rezulta obligații și răspunderi pe linie de aprovizionare pentru ambele părți. Stadiul actual al dezvoltării cooperativelor agricole de producție permite acestora să perfecteze relații pe linie de aprovizionare la fel ca orice unitate de stat. Dacă relațiile unităților de aprovizionare cu cooperativele agricole de producție ar fi astfel organizate s-ar rezolva și o serie de probleme legate de crearea unor posibilități de planificare reală a aprovizionărilor, desfacerilor și stocurilor la unitățile de aprovizionare, de asigurarea unei aprovizionări ritmice cu cantități care să corespundă necesităților unităților consumatoare din punct de vedere al volumului și momentului, legate de satisfacerea cererilor beneficiarilor cu un volum mai mic de stocuri dar care să se reînnoioască cu o frecvență sporită. De asemenea, o astfel de rezolvare ar întări mai mult simțul de răspundere al cooperativelor agricole de producție în domeniul asigurării procesului de producție cu materialele și piesele necesare și ar întări răspunderea unităților de aprovizionare în satisfacerea necesităților cooperativelor agricole de producție.

A doua problemă este aceea a **ritmului livrărilor din unitățile de aprovizionare.** Practic, beneficiarii (unități de stat și cooperatiste din agricultură) preiau cu mijloacele proprii de transport materialele și piesele de schimb atunci cînd cred de cuviință ceea ce conduce la livrări extrem de neuniforme pe parcursul unei luni sau trimestru. Aceasta generează o serie de fenomene negative, legate de imposibilitatea satisfacerii prompte și în volumul necesar a cererilor beneficiarilor, cînd aceștia se prezintă în număr mare și în aceleași zile și de existența unor stocuri mari cînd cererea beneficiarilor nu este frecventă și uniformă. După părerea noastră, pentru beneficiarii unităților de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii **ar putea să fie elaborate grafice de livrare lunare sau trimestriale,** în care să fie stabilite termenele și cantitățile de materiale și piese ce urmează să fie ridicate cu mijloacele lor de transport. Introducerea unor astfel de grafice de livrare ar imprima livrărilor o desfășurare ritmică, cu consecințe pozitive atît pentru activitatea unităților de aprovizionare cît și pentru cea a beneficiarilor. Pentru unitățile de aprovizionare o astfel de ritmicitate în livrări ar determina o reducere a stocurilor, reducere care ar permite încadrarea în fondurile planificate, evitarea situațiilor temporare în care acestea n-au posibilități de plată, ocuparea uniformă a personalului operativ și a utilajelor de încărcare, efectuarea unor aprovizionări de la producători strîns corelate cu posibilitățile de desfacere. În final, o asemenea rezolvare ar scurta foarte mult durata de staționare a stocurilor în depozit, durată care în prezent este deosebit de lungă (în medie, peste 200 zile). Satisfacerea necesităților beneficiarilor cu un volum mai mic de stocuri, dar cu o circulație mai rapidă, se înscrie printre căile de creștere a eficienței folosirii fondurilor în economia națională. O astfel de rezolvare ar duce la disciplinarea beneficiarilor, mărindu-le răspunderea în domeniul aprovizionării și le-ar permite o mai bună planificare și aprovizionare.

A treia problemă este aceea a **renunțărilor și reeșalonărilor la contracte sau repartiții** pe care le solicită unii beneficiari unităților de aprovizionare. Aceste renunțări și reeșalonări au la bază, de cele mai multe ori, cauze obiective, dar nu este exclusă însă posibilitatea ca ele să fie generate și de cauze subiective. Pentru unitățile de aprovizionare aceste fenomene generează, chiar și temporar, stocuri mai mari decît cele planificate. În legătură cu aceste stocuri peste plan, generate de renunțări și reeșalonări la contracte sau repartiții se ridică două aspecte : primul — de separare a acestor stocuri de restul stocurilor peste plan, avînd în vedere că acestea se vor credita integral, spre deosebire de celelalte stocuri peste plan ce sînt excluse de la creditare iar, al doilea — de lichidare a lor. După părerea noastră, renunțările și reeșalonările la contracte sau repartiții nu pot fi practic eliminate din economie. Problema care se pune însă este cea legată de cunoașterea din timp a acestor fenomene, evidențierea lor precisă, pentru a întreprinde măsuri corespunzătoare de prevenire a suprastocării îndelungate. Deși nu se pot elimina complet, renunțările și reeșalonările pot fi diminuate ca volum și frecvență dacă se acordă atenția cuvenită unei judicioase planificări, calculării temeinice a necesităților de valori materiale pentru realizarea planului economic la unitățile consumatoare, sau în cazurile în care ele se ivesc, să fie solicitate din timp unităților de aprovizionare renunțările pentru a permite acestora să valorifice materialele disponibile, să modifice ritmul și volumul aprovizionărilor de la producători în perioadele următoare și să solicite aprobări pentru acoperirea bănească temporară din credite bancare.

A patra problemă este legată de **livrările pe care le face industria, la unele materiale, anumitor unități de aprovizionare a agriculturii, care apoi le redistribuie unităților similare din țară.** Acest mod de rezolvare determină prelungirea perioadei de ajungere a valorilor materiale de la producători la consumatori, prin apariția a doi intermediari. De exemplu, Întreprinderea „Industria sîrmei“ din Cîmpia Turzii livrează în depozitul Întreprinderii de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii din Cluj-Napoca întreaga cantitate de trefilate ce urmează să fie consumată de unitățile de agricultură din întreaga țară care sînt redistribuite altor depozite. Astfel de situații le întîlnim la alte unități de aprovizionare pentru alte produse. Desigur, pentru producător o asemenea soluție este foarte convenabilă și ea este generată de calitatea pe care și-o atribuie producătorii de a stabili condițiile de livrare. Pentru unitățile de aprovizionare însă o astfel de rezolvare creează foarte multe probleme, legate de faptul că asemenea stocuri, deși rămîn o anumită perioadă în depozit, nu sînt cuprinse în indicatorii de plan economico-financiari ai unității, acoperirea bănească făcîndu-se din fondurile corespunzătoare celorlalte stocuri. Apoi, asemenea situaţii generează cheltuieli suplimentare de manevrare şi de multe ori generează fenomenul de epuizare a fondurilor aprobate şi amînarea plăţilor unităţilor de aprovizionare. După părerea noastră, această problemă trebuie rezolvată în mod corespunzător, în sensul livrării directe de către industrie a unor astfel de produse fiecărei unităţi de aprovizionare din ţară, dacă cantitatea este vagonabilă. Cînd cantitatea este nevagonabilă s-ar putea adopta una din următoarele soluţii : a concentrării cantităţilor ce urmează a se livra fiecărei unităţi de aprovizionare într-o anumită perioadă (trimestru, lună) pînă la formarea unei cantităţi vagonabile sau soluţia livrării la o unitate de aprovizionare pentru unităţi apropiate teritorial. În acest fel, pe lîngă faptul că s-ar reduce substanţial cheltuielile de circluaţie, s-ar accelera foarte mult viteza de rotaţie a stocurilor în economie. În rezolvarea problemelor legate de mişcarea valorilor materiale în economia naţională considerăm că trebuie avute în vedere criterii de eficienţă economică, care corespund intereselor generale ale economiei şi nu intereselor individuale ale producătorilor, care în multe cazuri aduc prejudicii economiei. Numai în acest fel se poate ridica eficienţa procesului circulaţiei mărfurilor, parte integrantă a procesului reproducţiei lărgite şi utilizate toate mijloacele care pot conduce la accelerarea vitezei de rotaţie şi diminuarea stocurilor din economia naţională. Astfel, pentru accelerarea mişcării de rotaţie a bunurilor materiale trebuie reconsiderate şi posibilităţile mari pe care le poate oferi publicarea acestora în publicaţiile de specialitate, deosebit de utile pentru informarea operativă a lucrătorilor din compartimentele de aprovizionare-desfacere, cum este de exemplu suplimentul săptămînal al Revistei Economice.

Ultima problemă este aceea a **desfăşurării tranzitului şi implicaţiilor acestuia asupra activităţii unităţilor de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii.** După cum se cunoaşte, în economia ţării noastre se practică tranzitul organizat şi cel achitat. La unităţile de aprovizionare a agriculturii se întîlneşte tranzitul achitat, care deţine circa 60% din totalul activităţii, practicat pentru livrările de îngrăşăminte chimice către cooperativele agricole de producţie. Unităţile de aprovizionare plătesc producătorilor aceste îngrăşăminte, urmînd să le refactureze cooperativelor agricole, cu toate că îngrăşămintele circulă direct între producători şi consumatori. O astfel de rezolvare îşi are izvorul în posibilitatea stabilirii de către producători a condiţiilor de livrare şi de plată, practică frecventă şi la care nu s-a reuşit să se renunţe încă. După părerea noastră, tranzitul achitat, folosit în prezent pentru livrările de îngrăşăminte chimice, ar putea fi înlocuit cu tranzitul organizat sau cu relaţii directe între producători şi consumatori. Înclinăm pentru tranzitul organizat, întrucît unităţile de aprovizionare ar putea să prospecteze mai bine cererile beneficiarilor şi să dirijeze mai raţional asemenea produse. Pentru evitarea cazurilor de neplată a livrărilor de către cooperativele agricole de producţie s-ar putea lua măsuri pe linia asigurării cu anticipaţie de către bancă a plăţilor, din creditele ce li se cuvin cooperativelor agricole de producţie pentru producţia contractată cu statul, credite din care s-ar putea defalca sume corespunzătoare plăţii cheltuielilor cu îngrăşămintele cuprinse în planul economic şi financiar. În plus, o astfel de rezolvare ar elimina o serie de plăţi duble în economia naţională, plăţi care nu-şi găsesc justificarea.

Teodor ROŞCA
Facultatea de ştiinţe economice Cluj-Napoca

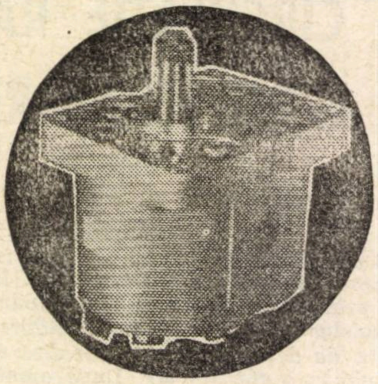

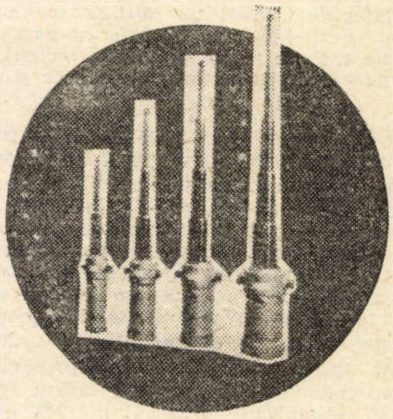

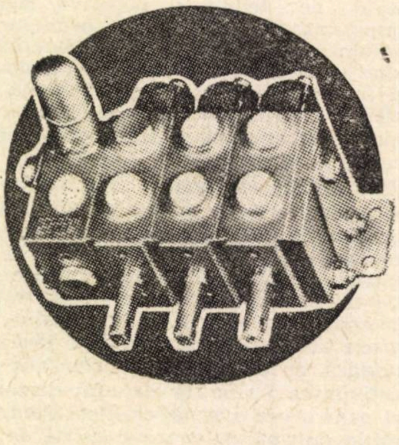

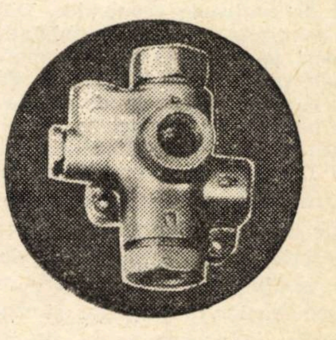

MACHINOEXPORT
BULGARIE

PRODUSE HIDRAULICE
ŞI PNEUMATICE

după licenţele firmelor
„Plessey"-Anglia şi
„Bosch"-R. F. G.

exportă

MACHINOEXPORT

Sofia, Bulgaria
Str. Aksakov nr. 5
Tel: 022-525
Telegrame: MACHINOEXPORT — SOFIA

PUBLICOM

SISTEM INFORMATIC STANDARD PENTRU RAMURA CONSTRUCTIILOR

CONGRESUL INTERNAŢIONAL DE CIBERNETICĂ ŞI SISTEME (**București**, *25—29 august a.c.) a constituit un interesant mijloc de exprimare a opiniilor, de comunicare a rezultatelor cercetărilor întreprinse, a concluziilor obţinute prin utlizarea ciberneticii în activitatea social-economică, de către specialiştii din diferite ţări, teoreticieni şi practicieni. Începînd cu acest număr REVISTA ECONOMICA îşi propune să prezinte cele mai valoroase comunicări.*

Conceptul de sistem integrat de conducere

ÎN ACTIVITATEA ECONOMICĂ modernă multitudinea elementelor care acţionează după legi bine determinate, sau care pot fi determinate, necesită un efort deosebit de mare pentru relevarea lor. Datorită însă complexităţii ce caracterizează activitatea unităţilor economice moderne, există două pericole mari care pot reduce considerabil efectul efortului de conducere şi anume : (a) multiplicarea inutilă a parametrilor care descriu fenomenele, ceea ce poate conduce la confuzii între cauză şi efect, amplificînd fără folos efortul de prelucrare a datelor ; (b) stabilirea, în cadrul interacţiunii elementelor, a unor legităţi false, care să poată părea valabile — prin coincidenţă — în cazuri izolate, dar care, prin generalizare, să ducă la stabilirea unor proceduri eronate, ale căror efecte să poată fi stabilite foarte tîrziu.

În sistemele de conducere, tocmai datorită complexităţii lor trebuie să se ţină seamă de posibilităţile, mai bine zis de **necesităţile de cibernetizare** — de creare a sistemelor cu autoreglare.

Datorită multitudinii de elemente, a legilor de interacţiune ce se stabilesc între acestea, apare necesitatea comparării cît mai rapide a prevederilor cu rezultate în vederea realizării **scopului** sistemului. Asigurarea tuturor acestor faze de control necesită un mare efort de conducere, care în foarte multe cazuri, poate fi preluat de un complex de mecanisme de autoreglare, degrevînd activitatea de conducere de o serie mare de operaţii de rutină.

Cea mai simplă prezentare a procesului de conducere în general, pune în evidenţă un ciclu continuu constînd din patru faze : decizie, acţiune, informaţie, prelucrare (vezi schema).

Mulţi tehnicieni încearcă să complice inutil această schemă simplă (şi completă) definind în cadrul procesului de conducere mai multe sisteme care, conform definiţiilor lor — şi chiar conform procedurilor ce le stabilesc — par independente. Astfel, o să găsim definirea aşa zisului **„sistem informaţional"** — cu varianta sa modernă — **sistemul informatic — sistem decizional, sistem operaţional,** etc.

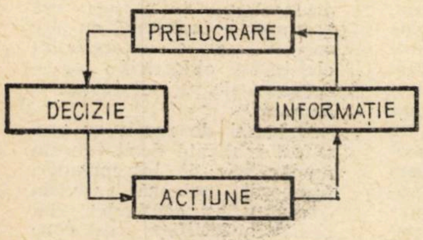

Evidenţa faptului că actul de decizie porneşte de la un grup de informaţii care, comparate prin sistemul de prelucrare, dau decidentului posibilitatea de a opta pentru o soluţie, nu trebuie să absolutizeze nici **noţiunea de informaţie** (cu toate suporturile şi circuitele sale), nici **noţiunea de prelucrare a informaţiilor** (cu toate mijloacele moderne de prelucrare), ci trebuie să„graveze" în mintea tuturor lucrătorilor din domeniul conducerii că actul conducerii este tocmai **interacţiunea** tuturor elementelor componente ale sistemului.

Complexitatea activităţii economice obligă deseori ca proiectarea sistemelor de conducere să se facă progresiv pe subactivităţi. De exemplu, proiectarea poate aborda progresiv planificarea producţiei, aprovizionarea, conducerea personalului etc. Evident într-o astfel de situaţie apare necesitatea legării subsistemelor într-un sistem de conducere. Procesul de „legare" este numit **integrare**, rezultatul fiind ceea ce numim : **sistem integrat de conducere.**

Sistemul integrat nu este o simplă sumă a sistemelor parţiale de la care s-a pornit, ci o sinteză a lor. Procesul de integrare este lung şi dificil : integrarea totală este o limită spre care se poate tinde doar şi a cărei atingere totală nu este practic posibilă niciodată. **Nivelul de integrare** la un moment dat este situat între două limite :

(a) **nivelul minim** — corespunzător situaţiei în care între sistemele de conducere de la care pornim nu avem decît un minim de legături fără de care ele s-ar bloca reciproc ;

(b) **nivelul maxim** — în care toate legăturile şi procedurile iniţiale s-au „topit" (sintetizate) într-un lanţ de legături şi proceduri.

Pe măsura creşterii gradului de integrare scade efortul necesar conducerii activităţii respective, sistemul integrat soluţionînd prin minimum de acte de decizie problemele de conducere ale activităţii pentru care a fost proiectat.

Etapa actuală a dezvoltării tehnicii, însă, a pus la dispoziţia activităţii de conducere un instrument care conferă alte dimensiuni procesului de conducere economică. Este vorba de **calculatoare**. Introducerea calculatorului nu reprezintă o simplă preluare a prelucrărilor din sistemul clasic de conducere, ci oferă preluarea unui important efort în ce priveşte activitatea de elaborare şi selectare a variantelor de decizie, deci şi un important salt calitativ. De asemenea, el oferă instrumentul cibernetizării şi deci şi preluării unui volum important de decizii ce pot fi automatizate. Această simplificare a procesului de conducere pretinde, însă, un efort considerabil de **standardizare a informaţiilor şi a procedurilor,** pentru obţinerea efectului maxim.

Economia socialistă impune şi totodată face posibilă rezolvarea acestei cerinţe la nivel naţional, nivel la care, în final, trebuie integrate toate sistemele particulare ale diverselor ramuri economice şi activităţi. În ţara noastră s-au realizat paşi importanţi pe calea standardizării, în privinţa calificării şi codificării unitare a produselor şi serviciilor, ceea ce a asigurat acea condiţie strict necesară realizării sistemelor de conducere unitară, pe diverse ramuri şi sectoare de activitate.

Pentru ramura construcţiilor în România s-a elaborat un concept de sistem integrat de conducere denumit SICOP. În elaborarea acestuia a fost nevoie să se ţină seama de particularităţile activităţii de construcţii, această activitate umană foarte veche ca tradiţie, dar mereu nouă în conţinut şi fără de care nu pot fi concepute existenţa şi progresul societăţii omeneşti.

Particularităţile conducerii producţiei de construcţii

SISTEMUL de conducere pentru ramura construcţiilor se deosebeşte faţă de cel al altor ramuri de producţie, datorită condiţiilor specifice în care se desfăşoară aici activitatea şi între care mai importante considerăm a fi următoarele :

1. **Produsul este fix, iar mijloacele de producţie şi forţa de muncă se deplasează continuu de la un produs la altul**, ceea ce conduce la necesitatea reorganizării permanente a fluxurilor de resurse umane şi materiale ;

2. **Numărul mare al factorilor care concură la realizarea construcţiilor** datorită complexităţii mereu crescînde a lucrărilor ;

3. **Mobilizarea pe teritoriu a sarcinilor**, în funcţie de necesităţile economice de investiţii, care nu pot ţine seama de utilizarea optimă a capacităţilor de construcţie existente. Aceasta duce în mod implicit la **o mare răspîndire teritorială a lucrărilor în raport cu sediul „întreprinderii" de construcţii,** la obligativitatea creării unor organizaţii de producţie ad-hoc, pe durata realizării unui obiectiv de investiţii.

4. **Numărul mare al sortimentelor de materiale, al meseriilor şi al utilajelor de construcţii necesare în proces** (circa 75 meserii, 100 000 sortimente de materiale şi 1500 tipuri de utilaje) ceea ce necesită un efort organizatoric intens de coordonare în vederea utilizării optime a multitudinii de resurse.

5. **Desfăşurarea proceselor de producţie**, în cea mai mare măsură, **sub influenţa directă a intemperiilor.**

Toate aceste particularităţi ale activităţii de construcţii au impus cu necesitate ca în proiectarea sistemului integrat de conducere pentru activitatea de construcţii să fie luate în considerare concomitent o serie de principii.

Datorită mobilităţii teritoriale a unităţilor de producţie de construcţii, primul principiu luat în considerare a fost acela al **proiectării sistemului independent de structura organizatorică,** definindu-se subsisteme şi acţiuni care, după proiectare, în momentul implementării, se distribuie pe compartimentele structurii organizatorice concrete ale fiecărei unităţi.

Un al doilea principiu a fost acela al **proiectării sistemului**, pe cît posibil, **în**

mai multe variante de prelucrare (automată, mecanică și manuală), evident la nivelul satisfacerii nevoii de informații, și a conducerii imediate a procesului.

În al treilea rînd, ținînd seama de marele număr de condiții aleatoare existente în realizarea producției de construcții-montaj, precum și de multitudinea factorilor și a elementelor care concură la această realizare, s-a ajuns la **opțiunea obligatorie a utilizării graficelor rețea în planificarea și programarea lucrărilor.**

Un alt principiu a fost acela al **creării une baze de date normative unice pentru ramura construcțiilor**, lucru posibil și datorită existenței unei standardizări naționale în domeniu.

Succintă caracterizare a sistemului

SCHEMATIC, SICOP poate fi definit ca un **ansamblu de subsisteme de conducere, utilizînd o bază de date comună și deservit de un grup de sisteme de programe.**

Subsistemele de conducere ale SICOP pot fi descrise în două etape principale și anume :

1. **Etapa de planificare.** Lucrările de construcții-montaj nu reprezintă o secvență distinctă în timp, pe parcursul realizării fiecărei investiții. Această caracteristică se datorează în primul rînd duratei relativ mari necesitată de realizarea a două componente principale ale investițiilor, respectiv elaborarea proiectelor de execuție și executare propriu-zisă a lucrărilor de construcții-montaj. Dacă aceste două componente s-ar realiza succesiv, aproape s-ar dubla timpul necesar realizării investițiilor. Acest motiv conduce la necesitatea suprapunerii în timp a acestor două activități, pentru a se asigura realizarea timpului minim de punere în funcțiune a lucrărilor. În cazul investițiilor industriale, prin suprapunerea în timp a diverselor activități se obțin și avantaje deosebite în optimizarea producției utilajelor tehnologice ce urmează a se monta. Sistemul de planificare proiectat se bazează pe elaborarea a cîte unui grafic de eșalonare a investițiilor, în momentul aprobării studiului tehnico-economic al fiecărei investiții, în care sarcinile principalilor factori responsabili de realizarea investiției — titular, antreprenor general, proiectant general și furnizori de utilaje — sînt exprimate într-un graf rețea de corelare, pe baza căruia se stabilește și termenul de punere în funcțiune. Prevederile grafului, din momentul aprobării, devin sarcini de plan pentru fiecare responsabil, la datele scadente, pe durata realizării investiției. Resursele necesare investiției sînt exprimate direct prin liste în ceea ce privește utilajele tehnologice, iar pentru celelalte resurse se stabilesc, pe baza unor indici de consum, într-un concept propriu. Prin agregarea tuturor graficelor de eșalonare a investițiilor într-o colecție națională, se obține portofoliul investițiilor aprobate prin a cărui interogare se pot stabili variante de plan pe diferite perioade de timp, variante corelate cu disponibilul de resurse. Activitățile de construcții-montaj din graficul de eșalonare a investiției se detaliază în graficul de antrepriză generală, instrument de planificare la nivelul departamentului care subordonează organizația de construcții.

2. **Etapa de programare și realizare a lucrărilor de construcții-montaj.** În această fază se disting mai multe subsisteme și anume :

A. **Subsistemul de programare, lansare și urmărire a lucrărilor** asigură defalcarea sarcinilor de plan în expresie fizică, pînă la nivelul fiecărei formații de lucru, precum și urmărirea continuă a realizărilor, utilizînd posibilități de reglaj în limitele stabilite de graficul de antrepriză generală. Este de menționat că în această etapă, informațiile provin din documentația de execuție propriu-zisă și nu din prevederile de aproximare ale etapei de planificare. După efectuarea activității de producție, subsistemul primește rapoarte care, după îndeplinirea funcției de reglaj interior, sînt transmise agregat în colecția de grafice de antrepriză generală, asigurînd departamentului conducător obținerea imaginii desfășurării planului, în vederea intervenției în momentele de abatere semnificativă.

B. **Subsistemele de resurse (aprovizionare, mecanizare-transport, personal)** au fiecare cîte trei componente principale. **Prima**, necesarul în perioada de programare, este extrasă automat din sistemul de programare-lansare-urmărire. **A doua** este evidența disponibilului din fiecare resursă necesară. Prin însumarea algebrică și stabilirea unor algoritmi de optimizare, se obține cea de **a treia** componentă, necesarul de asigurat pentru fiecare din resurse. Gestionarea resurselor este concepută astfel încît să asigure agregarea informațiilor pînă la nivelul departamentului, nivel la care se poate realiza o redistribuire optimă a lor.

C. **Subsistemul financiar-contabil** preia informațiile în expresie fizică din celelalte subsisteme, le prelucrează cu ajutorul fișierelor de valori, producînd comparatori de urmărire a eficienței economice a activității în ansamblu.

Baze de date normative și sistemele de programare

ÎN ACTIVITATEA ECONOMICĂ din țara noastră există o serie de normative care permit organizarea unei baze de date unice, pentru rezolvarea problemelor de gestiune. În primul rînd, pentru construcții există o colecție de norme de deviz care conțin rețetele de consum pentru toate resursele necesare realizării capitolelor de lucrări. Baza de date conține, de asemenea, nomenclatoarele codificate ale celor trei grupe principale de resurse : forța de muncă, materialele și utilajele de construcții, precum și un nomenclator al utilajelor tehnologice de montat. Tot baza de date normative conține și o colecție de indici de consum mediu elaborați pentru aproximarea resurselor în faza de planificare.

În același timp, SICOP are constituite sisteme proprii de programe elaborate pentru calculatorul IRIS-50. Programele au fost concepute modular, astfel că sistemul de prelucrare poate fi imitat în diferite etape, existînd posibilitatea utilizării și a altor mijloace de prelucrare (mecanică sau chiar manuală) în funcție de condițiile organizatorice efective. O parte din programele SICOP pot fi utilizate și în alte ramuri de activitate, în special cele privind tratarea resurselor.

★

SICOP este actualmente în curs de implementare în toate modulele sale. Se poate aprecia că aplicarea sa integrală va avea influență pozitivă, în primul rînd, prin scurtarea duratei de realizare a investițiilor, iar, în al doilea rînd, în realizarea unor costuri minime ale lucrărilor de construcții-montaj, concomitent cu o creștere importantă a productivității muncii prin eliminarea în mare măsură a stagnărilor în producție datorate abaterilor care există în cadrul unei activități atît de complexe.

ing. Hercule MĂNESCU

SINOPTIC

Designul și calitatea

ÎN U.R.S.S. a fost creată o rețea largă de unități de proiectări artistice condusă de Institutul unional de cercetări în domeniul esteticii tehnice, cu mai multe filiale, situate în marile centre industriale ale țării.

În secțiile și laboratoarele acestui institut profilat pe proiectări artistice de produse industriale, mijloace de transport, obiecte cu destinație social-culturală etc., lucrează doctori în științe, artiști plastici, proiectanți, graficieni, ingineri, economiști, ergonomiști, sociologi, machetatori.

Forul de decizie al institutului este Consiliul științific care analizează planurile tematice, proiectele artistice de produse industriale și ia în discuție tezele de doctorat. Cerințele esteticii industriale pentru unele mașini capătă putere de lege. Astfel, fără avizul institutului sau al filialelor sale, produsele industriale care nu corespund exigențelor estetice nu pot primi „însemnul calității“, care este una din cele mai înalte distincții în domeniul calității producției în U.R.S.S.

Cu sprijinul institutului se dezvoltă relațiile internaționale ale proiectanților sovietici în estetică industrială cu organizațiile de specialitate din țările socialiste ca și cu alte țări ale lumii. Acest cadru permite organizarea unor cercetări științifice în colaborare internațională a unor simpozioane și expoziții internaționale.

Asociație a logisticienilor din intreprinderi

SPECIALIȘTII consideră că, astăzi, costurile logistice reprezintă 20—45% din costurile de fabricație ale produselor. Logistica grupează ansamblul de operațiuni care determină mișcarea produselor : amplasarea unităților de producție, a depozitelor, aprovizionarea, ambalarea, stocarea, manipularea, transportul, desfacerea etc. Iar știința logisticii, într-una din definițiile cele mai recunoscute, este desemnată ca fiind „ansamblul activităților avînd ca obiectiv realizarea cu cel mai mic cost posibil, a unei cantități dintr-un produs, la locul și momentul unde o cerere există“.

Logistica a existat întotdeauna în acțiunea întreprinderii, chiar dacă nu a primit o formulare clară, coerentă. Astăzi, această formulare și aplicarea principiilor la care ea dă loc s-a impus ca un element de bază al conducerii întreprinderii. Și aceasta în primul rînd datorită faptului că logistica oferă unele dintre cele mai mari posibilități de ameliorare a costurilor. Logisticianul are rolul de a reuni parametrii necesari construirii unui sistem, unde un nivel de serviciu cerut este asigurat la cel mai mic cost, mijloacele pe care le posedă fiind variatele subfuncțiuni: manipulare, transport, depozitare etc., utilizate în mod integrat. Atît timp cît activitățile logistice au fost dispersate în diverse servicii operaționale ale întreprinderii ele au putut face obiectul unor decizii puțin raționale sau chiar contradictorii, rezolvarea acestor contradicții fiind datoria „statului major“ al întreprinderii. Serviciul logistic este cel mai în măsură să propună — împreună cu alte servicii care și-au formulat ele însele obiectivele lor — opțiunea de reținut în aceste domenii.

O astfel de rezolvare „nu a fost realizată decît într-un număr mic de întreprinderi franceze“ notează revista „Travail et Mèthode“, iar pentru a fortifica acest concept, pentru a promova funcția logistică și a asigura contacte permanente între responsabilii serviciilor logistice, a fost creată în Franța — Asociația logisticienilor de întreprindere — ASLOG.

STRUCTURILE ECONOMICE TERITORIALE ȘI COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ

PREOCUPĂRILE pentru armonizarea dezvoltării economiilor naționale cu o structură eficientă pe ramuri și cu o repartizare judicioasă, echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării au devenit tot mai frecvente în întreaga lume, conceptul de dezvoltare regională a intrat în „arsenalul“ operațional al economiei moderne. Pînă la cel de al doilea război mondial, repartizarea inegală a forțelor de producție pe teritoriul unei țări era adesea considerată ca o situație normală determinată de localizarea resurselor naturale, de combustibili, minereu de fier și a altor substanțe utile. Progresul tehnico-științific contemporan a mărit într-o măsură considerabilă dinamismul și mobilitatea evoluției proceselor și fenomenelor economice, inclusiv în ceea ce privește structura pe ramuri și teritorială, generînd accentuarea rapidă a tendințelor de concentrare a industriei și populației. Chiar și în țările mai avansate din punct de vedere economic, sub presiunea consecințelor economice și sociale negative ale unei dezvoltări dezechilibrate, s-a trecut în anii din urmă de la vechile metode de „asanare pasivă“ a zonelor mai puțin dezvoltate la politici active de dezvoltare regională. În prezent, aproape că nu există țară care să nu aibă o politică economică regională proprie, cu diferite orientări și nuanțe. Programele de dezvoltare economică ale diferitelor țări conțin măsuri pentru stimularea expansiunii industriei și a altor ramuri în zone mai puțin avansate din punct de vedere economic ca un mijloc de accelerare a dezvoltării nu numai economice dar și sociale. Din aceste considerente în multe țări s-au înființat instituții speciale pentru studierea formării structurilor economice teritoriale.

Dezvoltarea teritorială, parte integrantă a dezvoltării unitare a economiei naționale

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Român, repartizarea armonioasă, echilibrată pe teritoriu a forțelor de producție constituie, înainte de toate, o problemă economică și o problemă social-politică de primă importanță, una din înaltele sale responsabilități în procesul construcției socialiste. Formulînd concis concepția partidului cu privire la dezvoltarea economico-socială teritorială a țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării are drept scop folosirea tot mai judicioasă a forței de muncă a populației și, implicit, o mai bună distribuire a veniturilor, ridicarea generală a nivelului de trai al oamenilor muncii. Numai pe baza lichidării rămînerii în urmă a unor regiuni, a dezvoltării armonioase a bazei tehnice-materiale a socialismului pe întreg teritoriul patriei se pot crea condiții pentru mersul înainte al societății socialiste, pentru trecerea treptată spre comunism“ [1]).**

Ridicarea economică și socială a tuturor zonelor țării are o importanță esențială pentru creșterea generală a nivelului de trai material și cultural al populației, este o condiție de bază pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

La preluarea puterii de către clasa muncitoare, forțele de producție erau nu numai slab dezvoltate ci și nerațional repartizate pe teritoriu. Amplasarea industriei era extrem de disproporționată, fiind concentrată cu prioritate în zonele unde se descoperiseră surse de materii prime (petrol, minereu, cărbune) și în cîteva orașe. În anul 1938, peste 63% din producția globală industrială, 61% din forța motrice și peste 55% din forța de muncă ocupată în această ramură erau concentrate în numai două ținuturi ale țării: Bucegi și Timiș, cuprinzînd centrele: Brașov, Ploiești, Timișoara, Arad, Hunedoara și Reșița. În același timp, Moldova, Oltenia și Dobrogea care cuprindeau aproape 40% din populația țării nu participau decît în proporție de 12% la producția industrială a țării. Disparități teritoriale existau și în ceea ce privește amplasarea bazei tehnice și a principalelor ramuri ale producției agricole.

Dezvoltarea forțelor de producție cu precădere numai în unele zone a determinat mari deosebiri în gradul de utilizare a forței de muncă, iar în nivelul de trai al populației erau adînci inegalități regionale.

Asigurarea unei creșteri economice rapide și crearea complexului armonios al economiei naționale impuneau ample modificări în repartizarea teritorială a producției. Îmbunătățirea repartiției teritoriale a forțelor de producție și ridicarea economică a tuturor zonelor țării a devenit o componentă a strategiei generale de dezvoltare, o problemă esențială a politicii economice a Partidului Comunist Român.

Repartizarea forțelor de producție pe teritoriul unui complex național unitar și armonios este o parte integrantă a procesului de dezvoltare a economiei naționale, determinată de condiții obiective. În primul rînd, pentru că dezvoltarea armonioasă, optimă a unei economii naționale, modul de implementare pe teritoriu a forțelor de producție reprezintă una din proporțiile de bază, tot atît de importantă ca proporția între ramuri sau proporția între producția mijloacelor de producție și bunurilor de consum. În al doilea rînd, repartizarea spațială a obiectivelor prevăzute a fi construite este legată nemijlocit și de politica de valorificare superioară a resurselor naturale și utilizarea mai rațională a forței de muncă. În al treilea rînd, hotărîrile care privesc amplasarea noilor obiective economice au implicații directe asupra volumului și eficienței investițiilor, atît în ceea ce privește dimensionarea și implantarea capacităților respective, cît și ramurile conexe, cum sînt utilitățile industriale, gospodăria comunală, construcțiile de locuințe. În al patrulea rînd, orice amplasare teritorială trebuie să țină seama de legăturile economice istoricește formate între diferite zone ale țării, precum și de necesitățile dezvoltării infrastructurilor, a rețelelor de comunicație etc. În al cincilea rînd, ținînd seama de efectul de antrenare și multiplicare pe care îl are crearea noilor capacități de producție, și îndeosebi cele industriale, asupra dezvoltării, ca și asupra nivelului de trai și de civilizație, repartizarea teritorială a forțelor de producție reprezintă una din componentele de bază ale politicii de dezvoltare economico-socială.

Atragerea și utilizarea maximă a resurselor în cadrul economiei naționale presupun crearea unor structuri economice zonale care să asigure o dezvoltare echilibrată a întregului teritoriu al țării, printr-o abordare globală a dezvoltării economico-sociale, într-o viziune de sisteme, în care se îmbină criteriile economice cu cele sociale, iar optimele zonale sînt subordonate și integrate optimului național. Toate acestea impun, ca o necesitate obiectivă, ca în cadrul planului național unic, odată cu stabilirea ritmurilor și proporțiilor dezvoltării să fie soluționate și problemele repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Pornind de la condițiile specifice ale țării și ale fiecărei zone, planurile de dezvoltare economico-socială au cuprins, în permanență, măsuri pentru valorificarea resurselor materiale și de muncă din diferitele unități teritoriale. Programele de investiții au vizat, îndeosebi pentru industria prelucrătoare, crearea de obiective industriale în toate zonele țării și cu deosebire în județele mai puțin dezvoltate. În același sens s-a acționat și prin dezvoltarea căilor și mijloacelor de transport, condiție esențială pentru lărgirea legăturilor economice de cooperare între diferitele zone ale țării.

Importante realizări în direcția îmbunătățirii amplasării forțelor de producție și sistematizării economico-sociale a teritoriului național au fost obținute după Congresul al IX-lea al P.C.R. și ca urmare a perfecționării împărțirii teritorial-administrative a țării. Îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului decurgea din necesitățile impuse de schimbările calitative intervenite în evoluția forțelor de producție, în repartizarea lor geografică și punerea de acord a acestora cu modificările petrecute în structura populației, în profilul, dimensiunile și condițiile de viață ale orașelor și comunelor de pe întreg cuprinsul țării. Practica dovedise că regiunile administrative de mari dimensiuni reprezentau unități teritoriale prea întinse pentru a putea rezolva în mod operativ problemele tot mai complexe ale dezvoltării economiei și ale vieții social-culturale, afectau inițiativa unităților de bază și diminuau răspunderea organelor locale. Îmbunătățirea organizării județelor și municipiilor a creat premise pentru aplicarea mai eficientă a principiului centralismului democratic, ridicarea întregii activități a organelor locale ale puterii și administrației de stat pe o treaptă calitativ superioară. În felul acesta, pornind de la tradițiile istorice locale, de la nivelul de dezvoltare economică, de la relațiile statornicite în anii construcției socialiste, județele actuale reunesc orașele și comunele în zone viabile, cu largi posibilități de progres. Pe baza noii împărțiri administrative pe județe, a programului național de sistematizare a teritoriului și a localităților urbane și rurale elaborat în 1972, a strategiei unitare, de lungă perspectivă a industrializării s-au creat condițiile corespunzătoare pentru amplasarea judicioasă a forțelor de producție și atragerea în circuitul economic a unor zone și localități mai puțin dezvoltate.

Ca rezultat al îndeplinirii obiectivelor înscrise în planurile cincinale 1966—1970 și 1971—1975 a crescut forța industrială a tuturor județelor, s-au dezvoltat rapid vechile orașe și au apărut altele noi, s-au obținut succese importante pe linia apropierii nivelurilor de dezvoltare a tuturor zonelor țării. În acest sens este semnificativ faptul că, în perioada 1965—1975, în toate județele mai puțin dezvoltate s-au asigurat ritmuri medii anuale de creștere a producției industriale superioare mediei pe țară, această tendință accentuîndu-se în perioada actualului cincinal. Semnificative în această privință sînt mutațiile ce rezultă din analiza grupării județelor după valoarea producției globale industriale : în anul 1965 numai 4 județe realizau o producție industrială de peste 10 miliarde lei, în anul 1970 numărul acestora a ajuns la 9, iar în 1975 se ridică la 21.

Planificarea dezvoltării în profil teritorial a țării deși poate fi înțeleasă în primul rînd ca o problemă economică de punere în valoare a potențialului de resurse umane și naturale din fiecare zonă, ea este în același timp o problemă socială și politică cu implicații deosebite. De aici decurge necesitatea de a privi această componentă de bază a dezvoltării în toată complexitatea ei, cuprinzînd conceptele de împărțire administrativă a teritoriului, sistematizarea dezvoltării economico-sociale, procesul de urbanizare și multe alte aspecte economice, sociale și politice de importanță covîrșitoare, care fac parte integrantă din opțiunile de bază ale politicii de dezvoltare. Privind lucrurile într-o asemenea perspectivă înțelegem mai bine de ce repartizarea teritorială a forțelor de producție **este** și **trebuie** să fie o componentă esențială a politicii economice și sociale a partidelor comuniste și muncitorești din fiecare țară socialistă. Însuși faptul că în acest concept se înmănunchează o serie de probleme economice, social-culturale și politice de mare complexitate care vizează aspecte de la concepția asupra împărțirii administrative a teritoriului și sistematizarea dezvoltării economico-sociale a acestor unități și pînă la cele privind urbanizarea, sistematizarea localităților, a rețelei de comunicații etc., solicită abordarea lor într-o concepție unitară la nivelul economiei naționale.

Avînd în vedere considerentele de mai sus apare de neînțeles cum unii autori din alte țări pot să simplifice lucrurile atît de mult încît, pornind de la unele criterii de „integrare geografico-teritorială“, fără nici un fundament științific, încearcă să transfere pe plan internațional luarea unor decizii privind repartizarea rațională a forțelor de producție. Singura soluție justă și acceptabilă de abordare a acestei probleme este rezolvarea lor unitară la nivelul fiecărei țări în cadrul planului național unic. A apărut astfel, de exemplu, propunerea de a se trece la elaborarea unei „scheme generale de amplasare a forțelor de producție în cadrul tuturor țărilor membre ale C.A.E.R. pe o perspectivă îndelungată“ sau „crearea structurii macroteritoriale a economiei Europei socialiste“. Acceptarea unor asemenea idei ar însemna de fapt renunțarea la dezvoltarea complexă a economiei fiecărei țări în parte care să asigure ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală a fiecărui popor, creșterea posibilităților de participare tot mai intensă pe bază de egalitate la cooperarea economică internațională. Asemenea idei ar duce la scoaterea din prerogativele statului și ale planului național unic a unuia din atributele sale de bază și trecerea lui în competența unor organe suprastatale. În consecință, transferarea acestor atribute ar goli de conținut politica economico-socială a partidelor comuniste, întrucît probleme esențiale ale strategiei dezvoltării și ale ridicării nivelului de trai al populației, responsabilități primordiale ale fiecărui partid comunist față de destinele poporului ar fi rezolvate după alte criterii, undeva în afara țării.

Lichidarea decalajelor economice dintre diferite zone și județe ale țării este un proces de durată, care progresează pe măsura dezvoltării generale. În mod obiectiv, modificarea structurilor teritoriale ale economiei naționale se realizează mult mai lent în comparație cu schimbarea structurilor pe ramuri. În țara noastră, cu toate realizările obținute în dezvoltarea teritorială, încă se mai mențin deosebiri însemnate în dezvoltarea economică a județelor. Din totalul celor 39 județe ale țării (fără Municipiul București), 27 de județe au încă o producție industrială pe locuitor sub media pe țară. Față de această medie considerată egală cu 100, producția industrială, de exemplu a județului Brașov, reprezintă 280, pe cînd a județului Botoșani doar 26.

Ca problemă economico-socială de lungă durată, dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării constituie în continuare o sarcină de bază a dezvoltării viitoare a României socialiste. Programul Partidului Comunist Român adoptat la Congresul al XI-lea, în noiembrie 1974, înscrie „sistematizarea teritorial-administrativă și economică, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, asigurînd dezvoltarea proporțională a tuturor județelor și regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor“[2], printre obiectivele fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, la sfîrșitul cincinalului viitor, în fiecare județ se va realiza o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei. Pornind de la aceste prevederi, ritmuri de creștere industrială de 15—25% și chiar mai mari față de circa 11% pe economia națională se vor realiza în județele mai puțin dezvoltate ca : Bistrița-Năsăud, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Covasna, Botoșani, Ialomița.

Înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea al Partidului va contribui hotărîtor la conturarea în perspectivă a profilului economico-social al fiecărui județ și zonă a țării, la ridicarea nivelului de civilizație, la reducerea substanțială a decalajelor economice dintre județe, la apropierea condițiilor de muncă și de viață ale populației.

Îmbinarea criteriilor de ordin economic cu cele social-politice — garanție a progresului general

PREOCUPAREA pentru formarea unei structuri teritoriale optime a întregului complex economic național a determinat o serie întreagă de cercetări în urma cărora s-au profilat o concepție și o metodologie unitară privind repartizarea noilor obiective economice și sociale pe teritoriu. Preocupările pentru dezvoltarea armonioasă a teritoriului au fost instituționalizate și în sistemul de planificare, prin elaborarea concomitentă a planului naţional unic în profil de ramură, pe departamente şi în profil teritorial — pe judeţe, oraşe şi comune.

În amplasarea planificată a forţelor de producţie, în conformitate cu necesităţile dezvoltării unitare a întregii economii naţionale se au în vedere potenţialul şi caracteristicile economice şi naturale ale teritoriului. În acelaşi timp se ţine seama de o serie de criterii economice şi social-politice. Stabilirea noilor amplasamente are la bază, în primul rînd, criteriile de ordin economic pentru a asigura eficienţa investiţiilor în fiecare ramură a economiei naţionale şi în fiecare sector de activitate socială. În scopul obţinerii unei eficienţe economice cît mai mari, unul din elementele cele mai importante de judecată în luarea deciziilor de localizare, îl constituie apropierea optimă a producţiei de sursele de materii prime sau de centrele de consum, în funcţie de volumul şi cheltuielile de transport, de perisabilitatea mărfurilor, de periodicitatea consumului etc. Astfel, analiza cheltuielilor de transport constituie un element de bază în fundamentarea deciziei dacă o întreprindere trebuie amplasată lîngă sursa de materii prime sau lîngă centrul de consum Un criteriu important al repartizării pe teritoriu a noilor obiective constă în folosirea platformelor industriale existente şi concentrarea unor grupuri de întreprinderi pe platforme noi, contribuind, astfel, la reducerea investiţiei specifice prin folosirea în comun a utilităţilor generale, cum sînt reţelele de transport, reţelele de energie electrică, telecomunicaţii, precum şi a dotărilor social-culturale ca locuinţe, construcţii pentru servicii destinate populaţiei şi altele.

În stabilirea noilor amplasamente, un rol esenţial îl are asigurarea cu resurse de muncă şi utilizarea lor cît mai raţională. Astfel, ramurile cu un consum mare de muncă se repartizează în locurile unde există posibilităţi pentru atragerea în activitatea productivă a unui număr mare de persoane. De asemenea gradul de calificare şi tradiţiile dintr-o regiune pot juca un rol însemnat în opţiunile de amplasare. Experienţa a arătat că, ţinînd seama de deficitul de forţă de muncă existent în centrele aglomerate şi de cheltuielile suplimentare pe care aducerea acesteia din alte localităţi le antrenează, este mai rentabilă amplasarea în zonele mai puţin dezvoltate, dar cu disponibil de forţă de muncă. Astfel, efortul suplimentar de investiţii este recuperat de efectele pozitive ale stabilizării şi limitării migraţiei populaţiei.

Unii autori însă, ignorînd realitatea şi fără a fundamenta cu calcule economice, încearcă să ne convingă de aşa-zise efecte pozitive ale mişcării forţei de muncă, inclusiv ale migrării internaţionale, spre locurile unde sînt amplasate obiective economice. Vorbind de migrarea internaţională, ei îşi bazează aceste raţionamente pe teoria internaţionalizării forţei de muncă. Dar după cum se ştie, forţa de muncă din fiecare ţară, în prezent şi de-a lungul istoriei, este singura creatoare a valorilor materiale şi spirituale. De nivelul educaţiei şi instrucţiei profesionale a oamenilor muncii depinde direct de creşterea economică şi progresul social al unei naţiuni. O cheltuială efectuată de un stat în vederea ridicării nivelului intelectual şi de pregătire profesională a oamenilor determină, de regulă, o creştere a venitului naţional mai mare decît aceeaşi cheltuială investită în valori materiale. Instrucţia şi formarea profesională a forţei de muncă, la care trebuie adăugat învăţămîntul obligatoriu de cultură generală ca verigă iniţială a acesteia, este un proces îndelungat care solicită cheltuieli însemnate. Mai mult, între momentul efectuării cheltuielilor pentru instrucţie şi formare şi cel al intrării în activitate a forţei de muncă se produce un anumit decalaj. Or, numai prin succesiunea celor două momente poate fi vorba despre o rentabilitate a pregătirii cadrelor şi o contribuţie efectivă la creşterea economică. Dimpotrivă, distorsionarea acestor momente şi schimbarea locului în care forţa de muncă ar trebui să înceapă să producă înseamnă, practic, o pierdere pentru societatea investitoare şi o ineficienţă a programelor naţionale de calificare profesională. În altă ordine de idei desigur că dacă facem abstracţie de oameni şi îi socotim numai forţă de muncă, aşa cum sînt trataţi de fapt în capitalism, autorii respectivi ar putea avea dreptate. În societatea socialistă însă omul este valoarea supremă şi întreaga dezvoltare economică este subordonată creării unor condiţii de muncă şi viaţă tot mai bune. Politica de dezvoltare teritorială a ţării urmăreşte să creeze obiective şi activităţi economice în zonele mai puţin dezvoltate pentru a stabiliza populaţia, a-i oferi condiţii pentru un nivel de trai şi de civilizaţie corespunzător. Evident că în procesul colaborării dintre state pot să intervină şi anumite înţelegeri bilaterale în domeniul folosirii temporare a forţei de muncă, însă acestea au un cartecter limitat şi se referă la obiective bine definite. O orientare a dezvoltării în sensul stimulării migraţiei populaţiei nu poate decît să dăuneze dezvoltării generale şi, îndeosebi, progresului ţărilor mai puţin dezvoltate industrial.

Criteriile economice au însemnătatea lor, dimensionînd eficienţa amplasamentelor luate în considerare, însă ele nu sînt suficiente pentru a stabili locul noilor obiective industriale sau din alte ramuri. Criteriile economice trebuie îmbinate cu criteriile de ordin social-politic, stabilite de fiecare partid comunist şi stat socialist, în funcţie de condiţiile specifice ţării respective. Amplasarea raţională a forţelor de producţie incumbă, pe lîngă răspunderea pentru eficienţa economică a investiţiilor, şi o responsabilitate socială — de a contribui la ridicarea zonelor mai slab dezvoltate, la integrarea lor în viaţa colectivă a întregii ţări. Pornind de la adevărul că munca este sursa veniturilor şi a bunăstării populaţiei, politica de amplasare teritorială a forţelor de producţie trebuie să creeze pentru toţi cetăţenii ţării condiţii economice egale, să asigure baza tehnico-materială pentru o adevărată egalitate între toţi oamenii muncii. Dezvoltarea economică armonioasă a întregului teritoriu, ridicarea zonelor rămase mai în urmă, la nivelul celor dezvoltate, înseamnă realizarea în practică a egalităţii economice pe care se întemeiază, în fapt, egalitatea socială. Experienţa ţării noastre a demonstrat că, în amplasarea noilor obiective economico-sociale, factorii de eficienţă economică şi criteriile sociale nu numai că nu se resping, ci se completează şi se asociază în procesul conştient de îmbunătăţire a repartiţiei teritoriale a forţelor de producţie, într-o viziune pe termen lung a eficienţei economice.

Influenţa colaborării cu alte state asupra formării structurilor economice pe teritoriul naţional

SINGURA CALE viabilă pentru lichidarea cît mai rapidă a decalajelor economice dintre judeţe o constituie creşterea în ritmuri înalte a forţelor de producţie ale ţării, îmbinată cu o politică justă de amplasare teritorială a noilor obiective. Dezvoltarea fiecărei ţări se bazează, în primul rînd, pe valorificarea eficientă a resurselor interne, a potenţialului material şi uman propriu. Cît priveşte România, eforturile ce se fac pentru dezvoltarea economică rapidă sînt exprimate sintetic de partea însemnată din venitul naţional alocată investiţiilor ; în acest cincinal circa 33% din venitul naţional este repartizat fondului naţional de dezvoltare economico-socială. Acest aspect cantitativ al efortului este completat de politica valorificării superioare a resurselor materiale, repartizării judicioase pe ramuri a investiţiilor, creşterii eficienţei fondurilor utilizate în economie.

Un rol important are, în procesul dezvoltării, colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică cu alte state. Schimbul de valori materiale şi de tehnologii constituie un factor deosebit de important al accelerării progresului multilateral al fiecărei ţări în parte, al punerii în valoare a resurselor şi posibilităţilor lor, în scopul dezvoltării armonioase a economiei naţionale. Acesta constituie, de fapt, unul din motivele principale pentru care, în procesul dezvoltării sale economice, România acordă un mare rol relaţiilor de colaborare cu celelalte state ale lumii, participării active la diviziunea internaţională a muncii. Partidul şi statul nostru pornesc de la faptul că lărgirea schimburilor economice şi cooperarea în producţie cu alte state, participarea la schimbul internaţional de valori materiale si spirituale reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei naţiuni, o necesitate obiectivă a progresului economic şi social.

În cadrul raporturilor economice externe ale ţării noastre, pe prim plan se situează schimburile şi cooperarea în producţie cu ţările socialiste. Pe baza înţelegerilor bilaterale şi multilaterale, a înfăptuirii „Programului complex" România a dezvoltat şi dezvoltă intens relaţiile economice cu ţările membre ale C.A.E.R.

Statutul C.A.E.R. şi „Programul complex" prevăd drept obiectiv fundamental asigurarea progresului rapid al economiei naţionale a fiecărei ţări membre a C.A.E.R., intensificarea procesului de apropiere şi egalizare a nivelurilor de dezvoltare a ţărilor membre ale C.A.E.R., factor important al sporirii continue a forţei sistemului socialist mondial, al creşterii neîncetate a influenţei socialismului în lume. În mod obiectiv lărgirea continuă a colaborării dintre ţările socialiste impune lichidarea decalajelor substanţiale existente în nivelurile de dezvoltare economică şi în condiţiile de trai ale popoarelor noastre. Condiţia hotărîtoare a înfăptuirii procesului de apropiere şi egalizare treptată o constituie, fără îndoială, efortul intern al fiecărei ţări şi, totodată, dezvoltarea cooperării economice şi, în primul rînd, a cooperării industriale şi tehnico-ştiinţifice între ţările membre ale C.A.E.R., sprijinirea prin acţiuni concrete a efortului ţărilor mai puţin dezvoltate.

Una dintre formele care se dezvoltă în cadrul relaţiilor economice ale României cu ţările membre ale C.A.E.R., ca de altfel şi cu alte state, o constituie construirea de întreprinderi comune şi înfiinţarea de organizaţii economice internaţionale. Modalităţile de realizare şi obiectivele unor astfel de forme de colaborare economică sînt reglementate prin convenţii încheiate între ţările interesate, convenţii întemeiate pe principiile Statutului C.A.E.R. şi „Programului complex". Intensificarea activităţii de cooperare în producţie cu ţările socialiste are loc, în unele cazuri, în funcţie de condiţiile concrete şi interesul părţilor, prin realizarea unor obiective comune în zonele de graniţă. După cum se cunoaşte, România a construit împreună cu R.S.F. Iugoslavia Complexul hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier, este în proiect construirea Complexului hidrotehnic Turnu-Măgurele—Nicopol în comun cu R. P. Bulgaria, Complexului hidrotehnic Stînca-Costeşti, pe rîul Prut, ce se va construi împreună cu Uniunea Sovietică. România participă, de asemenea, la construirea unor obiective economice pe teritoriul altor ţări socialiste pentru satisfacerea nevoilor statelor participante cum sînt construirea în U.R.S.S. a fabricii de celuloză de la Ust — Ilim, a Combinatului de azbest de la Kiembai şi dezvoltarea producţiei de feroaliaje ; în R. D. Germană la realizarea unei instalaţii pentru aglomerarea minereului de fier ; în R.P.D. Coreeană — a unor fabrici de ciment, a unei instalaţii pentru producerea de fibre, realizarea unei uzine de asamblat televizoare ; în R. P. Mongolă, la modernizarea unei fabrici de tricotaje ; în Cuba la construirea unor obiective în industria materialelor de construcţie, construirea de termocentrale, cuptoare industriale. Convenţiile semnate recent de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Todor Jivkov privind realizarea unei întreprinderi comune pentru construcţii de maşini în zona Giurgiu-Ruse, specializarea în producţie, livrările reciproce şi dezvoltarea în viitor a producţiei de maşini şi instalaţii pentru industria alimentară ilustrează de asemenea dorinţa şi largile posibilităţi care există pentru extinderea şi diversificarea formelor de cooperare în producţie.

În general construirea unor asemenea obiective economice are o înrîurire favorabilă asupra progresului economiilor naţionale ale ţărilor respective şi, implicit, asupra dezvoltării localităţilor în care au fost construite precum şi în cele învecinate din fiecare ţară participantă. Aceasta demonstrează, totodată, cu puterea de argumentare a faptelor că există numeroase forme de colaborare viabile care duc la dezvoltarea ţărilor participante, forme care au dovedit necesitatea şi posibilitatea armonizării intereselor tuturor statelor participante. Cu toate acestea, apare la unii autori din străinătate preocuparea de a crea noi „formule" cum ar fi „complexe internaţionale de producţie", chiar dacă asemenea contribuţii nu pot fi viabile. „Complexul de producţie" nu este şi nu poate fi o noţiune abstractă, un complex de producţie nu poate fi decît o unitate cu activitate care implică acte de gestiune economică autonomă, o conducere unitară pe baza unui plan unic cu caracter de directivă, o anumită subordonare organizatorică, o proprietate asupra mijloacelor de producţie. Crearea unor „complexe internaţionale de producţie" ar însemna, de fapt, scoaterea unor părţi din economia naţională, din cadrul planului de dezvoltare naţională, înstrăinarea unor părţi a proprietăţii statului socialist şi, implicit, acceptarea subordonării acestor „complexe" unor organe ce nu ar putea avea alt caracter decît extrastatal. Promovarea unei asemenea propuneri ar duce la încălcarea dreptului suveran al fiecărui partid şi guvern de a hotărî şi conduce întreaga activitate economică a poporului pe care îl reprezintă. Potrivit Statutului C.A.E.R. şi „Programului complex", organizaţiile economice internaţionale nu pot fi constituite ca organizaţii cu caracter supranaţional, care ar prelua părţi din prerogativele de decizie ale organelor naţionale. Ele sînt create de state şi reprezintă forma în care se manifestă colaborarea economică în domeniile convenite de ţările participante. Procesul adîncirii colaborării are şi va avea loc în condiţiile existenţei statelor suverane şi care se dezvoltă de sine stătător, pe baza planului naţional unic şi indivizibil.

Crearea întreprinderilor comune şi a organizaţiilor economice internaţionale nu înseamnă cîtuşi de puţin că proprietatea socialistă şi-ar fi pierdut caracterul naţional. Aceste forme de colaborare nu afectează şi nici nu pot afecta proprietatea naţională a ţării respective, nu diminuează rolul fiecărui partid şi stat în conducerea economică pe baza planului unic. Fiecare stat continuă să fie proprietarul părţii cu care participă la o formă de cooperare internaţională, activitatea întreprinderilor care cooperează este cuprinsă în planul naţional unic iar centrul de conducere şi decizie economică este — şi nu poate fi decît — un centru naţional. Dreptul suveran de decizie aparţine numai forurilor supreme de partid şi de stat din ţara respectivă, singurele în măsură să stabilească direcţiile proprii de dezvoltare economică, să hotărască asupra participării la orice formă de colaborare. Problemele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale pot fi rezolvate eficient numai în condiţiile în care partidul şi guvernul fiecărei ţări socialiste deţin totalitatea pîrghiilor economice, politice şi sociale şi exercită deplin atribuţiile şi răspunderile cu care sînt investite. Colaborarea şi cooperarea economică între ţările socialiste este, aşa cum se defineşte şi în „Programul complex", o activitate liber consimţită a ţărilor participante şi ea nu este însoţită de crearea de organe supranaţionale şi nu trebuie să afecteze activitatea internă a diferitelor ţări. O condiţie importantă a perfecţionării şi dezvoltării colaborării economice în cadrul C.A.E.R. o constituie faptul că ea trebuie să se realizeze concomitent cu lărgirea continuă a relaţiilor cu celelalte state socialiste, precum şi cu alte ţări şi a participării tot mai active a ţărilor C.A.E.R. la diviziunea mondială a muncii.

Influenţa colaborării şi cooperării economice socialiste asupra repartizării forţelor de producţie din fiecare ţară trebuie abordată în contextul respectării şi aplicării acestor principii definitorii. Ignorarea lor nu este de natură să favorizeze dezvoltarea relaţiilor de colaborare. Dezvoltarea fără precedent a ştiinţei şi tehnicii determină în zilele noastre adîncirea diviziunii internaţionale a muncii şi în acelaşi timp facilitează lărgirea cooperării în producţie şi tehnico-ştiinţifice între state în interesul progresului general al omenirii. Cu toate că aceste fenomene sînt mai evidente se mai găsesc cercetători care să argumenteze o limitare, o îngustare a colaborării internaţionale. De exemplu, a apărut teoria „caracterului compensator al poziţiei economico-geografice a ţărilor socialiste europene". Potrivit acestei concepţii ar fi mai rentabil, mai eficient ca ţările să-şi limiteze colaborarea economică la zona geografică din care fac parte, să realizeze schimburi comerciale cu precădere cu vecinii, urmînd ca vecinii, în compensare, să întreţină relaţii cu celelalte state. Ei pierd astfel din vedere că colaborarea internaţională permite statelor, în cadrul schimburilor de valori materiale şi spirituale, să beneficieze de cuceririle ştiinţei contemporane, să-şi construiască o structură eficientă a economiei naţionale. Fiecare ţară, fiecare popor are realizări pe care să le pună în circuitul mondial pentru progresul tuturor statelor. În acelaşi timp fiecare popor este în drept să beneficieze direct, nemijlocit, de cuceririle geniului uman, să colaboreze cu toate celelalte popoare, să se poată afirma în viaţa materială şi spirituală a lumii. Relaţiile economice dintre state se afirmă astăzi tot mai mult ca bază a relaţiilor politice, culturale şi în alte domenii. Dezvoltarea relaţiilor economice internaţionale este de natură să ajute la mai buna cunoaştere între popoare, la armonizarea intereselor în procesul dezvoltării mondiale, la întărirea încrederii internaționale. Limitarea relațiilor economice numai în cadrul anumitor zone condamnă economiile țărilor, îndeosebi ale țărilor mici, la o structură macroeconomică și teritorială unilaterală, le îndepărtează de posibilitatea utilizării în producție a tehnicii și tehnologiilor înaintate. În epoca noastră, epoca în care popoarele, tot mai multe organisme internaționale acționează pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, pentru dezvoltarea largă a relațiilor economice dintre state, bazate pe egalitate și avantaj reciproc, sarcina principală a cercetării constă în descoperirea și promovarea căilor de înfăptuire a acestor deziderate ale progresului omenirii și nu în inventarea de argumente așa-zise științifice pentru limitarea colaborării între popoare.

Uneori întîlnim autori care de dragul criteriilor geografice nu mai țin seama de factorii politici, economici, și de principiile care trebuie să stea la baza colaborării internaționale dintre state. După cum se știe, știința marxist-leninistă nu consideră factorii geografici ca principalii factori ai dezvoltării economico-sociale și nici ai colaborării. Ne întrebăm atunci de ce oare acești autori renunță la recunoașterea statelor ca realități contemporane și încearcă să transforme colaborarea economică internațională într-o cooperare între zone geografice apropiate, ceea ce conduce în fond la ignorarea granițelor naționale. Unii autori merg pînă acolo încît sînt gata să proclame drept principii ale colaborării formele de relief ! Potrivit acestei concepții intensitatea colaborării economice între state ar depinde de formele de relief din zona de graniță — munți, ape sau șes.

Din asemenea raționamente a rezultat propunerea unor autori de a crea sistemul de transport internațional în sensul „unirii pe bază geografică a transporturilor de pe teritoriile statelor socialiste europene". Creșterea volumului de mărfuri transportate în cadrul comerțului internațional atrage după sine o dezvoltare corespunzătoare a transporturilor, determină o serie de aranjamente între țări cu privire la organizarea tranzitului. Transportul mărfurilor în condițiile cele mai avantajoase are o mare importanță pentru partenerii comerciali. În același timp, dezvoltarea căilor de tranzit are, fără îndoială, influențe pozitive asupra dezvoltării economice a țării pe teritoriul căreia se realizează transportul mărfurilor. Autorii menționați scapă însă din vedere că în fiecare țară transporturile sînt o parte integrantă a economiei naționale, iar colaborarea în acest domeniu se realizează pe baza principiilor relațiilor dintre state. Unirea pe bază geografică a transporturilor din mai multe țări într-un sistem care să desfășoare o activitate independentă înseamnă ruperea lor de ansamblul economiilor naționale ale țărilor.

Trecînd din sfera „ideilor" în domeniul concret al aplicării lor, unii autori își permit chiar să sugereze, pe exemplul României, modul în care ar trebui să evolueze dezvoltarea unor regiuni ; astfel ei ignoră faptul că dezvoltarea viitoare a județelor țării face parte din politica economică de lungă perspectivă a Partidului Comunist Român ; direcțiile dezvoltării teritoriale a țării noastre sînt stabilite prin Programul partidului aprobat la Congresul al XI-lea și se concretizează de organele naționale de planificare prin planul național unic.

Dezvoltarea planificată a economiei socialiste cere ca odată cu formarea unei structuri optime pe ramuri să se optimizeze și structura dezvoltării teritoriale a țării în funcție de obiectivele economice și politice elaborate de fiecare partid comunist și în funcție de fiecare etapă istorică. Susținerea unor „teorii" ca cele menționate mai sus, care fac abstracție de realități, de existența economiilor naționale unitare ale statelor socialiste ce se dezvoltă pe baza planului național unic, nu sînt de natură să stimuleze colaborarea internațională.

Formele și metodele de cooperare extrem de variate și posibilitățile de a imagina noi modalități sau de a le perfecționa pe cele existente sînt foarte largi. De exemplu, unul din domeniile importante ale colaborării economice dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. cu largi perspective de amplificare îl constituie cooperarea și specializarea în producție. În domeniul construcțiilor de mașini, România participă la activitatea de colaborare pe cale multilaterală, specializîndu-se în producția a peste 400 tipuri de mașini și utilaje. De asemenea, în ultimii 10 ani, România a participat la elaborarea și încheierea unor acorduri multilaterale de specializare în producție pentru 10 grupe de mașini și utilaje, specializîndu-se în aproximativ 120 de tipodimensiuni în domeniul construcțiilor de nave, tractoare, autocamioane, mașini-unelte și altele. Realizarea colaborărilor în aceste domenii constituie un factor important de dezvoltare a ramurilor respective, atît din punct de vedere al volumului producției, cît și din punct de vedere tehnologic. În același timp, este de remarcat că întreprinderile care intră în specializare și cooperare sînt amplasate de fiecare țară în zonele și localitățile pe care statul respectiv le consideră cele mai indicate, pe baza principiilor politicii sale de dezvoltare economico-socială generală și în profil teritorial.

Efortul creativ, rolul cercetării științifice, al cercetătorilor, este tocmai de a găsi căile prin care pot fi perfecționate și promovate acele forme ce și-au dovedit viabilitatea în practică, de a găsi noi forme de cooperare fundamentate pe principiile care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste, ale respectării depline egalității în drepturi a tuturor statelor, ale independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, ale avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. Numai conceptele care sînt în deplină concordanță cu aceste principii se dovedesc viabile, conducînd la o colaborare care contribuie la dezvoltarea economică a țărilor participante și asigură în același timp interesul și avantajul reciproc al partenerilor. Colaborarea economică și tehnico-științifică este menită să afirme cu putere forța principiilor noi marxist-leniniste de cooperare între state, să contribuie la creșterea prestigiului și forței de atracție a socialismului în lume. Orice „formulă" care nu ține seama de necesitatea respectării depline a suveranității naționale sau nu se prezintă ca reciproc avantajoasă nu face decît să frîneze interesul partenerilor pentru conlucrare, să creeze rezerve și suspiciuni, aducînd serioase prejudicii cooperării internaționale.

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român a subliniat încă odată hotărîrea României de a depune, în continuare, toate eforturile ca, împreună cu celelalte țări socialiste și în spiritul „Programului complex", să contribuie la adîncirea colaborării economice și tehnico-științifice cu toate țările socialiste, în vederea înfăptuirii programelor de construire a societății socialiste și comuniste în aceste țări.

Dezvoltarea colaborării dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. se realizează ca un proces conștient reglementat de către partidul clasei muncitoare din fiecare țară membră a C.A.E.R. Esențial în colaborarea economică și cooperarea în producție între țările socialiste membre ale C.A.E.R. este dezvoltarea formelor și metodelor care accelerează procesul de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică, consolidează economia națională a fiecărei țări și pe această bază, asigură creșterea forței și prestigiului sistemului mondial socialist. Înfăptuirea de măsuri pentru egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre ale C.A.E.R. va avea o însemnătate fundamentală economică și politică. Aceasta va demonstra că — spre deosebire de capitalism care a dus la împărțirea lumii în țări bogate și sărace — orînduirea socialistă contribuie la apropierea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor. Forța sistemului socialist în ansamblu este cu atît mai puternică, cu cît fiecare țară socialistă în parte își amplifică potențialul economic, cu cît dezvoltă pe această bază colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică. Egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste va asigura un conținut real principiilor de egalitate și echitate în raporturile dintre state, pe care noua orînduire le proclamă ; transpunerea efectivă în viață a acestor principii este de natură să releve în modul cel mai concludent că socialismul reprezintă calea sigură a lichidării urmărilor subdezvoltării, a realizării progresului multilateral, armonios, al tuturor națiunilor lumii.

Ilie ȘALAPA

---

1) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. I, București, Editura politică, 1968, pag. 520.

2) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** Editura politică, București, 1975, p. 66.

Congresul Mondial pentru Anul Internațional al Femeii

EGALITATE—DEZVOLTARE—PACE

ASPIRAȚIILE FEMEILOR SPRE ÎNĂLȚIMILE CIVILIZAȚIEI UMANE

EPOCA CONTEMPORANĂ se caracterizează prin adînci prefaceri revoluționare care au schimbat configurația social-economică și politică a lumii și care au marcat desigur un anumit progres și în condiția social-economică a femeii. O influență hotărîtoare asupra prefacerilor înnoitoare o exercită rezultatele obținute în țările socialiste, avîntul fără precedent al *mișcărilor revoluționare, în cadrul cărora femeile și organizațiile lor au un rol tot mai important. Revoluția științifico-tehnică determină la rîndul ei modificări în viața și rolul femeilor în societate.*

Dar, așa cum arată **tovarășul Nicolae Ceaușescu „pe o mare parte a planetei femeile continuă încă să fie menținute într-un regim de inegalitate, fiind private de importante drepturi sociale și politice, împiedicate să participe la dezvoltarea economico-socială a țării lor, la lupta pentru soluționarea problemelor complexe care confruntă omenirea azi".**

Frînele existente în calea afirmării femeilor, în domeniile hotărîtoare ale dezvoltării economice și sociale în multe țări ale lumii, au consecințe grave pentru ansamblul emancipării umane, pentru progresul social în ansamblu.

Congresul Mondial al femeilor ce urmează să aibă loc în curînd la Berlin, în R.D.G., este menit să sublinieze încă odată că schimbarea statutului social al femeii nu este o chestiune numai de ordin etic, ci mai ales social-economic, politic, că rezolvarea marilor probleme ale omenirii nu se poate concepe fără participarea uriașului potențial uman pe care îl reprezintă femeile.

Un imperativ al progresului general social-economic

MARILE PROBLEME cu care se confruntă omenirea situează femeile din întreaga lume în fața a noi și mari responsabilități. Ținîndu-se seama de condiția femeii din fiecare țară, stabilindu-se prioritățile ce decurg din stadiul de dezvoltare și orientările generale corespunzătoare procesului de transformare a structurilor economico-sociale ale țărilor respective sînt necesare măsuri menite să creeze cadrul larg de afirmare a femeilor ca forță socială, ca factor de prim ordin al progresului social contemporan.

Femeile din întreaga lume sînt chemate să-și unească eforturile în lupta pentru o nouă ordine economică internațională, împotriva politicii imperialiste, colonialiste, și neocolonialiste, de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor state. Ele sînt tot mai conștiente de faptul că numai astfel se vor deschide noi perspective pentru realizarea aspirațiilor umane spre bunăstare și progres social. Pentru aceasta femeile din țările capitaliste își amplifică eforturile în lupta pentru legiferarea și realizarea în fapt, în cadrul statelor lor, a unor măsuri menite să asigure lichidarea inechităților, a discriminărilor față de femei, egalitatea deplină în drepturi a acestora în întreaga viață economică și socială, pentru acces larg la comorile științei și civilizației, pentru participare neîngrădită în toate domeniile vieții sociale, corespunzător pregătirii, energiei și capacităților lor.

Dependența condiției femeii de lupta generală pentru eliberarea de exploatare și asuprire, emanciparea, ei ca parte componentă și inseparabilă a victoriei acestei lupte, nu s-ar cere mereu subliniată dacă propaganda reacționară burgheză nu ar desfășura o vastă acțiune ideologică menită să inducă în eroare masele de femei, să le abată de la lupta revoluționară.

Chiar și unele mișcări feministe, caută să convingă opinia publică cu false argumente, că „sexele și nu clasele" reprezintă contradicția principală socială. Ele caută să reducă problematica complexă și contradictorie a procesului de emancipare la discuții sterile despre „inferioritatea" sau „superioritatea" unui sex față de altul sau despre exploatarea unui sex de către altul, încearcă să pună pe prim plan un așa zis antagonism dintre sexe și, prin aceasta, să creeze dificultăți luptei femeilor pentru cucerirea egalității economice și social-politice. În pofida acestor eforturi ale cercurilor reacționare ale burgheziei, participarea în masă a femeilor la lupta de clasă, la mișcarea antiimperialistă și democratică, pentru pace și progres social reprezintă, așa cum se apreciază în documentele mai multor partide comuniste și muncitorești, o trăsătură importantă a epocii noastre. Astfel se confirmă, pe bună dreptate, că mutațiile produse în mișcarea de eliberare a femeilor sînt atît de importante încît mișcarea feministă se transformă într-o luptă conștientă împotriva cauzelor care generează această asuprire.

Premisa fundamentală a libertății și egalității depline a femeii

POZIȚIA EGALĂ a membrilor societății noastre socialiste față de mijloacele de producție, interesele și scopurile comune au creat o bază trainică a noilor relații dintre oameni, inclusiv între femei și bărbați, noi raporturi de familie. Aceste raporturi sociale statornicite între oameni, în sistemul de organizare a muncii socialiste, creează femeilor condiții din ce în ce mai favorabile să-și manifeste aptitudinile și talentele, facilitează apariția unui nou comportament etic și social-politic, o nouă viziune asupra vieții sociale și individuale.

„Experiența dezvoltării istorice a României — a arătat **tovarășul Nicolae Ceaușescu** în mesajul adresat Conferinței mondiale a anului internațional al Femeii **— demonstrează că premisa fundamentală a libertății și egalității depline a femeii, a afirmării ei neîngrădite în toate compartimentele vieții sociale, a participării ei conștiente la făurirea noului destin al poporului o constituie lichidarea relațiilor bazate pe exploatare și asuprire socială și națională, a inegalității și discriminărilor economice și politice, instaurarea unor raporturi echitabile între toți membrii societății, dezvoltarea unei largi democrații care să permită antrenarea întregului popor la conducerea societății. Pe baza acestor profunde schimbări revoluționare, femeile joacă astăzi în România un rol hotărîtor în întreaga viață economică și socială, în conducerea statului, reprezintă o forță remarcabilă a progresului, a asigurării prosperității patriei".**

Reuniunea internațională a femeilor ce va avea loc la Berlin va constitui o nouă și importantă acțiune demonstrînd atît creșterea conștiinței femeilor cît și necesitatea amplificării preocupărilor și răspunderilor guvernelor și organismelor neguvernamentale față de integrarea economică și socială a femeilor, de participarea la viața societății în contextul general al marilor prefaceri din lumea contemporană, al luptei generale pentru progres social, pace, securitate și colaborare internațională.

Emanciparea femeii în România socialistă a depășit stadiul de deziderat, ea se află în plin proces de înfăptuire prin caracterul de masă al cuprinderii femeilor, în producție și în activitatea obștească. Premisele obiective ale acestui proces le-a oferit victoria socialismului pe pămîntul patriei noastre.

Posibilitatea efectivă a femeilor de a desfășura o muncă socială, în condiții de deplină egalitate, prin care ele sînt participante și beneficiare ale dezvoltării și creșterii economice, constituie un factor de prim ordin pentru realizarea plenară a personalității lor.

Femeile din România se conving în fapt de justețea ideii lui F. Engels după care eliberarea femeii va deveni posibilă abia atunci cînd va putea participa la producție pe scară socială largă. Schimbarea relațiilor sociale de producție a creat condiții ca gospodăria casnică să se transforme într-o instituție socială, iar îngrijirea și creșterea copiilor să devină nu numai o chestiune particulară, dar tot mai mult una socială.

Ponderea femeilor în populația activă în țara noastră este dintre cele mai ridicate din lume. Ele reprezintă în prezent 34% din forța de muncă ocupată în industrie, 58% în agricultură, 46,4% în transporturi și telecomunicații, 48,5% în circulația mărfurilor, 62% în învățămînt, cultură, artă, 72% în sănătate și ocrotire socială. Astfel

Emanciparea economică și socială a femeilor, este posibilă doar prin realizarea emancipării generale — a oamenilor muncii

participarea lor din ce în ce mai largă în producția socială creează condiții obiective pentru instaurarea deplinei egalități în drepturi în familie, și totodată un climat favorabil pentru educarea copiilor în cultul muncii, al devotamentului pentru propășirea și înflorirea patriei. În țara noastră unde producătorul este și proprietarul mijloacelor de producție, munca socială constituie nu numai un mijloc de asigurare a existenței dar ea devine și o necesitate vitală organică, o condiție a împlinirii personalității umane, tot mai mult o sursă de satisfacție morală.

Pentru a îndeplini multiplele roluri ce revin femeilor în societate și în primul rînd datorită integrării lor în producția socială, este necesară crearea unor condiții materiale și sociale specifice. Tocmai acest scop urmărește să se realizeze prin aplicarea în viață a prevederilor Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1973. Printre acestea se află măsurile care se referă la : justa orientare profesională a femeilor, atragerea cu precădere a forței de muncă feminine acolo unde pot să se manifeste din plin capacitățile și aptitudinile specifice ; crearea condițiilor pentru ușurarea muncii casnice și îndeosebi preluarea de către societate a unora dintre sarcinile legate de protecția mamei și copilului, creșterea și educarea copiilor prin generalizarea învățămîntului preșcolar și creșterea în ritm înalt a rețelei de creșe și grădinițe.

Posibilitatea de a se instrui și califica datorită condițiilor pe care le creează socialismul constituie unul din factorii calitativi cei mai importanți ai emancipării femeilor din țara noastră. Față de 1944 cînd din totalul analfabeților 2/3 o reprezentau femeile, în 1975 s-a ajuns ca din totalul personalului încadrat în unitățile de stat, femeile cu studii medii să depășească 50% iar cele cu studii superioare peste 36%.

Este semnificativ să subliniem că datorită recentelor măsuri luate de partidul și statul nostru în domeniul învățămîntului, caracterizate pe drept cuvînt ca măsuri revoluționare : generalizarea primei trepte a liceului și faptul că în tot sistemul școlar se realizează un amplu proces de profesionalizare, accesul fetelor la toate formele de calificare va fi în scurt timp rezolvat.

Democrația socialistă — materializare a egalității între oameni

FENOMENUL EMANCIPĂRII economice, politice și sociale a femeii este de neconceput fără manifestarea ei tot mai amplă și pe planul dezvoltării continue a democrației socialiste în țara noastră. Cea mai mare realizare o constituie faptul că drepturile legiferate ale femeilor sînt materializate prin crearea tuturor condițiilor economice și sociale care să facă posibilă în fapt egalitatea pentru marea masă a femeilor.

Drepturile politice ale femeii în statul nostru socialist sînt depline. Ele au dreptul să participe la alegerile pentru M.A.N. cît și în alegerile pentru organele locale ale puterii de stat în condiții egale cu bărbații. Numărul femeilor-deputați în M.A.N. alese la 9. III. 1975 este de 52, iar cele în consiliile populare locale — de 1/3 din numărul total al deputaților aleși. Ele iau parte la conducerea treburilor de stat ocupînd un loc de seamă și în organele de stat, guvernamentale, administrative, judiciare. Ca reflectare a relațiilor noi economice-sociale întregul sistem legislativ în toate prevederile sale conferă femeii drepturi efective, egale cu bărbatul.

Datorită caracterului consecvent democratic al organizării vieții economice. politice, sociale, de stat și obștești, participarea femeilor la munca productivă, obștească și de conducere nu numai că este posibilă, dar este o necesitate imperioasă. Tocmai de aceea în Programul partidului se arată că și în viitor se va acționa cu și mai multă perseverență pentru a asigura cele mai bune condiții de participare activă și efectivă a maselor de femei la conducerea vieții economice și sociale. În aplicarea acestei prevederi din Program, în ultimul timp s-a trecut cu deosebită perseverență la promovarea femeilor în funcții de conducere, pentru creșterea ponderii lor atît în rîndurile partidului, unde ele reprezintă 25%, cît și în organele sale de conducere, în toate organele alese ale organizațiilor componente ale F.U.S.

În informarea prezentată la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 iulie 1975 cu privire la activitatea organelor de partid și de stat pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului, se subliniază necesitatea de a se întreprinde acțiuni concrete pentru înfăptuirea integrală a Programului de măsuri aprobat de Secretariatul C.C. al P.C.R. din august 1973 privind creșterea participării femeilor la activitatea din întreprinderi și instituții. În aparatul Ministerelor industriei ușoare și comerțului interior, al Departamentului Industriei Alimentare, al Ministerelor educației și învățămîntului, sănătății și în unitățile subordonate acestora din totalul cadrelor promovate în funcții de conducere cel puțin 50% urmează să fie femei, toate acestea în condițiile aprecierii individuale a calităților lor.

Un rol deosebit în emanciparea în fapt a femeii îl constituie dezvoltarea continuă a conștiinței tuturor membrilor societății spre a se înlătura definitiv prejudecățile, mentalitățile retrograde despre rolul femeii în societate, în producție, în familie. La aceasta o influență binefăcătoare a exercitat-o ansamblul de măsuri adoptat de partid în 1971 în domeniul muncii ideologice, vastă acțiune de masă privind formarea omului de tip nou în sensul de a trăi și munci în conformitate cu normele eticii și echității socialiste. Adoptarea Codului moralei comuniste de către Congresul al XI-lea este la rîndul său menit să devină normă reală de comportare a fiecărui cetățean al patriei. Toate acestea creează un nou climat moral pentru lichidarea a tot ceea ce mai este vestigiu negativ în conștiința unor oameni — bărbați și femei — deschide un vast teren de afirmare a femeilor din țara noastră în viața societății. Se poate aprecia că aceste principii și multiplele lor implicații practice contribuie nu numai la procesul de emancipare a femeii, ci au puternice impacturi și efecte propagate asupra tuturor membrilor societății noastre indiferent de sex. În acest cadru larg se creează condiții superioare care permit nu numai femeii, ci tuturor membrilor societății să-și manifeste capacitățile și talentele, determinînd o nouă atitudine față de muncă, o înaltă responsabilitate civică și socială față de dezvoltarea, consolidarea și înflorirea patriei socialiste, pentru pace și colaborare în lume.

Realizarea egalității între sexe ca și între oameni în general, eliberarea lor de prejudecăți nu vine exclusiv dinspre societate spre individ, din exteriorul individului, ci mutațiile trebuie să se producă în conștiința individului însuși. În concepția marxistă, eliberarea oamenilor de prejudecăți, cu vechi și adînci rădăcini este un proces complex, indisolubil legat, de făurirea și dezvoltarea unei noi conștiințe, a unei etici comuniste. De aceea emanciparea femeii constituie o parte componentă a făuririi omului nou, produs al relațiilor sociale și făuritor al acestora. Opera vic de creare a valorilor materiale și spirituale ale civilizației socialiste este astfel rodul activității întregului popor, deopotrivă a bărbaților și femeilor, care la rîndul lor își realizează condiția umană ca personalități multilateral dezvoltate, pe o treaptă superioară a cunoașterii și înțelegerii sensurilor vieții și acțiunii lor conștiente și creatoare.

dr. Ana GLUVACOV

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

La izvoarele teoriei valorii-muncă (III)

Teoria valorii-muncă la socialiștii post-ricardieni: Owen, Gray, Bray, Proudhon

SMITH demonstrează că valoarea este creată de munca productivă, iar Ricardo a desăvîrșit această cucerire – în limitele permise de orizontul burghez – punînd valoarea – muncă la baza explicării contradițiilor economice și sociale. La cele spuse de Ricardo, **Sismondi** mai adaugă cîteva prețioase idei : **valoarea în capitalism este creată social, dar repartizată și însușită particular.** Repartiția burgheză împiedică realizarea mărfurilor fiindcă stimulează acumulare de capitaluri pentru unii, ruină și sărăcie pentru alții. Crizele erau socotite inevitabile, derivînd din natura capitalismului (eronat el le lega de repartiție, circulație și consum, neglijînd producția), iar crahul automat era prezis ca de neevitat. Din postulatele clasice ale teoriei valorii-muncă, Sismondi trăgea concluzii mic-burgheze. Și n-a fost singurul.

În perioada postricardiană o întreagă pleiadă de gînditori – economiști și filozofi, istorici și oameni politici, scriitori – s-au angajat în acțiunea de întoarcere a teoriei valorii-muncă împotriva burgheziei și a capitalismului, în folosul celor ce muncesc și în sprijinul ideilor socialismului. Aceștia au fost socialiștii postricardieni. Despre ei F. Engels scria că au folosit „teoria lui Ricardo a valorii și plusvalorii în interesul proletariatului și împotriva producției capitaliste și combat burghezia cu propriile ei arme. Întregul comunism al lui Owen se întemeiază, în ceea ce privește latura sa economică polemică, pe Ricardo, Tot pe Ricardo se întemeiază și o serie întreagă de alți autori...“[1]).

Pentru Ricardo erau firești, naturale contradicțiile capitalismului, iar faptul că din valoarea creată de muncă o parte o lua capitalistul se părea în ordinea lucrurilor. În lupta între muncă și capital urmașii săi burghezi – McKulloch, Nassau Senior, J. St. Mill etc., care i-au vulgarizat cuceririle științifice – s-au situat hotărît de partea capitalului.

Socialiștii postricardieni s-au situat de partea muncii. Thomas Hodgskin își începe lucrarea sa în apărarea muncii împotriva capitalului și a susținătorilor săi cu teza : „În vremurile noastre în întreaga țară are loc o acută luptă între capital și muncă. Muncitorii din aproape toate ramurile de activitate s-au unit în vederea obținerii ridicării salariului, iar patronii lor s-au adresat pentru sprijin puterii legislative“[2]). În sprijinul muncii trebuie elaborată o „Popular political economy“ ceea ce și întrepride autorul.

Socialiștilor postricardieni le era clar un lucru : **valoarea este creația muncii și nici avuție fără muncă nu există. Dar atunci de ce valorile create nu aparțin muncii cum s-ar cuveni în mod firesc ? De ce muncitorului i se dă numai cît să poată viețui pentru a muncii iar surplusurile de valori sînt însușite de deținătorii capitalului și ai pămîntului fără trudă și fără recompensă ? Înseamnă că societatea este nedreaptă și că este construită pe principii care contravin naturii omului.** În căutarea răspunsului la întrebările ridicate socialiștii postricardieni ajung la ideea lor de bază, pe care s-au configurat variate viziuni despre socialism : **însușirea integrală a produsului muncii de către cei ce depun muncă.**

În fruntea socialiștilor postricardieni s-a situat marele utopist englez, **Robert Owen.** Contemporan cu Ricardo, cunoscător al operei acestuia, dar și al realităților capitalismului, el formulează aspre critici la adresa societății burgheze, socotită o etapă necesară trecătoare în dezvoltarea omenirii, condamnă însușirea fără corespondent a muncii străine de către capitaliști și pune valoarea-muncă, schimbul de echivalente la baza societății comuniste, în care era preconizată dispariția proprietății private. Calea de urmat în realizarea unei atari societăți bazate pe echivalența schimburilor de munci materializate în produse și pe însușirea de către fiecare membru al societății a întregii valori create era cea a organizării producătorilor în cooperative unite apoi într-o mare uniune națională, și organizarea „bazarului produselor muncii“. Vom reveni asupra acestor idei întîlnite, într-o formă sau alta, la mai toți socialiștii postricardieni.

Acumularea de mari valori în mîna unor particulari, arăta Owen, dă acestora mari puteri în lupta de concurență și le permite să dispună după bunul plac de munca altora. „Este evident, arată el, că atîta timp cît se va menține actualul sistem de conducerea vieții economice și actuala structură a societății, micii patroni vor fi tot mai mult înlăturați de marii posesori de capital, iar vechea, relativ fericita egalitate a producătorilor va trebui să cedeze locul unei flagrante inegalități între patroni și muncitori, fără precedent în istoria omenirii. Marele capitalist se vede acum ridicat la rangul de lord atotputernic, care dispune după bunul plac dar indirect, de sănătatea, viața și moartea sclavilor săi... Bogăția și puterea îi întunecă mintea ; și în timp ce-și asuprește crîncen semenii, are impresia că le face o favoare...“[3]). Marele capital acumulat și care folosește cuceririle științei, tehnicii, îndemînării, organizării, nu-i de condamnat în sine, ci sistemul social în care-i utilizat și care duce la consecințe caracteristice exploatării capitaliste. Noua societate preconizată urma să preia cuceririle tehnico-economice, materiale și organizatorice ale capitalismului, dîndu-le utilizări și sensuri noi, subordonîndu-le activității muncii eliberate de exploatare și organizate pe baza proprietății comunitare. „Noul sistem industrial, chimic și mecanic, menționa el, dezvoltă acum aptitudinile oamenilor și-i ajută să înțeleagă și să adopte alte principii și practici, pregătindu-i astfel pentru cea mai binefăcătoare schimbare în treburile (umane) pe care a cunoscut-o vreodată lumea. Noul sistem industrial este acela care creează acum necesitatea unei noi structuri, superioare a societății“[4]). Owen a înțeles că socialismul trebuie să ducă mai departe cuceririle industriale, marea industrie mașinistă și nu să întoarcă roata istoriei înapoi spre mica producție meșteșugărească, cum preconizau unii socialiști mic-burghezi postricardieni.

Un adept fervent al doctrinei lui Owen a fost **John Gray,** ale cărui „Lecții despre fericirea umană“ (1825) au fost cartea de căpătîi a muncitorilor englezi timp de două decenii. La baza criticii capitalismului, a teoriilor economice burgheze și a socialismului său, Gray a pus următoarele idei : valoarea este creată de munca muncitorilor, iar plusvaloarea este partea integrantă a valorii creată de muncitori. Apropierea plusvalorii de către capitaliști și pro-

---

fișe

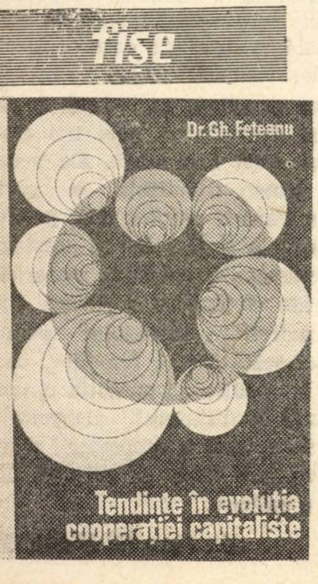

● *În volumul* Tendințe în evoluția cooperației capitaliste *(Editura Academiei R.S.R., București, 1975, 188 p.), autorul – dr. Gh. Fețeanu – reușește să îmbine prezentarea predominant monografică a principalelor secvențe ale drumului parcurs timp de peste treisprezece decenii de mișcarea cooperatistă în cadrul economiei capitaliste, precum și ale evoluției gîndirii cooperatiste burgheze, cu analiza tendințelor actuale în dezvoltarea acestei mișcări, circumscrisă geografic la aria Europei occidentale. Ultima parte a lucrării prezintă trăsăturile caracteristice și realizările mișcării cooperatiste din țările socialiste, în special din România, ținînd seama de faptul că – după cum subliniază autorul – „condițiile de existență ale cooperației, posibilitățile sale de dezvoltare și de aplicare a principiilor cooperatiste, inclusiv a principiului relativ la democrație, sînt determinate de către regimul social existent“.*

Model dinamic pentru ramura construcțiilor de mașini

● *Articolul* Dinamicen resursov model za prognozirane razvitieto na mașinostroeneto *(Model dinamic al resurselor pentru prognozarea dezvoltării construcțiilor de mașini), apărut în* IKONOMICESKA MISĂL *Nr. 5/1975 sub semnătura P. Dimitrovna și Hr. Kirov, propune un model care se bazează pe o analiză factorială. El cuprinde factori ai resurselor care determină în cel mai înalt grad dimensiunile exacte ale producției și care reflectă influența factorilor economiei naționale asupra dezvoltării industriei construcțiilor de mașini. Modelul dinamic al resurselor este un sistem de ecuații interdependente. Se arată care este forma numerică a ecuațiilor bazată pe o analiză aprofundată a informațiilor asupra dezvoltării acestei ramuri după anul 1960.*

Interpretarea rezultatelor obținute din experimentarea modelului – subliniază autorii – arată că acesta poate fi folosit cu succes ca instrument în prognozarea creșterii globale a producției ramurii. Unul din avantajele acestui model, în comparație cu alte modele folosite în prognozare, rezidă în faptul că prin modificarea unor indicatori pot fi determinați ușor alți indicatori incluși în el. Volumul producției poate fi prognozat astfel încît dimensiunea factorilor de producție care limitează prietarii funciari, clase care nu participă la crearea ei, este în contradicție cu cerințele legii valorii, ale schimbului echivalent. „În lumea veche (cea capitalistă n.n.), scria Gray, oamenii sînt respectați în măsura în care ei dispun de munca altora ca urmare a posedării de avere. Lenea și inutilitatea sînt indispensabil necesare pentru stimă ; oamenii sînt disprețuiți în măsura în care-și consacră munca unor scopuri utile. În noua lume (cea socialistă n.n.) din contră, dorim să garantăm tuturor oamenilor valoarea serviciilor pe care le aduc societății, dorim să-i respectăm pe oameni în funcție de **folosul** pe care-l aduc pentru fericirea speciei umane“[5]). În vechea societate sînt trei clase – productivă, neproductivă (dar care aduce servicii utile) și inutilă – iar în noua societate toată lumea trebuie să muncească și să primească după muncă, atît recompensele materiale, cît și cele morale.

Gray, ca și Owen, vedea sursele generatoare de nedreptăți, contradicții și inegalități în sfera de realizare a schimbului de valori și el a propus aplicarea egalitară a teoriei lui Ricardo. Dar expunerea cea mai completă a acestei concepții o găsim în remarcabila scriere a unui lucrător tipograf englez, **John F. Bray,** intitulată „Nedreptățile făcute muncii și mijloacele de a le înlătura“ apărută în 1839. **Numai munca creează valoare,** proclamă el bine cunoscuta teză a lui Ricardo pe care-o ia ca punct de plecare. „Nu există decît două lucruri cu care oamenii să poată face schimb între ei, anume munca și produsul muncii. Dacă schimbul s-ar efectua după un sistem echitabil, valoarea tuturor produselor ar fi determinată de totalitatea cheltuielilor lor de producție și valori egale s-ar schimba întotdeauna contra valori egale"[6]). Dar proprietatea privat-capitalistă deformează, după el, schimbul de valori și face ca să se practice un schimb cu totul nedrept : „muncitorii au dat capitalistului munca unui an întreg în schimbul valorii unei jumătăți de an ; de aici provine inegalitatea bogăției și a puterii și nu dintr-o presupusă inegalitate a forțelor fizice și intelectuale ale indivizilor". Bray vedea soluția într-o societate comunistă în care să fie desființată proprietatea privată și realizat schimbul echivalent. Între capitalism și comunism el admitea o societate de tranziție în care se „recunoaște obligativitatea generală a muncii... Egalitatea schimbului ar face să treacă treptat bogăția din mîinile actualilor capitaliști în mîinile clasei muncitoare". Continuatorul său, francezul **P. J. Proudhon,** a considerat că neajunsurile capitalismului sînt cauzate de contradicția între valoarea de schimb și valoarea de întrebuințare a mărfurilor[7]), că deținătorii de capital împiedică realizarea mărfurilor după „valoarea constituită" din munca depusă de producători iar, pentru a înlătura tarele societății, s-ar cere să-i faci pe toți proprietari sau copărtași la capital, instituind în sprijinul muncitorilor o Bancă populară care să le acorde credite ieftine sau gratuite.

Socialiștii postricardieni au merite incontestabile în dezvoltarea teoriei valorii muncă prin încercările lor de a analiza societatea capitalistă prin prisma intereselor producătorilor de valori. Ei au pus în evidență cu vigoare și talent geneza din exploatare a profitului, dobînzii și rentei și le-au legat de supramunca muncitorilor. Găsim în opera lor începuturi de delimitare a timpului de muncă depus de muncitori pentru crearea valorilor necesare întreținerii propriei vieți, de timpul de muncă depus pentru îmbogățirea capitaliștilor. Mai mult decît atît, ei socoteau că însușirea de muncă străină fără echivalent nu se datora trăsăturilor de caracter ale capitaliștilor ci societății burgheze bazate pe proprietatea privată a cărei abolire au cerut-o mulți dintre ei. Teoriilor vulgarizatoare despre productivitatea capitalului care ar îndreptăți participarea lui, alături de muncă, la împărțirea valorii în salariu și profit, ei le-au opus natura socială a valorii și plusvalorii care nu pot fi create decît de muncă. La baza societății socialiste – inevitabil urmînd capitalismul – socialiștii postricardieni au pus munca tuturor membrilor apți ai societății și, cu unele excepții, proprietatea colectivă a acestora, care să înlăture exploatarea omului de către om, să dea alt conținut și curs legilor producției de mărfuri.

Cuceririle remarcabile ale socialiștilor postricardieni și-au avut limite istorice inevitabile. Mai întîi de toate, socialiștii postricardieni și-au concentrat atenția asupra domeniului circulației, socotindu-l ca moment hotăritor al exploatării muncitorilor de către capitaliști. Considerînd schimbul neechivalent între muncă și capital drept formă de înfăptuire a exploatării unei clase de către alta, iar banii deveniți capital drept instrumente, ei și-au îndreptat focul criticii împotriva lor, și au căutat posibilități de realizare a unei noi societăți în care banii să nu mai fie, iar schimbul să devină echivalent. Mai toți, într-un fel sau altul, au văzut o soluție în „equitable-labour-exchange-bazars“ iar în Londra, Sheffield, Leeds și multe alte orașe din Anglia s-au înființat bazare de schimb echitabil de muncă ajunse la faliment după 1-2 ani. Ele dispuneau de depozite unde fiecare producător aducea propria marfă în schimbul căreia i se dădeau „bani-muncă“, un fel de chitanță care atesta cantitatea de muncă depusă pentru marfa adusă. Cu acești „bani-muncă" fiecare își procura mărfurile dorite care conțineau în sine o cantitate de muncă la nivelul celei înscrise în chitanță. Speculanții au adus mărfurile care nu se vindeau pe piața obișnuită iar cu „banii-muncă" primiți au ridicat mărfuri ușor vandabile. Într-un an, doi, depozitele mai aveau doar mărfuri demodate, deteriorate sau necăutate.

Existau aici greșeli fundamentale de înțelegere și judecare a lucrurilor. Mărimea valorii mărfurilor este dată de munca individuală depusă pentru producerea ei numai în măsura în care ea este recunoscută ca socialmente necesară. Iar altă recunoaștere socială a muncii decît concurența pe piață nu există. Prin urmare „banii-muncă" nu puteau conferi recunoaștere socială muncii depuse în oricare marfă.

Deseori socialiștii postricardieni confundau plusvaloarea ca supramuncă în general cu una sau alta din formele ei de manifestare – rentă, dobîndă sau profit – fapt care limita analizele și afecta concepțiile despre societatea viitorului. Ei au socotit că prefacerea societății vine de la sine doar ca urmare a descoperirii unor adevăruri și n-au legat restructurarea ei de o forță socială anume care să lupte pentru a o înfăptui.

Se cereau realizate încă mari descoperiri care să permită depășirea limitelor teoriei valorii-muncă, atît la clasicii burghezi, cît și la cei ce s-au încumetat s-o convertească în argumente în folosul clasei muncitoare, al socialismului.

I. Nicolae VĂLEANU

---

[1]. **F. Engels.** Prefață la vol. II al „Capitalului“, în K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 24, Ed. politică, București, 1967, p. 20

[2]. Th. Hodgskin. „Labour defended against the claims of capital“. London, 1825, p. 1.

[3]. R. Owen. „Six lectures delivered in Manchester“, London, 1937, p. 56.

[4]. Idem, p. 58.

[5]. J. Gray. Opere, ed. în lb. rusă, Moscova 1955, p. 19.

[6]. J. Bray. „Labour's wrongs and Labour's remedy“, Leeds, 1939, p. 41, 45, 48, 50, 51, 53.

[7]. P.J. Proudhon. „La philosophie de la misère, ou le système des contradictions économiques“, Paris, 1846.

---

dezvoltarea construcțiilor de mașini se stabilește fie prin corelare cu balanța în rezolvarea ecuației, fie prin indicarea prealabilă a mărimilor acestor factori. Cu ajutorul modelului propus se preconizează ca investițiile pentru această ramură să crească lin, fără oscilații și salturi mari, ceea ce ar corespunde posibilităților Bulgariei pentru extinderea și perfecționarea bazei sale tehnice-materiale. Investițiile pentru construcțiile de mașini în 1986–1990 trebuie să crească, după părerea autorilor, de cel puțin 4–5 ori în comparație cu perioada 1971–1975. În perioada 1976–1990 fondurile fixe de producție vor crește mai rapid în comparație cu o creștere minimă a personalului din producția industrială, asigurîndu-se astfel o dezvoltare intensivă a producției construcțiilor de mașini.

Paul Fabra — o relansare a economiei este improbabilă

● *După Paul Fabra, în ciuda unei ușoare ameliorări, o înviorare veritabilă nu este probabilă în Statele Unite. Această opinie P.F. și-o exprimă chiar în titlul articolului său, apărut în LE MONDE, din 23 sept. 1975,* Malgré une légère amélioration, une véritable reprise est improbable aux États-Unis. *Este o concluzie pe care autorul o trage din discuțiile purtate cu factori de răspundere din conducerea marilor corporații și bănci din S.U.A. și care, spre deosebire de economiștii teoreticieni și de reprezentanții forurilor oficiale, sînt mult mai pesimiști. Este adevărat că cererea de consum a crescut într-o anumită măsură, dar pentru a obține această administrația a acordat avantaje fiscale și diferite avantaje sociale fără precedent. Or, spune P.F., efectul acestora pare să se fi epuizat. Procente destul de ridicate ale împrumuturilor care figurează în activul băncilor sînt nerecuperabile. Acestea au ajuns chiar la concluziile că este mai bine ca debitorii respectivi să nu fie urmăriți, din cauza efectului de „bulgăre de zăpadă" pe care l-ar avea asupra economiei și, implicit, asupra lor. Totul se petrece ca și cînd în mod tacit ar exista de pe acum „un moratoriu privat aplicat de ansamblul profesiunii bancare". Dar oricît de solide ar fi băncile, vor putea ele suporta timp îndelungat – se întreabă P.F. – o atare situație ? O altă parte din bilanțul băncilor îl ocupă „obligațiile municipale" și ele în mare măsură nesolvabile și, în fine, împrumuturile ipotecare – acestea fiind în situația de a nu mai aduce nici dobînzi ; mulți proprietari de imobile preferă să se lepede de obligațiile lor, lăsînd băncilor gajurile lor ipotecare. Bancherii din Wall Street ar estima că șase pînă la opt sute de mari societăți americane sînt într-o situație financiară comparabilă cu cea a societăților Lockheed, Chrysler, sau a companiilor aviatice despre care se știe că sînt insolvabile, iar majoritatea întreprinderilor ar „roade" lună de lună, pentru a-și redresa situația, din fondurile lor de investiții și unele chiar din programele lor de cercetare.*

ECONOMIE MONDIALA

PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

PROBLEMA ALIMENTAȚIEI: criză de resurse sau criză de structură?

DEVENIND UN FENOMEN CRONIC pe zone întinse ale globului, criza alimentară se situează în complexul problemelor majore a căror rezolvare este direct sau indirect legată de instaurarea noii ordini economice internaționale. În declarația asupra problemelor noii ordini difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. a fost clar definită poziția țării noastre și față de modalitățile de soluționare a crizei alimentare. „Pornind de la faptul că în lume există mari suprafețe agricole nefolosite la capacitatea lor maximă, de la posibilitățile largi pe care le oferă știința și tehnica în continuă dezvoltare, în special în domeniile mecanizării, chimizării, irigării — *se spune în declarație* — România consideră că sînt necesare eforturi sporite pentru creșterea producției agricole, în primul rînd în țările slab dezvoltate, pentru dezvoltarea unei ample cooperări internaționale, care să înlesnească rezolvarea problemei alimentației, de importanță vitală pentru existența și progresul întregii omeniri". *În aceste zile, în cadrul Comitetului pentru problemele economice al Adunării Generale a O.N.U. au loc dezbateri pe marginea raportului primei sesiuni a Consiliului mondial al alimentației și raportul secretarului general al O.N.U. referitor la aplicarea rezoluției Conferinței mondiale a alimentației.*

Dimensiunile problemei

ESTE INCONTESTABIL că inițial problema alimentației a intrat în raza preocupărilor principale ale omenirii contemporane nu sub prisma socio-demografică, ci sub cea economică. Determinanta acestei orientări a constituit-o „boom"-ul prețurilor produselor de bază agroalimentare în primii ani ai deceniului actual, care ulterior a dobîndit dimensiunea unei explozii a prețurilor produselor de bază. Indicele prețurilor mondiale ale principalelor produse agroalimentare, calculat de O.N.U., arată în trimestrul ultim al anului 1974 un nivel de 236 (1970/1971 = 100) care situează grupa respectivă de produse — din punctul de vedere al dinamicii — pe al doilea loc, după grupa combustibililor. Fiind o mărime statistică relativă acest indice ascunde salturi spectaculoase, în special pentru produse care constituie baza alimentației unei masive majorități a populației globului (vezi tabelul nr. 1). Atingerea unor niveluri de preț inimaginabile cu numai cîțiva ani în urmă a adus brusc în atenție starea latentă de criză în domeniul alimentației, caracterizată tehnic de incapacitatea ofertei de a se alinia cererii solvabile și necesităților mondiale.

În anul 1972 pentru prima oară în perioada postbelică producția agricolă mondială a înregistrat o scădere, apreciată la 1% față de nivelul anului precedent. În anul 1973 producția crește cu 4—5%[1]. În 1974 din nou are loc o scădere a producției mondiale de cereale (cu 4%, respectiv cu circa 47 mil. tone). Mai mult, stocurile cerealiere de închidere a sezonului agricol 1974/1975 înregistrează a patra reducere anuală consecutivă în cursul ultimelor cinci campanii. De remarcat că numai pentru a face față creșterii demografice pe plan mondial, agricultura lumii trebuie să sporească anual producția de cereale cu 21 mil. tone, considerînd nivelul și structura consumului (pe țări și în cadrul țărilor) constante[2].

Conform datelor F.A.O., în lume suferă de foame circa 460 milioane de persoane, aproape 15% din producția globului[3] Experții care au calculat aceste date estimează că cifra avansată este funciarmente prudentă, astfel că o apreciere mai riguroasă avansează, pentru perioada de criză alimentară, cifre apropiate de 900 milioane de oameni. Diferențele consistente între diferitele cifre, care au însă drept numitor comun dinamica proliferare a fenomenului ca atare, derivă din dificultățile și neconcordanța diferitelor sisteme de apreciere a efectelor malnutriției. Cifrele referitoare la subalimentație sînt diferențiate pe continente astfel: Asia — 30% din populație, Africa — 25%, America Latină — 13%, Orientul Apropiat — 18%[4].

Apariția pe plan mondial a unor puternice deficite în acoperirea necesarului alimentar a dus la sporirea bruscă a numărului de persoane subnutrite în lume. Din acest punct de vedere, criza alimentară și-a depășit condiția pur economică, multiplicîndu-și fațetele și devenind și o criză socială, politică și ecologică.

O altă dimensiune fundamentală a problematicii alimentației este dată de **scăderea gradului de securitate alimentară mondială,** trecîndu-se pragul insecurității, care s-a accentuat simțitor în ultimii ani (vezi tabelul nr. 2). Omenirea se află astfel în situația, așa cum remarca „Le Monde diplomatique" din aprilie a.c., de a trăi de la un sezon la altul, nefiind pregătită încă să facă față unei atari situații. În procente față de consumul mondial anual, stocul cerealier de deschidere al actualului sezon agricol reprezintă cu puțin peste 11%, în condițiile în care F.A.O. estimează că un minim de securitate alimentară ar necesita un stoc de 17—18%.

Asistăm la o criză de resurse sau de structură? Opțiunea pentru una din aceste teze alternative se reflectă și în caracterul soluțiilor propuse. Astfel, adepții „crizei de resurse" gravitează în jurul unor soluții de tradiție, cu eventuale ajustări (de pildă, acordarea de ajutoare în mod selectiv, conform criteriilor țării donatoare), inclusiv soluții caracteristice unui neomalthusianism rafinat, arborat sub pavăza altruismului.

Cealaltă alternativă o constituie teza „crizei de structură". Conform acesteia, natura crizei alimentare este exclusiv structurală, derivată din deficiențele sistemului de producție și distribuție (în special în profil internațional). **Deși considerăm că în ultimă instanță natura crizei are un caracter structural, nu se pot totuși trasa hotare nete între semnificațiile crizei de structură și cele ale crizei de resurse, dat fiind că una din formele de manifestare a crizei de structură este tocmai criza de resurse.** După cum s-a și întîmplat, criza structurală s-a manifestat de la început ca o criză de resurse. Cîteva precizări din care rezultă în mod evident natura crizei alimentare se impun.

Tabelul nr.1

Evoluția prețurilor unor produse agroalimentare de bază (medii anuale, dolari/tonă)

	Bursa caracteristică	1970	1974
Grîu american roșu de iarnă	Chicago	57	173
Porumb american galben Nr.3	Anvers	63	146
Făină de soia din SUA	Rotterdam	102	183
Soia boabe	Chicago	102	251
Ulei de floarea soarelui	Londra	331	980
Zahăr rafinat	Paris	88	787

Sursa: cotații înregistrate la bursele menționate (după agenția Reuter)

Teren agricol și hrană

CELE DOUĂ CĂI care determină sporuri de recoltă sînt date fie de extinderea terenului atras în cultură, fie de sporirea randamentului în procesul de producție. În linii generale, pînă în primul deceniu postbelic calea principală de creștere a recoltelor a fost mărirea suprafețelor din circuitul agricol. În perioada postbelică, însă, contribuția esențială la obținerea unor sporuri de producție — mergînd pînă la 4/5 în anii deceniului actual — a avut-o creșterea randamentelor de producție.

În prezent este cultivată circa 11% din suprafața uscatului. Aparent mică, ponderea respectivă este totuși substanțială în raport cu suprafața cultivabilă. De regulă, aprecierile referitoare la suprafața suplimentară susceptibilă de a fi atrasă în circuitul agricol variază în limite largi. Elementul esențial, care nu se scoate totdeauna în evidență, este costul reclamat de această operație, cost de multe ori nestimulativ pentru producători. Totodată, asistăm la pierderi anuale de terenuri masive din cultură, în condițiile în care există practic un consens mondial asupra necesității menținerii cel puțin la același nivel a suprafețelor agricole. Deșertul saharian, de pildă, înaintează anual spre sud, pe transversala sa continentală (de 4 000 km) cu circa 50 km. Pierderi de terenuri din cultură se manifestă și în zone din Asia, Europa Occidentală, America Latină, Orientul Mijlociu. Trăsătura dominantă a acestor pierderi este însă faptul că ele au loc în special în țările în curs de dezvoltare.

---

[1] International Trade 1973/1974, G A T.T., Geneva, 1974, p. 2.

[2] La situation de la sécurité alimentaire mondiale et les mesures ultérieures requises, F.A.O.—E.S.C. : W.F.S. 75/5, aprilie 1975.

[3] Le Monde diplomatique, noiembrie 1974.

[4] E. M. Ojala, „L'importance que revêt l'agriculture pour l'humanité" in F.A.O., Bulletin mensuel — economie et statistique agricoles, ianuarie 1975.

[5] James Grant, Energy Shock and the Development Prospect, în volumul Agenda for action — 1974, Praeger, New York, 1974.

Direcția prioritară de acțiune pînă în prezent a constituit-o sporirea randamentelor atît în cultura plantelor cît și în zootehnie. Sursele de creștere a productivității în producția vegetală sînt aceleași de cîteva decenii : aplicarea de îngrășăminte, antidăunători, folosirea de soiuri hibride superioare și utilizarea irigațiilor. Efectul obținut în țările capitaliste dezvoltate a fost pe măsura așteptărilor, creșterile de randamente fiind impresionante. Rezolvarea problemei rezidă însă în valorificarea posibilităților de creștere a randamentelor în țările în curs de dezvoltare, care nu beneficiază încă nici pe departe de factorii intensivi de creștere a producției. De exemplu, în Tailanda și Brazilia randamentul la porumb este sub 1/3 din cel realizat în S.U.A. (în medie, peste 6 tone/ha). India și S.U.A. dispun de aproximativ aceeași suprafață arabilă, cu caracteristici asemănătoare ; dacă India ar realiza aceleași randamente ca S.U.A., producția sa de cereale ar fi de 230 mil. t/an, în loc de circa 100 mil. tone în prezent.

În concluzie, se poate spune că este vorba de o criză de resurse, în măsura în care mecanismele de producție și distribuție existente și-au epuizat posibilitățile de sporire a recoltelor. Dar, **în măsura în care există încă un uriaș potențial, nevalorificat datorită persistenței unor structuri agrare depășite, criza de resurse încetează să ființeze independent și devine o formă de manifestare a crizei de structură.**

Admițînd ideea epuizării în perspectivă a terenurilor disponibile pentru agricultură, rămîne problema diferențierii randamentelor, diferențiere care constituie o componentă a perpetuării decalajelor între țările bogate și cele sărace. Și aceasta în condițiile în care țările în curs de dezvoltare exportă în țările capitaliste industriale alimente în valori superioare importului cu aceeași destinație (16,4 miliarde dolari față de 9,1 miliarde dolari, la nivelul anului 1973).

Apă, energie, îngrășăminte

IRIGAȚIILE constituie încă principalul mod de utilizare a apei în agricultură. F.A.O. apreciază că în următorul sfert de secol cererea mondială de apă va spori cu 240%, cifra respectivă ascunzînd însă consumuri diferite într-o „dietă“ predominant cerealieră (caracteristică populației țărilor în curs de dezvoltare) și o „dietă“ mixtă, cu accent pe produse animaliere (caracteristică țărilor capitaliste dezvoltate). Astfel, „costul în apă“ al unui kg de carne de vită este de 25 de ori mai mare decît cel aferent unui kg de pîine.

Elaborarea încă din această perioadă a unui cod internațional de utilizare rațională a resurselor planetare va evita apariția în viitor a unei crize de apă, similară prin efecte cu criza energiei.

După cum se știe, și consumurile energetice sînt discrepante între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, o agricultură „energetică“ avînd, de regulă, caracter intensiv. Conform aprecierilor, din cele trei resurse menționate, în ritmul cel mai rapid a crescut consumul de energie, semnificația economică a fenomenului fiind dată de echivalența dintre atragerea în cultură de noi terenuri sau sporirea randamentelor prin creșterea consumului de energie. Evident că dinamica susținută a consumului de energie a fost stimulată de prețul relativ scăzut al produselor petroliere. Procesul actual de restructurare, la scară planetară, a consumului de surse primare de energie își va pune pecetea și asupra agriculturii. Dată fiind însă natura lucrărilor agricole este probabil că agricultura va înfăptui mult mai dificil și în măsură mult mai mică această conversiune de la țiței la alte surse primare de energie. De aceea este previzibil că agricultura mondială nu va realiza reduceri de costuri energetice globale decît în cazul reducerii prețurilor la produsele petroliere (dificil de imaginat, mai ales dacă se realizează de facto indexarea cu prețurile produselor industriale) sau al micșorării consumurilor specifice de combustibil, proprii agriculturii țărilor capitaliste dezvoltate.

Una din consecințele cele mai directe ale crizei energiei a fost criza îngrășămintelor, deficitul ofertei de îngrășăminte (explicat prin încetineala construcției de noi capacități în perioada 1967—1973) și creșterea prețurilor la petrol, gaze naturale ș.a. (utilizate ca materie primă și drept combustibil în procesul de fabricație), determinînd o urcare vertiginoasă a prețurilor la îngrășăminte.

Tabelul nr.2

Rezervele cerealiere mondiale raportate la consumul mondial

Anul	Rezerve (milioane tone)	Rezerve, ca acoperire (în zile) a consumului mondial
1961	222	95
1965	184	69
1967	151	55
1971	161	51
1973	.130	40
1974	90	26

Sursa: Lester Brown - "By bread alone", Praeger, New York, 1974, p.60.

Fenomenul a survenit într-un moment în care țările în curs de dezvoltare se aflau deja într-o situație net dezavantajoasă. Astfel, în anul 1971 pentru 100 kg de sulfat de amoniu un agricultor din Bangladesh plătea peste 46 de dolari, din Kenya — 35 dolari, din Madagascar — 33 dolari, din S.U.A. — 27 dolari, iar din Suedia sau Marea Britanie — 19 dolari. În anii următori prețurile sulfatului de amoniu pe piața mondială au crescut de 2—3 ori și chiar mai mult, tendința fiind similară și pentru alte tipuri de îngrășăminte. Structura geografică nerațională a producției de îngrășăminte în lume (concentrarea ei în țările dezvoltate), explică, de asemenea, de ce consumul de îngrășăminte este redus în grupul țărilor în curs de dezvoltare, respectiv mai puțin de 1/5 din consumul mondial de 78 milioane de tone înregistrat în anul 1973.

Concluzia firească este că **valorificarea optimă a îngrășămintelor se poate realiza prin aplicarea lor în țările în curs de dezvoltare, sporurile de producție care ar rezulta depășind de peste 2,5 ori sporurile ce pot fi obținute prin mărirea consumului actual de îngrășăminte în țările dezvoltate.** În ultimii ani, însă, țările în curs de dezvoltare s-au văzut în situația critică de a nu putea procura cantitățile importate în mod obișnuit (și acelea, de altfel, insuficiente), indiferent de prețul de pe piață. India, de exemplu, pentru fiecare dolar care-i lipsește ca să importe îngrășăminte este nevoită să importe cereale de 5 dolari. În același timp economia americană utilizează numai pentru întreținerea parcurilor, terenurilor de golf și grădinilor o cantitate de îngrășăminte egală cu cea folosită de toată economia indiană.

S-a calculat că, dacă producția mondială de îngrășăminte ar spori pînă la sfîrșitul secolului de 5 ori, plusul de recoltă ar asigura hrana a încă 3 miliarde de locuitori ; problema constă însă în a concentra această creștere cu prioritate în țările în curs de dezvoltare. Cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării prevede o creștere a producției agricole în țările respective cu 4% anual, ritm condiționat de un spor mediu anual al producției de îngrășăminte de 14%. Aceasta, deoarece experiența arată că în țările în curs de dezvoltare este necesară sporirea cu 3,5% a consumului de îngrășăminte pentru ca recolta să crească cu 1%[5]).

Cadru internațional adecvat rezolvării crizei

REALIZAREA concordanței între aspirațiile spre dezvoltare ale țărilor afectate de subalimentație și o nouă arhitectură a relațiilor internaționale, articulată pe factorul intern, va oferi un stimulent de prim rang în eradicarea flagelului foamei. Președintele Nicolae Ceaușescu, referindu-se la sprijinul pe plan internațional de care au nevoie țările în curs de dezvoltare, a subliniat că este necesar să se realizeze **„un program general de dezvoltare economico-socială a acestor țări și, îndeosebi, de dezvoltare a producției agricole, alimentare — care va deveni una din problemele cele mai complicate din anii viitori“.**

Complexitatea problemelor demonstrează însă că transformarea premiselor existente în realitate nu e posibilă prin măsuri și soluții parțiale, rezolvarea pe plan mondial a problemei subalimentării fiind strîns legată, în ultima instanță, de procesul edificării unei noi ordini economice și politice internaționale.

Soluțiile propuse pînă acum sînt multiple și diverse. De pe acum se conturează însă cel puțin următoarele direcții posibile de progres :

a) Convenirea între state a unei politici de stocare la nivel național care să atenueze oscilațiile sezoniere ale ofertei, ducînd la sporirea gradului de securitate, prin corelarea ofertei cu cererea în coordonate cronologice și geografice.

b) Convenirea în diferite forme a unui sistem de stabilire a prețurilor agricole, care să ia în considerare atît valoarea, cît și valoarea de întrebuințare, stabilitatea necesară, precum și avantaje ambilor parteneri.

c) Asigurarea accesului la resursele alimentare, mai ales în perioade de criză și cu precădere pentru țările cele mai afectate. O responsabilitate mărită revine țărilor dezvoltate, importante exportatoare de cereale, care nu arareori practică restricții la export față de țările în curs de dezvoltare.

d) Elaborarea unor programe sub egida F.A.O., care să stimuleze îmbunătățirea producției alimentare a țărilor în curs de dezvoltare, prin sisteme de irigații, transport, depozitare, de capacități de producție pentru îngrășăminte (în prezent, grupul țărilor respective beneficiază de o asistență anuală evaluată la 1,5 miliarde dolari, adică 1/3 din necesar), precum și prin constituirea unor fonduri de urgență, administrate de organizații internaționale.

Reprezentînd o zonă prioritară de îngrijorare a umanității, criza alimentară pune în evidență, odată mai mult, necesitatea acută ca — printr-o concentrare responsabilă a eforturilor tuturor țărilor — să se treacă la elaborarea și aplicarea neîntîrziată a unor măsuri concrete, eficiente de lichidare a subdezvoltării în lume.

Marian DINU

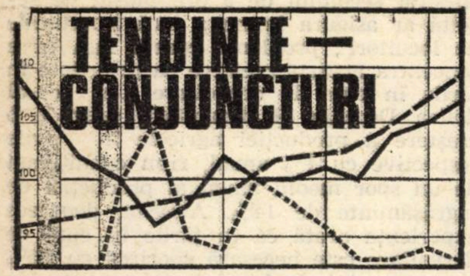

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Majorarea tarifelor de transport aerian

COMISIA DE TRAFIC a Asociației Internaționale pentru Transporturile Aeriene (IATA) întrunită la Oslo, în reuniunea sa anuală, a anunțat că tarifele transporturilor aeriene (pasageri și mărfuri) vor fi majorate cu 3% începînd de la 1 decembrie a.c., ca urmare a recentei hotărîri a OPEC de a majora cu 10% prețul petrolului brut. Pentru a fi aplicată, majorarea trebuie să fie aprobată de cele 112 companii aeriene membre ale IATA și de guvernele țărilor lor.

În ultimii ani, relevă corespondentul ziarului englez The Times prezent la sesiunea de la Oslo, odată cu declanșarea crizei energetice IATA a accelerat cercetările privind utilizarea hidrogenului lichid și energiei nucleare ca sursă de combustibil pentru avioane. Un raport prezentat la sesiunea din acest an relevă însă că pînă acum perspectivele utilizării celor două surse de energie menționate nu sînt prea promițătoare. Astfel, deși compania americană constructoare de avioane „Boeing" are în plan utilizarea hidrogenului lichid pentru alimentarea jumbo-jeturilor Boeing 747, ea nu a anunțat încă o dată pentru utilizarea curentă a acestui carburant.

În ce privește energia nucleară, în ciuda numeroaselor sale avantaje de ordin economic, utilizarea sa în aviație nu este așteptat că va fi admisă în viitorul previzibil, relevă același raport al IATA.

Prețurile la carne în creștere în C.E.E.

ÎN CONFORMITATE cu un raport al Comisiei C.E.E., prețurile la toate categoriile de carne, mai ales la cea de porc și la bacon în Europa occidentală, vor crește probabil, în 1976. În raport se subliniază că prețurile practicate la carne în ultimele 12 luni i-au determinat pe fermieri să reducă șeptelul de vite cornute mari (de rasă) și de porcine, ceea ce va atrage după sine reducerea producției de carne în 1976. În același timp, îmbunătățirea situației economice scontată pentru sfîrșitul anului 1975 va contribui la creșterea cererii de carne.

Se consideră că în 1976 cererea de carne de porc și de bacon se va menține la nivelul din anul curent, în timp ce producția va fi inferioară cererii. Se așteaptă ca în 1975 producția de carne de porc să fie de 8,2 milioane tone (cu 3% mai mică față de producția din 1974).

Reducerea producției de carne de vită în 1976 va determina o creștere a cererii de carne de porc și o creștere a prețurilor la acest produs. În același timp cererea de carne de vită și de vițel va depăși producția. Tendința către reducerea șeptelului de vite cornute mari de rasă în 1975 va spori decalajul dintre producție și consum. La sfîrșitul lui 1976 se așteaptă o creștere bruscă a prețurilor la carnea de vită.

Evoluții pe piața petrolierelor

LA ÎNCEPUTUL lunii septembrie a.c. în țările capitaliste erau trecute în rezervă 566 de petroliere și nave pentru transporturi combinate, cu un deplasament total de circa 41 milioane de tone. După aprecierea specialiștilor decalajul dintre cerere și ofertă pe piața mondială a transporturilor maritime de produse petroliere, care s-a manifestat crescînd de la începutul anului trecut, ar urma să se agraveze în perioada următoare. Dacă cererea mondială de petrol se va situa în 1980 la nivelul său din 1973, ținîndu-se seama de tonajul petrolierelor și navelor combinate care vor fi lansate de șantierele navale în următorii ani precum și de tonajul navelor care vor fi trimise la fier vechi, excedentul amintit mai sus ar putea să ajungă la sfîrșitul acestui deceniu la 143 mil. t.r.b.

S.U.A.: situația comenzilor

CONFORM evaluării specialiștilor firmei McGraw-Hill în semestrul I a.c. indicele general al intrărilor de comenzi pentru producția industriei constructoare de mașini din S.U.A. a scăzut cu 19% față de nivelul perioadei corespunzătoare din 1974. Reducerea comenzilor a fost mai puternică din partea clienților interni (cu 22%), decît pentru export (cu 12%). Aceasta a determinat diminuarea gradului de utilizare a capacităților de producție ale ramurii la circa 70% la începutul sem. II a.c. Se apreciază că în perioada sem. II 1974 — sem. I 1975 cele mai serioase reduceri ale fluxului comenzilor s-au înregistrat în producția de utilaje de construcții de pompe și compresoare, de mașini textile și de echipament pentru prelucrarea metalelor; o îmbunătățire a fluxului comenzilor se constată în industria constructoare de mașini de birou și mai ales în cea de echipament minier.

Prețul petrolului mexican

FĂRĂ A FI membru al O.P.E.C., Mexicul va aplica hotărîrea de majorare cu 10% a prețului la petrol adoptată de această organizație, a declarat Antonio Dovali Jaime, directorul întreprinderii de stat Petroleos Mexicanos (Pemex). Potrivit calculelor Pemex, vînzările de petrol în străinătate se vor ridica în acest an la peste 40,1 milioane de barili (1 baril = 159 litri), în valoare de circa 500 milioane de dolari. Dovali a precizat că cea mai mare parte a excedentelor mexicane de petrol sînt vîndute către S.U.A. și Israel și în mică măsură către Uruguay, la prețuri variabile în funcție de client și destinație, care însă nu coboară sub 12 dolari per baril.

Ascuțirea concurenței pe piața automobilelor

REVIRIMENTUL înregistrat în ultimele luni de industria japoneză de automobile a generat o atmosferă de alertă în rîndurile societăților producătoare din alte țări capitaliste dezvoltate. În cursul semestrului I a.c. industria japoneză de automobile și-a folosit din plin capacitățile de producție, iar exporturile sale au reprezentat o zecime din vînzările de pe piața S.U.A., un segment deloc neglijabil din vînzările pe piața țărilor vest-europene și partea leului din piața Asiei de sud-est, Australiei și Africii răsăritene. În luna iulie a.c. producția de automobile a Japoniei (617 000 de unități) a reeditat nivelul record din iulie 1973. Recent, autoritățile din Australia, Anglia și S.U.A. au anunțat că vor adopta măsuri de retorsiune, ținînd seama de regimul protecționist aplicat importurilor de automobile în Japonia.

Olanda — importator de gaze naturale

ÎN PREZENT, Olanda este una dintre principalele țări producătoare de gaze naturale din lumea capitalistă (după S.U.A. și Canada) și cel mai de seamă exportator (44% din totalul exportului). În prezent, ea acoperă aproximativ 80% din necesitățile de import de gaze naturale ale țărilor vest-europene; cantitățile exportate urmează să crească de la 43,5 mlrd. mc în 1975 la 55,5 mlrd. mc în 1985, R.F. Germania rămînînd în continuare principalul său client (cu 22,5 mlrd. mc în 1975 și 24 mlrd. mc în 1985).

Ținîndu-se seama de dinamica mai rapidă a importurilor vest-europene de gaze naturale, se prevede că ponderea Olandei se va reduce la 30% în 1985. Ample lucrări de prospectare se desfășoară în sectorul olandez al Mării Nordului, zăcămintele descoperite pînă în prezent în această zonă ridicîndu-se la 400 miliarde mc. Totodată, Olanda este pe cale să devină importatoare de gaze naturale; după cum semnala publicația B.I.K.I., au fost deja încheiate în acest sens două contracte cu Norvegia (pentru un volum anual total de circa 2,7 mlrd. mc) și au avut loc tratative cu Algeria (pentru importul a 6 mlrd. mc pe an).

Cărbunele japonez în revenire

DUPĂ CE în decursul ultimului deceniu volumul extracției cărbunelui în Japonia s-a redus de la 50 la 20 milioane de tone pe an, în prezent a fost elaborat un program de dezvoltare a ramurii pentru a menține nivelul actual al extracției pînă în 1985. Investiții importante se prevăd pentru darea în exploatare, eșalonată, a unor noi mine, calificarea forței de muncă necesare, sporirea subsidiilor acordate de la buget. Totodată, ținîndu-se seama de creșterea necesităților de cărbune — atît cocsificabil cît și energetic (în anul financiar 1973/74 prețul de cost al unei calorii obținute în termocentrale alimentate cu cărbune a fost cu ceva mai redus decît în centralele care folosesc drept combustibil produse petroliere) — se prevede o sporire a importurilor de cărbune. De la 64,2 milioane de tone în 1974 acestea ar putea ajunge la 102,4 milioane în 1985. Ca urmare, în cadrul noului program o mare atenție se acordă participării Japoniei la valorificarea zăcămintelor de cărbune din alte țări, o parte din cărbunele extras din acestea urmînd a fi exportat în Japonia.

DOCUMENTAR

TRANSPORTURILE ÎN PERIOADA POSTBELICĂ

TRANSPORTURILE constituie unul din sectoarele vitale ale economiei mondiale, ele fiind indispensabile asigurării procesului de creștere economică. Gradul de dezvoltare al acestui sector condiționează specializarea și cooperarea internațională, elemente specifice diviziunii internaționale a muncii. În același timp procesul de dezvoltare economică este, la rîndul lui, determinant pentru progresul activității de transporturi.

Cererea de transport crește pe măsura amplificării schimburilor internaționale din cadrul economiei mondiale și existența transporturilor (în accepțiunea lor modernă) poate să constituie un factor determinant pentru ritmul și repartiția geografică a dezvoltării economico-sociale.

În economiile dezvoltate volumul traficului de mărfuri și de călători atinge, de regulă, niveluri foarte ridicate. Conform unor estimări ale Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, participarea acestui sector la formarea produsului intern brut ajunge în țările capitaliste dezvoltate la cote de circa 10—15%.

În marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare contribuția transporturilor la formarea produsului intern brut variază de la o țară la alta între 5 și 30%, în funcție de specificul dezvoltării lor economice. Această cotă este în general mai ridicată în țările cu un nivel mai scăzut de dezvoltare industrială și unde transporturile sînt mai costisitoare. În Ciad, spre exemplu, ponderea transporturilor în cadrul produsului intern brut este apreciată la 17%, în timp ce în Zambia, mare exportatoare de cupru, același indicator nu se ridică decît la 7%.

Cererea de transport are un caracter derivat, fiind dependentă de cererea de mărfuri transportate și de necesitățile de deplasare ale populației. Astfel, în cazul mărfurilor elasticitatea cererii de transport apare ca fiind determinată în principal de elasticitatea cererii de mărfuri care trebuie transportate pentru a ajunge la consumator, de variația distanțelor de transport, precum și de raportul dintre cheltuielile de transport și valoarea mărfii respective.

În țările industrializate cheltuielile de transport nu constituie o parte importantă a prețului plătit de consumatorul final, la majoritatea produselor manufacturate și la anumite produse minerale ele reprezentînd în medie pînă la 10% din prețul de vînzare cu amănuntul. Din această cauză cererea de transport este în aceste țări puțin sensibilă în raport cu tariful de transport, slaba elasticitate fiind accentuată de repartizarea geografică relativ fixă a structurilor de producție.

Situația se prezintă cu totul diferit în economiile în curs de dezvoltare, unde produsele agricole și minerale cu valori unitare scăzute dețin, în general, ponderi mai mari în totalul traficului de mărfuri. Cheltuielile pe care le reclamă transportul acestor mărfuri către piețele externe absorb adesea pînă la jumătate din sumele care provin din vînzarea lor. Uneori transporturile sînt deosebit de costisitoare în aceste țări, datorită unei infrastructuri insuficiente sau ineficienței în exploatare, ele putînd avea, în consecință, efecte negative asupra rentabilității unui obiectiv economic proiectat. Ca atare, crearea unor infrastructuri de transport moderne are un rol deosebit de important în stimularea vieții economice a acestor țări, ele putîndu-se încadra mult mai rapid și mai eficient în circuitul economic mondial.

Tendințe și dinamici în dezvoltarea transporturilor

EPOCA POSTBELICĂ a început sub dominația incontestabilă a căilor ferate, care constituiau principalul mod de transport într-o conjunctură economică internațională, generatoare de schimburi comerciale de amploare modestă, concentrate în special pe aria continentelor.

Constituind unul din cele mai dinamice sectoare ale economiei mondiale, transporturile au suferit o serie de mutații importante, legate atît de crearea unei infrastructuri moderne, cît și de evoluția diferențiată a competitivității diferitelor moduri de transport.

Trebuie menționat că în perioada postbelică traficul internațional de mărfuri și călători s-a extins mai rapid decît cel intern. La această evoluție au contribuit o serie de factori, cum sînt : creșterea deosebită a volumului resurselor financiare afectate dezvoltării rețelei transporturilor, menținerea libertății de navigație pe mări și oceane, aranjamentele internaționale de clearing (de care au beneficiat căile ferate și transporturile aeriene), achiziționarea și exploatarea în comun a materialului rulant etc.

Existența unui cadru favorabil a determinat o creștere mai rapidă a traficului mondial de mărfuri (de 4,7 ori) în raport cu sporul producției industriale mondiale (circa 3 ori) în perioada 1950—1972. O evoluție similară a avut dinamica transportului de persoane, care — crescînd de peste 3 ori în aceeași perioadă — a devansat sporul (de 1,5 ori) al populației globului. Ritmuri superioare a înregistrat evoluția traficului de mărfuri în transporturile țărilor socialiste europene. Numai în intervalul 1960—1973 volumul transporturilor de uz general, de toate tipurile, a crescut de peste 5,6 ori în Bulgaria, de peste 4,5 ori în România, de 2,9 ori în R.D. Germană, de peste 2,4 ori în U.R.S.S., de peste 2 ori în Ungaria etc.

Începînd cu deceniul trecut ponderea traficului internațional în totalul tonajului transportat s-a situat la peste 50% în cazul transportului fluvial și în jur de 25% în cel al traficului feroviar. Transportul maritim este aproape în totalitate internațional, deoarece cabotajul de coastă reprezintă — la nivel mondial — numai 3% din tonajul transportat pe cale maritimă. Transporturile rutiere internaționale s-au dezvoltat și ele considerabil pe cale bilaterală, perioada lor de lansare fiind între 1955 și 1965. Cu toate acestea ponderea lor în totalul traficului rutier de mărfuri este mai modestă, în comparație cu celelalte moduri de transport, ea situîndu-se în jurul cifrei de 5%.

Analiza evoluției transporturilor la nivel mondial relevă o accelerare a creșterii volumului fizic al mărfurilor transportate în perioada postbelică în raport cu perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial. Această intensificare a traficului de mărfuri este vizibilă pentru toate modurile de transport cu excepția celui rutier (vezi tabelul nr. 1).

RITMURI MEDII ANUALE DE CREȘTERE

Tabelul nr.1

Modul de transport	1913-1937	1950-1972
TOTAL MONDIAL	3,3	7,3
din care:		
Transport maritim	3,3	8,9
Transport feroviar	2,3	4,2
Transport rutier	20,3	5,9
Transport prin conducte	7,7	8,2
Transport fluvial și pe lacuri	1,7	2,4
Transport aerian	3,3	4,1

Sursa(pentru tabelele nr.1 și 2): Calculat pe baza datelor din: U.N.Statistical Yearbook - 1973, Monthly Bulletin of Statistics; Transportnaia sistema mira - 1971; World Shipping - 1973.

Față de un ritm mediu anual de 7,3% înregistrat pe ansamblul transporturilor mondiale, mai rapid au crescut transporturile maritime și cele prin conducte, ele fiind puternic impulsionate de creșterea comerțului internațional cu petrol în ultimii 25 de ani. Utilizarea pe scară tot mai largă a petrolului și gazelor naturale, ca surse de energie și materii prime pentru industria chimică, a favorizat dezvoltarea unei uriașe flote de tancuri maritime, care a preluat o mare parte din transportul terestru al acestor produse. Puternica dezvoltare a siderurgiei și a construcțiilor de mașini a condus și ea la revitalizarea transporturilor în vrac pe cale maritimă.

Valorificîndu-și plusul de competitivitate în raport cu traficul feroviar, transportul rutier cunoaște și el o dezvoltare considerabilă în perioada postbelică, deși mai lentă decît în deceniile anterioare. Fenomenul de motorizare apărut în urma acestei dezvoltări constituie una din principalele tendințe care se manifestă în domeniul transporturilor. Intensificarea transporturilor rutiere a determinat — pînă în ultimii ani — creșteri medii anuale ale parcului mondial de autovehicule de circa 15%.

Necesitățile de deplasare tot mai rapidă a populației globului au impus din ce în ce mai mult transporturile aeriene în cadrul traficului mondial de călători, în anii care au urmat celui de-al doilea război mondial. În ceea ce privește traficul aerian de mărfuri, acesta — după cum se poate vedea din tabelul nr. 1. — a progresat mai lent.

În perioada examinată, transportul pe calea ferată a înregistrat un declin relativ, datorită deteriorării competitivității și slăbirii activităţii de investiţii în acest domeniu. Problemele economice şi ecologice, agravate în ultimii ani (îndeosebi criza energetică), au determinat autorităţile diferitelor ţări să reexamineze rolul căilor ferate şi să-şi revizuiască totodată politica în direcţia revitalizării acestui mod de transport.

În ansamblu volumul fizic al mărfurilor transportate pe plan mondial era estimat în 1972 la impresionanta cifră de 32 700 miliarde tone-km, faţă de numai 6 906 miliarde în 1950.

Dezvoltarea inegală a diferitelor moduri de transport a determinat o serie de mutaţii în ceea ce priveşte locul şi rolul lor în cadrul evoluţiei de ansamblu a transporturilor mondiale de mărfuri (vezi tabelul nr. 2). Expansiunea transporturilor maritime s-a concretizat într-o mărire substanţială a ponderii acestora în totalul mondial, pe seama diminuării ponderilor deţinute de traficul feroviar, rutier şi cel fluvial. Se remarcă regresul transporturilor pe calea ferată, datorită tendinţei de substituire a lor prin trafic rutier mai intens pînă la începutul deceniului actual.

Ulterior politica ţărilor capitaliste dezvoltate în domeniul transporturilor şi-a schimbat obiectivele principale, în locul problemelor acomodării automobilului in aşezările urbane şi rezolvării situaţiei precare a căilor ferate evidenţiindu-se alte două probleme de amploare mai largă : protecţia mediului înconjurător tot mai poluat şi conservarea resurselor clasice de energie.

Revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană şi orientarea preferinţelor beneficiarilor către utilizarea transporturilor combinate au modificat continuu poziţia concurenţială a diferitelor moduri de transport.

Tabelul nr.2

Modul de transport	1950 miliarde tone-km	%	1972 miliarde tone-km	%
TOTAL MONDIAL	6 906	100,0	32 700x	100,0
din care:				
Transport maritim	3 581	51,9	23 345	71,4
Transport feroviar	2 125	30,8	5 238x	16,0
Transport rutier	517	7,5	1 820x	5,6
Transport prin conducte	290	4,2	1 630x	5,0
Transport fluvial şi pe lacuri	386	5,6	650x	2,0
Transport aerian	7	0,1	17	0,05

x Estimări

Într-o epocă în care eficienţa economică constituie unul din criteriile fundamentale de apreciere a dezvoltării economico-sociale, procesul de specializare în producţie, care s-a desfăşurat concomitent cu dezvoltarea comerţului internaţional, nu poate fi conceput decît pe baza unei specializări şi la nivelul transporturilor.

Această tendinţă se manifestă în cadrul tuturor modurilor de transport, afectînd ansamblul mijloacelor de transport şi tehnicilor corespunzătoare. Exemple semnificative de acest fel oferă flota comercială maritimă şi fluvială, materialul rulant de cale ferată, autovehiculele şi — în ultimă perioadă — chiar şi avioanele.

Aglomerarea unui volum crescînd de mărfuri în punctele terminale (porturi, staţii de cale ferată şi aeroporturi) a impus în ultimii ani tot mai multe acţiuni de raţionalizare a operaţiunilor legate de transportul mărfurilor şi călătorilor. Au apărut în acest fel noi sisteme de organizare controlate de calculatoarele electronice, noi tehnici de încărcare-descărcare (roll-on/roll-off pentru vehicule, metode hidraulice pentru minereuri, metode pneumatice pentru pulberi etc.), iar o serie de operaţiuni administrative legate de formalităţile comerciale şi proceduri vamale au fost simplificate şi, în parte, automatizate.

Momentul de răscruce intervenit în acest domeniu îl constituie fără îndoială apariţia containerului intermodal, care permite transportul unei variate game de mărfuri. Folosirea lui mai întîi la traficul feroviar şi rutier, apoi pe navele celulare şi, recent, chiar în traficul aerian de mărfuri a amorsat un adevărat proces de transformare şi combinare a diferitelor moduri şi mijloace de transport, determinînd modificarea compoziţiei modale a operaţiunilor de transport.

Noile mijloace de transport pentru mărfuri sînt din ce în ce mai specializate, au dimensiuni şi capacităţi de transport sporite şi sînt mai rapide. Evoluînd pe aceleaşi direcţii, mijloacele de transport pentru călători beneficiază în plus de un confort în continuă îmbunătăţire.

Alături de aceste perfecţionări ale mijloacelor de transport „clasice", în ultimii ani şi-au făcut apariţia o serie de mijloace de transport neconvenţionale ; astfel, într-o serie de ţări dezvoltate sînt în curs de experimentare sisteme electromagnetice pentru transport şi s-au făcut încercări cu un vehicul cu respingere magnetică (pe bază de magneţi criogenici). Au fost de asemenea realizate şi se află în exploatare mai multe modele de vehicule cu pernă de aer ş.a., abstracţie făcînd de diferite tehnici şi echipamente utilizate în cadrul zborurilor cosmice, care — într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat — ar putea să-şi găsească aplicabilitatea în transporturile curente de mărfuri şi persoane.

Tabelul nr.3

Structura pe grupe de mărfuri a transportului maritim internaţional

GRUPA DE MARFURI	VOLUM FIZIC (milioane tone metrice) 1965	VOLUM FIZIC (milioane tone metrice) 1973	CRESTERE MEDIE ANUALA 1965-1973	PONDEREA GRUPELOR DE MARFURI (%) 1965	PONDEREA GRUPELOR DE MARFURI (%) 1973
Total mondial	1640	3040	8,0	100,0	100,0
din care:					
1. Petrol brut	552	1310	11,4	33,7	40,1
2. Minereu de fier	152	285	8,2	9,3	10,1
3. Produse petroliere	175	275	5,1	10,7	8,8
4. Cărbune	59	107	6,8	3,6	4,1
5. Cereale	70	99	4,4	4,3	3,0
6. Fosfaţi	25	39	5,7	1,3	1,4
7. Bauxită şi alumină	21	37	7,3	1,5	1,4
8. Alte produse	586	888	4,7	35,7	31,1

Sursa: U.N.Statistical Yearbook 1973, U.N. Monthly Bulletin of Statistics, 1975.

Evoluţii pe moduri de transport

TRANSPORTUL MARITIM. Volumul transportului maritim a variat, în perioada postbelică de la un an la altul, între 50 şi 70% din traficul mondial de mărfuri, restul revenind transporturilor pe uscat şi în foarte mică măsură transporturilor aeriene.

În toată această perioadă dinamica transportului maritim s-a situat pe o linie ascendentă, depăşind cu mult creşterea economică pe plan mondial (în perioada 1965—1973 volumul fizic al mărfurilor transportate pe cale maritimă a înregistrat un ritm mediu anual de 8%). În anul 1973, pe calea maritimă se transportau peste 3 miliarde tone de mărfuri (vezi tabelul nr. 3).

Structura mărfurilor care fac obiectul transportului maritim s-a modificat în direcţia creşterii ponderii materiilor prime. După 1960 în cadrul grupei de materii prime s-a remarcat o intensificare a traficului maritim cu ţiţei şi materii prime siderurgice. În perioada 1965—1973 cota acestor două grupe în transportul maritim de mărfuri s-a majorat de la aproximativ 55% la circa 62%. Singurele mărfuri din grupa „materii prime" care au depăşit — ca ritm mediu anual de creştere — ansamblul traficului maritim mondial au fost petrolul brut — 11,4% şi minereul de fier — 8,2%.

Tabelul nr.4

Transporturile mondiale - 1974

Continent sau grup de ţări	Transport maritim (flota comercială): nr. de nave	Transport maritim (flota comercială): milioane t.r.b.	Transport feroviar: lungimea reţelei (mii km)	Transport feroviar: miliarde pasager-km	Transport rutier: lungimea reţelei (mii km)	Transport rutier: parcul de autovehicule (milioane): autoturisme	Transport rutier: parcul de autovehicule (milioane): vehicule comerciale	Transport aerian: distanţe parcurse (mlrd. km)	Transport aerian: miliarde de pasager-km
TOTAL MONDIAL	57391	268,3	1324	1190	19423	219,2	59,7	6,9 1)	581
Din care, pe continente (în %)									
- Europa	53,7	52,2	39,0	51,6	26,6	36,8	26,6	23,2	43,2
- America de Nord şi Centrală	13,0	10,2	32,9	1,8	36,5	48,8	41,4	60,9	45,6
- Asia	23,4	17,8	13,4	42,9	17,4	7,6	21,4	7,2	5,5
- America de Sud	3,3	1,9	7,2	2,3	8,9	2,5	5,4	4,3	2,4
- Africa	5,6	17,4	4,1	1,3	5,5	1,8	3,0	1,5	1,2
- Oceania	1,0	0,5	3,4	0,1	5,1	2,5	2,2	2,9	2,1
Din care, pe grupuri de ţări (în %)									
- Ţări capitaliste dezvoltate	64,0	63,3	51,0	44,6	62,3	90,3	75,4	86,9	77,5
- Ţări socialiste	15,9	9,1	28,5	37,7	15,9	3,1	11,4	1,5	16,0
- Ţări nesocialiste în curs de dezvoltare	20,1	27,6	20,5	17,7	21,8	6,6	13,2	11,6	6,5

1) Fără U.R.S.S.

Sursa: U.N. Statistical Yearbook - 1975; Monthly Bulletin of Statistics - 1974; Annual Bulletin of Transport Statistics - 1973; Lloyd's Register of Shipping, Statistical Tables - 1972; World Road Statistics - 1973; Jahrbuch des Eisenbahnwesens - 1973.

Creşterea deosebită a traficului de ţiţei are la bază mai multe cauze :

— procesul rapid de dezvoltare industrială din anii postbelici, caracterizat printr-un mare consum de energie, care se obţine în principal pe baza ţiţeiului ;

— dezvoltarea considerabilă a industriei petrochimice ;

— ţările cu consum ridicat de ţiţei dispun de resurse interne limitate şi sînt obligate să recurgă la import.

— facilităţile de ordin tehnic create atît în ţările exportatoare, cît şi în ţările importatoare permit efectuarea în condiţii de siguranţă a operaţiunilor de depozitare, manipulare şi transport al ţiţeiului ;

— nivelul accesibil al cheltuielilor de transport, ponderea lor în preţul ţiţeiului fiind, de regulă, scăzută.

În afara petrolului, ritmuri de creştere înalte s-au înregistrat şi în cazul altor mărfuri în vrac, cum ar fi : minereul de fier, lemnul, produsele de fontă şi oţel. Alături de acestea pot fi menţionate şi autoturismele, care au utilizat tot mai mult în ultimii ani navele comerciale.

Flota maritimă comercială a lumii a înregistrat în această perioadă o creştere continuă în ceea ce priveşte capacitatea ei de transport, fiind compusă în 1952 din 57 391 nave cu un tonaj total de peste 268 milioane tone registru brut (vezi tabelul nr. 4). Din acest tonaj circa 69% era reprezentat de navele tramp, 19% de navele de linie, iar 12% aparţineau unor companii specializate (în special petroliere) *).

Constantin FĂCIU

INSCIN

(Va urma)

---

*) Navele tramp fac curse cu caracter neregulat între diferite porturi ; navele de linie efectuează curse regulate între aceleaşi porturi.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

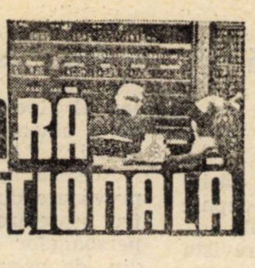

CURSURI

	Cursul central	Curs la 28.XII. 1973	Curs la 06.X. 1975	Curs la 10.X. 1975	Abaterea[1] în % a cursurilor în ziua de 10,X.1975 față de: Cursul central	Abaterea[1] în % a cursurilor în ziua de 10,X.1975 față de: Nivelul din 28.XII. 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII. 1973 - 10.X.1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6238	2,5890	+ 3,09	+ 4,25	- 4,08
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,7255	2,6820	+ 26,23	+ 21,18	- 17,48
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4955	4,4275	+ 3,99	+ 6,21	- 5,85
Yenul japonez	308,00	280,20	303,00	302,90	+ 1,68	- 7,49	+ 8,10
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,7100	2,6685	+ 4,22	+ 5,90	- 5,57
Francul belgian	40,334	41,10	39,69	39,11	+ 3,13	+ 5,09	- 4,84
Lira italiană	523,50	607,00	686,55	679,30	- 22,94	- 10,64	+ 11,91
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,0409	2,0517	- 29,13	- 11,76	+ 13,32
Prețul aurului la Londra[3]	-	103,87	137,50	141,00	-	-	-

---

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt);

2) Dolari SUA pentru o liră sterlină;

3) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing -

PERIOADA 6 octombrie — 10 octombrie 1975 a fost caracterizată printr-o scădere a cursului **dolarului** S.U.A. față de celelalte devize occidentale. Această slăbire a fost determinată de următorii factori :

— anunțarea faptului că, pentru prima oară după 6 luni, a avut loc o stagnare a indicelui compus al principalilor indicatori ai economiei americane ;

— confuzia creată pe piața monetară, ca urmare a declarației părții americane la ședința pregătitoare a reuniunii pe probleme monetare a celor cinci (S.U.A., Franța, Anglia, R.F.G., Japonia), proiectată pentru mijlocul lunii noiembrie la Paris, în care se pronunță pentru cursuri flotante și pentru demonetizarea aurului, contrar poziției franceze ;

— dificultățile financiare prin care trece municipalitatea și statul New York, care a contractat în ultimul timp împrumuturi de aproximativ 13 miliarde dolari S.U.A. (7 miliarde pe termen scurt și 6 miliarde pe termen lung) pentru a ieși din jena financiară în care se află ; o eventuală nerestituire la scadență a acestor credite ar pune într-o situație foarte delicată băncile americane creditoare.

— falimentul unui lanț de magazine din New York, care nu se știe ce urmări va avea asupra altor firme și bănci americane.

Totuși, avîndu-se în vedere faptul că : S.U.A. este prima țară occidentală unde s-a înregistrat o relansare a activității economice și un început de reducere a șomajului ; însemnatele excedente înregistrate de balanța comercială americană ; diferențele existente între dobînzile pe piața americană și dobînzile pe piețele vest-europene, care duc la mișcarea capitalurilor spre piața americană pentru un plasament mai rentabil ; declarația oficială a lui „Federal Reserve System", care a anunțat că nu va lăsa nici o bancă americană să ajungă în stare de faliment, ca urmare a situației create în statul New York — pe piața monetară se apreciază că scăderea cursului dolarului S.U.A. față de celelalte devize occidentale este temporară, așteptîndu-se o revenire a acestuia.

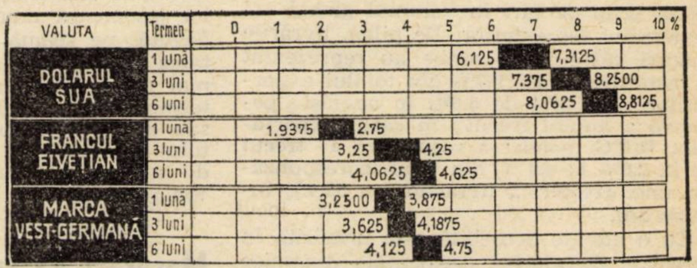

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 6—10 octombrie 1975 (nivel minim și maxim)

Lira sterlină a fost ajutată de factorii care au determinat slăbirea cursului dolarului S.U.A. față de celelalte devize occidentale, reușind să atingă nivelul de 2,0525 dolari S.U.A. pentru o liră sterlină.

Prețul **aurului** nu a avut oscilații prea mari față de săptămîna trecută.

Pe piața **eurovalutelor** s-a înregistrat o scădere a dobînzilor cu circa 1/8—1/4% pe toate perioadele, în comparație cu dobînzile din săptămîna trecută.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Recuperarea hîrtiei vechi

ÎN primele cinci luni ale acestui an cantitatea deșeurilor de hîrtie și carton recuperată în Anglia a crescut cu 123 la sută față de anul trecut în aceeași perioadă, stocul actual de 230 000 tone echivalînd cu consumul pe timp de circa 12 săptămîni. Industria engleză a hîrtiei consideră însă că stocurile necesare unei aprovizionări normale sînt de 600 000 tone. Pentru 1980 se consideră inevitabilă utilizarea a 3,2 milioane tone de deșeuri de hîrtie, față de 2,1 milioane tone în acest an. Pe ansamblul Pieței Comune experții apreciază că în 1985 va fi necesară colectarea a 6,5 milioane tone de deșeuri de hîrtie, ceea ce presupune majorarea la 35 la sută a gradului de recuperare a hîrtiei. Principala sursă de hîrtie veche o reprezintă sectorul casnic.

Relevînd acuitatea problemei, experți industriali citați de ziarul The Times *(16 iulie) nu exclud pentru Anglia posibilitatea ca în viitor să se utilizeze la fabricarea hîrtiei paiele și alte tipuri de materii prime ca substitut al celulozei din lemn, la un cost care să nu excludă firmele respective din competiție, considerîndu-se vitală utilizarea tuturor surselor indigene de materii prime.*

Electronica bulgară

SE apreciază că pînă la sfîrșitul acestui an producția bulgară de calculatoare va spori de zece ori față de 1970, producția industriei electronice și electrotehnice urmînd să reprezinte 46,5% din întreaga producție a construcțiilor de mașini. Concomitent, a sporit și exportul produselor acestor două subramuri : de la 6,5% din exporturile totale ale Bulgariei în 1970, ponderea lor urmează să atingă aproximativ 15,5% în acest an.

În cincinalul 1976—1980 se prevede lărgirea sortimentului de aparate și mijloace de automatizare, construite de industria bulgară, iar producția industrială globală a Uniunii economice de stat „Elemente electronice" se va dubla, în condițiile îmbunătățirii calităților lor tehnice și de prezentare.

Se preconizează ca în cadrul producției de calculatoare electronice să fie dezvoltată fabricarea atît a calculatoarelor mici, pentru efectuarea calculelor de precizie, cît și a calculatoarelor de dimensiuni mari, destinate cercetării științifice și pentru comanda numerică a mașinilor și utilajelor.

Venezuela : petrol și investiții

PROGRAMUL de dezvoltare economică și socială a Venezuelei pe anii 1975—1979 pune în continuare accentul pe industria petrolului, deși — în scopu prezervării rezervelor existente — se prevede ca volumul extracției de țiței să fie redus treptat, respectiv de la 115 mil. tone în 1975 la 65 mil. tone în 1979. Concomitent, se va acorda atenție valorificării gazelor de sondă, ca materie primă pentru industria chimică, cît și sub formă lichefiată.

Din volumul total al investițiilor de capital prevăzute (157 miliarde bolivari), 60 la sută urmează să fie alocate pentru obiective realizate de sectorul de stat. Aproape 40 miliarde bolivari vor fi investiți în industria prelucrătoare, îndeosebi în metalurgie, petrochimie, construcții navale, producția de automobile. Se apreciază că importurile Venezuelei vor crește în această perioadă într-un ritm mediu anual de 13,8 la sută, în mare măsură pe seama extinderii achizițiilor de mașini și instalații industriale, în timp ce în cadrul exporturilor o dinamică prioritară (în medie ,cu 40 la sută pe an) vor cunoaște produsele industriale netradiționale.

Ungaria : reprofilarea unei industrii de vîrf

ÎN cincinalul următor (1976—1980) construcția de vehicule rutiere își va menține poziția de ramură de vîrf a industriei ungare, ponderea ei în cadrul construcțiilor de mașini urmînd să sporească de la 19% în prezent la circa 25% în 1980.

O atenție deosebită se acordă și se va acorda extinderii producției cunoscutei fabrici de caroserii și vehicule Ikarus din Budapesta ; față de un număr de peste 10 700 autocare și autobuze construite în acest an (din care 8 870 sînt exportate), producția sa anuală urmează să ajungă la 13 000 unități în 1980. Principalii importatori ai autobuzelor ungare sînt țările socialiste din Europa, dar în acest an se remarcă o creștere substanțială a cererii din partea țărilor Americii Latine. În următorii ani Ikarus proiectează să-și modernizeze producția de autobuze, pe baza cooperării atît cu țări socialiste cît și cu firme capitaliste (din Suedia și Austria). Producția industriei ungare de vehicule rutiere va cunoaște, în următorii ani, o restructurare radicală, sistîndu-se producția de autocamioane și de motociclete, concomitent cu dezvoltarea îndeosebi a producției de biciclete și de piese auto, exportate.

Cine va fi primul furnizor?

PRESA DE SPECIALITATE dintr-o serie de țări occidentale industrializate semnalează expansiunea rapidă a schimburilor lor comerciale cu țările arabe, ceea ce determină o sporire sensibilă a ponderii acestui grup de țări în volumul global al comerțului lor exterior. De pildă, livrările Angliei către țările arabe au reprezentat în semestrul I a.c. 9,7% din totalul exporturilor sale, față de 5,6% în aceeași perioadă a anului trecut ; în cazul exporturilor R.F.G. ponderea respectivă a trecut de la 2,6% la 4,9 % din total (corespunzător unei creșteri a livrărilor cu 82,4% într-un an).

Cu o atenție deosebită este urmărită în cercurile de afaceri occidentale dinamica exporturilor japoneze în țările arabe, care au crescut de peste șase ori între anii 1970-1974, ajungînd să reprezinte o zecime din totalul importurilor țărilor arabe. Întrucît expansiunea Japoniei pe această piață continuă în ritm susținut și în acest an, se apreciază că ea ar putea deveni primul furnizor al țărilor arabe, devansînd S.U.A., R.F.G. și Franța.

Valorificarea haldelor

DE LA începutul deceniului trecut, în Polonia își desfășoară cu succes activitatea societatea mixtă polono-ungară „Haldex“, al cărei obiect este valorificarea haldelor de steril din regiunile carbonifere. După cum informează agenția ungară **Budapress,** în prezent în voievodatul Katowice funcționează 5 unități industriale care extrag cărbunele rămas în halde (a șase unitate fiind în construcție).

În decurs de un deceniu și jumătate, folosind o tehnologie elaborată de specialiștii unguri, unitățile industriale menționate au prelucrat peste 30 milioane tone de deșeuri, extrăgînd peste patru milioane tone de cărbune (cu o putere calorică de 6500 Kcal). Materialul steril rămas este utilizat în întregime fie pentru astuparea galeriilor din minele dezafectate, fie pentru fabricarea betonului (cîte 370 000 tone pe an). Astfel, din peisajul industrial al Poloniei dispar treptat haldele fumegînde care poluau atmosfera, iar terenurile respective sînt redate agriculturii sau capătă alte destinații.

Modernizarea infrastructurii comunicațiilor

PRINTRE proiectele economice prioritare ale țărilor exportatoare de petrol din Orientul Apropiat se numără extinderea, modernizarea porturilor existente (în prezent supraaglomerate) și construirea altora noi, perfecționarea mijloacelor de transport și de comunicare, prevăzîndu-se în acest scop ample investiții. Astfel, de pildă, Irakul a proiectat să cheltuiască în acest an 462 milioane de dolari, Libia intenționează să aloce anual 200 milioane de dolari, iar Iranul — 7,5 miliarde de dolari, pînă în 1977. În ceea ce privește Arabia Saudită, în programul său de dezvoltare pe anii 1976—1980 acestui obiectiv urmează să-i fie destinate 9,7 miliarde dolari.

Munca manuală — o problemă socială

FORURILE de specialitate din țările capitaliste industrializate sînt preocupate tot mai mult de o „problemă socială urgentă“ — cum o caracteriza recent revista **L'Usine Nouvelle** — cea a muncii manuale din industrie, construcții, din sfera serviciilor etc. Numeroase studii efectuate în S.U.A., Franța, Anglia, Italia, Suedia și alte țări evidențiază aceleași fenomene în domeniul prestărilor de munci manuale, cum sînt dificultățile în recrutarea cadrelor (asemenea munci fiind lăsate, de preferință, pe seama imigranților), instabilitatea personalului angajat (fluctuația fiind mai puternică în rîndul tinerilor), absenteismul, scăderi ale productivității muncii sau calității producției (creșterea procentului rebuturilor), uzura nervoasă cauzată de intensitatea muncii prestate, de monotonia acesteia etc.

Maserati va supraviețui

DEȘI a dat de mult faliment, cunoscuta firmă italiană Maserati, constructoare de automobile de lux, va supraviețui. Ea a fost vîndută de firma franceză Citroën, de care depindea din anul 1968, unui grup compus din societatea italiană GEPI, care se ocupă de întreprinderile industriale aflate în suferință, și industriașul italo-argentinian Alejandro de Tomaso, care deține deja două firme italiene constructoare de motociclete. Prețul acestei tranzacții nu a fost dezvăluit. După cum relatează revista **Newsweek,** noii proprietari își propun să reducă întrucîtva personalul firmei, diversificîndu-i în același timp producția în direcția unor vehicule cu trei roți și a pieselor de schimb pentru motociclete.

Anglia: rezerve în utilizarea echipamentului industrial

UN studiu efectuat în cadrul Universității din Birmingham asupra eficienței folosirii — în perioada 1968—1974 — a utilajelor instalate într-o serie de întreprinderi (aparținînd unui număr de 85 de firme) metalurgice, electrotehnice sau producătoare de piese pentru motoare auto, a dus la concluzii puțin încurajatoare. S-a constatat, printre altele, că doar 8% din strungurile-revolver, 16% din strungurile-automate și 20% din strungurile de copiat realizează nivelul economicește justificat al vitezei de așchiere. Mai puțin de un sfert din frezele și mașinile de rectificat, instalalte în întreprinderile respective, se află în regim optim de funcționare.

Se apreciază că coeficientul de folosire a utilajelor de prelucrare a metalelor se situează sub 50%, nivel determinat atît de deficiențe ale organizării procesului de producție, cît și de „vîrsta“ utilajelor și instalațiilor (38% din acestea se află în exploatare de cel puțin 10 ani).

„Campanie antifumat“

INDICATORUL de interzicere din fotografie n-a fost încă plantat de-a lungul șoselelor din R.F.G. Totuși, el a fost oficializat de la 1 septembrie a.c., figurînd deocamdată — în dimensiuni reduse — pe ferestrele taxiurilor. În interiorul acestora este interzis fumatul oricărui tip de țigări sau al pipei, contravenienții fiind pasibili de o amendă mergînd pînă la 100 de mărci.

Aceasta reprezintă una dintre măsurile prevăzute de guvernul vest-german pentru protejarea sănătății în primul rînd a persoanelor nefumătoare. Se află în studiu, de asemenea, crearea unor compartimente speciale pentru nefumători în avioane și autocare, extinderea interzicerii fumatului în birouri, stimularea proprietarilor de hoteluri și restaurante pentru ca aceștia să adopte măsuri similare în privința clienților lor etc.

Triere automată

ÎN Franța se află în curs de aplicare un program de dotare — pînă în 1982 — a rețelei poștale cu un număr de 63 de centre de triere automată a corespondenței, care să deservească întreg teritoriul național. În acest scop, pentru anul viitor urmează a fi alocate 700—800 milioane de franci, iar pentru 1980 se estimează cifra de un miliard.

Mașinile de triat, care funcționează în prezent permit prelucrarea a cîte 25 000 de scrisori pe oră în 256 de direcții, față de circa 2 400 de scrisori pe oră și în 30 de direcții — cît poate realiza o persoană cu experiență. Societatea producătoare, Hotchkiss-Brandt Mecanisation, studiază în prezent posibilitatea fabricării unor mașini de triat cu un randament orar de 30 000 de scrisori pe oră, proiectînd și exportul lor în țări ca Australia, Brazilia, Finlanda, Olanda etc.

Stuful și apa potabilă

NU NUMAI tehnica modernă, ci și natura îl ajută pe om în lupta sa împotriva poluării mediului ambiant, deseori cu multă eficacitate și la un preț foarte redus. Astfel, în mai multe țări au început deja să fie utilizate procesele biologice naturale la epurarea apei potabile. O varietate de stuf (scriptus lacustris) se dovedește a fi extrem de folositoare : planta nu numai că absoarbe impuritățile, dar elimină, de asemenea, substantele toxice cum sînt cianura, fosfații și nitrații. Fenolul care la o concentrație de numai 6 miligrame la litrul de apă determină otrăvirea peștilor, este de asemenea complet degradat de această plantă. Agenții patogeni și larvele diferiților paraziți nu rezistă nici ei forței epuratoare a stufului.

Oamenii de știință care au mai descoperit pînă acum în natură și alți aliați antipoluanți (diferite specii de alge etc.) continuă cercetările cu convingerea că procesele biologice naturale ascund încă numeroase surprize în acest sens.

GLOSAR

Licitațiile în comerțul internațional

PĂRĂSIND cadrul granițelor naționale și sfera lor tradițională de cuprindere, licitațiile, ca modalitate de tranzacționare a bunurilor, au căpătat în ultimii 30—40 de ani o largă răspîndire în comerțul internațional. Obiectul licitațiilor îl constituie : produsele de bază (fructe, cereale, zahăr, condimente, pește proaspăt etc.), bunurile cu un grad înalt de prelucrare (echipamentele tehnice, de pildă) și chiar prestarea unor servicii (consulting, engineering). Licitațiile sînt organizate în **țara vînzătorului** (lînă— Sydney, Australia, blănuri — Leningrad, U.R.S.S.), în **țara cumpărătorului** (licitarea mașinilor și utilajelor în țara beneficiară constituie exemplul tipic) sau în **țara unui agent intermediar.** Ele pot avea un caracter **periodic** sau **ocazional.**

Principalele caracteristici ale tranzacționării prin intermediul licitațiilor pot fi considerate, pe scurt, următoarele : sînt comercializate nu numai bunurile fungibile (ce fac obiectul activității burselor internaționale de mărfuri), ci și celelalte produse ce se vînd pe piața mondială ; mărfurile, mostrele sau ofertele (în cazul bunurilor voluminoase cu un grad foarte înalt de prelucrare, caracterizate prin numeroși parametri tehnico-calitativi) trebuie să fie prezente la locul și data desfășurării licitației ; tranzacțiile sînt ferme și prompte.

Licitațiile pot fi **publice**, deschise oricăror ofertanți din țară sau din străinătate, și **închise**, atunci cînd organizatorii doresc să primească oferte numai din partea anumitor furnizori (se practică în special în domeniul mașinilor și utilajelor).

Dintre acțiunile organizatorice menite să faciliteze buna desfășurare a licitațiilor menționăm : editarea cu regularitate în numeroase țări ale lumii a unor buletine speciale ce cuprind invitațiile la licitații (asemenea anunțuri sînt inserate și în diferite publicații cu profil economic — în România în „Informații de Comerț Exterior“) și solicitarea bunelor servicii oferite de unele societăți specializate în coordonarea întregii activități de licitare a mărfurilor oferite spre vînzare.

În linii mari modalitățile de desfășurare a licitațiilor în comerțul internațional sînt foarte apropiate ; totuși în funcție de reglementările juridice, de tradițiile și obiceiurile din țara organizatoare, în raport cu bunurile ce fac obiectul licitării, pot fi întîlnite și unele trăsături proprii numai anumitor licitații.

Dat fiind interesul ce-l prezintă pentru țara noastr, îndeosebi în calitate de ofertant, licitațiile pentru mașini și utilaje, prezentăm în continuare cîteva din principalele lor particularități.

Invitațiile la licitație difuzate de țara solicitantă cuprind : date generale (scopul licitației, nominalizarea beneficiarului și a intermediarului, mărimea creditului disponibil etc.) ; detalii tehnico-economice (specificații tehnice, consum, randament etc.), menționarea documentelor ce trebuie să-i parvină, în termenul fixat, organizatorului, forma și mărimea garanției ce trebuie să o prezinte ofertantul etc. În oferta sa, furnizorul va menționa denumirea utilajului, cantitatea disponibilă, prețul, condițiile de plată, de creditare, de livrare, termenul, garanții etc.

Deschiderea plicurilor care conțin ofertele primite în termen se desfășoară în cadrul unui protocol în prezența furnizorilor (dacă licitațiile sînt deschise) la locul și în ziua prestabilită. Dată fiind perioada ceva mai lungă ce o reclamă analizarea temeinică a ofertelor, mai ales în cazul instalațiilor, al uzinelor complete, hotărîrea cu privire la acordarea comenzii unei anumite firme nu se adoptă în ziua ținerii licitației, ci într-un interval de timp ce poate ajunge pînă la 3—4 luni. Odată formulată opțiunea, asumarea obligațiilor de către ofertant și operațiunea de livrare a utilajelor nu se deosebesc practic cu nimic de condițiile îndeplinirii comenzilor asumate prin contractele obișnuite.

Gheorghe NISTOR

Recesiune sau criză?

Gheorghe Dobrescu, Timișoara — S-au făcut nu puține analogii în Occident, din punctul de vedere al gravității, între situația economiei capitaliste a anilor 1974—1975 cu cea din anii „marii crize“ din 1929—1933. Comparațiile au scos la iveală atît asemănări cît și deosebiri. Desigur, scăderi de producție caracterizează ambele perioade, cele actuale fiind de mult mai mică anvergură. Pe de altă parte, însă, dacă în timpul crizei din 1929 prețurile au scăzut puternic, nu același lucru s-a întîmplat în 1974 ; dimpotrivă, în anul 1974 ritmul de creștere al prețurilor cu amănuntul s-a dublat în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate față de 1973. Spre deosebire de anul 1929, în anul 1974 consumul privat nu a înregistrat scăderi mai mari de un procent. În timp ce în 1929 masa monetară s-a contractat evident, în 1974 lichiditatea pieței a crescut în ritmuri susținute. Principalul element comun este șomajul, care a luat o amploare deosebită din a doua jumătate a anului 1974 și are tendința de a se agrava mai departe în 1975 ; totuși, rata șomajului nu atinge nivelurile perioadei 1929—1933.

Toate aceste deosebiri sînt explicabile avînd în vedere noile trăsături ale capitalismului în stadiul său monopolist de stat. Politica economică a guvernelor țărilor capitaliste dezvoltate a avut drept rezultat pînă în prezent menținerea fenomenelor de criză într-un cadru relativ moderat, neajungîndu-se la prăbușiri de tipul celor din anii 1929—1933. Dealtfel, pentru fenomenele de criză din perioada postbelică s-au utilizat denumiri ca aceea de recesiune, cu sensul limitativ de simplă dare înapoi sau chiar și numai de încetinire, fără alte manifestări de adîncime.

Dar situația economiei capitaliste în anii 1974—1975 nu poate fi caracterizată numai ca recesiune. Actuala criză economică din Occident are trăsături definitorii mai ample, mai complexe. În primul rînd, pe fundalul unei crize ciclice a avut loc o accentuare a fenomenelor inflaționiste, producîndu-se așa-numitul fenomen de „stagflație“ ; în unele țări, precum Japonia, Anglia, S.U.A., fenomenul a fost mai grav, respectiv inflația s-a accentuat concomitent cu scăderea producției („slumpflation“). În al doilea rînd, este vorba de criza politicii economice (fiscale, monetare, a balanțelor de plăți, a veniturilor etc.) dusă de guvernele țărilor capitaliste. Responsabilii politicii economice întîmpină dificultăți tot mai mari în încercările lor de a „vindeca“ recesiunea prin inflație, sau de a modera inflația prin „răcire“ conjuncturală, astfel că ambele fenomene — inflația și recesiunea — coexistă.

Dreptul mării

Gh. Polescu, Balș — Prima Conferință a Națiunilor Unite privind dreptul mării s-a ținut la Geneva în 1958 și a avut ca rezultat adoptarea a cinci convenții care constituie partea principală a dreptului actual al mării. Aceste convenții privesc marea teritorială, marea internațională, pescuitul și conservarea resurselor vii ale mării internaționale, platforma continentală și rezolvarea conflictelor. Convențiile din 1958 au lăsat în suspensie numeroase probleme, între care și cea a lărgimii mării teritoriale.

A doua Conferință de acest gen a avut loc în anul 1960, fără a înregistra progrese.

Reflectînd interesul internațional crescînd pentru resursele potențiale ale mărilor și fundului mărilor și progresele realizate în forajele și exploatarea la mare adîncime, spre sfîrșitul deceniului trecut Adunarea Generală a O.N.U. a înființat Comitetul pentru folosirea pașnică a fundului mărilor și oceanelor în afara limitelor jurisdicției naționale. Acest comitet a efectuat lucrările pregătitoare pentru cea de-a treia conferință a Națiunilor Unite privind dreptul mării, a cărei primă sesiune s-a desfășurat anul trecut la Caracas. O nouă sesiune a avut loc la Geneva în primăvara acestui an, o alta fiind programată pentru anul viitor, în scopul de a adopta o convenție care să se refere la toate chestiunile ce privesc dreptul mării. Deși nu s-a ajuns încă la un acord cu privire la acest tratat cuprinzător, în cercurile conferinței se apreciază că unele idei de bază au cîștigat o adeziune sporită în ultimii ani. Printre acestea se numără și ideea unei zone economice a mărilor.

Vademecum pentru tratative

Prof. Gh. Popescu, Craiova — În legătură cu problematica pătrunderii mărfurilor străine pe piața S.U.A., în cadrul unui colocviu industrial franco-american, organizat nu demult în Franța, doi specialiști ai societății de consulting Booz-Allen and Hamilton au prezentat o metodologie a implantării în această țară, referitoare atît la studiul necesar al pieței cît și la alegerea celor mai adecvate mijloace pentru atingerea scopului urmărit.

După opinia specialiștilor amintiți acțiunea trebuie să demareze prin reexaminarea și definitivarea politicii (pe termen scurt și lung) de dezvoltare a întreprinderii care vrea să se implanteze pe piața S.U.A., precum și trecerea în revistă a eforturilor sale anterioare de expansiune. Etapa următoare constă în identificarea și analiza comparativă, pe de o parte, a diferitelor modalități de implantare (participare la capitalul unei societăți, acord privind utilizarea licențelor ș. a.), iar pe de altă parte — a partenerilor posibili, întocmindu-se o primă listă. Urmează o sistematică muncă de informare asupra acestor parteneri — de la furnizorii și clienții lor, de la bănci și organisme specializate etc. — care se încheie prin elaborarea unei a doua liste. După aceea se compară între ele întreprinderile respective în funcție de o serie de criterii (modul de organizare și conducere, orientarea producției, rețeaua comercială, rezultatele financiare ș. a. m. d.), selecționîndu-se cel mult o duzină de parteneri potențiali, în ordinea preferinței.

Apoi vine etapa stabilirii contactelor cu conducerile întreprinderilor respective (căutîndu-se interlocutorul cel mai potrivit) ; pe măsură ce contactele progresează, se recomandă să se înfățișeze clar părții americane scopul și cadrul tranzacțiilor posibile, „prețul“ tranzacției, delimitarea clară a atribuțiilor fiecărei părți, să se fixeze obiectivele-cheie ale societății mixte proiectate și să se discute strategia pe termen scurt (privind tehnologia, producția, piața).

Chiar dacă aceste recomandări nu asigură întotdeauna succesul tratativelor, aplicarea lor permite totuși — se arată în presa franceză de specialitate — să se reducă sensibil durata tratativelor, factor care nu trebuie neglijat în condițiile unei piețe în evoluție continuă.

Agenția spațială europeană

Florea Coroianu, Pitești — Agenția spațială europeană (ASE) a rezultat din fuziunea Conferinței europene pentru lansarea rachetelor spațiale (CECLES) și a Organizației europene de cercetări spațiale (CERS). Membrii săi sînt Anglia, Belgia, Danemarca, Elveția, Franța, R.F. Germania, Italia, Olanda, Spania și Suedia. Austria, Irlanda și Norvegia au statut de observatori. Programul ASE are un caracter aplicativ mai pronunțat decît precedentele sale.

Ideologie — politică — educaţie

(Urmare din pag. 2)

ţiilor legale, de lezare a intereselor sociale. Perfecţionarea legislaţiei, adecvarea ei la realităţile economico-sociale în continuă devenire, respectarea severă a legalităţii socialiste, informarea şi educarea juridică a maselor sînt elemente care contribuie în mod substanţial la creşterea responsabilităţii sociale, la realizarea efectelor scontate ale acestei componente a conştiinţei socialiste.

Totodată, responsabilitatea nu poate fi, în nici un caz, limitată la sensul strict juridic şi considerată doar pentru cazurile care necesită sancţiuni penale sau civile, deoarece — aşa cum observă un cercetător „fenomenul responsabilităţii apare astfel doar în momentul cînd nu se respectă relaţiile juridice"**). Responsabilitatea socială, politică şi morală are un sens mai larg, mai cuprinzător decît cea juridică. Ca numitor comun al tuturor formelor conştiinţei socialiste, responsabilitatea social-politică şi morală are caracter anticipativ şi o funcţie preventivă pozitivă. În această perspectivă, responsabilitatea individuală şi colectivă apare ca acel mecanism al conştiinţei politico-morale, profesionale şi civice socialiste **cu acţiune permanentă** care asigură nu numai îndeplinirea responsabilă a obligaţiilor încredinţate, dar şi iniţierea şi aplicarea măsurilor menite **să prevină** şi **să evite** situaţii sau acte dăunătoare societăţii socialiste, membrilor ei.

Responsabilitatea **post-factum**, tragerea la răspundere materială şi morală pentru daune sau pagube deja produse, se cer întregite cu responsabilitatea **ante-factum** pentru soarta valorilor materiale şi spirituale ale societăţii.

În societatea noastră socialistă responsabilitatea nu se limitează la rezultatele muncii personale, ci şi la rezultatele muncii întregii colectivităţi, a întregii societăţi. Spiritul individualist sau departamental, indiferenţa faţă de rezultatele celorlalţi nu au nimic comun cu un spirit de responsabilitate socialistă, caracterizat prin **solidaritate şi ajutor reciproc** pentru promovarea intereselor generale ale societăţii de care depinde şi satisfacerea intereselor personale. Spiritul autentic de responsabilitate se contrapune formalismului, indolenţei, rutinei şi conservatorismului degenerate în birocratism, exclude tendinţele de a arunca responsabilităţile pe scări ierarhice inferioare sau superioare, de a lăsa lucrurile să meargă în voia soartei. În schimb, spiritul de autentică responsabilitate — bazat pe competenţă şi pe conştiinţă politică şi morală socialistă — asociază iniţiativa şi creativitatea, simţul gospodăresc de prevedere, îndrăzneală în promovarea noului, combativitatea faţă de vechi. „Toţi comuniştii — se arată în „Codul principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste" — trebuie să manifeste curaj şi iniţiativă în lupta pentru promovarea spiritului revoluţionar, a noului în producţie, în activitatea economică şi socială, să acţioneze cu hotărîre împotriva inerţiei, birocratismului, a tot ceea ce este învechit şi poate frîna progresul societăţii noastre socialiste". Tocmai în domeniul afirmării şi creşterii responsabilităţii sociale se desfăşoară cu pregnanţă lupta dintre nou şi vechi. Munca educativă în această zonă vitală a conştiinţei socialiste are de îndeplinit obiective dintre cele mai dificile şi importante, întrucît gradul de responsabilitate al fiecărui om al muncii, al cadrelor de conducere sînt un adevărat barometru al valorii morale şi politice a personalităţii de tip socialist. Însăşi personalitatea este o valoare creatoare de noi valori materiale şi spirituale, iar responsabilitatea socială, politică şi morală — un factor de inestimabilă forţă creatoare şi coezivă într-o societate ca a noastră, animată de idealul unei dezvoltări economico-sociale şi umane multilaterale.

---

* Este semnificativ că astăzi chiar discuţiile filozofice pe tema responsabilităţii şi libertăţii capătă o turnură istorico-sociologică, iau în consideraţie datele vieţii economico-sociale concrete. (A se vedea grupajul de articole apărut sub genericul „Individul şi responsabilitatea socială" în „Revista de filozofie" nr. 2/1975. p. 161—207).

**) Revista de filozofie nr. 2/1975, pag. 162.

ASIGURAŢI-VĂ ABONAMENTUL

LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE ANUL 1976!

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asiguraţi primirea ei şi a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Preţul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc la Oficiile poştale de la oraşe şi sate sau expediind contravaloarea prin mandat poştal direct pe adresa redacţiei („Revista economică" — Bucureşti, Calea Dorobanţi nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 — B.N.R.S.R. filiala sector 1 Bucureşti).

● Unităţile socialiste se pot abona la oficiile poştale de la oraşe şi sate sau expediind contravaloarea prin mandat poştal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa şi expedia neîntîrziat redacţiei noastre formularul de comandă de mai jos.

Către REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanţilor nr. 11–25
Bucureşti

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică" pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . x 260 lei = . . . lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . prin dispoziţie de încasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unităţii) : : : :

: . . . .

(localitatea) (codul) (strada) (nr.) (judeţul)

: . . . . : . . . .

(L.S.)

Director, Contabil şef,

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr-ului 42/17 octombrie 1975

– Ideologie-politică-educaţie. Responsabilitatea faţă de valorile materiale şi spirituale ale socialismului **(Petru Pinzaru)** 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

– Cincinalul 1976–1980 : Orientări, structuri, eficienţă. Corelaţia produs social-cheltuieli materiale – venit naţional (dr. **Vasile M. Popescu)** 3
– Obiective prioritare în investiţii **(Gheorghe Ruscanu)** 6
– Studii – analize. Recuperarea cheltuielilor şi realizarea de venituri – funcţia de bază a noilor preţuri de producţie în industria extractivă **(Nicolae Săvoiu)** 8
– Pentru o circulaţie rapidă a stocurilor din unităţile de aprovizionare tehnico-materială specializate **(Teodor Roşca)** 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Sistem informatic standard pentru ramura construcţiilor (ing. **Hercule Mănescu)** 13

TEORII ● IDEI

– Structurile economice teritoriale şi colaborarea internaţională **(Ilie Şalapa)** 15
– Congresul Mondial pentru Anul Internaţional al Femeii Egalitate – Dezvoltare – Pace. Aspiraţiile femeilor spre înălţimile civilizaţiei umane (dr. **Ana Gluvacov)** 20
– Şcoli – curente – economişti : La izvoarele teoriei valorii-muncă (III) **(I. Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIA MONDIALĂ

– Pentru o nouă ordine economică internaţională. Problema alimentaţiei : criză de resurse sau criză de structură ? **(Marian Dinu)** 24
– Tendinţe – conjuncturi 26
– Documentar. Transporturile în perioada postbelică **(Constantin Fâciu)** 27
– Piaţa monetară internaţională 29
– Mondorama 30
– Curier : Întrebări, răspunsuri 31

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Aceste produse, precum și un bogat sortiment de bunuri de consum și articole de artizanat din ceramică, sticlă metalizată, cusături naționale, covoare românești, cojoace-pieptare, fier forjat, împletituri din răchită, papură și paie etc., se găsesc de vînzare la magazinele HERMES din întreaga țară și din București :

Str. Sepcari nr. 16, sectorul 4 ; Str. Exarcu nr. 1, sectorul 1 ; Str. Cosmonauților nr. 7 — sectorul 1 ; Str. N. Golescu nr. 20, sectorul 1.

Mic mobilier practic execută și livrează și la comandă :

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE — BUCUREȘTI — str. Chiristigii nr. 8—10, sectorul 3, telefon 35.17.70. și 35.10.51.

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI — ROMAN — Piața 23 August nr. 1 — telefon 25.63.

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI — TG. OCNA, — Bd. Republicii nr. 55 — telefon 278

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI — TG. MUREȘ — Str. 7 Noiembrie nr. 150 — telefon 1.39.47.

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI — SIBIU, — Str. Morilor nr. 34 — telefon 1.41.12.

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI — BAIA MARE — Str. Cîmpului nr. 36 — telefon 11.

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE ȘI PRESTĂRI — ARAD — Str. Cpt. Ignat nr. 19—21 — telefon 1.23.12.

COOP

TIRGUL DE TOAMNĂ

În cartierul dv., în oraşul dv., în întreaga ţară

Toate magazinele şi raioanele de textile-încălţăminte ale comerţului de stat din Bucureşti : „VICTORIA" – „ROMARTA" – „BUCUREŞTI", ca şi în cele din Alexandria – „CRINUL", Braşov – „BRAŞOV", Bacău – „LUCEAFĂRUL", Buzău – „DACIA", Constanţa – „TOMIS", Craiova – „MERCUR", Deva — „ULPIA", Focşani – „PUTNA", Galaţi – „MODERN", Iaşi – „MOLDOVA", Miercurea Ciuc – „CENTRAL", Piteşti – „TRIVALE", Ploieşti – „OMNIA", Rîmnicu Vîlcea – „COZIA", Reşiţa – „NERA", Suceava — „BUCOVINA", Slatina – „OLTUL", Timişoara – „BEGA", Tîrgu Mureş – „GALERIILE LUXOR", Tîrgu Jiu – „PARÎNGUL", Tulcea – „DIANA". vă pun la dispoziţie în cadrul TÎRGULUI DE TOAMNĂ un larg sortiment de confecţii cu plata în rate : costume, rochii, pardesiuri, balonseide, jachete.

- **tricotaje din bumbac, lînă şi p.n.a.**
- **ţesături din bumbac şi lînă în diverse modele, desene şi contexturi noi**
- **lenjerie**
- **încălţăminte de sezon**

1975 OKT 31

Lei 5

646

R

46

revista economică 43 24•X 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

ONU XXX

DEZVOLTAREA INFORMATICII ROMÂNEȘTI

documentar economic

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

„Industria chimică își va majora producția în cincinalul următor de 1,6—1,8 ori. Se va asigura fabricația de noi materiale sintetice și înlocuitori ai unor materii prime necesare economiei naționale".

NICOLAE CEAUȘESCU
„Raport la cel de-al XI-lea Congres
al Partidului Comunist Român"

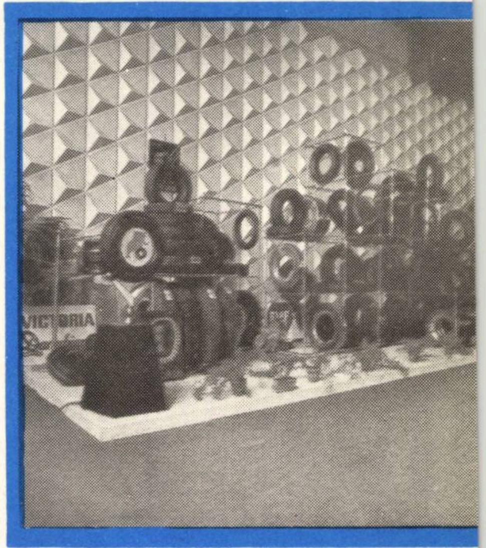

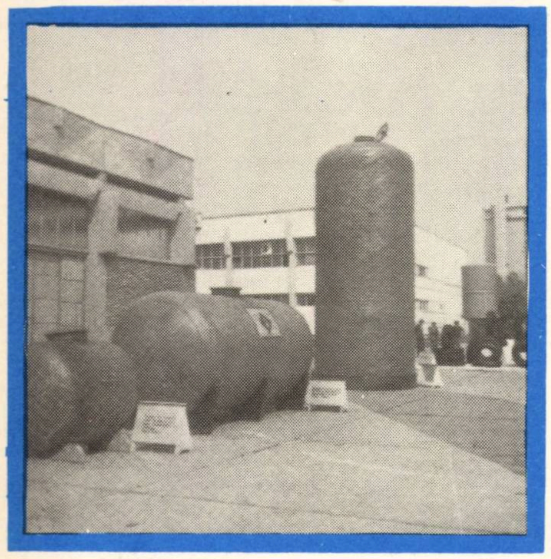

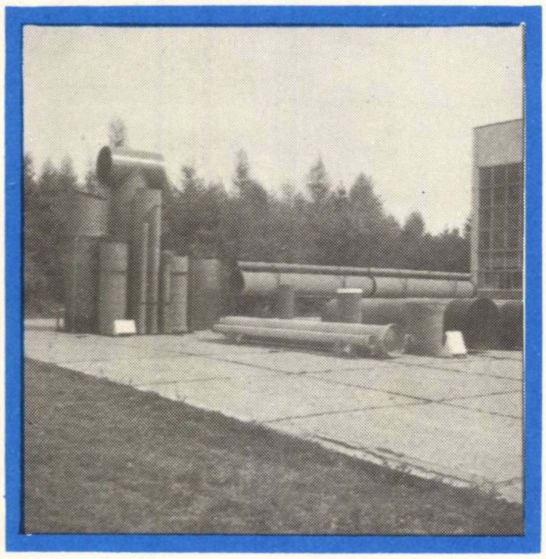

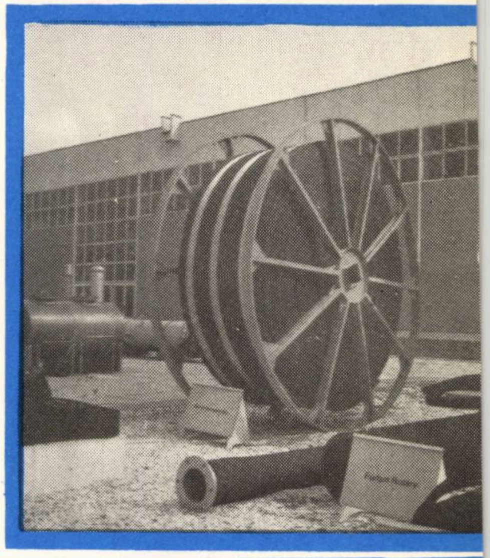

DINAMICA PRODUCTIEI DE CAUCIUC SINTETIC
(mii tone)

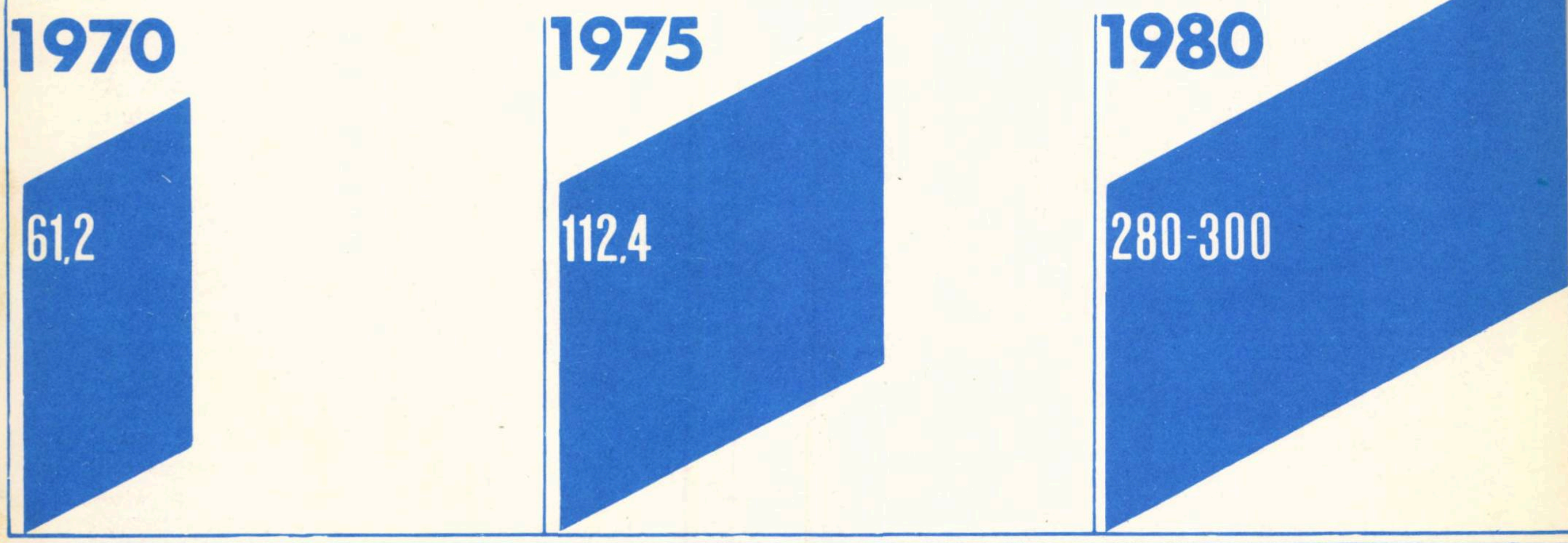

În 1980 se vor asigura din producție internă :

- ◆ **90—95%** DIN NECESARUL DE PLASTIFIANȚI, CAUCIUC SINTETIC, FIBRE SINTETICE ;
- ◆ **100%** DIN NECESARUL DE OCTANOL, METANOL, PRODUSE SODICE, POLICLORURĂ DE VINIL ȘI POLIETILENĂ
- ◆ **80%** DIN NECESARUL DE SULF

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

O NOUĂ ŞI ELOCVENTĂ MANIFESTARE A GRIJII PARTIDULUI PENTRU RIDICAREA CONTINUĂ A BUNĂSTĂRII POPORULUI

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor partidului pentru asigurarea unor condiţii de viaţă cît mai bune pentru poporul nostru, recentele hotărîri ale Comitetului Politic Executiv, ale Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. din 17 octombrie 1975 şi cuvîntarea rostită de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** aduc orientări de amplă perspectivă în vederea unei serioase îmbunătăţiri a activităţii în domeniul comerţului şi aprovizionării populaţiei cu bunuri alimentare şi industriale de larg consum.

Analiza aprofundată şi minuţioasă a problemelor aprovizionării populaţiei, efectuată cu prilejul consfătuirii şi a vizitei de lucru întreprinsă de secretarul general în magazine şi pieţe, indicaţiile şi observaţiile critice, măsurile preconizate au fost concretizate într-un program de acţiune pentru toţi cei ce lucrează în aceste domenii de activitate, program menit să înlăture deficienţele manifestate şi să asigure o îmbunătăţire radicală în livrarea, circulaţia şi desfacerea mărfurilor către populaţie.

Realizarea unor îmbunătăţiri imediate ale aprovizionării

PROGRAMUL de măsuri cuprinde prevederi menite să conducă la realizarea unor îmbunătăţiri imediate, precum şi măsuri de perspectivă care să asigure o creştere sistematică şi continuă a nivelului aprovizionării tuturor oamenilor muncii de la oraşe şi sate. Măsurile ce urmează să conducă la îmbunătăţirea imediată a aprovizionării populaţiei se reflectă şi în creşterile procentuale ce se vor înregistra în lunile următoare şi în semestrul I 1976 faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, la desfacerea produselor şi bunurilor de cel mai larg consum : carne şi produse din carne + 12,5% ; ulei comestibil + 10,0% unt + 20,0% ; ouă + 18,6 ; zahăr + 12,3% ; conserve de legume + 28,3% ; conserve de fructe + 26,9% ; fructe şi legume în stare proaspătă etc. La mărfurile textile şi încălţămintea de sezon este prevăzută o creştere a desfacerilor cu circa 20% în perioada următoare în comparaţie cu perioada corespunzătoare a anului trecut. Posibilităţile sporite de aprovizionare şi consum sînt o reflectare a rezultatelor obţinute de oamenii muncii în toate domeniile producţiei materiale, pentru înfăptuirea prevederilor cincinalului înainte de termen.

Cincinalul actual constituie, în decursul existenţei societăţii noastre socialiste, perioada cea mai dinamică în privinţa dezvoltării forţelor de producţie şi a îndeplinirii prevederilor referitoare la creşterea nivelului de trai al poporului. Dintre coordonatele cele mai reprezentative ale politicii partidului în domeniul ridicării bunăstării materiale trebuie pusă în evidenţă creşterea continuă, cu fiecare cincinal, a retribuţiei medii reale şi a volumului desfacerilor de mărfuri. De asemenea, rezultatele pozitive obţinute pe linia diversificării şi sporirii producţiei alimentare şi bunurilor industriale de consum — în condiţiile stabilităţii preţurilor — au făcut posibilă o aprovizionare mai bună a populaţiei, reflectată nemijlocit de volumul desfacerilor de mărfuri către populaţie (vezi tabelul).

Dinamica unor indicatori ai nivelului de trai în perioada 197o-1974

Indicatori	197o=1oo
Venituri reale totale	137
Venituri reale pe un locuitor	132
Vînzările de mărfuri prin unităţile comerciale cu amănuntul	138
Indicele preţurilor mărfurilor şi a tarifelor serviciilor de consum din unităţile socialiste	1o2,4

Această realitate, corelată cu politica fermă de încadrare a preţurilor bunurilor de consum în prevederile de plan, oferă imaginea reală a posibilităţilor materiale crescînde de care dispun oamenii muncii pentru satisfacerea tot mai deplină a cerinţelor lor de consum. Cu prilejul analizei unor probleme actuale ale aprovizionării populaţiei cu produse agroalimentare şi bunuri industriale de consum, Comitetul Politic Executiv a apreciat că **„Politica constantă a partidului şi statului nostru de ridicare neîntreruptă a nivelului de trai al populaţiei, pe baza dezvoltării economice a ţării în ritm susţinut, succesele obţinute de oamenii muncii în toate domeniile producţiei materiale, în realizarea înainte de termen a prevederilor cincinalului şi-au găsit şi în acest an reflectare în creşterea continuă a puterii de cumpărare a cetăţenilor şi a desfacerilor de mărfuri în condiţiile unei stabilităţi a preţurilor, în îmbunătăţirea aprovizionării, în satisfacerea mai bună a cerinţelor populaţiei“.**

În anii actualului cincinal, creşterile înregistrate la toate produsele de larg consum sînt o expresie a consecvenţei cu care partidul şi statul acţionează pentru satisfacerea cerinţelor populaţiei, o mărturie a succeselor dobîndite în acest cincinal. Astfel, la principalele produse agroalimentare, volumul desfacerii a sporit, faţă de cantităţile desfăcute în cincinalul anterior, cu 45% la carne şi produse din carne, (în echivalent carne tăiată), cu 55,5% la preparate de carne, cu 60% la lapte şi produse lactate, cu 137,6% la ouă etc.

Exigențe sporite în organizarea aprovizionării și a producției

ANALIZA întreprinsă în mari piețe și magazine din București a arătat că se mențin încă unele neajunsuri în domeniul aprovizionării populației. Atît timp cît fondul de bunuri de larg consum este în creștere, există principalele premise pentru îmbunătățirea radicală a aprovizionării populației, pentru satisfacerea exigențelor sporite ale cerințelor de consum.

Așa cum arăta secretarul general al partidului în Cuvîntarea rostită la Consfătuirea de lucru din 17 octombrie, se mențin încă unele deficiențe în legătură cu repartiția și eșalonarea pe trimestre și pe luni a fondului de marfă, cu echilibrarea aprovizionării cu produse de bază pe județe și localități. Pentru eliminarea acestor deficiențe au fost întreprinse măsuri hotărîte, ferme. Măsurile adoptate recent pentru majorarea cantităților de bunuri de larg consum puse la dispoziția populației, pentru aprovizionarea mai bună a piețelor sînt de natură să creeze posibilități sporite de satisfacere a nevoilor de consum ale oamenilor muncii.

Constatîndu-se unele manifestări de delăsare, de neglijență în asigurarea bunei aprovizionări a populației s-a subliniat răspunderea concretă ce revine unor factori. Comitetul Politic Executiv a stabilit o serie de măsuri în vederea lichidării deficiențelor de ordin organizatoric ce se mai manifestă în domeniul aprovizionării. Analiza întreprinsă în Capitală a scos în evidență necesitatea raționalizării rețelei de desfacere a produselor de larg consum în concordanță cu mărimea orașelor — problemă valabilă atît pentru București cît și pentru toate județele —, a continuării tradiției piețelor centrale mari, ca principale centre de aprovizionare și desfacere a produselor agroalimentare, necesitatea îmbunătățirii rețelei comerciale a specializării unităților, a îndrumării și controlului unitar a întregii activități comerciale.

Îmbunătățirea activității unităților de desfacere, dat fiind rolul lor important în aprovizionarea populației — indiferent de subordonarea organizatorică — trebuie să intre în sfera răspunderilor județului respectiv. Subordonarea activității tuturor unităților și organizațiilor comerciale, indiferent de rețea și de organul ierarhic superior, și controlul acesteia de către consiliile populare, Ministerul Comerțului Interior și comitetele județene de partid creează posibilitatea aprovizionării unitare, pe bază de plan unic, a localităților, sub controlul organelor de partid și de stat.

Preocuparea permanentă pentru o aprovizionare mai bună a populației este indisolubil legată de eforturile constante întreprinse pentru creșterea producției în toate sectoarele de activitate. Analizînd sub toate aspectele aceste probleme, în repetate rînduri conducerea partidului nostru a subliniat importanța asigurării unor producții tot mai mari și, pe această bază, a unui volum mai mare de bunuri de consum.

În cuvîntarea rostită recent, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a insistat din nou asupra măsurilor ce trebuie luate imediat pentru a obține recolte superioare în anul următor la cereale, zahăr, ulei, legume și fructe. Indicația dată cu acest prilej, de a se extinde suprafața cultivată cu porumb la 3 milioane hectare și critica adusă factorilor de răspundere care au permis diminuarea suprafeței ocupate de această cultură, reflectă în fapt grija pentru sporirea producției animaliere. La atingerea acestui scop vor contribui, dealtfel, și măsurile adoptate în zootehnie, cum sînt : organizarea mai bună a activității în îngrășătorii, așa încît în următoarele două luni să se realizeze o creștere mai mare a greutății la sacrificare, creșterea efectivului de porci în complexe la 7—8 milioane capete, stimularea producătorilor prin majorarea cu 0,50 lei/kg a prețului de livrare la porcii cu greutate de peste 120 kg, producerea — numai în sectorul socialist — a circa 5 miliarde de ouă în 1980, constituirea de complexe zootehnice cooperatiste sau de stat pentru acoperirea nevoilor de consum ale județului, crearea condițiilor de dezvoltare a sectorului zootehnic în gospodăria personală și utilizarea contractărilor cu populația numai pentru aprovizionarea județului respectiv etc.

În programul de măsuri adoptat recent se prevede și faptul că la realizarea bunei aprovizionări a populației urmează a fi atrase într-o măsură mai mare resursele de producție existente în gospodăriile personale. Cele 1,5 milioane hectare deținute de membrii cooperatori și de țăranii necooperatori, ce urmează a fi incluse în planul de cultură, pot asigura o bună parte din producția de legume, din producția de furaje necesare dezvoltării zootehniei în acest sector. Referitor la posibilitățile existente în gospodăriile populației tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că acestea vor **„... îmbunătăți aprovizionarea proprie a cetățenilor respectivi, va duce la creșterea veniturilor lor, contribuind, totodată, la sporirea fondului de stat, la îmbunătățirea aprovizionării generale a populației“.**

O mare importanță practică pentru îmbunătățirea aprovizionării populației cu legume o va avea prevederea ca fiecare județ să dispună, pînă în 1978, de minimum 20—25, hectare de seră numai pentru nevoile proprii și să se ia măsuri pentru irigarea întregii suprafețe cultivate cu legume. Programele județene ce urmează a se întocmi pînă în luna noiembrie pentru toate sortimentele de legume, vor asigura o rezervă de producție de 10—15% pornind de la producțiile obținute și în felul acesta vor lărgi considerabil baza de producție și fondul de marfă destinat aprovizionării populației cu legume în stare proaspătă și conservate.

Societatea noastră socialistă asigură în mod consecvent creșterea producției bunurilor de larg consum, adoptă măsuri pentru asigurarea în bune condiții a fondului de stat la produsele agroalimentare, constituie — la dispoziția statului — rezerve permanente cu care să se intervină ori de cîte ori este nevoie în vederea completării fondului pieței. În același timp este necesar să fie combătute și manifestările înapoiate ale unor consumatori care acumulează unele produse de bază în cantități care depășesc nevoile de consum, aducînd prejudicii aprovizionării generale a populației, bunei desfășurări a comerțului.

Îndeplinirea integrală a prevederilor cuprinse în programul adoptat de Comitetul Politic Executiv va marca — sub toate aspectele — o nouă treaptă în satisfacerea cerințelor de consum ale populației, constituie o nouă și elocventă mărturie a grijii partidului pentru ridicarea continuă a bunăstării întregului popor.

În lumina sarcinilor și indicațiilor cuprinse în hotărîrile Comitetului Politic Executiv, în cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** se acționează cu fermitate, cu răspundere și spirit gospodăresc în vederea înfăptuirii programului de măsuri privind îmbunătățirea producției și desfacerii mărfurilor de larg consum. Transpunerea în viață a acestui program judicios, de acțiune nu poate fi decît rodul eforturilor conștiente ale întregului popor, care este în același timp beneficiarul roadelor progresului economico-social al țării.

Ion MANEA

MUNCA ȘI CREAȚIA — LA TEMELIA DEZVOLTĂRII SOCIALISMULUI

CARACTERUL PROSPECTIV, creator al documentelor Congresului al XI-lea, al Programului Partidului realizează deschideri fără precedent pentru ridicarea condiției omului, proiectarea lui în viitor, cu toate consecințele legate de dezvoltarea personalității, de smulgerea sa din vechile tipare de viață, rămășițe ale vechii orînduiri. **„În centrul politicii generale a partidului și statului** — se arată în Programul P.C.R. — **de edificare a societății socialiste se va afla permanent omul — factor esențial al întregii dezvoltări economico-sociale — satisfacerea plenară a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea neîngrădită a personalității umane.**

Aceasta va duce la înflorirea tot mai puternică a forțelor creatoare ale națiunii noastre socialiste, la ridicarea pe noi trepte de progres și civilizație a societății românești“[1]).

Munca, temelia tuturor formelor de activitate umană, este actul creator care făurește omul și istoria sa. Calitatea vieții și a muncii, „a trăi și a munci în chip comunist“ reprezintă criteriul de valoare suprem al omului de tip nou, revoluționar care nu dorește și nu trebuie să dorească „nici un alt privilegiu decît acela de a-și servi patria, de a servi poporul, socialismul și comunismul.

Creativitatea este momentul cel mai dinamic poate și cel mai dramatic al activității de muncă, ea fiind actul obiectivării esenței umane, prin valorizarea personalității, a trăsăturilor caracteristice colectivităților mici (diferite grupuri socio-profesionale) sau mari (clase, națiune etc.).

Procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România determină prefaceri înnoitoare în toate sferele activității umane, în bază și suprastructură, în existența socială și conștiință socială, în producția materială și spirituală, angajînd prin excelență forțele creatoare ale societății noastre.

În interpretarea marxistă termenul de creație în muncă poate fi privit în sens larg, el fiind asociat cu orice fel de muncă concretă, independent de conținutul său specific. Însăși stăpînirea unor deprinderi de producție face ca acel proces prin el însuși să fie creator.

În înțeles mai restrîns creativitatea în muncă, în condițile de azi, presupune folosirea unei diversități de metode pentru găsirea de soluții, relații noi, stabilirea de principii, formularea de legi care duc la îmbogățirea cunoașterii despre structura realității supusă activității de muncă, surprinderea unor aspecte inedite ale acesteia. Ea se referă la gradul de originalitate, adică la „stilul“, maniera, metoda de redare a ineditului în rezultatul muncii. Originalitatea reflectă, în același timp, gradul de obiectivare a trăsăturilor personalității creatorului. În ceea ce privește conținutul originalității, ea este mai evidentă în domeniul creației artistice deoarece măsura intensității obiectivării trăsăturilor individului este mai mare decît în sfera creației șiințifice unde descoperirile deși nu sînt în afara obiectivării, acestea avînd un caracter mai puțin personal decît arta ea fiind o formă de creație aproape pură și evidentă.

Încercarea de a gîndi aspecte ale creativității muncii sociale prin optica raportului dintre munca fizică și intelectuală, a apropierii treptate între ele ni se înfățișează ca o cale operantă. **„Vom asista deci** — se arată în Programul P.C.R. — **la dispariția treptată a deosebirilor în condițiile de muncă și în modul de muncă și viață al oamenilor din orașe și sate, la apropierea lor treptată. Ca urmare a urbanizării vieții satelor se va accentua dispariția deosebirilor dintre sat și oraș, se va omogeniza tot mai mult nivelul general de civilizație al societății“[2]).**

Prin urmare, Programul P.C.R. subliniază atît dispariția treptată a deosebirilor în condițiile de muncă cît și în modul de muncă și viață ale oamenilor. Cincinalul viitor, cincinalul revoluției tehnico-științifice va intensifica procesul de creștere rapidă a ponderii creativității, a valorii gnoseologice a muncii exprimat în ridicarea gradului de eficiență a activității social-umane. Pentru ca, în condițiile viitorului, fiecare să producă maximum în domeniul său de muncă, prin afirmarea forței creatoare a fiecărui individ, sînt necesare modificări în condițiile actuale ale conținutului muncii. Acest fapt va produce modificări de esență accepțiunii pe care o dăm în prezent muncii fizice și muncii intelectuale, muncii de conducere și muncii de execuție. Așa, de pildă, procesul de apropiere între munca fizică și intelectuală va amplifica trăsăturile cu cea mai mare încărcătură de creație ale muncii fizice și intelectuale, generînd noi genuri ale muncii. În conținutul acestora ponderea funcțiilor creatoare de tip intelectual, în raport cu cele rutiniere, va domina incontestabil. Avînd în vedere faptul că în procesul apropierii între munca fizică și intelectuală nu avem de a face cu categorii ale muncii în sine, ci cu oameni diferiți în condiții diferite de muncă, afirmarea forței creatoare nu poate fi detașată de afirmarea multidimensională a personalității umane în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii treptate la comunism.

În asemenea condiții **„munca va deveni tot mai mult, pentru fiecare, nu numai un mijloc de asigurare a existenței, ci o necesitate vitală, organică, o condiție a împlinirii umane, o sursă de satisfacție și bucurie“[3]).**

În determinarea evoluției procesului apropierii între munca fizică și munca intelectuală, partidul pleacă de la fapte, de la tendințele evidente azi pentru a prevedea într-un mod realist ce va fi mîine.

Surprinzînd unele trăsături definitorii ale muncii fizice și intelectuale putem contura cîteva aspecte ale dinamicii creativității în procesul apropierii celor două categorii ale muncii. Astfel de trăsături se referă îndeosebi la : A) funcții sociale pe care le îndeplinesc diferite categorii socio-profesionale în cadrul diviziunii sociale a muncii ; B) nivelul de cunoștințe și structura acestora înmagazinate în cele două categorii ale muncii ; C) gradul de profunzime și de folosire a cunoștințelor de cultură generală în activitatea de muncă fizică și intelectuală.

A) **Funcțiile sociale pe care le îndeplinesc diferite categorii socio-profesionale în cadrul diviziunii sociale a muncii se referă în special la funcțiile de conducere și execuție.**

În general, funcțiile de conducere fac parte din categoria celor mai complexe munci și în general creatoare. Aici, credem că este necesar să facem distincție între conducerea politică, prin excelență o activitate intelectuală, la ea participînd atît oameni ai muncii fizice cît și intelectuale, vizînd latura dirijării întregului sistem social în direcția stabilită de Programul partidului, și conducerea ca formă a diviziunii sociale a muncii, care se referă la conducerea operativă, de specialitate în diferite domenii ale subsistemelor sociale. La aceasta participă specialiști în mare majoritate intelectuali cu calificare și experiență în anumite profesii. Fără îndoială că participarea la conducerea politică reprezintă cea mai bogată în elemente de creativitate, deoarece prin intermediul acesteia se elaborează strategiile dezvoltării sociale, mijloacele adecvate de traducere a lor în viață, se realizează sinteza creatoare a teoriei și practicii. Rolul hotărîtor în acest proces de creație istorică îl are clasa muncitoare, care îndeplinește un ansamblu de funcții cu profunde implicații în activitatea de creație, între care amintim : a) funcția de forță conducătoare a întregii societăți ; b) funcția de proprietar și principala forță productivă a societății ; c) funcția de creare de valori spirituale ; d) funcția de socializare și de integrare a oamenilor ; e) funcția de dezvoltare general-umană a membrilor ei. Exercitîndu-și funcțiile sale ea antrenează masele la creație istorică, în cursul căreia își modifică continuu și propriul său statut socio-profesional. În general prin exercitarea funcțiilor sale, clasa muncitoare realizează împletirea muncii de conducere cu cea de execuție, a muncii de concepție cu cea de aplicație.

Clasa muncitoare își realizează rolul său de forță socială conducătoare prin Partidul Comunist Român, prin participarea sa nemijlocită cît și prin statul socialist, prin diferite forme instituționalizate. Partidul are asupra clasei avantajul specializării sale exprese în ceea ce privește cunoașterea și mînuirea legilor evoluției sociale. Dar acțiunea partidului trebuie validată de clasa muncitoare, de masele largi, iar calea pentru aceasta este perfecționarea continuă a democrației socialiste. Antrenarea maselor la actul decizional în toate verigile sporește gradul de competență, de calificare a maselor în arta de conducere, depășind treptat stadiul de diferențiere a activității de muncă a oamenilor în sarcini de execuție și de conducere.

Una din modalitățile perfecționării democrației socialiste subliniată în Program este activitatea Frontului Unității Socialiste. Pe lîngă antrenarea efectivă a maselor largi la conducere, această formă instituționalizată asigură exercitarea unui control reciproc între organizațiile componente. Cei 151 000 membri ai echipelor de control obștesc ale F.U.S., efectuînd 428 500 controale în 1974, soldate cu 253 000 propuneri, demonstrează interesul și răspunderea maselor față de destinele societății.

---

[1]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, Editura politică, București, 1975, p. 91—92.

[2]) **Programul P.C.R.**, Editura politică, București, 1975, p. 105.

[3]) **Programul P.C.R.**, Editura politică, București, 1975, p. 180.

Aceasta denotă încrederea pe care partidul o acordă imensei mase de oameni ai muncii. **„Partidul nostru — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — pornește de la premisa că rezolvarea tuturor problemelor privind dezvoltarea societății noastre privește nemijlocit întregul popor, pe muncitori, pe țărani, pe intelectuali, pe toți cei ce muncesc din patria noastră și că nu există problemă ce nu trebuie cunoscută de mase asupra căreia oamenii muncii să nu-și spună cuvîntul“[4]).** Masele indiferent de munca pe care o prestează se bucură nu numai de informare sistematică asupra hotărîrilor luate de organele conducătoare dar și de participarea efectivă la elaborarea lor.

În perspectiva evoluției societății cînd ea va prelua o gamă largă de atribuții care azi se află în sarcina organismelor reprezentative de conducere **„se va ajunge la realizarea formei superioare comuniste a conducerii societății de către mase“[5])** atunci așa cum arată Programul P.C.R. se va asigura **„valorificarea plenară a talentelor, aptitudinilor și inițiativei creatoare a oamenilor muncii“[6]).**

Apropierea dintre munca fizică și munca intelectuală în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre determină un proces de contopire treptată a sarcinilor de execuție și de concepție, pe un plan superior în activitatea de muncă a fiecărui individ.

În prezent, dacă vom încerca o clasificare a personalului dintr-o întreprindere modernă, după funcțiile de conducere și execuție, el se prezintă astfel : 1) personal cu funcții exclusive de conducere ; 2) specialiști care dețin mai ales funcții de conducere, dar avînd în atribuțiile lor și funcții de execuție ; 3) maiștrii cu funcții de conducere și execuție, ultimele predominînd ; 4) lucrători calificați care îndeplinesc funcții de execuție cu valoare de concepție și funcții rutiniere ; 5) lucrători necalificați cu funcții de execuție rutiniere.

Procesul de contopire a funcțiilor de execuție și conducere în activitatea fiecărui individ are ca principale tendințe : a) ridicarea muncilor fizice de execuție la nivelul funcțiilor de conducere și concepție prin preluarea continuă de către mașină a diferitelor sarcini rutiniere de execuție ; b) extinderea sarcinilor de execuție nerutiniere sau cu pondere nerutinieră la scara întregului personal ; c) amplificarea funcțiilor de concepție în activitatea întregului personal care se soldează cu creșterea eficienței muncii sociale, una din trăsăturile principale ale creșterii nivelului de creativitate a maselor.

Munca fizică nu este, însă, similară cu munca de execuție dupa cum nici munca intelectuală cu munca de concepție. Aceasta deoarece, pe de o parte, nu orice muncă intelectuală este în același timp și muncă de concepție, iar pe de altă parte, multe munci fizice sînt în proces de transformare în munci intelectuale, de concepție sau deja fac parte din categoria ultimelor. Așa, de exemplu, în cadrul muncii la un strung automat cu comenzi pe bază de programare, muncitorul care-l deservește îndeplinește funcții de programare, dirijare, întreținere și reparație. Asemenea funcții dau posibilitate acestuia de a cunoaște pe orizontală și verticală tehnologia procesului de producție, fapt ce îmbogățește activitatea sa de muncă cu funcții intelectuale, cu largi posibilități de creativitate. Este vorba nu numai de o aplicare mecanică a principiilor de funcționare ale unei mașini, ci și de căutarea unor noi principii sau metode de perfecționare a acestora, cu scopul creșterii randamentului, performanțelor tehnice și a scăderii efortului fizic. Am putea afirma chiar că muncile fizice de execuție sînt favorizate în ceea ce privește creativitatea de contactul nemijlocit cu funcționalitatea mașinii.

În condițiile progresului științific contemporan, raportul dintre munca fizică și intelectuală, pe domeniul creației se manifestă ca un fenomen deosebit de complex. Indiscutabil că relațiile de producție joacă un rol hotărîtor asupra țelului, a finalizării muncii. Așa, de pildă, în orînduirea capitalistă de azi, relațiile de exploatare fac ca finalizarea muncii să fie ceva exterior pentru creatorul de plusvaloare, ceva „înstrăinat“, ceea ce nu este de natură să stimuleze energia creatoare a omului. În același timp nu poate fi ignorat faptul că producția capitalistă în contextul revoluției științifice și tehnice implică unitatea dintre funcțiile materiale și spirituale, intelectuale și fizice ale muncii, creșterea rolului științei în sfera nemijlocită a producției. Însă, în virtutea subordonării muncii intelectuale scopului producției capitaliste, o parte din rîndul intelectualilor participă direct sau indirect la exploatarea oamenilor muncii fizice iar cea mai mare parte dintre aceștia sînt ei înșiși exploatați. Subliniem faptul că munca intelectuală creatoare, privită în sine, ca latură a activității omului contribuie la dezvoltarea forțelor de producție, la dezvoltarea forțelor creatoare ale personalității sale, subordonată, însă, intereselor capitalului ea poate fi folosită ca mijloc de exploatare și în aceste condiții se află în opoziție față de munca fizică.

Considerăm că una din cele mai caracteristice trăsături ale raportului dintre munca fizică și intelectuală, în țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic, se referă la accentuarea separării și opoziției dintre sarcinile de dirijare și responsabilitate (caracteristice mai ales „elitelor“ intelectuale) și sarcinile de execuție ale procesului de producție (caracteristice mai ales activității oamenilor muncii fizice).

Spre deosebire de capitalism relațiile de producție socialiste creînd o asemenea ambianță în care munca devine o activitate liberă, iar țelurile propuse reprezintă calea spre autorealizarea omului, spre obiectivarea subiectului, face nu numai posibilă dar și necesară amplificarea laturii creatoare a muncii pe fondul omogenizării muncii prin îmbogățirea funcțiilor sale intelectuale, a interesului acestuia în dezvoltarea capacităților sale inventive.

B) **Nivelul de cunoștințe și structura acestora înmagazinate în munca fizică și intelectuală, în procesul apropierii între ele, evidențiază creșterea nivelului de creativitate în ambele categorii de muncă.**

De regulă nivelul de cunoștințe pentru muncile fizice se consideră calificarea obținută după absolvirea școlii generale iar pentru muncile intelectuale, calificarea obținută prin învățămîntul superior sau școli postliceale.

Dacă privim structura personalului angajat după școlaritate, observăm că rata cea mai înaltă de creștere o întîlnim la categoriile cu școli medii a căror pondere a crescut de la 9,5% în 1950 la 34,8% în 1970 urmată apoi de a personalului cu studii superioare de la 3,7% în 1950 la 6,2% în 1970. Acesta este un fapt doveditor pentru crearea condițiilor dezvoltării capacității intelectuale a forței de muncă, sursă a stimulării creativității.

Din punct de vedere al formei de calificare, în cadrul muncilor fizice din industrie pot fi enumerate cu aproximație, următoarele grupe socio-profesionale : a) lucrători necalificați ; b) lucrători calificați la locul de muncă ; c) lucrători în curs de calificare ; d) lucrători cu o calificare la locul de muncă ; e) lucrători cu o calificare obținută prin școli profesionale ; f) lucrători cu o calificare obținută prin școli tehnice. Aceste criterii nu sînt decît orientative în ceea ce privește gradul de creativitate, deși categoriile mai calificate au mai multe șanse și mai mult acces la creativitate.

Abordate prin prisma nivelului de calificare și acces la creativitate, muncile intelectuale pot fi astfel compartimentate în : a) munci bazate pe o calificare medie (tehnicieni, învățători etc.) ; b) munci bazate pe o calificare superioară (ingineri, economiști, profesori, medici etc.) ; c) munci care fac parte din activitatea de cercetare științifică (cadre universitare, cercetători etc.) ; d) munci care fac parte din activitatea de creație artistică (romancieri, poeți, artiști plastici, artiști interpreți etc.) ; e) munci de aplicare creatoare a cunoștințelor (pot fi din cat. a, b și c) ; f) munci de aplicare mai mult stereotipă a cunoștințelor (pot fi din cat. a și b). Între acestea există diferențe în nivelul și structura creativității.

În ceea ce privește structura creativității între munca intelectuală la nivelul creației științifice și munca fizică există deosebiri care se referă mai ales la : a) metoda de lucru ; b) sfera cunoștințelor ; c) gradul lor de sistematizare. Așa de pildă, din punct de vedere al metodei de lucru, omul de știință își va stabili aria cercetării urmărite, metodologia și mijloace de realizare inclusiv aparatura științifică (formule, legi etc.). Lucrătorului fizic îi lipsește, însă, o aparatură științifică, sistematică, o metodologie, deși el poate dispune de anumite mijloace, călăuzite de bunul simț, pentru a realiza activități creatoare (asociații pozitive a experienței anterioare), fiind avantajat de gradul mai înalt de experiență în cunoașterea detaliată a mașinii. Dacă experiența de producție, cunoștințele și deprinderile nemijlocit practice sînt, în general, într-o măsură mai accentuată proprii muncilor fizice, lucrătorul din sectoarele prin excelentă creatoare ale muncilor intelectuale dispune de o metodologie sistematizată, de cunoștințe mai variate. În condițiile fluxului actual de informație rezultat al caracterului exponențial al dezvoltării științei, însușirea metodologiilor euristice asigură o legătură organică între fapte, concepte și metodă în activitatea de creație.

Dacă vrem să schițăm momentele apariției unui fapt de creație este util, credem, să distingem următoarele : în primul rînd orice activitate de creație pleacă de la formularea unor ipoteze ; în al doilea rînd clasificarea lor ; în al treilea rînd angajarea ipotezei în orizontul de realitate pe care-l vizează ; în al patrulea rînd confruntarea cu faptele, adică experimentarea ; în al cincilea rînd apariția scînteii intuitive care reprezintă după unii esența creației însă neconturate dar inspirată de etapele anterioare. Cu alte cuvinte, din ansamblul de idei neexprimate se încheagă armonia trăsăturilor obiectului gîndit, care suferă schimbări structurale, după care modelul se recompune căpătînd o nouă conturație. De altfel euristica dispune de cel puțin 80 metode de creație.

Considerăm că în activitatea de creație, dialectica dintre vechi și nou, reprezintă esențialul. Din acest motiv — așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Partidului îi revine rolul de a sesiza la timp apariția diferitelor contradicții și de a acționa pentru înlăturarea lor, de a da curs și asigura afirmarea cu putere a noului[7]).**

Laurențiu POP
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 13)

---

[4]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, Editura politică, 1975, p. 332.

[5]) **Programul P.C.R.,** Editura politică, 1975, p. 171.

[6]) **Programul P.C.R.,** Editura politică, 1975, p. 170.

[7]) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Acad. „Ștefan Gheorghiu“. Editura politică. București, 1975, p. 10.

ECONOMIE NATIONALA

CINCINALUL 1976 — 1980: ORIENTĂRI, STRUCTURI, EFICIENȚĂ

Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale

UNUL DIN OBIECTIVELE esențiale ale cincinalului 1976—1980 îl constituie ridicarea la un înalt nivel calitativ a întregii activități economico-sociale, creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate. În centrul atenției activităților economice vor sta, așa cum a stabilit Congresul al XI-lea al partidului, măsurile pentru realizarea producției cu cheltuieli minime, sporirea rentabilității, micșorarea continuă a cheltuielilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, ca o bază sigură a stabilității prețurilor, o condiție de prim ordin pentru sporirea continuă a veniturilor reale ale oamenilor muncii.

Un rol hotărîtor în această direcție îl au sarcinile stabilite în ceea ce privește progresul tehnic, înnoirea și modernizarea producției, perfecționarea tehnologiilor, astfel încît să crească substanțial gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor, să se mărească valoarea obținută din unitatea de materie primă, prin încorporarea unui volum cît mai mare de inteligență, precum și de manoperă de înaltă calificare. Aceasta va fi, de altfel, principala cale de reducere, în cincinalul următor, a cheltuielilor de producție cu 6,5—7%.

Procesul tehnico-eoconomic de intensificare a economisirii materialelor constituie una din problemele cheie ale epocii noastre, caracterizată printr-o adevărată explozie tehnico-științifică generatoare de produse și tehnologii de mare complexitate, care înglobînd tot mai multă muncă de concepție și consumuri din ce în ce mai mici pe unitatea de producție marfă industrială, modifică în ritm susținut condițiile de producție, amplificînd într-o proporție nebănuită posibilitatea de valorificare a resurselor materiale în folosul omului.

În condițiile restrîngerii relative a resurselor de materii prime și de energie, conducerea partidului și statului a indicat în repetate rînduri necesitatea intensificării la toate eșaloanele — cercetare, dezvoltare, pregătirea fabricației, producție și exploatare — a preocupărilor care vizează economisirea fiecărui kilogram de material sau kilowatt-oră de energie electrică. Independent de problemele pe care le implică procurarea materialelor necesare procesului de producție, o creștere mai susținută a venitului național este legată, în ultimă instanță, de reducerea cheltuielilor materiale și, în primul rînd, de diminuarea consumurilor specifice, de sporirea într-o proporție cît mai ridicată a gradului de prelucrare a materialelor, de obținerea unor valori de întrebuințare cît mai ridicate dintr-o unitate de materie primă sau material supus prelucrării.

Importanța reducerii cheltuielilor materiale de producție pentru economia României este elocvent ilustrată prin aceea că dacă la nivelul anului 1970 micșorarea numai cu un procent a ponderii acestor cheltuieli în produsul social total reprezintă pe ansamblul economiei cca. 3,1 mld. lei, în anul 1975 reprezintă aproximativ 5,2 mld. lei, iar în anul 1980 cca. 7,6 mld. lei. În acest context trebuie menționată **înțelegerea profundă de către conducerea partidului nostru a fenomenelor economice și a tendințelor manifestate pe plan mondial în asigurarea resurselor energetice,** care s-a concretizat prin luarea, încă înainte de declanșarea crizei energetice pe plan mondial, a unor măsuri radicale și eficiente pentru valorificarea superioară, pe toate căile, a resurselor materiale și mai ales a celor energetice, pentru folosirea mai intensă a potențialului propriu de care dispune România, pentru reducerea consumurilor materiale, eliminarea oricăror surse de pierderi și risipă.

Măsurile întreprinse în direcția utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale au determinat în ultimii 10 ani creșterea gradului de valorificare a principalelor materii prime și materiale de 1,5—2,5 ori, obținerea producției cu consumuri specifice mai mici, creîndu-se astfel premisa ca și în cincinalul viitor să se realizeze, pe aceste căi, o eficiență sensibil sporită.

Pornind de la rolul și importanța economisirii materialelor pentru dezvoltarea continuă și în ritm susținut a economiei naționale și punînd în valoare experiența acumulată și succesele obținute în planificarea consumurilor materiale, programul de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică, pe perioada 1976—1980, prevede în continuare reduceri sensibile ale acestora, pe baza unui complex de măsuri care vizează produsele și tehnologiile, extinderea înlocuitorilor și utilizarea intensivă a resurselor secundare și deșeurilor.

Perfecționarea tehnologiilor — calea principală pentru reducerea consumurilor materiale

REDUCEREA consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie în viitorul cincinal se bazează într-o proporție însemnată pe măsurile preconizate a se aplica în toate ramurile industriei cu privire la perfecționarea și modernizarea tehnologiilor de fabricație, astfel încît să se asigure un grad de utilizare cît mai ridicat al materialelor supuse prelucrării, să se reducă simțitor pierderile și rebuturile. **Însemnătatea economică a perfecționărilor tehnologice poate fi ilustrată prin aceea că în ramurile prelucrătoare se regăsesc în produsele finite numai 65—68% din cantitățile de materiale introduse în ciclurile de fabricație, iar diferența constituie pierderi sub formă de deșeuri, resturi etc.**

Un domeniu din cele mai importante în care sînt vizate perfecționări tehnologice esențiale îl constituie **industria metalurgică.** Această orientare este pe deplin justificată prin aceea că, pe de o parte, producția de metal se realizează în bună măsură pe bază de materii prime din import de valoare ridicată iar, pe de altă parte, de însăși valoarea economică ridicată pe care o reprezintă metalul. În legătură cu aceasta una din sarcinile principale stabilite de partid o constituie creșterea gradului de scoatere a laminatelor din oțelul lingou în industria siderurgică.

Cît de importantă este ridicarea nivelului acestui indice rezultă din faptul că în produsele laminate finite se regăsesc, dintr-o tonă de oțel, numai cca. 750 kg, în timp ce 250 kg se reintroduc în circuitul de topire și prelucrare cu toate consumurile energetice, de materiale și de manoperă.

Pentru îmbunătățirea situației în acest domeniu, care prezintă rămîneri în urmă față de realizările din alte țări, în care scoaterea atinge un nivel de 80—85%, a fost elaborat un program complex care stabilește căile și direcțiile de acțiune în vederea reducerii pierderilor în procesele siderurgice. Cîteva căi principale care sînt avute în vedere în studiile elaborate de specialiști rețin atenția în acest domeniu.

Unul din factorii hotărîtori ai creșterii gradului de scoatere de laminate pe tona de oțel lingou îl constituie **introducerea** în industria noastră metalurgică a **procedeului modern de turnare continuă** care, asigurînd direct obținerea de semifabricate destinate laminării, evită faza laminoarelor degrosisoare cu pierderile respective. Prin extinderea acestui procedeu, astfel încît în 1980 ponderea oțelului turnat continuu să reprezinte cca. 30% din întreaga producție de oțel, se estimează la nivelul acestui an o economie de oțel lingou de cca 500 000 tone. Pe lîngă aceasta se are în vedere diversificarea și îmbunătățirea calității prafurilor și plăcilor termogene și izolante, precum și utilizarea intensificatorilor de fierbere la oțelul necalmat, prin care se estimează o economie de cca. 130 000 t la nivelul anului 1980, extinderea și generalizarea unor procedee de tratare a oțelului lichidat ca și perfecționarea constructivă a lingotierelor și maselotelor în vederea îmbunătățirii calității lingourilor și a reducerii pierderilor la turnare. În același sens va acționa și îmbunătățirea condițiilor de încălzire și laminare, care vor determina o economie estimată la cca. 30 000 t și altele.

Prin ansamblul măsurilor ce urmează a fi luate în scopul îmbunătățirii scoaterii, aceasta se va mări în perioada cincinalului viitor de la 76,6% în 1975 la 80,5% în 1980, economia ce urmează a se realiza în 1980 față de 1975 depășind 600 000 t oțel lingou.

Creșterea valorificării materiilor prime în această ramură este condiționată într-o măsură hotărîtoare de **stabilirea unei structuri raționale a materialelor produse și consumate în economia națională,** care să asigure acoperirea tuturor cerințelor impuse pe fiecare domeniu de utilizare, dar care să evite orice aglomerare de mărci de oțel pe un anumit domeniu, astfel încît să se realizeze cerința „fiecărui loc specific de utilizare — marca de oțel adecvată". **În acest an se încheie acțiunea de tipizare a mărcilor și dimensiunilor de produse siderurgice, elaborîndu-se cataloage unitare pe economie,** în care se stabilesc pe fiecare domeniu de utilizare (de exemplu utilaje tehnologice, mijloace de transport rutier, feroviar și naval etc.) ce tipuri și mărci de laminate se produc în țară și pot fi utilizate în proiectare în domeniul respectiv. Un efect important al acestei acțiuni îl constituie eliminarea încă din faza de proiectare a solicitării de oțeluri neuzuale care se cer deseori în prezent în cantități de 100—150 kg pe economie și care vor trebui înlocuite cu mărci uzuale apropiate. Cataloagele unitare pe economie vor cuprinde și produse care temporar se importă, stabilindu-se pentru acestea etapele de asimilare.

O valoare economică deosebit de importantă o prezintă în activitatea industrială **cocsul de furnal și cocsul de turnătorie,** materii prime deficitare, care se procură în mare parte din import, și a căror economisire constituie un obiectiv strategic de interes național. La cocsul de furnal, prevederile înscrise în lucrările de plan cincinal au în vedere o reducere de 10% în 1980 față de 1975. Pentru realizarea acestei importante reduceri este necesar să se acționeze în direcția perfecționării tehnologiei procesului de elaborare a fontei brute prin folosirea în mai mare măsură a gazului metan și a păcurii, prin creșterea ponderii producției de fontă în furnalele de mare capacitate și utilizarea unor minereuri cu conținut mediu din ce în ce mai ridicat. În scopul reducerii consumului de cocs de turnătorie se va extinde procedeul elaborării fontei în cuptoare de inducție, diminuînd în același timp producția de fontă în cubilouri, care la rîndul lor vor trebui modernizate cu recuperatoare pentru micșorarea consumului specific de cocs de turnătorie la elaborarea fontei în cubilou.

Economii importante de metal se prevăd a fi realizate și în **industria prelucrătoare,** la care consumul de oțel laminat pe 1 mil. lei producție globală va scădea cu 21,6% în 1980 față de 1975. Aceste reduceri se bazează în principal pe următoarele :

— îmbunătățirea structurii producției prin extinderea, pe de o parte, a fabricației acelor produse și grupe de produse care, răspunzînd unor nevoi concrete ale economiei naționale, asigură o valorificare superioară a metalului și, pe de altă parte, prin limitarea la structura necesară a fabricației acelor produse și grupe de produse care nu asigură valorificarea corespunzătoare a acesteia ;

— perfecționarea planificării și conducerii procesului de aprovizionare tehnico-materială, începînd cu planificarea de lungă durată și creșterea gradului de acoperire a consumurilor prin norme și indici aprobați la nivelul central, continuînd cu dimensionarea judicioasă a stocurilor și asigurarea unei derulări cît mai ritmice a procesului de aprovizionare și terminînd cu acțiunea de analiză și control în întreprinderi, centrale și ministere în vederea stimulării inițiativelor menite să asigure încadrarea în consumurile planificate ;

— continua îmbunătățire constructivă a produselor, concomitent cu aplicarea unor metode și tehnologii de prelucrare eficiente.

În aceeași măsură, o importanță decisivă o au perfecționările tehnologice ce urmează a fi introduse în viitorul cincinal și în celelalte ramuri ale industriei. Astfel, în **industria chimică** se poate obține o importantă creștere a gradului de valorificare a cauciucului natural și sintetic prin aplicarea de noi tehnologii de fabricare a anvelopelor radiale și cu cord metalic, ceea ce constituie temeiul unor economii preconizate a se ridica la 40 mii t cauciuc și 13 mii t negru de fum. De asemenea, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, eliminarea pierderilor de transport și de manipulare permit, pe baza studiilor preliminare elaborate, să se economisească în următorii 5 ani importante cantități de țiței, gaze naturale, sodă, PVC, butanol, fenol, amoniac, apatite și fosforite și alte materii prime ale industriei chimice. În **industria lemnului,** perfecționările tehnologice vizează o problematică mai largă, din care pe prim plan se situează adoptarea unor tehnologii de lucru care să permită utilizarea maximă a cherestelei, cu reducerea în cît mai mare măsură a deșeurilor și pierderilor, reducerea pierderilor la croire prin utilizarea unor pînze tăietoare de grosimi mici, iar în industria pastelor celulozice reducerea consumului de lemn prin extinderea modelării matematice a proceselor de fierbere, care permit creșterea randamentelor de extracție a celulozei din masa lemnoasă.

Intensificarea economisirii materialelor prin innoirea și modernizarea producției

PE PLAN MONDIAL se manifestă în ultimii ani, ca o tendință definitorie a progresului tehnic, ideea conceperii produselor „în construcție ușoară", cu alte cuvinte încorporarea în produsele finite a unei mase de materiale minim necesare pentru asigurarea funcționalității produsului. Însemnătatea hotărîtoare pe care o joacă această concepție reiese între altele din faptul că **preponderența în reducerea consumurilor materiale o are concepția constructivă a produselor care, după unele estimări, contribuie cu pînă la 70% din totalul economiilor ce se realizează la un produs dat, în timp ce 10—20% se poate obține prin modificarea și îmbunătățirea proceselor tehnologice, iar 10% pe seama specializării producției și a utilizării reperelor tipizate.**

Este neîndoielnic că introducerea în fabricație a unor produse noi, care se situează la nivelul realizărilor mondiale, constituie un factor de cea mai mare importanță pentru valorificarea superioară a resurselor materiale, întrucît pe această cale crește ponderea materiei cenușii încorporate în produs, concomitent cu ridicarea gradului de complexitate a muncii cheltuite în procesul de producție.

Economia noastră s-a dovedit capabilă **să asimileze numeroase produse noi, cu caracteristici superioare comparabile cu realizările de vîrf din alte țări.** Exemple elocvente le constituie în această direcție, dacă ne referim la ramura constructoare de mașini, instalațiile de foraj, echipamentele energetice de mare capacitate, navele maritime de mare tonaj, numeroase produse realizate în industria electronică și a mijloacelor de calcul etc. Cu toate acestea, se mențin încă în fabricație unele produse cu performanțe tehnice inferioare și cu masă mare de materiale încorporate. În scopul ameliorării acestei situații cincinalul viitor prevede un volum mare de înnoire a producției, în 1980 urmînd ca 70% din valoarea producției industriei constructoare de mașini să o reprezinte produsele noi. Această înnoire se va realiza prin înlocuirea mijloacelor de transport rutier echipate cu motoare cu benzină, prin cele de mare capacitate echipate cu motor Diesel, perfecționarea constructivă a locomotivelor Diesel-electrice și electrice de mare capacitate și puteri mai ridicate, optimizarea gamei de motoare cu ardere internă prin înlocuirea motoarelor învechite cu altele modernizate în concepție proprie, modernizarea mașinilor-unelte clasice și agregate, asimilarea unor noi agregate termoenergetice de foarte mare capacitate, aparatură modernă electronică și mijloace de calcul etc.

Procesul de înnoire continuă a producției în construcția de mașini va constitui calea hotărîtoare prin care se vor realiza economiile preconizate și care cumulat reprezintă, pe întreaga perioadă a cincinalului viitor, peste 5,6 mil. t metal. Pentru ca efortul de înnoire a producției să conducă la efectele scontate privind creșterea valorificării materiilor prime, este necesar ca **încă din faza de proiectare să se prevadă limite maxime pentru masa de materiale încorporată și pierderile de fabricație, care să stea la baza avizării proiectelor și a omologării produselor noi.** Aceste limite maxime de consum vor trebui stabilite atît prin studierea realizărilor de vîrf pe plan mondial și a tendințelor ce se manifestă în domeniul apariției de noi materiale, cît și prin luarea în considerare a efectelor extinderii utilizării materialelor noi, precum și a celor înlocuitoare în condiții de eficiență maximă.

Valorificarea deșeurilor industriale — mijloc de sporire a resurselor materiale

ÎNCĂ DIN PRIMII ANI ai cincinalului actual s-a organizat în economie o acțiune amplă de identificare și inventariere a deșeurilor și grupelor de deșeuri industriale, pe baza căreia a fost elaborat un program unitar de măsuri privind utilizarea a 75% din resursele materiale secundare inventariate în perioada 1973—1975, pentru rest întocmindu-se programe de cercetare în vederea stabilirii tehnologiilor de valorificare în anii următori. Pe baza măsurilor stabilite, în anul 1973 s-au obținut prin valorificarea deșeurilor materii prime, materiale și produse reprezentînd o creștere de 35% față de realizările anului 1970, iar în anul 1974 creșterea volumului materiilor prime recuperate a fost cu peste 23% mai mare față de 1973 (pentru anul 1975 s-a prevăzut ca valoarea materiilor prime recuperate din deșeuri să fie cu 16% mai mare față de anul 1974).

Ținînd seama că gradul de valorificare a unor resurse secundare este încă insuficient, au fost inițiate și sînt în curs de desfășurare, pe baza programului amintit, cercetări care au în vedere atragerea în circuitul prelucrării și a altor resurse importante. De asemenea, **a fost elaborat programul de extindere și intensificare a valorificării deșeurilor și a altor resurse secundare pe perioada 1976—1980.** În cadrul acestui program, este prevăzut ca valoarea resurselor recuperate — ca urmare a intensificării acțiunilor de colectare și valorificare, corelat cu termenele de încheiere a cercetărilor și de punere în funcțiune a noilor capacități de producție — să crească în 1980 cu peste 50% față de anul 1975. Valoarea recuperării din deșeuri urmează să crească îndeosebi în acele ramuri unde există un potențial ridicat de resurse secundare și care se pot recupera.

Simțindu-se nevoia unei reglementări care să asigure introducerea deșeurilor în circuitul economic, într-un ritm corespunzător și în condiții eficiente și mai ales care să asigure valorificarea lor superioară, s-a emis un decret referitor la colectarea, predarea, gospodărirea și valorificarea deșeurilor și a altor resurse secundare de materii prime și materiale. Prin respectarea prevederilor din decret — care fixează un cadru legislativ unitar, de factură superioară și fundamentări științifice privind atribuțiile, răspunderile, sistemul de planificare și de realizare a colectării și valorificării deșeurilor — acțiunea generală îndreptată spre gospodărirea rațională a resurselor și ridicarea eficienței economice dispune de condiții superioare de desfășurare. Pornind de la necesitatea gospodăririi și valorificării cu maximă eficiență a tuturor deșeurilor și resurselor secundare, prin decret se stabilesc sarcini și răspunderi pentru ministere, centrale industriale, unități economice, pentru toți cetățenii țării, în vederea luptei împotriva risipei și pentru introducerea deșeurilor și a altor materiale în circuitul economic.

Pentru toate unitățile economice se instituie obligația de a preda, colecta și valorifica deșeurile și resursele secundare ce rezultă din procesele tehnologice, precum și din scoaterea din uz a materialelor, mașinilor, utilajelor și instalațiilor care nu mai pot fi folosite ca atare sau prin recondiționare. În acest sens, s-a introdus măsura obligatorie pentru fiecare unitate economică consumatoare de materii prime și materiale (pentru centrale, ministere, coordonatori de balanță) **de a elabora bilanțul anual al folosirii resurselor materiale pus la dispoziție.** Evidențiind cantitățile de materii prime și materiale introduse în procesele de fabricație, ca și cantitățile ce se regăsesc în produsele finite, acest bilanț determină și cantitatea și structura deșeurilor și a altor resurse secundare fixînd parametrii preciși ai obligațiilor și răspunderilor fiecărei unități economice pentru predarea, colectarea și valorificarea acestora. În același sens, decretul fixează planificarea riguroasă a întregii activități, planul de colectare și valorificare a deșeurilor și a altor resurse secundare devenind parte componentă a planului unic de dezvoltare economico-socială, organele de planificare și coordonatorii de balanțe urmînd să evidențieze distinct, în balanțele materiale, participarea deșeurilor și a resurselor secundare precum și a materiilor prime și materialelor ce rezultă din prelucrarea acestora. Este prevăzută, de asemenea, obligativitatea includerii acestora în balanțele materiale, consumarea lor pe bază de repartiții, ca și măsura reducerii cotelor de materii prime și materiale noi alocate prin plan în situațiile în care o unitate nu își îndeplinește sarcinile prevăzute în domeniul predării, colectării și valorificării deșeurilor.

Pentru a se asigura o eficiență sporită a utilizării acestor rezerve, în cadrul planului unic sînt nominalizate distinct și sarcinile în domeniul valorificării superioare a deșeurilor și resurselor secundare, precum și tehnologiile ce urmează a se asimila sau aplica. Sînt, de asemenea, nominalizate în plan și capacitățile noi de prelucrare a deșeurilor și resurselor secundare, precum și asigurarea mijloacelor de colectare, manipulare, pregătire și depozitare a acestora.

Normarea consumurilor — mijloc principal de planificare

PLANUL NORMĂRII consumurilor pentru cincinalul viitor cuprinde cca. 200 indici și norme de consum referitoare la grupe de produse sau activități, care se detaliază în fiecare plan anual printr-un sistem amplu de normare a consumurilor ce cuprinde, în 1976, aproape 7 000 norme și indici de consum pe produse și grupe de produse, aprobate și urmărite la nivel central, față de 6 200 cît cuprinde planul pe acest an. Prin această extindere a normelor de consum se asigură o cuprindere de peste 90% a consumurilor referitoare la metal, combustibili, energie, precum și la materii prime și materiale de bază specifice industriei metalurgice, chimice, ușoare și industriei lemnului și materialelor de construcții. Adăugînd la acestea și normele de consum aprobate de către ministerele economice și centralele industriale, este evident că se asigură normarea integrală a tuturor consumurilor. În felul acesta, s-au creat premisele unei fundamentări mult mai realiste a planului de aprovizionare, pornind de la structura fizică a producției și norme de consum pe fiecare produs în parte cu influențe pozitive nemijlocite asupra îmbunătățirii aprovizionării. Important este însă ca în cursul executării planului normele de consum planificate să fie riguros respectate pentru a nu crea dezechilibre materiale.

Analizînd gradul de realizare a normelor de consum în sem. I a.c., conducerea partidului a indicat, de curînd, că pentru acele norme la care se înregistrează depășiri, să se alcătuiască colective de specialiști din aparatul ministerelor și din institutele de cercetare și proiectare de profil, care să fie detașate în întreprinderi pînă la stabilirea măsurilor menite să elimine cauzele care au determinat depășirile și să asigure încadrarea strictă în normele aprobate. În scopul prevenirii depășirilor de consum este însă necesar, așa cum s-a hotărît, ca fiecare întreprindere să-și organizeze un sistem de urmărire operativă a consumurilor pe fiecare secție de fabricație și să analizeze decadal modul în care se îndeplinesc normele de consum pentru a putea interveni la timp și a evita nerealizarea nivelurilor planificate.

★

PROBLEMELE care stau în fața tuturor cadrelor din economie pentru valorificarea superioară a resurselor materiale sînt deosebit de complexe, iar rezolvarea lor necesită, așa cum s-a stabilit de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., abordarea lor într-o concepție calitativ nouă ; rezultatele concrete ce vor fi obținute în economisirea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei sînt indisolubil legate de creșterea prevăzută a eficienței economice, de realizarea însăși a obiectivelor fundamentale înscrise în planurile de dezvoltare economico-socială.

Mircea PÎRJOL
dr. ing. Aurelian CONSTANTINESCU

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

● La **30 milioane kWh** se ridică producția de energie electrică furnizată de lucrătorii **Termocentralei din Doicești** peste sarcinile de plan aferente perioadei care s-a scurs de la începutul anului. Depășirea de plan obținută îndeosebi pe seama creșterii indicilor de utilizare a agregatelor reprezintă îndeplinirea angajamentului asumat în întrecerea socialistă pe 1975.

● **Combinatul de lianți și azbociment Bîrsești,** autor al chemării la întrecere adresate tuturor unităților de profil din țară, a realizat, de la începutul anului, o producție globală suplimentară în valoare de 6 500 000 lei. Succesul are la bază, pe de o parte, un important spor al productivității muncii, iar pe de alta — depășirea cu aproape 10 procente a nivelurilor curente prevăzute în graficele de atingere a parametrilor tehnico-economici ai celor trei linii tehnologice intrate în funcțiune recent. El a fost însoțit de reducerea peste plan cu 1,5 lei a cheltuielilor stabilite la mia de lei producție-marfă și obținerea a 250 mii lei beneficii suplimentare.

● **Colectivul Uzinei cocsochimice de la Combinatul siderurgic Hunedoara** a produs în fiecare zi din luna octombrie peste prevederile de plan, cîte 480 tone de cocs metalurgic, realizat în mare parte din cărbuni de Valea Jiului. Datorită prelungirii duratei de funcționare a bateriilor între reparații și a utilizării cu randament sporit a mașinilor de șarjare și a cuptoarelor, formațiile de lucru din cadrul cocseriei au furnizat peste sarcinile de plan la zi, de la începutul anului, 46 500 tone cocs metalurgic.

● **Minerii de la Roșiuța,** cea mai tînără exploatare carboniferă din Valea Motrului, au extras în plus, de la începutul anului, 80 000 tone cărbune energetic. Rezultat al acțiunilor întreprinse în direcția folosirii mai bune a utilajelor și creșterii cu aproape 10% a productivității muncii pe post, succesul obținut permite acestui colectiv să depășească de peste trei ori prevederea angajamentului asumat în întrecerea socialistă pe întregul an.

● **Colectivele de muncă din industria municipiului Sighișoara,** care au îndeplinit sarcinile pe întregul cincinal încă la finele anului 1974, au ridicat la 1,2 miliarde lei volumul producției realizate peste prevederile de plan pe perioada 1971—1975. În acest timp au fost livrate în plus utilaje și piese de schimb pentru industria ușoară, produse din faianță și sticlă, confecții textile, materiale de construcții și altele.

ÎNSEMNATE ECONOMII MATERIALE

● **Energeticienii termocentralelor Ișalnița și Govora-Vîlcea** au economisit anul acesta o cantitate de combustibil cu care se pot produce mai mult de 50 milioane kilowați-oră energie electrică. La rîndul lor, hidroenergeticienii de la „Porțile de Fier“ au redus cu 1 248 000 kWh consumul de energie electrică sub nivelul prevăzut pentru funcționarea instalațiilor centralei. Acest succes a fost înregistrat în condițiile realizării unei cantități suplimentare de energie electrică, echivalentă cu producția unui grup electroenergetic cu o capacitate de 25 MW, care, în intervalul scurs din acest an, ar fi funcționat fără întrerupere.

REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI

— Stadii și cerințe —

PERIOADA acestui sfîrșit de an se caracterizează printr-o intensificare a eforturilor întregului nostru popor consacrate realizării sarcinilor planului pe anul în curs, îndeplinirii angajamentului național — cincinalul înainte de termen! Sînt ultimele luni ale unui an cu bogate și multiple semnificații în viața economico-socială a țării, cu realizări de prestigiu în toate domeniile de activitate. Sînt ultimele luni ale actualei perioade cincinale, care a însemnat prima etapă a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Răspunzînd chemării înflăcărate a partidului de a face totul pentru ridicarea calității activității economice, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor, muncitorii, tehnicienii și inginerii din unitățile productive au desfășurat o amplă și viguroasă întrecere socialistă, în al cărei bilanț, rodnic și mobilizator, se înscriu fapte de adevărat eroism în muncă. De pretutindeni din țară sosesc vești prin care noi și noi colective raportează cu justificată mîndrie realizarea sarcinilor de producție ale planului pe acest an. În același timp numeroase întreprinderi, centrale industriale sau unități teritorial-administrative — orașe, municipii, județe — și-au îndeplinit obiectivele pe ansamblul cincinalului, furnizînd economiei naționale sau la export importante cantități de produse suplimentare.

Am întreprins de curînd o investigație asupra mersului îndeplinirii planului în județul Mehedinți. Analiza noastră a vizat, atît realizarea planului cincinal pe ansamblul județului, cît și a planului pe anul 1975 la nivelul întreprinderilor. Publicăm în cele ce urmează concluziile acestei analize.

Contribuții la accelerarea creșterii economice

DE LA BUN ÎNCEPUT trebuie subliniat faptul că, prin eforturile comune ale tuturor colectivelor de muncă, prin canalizarea energiilor creatoare ale oamenilor muncii spre obiectivele fundamentale ale dezvoltării, **județul Mehedinți a îndeplinit prevederile actualului plan cincinal la 25 septembrie a.c.** Este de precizat că planul la export a fost realizat încă de la sfîrșitul anului 1974, iar cel de investiții din fondurile centralizate în luna iunie a.c. Avansul ciștigat va permite realizarea, pînă la sfîrșitul anului, a unei producții suplimentare de peste 1,6 miliarde lei, materializată în 1,1 miliarde kWh energie electrică, 150 000 t huilă netă, 300 vagoane marfă echivalente pe patru osii, importante cantități de mobilă, țesături și confecții, conserve și preparate din carne etc.

La obținerea acestor succese a contribuit marea majoritate a unităților economice din județ, o serie de întreprinderi realizîndu-și de fapt sarcinile cu mult înainte de termen. Este cazul întreprinderii textile „Cazanele" din Orșova, care a realizat cincinalul cu un an și șapte luni mai devreme, al Întreprinderii de vagoane, al Combinatului de prelucrare a lemnului și al Întreprinderii de confecții „Porțile de Fier" din Drobeta-Turnu Severin cu mai bine de jumătate de an, al Fabricii de bere și spirt, al Întreprinderii de nutrețuri combinate. Atingerea cotelor finale ale cincinalului, care la nivelul județului înseamnă o creștere a producției industriale în 1975 de 2,7 ori în comparație cu 1970, s-a realizat în condițiile diversificării producției și îmbunătățirii parametrilor tehnico-economici ai produselor, ale sporirii productivității muncii și reducerii costurilor de fabricație.

În prezent atenția este concentrată spre îndeplinirea integrală, la toți indicatorii a obiectivelor planului pe anul în curs și pregătirii cît mai temeinice, sub toate aspectele, a condițiilor necesare trecerii la realizarea sarcinilor pe 1976, primul an al viitorului cincinal.

Dacă analizăm situația din acest punct de vedere observăm că prevederile planului pe acest an se realizează în general în bune condiții, că **în numeroase întreprinderi indicatorii cantitativi și calitativi ai planului sînt nu numai îndepliniți, ci și depășiți.** O situație sintetică, prezentată în tabelul nr. 1, este cît se poate de concludentă în această privință: 90% din totalul întreprinderilor care au format eșantionul investigației noastre și-au îndeplinit și depășit planul la producția globală și la producția marfă vîndută și încasată, din care aproape jumătate cu valori de peste 5%. Cele mai mari depășiri ale producției marfă au fost înregistrate la Șantierul naval Orșova (peste 40%), la Întreprinderea de nutrețuri combinate (15%) și la Combinatul de prelucrare a lemnului (aproape 7%).

De asemenea, se înfăptuiesc angajamentele asumate în întrecerea socialistă; și, trebuie subliniat că, aceste angajamente reprezintă valori destul de mari — cca. 22% din totalul producției marfă la Întreprinderea de produse zaharoase și aproape 19% la Întreprinderea de vagoane. Desigur, aici s-ar putea pune întrebarea: **cît de realist a fost stabilit planul la aceste întreprinderi dacă lasă un spațiu așa de mare pentru suplimentarea producției?** La alte întreprinderi însă este evident că aceste **angajamente au fost cu mult subevaluate**; altfel nu ne-am putea explica cum a fost posibilă, de pildă, depășirea lor de patru-cinci ori sau chiar de opt ori! Rămîne, bineînțeles, pozitiv faptul că întreprinderile nu s-au limitat doar la realizarea planului și a angajamentelor, ci s-au străduit să pună în valoare rezervele existente pentru obținerea unui volum de producție cît mai mare.

Obținerea acestor rezultate a presupus asigurarea, încă de la sfîrșitul anului trecut, a condițiilor necesare desfășurării normale a proceselor de producție; lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnice a întreprinderilor; adoptarea operativă a unor soluții eficiente menite să accelereze creșterea producției; ridicarea calificării forței de muncă și crearea cadrului propice pentru manifestarea inițiativei creatoare a oamenilor muncii.

Tabelul nr.1

Realizarea planului de producție și export pe primele 9 luni a.c.

Producția globală		Producția marfă vîndută și încasată		Export	
1	2	1	2	1	2
70,0- 99,9	10	85,0- 99,9	10	72,0- 99,9	20
100,0-104,9	50	100,0-104,9	50	100,0-109,9	60
105,0-109,9	30	105,0-109,9	30	110,0-114,9	10
peste 110,0	10	peste 110,0	10	115,0-119,9	10

1) Realizări față de plan
2) % din total întreprinderi analizate

Investigația noastră a evidențiat faptul că **pregătirea și asigurarea din timp a bazei tehnico-materiale a producției s-a impus, în multe întreprinderi, ca factorul principal care a determinat realizarea în condiții superioare a planului.** Începutul anului a găsit întreprinderile într-o situație mult mai favorabilă în comparație cu perioada corespunzătoare a anului anterior. Aceasta atît sub aspectul nominalizării producției, respectiv al precizării în detaliu a producției fizice, a sortimentelor ce urmau a fi realizate, cît și sub cel al încheierii contractelor de desfacere.

Pe de altă parte, o contribuție nu mai puțin însemnată au adus măsurile care au vizat **introducerea unor noi mașini și utilaje, a unor tehnologii perfecționate, cum și cele de îmbunătățire a organizării producției pe fluxurile de fabricație și a muncii.** La Combinatul de prelucrare a lemnului a avut loc o reamplasare a utilajelor la furnire estetice, a fost modernizat transportul intern la fabrica de cherestea și, de asemenea, a fost modernizat depozitul de cherestea al fabricii de mobilă, în timp ce la Întreprinderea forestieră Orșova s-a extins mecanizarea unor operații grele și au fost aplicate tehnologii noi de exploatare a arborilor cu coroană, cu prelucrarea în platformele de preindustrializare. Deosebit de eficientă s-a dovedit la această din urmă întreprindere extinderea acordului global la 75% din numărul mediu scriptic față de 62,7% la sfîrșitul anului trecut.

Cu o intensitate mai mică sau mai mare au acționat și alte măsuri, cum ar fi întărirea asistenței tehnice în schimbul II și folosirea mai judicioasă a timpului de lucru (Întreprinderea de confecții „Porțile de Fier"), utilizarea integrală a capacității de producție (Întreprinderea de nutrețuri combinate), aprovizionarea ritmică etc.

Planul — nu numai global, ci și pe sortimente

ESTE incontestabil că întreprinderile mehedințene au obținut rezultate deosebite în îndeplinirea sarcinilor de plan. Nu este mai puțin adevărat însă și faptul că rezervele interne care pot înlesni o mai de-

Tabelul nr.2

Realizarea unor indicatori privind eficiența activității productive pe primele 9 luni a.c.

Productivitatea muncii		Cheltuieli la 1ooo lei producție - marfă (8 luni)		Beneficii (8 luni)	
9o,o- 99,9	2o	94,o-96,9	3o	4o,o - 99,9	3o
1oo,o-1o4,9	5o	97,o-99,9	6o	1oo,o -1o9,9	3o
				11o,o -139,9	2o
1o5,o-1o8,9	3o	1oo,o	1o	14o,o -3oo,o	2o

1) Realizări față de plan
2) % din total întreprinderi analizate

plină punere în valoare a potențialului lor nu sînt epuizate. O serie de cauze care țin fie de activitatea proprie, fie de modul în care se desfășoară și se realizează relațiile cu alte unități au exercitat o inflență negativă, manifestîndu-se ca frîne în obținerea unor rezultate și mai bune.

Planul producției fizice nu a fost realizat în toate cazurile la fiecare sortiment ; ne referim aici, de pildă, la Combinatul de prelucrare a lemnului, unitate care a obținut de altfel rezultate în general bune, și la Întreprinderea de confecții „Porțile de Fier“. Cel mai mult a influențat asupra acestor nerealizări nelivrarea în termen și de bună calitate a materiei prime de către unii furnizori — la prima întreprindere de către unități de exploatare forestieră, iar la cea de a doua de către întreprinderile textile din Giurgiu, Arad, Lugoj, Pitești etc. Indiferent însă de cauzele care le-au determinat nerealizările provoacă dificultăți în acoperirea unor cerințe ale consumului productiv și ale populației. De aceea, trebuie luate toate măsurile și întreprinse demersurile necesare care să facă posibilă recuperarea restanțelor, îndeplinirea integrală a planului la toate sortimentele. Trebuie avut, de altfel, în vedere că **legea prevede că planul trebuie realizat nu numai global, pe ansamblul întreprinderii, dar și pe fiecare sortiment în parte.**

De altfel, dacă analizăm modul cum sînt respectate contractele constatăm că doar trei din totalul celor zece întreprinderi analizate și-au îndeplinit integral obligațiile contractuale : este vorba de Șantierul naval Orșova, Întreprinderea de spirt și bere și Întreprinderea de nutrețuri combinate. Celelalte întreprinderi au, într-o măsură mai mare sau mai mică, rămîneri în urmă. Astfel, Combinatul de prelucrare a lemnului, deși a realizat contractele în proporție de 98%, mai avea neonorate un număr de 54 contracte, Întreprinderea de confecții „Porțile de Fier“ — 31, Întreprinderea de vagoane — 7 etc. La această din urmă întreprindere nerespectarea contractelor este explicată, pe de o parte, prin lipsa de capacitate creată la un moment dat (cînd s-a încheiat contractul nu era cunoscută capacitatea ?) iar, pe de altă parte, prin lipsa de materiale și piese din cooperare, care trebuiau primite în special de la întreprinderile bucureștene „Grivița Roșie“ și „Vulcan“ sau, într-un caz, chiar de la beneficiar, respectiv Combinatul de îngrășăminte chimice Tg. Mureș.

Onorarea integrală și la termenele stabilite a contractelor **nu este o chestiune benevolă, chiar dacă pe ansamblu rezultatele obținute de întreprinderea în cauză depășesc prevederile.** De aceea, ministerele și centralele industriale trebuie să intervină operativ și să acorde sprijinul necesar pentru realizarea contractelor dintre întreprinderi, în așa fel încît cerințele legitime ale beneficiarilor să fie satisfăcute la datele prevăzute.

Pentru o mai bună desfășurare a producției viitoare este necesar, totodată, să se întreprindă măsuri hotărîte pentru **asigurarea pieselor de schimb, a mijloacelor de transport** (Întreprinderea de produse zaharoase explică neonorarea unor contracte tocmai din această cauză), **pentru asigurarea forței de muncă și micșorarea fluctuației** (la Întreprinderea forestieră) etc.

„Parametrii“ eficienței

SPORIREA eficienței economice a constituit o direcție principală de acțiune în întreprinderile analizate. Faptele sînt edificatoare în acest sens (tabelul nr. 2) chiar dacă ne oprim mai pe larg la semnalarea a doar două aspecte :

1) Reducerea consumului specific de materii prime a reprezentat un punct de convergență al eforturilor. La Întreprinderea de vagoane au fost realizate economii de metal de peste 1 680 tone prin reproiectarea șasiului la vagonul cisternă cu 4 osii, folosirea resturilor de tablă de la debitarea fundurilor de la cazane etc. Și la Combinatul de prelucrare a lemnului s-a acționat pentru urmărirea riguroasă, lună de lună a încadrării în cantitățile de materiale de pe fișele-limită, pentru respectarea programului de economisire și valorificare superioară a materiei prime adoptat încă de la începutul anului. Astfel, dacă analizăm tabloul realizărilor normelor de consum pe 9 luni observăm la placaj o economie de 213 mc, iar la furnire de 72 mc bușteni fag etc.

2) **Minimalizarea cheltuielilor neeconomicoase** care a necesitat o investiție masivă de spirit gospodăresc și inventivitate în slujba raționalizării activității productive, a avut incidențe certe pe planul eficienței. La Întreprinderea de vagoane reducerea la jumătate a nivelului cheltuielilor neeconomicoase față de aceeași perioadă a anului trecut a avut o contribuție importantă pentru ca pe 8 luni a.c. cheltuiala la 1 000 lei producție marfă să fie sub nivelul prevăzut și cu 2,4 procente mai mică față de cea înregistrată în 1974.

O analiză mai aprofundată a rezultatelor dobîndite permite să evidențiem faptul că realizările ar fi putut avea un cuantum mult sporit dacă nu ar fi fost diminuat de unele depășiri de norme, de volumul rebuturilor etc. Uneori, chiar în cadrul aceleiași întreprinderi, ceea ce se economisește într-o secție se irosește în alta, ceea ce se cîștigă cu efort la un produs se pierde la un altul. La Combinatul de prelucrare a lemnului pe primele 9 luni a.c. au fost depășite normele de consum de lobde pentru PFL cu peste 1900 mc. Aceasta a diminuat rezultatele bune obținute în gospodărirea chibzuită a deșeurilor, astfel încît pe totalul materiei prime necesare pentru PFL economiile în această perioadă s-au cifrat doar la 55 mc. Depășirea se datorește unui complex de factori tehnico-organizatorici, printre care la loc de frunte figurează faptul că tocătoarele funcționează defectuos. Cine și cînd trebuia să le repare ? O întrebare la care colectivul de ingineri și tehnicieni ai fabricii trebuie să răspundă.

La aceasta se adaugă în anumite întreprinderi volumul rebuturilor, uneori în creștere față de anul trecut, și cuantumul ridicat al cheltuielilor neeconomicoase. Dacă acest ultim fapt se datorește la Șantierul naval Orșova dobînzilor bancare pentru împrumuturi restante, ca urmare a reașezării prețurilor la materia primă necesară, în alte cazuri, explicația trebuie căutată în modul necorespunzător de pregătire și desfășurare a proceselor de producție.

Date fiind importantele rezerve interne disponibile, pe care investigația noastră le-a relevat doar în parte, se cere acționat în fiecare întreprindere cu consecvență pentru reducerea cheltuielilor materiale, încadrarea în normele de consum, gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor.

Producția anului 1976 — pregătită temeinic

PREGĂTIREA temeinică a cincinalului viitor reprezintă un obiectiv fundamental pentru toate întreprinderile mehedințene. În unitățile economice analizate, planurile complexe de măsuri adoptate au favorizat încă de pe acum desfășurarea unor acțiuni eficiente.

Asigurarea bazei materiale a planului pe 1976 se desfășoară cu intensitate sporită — la Întreprinderea de vagoane a fost nominalizată întreaga producție atît pentru beneficiarii interni, cît și la export, contractele depășind 50%, iar în cadrul Șantierului naval Orșova lucrările pentru viitorul an au fost contractate în proporție de 98%, rezultate corespunzătoare putînd fi semnalate și la Întreprinderea de confecții „Porțile de Fier“. Desigur, faptul că această acțiune se desfășoară accelerat este un lucru bun. Nu trebuie uitat însă că în conformitate cu normativele în vigoare acțiunea de contractare cu beneficiarii și furnizorii de materii prime și materiale trebuia să fie încheiată. Ținînd seama de acest lucru se impune ca în cel mai scurt timp **să fie definitivate contractările pentru 1976, pentru ca producția să se poată desfășura normal încă din primele zile ale noului an.**

La rîndul ei, pregătirea tehnico-organizatorică a producției este minuțios realizată sub diferite aspecte : la Întreprinderea de vagoane a fost asigurată întreaga documentație de execuție pentru trimestrul I, iar la Șantierul naval, pe lîngă lansarea comenzilor de piese turnate, s-a stabilit și volumul pieselor de schimb necesare întregului an.

În același cadru al preocupărilor pentru producția viitoare se înscrie și ridicarea nivelului pregătirii profesionale. Din mulțimea exemplelor pot fi prezentate eforturile desfășurate la Întreprinderea forestieră Orșova pentru recrutarea și pregătirea forței de muncă necesară realizării sarcinilor sporite de perspectivă. Cursuri de calificare, prin care vor fi calificați peste 200 de muncitori, sînt inițiate și la întreprinderea de confecții „Porțile de Fier“, acțiuni ce vor avea influențe favorabile pe planul sporirii productivității muncii, al ridicării calității produselor etc.

Consecvența cu care aceste măsuri sînt transpuse în planul practicii este determinantă pentru ca producția anului viitor să aibă pregătit un start favorabil.

Stere GIOGA
Bogdan PĂDURE

Puncte de vedere

Conceptul de gestiune economică

CEL MAI ADESEA, în literatura de specialitate conceptul de gestiune economică este legat de organizarea și funcționarea unităților economice (întreprinderi, centrale etc.). Desigur, acest punct de vedere nu are nimic eronat, dar se pune întrebarea dacă prin această circumscriere a gestiunii economice numai la un anumit nivel organizatoric, nu limităm sensul și conținutul gestiunii economice. De asemenea, se ridică uneori problema asupra modului în care trebuie înțelese diferitele trăsături ale gestiunii economice în sistemul unitar al economiei socialiste, asupra efectelor pe care le pot avea anumite măsuri în manifestarea gestiunii economice.

In limbajul curent, nu a devenit încă pregnantă delimitarea între gestiunea economică, ca formă concretă de manifestare a cerințelor unor legități economice, de cea de gestiune, în sensul său de evidență a unor bunuri materiale și valori, de păstrare a integrității lor. Distincția însă se impune și n-ar fi lipsit de interes ca în timp să se aducă și o anumită specializare pentru cel de al doilea termen (de exemplu, gestionarea bunurilor materiale și a valorilor).

Dacă se cercetează problema sub aspectul istoric, trebuie să reamintim că termenul de „gestiune economică“ a avut mai multe „metamorfoze“ : autonomie gestionară, gospodărire socialistă ș.a. Este adevărat, aceste „metamorfoze“ nu au fost întotdeauna legate și de modificări în conținutul propriu-zis al gestiunii economice. Termenul prezent ni se pare că exprimă mai bine conținutul noțional, că se apropie mai mult de terminologia consacrată în alte țări, ceea ce justifică în bună parte și audiența sa largă. Există și nuanțe în folosirea acestui termen, în funcție de nivelul organizatoric ; în paralel, cel puțin în legislație, sînt utilizate și alte noțiuni, cum ar fi : organizarea unităților în „regim economic“ sau după „principii economice“ (în cazul unităților de cercetare științifică) ; organizarea după principiul mijloacelor extrabugetare (în cazul anumitelor unități social-culturale) .

Conținutul noțiunii

CLARIFICAREA problemelor de mai sus reclamă cîteva precizări asupra conținutului gestiunii economice. După opinia noastră, **gestiunea economică este forma organizatorică care creează dependența necesară între eforturi și rezultate, în vederea punerii în valoare a posibilităților de minimizare a cheltuielilor și de maximizare a rezultatelor.** Existența gestiunii economice, după cum s-a arătat, răspunde unor cerințe obiective, legităților care guvernează economia socialistă.

Aplicabilitatea principiului gestiunii economice nu are loc în mod spontan, ci printr-o activitate conștientă, ținînd seama de condițiile existente în fiecare etapă a dezvoltării și de țelurile politicii economice, de particularitățile fiecărei ramuri etc. De această activitate conștientă depind și rezultatele practice. Totodată, punerea în aplicare a principiului gestiunii economice nu constituie un act singular, ci se realizează la impactul cu alte principii și criterii organizatorice (între care cel mai important este principiul centralismului democratic). Deși adesea discutăm despre organizarea unităților după principiul gestiunii economice (iar nu după mai multe principii), acesta trebuie înțeles în sensul că gestiunea este cea care imprimă o serie de forme și metode specifice desfășurării activităților economico-financiare.

Iată, pe scurt, cadrul de la care vom porni în judecățile ulterioare și în funcție de care vom examina unele din punctele de vedere cuprinse în prezent în literatura de specialitate. Dacă acceptăm acest cadru, implicit trebuie să delimităm ceea ce este propriu pentru gestiunea economică de ceea ce nu este legat în mod direct de gestiunea economică ; ceea ce este esențial pentru gestiunea economică de ceea ce este derivat din gestiunea economică și structurat în funcție de o serie de alte caracteristici. Neclaritățile care se ivesc uneori au punctul de plecare, după părerea noastră, tocmai în tendința de absolutizare a principiului gestiunii economice, a uneia sau alteia din formele sale de manifestare.

Organizarea industriei pe centrale și întreprinderi are la bază principiul gestiunii economice, **dar nu decurge din acest principiu.** Centrala industrială, ca mare unitate economică autonomă, reunește întreprinderi, fabrici, uzine etc., avîndu-se în vedere unul sau mai multe criterii constitutive (omogenitatea producției și a tehnologiilor de fabricație, integrarea pe baza produselor finite ș.a.). Ca regulă, centralele industriale sînt structurate pe una din marile întreprinderi ; restul unităților au propria lor structură funcțională, propria lor gestiune. În mod asemănător se pune problema și în celelalte ramuri ale economiei.

Forme și metode în funcție de structurile organizatorice

MAI MULT, formele și metodele gestiunii economice sînt modelate în funcție de anumite structuri organizatorice. Așa, de exemplu, în măsura în care o anumită structură organizatorică nu permite ca o unitate (sau subunitate) să dobîndească personalitate juridică, nu înseamnă că ea n-ar putea fi organizată după principiul gestiunii economice, adică să fie aplicate asemenea forme și metode încît să se satisfacă obiectivele de bază ale gestiunii. În acest caz, unitatea economică nu va avea relații economice directe, raporturi juridice cu alte unități, ci relațiile de aprovizionare și desfacere se vor realiza fie de către acea unitate în numele centralei (prin împuternicirea de rigoare), fie de către centrală. De asemenea, unitățile respective nu au de obicei relații de credit cu băncile, nu încheie bilanț contabil propriu, dar dispun de o evidență bănească a resurselor cheltuite și a rezultatelor obținute. Desprindem astfel că **personalitatea juridică**, cu toate elementele însoțitoare, deși apare ca o formă specifică gestiunii economice, **nu constituie o condiție obligatorie pentru orice unitate organizată după principiul gestiunii economice.**

Observații similare trebuie făcute și în legătură cu organizarea relațiilor financiar-bugetare. În sistemul actual, centralele au relații bugetare directe, căci la nivelul lor se efectuează repartiția deplină a beneficiilor. Chiar și atunci cînd întreprinderile subordonate fac vărsăminte la buget, operațiunea are loc în numele centralelor și în limita obligațiilor ce revin acestora din urmă. Soluția este dependentă de conceptul funcțional care stă la baza centralei, iar nu de gestiunea economică. Importantă este sublinierea că această soluție nu dă temei pentru a considera gestiunea economică a întreprinderilor ca fiind inferioară ori incompletă în raport cu centralele.

Mergînd mai departe cu cercetarea problemei, trebuie să arătăm că gestiunea economică este deseori identificată cu unitatea economică, cu o anumită funcționalitate și structură organizatorică, mai mult sau mai puțin compactă. Se omite faptul că despre gestiune economică ar trebui discutat nu numai începînd cu întreprinderea sau cu celelalte unități economice, ci și în cadrul lor. În acest sens trebuie să avem în vedere că rezultatele întreprinderilor sînt componenta rezultatelor unor subactivități, desfășurate pe secții, ateliere etc., care sînt susceptibile de a fi organizate în concordanță cu obiectivele de bază ale gestiunii economice. Dacă organizarea internă a fiecărei unități răspunde elementelor de bază ale gestiunii — aceasta constituie o altă problemă, de care nu ne ocupăm în materialul de față. Importantă este sublinierea că gestiunea este prezentă ori de cîte ori activitățile interne sînt astfel organizate încît să existe legătura dintre resursele consumate și rezultatele obținute.

Comensurarea bănească a rezultatelor nu constituie un element distinctiv pentru orice formă a gestiunii economice. La nivelul secțiilor, atelierelor etc. comensurarea poate avea loc și în expresie naturală, iar rezultatele pot fi exprimate printr-un sistem de indicatori calitativi, în schimb, la nivelul unităților economice este specifică comensurarea bănească ; este necesar ca obiectivele gestiunii economice să-și găsească concretizarea în realizarea unor venituri cît mai mari, care să permită atît acoperirea cheltuielilor, cît și **obținerea unei rentabilități cît mai înalte.**

Tipuri de gestiune

PE BAZA celor arătate pînă acum, exprimăm opinia că mai indicat ar fi să discutăm de **tipuri de gestiune economică,** cu o serie de caracteristici proprii, în funcție de particularitățile activităților, de treapta organizatorică etc. Astfel, în cazul unităților productive (proprietate de stat), ar putea fi luate în considerare următoarele tipuri principale : tipul de gestiune specific formelor organizatorice interioare unităților economice ; tipul de gestiune propriu întreprinderilor și altor unități economice, cu personalitate juridică sau fără personalitate juridică ; tipul de gestiune caracteristic centralelor și altor mari unități. Desigur, tipuri specifice de gestiune economică au unitățile cooperatiste.

Este adevărat, literatura de specialitate ne-a obișnuit mai mult cu tipul de gestiune al întreprinderilor cu personalitate juridică, pe reprezentarea căruia au și fost stabilite trăsăturile gestiunii (între care, autonomia funcțională, cointeresarea materială și răspunderea materială) ; au fost analizate cîmpul de acțiune al unităților cu gestiune economică, drepturile și obligațiile lor. Mai puțin cercetate sînt celelalte tipuri de gestiune economică, resimțindu-se lipsa unei lucrări cu caracter monografic, care să îmbrățișeze problema gestiunii economice în întreaga sa complexitate.

O serie de elemente specifice gestiunii economice au pătruns și se extind și în domeniul social-cultural, cunoscut în trecut ca fiind clasic pentru „regimul bugetar“ (de acoperirea integrală a cheltuielilor din buget). Astfel, se tinde în tot mai mare măsură spre „autofinanțare“ (de pildă, în cazul anumitor unități de învățămînt, activităților practice), spre folosirea directă a propriilor venituri pentru acoperirea cheltuielilor.

Autonomia funcțională a unității și mecanismul economiei naționale

ÎNSĂȘI TRATAREA gestiunii economice a întreprinderilor ni se pare că este susceptibilă de anumite clarificări. În acest sens, prezintă interes semnificația ce se acordă autonomiei funcționale a unităților în mecanismul economiei socialiste, în care sînt reglementate raporturile dintre fondurile unităților și fondurile centralizate ale statului. Este adevărat, astăzi nu se mai tinde către o înțelegere simplistă a autonomiei funcționale, ca un drept atribuit unităților de a acționa, într-o măsură mai mare sau mai mică, de sine stătător, în afara planului. Cu toate acestea, autonomia unităților este uneori prezentată independent de plan, oarecum ca o contrapondere a planului. Aceasta și ca o consecință a faptului că între întreprinderi și organele lor tutelare pot fi utilizate, uneori, metode administrative de conducere. Economia socialistă constituie un tot unitar, iar din acest punct de vedere gestiunea, autonomia întreprinderilor nu pot fi statornicite decît în limitele funcționale ale unor subsisteme din cadrul sistemului. Acest aspect trebuie întregit și cu concepția generală asupra conducerii și planificării economiei naționale, asupra planului național unic, cu principiul centralismului democratic.

În aceste condiții, **autonomia funcțională a unităților este circumscrisă planului, este subordonată cerințelor planului.** Acțiunile și inițiativa unităților economice trebuie să se manifeste în temeinica fundamentare a propunerilor de plan, iar, după aprobarea planului, în îndeplinirea în condiții de eficiență sporită a sarcinilor stabilite. În ultimă instanță, nu „gradul“ de autonomie funcțională este cel care dă „calitatea“ gestiunii, ci rezultatele dobîndite, eficiența înregistrată de fiecare unitate. Mai mult, autonomia funcțională constituie în fapt un mijloc, și anume de realizare în condiții optime a sarcinilor de plan.

Dacă autonomia funcțională nu poate fi concepută în afara planului, atunci și așezarea corectă a planului pe unități și subunități dobîndește o importanță primordială. Un plan subestimat nu stimulează unitățile în punerea în valoare a rezervelor de care ele dispun, după cum unul supraestimat creează o situație grea unităților.

Se manifestă uneori tendința de a se „argumenta“ necesitatea înlăturării unei anumite „rigidități“ a planului, trecerii la adaptarea mai operativă a sarcinilor în cursul execuției. După părerea noastră, o serie de probleme nu constau în plan (sau în primul rînd în plan), ci în unele neajunsuri care s-au manifestat în trecut în pregătirea sa. De remarcat, această pregătire nu este rezumabilă numai la faza de plan, o serie de obiective și măsuri implicînd o activitate susținută cu mult timp înainte — de 1—2 ani și chiar mai mult (de exemplu, atunci cînd reducerea nivelului cheltuielilor materiale se sprijină pe noi procedee tehnologice). Fără îndoială, dacă nevoia reclamă, planul poate fi readaptat în funcție de factorii noi (interni sau externi), însă cu respectarea competențelor stabilite și fără ca pe această cale să fie „legalizate“ anumite deficiențe ale unităților, să fie puse de acord sarcinile cu realizările. Totodată, gestiunea unităților trebuie să se sprijine pe un sistem fundamentat de indicatori, strict corelați între ei.

„Dotarea“ — un termen cu conținut depășit

DEOSEBIT DE COMPLEXĂ este problema relațiilor dintre fondurile unităților și fondurile centralizate. Unitățile economice au menirea de a produce, de a multiplica resursele încredințate de societate. Prin fondurile centralizate, și în primul rînd prin bugetul statului, în care se concentrează o parte din venitul net, se asigură finanțarea noilor obiective economice, determinante pentru dinamismul economiei și îmbunătățirile sale structurale. În aceste coordonate, relațiile dintre unități și fonduri centralizate nu pot avea decît un caracter economic. De aici și decurge principiul — statuat de altfel și prin lege — potrivit căruia **orice sumă avansată de societate trebuie restituită.** Prin urmare, relația este de avansare de fonduri, care trebuie să fie restituite în termene cît mai scurte, iar nu de finanțare „nerambursabilă“. În acest context, însăși actul de „dotare“, în conceptul său inițial — de transmitere nerambursabilă de fonduri — nu mai poate fi menținut în literatura și practica economică.

Pentru unitățile economice organizate pe principiul gestiunii economice este deopotrivă de important ca, pe baza rezultatelor financiare obținute, fiecare din ele să-și poată constitui propriile fonduri de dezvoltare și cointeresare, să participe într-o măsură din ce în ce mai mare la formarea fondurilor centralizate. Constituirea și utilizarea fondului propriu de dezvoltare antrenează întreaga răspundere din partea unităților economice.

Uneori, și-a făcut loc părerea, dacă nu în literatură, cel puțin în activitatea practică, că unitățile economice ar trebui să dispună „după voie“ de propriile fonduri de dezvoltare, ca o premisă pentru manifestarea deplină a gestiunii lor. În legătură cu aceasta trebuie avut în vedere că fondul propriu de dezvoltare al unităților economice este o componentă a fondului național de dezvoltare economico-socială. Denumirea lui de „propriu“ caracterizează faptul că fondul se constituie și se utilizează direct la nivelul unităților, ceea ce constituie o pîrghie în cadrul gestiunii economice de a stimula întreprinderile și centralele în realizarea sarcinilor de plan, în îmbunătățirea propriilor rezultate.

Adevărul este că lipsa unui sistem de competențe în utilizarea fondurilor ar slăbi gestiunea economică, ar crea o anumită dispersiune a resurselor, de multe ori pentru obiective care nu sînt de primă necesitate. Iată de ce existența unor **norme și normative** care să stea la baza utilizării fondului propriu de dezvoltare, și în general a fondurilor de care dispun unitățile, constituie o condiție pentru a se asigura un anumit nivel al eficienței acestor resurse. În același timp, trebuie ținut seama că, în condițiile în care există un plan național unic, în mod iminent toate resursele unităților trebuie coordonate și dirijate în mod unitar. Dacă s-ar proceda într-alt fel, cu o anumită pondere și frecvență a fenomenului, inevitabil se ajunge într-o perioadă de timp — mai scurtă sau mai îndelungată — la unele dereglări în economie, la anumite disproporții față de obiectivele politicii economice (cu toate că la început gestiunea unor unități pare a fi devenit mai „înfloritoare“).

Prin conținutul său, gestiunea economică trebuie să se sprijine pe un sistem riguros de responsabilități, pe un control corespunzător, o evidență și un sistem informațional bine pus la punct. Responsabilitățile nu sînt întotdeauna stratificate pe toate nivelurile organizatorice sau nu sînt precis formulate. De aici și greutăți în „localizarea“ unor deficiențe. Or, este cunoscut că fenomenele de irosire a resurselor, de neglijență față de modul în care sînt gospodărite mijloacele materiale și bănești sînt întreținute de defecțiunile interne organizatorice, de lipsa unor sarcini stabilite cu rigurozitate pentru fiecare compartiment de activitate. Latura preventivă a controlului trebuie să devină dominantă, știut fiind că, pentru unități și pentru societate în ansamblu, este mult mai util ca anumite cheltuieli (ilegale, inoportune etc.) să fie oprite, decît să se constate ulterior abaterile, după ce efectele s-au declanșat. Tocmai această latură a controlului a fost multă vreme subestimată, în ultimul timp luîndu-se măsuri pentru întărirea ei, ceea ce se răsfrînge pozitiv asupra întregii gestiuni a unităților.

Evidența și sistemul informațional sînt succeptibile de perfecționări. Adeseori, unele date (cum ar fi cele privitoare la situația stocurilor, la consumuri) sînt cunoscute la intervale prea mari de timp. În locul măsurilor operative pentru înlăturarea deficiențelor se recurge în unele cazuri la explicarea anumitor factori „independenți“ de activitatea unităților. În aceste condiții, programele de măsuri pe aceeași temă se succed de la o etapă la alta, devenind pentru unități mai mult un mijloc de a se depăși o fază „critică“, iar nu instrumente pentru remedierea deficiențelor, pentru trecerea la o etapă calitativ superioară. De asemenea, acțiunile organelor de control din afara unității devin și ele frecvente, fără ca întotdeauna să se obțină rezultatele scontate.

Anumite laturi ale gestiunii economice sînt uneori mai puțin studiate, deși ele au o mare importanță. În acest cadru trebuie amintită lichiditatea unităților, capacitatea lor de a face față plăților. Acest aspect a devenit deosebit de complex, date fiind multitudinea relațiilor pe care le au unitățile, extinderea și diversificarea activității comerciale pe piața internă și externă. De aceea, orice conducere eficientă are în vedere zi de zi gradul de lichiditate al unității, cercetează toate acțiunile preconizate prin prisma efectelor asupra capacității de plată, depistează și ia măsuri din timp asupra eventualilor factori care ar putea crea complicații asupra situației financiare.

PE BAZA hotărîrilor partidului, au fost luate deja o serie de măsuri pentru îmbunătățirea și extinderea gestiunii economice. Opiniile de mai sus sînt menite să atragă atenția asupra cîtorva domenii susceptibile de a fi perfecționate în continuare.

Al. BABE
Curtea Superioară de
Control Financiar

Cum se înfăptuieşte programul naţional de dezvoltare a zootehniei

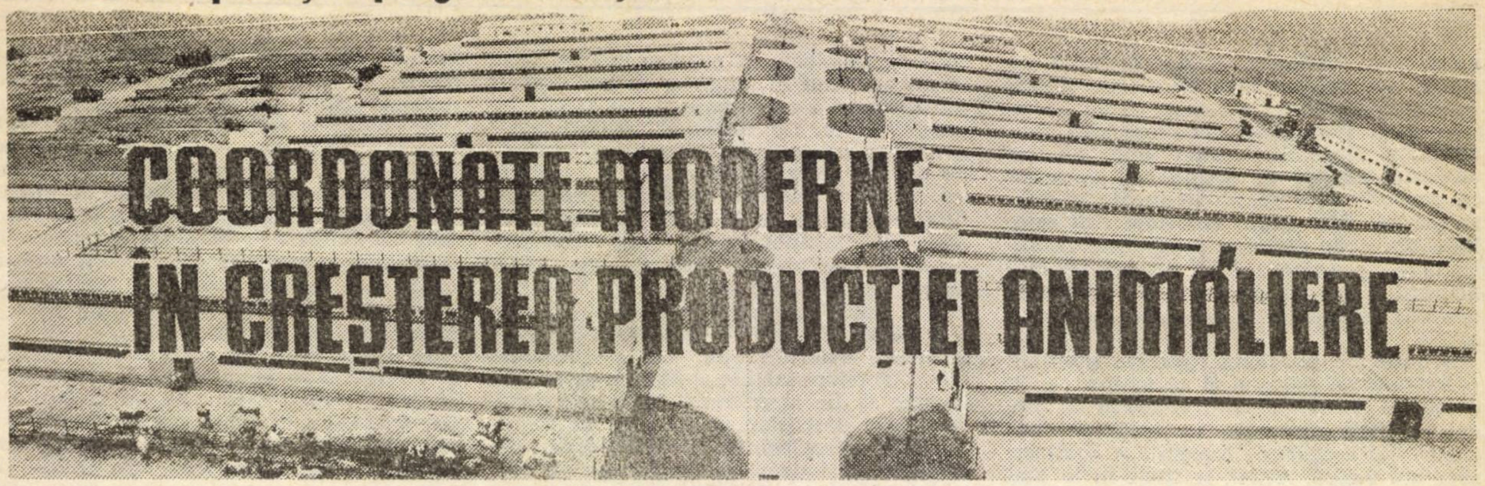

COORDONATE MODERNE ÎN CREŞTEREA PRODUCŢIEI ANIMALIERE

ESTE CUNOSCUTĂ atenţia pe care amplul program de dezvoltare a României socialiste, adoptat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, o acordă accentuării procesului de modernizare a agriculturii, în cadrul căruia zootehniei îi este asigurat un loc prioritar.

Factorul modernizare, ca unul dintre cei mai importanţi ai progresului în zootehnie, capătă dimensiune cu atît mai mare cu cît, stabilindu-se creşterea **ponderii sectorului zootehnic în structura prducţiei globale agricole de la 41,2% în 1970 la 50% în 1990,** producţia globală va creşte, în aceeaşi perioadă, de aproape **3 ori.** Ca urmare, trebuie imprimat un ritm anual intens de creştere a efectivelor şi mai ales a producţiilor animaliere, net superior ritmului de sporire a producţiei globale agricole în general, prevăzut la 4,4—6% anual.

Eficienţa politicii promovată consecvent în zootehnie în ultimii 10—15 ani în ţara noastră este demonstrată şi de faptul că deţinînd 451 000 unităţi animale (bovine, porcine şi ovine) la 1 milion locuitori, România se situează înaintea unor ţări europene cu tradiţie în cresterea animalelor (Anglia — 337 000, R.F.G. — 302 000, Italia — 212 000, Suedia — 30 900, Austria — 438 000, Norvegia — 329 000, Spania — 230 000, Portugalia — 217 000, Olanda — 437 000, Belgia — 400 000, Cehoslovacia — 407 500), fiind depăşită, neesenţial însă, de R.D.G. — 466 000, Ungaria — 479 000, Franţa — 490 000.

Pentru a ilustra şi mai bine rolul factorului modernizare în dinamizarea producţiei zootehnice este de menţionat accentul ce se pune pe aspectul **calitativ** al măsurilor preconizate în dezvoltarea zootehniei, între ritmurile şi nivelele de atins şi cele ale producţiilor fiind diferenţe nete în favoarea ultimelor. Astfel, în timp ce efectivele de bovine vor creşte, în perioada 1975—1990, cu 33,7%, producţia medie de lapte pe vacă furajată va spori, in aceeaşi perioadă, cu 107,6%. Efectivul total de ovine va fi în 1990 cu 43,6% mai mare decît în 1974, în timp ce producţia medie de lînă va spori cu 113,6%. Acelaşi aspect este caracteristic şi producţiei porcinelor, păsărilor şi celorlalte specii şi categorii de animale.

Materializarea acestei concepţii în dezvoltarea unui sector atît de important cum este zootehnia, nu este posibilă decît parţial dacă nu se aplică un complex de măsuri de modernizare a tuturor fazelor ce determină producţia : organizarea reproducţiei, selecţia, întreţinerea, obţinerea prelucrarea şi valorificarea produşilor şi producţiilor zootehnice.

Această orientare justă este demonstrată de înseşi rezultatele obţinute pînă în prezent în ţara noastră, procesul de modernizare fiind conceput încă de la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. şi dezvoltat de cel de-al X-lea Congres al P.C.R.

Dezvoltarea zootehniei de tip industrial, atît în sectorul agricol de stat cît şi în cel cooperatist, prin construirea de obiective moderne, prin perfecţionarea tehnologiilor de exploatare, introducerea elementelor de mecanizare şi chiar de automatizare a proceselor de producţie, popularea cu animale din rase şi hibrizi de mare productivitate, explică, în bună măsură, atît creşterea pe total ţară a efectivelor, la bovine cu 21,2%, la ovine cu 6,1% şi la porcine cu 59,6%, în 1974 faţă de 1965, dar mai ales a producţiei totale cu 77,2% la carne, cu 42,2% la lapte şi cu 85,2% la ouă. În întreprinderile agricole de stat şi cooperativele agricole de producţie influenţa procesului de concentrare, specializare, industrializare şi chiar integrare a producţiei zootehnice este şi mai evidentă ; în aceeaşi perioadă (1965—1974) producţia de carne, de exemplu, a crescut cu 107,9%, iar cea de ouă cu 298,5%.

- **Locul României în ierarhia ţărilor europene crescătoare de vite ;**
- **Cunoaştem valenţele modernizării unei activităţi prin excelenţă tradiţionale ?**
- **Efective, dar mai ales randamente !**
- **Modalităţi de sporire a potenţialului genetic...**
- **CASĂ-RASĂ-MASĂ — un triptic determinant al performanţelor tehnice şi economice ;**
- **Un record mondial şi cîteva reţete de îngrăşare...**

Procesul este caracteristic şi dezvoltării zootehniei din unele ţări avansate. Aşa de exemplu, în Franţa, ponderea producţiei animale în producţia globală agricolă a crescut de la 44% în 1939 la 56% în 1974. În timp ce efectivul total de bovine a crescut, în Franţa, de la 20,7 mil. în 1966 la 23,9 mil. în 1974, adică cu 15,4%, producţia medie de lapte pe vacă furajată a crescut, în aceeaşi perioadă, de la 2 500 l. la 3 500 l., adică cu 40%.

În ţara noastră alocarea mijloacelor materiale şi financiare necesare dezvoltării zootehniei pe baze industriale, corespunde pe deplin intereselor dezvoltării mai rapide şi eficiente a producţiei în zootehnie (tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Ponderea producţiei realizate în 1980 prin tehnologii de tip industrial în cele două sectoare

Indicatori	1980	
	I.A.S.	C.A.P.
Carne de pasăre	100	42
Ouă	100	60
Carne de porc	70	63

Modernizarea ameliorării animalelor şi în primul rînd a reproducţiei, ca principal şi cel mai eficient mijloc în ameliorare, constituie o altă coordonată fundamentală a dezvoltării zootehniei româneşti. Plecînd de la cuceririle ştiinţei şi practicii actuale mondiale şi autohtone, care în domeniul ameliorării şi reproducţiei a luat proporţiile unei adevărate revoluţii, programul de modernizare a creşterii animalelor preconizează măsuri tehnice, materiale şi financiare care să permită punerea în valoare, în cel mai scurt timp, a noilor cuceriri, în vederea creşterii permanente a potenţialului genetic al populaţiilor de animale din ţara noastră.

Este cunoscut că, astăzi, pentru prăsilă, nu se alege decît un singur reproducător din 14—15 supuşi verificării. Dat fiind programul extrem de rapid şi sigur antecalculat, după recoltarea a 50—60 mii doze de material seminal reproducătorii aleşi sînt sacrificaţi, indiferent de valoarea lor, scurtîndu-se perioada de întreţinere (pînă la cunoaşterea rezultatelor testării) de la 6 ani la 2,5—3 ani, deoarece se ştie cu precizie, că generaţia următoare produce exemplare net superioare celor sacrificate.

Extinderea metodei congelării materialului seminal, pe lîngă economia de reproducători (un reproducător este suficient pentru 6 000 vaci în loc de 1 300 în cazul folosirii materialului seminal refrigerat şi de 75 de vaci la monta naturală), prezintă o serie de alte avantaje legate de creşterea intensităţii selecţiei, creşterea gradului şi ritmului de ameliorare, prevenirea unor boli, etc. Raţiuni tehnice şi economice conduc din ce în ce mai mult la scăderea vîrstei de introducere a viţelelor la reproducţie, azi vorbindu-se din ce în ce mai mult de vîrsta de 12 luni, faţă de 18—24 luni, pînă nu de mult.

Verificarea animalelor folosite în procesul de reproducţie, cu alte cuvinte testarea după performanţe proprii şi capacitatea de a transmite la urmaşi însuşiri îmbunătăţite, capătă noi valenţe, se adînceşte, păstrînd vechiul criteriu al ascendenţei numai ca un element informativ general şi punct de plecare în alegere. Astăzi, masculilor li se fac un număr sporit de teste şi ceea ce este de remarcat, femelele sînt supuse unor verificări amănunţite asupra capacităţii de a asigura producţii şi produşi cu calităţi îmbunătăţite.

Perfecţionarea tehnicii transplantului de zigoţi a permis să se vorbească despre aplicabilitatea metodei pe scară industrială, ceea ce va permite ca într-o perioadă de timp dată, cu un acelaşi număr de vaci de mare productivitate să se producă un număr mai mare de viţei. Sînt organizaţii specializate care au reuşit să realizeze în interval de 15 luni cîte 5 viţei de la fiecare vacă donatoare. Există şi cazuri cînd de la o singură vacă donatoare, la o singură colectare de ovule fecundate, s-au realizat 12 gestaţii la 12 vaci receptoare.

Toate acestea sînt de fapt argumente care au determinat prevederea înfiinţării unei reţele de stat de testare a reproducătorilor şi producere a materialului seminal congelat, a unui centru de transplant de zigoți la taurine, generalizarea însămînțărilor artificiale la ovine și porcine, organizarea unei rețele de ferme de elită, în care să se cunoască cele mai valoroase efective din țara noastră. Toate aceste măsuri și altele, au în vedere punerea în valoare și creșterea continuă a potențialului genetic al populațiilor de animale, posibilitățile fiind din acest punct de vedere nelimitate. Recordul mondial al producției de lapte, deținut de vaca Corinne din rasa Holstein American, care în 365 de zile a produs, în 1974, o producție de 23 024 kg lapte, cu 702 kg grăsime dovedește posibilitatea sporirii potențialului genetic al populațiilor de animale existente.

Din trioul factorilor cu nuanță de proverb și cu adevăr de nemăsurat : CASA—RASA—MASA, care a determinat întotdeauna și va determina mult timp de aici înainte performanțele tehnice și economice în zootehnie, procesul de modernizare vizează, în egală măsură, producerea, conservarea și utilizarea furajelor din toate sortimentele.

Valorificarea la maximum a însușirilor genetice favorabile încorporate în hibrizii de păsări și porci este aproape imposibilă fără o nutriție echilibrată, cu un nivel energetic și proteic determinat, cu un anumit raport între diversele micro — și macro — substanțe, cu factori care să stimuleze producția, în măsură să prevină îmbolnăvirile, să asigure o dezvoltare și o producție pe cît de echilibrată pe atît de uniformă și de calitate.

În acest scop este prevăzută dezvoltarea unei puternice industrii de prelucrare a furajelor combinate, ca principal pivot în asigurarea unei nutriții echilibrate la toate speciile de animale, în valorificarea la cel mai înalt nivel tehnic și economic a resurselor de furaje de volum și concentrate specifice.

Cincinalul 1976—1980 trebuie să constituie, încă din primul an, perioada schimbării fundamentale și generale a concepției în producerea, conservarea și utilizarea furajelor de volum, în folosirea la cei mai înalți parametri economici a suprafețelor de teren agricol destinate producerii de furaje : pășuni, fînețe, arabil etc. Fînul „clasic“ trebuie înlocuit cu fînul vitaminos, dar mai ales cu semisilozul, formă de conservare net superioară, și cu aport cu totul deosebit în nutriție. Lucerna, sfecla furajeră și porumbul de siloz trebuie să-și împartă suprafața arabilă destinată producției de furaje, în proporții dictate de structura speciilor și a categoriilor de animale din fiecare unitate. Pe suprafața destinată pentru porumb de siloz, mai ales pe cele irigate, toamna să se semene orz, ca cea de a 2-a cultură, producția de boabe urmînd a fi conservată prin fulguire.

Producția agricolă vegetală, precum și industria prelucrătoare oferă o gamă largă de subproduse și reziduuri a căror folosire rațională și completă pot contribui la susținerea efectivă a ritmurilor de creștere a producției animaliere. S-au efectuat experiențe în țară și în străinătate care demonstrează că tăițeii de sfeclă, umezi sau uscați, asigură importante sporuri de creștere în greutate a ovinelor și bovinelor la îngrășat. În Franța spre exemplu, o rețetă cu 68% grame lucernă, 30% tăiței uscați de sfeclă și 2% alte adaosuri furajere a determinat, la tăurașii supuși îngrășării între vîrsta de 9 și 15 luni, un spor mediu zilnic de 1 450 grame, cu un consum de furaje de 7,5 kg pe un kilogram spor ; o altă rețetă cuprinzînd 80% tăiței umezi de sfeclă, 18% granule de lucernă, făină de orz și de porumb și 2% alte adaosuri furajere, mieii îngrășați pînă la vîrsta de 120 zile au realizat greutatea vie de 45 kg, cu un spor mediu zilnic, pe toată perioada, de circa 300 grame. Or, așa cum este cunoscut, creșterea suprafeței și a producțiilor de sfeclă de zahăr vor face ca în 1980 să se producă 8 mil. tone tăiței umezi, față de circa 4,2 mil. în prezent, ceea ce numai din diferența de producție ar însemna un plus de 85 mii tone carne de bovine sau ovine.

Nu trebuie uitat, în același timp, că se mai obțin, la nivelul anului 1980, peste 3,8 mil. tone de frunze și colete de sfeclă de zahăr care, însilozate în amestec cu paie, pot asigura hrănirea corespunzătoare a unui important efectiv de bovine pentru lapte.

Dintre măsurile referitoare la modernizarea producției de furaje nu pot fi omise cele care vizează una dintre bogățiile naturale de neprețuit ale țării noastre — cele peste 4 mil. ha de pajiști. Programele întocmite au în vedere punerea în valoare a acestora, în mod eșalonat, prin folosirea unor metode și mijloace moderne ; numai investițiile centralizate de stat alocate ameliorării pajiștilor însumează pe total cincinal aproape 3 miliarde lei față de 350 mil. cît s-au alocat în 1975.

Fără îndoială că acțiunile de modernizare vizează și alte domenii, alți factori de determinare cantitativă și calitativă a producției zootehnice, în perioada care urmează pînă în 1990 asupra cărora vom reveni.

dr. ing. Stelian DINESCU
director în Ministerul Agriculturii
și Industriei Alimentare

IDEOLOGIE — POLITICĂ — EDUCAȚIE

(Urmare din pag. 4)

În abordarea unor probleme de creație în condițiile actuale este necesar, pe de o parte, colaborarea dintre cercetători și oamenii muncii fizice, unii întărind latura nemijlocit practică, iar alții precizia științifică iar, pe de altă parte, în cadrul muncilor fizice și intelectuale trebuie să se întîlnească aspectele superioare ale acestor munci legate de creativitate.

Gradul de pătrundere al științei în conștiința maselor de oameni ai muncii fizice și intelectuale și în rezultatele muncii lor, reprezintă un factor de prim ordin în creșterea intensității activităților creatoare. Creșterea rolului științei și tehnicii în societate, transformarea științei în forța de producție cea mai revoluționară a societății asigură afirmarea capacității creatoare a omului, mai ales prin preluarea de către automate a laturilor stereotipe ale muncii.

Mișcarea inovatorilor ca una din principalele căi prin care reprezentanții muncii fizice și intelectuale participă direct la aplicarea științei în producție, la stimularea științei însăși, contribuie într-o măsură hotărîtoare la înțelegerea de către oamenii muncii fizice, a mecanismului teorie-practică, la mărirea capacității folosirii unor metode complexe cu scopul formării la aceștia a unei gîndiri globale, adică un mod de a judeca eficient. „Gîndirea modernă — arată Mircea Malița — este un cuptor bun care arde tot combustibilul transformîndu-l în calorii“.

În procesul aplicării cunoștințelor științifice în domeniul tehnicii, lucrătorii nemijlocit fizici intervin cu modalități noi de realizare a aparatelor sau agregatelor înscriindu-se pe linia creativității.

Desigur, țările dezvoltate din punct de vedere economic cum sînt U.R.S.S., R.F.G., S.U.A., Japonia dețin cel mai mare număr de brevete de invenții. De asemenea, sînt alocate sume din buget pentru cercetări științifice în proporție de 3—5% din totalul produsului național brut.

Țara noastră se situează în jurul valorii medii în ceea ce privește numărul de invenții, el reprezentînd 18,66 invenții la 100 000 de locuitori. În condițiile de țară socialistă în curs de dezvoltare mișcarea inovatorilor, mai ales în acele ramuri ale economiei care au o importanță deosebită pentru progresul tehnic, reprezintă unul din factorii de bază pentru realizarea dezideratului de a înlătura decalajul care există între țara noastră și țările dezvoltate din punct de vedere economic.

C) **Gradul de profunzime și folosire a cunoștințelor de cultură generală, reprezintă factori esențiali ai dezvoltării funcțiilor creatoare ale muncii.**

Procesul de apropiere între munca fizică și intelectuală pe tărîmul culturii vizează, pe de o parte, ridicarea generală a nivelului de cultură și pe de altă parte „intelectualizarea“ în acest domeniu a maselor de oameni ai muncii fizice.

Desprindem următorii factori ai transformării actelor de cunoastere în acte de valorizare, de creație :

1) Însușirea unei informații continue și dinamice care să faciliteze structurarea într-o manieră sintetic-operantă a cunoștințelor dobîndite pe diferite căi. În această situație fiecare grup socio-profesional își organizează propria experiență de cunoaștere și, în raport cu specificul muncii ;

2) Realizarea unui spor de cunoaștere prin surprinderea a ceea ce este nou în procesul activității de muncă, lucru posibil prin sinteza dintre informația rezultată din experiență (empirică) și cea rezultată din prelucrarea informației despre esența procesului muncii. Este vorba, așadar, despre realizarea în permanență a unei unități logice între structura obiectului și a subiectului ;

3) Cunoștințele și deprinderile trebuie privite în strînsă legătură cu posibilitatea computerizării sarcinilor stereotipe ale activității de creație, de faptul că mașina este în stare să efectueze legături variate deschizînd omului un vast și nou cîmp pentru activitatea sa creatoare ;

4) Imprimarea unui caracter de sistem cunoștințelor dobîndite în vederea unei mai mari puteri de discernămînt pentru stabilirea deosebirilor dintre esențial și neesențial, adevăr și eroare. Formarea unei gîndiri sistemice se realizează acolo unde cunoștințele sînt călăuzite de concepția despre lume — materialismul dialectic și istoric, care oferă bazele teoretice pentru unificarea dinamică a cunoștințelor și convingerilor, a științei și ideologiei ;

5) Cultura generală realizează o sinteză organică a nivelului de cultură profesională și extraprofesională a cunoașterii. Dacă cunoștințele de cultură generală măresc capacitatea de realizare a unor legături creatoare, cunoștințele și deprinderile profesionale măresc gradul de precizie în activitatea de cunoaștere ;

6) Cultura generală în condițiile civilizației socialiste presupune o sinteză a teoriei și practicii în scopul măririi capacității sale prospective. Munca fizică fiind mult mai legată de practică, iar munca intelectuală de teorie și de practică (în funcție de diferitele genuri ale sale) aspectele creativității sînt, pe de o parte, mai pregnante la confluența teoriei și a practicii în colectivele de muncă productivă, iar pe de altă parte, acolo unde tehnicizarea activităților de muncă este mai accentuată facilitînd și dinamizînd actul cugetării omului.

Numai inseparabilitatea dintre muncă și creație, dintre munca fizică și intelectuală asigură formarea unor oameni cu un larg orizont spiritual, promotori a celor mai avansate idei ale epocii contemporane, capabili să domine și să dirijeze conștient viața socială în direcția prosperității neîncetate a civilizației noastre socialiste.

TEHNOEXPO '75 şi-a închis porţile

PRIMA EDIŢIE, PRIMELE SUCCESE

MANIFESTARE aflată, in acest an, la prima sa ediţie, Expoziţia tehnică internaţională „TEHNOEXPO" '75 şi-a inchis, in urmă doar cu citeva zile, porţile. Timp de zece zile, complexul expoziţional de la Piaţa Scinteii a cunoscut agitaţia caracteristică acestui gen de manifestări, afluxul continuu de vizitatori. Interesul trezit de această nouă expoziţie internaţională a fost, deopotrivă, atît pentru specialiştii şi oamenii de afaceri, cît şi pentru marele public.

Obiectivele expoziţiei — prezentarea ofertei de specialitate şi inlesnirea contactelor intre părţile interesate, in vederea stabilirii de afaceri — au corespuns, intru totul, dorinţei tuturor participanţilor, acest inceput marcind o reuşită a lui „TEHNOEXPO".

Ing. **Cicerone GORUNESCU**, secretar general in Camera de comerţ şi industrie a R.S. România, a avut amabilitatea să ne ofere citeva informaţii in legătură cu rezultatele acestei manifestări.

R. — **Mai intii, desigur, citeva impresii in legătură cu desfăşurarea lui „TEHNOEXPO" '75.**

C.G. — Deşi aflată la inceput de drum, seria de expoziţii „TEHNOEXPO" şi-a inceput bine activitatea şi in condiţii de eficienţă pe care le putem aprecia, de asemenea, ca bune. Am in vedere, mai intii, faptul că s-a bucurat de un interes deosebit in rindul diferitelor firme europene, la această sesiune participind, după cum se ştie, mai bine de 350 de firme din 21 de ţări. Mă gindesc, apoi, la faptul că, — pe lingă efectul propagandistic şi publicitar, care nu poate fi, nici pe departe, contestat sau ignorat — expoziţia a prilejuit fructuoase contacte intre specialiştii şi oamenii de afaceri prezenţi, atît români cit şi străini. Intilnirile lor s-au finalizat sau sint in curs de finalizare, in contracte de vinzare-cumpărare şi perspective de cooperare.

Pot spune, de asemenea, că „TEHNOEXPO" '75 a reprezentat, totodată, un succes remarcabil pe linia creării condiţiilor celor mai favorabile pentru transferul de tehnologie de virf, din lume. In toată perioada expoziţiei, numeroase firme participante au ţinut simpozioane şi conferinţe tehnice, pe teme de strictă specialitate.

- Ţări participante : **21 (inclusiv ţara gazdă) din care — 14 in pavilion oficial ;**
- Expozanţi : **peste 350 firme străine ;**
- Suprafaţă totală de expunere : **circa 30 000 m², din care — 7 300 m² pentru pavilioanele româneşti ;**
- Expozanţi români : **9 intreprinderi pentru comerţ exterior, reprezentind peste 100 de intreprinderi producătoare, din intreaga ţară ;**
- **Peste 300 de tipuri de maşini şi echipamente expuse in standurile româneşti ;**
- Contracte **de export şi import, in sumă de sute de milioane de lei valută, incheiate de către firmele româneşti ;**
- Contacte utile **intre specialiştii şi oameni de afaceri ;**
- Vizitatori: **in 10 zile — circa 90 000, dintre care, 25 000 — specialişti.**

R. — **Cu ce rezultate s-au incheiat negocierile intreprinderilor noastre de specialitate ?**

C.G. — Rezultatele eforturilor româneşti de promovare a exporturilor sint bune, cifrele sumelor din contractele de vinzare atingind sute de milioane de lei valută. Trebuie menţionat, in acest context, că contactele iniţiate la această expoziţie, au creat şi premisele unor noi negocieri, in perspectivă. Nu-i mai puţin adevărat şi faptul că, in acest context, firmele româneşti expozante au stabilit contacte şi relaţii de afaceri şi cu reprezentanţi de firme care nu au avut o prezenţă de stand la „TEHNOEXPO" '75, dar care s-au deplasat expres, cu această ocazie, in vederea stabilirii de relaţii de acest fel — am in vedere, de pildă, firme din Statele Unite şi Filipine, Ghana, Norvegia ş.a.

Dintre intreprinderile româneşti expozante, menţionez — cu titlu de reuşită deosebită — „Universal tractor", „Uzinexportimport", „Auto Dacia" şi „Maşinexportimport".

R. — **Aveţi amabilitatea, tovarăşe secretar general, să punctaţi citeva realizări mai semnificative ale exportatorilor români, cu ocazia lui „TEHNOEXPO" '75.**

C.G. — In acest context, reţin contractele de vinzare, in U.R.S.S. şi Ungaria, a diverse tipuri de semănători pneumatice şi, in R.D.G., Brazilia, Olanda ş.a. de tractoare — exporturi finalizate prin „Universaltractor". Prin „Uzinexportimport" au fost vindute, in RDG, numeroase compresoare — accesoriile aferente — şi o instalaţie pentru răcirea laptelui etc. De un succes binemeritat continuă să se bucure autoturismele de teren „ARO" 240 care, la această expoziţie, au fost exportate şi in Marea Britanie, ţară bine cunoscută ca mare producătoare de astfel de produse, in lume. Firma exportatoare este „Auto Dacia", care a mai vindut, printre altele, şi remorci agricole şi basculante in Ungaria ca şi in alte ţări. „Maşinexportimport" a vindut, in RFG, şi RDG maşini pentru prelucrarea lemnului ş.a. Lista poate continua, fără indoială.

R. — **Firmele străine au găsit, buni parteneri in România. Prin ce puteţi exemplifica importurile româneşti, efectuate de TEHNOEXPO '75 ?**

C.G. Mai intii, prin achiziţiile efectuate de „Universal Tractor", de diverse maşini agricole (din URSS), servodirecţii (din RDG), maşini pentru stivuit şi incărcat sfecla de zahăr (din URSS), seturile de piese pentru schimb, pentru maşinile pentru recoltat in (din CSR). Apoi — importurile din URSS, efectuate de „Mecanoexportimport", de autogredere, autoscrepere şi rulouri compresoare. Ţara noastră a achiziţionat, prin „Uzinexportimport", echipamente de profil pentru arbori cotiţi şi accesorii, pentru compresoare (din RDG), aparataj naval (din Polonia), maşini-unelte (din Ungaria). Din SUA, am cumpărat o linie pentru imbuteliat băuturile răcoritoare.

Achiziţii insemnate au făcut, de asemenea, „Tehnoexportimport" şi „Romagrimex", de aparataj pentru laborator, din mai multe ţări.

R. **Spuneaţi că pe lingă contractele incheiate au avut loc şi o serie de contacte utile, cu perspective de finalizare. Vă rog să exemplificaţi.**

C.G. Aceste contacte reprezintă excelente premise pentru contracte viitoare. Din rindul firmelor cu care intreprinderile româneşti pentru comerţ exterior au avut contacte de afaceri cu perspective bune pentru contracte viitoare am să mă rezum a face o referinţă la cele din Filipine, RDG, CSR, Anglia, Austria, Bulgaria, Ungaria, Grecia, Suedia, SUA ş.a.

George HAŞEGANU

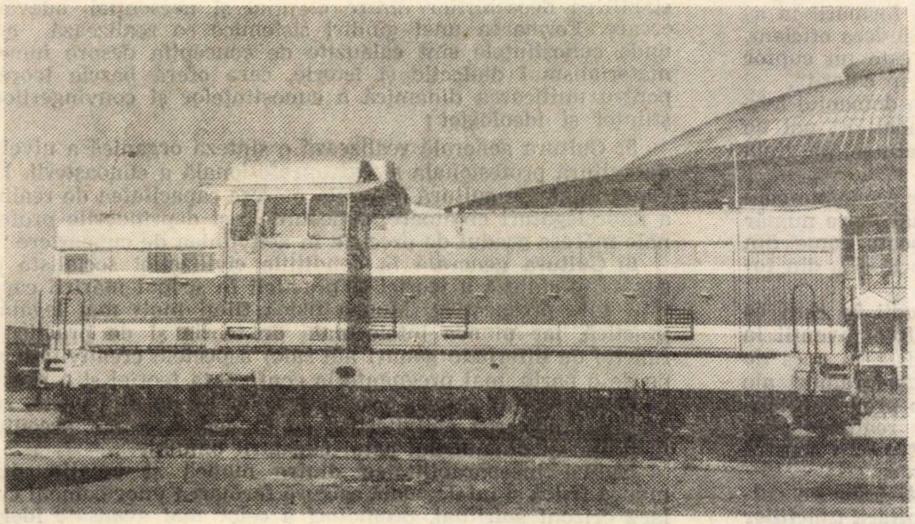

Locomotiva diesel-electrică de 1250 C.P. — prezentată de „Mecanoexportimport" la prima ediţie „Tehnoexpo", Producător : Uzinele „23 August" — Bucureşti

DEZBATERE „R. E.“: Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice — Cum îl concepem? Cum îl realizăm?

PROCESUL DE DEZVOLTARE A INFORMATICII ROMÂNEŞTI (I)

— retrospectivă și perspectivă —

ŞTIINȚA CIBERNETICII ECONOMICE și-a găsit în economia planificată un vast domeniu de aplicare în corelarea optimă a componentelor mecanismului economic, în perfecționarea conducerii.

Intervenția revoluționară a calculatorului electronic pe traiectoria informație-decizie, care permite controlul și reglarea în timp real a celor mai complexe sisteme de producție sau gestiune, explică atenția acordată introducerii informaticii în activitatea economică, în cercetarea științifică, în învățămînt.

Poate este momentul să reamintim cititorilor noștri că procesul introducerii sistemelor de prelucrare automată a datelor în economia națională constituie obiectul unor hotărîri ale conducerii superioare de partid și de stat, acestui scop fiindu-i alocate importante fonduri pentru dotarea cu echipamente și proiectarea de sisteme. Pentru a oglindi modul în care este transpus în viață programul național de introducere a informaticii în economie, Revista economică în colaborare cu Institutul central pentru conducere și informatică (I.C.I.) a organizat o masă rotundă pe tema „Procesul de dezvoltare a informaticii românești — privire retrospectivă și perspectivă“ *cu participarea unor specialiști din centre de calcul teritoriale și departamentale, din oficii și centre de calcul din interprinderi.*

Lucrările dezbaterii s-au desfășurat sub conducerea dr. ing. Ion Românu, director general al I.C.I.

Ion ROMÂNU:

— Cred că sînt în asentimentul dv. dacă, de la bun început, aduc mulțumiri „Revistei economice“ pentru inițiativa lăudabilă de a găzdui în coloanele sale dezbaterea în legătură cu procesul de dezvoltare a informaticii românești. În urma acestei dezbateri va avea de cîștigat în primul rînd, informatica noastră pentru că în acest mod opinia publică și specialiștii vor lua cunoștință de cele mai arzătoare probleme care frămîntă dezvoltarea informaticii la noi în țară, de principalele jaloane ale dezvoltării informaticii, de modul în care informatica noastră se încadrează în dezvoltarea informaticii în lume. De asemenea, va lua cunoștință de traiectoria dezvoltării ei în perspectivă.

În cele ce urmează mă voi referi la cîteva aspecte importante cu scopul de a crea un suport discuțiilor care vor urma și de a da o orientare acestora.

Doresc să mă opresc, în primul rînd, asupra realizărilor obținute pînă în prezent de informatica românească. După cum este cunoscut, in țara noastră, ca și în țările vecine, au existat de multă vreme preocupări pentru organizarea activității de conducere bazată pe prelucrarea automată a datelor ; cu deosebire lucrul acesta s-a manifestat în ultimii 5 ani. Momentul care a marcat o cotitură în acest domeniu îl constituie elaborarea **„Programului privind perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980“**, program aprobat de C.C. al P.C.R. Într-un interval scurt de timp România și-a dezvoltat o industrie a tehnicii de calcul. **Putem vorbi astăzi despre o industrie autohtonă de tehnică de calcul,** reprezentată printr-o mare întreprindere care produce calculatoare din generația a III-a, o întreprindere care produce memorii de calculatoare, o întreprindere care produce mașini electronice de calcul, un institut care proiectează tehnică de calcul, precum și un institut central care elaborează programe de aplicație pentru aceste calculatoare. Fabricăm calculatoare de capacitate medie și mică, echipamente periferice și de teleprelucrare, mașini electromecanice de calculat, mașini electronice de birou.

Astăzi în România s-a dezvoltat un întreg sistem de utilizatori ai tehnicii de calcul : 90 centre de calcul, dintre care 20 subordonate institutului nostru (centrele de calcul teritoriale) și celelalte 70 în subordinea ministerelor, centralelor industriale, marilor întreprinderi, institutelor de învățămînt. Se poate vorbi, așadar, de începutul existenței unei rețele de centre de calcul și de utilizatori ai tehnicii de calcul.

Profilul informaticii românești s-a conturat în acești 5 ani. Informatica reprezintă un atribut și o materializare a structurilor economice moderne, este acceptată de societatea noastră, este reclamată de societate. Orice proces de conducere bine organizat o cere. Ea aduce contribuții efective, directe, la realizarea proceselor economice în stadii superioare.

Ion ROMÂNU — director general, I.C.I.; **Hercule MÂNESCU** — director general, Centrul de organizare și cibernetică în construcții, C.O.C.C. ; **Iosif SÂNDULESCU** — director; Direcția tehnică de calcul al I.C.I. ; **Petre VASILESCU** — director, Direcția cercetare a I.C.I. ; **Nicolae COSTAKE** — director, Centrul de calcul al D.C.S.; **Ion MIHĂESCU** — director, Centrul teritorial de calcul electronic al I.C.I. (C.T.C.E.) — Timișoara ; **Ion N. ZAHARIA**, — director, Centrul de calcul al Centralei Industriei Confecțiilor ; **Andrian DAMACHI** — director, Centrul de calcul I.C.I. ; **Dumitru DIMA** — director tehnic. (C.O.C.C.) ; **Radu ZAMFIRESCU** — director tehnic, Centrul de calcul al D.C.S. ; **Nicolae TUTOȘ** — director tehnic, C.O.C.C. ; **Adrian DAVIDOVICIU** — șef laborator, I.C.I. ; **Marius GURAN** — șef laborator, I.C.I. ; **Constantin ROTARU** — șef oficiu calcul, Intreprinderea de pompe-București ; **Cornelia ROTARU** — șef atelier programare, Centrul de calcul al Centralei Industriei Confecțiilor ; **Alexandru CICORTAȘ** — programator, (C.T.C.E.) — Timișoara ; **Florin FILIP** — cercetător, I.C.I. ; **Ion DUMITRAȘCU** — cercetător, I.C.I. ; **Dan GRUIȚĂ** — analist, C.T.C.E. — Cluj ; **Cornel ȚĂRANU** — analist. C.T.C.E. — Cluj ;
Din partea „Revistei economice" la dezbatere a participat **Ioan Georgescu.**

Prin centrele de calcul existente beneficiază de sprijinul informaticii un număr de peste 800 unități, din care peste 700 sînt întreprinderi industriale ceea ce definește eficiența, necesitatea informaticii românești. Fără să mai vorbesc de mica și media mecanizare existentă în fiecare unitate economică sau cu caracter social.

Care este perspectiva pentru cincinalul următor ? Pentru perioada 1976—1980 statul nostru a pus la dispoziția informaticii românești fonduri de investiții care reprezintă de 3 ori mai mult decît fondurile de care am beneficiat în cincinalul prezent. Orientările de bază privind dezvoltarea informaticii românești sînt cuprinse într-un program pentru perioada 1976—1980 care se încadrează în programul aprobat de C.C. al P.C.R. în 1972 și detaliază perioada 1976—1980, constituind un tot unitar, alături de cincinalul care se încheie acum. Programul face parte integrantă din planul de stat fiind unul din programele specializate, anexă la planul de stat.

Orientările de bază propuse în acest program vizează utilizarea unor fonduri însemnate puse de stat la dispoziția noastră pentru **continuarea și accelerarea procesului de dotare cu tehnică de calcul a unităților din economia românească.**

La definirea proiecțiilor privind dezvoltarea informaticii românești în perioada 1976—1980 s-a ținut seama de tendințele de polarizare care se manifestă pe plan mondial în domeniul tehnicii electronice de calcul — pe de o parte fabricarea de calculatoare puternice, avînd capacități mari de calcul, iar pe de altă parte, fabricarea de minicalculatoare, utilizate atît individual, cît și interconectate în rețele de calcul. În acest scop, Programul prevede **sporirea capacității calculatoarelor care se vor fabrica în România** și trecerea la fabricarea de minicalculatoare. Programul impresionează nu numai prin numărul sporit de calculatoare care vor fi livrate informaticii noastre, dar prin faptul că fiecare capacitate a calculatoarelor ce vor fi livrate va fi mai mare, în raport cu situația din cincinalul actual.

De exemplu: Dacă în acest cincinal calculatoarele Felix C—256, pe care le-am primit au avut în realitate capacitatea memoriei interne de 128 kilo-octeți (ko), și la început chiar de 64 ko, în cincinalul care urmează calculatoarele Felix C—256 vor avea capacitatea efectivă de 256 ko, cu cîteva excepții (2 sau 3 calculatoare de 192 ko). În plus, se va trece la livrarea de noi calculatoare românești — Felix C—512 de generația a III-a cu capacitatea memoriei interne de 512 ko. Mai mult decît atît, țara noastră studiază modalitățile pentru trecerea la producția unei noi generații de calculatoare (generația trei și jumătate), și la capacități de 1024 ko și peste. Iată deci imaginea polarizării producției spre calculatoarele de capacitate mare. Se va trece, de asemenea, la **diversificarea producției de minicalculatoare.** Într-o primă etapă, 1976—1978, vom continua să fabricăm calculatorul de capacitate mică Felix C—32 în două variante : 32—U (universal), și 32—P (de proces). Începînd din 1978 și continuînd în ceilalți ani, țara noastră va trece la producția minicalculatoarelor propriu-zise, performante, care nu necesită climatizare. Treptat, producția calculatoarelor Felix—32 va fi înlocuită cu producția de minicalculatoare.

O altă caracteristică de bază a programului pentru cincinalul următor o constituie **extinderea procedeelor de teleinformatică.**

Fiecare centru de calcul (central, departamental, teritorial) va fi legat cu un anumit număr de întreprinderi prin mijloace de teleprelucrare a datelor. În întreprindere se implementează un post terminal „inteligent“ format din următoarele echipamente : un minicalculator, o consolă (mașină electrică de scris), cîteva terminale cu afișaj pe tub catodic (ecran de televizor) o imprimantă lentă, un cititor de cartele. Legăturile între postul terminal și centrul de calcul vor fi efectuate pe liniile telefonice obișnuite.

Pînă la producția minicalculatoarelor, care, condiționează amplasarea posturilor terminale „inteligente“, este necesar să utilizăm și legături teleinformatice mai simple. De exemplu, sistemul telex poate transmite datele înregistrate pe benzi perforate, de la întreprinderi la centrele de calcul. Banda perforată de 5 canale este realizată în cadrul întreprinderii sau chiar la locul de producție (în secție, atelier etc.) ; de aici, banda este transmisă prin telex la Centrul de calcul, care poate fi situat chiar într-o altă localitate, unde poate fi citită direct de calculatoarele Felix C—256. O asemenea aplicație s-a realizat la CTCE—Sibiu. Aici urmărirea producției și calcularea capacității disponibile pentru Centrala industrială de gaz metan se realizează la Centrul de calcul pe acest sistem telex. Este recomandabil ca pînă la apariția minicalculatoarelor, să facem nu numai experimentări, ci să extindem acest sistem de teletransmisie a datelor.

Dacă pînă acum am avut de a face cu centre de calcul discrete, izolate, fără nici o legătură fizică între ele, în cincinalul care urmează este necesar să ne gîndim la trecerea la interconectarea centrelor de calcul. Pentru aceasta trebuie rezolvate probleme atît de construcții de echipamente, cît și în ce privește elaborarea programelor. În cadrul institutului nostru, avem în vedere ca, în această perioadă, un număr de 5 centre teritoriale de calcul să fie legate la Centrul de calcul al ICI din București. De asemenea la fiecare centru teritorial de calcul urmează să fie conectate 5 posturi terminale „inteligente“ în 5 întreprinderi din zona respectivă.

Spre sfîrșitul cincinalului vor începe să funcționeze, în țara noastră elementele definitorii ale sistemului național informatic, pe baza căruia va funcționa viitorul sistem național informațional pentru conducere (SNIC). Traducerea în viață a acestor deziderate implică efectuarea unei munci intense pentru elaborarea programelor. Noi toți care sîntem aici avem datoria să depunem toate eforturile pentru elaborarea unor programe mult mai eficiente decît cele de pînă acum.

În general, în informatica românească există următoarele orientări : **se vor elabora programe și pachete de programe cu precădere pentru planificarea tehnico-economică ; pentru pregătirea fabricației ; pentru programarea și lansarea producției; pentru aprovizionarea tehnico-materială ; pentru calculul tehnico-științific ; pentru activitatea financiar-contabilă.** Aceste 6 categorii de aplicații definesc un sistem informatic complex. În cincinalul următor vor exista aproximativ 100 de întreprinderi care exploatează astfel de sisteme complexe.

O altă problemă pe care doresc să o menționez în legătură cu perspectiva este **pregătirea cadrelor.** Faptul că informatica va căpăta o asemenea dezvoltare pune în fața noastră mari sarcini în legătură cu pregătirea cadrelor. Dacă în acest cincinal au fost formate aproximativ 20 000 cadre de informaticieni cu studii medii și superioare, în cincinalul care urmează numărul cadrelor pregătite prin licee de specialitate, învățămîntul superior, cursuri postliceale, postuniversitare va depăși 30 000.

Și o ultimă problemă : **perspectiva de după 1980.** Este hazardat ca, într-un domeniu extrem de dinamic, cum este cel al informaticii, să prevezi ce se va întîmpla după 1980. Am convingerea că se vor obține și la noi mari progrese în ceea ce privește introducerea directă a datelor. Această operațiune necesită în prezent un mare consum de forță de muncă în centrele de calcul. În afara echipamentelor cunoscute (perforare pe cartele și benzi de hîrtie sau imprimare pe benzi magnetice) se vor realiza și alte mijloace pentru introducerea datelor : citirea directă a documentelor sau alte asemenea sisteme.

Informatica este domeniul în care se produc mereu inovații. Cred că se vor obține progrese însemnate în elaborarea automată a programelor. După cum este cunoscut, activitatea de elaborare a programelor este în prezent foarte laborioasă; trecerea la elaborarea automată a programelor ar conduce, prin urmare, la însemnate economii de forță de muncă de înaltă calificare.

Sînt convins, că, în perspectivă, se vor găsi soluții pentru problemele de compatibilizare a diferitelor tipuri de calculatoare electronice. Vor avea loc mari progrese în ceea ce privește teleinformatica, prin utilizarea în comunicații la distanță a radioreleelor, a razelor laser etc.

În perioada de după 1980 informatica va pătrunde nu numai în industrie unde va fi generalizată, ci și în medicină, în procesul educațional, în dirijarea circulației orășenești, în proiectarea construcțiilor etc. În acea perioadă vom găsi în țara noastră sistemul național informatic generalizat, pe ramuri și teritorial. Rețeaua națională de calcul va deveni o reală forță națională.

Nicolae COSTAKE:

— Consider că programul propus pentru anii 1976—1980 oferă o orientare foarte clară, care poate genera un cadru adecvat dezvoltării informaticii în țara noastră. Depinde de noi modul in care vom sti să valorificăm acest cadru pentru optimizarea rezultatelor. Mă voi referi în continuare la două direcții de acțiune în acest sens : utilizarea cît mai eficientă a resurselor și orientarea către sisteme în timp real.

Utilizarea cît mai eficientă a resurselor materiale și umane necesită atît soluții organizatorice cît și tehnice. Evident, se impune o continuă perfectionare a coordonării, specializării și colaborării tuturor unitătilor care concură la realizarea programului de dezvoltare a informaticii, pentru a rezolva probleme ca : **reducerea importului de completare la fabricație, prin concentrarea producției pe tipurile de echipamente și/sau subansamble care au cele mai bune condiții de realizare prin efort propriu ; reducerea efortului de proiectare și implementare prin dezvoltarea de sisteme de programe modulare — tip, verificate în exploatare ; promovarea progresului tehnic în informatică.** De asemenea, mi se pare din ce în ce mai urgentă proiectarea sistemului național de informatică, bazat pe un corect echilibru dinamic dintre prelucrarea informației centralizată, cu ajutorul calculatoarelor de mare capacitate și prelucrarea descentralizată cu ajutorul calculatoarelor de capacitate mică, în cadrul unei rețele de prelucrare, cu o concepție precisă privind organizarea datelor în fișiere și baze de date și a regulilor de acces la aceste date. Cu alte cuvinte, preconizarea soluției de ansamblu, care să asigure un potential tehnologic cît mai ridicat, în condițiile unui efort minim pe ansamblul economiei naționale (și nu la nivelul fiecărei unități în parte).

Mi se pare absolut esențial în acest sens a porni de la premisa că dezvoltarea informaticii, ca instrument al organizării și conducerii societății socialiste, nu este numai o problemă de dotare, de asigurare materială, ci mai ales o problemă de proiectare și realizare a unor sisteme aplicative la toate nivelurile, inclusiv a sistemului național informatic. Dacă pînă în prezent a mai fost posibilă dezvoltarea oarecum independentă a diferitelor tipuri de sisteme informaționale și informatice, în viitorul apropiat, acesta va deveni din ce în ce mai evident neeconomic și mai greoi din punct de vedere tehnic. De exemplu, sistemele de conducere la nivelul unităților vor trebui conectate cu sistemele de conducere la nivelul ramurilor și cu cele funcționale ; între diferitele sisteme vor trebui să existe posibilități de schimb de informație.

Dacă nu putem descrie în prezent sistemul informațional național, trebuie cel puțin să asigurăm compatibilitatea dintre diferitele sisteme. Aceasta înseamnă : definirea necesarului de informație pe diferitele niveluri organizatorice, un sistem unitar de indicatori, un sistem unitar de clasificări și nomenclatoare etc. Cu alte cuvinte nu putem rupe problemele așa-numite „de conducere“ de cele considerate „de sistem informațional“ sau „de sistem informatic“ sau cele „de dotare cu tehnică de calcul“ de cele de „dezvoltare a fabricației“.

Consider că a devenit în prezent stringentă necesitatea să acționăm mult mai mult pentru realizarea unității de concepție a realizării sistemelor informatice din diferite ramuri, care este mai greu de realizat și poate mai importantă decît cea a unității de dotare (care ridică și ea, bineînțeles, probleme de compatibilitate și portabilitate, soluționabile tehnic).

O altă problemă asupra căreia doresc să mă opresc este **prelucrarea datelor în timp real.** Orientarea amintită de tov. I. Românu, spre sisteme de teleprelucrare, în special în timp real, mi se pare de o covîrșitoare importanță, întrucît reprezintă nu numai cea mai eficientă metodă de utilizare a tehnicii electronice de calcul contemporane, ci și cel mai direct mod de legătură dintre om și calculator, de natură să elimine în procesul de exploatare a sistemului orice intermediar între utilizatorul final și calculator, cu economia corespunzătoare la forța de muncă.

În centrul de calcul în care lucrez, introducerea sistemelor de teleprelucare cu posibilități de timp real a permis creșterea considerabilă a performanțelor din punctul de vedere al exactității și vitezei și abordarea de noi domenii cum sînt interogarea bazelor de date și utilizarea conversațională a modelelor dinamice. Sînt însă convins că și la nivelul conducerii întreprinderilor efectele vor fi foarte importante. Dar aceasta implică un mare efort de proiectare și implemetare în direcția: definirii bazelor de date pe baza unor structuri de date corespunzătoare ; elaborării unor sisteme de programe puternice, inclusiv pentru gestiunea bazelor de date și a teletransmisiei datelor ș.a.m.d.

Orientarea pe sisteme de teleprelucrare în timp real corespunde tendinței progresului tehnic și după cum se știe, menținerea permanentă cît mai aproape posibil de nivelul tehnic cel mai ridicat, constituie în fond, soluția cea mai economică. Realizarea ei implică însă pe lîngă calculatoare adecvate, cu memorii interne mari, cu memorie virtuală sau cel puțin cu multiprogramare (în acest sens cosider de asemenea foarte corectă prevederea pentru viitor de configurații mai puternice), **rezolvarea problemei liniilor de telecomunicații.** Mă refer la necesitatea ca, împreună cu ministerul de resort, să se pună bazele viitorului serviciu de teletransmitere a datelor, inclusiv pe linii de viteză medie, cu tarife adecvate dezvoltării teleinformaticii.

Un alt domeniu în care se vor ridica probleme este cel al **legislației în domeniul evidenței**, aceasta fiind bazată implicit pe prelucrarea manuală și semnături, concepție care va intra în contradicție cu sistemele în timp real (în activitatea centrului în care lucrez a existat un caz în care implementarea unui sistem evoluat s-a lovit la un moment dat de problema „dar cine semnează ce scoate calculatorul" ?). O altă problemă este cea a reglementării condiților de acces la fișierele de date. Vor trebui studiate asemenea aspecte pentru a prevedea, din timp, posibilitățile legale de rezolvare.

Din cele de mai sus nu trebuie trasă concluzia că susțin necesitatea abandonării prelucrării „convenționale" a datelor (tip „lot"). Am dorit numai să accentuez importanța a ceea ce cred că reprezintă viitorul ; iar viitorul trebuie să înceapă întotdeauna astăzi...

Ion MIHĂESCU :

— Preocuparea majorității informaticienilor se îndreaptă în mod justificat spre utilizarea eficientă a sistemelor de calcul. După părerea mea ea este condiționată de cel puțin trei factori : **alegerea problemelor de rezolvat de către utilizatori, cu sprijinul centrelor de calcul, modul de utilizare a hardware-ului și calitatea software-ului.**

În țara noastră direcțiile pe care le urmăresc utilizatorii de tehnică de calcul sînt cu prioritate îndreptate înspre problemele producției. Nu mă voi referi la aceste direcții, deoarece există deja gruparea lor pe subsisteme bine definite în cadrul unui sistem informatic, așa cum au fost amintite aici de tov. I. Românu. Una din realizările, obținute în țara noastră o consider și această grupare în subsisteme și aplicații.

Cel de al doilea aspect, eficiența utilizării tehnicii de calcul, se poate măsura prin gradul utilizării fiecărei componente.

Unitățile centrale ale sistemelor de calcul de tip FELIX C-256, trebuie utilizate la maximum prin dotarea cu echipamente periferice suficiente ca să se permită multiprogramarea. Aceasta impune și mărirea memoriei la 256 Ko. Utilizarea echipamentelor periferice de tipul benzi sau discuri magnetice impune ca timpul cît ele sînt în așteptare pentru schimburi de informații cu unitatea centrală să fie minim. Acest lucru se poate realiza numai prin prevederea mai multor unități de legături pentru aceste periferice.

În sfîrșit, eficiența utilizării tehnicii de calcul rezultă și din calitatea proiectelor de informatică. Este necesar să se introducă un control mai riguros al calității proiectelor, creîndu-se un sistem la nivelul economiei pentru realizarea și controlul lor. Acest sistem trebuie să urmărească cu precădere întocmirea de proiecte tipizate (pachete de programe) asigurînd o metodă logică unică de elaborare care să permită înțelegerea lor și deci utilizarea de către unitățile economice.

În ceea ce privește utilizarea tehnicii de calcul există tendința ca fiecare unitate să aibă un calculator propriu, punct de vedere justificat prin ușurința accesului la prelucrare, dar care în nici un caz nu se justifică din punctul de vedere al utilizării eficiente a întregii capacități de calcul a sistemului. Unitățile centrale nu sînt utilizate nici în proporție de 50%, iar perifericele (benzile și discurile magnetice în special) nici 20% pe ansambul unei unități.

Soluția care s-a adoptat a fost o soluție mixtă, centre de calcul teritoriale și centre de calcul de întreprinderi. Datele statistice demonstrează că sistemele de calcul din centrele teritoriale sînt utilizate mai aproape de capacitatea lor și deci mai eficiente la nivelul economiei. Este necesar însă a se face o ierarhizare a prelucrărilor legate de ierarhizarea sistemelor de calcul. Pentru unele prelucrări se impune ca întreprinderile să dispună de un sistem de calcul propriu adecvat (minicalculatoare, sisteme de culegere și validare a datelor etc.).

Și în ceea ce privește întocmirea proiectelor există tendința ca fiecare unitate să-și realizeze proiecte proprii, fără să țină seama de bogata experiență acumulată în centrele de calcul din București, Timișoara, Cluj-Napoca și alte orașe.

S-a constatat că una dintre activitățile importante din proiectarea în informatică o constituie efectuarea modificărilor de proiecte. Este necesar ca unitățile economice să aibă o participare mai largă în faza elaborării proiectelor, participînd activ în bucla de reacție prin sesizarea tuturor modificărilor necesare de adus proiectului.

Adrian DAVIDOVICIU :

— O problematică specială o ridică informatica industrială sau **utilizarea calculatoarelor pentru conducerea proceselor tehnologice.** Procesele tehnologice actuale se realizează în unități tehnologice de capacități unitare din ce în ce mai mari, mai complexe, care impun pe de o parte condiții severe de respectare în exploatare a parametrilor tehnologici, iar pe de altă parte menținerea parametrilor tehnologici la valori fixe predeterminate (folosind automatizarea convențională) nu mai satisface, fiind necesară asigurarea funcționării procesului într-un domeniu de optim economic. Deci interesul crescînd pentru utilizarea calculatoarelor în conducerea proceselor tehnologice rezidă în **efectele economice directe** care se pot obține : **creșterea încărcării utilajelor, creșterea calității produselor, utilizarea mai eficientă a materiilor prime și reducerea unor consumuri specifice de materii prime materiale și energie** etc.

Utilizarea calculatoarelor pentru conducerea proceselor tehnologice ridică — însă —probleme specifice, care pot fi grupate în următoarele categorii de probleme : (a) **echipament de calcul utilizabil în conducerea proceselor tehnologice**; (b) **proiectarea și realizarea aplicațiilor concrete și** (c) **asigurarea exploatării lor eficiente.**

În privința echipamentelor de calcul destinate conducerii proceselor tehnologice, conditiile specifice de lucru (necesitatea cuplării fizice la procesul condus, siguranță în funcționarea în condiții de mediu industrial, posibilitate de lucru în „timp real", modularitate functională și fizică, dialog cu operatorii tehnologici, cost redus etc.) au impus pe plan mondial utilizarea în aceste scopuri a minicalculatoarelor. În țara noastră s-a făcut un prim pas prin elaborarea variantei de calculatoare electronice de mică capacitate FELIX-32 P — destinat conducerii unor procese tehnologice.

De precizat că prin minicalculator nu se înțelege și „miniperformanțe", ci o categorie de calculatoare cu o structură specifică, relativ simplă, care constă în principiu dintr-un număr de module funcționale (diferite ca tip si/sau număr) interconectate printr-o magistrală comună de date și comenzi. Această structură particulară a minicalculatoarelor le conferă (împreună cu tehnologia avansată în care ele se realizează actulamente) o mare modularitate (deci adaptabilitate la aplicația concretă), performanțe ridicate (viteză de prelucrare, sigurnață în funcționare etc.) și un raport cost/performanță — foarte avantajos. Am insistat puțin pe această descriere a minicalculatorului deoarece denumirea de „mini" poate produce confuzii. Prognozele prevăd că în anul 1980 circa 46% din parcul de calculatoare va fi reprezentat de minicalculatoare (față de 11% cît reprezentau în anul 1970). Trecerea la producția internă de minicalculatoare, se face însă într-un ritm mult prea lent și consider că printr-o mai bună concentrare și coordonare a eforturilor în acest domeniu lucrurile pot fi accelerate. Nu trebuie să uităm că la ora actuală în economia noastră există încă un număr prea mic de calculatoare de proces, și că una din cauzele majore a acestei rămîneri în urmă este și lipsa unui echipament de calcul din producție internă. Iar pentru perioada 1976—1980 ne-am propus să realizăm peste 200 de aplicații de conducere cu calculatoare de proces, marea lor majoritate cu minicalculatoare.

Nu trebuie uitat totodată că pentru realizarea unui sistem de conducere cu calculator de proces, în afara echipamentului de calcul sînt necesare o serie de alte echipamente, dispozitive și aparate esențiale, a căror caracteristici și calități trebuie să satisfacă cerințele de ansamblu. Dintre acestea amintesc : traductoare de calitate, analizoare în flux, dispozitive de fixare a mărimilor de referință a regulatoarelor, elemente de execuție, stații-operator, stații de comutare manual-calculator etc. Și în acest domeniu industria noastră va trebui să facă un salt.

În privința proiectării și realizării aplicațiilor de conducere cu calculatoare a proceselor tehnologice, un rol determinant îl au institutele de specialitate din țara noastră, (ICI, IPA, colective de specialitate din institutele de ramură) cărora le revine sarcina elaborării documentațiilor de realizare, a programelor de bază și de aplicație.

Beneficiarii acestor aplicații au un rol hotărîtor în **realizarea aplicațiilor de conducere cu calculatoare a proceselor tehnologice** în diferitele faze de realizare și anume : asigurarea participării specialiștilor tehnologi la formularea temei, la elaborarea studiilor de oportunitate și a studiilor tehnico-economice, la stabilirea funcțiilor calculatorului de proces, a modelelor matematice a proceselor tehnologice și a algoritmilor de conducere optimală etc. Contribuția beneficiarilor este de asemenea esențială și pentru asigurarea utilizării eficiente a sistemului, a asimilării și integrării procedeului de utilizare a calculatorului în procedura de exploatare și conducere a procesului tehnologic.

Institutul nostru are preocupări de dată foarte recentă în domeniul conducerii cu calculatoare de proces, dar a reușit să acumuleze o experiență foarte valoroasă în acest domeniu cu ocazia unei prime aplicații pilot în curs de finalizare la Combinatul de celuloză și hîrtie-Suceava. Această experiență ne-a permis să ne convingem cît de importantă este alegerea corectă a procesului tehnologic, a fiabilității necesare pentru echipament, a conlucrării strînse cu tehnologii și beneficiarul. Această experiență ne-a permis să contribuim în mod esențial la orientarea producției interne de echipament de calcul spre asimilarea unui minicalculator performant, precum și introducerea pentru prima oară în Programul de dotare pe anii 1976—1980 a unui capitol special pentru calculatoare de proces.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

TEORII IDEI

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ — ORGANIC INTEGRATĂ REALIZĂRII PROGRAMULUI DIN DOMENIUL APELOR (I)

LA PLENARA COMUNĂ a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21–22 iulie a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„...Congresul al XI-lea a definit cincinalul 1976–1980 drept cincinalul dezvoltării și afirmării ample a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele economiei românești. Potențialul național de cercetare și proiectare are sarcini importante în realizarea acestui obiectiv fundamental".** Pentru cercetarea și proiectarea din domeniul apelor, această direcționare capătă semnificații excepționale, căci, după cum se evidențiază în aceeași cuvintare : **„...Comitetul Politic Executiv a hotărit elaborarea unui vast program de perspectivă privind sistematizarea pe baze moderne, într-o concepție unitară, a întregii rețele hidrografice, regularizarea tuturor cursurilor de apă, amenajarea corespunzătoare a fiecărui bazin hidrografic, realizarea de acumulări de apă, desecări și irigații care să ne permită să facem față oricăror situații... Realizarea acestui program va necesita o perioadă mai îndelungată. De aceea, Comitetul Politic Executiv a hotărît eșalonarea lui pe etape, urmînd ca cele mai importante lucrări să înceapă încă din acest an, astfel încît să putem preîntîmpina noi calamități și pagube înainte chiar de a se realiza totalitatea lucrărilor prevăzute".**

Realizarea programului complex avut în vedere implică probleme de o factură deosebită pentru practica tehnico-economică și științifică națională, la rezolvarea cărora cercetarea de specialitate din domeniul apelor este necesar să susțină un aport consistent, încadrat funcțional în ansamblul contribuțiilor pe care sînt chemate să le aducă diferitele sectoare de activitate.

I. Gospodărirea apelor ca ştiinţă particulară a acţiunii eficiente

CA GEN SPECIFIC de acțiune, particularizată esențial prin natura obiectelor asupra cărora se exercită (surse și resurse de apă, folosințe de apă și obiective inundabile), gospodărirea apelor se efectuează : a) cu anumite **mijloace** adecvate obiectelor acțiunii (lacuri de acumulare, derivații, îndiguiri, stații de pompare etc.) ; b) în **condiții** naturale (aleatorismul hidrometeorologic. poziționarea geografică etc.) și social-economice (structura folosințelor de apă și structura obiectivelor inundabile în relațiile lor cu ansamblul economiei naționale, conjunctura intereselor sociale și economice etc.) proprii fiecărui sistem de gospodărire a apelor ; c) în conformitate cu un ansamblu de **norme.**

Dintre norme, o parte reflectă specificitatea acestui gen de acțiune (unele prevederi legislative referitoare la domeniul apelor, unele indicații politice privind acest domeniu, principii privind raționalitatea acțiunilor în legătură cu apele, regulamente de exploatare ale amenajărilor de gospodărire a apelor, unele standarde, unele hotărîri juridice etc.), iar o altă parte reflectă încadrarea acțiunii de gospodărire a apelor, sub unul sau altul din aspectele ei, în categorii mai largi ale acțiunii sociale (tehnică, administrativă, economică etc.). Această încadrare consemnează aplicabilitatea în gospodărirea apelor a unor norme comune pentru un grup de domenii de activitate, sau pentru totalitatea acestora (de ex., a principiilor generale ale politicii economice a Partidului, a unora din prevederile legislației privind prețurile și tarifele, a principiilor clasificării unitare a produselor și serviciilor din economia națională ș. a.). De altfel, și examinarea mijloacelor de acțiune posibile pentru atingerea scopurilor gospodăririi apelor relevă încadrarea particularului gospodăririi apelor în generalul acțiunii sociale, permițînd evidențierea, pe lîngă mijloace tehnice specifice, ca cele amintite deja, a unor mijloace tehnice de aplicație largă în efectuarea acțiunilor din diverse domenii ale tehnicii (mijloace de automatizare, echipament informatic, energie electrică, unele substanțe chimice, utilaj terasier etc.), precum și a unora din mijloacele de acțiune administrativă și economică (reglementări autoritare ale funcționării folosințelor de apă, mecanisme bazate pe aplicarea stimulenților economico-financiari și a stimulenților morali etc.), care servesc unor acțiuni de gospodărire a apelor, atunci cînd sînt „menite să asigure în mod unitar regimul apelor cel mai corespunzător intereselor generale" (Legea apelor).

Desigur, aceasta este o viziune relativ largă asupra activităților de gospodărire a apelor, care acordă calitatea de acțiune de gospodărire a apelor în primul rînd unora din **acțiunile tehnice** prin care se operează nemijlocit asupra surselor și resurselor de apă (regularizări de albii, stocare în acumulări, transferuri de debite prin canale de derivație etc.), luate împreună cu unele acțiuni tehnice care nu se execută direct asupra surselor și resurselor de apă ca obiecte ale muncii, însă condiționează în mod esențial prima categorie de acțiuni tehnice, dar o acordă și unor **acțiuni administrative** și **economice,** care se exercită asupra agenților efectori ai acțiunilor tehnice de gospodărire a apelor, sau de utilizare a lor, pentru a determina anumite caracteristici ale acțiunilor respective, iar prin ele — situația surselor și resurselor de apă. Astfel, se răspunde la nivelul sistematizării noționale necesității practice de corelare și integrare eficientă a diferitelor forme de acțiune, care vizează toate modificarea, în conformitate cu interesele generale, a distribuției cantității și calității apei în spațiu și timp — scop general al gospodăririi apelor, **distinct** față de scopurile altor activități care se exercită și ele în strînsă legătură cu resursele de apă, ca de exemplu hidroenergetica, navigația, construcțiile hidrotehnice, îmbunătățirile funciare, gospodărirea comunală, protecția mediului etc.

Considerarea acțiunii de gospodărirea apelor ca specie a acțiunii sociale în general, permite înțelegerea prin deducție sumară a faptului că, **practica de gospodărire a apelor** constituie motivația dezvoltării unei discipline științifice a gospodăririi apelor, ca **una din științele particulare ale acțiunii eficiente,** așa cum, practica socială în general constituie motivația **praxiologiei,** ca știință a acțiunii eficiente în general.

În această perspectivă, drept sarcini de principiu ale științei gospodăririi apelor apar : cunoașterea termenilor acțiunii din domeniul apelor, elaborarea criteriilor de eficiență pentru diferitele variante de acțiune în acest domeniu, organizarea cunoștințelor respective în forme adecvate cerințelor practicii de gospodărire a apelor și contribuția activă la transformarea termenilor acțiunii în conformitate cu criteriile de eficiență adoptate. În cazul în speță, includerea integratoare a subsistemului științific și a subsistemului de conducere, alături de subsistemul execuției, într-un același sistem complex al acțiunii, poate conduce la formularea lapidară a sarcinii științei gospodăririi apelor, ca fiind : contribuția prin mijloacele științei la creșterea eficienței sistemului acțiunii din domeniul apelor. Această sarcină, ea o poate îndeplini dezvoltînd metode și tehnici de acțiune, prevăzînd evoluția fenomenelor, precizînd rezultatele posibile și preferabile ale acțiunilor, modificînd atitudinea oamenilor față de ape. Abordarea de pe poziții praxiologice în știința gospodăririi apelor se înscrie firesc în evoluția istorică a acesteia și este organic justificată de factura ei interdisciplinară, care implică, pe lîngă elemente din științele naturii (hidrologie, meteorologie, geologie, ecologie ș.a.), elemente esențiale din „științele acțiunii", care au contacte nemijlocite cu praxiologia (științe tehnice și științe administrative), precum și din alte „științe pentru care îmbinarea dintre cercetarea fundamentală și cea aplicativă reprezintă o condiție de eficiență*) (sociologia, economia, dreptul, cibernetica, teoria generală a sistemelor ș.a.). Această implicare este necesară pentru rezolvarea problemelor legate de apă, ale sistemelor deosebit de complexe, care realizează, condiționează gospodărirea apelor, sau beneficiază de rezultatele ei. De aceea, în prezentul stadiu al dezvoltării teoriei gospodăririi apelor, tratarea tinde să sistematizeze, pe lîngă aspectul tehnic, și aspectele economic, social, ecologic, organizațional și informațional, caracteristice oricărei probleme practice actuale de gospodărire și utilizare a resurselor de apă, procedînd, concomitent cu eforturile proprii de elaborare teoretică, la încorporarea în variante adecvate a unor conceptualizări și instrumente metodice din științele amintite. În această largă îmbinare interdisciplinară aflăm una din individualizările importante ale gospodăririi apelor ca știință particulară a acțiunii, care decurge din însăși natura obiectelor acțiunii de gospodărire a apelor, din implicațiile pe care existența acestor obiecte le are în întreaga realitate înconjurătoare.

Ca în oricare alt domeniu, creșterea științifică, în domeniul gospodăririi și utilizării resurselor de apă, se realizează prin „producția de știință", a cărei organizare și dezvoltare sistematică se poate asigura, în primul rînd, în cadrul formațiilor de **cercetare științifică,** prin activități de cercetare fundamentală, aplicativă și de dezvoltare, orientate consecvent asupra problemelor esențiale pentru o practică eficientă în domeniul

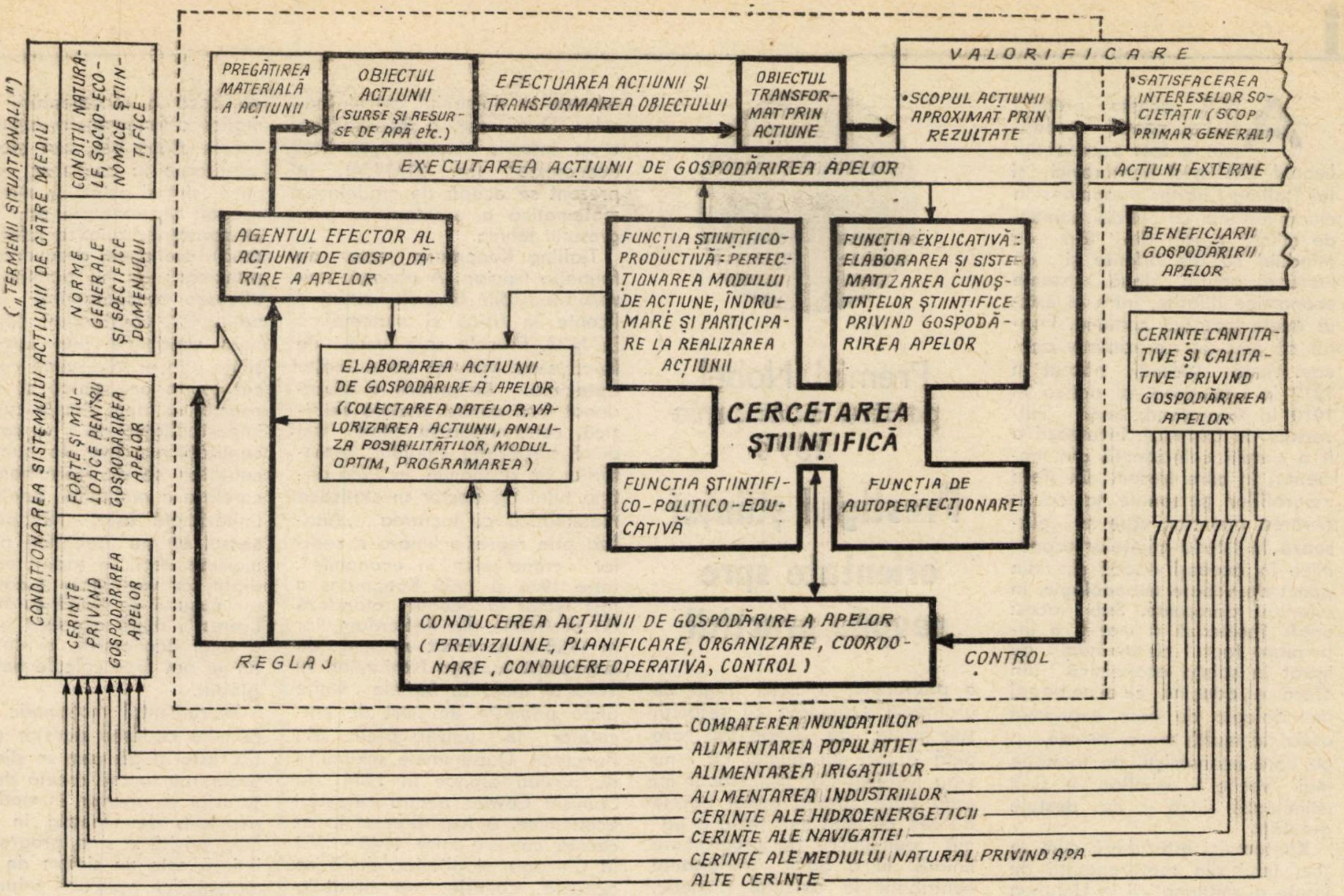
CONDIȚIONAREA SISTEMULUI ACȚIUNII DE CĂTRE MEDIU
(„TERMENII SITUAȚIONALI")
CONDIȚII NATURALE, SOCIO-ECONOMICE ȘTIINȚIFICE
NORME GENERALE ȘI SPECIFICE DOMENIULUI
FORȚE ȘI MIJLOACE PENTRU GOSPODĂRIREA APELOR
CERINȚE PRIVIND GOSPODĂRIREA APELOR
PREGĂTIREA MATERIALĂ A ACȚIUNII
OBIECTUL ACȚIUNII (SURSE ȘI RESURSE DE APĂ etc.)
EFECTUAREA ACȚIUNII ȘI TRANSFORMAREA OBIECTULUI
OBIECTUL TRANSFORMAT PRIN ACȚIUNE
VALORIFICARE
•SCOPUL ACȚIUNII APROXIMAT PRIN REZULTATE
•SATISFACEREA INTERESELOR SOCIETĂȚII (SCOP PRIMAR GENERAL)
EXECUTAREA ACȚIUNII DE GOSPODĂRIREA APELOR
ACȚIUNI EXTERNE
AGENTUL EFECTOR AL ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR
FUNCȚIA ȘTIINȚIFICO-PRODUCTIVĂ: PERFECȚIONAREA MODULUI DE ACȚIUNE, ÎNDRUMARE ȘI PARTICIPARE LA REALIZAREA ACȚIUNII
FUNCȚIA EXPLICATIVĂ: ELABORAREA ȘI SISTEMATIZAREA CUNOȘTINȚELOR ȘTIINȚIFICE PRIVIND GOSPODĂRIREA APELOR
BENEFICIARII GOSPODĂRIRII APELOR
ELABORAREA ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR (COLECTAREA DATELOR, VALORIZAREA ACȚIUNII, ANALIZA POSIBILITĂȚILOR, MODUL OPTIM, PROGRAMAREA)
CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ
CERINȚE CANTITATIVE ȘI CALITATIVE PRIVIND GOSPODĂRIREA APELOR
FUNCȚIA ȘTIINȚIFICO-POLITICO-EDUCATIVĂ
FUNCȚIA DE AUTOPERFECȚIONARE
CONDUCEREA ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR (PREVIZIUNE, PLANIFICARE, ORGANIZARE, COORDONARE, CONDUCERE OPERATIVĂ, CONTROL)
REGLAJ
CONTROL
COMBATEREA INUNDAȚIILOR
ALIMENTAREA POPULAȚIEI
ALIMENTAREA IRIGAȚIILOR
ALIMENTAREA INDUSTRIILOR
CERINȚE ALE HIDROENERGETICII
CERINȚE ALE NAVIGAȚIEI
CERINȚE ALE MEDIULUI NATURAL PRIVIND APA
ALTE CERINȚE

Fig. 1. — Funcționalitatea cercetării în sistemul acțiunii din domeniul gospodăririi apelor.

apelor. Pe această cale, cercetarea științifică devine exponenta teoriei, dar totodată și a practicii de gospodărire a apelor, tinzîndu-se spre realizarea sarcinilor științei gospodăririi apelor prin exercitarea **funcțiilor** cercetării științifice, dintre care de importanță primordială ne apar : 1°) funcția explicativă (în care înglobăm și aspectul de informare în sens larg asupra realității studiate), care condiționează esențial funcțiile cercetării ; 2°) funcția științifico-productivă, a cărei exercitare cu succes constituie principala rațiune de existență a cercetării științifice ; 3°) funcția științifico-politico-educativă, prin care cercetarea se încadrează militant în sistemul politico-ideologic și de relații sociale, pe care îl servește, încadrînd de asemenea, știința pe care o practică în istoricul sistemului științelor ; 4°) funcția de autoperfecționare, care deschide cercetarea către progresul metodologic, alimentînd-o cu inovație metodică proprie și cu import de metodologie, în condițiile analizei comparate permanente a diferitelor posibilități de dezvoltare a funcțiilor sale. Numai prin exercitarea creatoare și susținută a tuturor acestor funcții, cercetarea poate ocupa un loc necesar între conducerea și acțiunea practică de gospodărire a apelor **(fig. 1),** concretizînd realizarea sarcinilor științei în acest domeniu prin contribuții eficiente la elaborarea acțiunilor de gospodărire a apelor, la efectuarea acestora și, de asemenea, la organizarea proceselor de conducere și cercetare din domeniu, a interacțiunii dintre conducere, practică și cercetare, precum și a interacțiunii dintre sistemul conducere-cercetare-practică din domeniul apelor și alte sisteme.

Mijlocul esențial prin care cercetarea științifică își exercită funcțiile este schimbul de informație cu subsistemul de conducere, cu subsistemul operativ și cu mediul înconjurător al sistemului acțiunii, schimb în cadrul căruia subsistemul cercetării primește input-uri de informații de diverse categorii și „livrează" output-uri de informație semnificativă, superior organizată, elaborată în procesele de cercetare științifică.

Verificate și valorificate amîndouă prin practică, „politica apelor" (înțeleasă drept concepția generală de gospodărire și utilizare a apelor țării și totodată de conducere în acest domeniu) și **politica științei în domeniul apelor** (înțeleasă ca fiind concepția generală privind funcționalitatea, obiectivele, organizarea, realizarea și valorificarea activităților științifice din acest domeniu), nu se pot dezvolta, în prezent și în perspectivă, în mod eficient, decît fuzionînd într-un tot organic.

II. Direcții de cercetare

PRINCIPALELE direcții ale cercetării pentru gospodărirea resurselor de apă sînt obiectiv determinate, în fiecare țară, de cerințele practicii naționale, de rezultatele obținute deja pînă într-o anumită etapă, precum și de explorarea prospectivă a evoluției problemelor, cu luarea în considerare a problematicii și realizărilor internaționale de specialitate. Prospectarea mulțimii temelor de cercetare în domeniul apelor se poate desfășura pe mai multe căi, de exemplu : a) inventariind temele din actuala literatură de specialitate, națională și internațională, b) urmînd dezvoltarea istorică a teoriei sau practicii de gospodărire a apelor, c) plecînd de la ramificarea convențională, uzuală în prezent, a problematicii gospodăririi apelor, între gospodărirea apelor pentru folosințe, combaterea inundațiilor și protecția apelor și aplicînd în continuare diverse alte criterii de clasificare a temelor ; d) grupînd temele după natura aspectelor cercetate, caracterizate prin atribute corespunzînd unor mari ramificații ale sistemului actual al științelor (aspecte tehnice, economice, sociale, biologice, de organizare și conducere, etc.). În asemenea investigații, deosebit de adecvată, întrucît expune o indicare calitativă a utilității fiecărei direcții de cercetare în raport cu practica de gospodărire a apelor, ni se pare aplicarea principiului metodic conform căruia, în cadrul **cercetării orientate**, mulțimea relațiilor gnoseologice trebuie organizată și programată în funcție de caracteristicile ansamblului relațiilor praxiologice dintre agentul efector și obiectul acțiunii, existente și posibile în condițiile interacțiunii dintre agent, obiect și contextul realității.

Indiferent de calea aleasă, o tratare sistematică și modernă a diversității direcțiilor de cercetare se poate realiza considerînd : 1) ansamblurile funcționale de gospodărire și utilizare a resurselor de apă — ca sisteme specifice multifuncționale, dinamice și complexe ; 2) disciplina științifică a gospodăririi apelor, ca totalitate de sisteme logice de date, reguli și procedee, capabile de autoorganizare, autoinstruire și predicție, avînd drept finalitate specifică esențială modelarea suficientă a realității în vederea optimizării acțiunilor de gospodărire a apelor în diverse situații, iar drept mod de valorificare ridicarea necontenită a eficienței acestor acțiuni ; 3) raporturile sistemice și cibernetice, manifeste în interiorul triadei conducere-cercetare-practică în domeniul gospodăririi apelor, precum și între acest domeniu și alte domenii de activitate. O asemenea tratare a problematicii cercetării de gospodărire a apelor constituie ea însăși o direcție de cercetare de largă cuprindere și permanent interes.

dr. ing. Constantin PÂRVULESCU
ing. D. I. Ovidiu POPESCU
Institutul de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor

---

*) Tudosescu, I. — **Structura acțiunii sociale. Schiță a unei praxiologii materialist-dialectice.** Editura politică, București, 1972.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Premiul Nobel pentru economie 1975

Prestigiul științei orientate spre nevoile practicii

ANUL acesta premiul Nobel pentru economie a fost acordat lui Leonid Vitalievici Kantorovici și lui Tjalling Charles Koopmans. În ciuda faptului că cei doi oameni de știință provin din țări cu orînduiri sociale diferite și că lucrează pentru două sisteme economice diferite, între ei există unele trăsături comune. Faptul că sînt de aproximativ aceeași vîrstă (primul născut în 1912 la Leningrad, al doilea în 1910 la Graveland, lîngă Hilversum în Olanda), încetează a fi o simplă coincidență din momentul în care trecem din sfera biografiilor personale la considerarea operelor, care se plasează în istoria științelor economice în aceeași epocă și, din punct de vedere metodologic, în orientări apropiate. Sub acest unghi încetează a mai fi o întîmplare faptul că amîndoi au intrat în știința economică din afara ei, aducînd cu ei un bagaj metodologic de care economia avea de multă vreme nevoie și pe care economiștii de formație mai veche îl asimilau — și îl asimilează încă — cu destule greutăți.

Kantorovici este, după cum se știe, unul din reprezentanții de frunte ai matematicii în Uniunea Sovietică. Încă în tinerețe el a rezolvat o serie de probleme importante din teoria mulțimilor proiective, ceea ce i-a adus notorietatea internațională. Într-un ciclu ulterior de lucrări el a pus temeliile unui nou capitol al analizei funcționale, teoria spațiilor liniare semiordonate, care ulterior au primit denumirea de spații K, în cinstea autorului. În cronologia spirituală a lui Kantorovici preocupările matematice continuă pînă mai tîrziu, chiar și după ce în 1938—1939 a elaborat, prin analiza unor probleme de organizare optimă a producției, o clasă largă de probleme extremale cu restricții sub formă de inegalități care pînă atunci nu numai că nu s-au rezolvat dar nici măcar nu erau puse, creînd astfel bazele a ceea ce mult mai tîrziu a primit denumirea de programare liniară. El a adus importante contribuții la calculul numeric. În domeniul metodelor de aproximație din analiza superioară el a propus în 1933 o nouă metodă variațională care îi poartă numele. În 1936 a publicat, împreună cu V. I. Krilov, monografia „Metode aproximative în analiza superioară". Aceste lucrări au continuat încă pînă la mijlocul deceniului al șaselea, aducîndu-i importante distincții universitare și de stat. Kantorovici s-a ocupat cu mare succes și de problemele utilizării calculatoarelor electronice, aducînd importante contribuții matematice, și este autorul unor invenții tehnice în domeniul calculatoarelor. După cum a declarat într-un interviu acordat „Revistei economice" (nr. 21/1974), în prezent se ocupă de modelarea matematică a problemelor progresului tehnic.

Tjalling Koopmans este de formație fizician. A absolvit universitatea din Utrecht, obținînd licența în fizică și matematică în 1933. Primele sale lucrări de fizică s-au bucurat de o înaltă apreciere. Koopmans a abandonat însă curînd studiile de fizică, consacrîndu-se cîțiva ani după absolvirea studiilor, cercetărilor de economie. În 1936 obține titlul de doctor în statistică matematică cu lucrarea „Analiza prin regresie liniară a seriilor cronologice în economie". Între 1936 și 1938 Koopmans a fost lector la Școala olandeză de economie din Rotterdam, iar în 1938 a acceptat un post de economist la Liga Națiunilor. În 1940 se mută în Statele Unite unde primește un post de cercetător la universitatea din Princeton. După unele schimbări de posturi ajunge în 1944 la Comisia Cowles pentru cercetări economice. A fost director la această comisie între 1948—1954 la Chicago, și ulterior, după ce această comisie s-a mutat la Universitatea Yale (la New Haven), a reluat acest post între anii 1961—1967. În prezent este profesor de economie la universitatea Yale, una din cele mai importante din Statele Unite.

Dincolo de aceste deosebiri de traiectorie intelectuală, din momentul în care au trecut la analiza problemelor economice ambii au ajuns să acorde o importanță fundamentală metodelor liniare. În cunoscutele sale „Trei eseuri despre starea științei economice", Koopmans arată că analiza infinitezimală, utilizată mult timp ca instrument de bază a reprezentării matematice a fenomenelor economice (unele dintre ele, mai ales cele referitoare la creșterea economică, sînt și astăzi în mod convenabil reprezentate prin modele bazate pe analiza informațională), are unele dezavantaje de principiu : ea nu permite identificarea constrîngerilor impuse opțiunilor, constrîngeri care trebuie exprimate prin inegalități și nu prin ecuații, ceea ce a făcut teoria economică să ignore asemenea fapte simple cum este imposibilitatea de a se consuma cantități negative de bunuri. În calitatea sa de instrument de corelare a optimului, analiza infinitezimală este mioapă, în sensul că nu identifică pozițiile maxime decît în raport cu imediata lor vecinătate („confundă un mușuroi de cîrtiță cu muntele Everest", după expresia plastică a unui economist), și ca atare nu se pot face calcule de optim global.

Instrumentul matematic care permite ocolirea acestor dificultăți este, după cum se știe, programarea liniară creată de Kantorovici și, ulterior, în mod independent, de Dantzig în S.U.A. Dar, privită în sine, programarea liniară este un sistem de relații matematice aplicabil oriunde se pun probleme de extrem supuse unor restricții sub forma unui sistem de inegalități. Asemenea probleme există probabil, în mod explicit sau implicit, în orice domeniu de activitate umană. Programarea liniară este astfel expresia matematică a unei probleme praxeologice.

Atît Kantorovici, cît și Koopmans și-au dat seama de importanța fundamentală a acestei probleme pentru economie. Koopmans numește problema repartizării optime a unor mijloace limitate pentru scopuri do-

---

fișe

Calculatoarele electronice în sprijinul conducerii economice

● *IERI s-a deschis în Capitală Sesiunea de comunicări științifice cu tema* „Calculatoarele electronice în sprijinul conducerii economice", *organizată de Institutul Central pentru conducere și informatică, cu concursul întregii rețele de informatică din țară – centre de calcul teritoriale, departamentale, din întreprinderi și instituții de învățămînt.*

Structura pe secțiuni a lucrărilor sesiunii s-a făcut corespunzător domeniilor principale ale utilizării calculatoarelor : în conducerea producției, a proceselor tehnologice, a ramurilor economice, județelor și la nivel macroeconomic. Într-o secțiune separată sînt prezentate comunicări privind „Metodele moderne de organizare a producției și activității economice".

În decursul celor două zile ale sesiunii (23–24 octombrie) informaticieni din întreaga țară vor prezenta sub forma a peste 180 de comunicări științifice, sisteme de conducere pentru domeniile și întreprinderile în care lucrează, realizîndu-se astfel un amplu schimb de experiență la nivel național.

Îmbogățită de la un an la altul, tematica comunicărilor cuprinde la actuala sesiune o paletă foarte variată de aplicații – ca domenii ale producției materiale, prezente ca perspectivă de analiză și proiectare, ca aparat matematic utilizat – reflectînd potențialul pe care-l deține în prezent informatica noastră ca factor de perfecționare a conducerii în economie.

Ineficienta abordării globale a problemei șomajului

● *După Pierre Drouin (Le Monde, 4 sept. 1975), șomajul – ca dealtfel și inflația – nu ar mai putea în viitorul previzibil să atingă nivelul scăzut pe care l-a cunoscut în ultimul sfert de secol. Două tendințe pe termen lung ar explica acest lucru : 1. chiar dacă va fi „reanimată" din cînd în cînd, ca în prezent, creșterea nu va fi atît de categorică ca în perioada anterioară deoarece economia se află la sfîrșitul perioadei de reconstrucție și de restructurare a aparatului industrial și deoarece virulența forțelor inflaționiste determină o temperare a expansiunii ; 2. șomajul „structural", neremediabil printr-o terapeutică conjuncturală, ar avea tendința să crească. În S.U.A. indicele șomajului la tineret (sub 24 ani) este de două ori și jumătate superior indicelui general. În Franța 45% din șomeri au sub 25 de ani. De asemenea, procentul șomajului este mai mare în rîndurile femeilor. În general, în toate țările occidentale, aportul necesar relansării activității economice va fi furnizat în primul rînd de cei ce au fost menținuți în serviciu, în condiții de șomeri parțiali. Relația simplă de invers proporționalitate între expansiune și șomaj nu ar mai fi astăzi valabilă în Occident, cum nu mai este valabilă nici relația de invers proporționalitate între șomaj și inflație (legea lui Philips). După P. D. se asistă în Occident la o creștere tendențială a șomajului, deoarece pe termen lung crearea de locuri de muncă în industrie scade în raport cu crearea de locuri de muncă în domeniul terțiar. Industria, însă, resorbea mai ușor șomajul decît serviciile. Autorul mai evidențiază o serie de alte cauze care fac ca o abordare globală a problemei șomajului să nu mai fie astăzi eficientă.*

rite, problema de bază a economiei normative.

Cît îl privește pe descoperitorul programării liniare, el simte curînd implicațiile profunde pe care le are aceasta pentru economia socialistă și-și dezvoltă ideile în această privință în cunoscuta lucrare, apărută și în limba română, „Calculul economic al utilizării optime a resurselor". Această lucrare are meritul de a fi pus pentru prima oară pe plan teoretic problema unui plan optim al economiei naționale într-o formă matematică riguroasă. În legătură cu aceasta Kantorovici creează noțiunea de „evaluări obiectiv determinate", cu ajutorul căreia se pot compara (iarăși teoretic vorbind) diferite utilizări ale resurselor. Una dintre implicațiile raționamentelor lui Kantorovici este posibilitatea de a formula corect problema eficienței investițiilor, fundamentală pentru planificare.

Koopmans a încadrat și el ideea de bază a programării liniare într-un context teoretic mai larg, integrînd aceste idei într-un model pe care l-a numit analiza (liniară) a activităților. Modelul este conceput pentru studiul economiei capitaliste, acceptînd drept premise o serie de trăsături atribuite acesteia, în special premisa concurenței perfecte, ipoteză nerealistă dar necesară raționamentului teoretic.

În cadrul general al analizei activităților, Koopmans a abordat cu succes numeroase probleme mai concrete. Este binecunoscută soluția dată de el problemei transporturilor în programarea liniară. O problemă cu implicații mai largi este aceea a alocării resurselor indivizibile. O mare parte din teoria economică funcționează în condițiile ipotezei potrivit căreia resursele sînt infinit divizibile, aspectul cel mai larg cunoscut și poate cel mai general fiind concurența perfectă. Indivizibilitatea este una din sursele economiilor dimensionale. Dar indivizibilitatea creează în același timp uriașe dificultăți teoretice. Împreună cu Martin Bechmann autorul a abordat și a rezolvat cu ajutorul programării liniare o problemă de repartizare geografică a unor resurse indivizibile.

L. KANTOROVICI

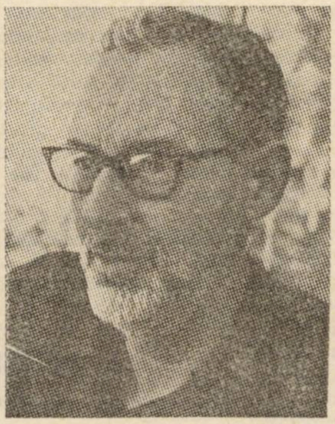
T. KOOPMANS

Spațiul nu ne permite o trecere în revistă mai amănunțită a realizărilor celor doi laureați. Ceea ce însă se cuvine subliniat în mod deosebit este faptul că atît unul cît și celălalt au abordat și au rezolvat probleme economice **practice,** în sensul că este vorba de probleme de a căror soluționare depinde buna funcționare a unor sisteme economice, fie la nivelul micro, fie la cel macro. Dar problemele practice pot fi privite în diferite feluri. Faptul că amîndoi au venit în știința economică cu un fond creat de științe care au ajuns la un înalt grad de abstracție și de formalizare este semnificativ pentru eficiența instrumentului teoretic în rezolvarea unor probleme practice. Dealtfel, Tjalling Koopmans s-a angajat încă cu mulți ani în urmă într-o polemică cu empirismul nud. Într-o recenzie la o carte a lui Burns și Mitchell privind măsurarea ciclurilor (Measuring Business Cycles), recenzie intitulată sugestiv „Măsurare fără teorie", Koopmans își încheie raționamentele apreciind că „hotărîrea (autorilor lucrării **— n. n.)** de a nu utiliza teorii privind comportamentul economic al oamenilor, măcar sub formă de ipoteză, limitează valoarea științei economice, iar pentru oamenii care fac politică, pe cea a rezultatelor obținute sau care pot fi obținute prin metodele dezvoltate" (de Burns și Mitchell). Kantorovici, după cîte cunoaștem, nu s-a angajat în asemenea discuții metodologice, dar pentru cititorii lucrărilor sale este evident faptul că baza sa de pornire teoretică generală este marxismul, precum și un sistem de concepte ferm privind comportamentul economiei socialiste.

Între Kantorovici și Koopmans deosebirea de fond ideologic și social este fundamentală. Îi apropie doar similitudinea bazei metodologice formale, dată de aprofundarea teoretică economică a programării liniare și de orientarea spre rezolvarea unor probleme practice. Le mai este comun faptul că, pornind de la raționamentul riguros matematic, ei nu neglijează specificul obiectului de studiu ales, nu uită că nu totul în economie poate fi redus la expresii matematice.

Koopmans ignoră contradicțiile profunde ale economiei capitaliste tocmai pentru că ar dori să dea soluții pozitive problemelor cu care este confruntată această economie. Kantorovici urmărește să dea soluții raționale problemelor acute și noi pe care le ridică economia socialistă ajunsă în ascensiunea ei continuă la un anumit grad de maturitate și care nici măcar nu se puneau în momentul în care a pus bazele programării liniare. Din acest punct de vedere el a devansat considerabil nevoile momentului.

Într-un fel, acordarea simultană a premiului Nobel unor economiști reprezentînd sisteme economice diferite este semnificativă pentru stadiul de dezvoltare actual al științei economice care din punct de vedere tehnic manifestă fenomene de unitate, tehnica aceasta fiind însă pusă în slujba unor mișcări în sensuri diferite : una, cea a economiilor capitaliste, cu evoluții contradictorii, afectată de fenomene de criză, cealaltă, a economiilor socialiste, caracterizată prin ascensiune.

Ihor LEMNIJ

Victor Jinga
Principii
și orientări
ale comerțului
exterior
al
României
1859 · 1916
Dacia

● *În lucrarea* Principii și orientări ale comerțului exterior al României (1859–1916), *Editura Dacia, Cluj, 1975, 276 p., Victor Jinga, bazîndu-se pe o migăloasă și amplă documentare, care se referă la o perioadă de mai bine de o jumătate de secol, își propune să prezinte nu o istorie a politicii comerciale românești, ci una a ideilor care au frămîntat această epocă de consolidare politică și economică a statului nostru.*

Prezentînd confruntările ideologice autorul demonstrează că în țara noastră a existat „o gîndire economică proprie, privind abordarea problemelor comerțului exterior. În mod deosebit se insistă asupra interdependenței economice ce a existat în această perioadă ca și în toate timpurile între provinciile românești.

Redresare și inflație

● *Într-un editorial publicat în revista NEWSWEEK (8 sept. 1975), cu titlul* Return of Inflation *(Revenirea inflației), Paul A. Samuelson observă că, deși recesiunea, conform datelor publicate, a luat sfîrșit încă din primăvară, deși bunurile de inventar în exces sînt pe lichidate economia S.U.A. nu este totuși într-o dispoziție bună. În adevăr, bursa de acțiuni, care începuse să se avînte în speranța unei relansări economice, a luat de curînd un curs descendent. După P.A.S., relansarea este totuși evidentă și scăderea cursurilor s-ar explica doar prin creșterea ratei dobînzii, care ar putea fi frînată printr-o finanțare mai rapidă a economiei. Mai importantă ar fi problema inflației. Recesiunea profundă părea să reducă la jumătate rata inflației – de la peste 12 la sută pe an în toamna trecută la circa 6 la sută în primăvară. La o reuniune la Casa Albă un economist de la Harvard și unul de la M.I.T. erau de părere că, spre sfîrșitul anului, prețurile vor crește doar cu 3–4 la sută pe an. P.A.S. observă ironic că el ar fi fost mai liniștit dacă nu ar fi știut că unul afirma aceasta pe baza credinței sale apriori în sistemul întreprinderilor concurențiale, în timp ce celălalt se sprijinea doar pe credința în regresiile sale econometrice. După Samuelson, este vorba doar de o „extra-inflație indusă" – determinată de creșterea conjuncturală a prețurilor la alimente, combinată cu creșterea costurilor energiei. Evidența, spune autorul, arată că nu sînt juste afirmațiile celor care consideră că resurecția inflației ar fi rezultatul previzibil al restimulării guvernamentale a economiei într-un ritm prea rapid.*

fișe

RECENZII

O analiză marxistă a operei economice a prof. V. MADGEARU 1)

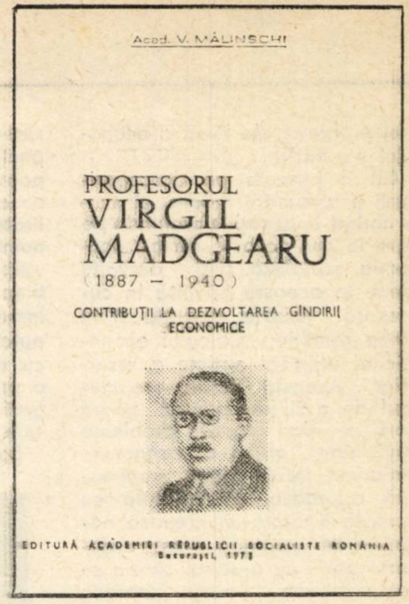

Acad. V. MALINSCHI

PROFESORUL
VIRGIL
MADGEARU
(1887 – 1940)

CONTRIBUŢII LA DEZVOLTAREA GÎNDIRII
ECONOMICE

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
Bucureşti, [illegible]

DEZVOLTAREA ştiinţei şi culturii socialiste presupune valorificarea de pe poziţiile progresului a tot ce a fost înaintat în trecutul gîndirii şi acţiunii umane. Pe tărîmul ştiinţei noastre economice, această necesitate este cu atît mai stringentă cu cît procesul de elaborare a unei istorii a gîndirii economice româneşti are nevoie nu numai de o amplificare a muncii de cercetare, ci şi de o mai adîncă pătrundere în resorturile interne ale devenirii acestei gîndiri, în corelaţia dintre structura social-economică, pe de o parte, şi dezvoltarea gîndirii economico-sociale, pe de altă parte, în confruntarea de idei pe plan naţional şi pe plan internaţional, în abordarea operei fiecărui economist mai reprezentativ, în contextul complexităţii raporturilor sociale în care s-a format, a evoluat şi acţionat.

Sub toate aceste aspecte, lucrarea acad. V. Malinschi intitulată „Profesorul Virgil Madgearu (1887—1940) Contribuţii la dezvoltarea gîndirii economice“, publicată de curînd în Editura Academiei Republicii Socialiste România, aduce un suflu nou. Este vorba, inainte de toate, de faptul că, pentru multe aspecte, monografia ce o supunem atenţiei cititorului este, în mare măsură, o „cercetare de teren“, autorul ei fiind unul dintre puţinii economişti contemporani care nu numai că l-a cunoscut pe V. Madgearu, dar, chiar în procesul activităţii sale didacto-ştiinţifice, a putut, cu ochii lucizi ai economistului comunist, să-i observe direct modul de gîndire, de comportare, de acţiune ştiinţifică şi profesorală. În al doilea rînd, felul realist şi complex în care autorul monografiei îl prezintă pe economistul studiat, ii permite să pună cu claritate în evidenţă şi să explice atît meritele pe diferite planuri, cît şi erorile, lipsurile, iluziile şi limitele sale.

Fără îndoială că analizarea şi expunerea activităţii şi operei unei personalităţi atît de contradictorii şi cu o evoluţie atît de complexă ca a prof. Virgil Madgearu reprezintă o sarcină deosebit de grea. Succesul îndeplinirii ei de către autor rezidă în aplicarea dialecticii materialiste în cercetare şi îmbinarea metodei logice cu cea comparativ-istorică în expunere. Sistematic, pe baza unui vast material documentar, în parte inedit, sînt abordate biografia şi formaţia intelectuală a lui V. Madgearu, pentru ca apoi, în capitole distincte, să fie caracterizat succint, ca cercetător, organizator şi publicist, dar mai întîi de toate ca profesor.

Nu ne propunem să reexpunem aici ideile acestui studiu. Este mult mai folositor ca cititorul acestor rînduri să ia contact cu ele chiar la sursă. Ni se pare însă absolut necesar să subliniem că, pentru prima oară, portretul făcut profesorului V. Madgearu îl dezvăluie pe autorul „Evoluţiei economiei româneşti“ în contextul unei întregi epoci de frămîntări economice, sociale şi politice, inclusiv al închegării şi dezvoltării în acest cadru a învăţămîntului economic superior (îndeosebi a Academiei de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti) ca parte integrantă a vieţii economice şi intelectuale a ţării.

Un real interes prezintă pentru cititor capitolul din lucrare intitulat : „Cercetătorul“. Pentru prima oară, gîndirea economică a lui V. Madgearu este analizată sistematic, pe bază de opere, în evoluţia şi sinuozităţile ei. Sînt cercetate succesiv, în ordinea apariţiei, studii ca : Primele trepte ale sistemului de fabrică, Bresle vechi şi bresle noi, Cercetări despre industria la domiciliu, Evoluţia sistemului de ucenicie, Ocrotirea muncitorilor în România, Politica socială şi războiul, Organizarea comerţului exterior în epoca de tranziţie, Participarea la beneficii, Revoluţia agrară şi evoluţia clasei ţărăneşti (ulterior cuprinsă în volumul „Agrarianism. Capitalism. Imperialism), Formarea şi evoluţia burgheziei române, Drumul echilibrului financiar etc., pentru ca, apoi, o deosebită atenţie să fie acordată operei capitale a profesorului V. Madgearu „Evoluţia economiei româneşti“.

Raportînd de fiecare dată firul gîndirii acestuia la realităţile româneşti din epocă şi lupta de idei din interiorul ţării, autorul, aduce, totodată, o contribuţie însemnată la cunoaşterea influenţelor exercitate de gîndirea economică şi socială de peste hotare asupra economistului român, oferind astfel posibilităţi mai largi de înţelegere atît a evoluţiei cît şi a contradicţiilor interne ale gîndirii madgeariene. Problemele agrare, cele ale structurii economiei româneşti, ale claselor sociale şi raporturilor dintre ele, ale relaţiilor economice externe şi multe altele, constituie domeniile centrale în care se desfăşoară analiza operei lui V. Madgearu.

Aşa cum se subliniază în studiu, gîndirea contradictorie a profesorului V. Madgearu iese cel mai clar în evidenţă atunci cînd este vorba de dezvoltarea industriei : „Evidenţiind în mod teoretic importanţa industrializării pentru creşterea potenţialului economic al ţării, ridicarea standardului de viaţă ca şi pentru realizarea în fapt a independenţei economice a statelor agrare, el lega procesul de dezvoltare a industriei aproape exclusiv de soluţionarea unor cerinţe ale sectorului agricol. Mai apoi, V. Madgearu îşi reconsideră poziţia faţă de industrie, bineînţeles în limitele generale ale concepţiei sale ţărăniste, şi preconizează necesitatea unei industrii proprii a ţării, în primul rînd prin înfiinţarea unor întreprinderi mici la sate pentru prelucrarea pe loc a produselor agricole, apoi prin înfiinţarea unor întreprinderi care să prelucreze petrolul şi lemnul şi alte materii prime organice. Preconiza, de asemenea, înfiinţarea unei industrii de apărare. Dar cu toate modificările intervenite în concepţia sa despre industrie, V. Madgearu nu reuşeşte să indice drumul real de scoatere a ţării din starea economică grea în care se afla“

Ni se pare demn de semnalat faptul că, trecînd opera lui V. Madgearu prin filtrul criticii istorice realiste, autorul conturează cu multă bogăţie de fapte una din caracteristicile esenţiale ale vieţii acestuia : democratismul. Desigur este vorba de un democratism ce nu depăşea limitele celui burghez dar care, în condiţiile cînd fascismul devenea tot mai ameninţător, s-a ridicat cu demnitate şi curaj contra acestui pericol.

Unul din aspectele cele mai inedite şi originale în lucrare îl constituie prezentarea prof. V. Madgearu în calitate de promotor al învăţămîntului economic superior şi al cercetării ştiinţifice a realităţilor concrete din ţară. Mai înainte neglijat complet de către exegeţii operei sale, aspectul apare acum cu adevărat impunător. La fel, scoaterea la iveală a preocupărilor lui V. Madgearu pentru sporirea rolului economistului în societate şi acţiunile întreprinse de el în vederea creării unei Asociaţii a economiştilor.

Remarcabil este portretul pe care autorul monografiei îl face lui V. Madgearu ca dascăl. Căldura se îmbină cu observaţia lucidă şi directă, în condiţiile în care trecerea anilor de la data observării a permis autorului examinarea obiectivă a ansamblului, ceea ce i-a dat posibilitatea realizării unei imagini multidimensionale a aceluia care, chiar în condiţiile ajunului şi începutului celui de-al doilea război mondial, nu a ezitat să admită discutarea la seminar a unor probleme în lumina marxismului iar la doctorat susţinerea de teze privind economia socialistă.

În ansamblu, lucrarea acad. V. Malinschi îmbogăţeşte substanţial cunoştinţele despre viaţa şi opera lui V. Madgearu, contribuind într-o măsură apreciabilă la interpretarea şi valorificarea critică a acesteia ca şi la istoria învăţămîntului nostru economic superior.

Este un fapt verificat de istorie că soluţiile concrete date problemelor economice fundamentale de către Virgil Madgearu nu erau de natură să scoată ţara din impasul grav în care fusese împinsă de criza economică şi regimul burghezo-moşieresc. Critica făcută la timpul respectiv de către publicistica marxistă a epocii, unui întreg şir de teze şi acţiuni ale profesorului V. Madgearu s-a verificat, astfel, a fi, odată mai mult, justă. Nu-i mai puţin adevărat, însă că, în cadrul orizontului său democrat burghez şi mic-burghez, în multe privinţe V. Madgearu ca profesor erudit, conferenţiar talentat şi publicist neobosit, cu convingeri democratice, a mers la noi, între cele două războaie mondiale, cel mai departe. Acesta şi este în fond lucrul cel mai însemnat în opera lui şi motivul pentru care ocupă un loc apreciat în istoria gîndirii economice interbelice. Fără îndoială, concepţia sa asupra democraţiei purta amprenta specifică a iluziilor şi limitelor sale, fiind vorba de o democraţie parlamentară burgheză. Dar în condiţiile dictaturii regale şi a activizării tentativelor reacţionare de fascizare a ţări, poziţia profesorului V. Madgearu rămîne vădit progresistă, net antifascistă.

Analizînd multilateral aspectele esenţiale ale operei prof. V. Madgearu, autorul aduce o contribuţie de preţ la istoria gîndirii noastre economice interbelice şi, prin însuşi acest lucru, oferă un imbold la cercetarea mai departe a curentelor şi operelor reprezentative de acest gen în anii ce-au premers eliberării ţării, moment după care gîndirea şi acţiunea social-economică, bazate pe temeiuri autentic ştiinţifice, intră într-o nouă fază istorică, superioară, a dezvoltării sale.

prof. dr. doc. N.N. CONSTANTINESCU
membru corespondent al Academiei
R. S. România

---

1) Acad. V. Malinschi, **Profesorul Virgil Madgearu (1887—1940),** Contribuţii la dezvoltarea gîndirii economice, Ed. Academiei, 1975.

24 octombrie — Ziua Națiunilor Unite

ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE ȘI DEZVOLTAREA COOPERĂRII ECONOMICE MONDIALE

Cea de-a 30-a aniversare a înființării Organizației Națiunilor Unite constituie un bun prilej pentru a examina contribuția pe care O.N.U. și principalele sale organisme și-au adus-o la definirea obiectivelor cooperării economice între state, la stabilirea căilor, mijloacelor și a structurii organizatorice necesare îndeplinirii scopurilor și obiectivelor ce i-au fost fixate prin Cartă.

De-a lungul întregii sale existențe, și cu precădere în ultima perioadă, O.N.U. a dezbătut o gamă tot mai cuprinzătoare de probleme economice, comerciale și financiare, și a adoptat o serie de hotărîri și recomandări în scopul creării, pe plan internațional, a unor relații de cooperare stabile și echitabile, menite să asigure creșterea economică accelerată a tuturor țărilor și în special a celor în curs de dezvoltare. Un moment semnificativ în acest proces îl reprezintă adoptarea la cea de a VII- sesiune extraordinară a Adunării Generale, în septembrie a.c.. a rezoluției „Dezvoltarea și cooperarea economică internațională“, document care continuă elaborarea și concretizarea direcțiilor pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale. Analiza principalelor rezoluții adoptate, an de an, de Adunarea Generală înfățișează drumul parcurs de Organizație în procesul de stabilire a principiilor și normelor cooperării economice între state, reflectă mutațiile importante care au intervenit în raporturile politice internaționale, pune în evidență creșterea rolului statelor mici și mijlocii în viața internațională.

Eforturi pentru creșterea rolului O.N.U. în domeniul cooperării

ÎN CONDIȚIILE menținerii și adîncirii decalajului economic între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, problemele cooperării și ale dezvoltării au căpătat o pondere tot mai mare în activitatea de ansamblu a Organizației, iar țările în curs de dezvoltare — victime ale acestui decalaj — au devenit promotoarele procesului de redefinire a atribuțiilor și programelor O.N.U. în materie de cooperare economică.

Adoptarea rezoluției prin care perioada anilor 1960—1970 a fost declarată „Deceniul Națiunilor Unite pentru dezvoltare“ a reprezentat prima încercare de abordare globală a fenomenului subdezvoltării și de stabilire a unor măsuri de ordin economic și financiar menite să asigure creșterea rolului O.N.U. în sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pe drumul ridicării lor economice, al participării lor, pe baze noi, la diviziunea internațională a muncii. Momentul de cotitură în activitatea Organizației în acest domeniu l-a constituit însă hotărîrea de ținere, în 1964, a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, Conferință care prin amploarea și caracterul documentelor adoptate a stabilit principii, norme și măsuri concrete pentru crearea unui nou sistem de relații economice internaționale.

Inițiat de țările în curs de dezvoltare și desfășurat sub semnul elaborării unei „noi strategii internaționale a dezvoltării“, procesul conturat la Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare a pus bazele unei activități permanente, de grup, a țărilor în curs de dezvoltare. De la rezoluția 1897 (XVIII), adoptată în 1963 de Adunarea Generală — primul document prezentat la O.N.U. de țările în curs de dezvoltare în ansamblul lor, prin care au fost fixate scopul și obiectivele conferinței mondiale asupra comerțului — pînă la documentul „celor 77“ cu privire la noua ordine economică internațională, discutat la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale, O.N.U. și organismele din sistemul său au asigurat cadrul instituțional pentru afirmarea țărilor în curs de dezvoltare, pentru creșterea rolului acestora în viața Organizației. Datorită pozițiilor comune adoptate de toate țările în curs de dezvoltare, fără deosebire de orînduirea lor socială sau de zona geografică în care se află, hotărîrile O.N.U. referitoare la cooperare și dezvoltare au devenit tot mai bogate în conținut, au dat expresie cerințelor majore actuale de stabilire a unor relații economice internaționale care să corespundă intereselor și preocupărilor tuturor statelor.

Astfel, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, adoptată la sesiunea din 1974 a Adunării Generale, nu poate fi disociată de acțiuni anterioare prezentate la O.N.U., așa cum sînt cele referitoare la „Bazele cooperării economice internaționale“ (Rezoluția 1157) și „Problema unei declarații asupra cooperării economice internaționale“ (Rezoluția 1942), adoptate de sesiunile a XII-a și, respectiv a XVIII-a ale Adunării Generale a O.N.U. ca urmare a unor propuneri prezentate de țara noastră, propuneri care își găsiseră o primă concretizare în principiile generale ale cooperării și dezvoltării elaborate și adoptate la conferința mondială asupra comerțului, din 1964.

De asemenea, succesul înregistrat la recenta sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. în definirea noii ordini economice și politice internaționale, pornind de la documentele prezentate de țările în curs de dezvoltare, inclusiv de țara noastră, este o expresie a rolului și contribuției, pe care aceste țări pot și trebuie să le aibă în edificarea unui nou sistem de relații interstatale, la creșterea rolului O.N.U. în soluționarea problemelor economice majore.

Dacă Organizația a cunoscut o participare tot mai activă la examinarea raporturilor economice internaționale și la realizarea de programe concrete de cooperare, ea a reprezentat, totodată, și cadrul instituțional în care au fost definite și adoptate principii, concepte și norme noi pe care trebuie să se bazeze, cooperarea economică internațională contemporană, contribuind la îmbogățirea conținutului dreptului internațional și al relațiilor internaționale. Astfel, dacă ani de-a rîndul principiile suveranității, independenței și egalității în drepturi au fost tratate exclusiv din punct de vedere juridic și nu își găseau o reflectare corespunzătoare în rezoluțiile și hotărîrile cu caracter economic, astăzi aceste principii sînt parte integrantă a documentelor-program adoptate de Adunarea Generală, prin care se fixează bazele și obiectivele cooperării economice internaționale. Principiul cooperării între state, care, în esență, consfințește dreptul și obligația tuturor țărilor, fără deosebire de mărime și nivel de dezvoltare, de a participa nemijlocit la schimbul de valori materiale și spirituale și de a beneficia de avantajele cooperării, își are originea în acțiuni de dată recentă ale Organizației, reflectă rolul important al cooperării în procesul de sprijinire a eforturilor pe care le depun țările în curs de dezvoltare în direcția creșterii lor economice. În acest sens, ultimele documente și hotărîri adoptate de Adunarea Generală la inițiativa țărilor în curs de dezvoltare promovează conceptul stabilirii de **relații economice echitabile**, consfințesc **necesitatea asigurării accesului** tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii moderne și hotărăsc elaborarea unui **cod pentru transferul de tehnologie** către țările în curs de dezvoltare, corespunzător nevoilor și posibilităților acestora.

Analiza principalelor hotărîri adoptate de Organizație de-a lungul anilor pune în evidență, totodată, preocuparea pentru luarea în discuție a tuturor domeniilor de activitate economică. Astfel, cooperarea și schimburile în domenii cum sînt agricultura, industria, știința și tehnica, mediul înconjurător, asistența tehnică, fundul mărilor, intră rînd pe rînd în sfera preocupărilor concrete ale Organizației Națiunilor Unite și ale organismelor sale, devin parte integrantă a documentelor programatice adoptate de către acestea.

Atunci cînd prevederile Cartei Națiunilor Unite s-au dovedit incomplete în raport cu cerințele actuale, cu însăși evoluția O.N.U. în domeniul cooperării economice, Adunarea Generală, la cererea țărilor în curs de dezvoltare, nu a ezitat să se pronunțe pentru completarea acestor prevederi. Astfel, Consiliul Economic și Social (ECOSOC), creat prin Cartă și compus, inițial, din 18 țări membre, și-a sporit numărul membrilor, în două etape, la 27 și, respectiv, la 54. Amendamentele aduse Cartei dau expresie preocupărilor pentru democratizarea activității organelor restrînse ale O.N.U., asigură o participare mai largă a țărilor în curs de dezvoltare la dezbaterea problemelor economice majore și la luarea hotărîrilor în materie, creînd, totodată, premise pentru creșterea contribuției ECOSOC la soluționarea acestor probleme.

Îmbunătățirea cadrului instituțional al cooperării economice

ODATĂ CU LĂRGIREA sferei de preocupări a Organizației în definirea și realizarea programelor de cooperare economică internațională, au fost create noi organisme și instituționalizate o serie de reuniuni, completîndu-se astfel structura organismelor economice stabilită prin Carta O.N.U. După ce, în 1964, Adunarea Generală a hotărît crearea Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD), doi ani mai tîrziu a fost creată Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (ONUDI), iar în 1972 Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător (UNEP), în timp ce pentru activitatea operațională, de cooperare tehnică, a apărut, în 1965, Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare (PNUD). Concomitent cu hotărîrile de natură organizatorică adoptate de Adunarea Generală, au fost create, prin contribuții voluntare, fonduri speciale pentru realizarea proiectelor de cooperare tehnică de care beneficiază țările în curs de dezvoltare. Alături de PNUD, care în anul 1975 a dispus de suma de 412.239.298 dolari, Fondurile cu destinație specială pentru industrie, echipamente, populație, mediu înconjurător au asigurat an de an creșterea contribuției O.N.U. și a organismelor din sistemul său la punerea în aplicare a unui număr tot mai mare de proiecte de asistență tehnică. Totuși, în mod constant, Adunarea Generală este nevoită să declare că fondurile de care dispune Organizația sînt departe de a corespunde nevoilor stringente pe care le pune în fața întregii lumi problema reducerii treptate a decalajului care separă țările în curs de dezvoltare de țările avansate din punct de vedere economic. Astfel, într-un document publicat recent cu privire la „Noua structură a Națiunilor Unite pentru cooperare economică internațională“ (E/AC.62/9), se face constatarea că cheltuielile curente pe timp de un an ale O.N.U. abia ating nivelul sumei pe care țările membre o alocă în numai 36 de ore pentru înarmare. Iată de ce în propunerile prezentate de țările în curs de dezvoltare, în declarația asupra poziției României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, se cere o creștere substanțială a fondurilor destinate dezvoltării prin reducerea cheltuielilor militare ale tuturor statelor.

În procesul de definire a noii ordini economice internaționale și de stabilire a locului și rolului O.N.U. și al organismelor sale în atingerea acestui obiectiv major al contemporaneității, a fost analizat în mod obiectiv și actualul sistem de organe și organisme care însumează : 12 organizații și programe operaționale ; 5 comisii economice regionale, 14 instituții specializate și Agenția Internațională pentru Energie Atomică ; numeroase fonduri speciale și diverse organisme semi-autonome care depind de O.N.U., cărora li se adaugă cîteva sute de comitete interguvernamentale, organe de coordonare și grupe speciale. Acest sistem este mai degrabă rezultatul unor circumstanțe istorice și mai puțin al unei gîndiri raționale și a apărut în urma unor măsuri speciale destinate să facă față problemelor tot mai numeroase pe care le ridică dezvoltarea cooperării economice internaționale. (Doc. E/AC. 62/9 pag. 4, par. 16).

Pornind de la aprecierea după care dezvoltarea este un proces global și comportă elemente politice, economice, culturale, sociale, de mediu și instituționale care trebuie abordate în ansamblul și interdependența lor, documentul amintit constată necesitatea regrupării unora dintre aceste organisme și a creșterii rolului și competențelor organelor plenare ale O.N.U. în luarea deciziilor de politică generală.

Principalele recomandări prezentate Adunării Generale preconizează : convocarea de sesiuni extraordinare ale Adunării Generale pentru examinarea urgentă a chestiunilor de importanță mondială; creșterea nivelului de reprezentare a țărilor în Adunarea Generală ; transformarea Comisiei a doua a Adunării Generale în „Comisia pentru dezvoltare și cooperare economică internațională“, în timp ce Comisia a treia ar urma să devină „Comisia pentru chestiunile sociale, ale drepturilor omului și activităților umanitare“.

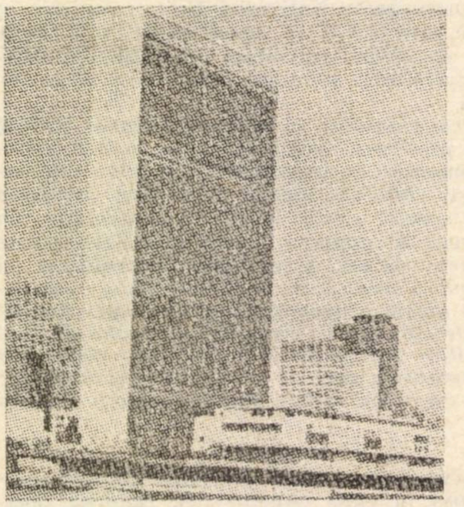

În ceea ce privește Consiliul Economic și Social, acesta, conform recomandărilor făcute, ar urma să funcționeze, cu mici întreruperi, pe întreaga durată a anului și la nivelul său ar trebui să se asigure evaluarea situației economice și sociale mondiale, în lumina discuțiilor și deciziilor Adunării Generale. Tot în competența directă a ECOSOC ar intra și domenii cum sînt : resursele naturale, știința și tehnica, populația, dezvoltarea socială, construcții, locuințe și sistematizare, domenii care în prezent sînt examinate separat în comitetele create special.

Raportul grupului de experți se oprește pe larg asupra evoluției activității operaționale, de cooperare tehnică a Națiunilor Unite și recomandă gruparea tuturor fondurilor de asistență tehnică într-un nou „Oficiu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare“ care să asigure, în egală măsură, funcțiile de stabilire a politicii de cooperare tehnică și pe cele de administrare a resurselor financiare destinate proiectelor operaționale.

Un alt capitol se referă la redefinirea atribuțiilor Comisiilor economice regionale și la creșterea rolului acestora în soluționarea problemelor cu caracter regional și subregional. Din gama recomandărilor prezentate nu lipsesc cele referitoare la activitățile sectoriale. Astfel, în domeniul comerțului se propune, ca obiectiv pe termen lung, crearea unei Organizații internaționale pentru comerț, așa cum pentru sectorul industrial este reluată recomandarea de transformare a ONUDI într-o instituție specializată, cu autonomie bugetară și operațională.

Toate aceste recomandări au fost încorporate în rezoluția adoptată de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale, cu precizarea că hotărîrile finale urmează a fi luate în perioada imediat următoare în funcție de ansamblul măsurilor de ordin politic, economic, financiar și de structură stabilite pentru noua ordine economică internațională.

Contribuții active ale României

PORNIND de la rolul și răspunderile ce revin Organizației Națiunilor Unite și organismelor din sistemul său pentru instaurarea unui climat nou în relațiile internaționale, pentru crearea unor raporturi noi de colaborare și cooperare reciproc avantajoasă între state, țara noastră participă activ la activitatea Organizației în acest domeniu și a adus în fața forumului mondial teme de cooperare care s-au bucurat de un sprijin constant. Propunerile românești au contribuit atît la definirea conținutului principiilor de cooperare între state, cît și la îmbogățirea programelor de cooperare realizate de ONU, prin rezoluțiile adoptate în probleme cum sînt : planificarea și dezvoltarea economică, punerea în valoare a resurselor umane și formarea de cadre, rolul industrializării pentru creșterea economică ; rolul științei și tehnicii moderne în dezvoltarea națiunilor ; constituirea de fonduri speciale pentru dezvoltare, formarea de specialiști, alimentație și altele.

Cerințele rezolvării problemelor vitale care confruntă omenirea, atît în domeniul păcii și securității, cît și în domeniile economic, social și altele, impun îmbunătățirea și creșterea mai departe a rolului ONU și organismelor sale, astfel încît ele să devină cu adevărat cadrul unirii eforturilor tuturor statelor și popoarelor, pe bază de egalitate, care să ducă la stabilirea unor noi raporturi internaționale. Activitatea ONU trebuie să corespundă în întregime schimbărilor intervenite în lume și cerințelor evoluției relațiilor internaționale.

În acest scop, din anul 1972, la propunerea României, Adunarea Generală examinează în fiecare an problema „Întăririi rolului ONU în menținerea și consolidarea păcii internaționale, în dezvoltarea cooperării între toate națiunile și în promovarea normelor dreptului internațional în relațiile dintre state“. Dezbaterile din plenul Adunării Generale și rezoluțiile adoptate în unanimitate au pus în evidență necesitatea luării de măsuri de către statele membre și de către Organizație însăși, pentru întărirea rolului ei în viața internațională, în protecția independenței și suveranității statelor împotriva oricăror acte de agresiune sau amestec în treburile interne, în promovarea unei largi cooperări economice internaționale.

Organizația Națiunilor Unite poate și trebuie să aducă o contribuție esențială la transpunerea în viață a dezideratelor popoarelor privind abolirea vechii politici de dominație și asuprire, de ingerințe în treburile interne, de inechitate, la instaurarea unor raporturi internaționale noi, cu adevărat democratice, întemeiate pe principii de egalitate, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea ei, la promovarea unei noi ordini economice și politice internaționale, la făurirea unei lumii mai bune și mai drepte.

Niță CONSTANTIN

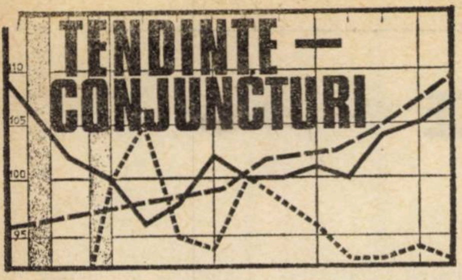

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna septembrie 1975

DUPĂ O UȘOARĂ CREȘTERE care a avut loc în luna precedentă, în luna septembrie a.c. indicele sintetic INSCIN a înregistrat o scădere de 1,6% reflectînd reducerea prețurilor pe principalele piețe internaționale pentru produsele de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România. La tendința aproape generală de scădere a prețurilor internaționale a contribuit în mare măsură și evoluția ascendentă a cursului dolarului S.U.A..

Prețurile produselor alimentare au înregistrat, în luna septembrie a.c., o scădere de 3% față de luna precedentă. Cele mai mari reduceri au fost înregistrate la zahăr și produse tropicale (—11,9%) și la semințe oleaginoase și grăsimi animale și vegetale (—6%). In schimb, la animale, carne și produse animaliere, și la cereale prețurile au marcat ușoare creșteri (de 1,32% și respectiv 0,25%).

La grupa de combustibili, indicele INSCIN arată o creștere a prețurilor internaționale (+0,9%) care s-a datorat în întregime continuării tendinței ascendente a prețurilor produselor petroliere (+2,8%). Prețurile la cărbune și cocs au scăzut cu 1,7%, iar la țiței au rămas neschimbate.

La materii prime industriale indicele INSCIN arată o scădere (—2,4%), influențate de reducerea prețurilor la: minereuri (—2%), metale (—3,2%), cauciuc (—5,5%), lemn și produse din lemn (—1,6%) și fibre animale și vegetale (—1,2%). În cadrul acestei grupe numai prețurilor pieilor au marcat o creștere (+3,8%).

Indicele sintetic INSCIN
al prețurilor internaționale ale produselor de bază
cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România în anii 1973 - 1974 și în perioada august-septembrie 1975

1970-1972 =100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	August	Septembrie
INDICE GENERAL	1973	170,3		
	1974	240,4	242,1	238,8
	1975		218,3 a)	214,9 a)
1. Produse alimentare	1973	160,6		
	1974	230,8	227,1	235,9
	1975		204,7 a)	198,5 a)
- cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	257,8	255,6
	1975		238,9	239,5
- semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2		
	1974	240,8	247,8	248,7
	1975		196,3	184,6
- animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	119,7	129,1
	1975		158,9 a)	161,0 a)
- zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	430,5	470,7
	1975		279,0	245,7
2. Combustibili	1973	209,2		
	1974	336,8	322,2	322,3
	1975		356,7 a)	360,0 a)
- cărbuni și cocs	1973	149,1		
	1974	193,6	197,7	194,5
	1975		247,4 a)	243,2 a)
- țiței	1973	146,0		
	1974	567,1	567,1	567,1
	1975		546,8	546,8
- produse petroliere	1973	285,8		
	1974	380,9	344,9	348,0
	1975		385,4	396,3
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1	224,1	215,8
	1975		183,3 a)	178,9 a)
- minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6	139,0	133,7
	1975		158,6 a)	155,4 a)
- metale	1973	156,2		
	1974	231,5	249,7	238,5
	1975		180,2	174,4 a)
- cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	191,0	169,2
	1975		167,0	157,8
- lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	229,7	226,9
	1975		217,9 a)	214,4 a)
- fibre animale și vegetale	1973	188,0		
	1974	192,0	187,3	178,5
	1975		167,9 a)	165,9 a)
- piei	1973	176,9		
	1974	122,3	118,3	118,1
	1975		121,2	125,8

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice, porci vii și vite cornute mari.

**Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior
INSCIN**

Rezerve valutare redresate

ȚĂRILE industriale capitaliste și-au restabilit în mare parte pozițiile în sfera rezervelor internaționale, după pierderile suferite începînd din trim. IV al anului 1973. După datele cele mai recente, publicate de „International Financial Statistics“, *rezervele totale ale țărilor industriale (devize, aur, D.S.T. și poziția de rezervă în F.M.I.) se ridicau la sfîrșitul lunii august a.c. la echivalentul a 100,7 miliarde D.S.T. Nivelul cel mai scăzut al acestui indicator fusese atins în februarie 1974, cînd cifra respectivă a fost de 91,3 miliarde D.S.T. Se specifică însă că, în parte, modificările în nivelul rezervelor s-au datorat unor revizuiri ale cursurilor de schimb. În cazul S.U.A. suma rezervelor a fost de 13,4 miliarde D.S.T. la finele lunii august 1975 (față de 12,9 miliarde în august 1974), în cazul Franței 8,9 miliarde (7,1), în cel al Japoniei 11,9 miliarde (10,9). Scăderi au înregistrat R.F.G., care deținea în august a.c. 26,5 miliarde D.S.T. (28,0 în august 1974) și Anglia, care deținea 5,1 miliarde (5,8). În ceea ce privește rezervele principalelor țări producătoare de petrol, ele au continuat să crească: Arabia Saudită 18,0 miliarde D.S.T în august 1975 (față de 7,8 miliarde în august 1974), Iran 7,9 (5,3), Venezuela 7,4 (4,0), Nigeria 4,9 (2,9).*

Scăderea producției de țiței

DUPĂ ESTIMAȚII și calcule ale experților F.M.I., producția mondială de țiței a scăzut simțitor în primul semestru al anului în curs. Reprezentînd în medie 52,3 milioane de barili pe zi, ea se situează cu circa 8% sub nivelul din ianuarie-iunie 1974. În emisfera apuseană scăderea este evaluată la 9% (în special ca urmare a reducerilor înregistrate în S.U.A., Canada și Venezuela), în Orientul Mijlociu la 13% (după un număr mare de ani în care producția a crescut continuu), iar în Africa la 20%. În țările membre ale OPEC, care produc peste 50% din totalul mondial, extracția medie zilnică în sem. I 1975 a fost de 26,5 milioane barili, în declin cu circa 16% față de aceeași perioadă din 1974. Date preliminare par să indice că în trim. III 1975 producția țărilor OPEC a crescut ca urmare a unei tendințe de a se mări stocurile. Se așteaptă ca în trim. IV să se impună din nou tendința de scădere, media zilnică a extracției pe tot anul 1975 situîndu-se la circa 27,5 milioane de barili, cu aproximativ 10% sub nivelul din 1974.

Producția de petrol brut a țărilor OPEC, mii de barili pe zi

	Ianuarie-iunie 1975	Modificarea în % față de ian.-iun. 1974
Arabia Saudită	6820	-18
Iran	5430	-12
Venezuela	2530	-19
Irak	2175	+24
Kuweit	2135	-25
Nigeria	1170	-25
Emiratele Arabe Unite	1490	-13
Indonezia	1235	-16
Libia	1145	-38
Algeria	930	- 5
Qatar	450	-14
Gabon	210	+27
Ecuador	140	-39

Piața covoarelor

ÎN CADRUL unui studiu publicat de revista „Spotlight on Europe“ se estimează că producția de covoare a S.U.A. va ajunge în 1980 la 1,4 miliarde mp (față de 920 mil. mp în 1974), iar cea a Pieței Comune vest-europene — la 800 mil. mp (față de circa 609 milioane). Ponderea covoarelor tufting în ansamblul producției va continua să crească, urmînd să reprezinte, de pildă în cazul Europei occidentale, circa 70% în 1980.

În ceea ce privește prognoza pe anul 1976 a vînzărilor de covoare în țările Pieței Comune, se apreciază că în R.F.G. ele vor reprezenta 4,3 mp/locuitor, în Danemarca — 3,7, Anglia — 3,1, Olanda — 3,0, Belgia (și Luxemburg) — 1,7, în Franța și Irlanda — 1,6, iar în Italia — 0,6 mp/loc.

Dinamici în comerțul internațional

DATE PUBLICATE în numărul pe octombrie al revistei Fondului Monetar Internațional „International Financial Statistics“ *arată că în trim. II creșterea valorică (în prețurile curente) a exportului țărilor capitaliste industrializate s-a încetinit. Suma exportului — 137,8 miliarde de dolari — a fost cu 4,4 miliarde mai mare decît în trim. I, în timp ce în 1974 creșterea între cele două intervale a fost de aproape 20 miliarde de dolari, iar în 1973 de aproape 12 miliarde. Nu toate țările și-au putut mări exportul în trim. II 1975, S.U.A. și Belgia înregistrînd scăderi. Valoarea importului țărilor industriale a sporit mai puțin decît a exportului și anume cu 1,5 miliarde. Scăderi la import s-au înregistrat în S.U.A., Japonia, Elveția, Anglia. Deficitul comercial pe ansamblul țărilor industriale capitaliste a reprezentat 0,8 miliarde, față de 3,7 miliarde în trim. I 1975 și 12,9 miliarde în trim. II 1974.*

Dintre țările în curs de dezvoltare, date pe trim. II 1975 există numai pentru țările exportatoare de petrol. În cazul acestora valoarea exporturilor s-a menținut la 28,6 miliarde de dolari, aceeași ca în trim. I, față de 36,3 miliarde în trim. II. 1974.

CONTRIBUȚIA SCHIMBURILOR ECONOMICE LA EDIFICAREA SECURITĂȚII EUROPENE

PRIMA CONFERINȚĂ pentru securitate și cooperare în Europa a reprezentat un moment de însemnătate istorică în viața politică a continentului nostru, marcînd un spirit nou în relațiile internaționale, punînd bazele unui amplu și profund proces de edificare a securității pe continent, cu implicații deosebit de pozitive pentru întreaga lume. Lucrările Conferinței au relevat din nou faptul că abordarea și rezolvarea constructivă a marilor probleme ale contemporaneității nu mai pot fi concepute decît cu participarea tuturor statelor și popoarelor, indiferent de orînduire socială, mărime, zonă geografică, grad de dezvoltare sau potențial economic.

Faptul că la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa au participat și au conlucrat, pe baza unor norme democratice de egalitate între state, țări aparținînd în prezent unor grupări militare sau economice diferite, state neutre și nealiniate confirmă concepția României că esențialul constă nu în apartenența sau neapartenența la diferite sisteme de alianțe militare, ci în pozițiile pe care se situează statele respective, în modul în care se preocupă și contribuie activ la promovarea noilor principii de relații interstatale, la afirmarea și înfăptuirea dreptului la dezvoltare independentă al fiecărui popor, la promovarea cauzei păcii, colaborării și înțelegerii între națiuni. Se poate de aceea afirma că desfășurarea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa a creat noi premise pentru întărirea încrederii între statele continentului și astfel, în perspectivă, pentru trecerea la desființarea simultană a grupărilor militare opuse.

Pătrunsă de o profundă responsabilitate față de destinele Europei, România a înscris problema securității pe continentul nostru ca o preocupare de prim ordin a politicii sale externe, numărîndu-se printre statele inițiatoare ale organizării unei reuniuni general-europene, participînd apoi în mod activ la pregătirea și desfășurarea lucrărilor conferinței în toate fazele sale, la elaborarea unor documente cît mai clare, precise și angajante, la afirmarea unor concepte și principii noi în viața internațională, contribuind prin propuneri și idei constructive la succesul acesteia. Ideile politice îndrăznețe prezentate la reuniunea de la Helsinki de tovarășul Nicolae Ceaușescu, promotor neobosit al cauzei înțelegerii și conlucrării între popoare, corespund întru totul intereselor poporului român, aflîndu-se în același timp în deplină concordanță cu interesele fundamentale ale tuturor popoarelor, cu imperativele majore ale epocii contemporane.

Documentele adoptate de Conferința general-europeană au deschis perspective pentru înfăptuirea unei politici noi, bazată pe egalitate și respect reciproc între toate națiunile, pentru trecerea de la perioada neîncrederii și confruntărilor, caracteristică „războiului rece“, la un curs nou, spre destindere și colaborare, pentru soluționarea problemelor corespunzător intereselor de pace și bunăstare ale tuturor popoarelor. Aceste documente, declara la Helsinki președintele **Nicolae Ceaușescu**, „**afirmă voința statelor participante de a așeza la baza relațiilor lor principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, renunțării la orice formă de agresiune sau imixtiune în treburile interne ale altora, abolirea forței și amenințării cu forța în raporturile dintre ele sau cu alte state. Aceste principii, afirmate, de altfel, cu putere în ultimii ani în viața internațională, constituie singura bază trainică pentru asigurarea păcii, colaborării și progresului economico-social al fiecărei națiuni**“.

> **„Este necesar să înfăptuim asemenea relații în Europa, în care fiecare națiune, indiferent de orînduire socială sau de mărime, să poată participa cu drepturi egale la soluționarea tuturor problemelor, să aibă asigurate independența și suveranitatea, să se bucure din plin de binefacerile dezvoltării economico-sociale, ale progresului și civilizației“.**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

O „armă a păcii“

ÎNSCRIIND cooperarea în rîndul principiilor fundamentale care să guverneze relațiile dintre state în toate domeniile, Actul final al Conferinței abordează problemele securității într-o viziune largă și unitară potrivit căreia extinderea și diversificarea legăturilor economice constituie în lumea de azi — o lume a interdependențelor — nu numai o condiție de bază a progresului economic al fiecărei țări, ci și o cerință esențială a consolidării cursului nou spre destindere, a creării premiselor materiale pentru o durabilă securitate internațională, o „armă a păcii“.

Fără a diminua însemnătatea altor factori, în special politici, se poate afirma că intensificarea relațiilor economice dintre țările socialiste și țările capitaliste a jucat un rol de pionierat în depășirea neîncrederii ș suspiciunii, în crearea și consolidarea cursului spre destindere pe arena internațională, spre normalizarea relațiilor politice dintre state, evoluție care a permis însăși pregătirea și desfășurarea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.

Reflectînd accentuarea interdependențelor economice internaționale și caracterul obiectiv al relațiilor economice dintre toate statele lumii, schimburile comerciale dintre țările socialiste europene și țările vest-europene, S.U.A. și Canada au sporit, în ciuda tuturor vicisitudinilor, de la circa 2,8 miliarde dolari în 1950 la peste 39,6 miliarde de dolari în 1974, mai rapid decît totalul schimburilor țărilor participante (vezi tabelul nr. 1).

În mod reciproc, orice progres în direcția securității și cooperării la nivelul unei zone sau al unui continent reprezintă o contribuție la extinderea și diversificarea ansamblului relațiilor economice internaționale. Din acest punct de vedere, încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa a deschis o etapă nouă, calitativ superioară. Depinde acum de voința politică a statelor participante de a transpune în fapt cele convenite, de a fructifica aceste condiții pentru o colaborare fructuoasă între națiuni libere și egale în drepturi, care să dea posibilitate fiecăreia să se bucure de binefacerile progresului și civilizației, la adăpost de orice act de forță, de imixtiune sau presiuni.

Țară socialistă aflată într-un accentuat proces de dezvoltare multilaterală, România promovează consecvent o politică de largă colaborare internațională. Așezînd în centrul relațiilor ei economice externe colaborarea și întrajutorarea cu țările socialiste, țara noastră militează totodată cu consecvență pentru extinderea și intensificarea legăturilor economice — atît pe plan bilateral cît și multilateral — cu toate statele europene, cu toate țările lumii. Reflectînd potențialul de colaborare economică asigurat de dinamismul dezvoltării multilaterale a României și a celorlalte opt state socialiste din Europa, de gradul înalt de dezvoltare industrială a unor state capitaliste, de caracterul complementar al economiilor, ca și de apropierea geografică, țara noastră întreține în prezent strînse relații comerciale și de cooperare cu toate țările europene, socialiste și nesocialiste, precum și cu S.U.A. și Canada. Paralel cu creșterea schimburilor comerciale cu țările menționate, care dețin o pondere însemnată în comerțul nostru exterior (vezi tabelul nr. 2), s-a îmbunătățit și structura pe mărfuri a acestor schimburi.

Totodată, corespunzător exigențelor progresului economic și tehnico-științific pe plan mondial, România promovează în relațiile economice cu statele europene, cu

Tabelul nr.1

Comerțul exterior al țărilor europene, S.U.A. și Canadei

(în milioane dolari)

Exporturi din ▽ / către ▷	Anul	Intreaga lume	Europa: Total	Europa: Țările socialiste^x	Europa: Țările nesocialiste^x	S.U.A.	Canada
Intreaga lume	1972 1974	415 650 847 640	231 630 446 850	38 940 64 380	192 690 382 470	55 090 99 880	17 770 29 800
Țările socialiste europene^x	1972 1974	39 990 65 140	32 690 51 480	24 210 33 300	8 480 18 180	310 820	110 190
Țările nesocialiste europene^x	1972 1974	189 160 309 120	137 020 243 820	8 960 18 840	128 060 224 980	15 400 23 070	2 520 3 680
S.U.A.	1972 1974	48 980 97 140	15 630 29 060	820 1 430	14 810 27 630	⊠ ⊠	12 080 19 560
Canada	1972 1974	20 180 32 780	3 265 5 010	355 170	2 910 4 840	14 110 21 800	⊠ ⊠

x) Inclusiv comerțul dintre R.D.G. și R.F.G.

Sursa: U.N.Monthly Bulletin of Statistics, iunie 1975, p.XIV-XVII toate țările lumii, forme moderne de cooperare în producție, în știință și tehnică, în comercializare. Cu țările participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa țara noastră desfășoară în prezent circa 150 de acțiuni importante de cooperare. Dintre acestea menționăm: participarea la realizarea unor obiective economice în U.R.S.S. pentru producția de materii prime feroase, celuloză și azbest, cooperarea cu R. S. F. Iugoslavia în producția de autobuze și autocamioane, cu R. D. Germană în producția de obiective foto și cu R. S. Cehoslovacă în fabricarea de subansamble pentru tractoare, cooperarea cu S.U.A., R.F.G., Franța, Italia și Austria sub forma de societăți mixte cu sediul în România pentru fabricarea și comercializarea de terminale pentru calculatoare, reductoare de viteză, aparatură electronică medicală, fibre acrilice, lanțuri cu role, cooperarea cu Anglia în producerea avioanelor Islander BN 2 ș.a. În total, prin cooperare se realizează astăzi 25% din comerțul exterior al României. Prevăzînd devansarea în continuare a creșterii producției industriale și venitului național de către cea a comerțului exterior (al cărui volum urmează să sporească cu 72—80% în perioada 1976—1980), viitorul plan cincinal — al revoluției tehnico-științifice — deschide noi și multiple posibilități cooperării României cu statele europene, cu S.U.A. și Canada, cu toate țările lumii, în domenii de interes reciproc.

Faptul că tendința de intensificare a participării la diviziunea internațională a muncii, de creștere a rolului comerțului exterior în ansamblul economiei naționale este un element comun țărilor semnatare ale Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa poate fi considerat o premisă favorabilă pentru transpunerea în fapt a prevederilor din acest angajament solemn.

Recunoscînd această realitate, Actul final al Conferinței consacră comerțul ca „unul din factorii cei mai importanți ai creșterii economice și ai progresului social“. Privind prin această prismă, documentul menționat constată mai departe că „volumul și structura schimburilor comerciale între statele participante nu corespund în toate cazurile posibilităților care sînt oferite de nivelul prezent al dezvoltării lor economice, științifice și tehnologice“. Pe ansamblu, în ciuda ritmurilor de creștere în general ridicate menționate anterior (13% pe an în prima parte a acestui deceniu), schimburile Est-Vest nu depășesc încă 5—6% din comerțul Europei occidentale, reprezentînd totodată 25% din comerțul țărilor socialiste europene.

Pentru relații economice echitabile și stabile

ȚINÎND SEAMA de interdependența economică crescîndă pe plan mondial, ca și de raporturile reciproce dintre cooperare, destindere și securitate, Actul final evidențiază „cerința care există de a promova relații economice internaționale stabile și echitabile, contribuind astfel la dezvoltarea economică continuă și diversificată a tuturor țărilor“. În acest context, documentul citat consemnează că țările semnatare „se vor strădui să reducă sau să elimine progresiv obstacolele de orice natură din calea dezvoltării schimburilor comerciale“.

Este cunoscut faptul că la dezvoltarea relațiilor Est-Vest pe continentul european, alături de creșterea economică și politica promovată de țările socialiste, o contribuție au avut-o și măsurile adoptate de o serie de țări capitaliste dezvoltate pe linia eliminării unor discriminări aplicate în comerțul cu țările socialiste. Astfel, Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Franța, R. F. Germania, Norvegia, Olanda, Suedia și alte țări vest-europene au renunțat, în ultimii ani, la aplicarea unor contingente cantitative discriminatorii la importurile din țările socialiste. Cu toate acestea, schimburile comerciale dintre țările europene continuă să fie stînjenite de contingentări și alte obstacole artificiale și discriminări, la necesitatea reducerii sau eliminării cărora se referă Actul final. Se constată că, în ciuda reducerilor pe care le-au suferit în ultimii ani, taxele vamale continuă să reprezinte un obstacol important în calea schimburilor comerciale, după cum se remarcă și o proliferare a obstacolelor netarifare în comerțul internațional (restricții cantitative, depozite prealabile la import, standarde tehnice și prescripții de ambalaj excesive, reglementări sanitare prohibitive etc.), afectînd mai ales relațiile dintre țările socialiste și țările capitaliste. În legătură cu aceasta, în spiritul măsurilor preconizate în Actul final, țara noastră consideră că se cer întreprinse acțiuni concrete pentru înlăturarea obstacolelor încă existente și a oricăror discriminări. Un prilej îl reprezintă negocierile ce au loc în prezent în cadrul G.A.T.T., vizînd reducerea în continuare a taxelor vamale, eliminarea obstacolelor netarifare și adoptarea unor măsuri speciale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Aceeași finalitate — prevăzută în Actul final — a promovării schimburilor și diversificării structurii lor o urmărește și aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate, măsură care prin însăși esența ei reclamă eliminarea oricăror restricții și discriminări. Convinsă de efectele favorabile nu numai pe planul strict al raporturilor economice, ci și pe plan mai general, pe care aceasta le poate avea, țara noastră acordă o mare însemnătate convenirii și aplicării în relațiile cu toate statele a tratamentului națiunii celei mai favorizate ca principiu de bază al colaborării economice internaționale. În momentul de față, clauza națiunii celei mai favorizate figurează în acordurile bilaterale încheiate de țara noastră cu numeroase state capitaliste participante la Conferință (Anglia, Austria, Canada, Cipru, Elveția, Finlanda, Franța, R. F. Germania, Grecia, Italia, Islanda, Norvegia, Olanda, Portugalia, Spania, Suedia, Turcia, iar nu de multă vreme și S.U.A.).

De relevat că în concepția țării noastre, clauza națiunii celei mai favorizate poate fi aplicată în toate domeniile colaborării economice dintre state, nu numai în cel al schimburilor comerciale propriu-zise (cooperare industrială și tehnică, financiară, transfer de tehnologie, acordare de asistență tehnică, transporturi internaționale, turism ș.a.). În acest sens țara noastră a încheiat deja acorduri de cooperare industrială și tehnică cu o serie de țări europene ca și cu numeroase țări din afara continentului nostru.

În același context, Actul final recunoaște importanța încheierii de acorduri interguvernamentale bi și multilaterale, ca instrumente care definesc cadrul și obiectivele unor relații economice stabile și pe termen lung între țările participante. Astfel de acorduri interguvernamentale pe termen lung, asigurînd trecerea spre o colaborare complexă, îndelungată, reciproc avantajoasă au fost încheiate și se realizează în prezent de către numeroase țări europene.

Tot în scopul promovării schimburilor dintre țări și diversificării structurii lor ca mijloc de „a depăși neîncrederea și a crește încrederea, de a rezolva problemele care le separă și de a coopera în interesul umanității“, Actul final preconizează o serie de măsuri pentru facilitarea contactelor de afaceri, îmbunătățirea informației economice și comerciale, adaptarea produselor la exigențele pieței externe etc.

Tabelul nr.2.

Comerțul exterior al României

(în milioane lei valută)

	1960	1974
TOTAL		
Export	4302,2	24225,8
Import	3887,1	25563,4
din care:		
EUROPA		
Export	3748,8	18674,0
Import	3528,2	19183,2
S.U.A.		
Export	3,8	367,4
Import	37,8	1191,1
CANADA		
Export	0,5	121,8
Import	7,5	33,8

Sursa: Anuarul Statistic al R.S.România 1975, pag.386

În mod firesc, dacă ținem seama de orientarea crescîndă către forme superioare de relații economice între state, Actul final al Conferinței acordă un loc însemnat prevederilor referitoare la cooperarea industrială, la proiecte de mare anvergură de interes comun, la cooperarea științifică și tehnică. Constatînd că „cooperarea industrială înglobează o serie de forme de relații economice care depășesc cadrul schimburilor comerciale convenționale“, documentul citat relevă contribuția de seamă pe care o poate avea această cooperare nu numai la accelerarea dezvoltării industriale a tuturor țărilor care participă la ea — printr-o cît mai largă utilizare a tehnologiei moderne și folosirea reciproc avatajoasă a complementarităților economice —, ci și la expansiunea și diversificarea comerțului internațional, la crearea unor legături durabile și întărirea cooperării economice globale pe termen lung. Și de această dată se constată că cooperarea industrială poate fi facilitată prin încheierea de acorduri interguvernamentale și alte acorduri bilaterale și multilaterale între părțile interesate. Alături de exemple privind țara noastră, deja menționate, se pot cita numeroase altele. Astfel, de pildă, firma franceză „Renault“ livrează instalații pentru o serie de uzine de automobile sovietice, inclusiv pentru marea uzină de autocamioane de pe rîul Kama; pentru aceeași uzină urmează să livreze instalații firme din R.F.G., Italia, Elveția, S.U.A. În același timp, organizații sovietice participă la construirea unor întreprinderi în Franța și Finlanda.

Un capitol special este rezervat în Actul final prevederilor legate de realizarea proiectelor de interes comun de mare anvergură, în domenii de mare actualitate, la care, pe baze echitabile, să participe, în caz de acord, întreprinderi și firme din toate țările participante. Contribuind la valorificarea potențialului economic și a resurselor naturale ale statelor participante, participarea la asemenea proiecte — care prin amploare, durată și implicații depășesc sfera acțiunilor tradiționale de cooperare industrială — poate duce la accelerarea dezvoltării economice a țărilor respective, la întărirea cooperării economice pe termen lung, pe plan regional sau subregional.

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 29)

FOIRE · MESSE · FAIR

HUNGEXPO

BUDAPEST

UNION DES FOIRES INTERNATIONALES

TÎRGURI ȘI EXPOZIȚII SPECIALIZATE ÎN 1976

organizate la Centrul pentru tîrguri internaționale din Budapesta. X., Albertirsai u. 10
telefon : 470—990 — Telex 22—4188 hexpo
telegrame · Hungexpo Budapest

6 — 10 aprilie — **CONSTRUMA**

Expoziție internațională de mașini pentru construcții.

6 — 10 aprilie — **HUNGAROKLIMA**

Expoziție internațională de aparate pentru încălzire, refrigerare și climatizare.

6 — 10 aprilie — **PROTENVITA**

Expoziție internațională „Protecția mediului înconjurător".

19 — 27 mai — **TAVASZI BNV**

Tîrgul internațional de primăvară de la Budapesta (tîrg de bunuri pentru investiții).

25 august —
1 septembrie — **AGROMASEXPO**

Expoziție și tîrg internațional de mașini și utilaje pentru agricultură și industria alimentară.

22 — 30 septembrie — **ŐSZI BNV**

Tîrgul internațional de toamnă de la Budapesta (tîrg de bunuri de consum)

22 — 30 septembrie — **HOVENTA**

Expoziție internațională de tehnică a comerțului și industriei hoteliere.

19 — 23 oct. — **HUNGAROKORR**

Expoziție internațională de protecție împotriva coroziunii.

19 — 23 oct. — **BUDTRANSPACK**

Expoziție internațională de ambalaje și manipulare mecanică a mărfurilor.

19 — 23 oct. — **MIPEL**
Expoziție internațională de electronică industrială.

Organizator :

HUNGEXPO

Oficiul de comerț exterior din R. P. Ungară pentru tîrguri și publicitate.

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Cursul central	Curs la 28.XII. 1973	13.X. 1975	17.X. 1975	Abaterea 1) în % a cursurilor valutelor în ziua de 17.X. 1975 față de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada: 28.XII. 1973–17.X. 1975
					Cursul central	Nivelul din 28.XII. 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5673	2,5667	+ 3,99	+ 5,15	- 4,90
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6542	2,6497	+27,77	+22,65	-18,47
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3777	4,3837	+ 5,03	+ 7,27	- 6,78
Yenul japonez	308,00	280,20	302,90	302,80	+ 1,72	- 7,46	+ 8,07
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6390	2,6410	+ 5,31	+ 7,00	- 6,55
Francul belgian	40,334	41,10	38,67	38,68	+ 4,28	+ 6,26	- 5,89
Lira italiană	523,50	607,00	676,35	675,45	-22,50	-10,13	+11,28
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,0597	2,0547	-29,03	-11,63	+13,16
Prețul aurului la Londra 3)	-	103,87	142,00	143,75	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt);
2) Dolari SUA pentru o liră sterlină;
3) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

PERIOADA 13—17 octombrie 1975 s-a caracterizat prin fluctuații destul de largi ale **dolarului american**, cursul dolar/franc elvețian sau dolar/marcă vest-germană, de exemplu, mișcîndu-se între 2,6870 și 2,6400, respectiv între 2,6000 și 2,5560, în decurs de numai două zile lucrătoare. Pe fundalul acestor fluctuații, valuta americană a înregistrat scăderi de cursuri față de restul valutelor occidentale, la aceasta contribuind :

— acceptarea de către Federal Reserve Bank din New York, a scăderii dobînzilor pe piața americană, ca urmare a faptului că masa monetară în circulație a crescut într-un ritm mai mic decît cel stabilit inițial și considerat ca bun pentru continuarea relansării economiei și frînării inflației ;

— reducerea dobînzii preferențiale — „prime rate“ (dobînda pe care băncile americane o percep la creditele în cont curent acordate celor mai buni clienți industriali și comerciali ai lor) — de către o mică bancă americană (Southwest Bank of St. Louis) de la 8%, la 7 3/4%, a fost primită de piața valutară ca un semn că dobînzile vor continua să scadă și în viitor ;

— creșterea stocului de automobile și cereale (acesta din urmă ca urmare a recoltei record) pe piața americană ;

— dificultățile financiare ale orașului New York, care nu și-au găsit încă o rezolvare definitivă, deși se așteaptă ca acestea să fie soluționate în curînd ;

Aprecierile făcute de cercurile de afaceri occidentale în legătură cu un nivel al valutei americane peste cel de 2,65 față de francul elvețian și respectiv peste 2,57 față de marca vest-germană, în viitorul apropiat, au în vedere, printre altele :

— nereducerea dobînzii preferențiale de către principalele bănci americane ;

— un nivel al balanței comerciale americane care se anunță a fi apropiat de cel al lunii trecute, dacă nu chiar mai bun ;

— anunțarea de către președintele Ford a publicării unor indicatori încurajanți (privind probabil prețurile și producția industrială), care vor demonstra că economia S.U.A. se află pe drumul bun etc.

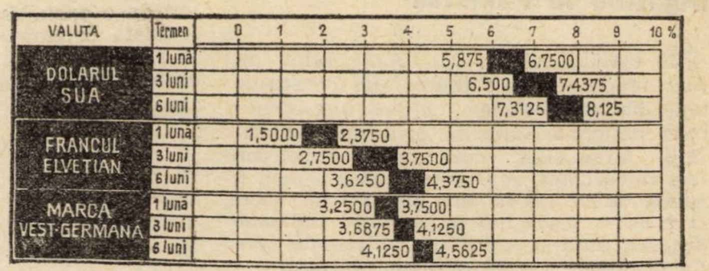

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 13—17 octombrie 1975 (nivel minim și maxim)

Lira sterlină a atins la un moment dat nivelul de 2,0460 dolari, la aceasta contribuind mai ales speculațiile de pe piață legat de faptul că Kuweitul nu mai acceptă lira sterlină ca valută de plată pentru exporturile sale de țiței. Redresarea ulterioară a valutei engleze s-a datorat factorilor care au influențat negativ cursul celeilalte valute de referință (dolarul american), la care s-a adăugat și publicarea datelor privind balanța comercială (numai „vizibilele“), deficitul fiind sub cel al lunii precedente (cca. 211 mil. lire sterline deficit în septembrie, față de cca. 270 mil. în august).

Taxa oficială a scontului în vigoare

la 17 octombrie 1975 (%)

Anglia (dobînda minimă de împrumut)x)	12	R.F.Germania	3 1/2
Austria	6	Israel	6
Belgia	6	Italia	6
Canada	9	Japonia	7 1/2
Danemarca	7 1/2	Luxemburg	6 1/2
Elveția	3 1/2	Norvegia	5
Finlanda	9 1/4	Olanda	4 1/2
Franța	8	Suedia	6.
		S.U.A.	6

x) Cu începere de la 13 octombrie 1972, Banca Angliei a adoptat decizia abolirii în principiu a taxei oficiale a scontului, în locul acestei taxe introducînd așanumita dobîndă minimă de împrumut, fixată în fiecare vineri și la care Banca Angliei acordă credite caselor de scont.

Pe linia scăderii dobînzilor în S.U.A., **dobînzile la depozitele în eurodolari** au înregistrat și ele scăderi, în toate perioadele, iar la cele în eurofranci elvețieni și în euromărci vest-germane s-au înregistrat mici fluctuații.

Prețul aurului a înregistrat o ușoară creștere de aproximativ 3 dolari/uncie, aceasta datorită operațiilor speculative cu metalul galben, cît și unei scăderi a atractivității investițiilor în dolari S.U.A.

Gheorghe MUNTEAN
Dumitru LUNGU

Contribuția schimburilor economice la edificarea securității europene

(Urmare din pag. 27)

Recunoașterea pentru prima oară într-un document al tuturor țărilor europene a existenței pe continentul nostru a unor țări în curs de dezvoltare și afirmarea hotărîrii țărilor participante de „a lua în considerare interesul tuturor de reducere a diferențelor de nivel de dezvoltare“ — sursă de instabilitate și insecuritate —, ca și reliefarea necesității ca în definirea raporturilor cu țările puternic dezvoltate să se țină seama de interesele și nevoile specifice în materie de cooperare ale țărilor în curs de dezvoltare constituie o contribuție de seamă la așezarea relațiilor dintre statele europene pe baze noi, echitabile și în același timp reciproc avantajoase, la crearea unei noi ordini economice și politice în Europa și în întreaga lume, la sporirea înțelegerii și încrederii reciproce și punerea schimburilor de orice fel în slujba acestui țel.

Așa cum se arată în Actul final, statele participante își exprimă convingerea că respectarea principiilor înscrise în el — între care cooperarea între state ocupă un loc bine definit — va încuraja dezvoltarea contactelor politice dintre ele, a unor relații normale și prietenești în toate domeniile. Acest obiectiv presupune însă — așa cum se evidențiază în însuși documentul menționat — noi eforturi, inclusiv în direcția identificării și valorificării unor noi domenii și acțiuni de cooperare, pentru a face ca destinderea să fie un proces continuu, din ce în ce mai viabil și mai cuprinzător, cu caracter universal. Între eforturile necesare, pe prim plan, punerea în practică a rezultatelor Conferinței va constitui o contribuție majoră la acest proces.

În ceea ce privește țara noastră, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„pornim de la faptul că realizarea unei colaborări tot mai strînse între țările continentului european este o necesitate obiectivă pentru înfăptuirea unei securități reale, pentru progresul fiecărei națiuni, pentru sporirea contribuției Europei la dezvoltarea relațiilor economice internaționale, la soluționarea problemelor complexe ale omenirii de azi în interesul fiecărei națiuni, al cauzei făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, al păcii“.**

România socialistă este ferm hotărîtă să intensifice în continuare contactele și cooperarea cu celelalte țări europene, cu toate statele lumii, să militeze pentru întărirea rolului O.N.U., să dezvolte relații cu alte organizații internaționale, aducîndu-și astfel și pe mai departe contribuția la înfăptuirea securității, cooperării și păcii în Europa, la asigurarea viitorului pașnic al continentului nostru și al întregii planete.

Irigațiile în Pakistan

ÎN PAKISTANUL DE AZI aflat în plin proces de dezvoltare, apa constituie una din problemele majore ale economiei naționale datorită aridității majorității terenurilor cultivabile. Printr-un efort remarcabil, suprafața irigată a țării a sporit de la cîteva sute de mii de acri (1 acru = 0,453 ha) la peste 33 milioane de acri, dintr-o suprafață cultivabilă care nu depășește 45—50 milioane de acri.

Aceste irigații au la bază o rețea de canale lungă de 40 000 de mile și o serie de baraje. Cele mai importante baraje sînt Mangla, pe rîul Jhelum, afluent al Indusului, și Tarbela, aflat în faza finală de construcție, chiar pe fluviul Indus. Pe lîngă irigarea unei suprafețe de 4,5 milioane de acri pe care se vor cultiva cereale, marele baraj Tarbela va deservi o hidrocentrală ce va avea în final o putere instalată de 700 MW.

De remarcat că bazinul Indusului este cea mai importantă zonă agricolă a țării. În cadrul său cea mai productivă este provincia Punjab (nume care înseamnă „cinci rîuri“), cea mai populată și mai dezvoltată dintre provinciile Pakistanului. Aici se cultivă între altele bumbacul, care — prelucrat — asigură circa jumătate din exportul țării.

Progresia exportului bulgar

COMERȚUL EXTERIOR al Bulgariei cunoaște o expansiune continuă, ea întreținînd în prezent relații comerciale cu peste 100 de țări din lume. Concomitent au loc importante modificări structurale în exporturile bulgare ; după cum remarca publicația „Informations économiques de Bulgarie“, ponderea mașinilor, a echipamentului industrial și a mijloacelor de transport în ansamblul exporturilor a crescut de la 12,9% în 1960 la 38,9% în 1973. Cel mai mult s-a mărit în perioada menționată valoarea exportului de mijloace de transport și utilaje de depozitare — respectiv de peste 30 de ori ; vînzările de tractoare și mașini agricole au sporit de 15 ori, iar cele de mașini-unelte — de peste 12 ori.

Pe lista importatorilor de mașini bulgare figurează firme cu renume din țări industriale avansate ca R.F.G., Japonia, S.U.A., Canada ș.a. ; totodată, Bulgaria exportă garnituri complete de echipamente și linii tehnologice în numeroase țări din Asia, Africa și America Latină. Volumul schimburilor reciproce ale Bulgariei cu țările capitaliste dezvoltate a crescut de la 180 milioane de leva în 1960 la 1 380 milioane de leva în 1973 (respectiv de peste 7,5 ori).

Aspirație feminină

CONDIȚIILE social-economice de care beneficiază femeile pentru a se realiza pe plan profesional se deosebesc mult de la țară la țară, fapt care se reflectă în gradul de emancipare a femeii din limitele tradiționale ale gospodăriei casnice. Graficul înfățișează situația din 21 de țări, socialiste și capitaliste, ilustrînd diferențierea sensibilă a gradului de ocupare a femeilor aflate la vîrsta activă (15—64 ani). Semnificativ pentru tendințele viitoare în acest domeniu în țările unde ponderea femeilor ocupate profesional rămîne relativ scăzută, este faptul, relevat de o anchetă efectuată la Hamburg în rîndul tinerilor de ambele sexe (avînd între 11 și 16 ani), că un număr crescînd de fete doresc să practice în viitor o profesiune distinctă de cea de gospodină, iar tot mai mulți băieți afirmă că în viitoarea lor casnicie vor lua parte activă la rezolvarea treburilor gospodărești și la creșterea copiilor.

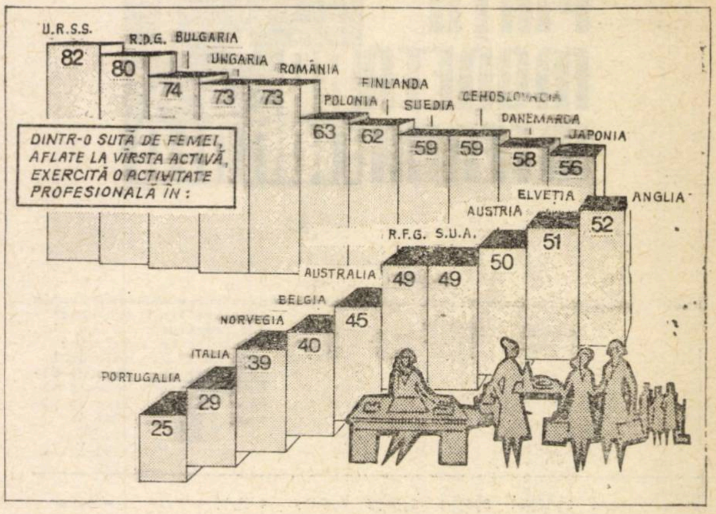

Cooperative agricole și sate model

PÎNĂ LA 1 IULIE a.c. în Algeria au fost naționalizate, în cadrul aplicării reformei agrare, circa 1,6 milioane ha terenuri agricole (fără a socoti pădurile și pășunile). În prima și cea de a doua etapă a reformei agrare au fost distribuite țăranilor pămînturi însumînd 675 mii ha, pe care au luat ființă peste 2,5 mii de cooperative agricole. De asemenea, pe linia ridicării satului algerian în prezent se construiesc zeci de sate model, iar în următoarea etapă a reformei agrare se preconizează crearea sectorului obștesc și în zonele rurale în care ocupația predominantă este creșterea vitelor.

Restructurări în industria japoneză

DUPĂ OPINII formulate de **Industrial Structure Council of MITI** din Japonia, situația generată de „criza“ mondială a petrolului va influența structural dezvoltarea industriei acestei țări în perioada următoare. Se apreciază, astfel, că :

— va fi stimulată construcția de unități industriale mari, inclusiv chimice și petrochimice, în afara granițelor țării ; se consideră că investițiile directe de capital în străinătate vor ajunge (cumulat) la 90 miliarde dolari în 1985;

— ritmul de dezvoltare a industriei chimice se va încetini, dar va crește puternic exportul de produse chimice finite; aceasta va permite chimiei să treacă de pe locul cinci pe locul trei printre ramurile exportatoare, furnizînd — împreună cu industria constructoare de mașini — partea esențială a exporturilor japoneze;

— se va restrînge producția industriei textile ;

— în cadrul importului se va acorda prioritate produselor intermediare (cum sînt oțelul sau produsele petrochimiei), față de materii prime.

Costul crescînd al sănătății

ÎNTR-UN STUDIU recent ale cărui concluzii le prezintă revista „L'Usine Nouvelle“ se relevă creșterea continuă a cheltuielilor populației pentru îngrijirea sănătății, ritmul său depășind, de regulă, pe cel al dinamicii venitului național. In S.U.A., de pildă, volumul acestor cheltuieli era în 1970 de cinci ori mai mare decît în 1950 și de 2,5 ori decît în 1960 ; în Suedia cuantumul mediu al cheltuielilor pe locuitor depășea în 1970 de circa 2,7 ori nivelul atins în 1962 ș.a.m.d.

Autorii studiului apreciază că nici tendințele demografice actuale, nici evoluția cercetării medicale nu permit să se sconteze pe încetinirea simțitoare a dinamicii cheltuielilor pentru îngrijirea sănătății într-un viitor previzibil. Printre cauzele care determină această creștere se menționează : ponderea ridicată a populației vîrstnice, care necesită o mai mare asistență medicală ; sporirea continuă, în ultimele decenii, a costului medicamentelor, spitalizării etc. ; faptul că însuși consumul de medicamente tinde să devină o obișnuință în viața unor pături tot mai largi ale populației etc. Totodată, se atrage atenția că medicii ar putea avea un rol activ în frînarea creșterii cheltuielilor pentru îngrijirea sănătății prin administrarea mai rațională, selectivă, a medicamentelor și tratamentelor necesare pacienților lor.

Orașe scumpe

CALCULE privind costul comparativ al vieții în diferite țări se fac destul de frecvent, dat fiind că inflația nu înregistrează același ritm în toate țările capitaliste, iar cursurile valutare suferă fluctuații destul de importante în timp. Una dintre instituțiile care fac asemenea comparații este Business International, cu sediul la Geneva. Cea mai recentă dintre analizele sale, citată de revista americană **Newsweek** (14 iulie), avînd la bază costul a 142 de „elemente de cheltuieli“ (articole de îmbrăcăminte, alimente, distracții, transport) stabilește următoarea ierarhie a marilor orașe occidentale (în ordinea descrescîndă a mărimii combinate a cheltuielilor) : **Stockholm, Oslo, Geneva, Zürich, Copenhaga, Paris, Viena, Düsseldorf, Haga, Frankfurt-Main, Amsterdam, New York, Milano, Londra, Roma, Madrid, Barcelona** și **Dublin**. New York-ul era considerat cu cîțiva ani în urmă unul dintre cele mai scumpe orașe occidentale. Astăzi, după cum se vede, el a fost întrecut de multe altele, ceea ce nu consolează totuși milioanele de locuitori ai marii metropole americane.

Organisme specializate ale O.N.U.

Vasile Airinei, Iași — Nu este vorba de organisme diferite sau paralele, ci de abrevieri deosebite, în funcție de limba (engleză sau franceză) folosită pentru denumirea unuia și aceluiași organism. În schema alăturată redăm abrevierile pe baza denumirilor în limba engleză, înscriind în paranteză anul înființării și sediul organismelor respective).

SISTEMUL O.N.U.

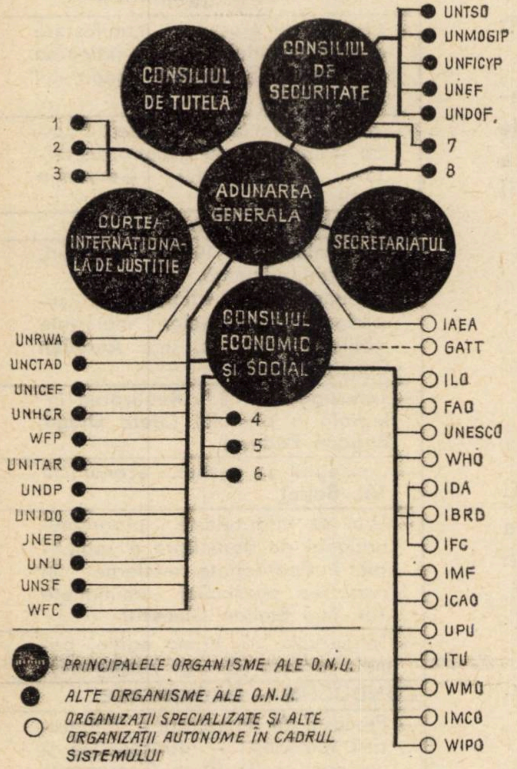

1 — Comisii principale ;
2 — Comisii permanente și procedurale ;
3 — Alte organisme subsidiare ale Adunării generale ;
4 — Comisii regionale ;
5 — Comisii funcționale ;
6 — Comitete sesionale, permanente și ad-hoc ;
7 — Comitetul pentru personalul militar al O.N.U. ;
8 — Comitetul pentru dezarmare (1952) ;

UNRWA — Agenția Națiunilor Unite pentru ajutorarea refugiaților palestinieni în Orientul Apropiat (1949, Beirut).
UNCTAD — Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (1964, Geneva) ;
UNICEF — Fondul Națiunilor Unite pentru copii (1946, New York) ;
UNHCR — Oficiul înaltului comisar al Națiunilor Unite pentru refugiați (1951, Geneva) ;
WFP — Programul alimentar mondial comun al O.N.U. și F.A.O. (1963, Roma) ;
UNITAR — Institutul Națiunilor Unite pentru formare profesională și cercetare (1965, New York) ;
UNDP — Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1965, New York) ;
UNIDO — Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltarea industrială (1967, Viena) ;
UNEP — Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător (1972, Nairobi) ;
UNU — Universitatea Națiunilor Unite (1973, Tokio) ;
UNSF — Fondul special al Națiunilor Unite ;
WFC — Consiliul alimentar mondial (1974, Roma) ;
UNTSO — Comisia Națiunilor Unite de supraveghere a armistițiului în Palestina (1948) ;
UNMOGIP — Grupul de observatori militari ai Națiunilor Unite în India și Pakistan (1948) ;
UNFICYP — Forța Națiunilor Unite pentru menținerea păcii în Cipru (1964) ;
UNEF — Forța de urgență a Națiunilor Unite (1973) ;
UNDOF — Forța Națiunilor Unite privind supravegherea dezangajării (1974) ;

IAEA — Agenția internațională pentru energie atomică (1957, Viena) ;
GATT — Acordul general pentru tarife și comerț (1948, Geneva) ;
ILO — Organizația internațională a muncii (1919, Geneva) ;
FAO — Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (1945, Roma) ;
UNESCO — Organizația Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură (1946, Paris) ;
WHO — Organizația mondială a sănătății (1948, Geneva) ;
IDA — Asociația internațională pentru dezvoltare (1960, Washington) ;
BIRD — Banca internațională pentru reconstrucție și dezvoltare (1945, Washington) ;
IFC — Corporația financiară internațională (1956, Washington) ;
IMF — Fondul monetar internațional (1945, Washington) ;
ICAO — Organizația internațională a aviației civile (1947, Quebec) ;
UPU — Uniunea poștală universală (1875, Berna) ;
ITU — Uniunea internațională de telecomunicații (1865, Geneva) ;
WMO — Organizația meteorologică mondială (1950, Geneva) ;
IMCO — Organizația interguvernamentală consultativă a navigației maritime (1958, Londra) ;
WIPO — Organizația mondială privind proprietatea intelectuală (1967, Geneva).

Hidrocentrale gigant

Dan Brebenel, Brezoi — Cea mai mare hidrocentrală din lume este în momentul de față hidrocentrala de la Krasnojarsk, în U.R.S.S., cu o putere instalată de 6 000 MW, echipată cu 12 grupuri de 500 MW fiecare, de asemenea cele mai mari utilizate pînă astăzi. Ultimul grup a fost conectat în decembrie 1971. Aceasta este prima din cascada de centrale de pe Enisei. În 1972 ea a fost deja amortizată, iar în prezent, după cum relatează agenția „Novosti“, la fiecare doi ani și jumătate ea aduce statului venituri egale cu costul construcției ei.

Hidrocentrala de la Saian-Șușenskoie de pe Enisei, în curs de construcție, va depăși însă recordul menționat : ea va avea o putere instalată de 6 400 MW, în zece grupuri superputernice de 640 MW fiecare. Barajul hidrocentralei va avea o înălțime de 240 metri, fiind amplasat într-un canion al marelui fluviu siberian.

Hidrocentralele existente (circa 700) și cele în construcție (în număr de 29) vor folosi doar 21% din resursele hidroenergetice ale U.R.S.S. Programul în acest domeniu prevede, de aceea, între altele valorificarea resurselor energetice ale bazinului Eniseiului, ale rîurilor din Extremul Orient, iar mai tîrziu ale bazinului fluviului Lena.

Lira sterlină

Mihai Papilian, Alexandria — Hotărîrea Kuweitului ca plățile pentru livrările sale de petrol brut să se facă de acum înainte numai în dolari și nu parțial și în lire sterline este considerată de presa engleză ca reflectînd deprecierea substanțială a lirei sterline în raport cu dolarul în ultimele luni și dificultățile economice pe care le traversează Anglia. Măsura amintită este explicată și prin „anacronismul“ plății în lire sterline care erau apoi schimbate în dolari cu atît mai repede cu cît evoluția cursurilor celor două valute devenise vădit divergentă.

Această „măsură tehnică“, similar celor adoptate deja de alte țări petroliere, între care Arabia Saudită, nu ar reflecta în mod necesar o schimbare în politica de investiții a Kuweitului, scrie **The Times** (14 octombrie), remarcînd totuși că plasamentele de fonduri petroliere pe piața londoneză s-au redus în trimestrul II a.c. (încă nu se cunosc datele pe trimestrul III).

Pînă anul trecut încasările petroliere ale Kuweitului se făceau numai în lire sterline (principalele companii care participă la exploatarea petrolului kuweitian sînt British Petroleum și Gulf Oil). De anul trecut plățile către Kuweit au început să se efectueze în proporție de 60% în dolari și de 40% în lire sterline.

Veniturile petroliere totale ale Kuweitului sînt de ordinul a 1 300 milioane de dolari pe lună, din care 520 milioane de dolari erau încasate pînă acum în lire sterline (250 milioane lire sterline).

Berkeley

Matei Mihăescu, Iași — Berkeley este numele uneia din cele mai celebre universități americane, situată în zona plină de pitoresc a golfului San Francisco, avînd 28 000 de studenți și 1 700 de cadre didactice, între care 11 laureați ai Premiului Nobel și numeroși academicieni, mai mulți decît în orice altă universitate din S.U.A. Ea este una din cele nouă instituții de învățămînt superior care compun Universitatea din California, întemeiată în anul 1868, frecventată astăzi de peste 110 000 de studenți și dispunînd de peste 100 de centre de cercetare în domenii dintre cele mai variate. Printre contribuțiile universității Berkeley la progresul științei se numără izolarea virusului poliomielitei, dezvoltarea oțelului supradur, crearea ciclotronului, sinteza hormonului de creștere a organismului uman etc. În cadrul Universității Berkeley există 36 de catedre, la care se predau circa 5 000 de cursuri.

Protecția mediului

Ioan Orbian, Sibiu — Am îndrumat scrisoarea dv. către Consiliul național pentru protecția mediului înconjurător.

Stocuri

Corneliu Damian, Panciu — 1). Disponibilitățile de vin ale Franței și Italiei luate împreună sînt estimate de revista **The Economist** la 2,3 miliarde de litri. Considerînd, scrie cu umor revista amintită, că fiecare copil, femeie și bărbat din cele nouă țări ale Pieței Comune ar consuma un litru de vin pe zi (ceea ce ar reprezenta de 10 ori consumul total normal), ar fi necesară o săptămînă pentru epuizarea stocului amintit. 2). În legătură cu fondul economic al „războiului vinului“, vă rugăm să consultați rubrica „Tendințe-conjuncturi“ din nr. 38/1975 al revistei noastre.

Membrii F.M.I.

Ilie Olaru, Constanța — Țara cel mai recent (la 9 octombrie) admisă în Fondul Monetar Internațional și Banca mondială este Papua-Noua Guinee, care și-a dobîndit independența la 16 septembrie a.c. Prin aceasta numărul membrilor celor două organisme specializate ale O.N.U. se ridică în prezent la 128 și respectiv 127.

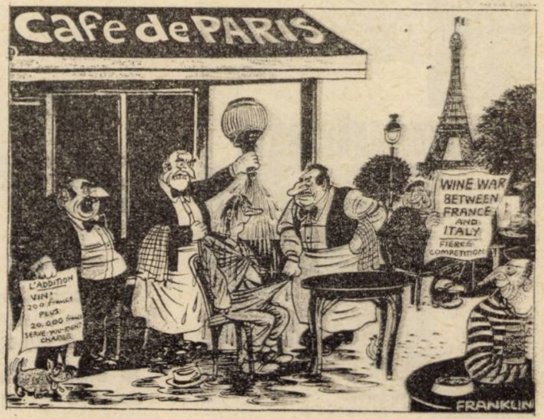

— Sper că vă place vinul Chianti pe care l-ați comandat !

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Răspunzînd cererilor unui mare număr de cititori față de consultațiile publicate pe temele învățămîntului politico-ideologic de partid, REVISTA ECONOMICĂ începe să publice o nouă serie de consultații cu bibliografii și materiale documentare pentru seminariile pe teme politico-ideologice: „**PROBLEME ALE POLITICII ECONOMICE INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE A PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU**". Astfel în numărul 46 din 14 noiembrie 1975 REVISTA ECONOMICĂ va publica o consultație cu tema:

> **„Principiile conducerii economiei socialiste unitare: perfecționarea continuă a conducerii activității economico-sociale. Politica partidului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, asigurarea dezvoltării proporționale a tuturor județelor țării — temelie a ridicării gradului de civilizație materială a întregului popor".**

Publicarea consultațiilor următoare se va face astfel:

— tema III în nr. 48 din 28 XI 1975
— tema IV în nr. 51 din 19 XII 1975
— tema V în nr. 4 din 23 I 1976
— tema VI în nr. 6 din 20 II 1976
— tema VII în nr. 12 din 19 III 1976
— tema VIII în nr. 14 din 2 IV 1976

De asemenea, REVISTA ECONOMICĂ va publica, în continuare, consultații pentru **„Cursul de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R." pe teme specifice pentru cursanții care lucrează în industrie.** Astfel, în nr. 45 din 7 noiembrie 1975 va fi publicată tema nr. IV din programul cursului, celelalte consultații urmînd să apară în REVISTA ECONOMICĂ în conformitate cu graficul anunțat în revista „Munca de partid" nr. 9/1975.

REVISTA ECONOMICĂ publică în fiecare număr un bogat DOCUMENTAR ECONOMIC:

● grafice, diagrame, scheme și ilustrații pe teme ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1970—1990,

● consultații pentru propagandiștii și cursanții la învățămîntul politico-ideologic de partid pe teme de politică economică internă și internațională a partidului și statului nostru, cu indicații bibliografice și întrebări de bază pentru fiecare temă,

● noțiuni și categorii economice, pentru completarea bazei de documentare a cursanților.

REVISTA ECONOMICĂ apare în fiecare vineri, și este un mijloc de informare selectivă și documentată asupra vieții economice a țării și a lumii!

Abonați-vă la REVISTA ECONOMICĂ — revista omului bine informat!

ÎN AJUTORUL PARTICIPANȚILOR LA ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID
Consultații
pe teme economice
EDITATĂ DE
revista economică

A apărut broșura „CONSULTAȚII PE TEME ECONOMICE"

Editată de **„Revista economică" în ajutorul participanților la Cursul de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R., broșura cuprinde:**

● **consultații pentru primele trei teme;**

● **o consultație consacrată problemelor de metodologie a desfășurării învățămintului de partid și de însușire a cunoștințelor economice;**

● **bibliografie pentru toate celelalte teme.**

Broșura se va difuza prin cabinetele județene de partid și prin centrele de difuzare a presei din toată țara.

Prețul — lei 1,80

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 43 din 24 octombrie 1975

— O nouă și elocventă manifestare a grijii partidului pentru ridicarea continuă a bunăstării poporului **(Ion Manea)** 1
— Ideologie-politică-educație: Munca și creația — la temelia dezvoltării socialismului **(Laurențiu Pop)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980: orientări, structuri, eficiență. Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale **(Mircea Pîrjol,** dr. ing. **Aurelian Constantinescu)** 5
— Investigație „R.E.". Realizarea integrală a planului **(Stere Gioga, Bogdan Pădure)** 8
— Conceptul de gestiune economică **(Al. Babe)** 10
— Cum se înfăptuiește programul național de dezvoltare a zootehniei? Coordonate moderne în creșterea producției animaliere (dr. ing. **Stelian Dinescu)** 12
— Tehnoexpo '75. Prima ediție, primele succese **(George Hașeganu)** 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Procesul de dezvoltare a informaticii românești — retrospectivă și perspectivă (I) **(Ioan Georgescu)** 15

TEORII — IDEI

— Cercetarea științifică — organic integrată realizării programului din domeniul apelor (I) — (dr. ing. **Constantin Pârvulescu,** ing. **D.I. Ovidiu Popescu)** 18
— Școli-curente-economiști: Premiul Nobel pentru economie 1975. Prestigiul științei orientate spre nevoile practicii **(Ihor Lemnij)** 20
— Recenzii: O analiză marxistă a operei economice a prof. V. Madgearu (prof. dr. doc. **N.N. Constantinescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— 24 octombrie — Ziua Națiunilor Unite. Organizația Națiunilor Unite și dezvoltarea cooperării economice mondiale **(Niță Constantin)** 23
— Contribuția schimburilor economice la edificarea securității europene **(Dinu Dragomirescu)** 26

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

INTREPRINDEREA
MECANICA SUCEAVA

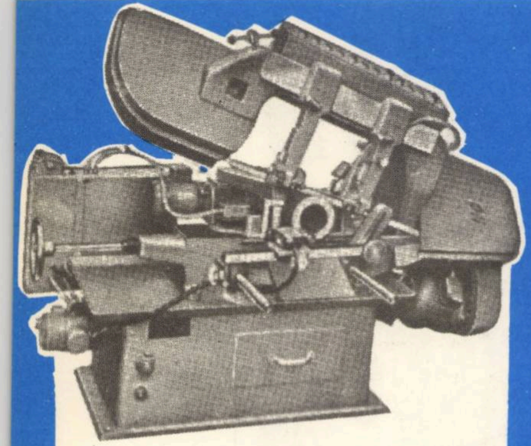

Ferăstrău cu bandă orizontală F. B. O. 350

Tăieturi la 90° ○ 325
▭ 325 × 350
Tăieturi la 45° ○ 220
▭ 200 × 220
Viteza de tăiere 20 ÷ 105 m/min
Lung. max. a materialului debitat 5÷700 mm

Produce şi livrează

Ferăstrău cu bandă verticală F. B. V. 400

Deschiderea :
înălţime 250 mm
lăţime 400 mm
Suprafaţa mesei 600 × 750
Viteza de tăiere :
1 — 14,3 ÷ 85,4 m/min.
2 — 250 ÷ 150 m/min.

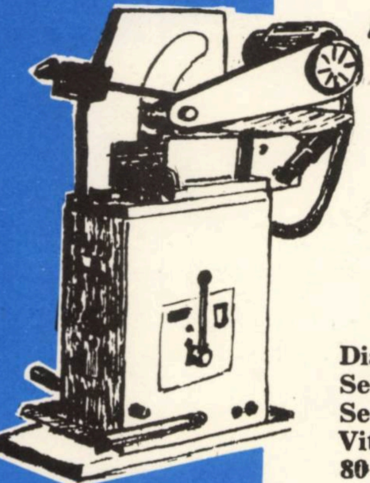

Maşina de debitat cu disc abraziv M. D. A. 63

Diametrul de debitare
Secţiuni pline Ø 63
Secţiuni goale Ø 80
Viteza periferică a discului 80 m/sec.

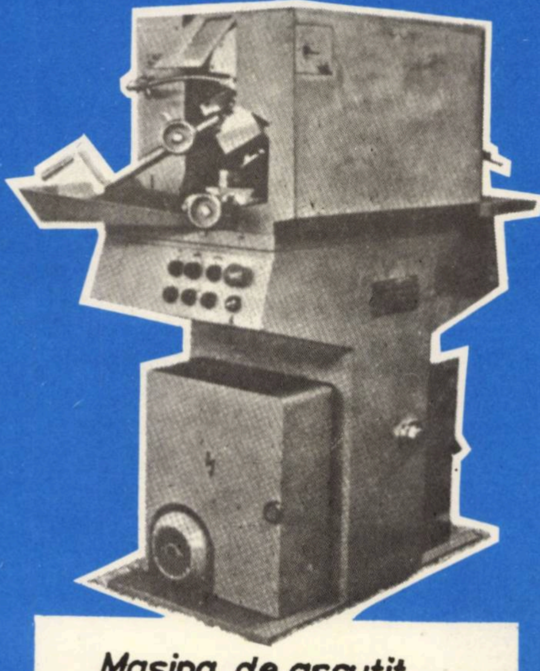

Maşina de ascuţit burghie M. A. B. 65

Dimensiunea burghielor de ascuţit :
ELBI—Ø 5÷10 şi Ø 35 ÷ Ø 65
ELBITOR — Ø 10 ÷ Ø 35

ÎNTREPRINDEREA MAI PRODUCE :

Maşina de găurit M. G. 6
Maşina de găurit M. G. 13
Maşina de găurit cu suport magnetic M.G.M. 23
Foarfecă de tăiat oţel beton F. T. O. B. 32
Maşina de roluit tablă M. R. T. 1,5
Maşina de bordurat tablă M. B. T. 1,5
Maşina de debitat cu disc abraziv M. D. A. 120
Polizor dublu P. D. 500
Polizor dublu cu picior P. D. P. 300

I. M. SUCEAVA Calea Unirii Nr. 26
Tel. 13135 Telex. 23241

ELEVI ! Nu uitați incheierea „asigurării facultative complexe a elevilor“, care prezintă următoarele caracteristici :

1975 NOV 19

Este o asigurare combinată, care cuprinde :

- asigurarea de accidente a elevului, pentru sume asigurate diferențiate în funcție de consecințele accidentelor, în total însumînd 18 000 de lei ;
- asigurarea bunurilor casnice și gospodărești, luate oriunde de elevul asigurat în afara domiciliului, pentru suma asigurată de 2 000 de lei ;
- asigurarea de răspundere civilă legală, ca urmare a avarierii ori distrugerii unor bunuri din fapta culpabilă a elevului asigurat, pentru suma asigurată de 2 000 de lei.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri și sume asigurate ca urmare a evenimentelor asigurate produse în timpul valabilității contractului de asigurare, în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor școlare, în limitele sumelor asigurate.

Costul asigurării este foarte convenabil : 1 leu pe lună pentru toți elevii, cu excepția celor din școlile profesionale, școlile de maiștri, liceele și școlile de specialitate cu profil tehnic, care plătesc 2 lei pe lună.

Durata asigurării este de 6 luni sau 1 an (la alegere).

Pentru încheierea asigurării, adresați-vă unităților ADAS, agenților de asigurare sau responsabililor cu munca ADAS.

Lei 5

646

H6

revista economică

44 31•X 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

TINERETUL ȚĂRII - FORȚĂ ACTIVĂ ȘI CREATOARE

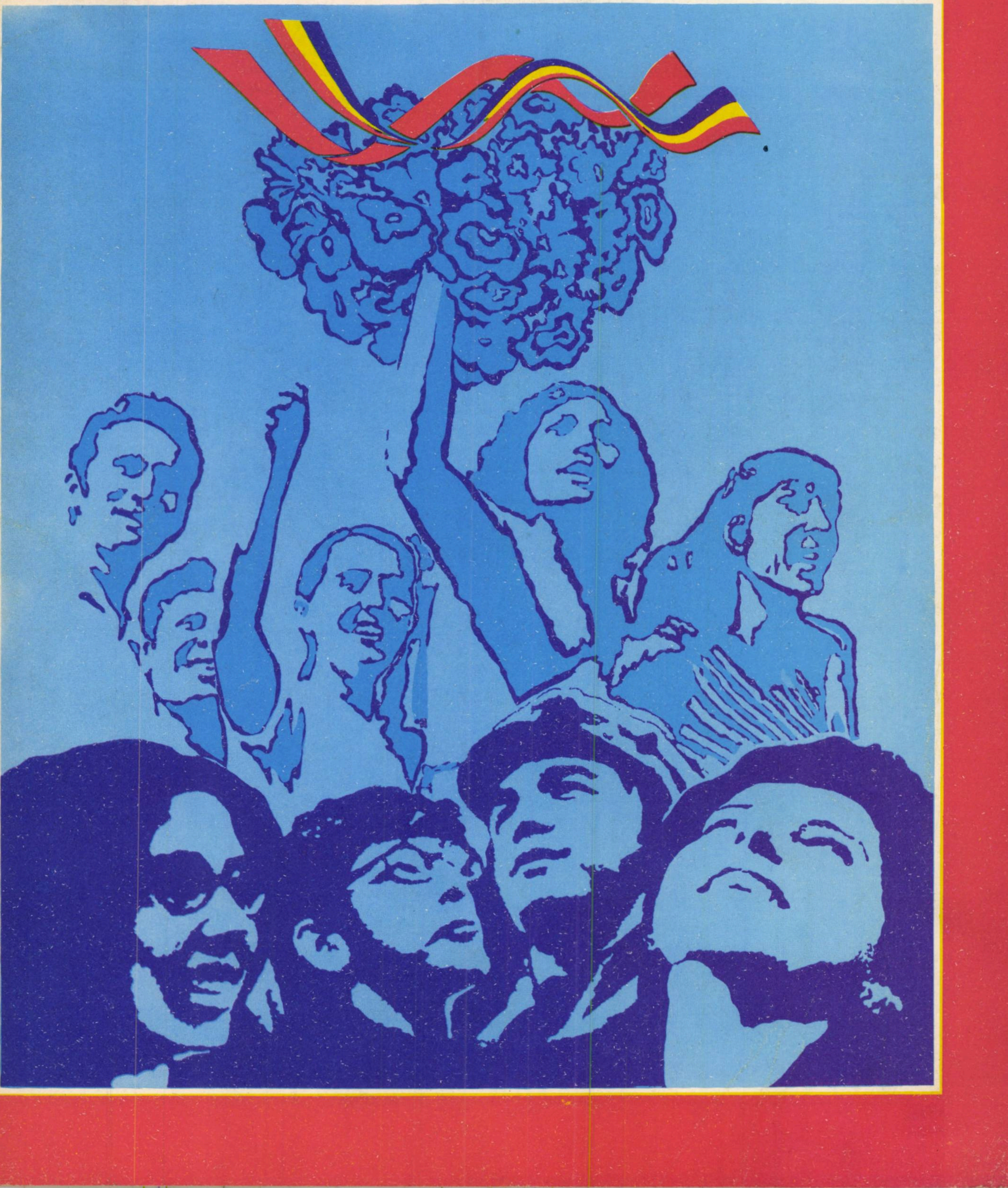

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

> „La producţia de îngrăşăminte chimice se va urmări asigurarea necesarului agriculturii în condiţiile realizării unui raport corespunzător între elementele nutritive — azot, fosfor, potasiu. Totodată, se va asigura satisfacerea necesităţilor de biostimulatori, insecticide şi ierbicide, fabricîndu-se în ţară şi produsele intermediare".
>
> „Directivele Congresului al XI-lea
> al Partidului Comunist Român
> cu privire la planul cincinal 1976—1980
> şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale
> a României pentru perioada 1981—1990"

DINAMICA PRODUCŢIEI DE ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE 100% SUBSTANŢĂ ACTIVĂ (mii tone)

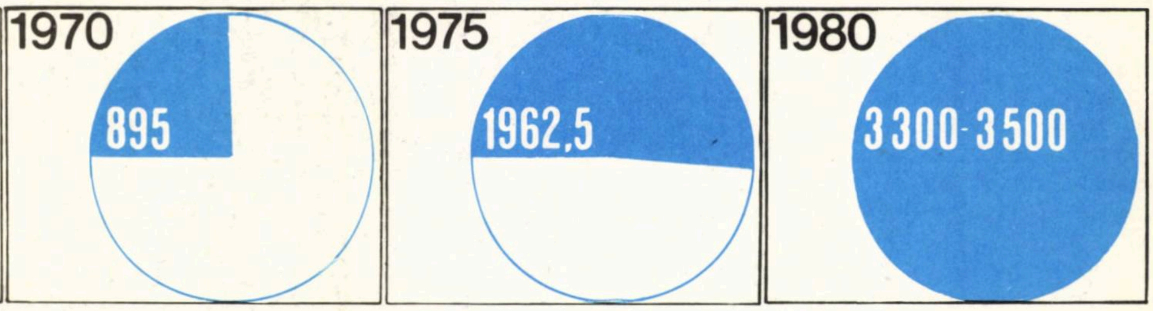

DINAMICA PRODUCŢIEI DE ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE 100% SUBSTANŢĂ ACTIVĂ PE UN LOCUITOR (%)

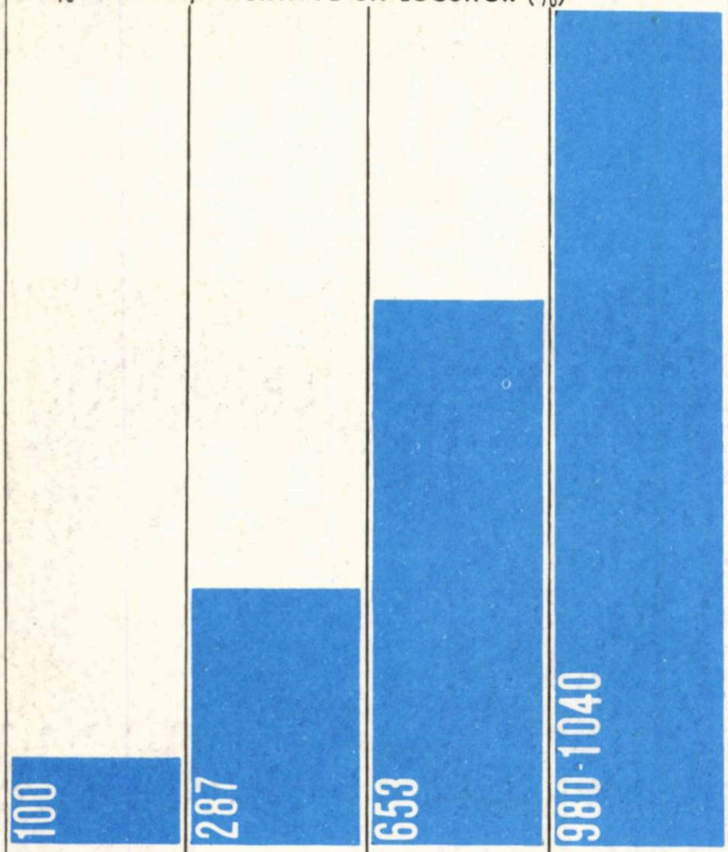

ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE ASIGURATE AGRICULTURII (substanţă activă — kg/ha)

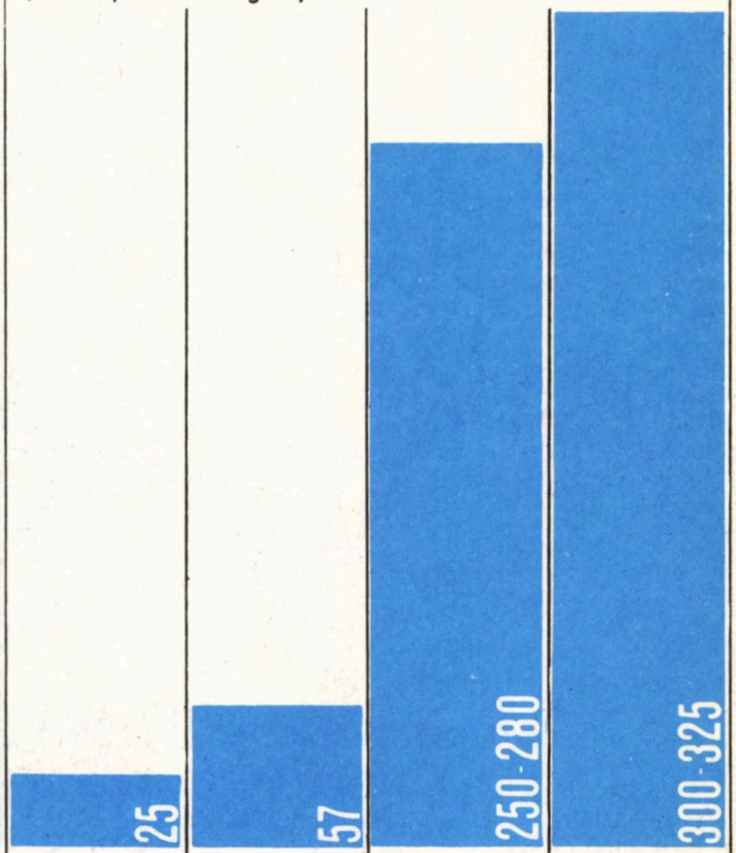

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

ZIUA RECOLTEI —

prilej de dialog rodnic cu lucrătorii ogoarelor

SARBATOAREA Zilei recoltei a prilejuit efectuarea unui bilanț al rezultatelor obținute în acest an de țăranii cooperatori, de lucrătorii din unitățile agricole socialiste de stat, de toți oamenii muncii din agricultură, al preocupărilor pentru realizarea unor producții tot mai mari, pentru aprovizionarea mai bună a populației. Ampla analiză făcută de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită cu prilejul Zilei recoltei în fața unei adunări populare entuziaste a scos în evidență principalele direcții în care este necesar să-și mobilizeze eforturile lor lucrătorii din agricultură pentru dezvoltarea acestei ramuri de bază a economiei naționale.

Spiritul exigent de muncă, dinamizator, imprimat de exemplul personal al conducătorului partidului și statului nostru în momente hotărîtoare ale bătăliei pentru salvarea recoltei a contribuit la învingerea greutăților cauzate în acest an de inundații și de seceta care a urmat ; eforturile întreprinse în agricultură în 1975 s-au concretizat în obținerea unei recolte bune. Rezultate bune au fost obținute în agricultura noastră în întreg cincinalul actual. Ritmul mediu anual de creștere a producției agricole — de circa 5 la sută — înregistrat în perioada 1971—1975, cînd datorită unor condiții climaterice nu tocmai favorabile s-au diminuat producțiile prevăzute inițial, reflectă faptul că agricultura dispune de posibilități reale pentru sporirea aportului ei la dezvoltarea de ansamblu a economiei noastre.

În timpul vizitei de lucru a secretarului general al partidului nostru în unități agricole de producție și de cercetare din județul Teleorman au fost evidențiate noi posibilități de dezvoltare a agriculturii în cincinalul următor. Aportul agriculturii la dezvoltarea în ritm înalt a economiei noastre în perioada 1976—1980 va spori odată cu creșterea suprafeței irigate la 3 milioane hectare, cu extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, cu executarea lucrărilor de indiguire, desecare, cu efectuarea lucrărilor de regularizare a rîurilor. Înfăptuirea programului național de dezvoltare a zootehniei în acest deceniu, extinderea mecanizării în toate ramurile producției agricole, sporirea și diversificarea mijloacelor chimice utilizate în agricultură, dezvoltarea pomiculturii și viticulturii vor asigura creșterea producției agricole în cincinalul 1976—1980 și, pe această bază, satisfacerea cerințelor de consum la un nivel tot mai înalt.

Pentru înfăptuirea acestor sarcini s-au alocat agriculturii investiții importante — de 110 miliarde lei din volumul celor aproape 1000 de miliarde lei ce urmează a fi realizat în viitorul cincinal. În cuvîntarea rostită la Ziua recoltei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta însă, că, probabil, **„...această sumă va fi substanțial depășită, avînd în vedere că va trebui să dezvoltăm intr-un ritm mai rapid unele sectoare agricole spre a putea satisface in condiții mai bune necesitățile întregului nostru popor privind aprovizionarea cu produse agroalimentare, precum și necesitățile de modernizare a pomiculturii și viticulturii“.** Astfel, în politica partidului nostru de transformare a agriculturii într-o variantă a muncii industriale, programul de dezvoltare a agriculturii în cincinalul următor, inclusiv programul suplimentar, cu o importanță deosebită.

Înfăptuirea integrală a sarcinilor trasate agriculturii pentru perioada 1976—1980 va duce la o transformare radicală a acesteia, la modernizarea bazei tehnico-materiale, la înscrierea țării noastre în rîndul țărilor cu o agricultură înaintată. Pentru atingerea acestui țel, îndemnul adresat de secretarul general al partidului nostru tuturor lucrătorilor din economia națională, de a participa mai hotărît la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R., de a da societății tot ce poate da fiecare cetățean potrivit aptitudinilor și pregătirii lui a devenit o chemare cu rezonanțe patriotice pentru **„a ne prezenta la sfîrșitul anului 1980 cu indeplinirea exemplară a programului în toate domeniile de activitate și chiar cu succese suplimentare !“**

Ion MANEA

> **„...întreaga activitate a partidului nostru, esența orînduirii socialiste pe care o edificăm, are în vedere omul, bunăstarea și fericirea sa, independența patriei“.**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (din Cuvîntarea rostită la Ziua recoltei '75)

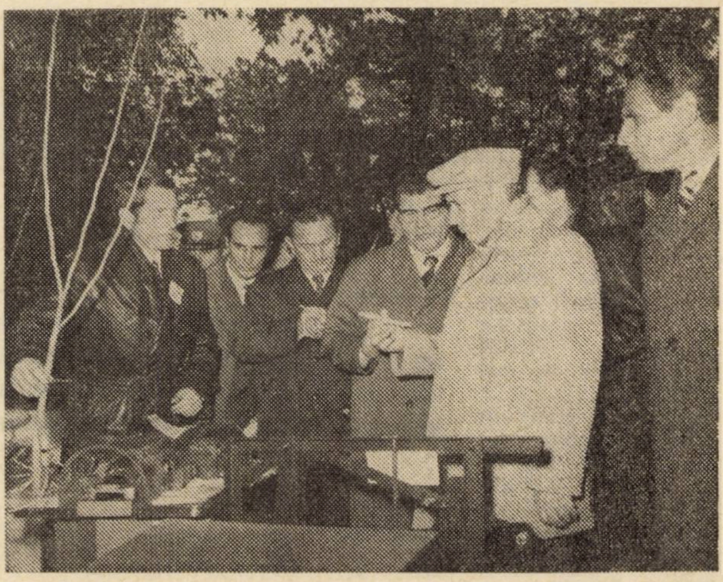

Momente din vizita de lucru întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu în județul Teleorman.

Al X-lea Congres al Uniunii Tineretului Comunist

TINERETUL ȚĂRII – FORȚĂ ACTIVĂ ȘI CREATOARE

TINERETUL României socialiste reprezintă un univers de voință, cutezanță, abnegație, gînd curat și conștiință creatoare care își găsesc materializarea în pilduitoare fapte de muncă și viață, în acte de dăruire și eroism, de înaltă răspundere. Privind chipul luminos al țării, descoperim în el, însuși chipul tineretului.

Marea prețuire pe care poporul, partidul o acordă tineretului își are izvorul, temeiurile în însăși faptele, în modul de a gîndi, munci și trăi a tineretului. Istoria contemporană a patriei a reținut în paginile ei mii și mii de fapte în care tinerii României s-au arătat a fi la înălțimea comandamentelor morale ale socialismului.

De la un capăt la altul al țării, în cei peste treizeci de ani de viață nouă, s-au înălțat 77 șantiere naționale ale tineretului. Și nu putem a nu gîndi la acei peste 300 000 de tineri, care alături de numele propriu au adăugat cu demnitate și mîndrie și pe cel de constructor, iar în biografia lor întîlnim marele adevăr pe cît de simplu pe atît de generos : adevărul faptei.

Dînd dovadă de iscusință prefesională, de dăruire și înaltă conștiință a muncii, tineretul din țara noastră afirmă oameni de nădejde ai dezvoltării economiei, înscriindu-se în rîndul harnicilor constructori ai tractoarelor, rulmenților, locomotivelor, navelor, autocamioanelor, autoturismelor, helicopterelor românești, ai agriculturii socialiste.

Vocația de a fi tînăr

NECESITĂȚILE VREMII NOI au cerut ca efortul fizic să devină mai rodnic, munca solicitînd într-un grad mai înalt cutezanța minții, aportul viu al învățăturii, și astfel, tinerii au populat cu multă răspundere băncile școlilor, amfiteatrele universitare, însușindu-și cu tenacitate și perseverență tainele fizicii, matematicii, chimiei sau electronicii și electrotehnicii.

În rîndul tineretului patriei, care se cifrează astăzi la aproape 5 milioane, peste 2,5 milioane îi întîlnim prezenți pe băncile școlilor generale, profesionale, liceale și postliceale, iar 153 000 în cele universitare.

Tinerii României sînt prezenți în cele peste 300 unități de cercetare științifică, în detașamentul celor cîteva zeci de mii de cercetători și oameni de știință angrenați în efortul necesar al integrării științei cu producția.

Se poate spune că s-a impus astăzi în procesul muncii de construcție splendida vocație : „vocația de tînăr“ și care conturează trăsăturile distincte ale generațiilor tinere, entuziasmul, pasiunea pentru nou, spiritul de inițiativă, de luciditate — verbul „a visa“ s-a reunit în cotidian pentru majoritatea tinerilor cu „a munci“, iar din reuniunea lor ivindu-se spectaculosul peisaj industrial-agrar al patriei.

„În uriașa operă de transformare revoluționară a societății a crescut un tineret viguros, harnic și talentat, devotat patriei, poporului și partidului, cu o concepție înaintată despre lume și viață, hotărît să-și consacre întreaga putere de muncă progresului țării, viitorului ei luminos“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Sutele de mii de tineri care lucrează și învață în patria noastră constituie o realitate socială, din care se desprind un număr de factori cu rol definitoriu pentru înțelegerea condiției de astăzi a tineretului, a prezenței și rolului său social. Ceea ce viața demonstrează cu pregnanță la tot pasul — fie că este vorba de unitate economică din industrie, construcții, transport sau circulația mărfurilor, de școală, facultate sau de institute de proiectare ori cercetare — este cadrul propice oferit dezvoltării și afirmării tineretului, împlinirii tuturor aspirațiilor și năzuințelor sale, a aptitudinilor spre creație cu care este înzestrat. Politica științifică a partidului nostru, Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă pentru întregul nostru tineret coordonatele fundamentale ale muncii și acțiunii lor. În același timp, avînd perspectiva clarvăzătoare științifică și motivată a unui viitor capabil să asigure un nivel de bunăstare materială și o dezvoltare spirituală tot mai ridicate celor ce muncesc, tineretul se afirmă ca o forță matură, dinamică, activă, organizată. Organizația Uniunii Tineretului Comunist este un important factor de inițiativă, organizare, mobilizare și coordonare a tuturor acțiunilor tineretului, sub îndrumarea și conducerea directă a organizațiilor de partid. Caracteristică esențială a întregului tineret al patriei, este atașamentul profund militant și deplina încredere în politica partidului, în viziunile noi de clară perspectivă pe care ea le deschide națiunii noastre, spiritul său de inițiativă, participarea nemijlocită la dezbaterea și realizarea efectivă a sarcinilor dezvoltării economice, strădania ardentă de cunoaștere, de însușire a valorilor științei și culturii înaintate.

Educația complexă a tineretului, pregătirea sa pentru muncă și viață reprezintă o problemă de mare actualitate, care solicită preocupări multiple și implică maximă răspundere. Reprezintă un adevăr incontestabil faptul că fiecare societate se reflectă prin tineretul său, dar nici o societate nu este atît de vital interesată și de preocupată de viitorul tinerei sale generații atît cît este societatea socialistă.

Partidul și statul nostru acordă o atenție deosebită tinerei generații, educării și promovării sale, valorificării marilor potențe de energie și inițiativă ale acesteia. **„Una din preocupările centrale al partidului și guvernului, a întregii societăti este creșterea, formarea și educarea tinerei generații pentru a fi gata să ducă mai departe făclia progresului și civilizației, să asigure înflorirea continuă a națiunii noastre socialiste“** — afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu** secretarul general al partidului.

Aceste mari răspunderi privesc în egală măsură și alți factori educaționali atît la nivel macro-social cît și la cel micro-social — școala, familia, instituțiile de artă și cultură. Acordînd în mod perseverent o atenție deosebită generațiilor tinere, partidul a urmărit să creeze cadrul corespunzător participării tinerilor la activitatea de decizie în cele mai diferite domenii de activitate și la cele mai înalte sfere. Reprezentarea organizației U.T.C., a tineretului în guvern, în Marea Adunare Națională, în consiliile populare, în comitetele de direcție ale unităților economice, în senatele universitare și consiliile profesorale, ilustrează deosebit de limpede și sugestiv rațiunile care au guvernat asemenea măsuri cît și consecvența, continuitatea aplicării lor. În aceste organisme de conducere colectivă activează astăzi peste 24 000 tineri și care aduc aici o importantă contribuție la buna desfășurare a activității, reprezentînd cu competență această categorie socială. Responsabilitatea acordată incumbă competență, studierea în profunzime a metodelor legate de formarea și educarea tineretului, de munca și viața sa în producție și în societate. Această activitate presupune însă ca grija și solicitudinea cu care este înconjurat tineretul patriei să se materializeze în răspunsul pe care acesta îl va da prin munca și faptele sale, în atașamentul profund față de partid, față de politica sa, în dragostea, devotamentul nemărginit față de patrie, în răspunderea matură angajantă față de destinele ei.

Satisfacția de a munci, de a fi util societății

VALORIFICAREA maximă a uriașelor potențe creatoare de care dispune tineretul presupune cuprinderea acestora în sistemul muncii, producției de bunuri materiale și spirituale, atragerea lor la exercitarea unor activități sociale utile.

Așa cum se arată în **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism : „Partidul pornește de la faptul că tineretul reprezintă o puternică forță socială, că tînăra generație este viitorul însuși al națiunii noastre socialiste. De aceea el pune și în viitor în centrul preocupărilor creșterea și educarea tineretului în spiritul concepțiilor înaintate despre lume și viață, pregătirea maselor de tineri din punct de vedere profesional și politic, participarea activă a acesteia la înfăptuirea programului general al partidului“.**

Socialismul oferă tineretului perspective nelimitate de valorificare a capacităților sale creatoare, de dezvoltare multilaterală a personalității umane, oferă posibilitatea tuturor tinerilor de a fi încadrați în cîmpul muncii conform pregătirii și aptitudinilor lor. Transformările care au avut loc în structura socială și economică a țării au determinat mutații calitative în compoziția, pregătirea și utilizarea forței de muncă tinere, integrarea lor activă și pe planul superior al unității dintre învățămînt, cercetare și producție, integrarea în muncă a tineretului a căpătat în concepția partidului nostru o importanță esențială pentru realizarea cerințelor sociale, ale împlinirii personalității umane.

Integrarea tineretului este privită ca un proces continuu de adaptare la condițiile mediului socio-profesional în neîncetată schimbare. Integrarea este un proces activ. Ea se deosebește de adaptarea socială, în cadrul căruia elementul activ nu lipsește, dar acesta nu este predominant, este o fază superioară a acestuia. Integrarea presupune nu schimbarea ci păstrarea echilibrului structural și funcțional al unității sociale. Ca rezultate ale acestui proces se realizează o permanentă înnoire a unității sociale cu elemente noi ce se impun în mod obiectiv, integrarea se realizează prin participare activă și inovatoare la viața socială. Această participare ca depășire a **adaptării** — constituie coordonata principală a **integrării** tineretului.

Unul din aspectele majore ale integrării sociale este integrarea în mediul activității industriale. Acest proces specific de integrare acționează în cea mai mare măsură asupra tineretului, deoarece acesta ocupă ponderea cea mai mare în cadrul populației care părăsește mediul rural și se îndreaptă spre mediul urban.

Una din condițiile principale ale realizării optime a procesului de integrare a tineretului, considerăm că o reprezintă orientarea profesională. Cînd orientarea profesională este întîmplătoare se ajunge la prelungirea artificială a procesului de integrare și uneori la eforturi suplimentare pentru o nouă reorientare în muncă a tînărului, în conformitate cu aptitudinile și năzuințele sale. Între profesia aleasă și calitățile fizice și spihice ale tînărului trebuie să existe o corespondență optimă care să favorizeze procesul de integrare. Dacă orientarea profesională este făcută în dezacord cu aptitudinile tînărului, efectele acesteia apar mai tîrziu, după ce se încadrează în muncă, manifestîndu-se prin intenția de a părăsi întreprinderea sau instituția unde lucrează, sau chiar de a-și schimba profesia inițială. Ca urmare a acestei situații apar numeroasele insatisfacții lipsite adesea de o motivație explicită, dar care sînt consecințe ale unei orientări profesionale eronate.

La o cercetare efectuată în cîteva întreprinderi brașovene din ramurile industriei constructoare de mașini și industriei ușoare a reieșit că 38% din subiecții eșantionului format din tineri muncitori au declarat că nu au primit îndrumări în vederea alegerii profesiei, aceasta făcînd-o din proprie inițiativă, urmează apoi 20,1% alegerea întîmplătoare a meseriei, 18,4% sfatul părinților, 18,1% sfatul profesorilor, 5,4% alți factori. Reiese astfel ponderea insuficientă a orientării profesionale exercitată de școli pe respectivul lot de tineri, existînd un procent mare de tineri care își aleg meseria din proprie inițiativă sau uneori la întîmplare.

Majoritatea covîrșitoare a tinerilor consideră pregătirea profesională ca fiind factorul de primă importanță în obținerea unor rezultate bune în muncă. Această convingere a lor constituie un suport motivațional pentru realizarea unei integrări eficiente.

Pasiunea pentru meseria aleasă și îndeplinirea obligațiilor legate de desfășurarea acesteia contribuie la apariția unor stări favorabile integrării. Astfel întregul sistem de apreciere a muncii, prețuirea colegilor, promovarea, creșterea prestigiului social sînt surse de satisfacție profesională.

Stabilitatea în muncă și satisfacția profesională se intercondiționează reciproc, constituind două mărimi invers proporționale, fapt dovedit de rezultatele diferitelor investigații, care au scos în evidență că tendința de a părăsi locul de muncă este cu atît mai mare cu cît nivelul satisfacției este mai mic.

Acordarea unei atenții sporite în vederea obținerii unor satisfacții cît mai ridicate în planul profesional asigură o stabilitate ridicată și implicit o mai bună integrare. Nivelul satisfacției depinde într-o mai mare măsură nu numai de succesele repurtate în activitate, dar și de modul în care aceste succese se reflectă în atitudinea colegilor și conducătorilor colectivelor de muncă. Absența unor stimulente morale adecvate, indiferența sau aprecierea necorespunzătoare pot provoca apariția unor stări similare, prin efectele lor pe plan subiectiv, cu cazurile de eșec profesional.

Promovarea tinerilor însă după criterii care nu au în vedere nivelul pregătirii profesionale nu poate fi stimulatorie, ea reduce șansele de integrare, favorizează instabilitatea, conducînd în ultimă instanță la o fluctuație cu efecte negative.

O importanță deosebită în cadrul procesului integrării profesionale o are „sistemul de relații interpersonale". Aici nu este vorba numai de raporturile instituționale impuse de disciplina procesului de producție și de obligațiile profesionale ale fiecărui participant, ci și despre legăturile informale, care au la bază fenomenele de atracție și respingere dintre oameni.

În cadrul acestor relații intră diferite relații sociale, simpatii sau antipatii, sentimente de respect, stimă sau dispreț, determinate de nivelul de pregătire, de trăsăturile de caracter și morale, de concepția despre muncă și viață a membrilor din cadrul colectivului respectiv. Relațiile interpersonale au un rol important în formarea coeziunii și moralului microgrupurilor, exercitînd în același timp o puternică influență asupra creșterii productivității muncii, a creșterii eficienței. Așa de exemplu, s-a constatat că în microgrupurile de muncitori de la întreprinderea de tricotaje și „Timpuri Noi", acolo unde numărul tinerilor calificați este mai mare, iar gradul de calificare mai ridicat, intensitatea atracțiilor este mai puternică, ceea ce determină o coeziune grupală ridicată. Tinerii care fac parte din aceste microgrupuri manifestă dorința de a lucra în colectiv, de a acționa împreună pentru realizarea anumitor obiective. Ei se ajută reciproc în procesul muncii și chiar în viața particulară. Aproape fiecare membru din aceste microgrupuri este permanent preocupat nu numai de propriile sale interese, ci și de interesele colegilor sau ale camarazilor lui de acțiune. Tinerii din cadrul acestor microgrupuri au, de regulă, un moral ridicat și răspund cu promptitudine și conștiinciozitate la cerințele și chemările întreprinderii. În aceste microgrupuri fluctuația este aproape absentă. Așadar legăturile interpersonale preferențiale, spiritul de echipă, atașamentul dezvoltat și, în general, un moral ridicat sînt doar cîteva dovezi ale unei puternice coeziuni microgrupale. Dimpotrivă, acolo unde lipsește un astfel de atașament, cînd moralul individului este coborît, se poate ca acesta să manifeste nejustificat atitudini excesiv critice, de blamare a întreprinderii sau instituției, a colegilor de muncă și chiar să tindă a-și căuta alt loc de muncă, să absenteze des și să realizeze o productivitate scăzută, toate acestea pot fi considerate ca indici ai moralului scăzut dintr-o anumită colectivitate. Iată de ce partidul pune un accent deosebit pe realizarea unui climat de muncă bazat pe principiile socialiste ale relațiilor de producție și ale celor de respect reciproc, de etică și echitate socialistă în așa fel ca fiecare să-și pună în slujba societății calitățile și devotamentul.

„Dovediți-vă, luptători neînfricați pentru comunism!"

ASTĂZI cînd se pregătește deschiderea lucrărilor celui de al X-lea Congres al U.T.C. și cea de a X-a Conferință a A.S.C.R., gîndurile întregului popor se îndreaptă cu dragoste spre minunatul nostru tineret, al cărui aport, dăruire și eroism sînt încorporate în fiecare victorie obținută de poporul nostru, sub conducerea înțeleaptă a partidului.

Sute de mii de tineri muncesc astăzi în tinerele cetăți industriale, în modernele combinate, în întreprinderile agricole de stat și cooperative agricole, în institute de cercetări și proiectări, învață în școli și facultăți, afirmîndu-se ca un mare torent de energie și dinamism.

Viața dovedește că dragostea înflăcărată de patrie, elanul și energia nestăvilite, spiritul novator, generozitatea, spiritul de abnegație și dăruire și-au găsit și își găsesc cele mai largi posibilități de afirmare în societatea noastră. **„Orînduirea socialistă a deschis în fața tineretului patriei noastre perspective nelimitate de valorificare a entuziasmului și capacităților sale creatoare, de împlinire a celor mai îndrăznețe idealuri și năzuințe, —** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. — Una din cuceririle cele mai de seamă ale poporului nostru constă în faptul că el poate oferi azi generațiilor tinere posibilitatea de a trăi o viață demnă, eliberată de exploatare, că le poate asigura ascensiunea spre cunoaștere, spre știința și cultura cea mai înaltă".**

Una din forțele societății noastre, a unității întregului popor în jurul partidului, constă și în relațiile de profundă încredere reciprocă între partid și tineret. În Partidul Comunist Român, tineretul s-a convins că are o călăuză încercată, exponent al intereselor, idealurilor, aspirațiilor sale vitale. La rîndul său, partidul s-a bizuit întotdeauna, iar azi mai mult ca oricînd, pe uriașul potențial de energie și elan creator al tineretului, deoarece acesta își identifică viitorul cu perspectiva luminoasă a țării, cu idealurile comunismului.

În acest sens, partidul relevă necesitatea imperioasă ca organizațiile U.T.C. să desfășoare o intensă activitate pentru educarea revoluționară a tineretului, prin însușirea ideologiei marxist-leniniste, cultivarea dragostei fierbinți față de patria socialistă. **„Dovediți-vă în tot ce faceți — îi îndeamnă pe tineri tovarășul Nicolae Ceaușescu — luptători neînfricați pentru comunism, pentru ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație".**

Partidul cultivă totodată în rîndurile tineretului profunde sentimente de prietenie frățească, de solidaritate internaționalistă cu tineretul celorlalte țări socialiste, cu toate forțele progresiste și democratice.

În preajma celui de al X-lea Congres al Uniunii Tineretului Comunist, eveniment cu semnificație majoră pentru tineretul patriei, acesta se poate mîndri că prin eforturile și strădaniile depuse contribuie la dezvoltarea și înălțarea continuă a patriei noastre, iar prin edificarea noii societăți acționează pentru creșterea prestigiului socialismului și al României în viața internațională.

Tînăra generație a patriei noastre întîmpină acest important eveniment prin angajarea eroică în munca creatoare a întregului popor pentru realizarea angajamentelor suplimentare din acest plan cincinal, pentru edificarea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Bucur TOMNIUC

ECONOMIE NATIONALA

Pregătirea temeinică a producției anului 1976 în întreprinderile industriale

ÎN CE STADIU SE AFLĂ ACȚIUNEA DE ÎNCHEIERE A CONTRACTELOR ECONOMICE DE APROVIZIONARE?

— Investigație „R. E." în 10 întreprinderi din județul Prahova —

ACUM, cînd ne apropiem de sfîrșitul anului, întreprinderile industriale sînt confruntate cu o multitudine de probleme de maximă însemnătate. Pe prim plan se situează îndeplinirea integrală a sarcinilor pe acest an, în condiții de calitate corespunzătoare. Atingerea acestor obiective, care presupune punerea în valoare a noi și importante rezerve interne, antrenarea largă a capacității creatoare a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, se interferează în prezent cu o altă acțiune, a cărei semnificație majoră nu mai trebuie subliniată : pregătirea temeinică a producției anului 1976 — *primul an al viitorului cincinal — astfel încît întreaga activitate productivă să se desfășoare, chiar din primele zile, în condiții optime și la parametri superiori.*

Într-o investigație făcută într-un număr de 10 întreprinderi din județul Prahova ne-am propus să ne ocupăm doar de o singură latură a pregătirii producției anului viitor — de altfel de stringentă actualitate — și anume : de aprovizionarea tehnico-materială, de stadiul în care se găsește acțiunea de încheiere a contractelor economice între întreprinderile beneficiare și cele furnizoare de materii prime și materiale.

Un demaraj mai bun, dar nu pe măsura cerințelor

SE POATE SPUNE că, practic, în numeroase întreprinderi din județul Prahova acțiunea de pregătire a producției pe 1976 a început de mult, că ea a avut un demaraj mai bun față de anul trecut. Din ziua în care au fost în posesia sarcinilor de plan pe anul viitor, ele au inițiat un larg dialog cu beneficiarii tradiționali ai produselor lor și cu alții potențiali pentru a cunoaște cerințele acestora și a încheia contractele economice ferme cu ele. Această acțiune a urmărit cel puțin două obiective primordiale :

a) **asigurarea desfacerii producției**, condiție principală desfășurării unei activități eficiente ;

b) **stabilirea, în lumina comenzilor primite, a necesarului și structurii materiilor prime și materialelor și înaintarea în acest fel a specificațiilor către forurile superioare.**

Procedînd în acest mod, ele au creat condiții optime ca balanțele materiale să fie întocmite la vreme, ca repartițiile să fie emise cu operativitate, iar operațiile de contractare propriu-zise cu furnizorii să fie organizate mai judicios. Aceasta a făcut posibil ca unele întreprinderi să se afle la mijlocul lunii octombrie într-o fază mai avansată de contractare, avînd asigurate de pe acum o bună parte din materiile prime și materialele necesare pe semestrul I și chiar pe întreg anul 1976 (tabelul). Întreprinderea de reparat tractoare și motoare grele Poiana Cîmpina, de exemplu, a încheiat pînă la 15 octombrie contracte pentru piese de schimb, pentru produse petroliere, cherestea rășinoase și diverse specii de foioase etc., iar Întreprinderea „Feroemail"-Ploiești pentru fontă nouă, carton ondulat, clorură de amoniu, curele trapezoidale și multe altele. Acțiunea de contractare nu este însă nici pe departe finalizată.

Cînd nu există o sincronizare perfectă între verigile întregului angrenaj

ÎNTR-O SITUAȚIE mai puțin favorabilă s-au găsit, la data cînd am întreprins investigația, unele întreprinderi constructoare de mașini din județ în ce privește **contractarea metalului.** E drept că și aici trebuie făcută o remarcă și anume că în ce privește încheierea contractelor privind cantitățile nevagonabile, nu se ridică probleme deosebite. Astfel, Întreprinderea de mecanică fină din Sinaia a încheiat două contracte cu Baza județeană de aprovizionare Prahova, reprezentînd circa 40% din necesarul pe 1976. De asemenea, Întreprinderea „Neptun"-Cîmpina pentru circa 18% din necesarul pe întregul an.

Mai anevoios se desfășoară acțiunea de încheiere a contractelor cu unele întreprinderi metalurgice. De ce ? Din două cauze principale :

1. **Nenominalizarea detaliată și din timp a planului de producție prin neîncheierea de contracte ferme cu beneficiarii produselor lor. Aceasta a atras după sine întîrzieri serioase în determinarea în unele întreprinderi constructoare de mașini a necesarului de metal, corelat cu sarcinile planului de producție.**

2. **Necunoașterea precisă a unor obiective din planul de investiții de către diferiți beneficiari și lipsa documentației tehnice de execuție, predarea ei incompletă sau de calitate necorespunzătoare privind execuția unor utilaje tehnologice.**

Acțiunea de nominalizare a producției a fost finalizată la Întreprinderea „Neptun"-Cîmpina abia spre sfîrșitul lunii august a.c. O situație mai grea din punct de vedere al nominalizării planului are Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, care nu avea nici la data de 15 octombrie contractată întreaga producție pe anul viitor. În plus, întreprinderea a întîmpinat și întîmpină greutăți din partea unor beneficiari, ca de exemplu, din partea Centralei industriale de petrochimie Brazi și a altora, fie ca urmare a predării incomplete a unor documentații tehnice de execuție, fie datorită unor documentații de calitate necorespunzătoare. Toate acestea au determinat ca întreprinderile respective să nu-și poată preciza cu exactitate structura și tipodimensiunile de metal de care au nevoie și, deci, nu au putut înainta la vreme specificațiile către forurile superioare.

Nepredarea specificațiilor de metal la vreme de către unele întreprinderi constructoare de mașini din județ — dar și din alte părți ale țării — a creat o reacție în lanț, în sensul că la unitățile furnizoare de metal nu s-au putut întocmi din timp programele de fabricație, emite repartițiile și purcede apoi — așa cum este normal — la încheierea propriu-zisă a contractelor cu beneficiarii acestei materii prime. Abia în luna octombrie s-a lucrat intens la întocmirea programelor de fabricație și la emiterea unor repartiții, după care a început, parțial, contractarea. Așa se explică faptul că Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia, Întreprinderea de utilaj chimic-Ploiești și alte întreprinderi constructoare de mașini nu numai că nu au încheiat pînă la data de 15 octombrie contracte de aprovizionare cu unele întreprinderi siderurgice, dar n-au primit nici măcar repartițiile.

Stadiul încheierii contractelor economice pentru materii prime și materiale pînă la data de 15 octombrie a.c.

Unitatea	Număr de contracte încheiate	Cît reprezintă acestea din necesarul pe 1976 (%)
– Intreprinderea "Flacăra"-Ploiești	88	53
– Intreprinderea "Feroemail"-Ploiești	65	49
– Intreprinderea de piese turnate-Cîmpina	20	34
– Intreprinderea de reparat tractoare și motoare grele Poiana-Cîmpina	19	21

Principalul : respectarea normelor de consum, reducerea lor substanțială

ÎN ACȚIUNEA de pregătire a producției pe 1976 — dintre care o latură importantă o reprezintă aprovizionarea tehnico-materială — se mai ridică o problemă asupra căreia merită să ne oprim : este vorba de faptul că **unele unități acuză insuficiența resurselor alocate, care nu acoperă cerințele producției, și cer, în consecință, suplimentarea cantităților, îndeosebi la metal.** Fenomenul este frecvent și în unele întreprinderi analizate din județul Prahova. De exemplu, Întreprinderea „Feroemail"-Ploiești consideră că la o serie de materiale (profile grele din oțel și profile mijlocii și ușoare) cotele alocate nu acoperă necesarul la nivelul anului 1976. De asemenea, Întreprinderea „Flacăra"-Ploiești apreciază că a primit cote mai mici la o serie de materiale, printre care tablă mijlocie, tablă subțire și fontă.

Desigur, ne este greu să ne pronunțăm dacă asemenea cerințe sînt pe deplin justificate. Aceasta cu atît mai mult cu cît unele solicitări inițiale au avut la bază doar calcule estimative și nu cele reieșite precis din documentații în urma încheierii contractelor economice cu beneficiarii produselor. Ceea ce vrem să subliniem însă cu deosebită pregnanță este faptul că, în cadrul balanțelor materiale pe economie, toate ministerele, inclusiv Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, au primit cote pe care urmau să le repartizeze pe centrale, iar acestea, la rîndul lor, pe întreprinderi. Așa stînd lucrurile, cei mai în măsură să cunoască situația reală a întreprinderilor, să aprecieze justețea unor cerințe suplimentare de metal sînt ministerele și centralele industriale, chemate să facă, după caz, eventualele corecții necesare.

În principal, însă, în alocarea resurselor materiale pentru îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor de plan pe 1976 trebuie plecat de la criteriul **utilizării raționale a acestora, prin respectarea întocmai a normelor de consum și chiar reducerea lor substanțială** — sarcină subliniată în mod deosebit la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c. — ca factor de bază al reducerii costurilor de producție, a progresului economic al țării, al sporirii avuției naționale.

Atingerea acestui obiectiv — de stringentă importanță în ridicarea eficienței întregii activități productive — presupune luarea unor măsuri temeinice în întreprinderile constructoare de mașini, acționarea pe pîrghiile principale ale întregului proces de producție : **reproiectarea și modernizarea produselor, încît acestea să aibă parametrii ridicați, dar gabarite și greutăți specifice reduse, perfecționarea continuă a tehnologiilor de fabricație, diminuarea volumului de rebuturi, înlăturarea adaosurilor mari de prelucrare la unele piese turnate sau forjate etc.** Toate acestea sînt căi principale de natură să ducă la evitarea risipei, utilizarea judicioasă a metalului, la respectarea și chiar reducerea normelor de consum.

Finalizarea acțiunii de încheiere a contractelor economice

AȘA CUM demonstrează faptele din unele întreprinderi din județul Prahova — și nu numai din acestea — acțiunea de contractare a metalului, dar și a altor materii prime și materiale, este rămasă în urmă — deși, potrivit reglementărilor în vigoare, ea trebuia încheiată încă la sfîrșitul lunii septembrie. De aici nu se poate trage decît o singură concluzie și anume : **necesitatea ca Ministerul Industriei Metalurgice să accelereze întocmirea și definitivarea programelor de fabricație, să emită cît mai urgent repartițiile și să înceapă contractarea metalului între întreprinderile constructoare de mașini și cele siderurgice.** Aceasta se impune cu atît mai mult, cu cît a mai rămas relativ foarte puțin timp pînă la începerea noului an de muncă.

De altfel, în acest sens au fost luate unele măsuri. De pildă, pentru a se asigura folosirea agregatelor siderurgice la parametrii înalți, pe de o parte, și a satisface necesitățile justificate de metal ale beneficiarilor, pe de altă parte, Ministerul Industriei Metalurgice a stabilit ca **elaborarea programelor de fabricație să se facă, de regulă, la principalul producător sau la coordonatorul de balanță.** În acest fel pot fi armonizate, în deplină cunoștință de cauză, interesele ambilor parteneri.

De obicei, în faza de perfectare a contractelor apar unele divergențe care, îndeobște, se referă mai ales la termenele de livrare a diferitelor sortimente. De aceea, ar fi indicat ca **producătorii de metal să-și programeze, pe zile, contractarea metalului cu beneficiarii respectivi** în ordinea necesităților economiei naționale, în așa fel încît să asigure realizarea, în primul rînd, a acelor produse necesare fabricării utilajelor tehnologice pentru noile investiții.

De asemenea, ar fi oportun ca la tratativele dintre producători și beneficiari **să participe atit reprezentanți ai centralelor din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, cît și ai coordonatorilor de balanțe pentru a putea rezolva cu maximum de rapiditate toate problemele care se ivesc,** în așa fel încît contractarea să nu treneze ci, dimpotrivă, să fie impulsionată. Același lucru ar fi valabil și pentru beneficiari. Centralele industriale ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini ar trebui să desemneze și ele reprezentanți competenți, care să asiste la încheierea contractelor economice și să fie în măsură să acorde un sprijin real în finalizarea urgentă a acestei acțiuni, să ia decizii pe loc în cazurile mai deosebite.

Acționîndu-se cu fermitate pentru încheierea cît mai grabnică a contractelor economice, pentru clarificarea tuturor problemelor legate de aprovizionarea tehnico-materială, se va putea recupera o parte din timpul pierdut și crea condiții ca întreprinderile beneficiare să aibă asigurată, chiar din primele zile ale anului viitor, baza de materii prime necesară desfășurării ritmice și eficiente a proceselor de producție.

L. ȚINTEA
V. ILIE (Ploiești)

AGRORAMA

Inul—o cultură cu posibilități de creștere a eficienței economice

DINTRE plantele textile, inul dispune — în condițiile țării noastre — de condiții dintre cele mai favorabile de extindere și cultivare economică.

Satisfacerea cerințelor pieței interne și externe — în continuă creștere — la un nivel superior are un corespondent precis în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. în care se subliniază că, în viitor **„O deosebită atenție se va acorda culturilor tehnice, dezvoltînd și mai puternic producția de sfeclă de zahăr și floarea-soarelui, precum și producția de in și cînepă necesare industriei noastre".** Pentru cincinalul următor, Directivele prevăd o sporire a producției de in de 3 ori față de actualul cincinal. Realizarea și depășirea acestor prevederi trebuie să se facă însă în condiții sporite de eficiență, ceea ce presupune mobilizarea tuturor rezervelor specifice acestei culturi.

Inul — principala noastră plantă textilă — se caracterizează printr-un grad superior de intensificare a producției în comparație cu culturile cerealiere (în zonele proprii de răspîndire). De asemenea, inul contribuie la o utilizare mai bună a forței de muncă în timpul anului. Avantajele economice și cerințele sociale crescînde au determinat o sporire a suprafeței cultivate după 1938 de circa 4 ori. În prezent, se cultivă peste 51 000 ha, România fiind una din principalele țări cultivatoare de in din lume : ocupă locul 3 în lume (după U.R.S.S. și Polonia).

Producția totală de in a sporit corespunzător cu extinderea culturii. Din acest punct de vedere nu se poate vorbi de o intensificare a culturii ; producția medie la ha a rămas aproximativ aceeași cu toate mijloacele de producție noi utilizate. Rezultatele inegale obținute la cultura inului în unitățile agricole cooperatiste (care dețin peste 90 la sută din suprafața cultivată și din producția totală de plante textile) demonstrează că rezervele de creștere a eficienței economice, n-au fost încă deplin valorificate.

Între județe, raportul dintre producțiile medii de in la ha este cuprins în limite foarte largi — de 2,5 : 1 (figura 1). Dacă în județele Suceava, Neamț, Botoșani se obțin producții de peste 3 500 kg/ha, în județele Brașov, Sibiu, Mureș producțiile sînt sub 1 500 kg/ha. În județul Harghita, cel mai mare cultivator de in, producția medie este de 2 000 kg/ha.

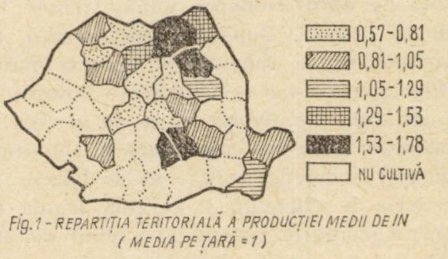

Fig.1 - REPARTIȚIA TERITORIALĂ A PRODUCȚIEI MEDII DE IN (MEDIA PE ȚARĂ = 1)

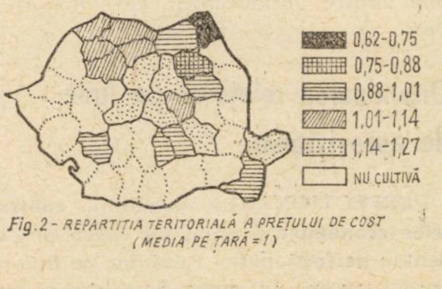

Fig.2 - REPARTIȚIA TERITORIALĂ A PREȚULUI DE COST (MEDIA PE ȚARĂ = 1)

Prețul de cost al culturii este, în mod firesc, corelat cu nivelul producției medii la ha. În județele cu producții medii mari prețul de cost este cu peste 23 la sută mai scăzut per tonă față de prețul mediu pe țară. În județele cu producții mici, prețul de cost atinge și chiar depășește nivelul prețului de livrare. Din figura 2 rezultă diferențieri mai mici între nivelul prețului de cost față de nivelul producției medii la hectar, ceea ce dovedește o preocupare mai atentă din partea unităților agricole pentru menținerea cheltuielilor de producție în limite normale. În profil teritorial rentabilitatea medie variază între 50 la sută și — 23 la sută, ceea ce pune în evidență rezervele de creștere a eficienței economice la această cultură.

În cincinalul următor, sporirea eficienței economice la cultura inului depinde în măsură covîrșitoare de sporirea producției medii la hectar. Ca urmare, concentrarea culturii inului în zonele foarte favorabile și favorabile și pe unități cultivatoare poate asigura, chiar în condițiile agrotehnicii actuale, dublarea randamentului la hectar și, mai ales, crearea condițiilor pentru practicarea unui sistem economic de cultură. Evitarea fărimițării suprafețelor cultivate pe teritoriu și în unități va permite eliberarea unor însemnate suprafețe care pot fi valorificate mai bine prin alte culturi. O altă acțiune, cu importanță economică cu totul deosebită în cazul plantelor textile, constă în îmbunătățirea calității producției, calitate determinată la această cultură de conținutul de fibre la tona de tulpini. Acțiunea, în sine, nu se poate materializa decît prin introducerea în cultură a unor soiuri intensive, capabile să valorifice la un nivel superior agrotehnica aplicată.

asistent Gh. FRĂȚILĂ
A.S.E. — București

PROBLEME ACTUALE ALE APROVIZIONĂRII PRIN BAZELE JUDEȚENE

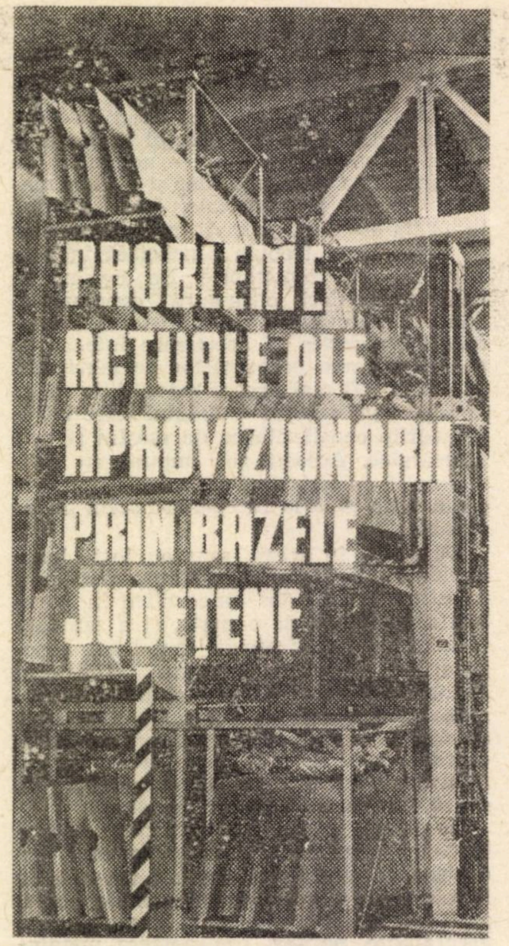

„REVISTA ECONOMICĂ", în nr. 34 și 35 din anul 1975 a publicat concluziile unei anchete privind perfecționarea procesului de aprovizionare. În legătură cu aceasta doresc să-mi exprim și eu părerea asupra unora din probleme și, în mod concret, asupra mecanismului aprovizionării prin **bazele județene ale M.A.T.M.C.G.F.F.**

Organizarea și funcționarea mecanismului de aprovizionare prin baze

AȘA CUM SE CUNOAȘTE, din 1975, organizarea aprovizionării tehnico-materiale s-a realizat **după criteriul teritorial**, aplicîndu-se în fapt hotărîrile Conferințelor Naționale din 1967 și 1972 și ale celui de al X-lea Congres al P.C.R. Organizarea după criteriul teritorial a aprovizionării tehnico-materiale reprezintă indiscutabil o măsură de primă importanță în perfecționarea procesului de aprovizionare. Desigur, această organizare este la început și, ca în orice mecanism nou, apar o serie de probleme, rezolvării cărora trebuie să li se dea cea mai mare atenție.

Organizarea procesului de aprovizionare după criteriul teritorial se caracterizează printr-o mare complexitate de probleme ce le ridică, de a căror rezolvare depinde în ultimă instanță caracterul stabil, rațional și eficient al aprovizionării prin bazele județene.

Astfel, s-a urmărit ca amplasarea rețelei de depozite specializate ale bazelor județene să se facă diferențiat de la județ la județ, în sensul ca acestea să fie, de regulă, amplasate pe lîngă marii producători sau în județele cu pondere mare în consumul materialului respectiv, realizîndu-se o apropiere a rețelei de unități de aprovizionare de producători și consumatori, o concentrare a stocurilor într-un număr mai redus de depozite. Toate acestea au avut drept rezultat creșterea eficienței activității de aprovizionare prin unități specializate. În aceste depozite au fost concentrate stocuri asortate pentru satisfacerea necesităților consumatorilor din zonă, lichidîndu-se dispersarea stocurilor într-un număr mare de unități de aprovizionare din subordine departamentală. Pentru materialele aprovizionate prin baze județene au fost elaborate nomenclatoare. În legătură cu aceasta, considerăm că acțiunea nu trebuie declarată ca încheiată, ridicîndu-se în permanență problema actualizării acestor nomenclatoare, în funcție de condițiile noi care apar pe parcurs. O asemenea adaptare oferă operativitate și elasticitate procesului de manevrare a stocurilor prin baze.

Organizarea activității de aprovizionare prin baze județene a generat o sarcină nouă și anume **controlul permanent asupra nivelului stocurilor pe teritoriu și utilizării eficiente a resurselor materiale.** Rezolvarea acestei probleme este deosebit de importantă pentru baze, de nivelul acestei rezolvări depinzînd calitatea procesului de aprovizionare tehnico-materială și eficiența gospodăririi resurselor materiale din economie. Rezultatele care se obțin pe această linie trebuie apreciate prin prisma aportului real pe care îl aduc organele de control al stocurilor în ridicarea eficienței acestui proces. De fermitatea cu care se desfășoară acest control, de posibilitățile de valorificare a constatărilor depind, în ultimă instanță, rezultatele ce se obțin în economia națională pe linia creșterii eficienței folosirii fondurilor. După părerea noastră, pentru a determina creșterea contribuției compartimentelor de control al stocurilor de pe lîngă bazele județene în rezolvarea problemelor legate de creșterea eficienței gospodăririi fondurilor n-ar fi lipsită de interes măsura **investirii acestor organe cu dreptul de a emite „dispoziții obligatorii" ca și alte organe de control ale statului, prin aceasta lărgindu-se aria de acționare a lor în economie.**

În legătură cu sfera de cuprindere a procesului de aprovizionare prin organisme teritoriale specializate, considerăm că rezolvarea acestei probleme trebuie făcută după criterii de **eficiență.** Deci, raportul între aprovizionarea prin bazele județene față de aprovizionarea totală trebuie judicios stabilit. După părerea noastră, nu trebuie să se renunțe la aprovizionarea directă, deoarece aceasta și-a dovedit eficacitatea. Rezolvarea ce se dă în ceea ce privește sfera de cuprindere a activității bazelor județene trebuie să se bazeze pe criterii de eficiență și să țină seama de particularitățile naționale privind distanțele dintre producători, consumatori și baze.

Organizarea relațiilor pe linie de aprovizionare

PERFECȚIONAREA sistemului **contractelor economice** a creat un cadru propice pentru perfecționarea relațiilor pe linie de aprovizionare. În acest domeniu se mai mențin însă nerezolvate o serie de probleme care țin, în special, de existența unor interese opuse atunci cînd aceeași întreprindere are calitatea de furnizor și cînd este în postura de beneficiar de materiale și produse. În calitate de **furnizor**, întreprinderile caută să reducă cheltuielile de stocare și volumul stocurilor, prin stabilirea suverană a condițiilor și ritmurilor de livrare, pe cînd în calitate de **beneficiar** de materiale, ele sînt obligate să accepte condiții similare de la furnizorii lor, cu toate că interesul lor în această calitate ar fi ca volumul stocurilor și cheltuielile de stocare să fie cît mai mici. Datorită acestui aspect, cu toate măsurile luate pe linia creșterii eficienței folosirii fondurilor materiale și bănești, se produce încă fenomenul de suprastocare, atît la consumatorii de mijloace de producție, cît și la unitățile de aprovizionare tehnico-materială. Deși este cunoscut și recunoscut rolul consumului în influențarea producției, practica demonstrează că mentalitatea producătorilor de a hotărî singuri asupra dimensiunilor producției, a structurii acesteia, asupra condițiilor și termenelor de livrare se schimbă cu încetineală. Considerăm că **fără să se producă modificări radicale în domeniul relațiilor între beneficiarii valorilor materiale și producătorii acestora, în sensul luării în considerare a condițiilor formulate de beneficiari, nu se poate practic înlătura fenomenul suprastocării în economie.** Modificările acestea reclamă, desigur, creșterea gradului de adaptabilitate a producției la cerințele consumatorilor, cerințe care sînt și ele supuse, destul de frecvent, unor schimbări, fie ca urmare a modificărilor de plan, fie ca urmare a unor conjuncturi pe piața externă.

Aceste aspecte sînt, deopotrivă, valabile și pentru unitățile de aprovizionare tehnico-materială. Practica de pînă acum a fost și este în defavoarea bazelor de aprovizionare, dacă avem în vedere condițiile impuse de unitățile producătoare pe linia cantităților din fiecare livrare finită către baze, a structurii livrărilor, a termenelor la care se fac acestea. Toate aceste aspecte au determinat ca în bazele de aprovizionare să se formeze stocuri, de o structură uneori necorespunzătoare cerințelor consumatorilor, stocuri care staționează o perioadă relativ îndelungată în aceste unități. De exemplu, Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială din Cluj-Napoca preia toată producția de abrazive a întreprinderii „Carbochim". Abrazivele, uneori, nu corespund cu structura necesităților consumatorilor, rămînînd perioade mari sub formă de stocuri în bază.

În noile condiții, asemenea rezolvări nu mai corespund, unitățile de aprovizionare neputîndu-și îndeplini sarcinile pe linia aprovizionării complete și ritmice a consumatorilor. Neîndeplinirea acestor sarcini mai este generată și de practica producătorilor de a stabili în contracte termene de livrare sfîrșitul trimestrelor, deci comode pentru ei, termene care însă nu pot să creeze condiții favorabile satisfacerii necesităților consumatorilor.

Pentru ca unitățile de aprovizionare să-și poată realiza sarcinile, considerăm că trebuie introdusă și urmărită **obligativitatea unităților economice producătoare de a asigura ca livrările către baze să se facă în cantitățile, sortimentele, condițiile și la termenele solicitate de către acestea, toate stabilite în raport cu necesitățile consumatorilor, precum și răspunderea lor pentru daunele cauzate bazelor în cazul**

nerespectării acestor obligații. O asemenea rezolvare creează premise pentru aplicarea acelorași reguli și bazelor de aprovizionare în relațiile lor cu consumatorii. Ea ar imprima aprovizionărilor și desfacerilor prin baze o anumită ritmicitate, care, în final, ar duce la creșterea procesului de manevrare a stocurilor prin aceste unități.

Manevrarea stocurilor de intervenție

MANEVRAREA stocurilor de intervenție prin bazele județene de aprovizionare a fost concepută ca o măsură care să rezolve problema asigurării continuității procesului de producție din unitățile consumatoare, în condițiile în care apar întreruperi în aprovizionare, din cauze subiective. Constituirea acestor stocuri se face la nivelul bazelor M.A.T.M.C.G.F.F. prin afectarea unei părți din materialele cuprinse în balanțele materiale ale coordonatorilor. Dreptul de a-și constitui aceste stocuri „tampon“ într-un singur tip de unități, permite o manevrare mai operativă și mai eficientă a acestora. Părerea noastră este că nu trebuie renunțat la acest sistem unic de constituire a stocurilor de intervenție, așa cum opinează unele organe departamentale, care propun constituirea lor la nivelul ministerelor consumatoare. Trebuie doar perfecționat procesul de manevrare a lor prin bazele județene de aprovizionare. În legătură cu constituirea și manevrarea stocurilor de intervenție prin bazele județene de aprovizionare considerăm că trebuie rezolvate corespunzător următoarele probleme : **determinarea precisă a conținutului stocurilor de intervenție și scopul constituirii lor ; volumul și componența acestor stocuri ; modul lor de manevrare.**

După părerea noastră, stocurile de intervenție trebuie considerate acele stocuri aflate la nivelul bazelor județene de aprovizionare, din pricipalele materiale ce se manevrează prin aceste unități și a căror constituire are ca scop asigurarea continuității procesului de aprovizionare a unităților consumatoare deservite prin baze, în condițiile în care stocurile curente constituite la nivelul bazelor nu sînt suficiente pentru a acoperi necesitățile planificate ale consumatorilor sau în condițiile în care, din motive obiective, apar necesități suplimentare de materiale la consumatori. Din cele arătate se poate desprinde concluzia că stocurile de intervenție au, în primul rînd, caracter de stocuri de siguranță, constituirea și folosirea lor fiind dictată de întreruperea procesului de aprovizionare a consumatorilor. ca urmare a imposibilității satisfacerii necesităților acestora din stocurile curente ale bazelor. În al doilea rînd, stocurile de intervenție au și caracter de stocuri constituite ca rezervă de plan. În această calitate, ele au menirea să asigure necesitățile suplimentare de valori materiale ce apar la consumatori, necesități ivite din motive obiective. Atunci cînd se pune problema conținutului lor nu trebuie neglijat sau supraapreciat una sau alta din cele două caracteristici.

Din constatările noastre, în procesul de manevrare a acestor stocuri este neglijată prima caracteristică a acestor stocuri. Sistemul de aprovizionare prin bazele județene, așa cum a fost conceput, face ca stocurile curente care se manevrează prin aceste unități să asigure nevoile curente planificate ale consumatorilor. Dacă aprovizionarea prin baze se desfășoară ritmic, în funcție de termenele contractuale și de cantitățile stabilite prin plan, satisfacerea acestor necesități planificate se face pe seama stocurilor curente stabilite în funcție de toți factorii care influențează aprovizionarea. Deci, factorul care ar genera existența stocurilor de intervenție (ca stocuri de siguranță) este legat numai de relațiile bazelor cu unitățile producătoare, de întreruperea aprovizionării bazelor. În sprijinirea acestei idei ne bazăm pe întregul proces de constituire, reconstituire și reîmprospătare a stocurilor de intervenție.

În legătură cu dublul caracter al stocurilor de intervenție ridicăm problema dacă **n-ar trebui cuantificat raportul între mărimea acestuia ca stoc de siguranță și ca stoc constituit ca rezervă de plan.** Considerăm că o astfel de cuantificare ar avea rolul de a ridica eficiența constituirii și mai ales a folosirii stocurilor de intervenție.

În ce privește volumul și componența stocurilor de intervenție, rezolvările trebuie să fie dintre cele mai raționale. Considerăm că volumul și structura (componența) stocurilor de intervenție trebuie stabilite în funcție de factorii care determină folosirea lor. În acest sens, n-ar fi lipsită de importanță posibilitatea folosirii metodelor matematice de calcul a probabilităților pentru partea din stocul de intervenție, care are caracter de stoc de siguranță. În privința componenței, este necesar să se plece de la premisa includerii în aceste stocuri a unor cantități de materiale și produse într-o structură corespunzătoare, materiale ce sînt necesare și se consumă frecvent. Organele M.A.T.M.C.G.F.F. și, îndeosebi, organele bancare au obligația de a nu admite cuprinderea în aceste stocuri a unor materiale fără mișcare, fără consum, plecînd de la considerentul că nu trebuie imobilizate fonduri bănești în stocuri necorespunzătoare.

În privința folosirii stocurilor de intervenție, aceasta ar trebui concepută, după părerea noastră, ca o acțiune de acoperire operativă, imediată a unor necesități planificate la nivelul consumatorilor sau a unor necesități ivite pe parcursul îndeplinirii planului, ca urmare a unor cauze obiective și nu ca o acțiune de acoperire a unor necesități suplimentare ivite în afara planului, ca urmare a unei activități defectuoase. Numai în acest fel se pune de acord folosirea stocurilor de intervenție cu conținutul și scopul constituirii lor. În prezent, procesul de folosire a acestor stocuri (îndeosebi reconstituirea lor), este supus, după părerea noastră, unor reglementări rigide. Pentru cazurile în care se apelează la stocul de intervenție, ca urmare a insuficienței stocului curent de a satisface necesitățile planificate ale consumatorilor, n-ar mai trebui îndeplinite formalități de obținere de la consumatori a cedărilor din repartiții sau contracte, asemenea stocuri reconstituindu-se din aprovizionările următoare. Dacă folosirea stocurilor de intervenție este făcută pentru acoperirea unor necesități suplimentare din cauze obiective, reconstituirea nu mai trebuie să fie făcută din reținerea din repartiții sau contracte, ci din producția peste plan preluată de la producători de către baze peste cantitățile planificate inițial să fie livrate bazelor județene de aprovizionare.

lector univ. Teodor ROȘCA
Cluj-Napoca

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

- Peste un milion tone produse chimice și petrochimice în plus față de prevederile de plan. Acesta este **bilanțul realizărilor la zi al lucrătorilor rafinăriilor prahovene** — unități ale căror derivate din țiței sînt cunoscute și apreciate în 50 de țări ale lumii — spor care depășește substanțial angajamentele asumate pe anul în curs.
- Lucrătorii care deservesc agregatele unităților aparținînd **Intreprinderii electrocentrale Ploiești**, unitate care realizează circa 10% din producția de energie electrică pulsată în Sistemul național energetic al țării, au ajuns marți la 200 milioane kWh energie electrică produsă peste plan de la începutul anului. În acest fel ei au reușit să-și îndeplinească angajamentul asumat pe întregul an.
- Venind în sprijinul acțiunii ce se desfășoară sub imperativul „Cocs mai mult și mai bun din cărbune de Valea Jiului“, **lucrătorii Preparației de cărbune de la Coroești** au prelucrat și livrat, peste prevederile de plan, de la începutul anului 45 000 tone cărbune cocsificabil. Prin utilizarea la parametri ridicați a agregatelor și instalațiilor ei au sporit substanțial ponderea cărbunelui pentru cocs.
- **Siderurgiștii reșițeni**, care și-au onorat primii în industria metalurgică sarcinile planului cincinal și angajamentul înscris în chemarea la întrecerea pe 1975 adresată tuturor siderurgiștilor țării, au ridicat la peste 50 000 tone produse metalurgice sporul producției realizat de la începutul anului și pînă acum. În această perioadă, creșteri substanțiale s-au înregistrat la furnale, unde, prin folosirea cu randament mărit a capacității utile a agregatelor și a instalațiilor termice, au fost elaborate, în plus, în medie pe zi, peste 70 tone de fontă, precum și la laminoare, unde sporul zilnic depășește 90 de tone de laminate finite pline.
- Concurînd la buna aprovizionare a populației, **colectivele unităților de prelucrare a lemnului din județul Alba** au produs și livrat comerțului, peste sarcinile de plan la zi de la începutul anului, mobilă în valoare de 3,6 milioane lei. Depășirea sarcinilor de plan s-a înfăptuit în condițiile diversificării gamei sortimentale și a creșterii producției de mobilă sculptată. Mai mult de jumătate din producția de mobilier realizată în plus provine de la noua întreprindere de prelucrare a lemnului din Cîmpeni, ale cărei produse au devenit cunoscute și apreciate în țară și peste hotare.
- **Colectivul Întreprinderii miniere Baia de Arieș, județul Alba,** a înregistrat un nou succes de prestigiu : îndeplinirea de pe acum a sarcinilor anuale de plan la producția globală. Avansul de timp cîștigat permite muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor din unitățile sale miniere să realizeze pînă la finele lui 1975 o producție industrială suplimentară în valoare de peste 20 milioane lei, obținută îndeosebi pe seama creșterii productivității muncii și a extinderii metodelor de lucru de mare randament.
- **Colectivul Întreprinderii siderurgice „Victoria“ din Călan** a îndeplinit angajamentul asumat în întrecerea socialistă pe 1975. Prin utilizarea la parametri ridicați a agregatelor și instalațiilor, furnaliștii au elaborat, peste prevederi, 2 700 tone fontă pentru turnătorii. Întregul spor de producție s-a realizat cu cocs metalurgic economisit. La rîndul lor, lucrătorii bateriilor de cocsificare din cadrul întreprinderii au livrat în plus unităților siderurgice de la Hunedoara și Reșița mai mult de 3 000 tone semicocs, fabricat din cărbune de Valea Jiului.

JUDEȚUL IALOMIȚA

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

IALOMIȚA

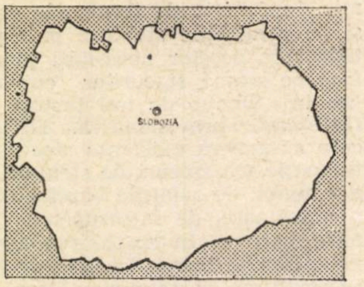

CONSIDERAT multă vreme grînarul României și fiind în fapt un județ exclusiv agricol. Ialomița a cunoscut în anii construcției socialiste, sub impulsul politicii partidului, de dezvoltare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de ridicare a tuturor zonelor, un puternic și multilateral avînt, transformări radicale în structura economico-socială.

Care sînt elementele caracteristice ce definesc potențialul actual al județului și creează o bază trainică de progres în viitor?

În primul rînd **industria**. Ialomița face parte din categoria acelor județe ale țării în care în perioada antebelică nu putea fi găsită practic nici o unitate care să întrunească atributele unei întreprinderi industriale în adevăratul sens al cuvîntului. Existau doar cîteva ateliere meșteșugărești, cu un număr mic de muncitori. Ce reprezintă astăzi industria rezultă fie și numai din faptul că această ramură furnizează acum jumătate din produsul global al județului. În ultimul deceniu, mai ales după Congresul al X-lea al partidului s-au creat condițiile unei puternice dezvoltări industriale. Pe harta județului au apărut o serie de noi și importante obiective, între care Combinatul de îngrășăminte chimice, Filatura de bumbac și Întreprinderea de ulei la Slobozia, Combinatul de celuloză și hîrtie, Întreprinderea de materiale de construcții și Întreprinderea de confecții la Călărași, Întreprinderea pentru reparații de mașini agricole Dragalina, Fabrica de cărămizi Țăndărei, Întreprinderea pentru producerea și industrializarea legumelor și fructelor Fetești, Secția „Crinul" Lehliu etc.

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE

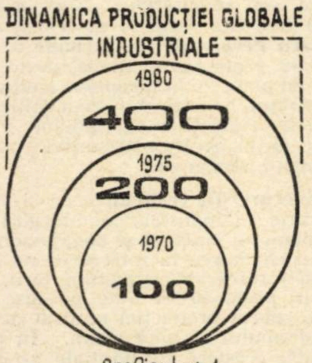

Graficul nr 1

Ritmul în care s-a dezvoltat producția industrială s-a accelerat în ultimii ani, ceea ce a făcut ca în prezent ponderea județului în producția industrială a țării să crească la circa 1% față de 0,6% în 1965. În structura producției se produc modificări semnificative pentru procesul de diversificare și modernizare pe care îl cunoaște industria județului: crește ponderea industriei chimice, a celulozei și hîrtiei și se menține ponderea industriei alimentare, care rămîne în continuare ramura cu contribuția cea mai mare. Acestor ramuri li se va adăuga în viitor și siderurgia, în care scop va fi construit la Călărași un mare combinat siderurgic. De altfel, în cincinalul 1976–1980 vor fi construite și alte obiective industriale, care vor contribui la asigurarea în continuare a unui ritm anual înalt de creștere a producției – peste 17%. Volumul acesteia va fi în anul 1980 de peste două ori mai mare decît în anul 1975 și de circa patru ori mai mare decît în 1970.

Căpătînd în mod treptat însemnele specifice industrializării socialiste, județul a fost și rămîne în continuare grînarul țării, cu o pondere ridicată în fondul centralizat al statului. În ultimii ani, de pildă, mai bine de 5% din producția globală agricolă a țării se realiza în Ialomița, județul situîndu-se pe unul din primele locuri în ceea ce privește producția totală de cereale boabe și pe primul loc la porumb, floarea soarelui și soia. În același timp în județ se realizează producții de cereale mari la hectar, superioare cu circa 60–70% mediei pe țară. Evident, nu numai condițiile de sol permit obținerea unor astfel de producții, ci și consolidarea dotării tehnice a agriculturii: aproape jumătate din suprafața arabilă a județului este irigată; numărul tractoarelor a crescut de la 300 în 1938 la circa 6600 în prezent; cantitatea de îngrășăminte chimice folosite este în acest an de circa 3,7 ori mai mare față de 1965. Această orientare spre intensificarea puternică a producției agricole va continua și în anii viitorului plan cincinal: peste 80 000 ha teren agricol vor fi irigate, de pildă, prin realizarea sistemului de irigații Ialomița–Călmățui, ale căror lucrări se află în plină desfășurare. Adăugînd la aceasta extinderea pe mai departe a mecanizării și creșterea cantităților de îngrășăminte folosite la hectar, într-o structură care să țină în mai mare măsură seama de cerințele solului, avem explicația creșterii producției agricole în viitorul cincinal cu aproape 20%.

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE

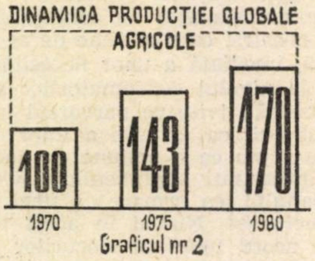

Graficul nr 2

Trecerea de la condiția de județ agrar în trecut la cea de agrar-industrial în prezent a antrenat schimbări profunde și în modul de viață al oamenilor. O expresie concludentă în această privință o constituie creșterea numărului celor ocupați în industrie, în primul rînd, dar și în alte activități neagricole. Au crescut veniturile populației, s-au îmbunătățit condițiile de locuit și asistență sanitară, au apărut noi instituții de învățămînt și cultură. Înfățișarea localităților cunoaște o continuă transformare, procesul de electrificare a satelor fiind terminat încă în 1973. În anii viitorului cincinal vor fi create peste 35 000 noi locuri de muncă și construite 15 000 apartamente, un spital, peste 3000 locuri în creșe și cămine.

Prin eforturile creatoare ale oamenilor muncii din județ, susținute de un amplu program de investiții, Ialomița zilelor noastre aduce o contribuție tot mai mare la progresul continuu al forțelor de producție, la înflorirea patriei noastre socialiste.

S. G.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

ECONOMII, PRIN DIMINUAREA CONSUMURILOR SPECIFICE

● **În întreprinderile industriei constructoare de mașini și electrotehnice din județul Timiș,** prin extinderea metodei de croire combinată și de debitare în sistem centralizat a laminatelor, cum și prin micșorarea adaosurilor de prelucrare la o serie de piese și repere, s-au economisit în acest an peste 5 000 tone metal. În același timp, în unitățile industriale, de construcții și de transporturi au fost economisite aproape 30 000 tone combustibil, peste 23,5 milioane kWh energie electrică, însemnate cantități de material lemnos, fire de bumbac.

●**Unitățile Întreprinderii forestiere de exploatare și transport din Sebeș-Alba,** au valorificat anul acesta peste 2 000 metri steri lemn de foc și însemnate cantități de masă lemnoasă, prin depistarea și tăierea de arbori nesănătoși, pe cale de uscare și colectarea de crengi. O bună parte din aceste resurse de lemn au fost folosite la fabricarea plăcilor fibro-lemnoase.

● Prin buna gospodărire a materiilor prime, **colectivul Întreprinderii miniere Hunedoara** a economisit de la începutul anului 9 milioane kWh energie electrică și peste 5 300 tone combustibil convențional. Succesul consemnat are o semnificație aparte prin faptul că aceste economii s-au obținut în timp ce s-au îndeplinit și depășit sarcinile de plan, realizîndu-se o producție suplimentară în valoare de peste 20 milioane lei.

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PE 1976

● **Întreprinderea de vagoane „Meva" din Drobeta Turnu Severin** urmează să realizeze în 1976 o producție sporită de vagoane de marfă față de anul curent. Pe baza cerințelor beneficiarilor interni și a solicitărilor la export, colectivul acestei unități, care va încheia actualul cincinal cu o producție suplimentară în valoare de peste 600 milioane lei, va realiza circa o cincime din producția de vagoane de marfă a țării în 18 tipuri. De asemenea, a fost asigurat necesarul de materii prime, materiale și semifabricate pentru primul trimestru al anului viitor și a fost întocmit programul de fabricație la secțiile prelucrătoare pentru ca primele repere ale vagoanelor din planul lunii ianuarie 1976 să se realizeze începînd cu primele zile ale lunii decembrie a.c.

● **La Întreprinderea constructoare de mașini agricole „7 Noiembrie" — Craiova** pregătirea producției din primul an al viitorului cincinal se află într-o fază avansată. Astfel, au fost realizate prototipurile noilor tractoare ce vor îmbogăți nomenclatorul de fabricație și se află în curs de finalizare un amplu program de măsuri ce vizează organizarea superioară a proceselor tehnologice. Paralel, s-au perfectat contractele cu furnizorii pentru necesarul de materii prime și materiale și cu o parte din beneficiari. S-au creat astfel premisele pentru realizarea, în 1976, a unei productivități a muncii cu 12% superioare nivelului din acest an.

● **Combinatul de prelucrare a lemnului din Arad,** care în anii actualului cincinal și-a sporit capacitatea productivă cu 4 fabrici de produse finite, a pregătit noi tipuri de mobilă înscrise în planul pe 1976. Printre acestea se numără mai multe garnituri de dormitoare, camere de zi, biblioteci, piese de mic mobilier, toate confecționate din panouri cu suprafețe și canturi drepte, modelate estetic și funcțional la dimensiunile locuințelor actuale.

Un domeniu de perspectivă pentru dezvoltarea exportului românesc de instalații complexe

INSTALAȚIILE PETROLIERE MARINE

ÎN CADRUL opțiunilor strategiei de dezvoltare a exportului românesc de mașini și utilaje și de accentuare a participării industriei românești constructoare de mașini la diviziunea internațională a muncii, orientarea către acele grupe de produse și categorii tipodimensionale care justifică un efort prioritar de asimilare și export, trebuie să aibă în vedere următoarele trei criterii esențiale :

— perspectiva unei creșteri dinamice a capacității de absorbție a pieței interne, ca și a unor largi piețe potențiale de export ;

— capacitatea industriei românești constructoare de mașini de a realiza produsele respective la nivele tehnico-calitative competitive ;

— alegerea acelor categorii de produse care prin gradul lor de complexitate și tehnicitate să poată contribui la ridicarea procentului mediu de muncă înalt calificată înglobată în valoarea produselor exportate ;

Prin cele prezentate în acest articol dorim să argumentăm faptul că instalațiile petroliere off-shore (incluzînd platforme maritime de foraj, instalații de extracție, navele specializate de deservire tehnică etc.) pot fi considerate printre categoriile de produse pentru care optarea și dezvoltarea în perspectivă a unei producții pentru export apar ca recomandabile în lumina criteriilor amintite.

Cererea pe piața internațională de instalații de foraj off-shore, în creștere încă înainte de izbucnirea crizei de energie în 1973, a fost puternic stimulată de efectele acesteia.

În condițiile aprovizionării din abundență cu petrol ieftin, furnizat în special de Orientul Apropiat, țările mari consumatoare nu erau deosebit de interesate în a investi în costisitoarele și dificilele operații de prospectare și exploatare a resurselor marine.

Odată, cu creșterea prețului petrolului, cu apariția spectrului dezechilibrării balanțelor de plăți ale marilor consumatori de combustibil, exploatarea rezervelor de petrol existente dincolo de limitele uscatului a devenit preocupantă și rentabilă. Astfel a fost declanșată o intensă și febrilă activitate de descoperire și punere în valoare a rezervelor „off-shore“ și evident o expansiune puternică a cererii de instalații adecvate.

Această evoluție a făcut ca ritmul de creștere a capacităților de producție a șantierelor specializate (sau în curs de specializare) să fie depășit de solicitări.

Reacția producătorilor la această amplificare a cererii nu a putut să fie suficient de promptă pentru aceste produse complexe, de mari dimensiuni gabaritice, pentru realizarea cărora sînt necesare simultan capacități și experiență tehnică, atît în domeniul utilajului petrolier, cît și în cel naval.

Un studiu efectuat în 1974 de societatea de marketing industrial a grupului francez Creuzot-Loire estima că dacă, în prezent producția de petrol off-shore reprezintă 20—21% din totalul producției mondiale de petrol, acest procent se va ridica la 28% în 1980 și la peste 35% în 1985.

Pentru aceasta însă va trebui să se ajungă în 1980 la peste 600 platforme maritime de extracție în exploatare, față de circa 250 cîte existau la mijlocul anului 1974. Or, estimările specialiștilor în domeniu apreciază că în următorii 4—8 ani posibilitățile de ofertă a șantierelor vor fi inferioare cererii cu cel puțin 15 platforme capabile să foreze sub 80 m. pînă la 140 m de la nivelul mării și cu 30—40 platforme pentru mare adîncime, capabile să foreze sub 180 m. pînă la 600 m de la nivelul mării. Este de menționat faptul că este vorba de instalații de valori mari (costul unei platforme se ridică la circa 40—60 milioane dolari).

Valoarea totală a investițiilor necesare în domeniul instalaților de foraj și extracție off-shore, pe plan mondial, în următorii 10 ani este evaluată în jurul sumei într-adevăr impresionante de circa zece miliarde dolari.

O cerere în consecință amplă, dinamică, manifestată în contextul a ceea ce se numește „piață a vînzătorului“, care oferă avantajele pe care le creează situația unei cereri care depășește cantitativ oferta.

Este foarte probabil, de altfel, ca estimările actuale privind cererea viitoare să fie depășite de realitate. Cu toate eforturile de a se găsi înlocuitori pentru producerea de energie, necesarul de petrol al lumii va crește continuu în condițiile unui necesar de energie în permanentă amplificare și a unei creșteri ferme, obiectiv necesare a parcului mondial de mijloace de transport de toate tipurile, de tractoare, de mașini agricole etc.

Or, dacă rezervele mondiale de petrol continentale sînt în mod larg prospectate, rezervele existente dincolo de limitele uscatului au fost în mai mică măsură, pînă în prezent, descoperite și exploatate, iar căutările febrile care se întreprind și se vor întreprinde, în continuare, în această direcție pot duce la importante descoperiri de genul celor din golful Mexic sau Marea Nordului, amplificînd într-un mod astăzi imprevizibil cererea de instalații de foraj și extracție adecvate.

Situația amintește, păstrînd proporțiile, de evoluția construcțiilor navale de acum două decenii în cadrul căreia constructorii japonezi, intuind perspectiva unei creșteri puternice a cererii și dezvoltîndu-și în consecință dimensional și tehnologic șantierele au reușit să obțină realizări economice spectaculoase.

În prezent, cererea mondială de nave și în special de tancuri petroliere de mari dimensiuni se plafonează ca o consecință a îndelungate perioade de creștere în ritm susținut a parcului, ceea ce face ca unii producători să-și reorienteze profilul de activitate în direcții determinate de atente studii de prognoză a evoluției pieței internaționale. Un exemplu în acest sens îl constituie grupul norvegian Aker, constructor de nave maritime comerciale, care a întreprins largi acțiuni de reprofilare a șantierelor sale în direcția construirii de platforme martime de foraj. Pentru aceasta grupul a negociat în 1974 anularea contractelor pentru construirea a 4 tancuri

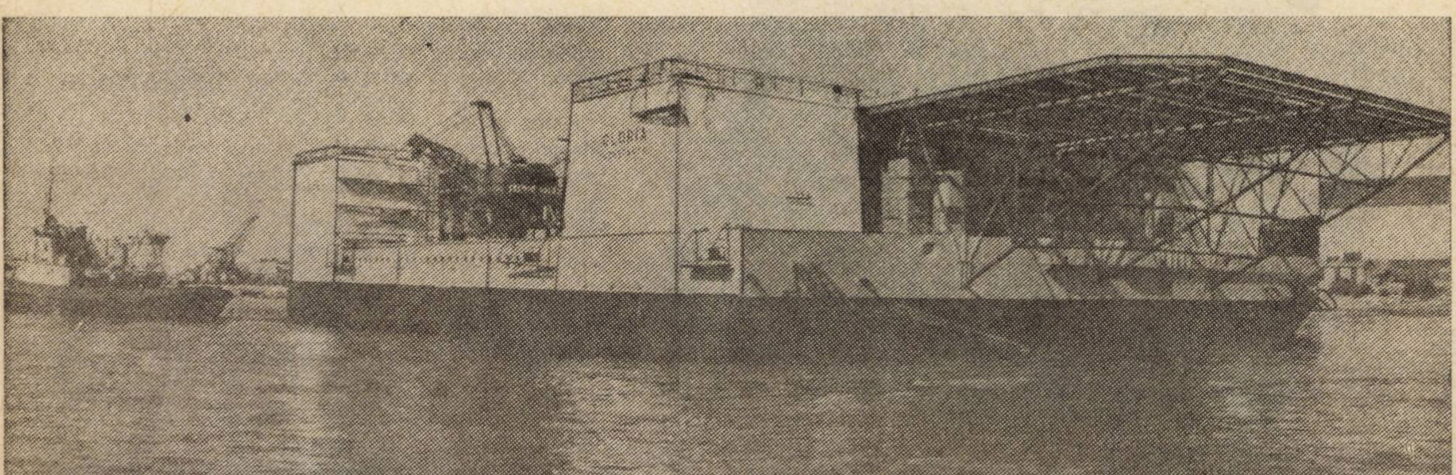

petroliere gigant (de cîte 420 000 tdw fiecare) și, totodată, a renunțat la planurile de extindere a capacităților pentru construcția de nave. În urma acestor acțiuni de reprofilare, grupul va putea să livreze primele platforme maritime de foraj începînd din 1977.

★

ÎN FAȚA unei cereri externe cu bune perspective, întrebarea care se pune este aceea dacă industria românească constructoare de mașini are potențialul să realizeze instalații de foraj off-shore, ofertabile la export, într-o perspectivă suficient de apropiată pentru a prinde situația de bună conjunctură pe piața externă.

Avînd în vedere tradiția românească, bine cunoscută pe piața internațională, în construcția de instalații petroliere de foraj și extracție, dezvoltarea impetuoasă a construcției noastre navale, cît și faptul că primele instalații de acest gen vor putea fi testate în exploatare pe litoralul românesc, la întrebarea de mai sus se poate da un răspuns ferm afirmativ.

În prezent, prima platformă maritimă românească de foraj, realizare tehnică remarcabilă a fost lansată la apă de șantierele navale Galați. Pe această platformă se va monta instalația de foraj maritim realizată la uzinele „1 Mai“-Ploiești, instalație cu o forță de 320 tone-sarcină la cîrlig, capabilă să foreze sub nivelul mării la adîncimi de la 90 m pînă la 6 000 m.

Șantireul naval Brăila realizează prima navă specializată de deservire tehnică pentru acest gen de instalații.

Iată deci că experiența tehnologică acumulată de-a lungul anilor de constructorii români de utilaj petrolier și a celor de nave, la care se adaugă efortul de cercetare și asimilare a acestor produse noi de mare dificultate și complexitate tehnică, conduce la realizări care pot fi oferite în perspectivă și pe piața externă cu șansa de a deveni elemente de prestigiu și de rentabilitate economică ridicată în cadrul exportului românesc de mașini și utilaje.

Sugestia de a se avea în vedere oferirea la export de instalații de foraj marin și de a se pregăti din timp această posibilitate, este argumentată de altfel și de aspectul eficienței economice potențiale a unui astfel de export. Această eficiență ar fi determinată de intensitatea cererii externe, de numărul limitat în următorii 10—15 ani al constructorilor, pe plan mondial, care pot asimila, testa pe piața internă și oferi apoi la export asemenea instalații și aparatură pe care le implică.

Este de menționat, de asemenea, că exportul de instalații complexe (iar sistemele de foraj off-shore au în mod evident acest caracter) are avantajul de a antrena în mod necesar un important export de asistență tehnică și engineering, elemente de mare eficiență economică, deoarece se încadrează în așa numitul „export de inteligență“, valorificînd produsul unei munci de concepție de înaltă calificare.

Cunoștiințele tehnice românești în domeniul construcției de utilaj petrolier și a exploatării acestuia sînt rodul unei experiențe de decenii, conferind constructorilor români un avantaj important chiar în raport cu constructorii din multe țări puternic industrializate, dar care nu au fost producătoare tradiționale de utilaje petroliere.

Această experiență este valorificabilă la export într-o măsură cu atît mai mare cu cît gama de instalații sau servicii din acest domeniu se va lărgi.

★

PROGNOZA cererii externe relevă deci faptul că în viitorul previzibil constructorii de platforme maritime de foraj vor găsi o piață de desfacere receptivă cu o mare capacitate de absorbție. Pe de altă parte industria românească constructoare de mașini dispune de potențialul tehnic necesar realizării acestor produse. Apariția lor în următorii ani ar confirma și lărgi prezența utilajului petrolier românesc pe piața internațională, domeniu în care industria noastră a realizat deja un grad ridicat de specializare în cadrul diviziunii internaționale a muncii și un loc de prestigiu în ierarhia producătorilor și exportatorilor.

Iată de ce apreciem că realizarea unei producții de instalații complexe de foraj off-shore ofertabilă la export poate fi considerată ca una din direcțiile posibile și recomandabile de orientare în perspectivă a efortului de lărgire a exportului nostru de mașini și utilaje.

Iulian DĂNESCU
INSCIM

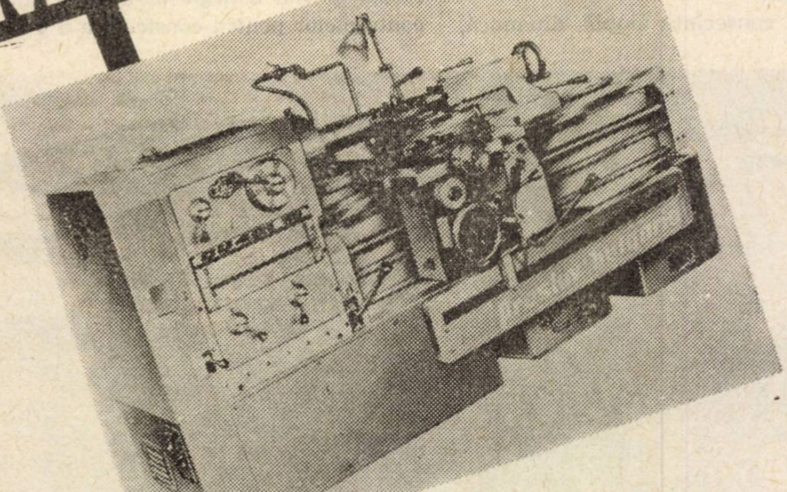

MACHINOEXPORT

BULGARIE

STRUNGURILE DIN SERIA „PRESLAV“ sînt mașini moderne și stabile, de mare randament. Comanda cutiilor de viteze se face cu ajutorul unui sistem preselectiv. S-au prevăzut, de asemenea, mai multe variante de ambreiaj electromecanic. Aceste strunguri sînt echipate cu mai multe accesorii suplimentare.

Caracteristici :	CP 40	CP 402	CP 401	CP 502
Diametrul maxim al materialului de prelucrat	440 mm	440 mm	440 mm	440 mm
Diametrul maxim al barei	70 mm	70 mm	70 mm	70 mm
Distanța intre vîrfuri	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1 500 mm 2 000 mm	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1 500 mm 2 000 mm
Greutatea netă cu accesoriile normale	2 500 kg	2 500 kg	2 500 kg	2 600 kg

Exportator :
MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Str. Aksakov, Sofia — Bulgaria
Tel : 88 53 21 ; Telex :22 — 425
Telegrame : MACHINOEXPORT
— Sofia.

PUBLICOM

EXPERIENŢE ÎN ACTUALITATE:

La întreprinderea mecanică „Nicolina“ — Iaşi

SOLUŢII DE OPTIMIZARE A INSTRUIRII PRACTICE A ELEVILOR ŞI UCENICILOR ÎN ÎNTREPRINDERI

ASIGURAREA cu cadre calificate la un nivel corespunzător, capabile să mînuiască tehnica cea mai avansată, să realizeze produse calitativ superioare, să rezolve cu succes diverse probleme tehnico-economice pe care le ridică tehnologiile moderne, condiţiile actuale de producţie din întreprinderile noastre, implică acordarea unei atenţii deosebite creării celor mai bune condiţii pentru instruirea teoretică şi, în special practică, a viitorilor muncitori, în cadrul tuturor formelor de pregătire utilizate. Accentul tot mai pregnant care se pune pe eficientizarea tripticului învăţămînt — cercetare – producţie necesită, între altele, găsirea celor mai bune soluţii, în special pentru optimizarea instruirii practice a elevilor şi ucenicilor, îmbunătăţirea practicii directe în unităţile economice. Existenţa a numeroase rezerve în această direcţie ca şi a unor modalităţi diferite de valorificare a lor, în fiecare unitate economică, este o realitate. Şi pentru a o exemplifica am ales cazul Întreprinderii mecanice „Nicolina“ — Iaşi, a cărei experienţă în acest domeniu o prezentăm în continuare.

Împotriva practicii „observative“

ÎNTREPRINDEREA mecanică „Nicolina“-Iaşi a cunoscut în ultimii ani un continuu proces de dezvoltare şi transformare, devenind astăzi o unitate industrială cu un profil de fabricaţie bine precizat: construcţia de maşini şi utilaje terasiere şi de construcţii.

Paralel cu creşterea capacităţii de producţie conducerea întreprinderii a căutat să asigure în permanenţă forţa de muncă corespunzătoare atît sub aspect cantitativ, cît şi în ceea ce priveşte nivelul de calificare. Ritmul dezvoltării în perspectivă (în 1980, de pildă, capacitatea de producţie va creşte de peste 2,5 ori faţă de nivelul anului 1975), implică acordarea unei şi mai mari atenţii acestei probleme. Dacă sub aspect cantitativ problema se pune cu mai puţină acuitate (sursele şi modalităţile de acoperire a necesarului suplimentar de muncitori pentru cincinalul 1976—1980 — care va creşte cu 23% faţă de 1975 — sînt practic soluţionate), numeroase probleme ridică în prezent calificarea corespunzătoare a muncitorilor în meseriile necesare întreprinderii, găsirea formelor şi modalităţilor celor mai eficiente fiind obiectivul fundamental propus.

Pornind de la analiza eficienţei formelor de calificare a muncitorilor utilizate în cincinalul anterior, conducerea întreprinderii ieşene are în vedere, în continuare calificarea muncitorilor atît prin şcoala profesională şi liceul mecanic de pe lîngă întreprindere, cît şi prin ucenicie la locul de muncă, cursuri de calificare de gradul I şi II, cursuri postliceale de scurtă durată. Considerînd că numai stăpînirea cu competenţă a meseriei, încă din timpul şcolarizării, permite integrarea cu uşurinţă a absolvenţilor în activitatea productivă, executarea la un nivel calitativ ridicat a gamei variate de lucrări specifice meseriei, adaptarea rapidă şi corespunzătoare la modificările survenite în tehnicile şi tehnologiile de producţie s-a ajuns la concluzia că este **necesară acordarea unei atenţii deosebite ponderii şi eficacităţii orelor de practică** în diferitele forme de calificare. Primul aspect, cel cantitativ este corespunzător : din planurile de învăţămînt ale tuturor formelor de calificare utilizate se observă că, pe întreg ciclul de şcolarizare, se afectează în medie 674 ore pentru cursurile teoretice şi 4 082 ore pentru instruirea practică. Deci, **practica reprezintă 84%.** Aspectul care s-a apreciat că trebuie reconsiderat este însă altul : cel al modului **cum se realizează efectiv instruirea practică.** Analize recent întreprinse au scos în evidenţă în cadrul celor două baze de practică utilizate următoarea încărcare :

(a)toţi elevii din anul I şi circa 24% din anul II realizează instruirea practică în atelierele şcolii profesionale ;

(b) 76%din elevii anilor I şi II ai şcolii profesionale, toţi ucenicii, cei ce urmează cursurile de calificare de gradul I şi II, ca şi cei de la şcoala postliceală efectuează instruirea practică în secţiile şi atelierele de producţie ale întreprinderii.

Din observaţiile făcute, **la majoritatea locurilor de muncă din întreprindere** (deci la una din bazele de practică utilizate) a rezultat că **o mare parte din timpul instruirii practice a elevilor şi ucenicilor nu este folosit util.** Faptul că nu sînt asigurate locuri de muncă individuale pentru toţi practicanţii (de exemplu lucrează în general 2—3 ucenici la o maşină), faptul că muncitorii la care cursanţii sînt repartizaţi lucrează în majoritatea cazurilor în acord, afectînd prea puţin timp pentru îndrumarea practicanţilor, instructorii la rîndul lor avînd în medie 60—70 de practicanţi, repartizaţi la diferite locuri de muncă (în 2—3 ateliere sau chiar secţii), sînt cîteva din deficienţele actualului mod de instruire practică a viitorilor muncitori. Faptul este confirmat între altele şi de modul cum îşi realizează normele tinerii absolvenţi în primele 6 luni de la absolvire. Dintr-o analiză efectuată pe un eşantion de 225 de muncitori aşchietori a rezultat că :

- 30% realizează norma în procent de 100% ;
- 50%realizează norma în procent de 80—99% ;
- 20% realizează norma în procent de sub 80%.

În cazul celei de a doua baze de practică, **atelierele şcolii profesionale**, analiza a evidenţiat că instruirea practică se desfăşoară în condiţii mai bune, realizîndu-se de altfel şi o producţie, medie lunară de peste 250 mii lei. Totuşi, s-au constatat şi în cazul acestor ateliere o serie de neajunsuri ca de pildă : folosirea necorespunzătoare a spaţiului repartizat, lipsa unui nomenclator de piese ce pot fi executate de elevi şi ucenici în concordanţă cu programa şcolară şi indicatoarele tarifare etc.

Avînd în vedere neajunsurile constatate în activitatea de instruire practică, pornind de la adevărul verificat de viaţă că **meseria se învaţă numai prin lucru efectiv — la banc sau la maşină — şi nu prin efectuarea unei practici „observative“**, conducerea întreprinderii ieşene a luat decizia de a găsi, în cazul ambelor baze de practică, măsurile corespunzătoare sporirii eficienţei procesului instruirii practice. Deci, pentru viitor, un **NU hotărît practicii observative.**

O primă direcţie de acţiune:

optimizarea organizării atelierului de producţie şcolară

S-A TRECUT MAI ÎNTÎI la analiza locurilor de muncă de la atelierul de producţie şcolară din cadrul întreprinderii, unde îşi desfăşoară activitatea ucenicii din meseriile lăcătuşi şi sudori. Opţiunea s-a datorat faptului că circa 50% din totalul muncitorilor calificaţi în uzină se încadrează în aceste două meserii, ei executînd diferite piese şi subansamble din cadrul planului de producţie al întreprinderii. Direcţiile de acţiune indicate de analiza întreprinsă au vizat :

(a) Îmbunătăţirea organizării locurilor de muncă ale elevilor şi ucenicilor din sectorul lăcătuşi. Pe această cale s-a urmărit asigurarea unor locuri de muncă individuale pentru fiecare elev, dotarea lor corespunzătoare cu sculele şi dispozitivele necesare, organizarea lor în concordanţă cu exigenţele ergonomice. Pe această cale s-a reuşit asigurarea unei dotări corespunzătoare cu minimum de cheltuieli (utilajele necesare — menghine, polizoare, fierăstraie etc. — putînd fi asigurate fie de la secţiile de producţie ale întreprinderii, fie prin transfer de la alte întreprinderi din cadrul ministerului), sporirea capacităţii atelierelor respective, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă, crearea condiţiilor pentru realizarea unor producţii suplimentare. Astfel, numai prin completarea bancurilor de lucru cu menghine s-a mărit numărul locurilor de muncă de la 48 la 72.

GRAFIC DE DESFAȘURARE A PROCESULUI DE CONFECȚIONARE A CUPEI

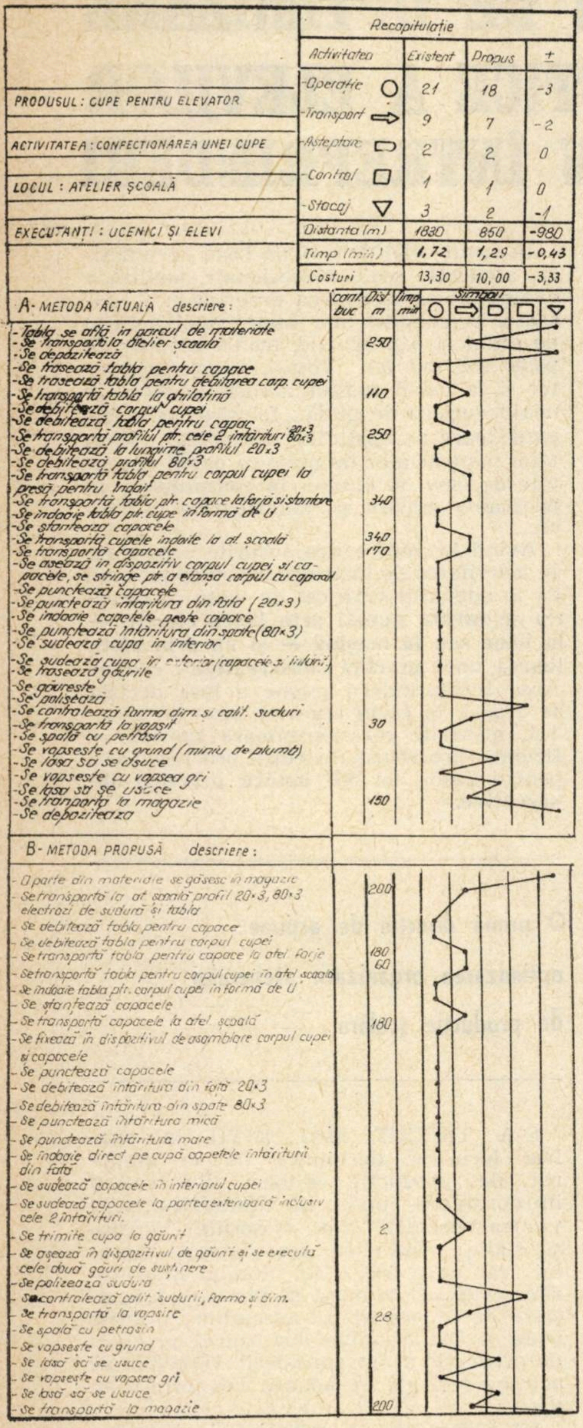

PRODUSUL : CUPE PENTRU ELEVATOR

ACTIVITATEA : CONFECȚIONAREA UNEI CUPE

LOCUL : ATELIER ȘCOALĂ

EXECUTANȚI : UCENICI ȘI ELEVI

Recapitulație			
Activitatea	Existent	Propus	±
-Operație ○	21	18	-3
-Transport ⇨	9	7	-2
-Așteptare D	2	2	0
-Control □	1	1	0
-Stocaj ▽	3	2	-1
Distanta (m)	1830	850	-980
Timp (min)	1,72	1,29	-0,43
Costuri	13,30	10,00	-3,33

A- METODA ACTUALĂ descriere :

descriere	cant. buc	Dist m	Timp min
-Tabla se află în parcul de materiale			
-Se transportă la atelier școală		250	
-Se depozitează			
-Se trasează tabla pentru capace			
-Se trasează tabla pentru debitarea corp. cupei			
-Se transportă tabla la ghilotină		110	
-Se debitează corpul cupei			
-Se debitează tabla pentru capac			
-Se transportă profilul ptr. cele 2 întărituri 20×3 80×3		250	
-Se debitează la lungime profilul 20×3			
-Se debitează profilul 80×3			
-Se transportă tabla pentru corpul cupei la presă pentru îndoit			
-Se transportă tabla ptr. capace la forjă și ștanțare		340	
-Se îndoaie tabla ptr. cupe în formă de U			
-Se ștanțează capacele			
-Se transportă cupele îndoite la at. școală		340	
-Se transportă capacele		170	
-Se așează în dispozitiv corpul cupei și capacele, se strînge ptr. a etanșa corpul cu capacul			
-Se punctează capacele			
-Se punctează întăritura din față (20×3)			
-Se îndoaie capetele peste capace			
-Se punctează întăritura din spate (80×3)			
-Se sudează cupa în interior			
-Se sudează cupa în exterior (capacele și întărit.)			
-Se trasează găurile			
-Se găurește			
-Se polizează			
-Se controlează forma dim. și calit. suduri			
-Se transportă la vopsit		30	
-Se spală cu petrosin			
-Se vopsește cu grund (miniu de plumb)			
-Se lasă să se usuce			
-Se vopsește cu vopsea gri			
-Se lasă să se usuce			
-Se transportă la magazie		150	
-Se depozitează			

B- METODA PROPUSĂ descriere :

descriere	Dist m
- O parte din materiale se găsesc în magazie	
- Se transportă la at. școală profil 20×3, 80×3 electrozi de sudură și tabla	200
- Se debitează tabla pentru capace	
- Se debitează tabla pentru corpul cupei	
- Se transportă tabla pentru capace la atel. forje	180
- Se transportă tabla pentru corpul cupei în atel. școală	60
- Se îndoaie tabla ptr. corpul cupei în formă de U	
- Se ștanțează capacele	
- Se transportă capacele la atel. școală	180
- Se fixează în dispozitivul de asamblare corpul cupei și capacele	
- Se punctează capacele	
- Se debitează întăritura din față 20×3	
- Se debitează întăritura din spate 80×3	
- Se punctează întăritura mică	
- Se punctează întăritura mare	
- Se îndoaie direct pe cupă capetele întăriturii din față	
- Se sudează capacele în interiorul cupei	
- Se sudează capacele la partea exterioară inclusiv cele 2 întărituri.	
- Se trimite cupa la găurit	2
- Se așează în dispozitivul de găurit și se execută cele două găuri de susținere	
- Se polizează sudura	
- Se controlează calit. sudurii, forma și dim.	
- Se transportă la vopsire	28
- Se spală cu petrosin	
- Se vopsește cu grund	
- Se lasă să se usuce	
- Se vopsește cu vopsea gri	
- Se lasă să se usuce	
- Se transportă la magazie	200

(b) Îmbunătățirea locurilor de muncă la ucenicii și elevii sudori — a urmărit același obiectiv — crearea condițiilor efectuării unei instruiri practice eficiente, în special prin crearea unor condiții ergonomice de lucru, reorganizarea atelierului, mecanizarea lucrărilor grele — ridicare, transport etc.

A doua direcție de acțiune: optimizarea procesului tehnologic pentru lucrările tipice, frecvente, ce se execută în atelierul școală

DEȘI DIN ANALIZA întreprinsă a rezultat că modalitatea în care se desfășoară instruirea practică în atelierul școală este superioară celei din secțiile de producție, totuși și aici au fost depistate rezerve prin a căror valorificare poate fi sporită eficiența activității, în condițiile realizării unor producții mult sporite cantitativ. De pildă, luînd în analiză numai procesul tehnologic de confecționare a unei cupe de la instalația pentru preparat mixturi asfaltice s-a putut proiecta — prin perfecționările aduse — o metodă îmbunătățită (graficul alăturat redă procesul de confecționare a cupei în varianta veche și cea propusă), care a condus, între altele, la: reducerea timpilor de execuție, micșorarea drumului parcurs pentru anumite operații, creșterea productivității muncii, însemnate economii de materiale etc. Un exemplu: printr-o simplă adaptare a matriței existente în cadrul atelierului școală — care de altfel nu avea încărcare decît pentru două ture — s-a putut elimina transportul la circa 340 m a corpului cupei (la o presă din secția de utilaj construcții) în vederea efectuării operației de îndoire a corpului acesteia. De asemenea, înlocuirea vopsirii cu pensula prin procedeul cufundării a permis reducerea cu circa 70% a actualei norme. De menționat că materialele necesare confecționării corpului cupei (inclusiv pentru capac) au putut fi asigurate în proporție de peste 50% din deșeurile rezultate la debitarea diverselor materiale. În ansamblul procesului tehnologic de realizare a cupei, prin modificările aduse s-au redus: cu trei — numărul operațiilor și, cu două — cel al transporturilor. Procedîndu-se în general la fel s-au realizat perfecționări ale procesului tehnologic — economie de timp de execuție și reducere a distanțelor pentru diverse operații — și pentru produsul scaun rulou compactor R8-14 ca și pentru alte produse sau lucrări cu execuție frecventă, tipice pentru activitatea productivă a atelierului școală.

Alte soluții și propuneri

ÎMBUNĂTĂȚIREA procesului de desfășurare a activității practice productive a elevilor și ucenicilor din întreprinderea ieșeană a implicat din partea conducerii acesteia proiectarea și a altor modalități de realizare. Între acestea se remarcă:

(a) Concentrarea marii majorități a elevilor și ucenicilor în ateliere centrale de producție școlară;

(b) Îndrumarea ucenicilor și elevilor de către muncitori-instructori cu o bună pregătire profesională;

(c) Stabilirea precisă a unui program de producție, cu eșalonarea lucrărilor în concordanță cu stadiul de pregătire a practicanților pe parcursul anului școlar.

Se are în vedere soluționarea, în primul rînd, a situației practicanților în meseriile de lăcătuși, sudori și așchietori (elevii și ucenicii de la aceste meserii reprezintă peste 87% din totalul practicanților). Într-o primă etapă se urmărește creșterea numărului de elevi și ucenici în atelierul școală existent printr-o folosire mai bună a spațiului repartizat atelierului și prin executarea măsurilor propuse în cadrul celor două direcții de acțiune menționate. Într-o a doua etapă, avîndu-se în vedere extinderea atelierului de lăcătușerie și amenajarea unui atelier pentru așchietori în două variante: (a) amplasarea mașinilor unelte pe tipuri de mașini și pe module, grupîndu-se cîte 4—7 mașini-unelte, totalizînd în această variantă un număr de 59 mașini-unelte; (b) amplasarea unui număr de 82 de mașini-unelte, dintre care 24 de dimensiuni mai mici. Se are în vedere în primul rînd realizarea celei de a doua variante deoarece aceasta dă posibilitatea instruirii practice a unui număr suplimentar de 46 ucenici așchietori față de prima variantă.

Avantaje și eficiență

CARE SÎNT principalele avantaje la care conduce punerea în aplicare a măsurilor preconizate? Ce nivel de eficiență economică se estimează? Calculele întocmite conduc la conturarea principalelor avantaje ce se pot obține:

(a) Utilizarea mai bună a spațiului de lucru din cadrul atelierului școală existent prin creșterea numărul de ucenici de la 52 la 78;

(b) Prin stabilirea unui nomenclator precis de repere ce urmează a fi prelucrate în atelierele școală din cadrul secțiilor de producție se obțin, între altele, economii la fondul de retribuție al muncitorilor prin eliberarea unui număr de 42 de muncitori (echivalent cu circa 80 000 lei/lună), ca și o creștere calitativă a procesului de instruire practică ca urmare a faptului că nomenclatorul este constituit din repere în concordanță cu programa analitică și indicatoarele tarifare, incluzînd procese de execuție de la cele mai simple la cele mai complexe;

(c) Îmbunătățirea condițiilor de muncă din cadrul atelierului școală prin alinierea lor la cerințele raționalizării organizării producției și a muncii;

(d) Creșterea productivității muncii în cadrul atelierului prin mecanizarea lucrărilor de ridicare și transport intern și îmbunătățirea proceselor de fabricație;

(e) O economie de manoperă și materiale de peste 5 300 lei/an la confecționarea scaunelor, și de circa 20 000 lei/an la confecționarea cupelor, concomitent reducîndu-se distanțele de transport cu peste 1 130 m (ceea ce reprezintă circa 50% din distanța totală de transport).

Totodată, prin organizarea atelierelor-școală centrale de producție, pentru meseriile de lăcătuși, sudori și așchietori, vor putea efectua practica productivă în această bază un număr de 672 elevi și ucenici, ceea ce reprezintă 84%, din media anuală de forță de muncă necesar a fi pregătită în întreprindere, în următorii cinci ani, rămînînd în secțiile de producție numai circa 16% din cursanți ceea ce permite asigurarea cu ușurință a locurilor de muncă individuale atît de necesare desfășurării practicii în bune condiții, corespunzător cerințelor viitoare ale producției moderne.

ec. Al. BLAGA
ing. Gh. ZMEU

Determinarea duratei eficiente de funcționare a fondurilor fixe

ÎN PRACTICA întreprinderilor industriale **decizia de înlocuire** a unor utilaje, instalații sau linii tehnologice se bazează uneori pe experiența practică fără a se face apel la calcule riguroase de eficiență economică.

În cadrul duratei de funcționare a unui utilaj sau instalație deosebim o **durată eficientă de funcționare** (D_e) — privită din punct de vedere economic și o **durată fizică de funcționare** (D_f) — privită din punct de vedere tehnic. Cunoașterea corectă, exactă a duratei de funcționare eficientă a utilajului (adică a acelei perioade în care prin folosirea productivă a utilajului valoarea anuală a producției este mai mare decît cheltuielile de producție pe anul respectiv), estimată chiar încă din faza de proiectare, ar putea duce la stabilirea cu mai multă exactitate a rezultatelor economice ale fiecărui obiectiv de investiții, la stabilirea corectă a normelor de amortizare și, implicit, la o mai bună evaluare a cheltuielilor de producție. Ea ar permite totodată limitarea la minimum a riscului înlocuirii utilajelor datorită unor avarii neprevăzute și, de asemenea, ar face posibil ca, în timp util, unele utilaje să se producă în țară prin autodotare (în vederea înlocuirii celor scoase din funcțiune — în cazul în care ultimele au fost importate), renunțîndu-se în acest fel la importuri, incluzînd aici și producerea pieselor de schimb sau unor subansamble componente necesare pe parcursul funcționării proiectate, efectuării reparațiilor planificate sau chiar prelungirii duratei de funcționare (în cazul în care aceasta se justifică economic.)

Grafic nr. 1

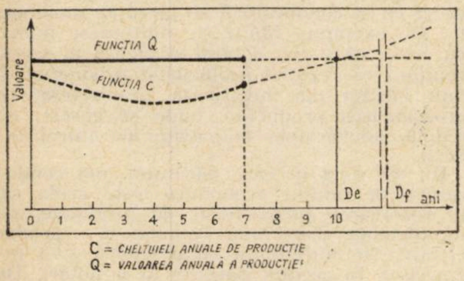

Tabelul nr.1

Anul de funcționare	1	2	3	4	5	6	7
Cheltuieli anuale de producție (mil.lei)	39	38	37	37	38	38,5	39

Cunoașterea cît mai exactă a duratei de funcționare eficiente (De), stabilirea ei printr-o metodologie cît mai precisă are deci o deosebită importanță în luarea deciziei de înlocuire a utilajelor, știut fiind faptul că, pe de o parte, asupra duratei de funcționare eficiente trebuie acționat în sensul utilizării intensive a utilajului — pentru a putea fi astfel preîntîmpinată uzura morală prematură, pe de altă parte, în sensul măririi acestei durate — pentru a se asigura astfel o durată mai mare de viață și, implicit, un volum mai mare de efecte nete.

Metoda pe care o propunem în continuare pentru stabilirea duratei eficiente de funcționare a unui utilaj sau instalații tehnologice (cazul concret expus mai jos se referă la acest din urmă aspect) se bazează pe utilizarea în calcule a **doi parametri**, a căror evoluție în timp poate fi cuantificată și urmărită : **(a) cheltuielile de producție** și **(b) valoarea producției realizate** (ambele calculate în prețuri curente). Deoarece metoda propusă are o aplicabilitate mai largă în cazul industriei chimice, cele două cazuri de calcul pe care le-am ales pentru exemplificarea metodologiei se referă la o instalație tehnologică chimică pentru producerea glutamatului de sodiu.

CAZUL A : **Producția constantă cu variația cheltuielilor de producție în timp.** Considerînd că în primii șapte ani*) de funcționare a instalației se realizează anual o producție constantă (42 mil. lei), evoluția cheltuielilor de producție este redată în tabelul nr. 1.

Cheltuielile de producție înregistrează trei etape de evoluție : în primii doi ani de funcționare a instalației ele sînt mai mari, în principal datorită faptului că nu sînt încă atinși în totalitate parametrii stabiliți ; urmează o perioadă de diminuare a cheltuielilor, după care din nou se remarcă tendința de creștere în special datorită unor cauze cum ar fi : creșterea cotelor de amortizare (datorată accelerării uzurii morale ca urmare a ritmului crescînd al progresului tehnic), cheltuieli mai mari cu reparațiile, întreținerea și exploatarea utilajelor, apariția unor rebuturi care grevează prețul de cost, creșterea retribuției personalului etc.

Cheltuielile de producție evoluează în timp după o funcție de corelație de forma :

$y = a + bx + cx^2$ (vezi grafic nr. 1)

în care :

y = nivelul cheltuielilor de producție

x = anii de funcționare.

Pentru determinarea valorii coeficienților putem folosi metoda celor mai mici pătrate care pune condiția ca suma pătratelor diferențelor dintre valorile calculate ($\bar{y}_t$) și valorile statistice corespunzătoare (y_t) pentru întreaga serie de date (1, 2, ..., n) să fie minimă, respectiv :

$$S_{min.} = \sum_{t=1}^{n} (y_t - \bar{y}_t)^2$$

Această condiție este îndeplinită atunci cînd derivatele parțiale ale lui S în raport cu fiecare coeficient sînt nule.

În cazul ecuației noastre, după derivare, egalare cu zero și simplificările necesare se obține următorul sistem al ecuatiilor normale :

$$\begin{aligned} na + (\Sigma x)b + (\Sigma x^2)c &= \Sigma y \\ (\Sigma x)a + (\Sigma x^2)b + (\Sigma x^3)c &= \Sigma xy \\ (\Sigma x^2)a + (\Sigma x^3)b + (\Sigma x^4)c &= \Sigma x^2 y \end{aligned}$$

Calculul coeficienților a, b, c și al termenilor liberi este prezentat în tabelul nr. 2.

După rezolvarea sistemului s-au obținut următoarele valori ale coeficienților de corecție : $a = 42{,}775$; $b = -3{,}136$; $c = 0{,}392$.

Prin rezolvarea sistemului :

$y = 42{,}775 - 3{,}136x + 0{,}392x^2$

$y = 42$

în care ecuația a doua ($y = 42$) reprezintă ecuația producției ($Q = 42$ mil. lei), iar prima ecuație — ecuația costurilor, se determină valoarea lui x, indicînd durata de 10 ani, respectiv **durata de funcționare eficientă a instalației (De)**, adică momentul în care conducerea întreprinderii trebuie să ia **decizia de înlocuire** a instalației respective.

CAZUL B : **Volumul producției și al cheltuielilor variabile.** În această situație vom considera deci că evoluează în timp atît cheltuielile de producție cît și valoarea producției (vezi tabelul nr. 3).

În acest caz costurile evoluează în timp după aceeași funcție de corelație ca în situația A : $y = a + bx + cx^2$, iar valoarea producției după o funcție de forma :

$$y = \frac{x}{a'x^2 + b'x + c'}$$

(vezi graficul nr. 2). Tendința de scădere a valorii producției are în acest caz o serie de cauze obiective : creșterea productivității muncii, care duce la scăderea valorii produselor respective, reducerea numărului de produse ca urmare a uzurii fizice în condițiile menținerii aceluiași preț pe unitatea de produs, scăderea calității produselor tot datorită uzurii fizice, apariția unor noi produse înlocuitoare cu prețuri mai mici etc.

Pentru stabilirea valorii coeficienților vom folosi aceeași metodă : sistemul pentru calculul parametrilor a, b și c, în cazul funcției producției, fiind :

$$\begin{aligned} (\Sigma x)a' + nb' + \left(\Sigma \frac{1}{x}\right)c' &= \Sigma \frac{1}{y} \\ (\Sigma x^2)a' + (\Sigma x)b' + nc' &= \Sigma \frac{x}{y} \\ na' + \left(\Sigma \frac{1}{x}\right)b' + \left(\Sigma \frac{1}{x^2}\right)c' &= \Sigma \frac{1}{xy} \end{aligned}$$

După rezolvare se obțin următorii parametri : $a' = -0{,}007$; $b' = 0{,}447$; $c' = 0{,}025$.

Pentru determinarea punctului De vom intersecta funcția costurilor cu funcția producției, rezultînd următorul sistem :

$$y = \frac{x}{a'x^2 + b'x + c'}$$

$$Y' = a + bx + cx^2$$

În urma calculelor se determină, în acest caz, o durată de funcționare eficientă (De) de **8,7 ani.** Această durată, mai mică în cazul B față de cazul A, se datorește faptului că și producția scade în timp astfel încît perioada în care se obțin efecte nete este mai mică. Acum este, în acest caz, momentul în care conducerea unității economice trebuie să ia decizia înlocuirii utilajului respectiv.

Cunoașterea duratei eficiente de funcționare a utilajelor și instalațiilor (D_e) are deci o deosebită importanță în procesul de conducere a activității productive : ea indică practic momentul în care trebuie luată **decizia de înlocuire**, realizarea producției cu vechile utilaje nemaifiind rentabilă pentru întreprindere.

Grafic nr. 2

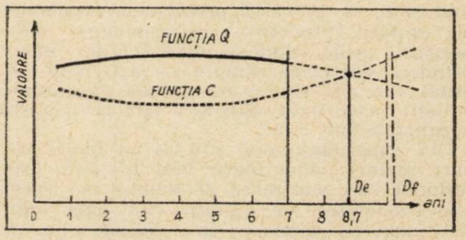

Tabelul nr.2

x	x^2	x^3	x^4	y	xy	x^2y
1	1	1	1	39	39	39
2	4	8	16	38	76	152
3	9	27	81	37	111	333
4	16	64	256	37	148	592
5	25	125	625	38	190	950
6	36	216	1296	38,5	231	1386
7	49	343	2401	39	273	1911
28	140	784	4676	266,5	1066	5363

O deosebită importanță pentru conducerea întreprinderii o reprezintă și **momentul în care se stabilește durata eficientă de funcționare a utilajelor** (D_e) În primul rînd, considerăm că o estimare a lui De cu un grad de probabilitate ridicat poate și trebuie făcută încă din **faza de proiectare** (studiu tehnico-economic și proiect de execuție). Ajustarea ulterioară a acestei estimări se impune în special atunci cînd intervin mutații importante în mediul tehnologic și economic al unității economice, care afectează direct sau indirect utilajele în cauză. De remarcat faptul că metodologia propusă poate fi aplicată atît în cazul industriei chimice, cît și în cel al industriei alimentare, construcțiilor de mașini etc., acolo deci unde se întîlnesc procese **tehnologice mecanizate sau automatizate** care să permită în mai mare măsură individualizarea producției și cheltuielilor pe utilajul respectiv.

Tabelul nr.3.

Anii	1	2	3	4	5	6	7
Cheltuieli prod./ an (mil.lei)	39	38	37	37	38	38,5	39
Valoarea prod./ an (mil.lei)	41	41,5	42	42	41,5	41,5	41,3

asistent Ion VASILESCU
A.S.E. București

---

*) Considerăm că o astfel de durată — șapte ani — este semnificativă pentru efectuarea corectă a calculelor propuse.

CUM CONDUCEM

A ȘTI SĂ LUCREZI CU OAMENII

Convorbire cu Vasile SAVA, directorul Întreprinderii forestiere de exploatare și transport — Suceava

● *Întreprinderea Forestieră de Exploatare și Transport (I.F.E.T.) — Suceava este cea mai mare unitate de profil din țară : în cadrul ei lucrează peste 15 000 de oameni care realizează o producție de peste 1 miliard de lei anual. Întreprinderea și-a realizat actualul cincinal la 30 martie a.c. Este decorată cu Ordinul Muncii clasa I. Are un avans important în realizarea planului anual, în condițiile în care și-a realizat cantitățile de producție planificate la toate sortimentele și toți indicatorii tehnici, economici, financiari.*

Tovarășe director, dețineți actuala funcție în această unitate dinainte de a începe realizarea planului cincinal în curs. Știind că sînteți economist, am venit aici cu intenția de a vă întreba dacă un economist poate îndeplini cu succes atribuțiile funcției de director al unei atît de mari unități industriale.

— Voi începe prin a spune că, după părerea mea, un conducător de unitate industrială, de orice mărime, trebuie, în primul rînd, să cunoască problemele economice ale unității respective. Un economist, bine pregătit, poate conduce orice fel de întreprindere din orice ramură de activitate. De altfel, din cîte cunosc eu, în cele mai multe situații, acolo unde directorii sînt economiști, rezultatele sînt bune.

Din experiența mea știu că în multe cazuri, ingineri chiar foarte bine pregătiți profesional, sînt mai puțin preocupați de aspectele economice ale unității. Sînt unii ingineri care, cu prioritate, în activitatea lor, au mai ales două preocupări : prima — să li se aducă în secție sau în fabrică materia primă, dacă se poate una de calitate extra, fără să-i intereseze cît costă, dacă este din import sau din țară etc., a doua — să proiecteze și să execute, fără a se întreba cu ce productivitate, cu ce consumuri și, mai ales, cui vînd ce proiectează și produc. De altfel, aceste preocupări nu sînt rele în sine, ele devin rele atunci cînd se manifestă la cel ce îndeplinește funcția de director de unitate.

● *Există părerea că economiștii, oricît s-ar strădui, nu pot stăpîni în măsură suficientă aspectele tehnice ale unei unități industriale.*

— Fals. Directorul unei unități economice, economist sau inginer, nu poate și nici nu trebuie să intre în toate amănuntele tehnice ale activității. În general, nu trebuie să intre în detalii de pură specialitate. Un director nu are atribuții de creare de noi produse sau procedee tehnologice. El trebuie și *poate* să cunoască bine produsele și tehnologiile create. Asta neapărat. Nu este o mare greutate. Esențial este ca deciziile lui să asigure exploatarea *eficientă* a produselor și tehnologiilor create de specialiști, de cadrele tehnice. Or, în aceste decizii ponderea cunoștințelor economice este mai mare decît a celor tehnice. Pentru a vedea că spun adevărul nu aveți decît să studiați atribuțiile legale ale directorilor de unități sau, și mai bine, deciziile luate de directorii de întreprinderi industriale, individual sau în organele de conducere colectivă.

Aș putea să dau mai multe exemple din propria mea experiență, care să demonstreze că deși nu eram specialist, atunci cînd s-au pus probleme de asimilare de noi produse sau tehnologii, studiind cu atenție și aspectele tehnice respective și ținînd seama de exigențele de eficiență, am reușit să am o orientare corectă, care ulterior a fost confirmată de practică.

În concluzie, directorul de unitate industrială trebuie să îmbine cunoștințele economice cu cele tehnice — dealtfel și cu alte cunoștințe : politice, ideologice, sociologice, psihologice etc. Trebuie să cuprindă toate aspectele, să fie capabil să dea soluții, să ia decizii în toate domeniile de activitate ale unității — evident decizii în problemele majore, care sînt și politice și economice și tehnice și sociale etc.

● *În afară de această pregătire multilaterală, ce altă calitate esențială considerați, prin prisma experienței dv. personale, că trebuie să aibă directorii de unități, în general cadrele de conducere din economie, pentru a-și îndeplini cu succes atribuțiile.*

— Pentru a fi conducător trebuie să știi să lucrezi cu oamenii. A ști să lucrezi cu oamenii înseamnă, în primul rînd, să cunoști direct, nemijlocit, personal, un număr cît mai mare dintre cei pe care îi conduci. Să le cunoști calitățile profesionale și morale, pentru a ști unde, cînd și cum pot fi valorificate. Să le cunoști necazurile și greutățile, nu numai pe cele din procesul muncii, ci și pe cele de dincolo de poarta întreprinderii, din familie. Cunoscîndu-le, îi poți ajuta și, pe această bază, te poți bucura de sprijinul și atașamentul lor în situațiile dificile prin care poate trece unitatea. Mai departe. A ști să lucrezi cu oamenii înseamnă să mergi în fața lor întotdeauna bine pregătit, să ai clare problemele și soluțiile. Oamenilor le plac cei care îi consultă, cei care le rezolvă problemele, le respectă propunerile, le motivează deciziile adoptate, hotărăsc cu promptitudine și acționează ferm.

Tot din a ști să lucrezi cu oamenii face parte și respectarea cuvîntului dat în fața oamenilor, să pui în practică cele afirmate sau stabilite. Altfel nu te bucuri de stima oamenilor și fără asta nu poți conduce.

● *Care sînt, după opinia dv., principalele aspecte ale activității cadrelor de conducere din unitățile economice, asupra cărora ar trebui concentrată atenția acestora pentru a acționa cu maximum de eficiență ?*

— Primul aspect — ca frecvență și ca arie de răspîndire — este acela că în activitatea de zi cu zi conducătorii se pierd în amănunte. De exemplu. Mulți se mulțumesc numai cu aceea că-și iau halatul și pleacă în secții, spunînd că rezolvă problemele producției la fața locului dar neglijează proiectarea și programarea producției, unde se găsesc, de regulă, adevăratele deficiențe ale întreprinderii.

Un alt mod în care păcătuim, noi conducătorii de unități economice, este acela că, în rezolvarea problemelor de producție, nu întotdeauna, consultăm oamenii ce produc efectiv. Ne mulțumim cu a chema 3—4 ingineri, a le asculta părerile și a hotărî. De multe ori, constatăm, însă, că soluțiile și părerile executanților propriu-ziși pot întregi și pot rezolva mai bine problema respectivă.

În al treilea rînd, apreciez că consumăm foarte mult timp în ședințe de tot felul care nu întotdeauna au finalitate practică, utilă. Cînd ceva nu merge, se convoacă o ședință, se întocmește un plan de măsuri și cu asta se consideră că ne-am făcut datoria. Greșit și ineficient. Cînd ceva nu merge, înainte de a se gîndi la ședință, conducătorul trebuie să se gîndească singur la cauze, să consulte oamenii asupra soluțiilor și apoi să hotărască.

Aș vrea să mai adaug ceva. Mi se pare o problemă importantă și țin s-o semnalez. Am senzația că, în general, cadrele de conducere, de pe diferite niveluri ierarhice, folosesc în mică măsură creativitatea celor ce le sînt subordonați. Concret, mă refer la cadrele de conducere din ministere și centrale, care, după părerea mea, folosesc foarte puțin ideile, propunerile noastre, ale conducătorilor de întreprinderi. Nu reușesc să stea de vorbă cu noi. Apelează aproape în exclusivitate la consilieri, oameni care nu mai lucrează de 10—15 ani în producție, și care, oricît de buni specialiști ar fi, nu pot cunoaște problemele concrete ale unităților, așa cum le cunoaștem noi, directorii.

Ar trebui ca fiecare cadru de conducere din ministere, din centrale să stea de vorbă cu conducătorii de întreprinderi, măcar de două ori pe an, dar nu în ședințe cu ordine de zi prestabilită, ci, într-o modalitate în care să ne putem spune clar și complet necazurile și care să-i permită și lui să tragă concluzii realiste, utile.

Constantin COJOCARU

SINOPTIC

Formulă organizatorică — echipa de mecanizatori

CONSTITUIREA echipelor de mecanizatori specializate în executarea unei (unor) lucrări a reprezentat o bună experiență în organizarea muncii în multe unități agricole sovietice. Rolul principal în aceste echipe — care deservesc brigăzile și echipele din zootehnie și culturile de cîmp — revine mecanizatorilor.

Echipele specializate — apreciază revista Economiko selscogo hozeaistvo nr. 7 din 1975 — se deosebesc de celelalte formațiuni prin aceea că utilizează o anumită tehnică. Din schema alăturată rezultă această caracteristică. În cazul brigăzilor temporare, după executarea lucrării, lucrătorii și mijloacele de producție se înapoiază unităților deținătoare.

În regiunea Moscovei funcționează aproape 420 echipe specializate. În sovhozul „Povadinskii", de pildă, prima echipă de acest fel s-a organizat în 1966. De atunci a crescut de peste 2 ori numărul membrilor ei și înzestrarea tehnică. În 1974, echipa număra 45 lucrători, din care 42 mecanizatori (dintre aceștia 23 erau tractoriști). Dintre membrii echipei, 9 deserveau escavatoare, 4 — buldozere, 4 — mașini-basculante, 2 — autogredere. Echipa are un șef, un contabil și un lăcătuș mecanic. Echipa dispune de 34 tractoare. În afara acestora, în dotarea tehnică se mai află 28 remorci, 30 mașini de împrăștiat îngrășăminte, 2 dispozitive de alimentare a avioanelor cu îngrășăminte, 6 mașini de stropit, 4 mașini pentru administrarea îngrășămintelor aminoacide și 6 pluguri de tractor.

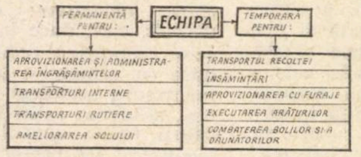

Conducerea întreprinderii în Japonia și S.U.A.

Un studiu pe bază de anchetă efectuat de specialiștii nord-americani asupra a 20 de mari firme japoneze, a condus la concluzia că întreprinderile japoneze întrec în multe privințe întreprinderile americane. Raportul referitor la acest studiu atribuie aceste succese, în cea mai mare parte, „superiorității metodelor de conducere japoneze". Succint, explicația succesului japonez constă — după opinia realizărilor anchetei — în următoarele : (a) japonezii promovează în mai mare măsură inițiativa și fluxul informațional de jos în sus ; (b) cadrele din conducerea superioară a firmelor japoneze nu dau dispoziții, ci stimulează luarea de decizii la nivelurile inferioare și medii; (c) conducerea de nivel mediu s-a obișnuit să elaboreze ea însăși decizii ; (d) japonezii pun accentul pe acordul prealabil al tuturor verigilor organizatorice afectate de decizia care se ia.

TEORII
IDEI

DEZVOLTAREA AGRICULTURII ÎN CONDIȚIILE CREȘTERII INTERDEPENDENȚEI CU CELELALTE RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE

ESTE UN FAPT CUNOSCUT că dezvoltarea și modernizarea economiei naționale are loc în condițiile dezvoltării interdependențelor dintre ramurile și sectoarele economice. În cadrul acestui proces unitar se adîncesc și se lărgesc și relațiile dintre agricultură și ramurile industriei producătoare de mijloace de producție, precum și relațiile dintre agricultură și ramurile industriei alimentare și ale industriei ușoare. Extinderea mecanizării lucrărilor agricole și aplicarea pe scară largă a îngrășămintelor minerale și a altor substanțe chimice, extinderea irigațiilor adîncește dependența agriculturii de industria constructoare de tractoare și mașini agricole, de industria chimică, de industria materialelor de construcții precum și de alte ramuri industriale. Pe de altă parte, cerința dezvoltării industriei alimentare, a diversificării și ridicării calității produselor alimentare solicită partizi sporite de materii prime agricole, corespunzătoare cantitativ și calitativ.

Creșterea interdependențelor dintre agricultură și ramurile conexe acesteia este atît de mare încît a determinat pe unii economiști să considere că ramurile amintite și relațiile dintre ele constituie un complex agrar-industrial național. Fără să intrăm într-o discuție scolastică cu privire la noțiunea de complex agrar-industrial național și la aria lui de cuprindere se cere subliniat faptul că în procesul dezvoltării economice a acestor ramuri și sectoare economice se dezvoltă ample legături nu numai între ele, dar și între ele și celelalte ramuri și sectoare economice, cu institutele de cercetări și proiectări, cu instituțiile de învățămînt precum și cu alte instituții de stat și obștești. Ca atare, marcînd procesul creșterii interdependenței dintre agricultură, industria producătoare de mijloace de producție și industria alimentară nu trebuie pierdut din vedere că procesul amintit se realizează în cadrul economiei naționale, dezvoltării unitare a acesteia.

Pe de altă parte, se cere să se arate caracterul foarte complex al acestor legături, precum și gradul inegal de maturizare a lor în timp și spațiu.

Amploarea interdependențelor agriculturii cu industriile producătoare de mijloace de producție și industriile prelucrătoare de materii prime agricole diferă de la o țară la alta ; ele sînt condiționate de stadiul dezvoltării economice a țărilor, de particularitățile structurilor economice existente în fiecare țară. Diferite sînt și formele organizatorice prin care se asigură conducerea, îndrumarea și planificarea la nivel macroeconomic a agriculturii și a ramurilor din amonte și din aval, precum și a relațiilor dintre ele. În țara noastră, spre exemplu, luîndu-se în considerare relațiile strînse care există între agricultură și industria alimentară conducerea acestor două ramuri importante ale economiei naționale se realizează prin Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. La nivelul județelor, sarcinile amintite se realizează prin direcțiile generale pentru agricultură și industria alimentară.

Interdependențele dintre agricultură și industrie îmbracă aspecte și forme particulare în funcție de natura produselor. Corespunzător acestei situații în România au fost create o serie de centrale pe produse. Dintre acestea menționăm : Centrala viei și vinului ; Centrala de valorificare a cerealelor și producere a nutrețurilor combinate ; Centrala pentru producerea și industrializarea sfeclei de zahăr ; Centrala producției și industrializării tutunului ; Centrala pentru legume și fructe ; Centrala pentru producția avicolă.

Dacă ne referim la Centrala viei și vinului, spre exemplu, constatăm că aceasta asigură : coordonarea dezvoltării producției vitipomicole pe baza sarcinilor înscrise în planul național al dezvoltării economice și sociale ; producerea și procurarea pentru toate categoriile de producători a materialului săditor de înaltă productivitate ; se îngrijește de obținerea creditelor și a bazei tehnice necesare producției ; organizarea, îndrumarea și controlul activității C.A.P. pe linia producției viticole și vinicole, organizarea și preluarea la fondul de stat de la I.A.S., C.A.P. și producătorii individuali a vinului și produselor vinicole ; organizarea activității de producere a vinului și a altor produse prin unitățile industriale ale întreprinderilor viei și vinului din cadrul centralei, îndrumă producția vinului la unitățile cooperatiste și intercooperatiste, cunoaște și organizează valorificarea vinului pe piața internă și externă.

Variate sînt formele de materializare a relației agricultură-industrie și la nivelul unităților economice. Astfel, în unele unități economice se asigură integrarea activităților agricole cu cele industriale de prelucrare a materiilor prime. Menționăm în această privință că în unele complexe pentru creșterea și îngrășarea porcilor se dezvoltă și activități industriale de abator și de producere a produselor alimentare.

În sfîrșit, și acesta nu este ultimul aspect ca importanță, la nivel local se dezvoltă largi și variate relații de cooperare între unitățile agricole — I.A.S., C.A.P., S.M.A. și alte unități de specialitate care deservesc agricultura. După anul 1970, pe baza indicațiilor conducerii de partid, s-au creat consilii intercooperatiste care reunesc cooperativele agricole din una sau mai multe comune învecinate. Potrivit statutului său de organizare și funcționare, consiliul intercooperatist asigură cadrul organizatoric necesar concentrării și specializării producției în cooperativele agricole, unirii acestora în vederea folosirii raționale a pămîntului, mijloacelor materiale, bănești și a forței de muncă, sporirea avutului obștesc și a veniturilor cooperatorilor.

Totodată, una sau mai multe cooperative din consiliul intercooperatist se pot asocia în asociații intercooperatiste de îndrumare și coordonare a activității economice și sociale sau în asociații economice intercooperatiste pentru crearea de noi capacități de producție și de valorificare, proprietate a cooperativelor asociate. De asemenea, se dezvoltă relații de cooperare între unitățile de stat și cooperativele agricole, inclusiv în domeniul producției.

Caracteristic pentru unitățile agricole care intră în componența consiliilor intercooperatiste este faptul că își păstrează pe deplin proprietatea asupra mijloacelor de producție, autonomia juridică și economică și că dezvoltarea relațiilor dintre unitățile agricole în cadrul consiliilor contribuie la dezvoltarea și consolidarea unităților cooperatiste, la creșterea producției și a productivității muncii. Realitatea arată că în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre atît proprietatea de stat cît și proprietatea cooperatistă au o existență obiectivă și că dezvoltarea și consolidarea lor asigură creșterea forțelor de producție pentru o întreagă epocă istorică, pentru întreaga perioadă de înfăptuire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere la comunism.

S-a arătat că dezvoltarea relației industrie-agricultură este un proces foarte complex și că se materializează în forme variate. În caracterizarea procesului trebuie reținut, totodată, și faptul că formele de integrare a agriculturii în economia națională și formele organizatorice de conducere și coordonare a procesului înregistrează o continuă perfecționare. Schimbarea condițiilor care au dat naștere unei anumite arii de cuprindere a unităților agricole în consiliile intercooperatiste determină reducerea sau creșterea ariei respective. Pe de altă parte, schimbări organizatorice pot interveni și în structura și componența centralelor pe produse, prin crearea de noi centrale sau desființarea altora.

Centralele pe produse, consiliile intercooperatiste ca și crearea unui singur organ central al administrației de stat pentru agricultură și industria alimentară și-au dovedit pe deplin rațiunea, ele asigură conducerea unitară a acestor importante sectoare economice ale țării, contribuie la dezvoltarea și modernizarea agriculturii, la promovarea progresului tehnic.

După cum se știe, dezvoltarea agriculturii noastre, ca de altfel a întregii economii naționale, se sprijină pe dezvoltarea bazei tehnice-materiale și utilizarea ei rațională, pe punerea cît mai deplină în valoare a resurselor materiale și umane. Factorii externi influențează, de asemenea, dezvoltarea și modernizarea agriculturii. Creșterea potențialului economic al agriculturii, al ramurilor industriale din amonte și din aval, sînt totodată premise majore care lărgesc posibilitățile adîncirii colaborării economice.

Dacă ne referim la colaborarea economică în cadrul C.A.E.R., arătăm că, în spiritul Programului complex, România participă la numeroase acțiuni de colaborare în domeniul agriculturii, menite să contribuie la intensificarea producției și la sporirea eficienței economice, la creșterea mai rapidă a producției în fiecare țară și, pe această bază, la satisfacerea cît mai deplină a necesităților populației. Potrivit înțelegerilor bilaterale și multilaterale cu țările membre ale C.A.E.R., țara noastră livrează și primește semințe și material săditor, tractoare, mașini și inventar agricol. Se realizează un larg schimb de experiență în domeniul aplicării metodelor avansate în producția vegetală și animală. Se dezvoltă relații de colaborare în domeniul îmbunătățirilor funciare. Menționăm în acest sens amenajările care se fac în cadrul complexului hidrotehnic Stînca-Costești ce se realizează în colaborare cu U.R.S.S., precum și amenajările din cadrul complexului hidrotehnic Turnu-Măgurele—Nicopol care se va construi în colaborare cu R.P. Bulgaria. Pe multiple planuri se dezvoltă relațiile de colaborare și în domeniul creșterii animalelor.

Așa cum se arată în Programul complex, colaborarea economică din cadrul C.A.E.R. trebuie să contribuie la dezvoltarea mai rapidă a fiecărei țări, la apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor mai puțin dezvoltate de cel al țărilor cu economie mai dezvoltată, la creșterea forței și prestigiului socialismului în lume.

Dezvoltarea relațiilor de colaborare dintre țările membre ale C.A.E.R. în domeniul agriculturii presupune perfecționarea continuă a formelor și metodelor de colaborare, a instrumentelor economice și juridice ale colaborării. Pentru cercetarea științifică în domeniul economiei constituie o sarcină majoră abordarea problemelor privind dezvoltarea relațiilor de colaborare economică dintre țările membre ale C.A.E.R. Rezolvarea cu succes a acestei sarcini este condidiționată de luarea în considerare a stadiului de dezvoltare economică și socială a fiecărei țări, a obiectivelor concrete care stau în fața fiecărei economii naționale, de organizarea colaborării pe baza principiilor înscrise în Statutul C.A.E.R. și în Programul complex.

Unii economiști avansează, însă, idei care, după părerea noastră, nu corespund cerințelor actuale ale lărgirii colaborării economice dintre țările membre ale C.A.E.R. în domeniul agriculturii și a ramurilor conexe acesteia. Este vorba de dezvoltarea „complexului agrar-industrial global al țărilor membre ale C.A.E.R.“ ; de „formarea în cadrul acestui complex a unui complex agrar-industrial comun al țărilor membre ale C.A.E.R.“ ; de „transformarea treptată a procesului de reproducție național într-un proces internațional, a structurilor naționale ale complexului agrar-industrial național în structuri internaționale“.

Se afirmă că „complexul agrar-industrial global al țărilor membre ale C.A.E.R.“ ar reprezenta unificarea acelor sectoare ale economiei țărilor membre ale C.A.E.R. care reprezintă complexe agrar-industriale naționale în curs de formare sau deja formate, considerate din punctul de vedere al folosirii posibilităților lor potențiale, în vederea satisfacerii necesităților populației din țările respective în ce privește producția complexului și al dezvoltării legăturilor economice externe dintre aceste țări. Cît despre „complexul agrar-industrial comun al țărilor membre ale C.A.E.R.“, se susține că acesta se formează pe baza proporțiilor internaționale ale reproducției existente în prezent.

Noțiunea de „complex agrar-industrial global“ și respectiv noțiunea de „complex agrar-industrial comun“ nu reflectă realități economice obiective. Caracterul neclar, confuz, al definirii acestor noțiuni nu dă posibilitate cititorului să înțeleagă ce se are în vedere prin „complex agrar-industrial global“ și „comun“ din punctul de vedere al proprietății socialiste și al conducerii planificate a economiei naționale. Care este deosebirea de fond dintre cele două noțiuni și la ce servesc concret acestea ? Pe de altă parte nu se face nici o referire la modul în care ar urma să se desfășoare legăturile dintre „complexul agrar-industrial național“ și așa-zisul „complex agrar-industrial global“, respectiv „comun“.

Economia națională a fiecărei țări este un tot unitar și se conduce pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială. Agricultura și ramurile conexe acesteia se integrează organic în economia națională, ele nu pot fi rupte de aceasta, de proprietatea unitară a fiecărei țări asupra mijloacelor de producție. Dezvoltarea agriculturii și a ramurilor conexe acesteia se realizează în cadrul unor proporții specifice fiecărei țări în funcție de condițiile concrete care determină structura economiei naționale respective. Dinamica acestor proporții este menită să asigure echilibrul economic și optimul economic național. Trebuie observat că agricultura, precum și ramurile și activitățile sociale care au contigență cu aceasta dețin ponderi esențiale în totalul producției sociale și în totalul populației ocupate. Subliniem, de asemenea, faptul că politica de dezvoltare a economiei naționale este elaborată de către partidul comunist din fiecare țară, pornindu-se de la necesitatea creșterii în ritm înalt a economiei și a intensificării participării la diviziunea internațională a muncii în vederea ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii.

Dacă încercăm să evaluăm semnificația reală a concepțiilor la care ne-am referit mai sus, nu putem să nu observăm că traducerea lor în viață ar duce practic la deformarea proporțiilor unitare ale economiei naționale și la ruperea agriculturii, a ramurilor furnizoare și ramurilor beneficiare de economia națională. Or, realitățile economice și sociale actuale, experiența acumulată de colaborarea economică în cadrul C.A.E.R., precum și documentele C.A.E.R., convenite în comun, vizează scopuri și obiective care nu justifică nici teoretic și nici practic crearea unor astfel de „complexe agrar-industriale internaționale“.

Dată fiind inconsistența teoretică și practică a „tezei“ unificării complexelor agrar-industriale naționale într-un „complex global“ și, respectiv, formarea „complexului agrar-industrial comun“ al țărilor membre ale C.A.E.R., socotim că un domeniu de cercetare teoretic deosebit de important ar fi acela al studierii perfecționării în continuare a formelor de colaborare în domeniul agriculturii și al celorlalte ramuri economice ale țărilor membre ale C.A.E.R., pornind bineînțeles de la experiența acumulată de aceste țări în acest domeniu de mai bine de un sfert de veac.

Avem în vedere că economia națională reprezintă o entitate de sine stătătoare viabilă și în continuă dezvoltare care, în funcție de particularitățile ei, participă într-o multitudine de forme atît la adîncirea relațiilor de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările membre ale C.A.E.R., cît și la diviziunea mondială a muncii.

Lipsită de fundament științific este, după părerea noastră, și teza privind transformarea treptată a reproducției socialiste lărgite naționale într-un proces cu caracter internațional, în care structurile naționale își pierd semnificația lor economică și socială devenind elemente ale unei structuri internaționale. O asemenea „teză“ face abstracție de faptul că procesul reproducției are loc în cadrul unor state naționale și că structurile agrar-industriale nu pot fi rupte de structurile de ansamblu ale economiei naționale. Firește, în procesul conducerii și planificării agriculturii și a ramurilor conexe acesteia de către organele naționale de planificare se ține seama de cerințele și posibilitatea dezvoltării colaborării și schimburilor reciproce de produse agricole convenite pe căi bilaterale și multilaterale. Structurile economiilor naționale se formează potrivit cerințelor interne ale fiecărei țări, ale dezvoltării și modernizării economiilor naționale, ale egalizării nivelului lor de dezvoltare, ale lărgirii relațiilor economice externe cu țările membre C.A.E.R., precum și cu alte state socialiste și nesocialiste. Este evident că, în astfel de condiții, nu poate fi vorba de o transformare a structurilor economice naționale în alte structuri. Firește, structurile economiilor naționale au posibilitatea de a se perfecționa pe baza participării cît mai intense și reciproc avantajoase la diviziunea mondială a muncii care, după cum se știe, este un factor de sporire a eficienței economice a producției sociale.

În studiile care avansează ideea transformării treptate a structurilor naționale în structuri internaționale este abordată și problema specializării țărilor în domeniul agriculturii. Uneori explicit, alteori implicit sînt avansate criterii pentru specializarea internațională a producției agricole. În această privință se vorbește despre deosebirile de condiții naturale și climatice dintre țări, ca și despre experiența istorică a țărilor în dezvoltarea agriculturii și a ramurilor conexe acesteia ; despre diferențele care există în randamentele agricole. Fără îndoială că, în procesul dezvoltării relațiilor de colaborare în domeniul agriculturii între țările membre ale C.A.E.R., condițiile naturale și experiența istorică sînt adesea diferite. În mod firesc, ramurile agriculturii nu au aceeași pondere în toate țările. În unele țări este mai dezvoltat sectorul vegetal, în raport cu sectorul animal, în alte țări situația este inversă. Aceasta nu poate să constituie însă baza „profilării“ în perspectivă a agriculturii țărilor membre ale C.A.E.R. și nici a structurii livrărilor reciproce de produse agricole. În cadrul condițiilor naturale și climatice date, structura producției și randamentele agricole sînt determinate de nivelul dezvoltării economice a țărilor, de gradul aplicării progresului științific și tehnic contemporan. Pe de altă parte, trebuie avut în vedere că, spre deosebire de industrie, agricultura are anumite particularități, sporirea eficienței în agricultură, valorificarea superioară a condițiilor naturale și de muncă presupune o îmbinare rațională a sectorului vegetal cu sectorul animal, transformarea producției furajere în producție animală. În lumina acestor considerente, nu ni se pare potrivit să vorbim despre specializarea unor țări în cultura fructelor și legumelor, a altora în livrările de cereale, în creșterea bovinelor sau a porcinelor. Evident, dacă avem în vedere numai livrările reciproce dintre țările membre ale C.A.E.R. s-ar

Constantin GRIGORESCU
Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 19)

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ — ORGANIC INTEGRATĂ REALIZĂRII PROGRAMULUI DIN DOMENIUL APELOR (II)

Pe baza celor arătate, fără a intra în dezvoltarea problemelor cercetării hidrologice (ale cărei direcţii converg spre asigurarea informaţiilor asupra resurselor de apă, necesare pentru proiectarea şi conducerea intervenţiilor vizînd modificări favorabile ale interacţiunii dintre aceste resurse şi activităţile socio-economice) şi referindu-ne exclusiv la cercetarea de gospodărire a resurselor de apă, schiţăm în **figura 2** principalele direcţii de cercetare, raportate la structura sistemului acţiunii din domeniul gospodăririi apelor, schematizat în fig. 1.

Aplicînd principiul metodic deja enunţat, indicarea direcţiilor cercetării se face în fig. 2 identificînd drept obiecte ale cunoaşterii elementelor sistemului de acţiune, sau relaţiile ce se angajează între aceste elemente, ori între ansamblul sistemului şi mediul înconjurător.

Eforturile orientate spre obiectele I... 0 ale cercetării îşi găsesc finalitatea prin utilizarea rezultatelor lor, în cercetările efectuate pe direcţiile A ... H, care converg nemijlocit spre premeditarea şi realizarea unui mod de acţiune eficient. Totodată, cercetările pe direcţiile I... 0 condiţionează în general dezvoltarea disciplinei ştiinţifice a gospodăririi apelor, prin aceea că, ùn rezultat obţinut pe oricare din direcţiile de cercetare, se pretează de obicei la o valorificare în scopuri multiple (ceea ce înseamnă şi utilizarea lui în cercetările întreprinse pe alte direcţii), precum şi prin aceea că, valabilitatea unora din rezultatele cercetării condiţionează întotdeauna valabilitatea altor rezultate, datorită proprietăţilor de sistemicitate ale teoriilor ştiinţifice. În această situaţie, o lucrare de cercetare dezvoltă de obicei, analitic sau sintetic, mai multe din direcţiile menţionate, ceea ce corespunde cerinţelor obişnuite ale practicii, de a dispune nu de cunoaşterea izolată a unuia sau altuia dintre elementele acţiunii, ci de cunoaşterea soluţiilor adecvate pentru o acţiune în întregime, deci de o cercetare care să **integreze** multiplele aspecte ale acţiunii (în mod ideal — pe toate, dar aceasta fiind practic imposibil, nu se pun probleme de completitudine a cercetării, ci de suficienţă, sau eficienţă a acesteia).

Un gen de cercetare, din ce în ce mai practicat în ultimii ani, care încearcă să răspundă acestei exigenţe, este cercetarea **sistemelor de gospodărire a apelor**, care uzează din plin de principiile analizei sistemelor, de metodele cercetării operaţionale şi de calculatoare electronice mari.

Modul prezentat, de grupare a categoriilor de cercetare de gospodărire a apelor, nu are pretenţii de exhaustivitate şi nici de clasificare propriu-zisă ; el caută numai să expliciteze raporturile de dependenţă ce pot fi stabilite între obiectele acestei cercetări şi obiectele şi necesităţile practicii, necesităţi care intervin în realizarea oricărei acţiuni, oricărei măsuri de gospodărire şi utilizare a resurselor de apă. În acest fel, se urmăreşte evidenţierea posibilităţilor de integrare organică a cercetării în desfăşurarea practică a realizării programului din domeniul apelor.

Desfăşurîndu-se **anterior** acţiunii (observarea şi explicarea proceselor în lipsa categoriei de acţiune care valorifică rezultatele cercetării, studii de prognoză, proiectarea activităţilor etc.), **simultan** cu aceasta (cercetarea experimentală propriu-zisă, investigarea intervenţiilor de gospodărire a apelor şi a consecinţelor lor imediate în procese ce nu pot fi organizate experimental, cum ar fi inundaţiile, evoluţia cerinţelor de apă, poluarea cursurilor de apă etc.), sau **ulterior** acţiunii (analize în vederea cunoaşterii efectelor acţiunii, sau a îmbunătăţirii modului de acţiune etc.), lucrările de cercetare de gospodărire a apelor au de multe ori o cuprindere extinsă fie la scara unor entităţi concrete de gospodărire a apelor (amenajare, folosinţă de apă, sistem de gospodărire a apelor, bazin hidrografic etc.), fie la scara entităţilor proprii altor ştiinţe sau domenii de activitate : unităţi administrative, geografice, economice etc. Asemenea lucrări sînt asigurate cu „capital ştiinţific“ de dezvoltarea în paralel a unor lucrări care extrag problemele şi soluţiile din concretul spaţial, pentru a le proiecta în sectoarele cu grad de generalitate mai mare ale teoriei gospodăririi apelor, ca bază comună pentru soluţiile acţiunii în diferite cazuri concrete ulterioare (generalizarea experienţei de acţiune prin studii metodologice şi elaborarea de îndrumare de acţiune etc.), totodată a unor lucrări care examinează posibilităţi de adaptare ale instrumentelor metodice elaborate de alte ştiinţe, în vederea creşterii eficienţei tratării problemelor de gospodărire a apelor, a unor lucrări experimentale de laborator (vizînd elaborarea mijloacelor tehnice de protecţie a calităţii apelor, gospodărirea debitelor solide etc.), precum şi a unor lucrări de elaborare complexă a teoriei gospodăririi apelor.

Cercetarea românească de gospodărire a apelor a făcut pînă în prezent paşi importanţi în tratarea multora din temele care pot fi apreciate ca prioritare, pe de o parte, prin prisma experienţei recentelor inundaţii de mare amploare, iar pe de altă parte, prin prisma ansamblului implicaţiilor realizării şi funcţionării cu eficienţă ridicată a măsurilor programului avut în vedere. Rezultatele obţinute atestă şi în acest domeniu faptul că, cercetarea, care încearcă să urmărească îndeaproape şi să devanseze util cerinţele practicii, nu îşi închide direcţiile, ci şi le deschide treptat, spre etape calitativ superioare ale acţiunii sociale.

Pentru a exemplifica această situaţie, se menţionează unele cercetări, efectuate la Institutul de cercetări şi proiectări pentru gospodărirea apelor, în probleme de gospodărire cantitativă a apelor, sau privind aspecte ale organizării şi conducerii în acest domeniu, avînd drept obiect :

I) Determinarea cerinţelor specifice de apă, pe categorii de folosinţe, pe produse şi procedee tehnologice, cercetare care, sintetizînd contribuţiile mai multor institute de ramură, a condus deja la precizarea unui mare număr de norme orientative privind utilizarea apei, ceea ce răspunde prevederii Legii apelor, asigurînd unele din premisele necesare exercitării controlului asupra consumurilor de apă şi, totodată, oferă una din bazele ştiinţifice posibile pentru studiile de prognoză a evoluţiei cerinţelor de apă în perspectivă.

II) Combaterea inundaţiilor prin lacuri de acumulare, temă în cadrul căreia, elaborîndu-se modele şi programe pentru calculatoare numerice, s-au asigurat instrumente metodice puternice, aplicabile în prezent la stabilirea unui mod de exploatare cît mai adecvat pentru atenuarea undelor de viitură la trecerea prin lacuri.

III) Îmbunătăţirea modului de exploatare a acumulărilor cu folosinţă complexă, sau în scopuri multiple, temă de permanent interes pentru creşterea productivităţii activităţilor de gospodărire a apelor, în cadrul căreia s-au pus la punct mai mulţi algoritmi de optimizare şi simulare, a căror aplicare este de natură să genereze performanţe superioare celor obţinute la noi actualmente prin modul curent de exploatare a amenajărilor.

IV) Constituirea băncii de date de gospodărire a apelor, direcţie în care, reorganizarea pe principii moderne a evidenţelor de cadastru al apelor şi al activităţilor în legătură cu apele, se tinde să se îmbine cu asigurarea fondului de date necesar unei conduceri ştiinţifice a activităţilor de gospodărire şi utilizare a resurselor de apă.

V) Metodologia de evaluare şi analiză a pagubelor produse şi posibile la inundare, vizînd îndrumarea antecalculului şi raportării pagubelor produse de inundaţii, în variante care să asigure date cît mai realiste şi utile pentru deciziile privind măsurile de apărare (prin lucrări de durată şi operative), cît şi pentru decizii de replanificare a unor activităţi economice în situaţia creată după inundaţii.

VI) Efectele economice ale lipsei debitelor, asupra folosinţelor industriale, agricole şi ale centrelor populate, temă în cadrul căreia s-au realizat progrese apreciabile în determinarea funcţiilor utilitate pentru beneficiari de folosinţe de diferite categorii, ceea ce asigură o bază necesară pentru rezolvarea problemelor de repartiţie economic optimă a resurselor de apă, care se pun în mod deosebit nu numai în legătură cu perioadele secetoase, dar oricînd apar deficite de debite în raport cu nivelul atins de dezvoltarea cerinţelor de apă. Acest fapt lasă să se întrevadă o creştere continuă a importanţei acestei direcţii de cercetare, odată cu cresterea socio-economică generală, ţara noastră numărîndu-se printre ţările cu resurse reduse de apă, dacă o privim în contextul european.

VII) Gradul de asigurare al folosinţelor de apă şi al obiectivelor apărate împotriva inundaţiilor, direcţie de cercetare în cadrul căreia s-au analizat critic actualele practici ale proiectării de specialitate din ţară şi de peste hotare (care în multe cazuri ignoră o parte esenţială a elementelor de eficienţă economică ale asigurării apei către beneficiarii de folosinţă şi ale apărării obiectivelor socio-economice inundabile), elaborîndu-se algoritmi de optimizare economică a dimensionării amenajărilor de gospodărire a apelor pentru folosinţe, respectiv a celor de combatere a inundaţiilor.

VIII) Posibilităţile de organizare şi funcţionare, pentru domeniul apelor, a unui sistem de forme de plăţi care, încadrîndu-se eficient în ansamblul reglementărilor şi practicilor ce caracterizează economia noastră socialistă în etapa actuală, să permită o cît mai adecvată aplicare a principiilor gestiunii economice socialiste în unităţile de gospodărire a apelor, asigurînd totodată pîrghii economico-financiare pentru realizarea obiectivelor politicii apelor. În noua organizare, promovată de partid în domeniul apelor cu începere chiar din acest an, importanţa unui sistem de plăţi eficient creşte în mod deosebit şi se speră ca noul sistem de plăţi să fie pus la punct şi să înceapă a se aplica în cincinalul 1976—1980 (la realizarea acestui obiectiv, vor putea susţine un aport, cu deosebire necesar, cadrele de specialitate economică şi financiară, al căror interes pentru problemele apelor este în creştere).

Ca teme majore de cercetare, în tratarea cărora s-au obţinut deja unele rezultate importante pentru organizarea şi desfăşu-

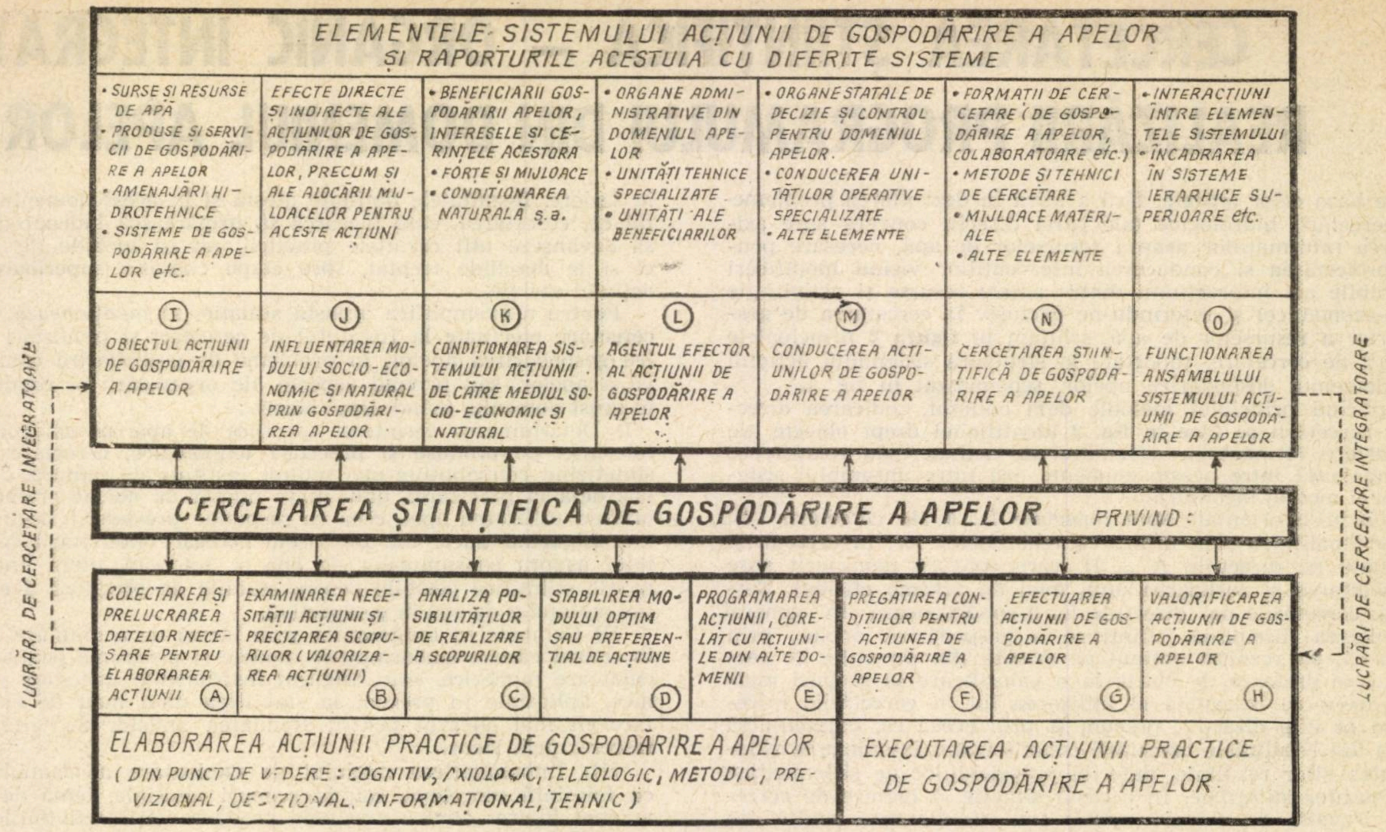
ELEMENTELE SISTEMULUI ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR ȘI RAPORTURILE ACESTUIA CU DIFERITE SISTEME
• SURSE ȘI RESURSE DE APĂ • PRODUSE ȘI SERVICII DE GOSPODĂRIRE A APELOR • AMENAJĂRI HIDROTEHNICE • SISTEME DE GOSPODĂRIRE A APELOR etc.
EFECTE DIRECTE ȘI INDIRECTE ALE ACȚIUNILOR DE GOSPODĂRIRE A APELOR, PRECUM ȘI ALE ALOCĂRII MIJLOACELOR PENTRU ACESTE ACȚIUNI
• BENEFICIARII GOSPODĂRIRII APELOR, INTERESELE ȘI CERINȚELE ACESTORA • FORȚE ȘI MIJLOACE • CONDIȚIONAREA NATURALĂ ș.a.
• ORGANE ADMINISTRATIVE DIN DOMENIUL APELOR • UNITĂȚI TEHNICE SPECIALIZATE • UNITĂȚI ALE BENEFICIARILOR
• ORGANE STATALE DE DECIZIE ȘI CONTROL PENTRU DOMENIUL APELOR. • CONDUCEREA UNITĂȚILOR OPERATIVE SPECIALIZATE • ALTE ELEMENTE
• FORMAȚII DE CERCETARE (DE GOSPODĂRIRE A APELOR, COLABORATOARE etc.) • METODE ȘI TEHNICI DE CERCETARE • MIJLOACE MATERIALE • ALTE ELEMENTE
• INTERACȚIUNI ÎNTRE ELEMENTELE SISTEMULUI • ÎNCADRAREA ÎN SISTEME IERARHICE SUPERIOARE etc.
(I) OBIECTUL ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR
(J) INFLUENȚAREA MODULUI SOCIO-ECONOMIC ȘI NATURAL PRIN GOSPODĂRIREA APELOR
(K) CONDIȚIONAREA SISTEMULUI ACȚIUNII DE CĂTRE MEDIUL SOCIO-ECONOMIC ȘI NATURAL
(L) AGENTUL EFECTOR AL ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR
(M) CONDUCEREA ACȚIUNILOR DE GOSPODĂRIRE A APELOR
(N) CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ DE GOSPODĂRIRE A APELOR
(O) FUNCȚIONAREA ANSAMBLULUI SISTEMULUI ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR
CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ DE GOSPODĂRIRE A APELOR PRIVIND:
COLECTAREA ȘI PRELUCRAREA DATELOR NECESARE PENTRU ELABORAREA ACȚIUNII (A)
EXAMINAREA NECESITĂȚII ACȚIUNII ȘI PRECIZAREA SCOPURILOR (VALORIZAREA ACȚIUNII) (B)
ANALIZA POSIBILITĂȚILOR DE REALIZARE A SCOPURILOR (C)
STABILIREA MODULUI OPTIM SAU PREFERENȚIAL DE ACȚIUNE (D)
PROGRAMAREA ACȚIUNII, CORELAT CU ACȚIUNILE DIN ALTE DOMENII (E)
PREGĂTIREA CONDIȚIILOR PENTRU ACȚIUNEA DE GOSPODĂRIRE A APELOR (F)
EFECTUAREA ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR (G)
VALORIFICAREA ACȚIUNII DE GOSPODĂRIRE A APELOR (H)
ELABORAREA ACȚIUNII PRACTICE DE GOSPODĂRIRE A APELOR (DIN PUNCT DE VEDERE: COGNITIV, AXIOLOGIC, TELEOLOGIC, METODIC, PREVIZIONAL, DECIZIONAL, INFORMAȚIONAL, TEHNIC)
EXECUTAREA ACȚIUNII PRACTICE DE GOSPODĂRIRE A APELOR
LUCRĂRI DE CERCETARE INTEGRATOARE
LUCRĂRI DE CERCETARE INTEGRATOARE

Fig. 2 — Gruparea principalelor direcții de cercetare în raport cu sistemul acțiunii de gospodărire a apelor.

rarea activităților tehnice și administrative din domeniul apelor, se mai pot menționa desigur și altele, a căror continuare se are în vedere, cum ar fi prognozele evoluției cerințelor de gospodărire a apelor, repartiția optimă a resurselor de apă, debitul minim necesar în albiile cursurilor de apă, planurile de apărare împotriva inundațiilor ș.a.

Totalitatea cercetărilor amintite a fost consecvent orientată spre elaborarea unor soluții moderne, de cît mai ridicată eficacitate, pentru uzul conducerii și practicii de gospodărire a apelor, în interesul ansamblului economiei naționale. Eforturile din ultimii ani au fost axate cu precădere pe acoperirea unora din prevederile tematice ale Programului de cercetare prioritar privind protecția și valorificarea resurselor de apă, susținîndu-se în același timp contribuții la participarea R.S. România la lucrările C.A.E.R. privind gospodărirea apelor și contribuții la unele programe desfășurate la noi în țară cu asistența P.N.U.D. Cele arătate descriu, desigur, doar o parte a contribuțiilor pe care cercetarea științifică le-a înscris la noi în țară spre rezolvarea eficientă a problemelor apelor. Pe de altă parte, în cercetarea grupurilor de probleme ale gospodăririi apelor la care ne-am referit, rezultatele obținute nu le putem considera decît ca o bază inițială în efortul perpetuu de integrare într-un sector al practicii, la a cărui eficiență și scientizare cercetarea are misiunea să contribuie permanent și esențial; acțiunea științifică a acesteia este necesar să fie lărgită și intensificată, în primul rînd spre a face față sarcinilor care îi incumbă pentru „cincinalul revoluției științifice și tehnice“, în condițiile noii organizări promovate de Partid în domeniul apelor.

III. Probleme privind prioritățile de cercetare și dezvoltare a sistemului național de acțiune în domeniul apelor

ÎN EPOCA ACTUALĂ, sistemul acțiunii de gospodărire a apelor trebuie privit ca unul din „marile sisteme“ ale unui stat, care se impune atenției permanente a **științei conducerii societății socialiste**, atît prin condiționarea specifică pe care o exercită la nivelul sistemului social global, cît și prin rolul său în contextul raporturilor dintre sistemul social-global și mediul natural al țării. Pe linia acestei valorizări politice, în problemele apelor, rezolvări viabile nu pot fi căutate numai prin prisma cerințelor unui moment, chiar dacă momentul este al uneia din marile confruntări între societate și natură, așa cum a cunoscut cadrul nostru național în acest an sau în 1970; adevăratele rezolvări, în spiritul științei celei mai oneste și totodată în spiritul politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, pot fi căutate numai prin abordarea sistemică și dialectică a ansamblului problemelor din domeniul apelor, cu implicațiile multiple și profunde pe care le au procesele din acest domeniu pentru prezentul și viitorul național. Stabilirea și rezolvarea priorităților fiecărui moment constituie probleme deosebit de importante, dar parțiale, a căror soluționare eficientă este organic dependentă de dezvoltarea **concomitentă** a soluțiilor eficiente vizînd **întregul** problematicii; la rîndul ei, calitatea soluțiilor respective este condiționată de creșterea științei gospodăririi apelor, al cărui potențial de funcționalitate praxiologică poate fi dezvoltat și valorificat programatic. În acest fel, se ajunge la problema programelor de cercetare în domeniul apelor, legată intim de problema stabilirii unor actuale **priorități de motivație multiplă** pentru cercetarea de gospodărire a apelor, pornind de la elemente esențiale pentru reușita îndeplinirii pe plan național a sarcinilor științei gospodăririi apelor, dintre care se pot aminti: a) caracteristicile resurselor de apă ale țării, în distribuția lor teritorială concretă; b) realitatea evoluției sociale, economice, ecologice și prevederile de plan cincinal și de dezvoltare social-economică de perspectivă, interpretate prin prisma necesităților de apă, de apărare împotriva inundațiilor și de protecție a apelor; c) prezentul dezvoltării forțelor și relațiilor de producție în domeniul gospodăririi apelor la noi, precum și perspectivele acestei dezvoltări; d) stadiul determinat istoric al dezvoltării cunoașterii de gospodărire a apelor; e) forțele de cercetare științifică ce acționează în problemele apelor și organizarea acestora; ș.a.

Examinarea aprofundată a unor asemenea priorități a fost, desigur, realizată la noi, odată cu elaborarea Programului prioritar de cercetare privind protecția și valorificarea resurselor de apă, cu perioada de realizare între 1971—1980, unele aspecte ale priorităților reexaminîndu-se cu ocazia stabilirii planurilor anuale de cercetare.

Elaborarea unui nou program vast, complex și de perspectivă pentru practica din domeniul apelor repune însă problema programelor de cercetare pentru domeniul apelor, în scopul evident al asigurării științifice a succesului practicii concret programate. Aceasta poate conduce la o reactualizare a priorităților și o eventuală nouă repartizare a forțelor și mijloacelor între temele de cercetare deja prevăzute și totodată la lărgirea prevederilor Programului prioritar de cercetare privind protecția și valorificarea resurselor de apă, cu atît mai mult cu cît, prevederile acestuia pentru anii 1976—1980 sînt în curs de actualizare și îmbunătățire, în legătură cu noul plan cincinal. În condițiile istorice în care sîntem prezenți, o asemenea reconsiderare, pe lîngă necesitățile concrete ale noului program de amenajare a apelor țării, pare adecvat să pornească de la o analiză profundă a necesităților de cercetare în domeniul apelor, dezvoltată în lumina prevederilor „Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism“, (adoptat în 1974) și totodată a ansamblului hotărîrilor și indicațiilor, de o deosebită importanță și semnificație, pe care Partidul le-a concretizat cu referire la problemele apelor, în chiar timpul participării nemijlocite, esențiale, a reprezentanților săi, la lupta generală susținută pentru prevenirea, limitarea și lichidarea efectelor inundațiilor catastrofale din acest an.

O deosebită importanță, pe linia indicațiilor și hotărîrilor respective, o capătă, de exemplu, concentrarea eforturilor cercetării ştiinţifice asupra unor teme ca : organizarea şi conducerea sistemelor de combatere a efectelor inundaţiilor, cunoaşterea efectelor economice, sociale şi ecologice ale inundaţiilor, exploatarea pentru combaterea inundaţiilor a acumulărilor cu scopuri multiple, conlucrarea optimă în sistemele de apărare împotriva inundaţiilor prin diferite categorii de lucrări (acumulări, diguri, incinte de atenuare ş.a.), perfecţionarea şi normarea unei concepţii unitare generale pentru acţiunile din domeniul apelor, perfecţionarea metodelor de conducere şi control în acest domeniu etc.

Referindu-ne la dimensiunile eforturilor de cercetare pe care le justifică prezentul gospodăririi şi utilizării resurselor de apă, dar cu atît mai mult exigenţele sporite legate de realizarea programului vast intenţionat pentru apele ţării, trebuie subliniat că, remarcabila complexitate şi factura pluridisciplinară a multora din problemele pe care cercetarea ştiinţifică este necesar să le abordeze în acest domeniu, reclamă, pentru o rezolvare satisfăcătoare, pe lîngă eforturile specialiştilor din gospodărirea apelor, o colaborare largă a cercetătorilor de diferite specializări : meteorologie, hidrologie, hidrogeologie, construcţii hidrotehnice, îmbunătăţiri funciare, hidroenergetică, piscicultură, tehnologii industriale, ştiinţe economice, ecologice, sociologie, sistematizarea teritoriului, igienă şi sănătate publică, protecţia mediului ambiant, chimie, matematici ş.a. Angajarea unor colaborări atît de diverse este firesc să fie susţinută de interesul comun major, pe care îl polarizează în prezent evitarea efectelor inundaţiilor, valorificarea resurselor de apă ale ţării, evitarea poluării şi epuizării surselor de apă. Totodată, trebuie subliniat că, totalitatea cercetărilor privind gospodărirea şi utilizarea resurselor de apă, trebuie organizată şi desfăşurată în spiritul unei **concepţii unitare**, care să reprezinte, în sfera cercetării, corespondentul adecvat al acelei concepţii unitare privind gospodărirea raţională a resurselor de apă, care se consideră necesar să fie pusă la baza realizării întregului program complex din domeniul apelor ţării.

Realizarea în cît mai bune condiţii a programului de perspectivă complex din domeniul apelor, ca şi valorificarea în timp a rezultatelor unui asemenea program amplu, ale cărui realizări se vor adăuga existentului actual din gospodărirea apelor României, considerăm că este necesar să fie asigurate prin îmbunătăţirea prezentelor forme de pregătire a cadrelor pentru domeniul apelor. Probleme ale funcţionării unui subsistem eficient de pregătire a cadrelor, integrat sistemului acţiunii de gospodărire a apelor în vederea asigurării permanenţei şi dezvoltării acestuia, ar putea fi înscrise cu folos pe agenda consfătuirii pe ţară cu specialiştii şi cadrele de conducere care lucrează în domeniul amenajărilor hidrotehnice, al îmbunătăţirilor funciare şi irigaţiilor (hotărîtă la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975), în cadrul căreia urmează să se dezbată proiectul programului complex de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice ale ţării, program în a cărui substanţă problemele de cadre se includ cu necesitate.

În această direcţie, soluţiile eficiente şi de durată nu pot fi căutate fără dezvoltarea unor unităţi de învăţămînt specializate, cu un profil de gospodărire a apelor mai pregnant decît pînă acum, care să asigure cu regularitate, în spiritul intradisciplinar al unei concepţii unitare moderne, personal de calificare medie, subingineri, ingineri şi alte categorii de personal pentru toate genurile de activitate din domeniul apelor : măsurarea şi supravegherea fenomenelor şi lucrărilor, execuţia amenajărilor, exploatare şi întreţinere, reglementare tehnico-administrativă, proiectare şi cercetare etc.).

În legătură cu necesitatea în timp a unor asemenea specialişti să amintim că un lac de acumulare mai poate încă funcţiona după 50—100 de ani, că un dig mai apără oamenii (sau ar trebui să mai apere, dacă e construit şi întreţinut corespunzător) şi după 25—30 de ani, că avem deja în ţară peste 1 200 de lacuri de acumulare mari şi mici şi, îndeosebi, că dezvoltarea socio-economică a ţării este de neconceput fără creşterea **continuă** a necesităţilor, deci a livrărilor de apă, fiind totodată însoţită de creşterea valorilor periclitate de inundaţii.

Coroborînd cele arătate, ca factor important al organizării succesului politicii apelor pe plan naţional, apare completarea, cu cunoştinţe temeinice de gospodărire a apelor, a pregătirii cadrelor necesare principalelor domenii de utilizare a apei (alimentări cu apă industrială şi ale centrelor populate, irigaţii, hidroenergetică etc.) şi totodată a celor necesare pentru domeniul protecţiei mediului, sau al sistematizării şi planificării teritoriale. Aceasta este una din căile principale pe care disciplina gospodăririi apelor poate genera sistematic o contribuţie din ce în ce mai utilă la viitorul practicii, proiectării şi cercetării naţionale în domeniile amintite, cît şi în general, la cunoaşterea şi influenţarea, fundamentată pluridisciplinar, a complexului de relaţii dintre om-tehnică-natură şi societate, complex ce interesează din ce în ce mai mult economia, sociologia şi politologia prezentului.

dr. ing. Constantin PÂRVULESCU
ing. D. I. O. POPESCU
Institutul de cercetări şi proiectări pentru gospodărirea apelor

DEZVOLTAREA AGRICULTURII

(Urmare din pag. 16)

putea vorbi de un anumit profil al participării lor la schimburile reciproce de produse agricole. Nu trebuie uitat însă că ţările membre ale C.A.E.R. au relaţii şi cu celelalte ţări socialiste şi nesocialiste, precum şi de faptul că, în principal, producţia agricolă este destinată satisfacerii nevoilor proprii de produse agricole. Ca atare, considerăm că problema specializării agriculturii ar trebui privită într-un context mult mai larg, al luării în considerare a ansamblului nevoilor interne ale fiecărei ţări membră a C.A.E.R., precum şi a ansamblului relaţiilor lor economice externe.

Realitatea arată că pentru satisfacerea tot mai deplină a necesităţilor populaţiei cu produse agricole se cere ca fiecare ţară să realizeze o agricultură de înaltă eficienţă, să promoveze ramurile producţiei vegetale şi animale, pornindu-se atît de la condiţiile naturale şi climatice ale fiecărei ţări, cît şi de la necesitatea introducerii cît mai rapide a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii în acest domeniu. Agricultura ţării noastre, spre exemplu, este orientată în direcţia unei dezvoltări multilaterale, a îmbinării armonioase a sectorului vegetal cu sectorul animal, a valorificării superioare a condiţiilor naturale, în vederea satisfacerii cît mai depline a nevoilor populaţiei şi creării unor disponibilităţi pentru export. În dimensionarea dezvoltării ramurilor agriculturii, prin planurile cincinale şi anuale se iau în considerare şi posibilităţile schimburilor de produse agricole şi alimentare între ţările membre ale C.A.E.R. rezultate din coordonarea bilaterală şi multilaterală a planurilor, din convenţiile şi acordurile de colaborare.

Dezvoltarea colaborării economice internaţionale nu se poate realiza fără o perfecţionare a formelor şi metodelor de lucru. Ca şi în celelalte domenii ale activităţii economice, şi în agricultură metoda principală de realizare a colaborării este coordonarea planurilor economiilor naţionale. În acest cadru, extinderea preocupărilor şi a colaborării în domeniul activităţii de prognozare a producţiei şi a necesarului de produse agricole. a livrărilor reciproce ar lărgi şi mai mult orizontul de timp pentru luarea în considerare a cerinţelor externe de dezvoltare a agriculturii. Promovarea formelor de colaborare între ţările membre ale C.A.E.R. în domeniul agriculturii şi în ramurile conexe agriculturii, presupune elaborarea de către ţările interesate a unor acţiuni de colaborare care să contribuie la consolidarea şi dezvoltarea multilaterală a agriculturii în fiecare ţară, concomitent cu rezolvarea eficientă a unor probleme de interes comun şi la stabilirea unor relaţii economice stabile între ţările partenere. Dezvoltarea colaborării în domeniul agriculturii şi al ramurilor conexe presupune, totodată, o vastă colaborare în domeniul ştiinţei şi tehnicii, al promovării pe scară largă a progresului tehnico-ştiinţific.

Perfecţionarea pîrghiilor şi instrumentelor economice este menită să stimuleze producţia şi comerţul exterior reciproc de produse agro-alimentare. În acest sens, practicarea de către ţările membre ale C.A.E.R. a unor preţuri de comerţ exterior stimulative la produsele agro-alimentare, care să compenseze efortul ţărilor producătoare, va contribui la dezvoltarea în continuare a agriculturii în toate ţările membre ale C.A.E.R. şi la intensificarea schimbului reciproc de produse agro-alimentare. În prezent, eforturile statelor pentru sporirea producţiei agricole nu se reflectă decît parţial în nivelul preţurilor de comerţ exterior. Ca atare, a apărut necesitatea stabilirii unor noi preţuri care să stimuleze creşterea producţiei agricole şi a livrărilor reciproce. Corespunzător acestei necesităţi, la cea de a XXIX-a sesiune a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc au fost prezentate „Propunerile guvernului Republicii Socialiste România cu privire la stimularea producţiei agricole şi a exportului de produse agro-alimentare“. Transpunerea în viaţă a acestor propuneri ar contribui la rezolvarea unor probleme legate de desfăşurarea în bune condiţiuni a reproducţiei din agricultură în interesul tuturor ţărilor membre ale C.A.E.R.

În lumina experienţei de pînă acum putem spune, aşadar, că dezvoltarea agriculturii, a celorlalte ramuri cu care îşi amplifică legăturile, precum şi perfecţionarea formelor de conducere a acestora reprezintă o direcţie importantă pentru creşterea eficienţei activităţii economice.

Îmbunătăţirea formelor şi metodelor de colaborare dintre ţările membre ale C.A.E.R. în domeniul agriculturii şi al ramurilor conexe acesteia, poate să aibă de asemenea un rol însemnat în sporirea mai accentuată a producţiei şi a productivităţii muncii. Extinderea colaborării în acest domeniu, ţinîndu-se seama de cerinţele dezvoltării fiecărei economii naţionale, va contribui tot mai puternic la creşterea fiecărei economii naţionale, la creşterea potenţialului economic al socialismului şi a forţei sale de atracţie pe plan mondial.

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

La izvoarele teoriei valorii muncă (IV)

Revoluţionarea teoriei valorii muncă: K. Marx, Fr. Engels

IMPLACABILA dezvoltare a capitalismului pe firul istoriei a însemnat nu numai sporirea colosală a avuţiei care apărea ca o uriaşă îngrămădire de mărfuri, nu numai revoluţie industrială, producţie maşinistă dar şi accentuarea contradicţiilor economice, sociale, politice şi teoretico-ideologice. În deceniile de mijloc ale secolului XIX clasa muncitoare se transformase din clasă în sine în clasă pentru sine şi se impunea ca o mare forţă socială capabilă de prefaceri revoluţionare, în stare să-şi asume misiunea istorică de a scoate omenirea din imperiul exploatării omului de către om şi de a o ridica pe culmile civilizaţiei socialiste sau comuniste despre care scriseseră şi propovăduiseră cu atîta ardoare socialiştii postricardieni şi în general socialiştii premarxişti. Această misiune istorică trebuia înţeleasă, descifrată ştiinţific, iar teoria valorii muncă oferea importante puncte de sprijin cu condiţia depăşirii limitelor puse atît de orizontul burghez cît şi de utopiile socialiştilor perioadei nematurizate a dezvoltării clasei muncitoare.

Condiţia fundamentală a depăşirii amintite era situarea omului de ştiinţă, a economistului, cu consecvenţă pe poziţiile clasei muncitoare şi rejudecarea întregii moşteniri, a realităţilor, mecanismelor şi fizionomiei societăţii capitaliste prin prisma şi din punctul de vedere al intereselor clasei muncitoare.

Cu erudiţie aristotelică şi capacitate de geniu doi titani ai gîndirii umane, K. Marx şi F. Engels — neprovenind din rîndul clasei muncitoare, dar situîndu-se fără şovăire pe poziţiile acestei clase — au scos ştiinţa economică din impas, au înfăptuit o veritabilă revoluţie şi i-au deschis orizonturi nelimitate în dezvoltare. La începutul activităţii lor ştiinţifice atît Marx cît şi Engels erau în conul de umbră al aştrilor clasicismului burghez şi al utopismului, iar teoriile lor despre valoare şi plusvaloare se resimt de influenţa acestora.

În deceniul cinci al secolului trecut K. Marx şi F. Engels au acumulat treptat o serie de elemente, prin valorificarea moştenirii şi a descoperirilor proprii, cu care s-a putut pune început revoluţiei în economia politică. Ei au determinat în chip nou obiectul economiei politice, au început cercetarea relaţiilor de producţie, a legilor şi categoriilor orînduirii capitaliste, ca expresie a relaţiilor de producţie. S-au marcat începuturi ale noii teorii a valorii muncă, a plusvalorii şi a capitalului, au fost caracterizate crizele etc. Dar pînă la înfăptuirea revoluţiei în ştiinţa economică mai era mult.

Deceniile şase şi şapte au fost hotărîtoare prin descoperiri şi inovaţii de-a dreptul revoluţionare. „Seria mare a caietelor economice" (1857–1858) şi „Seria mică..." (1861–1863) sînt mărturii de netăgăduit ale intenselor căutări creatoare pentru a se ajunge la marile descoperiri cu care-au fost revoluţionate nu numai teoria valorii muncă şi a plusvalorii, ci întreaga ştiinţă economică. Marcăm cîteva momente ale acestei revoluţii.

Boisguillebert accepta banii ca bani dar nu şi drept capital fiindcă în această calitate ei, după aprecierea lui, se transformau din servitori ai vieţii economice în stăpîni atotputernici. Aceeaşi idee o întîlnim la Proudhon şi la pleiada socialiştilor postricardieni. Atacurile persistente împotriva banilor vizau de fapt capitalul, iar desfiinţarea lui — condiţie indispensabilă pentru realizarea unei societăţi drepte, socialiste — o vedeau în desfiinţarea banilor dar menţinînd producţia de mărfuri. Nobilele ţeluri umanitare şi tendinţe spre socialism erau susţinute cu argumentele teoriei valorii muncă neduse însă pînă la capătul firesc şi logic al consecinţelor lor.

În faţa ştiinţei economice proletare se ridicau numeroase întrebări la care se cereau răspunsuri precise şi temeinice. Cum se explică contradicţia între valoarea de întrebuinţare şi cea de schimb ? Pot fi desfiinţaţi banii — un produs firesc şi istoriceşte necesar al producţiei de marfă evoluate — menţinînd pe mai departe producţia de mărfuri ? Desfiinţarea banilor atrage după sine automat şi desfiinţarea capitalului ? Realizarea exploatării capitaliste are loc prin abaterea schimbului între muncă şi capital de la regulile echivalenţei sau tocmai prin respectarea acestor reguli ? Acumularea de capital duce doar la îmbogăţirea unor clase şi la sărăcirea altora sau, prin implicaţiile pe care le are, pregăteşte condiţiile obiective şi forţele sociale chemate să revoluţioneze societatea ? Pentru ca economia politică să poată da răspunsuri întemeiate la asemenea probleme, se cerea ea însăşi revoluţionată. Şi aceasta au făcut-o, după îndelungate cercetări şi căutări, K. Marx şi F. Engels.

Descoperirea dublului caracter al muncii — concretă, care dă valoare de întrebuinţare şi forma modelată după trebuinţele omului a avuţiei, şi abstractă care atribuie mărfii valoare — cristalizată în marfă a fost de-a dreptul epocală. Ea a permis să se înţeleagă unitatea şi lupta contrariilor — între valoarea de schimb şi cea de întrebuinţare — din sînul mărfii, luptă care a împins dezvoltarea valorii de la formele ei simple, elementare la sclipitoarea formă a banilor trans-

fişe

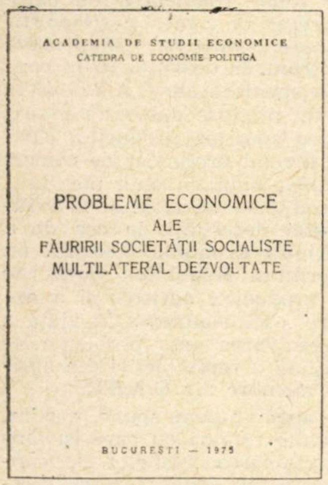

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
CATEDRA DE ECONOMIE POLITICA

PROBLEME ECONOMICE
ALE
FĂURIRII SOCIETĂŢII SOCIALISTE
MULTILATERAL DEZVOLTATE

BUCUREŞTI — 1975

Dezbateri în actualitate

● *Problemele făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate fac tot mai intens, în ultimii ani, obiectul preocupărilor cercetătorilor din diverse domenii de activitate. Numeroasele simpozioane, dezbateri, sesiuni de comunicări ştiinţifice, lucrări apărute, articole publicate etc. stau mărturie în acest sens. O recentă lucrare reţine atenţia prin bogăţia tematicii abordate, ca şi prin înaltul nivel ştiinţific de tratare a temelor propuse. Este vorba de volumul : „Probleme economice ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate" (416 p., Litografia A.S.E. 1975), apărut sub egida catedrei de economie politică a Academiei de Studii Economice din Bucureşti şi cuprinzînd comunicările prezentate de cadre didactice şi specialişti în cadrul dezbaterilor desfăşurate între 13. XI. 1974 – 31. III. 1975. Lucrarea în ansamblul ei, ca şi fiecare comunicare în parte au căutat să răspundă cerinţelor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, ale secretarului general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ca ştiinţele economice să se ancoreze mai puternic în cercetarea realităţilor şi a problemelor progresului economic al ţării noastre. Reţin atenţia în mod deosebit comunicări ca : „Strategia dezvoltării economico-sociale" de prof. dr. doc. N.N. Constantinescu, „Ritmurile înalte de dezvoltare social-economică — necesitate obiectivă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate" de prof. dr. N. Dobrotă, „Modificări calitative în domeniul industrial ca factor de antrenare a ansamblului dezvoltării economice" de prof. dr. M. Medinţu şi prof. dr. C. Enache, „Principiile deplasărilor intersectoriale ale populaţiei active" de prof. dr. I. Blaga etc. Ele urmăresc să adîncească cercetarea economică în anumite componente ale procesului dezvoltării economice, să sugereze şi să argumenteze soluţiile de rezolvarea unor probleme, să investigheze domenii încă necercetate dar utile pentru mai completa înţelegere a uriaşului proces revoluţionar în care poporul român este angajat — făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism.*

Alain Cotta — spre un nou tip de creştere

● *Alain Cotta, profesor de ştiinţe economice la Universitatea din Paris, încearcă — în articolul* Pour des raisons structurelles la croisance de la demande ne reprendera pas au rythme de naguère *(Din motive structurale creşterea cererii nu va reîncepe în ritmul de altădată), apărut în LE MONDE, din 23 sept. 1975 — să răspundă la întrebarea dacă creşterea postbelică a economiilor occidentale a fost doar un fenomen excepţional şi deci nerepetabil sau dacă recesiunea generală din ultimele luni nu este decît o întrerupere normală a unui proces de dezvoltare care ar urma să fie reluat ca mai înainte. După autor, ceea ce a alimentat creşterea postbelică a fost larga difuzare a bunurilor de consum individual îndelungat (automobile, televizoare, aparate electromenajere etc.). Evoluţiile previzibile ar duce în prezent la concluzia unui nou mod de creştere. Modurile de consum ar urma să se schimbe ca urmare a saturării relative a pieţei cu bunuri de consum individual îndelungat. Bunurile de consum de uz colectiv, a căror producţie ar urma să crească, nu ar avea însă, o suficient de mare putere de compensare a scăderii cererii private. După Alain Cotta, autorităţile din ţările occidentale ar trebui totuşi să încurajeze acest nou tip de creştere, bazat pe producţia de echipamente colective, să „se angajeze ceva mai mult în viitor şi să uite întrucîtva trecutul".*

Corelaţii spaţiale

● *În articolul* Priestorové súvislosti vedeckotechnického rozvoja *(Corelaţii spaţiale ale dez-*

formați, în condiții propice, în capital. Acesta valoare care se autovalorifică, iar descoperirea dublului caracter al muncii a permis să se înțeleagă procesul de creare a valorii și cel de autovalorificare. Banii nu pot fi detașați de marfă, iar sorgintea exploatării se cerea căutată mai întîi de toate nu în sfera schimbului ci a producției. Erorile de înțelegere ale vechilor socialiști erau depășite. Sfera schimbului sau a repartiției puteau fi revoluționate numai prin revoluționarea producției.

O altă contribuție a lui Marx și Engels cu caracter de revoluție în teoria valorii o constituie tratarea valorii nu ca însușire naturală a mărfii ci ca raport social. Descoperind în marfă situații în care sînt prezenți oameni și clase ei au trecut de la descrierile pozitiviste ale mărfii la dialectica reală a relațiilor dintre oameni. Capitalul, ca valoare care se autovalorifică, apare ca o relație determinată între oameni, de exploatare, și el nu mai este legat doar de bani ci de orice formă a valorii.

Cercetarea muncii creatoare de valoare și a valorii ca raport social le-a permis, lui Marx și Engels, defetișizarea raporturilor marfare arătînd că între oameni se schimbă muncile oamenilor cristalizate, materializate în marfă și că mărfurile sînt purtătorii materiali ai unei substanțe sociale – munca omenească.

Un domeniu mult tatonat al valorii a fost cel al mărimii valorii și al măsurii ei. Primii clasici burghezi au socotit că mărimea valorii este dată de munca individuală : Smith – de munca obișnuită, Ricardo – de munca necesară, înțelegînd-o pe cea depusă în condițiile cele mai nefavorabile. Socialiștii postricardieni n-au depășit acest orizont. Marea lor eroare de judecată, care-a dus la falimentul experimentelor cu „bazarul muncii", a fost socotirea muncii individuale ca măsură a valorii. Marx și Engels au definit mărimea valorii mărfii prin timpul de muncă socialmente necesar, intuit doar de Sismondi. Ei au determinat timpul de muncă socialmente necesar ca o rezultantă medie a acțiunii conjugate a unui complex de factori ținînd de gradul de pregătire a muncii, de îndemînare, intensitate, condiții de desfășurare etc. Tot ei au corelat munca simplă cu cea complexă, cea din urmă fiind un multiplu al primei.

Prin descoperiri și contribuții ca cele amintite teoria valorii muncă și-a căpătat o nouă semnificație ; ea a devenit punct de plecare în explicarea mecanismelor exploatării capitaliste printr-o prismă revoluționară, cea a noii clase afirmate pe arena istoriei. După cum vedem nu-i aici vorba de nici o „schemă preconcepută" sau despre o „ideea muncitorească" luată doar ca ipoteză de lucru de către Marx și Engels, cum au pretins și mai pretind unii economiști burghezi. Ea este rezultatul creației științifice de vîrf a două secole, ridicată pe o treaptă net superioară de către Marx și Engels.

În teoria plusvalorii și a capitalului saltul calitativ înregistrat este imens. Opera celor doi mari gînditori este subordonată în primul rînd explicării capitalului, a modului său de realizare – plusvaloarea și a formelor acestora de manifestare. Definindu-se capitalul ca o relație de producție specific burgheză – și prin aceasta a fost net depășită știința anterioară – întregul puls al vieții societății capitaliste, cu baza și suprastructura sa, cu instituțiile sale, sînt explicate prin prisma acestei relații. Războiul principal trebuie declarat capitalului și deținătorilor lui, nu banilor în general și principiilor false.

Așa cum banii nu sînt întotdeauna capital tot astfel nici capitalul nu apare întotdeauna sub formă de bani. Banii se transformă în capital numai cînd aduc un surplus de valoare. Că orice capital aduce un increment – numit dobîndă sau profit – era un lucru îndeobște cunoscut și, în planul repartiției ori schimbului, chiar explicat pînă la un punct de știința economică anterioară. Dar cum se creează acest surplus și mai ales cum se însușește el de către echivalent, pe baza schimbului echivalent, au rămas probleme nelămurite și de neexplicat fără noi descoperiri. Neputința explicării de către clasicii burghezi a creat teoriei lor acel „călcîi al lui Achile" spre care au fost îndreptate săgețile înveninate ale economiștilor vulgari. Socialiștii postricardieni au admis că între muncă și capital are loc un schimb neechivalent : muncitorul dă capitalistului valoarea creată într-un an pe o contravaloare de numai o jumătate de an primită de la capitalist. Dar acest mod de punere a problemei submina însăși teoria valorii muncă.

Marx și Engels au meritul istoric de a fi descoperit marfa specifică, **forța de muncă**, și de a fi analizat componentele ei – valoarea de întrebuințare și valoarea –, de a fi lămurit capacitatea acestei mărfi de a crea, în procesul utilizării ei, mai multă valoare decît propria sa valoare. Enigma a fost dezlegată ! Muncitorul vinde o marfă primind echivalentul valorii ei – deci schimbul între muncă și capital are loc pe bază de echivalent – dar lucrînd în fabrica burghezului el produce atît echivalentul valorii forței sale de muncă, cît și plusvaloarea pentru capitalist. Analiza procesului de creare a valorii și de valorificare, a plusvalorii ca o categorie independentă de formele ei de manifestare (profit, dobîndă, rentă, domeniu mult încurcat de predecesori), cercetarea mecanismului creării și a căilor de sporire a plusvalorii, investigarea zilei de muncă și a componentelor ei în capitalism, stabilirea gradului de exploatare prin raportarea părții însușite de capitaliști la cea însușită de muncitori, cercetarea modalităților de apropriere a rezultatelor progresului tehnic și științific de către capitaliști, împărțirea capitalului în constant și variabil în funcție de modul participării la procesul de valorificare, determinarea salariului ca valoare, respectiv preț al forței de muncă, sînt numai cîteva din marile descoperiri, inovații și cuceriri științifice cu care teoriile despre plusvaloare și capital au fost revoluționate.

I. NICOLAE-VĂLEANU

---

voltării tehnico-științifice), apărut în revista din Bratislava EKONOMICKY ČASOPIS (nr. 3/1975), autorul, Pavel Hoffmann, subliniază necesitatea revederii tezelor fundamentale ale teoriei moderne a ceea ce se numește economie spațială, pornindu-se de la cele mai noi fenomene și tendințe care se manifestă în diferitele sfere ale vieții sociale sub influența progresului tehnico-științific actual. Autorul confruntă aceste tendințe cu caracterul a două „bariere" ale dezvoltării – una a capacității de absorbție a spațiului, cealaltă a mobilității. Prima este legată de conservarea resurselor materiale neregenerabile ale asigurării condițiilor vieții umane ; a doua – de problemele asigurării energetice a nivelului necesar al creșterii economice. Caracterul primei bariere reclamă, după autor, crearea unei sinteze calitativ noi a întregului sistem al condițiilor de existență a vieții sociale – naturale, asimilate și create de om. Rolul-cheie ar trebui să-l joace în această privință teoria economiei spațiale, pe baza conceptului de sistem unic bioeconomic, determinat teritorial. În ce privește așa-numita barieră a mobilității, autorul acordă o deosebită importanță raporturilor interne și reciproce dintre fazele procesului de reproducție. Optimizarea acestora ar putea să contribuie în mod esențial – în afară de economisirea generală de muncă vie si materializată – la minimizarea consumului general de energie – inclusiv de energie umană.

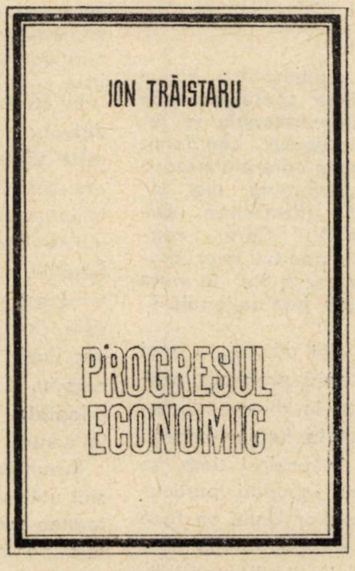

● „Progresul economic" este *titlul noii lucrări a dr. Ion Trăistaru, apărută de curînd la Craiova, în editura „Scrisul românesc". Pentru cunoașterea progresului economic, a principalelor sale forme, a elementelor noi pe care le implică și a unor probleme pe care le ridică autorul întreprinde o încercare meritorie de sintetizare și generalizare a modificărilor structurale intervenite în viața noastră economică. În lucrare progresul economic este examinat din două unghiuri: a) ca proces esențial al dezvoltării economice, calitate în care este definit ca procesul de trecere de la forme inferioare la forme superioare de organizare economică a societății, așa încît, la scara întregii istorii umane, progresul economic se manifestă prin trecerea de la o orînduire economică la alta, sau de la o etapă la alta a dezvoltării în cadrul aceleiași orînduiri, inclusiv în cadrul aceleiași țări, și b) ca produs al acesteia, calitate în care progresul economic se materializează în sporirea produsului social total și venitului național, în creșterea producției și consumului principalelor produse din economia națională care-i definesc fizionomia, obținute în condițiile realizării echilibrului economic general.*

Din tematica lucrării: conținutul progresului economic; făurirea bazei tehnico-materiale moderne – premisă a unei noi etape a progresului economic; progresul tehnic multilateral, ca latură a progresului economic; progresul economic în condițiile schimbării structurii tehnico-economice; creșterea populației și perfecționarea forței de muncă – cerințe fundamentale ale progresului economic; creșterea economică în condițiile echilibrului economic – criteriu esențial al progresului economic; organizarea și conducerea modernă a economiei – noul conținut social al progresului economic; conștiința economică – factor activ al progresului economico-social în România.

convorbiri economice

cu **MIHALY SIMAI**,
director al Institutului de Economie Mondială
din Budapesta

CADRU INSTITUȚIONAL ADECVAT SOLUȚIONĂRII MARILOR PROBLEME INTERNAȚIONALE

Cunoscută fiind activitatea pozitivă desfășurată de Organizația Națiunilor Unite în cei 30 de ani de existență în dezbaterea și rezolvarea internațională a unor probleme vitale ale omenirii, se constată tot mai des faptul că actualul sistem de instituții al O.N.U., actuala structură a O.N.U., constituită în mare măsură imediat după război, nu mai corespunde întru totul exigentelor actuale ale organizării colaborării internaționale, diversității de aspecte și modalităților operative de rezolvare impuse de realitățile vieții economice internaționale. Care este opinia dumneavoastră asupra acestei contradicții și cum vedeți rezolvarea ei ?

– Cred că cea mai elocventă dovadă a necesității de a perfecționa actualul cadru instituțional al relațiilor economice internaționale, de a ridica pe o treaptă superioară cooperarea internațională și respectiv contribuția O.N.U. la impulsionarea dezvoltării, o constituie rezultatele înregistrate în aplicarea Strategiei internaționale pentru cel de al doilea Deceniu al dezvoltării. Principala eroare o constituie încercarea de a rezolva în cadrul și cu metodele tradiționale noile probleme ce confruntă la ora actuală omenirea. Este adevărat că **sistemul O.N.U. a suferit unele adaptări** prin lărgirea sa cu noi organisme cum ar fi : Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare U.N.C.T.A.D., etc., sistemul menținîndu-se însă pe o poziție periferică în ceea ce privește influența deciziilor majore ale statelor.

Intensificarea procesului de creare de organizații regionale, de realizare de convenții și acorduri internaționale (ex. pentru transporturi, telecomunicații etc.), a unor instituții specializate care nu au încă o participare universală, reprezintă în fapt o altă formă de reflectare a nevoii de cooperare care nu și-a găsit încă forma organizatorică optimă, la nivel mondial.

În aceste condiții eforturile pentru adoptarea unei strategii mondiale a dezvoltării interdependente, corespunzătoare problemelor pe care le ridică viața economică și socială internațională sînt contracarate, pe de o parte, de tendința regionalizării, iar pe de altă parte, de modul aproximativ în care sînt aplicate în prezent unele din hotărîrile instituțiilor O.N.U. Nu trebuie să asteptăm apariția unor situații de criză, care să impulsioneze și să motiveze promovarea unor forme superioare de cooperare într-un domeniu sau altul.

Pe linia perfecționării actualului cadru instituțional al O.N.U., al instaurării unei noi ordini economice internaționale, s-a formulat propunerea creării unei Organizații Mondiale a Comerțului. Cum vedeți contribuția pe care ar putea-o avea această organizație la soluționarea complexelor probleme pe care le ridică în prezent relațiile economice internaționale ?

Propunerea făcută de secretarul general al U.N.C.T.A.D., Gamani Corea, de a se crea „World Trade Organisation" (Organizația Internațională a Comerțului) poate avea un rol important în elaborarea unor noi reguli pentru comerțul internațional, a unor noi principii pentru practica comercială, care să ducă la eliminarea discriminărilor de orice natură, la găsirea unor forme de promovare a schimburilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare, care să sprijine înscrierea în diferite documente elaborate de O.N.U. a intereselor țărilor în curs de dezvoltare. În acest fel și U.N.C.T.A.D. și-ar putea aduce o contribuție mai eficientă, mai directă la dezvoltare.

Printre acțiunile organizațiilor neguvernamentale pe linia sprijinirii noii ordini economice internaționale se remarcă inițiativa grupului coordonat de prof. Jan Tinbergen care elaborează proiectul R.I.O. „Reviewing the International Order" (Revizuirea Ordinii Internaționale). Care considerați că poate fi aportul unor asemenea „trusturi ale creierului" în viața economică și politică internațională ?

– Asemenea inițiative sînt lăudabile mai întîi prin faptul că elaborează prognoze asupra evoluției evenimentelor în diverse domenii, astfel că pot contribui la fundamentarea deciziilor naționale. Dar în același timp, se pune întrebarea : „De ce «grupuri particulare» și nu sistemul Națiunilor Unite să facă astfel de studii, care să atragă atenția asupra pericolelor globale ?" Instituțiile specializate ale O.N.U ar trebui să se **organizeze** pentru a elabora studii de prognoză pe specific, care să permită promovarea unei mai bune înțelegeri a naturii și urgenței unor probleme social-economice de talie mondială, care să permită intervenția preventivă crizei.

Tot pe această linie se impune crearea unui sistem informațional de securitate internațională, pentru alarmarea în cazul unor evenimente economice și sociale deosebite, după modelul celui meteorologic sau sanitar (epidemii).

Nu este lipsită de importanță intervenția experților în rezolvarea problemelor internaționale, însă O.N.U. trebuie să acționeze pornind de la poziția liderilor politici, care cunosc mai bine situațiile concrete, legislațiile naționale, limitele economice și sociale în care se pot lua anumite măsuri. Experții pot ajunge uneori la optimizări teoretice, inaplicabile practic.

Ar fi interesant pentru cititorii revistei noastre să cunoască modul în care abordați cercetarea economiei mondiale în cadrul institutului dumneavoastră.

– Institutul Ungar pentru Economie Mondială din Budapesta funcționează de numai doi ani, respectiv din 1973, astfel ca însuși colectivul de cercetători este în formare. Principala activitate a institutului o reprezintă elaborarea de previziuni pe termen mediu asupra economiei mondiale, urmărind principalele modificări în curs de desfășurare sau așteptate să se producă în economia mondială, pe cele trei mari componente ale sale : economia țărilor socialiste, economia țărilor capitaliste dezvoltate și economia țărilor în curs de dezvoltare.

În prezent lucrăm la un proiect de prognoză a economiei mondiale pînă în anul 1995 care va oferi proiecții asupra principalilor indicatori economici la nivel mondial. Prima parte a acestui proiect cuprinzînd principalele tendințe ale producției și consumului este aproape terminată, urmînd ca în partea a doua să analizăm tendințele în comerțul internațional, fluxurile de capital și alte fenomene ale relațiilor economice internaționale.

În cadrul institutului dispunem de un „centru de informații", care desfășoară munca de culegere și prelucrare a datelor, utilizînd în acest scop accesul „sharing" la un calculator. De asemenea, în informarea noastră un rol important îl joacă schimburile de vizite, de documentatii si publicatii cu alte țări, manifestările științifice internationale pe care le organizăm sau la care participăm.

Datele furnizate de „centrul de informații" sînt prelucrate în cercetarea de bază pe cele trei sectoare menționate. Astfel, în studierea economiei țărilor socialiste efectuăm analize comparative asupra metodelor de planificare și management utilizate în aceste țări, asupra relațiilor economice externe ale țărilor socialiste.

În studierea economiei țărilor capitaliste dezvoltate cercetarea noastră de bază urmărește să surprindă tendințele noi și modificările în structurile economice pe țări, în special în industrie, avînd în vedere evenimentele din ultima perioadă din economia mondială. Studiile privind țările în curs de dezvoltare urmăresc să identifice principalele căi și modele de dezvoltare adoptate de aceste țări, fac unele încercări de clasificare după acest criteriu. Sînt studiate strategiile de dezvoltare adoptate, factorii de dezvoltare utilizați și influența lor asupra economiei mondiale.

Rezultatele activității noastre de prognoză sînt utilizate la elaborarea planului de stat pe termen mediu, ca și de instituții guvernamentale pentru formularea strategiei noastre internaționale.

Ioan GEORGESCU

PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

Formarea cadrelor naționale și strategia lichidării subdezvoltării

LICHIDAREA subdezvoltării și a sărăciei, proces amplu, complex, dificil, presupune angajarea conștientă și totală a forțelor întregii națiuni, înțelegerea imperativelor dezvoltării. Identificarea între obiectivele dezvoltării și aspirațiile și participarea oamenilor nu se poate realiza fără desăvîrșirea procesului de alfabetizare, generalizarea și asigurarea învățămîntului obligatoriu, formarea cadrelor și crearea condițiilor necesare pentru utilizarea acestora în conformitate cu cerințele dezvoltării fiecărei economii naționale.

Dealtfel, aceste două procese — cel de dezvoltare economică și cel de formare și dezvoltare umană — nu sînt numai complementare, ci ele se întrepătrund, se condiționează și se influențează reciproc ; relațiile dintre ele nu sînt numai funcționale, ci, înainte de toate, cauzale. Astfel, decalajele existente în lumea contemporană în nivelul de dezvoltare economică, în nivelul civilizației materiale a diferitelor țări și popoare – rezultat al unui îndelungat proces istoric de creștere inegală și inechitabilă — își au, fără îndoială, originea și în discrepanțele existente în nivelul de educație și cultură al poporului, în numărul și structura cadrelor naționale, în condițiile și în modul de folosire a resurselor umane în interiorul fiecărei țări. La rîndul lor, decalajele în nivelul civilizației spirituale, analfabetismul și gradul redus de cultură al populației, insuficiența cantitativă și calitativă a cadrelor, incapacitatea de a utiliza în interiorul țării întregul potențial uman sînt rezultatul firesc al nivelului scăzut de dezvoltare economică.

Omul — forța hotărîtoare a tuturor transformărilor

NU ÎNTÎMPLĂTOR în lumea contemporană geografia ignoranței se suprapune cu cea a foamei și subalimentației, cu cea a subdezvoltării, fiind în fapt o latură a acesteia din urmă. Este evident că în aceste condiții lupta împotriva ignoranței, pentru alfabetizare, instituirea și realizarea învățămîntului general obligatoriu, pentru formarea cadrelor necesare dezvoltării economiei devine un instrument indispensabil, de o imensă valoare practică pentru demarajul economic al țărilor rămase în urmă, pentru accelerarea procesului de valorificare a bogățiilor naționale și reducerea decalajelor în nivelul de dezvoltare. Opțiunile și prioritățile în domeniul educației, al formării și utilizării cadrelor naționale au astfel nu numai și nu în primul rînd valoarea unor acte de cultură, ci a unor opțiuni politice și economice de prim rang.

Asemenea opțiuni sînt întemeiate pe înțelegerea profundă a rolului și funcțiilor omului în procesul de dezvoltare, dintre care vom reține cîteva.

a) Omul — respectiv populația — este **principala avuție** a oricărei națiuni, fie ea bogată sau săracă în resurse naturale. Ca atare, formarea și crearea condițiilor de folosire a principalei bogății naționale în conformitate cu interesele dezvoltării naționale este o cerință a punerii în valoare și a utilizării raționale, eficiente a tuturor celorlalte resurse, a accelerării creșterii economice naționale și a integrării eficiente în diviziunea mondială a muncii.

b) Omul este **principala forță de producție a societății.** În calitatea lor de principală avuție națională și forță de producție, resursele umane reprezintă și principalul factor de creștere economică.

c) Educația și formarea profesională a forței de muncă acționează în condițiile contemporane ca un **factor decisiv al creșterii economice,** al progresului economic și social. Formarea cadrelor a devenit, prin proporțiile și problemele sale, prin resursele ce le solicită și, evident, prin efectele sale de antrenare și de lungă durată, o componentă fundamentală a oricărei strategii a dezvoltării. Este evident că elaborarea unei politici științifice de educație și formare a cadrelor naționale, de utilizare a acestora în conformitate cu interesele fiecărei țări, este o necesitate primordială în țările în curs de dezvoltare, care au de recuperat un decalaj enorm — și în creștere, în ciuda eforturilor făcute — în nivelul de educație și pregătire a cadrelor, în condițiile de utilizare a resurselor umane.

d) Omul este **principala forță de progres economic și social-politic.** Avînd în vedere exigențele participării conștiente a omului la creația materială și spirituală, la propria sa transformare, educația tinde spre formarea unui om complet. Dreptul la educație este, dealtfel, stipulat în „Declarația universală a drepturilor omului" adoptată în 1948 de Adunarea Generală a O.N.U.

„Pînă la urmă — arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **omul este forța hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare din societate, din lume. Omului trebuie să-i acordăm deci toată atenția, transformării lui"** [1]). Instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale reprezintă un asemenea proces revoluționar, reclamînd participarea conștientă a tuturor forțelor sociale interesate, ceea ce nu se poate face fără lichidarea subdezvoltării în domeniul cultural, fără ridicarea nivelului de cultură și formare profesională a peste două treimi din populația globului.

Obiective de importanță majoră

NECESITATEA realizării unei educații cu caracter de masă și a formării cadrelor în funcție de cerințele proprii, specifice ale fiecărei țări este tot mai mult înțeleasă. După cucerirea independenței politice, concomitent cu elaborarea unor programe de realizare și consolidare a independenței economice, în țările în curs de dezvoltare s-a declanșat o adevărată cursă pentru lichidarea analfabetismului, asigurarea învățămîntului primar obligatoriu, pentru formarea cadrelor. Cererea de învățămînt și, odată cu ea, mijloacele afectate acestuia au crescut. După cum arăta René Maheu — fost mulți ani director general al UNESCO — „nevoia de educare se afirmă ca o revendicare universală și irezistibilă, căci ea este legată de o triplă cerință : de dezvoltare a țării, de libertate a națiunii și de demnitate a individului".

Analiza procesului de educație, formare și utilizare a cadrelor în țările în curs de dezvoltare arată însă că nici acest domeniu — care în perioada postbelică s-a bucurat de o atenție sporită din partea guvernelor și a organismelor internaționale — nu face excepție de la tendința înregistrată în cursul dezvoltării postbelice, respectiv polarizarea și mai accentuată a bogăției și sărăciei, creșterea decalajelor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.

Cîteva cifre globale — deși mediile estompează gravitatea problemelor — sînt semnificative pentru situația comparată a celor două grupe de țări (vezi tabelul).

Indicatori comparați privind populația și învățămîntul
– în % –

	Ponderea în populația globului	Ponderea în populația tînără (0-24 ani)	Ritmul mediu anual de creștere al populației tinere (0-24 ani)	Structura efectivelor școlare din populația de vîrstă corespunzătoare		
				Înv. primar	Înv. secundar	Înv. superior
Țări în curs de dezvoltare	70	60-63	2,23 – 3,13	50-80	15-50	2-5
Țări dezvoltate	30	37-40	1 – 1,4	100	90-100	17-45

Simpla comparare a cifrelor din tabel pune în evidență dificultățile mari cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare care au de făcut față nu numai așa-zisei cereri economice de învățămînt, ci și problemelor pe care le ridică creșterea demografică în condițiile în care mijloacele financiare de care dispun sînt limitate.

Situația apare în toată gravitatea ei dacă avem în vedere și proporțiile **analfabetismului.** Practic, 50% din populația adultă a acestor țări este analfabetă : în Asia există peste 500 milioane de analfabeți, în Africa — circa 150 milioane, în statele arabe — 50 milioane, iar în țările Americii Latine — care comparativ cu celelalte zone în curs de dezvoltare au un nivel de cultură mai ridicat — aproximativ 40 milioane de analfabeți. Dacă la aceasta mai adăugăm faptul că pierderile pe diferite nivele ale sistemului de educație și, în special, în învățămîntul primar sînt mari — 50% pînă la 60% din efectivele înscrise — înțelegem că instituirea, generalizarea și asigurarea de fapt a învățămîntului obligatoriu trebuie să meargă mînă în mînă cu eforturi speciale pentru lichidarea analfabetismului. Aceasta constituie, după părerea noastră, condiția necesară a punerii în funcțiune a unui sistem de educație și formare a cadrelor util și eficient sub multiple aspecte, un element indispensabil — și, evident, costisitor — al oricărei strategii naționale de formare și utilizare a resurselor umane în țările în curs de dezvoltare.

În toate țările în curs de dezvoltare — ca, dealtfel, în toate țările lumii — în perioada postbelică **cheltuielile pentru învățămînt au crescut într-un ritm înalt, depășind ritmul de creștere al P.N.B.,** respectiv al venitului național. Ca atare, ponderea cheltuielilor pentru învățămînt în P.N.B. sau în cheltuielile bugetare a sporit. Astfel, în decursul primului Deceniu al dezvoltării, ponderea cheltuielilor pentru educație în P.N.B a crescut în medie în țările în curs de dezvoltare de la 2,7% la 3,9%, iar în cele dezvoltate de la 3,5% la circa 5%, în condițiile creșterii P.N.B. în prima grupă de țări cu aproximativ 80%, iar în a doua cu 60%. Aceleași tendințe și decalaje rezultă și din analiza **cheltuielilor bugetare :** ponderea cheltuielilor pentru învățămînt crește dela 11 la 15% în țările în curs de dezvoltare și de la 14 la 18% în cele dezvoltate.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** „Cuvintare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu", Editura Politică, 1975.

Așadar, țările în curs de dezvoltare în care trăiește 70% din populația globului și circa 2/3 din populația tînără și care, în plus, au de recuperat un însemnat decalaj față de țările dezvoltate, pot afecta învămîntului mult mai puțin decît acestea din urmă (la nivelul anului 1970 — 12 miliarde dolari față de 120 miliarde dolari). Din acest punct de vedere raportul dintre creșterea medie anuală a cheltuielilor pentru învățămînt și creșterea medie anuală a efectivelor școlare este grăitor : America de nord — 4,0 ori; Europa — 3,6 ori; America Latină — 1,9 ori ; Asia — 2,0 ori ; statele arabe — 2,1 ori ; Africa — 1,5 ori.

Se înțelege că în asemenea condiții disparitățile dintre cele două grupe de țări cresc ; deși fondurile afectate învățămîntului și formării profesionale în țările în curs de dezvoltare sporesc în mod absolut, în mod relativ partea lor în totalul mondial se reduce.

În fine, credem că este necesar să se ia în considerare încă un element. Este vorba de faptul că, cu toate eforturile făcute, țările în curs de dezvoltare nu reușesc în condițiile actuale să asigure ocuparea și folosirea rațională a resurselor de muncă de care dispun și, înainte de toate, a cadrelor de specialiști. În această situație o parte a forței de muncă îngroașă rîndul șomerilor, iar o alta își caută utilizare în afara granițelor țării. Singurii beneficiari sînt importatorii de energie umană — țările capitaliste dezvoltate, în timp ce complexele probleme ale folosirii forței de muncă în țările în curs de dezvoltare se agravează. În S.U.A. peste 33% din oamenii de știință străini provin din țările în curs de dezvoltare. În 1970, de pildă, S.U.A. au realizat numai ca urmare a „importului de competență“ din țările în curs de dezvoltare un profit net de 3,7 miliarde dolari, sumă care depășește ajutorul pe care l-au acordat acestor țări. Exodul competențelor către țările dezvoltate are cel puțin două categorii de efecte, strîns legate între ele : prima privește **scoaterea din circuitul producției naționale a unei părți a forței de muncă,** ceea ce echivalează pe termen lung cu o încetinire a ritmului de creștere, de creare a resurselor necesare dezvoltării și, se înțelege, a celui de apropiere a nivelurilor de dezvoltare ; a doua se referă la **accentuarea puternică a decalajului tehnic și științific** — și așa imens — cu consecințe directe și grave asupra dezvoltării și asupra creșterii nivelului de trai al populației din țările în curs de dezvoltare.

Dezvoltarea învățămîntului, formarea cadrelor naționale și folosirea lor în interesul ridicării economiei reprezintă obiective de importanță majoră în strategia economică a țărilor în curs de dezvoltare. Amploarea eforturilor și a sacrificiilor făcute de aceste țări și rezultatele obținute nu au fost însă suficiente pentru a echilibra raportul de forțe pe planul formării profesionale și spirituale a oamenilor. Dimpotrivă, la jumătatea celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării se constată accentuarea dezechilibrelor în această sferă între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Problema educației, a formării și utilizării cadrelor, a elaborării strategiilor naționale respective, a cooperării și ajutorării țărilor în curs de dezvoltare în aceste domenii este tot mai actuală. Ea reprezintă o verigă fundamentală în eforturile pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale.

O politică națională de formare a cadrelor

PERFECȚIONAREA sistemelor educative, mai buna lor integrare în strategiile globale ale dezvoltării, folosirea deplină și eficientă a resurselor umane, sînt probleme cu care se confruntă toate statele. Problemele formării și utilizării resurselor umane cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare sînt însă mai numeroase și mai dramatice — prin proporții, prin implicații, prin mijloacele ce le necesită. Dincolo de elementele comune care apar în oricare societate în legătură cu relația dezvoltare-învățămînt-formare profesională-utilizare a forței de muncă, acestea sînt generate de acțiunea concomitentă a unei serii de factori și condiții specifice țărilor în curs de dezvoltare, cum sînt :

— proporțiile analfabetismului și presiunea demografică care fac ca cea mai mare parte a resurselor destinate formării umane să fie orientate în direcția lichidării analfabetismului, implantării și dezvoltării învățămîntului primar obligatoriu ;

— structura economiilor naționale, în general agrare și unilateral dezvoltate ;

— insuficienta cunoaștere a cererii economice de cadre ;

— ineficiența unor sisteme, metode și structuri de formare a cadrelor, „importate“ din țările dezvoltate. În fapt, crearea unor sisteme de formare neadecvate specificului, nevoilor și chiar tradițiilor naționale a agravat în multe țări problema formării și utilizării resurselor umane. S-au „importat“ nu numai elementele pozitive, mai mult sau mai puțin comune oricărui sistem de pregătire, ci și elemente de criză ;

— caracteristicile resurselor de muncă înseși (structura pe sexe, vîrste, medii etc.) ;

— insuficiența mijloacelor materiale, financiare și umane în raport cu obiectivele și necesitățile formării cadrelor ;

— condițiile, adesea precare, de folosire a cadrelor în interiorul țării ;

— obiceiuri și tradiții religioase.

Formarea și utilizarea cadrelor, la fel ca și valorificarea resurselor naturale sau elaborarea strategiei generale de dezvoltare, este o problemă proprie a fiecărei țări sau națiuni, deciziile în acest domeniu decurgînd din exercitarea suveranității și independenței naționale. **Elaborarea unei politici și a unor programe naționale de educație, formare profesională și utilizare a forței de muncă — organic integrate în politica generală, în strategia națională de ansamblu a dezvoltării — este nu numai un imperativ al accelerării creșterii în țările în curs de dezvoltare, al valorificării depline și complexe a principalei avuții a fiecărei națiuni : resursele umane, ci și un imperativ și o condiție a edificării unei noi ordini economice internaționale.**

După părerea noastră, orice politică națională de formare și utilizare a resurselor umane trebuie să vizeze realizarea simultană a cîtorva obiective, dintre care amintim :

— crearea unor sisteme de educație și formare a cadrelor — rețea, verigi, metode și tehnici de predare, structuri, distribuire în spațiu, conținut etc. — în funcție de cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării fiecărei țări, sisteme care, în același timp, să valorifice în mod eficient experiența din țările dezvoltate ;

— punerea în valoare a tuturor resurselor financiare și materiale naționale necesare formării și creării condițiilor de utilizare a cadrelor ;

— promovarea principiului formării permanente și elasticizarea sistemelor de formare a cadrelor ;

— acțiuni susținute în vederea asigurării nu numai a egalității de acces, ci și a egalității de șanse ;

— subordonarea acțiunilor de cooperare internațională, de ajutor bi și multilateral, obiectivelor rezultate din programul național de educație și formare a cadrelor.

Procesul de formare și utilizare a resurselor umane este, după cum se știe, un proces costisitor. Pe de altă parte, resursele materiale și financiare ale țărilor în curs de dezvoltare sînt limitate, făcînd uneori deosebit de dificilă stabilirea priorităților în programele de dezvoltare. De aici necesitatea sprijinirii materiale și financiare de către țările dezvoltate sau organizațiile internaționale — în forme dintre cele mai diverse — a programelor de formare a cadrelor naționale în țările în curs de dezvoltare.

În declarația asupra poziției României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale se arată că, pe lîngă asistența bilaterală acordată țărilor în curs de dezvoltare sub formă de burse și în alte forme adecvate, este posibil și util să se constituie un Fond special pentru burse, administrat de UNESCO, creîndu-se țărilor beneficiare posibilitatea de a alege, potrivit propriilor lor interese, domeniul sau sectorul de activitate, precum și țara în care să folosească bursele acordate.

Cooperarea internațională, fiind un complement al mijloacelor naționale de acțiune, se dovedește eficientă economic și social numai atunci și numai în măsura în care este subordonată obiectivelor din programele naționale de formare a cadrelor, numai în măsura în care se integrează în programele naționale, ține seama de structurile și prioritățile stabilite prin acestea. Pînă la urmă se dovedește eficient acel ajutor și acea formă de cooperare care „...creează condițiile propriei sale suprimări, dezvoltă la beneficiar potențialul care-i permite în cele din urmă să se lipsească de el“ 2).

Edificarea unei noi ordini economice și politice în lume — problemă stringentă a contemporaneității — reclamă ca o condiție esențială depășirea dificultăților din domeniul cooperării internaționale pentru formarea cadrelor, sporirea cuantumului ajutorului financiar și material pe care țările dezvoltate îl acordă celor în curs de dezvoltare, diversificarea și promovarea cu curaj a unor forme noi de cooperare între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și la nivel regional între țările în curs de dezvoltare, pe scurt, reclamă integrarea organică a cooperării internaționale în politica națională de formare și utilizare a cadrelor, în strategia de dezvoltare a fiecărei țări.

Steliana PERȚ

---

2) Edgar Faure și colectiv : „Învață să fii“, un raport UNESCO, Editura didactică și pedagogică, 1974, p. 33.

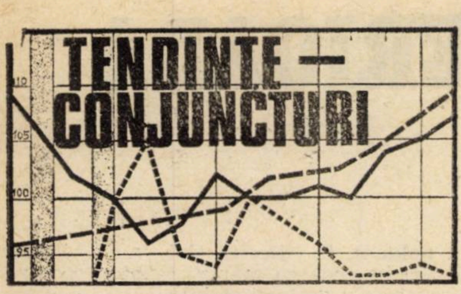

TENDINTE — CONJUNCTURI

Țările OCDE: perspective revizuite

ÎNVIORAREA activității economice va fi anul viitor mai lentă decît se aștepta, în special în Europa occidentală, relevă un raport pregătit de OCDE în vederea reuniunii economice la nivel înalt care va avea loc la Paris luna viitoare. Experții care l-au întocmit consideră că, în condițiile menținerii actualelor politici economice, nu se întrevede o modificare de tendință semnificativă în Europa apuseană înainte de ultimul trimestru al anului viitor; singurele țări pentru care se prevede o înviorare relativ mai susținută sînt Japonia și S.U.A. Ca urmare a acestui fapt se așteaptă și o accentuare a diferențelor între ratele naționale ale dobînzilor în sensul unor rate mai înalte în S.U.A., ceea ce ar avea ca efect sporirea atractivității plasamentelor de capitaluri pe piața americană.

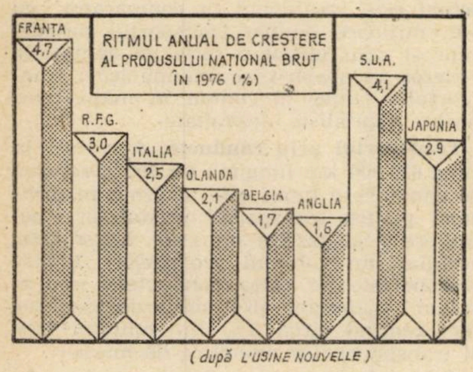

(după L'USINE NOUVELLE)

În Europa occidentală creșterea economică așteptată pentru anul viitor este de ordinul a 0—2%, față de o scădere probabilă de 2,5% în acest an, dar după cum relevă The New York Times *(20 octombrie), experții afirmă că chiar în varianta cea mai optimistă (de 2%) înviorarea activității economice nu va fi suficient de susținută pentru a împiedica creșterea șomajului.*

În cazul Pieței Comune, Comisia acesteia a dat publicității cifre (Le Monde, 17 octombrie) *potrivit cărora anul viitor produsul intern brut al „celor nouă" va fi cu 3—3,5% mai ridicat decît în 1975. În schimb, produsul lor intern brut din acest an de criză este estimat a fi cu 2,4% mai redus decît în 1974, an în care crescuse cu 2%. Pe plan social, această evoluție se va traduce printr-o creștere a ponderii — deja ridicate — a șomerilor în totalul forței de muncă a CEE de la 2,5% în 1974 și 4,1% în 1975 la 4,6% anul viitor. În cifre absolute, ultima cifră corespunde unei creșteri cu 500 000 a numărului șomerilor. În cîteva țări ponderea șomerilor ar urma să depășească media CEE: Irlanda 10,1%, Belgia 5,6%, Olanda 5,2%, Anglia 5,3%. Inflația se va menține în continuare în CEE la un nivel ridicat (12.4% în acest an, față de 12, 5% în 1974).*

Pentru Japonia creșterea economică este estimată de experții OCDE la 4—5% pentru anul viitor iar de unii experți chiar la mai puțin (vezi graficul), față de o creștere nulă în acest an și o scădere de 2% anul trecut.

Pentru S.U.A. se așteaptă o creștere economică de 5—6% anul viitor după scăderile de 3% în acest an și de 2% în 1974. Practic P.N.B. american ar urma să ajungă anul viitor la nivelul la care se situa la sfîrșitul anului 1973.

Nou acord privind prețurile la cacao

PRINCIPALELE țări producătoare și consumatoare de cacao din lume, cu excepția S.U.A. (principalul consumator) și a Coastei de Fildeș, reunite la Geneva timp de aproape o lună, s-au înțeles asupra unui nou acord menit să reglementeze vînzările țărilor producătoare și să stabilizeze și să garanteze încasările acestora. Noile niveluri minime și maxime ale prețurilor la cacao corespund unei creșteri de peste 70% față de cele anterioare, care erau de 32 și respectiv 38,5 cenți per livră. În lumina experienței trecute (vezi graficul), experții se așteaptă însă ca prețurile de pe piață să depășească și în viitor nivelul maxim fixat în acord, astfel încît prevederile acestuia (care includ între altele și un sistem de contingentare exporturilor și crearea unui stoc regulator de 250 000 tone) au șanse reduse de a fi aplicate. Potrivit datelor preliminare, în 1974/75 recolta mondială a fost de 1491 mii tone, iar cei mai mari producători mondiali de cacao boabe au fost (în mii tone) Ghana (386), Coasta de Fildeș (234), Nigeria (208) și Camerun (112). Dintr-o producție mondială de 1469 mii tone, Africa a asigurat anul trecut 1035 mii tone, iar America Latină 388 mii tone. Cel mai important producător latino-american de cacao boabe este Brazilia (262 mii tone în 1974/75), urmat la mare distanță de Ecuador (60 mii tone).

Evoluția prețului la cacao

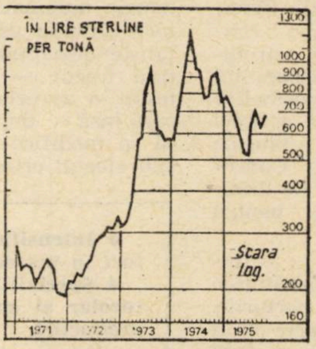

(după „THE ECONOMIST")

Pentru sezonul 1975/76 se prevede că recolta de cacao boabe în principala țară producătoare — Ghana — se va ridica la 406 mii t., perspective bune existînd și în Coasta de Fildeș, Nigeria și alte țări.

Experții apreciază că producția mondială de cacao boabe prelucrată în sezonul 1974/75, de 1393 mii t, depășește consumul cu 83 mii t.

De la intrarea în vigoare a actualului acord internațional pentru cacao, încheiat sub auspiciile UNCTAD în iunie 1973, numărul membrilor săi a sporit de la 40 de țări și Piața Comună la 48 de țări și Piața Comună.

Noul acord ar urma să intre în vigoare la 1 octombrie 1976. pentru o perioadă de trei ani, o clauză permițînd extinderea lui pentru încă doi ani.

Înviorare în economia S.U.A

CIFRE oficiale date publicității la Washington și urmărite cu interes dată fiind ponderea mare a S.U.A. în economia capitalistă arată că în trimestrul III a.c. produsul național brut (P.N.B.) al S.U.A. a crescut în termeni reali și pe bază anuală, cu 11,2%. Această creștere — cea mai înaltă înregistrată într-un trimestru din 1955 încoace — survine după o creștere de numai 1,9% în trimestrul II a.c. și o scădere de 11,4% în primele trei luni ale anului, care a reprezentat cea mai mare scădere din perioada postbelică.

În urma evoluției amintite, P.N.B. american a ajuns (în termeni reali) la 804,6 miliarde de dolari, nivel aproximativ egal cu cel din trimestrul IV al anului trecut, dar încă sub nivelul din 1973 și restul anului trecut.

În prețuri curente, creșterea P.N.B. a fost de 16,7% (pe bază anuală), reflectînd faptul că ritmul înalt al inflației s-a menținut relativ constant.

Experți guvernamentali citați de ziarul Washington Post *(20 octombrie) consideră că principalul factor al înviorării activității economice, care a contribuit cu peste jumătatea din creșterea citată a P.N.B., a fost o puternică încetinire a ritmului vînzărilor din stocuri. În același timp se relevă că investițiile în mașini, utilaje și instalații — factor esențial pentru a asigura înviorării un caracter susținut — au sporit cu 8% în trimestrul III. Aceiași experți consideră că înviorarea activității economice va continua, dar într-un ritm mai moderat.*

Mexic: măsuri selective în comerțul exterior

ÎN VEDEREA reducerii deficitului crescînd al balanței comerțului exterior, guvernul mexican a pus în aplicare un program de măsuri fiscale, prevăzînd sporirea taxelor la marea majoritate a produselor importate, concomitent cu reducerea taxelor de export și folosirea unor mijloace de încurajare a exporturilor de produse ale industriei prelucrătoare. Printre articolele de import, considerate „de primă necesitate", ale căror taxe de import au rămas neschimbate, se numără mașinile agricole, pesticidele, furajele, cerealele, semințele oleaginoase, fierul, oțelul și produsele chimice. Totodată, se acordă reduceri de taxe fiscale, mergînd pînă la 75%, în cazul importului de mașini destinate fabricării de produse industriale pentru export.

TRANSPORTURILE ÎN PERIOADA POSTBELICĂ (II)

Paralel cu creşterea capacităţii de transport a flotei s-a mărit distanţa medie de transport şi s-a înrăutăţit într-o oarecare măsură eficienţa în exploatare a navelor comerciale. Aceste efecte s-au făcut simţite îndeosebi în urma închiderii Canalului Suez în 1967 şi a deteriorării conjuncturii de pe piaţa mondială a petrolului în ultimii ani. Creşterea consumului mondial de petrol în perioada postbelică a determinat o expansiune rapidă a flotei petroliere, care a beneficiat de tancuri petroliere din ce în ce mai mari. Concomitent, s-a manifestat o tendinţă de diminuare relativă a flotei de nave pentru transportul mărfurilor generale.

Un element de infrastructură cu o importanţă tot mai mare pentru dezvoltarea transporturilor îl constituie porturile. Deşi acestea s-au dezvoltat foarte mult odată cu intensificarea traficului maritim internaţional, în prezent se constată o rămînere în urmă a nivelului lor de amenajare în raport cu evoluţia tehnicilor de transport. Această rămînere în urmă s-a manifestat îndeosebi prin fenomene de aglomerare a mărfurilor în majoritatea porturilor lumii, prin neconcordanţa crescîndă dintre adîncimea multor porturi şi pescajul navelor de mare tonaj.

În scopul descongestionării şi modernizării porturilor maritime sporesc masiv investiţiile în lucrări de amenajare. Pe de altă parte, din necesităţi de minimizare a cheltuielilor de transport pe rute interne, tot mai multe obiective industriale sînt amplasate în apropierea porturilor maritime.

Transportul feroviar. Lungimea reţelei de căi ferate a rămas practic neschimbată la nivel mondial, în ultimele trei decenii, ea măsurînd circa 1,3 milioane km. În cadrul acestei stabilităţi generale, diferitele reţele naţionale de căi ferate au evoluat contradictoriu, tendinţele de scădere înregistrate în cazul S.U.A. şi ţărilor vest-europene fiind echilibrate de extinderea căilor ferate în ţările socialiste şi o serie de ţări din Africa şi America Latină.

Ponderea acestui mod de transport în cadrul traficului mondial de mărfuri a scăzut însă continuu — de la circa 31% în 1950 la 16% în 1972. O evoluţie similară a avut-o şi transportul feroviar de călători. Cu toată această tendinţă de scădere, calea ferată a rămas şi în prezent principalul mod de transport pentru traficul din interiorul continentelor, prin intermediul ei efectuîndu-se aproape jumătate din schimburile de mărfuri şi pasageri ale fiecărei zone.

Evoluţia traficului feroviar de mărfuri este însă foarte diferită de la o zonă la alta a globului. Astfel în perioada 1952—1972, faţă de o creştere de 2,3 ori a acestui trafic pe ansamblul lumii (de la 2 258 la 5 238 miliarde tone-km), s-au înregistrat următoarele sporuri : Asia — de 3,4 ori ; Africa — de 2,5 ori ; Europa — de 2,1 ori şi de 1,5 ori pentru fiecare din cele două Americi. La sfîrşitul intervalului aproape 90% din traficul feroviar mondial de mărfuri se efectua pe căile ferate din Europa şi America de Nord şi Centrală. Din volumul total al mărfurilor transportate pe calea ferată, cea mai mare parte (peste 64%) revine ţărilor socialiste, căile ferate jucînd principalul rol în sistemele naţionale de transport ale acestor ţări. Situaţia este diferită în ţările capitaliste dezvoltate unde — încă din deceniul trecut — traficul feroviar a manifestat o apreciabilă tendinţă de scădere, care însă — după unele opinii — ar putea să se modifice în perspectiva apropiată sub efectul crizei energetice.

- **Intensificarea traficului de mărfuri în perioada postbelică.**
- **Specializarea transporturilor — corolar al specializării în domeniul producţiei.**
- **Evoluţii diferenţiate pe moduri de transport şi pe zone geografice.**
- **Către sisteme unitare de transport la nivel naţional.**
- **Impulsul tehnicilor moderne.**

Dezvoltarea căilor ferate s-a concentrat în ultimii ani în anumite sectoare de transport, deşi au continuat să fie construite şi linii de folosinţă generală. Astfel, de pildă, pentru facilitarea accesului la o serie de resurse minerale s-au construit cîteva linii noi de cale ferată, cum ar fi cea care leagă Tanzania cu Zambia şi cele din Canada care vor asigura noi legături cu zăcămintele minerale din zona nordică a ţării.

Transportul rutier. Acest mod de transport şi-a menţinut aproape neschimbată ponderea în cadrul transportului mondial de mărfuri, cu excepţia ultimilor ani, cînd s-a constatat o tendinţă de uşoară scădere pînă la 5,6% în 1972 (7,5% în 1950).

Reţeaua de drumuri şi şosele a lumii s-a dezvoltat continuu în ultimul sfert de veac, astfel încît ea măsura peste 19,4 milioane km la sfîrşitul anului 1972. Cea mai mare parte din aceste drumuri — circa 80% — erau amplasate în America de Nord, Europa şi Asia. Această puternică aglomerare la nivelul celor trei continente se explică prin ponderea foarte ridicată a ţărilor capitaliste dezvoltate (62,3%), unde utilizarea autovehiculelor a luat un avînt considerabil după cel de-al doilea război mondial. În 1972 ţările capitaliste dezvoltate concentrau peste 90% din parcul mondial de autoturisme şi peste 75% din cel de vehicule comerciale.

Volumul mărfurilor transportate pe cale rutieră atinsese în 1972 cifra de 1 820 miliarde tone-km, situînd acest tip de transport pe locul al treilea pe plan mondial, după transportul maritim şi cel feroviar.

Perioada ultimilor ani a adus, însă, în faţa societăţii dilema dintre necesitatea obiectivă a extinderii în continuare a traficului de mărfuri şi călători şi imperativul prevenirii consecinţelor poluante pentru mediul înconjurător. Astfel, concomitent cu renaşterea interesului pentru căile ferate, ca mod de transport mai puţin poluant, în diferite ţări s-au iniţiat măsuri în vederea măririi taxelor pentru autovehicule grele şi stabilirii unui control asupra numărului de vehicule comerciale admise în circulaţie. În cadrul Pieţei Comune vest-europene, de exemplu, se află în curs de elaborare sisteme statistice capabile să prevină dotările exagerate ale parcurilor naţionale de autovehicule, precum şi un regim strict de acordare a autorizaţiilor de transport între statele membre.

Criza de energie a înrăutăţit şi mai mult situaţia competitivităţii vehiculelor comerciale faţă de alte mijloace de transport, ca urmare a formulării unor măsuri de limitare a consumului de combustibil în majoritatea ţărilor lumii.

Transportul rutier de pasageri a fost şi el afectat într-o anumită măsură de grija pentru mediul înconjurător şi raţionalizarea consumului de combustibil. A devenit evident, între altele, că autoturismul actual este insuficient în comparaţie cu alte mijloace pentru transportul pasagerilor şi s-au iniţiat o serie de acţiuni în vederea încurajării şi îmbunătăţirii transportului rutier în comun în majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate.

Transportul prin conducte. Apreciată la circa 630 000 km lungime (în 1972), reţeaua de conducte a lumii este utilizată în principal pentru transportul produselor petroliere şi al gazelor naturale. La sfîrşitul aceluiaşi an volumul produselor lichide transportate pe calea conductelor era evaluat la aproape 1630 miliarde tone-km, reprezentînd circa 5% din volumul fizic al transporturilor mondiale de mărfuri.

Estimările cu privire la participarea diferitelor grupe de ţări la transportul mondial prin conducte arată că ţările capitaliste dezvoltate se situează pe primul loc la acest tip de transport, cu o pondere de aproape 60% la produse petroliere şi peste 70% la gaze naturale. Ele sînt urmate de ţările socialiste cu ponderi de circa 15% şi, respectiv, 25%, restul transporturilor pe calea conductelor fiind derulat în cadrul ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare.

Recentele succese obţinute de companiile petroliere în exploatarea rezervelor submarine de petrol şi gaze naturale, existente în diferite zone ale platformei continentale au condus la construirea unor noi conducte cu diametre mari, capabile să asigure transportul combustibilului extras spre uscat. Activitatea cea mai intensă s-a desfăşurat în ultima perioadă în Marea Nordului, unde conductele au fost instalate la adîncimi mai mari în raport cu conductele submarine construite anterior în lume.

În perspectiva apropiată o serie de noi conducte petroliere vor conecta golful Suez cu Marea Mediterană, zăcămintele de combustibili fosili din Alaska cu centrele de consum sau de prelucrare din S.U.A. şi Canada ; se va extinde, totodată, sistemul de conducte care leagă U.R.S.S. cu ţările socialiste europene şi care va furniza petrol şi gaze în ţările capitaliste din vestul Europei ; o conductă submarină care va traversa Marea Mediterană va transporta gaze naturale din Algeria în Italia ş.a.m.d.

Transportul fluvial și pe lacuri. Lungimea totală a căilor navigabile continentale existente astăzi în lume depășește 500 000 km. Se apreciază că peste jumătate din totalul acestor căi navigabile se află pe teritoriul țărilor socialiste.

Participarea transporturilor pe căi fluviale, canale și lacuri este mai modestă în raport cu celelalte moduri de transport, prezentate anterior ; în 1972 ele asigurau numai 2% din traficul mondial de mărfuri și sub 1% din cel de călători. Din volumul total al mărfurilor transportate în același an pe asemenea rute, apreciat la aproximativ 650 miliarde tone-km, circa 2/3 reveneau țărilor capitaliste dezvoltate, restul fiind transportat pe căile navigabile ale țărilor socialiste (aproape 30%) și ale țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare (sub 5%).

În ultimii ani atenția acordată acestui mod de transport a sporit, datorită avantajelor lui în raport cu celelalte moduri (cost mai redus, consum de combustibil mai mic și poluare a mediului înconjurător mai redusă).

În prezent se acționează în direcția creării unor rețele de căi navigabile în interiorul diferitelor continente, care să ofere posibilitatea folosirii tehnicilor de transport maritime, urmărindu-se de fapt o prelungire a transporturilor maritime pe căile navigabile interioare. Rețelele de căi navigabile se vor realiza prin intermediul unor canale de legătură între principalele căi navigabile existente. Un exemplu în acest sens îl constituie proiectul în curs de realizare al sistemului de navigație Rin-Dunăre, care în momentul finalizării va lega Marea Nordului cu Marea Mediterană, și Marea Neagră.

Transportul aerian. Dacă transportul maritim este factorul motor al transporturilor internaționale de mărfuri, se poate spune fără exagerare că transportul aerian tinde să domine traficul internațional de călători.

Dinamica impetuoasă a transporturilor aeriene pe plan mondial este relevată atît de creșterea traficului de călători — de la 15 miliarde pasageri-km în 1953 la 581 miliarde pasageri-km în 1972 (de circa 39 de ori), cît și a traficului de mărfuri de la 370 000 tone-km la 16,7 milioane tone-km. (de peste 45 de ori). Statisticile Organizației Internaționale de Aviație Civilă pentru anul 1972 arătau că S.U.A. dețineau locul întîi în lume atît la traficul aerian regulat de mărfuri cît și la cel de călători, cu o cotă medie de circa 45% din totalul mondial.

Traficul aerian efectuat în afara curselor de linie (așa-numitele curse charter) reprezintă circa 1/3 din traficul mondial aerian de pasageri. Peste 1/4 din acest trafic revine țărilor europene, în care a apărut de mai mulți ani o adevărată industrie a zborurilor charter.

Procesul inflaționist din economiile țărilor capitaliste dezvoltate a cauzat deficite serioase companiilor aeriene localizate în aceste țări, ele pierzînd — în favoarea altor mijloace de transport — o parte din clientela lor tradițională. Cel mai puternic afectate au fost companiile aeriene din S.U.A., dar și situația financiară a companiilor aeriene din Europa occidentală a fost zdruncinată. La aceste dificultăți s-au mai adăugat și efectele nefavorabile ale crizei de combustibili lichizi, declanșată la sfîrșitul anului 1973. Pentru eliminarea lor companiile aeriene din S.U.A., Canada și Europa occidentală întreprind acțiuni tot mai energice pe linia concertării politicilor lor economice și tarifare.

Perspectivele dezvoltării transporturilor

ADÎNCIREA diviziunii internaționale a muncii, fenomen al epocii contemporane, va determina în viitor o creștere a rolului specializării și cooperării economice într-o lume din ce în ce mai complexă. În astfel de condiții va avea loc o intensificare a comerțului internațional, care se va putea realiza numai în condițiile unei dezvoltări corespunzătoare a transporturilor.

În cadrul acestei creșteri de ansamblu a transporturilor mondiale de mărfuri și de călători, structura lor se va modifica mai mult decît în trecut — în funcție de direcțiile de dezvoltare și criteriile de eficiență economică considerate și acceptate atit pe plan național, cît și pe plan regional sau planetar.

Accentul crescînd pus pe eficiența economică în ultimii ani a determinat o amplă acțiune de apropiere a unităților productive de locurile de extracție a materiilor prime, atît în cadrul național cît și la scară mondială. Afirmarea pe calea industrializării a țărilor producătoare de materii prime în scopul valorificării superioare a acestora va determina în continuare o diminuare a creșterii comerțului internațional cu materii prime și o accelerare a comerțului cu produse manufacturate.

Ca urmare a acestor mutații este posibil ca, în perspectiva anilor următori, să apară o tendință de restrîngere a volumului fizic al transporturilor și de reducere a distanțelor medii de transport, însoțită de o creștere a valorii mărfurilor care vor face obiectul transporturilor.

Procesul de specializare din cadrul transporturilor se va adînci tot mai mult în funcție de structura tot mai complexă a grupei de produse manufacturate, care își va spori participarea în traficul de mărfuri. Diversele **moduri de transport** se vor dezvolta diferențiat în funcție de modalitățile în care vor aplica progresul tehnic pentru realizarea unui raport optim între specializare și efecte ecologice, în condițiile accentuării gradului lor de interdependență.

Astfel, sub presiunea condițiilor impuse de eficiența economică și protejarea mediului înconjurător este probabil să asistăm la o creștere a rolului transporturilor feroviare și fluviale, pe baza reconsiderării lor în ultimii ani. O amplificare deosebită se va înregistra în viitor și în cazul transportului pe calea conductelor.

După cum s-a menționat anterior țările lumii vor tinde din ce în ce mai mult să încadreze diferitele moduri de transport în sisteme unitare (integrate) la nivel național. Concomitent, pe plan internațional se va manifesta tot mai puternic o tendință de îmbinare modală a diferitelor sisteme naționale de transport.

În cadrul principalelor moduri de transport, infrastructura și materialul rulant vor continua să se dezvolte și în viitor, dar se poate aprecia că această dezvoltare va fi mai mult de natură intensivă, în sensul măririi considerabile a productivității. Sporul de productivitate se va obține printr-o cuplare a perfecționării continue a parametrilor tehnici ai rețelelor de transport și în special ai mijloacelor de transport, cu optimizarea parametrilor economico-organizatorici ai activității de transport.

Mijloacele de transport se vor specializa, după toate probabilitățile, din ce în ce mai mult în funcție de specificul unor noi grupe de mărfuri, sub impulsul diversificării producției materiale în următorii ani. Procesul de specializare va cuprinde toate mijloacele de transport, pe măsură ce o serie de tehnici moderne de transport ca paletizarea, containerizarea, transporturile multimodale etc își vor extinde aria de aplicabilitate.

Este de prevăzut că dintre noile **tehnici de transport** o dezvoltare deosebită vor cunoaște transporturile combinate ; succesul transporturilor specializate și combinate va fi condiționat tot mai mult de standardizarea operațiunilor de depozitare și transbordare a mărfurilor. Evoluția către o astfel de standardizare înseamnă, de fapt, elaborarea unui sistem de „unități de încărcare“ (palete, containere etc), care să poată pregăti mărfurile de așa natură încît să poată fi transbordate cu ușurință dintr-un mijloc de transport în altul diferit ca tip. Containerul intermodal, care este capabil să transporte o mare diversitate de mărfuri și se adaptează la aproape toate mijloacele de transport, are perspective să fie utilizat pe scară tot mai largă în traficul mondial de mărfuri. Recent, tehnica containerizării a înregistrat un nou progres prin apariția navelor port-barje transoceanice, care pot fi descărcate în afara instalațiilor portuare și apoi pot fi dirijate în interiorul continentului cu ajutorul unor nave fluviale.

Aplicarea noilor tehnici de transport va constitui doar un prim pas pe linia automatizării și conducerii cibernetice a activității de transport. Progresul acestui sector va fi din ce în ce mai mult o funcție a calculatorului electronic, care va fi angajat în mod practic în rezolvarea operațiunilor de transport, formalităților comerciale și procedurilor vamale.

Constantin FÂCIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Consumul de fibre textile

O PROGNOZĂ elaborată nu demult de specialiști din R.F.G. asupra evoluției consumului mondial de fibre textile arată că și în viitor rolul principal va reveni unui număr de patru fibre : bumbac, lînă, fibre celulozice și sintetice (care în 1973 au reprezentat 80% din întregul consum). Se apreciază că, pe un locuitor, acest consum va crește de la 5 kg/an în 1960 și 5,8 kg în 1970 la 6,9 kg în 1980 și la minimum 8 kg în anul 2 000. Corespunzător, consumul global al principalelor patru fibre textile menționate va spori după cum urmează :

(milioane tone)

Fibra textilă	1980	1990	2000
Bumbac	14,1	17,1	20,8
Lînă (spălată)	1,6	2,1	2,6
Fibre celulozice	3,6	3,6	3,6
Fibre sintetice	11,5	17,9	25,0
Total:	30,8	40,7	52,0

Raportat pe locuitor, consumul de bumbac și lînă se va menține constant pînă în anul 2 000, cel de fibre celulozice se va reduce sensibil, iar de fibre sintetice va crește simțitor, evoluția avînd în perspectivă un caracter puternic diferențiat pe zone geografice și țări.

Siderurgia latino-americană

CONFORM prognozei Institutului latino-american pentru siderurgie (I.L.A.F.A.), țările Americii Latine, care în prezent realizează 6% din producția mondială și 34% din exporturile mondiale de minereu de fier, vor produce în anul 1980 un volum de 230 milioane tone de minereu de fier (comparativ cu 132 milioane tone în 1974) și vor efectua un export de 160 milioane tone (105 milioane tone în 1974). Proiectele de expansiune a industriei siderurgice aprobat pînă în prezent de guvernele țărilor latino-americane vor asigura realizarea în 1980 a unei producții de 55 milioane tone de oțel, ceea ce reprezintă o triplare față de nivelul producției de 17,5 milioane tone de oțel înregistrat de acest grup de țări în anul 1974.

ORWO

Bandă magnetică ORWO pentru calculatoare

...elaborată special pentru instalaţia dv. de prelucrare automată a datelor

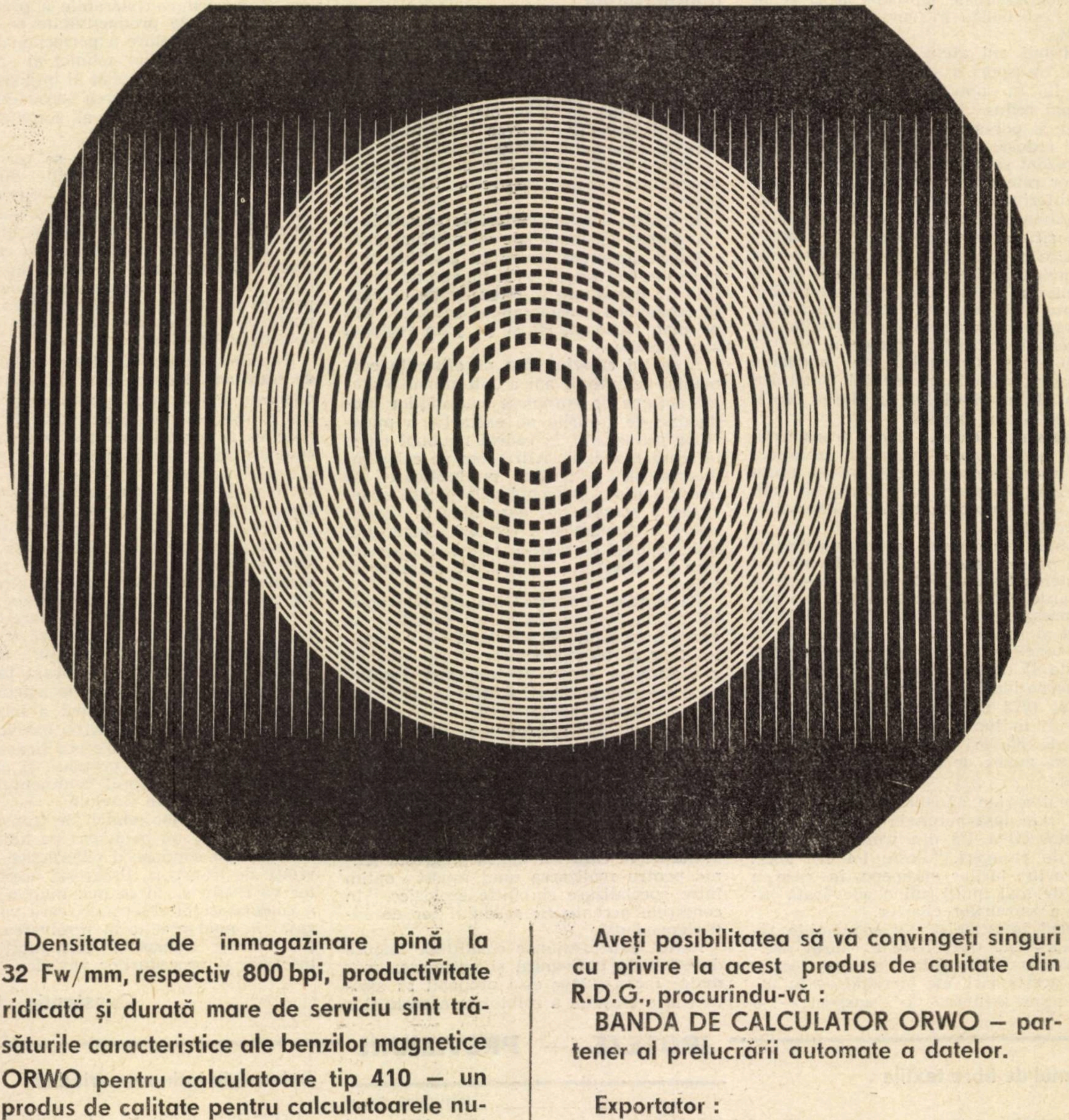

Densitatea de înmagazinare pînă la 32 Fw/mm, respectiv 800 bpi, productivitate ridicată și durată mare de serviciu sînt trăsăturile caracteristice ale benzilor magnetice ORWO pentru calculatoare tip 410 — un produs de calitate pentru calculatoarele numerice.

VEB MAGNETBANDFABRIK DESSAU
Kombinatsbetrieb des
VEB Filmfabrik Wolfen

Aveţi posibilitatea să vă convingeţi singuri cu privire la acest produs de calitate din R.D.G., procurîndu-vă :
BANDA DE CALCULATOR ORWO — partener al prelucrării automate a datelor.

Exportator :
Kamera Film Export-Import
Întreprindere de Stat pentru Comerţul Exterior din R.D.G.
1055 Berlin/DDR

Storkower Strasse 120

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Cursul central	Curs la 28.12.73	20.10.75	24.10.75	Abaterea 1) în % a cursurilor valutelor în ziua de 24.10.75 față de :		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12.73 - 24.10.75
					Cursul central	Nivelul din 28.12.73	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5750	2,5580	+ 4,34	+ 5,51	- 5,22
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6530	2,6310	+ 28,68	+ 23,53	- 19,05
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3850	4,3630	+ 5,53	+ 7,78	- 7,22
Yenul japonez	308,0	280,2	302,40	301,50	+ 2,16	- 7,06	+ 7,60
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6460	2,6280	+ 5,83	+ 7,53	- 7,01
Francul belgian	40,334	41,10	38,85	38,60	+ 4,49	+ 6,48	- 6,08
Lira italiană	523,50	607.00	676,60	674,30	- 22,36	- 9,98	+ 11,09
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,0535	2,0690	- 28,54	- 11,01	+ 12,37
Prețul aurului la Londra 3)		103,87	143,75	143,50			

1) + Revalorizare (apreciere de fapt) ; - Devalorizare (depreciere de fapt) 2) Dolari SUA pentru o liră sterlină
3) Prețul aurului în dolari SUA/uncie , primul fixing .

SĂPTĂMÎNA 20—24 octombrie 1975 a fost caracterizată printr-o scădere a cursului **dolarului S.U.A.** față de celelalte devize occidentale.

Rezolvarea temporară, in mod favorabil, a situației financiare a orașului New York, publicarea la Washington în ziua de 20 octombrie a.c. a produsului național brut pe trimestrul III a.c. (vezi rubrica Tendințe — conjuncturi), intervențiile băncilor centrale europene pe piețele monetare pentru susținerea cursului dolarului S.U.A., ar fi trebuit în mod normal să influențeze favorabil evoluția cursului dolarului S.U.A. față de celelalte devize occidentale.

Dar cifrele majorate ale balanței comerciale a R.F. Germania pe luna septembrie în raport cu luna august a.c., estimările efectuate de cinci institute de cercetări din R.F. Germania pentru economia vest-germană a anului 1976, reducerea dobînzii preferențiale („prime rate"), de către două mari bănci americane, Bank of America International, New York și First National City Bank, New York, la $7^3/_4$% de la 8%, neclarificarea totală a situației financiare a orașului și statului New York, precum și continuarea scăderii dobînzilor la depozitele în dolari, au condus la scăderea dolarului S.U.A. față de celelalte devize occidentale, de la 2,5750 mărci vest-germane și 2,6530 franci elvețieni pentru un dolar S.U.A. la începutul perioadei, la 2,5580 mărci vest-germane, respectiv 2,6310 franci elvețieni pentru un dolar S.U.A., la sfîrșitul perioadei.

Cursul **lirei sterline** a atins în perioada analizată nivelul de 2,0790 dolari S.U.A. pentru o liră sterlină, cel mai ridicat nivel înregistrat în ultimele 7 săptămîni, la aceasta contribuind pe lîngă factorii care au influențat în mod nefavorabil evoluția cursului dolarului S.U.A. și știrea potrivit căreia Anglia va beneficia de un împrumut de circa 500 milioane de lire sterline de la Arabia Saudită.

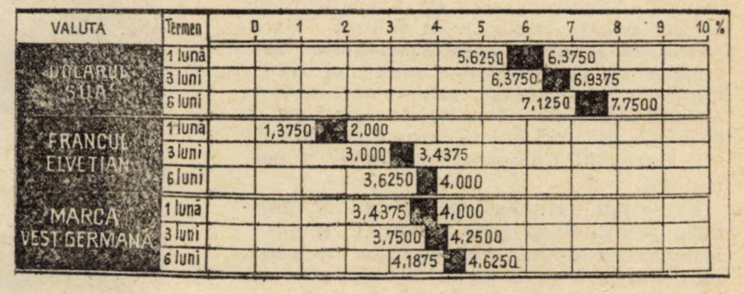

Dobînzile la **depozitele în eurodolari** au continuat să scadă cu circa 1/8% la o lună și 5/16% la 3 și 6 luni, la aceasta contribuind și politica de credite dusă de Sistemul federal de rezervă pentru asigurarea unui ritm de creștere susținut dar neinflaționist al economiei americane.

Dobînzile la **depozitele în euromarca vest-germană** și **eurofrancul elvețian** au manifestat o tendință de scădere la o lună cu circa 1/8%, la 3 și 6 luni menținîndu-se în general neschimbat față de săptămîna trecută.

Prețul aurului nu a înregistrat modificări prea mari față de săptămîna trecută, menținîndu-se în general la același nivel, de cca. 143 de dolari uncia.

Taxele scontului nu au suferit nici o modificare față de cele comunicate în numărul anterior.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Construcțiile navale în țările nesocialiste

DATELE PUBLICATE de „Lloyd's Register of Shipping" asupra evoluției construcțiilor navale din țările capitaliste dezvoltate și țările nesocialiste în curs de dezvoltare evidențiază că la sfîrșitul semestrului I a.c. se aflau pe șantiere 2132 nave, cu un tonaj total de peste 32,6 mil. t.r.b., față de 2154 nave, cu peste 29 mil. t.r.b., la sfîrșitul sem. I 1974. Ușoara reducere, în decurs de un an, a numărului navelor aflate pe șantier, a avut loc în condițiile sporirii tonajului mediu (de la 13,5 mii la 15,3 mii t.r.b.). Din tonajul global în construcție, petrolierele reprezentau circa 70%, mineralierele — peste 10%, navele pentru încărcături cu caracter general — peste 6%, metanierele — aproape 6% ș.a.m.d.

În perioada menționată progrese sensibile au înregistrat șantierele navale din Japonia (care se menține ferm pe primul loc în lume), Italia (care a trecut pe locul doi, în lumea nesocialistă, depășind Spania), Franța, Olanda, Brazilia, Portugalia etc., în timp ce pe șantierele navale din Spania, Suedia, Norvegia și Danemarca a avut loc o reducere a tonajului navelor în construcție.

În ceea ce privește portofoliul de comenzi, volumul acestora s-a redus considerabil, respectiv de la 4900 nave, însumînd 126,5 mil. t.r.b., la sfîrșitul sem. I 1974, la 4556 nave, cu 98,7 mil. t.r.b. la finele sem. I a.c. Micșorarea portofoliului comenzilor cu peste 28% într-un an a avut loc îndeosebi pe seama navelor de mare tonaj, în special a supertancurilor petroliere. După cum rezultă din tabelul alăturat, nu toate țările au fost afectate de această tendință ; dacă reducerea portofoliului comenzilor a fost pronunțată în Japonia (specializată mai ales în construcția navelor de mare tonaj), în Suedia, R.F.G., Spania sau Anglia, în schimb țări constructoare de nave ca Brazilia, S.U.A., Portugalia ș.a. și-au îmbunătățit portofoliul. Totuși, Japonia menține un portofoliu de comenzi de peste trei ori mai mare decît tonajul navelor aflate în construcție, în timp ce în Norvegia acest raport a scăzut la 2,2, în Italia la 1,4, iar în Olanda la 1,2 ori.

Cît privește „destinatarii" navelor aflate în construcție la sfîrșitul sem. I a.c., 163 de unități (însumînd 8,8 mil. t.r.b.) urmau să navigheze sub pavilion liberian, 160 de unități (cu 3,4 mil. t.r.b.) — sub pavilion norvegian, 166 (circa 3,2 mil. t.r.b.) — sub pavilion englez, 152 (2,6 mil. t.r.b.) — sub pavilion japonez, 78 (2,3 mil. t.r.b.) — sub pavilion italian, 149 (1,6 mil. t.r.b.) — sub pavilionul S.U.A., 215 (peste 1,2 mil. t.r.b.) — sub pavilion spaniol, 61 (1,2 mil. t.r.b.) — sub pavilion grec, 72 (1 mil. t.r.b.) — sub pavilionul Singapore-ului etc.

N. POPOV

(la 30.VI.)

Țara	Nave în construcție în 1975 (de toate tipurile)		Portofoliu de comenzi (mii t.r.b.)	
	unități	mii t.r.b.	1974	1975
Japonia	448	13541	59299	42538
Italia	91	2130	3819	3013
Spania	256	1994	7073	5307
Anglia	148	1976	6838	5391
Suedia	46	1975	10426	7180
Franța	66	1958	6138	5166
R.F.G.	104	1918	7870	6099
S.U.A.	160	1772	4778	5266
Olanda	131	1277	2245	1541
Norvegia	97	812	4813	1796
Brazilia	58	508	1661	3479
Finlanda	35	405	1323	1293
Danemarca	23	360	3274	2810
Portugalia	21	233	504	1040
Canada	34	230	551	801
Belgia	19	206	801	736

Sursa: B.I.K.I., nr. 109/1975.

Automobilul: relaxarea declinului

ÎN PRIMUL SEMESTRU al acestui an, principalele șase țări capitaliste producătoare de automobile au fabricat, în total, 9,3 milioane de automobile, față de 13 milioane în perioada corespunzătoare a anului 1973. Totuși — semnalează revista **L'Express** — ritmul scăderii producției s-a încetinit întrucîtva în raport cu 1974, iar în Japonia se manifestă chiar o inversare a tendinței (vezi harta de mai jos, cu repartiția geografică, dimensionată, a producției de automobile din acest an).

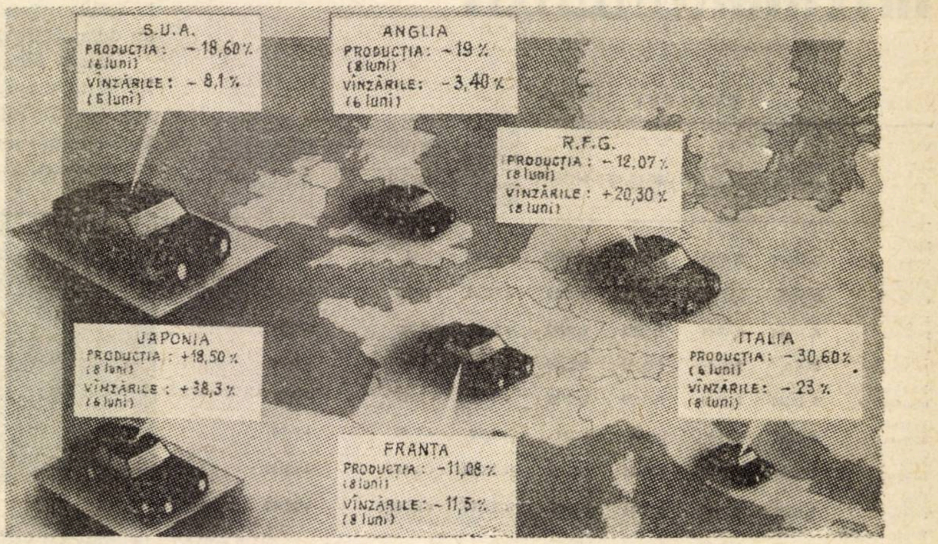

Irak: căile valorificării petrolului

BENEFICIIND de venituri de pe urma extracției și exportului de țiței evaluate la 6,8 miliarde dolari în 1974 și la circa 8 miliarde dolari în acest an, guvernul irakian promovează o politică de investiții menită să ridice gradul de valorificare a acestei bogății naturale în folosul țării. Astfel, se acordă o atenție susținută lucrărilor de prospectare a unor noi zăcăminte de țiței și gaze, pentru care a fost alocată suma de 1,5 miliarde dolari pe o perioadă de cinci ani și care se desfășoară sub controlul Companiei naționale a petrolului.

În scopul extinderii exportului de produse petroliere și gaze lichefiate, se proiectează extinderea capacităților de rafinare din țară de la 10 la 35 milioane de tone, în următorii cinci ani, precum și construirea unei uzine capabile să producă 3,8 mil. tone de gaze lichefiate pe an. Pe de altă parte, prin extinderea capacității de încărcare a instalațiilor portuare existente și construcția unui port nou, adînc, capacitatea finală de trafic ar urma să ajungă la circa 160 mil. tone pe an. Totodată, sînt în curs de realizare sau în proiect o serie de conducte petroliere, care vor permite livrarea unor cantități sporite de petrol și produse petroliere fie în porturi la Marea Mediterană, fie în alte porturi, în raport cu evoluția pieței. Pe aceeași linie se înscrie preocuparea pentru extinderea flotei irakiene de petroliere.

Realizarea acestui ansamblu de măsuri și proiecte ar permite, după opinia specialiștilor, ridicarea potențialului de export al Irakului la 215 mil. tone în 1977, consolidarea poziției sale printre principalii exportatori de petrol din lume.

U.R.S.S.: lărgirea și diversificarea legăturilor de colaborare

INTENSIFICAREA participării Uniunii Sovietice la procesele diviziunii internaționale a muncii, extinderea colaborării industriale, tehnico-științifice, comerciale și financiare directe între organizațiile corespunzătoare din U.R.S.S. și din străinătate a necesitat dezvoltarea unor variate forme de relații de afaceri — sublinia recent revista **Ekonomiceskaia gazete** (nr. 42/1975).

În ultimul deceniu, o expansiune susținută au cunoscut societățile mixte, înființate în diferite țări capitaliste dezvoltate și țări nesocialiste în curs de dezvoltare, cum sînt Anglia, Belgia, Canada, Etiopia, Finlanda, Franța, Iran, Italia, Nigeria, Norvegia, Olanda, S.U.A., Suedia ș.a. Cele peste 40 de firme comerciale, create pînă în prezent, cu participarea sovietică, sînt profilate pe desfacerea în străinătate a mărfurilor sovietice, asigurarea service-ului pentru mașinile și utilajele exportate din U.R.S.S., deservirea navelor maritime comerciale, desfășurarea activității bancare etc.

Pe de altă parte, la lărgirea colaborării economice și tehnico-științifice reciproc avantajoase contribuie și reprezentanțele societăților străine, deschise în Uniunea Sovietică (numai pe lîngă Ministerul Comerțului Exterior al U.R.S.S. funcționează în prezent peste 70 de asemenea reprezentanțe). Printre firmele care au deschis reprezentanțe se numără mari societăți ca: „Occidental Petroleum Corp". (S.U.A.), „Fiat" și „E.N.I." (Italia), „Mannesmann" și „Hoechst" (R.F.G.), „I.C.L." (Anglia), „Mitsubishi", „Mitsui" etc. (Japonia), „Renault" (Franța) ș.a.

De asemenea, pe lîngă Banca de Stat a U.R.S.S. au fost acreditate reprezentanțele unor mari bănci ca „Barclays" și „Westminster Bank" (Anglia), „Deutsche Bank" (R.F.G.), „Crédit Lyonnais" (Franța), „Bank of America" și „Chase Manhattan Bank" (S.U.A.) etc.

Japonia: 75 la sută autonomie alimentară

ÎN JAPONIA a fost adoptat un program care vizează sporirea producției interne de produse alimentare și crearea unor rezerve alimentare. Pînă în anul 1980 se proiectează extinderea suprafețelor cultivate cu grîu, soia-boabe și cereale furajere, urmînd să fie create rezerve de orez, soia-boabe și cereale furajere. Se consideră că prin aplicarea unor asemenea măsuri gradul de asigurare a necesităților alimentare ale țării din resurse interne va crește de la 71% în prezent la 75% în 1985.

Concurență și armament

S.U.A. sînt, de departe, cel mai mare exportator de armament dintre țările capitaliste dezvoltate (valoarea acestor exporturi fiind evaluată la 8,3 miliarde dolari) ; ele sînt urmate de Franța (cu 4 miliarde), Italia (240 milioane de dolari) și R.F.G. (100 milioane). Sub presiunea recesiunii economice și din dorința de a impulsiona exporturile, autoritățile din R.F.G. intenționează să liberalizeze vînzările de armament în străinătate.

Revista **L'Usine Nouvelle**, care publică știrea de mai sus, menționează că stimularea exporturilor vest-germane de armament va duce la accentuarea concurenței pe această piață, în primul rînd pentru producătorii francezi de echipament militar terestru și naval, în timp ce în domeniul echipamentului aeronautic cu caracter militar între societățile producătoare din cele două țări există o strînsă cooperare.

Piața Comună a... berei

DUPĂ CUM RELATEAZĂ revista „Eurofood", anul trecut producția de bere a celor nouă țări membre ale Pieței Comune a rămas aproape la același nivel (226,4 mil. hl) ca în 1973 (225,2 mil. hl), ca și consumul mediu pe locuitor dealtfel (86,4 litri în 1974, față de 86,3 litri în 1973). Cel mai de seamă producător și totodată consumator este R.F.G., urmată de Anglia, care este și principalul importator din cadrul Pieței Comune. Ca volum al exportului, însă, pe primele locuri se situează țările mici — Danemarca, Irlanda și Belgia-Luxemburg.

Cifra de afaceri a librarilor

RECENTUL tîrg internațional de carte de la Frankfurt pe Main a scos în evidență că în ciuda crizei economice, vînzările de cărți au continuat să progreseze destul de rapid pe unele piețe. „Vest-germanii cumpără mai multe cărți, sau poate mai mulți vest-germani cumpără cărți", scrie spre exemplu **The Economist** (18 octombrie) comentînd faptul că cifra de afaceri a librarilor din R.F.G. a crescut cu 12% în primul semestru al acestui an față de aceeași perioadă a anului trecut. De remarcat că această creștere s-a produs în condițiile în care prețul mediu al unei cărți a scăzut cu peste 2 mărci, rămînînd totuși foarte ridicat (20,90 mărci, adică circa 8 dolari) ;

Anul trecut în R.F.G. s-au publicat 49761 de titluri, cel mai mare număr din istoria țării și care o situează pe locul trei in lume, după S.U.A. și U.R.S.S. Această clasificare nu ține seama de tiraje, căci dacă de exemplu în Anglia s-au tipărit numai 32194 de titluri, tirajul lor a fost mult mai mare din cauza răspîndirii utilizării limbii engleze pe glob.

Tîrgul de carte de la Frankfurt pe Main a relevat de asemenea ponderea crescîndă a coeditărilor ca un mijloc de reducere a prețului de cost al cărților publicate.

Concorde

Aurel Bozan, Ghimbav — 1) Conform deciziei guvernelor celor două țări constructoare, Anglia și Franța, zborurile regulate ale avionului supersonic Concorde vor începe în aceeași zi și anume la 21 ianuarie 1976, pe rutele Londra—Bahrein și Paris—Rio de Janeiro. Durata zborului între Londra și Bahrein (peste 5 600 km) cu acest avion va fi de patru ore, iar între Paris și Rio de Janeiro de 7 ore.

Pentru moment autoritățile de resort americane refuză avionului Concorde accesul pe aeroportul Kennedy din New York, argumentînd că acest avion depășește cu 10 decibeli limita de zgomot permisă pe aeroportul amintit. În același sens, un raport englez constata recent că la decolare Concorde este de șase ori mai zgomotos decît noua generație de reactoare (ca de exemplu Lockheed Tristar) și de trei ori mai zgomotos decît „veteranul“ Boeing 707. La aterizare diferențele de zgomot sînt mai reduse. Experții consideră că deschiderea rutei spre New York este esențială pentru recuperarea cheltuielilor prilejuite de construcția acestui avion, estimate pînă acum la peste 2 miliarde de dolari. Pentru a depăși acest obstacol, societatea constructoare franceză s-a adresat unei firme de relații publice, „Edelman International“, care să convingă presa americană și prin aceasta opinia publică din S.U.A. că avionul Concorde nu este chiar un monstru...

2) Prețul avionului Concorde este stabilit la 55 milioane de dolari. Costul călătoriei de la Londra în Bahrein cu acest avion supersonic este de 338 de lire sterline. Biletele pentru primele curse s-au vîndut în Anglia în baza unei liste de pasageri a cărei completare a început acum 11 ani. Între timp în Franța societatea Air France pune la dispoziție avionul Concorde pentru zboruri charter.

3) Compania British Airways a comandat ferm cinci avioane Concorde, iar Air France patru. Ambele companii aparțin statului.

UNCITRAL

Ion Bănică, Găești — Comisia Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL) a fost creată de Adunarea Generală a O.N.U. la 17 decembrie 1966, pentru a înlătura sau reduce obstacolele juridice din calea fluxurilor comerciale internaționale, prin armonizarea progresivă și unificarea legislațiilor în acest domeniu. Printre sarcinile Comisiei amintite se numără coordonarea activității organizațiilor internaționale cu preocupări în domeniul dreptului comercial internațional, promovarea unei participări mai largi la convențiile internaționale existente și pregătirea unor noi convenții internaționale. Sesiunile anuale ale UNCITRAL au loc alternativ la New York și la Geneva; în timpul anului grupuri de lucru alcătuite dintre membrii Comisiei (în total 36 de state) au întîlniri pe teme bine definite.

Atenția principală a Comisiei s-a îndreptat pînă acum spre pregătirea unor reglementări uniforme în următoarele domenii: vînzarea internațională de bunuri, plățile internaționale, arbitrajul comercial internațional și legislația internațională privind expedierea mărfurilor.

Vechimea unor organizații internaționale

Rodica Bungărzan, Aiud — Observația dv. este corectă, dar nu este vorba de nici o greșeală. După cum rezultă din schema prezentată în nr. 43 al revistei noastre, cîteva organisme specializate ale Organizației Națiunilor Unite sînt cu mult mai vechi decît O.N.U. Astfel, Uniunea internațională de telecomunicații (ITU) a fost fondată în 1865 la Paris sub numele de Uniunea telegrafică internațională. Numele său actual datează din 1934 cînd locul convențiilor existente pînă atunci privind telegrafia și radiotelegrafia l-a luat Convenția internațională privind telecomunicațiile, adoptată la Madrid în 1932. Reorganizată în 1947, ITU a încheiat un acord cu O.N.U. prin care a fost recunoscută ca organism specializat al acesteia pentru colaborarea în domeniul telecomunicațiilor de toate tipurile.

Alte organisme internaționale cu mare vechime sînt Uniunea poștală universală, creată prin Tratatul de la Berna din 9 octombrie 1874, intrat în vigoare la 1 iulie 1875, și Organizația internațională a muncii (O.I.M. sau I.L.O. după denumirea în limba engleză). Aceasta a fost creată la 11 aprilie 1919, cînd statutul său a fost adoptat ca partea a XIII-a a Tratatului de la Versailles. În 1946 O.I.M. a devenit primul organism specializat al O.N.U.

Limbi oficiale la O. N. U.

Doina Marinescu, Suceava — 1) Limbile oficiale la O.N.U. sînt araba, chineza, engleza, franceza, rusa și spaniola. 2) Primul secretar general al O.N.U. a fost Trygve Lie (Norvegia), pînă în 1953. El a fost urmat de Dag Hammarskjöld (Suedia), pînă în 1961 cînd a murit într-un accident de avion în Africa. Succesorul lui în această funcție a fost U Thant (Birmania), căruia în 1972 i-a urmat actualul secretar general Kurt Waldheim (Austria). 3) În privința anului de creare și a locului în care se află sediile diferitelor organisme specializate din sistemul O.N.U., probabil că ați remarcat între timp că le-am prezentat în nr. 43 din 24 octombrie a.c. al revistei noastre, chiar la această rubrică. 4) Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) cuprinde pe lîngă toate statele membre ale O.N.U. și state care, fără a fi membre ale O.N.U., sînt membre ale unuia sau mai multora dintre organismele sale specializate.

Indicele INSCIN

Marian Grigoriu, Vișeu — Amănunte privind modul de calcul si structura indicelui INSCIN, ca indice sintetic al evolutiei preturilor internationale (cotații la bursă, prețuri de licitatii, preturi de listă de export etc.) construit pe baza structurii comertului exterior al României cu produse de bază, găsiti în nr. 9 din 28 februarie 1975 al revistei noastre, la rubrica „Tendinte-conjuncturi“.

Indicele INSCIN cuprinde în calcul un număr de 66 de produse (inclusiv sortimente). Acestea reprezintă o pondere de circa 78% în exportul si 66% în importul țării noastre cu produse de bază.

Comerț și cooperare

Gheorghe Soare, Făgăraș — România intreține în prezent relatii comerciale cu circa 130 de țări ale lumii, fată de 29 în 1950. Conform Anuarului statistic al R. S. România pe 1975, totalul acestor schimburi s-a ridicat anul trecut la 49 789,2 milioane lei valută (24 225,8 milioane reprezentînd export, iar 25 563,4 milioane import). Schimburile comerciale cu țările socialiste au reprezentat în 1974 peste 41% din comerțul nostru exterior; schimburile cu țările socialiste europene au format 36,5%, iar cele cu țările vecine — peste 22,4% din totalul schimburilor comerciale ale României. Cel mai important partener comercial al României continuă să fie U.R.S.S. cu 7 842,3 milioane lei valută.

În prezent peste 20% din producția noastră industrială este destinată exportului.

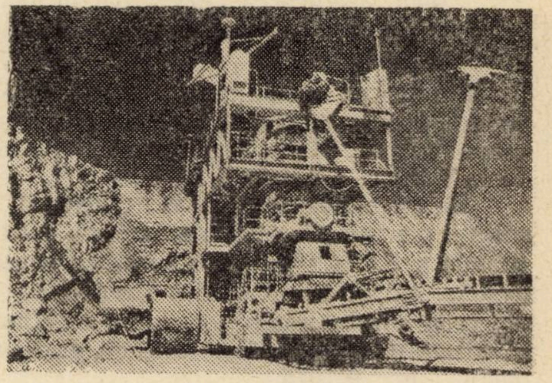

Această modernă instalație de concasare este rezultatul cooperării unor întreprinderi constructoare de mașini grele din țara noastră și din R.D.G. Imaginea o surprinde în funcțiune într-o carieră de calcar a Combinatului de ciment Rübeländer din R.D.G.

A apărut:

„Almanahul satelor — 1976“

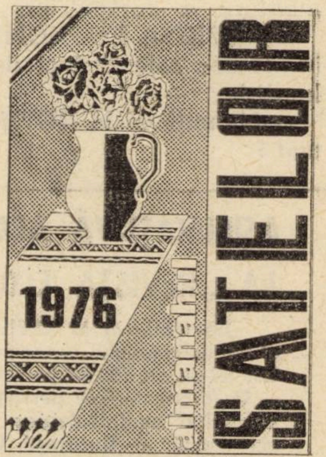

Prin larga arie tematică și bogăția informației și a ilustrației, prin calitățile publicistice, almanahul editat de revista **Agricultura socialistă** constituie o lectură plăcută, instructivă, suscitînd interesul unui public mult mai larg decît locuitorii satelor. În ordinea succesiunii, cîteva spicuiri din sumar: **„Alesul întregii națiuni ; Apa vie a îndemnului comunist ; În slujba păcii, colaborării și prieteniei între popoare ; Nepregetuita zestre — a omenirii — natura ; Sîntem de milenii ai acestui pămînt : Românii în avangarda luptei împotriva cancerului ; Scurt dicționar etic ; Precursori ai științei agricole românești ; La ce școli ale cooperației de consum vă puteți înscrie ; Bioindustriile și belșugul ; Din enigmele lumii vii ; Direcții-cheie în creșterea producției de sfeclă de zahăr ; Cerealele — problema numărul unu** etc. Cititorul găsește, de asemenea, un bogat mozaic informațional, documentar, referitor la : soiurile, altoirea și încrucișarea plantelor, speciile de animale și eficiența producției zootehnice, poluarea și protecția mediului înconjurător, la activitatea unor asociații economice intercooperatiste, relația agricultură — demografie — nutriție, începuturile cărții și revistei agricole românești, note privind unele experimente agricole, concursuri agricole, noutăți în domeniul termoterapiei și vaccinării plantelor, folosirea plantelor medicinale, teste, sfaturi, rețete, un util calendar cinegetic și piscicol.

În ajutorul participanţilor

la învăţămîntul politico-ideologic de partid

Răspunzînd cererilor unui mare număr de cititori faţă de consultaţiile publicate pe temele învăţămîntului politico-ideologic de partid, REVISTA ECONOMICĂ începe să publice o nouă serie de consultaţii cu bibliografii şi materiale documentare pentru seminariile pe teme politico-ideologice : **„PROBLEME ALE POLITICII ECONOMICE INTERNE ŞI INTERNAŢIONALE ALE PARTIDULUI ŞI STATULUI NOSTRU“.** Astfel în numărul 46 din 14 noiembrie 1975 REVISTA ECONOMICĂ va publica o consultaţie cu tema :

„Principiile conducerii economiei socialiste unitare : perfecţionarea continuă a conducerii activităţii economico-sociale. Politica partidului de amplasare raţională a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, asigurarea dezvoltării proporţionale a tuturor judeţelor ţării — temelie a ridicării gradului de civilizaţie materială a întregului popor“.

Publicarea consultaţiilor următoare se va face astfel :

tema III în nr. 48 din 28 XI 1975 ;
tema IV în nr. 51 din 19 XII 1975 ;
tema V în nr. 4 din 23 I 1976 ;
tema VI în nr. 6 din 20 II 1976 ;
tema VII în nr. 12 din 19 III 1976 ;
tema VIII în nr. 14 din 2 IV 1976.

De asemenea, REVISTA ECONOMICĂ va publica, în continuare, consultaţii pentru **„Cursul de studiere a politicii economice interne şi internaţionale a P.C.R.“ pe teme specifice pentru cursanţii care lucrează în industrie.** Astfel, în nr. 45 din 7 noiembrie 1975 va fi publicată tema nr. IV din programul cursului, celelalte consultaţii urmînd să apară în REVISTA ECONOMICĂ în conformitate cu graficul anunţat în revista „Munca de partid“ nr. 9/1975.

REVISTA ECONOMICĂ publică în fiecare număr un bogat DOCUMENTAR ECONOMIC :

● grafice, diagrame, scheme şi ilustraţii pe teme ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1970—1990,

● consultaţii pentru propagandiştii şi cursanţii la învăţămîntul politico-ideologic de partid pe teme de politică economică internă şi internaţională a partidului şi statului nostru, cu indicaţii bibliografice şi întrebări de bază pentru fiecare temă,

● noţiuni şi categorii economice, pentru completarea bazei de documentare a cursanţilor.

REVISTA ECONOMICĂ apare în fiecare vineri, şi este un mijloc de informare selectivă şi documentată asupra vieţii economice a ţării şi a lumii !

Abonaţi-vă la REVISTA ECONOMICĂ — revista omului bine informat !

ASIGURAŢI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ“ PE ANUL 1976!

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asiguraţi primirea ei şi a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Preţul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc la Oficiile poştale de la oraşe şi sate sau expediind contravaloarea prin mandat poştal direct pe adresa redacţiei („Revista economică" — Bucureşti, Calea Dorobanţi nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 – B.N.R.S.R. filiala sector 1 Bucureşti).

● Unităţile socialiste se pot abona la oficiile poştale de la oraşe şi sate sau expediind contravaloarea prin mandat poştal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa şi expedia neintîrziat redacţiei noastre formularul de comandă de mai jos.

Către REVISTA ECONOMICĂ
Caiea Dorobanţilor nr. 11–25
Bucureşti

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică" pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . . x 260 lei = ... lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . prin dispoziţie de încasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unităţii) . . . .

(localitatea) (codul) (strada) (nr.) (judeţul)
. . . .

(L.S.)

Director, Contabil şef,

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 44 din 31 octombrie 1975

– Ziua recoltei – prilej de dialog rodnic cu lucrătorii ogoarelor (**I. Manea**) 1
– Al. X-lea Congres al Uniunii Tineretului Comunist. Tineretul ţării forţă activă şi creatoare (**Bucur Tomniuc**). 2
ECONOMIE NAŢIONALĂ
– Pregătirea temeinică a producţiei anului 1976 în întreprinderile industriale. În ce stadiu se află acţiunea de încheiere a contractelor economice de aprovizionare? (**L. Ţintea, V. Ilie**). 4
– Probleme actuale ale aprovizionării prin bazele judeţene (lector univ. **Teodor Roşca**). 6
– Un domeniu de perspectivă pentru dezvoltarea exportului românesc: Instalaţiile petroliere marine (**Iulian Dănescu**). 9
CONDUCERE-ORGANIZARE
– Experienţe în actualitate: Soluţii de optimizare a instruirii practice a elevilor şi ucenicilor în întreprinderi (ec. **Al. Blaga**, ing. **Gh. Zmeu**). 11
– Metode, tehnici: Determinarea duratei eficiente de funcţionare a fondurilor fixe (asistent **Ion Vasilescu**). 13
– Cum conducem: A şti să lucrezi cu oamenii (**C. Cojocaru**). 14
TEORII-IDEI
– Dezvoltarea agriculturii în condiţiile creşterii interdependenţei cu celelalte ramuri ale economiei naţionale (**Constantin Grigorescu**). 15
– Cercetarea ştiinţifică – organic integrată realizării programului din domeniul apelor (II) (dr. ing. **Constantin Pîrvulescu**, ing. **D. I. Ovidiu Popescu**). 17
– Şcoli ● curente ● economişti: La izvoarele teoriei valorii-muncă (IV) (**I. Nicolae Văleanu**). 20
– Convorbiri economice cu Mihaly Simai. (**Ioan Georgescu**). 22
ECONOMIE MONDIALĂ
– Pentru o nouă ordine economică internaţională. Formarea cadrelor naţionale şi strategia lichidării subdezvoltării (**Steliana Perţ**) 23
– Documentar: Transporturile în perioada postbelică (II) (**Constantin Fâciu**). 26

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

COOP

VIZITAŢI UNITĂŢILE COOPERAŢIEI DE CONSUM DIN JUDEŢUL VÎLCEA!

RUSIDAVA HOTEL

În orașul Drăgășani se află elegantul hotel „RUSIDAVA“ : camere cu confort modern și încălzire centrală, restaurant, cramă, terasă acoperită, cofetărie.

Pe Valea Oltului, la 5 km de Căciulata, pe șoseaua București—Rm. Vîlcea—Sibiu, într-un peisaj montan încîntător, vă așteaptă, în orice anotimp : MOTELUL LOTRIȘOR — camere elegante, încălzire centrală, restaurant.

Lîngă localitatea Milcoiu, pe D.N. Pitești—Rm. Vîlcea, la 16 km de Rm. Vîlcea, se află MOTELUL TOPOLOGUL : camere confortabile, încălzire centrală, restaurant.

MAGAZINUL UNIVERSAL
mercur

1975 NOV 19

50 DE MAGAZINE ÎN UNUL SINGUR!

Vizitaţi noul şi modernul magazin universal din Craiova

MERCUR

cea mai importantă unitate comercială de acest gen din judeţ, deschisă în piaţa centrală a oraşului

- complexul alimentar cu autoservire
- mercerie, ceasuri, bijuterii
- articole pentru copii
- confecţii pentru femei şi bărbaţi
- articole de menaj şi electrocasnice, electronice şi electrice
- articole foto-sport-muzică-turism
- articole de decor
- restaurant — braserie

Deschis : 6—22.
Duminica : 8—12.

MERCUR concentrează într-un singur magazin toată gama de mărfuri existente în comerţ!

Lei 5

646 MG

revista economică

45 7•XI 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Investițiile – un obiectiv la ordinea zilei • Din nou despre combustibil și energie •• Roniprot – simbolul unei colaborări externe în chimie ••• O metodă cu largi perspective: analiza valorii •••• Procesul inflaționist în țările capitaliste •••••

SELECȚIA PROFESIONALĂ ȘI PRODUCTIVITATEA MUNCII

documentar economic

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

„Se va dezvolta în continuare în ritm intens petrochimia, asigurîndu-se prelucrarea superioară a țițeiului, gazelor și celorlalte materii prime. În cadrul petrochimiei se vor dezvolta cu precădere : producția de fire și fibre sintetice – de circa două ori, pentru a înlocui într-o măsură mai mare fibrele naturale ; producția de mase plastice – de 2,2–2,5 ori, orientată îndeosebi spre înlocuitori ai metalului, lemnului, pieilor naturale și materialelor de construcție ; producția de cauciuc sintetic – de 2,5–2,7 ori, punîndu-se accent pe fabricația cauciucului poliizoprenic".

„Directivele Congresului al XI-lea
al Partidului Comunist Român
cu privire la planul cincinal 1976—1980
și liniile directoare ale dezvoltării
economico-sociale a României
pentru perioada 1981—1990"

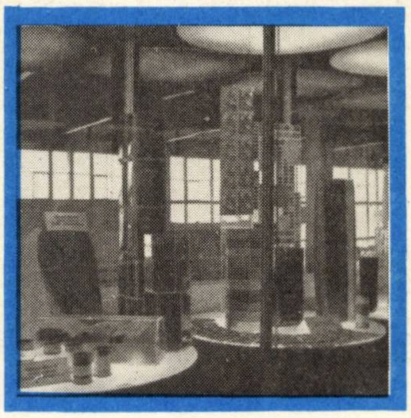

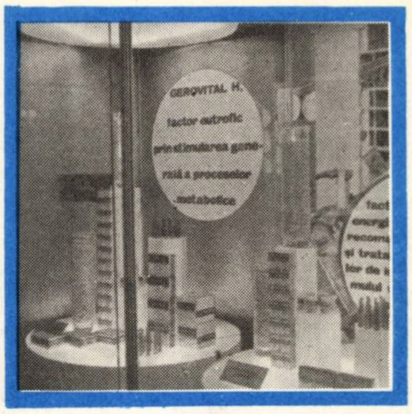

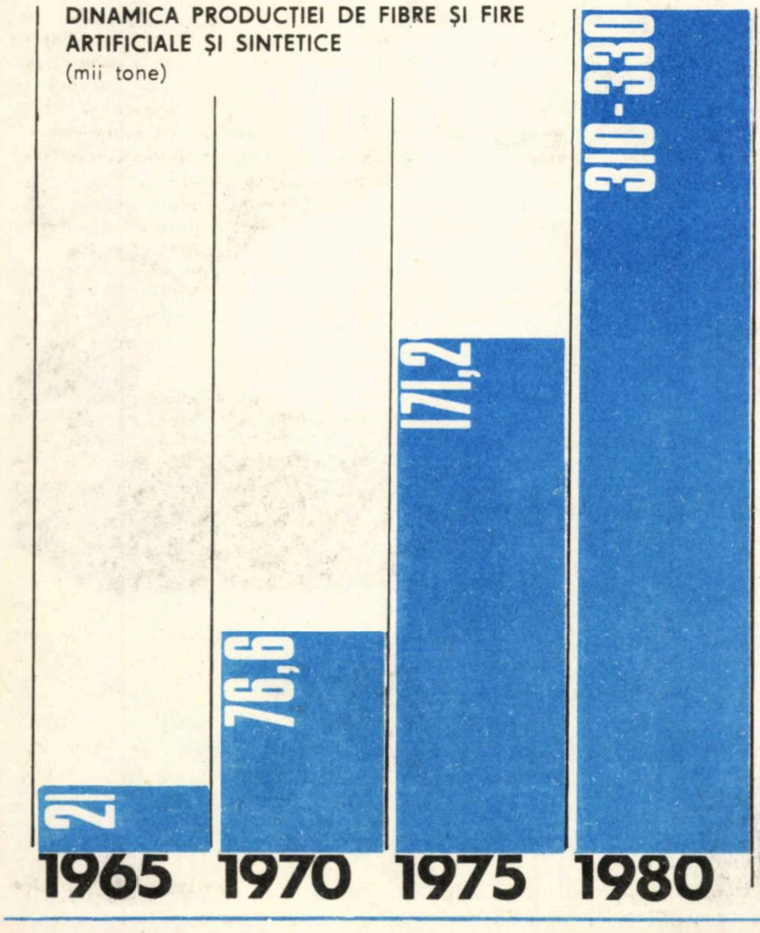
DINAMICA PRODUCȚIEI DE FIBRE ȘI FIRE ARTIFICIALE ȘI SINTETICE
(mii tone)

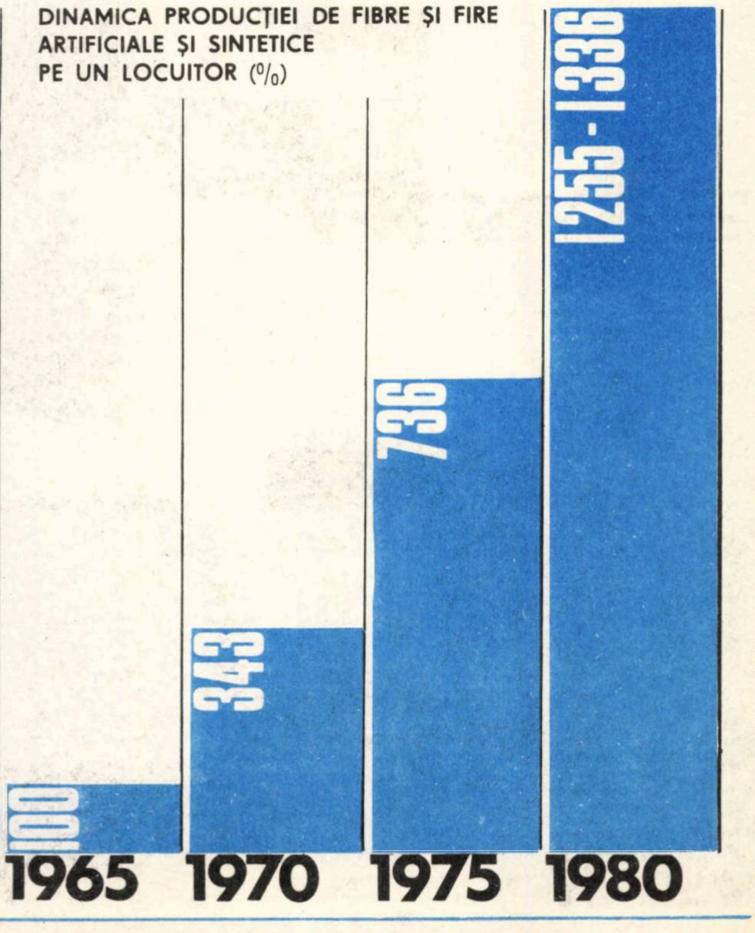
DINAMICA PRODUCȚIEI DE FIBRE ȘI FIRE ARTIFICIALE ȘI SINTETICE PE UN LOCUITOR (%)

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

Congresul al X-lea al U.T.C.,
Conferința a X-a a U.A.S.C.R.,
a III-a Conferință națională a Organizației pionierilor

GENERAȚIA TÎNĂRĂ – RESPONSABILITATE ȘI ANGAJARE ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI

LUCRĂRILE forumului politic al tineretului nostru ne-au dezvăluit încă o dată vîrsta de aur al tinerei generații. Am simțit cu toții, in aceste zile, pulsul tonic al inimilor tinere, pline de energie și elan, care bat în ritmul alert al edificării noii societăți. Simțim bucuria unei societăți care strînge în rîndurile sale, ca o bogăție de preț, aceste brațe tinere și vînjoase, umerii siguri, mințile înaripate de idealurile nobile cu care se identifică. Este forța unei generații care își înțelege menirea de a înnobila cu valențele socialismului semnificația cuvintelor „a fi tînăr" într-o societate tînără și generoasă.

Chemarea însuflețitoare a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostită de la înalta tribună a acestui forum, a găsit un vibrant ecou în inimile tinerilor muncitori, țărani, elevi, studenți, intelectuali : **„În grandioasa bătălie pe care o dă poporul nostru în mersul său înainte spre zările luminoase ale comunismului, o contribuție de prim ordin trebuie să aducă organizațiile revoluționare ale tineretului, întreaga tînără generație, căreia ii sint deschise nelimitate orizonturi de creație, largi posibilități de valorificare a capacității, a cunoștințelor și elanului revoluționar.**

Aveți, dragi prieteni tineri, o perspectivă minunată în fața voastră. Pentru realizarea obiectivelor Programului elaborat de Congresul al XI-lea merită să vă consacrați toate forțele și – dacă este nevoie – să vă dați chiar și viața pentru ca România să meargă ferm spre comunism !".

Maturitatea tinerilor noștri de a înțelege deplin menirea locului și rolului ce le revin în societate, necesitatea de a-și asuma responsabilități, a primit o înaltă apreciere din partea partidului și guvernului pentru contribuția substanțială la realizările însemnate ale țării, pentru activitatea desfășurată în fabrici, uzine, pe șantiere, în unitățile agricole, în laboratoare, școli și universități, în cadrul amplelor acțiuni de muncă patriotică. Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României și înaintarea spre comunism, apriga încleștare cu timpul prinde relief în faptele tinerei generații hotărîte să-și forjeze un viitor pe măsura idealurilor nobile de progres și civilizație.

Vîrsta nu o dau numai anii. A fi tînăr înseamnă să trăiești și să muncești, în ritmul vremii și generației tale, să te identifici cu aspirațiile de dreptate și echitate socială, să-ți mobilizezi întreaga energie creatoare pentru împlinirea lor. Și pentru că **„tînăra generație este viitorul însuși al națiuni noastre socialiste"**, așa după cum se arată în Programul adoptat de cel de al XI-lea Congres al P.C.R., a te integra în șuvoiul viguros al împlinirilor și menirilor ei devine în ultimă instanță o înaltă îndatorire. Responsabilitatea și angajarea pentru îndeplinirea Programului partidului devin adevăratele „coordonate ale tinereții", ale eficienței muncii utecistilor ale tuturor tinerilor.

Tineretul nostru reprezintă o uriașă forță economică, socială și politică. Avem o industrie cu adevărat tînără. Peste 40 la sută din totalul muncitorilor îl reprezintă tinerii. Ținînd seama de nivelul înalt de pregătire, de forța creatoare și inovatoare, de dinamismul său, acesta reprezintă un potențial inestimabil pentru creșterea și modernizarea producției. Nu trebuie uitat însă, că mai înainte de toate tineretul reprezintă o imensă forță revoluționară, căruia îi revine sarcina de mare răspundere de a promova noul, de a respinge rutina, lucruri și situații învechite. Așa cum sublinia în cuvîntul său la acest forum al tineretului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„Pentru a fi un adevărat comunist revoluționar trebuie să-ți însușești permanent tot ce a creat mai bun omenirea în domeniul științei, al cunoașterii, să stăpînești la perfecție cunoștințele tehnice și științifice cele mai moderne, să poți acționa cu rezultate cît mai bune într-unul din sectoarele vieții economico-sociale, să fii participant activ la întreaga transformare revoluționară a societății".**

Cincinalul viitor, al revoluției științifice și tehnice, deschide un cîmp vast inițiativei, creativității și valorificării aptitudinilor tinerilor ca forță dinamizatoare a societății. Datorită receptivității sale mereu vie, marii sale capacități de acumulare și adaptare creatoare a cunoștințelor, tineretul trebuie să se găsească în primele rînduri. Cincinalul viitor reprezintă, fără îndoială, și din acest punct de vedere, un test exigent. Realizările prezente ale tinerei generații îndreptățesc optimismul îndeplinirii sarcinilor asumate.

Puternica capacitate creatoare și transformatoare a tineretului nu se limitează la domeniul producției materiale. Forta sa creatoare de modelare a noii societăți, responsabilitățile sale pătrund pînă în zonele intime și complexe ale dezvoltării conștiinței socialiste, ale perfecționării profilului civic și moral al noii generații. Partidul nostru acordă o atenție deosebită formării și educării tinerilor in spiritul normelor eticii și echității socialiste, dezvoltîndu-le o adevărată conștiință socialistă, un puternic spirit combativ față de lipsuri și neajunsuri, o opinie de masă împotriva superficialității și lipsei de răspundere în muncă, în viața de fiecare zi. Întreaga activitate politică-ideologică desfășurată educă tinerii pentru a fi luptători fermi și consecvenți împotriva mentalităților străine socialismului, militanți activi pentru progres, patrioți și internaționaliști înflăcărați.

Spirit revoluționar-creator, responsabilitate și angajare – iată deci în puține cuvinte ce înseamnă a fi tînăr al zilelor noastre. O tinerețe ce poate și trebuie să-și sporească contribuția la edificarea victorioasă a socialismului și înaintarea spre comunism a României.

Bogdan PĂDURE

> „Considerăm că și în acest domeniu avem o orientare clară, o bază materială corespunzătoare, dispunem de tot ce este necesar pentru ridicarea pe o treaptă superioară a învățămîntului de toate gradele, așezînd ferm la temelia școlii noastre concepția materialist-dialectică, tot ceea ce știința, gîndirea umană au creat mai bun. În acest fel, învățămîntul își va putea îndeplini cu cinste sarcinile de mare răspundere ce-i revin în pregătirea forței de muncă, a cadrelor, pentru toate sectoarele, în educarea tinerelor generații în spiritul concepției științifice revoluționare a partidului nostru, al dragostei față de patrie, față de partid, față de cauza socialismului, comunismului și păcii".
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

FACTORUL UMAN ȘI ACCELERAREA CREȘTERII ECONOMICE

(Puncte de reper)

CERCETAREA corelației dintre procesul instructiv-educativ al populației și creșterea economică degajă o nouă tematică, vastă și complexă. Știința economică, chemată să reflecte această nouă realitate, este obligată, ca o condiție a existenței și progresului ei, să-și reexamineze deopotrivă cuprinderea și analizele. Ea își adaugă astfel un nou domeniu de preocupări, cel al economiei învățămîntului, și, în concordanță cu acesta își îmbogățește instrumentarul noțional și metodele de investigație.

Datorită complexității sale deosebite, problema rolului formării instructiv-educative a populației în accelerarea creșterii economice poate fi abordată din diverse unghiuri de vedere, fiecare din acestea fiind susceptibil de numeroase interpretări. În rîndurile ce urmează ne vom limita doar la cîteva aspecte mai semnificative, legate de : a) necesitatea creșterii economice accelerate a României și condiționarea reciprocă dintre aceasta și procesul instructiv-educativ al populației ; b) cerințele obiective ale procesului instructiv-educativ în lumina revoluției tehnico-științifice contemporane și reflectarea lor în politica partidului nostru ; c) influența factorilor politico-ideologici asupra formării și perfecționării cadrelor.

Condiționarea reciprocă dintre procesul instructiv educativ și creșterea economică

ROMÂNIA a trecut la socialism în condițiile moștenirii unei importante întîrzieri economice, apreciată, în general, la peste 100 de ani. Ca urmare a acestei împrejurări, țara noastră a avut și continuă să aibă nevoie nu de orice creștere economică, ci de una accelerată, mai înaltă decît în țările avansate industrial. Această necesitate străbate ca un fir roșu toate documentele programatice ale partidului nostru.

Creșterea economică în țara noastră capătă o serie de valențe noi în actuala etapă istorică, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Obiectivul fundamental al acesteia este, cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „apropierea nivelului de dezvoltare a țării noastre față de statele socialiste mai avansate, față de alte țări dezvoltate din punct de vedere economic"** [1]). Realizarea acestui obiectiv strategic, inseamnă că pînă în 1990, să se obțină în toate domeniile economiei o creștere substanțială a productivității muncii, astfel încît venitul național pe locuitor să ajungă la 2 500—3 000 $/loc. față de circa 100 $ /loc. în 1950 și aproximativ 800 $ loc. în 1973.

Realizarea în continuare a unei cadențe accelerate a creșterii economice în țara noastră presupune mobilizarea și asigurarea unui dinamism înalt la nivelul tuturor factorilor creșterii amintite. Nu este cazul să se facă aici o expunere exhaustivă a acestora. Se impune, în schimb, sublinierea că, din punctul de vedere al creșterii economice în România, ca de altfel în orice altă țară în curs de dezvoltare, este imperios necesar, cum se arată și în alte studii consacrate subiectului [2]), să se folosească pe lîngă factorii generali ai creșterii — fie ei subiectivi sau obiectivi, intensivi sau extensivi, interni sau externi —, și o serie de alți factori, specifici unei creșteri accelerate, numiți în literatura de specialitate factorii egalizării nivelurilor de dezvoltare economică în socialism. În general avem în vedere mai ales următorii factori :

a) cantitatea și calitatea potențialului uman atras în procesul de producție : numărul și structura profesională a populației, nivelul de calificare, ponderea specialiștilor cu pregătire medie și superioară etc. ;

b) volumul, structura și calitatea fondurilor fixe productive, puse la dispoziția economiei de procesul industrializării, orientată spre preponderența factorilor intensivi, antrenați de ramurile numite de vîrf, sau industrializante, purtătoare de progres, de tehnică ;

c) volumul, structura și calitatea resurselor naturale și intensificarea atragerii lor în circuitul economic ;

d) progresul tehnico-științific ;

e) relațiile economice externe etc.

Rata înaltă a acumulării, însoțită de utilizarea ei cît mai eficientă exprimă, în formă concentrată mobilizarea maximă și dinamizarea înaltă a tuturor acestor factori.

Forța de muncă, fiind principala forță productivă a societății, este pe această bază și principalul factor al creșterii economice. Din acest punct de vedere, prezintă importanță, înainte de toate, aspectele ei calitative : pregătirea generală și profesională a populației, deplasările structurale ale acesteia spre ramurile mai productive, mai ales spre industrie, creșterea detașamentului său ingineresc și a personalului științific etc. Prin toate acestea forța de muncă își sporește continuu participarea la creșterea economică.

Dar forța de muncă, privită sub aspectele sale calitative este nu numai o condiție factorială a dezvoltării economiei, ci, totodată și un rezultat necesar al acestei dezvoltări. Se știe că formarea populației pentru activitatea economico-socială, solicită un volum mare de investiții, iar măsura în care se asigură alocarea acestora este o funcție a nivelului economic. Există, cu alte cuvinte, un raport de multiplicare reciprocă între calitatea forței de muncă și nivelul economic. Că lucrurile stau așa ne-o relevă faptul că în țările mai dezvoltate economic procesul instructiv-educativ este mai ridicat.

Investițiile necesare formării omului pentru producție sînt mari, iar evoluția lor indică o tendință de creștere continuă. Explicația principală a acestei creșteri trebuie căutată în desfășurarea, cu o amploare crescîndă, a revoluției tehnico-științifice, care, sporind gradul de complexitate al producției materiale implică la rîndul său și sporirea gradului de complexitate în pregătirea și perfecționarea forței de muncă.

Referindu-se la cheltuielile cerute de formarea omului pentru producție, formare care cuprinde atît creșterea cît și instruirea, cunoscutul om de știință francez Alfred Sauvy, apreciază că sporirea cu 1% a populației absoarbe pentru nevoile formării 10—12% din venitul național și că această cifră este cu mult mai mare decît aceea pe care o cere creșterea coeficientului capitalului [3]).

Investiția făcută în „capitalul uman", chiar dacă este mai costisitoare decît cea pentru capitalul fix, se prezintă din totdeauna și cu atît mai mult astăzi drept una dintre investițiile cele mai eficiente. Altfel nu se poate explica de ce în aproape toate țările lumii, cheltuielile pentru învățămînt cresc mai rapid decît venitul național, iar numărul celor care studiază (elevi, studenți), împreună cu cel al muncitorilor calificați, al inginerilor și oamenilor de știință cunoaște o dinamică mult mai înaltă decît cea a populației. Vorbind de amenințarea pe care o reprezintă avansul tehnologic al S.U.A. pentru țările capitaliste europene, cunoscutul publicist și om politic francez J. J. Servan Schreiber arăta că : „America trage, în acest moment, un profit masiv din cea mai rentabilă investiție : formarea oamenilor“ [4].

---

[1]) **N. Ceaușescu :** Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului. Editura Politică, 1974.

[2]) „Interdependența dintre factorii interni și externi în procesul creșterii economice a României", de prof. dr. N. Belli, Revista economică nr. 10/1974.

[3]) Alfred Sauvy : „Théorie général de la population", vol. 1 : Economie et croissance. Presses Universitaire de France. Paris, 1963. pag. 242.

Cazul Japoniei, care a realizat creșteri economice printre cele mai ridicate din lume și care nu se poate lăuda de loc cu o „zestre naturală“ deosebită, este cît se poate de pilduitoare în același sens. Realizările ei economice și tehnice sînt explicate de obicei prin calitatea forței de muncă, prin disciplina profesională și spiritul novator al muncitorului japonez. Ministerul Educației Naționale al Japoniei, încercînd, prin biroul său de cercetare, să stabilească aportul învățămîntului la creșterea venitului național al țării din perioada 1930—1955, a ajuns la concluzia că din totalul creșterii obținute, 26% revine învățămîntului [5].

Tot prin calitatea resurselor de muncă se explică în bună măsură și situația unor țări mici ca Elveția, Suedia, Danemarca, Belgia, Olanda etc., care reușesc să se impună pe piața mondială cu produse și tehnologii moderne. În același sens trebuie înțeleasă și orientarea din unele țări socialiste, ca R.D.G., R.P.U. etc. spre produse industriale care au un consum mai redus de materii prime, mai ales de metal, dar cer în schimb un grad mai înalt de complexitate a muncii.

Semnificative în acest sens sînt și școlile tehnice organizate și întreținute de marile întreprinderi industriale. Aceste școli cunosc o dezvoltare permanentă, deși nu există garanții certe că absolvenții lor vor rămîne să lucreze în întreprinderile respective. Alfred Sauvy, invocă aprecierea unui conducător de la Regia Renault, după care formarea de cadre calificate în asemenea școli ar fi avantajoasă chiar dacă jumătate din producție, adică din absolvenți, ar fi pentru ea deșeu, adică ar lucra în alte întreprinderi. Este greu de găsit o altă activitate care ar aduce beneficii chiar dacă jumătate din rezultatele ei sînt scoase afară fără compensații corespunzătoare.

Lista exemplelor poate continua și cu alte cazuri. Ele nu fac însă decît să întărească ceea ce s-a spus mai sus că investiția în „capital uman“ este printre cele mai eficiente.

Experiența României în domeniul formării cadrelor se înscrie pe curba acelorași tendințe generale. De exemplu, în perioada 1955—1970, cheltuielile totale de învățămînt au crescut de 4,29 ori față de 2,96 ori cît reprezintă creșterea venitului național ; coeficientul devansatoriu respectiv (considerat în 1955 — 1,0) a crescut în această perioadă la 1,44 [6]. Cincinalul în curs adaugă o nouă dimensiune acestui coeficient, ridicîndu-l la circa 1,55. Efortul pe care poporul nostru îl face pentru instruirea tinerelor generații, exprimat prin ponderea cheltuielilor pentru învățămînt în venitul național, indică o creștere continuă a dimensiunilor sale : 3,0% în 1955, 3,5% în 1960, 4,2% în 1965 și 4,6% în 1970 [7]. În 1975, el va reprezenta circa 5%.

Reflectînd creșterea potențialului economic al țării și, pe această bază multiplicarea posibilităților de investiții, cheltuielile crescînde pe care societatea noastră le face în domeniul învățămîntului îngăduie o dezvoltare a acestuia nu numai în lărgime, ci și în adîncime. Din acest ultim punct de vedere, prin care se definește îmbunătățirea dimensiunilor calitative ale învățămîntului nostru, costurile indică o creștere a cheltuielilor pe toate formele acestui proces.

Încercînd să determinăm cheltuielile pentru un tînăr pînă să intre în producție, rezultă că numai cheltuielile mai sus arătate se ridică la 116 890 lei în 1975 (față de 61 560 lei în 1960) pentru un cadru cu pregătire superioră și la 86 997 lei (față de 41 220 lei în 1960 [9]) pentru unul cu pregătire medie. La aceste cheltuieli trebuie adăugate cele făcute tot de stat pentru asigurarea asistenței medicale gratuite (475 lei în medie pe locuitor în 1975 față de 160 lei în 1950) și pentru plata ajutoarelor pentru copii (de 1 300 lei în medie pe un copil în 1975 față de 303 lei în 1960). Adăugînd și aceste cheltuieli, rezultă că formarea unui cadru cu pregătire superioàră costă numai statul (deci fără costurile familiei) aproximativ 147 200 lei la nivelul anului 1975, față de 70 000 lei în 1960, iar formarea unui cadru cu pregătire medie — 117 300 lei față de respectiv 49 300 lei. Din aceste date sumare și incomplete se poate observa că și în țara noastră formarea „capitalului uman“, presupune eforturi continuu sporite din partea societății, ceea ce se reflectă ca atare și în politica partidului nostru.

Procesul de formare a forței de muncă exercită o puternică influență asupra creșterii economice și la rîndul său aceasta din urmă influențează nivelul și amploarea procesului instructiv-educativ. Întreagă această condiționare reciprocă devine mai cuprinzătoare și mai profundă pe măsură ce avansăm în timp, datorită revoluției tehnico-științifice.

Cerințele obiective ale procesului instructiv-educativ în lumina revoluției tehnico-științifice

FIIND o transformare de profunzime în sistemul forțelor de producție, această revoluție provoacă un lanț de schimbări și la nivelul forței de muncă, impunînd cu stringență perfecționarea și modernizarea învățămîntului ca un proces permanent.

În primul rînd, este vorba de **schimbarea conceptului de calificare.** Baza obiectivă a acestei schimbări o constituie modificarea raportului tehnic dintre om și mașină. În condițiile tehnicii mecanice, munca necesară pentru producerea unui produs era divizată într-o gamă de operațiuni succesive, cerînd omului o calificare fragmentată pe fiecare din aceste operațiuni. Omul este subordonat cerințelor tehnice ale mașinii, pe care trebuie s-o servească. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, cînd apar mașini cibernetice devine necesară reintegrarea operațiunilor producției și muncii într-un tot unitar. Ca urmare, pregătirea tehnico-profesională trebuie să se facă într-o viziune globală, sintetică. Aceasta își găsește expresia în orientarea învățămîntului nostru spre un profil larg de pregătire a specialiștilor de înaltă calificare. Ca urmare a acestei necesități în anul trecut numărul de specialități în învățămîntul superior a fost redus de la 153 la 80.

În al doilea rînd, este vorba de **deplasarea formării profesionale spre zonele sale mai intelectuale și mai complexe.** Generată de dezvoltarea cu precădere a ramurilor de vîrf, purtătoare de progres tehnico-științific, această deplasare este însoțită în mod necesar de cerința sporirii învățămîntului de cultură generală atît a întregii populații, cît și a fiecărei profesii. Creșterea perioadei de școlarizare, ca număr de ani, în sistemul învățămîntului de cultură generală este consecința firească tocmai a acestei tendințe. O asemenea creștere are loc și în țara noastră. După cum se știe, acum se desfășoară acțiunea de generalizare a învățămîntului de 10 ani, ca prima treaptă a liceului, urmînd ca după anul 1980, pînă în 1990, să se treacă treptat, după cum se arată în programul partidului, la generalizarea celei de a doua trepte a liceului. În acest context, formarea profesională a tuturor categoriilor de specialiști trebuie concepută din perspectiva cerințelor nemijlocite ale producției, fiind necesară **„reorganizarea fundamentală a învățămîntului, restructurarea sa pe baze noi, revoluționare, atît în ceea ce privește concepția, cît și organizarea. Noua concepție trebuie să se bazeze pe unitatea organică a învățămîntului cu cercetarea și producția“** [10]) (efortul pentru realizarea integrării învățămîntului economic cu cercetarea și producția).

---

[4] În lucrarea Le Defi Americaine, J. J. Servan-Schreiber, pentru a ilustra această idee citează sfaturile învățatului chinez Huan-Tzu, Dude, cu peste 25 de secole în urmă : „Dacă proiectele tale sînt pentru un an, seamănă grîu, dacă ele sînt pentru 10 ani, plantează un pom. Dacă sînt pentru 100 de ani, instruiește poporul. Semănînd grîu, vei recolta o dată. Plantînd un arbore, vei culege de 10 ori, instruind poporul vei recolta de 100 de ori“. Lucrare citată, pag. 85.

[5] Japan's Growath and Education. Ministry of Education, Japan, 1963. Cercetătorii respectivi au apreciat că productivitatea muncii crește cu : 30% la nivelul învățămîntului primar, cu 20% la cel secundar și cu 10% la cel superior. Media per total este de 23%, (Se citează din lucrarea : Steliana Perț, „Cu privire la contribuția formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică“, Biblioteca Academiei nr. 30. Editura Academiei Republicii Socialiste România, pag. 190).

[6] Vezi op. cit., pag. 247.

[7] Steliana Perț : „Cu privire la contribuția formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică“. Biblioteca Œconomică nr. 30. Editura Academiei Republicii Socialiste România, pag. 108 și 118. Menționăm că în „cheltuielile totale de învățămînt“ sînt cuprinse cheltuielile bugetare curente și investițiile făcute în învățămînt din fondurile statului.

[8] „Scînteia“ — 5 martie 1975.

[9] Calculul presupune ipoteza că un tînăr a stat 3 ani la creșă, alți 3 ani în învățămîntul preșcolar, apoi între 7—14 a parcurs învățămîntul primar-gimnazial, între 15—18 liceul și între 19—23 o facultate de 5 ani. Aceasta în cazul celor cu pregătire superioară. În cazul tinerilor cu pregătire medie s-au avut în vedere aceleași verigi pînă la liceu inclusiv, la care s-au adăugat 2 ani de pregătire într-o școală de specializare postliceală.

În al treilea rînd, este vorba de **apariția de noi profesii și dispariția unora dintre cele mai vechi.** Baza obiectivă a acestui proces este dinamismul înalt al dezvoltării și perfecționării mijloacelor de muncă, apariția de noi asemenea mijloace și înlăturarea celor vechi, uzate moral și devenite inutile pentru societate. Noile mijloace de muncă, automatele, cibernetice atrag după sine necesitatea unor noi profesii atît la nivelul producției, cît și la cel al folosirii acestora ; în schimb, odată cu dispariția vechilor mijloace de muncă dispar și profesiile respective. Caracterul permanent și de amploare crescîndă a acestui fenomen generează necesitatea organizării reciclării ca o preocupare continuă în societate. De asemenea, dezvoltarea rapidă a tehnicii cere tuturor celor din producție, mai noi sau mai vechi, de a se ține la curent tot timpul cu tot ceea ce este actual în profesia lor. De aici o altă cerință, legiferată încă din anul 1971, se realizează prin sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, care după cum se cunoaște, include : reciclarea, policalificarea, recalificarea și însușirea unor metode și procedee moderne în domeniul conducerii și organizării științifice a producției și a muncii.

Influența factorilor politico-ideologici asupra formării și perfecționării cadrelor

PROCESUL instructiv-educativ al populației a fost, în ultimii ani obiectul unor analize profunde pentru restructurarea lui în concordanță cu cerințele pe care le pune în fața sa făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În desfășurarea acestui proces un rol hotărîtor revine învățămîntului, școlii românești de toate gradele.

O caracteristică fundamentală a școlii noastre o constituie caracterul său deschis, înaltul său democratism manifestat prin crearea de șanse egale întregului tineret de a avea acces liber la izvoarele culturii contemporane. O expresie elocventă a acestei caracteristici o constituie creșterea în ritm rapid a cuprinderii tineretului de toate vîrstele în diverse forme de învățămînt.

Este evident că procesul instructiv-educativ începe cu populația cea mai tînără a țării. Astfel, dacă în 1938 numai 6,4% din tineretul preșcolar era cuprins în grădinițe, astăzi aceste date indică 69,1%. Se prevede generalizarea învățămîntului preșcolar pînă în 1980.

Învățămîntul general obligatoriu de 10 ani, aflat în curs de generalizare, cuprindea în 1974 — 2 889 946 tineri ceea ce înseamnă că 91% din tineretul școlar este încadrat într-o formă de învățămînt cu o durată de cel puțin 10 ani. Se prevede ca pînă în 1980 să se generalizeze și perfecționeze treapta I-a de liceu, iar în perioada următoare, după 1980, pînă în 1990 să se generalizeze și treapta a II-a de liceu.

În acest cadru, se îmbunătățește raportul dintre liceele realumaniste și cele de specialitate. Din datele pe care le avem, rezultă că liceele de specialitate cuprindeau în 1974 peste 72% din promovații clasei a VIII-a, din care peste jumătate (53%) sînt școlarizați în liceele industriale.

Învățămîntul profesional și tehnic, menit să pregătească muncitorii calificați, maiștri și alt personal necesar producției nemijlocite a cuprins în 1974 un număr de 283 600 de tineri, față de 39 250 tineri în 1938. În urma acestei creșteri, a crescut ponderea învățămîntului profesional de la 2,2% la aproape 8% astăzi.

O dezvoltare susținută, cantitativă și calitativă, a cunoscut învățămîntul superior, universitar și postuniversitar. Față de 26 489 studenți în 1938, astăzi există peste 152 000 de studenți. Ponderea acestora în totalul populației școlare a crescut, de asemenea, de la 1,5% la 3,5% în aceeași perioadă. S-a îmbunătățit, de asemenea, structura învățămîntului universitar, accentul mutîndu-se pe specialitățile tehnice de vîrf.

Îndeplinindu-și angajamentele asumate prin planul de școlarizare pentru anul 1973/1974, Ministerul Educației și Învățămîntului a pus la dispoziția societății noastre, pentru diversele domenii de specialitate ale producției materiale și spirituale, un număr de 184 800 de specialiști și cadre calificate la diverse niveluri. Indiferent cum am calcula eficiența economică a investițiilor mari solicitate de pregătirea cadrelor de diverse calificări, este cert că alimentarea permanentă a producției cu asemenea cadre are un rol decisiv în realizarea creșterii accelerate a economiei noastre.

În cele de mai sus, am încercat să surprindem cîteva aspecte, mai ales de ordin cantitativ în desfășurarea procesului instructiv-educativ și aportul formării profesionale la creșterea economiei noastre. Probleme mult mai complexe însă se pun în legătură cu laturile calitative ale aceluiași proces, inclusiv cu formarea unei noi conștiințe sociale și politice, proprie societății pe care o făurim. Pentru că, așa cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „dacă nu avem în vedere și activitatea pentru transformarea conștiinței oamenilor nu putem avea o imagine completă a ceea ce înseamnă noua societate“.**

Aportul factorului uman la creșterea economică depinde atît de gradul de instruire generală și profesională a forței de muncă, cît și de nivelul său de conștiință [11]). Subliniindu-se acest lucru, în **Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al XI-lea al partidului** se arată că : **„Mersul înainte al societății noastre cere în mod imperios formarea și educarea omului nou, cu o conștiință inaintată, cu o morală superioară, cu o atitudine avansată față de muncă, față de interesele generale ale societății“** [12]).

În concepția partidului nostru educația reprezintă un proces complex care se realizează în mod permanent, prin conlucrarea unei pluralități de factori educaționali. În cadrul acestor factori, rolul principal revine școlii — pîrghia fundamentală a societății de modelare a personalității tinerilor, de formare a caracterului lor, de educarea lor politico-ideologică. Ea trebuie să pregătească nu numai buni specialiști, capabili să facă față în cele mai bune condiții sarcinilor concrete din diferite domenii de activitate, dar și patrioți înflăcărați, gata să dea tot ce au mai bun pentru realizarea nobilelor idealuri ale socialismului și comunismului, pentru realizarea liniei politice a partidului nostru.

Fără a nega necesitatea aportului tuturor cadrelor didactice la formarea tinerei generații, se impune sublinierea contribuției pe care trebuie să și-o aducă cadrele didactice care predau științele sociale. **„Partidul nostru** — arăta în legătură cu aceasta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — concepe teoria nu ca o entitate situată deasupra vieții, ci ca un instrument activ al practicii sociale revoluționare, ca o armă puternică în transformarea societății, în făurirea socialismului și comunismului“** [13]).

Educația tineretului în școală trebuie continuată cu educația adulților : **„Noi concepem problema pregătirii și perfecționării cadrelor, a constructorilor socialismului** — arăta secretarul general al partidului **— nu ca ceva limitat la o anumită pericadă, ci ca un proces continuu“** [14]). În cadrul procesului de educare a adulților, fie că sînt acoperite lacunele unei formații anterioare precare, fie că sînt completate, continuate și perfecționate alte aspecte ale personalității umane. Prin aceasta ființa umană își menține și perfecționează calitatea sa de dominator și nu de dominat al schimbărilor.

Educația adulților, la rîndul său, se înfăptuiește printr-o multitudine de forme. Printre aceste forme un rol deosebit are învățămîntul politico-ideologic și economic de masă. Acesta, urmărind formarea unui om nou multilateral dezvoltat, a unui participant conștient la producerea bunurilor materiale și a unui consumator luminat, nu va întîrzia să-și arate influența asupra creșterii economice.

Parametrii cu care se măsoară eficiența diferitelor forme ale activității politico-ideologice de care dispune și pe care le folosește societatea noastră îi constituie manifestarea de zi cu zi a comportamentului membrilor societății, a atitudinii lor față de muncă, a hotărîrii lor de a desfășura o activitate utilă societății, de a participa activ, în concordanță cu planul de dezvoltare unitară a țării, cu pregătirea lor și cerințele progresului social la creșterea economică [15]).

prof. univ. dr. C. MANOLESCU

---

[10]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Conferința cadrelor și activului de partid din învățămîntul superior.

[11]) **René Maheu** aprecia că în lumea de astăzi este nevoie mai curînd de oameni mai bine „educați“ decît de un număr de oameni mai bine „instruiți“.

[12]) **Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al XI-lea al partidului,** Editura politică, București, 1974, p. 37.

[13]) **Nicolae Ceaușescu** — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 7, Editura politică, București, 1972, p. 128—129.

[14]) **Nicolae Ceaușescu —** „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, Editura politică, București, 1972, p. 128—129.

[15]) Acest articol a fost alcătuit pe baza comunicării ținută la ședința de referate a catedrei de economie politică din Academia de studii economice pe tema : „Probleme economice ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România“.

ECONOMIE NATIONALA

PUNERILE ÎN FUNCŢIUNE ŞI ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAŢI

IN TRANSPUNEREA ÎN VIAȚĂ a angajamentului asumat la nivelul Capitalei — cincinalul în patru ani și jumătate — un factor important l-a reprezentat și realizarea în bune condițiuni a planului de investiții, darea în funcțiune înainte de termen, a unor noi capacități de producție și atingerea într-un interval cît mai scurt a parametrilor tehnico-economici planificați. Toate acestea au adus o contribuție importantă — alături de alte acțiuni și măsuri — la îndeplinirea sarcinilor din planul cincinal al sectorului 6 încă din 13 iunie a.c. Au fost realizate pînă în prezent, peste prevederile planului de producție al perioadei 1971—1975, circa 3250 milioane lei. A mai rămas însă de realizat o valoare importantă din angajamentul suplimentar asumat. Ca urmare, se acordă și în continuare o atenție deosebită— alături de folosirea într-un grad înalt a capacităților existente — realizării în condiții de maximă eficiență a noilor obiective de investiții, pentru ca acestea să producă cît mai devreme la parametrii prevăzuți.

In cuvîntul său la plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *sublinia faptul că trebuie să* **„...luăm măsuri pentru respectarea termenelor de execuție a lucrărilor pentru scurtarea acestor termene, pentru creșterea eficienței economice a investițiilor“**, *Avînd în vedere importanța tuturor acestor sarcini, la nivelul sectorului au fost adoptate și transpuse în practica de construcție a noilor obiective, pe parcursul întregului an, planuri complexe de măsuri, înregistrîndu-se multe realizări pozitive.*

Citeva considerații teoretice...

ALOCAREA unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare și, pe această bază, pentru construirea a numeroase noi capacități de producție, pune în prim plan preocuparea pentru **darea în funcțiune într-un timp cît mai scurt a noilor obiective și atingerea parametrilor proiectați, ceea ce permite obținerea unei cantități de producție înainte de perioada planificată.**

Influența realizării în devans față de termenul planificat a obiectivelor industriale și a atingerii parametrilor tehnico-economici proiectați asupra eficienței economice în perioada de început a activității productive a noii capacități, poate fi determinată utilizînd expresia :

$$\frac{Q}{F\cdot f^{\circ} + F\cdot c'} \times 100$$

în care :

Q = valoarea totală a producției realizate; $F.f^0$ = masa totală a fondurilor fixe planificate pentru obținerea lui Q ; $F\cdot c'$ = masa de fonduri circulante consumate efectiv pentru obținerea lui Q, unde $F\cdot c' > F\cdot c^{\circ}$ (valoarea fondurilor circulante planificate pentru obținerea lui Q).

Considerăm, spre exemplu, un obiectiv A realizat în condițiile prevăzute în plan (în ce privește termenul de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor tehnico-economici), care are într-un caz ipotetic $Q = 2000$ unități convenționale, folosind o masă de fonduri fixe ($F.f^0$) = 900 și de fonduri circulante ($F.c^0$) = 100, cu o eficiență planificată de 200%. Cazul A : Același obiectiv dat în funcțiune mai devreme decît termenul stabilit prin plan obține evident o producție mai mare, să presupunem echivalentă cu 2400 unități convenționale, fondurile fixe reprezintă tot 900 unități convenționale, iar cele circulante cresc ($F.c'$) = 120. Introducînd în formula prezentată aceste date, rezultă evident o eficiență economică sporită, deoarece creșterea producției devansează substanțial creșterea fondurilor circulante :

$$\frac{2400}{900 + 120} \text{ x } 100 = 235\%$$

Cazul B : În situația în care acest obiectiv este realizat în termenul prevăzut în plan, dar datorită unui complex de factori, parametrii tehnico-economici se realizează înainte de termenul planificat, datele problemei se modifică. Fondurile fixe ale obiectivului rămîn egale cu 900, fondurile circulante cresc mai mult în acest caz (la 140), dar se obține evident și o producție mai mare reprezentind 2800 unități convenționale. Introducind noile date în formulă, rezultă că eficiența este și în acest caz peste cea planificată :

$$\frac{2800}{900 + 140} \text{ x } 100 = 273\%$$

Cazul C : În sfîrșit, să presupunem că obiectivul, deși dat în funcțiune la termenul prevăzut în plan, nu își realizează parametrii proiectați din diferite motive și are consum ridicat de fonduri circulante. Fondurile fixe din dotare reprezintă tot 900, fondurile circulante sînt și în acest caz mult mărite (egale cu 200), iar producția realizată este mult sub cea planificată, adică $Q = 1000$.

Eficiența economică a producției este foarte scăzută :

$$\frac{1000}{900 + 200} \text{ x } 100 = 90{,}9\%$$

Din situațiile prezentat se degajă importanța deosebită a scurtării termenelor de execuție și a realizării în termenul planificat a parametrilor tehnico-economici proiectați, respectiv influența acestora asupra eficienței economice.

...și implicații pe șantierele noilor obiective

OAMENII muncii, organizațiile de partid, cu sprijinul efectiv al Comitetului P.C.R. de sector, și-au intensificat eforturile în vederea realizării la timp a lucrărilor de construcții și montaj, a procurării instalațiilor și echipamentelor necesare noilor obiective.

În 1975 au fost prevăzute a fi puse în funcțiune în sectorul nostru 12 noi capacități. Pe primele 9 luni au fost puse în funcțiune 5 capacități față de cele 6 planificate (la Întreprinderea „Vulcan“. Întreprinderea de piele sintetică, „Industria iutei“, Întreprinderea de nasturi ș.a.). Înainte de termen a fost realizată o dezvoltare a capacității la Întreprinderea „Electromagnetica“.

Referitor la atingerea parametrilor proiectați trebuie subliniat faptul că o serie de obiective puse în funcțiune în anul 1974, cum ar fi : capacitatea de încălțăminte de cauciuc la Întreprinderea chimică română, capacitatea de vopsit fire poliester de la Întreprinderea de stofe de mobilă, au început deja să lucreze la parametrii proiectați. La fel de adevărat este însă și faptul că parametrii proiectați s-au realizat în 1975 doar la 4 obiective din cele 7 scadente în perioada 1.I.—30.IX, la care se adaugă devansarea înregistrată în acest sens la Întreprinderea „Vulcan“.

Pentru realizarea sarcinilor din planul de punere în funcțiune pe 1975 **au fost organizate comandamente de investiții la principalele obiective,** unde bilunar sau săptămînal, se întrunesc beneficiarul, constructorul, proiectantul, furnizorul de instalații, importatorul de utilaje, pentru a se putea rezolva pe loc o serie de probleme ce se ridică în realizarea obiectivelor industriale. Asemenea comandamente organizate la unitățile economice „Tricodava“, „Tehnica nouă“, „Vulcan“, Întreprinderea de piele sintetică au ajutat la eșalonarea rațională a etapelor de execuție a diferitelor obiective, la scurtarea unor termene, la folosirea mai bună a utilajelor și forței de muncă de pe șantiere.

Dacă la finele lunii ianuarie a.c. valoarea utilajelor în stoc nemontate depășea 65 mil. lei, în urma măsurilor luate stocul a scăzut în prezent la circa 21 mil. lei, preconizîndu-se ca, pînă la încheierea anului să fie lichidat. Dealtfel, în industrie, pe 9 luni au fost puse în funcțiune fonduri fixe a căror valoare reprezintă 78,4% din planul anual.

În adunările generale deschise, în ședințe ale comitetelor de partid și ale comitetelor oamenilor muncii de la „Electromagnetica“, „Vulcan“, „Tricodava“, Întreprinderea „Relon“-Panduri, „Tînăra Gardă“ etc. au fost analizate stadiile de realizare a noilor obiective, cauzele unor rămîneri în urmă, precum și sarcinile care revin comuniștilor, colectivelor de muncă, pentru asigurarea tuturor condițiilor de realizare a planului de investiții.

Pentru buna funcționare a noilor obiective care vor începe să producă, a fost pregătită din timp forța de muncă necesară, viitorii muncitori, maiștri, tehnicieni etc., paralel cu însușirea cunoștințelor de specialitate, participînd direct la montarea utilajelor, pentru a se familiariza cu tehnica şi tehnologia de fabricaţie. Un sprijin efectiv a fost acordat şi prin deplasarea unor activişti ai Comitetului de partid al sectorului la noile capacităţi în construcţie (la Întreprinderea „Vulcan“, Întreprinderea de piele sintetică etc.) pentru a urmări şi impulsiona la faţa locului activitatea constructorilor şi a beneficiarilor, îndeosebi, modul în care este pregătit frontul de lucru pentru iarnă, astfel ca activitatea în această perioadă să se desfăşoare în cele mai bune condiţiuni.

Toate aceste măsuri au creat premise pentru terminarea la timp a lucrărilor la cele 30 noi capacităţi de producţie prevăzute în planul cincinal şi punerea în funcţiune înainte de termen a unor obiective.

Analizele efectuate de Consiliul de control muncitoresc al sectorului au condus la concluzia că, **alături de realizări bune, au fost şi cazuri în care nu s-au depus suficiente eforturi pentru realizarea integrală şi la termen a obiectivelor de investiţii, pentru asigurarea tuturor condiţiilor necesare.**

Neasigurarea în timp util a documentaţiilor necesare începerii lucrărilor la obiectivele de investiţii a avut drept consecinţă întîrzierea deschiderii finanţării, contractării utilajelor, neasigurarea frontului de lucru, fapt care a condus, în final, la periclitarea termenelor de punere în funcţiune. Astfel de situaţii s-au înregistrat în cincinalul actual la Întreprinderea „Vulcan“, de pildă, unde nici în prezent nu sînt asigurate de către Institutul de proiectări pentru construcţii de maşini proiecte de execuţie în valoare de 6 milioane lei.

Se impune ca beneficiarii de investiţii care nu au încă definitivată documentaţia (întreprinderile „Relon“-Panduri, „Industria iutei“, ş.a.), **împreună cu centralele industriale, institutele de proiectări şi cadrele de răspundere din ministerele tutelare, să stabilească cu maximum de operativitate termenele necesare pentru asigurarea integrală a PE-urilor şi completarea sau refacerea STE-urilor.**

De asemenea, **neasigurarea forţei de muncă calificată pe şantiere** din partea constructorilor (Întreprinderea de construcţii speciale industriale şi montaj, Trustul de construcţii-montaj pentru agricultură şi industria alimentară etc.) a constituit una din cauzele care au determinat rămîneri în urmă faţă de graficele de execuţie. Nu este însă mai puţin adevărat că comitetele oamenilor muncii, specialiştii din întreprinderile „Tehnica nouă“, „Munca textilă“, Intreprinderea de piele sintetică şi altele nu au sprijinit în toate cazurile, cu maximum de operativitate, constructorii pentru realizarea unor lucrări în comun — săpături, eliberări de teren, finisări etc.

Aprovizionarea şantierelor cu utilaje şi materiale de construcţii s-a făcut uneori în salturi şi în cantităţi insuficiente, fapt ce a afectat negativ ritmul şi calitatea lucrărilor de la Întreprinderile „Vulcan“ „Industria iutei“ şi altele. De asemenea, contractarea cu întîrziere a utilajelor din ţară şi import, stabilirea de termene de livrare necorelate cu punerile în funcţiune constituie cauze care au condus la periclitarea termenelor de dare în exploatare a obiectivelor de investiţii de la întreprinderile „Munca textilă“, „Vulcan“ Întreprinderea de nasturi ş.a., fiind necesară adeseori reprogramarea lor.

Existenţa acestor deficienţe impune **să se treacă la adoptarea unor noi măsuri, la intervenţii prompte şi eficiente în soluţionarea problemelor care apar, astfel încît să se asigure recuperarea cît mai rapidă a rămînerilor în urmă, achiziţionarea, montarea şi punerea în funcţiune a utilajelor.**

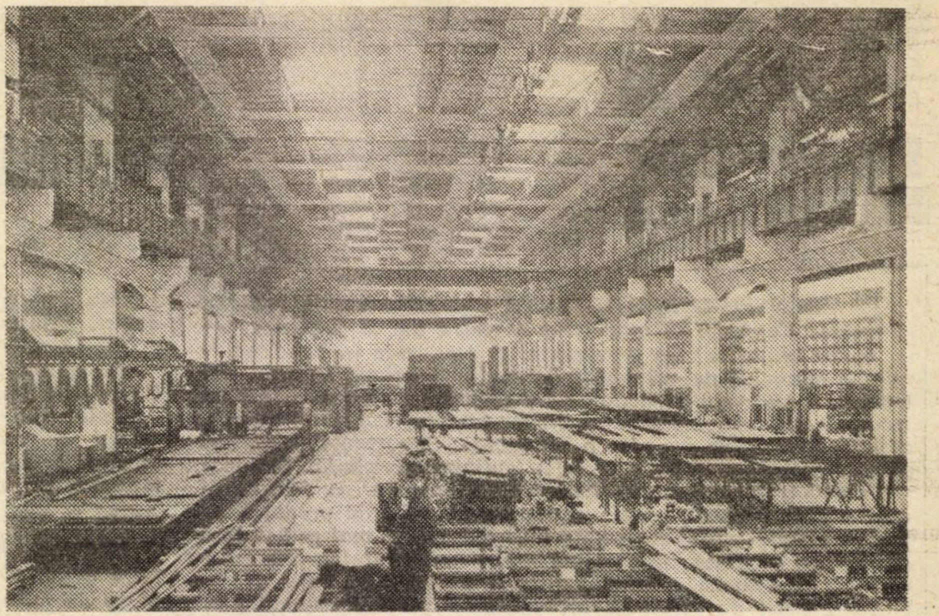

Noua capacitate de producţie de la Intreprinderea „Vulcan“ — Bucureşti — hala de fabricare a pereţilor membrană, pentru cazanele energetice de mare capacitate.

În ce priveşte punerile în funcţiune situaţia prezentată a evidenţiat cu claritate că nu peste tot a fost atras şi folosit în condiţii de eficienţă potenţialul tehnic existent pentru soluţionarea neajunsurilor care mai persistă încă în funcţionarea instalaţiilor. Uneori s-a urmărit doar punerea în funcţiune a capacităţilor fără ca, în continuare, atenţia să se îndrepte spre atingerea la termen sau în devans a parametrilor proiectaţi. În unele cazuri, în loc să se acţioneze pentru îmbunătăţirea randamentelor la utilajele puse în funcţiune, se aşteaptă transferarea acestora la alte unităţi (cazul „Tricodavei“ — la capacitatea de finisaj malimo şi cea de stofă tricotată).

Asemenea situaţii s-au înregistrat şi la alte întreprinderi, unde pentru remedierea operativă a situaţiei apar necesare adoptarea şi aplicarea unor măsuri şi acţiuni de antrenare a tuturor cadrelor tehnice pentru soluţionarea neajunsurilor, îmbunătăţirea randamentelor utilajelor, folosirea acestora la întreaga capacitate.

Intensificarea pregătirii investiţiilor noului an

ÎN ANUL VIITOR trebuie puse în funcţiune integral 4 capacităţi de producţie la Întreprinderea „Tînăra Gardă“, Întreprinderea de nasturi, „Tehnica nouă“ etc. şi, parţial, una la „Relon“-Panduri. De asemenea, vor fi atacate 2 mari lucrări privind dezvoltarea capacităţilor de producţie la „Vulcan“ (etapa III) şi „Electromagnetica“. Ca urmare stadiul de pregătire a planului, asigurarea cu documentaţii, definitivarea amplasamentelor, contractarea lucrărilor şi a utilajelor, deschiderea finanţării etc., reprezintă probleme care au preocupat din vreme colectivele de oameni ai muncii din unităţile vizate. În desfăşuraea acestor activităţi pot fi remarcate însă o serie de dificultăţi. În unele unităţi s-au înregistrat întîrzieri în primirea cifrelor de plan pe anul 1976 şi, ca atare, nu s-au putut întreprinde din timp acţiuni concrete de pregătire. În alte cazuri, nu sînt finalizate şi aprobate documentaţiile la unele obiective din planul pe 1976 : la Întreprinderea „Vulcan“, unde trebuie refăcută documentaţia, dezvoltarea de la „Electromagnetica“, la care S.T.E. se află în faza de avizare la organele de sinteză etc. **Este necesar să se acţioneze cu mai multă operativitate şi fermitate pentru urgentarea definitivării documentaţiei necesare, astfel încît să se asigure toate condiţiile necesare atacării în timp util a obiectivelor pregătite a fi puse în funcţiune în noul an.**

Referitor la stadiul de contractare a utilajelor pentru obiectivele din planul pe 1976, se impune ca, peste tot, **conducerile întreprinderilor industriale să întreprindă acţiuni hotărîte în vederea contractării acestora din ţară şi import, pentru asigurarea condiţiilor de realizare ritmică a planului, de respectare şi chiar devansare a termenelor de dare în exploatare a obiectivelor.**

De asemenea, **trebuie urgentate formele pentru încheierea contractelor de execuţie, a graficelor de lucrări cu constructorii** (în întreprinderile : „Electromagnetica“, Întreprinderea de nasturi, „Tehnica nouă“ ş.a.). Totodată, unităţile industriale „Vulcan“, „Tînăra Gardă“, „Relon“-Panduri şi altele, beneficiare de fonduri de investiţii, vor trebui să ia măsuri de sprijinire a constructorului cu forţă de muncă, organizarea încă de pe acum a unor echipe de montori, repartizarea de cadre tehnice proprii care să urmărească respectarea prevederilor din graficele de execuţie.

Eforturi trebuie depuse şi în direcţia **antrenării tuturor factorilor de răspundere pentru soluţionarea de urgenţă a problemelor ce se ridică pe linia asigurării documentaţiilor, contractarea şi asigurarea în timp util a PE-urilor**, avizarea STE-urilor de către Banca de Investiţii şi clarificarea situaţiilor ce se ridică pe linia contractării utilajelor.

In toate întreprinderile în care s-a prevăzut procurarea utilajelor din import şi, în mod deosebit, la „Relon“-Panduri, „Tînăra Gardă“, „Vulcan“, se va pune un accent deosebit pe **reducerea substanţială a importurilor** prin adoptarea unor tehnologii care să asigure folosirea utilajelor din ţară iar, în unele cazuri chiar, a acelora realizate prin autoutilare.

Materializarea în practică a tuturor acestor măsuri va permite o sporire a contribuţiei sectorului la progresul accelerat al economiei.

Costică CHIŢIMIA
prim secretar al
Comitetului PCR al Sectorului 6
Bucureşti

COMBUSTIBILUL ȘI ENERGIA — între nevoile reale ale întreprinderilor și nivelul consumului

CREȘTEREA RANDAMENTULUI folosirii resurselor energetice, concomitent cu economisirea combustibilului și energiei constituie pentru majoritatea unităților de producție din județul Galați unul din obiectivele permanente în cadrul acțiunilor desfășurate pentru continua ridicare a eficienței economice, pentru diminuarea costurilor de producție pe unitatea de produs. Introducerea unei discipline riguroase privind respectarea consumului de combustibili și energie, recuperarea și valorificarea energiei secundare, înlocuirea unor utilaje vechi mari consumatoare de energie și combustibil cu altele mai economice, reducerea pierderilor de energie în rețeaua de transport a centralelor specializate etc. — obiective înscrise în bilanțurile energetice întocmite în fiecare întreprindere — sînt căi care au permis, mai ales în acest ultim an din cincinalul 1971—1975, să se obțină însemnate economii materiale și bănești.

Ținîndu-se seama de experiența acumulată și de sarcinile care le stau în față, în întreprinderile gălățene au fost prevăzute și pentru viitor noi acțiuni și măsuri în vederea ridicării gradului de gospodărire a combustibilului și energiei. Pentru a putea desprinde unele aspecte din experiența acumulată cît și căile de acțiune necesare pentru ca în viitorul cincinal să se realizeze o cît mai rațională utilizare a surselor energetice și de combustibili, „REVISTA ECONOMICĂ A ORGANIZAT, CU SPRIJINUL COMITETULUI JUDEȚEAN DE PARTID AL P.C.R. GALAȚI, *o dezbatere la care protagoniștii au fost specialiști și cadre de conducere din principalele unități industriale.*

Consumuri raționale — costuri de producție reduse

ABORDAREA complexă a problemei utilizării cît mai eficiente a energiei și combustibilului în cadrul întocmirii bilanțurilor energetice a condus la determinarea unor multiple căi de a se ajunge la raționalizarea consumului, în funcție de specificul activității întreprinderilor, de complexitatea proceselor tehnologice practicate de acestea. Una din căi, comună majorității consumatorilor, o constituie **introducerea de norme bazate pe o temeinică fundamentare tehnico-economică pe fiecare produs**, activitate necesară pentru închiderea tuturor canalelor de risipă prin măsuri adecvate pe întreg procesul de fabricație. O interesantă experiență a prezentat, în acest sens, tovarășul **Petre Chișcanu,** din partea Regionalei căilor ferate : „Regionala C.F.R. Galați se întinde, ca formă de organizare, pe mai multe județe. Preocupările noastre au avut și au în vedere tot felul de activități specifice consumatoare de energie și combustibil din unitățile ce ne aparțin. Pentru 1975 economiile preconizate prin aplicarea complexului de măsuri cuprinse în bilanțuri se ridică la 170 tcc și 40 MWh energie electrică. Între măsurile principale ce au stat la baza obținerii economiilor se numără : micșorarea pierderilor de energie electrică prin înlocuirea cablurilor supradimensionate (depoul Galați), îmbunătățirea factorului de putere (depoul Adjud), înlocuirea iluminatului incandescent cu cel fluorescent (depourile Galați, Buzău, Adjud), reducerea pierderilor de căldură provocate de aerul fals prin etanșarea focarului la locomotivele cu aburi, îmbunătățirea modului de exploatare a centralei termice de la revizia de vagoane Galați, verificarea agregatelor de păcură în scopul realizării presiunilor necesare bunei funcționări a cazanelor etc. Aceste măsuri, cumulate cu aplicarea unei stricte normări a consumurilor pe activități, ne-au ajutat să îndeplinim prevederile pe acest an în domeniul economiilor".

Ilustrativă prin gama preocupărilor cît și prin rezultatele dobîndite pe linia economisirii resurselor energetice și a diminuării costurilor de producție este și activitatea desfășurată de Întreprinderea „Electrocentrale"-Galați. „În unitatea noastră, spunea în cuvîntul său **ing. Constantin George,** diminuarea consumurilor specifice de energie și combustibil s-a pus cu acuitate întrucît ponderea costurilor acestora în produsul ce-l realizam se ridica la 51,55%. Odată cu întocmirea bilanțurilor energetice, am stabilit și un regim normat pe activități, astfel încît pe această cale să întărim răspunderea pe întreaga filieră a producției pentru buna gospodărire a resurselor puse la dispoziție. Ca urmare, am reușit în semestrul I din acest an să economisim circa 5 000 tone combustibil convențional. În privința costurilor de producție doresc să evidențiez, de asemenea, că datorită faptului că **utilizăm drept combustibili la centrala termoelectrică gazul de cocs și furnal de la combinatul siderurgic** (o situație unică pe țară) reușim să obținem fiecare kilowat de energie electrică la costuri sub nivelul planificat."

Bune rezultate în reducerea consumurilor normate la energie electrică și combustibil, ca urmare a unor deosebite acțiuni privind gospodărirea rațională a resurselor, au obținut și întreprinderile „Laminorul de tablă", Comandamentul flotei fluviale „Navrom", Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri, Întreprinderea textilă etc.

Dar, dacă în majoritatea întreprinderilor se pot consemna preocupări continue pe linia întronării unei discipline severe în utilizarea energiei și combustibilului prin promovarea unor norme corespunzătoare condițiilor tehnico-materiale, sînt și unități în care rezultatele nu se situează la nivelul posibilităților lor. Lipsa unor norme de consum, întîrzierea în întocmirea bilanțurilor energetice, insuficienta mobilizare a specialiștilor pentru aplicarea unor soluții noi, economice, în procesele de producție practicate etc., au condus la consumarea în plus față de prevederi la Șantierul naval a 863 MWh energie electrică, iar la Întreprinderea „11 Iunie" a 18 tone combustibil convențional și a peste 9 MWh energie electrică etc.

LA DEZBATERE AU PARTICIPAT :

Florea STRUGARI, vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc ; **Teodor IVANOVICI,** director energetic, Combinatul siderurgic ; **Petre CIOBANU** de la Inspectoratul energetic teritorial al Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe ; **George CONSTANTIN,** director, Intreprinderea „Electrocentrale" : **Ion IONESCU,** responsabil energetic, Șantierul naval ; **Iuliana IACOB,** tehnician energetic; și **Zamfira SAVIN,** șef birou consum de la Comandamentul flotei fluviale „Navrom" ; **Petre CHIȘCANU,** inginer energetic, Regionala căi ferate ; **Virgil ABAGERU,** inginer energetic, Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă.

Se impun, firește, măsuri energice pentru ca, peste tot, în toate unitățile, să se introducă o disciplină severă în gospodărirea tuturor resurselor, să se stabilească norme de consum avînd la bază un temeinic studiu tehnico-științific.

Sporirea randamentelor energetice

UN ALT DOMENIU în care s-a acționat și se acționează pentru a se asigura condiții propice diminuării cît mai accentuate a consumurilor de energie și combustibil îl constituie **perfecționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, asimilarea altora cu randamente și economicitate ridicate.** Astfel, pentru modernizarea sau înlocuirea cazanelor de apă caldă și arzătoarelor cu randamente scăzute, au fost întocmite în mai toate întreprinderile gălățene grafice speciale, care prevăd rezolvarea problemei pînă la sfîrșitul acestui an. Din datele statistice existente la nivelul județului rezultă că sînt în situația de a fi modernizate 80 de cazane cu randamente sub 80% și 246 arzătoare. Cum se prezintă ele acum, în preajma încheierii acestui an ?

Așa cum s-a desprins din dezbatere, acolo unde factorii de răspundere au acordat toată atenția acestei probleme, s-a reușit ca total sau în cea mai mare parte prevederile din grafice să fie îndeplinite. Așa este cazul la Întreprinderea textilă (toate cele 4 cazane și 8 arzătoare prevăzute au fost modernizate), Întreprinderea județeană de gospodărie comunală locală (cele 51 cazane și 91 arzătoare din dotare au fost modernizate aproape toate), Întreprinderea „Năvodul" (toate arzătoarele de care dispune au fost modernizate), Întreprinderea mecanică navală (din 36 arzătoare prevăzute au fost modernizate 26) etc.

Din păcate, în alte unități, pe considerentul că întreprinderile specializate din

Aspect de la Centrala de termoficare Țiglina-Galați țară nu le-au pus la dispoziție în timp util diferite piese și subansamble solicitate, nu s-a efectuat nici o modernizare sau înlocuire de utilaje așa cum prevedea programul întocmit inițial. Așa se prezintă lucrurile la Întreprinderea de prelucrare industrială a legumelor și fructelor Tecuci, Laminorul de tablă, Combinatul siderurgic, C.F.F. Navrom — din Galați etc. Datorită acestei situații, pe județ au rămas nemodernizate sau neînlocuite din totalul prevederilor 70 de cazane de apă caldă și 180 de arzătoare.

Referindu-se la această stare de fapt, tovarășul **Petre Ciobanu** din Inspectoratul energetic teritorial al M.A.T.M.C.G.F.F. a spus : „Județul Galați reușește în acest an să economisească, ca urmare a aplicării unui program amplu de măsuri în întreprinderi, 3 milioane tcc și 2 milioane MWh energie electrică. Dacă peste tot s-ar fi aplicat măsurile stabilite în termenele prevăzute, nivelul economiilor putea fi mai mare cu cel puțin 40%. Există, din păcate, încă inerție. Unii conducători de întreprinderi urmăresc cu strictețe doar realizarea cantitativă a planului de producție, nu acționează organizat, coordonat, pentru înfăptuirea tuturor măsurilor stabilite și în domeniul gospodăririi judicioase a diferitelor resurse. S-ar fi putut rezolva, spre exemplu, în unitățile industriale mari din județ modernizarea, prin efort propriu, a unor cazane sau arzătoare. Dar, pentru aceasta trebuia ca cineva să facă studii, să întocmească proiecte, să găsească înțelegere pentru execuția lor în atelierele mecanice etc. Or, primind alte preocupări, problemele impuse de o mai rațională folosire a combustibilului și energiei, respectiv asigurarea cu unele ansamble și subansamble specifice, au rămas să fie soluționate cu concursul întreprinderilor specializate".

Că este cu putință să se facă mai mult în acest domeniu prin efortul propriu al fiecărui colectiv de muncă, a rezultat și din cuvîntul inginerului **Virgil Abageru** de la Întreprinderea comunală și locativă : „Unitatea noastră a moștenit o serie de centrale termice depășite, cu cazane și arzătoare cu randament scăzut. Pentru modernizarea lor, în vederea creșterii randamentelor energetice, am acționat pe două căi :

1) în municipiul Galați am extins rețeaua urbană de termoficare cu sprijinul întreprinderii „Electrocentrale" — prin transformarea a 11 centrale de cuartal în 5 centrale termice. Această acțiune are ca efect economisirea a circa 12 000 tcc anual. De aceea, vom continua să transformăm toate centralele de cuartal care se pretează la aceasta în centrale termice, care să asigure nu numai economii de combustibil, dar și o extindere considerabilă a rețelei de termoficare ;

2) am acționat prin modernizări la centralele de cuartal care nu s-au pretat la modificări de structură pentru a le spori randamentul. Acest sistem l-am aplicat în orașul Tecuci. În același sens, am acționat în direcția centralizării serelor de legume și flori care erau dispersate, aducîndu-le la un amplasament racordat la termoficare. Am dezafectat astfel o serie de cazane, am economisit combustibil, am creat condiții pentru organizarea unor platforme mari de sere.

Dar pentru a acționa în continuare pe direcțiile arătate, ne trebuie — nu de puține ori — și sprijin din partea altor unități. Mă refer, în special, la procurarea unor bare și țevi de metal, arzătoare, aparatură de măsură și control. Vom căuta ca în 1976 toate instalațiile de termoficare din județul nostru să fie modernizate".

Așadar, posibilități există. Se impune însă **o largă cooperare între toate unitățile din județ,** o strînsă conlucrare între specialiști pentru găsirea de soluții din cele mai raționale. Dacă, spre exemplu, în rezolvarea problemei recuperatoarelor de căldură s-ar fi acționat pe linia autodotării, practic ea putea fi în cea mai mare măsură rezolvată. Și nu numai atît. S-ar fi putut introduce și promova larg diferite tehnologii moderne în locul celor învechite, în special în unitățile care consumă mult combustibil și energie.

Acțiuni desfășurate pe linia economisirii și identificării de noi resurse energetice și de combustibil

Denumirea întreprinderii	Economii realizate		Resurse energetice secundare (tcc)			Bilanțuri energetice				Modernizare cazane (buc)			Modernizare arzătoare (buc)		
	tcc	MWh	inventariate	recuperate	nerecuperate	de întocmit	întocmite	economii preliminate	rămase de întocmit	de modernizat	modernizate	rămase de modernizat	de modernizat	modernizate	rămase de modernizat
Combinatul siderurgic	6000	5000	1949800	1259490	662500	114	90	37000 tcc 3000 MW	24	–	–	–	32	–	32
Laminorul de tablă	169	717	18000	5600	12400	29	29	1086 tcc 296 MWh	–	–	–	–	9	–	9
"Electrocentrale"	4883	–	–	–	–	9	9	1715 tcc	–	–	–	–	24	–	24
Intreprinderea mecanică navală	–	–	1118	208	910	21	11	–	10	–	–	–	36	20	16
Intreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri	75	35	3956	560	2103	13	13	350 tcc 35 MWh	–	–	–	–	–	–	–
"Avicola"	2490	8	–	–	–	25	–	–	25	–	–	–	–	–	–
C.F.F.Navrom	294	100	–	–	–	17	17	107 tcc 250 MWh	–	17	–	17	15	–	15
Sentierul naval	36	+863 x)	1008	170	838	30	–	–	30	–	–	–	18	18	–
"Textila"	417	–	3350	2850	500	23	18	550 tcc 130 MWh	5	4	4	–	8	8	–
"11 Iunie"	+18 x)	+9 x)	226	–	226	10	6	–	4	8	2	6	3	–	3
Prefabricate beton	127	52	1174	80	350	8	8	250 tcc	–	–	–	–	3	1	2
Regionala căi ferate	4486	1050	–	–	–	16	16	–	–	–	–	–	21	–	21

x) Consumat în plus față de prevederi.

Resursele secundare — din nou în circuit

ACȚIUNILE desfășurate în cadrul întreprinderilor gălățene pe linia economisirii combustibilului și energiei au cuprins și domeniul **valorificării superioare a resurselor secundare,** reintroducerea lor în circuitul economic ca „surse principale" (vezi tabelul). La nivelul întregului județ, din cele circa două milioane tone combustibil convențional de resurse secundare inventariate anual, aproximativ 1 400 000 sînt recuperate. Desigur, la aceste realizări aportul unităților industriale este diferit.

„În cadrul Combinatului siderurgic-Galați, din cele aproximativ 2 milioane tcc cît reprezintă consumul total de combustibil la nivelul anului 1975, circa 45% este recuperat — arăta în cuvîntul său tovarășul **Teodor Ivanovici,** director energetic. Este vorba, în primul rînd, de recuperarea gazului de furnal (760 000 tcc/an), a gazului de cocs (275 000 tcc/an), precum și a aburului (538 650 Gcal/an). Dar dacă există o seamă de realizări bune, mai sînt încă multiple posibilități de îmbunătățire. Problema este, desigur, deosebit de complexă. Cîteva aspecte sînt edificatoare în acest sens :

- există încă **resurse secundare la care nu e studiată posibilitatea tehnică de recuperare** și drept consecință ele se irosesc. Este vorba aici despre căile de acțiune ce trebuie depistate pentru recuperarea pierderilor de presiune la gîtul furnalului, a căldurii fizice a produselor în timpul transportului tehnologic (cocs, fontă, oțel lingou, a zgurii la granulare, a sleburilor, a tablelor după laminare etc.). Putem aprecia că se pierd încă anual mai bine de 400 000 tcc din căldura fizică în diferite faze ale procesului tehnologic. Ca urmare, apare necesară o intensificare a preocupărilor cadrelor tehnice și a celor din cercetare — din combinatul nostru cît și din institutele de specialitate ale Ministerului Industriei Metalurgice — pentru ca acest important potențial energetic să fie recuperat în folosul producției ;
- **necorelarea predării către beneficiari a multora din noile capacități de producție cu punerea în funcțiune a instalațiilor recuperatoare de energie.** În unitatea noastră asemenea situații au apărut la punerea în funcțiune a laminorului de benzi la cald și la laminorul Slebing. Pentru eliminarea unor asemenea situații, se cere acționat cu fermitate pentru ca, printr-o mai bună corelare încă de la punerea în funcțiune a noilor instalații, „combustia" să se desfășoare cu eficiență ridicată, iar întregul potențial caloric să fie pe deplin valorificat ;
- **buna întreținere a instalațiilor de recuperare, factor important în acțiunea de folosire a resurselor secundare, cunoaște, în destul de multe cazuri, unele scăderi față de anii trecuți** (la Slebing, la laminorul de bandă la cald etc.). Concentrîndu-și atenția asupra realizărilor cantitative în cazurile amintite, specialiștii din aceste sectoare ale combinatului nostru scapă din vedere aspecte importante ale valorificării cu eficiență ridicată a întregului potențial ce îl au la dispoziție ;
- faptul că în unele cazuri **anumite resurse recuperate au încă o destinație incertă favorizează risipa de energie.** Spre exemplu, combinatul nostru eșapează lunar 9 000 Gcal de abur, deoarece unele utilaje și agregate nu au fost prevăzute încă din faza de proiectare cu aparatura de recuperare a unor resurse, iar pe de altă parte, deoarece nu s-au găsit încă clienți pentru furnizarea unei însemnate cantități de abur.

În aceste condiții se impune ca specialiștii, tehnicienii, cercetătorii — din combinat și din institutele de specialitate — să-și intensifice eforturile pentru ca **încă din faza de proiectare a diferitelor utilaje și agregate, fiecare resursă recuperabilă să aibă stabilite destinații și utilizări precise.** Totodată, este necesar să se studieze amplasarea în apropierea combinatului a unor sere sau întreprinderi care să utilizeze și să valorifice resursele energetice secundare disponibile".

„Într-adevăr, spunea tovarășul **Petre Ciobanu**, sînt în afară de combinatul siderurgic și alte întreprinderi din județul Galați, unde **nu se recuperează tot condensul.** Cauza trebuie căutată în existența unui număr insuficient de recuperatoare la cazane și cuptoare industriale, cît și în insuficienta achiziționare și utilizare a aparaturii de măsurat și control. Asemenea situații se pot întîlni la Fabrica de săpun „Apollo", Întreprinderea de prefabricate din beton, Întreprinderea de sîrmă, cuie, lanțuri etc. Lipsa unor asemenea aparaturi în unitățile respective, „costă" anual pierderea a peste 5 000 tcc".

„Dacă ne referim la problema utilizării resurselor secundare — a intervenit **ing. Virgil Abageru** — menționez faptul că **multe din centralele de încălzire a locuințelor sînt construite și se mai construiesc încă după un proiect tip la care nu sînt prevăzute recuperatoare de resurse secundare.** Practic, asemenea situații conduc, în continuare, la însemnate pierderi de energie".

Bilanțurile energetice — în pas cu noile cerințe

DATĂ fiind importanța și eficiența utilizării bilanțurilor energetice și în acest an a continuat întocmirea lor în întreprinderi pentru o bună parte din utilajele și instalațiile consumatoare de energie și combustibil. Pe primele 9 luni a.c., **la nivelul județului Galați, din totalul bilanțurilor energetice de întocmit, erau realizate peste 75%**, cuprinzînd măsuri cu o eficiență estimată la recuperarea și economisirea a peste 40 000 tcc și 5 730 MWh energie (vezi tabelul). Din dezbateri a rezultat însă că mai există unități economice care n-au realizat toate bilanțurile energetice prevăzute, iar altele, chiar nici unul.

Reține însă atenția și un alt aspect. Simpla lor întocmire nu atestă faptul că utilizarea rațională a combustibilului și energiei se și realizează practic. Se impune, de aceea, ca odată cu încheierea bilanțurilor energetice să se acționeze organizat și permanent, atît în direcția finalizării măsurilor stabilite, cît și pentru continua lor actualizare și adaptare la cerințele progresului tehnic. Ele trebuie întocmite periodic, anual sau odată la 2—3 ani, în funcție de modificările care se aduc instalațiilor care pot influența consumurile de combustibil și energie, randamentul energetic al agregatelor etc. De altfel, în multe întreprinderi asemenea activități au și devenit o componentă permanentă a preocupărilor, fapt ce se soldează cu rezultate însemnate în gospodărirea eficientă a resurselor energetice.

— „Sînt numeroase preocupări bune — spunea în cuvîntul său tovarășul **Petre Ciobanu** — în mai toate întreprinderile controlate de noi în direcția încheierii la timp a bilanțurilor energetice. La Întreprinderea „Laminorul", Întreprinderea de sîrmă, cuie, lanțuri și la Întreprinderea „Electrocentrale" bilanțurile au fost încheiate încă de la sfîrșitul anului 1974 în proporție de 100%. La Combinatul siderurgic — unitatea cea mai reprezentativă din județ — din cele 114 bilanțuri energetice prevăzute a fi întocmite au fost realizate 90, din care 12 necorespunzătoare, iar la alte 40 a fost necesară efectuarea de completări. Există însă și altfel de situații. La Șantierul naval, ca și la Întreprinderea de piese pentru tractoare și mașini agricole nu s-a întocmit nici un bilanț. Ciudată situație ! În timp ce unii specialiști de la Șantierul naval au ajutat alte întreprinderi în întocmirea de bilanțuri, la ei acasă nu au făcut nimic ! Referitor la cauzele acestor stări de fapt doresc să fac doar două mențiuni. În unele întreprinderi neîntocmirea bilanțurilor este legată de lipsa inginerilor energeticieni care ar trebui și ar putea să fie singurii „autori". În alte părți, nu s-a solicitat sprijinul necesar, fie din partea centralelor industriale, fie din partea unor instituții de specialitate. E o problemă care ar trebui mai atent examinată".

„În unitatea noastră — preciza tovarășul **Ion Ionescu**, de la Șantierul naval — problema întocmirii bilanțurilor energetice a fost și este într-adevăr neglijată. Lipsa unui serviciu de specialitate (la șantier există o singură persoană care se ocupă de problemele energetice și care are și alte însărcinări) conduce la faptul că de problemele specifice energetice practic să nu se ocupe nimeni. De asemenea, nu ne-am bucurat nici de sprijinul și supravegherea Inspectoratului energetic teritorial, și nici al compartimentului de resort din ministerul nostru".

„Toate aceste situații ridică o problemă deosebit de stringentă — a completat prin intervenția sa inginerul **Virgil Abageru**, și anume : pentru desfășurarea activității productive pe coordonatele eficienței **se impune ca încă din fază de proiect, pentru toate capacitățile noi de producție, să se prevadă și bilanțul energetic optim corespunzător, ca un adevărat parametru.** Aceasta va elimina neajunsurile ulterioare — cei ce exploatează noile instalații vor avea grijă să înfăptuiască prevederile din bilanț și să le completeze pe parcurs cu măsurile ce se impun. Trebuie să facem din această activitate cuprinsă în bilanțurile energetice o adevărată pîrghie a eficienței în domeniul gospodăririi tuturor resurselor energetice".

★

Dimensiunile obiectivelor prevăzute în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. pentru viitorul cincinal impun intensificarea preocupărilor în toate întreprinderile pentru gospodărirea rațională a resurselor materiale, a energiei și combustibilului. Analiza situației energetice actuale și cunoașterea sarcinilor de viitor pot și trebuie să orienteze peste tot prioritățile spre acele acțiuni și măsuri care să creeze toate premisele necesare astfel ca noul an din viitorul cincinal să debuteze sub auspiciile unei mai înalte eficiențe.

V. BOESCU
P. BOGDAN

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Promovarea femeilor în toate domeniile de activitate

O CERINȚĂ majoră, a progresului civilizației este integrarea deplină a femeilor în viața societății, creșterea gradului lor de participare la viața economică, politică și socială. Preocuparea statelor pentru creșterea rolului și funcțiilor femeii în societatea contemporană și-a găsit oglindirea în acțiunile întreprinse de O.N.U. pentru promovarea egalității în drepturi a femeilor și bărbaților, în declararea anului 1975 ca „An internațional al femeii".

În România au fost create condițiile social-juridice și politico-economice pentru emanciparea continuă a femeii, pentru creșterea aportului ei la progresul rapid al țării. Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 a stabilit direcțiile în care urmează să crească gradul de participare a femeilor în viața societății. Pentru transpunerea în viață a acestora a fost elaborat un ansamblu de măsuri care urmează a fi aplicate, eșalonat, în toate domeniile vieții economice și sociale. O sarcină permanentă pentru toate organele centrale, precum și pentru toate consiliile populare este mărirea ponderii femeilor în totalul angajaților, astfel ca pînă în 1980 să ajungă la circa 40% față de circa 33% cît era în 1973, diferențiat pe ramuri de activitate, în funcție de specificul acestora.

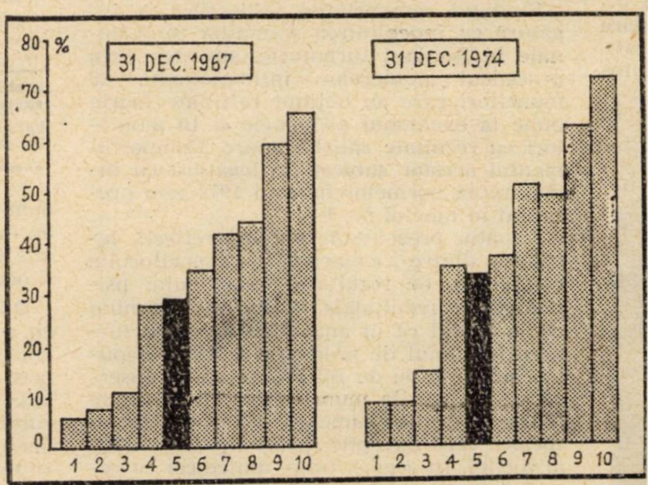

1-SILVICULTURĂ 2-CONSTRUCȚII 3-AGRICULTURĂ 4-INDUSTRIE
5-TOTAL ANGAJAȚI 6-ȘTIINȚĂ 7-CIRCULAȚIA MĂRFURILOR
8-TELECOMUNICAȚII 9-ÎNVĂȚĂMÎNT 10-OCROTIREA SĂNĂTĂȚII

Nivelurile atinse în 1974 arată că prevederile programului de măsuri prind viață. Astfel, față de 1973, numărul femeilor angajate a crescut cu circa 136 mii persoane (în timp ce numărul de bărbați angajați a crescut cu 107 mii persoane), din care aproape 20% în posturi TESA (la bărbați — 15,5%). Creșteri substanțiale de personal feminin au fost înregistrate în : industrie (91,1 mii persoane), circulația mărfurilor (13,2 mii), învățămînt (13,4 mii), ocrotirea sănătății (9,4 mii), telecomunicații, administrație ș. a.

Pentru a veni în sprijinul femeii în multiplul ei rol de angajată, mamă, gospodină, s-au luat măsuri pentru reglementarea timpului de lucru și a timpului liber, precum și pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru. Nu a fost neglijată nici preocuparea pentru ușurarea muncii și vieții femeii-mame, în care scop capacitatea grădinițelor de copii, a fost sporită în anul 1975, cu peste 25 mii locuri, a creșelor cu peste 28 000 locuri, a caselor de copii cu peste 3 mii locuri, a leagănelor de copii cu 870 locuri etc.

În vederea transpunerii, în continuare, în viață a prevederilor programului menționat, conducerile unităților economice, împreună cu organele Ministerului Învățămîntului și ale Ministerului Muncii urmează să acționeze în sensul creării condițiilor privind pregătirea pe meserii, specialități și funcții a femeilor, astfel încît fiecare să aibă asigurate premisele pentru promovarea în muncă, pentru participarea la procesul decizional, pentru îndeplinirea deplină a rolului lor multiplu în societate.

PRODUCTIVITATEA MUNCII ȘI SELECȚIA PROFESIONALĂ*)

ÎN ANII construcției socialiste în țara noastră s-au depus eforturi deosebite pentru crearea unor condiții corespunzătoare utilizării forței de muncă cu productivitate din ce în ce mai ridicată. Pentru aceasta, economia națională a fost înzestrată cu tehnică modernă, s-a asigurat calificarea forței de muncă și ca urmare cheltuirea muncii într-o formă mai complexă, s-a perfecționat continuu organizarea științifică a producției și a muncii, a conducerii proceselor economice etc.

Pe lîngă aceste măsuri care au creat posibilitatea folosirii forței de muncă cu eficiență sporită, sînt necesare și alte condiții, deosebit de importante, printre care și aceea a asigurării unei concordanțe riguroase între aptitudinile, posibilitățile, înclinațiile lucrătorului și exigențele locului de muncă pe care acesta îl ocupă. Cu alte cuvinte, este necesară realizarea practică a principiului „omul potrivit la locul potrivit". Orice abatere, discordanță de la cerințele acestui principiu dăunează atît economiei naționale, cît și lucrătorului.

Din punctul de vedere al asigurării concordanței dintre locul de muncă și aptitudinile celui care îl ocupă, și în felul acesta a cheltuirii muncii cu o productivitate ridicată, o deosebită importanță are selecția profesională.

Spre deosebire de orientarea profesională către o profesiune sau un grup de profesiuni pentru care o persoană se dovedește a fi aptă, selecția profesională își propune să stabilească gradul, măsura în care o persoană corespunde pentru o profesiune dată. *Prim urmare, în timp ce orientarea profesională pleacă de la individ, selecția profesională pleacă de la profesiune. Ambele cer o cunoaștere perfectă atît a cerințelor profesiunii cît și a aptitudinilor individului, dar, în timp ce orientarea profesională presupune o analiză psihofiziologică a tuturor profesiunilor pentru a putea orienta pe candidat, selecția are în vedere una sau cîteva profesiuni dintr-o întreprindere, pentru care se face selecția.*

Selecția profesională constituie o necesitate pentru toate profesiunile și locurile de muncă și mai ales pentru cele care prin specificul activității, în cazul încadrării unui personal insuficient calificat, fără aptitudini, pot pune în pericol integritatea fizică sau psihică a lucrătorilor, sau în cazul în care mașinile și utilajele reclamă o calificare și aptitudini deosebite, lipsa acestora afectează negativ nivelul parametrilor de utilizare al acestor utilaje.

CADRUL legal a selecției profesionale este fixat de Legea privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat, în care se consemnează că, pentru anumite locuri de muncă, este necesară o selecție profesională făcută prin teste cu privire la aptitudinile candidaților (inteligență, atenție, percepție, memorie ș.a.).

Selecția profesională se realizează de către un personal specializat, în cadrul cabinetelor și serviciilor de psihosociologie din întreprinderi. În țara noastră există numeroase asemenea cabinete și servicii, iar influența lor pozitivă, multilaterală, printre care și cea asupra productivității muncii devine din ce în ce mai accentuată.

Pentru a urmări influența selecției profesionale asupra eficienței cu care este utilizată forța de muncă, colectivul nostru a efectuat cercetări în Întreprinderea „Tehnofrig" din Cluj-Napoca, unitate producătoare de utilaj frigorific, pentru industria alimentară etc. În această întreprindere cabinetul de psihologie a fost înființat în anul 1969. În sarcinile cabinetului sînt cuprinse : selecția profesională și examinările psihologice pentru fundamentarea propunerilor privind calificarea la locul de muncă. Ca metodă de selecționare cabinetul folosește : teste de personalitate, de inteligență, de gîndire tehnică, de interes profesional etc. Din 1974 cabinetul supune testării toate persoanele care urmează a fi angajate, excluzînd muncitorii necalificați. După examenul psihologic cabinetul eliberează un aviz fără de care nu se poate încheia contractul de muncă. Cabinetul urmărește și motivele desfacerii contractelor de muncă.

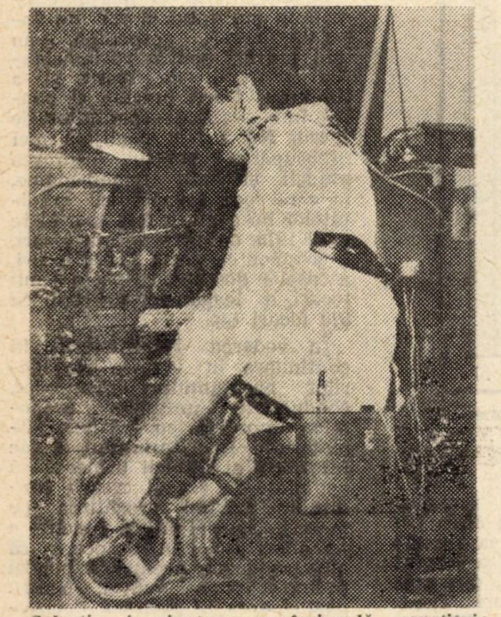

Selecția și orientarea profesională constituie obiective ale Institutului de Expertiză și Recuperare a Capacității de Muncă din București. În imagine : măsurarea parametrilor biologici prin sistemul de teletransmisie, în timpul muncii la strung.

Tabelul nr.1

Corelația: gradul de îndeplinire a normelor – rezultatul la examenul psihologic

Muncitori cu rezultate foarte bune la examenul psihologic		Muncitori cu rezultate satisfăcătoare la examenul psihologic	
Nr. de ordine	Procent de realizare a normei	Nr. de ordine	Procent de realizare a normei
1.	106,9	1.	95,2
2.	111,7	2.	104,5
3.	105,7	3.	92,7
4.	119,8	4.	98,4
5.	104,4	5.	103,1
6.	103,6	6.	94,5
7.	108,2	7.	84,0
8.	113,1	8.	104,2
9.	103,3	9.	102,9
10.	122,2	10.	95,3

Studiind comportarea subiecților în legătură cu îndeplinirea sarcinilor profesionale în Secția I turnătorie, am ales, prin procedeul numerelor întîmplătoare, 10 muncitori care au obținut rezultate foarte bune la examenul psihologic și 10 muncitori cu rezultate satisfăcătoare. Comportamentul acestor subiecți în legătură cu îndeplinirea normelor în anul 1974 este prezentat în tabelul nr. 1.

Situația prezentată în tabel reflectă legătura dintre capacitățile muncitorului confirmate de rezultatul examenului psihologic și rezultatele în muncă. Pornind de la faptul că în anul 1974 la secția turnătorie planul de producție a fost îndeplinit în proporție de 103,1%, se poate observa că realizările muncitorilor cu rezultate foarte bune la examenul psihologic se situează, fără excepție, peste nivelul mediu al secției. În același timp, dintre cei cu rezultat satisfăcător doar 4 au depășit planul și doar 3 au depășit nivelul mediu într-o proporție destul de mică ; în schimb, la această categorie de muncitori s-au înregistrat nerealizări destul de importante, nivelul minim fiind înregistrat de muncitorul de la poziția 7, care are o nerealizare de 16%.

Din punctul de vedere al creării condițiilor pentru sporirea rapidă a productivității muncii ar fi de dorit ca să fie angajați numai cei cu rezultat foarte bun la examenul psihologic. Acest lucru nu este însă posibil, deoarece întreprinderea duce lipsă de forță de muncă. La angajare sînt primiți și cei cu rezultat satisfăcător și sînt respinși doar cei contraindicați.

Din punctul de vedere al influenței selecției profesionale asupra productivității muncii este foarte elocventă și repartizarea pe categorii de încadrare a subiecților (tabelul nr. 2).

Chiar dacă repartizarea subiecților cu rezultat foarte bun nu este îndeajuns de concludentă, situația celor cu rezultate satisfăcătoare ne conduce la concluzia că majoritatea acestora se situează la nivele de calificare inferioare și medii. Reprezentative sînt în schimb modificările ce au avut loc în cadrul categoriilor de încadrare în anul 1974. Astfel, dacă în grupa muncitorilor cu rezultat bun și-au mărit nivelul de calificare 5 muncitori, în grupa celor cu rezultat satisfăcător doar doi muncitori au obținut aceasta. Desigur, concluziile repartizării pe categorii nu trebuie absolutizate, avînd în vedere că trecerea de la o categorie de încadrare la alta nu este influențată numai de concordanța, corespondența dintre cerințele locului de muncă și aptitudinile lucrătorului, ci și de o serie de alți factori, printre care un loc însemnat îl ocupă vîrsta.

Tabelul nr.2

Corelația: categoria de încadrare – rezultatul la examenul psihologic

Categoria de încadrare	I	II	III	IV	V	VI	Total
Rezultat foarte bun la examenul psihologic	2	2	1	1	3	1	10
Rezultat satisfăcător la examenul psihologic	1	3	3	2	1	-	10

Diferențe se pot observa între muncitorii cu rezultate foarte bune la examenul psihologic și cei cu rezultat satisfăcător și în privința disciplinei la locul de muncă. Se mai poate observa și faptul că cei cu rezultat satisfăcător sînt predispuși la accidente în mai mare măsură decît cei cu rezultat bun și foarte bun. Anul trecut, de exemplu, în secția turnătorie nici unul dintre muncitorii cu rezultat bun nu a suferit accident. De asemenea, în anul 1974, doi muncitori cu rezultate bune, cuprinși într-un colectiv, au făcut inovații. Dintre cei cu rezultat satisfăcător nu a participat nimeni la astfel de activitate.

Selecția profesională poate aduce o contribuţie importantă la sporirea productivităţii muncii şi prin influenţa pe care o exercită asupra reducerii proporţiilor fluctuaţiei forţei de muncă[1].

---

* În nr. 20, 22 și 24 din 1975 **„Revista economică"** a publicat rezultatele unei anchete în legătură cu problemele creșterii productivității muncii. Articolul de față constituie o contribuție la dezbaterea problemelor ridicate în ancheta respectivă.

Pe baza cercetărilor efectuate în acest sens în întreprindere[2], s-a putut constata că factorii favorizanţi în selecţia profesională influenţează în mod pozitiv stabilitatea la locul de muncă. Spre deosebire de aceasta, carenţele pe linia aptitudinilor profesionale, atitudinea nepotrivită faţă de cerinţele meseriei şi locului de muncă, instabilitatea emotivă etc., adică factorii care constituie contraindicaţii în selecţia profesională, stimulează fluctuaţia. Din lotul de lucrători cercetat în acest sens, a căror stabilitate în muncă s-a urmărit timp de doi ani, s-a putut observa că dintre cei la care cu ocazia examenului psihologic s-a constatat lipsa unor aptitudini corespunzătoare pentru meseria pe care o practică, 48,1% au părăsit întreprinderea, 18,5% au fost concediaţi disciplinar, iar alţi 33,3%, deşi rămaşi în întreprindere, constituie fluctuanţi „potenţiali“.

Desigur, cele enumerate reprezintă doar cîteva aspecte ale vastei şi complexei legături care există între productivitatea muncii şi selecţia profesională, una din modalităţile concrete de transpunere în practică a principiului „omul potrivit la locul potrivit“.

Sîntem conştienţi, de asemenea, şi de faptul că legătura dintre productivitate şi selecţie profesională este mai puţin directă şi mai greu cuantificabilă decît cea dintre productivitate şi progres tehnic, productivitate şi calificare etc.

Cu toate acestea, pornind de la experienţa utilizării psihologiei în întreprinderi din ţara noastră sau din alte ţări, de la rezultatele investigaţiilor proprii întreprinse în Întreprinderea „Tehnofrig“, ne exprimăm părerea că activitatea de selecţie profesională, extinderea, generalizarea şi perfecţionarea acestei activităţi ar putea contribui într-o măsură cu mult mai mare decît în cele de pînă acum la ridicarea productivităţii muncii, şi astfel, la sporirea eficienţei întregii activităţi economice, problemă cardinală în etapa edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră.

Pornind de la cerinţele practicii nemijlocite, credem că este potrivit să reamintim şi cîteva din sarcinile de a căror rezolvare depinde în mare măsură extinderea şi perfecţionarea activităţii din acest domeniu.

1. În primul rînd, pentru a înlocui metodele empirice de selecţie a cadrelor cu metode ştiinţifice, credem că prezenţa unor cabinete sau laboratoare de psihosociologie, în care îşi desfăşoară activitatea un personal corespunzător calificat, nu ar trebui să fie numai privilegiul unor mari unităţi. Asemenea cabinete sau laboratoare ar trebui să funcţioneze în fiecare unitate economică, cheltuielile legate de funcţionarea lor putînd fi compensate prin sporuri înregistrate în domeniul productivităţii muncii.

2. O condiţie a unei selecţii eficiente constă în existenţa unui număr mai mare de candidaţi decît locurile vacante. Dacă avem acelaşi număr sau un număr mai mic de candidaţi decît locurile vacante, selecţia profesională nu mai este operantă. Nu sînt puţine cazurile[3] cînd în situaţia din urmă, întreprinderile sînt nevoite să facă unele „concesii“ în momentul recrutării personalului.

3. Deosebit de important este faptul ca selecţia să nu se oprească doar asupra angajării şi repartizării personalului, ci să urmărească în continuare modul în care persoanele încadrate în muncă îşi îndeplinesc sarcinile profesionale. În fişa întocmită despre individ trebuie cuprinse toate datele referitoare la : realizări de plan profesional, promovări, modul în care lucrătorul reuşeşte să se încadreze în colectiv, interesul faţă de problemele unităţii etc.

4. Credem, de asemenea, că pe lîngă sondarea aptitudinilor operatorii, executorii, cu ocazia selecţiei profesionale trebuie să se acorde o importanţă crescîndă şi depistării celor psihosociale. În cadrul întreprinderii omul nu se raportează numai la munca, la maşina sa, ci şi la ceilalţi oameni, la grupul din care face parte, la celelalte grupuri cu care intră în contact. Eficienţa lucrătorului, productivitatea cu care va lucra va depinde în mare măsură şi de capacitatea de a se încadra şi acţiona în grup, de modul în care se conformează normelor de grup, influenţează sau suportă influenţa grupului. Prin urmare, cerinţele formulate de psihologia muncii, care cercetează relaţia dintre om şi maşină, trebuie completate cu cele ale psihologiei sociale şi organizaţionale industriale, care studiază relaţia om-om în cadrul procesului de muncă. Cu alte cuvinte, trebuie să se aibă în vedere nu atît planul psihologic individual, parametrii psihologici funcţionali ai omului în muncă, ci şi fenomenele psihosociale ce apar în urma raportării şi relaţionării oamenilor între ei, a acţionării lor într-o situaţie de grup.

5. Se impune cu necesitate utilizarea în procesul de selecţie a unui personal competent, corespunzător calificat, care are şi temeinice cunoştinţe economice. Cei care efectuează selecţia trebuie să fie în măsură să aprecieze în mod real efectele economice, desigur nu singurele, ale propriei lor activităţi.

6. Exigenţele lucrătorilor faţă de condiţiile psiho sociale ale muncii, faţă de personalul de conducere sugerează ideea necesităţii formării psihosociologice a cadrelor de conducere.

7. Se impune, de asemenea, sporirea rolului cabinetelor şi laboratoarelor de psihosociologie uzinale, sporirea rolului psihologului, sociologului în unitate, o bună conlucrare între aceştia şi conducerea unităţii. Laboratorul, cabinetele de psihosociologie din unităţi trebuie să sprijine conducerea cu material corespunzător, evidenţe, statistici, concluzii desprinse din cercetări etc. privind „realitatea psihologică a uzinei“. Asemenea materiale trebuie să stea la baza luării unor decizii privind calificarea, recalificarea, reorientarea, reciclarea, restructurarea etc. a personalului. În acest scop trebuie lichidat volumul muncilor administrative efectuate de psiholog, sociolog. În numele aceleiaşi conlucrări se impune ca personalul de conducere să se sfătuiască permanent cu psihologul, sociologul în privinţa oamenilor, a condiţiilor lor de muncă, a stării lor de spirit etc., a felului cum se raportează la îndeplinirea sarcinilor profesionale, la rezolvarea problemelor comune ale unităţii etc.

Ana-Maria LUPAN
lector universitar
Universitatea Babeş-Bolyai Cluj

Radu TEUCĂ
psiholog Întreprinderea „Tehnofrig“

Ladislau PROHAMMER
student anul IV

Mircea URBAN
student anul IV

Facultatea de Ştiinţe Economice
Universitatea Babeş-Bolyai Cluj

În laboratorul de psihologia muncii în transporturile feroviare, cu ajutorul stimulatorului se examinează aptitudinile unui viitor mecanic de locomotivă.

---

[1] Vezi şi „Revista economică“ nr. 23/1975, pag. 20.

[2] Cercetarea a fost efectuată de un alt colectiv, ale cărei concluzii le însuşim.

[3] Vezi şi cele observate de noi cu ocazia cercetării concrete efectuate la Întreprinderea „Tehnofrig“.

COMERȚ EXTERIOR

RONIPROT
S.R.L.

SOCIETATE MIXTĂ ROMANO—JAPONEZĂ

ÎNREGISTRATĂ LA MINISTERUL FINANȚELOR SUB NR. 3/1974
CAPITAL SOCIAL 28.557.000 D.M.
SEDIUL PRINCIPAL: CURTEA DE ARGEȘ, BD. REPUBLICII 105
BIROU DE LEGATURĂ: BUCUREȘTI, BD. NICOLAE BĂLCESCU 16
TELEFON: 13 03 27

În spiritul valorificării superioare a rezervelor naturale ale țării:

OBIECTUL ȘI PERSPECTIVELE UNEI COLABORĂRI EXTERNE ÎN PRODUCȚIA CHIMICĂ

PREOCUPĂRILE crescînde ale statului nostru pentru valorificarea cît mai eficace a rezervelor naturale și umane ale țării ca și a celor materiale și financiare prevăd, ca o soluție eficientă, extinderea domeniilor de conlucrare internațională, atît in producție, în cercetare cît și în schimburile economice externe. Acțiunea de cooperare industrială perfectată în 1973, între Centrala Industrială de Medicamente, Cosmetice, Coloranți și Lacuri (CIMCCL) *din M. I. Ch. și firma japoneză* „DAINIPON and Chemicals Ink“. (DIC-TOKIO) *s-a adăugat celorlalte forme de cooperare externă ale industriei românești. Noua societate „RONIPROT“ — se află în prezent în prima fază de execuție a investițiilor, urmînd ca într-un viitor nu prea îndepărtat să-și facă simțită prezența, pe piața românească și internațională, prin produsele sale.*

La solicitarea noastră, conducerea societății — ing. IOAN VELEA, *director general și* ing. JOJI OIWA, *director general adjunct — au avut amabilitatea să ne ofere o serie de detalii privitoare atît la maniera de funcționare a noii societăți mixte, cît și la perspectivele acesteia.*

I. V.: „RONIPROT“ a luat ființă în baza decretului 529/1973, societatea noastră avînd însă în vedere și cadrul juridic mai larg, de înființare și funcționare, pe teritoriul României, a societăților cu capital mixt, pentru producție și comercializare, exprimat prin Decretul 424. Obiectul activității sale este producerea și desfacerea — atît în țară, cît și la export — a drojdiei bogate în proteine. Acest produs urmează să fie fabricat din normal — parafine, iar utilizarea lui — ca proteină bio-sintetică — în sectorul zootehnic. Într-o perspectivă nu foarte îndepărtată, noi nu excludem, însă, deloc, posibilitatea ca — urmare cercetărilor științifice ce sînt în curs de efectuare — să oferim și oamenilor o sursă alimentară pe bază de proteine de acest fel.,

Cifra capitalului social al acestei societăți este de 28,557 milioane D. M., contribuția părților fiind de 57,4% — partea română — și 42,6%, — partea japoneză. Unitățile de producție vor fi amplasate la Curtea de Argeș, iar capacitatea de fabricație a acestora va fi, treptat, majorată: de la 60 mii tone, pe an, în 1977, va atinge, în final — prin extindere — 120 mii tone, pe an.

G. H. Procedeul tehnic — dar, mai ales scopul de utilizare a produselor petroliere într-un domeniu ce apare atît de inedit — este de natură să pună probleme ce vizează aplicarea sa industrială? Mă gîndesc, în fapt, la fabricarea alimentației din produse petroliere care constituie, încă, o quasi — premieră mondială.

J. O. Procedeul tehnic de lucru este, într-adevăr, original și putem afirma că doar foarte puține firme se ocupă, astăzi, în lume, cu comercializarea de atari produse. Rezultatele practice ale cercetărilor noastre au fost de natură să confirme perspectivele excelente pe care le așteptam. Problema concretă a realizării și desfacerii produselor noastre bio-sintetice poate fi tratată, cred, din două puncte de vedere: cel pur tehnic — la care nu vedem nici un fel de impediment de fabricație — și obișnuința clienților în utilizarea de noi resurse de acest fel pentru hrana animalelor.

G. H. Fabricarea de alimente bio-sintetice — nenocive și puternic nutritive — pune sub o altă lumină posibilitatea acoperirii necesarului de hrană al omenirii și al fondului animalier. Ce a determinat părțile contractante — am în vedere în primul rînd rațiunile economice concrete de decizie — să adopte hotărîrea de conlucrare în acest domeniu?

I. V. Prin profilul de fabricație al acestor produse bio-sintetice, cu mare conținut proteic, se urmărește asigurarea, în cît mai bune condiții, a cantităților și sortimentelor necesare de proteine furajere, pentru unitățile agricole, în vederea reducerii importurilor de produse similare existente sau chiar a înlocuirii totale a lor cu producție indigenă. Această decizie se înscrie în contextul mai larg al politicii de creștere a șeptelului național, pe fondul exploatării intensive a suprafețelor destinate furajelor.

Alimentația zooveterinară trebuie, completată cu diverse alte substanțe ce sînt, de asemenea, introduse în hrana animalelor (de pildă, produsele de tip „Vamix“ — care înglobează mixturi complexe de vitamine și săruri minerale, biostimulatori etc). Adaosurile respective sînt absolut necesare pentru satisfacerea necesarului de proteine din alimentația veterinară. Fără a intra în detalii tehnice, trebuie remarcat că — pe fondul necesității creșterii cantitative și calitative a șeptelului — alimentația cu proteine este de bază, pînă în prezent ea fiind asigurată, în principal, din făina de pește. Necesarul a impus însă căutarea de noi rezolvări.

Una din soluțiile adoptate este cea vizînd obținerea drojdiei bogate în proteine — substanță fabricată, cum spuneam, din normal — parafine. Baza de materie primă pentru noul produs va fi asigurată, integral, din țară, prin livrări de la Combinatul Petrochimic Pitești. Iată, ca atare, că, realizînd această cooperare, reușim în fapt, să aducem o soluție în rezolvarea necesităților: majorăm sensibil cantitatea de alimente cu mare concentrație proteică — creînd astfel premisele biologice pentru îmbunătățirea raselor noastre animaliere — utilizăm superior rezervele proprii de materii prime și de prelucrare, obținem economii valutare și creăm premise pentru export. Este locul să precizez că produsul nostru se află într-o fază de lansare, pe piața internațională nefiind deocamdată intens comercializat nici de către alte firme. Constituind încă o noutate tehnică, vom beneficia, deci, și de avantajul producătorului inițial, care astăzi comercializează produsul fără o competiție prea strînsă.

J. O. Cît privește interesul părții japoneze pentru această afacere, pot afirma că raționamentul nostru la încheierea contractului de cooperare s-a fondat pe faptul că aveți o excelentă experiență în prelucrarea țițeiului, competența specialiștilor români în acest domeniu fiind de necontestat. Intrînd mai în adîncul relațiilor noastre de afaceri, am constatat — cu plăcere — că există și premisele favorabile dezvoltării sectorului de cercetare-dezvoltare, aici chiar în țara dv. La toate acestea, desigur, se adaugă și nu se poate face abstracție de poziția geografică a țării dv. — la întretăierea atîtor drumuri comerciale — care permite transformarea ei într-un veritabil vad pentru produsele ce le oferim. De fapt, cred că se poate aprecia că unitatea de la Curtea de Argeș va putea deveni un veritabil pilon pentru producția și comercializarea, în Europa, a acestor produse.

G. H. Care va fi contribuția părților contractante, în această conlucrare?

I. V. Noi vom avea aportul în natură, care reprezintă circa 75% din contribuția noastră de capital — aport ce va consta din utilaje, instalații, organizarea de șantier. Cît privește partea japoneză, aceasta va veni cu tehnologia de fabricație (circa 3/4 din partea ei de capital), sume „cash“-necesare pentru desfășurarea activității pînă la intrarea în funcțiune a investiției — această investiție realizîndu-se, în principal, pe baza sumelor atrase.

G. H. Am înțeles că, fără a se opri la fabricație, intențiile dv. merg mult mai departe. Ce vă propuneți, în vederea desfacerii produselor rezultate?

I. V. Produse alimentare animaliere de felul celor ce vom produce noi — cu mare conținut de substanță ingredientă, vitamine, aminoacizi, proteine — nu oferă, încă, în lume, prea multe firme. Gama largă de utilizare a acestora — de la bovine și capre etc. la viermii de mătase, de pildă —

plus excelentele rezultate obținute în stațiile pilot de testări pe alte animale, ne fac să fim optimiști, perspectivele de desfacere fiind — apreciem noi — dintre cele mai bune. Mai bine de jumătate din producție o vom exporta. Încă de pe acum, societatea noastră a și primit cereri privind livrările ce le vom efectua, interes deosebit dovedind firme din Franța, R.F.G., Olanda, Danemarca, Suedia, Austria, Elveția, India, Australia ș.a.

Cît privește canalele pentru distribuție, comercailizarea o vom efectua pe căi multiple. Am în vedere de pildă, faptul că vom utiliza, atît intermediarii propuși de către partenerul nostru — filiala din Düsseldorf a lui „Sumitomo Shoji Kaisha" (SSK), spre exemplu — cît și propriile noastre canale. „RONIPROT" va avea, de asemenea, un colectiv propriu, specializat pentru export. Tot prin aceste canale vom întreține și comunicația comercială pe calea reclamei și publicității.

Pe piața internațională, vom apare sub denumirea comercială „VITON" — marcă înregistrată.

În vederea cercetării de piață — pentru asigurarea unei eficiente baze de informație pentru export — vom organiza, în viitor, și un departament de „marketing" și export — sector care se va ocupa atît cu investigația de piață, cît și cu derularea operațiilor de export propriu-zise.

G. H. Domnule Oiwa, mai înainte ați amintit despre intenția părților de a conlucra și în domeniul cercetării-dezvoltării. Vreți să reveniți cu detalii ?

J. O. Cu plăcere. În vederea asigurării unei baze de conlucrare mai solide și cu perspective îndelungate, părțile au convenit — prin clauzele de contract — asupra posibilității de a efectua împreună și operații de cercetare-dezvoltare și de valorificare în comun a acestor rezultate. Vom înființa, astfel, laboratoare științifice la Curtea de Argeș și vom coopera cu tehnicienii români și în acest domeniu. Dacă, în prezent, tehnologia de fabricație a proteinelor bio-sintetice se bazează pe prelucrarea normal — parafinelor, intenționăm ca în viitor, să orientăm cercetările spre valorificarea — în același scop — a metanului și metanolului. Pentru baza de cercetare aveți și un personal tehnic de calitate — ingineri capabili de rezultate excelente. Colaborarea va avea loc pe baze de plan comun — în vederea găsirii de noi soluții tehnice, adaptabile la condițiile de fabricație locale — cu Institutul pentru Cercetări Chimico-Farmaceutice (I.C.C.F.) — București care are o utilă experiență în fabricația de medicamente pe bază de fermentație. Uzina de antibiotice de la Iași reprezintă, cred, o probă de competență a calității tehnice a specialiștilor dv.

În legătură cu condițiile materiale de lucru în cercetare, aș reține faptul — de asemenea, favorabil — că, pe lîngă materii prime, personal și experiență, mai există o premisă de reușită : în țara dv. aveți și o climă perfectă, care favorizează procesul de fermentație : pedoclimatul românesc este deosebit de propice tehnologiei propuse a fi realizată aici, în România.

Relațiile de bună conlucrare pe care le avem, de asemenea, cu IPUC, „ARCOM" și „Uzinexportimport" sînt și ele premise de lucru favorabile. Sigur, în baza acelorași clauze de contract, va exista o permanentă informare reciprocă, între cercetătorii și tehnicienii noștri și ai dv., în legătură cu rezultatele obținute de fiecare.

G. H. Puteți să ne oferiți cîteva elemente vizînd organizarea societății dv. și stadiul de execuție ?

I. V. „RONIPROT", funcționînd pe teritoriul României, este o persoană juridică românească, supusă jurisdicției valabile în țara noastră. Numărul personalului ei va atinge, în final, cifra de 200 salariați, din care circa 150 vor fi personal de execuție. Diferența — conducerea și personalul TESA. Partea japoneză va fi reprezentată de circa 10 oameni — acum, sînt 6 — director, inginer-șef, ingineri specialiști și maiștri.

Lucrările șantierului au început în luna februarie curent, în această perioadă aflîndu-ne, ca atare, în faza de contractări, verificări de execuție și de urmărire a modului de realizare a investiției.

Activitatea societății este verificată de către o comisie de cenzori formată din 3 persoane.

Forul suprem de conducere este adunarea generală a acționarilor, dreptul la vot al acestora fiind conform cu principiul — „un vot pentru o parte socială", (fiecare „parte socială" fiind egală cu suma de 1 000 DM).

Durata societății este stabilită — conform prevederilor de contract și a statutului ei — pentru 30 ani, cu posibilitatea, de prelungire, în caz că părțile consideră folositor acest lucru. Inutil, deci, să menționez că lucrăm pe bază de contracte pe lungă durată — premisă pe care am considerat-o ca reciproc avantajoasă, în perspectiva producției și desfacerii în comun a acestor produse, cu cert viitor.

G. H. Cîteva elemente de eficiență anvizajată a activității „Roniprot"-ului...?

I. V. În etapa finală, întreprinderea noastră va asigura, prin funcționare, un beneficiu de circa 20%, la prețul de cost, ceea ce va conduce, la restituirea surselor de finanțare atrase, din beneficii și amortizări, în primii 10 ani. Partenerul japonez neavînd, în prezent, alte societăți în lume — pe acest profil — o comparație cu întreprinderi similare nu este posibilă. În orice caz, cred că „Roniprot" va reuși să se impună, prin calitatea produselor și eficiența sa în execuție și comercializare.

discuție consemnată de
George HAȘEGANU

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCINALUL REALIZAT ÎNAINTE DE TERMEN

● **Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște** a îndeplinit la 30 octombrie 1975 prevederile planului producției globale pe perioada 1971—1975. Pînă la sfîrșitul anului 1975, se va asigura o producție suplimentară de peste 200 milioane lei.

● În cadrul **Întreprinderii de autoturisme Pitești** a fost înregistrată îndeplinirea sarcinilor planului cincinal la producția globală cu 63 de zile mai devreme. Pînă la finele anului va fi realizată suplimentar o producție globală în valoare de peste 1 146 milioane lei care se va materializa în fabricarea peste plan a 6 696 autoturisme Dacia 1 300 și a unor piese de schimb în valoare de peste 400 milioane lei.

● Unitățile din componența **Centralei sării și produselor nemetalifere** au realizat de curînd sarcinile de plan ale cincinalului. Angajamentele luate prevăd livrarea pînă la sfîrșitul anului, peste prevederile perioadei 1971—1975, a unei producții de sare, caolin, nisip cuarțos etc. a cărei valoare este estimată la peste 360 milioane lei.

● La **Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară „Islaz" din Alexandria** realizarea cincinalului înainte de termen creează posibilitatea ca pînă la sfîrșitul anului să se obțină o producție suplimentară de mașini și utilaje în valoare de peste 25 milioane lei.

● **Întreprinderea de articole de sticlărie din Tomești, județul Timiș,** care a îndeplinit recent planul cincinal, va realiza pînă la sfîrșitul anului, peste prevederile perioadei 1971—1975, o producție în valoare de 11 milioane lei.

PENTRU NEVOILE DIRECTE ALE POPULAȚIEI

● La Ministerul Industriei Construcțiilor de mașini a fost stabilit **un program care prevede realizarea unei producții sporite și diversificate de articole de uz casnic.** Printre altele vor fi realizate mai multe tipuri perfecționate de mașini de gătit, cu 2 și 3 ochiuri, electrice, cu gaze sau mixte, punîndu-se accentul pe cele destinate bucătăriilor mici, un original aparat casnic pentru condiționarea aerului. De asemenea, vor fi fabricate: mașina electrică de spălat vase; mai multe modele de aparate electrice pentru tocat și tăiat carne, legume și pîine; oale de fiert sub presiune de diferite mărimi, aparatul electric pentru prepararea sucurilor de fructe și altele.

● **Unitățile de producție ale cooperației de consum** sporesc continuu cantitățile de bunuri de larg consum destinate completării fondului de marfă realizat de întreprinderile industriale. Astfel, prin valorificarea cupoanelor și a unor materiale din surse locale, ele vor pune la dispoziția unităților de desfacere, în anul viitor, aproape două milioane bucăți din diverse articole de îmbrăcăminte, precum și cantități mai mari de cazane, burlane, stropitori, bidoane, sape, cazmale, lopeți și alte bunuri.

● **Între 29 și 31 octombrie, Ministerul Comerțului Interior a organizat la București, Tîrgul republican de textile, confecții și încălțăminte,** avînd drept scop redistribuirea fondului de marfă existent în rețeaua comercială. La prima sa ediție, tîrgul a reunit 125 întreprinderi comerciale, mari magazine, precum și unități ale cooperației meșteșugărești din toate județele. Au fost expuse mostre din întregul sortiment disponibil de mărfuri pentru sezonul rece, a căror valoare se ridică la peste 400 milioane lei.

CONDUCERE
ORGANIZARE

CUM EVALUĂM ACTIVITATEA DE CONDUCERE A INTREPRINDERII (II)

ÎN nr. 36/a.c. al revistei noastre (p. 17—18) a fost prezentată o metodă de evaluare a activităţii de conducere a întreprinderilor bazată pe cuantificarea mai multor factori de influenţă şi structurarea lor într-un model matematic. Pentru a facilita utilizarea practică a modelului de către specialişti şi cadre de conducere, aceiaşi autori ne prezintă în acest număr un sistem simplu şi eficace de calcul şi redare a rezultatelor.

Deoarece utilizarea relaţiei de determinare a indicatorului sintetic Id (vezi numărul menţionat al revistei) pentru toate cele aproape 35 mii de variante posibile este laborioasă şi nu reprezintă un instrument operativ pentru conducerile întreprinderilor de a cunoaşte nivelul activităţii de conducere şi a acţiona direct asupra factorilor prioritari de influenţă, este necesară concentrarea acestor variante într-un **sistem simbolic.**

În practica compartimentelor de specialitate, prezentarea diferitelor valori de determinare a unor indicatori sintetici se face de regulă, prin formule, prin nomograme şi tabele, acestea din urmă fiind şi cele mai răspîndite.

Sistemul simbolic, faţă de sistemele menţionate, **poate prezenta un acelaşi număr de variante printr-un număr mai mic de valori,** precizia acestora fiind suficient de mare.

Prin sistemul simbolic de prezentare a indicatorului nivelului de eficienţă a activităţii de conducere (Id) se pot concentra cele aproape 35 mii de variante în numai 76 de valori, în situaţia cînd abaterea de prezentare (E) a sistemului este de ± 0,06.

Relaţia dintre eroarea de prezentare (E) şi numărul de valori (Rm) utilizate în sistemul simbolic este următoarea :

$$E = \frac{I_M - I_0}{\frac{2 \cdot R_M}{g} + 1} \qquad (1)$$

adică:

$$E = \frac{1{,}555 - 0{,}489}{\frac{2 \cdot 76}{9} + 1} = 0{,}06$$

în care:

I_0, I_M este valoarea minimă, respectiv maximă a indicatorului de eficienţă, (vezi nr. 36 al revistei).

Sistemul simbolic este format din:

— denumirea variantelor factorilor de influenţă a activităţii de conducere, precizate prin valorile „$x_{i \cdot d}$".

— simbolurile (j_i) care urmează a fi calculate pentru variantele factorilor de influenţă a activităţii de conducere. Suma simbolurilor (j_i) va fi chiar simbolul (R) al indicatorului de eficienţă (I_R) adică:

$$R = \sum_{i=1}^{g} j_i \qquad (2)$$

În vederea determinării simbolurilor (j_i) se calculează pentru fiecare factor de influenţă limitele de simbolizare $(x_i)_{j_i}$:

$$(x_i)_{j_i} = \frac{2 \cdot E}{g \cdot a_i} \cdot j_i + x_{i \cdot o} \qquad (3)$$

în care: $x_{io} = x_{id}$ minim

Din condiţia:

$$(x_i)_{j_i} \leqslant x_{id} \leqslant (x_i)_{j_{i+1}} \qquad (4)$$

rezultă simbolul (j_i) aferent ponderii variantelor (x_{id}) a factorilor de influenţă „i".

Comparaţiile din condiţia (4) s-au realizat pentru fiecare factor de influenţă cu ajutorul unor tabele de tipul celui prezentat în tabelul 1 pentru factorul 1 (structura organizatorică).

În acest tabel, în prima coloană se trec simbolurile (j) care urmează a fi calculate pentru variantele fiecărui factor de influenţă, avînd limitele de simbolizare (Xi) j_i trecute în coloana a doua şi calculate conform relaţiei (3). Asigurîndu-se condiţia (4) rezultă în coloana a treia valorile lui Xid cărora le corespund simbolurile (j_1) din prima coloană.

Tabelul 1

Exemplu de determinare a limitelor de simbolizare $(x_1)_{j_1}$ aferente factorului de influenţă "structura organizatorică"

$$(x_1)_{j_1} = \frac{2 \cdot E}{g \cdot a_1} j_1 + x_{1,0} =$$

$$= \frac{2 \cdot 0{,}06}{9 \cdot 0{,}098} \cdot j_1 + 1 = 0{,}136\, j_1 + 1$$

j_1	$(x_1)_{j_1} - (x_1)_{j_{1+1}}$	x_{1d}
0	1 - 1,13	1
1	1,14 - 1,26	
2	1,27 - 1,40	
3	1,41 - 1,53	
4	1,54 - 1,67	
5	1,68 - 1,81	
6	1,82 - 1,94	
7	1,95 - 2,08	2
8	2,09 - 2,21	
9	2,22 - 2,35	
10	2,36 - 2,49	
11	2,50 - 2,62	
12	2,63 - 2,76	
13	2,77 - 2,89	
14	2,90 - 3,03	3

Astfel: $j_1 = 0$ cînd $1 = X_{1d} < 1{,}13$, adică atunci cînd $X_{1d} = 1$. De asemenea, $j_1 = 7$ cînd $X_{1d} = 2$ deoarece se satisface condiţia $1{,}95 < X_{1d} < 2{,}08$ şi în mod similar $j_1 = 14$ cînd $2{,}90 < X_{1d}, < 3{,}03$, adică pentru $X_{1d} = 3$.

În acest fel, din tabelul 1 rezultă că simbolurile pentru cele 3 variante ale factorului de influenţă „structura organizatorică" sînt 0 ; 7 şi 14, valori care se regăsesc în rubrica acestui factor din prima parte a tabelului 2.

Cele (R_M) valori ale indicatorului de eficienţă (I_R) se determină cu ajutorul relaţiei :

$$I_R = \frac{2 \cdot E}{g} \cdot R + E + I_0 \qquad (5)$$

care pentru exemplul tratat va fi :

$I_R = 0{,}01333 \cdot R + 0{,}549$ cînd $R = 0, 1, 2, 3, \ldots 76$

În tabelul 2 se arată reprezentarea simbolică a indicatorului de eficienţă a activităţii de conducere (I_R) În cele 76 de valori se cuprind toate variantele posibile de variaţie a factorilor de influenţă a acestei activităţi.

De exemplu, pentru întreprinderea 4, citirea în sistemul simbolic se face în felul următor :

— se determină, pentru fiecare variantă în care se regăseşte fiecare factor de influenţă, simbolul aferent, care a fost stabilit conform celor prezentate la tabelul 1. Astfel, conform variantelor precizate în tabelul 2 din nr. 36 a.c. al Revistei Economice, întreprinderea 4 are varianta 2 pentru primul factor de influenţă, la care corespunde în tabel simbolul 7, varianta 3 pentru cel de al doilea factor de influenţă căruia îi corespunde în tabel simbolul 3, varianta 1 pentru cel de al treilea factor, căruia îi corespunde în tabel simbolul O şi în continuare în acelaşi mod pentru toţi cei 9 factori de influenţă ; simbolurile aferente fiecărei variante a acestor factori de influenţă se prezintă în prima parte a tabelului 2 ;

— se însumează valorile celor 9 simboluri aferente variantelor în care se regăsesc la această întreprindere, cei 9 fac- influenţă, adică :

$$R = j_1 + j_2 + j_3 + j_4 + j_5 + j_6 + j_7 + j_8 + j_9 = 7 + 3 + 0 + 1 + 15 + 2 + 13 + 1 = 49 ;$$

— se caută în partea a doua a tabelului 2 valoarea lui R = 49 căruia îi corespunde valoarea indicatorului de eficienţă

$I_R = 1{,}20$

Astfel, în tabel se pot citi direct, cu ajutorul simbolurilor, următoarele valori ale indicatorului, pentru cele 5 întreprinderi analizate:

— întreprinderea 1 — $R = \sum j_i = 13 \rightarrow I_1 = 0{,}72$ față de 0,681 stabilit anterior prin calcul (vezi nr 36 al Revistei Economice)

— „ 2 — $R = \sum j_i = 11 \rightarrow I_2 = 0{,}70$ față de 0,666 stabilit prin calcul

— „ 3 — $R = \sum j_i = 61 \rightarrow I_3 = 1{,}36$ față de 1,356 stabilit prin calcul

— „ 4 — $R = \sum j_i = 49 \rightarrow I_4 = 1{,}20$ față de 1,186 stabilit prin calcul

— „ 5 — $R = \sum j_i = 51 \rightarrow I_5 = 1{,}23$ față de 1,223 stabilit prin calcul

Toate valorile reieșite prin sistemul simbolic nu depășesc eroarea maximă de prezentare de ± 0,06.

★

Tabelul 2 se poate utiliza la determinarea valorilor indicatorului de eficiență (IR) pentru **orice întreprindere din colectivitatea (centrala industrială) studiată,** atît în ce privește situația prezentă cît și în dinamică, deoarece cazurile care dorim să le cercetăm se încadrează în cele cca. 35 mii de variante posibile a exista. Astfel dacă o întreprindere, în afara celor analizate, are următoarele variante ale factorilor de influență : 3 ; 2 ; 3 ; 4 ; 3 ; 2 ; 1 ; 2 ; 3, din prima parte a tabelului 2 se vor putea citi simbolurile aferente acestor variante, adică: 14 ; 1 ; 13 ; 4 ; 10 ; 2 ; 0 ; 6 ; 2 ; suma simbolurilor fiind R=52, din partea a doua a tabelului 2 se va citi valoarea lui I_r=1,24. Cu toate că această întreprindere nu face parte din eșantionul celor 5 întreprinderi studiate, ci din centrala (colectivitatea) la care acționează cei 9 factori de influență în variantele cunoscute, se poate evalua cu ușurință nivelul calității conducerii, atît față de valoarea maximă a acestuia (1,555) posibilă de atins cît și față de celelalte întreprinderi, ținînd seamă de factorii care pot influența cu prioritate în continuare, sau acționîndu-se asupra acelor factori care prezintă influențe negative asupra întregii activități de conducere.

În acest fel, ținînd seama de situația prezentată, se poate vedea că nivelul calității conducerii este cel mai ridicat la întreprinderea 3 (I_3 = 1,36), precum și la întreprinderile 5 (I_5 = 1,23) și 4 (I_4 = 1,20) față de celelalte două din eșantionul analizat, respectiv întreprinderile 1 (I_1 = 0,72) și 2 (I_2 = 0,70). Totodată, cu ajutorul tabelului 2 putem să determinăm și să comparăm și nivelul unității date ca exemplu, situate în afara eșantionului celor 5 întreprinderi analizate, dar grupată în aceiași centrală industrială (colectivitate), care avînd indicatorul de eficiență a conducerii de I_R=1,24, se situează printre întreprinderile bine organizate, respectiv imediat după întreprinderea 3 (I_3=1,36) și superioară ca nivel celor imediat următoare, respectiv întreprinderile 5 și 4 (I_5 = 1,23 ; I_4 = 1,20).

Pentru fiecare din unitățile centralei se poate stabili imediat, atît nivelul calității conducerii, cît și compararea acestuia cu nivelele înregistrate de celelalte întreprinderi. Așa cum s-a prezentat în numărul 36 a.c. al Revistei Economice, factorii care acționează cu precădere în mod favorabil asupra nivelului calității conducerii sînt : structura organizatorică, sistemul informațional și calificarea personalului, iar pentru unitățile cu nivel mai redus, factorii care trebuie în continuare analizați pentru a crește nivelul calității conducerii sînt: perfecționarea pregătirii personalului, modul de statuare și detaliere a atribuțiilor și eficacitatea cadrelor de conducere. La aceste din urmă unități, orice modificare pozitivă a variantelor în care se regăsesc factorii de influență menționați mai sus va avea drept consecință, favorabilă, creșterea indicatorului de eficiență și implicit a nivelului calității conducerii.

De mare operativitate, sistemul simbolic devine un instrument simplu la îndemîna oricărei conduceri de întreprinderi, de a cunoaște în orice moment situația trecută, cea fotografiată în prezent, precum și perspectivele ce se prefigurează unității respective în etapele următoare de dezvoltare. Totodată, orice optimizare a situațiilor proiectate prin studierea diferitelor variante de acțiune a factorilor de influență, ținînd seama că aceștia au particularitatea de a fi nenumerici, poate fi circumscrisă cu efectul ei, iar căile de perfecționare a activității de conducere vor putea fi urmărite prin efectul lor, concret cuantificat.

ing. Nicolae HANEȘ
ing. Eduard BOLESCH

Reprezentarea simbolică a indicatorului de eficiență (IR)

	FACTORUL DE INFLUENȚĂ DENUMIRE/SIMBOL (J_1)	VARIANTA ÎN CARE SE REGĂSEȘTE UNITATEA ANALIZATĂ			
		DENUMIREA VARIANTEI	DENUMIREA VARIANTEI	DENUMIREA VARIANTEI	DENUMIREA VARIANTEI
		SIMBOL	SIMBOL	SIMBOL	SIMBOL
1	STRUCTURA ORGANIZ.	e/c < 5	e/c = 5-7	e/c > 7	–
	J_1	0	7	14	–
2	REGULAMENTUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	DELIMITAREA ATRIBUȚIUNILOR PÎNĂ LA NIVELUL COMPARTIM.	DETALIERE INCLUSIV RELAȚII INTRE COMPARTIMENTE	DETALIEREA ATRIBUȚIILOR PÎNĂ LA NIVELUL FUNCȚIILOR	–
	J_2	0	1	3	
3	SISTEMUL INFORMAȚIONAL	REDUCEREA VOL. EVIDENȚEI CU PÎNĂ LA 10%	ÎNTRE 10-25%	PESTE 25%	–
	J_3	0	6	13	–
4	METODE ȘI TEHNICI DE CONDUCERE, STUDII ȘI APLICAȚII	NU SE APLICĂ	STUDIATE ȘI PARȚIAL APLICATE	APLICATE EFECTIV	APLICATE ȘI COMPLETATE CU METODELE SPECIFICE
	J_4	0	1	3	4
5	CALIFICAREA PERSONALULUI	ESTE ÎN SCĂDERE DE LA AN LA AN	A AVUT PERIOADE DE SCĂDERE	APROXIMATIV A RĂMAS CONSTANTĂ	ARE TENDINȚĂ DE CREȘTERE DE LA AN LA AN
	J_5	0	5	10	15
6	PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII CADRELOR	A FOST INCLUS 75%	ÎNTRE 75-95%	100%	–
	J_6	0	2	5	–
7	ORGANELE DE CONDUCERE COLECTIVĂ	DECIZII PRIVIND PROBLEMELE MAJORE PÎNĂ LA 50%	50-75%	PESTE 75%	–
	J_7	0	3	7	–
8	EXERCITAREA CONTROLULUI	SPORADIC	COONTINUU PE COMPARTIMENTE	CONTINUU ȘI DIFERENȚIAT	–
	J_8	0	6	13	–
9	EFICACITATEA CADRELOR DE CONDUCERE	SÎNT PÎNĂ LA 50%	50-70%	PESTE 75%	–
	J_9	0	1	2	–

$$R = J_1 + J_2 + J_3 + J_4 + J_5 + J_6 + J_7 + J_8 + J_9$$

R	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
I_R	0,55	0,56	0,57	0,59	0,60	0,62	0,63	0,64	0,66	0,67	0,68	0.70	0,71	0,72	0,74	0,75

R	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
I_R	0,76	0,78	0,79	0,80	0,82	0,83	0,84	0,86	0,87	0,88	0,90	0,91	0,92	0,94	0,95	0,96

R	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
I_R	0,98	0,99	1.00	1,02	1.03	1.04	1,06	1.07	1.08	1.10	1.11	1.12	1,14	1.15	1.16	1.18

R	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
I_R	1.19	1.20	1.22	1,23	1.24	1.26	1.27	1,28	1.30	1,31	1,32	1,34	1,35	1,36	1,38	1.39

R	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76
I_R	1,40	1,42	1,43	1,44	1,46	1,47	1,48	1,50	1,51	1,52	1,54	1.55	1,56

TABELUL 2

Metode moderne în aplicaţii concrete:

ANALIZA VALORII ÎN DOMENIUL FABRICĂRII MOBILEI

METODA analizei valorii a căpătat în ultimii ani o tot mai mare extindere în economia noastră, în special datorită importanţei deosebite care se acordă de către întreprinderi reducerii costurilor de fabricaţie a produselor. Nelimitînd acţiunea de reducere a costurilor doar la mai buna organizare a producţiei şi a muncii, tehnica extinde sfera de urmărire a acestora şi în faza utilizării produsului la cumpărător (beneficiar), ceea ce prezintă o importanţă deosebită pentru sporirea eficienţei economice a producţiei sociale în ansamblu.

Prezentăm în continuare modul de aplicare al acestei tehnici în practică, pe un exemplu concret la fabricarea produsului : furnire estetice, în cadrul Întreprinderii de celuloză şi hîrtie „Palas“-Constanţa.

● Start: identificarea şi evaluarea funcţiilor produsului

ATINGEREA obiectivului propus — reducerea costurilor de fabricaţie, la produsul avut în vedere — furnirul, a implicat, în primul rînd, **stabilirea funcţiilor** acestuia la beneficiar. În tabelul nr. 1 ele sînt redate pentru două specii de furnir : fag şi exotic.

Tabelul nr.1

Cod	Denumirea funcţiei
A	Asigurarea aspectului estetic al mobilierului, lambriurilor şi uşilor.
B	Permite încleierea pe panouri (evitînd pătrunderea cleiului) şi şlefuirea ulterioară
C	Are forme în limite dimensionale conform STAS 1122-67.
D	Are limite de umiditate conform STAS 1122-67
E	Are limite privind anomalii şi defecte ale lemnului conform STAS 1122-67

Tabelul nr. 2

Cod	A	B	C	D	E
A	1	0	0	0	1
B	1	1	0	0	1
C	1	1	1	1	1
D	1	1	0	1	1
E	1	0	0	0	1
TOTAL	5	3	1	2	5

În continuare a fost necesară realizarea efectivă a ideii că preţul de cost al produsului analizat nu exprimă implicit ceea ce se consumă, ci ceea ce se obţine în procesul de producţie din punct de vedere al utilităţii sociale, altfel spus, a trebuit să fie aplicată noţiunea de „cost al funcţiilor produsului“. În acest scop, pentru **a elimina cheltuielile artificiale,** s-au analizat costurile de producţie la 1 000 m² furnire, pe faze de fabricaţie ale procesului tehnologic (pînă la nivelul preţului de cost de secţie).

În vederea **repartizării pe funcţii a costurilor** astfel identificate s-a realizat, în continuare, matricea pătratică, în care au fost analizate, două cîte două, funcţiile produsului la furnizor, funcţii anterior identificate (vezi tabelul nr. 2), coeficienţii de greutate rezultaţi pentru fiecare funcţie în parte (5, 3, 1, 2, 5), servind apoi la repartizarea costurilor pe funcţii. Cu elementele de costuri astfel obţinute, s-a întocmit apoi diagrama funcţiilor — în care acestea sînt ordonate descrescător după mărimea costurilor încorporate (vezi schema alăturată).

Acceptînd că pentru toate cele trei grupe de specii de furnir luate în analiză (fag, exotic roşu şi exotic înlocuitor nuc), funcţia de bază este funcţia A (evaluată la 5 puncte în matrice), deci ea este cea care asigură aspectul estetic optim obiectului furniruit, şi că însăşi sensul social al fabricării furnirelor estetice este de a da un plus de calitate respectivelor produse la care sînt utilizate, înseamnă că toate celelalte funcţii care au (în schema alăturată, valori mai mari decît ale funcţiei A, conţin costuri inutile la utilizator, costuri ce trebuie eliminate.

Costurile inutile pentru valoarea de întrebuinţare la utilizator sînt în acelaşi timp costuri care încarcă inutil preţul de cost la producător, micşorînd astfel eficienţa fabricării furnirelor.

Din compararea diagramelor prezentate în schemă rezultă că numai funcţia D (în toate cazurile) are costuri cu mult mai A, ceea ce indică faptul că aceste costuri pot fi acceptate în această etapă. Pentru că la furnirul exotic (specii roşii şi înlocuitor nuc) şi funcţia B apare cu costuri mai mici decît funcţia A (între 3 şi 14%), dar pentru că coeficientul de greutate al ei în matrice este cu 40% mai mic decît cel al funcţiei A, înseamnă că şi costurile funcţiei B la produsul furnir exotic — în special exotic roşu, sînt susceptibile de a fi reduse.

● Soluţii pentru eliminarea costurilor inutile

ETAPELE parcurse au indicat funcţiile asupra cărora trebuie acţionat în vederea reducerii costurilor pentru a se putea ajunge în acest fel la sporirea eficienţei fabricării furnirului, a producţiei sociale în ansamblu.

În vederea realizării acestui deziderat s-au aplicat metode specifice de creativitate (interviuri, brainstorming etc.) rezul-

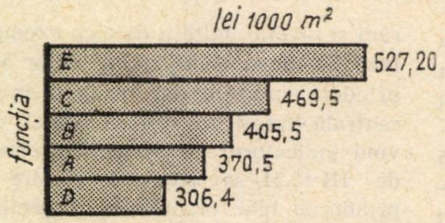

DIAGRAMA FUNCŢIILOR LA FURNIRUL DE FAG

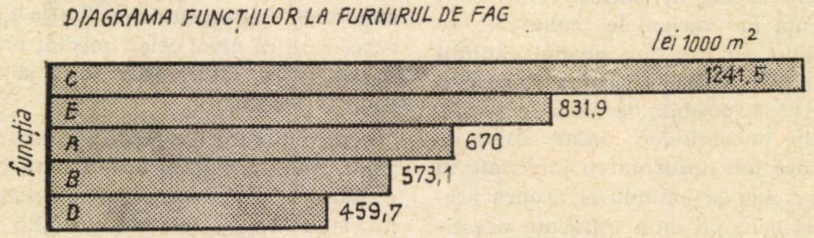

DIAGRAMA FUNCŢIILOR LA FURNIRUL EXOTIC (SPECII ROŞII)

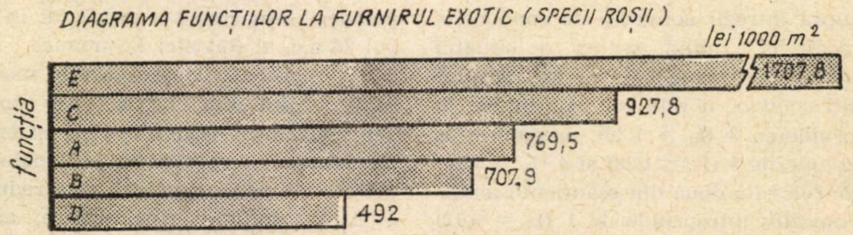

DIAGRAMA FUNCŢIILOR LA FURNIRUL EXOTIC (ÎNLOCUITOR NUC)

Tabelul nr.3

Soluţia propusă	Spor de producţie la 1ooo m² furnir			Reducerea consumului specific la 1ooo m² furnir			Reducerea preţ. de cost secţie la 1ooo m² furnir		
	Fag	Exotic roşu	Inloc. nuc	Fag	Exotic roşu	Inloc. nuc	Fag	Exotic roşu	Inloc. nuc
	m²	m²	m²	m²	m³	m³	lei	lei	lei
- Reducerea grosimii furnirului.	143	91	91	o,268	o,12o	o,181	7,23	3,12	2,22
- Formatizarea cu însemnarea prealabilă a defectelor.	1o4	47	71	o,o83	o,o28	o,o46	14,89	2,94	7,55
- Formatizarea în pachete de 12 şi 24 foi în proporţii egală la furnirele din sferturi.		9o			o,o54			12,o	
- Formatizarea numai a unui cant la 5o% din pachetele din calote.			5o			o,o3o			1o,37
- Eliminarea parţială a formatizării unui cant la furnire din prismele întoarcerilor III-V.	33			o,o26			7,37		
T O T A L	28o	228	212	o,377	o,2o2	o,257	29,49	18,o6	2o,14

tînd următoarele soluţii de reducere a costurilor :

(a) **În cazul funcţiei B.** Preţul de cost al funcţiei este condiţionat de grosimea furnirului şi tocmai de aceea la fag, funcţia B > A. (Rolul funcţiei B este de a înlesni incleierea furnirului pe panoul de P.A.L. şi de a nu permite, în acelaşi timp, pătrunderea cleiului în grosimea sa). Analizele au evidenţiat că grosimile la fag, şi exotic, de 0,8 mm, respectiv 0,6 mm, sînt nejustificat de mari. S-a demonstrat experimental acest lucru pe cca. 1 000 m² furnir de 0,7 mm şi 1 000 m² furnir exotic roşu şi înlocuitor de 0,55 mm — utilizate la fabricarea dormitoarelor „Pelican", constatîndu-se inexistenţa vreunor diferenţe calitative. De remarcat că realizarea grosimii de 0,55 mm este posibilă în condiţiile tehnologice actuale (pe decupatoare Cremona), un studiu separat întocmit punînd la punct metodologia de control statistic necesară pentru menţinerea grosimii dorite. Iar efectul economic obţinut este convingător : măsura propusă de reducere a grosimii, pînă la o limită care să-i permită folosirea fără a-i micşora valoarea de întrebuinţare, sporeşte suprafaţa de furniruire, din aceeaşi masă lemnoasă, cu 14,3% la fag şi 9,1% la exotic.

(b) **În cazul funcţiilor C şi E** (a se vedea conţinutul lor în tabelul nr. 1). Analiza lor concomitentă este impusă de faptul că sînt realizate împreună, în faza de croire a furnirelor, astfel încît, la ghilotină, prin eliminarea defectelor se obţin în acelaşi timp şi limitele dimensionale (lungime şi lăţime) necesare. Cele două funcţii înglobează cele mai mari costuri din cel puţin două motive : aici se produce un volum mare de deşeuri ; faza de formatizare fiind către finele fluxului tehnologic înglobează un conţinut mare de costuri de la fazele anterioare. Principalele propuneri rezultate din analiză sînt, în acest caz, următoarele :

- **Însemnarea în prealabil a pachetului de furnire în vederea eliminării numai a defectelor,** evitîndu-se astfel anterioarele tăieturi suplimentare.
- **Livrarea furnirului de fag cu o formatizare sumară a canturilor fără eliminarea prin retezări transversale a defectelor, ci numai prin scăderea lor din supranări privind clasele de calitate.** Aceeaşi propunere este valabilă şi pentru livrarea furnirului de exotic înlocuitor nuc, îndeosebi în cazul celui cu mai multe noduri şi defecte transversale.
- Pentru furnirele exotic şi fag debitate pe calote, respectiv a celor provenite din buşteni sub 80 cm, se propune **eliminarea tivirii pe cantul drept** rezultat din spintecarea furnirului deoarece oricum acestea vor mai fi odată tivite la producătorul de mobilă. Prin eliminarea acestor fîşii de furnire se realizează un plus de 50 mp/1 000 mp — la exotic, şi 33 mp/1 000 mp — la fag.
- Pentru furnirul de exotic a cărui depozitare este obligatorie pe buşteni (şi la care lăţimea şi lungimea pachetului e mare) se propune **renunţarea la formatizarea în pachete a 32 foi,** operaţie generatoare de mari pierderi prin tivire. În cazul formatizării foilor de furnire în pachete a cîte 24 sau 12 foi se economisesc, din fiecare pachet iniţial de 36 foi, cîte două fîşii longitudinale marginale. În acest fel se obţine un spor de producţie finită din aceeaşi suprafaţă de furnire uscate cu 7,2% mai mare.

Concluzii şi eficienţă

MĂSURILE propuse, rezultate din aplicarea analizei valorii (prezentate în tabelul nr. 3) evidenţiază că se pot obţine fără nici un fel de efort de muncă sau investiţii următoarele avantaje :

— La **furnirul de fag :** un spor de producţie fizică de 28% faţă de prelucrările anterioare, o economie de consum specific de 0,377 m³/1 000 m² furnir, cît şi o reducere a preţului de cost cu circa 25%.

— La **furnirul exotic specii roşii :** un spor de producţie fizică de 22,8%, o reducere a consumului specific cu — 13,2% la 1 000 m² şi o reducere a preţului de cost cu cca. 20%.

— La **furnirul exotic înlocuitor nuc** un spor de producţie fizică de 21,2%, o reducere a consumului specific de 0,257 m³/1 000 m², şi o reducere a preţului de cost de secţie cu cca. 18%.

Din cele expuse, rezultă că tehnica de analiză a valorii poate fi aplicată chiar şi la produse puţin complexe, ca de exemplu furnirul estetic, ceea ce susţine ideea aplicării acesteia la cît mai multe produse şi în cît mai multe domenii. De remarcat, şi faptul că metodologia aplicată în cazul analizat poate fi extinsă la orice fel de furnir precum şi la toate produsele în plăci ale prelucrării lemnului, ca de exemplu : P.A.L., P.F.L. etc.

ing. Ionel DUMBRAVĂ

SINOPTIC

Abordarea multilaterală a problemelor conducerii ştiinţifice a economiei

În zilele de 31 octombrie — 1 noiembrie a.c., Facultatea de ştiinţe economice a Universităţii din Cluj-Napoca, cu sprijinul organelor locale de partid şi de stat şi în strînsă colaborare cu facultăţile de profil ale universităţilor din Iaşi şi Craiova şi Institutul de construcţii din Bucureşti, a organizat un simpozion cu tema **„Probleme actuale ale sistemului informaţional, conducerii economice, organizării producţiei şi a muncii".** La simpozion au participat cadre didactice din învăţămîntul superior (Universitatea din Cluj-Napoca, Universitatea din Timişoara, Academia de studii economice-Bucureşti, Universitatea din Iaşi, Universitatea din Craiova, Institutul de construcţii-Bucureşti, Institutul „Traian Vuia"-Timişoara), cercetători din cadrul Institutului de cercetări economice Bucureşti, analişti şi programatori din centre teritoriale de calcul, precum şi specialişti din unităţi industriale, comerciale şi de construcţii.

În cele cinci secţii de lucru ale simpozionului, au fost prezentate circa 120 de comunicări ştiinţifice, care au cuprins o tematică largă, de ordin teoretic general, probleme metodologice, precum şi analize concrete vizînd perfecţionarea conducerii activităţii economice prin utilizarea metodelor moderne de gestiune şi a tehnicii electronice de calcul.

Discuţiile care au urmat au prilejuit un rodnic schimb de idei între cercetători, cadre didactice şi specialiştii din unităţile economice. S-au făcut propuneri cu privire la perfecţionarea metodelor şi tehnicilor de conducere, la modalităţile cele mai operative şi eficace de implementare a acestora în activitatea unităţilor economice.

P. R.

Ştiinţa şi tehnica poloneză în 1974

Agenţia poloneză de presă, ca in fiecare an, a subliniat şi în 1975 cele mai importante 10 evenimente produse în domeniul ştiinţei şi tehnicii în Polonia în 1974. Este vorba de următoarele: (1) reactorul atomic de cercetări „Maria" (30 MW putere) de la Swierk (lingă Varşovia) pus în funcţiune la sfîrşitul anului trecut; (2) progresul realizat în domeniul reacţiilor termo-atomice şi al posibilităţii de utilizare a lor în energetică; (3) Construirea Portului de Nord din Gdansk (4) punerea în funcţiune a minei de cărbuni „Pniówek" (extracţie 15 000 to/zi) cu trei ani mai devreme; (5) descoperirea şi examinarea noilor zăcăminte de sulf în partea orientală a voievodatului Rzeszów ; (6) elaborarea unui test enzimatic original permiţînd depistarea hepatitei virotice; (7) elaborarea tehnologiei de curgere continuă a cuprului; (8) prima operaţie în Polonia de implantare a unui stimulator atomic al inimii; (9) descoperirea unei noi stele de către prof. W. Krzeminski, de la departamentul de astronomie al Academiei poloneze de ştiinţe, în cursul observaţiilor pe care le-a făcut în Anzi; (10) Construirea unei mari secerători-batoză „Bizon".

Cursul
Studierea politicii economice
interne și internaționale
a P.C.R.
Tema IV:
pentru
cursanții care lucrează în industrie

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Locul și rolul unităților industriale în sistemul de organizare și conducere a industriei. Perfecționarea sistemului de legături dintre verigile organizatorice ale industriei

ACȚIONÎND în domeniul hotărîtor al vieții sociale — producția materială — și fiind angrenate într-un mecanism unitar de organizare și conducere pe baza planului național unic, unitățile industriale îndeplinesc funcții multiple (economice, sociale, organizatorice și educativ-politice), de o deosebită însemnătate pentru progresul întregii noastre societăți. Deși timpul care s-a scurs de la reorganizarea conducerii economiei este relativ scurt, rezultatele obținute dovedesc că sistemul de organizare și conducere adoptat este viabil, corespunzător actualei etape de dezvoltare a economiei noastre naționale. Ca atare, problema fundamentală care se pune în prezent în legătură cu sistemul organizatoric al industriei o constituie asigurarea funcționalității optime a acestui sistem, delimitarea pe baze științifice a atribuțiilor diferitelor compartimente de muncă, perfecționarea continuă a raporturilor dintre întreprinderi, centrale și ministere, întărirea responsabilității și disciplinei în realizarea obiectivelor și sarcinilor care revin fiecărei unități industriale.

I. Locul și rolul unităților industriale în cadrul economiei

Întreprinderea socialistă — trăsături definitorii

POTRIVIT concepției Partidului Comunist Român **întreprinderea** reprezintă o celulă vitală deoarece în cadrul ei se creează principalele valori materiale ce formează avuția națională, se manifestă în mod concentrat trăsăturile sistemului economic socialist și principiile care stau la baza conducerii întregii societăți. Ea constituie unitatea organizatorică de bază a producției de bunuri și servicii necesare societății, obiectivele ei fiind organic integrate în strategia dezvoltării întregii economii pe baza planului național unic ; dispune de autonomie operațională și funcțională în realizarea sarcinilor ; în sfîrșit, întreprinderea socialistă reprezintă un organism social, în care oamenii muncii participă direct la conducere, în dubla lor calitate de producători și proprietari asupra mijloacelor de producție.

Prin valorile ei de comandă, materializate în sarcinile de plan, întreprinderea este legată organic de sistemele supraordonate, cu care intră în legături multiple, de natură tehnico-economică, administrativă și juridică.

Centrala industrială — organism economic complex

În elaborarea măsurilor de perfecționare a organizării și conducerii economiei, partidul și statul au pornit de la necesitatea concentrării, specializării și cooperării în producție, prin creare unor unități economice puternice, capabile să reacționeze corespunzător exigențelor revoluției tehnico-științifice contemporane și să asigure o înaltă eficiență.

Centrala industrială este în primul rînd o organizație economică și numai apoi un nivel ierarhic în structura organizatorică a conducerii industriei. Ea reprezintă de regulă, o mare unitate economică autonomă, dotată cu mijloace materiale și bănești, chemată să îndeplinească o funcție esențialmente de gestiune economică, să conducă direct și efectiv întreaga activitate a întreprinderilor și unităților componente.

Crearea centralelor industriale marchează o schimbare calitativă a sistemului de organizare a economiei noastre naționale, deoarece :

— centrala industrială reprezintă o unitate economică autonomă, care își desfășoară activitatea pe baza principiului gestiunii economice ; ea este înzestrată cu fonduri fixe și dotată cu mijloace circulante, are personalitatea juridică, încheie bilanț, beneficiază de credite bancare, are relații economice și financiare cu alte unități din țară și străinătate, are relații directe cu bugetul statului ;

— avînd largi și importante competențe în toate etapele producției, de la proiectare pînă la desfacerea producției, centralele dispun de toate condițiile necesare rezolvării la un nivel superior a unor probleme esențiale ale economiei moderne, ale organizării științifice a producției și circulației bunurilor materiale, încadrării armonioase a întreprinderilor în mecanismul economiei naționale ;

— centrala nu reprezintă o simplă sumă de unități componente (întreprinderi, fabrici, uzine, exploatări, șantiere, secții de producție), sau un simplu instrument pentru coordonarea activității acestora, ci este concepută ca un organism economic complex, integrat, pe baza unor criterii multiple și flexibile ;

— prin locul și rolul lor, centralele sînt un participant activ la elaborarea și înfăptuirea planului unic de stat, la dialogul de armonizare a criteriilor de raționalitate macro-economică și pe termene lungi cu cele de raționalități microeconomice și pe termene mai scurte, în vederea optimizării creșterii economice ;

— prin crearea centralelor, s-a făcut trecerea de la o structură organizatorică rigidă, constituită pe criterii administrative, la o structură organizatorică flexibilă, capabilă să se adapteze la cerințele impuse de producția modernă, eficiență ;

— noul sistem organizatoric nu însemană însă anihilarea rolului întreprinderilor, în calitatea lor de unități de bază ale economiei ; centralele au fost astfel concepute încît unitățile lor componente (cu și fără personalitate juridică) să funcționeze fără excepție pe baza gestiunii economice, să dispună de autonomie în gospodărirea fondurilor.

Principiul fundamental care stă la baza organizării centralelor îl constituie centralismul democratic, prin care se asigură îmbinarea conducerii unitare, centralizate a întregii economii, o largă autonomie și inițiativă a unităților economice. Una din caracteristicile aplicării acestui principiu în condițiile țării noastre o reprezintă dialectica raportului dintre cele două laturi ale sale : centralismul și democrația. Aceasta se exprimă prin aceea că atribuțiile întreprinderilor, centralelor și ministerelor suferă mutații continue, în sensul lărgirii lor, în funcție de o serie de factori obiectivi și subiectivi.

Procesul de lărgire a competențelor unităților economice reprezintă, desigur, un fenomen obiectiv, determinat de creșterea complexității și dinamismului forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice mondiale. Acest proces nu trebuie însă interpretat ca fiind unidirecțional sau necontrolat, care ar conduce, mai devreme sau mai tîrziu, la o descentralizare cvasi-totală, în care fiecare întreprindere va putea dispune așa cum dorește de fondurile statului. Creșterea complexității și interdependenței diferitelor sectoare ale vieții economico-sociale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, impune în mod imperios asigurarea unei conduceri unitare a întregii activități economico-sociale, asigurarea dezvoltării proporționale, armonioase a tuturor sectoarelor productive, în conformitate cu cerințele întregii societăți, evitarea unor disproporții în economie și folosirea cu maximă eficiență a resurselor disponibile. Toate acestea fac necesară cuprinderea în planul unic național a tuturor domeniilor de activitate, precum și un control social riguros asupra folosirii mijloacelor materiale de care dispun întreprinderile.

În cadrul acestui sistem, ministerul economic asigură înfăptuirea politicii partidului și exercită conducerea unitară în ramura respectivă. Atribuțiile ministerului au un predominant caracter strategic, misiunea sa principală constînd ca pe baza obiectivelor cuprinse în planul național unic de dezvoltare economico-socială să elaboreze strategia globală de dezvoltare a ramurii și a politicii.

Caracteristic centralelor industriale, indiferent de formula organizatorică, adoptată este realizarea unui echilibru dinamic între atribuțiile cu caracter stategic și tactic pe de o parte și cele cu caracter operațional, pe de altă parte. Întreprinderea își integrează activitatea în strategia și politica stabilite la nivelul centralei din care face parte, acționînd pentru valorificarea superioară a resurselor materiale, umane și financiare de care dispune.

Ca atare, ceea ce constituie obiective de ordin strategic pentru o întreprindere, reprezintă ipso facto mijloace pentru realizarea unor obiective de grad superior, integrate în strategia dezvoltării centralei ; obiectivele pe termen lung ale acestuia din urmă, care exprimă strategia dezvoltării ei sînt deopotrivă mijloace pentru realizarea strategiei de ramură ș.a.

Pentru unitățile industriale socialiste binomul strategie-autonomie capătă deci conținuturi și sensuri noi, ale căror semnificații teoretice și practice nu pot fi interpretate corect decît în strînsă legătură cu sistemul de organizare și conducere al economiei naționale.

(În cadrul dezbaterilor se vor evidenția și funcțiile unităților industriale socialiste spre deosebire de cele ale întreprinderilor capitaliste, atît sub aspect organizatoric, cît și al finalității economice și sociale).

II. Perfecționarea continuă a organizării și conducerii industriei — componentă primordială a politicii economice a partidului

Strategia și obiectivele perfecționării

PORNIND de la necesitățile obiective ale dezvoltării sociale, Partidul Comunist Român a acordat și acordă o deosebită atenție perfecționării organizării și conducerii tuturor sectoarelor de activitate, corespunzător cerințelor și schimbărilor ce au loc în viața economico-socială.

În economie, măsurile adoptate în ultimii ani au urmărit crearea unui sistem de conducere cu o înaltă funcționalitate, corespunzător cerințelor pe care le impun revoluția tehnico-științifică contemporană, dinamismul viguros al forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale caracteristice etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Reducerea unor verigi intermediare între conducerea centrală și unitățile de bază ale producției, crearea centralelor industriale și regruparea unor întreprinderi, instituționalizarea principiului conducerii colective în toate unitățile economice, au produs importante modificări în configurația generală a mecanismului nostru economic, în distribuirea și exercitarea atribuțiilor pe diferite eșaloane organizatorice în sistemul de legături care se formează în procesul funcționării lui.

Principalele **obiective** ale perfecționării, organizării și conducerii industriei pot fi sintetizate astfel :

— crearea unor puternice unități industriale care să asigure promovarea pe scară largă a profilării, specializării și cooperării în producție, în condiții de eficiență maximă ;

— apropierea conducerii de producție în vederea creșterii operativității și gradului de fundamentare a deciziilor, a responsabilității cadrelor de conducere, pe baza cunoașterii mai rapide și mai aprofundate a fenomenelor și proceselor reale ;

— amplificarea autonomiei operaționale și funcționale a unităților economice, creșterea rolului acestora în fundamentarea sarcinilor de plan, în condițiile organizării conducerii unitare a întregii economii ;

— ridicarea rolului pîrghiilor economico-financiare în activitatea productivă, a creditului și beneficiului în stimularea creșterii eficienței, pe baza gestiunii economice ;

— asigurarea unor condiții și sisteme organizatorice îmbunătățite pentru adaptarea producției la cerințele consumatorilor și promovarea vînzărilor atît pe piața internă cît și pe cea externă ;

— legarea tot mai strînsă a științei de producție în vederea accelerării progresului tehnico-științific, ridicarea calității produselor și intensificarea cooperării tehnice și economice internaționale.

Un loc deosebit de important în realizarea acestor obiective l-au avut măsurile adoptate ca urmare a hotărîrii Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 28 februarie — 2 martie 1973 privind perfecționarea în continuare a organizării și conducerii economiei.

Răspunzînd cerințelor obiective ale dezvoltării industriale, în cursul anului 1973 s-a realizat o creștere simțitoare a gradului de concentrare și de specializare a producției, ceea ce are efecte favorabile asupra întregii activități economice. Astfel, față de 199 centrale, din care 139 în industrie, cîte existau înainte de 1973, prin reorganizarea întreprinderilor în centrale cu un pronunțat profil de ramură sau subramură, numărul acestora s-a redus la 102. Cu acest prilej, s-au adus și unele corecții în utilizarea diferitelor criterii de constituire a centralelor, precum și în sistemul lor de organizare internă.

În prima etapă, ponderea diferitelor criterii în organizarea centralelor era următoarea : 49% din centrale erau constituite pe criteriile omogenității produselor și al cooperării tehnologice ; 16% — pe criteriul cooperării în producție ; 30% — pe criteriul teritorial.

Constituirea unui mare număr de centrale pe criteriul teritorial (combinate județene de industrie alimentară și ușoară), care aveau un profil de producție destul de eterogen, a creat unele greutăți în realizarea unei politici unitare pe subramuri, în diversificarea și specializarea producției.

Pe de altă parte, în cîteva ramuri importante, exista o fărîmițare organizatorică a producției. Astfel, în industria lemnului existau 41 asemenea unități, în industria construcțiilor de mașini — 22, în industria minieră — 19, iar în industria chimiei — 14. Această fărîmițare frîna procesul de concentrare a producției — fenomen obiectiv ce stă la baza constituirii centralelor — îngreuna conducerea unitară a diferitelor ramuri și scumpea cheltuielile de administrare.

În etapa următoare, prin măsurile luate în anul 1973, predomină gruparea unităților după criteriul omogenității produselor și al tehnologiilor de fabricație, 88% din centralele industriale fiind constituite pe acest criteriu. S-au format centrale pe ramuri sau subramuri de producție (industria bumbacului, industria sticlei și ceramicii, industria siderurgică ș.a.) sau centrale care au în componența lor întreprinderi din aceeași subramură (industria pielăriei și încălțămintei, industria confecțiilor ș.a.), care sînt, de regulă, grupate teritorial. În unele sectoare s-a constituit o singură centrală : centrala cărbunelui, centrala de prelucrare a lemnului ș.a. care grupează fiecare zeci de unități productive. Această formă de organizare permite o mai bună coordonare a activității unităților pe linia cercetării, producției și desfacerii, preluarea efectivă de către centrale a importantelor atribuții care le revin.

Ca sistem de organizare, în perioada 1969—1972 un mare număr de centrale aveau aparat distinct de cel al întreprinderilor componente. Astfel, în industria constructoare de mașini 11 centrale aveau aparat propriu ; în sectorul construcțiilor industriale — 9 ; în domeniul energiei electrice — toate 4 ; în agricultură și industria alimentară — toate 15 ș.a. Aplicîndu-se în viață indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții din februarie 1972, s-a trecut la organizarea centralelor pe structura unei întreprinderi de bază, care dă rezultate bune și deține ponderea producției în subramura respectivă. Ca urmare, după aplicarea Decretului nr. 162/1973, 85% din centralele industriale sînt organizate pe structura unei întreprinderi principale. Spre exemplu, în industria construcțiilor de mașini și industria ușoară toate centralele sînt organizate în acest fel.

Experiența dobîndită pînă în prezent ne arată că cele mai bune rezultate se obțin în cazul cînd întreprinderea pe care este grefată centrala, deține o pondere însemnată în producție sau cînd produsele celorlalte unități converg spre ea. Un astfel de exemplu îl constituie Centrala confecțiilor, în care fabrica pe care este grefată (F.C.T.B.) dă peste 50% din volumul producției și produce cca. o treime din numărul de sortimente.

Dimensionarea unităților și sistemul de organizare a producției

PENTRU asigurarea raționalității, eficienței, supleții și flexibilității organizatorice sistemul de legături și relații dintre întreprinderi și centrale trebuie conceput pe baze științifice. Aceasta presupune analiza diferiților factori de influență în fiecare ramură economică : mărimea unităților, tipul de organizare al producției, gradul ei de diversificare, dispersia teritorială a instalațiilor, organizarea cercetării și proiectării, aprovizionării și desfacerii, pregătirii cadrelor, sistemul informațional și de comunicație ș.a.

Influența mărimii unității economice este, de regulă, judecată pe baza a trei indicatori :

— volumul producției globale ;

— numărul de unități componente ;

— numărul personalului angajat.

O analiză făcută la sfîrșitul anului 1972 arăta că mai mult de jumătate din cele 199 centrale erau unități mici ; numai 3 centrale din construcțiile de mașini, de pildă, erau unități mari cu peste 30 000 de angajați și o producție globală de peste 7 miliarde lei.

În urma măsurilor luate în cursul anului 1973, gradul de concentrare a producției a sporit într-o măsură însemnată.

Spre exemplu, în industria lemnului și a materialelor de construcții, numărul fabricilor subordonate a crescut cu 60% ; în media unităților subordonate unei centrale a ajuns la 24.

Prin urmare, în ultima perioadă numărul centralelor a scăzut, în timp ce mărimea acestora a înregistrat o însemnată creștere. Această ridicare a gradului de concentrare a producției marchează o tendință pozitivă, care este proprie tuturor țărilor cu o industrie dezvoltată.

Adoptarea deciziilor privind profilul și mărimea centralelor, precum și cele care definesc cadrul atribuțiilor și relațiilor dintre acestea și unitățile componente, necesită deci o analiză temeinică a factorilor de influență specific, desigur, în lumina și cu respectarea orientărilor de principiu date de partid în această privință și a actelor normative prin care se reglementează diferite aspecte ale activității lor.

Raporturile centrală-întreprindere

CRITERIUL principal al departajării atribuțiilor între centrale și întreprinderi este eficiența economică. Legea nr. 11/1971 dă cadrul general al acestei departajări, dar stabilirea concretă a modului în care este ea înfăptuită intră în competența fiecărei centrale și minister. Preluarea de către centrale a atribuțiilor care le revin s-a dovedit a fi un proces complex, care a durat aproximativ trei ani. În linii generale, acest proces poate fi considerat încheiat într-o primă fază, pe care am putea s-o numim inițială. De acum, problema principală n-o mai constituie „preluarea atribuțiilor", ci delimitarea mai judicioasă a lor între centrale și întreprinderi, perfecționarea îndeplinirii lor, desăvîrșirea procesului de integrare al unităților de producție. **„Una din problemele principale asupra căreia trebuie să ne concentrăm atenția** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este concretizarea precisă a atribuțiilor diferitelor compartimente din centrale, asigurîndu-se o mai bună delimitare a raporturilor centralelor cu întreprinderile."**

Preluarea de către centrale a unor importante atribuții în procesul apropierii conducerii de producție și al concentrării unor activități, care pot fi rezolvate mai bine și mai eficient la nivelul acestora, a condus la importante modificări în structura organizatorică a unităților noastre economice, în stabilirea compartimentelor de muncă și a sistemului de legături prin care se armonizează activitățile lor.

Potrivit Legii de organizare și conducere a unităților socialiste de stat, în cadrul centralelor pot funcționa, atît întreprinderi cît și unități componente, fără personalitate juridică — fabrici, uzine, exploatări, secții, șantiere, ateliere, depozite și altele similare. Întreprinderile din cadrul centralei exercită în întregime atribuțiile prevăzute de lege în domeniul producției și parțial atribuțiile corespunzătoare celorlalte domenii. Modul concret al departajării acestor atribuții este stabilit de către centrală pentru fiecare unitate componentă, pe bază de criterii economice și ținînd seama de factorii de influență specifici.

- În primul rînd, s-a conturat în mod clar că centralele și grupurile industriale, organizate pe una dintre întreprinderile competente au preluat aproape integral activitățile unității pe care s-au grefat și numai parțial ale celorlalte întreprinderi ; majoritatea centralelor care au unități dispersate teritorial au tendința de a se axa cu prioritate pe problemele întreprinderii pe care este organizată, neglijînd într-o formă sau alta pe cele din unitățile aflate la o distanță mai mare.
- În al doilea rînd, se constată că centralele industriale organizate pe diferite subramuri, formulă care s-a dovedit avantajoasă pentru asigurarea strategiei de dezvoltare în perspectivă, pentru specializarea rațională a unităților și asigurarea cooperării între unitățile de producție, au un grad de descentralizare mai ridicat, în special în problemele de aprovizionare și desfacere, ale creării de noi modele și produse.
- În al treilea rînd, se poate remarca o centralizare mai puternică în domeniul cercetării-proiectării în centralele în care problematica respectivă este relativ omogenă pentru toate unitățile componente și unde asimilarea de produse noi și elaborarea de tehnologii perfecționate necesită instalații costisitoare și importante forțe umane (metalurgie, chimie, industria extractivă ș.a.). Dimpotrivă, în ramurile în care aceste probleme au o tematică mai variată, specifică fiecărei unități de producție și în care există mijloacele materiale, cadrele și experiența necesară, în care s-a format o tradiție în domeniul cercetării (de pildă, în industria construcțiilor de mașini), activitățile respective sînt într-o mai mare măsură descentralizate.

Gradul de preluare a atribuțiilor de către centrale este influențat, așadar, de un mare număr de factori cum sînt : sistemul de organizare, mărimea, profilul, baza tehnico-materială și cadrele disponibile. Datorită influenței acestor factori nu se poate deci stabili un raport unic între centralizarea și descentralizarea atribuțiilor. Punctul de echilibru dinamic între acești doi poli trebuie determinat deci pentru fiecare centrală industrială, în parte printr-o analiză multilaterală a avantajelor și dezavantajelor diferitelor variante posibile.

O premisă importantă a stabilirii acestui punct de echilibru este, după părerea noastră, analiza sistemului de organizare adoptat, al criteriului pe care s-a constituit centrala. Dacă forma de organizare nu este cea mai potrivită, așa cum s-au dovedit, de pildă, combinatele alimentare organizate pe criteriul teritorial, sistemul de legături dintre centrale și unitățile subordonate devine greoi și inoperant. O altă premisă, nu mai puțin importantă, este stabilirea pentru fiecare domeniu în parte a activităților care se justifică din punct de vedere economic să fie realizate centralizat și a celor care pot fi realizate mai operativ și mai bine de către fiecare unitate de producție. Numai după parcurgerea acestor două etape se pot aborda problemele formei de organizare, care să permită realizarea în condiții optimale a activităților respective.

În concepția partidului nostru, aplicarea centralismului democratic se exprimă prin centralizarea deciziilor strategice, prin care se asigură conducerea unitară a societății, a economiei sau altor sectoare ale vieții sociale și descentralizarea deciziilor operaționale. Aplicarea acestui principiu la nivelul centralelor se manifestă prin organizarea lor într-un număr de compartimente de producție și funcționale, care sînt investite cu anumite competențe de decizie, competențe care pot fi mai largi sau mai restrînse potrivit condițiilor specifice, dar care nu pot depăși un anumit cadru prevăzut de legile statului. Nivelul descentralizării se măsoară deci prin gradul delegării de competențe, prin nivelul real al luării deciziilor de ordin strategic și operațional. Acest grad este influențat de numeroși factori, așa cum s-a arătat, și el trebuie stabilit de către fiecare unitate economică, de producție, în limitele și cu respectarea legilor și orientărilor fundamentale care decurg din politica economică a partidului și statului.

III. Aplicarea principiului conducerii colective ; sistemul organelor de conducere a unităților industriale

Concepția originală a P. C. R. privind conducerea întreprinderilor socialiste

Funcționarea optimă a întregului mecanism organizatoric al economiei se realizează printr-un sistem de organe colective, conceput și structurat în mod original de partidul nostru, astfel încît să asigure participarea plenară a oamenilor muncii la conducerea întregii activități, în dubla lor calitate de producători și proprietari ai mijloacelor de producție. **„Introducerea principiului conducerii colective — de la unitățile economice, sociale, administrative de jos și pînă la ministere și guvern — are o importanță revoluționară în societatea noastră. Aceasta a dus la creșterea răspunderii și participării active a cadrelor de bază, economice, de partid și de stat, a maselor de oameni ai muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a societății socialiste în ansamblu".**

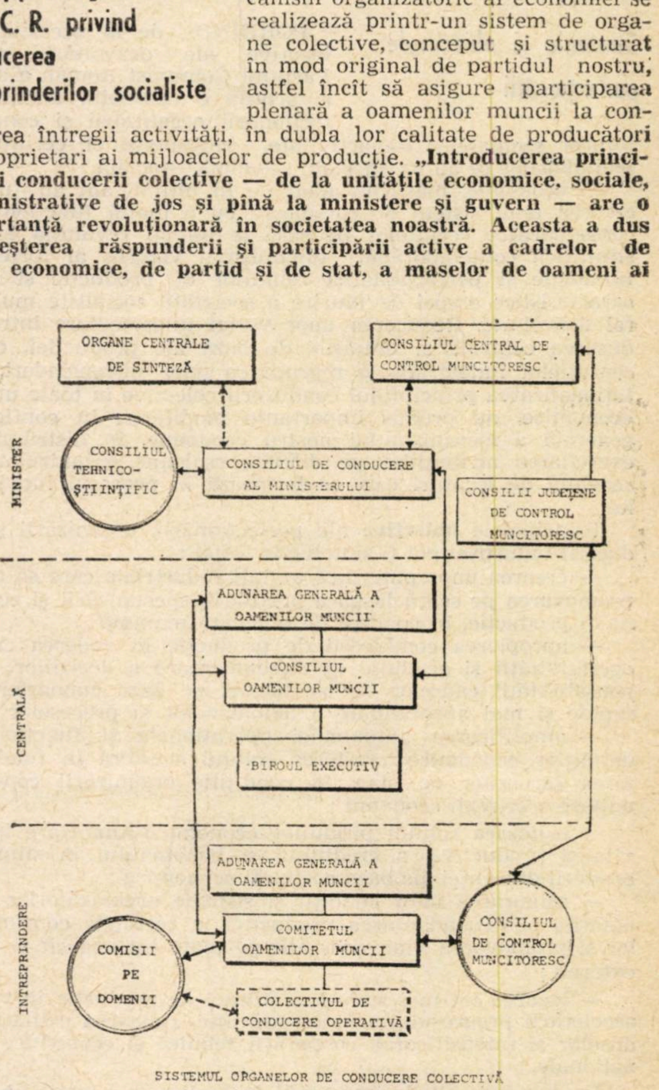

ORGANE CENTRALE DE SINTEZĂ
CONSILIUL CENTRAL DE CONTROL MUNCITORESC
MINISTER
CONSILIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC
CONSILIUL DE CONDUCERE AL MINISTERULUI
CONSILII JUDEȚENE DE CONTROL MUNCITORESC
CENTRALĂ
ADUNAREA GENERALĂ A OAMENILOR MUNCII
CONSILIUL OAMENILOR MUNCII
BIROUL EXECUTIV
ÎNTREPRINDERE
ADUNAREA GENERALĂ A OAMENILOR MUNCII
COMISII PE DOMENII
COMITETUL OAMENILOR MUNCII
CONSILIUL DE CONTROL MUNCITORESC
COLECTIVUL DE CONDUCERE OPERATIVĂ

SISTEMUL ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ ÎN ACTIVITATEA INDUSTRIALĂ

Lărgirea și perfecționarea continuă a cadrului organizatoric de aplicare a acestui principiu în întreprinderi și centrale asigură valorificarea largă a gîndirii și experienței oamenilor muncii, îmbinarea armonioasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea, adoptarea și înfăptuirea deciziilor, ridicarea la un nivel superior a întregii munci de organizare și conducere a unităților economice.

Sistemului de conducere a industriei din România îi sînt proprii unele trăsături caracteristice prezentate sintetic mai jos.

Acest sistem este format dintr-un **ansamblu de organe de conducere colectivă** în cadrul cărora oamenii muncii își exercită dubla calitate de producători și proprietari ai bunurilor materiale, ceea ce îi conferă un profund democratism, corespunzător naturii societății socialiste ; aceasta se reflectă în componența și funcționarea organelor de conducere colectivă, larg reprezentative, care au **caracter deliberativ** la toate nivelurile de conducere și în toate formele de activitate. **Caracterul democratic** al acestor organe decizionale este amplificat de faptul că în activitatea lor sînt ajutate de o serie de organe specializate de lucru (comisii pe domenii de activitate, consilii de control muncitoresc), formate la rîndul lor din specialiști și reprezentanți ai oamenilor muncii.

Deciziile de natură **strategică**, care vizează problemele dezvoltării în prespectivă, alocarea resurselor necesare acestei dezvoltări, specializarea — cocperarea — combinarea unităților, promovarea unor noi relații comerciale și de cooperare etc. sînt de competența organelor de conducere colectivă. Deciziile cu caracter **tactic si operational** revin conducerii executive, fiind eșalonate la diferitele niveluri ierarhice din cadrul fiecărui organism.

Sistemul unitar al organelor de conducere colectivă

FORMA superioară de conducere colectivă a unităților industriale (întreprinderi, centrale), ce reflectă procesul de adîncire a democrației socialiste, este **adunarea generală a oamenilor muncii.** Instituționalizarea adunării generale ca for larg în care oamenii muncii (sau reprezentanții lor în cadrul marilor unități) examinează și decid asupra problemelor majore ale activității de ansamblu și dezvoltării unității (planurile cincinale și anuale, contractul colectiv, formele de retribuire a muncii, modul de utilizare a beneficiilor etc.) marchează un nou pas important în lărgirea participării maselor la conducerea economico-socială ; totodată, adunarea generală a oamenilor muncii exercită controlul asupra consiliului (la nivelul centralei) sau comitetului oamenilor muncii (la nivelul întreprinderii) apreciind activitatea acestora și putînd revoca membrii aleși și propune revocarea celor numiți.

Ea constituie expresia democratismului orînduirii socialiste, fiind un mijloc eficient de dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, de fortificare a disciplinei și responsabilității lor sociale, de stimulare a inițiativei lor creatoare la buna gospodărire a avutului obștesc.

La nivelul întreprinderilor și centralelor, celelalte organe prin care se exercită conducerea colectivă sînt **comitetele oamenilor muncii** pentru conducerea activității economico-sociale și respectiv **— consiliile oamenilor muncii.** Acestea sînt constituite din cadre cu funcții de răspundere, specialiști cu experiență, reprezentanți aleși ai oamenilor muncii. Numărul membrilor comitetelor oamenilor muncii variază între 9 și 25, iar ai consiliilor oamenilor muncii maximum 35 persoane, în funcție de numărul personalului. Prin includerea în comitetul oamenilor muncii a secretarului organizației de partid din unitate, a secretarului organizației de tineret și a președintelui sindicatului se asigură o efectivă integrare a activității politice, economice și sociale.

La ședințe de lucru, care se țin de regulă lunar, respectiv trimestrial, comitetele și consiliile dezbat și aprobă planurile cincinale și anuale, măsurile necesare realizării acestora și iau decizii privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii, utilizarea potrivit legii a fondurilor disponibile, documentațiilor tehnico-economice și achiziționarea de utilaje, bilanțul contabil, planul de pregătire a forței de muncă, distribuirea fondurilor de premiere, repartizarea fondului de locuințe, promovarea și eliberarea din funcții a cadrelor de conducere din unitate etc.

Președintele comitetului oamenilor muncii este directorul întreprinderii, iar al consiliului oamenilor muncii directorul general al centralei, care asigură conducerea curentă a activității unității în cadrul stabilit de organele corespunzătoare de conducere colectivă și care reprezintă unitatea în relațiile cu terțe persoane juridice.

Pentru conducerea operativă a activității unităților, comitetele oamenilor muncii de la unitățile mari și complexe constituie colective de conducere operativă (compuse din 3—7 membri), iar consiliile oamenilor muncii — birouri executive compuse din 5—9 membri.

O caracteristică fundamentală a dezvoltării societății noastre în perioada următoare — se spune în Programul partidului — va fi participarea tot mai largă și nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea și organizarea activității în centrale și întreprinderi industriale, în toate unitățile economico-sociale.

În acest sens, partidul va acționa în cîteva **direcții principale :**

— ridicarea rolului consiliilor și comitetelor oamenilor muncii ca foruri colective de conducere în unitățile de producție, perfecționarea stilului și metodelor lor de muncă ;

— creșterea rolului adunărilor generale din întreprinderi, asigurarea participării nemijlocite a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea planurilor, la elaborarea programelor de activitate din fiecare unitate ;

— perfecționarea funcționării organelor colective de conducere, promovarea mai pregnantă în activitatea acestora a metodelor științifice de analiză și fundamentare a deciziilor, orientarea cu prioritate a lor spre problemele majore ale unităților ;

— educarea membrilor organelor de conducere colectivă, a tuturor oamenilor muncii în spiritul deplinei responsabilități pentru bunul mers al întregii activități productive, pentru apărarea și dezvoltarea proprietății obștești — unica sursă de creștere a bunăstării poporului.

Dezvoltarea democrației muncitorești — stă înscris în Program — creșterea sentimentului oamenilor muncii de stăpîni ai bogățiilor naționale, întărirea răspunderii acestora față de gospodărirea unităților economice, participarea lor la conducerea întregii economii vor constitui obiective esențiale ale politicii partidului, laturi inseparabile ale dezvoltării multilaterale a societății noastre socialiste pe calea spre comunism.“ [1]

(Recomandăm ca în dezbateri, cursanții să analizeze modul în care funcționează organele colective de conducere din unitatea industrială respectivă, cum își îndeplinesc atribuțiile conferite prin Legea nr. 11/1971. Toate acestea în lumina dublei calități a oamenilor muncii de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, al responsabilității sociale, față de bunul mers al activității întreprinderii și centralei).

dr. Radu DOAGĂ
Academia „Ștefan Gheorghiu“

ÎNTREBĂRI :

1) Care sînt principalele trăsături caracteristice ale întreprinderii socialiste și funcțiile îndeplinite de aceasta în sistemul nostru economico-social ?

2) Care sînt factorii care influențează sistemul de legături dintre întreprinderi și centrale ?

3) Pe ce căi și în ce direcții trebuie acționat în viitor pentru desăvîrșirea procesului de integrare a atribuțiilor, de perfecționare a raporturilor dintre ministere-centrale și întreprinderi ?

4) Care sînt direcțiile ridicării gradului de participare a oamenilor muncii la conducerea întreprinderilor pentru perfecționarea întregii activități economice și sociale a acestora ?

BIBLIOGRAFIE

1. * * ***Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975,** pag. 66, 69, 71, 74.
2. * * * Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, Consiliul de stat, Colegiul redacțional al Buletinului oficial al Republicii Socialiste România, 1971, pag. 5—10, 19—20.
3. * * * Decretul nr. 162/1973 privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice.
4. **Nicolae Ceaușescu :** Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974, pag. 75—76.
5. **Nicolae Ceaușescu :** Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, Editura politică, București, 1972, pag. 52—56.
6. **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, 19 februarie 1972, Editura politică, București, 1972, pag. 52—61.
7. **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Consfătuirea activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale, 11 aprilie 1974, Editura politică, București, 1974, pag. 25—34.
8. * * * Sistemul de organizare și conducere a industriei. În : Politica economică a Partidului Comunist Român — Industrie — Construcții. Culegere de lecții — Învățămîntul de partid, Editura politică, București, 1972, pag. 28—52.

Alte recomandări :

Eugeniu Niculescu : Dialectica perfecționării conducerii economiei socialiste, Revista economică, nr. 29/18 VII 1975 ; Radu Doagă : Premise teoretice ale științei conducerii întreprinderilor socialiste, Revista Economică nr. 15/1975 ; * * * Centrala industrială și exercitarea atribuțiilor ei — Revista economică nr. 5/12 VII 1974.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

La izvoarele teoriei valorii muncă (V)

O revenire a gîndirii economice burgheze la teoria valorii-muncă ?

ÎNCEPÎND cu a doua jumătate a secolului XIX teoria valorii-muncă a fost abandonată masiv de economiștii situați pe linie burgheză și în locul ei s-au formulat numeroase teorii-expediente care serveau, după împrejurări, „uzului casnic" burghez. Și aceasta nu numai pentru că valoarea muncă devenise o „idee muncitorească" pe care se întemeia construcția grandioasă a doctrinei revoluționare marxiste, dar și pentru că devenise de-a dreptul periculos pentru capital să se susțină că singura sursă a valorii este munca, iar ceea ce se repartizează între clasele sociale nu-i altceva decît produsul social al muncii muncitorilor.

Toate școlile subiectiviste și aproape întreaga economie politică burgheză s-au dezis total de valoarea muncă, au renunțat la considerarea valorii ca o substanță și mărime obiectivă și au socotit-o ca ceva subiectiv. Apare marginalismul care se pretindea că revoluționează știința economică. „Valorile — remarcă un exeget burghez — exprimă potrivit școlii vieneze stări subiective ale intelectului care se sustrag măsurării și comparabilității... Această poziție puristă are unele implicații importante pentru știința economică în sensul că, dacă stările subiective nu pot fi comparate, nici utilitățile nu pot fi însumate" 1).

Conform marginalismului valoarea unui bun este determinată de aprecierea subiectivă dată de fiecare vînzător sau cumpărător care în judecățile sale ține seamă de urgența nevoii de satisfăcut și de cantitatea de bunuri care-ar putea satisface o nevoie dată. Pentru apologetica burgheză — dar și pentru operaționalitate, pentru calculele capitalistului — teoriile marginaliste prezentau mari avantaje. Mai întîi pentru că, **înlăturîndu-se substanța obiectivă a valorii** — trecută pe seama aprecierii subiective —, erau scoase din cîmpul de investigație aspectul ei social, raporturile între oameni și clase în procesul producerii și reproducerii vieții lor. Piața și categoriile ei nu mai acționau într-o societate dată, ci erau judecate în afara societății capitaliste, drept categorii eterne. Cu asemenea teorii se putea susține că lupta muncitorilor pentru îmbunătățirea condițiilor de viață n-ar avea o bază obiectivă și în general lupta de clasă s-ar datora „instigatorilor". Mai apoi, pentru că se „stabilea cu precizie" aportul marginal al fiecărui factor de producție la crearea bunurilor iar răsplata factorilor — salariul, profitul, renta — apăreau ca obiectiv determinate de productivitatea lor marginală. Dar prin aceasta economia politică burgheză își submina posibilitățile de dezvoltare, interzicîndu-și abordarea unor domenii hotărîtoare — ca cel al naturii sociale și obiective a valorii, al contradicțiilor între clasele sociale care au la bază mai întîi de toate opoziția dintre salariu, profit și rentă — pentru evoluția științei.

Teoriile utilității și productivității marginale au oferit, pe lîngă apologie, și importante instrumente practice burgheziei de care aceasta s-a folosit în activitatea sa de exploatare și îmbogățire atît pe plan național cît și internațional. De la finele secolului trecut și pînă astăzi aceste teorii și instrumentele lor operaționale, cu unele excepții limitate, au stat la baza pregătirii economiștilor în lumea burgheză și a judecăților pentru punerea în mișcare a mecanismelor economiei capitalismului monopolist și apoi monopolist de stat. Ele au contribuit — atît și așa cum pot contribui teoriile — la crearea marilor discrepanțe de avere și putere, la existența și proliferarea sărăciei în mijlocul avuției, la perpetuarea unei ordini economice internaționale bazate pe exploatarea și asuprirea unor țări de către altele și caracterizată de mari decalaje etc.

Astăzi cînd economia politică burgheză se află la răscruce iar criza pe care-o străbate o obligă la reevaluări de postulate, concepte și categorii, nici marginalismul sau neomarginalismul nu scapă rejudecării. Ortodoxia convențională, rejudecîndu-l, îi caută posibilități de amendare care se pare că nu dau mari speranțe nici celor mai de seamă adepți. Cu un sentiment de descurajare P.A. Samuelson nota: „la ce bun să ne debarasăm de un anumit tip de ortodoxie, dacă aceasta va fi înlocuită cu principiile sclerozate ale unui nou conformism" 2). Pe altă poziție se situează și de altă părere sînt o seamă de radicali burghezi. Ei privesc rejudecarea postulatelor economiei politice burgheze nu prin prisma adaptării lor la cerințele curente ale capitalismului monopolist de stat, ci prin aceea a combaterii discrepanțelor de avere și putere, a unei alternative democratice la capitalismul monopolist de stat. Această poziție îi face pe economiști ca Fr. Perroux și J. Attali, J. Robinson și P. Sraffa, J.K. Galbraith și M. Harrington și pe mulți alții să aibă o poziție critică față de teoriile marginaliste iar unii din ei să pună problema readucerii în actualitate — menționăm, în cadru burghez — a teoriei valorii muncă.

Principala critică adusă de Fr. Perroux marginalismului și neomarginalismului vizează o deficiență de fond a acestora și anume „externalizarea societății", lăsînd piața fără societate. Piața și categoriile ei sînt judecate de marginaliști în sine, drept categorii eterne rupte de o societate anume. În acest caz ele sînt transformate în „pure ficțiuni", ușor și comod de utilizat după nevoi, devin „un teatru de marionete" manevrabile după fantezia și priceperea propriilor creatori iar teoria economică pură a valorii și a prețurilor a fost apreciată chiar de unii critici burghezi drept „circ al mărfurilor cu valoarea — preț drept acrobat la trapezul formulelor matematice și cu homo oeconomicus drept clovn" 3). Cîmpul de manevră oferit de marginalism prin „externalizarea societății" a creat multe comodități economiștilor burghezi pe linie apologetică, dar a deschis și cîteva piste pentru cercetări practic-operaționale de ale căror rezultate s-a putut și se poate beneficia. Dar faptul că legile și categoriile economice ale pieței au fost golite de conținutul lor social-uman real — adică tocmai de ceea ce este esențial pentru știință și care o costase atîta trudă pentru a da explicații întemeiate în vremea clasicismului burghez — a creat

---

fișe

Aneta Spornic

Utilizarea eficientă a resurselor de muncă feminine în România

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

- *Ideea care străbate întreaga concepție a lucrării este că egalitatea eficientă, reală a femeii presupune pe de o parte, o schimbare în sistemul relațiilor interumane și a modului în care societatea privește și îi atribuie răspunderi femeii, învingerea unor prejudecăți și concepții formate cu secole în urmă, iar pe de altă parte felul în care femeia înțelege să-și valorifice drepturile, să se preocupe de emanciparea ei.*

Pornind de la experiența României, țară care se situează pe primele locuri în lume în ce privește gradul de participare a femeilor la viața economică, autoarea evidențiază avantajele multiple pe care le prezintă atragerea tot mai deplină și utilizarea tot mai eficientă a forței de muncă, prin valorificarea caracteristicilor ei proprii, indicînd și direcțiile de acțiune pentru asigurarea condițiilor care să permită o participare mai intensă a femeilor la viața economică și social-politică a țării în raport cu interesele economiei naționale.

Lucrarea prezintă utilitate practică fiind menită să ajute orientarea profesională, dirijarea conștientă a forței de muncă feminine spre locurile de muncă cele mai potrivite aptitudinilor și posibilităților ei, precum și nevoilor mereu în creștere ale economiei naționale. Este un îndreptar pentru cei ce sînt chemați să acționeze și să decidă la diferite niveluri ale pregătirii și instruirii forței de muncă.

O tehnică elastică

O problemă deosebit de importantă a politicii tehnice — scrie S. Heinman în articolul Razvitie orudii truda i tehniceskaia politika *(Dezvoltarea mijloacelor de muncă și politică tehnică), apărută în VOPROSI EKONOMIKI nr. 6/1975 — constă în a nu produce mijloace tehnice care nu ar putea fi comutate la lansarea unor alte produse de nivel mai înalt. După autor, asigurarea acestei elasticități a tehnicii s-ar realiza pe următoarele direcții : 1) unificarea și normalizarea pieselor și ansamblelor de mașini și alte produse, proiectarea ansamblelor, agregatelor și utilajelor sub forma unor serii mari ; 2) producția de mașini constînd din ansamble interșanjabile cu destinații diferite, permițînd schimbarea parametrilor tehnici, prin înlocuirea agregatelor și comutarea la alte tipuri de producții ; 3) producția de echipament specializat adaptabil în mod rapid, asigurînd reducerea problemei asimilării unor noi produse la adaptarea unui utilaj elastic ; 4) orientarea în automatizarea construcției de mașini spre utilaj cu conducere programată, implicînd lansarea în masă de programe standard ușor adaptabile ; 5) planificarea în spațiu a atelierelor și secțiilor, permițînd modificarea rapidă, la schimbarea producției, a dispoziției spațiale a utilajului conform fluxului producției.*

zone interzise în gîndirea economică burgheză, a deturnat cercetarea de la probleme fundamentale împotmolind-o în practicism mărunt, a lipsit-o de-o perspectivă largă și a determinat-o la interpretări unilaterale pregătindu-i terenul pentru o criză zguduitoare. În parte acest lucru l-a observat și Fr. Perroux care nu s-a sfiit să-și formuleze opiniile critice în termeni drastici. „Interpretarea unilaterală a economiei în termeni exclusivi de piață, reconstituirea ei totală ca un ansamblu de aspecte variate ale pieței paralizează curiozitățile indiscrete cu privire la funcționarea autentică a societății și legătura ei strînsă cu piața reală" 4). Și mai departe același autor continuă: „Nenorocirea constă în faptul că piața este de neînțeles în afara societății în care funcționează" 5), iar legile și categoriile ei, inclusiv legea valorii, nu pot fi descifrate științific făcînd abstracție de conținutul lor real pe care li-l dă societatea, relațiile sociale în care ființează.

Economista radicală burgheză Joan Robinson, adeptă a unui keynesism de stînga, a denunțat fără crutare tarele fundamentale ale marginalismului. Principiul alocării optimale a resurselor — just în sine – este deturnat de marginalism prin scoaterea sa din contextul social-economic dat; utilizat într-o piață în afara societății, el devine o jucărie manevrabilă după necesități de moment. În ortodoxia occidentală, remarcă economista amintită, „principiul (alocării resurselor n.n.) a fost umflat fără măsură și a acoperit ansamblul economiei. Punctul-cheie al apologeticii lui laissez-faire... la economiștii ortodocși este cel al ipotezei concurenței perfecte: o piață liberă va opera întotdeauna o alocare eficientă a resurselor" 6). Dar cum eficiența capitalului nu coincide cu cea socială, genul, avantajos pentru capital de alocare a resurselor a dus la flagrante disparități și disproporții pe plan intern și internațional. În fața realităților lumii de astăzi, a marilor decalaje între zone industriale și agrare, între țări bogate și țări sărace, între clase superbogate și altele aflate la limita existenței fizice, teoria marginalistă a valorii și principiile alocării resurselor, ale repartiției nu numai că pălesc dar își arată totala lipsă de consistență.

Unul din colaboratorii economistei de la Cambridge remarcînd fiasco-ul suferit de marginalism ca teorie a valorii, repartiției și alocării resurselor în fața realităților de azi propune – pentru ieșirea din impas și înțelegerea lumii actuale, revenirea la teoria valorii muncă și a repartiției decurgînd din ea. Este grăitoare opinia sa și o dăm **in extenso.** „De îndată ce argumentul productivității marginale a capitalului este arătat ca inconsistent, teoriile marginaliste ale repartiției venitului național între capital și muncă își pierd orice valoare. Economiștii neoclasici au deturnat teoria repartiției așa cum a fost formulată de Ricardo și în această problemă au elaborat o teorie funcțională bazată pe trei factori: pămînt, muncă, și capital care primesc respectiv ca retribuție: renta, salariul și profitul. O atare construcție a fost avansată ca un răspuns la teoria valorii muncă cu scopul de a face să se creadă că munca nu este singura care produce valoare. Așa cum munca își merită salariul tot așa și capitalul își merită profitul 7). Dar, continuă autorul, întrucît realitatea și demonstrațiile teoretice au pus în evidență fragilitatea teoriei „productivității marginale a factorilor" schemele marginaliste rămîn fără o teorie veritabilă a repartiției. „În realitate, pentru a găsi elementele unei teorii a repartiției, va fi nevoie, să ne întoarcem la Ricardo și la Marx. Lucrările acestor doi autori constituie tentative importante pentru rezolvarea problemelor repartiției venitului național între grupuri sau clase sociale" 8). Într-adevăr teoria valorii muncă oferă chei pentru înțelegerea nu numai a problemelor ce țin de repartiție și alocare a resurselor ci și pentru toate problemele economice ale lumii. Reamintim că Ricardo a făcut din valoarea-muncă scaunul rațiunii prin fața căruia a pus să defileze toate componentele economiei politice spre a da seama de sensul existenței lor.

Este un fapt pozitiv în sine recunoașterea falimentului marginalismului ca teorie a valorii, alocării resurselor și repartiției sugerîndu-se, chiar în lumea economiștilor burghezi revenirea la valoarea-muncă. Acesta-i un semn al începutului revenirii burgheze la recunoașterea muncii drept substanță socială a valorii care trebuie împărțită echitabil între clase sociale și popoare într-o epocă în care s-au acumulat mari decalaje și enorme discrepanțe.

Se impun însă cîteva precizări. Economiștii ortodoxiei burgheze nu se încumetă la recunoașteri ale nevoii de revenire la teoria valorii-muncă ci asemenea glasuri se aud printre radicali. Radicalii burghezi pot duce această revendicare pînă la limitele ei logice finale firești? Mă îndoiesc — ca fenomen general deși cazuri particulare nu sînt excluse — fiindcă aceasta ar însemna să recunoască și concluziile revoluționare care rezultă din teoria valorii muncă și a plusvalorii. Mai de grabă, cei din rîndul radicalilor burghezi, care se vor orienta spre cuceririle majore ale clasicilor burghezi vor încerca adaptări ale acestei prețioase moșteniri la un gen de reformism încadrat în variate doctrine nemarxiste ale alternativei democratice la capitalismul monopolist de stat. Considerații importante, pe acest aspect emite și economistul sovietic Mileikovski într-un studiu recent 9). Oricum substanța valorii se cere reintegrată în știință și dincolo de hotarele marxismului.

Lumea se mișcă. Și ideile evoluează. Unele evoluții pozitive trebuie să facă apel la trecut, la valoroasa moștenire clasică la care burghezia renunțase dar pe care a preluat-o marxismul și a ridicat-o pe culmi nebănuite. Și cuceririle de astăzi ale marxismului în domeniul teoriei valorii-muncă cu amplele ei implicații nu sînt ultimul cuvînt pe care-l poate pronunța știința. Cerințele vieții determină noi cuceriri și noi perfecționări.

I. NICOLAE-VĂLEANU

---

1) **J. Rothemberg**, „Value and value Theory in Economics", în „The Structure of Economic Science", Edited by S. R. Krupp, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, 1966, p. 53.

2) **P. A. Samuelson**, „L'Economie. Introduction à l'analyse économique", Armand Colin, Paris, 1972, t.I., p. 12.

3) **F. Machlup**, „Homo oeconomicus and His Fellow Men", în Culegerea „Les fondements philosophiques des systèmes économiques", Paris, Payot, 1967, p. 121.

4) 5) **Fr. Perroux**, „Les conceptualisations implicitement normatives et les limites de la modelisation en économie", în rev. „Economies et Sociétés", nr. 12/1970, p. 2258, 2259.

6) **J. Robinson**, „The Relevance of Economic Theory", în „Monthly Review", ianuarie, 1971, p. 1601.

7) 8) **Mahmoud Abdel-Fadil**, „L'Ecole de Cambridge fait une critique radicale de la théorie officielle", în „Le Monde" din 30.XI.1971, p. 19.

9) **A. Mileikovski**, „Sovremennîi etap krizisa burjuaznoi politekonomii", în „Mirovaia ekonomika i mejdunorodnîie otnoșenia", nr. 10/1975.

Încurajarea marii producții în agricultura occidentală

Cartea lui Paul Delnoy Politique agricole des structures et régimes juridiques d'exploitation du facteur terre *(Politica agricolă a structurilor și regimurile juridice de exploatare a factorului pămînt) Liège, 1975, 548 p., pornește de la problema disparității dintre veniturile agricultorilor și cele ale salariaților din celelalte sectoare ale economiei belgiene. Autorul încearcă să răspundă la întrebarea : care sînt normele juridice – ambițiile sale nu depășesc limitele dreptului burghez – care pot acționa ca instrumente de politică economică în vederea suprimării disparității menționate ? După P.D., s-ar admite în prezent – conform „planului Mansholt" – că mijlocul principal în acest sens constă 1) într-o reformă a structurilor economice – pe calea modernizării exploatărilor agricole (încurajarea investițiilor de capital în unitățile cu perspectivă), 2) în încurajarea părăsirii activității agricole de către persoanele în vîrstă printr-o îndemnizare anuală și o primă de ameliorare structurală, pămînturile eliberate urmînd să mărească exploatările care vor să se modernizeze, precum și în 3) dezvoltarea informării socio-economice a fermierilor. După P.D., reforma exploatării agricole nu poate să se bazeze doar pe creșterea dimensiunilor economice ; ea cere adoptarea de structuri și metode de gestiune noi. Este vorba de a se trece de la o agricultură „meșteșugărească" la o agricultură de „întreprinderi competitive", în care factorii de producție să fie combinați într-un mod mai rațional. După cum se vede, se încearcă favorizarea pe cale administrativă a marii producții (capitaliste) în agricultură. Autorul încearcă să răspundă la întrebarea în ce măsură dreptul actual din Belgia favorizează acest proces, neglijînd total aspectele spinoase care privesc cauzele și soluțiile reale, adică modificarea relațiilor capitaliste în agricultură...*

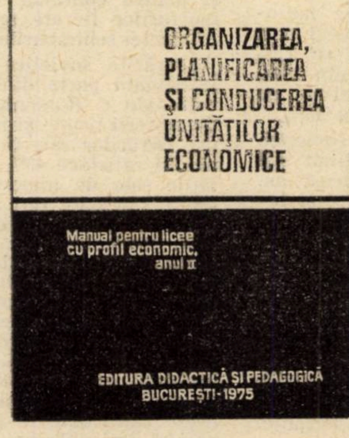

AVRAMESCU P.
MERCIOIU V.

ORGANIZAREA, PLANIFICAREA ȘI CONDUCEREA UNITĂȚILOR ECONOMICE

Manual pentru licee cu profil economic, anul II

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ
BUCUREȘTI-1975

● *Elaborat pe baza programei școlare aprobată de Ministerul Educației și Învățămîntului pentru anul II al liceelor cu profil economic, manualul de* „Organizarea, planificarea și conducerea unităților economice" *– autori Avramescu P. și Mercioiu V. – cuprinde trei părți și anume : 1. „Organizarea unităților agricole", 2. „Organizarea unităților comerciale" și 3. „Organizarea conducerii".*

Cele trei părți surprind, într-o succesiune logică, aspectele esențiale menite să contribuie la realizarea unei organizări moderne, eficiente a unităților potrivit liniilor directoare ale Congresului al XI-lea al P.C.R. precum și legilor statului nostru.

fișe

ECONOMIE MONDIALA

A 58-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A U.R.S.S. ŞI A RELAŢIILOR BILATERALE ROMÂNO-SOVIETICE

OCTOMBRIE 1917 a deschis o nouă epocă în dezvoltarea omenirii, a însemnat începutul unei noi ere, era socialistă.

În calendarul noii ere, deschisă de Revoluția din Octombrie, fiecare an își are particularitățile sale specifice, trăsăturile sale caracteristice. Anul 1975 se remarcă printr-un șir de evenimente însemnate. În acest an, toată omenirea progresistă a sărbătorit 30 de ani de la victoria asupra fascismului. Acest an constituie anul final al unui plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. și ajunul unui nou cincinal, al zecelea — cincinalul calității, al creșterii în continuare a bunăstării poporului. Și, în sfîrșit, acest an constituie ajunul celui de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S. care va deschide orizonturi noi mersului înainte al patriei noastre. Sărbătorind aniversarea revoluției, oamenii sovietici, cu legitimă mîndrie, fac bilanțul construcției comuniste în toate sectoarele. Dacă vom compara cum a fost țara noastră pînă la victoria Revoluției din Octombrie și ce a devenit ea în prezent, apar deosebit de evidente schimbările radicale, care au transformat Uniunea Sovietică într-un puternic stat industrial.

Rezultate remarcabile au fost obținute în dezvoltarea economiei naționale, sferă importantă a activității în societatea sovietică. Economia sovietică contemporană înseamnă proporții gigantice ale producției, ritmuri înalte și stabile de creștere, perfecționarea tehnică continuă a tuturor ramurilor. Despre dezvoltarea ei dinamică vorbește faptul că în ultimii zece ani venitul național a crescut de peste 2 ori. În acest răstimp a fost creat un potențial productiv mai mare decît în întreaga istorie premergătoare a statului sovietic. Pînă la sfîrșitul anului 1975 volumul producției industriale a U.R.S.S. va crește față de perioada antebelică de aproape 17 ori, iar față de începutul primului cincinal de peste 100 de ori. U.R.S.S. ocupă primul loc în lume în ceea ce privește volumul mărfurilor transportate, în producția unui șir de materii prime și combustibili dintre cei mai importanți — cărbune, fontă, minereu de fier, cherestea, ciment. În patru ani ai cincinalului actual volumul producției industriale a crescut cu peste 1/3, peste 80% din sporul producției industriale fiind obținut pe seama creșterii productivității muncii. În primele 9 luni ale anului curent, sporul producției industriale a constituit 7,8%, față de 6,7% cît s-a prevăzut în planul anual.

Indici înalți de creștere a producției sînt obținuți în ramurile industriei care determină progresul tehnic în economia națională. Producția construcțiilor de mașini și a metalurgiei prelucrătoare a depășit cu 11% producția perioadei corespunătoare din 1974, a industriei chimice și a petrochimiei — cu 11%, a construcției de aparate — cu 16%.

Oamenii de știință și inginerii sovietici, intelectualitatea creatoare, au obținut noi succese în știință și tehnică. În acest an, omenirea a urmărit cu multă atenție și interes primul zbor cosmic internațional al complexului sovieto-american „Soiuz-Apollo“ — una din cele mai mari realizări științifice din ultimul timp. Nu demult, stațiile interplanetare automate „Venus-9“ și „Venus-10“ s-au transformat prin eforturile oamenilor de știință sovietici în primii sateliți artificiali ai planetei Venus. S-au realizat aterizări line de aparate pe această planetă, ceea ce a permis îmbogățirea științei mondiale cu informații deosebit de importante.

Se știe că cel de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S. a trasat ca sarcină principală a celui de-al 9-lea cincinal ridicarea substanțială a nivelului de trai material și cultural al poporului. „Orientarea spre ridicarea bunăstării oamenilor muncii se intruchipează în fapte concrete, palpabile“ — a subliniat secretarul general al C.C. al P.C.U.S., L. I. Brejnev, în cuvîntarea rostită la întîlnirea cu alegătorii în anul 1974. În primii patru ani ai cincinalului, veniturile reale ale populației au sporit cu 19%, de majorarea retribuției reale au beneficiat în total 47 de milioane de oameni — de fapt fiecare al doilea muncitor și funcționar. S-au majorat pensiile și bursele și alte venituri de care beneficiază milioane de oameni sovietici.

Unul din indicatorii principali ai bunăstării oamenilor muncii îl constituie condițiile de locuit. Amploarea construcțiilor de locuințe în Uniunea Sovietică este fără egal în lume. Proporțiile lor rezultă din faptul că numai în anii 1971—1974 s-a dat în folosință un spațiu locuibil egal cu fondul de locuințe a patru orașe ca Moscova. În acești patru ani și-au îmbunătățit condițiile de locuit peste 45 de milioane de oameni sovietici. O mare amploare a atins construcția de școli, spitale, întreprinderi comunale. Se traduc în viață și celelalte măsuri din programul social adoptat de cel de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S.

Oamenii sovietici dau o înaltă prețuire relațiilor de prietenie frățească dintre U.R.S.S. și Republica Socialistă România, dintre popoarele noastre, colaborării dintre partidele noastre.

Sîntem martorii avantajului reciproc al acestei colaborări în domeniul economic, social și politic.

Viața arată că aceste relații corespund intereselor popoarelor român și sovietic, ale tuturor țărilor socialiste, intereselor păcii și securității internaționale. Acționînd într-o strînsă unitate, țările noastre, împreună cu celelalte state socialiste, sînt capabile să realizeze o asemenea accelerare în mersul lor înainte cum nu ar fi putut să o atingă niciodată fiecare în parte.

Ne unește concepția marxist-leninistă despre lume, faptul că avem aceeași orînduire social-politică.

Relațiile tradiționale de prietenie și colaborare dintre U.R.S.S. și România contribuie la dezvoltarea largă a legăturilor economico-comerciale dintre țările noastre.

Republica Socialistă România este unul din marii parteneri comerciali ai Uniunii Sovietice. Legăturile economice dintre țările noastre sînt reglementate prin acorduri pe termen lung, care constituie o bună bază pentru dezvoltarea lor planificată și stabilă și pentru continua lărgire a sortimentului mărfurilor livrate reciproc, pentru ridicarea eficienței schimburilor comerciale.

Livrările sovietice de mărfuri asigură o însemnată parte din necesitățile economiei naționale a României la principalele tipuri de materii prime și materiale. Astfel, pe seama livrărilor din Uniunea Sovietică, România își satisface 40% pînă la 92% din necesitățile sale de import la unele mărfuri ca : fontă, laminate din metale feroase, minereu de fier, feroaliaje, cocs, îngrășăminte potasice, concentrate de apatită, azbest. O mare importanță pentru dezvoltarea industriei românești o are exportul sovietic către România de mașini-unelte pentru așchierea metalelor, utilaje de forjă și presă, excavatoare, utilaj energetic, metalurgic, de transport, de mijloace de comunicație aeriene. Livrările de instalații complete din U.R.S.S. și acordarea de sprijin în construirea de obiective industriale contribuie la progresul tehnic al economiei naționale românești. Aceasta se referă în primul rînd la ramuri ca siderurgia, electroenergetica, petrochimia și industria chimică.

Pe de altă parte, achizițiile de mărfuri românești contribuie la satisfacerea necesităților economiei naționale a Uniunii Sovietice la diferite tipuri de materii prime și materiale, ca și la o mai deplină satisfacere a cererii de mărfuri de larg consum a populației U.R.S.S. și la lărgirea sortimentului acestora pe piața noastră internă. Printre aceste mărfuri se numără sodă caustică și calcinată, lacuri, vopsele, rășini sintetice și alte produse chimice, mobilă, confecții și tricotaje, încălțăminte, cherestea etc.

Un loc important în exporturile românești către Uniunea Sovietică îl ocupă motoarele electrice, utilajele electrotehnice, transformatoarele, navele maritime și fluviale, utilajele chimice, vagoanele de mărfuri, semănătorile.

Au fost încheiate acorduri privind colaborarea în producția de minereu din fier în U.R.S.S. și livrarea acestuia în Republica Socialistă România, ca și cu privire la participarea României în construirea pe teritoriul Uniunii Sovietice a Combinatului de celuloză de la Ust-Ilim, a Uzinei de azbest de la Kiembaievsk și a conductei de gaze Orenburg-granița de vest, cu sporirea ulterioară a exportului celulozei și a azbestului și a livrărilor de gaze din U.R.S.S. în România.

Un mijloc eficient de lărgire a relațiilor economice sovieto-române îl constituie participarea organizațiilor de comerț exterior din cele două țări la expozițiile și tîrgurile internaționale care se organizează în U.R.S.S. și România. Expoziția națională românească organizată în august a.c. la Moscova a făcut cunoscute vizitatorilor expoziției succesele dobîndite de poporul român în ultimii ani. În octombrie 1975 Camera de comerț și industrie a U.R.S.S. și organizațiile sovietice de comerț exterior au participat la expoziția internațională „Tehno-Expo '75“, organizată la București. În timpul expoziției s-au încheiat o serie de contracte importante pentru livrări reciproce de mașini și utilaje în anul 1976.

O mare importanță pentru lărgirea legăturilor economice dintre țările noastre o are activitatea Comisiei interguvernamentale sovieto-române pentru colaborare economică, în ale cărei ședințe se examinează măsuri concrete pentru dezvoltarea specializării și a cooperării în producție, se analizează posibilitățile lărgirii și adîncirii în continuare a colaborării în diferitele ramuri ale producției materiale, posibilități îndreptate spre realizarea Programului complex adoptat la Sesiunea a XXV-a a C.A.E.R.

În acest an expiră acordul comercial pe termen lung dintre U.R.S.S. și România, actualmente în vigoare. Volumul comerțului exterior dintre țările noastre în perioada 1971—1975 va depăși nivelul prevăzut prin acordul pe termen lung, creșterea schimbului de mărfuri realizîndu-se în principal pe seama sporirii însemnate a livrărilor reciproce de mașini și utilaje.

Consultările organelor de planificare din cele două țări cu privire la coordonarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1976—1980, consultări care urmează să se încheie în curînd, vor da un nou impuls dezvoltării în continuare a relațiilor economico-comerciale dintre U.R.S.S. și România.

La cea de-a 58-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, poporul sovietic urează poporului frate român noi succese în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, în îndeplinirea hotărîrilor celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român.

V. E. STAFIEV

Reprezentant comercial al U.R.S.S. la București

Materiile prime de bază necesare siderurgiei — MINEREUL DE FIER

DEZVOLTAREA siderurgiei — ca ramură de bază a industriei unei țări — implică asigurarea, în timp util și în perspectivă, cu materiile prime de bază necesare, între care **minereul de fier** *ocupă un loc important. Care este la ora actuală situația resurselor mondiale? Dar a producției de minereu de fier? Ce tendințe se remarcă în consumul acestei materii prime pe plan mondial? Care sînt principalele fluxuri de import? Sînt cîteva din întrebările la care documentarul de față încearcă să ofere răspunsuri.*

Situația resurselor mondiale...

ESTIMAREA dimensiunii resurselor de minereu de fier a făcut, în ultimii ani, obiectul a numeroase studii întocmite de diferite organisme internaționale, în majoritate afiliate O.N.U. Conform celor mai recente previziuni (Les ressources mondiales en minerai de fer. Nations Unies, New-York, 1972), resursele mondiale de minereu de fier s-ar cifra actualmente la circa **783 miliarde tone** (adică aproximativ 200 t/cap locuitor) repartizate pe grupe de țări astfel:

(a) — țări în curs de dezvoltare: 162,2 mld. t.

(b) — țări capitaliste industrializate: 280,8 mld. t.

(c) — țări socialiste circa 340,0 mld. t.

Nivelul actual al resurselor estimate, ca urmare în special a intenselor cercetări întreprinse a crescut mult față de cel cunoscut în 1954: de aproape 4 ori. Totodată, în ceea ce privește țările nesocialiste, se observă și o schimbare a repartiției respectivelor resurse pe zone geografice (vezi tabelul nr. 1), cel mai mult crescînd nivelurile în: America Latină — de circa 1,5 ori, Africa — de peste 2 ori, Australia și Oceania de circa 7 ori. În ceea ce privește țările socialiste resurse însemnate se găsesc în primul rînd în U.R.S.S. și R.P. Chineză.

Este de presupus că se vor descoperi noi zăcăminte cu conținut ridicat de fier în Africa, Asia, America de Sud și Australia, unde subsolul este încă relativ slab explorat. Totodată, progresul tehnico-științific, ca și scăderea cheltuielilor de transport de la zăcăminte la furnale sau la porturile de încărcare vor transforma în rezerve exploatabile un volum considerabil de rezerve potențiale, în cea mai mare parte cu conținut ridicat de fier, care în prezent nu sînt exploatate deoarece prețul de cost al extracției este superior prețurilor de vînzare practicate pe piața internațională.

Tabelul nr.1

Repartiția pe zone geografice a resurselor mondiale de minereu de fier ale țărilor nesocialiste

Zona geografică	Resurse mondiale estimate (%) în 1954	Resurse mondiale estimate (%) în 1973
1. America Latină	25,5	37,4
2. America de Nord	17,3	18,8
3. Africa	6,4	13,o
4. Asia	28,7	11,8
5. Europa de Vest	2o,8	1o,o
6. Australia și Oceania	1,3	9,o
Total	1oo,o	1oo,o

Sursa: Les problèmes du marché mondial du minerai de fer, CNUCED, TD/BCI/1o4. 3o.o4.1971. Les resources mondiales en minerai de fer. Nations Unies, New-York, 1972.

...a producției...

PRODUCȚIA mondială de minereu de fier (marfă) se situa în 1972 (Sursa: Eisen und Stahl, Vierteljahresheft, 1972—1974) la nivelul de circa **800 mil. tone**. (Sub aspect tehnic se face deosebire între **extracția** de minereu de fier, în urma căreia se obține **minereul de fier-materie primă**, cu un conținut mai scăzut de fier, și **producția** de minereu de fier, care reprezintă ansamblul proceselor tehnologice de creștere a conținutului în fier a minereului, obținîndu-se, în final, **minereul de fier-marfă**, utilizabil în furnale. Evident, volumul producției este mai mic decît cel al extracției). Referindu-ne la grupa țărilor nesocialiste se observă o masivă concentrare a producției, 10 țări (vezi tabelul nr. 2) deținînd peste 60% din producția totală de minereu de fier a ansamblului țărilor respective.

Principalele **tendințe caracteristice producției mondiale de minereu de fier** sînt următoarele:

(a) **Dispersarea accentuată a producției**, tendință contrarie concentrării accentuate a consumului de minereu de fier. În prezent, grupul țărilor capitaliste dezvoltate (Europa occidentală și America de Nord) deține o pondere de peste 40% din producția mondială. Urmează grupul țărilor socialiste cu o pondere de peste 35% și țările în curs de dezvoltare cu o pondere de circa 25%.

(b) **Apariția și dezvoltarea de noi regiuni producătoare** ca urmare a activității de prospectare, deosebit de intensă, desfășurată în ultimii ani. Cele mai importante descoperiri se referă la Brazilia și Australia. Astfel, în anul 1972 s-au descoperit în Brazilia zăcăminte apreciate la 30 miliarde tone minereu de fier. În Australia s-au descoperit zăcăminte cu conținut ridicat de fier — peste 61%. Importante zăcăminte au fost descoperite, de asemenea, în Liberia, Libia, Mauritania, Algeria, India și Malaezia, Angola, R. Sud-Africană, Canada.

(c). În ultimii ani o atenție sporită s-a acordat **omogenizării minereului pentru funcționarea uniformă și economică a furnalelor**. Dacă în anul 1937 numai 1% din producția de minereu de fier era utilizat după ce în prealabil fusese supus procesului tehnologic de aglomerare în prezent această parte este peste 60%. La furnalele care utilizează aproape 100% minereu de fier sinterizat, prețul de cost al fontei obținute este mai scăzut cu 10%.

(d). **Capacitatea de peletizare a minereului de fier crește foarte rapid** depășind în momentul de față cifra de 150 milioane tone. Se estimează că, în viitor, capacitățile pentru pelete vor crește în ritm foarte rapid în comparație cu aglomerarea prin sinterizare, avînd în vedere avantajele economice și efectul diminuării poluării atmosferei.

Tabelul nr.2

Producția de minereu de fier (marfă) în principalele lo țări producătoare nesocialiste (1972)

Țara	Producția (mil.to)
1. S.U.A.	75
2. Australia	74
3. Franța	61
4. Canada	44
5. Brazilia	43
6. Suedia	35
7. India	34
8. Liberia	22
9. Venezuela	19
lo. Peru	13

Sursa: Eisen und Stahl, Vierteljahresheft, 1972-1974

Dezvoltarea industrială accelerată în viitorii ani face ca încă de pe acum țările să-și intensifice preocupările pentru sporirea capacităților de producție a minereului de fier sub formă de minereu brut, concentrate sau pelete. Astfel conform publicațiilor „Mining Magazine" (septembrie 1973) și „Engineering and Mining Journal", (ianuarie 1973), societățile canadiene au investit peste 450 mil. dolari pentru realizarea unor capacități de producție de circa 60 mil. to/an, în S.U.A. volumul investițiilor depășind 750 mil. dolari, în Mexic 1 105 mil. dolari, în Argentina — 132 mil. dolari etc.

Faptul că o serie de țări mari consumatoare de minereu de fier nu dispun în același timp și de zăcăminte suficiente a condus la dezvoltarea unei susținute activități de cooperare. Astfel, societăți braziliene împreună cu firme japoneze și americane au proiectat investirea a 590 mil. dolari pentru construirea unei capacități de producție de minereu de fier, concentrate și pelete, de 86 mil. to/an. Proiecte privind valorificarea în cooperare a unor importante zăcăminte de minereu de fier dețin și alte societăți ca cele australiene, finlandeze, norvegiene, vest-germane, poloneze, chiliene.

Se remarcă în ultimii ani, atît creșterea volumului extracției, cît și a celui al producției, în 1974 aceasta depășind 880 mil. to, în cadrul ei țările europene membre C.A.E.R. deținînd peste 26%. (Nivelul extracției de minereu de fier, deci minereul de fier-materie primă, în aceste țări este redat în tabelul ntr. 3).

...și a consumului de minereu de fier

DEZVOLTAREA susținută a siderurgiei pe plan mondial în ultimii ani a condus la creșterea continuă a consumului de minereu de fier. În anul 1972, de pildă, acesta reprezenta 752,2 mil. tone, cu 20% mai mult decît în 1966 (Sursa: Eisen und Stahl Vierteljahresheft, 1972—1974). În realitate creșterea fizică (de minereu de fier-materie primă) a fost mult mai mare dacă se ține seama de faptul că în ultimii ani a avut loc o creștere a conținutului de fier în minereu, ca urmare a folosirii pe scară mai largă a concentratelor și peletelor. În unele țări capitaliste se remarcă o scădere a gradului de acoperire a consumului de minereu de fier din resursele proprii: acestea sînt țările ale căror resurse au un

Tabelul nr.3

Extracția de minereu de fier (materie primă) în țările socialiste europene membre C.A.E.R.

Țara	Producția în 1973 (mii to)
U.R.S.S.	404828
România	3234
Bulgaria	2774
Cehoslovacia	1672
Polonia	1440
Ungaria	681
R.D.Germană	52

Sursa: Statisticeski ejegodnik stran-cilenov SEV, 1974

conținut relativ scăzut de fier și pentru care importul minereului este mai rentabil în comparație cu exploatarea propriilor resurse.

Consumul mondial de minereu de fier este deținut în proporție de 58,5% de țările capitaliste dezvoltate și de peste 37% de țările socialiste.

Caracteristicile pieței mondiale de minereu de fier

CREȘTEREA consumului de minereu de fier, în condițiile în care repartiția resurselor și a producției este diferită, a impus o **accelerare a comerțului internațional cu acest produs**, astfel încît **în ultimele decenii ritmul dezvoltării sale a depășit pe cel al producției mondiale.** Astfel, dacă în 1950 în circuitul comerțului internațional cu minereu de fier intra numai 14,7% din producția mondială, în 1972 ponderea a crescut la 41,7%. În afara dinamicii rapide alte caracteristici principale ale comerțului internațional cu minereu de fier sînt : (a) **un înalt grad de concentrare ;** (b) **modificări în fluxurile de schimburi ;** (c) **modificări în structura produselor ;** (d) **diversificarea metodelor de comercializare.**

O interesantă viziune asupra comerțului internațional cu minereu de fier o oferă analiza importurilor, în medie, pe plan mondial, consumul aparent fiind satisfăcut în proporție de 41,2% pe această cale. Tabelul nr. 4 redă situația gradului de acoperire prin importuri a consumului aparent în cîteva țări.

Importul de minereu de fier se efectuează în general prin crearea de obligații pe termen lung, consumatorii ce se aprovizionează cu această marfă utilizînd modalități diferite : contracte de lungă durată, societăți mixte, filiale în țările producătoare etc. Aceste procedee se consideră a fi cele mai indicate în principal datorită faptului că : producătorul își poate mai bine cunoaște consumatorul, se asigură o calitate constantă a minereului folosit, permit consumatorului să-și planifice din timp sumele necesare cheltuielilor de achiziții. Totodată, se elimină posibilitatea apariției unor perturbări în aprovizionarea consumatorului în perioadele de deficit și se asigură debușee de desfacere pe termen lung pentru vînzător. **Practica contractelor pe termen lung**, în special, a căpătat o mare amploare în ultimii ani. Cazul **Japoniei** este semnificativ. Astfel, cu Peru aceasta a încheiat un contract pentru livrarea a 22 mil. tone minereu eșalonat pe un termen de 7 ani, în valoare totală de 360 mil. dolari, iar alt contract — în valoare de 103 milioane dolari, prevede livrarea a 10 mil. tone minereu. O altă sursă de aprovizionare pentru industria siderurgică japoneză o constituie Brazilia, cu aceasta încheindu-se un contract pentru 105 mil. tone minereu și pentru a cărei realizare banca japoneză va împrumuta cca. 60% din necesarul investiției. Pe ansamblu, Japonia a încheiat contracte pe termen lung de peste 2 miliarde tone, din care unele prevăd o durată de pînă la 23 ani.

O altă țară care s-a orientat spre aprovizionarea cu mineru prin încheierea de contracte pe termen lung este **R. F. Germania**, fiind de menționat în acest caz, două contracte mai importante încheiate cu Brazilia—unul pentru 12 mil. tone, iar altul pentru 3 mil. tone. Practica contractelor pe termen lung este utilizată și de țările socialiste. Astfel, Polonia deține contracte pe termen lung de circa 25 mil. tone, din care 5,5 mil. tone cu Brazilia.

Se observă, în cazul contractelor pe termen lung, tendința de încheiere a lor în condițiile clauzelor reciproc avantajoase pentru ambii parteneri. Aceste clauze se referă în principal la : participarea reciprocă la investițiile de capital; practicarea de prețuri rezonabile ; toleranțe de livrări admisibile ; repartizarea sortimentelor în funcție atît de dorinta producătorului, cît și a consumatorului ; prevederea livrării cantităților minime și maxime în scopul asigurării producătorului în condiții de conjunctură slabă și a consumatorului în condiții de conjunctură fermă.

Datorită instabilității sistemului financiar occidental și a fluctuațiilor excesive ale cursurilor valutare, în contractele cu prețuri fixe pe un termen lung apar unele dificultăți, fapt care ridică de cele mai multe ori problema acordării de credite pe o perioadă mai mare de timp.

Organizarea aprovizionării cu minereu de fier ridică și alte probleme importante în scopul asigurării de condiții optime. Printre acestea, cele mai importante se referă la : participarea în comun a unor firme și țări la explorarea și exploatarea zăcămintelor în scopul diminuării eforturilor valutare, construirea sau achiziționarea în comun de mineraliere, amenajări de porturi și dane (metodă aplicată de Japonia și R.F.G., de pildă).

Principalele fluxuri de import

ÎN IMPORTUL de minereu de fier distingem pe plan mondial unele curente principale, însă acestea sînt diferențiate pe țări în funcție de politica fiecăreia în ceea ce privește stabilirea priorității importului, crearea cadrului organizatoric adecvat, stabilirea resurselor optime de aprovizionare. Această politică are ca scop diversificarea surselor de aprovizionare în vederea evitării, pe cît posibil, a dependenței de o singură sursă.

Cele mai importante curente de import ale lunii nesocialiste vizează punctele finale de destinație : Japonia, țările capitaliste europene, S.U.A.

A. Fluxul către Japonia — prezintă cea mai dinamică evoluție, cu o pondere a importului care a crescut de la 21,6% în anul 1966 la circa 36% în 1972. Alături de schimbările cantitative, s-au produs modificări în orientarea geografică a importului, ponderea Australiei în importul total majorîndu-se de la 4,4% în 1966, la 43,3% în 1972. Alte surse de aprovizonare ale Japoniei sînt : India 16%, țările latinoamericane cu ieșire la Oceanul Pacific, Brazilia și Africa de Vest. Pentru Japonia este caracteristică, așa cum am subliniat, politica practicării contractelor pe termen lung, prin acestea asigurîndu-se necesarul de import în proporție de 100%. O altă formă de asigurare a necesarului de minereu o constituie, în cazul acestei țări și crearea de societăți mixte angajate în extracție împreună cu alte țări consumatoare, sau alături de guvernele țărilor producătoare. În scopul cointeresării producătorului în extracția de minereu de fier concernele japoneze participă cu fonduri de investiții pentru dezvoltarea capacităților de peletizare la locul extracției și la dezvoltarea industriei siderurgice autohtone.

B. Fluxul către Europa occidentală — a înregistrat o reducere a ritmului de creștere în perioada 1966—1972, acesta fiind inferior ritmului importului mondial. Ponderea acestui curent în importul mondial a scăzut de la 40,9% în 1966, la 38,4% în anul 1972, principalele surse de aprovizionare fiind : Franța — 33%, Africa — 23,7%, America Latină — 19,4%. Principalul importator de minereu de fier în Europa Occidentală, R. F. Germană, se aprovizionează în proporție de 25% din Suedia, 35% din Australia, Brazilia, Canada, Liberia, Mauritania, Norvegia. Circa 35% din necesarul de import se acoperă pe baza unor contracte pe termen lung, din care unele se extind pe o perioadă de 20 ani, iar 11% din necesar se acoperă din participațiile germane la minele din exterior. Al doilea importator de minereu de fier în Europa este Belgia—Luxemburg, care își asigură necesarul în proporție de 70% din Franța și Suedia. Marea Britanie la rîndul ei, își acoperă necesarul de import în principal din țările scandinave — circa 27%, Canada 22%, Australia 7,3% și U.R.S.S. 6%. Și în cazul Marii Britanii se observă unele mutații în orientarea importurilor. Astfel, se remarcă scăderea ponderii țărilor africane și scandinave în favoarea creșterii ponderii livrărilor din Canada, Australia și America Latină.

Tabelul nr.4

Gradul de acoperire prin importuri a consumului aparent de minereu de fier în cîteva țări capitaliste (1972)

Țara	Grad de acoperire (%)
1. Japonia	98,76
2. Belgia-Luxemburg	87,00
3. R.F.Germania	86,97
4. Marea Britanie	65,91
5. S.U.A.	32,85

Sursa: Eisen und Stahl, Viertljahresheft, 1972-1974.

C. Fluxul cu destinația S.U.A. — a scăzut ca pondere de la 22% în 1966, la numai 12% în 1972. Se utilizează cu predilecție practica participării cu capital în proporție de pînă la 100% în societățile miniere din exterior. Americanii controlează, în mod practic, întreaga producție de minereu de fier din Canada și, de asemenea, dețin o pondere însemnată în societățile miniere din Liberia, Brazilia, și Australia.

O altă caracteristică a pieței mondiale a minereului de fier este **tendința lentă de creștere a prețurilor în comparație cu prețurile pentru fontă și fier vechi.** Acest fenomen se explică prin faptul că 70% din comerțul cu minereu de fier se efectuează prin încheierea de contracte pe termen lung. În cazul peletizărilor, însă, capacitățile de producție sînt încă limitate în condițiile în care cererea este activă. Gradul de monopolizare a producției influențează totodată nivelul și ritmul de creștere a prețurilor. Remarcăm, de asemenea, că creșterea comerțului exterior cu minereu de fier și a distanțelor dintre producător și consumator a impus modernizarea rapidă a mijloacelor de transport și a porturilor în întreaga lume.

ing. Vasile NEGRESCU

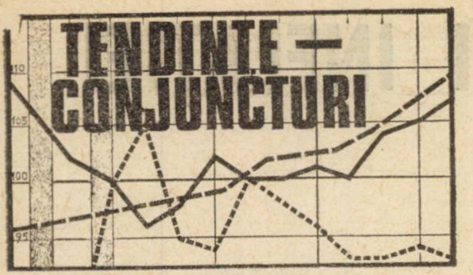

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Piața mondială a cerealelor

POTRIVIT datelor F.A.O., la începutul anului agricol 1975/76 stocurile de cereale (inclusiv orez) pe plan mondial (fără țările socialiste) se ridicau la circa 94 milioane tone, reprezentînd circa 10% din consumul lumii nesocialiste (față de 23% cu cinci ani în urmă), adică erau sub pragul de alarmă estimat de F.A.O. la 20% din consum. Din această cantitate numai 35 milioane tone sînt rezerve certe, relevă „The Economist“, ceea ce subliniază și mai mult necesitatea pe termen scurt a ridicării nivelului acestor stocuri pentru sporirea gradului de securitate alimentară a lumii, iar pe termen lung, a dezvoltării susținute a agriculturii. În sprijinul eforturilor întreprinse de plan național, o contribuție ar urma să vină din partea Fondului internațional pentru dezvoltare agricolă (IFAD), ca viitor organism specializat al O.N.U., a cărui creare a fost decisă de Consiliul alimentar mondial, el însuși instituit abia anul trecut. Dacă va obține suportul financiar necesar (ceea ce deocamdată pare problematic), IFAD ar urma să dispună de un fond de 1,25 miliarde de dolari, reînnoibil după 18 luni.

Recoltele acestui an au fost în general mai scăzute, în multe zone ale globului, decît în anul precedent, uneori destul de sensibil, ceea ce a intensificat comerțul internațional. Perspectivele anului viitor (1975/76) în ce privește recolta de cereale (fără orez) se anunță însă favorabile: în S.U.A. ultimele estimații vorbesc de o recoltă de peste 240 milioane tone, cu peste 42 milioane peste cea a anului trecut; în Canada se așteaptă o creștere a recoltei de 3 milioane de tone numai la grîu etc. În schimb, în țările Pieței Comune este de așteptat o reducere a recoltei de cereale cu circa 8 milioane de tone, din care 6,5 milioane de tone la grîu.

Așa cum rezultă din tabelul de mai jos, în anul agricol 1975/76 stocurile de cereale mai curînd se vor diminua decît vor spori, recoltele mai mari fiind totuși sub nivelul consumului.

Producția și consumul mondial de cereale[x]
în 1975-1976

	Producția de grîu	Producția de cereale furajere	Necesarul de import	Disponibilul pentru export
Total mondial	368	666	137	133
din care:				
Țările dezvoltate	141	310	41	116
Țările nesocialiste în curs de dezvoltare	81	147	54	14
Europa occidentală	54	92	28	8
C.E.E.	39	60	19	7
America de Nord și de Sud	89	255	14	105
Canada	16	19	-	16
S.U.A.	58	183	-	78
Asia	100	138	47	3
Africa	8	50	11	4
Oceania	10	4	-	9

x) Fără orez
Sursa: The Economist, 25 octombrie 1975, după date ale F.A.O.

Optimism conjunctural

INSTITUTUL de cercetări economice din Hamburg (HWWA) afirmă în ultima sa analiză a conjuncturii economice din țările capitaliste dezvoltate că în anul ce vine aceste țări vor reuși în ansamblu să iasă din recesiunea actuală. După cum reiese din grafic, această evoluție ar urma să se concretizeze într-o creștere de 5% pe întreg anul 1976, față de o scădere de 2,5% cît se anticipează pe anul în curs. Prognoza optimistă a institutului vest-german se întemeiază pe aprecierea că măsurile concertate de stimulare a economiei, întreprinse de cîteva mari țări industriale, și înviorarea conjuncturală care a și început să se facă simțită în SUA și Japonia, vor determina probabil eliminarea tendințelor recesive și în Europa occidentală și vor declanșa reluarea creșterii.

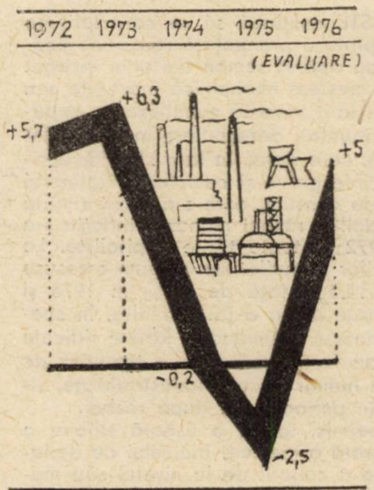

(după VDI-NACHRICHTEN)

Producții și prețuri în industria cărbunelui

PRODUCȚIA mondială de cărbune a atins în 1974 un nou record (2278,3 milioane de tone), datorită creșterii extracției în primul rînd în țările socialiste și în S.U.A., în vreme ce în Europa occidentală aceasta a scăzut cu 4,5%. Scăderea amintită a fost totuși mai puțin accentuată decît se prevedea înainte de declanșarea „crizei energetice“ în 1973, constată un studiu al C.E.E./O.N.U., din care reluăm aceste cifre. Se remarcă totodată că în ultimii doi ani prețul cărbunelui s-a dublat.

Perspectivele pe termen lung ale cărbunelui, relevă același studiu, depind în mare măsură de dezvoltarea unor noi tehnologii de transformare a lui în combustibili mai puțin poluanți și în același timp mai ușor de transportat decît cei existenți; de asemenea, ele depind de punerea la punct a unor noi metode de spălare și utilizare a însuși cărbunelui. Costurile de producție ale cărbunelui rămîn deocamdată mai ridicate decît cele ale produselor petroliere și acest factor, împreună cu cheltuielile mari presupuse de cercetare și investiții în lărgirea producției, sugerează că noile tehnologii nu vor fi aplicate pe scară industrială mai devreme de 10—15 ani.

Un studiu al C.E.E./O.N.U. privind efectele „crizei energetice“ asupra cărbunelui relevă că producția de cărbune în Europa occidentală va fi în 1985 mai ridicată decît în prezent, dar că ponderea cărbunelui în totalul consumului de energie va continua să scadă. În același timp, se va extinde exploatarea cărbunelui la zi, în cariere, oriunde va fi posibil, iar nevoile de import de cărbune ale Europei occidentale vor spori considerabil.

Ungaria: noi prețuri în agricultură

DUPĂ CUM INFORMEAZĂ buletinul săptămînal Budapress, începînd de la 1 ianuarie 1976 în Ungaria vor intra în vigoare prețuri noi la o serie de articole necesare procesului de producție din agricultură, precum și la o parte din producția livrată de agricultură. Astfel, la ierbicide prețul de cumpărare va crește cu 25%, la îngrășăminte chimice — cu 23%, la articole fitosanitare și produsele adiționale pentru furaje — cu 20%, la furaje proteice — cu 15%, la grăunțe furajere — cu 8%. În ceea ce privește producția agricolă vegetală, prețul de livrare al tutunului va spori cu 36%, al orezului — cu 25%, al sfeclei de zahăr — cu 23%, al semințelor de floarea soarelui și de in pentru ulei — cu 14%, al grîului, orzului și ovăzului — cu 9%, iar al porumbului — cu 7%. În cazul producției animaliere, majorarea prețului de livrare este de 14% pentru lînă, de 9% pentru păsări tăiate, de 5,5% pentru lapte, de 5% pentru porci și de 4% pentru vitele destinate sacrificării.

Oțelul în continuare recesiv

INDUSTRIA siderurgică rămîne una din ramurile cel mai puternic lovite de criza economică din țările capitaliste. În luna septembrie a.c. producția de oțel a celor 27 de țări membre ale Institutului internațional al fierului și oțelului (IISI) de la Bruxelles a fost cu 16,3% mai redusă decît în aceeași lună din 1974 (33,70 mil. tone, față de 40,26 mil). În primele 9 luni ale anului în curs, producția de oțel a acelorași țări a reprezentat 315,54 mil. tone, în regres cu 13,2% față de aceeași perioadă a anului trecut. Evoluția în principalele țări și zone producătoare este destul de diferențiată, cum se poate vedea din tabel.

	Ian.-sept. 1975	Ian.-sept. 1974	Modificarea în procente
	mil. tone	mil. tone	
CEE inițială	79,974	99,231	-19,4
Anglia	15,010	16,688	-10,1
SUA	81,661	100,066	-18,4
Japonia	78,195	88,480	-11,6
Alte țări	60,696	59,086	+ 2,7
Total 27 de țări	315,536	363,551	-13,2

INCIDENȚE ALE PERSISTENȚEI INFLAȚIEI ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE continuă să se caracterizeze în a doua jumătate a anului 1975 printr-o pronunțată recesiune economică. Cu toate că în unele țări au apărut semne ale unui început de redresare, în altele ritmurile de creștere economică încetinite sau negative se mențin, iar pe plan mai larg persistă subutilizarea capacităților de producție, un șomaj pronunțat, dezechilibre în plățile internaționale și o inflație accentuată, care ridică în fața statelor occidentale probleme economice și sociale grave și complexe. Oglindită în creșterea prețurilor la bunurile de consum, care s-a făcut simțită aproape continuu după cel de-al doilea război mondial, inflația s-a accentuat puternic după anul 1972 în toate țările capitaliste. La sfîrșitul anului 1974, indicele prețurilor bunurilor de consum crescuse pe ansamblul țărilor O.C.D.E. cu 14,5%, față de 7,7% în 1973 și 4,7% în 1972, cu deosebiri pronunțate de la o țară la alta, în special în ceea ce privește prețul produselor alimentare. Ratele ridicate ale inflației în această perioadă au fost însoțite de tendință de stagnare a producției într-un mare număr de țări industrializate, situație considerată fără precedent în perioada de după război.

În ultimul timp recesiunea a permis, totuși, o ușoară slăbire a presiunii inflaționiste. Media ponderată a creșterii indicelui de deflaționare a P.N.B. în țările industriale a coborît de la nivelul său maxim de peste 13% atins în semestrul al doilea al anului 1974 la aproximativ 10% în cursul primului semestru al anului 1975, ritm care era însă de patru ori superior celui de 2,5% înregistrat în țările respective la începutul anilor șaizeci.

Prețurile plătite de consumatori au crescut și ele în ritmuri foarte inalte. Potrivit unor date publicate în luna octombrie la Bruxelles de Oficiul de statistică al Pieței Comune vest-europene, în perioada august 1974—august 1975 prețurile la bunurile de consum au sporit în Marea Britanie cu 26,9%, în Irlanda cu 18,9%, în Italia cu 15,3%, în Belgia cu 11,4%, în Franța cu 11%, în Olanda cu 10,6%, în Luxemburg cu 10,4%, în Danemarca cu 9,6% și în R. F. Germania cu 6%. Rata inflației la nivelul consumatorilor continuă deci să depășească 10 procente în statele membre ale C.E.E., exceptînd R.F.G. și Danemarca. Menținerea la cote înalte a creșterii prețurilor a determinat pe unii economiști și politicieni din țările capitaliste să afirme să „sistemul valutar internațional actual este purtător al unei maladii dintre cele mai periculoase, al unui veritabil cancer : inflația". Cert este că aceasta lovește puternic înainte de toate în cîștigurile reale ale maselor de salariați și, în general, ale persoanelor cu venituri fixe.

Tabelul nr.1

Creșteri procentuale ale valorii unitare (ale prețurilor) în comerțul internațional

(țările membre ale FMI, plus Elveția, cifre bazate pe indici calculați în dolari SUA)

	Media anuală 1960-1970	Creșteri în raport cu anul precedent				
		1970	1971	1972	1973	1974
1. Ansamblul comerțului internațional	1	5,5	5,5	8	22,5	40,0
2. Importuri:						
- țări industrializate	1	5,5	5,5	7,5	22,5	41,0
- țări în curs de dezvoltare mai avansate	1,5	5,0	6,0	9,0	21,5	42,0
- principalele țări exportatoare de petrol	1,0	4,0	5,0	8,0	18,5	25,5
- țări în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	1,0	4,0	6,0	8,0	19,5	38,5
3. Exporturi:						
- țări industrializate	1,5	6,0	5,0	8,0	20,0	25,0
- țări în curs de dezvoltare mai avansate	2,0	4,0	4,0	12,5	36,0	27,0
- principalele țări exportatoare de petrol	-1,0	2,0	22,5	13,0	38,5	186,0
- țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	1,5	5,0	-3,5	8,5	27,0	33,0

Sursa: Fonds Monétaire International, Rapport Annuel, 1975, Waskington, pag.11

Incidențele inflației asupra comerțului internațional sînt ilustrate de un șir de date din raportul Fondului Monetar Internațional pe anul 1975 (tabelul nr. 1).

Tabelul nr.2

Creșterea prețurilor bunurilor de consum în țările în curs de dezvoltare

(cifre bazate pe indici în monedă națională)

	Media anuală 1965-1970	Creșteri în raport cu anul precedent			
		1971	1972	1973	1974
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	13	10	12	21	29
- Africa	6	6	5	9	17
- Asia	16	6	8	18	31
- Orientul Mijlociu	4	5	6	10	17
- Emisfera occidentală	15	15	20	29	36

Sursa: Fonds Monétaire International, Rapport annuel 1975, pag.7

Din datele citate în tabelul nr. 1 se poate reține o schimbare de tendință în mișcarea raportului de schimb al țărilor capitaliste industriale : spre deosebire de perioadele anterioare, valoarea unitară a importurilor crește în 1973 și 1974 mai repede decît cea a exporturilor, în principal ca un efect al sporirii prețului la produsele de bază pe piețele internaționale. În țările în curs de dezvoltare mai avansate și în cele în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, valoarea unitară a exporturilor, care crescuse mai repede în 1973 față de cea a importurilor, a evoluat în 1974 în sens invers, iar pentru țările exportatoare de petrol ea depășea pe cea a importurilor de peste două ori în 1973 și de peste șapte ori în 1974.

În ceea ce privește prețurile bunurilor de consum în țările în curs

Tabelul nr.3

Deprecierea banilor în țările capitaliste dezvoltate în perioada 1964-1975

Monede	Indicele puterii de cumpărare a banilor (1964=100)		Ritmul de depreciere în procente		
	1969	1974	1964-1969 x	1969-1974 x	1975 xx
Marca vest-germană	89	68	2,3	5,3	5,7
Francul elvețian	85	60	3,2	6,6	7,5
Schillingul austriac	85	62	3,3	6,1	8,3
Coroana suedeză	83	58	3,7	6,9	8,3
Dolarul S.U.A.	85	63	3,3	5,8	9,2
Florinul olandez	78	55	4,9	6,8	9,5
Francul luxemburghez	88	66	2,6	5,7	9,5
Dolarul canadian	84	63	3,5	5,5	10,0
Coroana norvegiană	83	56	3,7	7,6	10,4
Coroana daneză	68	45	7,4	8,0	11,4
Dolarul neo-zeelandez	81	54	4,1	7,9	11,7
Francul francez	84	58	3,5	7,1	11,8
Drahma greacă	89	55	2,4	9,2	11,9
Yenul japonez	77	47	5,1	9,4	12,5
Francul belgian	84	61	3,4	6,2	12,6
Randul sud-african	85	60	3,1	6,9	12,7
Dolarul australian	85	58	3,2	7,4	14,9
Marca finlandeză	90	59	2,2	8,0	15,3
Peseta spaniolă	73	46	6,1	8,9	15,3
Lira italiană	87	57	2,7	8,2	17,0
Lira sterlină	81	51	4,2	8,8	18,7
Lira irlandeză	80	48	4,3	9,7	19,5
Lira turcă	91	49	1,9	11,6	20,8
Coroana islandeză	58	25	10,3	15,2	33,6
Rata mediană			3,5	7,6	11,9

x) Ritm mediu anual

xx) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1975 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1974.

Sursa: First National City Bank, Monthly Economic Letter, septembrie 1975, pag.8.

Tabelul nr.4

Deprecierea banilor în țările în curs de dezvoltare în perioada 1964-1975

Monede	Indicele puterii de cumpărare a banilor (1964=100)		Ritmul de depreciere în procente		
	1969	1974	1964-1969[x]	1969-1974[x]	1975[xx]
Guaraniul paraguayan	89	56	2,2	9,o	4,2
Dolarul singaporez	94	58	1,1	9,1	4,5
Dinarul tunisian	82	69	3,9	3,3	5,5
Pesoul columbian	64	32	8,5	13,2	6,2
Dolarul malaiezian	96	69	o,1	6,3	6,7
Balboaul panamez	95	69	1,o	6,2	7,6
Lempira hondurasiană	89	68	2,3	5,3	7,9
Bahtul tailandez	88	6o	2,6	7,5	8,8
Bolivárul venezuelan	93	76	1,4	4,o	11,1
Pesoul filipinez	83	39	3,6	14,2	13,1
Pesoul mexican	85	53	3,2	8,9	15,3
Rialul iranian	93	66	1,5	6,7	15,3
Rupia indoneziană	sub 1	sub 1	69,3	15,4	16,3
Sucrcul ecuadorian	81	47	4,2	1o,2	17,o
Rupia indiană	71	41	6,7	1o,2	17,o
Dolarul trinidad-tobaghez	83	51	3,6	9,3	17,1
Solul peruan	56	37	1o,8	8,3	17,9
Zairul zairez	39	2o	17,2	12,8	18,2
Wonul sud-coreean	58	32	1o,4	11,1	18,9
Cruzeiroul brazilian	22	1	26,2	16,4	22,3
Lira israeliană	81	36	4,2	15,o	31,6
Pesoul argentinian	36	1	18,3	27,7	46,3
Pesoul uruguayan	1	sub 1	41,1	35,5	46,8
Escudoul chilian	32	sub 1	2o,4	38,1	78,5
Rata mediană			3,9	1o,2	15,3

x) Ritm mediu anual

xx) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1975 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1974.

Sursa: First National City Bank, Monthly Economic Letter, septembrie 1975, pag.8.

de dezvoltare, statisticile reliefează că rata inflației a crescut rapid în cursul anilor 1973 și 1974 (tabelul nr. 2).

O oglindire elocventă a fenomenelor inflaționiste o constituie accentuarea gradului de depreciere a banilor. Pe baza datelor oficiale referitoare la creșterea costului vieții sau a indicelui prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum, First National City Bank din New York a calculat în buletinul său economic pe luna septembrie 1975 gradul de depreciere pentru aproximativ 50 de țări din lumea capitalistă, situate în toate regiunile globului, în perioada 1964—1975. Datele din tabelul nr. 3 redau situația deprecierii banilor în țările capitaliste dezvoltate.

Ca o trăsătură generală pusă în evidență de datele din tabelul nr. 3 se poate spune că țările capitaliste industrializate au trecut din domeniul unei inflații considerată ca moderată, corespunzătoare unei scăderi a puterii de cumpărare a banilor de pînă la 30% în decurs de 10 ani, la o inflație accentuată, cu deprecieri de ordinul a 40% pînă la 75% într-o perioadă similară. Media calculată pe anii 1969—1974 estompează accentuarea fenomenului începînd din 1973, cînd ritmul deprecierii a depășit în cele mai multe țări capitaliste pragul de 10% anual. Dealtfel, și în anul 1975 multe monede depășesc acest prag, ajungînd pînă la 33,6%; la asemenea ritmuri ale inflației puterea de cumpărare a banilor scade în 10 ani cu peste 2/3.

Eroziunea monetară a continuat în orice caz după 1973 într-un ritm mai accentuat în ciuda eforturilor întreprinse de guvernele statelor capitaliste de a stăvili creșterea prețurilor. Într-o perioadă scurtă chiar și monedele capitaliste considerate într-un trecut apropiat drept cele mai solide sînt afectate serios de inflație. Dolarul S.U.A. reprezintă astăzi doar aproximativ 30% din valoarea sa de dinaintea celui de-al doilea război mondial. Marca vest-germană și yenul japonez au pierdut în anul 1974, față de anul 1964, 32% și respectiv 53% din valoarea lor. În ceea ce privește alte două monede: lira sterlină și francul elvețian, ele au pierdut în perioada amintită 49% și respectiv 40% din valoarea lor.

Ritmul de depreciere a banilor cunoaște o serioasă accentuare și în țările în curs de dezvoltare (tabelul nr. 4). Pe țările din acest grup, pierderea anuală a puterii de cumpărare a ajuns pînă la 69,3% în perioada 1964—1969 și la 38,1% în perioada 1969—1974; în 1975 pierderea se situează în limite cuprinse între 4,2% și 78,5%. Erodarea puterii de cumpărare a banilor a fost, astfel, în perioada examinată mult mai intensă în țările în curs de dezvoltare decît în țările capitaliste dezvoltate.

Aducerea inflației la anumite limite „tolerabile" și apărarea economiei țărilor capitaliste de efectele în domeniul inflației ale unei politici foarte expansioniste constituie o preocupare de prim plan a responsabililor politicii economice a țărilor din lumea nesocialistă. Așa cum apreciază experții Fondului Monetar Internațional în ultimul raport anual al acestuia, în prezent „este foarte dificil să se evalueze gradul de expansiune monetară sau bugetară care ar fi suficient pentru restabilirea unor niveluri adecvate de utilizare a resurselor într-un ritm satisfăcător, fără să se dea naștere la noi dificultăți în domeniul inflației; problemele în joc suscită controverse, atît între economiști cît și în rîndul marelui public, iar autoritățile naționale nu pot ignora faptul că măsuri stimulatorii excesive riscă să antreneze o recrudescență a psihozei inflaționiste". Și sub această formă se manifestă de fapt incidentele inflației persistente din lumea capitalistă, fenomen care este departe de a-și fi epuizat potențialul de influențare a conjuncturii de ansamblu din țările respective.

dr. Constantin BICHI

PERFECTA ORIENTARE ÎN LUMEA BUNURILOR DE CONSUM O CALE:

- spre cooperare comercială și spre noi contacte în afaceri;
- spre cerere și ofertă la nivel internațional;
- spre dezvoltarea comerțului exterior cu țările Comunității Economice Europene.

Această perfectă orientare vă este oferită de cel de al 7-lea **Tîrg Internațional de Bunuri de Consum**

22—29 aprilie 1976

BRNO — CEHOSLOVACIA

Termenul final pentru înscriere: 30 noiembrie 1975.

Informații detaliate obțineți de la B.V.V.

Tîrguri și Expoziții BRNO, Výstaviště nr. 1 602 00 Brno—Cehoslovacia. Telefon: 314; Telex: 062294, 062295.

Adresă telegrafică: FAIRBRNO BRNO

sau de la

Agenția Comercială a Republicii Socialiste Cehoslovace, str. Oțetari nr. 3, sectorul 2, București.

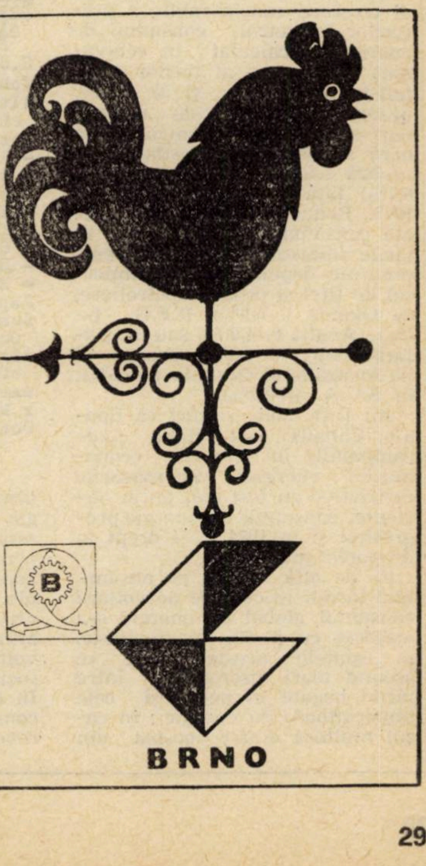

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Cursul central	Curs la 28.12.73	27.10.75	31.10.75	Abaterea[1] în % a cursurilor valutelor în ziua de 31.10.75 față de : Cursul central	Nivelul din 28.12.73	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12.73-24.10.75
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5530	2,5570	+4,38	+5,56	-5,26
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6240	2,6270	+28,87	+23,72	-19,17
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3530	4,3550	+5,72	+7,98	-7,39
Yenul japonez	308,0	280,20	301,50	301,70	+2,09	-7,13	+7,87
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6230	2,6250	+5,95	+7,66	-7,11
Francul belgian	40,334	41,10	38,55	38,60	+4,49	+6,48	-8,08
Lira italiană	523,50	807.00	673.80	674,60	-22,40	-10,02	+31,14
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,0730	2,0740	-28,36	-10,80	+12,10
Prețul aurului la Londra[3]		103,87	143,60	143,40			

[1] + Revalorizare (apreciere de fapt) ; - Devalorizare (depreciere de fapt)

[2] Dolari SUA pentru o liră sterlină

[3] Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

EVOLUȚIA pieței monetare în intervalul 27-31.10.1975 a fost caracterizată pe ansamblu de lipsa unor modificări sensibile față de nivelurile atinse de diferitele valute în săptămîna precedentă.

În această perioadă s-a făcut simțită acțiunea unor factori diverși, cu influențe contradictorii asupra evoluției **dolarului S.U.A.** Astfel, continuarea de către autoritățile monetare americane a politicii de relaxare a condițiilor creditului pe piața internă, însoțită și de măsura luată de unele bănci americane care au redus nivelul dobînzii preferențiale (prime rate) de la 7 3/4 la 7 1/2% p.a. persistența incertitudinilor referitoare la modul de soluționare a dificultăților financiare prin care trece municipalitatea orașului New York, publicarea cifrelor balanței comerciale a S.U.A. pe luna septembrie care a înregistrat un excedent de 976,4 milioane dolari față de 1.035 milioane în luna precedentă, anunțarea scăderii cu 0,9% a indicelui principalilor indicatori economici din S.U.A. pe luna septembrie a.c., au determinat reacții în general nefavorabile dolarului. Printre elementele cu efect favorabil dolarului S.U.A. amintim influența unor factori tehnici (ajustările pozițiilor băncilor la sfîrșit de lună), reducerea taxei scontului în Elveția precum și limitarea impusă în această țară operațiilor la termen cu franci elvețieni efectuate de băncile străine, intervenția unor bănci centrale.

Dobînzile la depozitele în eurodolari au manifestat mai ales spre sfîrșitul perioadei o ușoară tendință de creștere. Tendința de scădere a dobînzilor la o lună pentru depozitele în euromărci vest-germane și eurofranci elvețieni a continuat, semnalîndu-se creșteri pentru perioadele de 3—6 luni.

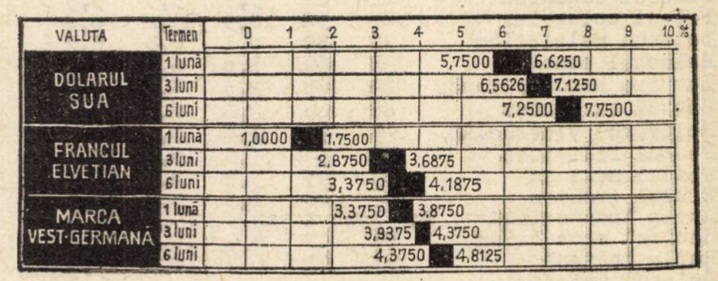

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 27-31 octombrie 1975 (nivel minim și maxim).

Prețul aurului nu a înregistrat modificări deosebite, continuînd să oscileze ușor în jurul valorii de 143 dolari uncia.

Cu începere de la 29.10.1975 Banca Națională a Elveției a redus de la 3,5% la 3,0% p.a. nivelul taxei scontului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Diversificare în consumul de energie

SUB efectul crizei energetice, al creșterii considerabile a prețurilor la petrol, consumul de energie — calculat în echivalent cărbune — al țărilor capitaliste dezvoltate și al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare a înregistrat, pentru prima oară în perioada postbelică, o ușoară scădere anul trecut (cu 0,7%) față de nivelul atins în 1973. Reduceri mai accentuate ale consumului au avut loc în țările industriale vest-europene, puternic dependente de importul de țiței și produse petroliere, ca Olanda (—5,9%), R.F.G. (—5%), Anglia (—4,9%) sau Belgia-Luxemburg (—3,2%), precum și în Australia și Oceania (—2,6%), în S.U.A. (—2,2%).

Au fost, însă, și țări ca Spania, Canada sau Italia unde campaniile în favoarea economisirii energiei sau măsurile restrictive au fost mai puțin eficiente, consumul de energie progresînd și în 1974, ce-i drept în proporții modeste.

Pe de altă parte, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare consumul global de energie s-a majorat cu 5—6%. În realitate, în spatele acestei cifre se ascund mari discrepanțe între țările bogate în petrol și cele importatoare de energie ; în cazul multora dintre acestea din urmă penuria de surse de energie se corelează cu insuficiența resurselor valutare, necesare pentru importul energiei. Și aceasta, pe fundalul unui amplu decalaj în ceea ce privește nivelul consumului de energie atins în țările capitaliste dezvoltate comparativ cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare. În 1974 peste patru-cincimi din consumul global de energie a revenit primului grup de țări, iar în ceea ce privește consumurile pe locuitor dimensiunile decalajului sînt de cîteva ori mai mari.

Anul trecut, scăderea consumului de energie în țările nesocialiste s-a produs pe seama petrolului și a combustibililor solizi, consumul de gaze naturale a cunoscut o creștere nesemnificativă (vezi tabelul), în condițiile expansiunii consumului de energie din sursă hidraulică și — mai ales — de energie atomică. Ca urmare, în structura consumului total a crescut ușor ponderea energiei hidraulice (de la 6,5% în 1973 la 7,1% în 1974) și a energiei atomice (de la 1% la 1,3%), greutatea specifică a acestei din urmă forme de energie — modestă în prezent — urmînd să sporească în continuare în perioada următoare.

N. POPOV

Consumul diferitelor forme de energie în țările nesocialiste

Țara	Total consum		Petrol		Gaze naturale		Combustibili solizi		Energie hidraulică		Energie atomică	
	1974x	în % față de 1973	1974x	în % față de 1973	1974x	în % față de 1973	1974x	în % față de 1973	1974x	în % față de 1973	1974x	în % față de 1973
Total țări nesocialiste	4354,3	99,3	2274,0	97,1	869,8	101,7	842,5	98,4	310,4	108,6	57,6	125,2
Din care:												
S.U.A.	1783,4	97,8	785,4	96,0	560,4	97,9	331,9	99,1	76,9	101,7	28,8	132,1
Canada	231,5	103,4	88,1	105,3	64,1	100,5	15,0	91,5	59,4	107,3	4,9	111,4
Alte țări din emisfera apuseană	272,5	105,9	178,9	105,3	48,0	112,9	14,0	85,4	31,3	109,8	0,3	...
Europa	1226,0	97,6	699,2	93,4	146,1	112,6	261,9	96,4	100,3	113,1	18,5	110,8
- R.F.G.	257,1	95,0	134,4	89,8	32,1	118,9	82,9	94,3	5,0	166,7	2,7	93,1
- Anglia	214,1	95,1	105,8	93,3	30,8	118,0	68,9	87,8	1,3	108,3	7,3	123,7
- Franța	179,7	98,2	120,1	94,3	17,0	108,3	27,0	102,7	12,6	118,9	3,0	0
- Italia	137,7	100,9	100,7	97,2	15,9	110,4	9,2	121,1	11,0	108,9	0,9	112,5
- Țările scandinave	95,5	99,5	51,1	91,4	-	-	7,3	104,3	36,7	125,8	0,4	80,0
- Olanda	72,4	94,1	35,4	85,7	32,9	102,2	3,3	106,5	-	-	0,8	266,7
- Spania	61,6	105,8	38,2	105,2	1,0	0	12,3	105,1	8,2	109,3	1,9	111,8
- Belgia-Luxemburg	49,2	96,8	27,5	87,3	10,0	122	11,6	105,5	0,1	0	-	-
Japonia	348,1	99,2	261,1	97,3	5,1	108,3	58,8	98,3	19,0	120,3	4,1	195,2
Australia și Oceania	66,5	97,4	33,9	103,4	4,1	105,1	26,1	88,8	2,4	109,1	-	-
Alte țări din emisfera răsăriteană	426,3	105,0	227,4	103,4	42,0	110,8	134,8	105,7	21,1	108,2	1,0	0

x Milioane tone, recalculat în cărbune.
Sursa: "Oil Industry Comparative Appraisals", iulie 1975.

Subcontractare

Florisanda Manolache, Bucureşti — Organizarea între 20 şi 24 octombrie la Nantes, în Franţa, a unui tîrg internaţional al subcontractării cu 1 200 de expozanţi, din care 179 străini, reprezentînd 32 de ramuri de activitate, reflectă importanţa pe care a căpătat-o această formă de cooperare în economia ţărilor dezvoltate. Potrivit revistei **L'Usine Nouvelle** (nr. 42/1975), între 7% şi 10% din producţia industrială a Franţei se obţine prin subcontractare, de care se apreciază că depinde existenţa a 40% din întreprinderile mici şi mijlocii. Ramura industrială în care subcontractarea este cel mai larg utilizată este industria constructoare de maşini (84% din totalul cifrei de afaceri realizate prin subcontractare în Franţa). În cîteva subramuri ale acesteia subcontractarea atinge proporţii mai ridicate : 50% în producţia de autoturisme şi în construcţiile navale, 30% în industria aeronautică, 20% în industria electrotehnică şi electronică etc., totalul salariaţilor care lucrează în subcontractare depăşind 200 000 numai în sectorul prelucrării metalelor.

„Noţiunea de subcontractare este frecvent asociată cu cea de întreprindere mică sau mijlocie ; este adevărat, dar numai în parte, căci şi întreprinderi-gigant pot fi subcontractante“, declara revistei citate Jacques Pinet, preşedintele Centrului naţional al subcontractării din Franţa. Astfel, „Renault“ a fabricat special o serie de motoare pentru societatea olandeză „Daf“. De fapt, nu este o exagerare de a spune că orice întreprindere industrială a fost, este sau va fi, măcar ocazional, subcontractantă.

Premiul Nobel pentru economie

Alexandru Petcu, Timişoara — 1) În articolul consacrat vieţii şi operei laureaţilor din acest an ai Premiului Nobel pentru economie — L. V. Kantorovici şi T. Koopmans — publicat în revista noastră (nr. 43/1975) veţi găsi cele mai multe din elementele solicitate. Premiul a fost acordat celor doi savanţi pentru „contribuţia lor la teoria alocării optime a resurselor“.

2) L. V. Kantorovici este primul om de ştiinţă sovietic laureat al Premiului Nobel pentru economie, de la instituirea sa în 1969, dar alţi doi laureaţi ai premiului pentru economie sînt de asemenea de origine rusă. Este vorba de W. Leontief, născut la Leningrad în 1906 şi de S. Kuznets, născut în 1901.

3) Profesorul de origine olandeză T. Koopmans, într-o declaraţie făcută la solicitarea presei, a arătat că preocupările sale în domeniul pentru care a primit premiul au început în timpul celui de-al doilea război mondial, pe cînd lucra la Consiliul combinat aliat de expediţie din Washington, „căutînd ruta cea mai bună pentru navele goale, din punctul în care şi-au lăsat încărcătura pînă la următoarea destinaţie“.

4) Valoarea totală a Premiului Nobel pentru economie este în acest an de 143 000 de dolari.

Reviste săptămînale

Adrian Vulpe, Ploieşti — În ciuda răspîndirii televiziunii, presa săptămînală se bucură încă în Franţa de o largă audienţă. Astfel, săptămînalele **L'Express, Le Nouvel Observateur** şi **Le Point** (creat acum trei ani de editura Hachette cu o echipă de ziarişti care lucraseră la L'Express) au împreună un tiraj de 1 milion de exemplare şi un număr de cititori estimat de cinci ori mai mare.

Deşi în scădere (anul trecut el s-a redus cu 10 000 de exemplare), tirajul lui L'Express rămîne sensibil mai important (600 000 exemplare) decît al concurenţilor săi direcţi. În scădere este şi tirajul revistei **Paris Match** (650 000 exemplare, faţă de 1,4 milioane în urmă cu 15 ani), în ciuda adoptării unui nou format acum doi ani.

O evoluţie rapidă se semnalează în domeniul periodicelor cu caracter economic. Astfel, după cîţiva ani de concurenţă puternică şi de scădere a tirajului, săptămînalele **Entreprise** (editat de Hachette) şi **Les Informations** (editat de grupul Usine Publications) au fuzionat, dînd naştere luna trecută revistei **Le Nouvel Economiste**, cu un tiraj de 120 000 de exemplare şi avînd mai mulţi ziarişti decît fiecare din cele două publicaţii anterioare.

Cu un an în urmă a avut loc fuziunea dintre săptămînalele **L'Opinion** şi **La Vie Française**, în intenţia ca revista care a rezultat (purtînd numele celor două partenere la fuziune) să devină cel mai larg citit săptămînal financiar vest-european. Tirajul său iniţial a fost 175 000 de exemplare. În prezent el depăşeşte cu puţin 100 000. Aceasta probabil şi pentru că o parte din echipa de la La Vie Française a scos un săptămînal rival, **Investir**, cu un tiraj de 30—40 000 de exemplare.

În peisajul periodicelor economice franceze şi-a făcut un loc distinct şi revista lunară **Economia**, editată de grupul Jeune Afrique. Se aşteaptă apariţia în curînd a unei reviste bilunare, intitulată **Z**, elaborată de un grup de foşti ziarişti de la Entreprise.

Pescuit

Stoian Mihai, Rîmnicu Vîlcea — 1) Se ştie că sursele de aprovizionare cu peşte diferă mult de la o ţară la alta. Astfel, de exemplu, în cazul Islandei majoritatea peştelui este prins în limita celor 50 de mile marine de la ţărm asupra cărora ea şi-a afirmat jurisdicţia în 1972. Ulterior s-a ajuns la un compromis cu Anglia, în sensul că aceasta poate să pescuiască într-o măsură şi în zona cuprinsă între 50 mile şi vechea limită de 12 mile de la ţărm. Înţelegeri similare — care toate expiră la 13 noiembrie — a realizat Islanda şi cu Belgia, Norvegia şi Danemarca. La 15 octombrie Islanda a anunţat extinderea apelor sale teritoriale la 200 de mile. Numeroase ţări latino-americane şi africane şi-au extins încă de acum cîţiva ani apele teritoriale la 200 mile, iar alte ţări se pregătesc să adopte o hotărîre în acest sens. Printre ele se numără Norvegia, Canada şi S.U.A.

Pentru cazul altor ţări, cităm exemplul Japoniei, care obţine două cincimi din cantitatea de peşte în zone situate înăuntrul celor 200 de mile, dar în dreptul coastelor altor ţări.

2) Dacă ţările lumii cu ieşire la mare îşi vor extinde limitele zonei de pescuit la 200 mile marine, potrivit calculelor efectuate de experţi o treime din oceanul planetar va intra sub jurisdicţia statelor respective. Un acord în această privinţă se va încerca (din nou) să se obţină la sesiunea de la New York din primăvara anului viitor a Conferinţei O.N.U. asupra dreptului mării.

Automobile

Constantin Ionescu, Ploieşti — 1) Tabelul de mai jos reprodus după **The Economist** (11 octombrie) răspunde, credem, solicitării dv. de a cunoaşte care sînt principalele firme vest-europene de automobile care se concurează pe piaţa mondială.

Firma	Producţia (mii)		Valoarea adăugată pe lucrător (lire st.)	Capital fix pe lucrător (lire st.)
	Autoturisme	Vehicule comerciale		
British Leyland	853	167	2129	920
Fiat	1206	108	2259	3160
Renault	1355	132	4133	2396
Volkswagen	1170	70	4767	3632

2) După ce a reuşit să-şi sporească în septembrie a.c. partea din piaţa britanică, la 39%, într-o perioadă cînd a avut loc o reducere a ponderii automobilelor importate la 26% (de la 40% în august), firma British Leyland a adoptat o serie de măsuri de natură să ducă la stimularea vînzărilor pentru depăşirea perioadei de criză printre care : întărirea controlului înainte de livrare, prelungirea la un an a termenului de garanţie cu kilometraj nelimitat şi introducerea unui al doilea an de garanţie cu un cost redus al reparaţiilor, o înţelegere cu Asociaţia Automobiliştilor de a acorda service gratuit posesorilor de autoturisme British Leyland în caz de pană şi altele.

În ce priveşte înzestrarea tehnică şi eficienţa activităţii firmei menţionate, un raport recent dat publicităţii în Anglia consemnează că în vreme ce în 1973 firma japoneză Toyota, de exemplu, a produs 2,3 milioane de autovehicule cu 43 000 de salariaţi, British Leyland, în cel mai bun an al său (1972), a produs 1,9 milioane de autovehicule cu 170 000 de salariaţi.

curier

MAJORAREA RETRIBUŢIEI

Aurel Finidiu şi **Gheorghe Cojocaru**, Braşov — Avînd o vechime de cel puţin 2 ani în funcţiile deţinute, la nivelul de bază, puteţi fi trecuţi la gradaţia I-a. O altă posibilitate de majorare a retribuţiei, în afara celei cu caracter general care urmează să vi se acorde la termenul stabilit prin Decretul nr. 224/1970, nu există.

CONDIŢIILE DE ÎNCADRARE

Maria Brici şi **Viorica Chira**, Satu Mare — Fiind absolvente ale liceului economic, respectiv ale liceului de cultură generală, cu îndelungată vechime în funcţii economice medii, aţi absolvit cursul post liceal de informatică pentru analişti programatori. Din cele relatate în scrisoare, rezultă că îndepliniţi condiţiile de studii şi vechime pentru ocuparea funcţiei de analişti-programatori-ajutori. În măsura în care în statul de funcţiuni al unităţii unde lucraţi este prevăzută această funcţie şi numărul de posturi din categoria personalului de specialitate se încadrează în normele de structură aprobate, puteţi solicita conducerii unităţii să vă asigure încadrarea corespunzătoare.

CONCEDIUL DE ODIHNĂ

Nicolae Mihaela, Slobozia — Potrivit art. 15 din legea nr. 27/1967, concediul de odihnă care nu a putut fi efectuat în cursul unui an calendaristic, pentru motivele prevăzute la art. 13 şi 14 din aceeaşi lege, urmează să fie efectuat în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul cuvenit pe acel an. În art. 13 se prevede, între cauzele care pot determina amînarea concediului şi situaţia cînd personalul, din motive întemeiate cere pentru interese personale, schimbarea datei plecării în concediu, dacă interesele serviciului permit această schimbare. Desigur că din redactarea prevederii sus-menţionate, rezultă numai posibilitatea de solicitare a amînării concediului de odihnă şi nu obligaţia conducerii unităţii de a aproba această cerere.

ERATĂ

În schema „Produsul social“ publicată în Consultaţia din nr. 39 din 26.IX.1975 al „Revistei economice“ la pag. 18 şi reprodusă în broşura „Consultaţii pe teme economice“ tema II a cursului de studiere a politicii economice interne şi internaţionale a P.C.R., la pag. 43 în loc de „Uzura fondurilor fixe din sfera materială“ se va citi „Uzura fondurilor fixe din sfera nematerială“.

În ajutorul participanţilor

la învăţămîntul politico-ideologic de partid

Răspunzînd cererilor unui mare număr de cititori faţă de consultaţiile publicate pe temele învăţămîntului politico-ideologic de partid, REVISTA ECONOMICĂ începe să publice o nouă serie de consultaţii cu bibliografii şi materiale documentare pentru seminariile pe teme politico-ideologice : **„PROBLEME ALE POLITICII ECONOMICE INTERNE ŞI INTERNAŢIONALE ALE PARTIDULUI ŞI STATULUI NOSTRU“.** Astfel în numărul 46 din 14 noiembrie 1975 REVISTA ECONOMICĂ va publica o consultaţie cu tema :

„Principiile conducerii economiei socialiste unitare : perfecţionarea continuă a conducerii activităţii economico-sociale. Politica partidului de amplasare raţională a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, asigurarea dezvoltării proporţionale a tuturor judeţelor ţării — temelie a ridicării gradului de civilizaţie materială a întregului popor“.

Publicarea consultaţiilor următoare se va face astfel :

tema III în nr. 48 din 28 XI 1975 ;
tema IV în nr. 51 din 19 XII 1975 ;
tema V în nr. 4 din 23 I 1976 ;
tema VI în nr. 6 din 20 II 1976 ;
tema VII în nr. 12 din 19 III 1976 ;
tema VIII în nr. 14 din 2 IV 1976.

De asemenea, REVISTA ECONOMICĂ va publica, în continuare, consultaţii pentru **„Cursul de studiere a politicii economice interne şi internaţionale a P.C.R.“ pe teme specifice pentru cursanţii care lucrează în industrie.** Celelalte consultaţii urmează să apară în REVISTA ECONOMICĂ în conformitate cu graficul anunţat în revista „Munca de partid“ nr. 9/1975.

REVISTA ECONOMICĂ publică în fiecare număr un bogat DOCUMENTAR ECONOMIC :

● grafice, diagrame, scheme şi ilustraţii pe teme ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1970—1990,

● consultaţii pentru propagandiştii şi cursanţii la învăţămîntul politico-ideologic de partid pe teme de politică economică internă şi internaţională a partidului şi statului nostru, cu indicaţii bibliografice şi întrebări de bază pentru fiecare temă,

● noţiuni şi categorii economice, pentru completarea bazei de documentare a cursanţilor.

REVISTA ECONOMICĂ apare în fiecare vineri, şi este un mijloc de informare selectivă şi documentată asupra vieţii economice a ţării şi a lumii !

Abonaţi-vă la REVISTA ECONOMICĂ — revista omului bine informat !

ASIGURAŢI-VĂ ABONAMENTUL

LA „REVISTA ECONOMICĂ“ PE ANUL 1976!

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asiguraţi primirea ei şi a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Preţul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc la Oficiile poştale de la oraşe şi sate sau expediind contravaloarea prin mandat poştal direct pe adresa redacţiei („Revista economică“ — Bucureşti, Calea Dorobanţi nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 — B.N.R.S.R. filiala sector 1 Bucureşti).

● Unităţile socialiste se pot abona la oficiile poştale de la oraşe şi sate sau expediind contravaloarea prin mandat poştal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa şi expedia neintîrziat redacţiei noastre formularul de comandă de mai jos.

Către REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanţilor nr. 11–25
Bucureşti

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică“ pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . x 260 lei = . . . lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . .
deschis la . . . . prin dispoziţie de încasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unităţii) . . . . .
. . . .
(localitatea) (codul) (strada) (nr.) (judeţul)
. . . .

(L.S.)

Director, Contabil şef,

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 45 din 7 noiembrie 1975

— Generaţia tînără — responsabilitate şi angajare în înfăptuirea programului partidului (**Bogdan Pădure**) 1
— Ideologie-politică-educaţie. Factorul uman şi accelerarea creşterii economice (prof. univ. dr. **C. Manolescu**) 2

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Punerile în funcţiune şi atingerea parametrilor proiectaţi (**Costică Chiţimia**) 5
— Combustibilul şi energia — între nevoile reale ale întreprinderilor şi nivelul consumului (**V. Boescu, P. Bogdan**) 7
— Productivitatea muncii şi selecţia profesională (**Ana Maria Lupan, Radu Teuca, Ladislau Prohammer, Mircea Urban**) 10
— Obiectul şi perspectivele unei colaborări externe în producţia chimică (**George Haşeganu**) 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Cum evaluăm activitatea de conducere a întreprinderii (II) (ing. **Nicolae Haneş**, ing. **Eduard Bolesch**) 14
— Analiza valorii în domeniul fabricării mobilei (ing. **Ionel Dumbravă**) 16

TEORII ● IDEI

— Documentar economic. Cursul : Studierea politicii economice interne şi internaţionale a P.C.R. Locul şi rolul unităţilor industriale în sistemul de organizare şi conducere a industriei. Perfecţionarea sistemului de legături dintre verigile organizatorice ale industriei dr. **Radu Doagă**) 18
— Şcoli curente-economişti. La izvoarele teoriei valorii-muncă (V) (**I. Nicolae VĂLEANU**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— A 58-a aniversare a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. Dezvoltarea economico-socială a U.R.S.S. şi a relaţiilor bilaterale româno-sovietice (**V. E. Stafiev**) 24
— Materiile prime de bază necesare siderurgiei — minereul de fier ing. **Vasile Negrescu**) 25
— Incidenţe ale persistenţei inflaţiei în lumea capitalistă (dr. **Constantin Bichi**) 28
— Piaţa monetară internaţională 30
— Curier 31

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Un turist adevărat preferă trenul!

Fiecare kilometru de drum este un pas nou în cunoaşterea unei ţări.

Căile ferate sovietice oferă pasagerilor săi vagoane de dormit confortabile, cuşete de două, trei şi patru paturi, beneficiind de sisteme moderne de ventilaţie.

Vagoanele restaurant ale căilor ferate sovietice oferă un variat sortiment de mîncăruri ale bucătăriei ruseşti, şampanie, coniac, vinuri seci de sorturi superioare.

Căile ferate sovietice au legături directe cu 26 de ţări din Europa şi Asia.

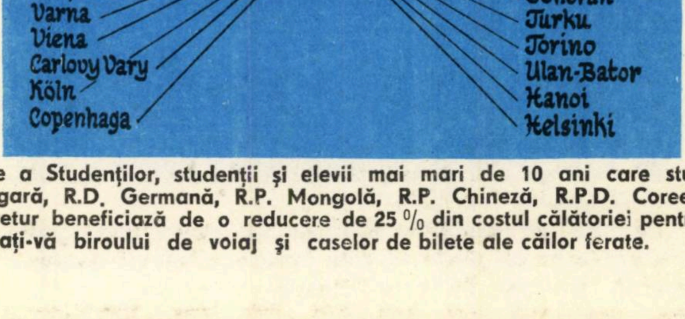
MOSCOVA
Aachen
Ankara
Atena
Basel
Belgrad
Berlin
Bratislava
Bruxelles
Budapesta
Bucureşti
Varşovia
Varna
Viena
Carlovy Vary
Köln
Copenhaga
Londra
Paris
Pekin
Praga
Phenian
Roma
Rotterdam
Sofia
Istambul
Stockholm
Teheran
Turku
Torino
Ulan-Bator
Hanoi
Helsinki

Membrii Uniunii Internaţionale a Studenţilor, studenţii şi elevii mai mari de 10 ani care studiază în alte ţări, călătorind în U.R.S.S. din R.P. Bulgaria, R.P. Ungară, R.D. Germană, R.P. Mongolă, R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R.D. Vietnam, R.P. Polonă, R.S. România, R.S. Cehoslovacă şi retur beneficiază de o reducere de 25 % din costul călătoriei pentru toate direcţiile.

Pentru orice informaţii adresaţi-vă biroului de voiaj şi caselor de bilete ale căilor ferate.

CĂILE FERATE SOVIETICE

PUBLICOM

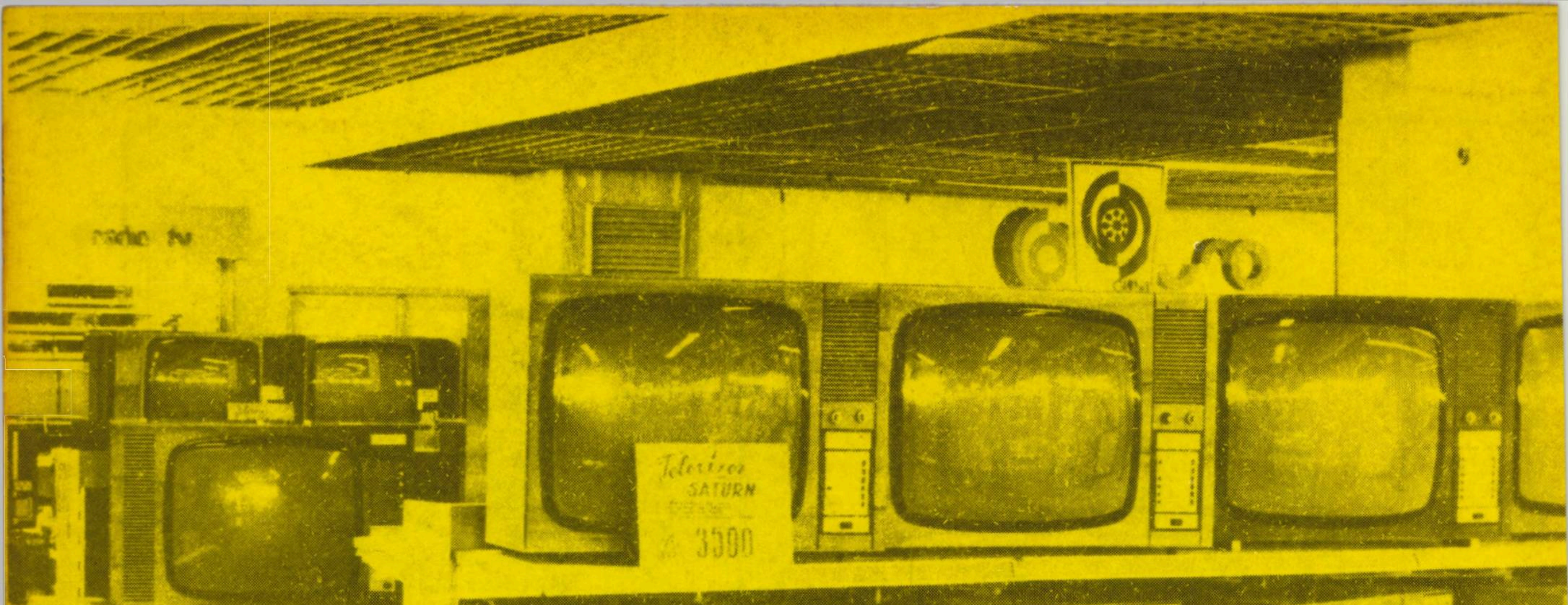

1975 DEC 8

Toate magazinele comerţului de stat din ţară vă pun la dispoziţie o mare varietate de aparate de radio şi televizoare.

Pentru a veni în sprijinul cumpărătorilor la magazinele de specialitate sînt organizate şi expoziţii cu vînzare. Cu acest prilej este prezentată întreaga gamă de televizoare cu diagonalele de 47, 50, 59, 61, 65 cm : VENUS, OLIMP, ARIA, MODERN, OPERA, CLASIC, ELECTRA, DIANA, DIAMANT, COMPLIMENT '75, ASTRONAUT.

Pentru a vă alege televizorul preferat notaţi-vă adresa cîtorva magazine din Capitală :

- Magazinul universal VICTORIA — Calea Victoriei nr. 17
- Magazinul ELECTROTEHNICA — Bd. Magheru nr. 31—33
- Magazinul din str. 13 Decembrie nr. 20
- Magazinul DIODA — Bd. 1 Mai nr. 126
- Magazinul SELENA — Calea Griviţei nr. 206
- Magazinul din str. Lipscani nr. 96
- Precum şi a noului magazin TELEROM din str. Lipscani nr. 102

Reamintim condiţiile deosebit de avantajoase pentru vînzarea cu plata în rate lunare a televizoarelor : aconto 15% şi 24 rate lunare.

RECOM

Lei 5

0646

MG

revista economică

46 14•XI 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

O AMPLĂ DEZBATERE ASUPRA „DESTINELOR" INFORMATICII ROMÂNEȘTI: UTILIZAREA CALCULATOARELOR ÎNTRE CERINȚE ȘI REALITĂȚI

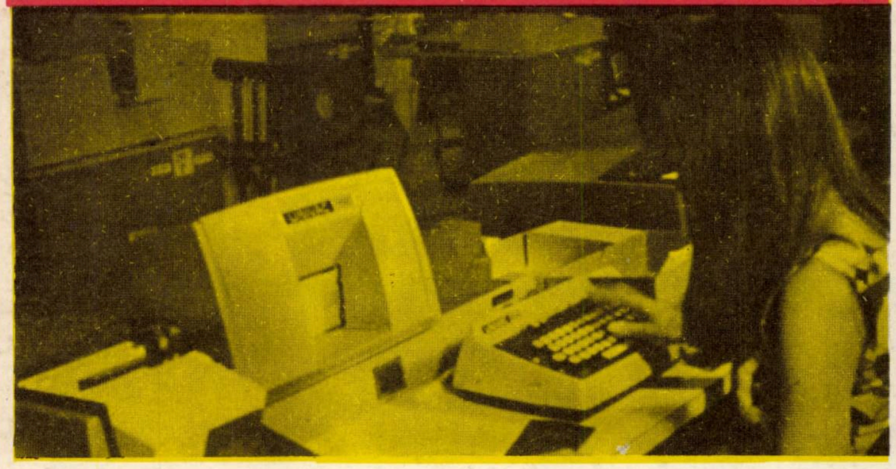

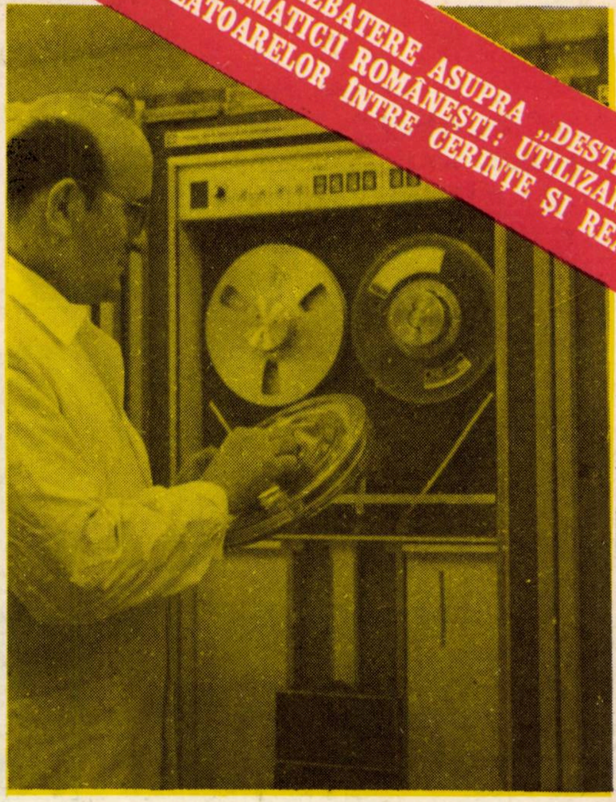

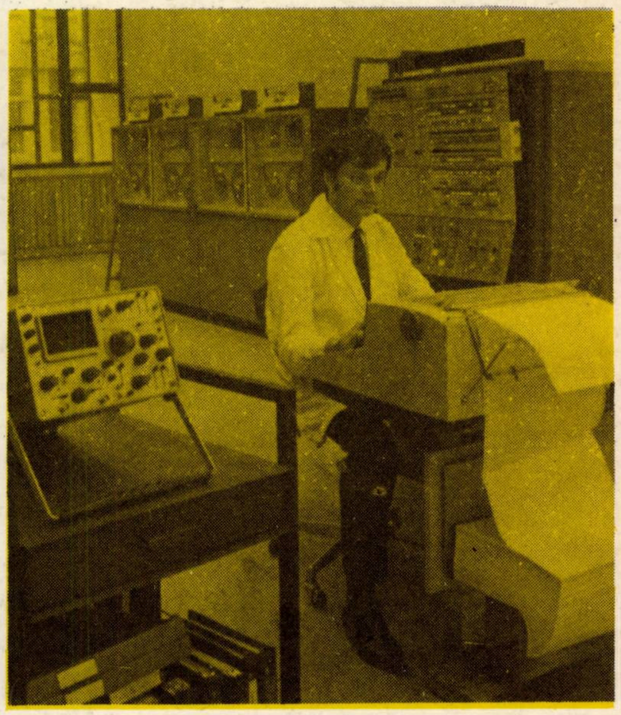

PRIORITATE PE „AGENDA DV. DE LUCRU" — PREGĂTIREA PLANULUI '76 ●

DOCUMENTAR ECONOMIC: PRINCIPIILE CONDUCERII ECONOMIEI SOCIALISTE

● ● „RELANSAREA" ȘI SUBSTRATUL UNOR ANALOGII ÎN ECONOMIA OCCIDENTALĂ ● ● ● UN IMENS TEZAUR — RESURSELE MINERALE ALE MĂRILOR ȘI OCEANELOR ● ● ● ●

documentar economic

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica în domeniul sistematizării teritoriului, a orașelor și satelor

„În cincinalul următor vom începe realizarea în practică a prevederilor cu privire la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor. Vor trebui luate măsuri ca cel puţin 100 de centre comunale să treacă pe calea modernizării, transformîndu-se în orășele agricole sau agro-industriale. Totodată, se cer aplicate hotărît prevederile legii privind restrîngerea suprafeţei construite, organizarea corespunzătoare a orașelor și satelor, astfel încît, devenind unităţi administrative moderne, să asigure folosirea în condiţii optime și economice a bazei edilitare. Realizarea acestor măsuri va contribui la dezvoltarea multilaterală a tuturor zonelor ţării, va crea condiţii de viaţă tot mai civilizate pentru întregul nostru popor".

NICOLAE CEAUȘESCU
„Raport la cel de-al XI-lea Congres
al Partidului Comunist Român"

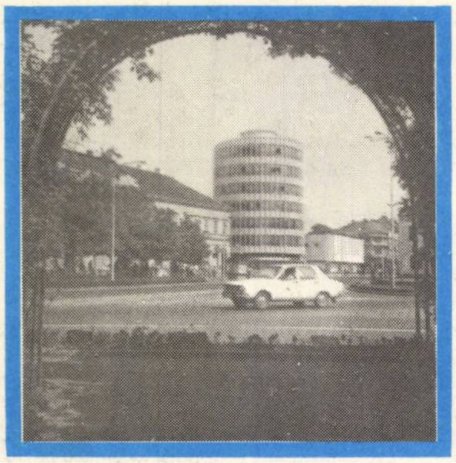

CREȘTEREA NUMĂRULUI DE ORAȘE

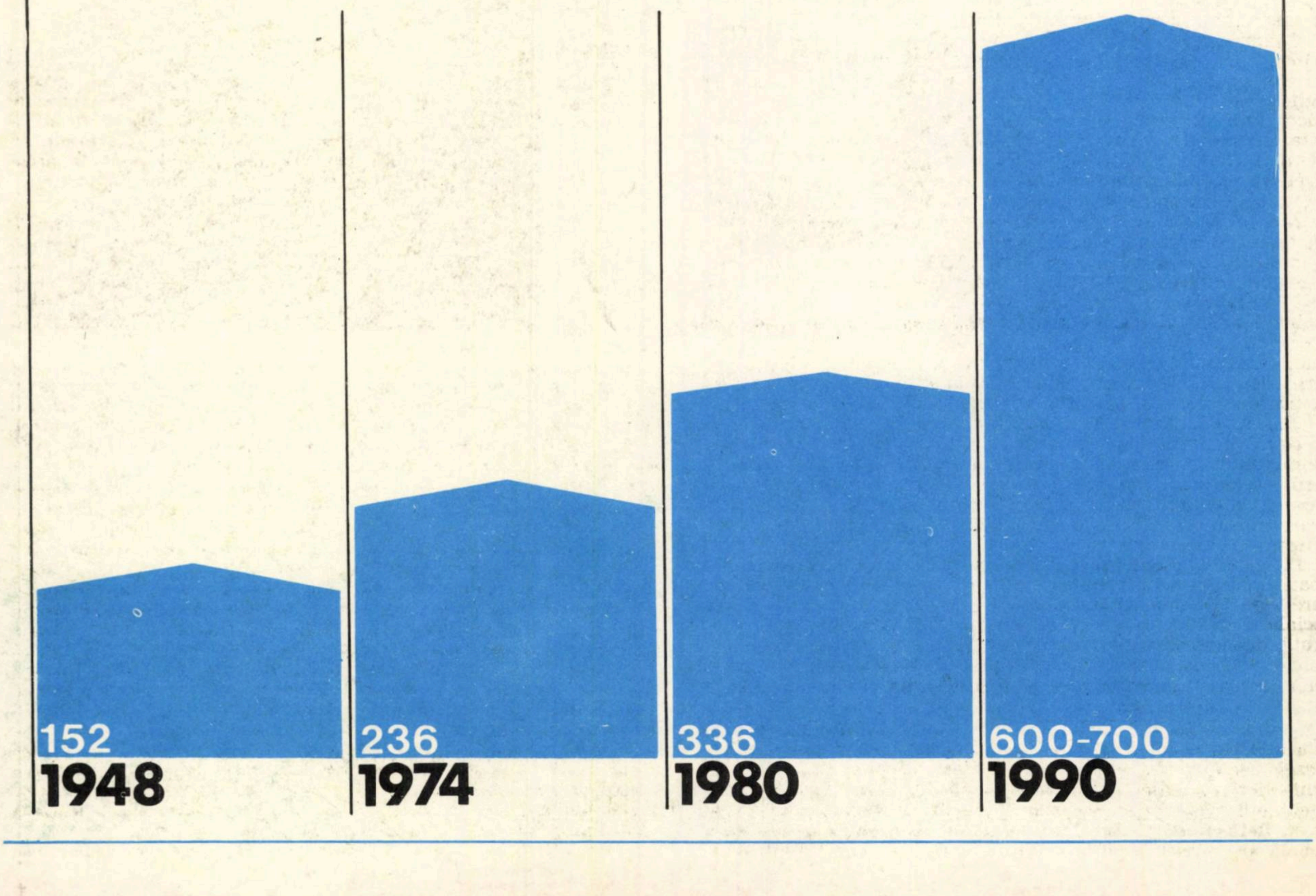

ORSZ. DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT KÖNYVTÁR

Documentele Congresului al XI-lea ghid în acțiune

FINALITATEA SOCIALĂ A CREȘTERII ECONOMICE

TRANSFORMÎND făuritorii bunurilor materiale în factori de decizie, chemați să hotărască asupra scopului și finalității muncii lor, socialismul a creat, pentru prima dată în istorie, terenul edificării unui nou mod de existență a producătorului. Ca proprietar al mijloacelor de producție și beneficiar direct al rezultatelor propriei sale activități, el dobîndește, în condițiile orînduirii socialiste, o nouă calitate, aceea de subiect conștient al relațiilor sociale. Pentru a ajunge aici a fost necesară lichidarea claselor exploatatoare, cucerirea puterii politice, instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, așezarea repartiției pe principii socialiste. Toate acestea au reprezentat și reprezintă cerințe ale transformării din temelii a vechii orînduiri capitaliste. „Numai pe această cale — *se relevă in* Programul Partidului Comunist Român — se creează condiții pentru ca oamenii muncii să poată beneficia cu adevărat de roadele muncii lor, de cuceririle progresului și civilizației și, totodată, să se poată manifesta liber în sfera vieții sociale..."

Prin politica sa consecventă de dezvoltare a forțelor de producție, de sporire a potențialului economic al țării, Partidul Comunist Român a privit, de la început, creșterea economică nu ca un scop în sine, ci ca un mijloc de ridicare a gradului de civilizație al națiunii noastre. Întreaga strategie a dezvoltării a fost și este subordonată realizării acestui obiectiv fundamental care se identifică, în concepția partidului nostru, cu însăși rațiunea construcției orînduirii socialiste.

Progresul economic al țării, ritmurile înalte de creștere a forțelor de producție, realizările economice obținute de poporul nostru pînă acum sînt o mărturie a eforturilor făcute de Partidul Comunist Român de a pune creșterea economică în slujba omului, în slujba afirmării capacităților sale creatoare, de a crea o societate, cum spunea Lenin, prin și pentru oameni.

Dezvăluirea esenței social-economice

DE MAI BINE de două decenii, literatura economică de pretutindeni este inundată de un volum impresionant de lucrări, de date și fapte, privitoare la fenomenul creșterii. Recunoscînd importanța deosebită a creșterii economice pentru destinele popoarelor, economiștii, matematicienii, sociologii și alte categorii de cercetători încearcă să pătrundă cît mai adînc în labirinturile acestui proces care, prin consecințele lui, stîrnește, deopotrivă, speranțele unora și îngrijorarea altora.

Îngrijorarea a fost lansată ca un semn de alarmă de teoria economică burgheză care a oscilat, curios de rapid, într-o perioadă istorică relativ scurtă, de la o extremă la alta, de la așa-numita creștere fără limite la creșterea zero. O astfel de evoluție nu reprezintă, totuși o surpriză. Nu constituie o surpriză, deoarece creșterea economică, organic legată de evoluția forțelor de producție, a depins și va depinde întotdeauna de natura relațiilor de producție dominante.

Desfășurată pe fondul unei puternice revoluții științifice și tehnice, creșterea economică a produs în ultimii douăzeci de ani schimbări importante în reproducția socială, schimbări care, într-o serie de țări capitaliste, nu și-au găsit reflectarea în relațiile de producție tradiționale. Fiind un proces care s-a desfășurat pe fondul acțiunii unor legi economice specifice capitalismului, creșterea economică a fost, de la început, subordonată, în unele state, principiilor valorificării capitalului.

Condiționarea creșterii economice de profitul capitalist imprimă, după cum se știe, un caracter contradictoriu dezvoltării forțelor de producție. S-a creat un mare decadaj între posibilitățile creșterii și limitele realizării ei, între nivelul înalt al productivității muncii și caracterul inechitabil al repartiției capitaliste. În aceste condiții, între eficiența pur economică a creșterii (tehnică cum o mai numesc unii) și cea socială există o mare diferență cu puternice elemente de contradicție.

Procesul creșterii economice se desfășoară, în diferite țări, pe fondul unor relații de producție diferite și a unor forțe productive inegal dezvoltate. În țările cu un nivel scăzut de dezvoltare economică, amploarea creșterii economice, cauzele care o generează și efectele sociale produse pot diferi foarte mult de cele întîlnite în unele țări deja industrializate. Pentru marii magnați ai capitalului eficiența economică și socială a acestui proces are o unitate precisă de măsură și anume volumul profitului realizat. Pentru alții, însă, măsura eficienței sociale a creșterii economice este dată de posibilitatea asigurării minimului de trai fiecărui locuitor al țării.

Analizînd cauzele și efectele sociale diferite care stau la baza creșterii în diferite țări, este greu de susținut ideea (prezentă de mai multă vreme în literatura burgheză) potrivit căreia procesul valorificării capitalului și efortul diferitelor țări, aflate în curs de dezvoltare, de a-și crea o bază tehnico-materială proprie prin intermediul industrializării, ar avea, chipurile, o semnificație echivalentă !

Dezvăluirea esenței social-economice a creșterii economice nu poate fi făcută decît prin raportarea ei la problemele sociale pe care este chemată să le rezolve. Din aceste motive, eficiența socială a acestui proces, în sensul larg al cuvîntului, este încadrată, după părerea noastră, de cel puțin următoarele trei coordonate : a) scopul nemijlocit căruia îi este subordonată creșterea, b) soluțiile adoptate în condițiile unor resurse date și c) limitele pe care reușește să le depășească.

Desigur, eficiența socială a creșterii nu poate fi despărțită de latura ei pur economică care este încadrată de cel puțin următoarele condiții : fie obținerea unui efect economic maxim de pe urma fiecărei unități de muncă socială cheltuită, fie reducerea cheltuielilor de muncă socială ce revin pe fiecare unitate de efect. Reflectînd restricțiile de mai sus conceptul de eficiență socială are, totuși, o sferă de cuprindere mai mare. Centrul de greutate al acestui concept rămîne scopul nemijlocit căruia îi este subordonată producția socială. Acest scop nu poate fi delimitat limitîndu-se doar la condițiile ce încadrează eficiența economică. Ecuația muncă socială cheltuită — venit național obținut (considerat ca principal efect economic obținut) poate fi optimizată prin metode matematice moderne. Din acest punct de vedere, limitele acestui proces țin tocmai de restricțiile problemei, adică de resursele naturale și de forță de muncă disponibile. Cît privește resursele naturale, date fiind cuceririle științei și tehnicii contemporane, nu pot impune limite absolute creșterii economice ci, mai degrabă, limite relative, posibil a fi depășite de timp.

Adevăratele limite ale creșterii economice sînt de ordin social. Ele vizează optimizarea raportului dintre volumul venitului național creat și nivelul de trai real al populației. Tocmai acest decalaj, între nivelul dezvoltării economice al unor țări capitaliste și nivelul de trai a celei mai mari părți din populație, tinde să se transforme într-o frînă în calea creșterii însăși deoarece este rezultatul direct al adîncirii contradicției dintre muncă și capital. În prezent, între țările capitaliste dezvoltate există decalaje mai mari în ceea ce privește nivelul de trai al populației decît nivelul potențialului economic propriu-zis. Ele sînt direct proporționale cu forța monopolurilor naționale și internaționale care reușesc să-și însușească părți tot mai mari din venitul național creat.

Beneficiile sociale

PRIN NATURA SA, creșterea economică este un proces complex, fiind rezultatul acțiunii conjugate a o serie întreagă de factori. Acest proces îmbracă atît o latură cantitativă cît și una calitativă. Știința economică a reușit, pînă în prezent, să surprindă destul de bine latura cantitativă, elaborînd, în acest sens, un sistem de indicatori tehnici și economici. Latura calitativă a rămas, ni se pare, mai puțin elaborată.

De obicei, atunci cînd se încearcă punerea ei în evidență, se subliniază rolul anumitor factori de ordin intensiv meniți a depăși limitele cantitative impuse de anumite resurse. Or, prin influența lor, acești factori întregesc, pînă la urmă tot cantitativul.

Aspectul calitativ al creșterii trebuie privit, după părerea noastră, prin prisma beneficiilor sociale pe care le aduce și a consecințelor ce le provoacă. În acest context, expresia cea mai adecvată a laturii calitative a creșterii este tocmai eficiența ei socială. Ea reflectă nu numai modul cum sînt puse în valoare resursele de care dispune o anumită națiune, dar și cui servesc rezultatele muncii, în slujba cărei clase sînt puse aceste realizări.

Definirea eficienței sociale a creșterii care să oglindească finalitatea, rațiunea acesteia, pune, însă, o serie de probleme. În primul rînd, este vorba de construirea unui amplu sistem de indicatori calitativi al cărui centru de greutate urmează să-l constituie indicatorii sociali ai creșterii.

Se știe că, elaborarea indicatorilor sociali nu este lipsită de dificultăți. Adesea, cei ce s-au ocupat de această problemă au ținut să remarce obstacolele puse de formularea lor matematică. Într-adevăr, mulți cercetători consideră că aspectele calitative ale vieții sociale nu pot fi cuantificate. De aci și părerea că, în domeniul social nu pot fi delimitate constante deoarece comportamentul uman nu se supune unor unități de măsură riguroase.

Acest punct de vedere credem că este o urmare a unei teze mai vechi, după care matematica ar studia relațiile cantitative independent de aspectul calitativ al obiectivelor. La o analiză mai atentă, teza de mai sus nu are un suport științific dacă pornim de la caracterul general al legilor dialecticii.

În ceea ce privește fenomenele și procesele economice, mai exact latura lor cantitativă (mărimea, raportul, nivelul) nu poate fi desprinsă de latura calitativă, de relațiile umane. De pildă, cine ar putea analiza raporturile cantitative ce se ivesc între valoare și preț independent de relațiile sociale care stau la baza lor ? Cum ar putea fi examinat raportul cantitativ între plusvaloare și capitalul variabil făcîndu-se abstracție de natura exploatatoare a capitalului, de relațiile capitaliste ? Argumentul după care matematica nu este încă pregătită să exprime latura calitativă a fenomenelor sociale mai poate fi discutat. În definitiv, luarea în considerare a laturii calitative a fenomenelor devine una din condițiile necesare dezvoltării matematicii înseși. Aceasta cu atît mai mult în domeniul științelor sociale. Aici, conținutul calitativ al fenomenelor definește cantitativul care ține, uneori, locul de concluzii. Dar, drumul parcurs este de la condiții la concluzii. Orice încercare de cuantificare a proceselor economice trebuie să pornească de la înțelegerea esenței lor, a calității. În interpretarea fenomenelor economice, inclusiv a creșterii economice, rolul hotărîtor aparține calitativului. Prin natura lor, rezultatele cantitative au menirea doar de a ilustra mai bine relațiile calitative, adică relațiile umane care le-au generat.

Definirea indicatorilor sociali ai creșterii economice presupune găsirea unei metodologii corespunzătoare construirii lor. Sînt, într-adevăr, procese sociale așa-zise „non-metrice“ care prezintă dificultăți reale de măsurare. Este suficient să ne gîndim la unele probleme cum sînt : determinarea gradului de omogenitate al societății, a gradului de cultură, de democratizare a vieții sociale, stabilirea unor indicatori ai conștiinței sociale, ș.a.m.d., pentru a constata obstacole aparent de netrecut. Pentru început, despre aceste procese nu avem decît o imagine cantitativă vagă, globală, nedefinită. Este adevărat că unele aspecte (gradul de cultură, gradul de instruire a populației, ș.a.) sînt redate de unii autori prin intermediul unor indicatori indirecți.

Indicatorii sociali ai creșterii pot îmbrăca, însă, și alte forme. Considerăm că, primul pas legat de determinarea lor îl constituie stabilirea unor **însușiri** cu caracter general a acestui proces. Ele pot fi individualizate prin activitatea de abstractizare. A doua etapă de lucru o constituie identificarea noțiunilor și a aparatului conceptual. Păstrăm această ordine, deoarece noțiunea apare mai puțin conturată, pe cînd conceptul se caracterizează printr-o delimitare și precizie mai mare. Operațiunea imediat următoare ar fi trecerea de la noțiuni și concepte la măsură. Dar, măsurarea diferitelor procese și fenomene sociale implică construirea variabilelor și indicatorilor (a celor sociali, în cazul de față).

Ajunși pe acest aliniament, problema se complică într-o măsură, deoarece stabilirea variabilelor depinde, în mod decisiv, de anumite criterii care sînt, la rîndul lor, în funcție de natura și caracteristicile cercetării. De la caz la caz, la baza aprecierii variabilelor poate fi pus fie un criteriu economic, fie unul sociologic, filozofic, psihologic sau politic. Se înțelege că, pentru aprecierea eficienței sociale a creșterii economice criteriul economic se situează pe prim plan, alături de toate celelalte care nu pot fi neglijate.

Costul social al creșterii

DEFINIREA indicatorilor sociali poate urma întreaga cale procedurală de mai sus, sau se poate opri la prima fază. În acest caz, indicatorii sociali ar îmbrăca forma fie a unei însușiri, fie a unei trăsături generale. Prin intermediul lor am surprinde unele relații calitative și nu neapărat cantitative. În definitiv, și prin această formă, mai puțin elaborată, se poate exprima nivelul unui proces social sau anumite țeluri pe care și le propune societatea. De asemenea, pot fi făcute evaluări, comparații, poate fi exprimată forma de manifestare și chiar tendința de evoluție. În această situație, pînă cînd matematica va găsi expresia lor numerică, rolul de indicatori sociali ai creșterii l-ar putea juca anumite **caracteristici** ale acestui proces. Ele n-ar îmbrăca, de la început, o formă numerică dar, izvorînd din natura internă a lui, ar prezenta numeroase detalii cuantificabile. Este cazul, de pildă, a unor trăsături, caracteristici, care țin de conceptul de calitate a vieții.

O parte din efectele sociale ale creșterii își găsesc încă de pe acum o exprimare numerică. Ne referim, printre altele, la unele laturi ale nivelului de trai considerat ca rezultatul cel mai fidel al eficienței sociale a creșterii. Gradul de folosire a forței de muncă, durată timpului liber, intensitatea muncii, starea de nutriție, de sănătate și gradul de instrucție al populației, costul vieții, volumul și structura fondurilor sociale de consum, gradul de urbanizare, condițiile de locuit, ș.a., sînt, de fapt, indicatori sociali ai creșterii.

Un loc distinct în cadrul acestui sistem de indicatori ai eficienței trebuie să-l ocupe „costul social al creșterii“. Calculul acestui indicator în condițiile capitalismului n-ar putea ocoli, după părerea noastră, cel puțin trei aspecte : a) volumul consumului parazitar, b) nevoile sociale nesatisfăcute ca urmare a irosirii resurselor și c) raportul în care creșterea de productivitate se împarte între capitaliști și oamenii muncii manuale și intelectuale.

Dimensiunile acestui „cost social“ trebuie căutate tocmai în modul în care creșterea economică servește intereselor oamenilor, contribuie la împlinirea aspirațiilor lor, la realizarea condițiilor optime de viață și echitate socială. În această ordine de idei, comparația între ceea ce **dă** omul muncii societății capitaliste și ceea ce **primește** din partea acesteia este departe de a oglindi un raport de echitate socială. Referindu-se la orînduirea capitalistă, K. Marx distingea procesul utilizării forței de muncă de cel al jefuirii ei. Or, în condițiile actuale, în lumea capitalului, această constatare a lui Marx se verifică mai mult ca oricînd. Tributul în muncă pe care societatea îl plătește pentru prosperitatea capitalului este prea mare în raport cu ceea ce acesta lasă să-i scape sub forma unor avantaje sociale.

Realizarea unor condiții optime de viață presupune, în același timp, și conservarea mediului înconjurător. Dimensiunile fără precedent ale creșterii economice, precum și absența, timp îndelungat, a unor măsuri convergente pe plan internațional menite să protejeze cadrul natural, au făcut ca diferite științe să-și revizuiască părerea despre caracterul nelimitat al unor resurse considerate „libere“ ca aerul, apa, ș.a. Poluarea lor s-a dovedit a avea o influență decisivă asupra calității vieții.

Protejarea cadrului natural a scos la iveală așa-numitul „cost ecologic“ al creșterii. Deși prin conținutul său nu poate fi încadrat direct în sistemul indicatorilor sociali, costul ecologic al creșterii economice este, în bună măsură, influențat tot de natura relațiilor de producție.

Rezultă că, selecția, definirea și utilizarea indicatorilor sociali nu pot fi făcute decît în raport cu obiectivele sociale promovate de către orînduirea respectivă.

Sistemul indicatorilor sociali ai creșterii economice trebuie astfel construit încît să permită măsurarea performanței, în sensul de a permite aprecierea capacității societății respective de a satisface aspirațiile spre progres ale oamenilor, de a-și îndeplini funcțiile sale în viitor.

Ridicarea gradului de civilizație a poporului

FOLOSIND legile obiective ale dezvoltării economice și sociale în condițiile concrete ale țării noastre, Partidul Comunist Român a direcționat efortul creator al poporului spre dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, spre făurirea unei economii avansate capabilă să satisfacă cerințele mereu sporite ale societății.

La baza întregii strategii a creșterii, partidul a pus omul cu nevoile și trebuințele sale. Satisfacerea acestora la cote cît mai înalte, pe măsura creșterii puterii economice a țării, a devenit cu adevărat măsura finalității sociale a edificării noii orînduiri. Întreaga operă de construcție socialistă în patria noastră, orientările și sarcinile fiecărei etape istorice de dezvoltare sînt o expresie fidelă a intereselor întregului popor, a unității sale de voință și acțiune.

Construirea societății socialiste oferă posibilitatea reală a armonizării intereselor economice generale cu interesul fiecărui participant la producția materială, creează premisele asigurării unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării. La baza armonizării acestor interese au fost puse principiile eticii și echității socialiste, principiile optimizării raportului între contribuția fiecăruia la dezvoltarea societății și partea care și-o însușește, într-o formă sau alta, direct sau indirect, din venitul național creat.

Creșterea an de an a venitului național, ca urmare a dezvoltării susținute a tuturor ramurilor economiei, s-a materializat în sporirea veniturilor provenite din muncă, în îmbunătățirea condițiilor de viață, în dezvoltarea, fără precedent a învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății. Alocarea unor resurse sporite pentru dezvoltare a condus la creșterea locurilor de muncă și folosirea integrală a resurselor umane ale țării.

Programul partidului, privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, stabilește noi dimensiuni eficienței economice în general și celei sociale în special. În acest sens, deosebit de semnificative pentru creșterea nivelului de trai al poporului sînt prevederile Programului privind majorarea retribuției pe măsura creșterii puterii economice a țării, îmbunătățirea raportului dintre retribuțiile mici și cele mari, asigurarea și garantarea pentru toți a dreptului de muncă, creșterea ponderii fondurilor sociale de consum în totalul veniturilor oamenilor muncii, construirea unui număr fără egal de locuințe, dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului și ocrotirii sănătății.

Trăsătura definitorie a acestei eficiențe sociale rămîne **coordonată umană** exprimată atît de sugestiv de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al Partidului Comunist Român din 17 octombrie 1975 : **„Pînă la urmă, prin ce măsurăm dezvoltarea societății noastre ? Numai prin faptul că producem tot mai multe mașini, tot mai multe bunuri materiale ? Aceasta trebuie să se reflecte în îmbunătățirea condițiilor de viață, în ridicarea gradului de civilizație al poporului“.**

Așadar, costul social al creșterii rămîne indicatorul de bază prin intermediul căruia putem aprecia performanțele economice și sociale ale orînduirii. El este o sinteză a tuturor indicatorilor sociali care definesc eficiența socială a creșterii.

lector univ. Gh. POSTELNICU
Cluj-Napoca

ECONOMIE NATIONALA

• INVESTIGAȚIE „R. E." • INVESTIGAȚIE „R. E." •

Pe agenda de lucru a fiecărei întreprinderi:

PREGĂTIREA PLANULUI PE 1976

AU RAMAS mai puțin de două luni pînă la încheierea anului 1975, ultimul din acest cincinal. Este o perioadă scurtă, dar deosebit de importantă și de densă sub aspectul sarcinilor ce trebuie rezolvate pentru îndeplinirea integrală, la toți indicatorii, a planului pe anul în curs, cît și pentru pregătirea producției anului viitor.

Acestor preocupări fundamentale pentru perioada actuală le-au fost subordonate dealtfel și în ultimele luni acțiunile multiple, întreprinse la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor și altor organe centrale. Drept rezultat mai mult de jumătate din județele țării au realizat planul cincinal, îndeplinindu-și angajamentele luate cu trei ani în urmă de a realiza cincinalul înainte de termen. În aceeași măsură este vorba de acțiunile care vizcază soluționarea tuturor problemelor care privesc producția anului viitor, în așa fel încît, încă din primele zile ale noului an, activitatea productivă să se desfășoare în mod normal, ritmic, iar planul să fie realizat la nivelul stabilit. Această pregătire trebuie efectuată, sub toate aspectele, în condiții superioare, cu atît mai mult cu cît în fața tuturor întreprinderilor, a economiei românești în ansamblul său se vor afla în 1976 sarcini sporite atît în ceea ce privește creșterea producției, cît și, în egală măsură, a exportului, a investițiilor, productivității muncii etc.

Referindu-se la necesitatea și la posibilitatea finalizării într-un termen cît mai scurt a lucrărilor de pregătire a planului pe 1976, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea în cuvîntarea rostită la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 17 octombrie a.c., „Avem toate condițiile, avem baza corespunzătoare pentru a asigura soluționarea tuturor problemelor legate de producție — atît în industrie, cît și în alte domenii". Cum s-a desfășurat în mod practic în întreprinderi acțiunea de pregătire a planului pe anul viitor și ce probleme au rămas încă nesoluționate? Ce trebuie întreprins în continuare pentru rezolvarea unor probleme cu care sînt încă confruntate întreprinderile? Iată obiectivul investigației realizate de Revista Economică *în unități industriale din județul Dolj.*

Creșteri cantitative și calitative

ÎNAINTE de a răspunde la aceste întrebări să ne referim, fie și pe scurt, la modul în care se realizează sarcinile planului pe anul în curs, an ale cărui rezultate prezintă o importanță cu totul aparte pentru trecerea la traducerea în viață a obiectivelor viitorului plan cincinal. În întreprinderile analizate, în general la nivelul județului, rezultatele obținute în acest an sînt remarcabile. Marea majoritate a acestora și-au realizat și depășit principalii indicatori ai planului (vezi tabelul), în timp ce unele au atins deja cotele cincinalului (întreprinderile „7 Noiembrie", „Independența" și „Electroputere", Întreprinderea de confecții, Întreprinderea de reparații auto, Întreprinderea mecanică de material rulant, Întreprinderea de bere). Este de remarcat că, pe primele 10 luni ale anului, au fost înregistrate depășiri ale planului la producția globală și marfă, precum și la productivitatea muncii la întreprinderi cu pondere ridicată în industria județului, între care Combinatul chimic și „Electroputere". Aceste două întreprinderi, cărora li se mai pot adăuga Întreprinderea de reparații auto și Întreprinderea mecanică de material rulant au obținut și cele mai însemnate creșteri ale beneficiilor.

Trebuie să subliniem totodată faptul că prin depășirea sarcinilor de plan se obțin suplimentar cantități importante de produse necesare economiei naționale: motoare, locomotive electrice, aparataj divers, tractoare, semănători. La unele întreprinderi planul nu s-a realizat însă integral în ceea ce privește sortimentele, fapt care impune o concentrare a forțelor pentru ca pînă la sfîrșitul anului restanțele să fie recuperate.

Pentru anul 1976 întreprinderile au prevăzute creșteri însemnate ale sarcinilor de plan. Producția globală și marfă va crește în multe cazuri cu 15—20% sau chiar mai mult, iar cheltuielile la o mie lei producție-marfă urmează să se micșoreze cu 27 lei la Combinatul chimic, cu 22 lei la Întreprinderea de confecții, cu 10 lei la „Electroputere" etc. Acestor sarcini li se adaugă cele care privesc diversificarea continuă a producției, asimilarea unor produse noi, de înaltă tehnicitate sau modernizarea celor existente. În aceste condiții, ale creșterii volumului și complexității sarcinilor, se ridică firește și probleme multiple de pregătire a fabricației, a documentațiilor tehnice, de asigurare a aprovizionării și desfacerii producției, de adoptare a tuturor măsurilor tehnico-organizatorice necesare bunei desfășurări a activității. Cum se realizează aceste cerințe în întreprinderile analizate?

Între termenele prevăzute și realizări: încheierea contractelor cu beneficiarii...

ASIGURAREA bazei materiale a producției din 1976 presupune desfășurarea în bune condițiuni — încă din acest an — a celor două principale etape ale procesului de pregătire a aprovizionării: 1) nominalizarea producției și încheierea contractelor cu beneficiarii; 2) primirea repartițiilor și încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale. „În bune condițiuni" înseamnă fără îndoială respectarea unei multitudini de cerințe necesare a fi satisfăcute pentru ca producția noului an să se poată desfășura normal chiar din primele zile. Ne propunem să ne oprim asupra unui singur aspect, de importanță vitală însă în derularea eficientă a aprovizionării în anul următor și anume: **cum sînt respectate termenele prevăzute în actele normative în vigoare** privind desfășurarea și finalizarea celor două acțiuni amintite.

Pentru moment, **în analiză, încheierea contractelor cu beneficiarii.** Parcurgînd de la început etapele prevăzute pentru realizarea acestei acțiuni complexe, ne îndreptăm atenția asupra unui „moment important" — nominalizarea producției. **În întreprinderile analizate, în medie, producția era nominalizată la data de 1 noiembrie a.c., în proporție de circa 97,5%.** Cele mai bune rezultate s-au înregistrat la Întreprinderea „7 Noiembrie" (100%), Întreprinderea „Independența" (100%), Întreprinderea forestieră de exploatare și transport (100%), Întreprinderea mecanică de material rulant (99,0%), Cominatul chimic (99,0%).

Aceste rezultate au permis ca în unele din întreprinderile respective să se înregistreze și **un grad înalt de contractare a producției cu beneficiarii: întreprinderea** „Independența" (100%), Întreprinderea mecanică de material rulant (99,0%) ș.a. Ce se întîmplă însă în celelalte unități economice — Combinatul chimic și întreprinderea „7 Noiembrie" de exemplu — unde, deși există rezultate bune în ce privește nominalizarea producției — operațiunea de încheiere a contractelor cu beneficiarii este rămasă în urmă. Specialiștii de la Combinatul chimic apreciază că în întreprinderea lor o asemenea situație se datorește, în bună măsură, faptului că beneficiarii (din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare) întîrziat cu depunerea documentațiilor pentru 1976 la coordonatorul lor de balanță (Centrala de aprovizionare și livrare produse chimice), care la rîndul său a întîrziat trimiterea în combinat a desfășurătorului cu specificații. Care, la rîndul lui...

În ce privește întreprinderea „7 Noiembrie", aici se apreciază că pentru rezolvarea operativă a contractării cu beneficiarii ar fi fost necesar ca Centrala industrială de tractoare și mașini agricole Brașov să nominalizeze mai operativ produsele ce se vor fabrica în 1976 în locul semănătorilor SUP-21 și SUP-29 care se vor produce în alte întreprinderi, dar care figurează totuși în planul acestei unități.

Nu trebuie neglijat însă un alt aspect.

Tabelul nr.1

Realizarea prevederilor de plan la principalii indicatori pe primele 1o luni a.c.

	Realizări față de plan	% din total întreprinderi analizate
Producția globală (%)	89,o - 96,9	1o
	97,o - 99,9	1o
	1oo,o -1o9,9	7o
	11o,o -111,9	1o
Producția marfă (%)	84,o - 89,9	1o
	9o,o - 99,9	2o
	1oo,o -1o9,9	5o
	11o,o -111,9	2o
Productivitatea muncii (%)	97,o - 99,9	2o
	1oo,o -1o4,9	6o
	1o5,o -1o7,9	2o
Cheltuieli la 1ooo lei producție-marfă-lei (-economii;+ depășiri)	-53,4	1o
	(-17,7)-(-1o,o)	3o
	(-9,9)-(- o,3)	5o
	+34	1o
Beneficii (%)	44,2 - 66,9	2o
	7o,5	1o
	1oo,o -111,9	4o
	12o,o -148,9	3o

Am vorbit pînă acum de unele realizări bune în ce priveşte nominalizarea producţiei şi încheierea contractelor cu beneficiarii. Ele sînt bune, însă, doar în raport cu media pe ansamblul întreprinderilor analizate. Fiindcă faţă de termenele legale cînd trebuiau încheiate aceste acţiuni calificativul nu-şi mai menţine valabilitatea. Pentru că termenele prevăzute nu au fost respectate.

Analiza noastră a relevat totodată, în unele întreprinderi şi rezultate care, departe de a respecta termenele prevăzute, se situează chiar sub media pe total. Este vorba de întreprinderile „Electroputere" (nominalizare 96,2%, contracte cu beneficiarii 62,6%), cea de repartiţii auto (89 şi respectiv 75,4%), Întreprinderea de confecţii ş.a. Cauzele ? La întreprinderea „Electroputere" a fost invocat faptul că beneficiarii, neavînd la rîndul lor definitivate planurile de investiţii pentru 1976 nu sînt în măsură a specifica necesarul şi deci a prezenta comenzile. Este fără îndoială o situaţie reală, pe care cei implicaţi trebuie să o rezolve operativ. Cu atît mai mult cu cît deficienţele în activitatea unor beneficiari nu sînt o problemă singulară. Şi la Întreprinderea de reparaţii auto specialiştii apreciază că încheierea contractelor se prelungeşte datorită greutăţilor create de unii beneficiari care întîrzie să emită comenzi pentru reparaţiile ce le sînt necesare în 1976.

Cînd vor fi totuşi definitivate contractele cu beneficiarii ? Dată fiind situaţia actuală, cele mai „optimiste" aprecieri ale unor specialişti (din Întreprinderea de reparaţii auto, Combinatul chimic ş.a.) situează acest termen în luna decembrie. Dincolo însă de orice apreciere **situaţia constatată pe teren impune preocupări sporite în centralele industriale, întreprinderile furnizoare şi beneficiare pentru urgentarea definitivării nominalizării producţiei şi încheierii contractelor cu beneficiarii.**

...şi cu furnizorii de materii prime şi materiale

ÎN CE PRIVEŞTE desfăşurarea acţiunii de încheiere a contractelor cu furnizorii de materii prime şi materiale investigaţia noastră a evidenţiat aspecte deosebit de importante referitoare la pregătirea producţiei anului 1976.

Proporţia în care s-au primit repartiţiile pentru necesarul de materii prime şi materiale pe anul viitor, situat, în medie, pe primele 9 luni a.c. în jur de 75%, denotă întîrziere faţă de termenele la care această acţiune trebuia încheiată. Cu atît mai mult cu cît deşi situaţia a cunoscut unele îmbunătăţiri în luna octombrie ea nu a devenit încă satisfăcătoare.

Care este însă situaţia în întreprinderile care se situează sub realizările medii ? La „Electroputere", pe primele 10 luni a.c., s-au primit repartiţii pentru necesarul de metal al producţiei din 1976 într-o proporţie scăzută, la fel şi la întreprinderea „7 Noiembrie". Asemenea stări de fapt le reîntîlnim la Întreprinderea mecanică de material rulant, la „Independenţa" ş.a.

Astfel de exemple generează pe bună dreptate, întrebarea : cum să produci cînd nu ştii încă, la 1 noiembrie, de la cine şi cu cît să te aprovizionezi pentru anul viitor ? Iată cîteva aprecieri ale specialiştilor din întreprinderile analizate care însă nu pot constitui pentru nimeni o veritabilă scuză în condiţiile în care urgentarea emiterii şi primirii repartiţiilor o fost o operaţie asupra cărei forurile în drept au atras atenţia în repetate rînduri. Dacă la „Electroputere" factorii de răspundere s-au limitat în a aprecia situaţia ca necorespunzătoare, la întreprinderea „7 Noiembrie" situaţia semnalată este pusă pe seama lipsei de documentaţie tehnică la anumite produse din plan ce vor intra în fabricaţie în anul 1976 şi ca urmare a unor posibilităţi reduse de pregătire corespunzătoare a fabricaţiei, inclusiv a aprovizionării. Impedimentele — spun specialiştii de aici — sînt cauzate de Centrala industrială de tractoare şi maşini agricole Braşov, Institutul de cercetări şi proiectări autocamioane şi tractoare Braşov, Institutul de cercetări şi proiectări maşini agricole Bucureşti. La întreprinderea „Independenţa" specialiştii consideră situaţia ca nesatisfăcătoare întrucît forurile de resort nu le-au asigurat repartiţii la nivelul necesarului rezultat din calculele întreprinderii.

Faţă de procentul în care este acoperit cu repartiţii necesarul pe 1976, **gradul de încheiere a contractelor de aprovizionare cu materii prime şi materiale de la furnizori este şi mai scăzut.** Realizări mai bune ne-au fost semnalate la Întreprinderea forestieră de exploatare şi transport ş.a.

În rîndul unităţilor economice cu realizări sub medie regăsim, alături de cele în care primirea repartiţiilor s-a realizat într-un procentaj redus şi întreprinderi care deşi au primit pe primele 9 luni a.c. repartiţii pentru 75% din necesarul anului 1976 au totuşi un grad scăzut de contractare cu furnizorii de materii prime. Este vorba de Întreprinderea mecanică de material rulant, Întreprinderea de reparaţii auto ş.a.

La Întreprinderea mecanică de material rulant problema dificilă o reprezintă încheierea contractelor economice pentru materialele şi piesele de schimb care se aprovizionează prin bazele specializate ale Ministerului Transporturilor şi prin bazele judeţene ale Ministerului Aprovizionării.

În aceste condiţii apare necesar de subliniat încă o dată **că termenele de încheiere a acţiunii de contractare cu furnizorii de materii prime a necesarului pe 1976 sînt depăşite faţă de prevederile legale. Peste tot, în toate întreprinderile craiovene se cer întreprinse acţiuni şi adoptate măsuri energice pentru încheierea de urgenţă a acţiunii de contractare a necesarului de materii prime şi materiale pentru producţia anului viitor.** Nu trebuie precupeţit nici un efort în întreprinderi şi centrale industriale, ministere, baze de aprovizionare pentru ca producţia anului viitor să demareze din primele zile sub cele mai favorabile auspicii.

Problematica prioritară

DESFĂŞURAREA ritmică a proceselor de producţie din întreprinderi, încă din primele zile ale anului următor necesită şi alte măsuri pregătitoare.

1. Prima dintre acestea se referă la **asigurarea forţei de muncă în structura şi calificarea necesară.** În acest scop, în toate întreprinderile au fost luate măsuri pentru recrutarea şi pregătirea, prin diverse forme, a cadrelor. Analiza cifrelor ne arată că în cursurile de pregătire a muncitorilor organizate de întreprinderi sînt cuprinşi marea majoritate a acestora — la Întreprinderea de reparaţii auto, de pildă, cca. 85%. O atenţie deosebită se acordă asigurării cadrelor pentru meseriile deficitare, în care scop la „Electroputere" au fost organizate cursuri de calificare şi formare de cadre. Din experienţa unor unităţi, cum ar fi, de pildă, Întreprinderea mecanică de material rulant, rezultă eficienţa deosebită a cursurilor organizate pentru pregătirea cadrelor în comparaţie cu instruirea la locul de muncă, de unde şi cerinţa de a se acorda prioritate primei forme.

Folosirea tuturor posibilităţilor pentru **îmbunătăţirea utilizării capacităţilor de producţie** rămîne în continuare unul din obiectivele de maximă importanţă ale întreprinderilor. Aici se ridică întîi problema extinderii coeficientului de schimburi. Întreprinderile au manifestat o preocupare constantă pentru creşterea coeficientului de schimburi, luînd în acest scop măsurile necesare, în primul rînd de asigurare a forţei de muncă şi a asistenţei tehnice. În ceea ce priveşte această ultimă chestiune este de remarcat că în general asistenţa tehnică este strict corelată cu numărul de muncitori pe schimburi. Remarca este valabilă atît pentru tehnicieni şi maiştri, cît şi pentru ingineri.

Cît priveşte indicele de utilizare a maşinilor—unelte acesta va înregistra în continuare creşteri, ajungînd la 84% la „Electroputere", 85% la „7 Noiembrie", 85,4% la Întreprinderea de reparaţii auto, 86% la Combinatul chimic etc. Atingerea acestor nivele solicită preocupări susţinute şi pentru procurarea pieselor de schimb, întrucît staţionările determinate de asemenea cauze sînt încă mari. Baza judeţeană de aprovizionare tehnico-materială trebuie să-şi facă mai mult simţită prezenţa în procurarea pieselor de schimb şi a materialelor solicitate prin comenzi şi contracte. Întreprinderile la rîndul lor ar trebui să fie mai mult sprijinite pentru organizarea unei fabricaţii proprii de piese de schimb. La Întreprinderea de reparaţii auto nu se poate trece însă la pregătirea fabricaţiei tocmai pentru că Centrala industrială de reparaţii auto din Bucureşti nu a transmis documentaţia tehnică şi de execuţie.

3. Experienţa dovedeşte eficienţa **remunerării în acord global** atît pentru creşterea volumului producţiei şi a productivităţii muncii, cît şi pentru sporirea veniturilor. Iată pentru ce întreprinderile au prevăzut extinderea acestei forme de remunerare (la Întreprinderea forestieră de exploatare şi transport la aproximativ 75% din totalul muncitorilor, iar la Intreprinderea de bere la 68% etc.). Dar, pentru ca această formă de retribuire să dea rezultate maxime, trebuie luate şi măsurile pregătitoare corespunzătoare, între care asigurarea ritmică a materiei prime şi a materialelor necesare se impune ca o cerinţă de importanţă primordială.

★

În aceste ultime săptămîni ale anului eforturile colectivelor din întreprinderi consacrate îndeplinirii planului pe 1975 se împletesc strîns cu preocupările pentru pregătirea condiţiilor trecerii la îndeplinirea planului pe anul viitor. Analiza noastră a evidenţiat faptul că mai sînt încă o serie de probleme care îşi aşteaptă rezolvarea şi în acest scop trebuie să se acţioneze în mod coordonat atît de către întreprinderi şi centrale, cît şi de către ministere. Acum este momentul ca aceste probleme să fie în întregime soluţionate, pentru ca întreprinderile să aibă create, încă de la începutul noului an, toate condiţiile necesare desfăşurării unei activităţi normale.

Stere GIOGA
Bogdan PĂDURE

Cincinalul 1976 — 1980: orientări, ritmuri, eficienţă

MATERIALE DE CONSTRUCŢII în cantităţile şi sortimentele corespunzătoare cerinţelor

ÎN ANII CINCINALULUI următor se vor aloca pentru lucrările de investiţii aproape 1000 miliarde lei, de 3 ori mai mult decît volumul investiţiilor realizate în perioada 1966—1970. Aproape 3 000 de noi capacităţi de producţie industriale şi agrozootehnice mai importante vor îmbogăţi potenţialul productiv al ţării, iar populaţia va beneficia de încă 815 mii apartamente fizice construite din fondurile statului şi de 250—300 mii locuinţe pentru care statul va asigura populaţiei rurale materiale pentru construcţii.

Înfăptuirea la timp a tuturor construcţiilor prevăzute în plan, în condiţiile îmbunătăţirii permanente a calităţii şi funcţionalităţii lor, impune cu pregnanţă asigurarea unor materiale şi elemente de construcţii cu însuşiri constructive superioare, într-o largă gamă sortimentală şi dimensională, care să contribuie la extinderea industrializării execuţiei — premisă sigură pentru creşterea productivităţii muncii în construcţii. Însemnatele fonduri de investiţii alocate dezvoltării industriei materialelor de construcţii au permis ca, mai ales în actualul cincinal, să fie puse în funcţiune mari şi moderne unităţi pentru fabricarea cimentului, a prefabricatelor din beton, cărămizilor, materialelor pentru izolaţii, a celor de finisaje etc. O reflectare sintetică a acestei dezvoltări se regăseşte în **nivelul producţiei globale industriale, care în 1975 este de peste 3 ori mai mare decît în 1965, ceea ce reprezintă un ritm mediu anual de creştere de circa 12%.**

În aceeaşi perioadă, producţia unor materiale de bază pentru construcţii a înregistrat sporuri importante : la ciment de peste 2,5 ori, la var pentru construcţii de 3,4 ori, la cărămizi şi blocuri ceramice de peste 1,9 ori, la ţigle de peste 1,2 ori, la carton bituminat de peste 1,5 ori, la plăci din azbociment de cca. 6 ori, la produse hidroizolatoare de peste 2 ori, la ipsos de aproape 1,9 ori, la blocuri cu agregate uşoare de aproape 19 ori, la tuburi din azbociment de 18 ori etc.

Pentru viitorul cincinal industria materialelor de construcţii are sarcini sporite privind creşterea în continuare a producţiei (vezi graficul) **într-o gamă sortimentală şi calitativă tot mai largă.** Totodată ea este chemată să asigure în mai mare măsură valorificarea resurselor interne precum şi punerea în valoare a noi surse de materii prime.

Înfăptuirea acestor mari sarcini impune ca încă din primul an al viitorului cincinal să se intensifice în toate unităţile preocupările privind diversificarea şi îmbunătăţirea calităţii produselor, în scopul obţinerii în cel mai scurt timp a unor materiale şi elemente de construcţii care să satisfacă următoarele deziderate : creşterea gradului de prefabricare a construcţiilor, asigurarea unor condiţii superioare de izolaţii (hidrofugă, termică, acustică), reducerea greutăţii construcţiilor, diminuarea volumului de lucrări umede pe şantiere şi a celor mari consumatoare de manoperă, obţinerea unor părţi din construcţii gata finisate în fabrică, simplitatea în utilizare, durabilitatea în exploatare, economisirea sau înlocuirea materialelor deficitare, a combustibilului, lemnului.

În cele ce urmează ne propunem să abordăm doar cîteva din domeniile spre care trebuie concentrate eforturile în scopul lărgirii producţiei de materiale de construcţii, al diversificării sortimentelor şi îmbunătăţirii calităţii.

Tabelul nr. 1

Dinamica producţiei de mase plastice pentru construcţii - în % -

Grupele de produse	1975	1980
TOTAL PRODUCTIE din care	100,0	196,1
- materiale pentru pardoseli (dale, covoare mochete)	100,0	116,8
- tîmplărie şi profile	100,0	384,0
- ţevi şi fitinguri	100,0	100,0

O cît mai largă utilizare a maselor plastice în construcţii

MATERIALELE şi elementele de construcţii din mase plastice au fost utilizate la noi în primii ani doar la acoperiri de pardoseli. Odată cu creşterea şi diversificarea producţiei de mase plastice, se înmulţesc şi domeniile lor de utilizare : finisaje, instalaţii, izolaţii, elemente sanitare, uşi-ferestre ş.a.

Pătrunderea puternică a maselor plastice în construcţii în alte ţări se explică prin avantajele economice pe care acestea le prezintă faţă de materialele tradiţionale (beton, lemn, sticlă, ghips, var, metale etc.) şi anume : greutate mai redusă (de circa 3 ori decît metalul, mai uşoare chiar decît lemnul), durabilitate mare (nu se corodează, nu se deformează, nu mucegăiesc), practice (uşor de curăţat şi întreţinut, uşor de montat), posibilităţi mari de diversificare (variaţii calitative, dimensionale şi coloristice). În prezent, în multe din ţările dezvoltate consumul mediu de mase plastice pentru construcţii pe un locuitor este cuprins între 12—30 kg, dintr-o producţie medie pe locuitor de 47—198 kg.

În România producţia de mase plastice destinată construcţiilor este modestă (3,4 kg pe locuitor faţă de o producţie totală pe locuitor de 25,9 kg) ; dacă se are în vedere creşterea producţiei prevăzută pînă în 1980 (tabelul nr. 1), nivelul consumului ce revine pe locuitor se va mări simţitor, continuînd să rămînă însă relativ mic. Comparaţia cu alte ţări arată aria posibilă de extindere în ţara noastră a utilizării maselor plastice în construcţii.

Desigur, nu se poate vorbi de o amplificare a consumului fără a se trece în mod hotărît la diversificarea producţiei şi la îmbunătăţirea calităţii ei. În acest sens, programele speciale privind diversificarea producţiei de mase plastice pentru construcţii şi instalaţii, atît la MEFMC, cît şi la ceilalţi producători (M.I.Ch., M.I.U., consiliile populare) prevăd o serie de noi produse din care o parte vor intra în consum chiar din acest an. Dintre asimilările din ultimul timp, un produs de mare utilitate îl reprezintă **tîmplăria din policlorură de vinil,** care este livrată beneficiarilor sub formă de : tocuri pentru ferestre şi pentru uşi, ochiuri mobile pentru ferestre, foi de uşi, jaluzele. Ferestrele sînt realizate din profile de PVC rigid formate prin extrudere şi ranforsate cu metal, obţinîndu-se astfel elemente rezistente şi cu stabilitate la intemperii. Uşile din PVC se obţin dintr-o singură piesă, sistem care permite eliminarea muncii dificile de asamblare a elementelor componente. În prezent, culorile standard sînt : ivoar, gri clar, lemn de nuc, dar va trebui ca producătorul să diversifice gama de culori, pentru a face faţă tuturor cerinţelor.

Tabelul nr. 2

Dinamica producţiei de prefabricate din beton armat - în % -

Grupele de produse	1975	1980
TOTAL PRODUCTIE din care:	100,0	176,2
- panouri mari	100,0	218,8
- elemente de planşeu	100,0	127,1
- tuburi din beton armat precomprimat	100,0	155,6

Pentru înlocuirea metalului în fabricarea ţevilor şi conductelor, s-a dezvoltat şi diversificat producţia de ţevi şi fitinguri din polietilenă, care au cîteva evidente avantaje (greutate redusă, rezistenţă la agenţi chimici, lipsa depunerilor sau incrustaţiilor pe pereţii interiori, flexibilitate sporită etc.), fapt ce le-a asigurat un cîmp larg de utilizare. Este necesar ca, în continuare, întreprinderile producătoare să se preocupe de îmbunătăţirea calităţii acestor produse, astfel ca însuşirile lor iniţiale să se păstreze o perioadă mai mare de timp, întîrziindu-le fenomenul de „îmbătrînire".

Alte produse din mase plastice pentru construcţii se adaugă celor tradiţionale, contribuind la lărgirea gamei de materiale aflate la îndemîna proiectanţilor şi a constructorilor : **mochete pentru pardoseli din fibră de polipropilenă,** rezistente şi practice, **tapete din PVC pentru pereţi interiori** care au avantajul că măresc durabilitatea finisajului şi asigură o întreţinere uşoară a pereţilor, **plăci din PVC de dimensiuni mici utilizate în băi, bucătării, plăci plane şi ondulate din PAS pentru învelitori şi luminatoare,** pervazuri, profile diferite şi alte produse din PVC etc.

Un material insuficient folosit: piatra naturală

ŢARA noastră dispune de bogate şi variate zăcăminte de roci utilizate (sau utilizabile) sub formă de blocuri, placaje şi plăci, ca material pentru finisarea pereţilor

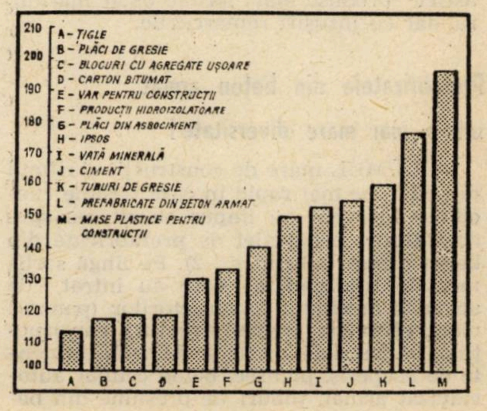

Tabelul nr.3

Dinamica produselor din ceramică fină pentru construcții - în % -

Grupele de produse	1975	198o
- Obiecte sanitare din porțelan și semiporțelan	loo,o	151,3
- Plăci din faianță	loo,o	12o,o
- Plăci de gresie	loo,o	119,o
- Tuburi de gresie	loo,o	16o,o

interiori și exteriori, pentru pardoseli, trepte, glafuri, plinte, elemente decorative etc. Ca material de finisaj, placajele de marmură, travertin etc., conferă interioarelor de uz comun un aspect plăcut și modern și asigură exterioarelor o bună protecție contra uzurii și a agenților atmosferici.

Marmura românească, datorită proprietăților fizico-mecanice și decorative este bine cunoscută pe piața internațională, fapt ce explică solicitarea ei la export în cantități din ce în ce mai mari în diverse țări : R.F. Germania, Franța, Japonia, Israel, Liban, Arabia Saudită, Brazilia, Maroc, U.R.S.S., R.P.U., R.S.C., Elveția, Cipru ș.a. La promovarea pietrelor decorative în construcții a contribuit, în ultimii ani, și faptul că aceste produse se obțin cu un consum redus de energie față de alte produse de finisaj (ciment, var, ipsos etc.) și fără consum de combustibil.

Cu toate aceste avantaje evidente, atît producția cît și consumul intern sînt reduse. Creșterea de peste 50% a producției prevăzute pentru 1980 față de anul 1975 va ameliora într-o anumită măsură situația, deși nivelul acesteia va rămîne redus. Pe de altă parte, și consumul intern pe locuitor la placaje și plăci din piatră naturală este sub nivelul din alte țări. Această situație se datorește, în principal, prețului mai ridicat ce revine pe unitatea de suprafață finsată în cazul placajelor și a plăcilor din piatră naturală față de finisajele din alte materiale. Dacă se are însă în vedere faptul că finisajele din piatră naturală au o durată incomparabil mai mare, că cheltuielile de întreținere, în timp, sînt mult mai mici, apar evidente avantajele pe care le prezintă acestea față de cele din alte materiale. O mai constantă și atentă popularizare și reclamă a produselor din piatră naturală în rîndul proiectanților, a constructorilor, a organelor de avizare a documentațiilor de construcții, ar avea ca efect amplificarea opțiunilor pentru aceste produse.

Alături de plăcile și placajele compacte din marmură, s-ar putea extinde producția unor materiale de construcții din deșeuri de marmură, sub formă de plăci sau blocuri obținute cu ajutorul lianților (ciment, poliesteri etc.). În acest fel s-ar da o valorifcare optimă unor cantități mai mari de deșeuri de marmură din cariere și din ale locuri de prelucrare și s-ar asigura astfel, produse mai ieftine decît marmura, dar cu însușiri remarcabile.

Prefabricatele din beton armat într-o mai mare diversitate!

VOLUMUL mare de construcții și ritmul din ce în ce mai rapid în care trebuie executate lucrările au impus orientarea spre dezvoltarea producției de prefabricate din beton armat (tabelul nr. 2). Pe lîngă sortimentele tradiționale care au intrat de acum în arsenalul constructorilor (panouri mari, elemente pentru structura construcțiilor industriale, civile și de artă, elemente de acoperiș, planșee, beton celular autoclavizat armat, tuburi de presiune din beton armat și precomprimat, stîlpi), sînt prevăzute sortimente noi care vor accentua procesul de industrializare a construcțiilor. Dintre acestea sînt de menționat : panouri mari P+8 etaje și P+10 etaje, noi tipuri de grinzi prefabricate din beton precomprimat, cabine spațiale, tuburi din beton precomprimat cu diametre de 1200—2000 mm etc.

Pentru reducerea în cît mai mare măsură a manoperei de finisare pe șantiere și, în special, a proceselor de lucru umede și a celor mari consumatoare de manoperă, se urmărește ca produsele să fie obținute cu un grad avansat de finisare (panouri de fațadă, cabine sanitare spațiale ș.a.), care permit o asamblare ușoară și rapidă. De mare randament se dovedesc a fi așa-numitele **cabine spațiale** turnate în halele de fabricație și care vin pe șantier gata echipate cu instalații electrice și termice, inclusiv cada de baie, permițînd — pe lîngă scurtarea duratei de execuție a construcțiilor — îmbunătățirea calității și a finisajului. Aceleași rezultate se obțin și prin utilizarea la construcțiile social-culturale a **fîșiilor de ipsos cu goluri** și **a fîșiilor ceramice cu fețe din ipsos**, care elimină total tencuielile.

Dar, pentru utilizarea tot mai intensivă a acestor elemente prefabricate, pentru afirmarea întregii lor eficiențe față de metodele tradiționale în construcții, se impune ca fabricile de prefabricate să acorde **o mai mare atenție respectării tehnologiei** spre a se obține la fiecare element în parte calitatea prevăzută, care să fie păstrată integral în perioada de depozitare, precum și în cursul transportului pînă la locul consumului. !

În scopul îmbunătățirii calității prefabricatelor și reducerii consumurilor specifice se preconizează utilizarea unor noi tipuri de ciment și a unor oțeluri cu caracteristici îmbunătățite, care vor permite producerea elementelor prefabricate prin tratamente termice adecvate și prin precomprimare.

Noi și variate modele de obiecte sanitare

MĂSURILE luate pentru construirea unui număr tot mai mare de locuințe și obiective social-culturale, precum și cele privind creșterea gradului de urbanizare a satelor, au impus **amplificarea producției de ceramică fină pentru construcții**, a cărei dinamică, la principalele grupe de sortimente este în continuă creștere (tabelul nr. 3).

Principala și cea mai importantă grupă de produse o constituie **obiectele sanitare din porțelan și semiporțelan** utilizate la instalațiile de apă și canalizare din locuințe, construcții social-culturale și industriale. Consumul actual pe locuitor la această grupă de produse este destul de redus față de alte țări din Europa, dar decalajul se va reduce în anii viitori. Odată cu creșterea producției, fabricile au sarcina de a asimila și introduce în fabricație noi modele de obiecte sanitare, cu forme, dimensiuni și culori variate, corespunzătoare cerințelor și gusturilor populației.

Un produs de largă utilitate în băi, bucătării, laboratoare etc. îl reprezintă **plăcile de faianță**. În ultimii ani calitatea acestora s-a îmbunătățit simțitor, dar varietatea culorilor, a desenelor și a formatelor nu este încă superlativă. Preocuparea fabricilor va trebui să fie axată, în special, pe folosirea unor coloranți de calitate și pe diversificarea desenelor pe plăci.

În ce privește **plăcile de gresie**, se vor realiza plăci cu sau fără glazură, precum și sortimente antiacide pentru laboratoare, ceea ce va satisface necesarul diversificat al economiei naționale.

★

Realizarea prevederilor stabilite pentru anii următori este de natură să asigure o mai bună acoperire cantitativă și calitativă a cerințelor economiei naționale cu materiale de construcții. Asimilarea și extinderea utilizării în primul rind a unor materiale noi va contribui la accelerarea proceselor de construcție, la creșterea eficienței economice.

V. PETRESCU

PESTE UN DECENIU PENTRU EXTINDEREA UNEI INVENȚII (?!)

ÎNCĂ DIN ANUL 1961, pe unul din marile șantiere ale țării **a fost experimentată folosirea elementelor prefabricate spațiale, după concepția unor specialiști români, care apoi a fost și brevetată ca invenție.** După construirea primului bloc de locuințe prin această soluție, presa economică prezenta pe larg considerabila eficiență tehnico-economică a acestui sistem nou de construcții (vezi articolul „Soluții constructive de mare eficacitate economică pe șantierele de la Onești“ publicat în „Viața economică“ nr. 14 din 22 XI 1963).

Și dovezile există ; nu numai cele scrise ci și cele materiale. Timpul a confirmat trăinicia și funcționalitatea obiectivelor construite pe baza acestei soluții. Dar tot timpul confirmă și insuficienta receptivitate a proiectanților și constructorilor la generalizarea unei experiențe înaintate de concepție românească. Acum, **după mai bine de un deceniu** sîntem în situația de a afla că în construirea noilor obiective se vor folosi pe scară largă elementele prefabricate spațiale. Fără îndoială că acest decalaj între experiment—brevetare și adaptare largă poate și trebuie înlăturat !

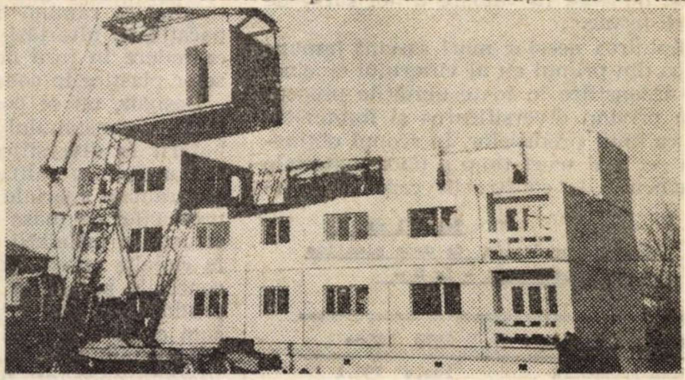

Aspect din timpul montajului elementelor prefabricate spațiale la blocul de 12 apartamente din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej construit în anul 1963, în numai 25 de zile (inclusiv finisajul).

v.a.

PERFECȚIONAREA MECANISMULUI FINANCIAR AL INSTITUȚIILOR BUGETARE

ABORDÎND problema echilibrului în sfera instituțiilor, atenția noastră s-a îndreptat spre ceea ce numim instituțiile bugetare, atît pentru motivul că ele dețin o pondere covîrșitoare ca număr și ca volum de mijloace financiare vehiculate, cît și pentru considerentul că a pune problema echilibrului financiar în sfera acestora este un fapt inedit. Localizînd aici analiza noastră a trebuit mai întîi să înlăturăm o anumită îndoială. Ne-am întrebat: abordînd această temă, ne aflăm pe un teren al realităților sau ne angajăm într-o falsă problemă, într-o discuție artificială ? Apar cu adevărat în viața instituțiilor situații de dezechilibru financiar ? Care este modul specific de a se pune și rezolva problemele echilibrului financiar în activitatea acestora ? De ce să nu recunoaștem că, la prima vedere, oricînd se poate veni cu observația că din moment ce instituțiile bugetare au resursele asigurate din afară, de la buget și în funcționarea lor nu are loc o rotație a mijloacelor, nu se calculează preț de cost, nu se recuperează prin tarife mijloacele circulante care să fi fost avansate, nu se amortizează mijloacele fixe și nici obiectele de inventar de mică valoare sau scurtă durată, discuția despre echilibrul financiar nu și-ar avea obiect.

Constatările și reflecțiile noastre pe marginea celor observate din cercetarea întreprinsă într-o rețea largă și diversă de instituții ne-au condus la concluzia că, chiar dacă în mecanismul financiar al instituțiilor bugetare nu are loc o rotație de fonduri și mișcarea mijloacelor are un sens unic, asemănător — ca să folosim o imagine plastică — unui curs de apă, avîndu-și izvorul în fondul bugetar și transformîndu-se necontenit în venituri bănești ale personalului, în valori materiale destinate consumului social, deci în prestații gratuite oferite populației, probleme de echilibru există, după cum există și preocupări în rîndul specialiștilor din cadrul instituțiilor respective, sau din rîndul organelor financiare pentru găsirea de soluții în rezolvarea acestora, atît în faza de planificare, cît și pe parcursul execuției planului. De asemenea, există și unele aspecte negative asupra cărora atenția acestora nu se concentrează suficient sau care își au originea în manifestarea unor factori de ordin subiectiv.

Principala problemă care se pune este aceea de a asigura premisele echilibrului încă în faza de planificare financiară. Instituția, oricare ar fi ea, se plasează într-un ansamblu de relații, este o piesă din marele angrenaj al economiei naționale. Pornind de la contingentul de oameni din sfera sa de activitate (prestații), de la locul său în rețeaua din care face parte, de la sarcinile sale specifice și normele de cheltuieli stabilite, instituția își elaborează planul de cheltuieli care, o dată aprobat, reflectă echilibrul dintre sarcinile sale specifice fixate în plan și resursele financiare ce se vor pune la dispoziție. Pentru a se plasa într-o concordanță deplină cu alte secțiuni ale planului național unic, cheltuielile sînt prevăzute și pe structură, respectiv pe articole și alineate. E vorba de un alt aspect al „echilibrului", echilibru interior, de structură, care se are în vedere. Notăm că prin modificările aduse în organizarea clasificației bugetare din 1966 s-a ținut seama tocmai de acest imperativ de a corela planificarea bugetară cît mai bine cu balanțele de valori materiale, cu fondul de retribuție, cu capacitatea de executare de lucrări și prestații etc.

Mai adăugăm că în elaborarea planului financiar se urmărește ca echilibrul să se realizeze nu numai anual, ci și pe fiecare trimestru în parte. O planificare științifică nu mai poate ignora succesiunea etapelor în realizarea acțiunilor specifice ale unei instituții sau alteia, corelarea în **desfășurarea lor** a acțiunilor cu resursele financiare.

Reflectă planul de cheltuieli acest echilibru sub toate aspectele la care ne-am referit, în care trebuie să se plaseze instituția respectivă ? Experiența și cercetările ne arată că nu în toate cazurile ; mai precis, există discordanțe între nevoi și creditele aprobate, per total, pe structură și în timp (pe trimestre) pe care execuția bugetară le scoate cu claritate la iveală.

Avînd în vedere că sursele financiare sînt asigurate pe cale bugetară, deci ele nu depind de propria activitate a instituției, în faza de elaborare a planului se manifestă o anumită presiune asupra fondurilor bugetare concretizată în supradimensionarea unor cheltuieli. Aceasta va avea implicații asupra echilibrului general, generînd imobilizări fie bănești, fie de valori materiale sau de forță de muncă, se creează premisele unei risipe în efectuarea cheltuielilor. Pentru a combate această tendință, în ultimii ani s-a acționat energic pe cale de control, verificîndu-se în primele luni ale anului fundamentarea cheltuielilor la instituțiile bugetare și luîndu-se măsuri de diminuare a creditelor și trecerea lor la rezerva bugetară acolo unde s-au constatat cazuri de supradimensionare.

Exemplificăm că, la nivelul județului Cluj, într-un control pe această tematică s-au cuprins în februarie—martie 1975, 297 instituții — republicane și locale — depistîndu-se disponibilități de credite bugetare la 146 unități, în sumă totală de aproape 20 milioane lei. Pe unități asemenea disponibilități au variat între 5% și 30% din totalul creditelor bugetare prevăzute în planurile respective de cheltuieli.

Așa cum a rezultat din controlul amintit, supradimensionarea cheltuielilor, care în esență înseamnă o imobilizare ce afectează echilibrul general încă în faza de plan, se practică fie ignorîndu-se normele specifice obligatorii de cheltuieli — burse, norme de echipament, alte drepturi cu caracter social — fie pornindu-se de la contingente calculate la o medie mai ridicată decît cea reală, fie folosindu-se împrejurarea că la unele cheltuieli nu sînt stabilite limite orientative sub forma unor norme financiare sau baremuri (la medicamente, combustibil, materiale didactice). E drept că în unele cazuri în evaluarea cheltuielilor apar și greutăți generate de necunoașterea cu precizie a contingentului planificat (a se vedea de exemplu situația din învățămînt, unde cunoașterea cifrei de plan stabilită de organele respective are loc cu mult mai tîrziu față de momentul elaborării planurilor de cheltuieli). Așa fiind, putem afirma că în asemenea cazuri, în procesul planificării pot să apară inevitabil imobilizări sau invers, prevederi sub nevoi, care necesită a se regulariza pe parcursul execuției.

Referindu-ne la executarea planului, este cunoscut că fie datorită unei fundamentări de plan mai puțin reușite, fie unor perturbații în relațiile cu terții, apar de multe ori diferențe între nevoile de plăți și creditele aprobate, deci unele situații de dezechilibru financiar, care necesită măsuri de lichidare. Nu mai vorbim de unele acțiuni sau situații noi care nu au putut fi cunoscute și luate în considerare la elaborarea planului.

Pentru restabilirea echilibrului între plățile scadente și resursele financiare, sau pentru a aduce posibilitățile de plăți la noile situații apărute, în mecanismul nostru de finanțare bugetară s-au conceput o serie de soluții pe care le-am putea denumi soluții de **elasticitate** în procesul execuției bugetare. Văzute la nivelul instituțiilor, în rîndul acestora se înscriu modificarea creditelor bugetare aprobate — în sensul suplimentării sau diminuării lor —, modificarea repartizării trimestriale a creditelor (a alocațiilor bugetare) și virările de credite bugetare. Experiența ne arată că, folosite rațional, aceste soluții duc la efecte pozitive în asigurarea echilibrului între resurse și plăți, prin urmare la realizarea în bune condițiuni a sarcinilor instituțiilor respective.

Urmărind execuția planurilor de cheltuieli la diferite instituții studiate de noi, de interes local sau de interes republican, apare cu pregnanță faptul că ea nu se realizează de la sine, fără probleme, ci în condiții de căutare permanentă a unor soluții de echilibru în situațiile apărute.

Dacă ne referim la instituțiile **locale** iese în evidență clar dependența cheltuielilor acestora de alimentarea cu mijloace bănești de la bugetul local de care aparțin. Situația execuției de ansamblu a bugetului, respectiv echilibrul bugetului local, are implicații asupra echilibrului „disponibilități — plăți" al instituțiilor finanțate. Eventualele dificultăți apărute în realizarea veniturilor bugetelor locale se pot repercuta asupra regularității alimentării instituțiilor cu mijloace bănești. În alt sens, cînd față de solicitările de mijloace bănești din partea ordonatorilor de credite, organele financiare nu manifestă exigența necesară atunci cînd analizează și aprobă cererile respective — se ajunge la fenomenul de imobilizare a mijloacelor bugetare la nivelul ordonatorilor de credite principali și terțiari, cu consecința știută, imobilizarea de valori materiale sau nefolosirea capacităților de lucru sau de prestații pentru nevoile altor instituții.

Trecînd la instituțiile de **subordonare republicană** vom constata că situațiile de dezechilibru între plățile scadente și posibilitățile de plată (creditele deschise, respectiv repartizate) sînt mai rare. Aceasta, apreciem noi, atît datorită apartenenței de bugetul republican, în execuția căruia nu apar dificultăți care să se repercuteze asupra instituțiilor finanțate, cît și mecanismului de deschidere de credite la intervale mari (în două tranșe pe trimestru, tranșa a I-a fiind mai consistentă). Dacă uneori se ajunge la greutăți în efectuarea unor plăți, cauzele pot fi legate fie de unele eventuale întîrzieri în deschiderea (repartizarea) de credite, fie de neregularitățile apărute în raporturile cu furnizorii, cu unitățile ce execută lucrări sau prestații, în condițiile în care, conform Legii finanțelor, sumele necheltuite pe unele trimestre sînt blocate.

Problema realizării planului de activitate al unei instituții bugetare necesită urmărirea echilibrului între plăți și posibilitățile de plată nu numai sub aspect global, la nivelul totalului cheltuielilor și mijloacelor, ci și pe structura cheltuielilor după natura lor, marcată prin articole și alineate.

În forma sa inițială — prin această structură — cum am mai arătat, instituția se corelează cu diferite compartimente de plan, se înscrie în echilibrul general economic. Abaterile pe parcurs de la proporțiile stabilite pot avea cauze obiective (reașezări de prețuri, majorarea cuantumului burselor sau a unor alocații, majorarea retribuției personalului etc.) și atunci operează soluția suplimentărilor și virărilor de credite. Aceasta, conform Legii finanțelor se face cu aprobarea unor foruri expres menționate spre a nu se afecta echilibrul general. Ele însă pot avea și cauze subiective — fie că e vorba de o insuficientă preocupare pentru fundamentarea științifică a creditelor bugetare în faza de planificare — realitățile scoțînd în evidență alte proporții — fie că se manifestă îngăduință în efectuarea unor cheltuieli peste limitele admise (consum neeconomicos de energie, exces de convorbiri telefonice, aprovizionări peste necesar etc.). Virarea de credite bugetare în acest caz trebuie frînată, stabilindu-se în schimb răspunderile necesare pentru abaterile de la pozițiile stabilite prin plan.

Pe linia de control apare necesitatea de a se urmări în ce măsură nu sînt mascate abaterile de la structura planificată a cheltuielilor prin centralizarea pe articole și alineate a unor cheltuieli neconforme cu natura lor.

Referindu-ne la elementele de elasticitate în execuția planurilor de cheltuieli ale instituțiilor bugetare, în execuția bugetului în general, ținem să subliniem că ele trebuie folosite cu măsură. În economia planificată pe **primul plan** trebuie să se afle principiul stabilității bugetare. Abuzul de modificări nu are nimic comun cu principiul elasticității în execuția bugetară. A accepta numeroase modificări, înseamnă a ajunge în situația de a nu se mai atribui însemnătatea cuvenită întocmirii planului de cheltuieli, de vreme ce conducătorii instituțiilor respective știu că acesta va putea fi modificat în cursul anului de zeci de ori. La acestea, adăugăm că înseși rezervele de credite în faza de plan, la unele poziții, sînt generatoare de virări de credite bugetare la alte poziții unde s-au înregistrat depășiri, de regulă la cheltuieli administrativ-gospodărești, care la rîndul lor generează stocuri peste normativ în vederea creării de rezerve de resurse pentru anul următor. În rîndul organelor de control, precum și a altor specialiști, cu care sîntem și noi de acord, există opinia că **introducerea unor restricții pînă la interdicție a virării de credite la unele articole ar fi de natură să curme încălcările în utilizarea acestei soluții de elasticitate în cursul execuției planurilor de cheltuieli. Disponibilitățile pe parcurs la unele poziții să fie preluate la buget, fiindcă ele reflectă, de regulă, nerealizarea unor indicatori, neîndeplinirea unor acțiuni și nu sînt efectul unor eforturi de economisire.**

Un aspect asupra căruia dorim să facem subliniere în plus se referă la **echilibrul între fluxul financiar și fluxul de valori materiale legate de funcționarea unei instituții.** În principiu, între prevederile planului de aprovizionare și cele privind creditele bugetare ar trebui să existe o concordanță deplină, mai ales în condițiile trecerii din anul 1974 la elaborarea proiectului de buget concomitent cu actualizarea indicatorilor de plan pentru anul următor. Realitățile arată însă că, de regulă, prevederile planurilor de cheltuieli, creditele bugetare sînt fixate sub nivelul valoric al planului de aprovizionare. Cum planul de aprovizionare în final duce la angajarea instituției față de furnizori, pe parcursul execuției se ajunge la imposibilitatea onorării obligațiilor de plată pentru livrările făcute de aceștia. Măsura de a se renunța în timp util la unele repartiții și comenzi spre a da posibilitate furnizorilor să-și plaseze produsele către alți clienți, este o soluție rațională și necesară pentru ieșirea din impas. Dar, constatările noastre rezultate din studierea unui bogat material de control existent la Inspecția teritorială financiară de stat Cluj, atestă că multe instituții nu fac acest lucru, menținînd prevederile din planul de aprovizionare la nivelul inițial și ajungînd în situația de a depăși limitele de cheltuieli la articolele și alineatele respective, sau de a suporta însemnate penalizări pentru neplată și de a exercita presiuni pentru obținerea de suplimentări de credite.

Și, ceea ce vrem să subliniem în plus este faptul că pentru camuflarea acestor stocuri care, cum am mai arătat, devin resurse suplimentare pentru anul următor, se constată unele practici de dare scriptică în consum a unor importante cantități de materiale, mărind artificial volumul cheltuielilor și afișînd astfel o bună execuție a planului de cheltuieli. Are loc de fapt numai o deplasare a valorilor materiale din depozite în locurile de consum unde staționează vreme îndelungată — uneori ani de-a rîndul. Pentru a nu se ajunge la disproporțiile, la imobilizările la care ne-am referit, credem că **organul de contabilitate, pe linia atribuțiilor sale strict contabile, trebuie să acționeze, așa cum instrucțiunile prevăd, în sensul verificării periodice a mărimii stocurilor situate la locurile de consum, rectificînd cheltuielile în cazul în care stocurile sînt mari, deci nu s-au consumat și readucînd valorile materiale în conturile respective de depozit.**

lect. univ. Ilie Râmniceanu
ec. Nicu POPESCU
Cluj

Consfătuirea energeticienilor

În zilele de 6—8 noiembrie a.c. s-a desfășurat la Craiova Consfătuirea energeticienilor organizată de Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor, Institutul Politehnic București, Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Comisia județeană Dolj a inginerilor și tehnicienilor. Abordînd o tematică de mare actualitate **„Valorificarea cu randamente și efecte superioare a surselor de energie existente și posibilități de utilizare a surselor noi de energie“** recenta manifestare a constituit un util schimb de experiență între specialiștii din diferite ramuri ale economiei naționale, au fost analizate soluții tehnice și organizatorice în scopul generalizării metodelor și căilor de raționalizare a utilizării energiei, valorificarea mai activă a resurselor secundare, precum și problemele privind posibilitățile de folosire în viitor a unor noi surse de energie.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCINALUL ÎNDEPLINIT

● **Întreprinderea „Steaua electrică“** din Fieni, unitate specializată în producerea de becuri electrice, a îndeplinit la toți indicatorii sarcinile cincinalului. Colectivul de aici și-a creat astfel condiții pentru a furniza economiei naționale, în plus, pînă la finele anului, aproape 20 milioane becuri, iar pentru export produse care să depășească 1,4 milioane lei-valută.

● **În județul Timiș,** 40 întreprinderi au atins pînă acum nivelul producției planificate pe întregul cincinal. Printre acestea se află unități cu mare pondere în industria constructoare de mașini, electronică, chimică, materiale de construcții, de prelucrare a lemnului, textile și de mecanizare a agriculturii, precum și de construcții-montaje și transporturi.

● În ziua de 7 noiembrie **întreprinderea „Electroputere“** din Craiova și-a realizat sarcinile de plan pe întregul cincinal. Avansul cîștigat va permite ca, pînă la sfîrșitul acestui an, să se obțină o producție industrială suplimentară evaluată la 525 milioane lei.

● Muncitorii **Uzinei cocsochimice de la Combinatul siderurgic Hunedoara** anunță îndeplinirea înainte de termen a planului de producție pe întregul cincinal. Din calculele estimative rezultă că muncitorii, tehnicienii și inginerii care deservesc bateriile de cocsificare de la Hunedoara vor produce și furniza furnalelor pînă la finele anului, peste sarcinile de plan aferente perioadei 1971—1975, mai mult de 120 000 tone cocs metalurgic.

PRODUSE PESTE PLAN

● **Întreprinderile din județul Mureș** au intrat în a 11-a lună a anului cu importante sporuri de producție. Între acestea se numără 350 milioane kWh energie electrică, 124 războaie de țesut, 160 mașini de tricotat, 450 mașini electromecanice de calcul, 2 600 tone carbid, peste 1,5 milioane cărămizi și blocuri ceramice, mobilă în valoare de 3 milioane lei.

● La finele celor 10 luni ale anului industria prahoveană a înregistrat o producție suplimentară evaluată la peste 400 milioane lei. Un bilanț concludent au încheiat, de asemenea, colectivele întreprinderilor din județul Buzău, care au realizat o producție cu aproape 24 la sută mai mare față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

● Hidroenergeticienii de la Porțile de Fier au înregistrat, în octombrie, cel mai ridicat factor de putere din acest an, depășindu-și cu 10 la sută nivelul planificat. Activitatea din această lună de vîrf s-a concretizat într-o producție suplimentară de 35 milioane kWh energie electrică. Cantitatea totală de energie electrică obținută în plus, de la începutul anului, a ajuns la 205 milioane kilowați-oră.

● Colectivul Exploatării miniere Vulcan a înscris în cronica întrecerii socialiste a 60 000-a tonă de cărbune extrasă peste sarcinile de plan la zi de la începutul anului, ceea ce reprezintă îndeplinirea și depășirea angajamentului majorat pe 1975. Sporul producției a fost obținut cu cheltuieli mai mici decît cele stabilite, fapt concretizat în realizarea a peste 3 milioane lei economii la prețul de cost.

JUDEȚUL IAȘI

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

IAȘI

„Cetate a industriei“

CU noile edificii create prin strădania omului – printre care și cele peste 40 de întreprinderi industriale, față de numai două în anul 1938 –, cu o producție industrială estimată pentru ultimul an al acestui sfîrșit de cincinal la un volum egal cu cel realizat de întreaga țară în anul 1938, cu una din cele mai moderne platforme industriale din România, Iașul a devenit „cetate a industriei“, adăugînd acest renume celui de străvechi centru cultural. Este concludent faptul că valoarea producției globale industriale a crescut în ultimul deceniu de circa 5 ori, urmînd ca la sfîrșitul viitorului cincinal să fie de peste 8 ori mai mare.

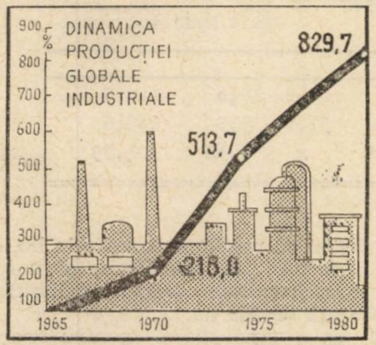

Județul Iași a realizat, în anul 1974, trei la sută din producția globală industrială a țării, peste 4 5 din producția de antibiotice, aproape 1 5 din producția de țevi și tot pe atîta din cea de ulei, mai bine de 37% din producția de fire și fibre sintetice. Ramurile producătoare a acestor produse dețin de altfel și ponderea principală în industria județului : chimia 44%, metalurgia – 11,9%, alimentara – 11%, ușoara – 10,1%.

Anul acesta se împlinesc două decenii de cînd la Iași a intrat în funcțiune Întreprinderea de antibiotice. Ulterior, au fost înălțate alte două unități ale industriei chimice : Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice și Combinatul de fibre sintetice. Iașul devenind un important centru al chimiei românești. Cele trei întreprinderi chimice și-au dezvoltat considerabil capacitatea de producție : Întreprinderea de antibiotice de circa 7 ori, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice de peste 5 ori, Combinatul de fibre sintetice de 3 ori. Față de anul 1971, numărul produselor din mase plastice a crescut la export, în anul 1974, de 2,6 ori, iar cel al fibrelor poliesterice de 4,8 ori. Deși relativ recent apărută pe meleagurile ieșene, industria prelucrării lemnului s-a impus cu autoritate : mobila realizată aici este apreciată azi în peste 24 de țări de pe trei continente, exportul reprezentînd 95% din volumul producției de mobilă realizată în județ.

Agricultura în plin proces de modernizare

AȘEZATĂ pe baze socialiste și beneficiind din plin de ajutorul statului, agricultura cunoaște, la rîndu-i, un ritm susținut de modernizare și dezvoltare. Cîteva cifre privind creșterea producției medii în actualul cincinal față de cel precedent sînt edificatoare : la grîu-secară s-a obținut o creștere de 61%, la porumb boabe de 30%, la floarea-soarelui de 28% etc.

Și zootehnia s-a dezvoltat, numărul bovinelor crescînd de la 131,8 mii în 1965 la 180,3 mii în anul 1975, cu perspective de creștere pînă la 206,3 mii în 1980. Creșteri simțitoare s-au înregistrat și la efectivele de ovine și caprine. Pentru a patra oară consecutiv, I.A.S. – Cotnari a fost distinsă cu Ordinul Muncii clasa I-a pentru producția sporită de lînă obținută.

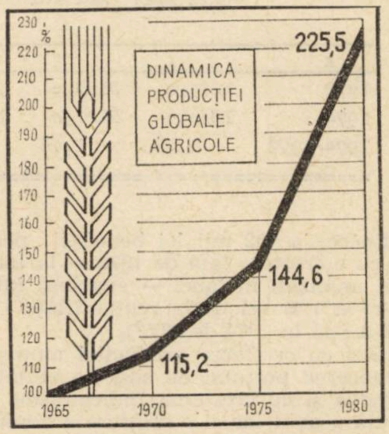

În ultimii zece ani au căpătat o tot mai mare amploare măsurile menite să ducă la creșterea potențialului productiv al pămîntului. Pe ogoarele județului au fost administrate cantități mai mari de îngrășăminte chimice, suprafețele irigate au sporit la 15 540 ha, pe 48 000 ha s-au aplicat măsuri antierozionale, au luat extindere desecările și îndiguirile și alte lucrări de îmbunătățiri funciare. Printre obiectivele recent realizate figurează amenajarea antierozională din bazinul hidrografic al Stavnicului și a barajului de acumulare de la Tansa – Belcești.

Integrarea știință-producție

ORAȘUL primei Universități a țării, al primei Pinacoteci de stat și al unor ctitori de știință, literatură și artă – se înfățișează azi țării cu 5 institute, 21 facultăți și aproape 24 000 de studenți față de numai 2 100 cîți erau în 1938. Iașul trăiește, în prezent, intens unirea științei cu procesul intim al producției de bunuri materiale. Pe malul stîng al Bahluiului, în vecinătatea zonei industriale, a apărut un orășel studențesc, în care există hale de lucru, laboratoare, ateliere spațioase etc., care reprezintă o adevărată zonă a învățămîntului profesional, liceal de specialitate și superior. În prezent, fiecare al 4-lea locuitor al județului este elev sau student. De asemenea, cercetarea uzinală a devenit o realitate ; cei peste 2 000 de cercetători ieșeni constituie un potențial de seamă, capabili să contribuie, împreună cu ceilalți oameni de știință din țara noastră, la realizarea cincinalului 1976–1980 care trebuie să fie cincinalul revoluției tehnico-științifice.

M. I.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

NOI OBIECTIVE ECONOMICE ȘI SOCIAL-CULTURALE

● La Galați, în cadrul întreprinderii **„Laminorul de tablă“**, a fost pusă în funcțiune secția de profile la rece, care dispune de 3 linii tehnologice, iar la Rafinăria de petrol Ploiești au intrat în exploatare două instalații, una de cocsare și alta de hidrofinare a uleiurilor, care produc de pe acum la parametrii proiectați pentru începutul anului 1976.

● Noi obiective industriale au intrat în funcțiune și în **sectorul bunurilor de consum.** Astfel, pe platforma de vest a municipiului Suceava a început să producă o nouă fabrică de produse lactate, la Buzău a intrat în circuitul productiv o filiatură de lînă pieptănată, iar întreprinderea „Metalul“ din Salonta a fost dotată cu o nouă linie de finisaj a mobilei.

● Recent, la Vălenii de Munte a intrat în funcțiune o **nouă țesătorie de mătase** care, în final, va produce 3,4 milioane mp țesături pe an, iar la Deva, o unitate similară, cu o capacitate de 9,4 milioane mp pe an. Anul acesta în ramura industriei ușoare au început să producă încă 59 de noi obiective, cărora, pînă la sfîrșitul anului, li se vor mai adăuga încă 14.

● Intrarea în funcțiune în **industria ușoară** a unor noi unități și dezvoltarea celor existente au lărgit posibilitățile de diversificare a gamei sortimentale și de sporire a producției. Astfel, față de anul 1970, în prezent industria noastră ușoară realizează mai mult cu aproape 400 milioane mp țesături, cu peste 100 milioane tricotaje, cu 30 milioane perechi încălțăminte, confecții în valoare de 13 miliarde de lei și numeroase alte bunuri, contribuind astfel tot mai mult la îmbunătățirea aprovizionării populației.

● **În sistemul de irigații Sinoe** au fost efectuate probele generale cu apă pe cele 28 425 ha prevăzute a fi terminate pînă la 1 decembrie. Tot aici, continuă lucrările pentru ca întregul sistem, care în final va totaliza peste 57 000 ha, să fie dat în funcțiune în primăvara anului viitor. A început, de asemenea, predarea către beneficiari a sistemului de irigații Biliești-Ciorăști din județul Vrancea, în suprafață de 12 000 ha, precum și a unui perimetru de 2 150 ha în sistemul Sud-Razelm.

● În județul Caraș-Severin a fost recepționat cel de-al 9 000-lea **apartament** construit în această parte a țării, în anii actualului cincinal. Au fost ridicate noi cartiere de locuințe, cămine pentru tineri muncitori, cu o capacitate totală de 11 000 de locuri, complexe comerciale și de prestații de servicii, școli, unități sanitare, hoteluri, un cinematograf, și alte obiective social-culturale.

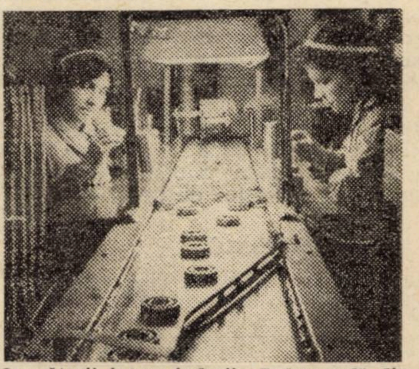

Lucrătorii întreprinderii „Rulmentul” din Alexandria au înregistrat recent în palmaresul activității lor producerea a peste 20 milioane de rulmenți. In foto : aspect din secția de montaj.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

CREȘTEREA OVINELOR LA COTELE ÎNALTE ALE RENTABILITĂȚII

COOPERATIVELE agricole de producție, întreprinderile agricole de stat și de mecanizare a agriculturii, stațiunile agricole de cercetare distinse în ultimii ani cu diferite ordine și medalii pentru eforturile întreprinse și rezultatele bune obținute în producție oferă imaginea muncii creatoare, a spiritului gospodăresc în gestionarea avutului obștesc. Experiența bună acumulată de-a lungul anilor în aceste unități constituie o sursă inepuizabilă, un izvor neprețuit de metode, procedee și practici eficiente de lucru. Referitor la experiența acestor unități, în Cuvîntarea rostită recent la Ziua recoltei, tovarășul Nicolae Ceaușescu *arăta că :* „Avem sute și mii de asemenea exemple — și trebuie să facem totul ca ele să fie generalizate, astfel ca pe întreaga suprafață a țării să obținem maximum din ceea ce se poate obține".

Experiența I.A.S. Cotnari, *județul Iași, în creșterea ovinelor este tot atît de renumită cît și cea în domeniul producerii unor vinuri de foarte bună calitate. O dovadă o constituie decernarea consecutivă — în 1973 și 1974 — a Ordinului Muncii clasa I-a pentru cantitatea de lînă obținută de la o oaie și, desigur, aspirația întru totul justificată a lucrătorilor de aici de a obține această înaltă distincție și în 1975.*

In cele ce urmează analizăm factorii care au permis obținerea acestor rezultate la I.A.S. Cotnari.

ÎNTRE obiectivele stabilite de programul național pentru dezvoltarea zootehniei în țara noastră în actualul deceniu, actualizate și concretizate în Documentele Congresului al XI-lea al partidului, un loc important îl ocupă sporirea efectivelor de ovine. Dacă la începutul acestui an efectivul era de 14,4 milioane ovine, în 1980 numărul lor trebuie să ajungă la 18—20 milioane și la 20—22 milioane în 1990*) asigurîndu-se creșterea ponderii oilor cu lînă fină și sporirea producției de lînă pe oaie de la 2,23 kg în 1974, la 4—4,5 kg în I.A.S. și la 3,3—3,7 kg în C.A.P. în 1980, și la 4,5—4,7 kg în 1990. Pentru realizarea acestor sarcini, un rol important îl are cunoașterea și generalizarea experienței înaintate a unităților care au obținut succese deosebite în creșterea ovinelor.

Date de eficiență

ÎNTRE unitățile care au obținut rezultate deosebite se numără, în primul rînd, ferma Deleni a I.A.S. Cotnari, județul Iași.

La indicatorul producției de lînă pe oaie, ferma Deleni a obținut rezultate superioare de la un an la altul în acest cincinal (tabelul 1). Nivelul ridicat al producției de lînă pe oaie la care se ajunsese încă în 1971 și creșterea susținută a lui în anii care au urmat a contribuit la reducerea prețului de cost al unui kg de lînă și la sporirea rentabilității fermei. Creșterea producției de lînă (la care a contribuit în primul rînd creșterea producției medii de lînă pe oaie) de la 55,0 mii tone în 1971, la 68,02 mii tone în 1974, corelată cu reducerea prețului de cost pe kg de lînă, cu îmbunătățirea parametrilor calitativi ai lînii și ai animalelor livrate la turma de bază și pentru reproducție altor ferme de ovine, cu creșterea volumului și diversificarea activității de producție a fermei pe linia prelucrării produselor și a altor activități, a contribuit la creșterea continuă a veniturilor și obținerea unui volum sporit de beneficii planificate și peste plan în perioada 1972 și 1974 (tabelul 2).

Rezultă din tabel un nivel înalt de rentabilitate, realizat încă în 1972, și o creștere a acestuia pînă în 1974, ceea ce a dus la depășirea planului de beneficii cu 45% și obținerea a 702 mii lei beneficii peste plan, cu o creștere față de 1972 — la indicatorii analizați în tabel — cuprinsă între 1,06 ori și 1,39 ori. Rata rentabilității pe fermă a fost în 1974 de 33,5%.

Tabelul nr.1

Dinamica producției medii de lînă pe oaie la ferma Deleni a I.A.S. Cotnari-Iași în perioada 1971-1975

Indicatori	1971	1972	1973	1974	1975
A	1	2	3	4	5
Producția medie de lînă pe oaie kg. STAS	8,1	9,2	9,8	10,3	11,7
Producția medie de lînă pe oaie (dinamică) ~~%~~	100,0	113,6	120,9	127,5	144,4

Tabelul nr.2

Dinamica beneficiilor planificate și realizate la ferma Deleni a I.A.S. Cotnari-Iași, în anii 1972 și 1974

Anii	Beneficiu planificat (mii lei)	Beneficiu realizat		Beneficiu peste plan		Beneficiu pe lucrător (mii lei)	Beneficiu pe ovină din efectivul rulat (lei)
		mii lei	%	mii lei	%		
A	1	2	3	4	5	6	7
1972	1625,0	2123,0	130,5	493,0	23,2	17,0	147,5
1974	1560,0	2262,0	145,0	702,0	31,1	23,5	205,6
1974/1972	0,96	1,06	x	1,42	x	1,38	1,39

Paralel cu creșterea producției animale, cu reducerea prețului de cost pe unitatea de produs și cu creșterea indicatorilor de eficiență a avut loc și o creștere a veniturilor lucrătorilor care, în 1974, au fost retribuiți în acord global. Față de nivelul planificat al retribuțiilor pe anul 1974, care reflectă creșterea acestora ca urmare a aplicării noului sistem de retribuire a muncii și a altor măsuri care s-au luat, retribuția medie realizată pe lucrător a sporit — ca urmare a depășirii sarcinilor planificate, prevăzute și în contractele de angajament — cu 7,1%, obținîndu-se, pe fermă, un spor de 106 000 lei în raport cu nivelul retribuțiilor planificate.

Furajarea — rațională, îngrijirea — exemplară

LA ACESTE rezultate bune a contribuit într-o măsură importantă furajarea complexă și îngrijirea rațională a animalelor ; numai pe această bază au putut fi îmbunătățiți parametrii biologici ai animalelor și s-a putut face o selecție a acestora pe criterii științifice.

Urmărind structura bazei furajere pe categorii de folosință agricolă și categorii de culturi și producțiile de furaje obținute în total și la ha constatăm o preocupare continuă pentru creșterea cantității și a calității furajelor și pentru diversificarea acestora (tabelul 3).

Din datele tabelului rezultă că, paralel cu preocuparea de a crește producția de furaje pe pășuni și fînețe, prin îngrijirea și fertilizarea acestora în urma cărora s-au obținut 11 250 kg masă verde la ha de pășune și 4 000 kg fîn la ha de fînețe, colectivul fermei a produs un volum important de furaje cultivate, cu mare valoare nutritivă și cu randament mare la ha, cum sînt : lucernă fîn, măzăriche și porumb siloz care, împreună, au fost cultivate pe o suprafață de 339 ha.

Tot ca o preocupare pentru sporirea cantității de furaje și diversificarea furajării menționăm preluarea tescovinei, în mod gratuit de la cele 12 ferme viticole și mixte ale I.A.S. Cotnari, conservarea acesteia și administrarea ei ca furaj deosebit de valoros, atît pentru ovinele adulte cît și pentru tineret. (Potrivit analizelor întreprinse de către cercetători nutriționiști, tescovina conține o mare cantitate de proteină brută cu pondere mare de azot organic, cantități importante de glucide și celuloză cu pondere redusă de lignit, iar în cantități mai mici conține și grăsimi și substanțe minerale. Datorită acestei structuri chimice, tescovina are un sistem complex de parametrii nutritivi pe baza căruia ea poate și trebuie să fie folosită ca produs furajer secundar în hrana ovinelor ; măcinată și amestecată cu alte produse furajere ea poate fi utilizată cu rezultate foarte bune și în hrana porcinelor și taurinelor, așa cum s-a confirmat practic încă din 1973 la ferma Dancu a I.A.S. Iași).

La ferma Deleni, folosirea de mulți ani a tescovinei în furajarea ovinelor adulte și a tineretului ovin a contribuit la îmbunătățirea parametrilor biologici ai animalelor, la obținerea — prin selecție — a unor oi cu lînă fină, cu talie mare și bine „îmbrăcate", fapt care a influențat pozitiv atît creșterea producției cît și calitatea lînei, reflectată de lungimea și finețea fibrelor, de culoarea și luciul natural al lînii.

O resursă furajeră foarte importantă pentru furajarea ovinelor, folosită sistematic la ferma Deleni în perioada iulie-noiembrie cînd, datorită secetei, randamentul pășunatului pe pajiști este foarte scăzut, a fost și este furajarea prin pășunatul pe suprafețele rămase după recoltatul orzului, mazării, soiei, fasolei, grîului și porumbului, atît în perimetrul propriei ferme cît și în perimetrul celorlalte ferme mixte ale I.A.S. Cotnari ; în limita posibilităților, acest sistem s-a aplicat și pe suprafețele altor unități. Prin aceasta se asigură o furajare bogată și diversificată a ovinelor adulte, care consumă ierburile furajere, semințele și resturile de plante cultivate pe aceste suprafețe (resurse furajere bogate în substanțe nutritive, cu efecte pozitive asupra animalelor în perioada de pregătire și desfășurare a montei și în prima etapă a gestației) ceea ce contribuie la economisirea furajelor pentru perioada de stabulație și dă posibilitatea refacerii și întreținerii pășunilor și fînețelor în vederea creșterii randamentului lor.

Tabelul nr.3

Structura bazei furajere și producțiile de furaje obținute la ha, la ferma Deleni a I.A.S. Cotnari în 1974

Elementele bazei furajere	Suprafața		Producția medie la ha (kg)		Producția totală realizată To
	ha	%	planificat	realizat	
A	1	2	3	4	5
Grîu orz – boabe^{x} – paie	150	11,5	3300$^{x)}$ 1000	1515$^{x)}$ 700	227,3$^{x)}$ 105
Semisiloz grîu	50	3,8	-	2000	100
Lucernă veche fîn	70	5,3	4000	4028	282
Lucernă (sămînță)$^{x)}$	5	0,4	-	300$^{x)}$	1,5$^{x)}$
Lucernă nouă fîn	80	6,2	2000	2000	160
Borceag fîn	25	1,9	-	4000	100
Porumb siloz	70	5,3	35000	35000	2450
Măzăriche	114	8,7	10000	10000	1140
Total furaje cultivate	564	43,1	x	x	4337
Fîn natural	18	1,3	3000	4000	64
Pășune naturală	729	55,6	11000	11250	8200
Total pășuni + fînețe	747	56,9	x	x	8264
Total general	1311	100,0	x	x	12601

x) Nu se ia în calcul pentru baza furajeră.

Tehnologii diferențiate în funcție de rasă, vîrstă, sex, scop

DE MARE importanță pentru obținerea rezultatelor respective a fost și aplicarea unei tehnologii de creștere și furajare diferențiată pe grupe de animale după vîrstă, sex, rasă și scopul principal urmărit la grupa respectivă de animale, stabilindu-se rații furajere diferențiate pe anotimpuri și potrivit etapelor ciclului biologico-productiv (montă, gestație, fătări, alăptare).

Pentru tineretul femel și mascul se folosește tehnologia de furajare în stabulație pînă la 18 luni, animalele fiind scoase din adăposturile în care primesc hrana, apa și tratamentele veterinare numai pentru o mișcare de 3 ore la 2—3 zile. Ca furaje pentru tineret se dă fîn, paie, concentrate și tescovină, în total circa 2,7 kg din care 1 kg tescovină seara (înlocuindu-se concentratele cu cantități echivalente din alte furaje). Rația astfel alcătuită se completează cu administrarea a circa 2,5 kg siloz de porumb și sfeclă furajeră în perioada de iarnă sau semifîn de lucernă, borceag, măzăriche, grîu etc., administrate animalelor după pălire, în perioada de vară.

Această tehnologie de furajare a tineretului ovin a influențat pozitiv creșterea parametrilor biologici ai animalelor, în special talia ovinelor, și cantitatea și calitatea lînei deoarece furajarea în stabulație ferește animalele de intemperiile climatice (ploi, vînturi, variații de temperatură) care dăunează dezvoltării fizice a tineretului ovin și producției de lînă și degradează calitatea lînii (lungimea firului, finețea, randamentul, culoarea, luciu etc.). Tehnologia diferențiată asigură o hrănire substanțială complexă și constantă, pe grupe de tineret în raport cu hrana unilaterală inegală și nediferențiată pe care o poate primi tineretul ovin mai ales în cadrul pășunatului în turme mixte cu ovinele mature, asigură mai bine securitatea zooveterinară, un microclimat mai stabil și condiții mai bune de odihnă — cerințe deosebit de importante pentru creșterea corporală a animalelor și dezvoltarea însușirilor urmărite prin selecție. Experiența fermei Deleni, care a reușit să realizeze la rasa Merinos australian exemplare ca cele cu matricol 006 (cu greutate corporală de 95 kg, producția de lînă stas 21 kg, lungimea firului 11,5 cm și finețea 20,8) și cu matricolul 024 (cu greutate corporală de 82 kg, producția de lînă stas 15,75 kg, lungimea firului 10 cm și finețea 20) reflectă prin parametrii lor ridicați, justețea precizării secretarului general al partidului nostru că **nu se poate obține o producție de lînă sporită cu oi care, în marea lor majoritate, sînt de talie foarte mică și a indicației că este nevoie să acționăm serios pentru a crea rase de oi de talie mare.**

În privința furajării ovinelor adulte aceasta se face diferențiat în funcție de sex, rasă și obiectivele urmărite, pe o perioadă de circa 6 luni în stabulație și 6 luni pe pășunea naturală și, așa cum am arătat, pe suprafețele de pe care s-a recoltat soia, mazărea, fasolea, grîul, porumbul, sfecla, leguminoasele etc. În perioada de iarnă li se stabilesc rații diferențiate în cadrul cărora tescovina, fînul și silozul ocupă o pondere importantă. Deosebit de important este faptul că furajarea cu tescovină și cu fînuri și silozuri de calitate **pot înlocui parțial concentratele** în furajarea ovinelor în timpul iernii, iar folosirea pășunatului mixt pe pășuni bine fertilizate și întreținute și pe suprafețele cultivate (după strîngerea recoltelor), cu completările temporare și diferențiate de tescovină și semifîn de lucernă în stare pălită; **pot înlocui complet concentratele.**

C.A.P. Palazu Mare, județul Constanța, este o altă unitate care a izbutit, în ultimii ani, să îmbunătățească rasele de oi merinos, realizînd o mare producție de lînă fină

Acordul global — mijloc real de cointeresare

UN ROL important l-a avut și folosirea stimulentelor materiale specifice exploatării ovinelor prin acordarea fiecărui îngrijitor — ca retribuire suplimentară — a produselor ce provin de la 8 oi mature și 2 mioare (lînă, laptele și mieii). Acestea se corelează economic cu cerințele obținerii unor randamente maxime în întreaga activitate a fermei și reprezintă o formă de cointeresare care s-a îmbinat armonios cu aplicarea corectă a acordului global pe baza contractelor de angajament. Sarcinile din contractele de angajament au fost depășite în proporție de 106% la spor tineret, de 104,5% la lînă tineret, 107,2% la lînă oi mame și 108,3% la lapte ; a sporit corespunzător și retribuția îngrijitorilor, care se ridică, în medie, la peste 30 000 lei anual. Pe această bază s-a realizat continuitatea în muncă și stabilitatea colectivului de lucrători al fermei, condus cu multă competență de șeful fermei și celelalte cadre de conducere.

Concluziile care se desprind din acest studiu pot fi sintetizate, deci, în felul următor :

a) se impune în practică și s-a dovedit eficientă generalizarea folosirii complexe a tuturor resurselor furajere și, în cadrul lor, a tescovinei, care se irosește încă în multe unități agricole de stat, cooperatiste și ale populației ;

b) este necesară perfecționarea tehnologiilor de furajare a ovinelor și a selecției în raport cu particularitățile biologice, de microclimat și condițiile concrete existente în unități ;

c) este eficient să se asigure stimularea în forme specifice și generalizarea acordului global în retribuirea îngrijitorilor de ovine.

Ion MANEA
Mircea BOȚA
Institutul Agronomic Iași

---

*) Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Ed. Politică, Buc. 1974, p. 35, 36, 83.

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

METODOLOGIA DE DETERMINARE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE ALE MINELOR

ÎN PROIECTAREA strategiei sale, conducerea oricărei unități economice trebuie să aibă în vedere în permanență ca obiectiv principal folosirea rațională a resurselor. Capacitățile de producție ocupă un loc deosebit de important în cadrul acestor preocupări. Legislația în vigoare (în special Legea nr. 8/1972, Legea nr. 14/1971 și Legea nr. 11/1971) prevede, în mod expres, pentru unitățile industriale, obligația de a organiza o evidență riguroasă a capacităților de producție, de a analiza modul lor de folosire pentru ca, pe de o parte, să se poată lua măsuri corespunzătoare în vederea creșterii gradului de utilizare iar, pe de altă parte, să se poată dimensiona în mod fundamentat planurile de producție și de investiții. În realizarea acestei sarcini un rol deosebit îl joacă și metodologiile de determinare a capacităților de producție, *din diferite ramuri ale economiei naționale. Pentru ramura minieră, o metodologie interesantă este elaborată de ing.* Jenică BASOC, absolvent al „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", *în proiectul de absolvire a institutului (dezvoltată în teză de doctorat) pe tema* „Determinarea și utilizarea eficientă a capacităților de producție ale minelor". *Prezentăm cititorilor succint, principalele elemente ale metodologiei propuse de autorul citat.*

● Punct de plecare: deficiențele actualei metodologii

ÎN SCOPUL realizării unei acțiuni unitare pe întreaga industrie, Comitetul de Stat al Planificării, Direcția Centrală de Statistică și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe au emis „Normele metodologice nr. 3 C pentru determinarea capacităților de producție în industrie și completarea dărilor de seamă statistice de stat Ind. 7 C.P. și L.i.". Anexa nr. 2 la aceste norme — „Tabel sinoptic cuprinzînd formule și elemente de calcul pentru determinarea capacităților de producție în industrie", la pag. 11, 14, 16 și 20, respectiv capitolele industriei cărbunelui, extracției minereurilor feroase, extracției minereurilor neferoase și rare, extracției minereurilor nemetalifere, prevede că „elementele pentru determinarea capacității (tone/an) pentru exploatările miniere din subteran se stabilesc pe baza datelor din studiile tehnico-economice (S.T.E.) legal aprobate". Deci : **nu se indică nici o formulă de calcul și nu se dă nici un element pentru determinarea capacităților de producție ale minelor. Sînt de ajuns S.T.E.-urile ?**

Încercînd să răspundem la această întrebare vom observa mai întîi că : aceste studii se întocmesc de cele mai multe ori pentru perioade relativ îndelungate, cea mai uzitată fiind cea de 5 ani. Dar, capacitățile de producție (cu excepția celor proiectate) au un puternic caracter dinamic, caracter imprimat de înseși modificările factorilor ce le determină : modernizarea utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de lucru, schimbarea structurii producției, intrarea sau ieșirea din funcțiune a unor fonduri fixe productive, calificarea și perfecționarea pregătirii profesionale a personalului, îmbunătățirea organizării și conducerii producției și a muncii etc. În plus, activitatea minieră, îndeosebi cea subterană, spre deosebire de cea de suprafață, este supusă unui întreg ansamblu de factori imprevizibili, care trebuie însă luați în considerare de la primele acțiuni de prospectare a subsolului și pînă cînd substanța minerală utilă „vede" lumina zilei. Dinamismul „realității" subterane, depășind cu mult pe cel al „realității" de la suprafață, cere însă o și mai rapidă adaptare la situațiile noi create. Iar, **S.T.E.** sînt documentațiile tehnico-economice cele mai puțin propice adaptărilor la permanentele modificări ale realității din întreprinderi. Ele fiind întocmite pentru perioade mai îndelungate, au cel puțin unul din următoarele **neajunsuri :**

● **nu pot conține date de detaliu pentru determinarea capacităților de producție, anual sau ori de cîte ori se ivește necesitatea unor asemenea determinări ;**

● **desfășurarea practică a activității unității industriale poate să depășească sau, uneori, să rămînă în urma prevederilor din aceste documentații.**

● Fundamentul noii metodologii: metodele de exploatare

ÎN AFARA S.T.E., ce alte documentații tehnico-economice, de care dispune întreprinderea minieră, pot furniza date corespunzătoare realității pentru determinarea capacității de producție ? Orice mină dispune de încă două astfel de documentații : **planul general de exploatare (preliminarul de producție)** — care este în fond un proiect prin care se efectuează programarea producției și care în minerit se întocmește pentru fiecare an calendaristic și **proiectele metodelor de exploatare** ce se aplică.

Primul document — planul general de exploatare oferind date, în ultimă instanță furnizate de planul de producție, planul de investiții și S.T.E., nu poate fi utilizat în vederea atingerii obiectivului propus : determinarea capacității de producție. Și aceasta cel puțin din motivul că una din rațiunile determinării capacității este ca pe baza acesteia să se fundamenteze planul de producție și investiții.

Documentația tehnică cea mai apropiată realității subterane este alcătuită din proiectele metodelor de exploatare folosite, care cuprind : date geologice asupra zăcămîntului și rocilor înconjurătoare ; rezervele geologice și industriale ; lucrările miniere de deschidere și pregătire necesare ; forma și dimensiunile abatajului, numărul de lucrători în abataj și nivelul lor de calificare ; utilajele folosite și caracteristicile lor ; fluxul tehnologic în abataj ; probleme de aeraj și protecția muncii ; indici tehnico-economici etc. Iar **între indicii tehnico-economici figurează în mod absolut obligatoriu cei necesari unei determinări a capacității de producție, respectiv : producția pe ciclu, producția pe zi, productivitatea muncii la nivelul abatajului.** Or, tocmai în acești indici își găsesc reflectarea factorii dinamizanți ai capacității, în primul rînd efectele progresului tehnic.

În plus, atît desfășurarea practică permanentă, a activității din abataje, cît și cerințele legislației în vigoare, fac ca documentația tehnică a metodei de exploatare să fie cea mai sensibilă la modificările condițiilor din subteranul unei mine. Datorită acestor avantaje, **metodele de exploatare folosite în subteran** sînt considerate **bază de pornire a elaborării noii metodologii de determinare a capacității de producție a minelor.**

● Elemente necesare determinării capacității de producție

PRINCIPALELE elemente necesare determinării capacității de producție a unei mine, în metodologia proiectată, sînt următoarele :

(A) **Modul de exprimare a mărimii capacității de producție.** Unitățile fizice, respectiv tone substanță minerală utilă excavată sau transportată pe unitatea de timp : ciclu, zi, an etc., se apreciază a fi cele mai indicate.

(B) **Factorii de influență asupra mărimii capacității de producție.**

(a) **Verigile de producție** din subteranul unei mine, în principiu sînt : abatajele, evacuare din abataje, transportul pe orizonturile de bază, transportul pe puțurile de extracție, planele înclinate și galeriile de coastă. În acest caz, **veriga conducătoare a unei mine este constituită din totalitatea abatajelor,** deoarece ele au o importanță hotărîtoare în realizarea produselor, de cantitatea și calitatea substanței minerale utile extrase din ele depinzînd volumul și, în bună măsură, calitatea producției uzinelor de preparare, cu consecințe asupra tuturor indicatorilor tehnico-economici ai unității, în același timp valoarea întărind rolul de verigă conducătoare a abatajelor — totalitatea lucrărilor geologice, miniere, de pregătire și de exploatare ale unei mine costînd de cel puțin 3—4 ori cît uzina de preparare.

(b) **Fondul anual de timp,** este timpul anual pe parcursul căruia se desfășoară procesul de minerit și de regulă el se calculează în zile. Deoarece în abataje, procesele de producție sînt întrerupte, de

TABLOU PENTRU STABILIREA INDICATORULUI DE UTILIZARE INTENSIVĂ – Q LA METODOLOGIA PROPUSĂ DE AUTORUL PREZENTEI LUCRĂRI

ANEXĂ

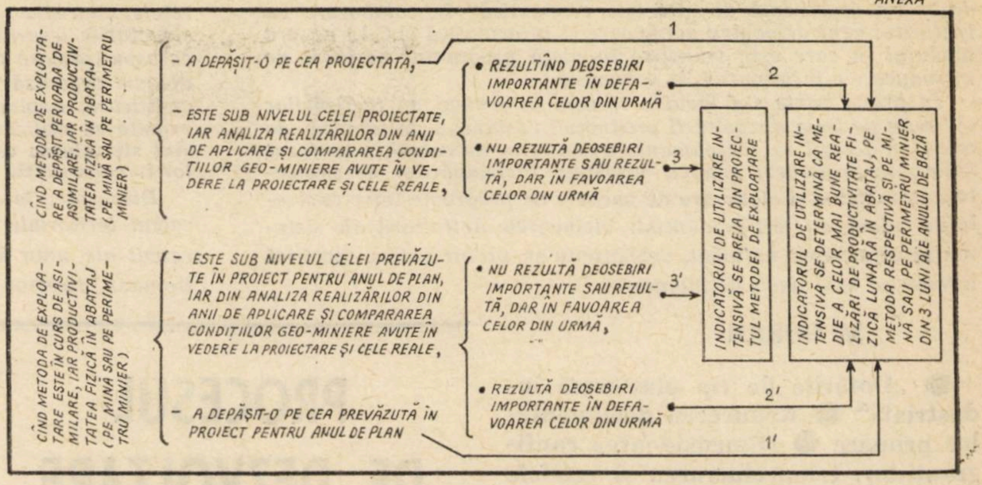
CÎND METODA DE EXPLOATARE A DEPĂȘIT PERIOADA DE ASIMILARE, IAR PRODUCTIVITATEA FIZICĂ ÎN ABATAJ (PE MINĂ SAU PE PERIMETRU MINIER)
– A DEPĂȘIT-O PE CEA PROIECTATĂ,
– ESTE SUB NIVELUL CELEI PROIECTATE, IAR ANALIZA REALIZĂRILOR DIN ANII DE APLICARE ȘI COMPARAREA CONDIȚIILOR GEO-MINIERE AVUTE ÎN VEDERE LA PROIECTARE ȘI CELE REALE,
• REZULTÎND DEOSEBIRI IMPORTANTE ÎN DEFAVOAREA CELOR DIN URMĂ
• NU REZULTĂ DEOSEBIRI IMPORTANTE SAU REZULTĂ, DAR ÎN FAVOAREA CELOR DIN URMĂ
CÎND METODA DE EXPLOATARE ESTE ÎN CURS DE ASIMILARE, IAR PRODUCTIVITATEA FIZICĂ ÎN ABATAJ (PE MINĂ SAU PE PERIMETRU MINIER)
– ESTE SUB NIVELUL CELEI PREVĂZUTE ÎN PROIECT PENTRU ANUL DE PLAN, IAR DIN ANALIZA REALIZĂRILOR DIN ANII DE APLICARE ȘI COMPARAREA CONDIȚIILOR GEO-MINIERE AVUTE ÎN VEDERE LA PROIECTARE ȘI CELE REALE,
– A DEPĂȘIT-O PE CEA PREVĂZUTĂ ÎN PROIECT PENTRU ANUL DE PLAN
• NU REZULTĂ DEOSEBIRI IMPORTANTE SAU REZULTĂ, DAR ÎN FAVOAREA CELOR DIN URMĂ,
• REZULTĂ DEOSEBIRI IMPORTANTE ÎN DEFAVOAREA CELOR DIN URMĂ
1
2
3
3'
2'
1'
INDICATORUL DE UTILIZARE INTENSIVĂ SE PREIA DIN PROIECTUL METODEI DE EXPLOATARE
INDICATORUL DE UTILIZARE INTENSIVĂ SE DETERMINĂ CA MEDIE A CELOR MAI BUNE REALIZĂRI DE PRODUCTIVITATE FIZICĂ LUNARĂ ÎN ABATAJ, PE METODA RESPECTIVĂ ȘI PE MINĂ SAU PE PERIMETRU MINIER DIN 3 LUNI ALE ANULUI DE BAZĂ

regulă, în zilele de duminică și sărbători legale, **fondul anual de timp nominal** T_n va fi :

$$T_n = T_c - T_s$$

în care :
T_c = timpul calendaristic al anului
T = timpul de întreruperi și sărbători legale

Timpul anual pe parcursul căruia se desfășoară în mod efectiv procesul de producție, reprezintă **fondul anual de timp disponibil** (T_d) și se obține din formula :

$$T_d = T_n - (T_r + T_t)$$

în care :

= timpul planificat pentru revizii și reparații
T_t = timpul planificat pentru opriri tehnologice

(c) **Indicatorul de utilizare intensivă (q)** — reprezintă producția realizată în unitatea de timp și care în minerit se exprimă în funcție de veriga de producție în : tone/abataj zi, tone/m^2 front zi, tone/post etc.

În funcție de aceste elemente se apreciază că formulă generală de calcul a capacităților de producție (C) este :

$$C = q \cdot T_d$$

în care :

q = indicatorul de utilizare intensivă (în tone/abataj zi)
T_d = fondul anual de timp disponibil (în zile)

elementul novator intervenind însă nu aici, ci în determinarea lui q.

Particularitățile metodologiei proiectate

OSATURA noii metodologii pentru determinarea capacităților de producție a minelor prezintă unele caracteristici, care într-o prezentare succintă sînt :

1. **Capacitatea de producție a unei mine se determină ca sumă a capacităților de producție a abatajelor.**

2. **Determinarea capacității de producție a fiecărui abataj se face exclusiv prin calcul, pe metode de exploatare.** Abatajele unei mine se grupează pe metodele de exploatare folosite în momentul determinării capacității, iar calculul aferent fiecărui abataj se face cu ajutorul formulei prezentate.

3. **Indicatorii de utilizare intensivă pe metode de exploatare** se stabilesc pe mină, sau pe perimetre miniere, în funcție de o serie de criterii grupate în șase cazuri posibile. Aceste șase cazuri sînt determinate de faptul că :

a. Putem avea două situații ale fiecărei metode de exploatare, în funcție de expirarea sau neexpirarea termenului de asimilare.

b. Tot două situații putem avea și la productivitatea fizică în abataj (pe mină sau pe perimetrul minier) : cea realizată în anul de bază o depășește sau este sub nivelul celei proiectate.

În final toate aceste criterii, prezentate în anexă, permit două modalități de obținere a indicatorului de utilizare intensivă (q) :

— fie prin preluarea din proiectul metodei de exploatare ;

— fie prin determinarea ca medie a celor mai bune realizări de productivitate fizică lunară în abataj, pentru metoda de exploatare respectivă, pe mină sau pe perimetru minier, din trei luni ale anului de bază. În acest caz se procedează astfel : se extrag productivitățile pe mină sau perimetre miniere, pe metode de exploatare, realizate în cele 12 luni ale anului de bază, se compară între ele, luîndu-se în considerare trei luni cu cele mai mari realizări și se face media acestora.

4. **Oricărei metode noi de exploatare, la introducerea în subteran, îi este necesară o perioadă de asimilare.** Deși neuzitată în minerit pînă în prezent, autorul metodologiei consideră necesar ca o astfel de prevedere să fie luată în considerare, cu o eșalonare pe subetape cărora să le corespundă niveluri diferite ale indicatorilor tehnico-economici, ea trebuind să devină obligatorie pentru orice proiect de metodă de exploatare. Durata acestei perioade va trebui stabilită în funcție de : gradul de noutate al metodei pentru unitate, volumul lucrărilor de pregătire a panourilor și abatajelor pentru trecerea la noua metodă, nivelul pregătirii profesionale a personalului de care dispune mina, gradul de mecanizare și automatizare din abataje etc.

5. **Determinarea indicatorilor de utilizare intensivă la verigile de producție din subteran, altele decît abatajele, se face prin calcul, pe baza datelor din fișele tehnice ale utilajelor și instalațiilor respective sau cronometrări.** Acestea se referă la verigile fluxului tehnologic de evacuare și transport a substanțelor minerale utile din abataj și pînă la gura minei : rostogoale, orizonturi de bază, puțuri și plane înclinate, galerii de coastă etc. Ele nu au nici o influență asupra mărimii capacității reale a minei, care este dată de veriga conducătoare — abatajele — dar ca locuri înguste ele conduc la existența capacităților aparente. Preluarea datelor necesare din fișele tehnice este o operație simplă, iar în cazul în care aceste fișe nu mai există în unitate sau diverse inovații aplicate unor utilaje fac ca indicatorii din fișă să fie în realitate depășiți, se procedează la cronometrări după metoda clasică.

Confruntare : teorie-practică

PENTRU verificarea practică a metodologiei proiectate s-a procedat la aplicarea ei la Întreprinderea minieră Moldova Nouă, unde se folosesc trei metode de exploatare : cu susținere și ramblierea spațiului excavat, cu felii orizontale ascendente ; în felii orizontale descendente și surparea tavanului artificial ; prin evacuarea și surparea în suborizonturi de mică înălțime. S-a procedat la calculul capacităților de producție în două variante :

I — care respectă prevederile normelor metodologice în vigoare, avînd la bază prevederile S.T.E. elaborat în 1970 ;

II — care are la bază noua metodologie.

În toate cazurile au rezultat niveluri ale capacităților de producție în varianta II mai mari decît cele din varianta I, astfel : la Mina Centrală — cu 11%, la Mina Vărad — cu 45%, la Mina Florimunda — cu 34%, iar pe ansamblul întreprinderii cu 28%. De altfel, vechea metodologie este infirmată de rezultatele practice obținute, ea conducînd la interpretări greșite a rezultatelor finale privind utilizarea capacităților. De pildă, în 1973 pe baza noii metodologii, cele cinci abataje trebuiau să producă cu aproape 50% mai mult decît în actuala metodologie, în realitate producîndu-se cu 10% peste acest nivel, ceea ce a permis considerarea întreprinderii în situația de depășire a indicatorilor proiectați în termen planificat. Un alt argument: pe primele 6 luni ale anului 1974, întreprinderea a realizat cu cca. 20% peste capacitatea reală determinată conform variantei I. Cum a fost posibilă obținerea unei producții cantitativ superioare capacității reale a întreprinderii, cînd practic spre nivelul acestei capacități se poate tinde, dar nu și ajunge la el ? Se ridică și o altă întrebare : se poate admite „fundamentarea“ unui plan de producție cu peste 20% mai mare decît capacitatea de producție a întreprinderii ? (Este cazul anului 1974). Evident că nu, iar realizările din semestrul I 1974 confirmă acest lucru.

Se poate spune deci că noua metodologie înlătură deficiențele actualei metodologii, permițînd determinarea realistă a capacităților de producție miniere, descoperirea și valorificarea rezervelor, fundamentarea științifică a planurilor de producție și investiții, interpretarea corectă a modului lor de realizare sub acest aspect.

I. B.

PROCESUL DE DEZVOLTARE A INFORMATICII ROMÂNEȘTI (II)

ÎN NUMĂRUL 43/1975 am început publicarea unei ample dezbateri organizată de „Revista economică“ în colaborare cu Institutul central pentru conducere și informatică (I.C.I.) asupra modului în care este transpus în viață programul național de introducere a informaticii în economie.

In prima parte s-a făcut o trecere în revistă a realizărilor obținute pe linia dezvoltării producției românești de tehnică de calcul, a dotării cu echipamente a centrelor de calcul, s-au făcut valoroase propuneri privind corelarea preocupărilor de proiectare de sisteme și elaborare de pachete de programe între centrele de calcul, au fost evidențiate elementele definitorii ale sistemului informatic național, dezbătîndu-se problematica specifică diferitelor sale stadii de integrare.

Partea a doua aduce în discuție probleme de organizare a rețelei cum sînt : conceptul de „dotări tip platformă industrială“, structurile ierarhizate de prelucrare a datelor cu dimensionarea corespunzătoare pentru diferitele trepte ale configurației, metodologia organizării unitare a bazelor de date și a sistemelor de codificare, exploatarea calculatoarelor interconectate în rețea, orientarea utilizării calculatoarelor spre aplicații complexe cum sînt stimularea deciziilor sau proiectarea automată a obiectivelor în construcții.

Discuțiile, la care au participat specialiști din centre de calcul teritoriale și departamentale, din oficii și centre de calcul ale unor întreprinderi, au fost conduse de dr. ing. Ion Românu, director general al I.C.I.

M. GURAN

● „Dotările de tip platformă industrială“ ● Reducerea documentelor primare ● Dimensionarea configurațiilor, teleprelucrarea și rețelele de calculatoare și modele de comunicații.

Așa cum se arăta și în intervențiile precedente, preocupările I.C.I. în domeniul dezvoltării și utilizării echipamentelor, s-au concretizat în cîteva orientări fundamentale pentru perioada 1976—1980. Există, astfel un consens de principiu privind diversificarea dotării, pe baza unui dialog constructiv : producător de echipamente- utilizator. Diversificarea este legată de necesitatea utilizării optimale a calculatoarelor și echipamentelor auxiliare în condițiile politicii de dotare după criteriul distribuției geografice (în toate județele țării). Se prevăd astfel următoarele direcții de dotare-utilizare, care se bazează și pe experimentările făcute pînă în prezent sau care se vor realiza în viitorul apropiat :

Realizarea unei **serii de terminale care să permită teleprelucrarea**, valorificînd superior posibilitățile calculatorului FELIX. Teleprelucrarea presupune însă și extinderea configurațiilor, atît ca memorie internă, cît și ca periferice standard, constituind configurații puternice, pe care se pot implementa aplicații la dimensiunile impuse de realitatea unităților economice. În cadrul seriei de terminale amintite sînt incluse : terminalele de tip mașină electrică de scris sau display, terminalele de prelucrare pe loturi la distanță (R.J.E.), terminalele „inteligente“, majoritatea experimentate deja în aplicații reale. Rămîne însă o problemă : realizarea tehnologică și fabricația de serie a terminalelor, a echipamentelor legate de transmisia datelor, inclusiv cerințele de linii de comunicații de diferite tipuri și performanțe, adecvate utilizării terminalelor.

Realizarea configurațiilor puternice presupune și rezolvarea unor probleme de **interconectare locală sau la distanță** a două calculatoare cu scopul compensării și utilizării raționale a resurselor fiecăruia. În prezent sînt începute studii și se vor face experimentări în unele centre de calcul teritoriale și în institut pentru validarea tipurilor de interconectări care se dovedesc a fi cele mai eficiente.

O serie de probleme legate de satisfacerea cerințelor întreprinderilor, vor fi realizate în cadrul **„dotărilor de tip platformă industrială“.** Acest tip de dotare este impus de situația existentă în multe centre industriale din țară : București, Timișoara, Iași, Suceava, Cluj, etc., în care, pe o zonă relativ redusă, sînt grupate întreprinderi de dimensiuni și profiluri diferite aparținînd de centrale industriale și departamente diferite.

Realizarea unor centre de calcul cu configurații modeste în întreprinderi ar ridica fiecărei întreprinderi o serie de probleme de întreținere, exploatare, capacitate și configurație nesatisfăcătoare, care pot fi evitate și eliminate prin crearea unor centre puternice, cu facilități mai mari, cu specialiști mai puțini și mai buni în întreținere, permițînd exploatarea și dezvoltarea mai bună a aplicațiilor sau mai buna utilizare a tehnicii de calcul. Întreprinderile din imediata apropiere a centrului se pot „abona“ la acest centru, fie în sistemul clasic (prelucrare locală pe loturi), fie prin utilizarea unor terminale (teleprelucrare).

Extinderea conceptului de utilizare de la distanță a calculatoarelor, va conduce la apariția unor rețele de calculatoare și echipamente, cerute de sarcinile de conducere la nivel teritorial, departamental, sau la instituțiile centrale. Aceste rețele, trebuie concepute în cadrul unor restricții, impuse de anumiți factori critici, astfel încît în viitor să se integreze într-o rețea generalizată în care să se realizeze o utilizare rațională a resurselor distribuite geografic pe teritoriul întregii țări.

O altă caracteristică a dotării și utilizării tehnicii de calcul este legată de **tendința de reducere a documentelor primare necesare prelucrării datelor**, prin folosirea unor echipamente de colectare a datelor direct de la surse, sau de utilizare a unor suporți magnetici, în locul cartelelor sau benzilor de hîrtie. Stadiul sistemului clasic de utilizare a calculatoarelor, folosind echipamente și operatori pentru pregătirea primară a datelor, trebuie depășit și înlocuit, deoarece este generator de personal intermediar, neproductiv, pe circuitul prelucrării între sursa de date și calculator. Altfel, introducerea tehnicii de calcul în economie solicită un număr nejustificat de personal T.E.S.A. în unități.

Realizarea sistemelor de conducere a producției în condițiile diversificării dotării și a dezvoltării conceptelor amintite face posibilă realizarea unor sisteme de conducere în timp real. Deoarece s-a dovedit extrem de dificilă realizarea unor sisteme integrate, în care elementul uman este menținut numai la anumite niveluri de decizie, în prezent, **abordarea conducerii în timp real prin sisteme ierarhizate** în care omul se menține la diferite niveluri unde se poate face și o „autoreglare“, poate conduce la sisteme de conducere mult mai eficiente și mai simple (ca modele, programe și baze de date).

Amintind unele observații făcute în cadrul discuțiilor, se poate sublinia faptul că dotarea și utilizarea rațională a tehnicii de calcul trebuie corelate cu o activitate de dimensionare, care să permită adaptarea configurațiilor și echipamentelor la cerințele beneficiarilor. În acest fel va fi abandonat sistemul dotării cu configurații standard, care nu sînt totdeauna adaptate specificului aplicațiilor. În institutul nostru s-au realizat studii și s-au propus **metode de dimensionare a configurațiilor pentru** cerințele aplicațiilor la nivel microeconomic, neexistînd însă decît un minimum de experiență în abordarea problemelor similare la nivel macroeconomic-național, care presupun dezvoltarea unor preocupări de analiză și proiectare a sistemelor pentru acest nivel.

Din anul 1980 vor începe să apară echipamente mai performante, care vor permite îmbunătățirea și dezvoltarea conceptelor de utilizare. Vom asista **la generalizarea utilizării teleprelucrării, la apariția rețelelor de calculatoare** generalizate care se vor constitui în jurul unei **rețele nodale de comunicații**, care va permite o utilizare rațională a resurselor distribuite geografic la nivel național (echipamente, programe, baze de date), ca suport pentru sisteme informatice la nivel teritorial, departamental sau național. Rețeaua nodală de comunicații se va realiza printr-un sistem de transmisie prin radiorelee, la nivel național. În aceste condiții problema siguranței și securității datelor va deveni actuală și de mare importanță, mai ales în cadrul schimbului de date și informații care se vor face la scară internațională.

F. FILIP

● Divizarea efortului de prelucrare în structurile ierarhizate

Aș dori să accentuez cîteva elemente care fac deosebit de actuală și avantajoasă folosirea sistemelor bazate pe ierarhizarea prelucrării datelor. În prezent, problemele

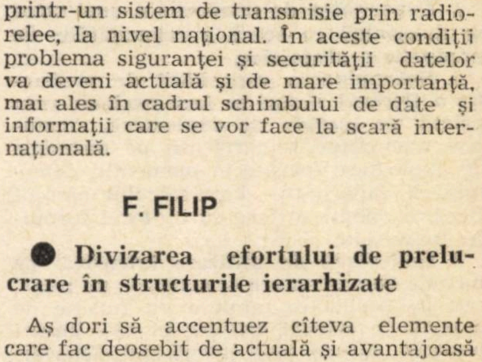

Sala calculatorului de la Centrul de prelucrare automată a datelor din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“

de conducere optimă sînt tot mai complexe, iar rezultatele prelucrării automate trebuie obținute în timpi foarte scurți. De multe ori resursele de calcul sînt limitate și singura soluție posibilă de atingere a obiectivelor urmărite este **divizarea efortului de prelucrare automată a datelor în cadrul unei structuri ierarhizate.**

Alt avantaj al prelucrării ierarhizate constă în realizarea unei mari flexibilități și siguranțe în funcționare în sensul că sistemul se poate adapta rapid la schimbările produse în procesele conduse, iar defectele într-o zonă a sistemului de conducere cu calculatoare nu se propagă.

Nu trebuie uitat nici faptul că o structură ierarhizată de conducere cu calculatoare poate dezvolta „în sus“ sisteme de conducere deja existente, de tipul automatizării convenționate sau complexe, realizînd integrarea, evitînd necesitatea proiectării de la început a întregului sistem de conducere.

D. DIMA

● Avantajele imense ale automatizării proiectării în construcții ● Necesitatea nomenclatoarelor unitare și a aplicării unitare.

Pornind de la experiența noastră în elaborarea sistemelor informatice, aș dori să subliniez cîteva aspecte legate de eficiența realizării sistemelor informative. Dacă pentru activitatea de „conducere a producției de construcții-montaj“ ne-am orientat eforturile spre elaborarea unor sisteme informatice standard, care pot fi aplicate în orice unitate de construcții, pentru activitatea de „proiectare a construcțiilor“, neexistînd o unitate coordonatoare, fiecare institut de proiectare a elaborat și continuă să elaboreze pachete de programe particulare, fapt ce conduce la fărîmițarea eforturilor, la muncă în paralel, iar rezultatele cu multiple variante se situează într-o zonă destul de îngustă, în raport cu necesitățile.

Considerăm că trebuie însă urmată cu fermitate prima cale, întrucît permite economisirea efortului și fondurilor, asigurînd, totodată, sisteme unice pe ramuri de activitate, capabile să ofere sinteze la toate nivelele ramurii.

În cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale s-au luat măsuri de coordonare a acestor preocupări, în rețeaua proprie a unității. Experiența acumulată pînă în prezent în aplicarea sistemelor de programe în proiectare, ne-a condus la posibilitatea definirii unei **concepții de ansamblu asupra automatizării proiectării, sintetizată prin „Sistemul integrat de optimizare a proiectării construcțiilor — SINOPTIC — “.**

În ceea ce privește echipamentele, folosirea tuturor tipurilor de echipamente de calcul produse de industria română de calculatoare va conduce în mod evident la foarte multe avantaje, printre care enumerăm :

— o compatibilitate integrală între toate punctele de prelucrare conectate la rețeaua de prelucrare automată a datelor ;

— posibilitatea de folosire, fără nici o adaptare, a tuturor programelor și sistemelor de programe elaborate ;

— o uniformizare în formarea informaticienilor, precum și posibilitatea folosirii acestora în puncte diferite, după necesități ;

— o întreținere mai ușoară și un grad mai mare de siguranță în funcționare.

O problemă, care consider că ar contribui la dezvoltarea informaticii la noi în țară este și aceea a **rezolvării în mod unitar a bazelor de date.** Astăzi, datorită necorelării, multe centre de calcul sau unități elaborează clasificări și codificări provizorii ale produselor (materiale, fonduri fixe etc.) care nu permit agregări la nivel de minister, ramură și economie națională și nici dialog informatic între unități. Evidențiem în acest sens că numai în domeniul elaborării unui nomenclator de materiale de construcții (cca. 90 000 sortimente) s-au proiectat pînă în prezent multe zeci de nomenclatoare, de către diverși utilizatori, cu clasificări și codificări proprii, pentru care s-a depus un volum important de muncă, dar care nu permit o agregare la nivel de minister, ramură și economie națională.

C.O.C.C. a elaborat un astfel de nomenclator pentru activitatea de construcții, bazat pe clasificarea generală a produselor, conform HCM 352/1971, care este introdus în toate unitățile de construcții ale ministerului, precum și la alte unități de construcții-montaj din afara ministerului. Lipsa unor responsabili unici pe ramuri pentru elaborarea și ținerea la zi a acestor nomenclatoare, nu permite însă aplicarea acestora — în mod unitar — de către toți furnizorii și utilizatorii din economie.

Considerăm că aportul Institutului Central pentru conducere și informatică în stabilirea responsabililor pentru elaborarea și ținerea la zi a diferitelor nomenclatoare utilizate în economia națională, va fi binevenit.

PARTICIPANȚII LA MASA ROTUNDĂ :

Ion Romånu — director general I.C.I. ; **Hercule Mănescu** — director general, Centrul de organizare și cibernetică în construcții (C.O.C.C.) ; **Iosif Săndulescu** — director, Direcția tehnică de calcul a I.C.I. ; **Petre Vasilescu** — director, Direcția cercetare a I.C.I. ; **Nicolae Costake** — director, Centrul de calcul al D.C.S. ; **Ion Mihăescu** — director, Centrul teritorial de calcul electronic al I.C.I. (C.T.C.E.) — Timișoara ; **Ion N. Zaharia** — director, Centrul de calcul al Centralei Industriei Confecțiilor ; **Adrian Damachi** — director, Centrul de calcul I.C.I. ; **Dumitru Dima** — director tehnic, C.O.C.C. ; **Radu Zamfirescu** — director tehnic, Centrul de calcul al D.C.S. ; **Nicolae Tutoș** — director tehnic, C.O.C.C. ; **Adrian Davidoviciu** — șef laborator, I.C.I. ; **Marius Guran** — șef laborator, I.C.I. ; **Constantin Rotaru** — șef oficiu calcul, Intreprinderea de pompe — București ; **Cornelia Rotaru** — șef atelier programare, Centrul de calcul al Centralei Industriei Confecțiilor ; **Alexandru Cicortaș** — programator, C.T.C.E. — Timișoara ; **Florin Filip** — cercetător, I.C.I. ; **Ion Dumitrașcu** — cercetător, I.C.I. ; **Dan Gruița** — analist, C.T.C.E. — Cluj ; **Cornel Țăranu** — analist, C.T.C.E. — Cluj ; Din partea „Revistei economice“ la dezbatere a participat **Ioan Georgescu.**

N. TUTOȘ

● Teleinformatica — o ingenioasă necesitate obiectivă în ramura construcțiilor ● Efectele dezvoltării dialogului, „om—calculator“ și a modelelor de simulare ● Necesitatea departajării sistemelor de ramură de cele funcționale și accelerarea introducerii sistemului unic național.

Doresc să completez lista aspectelor puse în discuție cu cîteva care condiționează hotărîtor progresul introducerii informaticii în ramura construcții-montaj.

Primul aspect privește teleinformatica. În activitatea de construcții-montaj, sursele de date (loturile, șantierele) sînt de obicei la distanță mare de sediul unității. Mai mult, distribuția teritorială a acestor surse de date este în permanentă modificare în funcție de distribuția lucrărilor din planul unității. Transmiterea datelor la un centru de prelucrare consumă un interval mare de timp (de ordinul zilelor) ceea ce pentru multe aplicații reduce într-o măsură importantă eficiența și, deci, interesul implementării lor. **Teleinformatica este în aceste condiții în ramura construcțiilor, o necesitate obiectivă imediată.**

Cel de al doilea aspect vizează atît echipamentele cît și programele de aplicație. Complexitatea procesului de producție în construcții-montaj — și desigur situația se regăsește și în alte domenii de activitate — face practic imposibilă optimizarea bazată numai pe modele matematice. Este greu să ne imaginăm un model suficient de dezvoltat pentru a reproduce satisfăcător funcțiunile procesului modelat, iar pe de altă parte chiar cele mai performante calculatoare nu ar putea compara numărul extrem de mare de soluții și criterii de optimizare posibile.

Pe plan mondial orientarea actuală în rezolvarea acestei probleme este spre **dezvoltarea de modele de simulare** care permit intervenția omului în diferite puncte ale ansamblului de modele matematice utilizate. Devine astfel posibilă conversația „om-calculator“.

Efectele sînt de maximă importanță :

— se asigură participarea activă, conștientă a cadrelor de conducere înseși în procesul de căutare a soluțiilor optime, prin continua analiză a implicațiilor ipotezelor inițiale și corecțiilor introduse în dialogul cu calculatorul ;

— modelele conversaționale pe calculator permit instruirea și perfecționarea rapidă a cadrelor de conducere. Fenomene a căror cunoaștere înseamnă mulți ani de practică de execuție pe șantiere, se pot simula pe calculator în cîteva ore — cu costuri neglijabile — în raport cu cele implicate de sistemele clasice de instruire. Mai mult, „greșelile“ în conducerea șantierului „simulat“ nu conduc la stocuri supranormative, costuri depășite, întîrzieri ale punerilor în funcțiune, ci contribuie la asimilarea rapidă a tehnicilor de evitare a unor astfel de consecințe.

Următoarele două aspecte pe care-mi propun să le relev privesc necesitatea corelării preocupărilor de introducere a sistemelor informatice.

Așa cum se arăta, Centrul de organizare și cibernetică în construcții are ca principal obiectiv proiectarea și implementarea sistemului integrat de conducere a producției în construcții-montaj. Conceptul acestuia — sistemul S.I.C.O.P. — și principalele subsisteme sînt deja elaborate. Principalele modele ale subsistemelor de planificare și programare a lucrărilor și ale sistemelor de conducere ale resurselor funcționează în toate unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale și în multe alte unități din ramură. Avem organizată în mare parte și întreținem permanent baza de date pentru ramura noastră de activitate. Ne găsim astfel în etapa de definitivare a primei soluții pentru un sistem integrat de ramură. Într-o situație asemănătoare sau apropiată sînt și alte ramuri.

Concepția de elaborare a sistemelor in-

(Continuare în pag. 21)

CUM CONDUCEM

MATRICEA RESPONSABILITĂŢILOR

— Instrument de organizare şi control şi procedură de lucru; rezultatele unei aplicaţii concrete —

• *Tovarăşe director, am auzit cuvinte de laudă la adresa proiectului dv. de absolvire a institutului. În plus constat că, deşi foarte tînără, întreprinderea dv. a fost de mai multe ori evidenţiată la nivelul ramurii şi al judeţului. Există deci, aici o experienţă care ar putea fi utilă şi altor unităţi economice.*

În ceea ce priveşte proiectul, aţi vrea să precizaţi care a fost, în esenţă, obiectivul urmărit prin elaborarea lui ?

— Obiectul final al elaborării studiului îl constituie realizarea unui sistem de conducere bazat pe cuceririle cele mai noi ale ştiinţei conducerii şi organizării unităţilor economice. Prin intermediul cursurilor la care am participat, ca şi prin alte modalităţi de informare, ne-am putut forma o imagine mai clară asupra modului cum trebuie concepute noile sisteme de conducere ale unităţilor economice, sisteme cu un înalt grad de organizare, cu mare capacitate de autoperfecţionare, cu înaltă eficienţă. În realizarea acestui obiectiv, o etapă importantă o constituie analiza aprofundată a structurii reale a sistemului de conducere al fiecărei întreprinderi, analiză care poate fi realizată cu ajutorul tehnicilor şi metodelor însuşite în cadrul cursurilor la care am participat.

— Pe care dintre acestea le-aţi aplicat în elaborarea proiectului dv.?

— Mai multe. Aş menţiona îndeosebi **diagrama de repartizare a activităţilor** pe compartimente şi posturi sau **matricea responsabilităţilor**, cum mai este cunoscută.

— Cred că ar fi util dacă aţi aminti elementele esenţiale ale acestei tehnici, şi, mai ales, efectele pe care le-aţi obţinut prin aplicarea ei.

— Aşa cum o indică şi denumirea, este o **matrice cu dublă intrare** : pe orizontală sînt ordonate **activităţile**, lucrările, operaţiile ce se desfăşoară în întregul sistem al întreprinderii, în general, al sistemelor analizate, iar pe verticală sînt ordonate organele de conducere şi de execuţie, toţi **responsabilii** care concură la realizarea acestor activităţi. Intersectarea celor două categorii de informaţii ne arată contribuţia fiecărui responsabil la îndeplinirea fiecăreia dintre activităţile cerute de realizarea obiectivelor întreprinderii (sistemului).

Aş vrea să atrag atenţia asupra unui punct de care depinde în mare măsură eficienţa utilizării metodei. În primul rînd, este necesar să se întocmească o **matrice ideală**, care să cuprindă toate activităţile ce trebuie — conform legii — îndeplinite pentru realizarea tuturor obiectivelor ce revin întreprinderii, unităţii economice în cauză, cu repartizarea acestor activităţi pe oameni, ţinînd seama de competenţa acestora, de reguli care să asigure încărcarea lor raţională. Se întocmeşte apoi a doua matrice — **una reală** — care să fotografieze exact activităţile de responsabilităţile existente, să descrie sistemul conducerii şi organizării întreprinderii aşa cum este el la momentul respectiv.

În etapa a treia se suprapun cele două matrice — cea ideală şi cea reală — şi începe **analiza**, comparaţia, constatările. În a patra etapă, sînt elaborate **măsurile** care să conducă la apropierea sistemului existent, constatat, de cel ideal, perfecţionat.

— Care au fost constatările în cadrul aplicaţiei dv.?

— Prima a fost aceea că întreprinderea nu-şi îndeplineşte, practic, un mare număr de atribuţii ce îi revin de drept, prin lege. Ele figurau în matricea ideală, dar nu şi în cea reală, nu le realiza nimeni. Aşa sînt, de exemplu, unele activităţi legate de cercetare, de invenţii — inovaţii —, de autoutilare, de documentare, de studiere a pieţei. După cum vedeţi, este vorba de activităţi, esenţiale pentru buna funcţionare şi dezvoltare a întreprinderii. Or, dacă dorim ca, în persepctivă, întrperinderea să devină cu adevărat un sistem cibernetic cu mare capacitate de autoperfecţionare şi integrare în mediul economico-social înconjurător, atunci trebuie să-i asigurăm condiţii, pentru a-şi îndeplini toate funcţiile necesare.

— Convorbire cu Ion STANCIU, director al întreprinderii de bere-Piteşti, absolvent al Institutului Central de pregătire a cadrelor de conducere din economie şi administraţia de stat din Academia „Ştefan Gheorghiu".

O a doua serie de constatări pe care le facilitează utilizarea matricei responsabilităţilor se referă la evidenţierea **paralelismelor şi suprapunerilor** în îndeplinirea diferitelor activităţi şi lucrări. La noi, de exemplu, am putut observa că la realizarea mai multor activităţi şi lucrări participau un număr mare de posturi, din cauză că responsabilităţile, competenţele şi procedurile de lucru, nu erau clar delimitate şi precizate pe compartimente şi pe posturi. Unele informaţii aveau un circuit lung şi neraţional (treceau prin numeroase puncte unde nu erau în nici un fel utilizate) ceea ce genera cheltuieli nejustificate şi întîrzieri în luarea unor decizii. Am constatat, de asemenea, că nu toate compartimentele şi nu toţi oamenii îşi cunosc cu precizie rolul ce le revine, legăturile cu alte posturi şi compartimente, atribuţiile, şi sarcinile pe care le au de îndeplinit, metodele cele mai adecvate de muncă. Subliniez faptul că dacă în ceea ce priveşte metodele de muncă ale muncitorilor s-au făcut paşi importanţi în direcţia perfecţionării, a aşezării lor pe baze ştiinţifice, **metodele de muncă a personalului TESA** sînt încă, în mare măsură, empirice.

Desigur constatările au fost mult mai numeroase.

— Ce măsuri au fost prevăzute pentru eliminarea deficienţelor constatate?

— În primul rînd, a fost întocmită o matrice corespunzătoare, care, pe de o parte, cuprinde toate activităţile, subactivităţile, lucrările şi operaţiile necesare realizării integrale a obiectivelor întreprinderii, pe de altă parte, acestea au fost repartizate clar şi precis pe compartimente şi posturi, astfel încît să se asigure cuprinderea lor integrală, încărcarea echilibrată a oamenilor şi valorificarea completă a competenţei, cunoştinţelor şi deprinderilor acestora. Acum cunoaştem precis contribuţia fiecărui compartiment şi post, relaţiile dintre compartimente şi posturi, fiecare ştie ce are de făcut şi în funcţie de ce anume va fi apreciat. Diagrama (matricea) responsabilităţilor constituie baza de pornire pentru elaborarea **descrierilor de posturi** şi a **regulamentelor de organizare şi funcţionare.** Ea serveşte astfel conducerii ca **instrument de organizare şi control**, iar presonalului de execuţie **ca procedură de lucru.**

Printre alte îmbunătăţiri la care ne-a condus elaborarea proiectului aş mai menţiona : soluţii de automatizare şi mecanizare a unor procese tehnologice şi de organizare a producţiei în flux tehnologic neîntrerupt ; soluţii pentru un sistem unitar de control în procesul tehnologic de fabricaţie ; soluţii pentru proiectarea unei baze comune de date la nivelul întreprinderii, vizînd posibilitatea realizării unui sistem informaţional eficient.

— Care au fost efectele, eficienţa adoptării măsurilor preconizate prin proiect ?

— Aplicarea măsurilor prevăzute pentru anul în curs conduce la obţinerea unor importante sporuri de producţie, de beneficii şi acumulări. Se obţine de exemplu, un volum de beneficii cu 46% mai mare decît cel prevăzut în plan.

Pe lîngă aceste efecte concrete, măsurabile, s-a obţinut şi altele, care nu pot să nu acţioneze în aceeaşi direcţie, dintre care ţin să menţionez sporirea **competenţei**, a **calităţii muncii**, a **spiritului de răspundere** al cadrelor în realizarea sarcinilor încredinţate.

— În încheiere, v-aş ruga, tovarăşe director, să precizaţi care ar fi, după opinia dv., condiţia primordială a aplicării pe o scară mai largă şi cu mai mare operativitate a noului în conducerea şi organizarea unităţilor economice ?

— În primul rînd, trebuie ca noi, cadrele de conducere din unităţi, să cunoaştem noul. Această cunoaştere este absolut necesară, dar nu este şi suficientă. Trebuie depus efortul creator de aplicare, efort care presupune competenţă, răspundere, motivaţie. Fără aceste trei calităţi nu se poate inova, nu se poate aplica noul !

Constantin COJOCARU

DOCUMENTAR ECONOMIC În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Seminarul: Probleme
ale politicii economice
interne și internaționale
a partidului
și statului nostru

Consultație la tema II

Principiile conducerii economiei socialiste unitare; perfecționarea continuă a conducerii economico-sociale. Politica partidului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, asigurarea dezvoltării proporționale a tuturor județelor țării, — temelie a ridicării gradului de civilizație materială a întregului popor

I. Conducerea de către Partidul Comunist Român a economiei naționale

1. Necesitate obiectivă a progresului societății socialiste

În condițiile orînduirii capitaliste, legile obiective ale economiei își croiesc drum prin oscilațiile pieții, printr-o continuă ciocnire de interese antagoniste, cu prețul irosirii unei însemnate părți a muncii sociale. În socialism, cînd economia națională se transformă într-un organism unitar, se creează premise obiective — pentru prima dată în istoria omenirii — pentru ca oamenii muncii să-și făurească în mod conștient propriul lor viitor ; oamenii nu mai sînt obiectul acțiunii oarbe a legilor economico-sociale. Ei pot acum să folosească în mod conștient aceste legi, să acționeze în concordanță cu ele ; apare posibilitatea organizării raționale a activității economice în scopul dezvoltării societății omenești. Astfel, unul din principalii factori ce determină superioritatea orînduirii socialiste constă în posibilitatea conducerii unitare, a dirijării conștiente a eforturilor materiale și umane, potrivit nevoii sociale.

Punerea în valoare a acestei superiorități a socialismului nu se realizează, însă, în mod automat, de la sine. Ea impune o activitate susținută pentru studierea temeinică a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, a realităților concrete în continuă schimbare și, ca urmare elaborarea soluțiilor și măsurilor care corespund cerințelor acestor legi, utilizarea potențialului material și uman potrivit exigențelor progresului social.

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate — obiectiv fundamental, strategic al politicii partidului — constituie un proces complex, unitar și de durată care impune unirea eforturilor întregului popor. În înfăptuirea acestui obiectiv, partidul, ținînd seama de particularitățile clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a celorlalte categorii sociale — unește într-un singur șuvoi toate forțele națiunii noastre ; realizează o conducere științifică, care asigură dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate. Societatea socialistă este concepută ca un sistem cuprinzător, ca o unitate organică a subsistemelor : politic, economic, administrativ etc. Sistemul social-global trebuie cuprins în întregime în sfera conducerii politice, deoarece dacă unul sau altul din elementele lui rămîne în urmă, apar inevitabil perturbații, contradicții pe ansamblul sistemului. De aceea, relațiile, interconexiunile subsistemelor constitutive ale societății socialiste nu sînt lăsate pe seama spontaneității. **„În organizarea conducerii științifice a țării** — se arată în Program — **partidul va ține permanent seama de complexitatea și interdependența diferitelor sectoare și domenii ale vieții economico-sociale“.**

În conducerea sistemului social, conducerea activității economice are, desigur, o importanță deosebită, de felul în care se dirijează în mod conștient dezvoltarea forțelor de producție, de justa lor repartizare teritorială, de folosirea corespunzătoare a resurselor umane, materiale și financiare depinde în ultimă instanță progresul rapid și multilateral al societății. **„La baza progresului general al societății** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — partidul pune dezvoltarea continuă a economiei“.** Producția socialistă organizată la scara întregii economii nationale reprezintă o unitate de cooperare în muncă a oamenilor, care cuprinde atît procesul nemijlocit de producție cît și orgazarea, planificarea și conducerea acestuia. Conducerea producției socialiste înseamnă atît conducerea unității sau ramurii cît și — prin excelență — conducerea ansamblului economiei naționale.

Înțelegerea științifică a mecanismului conducerii de către partid a economiei naționale constituie o condiție esențială a edificării noii orînduiri. Ea își găsește concretizarea în Programul adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. precum și în alte documente ale partidului nostru.

2. Caracterul științific al conducerii economiei naționale

Partidul Comunist Român are o bogată experiență în conducerea pe baze științifice a economiei naționale. Pornind de la cerințele legilor obiective, partidul elaborează o politică economică realistă, corespunzătoare fiecărei etape de dezvoltare a țării noastre, intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii. În procesul construcției economice partidul nostru s-a preocupat de elaborarea unor principii de bază ale conducerii întregii economii, principii care reflectă pe plan politic cerințe obiective. Ele țin seama de caracterul noii orînduiri, de necesitatea asigurării participării la conducerea vieții economico-sociale a oamenilor muncii, de imperativul dezvoltării democrației socialiste. Ele sînt concretizate în norme obligatorii înscrise în documentele de partid și în legile țării.

În conducerea economiei — ca și în celelalte domenii de activitate — Partidul Comunist Român pornește de la țelurile fundamentale ale edificării socialismului și comunismului, de la interesele vitale ale întregii națiuni ; expresia politică a conducerii de către partid a economiei își află concretizarea în elaborarea politicii generale, oglindită în Program, Directive, în alte hotărîri ale partidului, în explicarea conținutului acesteia în rîndul maselor, în mobilizarea și coordonarea eforturilor tuturor organismelor sociale și ale oamenilor muncii la traducerea ei în viață. Aceasta presupune ca organele și organizațiile de partid să militeze consecvent pentru a determina toți factorii, chemați să înfăptuiască politica economică, să acționeze cu fermitate de pe pozițiile partidului, să desprindă concluzii și măsuri politice pentru soluționarea eficientă a sarcinilor economice.

Conducerea de către partid a economiei are un profund caracter științific. Caracterul științific al conducerii de către partid a economiei constă în faptul că partidul ține seama de cerințele legităților sociale universal valabile, a legilor economice și sociale proprii socialismului, de condițiile concrete ale țării noastre în fiecare etapă a dezvoltării sale ; partidul folosește în mod creator cuceririle științei și tehnicii contemporane, fructifică propria experiență, precum și experiența din alte țări.

Caracterul obiectiv al legilor sociale se definește prin faptul că ele acționează independent de voința și conștiința oamenilor. Dar, legile sociale guvernează fenomene ce țin de relațiile dintre oameni, deci de acte de conștiință și voință ale acestora ; acțiunea lor presupune activitatea oamenilor. Aceste legi exprimă tendința dezvoltării societății. Ele reprezintă baza obiectivă a conducerii științifice a economiei naționale — ca și a celorlalte domenii ale activității sociale. Ignorarea sau neglijarea legilor obiective atrag după sine greșeli grave, dăunează dezvoltării economiei și întregii societăți. De exemplu, legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale este o lege economică obiectivă a socialismului ; respectarea cerințelor acestei legi obiective presupune : repartizarea muncii sociale la scara întregii țări, pe ramuri și subramuri de activitate, potrivit nevoii sociale ; stabilirea conștientă a proporțiilor în dezvoltarea economică ; conducerea economiei pe baza planului național unic. Asigurarea în permanență a unui echilibru economic dinamic constituie o premisă importantă pentru creșterea rapidă a producției sociale, pentru folosirea rațională a resurselor umane, materiale și bănești în vederea satisfacerii raționale cît mai depline a trebuințelor materiale și spirituale ale poporului.

Nesocotirea ei — ca şi a celorlalte legi obiective — s-ar reflecta negativ în viaţa societăţii ; economia naţională ar fi dezorganizată, progresul ei ar fi împiedicat. De aceea se acordă o atenţie deosebită cunoaşterii şi analizei cerinţelor legilor obiective — aşa după cum arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „...urmărindu-se utilizarea conştientă a acestora, în scopul dezvoltării echilibrate şi unitare a forţelor de producţie, a întregii societăţi, evitării apariţiei de fenomene negative şi disproporţii“.**

Dezvoltarea progresivă a societăţii depinde de chestiunea dacă actele conştiente ale oamenilor corespund cerinţelor legilor obiective. De aceea, direcţia în care acţionează legile sociale devine scop conştient al politicii economico-sociale a partidului marxist-leninist. Astfel, Partidul Comunist Român, înarmat cu concepţia ştiinţifică despre societate, descifrînd cerinţele legilor obiective ale dezvoltării sociale, a elaborat Programul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

3. Obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale planificate

Programul de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism, adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. dă o înaltă expresie experienţei româneşti în construcţia economică şi stabileşte coordonatele — ştiinţific fundamentate — ale politicii economice a partidului şi statului nostru pe o perioadă de 20—25 de ani.

- Partidul Comunist Român pune în centrul politicii sale economice continuarea în ritm înalt a procesului de edificare a unei economii moderne. Creşterea în ritm înalt a economiei naţionale duce la apropierea nivelului de dezvoltare a ţării noastre faţă de statele socialiste mai dezvoltate, faţă de alte ţări dezvoltate din punct de vedere economic. Proiectul planului cincinal 1976—1980 creează cadrul corespunzător pentru înfăptuirea în viaţă a hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului. În esenţă, baza viitorului cincinal o constituie Directivele adoptate la Congres. Astfel, se prevede ca în perioada 1976—1980 producţia globală industrială să crească într-un ritm mediu anual de 11,2 la sută iar producţia globală agricolă (medie anuală pe perioada de 5 ani) de 6,0—7,2 la sută.

- Creşterea în ritm înalt a economiei naţionale este determinată, în primul rînd, de asigurarea unei repartiţii optime a venitului naţional în fondul naţional de dezvoltare economico-socială şi fondul de consum. Partidul acordă un loc central repartizării judicioase a venitului naţional. Pentru cincinalul viitor se prevede ca 66,5 la sută din venitul naţional să fie destinat fondului de consum, iar 33,5 la sută fondului de dezvoltare. Această proporţie va asigura progresul continuu al forţelor de producţie, dezvoltarea susţinută şi multilaterală a activităţii economico-sociale şi, totodată, sporirea veniturilor oamenilor muncii, creşterea generală a nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor.

- Ritmul înalt de dezvoltare a economiei naţionale este asigurat de utilizarea judicioasă a fondului naţional de dezvoltare economico-socială. Congresul al XI-lea al P.C.R., determinînd orientările şi direcţiile dezvoltării economico-sociale, pune un accent deosebit pe modernizarea structurii economiei, pe promovarea cuceririlor ştiinţei şi tehnologiei avansate, ridicarea continuă a calităţii producţiei, înnoirea şi modernizarea produselor, creşterea productivităţii muncii sociale, reducerea cheltuielilor materiale, ridicarea eficienţei întregii activităţi economice. Corespunzător Programului şi Directivelor, obiectivul fundamental al cincinalului 1976—1980 va fi continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei naţionale, a întregii societăţi (peste 1 000 miliarde lei investiţii în întreg cincinalul viitor).

- O direcţie fundamentală a politicii partidului va fi în cincinalul următor dezvoltarea susţinută a industriei socialiste — baza progresului întregii economii naţionale, a bunăstării poporului, a independenţei ţării. O atenţie deosebită se va acorda modernizării structurii ei. Aproape 80 la sută din sporul producţiei industriale — în cincinalul viitor — se va realiza în obiective noi. Concomitent va avea loc dezvoltarea şi modernizarea agriculturii, ridicarea considerabilă a nivelului ei tehnic.

Obiectivele de dezvoltare a economiei stabilite de partid impun promovarea în toate ramurile a cuceririlor ştiinţei şi tehnologiei avansate. Programul cercetării ştiinţifice — adoptat de partid — are în vedere dezvoltarea cu precădere a domeniilor cu caracter prioritar pentru economia naţională ; astfel, se asigură legarea mai strînsă a cercetărilor ştiinţifice de cerinţele dezvoltării economiei. Ţinînd seama de progresul tot mai rapid al ştiinţei şi tehnicii contemporane **„este necesar** — subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoaşterii în toate ramurile şi sectoarele industriei româneşti“.**

O coordonată importantă a conducerii de către partid a economiei vizează participarea în tot mai mare măsură a economiei româneşti în circuitul economic mondial. În acest scop, P.C.R. stabileşte principiile, formele şi modalităţile cooperării economice a ţării noastre cu celelalte ţări ale lumii, volumul comerţului nostru exterior urmînd să crească cu un ritm mediu anuale de 12,19 la sută pe perioada celor 5 ani următori.

II. Conducerea planificată unitară a vieţii economico-sociale, funcţie principală a conducerii societăţii socialiste şi atribut esenţial şi inalienabil al suveranităţii şi independenţei naţionale

1. Caracterul unitar al conducerii de către partid a economiei naţionale

Principiul conducerii unitare a economiei reflectă cerinţele legilor obiective, caracterul unitar al proprietăţii socialiste corespunde intereselor economice fundamentale ale oamenilor muncii. De asemenea, conducerea unitară este determinată de dezvoltarea continuă a forţelor de producţie, de accentuarea caracterului social al producţiei, concentrarea ei în întreprinderi tot mai mari, cît şi de dezvoltarea continuă a diviziunii sociale a muncii şi, implicit, de complexitatea crescîndă a legăturilor economice de ramură şi teritoriale care generează în mod obiectiv necesitatea coordonării şi conducerii procesului de ansamblu al economiei naţionale.

Pe baza Programului partidului, a Directivelor adoptate de congres — organul suprem al P.C.R. ce se convoacă o dată la cinci ani — se elaborează planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a ţării. Pe baza acestui plan — adoptat de Marea Adunare Naţională, organul suprem al puterii de stat — se asigură coordonarea şi conducerea unitară a economiei naţionale.

Referindu-ne la conducerea unitară a economiei naţionale, trebuie să subliniem faptul că elaborarea întregii politici economice este un atribut exclusiv al P.C.R. şi al statului nostru socialist. Planul de dezvoltare a economiei naţionale este unic şi indivizibil, din el nu se pot extrage părţi sau secţiuni care să fie transferate în afara statului ; **organizarea şi conducerea planificată a întregii economii naţionale este o condiţie a suveranităţii de stat.**

Fiind partid de guvernămînt, P.C.R. poartă răspunderea pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei naţionale, a fiecărui sector — fie că este de stat sau cooperatist. Nu poate exista nici un domeniu, nici o ramură de activitate economico-socială care să rămînă în afara conducerii de către partid.

2. Principii de bază ale conducerii planificate a economiei naţionale

Conducerea planificată a activităţii economico-sociale are un profund caracter partinic şi ştiinţific. Ea se bazează pe un sistem de principii.

- În actuala etapă a evoluţiei ţării noastre — şi pentru o perioadă încă îndelungată de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de trecere la edificarea comunismului — rolul statului în conducerea planificată a activităţii economico-sociale se întăreşte **„Creşterea atribuţiilor statului — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — nu înseamnă dezvoltarea laturilor administrative sau represive ale activităţii sale, ci, dimpotrivă, diminuarea acestora în avantajul amplificării muncii de organizare şi conducere a întregii vieţi economice şi sociale“. Statul este principalul instrument de înfăptuire a politicii economico-sociale a partidului. El asigură unirea eforturilor materiale şi umane pentru aplicarea Programului şi Directivelor elaborate de partid.**

- În conducerea planificată a activităţii economico-sociale, **statul aplică principiul centralismului democratic ; pe baza acestui principiu se desfăşoară întreaga viaţă economico-socială a ţării. „Partidul nostru porneşte de la faptul că centralismul democratic — ca principiu fundamental de conducere şi organizare a activităţii economico-sociale în orînduirea socialistă — are un conţinut dialectic. Aceasta cere** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — să avem în vedere ca, păstrînd principiul conducerii unitare, pe baza planului unic, să acţionăm continuu pentru extinderea autonomiei unităţilor economico-sociale în toate sectoarele de activitate ; în acelaşi timp, este necesar ca dezvoltarea autonomiei, a iniţiativei de jos să fie realizată în cadrul concepţiei de conducere unitară a programului unic de dezvoltare a societăţii noastre“.**

- Elaborarea planurilor de stat, a principalelor măsuri economice este rodul gîndirii şi muncii colective a oamenilor muncii. **„Principiul călăuzitor** — subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — după care trebuie să-şi desfăşoare activitatea organele economice şi de planificare — obligatoriu în toate domeniile construcţiei socialiste — este conducerea colectivă“.**

- Conducerea planificată a activităţii economico-sociale şi asigurarea unităţii, complexităţii, şi continuităţii planurilor constituie un alt principiu de bază al conducerii economiei naționale. Planul național unic de dezvoltare economico-socială constituie un tot armonios ; fiecare unitate economică sau administrativ-teritorială fiind o componentă a complexului unic și indivizibil al activității economico-sociale.

● Sporirea continuă a eficienței întregii activități economice constituie, de asemenea, unul din principiile fundamentale ale conducerii planificate a activității economico-sociale ; aplicarea acestui principiu dinamizează procesul de dezvoltare economică și asigură condițiile materiale ridicării bunăstării întregului popor.

3. Direcțiile principale ale perfecționării activității de planificare in lumina sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R.

În contextul măsurilor de perfecționare a conducerii vieții economico-sociale, îmbunătățirea continuă a conducerii planificate a economiei naționale ocupă un loc central. Planul național unic constituie mijlocul fundamental de înfăptuire a strategiei partidului nostru de dezvoltare economico-socială a țării.

Necesitatea orientativă a perfecționării continue a conducerii planificate a vieții economico-sociale decurge nemijlocit din complexitatea procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Dezvoltarea în ritm susținut a forțelor de producție, în condițiile aplicării intense a cuceririlor propresului tehnico-științific, contemporan, accentuarea laturilor calitative ale activității productive, participarea tot mai intensă și mai eficientă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, perfecționarea relațiilor de producție socialiste, sînt principalii factori care determină în mod obiectiv necesitatea perfecționării permanente a formelor și metodelor de conducere planificată a economiei naționale.

Măsurile luate pentru perfecționarea conducerii planificate a activității economico-sociale, preocupările actuale în acest domeniu se manifestă pe un plan larg.

● Printre direcțiile principale ale perfecționării planificării se impun, în primul rînd, a fi menționate : elaborarea planurilor de jos în sus ; adîncirea democratismului economic socialist, îndeosebi prin aplicarea largă a principiului conducerii colective, prin atragerea maselor de oameni ai muncii la elaborarea planurilor. Totodată, după cum se arată în Programul partidului „**fundamentarea sarcinilor de plan se va contura tot mai mult la nivelul întreprinderilor și centralelor, al județelor și celorlalte unități administrativ-teritoriale**".

● O altă direcție deosebit de importantă a perfecționării conducerii planificate o constituie creșterea rolului planificării de perspectivă, asigurarea continuității în planificare, abordarea planurilor pe bază de prognoze economico-sociale. Astfel, se asigură fundamentarea mai bună a planurilor prin luarea în considerare a tendințelor de dezvoltare economico-socială ; se asigură în permanență perspectiva de lungă durată în dezvoltarea economiei naționale.

● Ca urmare a măsurilor luate se va asigura împletirea organică a planificării în profil departamental cu planificarea pe ramuri și în profil teritorial, în vederea conjugării mai eficiente a eforturilor și a dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale. Aceasta permite folosirea mai deplină a resurselor materiale și umane existente în toate județele în vederea dezvoltării armonioase a forțelor de producție pe teritoriul țării.

● Pentru accelerarea procesului de creștere economică, o deosebită însemnătate are elaborarea planului național unic în mai multe variante (promovîndu-se tehnici și metode moderne de planificare) ; acest lucru permite alegerea variantei optime care asigură utilizarea mai bună a resurselor materiale și umane, un ritm mai înalt de dezvoltare.

● Pentru sporirea eficienței activității de conducere planificată de mare importanță este și perfecționarea sistemului de indicatori de plan și a metodologiei de calcul a lor. Prin acest proces se urmărește asigurarea unui loc mai important — în cadrul indicatorilor de plan —a indicatorilor care reflectă laturile calitative ale procesului de creștere economică și care stimulează perfecționarea activității unităților în vederea obținerii unor rezultate maxime.

4. Politica Partidului Comunist Român de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării

Dezvoltarea rapidă și armonioasă a economiei naționale presupune înfăptuirea proporționalității necesare atît în ce privește structura producției sociale pe ramuri și sectoare cît și în repartizarea teritorială a forțelor de producție, asigurîndu-se condiții favorabile pentru ridicarea generală a nivelului de civilizație în toate zonele țării, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. „**Îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — are drept consecință folosirea tot mai judicioasă a forței de muncă a populației și, implicit, o mai bună distribuire a veniturilor, ridicarea generală a nivelului de trai al oamenilor muncii. Numai pe baza lichidării rămînerii în urmă a unor regiuni, a dezvoltării armonioase a bazei tehnico-materiale a socialismului pe întreg teritoriul patriei, se pot crea condiții pentru mersul înainte al societății socialiste, pentru trecerea treptată spre comunism**". În realizarea acestei politici, un rol determinant îl are îmbunătățirea, în continuare, a repartizării teritoriale a forțelor de producție, ținîndu-se seama, la amplasarea noilor obiective, atît de **criteriile economice și condițiile naturale, cît și de cele social-politice ;** se are în vedere ; apropierea industriei cu producție voluminoasă de sursele de materii prime și de zonele de consum, utilizarea rațională a căilor de transport, folosirea platformelor industriale existente și concentrarea unor grupuri de întreprinderi pe noi platforme, utilizarea potențialului științific al centralelor cu institute de cercetări și de învățămînt superior, ridicarea nivelului de industrializare a județelor rămase în urmă, crearea de noi locuri de muncă în localitățile care dispun de forță de muncă sau care o pot atrage din zonele învecinate.

Repartizarea rațională pe teritoriul țării a forțelor de producție contribuie la valorificarea optimă a resurselor naturale și a forței de muncă din fiecare localitate, din fiecare județ, la dezvoltarea multilaterală a tuturor unităților administrativ-teritoriale, a complexului economiei naționale. În cincinalul 1976—1980 — conform Directivelor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. — „se va accentua procesul de dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor județelor".

Cincinalul 1976—1980 va marca îmbunătățirea radicală a repartiției teritoriale a forțelor de producție, asigurarea preponderenței industriei în toate județele țării. Ținînd seamă de rămînerile în urmă în dezvoltarea unor județe, **Directivele stabilesc realizarea de către fiecare județ a unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde lei.** Ca urmare în județele mai puțin dezvoltate industrial, ca Bistrița-Năsăud, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Covasna, Botoșani, Vrancea, Gorj, Ialomița se vor înregistra ritmuri înalte de creștere a producției industriale (de 15—25% și chiar mai mari).

Harta economică a țării va fi completată în viitorul cincinal cu încă 2 700 capacități de producție mai importante (industriale și agrozootehnice) ce urmează să fie amplasate în toate județele țării, sporind potențialul productiv al localităților, orașelor, județelor.

Prevederile din cincinalul 1976—1980 referitoare la agricultură vizează **continuarea dotării cu mașini și utilaje de mare randament.Pe baza aplicării unui complex de lucrări agrotehnice ,a chimizării, irigațiilor și a altor lucrări de îmbunătățire a solului, se prevede sporirea randamentului la hectar la toate culturile ;** se are în vedere stabilirea pentru fiecare județ a culturilor la care se pot obține cele mai bune rezultate. Se prevede crearea de bazine legumicole în apropierea orașelor, pentru a se satisface din resurse locale nevoile de consum ale populației, evitîndu-se transporturile la distanțe mari. **În amplasarea unităților zootehnice se ține seamă de existența bazei furajere ;** se urmărește ca **fiecare județ să asigure în principal din propriile resurse aprovizionarea populației** cu produse animaliere proaspete — carne, lapte, ouă.

Se va extinde rețeaua comercială și de alimentație publică, cea a prestărilor de servicii, precum și dotările social-culturale.

Politica partidului și statului nostru socialist de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei, de asigurare a dezvoltării proporționale a tuturor județelor țării, constituie o bază trainică a ridicării gradului de civilizație materială a întregului popor. Dezvoltarea avută în vedere pentru județe — în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. — va contribui la conturarea în perspectivă a profilului economico-social al fiecărei zone a țării, precum și a rețelei de localități. Prin sistematizarea teritorială se asigură și dezvoltarea într-o concepție unitară a căilor de comunicație.

III. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid în elaborarea și realizarea planurilor unităților economico-sociale

1. Afirmarea rolului conducător al partidului

Partidul Comunist Român situează în centrul activității sale perfecționarea continuă a conducerii activității economico-sociale : „**Criteriul esențial după care ne ghidăm în elaborarea măsurilor privind perfecționarea conducerii și planificării economico-sociale** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în societate**".

Organizațiile de partid — în raza lor de activitate, exercită conducerea politică a întregii activități economico-sociale.
Ele acționează susținut pentru atragerea maselor de oameni ai muncii la elaborarea propunerilor de plan, fundamentarea acestora pe baza valorificării tuturor rezervelor de creștere economică, îmbinarea activității curente cu cea de perspectivă, elaborarea de prognoze, introducerea metodelor moderne de pla-

nificare. Întreaga muncă politică și organizatorică desfășurată de organizațiile de partid este orientată spre înfăptuirea indicatorilor de plan ; mobilizează comuniștii, toți oamenii muncii la îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării. Ele desfășoară o susținută activitate pentru creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, reducerea prețului de cost, realizarea unui sever regim de economii la materii prime, materiale, energie și combustibili, pentru întărirea disciplinei în muncă și creșterea eficienței întregii activități economice ; militează pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste ; se preocupă de ridicarea calificării profesionale a tuturor oamenilor muncii, de însușirea și aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Este semnificativ faptul că 71,7 la sută din efectivul partidului își desfășoară activitatea în sfera producției materiale, ceea ce asigură ca partidul să-și exercite cu succes rolul de forță conducătoare în domeniile hotărîtoare ale construcției socialiste. Acționînd cu fermitate pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului din interiorul organismelor de stat și economice din care fac parte, comuniștii asigură o îmbinare concretă a muncii politice cu activitatea de înfăptuire a sarcinilor economice ; organizațiile de partid sînt angajate direct în soluționarea problemelor economice.

2. Unitatea activității politice și economice

Unul din principiile conducerii economiei de către partid constă în asigurarea unității dintre munca politică și cea economică ; între aceste două domenii există o strînsă unitate dialectică. Din unitatea dintre politică și economie rezultă atît necesitatea fundamentării economice a obiectivelor politice cît și cerința obiectivă de a aborda în mod politic soluționarea problemelor economice. **„Noi prețuim comunismul** — scria **Lenin — numai atunci cînd este fundamentat economicește“.** Abordarea în mod politic a soluționării problemelor economice presupune :

— ca în rezolvarea tuturor sarcinilor economice și de producție să se pornească de la politica economică a partidului și statului nostru ;

— în realizarea sarcinilor de producție să se țină seama nu numai de considerentele economice ci și de cele politice ;

— necesitatea împletirii muncii politice cu cea economică.

„Munca politică și organizatorică a organelor de partid din întreprinderi și a comitetelor de partid comunale, orășenești, municipale și județene — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — se măsoară, în cele din urmă, în rezultatele obținute în îndeplinirea planului de producție, a planului la export, a planului de investiții și a celorlalte sarcini economice“.**

Înțelegerea justă a corelației dintre politic și economic reprezintă garanția succesului în conducerea de către partid a economiei naționale. Unitatea activității politice și economice asigură îndeplinirea planurilor economice și în același timp contribuie la educarea comunistă a oamenilor muncii. Subaprecierea importanței unității dintre activitatea politică și cea economică și, mai mult, opunerea lor, este nu numai greșită din punct de vedere teoretic, ci și dăunătoare din punct de vedere practic.

În măsura în care munca politică desfășurată de către organizațiile de partid nu este legată de sarcinile economico-sociale este săracă în conținut, capătă un caracter abstract și are o slabă eficiență ; în acest caz sarcinile economice nu se îndeplinesc în bune condițiuni. Evident, împletirea economicului și politicului nu se rezolvă prin simpla enunțare a acestui principiu, aceasta presupune ca organele și organizațiile de partid să-și circumscrie acțiunile lor într-o legătură strînsă cu problematica unităților economice respective. În această viziune, conducerea partidului a trasat ca sarcină organelor și organizațiilor de partid să situeze în centrul preocupărilor lor problemele economice cu care se confruntă societatea noastră, soluționarea acestora constituind conținutul principal al întregii activități politice. Organele și organizațiile de partid — în raza lor de activitate — urmăresc mersul economiei din faza de elaborare și pînă la materializarea planului, avînd mereu în față coordonatele dezvoltării economico-sociale a țării. În actuala etapă ele dezbat tot mai organizat problemele — care preocupă unitățile economico-sociale — din domeniul producției, eficienței economice, activității de cercetare științifică, promovînd noul, cît și din domeniul social, al condițiilor de muncă și viață, al nivelului politico-ideologic și al conștiinței comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii.

3. Atragerea consecventă a maselor la elaborarea și înfăptuirea politicii economice

În conducerea activității economice, partidul pornește de la premisa că o politică economică realistă, științifică își are izvorul în participarea maselor la elaborarea și aplicarea ei în viață. Participarea oamenilor muncii la organizarea și conducerea economiei este de natură obiectivă, determinată de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Ca producători și proprietari ai mijloacelor de producție, ai avuției naționale, oamenii muncii iau parte nemijlocită la conducerea economiei, aceasta constituind o expresie elocventă a democrației economice.

Consultarea oamenilor muncii în problemele vitale ale dezvoltării economiei, dezbaterea celor mai importante hotărîri și măsuri înainte ca ele să fie adoptate, sînt o expresie a aplicării consecvente de către partid a principiului muncii colective în conducerea și planificarea economiei, a lărgirii democratismului care pulsează în întregul sistem de organizare a orînduirii noastre. În acest sens au o deosebită rezonanță actuală cuvintele lui **Lenin** după care partidului comunist îi revine rolul de a educa **„întreaga populație muncitoare, fără excepție, în vederea participării de sine stătătoare la conducerea statului, nu în teorie, ci în practică“.** Atragerea maselor în conducere a dus și duce la întărirea legăturilor partidului cu masele, la dezvoltarea democratismului societății noastre, creează politicii elaborate de partid o bază trainică, întruchipată în experiența și înțelepciunea celor ce o înfăptuiesc, dezvoltă la oamenii muncii capacitatea de a conduce economia, ridică răspunderea lor pentru îndeplinirea hotărîrilor luate.

Problemele complexe ridicate de creșterea economică din următorii ani — privind ritmurile, proporțiile, modificarea structurilor și alte aspecte calitative, de eficiență a muncii — au fost în repetate rînduri analizate de către conducerea de partid și de stat cu colegiile ministerelor, cu organele locale de partid, cu cadrele de conducere din centralele industriale și din marile întreprinderi, din institutele de cercetări și proiectări pentru a se ajunge la opțiuni de natură să răspundă cît mai deplin nevoilor și posibilităților reale ale economiei naționale.

Participarea maselor la conducerea societății este condiționată de înțelegerea justă a fenomenelor economico-sociale și a situației politice. De aceea dezvoltarea democrației socialiste este strîns legată de ridicarea nivelului politic-ideologic, a conștiinței socialiste a întregului popor, de creșterea nivelului general de cunoaștere, de sporirea competenței tuturor oamenilor muncii.

conf. univ. dr. Ioan TIBERIAN
Academia „Ștefan Gheorghiu“

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă caracterul științific al conducerii economiei naționale și prin ce instrumente obiective și subiective se realizează ?

2. Care sînt principiile și obiectivele de bază ale conducerii planificate unitare a economiei naționale ?

3. Cum trebuie înțeles principiul unității activității politice și economice a cadrelor și care sînt sarcinile ce stau în fața lor pentru realizarea optimă a sarcinilor economice și sociale ale fiecărei întreprinderi în parte ?

BIBLIOGRAFIE

K. Marx, F. Engels ; Opere vol. 20, Editura politică, București 1964, p. 280.

F. Engels, Anti-Duhring : în Marx, F. Engels, Opere vol. 19, Editura politică, București, 1964 p. 233—235.

* * * **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București 1975, p. 645—649 ; 670—671 ; 676—688.

Nicolae Ceaușescu : Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1975, p. 51 ; 62—68.

Nicolae Ceaușescu : Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, în volumul Conferința Națională a P.C.R. 19—21 iulie 1972, Editura politică, București p. 39—63.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 29 iulie 1974, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București 1974, p. 534—535.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrate celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, 22 august 1974, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București, 1974, p. 642—643 ; 645.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Editura politică, București, 1975, p. 57—58.

Alte recomandări :

Conducerea planificată a activității economico-sociale de C. Danciu, V. Nicolae, Editura politică, București, 1973, p. 5—37.

Structurile economice teritoriale și colaborarea internațională, de Ilie Șalapa, Revista economică, nr. 42 din 17.X.1975.

convorbiri economice

cu prof. dr. H. B. G. CAZIMIR

președintele Academiei Regale din Amsterdam

„Pentru dezvoltarea omenirii energia este o premisă — însemnată, dar nu suficientă..."

• R. — Ca om de știință, cum apreciați rolul energiei, în perspectiva evoluției planetei noastre, pe fondul cunoscutei crize de materii prime și resurse energetice ?

— H. C. — Este neîndoios faptul că rolul energiei, în dezvoltarea omenirii, a fost întotdeauna mare, devenind în prezent, un factor esențial. În acest sens, însemnătatea ei va crește, în continuare, în perspectivă, iar ritmul de accelerare va fi fără precedent. Putem afirma, fără ezitare, că nivelul înalt de civilizație a unei mari părți a populației actuale a globului este datorat energiei, politica mondială de producere și consum a acesteia înscriindu-se în coordonatele strategice ale evoluției umanității.

Astfel stînd lucrurile — pe fondul marelui consum energetic — este foarte probabil că, de-a lungul timpurilor, energia s-a dovedit a fi fost prea ieftină, ceea ce a și condus omenirea, de altfel, la risipiraea ei, la secătuirea, în mare măsură, a rezervelor globului pentru civilizație și confortul unei părți din omenire. Nu sînt deloc convins că o anumită creștere a prețului energiei nu va avea, într-un anumit concurs, efecte binefăcătoare asupra locuitorilor ei, în special, prin faptul că, în condițiile de înăsprire a condițiilor de exploatare a energiei, oamenii vor fi nevoiți să creeze tehnologii noi, și mai eficiente, mai sofisticate, să caute și să găsească, în cele din urmă, căile cele mai eficace și mai rezonabile pentru transportul ei. Sigur, condițiile de producere și utilizare a energiei schimbîndu-se vor interveni mutații și în politicile naționale orientate în acest sens.

Să nu uităm, de altfel, că azi, în lume, există masa popoarelor în curs de dezvoltare, care își cer propriile lor drepturi la civilizație — or, pe fondul utilizării mai intensive a energiei, acestea pot crea condițiile materiale, pentru eradicarea, în timp, a foametei și începerea unui trai omenesc, mai demn. Acest fenomen impune, desigur, necesitatea unor restricții, din partea utilizatorilor, din țările avansate, chiar dacă această perspectivă nu-i încîntă, deloc, pe mulți dintre ei.

• R. — Ați atins, deja, un alt aspect, deopotrivă de actual : decalajele și subdezvoltarea, în lume. Cum plasați această problematică, în contextul energeticii ?

H.C. — Este evident că energia este un factor de evoluție socială, rolul ei neputînd fi contestat, în acest sens. Tot atît de evident este, însă și faptul că energia rămîne doar o premisă, în aceste eforturi, ea singură nefiind suficientă, pentru rezolvarea problemei. Chestiunea de mare actualitate este de natură politică, aspect care vizează mobilizarea voinței naționale, ca factor activ de devenire. Fără alte schimbări în lume și fără o mai echitabilă împărțire a bunurilor planetei, între țările dezvoltate industrial și cele în curs de dezvoltare — nu cred că energia — ea singură — va putea ajuta aceste țări. Evident, ele pot avea resurse energetice bogate — multe chiar au — însă exploatarea lor rațională și eficientă ține, deja, de o complexitate de factori ce trebuie luați în calcul. Eforturile naționale trebuie dublate de conlucrările între țările interesate, într-o largă sferă de domenii — în primul rînd tehnologică, inclusiv în cea energetică.

• R. — Energia atomică, inseamnă — ca urmare a folosirii sale — fie posibilitatea unor realizări pașnice remarcabile — variantă de dorit — fie a unor cataclisme nucleare devastatoare. Ca fizician, ce opinie aveți, în acest sens ?

H. C. — Principialmente, lucrurile stau, într-adevăr, așa : realizare tehnică remarcabilă, energia nucleară a devenit obiect de opțiune în utilizare. Dar a pune problema doar sub aceste două mari aspecte este, cred, o simplificare teribilă a problemei. Mulți sînt oponenți acestei energii, parte dintre ei — chiar oponenți fanatici — aceasta, chiar în condițiile de utilizare pașnică a atomului. Ei se sperie de consecințele unor eșecuri în exploatare, sub regim de etanșeitate, a materialelor radioactive, de pildă. După o activitate în acest domeniu, cred că proiectarea centralelor atomice este, în prezent, atît de bine făcută încît, în condiții normale de operare, funcționează în perfectă securitate. Pot zice, chiar, că sînt mai sigure decît unele instalații chimice. Este un aspect. Un alt aspect se referă, însă, la condițiile de transport a combustibililor nucleari și ai deșeurilor rezultate din procesele din reactor, știut fiind că, în prezent, plutoniul nu este recuperabil, în sine. În acest sens, nu contest — există riscuri reale.

Iată de ce opiniez pentru locuri închise — insule, regiuni separate de utilizare a combustibilului, nuclear — în locul utilizării lui deschise, care presupune transport internațional, cu riscurile inerente. Sigur, în legătură cu manipulările și transportul acestor materiale nucleare există reguli severe de disciplină, dar pot apare și accidente, ceea ce ar pleda pentru locurile izolate de utilizare a combustibililor atomici.

Cît privește posibilitatea de război atomic, acesta este, deja, un alt aspect. Cert este că, în lume, există, astăzi, suficient armament nuclear, capabil să distrugă planeta, iar eforturile de înarmare sînt departe de a fi încheiate, cum arată practica internațională. Utilizarea lor — mai precis, neutilizarea lor — este o probă de maturitate a guvernelor țărilor care posedă astfel de arme, de luciditate a lor.

• R. — Cu puțin timp în urmă a avut loc conferința de la Helsinki. Credeți că recenta Conferință europeană a fizicienilor s-a înscris în „trend"-ul așa numitului „spirit de la Helsinki" ?

H. C. — Evident. La această Conferință, au avut loc întîlniri între fizicienii occidentali și cei din Europa răsăriteană, s-au schimbat opinii care țin nu numai de domeniul strictei lor specializări. Discuțiile avute aici au fost în perfectă compatibilitate cu documentele de la Helsinki. La București — și nu numai aici — am avut discuții utile și cu colegii din România. Este cert că, azi, în lume, se poate observa o anumită destindere, o atmosferă nouă de bunăvoință și conlucrare, ceea ce este mai mult decît încurajator pentru viitorul omenirii.

George HAȘEGANU

Procesul de dezvoltare a informaticii românești (II)

(Urmare din pag. 15)

formatice de conducere în economia noastră fiind realizarea unui sistem național unic care să integreze sistemele de ramură și sistemele funcționale (sistemul de planificare, sistemul financiar, sistemul statistic etc.), în condițiile evitării consumării inutile de efort și resurse prin acțiuni paralele impune :

— o acțiune rapidă de **departajare a sistemelor de ramură de sistemele funcționale,** de precizare a domeniului fiecăreia și a punctelor de contact între ele ;

— continuarea mai hotărîtă a acțiunii de **introducere a sistemului unic național de clasificare și codificare a produselor și serviciilor.**

D. GRUIȚĂ

● Accent pe pregătirea întreprinderilor pentru trecerea la prelucrarea datelor pe calculator ● Modularizarea programelor și introducerea pachetelor de programare.

Aș vrea să mă refer în primul rînd la pregătirea întreprinderilor din punct de vedere organizatoric pentru trecerea la prelucrarea datelor pe calculator. Practica centrului nostru de calcul arată că multe întreprinderi nu sînt încă insuficient pregătite pentru introducerea prelucrării automate a datelor și cu atît mai puțin pentru introducerea pachetelor de programe. Mi se pare că un prim pas pe care ar trebui să-l facă întreprinderile în acest sens ar fi introducerea unor sisteme de codificare. Conceptul — după părerea mea — ar trebui să cuprindă principii de atribuire a conducerilor și nu să aibă neapărat ambiția de a folosi un sistem unic de codificare pentru întreaga economie națională. În această activitate de codificare, calculatoarele electronice sînt încă foarte puțin folosite. Folosirea calculatorului în acest domeniu este un prim pas spre proiectarea automată a sistemelor.

Introducerea pachetelor de programare cu largi posibilități de aplicare este superioară de obicei sistemelor de prelucrare a datelor proiectate pentru o anumită întreprindere, datorită costurilor mai reduse și datorită aplicabilității rapide a pachetelor, motiv pentru care în viitor vor cîștiga tot mai mult teren. Elaborarea de pachete de programe ar fi foarte mult ușurată prin introducerea unor sisteme de codificare elaborate după un concept unitar. **Modularizarea programelor** este o condiție esențială pentru întocmirea de pachete. Modularizarea este, în același timp, o fază tranzitorie între programarea manuală și programarea automată. În aplicarea pachetelor se va folosi din ce în ce mai mult proiectarea automată, care va conduce spre o spectaculoasă creștere a eficienței economice a sistemelor de prelucrare a datelor astfel elaborate.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

„Relansarea" şi substratul unor analogii

GÎNDIREA economică nemarxistă occidentală s-a resemnat în recunoașterea actualei crize economice ca fiind cea mai gravă din întreaga perioadă postbelică, altfel spus din întreaga perioadă de după cataclismele anilor '30. Dar, așa cum „marea depresiune" a generat numeroase efuziuni nostalgice ale apologeticii, la fel și criza pe care o parcurg în prezent economiile occidentale, mai ales cele mai avansate, generează numeroase adagii ale gîndirii și, mai ales, numeroase acte de stat, menite să alunge pentru cît mai lung timp spectrul crizei. Dar teama rămîne teamă și nu-i deloc ușor să constați că inevitabilul nu se sperie de amenințările unor logici sau raționamente...

Numărul din iunie a.c. al celei mai vechi reviste franceze de economie, L'EXPANSION, se deschide cu articolul „Alfabetul revirimentului" semnat de Jean Boissonnat. Autorul raționează în termeni familiari teoriei și politicii economice, după care unei recesiuni, cu atît mai mult unei depresiuni trebuie, în mod obiectiv, să-i urmeze o înviorare a organismului economic. A stabili o anumită dependență a acestei înviorări, numite în limbajul teoriilor și politicilor occidentale relansare, repriză, reviriment, cu criza, depresiunea, recesiunea ce-au precedat-o, pare de bon-ton și poate alunga o vreme atenția de la faptele reale la „virtuțile" unor semne și semnificații, care, și dacă se deteriorează, paguba nu-i mare (trăim doar în plin proces de „laicizare" a fetișurilor, a misticii în general) ! Cu această convingere secretă se vede treaba că trăiesc oamenii de afaceri și teoreticienii lor de vreme ce J.B. ne încredințează că această schematică este pe buzele tuturor celor care se ocupă de pronosticuri conjuncturale. Dar să vedem ce ne spune J.B. Ar exista, se pare, cîteva litere-semne, care rețin atenția specialiștilor în relansare. Ele sînt : L, V, U și W.

Traseul lui L ar putea sugera că după cădere va urma un ritm al înviorării ca și nul (talvegul literei l), sau foarte lent. Este o variantă pesimistă, în care temerea (keynesiană) de inerție, de stagnare, „de toropeală" a consumului prevalează. „Consumatorii agonisesc pentru timpuri mai grele" – spun unii specialiști. „Consumul și-a dovedit zădărnicia, nu mai este panaceu, iar pe deasupra și costă din ce în ce mai mult" – constată alți specialiști. Și-apoi, chiar cu sporirea consumurilor, respectiv a cheltuielilor de stat, întreprinzătorii rămîn prudenți... întrucît chiar programele guvernamentale sînt moderate, din cauza inflației. Pînă la urmă, orice sporire a cererii este suspectă de generarea inflației (J.B. se cam îndoiește însă că cererea a stimulat vreodată inflația, ceea ce pare lucid !). Varianta de relansare L pretinde Occidentului capitalist să se obișnuiască a-și reduce ambițiile de creștere economică pînă spre 3,5%, suportînd, în schimb, un șomaj de peste 5%... spre rușinea curbei Phillips.

Traseul lui V ar putea sugera tot o variantă pesimistă, dar cu „virtutea simetriei" : o scădere bruscă poate promite (în compensație) o înviorare la fel de bruscă. Împrejurarea că stocurile s-au consumat sau sînt în plin proces de destocare permite transmiterea cererii imediate nemijlocit spre aparatul de producție, iar programele guvernamentale de relansare, însoțite de o reducere semnificativă a ratei dobînzii, promit expansiuni investiționale la întreprinzători, dar și revendicative din partea salariaților. Dar, oricum, angrenajele își reiau cursele : consumul-datorită disponibilităților ce s-au acumulat; investițiile – datorită ratei reduse a dobînzilor ; cererea de stat-datorită deficitelor bugetare ; cererea externă-datorită ambițioasei prognoze a unei creșteri de 6%. Dar, vai ! Expansiunea de 6% va însemna capacități de producție nefolosite pînă la 20-30%.

Traseul lui U ar putea sugera speranță, dar... cu zăbavă, cu răbdare. Revirimentul va să vie, numai că el se va produce cu un anumit „suspens". Desigur, se așteaptă să se producă automatismele : creșterea cererii, epuizarea stocurilor, creșterea portofoliului de comenzi pentru producție, expansiunea monetară, investițională, politică publică de relansare. De unde și cînd va surveni șocul stimulator – nu se știe. Se știe doar că dacă suspensul va fi prelungit,

---

fișe

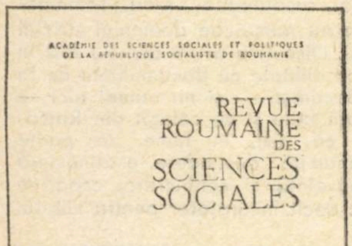
ACADÉMIE DES SCIENCES SOCIALES ET POLITIQUES DE LA RÉPUBLIQUE SOCIALISTE DE ROUMANIE

REVUE ROUMAINE DES SCIENCES SOCIALES

SÉRIE DES SCIENCES ÉCONOMIQUES

TOME 19 Nº 1 1975

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA

• *Seria de Științe economice a REVUE ROUMAINE DES SCIENCES SOCIALES (tomul 19, nr. 1/1975), recent apărută, se deschide cu amplul studiu* Social present and future of Romania *al profesorului Manea Mănescu, membru al Academiei Republicii Socialiste România, în care autorul analizează realizările istorice ale României socialiste în perioada cincinalului 1971–1975 și prezintă perspectivele dezvoltării ei multilaterale în perioada cincinalului 1976–1980, precum și liniile directoare ale dezvoltării ei socio-economice în anii 1981–1990. În revistă sînt inserate, în continuare, studiile :* The international economic cooperation – an imperative of the economic development of states and of the understanding among peoples. Political, social and institutional aspects of integration, *de prof. Roman Moldovan, membru al Academiei de științe sociale și politice ;* Landmarks and options of principle in the analysis of contemporary economic integration, *de Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei ;* Current coordinates of the intensification of inter-state economic interdependencies, *de prof. dr. Constantin Moisuc ;* La révolution technico-scientifique contemporaine et l' interdépendence économique entre pays, *de prof. dr. Gheorghe P. Apostol ;* Décalages économiques et coopération économique internationale, *de Constantin Grigorescu ;* Mnogostoronee razvitie nationalnih ekonomik-osnovnoi put rassșirenia ekonomiceskogo sotrudnicestva mejdu razvivaiușcimisia stranami, *de Constantin Mecu ;* Sur un facteur de la croissance économique : la coopération scientifique et technique internationale, *de Radu Negru ;* La conception au sujet de la société mixte en tant que forme avancée de la coopération économique internationale *de dr. Ioniță Olteanu ;* Circulation internationale de la force de travail et la croissance économique contemporaine, *de Steliana Perț :* Kapitalisticeskaia integrațiia i ee otrajenie v economiceskoi literature, *de Maria Scvorțov.*

Neglijarea teoriei rentei diferențiale în socialism poate avea consecințe negative

Cauzele rentei diferențiale în socialism – consideră prof. dr. E. Karnauhova în articolul Nekotorîe problemî izmereniia diifferențialnoi rentî pri soțializme *(Unele probleme ale măsurării rentei diferențiale în socialism), apărut în nr. 9/1975 al revistei EKONOMICESKIE NAUKI – sînt : 1) pămîntul – mijloc principal de producție în agricultură – nefiind calitativ omogen, condiționează productivități diferite ale muncii ; 2) pămîntul fiind dat în folosință permanentă întreprinderilor socialiste, există un monopol al acestora în utilizarea celor mai bune loturi și în obținerea unei producții mai ieftine ; 3) comensurarea cheltuielilor se realizează în socialism, dată fiind producția de mărfuri, pe baza unui nivel socialmente necesar, determinat de cheltuielile medii de gestiune pe pămînturile cele mai slabe. În studiul său, E. K. își concentrează atenția asupra problemelor metodologiei determinării proporțiilor rentei diferențiale, în special asupra metodologiei determinării cheltuielilor socialmente necesare și, în conexiune cu aceasta, asupra problemei reducerii muncii, perfecționării calculului cheltuielilor și diferențierii venitului net în venit de bază și suplimentar. După autoare, fără o teorie bine elaborată a rentei diferențiale în socialism, nu se poate face un calcul just al cheltuielilor de muncă socialmente necesare în agricultură și în consecință nici nu se poate asigura o elaborare și planificare științifică a prețurilor în agricultură. Neglijarea teoriei rentei diferențiale în socialism – spune E.K. – implică inutilizarea deplină a legii valorii în conducerea agriculturii, cu consecințele acesteia : diferențierea în continuare a întreprinderilor agricole în puternice și slabe și insuficientă atenție problemelor utilizării raționale a oricărui petec de pămînt.*

J. Attali : inflația — o „proteză" aplicată economiei

Într-un interviu acordat revistei L'USINE NOUVELLE (nr. 7/1975), Jacques Attali afirmă că inflația este modul de repartiție socială al unei societăți care nu mai este în deplinătatea înviorarea va fi și ea violentă. Iar consecințele unei relansări precipitate nu pot fi decît deteriorări care se precipită și amenință echilibrul și stabilitatea expansiunii.

În sfîrșit, traseul lui W ar putea sugera o multiplicare a tensiunilor inflaționiste, ca preț al unei euforii, desigur, vinovate. În condițiile cînd criza se desfășoară la o rată a inflației de 10% în multe țări, înviorarea va însemna numai acumularea aceluiași stereotip inflaționist. Se poate astfel preconiza de pe acum, scrie J.B., că spre 1977 se va resimți acut necesitatea unor noi programe de austeritate și de eliminare a consecințelor depresiunii-inflaționare, dar la un nivel al ratei inflației de 15-20% ! Ironia soartei va face astfel, încît neinvidiatul curs „stop and go", caracteristic economiei engleze postbelice, va deveni modus vivendi al întregului Occident capitalist !

Și astfel, cercul problematic al prognozei relansării se închide și se redeschide după caracteristicile proprii unui cerc vicios. Nimic mai firesc pentru un sistem economic, care nu-și poate lichida contradicțiile. Iar contradicțiile dezvoltării sistemului sînt contradicții distructive, a căror logică internă este că, o dată depășită, ele se acumulează în amploare și intensitate, iar prețul rezolvării unora este iruperea altora-latente. Încît, ceea ce nu ne spune J.B. este CALITATEA revirimentului care se așteaptă. Este pe deplin clar că nu se așteaptă un reviriment pe o bază solidă, trainică, a unei evoluții viguroase. Este pur și simplu descris stereotipul revirimentului. Aceasta ar aduce cu logica reanimării unui organism epuizat : să nu înceteze bătăile inimii ! Puțin importă că prelungirea bătăilor inimii nu aduce decît continuarea procesului de erodare și epuizare a organismului. Interesează doar corectitudinea terapeuticii, nu și cum se simte bolnavul.

Dar pe ce mizează, în fond, amatorii de semne misterioase ? În primul rînd, pe deruta raționalității, care și-a văzut, rînd pe rînd, discreditate argumentele și instrumentele „perpetuei prosperități". În al doilea rînd, pe deficitul aceleiași raționalități de a preconiza soluții de ieșire din criză, altele decît cele ale mutațiilor structurale. În al treilea rînd, însă, renunțarea la cochetăriile savante urmărește „mobilizarea" simțului comun în miza sistemului : cine participă la jocul (de cuvinte), poate cîștiga, cine nu, să aștepte. Desigur, sînt și soluții „necîștigătoare". Combinațiile pot continua nedeterminate spre deosebire de caracterul limitat al soluțiilor de raționalitate. Pînă la urmă însă, cum se spune, „după ploaie-vreme bună", nu trebuie să fii prea mintos să înțelegi că o economie nu poate stagna la nesfîrșit și că se poate miza pe reviriment ca pe trecerea de la noapte la zi. Toate bune ! Numai că în subtextul soluțiilor revirimentului este un punct delicat : problematica socială. Șomajul este rău, dar nu mai puțin... creșterile de salarii, inflația (cînd se reproduce, se numește reflație) este și ea un rău stimulat de... revendicările salariale. Deci, pretutindeni unde este un rău căutați .. impactul salarial ceea ce vrea să spună că întreprinzătorii sînt stînjeniți în activitatea de relansare, după ce s-au supus tensiunilor de scădere a ratei profitului, tot de revendicările salariale ! Așadar, inamicul numărul 1 al relansării apare masa de salariați, desigur, înainte de orice, masa cea mai combativă și mai organizată. Este punctul de vedere al oricărei apologetici – locul dureros al oricărei strategii a relansării economiei capitaliste : posibilitatea mereu mai redusă, imposibil de algoritmat și de mistificat, de a ieși din criză pe seama masei salariate, în primul rînd a clasei muncitoare.

Gîndirea economică marxistă a depășit de mult dogma simplistă a crahului automat, în virtutea mișcării în cerc vicios a economiei capitaliste. Mișcarea vicioasă a economiei, în primul rînd contradicția dintre caracterul social al producției și caracterul particular-capitalist al repartiției rezultatelor acesteia, concură la ascuțirea conflictualității sociale. Dar această conflictualitate este abil disimulată prin pervertirea adevărului : nu capitaliștii ascut conflictualitatea socială, ci salariații. Atîta vreme cît această pervertire nu va fi desrădăcinată se va justifica și șomajul și crizele și inflația, respectiv se va condiționa revirimentul (afacerilor !) de docilitatea masei salariale la terapeutica anti-criză. Este de crezut că, într-o formulă sau alta, se va ieși și din această criză, cu care se confruntă mai ales economiile capitaliste cele mai dezvoltate. Dar aceasta nu va însemna decît succesul vremelnic al unor sau altor formule de diversiune socială. Totuși nu putem să nu fim de acord cu J.B. cînd conchide că adagiul obsesiv al crizei va pune stăpînire pe conștiința apologeților rememorîndu-le posibilitatea altor „nouă vaci slabe", deci a unor alte și alte crize. Vor fi avansate noi semne, care vor reține atenția specialiștilor și vor seduce pe cei neinițiați.

dr. Ioan CRISTESCU

---

forțelor sale. Inflația – spune el – este oarecum modul de organizare al unei „societăți de complicități" : ar exista o anumită complicitate în folosirea mecanismului inflației, deoarece acesta permite să se creadă că s-au dobîndit succese cînd nu s-au obținut decît victorii nominale. De treizeci de ani nu numai ritmul creșterii a fost accelerat, dar și, mai ales, anticipările efectelor creșterii. Acestea s-au manifestat prin creșterea împrumuturilor – un fel de „proteză" aplicată economiei. Dar cum sistemul de împrumut nu poate distribui mai mult decît se poate produce în mod real, „proteza care camuflează ceea ce se credea că se poate obține prin împrumuturi este inflația". Inflația ar juca un dublu rol de proteză : 1) permite să se modifice repartiția salarii-profituri, reluînd prin prețuri ceea ce se dă prin salarii ; 2) operează o prelevare asupra celor ce împrumută (în ultimă instanță – salariații) în beneficiul celor ce se împrumută (întreprinderi și familii înstărite). În ce privește întreprinderea, J. A. arată că un studiu din iunie a.c. al lui Christian Sautter de la INSEE relevă, sector cu sector, că din 1964, rentabilitatea capitalului investit nu s-a menținut constantă decît grație inflației. În starea actuală a economiei, spune Attali, inflația este structural necesară pentru menținerea profitului. La ora actuală toate economiile occidentale sînt confruntate cu scăderea rentabilității : inflația permite să se compenseze această scădere de rentabilitate prin creșterea prețurilor.

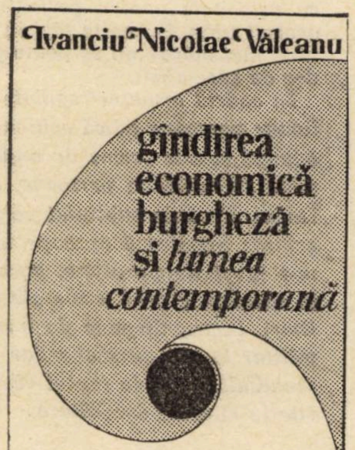
Ivanciu Nicolae Văleanu
gîndirea economică burgheză și lumea contemporană
editura politică

• *În lucrarea sa* Gîndirea economică burgheză și lumea contemporană, *apărută zilele acestea în Editura politică (București, 1975, 252 p.), prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu își fundamentează analiza schimbărilor ce s-au produs în gîndirea economică burgheză din timpurile noastre pe influența combinată a patru tipuri de revoluții – socialiste, de eliberare națională, în știință și tehnologie, în relațiile internaționale. Încercarea de a se adapta la schimbările ce au loc în lumea contemporană, dar totodată de a apăra bazele economiei capitaliste, determină o stare de criză a gîndirii economice burgheze. Aceasta realizează progrese importante în mijloacele de investigație dar sugerează amendamente nesemnificative în viața economică. Criza gîndirii economice burgheze este recunoscută de economiștii burghezi de toate nuanțele, de la „ortodocși" la radicali. După ce prezintă pe larg mutațiile principale din economia politică burgheză contemporană, autorul analizează critic keynesismul, neokeynesismul și „sinteza neoclasică", teoriile burgheze despre „societatea industrială", „societatea postindustrială", „convergența sistemelor", precum și controversele burgheze actuale în jurul științei economice marxiste.*

J. Kuczynski despre actuala criză economică din țările capitaliste

Sub titlul Die kapitalistiche Wirtschaft im ersten Halbjahr 1975 *(Economia capitalistă în prima jumătate a anului 1975), cunoscutul economist din R.D.G. Jürgen Kuczynski compară în săptămînalul HORIZONT, nr. 34/1975, actuala criză economică din țările capitaliste cu cea din 1929/1933, apreciind că este „cea mai lungă și cea mai profundă criză de supraproducție ciclică internațională a secolului XX". El demonstrează această afirmație, relevînd specificitățile în scăderea producției industriale și a investițiilor, în creșterea șomajului și coborîrea salariului real, în privința deficitului comerțului exterior, inflației și modificării cursului acțiunilor la bursele din principalele țări capitaliste. J.K. arată ce schimbări s-au petrecut, ca urmare a crizei, în raportul de forță economică dintre S.U.A., pe de o parte, și țările capitaliste dezvoltate și Japonia, pe de altă parte. În legătură cu evoluția viitoare a procesului în cauză, autorul conchide că ea se va contura tot mai evident sub determinarea contradicțiilor antagoniste dintre oamenii muncii și capitalul monopolist.*

ECONOMIE MONDIALA

CURSA ÎNARMĂRILOR — O IMENSĂ ȘI PERICULOASĂ RISIPĂ DE RESURSE UMANE ȘI MATERIALE

UNA DIN PROBLEMELE majore cu care este confruntată în prezent omenirea o reprezintă necesitatea înfăptuirii dezarmării generale și complete și în primul rînd a dezarmării nucleare. De rezolvarea acestei probleme, de o importanță vitală pentru pacea omenirii, depinde drumul popoarelor pe calea dezvoltării și progresului, desfășurarea nestingherită a eforturilor fiecărui popor spre o viață liberă, prosperă.

Subliniind consecințele economico-sociale nefaste ale înarmărilor, în recentul document difuzat la sesiunea din acest an a Adunării Generale O.N.U., referitor la poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume, se arată: „Cursa înarmărilor și cheltuielilor militare reprezintă o grea povară pentru toate popoarele lumii: ea frînează progresul economic și social, dezvoltarea cooperării între state și constituie un obstacol în calea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, pentru rezolvarea celorlalte probleme de care depinde viitorul omenirii".

4 000 de miliarde pentru distrugere

CHELTUIELILE militare au ajuns, în prezent, în prețurile curente, la cifra uriașă de circa 300 miliarde dolari anual. Un calcul simplu ne arată că în fiecare zi se cheltuiesc în lume, în scopuri distructive, mai mult de 800 milioane dolari.

Dinamica bugetelor militare este ilustrativă. În prețurile anului 1970, cheltuielile pentru înarmare au fost în anul 1974 de circa 210 miliarde dolari, comparativ cu 130 miliarde dolari în 1960, ceea ce reprezintă o creștere în prețuri constante de circa 75% pe parcursul a 14 ani. Trebuie să se aibă însă în vedere că au avut loc variații ale cheltuielilor militare în diferite țări, în funcție de evoluția evenimentelor social-politice.

Amploarea pe care au luat-o cheltuielile pentru înarmare poate fi mai bine evidențiată prin cîteva comparații. În prezent cheltuielile militare mondiale, la nivelul de 300 miliarde dolari în prețuri curente, sînt mai mari decît cheltuielile care se fac pe plan mondial în domeniul educației sau decît cheltuielile mondiale în domeniul sănătății. Pentru înarmare, adică pentru un factor de tensiune și animozitate, se cheltuiește de 15 ori mai mult decît pentru ajutorul oficial acordat țărilor în curs de dezvoltare. Bugetele militare reprezintă astăzi echivalentul produsului național brut al tuturor țărilor din Africa, Orientul Mijlociu și Asia de Sud. Se apreciază că numai bugetele militare ale principalelor puteri nucleare ale lumii reprezintă echivalentul produsului național brut din țările cel mai puțin dezvoltate, cu o populație de peste 1 miliard de locuitori. Anual se investesc în menținerea și dezvoltarea arsenalului nuclear 40—50 miliarde dolari, în timp ce țările în curs de dezvoltare ar avea nevoie de sume echivalente pentru acoperirea necesităților stringente de fonduri pentru dezvoltarea economică. În cei 30 de ani de la terminarea celei mai devastatoare conflagrații din istoria omenirii, suma cumulată a bugetelor militare mondiale a fost de peste 4000 miliarde dolari, mai mult decît produsul național brut din anul 1974 al tuturor țărilor membre OCDE. Bugetele militare reprezintă în consecință un nivel nejustificat de mare pentru o perioadă de pace.

Cursa înarmărilor contra dezvoltării economice

REALITĂȚILE lumii contemporane pun față în față aceste cheltuieli neproductive uriașe în scopuri distructive, și situația tragică a unor vaste regiuni geografice, slab dezvoltate din punct de vedere economic și social, unde trăiește 2/3 din populația globului, unde milioane de oameni mor anual de foame iar analfabetismul, bolile și celelalte consecințe ale subdezvoltării și-au păstrat caracterul de masă. Deși în țările „lumii a treia" trăiește mai mult de jumătate din populația globului, cheltuielile pentru educație și ocrotirea sănătății din aceste țări reprezintă numai 13% și respectiv 7% în cheltuielile mondiale pentru educație și ocrotirea sănătății. În timp ce în țările capitaliste dezvoltate se cheltuiau, la începutul acestui deceniu, pe cap de locuitor, circa 150 dolari pentru educație și 75 dolari pentru ocrotirea sănătății, sumele cheltuite pentru aceleași scopuri în țările în curs de dezvoltare erau de 9 și respectiv 2 dolari. În schimb, în aceeași perioadă, cheltuielile militare pe locuitor erau în America de Nord de 352 dolari.

În condițiile actuale, cînd cursa înarmărilor a luat o deosebită amploare, generalizîndu-se la scara mondială, spirala cheltuielilor militare a devenit un atribut și al țărilor în curs de dezvoltare. Alocarea pentru sectoare neproductive a unor resurse care ar fi atît de necesare demarării progresului economic, acționează astfel în sensul adîncirii decalajelor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Deși cheltuielile militare din „lumea a treia" reprezintă în prezent numai 10—11% din cheltuielile militare mondiale, este semnificativ faptul că ritmul de creștere al cheltuielilor militare din aceste țări este de circa 8% anual, superior mediei mondiale de 3—4% anual. Ponderea cheltuielilor militare în totalul produsului național brut al țărilor în curs de dezvoltare, chiar dacă nu depășește în medie 5%, are o semnificație deosebită, deoarece în cazul unui produs național brut mai mic de 200 dolari pe locuitor simpla preluare a cîtorva dolari anual de la fiecare locuitor pentru scopuri militare înseamnă, în fapt, privarea de mijloace de existență primordiale.

Problemele grave ale subdezvoltării nu pot fi soluționate atîta timp cît uriașe fonduri materiale și umane sînt concentrate în direcția creării și perfecționării de mijloace de distrugere. Se estimează că 40% din fondurile alocate pe plan mondial cercetării-dezvoltării sînt destinate scopurilor militare, iar jumătate din numărul oamenilor de știință și al inginerilor lucrează în laboratoare unde se perfecționează tehnica războiului. Progresele științifice și tehnice în domeniul energiei nucleare, în electronică, în tehnica laserului și în alte domenii sînt folosite cu prioritate pentru perfecționarea și crearea de arme noi. În același timp, în multe țări în curs de dezvoltare problema cercetării nici măcar nu se poate pune din lipsă de fonduri și de cadre de specialiști.

În cadrul armatei regulate sînt angajate în lume circa 21 milioane persoane adică echivalentul de muncă a Franței. Dacă se adaugă și alte forme de angajați militari sau civili, cifra depășește 50 milioane persoane, adică aproape populația totală a Italiei. Trebuie subliniat că în multe țări în curs de dezvoltare armata angajează aproape totalitatea cadrelor care au un anumit nivel de pregătire, agravînd penuria de personal calificat în sectoarele productive ale economiei. Față de 21 milioane militari, lumea dispune de numai 2,5 milioane medici, adică un militar la 190 persoane dar un doctor la 1 600 persoane. Media mondială ascunde faptul că situația este mult mai critică în țările în curs de dezvoltare.

Cascada distorsiunilor

AȘA cum se precizează în documentul privind poziția României în problemele dezarmării, cursa înarmărilor provoacă distorsiuni în dezvoltarea economică a tuturor statelor, alimentează inflația și dezechilibrele balanțelor de plăți, creează bariere artificiale în calea transferului de utilaje și tehnologii, în calea dezvoltării schimburilor între națiuni, determină o gestiune nerațională a resurselor umane și de materii prime, contribuie la poluarea planetei și la perturbarea echilibrului ecologic.

În anul bugetar 1974, cheltuielile militare ale S.U.A. prevă-

zute în bugetul federal au fost de peste 78 miliarde dolari. Pentru anul bugetar 1975 s-au prevăzut cheltuieli militare de 85,2 miliarde dolari. În parte datorită uriașelor cheltuieli militare, deficitele bugetare ale S.U.A. au avut o tendință de creștere, ajungînd în anul 1975 la peste 40 miliarde dolari. Programul bugetar pentru anul 1976, în cadrul căruia numai cheltuielile militare sînt prevăzute a fi de 94 miliarde dolari, presupune înregistrarea unor deficite de și mai mare amploare, estimate inițial la circa 60 miliarde dolari, iar în prezent la circa 90 miliarde dolari. Este ușor de înțeles că în condițiile unor asemenea deficite bugetare, care cu greu pot fi finanțate fără majorarea substanțială a masei monetare, nici cele mai optimiste previziuni nu consideră probabilă diminuarea presiunilor inflaționiste în economia americană în următorii ani.

Analizînd retrospectiv cauzele reale ale procesului inflaționist care a zdruncinat economia S.U.A. în ultimii 10 ani, mulți economiști americani pun pe primul loc deficitele bugetare cumulate, cauzate de finanțarea costului exorbitant al războiului din Vietnam.

In condițiile unor venituri valutare reduse și instabile, variind de la an la an în funcție de conjunctura economică internațională, importurile de echipament militar foarte costisitor ale țărilor în curs de dezvoltare pot să blocheze fondurile valutare ale acestor țări și să compromită planurile lor de dezvoltare economică. Or, în ultimii ani a avut loc o majorare aproape continuă a importurilor de arme ale țărilor în curs de dezvoltare ; astfel în prețurile anului 1973 ele au crescut de la 2,7 miliarde dolari în 1973 la 3,9 miliarde dolari în 1974, adică cu peste 40%. Apelarea la diferite forme de „ajutor“ militar sau împrumuturi în străinătate pentru cumpărările de armament tot mai scump are drept rezultat creșterea datoriei externe și în consecință a gradului de dependență economică și politică al țărilor în curs de dezvoltare

Program de măsuri concrete, constructive

INTERESELE și năzuințele fundamentale ale omenirii reclamă adoptarea de măsuri hotărîte care să pună capăt cursei înarmărilor și implicațiilor sale grave pentru pacea și securitatea lumii. Pornind de la aceste considerente, România se pronunță pentru concentrarea eforturilor în vederea scoaterii negocierilor de dezarmare din imobilism, pentru adoptarea de măsuri care să ducă în final la dezarmarea generală și completă și în primul rînd, la dezarmarea nucleară. În acest scop, România propune măsuri privind : înghețarea și reducerea bugetelor militare ; interzicerea, reducerea treptată și, în perspectivă, lichidarea armamentului nuclear ; crearea de zone de pace și colaborare, lipsite de arme nucleare ; măsuri de dezarmare și dezangajare militară și alte măsuri menite să creeze cadrul propice dezarmării.

Un prim obiectiv ce trebuie realizat pe calea dezarmării este, în opinia României, oprirea neîntîrziată a cursei înarmărilor, înghețarea și reducerea bugetelor militare, luîndu-se ca bază nivelul anului 1975. Se impune, ca o necesitate imediată, negocierea și încheierea unor acorduri și înțelegeri corespunzătoare cu privire la înghețarea bugetelor militare, stabilindu-se un program concret de reducere treptată, pe etape, a bugetelor, începîndu-se cu cele ale țărilor mari, puternic înarmate. România consideră că pentru început trebuie să fie reduse cu cel puțin 10% bugetele militare ale tuturor statelor, să fie transferate, fără condiții, jumătate din mijloacele astfel economisite la dispoziția unui fond de dezvoltare al O.N.U. care ar urma să fie creat pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic, cu prioritate a celor care au un venit național pe cap de locuitor sub 200 dolari.

Poate fi subliniat faptul că la nivelul anului 1975, economiile obținute prin reducerea cheltuielilor militare cu 10% ar fi de circa 30 miliarde de dolari, din care jumătate, adică 15 miliarde dolari, ar urma să formeze fondul de dezvoltare al O.N.U. Spre comparație, amintim că fondul fiduciar al F.M.I. menit să contribuie la ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare și care ar urma să se formeze prin vînzarea pe piața liberă a 1/6 din stocul de aur al F.M.I. (25,6 milioane uncii) ar însemna în cazul cel mai bun (dacă prețul aurului pe piața liberă nu va scădea) mai puțin de 3 miliarde dolari.

Studiile elaborate pe plan mondial sugerează că pentru demararea unui program cuprinzător de combatere a subnutriției, de care suferă în lume în jur de 500 milioane persoane, ar fi necesare fonduri de cca. 8 miliarde dolari. Cu ajutorul a 4 miliarde dolari anual se poate organiza un program de alimentare corespunzătoare a 200 milioane de copii din zonele subdezvoltate. Cu 7 miliarde dolari anual s-ar putea dubla cheltuielile pentru ocrotirea sănătății în țările în curs de dezvoltare. Cu 4 miliarde dolari anual s-ar dubla cheltuielile pentru cercetare în medicină, și această sumă ar putea fi obținută prin reducerea cu o șesime a cercetărilor în domeniul militar.

In acest fel, eforturile în direcția dezarmării ar fi legate de la început de contribuția efectivă la rezolvarea unora din problemele fundamentale ale progresului social-politic al omenirii — lichidarea stării de subdezvoltare, a decalajelor existente între nivelurile economice ale statelor lumii, decalaje care sînt ele însele generatoare de tensiuni și constituie o sursă de pericole pentru pacea și securitatea internațională.

Mircea Ioan PASCU
Mugur ISĂRESCU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Lemnul în următorul sfert de veac

PRODUCȚIA și consumul de lemn în Europa se vor menține într-un echilibru satisfăcător pînă în anul 1990. După această dată, constată un studiu al C.E.E./O.N.U., va deveni din ce în ce mai dificil de a echilibra consumul de lemn — a cărui sporire urmează o curbă exponențială — cu volumul ofertei, care va spori probabil într-un ritm constant. În baza ipotezelor reținute privind creșterea populației și a veniturilor în următorii 25 de ani, consumul de lemn industrial în Europa ar urma să se majoreze de la 340 milioane mc în 1970 la 600—750 milioane mc în anul 2 000. Studiul relevă că în ciuda unei producții și ea sporite, Europa va deveni tot mai deficitară în lemn și celuloză. De aceea, va trebui să se recurgă în măsură crescîndă la importuri, care și ele sînt limitate, fiind necesară în orice caz o raționalizare a consumului.

În studiu se relevă că dacă unele întrebuințări ale lemnului vor dispare pînă în secolul următor (de exemplu, pentru încălzire) o serie de noi utilizări (de exemplu în industria chimică) ar putea exercita o presiune foarte puternică asupra resurselor forestiere. În fond, spun autorii studiului, utilizarea comercială a lemnului pentru fabricarea hîrtiei a început numai acum un secol, iar cea a plăcilor aglomerate din lemn abia după cel de-al doilea război mondial.

O criză alimentară ?

STUDII întreprinse de Ministerul Agriculturii și Silviculturii al Japoniei conduc la concluzia unei insuficiențe de lapte și carne pe piața mondială capitalistă în jurul anului 1980, iar în perspectiva anului 1985 și la orez, soia, grîu și porumb. Pornind de la balanța încordată a unor produse agroalimentare pe plan mondial în ultimii ani, calcule efectuate cu ajutorul calculatorului electronic au relevat că în ipoteza sistării importurilor de alimente și furaje și a cultivării fiecărei suprafețe de teren (inclusiv a terenurilor de golf, cu cartofi dulci), nivelul de nutriție al populației Japoniei ar scădea cu 70—80%. Aceasta pentru că în prezent Japonia își satisface din producție proprie numai 40% din necesarul de alimente, față de 83% în 1960, fiind cel mai mare importator mondial de produse agroalimentare. Grîul este importat în proporție de 95%, orzul — de 92%, secara — aproape în întregime.

Industria vest-europeană a prelucrări datelor

COMISIA Pieței Comune a propus recent un program pe cinci ani, în valoare de 14 milioane de lire sterline, pentru „încurajarea și promovarea industriei europene a prelucrării datelor“ în fața dominației pieței de către compania americană I.B.M., anunță ziarul **The Times** (14 octombrie).

Programul respectiv are în vedere : dezvoltarea unui limbaj standard de programare, care să faciliteze schimburile de programe ; sporirea independenței utilizatorilor calculatoarelor față de firma producătoare ; sporirea securității și caracterului confidențial al datelor ; îmbunătățirea tehnicilor de programare etc.

Industria prelucrării datelor, afirmă Comisia, se află în pragul unei noi ere, aceea a distribuirii puterii de calcul, caracterizată printr-o dezvoltare explozivă a tehnologiei de componente, creșterea mai rapidă a cererii de minicalculatoare, terminale și echipament de telecomunicații și o legătură tot mai strînsă între telecomunicații și calcul.

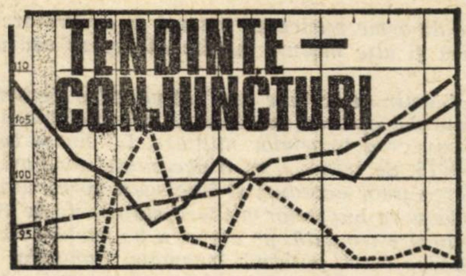

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Diagnostic și perspectivă

GRUPUL de cinci institute vest-germane de cercetări economice, care publică periodic evaluări asupra conjuncturii internaționale, a difuzat recent analiza sa a situației din toamna aceasta. Potrivit documentului, pe care îl cităm după buletinul săptămînal editat de Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW, Wochenbericht 42-43/1975), „țările occidentale industriale continuă să stea în mare măsură sub semnul recesiunii adînci în care au alunecat în semestrul de iarnă 1974/75. Gradul de utilizare a capacităților și folosirea mîinii de lucru se află în cele mai multe cazuri la nivelul cel mai scăzut din perioada de după război".

În momentul de față, Statele Unite sînt prima dintre țările capitaliste care marchează începutul unei înviorări conjuncturale. Deși umbrită de o nouă intensificare a creșterii prețurilor, înviorarea va continua după toate probabilitățile în lunile următoare ; însă nu este exclus ca în cursul anului 1976 expansiunea produsului social în termeni reali să se încetinească față de ritmul actual și cel scontat pentru lunile imediat următoare. În Japonia tendința de redresare conjuncturală care a început să se manifeste încă din primăvară rămîne „ezitantă". Cît privește Europa occidentală, aici recesiunea s-a menținut pînă în lunile de vară, cu o pronunțată tendință de sincronizare a evoluțiilor din diferitele țări ; în prezent pare să fi fost atins nivelul cel mai scăzut al activității din această fază, contîndu-se pe o înviorare treptată în lunile de iarnă, cu perspectiva unei creșteri economice reale de 2-3% în 1976.

În sfera comerțului internațional institutele vest-germane constată o schimbare de tendință — de la restrîngere la înviorare, astfel încît în 1976 comerțul țărilor capitaliste industriale ar putea să înregistreze o creștere de 5-6%, după scăderea de circa 7% prognosticată pentru ansamblul anului 1975. Balanțele comerciale ale acestor țări vor deveni din nou mai pronunțat pasive, ca urmare a creșterilor de prețuri la materiile prime de import sub efectul reînviorării conjuncturale. În general consumul de materii prime își va relua tendința de creștere, aceasta fiind alimentată și de necesitatea de a se completa din nou stocurile actualmente sensibil reduse.

Diagnosticul citat consideră plauzibilă ipoteza de lucru că în iarna 1975/76 cererea globală va crește în tot mai multe țări industriale din Occident, în primul rînd sub efectul măsurilor intensificate de stimulare din partea statului, dar și ca urmare a reducerii generale a stocurilor de mărfuri. Mișcarea de scădere a numărului șomerilor va fi totuși mai lentă decît în situații similare precedente. În general, experții citați consideră că de data aceasta prognoza privind intensitatea redresării conjuncturale comportă un coeficient de risc deosebit de mare. Unul din factorii de risc este de exemplu împrejurarea că în calea unei reluări puternice a investițiilor stau deocamdată gradul neobișnuit de scăzut de utilizare a capacităților și incertitudinile mai mari ca altă dată în ceea ce privește direcțiile schimbărilor structurale. În plus, ritmul de creștere a prețurilor nu pare să aibă perspective de a se mai încetini mult față de situația actuală. Considerînd de aceea foarte riscantă o cuantificare a tendințelor din 1976, institutele vest-germane avansează totuși presupunerea că în medie pe țările capitaliste industriale se va înregistra o creștere reală de 4,5%, după o scădere de 2,5% în 1975.

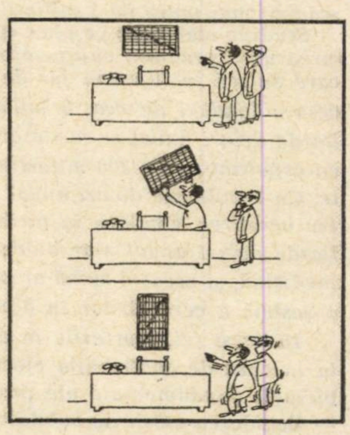
(după „TREND, das österreichische Wirtschaftsmagazin")

Ungaria: noi reglementări privind societățile mixte

PENTRU a putea reacționa cu suplețe la modificările rapide ale conjuncturii pe piețele externe, Ungaria acordă o atenție susținută expansiunii unui instrument eficace în domeniul comerțului și al cooperării, cum sînt societățile mixte. La mijlocul acestui an în țările nesocialiste din Europa funcționau 46 de întreprinderi mixte (cu participare ungară), din Asia — 7 întreprinderi, iar din Africa și America – cîte 5.

Nu demult, pentru a stimula întreprinderile ungare să creeze noi societăți mixte în străinătate sau să le extindă pe cele existente, în Ungaria a fost adoptată o nouă reglementare a activității acestor societăți (cea veche datînd din 1968), care prevede reduceri de impozite asupra beneficiilor, posibilitatea acordării de către statul ungar a unor împrumuturi (rambursabile sau nerambursabile), în cazul în care temporar nu se realizează beneficii etc.

Piața cauciucurilor reconditionate

PRINTRE multiplele efecte ale crizei economice din S.U.A. se numără și orientarea crescîndă nu numai a păturilor populației cu venituri mai scăzute, ci și a celor cu venituri medii către articole cu prețuri reduse. Astfel, de pildă, sporesc în acest an vînzările de cauciucuri recondiționate pentru autocamioane și turisme, ponderea lor în totalul vînzărilor de cauciucuri de schimb urmînd să reprezinte, după opinia specialiștilor, aproape 25%. Această tendință se explică, atît prin prețul de două ori mai redus al cauciucurilor recondiționate, comparativ cu cele noi, cît și prin ridicarea durabilității cauciucurilor recondiționate (datorită perfecționării procesului tehnologic) pînă la 90-95% din cea a cauciucurilor noi. În cercurile de specialitate se apreciază că expansiunea pieței cauciucurilor recondiționate va da un nou suflu ramurii respective din S.U.A., care s-a aflat într-o situație dificilă în 1974.

Japonia: importul de know-how stagnează

ÎN anul fiscal 1974/75 importul de know-how tehnic a manifestat pe ansamblu o tendință de stagnare : valoarea sa nu a înregistrat față de anul fiscal precedent decît un spor de 0,5%, iar numărul cazurilor de import a scăzut cu 16,4%. Agenția pentru știință și tehnică din Japonia atribuie această situație faptului că s-a redus numărul contractelor încheiate de întreprinderi din ramurile puternic afectate de recesiune. Printre acestea se numără construcția de mașini, industria electrotehnică și cea electronică. Importul de know-how s-a micșorat însă și în industria textua, în electroenergetică, în construcții. Creșteri s-au înregistrat numai în domeniul combaterii poluării mediului înconjurător, în industria mobilei și în producția de jucării. În domeniul conservării mediului importul de tehnici pentru valorificarea apelor reziduale a crescut cu 80% față de anul precedent.

Pentru conjunctura generală în care s-a produs scăderea importului de know-how este semnificativă slaba înclinație a întreprinderilor japoneze de a face noi investiții în capital fix. După un sondaj efectuat de Industrial Bank of Japan în rîndul a 1673 de firme, suma investițiilor pentru anul fiscal 1975/76 este cu 4,9% mai ridicată în prețurile curente decît în anul precedent ; rata inflației fiind însă de circa 11%, înseamnă că în termeni reali volumul investițiilor scade. După un alt sondaj, efectuat de Nippon Fudosan Bank în rîndul a 717 întreprinderi, investițiile lor cresc nominal cu 5,6%.

Cupru: stocuri în creștere

SCĂDEREA în continuare a vînzărilor de cupru rafinat pe piețele internaționale va face ca la sfîrșitul anului în curs stocurile să se situeze în jurul a 800 000 tone, în creștere cu circa 140 000 tone față de 1974. Această evaluare citată de Neue Zürcher Zeitung se bazează pe tendințele recente de pe piață, conform datelor firmei Merrill Lynch. Între trim. II 1974 și mijlocul anului 1975 prețul livrei de cupru a scăzut de la nivelul record de 140 de cenți la numai 50 de cenți. Dacă în termeni nominali un preț atît de scăzut al cuprului nu a fost înregistrat de zece ani, după luarea în considerare a factorului inflației rezultă un preț la nivelul de acum 25 de ani. O serie de firme producătoare au trecut în aceste condiții la restrîngeri de capacități între 5% și 50%. Producția de cupru rafinat a țărilor nesocialiste anticipată pe anul în curs este de circa 4 300 000 tone, cea mai scăzută din 1968 încoace.

După date publicate de American Bureau of Metal Statistics, stocurile de cupru rafinat la producători și în depozitele burselor de mărfuri se situau în august 1975 la nivelul de 964 000 tone, față de 335 000 la mijlocul anului trecut, și probabil că nu au depășit între timp pragul de 1 milion de tone. Pe de altă parte, începutul de înviorare conjuncturală înregistrat în S.U.A. ar putea să aibă peste puțin timp efecte asupra prețurilor : se menționează posibilitatea unor urcări cu pînă la 20 de cenți per livră, în funcție de viteza de reducere a stocurilor.

RESURSELE MINERALE ALE SUBSOLULUI MĂRILOR ȘI OCEANELOR

— Posibilități și incidențe —

ÎN ULTIMII ANI, fenomenele de criză apărute în lumea capitalistă au făcut ca pe planul dezbaterilor teoretice să se avanseze adeseori idei și teorii despre o iminentă epuizare a resurselor naturale nereînnoibile ale planetei. Creșterea „limitată“ sau creșterea „zero“, preconizată de diverși teoreticieni occidentali, este motivată de ei și prin situația deosebită în care s-ar afla lumea în prezent — confruntată cu perspectiva unei penurii de resurse naturale. Netemeinicia unor asemenea teorii a fost dovedită nu numai prin argumentul posibilităților practic nelimitate de înlocuire a unor resurse minerale cu altele sau cu produse sintetice, dar și prin aceea că utilizarea resurselor naturale este legată de nivelul cunoștințelor tehnice existente iar lucrurile nu trebuie privite static, ci în evoluția lor, în perspectiva noilor cuceriri ale științei și tehnicii.

În sprijinul acestor argumente pot fi citate și preocupările actuale ale unor state și organisme internaționale pentru evidențierea și explorarea imenselor rezerve potențiale de resurse minerale, pe care le conține subsolul mărilor și oceanelor. Dincolo de problemele tehnice, științifice și financiare pe care le ridică punerea în evidență și exploatarea acestor resurse minerale, chestiuni extrem de complexe apar în legătură cu aspectele de ordin juridic privind modalitățile de valorificare a resurselor sau în legătură cu incidențele exploatării asupra veniturilor țărilor în curs de dezvoltare.

În cadrul organismelor din sistemul Națiunilor Unite, spre exemplu, problema exploatării resurselor minerale ale subsolurilor marine s-a pus pentru prima oară în 1970, cînd, prin rezoluția 2750 (XXV) a Adunării Generale, Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite a fost invitat să coopereze cu Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) în scopul : „a). De a identifica problemele ce rezultă prin exploatarea anumitor minerale din zona situată dincolo de limitele jurisdicției naționale și de a examina repercusiunile pe care aceste probleme le vor avea asupra bunăstării economice a țărilor în curs de dezvoltare, în special asupra prețurilor mineralelor exportate pe piața mondială ; b). De a studia aceste probleme în funcție de exploatarea posibilă a subsolului mărilor, ținînd seama de cererea mondială de materii prime și de evoluția costurilor și prețurilor ; c). De a propune soluții valabile pentru rezolvarea problemelor amintite“.

Tabelul nr.1

Producția estimativă de metal ce se poate obține dintr-un milion tone de nodule uscate, cu conținut bogat de metal

Produsul	Conținutul de metal al nodulelor (în %)	Producția aproximativă de metal la un milion tone de nodule[x]
Mangan (dacă acest metal este extras)	24	230 000
Nichel	1,6	15 000
Cupru	1,4	13 000
Cobalt	0,21	2 000
Alte metale	0,3	2 500

[x] Se admite un procent al extracției de 95% (exceptînd cazul metalelor care se prezintă în forme de urme, cînd procentul admis este de 80%).

Sursa ambelor tabele: Document O.N.U. A/Conf.62/25 din 22 mai 1974.

Eforturile întreprinse în cadrul acestei cooperări s-au concretizat, pînă în prezent, în elaborarea de către Secretariatul U.N.C.T.A.D. a patru monografii privind cobaltul, minereul de mangan, cuprul și nichelul, în vederea determinării în primul rînd a efectelor de ordin calitativ pe care le-ar avea exploatarea mineralelor din subsolul mărilor asupra piețelor internaționale și asupra încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare, producătoare de asemenea minerale. O parte din aceste probleme au fost prezentate cu ocazia lucrărilor celei de-a treia Conferințe a Națiunilor Unite asupra dreptului mării[1]), acțiune de larg ecou internațional, în cursul căreia un loc central a revenit aspectelor economice, în special subdezvoltării, rolului statelor mari și mici, democratizării vieții internaționale.

Evaluări asupra resurselor

DINTRE mineralele ce se extrag din subsolurile marine, fără îndoială că petrolul și gazul metan prezintă, de departe, cea mai mare importanță, ele reprezentînd 90% din valoarea acestor minerale. Aici însă ne interesează o serie de minerale a căror situație este mult mai puțin cunoscută, și anume cele care se găsesc în așa-numitele depozite superficiale din subsolurile marine. Prin depozite superficiale se înțeleg toate sedimentele neconsolidate ale subsolului mărilor, cum ar fi nisipul sau pietrișul, care cuprind minerale grele, substanțe feruginoase, diamante etc. Pot fi găsiți și fosforiți sub formă de nodule aflate pe marginea exterioară a platoului continental în cantități importante, cu toate că conținutul lor în fosfați este în general mai scăzut decît acela al rezervelor existente pe pămînt. Trebuie arătat că în ceea ce privește aceste minerale superficiale, exploatarea lor se limitează la depozitele platoului continental care pot fi recuperate prin dragaj la adîncimi mici.

Referindu-ne la metale, putem spune că resursele cele mai importante ale lumii sînt încă neexploatate. Ele sînt situate în general dincolo de limita celor 200 mile marine de la țărm, deci în afara limitelor jurisdicției naționale. Regimul juridic al acestei zone nu este complet definitivat, dar se recunoaște că resursele respective constituie un „patrimoniu comun al umanității“.

Aceste resurse sînt așa-numitele „nodule de mangan“ care — răspîndite pe fundul mărilor și oceanelor — cuprind grăunți fini de oxizi de mangan, fier, siliciu etc. Valoarea acestor nodule constă totuși, în primul rînd, în cantitățile de metale pe care le conțin în proporții mult mai reduse, cum sînt nichelul, cuprul, cobaltul ș.a.

Tabelul nr.2

Producția previzibilă de metale, obținută din nodule în 1985[x]

Produsul	Tone
Mangan	920 000
Nichel	220 000
Cupru	200 000
Cobalt	30 000
Diverse	38 000

O metalurgie a nodulelor

CEA mai mare parte a experților apreciază că nichelul va fi principalul produs care va interesa industria nodulelor. Cuprul, cobaltul și nichelul vor fi produse împreună, în timp ce manganul și alte metale vor fi extrase probabil din reziduuri.

Date privind amplasarea depozitelor de nodule nu sînt disponibile în prezent decît pentru 3% din suprafața subsolurilor marine. Se cunoaște, deocamdată, că zăcăminte potențial rentabile există în Oceanul Pacific și Oceanul Indian. În ultimii 10 ani, eforturile s-au concentrat în direcția reperării depozitelor de nodule și punerii la punct a tehnicilor de extracție (prin dragare, aspirare etc.) și de tratare a nodulelor. Mai multe uzine pilot de tratare a minereului astfel obținut au fost construite și funcționează în mod satisfăcător.

Conform celor mai multe dintre estimări, extracția nodulelor se va dovedi rentabilă — randamentul de extracție a metalelor putînd ajunge la 95% — întrucît actualele cunoștințe tehnice sînt considerate suficiente pentru a permite exploatarea industrială.

Pentru a avea o imagine cît mai precisă asupra eficienței exploatării nodulelor într-o primă viitoare fază industrială, este suficient să facem apel la estimările experților privind producția de metale ce se poate obține dintr-o anumită cantitate de nodule (tabelul nr. 1).

În ceea ce privește perspectivele producției de metale obținute din nodule, după aprecierea specialiștilor în 1985 ea ar putea constitui o importantă sursă de aprovizionare cu principalele metale obținute din nodule (vezi tabelul nr. 2). Efectele acestei situații vor fi evident diferite, în funcție de metal. Astfel în 1985 nodulele ar putea reprezenta cea mai importantă sursă de cobalt, asigurînd cel puțin jumătate din necesarul pieței mondiale, la prețuri care vor fi cu aproximativ o treime mai reduse decît cele actuale. Estimările experților privind nichelul se concretizează în aprecierea că exploatarea nodulelor ar putea duce în 1985 la asigurarea a 18% din cererea mondială ; avîndu-se în vedere elasticitatea cererii pentru nichel, se prevede doar o scădere ușoară a prețului. Producția de cupru, care se va obține din nodule peste 10 ani, nu va avea — în opinia specialiștilor — decît repercusiuni minime asupra pieței respective, deoarece nu va reprezenta probabil decît circa 1,3% din cererea mondială. În ceea ce privește producția de mangan din nodule, previziunile sînt mai puțin sigure ; avîndu-se în vedere caracterul limitat al cererii mondiale pentru acest metal (principal consumator — siderurgia) ar putea avea loc o scădere sensibilă a prețurilor, chiar dacă extracția din nodule n-ar depăși în 1985 circa 6% din volumul cererii mondiale.

Concluzii asupra efectelor

ÎN EVALUAREA exactă a perspectivelor valorificării resurselor minerale submarine, este necesar desigur să se țină seama de posibilitatea unor noi descoperiri de zăcăminte importante în subsolul mărilor și oceanelor, ca și de aceea a perfecționării viitoare a tehnicilor de extracție. Este posibil deci ca exploatarea să se facă pe scară mai largă, să fie mai puțin costisitoare și să se refere la o gamă mai întinsă de minerale decît se prevede în prezent. Care ar fi însă principalele efecte ale exploatării resurselor minerale ale subsolului mărilor și oceanelor ?

Prima constatare ce se impune ar fi aceea că creșterea ofertei și scăderea presupusă a prețurilor la mineralele respective — care ar rezulta — ar fi în avantajul ansamblului economiei mondiale. Ar fi totuși simplist să ne oprim la această constatare. Este de așteptat, pe de o parte, ca țările dezvoltate să fie cele care să beneficieze cel mai mult de această situație, întrucît dispun de tehnici înaintate și posibilități financiare importante 2).

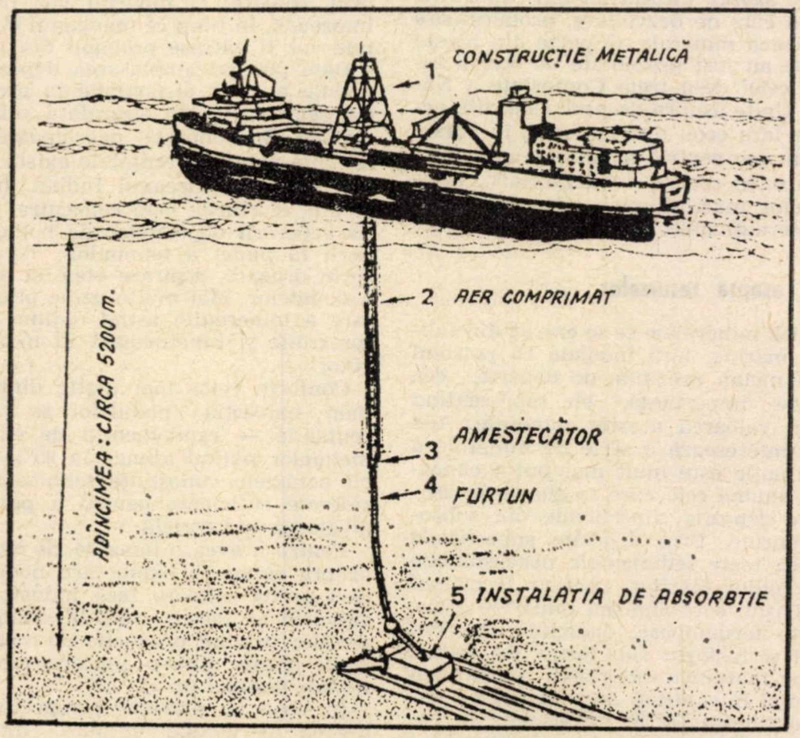

Strîngerea nodulelor cu ajutorul unei nave prevăzute cu instalație de absorbție (cu aer)

Concluziile studiilor elaborate de Secretariatul U.N.C.T.A.D. în legătură cu cobaltul, minereul de mangan, cuprul și nichelul converg spre ideea că pentru fiecare din produsele considerate încasările din export ale țărilor în curs de dezvoltare vor fi mai mici decît în absența unor exploatări submarine. Studiile pun în evidență diferențele în minus, aproximative, pe care le vor înregistra probabil în 1980 încasările din export ale țărilor în curs de dezvoltare, estimările avînd la bază realizarea unei producții de minerale din subsolul mărilor în „ipoteza favorabilă“ 3) privind evoluția exploatării acestora :

Cobalt	120 milioane de dolari
Minereu de mangan	40 milioane de dolari
Cupru	260 milioane de dolari
Nichel	218 milioane de dolari

Se remarcă, în același timp, în cadrul studiilor menționate că — după toate probabilitățile — aceste diferențe s-ar mai mări pînă în 1985, în lipsa unui control real asupra folosirii bogățiilor din zona „patrimoniului comun al umanității“. Prin urmare, se arată în documentul TD/B/C. 1/170 al U.N.C.T.A.D., exploatarea resurselor minerale din această zonă poate avea consecințe foarte însemnate asupra comerțului internațional și asupra dezvoltării sectorului minier în general, asupra situației țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de asemenea minereuri, în special.

O a doua concluzie care se impune din analiza celor patru studii este aceea că, în cazul înființării unei autorități internaționale însărcinate cu gestionarea producției subsolului mărilor și oceanelor — așa cum s-a menționat și în „Declarația asupra principiilor care guvernează fundul mărilor și oceanelor, ca și subsolul lor, în afara limitelor jurisdicției naționale“, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. în decembrie 1970 — veniturile pe care aceasta le-ar încasa din exploatarea mineralelor extrase ar fi departe de a compensa pierderile de încasări ce le-ar suferi țările în curs de dezvoltare, exportatoare de asemenea produse. Ar fi de dorit, ca atare, să se încheie în plus și unele aranjamente internaționale speciale.

Variante de măsuri

DOUĂ SOLUȚII se conturează în prezent ca posibile pentru protejarea intereselor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare care sînt exportatoare tradiționale de asemenea minerale. O primă soluție ar consta în acordarea unei compensații corespunzătoare țărilor în curs de dezvoltare producătoare, de către o autoritate internațională care ar urma să răspundă de gestionarea exploatării resurselor minerale submarine. Dacă evaluările ar arăta că mijloacele financiare de care ar dispune autoritatea internațională sînt insuficiente pentru acoperirea pierderilor suferite de țările în curs de dezvoltare producătoare, s-ar putea apela la o a doua soluție, aceea a acțiunii preventive. Aceasta presupune încheierea unor aranjamente în virtutea cărora s-ar obține asigurarea că exploatarea resurselor minerale submarine nu va reduce posibilitățile de export ale țărilor producătoare în curs de dezvoltare sau că nu va avea decît consecințe neglijabile ori tolerabile pentru aceste țări.

În cadrul aceleiași soluții preventive, sugerează documentul U.N.C.T.A.D. menționat mai sus, una din variantele practice posibile ar putea fi adoptarea unei politici coerente vizînd respectarea — în materie de exploatare a resurselor submarine minerale — a obiectivelor convenite la scară internațională în ceea ce privește politica față de produsele de bază. Într-o asemenea variantă, ar putea fi luate măsuri eficace pentru ca obiectivul asigurării de prețuri juste și echitabile pentru produsele de bază al căror export interesează țările în curs de dezvoltare să fie realizat — sau cel puțin să nu fie compromis — prin exploatarea resurselor minerale submarine. Măsurile ar putea consta în exercitarea de către autoritatea internațională care s-ar institui a unui control riguros, astfel ca prețurile mineralelor respective să nu scadă sub nivelurile fixate în prealabil, apreciate ca remuneratorii și echitabile.

Bineînțeles că variante de măsuri preventive se mai pot imagina. Chestiunea de fond rezidă însă în găsirea celei mai bune modalități de a utiliza aceste resurse ale subsolului mărilor și oceanelor, recunoscute ca „patrimoniu comun al umanității“, astfel încît efectele exploatării lor să conducă nu la o mărire a decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ci la o reducere a acestora. Stabilirea principiilor și a marilor linii de de acțiune în acest domeniu nu va putea conduce la soluții viabile dacă acestea nu vor fi organic încadrate în noua ordine economică internațională.

Participarea României la a treia Conferință a O.N.U. asupra dreptului mării, precum și în alte organisme și organizații internaționale, a prilejuit manifestarea activă a posibilităților sale de a contribui la elaborarea unui regim juridic general acceptabil al mărilor și oceanelor, care să fie în concordanță cu realitățile vieții internaționale, cu tendințele de progres și democrație în lumea contemporană și principiile fundamentale ale dreptului internațional.

Recunoașterea, în acest context, a necesității de a se lua în considerație cu prioritate interesele de ordin economic ale țărilor în curs de dezvoltare a constituit și constituie — în ansamblul afirmării poziției de principiu a României — o constantă, reflectată dealtfel și în numeroase documente bi și multilaterale, convenite de țara noastră. Ca și în oricare alt domeniu al relațiilor economice internaționale, soluții realiste și de durată la problemele complexe care apar în legătură cu punerea în valoare a resurselor din subsolul mărilor și oceanelor nu pot fi găsite decît avînd în vedere această prioritate și asigurînd participarea tuturor statelor interesate.

Victor COSAC

---

1) Prima sesiune a Conferinței s-a desfășurat la New York, între 3 și 15 decembrie 1973, a doua la Caracas (20 iunie — 29 august 1974) iar a treia — la Geneva (17 martie — 10 mai 1975).

2) Ample activități de cercetare și prospectare, dirijate de ministere economice sau alte organisme guvernamentale, desfășoară în acest domeniu Japonia, S.U.A., U.R.S.S., Anglia, R.F.G., Franța, Australia și alte țări.

3) Prevăzind recoltarea a 7 milioane tone de nodule pentru extragerea cobaltului și a 10 milioane tone de nodule pentru extragerea celorlalte trei metale menționate.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri[1)]

	Curs central	Curs la: 28 XII 1973	3 XI 1975	7 XI 1975	Abaterea[2)] în % a cursurilor valutelor în ziua de 7 XI 1975 față de: Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[2)] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 - 7 XI 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5510	2,5595	+ 4,28	+ 5,45	- 5,17
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6215	2,6295	+28,75	+23,60	-19,09
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3515	4,3625	+ 5,54	+ 7,79	- 7,23
Yenul japonez	308,00	280,20	301,70	301,85	+ 2,04	- 7,17	+ 7,73
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6200	2,6280	+ 5,83	+ 7,53	- 7,01
Francul belgian	40,334	41,10	38,47	38,63	+ 4,41	+ 6,39	- 6,01
Lira italiană	523,50	607,00	673,00	674,50	-22,39	-10,01	+11,12
Lira sterlină	2,8952	2,3250	2,0809	2,0718	-28,44	-10,89	+12,22
Prețul aurului la Londra 3)	-	103,87	143,00	145,00	-	-	-

1) Cotațiile din prezentul tabel reprezintă unități de monedă națională față de 1 dolar S.U.A., cu excepția cursului lirei sterline care este exprimat în dolari S.U.A. pentru 1 liră; 2) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt); 3) Prețul aurului în dolari S.U.A./uncie, primul fixing.

SĂPTĂMÎNA 3—7.11.1975 s-a caracterizat, ca și cea precedentă, prin lipsa unor mișcări însemnate ale cursului **dolarului american** față de restul valutelor occidentale.

În acest interval, factorii care au avut o influență negativă asupra valutei americane (dobînzi în scădere pe piața internă în S.U.A., nerezolvarea definitivă a problemelor financiare prin care trece municipalitatea orașului New York) au fost contracarați de o serie de factori pozitivi (scăderea dobînzilor interne — „call money“ — în R.F. Germania, intervenția unor bănci centrale), care au mișcat cursul dolarului pînă la nivelul de 2,65 franci elvețieni pentru 1 dolar S.U.A., respectiv 2,58 mărci vest-germane pentru 1 dolar S.U.A. în ziua de 6.11.1975. Publicarea în aceeași zi, la Washington, a indicelui prețurilor cu ridicata pe luna septembrie a.c., care a înregistrat o creștere de 1,8%, fapt ce demonstrează că în actuala fază de relansare a economiei americane inflația continuă să ridice probleme dificile, însoțită de speculații pe marginea unei viitoare scăderi de către băncile americane a dobînzii preferențiale („prime rate“), a atenuat mult influența factorilor pozitivi amintiți mai sus, determinînd scăderea cursului dolarului sub 2,63 franci elvețieni pentru 1 dolar S.U.A., respectiv, 2,56 mărci vest-germane pentru 1 dolar.

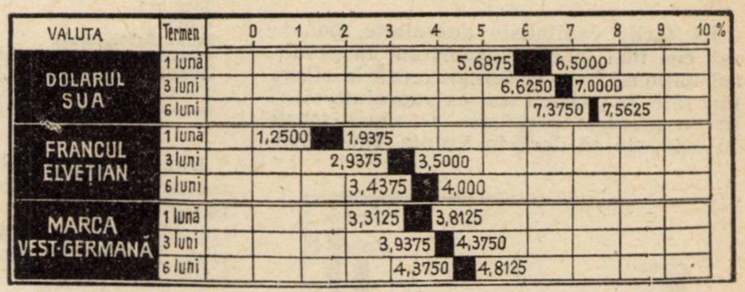

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurodepozitelor în intervalul 3.—7.XI.1975 (nivel minim și maxim)

Cercurile de afaceri interesate apreciază că, deși este posibilă rezolvarea dificultăților financiare ale municipalității orașului New York, ceea ce ar elimina influența factorului psihologic principal care a determinat în ultima perioadă scăderea încrederii în valuta americană, în condițiile actuale — marcate și de reducerea cu începere din 10.XI.1975 a dobînzii preferențiale „prime rate“ de la 7½ la 7¼% — tendința dolarului S.U.A. va continua să rămînă incertă.

Dobînzile la **depozitele în eurodolari** au urmat tendința dobînzilor la intern, înregistrînd scăderi la toate perioadele. Euromarca vest-germană, în perioade scurte mai ales, și eurofrancul elvețian, în perioadele de peste 3 luni, au înregistrat ușoare scăderi, tendință care — probabil — se va menține și în viitorul apropiat, avîndu-se în vedere că se așteaptă unele scăderi la dobînzile interne în R.F. Germania și Elveția.

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o ușoară creștere de 2 dolari/uncie, creștere atribuită în primul rînd situației valutei americane.

În această perioadă nu au fost înregistrate modificări ale nivelului taxei scontului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DATE DE PROGNOZĂ

Capacități de rafinare a țițeiului

UNA dintre repercusiunile „crizei“ petrolului o constituie scăderea gradului de utilizare a capacităților de rafinare a țițeiului în numeroase țări din lume. Reducerea cererii pentru produsele petroliere, îndeosebi din partea țărilor capitaliste dezvoltate, a determinat reducerea gradului de utilizare a acestor capacități, în semestrul I a.c., de la 75—85% (nivel considerat normal pînă în 1974) la 50—60% într-o serie de țări vest-europene și la 63% în Japonia.

Această conjunctură a avut un efect negativ asupra proiectelor de extindere a capacităților de rafinare a țițeiului, în diferite regiuni de pe glob. La începutul acestui an, în lumea nesocialistă se aflau în construcție sau în proiect (cu termen de intrare în funcțiune, în general, în anii 1975—1980) 118 uzine noi, fiind prevăzută de asemenea extinderea capacităților de rafinare la alte 98 de uzine existente.

După cum se vede din datele tabelului alăturat, capacitatea totală proiectată a fi construită (în perioada 1975—1980) în țările nesocialiste reprezintă peste două-cincimi din capacitățile aflate în funcțiune la începutul anului. Ea se repartizează în mod neuniform pe glob, și anume : în proporție de circa 27% în Europa occidentală, de aproape 18% în America de nord și de numai 14% în Orientul Apropiat și Mijlociu sau 9% în Africa — principalele zone exportatoare de petrol brut.

Ținîndu-se seama de actualul grad scăzut de utilizare a capacităților de rafinare, în cercurile de specialitate se consideră că realizarea noilor capacități proiectate în Europa occidentală, Japonia și S.U.A. ar putea fi amînată sau, în unele cazuri, chiar anulată. Forurile competente din Japonia studiază în prezent această problemă, în timp ce în S.U.A. ultima evaluare oficială a capacităților de rafinare care vor intra în producție în această țară pînă la 1979 este cu 24 milioane de tone inferioară previziunilor anterioare. De remarcat că, chiar dacă previziunile inițiale vor suferi unele ajustări repartiția geografică inegală a capacităților de rafinare în lumea nesocialistă nu va înregistra modificări sensibile pînă la începutul deceniului următor.

(milioane tone)

Regiunea	Capacități existente la începutul anului 1975	Capacități în construcție sau în proiect: total	din care: uzine noi	extindere
Europa occidentală	973	329	215	114
America de nord	880	218	129	89
Asia de sud-est, Extremul Orient, Australia și Oceania	464	208	133	75
America centrală și de sud	335	192	169	23
Orientul Apropiat și Mijlociu[x]	132	177	164	13
Africa[xx]	62	111	103	8
Total	2846	1235	913	322

x Inclusiv Egiptul, xx Exclusiv Egiptul.
Sursa: "Petroleum economist", septembrie 1975.

N. POPOV

r.e. MONDORAMA

Ponderea comerţului exterior

ÎN ţările capitaliste dezvoltate, ponderea cea mai mare a exportului în produsul naţional brut se înregistrează în cîteva ţări mici şi mijlocii atît ca suprafaţă cît şi în ce priveşte populaţia. Graficul scoate în evidenţă că dacă în Franţa, Italia, Anglia şi R.F.G. ponderea respectivă se situează între 15 şi 25%, în Olanda ea depăşeşte 45%, iar în Belgia chiar 50%. Din cele 13 ţări incluse în grafic, numai într-una singură — Danemarca — exportul reprezenta mai mult din P.N.B. în 1960 decît anul trecut.

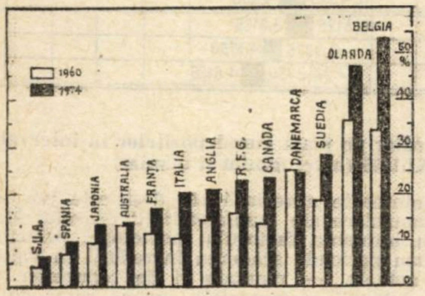

(după THE ECONOMIST)

Suedia - 1% din P.N.B. ca ajutor pentru dezvoltare

SUEDIA este prima ţară industrializată care alocă 1% din produsul naţional brut ca ajutor pentru dezvoltare, pentru sprijinirea eforturilor proprii ale ţărilor „lumii a treia", îndeplinind astfel unul din obiectivele actualului Deceniu al dezvoltării. Pentru anul financiar în curs, care ia sfîrşit în luna iunie anul viitor, parlamentul suedez a alocat 660 milioane de dolari ca ajutor pentru străinătate. Principalele ţări beneficiare ale ajutorului suedez pentru dezvoltare sînt în acest an India, Bangladesh, Cuba, R.D. Vietnam, Tanzania, Etiopia, Guineea-Bissau, Zambia şi Botswana. Aproape 40% din ajutorul amintit ajunge la beneficiari prin intermediul Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare sau al altor organisme internaţionale. Uneori obiectivele sale sînt anumite proiecte specifice (de exemplu, asistenţa acordată pentru construirea unei fabrici de celuloză şi hîrtie în R.D. Vietnam), alteori este vorba de contribuţii financiare directe pentru importul de alimente sau de alte produse necesare (cazul Indiei) etc. Autorităţile de resort relevă că la realizarea acestor proiecte participă şi un număr de 400-500 de specialişti suedezi.

Alte ţări care se apropie de realizarea obiectivului de 1% din P.N.B. ca ajutor pentru dezvoltare sînt Olanda şi Norvegia care, potrivit ziarului **New York Times** (29 octombrie), urmează să atingă această cifră peste un an sau doi.

Profituri in creştere intr-un an de stagnare

AFIRMAŢIA, potrivit căreia, după declanşarea „crizei petrolului" marile companii petroliere din Occident vor fi ruinate, s-a dovedit a fi nerealistă. În fapt, relevă revista **The Economist**, de pe urma măririi preţurilor petrolului, aceste companii, şi-au majorat substanţial marjele de profituri.

Profituri (după scăderea impozitelor) realizate de marile companii petroliere în anii 1972-1974

– milioane dolari –

Companiile	1972	1973	1974
British Petroleum	167	764	1157
Exxon	1532	2443	3140
Gulf Oil	197	800	1065
Mobil	574	849	1040
Royal Dutch Shell	704	1780	2712
Standard Oil (California)	547	844	970
Texaco	889	1292	1586
T o t a l	4610	8772	11670

Din datele tabelului de mai sus se observă cum marile companii petroliere au reuşit să obţină în anul 1974 profituri considerabil mai mari decît în anii anteriori. În anul 1974 profiturile realizate de şapte mari companii petroliere — „cele şapte surori", cum mai sînt ele denumite în presa occidentală — au fost cu aproximativ 153% mai mari decît în 1972.

...Dar nu a fost vina calculatorului

DUPĂ cum anunţă Ministerul comerţului din Anglia, o eroare de programare la un calculator electronic al ministerului a dus la o subestimare cu „numai" 24% a deficitului balanţei comerciale a ţării pe primele nouă luni ale anului. Ca urmare, deficitul balanţei plăţilor curente a ajuns la 1434 milioane lire sterline, cu 276 milioane lire mai mult decît se calculase iniţial. În decursul celor nouă luni, importurile au fost cu 1,5% superioare celor arătate de calculul iniţial, iar exporturile cu 0,3% mai reduse.

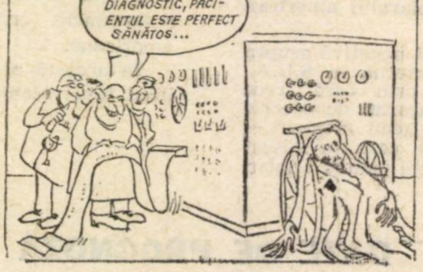
...CONFORM ACESTUI DIAGNOSTIC, PACIENTUL ESTE PERFECT SĂNĂTOS...

Dar nu a fost vina calculatorului. După cum s-a constatat ulterior, eroarea a avut loc la începutul anului, atunci cînd statisticienii care îşi perfecţionau metodele pentru calculul ajustărilor sezoniere ale cifrelor lunare referitoare la comerţul exterior, au introdus din greşeală în calculator un program experimental în locul celui destinat ajustărilor.

Valabilitatea calculatorului electronic, mai precis însă a celor care îl „programează", continuă de altfel să constituie ţinta multor ironii şi chiar satire, cum arată şi caricatura de mai sus.

Spectacole in deficit

DECALAJUL crescînd dintre costul spectacolelor şi încasările de pe urma lor a stat la originea unei recente întîlniri, la Londra, a directorilor unor teatre lirice din Occident (Milano, New York, Paris, Florenţa, Londra, München şi altele), convocată cu scopul de a căuta împreună soluţii pentru depăşirea dificultăţilor financiare — agravate de inflaţie — pe care acestea le întîmpină în prezent, în ciuda renumelui lor mondial. Într-adevăr, o anchetă întreprinsă de Fundaţia Ford în rîndul a 170 de teatre, opere, orchestre simfonice, trupe de balet clasic şi modern, ale cărei rezultate au fost analizate pe calculator, a scos în evidenţă că majoritatea instituţiilor respective nu reuşesc să-şi echilibreze bugetul numai din vînzarea biletelor, fiind nevoite să apeleze la generozitatea unor asociaţii sau particulari (încurajată de altfel de sistemul fiscal, donaţiile respective fiind neimpozabile). Ancheta a relevat că, într-o stagiune recentă, faţă de cheltuiala totală de 138 milioane de dolari (fără opera Metropolitan din New York), deficitul a atins 62 milioane. Contribuţia unor „mecena particulari" a reprezentat 36 milioane dolari, restul fiind oferit de diferite fundaţii şi agenţii publice.

Din fericire, constată însă un expert, modurile de finanţare a spectacolelor evoluează. Astfel, se relevă că aşa cum în 1931, pentru a-şi acoperi deficitele, opera Metropolitan din New York a început să difuzeze la radio un spectacol de operă în fiecare sîmbătă după amiază, în prezent aceeaşi soluţie se încearcă cu televiziunea, pornindu-se tot de la ideea că dacă numărul scaunelor din sala de spectacol este limitat, numărul (tele)spectatorilor poate spori substanţial. La rîndul lor, pentru a-şi avea garantate încasările orchestrele simfonice recurg tot mai larg la formula abonamentelor, în vreme ce companiile de dans modern au ales formula preţului forfetar al unei reprezentanţii, pe care îl achită instituţia organizatoare.

Ceas cu cuarţ şi buton

PIAŢA TRADIŢIONALĂ a ceasurilor din Occident cunoaşte o perioadă de frămîntări, ca urmare a lansării acum cîtva timp a ceasurilor de mînă cu cuarţ, complet electronizate, care indică ora prin înscrierea ei pe cadran în cifre, ca urmare a apăsării pe un buton. Pentru a nu lăsa ca producţia acestui articol să fie monopolizată de industria electronică, firme de marcă în lumea ceasurilor (din S.U.A., Franţa, Elveţia etc.) au stabilit relaţii de cooperare sau sînt în fază de tratative cu societăţi avînd profil electronic. Ca atare, scria recent revista **L'Usine Nouvelle**, o veche profesiune se află în plină mutaţie, sub efectul revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Deocamdată, totuşi, după opinia specialiştilor industria „clasică" de ceasuri nu pare a fi direct ameninţată de noul venit, deoarece acesta — înainte de toate prin preţul său ridicat — nu se adresează decît unei anumite pături de clienţi potenţiali. Numai pe măsura reducerii preţului său, ceasul cu cuarţ ar putea să cucerească treptat imensa piaţă a ceasului clasic cu „minutar" şi „secundar".

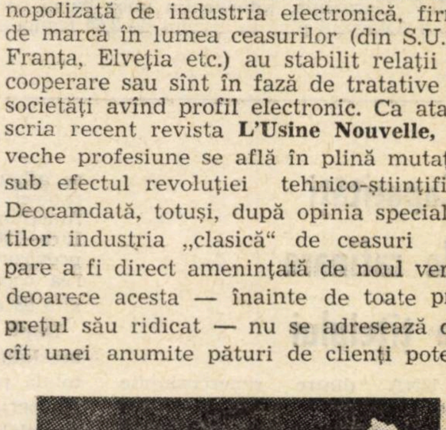

curier • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

Construcţii navale

Ştefan Soare, Constanţa — Faţă de evoluţia la jumătatea anului în curs, prezentată la rubrica noastră de statistică internaţională (nr. 44/1975), în ultimele luni, ca urmare a crizei economice situaţia comenzilor de noi nave în lumea nesocialistă s-a înrăutăţit. În total, începînd din luna august 1974 au fost anulate comenzi însumînd 29 milioane tdw, alte 11,6 milioane tdw fiind în curs de negociere spre a fi anulate.

	Nave comandate	
	în mil. tdw	în %
Japonia	76,3	45,7
Suedia	14,2	8,5
R.F.G.	9,0	5,4
Spania	8,9	5,3
S.U.A.	7,6	4,6
Anglia	7,5	4,5
Franţa	6,6	4,0
Brazilia	6,1	3,7
Italia	5,0	3,0
Alte ţări	25,8	15,3
Total	167,0	100,0

Cele mai afectate de aceste reduceri sînt petrolierele, care anul trecut au reprezentat 68% din producţia mondială de nave, şi anume în special superpetrolierele. Din totalul navelor petroliere lansate anul trecut la apă, superpetrolierele au reprezentat 54,8% în Japonia, 57,3% în ţările Pieţei comune, 42,8% în ţările scandinave.

Tabelul de mai sus, reprodus după **The Economist**, prezintă ponderea principalelor ţări constructoare de nave în totalul producţiei lumii nesocialiste în octombrie 1975.

Exportul de nave atinge în unele ţări cote deosebit de ridicate: 83% din tonajul realizat anul trecut în Japonia, 79% în Suedia, 51% în Franţa, 40% în R.F.G., faţă de 20% în Anglia, de exemplu.

Măsurile luate pentru stimularea comenzilor diferă de la o ţară la alta. Astfel, în Japonia 61% din contractele existente prevăd plata ulterioară a navelor respective, faţă de numai 20% cu un an în urmă; în R.F.G. societăţile de navigaţie beneficiază de subsidii de 12,5% (de 15% în cazul petrolierelor) pentru comenzile plasate şantierelor din ţară; în Spania — ca şi în Brazilia — se intenţionează sporirea ponderii mărfurilor din comerţul exterior transportate cu nave sub pavilion naţional (acum de numai 20% în cazul exporturilor şi de 40% în cel al importurilor); alte ţări (Suedia, Olanda) au în vedere concentrarea construcţiilor navale.

Fără o înviorare a comenzilor, ceea ce presupune redresarea activităţii economice, tendinţele actuale vor avea ca efect creşterea şomajului între constructorii de nave, chiar dacă ea va fi uşor atenuată de faptul că în prezent se cer în special nave mai mici, a căror construcţie necesită proporţional mai multă forţă de muncă decît o navă mare.

Credite pentru dezvoltarea agriculturii

Sprijinul acordat de O.N.U., prin organismele sale specializate, pentru ridicarea agriculturii, combaterea foametei şi a subnutriţiei din ţările în curs de dezvoltare este în creştere. Astfel, împrumuturile şi creditele acordate de Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (B.I.R.D.) şi de Asociaţia Internaţională de Dezvoltare (I.D.A.) sectorului agricol au sporit ca volum şi pondere în totalul plasamentelor de la 1072 milioane de dolari (10,3% din totalul fondurilor alocate) în perioada 1947—1968 la 5 414 milioane de dolari (20,8%) în 1969—1975. În ultimii ani se observă o mai evidentă dirijare cu prioritate a fondurilor B.I.R.D., şi în special ale I.D.A., către ţările cel mai slab dezvoltate din lume.

Pe subsectoare ale agriculturii, B.I.R.D. a alocat cele mai însemnate fonduri irigaţiilor şi combaterii inundaţiilor (35,7% din total); deşi ca pondere acestea se reduc treptat, în mărime absolută ele continuă să prezinte cea mai mare importanţă în cadrul operaţiunilor băncii. Urmează în ordine fondurile alocate pentru proiectele de dezvoltare regională (rurală), pentru lărgirea creditului agricol, pentru dezvoltarea zootehniei etc. De asemenea, creşte ponderea proiectelor integrate (care comportă şi dezvoltarea unor activităţi neagricole), repartizate de preferinţă în regiuni geografice cu puternic potenţial demo-economic. În anul financiar 1974/75, pentru proiecte de acest gen s-au aprobat împrumuturi şi credite în valoare de 627 milioane de dolari.

Deschiderea în anul financiar 1975/76 a celui de-al treilea „ghişeu" al Băncii Mondiale (vezi „Revista Economică" nr. 39/1975, la aceeaşi rubrică) va permite sporirea contribuţiei Băncii la finanţarea investiţiilor din agricultura ţărilor în curs de dezvoltare la peste 5% din totalul acestora.

Dragoş Luchian
Rădăuţi

Cît de repede se dublează populaţia?

Ovidiu Ionescu, Constanţa — Pe baza ritmurilor de creştere — foarte diferenţiate — ale populaţiei în diversele ţări ale lumii se poate calcula durata intervalului de timp în care această populaţie se dublează, durată care variază şi ea foarte mult de la o ţară la alta. Un asemenea calcul a fost efectuat de experţii O.N.U. pe baza ritmurilor înregistrate în prima jumătate a deceniului în curs. Lungimea în ani a intervalului amintit este de 77 în ţara noastră, de 438 în R.D.G., 377 în Luxemburg, 349 în Finlanda, 295 în Malta, 282 în Austria, 225 în Portugalia, 223 în Grecia, 215 în R.F.G., 204 în Anglia etc. Cele mai scurte intervale (tot în ani) se înregistrează în Kuweit (10), Honduras (20), Ecuador, Irak, Iordania, Kenya, Mexic, Nicaragua, Filipine, Republica Dominicană, Tailanda (21), Bahrein, Algeria, Columbia, El Salvador, Emiratele Arabe Unite, Egipt, Oman, Pakistan, Qatar, Zambia (22), Libia, Siria, Sudan, Tanzania (23), Venezuela, Yemen (24) etc.

În cel mai populat stat de pe glob, R.P. Chineză (838,8 milioane de locuitori), pe baza ritmului actual de creştere populaţia se va dubla în 42 de ani, iar în următorul stat ca mărime a populaţiei — India (613,4 milioane de locuitori) — în 28 de ani.

Emiratele Arabe Unite

Crizantema Şotropa, Dorohoi — Emiratele Arabe Unite sînt o republică federală proclamată în decembrie 1971, situată în Peninsula Arabică între Oman, Arabia Saudită şi Qatar, avînd o suprafaţă de 83 600 km² şi o populaţie de 320 000 de locuitori (4 locuitori pe km²). În componenţa sa intră în prezent şapte şeicate şi emirate, printre care se numără Abu Dhabi, Dubai, Sharjah etc., capitala ţării fiind Abu Dhabi. Cunoscut cîndva sub denumirea de „Coasta Piraţilor", teritoriul respectiv a fost, începînd din secolul trecut, protectorat britanic. Principala bogăţie a statului o constituie petrolul (peste 83 milioane tone extrase în 1974), care reprezintă şi principalul produs de export.

Crucea Roşle Internaţională

Lucian Ioniţă, Focşani — Crucea Roşie Internaţională are sediul la Geneva şi este formată din Comitetul Internaţional al Crucii Roşii, înfiinţat în 1863 şi care se ocupă în special de problemele privind ocrotirea victimelor de război, şi din Liga Societăţilor de Cruce Roşie, înfiinţată în 1919. Aceasta din urmă este o federaţie a societăţilor naţionale de Cruce Roşie, Semilună Roşie, Leul şi Soarele Roşu etc, avînd ca scop promovarea acţiunilor menite să contribuie la ameliorarea stării sanitare a populaţiei, la ajutorarea victimelor calamităţilor naturale etc. În perioada 1919—1975 Liga a intervenit în medie la fiecare 23 de zile pentru a acorda asistenţă unui număr de 96 de ţări ale lumii.

De la întemeierea Ligii în 1919, numărul societăţilor naţionale membre a crescut de la 56 la 122. În baza hotărîrii sesiunii ordinare a Consiliului guvernatorilor, desfăşurată recent la Geneva, anul viitor va avea loc în Brazilia o sesiune extraordinară a acestui consiliu care va revizui Statutul Ligii, nemodificat din 1919, pentru a-l transforma într-un instrument juridic „eficace şi concis", după cum se arată într-un comunicat oficial. Totodată, s-a precizat că viitoarea sesiune ordinară a Consiliului guvernatorilor va avea loc în anul 1977 la Bucureşti.

Societatea de Cruce Roşie din ţara noastră a luat fiinţă în 1876. La sesiunea amintită de la Geneva, Crucea Roşie română a fost aleasă membră a Comitetului Executiv al Ligii Societăţilor de Cruce Roşie.

curier

Reglementări privind absolvenţii învăţămîntului superior

ÎN PRACTICĂ, se confundă adeseori, eronat, termenul de stagiu al absolvenţilor, reglementat, în prezent, prin Decretul nr. 54/ din 30 mai 1975, cu primii ani de activitate, pentru care — prin legea nr. 57/1974 — este prevăzută o retribuire deosebită.

1. Potrivit art. 5 din Decretul 54/1975, absolvenţii instituţiilor de învăţămînt superior de la cursurile de zi au obligaţia să efectueze un stagiu, cu o durată de trei ani, în specialitatea pentru care s-au pregătit sau în specialităţi înrudite. În acelaşi timp, legea nr. 57/1974, prevede nivelele de retribuire privind pe absolvenţii învăţămîntului superior — din primul şi al doilea an de activitate — precum şi modul de retribuire a absolvenţilor în unele situaţii diferite. Din cercetarea atentă a reglementării în vigoare rezultă că acestea se referă la situaţii diferite.

2) Stagiul constituie o etapă de desăvîrşire a pregătirii, fiind prevăzut exclusiv numai pentru absolvenţii învăţămîntului superior, de la cursurile de zi, în timp ce retribuirea lor în primii doi ani de activitate este reglementată, atît pentru aceşti absolvenţi cît şi pentru cei de la cursurile serale sau fără frecvenţă.

3. Deşi stagiul are, de regulă, durata de 3 ani (cu excepţia învăţămîntului juridic şi al subinginerilor), reglementarea retribuirii priveşte numai primul şi al doilea an de activitate. Cu începere de la al treilea an, stagiarii sînt retribuiţi la nivelul de bază al funcţiei pe care o ocupă, continuînd însă să fie consideraţi stagiari, din punctul de vedere al Decretului 54/1975.

4) În unele situaţii de excepţie, expres prevăzute de lege, absolvenţii pot fi **încadraţi de la începutul repartizării,** la nivelul de retribuire prevăzut pentru cel de-al doilea an de activitate, respectiv la nivelul de bază. Cu toate că beneficiază de asemenea retribuţii, absolvenţii învăţămîntului la cursurile de zi au obligaţia să efectueze stagiul, ca orice alţi absolvenţi, pe întreaga durată şi anume de 3 respectiv 2 ani.

Retribuirea absolvenţilor

Constantin DIMITRIU, Braşov — Întrucît înainte de absolvirea facultăţii Economia industriei, construcţiilor şi transporturilor — în cadrul Academiei de Ştiinţe Economice — aţi lucrat mai mult de 12 luni ca lăcătuş, sînteţi îndreptăţit la retribuirea prevăzută pentru cel de al doilea an de activitate.

În cazul dv. nu sînt aplicabile prevederile art. 35 al. c din legea retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii întrucît lucrînd ca lăcătuş, n-aveţi o vechime în specialitatea economică, corespunzătoare studiilor absolvite.

În ajutorul participanților

la învățămîntul politico-ideologic de partid

Răspunzînd cererilor unui mare număr de cititori față de consultațiile publicate pe temele învățămîntului politico-ideologic de partid, REVISTA ECONOMICĂ începe să publice o nouă serie de consultații cu bibliografii și materiale documentare pentru seminariile pe teme politico-ideologice : **„PROBLEME ALE POLITICII ECONOMICE INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE ALE PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU“.** Astfel în numărul 48 din 28 noiembrie 1975 REVISTA ECONOMICĂ va publica o consultație cu tema :

„Asigurarea unei rate înalte a acumulării. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. privind asigurarea unei corelații optime între fondul național de dezvoltare social-economică și fondul de consum. Politica partidului de perfecționare a repartiției socialiste în țara noastră“.

Publicarea consultațiilor următoare se va face astfel :

tema IV în nr. 51 din 19 XII 1975 ;
tema V în nr. 4 din 23 I 1976 ;
tema VI în nr. 8 din 20 II 1976 ;
tema VII în nr. 12 din 19 III 1976 ;
tema VIII în nr. 14 din 2 IV 1976.

De asemenea, REVISTA ECONOMICĂ va publica, în continuare, consultații pentru **„Cursul de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R.“ pe teme specifice pentru cursanții care lucrează în industrie.** Celelalte consultații urmează să apară în REVISTA ECONOMICĂ în conformitate cu graficul anunțat în revista „Munca de partid“ nr. 9/1975.

REVISTA ECONOMICĂ publică în fiecare număr un bogat DOCUMENTAR ECONOMIC :

- grafice, diagrame, scheme și ilustrații pe teme ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1970—1990;
- consultații pentru propagandiștii și cursanții la învățămîntul politico-ideologic de partid pe teme de politică economică internă și internațională a partidului și statului nostru, cu indicații bibliografice și întrebări de bază pentru fiecare temă,
- noțiuni și categorii economice, pentru completarea bazei de documentare a cursanților.

REVISTA ECONOMICĂ apare în fiecare vineri, și este un mijloc de informare selectivă și documentată asupra vieții economice a țării și a lumii !

Abonați-vă la REVISTA ECONOMICĂ — revista omului bine informat !

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ“ PE ANUL 1976!

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asigurați primirea ei și a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

• Abonamentele personale se primesc la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției („Revista economică“ — București, Calea Dorobanților nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 – B.N.R.S.R. filiala sector 1 București).

• Unitățile socialiste se pot abona la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neîntîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.

Către REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanților nr. 11–25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică" pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . x 260 lei = . . . lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . prin dispoziție de încasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unității) . . . .
(localitatea) (codul) (strada) (nr.) (județul)
. . . .
(L.S.)
Director, Contabil șef,

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
**Institutul Central de Cercetări
Economice**

SUMARUL
numărului 46 din 14 nov. 1975

— Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune. Finalitatea socială a creșterii economice **(lector univ. Gh. Postelnicu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Investigație „R.E.". Pregătirea planului pe 1976 **(S. Gioga, B. Pădure).** 3

— Cincinalul 1976—1980 : orientări, ritmuri, eficiență. Materiale de construcții în cantitățile și sortimentele corespunzătoare cerințelor. **(V. Petrescu)** 5

— Studii-analize. Perfecționarea mecanismului financiar al instituțiilor bugetare **(lector univ. Ilie Râmniceanu, ec. Nicu Popescu)** 7

— Experiențe în actualitate. Creșterea ovinelor la cotele înalte ale rentabilității **(I. Manea, M. Bota)** 10

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Metode-tehnici. Metodologia de determinare a capacităților de producție ale minelor **(I.B.)** 12

— Dezbateri. Procesul de dezvoltare a informaticii românești (II) 14

— Cum conducem. Matricea responsabilităților **(C. Cojocaru)** 16

TEORII • IDEI

— Documentar economic. În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Principiile conducerii economiei socialiste unitare ; perfecționarea continuă a conducerii economico-sociale. Politica partidului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării... **(conf. univ. dr. Ioan Tiberian)** 17

— Convorbiri economice cu prof. dr. H.B.G. Cazimir. „Pentru dezvoltarea omenirii energia este o premisă — însemnată, incontestabil — dar nu suficientă..." **(G. Hașeganu)** 21

— Școli-curente-economiști. „Relansarea" și substratul unor analogii **(dr. Ioan Cristescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cursa înarmărilor — o imensă și periculoasă risipă de resurse umane și materiale **(M. I. Pascu, M. Isărescu).** 24

— Documentar. Resursele minerale ale subsolului mărilor și oceanelor **(Victor Cosac)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

ÎNĂLȚIME OPTIMĂ DE STIVUIRE,
coridoare de trecere, reduse la minimul teoretic — acestea sînt calitățile distinctive ale mașinilor pentru aranjat stelaje BALKANCAR
Înălțime de ridicare : 8—12 metri
Lățimea coridorului de lucru : 900—1 700 mm

Balkancar

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

REPREZENTANȚA
COMERCIALĂ BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

MACHINOEXPORT

BULGARIE

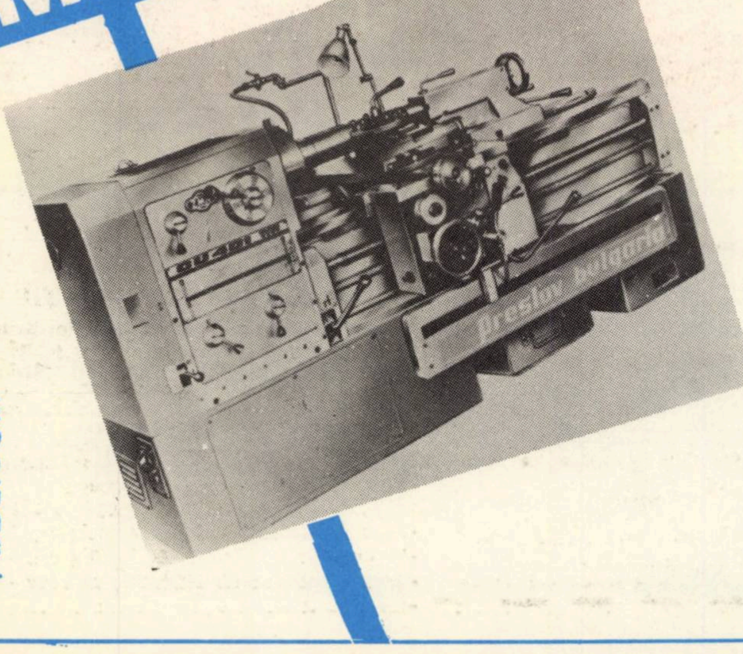

STRUNGURILE DIN SERIA „PRESLAV" sînt mașini moderne și stabile, de mare randament. Comanda cutiilor de viteze se face cu ajutorul unui sistem preselectiv. S-au prevăzut, de asemenea, mai multe variante de ambreiaj electromecanic. Aceste strunguri sînt echipate cu mai multe accesorii suplimentare.

Caracteristici :	**CP 40**	**CP 402**	**CP 401**	**CP 502**
Diametrul maxim al materialului de prelucrat	440 mm	440 mm	440 mm	440 mm
Diametrul maxim al barei	70 mm	70 mm	70 mm	70 mm
Distanța între vîrfuri	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1 500 mm 2 000 mm	250 mm 500 mm 750 mm	1 000 mm 1 500 mm 2 000 mm
Greutatea netă cu accesoriile normale	2 500 kg	2 500 kg	2 500 kg	2 600 kg

Exportator :
MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Str. Aksakov, Sofia — Bulgaria
Tel : 88 53 21 ; Telex : 22—425
Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia.

PUBLICOM

Un sortiment bogat de produse alese și de articole de artă populară, realizate de creatorii și meșterii artizani din atelierele de producție și prestări ale cooperației de consum, vă oferă magazinele **Hermes** — unități de prezentare și desfacere ale cooperației de consum răspîndite în întreaga țară.

În București vă invităm să vizitați unitățile din str. Șepcari nr. 16, str. C. Exarcu nr. 1, din str. Cosmonauților nr. 7, din str. N. Golescu nr. 20 și bloc nr. 13 din B-dul Nic. Titulescu.

Lei 5

646

Mg

revista economică

47 21•XI 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

1976 – 1980: UN CINCINAL HOTĂRÎTOR ÎN AFIRMAREA ECONOMICĂ ● NOUL SISTEM DE RETRIBUȚIE – FACTOR DE COINTERESARE ●● CONCEPTUL DE EFICIENȚĂ A FONDURILOR FIXE ●●● NECESITATEA ÎNTĂRIRII ROLULUI O.N.U. ÎN ÎNFĂPTUIREA NOII ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE ●●●● ÎNCOTRO EVOLUEAZĂ CRIZA SOCIETAȚII „POST-INDUSTRIALE"?

CUPTOR TURRE Nr. 2
TCM FD35

Importante resurse de sporire a producției:
METALUL VECHI ȘI DEȘEURILE

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Momente importante în dezvoltarea relaţiilor de prietenie, solidaritate şi colaborare româno-vietnameză

…ASCĂ PRIETENIA FRĂŢEASCĂ,
SOLIDARITATEA ŞI COLABORAREA MULTILATERALĂ
DINTRE POPORUL ROMÂN ŞI
POPORUL VIETNAMEZ !

„Înţelegerile la care am ajuns, documentele semnate astăzi — între care şi Declaraţia comună — constituie un nou moment istoric în dezvoltarea relaţiilor româno—vietnameze, asigurînd ridicarea pe un plan superior a colaborării noastre reciproce, în interesul ambelor partide şi popoare, al propăşirii economice şi sociale a ţărilor noastre, al cauzei socialismului, progresului şi păcii în lume".

NICOLAE CEAUŞESCU

„Vizita delegaţiei noastre se încheie cu succes şi, fără îndoială, ea va deschide o nouă etapă, în care se vor intensifica tot mai mult bunele relaţii între cele două partide şi popoare din cele două ţări. Dumneavoastră, dragi tovarăşi şi prieteni, puteţi fi convinşi că Partidul Celor ce Muncesc din Vietnam şi poporul vietnamez vor face totul pentru ca prietenia şi colaborarea frăţească dintre ţările noastre să se consolideze şi să se dezvolte cu fiecare zi tot mai mult".

LE DUAN

(Din cuvîntările rostite la mitingul organizat cu prilejul vizitei în ţara noastră a delegaţiei Partidului Celor ce Muncesc din Vietnam şi a Guvernului Republicii Democrate Vietnam)

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1883

en
ECONOMIE
NAȚIONALĂ

UN CINCINAL HOTĂRÎTOR ÎN AFIRMAREA ECONOMIEI JUDEȚULUI VRANCEA

1975 VA RĂMÎNE pentru economia județului Vrancea, ca și pentru economia națională, un an semnificativ, deosebit de intens sub aspectul mobilizării resurselor umane și materiale la înfăptuirea celei mai ample etape a întrecerii socialiste din istoria patriei noastre pentru realizarea prevederilor cincinalului înainte de termen. Ca an premergător unui cincinal care va marca ridicarea României pe o treaptă superioară de dezvoltare, 1975 are pentru noi și o altă semnificație, specifică, determinată de faptul că județul nostru va păși, în următorii 5 ani, în rîndul județelor cu o industrie dezvoltată.

In pragul unui nou cincinal considerăm utilă și necesară analiza modului în care oamenii muncii din județul Vrancea au înțeles să înfăptuiască sarcinile trasate de partid, să pregătească condițiile făuririi noului cincinal.

Eficiența conducerii de către partid a procesului economic

PENTRU atingerea acestor obiective — realizarea cincinalului înainte de termen și asigurarea condițiilor economice necesare obținerii unei producții industriale de peste 10 miliarde lei pînă în 1980 — au fost organizate ample acțiuni de identificare și valorificare a rezervelor interne existente în fiecare întreprindere, menite să ducă la creșterea gradului de utilizare a resurselor materiale și umane, la ridcarea continuă a eficienței activității economice și sociale. Pe baza unui program de lucru detaliat, elaborat și aprobat de Comitetul județean de partid, în fiecare întreprindere, în fiecare sector s-a făcut o analiză temeinică a posibilităților și resurselor de sporire a producției. Ca urmare, planurile inițiale pentru anii 1973—1975 au fost suplimentate cu rezervele identificate în unități, iar la 17 septembrie a.c. județul și-a îndeplinit prevederile cincinalului la producția industrială. S-au creat astfel condiții ca pînă la sfîrșitul acestui an să se obțină o producție suplimentară în valoare de 1,7 miliarde lei. Nivelul producției ce se realizează în acest an va fi de aproape 2 ori mai mare față de anul 1970, producția industrială crescînd în cincinalul 1971—1975 într-un ritm mediu anual de 14,8 %, față de 11,25 % cît era prevăzut.

Depășirile valorice de plan se concretizează în produse cu desfacere asigurată, socialmente utile : confecții (850 milioane lei), produse de mecanică fină (220 milioane lei), produse chimice (160 milioane lei) și alte produse de largă utilitate, solicitate atît pe piața internă cît și la export. Concomitent cu creșterea cantitativă a producției s-au făcut eforturi și pentru creșterea eficienței activității economice. În urma măsurilor întreprinse, productivitatea muncii a crescut într-un ritm mediu anual de 14,9 % (graficul nr. 1). În cincinalul actual s-a acordat o deosebită atenție gospodăririi judicioase a resurselor, reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibil și energie, recuperării resurselor secundare.

JUDEȚUL VRANCEA

Apreciem că și în agricultură s-au obținut rezultate bune. În 1975 producția globală agricolă înregistrează o creștere de 31 % față de 1970 (graficul nr. 2), efectivele de animale sporesc, în aceeași perioadă, la toate speciile, cu 12—65 la sută, mai ales pe baza construirii unor complexe zootehnice puternice, cum sînt cele de la Mărtinești, Vînători, Golești, Unirea.

Rezultatele obținute pe plan economic au asigurat condițiile necesare rezolvării în condiții tot mai bune a unor probleme sociale, ridicării continue a nivelului de trai al populației județului. În această perioadă s-au dat în folosință peste 7 500 apartamente (de 2,6 ori mai multe față de cincinalului 1966—1970), s-au construit 280 săli de clasă, cămine școlare cu 1 800 locuri, un spital cu 700 paturi, casa de cultură a sindicatelor, cămine culturale, dispensare și altele. Au cunoscut o însemnată dezvoltare și diversificare desfacerile de mărfuri și serviciile către populație.

Astăzi rezerve — mîine factori de creștere a producției

DACĂ ne referim la industrie, printre factorii care au contribuit la realizarea înainte de termen a cincinalului trebuie să enumerăm folosirea mai bună a suprafețelor și capacităților de producție, prin reorganizarea unor fluxuri tehnologice, amplasarea judicioasă a mașinilor și instalațiilor, atragerea în circuitul productiv a unor spații care aveau alte destinații (la Întreprinderea de confecții ; Întreprinderea de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare, Combinatul de prelucrare a lemnului Focșani, Fabrica de prelucrare a lemnului Gugești, la Întreprinderea „Chimica-Mărășești și altele). S-a acționat în mod ferm și în direcția folosirii integrale a mașinilor, utilajelor și instalațiilor prin îmbunătățirea coeficientului de schimburi, creșterea siguranței în exploatare, optimizarea fluxului tehnologic. Concomitent s-au întreprins măsuri pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a forței de muncă. Aceasta a favorizat și intensificarea acțiunii de înnoire și modernizare a producției, de introducere rapidă a unor tehnologii şi procedee tehnice avansate. În acest an, ponderea produselor noi şi reproiectate a ajuns la 45 % faţă de 21 % în 1971.

Pentru înfăptuirea înainte de termen a cincinalului o condiţie esenţială, permanentă, a fost punerea în funcţiune la termenele planificate a noilor capacităţi de producţie ; această condiţie se menţine şi în cincinalul următor, cînd realizarea indicatorilor economici la nivelul unităţilor şi a judeţului va depinde în mai mare măsură de funcţionarea la întreaga capacitate a noilor obiective. De aceea, s-au constituit pentru fiecare obiectiv comandamente formate din cadre cu munci de răspundere la nivelul judeţului, din reprezentanţi ai unităţilor beneficiare, constructorilor, proiectanţilor şi altor factori, care, prin analize şi intervenţii pe teren, au rezolvat operativ problemele apărute, asigurînd desfăşurarea normală a activităţii de construcţii-montaj. În urma eforturilor întreprinse au fost puse în funcţiune la termen, sau înainte de termen : Întreprinderea de dispozitive, ştanţe, matriţe şi scule aşchietoare Focşani, Întreprinderea de materiale de construcţii Odobeşti, noi capacităţi de producţie la întreprinderea „Chimica“-Mărăşeşti, Întreprinderea de confecţii Focşani ş.a. Fondurile fixe pe judeţ au înregistrat o creştere în acest cincinal de 115 la sută ; valoarea acestora raportată la un muncitor a sporit cu 54,9 la sută, în condiţiile creşterii numerice a personalului angajat cu 35,6 la sută.

Rezervele puse în valoare în acest cincinal au dus, în mod firesc, la identificarea altora care, potenţial sau efectiv, se constituie în resurse pentru cincinalul următor. Înlăturarea neajunsurilor care se mai manifestă în unele unităţi economice în ceea ce priveşte folosirea capacităţilor de producţie şi a timpului de lucru, aprovizionarea ritmică cu materii şi materiale, desfacerea producţiei reprezintă o rezervă importantă pentru creşterea producţiei şi a eficienţei economice. În această direcţie se acţionează hotărît, de eliminarea grabnică a unor astfel de lipsuri depinzînd realizarea cu succes a cincinalului viitor care, aşa cum am arătat, pentru judeţul Vrancea ridică sarcini deosebite.

În 1976—1980 producţia industrială urmează să crească de peste 2,3 ori în comparaţie cu realizările preliminate ale acestui an, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 18,7 %, faţă de 11,2 % pe ansamblul economiei naţionale. Putem afirma deci că cincinalul 1976—1980 va constitui, sub toate aspectele, o perioadă hotărîtoare pentru afirmarea economiei, a industriei judeţului Vrancea.

Graficul nr. 1 — Evoluţia principalilor indicatori ai industriei judeţului Vrancea în cincinalul 1971—1975 (1970=100)

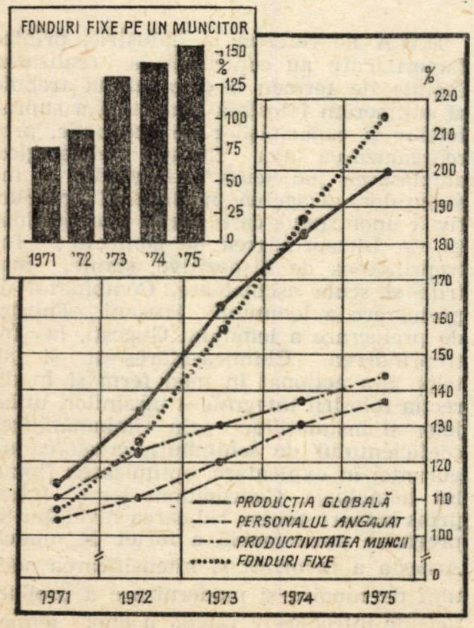

Pornind de la înţelegerea profundă a importanţei şi complexităţii sarcinilor ce ne revin, s-au întreprins o serie de măsuri hotărîte în vederea trecerii la înfăptuirea cu succes a obiectivelor înscrise în cincinalul viitor. A fost organizată şi condusă temeinic acţiunea de desfăşurare a planului teritorial şi de elaborare a proiectelor de sistematizare a teritoriului comunelor, oraşelor şi municipiului, a judeţului în ansamblu. Am stabilit, de asemenea, măsuri pentru introducerea de tehnologii noi şi extinderea tehnologiilor avansate, creşterea ponderii produselor noi şi reproiectate, introducerea pe scară mai largă a autoutilării. Pe această bază, în cincinalul viitor indicii de folosire a maşinilor şi utilajelor se vor îmbunătăţi cu cel puţin 8 la sută, ajungîndu-se la 85—90 la sută.

În domeniul agriculturii se pune accent pe dezvoltarea bazei tehnico-materiale, folosirea raţională a fondului funciar, redarea în circuitul agricol a noi suprafeţe prin ameliorarea terenurilor degradate, neproductive, restrîngerea la strictul necesar a drumurilor, extinderea lucrărilor de irigaţii, desecări, îndiguiri, combaterea eroziunii solului, îmbunătăţirea zonării şi amplasării culturilor, sporirea efectivelor de animale şi ameliorarea acestora.

În noile obiective industriale — circa 50 la sută din sporul de producţie

ÎN ATINGEREA nivelului de dezvoltare stabilit pentru cincinalul următor, alături de mobilizarea resurselor interne un rol important revine investiţiilor.

Ca efect al strategiei economico-sociale a partidului nostru, de modernizare a structurii industriei, de orientare armonioasă în profil teritorial a investiţiilor productive şi îndeosebi a celor industriale, Vrancea va beneficia în cincinalul 1976—1980 de un volum de investiţii de 2,3 ori mai mare decît cel alocat în perioada 1971—1975. Din modul de repartizare a investiţiilor rezultă clar preocuparea pentru dezvoltarea forţelor de producţie, asigurarea unei structuri moderne şi eficiente a industriei, care să asigure condiţii pentru valorificarea optimă a potenţialului economic de care dispunem.

Partea precumpănitoare a efortului de investiţii (62 la sută) va fi îndreptat în industrie, pentru construirea unor noi obiective din ramurile: chimie, construcţii de maşini, industria uşoară, lemnului etc., care vor spori considerabil potenţialul economic al judeţului (graficul nr. 3). Prin punerea în funcţiune a acestor obiective în cincinalul viitor se vor crea peste 15 000 noi locuri de muncă, ceea ce reprezintă o creştere de 21,4 % faţă de anul 1975, iar personalul angajat la 1 000 de locuitori va creşte de la 181 în 1975 la 204 în 1980.

În noile obiective se va obţine circa 48 % din sporul producţiei industriale prevăzut pentru 1980. Creşteri deosebit de înalte vor cunoaşte construcţiile de maşini, chimia, industria materialelor de construcţii. În judeţul Vrancea se vor dezvolta desigur şi celelalte ramuri : industria alimentară, uşoară etc. Structura ramurilor industriei judeţului va suferi modificări substanţiale, în consens cu direcţiile de modernizare ale industriei naţionale (vezi tabelul).

Structura pe ramuri a producţiei globale industriale (%)

Ramura industrială	1975	1980
Producţia industrială a judeţului	100	100
1. Industria chimică	4,7	18,7
2. Ind. alimentară	27,0	17,0
3. Ind. tricotajelor şi confecţiilor	25,7	15,8
4. Ind. construcţiilor de maşini	8,9	15,2
5. Industria textilă	0,8	7,5
6. Ind. de prelucrare a lemnului	7,4	6,8
7. Ind. materialelor de construcţii	3,1	3,1
8. Ind. celulozei şi hîrtiei	–	2,8
9. Alte ramuri industriale	22,4	13,1

Industria chimică şi industria construcţiilor de maşini vor asigura în 1980 peste o treime din producţia industrială, ceea ce reflectă — în esenţă — o îmbunătăţire structurală radicală a întregii industrii a judeţului Vrancea. Adăugînd la aceste ramuri de înaltă tehnicitate şi industria textilă şi cea a confecţiilor, dezvoltate încă în acest cincinal, obţinem o participare de circa 60 la sută a celor patru ramuri industriale în totalul producţiei industriale. Noua structură pune în evidenţă menţinerea participării intense şi a industriei alimentare şi a lemnului, şi deci o îmbinare armonioasă a ramurilor industriale noi, de vîrf, cu cele tradiţionale.

Programul de investiţii prevede importante fonduri (peste 24 %) şi pentru dezvoltarea şi modernizarea continuă a agriculturii, ramură de bază în economia judeţului. Fonduri importante vor fi investite pentru îmbunătăţirea dotării staţiunilor de mecanizare a agriculturii, pentru sporirea efectivelor de animale şi mecanizarea lucrărilor în zootehnie, pentru ameliorarea fondului funciar şi extinderea sistemelor de irigaţii. Eforturi deosebite vor fi făcute în direcţia dezvoltării şi modernizării patrimoniului viticol. Sume importante au fost prevăzute pentru lucrări de apărare şi refacere a fondului forestier.

Într-un volum sporit sînt prevăzute investiţii şi pentru ridicarea de noi edificii social-culturale, pentru ocrotirea sănătăţii, dezvoltarea învăţămîntului. În următorii 5 ani se vor construi peste 12 100 aparta-

Graficul nr. 2 — Dinamica producţiei globale agricole (1970=100)

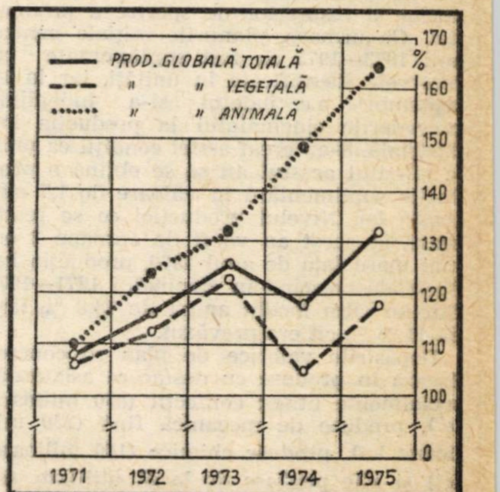

mente, 1 309 locuri în internate școlare, 165 săli de clasă, 1 300 locuri în grădinițe, 37 000 mp noi spații comerciale și altele.

Înfăptuirea cu succes a amplului program de investiții stabilit pentru perioada 1976—1980, de care depinde în mare măsură afirmarea județului Vrancea în economia națională, cere eforturi deosebite. Experiența dobîndită în ultimii cinci ani ne-a dovedit că pregătirea din timp și exigentă a noilor investiții este cea mai bună garanție a dării în folosință la timp și în condiții optime a noilor capacități. În acest scop acționăm cu toată fermitatea, în primul rînd pentru asigurarea în termen a studiilor tehnico-economice și a documentațiilor de execuție, pentru contractarea la timp a utilajelor tehnologice, a materiilor prime și materialelor necesare noilor construcții. Urmărim, totodată, îmbunătățirea continuă a muncii pe șantiere, generalizarea acordului global și crearea condițiilor pentru ca această formă de organizare a muncii să aibă maximum de eficiență, întreprindem măsuri pentru creșterea productivității muncii pe șantiere prin extinderea mecanizării și introducerea unor metode noi, avansate, în construcții, organizarea lucrului în mai multe schimburi, ridicarea calificării profesionale a lucrătorilor. Aceste măsuri și cele care vor fi luate pe parcurs, urmăresc punerea în funcțiune la termen a fiecărui obiectiv nou, indiferent de capacitatea și de importanța sa economică.

Preocupări pentru asigurarea cadrelor

ÎN CELE DIN URMĂ, eficiența activității noastre privind realizarea integrală și la timp a planului de investiții o constituie realizarea indicatorilor tehnico-economici aprobați încă de la darea în funcțiune a capacităților de producție. Astfel, pe lîngă asigurarea materiilor prime, materialelor și celorlalte utilități necesare, a desfacerii produselor, realizarea indicatorilor de eficiență depinde în măsură considerabilă și de măsurile luate pentru asigurarea forței de muncă. În acest scop, la nivelul fiecărei unități s-a întocmit un program de recrutare, calificare și specializare a muncitorilor pentru noile obiective, în concordanță cu termenele de începere a probelor mecanice și tehnologice, care se urmărește distinct.

Graficul nr. 3 — Dinamica investițiilor alocate județului Vrancea în deceniul 1971—1980

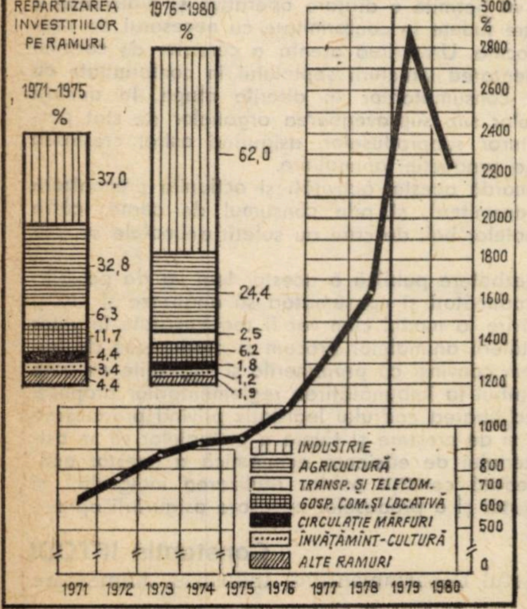

Pentru noile capacități din cincinalul 1976—1980 vor fi recrutați și calificați un număr de 20 300 muncitori, din care 10 500 prin școli profesionale. Pînă la sfîrșitul anului 1980 se vor califica în județ 790 frezori, rabotori, rectificatori, 1 570 lăcătuși ajustori, 960 strungari, 1 200 operatori chimiști, 1 150 muncitori pentru fabricarea celulozei și hîrtiei, 3 500 confecționeri industriali, 1 140 electricieni de construcții și întreținere etc. Au fost luate măsuri ca viitorii lucrători pentru construcțiile de mașini, chimie, industria lemnului, ușoară și construcții industriale să fie pregătiți în școlile profesionale existente sau în cele care se vor construi. Începînd încă din 1976 se vor extinde spațiile de școlarizare la Grupul școlar de construcții de mașini, se va extinde suprafața atelierelor la acest grup școlar cu 1 000 mp, se vor construi 600 noi locuri în internate, se vor extinde cu 2 000 mp atelierele la liceul industrial și școala profesională de chimie Mărășești, se vor reprofila liceele teoretice existente.

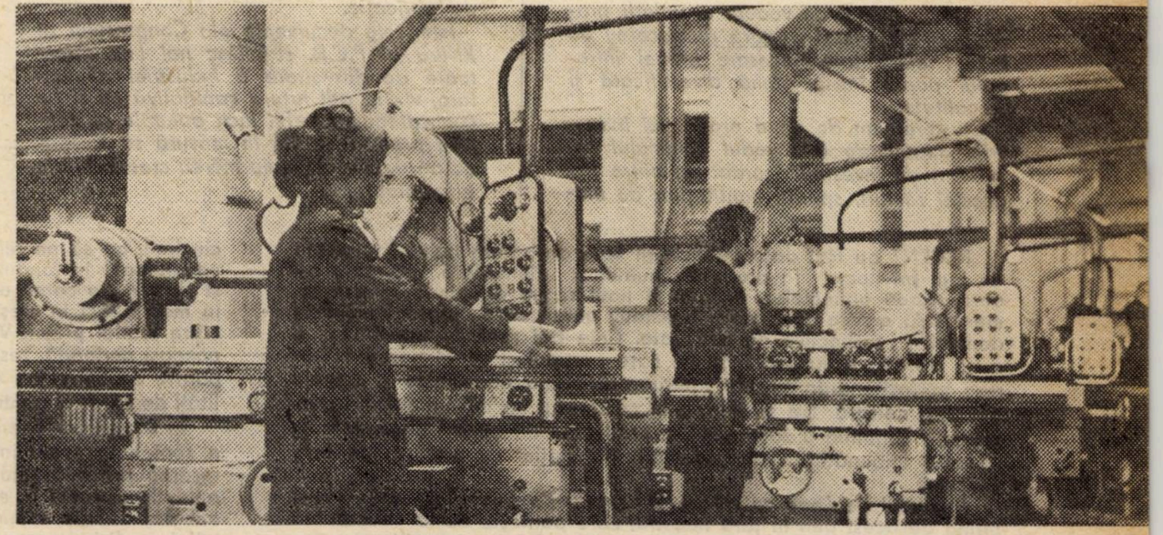

Noi ramuri industriale, noi unități, noi tehnologii, noi profesii în economia județului Vrancea. În imagine : **vedere interioară de la Întreprinderea de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare — Focșani.**

Schimburile comerciale — rezultantă a creșterii competitivității producției

TOATE aceste eforturi întreprinse în direcția îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație, a diversificării producției, a înnoirii și reproiectării produselor, a ridicării continue a gradului de calificare a oamenilor muncii, a întăririi ordinii, disciplinei și spiritului de răspundere, vor avea ca efect ridicarea calității și competitivității produselor vrîncene. Ca urmare, se vor crea condiții ca economia județului să contribuie într-o măsură tot mai mare la sporirea schimburilor comerciale ale țării noastre și, din acest punct de vedere, sîntem pe o linie ascendentă. În 1975, față de 1970, producția destinată exportului a sporit cu 47,6 la sută, în prezent 25 la sută din producția industrială a județului fiind destinată exportului. În perioada 1976—1980 volumul de mărfuri destinat exportului va fi cu 118% mai mare decît cel realizat în acest cincinal.

Concomitent, răspunzînd chemării partidului nostru, vom concentra eforturile și capacitatea creatoare a specialiștilor, a tuturor oamenilor muncii în vederea producerii în județ a unor mașini, piese de schimb, scule și alte produse care, în prezent, se importă. Biroul Comitetului Județean de partid a inițiat în toate unitățile, prin organizațiile de partid, colective de specialiști care analizează posibilitățile, soluțiile tehnice, căile de cooperare pentru introducerea în fabricație a unor noi repere, în vederea diminuării importurilor. Rezultate bune pe linia valorificării experienței și aptitudinilor creative ale specialiștilor și colectivelor de muncă s-au obținut deja la Întreprinderea de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare, C.P.L. Focșani, Întreprinderea „Chimica“ — Mărășești, I.F.E.T. Focșani și altele. În cincinalul următor vom intensifica eforturile privind producerea în întreprinderile proprii a necesarului de utilaje și piese cuprinse acum în nomenclatorul de import.

La sfîrșitul unui cincinal rodnic și începutul unui cincinal mobilizator oamenii muncii din județul Vrancea sînt hotărîți să-și intensifice eforturile în toate domeniile de activitate. Conștienți că înfăptuirea sarcinilor viitoare va ridica aceste meleaguri pe noi culmi de civilizație și progres, oamenii muncii vrînceni, în frunte cu comuniștii, nu vor precupeți nici un efort pentru a pune deplin în valoare forța și capacitatea lor creatoare.

Simion DOBROVICI
prim-secretar al Comitetului
județean Vrancea al P.C.R.

UN CADRU LEGISLATIV UNITAR ÎN DOMENIUL CREŞTERII ANIMALELOR ŞI AL PRODUCŢIEI DE BUNURI ALIMENTARE

ODATĂ cu celelalte ramuri ale economiei naționale, industria alimentară a cunoscut o continuă și ascendentă dezvoltare. În prezent, această ramură se situează pe locul II în ansamblul întregii industrii din punct de vedere al valorii producției globale și asigură producerea de bunuri alimentare necesare hranei întregului popor într-o gamă diversificată și de calitate.

Creșterea an de an a producției industriei alimentare este rodul volumului important de investiții acordat de către stat acestei ramuri, sporirii cantităților de materii prime destinate industrializării, ca urmare a politicii partidului privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii noastre, a valorificării superioare a materiilor prime, prin folosirea tehnologiilor moderne de fabricație.

Istoricele documente ale Congresului al XI-lea al P.C.R. stabilesc noi linii directoare de dezvoltare a industriei alimentare, vizînd atît latura cantitativă cît și pe cea calitativă, astfel încît bunurile alimentare produse să fie în măsură să satisfacă pe deplin cerințele mereu crescînde ale consumatorilor.

În scopul înfăptuirii cu succes a sarcinilor trasate de conducerea de partid și de stat pentru dezvoltarea industriei alimentare, precum și a celor privind îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației, latură esențială a activității economice a statului nostru, au fost luate o serie de măsuri care s-au concretizat în programe naționale de dezvoltare a producției de materii prime de origină animală și vegetală și de dezvoltare a capacităților de producție care să asigure prelucrarea superioară a acestora.

RECENT au fost date publicității spre dezbatere publică proiecte de legi privitoare la producția bunurilor alimentare, creșterea și ameliorarea animalelor, precum și noul regim al tăierii animalelor, menite să creeze un cadru legislativ unitar care să reglementeze domeniile respective de activitate. Cele trei proiecte constituie o nouă dovadă a consecvenței cu care partidul și statul nostru urmăresc perfecționarea tuturor laturilor activității economice și sociale din țara noastră. Ele se înscriu în complexul de măsuri privind dezvoltarea continuă a zootehniei, a producției de bunuri alimentare, în vederea îmbunătățirii aprovizionării populației cu produse de larg consum.

Proiectul de Lege cu privire la producția bunurilor alimentare, prima de acest gen în țara noastră, care pornește de la necesitatea satisfacerii nevoilor raționale de consum a tuturor categoriilor de consumatori, prevede dezvoltarea în ritm susținut a producției de bunuri alimentare, fabricarea unor produse de calitate, într-un sortiment bogat și cu o valoare nutritivă ridicată.

În vederea stabilirii unor reguli unitare cu privire la producția, calitatea și ambalarea produselor alimentare, proiectul de lege prevede obligațiile și răspunderile ce revin unităților furnizoare de materii prime și materiale necesare producției alimentare, pentru livrarea ritmică a acestora, cu respectarea tuturor condițiilor stipulate în contractele economice. Proiectul de lege prevede obligația unităților producătoare de bunuri alimentare de a realiza produse numai pe baza rețetelor de fabricație aprobate prin actul de omologare și cu respectarea normelor de consum, controlul tehnic de calitate realizîndu-se atît pe toate fazele de fabricație cît și la depozitare.

Noul act normativ cu privire la realizarea de bunuri alimentare, definește noțiunile de *termen de garanție* și *de valabilitate*, noțiuni deosebit de importante atunci cînd este vorba de produse alimentare. Legat de acestea în proiectul de lege se prevede obligația unităților producătoare de bunuri alimentare de a livra mărfuri în mod ritmic, înainte de îndeplinirea unei treimi din termenul de garanție a produselor, scurtîndu-se astfel ciclul producție-consum și asigurînd pe piață produse cu un grad mai ridicat de prospețime. Pentru realizarea produselor alimentare în perfecte condiții de igienă, se prevăd obligațiile pe care le au unitățile producătoare de astfel de bunuri în legătură cu aplicarea normelor de igienă și sanitar-veterinare pornind de la faza de producție a materiilor prime și pînă la desfacerea produselor alimentare finite.

Plecînd de la ideea *coordonării unice* a producției de bunuri alimentare pe întreaga economie, proiectul de lege stabilește responsabilitatea care revine Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru întreaga producție de bunuri alimentare care se realizează în unitățile de producție, indiferent de subordonarea lor. În acest sens, ministerului îi revine sarcina de a elabora norme tehnice de calitate, de consum și de scăzăminte, precum și de a controla modul în care sînt aplicate aceste norme de către toate unitățile producătoare de bunuri alimentare. Această prevedere urmărește asigurarea unor condiții de eficiență în toate unitățile.

Problemele esențiale care privesc asigurarea unei baze de materii prime agricole de origină animală, cantitativ și calitativ corespunzătoare se reflectă în *Proiectul Legii creșterii și ameliorării animalelor*. Acest act normativ vizează în mod direct sporirea efectivelor de animale, îmbunătățirea potențialului productiv al acestora și perfecționarea tehnologiilor de exploatare și valorificare eficientă a tuturor resurselor de furaje. Ca urmare a sprijinului acordat de conducerea de partid și de stat acestui sector de activitate, șeptelul din țara noastră a cunoscut o dezvoltare continuă. Astfel, dacă în anul 1962 numărul total de bovine era de 4,7 mil. capete, iar cel al porcinelor de 4,6 mil. capete, la începutul anului 1975 acestea se ridică la 5,9 mil. capete bovine și respectiv 8,6 mil. capete porcine.

Paralel cu dezvoltarea șeptelului au crescut an de an și preluările de animale în fondul de stat destinat tăierii .Numai în actualul cincinal, ca să ne referim la o perioadă recentă, cantitatea de carne preluată în fondul de stat a crescut cu 59% la carne de bovine și cu 91% la carne de porc. Preluarea acestor cantități s-a reflectat în mod direct în creșterea livrărilor de carne și preparate de carne către fondul pieței. Volumul total al livrărilor de carne a crescut în aceeași perioadă, respectiv în 1975 față de 1970 cu 53%, iar la preparate de carne cu 46 %. Paralel cu aceasta s-au creat disponibilități de carne și pentru export.

În scopul traducerii în viață a Programului național de dezvoltare a zootehniei, s-au intensificat măsurile pentru sprijinirea și cointeresarea producătorilor de animale în vederea sporirii numărului de animale crescute în marile complexe zootehnice. În același timp, s-a acordat atenție stimulării creșterii animalelor în gospodăriile populației, realizîndu-se astfel și pe această cale o creștere substanțială a șeptelului. Odată cu creșterea numărului de animale s-a urmărit și realizarea unor specii cu randament sporit la tăiere, în strînsă corelare cu necesitățile crescînde de aprovizionare a populației cu carne și produse din carne.

Creșterea continuă a șeptelului, dezvoltarea bazei materiale pentru tăierea animalelor, exigențele sporite ale consumatorilor și necesitatea respectării riguroase a unor norme sanitar-veterinare fac ca actuala reglementare a regimului tăierii animalelor să devină necorespunzătoare. În scopul îmbunătățirii activității de tăiere a animalelor, în sensul instituirii unui regim de tăiere care să asigure ocrotirea și sporirea în continuare a șeptelului, precum și asigurarea respectării condițiilor de igienă și sanitar-veterinare la tăiere, a fost elaborat *Proiectul de Lege privind regimul tăierii animalelor.*

Una din prevederile esențiale ale acestui act normativ este aceea că animalele pot fi tăiate numai atunci cînd ajung la greutatea economică stabilită, de regulă numai în abatoare, asigurîndu-se astfel condițiile sanitare și sanitar-veterinare corespunzătoare. Se prevede, de asemenea, și posibilitatea tăierii unor specii de animale în gospodăriile populației, dar numai sub supravegherea strictă a organelor sanitar-veterinare. Actul normativ prevede expres că tăierea animalelor destinate consumului colectiv se poate realiza numai în unități specializate de stat, aceasta pentru a crea garanția că produsul îndeplinește toate condițiile cerute de consumul uman.

Tăierea animalelor în asemenea condiții va asigura totodată o evidență clară a producției și a consumului de carne de către populație. De asemenea, va permite o dirijare operativă și judicioasă a fondului de carne între județe în conformitate cu necesarul de consum și cu tradițiile locale. Urmărirea atentă a cererilor de consum de carne permite orientarea structurii șeptelului în conformitate cu evoluția preferințelor consumatorilor în diferite etape. În același timp, tăierea animalelor sub supravegherea organelor de stat permite valorificarea tuturor subproduselor, asigurînd astfel creșterea eficienței economice a producției animaliere.

Atenția care se acordă acestei activități și acțiunile preconizate urmăresc evitarea transmiterii, și prin consumul de carne, către consumatori a eventualelor boli de care au suferit animalele supuse tăierii.

Supunerea spre dezbatere publică a acestor legi va da posibilitatea ca masa de producători și consumatori să analizeze și să-și spună părerea cu privire la modul cum vor fi reglementate în viitor creșterea și regimul tăierii animalelor precum și producerea de bunuri alimentare. Sîntem convinși că propunerile și sugestiile pe care le vom primi vor contribui la îmbunătățirea reglementărilor propuse, astfel încît prin perfecționarea cadrului legislativ privind producerea de bunuri alimentare și de creștere și tăiere a animalelor să se asigure respectarea criteriului de eficiență economică a acestor activități, creîndu-se totodată condiții pentru realizarea integrală și ritmică a fondului de stat și a produselor necesare asigurării aprovizionării populației.

Constantin IFTODI

şeful Departamentului Industriei Alimentare

Pentru îndeplinirea exemplară a planului și angajamentelor pe 1975 în industria metalurgică și constructoare de mașini

MOBILIZAREA MAI ACTIVĂ A ÎNTREGULUI POTENȚIAL DISPONIBIL

INTRECEREA socialistă desfășurată în întreaga țară pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor din planul pe acest an și realizarea cincinalului înainte de termen, înscrie pe graficul „la zi", și după primele zece luni a.c., rezultate remarcabile, noi înfăptuiri de prestigiu. Construcția de mașini aduce în această direcție o contribuție importantă, cincinalul fiind realizat înainte de termen pe ansamblul acestei ramuri de bază a industriei. Realizări deosebite se înregistrează și în numeroase întreprinderi din metalurgie.

Dată fiind atenția prioritară acordată în permanență de către conducerea de partid și de stat activității ce se desfășoară în aceste ramuri, precum și sarcinile importante ce stau în fața colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi pentru sporirea producției, ridicarea calității și reducerea costurilor produselor, se impune o intensificare a eforturilor în acest sfîrșit de an, pentru îndeplinirea integrală și chiar depășirea, la toate sortimentele, a sarcinilor din planul pe 1975, precum și pregătirea producției din 1976.

Apare în acest context necesară în fiecare întreprindere o mai mare mobilizare de forțe care să permită înfăptuirea operativă a unor măsuri concrete, eficiente, pentru ca graficul producției și ,respectiv, al livrărilor să fie zilnic, peste tot, îndeplinit și depășit față de prevederi, în așa fel încît economia națională să poată beneficia la timp, în cantitățile și calitățile corespunzătoare, de toate produsele necesare.

În analiză deci, în acest număr :

- **CONCORDANȚA PREVEDERI DE PLAN — REALIZĂRI**
- **DIAGNOSTIC ȘI PRONOSTICARE : ÎN CE DIRECȚII SE CER INTENSIFICATE CU PRIORITATE EFORTURILE ?**
- **CLASAMENT '75 ÎN ÎNTRECERE — DUPĂ PRIMELE TREI TRIMESTRE.**

Rezultatele obținute : dimensiuni și semnificații

REALIZĂRILE obținute pînă acum de către colectivele de oameni ai muncii din metalurgie și construcția de mașini au permis și pe primele 10 luni a.c. înregistrarea unor depășiri importante ale planului producției globale și marfă în numeroase unități economice.

Aceste realizări suplimentare s-au materializat **în produse deosebit de importante pentru economia națională, cît și la export :** cocs metalurgic, laminate mijlocii și ușoare, tablă și bandă din oțel laminată la rece, piese turnate din fontă și oțel etc. În unitățile economice ale construcției de mașini au fost realizate suplimentar motoare electrice însumînd circa 230 MW, transformatoare și autotransformatoare de putere însumînd 113 MVA, aparataj electric de joasă tensiune de peste 53 mil. lei, mijloace ale tehnicii electronice de calcul de peste 22,2 mil. lei, rulmenți — peste 875 mii lei, mașini-unelte și multe altele.

Alături de acestea, în întreprinderile analizate a fost acordată **o atenție deosebită realizării sarcinii de creștere a productivității muncii.** Rezultate bune au obținut în acest sens unitățile producătoare de mașini-unelte, mecanică fină și scule, cele de echipamente de telecomunicații și automatizări etc.

O imagine de ansamblu asupra desfășurării întrecerii, completată cu nivelul înregistrat în unitățile economice respective și la unii indicatori „calitativi" ai activității productive (cheltuieli la 1000 lei producție marfă, beneficii) este prezentată, de altfel, în „clasamentul" alăturat. Întocmirea lui a urmărit să evidențieze aportul diferitelor întreprinderi in primele trei trimestre a.c. **În scopul de a contribui la intensificarea acțiunilor pentru dobîndirea de realizări dintre cele mai bune, comisiile organizațiilor sindicale și conducerile centralelor industriale, cu sprijinul Comitetului Uniunii Sindicatelor din metalurgie și construcția de mașini, precum și al ministerelor respective au întocmit și pentru perioada 1 ianuarie — 31 septembrie 1975 o clasificare a întreprinderilor din aceste ramuri după locul pe care-o ocupă în întrecerea pentru realizarea prevederilor de plan și angajamentelor asumate.** În ierarhizarea întreprinderilor situate în fruntea întrecerii socialiste, prezentate în „clasament", s-a avut în vedere nivelul la care a fost realizat planul pe primele 9 luni din acest an, corelat cu proporția realizării, în această perioadă, a angajamentului anual. Criteriile folosite pentru departajarea unităților economice și modul de acordare a punctajului sînt aceleași pe care le-am folosit în prezentarea clasamentului întocmit pentru primele trei și, respectiv, șase luni a.c. („Revista economică" nr. 19 din 9 mai 1975 și nr. 34 din 22 august 1975).

Clasamentul, realizat după fiecare trimestru, permite efectuarea cîtorva observații interesante. În primul rînd, **se remarcă menținerea unor întreprinderi, pe întreaga perioadă analizată, în „plutonul" fruntaș al întrecerii.** Pot fi amintite, printre altele, Combinatul siderurgic-Reșița, Întreprinderea de alumină-Oradea, Întreprinderea „Laromet"-București, Întreprinderea de sîrmă, cuie, lanțuri Galați, Întreprinderea de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca, Întreprinderea „Rulmentul"-Brașov etc.

Demne de semnalat sînt și **noile apariții în clasamentul fruntașilor,** față de situația de pe primele 6 luni a.c. Este vorba de Întreprinderea metalurgică „Republica"-Reghin, Întreprinderea de șuruburi-Mediaș, Întreprinderea „Electromotor"-Timișoara, Întreprinderea de piese turnate-Gheorghieni ș.a.

Alături de aceste realizări bune se cuvine menționată și existența unor dificultăți și deficiențe în modul în care se desfășoară activitatea productivă în unele întreprinderi metalurgice sau constructoare de mașini. Acestea reprezintă, de altfel, și explicații ale faptului că unele unități economice pe care le evidențiam în clasamentul pe primele 6 luni a.c., nu mai apar în categoria fruntașilor după trecerea a încă unui trimestru. Care sînt cauzele unei astfel de situații ? Este vorba — în întreprinderile metalurgiei — în primul rînd de **întîrzierile în punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție** (în special la Combinatul siderurgic Galați). Ca urmare, prevederile de plan la unele sortimente și produse nu au putut fi respectate.

Anumite dificultăți înregistrate au drept cauză comună **modul încă necorespunzător în care funcționează — între unele întreprinderi — mecanismul cooperării.** Ele s-au manifestat, în luna octombrie, spre exemplu, la Întreprinderea „Tehnoton"-Iași, datorită lipsei de ritmicitate în livrările efectuate de Întreprinderea de piese radio și semiconductori București, la unele întreprinderi producătoare de utilaj tehnologic pentru industria chimică (Întreprinderea de utilaj chimic-Ploiești. Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni, întreprinderea de construcții de mașini-Reșița, întreprinderea de utilaj greu „Progresul"-Brăila datorită întîrzierilor în livrarea țevilor de construcții de la întreprinderile de țevi Roman, „Republica"-București) etc.

Desigur, în condițiile desfășurării unor ample acțiuni vizînd reducerea importurilor, **activității de autoutilare îi revine** un rol de seamă în rezolvarea unor **probleme complexe.** Ca urmare, realizării utilajelor și aparaturii necesare producției prin forțe proprii, trebuie să i se acorde în toate întreprinderile atenția cuvenită. În unele cazuri însă s-au înregistrat situații contrarii : într-o serie de întreprinderi producătoare de unelte și scule, de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier, nerealizarea unor indicatori de plan se datorează de exemplu lipsei de proiecte și a unei dezvoltări corespunză-

● CLASAMENT ● CLASAMENT ● CLASAMENT ● CLASAMENT

Intreprinderile care s-au situat în fruntea întrecerii socialiste pentru îndeplinirea și depășirea planului pe primele trei trimestre din 1975 în ramurile industriilor metalurgice și construcții de mașini

Loc în clasament	Ministerul Centrala Intreprinderea	REALIZARI (%)											
		Producția globală		Producția marfă		Productivitatea muncii		**Cheltuieli la 1000 lei prod.marfă**		Beneficii		Export	
		1	2	1	2	1	2	**1**	**2**	1	2	1	2
■	Ministerul Industriei Metalurgice												
●	Centrala ind. siderurgică												
1.	Combinatul siderurgic Hunedoara	102,4	336,7	102,2	335,4	102,4	-	**99,4**	-	115,2	-	107,2	158,8
2.	Combinatul siderurgic Reșița	103,7		103,5	280,4	103,7	-	**98,9**	-	112,1	752,3	108,7	52,5
3.	Intrep. "Ciocanul" Nădrag	108,2	285,8	104,5	228,5	106,5	1460,0	**99,6**	-	112,6	1194,4	-	-
●	Centrala ind. de metale neferoase și rare												
1.	Intrep. de alumină Oradea	104,4	270,2	104,7	434,1	105,2	-	**98,4**	**913,1**	101,4	23,5	-	-
2.	Intrep. "Laromet" București	105,2	468,2	100,2	147,0	104,4	-	**99,8**	-	109,9	2583,0	-	-
3.	Intrep. "Neferal" București	101,9	107,6	103,3	374,4	101,2	-	**99,0**	-	105,8	-	104,0	-
●	Centrala ind. de prelucrări metalurgice												
1.	Intrep.de sîrmă, cuie, lanțuri Galați	110,1	112,6	110,5	159,4	104,7	363,5	**99,45**	**272,2**	107,4	130,0	172,5	81,2
2.	Intrep. "Laminorul" Brăila	106,0	97,9	107,2	129,7	105,0	103,6	**99,85**	-	129,9	328,6	164,3	-
3.	Intrep.de țevi "Republica" București.	104,0	351,5	101,7	190,4	102,5	355,9	**99,93**	**59,4**	106,8	360,0	111,2	210,3
●	Centrala ind. pentru produse refractare												
1.	Intrep.de produse refractare Alba Iulia	112,2	142,1	115,9	213,4	111,6	147,0	**95,6**	**147,8**	140,0	-	-	-
2.	Intrep. de șamotă Azuga	110,0	329,5	112,1	503,4	110,7	348,4	**97,4**	**600,0**	162,9	-	-	-
3.	Intrep.de produse refractare Aleșd	108,3	114,2	113,4	2376,0	106,1	838,7	**94,8**	-	152,2	1734,6	-	-
■	Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini												
●	Centrala ind. de autocamioane și tractoare												
1.	Intrep. "Automecanica" Moreni	101,2	46,7	100,8	260,9	103,5	259,9	**97,6**	-	112,3	-	-	-
2.	Intrep.de piese auto Iași	107,3	664,8	107,9	655,1	102,1	-	**99,9**	**100,0**	114,0	-	-	-
3.	Intrep.metalurgică "Republica" Reghin	112,8	314,9	112,5	-	110,8	-	**99,7**	-	109,4	-	-	-
●	Centrala ind. de tractoare și mașini agricole												
1.	Intrep.de piese pentru tractoare și mașini agricole Galați	103,2	58,1	104,9	135,7	101,7	-	**98,3**	-	103,7	-	-	-
2.	Intrep.mecanică Oradea	101,2	58,3	100,5	104,8	101,0	-	**99,8**	-	101,8	193,3	-	-
3.	Intrep. mecanică fină Sinaia	102,9	296,5	100,6	104,5	100,8	-	**99,8**	-	100,1	-	-	-
●	Centrala ind. de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier												
1.	Intrep.de utilaj chimic Grivița Roșie București	101,5	78,7	101,7	67,1	100,8	52,6	**98,6**	**253,3**	102,8	33,6	107,0	160,4
2.	Intrep.mecanică Cîmpina	101,0	181,0	100,6	144,5	100,8	-	**96,7**	-	120,3	714,2	100,2	-
3.	Intrep.mecanică de mașini și utilaj minier Baia Mare	102,5	-	101,7	624,6	100,5	-	**99,2**	-	104,0	-	124,5	597,0
●	Centrala ind. de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat												
1.	Intrep.de mașini grele București	103,4	126,3	101,7	71,7	102,3	179,3	**98,6**	**130,0**	122,7	465,2	-	-
2.	Intrep. mecanică "Dr.Petru Groza"	102,5	93,6	104,4	115,5	101,6	-	**99,9**	-	108,4	-	125,1	317,5
3.	Intrep.de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca	103,0	136,3	105,5	-	103,5	264,0	**99,2**	-	100,1	-	115,7	-
●	Centrala ind. de utilaj tehnologic și material rulant												
1.	Intrep. "23 August" București	103,4	232,8	102,6	246,2	102,4	179,3	-	**166,0**	109,2	984,0	103,6	265,2
2.	Intrep. "Hidromecanica" Brașov	102,5	179,3	100,4	28,4	101,0	223,8	-	-	103,1	201,5	135,8	-
●	Centrala ind. de rulmenți și organe de asamblare												
1.	Intrep. "Rulmentul" Brașov	101,1	123,7	102,6	149,5	100,8	-	**98,9**	-	-	-	106,7	344,4
2.	Intrep.de șuruburi Mediaș	102,3	356,1	102,8	-	101,1	-	**99,4**	-	-	21,0	-	-
●	Centrala ind. mașini și aparate electrice												
1.	Intrep. "Electroceramica" Turda	109,9	28,1	102,6	-	108,1	603,0	**98,8**	-	107,1	-	-	-
2.	Intrep. "Electromotor" Timișoara"	100,4	26,6	101,1	41,3	100,1	-	**99,9**	-	109,2	194,0	104,6	-
3.	Intrep. de [illegible] prefabricate Băilești	100,2	12,3	101,3	92,5	101,4	-	**99,9**	-	103,7	-	-	-
●	Centrala ind. de motoare și materiale electrotehnice												
1.	Intrep. "Electroprecizia" Săcele	100,9	-	100,2	-	100,8	-	**99,4**	-	125,2	-	143,0	-
2.	Intrep.de piese turnate Gheorghieni	105,2	102,8	101,6	-	104,8	-	**98,6**	-	203,6	-	-	-
●	Centrala ind. de echipamente de telecomunicații și automatizări												
1.	Intrep. "Steaua electrică" Fieni	106,6	-	108,1	-	102,0	-	**94,8**	-	177,3	-	114,0	-
2.	Intrep. "Automatica" București	104,2	137,2	109,7	294,0	105,4	-	**98,4**	-	126,8	-	-	-
3.	Intrep. "Electromagnetica" București	105,5	-	102,8	144,0	102,2	-	**99,9**	-	111,9	-	-	-

1) Față de planul pe 9 luni.
2) Față de angajamentul anual.

toare a capacităților în sectorul autoutilării. Așa stau lucrurile la Întreprinderea de scule Rîșnov, Întreprinderea de unelte și scule Brașov, Întreprinderea „Balanța" Sibiu etc.

Dată fiind situația prezentată, **apare necesar ca și în continuare să se desfășoare și să se amplifice acțiunile pentru realizarea întocmai și la timp a tuturor prevederilor de plan și a angajamentelor asumate pe acest an, pentru ca, concomitent cu satisfacerea integrală a necesităților beneficiarilor interni, să fie asigurate condiții pentru creșterea însemnată a exportului și, implicit pentru consolidarea afirmării produselor românești în circuitul mondial de valori materiale.**

Intensificarea preocupărilor pentru pregătirea producției anului 1976

ÎN cadrul întreprinderilor analizate, preocupările pentru realizarea cu succes a planului pe acest an se îmbină cu cele privind **pregătirea în cele mai bune condiții a producției din 1976.**

O primă problemă care revine în atenție — în special în metalurgie — o reprezintă **intensificarea acțiunilor tuturor factorilor implicați — constructori, beneficiari, furnizori de materii prime și de utilaje tehnologice — pentru punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție**, recuperarea tuturor restanțelor, atingerea — într-un termen cît mai scurt — a parametrilor tehnico-economici proiectați. În acest sens, prioritate trebuie acordată pregătirii corespunzătoare a frontului de lucru pentru iarnă, pentru ca lucrările să se poată desfășura în bune condiții pe întreaga durată a timpului friguros.

Asigurarea bazei materiale a planului, pregătirea desfășurării corespunzătoare a procesului aprovizionării tehnico-materiale în viitorul an, trebuie să se situeze, de asemenea, pe primul plan al preocupărilor. Atenția centralelor industriale, a întreprinderilor, cît și a organizațiilor sindicale, va trebui îndreptată spre realizarea unei aprovizionări cu materii prime și materiale în cantitățile strict necesare producției și introducerea unui regim sever de economii.

Nominalizarea producției și încheierea contractelor cu beneficiarii se prezintă în unele întreprinderi satisfăcător. Există însă cazuri (în rîndul unor întreprinderi producătoare de mașini și aparate electrice sau de elemente de telecomunicații și automatizări), unde se cer adoptate măsuri operative pentru lichidarea rămînerilor în urmă privind contractările cu beneficiarii interni.

În ce privește emiterea repartițiilor și **încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale trebuie menționat că și aceste acțiuni se cer puternic impulsionate și operativ încheiate.** În acest fel, vor putea fi recuperate în timp util întîrzierile provocate în unele cazuri de emiterea cu întîrziere a repartițiilor de către coordonatorii de balanță, de întocmirea uneori cu întîrziere a programelor de fabricație centralizate (electromotoare, scule ș.a.), precum și de definitivare cu întîrziere a unor programe de producție. Preocupările se vor axa, de asemenea, pe rezolvarea mai operativă a contractărilor la piese de schimb, unde se face resimțită nevoia unor asemenea măsuri.

Înfăptuirea din timp a tuturor acestor acțiuni va fi de natură să creeze în toate întreprinderile condiții corespunzătoare pentru ca producția să se desfășoare încă din primele zile ale viitorului an sub cele mai favorabile auspicii.

Analiza prezentată a încercat să surprindă unele aspecte caracteristice întrecerii desfășurate pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe acest an. Ele se îmbină organic cu pregătirea temeinică a producției pe 1976, anul de debut al cincinalului revoluției tehnico-științifice. Realizările bune dobîndite pînă în prezent reprezintă premise favorabile ale realizării importantelor obiective viitoare, a căror materializare în practică va contribui nemijlocit la dezvoltarea impetuoasă a economiei moderne românești, la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.

Neculaiu MORARU
— președinte —
Gheorghe VÎRTEJIANU
— vicepreședinte —
Comitetul Uniunii Sindicatelor din metalurgie și construcția de mașini

O importantă
avuţie
la scara întregii
economii naţionale

DEŞEURILE ŞI METALELE VECHI — RESURSE DE ORDINUL MILIARDELOR. CUM SÎNT VALORIFICATE?

ATRAGEREA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC a tuturor resurselor materiale, valorificarea lor tot mai eficientă, constituie o cale importantă de dezvoltare a bazei tehnico-materiale. Printre resursele care în ultimii ani au atras şi atrag tot mai mult atenţia se numără şi deşeurile, materialele uzate, în mod deosebit cele de metal. *Este ilustrativ în acest sens de arătat că, pe plan mondial, ţările cu industrie metalurgică dezvoltată îşi asigură materia primă în proporţie de 40—45% din deşeuri şi metale vechi.*

Şi în ţara noastră preocupările pentru valorificarea unor asemenea resurse au sporit considerabil, un volum tot mai important din acestea fiind prelucrat şi transformat în obiecte utile pentru consum. Accentuînd necesitatea dezvoltării bazei de materii prime şi energetice şi restrîngerii la strictul necesar a importurilor, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** *a subliniat la plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din iulie 1975 că :* „Ministerele trebuie să acorde o atenţie mai mare organizării şi dezvoltării activităţii de recuperare a deşeurilor de la întreprinderi şi de la populaţie, precum şi punerii în funcţiune la termenele planificate şi utilizării maxime a capacităţii de prelucrare a deşeurilor“.

Industria noastră metalurgică, principalul beneficiar al deşeurilor şi metalului vechi, economiseşte an de an, prin utilizarea acestor resurse secundare, însemnate cantităţi de minereu şi cocs (acestea sînt aduse în cea mai mare parte din import), lărgindu-şi şi posibilităţile de a reduce simţitor costurile de producţie. Aceasta fiind deci, realitatea, să vedem în ce măsură acţiunile ce se desfăşoară converg cu tendinţele ce se manifestă pe plan mondial, ce elemente noi tehnologice au intervenit şi cum se pune de acord colectarea şi valorificarea fierului vechi cu sporirea accentuată a producţiei de fontă şi oţel a ţării ? Să vedem, totodată, ce probleme noi se ridică în direcţia colectării şi valorificării deşeurilor de neferoase ?

Procesul de colectare-sortare-valorificare

FIERUL VECHI a constituit şi constituie din totdeauna „pîinea“ cuptoarelor siderurgice pentru producţia de oţel. În trecutul nu prea îndepărtat, cuptoarele Martin de la Reşiţa, Hunedoara, Oţelul Roşu, Cîmpia Turzii — mari centre producătoare de oţel ale ţării — duceau lipsă serioasă de această materie primă, datorită, pe de o parte, cantităţilor insuficiente existente, iar pe de altă parte, faptului că procesul de colectare se desfăşura anevoios. Dezvoltarea impetuoasă a industriei siderurgice în decursul anilor a impus o reconsiderare nu numai a procesului de colectare, ci şi a celui de sortare a metalului vechi, în scopul valorificării lui cît mai eficiente. Au fost luate o serie de măsuri organizatorice, între care elaborarea unui program special de valorificare a resurselor secundare, înfiinţarea Centralei de prelucrare şi colectare a metalelor vechi, care dispune în prezent de 4 baze moderne de prelucrare şi de circa 160 depozite de colectare, repartizate în diferite judeţe ale ţării etc.

Recent, Consiliul de Stat a adoptat Decretul nr. 106/1975, care reglementează, în mod unitar, toate activităţile legate de colectarea, predarea, gospodărirea şi valorificarea deşeurilor şi stabileşte obligaţii şi răspunderi precise ce revin în acest domeniu tuturor unităţilor socialiste, fiecărui cetăţean.

În baza acestui decret, **fiecare unitate economică este obligată începînd din 1976 să asigure toate condiţiile pentru introducerea bilanţului anual al folosirii resurselor de materii prime şi materiale, prin care urmează a se evidenţia cantităţile de materii prime şi materiale utilizate în fabricaţie şi cele ce se regăsesc în produsele finite.** Astfel se vor putea determina cantitatea şi structura deşeurilor şi ale altor resurse secundare rezultate din procesul de producţie. În acest fel, bilanţul anual al folosirii resurselor materiale va servi nemijlocit la fundamentarea planului fiecărei unităţi, la stabilirea concretă a obligaţiilor şi răspunderilor pentru diminuarea pierderilor sub formă de deşeuri, prin perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie, precum şi pentru reintroducerea în circuitul economic a deşeurilor şi celorlalte resurse secundare.

În strînsă legătură cu această acţiune, decretul Consiliului de Stat prevede în mod expres **obligaţia organelor de conducere colectivă din fiecare unitate socialistă de a desemna compartimente, servicii şi persoane în a căror răspundere directă intră sarcinile de colectare, sortare, pregătire, depozitare şi predare spre valorificare a deşeurilor şi altor resurse secundare, precum şi de utilizare a acestora în procesele de producţie.**

Toate acestea au creat condiţii ca, an de an, volumul colectărilor să crească (vezi tabelul). Impulsionarea activităţii a avut ca efect nu numai o mai bună acoperire cu fier vechi a cererilor întreprinderilor siderurgice şi a turnătoriilor din celelalte ramuri ale economiei, dar a rezultat chiar un excedent. **Pentru a desprinde importanţa utilizării fierului vechi în producerea oţelului, este suficient să arătăm că el reprezintă 45% din materia primă la elaborarea şarjelor, înlocuind aproape la paritate fonta.** Eficienţa apare şi mai pregnantă dacă relevăm faptul că pentru elaborarea unei tone de fontă sînt necesare 2 tone de minereu, 600 kg de cărbune cocsificabil şi o cantitate însemnată de calcar.

Una din cele mai importante probleme care se ridică în activitatea de colectare a deşeurilor şi a metalelor vechi constă în modul în care acestea sînt sortate şi prelucrate. Dacă prelucrarea şi sortarea metalelor vechi nu este satisfăcătoare, dacă fierul vechi este amestecat cu alte metale, se pot produce mari impedimente în elaborarea oţelului : impurificarea unor şarje, rebutarea lor sau, ceea ce este mai grav, chiar perforarea vetrelor cuptoarelor.

Este neîndoielnic că în actualul cincinal au fost dobîndite rezultate remarcabile şi în domeniul sortării şi prelucrării deşeurilor şi metalelor vechi. Acest lucru este ilustrat de faptul că în perioada 1971—1975 colectările au crescut cu 47%, **volumul deşeurilor prelucrate şi livrate a sporit de la 700 000 tone în 1971 la 1 670 000 tone în 1975.** Prin aceste operaţiuni au fost eliminate impurităţi la fierul vechi care însumează în fiecare an zeci de mii de tone. Dar, ţinînd seama de cantităţile mari colectate, situaţia din punctul de vedere al valorificării nu se prezintă nici pe departe satisfăcătoare. Aici se ridică două aspecte, care merită consemnate. Primul este acela că **unele unităţi furnizoare au ignorat şi ignoră sortarea, predarea şi livrarea deşeurilor metalice în condiţiile prevăzute de standardele în vigoare; al doilea — însăşi unităţile consumatoare ale acestor deşeuri au manifestat reţineri faţă de primirea metalului vechi neprelucrat, datorită faptului că au fost sau sînt lipsite de spaţiile şi utilajele corespunzătoare pentru efectuarea acestor operaţii.** Desigur, se cer luate măsuri energice pentru ca atît întreprinderile care livrează deşeuri şi metale vechi, cît şi cele care le consumă, inclusiv unităţile centralei specializate în acest domeniu, să acorde întreaga atenţie operaţiilor de prelucrare şi sortare. Aceasta cu atît mai mult cu cît creşterea greutăţii volumetrice a fierului vechi creează condiţii optime atît pentru utilizarea mai bună a agregatelor siderurgice, cît şi pentru o mai bună folosire a capacităţilor de transport etc.

Evolutia colectării metalelor vechi

– mii tone –

Felul metalului	1971	1972	1973	1974	1975 (plan)
Fier vechi	3429	3680	3841	4245	4700
Fontă veche	324	324	378	370	400

Cît priveşte utilizarea acestor resurse, este de subliniat că, în anii din urmă, au apărut unele modificări în tehnologia elaborării oţelului, fapt care a condus la schimbarea cantitativă şi calitativă a structurii încărcăturii metalice în cuptoarele de oţel şi, deci, la limitarea, într-o proporţie însemnată, a consumului de fier vechi. În ce constau acestea ?

Ca în toate ţările care îşi dezvoltă industria metalurgică şi România tinde să-şi sporească baza de fabricaţie a oţelului pe seama folosirii celor mai moderne agregate, şi anume a convertizoarelor LD. Procedeul elaborării oţelului cu ajutorul convertizoarelor prin insuflare de oxigen solicită 75—85% fontă lichidă şi într-o proporţie foarte redusă fier vechi 15—25%. Lucruri noi s-au petrecut şi în direcţia accelerării procesului de elaborare a oţelului în cuptoarele Martin. Datorită insuflării de oxigen în timpul procesului de producere a oţelului (care asigură o durată mai redusă de elaborare a şarjei), a fost micşorată cantitatea de fier vechi utilizată, crescînd, în compensaţie, fonta lichidă.

O largă deschidere a drumului spre o utilizare maximă a metalului vechi o constituie în schimb creșterea volumului producției de oțel electric. Acesta, prin tehnologiile utilizate, consumă fier vechi în proporție de aproape 100% la fiecare șarjá de oțel elaborată. Dezvoltarea capacităților în oțelăriile electrice a luat o amploare mai mare în țara noastră începînd din 1973. Ca urmare a punerilor în funcțiune a noi capacități, se prevede o sporire a consumului de fier vechi. Cu toate acestea există un excedent important de metal vechi în stoc (la nivelul anului 1975 peste 500 000 t), motiv pentru care Centrala de colectare și prelucrare a metalelor vechi a luat unele măsuri în scopul unei mai bune conservări a resurselor respective, intensificînd, totodată, prelucrarea și livrarea în cantități mai mari unităților care și-au sporit capacitățile și utilizează în proporții ridicate fierul vechi. Rămîn însă unele probleme care se impun a fi mai bine soluționate atît în ce privește colectarea și sortarea, cît mai ales prelucrarea și valorificarea tuturor resurselor de deșeuri și metale vechi.

Un deșeu cu tendință de permanentă creștere, dar...

O SURSĂ importantă, care are o pondere în creștere în totalul fierului vechi, o reprezintă șpanul (așchiile metalice) rezultat din prelucrarea laminatelor de metal. În acest an, de pildă, se prelimină a fi colectate cantități însemnate de astfel de de deșeuri. În problema șpanului se ridică mai multe aspecte.

Prima privește reducerea substanțială a cantității rezultate din procesele de prelucrare ; acest obiectiv ar putea fi atins **dacă în toate unitățile de prelucrare a metalelor s-ar merge mai ferm pe linia unei aprovizionări corespunzătoare, în funcție de cerințe** (ne referim la lungimi și grosimi de laminate), **concomitent cu promovarea unor tehnologii avansate, în locul celor clasice.** Dacă, de pildă, întreprinderile constructoare de mașini ar extinde gama de utilizare a oțelurilor cu caracteristici superioare, dacă în sectoarele de forje s-ar introduce pe scară mai largă forjarea în matrițe, în locul forjării libere, iar în turnătorii obținerea de piese în cochile, prin metoda extruderii sau prin turnarea în materiale ușor fuzibile, prin turnarea în ciorchine etc., ar rezulta la prelucrare un volum mai redus de șpan, coeficientul de utilizare a metalului crescînd chiar la consumatori. Desigur, se ridică și necesitatea ca **industria siderurgică să-și diversifice producția de mărci de oțeluri, de laminate, în deplină concordanță cu solicitările beneficiarilor.** Căci și în această direcție se mai manifestă unele neajunsuri, în special în asigurarea oțelurilor de calitate, al livrării laminatelor la lungimi fixe sau multiple.

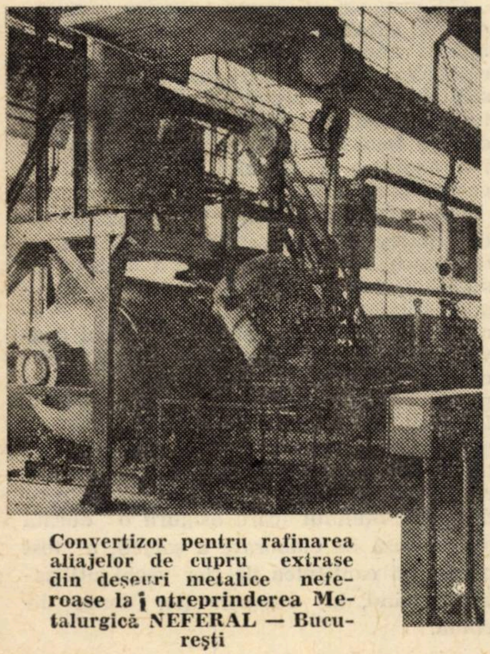

Convertizor pentru rafinarea aliajelor de cupru extrase din deșeuri metalice neferoase la Întreprinderea Metalurgică NEFERAL — București

A doua problemă, care se referă la **utilizarea șpanului în industria siderurgică, impune pregătirea corespunzătoare a acestuia, respectiv mărunțirea și brichetarea.** Aceste operațiuni sînt determinate de noile tehnologii de elaborare a oțelului care impun încărcarea cuptoarelor într-un timp scurt, lucru ce nu se poate realiza decît în condițiile asigurării cu fier vechi cu o greutate specifică de minimum 2 tone pe metru cub. Or, șpanul afînat — așa cum rezultă din procesul de prelucrare a metalului — are o masă volumetrică redusă (sub 500 kg/mc), fapt care duce la creșterea duratei de încărcare a cuptoarelor, la pierderea unui timp prețios de producție. În plus, folosirea șpanului afînat cere un consum mare de combustibil pentru retopire. În sfîrșit, prin utilizarea șpanului afînat se înregistrează pierderi mai mari în procesul de retopire, decît la cel compactat prin brichetare. Dacă acestea sînt impedimentele, care toate se reflectă, în ultimă instanță, în eficiența scăzută a producției de oțel, să vedem cum se aplică măsurile luate pe linie de stat, pentru întronarea unei răspunderi și discipline la toate eșaloanele unde șpanul se produce.

Încă din 1962, s-a reglementat ca unitățile care predau mai mult de 150 t șpan lunar să asigure mărunțirea și brichetarea acestuia, stabilindu-se și unitățile care produc utilaje în acest scop : Întreprinderea „Progresul" — Brăila, Întreprinderea „1 Mai" — Ploiești, „Tractorul" — Brașov ș.a. Obligația de mărunțire și brichetare a fost neglijată însă mulți ani atît de întreprinderile care produc șpan, cît și de cele de colectare. Începînd din 1972, Centrala de prelucrare și colectare a metalelor vechi a luat unele măsuri pentru a determina pe cei în cauză să se conformeze prevederilor. Drept rezultat Întreprinderea „Tractorul" și Întreprinderea de autocamioane din Brașov au trecut nu numai la mărunțirea șpanului, ci și la brichetarea lui, o parte din acesta fiind chiar consumat în unitățile respective. Cu toate acestea, în prezent doar 5% din cantitatea de șpan ce se produce anual se brichetează și aceasta aproape în exclusivitate de întreprinderile amintite.

Celelalte unități însă continuă să livreze șpanul în stare afînată (Întreprinderea de mașini grele București, Întreprinderea mecanică de material rulant Pașcani, Întreprinderea de autoturisme Pitești, Întrepinderea „Electroputere" — Craiova, Întreprinderea de șuruburi din Tg. Secuiesc etc.), deși sînt dotate cu sfărîmătoare. De asemenea, unități ca Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, Întreprinderea mecanică de utilaj Medgidia, Întreprinderea „23 August", Întreprinderea „Vulcan" din București, în loc să valorifice prin mărunțire și brichetare resursele interne de șpan, preferă să se aprovizioneze cu fier vechi greu din alte locuri, deși acest lucru îi costă mai mult decît dublu.

Așa prezentîndu-se lucrurile, s-a ajuns în situația să se livreze oțelăriilor mari cantități de șpan afînat și amestecat, care la nivelul acestui an se ridică la 37% din cantitatea ce se colectează. Proporții pînă la 90% se înregistrează în cazul Întreprinderii de construcții de mașini Reșița, Întreprinderii de autoturisme Pitești și Întreprinderii mecanice Timișoara care, în primele 7 luni din acest an, au expediat 8 600 t, 7 300 t și, respectiv, 4 200 t șpan afînat. Datorită unor astfel de practici, în ultimii ani s-au acumulat stocuri mari la unitățile producătoare cît și la cele ale Centralei de prelucrare și colectare a metalelor vechi (peste 100 000 t de șpan nepregătit).

Desigur, lucrurile nu pot rămîne, în continuare, așa. **Este necesar ca, peste tot, să fie aplicate reglementările în vigoare, să se ia măsuri energice pentru valorificarea cu eficiență maximă a cantităților de șpan.** Aceasta cu atît mai mult cu cît în 1980 se prelimină ca astfel de resurse să ajungă la sute de mii de tone. Ținînd seama mai ales de creșterea producției de oțel ce se va elabora în cuptoarele electrice este imperios necesar să **se stabilească asemenea măsuri încît, concomitent cu mărunțirea șpanului (pentru care există un însemnat număr de utilaje) să se bricheteze o cantitate corespunzătoare (se cer utilaje întrucît lipsesc din dotarea întreprinderilor).** În acest scop, ar trebui să se asimileze în țară instalații de brichetat metal mărunt și să se urmărească utilizarea la capacitățile maxime a sfărîmătoarelor cu care sînt dotate întreprinderile. Mai trebuie menționat faptul că, datorită nemărunțirii și nebrichetării șpanului, se utilizează incomplet și mijloacele de transport. Avînd un volum mare dar de greutate mică, vagoanele nu sînt utilizate nici la un sfert din capacitatea lor.

Alături de șpan, o altă resursă importantă de metal o reprezintă **fonta provenită din utilajele de turnare.** Aici se resimte lipsa serioasă de utilaje pentru spargere și mărunțire, în așa fel încît ea să poată fi eficient utilizată. În prezent, din această cauză, o mare cantitate de fontă lingotiere stă în stoc, în loc ca ea să acopere nevoile turnătoriilor.

Noile procedee de elaborare a oțelului au făcut, ca pe parcursul anilor, greutatea utilajelor de turnare să crească ajungînd ca, în prezent, peste 50% din acestea să aibă greutăți de peste 20 tone, iar grosimea pereților să atingă pînă la 350 mm. Mărunțirea acestor utilaje în bucăți de 30—60 kg nu este posibilă cu tehnicile uzuale. Deci, se impune fie găsirea unor soluții și utilaje de spargere și mărunțire, astfel încît fonta rezultată să poată fi utilizată în condiții optime și eficiente în turnătorii, fie adoptarea altor măsuri de consum în oțelării. Industria construcțiilor de mașini, care a realizat agregate și utilaje de mare tehnicitate, ar putea acorda un serios ajutor prin urgentarea asimilării și producerii în serie în țară a utilajelor necesare unor asemenea scopuri.

Haldele — „mine" ale cui ?

ÎNSEMNATE resurse de fier vechi, fontă și alte produse valoroase scoase din uz se găsesc în haldele create de-a lungul anilor în preajma unităților metalurgice, întreprinderilor constructoare de mașini, care au sectoare de turnătorii etc. Valoarea acestora se ridică astăzi la sume de mari proporții. Ce acțiuni se desfășoară pentru a se fructifica conținutul acestor „mine", cine poartă răspunderea pentru aducerea cît mai grabnică în circuitul economic a resurselor existente ?

Din cîteva sondaje efectuate în unele zone ale țării, am desprins că, în general, **activitatea pentru valorificarea haldelor este redusă, că, pe alocuri, alături de unitățile care concură la dezvoltarea acestora, participă la valorificare și grupuri de unități aparținînd centralei specializate.** Primii aleg ce-i mai mare și mai important, ceilalți ce găsesc din ce a rămas. Aceasta este un fel de a spune, deoarece și după acești căutători de „filoane scumpe" rămîn încă mari cantități de resurse nevalorificate. Mai mult chiar, unele unități au amenajat asemenea halde în locuri greu accesibile de valorificare. Așa stau lucrurile la Oțelul Roșu, Combinatul siderurgic Galați etc.

Datorită faptului că valorificarea resurselor existente în asemenea halde rămîne la latitudinea „proprietarului", respectiv a întreprinderii care le-a creat, multe valori materiale au rămas și rămîn, în continuare, în anonimat. Bunăoară, în **haldele unităților siderurgice se găsesc pe lîngă metal, cantități mari de cărămidă refractară din import** (zeci de mii de tone), **care poate fi reutilizată la înzidirea cuptoarelor după ce va fi, desigur, curățită de moloz.** Cît privește cărămida spartă, măcinată, ea poate deveni o prețioasă materie primă pentru producerea cărămizilor. Apoi, se pune **problema recuperării fierului mărunt**, aflat în cantități deloc neglijabile. Pentru aceasta este necesară trecerea la măcinarea conținutului haldelor, lucrare care ar da posibilitatea valorificării, totodată, a unei **mari cantități de materii prime pentru industria materialelor de construcții.** Și, se poate spune că în asemenea halde se mai fac adeseori descoperiri de piese, ansamble, motoare și diferite utilaje care, prin mici „retușuri", pot fi date din nou în folosință.

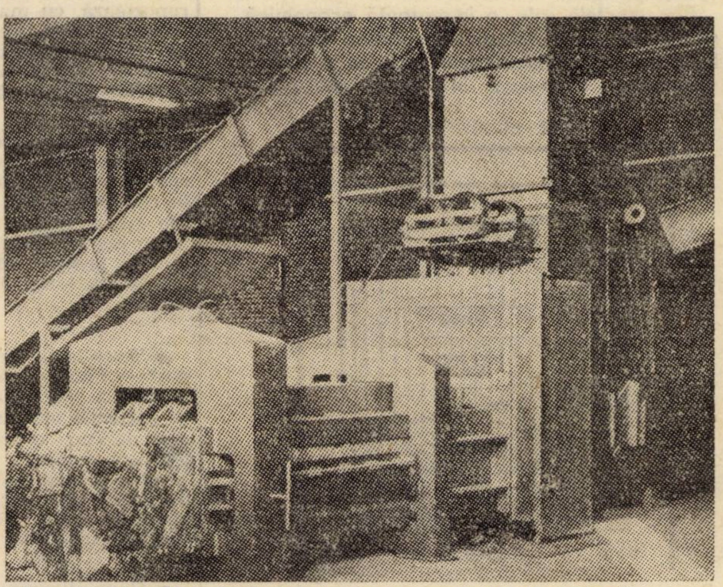

Presă hidraulică de balotat cu o capacitate de 5 000 t/an, cu care sînt dotate unitățile D.C.A. din cadrul Centralei de preindustrializare și achiziții a M.I.U.

Dar, **privind în general necesitatea valorificării acestor halde nu numai din metalurgie, construcții de mașini, ci și din chimie, din exploatările miniere și din alte sectoare ale economiei, unde ele s-au format prin depozitare de reziduuri în perioade de mulți ani, se pune problema determinării unei responsabilități, aplicării de măsuri care să conducă la totala identificare pe sortimente de resurse și valorificarea lor la maximum posibil.** Lăsînd totul pe seama celui în raza căruia se află această haldă, se ajunge la situații ca cele existente, cînd valorificarea se face doar parțial sau într-o proporție destul de redusă. **Or, economic ar fi ca, odată declanșate operațiunile de identificare a unor resurse, să se pună în valoare tot ceea ce constituie produs sau materie primă.** De altfel, și experiența din unele țări atestă faptul că printr-o valorificare complexă a întregii halde, pe lîngă dezafectarea totală a terenurilor, care sînt redate circuitului agricol, o serie de industrii sînt aprovizionate cu cantități mari de materii prime și secundare de certă calitate și valoare. Nu ar fi oare cazul ca și în condițiile țării noastre — și în această privință măsurile stabilite de partid sînt evidente — să se accelereze acțiunile de punere în valoare, în întreaga lor complexitate, a acestor „mine", care înglobează valori materiale de miliarde de lei ?

Cantități mari de metal vechi pot furniza și **epavele pe care unitățile de navigație le pun la dispoziție prin casare, cît și epavele care se mai află afundate în apă în unele porturi dunărene sau la Marea Neagră.** Din investigația făcută a rezultat că, îndeobște, asemenea epave, în loc să fie tăiate și trimise ca fier vechi industriei siderurgice, multe sînt ținute ca obiecte de „muzeu", deși nu au o valoare istorică.

Cei ce exploatează porturile, respectiv Comandamentul de navigație, deși au constrîns unitățile Centralei de prelucrare și colectare a metalelor vechi să se retragă din zonele portuare, nu au manifestat preocupare pentru valorificarea cu mijloace proprii, conform actelor normative în vigoare, a epavelor ramfulate, a vaselor casate sau abandonate etc. De aici, situații ca cele existente în multe raze portuare — vase nedezmembrate, neprelucrate și neevacuate. Nu mai puțin importantă este și deblocarea unor zone unde se mai află epave scufundate în apă. Despre acestea astăzi nimeni nu-ți mai poate spune nimic.

Firește, evacuarea și valorificarea epavelor de pe Dunăre cît și de la Marea Neagră constituie o problemă care nu este legată numai de o slabă colaborare între unele unități, ci și de asigurarea cu utilaje corespunzătoare și personal specializat. Este o problemă care, deși așteaptă de mai mulți ani o rezolvare, nu și-a găsit-o încă. Interesele economiei (punerea în valoare a fierului vechi, dezafectarea porturilor și a unor căi de comunicații pe apă) o cer, și aceasta ar trebui să se înfăptuiască în timp cît mai scurt.

Neferoasele și unele valențe nefructificate

NU mai puține probleme se ridică și în privința colectării, prelucrării și valorificării metalelor vechi, deșeurilor și șpanului de proveniență neferoasă. Cauzele sînt diverse.

Din datele existente la Centrala de prelucrare și colectare a metalelor vechi, rezultă că o bună parte din cantitățile de deșeuri estimate a fi colectate sînt utilizate de unitățile care le produc. S-ar putea spune că nu este un lucru rău, dacă cei în cauză au condiții bune pentru aceasta. Dar, din păcate, **deșeurile de neferoase sînt folosite în multe cazuri neeficient mai ales în unitățile mici care, neavînd condiții corespunzătoare, le valorifică cum pot.** Dacă luăm în considerare numai faptul că ele obțin un randament de extracție cu 10% mai mic decît cel realizat de întreprinderile specializate în prelucrări (procentul este de altfel mult mai scăzut), rezultă că economia națională pierde anual sute de tone de cupru sau alte metale neferoase. Acest consum nerațional se înregistrează în unitățile industriale ale cooperației, în agricultură, în industria ușoară, în unitățile de transporturi și chiar în multe unități ale construcțiilor de mașini și metalurgiei.

Dacă asemenea fenomene mai au loc, vina revine într-o bună măsură și Centralei de prelucrare și colectare a metalelor vechi care, în afara unor sesizări privind **nerespectarea planului de către unele întreprinderi în ceea ce privește livrarea deșeurilor de metale neferoase,** nu a întreprins nimic altceva. În prezent, prin Decretul nr. 106/1975 al Consiliului de Stat privind colectarea, predarea, gospodărirea și valorificarea deșeurilor și a altor resurse secundare de materii prime și materiale au fost prevăzute măsuri pentru a se introna o severă disciplină în respectarea strictă a prevederilor legale privind dreptul unor unități, care dispun de condiții, pentru a prelucra deșeurile neferoase. Aplicarea prevederilor sale va pune ordine în utilizarea rațională și mai ales eficientă a tuturor resurselor de deșeuri și metale vechi neforoase.

Sînt și alte aspecte care așteaptă să fie deplin și bine rezolvate. Între acestea se află, de pildă, **determinarea de către specialiști a unor tehnologii pentru separarea metalelor neferoase din cele feroase.** Din lipsa unei tehnologii adecvate, a unei unități specializate în asemenea activități, s-a ajuns la stocarea anuală a sute de tone de astfel de metale. De altfel, din situațiile întocmite rezultă că în cadrul Centralei de colectare și prelucrare a metalelor vechi există un stoc ridicat de metale neferoase și feroase combinate sau amestecate. Ar fi indicat să se inițieze cercetări și studii, pentru a se găsi o cale cît mai rațională pentru ca și aceste valori materiale să fie atrase cît mai repede în circuitul economic.

În fine, mai apar și unele aspecte care privesc restrîngerea unor eventuale inițiative pe care le manifestă centrala specializată în direcția sortării și valorificării unor metale prețioase,. Bunăoară, recuperarea unor metale ca, de pildă, carburile vidia, alpacaua, monelul, etc. cere vreme îndelungată pînă la crearea unor stocuri și găsirea unor clienți pentru a fi valorificate. Or, în tot acest timp, centrala respectivă plătește dobînzi băncii pentru valorile metalelor înregistrate pînă în momentul vinderii lor. Așadar, procedeul respectiv, în loc să stimuleze pe inițiatori, le urcă, nolens-volens, costurile pentru activitățile desfășurate cu cuantumul dobînzilor aplicate. Este o problemă care ar trebui să fie analizată de cei în cauză și găsite forme care să stimuleze cît mai mult activitatea pentru selectarea și valorificarea din metalele vechi a celor nobile și cu valori mari.

Cîteva probleme organizatorice și răspunderea centralei specializate

ÎN ETAPA următoare 1976—1980, etapă care va marca noi pași înainte a României pe drumul progresului și civilizației, se va ajunge la realizarea unei producții de oțel de 16—18 milioane tone. Aceasta presupune că, în viitor, ținînd seama de penuria unor materii prime și de tendința de ridicare a prețurilor la minereuri pe plan mondial, va trebui să se persevereze pe calea valorificării superioare a tuturor resurselor indigene, inclusiv a metalelor vechi. Întrucît prin investițiile alocate pentru viitorul cincinal se vor dezvolta impetuos toate ramurile economiei naționale, vor rezulta prin prelucrarea materiilor prime însemnate cantități de deșeuri și

Vasile BOESCU
Ludovic ȚINTEA

(Continuare în pag. 12)

SEMNIFICAȚIA UNUI DECENIU ÎN DEZVOLTAREA JUDEȚULUI VRANCEA

REORGANIZAREA administrativ-teritorială a avut o importanță deosebită în promovarea perseverentă a politicii de amplasare rațională, echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Pentru unele zone, mai puțin dezvoltate, între care și Vrancea, această politică s-a concretizat într-o dezvoltare economică și socială mai rapidă.

Importanța și rolul investițiilor în repartizarea forțelor de producție sînt puse în evidență și de evoluția economiei județului Vrancea. În perioada 1966–1970, volumul investițiilor în sectorul socialist al economiei județului a fost de 2 638 mil. lei (cu 62,9% mai mult decît investițiile efectuate în cincinalul 1961–1965).

Structura investițiilor pe sectoarele primar, secundar și terțiar (media anuală)

– milioane lei –

	1965		1966 – 1970		1971 – 1974	
	Valori	%	Valori	%	Valori	%
A	1	2	3	4	5	6
Total sectoare	401	100,0	528	100,0	885	100,0
– Primar	171	42,6	199	37,7	279	31,5
– Secundar	164	40,9	223	42,2	356	40,2
– Terțiar	66	16,5	106	20,1	250	28,3

Primii patru ani ai actualului cincinal a constituit o perioadă de dezvoltare mai accelerată a economiei județului nostru. Volumul investițiilor realizat în cei patru ani a fost de 3 539 mil. lei (cu 118,6% mai mult decît în perioada 1961–1965 și cu 34,2% mai mult față de 1966–1970). Dacă comparăm investițiile în medie pe țară și pe județ, în anii 1965, 1970 și 1974, rezultă o creștere mai rapidă a investițiilor pe un locuitor în medie pe județ față de media pe țară, de la 1146 lei în 1965 la 2 966 lei în 1974. În perioada 1966—1975 cea mai mare parte a volumului de investiții a fost alocat sectoarelor *) primar și secundar (vezi tabelul).

Pentru caracterizarea activității economice este deosebit de utilă prezentarea dinamicii și structurii produsului global (graficul).

În perioada 1966–1970, produsul global total a crescut într-un ritm mediu anual de 4,1% pentru ca în perioada următoare (1971–1974) să crească într-un ritm mediu anual de 11,5%. În ce privește contribuția sectoarelor la formarea produsului global rezultă modificări esențiale, care caracterizează ritmul rapid de industrializare a județului nostru. În acest cincinal, de la o producție industrială de 2,2 miliarde lei în 1970, Vrancea a ajuns azi la 4,4 miliarde lei.

Schimbările intervenite în economie au fost însoțite de mutații calitative importante în utilizarea forței de muncă. Noile obiective au dus la sporirea populației ocupate de la 169,9 mii persoane în 1965 la 185,4 mii la începutul acestui an ; ponderea populației neagricole a crescut de la 26,6% în 1965 la 35,5% în 1974.

PRODUSUL GLOBAL

A-DINAMICĂ

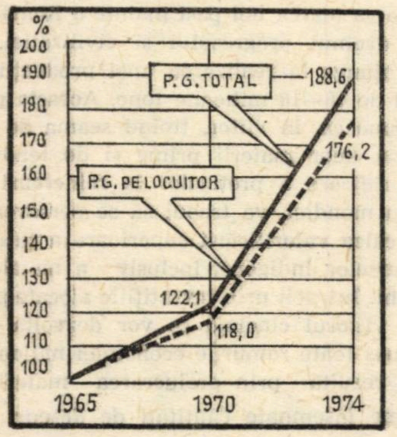

Prin efectele sale, o importanță economică și socială deosebită o are sporirea numărului și ponderii personalului angajat în totalul populației ocupate : în timp ce populația ocupată a crescut într-un ritm mediu anual de 0,6%, personalul angajat a crescut într-un ritm mediu anual de 3,5%.

B-STRUCTURĂ

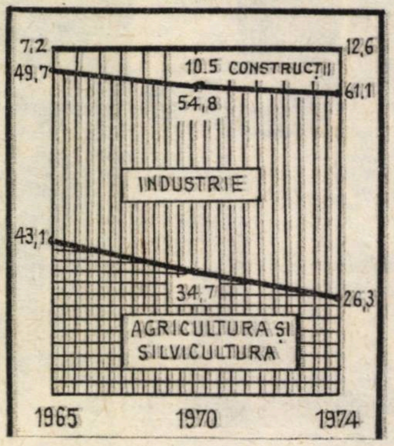

Mutații calitative deosebite au avut loc ca urmare a creșterii gradului de utilizare a forței de muncă feminine. La începutul acestui an lucrau în economia județului Vrancea cu 74,1% mai multe femei decît în 1965. Intensificarea procesului de atragere a femeilor în producție a făcut să crească ponderea acestora în totalul personalului angajat de la 25,7% în 1965 la 30,9% în 1974.

Aceste mutații au atras, în mod necesar, schimbări în modul de viață material și cultural al populației județului. Dezvoltarea complexă a economiei și localităților a antrenat sporirea generală a veniturilor celor ce muncesc și, respectiv, o apropiere între județul Vrancea și celelalte județe. Este elocvent în acest sens că retribuția medie lunară a crescut în 1974 față de 1965 cu circa 150%.

Sporirea veniturilor populației este reflectată de dublarea volumului desfacerilor de mărfuri în 1974 față de 1965 și de modificările intervenite în structura acestora. Cea mai mare pondere în volumul desfacerilor o au mărfurile nealimentare (54,5% în 1974). Comparativ cu 1965, în 1974 s-a vîndut de 2,5 ori mai multă mobilă, de 2,2 ori mai multe confecții. În această perioadă, relativ scurtă, populația a cumpărat 15 900 frigidere, 8 800 mașini de spălat rufe, 1 700 mașini-aragaz, 29 500 televizoare, 44 400 aparate de radio.

Industrializarea socialistă a atras o dezvoltare a orașelor existente, populația urbană a județului ajungînd în 1974 la 23,5% față de 17,3% în 1965.

Un loc principal în cadrul politicii de ridicare a bunăstării populației l-a ocupat construcția de locuințe. Numărul apartamentelor construite din fondurile statului a crescut cu fiecare cincinal : în 1961–1965 – 921 apartamente ; în 1966—1970 — 2 900; în 1971—1974 – 5 364. În aceeași perioadă s-au construit 22 642 locuințe din fondurile populației.

Constantin GIDĂR
director adjunct
la Direcția județeană de statistică

---

*) Sectorul primar = agricultura și silvicultura ; sectorul secundar = industria și construcțiile ; sectorul terțiar = celelalte ramuri.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚII SUPLIMENTARE

● Printr-o mai bună organizare a muncii în abataje, introducerea unor tehnologii și utilaje moderne de lucru, colectivul de muncă al **Exploatării miniere Săsar** este primul din Centrala minereurilor și metalelor neferoase din Baia Mare care raportează, cu mai bine de o lună și jumătate mai devreme, îndeplinirea planului anual. Acest succes va permite minerilor să extragă peste prevederi, pînă la sfîrșitul anului, 35 000 tone minereu.

● **Industria locală din județul Ilfov** a raportat realizarea integrală a indicatorilor de plan ai actualului cincinal. Pînă la sfîrșitul acestui an, unitățile economice din acest sector vor obține suplimentar peste plan, importante cantități de mobilă și alte produse din lemn, articole metalice și din mase plastice, diferite confecții textile.

● Textilistele de la **Întreprinderea „Intex" — Păulești** au anunțat realizarea integrală a sarcinilor cincinalului, estimînd in perioada care a mai rămas pînă la finele acestuia o producție suplimentară de țesături, evaluată la 50 milioane lei. Succesul cantitativ este corelat cu cel calitativ, produsele unității prahovene fiind cunoscute într-o largă diversificare sortimentală în 50 de țări ale lumii.

● Oamenii muncii din **industria municipiului Hunedoara** și-au îndeplinit recent sarcinile planului cincinal. Se apreciază că în avansul de timp cîștigat se va realiza o producție suplimentară sarcinilor stabilite pe perioada 1971—1975 în valoare de peste 1,5 miliarde lei, materializată în obținerea și livrarea în plus a mai mult de 300 000 tone minereu de fier brut extras, aproape 400 000 tone fontă și cocs metalurgic, peste 450 000 tone oțel Martin și electric și însemnate cantități de alte produse.

PRODUSE NOI

● În urma analizelor făcute în lumina indicațiilor conducerii partidului, în unitățile de panificație au fost revăzute și îmbunătățite rețetele de fabricație și procesele tehnologice, și s-au stabilit norme precise de respectare a acestora — de la măcinarea grîului și pînă la coacerea pîinii — transportul, sporirea exigențelor controlului de calitate în toate fazele de fabricație. Astfel în funcție de tradițiile și cerințele locale, în fiecare județ se realizează în prezent cîte 2—18 sortimente noi de pîine și produse de panificație. În județul Bacău, de exemplu, populația are la dispoziție 18 sortimente de pîine și produse de franzelărie simple sau cu adaosuri — lapte, ouă, zahăr, grăsimi etc., — iar în județul Brașov se produc 13 sortimente.

● Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii și industriei alimentare-Timișoara este a 40-a unitate din industria județului Timiș care a îndeplinit înainte de termen planul cincinal. Avansul înregistrat pînă acum asigură realizarea pînă la sfîrșitul anului, peste prvederile planului, utilaje mecanice în valoare de peste 35 milioane lei. În acest an, producția întreprinderii este de peste 2 ori mai mare decît în primul an al cincinalului, iar nomenclatorul de fabricație cuprinde o serie de produse noi, printre care o autospecială pentru transport furaje, cu o capacitate de 6 tone, o instalație complexă de muls și transportat laptele pe conductă, un aparat de pornire a tractoarelor pe timp rece etc.

NOUL SISTEM DE RETRIBUIRE — FACTOR MOBILIZATOR PENTRU ÎNDEPLINIREA SARCINILOR DE PLAN

DEZVOLTAREA susținută a bazei tehnico-materiale, progresul neîntrerupt al economiei naționale, perfecționarea continuă a relațiilor de producție socialiste în amplul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate asigură creșterea necontenită a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii din țara noastră — țelul suprem al întregii politici a partidului. Pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a sporirii produsului social și a venitului național se asigură, prin alocarea în mod planificat a fondurilor necesare, ridicarea permanentă a veniturilor pentru toate categoriile de oameni ai muncii și pentru creșterea fondului social de consum.

Pentru a relieja felul cum aplicarea principiului socialist al repartiției după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii contribuie la dezvoltarea producției și îndeosebi la creșterea productivității muncii, revista noastră a organizat, cu concursul Sucursalei județene a Băncii Naționale, o analiză în principalele unități industriale din județul Argeș, ale cărei concluzii le publicăm în rîndurile de mai jos.

NOUL SISTEM de retribuire, care s-a experimentat începînd cu anul 1968 și care a fost definitivat la 1 februarie a.c., permite înfăptuirea în condiții mai bune, a principiului socialist de retribuire după cantitatea și calitatea muncii, asigurînd îmbinarea armonioasă a intereselor generale ale societății cu cele individuale, o strînsă legătură a veniturilor fiecărui lucrător cu contribuția sa la ridicarea productivității muncii, la perfecționarea și îmbunătățirea activității economice a unității în care lucrează.

Condițiile producției moderne, promovarea largă a progresului tehnic și introducerea unor metode de organizare superioară a producției creează posibilități mai bune pentru obținerea unor rezultate substanțial îmbunătățite în creșterea productivității muncii, pe baza cărora să se realizeze o devansare a dinamicii retribuirii muncii de către dinamica productivității muncii. La nivelul fiecărei unități economice respectarea acestei corelații prezintă o deosebită importanță practică, întrucît permite asigurarea reducerii prețului de cost pe unitatea de produs, creșterea veniturilor bănești, sporirea veniturilor colectivului de muncă.

Rezultatele obținute în perioada relativ scurtă care a trecut de la intrarea în vigoare a Legii nr. 57/1974 cu privire la retribuirea muncii confirmă viabilitatea principiilor adoptate. Numeroase întreprinderi din județul Argeș au realizat și depășit sarcinile planificate privind producția globală, producția-marfă, productivitatea muncii, prețul de cost, beneficiile. Aplicarea noilor reglementări a contribuit la îmbunătățirea organizării muncii, la un echilibru mai just între normele de muncă, determinînd o repartizare mai echitabilă a veniturilor. Indicele mediu de îndeplinire a normelor de către muncitorii în acord s-a îmbunătățit simțitor, iar dispersia îndeplinirilor individuale de norme este, în majoritatea unităților, cu mult mai redusă decît cea înregistrată în perioada anterioară.

Odată cu aceasta a sporit productivitatea muncii prin micșorarea manoperei specifice pe produs și reducerea necesarului de personal (muncitori și personal tehnico-administrativ). În același timp, s-a redus fluctuația, în special la lucrătorii cu o vechime neîntreruptă mai mare de 10 ani, iar numărul absențelor nemotivate s-a micșorat simțitor. De asemenea, în multe întreprinderi a scăzut numărul reclamațiilor beneficiarilor cu privire la calitatea produselor, a crescut ponderea produselor de calitate superioară în totalul producției livrate pe seama reducerii celor de calitate inferioară și a rebuturilor.

Modul în care au fost îndeplinite sarcinile prevăzute pe primele trei trimestre ale anului, la principalii indicatori de plan, confirmă justețea principiilor care stau la baza sistemului de retribuire (vezi tabelul).

În același timp, la unitățile analizate a crescut în mod corespunzător și retribuția medie față de aceeași perioadă a anului precedent.

Folosirea instrumentelor create de noul sistem de retribuire — respectiv acordarea treptelor de retribuire, a gradațiilor și a sporului de vechime — a contribuit la stabilitatea cadrelor și la întărirea disciplinei în muncă în unitățile economice din județ. Pe lîngă aceasta, acordarea retribuției tarifare în funcție de îndeplinirea sarcinilor de producție a influențat favorabil modul în care sînt realizate sarcinile stabilite. Astfel, la întreprinderea „Textila“-Pitești proporția produselor de calitatea I-a în primele nouă luni ale anului a crescut de la 97,6 la sută la 99,2 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut, iar numărul reclamațiilor, în perioada corespunzătoare, a scăzut cu 27 la sută.

Avîndu-se în vedere faptul că devansarea ritmului de creștere a productivității muncii față de cel al retribuției medii constituie o cerință obiectivă, o condiție primordială pentru asigurarea dezvoltării de ansamblu a economiei naționale și a creșterii continue a bunăstării oamenilor muncii, este imperios necesar să se valorifice toate rezervele existente pentru sporirea producției materiale și utilizarea economicoasă a forței de muncă. În acest scop, în cadrul unităților din județ au fost depuse eforturi pentru găsirea unor noi mijloace de creștere a productivității muncii, pentru folosirea integrală a capacităților și suprafețelor de producție, eliminarea golurilor în producție, adoptîndu-se totodată măsuri eficiente pentru repartizarea mai judicioasă a forței de muncă în raport cu nevoile reale ale procesului de producție.

Cu toate acestea, mai sînt unități care n-au asigurat o corelație satisfăcătoare a principalilor indicatori de plan, cum este, de pildă, întreprinderea „Electro-Argeș“, care în primele nouă luni ale anului a îndeplinit sarcina de plan la producția globală numai în proporție de 97,3 la sută, productivitatea muncii — 94,6 la sută, în timp ce numărul mediu scriptic a fost depășit cu 7,4 la sută. În acest caz, depășirea numărului mediu scriptic de personal planificat se localizează la categoria muncitori. Ar fi fost necesar ca, din timp, centrala industrială să analizeze împreună cu conducerea unității situația și să adopte măsurile corespunzătoare pentru îndeplinirea în limitele stabilite a sarcinii de plan privind personalul. Nerealizarea sarcinii de creștere a productivității muncii s-a datorat, pe lîngă depășirea numărului mediu scriptic de muncitori și nerealizării unor sortimente care ar fi asigurat creșterea valorii producției.

Analiza modului în care sistemul actual de retribuire contribuie la mobilizarea rezervelor interne pentru îndeplinirea planului și la creșterea veniturilor oamenilor muncii, reliefează și unele aspecte asupra cărora credem că este necesar să se reflecteze și eventual să se găsească, în continuare, soluții de îmbunătățire, în special în ceea ce privește determinarea retribuției pe fiecare lucrător în parte și eșalonarea unor indicatori de plan.

Existența indicatorilor pe grupe de personal în cadrul aceleiași unități ridică multiple probleme cu privire la calculele ce trebuie făcute într-un termen scurt. La acestea se adaugă și numeroasele calcule determinate de cele două categorii de indicatori — lunari și trimestriali. Să ne referim la o situație concretă. În conformitate cu prevederile legii, Întreprinderii de poduri metalice și prefabricate din beton i-au fost fixați, pentru acordarea integrală a retribuției și a adaosurilor, indicatori diferențiați. Astfel, la secții retribuția se acordă în funcție de realizarea planului de producție netă pe perioada cumulată de la începutul anului, iar adaosurile pentru următorii indicatori:

— producția-marfă exprimată în prețuri de producție curente ;

— punerea în funcțiune a lucrărilor de

Realizarea indicatorilor de plan

(1.I.-30.IX a.c.)

Unitatea	Producția globală	Productivitatea muncii	Cheltuieli la 1000 lei producție marfă
1. Combinatul de prelucrare a lemnului-Pitești	101,0	101,4	99,3
2. Intreprinderea forestieră de exploatare și transport	102,1	100,9	99,3
3. Intreprinderea de motoare electrice-Pitești	101,5	100,6	99,6
4. Intreprinderea de confecții-Curtea de Argeș	101,5	101,6	99,1
5. Intreprinderea de porțelan-Curtea de Argeș	112,0	106,4	98,8
6. Intreprinderea de poduri metalice și prefabricate din beton-Pitești	106,0	103,0	96,0

investiții sau capacităților totale sau parțiale la termenele prevăzute în planul de stat și departamental (ambii indicatori se urmăresc lunar) ;

— cheltuieli la 1 000 lei producție-marfă (indicator care se urmărește trimestrial).

Pentru retribuirea lunară a personalului de conducere, însă, în afara ultimilor doi indicatori este stabilit și indicatorul „producție netă“, a cărui realizare se urmărește lunar, necumulat. Din această cauză retribuția lunară a acestei categorii de personal este diminuată sau sporită în funcție de realizarea acestui indicator lunar. De asemenea, din discuțiile purtate cu specialiștii unității rezultă că calcularea adaosului lunar necesită un volum mare de muncă, întrucît în perioada cînd se calculează chenzina a doua a fiecărei luni același personal trebuie să lucreze și la stabilirea adaosurilor. Din cauza celor expuse mai sus unitățile nu se mai prezintă la termenele planificate pentru verificarea fondurilor de retribuire lunare ; mai mult, unele unități au solicitat chiar schimbarea datelor prevăzute pentru eliberarea retribuțiilor. Din verificările efectuate cu ocazia controlului s-au constatat și erori la unele unități, motivate de către acestea prin necesitatea efectuării a numeroase calcule în perioada determinării cîștigurilor angajaților pentru luna expirată.

O rezervă importantă de creștere a productivității muncii rezultă și din analiza indicelui de îndeplinire a normelor, care pe primele trei trimestre ale anului a fost de numai 98 la sută. În același timp, se remarcă un dezechilibru în ce privește nivelul de realizare a normelor între secțiile și atelierele întreprinderii. Astfel, în timp ce normele nu se realizează integral, în special la secția montaj (78 strungari s-au situat între 72—99 la sută, iar 63 lăcătuși-bobinatori au realizat normele între 65—92 la sută), la secția uzinaj și sculărie normele sînt depășite în 52 de cazuri chiar cu peste 30 la sută. În cursul primului semestru al acestui an normele de muncă au fost revizuite la principalele secții de producție — între care se înregistrează neconcordanțe — însă, în continuare, la secțiile uzinaj și sculărie normele se depășesc, fără să existe corelația necesară între nivelul productivității muncii și nivelul depășirii normelor. Este necesar să se reanalizeze cauzele depășirilor respective, să se asigure extinderea și aplicarea corectă a formelor de acord global și colectiv.

Specialiștii din unitățile luate în analiză au propus introducerea indicatorului productivitatea muncii în numărul indicatorilor pe baza cărora se acordă retribuția lunară, motivat de faptul că acesta reflectă mai cuprinzător realizarea sarcinilor de plan, precum și a indicatorului calitatea producției pentru retribuirea personalului cu funcții de conducere din cadrul întreprinderilor și centralelor industriale din sectorul industriei ușoare.

În folosirea rațională a forței de muncă și pe această bază în creșterea productivității muncii, precum și în aplicarea noului sistem de retribuire organele bancare au o contribuție substanțială. Pe această linie, le revin sarcini de mare răspundere, atît la efectuarea controlului eliberării retribuțiilor lunare, cît și ulterior, la realizarea indicatorilor de producție și financiari, printre care amintim :

- verificarea indicatorilor care condiționează acordarea retribuțiilor, stabiliți în conformitate cu prevederile legii și instituirea analizei la sediul unităților în eventualitatea că la unii indicatori se înregistrează rezultate nesatisfăcătoare ;
- urmărirea în tot cursul lunii a activității întreprinderilor, a realizării ritmice a sarcinilor de plan ; în cazul în care se conturează depășiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire, trebuie să se analizeze, de îndată, cu colectivele de conducere măsurile operative ce trebuie luate ;
- excluderea din valoarea producției realizate, la întreprinderile industriale care recalculează fondul de retribuire planificat pentru muncitori, a contravalorii produselor fabricate contrar dispozițiilor legale, fără desfacere asigurată, determinînd astfel conducerile unităților să respecte prevederile planului de producție și obligațiile contractuale ;
- urmărirea, în permanență, la întreprinderi a modului în care se realizează numărul mediu scriptic al personalului în vederea evitării cazurilor de nerealizare a productivității muncii planificate prin depășirea personalului ;
- verificarea existenței vizei de control financiar preventiv exercitat de delegații permanenți pe documentele prezentate pentru eliberarea retribuțiilor și premiilor și conlucrarea permanentă cu aceștia pentru stabilirea în comun a unor măsuri eficiente în vederea îmbunătățirii activității economico-financiare a întreprinderilor ;
- acționarea cu mai multă fermitate și exigență pentru determinarea întreprinderilor să ia măsuri pentru realizarea unor corelații corespunzătoare între indicatorii planului de muncă și retribuire.

Maria IONIȚĂ
Nicolae HIRIZAN — Pitești

DEȘEURILE ȘI METALELE VECHI

(Urmare din pag. 9)

de materiale uzate, care vor trebui atrase în circuitul economic în vederea echilibrării balanței de materii prime și materiale, diminuării costurilor de producție. Potrivit sarcinilor de plan, în perioada viitorului cincinal se vor majora resursele de deșeuri recuperate de la întreprinderi, instituții și populație cu peste 60% la fier vechi, de 3,5 ori la deșeuri de oțel aliat și cu mai bine de 65% la deșeuri de cupru. Toate acestea presupun o temeinică organizare nu numai în ce privește colectarea, dar și sortarea și prelucrarea lor cît mai rațională.

În acest scop au fost alocate pentru perioada 1976—1980 însemnate fonduri de investiții. Centrala specializată are de pe acum stabilite măsuri pentru utilizarea acestor investiții și anume: organizarea unor noi baze moderne de colectare și prelucrare a metalelor vechi și achiziționarea de utilaje și instalații corespunzătoare activității de perspectivă.

Desigur, aceste măsuri, coroborate cu altele, printre care elaborarea Regulamentului privind colectarea, stocarea, păstrarea și valorificarea deșeurilor, care fac obiectul pregătirii pentru perioada noului cincinal, sînt menite să faciliteze creșterea activității în așa fel încît să satisfacă într-o măsură mai mare echilibrarea balanței de materii prime (în special pentru siderurgie), să asigure o mai bună gospodărire și valorificare a tuturor resurselor feroase și neferoase ale țării. Atingerea acestui însemnat obiectiv presupune și o ridicare substanțială a răspunderii și atribuțiunilor Centralei de prelucrare și colectare a metalelor, concomitent cu aplicarea unor măsuri organizatorice. Concret despre ce este vorba ?

Se știe că centrala respectivă activează sub directa coordonare a Ministerului Industriei Metalurgice. Acest lucru a fost justificat atîta vreme cît unitatea respectivă avea o sferă restrînsă de activitate, cîtă vreme valorile ce le punea în mișcare erau limitate. Astăzi, însă, cînd activitatea sa este legată nu numai de nevoile metalurgiei, ci și de ale construcțiilor de mașini, ale altor ramuri ale economiei, cînd în sfera sa de atribuții intră și aplicarea de măsuri pentru a facilita o disciplină severă pe întregul cuprins al țării privind gospodărirea metalelor vechi, sugerăm o eventuală analiză pentru a se vedea dacă n-ar fi mai indicat ca ea să aparțină de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Susținem aceasta și prin faptul că MATMCGFF poartă, la scara întregii economii, răspunderea pentru asigurarea unei cît mai raționale distribuiri și utilizări a tuturor resurselor de materii prime și materiale.

Cuprinzînd și activitatea unei asemenea unități specializate, MATMCGFF va putea acționa direct și cu o eficiență mai ridicată pentru punerea în valoare a tuturor resurselor de metale vechi, înlăturînd situația de față cînd, pe de o parte, se importă cantități mari de minereuri de fier și chiar laminate, iar pe de altă parte, se creează în economie cantități tot mai mari de stocuri de metale vechi. Apoi, avînd o strînsă legătură cu celelalte ramuri ale economiei, MATMCGFF are căderea, prin atribuțiile ce-i revin, să utilizeze multe pîrghii de constrîngere a consumului și risipei (aplicarea peste tot a unor norme cu motivare tehnico-științifică), astfel încît valoarea fiecărei tone de metal prelucrat să crească, obiectiv major care în cincinalul revoluției tehnico-științifice trebuie să se afirme și să se materializeze din plin. Concomitent, este necesar să se găsească forme corespunzătoare de valorificare a produselor metalice ajunse în bazele de fier vechi (componente de motoare, piese de schimb rezultate din descompunerea unor mașini și utilaje, unele ansamble și subansamble, țevi declasate și capete de laminate etc.) fără a mai fi date la retopit. Firește, toate acestea impun un cadru organizatoric și juridic corenpunzător, concomitent cu o răspundere unică la nivelul întregii economii.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

La Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea" — București

PERFECȚIONĂRI ÎN ACTIVITATEA DE PROGRAMARE, LANSARE ȘI URMĂRIRE A PRODUCȚIEI

DESFAȘURAREA optimă a proceselor de producție prin asigurarea locurilor de muncă cu materiile prime și materialele necesare, corelarea fabricației după principiul priorității între secțiile, atelierele și locurile de muncă ce participă la realizarea unui produs, urmărindu-se obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate, implică utilizarea unor metode moderne în activitățile de programare, lansare și urmărire a producției, capabile să asigure operativitate, oportunitate și exactitate în luarea deciziilor. Implementarea acestor metode solicită, în primul rînd, reproiectarea sistemului informațional aferent activităților respective, subordonarea sa criteriului optimizării parametrilor de producție. Înțelegerea modalităților de acțiune presupune trecerea de la teoretic la practic, urmărirea modului efectiv de lucru dintr-o unitate economică sau alta. Pornind de la această realitate, prezentăm în continuare felul în care a procedat Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea"-București, în acțiunea de reproiectare a sistemului informațional al activităților de programare, lansare și urmărire a producției.

● Obiectivele propuse și fundamentul lor

SISTEMUL informațional al activităților de programare, lansare și urmărire a producției s-a realizat, în cadrul I.M.A. Semănătoarea, în mod spontan, pe baza documentelor în mare parte tipizate, căutîndu-se — prin folosirea în cele mai multe cazuri a unor procedee emipirice, bazate prioritar pe rutină și intuiție — asigurarea unei legături cît mai eficiente între elementele direct productive (elemente conduse) și cele decizionale. În condițiile creșterii volumului și gradului de complexitate a activității unității, optimizarea parametrilor procesului de producție în general, nu mai este posibilă prin utilizarea actualului sistem informațional. Situația devine deosebit de dificilă în cazul luării deciziilor de excepție, pentru cazuri individuale sau de mai mică amploare, găsirea și prelucrarea informațiilor necesare solicitînd acum o cantitate mare de muncă, un volum imens de date, răspîndite într-o gamă diversă de cartoteci, registre și alte documente. De multe ori, greutățile erau atît de mari încît, timpul avut la dispoziție nepermițînd culegerea și prelucrarea tuturor datelor necesare, impunea luarea unor decizii în afara ansamblului de informații necesare. Utilizarea procedeelor tradiționale în procesul obținerii datelor, în plus, implică, de cele mai multe ori, utilizarea unui mare număr de lucrători, în general cu pregătirea economică sau tehnică superioară, sustrași astfel altor activități de concepție, ca de exemplu organizarea fabricației, perfecționarea proceselor de producție etc.

Principalul obiectiv propus a fost deci **realizarea unui sistem informațional eficient pentru activitățile de programare, lansare și urmărire a producției**, capabil să organizeze astfel culegerea și prelucrarea datelor, încît factorii de decizie să le aibă la dispoziție în cantitatea și calitatea necesară, în timp util. Acest obiectiv general implică rezolvarea, în cadrul activităților de programare, lansarea și urmărirea a următoarelor **probleme :**

(a) Pentru fiecare loc de muncă : determinarea gradului de încărcare normală pentru o anumită perioadă de timp, ca și a celui de supraîncărcare (inclusiv a momentului în care aceasta apare) ; asigurarea cu forța de muncă necesară ; folosirea optimă a capacităților de producție și determinarea celor disponibile.

(b) Urmărirea asigurării decalajului comenzilor de fabricație între secții ; culegerea și sintetizarea tuturor informațiilor ce permit controlul operativ și exact al realizărilor din punct de vedere al termenelor și cantităților produse.

(c) Furnizarea către secții a unui grafic de producție cu reperele ce trebuie executate din fiecare comandă, precum și a priorităților în execuția acestor repere, priorități determinate de momentele de intrare la montaj, de planul de producție, de timpii inter-operații, de duratele operațiilor.

Rezolvarea acestor probleme a solicitat, în primul rînd, o analiză critică de natură să depisteze elementele susceptibile de perfecționări, componente ale vechiului sistem informațional și, în al doilea rînd, reproiectarea acestui sistem pentru activitățile propuse : de programare, lansare și urmărire a producției.

● Conținutul și concluziile analizei critice

ANALIZA întreprinsă a evidențiat, în primul rînd, faptul că în condițiile vechiului sistem informațional **obținerea unei variante de plan definitivă necesită refacerea de cîteva ori a balanței capacitate-încărcare** PL-5 (uneori chiar de 5—6 ori), și un mare consum de muncă (doi lucrători, timp de circa o lună). Adăugînd la aceasta faptul că, din diverse motive, structurile de plan astfel realizate se mai modifică chiar în cursul unui an de plan (deci întreaga procedură de lucru se reia), rezultă că actualul sistem nu permite — din lipsă de timp — obținerea unei corelări suficient de bune a indicatorilor de plan cu capacitatea disponibilă. În același timp, la nivelul planului intern, pe secții, nu există o corelare precisă a capacității cu sarcinile, secțiile furnizoare (unele față de altele și față de montaj) nereușind să realizeze toate sarcinile date prin planul intern, inclusiv prin „Graficul programator lunar" (întocmit de Serviciul programare).

Aprofundarea analizei a permis evidențierea și, a altor elemente susceptibile de îmbunătățiri pentru realizarea unor corelări optime între programele de producție și capacități :

(a) **Balanța capacitate-încărcare se obține greoi** și la nivelul unei luni nu se face decît uneori (pentru informarea serviciului, doar pe anumite grupe de mașini, la cerere, fără să se transmită în afara serviciului).

(b) **Nivelul necesității de colaborare** (în ore normă și nominal pe repere) **nu se cunoaște** decît după ce serviciul programare face balanța capacității de încărcare și determină un „grafic programator" lunar și sarcinile de colaborare. Rezultă că nevoile precise de colaborare (sub formă de ore normă și repere) sînt cunoscute în multe cazuri destul de tîrziu în raport cu desfășurarea producției, cînd nu se pot lua măsuri de urgentare a unor comenzi de colaborare anterioară sau de obținere cu mari eforturi a unor contracte de colaborare de mare urgență. În cazul cînd comenzile din colaborare nu se realizează, aceste repere, care în condițiile cunoașterii lor din vreme s-ar fi putut obține prin colaborare, rămîn în sarcina secțiilor care astfel lucrează în condițiile unui plan supraîncărcat. În plus, volumul de colaborări necesare este greu de determinat în actualul sistem, datorită impreciziei întîmpinate în stabilirea producției neterminate din perioada precedentă.

(c) Se constată existența unei balanțări atît la serviciul planificare, cît și la serviciul programare. Balanța capacitate-încărcare întocmită de serviciul programare se face doar pe anumite grupe de mașini sau meserii care interesează în mod deosebit.

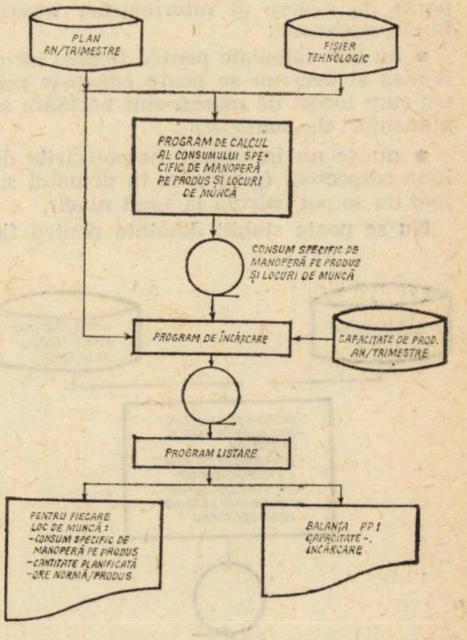
PLAN AN/TRIMESTRE
FIȘIER TEHNOLOGIC
PROGRAM DE CALCUL AL CONSUMULUI SPECIFIC DE MANOPERĂ PE PRODUS ȘI LOCURI DE MUNCĂ
CONSUM SPECIFIC DE MANOPERĂ PE PRODUS ȘI LOCURI DE MUNCĂ
PROGRAM DE ÎNCĂRCARE
CAPACITATE DE PROD. AN/TRIMESTRE
PROGRAM LISTARE
PENTRU FIECARE LOC DE MUNCĂ :
-CONSUM SPECIFIC DE MANOPERĂ PE PRODUS
-CANTITATE PLANIFICATĂ
-ORE NORMĂ/PRODUS
BALANȚA PP 1 CAPACITATE-. ÎNCĂRCARE

Fig. nr. 1 — schema procedurii de obținere a balanței capacitate-încărcare corespunzătoare unei variante de plan an/trimestre.

O analiză mai detaliată a capacității în raport cu încărcarea ar permite : luarea unor măsuri de redistribuire temporară a lucrărilor și eventual chiar a forței de muncă în cadrul unui atelier sau secție ; stabilirea mai corectă a efortului suplimentar pe care îl fac secțiile pentru realizarea sarcinilor lunare ; eliberarea secțiilor de o altă analiză. Se impune, de asemenea, ca întotdeauna, odată cu transmiterea graficului programator lunar, să se transmită secțiilor aceste balanțe de încărcare. În momentul de față acest lucru nu se face întodeauna iar secțiile își fac propriile balanțe după primirea planului, și aceasta numai dacă au greutăți în realizare.

Graficul programator lunar (P 3) întocmit pentru produsele de serie conține termene intermediare de realizare a unor fracțiuni din sarcina lunară. La stabilirea acestor termene însă nu se verifică dacă încărcarea rezultată pe perioade scurte (săptămînă, decadă) poate fi acoperită de capacitatea existentă în aceeași perioadă. Din acest motiv, în mod obiectiv, aceste termene intermediare nu au decît o valoare informativă sau orientativă și numai pe măsura desfășurării procesului de producție se constată neconcordanțele respective, după care se stabilesc în mod operativ, prin consultarea factorilor interesați, termene corectoare.

La rîndul său, graficul de programare, lansare și urmărire trimestrială a pieselor de schimb pe secții — P 5 (care este echivalentul pentru piese de schimb a graficului programator lunar — P3, de la produsele de serie) nu conține nici un fel de termene intermediare de fracționare a cantităților. Analizînd realizarea sarcinilor într-un trimestru — de exemplu trimestrul IV, se constată că execuția s-a îndepărtat de la eșalonarea lunară, realizîndu-se într-o singură lună întreaga cantitate trimestrială sau realizîndu-se sarcinile restante anterioare, într-o lună în care pe grafic n-au fost prevăzute cantitățile de executat din reperul respectiv.

Se ajunge, astfel, la abateri de la stabilirea eșalonată a sarcinilor lunare care complică activitatea de urmărire la serviciul programare și chiar în atelierul de prelucrări piese schimb.

La rîndul lor, în secții, șefii de ateliere și maiștrii întocmesc încărcări lunare, care pe lîngă faptul că consumă din timpul afectat producției, sînt aproape inutile din punct de vedere al informațiilor înscrise în ele, deoarece :

- nu sînt calculate pentru fiecare loc de muncă și deci nu se poate cunoaște pentru care locuri de muncă sînt necesare suplimentări de manoperă ;
- nu se au în vedere nerealizările din luna respectivă (pentru că în actualul sistem nu se pot calcula la acest nivel).

Nu se poate stabili dinainte pentru fiecare maistru un program, zilnic de fabricație. În cazul cînd acesta există, el nu este corect, deoarece cuprinde repere cărora nu li s-au asigurat condițiile materiale necesare execuției.

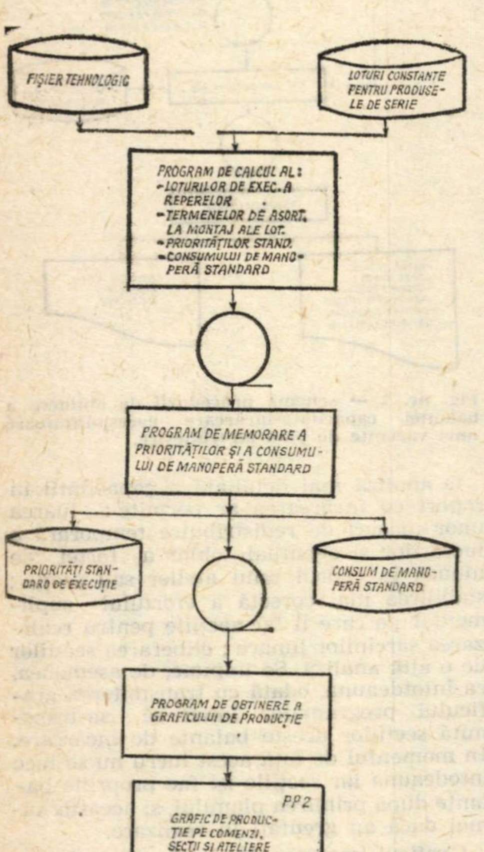
FIȘIER TEHNOLOGIC
LOTURI CONSTANTE PENTRU PRODUSELE DE SERIE
PROGRAM DE CALCUL AL :
-LOTURILOR DE EXEC. A REPERELOR
-TERMENELOR DE ASORT. LA MONTAJ ALE LOT.
-PRIORITĂȚILOR STAND.
-CONSUMULUI DE MANOPERĂ STANDARD
PROGRAM DE MEMORARE A PRIORITĂȚILOR ȘI A CONSUMULUI DE MANOPERĂ STANDARD
PRIORITĂȚI STANDARD DE EXECUȚIE
CONSUM DE MANOPERĂ STANDARD
PROGRAM DE OBȚINERE A GRAFICULUI DE PRODUCȚIE
PP2
GRAFIC DE PRODUCȚIE PE COMENZI, SECȚII ȘI ATELIERE

Fig. Nr. 2 — Schema procedurii de obținere a priorităților standard și a consumului de manoperă standard

Actualul mod de lucru, la cerere, provoacă dereglări în asigurarea cu materiale a locurilor de muncă. Deoarece nu se cunosc cu certitudine termenele de lansare în execuție a reperelor, nu există întotdeauna un decalaj optim între execuție și aprovizionarea cu materialele și semifabricatele necesare. (Pregătiorii de materiale, de pildă, de multe ori primesc bonurile de materiale în ziua cînd reperele trebuie executate și în majoritatea cazurilor se constată că nu există materialele în magazie).

Sînt cîteva din punctele „nevralgice“, din elementele susceptibile de îmbunătățire care au fost luate în considerare în reproiectarea sistemului informațional al activităților de programare și urmărire a producției întreprinderii.

Coordonatele noului sistem proiectat

SISTEMUL îmbunătățit proiectat conține două părți distincte.

A. **Subsistemul de programare.** În cadrul său s-a propus elaborarea planului de producție în două etape : (a) elaborarea planului anual defalcat pe trimestre ; (b) elaborarea planului lunar de producție pe secții și formații de lucru.

Pentru **elaborarea planului anual defalcat pe trimestre** sînt necesare în noua situație trei fișiere : fișierul de consumuri specifice de manoperă, care se obține din fișele tehnologice ; fișierul de capacități de producție ; fișierul de plan, care se obține din variante de plan date de serviciul planificare. Printr-un program de calcul se obține pentru varianta de plan respectivă balanța încărcare-capacitate (PP 1), care este analizată de Serviciul planificare, iar în cazurile cînd nu este acceptată se poate proceda la modificarea structurii de plan, și încerca o nouă balanțare .(Procedura se repetă pînă cînd se obține o încărcare convenabilă a întreprinderii). În afară de această balanță se mai obțin : consumul specific de manoperă pe produs și locuri de muncă și orele normă pe produs și locuri de muncă. Structura de plan corespunzătoare balanței acceptate, constituie planul anual defalcat pe trimestru, definitivat, care este transmis secțiilor în același timp cu balanța respectivă. (Schema procedurii de obținere a balanței capacitate — încărcare — PP-1 — pentru o variantă de plan an/trimestre este prezentată în figura 1).

Pentru **stabilirea unei programări la nivel de lună,** este necesar ca reper-operațiile ce trebuie executate, să fie plasate în timp, pe secții și formații de lucru. În acest sens se propune ca la produsele de serie să se execute cîte o comandă pe lună. Dacă, de pildă, ciclul de fabricație al unei comenzi este de trei luni, într-o secție se vor afla în execuție reper-operații de la trei comenzi : din comanda care se livrează la montaj în luna respectivă ; din comanda care se va livra luna următoare; din comanda care se va livra peste două luni. Iar dacă comenzile lunare conțin cantități egale, programul de lucru al unei secții va fi același în fiecare lună.

Din fișierul tehnologic și folosind loturile constante pentru produsele de serie, prin program se pot calcula : loturile de execuție a reperelor ; termenele de asortare la montaj ale loturilor de repere ; ordinea de lansare în execuție a loturilor de repere, pe secții și formații de lucru (priorități standard de execuție) ; consumul de manoperă standard pe produse și locuri de muncă.

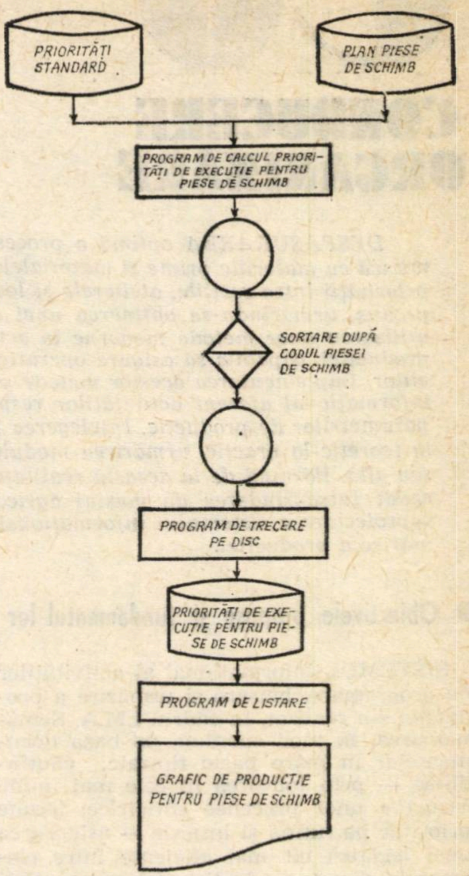
PRIORITĂȚI STANDARD
PLAN PIESE DE SCHIMB
PROGRAM DE CALCUL PRIORITĂȚI DE EXECUȚIE PENTRU PIESE DE SCHIMB
SORTARE DUPĂ CODUL PIESEI DE SCHIMB
PROGRAM DE TRECERE PE DISC
PRIORITĂȚI DE EXECUȚIE PENTRU PIESE DE SCHIMB
PROGRAM DE LISTARE
GRAFIC DE PRODUCȚIE PENTRU PIESE DE SCHIMB

Fig. nr. 3 — Schema procedurii de obținere a priorităților de execuție pentru piesele de schimb

Prioritățile standard sînt memorate pe disc, din care lunar se va obține graficul de producție pe secții, formații de lucru și comenzi (PP 2). În același timp se memorează pe disc și consumul de manoperă standard, care va fi folosit la obținerea balanței lunare capacitate-încărcare. (Schema procedurii de obținere a priorităților standard și a consumului de manoperă standard este prezentată în figura nr. 2).

Prioritățile standard pentru reperele produselor de serie se folosesc pentru calculul priorităților pieselor de schimb ele modificîndu-se cu coeficientul.

$$K = \frac{\text{CANTITATE P.S.}}{\text{CANTITATE SERIE}}$$

(În figura 3 este redată schema, pentru calculul priorităților pieselor, de schimb, care sînt memorate pe un disc, fiind folosite în calculul balanței).

Cunoscîndu-se consumul de manoperă standard pentru reperele produselor de serie și prioritățile de execuție pentru piesele de schimb se poate obține balanța capacitate-încărcare pentru luna respectivă după procedura prezentată în fig. nr. 4. Dacă încărcarea este acceptabilă, graficul de producție pentru produsele de serie și pentru piese de schimb, precum și balanța lunară capacitate-încărcare corespunzătoare, se transmit secțiilor și serviciilor interesate. Se mecanizează astfel procedurile de elaborare a variantelor de plan, obținîndu-se o balanță cît mai bună și la un nivel de detaliere care să scutească secțiile de a face o altă analiză. În același timp se dă un grafic de producție pentru produsele de serie la nivel de reper și un grafic de producție pentru piesele de schimb, precum și ordinea în care trebuie lansate în execuție reper — operațiile, ordine stabilită de prioritățile calculate în funcţie de : fluxul tehnologic al fiecărui reper, mărimea lotului, termenul de asortare la montaj a lotului respectiv.

B. **Subsistemul de urmărire.** Noul sistem de urmărire porneşte de la sistemul actual, pe baza notelor de predare, mecanizînd însă procedura manuală de înregistrare a acestor note. În acelaşi timp el permite eliminarea evidenţelor paralele (din secţii şi de la serviciul programare). Din fişierul cu priorităţile standard ale reperelor produselor de serie şi din fişierul priorităţilor pieselor de schimb se crează un fişier de comenzi-reper pe secţii şi formaţii de lucru, ce conţine, pentru fiecare reper, cantitatea planificată din fiecare comandă ce trebuie executată în formaţia de lucru respectivă. Într-un cîmp rezervat se vor cumula realizările din notele de predare, iar printr-un program se poate obţine la un moment dat situaţia realizărilor pe comenzi-reper, pe secţii şi formaţii de lucru. Aceste situaţii vor fi analizate la şedinţele operative zilnice, în urma cărora vor rezulta măsurile necesare pentru recuperarea întîrzierilor. (În fig. nr. 5 este dată schema procedurii de obţinere a graficului de urmărire pe comenzi-repere).

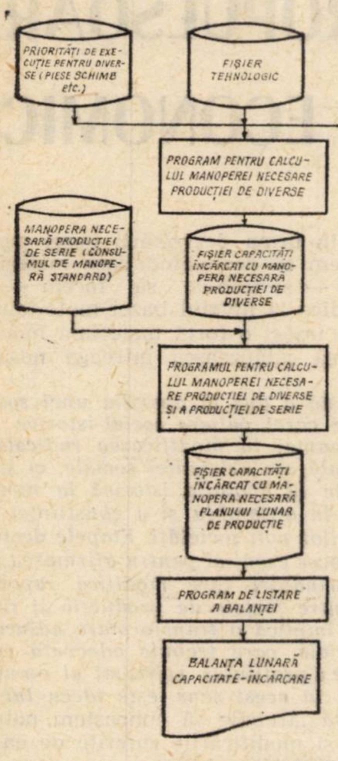
PRIORITĂŢI DE EXECUŢIE PENTRU DIVERSE (PIESE SCHIMB etc.)
FIŞIER TEHNOLOGIC
FIŞIER CAPACITĂŢI
PROGRAM PENTRU CALCULUL MANOPEREI NECESARE PRODUCŢIEI DE DIVERSE
MANOPERA NECESARĂ PRODUCŢIEI DE SERIE (CONSUMUL DE MANOPERĂ STANDARD)
FIŞIER CAPACITĂŢI ÎNCĂRCAT CU MANOPERA NECESARĂ PRODUCŢIEI DE DIVERSE
PROGRAMUL PENTRU CALCULUL MANOPEREI NECESARE PRODUCŢIEI DE DIVERSE ŞI A PRODUCŢIEI DE SERIE
FIŞIER CAPACITĂŢI ÎNCĂRCAT CU MANOPERA NECESARĂ PLANULUI LUNAR DE PRODUCŢIE
PROGRAM DE LISTARE A BALANŢEI
BALANŢA LUNARĂ CAPACITATE-ÎNCĂRCARE

Fig. Nr. 4. — Schema procedurii de obţinere a balanţei lunare capacitatea-încărcare

Eficienţă şi implementare

NOUL SISTEM îmbunătăţit de programare, lansare şi urmărire a producţiei, influenţînd favorabil toţi indicatorii economico-financiari ai întreprinderii, determinarea completă a eficienţei la care el conduce este dificil de stabilit. Totuşi ea nu poate fi contestată. Argumentăm aceasta luînd în considerare, de pildă, numai efectele posibil de obţinut prin îmbunătăţirea ritmicităţii şi folosirea optimă a capacităţilor de producţie (rezultate din reducerea timpului de aşteptare datorită corelării între secţiile de producţie şi asigurării montajului cu piese la timpul oportun). Prin aplicarea noului sistem se estimează obţinerea la nivelul unui an a următoarelor efecte economice : o reducere a timpului neproductiv cu 9,3 ore/lucrător, ceea ce este echivalent cu **o producţie globală suplimentară de circa 13,4 mil. lei avînd un beneficiu corespunzător de circa 2,9 mil lei.** Luînd în considerare cheltuielile cu proiectarea şi implementarea sistemului (ore proiectare, întocmire şi testare programe, ore calculator) — circa 850 mii lei, rezultă **o eficienţă economică anuală netă sub formă de beneficii în valoare de peste 2 mil. lei.**

Pentru aplicarea proiectului s-a elaborat şi un program concret, precizîndu-se fazele (elaborarea şi testarea programelor, crearea fişierelor — culegerea datelor şi perforarea cartelelor, analiza şi definitivarea fişierelor în funcţie de realizări, experimentare, începerea aplicării efective) eşalonate pe luni în cursul viitorului an.

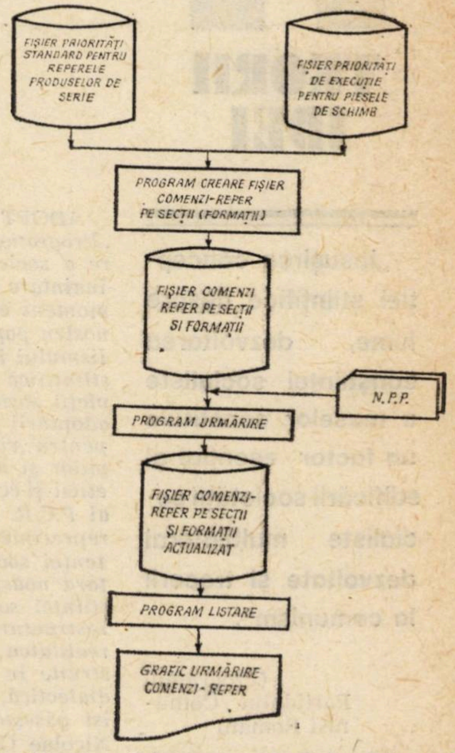
FIŞIER PRIORITĂŢI STANDARD PENTRU REPERELE PRODUSELOR DE SERIE
FIŞIER PRIORITĂŢI DE EXECUŢIE PENTRU PIESELE DE SCHIMB
PROGRAM CREARE FIŞIER COMENZI-REPER PE SECŢII (FORMAŢII)
FIŞIER COMENZI REPER PE SECŢII ŞI FORMAŢII
N.P.P.
PROGRAM URMĂRIRE
FIŞIER COMENZI-REPER PE SECŢII ŞI FORMAŢII ACTUALIZAT
PROGRAM LISTARE
GRAFIC URMĂRIRE COMENZI-REPER

Fig. Nr. 5. — Schema procedurii de obţinere a graficului de urmărire pe comenzi — repere

ec. Alexandru BLAGA
ing. Dumitru DOBRESCU

SINOPTIC

Eficienţa aplicării normativelor unificate

ÎNCEPÎND din 1969 în economia românească s-a îmbunătăţit continuu conţinutul planurilor de normare a muncii — părţi componente ale planurilor anuale de dezvoltare economico-socială. O atenţie deosebită se acordă în cadrul acestor planuri **elaborării de normative şi norme unificate** pentru lucrări sau operaţii cu largă răspîndire în economie. Elaborarea şi aplicarea unor astfel de norme şi normative a determinat, pe de o parte, reducerea substanţială a volumului de muncă necesar pentru elaborare iar, pe de altă parte, a contribuit la unificarea şi tipizarea unor procese tehnologice şi de muncă, reducîndu-se cazurile în care aceleaşi operaţii executate în condiţii similare, în unităţi diferite, să se facă cu consumuri de muncă diferite. Totodată, aplicarea acestor normative, în măsura în care sînt bine fundamentate, elaborate pe baze analitice determină obţinerea de însemnate economii. De exemplu, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii prelimină că prin aplicarea normelor unificate elaborate în anul 1974 va asigura în 1975 o reducere de manoperă echivalentă cu un fond de retribuire de circa 40 milioane lei. Tabelul alăturat redă cîteva categorii de operaţii sau lucrări şi eficienţa economică estimată a se obţine în 1975 datorită executării lor pe bază de norme şi normative unificate.

Operaţia, lucrarea	Eficienţa economică (anuală)
- Zidărie plină	3,7 mil. om-ore
- Tencuieli interioare la pereţi şi tavane	1000 lucrători
- Executarea drumurilor cu pavaje de piatră şi îmbrăcăminţi cu lianţi bituminoşi	250 mii lei
- Personalul auxiliar: ungători-gresori pentru maşini universale	2,5 mil. lei
- Instalaţii sanitare cu prefabricate la clădiri de locuit şi zidării de cărămidă plină	12 mil. lei
- Lucrări de formare şi miezuire mecanică în turnătorii şi pentru lucrările de ştanţare şi matriţare la rece	245 mii om-ore
- Lucrări de tratament termic primar şi secundar	11,9 mil. lei
- Lucrări de finisare a pieselor turnate	9,7 mil. lei
- Lucrări agricole de pomicultură, viticultură şi legumicultură	1,7 mil. lei

Polonia : priorităţi în cercetarea ştiinţifică

ÎN ultimii ani polonezii alocă sume din ce în ce mai mari dezvoltării activităţilor de cercetare ştiinţifică. Astfel, pentru 1975, prin planul pentru ştiinţă, învăţămînt superior şi progres tehnic s-au alocat 32,1 miliarde de zloţi (2,5% din venitul naţional) realizării activităţilor de cercetare ştiinţifică.

În elaborarea programului de dezvoltare a ştiinţei poloneze în perioada 1976—1980, Academia naţională de ştiinţe a Poloniei a luat în considerare sarcinile rezultînd din nevoile de dezvoltare socială, a industriei, agriculturii şi protecţiei sănătăţii. În funcţie de acestea s-au stabilit priorităţile cît şi conţinutul temelor de cercetare. Analiza structurii planului evidenţiază o anumită ordine de priorităţi în cadrul celor 60 teme de cercetare fundamentală : extinderea cercetărilor în domeniul ştiinţelor sociale, umane (20 de teme) şi biologice ; cercetări în domeniul ştiinţelor agricole ; dezvoltarea cercetărilor ce se referă la aplicarea matematicii şi a fizicii corpurilor solide (pentru nevoile industriei electronice) ; extinderea cercetărilor în domeniul automaticii şi a studiilor teoretice ce se referă la automatică şi aplicaţiile ei în economie, tehnologie, economia resurselor naturale şi protecţia mediului ambiant.

Un argument în favoarea ideii de dezvoltare a activităţii de cercetare ştiinţifică îl constituie şi faptul că în ultimii ani a crescut numărul secţiilor Academiei poloneze de ştiinţe, Katowice alăturîndu-se recent Varşoviei, Cracoviei, Wroclawului şi Poznanului.

TEORII IDEI

CONŞTIINŢA SOCIALISTĂ PROPULSOARE A ACTIVITĂŢII ECONOMICE

„Însușirea concepției științifice despre lume, dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor constituie un factor esențial al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism".

(Programul Partidului Comunist Român)

ADOPTAREA de către Congresul al XI-lea a „Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism", reprezintă un moment esențial al conștientizării de către întregul nostru popor a etapei actuale de dezvoltare a socialismului în România și, în același timp, o proiecție științifică a dezvoltării viitoare pe toate planurile vieții sociale din țara noastră. Apărut în contextul adoptării unor documente de maximă importanță pentru ,viața noastră socială, cum sînt Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, Programul partidului reprezintă o chintesență teoretică a dezvoltării existenței sociale și a conștiinței sociale socialiste din țara noastră. Modificările petrecute la nivelul conștiinței sociale în condițiile socialismului implică restructurarea perspectivei teoretice asupra acesteia, realitatea demonstrînd că în condițiile societății construite în mod conștient viziunea mecanicistă, fals dialectică, asupra raportului existență-conștiință nu își găsește justificare. În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu *sublinia că* „este necesar să nu ne mai închinăm în mod fatalist în fața tezei că conștiința rămîne în urma dezvoltării bazei materiale ci să înțelegem că dezvoltînd baza materială avem posibilitatea — și trebuie să facem — ca conștiința să se ridice la nivelul bazei materiale și chiar să devină ea însăși o forță materială mobilizatoare, în stare să călăuzească întreaga noastră activitate".

Revoluția socialistă a dus la apariția unei societăți de tip nou ale cărei paliere social-istorice se concretizează nu numai în modificarea radicală a elementelor esențiale ale existenței sociale, ci și în schimbări profunde în evoluția istorică la nivelul conștiinței sociale în ansamblu și a conștiinței individuale a membrilor noii societăți. Etapele dezvoltării economice, proces esențial pentru afirmarea superiorității noii orînduiri care modifică raportul existent anterior între forțele de producție și relațiile de producție, implică o transformare adîncă a suprastructurii sociale, care trebuie adecvată continuu, o dezvoltare a profilului spiritual al omului. Deosebit de fertilă în acest sens este ideea lui K. Marx *care arată că* „trebuie să cunoaștem natura umană în general și modificările suferite de ea în fiecare epocă istorică dată".

Necesitatea perfecționării sistemului conștiinței socialiste

ACESTE modificări antrenează transformarea sistemului conștiinței sociale care, în dialectica istorică a evoluției noii societăți se adaptează unor condiții noi, esențialmente diferite de cele existente în societățile anterioare. Determinarea pe care existența socială o exercită asupra conștiinței sociale, se realizează în socialism nu numai prin creșterea rolului unor forme ale conștiinței sociale (conștiința politică, conștiința juridică, conștiința științifică etc.), ci și prin tendința istoric justificată de eliminare treptată a unor forme vetuste (conștiința religioasă), de reînnoire a altora (conștiința morală) sau de apariție a unor forme noi (conștiința economică). Fiind o societate antrenată masiv în realizarea complexă în principal a unei baze economice dezvoltate, numai așa realizîndu-se posibilitatea concretizării idealurilor socialiste de fericire și bunăstare materială, societatea socialistă implică și o dezvoltare largă a conștiinței membrilor săi, o conștientizare de către aceștia a efortului continuu pentru realizarea obiectivelor propuse. Rolul activ al noilor relații de producție stimulează nu numai conștientizarea obiectivelor economice de ansamblu ale societății, ci și formarea unui comportament adecvat al tuturor celor implicați în procesul de producție și, totodată, o proiectare a idealului individual de bunăstare materială și spirituală pe fondul realizării idealului întregii societăți.

Putem vorbi din acest punct de vedere de formarea conștiinței economice socialiste, formă nouă a conștiinței socialiste, legată în mod direct, nemediat, de modalitățile în care societatea socialistă, societate în care proprietatea asupra mijloacelor de producție este a întregului popor, înțelege să atragă în procesul dezvoltării forțelor de producție masa producătorilor care este chemată nu numai să înfăptuiască obiectivele de ansamblu ale societății și obiectivele lor personale, ci și să înțeleagă și să înfăptuiască eficient strategia economică a societății. Dezvoltarea conștiinței economice (și realizarea implicită a unui comportament economic adecvat) apare în aceste condiții ca o consecință normală a cerințelor obiective ale unei societăți de tip nou, care înțelege să realizeze dezvoltarea plenară nu prin prisma unor finalități înguste, individualiste, ci ca obiectiv colectiv prin dezvoltarea comunității economice și spirituale a întregului popor.

În condițiile create de transformarea revoluționară a procesului de producție, munca privită ca element central de educare și formare a omului nou devine tot mai mult un proces indispensabil nu numai pentru realizarea valorilor materiale și spirituale necesare societății ci și „scop în sine", în sensul dezvoltării depline a omului nou socialist cu o personalitate puternică, amplificîndu-i la maximum capacitățile. Aplicarea cuceririlor revoluției științifice-tehnice face ca procesul muncii să devină mai general și mai perfecționat impunînd cu atît mai mult conștientizarea rolului științei ca atare, precum și a obiectivelor economice ale muncii. Rezultă în mod necesar o diferențiere între fundamentul economic al dezvoltării societății în ansamblu, conștientizarea rolului științei pe de o parte, și conștientizarea obiectivelor economice temporare — de scurtă sau lungă durată — ale societății. Fundamentul economic al muncii ține de necesitățile reproducției societății în totalitate în oricare etapă istorică de dezvoltare, abia comunismul în accepțiunea sa deplină (de dezvoltare materială și spirituală maximă) transformînd munca din mijloc de existență în „primă necesitate vitală". Atîta vreme cît tendința unei societăți unitare cum este societatea socialistă este edificarea deplină pe toate planurile a bunăstării materiale și spirituale, fundamentul economic rămîne elementul de bază al dezvoltării tuturor formelor spiritualității sociale, influențînd direct (politicul este expresia concentrată a economicului) sau mediat dezvoltarea acestora.

Formarea conștiinței economice ca proces dialectic al dezvoltării conștiinței sociale socialiste, nu înseamnă eliminarea tuturor elementelor de spontaneitate, dezvoltarea conștientă pe care o presupune socialismul realizîndu-se în mod dialectic în acțiunea concretă de înfăptuire a unor forțe de producție dezvoltate în condițiile creșterii conținutului științific al cunoașterii sociale. Trebuie făcută în acest caz, distincția între conștiința economică — formă nouă a conștiinței sociale — și știința economică, care menținîndu-și trăsăturile specifice, atît pe plan teoretic cît și în aplicarea practică, se realizează ca element autonom al științei. Ca urmare a dezvoltării complexe a conștiinței sociale socialiste, știința economică tinde să joace un dublu rol, pe de o parte ca element al conștiinței științifice (mai ales din perspectiva aspectelor concrete ale conducerii economice de către factorul conștient al societății), iar pe de altă parte, ca factor al favorizării înțelegerii teoretice de către mase a ansamblului proceselor dezvoltării economice la nivelul superior (ideologic) al conștiinței economice.

În condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, acest aspect al transformării teoriilor, concepțiilor, ideilor marxiste cuprinse în știința economică în nivel ideologic de masă, în planul conștiinței economice, se materializează în conducerea și realizarea concretă de către întregul popor a procesului dezvoltării economice și sociale.

Conștiința economică socialistă

PROCESUL FORMĂRII CONȘTIINȚEI economice are o condiționare istorică ce depășește în timp structurarea ei propriu-zisă odată cu instaurarea deplină a orînduirii socialiste. Se poate afirma că în condițiile în care clasa muncitoare capătă în capitalism conștiința poziției sale economice prin îndeplinirea în principal a rolului de producător, pe măsura maturizării ei politico-ideologice își însușește și un comportament economic specific, legat de strategia politică pe care o promovează forța ei conducătoare, partidul comunist. Odată cu cucerirea puterii politice — primul pas pe drumul construirii noii societăți — apar premisele obiective și subiective ale formării conștiinței economice specifice socialismului. În perioada formării bazei economice a socialismului conștiința economică a membrilor societății continuă inițial să se manifeste cu preponderență sub aspectul conștientizării mai ales a calității de producător. De aceea, în perioada de trecere de la capitalism la socialism, atașamentul maselor largi la politica economică și socială a partidului comunist are o fundamentare în primul rînd în înțelegerea din punct de vedere politico-ideologic și social a obiectivelor propuse de conducerea societății, fapt justificat teoretic și practic prin aceea că baza economică a noii societăți se află în stadiul formării sale.

Odată cu făurirea economiei socialiste unitare prin trecerea ansamblului mijloacelor de producție în proprietate socialistă, odată cu victoria deplină și definitivă a socialismului, atașamentul și acțiunea practică a maselor, pentru realizarea obiectivelor strategiei economico-sociale sînt condiționate de conștientizarea la nivel superior (ideologic) a calității de proprietar. Cu alte cuvinte, odată încheiat procesul formării bazei economice a socialismului, noua realitate economică apare condiționată în dezvoltarea ei viitoare de realizarea integrală pe planul conștiinței a dublei capacități a oamenilor muncii în socialism — de producători și proprietari. Mai mult, însăși eficiența economico-socială în noua etapă de dezvoltare a relațiilor de producție socialiste este condiționată între altele, de formarea și dezvoltarea conștiinței economice. În această etapă acțiunea practică a oamenilor în calitatea lor de producători este amplificată de conștientizarea calității de proprietar. De altfel, învingerea contradicțiilor ce se manifestă în cadrul vieții economico-sociale în general, în relațiile de producție în special, implică acțiuni concrete din partea societății dar și a fiecărui membru al acesteia. Acestea nu se pot realiza corespunzător sub toate aspectele, dar mai ales al momentului declanșării și a timpului în care se înfăptuiesc (și ca atare al eficienței muncii sociale, timpul reprezentînd substanța și măsura acesteia) în afara conștientizării în primul rînd a calității de proprietar. Soluționarea cu maximă eficiență pentru individ și societate în ansamblu a contradicțiilor economice și, în general a problemelor din domeniile vieții economico-sociale presupune însă și cunoașterea temeinică de către proprietarii socialiști uniți a vieții economico-sociale, a legilor economice obiective, înțelegerea corectă a mecanismului general de funcționare a economiei naționale, a factorilor eficienței economice, a multiplelor interdependențe obiective ce concură la ridicarea nivelului de trai etc. Într-adevăr, numai în condițiile unui nivel corespunzător al pregătirii economice, fiecare membru al societății are posibilitatea ca, prin cunoașterea multilaterală și profundă a mediului economic în care activează, să acționeze de asemena manieră de pe poziția ce o ocupă în procesul diviziunii sociale a muncii încît să realizeze o eficiență economică maximă.

Mecanismul general obiectiv de acțiune a legilor economice în socialism are un caracter specific, datorat faptului esențial că socialismul impune acțiunea conștientă. Necesitățile social-economice ale membrilor societății, ale grupurilor sociale determină în ultimă instanță comportamentul social-politic al acestora și în raport cu aspirațiile, imaginile, reprezentările, valorile societății. Cu alte cuvinte, acțiunea legilor economice obiective se realizează prin intermediul activității conștiente a factorului subiectiv care se obiectivează în transpunerea practică a cerințelor acestor legi. Conducerea de către P.C.R. a activității economico-sociale de înfăptuire a obiectivelor complexe ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în perspectiva cerințelor legilor economice obiective creează astfel cîmp de acțiune deplinei lor manifestări.

În condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, adică ale maturizării socialismului pe propria-i bază, acțiunea socială a maselor presupune un comportament economic generat, pe de o parte, de conștiința politică ce reflectă baza economică constituită, dar, în același timp, de conștientizarea la nivelul maselor a relațiilor economice în mod direct, nemediat.

Dacă în orînduirile presocialiste conștiința economică apărea într-un anumit sens mediat prin intermediul conștiinței politice care reflectă antagonismul intereselor sociale, în condițiile maturizării societății socialiste, conștiința politică este redimensionată, reflectînd nu numai în mod „concentrat“ economicul, ci și direcțiile dezvoltării vieții sociale în ansamblul ei. Această redimensionare a locului și rolului conștiinței politice în socialism are la bază unitatea de fond a intereselor membrilor societății, determinată de dubla calitate de producător și proprietar și conștientizată de către aceștia. În aceste condiții, conștiința economică apare ca o restructurare atît în plan teoretic general, cît și în domeniul comportamentului social, a ideilor, reprezentărilor, valorilor, realizate de membrii societății în mod specific în plan economic.

Procesul formării conștiinței economice este structurat pe niveluri de interese individuale, de grup și generale. Unitatea de fond a acestora generată de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție se reflectă în mod adecvat la nivel social general, pe cînd la nivel individual, calitatea de proprietar se realizează mai greu, sub aspect individual, membrii societății raportîndu-se mai ales din perspectiva producător-consumator. Deși membrii societății socialiste sînt în fapt proprietari, la nivel individual nu se conștientizează permanent și pe deplin necesitatea acțiunii conform calității de proprietar. De aceea, în practică există cazuri de neparticipare eficientă la gospodărirea obiectului material al proprietății.

Reflectarea parțială sau inadecvată a calității de proprietar în conștiința unor membri ai societății își găsește o explicație într-o anumită măsură, în faptul că proprietatea socialistă include cu necesitate o contradicție internă, obiectivă : contradicția dintre egalitatea membrilor societății sub raportul aproprierii ca dispoziție generală asupra mijloacelor de producție și inegalitatea sub raportul aproprierii ca utilizare efectivă a acestora în producție. Existența acestei contradicții obiective are consecințe asupra conștiinței socialiste în general, asupra celei economice în special. Diferențele esențiale ce există încă între munca fizică și munca intelectuală, între sat și oraș, între industrie și agricultură, diferențele în nivelul de calificare, deosebirile în nivelul dezvoltării economice a diferitelor zone teritoriale etc., fac ca pe planul conștiinței, realizarea egalității existente sub aspectul dispoziției să se manifeste inegal ca urmarea a inegalităților în utilizarea mijloacelor de producție. Inegalitatea obiectiv determinată în utilizarea efectivă a mijloacelor de producție explică numai parțial reflectarea inegală în conștiință a egalității ca dispoziție. Acestui factor obiectiv i se adaugă o serie de factori de ordin subiectiv (rămășițe ale vechii conștiințe, influențe străine socialismului, insuficiențe în activitatea de educație etc.) care, prin persistența lor pot determina nu numai reflectări inegale, ci chiar deformate ale egalității reale care există între membrii societății. De aici, pe alocuri, efecte negative atît asupra producției însăși, ce se manifestă concret în risipă de materii prime și materiale, întîrzieri, absențe etc. cît și în planul consumului prin manifestarea unei psihologii de consumator deformate (plecînd de la fenomene de parazitism social pînă la stocări inutile de bunuri de consum etc.). Astfel de comportamente economice ale unor membri ai societății, fac ca aceștia să nu fie în realitate producători și consumatori socialiști. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că în societate mai există oameni care **„ar dori să primească cît mai mult și să dea cît mai puțin societății, oameni pe care nu-i interesează care este venitul mediu sau venitul minim și care nu vor să înțeleagă că societatea nu poate asigura venituri oamenilor muncii decît într-o anumită limită, corespunzătoare nivelului de dezvoltare la care a ajuns ; sînt, de asemenea, oameni care nu înțeleg că fiecare este dator să dea cît mai mult societății, nu să se preocupe de a-și însuși cît mai mult de la societate și, mai ales, fără muncă“.**

Dispariția inegalităților în planul conștiinței și deci și a efectelor acestora este condiționată de atenuarea contradicțiilor economice obiective în procesul trecerii spre comunismul deplin. În același timp, un rol cu totul deosebit revine factorului conștient a cărui acțiune se manifestă în esență în următoarele direcții :

- în înlăturarea deficiențelor ce apar în planul conștiinței datorate unor rămășițe ale vechiului, și în creșterea conținutului științific al tuturor formelor conștiinței sociale socialiste în primul rînd a celei politice avînd drept rezultat afirmarea deplină a omului de tip nou, socialist, cu un profil moral, ridicat, educat în spiritul echității socialiste, al responsabilității sociale, al respectului față de muncă.

- în eforturile mai susținute în direcția conștientizării pe planul conștiinței economice a însăși contradicțiilor economice obiective, cunoașterea fiind o cale eficientă de rezolvare a contradicțiilor. În acest fel se înfăptuiește armonia dintre interesele economice individuale cu interesele economice generale, corespunzător valorilor societății de tip nou, fapt ce determină participarea membrilor societății în cunoștință de cauză la soluționarea contradicțiilor economice, la progresul societății.

Conștiință — comportament — atașament

RAPORTUL DIALECTIC între economic și politic se manifestă în timp și spațiu în forme diverse și dacă, numai în ultimă instanță economicul determină politicul, trebuie subliniat că acțiunea transformatoare a politicului asupra realității impune mutații fundamentale în conștiință. Eficiența politicului depinde în mare măsură de realizarea la nivelul conștiinței a unor concepții, reprezentări, atitudini etc., care să decurgă nemijlocit din conștientizarea realităților economice. Locul și rolul economicului, al valorii economice în sistemul de valori al socialismului nu pot fi realizate pe planul conștiinței sociale fără existența unor imagini, reprezentări, concepții științifice.

Atașamentul maselor largi la realizarea obiectivelor strategiei economico-sociale a partidului comunist necesită conștientizarea sistemului nevoilor și intereselor economice, a unității dialectice a intereselor economice individuale, de grup și generale. Înțelegerea unității sistemului de interese, a armoniei acestora, este însă de neconceput în afara cunoașterii de către membrii societății a faptului că satisfacerea necesităților de consum individual este posibilă numai în condițiile satisfacerii celor de consum productiv. Pentru ca această conștientizare să se manifeste într-un comportament economic adecvat care să se materializeze în participarea eficientă la gospodărirea obiectului material al proprietății, se impune însă și asigurarea unei funcționalități optime a sistemului de stimulente materiale precum și perfecționarea continuă a metodelor și formelor de conducere.

Este știut că raportul dintre motivațiile sociale și individuale care fundamentează comportamentul economic al maselor și al fiecărui individ este întemeiat pe sistemul de valori materiale și spirituale ale societății. Pentru fiecare tip de comportament se constituie „constelații“ specifice de raporturi în funcție de interinfluențele la nivelul formelor conștiinței sociale. Generalizarea ideilor, concepțiilor, teoriilor economice marxiste prin pătrunderea lor în conștiința maselor nu se poate realiza fără sporirea rolului unor forme ale conștiinței sociale (conștiință politică și conștiință științifică) acestea influențînd mediat nivelul superior al conștiinței economice, pe care nivelul inferior îl influențează în mod direct. Oamenii judecă teoriile, ideile, concepțiile economice asimilate în funcție de modul în care motivațiile și interesele lor economice își au corespondentul în fundamentul economic al societății, numai astfel realizîndu-se un comportament economic adecvat.

Prin conștiință economică înțelegem, un ansamblu de reprezentări, mentalități, valori, idei, cunoștințe și concepții în care se reflectă practica economică a oamenilor, interesele lor economice și care, în indisolubilă legătură cu celelalte componente ale conștiinței sociale, determină comportamentul economic al membrilor societății. (Vezi Dicționar de economie politică, Ed. Politică 1974). Conștiința economică se constituie ca un ansamblu spiritual cu funcții specifice, legat bifuncțional pe de o parte de ideile, concepțiile și teoriile economice generale ale societății socialiste, și pe de altă parte de modul în care interesele și motivațiile economice reale sînt satisfăcute în activitatea practică. Rezultă următoarele funcții mai importante ale conștiinței economice care permit, în măsura în care sînt stimulate în dezvoltarea lor, creșterea eficienței economice reale a societății în ansamblu, cît și a fiecărui om al muncii angajat în procesul producției :

a) Funcția cognitivă ce se realizează prin integrarea în conștiință a principiilor și teoriilor generale care stau la baza dezvoltării economice a societății socialiste, împletite cu elementele concrete, ce țin de locul și specificul activității grupurilor sau indivizilor, de satisfacerea intereselor și aspirațiilor lor economice etc.

b) Funcția axiologică care se realizează prin capacitatea societății și a fiecărui membru al acesteia de a realiza evaluări cu caracter economic prin prisma identificării de ansamblu a intereselor generale cu cele de grup și individuale. Criteriile după care se realizează aceste evaluări, ireductibile la cele specifice altor forme ale conștiinței sociale, sînt legate în mod firesc de viziunea economică a societății, grupurilor și indivizilor tradusă în indicatori ca : preț de cost, rentabilitate, eficiență economică, nivel de trai, retribuție, timp liber etc.

c) Funcția normativă se înfăptuiește prin stabilirea în activitatea economică concretă a societății, grupurilor și indivizilor a unor reguli, principii, norme ale conduitei economice și sociale realizate în comportamentul economic. Normele comportamentului economic sînt strîns legate de normele politice, juridice, morale ale societății socialiste.

d) Funcția praxiologică este concretizată în acțiunea economică propriu-zisă a indivizilor și a societății în ansamblu, fiind indisolubil legată de celelalte funcții și presupuneri, prin urmare, de traducerea în termeni de eficiență economică a înțelegerii principiilor directoare ale construcției societății socialiste prin prisma valorilor sociale, a unității intereselor individuale, de grup și generale. Conștiința economică, realizîndu-se prin aceste funcții, duce la o modificare profundă a perspectivei sociale și individuale a activității economice.

Abordarea sistemică a proceselor făuririi societății socialiste în condițiile revoluției științifice și tehnice ridică problema raportului dintre conducerea științifică a societății și conducerea economică. Este o realitate faptul că în condițiile revoluției științifice și tehnice, eficiența conducerii societății în ansamblu impune creșterea rolului conducerii științifice a economiei. Prin ansamblul funcțiilor sale, conștiința economică este de natură să lărgească bazele științifice ale conducerii economice, întărind astfel efectele economice și sociale datorate caracterului științific al politicii economice a partidului și statului. Prin natura sa, politica economică are un profund caracter științific, datorat aplicării creatoare a marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre, cunoașterii multilaterale a realităților economice naționale și internaționale, identificării depline cu interesele fundamentale ale poporului. Conștiința economică, prin ansamblul funcțiilor sale conștientizează la nivelul maselor caracterul științific al politicii social-economice a P.C.R., întărind astfel bazele științifice ale strategiei și tacticii economice, sporindu-le eficiența ca urmare a acțiunii practice. **„Cu cît fiecare cetățean al patriei** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — va cunoaște mai bine politica partidului, își va putea exprima mai liber părerea asupra diferitelor probleme ale politicii noastre interne și externe (...) cu atît va exista mai multă garanție că hotărîrile și măsurile adoptate corespund pe deplin năzuințelor poporului, cerințelor de progres ale patriei noastre“.** Se poate conclude că politica economică a partidului, realizată pe baza celor mai înalte principii științifice este validată în mod real, tocmai datorită faptului că în esență ea este însăși politica poporului. În aceste condiții, rolul conștiinței economice se materializează în mod direct în potențarea dezvoltării obiectivelor economice — la nivelul fiecărei unități economice — propuse în urma analizei științifice realizate de către conducerea societății. Aceasta înseamnă ridicarea gradului de participare a maselor la realizarea conducerii activității economico-sociale în ansamblu și în fiecare domeniu al său. Diversificarea pe multiple planuri a participării maselor la conducerea și realizarea efectivă a obiectivelor societății socialiste este o expresie a adîncirii democratismului socialist în general, a celui economic în particular.

În condițiile creșterii rolului conducerii economice, direcțiile perfecționării în continuare a acesteia, așa cum sînt prevăzute în Programul P.C.R. (dezvoltarea economico-socială pe baza planului național unic, perfecționarea centralismului democratic, îmbunătățirea structurii și funcțiilor organelor de conducere, dezvoltarea democratismului și lărgirea participării celor ce muncesc la conducerea vieții economice și sociale etc.) pot deveni realitate mai repede și mai eficient și prin aportul dezvoltării conștiinței economice a maselor. Din acest punct de vedere, considerăm că se impune cu necesitate ca, pe fondul general al creșterii caracterului științific al procesului de educație a maselor, să se accentueze educația economică. În această perspectivă, învățămîntul are un rol hotărîtor, creșterea ponderii cunoștințelor economice și a nivelului lor calitativ pe toate treptele sale, fiind evident necesară. Creșterea rolului învățămîntului politico-ideologic și economic de masă, precum și intensificarea informării cu ajutorul mass-media asupra problemelor și obiectivelor economice și politice, perfecționarea sistemului informațional economic sînt de natură să asigure participarea efectivă a maselor la conducerea. activității economico-sociale. Asemenea perfecționări vor avea drept rezultat formarea unui comportament economic adecvat al tuturor membrilor societății, care se va răsfrînge pozitiv în multitudinea manifestărilor lor sociale, atît în planul producției cît și în planul consumului individual prin gospodărirea rațională a veniturilor.

În felul acesta, eficiența economică și socială a folosirii resurselor materiale, financiare și umane va crește nu numai în cadrul producției propriu-zise. ci în toate sferele reproducției, în general în întreaga activitate socială.

Valeriu BĂLAȘA
Dorin ROMAN
Ion POPESCU
Academia de Studii Economice —
București

CONCEPTUL ŞI INDICATORII EFICIENŢEI FONDURILOR FIXE

Mutaţii în structura fondurilor fixe

INDUSTRIALIZAREA socialistă a ţării, în contextul creşterii economice şi al progresului ştiinţei şi tehnicii contemporane, produce mutaţii cantitative şi calitative în structura fondurilor fixe ;

Cantitative, prin dotarea ramurilor producţiei materiale cu fonduri fixe, acţiune care are loc sub impulsul a patru factori importanţi :

a) = înlocuirea fondurilor fixe uzate fizic sau moral (durata medie de serviciu normată a fondurilor fixe din toate domeniile de activitate productivă ale economiei, este — după reevaluarea de la 1 ianuarie 1969/de 21 ani, iar la maşinile şi utilajele productive de 13 ani ; în unele ţări puternic dezvoltate economic această durată la maşini şi utilaje este de numai 7 ani) ;

b) = sporul natural al populaţiei (conform statisticilor în România a fost în ultimul cincinal de 1,1%) ;

c) = înlocuirea muncii fizice sau intelectuale cu maşini şi utilaje (acţiunea are loc în numeroase sectoare ale economiei, dar cu precădere în agricultură, unde, ca urmare a creşterii gradului de mecanizare a lucrărilor, ponderea populaţiei ocupate se va reduce de la 47,8%, cît reprezintă astăzi, la 28% în 1980) ;

d) = eliberarea de personal din sectoarele unde obiectele muncii sînt limitate, îndeosebi din agricultură, ca urmare a mecanizării sau automatizării proceselor de producţie (în cincinalul viitor urmează să treacă de la agricultură în alte sectoare ale economiei circa 1,2 milioane persoane).

Documentele publicate ne arată că atît în prezent cît şi în perspectivă se realizează ritmuri înalte de dotare a economiei noastre cu fonduri fixe productive ceea ce înseamnează paşi importanţi în procesul de mărire a avuţiei naţionale.

Calitative, prin penetrarea tot mai accentuată a automaticii şi ciberneticii în activitatea productivă care determină preluarea de către acestea a numeroase funcţii — fizice sau intelectuale — ale forţei de muncă din procesul de producţie.

Acesta este de altfel fenomenul care reprezintă în esenţă procesul de creştere a gradului de înzestrare tehnică a muncii.

Dinamica tot mai ascendentă a costului unui nou loc de muncă constatată în toate ţările care au pornit pe calea industrializării, însoţită de o creştere în ritmuri înalte a productivităţii muncii, constituie efectul economic al acestui fenomen.

După cum se cunoaşte în ţara noastră, valoarea investiţiei pentru crearea unui nou loc de muncă a crescut de la 123.000 lei cît a reprezentat în cincinalul 1960——1965, la circa 500.000 lei în cincinalul 1970—1975, iar pentru cincinalul viitor se prevede să se atingă valoarea de 700.000 lei.

Creşterea valorii fondurilor fixe nu se produce însă haotic ; criteriul suprem care stă la baza majorării preţurilor de livrare a mijloacelor fixe fiind creşterea reală a productivităţii muncii.

Cu peste 100 de ani în urmă, cu viziunea sa genială, Marx explica magistral acest fenomen de creştere a înzestrării tehnice a muncii sub următoarea teză :

„Pentru ca o nouă metodă de producţie, să se afirme ca o metodă de creştere reală a productivităţii, ea trebuie ca urmare a uzurii capitalului fix, să transmită fiecărei mărfi, o valoare mai mică decît valoarea care se economiseşte ca urmare a reducerii muncii vii,... Ea trebuie fireşte să facă acest lucru chiar dacă aşa cum se întîmplă în unele cazuri — în formarea valorii mărfii intră în afară de partea adiţională provenită din uzura capitalului fix şi o parte adiţională de valoare care reprezintă sporirea cantităţii sau scumpirea materiilor prime şi materialelor auxiliare. Toate adaosurile la valoare trebuie să fie mai mult decît compensate prin scăderea valorii rezultate din reducerea muncii vii".

Aceste mutaţii cantitative şi calitative din structura fondurilor fixe, determină la rîndul lor — ca un lanţ dialectic — importante modificări în ponderea elementelor de cheltuieli din structura valorii atît la nivel macroeconomic cît şi la nivelul ramurilor sau al întreprinderilor.

După cum se cunoaşte, structura valorii oricărui produs cuprinde patru elemente de cheltuieli :

1. Valoarea materiilor prime, a combustibilului, energiei şi a altor materiale auxiliare (c).
2. Uzura fondurilor fixe — denumită cotă de amortizare (a).
3. Fondul de remunerare (inclusiv cota de asigurări) (r).
4. Venitul net (v).

Literatura clasică grupează primele două elemente sub denumirea de cheltuieli materiale de producţie, iar pe ultimele două sub aceea de venit naţional (la nivelul economiei), respectiv producţia netă (la nivelul întreprinderilor).

Pentru a uşura analiza pe care ne-am propus-o ne vom folosi în continuare de cele patru elemente de cheltuieli primare; deoarece fiecare din aceste patru, pe deoparte au izvoare diferite de influenţare, iar pe de alta, ele se intercondiţionează în mişcare. Folosirea numai a celor două grupe mari — cheltuieli materiale şi venitul naţional — nu ar putea nici surprinde, nici cuantifica corect intercondiţionările, uneori putînd duce la fetişizarea concluziilor.

Pentru exprimarea matematică a valorii oricărui produs, cu ajutorul celor patru elemente, vom utiliza relaţia de calcul :

$\bar{c} + \bar{a} + \bar{r} + \bar{v} = P$, care în cazul folosirii ponderii fiecăruia, devine $c + a + r + v = 100$ (A).

Deoarece indicatorul pe care îl analizăm „Eficienţa netă a fondurilor fixe" reprezintă de fapt raportul dintre venitul naţional şi valoarea fondurilor fixe utilizate $\left(EF = \frac{V}{F}\right)$, iar valoarea fondurilor fixe utilizate putînd fi exprimată matematic prin produsul dintre durata medie de serviciu în ani a fondurilor fixe şi cota de amortizare anuală (F = k.a.), problema pe care o analizăm se reduce la :

A stabili care sînt căile posibile de modificare a cotei de amortizare şi ce mutaţii determină asupra celorlalte trei elemente de cheltuieli din structura valorii produsului şi îndeosebi asupra fondului de renumerare şi a venitului net.

— Eficienţa — act legic pentru construirea unei economii avansate

DEZVĂLUIREA scopului fundamental al producţiei, precum şi al mecanismului său economic, pe diferite trepte ale civilizaţiei, constituie cheia înţelegerii evoluţiei sale viitoare.

Pînă la Marx, eforturile de a descoperi esenţa fenomenelor şi a mecanismului economic, nu au pătruns adînc pe verticală, iar teoriile emise nu satisfăceau exigenţele unei gîndirii ştiinţifice.

Dialectica marxistă are incontestabil meritul de a fi pus în slujba progresului economic instrumentul cel mai eficace cu care să se înlăture supoziţiile, fetişismul şi miracolul, şi cu care se poate construi sănătos.

În adevăr dialectica materialistă este aceea care a pus la baza oricărei activităţi economico-sociale, conceptul de eficienţă, ca un act legic imperios necesar pentru construirea unei economii avansate.

În condiţiile epocii contemporane, creşterea eficienţei economice constituie de altfel criteriul suprem al acţiunii revoluţiei ştiinţifice şi tehnice în ansamblul său, care şi-a propus în acest sens, reducerea substanţială şi chiar desfiinţarea a numeroase verigi, apărute în condiţiile vechii diviziuni sociale a muncii şi ridicarea continuă şi în ritmuri înalte a înzestrării tehnice a forţei de muncă — ca o lege generală — obiectivă a producţiei sociale în toate ţările, dar cu particularităţile privind finalitatea impusă de orînduirile sociale în care se manifestă.

Evident că eficienţa este un fenomen complex care presupune preocupări susţinute în vederea gospodăririi cu randamente tot mai înalte a mijloacelor materiale, umane şi băneşti, a întregului potenţial de care dispune economia unei ţări.

În ţara noastră, unde datorită obiectivelor pe care ni le-am stabilit, va avea loc integrarea tot mai accentuată a calculatoarelor şi informaticii în procesele tehnologice, vor apare în consecinţă noi forme de organizare tehnico-economică a producţiei şi a muncii.

Ia acest context, între procesele noi de producţie şi organizare se nasc relaţii noi de interdependenţă care trebuie să-şi găsească tot mai elocvent exprimarea sub forma indicatorilor de eficienţă, — economiştilor revenindu-ne rolul esenţial de a le surprinde şi cuantifica corelaţiile.

Întreaga literatură economică începînd de la Marx este aproximativ în unanimitate de părere că cel mai important indicator de eficienţă din activitatea economico-socială este productivitatea muncii.

El reprezintă, rodnicia, eficacitatea cu care se foloseşte forţa de muncă vie şi mijloacele fixe, acestea fiind de astfel principalele forţe de producţie creatoare de „valoare nouă".

Din opiniile exprimate în legătură cu necesitatea folosirii eficiente a fondurilor fixe productive, deşi materialele publicate nu cuprind şi concluziile adiacente care rezultă din atestarea ca indicator a „eficienţei nete a fondurilor fixe" exprimat prin raportul dintre venitul naţional (integral) şi fondurile fixe folosite, prezentăm totuşi cîteva din aceste concluzii, deoarece pot contribui în mare măsură la elucidarea problemelor abordate, astfel :

a) Se stabilește că venitul național în perioada viitoare trebuie să fie întotdeauna mai mare decît produsul dintre eficiența fondurilor fixe din perioada de bază (Efo) și fondurile fixe medii ce vor intra în funcțiune anual în perioadele viitoare :

$$V_1 > \frac{V_0}{F_0} \cdot F_1$$

b) Se stabilește drept criteriu fundamental că, mărirea prețului de livrare a fondurilor fixe cu randamente ridicate, trebuie să fie direct proporțională cu sporul anual de venit național pe care îl aduc economiei naționale în procesul de producție, și în toate cazurile să fie inferior acestuia.

c) Se consideră că venitul național integral, este rezultatul folosirii fondurilor fixe, organizarea științifică a producției și a muncii, ridicarea calificării și creșterea îndemînării lucrătorilor neaducînd aport cuantificabil exact la sporirea acestuia :

d) Se atribuie de asemenea fondurilor fixe și sporul de venit național rezultat în urma îmbunătățirii tehnologiilor, folosirii unor înlocuitori și reducerii cheltuielilor materiale.

In realitate în aproape toate cazurile de înzestrare tehnică a muncii caracteristice etapelor pe care le parcurge economia noastră, după părerea noastră, formula folosită pentru **indicatorul „Eficiența netă a fondurilor fixe", nu exprimă eficiența economică.** Mai mult chiar, în unele cazuri ascunde, anulînd în exprimare — economiile de materiale sau de forță de muncă ce contribuie la sporirea venitului net pe produs.

Și ceea ce constituie **un paradox** este faptul că **pe măsura creșterii gradului de înzestrare tehnică a muncii, se reduce eficiența fondurilor fixe** (calculată cu formula cunoscută).

1. Atît demonstrația matematică a soluțiilor abordate, cît și rezultatele de sinteză ale ecuațiilor de calcul, au la bază ipoteza că în viitorul cincinal nu se vor modifica normativele de calcul ale cotei de amortizare.

O asemenea ipoteză este însă mai puțin probabilă în perspectivă, deoarece în condițiile integrării tot mai pronunțate a României Socialiste în diviziunea internațională a muncii, în schimburile materiale și spirituale cu alte țări, va trebui să ne adaptăm tehnologiile și tehnica de producție ritmului de înnoire a produselor din piețele externe reprezentative, ceea ce implicit va conduce la accelerarea uzurii morale a fondurilor fixe și deci la scurtarea duratei lor de serviciu, a căror consecință va fi, o creștere și mai pronunțată a ponderii cotei de amortizare în produsul social total.

Tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** la Congresul al XI-lea al P.C.R. atrăgea în mod deosebit atenția asupra necesității de a se acționa **„mai hotărît pentru introducerea pe scară largă a tehnologiilor moderne și înnoirea într-un ritm rapid a producției, îndeosebi a mașinilor și utilajelor, pentru a asigura produselor românești parametrii tehnici și calitativi comparabili cu cei realizați pe plan mondial".**

Revistele de specialitate și publicațiile organismelor O.N.U. transmit că înnoirea produselor în țările puternic dezvoltate economic, are loc la 2—3 ani, iar durata medie de serviciu a mașinilor și utilajelor productive este numai de 7 ani.

Evident că în această situație, orice majorare a cotei de amortizare pe economie față de aceea luată în calcul, în ipoteza modificării actualelor normative, va micșora valoarea indicatorului Ef, față de perioada de bază, dacă nu se va putea reduce volumul cheltuielilor materiale în mod corespunzător.

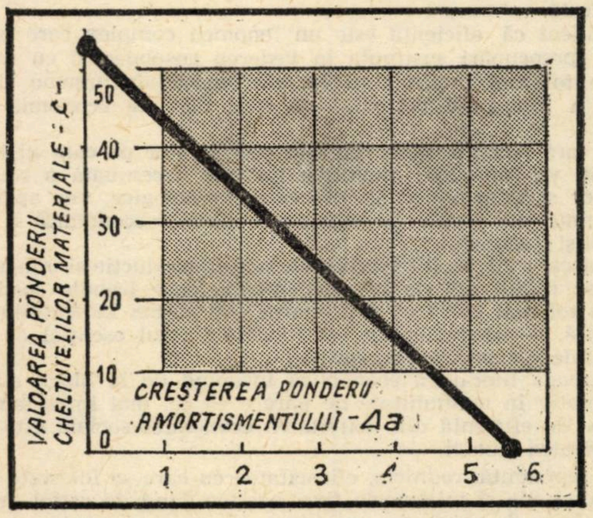

Fig. 1

Graficul prezentat indică pentru fiecare procent de creștere a ponderii cotei de amortizare în valoarea produsului, procentele cu care ar urma să se reducă la nivelul anului 1980 ponderea cheltuielilor materiale în produsul social total, pentru ca indicatorul Ef să se mențină pînă la sfîrșitul cincinalului următor la valoarea din 1975.

Ca un caz particular al acestui grafic : majorarea cu 6 procente a ponderii cotei de amortizare (în cazul cînd s-ar reduce durata medie de serviciu a fondurilor fixe pe economie de la 20 de ani la 9 ani) ar necesita reducerea în întregime a cheltuielilor materiale din produsul social total, pentru ca valoarea indicatorului Ef să se mențină la nivelul anului 1975, ceea ce practic ar fi un non sens.

2. Imposibilitatea formulelor actuale de calcul de a cuantifica corect și în toate cazurile, eficiența economică — îndeosebi atunci cînd înzestrarea tehnică a muncii contribuie direct la sporul de venit net — se explică prin mai multe elemente de fond :

a) venitul național, respectiv producția netă, cuprinde 2 parametri, — remunerarea muncii (r) și venitul net (v) — cu care creșterea înzestrării tehnice a muncii are relații de interconditionare diametral opuse : în timp ce ponderea remunerării muncii în valoarea produsului (inclusiv în produsul social total) se reduce pe măsura creșterii înzestrării tehnice a muncii, ponderea venitului net sporește aproximativ direct proporțional cu gradul de înzestrare tehnică a muncii.

Reducerea ponderii remunerării muncii în produs, pe măsura creșterii înzestrării tehnice a muncii, se explică prin preluarea din procesul de producție, de către mecanizare, automatizare și cibernetică, a unor funcții — fizice sau intelectuale — ale forței de muncă.

b) **Valoarea fondurilor fixe noi** — cu care se dotează o întreprindere, o ramură sau toate ramurile productive ale economiei naționale, **trebuie să fie recuperată în întregime prin sporul de venit național chiar în primul an de folosință.**

In adevăr, formula $Ef = \frac{V}{F}$, pentru a prezenta eficiența față de perioada anterioară, impune ca orice majorare a parametrului F să fie însoțită de o creștere mai mare a venitului național adică, $Efl = \frac{(\alpha + \Delta\alpha)V_0}{\alpha F_0}$; α avînd o valoare pozitivă.

O astfel de majorare a venitului național este însă imposibil de obținut, deoarece, după cum se cunoaște **fondurile fixe au o durată de serviciu,** (k) pe parcursul căreia, pe de o parte valoarea lor se transmite în întregime produselor la executatarea cărora au participat, iar pe de alta, numai în această perioadă contribuie direct la obținerea unui spor de venit național mai mare decît valoarea cu care s-au scumpit fondurile fixe față de cele din perioada de comparație.

Exprimat matematic, acest principiu are următoarea relație $\Delta F < K \cdot \Delta r$ (1); Δr avînd o valoare pozitivă ; unde k reprezintă durata medie de serviciu a fondurilor fixe aflate în funcțiune, exprimate în ani, iar Δr valoarea medie anuală cu care se reduce forța de muncă pe produs pe durata de serviciu a acestor fonduri, față de perioada de comparație.

De altfel această relație de calcul reprezintă o a treia formă de exprimare matematică a tezei lui Marx referitoare la reducerea muncii vii, astfel ca aceasta să compenseze și chiar să depășească în mărime absolută, valoarea cu care sporește pe unitate de produs prețul la livrare al fondurilor fixe.

c) Raportîndu-se întregul volum de venit național la valoarea fondurilor fixe utilizate, se consideră adesea că numai produsul tehnic contribuie la creșterea venitului național ; după calcule efectuate în baza datelor publicat, rezultă însă că în viitorul cincinal, progresul tehnic va contribui numai cu 45% la sporul de venit național, ceilalți factori — la fel de importanți — fiind, perfecționarea organizării producției și a muncii cu o contribuție de 26%, reducerea cheltuielilor materiale cu 22% și mărirea numărului populației ocupate, cu 7%.

d) Se consideră că fondurile fixe pot crea valoare nouă (după cum a stabilit majoritatea oamenilor de știință, începînd de la Marx, numai omul poate crea valoare nouă în procesul de producție, iar mijloacele asupra cărora acționează forța de muncă își transferă doar valoarea cuprinsă în ele, noului produs).

Iată deci, că ne aflăm în fața întrebării : mai poate fi considerat indicator de eficiență economică raportul dintre venitul național, respectiv producția netă și valoarea fondurilor fixe utilizate ?

În adevăr, raportul dintre venitul național — respectiv producția netă — (la nivelul întreprinderilor) și valoarea fondurilor fixe, deși aparent ar fi echivalent cu expresia raportului dintre efectul util (rezultatul) și cheltuieli (efortul) făcute pentru obținerea lui, și ar corespunde principiului : „cu cît este mai mică cheltuiala ocazionată de producerea unui efect util, cu atît eficienţa economică este mai ridicată", nu mai poate fi considerat şi nici utilizat în lucrările de analiză sau sinteză economică, ca indicator de eficienţă şi cu atît mai puţin la fundamentarea opţiunilor şi deciziilor la diferite nivele.

De altfel, la ce ar folosi acest indicator dacă conţine axioma că „cu cît valoarea fondurilor fixe în produsul social total tinde către zero, cu atît eficienţa acestora tinde către plus infinit" ?. Este evident că această concluzie, inclusiv demonstraţia matematică, are aceeaşi valoare şi pentru indicatorul „Eficienţa brută, a fondurilor fixe".

În faţa acestor rezultate, în mod justificat se pune şi întrebarea : care este aportul pe care îl aduc fondurile fixe la creşterea venitului naţional şi care ar fi relaţiile de calcul ce ar putea surprinde acest aport ?

Condiţiile de eficienţă a fondurilor fixe

DUPĂ cum se poate deduce din cuprinsul materialului, cele trei forme de exprimare matematică a teorii lui Marx care au fost analizate mai sus, reprezintă tocmai relaţiile de calcul care trebuie respectate pentru ca înzestrarea tehnică a muncii să prezinte eficienţă economică faţă de perioada de bază. În adevăr, atît în faza de proiectare, sau în calculele de prognoză, cît şi în faza de analiză a rezultatelor, pot fi folosite, după caz — comparativ cu perioada de bază — pentru a stabili dacă înzestrarea tehnică a muncii prezintă, sau nu eficienţă economică, următoarele relaţii de calcul :

1. $(c_0 + \Delta c) + (a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta v) = 100 \qquad (2)$
$$\text{unde: } \Delta r > \Delta c + \Delta a; \ \Delta v = \Delta r - (\Delta c + \Delta a)$$

Această relaţie de calcul se poate folosi în cazul cînd şi cota de amortizare şi cheltuielile materiale sporesc pe unitatea de produs, datorită creşterii gradului de înzestrare tehnică şi respectiv folosirii unor materii prime mai scumpe.

2. $(c_0 - \Delta c) + (a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta v) = 100 \qquad (3)$
$$\text{unde: } \Delta a < \Delta r + \Delta c; \ \Delta v = (\Delta r + \Delta c) - \Delta a$$

Această relaţie de calcul se poate folosi în cazul cînd cota de amortizare creşte pe unitatea de produs, însă se reduc într-o proporţie mai mare cheltuielile materiale şi forţe de muncă însemnate.

3. $\Delta F < k \cdot \Delta r.$

Această relaţie se poate folosi în cazul cînd înzestrarea tehnică a muncii contribuie numai la reducerea forţei de muncă pe unitate de produs, fără a modifica ponderea cheltuielilor materiale. Menţionăm că toţi parametrii din aceste trei relaţii de calcul au aceleaşi semnificaţii din cuprinsul materialului şi reprezintă valori relative (ponderi în unitatea de produs, respectiv în produsul global sau social total).

Este evident că în condiţiile actuale, cînd materiile prime devin tot mai limitate, motiv pentru care ne-am înscris ca obiectiv major în dezvoltarea economică a ţării, devansarea ritmului de creştere a cheltuielilor materiale de către venitul naţional — soluţie posibil de realizat printr-o valorificare superioară a unei tone de materie primă — relaţiile (3) sau (1) sînt acelea care trebuie folosite la toate nivelele şi numai în mod cu totul excepţional relaţia (2) la nivelul unor întreprinderi.

Menţionăm că respectarea condiţiilor prevăzute în aceste relaţii de calcul este şi necesară şi suficientă pentru a obţine eficienţă din activitatea productivă a fondurilor fixe.

Eficienţa netă a forţelor de producţie active

DUPĂ cum se cunoaşte, în procesul de industrializare, rolul decisiv îl au forţele de producţie, iar dintre elementele competente ale acestora, forţa de muncă împreună cu mijloacele de muncă, reprezintă factorii activi, factorii mobilizatori care după cum s-a demonstrat anterior — se condiţionează reciproc în procesul de producţie.

Fără acţiunea lor convergentă nu se poate obţine nici progres tehnic, nici progres economic-social.

De aceea, în continuare, acest ansamblu de forţe — mijloace de muncă + forţa de muncă — le vom denumi „forţe de producţie active".

Evident că acest ansamblu de forţe cuprinde atît cercetarea ştiinţifică şi organizarea producţiei şi a muncii inclusiv creşterea gradului de îndemînare a lucrătorilor ca valenţe intrinseci ale forţei productive a omului, cît şi progresul tehnic intensiv ce determină o sporire a randamentelor de funcţionare a fondurilor fixe.

Necesitatea de a cuantifica efecienţa economică a acestor forţe de producţie rezultă şi din aceea că nu în toate cazurile creşterea productivităţii muncii este însoţită de o creştere a eficienţei economice în aceeaşi proporţie, adică nu în toate cazurile sporul de venit naţional este însoţit şi de un spor de venit net în acelaşi raport.

Această situaţie poate avea loc datorită faptului că, în componenţa venitului naţional se află doi parametri : fondul de remunerare (r) şi venitul net (v) care, aşa cum s-a mai explicat pot avea în procesul de producţie, şi surse diferite de influenţare, iar în valoarea produsului, tendinţe de creştere uneori diametral opuse.

Cele mai caracteristici situaţii în care se pot circumscrie valorile acestor doi parametri în valoarea produsului, în ipoteza creşterii productivităţii muncii şi de unde să rezulte cele afirmate mai sus, sînt următoarele :

1. Cînd fondul de remunerare şi venitul net cresc în acelaşi raport, faţă de perioada de bază (munca pentru societate creşte în acelaşi raport cu munca pentru sine).

$$V_1 = Kr_0 + Kv_0 = K(r_0 + v_0);$$

2. Cînd fondul de remunerare creşte mai repede decît venitul net, caz particular cînd fondul de remunerare nu creşte :

$V_1 = K_1 r_0 + k_2 v_0$; unde: $K_1 > K_2$; $K_2 > 1$; caz particular $K_2 = 1$.

$V_1 = K_2 \left(\frac{K_1}{K_2} r_0 + v_0 \right)$; caz particular $V_1 = K_1 r_0 + v_0$.

3. Cînd fondul de remunerare creşte mai încet decît venitul net, caz particular, cînd fondul de remunerare nu creşte ;

$V_1 = K_1 r_0 + K_2 v_0$; unde $K_1 < K_2$; $K_1 > 1$; Caz particular $K_1 = 1$

$V_1 = K_1 \left(r_0 + \frac{K_2}{K_1} V_0 \right)$; Caz particular $V_1 = r_0 + K_2 v_0$

4. Cînd fondul de remunerare scade în valoarea produsului, iar venitul net creşte cu o valoare mai mare decît valoarea cu care scade fondul de remunerare ;

$V_1 = K_1 r_0 + K_2 v_0$; unde $K_1 < 1$; $K_2 > 1 + (1 - K_1)$

5. În fine, cînd venitul net scade în valoarea produsului, însă fondul de remunerare creşte cu o valoare mai mare decît valoarea cu care s-a redus venitul net.

$V_1 = K_1 r_0 + K_2 v_0$; unde $K_2 < 1$; $K_1 > 1 + (1 - K_2)$

Deoarece numai venitul net reprezintă valoarea care prin redistribuire contribuie la reproducţia lărgită, inclusiv a forţei de muncă, este clar că situaţiile 3 şi 4 prezintă eficienţa economică cea mai propice.

Evident că — în faţa acestor situaţii — factorii de decizie ar putea cu greu să stabilească care dintre ele prezintă soluţia optimă.

Pentru a veni în sprijinul stabilirii optimului în creşterea economică propunem folosirea indicatorului **„Eficienţa netă a forţelor de producţie active"** ca raport dintre venitul net (v) şi suma dintre cote de amortizare (a) şi fondul de remunerare (r).

$$Efa = \frac{v}{a + r}$$

Justificăm această propunere şi prin aceea că pe măsura înzestrării tehnice a muncii cu maşini şi utilaje care preiau cu ajutorul mecanizării, automaticii şi ciberneticii de la forţa de muncă, din procesul de producţie, tot mai multe funcţii fizice şi intelectuale, cota de amortizare în valoarea produsului creşte, în timp ce forţa de muncă se reduce cu o valoare mai mare decît creşterea cotei de amortizare, diferenţa contribuind la sporul de venit net ; adică

$$_1 = a_0 + \Delta a; \ r_1 = r_0 - \Delta r; \ v_1 = v_0 + \Delta v; \ \Delta r > \Delta a; \ \Delta v = \Delta r - \Delta a$$

$$Efa_1 = \frac{v_1}{a_1 + r_1} = \frac{v_0 + \Delta v}{(a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r)} = \frac{v_0 + \Delta r - \Delta a}{a_0 + r_0 + \Delta a - \Delta r}$$

deoarece $\Delta r > \Delta a$, rezultă că:

$$\frac{v_0 + \Delta r - \Delta a}{a_0 + r_0 + \Delta a - \Delta r} > \frac{v_0}{a_0 + r_0}; \text{ adică } Efa_1 > Efa_0$$

Deşi aparent, acest indicator ar fi o derivată a indicatorului „rentabilitate" totuşi între aceşti doi indicatori există o sensibilă diferenţiere calitativă, deoarece :

— sînt cazuri cînd creşterea ponderii fondului de remunerare în structura elementelor de cheltuieli — chiar în ipoteza sporului de rentabilitate, — micşorează cota fondului de acumulare, întrucît o cotă proporţională cu mărimea fondului de remunerare trebuie alocată din venitul net pentru reproducţia lărgită a forţei de muncă.

Or, cu cît ponderea fondului de remunerare în structura valorii produsului este mai mare, cu atît se măresc şi posibilităţile unor astfel de situaţii.

Iată cîteva exemple care scot în relief necesitatea de a reconsidera — în condiţiile mutaţiilor produse de revoluţia ştiinţifică şi tehnică contemporană — indicatorul „Eficienţa netă (sau brută) a fondurilor fixe", adaptîndu-l noilor condiţii economice ale dezvoltării.

ing. economist Dumitru DUMITRU

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

ÎNCOTRO EVOLUEAZĂ SOCIETATEA „POST-INDUSTRIALĂ"?

ÎN cadrul dezbaterilor-dialog radiofonice de cultură franceză reunite în 1974 într-un prim volum[1]), o serie de 14 profesori, scriitori, oameni de știință occidentali, personalități politice și specialiști în domenii foarte variate (R. Aron, F. Chatelet, R. Dumont, M. Duverger, H. Laborit, G. Lapauge, R. Lattès, Ch. Levinson, E. Maire, O. Palme, M. Rocard, A. Sauvy, P. Schaeffer, A. Touraine) își expun opiniile în legătură cu unele probleme stringente ale lumii capitaliste contemporane, ca, de pildă: noua criză a muncii; cele două fețe ale Occidentului; dincolo de „societatea industrială"; terminarea cu „societatea risipei"; spre o „societate informațională"? etc. Deși dezbaterile – dialog sînt, în parte, purtate în spiritul obiectivismului burghez în știință și al înfrumusețării capitalismului, considerăm, totuși, că unele idei sînt pline de realism și, ca atare, demne de a fi reținute.

O. Palme, de pildă, referindu-se la cartea lui Maurice Duverger (Janus, ou les deux faces de la démocratie, Paris Fayard, 1972), nu este de acord cu teza autorului ei că Occidentul cunoaște o democrație reală, afirmînd că ea nu este o democrație profundă, totală, deoarece există încă o forță economică capitalistă, oligarhică, foarte puternică, o plutocrație „ce reprezintă tensiunea între democratizarea societății și oligarhia economică care devine fundamentală în dezvoltarea societății capitaliste". M.D. admite că „democrația occidentală are într-adevăr o față dublă" și că, în prezent există tendința de a vedea numai fața strălucitoare a acesteia – «libertatea». În fond – spune M. D. – există și o altă față a lui Janus: puterea oligarhiei economice. „Capitalismul modern – continuă M.D. – este dominat de organizații foarte mari, foarte integrate și puternice", ceea ce face să nu mai fie vorba de o veritabilă concurență pentru că pe piață acționează monopoluri sau oligopoluri, iar piața, deși joacă încă un rol important, este «dominată». „După război – continuă el – o forță puternică, constrîngătoare s-a dezvoltat în democrația noastră. Ea nu este politică – cel puțin în aparență – și din cauza aceasta noi o suportăm. Ea constă în dominația prin publicitate și bani a aparatului de presă, de radio, de televiziune, pe scurt, a tot ce asigură difuzarea și cadrul cotidian al informației". În asemenea condiții, M.D. consideră că numai în situațiile în care aparatul de stat va fi legat „de partidele populare, de sindicate și de alte forțe, independente de oligarhia economică, va fi suficient de puternic și independent pentru a contrabalansa oligarhia economică, nu pentru a o domina, ci pentru a-i rezista într-o măsură tot mai mare".

Un loc important îl ocupă în volumul menționat dialogul dintre Alain Touraine și Robert Lattès cu privire la „societatea post-industrială". După Alain Touraine ceea ce se petrece azi în S.U.A., în Franța și în alte țări occidentale nu poate să însemne decît prin absurd" societate post-industrială" deoarece „industrializarea continuă, mai sînt muncitori, mai sînt probleme muncitorești", și, ceea ce este mai important, „mai există încă mizeria caracteristică secolului al XIX-lea". Atît Robert Lattès, cît și Alain Touraine caută să dezvăluie simptomele actuale care ar constitui liniile de forță și mutațiile care se produc cu ocazia trecerii la societatea „post-industrială". În accepțiunea lui Robert Lattès, acestea ar fi ansamblul de forme de contestare la care se asistă de mai mulți ani în toate domeniile și care „nu pot să însemne altceva decît o schimbare calitativă și atît de profundă încît ea va echivala cu o schimbare de societate". O altă mutație ar putea s-o constituie „trecerea brutală de la o societate la alta" așa cum în istorie s-a trecut de la „societatea agricolă" la „cea industrială" sub impulsul căreia prima s-a dezvoltat și care a coexistat mult timp cu cea de a doua. R.L. arată însă, că „noi știm că «societatea post-agricolă» este «societatea industrială»; însă nu știm ceea ce este «societatea post-industrială»", care ar trebui să fie „trăsăturile ei fundamentale în ceea ce privește: organizarea socială, funcționarea societății etc." Încercînd să răspundă cu o oarecare aproximație, ambii autori relevă o serie de aspecte economico-sociale. Printre acestea enumerăm: tipul de acumulare și anume acumularea înaltă în toate privințele (bani, cunoștințe, informații etc.) în vederea „creării de muncă" și de „producere a productivității"; organizarea științifică a muncii; transformări radicale în învățămînt, cultură și în alte categorii; transformarea economiei într-un mijloc în serviciul omului și al societății; transformarea radicală a actualei lumi capitaliste „în care nu mai există principii elementare fundamentale și de valoare" și în care „nu numai Dumnezeu e mort ci și omul însuși" etc. Un mare rol îl acordă A.T. și R.L. „transformărilor fundamentale ale raporturilor sociale de producție". Recunoscînd meritul lui Marx care a fost „primul om care a folosit, în analiza societății, pe lîngă noțiunea de clasă pe cea a raporturilor de clasă" Alain Touraine încearcă să impună ideea că analiza marxistă ar fi totuși depășită: „noi intrăm într-o societate în care raporturile de clasă nu se mai stabilesc între indivizi sau între grupuri sociale reale, ci între poziții sociale. Ceea ce constituie astăzi din ce în ce mai mult clasa conducătoare nu mai este un grup de oameni – seniori patroni – ci marile întreprinderi de tot felul... care au capacitatea de a acumula și de a încerca să monopolizeze resursele sociale dintr-un anumit sector, manipulînd ce-

fișe

O analiză structurală a economiei agrare

În articolul K postavem zemědělstvi v meziodvětvových vztazich *(Cu privire la locul agriculturii în relațiile dintre ramuri), apărut în nr. 9/1975 al revistei cehoslovace* POLITICKA EKONOMIE, *autorii, Jaroslav Krupicka și Jaroslav Kutil, își propun să aducă o contribuție la analiza și cuantificarea poziției agriculturii în raporturile dintre ramuri. Ei încearcă o abordare structurală, care le permite să îmbine un număr mare de indicatori din diferite sfere ale activității economice și să obțină astfel o informație calitativ nouă, neconținută în datele referitoare la fenomene izolate, analizate independent. Se arată că analiza dezvoltării producției agricole pe baza aprecierii diferitelor combinări ale principalilor factori de producție și ale transformărilor lor contribuie la rezolvarea problemelor actuale ale reproducției socialiste. Analizele se bazează pe balanțele interramuri realizate în Cehoslovacia între 1967 și 1970. Se urmăresc atît relațiile directe (furnizori direcți și consumatori), cît și cele indirecte între agricultură și celelalte ramuri. Indicatorii principali pentru relațiile directe dintre ramurile furnizoare și agricultură sînt cheltuielile materiale și greutatea specifică în crearea producției agricole. Din punctul de vedere al obținerii producției agricole – acestea reprezintă consum productiv. Din raporturile generale dintre ramurile furnizoare către agricultură și ramurile consumatoare de produse agricole rezultă că ritmurile și eficiența dezvoltării acesteia depind de nivelul de dezvoltare a economiei naționale.*

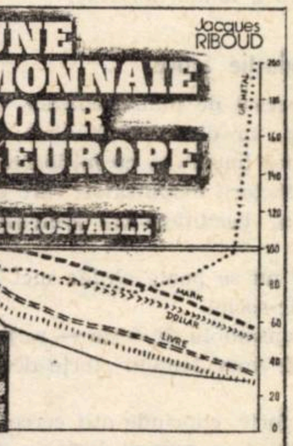

• În cartea sa, Jacques Riboud propune pentru Comunitatea Economică Europeană o monedă – pe care o denumește „eurostabilul" și care ar reprezenta un agregat al monedelor naționale ale țărilor membre ale Pieței Comune, luate în proporții determinate. „Veritabil etalon de referință", această monedă ar poseda proprietatea unei valori constante și ar înlocui „un etalon monetar care a dispărut: etalonul aur și un altul care nu mai este dorit: etalonul dolar". Noua monedă, exclusiv extra-națională, ar fi introdusă în circuitele financiare internaționale, unde ar rivaliza cu dolarul „ca monedă mondială" și cu marca germană „ca monedă europeană" și le-ar disputa privilegiul de a atrage și fixa capitalurile din țările producătoare de petrol. La baza noii monede ar sta puterea de cumpărare, utilizîndu-se progresele statisticii, tehnici altădată necunoscute (indicii prețurilor) ș.a.

rerea în funcție de caracteristicile ofertei", urmărind obținerea de profituri pe motive de putere economică. În realitate, în subtextul raporturilor dintre clase au stat întotdeauna „poziții" sociale, economice, așa încît nu se pot substitui clasele cu poziții, ci doar explica comflictele de clasă prin contradicția dintre pozițiile sociale. După același autor, și în „societatea post-industrială" firmele multinaționale își vor rezerva anumite piețe de desfacere în țările în curs de dezvoltare, iar „lumea bogată, în calitate de putere, își impune voința asupra lor și ia partea leului de la lumea săracă, căreia îi impune modul ei de viață, de organizare și, în consecință, dezechilibrul". Este evident că viitorul nu poate să aparțină unei astfel de orînduiri, care perpetuează tarele societății capitaliste, că se impune tot mai mult cu necesitate o nouă ordine economică și politică internațională. Robert Lattes, arată că dezvoltarea industrială în noua societate, deși va crea o mulțime de bogății nu va putea, totuși, să diminueze sărăcia. „Noul tip de creștere, – spune el – nu va face să dispară sărăcia (așa cum afirmă un sociolog englez), ci s-o modernizeze". Alain Touraine are dreptate cînd observă că între creștere și dezvoltare este o deosebire fundamentală : „Creșterea este mărirea unui anumit număr de elemente de funcționare a societății în interiorul unui ansamblu însuși", pe cînd „dezvoltarea este trecerea calitativă de la un stadiu al societății la altul". La fel, cînd afirmă că „astăzi noi ne găsim în fața problemelor de dezvoltare și nu numai în fața problemei de creștere". Dar este evident că el nu concepe această „dezvoltare" decît în „interiorul" aceluiași „ansamblu", devreme ce susține că într-o societate care se dezvoltă „în care centrele puterii își extind autoritatea morală asupra tuturor aspectelor vieții sociale, problema adevărată este că noi, din ce în ce mai mult, nu mai avem de ales între situația de alienare – adică de a fi determinat de altul – și altfel de activitate, adică capacitatea de a fi actor" deoarece „noi am ajuns să fim servitorii noilor prinți". De aceea, „societatea în care noi trăim – spune el – nu mai are viitor și nu mai poate, ca în secolul al XIX-lea, să-și imagineze ceea ce va fi după ea". (! ?).

Referindu-se la modul în care sînt folosite bogățiile naturale și de muncă în societatea capitalistă, Alfred Sauvy ajunge la concluzia că societatea capitalistă este nu numai „o societate industrială" sau „post-industrială", ci și o „societate a risipei", la care René Dumont adaugă că ea este, în același timp, și o „societate a injustiției" deoarece „risipa accentuează injustițiile", fapt dovedit „de o mare parte a populației globului care trăiește într-o subalimentație îngrijorătoare". Și vinovată de această situație este risipa care provoacă subalimentarea, risipa care este absolut intolerabilă și inacceptabilă pe plan mondial. Dar risipa nu se rezumă numai la alimente, ci cuprinde o serie de alte produse, care, gospodărite rațional, ar putea mări resursele pentru consumul productiv : metale, hîrtie, lemn etc. Ea se face și prin folosirea nerațională a oamenilor, a terenurilor, prin schimbarea repetată a modei, prin producerea de mașini somptuoase, grele, cu consum mare, de carburanți etc. René Dumont afirmă că „prin risipa noastră noi sîntem pe cale de a compromite nivelul de viață al celor săraci... al micilor noștri copii și al copiilor copiilor noștri" iar, privită într-o perspectivă îndelungată, de a „distruge planeta". Cert este că „societatea risipei" amenință omenirea și că „va trebui – spune René Dumont – să se acționeze cu o oarecare brutalitate împotriva acestei «societăți de consum» pentru că ea distruge resursele naturale, posibilitățile de producție agricolă, resursele de apă, toate posibilitățile de a supraviețui", A pune capăt risipei înseamnă în accepțiunea sa „alocarea centralizată a resurselor rare printr-un minister de bloc, apoi printr-un organism mondial (!?), care să împiedice ca resursele rare să meargă la fabricarea armamentelor. Aceasta înseamnă că trebuie să schimbăm complet concepția noastră de înarmare, concepția noastră de stat". El consideră „că s-ar putea încredința unor organisme mondiale cîteva funcții destinate să asigure supraviețuirea umanității, mai întîi, protecția mediului înconjurător, terminarea cu risipa, utilizarea rațională a resurselor rare etc", ceea ce este evident inacceptabil, deoarece s-ar încălca independența și suveranitatea statelor, dreptul lor de a-și gospodări rațional resursele proprii. Alfred Sauvy, îl contrazice pe René Dumont și recunoaște deschis că el nu crede că „un guvern mondial este posibil, dar consideră „că trebuie acționat". René Dumont afirmă că „lupta împotriva risipei **trece printr-o redistribuire a veniturilor,** deoarece cei bogați sînt cei care risipesc. Dacă ați smulge bogățiile lor și dacă ați redistribui o parte celor săraci ați putea, evident, constata că risipa se va reduce considerabil". Tocmai de aceea el este convins că „întreaga lume (capitalistă – CB) este o lume de injustiție crescîndă. În anul 1750 între țările cele mai bogate și cele mai sărace din lume era un decalaj de 1 la 5 ; astăzi este un decalaj de la 1 la 100. Acest decalaj crescînd, pe care creșterea țărilor dezvoltate nu face decît să-l mărească, va duce într-o zi la punerea problemei : cum va trebui să se rezolve această situație ?" Și ea se pune astăzi cu destulă acuitate de către țările în curs de dezvoltare care cer tot mai insistent instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, bazate pe echitate și dreptate. „Lichidarea decalajelor existente – subliniază Partidul Comunist Român – impune o politică nouă în relațiile internaționale. Este evident că fenomenele actualei crize economico-financiare sînt consecința ridicării unor state pe seama altora, a îngustării posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accentuării decalajului între statele avansate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional, a risipei materiilor prime și surselor energetice într-o serie de țări. Prin eforturile unite ale popoarelor, următorul sfert de veac trebuie să ducă la lichidarea marilor decalaje între nivelurile de dezvoltare ale statelor, la realizarea unui progres rapid al fiecărei țări. O condiție esențială a lichidării subdezvoltării este respectarea dreptului tuturor statelor de a fi deplin stăpîne pe bogățiile naționale, de a le folosi în interesul propriu"[2]).

dr. Constantin BICHI

---

[1]) Quelle crise ? Quelle société ? Presses Universitaires de Grenoble, 1974, 183 p.

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975, p. 179 și 181.

Capitalul și alienarea

Pierre Drouin comentează în LE MONDE *din 26–27 octombrie a.c. o carte a lui Marc Guillaume, apărută la „Presses Universitaires de France" sub titlul* Le capitale et son double *(Capitalul și al său alter ego). Tema centrală a cărții ar fi, după P.D., următoarea : capitalul și dublura sa, statul, își dezvoltă forța lor datorită extinderii a două „coduri" – „codul mărfii" și „codul puterii", care invadează progresiv tot cîmpul semnificațiilor sociale și adîncesc alienarea produsă de tot ce se întrepune între oameni. „Îți dai mai bine seama – scrie P.D. – că finalitatea organizației economice (capitaliste n.r.) nu este numai de a satisface cereri, ci și de a produce pentru a se reproduce". Sursele de alienare devin tot mai subterane. „Consumatorii au în ultimă instanță cuvîntul, dar producătorii stăpînesc din ce în ce mai bine limbajul". Regula „mereu mai mult", fundament al sistemului capitalist, ar recunoaște Marc Guillaume, are o mare putere de integrare : mulți din cei care suferă de pe urma organizării capitaliste consideră că ea le va aduce pînă la urmă bunăstarea și securitatea. Marc Guillaume, conchide P.D., nu propune o altă „teorie a societății", ci o privire nouă asupra resorturilor economiei, care să ducă la un „refuz constructiv".*

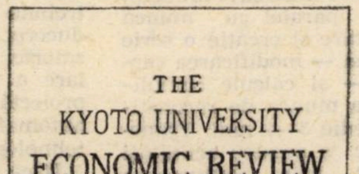
THE
KYOTO UNIVERSITY
ECONOMIC REVIEW
MEMOIRS OF THE FACULTY OF ECONOMICS
IN THE KYOTO UNIVERSITY

- *Ultimul număr sosit la redacție al revistei facultății de economie a Universității din Kyoto publică studiile* Working Class in the Present World *(Clasa muncitoare în lumea contemporană), de Ryuken Oohashi;* The Historical Preconditions of the Formation of Capitalism in Japan *(Primisele istorice ale capitalismului în Japonia), de Satoru Nakamura și* Some Reflections on the „New Scheme for Monetary Control" by the Bank of Japan *(Unele opinii referitoare „Noul proiect de control monetar" al Băncii Japoniei), de Tsuneo Ishikawa. În studiul referitor la clasa muncitoare în lumea contemporană se analizează, pe baza datelor oferite de ILO, Yearbook of Labour Statistics, structura de clasă în țările în curs de dezvoltare și în țările capitaliste, precum și raportul dintre muncitorii organizați și cei neorganizați. Se admite – spune Oohashi – că forțele ce se opun dominației imperialismului în lume sînt (1), popoarele din Asia, Africa și America Latină, (2) popoarele din țările socialiste, (3) clasa muncitoare din țările capitaliste. În opinia autorului, organizația cea mai eficientă în combaterea capitalului monopolist, a întreprinderilor multinaționale, în asigurarea controlului asupra activităților dăunătoare ale acestora, ar fi sindicatele muncitorești și cooperarea internațională, deoarece muncitorii reprezintă „unica forță productivă reală organizată în interiorul întreprinderilor și deasupra lor".*

fișe

convorbiri economice

cu S. G. POSPELOV

membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S.

Să utilizăm calculatoarele după principii... cibernetice

NECESITATEA **stăpînirii și controlului de către om a complicatelor procese pe care le-a „dezlănțuit" în natură și societate. mediul său ambiant, a favorizat afirmarea fulgerătoare, comparativ cu evoluția științelor clasice, a ciberneticii (tehnice, economice etc.) V-am ruga să prezentați, pentru cititorii noștrii, direcțiile principale ale dezvoltării științei „controlului și comunicării" în U.R.S.S.**

— Activitatea de cercetare ca și aplicațiile practice ale ciberneticii sînt la ora actuală foarte dezvoltate în U.R.S.S. Semnificativă în acest sens este mulțimea de instituții de cercetare cu acest profil existente pe tot cuprinsul țării. Astfel fiecare republică are propriul său Institut de cibernetică. Dintre acestea, foarte cunoscut pentru realizările sale este cel al R.S.S. Ucraineană, condusă de academicianul Glușko — om de știință de reputație mondială.

Succese importante s-au obținut în domeniul ciberneticii tehnice în automatizarea conducerii proceselor tehnologice în ramuri ca metalurgie, transporturi pe calea ferată și aeriene, materiale de construcții etc. De asemenea în cibernetica geologică, geofizică, în cibernetica medicală. Spre exemplu în medicină, ciberneticienii lucrează alături de medici în colective mixte pentru stabilirea diagnosticului cu ajutorul calculatoarelor și aparaturii electronice medicale. Un vast domeniu de aplicare are prelucrarea automată a datelor în cercetările operaționale necesare optimizării deciziilor de conducere. O direcție în care cercetările noastre sînt avansate este programarea matematică, în general, și în special programarea stocastică aplicată în situații de luarea deciziilor în condiții de incertitudine, un caz frecvent în activitatea economică (ex. necunoscute legate de resurse, etc.).

• Sînt cunoscute succesele oamenilor de știință sovietici în domeniul inteligenței artificiale, preocupările d-stră în acest sens. Cum caracterizați raportul „om — mașină" în realizarea performanțelor acestor sisteme ? Cum delimitați funcțiile în cadrul acestui cuplu ?

— Ca să fiu bine înțeles, precizez că în limba rusă cuvîntul „intelect" este sinonim cu „gîndire". Ceea ce înseamnă că denumirea de inteligență artificială este mai mult metaforică, mașinile, oricît de perfecționate, neputînd să formuleze singure o problemă, ci doar să rezolve o problemă pe baza intrărilor formulate de om.

Această terminologie contradictorie ne-a stimulat totuși în cercetările noastre de a programa calculatoarele, astfel încît să le facem să rezolve probleme intelectuale. După cum știți nu s-a descoperit încă mecanismul de gîndire al omului din punct de vedere biologic, neurologic. Ceea ce se știe însă este că modul de rezolvare a problemelor e complet diferit la om față de mașini. Deosebirea fundamentală constă în faptul că gîndirea umană are două componente : gîndirea intuitivă și gîndirea logică, în timp ce mașinile numai componenta logică.

Cu ajutorul calculatoarelor electronice se poate automatiza, așadar, componenta logică a gîndirii, care se bazează pe calcule matematice de la cele mai simple operațiuni aritmetice, și pînă la cei mai complecși algoritmi. Între gîndirea logică și gîndirea intuitivă există un raport de subordonare, de conlucrare creatoare. De aici apariția sistemelor interactive „om-mașină", în care numai omul simte necesitatea, dorința de a gîndi. Cînd adresăm mașinii o întrebare, practic fomulăm o serie de axiome. Cînd mașina formulează răspunsul parcurge un proces analog demonstrării unei teoreme. În prezent a început chiar să fie utilizate echipamentele electronice de calcul la demonstrarea teoremelor, nu numai pentru a ușura munca matematicianului, cît datorită faptului că mecanismul de demonstrare a unei teoreme este cel ce stă la baza construcției sistemelor ideale, conversaționale.

• În prezent asistăm în activitatea de cercetare la o deplasare a atenției de la creșterea performanțelor echipamentelor spre perfecționarea programării mașinilor. Pe această linie ciberneticienii sovietici au cîștigat un recent „turnir" internațional al programelor de șah. Care este semnificația economică a acestor realizări ?

— În general preocupările de programare a mașinilor pentru a compune muzică, pentru a juca șah etc. pot fi comparate cu experimentele pe un poligon, în care oamenii de știință verifică principii noi ce sînt apoi introduse în practica economică, în planificare, etc. Spre exemplu analiza și trierea unui număr astronomic de variante pe care le presupune mutarea optimă în cazul jocului de șah pot fi folosite la programarea producției în industria constructoare de mașini, unde se pun probleme de prelucrare a unui număr mare de piese pe un număr mare de mașini unelte. La concursul amintit, din 1974, a cîștigat „Programul CAIS" elaborat la Institutul pentru probleme de conducere condus de academicianul Trapeznicov. Dar lista experimentelor interesante nu se oprește aici. Spre exemplu cunoscutul sculptor Gherasimov, care a reconstituit după craniu fizionimia diferitelor personalități istorice (ex. portretul cneazului Iaroslav Mudrîi), trebuia să efectueze paralel cu munca propriu-zisă de cercetare și creație o serie de operațiuni de rutină — modificarea succesivă a mulajului — și calcule complicate, ceea ce făcea ca munca de reconstituire să dureze în medie 3—4 luni. Transpunerea pe calculator a acestor activități de rutină — a făcut prin conlucrarea sculptor — mașină să se reducă timpul la 3 săptămîni.

Experiențe similare s-au făcut în cadrul Institutului de informatică de pe lîngă Academia de științe a U.R.S.S. Exista de multă vreme supoziția că Leonardo da Vinci și-a introdus în tabloul său „Cina cea de taină" un autoportret din tinerețe sub chipul apostolului Bartolomeu. Pornind de la un autoportret cunoscut din Torino al lui Leonardo da Vinci, la bătrînețe, s-a făcut reconstituirea pe calculator a fizionomiei din tinerețe. Și într-adevăr ipoteza a fost confirmată. În tabloul „Cina cea de taină" este autoportretul din tinerețe al lui da Vinci. O confirmare interesantă a potențialului „inteligenței artificiale" în domeniul compoziției muzicale a adus omul de știință Zaripov. El a creat programe ce au permis compunerea a 5 piese muzicale de către calculator. Apoi a luat alte 5 compoziții ale unui compozitor necunoscut din secolul XIX și le-a prezentat juriului Uniunii Compozitorilor. Juriul a selecționat pe primul loc toate cele 5 compoziții create de „inteligența artificială".

• Care sînt preocupările oamenilor de știință sovietici pe linia realizării sistemelor informatice de conducere ?

— Cred că utilizarea calculatoarelor în planificare și conducere este încă o problemă deschisă pe plan mondial. Cauza după părerea noastră ar fi următoarea : în timp ce inginerul, proiectantul, cercetătorul își elaborează singuri modelele matematice, introduc, prelucrează și analizează singuri datele la calculator, ajustînd continuu rezultatele, între conducător și calculator se interferează în mod inevitabil, în prezent, un compartiment de planificare, un centru de calcul, etc.

Înlăturarea dificultăților izvorîte din acest mod de lucru poate fi făcută pe două căi :

1. Construirea de astfel de sisteme de calcul și programe care să permită conducătorului dialogul în limbajul natural între om și mașină. Nu vom putea cere conducătorului să-și scrie programele și să se adreseze în limbaj mașină. Este necesar de aceea ca să construim astfel de sisteme și baze de date care să conțină subsisteme — procesoare — capabile să traducă limbajul natural în limbaj mașină. Bineînțeles că aceasta este o problemă dificilă, de viitor. Esențial însă este să nu amînăm cercetările în acest sens pentru viitor, ci să începem de pe acum. În același timp trebuie să ne ocupăm, și de perfecționarea sistemelor existente.

2. Concomitent trebuie perfecționată programarea mașinilor astfel încît să poată satisface necesitățile procesului de conducere. Prin activitatea de planificare stabilim scopurile tuturor activităților din întreprindere, or, această determinare a scopurilor nu poate fi făcută decît de om, de conducător.

• Cea mai pregnantă orientare la ora actuală în cibernetica economică în U.R.S.S. este integrarea în sisteme înalt automatizate. Dacă vreți să ne prezentați acest concept.

— Crearea sistemelor integrate de conducere a intreprinderilor se poate spune că reprezintă un curs nou dat aplicațiilor ciberneticii în acest domeniu. S-a pornit de la o problemă firească : Dacă întreprinderea are ca principal obiectiv să fabrice un produs, atunci acestui obiectiv trebuie subordonat, atît sistemul de conducere tehnologică, cît și sistemul organizatoric. Reiese din acest mod de formulare a problemei necesitatea analizei și proiectării unitare, integrate, a sistemelor automatizate de conducere a proceselor tehnologice și de gestiune.

Dacă în această fază inițială ele sînt rupte, nu vor mai putea fi niciodată legate. De exemplu, dacă este într-un mod concepută programarea producției și în alt fel aprovizionarea, sistemele nu vor funcționa niciodată.

Interviu de
Ioan GEORGESCU

ECONOMIE MONDIALA

Pentru o nouă ordine economică internațională

NECESITATEA ÎNTĂRIRII ROLULUI O. N. U. ÎN FĂURIREA UNEI LUMI MAI DREPTE

ZILELE TRECUTE țara noastră a prezentat Adunării Generale O.N.U., unde a fost primit cu viu interes, documentul intitulat **Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice.** *Noul document se adaugă celorlalte două prezentate anterior în cadrul lucrărilor Adunării Generale din această toamnă, în care este expusă poziția țării noastre cu privire la* instaurarea unei noi ordini economice internaționale și, *respectiv, la* problemele dezarmării. *Îmbinîndu-se armonios, toate aceste documente formează un tot unitar și coerent, avînd la bază liniile directoare stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, înscriindu-se prin caracterul constructiv, judicios și realist al analizei și propunerilor pe care le cuprind ca o nouă și importantă contribuție în seria eforturilor neobosite desfășurate de mulți ani, cu deosebită perseverență, de țara noastră pentru menținerea și întărirea păcii și securității internaționale și dezvoltarea colaborării între toate națiunile.*

Se știe că pentru abordarea și soluționarea în spirit constructiv a marilor probleme economice și politice ale vieții internaționale, omenirea nu dispune în prezent de un for mai larg și mai reprezentativ decît O.N.U., la care participă 143 de state, adică cvasitotalitatea țărilor lumii. Or, pentru a-și putea exercita în mod eficient și la un nivel tot mai înalt nobila misiune ce i-a fost încredințată de popoare de a asigura pacea și de a promova colaborarea, prin armonizarea intereselor tuturor membrilor ei, viața impune cu necesitate ca O.N.U. să-și îmbunătățească substanțial activitatea. În acest sens, o cerință fundamentală pe care o evidențiază documentul este ca O.N.U. să-și îmbunătățească structura, organizarea și funcționarea, pentru a reflecta în mod corespunzător realitățile lumii de azi. În același timp, pentru a juca un rol mult mai activ în viața internațională, O.N.U. trebuie să cuprindă în aria sa de acțiune cele mai importante probleme la ordinea zilei, de interes vital pentru umanitate, cărora să le asigure nu soluții verbale, ci rezolvări concrete. Una din aceste probleme, devenită un imperativ al progresului contemporan, este edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

SUB impulsurile revoluției tehnico-științifice, economia mondială a înregistrat în ultimele trei decenii o creștere rapidă și de mari proporții. Potențialul de producție al lumii contemporane este de peste trei ori mai mare decît în perioada imediat următoare celui de-al doilea război mondial. Exporturile mondiale au sporit de la 57,5 miliarde în 1948 la 773,9 miliarde dolari în 1974. Aceste creșteri importante nu au revenit însă în mod echitabil tuturor statelor și popoarelor, astfel că în prezent în lume există mari dezechilibre. „Departe de a se diminua — se relevă în *Declarația difuzată de România la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.* — decalajele între țările dezvoltate și cele rămase în urmă se măresc în continuare ; problema energiei și a materiilor prime capătă un caracter tot mai ascuțit ; criza alimentară a devenit cronică pe zone întinse ale globului ; ca urmare a consumurilor neraționale și a risipei din multe țări, se irosesc importante resurse ; pe piețele internaționale au loc fluctuații anarhice ale prețurilor ; sistemul valutar este dezorganizat ; colaborarea economică internațională este frînată de numeroase obstacole artificiale, bariere discriminatorii și inechități.

Toate aceste fenomene negative sînt o consecință a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, de dezvoltare și îmbogățire a unor state pe seama altora, consecință a relațiilor economice inechitabile“.1)

Rădăcinile inegalității

ACTUALA ordine economică internațională — se subliniază într-un studiu elaborat cu ocazia recentei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U.2) — a rezervat roadele sale doar unei minorități privilegiate, lăsînd nesatisfăcute nevoile marii majorități a popoarelor lumii. Țările în curs de dezvoltare, în care trăiește 70% din populația globului, nu dispun decît de o proporție foarte mică din veniturile omenirii. Aceste țări realizează numai 7% din producția industrială mondială și aproximativ 17% din comerțul internațional. Media produsului național brut pe locuitor în țările în curs de dezvoltare este de numai 265 dolari, față de 3 600 dolari cît este media P.N.B. pe un locuitor din țările dezvoltate, decalajul fiind de 13 la 1. În spatele acestei medii se ascund discrepanțe mult mai mari, de peste 90 la 1, cum este cazul decalajului respectiv dintre S.U.A. și țări ca Bangladesh, Ruanda ș.a.

Încă cu ani în urmă s-au pus numeroase întrebări cu privire la cauzele reale ale acestei situații, în contrast izbitor cu uriașul potențial economic al lumii contemporane. În prezent există un larg consens că principala cauză o constituie anacronicul sistem de relații economice internaționale existent astăzi în lume.

Actualul sistem de relații economice internaționale, care mai poartă încă pecetea practicilor de tip imperialist, colonialist și neocolonialist, este în totală contradicție cu profundele mutații intervenite în raportul de forțe pe plan mondial. Regulile și mecanismul de funcționare a economiei mondiale stabilite de un număr restrîns de state în anii celui de-al doilea război mondial și de imediat după război au rămas în substanța lor neschimbate, reprezentînd astăzi o frînă în calea dezvoltării economiei mondiale și a comerțului internațional. Ele nu au cunoscut o evoluție corespunzătoare noilor realități și cerințe ale lumii contemporane, sub influența conjugată a revoluției socialiste dintr-o serie de state, a victoriei mișcărilor de eliberare națională a popoarelor din cadrul fostului sistem colonial al imperialismului și a revoluției tehnico-științifice.

Or, este știut că în condițiile interdependențelor crescînde pe plan internațional, marile probleme economice și politice ale lumii contemporane nu mai pot fi dezbătute și soluționate într-un cadru îngust, limitat la participarea numai a anumitor țări sau a reprezentanților anumitor grupuri de țări. Rezolvarea acestor probleme reclamă în mod imperios un dialog continuu și o conlucrare activă, în condiții de deplină egalitate și echitate, între toate statele lumii, presupune luarea în considerare a drepturilor și intereselor legitime ale fiecărei țări.

Un spirit nou, opus oricărei dominații

ÎNTREAGA evoluție postbelică a economiei mondiale este o dovadă grăitoare a incapacității ordinii actuale de a contribui la lichidarea stării de subdezvoltare în care se află sute de milioane de oameni, de a stimula progresul economic și social mai rapid al țărilor rămase în urmă, de a favoriza realizarea unei colaborări și păci trainice în lume. De aici necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale, fondată pe echitate, egalitate, interdependență, interesul general și cooperarea între state, care să corijeze inegalitățile și să rectifice injustițiile actuale, să permită eliminarea decalajului crescînd dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, să asigure pacea și justiția pentru generațiile prezente și viitoare.

Reflectînd acest imperativ, „în întreaga lume — așa cum se relevă în documentul prezentat de țara noastră la 12 noiembrie a.c. Adunării Generale a O.N.U. — se amplifică lupta pentru soluționarea problemelor într-un spirit nou, pentru excluderea vechii politici imperialiste de forță și dictat, a oricărei forme de dominație și asuprire, pentru statornicirea unor relații internaționale noi, cu adevărat democratice, bazate pe deplina egalitate în drepturi și echitate, pe respectul dreptului sacru al fiecărui popor de a se dezvolta liber, corespunzător voinței sale suverane.

Una din trăsăturile caracteristice ale vieții internaționale contemporane o constituie intensificarea participării tuturor statelor — indiferent de dimensiuni, de potențialul lor economic sau militar — la dezvoltarea și soluționarea problemelor majore, statele mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate devenind un factor tot mai activ pe arena mondială“.

Este un adevăr incontestabil că mizeria și bogăția nu pot coexista la nesfîrșit, că o lume în care numai cîțiva prosperă, iar alții trăiesc sub minimul vital necesar nu poate fi o lume stabilă, că nu poate și nu va putea exista o pace reală, trainică atîta timp cît lumea este împărțită în bogați și săraci. Relația dintre stabilitatea politică și cea economică este o relație de interdependență. Ele nu pot fi separate, după cum nu poate fi despărțită nici independența politică a unui stat de independența sa economică. O relație de interdependență există și între pacea, securitatea și destinderea internațională, pe de o parte, și dezvoltarea economică și lichidarea stării de subdezvoltare care mai există în lume, pe de altă parte.

„Trebuie să fie clar — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită recent în fața marelui forum al tineretului țării — **că o adevărată politică de pace, de colaborare internațională nu este posibil de realizat pînă nu se va pune capăt subdezvoltării, pînă nu se vor asigura ridicarea nivelului de trai al tuturor națiunilor, deplina egalitate între state. Este adevărat, popoarele care au suferit de secole dominația sînt grăbite să lichideze starea de înapoiere ; ele nu pot aștepta la infinit, trăind în mizerie. De aceea, România se află ferm de partea forțelor democratice progresiste, a națiunilor care vor să trăiască libere, să lichideze subdezvoltarea, care vor să instaureze noua ordine economică și politică internațională, egalitatea și dreptatea“.**

Acesta este dealtfel și spiritul în care abordează problema rezoluția celei de a VII-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. cînd declară că „dezvoltarea accelerată a țărilor în curs de dezvoltare ar reprezenta un element decisiv pentru promovarea păcii și securității internaționale“. [3]

Înnoiri interdependente

EDIFICAREA unei lumi mai drepte și mai bune reclamă cu necesitate instaurarea unor noi raporturi între state în toate domeniile de activitate umană. Această necesitate este determinată în mod obiectiv de interdependența crescîndă care există între factorii economici, sociali, politici, militari, între interesele statelor pe aceste planuri, interese care nu pot fi disociate unele de altele. Nici o problemă, indiferent de ce natură ar fi ea, nu poate fi soluționată complet și durabil decît în măsura în care se are în vedere rezolvarea de o manieră corespunzătoare a implicațiilor sale pe alte planuri. Rezolvarea problemelor economice mondiale depinde mai mult ca oricînd de voința politică a statelor de a transpune în practică anumite măsuri concrete de ordin economic, politic, social, juridic etc. Într-un recent interviu tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„România se pronunță ferm pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale și, desigur, implicit, a unei noi ordini politice internaționale, pentru că relațiile noi de echitate, de egalitate se cer realizate nu numai în domeniul economic, dar și în celelalte domenii de activitate“.**

O nouă ordine economică și politică internațională nu poate fi înfăptuită în mod trainic decît dacă ea este însoțită de măsuri hotărîte de dezarmare și în primul rînd de dezarmare nucleară.

Noua ordine internațională presupune renunțarea la vechiul concept de securitate, bazat pe echilibrul strategic nuclear, excluderea vechii politici imperialiste de forță și dictat și înlocuirea acesteia cu promovarea de către fiecare țară, indiferent de mărime și de potențialul ei economic și militar, a unei politici bazate pe respectarea neabătută în relațiile sale cu alte state a legalității și eticii internaționale, a dreptului sacru al fiecărei națiuni de a-și decide singură destinele, eliminarea intervențiilor, a blocadelor și a presiunilor militare, politice și economice, manifestarea dorinței sincere de a conlucra pașnic, reciproc avantajos cu celelalte state ale lumii.

Spre deosebire de multe reglementări internaționale anterioare, stabilite de obicei în cadrul unor reuniuni internaționale (congrese, conferințe etc.) prin impunerea voinței celor mai puternice state și nesocotirea intereselor legitime ale celorlalte state prezente sau absente de la masa tratativelor, noua ordine internațională nu poate fi instaurată prin simpla adoptare a unor documente internaționale (declarații, rezoluții etc.).

Desigur, documentele adoptate de-a lungul anilor de Adunarea Generală a O.N.U., de Consiliul economic și social, de O.N.U.D.I. etc. au o mare importanță moral-politică, dar pentru traducerea lor în viață hotărîtoare este acum voința fermă a tuturor statelor de a acționa cu bună credință în direcția instaurării unui nou sistem de relații economice internaționale. Cu toate că lichidarea subdezvoltării, a decalajelor existente între nivelurile de dezvoltare ale statelor lumii a făcut obiectul unor multiple rezoluții și declarații adoptate în cadrul O.N.U. și al altor organizații internaționale[4]), nu s-au întreprins măsurile practice necesare. România, țară socialistă în curs de dezvoltare, consideră de aceea necesar să se adopte, într-un termen cît mai scurt, un ansamblu de măsuri cuprinzătoare, practice și eficiente care să conducă la dispariția împărțirii anacronice a lumii în state puternic dezvoltate economic și state slab dezvoltate, la apropierea și egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică ținîndu-se seama de specificul istoric, geografic, climatic al fiecărui stat, la asigurarea condițiilor pentru o dezvoltare armonioasă a tuturor popoarelor. Dealtfel, rezoluția recentei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. recomandă statelor membre să se întreprindă măsuri concrete într-o serie de domenii specifice (comerț internațional, finanțarea dezvoltării, reforma sistemului monetar internațional, știință și tehnologie, industrializare, alimentație și agricultură etc.) în vederea „dispariției injustiției și inegalității, ale căror victime sînt importante sectoare ale activității umane“.

Voință politică fermă

ESTE de la sine înțeles că transpunerea în practică a prevederilor acestor documente, și în general obiectivul creării unei noi ordini economice internaționale, nu pot fi realizate într-un termen scurt sau numai printr-o singură acțiune, ci presupun eforturi tenace care să beneficieze de sprijinul și participarea activă a opiniei publice de pretutindeni. Construirea noii ordini implică o întreagă etapă istorică de transformări radicale în diviziunea internațională a muncii, de formare a unor noi raporturi între țări, de adaptare a mecanismelor de colaborare, a cadrului instituțional și a dreptului internațional la noile cerințe ale progresului, de formare a unei noi etici internaționale[5]).

Deși instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale este o cerință obiectivă a dezvoltării lumii contemporane, răspunzînd intereselor pe termen lung ale tuturor statelor, inclusiv ale celor capitaliste dezvoltate, realitatea este că cel puțin în prezent nu toate statele acționează cu aceeași convingere în direcția edificării noii ordini internaționale, chiar dacă nu neagă în mod direct necesitatea acesteia. Țările cărora actuala ordine le oferă unele poziții privilegiate nu renunță cu ușurință la aceste privilegii, manifestînd, mai mult sau mai puțin, opoziție față de orice schimbare fundamentală în sistemul de relații economice existente astăzi în lume, acceptînd numai unele măsuri care, prin efectele lor parțiale, n-ar aduce atingere esenței actualei ordini economice internaționale. Gravitatea și amploarea problemelor economice care confruntă lumea contemporană și care, constituind un factor de tensiuni și animozități, pot pune în primejdie cursul — încă destul de fragil — al destinderii internaționale, însăși soarta păcii și securității pe planeta noastră, fac necesar ca eliminarea decalajelor, crearea unei noi ordini economice și politice internaționale să se înscrie ca o preocupare esențială și permanentă a fiecărui stat și a comunității internaționale în ansamblu.

„Toate statele membre ale O.N.U. — se subliniază în Declarația asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale, adoptată în 1974 de cea de-a VI-a sesiune extraordinară a Adunării Generale — sînt chemate să depună maximum de eforturi în vederea asigurării transpunerii în viață a acestei declarații, care constituie cea mai bună garanție a creării unor condiții mai bune generațiilor prezente și viitoare de a trăi în pace și a cunoaște o stare de continuă înflorire, elemente definitorii ale demnității umane“.

În același timp, înfăptuirea cerințelor noii ordini economice și politice internaționale trebuie să constituie una din atribuțiile principale ale Organizației Națiunilor Unite, căreia îi revine îndatorirea de a aborda cu curaj și de a analiza în profunzime, sistematic, problemele de importanță vitală pentru pacea, progresul și prosperitatea omenirii, de a elabora și adopta norme precise ale noii ordini internaționale, angajante pentru toate statele membre, precum și programe speciale de acțiune care să conducă la înfăptuirea lor.

În ceea ce o privește, România, pătrunsă de spiritul unei înalte responsabilități față de destinele păcii, față de cauza libertății și progresului omenirii, s-a angajat să acționeze și în continuare cu toată fermitatea, conlucrînd strîns cu toate statele, pentru dezvoltarea și creșterea rolului Națiunilor Unite în viața internațională, pentru ca activitatea organizației să devină mai eficientă și să contribuie efectiv și într-o măsură tot mai mare la rezolvarea problemelor complexe care preocupă lumea contemporană, considerînd că este în interesul tuturor națiunilor — fie ele mari, mijlocii sau mici — ca O.N.U. să-și poată îndeplini misiunea și răspunderile încredințate prin Cartă și prin hotărîrile adoptate.

Ion BARAC

---

[1]) Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, 5 septembrie 1975 (Document A/AC/176/3).

[2]) Que faire. Le Rapport Dag Hammarskjöld 1975 sur le développement et la coopération internationale.

[3]) Développement et coopération économique internationale, Résolution 3362 (S-VII), 19 septembrie 1975.

[4]) Amintim între acestea documentele adoptate în ultimii doi ani de sesiunile extraordinare a VI-a și a VII-a ale Adunării Generale a O.N.U., de Conferința mondială a populației, de Conferința mondială a alimentației, de a II-a Conferință generală a O.N.U.D.I., de Conferința mondială a Anului internațional al femeii etc.

[5]) Vezi **Costin Murgescu**, Edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale — imperativ al progresului contemporan, Era socialistă nr. 19/1975.

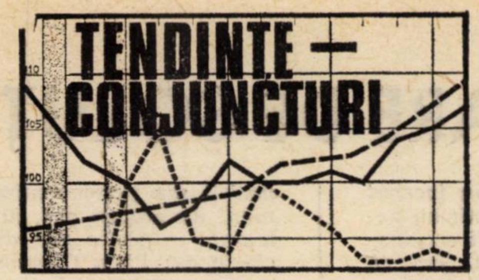

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna octombrie 1975

ÎN LUNA octombrie a.c. indicele sintetic INSCIN a înregistrat o reducere ușoară, de 0,23%, reflectînd continuarea tendinței de scădere a prețurilor pe principalele piețe internaționale pentru produsele de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România. Tendința de scădere înregistrată la majoritatea produselor a fost contracarată de majorarea prețurilor pentru toate categoriile de combustibili.

Prețurile produselor alimentare au înregistrat, în luna octombrie a.c. o scădere de 3,5% față de luna precedentă. Cele mai mari reduceri au fost înregistrate la zahăr și produse tropicale (—8,7%) și la cereale (—4,5%). La semințe oleaginoase, grăsimi animale și vegetale și la animale, carne și produse animaliere reducerile au fost de mai mică amploare (de — 1,9% și respectiv — 0,7%).

La grupa combustibili indicele INSCIN arată o creștere a prețurilor internaționale de 3,4% ca urmare, în principal, a majorării prețului țițeiului la 1 octombrie a.c. De asemenea s-au majorat prețurile la cărbuni și cocs (+1,4%) și la produse petroliere (+1,2%).

La materii prime industriale indicele INSCIN a înregistrat o reducere de 1,1% influențată de scăderile suferite de metale (—2,9%) și cauciuc (—2,7%). În schimb au marcat creșteri prețurile la minereuri (+1,3%), lemn și produse din lemn (+0,9%), fibre animale și vegetale (+0,24%) și piei (+7,5%).

INDICELE SINTETIC INSCIN AL PRETURILOR INTERNATIONALE ALE PRODUSELOR DE BAZA CUPRINSE IN NOMENCLATORUL DE EXPORT-IMPORT AL R.S. ROMANIA IN ANII 1973-1974 SI IN PERIOADA SEPTEMBRIE-OCTOMBRIE 1975

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Sept.	Oct.
INDICE GENERAL	1973	170,3		
	1974	240,4	238,8	241,1
	1975		214,6 a)	214,1 a)
1. Produse alimentare	1973	160,6		
	1974	230,8	235,9	263,3
	1975		198,9 a)	191,9 a)
– cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	255,6	289,5
	1975		239,5	228,8
– semințe oleaginoase, prod. derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2		
	1974	240,8	248,7	281,8
	1975		184,6	181,1
– animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	129,1	133,1
	1975		162,1 a)	160,9 a)
– zahar și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	470,7	540,7
	1975		245,7	224,4
2. Combustibili	1973	209,2		
	1974	336,8	322,3	331,9
	1975		360,0 a)	372,1 a)
– cărbuni și cocs	1973	149,1		
	1974	193,6	194,5	217,8
	1975		243,2 a)	246,6 a)
– țiței	1973	146,0		
	1974	567,1	567,1	567,1
	1975		546,8	601,5 a)
– produse petroliere	1973	285,8		
	1974	380,9	348,0	348,9
	1975		396,3	401,2
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1	215,8	211,3
	1975		178,4 a)	176,5 a)
– minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6	133,7	138,7
	1975		159,8 a)	161,9 a)
– metale	1973	156,2		
	1974	231,5	238,5	232,7
	1975		174,0	169,0
– cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	169,2	163,4
	1975		157,8	153,5
– lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	226,9	229,1
	1975		211,5 a)	213,4 a)
– fibre animale și vegetale	1973	188,0		
	1974	192,0	178,5	164,9
	1975		165,9	166,3 a)
– piei	1973	176,9		
	1974	122,3	118,1	96,1
	1975		125,8	135,2

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, țiței, minereu de fier, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice, porci vii și vite cornute mari.

Evoluții pe piața metalelor feroase

CEL de-al nouălea congres al Institutului internațional al fontei și oțelului, care s-a ținut la mijlocul lunii octombrie a.c. la Mexico, cu participarea reprezentanților din 32 de țări producătoare, a trecut în revistă actuala conjunctură nefavorabilă în domeniul siderurgiei. După evaluări recente, consumul mondial aparent de metale feroase (recalculat în lingouri de oțel) se va ridica în acest an la 662 milioane de tone, față de 740 mil. cît era cifra avansată anterior. Scăderi mai pronunțate ale consumului (cu 18—20%) sînt de așteptat în primul rînd în S.U.A. și Europa occidentală.

Export de capital

DUPĂ o creștere spectaculoasă în acest an (cu 35%), investițiile în străinătate ale companiilor S.U.A. din industria chimică vor avea o evoluție diferită în perioada următoare — apreciază autorii unei prognoze în acest domeniu, elaborată de firma „McGraw-Hill". Pentru 1976 se preconizează o creștere cu 5% a volumului acestor investiții, iar pentru 1977 — o scădere cu 4%. Chiar dacă Piața comună vest-europeană rămîne zona de predilecție pentru investițiile companiilor chimice din S.U.A., ponderea sa ar urma să scadă de la 44% din total în 1974 la 34% în 1977 ; pe locul doi se vor menține în continuare investițiile în Canada.

Relaxarea investițiilor nu va impieta asupra creșterii volumului total al vînzărilor filialelor străine ale companiilor chimice americane; se prevede că acestea se vor majora la 31,1 miliarde dolari în acest an (+13% față de 1974), la 36,7 mlrd. în 1976 (+18%) și la 42,2 mlrd. dolari în 1977 (+15%).

Scăderea producției de bumbac

CONFORM unei evaluări a Comitetului consultativ internațional pentru bumbac, producția mondială a acestuia în sezonul actual (de 12,7 mil. tone) va fi sensibil inferioară nivelului din sezonul 1974/75 (de 13,6 mil. tone). Cele mai mari reduceri ale recoltei de bumbac se așteaptă în S.U.A. și Mexic, urmate de zona Orientului Apropiat și Europa occidentală. În schimb, condițiile climatice favorabile din acest an sînt de natură să determine o creștere a recoltei de bumbac îndeosebi în India și Pakistan.

Piața cărnii: tendință stagnantă

ÎN BAZA estimațiilor prezentate la cea de-a cincea sesiune a grupului interguvernamental F.A.O. pentru carne, producția mondială de carne a crescut anul trecut cu 4% față de 1973, în timp ce volumul comerțului mondial s-a redus sensibil, îndeosebi la carnea de vită. Se apreciază că sacrificările de animale se vor situa în acest an la un nivel ridicat, însă conjunctura la export rămîne nefavorabilă, întrucît nu se întrevede o creștere a cererii pentru carne în ultimele luni din 1975 și în primul semestru al anului viitor.

Reprezentanții țărilor exportatoare au ridicat la sesiune problema atenuării restricțiilor impuse la importul de carne, îndeosebi din partea Pieței Comune vest-europene. După cum a declarat, însă, reprezentantul acestui organism, consumul de carne de vită din țările membre (evaluat, pentru anul în curs, la 6,7 mil. tone) va putea fi satisfăcut din producția internă.

Iugoslavia: fluxuri turistice

ÎN ULTIMII CINCI ANI traficul turistic din Iugoslavia a crescut într-un ritm mediu anual de 7,1% ; în ceea ce privește turiștii străini creșterea a fost de 5% pe an, iar încasările valutare au sporit cu circa 20%. După aprecierea Uniunii turistice din Iugoslavia, în 1975 traficul turistic internațional se va ridica la circa 31 milioane de înnoptări, iar cel intern — la circa 39 milioane. Se evaluează că încasările valutare vor atinge suma de 800 milioane de dolari.

Comerțul exterior englez

DATE devenite recent disponibile evidențiază că în perioada iulie-septembrie volumul exportului englez a scăzut cu 10% față de perioada corespunzătoare a anului trecut, în vreme ce prețurile produselor exportate au sporit cu 20%, inflația rămînînd mai intensă în Anglia decît în majoritatea celorlalte țări industrializate. În aceeași perioadă volumul importului englez a scăzut cu 7%, paralel cu o creștere a prețurilor de 9% la produsele importate. De notat că reducerea exportului s-a datorat mai ales produselor industriale finite (cu excepția celor livrate către țările petroliere). Totuși în septembrie balanța zisă „nepetrolieră" a redevenit activă pentru prima oară după luna iunie. Balanța comerțului vizibil în ansamblul său a rămas deficitară, chiar dacă soldul său pasiv s-a redus cu 167 milioane de lire sterline, ajungînd la 211 milioane. Dacă se ține seama de tradiționalul excedent al Angliei la capitolul „invizibilelor", deficitul balanței de plăți curente s-a redus în septembrie la 101 milioane lire sterline. Pe baza rezultatelor primelor trei trimestre se apreciază că pe ansamblul anului deficitul în cauză ar putea reprezenta 1,6 miliarde de lire sterline, adică mai puțin de jumătate din cel de anul trecut, totuși egal cu 2% din produsul intern brut. Din acest motiv există puține șanse pentru o politică reflaționistă care să nu dezechilibreze mai mult balanța de plăți.

O evoluție ascendentă a înregistrat activitatea în străinătate a industriei construcțiilor. Firmele engleze specializate în engineering, consulting, arhitectură au obținut în ultimul an financiar contracte în străinătate în valoare de 980 milioane de lire sterline, cu 86% mai mult decît în anul precedent. 51% din aceste contracte privesc țări din Asia, în mod deosebit din Orientul Mijlociu (contracte în valoare de 477 milioane de lire sterline).

Între criza ciclică și criza de structură

OCCIDENTUL ÎN CĂUTARE DE SOLUȚII

ECONOMIA țărilor capitaliste continuă să se mențină într-o zonă de serioase dificultăți, variabile în funcție de țară, dar avînd ca numitor comun noțiunea de criză. Pe acest fond, la castelul Rambouillet din apropiere de Paris a avut loc între 15 și 17 noiembrie, din inițiativa Franței, o reuniune la nivel înalt a șase dintre principalele state industrializate occidentale: S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G., Italia și Japonia. Reuniunea a fost consacrată examinării situației existente și a modalităților de ieșire din dificultățile întîmpinate de lumea capitalistă.

Trebuie spus că de la bun început componența conferinței a stîrnit vii nemulțumiri într-o serie de țări occidentale. Reprezentanți ai Olandei, Belgiei, Luxemburgului și ai altor state și-au exprimat dezacordul față de caracterul „selectiv“ al invitațiilor la conferință și au afirmat dorința legitimă a țărilor respective de a participa atunci cînd se dezbat probleme de interes general. Acele țări membre ale Pieței Comune vest-europene care nu au fost invitate la Rambouillet au arătat că procedeul constituie o amenințare pentru respectarea egalității țărilor membre ale acestui organism. În legătură cu ideea repetării sau permanentizării unor reuniuni de același gen, idee care a fost lansată în aceste zile, diferite țări, inclusiv din Piața Comună, și-au exprimat opoziția față de orice încercare de instituționalizare a unui „directorat“ pentru problemele economice majore ale lumii capitaliste, acțiune contrară principiilor respectării egalității și suveranității tuturor statelor.

Articolul de mai jos abordează, în lumina problematicii discutate la Rambouillet, cîteva aspecte principale care stau astăzi în centrul atenției responsabililor politicii economice din țările capitaliste.

Sincronizare și deosebiri

DE CÎTĂVA vreme, lumea capitalistă traversează o criză economică și financiară în care elementele ciclice sînt puternic înlănțuite cu elemente structurale caracteristice crizei capitalismului ca sistem. Recesiunea economică, începută în a doua parte a anului 1973, a zdruncinat puternic economia țărilor capitaliste dezvoltate în 1974 și continuă să le afecteze și în acest an, constituind cea mai profundă criză economică postbelică atît sub aspectul duratei, cît și sub acela al gradului de afectare a sectoarelor economice.

Criza ciclică din economia țărilor capitaliste dezvoltate — sincronizată într-o măsură mai mare decît în precedentele cicluri economice postbelice — este amplificată de instabilitatea monetară și financiară internațională, de agravarea problemelor materiilor prime și energiei, de recurgerea la protecționism în schimburile comerciale internaționale. Sincronizarea fazei de criză a ciclului economic și interdependențele sporite între țările capitaliste dezvoltate, între care se desfășoară peste 60% din comerțul mondial, au drept consecință transmiterea fenomenelor negative dintr-o economie asupra altei economii, adîncirea crizei într-o țară ca urmare a fenomenelor de criză din celelalte țări dezvoltate. În același timp, cu toată sincronizarea sporită față de alte cicluri economice anterioare, se mențin deosebiri între țările capitaliste privind, atît momentul în care au intrat în faza de recesiune, cît și momentul în care economia și-ar putea relua mișcarea ascendentă. În prima parte a acestui an, în unele țări dezvoltate indicatorii creșterii economice stagnau la un nivel scăzut, iar în alte țări continuau să se reducă față de situația de la sfîrșitul anului 1974 ; de abia pe la mijlocul anului au apărut primele semne timide ale tendinței de ieșire din faza de recesiune în Statele Unite, Japonia, R. F. Germania, pe cînd celelalte țări continuă să se mențină în starea criză.

Rețete conjuncturale...

IN VEDEREA redresării economice a țărilor capitaliste, statul intervine astăzi într-o măsură din ce în ce mai mare prin mijloacele politicii economice cu caracter bugetar sau monetar. Problema care se pune astăzi este de a ști ce fel de măsuri ar putea fi adoptate de către țările capitaliste dezvoltate, eventual în mod concertat, încît să fie aplicate cele mai bune „rețete“ pentru reluarea creșterii economice, resorbirea somajului etc. Problemele capitalismului contemporan sînt complexe : la tandemul recesiune-somaj se adaugă, formînd un triptic inedit, o altă problemă, și anume cea a inflației. Măsurile **monetare** de stimulare a creșterii, prin sporirea masei bănești aflate în circulație și ieftinirea creditului în vederea încurajării investițiilor menite să sprijine reluarea creșterii economice, ca și cele **bugetare**, de alocare a unor fonduri de către stat pentru stimularea directă sau indirectă a producției unor ramuri, sînt de natură inflaționistă. Ele conduc la crearea unei cereri artificiale și mai puțin la creșterea productivității muncii, sporesc producția materială dar cu prețul creșterii costurilor de producție.

În cursul anului curent, aproape în toate țările capitaliste dezvoltate au fost adoptate măsuri economice guvernamentale urmărind stimularea economiei. Căutările cercurilor politice guvernante se îndreaptă spre măsuri ce ar avea darul de a restabili un echilibru intern stabil pe o durată mai mare, de a identifica mijloace pentru prelungirea fazei de creștere economică ce se întrevede că va urma începînd cu sfîrșitul acestui an în unele țări și de la jumătatea anului viitor și în alte țări capitaliste. Cauzele fenomenelor vizate sînt însă structurale și nu conjuncturale. Atît inflația cît și șomajul au ieșit din situația de elemente conjuncturale cu caracter ciclic și au căpătat caracter structural, implicînd mutații atît pe planul intern al economiei fiecărei țări capitaliste cît și pe planul diviziunii internaționale capitaliste a muncii.

...pentru o maladie de structură

OR, SOLUȚIILE actualmente practicate aplică „tratamente“ vechi unei maladii noi : se prevede ca în țări cu o piață internă întinsă, ca Statele Unite și Japonia, să se aplice politici menite să stimuleze cererea internă, ceea ce la rîndul său ar stimula cererea și pentru produsele altor țări capitaliste ca R. F. Germania, Franța, Italia etc. care, sporindu-și producția pentru export, ar putea să resoarbă parte din șomaj și să obțină ritmuri de creștere mai susținute. Un asemenea concept a putut fi aplicat cu oarecare succes în ciclurile economice anterioare. El avea la bază un anumit model al creșterii economice, o anumită concepție în ceea ce privește dezvoltarea social-economică. Acest model era bazat pînă acum pe mecanismele unei ordini inechitabile, datorită cărora țările capitaliste industrializate aveau acces larg, practic nelimitat, la materiile prime și sursele de energie deținute de țările în curs de dezvoltare, la prețuri reduse și relativ stabile.

În prezent, țările capitaliste dezvoltate trebuie să recunoască interdependența dintre dezvoltarea economică proprie și cea din țările în curs de dezvoltare, necesitatea de a-și procura materiile prime la prețuri remuneratorii pentru țările producătoare. Țările capitaliste dezvoltate trebuie să recunoască faptul că accesul la materii prime va depinde în viitor de dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare. De aceea, ele vor trebui să contribuie la construirea unei ordini economice bazate pe conștiința faptului să resursele materiale trebuie să fie utilizate în așa fel încît să fie recunoscut principiul suveranității fiecărui stat asupra bogățiilor sale naturale și să fie susținută dezvoltarea economică a țărilor posesoare de asemenea resurse.

Improbabila uniformitate

ÎN CONDIȚIILE modelului de pînă acum al creșterii economice, în rîndul țărilor capitaliste dezvoltate s-au produs schimbări fundamentale, uneori răsturnări, în raporturile de forțe. Statele Unite continuă să dețină primul loc printre țările capitaliste în ceea ce privește producția națională revenindu-le circa 40% din produsul total al țărilor capitaliste dezvoltate. Pe locul doi se situează Japonia cu 13% iar pe locul trei R.F. Germania cu 11%. În același timp, mărimea pieței interne și raportul comerțului exterior față de produsul național — diferite de la o țară la alta — fac ca țările capitaliste dezvoltate să fie dependente în grade diferite față de diviziunea internațională a muncii. S.U.A. se situează pe primul loc și în exporturile capitaliste totale, dar cu o pondere mult mai mică decît cea deținută în producția totală, în timp ce în cazul R.F. Germania ponderea în exporturile mondiale o depășește pe cea în producție.

În interiorul ramurilor economice se petrec, de asemenea, profunde transformări structurale, care nu sînt legate direct de desfășurarea ciclului economic dar care influențează evoluția ciclului. Reluarea creșterii economice în unele ramuri economice, stimulată de creșterea cererii de consum și a investițiilor ca urmare a intervenției directe sau indirecte a statului, nu va însemna reluarea uniformă a producției în toate sectoarele și nu va absorbi somajul în mod uniform. Devine tot mai probabil că stimularea creșterii economice în țările capitaliste nu va duce în mod automat la reducerea șomajului, în unele țări acesta fiind de altfel în creștere. Evoluția productivității muncii, schimbările structurale în economie, „presiunea“ competitivității și numeroși alți factori conjuncturali duc în fapt la agravarea șomajului. Evident, cercurile politice și economice guvernante din țările capitaliste dezvoltate caută modalități pentru a ieși din criză fără a agrava situația socială. Dar crearea de către stat a noi locuri de muncă, de regulă în infrastructura economică, nu rezolvă problemele șomajului structural, care implică și trecerea forței de muncă dintr-un sector în altul, recalificarea acesteia, eventual utilizarea ei în alt loc și necesitatea acceptării migrației etc.

Reașezări valutar-financiare

O PROBLEMĂ deosebită care înfățișează desfășurarea comerțului internațional este instabilitatea valutară internațională, fluctuația cursurilor de schimb. Țări ca Statele Unite, Anglia și Italia au avut de cîștigat în domeniul exporturilor de pe urma deprecierii monedelor lor naționale, a devalorizării lor **de facto** în raport cu alte monede ale țărilor capitaliste dezvoltate. O situație inversă înregistrează țări ca R.F. Germania, Elveția, Franța, ale căror monede s-au apreciat în raport cu dolarul. Flotarea liberă a cursurilor unor monede naționale — dolarul, lira sterlină, lira italiană etc. — și flotarea concertată a altor monede vest-europene în cadrul sistemului de flotare comunitar (la care au aderat și monedele unor țări nemembre ale Pieței Comune) au avut ca rezultat o reașezare a cursurilor valutare în raport unele cu altele și în raport cu parități monetare convenite în urmă cu doi-trei ani între principalele țări capitaliste. Situația din acest domeniu a rămas și după reuniunea anuală a Fondului Monetar Internațional din septembrie a.c. sub semnul divergențelor existente în special între Statele Unite adepte ale flotării necontrolate a cursurilor valutare, și Franța, adeptă a revenirii la o mai mare stabilitate a acestor cursuri. Declarația comună publicată la încheierea reuniunii de la Rambouillet din 15—17 noiembrie a.c. consemnează faptul că între punctele de vedere ale S.U.A. și Franței în aceste probleme a intervenit o apropiere, putînd facilita un acord ulterior mai larg în cadrul F.M.I.

Problema reașezării raporturilor dintre monedele naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate și menținerea în mod controlat a unei stabilități a acestor raporturi rămîne complexă întrucît este legată de mutațiile ce s-au produs în raporturile de forță pe plan intercapitalist ca urmare a dezvoltării inegale a acestor țări. În absența unui etalon de valoare, efectiv, în formă materială, menținerea unor cursuri de schimb stabilite și cu oscilații controlate în jurul unei valori paritare nu se poate face decît prin intervenția pe piața valutară internațională a autorităților valutare din țările capitaliste, implicînd nu numai urmărirea intereselor naționale specifice — care pot fi divergențe între țările capitaliste dezvoltate — ci și o solidaritate greu de realizat, în special în condiții de criză. De altfel, problemele preocupante ale perfecționării sistemului financiar-valutar nu pot fi rezolvate decît prin participarea democratică la aceste decizii a tuturor țărilor. Noul sistem monetar internațional a cărui necesitate este tot mai evidentă, nu poate fi apanajul creației unui număr restrîns de țări.

Comerț și concertare

INTERDEPENDENȚA economică dintre țările capitaliste dezvoltate, ca și dependența lor relativ diferită de comerțul exterior fac ca recesiunea economică și criza economică și financiară structurală din aceste țări să influențeze economiile respective și prin intermediul schimburilor comerciale internaționale. Interdependența economică dintre țările capitaliste dezvoltate este urmarea unei specializări inter și intra-industriale care a avut loc în aceste țări în perioada postbelică, astfel încît cererea internă dintr-o țară influențează direct producția din celelalte țări dezvoltate. De aici, interesul major al țărilor capitaliste de a controla recesiunea economică prin consultări și adoptarea eventuală de măsuri concertate pentru stimularea creșterii economice pe ansamblul țărilor capitaliste. Elementul limitativ, care nu este însă luat suficient în considerație în Occident, este faptul că interdependențele economice nu se manifestă numai între țările dezvoltate ci între toate țările lumii, că diviziunea internațională a muncii are vocație universală și nu una limitată la grupuri de state.

Pe fondul pregătirilor pentru desfășurarea lărgită a negocierilor comerciale multilaterale în cadrul GATT, menite să ducă la o liberalizare semnificativă a comerțului internațional, situația economică din țările capitaliste dezvoltate a dus la aplicarea unor măsuri protecționiste, în încercarea de a izola economiile naționale de influența fenomenelor negative din țări capitaliste partenere. Asemenea măsuri au fost adoptate aproape în toate țările occidentale. Comerțul internațional între țările capitaliste dezvoltate a cunoscut o reducere a ritmului de creștere, volumul său sporind în 1974 cu numai 1%, față de 11% în 1973. Această reducere a ritmului a dus în 1974 la reducerea ponderii țărilor capitaliste dezvoltate în totalul comerțului mondial la 62%, față de 68% în 1973, iar ponderea comerțului reciproc dintre țările capitaliste s-a redus de la 51% la 44%. După o creștere rapidă și neîntreruptă a comerțului internațional în întreaga perioadă postbelică, 1975 poate să marcheze primul an de reducere a acestuia ca volum fizic. Totodată, în contextul reluării scontate a creșterii economice în țările capitaliste la sfîrșitul acestui an și în prima parte a anului viitor, este de așteptat să se înregistreze noi creșteri ale prețurilor internaționale, ca și o reluare a creșterii presiunilor inflaționiste în economiile țărilor capitaliste. În aceste condiții, în 1977 sau 1978 creșterea prețurilor va putea duce la manifestarea unor noi puseuri protecționiste, fiecare țară capitalistă încercînd să se apere de incidențele inflației pe planul sistemului internațional capitalist prin izolarea de alte economii naționale.

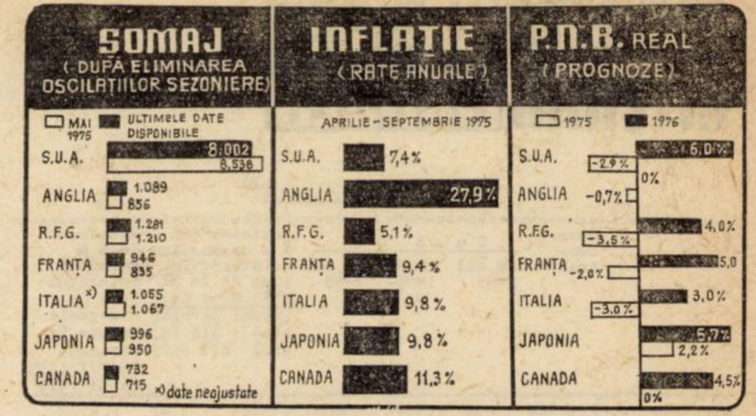

Includerea Canadei în graficele publicate de revista americană „Time“ în preajma reuniunii de la Rambuillet constituie un fel de ecou întîrziat al încercărilor infructuoase ale S.U.A. de a obține invitarea acestei țări de către gazdele franceze ale reuniunii.

În fața problemelor accesului necesar la materii prime, țările capitaliste dezvoltate, sau cel puțin unele dintre ele, ajung astăzi să înțeleagă mai bine imperativul unei reașezări a diviziunii internaționale a muncii de natură să asigure țărilor în curs de dezvoltare posesoare de materii prime și resurse energetice un loc nou în concertul națiunilor. Japonia, de exemplu, vădește o mai largă înțelegere a faptului că țările dezvoltate trebuie să coopereze cu țările în curs de dezvoltare nu pentru a le menține în rolul de furnizori de materii primare, ci pentru a contribui la înființarea de industrii corespunzătoare trăsăturilor economice specifice ale acestor din urmă țări, pe linia tendinței lor de industrializare. Aceasta înseamnă între altele transferul din țările dezvoltate a unor industrii omogene, realizarea unei repartiții geografice mai juste și mai corespunzătoare a producției și consumului, în general stabilirea unei noi diviziuni internaționale a muncii și promovarea schimburilor economice pe baze echitabile, democratice.

Problemele complexe actuale ale economiei capitaliste pun în lumină odată mai mult temeinicia celor arătate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român : **„Este evident că fenomenele actualei crize economico-financiare, cu toate urmările sale, sînt consecința dezvoltării unor state pe seama altora, a îngustării posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accentuării decalajului între statele avansate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional, risipei materiilor prime și surselor energetice într-o serie de țări. Aceste stări de lucruri pun cu putere în evidență necesitatea soluționării problemelor pe baza principiilor egalității, cu participarea tuturor statelor, a instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale, a democratizării relațiilor internaționale, a elaborării unor noi norme de drept internațional, corespunzător schimbărilor produse în lume“.** Soluțiile care se caută în Occident pentru ieșirea din dificultățile generate de criza ciclică și de structură a economiei capitaliste nu vor putea fi viabile dacă nu vor ține seama de aceste cerințe firești.

dr. Aurel GHIBUȚIU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri[1)]

	Curs central	Curs la:			Abaterea[2)] în % a cursurilor valutelor în ziua de 14 XI 1975 față de:		Abaterea[2)] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973-14 XI 1975
		28 XII 1973	10 XI 1975	14 XI 1975	Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5640	2,5850	+ 3,25	+ 4,41	- 4,22
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6330	2,6515	+27,68	+22,57	-18,42
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3740	4,4035	+ 4,56	+ 6,79	- 6,36
Yenul japonez	308,00	280,20	302,25	302,55	+ 1,80	- 7,39	+ 7,87
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6345	2,6540	+ 4,79	+ 6,48	- 6,09
Francul belgian	40,334	41,10	38,85[3)]	38,97	+ 3,50	+ 5,47	- 5,18
Lira italiană	523,50	607,00	674,75	678,45	-22,84	-10,53	+11,77
Lira sterlină	2,8952	2,3250	2,0646	2,0495	-29,21	-11,85	+13,44
Prețul aurului la Londra[4)]	-	103,87	144,00	143,25	-	-	-

1) Cotațiile din prezentul tabel reprezintă unități de monedă națională față de 1 dolar SUA, cu excepția cursului lirei sterline care este exprimat în dolari SUA pentru 1 liră; 2) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt); 3) Curs la data de 12 XI 1975, zilele de 10 și 11 XI 1975 fiind în Belgia sărbători legale; 4) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing

PERIOADA 10-14 noiembrie a.c. a fost caracterizată printr-o întărire a cursului **dolarului** S.U.A. față de celelalte devize vest-europene, intărire determinată de declarația președintelui S.U.A., prin care se anunță că acesta este de acord cu sprijinirea orașului New York pentru depășirea situației financiare critice prin care trece.

Cu toate că S.U.A., și țările occidentale au interese contradictorii in stabilirea cursurilor pe piața monetară internațională — o intărire a cursului dolarului S.U.A. ar dăuna exporturilor americane, respectiv o slăbire a acestuia ar avea implicații negative asupra exporturilor vest-europene —, experții apreciază că acțiunea mai multor factori in favoarea dolarului S.U.A. (previziunile favorabile asupra balanței comerciale și de plăți a S.U.A., aprecierile potrivit cărora este posibilă o rezolvare favorabilă a situației financiare a orașului New York), vor determina in continuare o intărire a acestuia față de celelalte devize vest-europene.

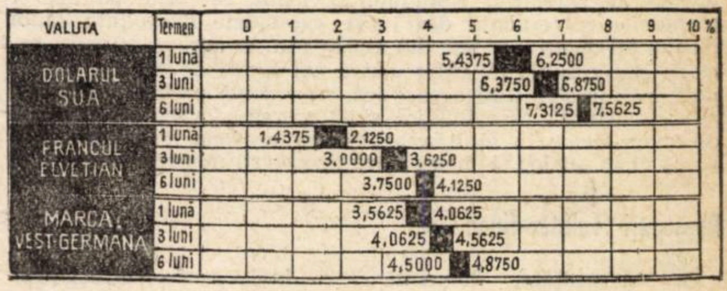

VALUTA	Termen	minim	maxim
DOLARUL SUA	1 lună	5,4375	6,2500
	3 luni	6,3750	6,8750
	6 luni	7,3125	7,5625
FRANCUL ELVEȚIAN	1 lună	1,4375	2,1250
	3 luni	3,0000	3,6250
	6 luni	3,7500	4,1250
MARCA VEST-GERMANA	1 lună	3,5625	4,0625
	3 luni	4,0625	4,5625
	6 luni	4,5000	4,8750

Nivelul orientativ al dobinzilor pe piața eurovalutelor in perioada 10—14.XI.1975 (nivel minim și maxim).

Lira sterlină in perioada analizată a marcat o tendință de scădere, la aceasta contribuind prognozele publicate in Anglia potrivit cărora procentul de depreciere ponderată a devizei britanice va fi în vara anului 1976 de 35% față de 29,3% in prezent.

Dobinzile la depozitele in eurodolari au avut o ușoară tendință de scădere, urmind tendința de diminuare a dobinzilor pe piața internă a S.U.A., marcată de ultima reducere a dobinzii preferențiale (prime rate) la 7,25%.

La depozitele in euromărci vest-germane și eurofranci elvețieni, dobinzile au marcat o ușoară tendință de creștere in toate perioadele.

Vineri, 14 noiembrie a.c., Banca Angliei a anunțat reducerea dobinzii minime de imprumut de la 12% la 11,75%, cu incepere de la 17 noiembrie 1975.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

DATE DE PROGNOZĂ

Acoperirea cererii de minerale pină in anul 2000

PROBLEMA asigurării în perspectivă a necesarului crescind de materii prime și materiale pentru economia mondială preocupă intens pe specialiștii din diferite țări, care încearcă să dea o evaluare cit mai realistă a disponibilităților existente pe glob și a duratei probabile a epuizării lor. Un asemenea studiu, elaborat de departamentul minelor din cadrul Ministerului de interne al S.U.A. și prezentat, nu de mult, la congresul american al reprezentanților industriei miniere, cuprinde o estimare a cererii globale pentru diferite substanțe minerale pină la sfirșitul secolului și a gradului de acoperire a acestei cereri prin resursele economicește exploatabile.

Conform acestor estimații, care sint redate — pentru principalele minerale — in tabelul alăturat, rezultă mari discrepanțe între „zestrea" existentă pe glob la diverse minerale și cerințele de consum. Astfel, de pildă, dacă economia mondială dispune din belșug de rezerve de siliciu, argilă, sare, calcar, magneziu, brom, sodă de lignit, cu totul alta este situația in cazul unor metale ca zincul și argintul, sau metaloizi, ca azbestul, bariul, bromul și grafitul, ori combustibili, ca uraniul, țițeiul și gazele naturale, care riscă să devină deficitare, dacă in deceniile următoare prospecțiunile geologice și perfecționarea tehnologiilor de extracție nu vor permite sporirea rezervelor economicește exploatabile.

Privite in ansamblu, datele din tabloul alăturat ilustrează totuși faptul că omenirea dispune de suficiente resurse minerale pentru următoarele decenii, perspectiva penuriei la unele dintre ele putind fi îndepărtată prin utilizarea rațională a acestora și prin intensificarea cercetării pentru găsirea unor înlocuitori.

N. P.

Mineralul	Unitatea de măsură	Cererea globală[a)]	Rezerve exploatabile[b)]	Raportul 3/2
0	1	2	3	4
Minerale metalifere				
- Minereu de fier	mlrd.t	20	88	4,4
- Bauxită	mil.t	890	3245	3,6
- Crom	mil.t	90	470	5,1
- Cupru	mil.t	340	390	1,1
- Magneziu	mil.t	205	+	*
- Mangan	mil.t	390	1825	4,7
- Nichel	mil.t	28	45	1,6
- Plumb	mil.t	140	150	1,1
- Siliciu	mil.t	75	+	*
- Titan	mil.t	80	265	3,3
- Zinc	mil.t	230	135	0,6
- Zirconiu	mil.t	11	20	1,8
- Antimoniu	mii t	2565	4160	1,6
- Argint	mii t	459	180	0,4
- Arsenic	mii t	1300	3450	2,7
- Aur	mii t	36	41	1,1
- Bismut	mii t	150	55	0,3
- Cobalt	mii t	1130	2445	2,2
- Cositor	mii t	8035	10140	1,3
- Molibden	mii t	4050	5850	1,4
- Vanadiu	mii t	1370	9695	7,1
- Wolfram	mii t	1515	1780	1,2
- Platină	tone	2830	9270	3,3
Minerale nemetalifere				
- Argile	mlrd.t	20	+	*
- Sare	mlrd.t	9	+	*
- Azbest	mil.t	175	145	0,8
- Bariu	mil.t	110	90	0,8
- Brom	mil.t	15	11	0,7
- Calcar	mil.t	4270	+	*
- Clor	mil.t	1550	+	*
- Fosforite	mil.t	6105	46918	7,7
- Grafit	mil.t	20	9	0,5
- Ipsos	mil.t	2405	1860	0,8
- Piatră ponce	mil.t	700	1875	2,7
- Săruri potasice	mil.t	1035	9980	9,6
- Sodă	mil.t	990	+	*
- Sulf	mil.t	1960	2030	1,0
- Talc	mil.t	215	300	1,4
Combustibili				
- Gaze naturale	tril.mc	68	73	0,9
- Cărbunebitum.și lignit	mlrd.t	103	+	*
- Șisturi bituminoase	mlrd.t	2,6	10	3,8
- Țiței	mlrd.t	118	100	0,8
- Antracit	mil.t	3960	4670	1,2
- Turbă	mil.t	4880	17870	3,7
- Uraniu	mii t	2610	950	0,4

a) Pentru minerale primare, în perioada 1973-2000; b) La prețurile în vigoare în S.U.A., în 1973.
+ Rezervele exploatabile depășesc cu mult necesarul scontat; * Raportul este de 10 ori sau mai mult.

Fondul fiduciar al F.M.I.

Gheorghe Clopot, Iași — Așa-numitul „fond fiduciar“ (Special Trust Fund) urmează a fi creat in cadrul Fondului Monetar Internațional pentru sprijinirea țărilor cel mai puțin dezvoltate.

În urma dezbaterilor care au avut loc în F.M.I., pe linia reducerii rolului aurului, s-a căzut de acord ca o șesime din aurul deținut de Fond (drept cotă de participare de la țările membre, ca o expresie a rolului central al aurului în cadrul sistemului monetar internațional instituit la Bretton Woods) să fie vîndută de F.M.I. la prețul pieței. Beneficiul potențial realizat de Fond în urma acestei operații, pe baza diferenței dintre actualul preț (mai ridicat) al aurului pe piața liberă și prețul oficial cu care apare aurul în scriptele Fondului, urmează a fi împărțit în două. Beneficiul aferent cotelor vărsate de țările în curs de dezvoltare va fi transferat direct fiecăreia din aceste țări proporțional cu cota ei la F.M.I., iar cel aferent cotelor vărsate de țările dezvoltate va fi alocat „fondului fiduciar“, din care se vor acorda împrumuturi cu dobîndă mai redusă țărilor celor mai puțin dezvoltate, pentru a le potența eforturile proprii și a le ajuta să depășească dificultățile actuale legate de situația balanțelor lor de plăți.

ALALC

Gheorghe Mușa, Bușteni — Asociația latino-americană a comerțului liber (ALALC, după denumirea în limba spaniolă) a fost creată în anul 1960 prin Tratatul de la Montevideo și din ea fac parte astăzi 11 țări. Obiectivul său era crearea treptată, în decurs de 12 ani, a unei zone a liberului schimb prin suprimarea barierelor comerciale, produs cu produs, pe baza unei liste comune. Datorită marii inegalități între nivelurile de dezvoltare economică ale țărilor participante, relevă publicația **Vierteljahresberichte** (nr. 61/1975) a Institutului de cercetări al Fundației Friedrich Ebert din R.F.G., ALALC rămîne foarte departe de obiectivul inițial, o serie de țări încetînd practic să mai acorde reduceri de taxe vamale încă din 1964.

Ponderea țărilor membre ale ALALC în exportul intrazonal (în %)

Țara	1962/64	1972
Argentina	31,4	30,0
Brazilia	15,9	26,2
Mexic	5,3	9,0
Venezuela	22,9	10,1
Chile	8,0	6,5
Peru	9,3	4,7
Columbia	1,4	6,5
Uruguay	2,1	1,7
Ecuador	1,3	2,2
Bolivia	0,5	1,8
Paraguay	1,9	1,3
Total	100,0	100,6

Datele tabelului scot în evidență ascensiunea puternică în comerțul interzonal a ponderii Braziliei, Mexicului și Columbiei, paralel cu reducerea ponderii Venezuelei, Perului și altor țări, desigur numai parțial ca urmare a reducerilor vamale efectuate. Se știe că Brazilia și Mexicul se numără printre țările latino-americane care s-au dezvoltat cel mai rapid în ultimii ani.

Petrolul chinez

Ion Munteanu, Slobozia — 1) Potrivit datelor oficiale, citate în revista **China populară**, în 1974 producția de țiței a R.P. Chineze a crescut cu 20% față de anul precedent, nivelul atins fiind de șase ori mai mare decît în 1973. În același timp, numărul straturilor de țiței localizate în anul 1974 a fost mai mare decît în oricare din anii precedenți.

Pentru transportarea țițeiului din cel mai mare bazin petrolifer al țării — Dacin — situat în nord-estul Chinei, pînă în zona de coastă (portul Ținhuangdao) a fost construită o conductă de mare diametru, în lungime de 1 152 km, traversînd mai multe lanțuri muntoase și cursuri de apă. Tuburile din oțel necesare au fost fabricate în totalitate in China.

În prezent, capacitatea rafinăriilor de petrol din China este de aproape cinci ori mai mare decît în 1965 ; paralel a crescut și calitatea și varietatea produselor petroliere.

În ultimii ani, China a întreprins o serie de prospecțiuni în ape puțin adînci, din apropiere de coastă, cu ajutorul unor platforme de foraj fixe, ancorate cu piloni. Recent a fost realizat un nou progres în această direcție prin construirea primului vas de foraj și prospecțiuni marine, care lucrează în prezent în apele adînci ale părții de sud a Mării Galbene. La proiectarea și construirea vasului și a instalațiilor de foraj au cooperat un mare număr de uzine din Șanhai și din alte localități.

2) Conform unor date statistice preliminare, citate de agenția China Nouă, în acest an s-a realizat o mare creștere a producției totale de cereale în comparație cu anul 1974, el însuși un an record. Producția totală de cereale a anului trecut a fost de 2,4 ori mai mare decît cea din 1949.

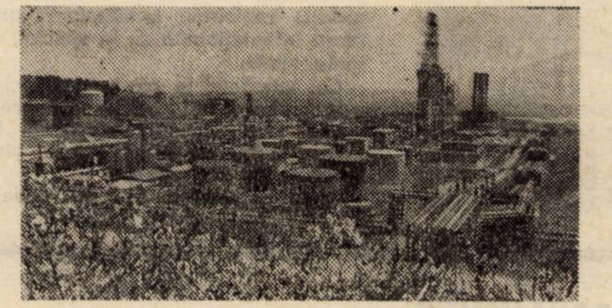

Combinatul petrochimic de la Nankin

Spor natural

Stela Țurlea, Buhuși — 1) Datele solicitate privind evoluția sporului natural al populației — ca diferență între numărul născuților vii și cel al decedaților — în țara noastră în ultimii ani le găsiți în Anuarul statistic al R. S. România, recent apărut, la pag. 23. Considerînd totuși că ele prezintă un interes mai larg, le redăm în continuare (la 1 000 de locuitori) : 7,4 (1963), 7,1 (1964), 6,0 (1965), 6,1 (1966), 18,1 (1967), 17,1 (1968), 13,2 (1969), 11,6 (1970), 10,0 (1971), 9,6 (1972), 8,4 (1973), 11,2 (1974). Anul trecut deci am asistat la o schimbare de tendință a indicatorului respectiv în direcția creșterii.

2) Tot Anuarul statistic furnizează și date din care rezultă o reducere importantă a mortalității infantile în țara noastră în ultimii ani. Cifrele reprezintă decedați sub 1 an la 1 000 născuți vii : 46,6 (1967), 59,5 (1968), 54,9 (1969), 49,4 (1970), 42,4 (1971), 40,0 (1972), 38,1 (1973), 35,0 (1974).

În continuare prezentăm — din aceeași sursă — mortalitatea infantilă înregistrată în alte cîteva țări ale lumii, în general în 1973 : Bulgaria 25,9, Ungaria 33,5, U.R.S.S. 26,3, Austria 23,7, Iugoslavia 43,3, Finlanda 10,1, Danemarca 13,5, R.D.G. 16,0, Italia 25,7, Suedia 9,6, Japonia 11,7, Norvegia 11,3, Portugalia 44,8, Polonia 26,1, S.U.A. 17,6, Spania 15,1, Anglia 17,5 etc.

Portugalia: situația economică

Ionel Scurtu, Brașov — Date recente prezentate la postul de televiziune național de ministrul de finanțe al Portugaliei, Salgado Zenha, relevă existența în țară a 400 000 de șomeri și o scădere a producției de circa 10%. În același timp, deficitul bugetar al țării va atinge anul acesta circa 32 miliarde de escudos, adică aproape 30% din totalul cheltuielilor publice. Ministrul a precizat că în curînd guvernul va lua în discuție un „plan de măsuri imediate pentru restabilirea economiei“.

Moscow Narodny Bank

Radu Ilie, Baia Mare — „Moscow Narodny Bank“ (Banca Populară din Moscova), cu sediul la Londra, a fost creată în 1919, cu scopul de a finanța comerțul Rusiei sovietice cu Anglia. Acțiunile sale sînt deținute de organizații sovietice, personalul este sovietic, dar ca orice bancă engleză ea se supune legislației britanice. În prezent, după cum relevă revista **Temps nouveaux** (nr. 44/1975), ea se numără printre cele mai mari 12 bănci din City-ul londonez și pe locul 207 în clasamentul revistei „Banker“ al băncilor din lume (în care în 1972 M.N.B. ocupa locul 266). „Ea are ca parteneri cele mai mari bănci din lumea capitalistă“, notează revista sovietică citată. Paralel cu dezvoltarea comerțului exterior sovietic s-a extins și sfera de activitate a băncii : în 1963 M.N.B. a deschis prima sa sucursală — la Beirut, iar în 1971 s-a inaugurat sucursala din Singapore, care a devenit în puțin timp una din cele mai importante dintre cele 120 de bănci cîte numără acest centru financiar deosebit de dinamic. Alături de sprijinirea financiară a dezvoltării comerțului cu Singapore și alte țări din zonă, sucursala amintită participă de asemenea în mod activ la operații pe piața în continuă creștere a dolarului asiatic, scrie revista „Temps Nouveaux“. În prezent pentru M.N.B. se construiește la Singapore un edificiu de 15 etaje, dotat cu mijloace de calcul moderne, în care vor lucra cei 160 de funcționari ai săi.

curier

Desfacerea contractului de muncă

Valeriu CREȚU, Mediaș — Potrivit art. 67 din legea nr. 26/1967, este obligatorie desfacerea contractului de muncă numai în cazul pensionării pentru limită de vîrstă, la propunerea unității. Dacă pensionarea se face la cererea personalului, contractul de muncă poate fi menținut, în condițiile prevăzute de art. 53 ori 57 sau 58 din legea susmenționată, după caz.

Dacă contractul de muncă a fost menținut, pensionarul are drept la retribuția tarifară de încadrare avută pînă la pensionare, precum și la sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Dacă pensionarul a fost trecut într-o altă funcție, retribuția se stabilește în mod corespunzător.

Retribuție

Ioan HODAS, Baia Mare — Atunci cînd veți absolvi învățămîntul superior, promovînd examenul de diplomă, veți avea dreptul, potrivit art. 35 lit. c din legea nr. 57/1974, la retribuția tarifară prevăzută pentru funcția ce o veți ocupa, la nivelul de bază, dacă aveți patru ani, pînă la absolvirea învățămîntului superior. Dacă nu aveți o asemenea vechime dar aveți cel puțin 12 luni de muncă, veți fi încadrat la nivelul prevăzut pentru al doilea an de activitate.

Înainte de promovarea examenului de stat (de diplomă) nu puteți fi încadrat într-o funcție economică superioară și nici retribuit ca atare.

Sporul pentru vechime

Mariana STAN, Galați — Indemnizația acordată pe linia asigurărilor sociale de stat s-a stabilit pînă la 1 februarie 1975, data aplicării legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, exclusiv pe baza retribuției tarifare de încadrare și — acolo unde este cazul — a sporului pentru munca în condiții deosebite. După 1 februarie 1975, îndemnizația acordată în cazul incapacității temporare de muncă se stabilește ținînd seama și de sporul la retribuție pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

În „Cartea Întreprinderii“, editată de „Revista economică“, (vol. IV, nu vol. V cum greșit vă referiți dv.) nu se dă o altă precizare. Unitatea a calculat corect drepturile ce vi s-au cuvenit.

„REVISTA ECONOMICĂ" A EDITAT

COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ
INTERNATIONAL ECONOMIC COOPERATION
revista economica

DIN CUPRINSUL LUCRĂRII:

Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională – concept – forme aplicate de România.

Organisme internaționale și instituții române de promovare a cooperării.

Cadrul legislativ al cooperării economice internaționale.

Informații de piață – estimarea eficienței.

Cooperarea prin societăți mixte – concept – tratative.

Societăți mixte cu sediul în străinătate.

Societăți mixte cu sediul în România.

România în schimburile internaționale. Realizări – direcții.

Pentru documentarea persoanelor străine interesate în acțiuni de cooperare cu unități economice din România în ultimele două capitole este prezentată, în limba engleză, legislația națională românească privind cooperarea internațională și, în special, prin societățile mixte.

Cei interesați în procurarea lucrării se vor adresa redacției noastre prin comenzi colective sau individuale care vor fi onorate, în limita stocului disponibil, cu plata la primirea coletului (ramburs).

Prețul unui volum este de 20 de lei.

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE ANUL 1976!

REVISTA ECONOMICĂ publică în fiecare număr un bogat DOCUMENTAR ECONOMIC:

- grafice, diagrame, scheme și ilustrații pe teme ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1970—1990,
- consultații pentru propagandiștii și cursanții la învățămîntul politico-ideologic de partid pe teme de politică economică internă și internațională a partidului și statului nostru, cu indicații bibliografice și întrebări de bază pentru fiecare temă,
- noțiuni și categorii economice, pentru completarea bazei de documentare a cursanților.

REVISTA ECONOMICĂ apare în fiecare vineri, și este un mijloc de informare selectivă și documentată asupra vieții economice a țării și a lumii!

Abonați-vă la REVISTA ECONOMICĂ — revista omului bine informat!

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asigurați primirea ei și a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Prețul unui abonament este: 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției („Revista economică" — București, Calea Dorobanților nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 – B.N.R.S.R. filiala sector 1 București).

● Unitățile socialiste se pot abona la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neîntîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.

Către REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanților nr. 11–25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică" pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . x 260 lei = . . . lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . prin dispoziție de încasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unității) . . . .
. . . .
(localitatea) (codul) (strada) (nr.) (județul)
. . . .
(L.S.)
Director, Contabil șef,

revista economica
editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL

numărului 47 din 21 nov. 1975

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Un cincinal hotărîtor în afirmarea economiei județului Vrancea **(Simion Dobrovici)** 1
— Un cadru legislativ unitar în domeniul creșterii animalelor și al producției de bunuri alimentare. **(Constantin Iftodi)** 4
— Mobilizarea mai activă a întregului potențial disponibil **(Neculaiu Moraru, Gheorghe Virtejianu)** 5
— Deșeurile și metalele vechi — resurse de ordinul miliardelor. Cum sînt valorificate? **(V. Boescu, L. Țintea)** 7
— Semnificația unui deceniu în dezvoltarea județului Vrancea **(C. Gidăr)** 10
— Studii-analize. Noul sistem de retribuire — factor mobilizator pentru îndeplinirea sarcinilor de plan **(Maria Ioniță, Nicolae Hirizan)** 11

CONDUCERE-ORGANIZARE.

— Experiențe în actualitate. Perfecționări în activitatea de programare, lansare și urmărire a producției **(ing. D. Dobrescu, ec. Al. Blaga)** 13

TEORII-IDEI.

— Conștiința socialistă propulsoare a activității economice **(Valeriu Bălașa, Dorin Roman, Ion Popescu)** 16
— Conceptul și indicatorii eficienței fondurilor fixe **(ing. economist Dumitru Dumitru)** 19
— Școli,-curente-economiști. Încotro evoluează societatea „post-industrială"? **(dr. Constantin Bichi)** 22
— Convorbiri economice — cu S. G. Pospelov. „Să utilizăm calculatoarele după principii . . . cibernetice" **(Ioan Georgescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională. Necesitatea întăririi rolului O.N.U. în făurirea unei lumi mai drepte **(Ion Barac)** 25
— Între criza ciclică și criza de structură. Occidentul în căutare de soluții **(dr. Aurel Ghibuțiu)** 28

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE PENTRU INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII ȘI REFRACTARE

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PENTRU BENEFICIARII INTERNI ȘI LA EXPORT

- ELECTROFILTRE pentru desprăfuirea electrică pe baza efectului CORONA a particulelor solide sau lichide din gaze, cu scopul depoluării. Capacitatea de la 20 000 la 1 750 000 mc./h.
- FILTRE CU RAME cu suprafața filtrantă 100—600 mp.
- FILTRE CU SACI cu suprafața filtrantă de la 30—800 mp.
- SEPARATOARE pentru fabrici de ciment de la 4 500—8 000 mm. diametru.
- UTILAJ METALURGIC pentru turnătorii și forje
- SFĂRIMĂTOARE DE SPAN
- POMPE DE SANTINA tip P.D.V.D. de la 25 mc./h la 125 mc./h.
- FRINE—FRINE HIDROMAT de 20—46 și 60 inch.

COMELF
Bistrița

Intreprinderea este profilată în special pentru dotarea unităților din industria materialelor de construcții și metalurgice, pentru producția de serie mică și unicate. La cererea beneficiarilor execută și livrează piese de schimb pentru utilajele fabricate.

ASIGURĂ asistență tehnică, pentru montarea utilajelor produse, prin specialiști cu înaltă calificare și îndelungată experiență.

sub emblema COMELF produsele bistrițene sînt cunoscute și competitive pe piața mondială.

strada Narciselor Nr. 4, BISTRIȚA județul Bistrița-Năsăud — ROMÂNIA
telefon 13670, 13671, 13672 telex 037226

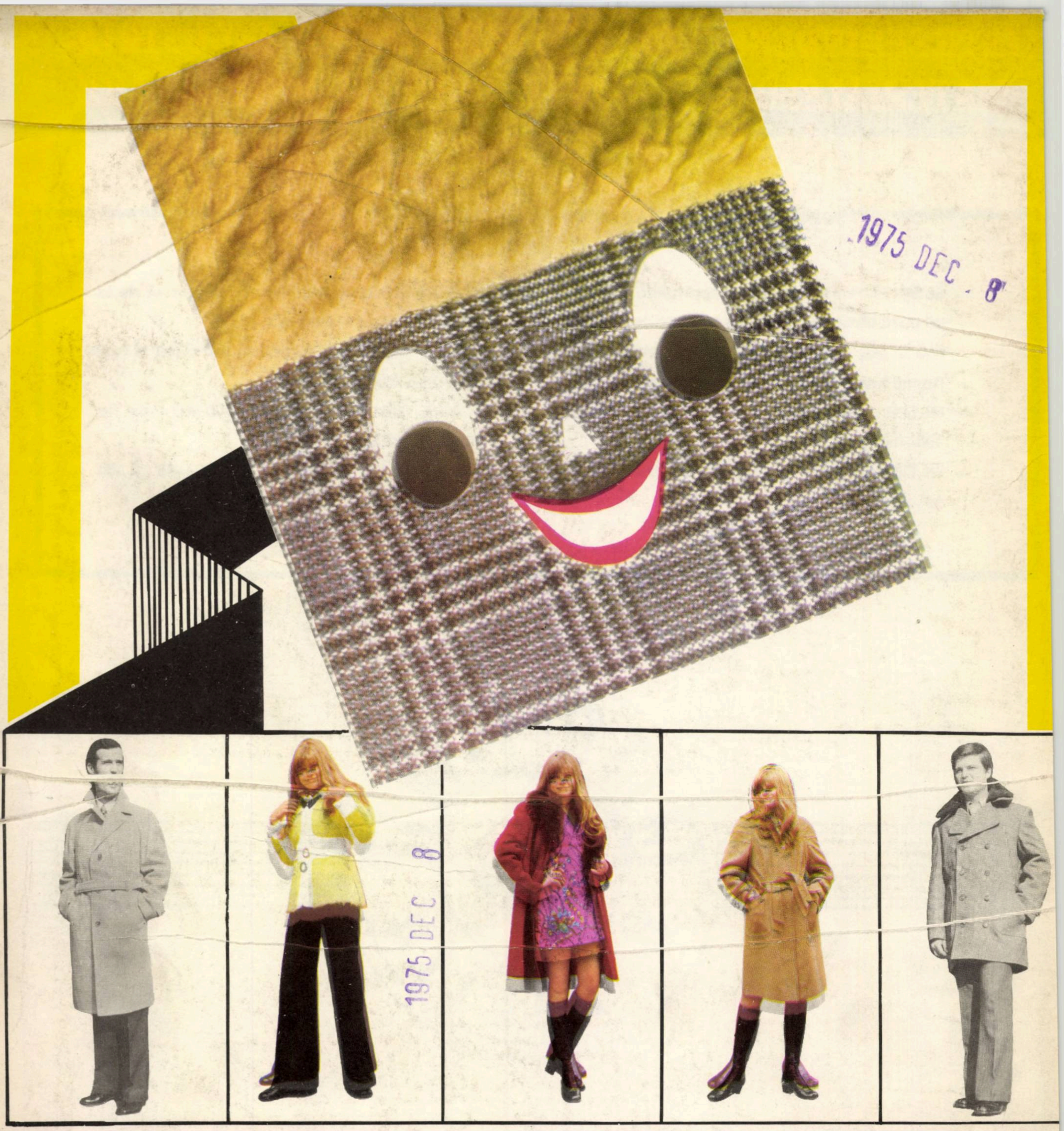

1975 DEC. 8

1975 DEC 8

CULORILE ŞI MODELELE SEZONULUI ALB...

în garderoba dv., puse la dispoziţie de întreaga reţea de magazine ale comerţului de stat, care în acest sezon vă oferă:

confecţii: paltoane pentru femei, bărbaţi şi copii, şi din imitaţie de blană, pentru băieţi şi fete; scurte şi jachete căptuşite, matlasate şi îmblănite; rochii, taioare, pantaloni din stofă şi jerse, pentru fete şi femei; costume, sacouri şi pantaloni în modele şi culori adecvate sezonului alb;

tricotaje: lenjerie scămoşată pentru adulţi, treninguri pentru copii, pulovere groase, ciorapi şi şosete din fire sintetice şi p.n.a;

ţesături: din lînă şi în amestec cu fibre sintetice pentru femei şi bărbaţi, ţesături imprimate pentru iarnă, broboade din lînă şi p.n.a., precum şi postavuri din lînă groasă;

încălţăminte: cizme din piele şi cauciuc pentru femei, şoşoni şi galoşi de damă şi bărbăteşti.

AVANTAJOS!

Confecţiile de iarnă se vînd şi cu plata eşalonată în rate pe 6—8 luni.

Finite sau la ultima probă, cumpărarea cu plata în rate a confecţiilor de iarnă, creează un avantaj substanţial pentru bugetul dv. şi al familiei dv.

Lei 5

646

MO

revista economică

48 28•XI 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

DEPĂȘIREA SUBDEZVOLTĂRII - obiectiv primordial al unei noi ordini economice internaționale

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE ALE ETAPEI URMĂTOARE A ISTORIEI ROMÂNIEI SOCIALISTE

Politica industrială a partidului

„Industria constructoare de mașini va cunoaște o dezvoltare puternică și complexă, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Această ramură se va orienta spre producerea de utilaje complexe de înaltă tehnicitate pentru principalele ramuri ale economiei. O atenție deosebită se va acorda fabricării de mașini-unelte de înaltă productivitate".

„Programul
Partidului Comunist Român
de făurire a societății socialiste
multilateral dezvoltate
și înaintare a României
spre comunism"

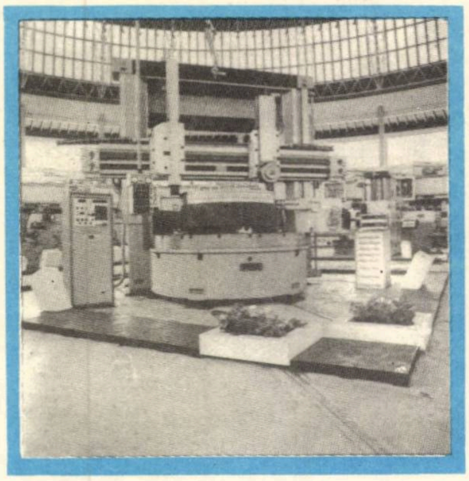

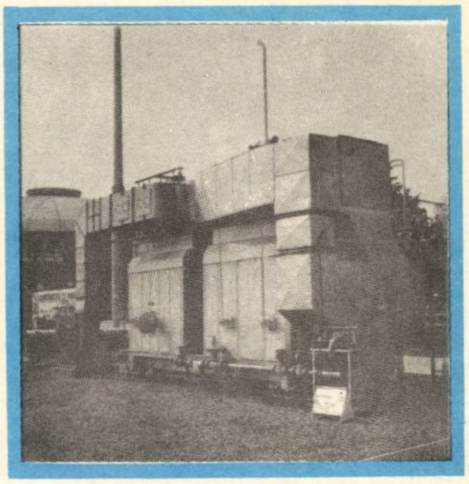

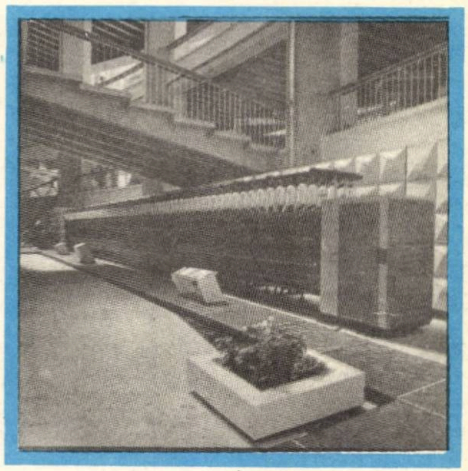

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE
ÎN INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI
(%)

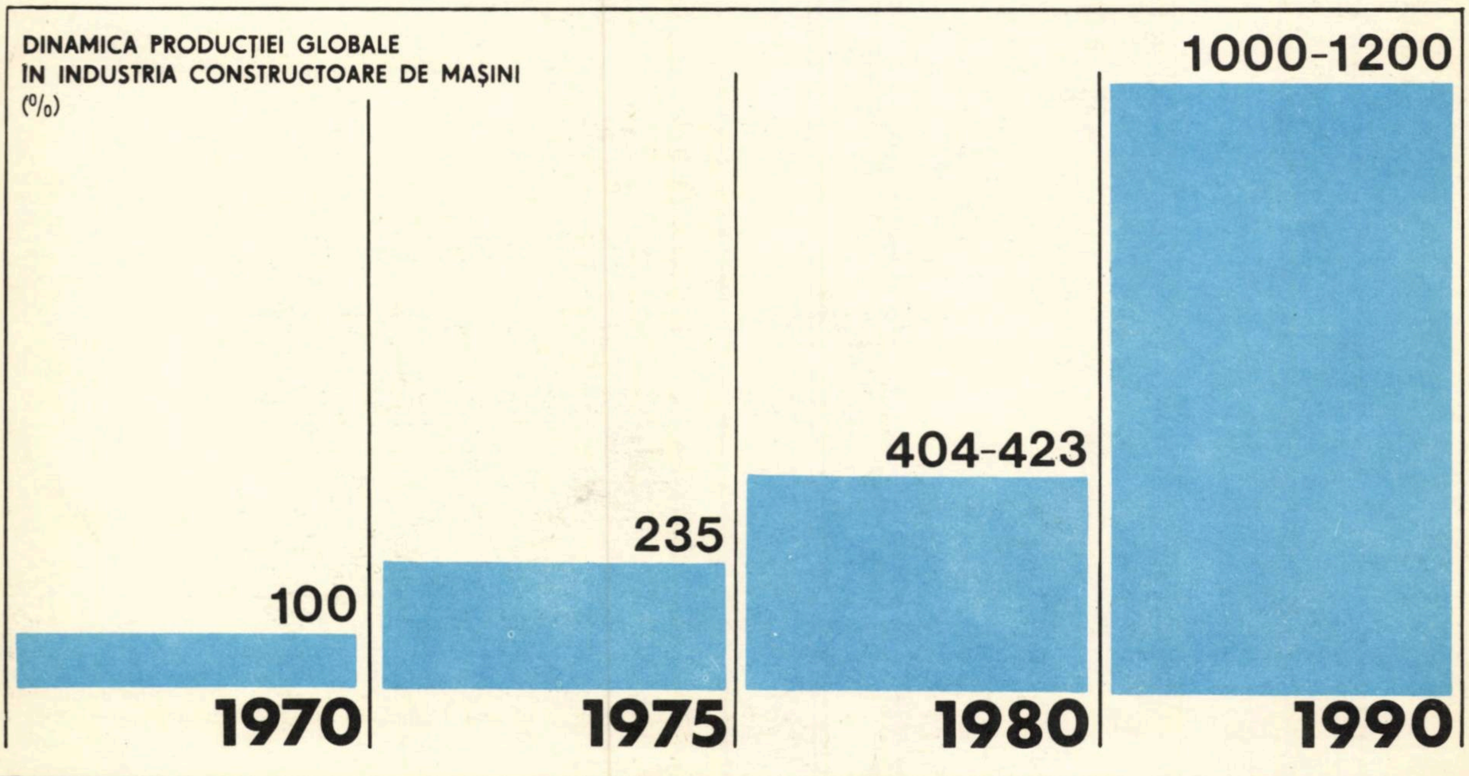

Un an de la Congresul al XI-lea al partidului

SPRE O CIVILIZAȚIE PROPRIE COMUNISMULUI

DIN PERSPECTIVA anului parcurs, retrăim cu intensitate emoțiile evenimentului de istorică importanță pentru poporul nostru, pe care l-a constituit Congresul al XI-lea al partidului. Ideile sale programatice au pătruns profund în conștiința poporului nostru, au fost asimilate ca țeluri de luptă și muncă. Dar dimensiunile evenimentelor la care participăm direct, care, ne influențează sau pe care le influențăm, sînt dificil de realizat în orice moment. Un an echivalează cu o clipă de istorie, dar acest an a condensat intense și bogate experiențe și realizări pentru România. Amploarea problematicii aprofundate în documentele Congresului nu poate fi cuprinsă într-un spațiu restrîns, de aceea încercăm să readucem în atenția cititorilor semnificația evenimentului de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea României pe calea civilizației proprii comunismului.

Aspirația spre echilibru

PRACTICA a confirmat evaluările teoretice cuprinse în documentele Congresului referitoare atît la sintetizarea experienței construcției socialiste în țara noastră și la perspectivele dezvoltării ei, pe o perioadă îndelungată, cît și la aprecierea lucidă, realistă și perspicace a schimbărilor petrecute în lume.

Viața internațională a demonstrat veridicitatea aprecierilor cuprinse în documentele Congresului referitoare la caracterizarea epocii contemporane, a raportului de forțe pe plan mondial și a evoluției acestora. Ideile politice de largă respirație și perspectivă privitoare la înfăptuirea unei noi ordini economice mondiale au găsit un ecou puternic în lume, au pătruns în dezbaterile unor importante și prestigioase foruri internaționale care au dat o înaltă apreciere contribuției președintelui României în acest domeniu. Ideea de nouă ordine economică internațională devine un deziderat pentru înfăptuirea căruia tot mai multe state militează în cadrul organismelor O.N.U. Puternicul ecou internațional al principiilor raționale și echitabile ce se cer așezate la baza relațiilor internaționale este determinat de faptul că acestea corespund întru totul realităților internaționale și cerințelor obiective ale progresului economico-social al omenirii.

Este un motiv de mîndrie pentru poporul nostru faptul că de pe pămîntul României au fost lansate idei atît de avansate, de natură să contribuie la introducerea în practica mondială a unor relații de înțelegere și cooperare, de echitate și raționalitate.

Pecetea realismului și simțului proporțiilor, a aspirației spre armonie și echilibru în toate domeniile, proprii poporului nostru, care a dăinuit milenii trecînd prin grele cumpene ale istoriei, aplecat cu ardoare și încredere asupra pămîntului ce i-a fost leagăn, căruia i-a iubit frumusețile și prețuit roadele, se dezvăluie în toate documentele Congresului al XI-lea al partidului. Hărnicia, meșteșugurile, arta și cultura poporului nostru i-au îngăduit să-și păstreze ființa și entitatea națională și, deși a fost mereu deschis influențelor unor civilizații mai avansate, le-a asimilat întotdeauna după măsura, nevoile și exigențele proprii. Cumințenia pămîntului românesc, robusta înțelepciune populară se reflectă și în modul în care au fost aplicate adevărurile fundamentale ale comunismului științific la condițiile concrete și particularitățile României. La un an de la Congresul al XI-lea resimțim și mai profund însemnătatea documentelor adoptate, imensa valoare teoretică a tezelor creatoare, noi, cuprinse în acestea, precum și valențele lor practice cu rezonanță imediată în viața cea de toate zilele a poporului.

Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Raportul prezentat Congresului de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, Directivele Congresului al XI-lea cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, stabilesc cu precizie și realism obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a țării noastre pe o perioadă de un pătrar de veac. În gîndirea social-politică contemporană, Partidul Comunist Român a adus, prin întreaga sa activitate și îndeosebi prin documentele celui de al XI-lea Congres, o contribuție teoretică deosebit de valoroasă aplicînd creator legile generale ale dezvoltării sociale la condițiile istorice, sociale și naționale concrete ale țării noastre. Prin maturitatea teoretică și politică cu care a sintetizat și generalizat propria sa experiență și pe cea a altor țări și a fundamentat teze referitoare la schimbările petrecute pe plan mondial în favoarea cauzei păcii, democrației și socialismului, stabilind pe acastă bază liniile directoare ale politicii externe a României, obiective de acțiune clare și realiste, documentele partidului nostru oferă o imagine optimistă despre perspectivele progresului economic-social al lumii.

Amprenta creativității

IMPREGNATE de spirit creator, documentele Congresului al XI-lea au jalonat o concepție complexă și umanistă despre finalitatea creșterii economice în țara noastră, despre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, într-o viziune unitară asupra progresului economiei, științei și culturii, învățămîntului, perfecționarea conducerii și organizării societății, a relațiilor de producție și sociale, ridicarea nivelului de trai, dezvoltarea și perfecționarea democrației socialiste, crearea condițiilor propice afirmării depline a personalității umane.

Sînt bine cunoscute azi proiecțiile evoluției economiei românești înscrise în Directivele Congresului al XI-lea, concretizate în planul cincinal pe 1976—1980 — pe care întreg poporul se pregătește să-l transpună în viață. Strategia dezvoltării economice în noul cincinal urmărește creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății, dezvoltarea forțelor de producție, sporirea în ritm înalt a producției de bunuri materiale pentru a se putea satisface cît mai deplin necesitățile de consum ale poporului şi cerinţele dezvoltării generale a ţării, participarea activă a României la schimbul mondial de valori materiale şi spirituale. Continuînd cu fermitate politica de industrializare, viitorul cincinal este menit să aducă un suflu modernizator asupra ansamblurilor structurilor economiei naţionale pe baza asimilării rapide şi eficiente, în toate domeniile de activitate, a roadelor progresului tehnico-ştiinţific contemporan.

Menţinîndu-se cu consecvenţă pe linia preocupărilor pentru perfecţionarea continuă a conducerii şi organizării economiei, partidul nostru a adus, în perioada ce ne desparte de Congres, contribuţii deosebite la aprofundarea concepţiei de modernizare a economiei, la accentuarea preocupării pentru introducerea progresului tehnico-ştiinţific în producţie. În Cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României din 21—22 iulie 1975 tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia cu tărie, faptul că : „**În condiţiile actuale, cînd pe plan mondial schimbarea produselor şi a tehnologiilor se produce într-un ritm extrem de rapid, paralel cu ridicarea calităţii, trebuie să acţionăm energic şi permanent pentru înnoirea şi modernizarea produselor, reproiectarea maşinilor şi utilajelor, perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie. Avem datoria să facem totul pentru ca performanţele produselor româneşti să ţină pasul cu cerinţele progresului tehnic pe plan internaţional.**

Industria noastră trebuie să-şi facă un titlu de cinste din a asigura, cu forţe proprii, maşinile şi instalaţiile, aparatura de măsură şi control, utilajele de cercetare şi piesele de schimb necesare economiei naţionale, într-o măsură tot mai mare. În acest scop, se impune unirea eforturilor tuturor cadrelor tehnice şi specialiştilor din producţie, din cercetare şi din învăţămînt — care au datoria de a acţiona ferm pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic al producţiei, pentru îmbunătăţirea simţitoare a calităţii, a tuturor performanţelor produselor româneşti“. Iar pentru realizarea acestui deziderat, secretarul general releva cu tărie faptul că ţara noastră dispune de forţe tehnice de înaltă calificare, apte să asigure îndeplinirea în cele mai bune condiţii a programelor adoptate şi combătea cu fermitate mentalităţile greşite care se mai manifestă în unele sectoare şi care oglindesc neîncrederea în posibilităţile inginerilor, tehnicienilor şi muncitorilor din România.

Măsurile adoptate în ultimul an, în vederea stimulării creativităţii româneşti, integrarea învăţămîntului şi cercetării ştiinţifice cu producţia, sînt de natură să permită o asemenea efervescenţă creatoare cu puternic aflux de modernizare în întreaga economie încît cincinalul viitor să poată deveni un cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice.

Ritmul deosebit de înalt în care se dezvoltă economia românească impune eforturi deosebite în vederea dezvoltării forţelor de producţie, investiţii masive în industrie, transporturi, construcţii, agricultură, în toate domeniile de activitate. O preocupare deosebită se acordă eficienţei investiţiilor şi în acelaşi timp raţionalei amplasări a forţelor de producţie pe ansamblul teritoriului naţional. Principiile însăşi ale societăţii socialiste impun, dezvoltarea pe calea civilizaţiei industriale a fiecărui judeţ, a fiecărei localităţi din ţară. În ultimul an preocupările de planificare teritorială, de sistematizare a oraşelor şi satelor patriei s-au concretizat în programe şi proiecte de sistematizare a diferitelor zone şi aşezări umane, iar experienţa de pînă acum a fost sintetizată în mai multe legi cea mai recentă fiind Legea privind sistematizarea, proiectarea şi realizarea arterelor de circulaţie în localităţile urbane şi rurale.

Conştiinţa viitorului

ELABORÎND proiecte, planuri minuţioase, adoptînd legi şi măsuri menite să asigure orientarea sigură şi clară pentru transpunerea lor în viaţă, partidul nostru se bazează pe participarea conştientă şi activă a poporului român la făurirea propriei istorii, la elaborarea programelor dezvoltării viitoare a ţării, şi la transpunerea acestora în viaţă. Problemele formării conştiinţei, ale educării maselor în spiritul eticii şi echităţii comuniste, educaţia revoluţionară şi patriotică a poporului constituie obiective importante ale politicii partidului nostru. Programul partidului, codul eticii şi echităţii socialiste, adoptate la Congresul al XI-lea au o valoare ideologică şi instructiv educativă deosebită, ele constituie un ghid în acţiunea de modelare a conştiinţei omului societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Din Documentele Congresului al XI-lea izvorăşte o neţărmurită încredere în poporul nostru, în capacităţile sale creative, în aptitudinea sa de a se perfecţiona şi de a făuri cu propriile forţe o economie mereu mai eficientă, o civilizaţie materială şi spirituală înaltă, specifică societăţii comuniste. Ideile de înaltă rezonanţă patriotică, programele socialiste de progres economico-social, mobilizatoare şi realiste dau sentimentul responsabilităţii sociale, îl fac pe fiecare om să realizeze că în puterile lui şi de fiecare depinde posibilitatea de a îmbunătăţi condiţiile de muncă şi de viaţă, că performanţele creaţiei noastre sînt menite să se imprime în progresul economic al ţării, în înaintarea ei pe calea înfăptuirii societăţii comuniste.

În anul ce s-a scurs de la Congresul al XI-lea poporul nostru a fost confruntat cu dramatice încercări din partea forţelor dezlănţuite ale naturii, au fost răpuse vieţi omeneşti şi distruse importante valori materiale. Zile şi săptămîni în şir, un popor întreg, mobilizat de partid, în frunte cu preşedintele ţării, a vegheat pe diguri, a ridicat stavilă în calea apelor. A fost o încercare grea la care poporul a răspuns chemării partidului şi în pofida dificultăţilor, cincinalul a fost încheiat înainte de termen.

Eforturile constructive de valorificare superioară a resurselor naturale şi de folosire integrală a capacităţilor de producţie, s-au concretizat în performanţe productive care s-au finalizat în măsuri de ridicare a nivelului de trai al întregului popor.

Pe deplin conştient de stadiul de dezvoltare a ţării, poporul nostru priveşte cu luciditate dificultăţile pe care le are de înfrînt, pentru a asigura progresul economic rapid şi lichidarea decalajelor ce ne despart de statele dezvoltate din punct de vedere economic şi, de aceea, îşi închină toate forţele transpunerii în viaţă a programelor de dezvoltare economic-socială elaborate de partid.

Dispunînd de o călăuză sigură şi încercată — Partidul Comunist Român — în jurul căruia este strîns unit poporul nostru este hotărît să făurească cu forţa braţelor şi a minţilor sale luminate şi înţelepte măreţul program de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de trecere la comunism pe pămîntul României.

dr. Maria D. POPESCU

În strategia dezvoltării județului Bacău

JUDEȚUL BACĂU

„ÎMBINAREA TRAIECTORIEI ACTIVITĂȚII CURENTE CU CEA DE PERSPECTIVĂ"

POTRIVIT obiectivelor înscrise în Programul partidului, în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism, la baza activității statului va sta în continuare principiul centralismului democratic ce asigură „îmbinarea armonioasă a conducerii unitare a vieții economico-sociale cu autonomia și inițiativa consiliilor populare județene, orășenești și comunale, a întreprinderilor economice și a celorlalte unități". *În acest scop, dezvoltarea proporțională a tuturor ramurilor, a tuturor județelor țării se va realiza prin îmbinarea conducerii unitare pe plan național cu lărgirea inițiativei și autonomiei organismelor locale.*

Interviu cu tovarășul Gheorghe ROȘU — prim-secretar al Comitetului județean Bacău al P. C. R.

În raportul prezentat la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu *sublinia că rolul unităților economice și teritorial-administrative va crește ca urmare a aplicării politicii de repartiție judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, dar acest proces va avea loc* „sporind răspunderea acestora atît în elaborarea planului, cît și în înfăptuirea prevederilor sale, în realizarea întregii politici de dezvoltare a statului nostru".

Ținînd seama de aceste considerente, pentru a cunoaște obiectivele care au caracterizat cît și criteriile ce se au în vedere pentru dezvoltarea în perspectivă a județului Bacău, ne-am adresat tovarășului Gheorghe Roșu — prim secretar al Comitetului județean Bacău al P.C.R. *cu rugămintea de a ne expune strategia dezvoltării județului.*

R. Dacă ar fi să caracterizați dinamismul dezvoltării specific județului Bacău, care sînt domeniile cele mai reprezentative în care s-au înregistrat succese importante în anii socialismului și indeosebi în ultimul deceniu ?

G. R. Perioada cuprinsă între Congresele al IX-lea și al XI-lea al partidului constituie perioada cea mai rodnică în realizări din întreaga istorie a României socialiste. Marile succese dobîndite în extinderea și modernizarea forțelor de producție și sociale, dezvoltarea învățămîntului, științei, artei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste dovedesc justețea politicii științifice, marxist-leniniste a P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Rod al acestei politici științifice, județul Bacău a cunoscut în anii socialismului, îndeosebi în ultimele două cincinale, o dezvoltare vertiginoasă. Acest fapt iese pregnant în evidență dacă amintim numai cîteva date referitoare la potențialul economic din trecut și prezent al județului nostru.

Enciclopedia României, vol. II, editată în 1938, consemna că „județul Bacău are munți acoperiți de păduri la poalele cărora se află bogate zăcăminte de cărbuni și petrol... Industria prelucrătoare s-a grefat mai mult pe producția brută agricolă și forestieră, ...funcționînd 58 de unități cu o putere de peste 5 C.P. sau 20 lucrători".

În prezent industria este ramura de bază a economiei județului nostru și se poate afirma că a fost creată în anii socialismului. Dacă în anul 1950 industria contribuia doar cu 30% la formarea producției globale a județului, în prezent ea deține cca. 67%. Aceasta este principala caracteristică a dezvoltării județului Bacău în anii socialismului.

Producția industrială s-a dezvoltat continuu, într-o cadență alertă, înregistrînd în perioada 1951—1975 un ritm mediu anual de creștere de aproape 13%, ceea ce a făcut ca Bacăul să devină unul dintre județele industriale ale țării. În prezent se realizează în numai 13 zile întreaga producție a anului 1938 și în 18 zile producția anului 1950.

Urmărindu-se realizarea unui anumit profil al economiei județului, s-a accentuat dezvoltarea ramurilor de bază și îndeosebi a energeticii, chimiei, precum și a industriei prelucrătoare. În anii socialismului, producția ramurii energiei electrice și termice a sporit intr-un ritm mediu anual de 27,4% ; producția industriei chimice 19%, producția de construcții de mașini 15,2%, industria alimentară 12,5% etc.

Continuînd neabătut politica de valorificare înaltă a materiilor prime existente în județ s-a ajuns la formarea unei puternice unități, reprezentată prin Combinatul petrochimic Borzești, care deține astăzi 32% din producția județului și cca. 1% din producția industrială a țării. În același timp chimia băcăuană deține o pondere însemnată în industria chimică a țării (7%), asigurînd economia națională cu o serie de produse de mare importanță : cauciuc sintetic, sodă caustică, policlorură de vinil, fenol, acetonă, polistiren, insecticide și ierbicide, alchilamine etc.

Vorbind de aportul pe care îl aduce județul Bacău în asigurarea economiei naționale cu produse ale industriei, merită menționat faptul că, deși în județul Bacău se realizează cca. 3% din producția industrială a țării, el deține pe lîngă chimie, ponderi însemnate și în alte ramuri. Producem 10,8% din producția de energie electrică și termică a țării, 10,2% din producția ramurii industriei combustibilului, 5,1% din industria lemnului, 5,3% din industria celulozei și hîrtiei, 4,4% din industria pielăriei și încălțămintei etc. La unele produse aportul județului este și mai mare.

Traducînd în fapt indicațiile Congresului al X -lea, s-a urmărit creșterea producției ramurii construcției de mașini. Aceasta este o altă caracteristică a dezvoltării județului Bacău

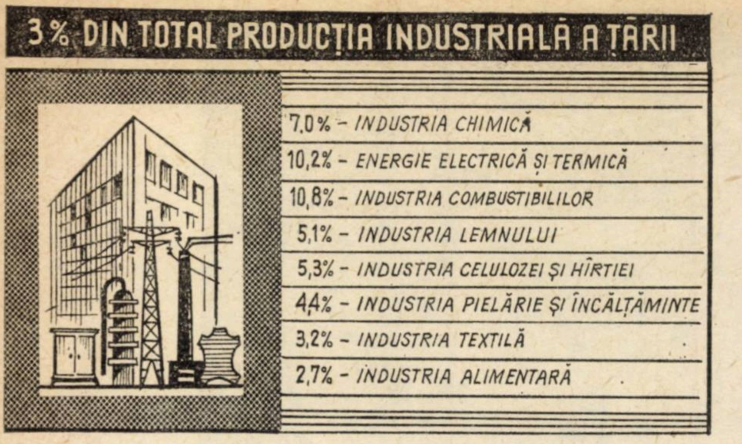

Ponderea principalelor ramuri industriale din județul Bacău în producția industrială a țării

în ultimul deceniu. În perioada 1965—1975 s-au construit în județ două mari unități : Întreprinderea de mașini-unelte Bacău și Întreprinderea de utilaj chimic din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej. Acestea, împreună cu Întreprinderea metalurgică (reamplasată în urma dezvoltării, pe altă platformă) și Întreprinderea de șuruburi, care în ultimii 10 ani și-a sporit producția de aproape 6 ori, formează la Bacău o ramură industrială de cea mai mare însemnătate care deține cca. 10% din producția județului.

Județul Bacău se caracterizează, de asemenea, printr-o natalitate a populației dintre cele mai ridicate din țara noastră. În ultimul deceniu, coeficientul de natalitate a oscilat între 20‰ și 33‰, fixînd Bacăul printre primele județe ale țării din acest punct de vedere. Merită a fi menționat și celălalt aspect care decurge din această evoluție demografică și anume creșterea ponderii tineretului.

R. Care sînt, după opinia dv., domeniile unde cu mai multă insistență și preocupare din partea unităților economice și a factorilor locali de răspundere se puteau valorifica mai eficient rezervele existente ?

G. R. Comuniștii, oamenii muncii din județul Bacău au raportat la 21 octombrie îndeplinirea integrală a planului cincinal 1971—1975, pînă la sfîrșitul acestui an urmînd să se realizeze o producție suplimentară de peste 3,2 miliarde lei. Aceasta nu înseamnă însă că au fost valorificate toate posibilitățile, toate rezervele.

După cum se știe, conducerea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, insistă permanent asupra necesității utilizării cît mai depline a capacităților și spațiilor de producție. Deși la nivelul unităților economice și pe plan județean am obținut rezultate mulțumitoare, utilizarea potențialului productiv reprezintă una din rezervele insuficient sau — mai bine spus — incomplet valorificate. În acest context menționez faptul că mai sînt încă destule locuri înguste prin eliminarea cărora se puteau obține producții suplimentare mai cu seamă în industria petrochimică și ușoară. De asemenea, pentru folosirea cu eficiență a spațiilor productive, am fi putut realiza mai multe utilaje și instalații prin autodotare, mai ales că, unitățile economice din județul Bacău dispun de un fond de cadre tehnice, capabil să realizeze mult mai mult ca în prezent. Și pentru că am amintit de autodotare, trebuie să recunoaștem că nu am făcut suficient în domeniul mecanizării unor lucrări grele și cu mare volum de muncă, îndeosebi în industria lemnului, construcțiilor de mașini, industriei ușoare.

Apreciez că pentru soluționarea numeroaselor probleme cu care se confruntă unitățile ar fi fost necesară o mai mare preocupare pentru valorificarea unor propuneri făcute de muncitori cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii sau cu alte prilejuri.

R. Pentru viitorul cincinal, în ce direcții și cu ce priorități se va dezvolta economia județului ?

G. R. În cursul viitorului cincinal, toate județele țării vor cunoaște o puternică înflorire economică și socială. Industria va deveni ramura preponderentă în cadrul fiecărui județ și nu numai pe ansamblul țării. Astfel se va încheia practic procesul de creare a bazei industriale în toate județele țării, premisă de prim ordin pentru ridicarea la o puternică viață economico-socială a tuturor zonelor și localităților patriei.

Județul Bacău, integrîndu-se în vastul proces de dezvoltare a întregii țări, va continua să realizeze, în cincinalul următor, sporuri însemnate în dezvoltarea sa industrială.

În anul 1980, Bacăul se va situa printre județele țării care vor realiza un volum al producției industriale de aproape 25 miliarde lei, iar ritmul mediu anual de creștere a producției industriale va fi de aproape 10 la sută. Dacă la aceasta adăugăm sarcina trasată de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul ultimei sale vizite la Bacău, de a folosi mai bine potențialul industriei constructoare de mașini și industriei chimice pentru a obține un spor de cca. 2 miliarde lei peste nivelele inițiale, creșterea va fi mai mare.

Se va accentua rolul conducător al industriei ca o ramură de bază a economiei județului. Vor intra în funcțiune numeroase noi capacități de producție, între care amintim : Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău ; Fabrica de piese de schimb și utilaje pentru industria ușoară din Buhuși ; Întreprinderea integrată de țesături subțiri din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej ; Fabrica de tricotaje tip lînă din Moinești ; Fabrica de țesături de in de la Tg. Ocna și multe altele.

Trebuie făcută precizarea că în anii viitorului cincinal aproape toate întreprinderile existente își vor dezvolta în continuare capacitatea, unele urmînd a fi reutilate.

Concomitent, numărul lucrătorilor va spori cu peste 15 000, înregistrîndu-se, totodată, schimbări însemnate în structura acestora pe meserii și sectoare de activitate.

Agricultura județului va continua să se dezvolte pe baza creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor, folosirea pe scară largă a îngrășămintelor chimice și antidăunătorilor, exploatarea științifică a fondului funciar. Astfel, dacă în anul 1938 în agricultura județului lucrau 41 de tractoare, numărul lor este în prezent de peste 2 400, iar în viitorul cincinal se va ridica la peste 3 000. Dacă în 1938 reveneau pe un tractor peste 4 600 de hectare, în prezent revin pe un tractor 79 ha., iar în 1980 vor reveni 69 hectare. Va crește an de an numărul combinelor și altor mașini agricole, iar cantitatea de îngrășăminte chimice administrate va ajunge la aproape 50 mii tone în 1980.

Toate acestea vor asigura creșterea continuă a producției și productivității muncii în agricultură. Astfel, producția medie de grîu la hectar va crește cu 80% în 1980 față de 1975. O importantă creștere va cunoaște și sectorul zootehnic. În 1980 efectivele de taurine vor totaliza cca. 208 000 capete, porcinele cca. 234 000, iar ovinele cca. 420 000. Va crește substanțial și producția pe animal.

De asemenea, la fel ca în întreaga țară, se vor obține importante înfăptuiri în construcții, transporturi și telecomunicații, comerț și cooperație.

Orașele și comunele județului vor cunoașe o puternică dezvoltare, vor căpăta o înfățișare tot mai frumoasă și mai modernă. Populația orașelor și satelor noastre va beneficia de noi baze de agrement, sportive, construcții cu destinație social-culturală. Un număr de șase comune vor deveni așezări de tip urban, din care în prima etapă două.

De asemenea, în viitorul cincinal se prevăd măsuri și în județul nostru pentru sporirea rolului științei și învățămîntului, înflorirea pe mai departe a activității culturale, artistice, pentru creșterea gradului de civilizație materială și spirituală a tuturor locuitorilor, obiectiv fundamental al noii etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

R. Care dintre resursele potențiale ale județului vor fi mobilizate cu prioritate, și asupra cărora se impune să-și concentreze atenția colectivele din unități și organizațiile de partid ?

G. R. Județul Bacău dispune de materii prime importante : țiței, sare gemă, lemn. Este deci firesc ca în primul rînd acestea să fie superior valorificate. În atenția organelor și organizațiilor de partid, a tuturor colectivelor întreprinderilor stă permanent adîncirea prelucrării materiilor prime de care am amintit. Aceasta însă nu este totul. O sarcină de prim ordin, subliniată în repetate rînduri de conducerea partidului, este aceea a utilizării cu eficiență sporită a tuturor resurselor de care dispune economia județului. Iată de ce, la nivelul fiecărei unități, sub conducerea organizațiilor de partid și cu o consultare largă a colectivelor respective s-au întocmit pentru anul 1976 programe concrete de măsuri vizînd pregătirea forței de

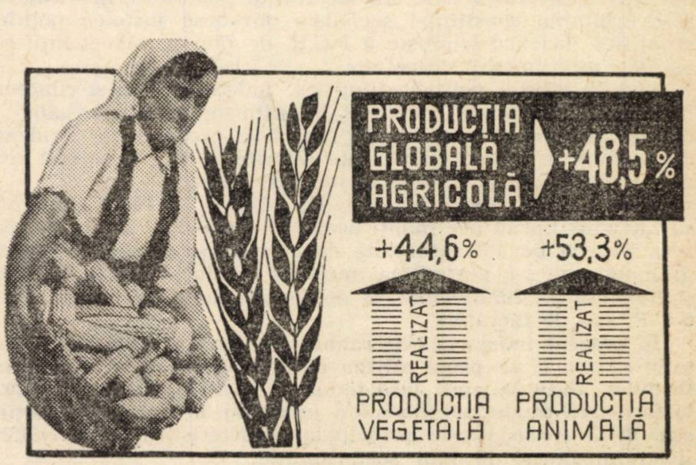

Creșterea producției agricole în județul Bacău în cincinalul 1971—1975

muncă şi creşterea productivităţii muncii, ridicarea nivelului calitativ al produselor şi asimilarea de produse noi, reducerea cheltuielilor totale şi materiale de producţie. Este în plină desfăşurare acţiunea de definitivare a programelor de măsuri pentru întregul cincinal 1976—1980.

Evident, întocmirea acestor programe constituie doar începutul. Ele vor fi permanent completate cu noi măsuri dictate de însăşi activitatea de zi cu zi şi — ceea ce este important în ultimă instanţă — va fi urmărită cu perseverenţă traducerea lor în viaţă.

În momentul de faţă, în toate unităţile şi la nivelul judeţului se desfăşoară o vastă acţiune pentru asimilarea şi producerea de utilaje, subansamble şi piese de schimb în scopul reducerii efortului valutar al statului. Şi această acţiune este în fază incipientă, urmînd a fi urmărită şi adîncită în continuare.

După cum se ştie, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit un ansamblu de măsuri pentru valorificarea superioară a deşeurilor. Aceasta este o sarcină de prim ordin, ţinînd seama, pe de o parte, că există resurse importante atît în industrie — care este destul de diversificată — cît şi la populaţie şi în celelalte sectoare, iar pe de altă parte, datorită faptului că unităţile din economia locală dispun de capacităţi care să valorifice superior aceste deşeuri.

R. Care este contribuţia judeţului pe linia intensificării participării ţării noastre la schimburile economice internaţionale şi creşterea eficienţei comerţului nostru exterior ?

G. R. Unităţile din judeţ au ţinut o legătură mai strînsă cu întreprinderile de comerţ exterior pentru stabilirea sortimentelor solicitate de beneficiarii externi, cunoaşterea preţurilor oferite, optimizarea parametrilor calitativi ai produselor şi termenelor de livrare.

O preocupare de seamă în majoritatea unităţilor a fost asimilarea unor noi tipuri de produse cu grad mai ridicat de prelucrare şi finisaj, pe seama eliminării unor sortimente îmbătrînite şi cu eficienţă scăzută.

Astfel, s-au realizat produse noi la Întreprinderea de postav Buhuşi (ţesături pentru mobilă, pardesie şi altele), Întreprinderea Partizanul Bacău (încălţăminte), Combinatele de prelucrare a lemnului din Bacău şi Comăneşti, cît şi în unităţile din industria locală (mobilă), cooperaţia meşteşugărească (produse din lemn, confecţii şi cusături în peste 30 modele) ş.a. la care s-au obţinut cursuri de revenire mai bune decît cele planificate sau decît cele obţinute la produse similare în anul trecut.

Ca urmare a măsurilor luate de către organele şi organizaţiile de partid şi organele de conducere colectivă, la marea majoritate a unităţilor se constată o creştere a eficienţei produselor de export concretizată în obţinerea unei rentabilităţi mai ridicate pe unitatea de produs, a unui volum sporit de beneficii. Toate acestea au determinat realizarea încă de la data de 26 iulie a.c. a sarcinii de export a judeţului prevăzută pentru actualul cincinal.

R. Dacă ar fi să consemnaţi în filele istoriei judeţului, prin ce aţi considera că a fost caracteristic cincinalul ce se apropie de sfîrşit ?

G.R. Cincinalul 1971—1975 constituie un nou pas în dezvoltarea şi modernizarea industriei, ca şi în intensificarea agriculturii.

În ultimii 5 ani am avut alocate pentru investiţii suma de aproape 16 miliarde lei, construindu-se o serie de mari obiective industriale care au intrat sau vor intra în funcţiune pînă la sfîrşitul acestui an, între care se numără : Uzina de cauciuc poliizoprenic şi instalaţia de sodă caustică electrolitică, ambele de la Combinatul petrochimic Borzeşti ; Fabrica de hîrtie de ziar de la Combinatul de celuloză şi hîrtie Letea-Bacău ; Întreprinderea de utilaj chimic Borzeşti din oraşul Gh. Gheorghiu-Dej.

Au crescut substanţial capacităţile de producţie la o serie de unităţi ca : Întreprinderea metalurgică Bacău, Întreprinderea de postav Buhuşi, Întreprinderea de confecţii Bacău şi altele.

Un alt eveniment semnificativ este acela că industria judeţului Bacău şi, în total, 50 unităţi economice din judeţ şi-au îndeplinit prevederile actualului cincinal încă de la începutul trimestrului IV a.c. În întrecerea socialistă s-au evidenţiat, prin realizările lor, colectivele de la Combinatul petrochimic Borzeşti, Combinatul de prelucrare a lemnului Bacău şi Întreprinderea forestieră de exploatare şi transporturi.

Progrese simţitoare s-au înregistrat în acest cincinal şi în agricultura judeţului Bacău. Deşi condiţiile de climă şi sol nu sînt dintre cele mai favorabile pentru creşterea producţiei agricole, a existat o preocupare deosebită pentru extinderea mecanizării, chimizării şi irigaţiilor. Ca urmare a dezvoltării şi modernizării bazei materiale, a mai bunei ei folosiri, producţia globală agricolă în ultimii 5 ani a crescut cu 48,5 la sută. O creştere însemnată au cunoscut în această perioadă efectivele de animale : bovinele 15,3 la sută, porcinele 121,8 la sută, păsările 23,9 la sută.

R. În care dintre sectoarele sociale s-au obţinut şi se prevăd cele mai importante realizări ?

G.R. De fapt, la fel cum s-au obţinut realizări remarcabile în toate ramurile producţiei materiale, în judeţul Bacău au fost înregistrate progrese şi în sectoarele sociale.

Ţinînd seama de sarcinile mereu sporite ce revin învăţămîntului de toate gradele, în perioada 1971—1975, au fost construite 559 săli de clasă, s-au asigurat 1 916 locuri în internate şi 2 480 locuri în învăţămîntul preşcolar. În mod practic problema bazei materiale pentru învăţămîntul preşcolar a fost complet rezolvată în municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, urmînd ca în scurt timp să fie rezolvată şi în municipiul Bacău ca şi în cele mai mari centre urbane ale judeţului.

În domeniul sănătăţii, cincinalul actual a reprezentat o mare cotitură. Numărul paturilor de spital a crescut cu 1 080 prin construirea unui spital cu 700 locuri la Bacău, a spitalului din oraşul Moineşti cu 200 locuri şi a căminului-spital din comuna Ungureni cu 180 locuri. În aceeaşi perioadă au fost construite şi date în folosinţă un număr de 7 dispensare umane.

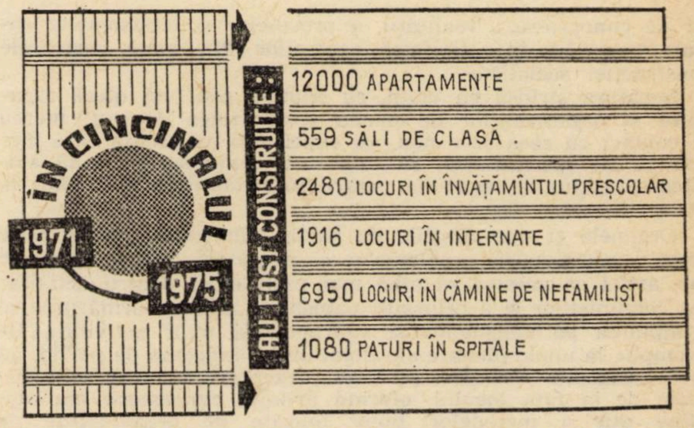

Principale obiective social-culturale construite în judeţul Bacău

S-au îmbunătăţit substanţial şi condiţiile de locuit, în această perioadă construindu-se circa 12 000 apartamente din fondurile statului şi din fondurile populaţiei cu credite de la stat cît şi 6 950 locuri în căminele de nefamilişti.

Dacă la cele arătate adăugăm şi realizarea altor obiective de ordin edilitar-gospodăresc, avem o imagine destul de sugestivă a ceea ce a reprezentat cincinalul 1971—1975 în domeniul social.

Continuarea în ritm înalt a dezvoltării economiei judeţului este indisolubil legată şi în cincinalul 1976—1980 de sporirea bazei materiale în domeniul social-cultural, în conformitate cu obiectivele cuprinse în Programul partidului şi Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R.

Corespunzător sarcinilor de generalizare a învăţămîntului liceal cît şi de îmbunătăţire a practicii productive a elevilor, în viitorul cincinal va creşte capacitatea de şcolarizare cu 424 săli de clasă şi cu 2 300 locuri în atelierele şcolare. Concomitent se vor crea condiţii mai bune de practicare a educaţiei fizice şi sportului prin realizarea a 19 săli de gimnastică. Se vor îmbunătăţi şi condiţiile de viaţă şi studiu ale elevilor, prin construirea de cămine ce vor însuma peste 2 700 locuri.

Grija pentru noua generaţie se va manifesta pregnant, viitorul cincinal prevăzînd creşterea capacităţilor în creşe şi leagăne cu peste 4 500 locuri.

Şi în domeniul sănătăţii publice ne-am propus sarcini importante. Paralel cu utilizarea mai bună a bazei materiale existente, va creşte cu 550 numărul paturilor în spital, se vor construi 10 dispensare şi un nou centru stomatologic.

Construirea din fondurile statului şi de către populaţie cu sprijinul statului a peste 17 700 apartamente la care se adaugă 23,1 km reţele de apă şi 21 km reţele de canalizare vor contribui din plin la dezvoltarea urbanistică şi edilitar-gospodărească a localităţilor judeţului.

R. Cum apreciaţi că s-au preocupat organele locale de partid şi de stat de perfecţionarea conducerii şi de creşterea eficienţei economice ? Care au fost metodele cu cele mai importante efecte ?

G. R. Problemele multiple şi complexe cu care sînt confruntate organele şi organizaţiile de partid zi de zi impun perfecţionarea continuă a stilului şi metodelor de muncă, sporirea competenţei şi capacităţii lor politico-organizatorice.

Este un adevăr confirmat pe deplin de viaţă că a conduce competent şi cu eficienţă sporită înseamnă în primul rînd a cunoaşte, la momentul oportun, situaţia din fiecare unitate, posibilităţile materiale şi umane existente şi, în funcţie de acestea, a stabili măsuri corespunzătoare.

Avînd în vedere acest lucru, Comitetul judeţean de partid militează în permanenţă pentru îmbunătăţirea metode-

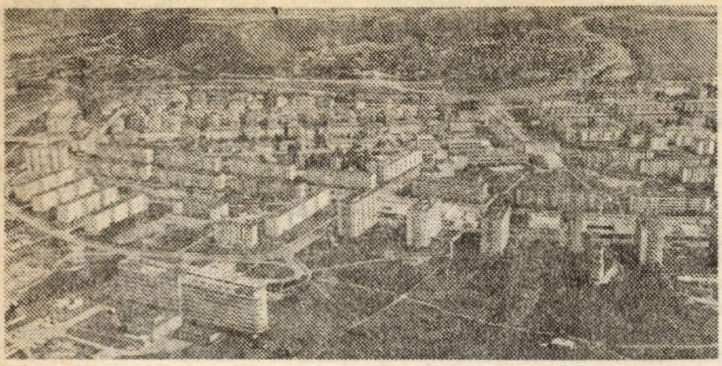

Oraşul Gheorghe Gheorghiu-Dej — cetatea chimiştilor de pe Trotuş — construit în anii socialismului.

lor de cunoaştere a realităţii, a proceselor şi fenomenelor sociale ce au loc în activitatea oamenilor din toate sectoarele construcţiei socialiste.

Legătura strînsă cu viaţa, cu situaţia concretă oferă organelor şi organizaţiilor de partid posibilitatea de a fi mereu în contact cu ceea ce e nou, cu experienţa valoroasă care merită să fie generalizată, să depisteze neajunsurile şi să stabilească acţiunile oportune pentru îmbunătăţirea activităţii la fiecare loc de muncă.

Organele şi organizaţiile de partid din judeţ acordă mare atenţie selecţionării problemelor şi pregătirii analizelor ce se fac, astfel ca acestea să aibă mai mult efect pentru activitatea comuniştilor şi a celorlalţi oameni ai muncii, urmărindu-se eliminarea paralelismelor şi suprapunerii unor activităţi. De exemplu, la unele plenare ale Comitetului judeţean de partid, au fost organizate dezbateri pe baza prezentării unor aspecte filmate de la faţa locului, oferind prilejul cunoaşterii mai depline atît a metodelor bune folosite de organizaţiile de partid, cît şi a unor neajunsuri din muncă, precum şi cauzelor care le-au generat. Participanţii la aceste plenare au putut desprinde, în felul acesta, concluzii preţioase care, aplicate în practică, au condus la o mai bună mobilizare a oamenilor muncii pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului.

Unele iniţiative valoroase, cum sînt : „Din aceeaşi cantitate de materii prime şi materiale, mai multe produse finite" ; „Calitatea producţiei — o problemă de demnitate şi patriotism" ; „Să lucrăm o zi pe lună cu materiale economisite" ; „La fiecare 500 de ore de funcţionare a tractorului, să lucrăm o zi cu combustibil economisit" şi multe altele, au fost preluate cu succes de majoritatea colectivelor din întreprinderile judeţului Bacău, precum şi din alte judeţe.

Pentru generalizarea iniţiativelor noi în muncă, folosim o gamă variată de metode ale muncii politice, organizăm schimburi de experienţă cu participarea tuturor factorilor interesaţi.

R. Cum apreciaţi că s-a reflectat perfecţionarea mecanismului de conducere în colaborarea dintre organele locale şi instituţiile centrale de stat (ministerele) ? Au existat şi unele greutăţi ? Ne puteţi da cîteva exemple ?

G. R. Evident că în activitatea noastră se ridică o serie de probleme care nu pot fi rezolvate numai prin măsuri pe plan local. De exemplu, avem unele unităţi, printre care întreprinderea de postav din Buhuşi, Întreprinderea de şuruburi, care nu au dispus de comenzi şi contracte la nivelul planului pentru trimestrul în curs. În cazul acestor unităţi am cerut sprijinul operativ al Centralei industriale de rulmenţi şi organe de asamblare din Braşov, al Centralei industriei lînii din Bucureşti şi ministerelor de resort, în soluţionarea problemelor cu care se confruntă unităţile noastre.

Probleme s-au ridicat şi în ce priveşte aprovizionarea Combinatului petrochimic din Borzeşti cu materii prime de bază necesare fabricării cauciucului sintetic, fenolului, acetonei şi antidăunătorilor. Cunoscînd această situaţie, am luat o serie de măsuri pentru sporirea producţiei de materii prime din resurse proprii, dar cantităţile nu satisfac, în întregime, nevoile combinatului. De aceea, am apelat la sprijinul Centralei industriale de rafinării şi petrochimie din Ploieşti şi al Ministerului Industriei Chimice, pentru a acoperi, prin intermediul balanţei, necesarul de materie primă de la alte unităţi de profil din ţară.

Greutăţi în realizarea integrală a planului întîmpină şi colectivul Întreprinderii de maşini-unelte din Bacău. Aici, din cauza unei slabe aprovizionări cu piese şi subansamble din cooperări, se înregistrează restanţe faţă de beneficiari. Socotim utilă o intervenţie urgentă şi mai eficace din partea centralei de resort — C.I.M.U.M.F.S. — pentru ca şi acest colectiv să poată raporta, la finele anului, că şi-a îndeplinit planul şi angajamentele asumate în întrecere.

Ţinînd seama de cele menţionate, noi apreciem că ar fi de dorit ca pe parcursul realizării sarcinilor, fie ele de perspectivă sau curente, centralele şi ministerele să sprijine mai operativ unităţile producătoare, nucleele unde se realizează în fapt Directivele partidului.

R. Cum apreciaţi rolul factorului subiectiv al cadrelor în dezvoltarea economiei noastre socialiste ?

G. R. În etapa actuală pe care o străbatem, conducerea vieţii economico-sociale şi politice, îmbinarea organică a activităţii curente cu cea de perspectivă în munca de partid, cer cu stringenţă eliminarea diletantismului şi improvizaţiei, a empirismului îngust şi reclamă cu acuitate pregătirea temeinică a cadrelor de conducere, creşterea competenţei lor politico-ideologice. În legătură cu acest deziderat, ne călăuzesc în permanenţă cuvintele tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** : **„Progresul societăţii noastre, înfăptuirea programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, sînt condiţionate de cadre, de oameni ! Omul este forţa principală a tot ceea ce făurim şi, de aceea, în primul rînd trebuie să ne îngrijim de pregătirea sa, de formarea cadrelor pentru toate domeniile de activitate. Dacă vom rezolva în mod corespunzător această problemă, vom avea siguranţa că tot ceea ce ne propunem vom înfăptui în bune condiţii".**

Comitetul judeţean de partid Bacău, în politica sa de cadre, desfăşoară o activitate permanentă, urmînd traiectoria îmbinării activităţii curente cu cea de perspectivă prin cunoaşterea temeinică a necesităţilor prezente şi viitoare, reclamate de către dezvoltarea judeţului.

Investiţiile alocate judeţului, în cincinalul viitor, cît şi în perspectivă mai îndelungată, vor determina mutaţii calitative în structurile existente, cît şi apariţia unor noi structuri economico-sociale. O asemenea perspectivă a dezvoltării economico-sociale a judeţului este reflectată în prognoza economică a judeţului pentru anii 1981—1990, alcătuită în mai multe variante de către comisia judeţeană de prognoză. În raport cu necesităţile economiei judeţului, această comisie a estimat necesarul de cadre în perspectiva anilor 1980—1990, fapt ce ne-a determinat că dimensionăm capacităţile de şcolarizare şi perfecţionare a pregătirii profesionale ale unităţilor şcolare din judeţ. Concomitent, avem în vedere o pregătire multilaterală a oamenilor, o pregătire în care îmbinarea criteriului profesional cu cel politic şi moral să determine atitudini, comportări, acţiuni corespunzătoare sistemului de norme şi valori pe care societatea noastră îl promovează. În această idee, biroul Comitetului judeţean de partid acţionează potrivit unui program de pregătire şi promovare a cadrelor care ne conferă o perspectivă clară în legătură cu calităţile oamenilor, cu posibilităţile lor, potrivit exigenţelor locurilor de muncă în care urmează să fie încadraţi.

Între trăsăturile care trebuie să caracterizeze cadrele de conducere, îndeosebi în economie, aş menţiona în primul rînd devotamentul şi abnegaţia faţă de cauza socialismului şi comunismului, fermitatea şi pasiunea cu care acţionează pentru aplicarea liniei politice a partidului.

Raţiunea acestui criteriu rezidă în aceea că indiferent de domeniul în care lucrează cadrele cu munci de răspundere, trebuie să întrunească trăsăturile proprii activistului politic, trăsături pe care tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** le definea cu claritate : **„Avem nevoie de conducători politici cu o pregătire marxist-leninistă, ideologică, teoretică, oameni care să aplice hotărîrile partidului şi să fie în stare să contribuie la elaborarea tezelor teoretice, a liniei generale politice a partidului, de construire a socialismului în ţara noastră".**

Conducătorul oricărei unităţi socialiste — fie ea cu profil politic, economic, sau cultural — trebuie să fie în mai mare măsură un inovator, un animator al colectivităţii, un exemplu şi un om de prestigiu, un om de cultură şi îndeosebi un bun cunoscător de oameni. Ni se cere, în continuare, tuturor o contribuţie permanentă şi sporită, o muncă eficientă şi responsabilă, pentru valorificarea pe toate planurile a avantajelor conferite de societatea socialistă multilateral dezvoltată.

Interviu realizat de
Virgiliu ANGHELESCU

În întreprinderile județului Brașov

OBIECTIVE PRIORITARE ÎN REALIZAREA SARCINILOR DE PLAN

ULTIMUL trimestru al anului constituie pentru colectivele de muncă din unitățile industriale ale județului Brașov o perioadă hotărîtoare pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan ale acestui an și a angajamentelor asumate în întrecere. În același timp, în acest trimestru are loc o intensificare a pregătirilor pe care colectivele de muncă din industrie le fac pentru noul an de producție 1976, primul an al viitorului cincinal.

La nivelul județului, la finele celor 10 luni ale anului s-a realizat o producție industrială cu 13 % mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut, datorită realizărilor remarcabile ale unor colective cum sînt cele de la „Rulmentul“, „Hidromecanica“, „Răsăritul“, Combinatul chimic Făgăraș, „Rafinăria“ — Brașov și altele. De remarcat că cea mai mare parte a sporurilor de producție a fost realizată pe seama creșterii productivității muncii, care pe ansamblul județului a crescut, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, cu aproape 8 %. În același timp, pe primele 9 luni ale anului, pe ansamblul economiei județului Brașov s-a realizat o economie de 0,4 % la cheltuielile planificate la 1 000 lei producție-marfă, iar planul de beneficii a fost realizat și depășit cu 5 %.

Rezultatele obținute ar fi putut fi și mai bune dacă toate unitățile economice și-ar fi adus un aport pe măsura posibilităților materiale de care dispun. Unele întreprinderi, însă, care se prezentau, din perioadele anterioare, cu nerealizări ale producției valorice sau pe sortimente, nu și-au recuperat restanțele. În perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, pe baza unui program complex de măsuri, comitetul județean de partid urmărește îndeplinirea sarcinilor de plan în unitățile în cauză, fapt ce permite cunoașterea situației din fiecare unitate, estimarea modului în care se ating cotele planificate, avînd, în același timp, posibilitatea luării unor măsuri preventive pentru soluționarea problemelor care condiționează realizarea sarcinilor de producție.

Complexul de măsuri adoptat conține căi și modalități practice de creștere a productivității muncii, pentru utilizarea tuturor capacităților de producție, extinderea mecanizării unor lucrări, raționalizarea transportului, creșterea indicilor de utilizare a fondului de timp prin reducerea orelor de staționare, evitarea „golurilor“ în aprovizionare, întărirea ordinei și disciplinei la fiecare loc de muncă, înlăturarea risipei de timp, a absențelor nemotivate și învoirilor etc.

Pe prim plan — autoutilarea

UNA din trăsăturile esențiale ale dezvoltării industriei brașovene în ultimii ani o constituie creșterea continuă a activității de autoutilare. Ea a luat o mare extindere îndeosebi în întreprinderile constructoare de mașini, mai ales la Întreprinderea de autocamioane și „Tractorul“, unde s-au format colective puternice de autoutilare, bine dotate cu utilaje de prelucrare și forță de muncă de înaltă calificare, capabile să realizeze echipamente tehnologice cu un grad superior de complexitate și specializare. Rezultate asemănătoare au obținut și unitățile industriei chimice și ale materialelor de construcții. Ca urmare, în anii cincinalului au fost realizate sute de mașini, agregate, instalații și linii tehnologice automatizate, a căror valoare, pe ansamblul industriei brașovene, este de peste 1 miliard lei. În prima jumătate a anului în curs planul la autoutilări a fost depășit cu 4,3%, cele mai bune rezultate înregistrîndu-se la „Tractorul“, Întreprinderea de șuruburi etc. De remarcat că 40% din valoarea autoutilărilor o constituie mașinile și agregatele realizate în locul celor care trebuiau importate, economiile valutare realizate, în cursul acestui cincinal, prin autoutilare depășind cu mult valoarea de 100 milioane lei valută.

Avînd în vedere că volumul lucrărilor prevăzute a se executa în cadrul autoutilării va fi în anul 1976 cu 31% mai mare decît în anul în curs, după părerea specialiștilor din județ se impune luarea unor măsuri care să asigure îndeplinirea în bune condițiuni a sarcinilor sporite în acest domeniu, printre care menționăm :

1. **Nominalizarea integrală a planului de autoutilare**, pregătirea din timp a documentațiilor tehnice și încheierea contractelor în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, îndeosebi la elementele de automatizare, hidraulice și pneumatice, la mesele rotative etc.

2. **Asigurarea cadrelor de proiectare**, precum și îmbunătățirea sistemului informațional asupra realizărilor în acest domeniu la nivel de centrală industrială și ramură economică, pentru a se evita paralelismele în proiectarea și execuția unor mașini și utilaje care au fost fabricate în alte întreprinderi.

3. **Încadrarea și completarea compartimentelor de autodotare cu personal de specialitate**, cu experiență și de înaltă calificare.

4. **O mai mare integrare între învățămîntul universitar și compartimentele de autoutilare** din întreprinderi în vederea valorificării superioare a capacității de concepție a cadrelor de specialiști.

O producție suplimentară de ordinul miliardelor

REALIZAREA unui asemenea spor de de producție peste prevederile cincinalului pînă la sfîrșitul anului presupune concentrarea eforturilor colectivelor de muncă pentru îndeplinirea ritmică a sarcinilor și a angajamentelor asumate, pentru recuperarea unor rămîneri în urmă. Întreprinderea de autocamioane se afla, la sfîrșitul trimestrului trei, în situația de nerealizare a unor indicatori economico-financiari, printre altele și datorită nerealizării ritmice a planului de producție pe decade. Iată de altfel cum s-a realizat producția pe decade, în perioada 1 ianuarie—30 septembrie 1975 : decada I-a = 22,6% ; decada II-a = 28,5% ; decada III-a = 48,9%.

Analizînd datele de mai sus rezultă că aproape jumătate din volumul producției s-a executat în decada a III-a, situație cu totul nesatisfăcătoare. În același timp, indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție marfă prezintă o depășire pe primele 9 luni ale anului de 10,7 lei, la aceasta contribuind — pe lîngă lipsa de ritmicitate a producției — și o serie de alți factori, printre care amintim doar doi mai importanți ; realizarea producției-marfă în altă structură decît cea planificată, determinînd o influență negativă de 5,1 lei/1 000 lei la producție-marfă ; depășirea prețului de cost pe unitatea de produs, ceea ce a adus o influență negativă de 5,6 lei/1 000 lei producție-marfă.

În scopul îmbunătățirii activității întreprinderii, la începutul anului a fost adoptat un plan de măsuri care prevedea o mai bună eșalonare a sarcinilor de producție pe decade, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale în sortimentele și tipodimensiunile corespunzătoare sarcinilor de plan, respectarea disciplinei contractuale în relațiile cu furnizorii de materii prime și materiale. În domeniul reducerii prețului de cost, pe lîngă reducerea consumului de metal, s-au estimat economii prin mai buna organizare a producției și a muncii. Pozitiv este și faptul că deși unitatea înregistrează un volum important de imobilizări de mijloace circulante, acesta se află în descreștere atît față de 31 decembrie 1974, cît și față de 30 iunie a.c. Din păcate nu toate obiectivele propuse în plan au fost și realizate (în primul semestru, măsurile cu scadență în primele șase luni ale anului au fost realizate în proporție doar de 33%), iar altele nu au fost estimate valoric.

În vederea îndeplinirii angajamentelor asumate, precum și a recuperării rămînerilor în urmă conducerea unității trebuie să dovedească mai multă fermitate în realizarea la termen a obiectivelor propuse în programul de măsuri. În același timp, organul tutelar trebuie să sprijine unitatea în punerea de acord a planului de aprovizionare cu cel de producție, în scopul prevenirii formării de noi imobilizări în stocuri supranomative, în definitivarea sarcinilor de producție pentru anul 1976.

Corelația: norme de muncă — productivitatea muncii

ANALIZELE efectuate au reliefat faptul că în numeroase întreprinderi, printre care „Răsăritul", Întreprinderea de radiatoare și cabluri, „Rafinăria" — Brașov, Întreprinderea de zahăr — Bod și altele a existat o corelație corespunzătoare între gradul de realizare a normelor și creșterea productivității muncii. Totuși mai sînt cazuri cînd această corelație nu este satisfăcătoare, cum este situația de la Intreprinderea „Tractorul" (vezi tabelul). De aceea se impune luarea unor măsuri tehnico-organizatorice care să creeze condiții favorabile în toate secțiile productive pentru îndeplinirea indicatorilor de productivitate în corelare cu cei de muncă prin eliminarea „locurilor înguste", lichidarea absențelor nemotivate și a învoirilor, ridicarea gradului de utilizare a mașinilor și utilajelor la nivelul posibilităților existente în unitate.

Tabel

Realizarea normelor de muncă şi a productivităţii muncii faţă de plan

- în % -

Nr. crt.	Indicatorul	1975	
		sem.I	1 ian.-3o sept.
1.	Productivitatea muncii pe lucrător	1oo,5	1oo,3
2.	Numărul mediu scriptic al personalului	1oo,8	1oo,9
3.	Gradul de utilizare a fondului de timp maxim disponibil	95,3	96,6
4.	Indeplinirea normelor de muncă	1o7,5	1o7,5

Creșterea eficienței economice

ÎN repetate rînduri partidul nostru a pus în fața oamenilor muncii necesitatea ridicării calitative a întregii activități economice. Marea majoritate a unităților economice din industria județului Brașov își desfășoară activitatea cu o eficiență sporită, concretizată, printre altele, și în importante beneficii. În primele 9 luni ale anului volumul beneficiilor peste plan a fost de peste 100 milioane lei, cele mai bune rezultate fiind înregistrate de: „Hidromecanica", „Electroprecizia" — Săcele, „Colorom" — Codlea, Combinatul chimic-Făgăraș, Întreprinderea de hîrtie cretată și carton ondulat-Ghimbav.

Totodată, însă, trebuie să arătăm că în unitățile industriale din județ există încă importante rezerve de creștere a beneficiilor, îndeosebi pe următoarele căi:

1. **Reducerea cheltuielilor materiale.** În industria brașoveană reducerea cu numai 1% a cheltuielilor materiale se poate cifra în acest an la obținerea unei economii de ordinul sutelor de milioane de lei. Avînd o pondere ridicată (de circa 7%) în producția totală a țării, industria brașoveană este în același timp și o mare consumatoare de materii prime și materiale. De aceea, este necesar să se depună eforturi susținute pentru ca valoarea materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice folosite la produsele fabricate să scadă în mod permanent. Aceasta se impune cu atît mai mult, cu cît mai sînt unități la care se observă o tendință de creștere a valorii unor elemente din prețul de cost.

Analiza întreprinsă a evidențiat o insuficientă preocupare din partea unor conduceri de unități, a cadrelor de proiectare, precum și a celor tehnice de execuție pentru adaptarea normelor de consum la nivelul dotării cu utilaje și al calității actuale a materiilor prime și materialelor. Paralel cu acordarea unei atenții sporite revizuirii normelor, specialiștii consideră necesar să se introducă în fabricație produse ce înglobează mai puțină materie primă și energie electrică, dar satisfac în condiții mai bune necesitățile prin volumul și calitatea muncii vii înmagazinate; să se accelereze modernizarea tehnologiilor de fabricație în vederea reducerii costurilor la exploatare; să se adîncească specializarea și să se dezvolte cooperarea în producție; să se folosească pe scară largă materiile prime indigene în locul celor importate; să se lărgească gama de folosire a unor înlocuitori etc.

2. **Îmbunătățirea calității și reducerea cheltuielilor neeconomicoase.** Anul acesta în numeroase întreprinderi brașovene au fost obținute însemnate realizări în ridicarea calității produselor. Cîteva date comparative sînt revelatoare. În prezent, valoarea refuzurilor la recepție și în termenul de garanție a scăzut față de anul trecut cu 16,5%, iar a cheltuielilor pentru remedieri cu peste 20%. Rebutul material raportat la 1 000 lei producție globală a fost cu 16% mai mic decît cel înregistrat în anul precedent. Totuși, pe ansamblul unităților industriale din județ cheltuielile neeconomicoase se mențin ridicate. Trebuie depuse eforturi susținute de către toate unitățile economice pentru îmbunătățirea calității produselor, pentru prevenirea și lichidarea tuturor surselor de risipă materială și bănească.

În scopul îmbunătățirii calității, pe prim plan a stat și continuă să se afle problemele modernizării produselor și tehnologiilor de fabricație; întrucît pe această cale se pot realiza și importante economii și sporuri de producție, s-au intensificat preocupările destinate introducerii pe scară largă a progresului tehnic, revăzîndu-se obiectivele înscrise în planurile tehnice; s-a trecut la scoaterea din fabricație a produselor cu parametrii tehnici scăzuți și care nu asigură valorificarea superioară a materiei prime. Ponderea produselor noi și a celor reproiectate cu performanțe îmbunătățite reprezintă 60% din totalul producției. Innoirea și modernizarea produselor a înregistrat un ritm continuu ascendent, asigurîndu-se între altele 9 tipuri de mașini și instalații, printre care tractoare și autocamioane, 15 tipuri de rulmenți și cuzineți, 4 tipuri de turbosuflante, cuplaje și convertizoare hidraulice, scule și organe de asamblare ș.a. Produsele au fost realizate la nivelul tehnicii mondiale.

Concentrarea eforturilor pentru reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătățirea continuă a calității produselor, folosirea cu randamente sporite a utilajelor și mașinilor, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante este de natură să contribuie la realizarea sarcinilor de plan, la îmbunătățirea indicatorilor economici ai întreprinderilor.

Maria IONIȚĂ
I. DRĂGHICI
(Brașov)

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU PLANUL ȘI ANGAJAMENTELE PE 1975 ÎNDEPLINITE

- După succesul obținut privind îndeplinirea sarcinilor actualului cincinal cu aproape două luni mai devreme, **colectivul Combinatului petrochimic Teleajen** anunță un nou rezultat al muncii lui: realizarea angajamentelor asumate pe anul în curs, furnizînd astfel economiei naționale, peste prevederile de plan la zi, benzine, uleiuri și alte derivate din țiței evaluate la 60 milioane lei.

- Și colectivul de muncă de la **Întreprinderea pentru corpuri de iluminat din Dorohoi** și-a onorat sarcinile de plan revenite pentru întregul an. Între factorii care au contribuit la obținerea acestui succes se numără ridicarea nivelului de calificare a muncitorilor, îmbunătățirea gradului de programare a producției, creșterea productivității pe faze de lucru.

- Prin sporirea randamentului activității productive în abataje și a indicelui de utilizare a mașinilor și instalațiilor, **colectivul Exploatării miniere Petrila**, din bazinul Văii Jiului, a extras, în medie, în fiecare zi de lucru din această lună cîte 240 tone de cărbune peste prevederi. Cu realizările din ultimul timp, minerii de la această unitate au majorat la peste 50 000 tone producția de cărbune extrasă peste prevederile de plan de la începutul lui 1975, ceea ce reprezintă îndeplinirea și depășirea angajamentului anual majorat.

- De la lansarea inițiativei „Productivitate orară maximă, cu consumuri specifice minime", **cimentiștii din Bicaz** au înregistrat sporuri de producție însumînd peste 122 000 tone ciment și 102 500 tone var, în condițiile economisirii a 16 700 000 kWh energie electrică și a 12 325 tone combustibil. Una dintre căile principale ale succesului constă în aplicarea unor studii tehnice proprii, datorită cărora productivitatea morilor de ciment a crescut cu cîte 300 kg ciment pe oră.

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PENTRU 1976

- **Colectivele din cadrul Centralei minereurilor din Deva,** care au îndeplinit cu mai mult de 4 luni înainte de termen sarcinile de plan din cincinalul actual, desfășoară o activitate fructuoasă pentru pregătirea temeinică a producției anului viitor. La Întreprinderile și exploatările miniere din județele Hunedoara și Alba se acționează pentru asigurarea fronturilor de lucru din subteran necesare îndeplinirii ritmice a sarcinilor sporite din 1976, în direcția promovării de noi rezerve de minereuri feroase și neferoase — pentru care fondurile prevăzute pentru 1976 cresc cu aproximativ 40% față de anul acesta. S-au întreprins acțiuni eficiente pentru sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor la minele de fier din bazinul Poiana Ruscăi.

- **La Întreprinderea mecanică Timișoara** s-au aliniat în anii actualului cincinal pe fluxurile tehnologice de producție 165 de noi mașini, instalații și utilaje executate prin autodotare, o bună parte din acestea înlocuind agregate similare din import. În acest fel au fost economisite fonduri în valoare de peste 57 milioane lei.

Pentru anul 1976, specialiștii de aici au elaborat un program de extindere a acțiunii de autodotare, care prevede, printre altele, realizarea în atelierele întreprinderii a unor utilaje de tehnicitate ridicată, destinate prelucrării mecanice a unor subansamble, linii tehnologice de prelucrat carcase și roți de rulare pentru mașini de ridicat și transport uzinal și altele.

FORMELE EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII ECONOMICE

ÎN ELABORAREA unui sistem de indicatori ai eficienţei activităţii economice un rol important îl are precizarea formelor pe care le îmbracă acest concept. Opiniile cu privire la această problemă sînt foarte diferite şi uneori contradictorii. Se întîlnesc frecvente cazuri **în care se pune semnul egalităţii între formele eficienţei activităţii economice şi indicatorii de exprimare ai acesteia,** fiind menţionate ca forme sintetice de exprimare a eficienţei muncii sociale, pe lîngă productivitatea muncii şi rata rentabilităţii, preţul de cost pe unitatea de produs, eficienţa fondurilor de producţie, a fondurilor fixe, valoarea producţiei ce revine la 1000 de lei fonduri fixe, cheltuieli de producţie ce revin la 1000 lei producţie marfă, eficienţa investiţiilor, venitul naţional ce revine la 1 leu investiţii etc.1) Din această enumerare a „formelor" de exprimare a eficienţei muncii sociale rezultă că, autorul respectiv pune pe acelaşi plan unii **indicatori** ai eficienţei activităţii economice: productivitatea muncii, rentabilitatea etc. cu unele **forme** ale acesteia cum ar fi, de exemplu, eficienţa investiţiilor, care este exprimată de un cerc mult mai larg de indicatori. În aceste condiţii pentru activitatea practică se impune o delimitare a lor în sensul că formele eficienţei ar trebui să stabilească un anumit cadru organizatoric, un anumit domeniu, sector, verigă organizatorică etc., în care să se determine sistemul respectiv de indicatori.

Unele neajunsuri, în ceea ce priveşte abordarea formelor eficienţei activităţii economice, prezintă şi **opiniile care leagă definirea acestui concept de un singur criteriu.** Aceste opinii pun în evidenţă faptul că există o strînsă legătură între modalităţile de abordare a conceptului de eficienţă a activităţii economice şi formele ei de manifestare. Totodată, punctele de vedere exprimate în legătură cu formele eficienţei activităţii economice sînt foarte diferite, aşa după cum se întîlneşte o diversitate foarte mare de opinii în legătură cu precizarea conceptului respectiv.

Din diversitatea opiniilor exprimate în legătură cu conceptul şi formele eficienţei activităţii economice prezintă un interes deosebit încercarea de a defini eficienţa economică **pe baza unui singur criteriu şi anume — rentabilitatea.** Aceşti autori susţin că de o „eficienţă a producţiei industriale, spre exemplu, se poate vorbi doar în sens figurativ, aşa cum se vorbeşte de o eficienţă economică a transporturilor, comerţului etc., fondul problemei referindu-se la eficienţa activităţii sectoarelor menţionate, care se identifică cu eficienţa folosirii fondurilor acestora, a totalului mijloacelor folosite de ele în procesul economic" 2). Chiar şi autorii diferitelor lucrări pe această temă, care minimalizează problema formelor eficienţei activităţii economice, atunci cînd încearcă o abordare multilaterală a conceptului respectiv consacră unele capitole şi tratării unor forme ale eficienţei activităţii economice ca : eficienţa economică a investiţiilor, eficienţa economică în agricultură, eficienţa economică a comerţului exterior, eficienţa economică a cercetării ştiinţifice etc.

Aşadar, aprofundarea problematicii eficienţei activităţii economice ne obligă la o anumită sectorizare, care poate fi înfăptuită, după opinia noastră, prin luarea în considerare a formelor pe care le îmbracă acest concept. Fără îndoială că, din punct de vedere al naturii social-economice, conţinutul eficienţei activităţii economice, rămîne acelaşi în toate formele pe care le îmbracă. Schimbările pe care le comportă formele eficienţei activităţii economice vizează latura cantitativă a acestui concept, modalităţile de exprimare a diverşilor indicatori ai eficienţei activităţii economice.

Un alt punct de vedere interesant este şi acela după care **eficienţa economică este abordată în strînsă legătură cu creşterea economică, iar formele eficienţei activităţii economice ar coincide cu factorii creşterii economice,** clasificaţi în următoarele trei grupe : forţă de muncă, fonduri fixe, obiectele muncii. După unii autori, „dacă admitem că efectele economice pot fi exprimate în forma lor cea mai sintetică prin contribuţia lor la creşterea economică, atunci se impune şi concluzia că factorii creşterii economice pot fi trataţi şi analizaţi ca forme principale de manifestare ale categoriei eficienţă economică şi că intensivitatea acţiunii acestor factori permite şi aprecierea nivelului la care se realizează eficienţa lor economică" 3). Constatăm, aşadar, că formelor de manifestare ale eficienţei activităţii economice li se atribuie o interpretare largă. Lipseşte, deci, un criteriu ştiinţific de precizare a acestora, ceea ce poate da naştere la o înţelegere eronată a unor laturi ale eficienţei activităţii economice. De aceea, considerăm că şi în ceea ce priveşte formele eficienţei activităţii economice ar trebui să existe unele criterii, în funcţie de care ar putea fi precizat conţinutul acestora şi chiar de efectuat unele clasificări.

După opinia noastră, elementele raţionale care permit aprofundarea diferitelor laturi ale formelor eficienţei activităţii economice au fost formulate în cadrul dezbaterii de la Cluj-Napoca pe tema „Eficienţa activităţii economice în socialism" din 1969, unde pornindu-se de la sublinierea unor deosebiri existente între eficienţa producţiei şi cea a reproducţiei s-a susţinut că „atunci cînd vorbim de eficienţa activităţii economice trebuie să avem în vedere din punct de vedere metodologic procesul de reproducţie în unitatea lui. Desigur nu ne putem limita numai la aceasta ; trebuie să avem în vedere şi eficienţa celorlalte compartimente : producţia, schimbul în accepţia generală, incluzînd şi circulaţia mărfurilor pe plan intern şi extern şi terminînd cu faza consumului" 4). Aşadar, punctul de plecare în abordarea formelor de eficienţă a activităţii economice trebuie să-l constituie procesul reproducţiei în totalitatea sa şi principalele momente ale acestuia : producţie, repartiţie, schimb şi consum. **Susţinem deci că formele eficienţei activităţii economice pot fi schiţate pornind de la momentele reproducţiei şi de la diferitele verigi organizatorice ale procesului de reproducţie.**

Prin precizarea formelor eficienţei activităţii economice avem în vedere stabilirea unui cadru organizatoric necesar pentru înţelegerea laturilor cantitative ale acestuia, în principal a indicatorilor eficienţei activităţii economice. În aceste condiţii şi formele eficienţei economice prezintă un anumit grad de complexitate, ceea ce impune o anumită diferenţiere a lor şi chiar o anumită ierarhizare.

Acceptînd drept criteriu pentru aprofundarea formelor eficienţei activităţii economice, procesul de reproducţie şi principalele momente şi verigi organizatorice de înfăptuire a lor, putem stabili unele trepte sau grade ale acestor forme. Astfel, se desprinde, în primul rînd, categoria formelor fundamentale generale ale eficienţei economice care au ca obiect procesul de reproducţie în ansamblul său şi principalele momente ale acestuia. Aceasta presupune că laturile cantitative ale eficienţei activităţii economice se particularizează în funcţie de momentele principale ale reproducţiei şi de rezultatele de ansamblu ale acestui proces. În consecinţă şi sistemul de indicatori ai eficienţei activităţii economice va fi diferit de la o formă de eficienţă a activităţii economice la alta. **Principalele forme fundamentale ale eficienţei activităţii economice sînt :** eficienţa economică a investiţiilor, eficienţa cercetării ştiinţifice, eficienţa tehnicii noi, eficienţa producţiei, eficienţa repartiţiei, eficienţa schimbului, eficienţa consumului.

Formele fundamentale ale eficienţei activităţii economice **nu epuizează** problematica acestor forme. Ele definesc un cadru general de mişcare a altor forme care pot fi denumite forme speciale ale eficienţei activităţii economice. Acestea se formează şi evoluează pe baza cadrului general definit de formele fundamentale ale eficienţei activităţii economice. Formele speciale ale eficienţei activităţii economice, după opinia noastră, corespund structurii pe ramuri şi administrativ-teritoriale a complexului economic naţional. Formele speciale ale eficienţei activităţii economice presupun un anumit cadru organizatoric pentru desfăşurarea unor activităţi cărora trebuie să li se determine o anumită eficienţă economică. Aşadar, acceptînd existenţa formelor speciale ale eficienţei activităţii economice, se impune şi acceptarea unui anumit sistem de indicatori ai eficienţei activităţii economice pentru fiecare din aceste forme.

Sistemul de indicatori ai eficienţei activităţii economice rămîne acelaşi pentru toate ramurile economiei naţionale şi pentru toate unităţile administrativ-teritoriale : judeţe, municipii etc. Diferenţierea sistemului de indicatori ai eficienţei activităţii economice în funcţie de formele speciale ale acesteia permite luarea în considerare a particularităţilor diferitelor ramuri şi zone ale ţării în care se desfăşoară procesul de reproducţie şi care se reflectă în laturile cantitative ale eficienţei activităţii economice. **Din categoria formelor speciale ale eficienţei activităţii economice menţionăm :** eficienţa economică în industrie, eficienţa economică în construcţii, eficienţa economică în agricultură şi silvicultură, eficienţa economică a comerţului interior, eficienţa economică a comerţului exterior, eficienţa economică în transporturi şi telecomunicaţii, eficienţa economică a învăţămîntului, eficienţa economică în alte ramuri ale economiei naţionale, eficienţa economică în judeţe, municipii etc. Prin aceste forme speciale de

---

1) Contribuţii la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste, vol. 2, Bucureşti, Editura Politică, 1971, pag. 460.

2) **Gh. Şiclovan,** Eficienţa economică, concept, procedee de determinare, căi de creştere, Bucureşti, Editura Academiei 1974, p. 47.

3) **C. Iacobovici-Boldişor,** Ridicarea eficienţei economice, principiu fundamental al dezvoltării economiei noastre socialiste, în volumul Societatea socialistă multilateral dezvoltată, Bucureşti, Editura ştiinţifică, 1972, pag. 330.

4) Contribuţii la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste, Bucureşti, Editura politică, 1969, pag. 747.

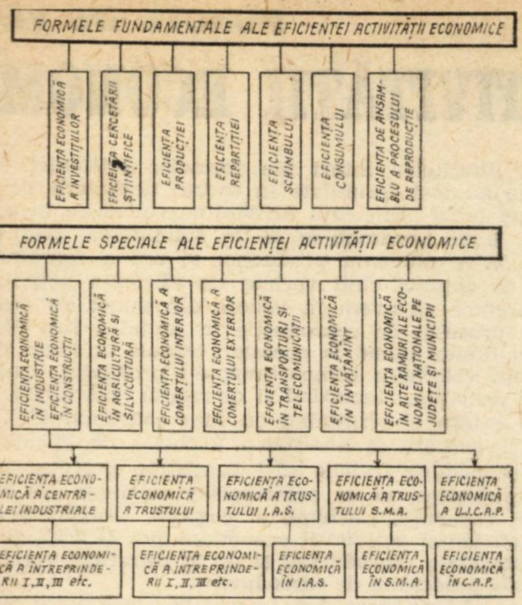
FORMELE FUNDAMENTALE ALE EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE
EFICIENȚA ECONOMICĂ A INVESTIȚIILOR
EFICIENȚA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
EFICIENȚA PRODUCȚIEI
EFICIENȚA REPARTIȚIEI
EFICIENȚA SCHIMBULUI
EFICIENȚA CONSUMULUI
EFICIENȚA DE ANSAMBLU A PROCESULUI DE REPRODUCȚIE
FORMELE SPECIALE ALE EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE
EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN INDUSTRIE EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN CONSTRUCȚII
EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN AGRICULTURĂ ȘI SILVICULTURĂ
EFICIENȚA ECONOMICĂ A COMERȚULUI INTERIOR
EFICIENȚA ECONOMICĂ A COMERȚULUI EXTERIOR
EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN TRANSPORTURI ȘI TELECOMUNICAȚII
EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT
EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN ALTE RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE PE JUDEȚE ȘI MUNICIPII
EFICIENȚA ECONOMICĂ A CENTRALEI INDUSTRIALE
EFICIENȚA ECONOMICĂ A TRUSTULUI
EFICIENȚA ECONOMICĂ A TRUSTULUI I.A.S.
EFICIENȚA ECONOMICĂ A TRUSTULUI S.M.A.
EFICIENȚA ECONOMICĂ A U.J.C.A.P.
EFICIENȚA ECONOMICĂ A ÎNTREPRINDERII I, II, III etc.
EFICIENȚA ECONOMICĂ A ÎNTREPRINDERII I, II, III etc.
EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN I.A.S.
EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN S.M.A.
EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN C.A.P.

eficiență a activității economice, sistemul de indicatori ai acesteia poate fi extins și peste granițele sferei productive, în sensul includerii tuturor sectoarelor de activitate care au legături foarte strînse cu desfășurarea procesului de reproducție.

Formele speciale ale eficienței activității economice, la rîndul lor, pot fi divizate în alte forme pe care le putem defini ca **forme de detaliu** ale eficienței activității economice. Aceste forme corespund verigilor de bază ale ramurilor economiei naționale și ale unităților administrativ-teritoriale. Ele definesc cadrul concret al desfășurării procesului de reproducție. În concepția noastră, formele de detaliu ale eficienței economice corespund locurilor de bază în care se desfășoară diferitele momente ale procesului de producție. Ele definesc deci acea verigă primară a sistemului organizatoric de ramură sau teritorial în care intervine un anumit consum de fonduri de producție și de forță de muncă și care presupun asigurarea unei eficiențe economice ridicate.

Formele de detaliu ale eficienței activității economice constituie baza de pornire pentru determinarea sistemului respectiv de indicatori. În funcție de cerințele procesului de conducere la diferite nivele, sistemul de indicatori ai eficienței activității economice precizat pentru formele de detaliu ale acesteia poate fi extins sau restrîns după caz. Așadar, formele de detaliu ale eficienței activității economice **reprezintă veriga organizatorică de bază pentru planificarea și urmărirea indicatorilor de eficiență a activității economice, pentru analiza modificărilor intervenite în nivelul acestor indicatori, pentru mobilizarea rezervelor existente pe această linie.** De aceea, apreciem că formele de detaliu ale eficienței activității economice necesită un studiu special pentru stabilirea principalelor corelații dintre diferiți factori ai procesului de producție și implicațiile acestora asupra sistemului de indicatori ai eficienței activității economice.

Totodată, formele de detaliu sau de bază ale eficienței activității economice constituie un punct de sprijin și pentru perfecționarea metodologiei de calcul a indicatorilor de eficiență. La nivelul acestor verigi pot fi comensurate efectele economice și efortul material, uman, financiar pe care îl face societatea cu desfășurarea activităților economice care trebuie să contribuie la ridicarea eficienței. Pe această bază pot fi experimentate metodele ce permit determinarea pe multiple planuri a efectelor și eforturilor ce intervin în cadrul activităților desfășurate în ramurile producției materiale. La nivelul ramurilor și al economiei naționale, determinările respective referitoare la efectele economice și sociale și la efortul uman, material și financiar al societății pot fi obținute printr-o îndrumare a acestora pe unități economice ale aceleiași ramuri sau unități administrativ-teritoriale. Așadar, din punct de vedere practic, teoretic și metodologic, formele de detaliu ale eficienței activității economice ocupă un loc deosebit de important în cadrul problematicii generale a eficienței activității economice.

Formele de detaliu ale eficienței activității economice avînd ca punct de plecare verigile de bază ale activității productive, **cuprind :** eficiența economică a centralelor industriale, a întreprinderilor industriale, agricole, comerciale, eficiența economică a organizațiilor cooperatiste de producție și de consum, eficiența economică a trusturilor județene și a uniunilor cooperatiste județene din domeniul agriculturii, al cooperației meșteșugărești și de consum etc. După opinia noastră, formele de detaliu ale eficienței activității economice **ar cuprinde acele forme care permit gruparea la nivelul unei verigi organizatorice primare a sistemului de indicatori ai eficienței economice.** Așadar, formele de detaliu ale eficienței activității economice redau un cadru în care se conturează un sistem închegat de indicatori ai eficienței activității economice. Detalierea acestor forme nu ar putea merge mai departe la subunități ale întreprinderilor și organizațiilor economice, deoarece la nivelul acestor verigi nu este posibilă formarea unei imagini cuprinzătoare asupra indicatorilor de eficiență economică. În practică, latura cantitativă a eficienței activității economice se conturează în detaliu abia la nivelul întreprinderii unde apare finisat un produs oarecare sau serviciu, de o anumită calitate, pentru care s-au cheltuit mijloace materiale și financiare, oglindite în cheltuielile de producție, se poate determina productivitatea muncii etc.

Formele de manifestare ale eficienței activității economice desemnează, deci, **trei nivele sau verigi organizatorice ale economiei**, în cadrul cărora ar trebui analizată pe multiple planuri, sub raport cantitativ și calitativ eficiența activității economice în strînsă legătură cu procesul de reproducție. Schematic, formele de eficiență a activității economice și legăturile dintre aceste forme sînt redate în schema de mai sus.

Ierarhizarea formelor de eficiență a activității economice pe cele trei nivele are o mare însemnătate practică pentru stabilirea corelațiilor dintre indicatorii de eficiență. De asemenea, precizările referitoare la conținutul formelor de manifestare a eficienței activității economice permit o îmbinare strînsă a tratării problematicii eficienței în legătură atît cu procesul de reproducție, cît și cu structura organizatorică, pe ramuri și în profil teritorial a economiei naționale. În aceste condiții pot fi aprofundate mai bine sub raport teoretico-metodologic laturile cantitative ale conceptului de eficiență a activității economice. Totodată, se creează un cadru corespunzător pentru analiza concretă și utilizarea în procesul de conducere a indicatorilor de eficiență economică, deoarece formele de eficiență pun în evidență cadrul organizatoric al procesului de utilizare a potențialului uman și material de care dispune o unitate, o ramură, sau chiar întreaga economie națională, într-o etapă dată.

conf. univ. dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

ÎN DEZBATERE:

Proiectul legii privind regimul tăierii animalelor

RAȚIONALITATE ȘI EFICIENȚĂ CONCRETĂ

ÎN SCOPUL îmbunătățirii aprovizionării populației în următoarele luni, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat recent un program concret. În cadrul acestuia se prevede și dezvoltarea bazei materiale a creșterii producției de carne.

În vederea valorificării superioare a efectivelor de animale este oportună și justificată din punct de vedere economic instituirea unui regim de tăiere a animalelor, cu caracter de lege, care să asigure ocrotirea și sporirea în continuare a efectivelor de animale. Totodată, proiectul legii reglementează în mod unitar regimul condițiilor de igienă și sanitar-veterinare la tăierea animalelor în abatoare și la domiciliul producătorilor. Această prevedere este foarte importantă întrucît se referă la toți producătorii individuali (în gospodăriile populației sînt tăiate peste 50% din numărul de animale destinate anual producției de carne).

Controlul sanitar-veterinar trebuie să excludă posibilitatea transmiterii oricăror boli de care ar putea suferi animalele supuse tăierii. Astfel de măsuri au fost luate dealtfel și în R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă unde sînt interzise prin lege tăierile de animale în afara controlului sanitar-veterinar. De asemenea, în Republica Federală Germania unele landuri au constituit pentru controlul sănătății animalelor și al salubrității cărnii o poliție sanitar-veterinară. În Franța și în alte țări vest-europene carnea de porc nu poate fi dată în consum, indiferent dacă este destinată consumului public sau familial, decît după ce a fost supusă examenului trichinelescopic (examen medical minim).

În vederea valorificării la maximum a potențialului zootehnic se prevede aprobarea anuală, prin decret prezidențial, a greutăților minime de tăiere, în funcție de specia, categoria, vîrsta și rasa animalului. Această prevedere urmează să contribuie la obținerea unei cantități mai mari de carne de la fiecare animal, și deci de la același efectiv. Ca urmare, crescătorii de animale pot obține venituri în plus, valorificîndu-le la greutăți cît mai mari. De exemplu, pentru un tăuraș tăiat la 280 kg producătorul poate obține pînă la 3 100 lei, în timp ce pentru unul de 410 kg poate obține pînă la 6 200 lei ; la o creștere a greutății de 68%, venitul producătorilor se majorează cu 100%. Din suma încasată, dacă se scad cheltuielile făcute de producător pentru realizarea greutății suplimentare, rămîne un beneficiu net de circa 1 800 lei.

Creșterea și livrarea animalelor pentru carne, cel puțin pînă la greutățile corporale stabilite, au pentru economia națională o importanță deosebită. Pentru 1976 aceasta este de fapt una din căile certe de sporire a producției de carne. Calculele noastre din tabelul alăturat confirmă această ipoteză. Aceasta va duce și la obținerea de venituri importante de către unitățile producătoare.

O sursă importantă pentru sporirea producției de carne o constituie valorificarea mieilor la greutatea de minim 30 kg în viu. Astfel, dacă s-ar prelua la această greutate

TRIBUNA ECONOMISTULUI

„PRODUCȚIA NETĂ“ — INDICATOR CARE EVIDENȚIAZĂ APORTUL PROPRIU AL UNITĂȚILOR ECONOMICE

ÎNCEPÎND cu data de 1 aprilie 1973, la un număr de 64 întreprinderi republicane a fost introdusă experimentarea indicatorului „producție netă“, printre acestea numărîndu-se și Combinatul de prelucrare a lemnului Pitești. Pe baza rezultatelor obținute în anul 1973 s-a stabilit extinderea experimentării, de la 1 ianuarie 1974, a indicatorului „producția netă“ la toate ministerele, centralele industriale și întreprinderile din industria republicană.

La combinatul nostru, începînd cu aceeași dată, s-a introdus sistemul controlului utilizării fondului de retribuție în raport cu gradul de realizare a producției nete cumulat de la începutul anului, în locul producției globale cumulat de la începutul trimestrului.

În scopul creșterii cointeresării lucrătorilor în reducerea cheltuielilor materiale și implicit în creșterea producției nete, începînd cu anul 1975 s-a înlocuit indicatorul cantitativ „producția marfă“, care condiționează acordarea retribuției unor categorii de lucrători cu indicatorul producția netă. Avînd în vedere conținutul acestui indicator, prin care se exprimă valoarea nou creată în procesul muncii, **consider utilă introducerea lui în cadrul indicatorilor de plan.** putîndu-se astfel aprecia mai just aportul fiecărei întreprinderi la realizarea producției industriale și a venitului național.

Acum, după doi ani și jumătate de experimentare, se poate afirma că întreprinderea noastră a obținut rezultate bune, reușind să realizeze indicatorul lună de lună și o corelație justă între gradul de realizare a producției nete și cel al fondului de retribuție. În afara rezultatului obținut cu privire la indicatorul propriu-zis, consider o realizare faptul că s-a reușit ca atît la nivelul compartimentelor tehnice și tehnico-economice, cît și la nivelul secțiilor de producție, unde de altfel se obține reducerea cheltuielilor materiale, să se înțeleagă importanța acestui indicator și factorii asupra cărora trebuie să se accentueze pentru a-l influența pozitiv.

Pînă la introducerea indicatorului „producția netă“, la multe întreprinderi se urmărea îndeosebi realizarea producției globale în orice condiții pentru că, în principal, în funcție de aceasta era apreciată și activitatea întreprinderii. Pentru aceasta de multe ori se evita consumul de semifabricate din producția proprie ; acestea se livrau la alte întreprinderi, iar pentru consumul propriu se aduceau semifabricate din afară, cu toate că prețul de achiziție al acestora depășea prețul de cost al semifabricatelor din producție proprie. În prezent, se aduc semifabricate din afara întreprinderii numai în măsura în care nu se pot asigura integral din producție proprie.

La contractarea diverselor produse în cadrul valorii nenominalizate prin plan, nu se mai urmărește contractarea celor cu valori mari, obținute cu un consum mare de materii prime, ci se analizează în primul rînd din punct de vedere al producției nete. Dacă ponderea cheltuielilor materiale depășește media pe întreprindere, atunci se analizează posibilitatea reducerii consumului de materii prime sau înlocuirea unor materii prime și materiale scumpe cu altele mai ieftine, fără a diminua calitatea și funcționalitatea produsului.

Pentru creșterea beneficiului, ca parte importantă a producției nete, se urmărește îmbunătățirea calității producției și obținerea unui preț de producție mediu mai mare, la sortimentele ale căror prețuri sînt stabilite diferențiat în funcție de dimensiuni și clase de calitate. Spre exemplu, la placaje din lemn, prețul mediu de producție realizat în 1975 este cu 7,5% mai mare decît în 1974, la cherestea de rășinoase 6%, la cherestea de fag 6,9%, la plăci fibrolemnoase 3% etc.

Utilizarea rațională a capacităților de producție și realizarea unei producții suplimentare cu aceleași fonduri fixe duce la diminuarea ponderii amortizărilor, respectiv a cheltuielilor materiale și implicit la creșterea producției nete. Astfel, pe primele trei trimestre din 1975 s-a obținut o reducere relativă a cheltuielilor de amortizare de peste 900 mii lei.

O sinteză a rezultatelor obținute în perioada experimentării este redată în tabelul alăturat.

Realizarea principalilor indicatori economico-financiari în perioada 1 I 1973 - 30 IX 1975

Plan = 100

Indicatorul	1973	1974	1975 (trim.I-III)
Producția globală	101,2	100,3	101,0
Producția marfă	101,5	100,8	103,2
Producția netă	103,2	103,1	105,7
Beneficiu	102,9	114,6	110,1
Productivitatea muncii			
-funcție de prod.globală	101,2	100,2	101,4
- " " netă	103,1	103,2	106,0

Analizînd datele statistice din tabel, rezultă că, începînd cu anul 1973, an în care s-a introdus experimentarea indicatorului „producția netă“, principalii indicatori economico-financiari au fost, în mod sistematic, îndepliniți și chiar depășiți, acest indicator constituind pentru colectivul de muncă un stimulent îndeosebi în reducerea cheltuielilor materiale. Astfel, în anul 1975, din depășirea de 5,7% a producției nete, 3% s-a realizat pe seama reducerii cheltuielilor și 2,7% pe seama depășirii valorii producției globale.

Metodologia de calcul a producției nete prevede ca o metodă de calcul, metoda de producție, adică pornind de la valoarea producției globale în preț de producție, să se scadă valoarea cheltuielilor materiale de producție. Pentru acest lucru Instrucțiunile metodologice nr. 26/1974 ale D.C.S., C.S.P. și M.F. prevăd întocmirea machetei model 1 și model 2 din care se însumează cheltuielile materiale înscrise în debitul conturilor 500, 510, 520, 530, 541, 730, 501, și care sînt înscrise în cap. 1 din macheta 1, din care se scad deșeurile, recuperările și cheltuielile care nu intră în prețul de cost al producției industriale, respectiv rîndurile 3 și 19 din macheta 2, obținîndu-se astfel cheltuielile materiale. După părerea noastră însumînd debitul conturilor 530 și 730, influențăm cheltuielile materiale și respectiv producția netă cu niște cheltuieli care privesc perioada următoare. De aceea, considerăm că trebuie scăzut din total, soldul acestor două conturi la sfîrșitul perioadei.

O altă situație specifică sectorului de prelucrare a lemnului este aceea că avem secții cu ciclul de fabricație sub 30 zile și a căror diferență de stoc de producție neterminată, conform Instrucțiunilor metodologice nr. 1 ale D.C.S., nu o putem include în producția globală. Totuși, și aceste secții, avînd un ciclu de fabricație de 10—20 zile, au niște cheltuieli efectuate cu producția neterminată a cărei valoare oscilează destul de mult cîte odată și dacă nu se ține seama de aceasta, sînt influențate, de la o perioadă la alta, cheltuielile materiale aferente producției globale și implicit producția netă.

Cu privire la planificarea și evidența cheltuielilor materiale și a producției nete pe secții în cadrul combinatului, avem greutăți din cauza circulației mari a semifabricatelor de la o secție la alta. De pildă, în prezent, semifabricatul se transmite de către secția producătoare, la preț de cost efectiv de secție, iar pentru secția consumatoare constituie în întregime cheltuială materială, deși la nivel de întreprindere el conține și elemente de muncă vie. În aceste condiții producția netă însumată de la secții nu mai corespunde cu totalul celei obținute pe combinat.

Pentru a avea totuși posibilitatea de a determina exact valoarea producției nete la unitatea noastră s-a stabilit ca secția producătoare să transmită semifabricatele cu costuri defalcate pe elemente primare pentru a fi înregistrate ca atare de secția consumatoare. Chiar și în această situație devierile mai mari în plus sau minus față de costurile planificate înregistrate la secția producătoare influențează rezultatele secției consumatoare de semifabricate fără ca aceste să aibă vreo contribuție. Pentru a evita și acest lucru ar fi necesară o derogare **de la** regulile de bază, în sensul ca **transmiterea semifabricatelor de la o secție la alta să se facă la preț de cost planificat și nu la preț efectiv.** În această situație toată influența pozitivă sau negativă ar greva numai **secția** care o produce.

ec. Virgil SAVASTRU
Combinatul de prelucrare
a lemnului — Pitești

Posibilități de sporire a producției de carne x)

Specia (categoria)	Unitate de producție	Greutatea medie la tăiere (% pe cap de animal)		Plusul de carne în 1976/1975 (total unități producătoare t/viu)	Venit suplimentar realizat de producători (mii lei)
		1975	1976		
Tineret bovin	C.A.P.	100,0	186	29658	355800
	gosp.populației	100,0	112	18320	219800
Porcine	C.A.P.	100,0	106	13800	165600
	gosp.populației	100,0	109	5800	69840
Ovine	C.A.P.	100,0	106	2555	17880
	gosp.populației	100,0	105	526	3680

***) In alternativa că în 1976 s-ar tăia același efectiv ca în 1975.**

500 000 miei la fondul de stat de la gospodăriile populației, s-ar obține un spor de carne de 9 000 tone în viu, ceea ce ar aduce producătorilor venituri suplimentare de 300 lei pe miel, sau de 150 milioane lei pentru întreaga masă de producători.

Apreciind prevederile legii sub aspectul sporirii șeptelului, a creșterii producției de carne și valorificării animalelor la greutăți cît mai economice, consider că sînt oportune unele precizări în proiectul legii privind regimul tăierii animalelor.

a) Întrucît Decretul 162/1973 reglementează în mod unitar pe economie structurile organizatorice și încadrarea acestora, se impune de la început precizarea noțiunii de „secție de tăiere“ care apare în mai multe articole ale proiectului supus dezbaterii publice. Aș propune ca astfel de unități de mică capacitate să fie denumite „centre“ sau „puncte de tăiere“.

b) Propun ca art. 23 referitor la autorizarea persoanelor care urmează să efectueze tăierea animalelor în abatoare să fie completat și cu precizarea unității competente în atestarea calificării acestora. Sugerez deci ca articolul 23 să fie redactat astfel : „Tăierea animalelor în abatoarele și secțiile de tăiere prevăzute în art. 18 se va efectua de persoane autorizate de către comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale, orășenești sau comunale, cu atestarea calificării de către întreprinderea județeană de industrializare a cărnii și cu avizul medicului de la dispensarul medical în raza căruia funcționează abatorul sau secția respectivă“.

Propun, totodată, ca după adoptarea acestei legi să se republice în tiraj de masă întreaga legislație referitoare la creșterea și ameliorarea animalelor, la tăierea și valorificarea animalelor și a producției animaliere.

ing. Octavian APOSTU
Centrala industrializării cărnii

COMERȚ EXTERIOR

STRATEGIA EXPORTURILOR ÎN ACTUALA CONJUNCTURĂ INTERNAȚIONALĂ

Din preocupările biroului de marketing al I. C. E. „Confex”

EXPORTURILE de confecții textile ale țării noastre, derulate în ultimii ani prin Întreprinderea de comerț exterior „Confex“, au cunoscut o creștere continuă; luînd ca bază de calcul anul 1965, creșterea volumului valoric al exporturilor noastre se prezintă astfel :

	Anul						
	1965	1970	1971	1972	1973	1974	1975 *)
Creșterea valorică	100	256	284	332	359	368	392

*) previziuni la 15. 09. 1975.

Se constată din datele de mai sus o quadrublare a exporturilor noastre de confecții în ultimii 10 ani.

Creșterea continuă a exporturilor noastre de confecții și ponderea mare pe care acestea o ocupă în totalul exporturilor industriei ușoare se înscrie pe linia valorificării superioare a materiilor prime din această ramură — indicație dată de cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. cu privire la orientarea exporturilor — confecțiile asigurînd cel mai înalt grad de prelucrare a materiei prime în industria textilă. Chiar și în cadrul confecțiilor gradul de prelucrare al materiilor prime nu este uniform, astfel că unul din principalele criterii de orientare ale exportului de confecții în viitorul cincinal, îl constituie creșterea ponderii confecțiilor grele în totalul exportului de confecții.

Este de la sine înțeles că tendința de a exporta cu prioritate confecții cu un înalt grad de prelucrare trebuie să țină seama atît de structura cererii externe, de capacitățile de confecționare existente, care nu permit un grad de flexibilitate nelimitat (o capacitate de cămăși nu poate produce costume) cît și de structura sortimentului de țesături pusă la dispoziția noastră de centralele furnizoare.

În vederea sporirii continue a volumului exportului de confecții și a îmbunătățirii structurii sale, în limitele mai sus arătate, un rol deosebit revine activității de prospectare a pieței externe.

Tendințe conjuncturale pe piața confecțiilor

EVENIMENTELE care au intervenit în ultima perioadă pe piața mondială și-au pus amprenta și asupra industriei textile și respectiv asupra conjuncturii pieței confecțiilor.

Printre factori caracterizînd actuala conjunctură a economiei țărilor capitaliste dezvoltate, ce au determinat și criza industriei textile, enumerăm : criza energetică care a declanșat recesiunea în majoritatea țărilor capitaliste ; creșterea ritmului inflației în toate țările dezvoltate, ce a determinat luarea de măsuri de protejare a economiei, (reducerea importurilor pentru echilibrarea balanței de plăți etc.) ; creșterea prețurilor produselor alimentare, care a determinat încordarea extremă a bugetelor consumatorilor ; fluctuația continuă a prețurilor materiilor prime, inclusiv textile.

Elasticitatea mare a cererii față de preț la produsele textile, a făcut ca cererea de confecții să scadă față de perioada anterioară, populația înscriindu-și în bugetele de cheltuieli cu prioritate cele mai urgente și de neevitat (hrana, locuința, transportul etc.), ceea ce a determinat ca prețurile la confecții să nu poată crește proporțional cu creșterea costurilor.

În afara factorilor generali, arătați mai sus, la sfîrșitul anului trecut au apărut factori specifici, depinzînd de caracterul sezonier al industriei confecțiilor. Fabricanții de confecții s-au angajat pentru produse de iarnă așteptînd un sezon normal. Toamna lungă și blîndă în majoritatea țărilor din Europa a determinat un sezon foarte slab.

Ca atitudine generală a cererii s-a remarcat pe tot parcursul anului 1974 și în prima jumătate a acestui an, o prudență extremă a importatorilor manifestată prin comandarea de cantități de serie mică, încercînd astfel să reducă riscurile.

Pe grupe de articole de confecții situația pe piață se prezintă diferențiat, remarcîndu-se, spre exemplu, o reducere mai lentă a prețului la articolele la care manopera deține o pondere mai mare în totalul costurilor, deoarece valoarea lohnului a crescut în mod corespunzător.

În structura cererii, centrul de greutate se mută de la genul clasic spre articole de îmbrăcăminte gen sport. Cererea de costume pentru bărbați și femei scade, în locul acestora trecînd pantalonii tip „geans“, din amestecuri ieftine de bumbac, precum și îmbrăcăminte gen sport. În aceeași măsură crește interesul pentru îmbrăcăminte de lucru. În general îmbrăcămintea pentru copii sau adulți este influențată de stilul sport. Astăzi nimeni nu mai vrea să poarte stofele grele, să fie „înghesuit“ în haine. Chiar și pentru ocazii festive omul modern alege o îmbrăcăminte practică și comodă. Gustul tinerilor nu lasă nici o îndoială asupra acestui fapt. Pantalonii „farmer“ și jachetele asortate acestora pot fi privite aproape ca o „uniformă“ — proprie lor.

În ceea ce privește produsele noi, în momentul de față interesul cumpărătorilor mai poate fi trezit numai cu articole de confecții deosebite și accesibile ca preț. Situația prezentată mai sus, la nivelul pieței Europei occidentale, se prezintă diferențiat de la o țară la alta.

Astfel, în Anglia se observă în ultimul timp schimbări importante, determinate de deteriorarea nivelului de trai, a situației economice mondiale și a crizei industriei textile. În domeniul cămășilor piața este dominată de exportatorii din Orientul Îndepărtat, aceștia intensificîndu-și în ultimul timp penetrația pe piața engleză. În sectorul de costume bărbați a crescut ponderea costumelor confecționate, în detrimentul costumelor de comandă (sector tradițional și puternic al pieței engleze). Această schimbare care ar părea favorabilă nouă, ca exportatori de confecții, este contracarată de ponderea mare a costumelor din materiale sintetice, contingentate la importul pe această piață.

Piața italiană a confecțiilor se caracterizează prin ponderea deosebit de mare pe care o dețin în vînzarea cu amănuntul magazinele mici și mijlocii, specializate numai pentru confecții. Acest mod de distribuție a determinat o politică de credite stimulatorie față de producătorii interni pentru a face față unor comenzi de serie mică și schimbărilor rapide ale modei. Marii exportatori pe această piață, de talia „Confex“ s-au orientat în această situație către firmele care dispun de un puternic corp de salesmen-i și de relații întinse pe piață pentru a centraliza comenzile necesare unei producții de serie economică. Lungimea canalului de distribuție astfel creat exercită însă presiuni asupra nivelului prețului obtenabil.

În R.F. Germania, piață caracteristică pentru confecții, deși economia a fost mai puțin afectată de conjunctura economică generală, comparativ cu celelalte țări capitaliste dezvoltate, s-au înregistrat totuși influențe ale recesiunii. Foarte pronunțată este tendința de scădere a prețurilor, mai ales la cămăși, datorită concurenței din Orientul Îndepărtat.

Am dat aceste cîteva puncte de reper asupra situației conjuncturale pe piața confecțiilor pentru a explicita motivația în opțiunile strategiei de marketing.

Produsul

O PREOCUPARE deosebită trebuie să o constituie în perioada viitoare laturile ce vizează specificul produselor ce le comercializăm : moda de sezon, design, calitatea materialului, calitatea execuției etc. Subliniem, ca un element specific, că moda în confecții se extinde atît asupra construcției produsului finit cît și materiei prime folosite (desenul, coloritul, finisajul).

Participînd la diferitele manifestații internaționale (tîrguri, expoziții, saloane de modă) creatorii Centralei de confecții se documentează atent asupra tendințelor modei impuse de marile case de modă și-și prezintă, totodată, propriile creații. Trebuie avut în vedere faptul că, deși tendințele modei se orientează spre îmbrăcămintea gen sport, practică, factorul estetic de confecții nu a dispărut. Chiar prin schimbarea concepției despre îmbrăcăminte, preocuparea pentru găsirea de linii ale modei cît mai avantajoase pentru purtăto-

— O quadruplare a exporturilor în 10 ani.

— Principalele elemente care asigură competitivitatea produsului : adaptarea la moda de sezon, designul, calitatea materialului și a execuției.

— Colaborarea strînsă furnizor de materie primă, producător, exportator — cerință imperioasă în lansarea cu succes a noilor produse.

— Echilibrul rețelei de distribuție — o componentă de bază a strategiei de export.

— Promovarea — un concept complex, dar esențial.

— Oscilațiile frecvente ale conjuncturii, măsurate pe „cadranul" sistemului informațional de marketing.

rul confecției continuă. Confecția frumoasă, modernă, practică, înseamnă în același timp confecție de calitate.

În actuala conjunctură a pieței externe, o mare atenție trebuie acordată în exportul de confecții, promptitudinii cu care se răspunde cererilor externe, înțelegînd prin aceasta durata de timp necesară executării mărfii, de la primirea comenzii pînă la data livrării. Reducerea duratei dintre cele două termene este o bună garanție și pentru realizarea mărfurilor. Iar aici atenția principală trebuie acordată reducerii timpului necesar executării comenzilor de țesătură, pentru care sînt actualmente necesare cîteva luni. Deși aceste termene sînt uzuale în cadrul relațiilor de aprovizionare interne, ele nu corespund întotdeauna cererii partenerului extern și duc la numeroase modificări, uneori chiar la anulări de comenzi. Sînt cazuri cînd clientul, datorită schimbărilor survenite pe piața externă în perioada în care se execută comanda sa, solicită modificări de execuție ce ajungînd tardiv nu mai pot fi realizate. În astfel de cazuri clientul devine deosebit de exigent și încearcă anularea comenzii din diferite motive pe care nu le-ar fi invocat în condiții normale, ori nu deschide acreditivul sau garanția bancară cerută, ceea ce împiedică practic realizarea mărfii.

De multe ori, în practica noastră, orientarea exportului spre produse similare celor „tradiționale“, dar necontingentate contribuie atît la majorarea prețurilor cît și la sporirea volumului vînzărilor. Așa de exemplu, confecțiile de țesături din bumbac fiind contingentate în majoritatea țărilor, iar cererea de produse din articole tip „Denim“ crescînd continuu, a fost creat un articol nou cu parametrii tehnico-funcționali identici „Melacel“, 100% sintetic, necontingentat, care a înlocuit cu succes, acolo unde era necesar pe cele contingente. Același lucru s-a întîmplat și cu articolele pentru impermeabile sau cămăși — tercoturi cu bumbac în compoziție — înlocuite cu diverse tipuri de terocel 100% sintetic, superior chiar din punct de vedere funcțional, nemodificîndu-și dimensiunile după spălare.

Faptul că în domeniul exportului de confecții pregătirea colecțiilor și executarea mostrelor voiajelor de către persoane calificate din punct de vedere tehnic, dar și pe deplin eficace asupra particularităților pieței unde se exportă confecțiile respective, este prima carte de vizită a noastră ca exportatori.

Canalele de distribuție

DESIGUR că, în vederea reducerii termenelor de livrare a mărfii, important este nu numai timpul de producție ci și timpul de circulație, respectiv trebuie găsite canalele de distribuție cele mai operative.

Nu toate genurile de confecții (sacouri, cămăși, pantaloni, impermeabile etc.) urmează același circuit între exportator și cumpărătorul final. La diferite genuri de confecții și, de multe ori chiar în cadrul aceluiași gen de confecții, diferențiat după categoria de calitate și ponderea caracteristicii de modă a produsului, lanțul de participanți la canalul distribuției diferă simțitor. În această situație, cheltuielile și riscurile comerciale fiind diferite, prețul obtenabil de exportator este și el diferențiat. În acest sector al distribuției se află deci și o sursă importantă de majorare a prețului extern obtenabil. Însă, schimbarea canalului pirntr-o eventuală apropiere de ultima verigă a lanțului distribuției reprezentat de detailiști și evitarea rețelelor intermediare presupune preluarea de noi atît a cheltuielilor suportate pînă în prezent de intermediar cît și satisfacerea unor cerințe deosebite puse în special de marile magazine în legătură cu serviciile ce sînt furnizate odată cu marfa (participare la cheltuieli de reclamă-propagandă, politica de returnări de marfă etc.).

Lanțurile mari de magazine constituie o rețea mai greu de abordat în prezent și pentru faptul că : nu dispunem de personalul specializat pentru a da unele indicații tehnice deosebite ; comandă de obicei modele ce li se prezintă, iar dacă vînzarea nu a avut succes nu sînt dispuși să dea alte comenzi ; comandă mărfuri de serie mică, cu termene de livrare reduse, greu de realizat, iar în cazul nerespectării lor duce la anularea comenzii în mod automat ; nu asigură o continuitate în comenzi.

În același timp ponderea crescîndă a marilor magazine pe piață și importantele majorări de prețuri ce se pot obține prin vînzarea directă impune examinarea de la caz la caz, a acestei variante de distribuție. În acest scop este necesară orientarea producției și spre serii mai mici, cu termene de livrare reduse, principalele obstacole ce fac azi greu de folosit marile magazine ca parteneri direcți de afaceri.

Pe linia promovării unor forme noi de distribuție, în centrul atenției noastre, în viitorul cincinal, trebuie să stea orientarea politicii comerciale spre participarea pe cont propriu sau prin intermediul unor societăți mixte la distribuția directă pe piață a produselor. Aceasta constituie o etapă calitativ superioară, care implică o investiție din partea noastră, chiar dacă aceasta se manifestă prin livrarea de mărfuri în condiții speciale (credite mai lungi etc.).

Pentru realizarea acestui obiectiv vor trebui contactate firme străine de prestigiu, interesate în înființarea unor societăți mixte împreună cu noi. În studierea oportunității unor asemenea măsuri se vor aborda și aspecte legate de distribuția fizică a produselor pe piață ca : depozit propriu sau închiriat, săli de prezentare a produselor, contracte cu întreprinderi de transport specializate.

Participarea pe cont propriu la distribuirea produselor pe piața externă face cunoscută marca noastră de exportatori și în rîndul maselor largi de consumatori, ceea ce va avea ca efect impulsionarea cererii de produse românești.

Prețul

SCOPUL imediat al vînzării mărfurilor este fără îndoială obținerea în schimbul mărfii a unui preț corespunzător. Toate acțiunile, arătate mai înainte, în legătură cu produsul și distribuția sa au ca scop final creșterea rentabilității vînzărilor. Dar prețul nu este prin el însuși numai un scop ci și un mijloc de realizare al scopului, de penetrare și mai ales de menținere și întărire a poziției pe piață.

Problema cea mai grea în legătură cu prețul este obținerea de informații asupra nivelului practicat de concurență. Studiile de specialitate nu dau decît indicații generale, uneori depășite, iar informațiile obținute de la parteneri sau direct de la concurenți sînt în majoritate eronate. Nivelul prețului materiilor prime este o altă informație utilă pentru exportatorul de produse finite, în speță de confecții, prețul confecțiilor urmînd în genere aceeași tendință cu prețul la materiile prime.

O sursă utilă de informații asupra prețului, este prețul cu amănuntul practicat la produsele noastre sau produse similare, obținut din cataloagele marilor case de modă (mari magazine), din care aplicînd „cheia prețurilor“, rezultă un preț orientativ de ofertă. Prețul astfel calculat este poate cel mai real (mai ales cînd avem date exacte privitoare la marjele de beneficii și cheltuieli minimale uzuale la diferitele nivele ale canalului de distribuție) și permite evitarea unor erori prin calcularea de prețuri de ofertă numai în baza unor indicatori interni de rentabilitate. În unele cazuri, folosind astfel de informații am putut obține prețuri mai mari decît cele rezultate dintr-un simplu calcul, dar și cazuri cînd am constatat că prețul rezultat în urma calculului era, dacă nu identic, foarte aproape de prețul cu amănuntul.

Pentru folosirea eficientă a acestei surse de informații este necesar să cunoaștem, în cazul vînzării către importatori sau fabricanți, la ce magazine vor desface aceștia mărfurile noastre. Este bine de știut aceasta atît pentru a ne orienta asupra prețurilor de vînzare obtenabile cît și pentru crearea unui bun renume mărfurilor noastre.

Promovarea

PROMOVAREA exporturilor de confecții presupune, pe de o parte o activitate susținută în vederea unei permanente documentări asupra a ceea ce apare nou pe piață în domeniul produsului, al distribuției, al prețului și chiar al promovării, iar pe de altă parte activitatea de prezentare prin toate mijloacele publicitare a produselor noastre, tuturor categoriilor de beneficiari.

În legătură cu această a doua latură aș dori să subliniez rezultatele deosebite pe care Centrala confecțiilor (prin centrul său de creație) împreună cu I.C.E. Confex le-au obținut la ultimele tîrguri și expoziții din țară și străinătate (TIBCO '75, Leipzig, Torino, Paris etc.) prezentînd modele de ultimă modă, ireproșabil executate, prezentate într-un cadru expozițional modern.

O deosebită atenție s-a acordat în ultimul timp expozițiilor cu caracter permanent deschise în S.U.A. la New York și Chicago. Expozițiile prezintă ultimele noutăți în materie de modă, orientate mai ales după gustul local.

Ca regulă în activitatea centralei noastre țesăturile noi, sînt lansate numai după ce ele au fost testate de creatorii de modă pentru a vedea cum se comportă în timpul confecționării (dacă își păstrează dimensiunile prin tratare hidrotermică) cît și după confecționare, dacă rezistă la purtare.

Pe linia valorificării cît mai depline a

Liviu HAGEA

I.C.E. „Confex“

(*Continuare în pag. 16*)

PROCESUL DE DEZVOLTARE A INFORMATICII ROMÂNEȘTI (III)

CONTINUĂM în acest număr publicarea amplei dezbateri[*] *organizată de Revista economică în colaborare cu Institutul Central pentru Conducere și Informatică (I.C.I.) asupra modului în care este transpus în viață programul național de introducere a informaticii în economie.*

In prima parte s-a făcut o trecere în revistă a realizărilor obținute pe linia dezvoltării producției românești de tehnică de calcul, a dotării cu echipamente *a centrelor de calcul, s-au făcut valoroase propuneri privind corelarea preocupărilor de proiectare de sisteme și elaborare de pachete de programe între centrele de calcul, au fost evidențiate elementele definitorii ale sistemullui informatic național, dezbătîndu-se problematica specifică diferitelor stadii de integrare a sa.*

Partea a doua a abordat probleme de organizare *a rețelei cum sînt : conceptul de „dotare tip platformă industrială“, structurile ierarhizate de prelucrare a datelor cu dimensionarea corespunzătoare pe diferite etape a configurației, metodologia organizării unitare a bazelor de date și sistemelor de codificare, exploatarea calculatoarelor interconectate în rețea, orientarea utilizării calculatoarelor spre probleme complexe, cum sînt simularea deciziilor sau proiectarea automată a obiectivelor de construcții.*

Ultima parte, pe care o prezentăm în continuare, aduce în discuție direcțiile de acțiune pentru creșterea eficienței sistemelor informatice, pentru îmbunătățirea exploatării lor, în concordanță cu nevoile de informație ale întreprinderilor, argumentîndu-se pentru considerarea unor criterii de eficiență încă din faza proiectării sistemelor, a proiectării software-ului.

Discuțiile, la care au participat specialiști din centre de calcul teritoriale și departamentale, din oficii și centrele de calcul ale unor întreprinderi, au fost conduse de dr. ing. ION ROMÂNU, *director general al I.C.I.*

Constantin ROTARU

● Un punct de vedere al beneficiarului ● Noi cerințe față de terminale ● O nouă mentalitate vizavi de calculator

— Eu vorbesc de pe poziția beneficiarului prelucrării datelor, în întreprinderea noastră fiind instalat un terminal TL 15, prin care realizăm zilnic legătura cu centrul de calcul al I.C.I. Deși distanța dintre noi și centrul de calcul este de peste 8 km, totuși nu mă pot plînge de **corectitudinea modului de transmitere și recepționare a informațiilor.**

Se ridică totuși o problemă privind modul de utilizare a terminalului TL 15, și anume cea legată de capacitatea acestuia. Faptul că terminalul nu poate lucra independent de calculator pentru o serie de probleme, dintre care cea mai utilă ar fi validarea datelor de intrare pe calculator și convertirea acestora pe alt suport — ex. banda magnetică — îl consider suficient de important pentru a fi analizat și îmbunătățit.

De asemenea, trebuie menționat că utilizarea unor terminale tip TL 15 solicită existența unui calculator puternic, cu o capacitate a memoriei interne de peste 128 ko., pentru a se putea lucra în paralel și alte lucrări.

Un aspect, mai puțin abordat de antevorbitori, este acela al **implementării lucrărilor, al pregătirii oamenilor, al schimbării mentalității față de elementul nou numit „calculator“**, ca și al cerințelor acestuia asupra informației și modului ei de prezentare.

Din experiență, am constatat că de modul cum sînt colectate datele, precum și de corectitudinea acestora depinde succesul unei aplicații ; toată atenția și toată dotarea trebuie să corespundă acestui scop, mai ales în condițiile existenței unui volum uriaș de date ce trebuie preluate de calculator într-un timp foarte scurt.

Un ajutor prețios în acest sens poate fi adus, așa după cum s-a mai menționat în luările de cuvînt anterioare, de existența unui echipament adecvat de colectare date, la care fiecare să-și poată corecta pe loc erorile. Sistemele cu vizualizare directă a datelor, cu posibilități de corectare pe loc — deși bune — consider că sînt încă scumpe.

PARTICIPANȚII LA MASA ROTUNDĂ

Ion Românu — director general I.C.I. ; **Hercule Mănescu** — director general, Centrul de organizare și cibernetică în construcții (C.O.C.C.) ; **Iosif Săndulescu** — director, Direcția tehnică de calcul a I.C.I. ; **Petre Vasilescu** — director, Direcția cercetare a I.C.I. ; **Nicolae Costake** — director, Centrul de calcul al D.C.S. ; **Ion Mihăescu** — director, Centrul teritorial de calcul electronic al I.C.I. (C.T.C.E.) — Timișoara ; **Ion N. Zaharia** — director, Centrul de calcul al Centralei Industriei Confecțiilor ; **Adrian Damachi** — director, Centrul de calcul I.C.I. ; **Dumitru Dima** — director tehnic, C.O.C.C. ; **Radu Zamfirescu** — director tehnic, Centrul de calcul al D.C.S. ; **Nicolae Tutoș** — director tehnic, C.O.C.C. ; **Adrian Davidoviciu** — șef laborator, I.C.I. ; **Marius Guran** — șef laborator I.C.I. ; **Constantin Rotaru** — șef oficiu calcul, Întreprinderea de pompe — București ; **Cornelia Rotaru** — șef atelier programare, Centrul de calcul al Centralei Industriei Confecțiilor ; **Alexandru Cicorlaș** — programator, C.T.C.E. — Timișoara ; **Florin Filip** — cercetător, I.C.I. **Ion Dumitrașcu** — cercetător, I.C.I. ; **Dan Gruița** — analist, C.T.C.E. — Cluj ; **Cornel Țăranu** — analist, C.T.C.E. — Cluj ; Din partea „Revistei economice“ la dezbatere a participat **Ioan Georgescu.**

Cornelia ROTARU

● Încărcarea calculatorului în trei schimburi — o condiție sine qua non ● 50 de aplicații din diferite subsisteme ● Rolul și locul esențial al sistemului de culegere a datelor în creșterea eficienței informaticii ● Prioritate metodelor și modelelor de optimizare

— Deși Centrul de Calcul al Industriei Confecțiilor are în dotare un calculator electronic de mai puțin de un an, totuși, încărcarea capacității acestuia a fost asigurată, de la început, la nivel de 3 schimburi, fiind în exploatare sau în curs de experimentare, un număr de circa 50 aplicații din subsistemele : financiar-contabil, aprovizionare, desfacere, planificare, lansarea și urmărirea producției.

Vorbind despre eficiența informaticii, consider că o problemă esențială o constituie **operativitatea furnizării informațiilor beneficiarilor** acestora, adică, asigurarea unui timp minim de răspuns al sistemelor de prelucrare automată a datelor. Rezolvarea acestei cerințe depinde în mod deosebit de sistemul de culegere a datelor.

În condițiile creșterii complexității activității economice a întreprinderilor, ale diversificării cererii de informații a conducerii la diferite niveluri pentru fundamentarea deciziilor, suportul clasic de informații, cartela perforată devine necorespunzătoare. În acest sens consider că trebuie să se asigure dotarea cu echipamente de culegerea datelor care să permită atît producerea decumentului cit și a suportului tehnic de informații (bandă perforată, bandă sau disc magnetic) care să se prelucreze direct pe calculatorul electronic. De exemplu, în Întreprinderea de confecții și tricotaje București se utilizează pentru evidența stocurilor de materii prime și materiale, mașini de contabilizat Ascota KBL 071, cu ajutorul cărora se înregistrează în depozite tranzacțiile zilnice pe fișa de magazie și se produce concomitent banda perforată.

Trecînd peste unele dezavantaje cunoscute ale benzii de hîrtie, acest sistem de culegere a datelor răspunde nevoii de furnizare în timp util a informațiilor privind situația zilnică a stocurilor.

Folosirea unor echipamente de culegerea datelor — direct — la locul de generare a informației economice, la întocmirea unor documente primare cu volum mare cum ar fi : comenzi de aprovizionare, anexe de contract, note de predare, facturi, consumuri specifice ș.a., în condițiile utilizării ca operatori, la aceste mașini, a personalului din serviciile funcționale care în prezent realizează manual lucrările respective, va contribui substanțial, prin raționalizarea circuitului informațional, la îmbunătățirea calității și reducerea vîrstei informațiilor, la creșterea eficienței informaticii.

Un alt aspect pe care trebuie să-l avem în vedere la proiectarea sistemelor de prelucrare automată a datelor este utilizarea într-o măsură mai mare a metodelor de optimizare, a modelelor matematice, folosindu-se astfel mult mai eficient posibilitățile oferite de calculatoarele din generația a III-a.

---

[*] Vezi și Revista economică nr. 43 și 46/1975.

Al. CICORTAȘ

● Concentrarea eforturilor pe îmbogățirea pachetelor de programare ● Îmbunătățirea relațiilor centre departamentale — centre teritoriale ● Orientarea configurațiilor sistemelor de calcul

— C.T.C.E. Timișoara fiind unul din primele centre teritoriale înființate, are beneficiari pentru care a epuizat sau este în curs de epuizare a aplicațiilor realizabile cu software-ul existent și configurația sistemului de care dispune. Din aceste motive, consider că este necesar să ne concentrăm eforturile în privința : **îmbogățirii software-ului de bază ; realizarea unor pachete de programe pentru principalele aplicații ; pregătirea utilizatorilor în privința utilizării pachetelor de programe.**

Institutul central pentru conducere și informatică poate să impulsioneze în continuare aceste activități, stabilind sarcini precise pe centre de calcul, care să permită realizarea lor rapidă. Am menționat acestea, întrucît în condițiile actuale se irosește un volum de ore de proiectare prin realizarea de aplicații singulare, iar pe de altă parte utilizarea aplicațiilor executate este restrînsă din cauza relațiilor, uneori deficitare, existente între centrele teritoriale de calcul și centrele departamentale.

Consider, de asemenea, că se impune o orientare corespunzătoare în privința **configurațiilor la sistemele de calcul** FELIX C-256, deoarece în configurațiile existente, acestea sînt departe de a fi utilizate eficient. În acest sens, menționez că este important ca pe lîngă extinderea capacității memoriei interne de la 128 la 256 ko., să se asigure suficiente unități de schimburi și de legătură care să permită ridicarea gradului de utilizare a unității cen-

H. MĂNESCU

● Lipsa de promptitudine a service-ului, o „întîmplare" sistematică ● O legătură perfectă între acțiunile de raționalizare a sistemului informațional și introducerea sistemelor informatice ● I.C.I. — un sprijin eficient

— Centrul de organizare și cibernetică în construcții a elaborat și implementat un sistem complex de conducere pentru ramura construcțiilor. Implementarea în foarte multe unități a subsistemelor aplicative ne-a dus la prelucrarea unui mare volum de date, efectuată atît în centrul propriu cît și la centrele teritoriale de calcul. Sistemele de prelucrare automată înlocuind în unitățile respective prelucrările manuale, am fost obligați să asigurăm la termene fixe „ieșirile" necesare conducerii proceselor de producție. În această acțiune am avut însă dificultăți datorită deficiențelor existente în **întreținerea și repararea echipamentului de calcul.** Lipsa de promptitudine în depanare este un pericol permanent, care poate compromite ideea utilizării calculatoarelor electronice în conducerea proceselor economice. Din acest motiv consider că este foarte important să se asigure întreprinderii specializate pentru întreținere și depanare — I.I.R.U.C., piese de schimb și periferice de rezervă, chiar cu riscul sacrificării unor configurații de calcul, pentru a dispune de echipamente de rezervă, cu care să asigure depanarea imediată a defecțiunilor ce apar. Este bine ca reparația defecțiunilor să se poată face în ateliere centralizate în mod organizat și eficient.

În altă ordine de idei, remarcăm faptul că noi am simțit sprijinul eficient al Institutului central pentru conducere și informatică atît în asigurarea condițiilor necesare elaborării sistemului de conducere pentru ramura construcțiilor — SICOP —cît și în asigurarea echipamentului de prelucrare prin dotarea unității noastre, ca și în întreaga rețea de centre de calcul teritoriale din țară.

Considerăm necesar ca în viitor această coordonare să devină mai intensă astfel ca, spre exemplu, I.C.I. să asigure **legătura între acțiunile de raționalizarea sistemului informațional și introducerea sistemelor informatice,** deoarece există pericolul ca raționalizările concepute în varianta prelucrare manuală să frîneze introducerea prelucrării automate, care pretinde adoptarea altor principii decît cea manulă.

N. I. ZAHARIA

● Cele două componente ale eficienței : utilizarea capacităților de culegere și prelucrare a datelor și utilizarea informațiilor ● Cînd utilizăm pachetele de programe tip și cînd se cer realizate noi programe ● Modele complexe pentru conducerea producției și proceselor tehnologice prin colaborare cu I.C.I.

— Cred că eficiența economică a informaticii poate fi apreciată din două puncte de vedere :

a) Eficiența utilizării capacităților de producție, adică a echipamentelor de culegere date și de prelucrare.

b) Eficiența utilizării informațiilor obținute prin prelucrare.

Dacă ne referim la primul aspect, atunci putem lua în considerare echipamentele ca orice capacitate de producție și putem considera gradul de acoperire a capacității exprimate în timp sau în alte unități de măsură, aceasta fiind latura cantitativă a problemei.

Consider însă că este cel puțin tot atît de important să luăm în considerare și eficiența programelor sau a pachetelor de programe utilizate pentru a prelucra informațiile.

Un pachet de programe tipizate, elaborat în general pentru un anumit tip de lucrări, are avantajul că scurtează timpul de punere în funcțiune a sistemului de prelucrare a datelor, înlăturînd proiectarea pachetului de programe respectiv, dar în general conduce la timpi efectivi de prelucrare mai mari, adică la pierderi de capacitate de calcul. Din acest punct de vedere, **proiectantul de sisteme de prelucrare trebuie să aprecieze dacă e bine să utilizeze anumite pachete de programe tip sau dacă e necesar să proiecteze alte programe noi.**

De exemplu, pachetele care se referă la tehnologii de fabricație, nu pot fi utilizate peste tot aceleași, ci variază după specificul tehnologiei respective. În cazul nostru, pentru confecții, pachetele de programe de lansare, programare și urmărire a producției trebuie să țină seama de particularitățile acestei industrii. Dar odată elaborate aceste pachete vor putea fi folosite pentru întreaga industrie de confecții. Este adevărat că aceasta cere un timp mai mare de proiectare și de implementare, precum și cheltuieli suplimentare față de utilizarea unor pachete de programe elaborate pentru alte tipuri de industrii, dar ulterior cheltuielile pot fi recuperate prin scurtarea timpului de prelucrare pe calculator față de pachetele deja elaborate.

Subliniez că am fost și sîntem ajutați foarte mult de I.C.I. atît din punct de vedere al dotării cu echipamente, cît și din punct de vedere al proiectării. În prezent colaborăm cu I.C.I. la elaborarea unor **modele matematice care să fie utilizate atît pentru calculul optim al variantelor de decizie în gestiune, cît și pentru optimizarea proceselor tehnologice.** Sistemele de restricții și ecuații ale modelelor variază în funcție de situația care se rezolvă, elaborarea unor modele fixe și rigide neputînd asigura obținerea unor rezultate în timpul necesar decidentului. Utilizarea modelelor matematice în problemele economice și de producție, impune manipularea unui volum mare de date, fiind necesară o bază de date care să poată asigura automat datele pentru modelele matematice pe suporți magnetici, fără altă intervenție umană.

O primă experiență reușită a fost subsistemul „SCOR" elaborat împreună cu I.C.I. care utilizează pachetul de programe OPALINE pentru programarea liniară și căruia datele îi sînt furnizate direct de către sistemul de calcul, din baza de date. Sperăm ca din colaborarea noastră cu I.C.I. pînă la sfîrșitul acestui an, vom obține și alte rezultate interesante.

Se discută mult despre eliminarea omului din circuitul informațional. Putem să presupunem că se pot face o serie de automatizări în ceea ce privește culegerea, transmiterea și prelucrarea datelor, dar nu se pot face asemenea automatizări în ceea ce privește decidentul. Acesta rămîne utilizatorul informației și cel care răspunde de decizia luată. Decidentul va folosi informațiile și va fi parte integrantă a sistemului de la care primește informații de intrare necesare deciziei și care va transmite către sistem ieșirile ca intrări în sistem, adică deciziile luate. Calculatorului i se pot atribui o serie limitată de decizii sau i se poate cere să asigure partea de dispozare, adică de realizare a deciziei, conform informațiilor pe care le are în banca de date. Numai privind problema din acest unghi putem să obținem rezultatele scontate și să atragem pe conducătorii întreprinderilor de partea noastră, altfel îi îndepărtăm, deoarece nu vor putea avea controlul asupra deciziilor luate de calculator.

Apare însă într-adevăr necesar să se ia măsuri pentru a introduce cît mai rapid în informatica românească echipamentele cu înregistrare directă pe suport magnetic și cu producere de documente în același timp, care va permite o economie de personal.

Numai echipamentul de tip display nu este suficient, deoarece anumite operații de gestiune necesită obligatoriu și documentul, care trebuie să rămînă ca act justificativ pentru control.

În ceea ce privește eficiența utilizării informațiilor prelucrate, cel de al doilea aspect asupra căruia vreau să mă opresc, cred că trebuie luat în considerație efectul economic al deciziilor la toate nivelurile, care se iau pe baza acestor informații. Cu cît nivelul de decizie e mai înalt, cu atît efectul economic poate fi mai mare. Dar pentru a obține nivelul de agregare al informațiilor corespunzător nivelului de decizie, timpul de prelucrare va fi cu atît mai mare cu cît nivelul e mai mare. Eficiența rezultă deci și din micșorarea timpului de prelucrare, așa cum am arătat mai înainte. Actualmente nu avem încă o metodologie pentru calculul eficienței economice sub aspectele arătate și cred că ar fi bine ca această metodologie să fie elaborată cît mai curînd, fiind utilă, mai ales pentru a da un răspuns pertinent la întrebări asupra eficienței, ce se pun în mod curent de către utilizatorii de sisteme.

În încheiere vreau să-mi exprim satisfacția față de eficiența informaticii românești, care a început să depășească stadiul de pionierat și care începe să devină o activitate de sine stătătoare cu reguli și legi bine stabilite. Sînt convins că I.C.I. va coordona și mai departe activitatea de informatică, astfel încît să se obțină eficiența maximă. Unele rezultate deja obținute confirmă acest lucru.

C. ȚĂRANU

● Cum desprindem eficiența sistemului informatic din cea generală a întreprinderii ● O metodologie de calcul elaborată de I.C.I.

— Personal mă ocup de problema decupării eficienței sistemului informatic din cadrul problemei eficienței generale a întreprinderii. Ar fi, cred, foarte util dacă „Revista economică“ ar iniția în paginile sale o discuție separată, pe tema „Eficiența economică în informatică“. În legătură cu această problemă vreau să arăt că Institutul central de conducere și informatică a elaborat deja o metodologie de calcul a principalilor indicatori ai acesteia și a stabilit un sistem de norme de eficiență, care în prezent sînt în curs de experimentare.

Problema este foarte complexă și pentru o rezolvare satisfăcătoare va fi necesară atacarea ei de pe poziții inter și multidisciplinare.

S-a vorbit mult despre eficiența utilizării tehnicii de calcul. Părerea mea este că aceasta se integrează în problematica proiectării sistemelor informatice, în speță ea trebuie să constituie o preocupare încă din faza întocmirii studiului-cadru. Pentru Combinatul minier Cluj-Napoca — unul din principalii noștri beneficiari — s-a întocmit un astfel de studiu, fapt care a permis o privire de ansamblu asupra problemelor pe care trebuie să le rezolve un sistem informatic pentru conducere, studiu ce poate fi consultat de informaticienii de la alte centre de calcul din țară.

I. ROMÂNU

● Dezvoltarea informaticii românești o componentă de bază a revoluției tehnico-științifice în cincinalul 1976—1980 ● O direcție prioritară: elaborarea de noi pachete de programe aplicative și noi limbaje de programare specializate ● Eforturi susținute pentru punerea în valoare a tehnicii de calcul ● Utilizarea mai intensă a Bibliotecii Naționale de programe ● Realizarea unui cadru unic al Sistemului Național Informațional pentru Conducere în slujba conducerii economice și sociale a țării

— Să încheiem această dezbatere interesantă avînd cu toții speranța că informatica românească va cunoaște în continuare o dezvoltare ascendentă, se va manifesta ca un factor indispensabil unei economii moderne și va deveni în ansamblul ei o adevărată forță națională. Dezvoltarea informaticii românești este o componentă de bază a revoluției tehnico-științifice ce caracterizează cincinalul 1976—1980. Fără îndoială, problemele care le avem de rezolvat în perioada care urmează se amplifică și devin mai complexe atît pe linia fabricării mijloacelor de calcul electronic, cît și a utilizării lor, ca o consecință inerentă a evoluției rapide din acest domeniu și problemelor de conducere eficientă a unei economii naționale în puternică dezvoltare.

Nu intenționez ca, în concluzii, să mai reiau ceea ce am spus în deschiderea acestor dezbateri, dar aș dori să mă refer în mod special la o problemă pe care o consider de o deosebită importanță, problemă amintită de unii dintre vorbitori. Nimeni dintre noi nu se îndoiește de evoluțiile viitoare spectaculoase în domeniul tehnologiei de fabricație ale calculatoarelor electronice din generațiile 3 și jumătate și 4; dar o problemă majoră este utilizarea lor eficientă, ceea ce presupune existența unor programe aplicative în sortimentul și de performanțe corespunzătoare. Pentru aprecierea efortului pe care îl presupune elaborarea programelor necesare unei utilizări corespunzătoare a calculatoarelor electronice moderne voi menționa un aspect semnificativ: dacă în jurul anului 1970, din costul unui sistem de prelucrare cu calculator a datelor circa 75% reprezenta costul echipamentelor și 25% costul programelor, prognozele efectuate recent în alte țări, cît și în țara noastră, arată, ca fiind foarte probabil, că în jurul anului 1980 costul programelor să reprezinte 75—80% din costul total al sistemelor de prelucrare cu calculator a datelor.

Este de datoria noastră, a acelora care lucrăm în acest domeniu, și în primul rînd a Institutului central pentru conducere și informatică, ca institut de specialitate, să depunem eforturi pentru întocmirea pachetelor de programe aplicative — diverse, eficiente, ușor adaptabile diverselor aplicații — precum și a noilor „tehnologii“ de elaborare industrială automată, asistată de calculator, a programelor. Vor trebui perfecționate și programele de bază (sistemele de operare) ale calculatoarelor, vor trebui să se elaboreze noi limbaje de programare evoluate, specializate.

Sarcina noastră, a tuturora, este să depunem toate eforturile pentru a pune în valoare tehnica de calcul care există în prezent în țara noastră și care se va fabrica în viitor. Trebuie să ne coordonăm eforturile, să eliminăm paralelismele, să utilizăm intens Biblioteca națională de programe — acest fond comun de programe ce constituie un bun național de o deosebită valoare. Este necesar să ne înscriem cu toții într-un cadru unic, bine conceput, încît tehnica de calcul românească să fie pusă nemijlocit în slujba conducerii economice și sociale a țării, să ajute factorii de decizie în adoptarea celor mai judicioase decizii, cu costuri cît mai mici și într-un timp cît mai scurt.

Dezbatere consemnată de
Ioan Georgescu

STRATEGIA EXPORTULUI

(Urmare din pag. 13)

condițiilor noi create prin acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate în relațiile cu S.U.A. se numără: specializarea unor creatori de modele pentru produse ce se adresează pieței americane, numeroase oferte făcute marilor importatori nord-americani, discuțiile purtate cu reprezentanții firmelor care ne-au vizitat, precum și un program de contacte și tratative pentru încheierea de noi afaceri cu importatori sau producători — importatori americani. Rezultatele favorabile obținute confirmă avantajele unei activități susținute în domeniul promovațional și pledează pentru organizarea judicioasă în continuare a acestui gen de activitate.

Sistemul informațional de marketing și sinergia reacției

PENTRU a face față cerințelor existente azi pe piața internațională este nevoie să fim mereu la curent cu tot ce apare nou în domeniul nostru de activitate, ceea ce face absolut necesară organizarea unui sistem informațional eficient, care să furnizeze informații pertinente.

Activitatea de cercetare și prospectare a pieței externe, de urmărire permanentă a pulsului pieței, am conceput-o a fi organizată pe relații, nu merceologic, deoarece problemele cele mai importante le ridică pentru noi piața. Urmărim, de asemenea, în permanență evoluția relațiilor întreprinderii noastre cu fiecare firmă în parte. Un fișier al firmelor cu care lucrează întreprinderea, a celor cu care a lucrat precum și a celor cu care încearcă să lucreze ne dă imaginea asupra politicii comerciale a întreprinderilor precum și a strategiei pentru viitor.

O altă sarcină ce trebuie realizată de sistemul informațional de marketing, o reprezintă legătura permanentă dintre serviciile operative și cele funcționale (marketing, plan, finanțe-contabilitate, transporturi etc.), precum și dintre acestea și conducerea întreprinderii, organizarea unor evidențe pe cît posibil corelate, avînd la bază o concepție unitară, integrantă, despre mijloacele și metodele de îndeplinire a sarcinilor de plan.

Pentru urmărirea evoluției indicatorilor de rentabilitate, biroul de marketing ține o evidență pe baza referatelor de vînzare și a contractelor încheiate. Deosebit de semnificativă este, spre exemplu, compararea indicatorilor rezultați în urma contractării cu cei efectiv realizați. O atenție deosebită se acordă și evoluției prețului extern (obținut și obtenabil), urmărit sintetic și detaliat pe grupe de articole de confecție și țesătură, iar în cadrul acestora pe piețe.

Evidența prețului dacă este ținută decadal permite evidențierea tendințelor în dinamică ale volumului fizic și valoric al produsului „X“ exportat pe piața „Y“, și per total unele concluzii operative privind strategia și tactica ce se vor aplica în etapa următoare, prețul obținut fiind una din cele mai bune surse de informații previzionale.

Aceasta este, pe scurt, ideea în care am încercat noi să organizăm activitatea biroului de marketing din întreprindere. Credem că numai organizînd un sistem informațional operativ, biroul de marketing își poate aduce un aport real în creșterea calității deciziilor în conducerea activității de comerț exterior, la prognoza producției de export, în promptitudinea reacțiilor la diferitele evenimente de pe piață și bineînțeles o politică diferențiată de investiții, de folosire a capacităților de producție existente.

Seminarul:
Probleme ale politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru
Consultație la tema a III-a

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Asigurarea unei rate înalte a acumulării. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. privind asigurarea unei corelații optime între fondul național de dezvoltare economică și socială și fondul de consum. Politica partidului de perfecționare a repartiției în țara noastră

EDIFICAREA *în perspectiva următorului sfert de secol a unei economii puternice, la nivelul exigențelor socialismului multilateral dezvoltat și înaintării spre comunism este nemijlocit și în gradul cel mai înalt legată de modul în care se repartizează și utilizează venitul național. Coordonatele esențiale ale acestei repartizări sînt subordonate de partidul și statul nostru necesității accelerării progresului economico-social al țării și ridicării nivelului de trai.* „Politica partidului de repartizare a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare — *se subliniază în* Programul Partidului Comunist Român — va avea ca obiectiv general atît creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție, înflorirea științei și tehnicii, crearea unei baze tehnico-științifice a societății, în pas cu evoluția civilizației mondiale, cît și satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare ale maselor largi populare".

1. Politica P.C.R. privind asigurarea unui raport corespunzător între fondul de dezvoltare și fondul de consum, în vederea creșterii în ritm înalt a întregii economii și, în același timp, a nivelului de trai

ESTE astăzi unanim recunoscut locul de primă însemnătate pe care îl ocupă în strategia dezvoltării oricărei țări, repartizarea venitului național pentru dezvoltare și consum. Și este firesc să fie așa, întrucît de deciziile adoptate în această problemă nodală depinde într-o măsură hotărîtoare progresul economic și social al unui popor, armonizarea intereselor prezente cu cele de perspectivă ale societății.

Act de înaltă responsabilitate politică, opțiunea privind raportul dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum, asigură unitatea și interacțiunea dialectică dintre scopul nemijlocit al producției și căile pentru realizarea lui : prin formarea și utilizarea fondului de consum se realizează scopul nemijlocit al producției socialiste, iar prin formarea și utilizarea fondului național de dezvoltare, se asigură mijloacele necesare înfăptuirii acestui scop.

(Întrucît analiza și înțelegerea multiplelor fațete ale corelației care se stabilește în timp între cele două componente ale venitului național presupune o bună cunoaștere a conceptelor cu care se operează în acest domeniu, este indicat ca propagandiștii să insiste încă de la începutul dezbaterii asupra lămuririi conținutului fondului de consum și al celui de fond de dezvoltare. Acest lucru se impune cu atît mai mult cu cît formarea acestor două fonduri este rezultatul unui complex proces de distribuire și redistribuire a venitului național, în urma căruia, veniturile statului, ale organizațiilor cooperatiste și populației capătă destinația finală pentru consum sau pentru dezvoltare).

a) Criteriile care stau la baza corelației optime între fondul de dezvoltare și fondul de consum

Întrucît atît fondul de dezvoltare cît și fondul de consum își au sursa de formare în venitul național, la un volum dat al acestuia, mișcarea mărimii absolute a unui fond determină schimbarea mărimii în sens contrar al celuilalt. Acest fapt explică intensa preocupare de ordin practic și teoretic pentru găsirea modalităților și soluțiilor de armonizare a tuturor componentelor de interese materiale care se manifestă în legătură cu repartizarea venitului național, pentru stabilirea unor limite, a unui raport optim între fondul de dezvoltare și fondul de consum, raport de care depinde în mod hotărîtor atît gradul și proporțiile reproducției lărgite, cît și cel de satisfacere a nevoilor membrilor societății.

Proporția dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum are un caracter dinamic, fiind stabilită în mod conștient de către societate în cadrul unor limite determinate de nivelul dezvoltării forțelor de producție, de nivelul productivității muncii și de posibilitățile și necesitățile reale din fiecare etapă a construcției socialiste. **Limita superioară a cotei fondului de dezvoltare în venitul național trebuie să asigure un consum pe locuitor în perioada următoare mai mare sau cel puțin egal cu cel din perioada de bază, iar limita inferioară a acestei cote trebuie să permită realizarea unei reproducții lărgite de o amploare care să permită obținerea în perioada următoare a unui venit național pe locuitor, mai mare sau cel puțin egal cu cel din perioada de bază.** Depășirea acestor limite afectează fie nivelul de trai al populației, fie dezvoltarea viitoare a economiei naționale. Între aceste limite, desigur, cota fondului de dezvoltare poate oscila, esențial în procesul decizional rămînînd alegerea și adaptarea acelei cote care să permită optimizarea corelației dintre acumulare și consum.

Avîndu-se în vedere scopul nemijlocit al producției socialiste, **drept criteriu de optimizare a corelației dintre fondul de dezvoltare și cel de consum, poate fi considerat asigurarea unui fond de consum cît mai mare posibil în condițiile economice date.** Acest criteriu poate fi conceput fie ca maximizare a fondului de consum din ultimul an al perioadei alese, fie a celui însumat pe întreaga perioadă. Majoritatea punctelor de vedere exprimate în literatura economică de specialitate converg spre adoptarea soluției maximizării fondului de consum însumat pe întreaga perioadă aleasă.

În mod obiectiv, **perioada de optimizare se circumscrie și ea în limite relativ largi, fiind condiționată de factori tehnici, economici și social-politici,** printre care amintim : structura economiei și gradul ei de adaptabilitate la schimbarea utilizării finale a venitului național ; ciclul de reproducție, la un nivel superior a bazei tehnico-materiale a economiei ; durata capacității de muncă a unei generații ; ritmul de creștere a populației ; reducerea și eliminarea decalajelor față de țările dezvoltate ; încadrarea avantajoasă în circuitul mondial de valori materiale și spirituale.

Cu titlu de exemplu menționăm că structura economică existentă la un moment dat condiționează mărimea cotei fondului de dezvoltare, întrucît o economie în care predomină ramurile producătoare de bunuri de consum nu este în măsură să facă față unei creșteri bruște a ratei acumulării, deoarece structura materială a produsului final este de așa natură încît mijloacele de producție suplimentare — mașini, utilaje, materii prime — care ar putea fi acumulate sînt insuficiente. Treptat, pe măsura dezvoltării și creării de noi ramuri economice, în special producătoare de mijloace de producție, are loc o adaptare a structurii economiei naționale care să permită o rată a acumulării mai înaltă. (Economistul polonez S. Polaczec considera că adaptarea structurii economiei pentru ridicarea ratei acumulării de la 1% la 5% necesită o perioadă de 11 ani, de la 5% la 10% — 5 ani, de la 10% la 15% — 3 ani, de la 20% la 25% — 2 ani). Și încă un exemplu privind dependența ratei acumulării de ritmul de creștere a populației : mărimea ratei acumulării trebuie să se situeze, în mod obiectiv, la un astfel de nivel, încît, în condițiile unei anumite eficiențe, să asigure o anumită sporire a venitului național pe locuitor, întrucît altfel s-ar produce o stagnare economică și o deteriorare a condițiilor de trai ale populației. (Statisticianul francez Alfred Sauvy, analizînd această dependență arată că la o eficiență de 25% a acumulării — o acumulare de 100 unităţi monetare aduce un spor de venit naţional de 25 unităţi monetare : pentru ca venitul naţional pe locuitor să nu se reducă este necesară o rată a acumulării minimă de 8% dacă populaţia creşte cu 2% anual, de 12%, dacă aceasta creşte cu 3% şi de 16% dacă ea creşte cu 4% anual ; pentru a se asigura o creştere anuală a venitului naţional pe locuitor de 3%, rata acumulării trebuie să fie de 16% la o creştere anuală a populaţiei de 1%, de 20% dacă aceasta creşte cu 2% şi de 24% dacă populaţia creşte cu 3% anual).

În fine, nu putem să nu menţionăm că o influenţă majoră asupra ratei acumulării o exercită nivelul de dezvoltare economică a unei ţări ; este evident că ţările cu un nivel mai scăzut de dezvoltare economică, pentru a putea lichida rămînerea în urmă, trebuie să opteze pentru o rată înaltă a acumulării.

b) Necesitatea obiectivă şi efectele economico-sociale ale asigurării unei rate înalte a fondului de dezvoltare în etapa pe care o parcurge ţara noastră

Pornind de la analiza ştiinţifică, marxist-leninistă a condiţiilor concrete ale ţării noastre, de la faptul că acumularea reprezintă, aşa cum o caracteriza Fr. Engels, „funcţia cea mai progresistă a societăţii“, partidul nostru — care şi-a asumat misiunea istorică de a plasa România pe drumul larg al progresului şi civilizaţiei — a fundamentat şi aplicat cu consecvenţă în practică o politică de asigurare a unei rate înalte a acumulării, ca unica posibilitate, atît pentru potenţarea dezvoltării forţelor de producţie, cît şi pentru îmbunătăţirea continuă a nivelului de trai al populaţiei.

Necesitatea unei rate înalte a acumulării se impune cu atît mai mult cu cît, după cum se ştie, datorită nivelului de dezvoltare extrem de scăzut al forţelor de producţie moştenit de la regimul burghezo-moşieresc, (în anul 1938 — an de vîrf al perioadei antebelice — venitul naţional pe un locuitor realizat în România se ridica la 80—90 dolari, producţia industrială pe un locuitor reprezenta circa 42% din media pe plan mondial, eram nevoiţi să exportăm 8 tone de produse pentru a putea obţine valuta necesară pentru a importa o tonă, iar în agricultură valoarea inventarului agricol calculat pe un hectar era de 15 ori mai mic decît în Germania, şi de 42 de ori mai mic decît în Elveţia), **cu toate progresele realizate pe planul ridicării potenţialului productiv al ţării, al dezvoltării şi modernizării economiei naţionale, ţara noastră mai are încă de recuperat faţă de ţările dezvoltate din punct de vedere economic un decalaj însemnat.** Comparativ cu statele avansate economic acest decalaj se estimează a fi în prezent de 2—3 ori mai mic în ce priveşte venitul naţional, productivitatea muncii şi producţia principalelor produse industriale, calculate pe un locuitor ; Dincolo însă de această referire la realităţile specifice ţării noastre, la marile obiective ce se cer înfăptuite în perioada următoare, trebuie subliniat că **orientarea spre alocarea unei părţi însemnate din venitul naţional pentru acumulare se circumscrie în tendinţele generale, proprii epocii pe care o trăim ;** ea este impusă de revoluţia tehnico-ştiinţifică. Rapiditatea cu care se produc perfecţionările tehnice, avalanşa descoperirilor ştiinţifice imprimă o accelerare a procesului de înlocuire şi de modernizare a mijloacelor de muncă şi a procedeelor tehnice, ceea ce implciă o sporire a cheltuielilor materiale şi băneşti pentru realizarea acestora.

Presiunea pe care o exercită revoluţia tehnico-ştiinţifică pentru o rată înaltă a acumulării se face simţită şi în ţările dezvoltate, care, pentru a putea ţine pasul cu ritmul progresului tehnic, finanţează ample programe de investiţii. După datele publicate de O.N.U. într-o serie de ţări capitaliste dezvoltate, ponderea capitalului fix faţă de produsul intern brut este ridicată : Japonia 37%, Franţa şi R. F. Germania 26%, Austria 32%, Norvegia 30%, Elveţia 29%. În condiţiile în care înseşi ţările dezvoltate fac eforturi pentru înfăptuirea reproducţiei lărgite şi asimilarea progresului tehnic, apropierea faţă de nivelurile de dezvoltare economică atins de aceste ţări nu poate fi concepută fără o rată înaltă a acumulării.

În etapa actuală pe care o parcurge ţara noastră, **alocarea unei părţi însemnate din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare este determinată de necesitatea creării unor premise materiale reale pentru :**

- dezvoltarea în ritm susţinut a forţelor de producţie, continuarea fermă a procesului de industrializare, ca bază şi promotor şi modernizării intense a structurilor economiei naţionale;
- intensificarea valorificării superioare a resurselor naturale ale ţării, atragerea în circuitul productiv a noi resurse ;
- accentuarea procesului de introducere în producţia materială, în toate ramurile economiei naţionale, a progresului tehnic, a cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice ;
- creşterea gradului de ocupare completă şi eficientă a forţei de muncă ;
- dezvoltarea armonioasă a forţelor de producţie pe teritoriul ţării ;
- creşterea rapidă a avuţiei naţionale, a venitului naţional şi, pe această bază, îmbunătăţirea continuă a nivelului de trai.

Înfăptuirea acestor obiective — care constituie în acelaşi timp atît factori care generează o rată înaltă a acumulării cît şi un tempo rapid în dezvoltarea economiei — vizează, în ultimă instanţă, reducerea şi apoi lichidarea, într-o perioadă istorică pe cît posibil mai scurtă, a decalajelor faţă de ţările dezvoltate, crearea unei economii şi asigurarea unui standard de viaţă la nivelul exigenţelor socialismului multilateral dezvoltat, al posibilităţilor oferite de revoluţia tehnico-ştiinţifică.

Asigurarea unei rate înalte a acumulării este nu numai necesară, dar şi posibil de realizat. Drept rezultat al politicii ştiinţifice a partidului şi statului nostru, economia românească a realizat în toţi anii construcţiei socialiste şi, cu deosebire, în ultimul deceniu, un ritm de creştere care o plasează în rîndul ţărilor lumii care au înregistrat cel mai înalt dinamism economic : venitul naţional pe un locuitor din anul 1974 a fost de peste 2 ori mai mare ca în 1965 şi de 7,2 ori mai mare ca în 1950. Odată cu sporirea venitului naţional a devenit realmente posibilă repartizarea unei părţi mai mari din venitul naţional pentru dezvoltare, concomitent cu sporirea absolută a fondului de consum.

Partea din venitul naţional destinată dezvoltării, constituie sursa principală a reproducţiei lărgite, dar nu singura. Alături de aceasta o contribuţie însemnată la sporirea potenţialului economic al ţării o are fondul de amortizare. Posibilitatea ca amortizarea să fie utilizată parţial şi pentru reproducţia lărgită, este determinată de faptul că : a) fondurile fixe sînt folosite în decursul mai multor cicluri de producţie, iar fondul de amortizare se constituie continuu, pe măsura uzării acestora, şi se utilizează pentru înlocuirea lor abia după expirarea duratei normate de funcţionare ; în această perioadă devine posibil ca o parte din amortizarea acumulată să fie folosită pentru procurarea de noi maşini şi utilaje ; b) creşterea productivităţii muncii în ramurile producătoare de mijloace de producţie, conduce la o scădere a valorii fondurilor fixe şi, ca urmare, cu amortizarea acumulată se poate procura, fie un număr mai mare de fonduri fixe, fie a unui volum de fonduri fixe egal ca valoare, cu cele scoase din funcţiune, dar cu randamente mai mari ; c) unele fonduri fixe sînt utilizate în producţie şi după recuperarea integrală a valorii lor iniţiale, dar pentru acestea continuă să se calculeze amortizarea.

Pe baza examinării profunde a legităţilor şi particularităţilor desfăşurării reproducţiei socialiste lărgite în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** a fundamentat ştiinţific — în Raportul la Conferinţa Naţională a partidului din 1972, — conceptul de fond naţional de dezvoltare economică şi socială a ţării.

Fondul naţional de dezvoltare economică şi socială a ţării exprimă sintetic totalitatea resurselor materiale şi băneşti de care dispune societatea noastră socialistă pentru sporirea şi perfecţionarea forţelor de producţie şi lărgirea bazei materiale a activităţii social-culturale. Acest fond cuprinde cota din venitul naţional destinată dezvoltării — fondul de dezvoltare (acumulare), fondul de amortizare şi, eventual alte resurse. Fiind un rezultat al reproducţiei lărgite şi, în acelaşi timp, unica sursă a acesteia, limitele mărimii fondului naţicnal de dezvoltare economică şi socială, sînt determinate de mărimea produsului social, respectiv a produsului final ; de altfel, la stabilirea ratei acestuia se ia în calcul nu venitul naţional, ci produsul social, respectiv produsul final.

In concepţia partidului nostru opţiunea pentru alocarea unei părţi însemnate din venitul naţional pentru dezvoltare nu reprezintă un scop în sine, ci principalul mijloc de intensificare a progresului general al ţării, de ridicare a venitului naţional, a avuţiei naţionale şi bunăstării întregului popor. Această opţiune politică fundamentală, de durată a partidului, a exercitat o puternică influenţă tonifiantă, novatoare, pe toate planurile şi sub toate aspectele asupra creşterii economico-sociale a României.

(În cadrul dezbaterilor din seminarii este indicat să se sublinieze pe lîngă efectele economico-sociale care au avut loc la nivelul ţării ca urmare a politicii de alocare a unei părţi însemnate din venitul naţional şi schimbările înnoitoare din judeţele şi unităţile în care cursanţii îşi au locul de muncă.)

c) Raportul dintre fondul de acumulare şi fondul de consum în cincinalul 1976 — 1980 şi în perspectivă

Depăşirea de către România, la finele cincinalului 1976—1980, a stadiului de ţară în curs de dezvoltare, parcurgerea în deceniul următor a etapei de ţară cu un nivel mediu de dezvoltare şi situarea sa, la orizontul anului 1990, în rîndul statelor dezvoltate ale lumii, obiective strategice esenţiale ale Programului partidului şi Directivelor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., amplifică necesitatea unor eforturi susţinute pentru imprimarea unui tempo înalt în dezvoltarea forţelor de producţie, pentru promovarea largă a progresului tehnico-ştiinţific în întreaga viaţă economică şi socială.

În lumina acestor cerinţe, decizia partidului şi statului nostru de a aloca în cincinalul viitor 33,5%, iar în întreaga perioadă 1976—1990 între 30—32% din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare are o solidă motivaţie. Ea continuă şi consolidează orientările stabilite de Congresele al IX-lea şi al X-lea ale partidului, în domeniul repartizării şi utilizării venitului naţional, izvorăşte dintr-o profundă cunoaştere a legilor care guvernează dezvoltarea economiei în general, a economiei socialiste în special, are în vedere potențialul actual al țării și tendințele care se manifestă pe plan mondial.

Fără a reveni asupra factorilor care, în epoca contemporană, impun alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare, este de menționat că pentru țara noastră, în perioada următoare, aceștia își intensifică acțiunea. Înfăptuirea țelurilor programatice stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. cere să se imprime și să se obțină un asemenea ritm de dezvoltare economică, de sporire a producției materiale și a venitului național, care să contracareze diferențele dintre mărimea unui procent de creștere — calculat în suma absolută pe un locuitor — într-o țară puternică economic și o țară în plin proces de dezvoltare. Este evident că în condițiile în care țările dezvoltate nu stau nici ele pe loc, apropierea de nivelurile lor de dezvoltare nu poate fi concepută fără o rată înaltă a acumulării, ca bază pentru a devansa simțitor ritmurile de creștere economică proiectate de acestea. Examinate din acest punct de vedere prevederile de creștere a producției industriale (10—11% ritm mediu anual) și a venitului național (9—10% ritm mediu anual), pentru perioada pînă în anul 1990 din țara noastră, depășesc de 1,5—3 ori pe cele prognozate pentru această perioadă de marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate și sînt simțitor mai mari decît cele din țările socialiste avansate.

Dorim să subliniem că datorită potențialului atins în dezvoltarea forțelor de producție, a menținerii unei rate înalte a acumulării, economia noastră națională ajunge ca, în cincinalul următor, să asigure un volum absolut al investițiilor pe un locuitor de peste 44 mii lei, comparativ cu 26,7 mii lei în cincinalul actual și 10,6 mii lei în perioada 1961—1965, nivel apropiat sau chiar mai mare decît cel prevăzut a se realiza în această perioadă de multe din țările dezvoltate ; se creează astfel premise să obținem sporuri absolute de producție și venit național, comparabile ca mărime cu cele din țările dezvoltate, ceea ce va accelera procesul de reducere și lichidare a decalajelor față de acestea.

Stabilite în funcție de realitățile și posibilitățile concrete ale țării, de exigențele epocii pe care o trăim, de necesitatea obiectivă a realizării unor parametri care să confere societății noastre caracteristicile socialismului multilateral dezvoltat, corelația dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum a asigurat și asigură deopotrivă un înalt dinamism în dezvoltarea economică-socială și ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Influența pozitivă a ponderii ridicate a părții din venitul național alocate fondului de dezvoltare asupra ritmului creșterii economice și ridicării standardului de viață al poporului este reflectată și de următoarele date :

	Creşteri faţă de deceniul 1956—1965 = 1	
	1966—1975	**1976—1985**
— Venit național	2,3 ori	5,4 ori
din care :		
— fondul de consum	2 ori	4,6 ori
— fondul de dezvoltare	3,3 ori	7,9 ori

Datele de mai sus evidențiază elocvent că în concepția partidului nostru edificarea unei economii puternice a însemnat și înseamnă în primul rînd o economie pentru om, făurită conștient și destinată să-i creeze condiții de muncă și de viață mereu mai bune, că beneficiarii de drept și de fapt ai roadelor creșterii economice, ai dezvoltării viguroase a forțelor de producție sînt oamenii muncii, întregul popor.

2. Politica P. C. R. de perfecționare a repartiției socialiste în lumina documentelor Congresului

PORNIND de la faptul că repartiția echitabilă a venitului național destinată satisfacerii necesităților de consum ale populației constituie una din problemele fundamentale ale edificării socialismului multilateral dezvoltat și înaintării spre comunism Partidul Comunist Român acordă o deosebită atenție aplicării cu fermitate și perfecționării continue a principiului socialist de repartiție, ca factor esențial, de prim ordin, pentru asigurarea unității organice și armonizării intereselor personale cu cele generale ale societății, pentru antrenarea activă a tuturor oamenilor muncii, la eforturile generale de dezvoltare în ritm intens a economiei socialiste, de creștere rapidă a venitului național, a avuției naționale.

a) Aplicarea cu fermitate a principiului socialist de repartiție

Existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție generează o nouă repartiție a bunurilor de consum, exclude atît exploatarea omului de către om cît și repartiția produselor în favoarea sau defavoarea unor clase sau grupuri sociale. **Prin conținutul ei social-economic, proprietatea socialistă transformă consumul, dintr-o rațiune de ultimă instanță, în scopul nemijlocit al producției,** astfel încît, pentru prima dată în istorie, în societatea socialistă — în care oamenii sînt deopotrivă deținători ai puterii politice și proprietari ai mijloacelor de producție — dezvoltarea producției se răsfrînge nemijlocit asupra condițiilor de viață ale tuturor membrilor societății.

Dialectica dezvoltării orînduirii socialiste evidențiază însă că, deși stăpînirea în comun a mijloacelor de producție asigură egalitatea statutului social al oamenilor muncii, datorită nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, a deosebirilor existente în caracterul muncii producătorilor, precum și a gradului de cultură, nu sînt create condițiile necesare înfăptuirii repartiției bunurilor de consum după nevoi. În această etapă, repartiția are la bază munca depusă de fiecare, aportul la dezvoltarea societății. „Dreptul producătorilor — arată Marx în Critica Programului de la Gotha — este proporțional cu munca efectuată de ei ; egalitatea constă în faptul că se măsoară cu o unitate de măsură egală — munca“.

Înfăptuirea egalității depline, în înțelesul comunist al cuvîntului, este un proces complex, de durată, care presupune dezvoltarea puternică și perfecționarea întregului sistem al forțelor de producție, ale relațiilor de producție, ale relațiilor sociale în ansamblul lor, dezvoltarea conștiinței și formarea unui om nou cu un înalt grad de cultură și civilizație, într-un cuvînt crearea unei baze tehnico-materiale capabilă să asigure acel belșug de bunuri materiale și culturale care să permită trecerea la repartiția după nevoi și un astfel de nivel de conștiință încît munca să devină o necesitate vitală pentru toți membrii societății apți de muncă.

Pînă la atingerea acestui stadiu de dezvoltare se impune în mod obiectiv ca societatea socialistă să asigure o astfel de repartiție a fondului de consum individual, care să țină seama de contribuția efectivă a fiecăruia la producția socială, potrivit principiului „de la fiecare după capacitățile sale, fiecăruia după munca sa“.

Pentru ca sistemul de retribuire a muncii să constituie realmente o pîrghie eficientă de cointeresare materială a membrilor societății în dezvoltarea și perfecționarea producției sociale, în creșterea productivității muncii și ridicarea eficienței economice, documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R. conturează direcțiile în care se va acționa și în viitor pentru promovarea și mai puternică a principiului socialist de repartiție, pentru înfăptuirea cît mai fidelă a cerințelor legii economice a repartiției după muncă. Dintre acestea sînt de subliniat :

- singura sursă de venit o va constitui munca socială utilă pentru sine și în folosul societății ; nimeni nu va putea realiza venituri fără muncă sau pe seama muncii altora ;
- fiecare va fi retribuit după munca și contribuția aduse la dezvoltarea societății, asigurîndu-se o retribuție egală la o muncă egală ;
- diferențierea — în cadrul unor limite justificate economic — a retribuției în funcție de : calificarea și calitatea muncii ; însemnătatea economico-socială a ramurilor și subramurilor în care se prestează munca ; condițiile în care se desfășoară munca;
- determinarea cantității de muncă necesară pentru executarea lucrărilor pe baza unor norme de muncă științific fundamentate ;
- realizarea unui raport cît mai corespunzător între veniturile mici și veniturile mari, asigurîndu-se satisfacerea necesităților sporite ale tuturor cetățenilor ;
- legarea mai strînsă a veniturilor obținute de fiecare om al muncii, de rezultatele obținute de colectivul de muncă al unității socialiste în realizarea sarcinilor cantitative și calitative care îi revin din planul național unic de dezvoltare ;
- asigurarea unui raport rațional între elementele sistemului de retribuire a muncii : retribuția tarifară ; diferite indemnizații și sporuri ; premii ;
- majorarea periodică a retribuției, a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, corespunzător creșterii productivității muncii, a venitului național, în conformitate cu prevederile planului național unic de dezvoltare ;
- stabilirea unei proporții judicioase între veniturile provenite din muncă și cele din fondurile sociale de consum.

(în cadrul seminariilor se va urmări ca dezbaterea principiilor sistemului de retribuire a muncii să se facă în strînsă legătură cu modul cum acestea se reflectă în concret în cadrul ramurii și unității în care cursanții își desfășoară activitatea).

b) Realizarea unui raport corespunzător între veniturile mici și veniturile mari

În politica de aplicare a principiului socialist de repartiție se distinge o constantă **preocupare pentru stabilirea unor proporții judicioase între veniturile diferitelor categorii de oameni ai muncii, ca și între veniturile mari și veniturile mici.** Fapt este că aceste proporții nu sînt și nu pot fi date o dată pentru totdeauna. Ele se cer schimbate odată cu creșterea generală a potențialului economic al țării, cu prefacerile care au loc în întreaga viață socială. În lumina acestor cerințe documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. vizează

Cornel IUGA

(Continuare în pag. 32)

EVOLUȚIA RESURSELOR ENERGETICE ÎN CONTEXTUL FENOMENELOR ECONOMICE MONDIALE (I)

1. Criza energetică, o manifestare a inechității sistemului mondial

ACUM 3 ANI, cînd actuala criză economică mondială a debutat ca o criză a petrolului, opinia publică a fost alertată de ideea că această criză constituie o manifestare a intrării în faza de epuizare a acestei resurse, astfel că atenția a fost îndreptată asupra cuantumului rezervelor din zăcămintele de hidrocarburi de pe glob, începîndu-se a se face calcule și previziuni asupra termenului pînă la care omenirea va mai dispune de această materie primă energetică pe care se bazează în cea mai mare parte civilizația noastră.

Alți analiști au considerat că această criză, care s-a declansat odată cu conflictul din Orientul Apropiat, își are originea în fenomenele politice care au provocat conflictul și va înceta de la sine odată cu aplanarea respectivului conflict. Dar derularea evenimentelor din perioada următoare izbucnirii crizei petrolului a scos în evidență din ce în ce mai pregnant, complexitatea și gravitatea implicațiilor acesteia, precum și faptul că aceasta a început să afecteze zone din ce în ce mai largi ale structurilor economice mondiale.

Pe măsură ce efectele crizei petrolului s-au extins și agravat a început să devină evident, într-o măsură din ce în ce mai mare, că nu a fost vorba de un fenomen simplu și trecător — constînd numai într-o întrerupere temporară a livrărilor de petrol de către țările producătoare din Orientul Mijlociu, către țările mari consumatoare implicate într-un fel sau altul în criza politică din acea regiune — ci este vorba de apariția și manifestarea unor fenomene cu rezonanțe mult mai profunde. A devenit evident pentru toată lumea că actuala criză energetică constituie o manifestare a profundei inechități a sistemului economic mondial.

Transformările politice petrecute în lume, care au condus la afirmarea mai pregnantă a țărilor în curs de dezvoltare pe arena mondială, pentru consolidarea suveranității naționale asupra resurselor lor naturale, a făcut să se pună problema unui raport mai just între prețul energiei și al materiilor prime și cel al produselor industriale, țările producătoare de materii prime acționînd mai insistent și mai unit pentru apărarea și promovarea intereselor lor. Toate aceste acțiuni nu au influențat asupra relațiilor de bază ale economiei mondiale, astfel că fenomenele crizei continuă să se manifeste. O rezolvare de fond a acestei probleme necesită restructurarea fundamentală a relațiilor economice și politice între state, instaurarea unei noi ordini economice internaționale, mai bune, mai drepte.

Abordînd cu claritate și consecvență această problemă, partidul și statul nostru militează pentru instaurarea în lume a unor noi structuri și relații pe baza principiilor de egalitate în drepturi, independență și suveranitate națională, neamestec în treburile interne și avantajul reciproc.

Așa după cum se desprinde din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., din interviurile și cuvîntările Secretarului General al Partidului, din declarația țării noastre difuzată la Sesiunea extraordinară din anul acesta a Adunării Generale a O.N.U., Partidul și statul nostru pornesc de la faptul că problema energiei și materiilor prime este de importanță vitală pentru viitorul civilizației și că această problemă are un caracter acut în perioada actuală, astfel că este interesul tuturor țărilor de a contribui efectiv la rezolvarea acesteia pe baze echitabile și în folosul dezvoltării generale.

În legătură cu modul de soluționare a problemei energiei și materiilor prime, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** Președintele Republicii Socialiste România a arătat: **„Este necesară o abordare nouă a problemelor energiei, a problemei materiilor prime, în general a relațiilor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, stabilindu-se raporturi noi între statele producătoare de materii prime și statele dezvoltate. Totodată acestea trebuie să tindă spre crearea condițiilor în vederea diminuării treptate a decalajului existent între state".**

2. Restructurări energetice și efecte economice provocate de criza energiei

ÎN MAJORITATEA țărilor în care s-a făcut simțită criza de energie, au apărut preocupări pentru reducerea activității unor industrii sau capacități industriale, trecerea la regimuri de economie; reducerea sau suprimarea unor mijloace de confort sau divertisment etc. Aproape în toate domeniile de activitate s-a repercutat această criză de energie.

De remarcat că dacă în prima sa parte criza energetică s-a manifestat ca o reducere bruscă a cantităților de petrol disponibile pe piață, în perioada următoare criza nu s-a mai datorat lipsei petrolului de pe piață ci puternicei scumpiri a acestuia. Astfel, în ultimii trei ani prețul petrolului s-a majorat de peste 5 ori, ceea ce a determinat ca țările importatoare să facă economii energetice forțate și să reducă importurile de petrol pentru micșorarea deficitului balanței lor comerciale.

Astfel, în Franța unde balanța comercială era în 1973 excedentară cu 6 miliarde franci, iar importurile de petrol reprezentau 15—20 miliarde franci, s-a ajuns în 1974 ca importurile de petrol să reprezinte 45 miliarde franci iar deficitul balanței de plăți să ajungă la 16 miliarde franci, cu toate exporturile sporite, realizate. Această situație a condus la necesitatea reducerii consumului de hidrocarburi, atît în perioada imediată cît și în cea viitoare. Astfel, Franța a programat ca pînă la sfîrșitul anului 1975, consumul său de petrol să reprezinte 90% față de cel din 1973, iar pînă în 1980 să se realizeze o economie de produse petroliere de 95 milioane tone.

În Marea Britanie reducerea consumului de energie a fost, în raport cu 1973, de 9% în semestrul I 1974 și de 4% în semestrul II 1974.

În SUA se are în vedere ca la nivelul anului 1980 să se realizeze o reducere a consumului de energie cu 16%, ceea ce permite reducerea cu 2/3 a importurilor de petrol, prevăzute. O serie de alte fenomene au fost determinate de scumpirea petrolului și anume: — În furnitura de energie primară, competitivitatea în raport cu petrolul a altor resurse energetice s-a îmbunătățit sensibil, respectiv forme de energie primară care anterior nu erau de luat în considerație datorită costului ridicat al punerii lor în valoare în raport cu cel al petrolului, acum au devenit rentabile.

Programele de centrale nucleare au fost serios relansate în lumea întreagă, iar regresul care se înregistra în domeniul exploatării cărbunilor a fost oprit, intensificîndu-se totodată cercetările pentru realizarea de soluții cu aplicabilitate industrială, de gazeificare și lichefiare a cărbunilor.

A devenit rentabilă exploatarea unor zăcăminte petroliere care anterior nu putea fi abordată datorită cheltuielilor mari antrenate. Totodată se are în vedere explorarea și exploatarea zăcămintelor petroliere din Arctica și Antarctica pe baza experienței dobîndite în Alaska și zona arctică a Canadei.

— Atît reducerea importurilor de petrol al țărilor industrializate cît și tendința de construire a rafinăriilor și combinatelor petrochimice în regiunile de exploatare a petrolului, a condus la frînarea dezvoltării rafinăriilor din țările industrializate cît și la disponibilitatea unor capacități de prelucrare a țițeiului în rafinăriile existente.

— Reducerea importului de țiței cît și tendința de prelucrare a țițeiului în regiunile de exploatare au pus în disponibilitate un număr din ce în ce mai important de petroliere de mare tonaj.

Cursa creșterii tonajului petrolierelor, ajunsă la gigantism, s-a terminat. Acesta constituie unul din fenomenele cele mai neașteptate ale mutațiilor înregistrate în ultimii doi ani, întrucît piața mondială a transportului maritim este deosebit de sensibilă la cele mai mici variații ale cererii din țările importatoare.

Efectele pe care criza energetică le-a operat în preocupările energetice din perioada imediată și pe termen mediu sînt o consecință a faptului că pentru țările importatoare de petrol a început era energiei scumpe. Atît dezvoltarea utilizării energiei nucleare cît și a procedeelor de gazeificare sau lichefiere a cărbunilor pentru a prelua o parte din consumul energetic acoperit de petrol, se pot face progresiv astfel că acestea nu vor putea să devină eficiente decît după 1980. La centralele nucleare este necesară o perioadă de 5 ani pentru construcția fiecărui grup, nefiind posibilă realizarea tuturor grupurilor deodată.

Așteptînd ca alte surse de energie să poată fi folosite pentru satisfacerea cererii de energie, nu există pentru următorii 5—10 ani alte posibilitate decît de a se face economie de energie și în special de petrol asigurîndu-se însă un echilibru între necesitatea de economisire a energiei și cea de dezvoltare industrială.

Se apreciază că în pofida dificultăților existente în ce privește procurarea sa, petrolul va reprezenta în cursul următorilor 10 ani, peste 40% din consumul energetic, iar gazele naturale cca 15%.

Pentru o mai bună valorificare a tonei de țiței și diversificarea produselor servind ca materie primă pentru petrochimie, la nivelul anului 1985 prelucrarea petrolului va fi mult mai sofisticată decît în prezent. Dezvoltarea se referă la mai buna valorificare a fracțiilor propan și etan și a fracțiilor grele.

Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică pentru materii prime energetice este direcționată către realizarea de tehnologii pentru exploatarea de noi resurse de hidrocarburi, cum sînt nisipurile și șisturile bituminoase (asigurîndu-se creșteri importante în viitorul deceniu), gazeificarea și lichefierea cărbunelui sau realizarea de soluții care să favorizeze utilizarea de noi substanțe energetice ca s. ex. metanolul derivat direct din gaze naturale.

Legat de necesitatea realizării de investiții mari pentru acțiuni servind la furnizarea de energie primară, se acordă prioritate echipamentelor care să asigure **randamente energetice superioare** și să permită realizarea de importante **economii energetice.** Se estimează că economia de energie ce se va realiza în SUA pe baza unor măsuri adecvate, va permite reducerea cu 49 miliarde dolari (14%) a volumului investițiilor prevăzute pe perioada 1971—1980, economiile fiind posibile prin aplicare de măsuri speciale ca: ameliorarea izolațiilor termice a lucuințelor; utilizarea de sisteme de climatizare mai eficiente; utilizarea preferențială a transportului feroviar în detrimentul celui rutier la transportul interurban al mărfurilor, precum și reducerea transportului aerian în favoarea transportului pe suprafața pămîntului, la deplasarea interurbană de persoane; abandonarea automobilului particular la transportul urban în favoarea transportului în comun; etc.

O grijă deosebită la programarea realizării investițiilor energetice viitoare se acordă problemelor de protecție a mediului înconjurător, legate de necesitatea prevenirii unor efecte dăunătoare ca: degradarea calității apei (poluare chimică, poluare termică etc.); degradarea calității aerului (de către praf, cenuși zburătoare, degajări de căldură, de SO_2, de hidrocarburi nearse, monoxid de carbon, oxizi de azot etc.; apariția riscului de iradiere (accidente nucleare, eliminarea de deșeuri radioactive etc.); deteriorarea peisajului natural (de către exploatări miniere la zi, amplasarea de uzine energetice și de rețele de transport și distribuție a energiei etc.)

Programele de cercetare și de dezvoltare de tehnologii noi constituie suporturi importante în cadrul programelor de asigurare cu energie în perioada următoare. Dintre obiectivele de cercetare-dezvoltare de la care se așteaptă în cadrul unui termen de timp mediu, efecte importante, constînd, pe deoparte, în crearea de noi mijloace de furnizare a energiei, iar, pe de altă parte, de noi procedee de lucru, în cadrul activităților cu implicații energetice, sînt de menționat:

— în domeniul noilor forme de energie sau noilor tehnici de producere a energiei: reactoare nucleare de temperatură înaltă; reactoare supraregeneratoare cu neutroni rapizi; reactoare cu fuziune nucleară (produc cantități imense de căldură printr-o reacție ce constituie o sursă de energie practic inepuizabilă); realizarea de combustibili lichizi sau gazoși din cărbuni, șisturi bituminoase, sau nisipuri asfaltice; producerea de metanol (din gaze naturale) și folosirea acestuia drept combustibil lichid nepoluant, cu avantaje nete față de tehnica lichefierii gazelor și transportului în recipienți sub presiune; utilizarea energiei solare, etc. ;

— în domeniul exploatării resurselor de hidrocarburi: creșterea factorului de recuperare a țițeiului din zăcăminte; exploatarea zăcămintelor marine din zone cu ape adînci etc.;

— în domeniul conversiei: producerea directă de electricitate prin procedeul magneto-hidrodinamic sau prin procedeul de combustie în pat fluidizat, a cărbunelui pulverulent; utilizarea pilelor de combustie etc.;

— în domeniul transportului: utilizarea de trenuri-bloc (trenuri speciale pentru transportul cărbunelui în vrac, circulînd după un orar fix, între o mină și un mare consumator sau loc de stocare, cu încărcarea și descărcarea automată fără ca trenul să se oprească); linii de transportat energia electrică la foarte mare tensiune (peste 750 kv, adesea peste 1000 kV permițînd transportul la peste 1 000 Mw), transportul pe conducte al materialelor pulverulente sau în șlam; conducte submarine de mari lungimi (de ex. pentru transportul de gaze naturale din Africa de Nord în Europa; pentru transportul țițeluiui din Marea Nordului în Anglia și pe continent) ; conducte de mare diametru; cabluri criogenice (transportul prin cablu al energiei electrice la puteri foarte mari și temperaturi joase);

— în domeniul consumului de energie: reducerea directă a minereului de fier (diferite tehnici de înlocuire a furnalelor înalte pentru topirea minereului de fier); vehicule electrice etc.

În cadrul problemelor de cercetare-dezvoltare cu caracter complex, se are în vedere cooperarea internațională pentru rezolvarea problemelor complexe ca : producerea combustibililor sintetici, gazoși și lichizi, tehnici de producere directă a electricității; captarea energiei solare la sol sau cu sateliți; producerea de energie cu ajutorul reactoarelor supraregeneratoare sau cu fuziune etc.

În domeniul **economisirii de energie și a ameliorării randamentelor** de conversie și utilizare a acesteia, programele de dezvoltare energetică au în vedere: ameliorarea randamentului generatoarelor; producerea combinată de hidroelectricitate pe cale termică, utilizînd căldura reziduală pentru încălzirea locuințelor și localurilor; tratarea combustibililor solizi (gazeificarea sau tratarea cărbunilor cu solvenți); utilizarea energiei industriale secundare (obținută ca subprodus a unor procese industriale); ameliorarea metodelor de transport a cantităților masive de curent electric (tarnsportul de curent alternativ la puteri foarte mari, transportul de curent continuu la tensiuni foarte mari, aplicarea tehnicii superconductibilității); perfecționarea izolației termice a locuințelor; perfecționarea sistemelor electrochimice (baterii de pile de combustibili care permit triplarea randamentului).

Dezvoltarea rețelelor de transport energetic constituie o componentă de bază a programelor de dezvoltare energetică. Astfel sistemul rețelelor de transport al diferitelor surse sau forme de energie urmează să primească o rezolvare corespunzătoare politicii energetice adoptate. Menite să constituie suportul material prin care se realizează fluxul de materii sau forme energetice de la zonele de producere la cele de consum sau depozitare, rețele de transport energetic, în dezvoltarea lor, vor urmări creșterea și componența furniturii de energie pe plan național, precum și pe plan internațional, în cadrul schimburilor de energie între țări.

O mare extindere și sporire de capacitate o vor dobîndi rețelele de transport energetic internațional în perioada pînă în 1983, cînd importurile pentru diferitele forme de energie vor atinge pentru Europa Occidentală valori egale cu de 3 ori volumul actual, pentru SUA de 7 ori față de volumul actual. De abia spre sfîrșitul secolului se va mai încetini dezvoltarea progresivă a transporturilor de energie, datorită utilizării mai generalizate a energiei nucleare. Totuși se consideră că și în acea perioadă, o proporție de 3/4 din cererea totală de energie va fi acoperită prin forme clasice de energie care necesită o rețea de transport mult ramificată și perfecționată.

Volumul sporit al materiilor prime energetice de transportat va provoca dezvoltarea capacității mijloacelor de transport și utilizarea mijloacelor pentru transportul continuu. Evoluția mijloacelor de transport va antrena necesitatea realizării de instalații de descărcare de mare randament, la stațiile terminale și la cele de depozitare. De asemenea se vor produce modificări în structura transporturilor, în favoarea transportului marin, al transporturilor prin conducte și al transportului energiei electrice prin linii de foarte mare tensiune. Această evoluție va avea influență asupra competitivității diferitelor forme de energie, știind că prețul de cost al transportului energiei poate depăși cu mult, costul de producere a acesteia.

Pentru prevenirea dificultăților în aprovizionarea cu energie, legat de posibilitatea apariției de dificultăți conjuncturale în diferite zone ale globului, programele diferitelor țări prevăd **măsuri de asigurare minimală a aprovizionării cu energie** cum sînt : măsuri de economisire, constînd în reducerea consumului de energie sau încetinirea ritmului de creștere a acestuia ; reconsiderarea aportului resurselor indigene de energie ; intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea producției de energie nucleară ; crearea de capacități de rezervă pentru producerea, transportul, stocarea și valorificarea energiei; crearea de stocuri de siguranță; crearea de echipamente de alimentare energetică mixtă și asigurarea cu mijloace pentru substituirea rapidă a unei forme de energie, cu o alta; organizarea de acțiuni de cooperarea internațională cu obiectiv energetic și acțiuni de asistență energetică mutuală.

dr. ing. Constantin RUSIN

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Subdezvoltarea — fenomen structural de „blocare" a creşterii

TRANSFORMĂRILE revoluţionare, sociale şi naţionale, care au avut loc în perioada postbelică, au dus la schimbări radicale în raportul de forţe pe plan mondial în favoarea forţelor progresiste, antiimperialiste, au scos la iveală dimensiunea şi perspectivele îngrijorătoare ale decalajelor şi subdezvoltării din economia mondială, impunînd aceste probleme **în mod prioritar** în atenţia economiştilor din toate ţările lumii şi de toate orientările politico-ideologice. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta, în Raportul la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, că „Lichidarea subdezvoltării, asigurarea progresului economico-social mai rapid al ţărilor rămase în urmă, constituie o cerinţă primordială pentru dezvoltarea întregii omeniri, pentru realizarea unei colaborări şi păci trainice în lume" (1).

Volumul imens al literaturii economice consacrate subdezvoltării şi căilor lichidării ei în perioada postbelică, dar mai ales marea diversitate a opiniilor formulate în aceste privinţe, au pus în faţa specialiştilor, ca de altfel şi a opiniei publice, problema delimitării acestor opinii şi a aprecierii lor critice, după criterii justificate din punct de vedere ştiinţific şi utile din punct de vedere practic. Se încearcă clasificarea diferitelor ideologii sau reprezentări despre subdezvoltare şi determinarea contribuţiei lor la cunoaşterea genezei, cauzelor, esenţei şi perspectivelor subdezvoltării, respectiv elucidarea raportului dintre ştiinţă (teorie) şi ideologie în cercetarea subdezvoltării, precum şi precizarea funcţiei sociale sau a rolului practic al ideologiilor subdezvoltării şi al strategiilor corespunzătoare ale dezvoltării.

Unii cercetători au arătat că **nu toate ideologiile** contribuie la cunoaşterea cauzelor reale şi a mecanismelor complicate pe baza cărora a apărut şi se reproduce la dimensiuni sporite fenomenul subdezvoltării (G. Caire), mai precis, că unele ideologii împiedică înţelegerea corectă a acestor probleme (G. D. de Bernis), iar pe de altă parte, că nu toate strategiile propuse pentru a asigura dezvoltarea popoarelor şi ţărilor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare au răspuns aşteptărilor, unele dintre ele fiind contrazise de experienţa deceniilor postbelice, ceea ce a dus pe unii autori la calificarea lor drept **utopii** sau **mituri** (C. Furtado), sau pe alţii să vorbească despre **criza ideologiei dezvoltării** (Th. Dos Santos).

Dintre preocupările mai recente de **sistematizare şi exegeză** a literaturii economice din perioada postbelică referitoare la analiza subdezvoltării şi strategia lichidării ei, amintim în mod deosebit ansamblul studiilor publicate în anul 1974 sub titlul general **Putere, mituri şi ideologii,** sub conducerea profesorului francez Guy Caire, în revista TIERS MONDE, subintitulată **Creştere. Dezvoltare. Progres.**, editată de Institutul de studiere a dezvoltării economice şi sociale din cadrul Universităţii din Paris (2). Se remarcă în mod deosebit, prin informaţia bogată şi printr-un substanţial efort analitic şi critic, studiile semnate de Guy Caire (3) şi Gérard Destanne de Bernis (4).

Clasificarea ideologiilor dezvoltării poate fi făcută, după părerea lui G. Caire, în funcţie de trei repere sau criterii :

— subiectul acestor ideologii : ţările sărace sau proletare, continentele subdezvoltate, lumea a treia privită în ansamblu ;

— prezenţa mai mare sau mai mică a ideologiei în schemele analiştilor de diferite orientări şi formaţii intelectuale : ideologia implicită a analiştilor de dreapta (de pildă, la P. T. Bauer, B. S. Yamey, G. Haberler, J. Viner etc.), chiar atunci cînd ea este negată în mod expres (de pildă, la A. Lewis) şi ideologia explicită a analiştilor de stînga (de pildă, la C. Furtado, J. Freyssinet, P. A. Baran, Ch. Bettelheim, Chr. Palloix etc.). Pentru a face unele nuanţări, G. Caire distinge, în cadrul acesteia din urmă, ideologia „exaltată" (de pildă, la G. Myrdal, F. Perroux) şi ideologia „asumată" (de pildă, la H. Bernstein, pentru care aceasta constituie „o variabilă internă a dezvoltării înseşi") ;

— în sfîrşit, influenţa ideologiilor asupra politicii de dezvoltare (ideologia dezvoltării ca input), respectiv rolul lor ca factor de **frînare** a dezvoltării (ideologiile tradiţionale) sau ca factor de **stimulare** a dezvoltării (ideologiile reformiste şi ideologiile revoluţionare).

Referindu-se la **geneza** diferitelor ideologii ale dezvoltării, G. Caire recunoaşte că singura explicaţie plauzibilă a originii ideologiei (deci şi a ideologiilor dezvoltării) este cea dată de K. Marx, sintetizată în celebra „Prefaţă" la lucrarea „Contribuţii la critica economiei politice" (1859), respectiv definirea ideologiei ca o componentă a suprastructurii, determinată de baza economică a societăţii, deci ideologia ca expresie, ca reflex, ca transpunere a unui conţinut social (pag. 27) şi că pluralitatea ideologiilor se explică, în esenţă, prin pluralitatea claselor sociale (pag. 28).

Dificultatea cea mai mare există, după părerea lui G. Caire, în privinţa **determinării valorii cognitive** a diferitelor ideologii ale dezvoltării, a măsurii în care au contribuit acestea la redarea adevărului obiectiv, la cunoaşterea ştiinţifică autentică a subdezvoltării şi a dezvoltării.

Pe de o parte, această dificultate decurge din ambiguităţile prezente în definirea conceptului de ideologie de către diverşi autori. Din numeroasele accepţiuni atribuite conceptului de ideologie, G. Caire are în vedere două accepţiuni extreme : ideologia ca **totalitate a reprezentărilor** unui gînditor sau a unei clase sociale (fără a indica însă **calitatea** acestor reprezentări, compatibilitatea sau incompatibilitatea lor cu ştiinţa) şi ideologia **ca formă lacunară de cunoaştere** (cunoaşterea unor manifestări de suprafaţă a fenomenelor sau chiar preocuparea deliberată de ascundere a adevărului, opuse teoriei, ştiinţei în sensul riguros al acestor noţiuni).

Cînd se referă la accepţiunea largă a noţiunii de ideologie a

---

fişe

Seminar naţional de gîndire economică modernă şi contemporană

Astăzi după amiază (orele 16,30) se deschid în Aula Academiei de Studii Economice lucrările celei de-a patra sesiuni a Seminarului naţional de gîndire economică modernă şi contemporană, consacrat studierii concepţiei economico-sociale şi politice a lui C.D. Gherea şi L. D. Pătrăşcanu. Sesiunea va fi deschisă de prof. univ. dr. Gheorghe Dolgu, rectorul Academiei.

Lucrările sesiunii vor continua simbătă, 29 XI. şi duminică 30. XI. în Sala de consiliu.

Eficienţa sferei „productive" depinde în mod hotăritor de eficienta sferei „neproductive"

Problema muncii productive şi neproductive este reluată de Harry Meier în studiul Das Wechselverhältnis von produktiver und nichtproduktiver Arbeit als theoretisches und praktisches Problem bei der Schaffung der entwickelten sozialistisches Gesellschaft *(Relaţia reciprocă dintre munca productivă şi cea neproductivă ca problemă teoretică şi practică în construirea societăţii socialiste dezvoltate), apărut în revista* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT *(nr. 11/1975). Şi în viitor, spune autorul, dezvoltarea sferei nemateriale se poate realiza doar în cadrul posibilităţilor create de sfera materială. Ceea ce este însă nou în condiţiile actualei dezvoltări constă în faptul că acum eficienţa sferei materiale depinde în mod hotăritor de dezvoltarea şi eficienţa sferei nemateriale. H.M. consideră că atît ignorarea elementului nou intervenit în raporturile dintre munca productivă şi cea neproductivă, cît şi dizolvarea acestora în una şi aceeaşi muncă „necesară" şi „suplimentară" nu contribuie la elucidarea problemelor teoretice şi practice ; aceasta deoarece aportul sferei nemateriale în creşterea productivităţii muncii, deşi hotăritor, este doar potenţial şi trebuie prin urmare să mai fie transmis procesului real al producţiei materiale.*

Unele costuri ale celui de-al „2-lea miracol" german

Sub acest titlu (Quelques coûts sociaux du „2 e miracle" allemand) revista PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *din 1 oct. 1975 reproduce un articol din revista „Documents, revue des questions allemandes", în care se încearcă explicarea nu chiar a unui „miracol", dar totuşi a unor performanţe ale Germaniei occidentale în raport cu alte ţări capitaliste dezvoltate. Anume, ea a suportat mai uşor decît alte ţări occidentale consecinţele recesiunii şi ale inflaţiei din economia mondială capitalistă: o rată a inflaţiei care în momentul cel mai greu (1974) nu a depăşit decît cu puţin 7% (în timp ce în Italia, Japonia, Anglia era de 20–25% ; în Belgia, Franţa, S.U.A. de 12–15%), o creştere substanţială a excedentului balanţei comerciale în ciuda creşterii preţului produselor petroliere, precum şi o nouă repreciere a mărcii şi a unor valori bursiere. În afara explicaţiilor verosimile, cum ar fi structuri industriale deosebit de eficiente, capacitate organizatorică, abilitate comercială ş.a., se invocă uneori „consensul social" care, spre deosebire de alte ţări capitaliste, ar exista în R.F.G. Studiul neagă această motivare : în ciuda unor deosebiri ideologice faţă de ţări occidentale ca Franţa şi Italia ,sindicatele muncitorilor germani sînt foarte combative şi nu aşteaptă o inviorare a conjuncturii pentru a revendica şi chiar obţine sporuri de salarii.*

dezvoltării, G. Caire nu ne oferă criterii precise pentru delimitarea adevărului de iluzie (apologie), a analizei științifice de reprezentările care deformează realitatea (involuntar sau în mod deliberat). Cînd se referă la accepțiunea îngustă a noțiunii de ideologie a dezvoltării, G. Caire face trimitere la opinia cunoscutului economist francez Ch. Betelheim care face deosebirea între „demersul științific" (cunoașterea esențelor imperceptibile pentru simțuri) și „demersul ideologic" (cunoașterea superficială sau chiar ascunderea deliberată a adevărului). Dificultatea menționată decurge din faptul că G. Caire nu a desprins din dezbaterile contemporane privind ideologia și luptele ideologice criteriul hotărîtor pentru delimitarea adevărului de eroare, a științei (teoriei) de ideologie în sensul riguros al acestor noțiuni, și anume, **practica socială,** confirmarea sau infirmarea diferitelor reprezentări sau ideologii ale dezvoltării de către mersul real al lucrurilor, de procesul obiectiv al dezvoltării sociale contemporane. Recurgînd la **criteriul marxist** de identificare a adevărului și delimitarea lui de eroare, la practica socială, se poate face cu ușurință deosebirea nu numai între știință și ideologic (în sensul restrîns și riguros al noțiunilor), ci și între ideologiile științifice și ideologiile neștiințifice, respectiv elementele științifice și elementele neștiințifice din cuprinsul diferitelor ideologii (inclusiv ideologiile dezvoltării), atunci cînd avem în vedere sensul cel mai larg atribuit noțiunii de ideologie.

INSTRUMENTARUL analitic folosit de Gérard Destanne de Bernis pentru aprecierea diferitelor reprezentări despre subdezvoltare și a legăturii lor cu strategiile dezvoltării este mai simplu, dar mai convingător, decît la G. Caire, deși între cei doi autori există afinități evidente de concepție. G. D. de Bernis își începe studiul prin recunoașterea condiționării complexe a reprezentărilor sau concepțiilor despre subdezvoltare din perioada postbelică. „Analiza subdezvoltării — scrie autorul menționat — este o combinație subtilă de fapte, interese, teorii, puteri, mituri, în sînul căreia înlănțuirile se explică totuși foarte bine " (pag. 104).

Folosind în mod simultan criteriul valorii cognitive și criteriul funcției sociale a reprezentărilor despre subdezvoltare și a strategiilor corespunzătoare ale dezvoltării, G. D. de Bernis distinge două categorii diametral opuse de reprezentări despre subdezvoltare și anume : **reprezentări conservatoare,** care exprimă interesele claselor dominante (încercînd, în fond, să perpetueze vechea stare de lucruri și poziția lor privilegiată, inclusiv subdezvoltarea majorității omenirii) și **reprezentări radicale,** care exprimă interesele celor dominați și aspirația lor spre schimbarea stării de lucruri nesatisfăcătoare (inclusiv lichidarea subdezvoltării) cu ajutorul unei strategii adecvate a dezvoltării.

Caracteristica esențială a primului grup de ideologi care cercetează subdezvoltarea (conservatorii) este, după aprecierea pertinentă a lui G. D. de Bernis, că „cei care dețin puterea, fie că este vorba de puterea economică datorată proprietății asupra capitalului, fie de puterea politică, care decurge din aceasta, au în orice situație interesul să creeze condițiile politice și ideologice potrivite acestei puteri. Deținătorii puterii nu pot să utilizeze alt limbaj decît acela al interesului general, cu riscul de a se nega pe ei înșiși. În mod deosebit ei înșiși nu pot să facă analiza condițiilor unui conflict social în care ei se găsesc în situație dominantă și, **a fortiori,** ei nu pot să furnizeze explicarea mecanismelor prin care ei beneficiază de situația dominantă, respectiv mizerabilă, în care mențin restul omenirii" (pag. 109).

Caracteristica esențială a celui de-al doilea grup de ideologi care cercetează subdezvoltarea (radicalii) constă, după aceeași apreciere, în faptul că, „Dimpotrivă, grupul dominat se găsește în necesitatea absolută de a dezvălui ansamblul acestor mecanisme, nu numai pentru a putea mobiliza mai eficient pe toți cei care sînt victimele acestora, dar și pentru a putea determina o strategie eficace de eliberare" (pag. 109). Din rațiuni de ordin științific (contribuția la analiza teoretică a subdezvoltării) și de ordin practic (poziția favorabilă progresului economic prin strategiile dezvoltării elaborate de ei), G. D. de Bernis se ocupă mai amănunțit de cea de-a doua categorie de gînditori menționați mai sus (radicalii). Spre deosebire de ideologii conservatori, care pretind că subdezvoltarea nu ar fi un fenomen specific, ci un simplu fenomen de întîrziere sau de rămînere în urmă a unor țări în comparație cu altele, G. D. de Bernis recunoaște meritul ideologilor radicali de a fi formulat că subdezvoltarea este un fenomen specific, istoricește determinat, că „Subdezvoltarea nu este un fenomen conjunctural, o întîrziere, ci un fenomen structural, o **blocare a creșterii"** (pag. 121).

Referindu-se la contribuțiile teoretice ale gînditorilor radicali la analiza subdezvoltării (originea, esența și manifestările ei concrete), G. D. de Bernis are în vedere „trei instrumente de analiză" folosite de ei :

— **analiza dominației,** ca față externă a subdezvoltării ;

— **analiza dezarticulării structurale** a economiei țărilor dependente, ca față internă a subdezvoltării și

— **analiza neacoperirii costurilor omului** (după expresia folosită de F. Perroux), ca expresie a rolului distructiv al dependenței interne și externe, respectiv a dominației țărilor capitaliste dezvoltate asupra popoarelor subdezvoltate.

G. D. de Bernis încadrează în categoria gînditorilor radicali care au avut contribuții remarcabile la analiza subdezvoltării, atît autori de orientare burgheză, din țări dezvoltate (F. Perroux, J. Freyssinet, H. Singer) și din țări subdezvoltate (R. Prebisch), cît și autori de orientare marxistă, din țări capitaliste (S. Amin, H. Denis, A. Emmanuel, A. Gunder Frank, Chr. Palloix, R. P. Rey, T. Dos Santos), precum și foarte numeroși autori din țări socialiste.

Sultana SUTA-SELEJAN

Surse bibliografice :

1) Nicolae Ceaușescu: Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, București, 1974, pag. 33.

2) Tiers Monde, tome XV, Nr 57/1974 (paginile indicate în text se referă la acest volum).

3) Guy Caire: Idéologies du développement et développement de l'idéologie, în revista „Tiers Monde". Nr. 57/1974, pag. 5—30.

4) Gérard Destanne de Bernis : Le sous développement, analyse ou représentation, în revista „Tiers Monde", Nr. 57/1974, pag. 103—134.

În studiu se susține teza că „miracolul" este plătit în mare măsură de muncitorii străini, a căror rată de șomaj a atins în martie 1975 cifra de 7,4% față de 4,9% pentru ansamblul populației active și care devin astfel un fel de „amortizatori ai conjuncturii" ; după aceștia urmează tineretul, despre care studiul se întreabă dacă nu vor constitui în curînd „noii străini".

Confuzia politicii economice occidentale

O expresie lapidară deși nu nouă a situației obiective a economiei capitaliste actuale și a reflectării ei subiective în gîndirea și politica economică occidentală o găsim în formula Economic Policy in Crisis *(Politica economică în criză) – titlu al unui articol publicat de Alfons Lemper în revista INTERECONOMICS (nr. 4/1975), care apare la Hamburg. „În timpul perioadei de prosperitate postbelică aproape neîntreruptă – spune A.L. – o generație întreagă de studenți, oameni de afaceri și de știință își reprezentau doctrina politicii keynesiene de ocupare a mîinii de lucru ca un capitol cvasiverificat al științei economice... Nu de mult ar fi fost încă rațional să ne așteptăm la o largă înțelegere și aprobare a asigurării că, cel puțin în țările industriale cu o administrație adecvată, o inflație în ritm de trap sau chiar de galop nu s-ar putea produce, cu excepția poate a unor situații de război sau de catastrofă naturală. Între timp ne-a fost dat să înțelegem cît de eronați eram". Țările industriale, confruntate cu spectacolul discrepanței tot mai largi dintre țările dezvoltate și subdezvoltate, nu au nici o concepție, neștiind ce să facă atunci cînd rezoluțiile de la Națiunile Unite și chemarea pentru o „nouă ordine economică internațională" devin mai insistente. Chiar dacă lăsăm la o parte oportunismul politic fățiș, se fac promisiuni de sporire a ajutorului pentru dezvoltare doar pentru că oamenilor politici respectivi li se pare că servesc o cauză a zilei, chiar dacă oricine știe că nu se poate face nici o astfel de prevedere în bugetele următorilor cîțiva ani.*

OVIDIU NICOLESCU
Funcția de organizare în întreprinderea modernă
BIBLIOTECA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ȘTIINȚIFICE
ORGANIZARE CONDUCERE

• *În cartea sa* Funcția de organizare în întreprinderea modernă. Evoluție, concepte, caracteristici și modalități de perfecționare, *apărută recent în „Biblioteca organizării și conducerii științifice" a Editurii Politice (București, 1975, 190 p.), Ovidiu Nicolescu, doctor în economie, își propune : aducerea unor contribuții la definirea conceptului de organizare, ținînd cont de actualul nivel de dezvoltare economică și științifică existent pe plan mondial ; relevarea principalelor elemente care caracterizează realizarea funcției de organizare în unitățile industriale românești ; desprinderea unor modalități de perfecționare în continuare a conceperii și realizării funcției de organizare în întreprinderile și centralele industriale pornind de la orientările strategice stabilite de conducerea partidului și statului nostru. Lucrarea abordează într-o viziune multidisciplinară, tip „sistem", principalele probleme implicate de realizarea funcției de organizare în întreprinderea modernă.*

ECONOMIE MONDIALA

Pentru o nouă ordine economică internațională

PROBLEMA ALIMENTAȚIEI ȘI DEPĂȘIREA SUBDEZVOLTĂRII (I)

CRIZA ALIMENTARĂ, prezentă dureroasă în multe țări în curs de dezvoltare, constituie una din problemele cele mai complexe ale economiei mondiale contemporane. Este vorba de o moștenire a trecutului istoric cu același titlu ca subdezvoltarea în genere, pe fondul căreia se înscrie. Ca celelalte aspecte ale stării de subdezvoltare care confruntă astăzi omenirea, este și ea „rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice neechitabile“ [1]).

În nici un caz criza alimentară nu este un simplu fenomen al naturii, sau un fenomen derivat din creșterea demografică, așa cum încearcă să sugereze malthusienii mai vechi sau mai noi. De asemenea, ea nu este un fenomen conjunctural, generat de instabilitatea prețurilor la produsele alimentare sau de condițiile climatice vitrege cunoscute în unii ani de agricultură. Fără îndoială că asemenea împrejurări, sau alți factori care dezorganizează economia, pot influența, chiar foarte puternic, și situația alimentară, adăugîndu-i noi ascuțișuri. Dar în nici un caz ele nu au creat această criză, prezentă de-a lungul istoriei imperialismului și nu numai în anii cu recolte slabe. Foametea, scria cunoscutul savant brazilian Josué de Castro, fost președinte al F.A.O., „nu este decît o expresie — cea mai neagră și cea mai tragică — a subdezvoltării economice“ [2])

În aceste condiții, lupta contra crizei alimentare nu poate fi redusă la lupta împotriva unor calamități cum sînt seceta și inundațiile. Lupta pentru înlăturarea foametei trebuie înțeleasă și concepută ca o acțiune organizată pe scară planetară împotriva subdezvoltării, a vechii ordini economice internaționale, bazate pe exploatare care a generat-o, și pentru înlocuirea ei printr-o ordine nouă, mai bună și mai dreaptă. Din structurile acesteia trebuie să facă parte integrantă și căile necesare pentru înlăturarea crizei alimentare.

Decalajele alimentare: forme, dimensiuni...

PRIN natura consecințelor sale, criza alimentară ocupă un loc aparte printre perturbările grave care răscolesc astăzi economia lumii nesocialiste. Ea reprezintă una din cele mai umilitoare, degradante și revoltătoare situații în care se poate afla o colectivitate umană. Diversele sale forme sînt o ilustrare în acest sens. În zonele de mizerie extremă se poate întîlni foametea în forma ei totală sau a inaniției. Mult mai frecventă însă, sub raportul numărului de victime, este foametea parțială sau cronică, provocată de o hrană insuficientă cantitativ sau calitativ. Carența sau policarența nutritivă (lipsă de proteine, lipide, glucide, vitamine etc.) duc la apariția unor boli cu caracter endemic sau epidemic, cum ar fi : pelagra, gușa, beri-beri, rahitismul, scorbutul și numeroase altele. Distrofia alimentară, caracteristică populațiilor subdezvoltate economic, provoacă nu numai o degradare a sănătății fizice, ci și grave perturbări ale comportamentului psihic și social al oamenilor. O sănătate publică precară afectează în mod profund, cantitativ și mai ales calitativ, potențialul de muncă al națiunilor, reducînd astfel posibilitățile și așa insuficiente ale creșterii lor economice.

Comunitatea internațională este alarmată mai ales de dimensiunile fenomenului. Cunoașterea acestor dimensiuni este necesară pentru a se putea determina cerințele reale pe care le ridică înlăturarea crizei alimentare în fața creșterii economice. Din acest punct de vedere, prezintă interes major : a) proporțiile comparative ale consumului alimentar în țările în curs de dezvoltare ; b) proporția numerică a populației afectate de malnutriție în țările respective.

Caloriile și proteinele, privite în structura lor vegetală și animală, sînt considerate drept indicatori de bază în alimentația omului. Prin compararea lor, pe plan național între grupe de populație, ca și pe plan internațional între medii pe țări, se poate stabili și amploarea decalajelor alimentare. Prezentînd nivelul celor doi indicatori în mod comparativ între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate industrial, calcule efectuate la Institutul de nutriție al Academiei de Științe a U.R.S.S. oferă un tablou elocvent al decalajelor alimentare mondiale (vezi tabelul) [3]).

De menționat că necesarul alimentar zilnic este considerat mai ridicat în alte surse. În cazul proteinelor, de exemplu, el este apreciat uneori la 100 grame, iar o coborîre a consumului real sub 80 grame este considerată început de foamete de proteine. Chiar dacă luăm însă necesarul după sursa citată, rezultă că țările în curs de dezvoltare îl asigură, pe baza producției alimentare proprii și din import, într-o proporție medie de 85% în cazul caloriilor, de 69% la total proteine și de 19% la cele de origine animală. În comparație cu țările dezvoltate industriale, decalajele sînt și mai mari : 69%, 47% și respectiv 15—16%.

Rezultă că situația alimentară din țările în curs de dezvoltare este precară atît cantitativ, cît și mai ales calitativ. O analiză din punctul de vedere al creșterii economice arată că pentru soluționarea crizei alimentare este necesară, în primul rînd, creșterea cantitativă a producției alimentare. Pentru a spori consumul total de proteine de la 47% la 100% (în ipoteza egalării consumului respectiv din țările industriale dezvoltate) este necesară o creștere corespunzătoare, de peste două ori, atît a producției autohtone cît și a importului de produse alimentare. Iar dacă se ia în considerare și dezideratul înlăturării dependenței alimentare față de exterior, creșterea producției alimentare proprii trebuie să fie și mai mare. În al doilea rînd, în cadrul acestei dinamici a producției agricole este necesar să se asigure o creștere și mai înaltă a producției animaliere, cerută de înlăturarea carențelor calitative ale alimentației.

...și o tendință de adîncire

PROPORȚIA populației afectate de foamete și malnutriție în țările în curs de dezvoltare reprezintă alt aspect major al dimensiunilor actualei crize alimentare. La Conferința mondială O.N.U. pentru alimentație din 1974, numărul acelora care suferă de foamete și malnutriție a fost estimat la aproape o jumătate de miliard de oameni. Aceasta după date furnizate oficial de guvernele țărilor în cauză. Alte surse apreciază că peste 50% din populația țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce reprezintă 1/3 din populația mondială, suferă în diferite grade de malnutriție [4]). Chiar cele mai modeste estimări statistice arată în tot cazul că dimensiunile crizei alimentare sînt alarmante la scara economiei mondiale.

În cadrul populației afectate de criză, cea mai mare parte o reprezintă copiii. Se estimează uneori că numărul acestora se ridică la impresionanta cifră de 900 milioane. După unele cercetări, din 100 de copii sub 5 ani care mor în diverse părți ale Americii Latine, la 60 malnutriția este o cauză directă sau asociată a decesului.

Privită în timp, criza alimentară cunoaște o tendință de sporire a dimensiunilor sale absolute. Creșterea populației țărilor în curs de dezvoltare în perioada 1950—1974 nu a fost însoțită și de o creștere a producției alimentare pe locuitor. Țările cele mai afectate sînt cele cu nivelul economic cel mai redus, în care trăiesc după unele clasificări circa 1 000 de milioane de oameni (țări care în 1972 aveau un P.N.B. mediu pe locuitor de 100 de dolari sau mai puțin). Dar malnutriția în proporții de masă poate fi întîlnită și în țări cu un P.N.B. pe locuitor mai mare de 500 de dolari, datorită repartizării neechitabile a P.N.B. între clasele sociale.

Criza alimentară a devenit un fenomen cronic în multe regiuni de pe glob. Ea nu afectează însă numai viața acestor regiuni. Datorită interdependențelor internaționale, care cunosc o tendință de multiplicare continuă și de universalizare, criza alimentară afectează, de fapt, întregul edificiu al economiei mondiale și al relațiilor economice dintre țări. Ea este, așadar, un fenomen în evoluția căruia devine implicată întreaga lume. Este și motivul pentru care diferiți savanți și specialiști în problemă, manifestîndu-și îngrijorarea față de caracterul extrem de grav pe care-l capătă astăzi această criză, apreciază soluţionarea ei drept „o condiţie de supravieţuire a înseşi umanităţii“.[5]

Creşterea populaţiei — speranţă sau ameninţare?

ECONOMIŞTII concep criza alimentară ca o rezultantă necesară a acţiunii conjugate a doi factori fundamentali : a) populaţia şi b) producţia agro-alimentară. Analiza acestor doi factori se impune cel puţin din două motive : pe de o parte, pentru că orice speranţă de înlăturare a crizei alimentare trebuie să pornească de la aprecierea lucidă a realităţii sale, din care face parte organică şi corelaţia populaţie-producţie ; pe de altă parte, pentru că modul de apreciere şi interpretare a acestor factori este sursa unor concepţii şi teorii diferite cu privire la natura căilor concrete care se propun în strategia înlăturării crizei alimentare.

Atenţia deosebită care se acordă factorului demografic se explică prin aceea că şi mişcarea lui cunoaşte o evoluţie deosebită, neîntîlnită în trecut. Multă vreme, teoria economică a conceput populaţia ca un factor prin definiţie static. După al doilea război mondial însă, în evoluţia ei apar noi valenţe, apreciate ca reprezentînd o explozie sau revoluţie, şi implicînd mutaţii în întreaga teorie a creşterii economice.

Creşterea demografică este, într-adevăr, unul dintre fenomenele cele mai dinamice din lumea contemporană. Trebuie spus însă că această creştere este datorată mai ales evoluţiei demografice din ţările în curs de dezvoltare : ritmul creşterii populaţiei acestora a fost în perioada 1950—1975 de circa două ori mai mare decît în celelalte ţări. Din totalul sporului de populaţie din perioada arătată, egal cu 1,43 miliarde de oameni, circa 60% revin ţărilor în curs de dezvoltare, 30% ţărilor socialiste şi 10% ţărilor capitaliste dezvoltate industrial. Numeroase cercetări asupra cauzelor „exploziei demografice“ din ţările în curs de dezvoltare arată că cea mai importantă participare o au scăderea remarcabilă a mortalităţii şi prelungirea speranţei de viaţă.

Acestea sînt faptele. Cum sînt ele interpretate de diverşi specialişti sau politicieni, atunci cînd se analizează ecuaţia : populaţie — criza alimentară ? Se constată că, în unele cazuri, interpretările date acestui fenomen reînvie ideile lui Malthus, cărora le adaugă noi elemente.

Malthus susţinea că populaţia are o putere de multiplicare mai mare decît capacitatea pămîntului de a crea mijloace de subzistenţă şi că, din această cauză, ar fi necesar un control şi o frînare constantă a creşterii populaţiei, aliniind-o mereu la nivelurile producţiei agro-alimentare. Acestei concepţii i se adaugă astăzi alte trei idei : a. că resursele naturale ar fi insuficiente pentru a da posibilitate întregii populaţii actuale de pe glob să se ridice la nivelul de trai al celei din ţările capitaliste dezvoltate economic ; b. chiar dacă ar fi posibilă o egalizare în domeniul consumului alimentar, ca şi în alte domenii ale dezvoltării economice, industrializarea ţărilor în curs de dezvoltare cerută de realizarea unui asemenea progres ar mări considerabil poluarea şi din această cauză Terra ar deveni nelocuibilă ; c. sporirea rapidă a populaţiei în ţările sărace a început deja să erodeze din ce în ce mai mult condiţiile de trai ale acesteia.

Cu alte cuvinte, creşterea rapidă a populaţiei ar fi răspunzătoare de actuala criză alimentară.

Recrudescenţe malthusiene infirmate

PÎNĂ în prezent istoria n-a confirmat niciodată vreuna din aserţiunile malthusiene pentru că înseşi temeliile sale teoretice-metodologice sînt eronate.

În primul rînd, orice om care vine pe lume nu trebuie văzut doar ca un nou consumator, o gură în plus de hrănit ; el este totodată şi un nou producător de bunuri materiale, o nouă forţă de creştere a avuţiei sociale.

Consumul alimentar mediu zilnic pe locuitor

	Necesarul zilnic pe locuitor	Consum mediu zilnic real pe locuitor: Ţări industriale	Ţări în curs de dezvoltare	Decalaje (în %) 3:1	3:2
A	1	2	3	4	5
Total calorii (în Kcal)	2200-3000	3100	2150	98-72	69
Total proteine (în grame)	70	90-110	35-60	50-86	39-55
din care:					
Proteine de origine animală (în grame)	40	30- 70	5-10	13-25	17-14

În al doilea rînd, întreaga istorie a dezvoltării, inclusiv în domeniul agriculturii este o demonstraţie a faptului că omul descoperă mereu noi resurse şi noi întrebuinţări ale celor deja cunoscute. Descoperirea continuă de noi resurse înseamnă o multiplicare şi a posibilităţilor de a se oferi agriculturii mai multă energie şi apă, mai multe îngrăşăminte şi mijloace de muncă mecanizate etc. care, împreună cu dezvoltarea cunoştinţelor agrobiologice şi agrotehnice, pot constitui o rezervă nebănuită de sporire a fertilităţii solului şi a producţiei acestuia. Pentru a nu vorbi de marile posibilităţi existente în oceane şi mări, adică în peste 70% din suprafaţa Terrei, chiar mai puţin prospectate pînă în prezent decît uscatul. Cunoaşterea acestora este insuficientă chiar şi numai din punctul de vedere al resurselor piscicole, cu atît mai mult sub cel al posibilităţilor de a se practica agricultura marină.

În al treilea rînd, fenomenul demografic nu poate fi privit în mod global, nediferenţiat pe ţări sau zone cu caracteristici comune. Abordarea globală ascunde în acest caz structurile fenomenului, adică părţile sale componente care pot avea, cum se şi întîmplă în realitate, comportamente diferite sau chiar opuse. Altfel nu am putea înţelege de ce bunăoară la dezbaterile în cadrul Conferinţei mondiale O.N.U. pentru populaţie de la Bucureşti (1974) doar unii participanţi, provenind din ţările Asiei de Sud, au ridicat problema unui control demografic limitat, în timp ce numeroşi participanţi au susţinut — pentru ţările lor, evident — necesitatea stimulării creşterii populaţiei.

Vom înţelege însă mai bine această problemă dacă urmărim densitatea populaţiei diferenţiată pe zone şi ţări, densitate care, totodată, posedă şi valoare indicativă în ceea ce priveşte resursele de teren agricol.

Europa, cu 96 locuitori pe kmp, cunoaşte o situaţie alimentară prosperă. În schimb, Africa şi America Latină, cu numai 12 şi respectiv 15 locuitori pe kmp, cunosc fenomenul foametei, în timp ce mari rezerve de pămînt agricol sînt încă neatrase în circuitul agricol. Aşadar, nu populaţia, prin creşterea ei rapidă sau prin densitatea ei înaltă, este responsabilă de criza alimentară din aceste regiuni.

La nivel mondial se cultivă anual o suprafaţă de teren agricol de circa 1,4 miliarde de ha. Sînt acoperite cu păşuni alte 2,8 miliarde ha, din care cu siguranţă o parte, şi nu mică, poate fi convertită în teren arabil. Alte 1,6 miliarde ha sînt considerate pămînturi virgine, convertibile şi ele, cu anumite investiţii, în terenuri cultivabile. Omenirea dispune aşadar, de importante rezerve de terenuri arabile. Din păcate, aceasta nu este valabil pentru fiecare ţară şi zonă în parte şi, paradoxal, mai ales pentru ţările care au cea mai mare nevoie de astfel de rezerve. Problema însă nu este insolubilă : cooperarea economică internaţională poate corecta neconcordanţa geografică dintre repartizarea populaţiei şi cea a resurselor de teren agricol în lume, în sensul unei distribuiri judicioase a plusurilor de produse alimentare.

Realităţile obiective infirmă recrudescenţele malthusiene, dar ele pun, la rîndul lor, numeroase alte probleme de natură social-economică. Ca revers al concentrării proprietăţii funciare, în ţările în curs de dezvoltare majoritatea ţărănimii este lipsită de pămînt şi alte mijloace de producţie, ceea ce impune necesitatea unor reforme agrare democratice. În lipsa acestora, numeroşi săteni pleacă la oraş pentru lucru, dar negăsindu-l, din cauza slabei dezvoltări a industriei, îngroaşă rîndurile sărăcimii ; proporţiile mari ale analfabetismului demonstrează că şcoala este încă structurată după nevoile claselor avute ; nu mai vorbim de problema locuinţelor, a asigurărilor sociale etc., etc. În astfel de condiţii fenomenul demografic pune desigur numeroase probleme, inclusiv în legătură cu necesitatea optimizării sporului natural, ca parte a unei strategii, a creşterii economice echilibrate.

Criza alimentară, însă, nu este numai şi nici chiar în primul rînd o problemă de control demografic sau de resurse naturale. Ea este înainte de toate, şi în ţările puternic populate, o problemă de structură. Istoria oferă şi în această privinţă lecţii pilduitoare. Experienţa unor ţări cu un mare potenţial demografic în soluţionarea problemei alimentare este mai mult decît o promisiune — este o dovadă că oamenii, favorizaţi de structuri social-economice bazate pe echitate, au capacitatea de a rezolva şi probleme de asemenea anvergură.

prof. dr. N. BELLI

---

[1] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Editura politică, 1975, pag. 179.

[2] Josué de Castro, Geografia foamei .Dilema braziliană. Editura politică, 1965, pag. 284.

[3] Se citează din „Omenirea la răspîntie“, de M. Mesarovič şi E. Pestel. Editura politică, 1975, p. 198. Decalajele au fost calculate de autor.

[4] Frederick T. Say, „Food, Nutrition and Family Health“. În : The Victor-Bostrom Fund Report. Food and Population, Report nr. 19/1974, pag. 28.

[5] René Dumont, în cuvîntul său la Conferinţa mondială O.N.U. pentru alimentaţie, Roma, 1974.

Înviorarea întîrzie în Europa apuseană

PRODUCȚIA industrială a Europei occidentale a scăzut cu 10% între mijlocul anului 1974 și mijlocul acestui an, iar în S.U.A. chiar cu 15%, se arată într-un studiu intitulat „Evoluții recente în comerțul european“ dat publicității la Geneva de C.E.E./O.N.U.. Înviorarea activității economice, se arată în studiu, nu este o problemă a viitorului apropiat în cele mai multe dintre țările vest-europene.

Potrivit estimărilor C.E.E./O.N.U., în anul curent P.N.B. va coborî cu circa 4% în S.U.A., cu 3—4% în R.F.G., Irlanda, Italia și Elveția, cu circa 2,5% în Franța, cu ceva mai puțin în celelalte țări vest-europene. În acest context se consideră că există puține șanse pentru înviorarea comerțului care pînă nu demult era așteptată încă în acest an; în fapt estimările privind evoluția comerțului au fost, după scurtă vreme, din nou revizuite în jos. Volumul importurilor în Europa occidentală va fi mai scăzut în acest an decît în 1974 în toate țările cu excepția Suediei și a Norvegiei, și nici o țară nu va putea evita probabil o anumită reducere a volumului exporturilor, se arată în studiu. În primul semestru a.c. volumul importurilor a scăzut față de perioada corespunzătoare a anului trecut cu 24% în Finlanda, cu 15—20% în Danemarca, Franța, Italia, Elveția, Norvegia, cu 13% în R.F.G. etc.

Dacă în timpul precedentelor recesiuni postbelice importurile de regulă se plafonau, „niciodată în cursul ultimelor două decenii volumul importurilor țărilor industrializate nu a scăzut față de anul precedent“, notează raportul.

Un alt element „surprinzător“, care evidențiază caracterul deosebit al crizei actuale față de celelalte recesiuni postbelice, este amplitudinea mai mare a variației importului în raport cu evoluția P.N.B. În perioada 1955—1969 creșterea volumului importului în Europa occidentală a fost de 1,8 ori mai mare decît cea a P.N.B.; în timpul actualei crize, față de o scădere cu 2,5% a P.N.B. în țările industriale vest-europene scăderea volumului importurilor lor este estimată la 10%, relevînd o elasticitate mai mult decît dublă a acestora în raport cu P.N.B.

În contrast cu evoluția de ansamblu a volumului comerțului internațional, schimburile Est-Vest au cunoscut o creștere rapidă, de 42—44% în ambele direcții în 1974. În același timp a sporit și excedentul comercial al țărilor occidentale, de la 2,7 miliarde de dolari în 1973 la 3,5 miliarde în 1974, și la peste 4 miliarde în primele cinci luni ale anului curent. Aceasta și pentru că, în vreme ce exporturile țărilor apusene în țările socialiste au cunoscut chiar o accelerare în prima parte a acestui an (+46%), creșterea importurilor din țările socialiste s-a diminuat considerabil (+16%). S-a intensificat, în același timp, cooperarea economică Est-Vest, acțiunile convenite putînd să aibă un efect stimulativ asupra comerțului după terminarea crizei. Studiul relevă perspectivele favorabile ale comerțului și cooperării economice Est-Vest în domenii ca producția de articole metalice, utilaj, produse chimice, textile, aparate și instalații și altele.

Referindu-se la țările socialiste europene, studiul constată faptul că în România și în R.D.G. creșterea economică nu numai că nu s-a încetinit, ci a cunoscut o accelerare sensibilă.

Comerțul Est-Vest

POTRIVIT unor date prezentate de Robert Ingersoll, secretar de stat adjunct al S.U.A., la un simpozion desfășurat recent la Washington, comerțul dintre țările membre ale O.C.D.E. (organizație care grupează marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate) și țările socialiste a crescut de la 16,5 miliarde de dolari în 1970 la 49 miliarde de dolari în 1974. Din această din urmă sumă exporturile de mașini și tehnologie ale țărilor O.C.D.E. reprezentau 7 miliarde de dolari. Privit aparte, comerțul S.U.A. cu țările socialiste a sporit în același interval de la 0,58 la 3,2 miliarde de dolari.

Comerțul S.U.A. cu țările exportatoare de petrol

EXPORTURILE S.U.A. în țările Africii de nord și Orientului Apropiat și Mijlociu sporesc în acest an în prețurile curente cu 60%, comparativ cu 1974, urmînd să atingă rotunda cifră de 10 miliarde dolari —apreciază revista Mideast Markets. *Creșteri spectaculoase au înregistrat exporturile americane, în semestrul I a.c., în Siria (de 4,8 ori, comparativ cu aceeași perioadă din 1974), în Oman (de 3 ori), Iran (de 2,7 ori), Libia (de 2,5 ori), Iordania (de 2,3 ori), Irak (de peste 2 ori) etc. La rîndul lor, au sporit și importurile S.U.A. din majoritatea țărilor respective, fiind reprezentate în cea mai mare parte de livrări de petrol. Astfel în aceeași perioadă, importul din Arabia Saudită a crescut de la 389,4 la 1168,6 milioane de dolari, din Algeria — de la 357,6 la 718,8 mil. dolari, din Libia — de la 0,9 la 278,6 mil. dolari, din Uniunea Emiratelor Arabe — de la 44,5 la 262,9 mil. dolari.*

Japonia: politica aluminiului

CA URMARE a scăderii cererii pentru aluminiu pe piața internă, uzinele de aluminiu din Japonia au redus în ultimele luni nivelul utilizării capacităților lor de producție. În cercurile de specialitate se apreciază că, din cauza cheltuielilor de producție mai ridicate în Japonia decît în alte țări producătoare de aluminiu, extinderea capacităților de producție ale acestei subramuri metalurgice se va încetini în perspectiva apropiată, în condițiile creșterii concomitente a importurilor.

Autorii unui raport al Consiliului pentru problemele structurii industriei din Japonia consideră că în cursul deceniului următor importul de aluminiu se va tripla, încît ponderea producției proprii în consumul intern de aluminiu se va reduce de la 90% în prezent la circa 60%. Pentru a avea asigurată stabilitatea aprovizionării din import, consiliul amintit a recomandat extinderea participării Japoniei la construcția unor noi uzine de aluminiu în străinătate (în S.U.A., Brazilta, Venezuela, Indochina, Australia ș.a.).

Consum de petrol în scădere

AU devenit cunoscute, prin revista engleză „Petroleum Economist“, date cu privire la consumul de petrol al unor țări mari importatoare în semestrul I 1975. Principalele țări industriale capitaliste, cu excepția notabilă a S.U.A., și-au redus consumul în această perioadă față de semestrul I 1974, în medie cu 2,3%. În S.U.A. consumul a crescut cu 0,9%, dar într-o proporție însemnată pe seama primelor trei luni cînd sporul respectiv a fost de 1,6%. În cursul semestrului I a.c. consumul de petrol a scăzut cu 10,2% în Japonia și Franța, cu 10,3% în Olanda cu 9% în Anglia.

Producția de ulei și grăsimi în țările nesocialiste

POTRIVIT unui studiu recent al Departamentului Agriculturii al S.U.A., producția de uleiuri și grăsimi a lumii nesocialiste în sezonul agricol 1974/75 a reprezentat aproximativ 46 milioane de tone, din care 29,4 milioane tone uleiuri de origine vegetală (inclusiv de palmier). Producția este așteptată să crească în sezonul următor cu circa 5%. După cum se poate vedea din tabel, volumul absolut cel mai mare printre uleiuri îl deține cel de soia, ponderea acestuia fiind de peste 34% din uleiurile comestibile, fără cele de palmier, în 1974/75 și de peste 36% în prognoza pe 1975/76. Urmează uleiul de rapiță, de arahide și din semințe de bumbac.

Structura producției (mil.t.)

	1974/75	1975/7
Ulei din:		
Semințe de bumbac	3,199	3,040
Arahide	3,130	3,404
Soia	8,025	9,229
Rapiță	3,986	4,000
Susan	0,660	0,677
Măsline	1,396	1,540
Porumb	0,300	0,300
Diverse	0,660	0,677
Total ulei comestibil	23,474	25,200
Uleiuri de palmier	5,933	6,305
Uleiuri industriale	1,493	1,562
Grăsimi animale	13,883	14,205
ntură de pește	1,255	1,290
Total mondial	45,989	48,462

Aur la licitație

ANUL acesta în S.U.A. au avut loc două licitații, cu care ocazie Trezoreria a vîndut circa 1,2 milioane uncii de aur din rezervele oficiale unor cumpărători particulari. După cum relata recent ziarul International Herald Tribune, *Trezoreria americană urmează să decidă în curînd dacă cererea de aur este suficient de susținută pentru a justifica o nouă licitație la jumătatea lui decembrie.*

POLITICA ECONOMICĂ OCCIDENTALĂ – UN EŞAFODAJ ÎN PREFACERE ?

DEŞI ÎNCEPÎND cu vara acestui an s-a remarcat o înviorare a activităţii economice în majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate, criza economică din aceste ţări constituie în continuare o preocupare de prim plan a autorităţilor. Redresarea economică stă încă sub semnul întrebării, iar şomajul, inflaţia şi dezechilibrul balanţelor de plăţi rămîn probleme majore de rezolvat.

Articolul de faţă îşi propune să trateze două aspecte esenţiale ale politicii economice occidentale în această situaţie : o problemă curentă şi anume dificultăţile unei politici economice menite să combată, concomitent, inflaţia şi recesiunea ; o problemă de perspectivă şi anume politica în domeniul investiţiilor.

Inflaţie „tiritoare", inflaţie „galopantă"

DUPĂ cum se ştie, statul capitalist are la dispoziţia sa două pîrghii principale — atunci cînd nu intervine mai direct sub forma politicii preţurilor şi a veniturilor — prin care încearcă să reglementeze economia de piaţă : una monetară (sau de credit) şi una fiscală (sau bugetară). Politica monetară porneşte de la influenţa certă pe care o exercită condiţiile de creditare asupra activităţii economice. Majoritatea băncilor şi a celorlalte instituţii financiare occidentale fiind private, banca centrală de stat operează în acest caz cu taxa oficială a scontului, cuantumul rezervelor obligatorii de lichiditate pe care trebuie să le deţină instituţiile de credit, operaţiunile pe pieţele financiare şi masa monetară (emisiunea de monedă). În ceea ce priveşte politica bugetară, ea acţionează prin intermediul impozitelor şi al celorlalte forme de fiscalitate asupra veniturilor şi deci asupra cererii globale. Cheltuielile guvernamentale constituie şi ele o componentă a cererii globale. Asupra volumului activităţii economice se acţionează prin subsidiile sau ajutoarele directe acordate diferitelor sectoare economice.

Pînă la actuala criză economică, judecăţile de bază ale politicii economice a statului capitalist erau simple. Se urmărea atenuarea fazelor ciclului economic prin influenţarea cererii globale, stimulînd creşterea ei în perioadele de criză şi restrîngerea ei în perioadele de „supraîncălzire". Cînd activitatea economică avea o tendinţă de scădere, politica monetară şi politica fiscală deveneau expansioniste: disponibilităţile de credit şi cheltuielile guvernamentale creşteau, iar dobînzile şi impozitele scădeau. Aceste măsuri duceau la expansiunea investiţiilor şi a consumului, iar majorarea cererii globale stimula creşterea producţiei. Activitatea economică lua avînt, preţurile începeau să crească. În momentul în care creşterea preţurilor se accelera, guvernele introduceau treptat măsuri monetare şi fiscale inverse, restrictive : dobînzile şi impozitele erau majorate, iar disponibilităţile de credit şi cheltuielile guvernamentale erau reduse. Schematizînd, se spunea că în Occident recesiunea este combătută cu inflaţie iar inflaţia cu recesiune.

În realitate situaţiile nu au fost niciodată atît de simple. Scăderea sau creşterea activităţii economice în ţările capitaliste nu pot fi cunoscute decît **post factum**, iar măsurile de politică economică, în special cele monetare, acţionează cu întîrziere. Chiar şi numai în lumina acestor elemente utilizarea pîrghiilor economice era mult mai complexă decît poate să pară la prima vedere. În principiu însă, înlănţuirea secvenţelor a fost cea arătată mai sus.

În ultimii ani situaţia s-a complicat. Începînd cu anii 1968—1970, diferite economii occidentale au cunoscut un fenomen nou, de „coexistenţă" a inflaţiei şi recesiunii, aşa-numita stagflaţie. În condiţiile stagflaţiei legea simplă a combaterii recesiunii cu inflaţie şi a inflaţiei cu recesiune nu mai poate fi aplicată ca atare, de vreme ce ele se manifestă simultan şi, cîteodată, se agravează reciproc. De la începutul actualului deceniu şi mai ales în anii 1973—1975 inflaţia din ţările capitaliste dezvoltate a depăşit limita inflaţiei „tîrîtoare" (o creştere a preţurilor cu amănuntul sub 5% pe an), devenind „galopantă" ; or, experienţa a dovedit că în condiţiile unui proces inflaţionist care depăşeşte 10% pe an măsurile monetare sau/şi fiscale de pînă acum devin, în parte, inoperante.

Dublu obiectiv: antiinflaţionist şi antirecesionist

ÎN CURSUL acestui an producţia industrială a scăzut, de la nivelul cel mai înalt înregistrat în 1973—1974, cu circa 20% în Japonia, 10—15% în S.U.A., R.F. Germania, Franţa şi Italia şi 5% în Anglia. Dacă în celelalte recesiuni postbelice produsul naţional brut real al S.U.A. şi-a redus, în medie, ritmul de creştere cu 2—3 procente, această fază durînd şase luni, în prezent producţia naţională a scăzut în termeni absoluţi, iar perioada de scădere a durat 18 luni. Numărul total al şomerilor din ţările membre ale O.C.D.E. era în vara acestui an de 15 milioane persoane, adică 5,5% din forţa de muncă, iar inflaţia, deşi s-a încetinit faţă de ritmul de circa 15% înregistrat în anul 1974, a rămas la nivelul de peste 10% anual. Unele ţări occidentale, precum Anglia, continuă să înregistreze deficite importante ale plăţilor curente.

Acum, nimeni nu mai contestă gravitatea deosebită a crizei economice din ţările capitaliste dezvoltate. Oficialităţile occidentale recunosc că, după marea criză a anilor 1930, nici o altă perioadă nu a ridicat atîtea probleme în faţa economiei capitaliste. Toate mecanismele economice au fost distorsionate sau solicitate la maximum. Toate ţările au avut de rezolvat probleme noi, de o dificultate crescîndă. Politica economică a guvernelor a trebuit să facă faţă, concomitent, perturbărilor cumulate cauzate de inflaţie, şomaj, scăderea activităţii economice şi deficitele balanţelor de plăţi. Or, mecanismul economiei capitaliste nu reuşeşte, oricît de elaborată ar fi politica economică, să resoarbă în acelaşi timp toate aceste dificultăţi.* Mai mult, politicile economice pentru combaterea inflaţiei se dovedesc a fi greu, dacă nu imposibil, de conciliat cu cele menite să stimuleze creşterea economică sau să reducă rata şomajului ; politicile economice menite să echilibreze balanţa de plăţi, agravează, uneori, atît inflaţia cît şi recesiunea.

Autorităţile au declarat, rînd pe rînd, drept obiectiv principal combaterea fie a inflaţiei, fie a şomajului, fie a deficitelor balanţelor de plăţi, în speranţa că abordarea treptată a fiecărei dificultăţi în parte ar putea să uşureze sarcinile politicii economice. Ocupîndu-se cu precădere sau exclusiv de componenta inflaţionistă a crizei, politica antiinflaţionistă promovată în anii 1973 şi 1974 de guvernele ţărilor capitaliste dezvoltate a permis sau chiar a favorizat accentuarea recesiunii. Astfel, în S.U.A., datorită politicii monetare restrictive, rata dobînzilor la capitalurile pe termen scurt a ajuns pînă la nivelul record de 13—14%. Ulterior, în prima jumătate a anului 1975, cînd s-a confirmat că lumea occidentală nu se află într-o simplă recesiune, ci că este vorba de cel mai important recul al producţiei capitaliste din întreaga perioadă postbelică, obiectivul antiinflaţionist a fost schimbat cu obiectivul antirecesionist. În S.U.A. rata dobînzilor la capitaluri pe termen scurt a scăzut în primăvara acestui an la 5—6%.

Abordarea separată a dificultăţilor economice în funcţie de gravitatea lor pare să fie, însă, contestată acum în tot mai mare măsură.

Acestui mod de a înţelege politica economică i se reproşează că duce economia capitalistă din extrema recesiunii în extrema inflaţiei şi în final în situaţia de stagflaţie. În prezent, temerea principală este că, după recesiunea din ultimele luni şi după atenuarea ritmului de creştere a preţurilor care a însoţit-o, luarea de măsuri expansioniste va însemna o nouă escaladare a procesului inflaţionist.

În aceste condiţii, în mai multe ţări occidentale s-au elaborat în a doua jumătate a anului 1975 programe de politică economică avînd obiectiv dublu : antiinflaţionist şi antirecesionist. În S.U.A., politica monetară este în prezent antiinflaţionistă (dobînzile pe termen scurt se situează în jurul nivelului de 8%), pe cînd politica fiscală, prin reducerea impozitelor şi majorarea cheltuielilor guvernamentale, urmăreşte relansarea activităţii economice. Unele ţări, precum Anglia, au introdus şi un al treilea obiectiv şi anume rezolvarea deficitului balanţelor de plăţi.

Un cerc vicios în care politica monetară devine inoperantă

SE POATE SPUNE că procesul inflaţionist din ţările occidentale şi extinderea şomajului au determinat astfel unele reevaluări în aprecierea gradului de gravitate a diferitelor fenomene economice.

În toată perioada anilor '50 şi '60, ca sechelă întîrziată a crizei economice din deceniul al patrulea, şomajul a fost considerat principalul pericol pentru societatea capitalistă. Întregul angrenaj al măsurilor economice occidentale a avut ca obiectiv esenţial combaterea şomajului. Politica economică expansionistă a fost cuvîntul de ordine, şi această orientare a fost promovată cu insistenţă, chiar cu riscul agravării dezechilibrului inflaţionist.

Dar, după experienţa anilor 1973—1975, inflaţia galopantă, cu toată gama de efecte negative pe care le antrenează, este acum considerată la fel de periculoasă pentru societatea capitalistă ca şi o rată ridicată a şomajului. Aici credem că trebuie căutată explicaţia faptului că politicile expansioniste din economiile occidentale sînt acum mult mai prudente. Această reevaluare constituie o explicaţie în plus a unor fenomene noi, ca de exemplu, nivelul ridicat al dobînzilor chiar la începutul fazei de expansiune.

Reaprecierea gravităţii procesului inflaţionist este legată şi de efectele negative ale acestuia asupra operativităţii măsurilor de politică monetară sau fiscală. Inflaţia acţionează în sensul creşterii dobînzilor la capitalurile împrumutate, creditorii luînd în considerare scăderea puterii de cumpărare a banilor. Majorînd dobînzile, inflaţia are efecte recesioniste. Dacă inflaţia coexistă cu recesiunea, combaterea recesiunii prin intermediul politicii monetare devine o problemă dificilă, deoarece dobînzile sînt majorate ca urmare a inflaţiei, iar scăderea lor prin intermediul politicii băncii centrale este mult îngreunată. Pentru a reduce dobînzile, banca centrală trebuie, pînă la urmă, să majoreze substanţial masa monetară, ceea ce accelerează procesul inflaţionist care la rîndul lui acţionează în sensul creşterii dobînzilor şi al agravării recesiunii. Se creează un cerc vicios avînd drept consecinţă că politica monetară devine inoperantă.

Inflaţia a dereglat şi mecanismul selectiv al politicii economice occidentale. Spre exemplu, în acest an în S.U.A. au fost reduse impozitele asupra salariilor pentru a majora puterea de cumpărare a populaţiei şi astfel cererea ; inflaţia a generat însă creşterea salariilor nominale, iar sistemul de impozite progresive a favorizat, pînă la urmă, majorarea sumei totale a impozitelor. În acelaşi timp, puterea de cumpărare a fost continuu erodată de inflaţie. Unele calcule preliminare au indicat că venitul disponibil real (venitul populaţiei în preţuri constante, rămas după plata tuturor obligaţiilor fiscale) nu a înregistrat majorările prevăzute iniţial, astfel încît efectul expansionist al acestor măsuri de politică fiscală va fi, probabil, mult diminuat.

Caracterul contradictoriu al inflaţiei: accelerează şi grevează investiţiile

ÎN CONDIŢIILE procesului inflaţionist are loc şi o schimbare a judecăţilor care îl determină pe întreprinzătorul capitalist să se decidă pentru sau împotriva unor noi investiţii. Inflaţia accelerează şi în acelaşi timp grevează investiţiile.

Multe firme capitaliste hotărăsc majorarea investiţiilor pentru a proteja puterea de cumpărare a fondurilor lor ; în această categorie intră, în principal, investiţiile în stocuri şi mai puţin cele în capital fix. Investiţii programate pentru viitor sînt efectuate mai rapid avînd în vederea creşterea aşteptată a costurilor. Deoarece inflaţia înseamnă în majoritatea cazurilor creşterea salariilor nominale, are loc accelerarea procesului de înlocuire a muncii cu capital, ceea ce este un element hotărîtor al reînnoirii şi perfecţionării utilajelor în întreprinderile capitaliste.

În schimb, în condiţiile unui ritm înalt al procesului inflaţionist, se întîmplă frecvent ca fondurile de amortizare să nu acopere costul nou al investiţiei în capital fix ; în aceste cazuri întreprinderea ar trebui să apeleze la capitaluri străine, ceea ce este puţin atrăgător avînd în vedere că inflaţia menţine dobînzile la niveluri ridicate. Profiturile, care ar putea să finanţeze parţial investiţiile noi în capital fix, de obicei nu sînt menţinute sub formă lichidă în perioadele inflaţioniste, ci sînt plasate imediat fie în bunuri materiale (materii prime, metale preţioase), fie în active financiare aducătoare de dobînzi.

Această analiză sumară poate duce la concluzia că inflaţia favorizează cu precădere investiţiile în capitalul circulant al firmei (materii prime, materiale, combustibili) şi descurajează, per total, investiţiile în capital fix. O asemenea eventualitate ar avea consecinţe durabile asupra economiilor occidentale deoarece, cum este cunoscut, tocmai investiţiile fixe dau dinamica unei economii, fiind hotărîtoare în creşterea producţiei şi introducerea progresului tehnico-ştiinţific.

Aşa se explică faptul că în ultimul timp, şi mai ales în perspectiva următorilor ani, o componentă deosebită a politicii economice a ţărilor occidentale a devenit (sau va deveni) politica în domeniul investiţiilor. În plus faţă de măsurile curente de politică monetară şi fiscală, ţările capitaliste dezvoltate au luat sau prevăd programe speciale de stimulare a investiţiilor prin : micşorarea impozitelor pe venit în anumite sectoare economice ; îngăduirea unor metode adecvate de amortizare a fondurilor fixe; măsuri care să atragă investiţiile străine sau să stimuleze reinvestirea profiturilor obţinute de capitalul străin ş.a.

Rolul motor al investiţiilor în capital fix

ESTE GREU de prevăzut acum ce măsuri concrete vor mai fi luate în domeniul investiţiilor de principalele ţări capitaliste dezvoltate. Cîteva direcţii principale pot fi, însă, deduse dintr-o comparaţie succintă a indicatorilor privind investiţiile din cîteva ţări capitaliste dezvoltate.

Ca pondere în produsul naţional brut, investiţiile diferă surprinzător de mult de la o ţară la alta. Spre exemplu, investiţiile în capital fix în produsul naţional brut au avut următoarele ponderi medii, în perioada 1960—1971 : 17,5% în S.U.A. ; 17,8% în Anglia ; 21% în Italia ; 21,9% în Canada ; 23,1% în Franţa ; 25,3% în R.F. Germania ; 34,3% în Japonia. Se poate observa că ţările care în această perioadă au făcut un efort investiţional mai susţinut au înregistrat şi cele mai dinamice ritmuri de creştere economică.

Datele prezentate ascund însă unele aspecte importante. Astfel, cifrele de mai sus nu reuşesc să arate gradul de eficienţă cu care sînt folosite noile investiţii. Or, studii elaborate de experţii Casei Albe arată că industria S.U.A. realizează mai multe produse pe unitatea de capital investit decît oricare altă ţară capitalistă dezvoltată ; noile investiţii din economia americană, datorită nivelului de vîrf al tehnologiilor pe care le presupun, reprezintă deci mai mult decît indică cifrele valorice. În schimb, vîrsta medie a utilajelor este mai mare în S.U.A. decît în alte ţări capitaliste dezvoltate, care au înlocuit masiv capitalul după al doilea război mondial. Se estimează că, în prezent, 30—40% din capitalul productiv din economia americană datează dinainte de anul 1960, în timp ce în celelalte ţări capitaliste ponderea respectivă este de 15—25%.

Legat de această situaţie atrage atenţia faptul că în ultimii ani ritmul de creştere al productivităţii muncii din economia americană a scăzut : de la o medie anuală de 3,5% în perioada 1948—1964, la numai 2,5% în perioada 1965—1974. Analize efectuate de unii economişti americani declară că motivele acestei tendinţe rezidă în : scăderea investiţiilor productive ; efectele nefavorabile ale inflaţiei ; investiţiile masive făcute de firmele americane în exterior ; sporirea considerabilă în ultima perioadă a investiţiilor (cheltuielilor) neproductive, de exemplu a celor legate de protejarea mediului. A fost desprinsă de aici concluzia că este necesară sporirea investiţiilor productive în perioada următoare pentru a face faţă cerinţelor expansiunii industriale, programului energetic şi construcţiilor de locuinţe. Se apreciază că în această situaţie pieţele de capital vor fi foarte solicitate. Împrumuturile pe care companiile private le vor lansa pe pieţele de capital în perioada 1976—1980 sînt apreciate la o medie anuală de 64,4 miliarde dolari, comparativ cu o medie de 34 miliarde dolari în perioada 1971—1973. În aceste condiţii s-a avansat ideea că este posibil ca S.U.A. să devină un importator net de capital în viitor.

★

OBIECTIVELE politicii economice a statelor capitaliste au devenit mult mai largi în condiţiile actualei crize. Astăzi se recunoaşte că în faţa oficialităţilor occidentale nu se ridică numai problema atenuării ciclului economic. Probleme noi privind inflaţia galopantă, stagflaţia, criza sistemului monetar internaţional, criza energetică, necesităţile tot mai mari de capital, imperativele stimulării investiţiilor pentru a asigura competitivitatea industriilor naţionale, sînt abordate cu acelaşi accent în programele economice ale guvernelor respective. Mulţi teoreticieni occidentali anticipează deja modificări esenţiale în politicile economice ale autorităţilor naţionale. Se apreciază astfel că necesitatea unor eforturi susţinute în domeniul investiţiilor nu mai poate fi amînată, altfel competitivitatea va fi continuu erodată. În acest context, întreg eşafodajul politicii economice postbelice, orientată în direcţia stimulării prin toate mijloacele a consumului, va trebui schimbat.

O astfel de reorientare, ca şi altele care vor apare, decurg în ultimă instanţă din incapacitatea unei societăţi bazată pe risipa de resurse de a răspunde necesităţilor lumii contemporane. Criza economică din ţările occidentale, manifestată cu deosebită vigoare şi în domeniul politicii economice, dovedeşte falimentul societăţii de consum, al unei societăţi bazate pe inechitate şi exploatare.

Mugur ISĂRESCU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

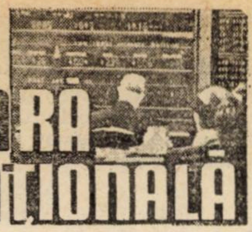

ACTIVITATEA piețelor monetare în intervalul 17—21.XI.1975 a reflectat în bună măsură reacția cercurilor de afaceri interesate față de rezultatele întîlnirii de la Rambouillet (vezi „Revista economică“ nr. 47 din 21 noiembrie a.c., p. 28) înregistrîndu-se pe ansamblu o întărire a **dolarului S.U.A.** față de restul devizelor occidentale. Pe de altă parte, și în acest interval, persistența incertitudinilor referitoare la modul de soluționare a crizei financiare prin care trece orașul New York, respectiv la condițiile în care și limitele pînă la care administrația federală este dispusă să susțină municipalitatea, a afectat tendința de consolidare manifestată de dolarul S.U.A.

CURSURI[1]

	Curs central	Curs la 28.XII 1975	Curs la 17.XI. 1975	Curs la 21.XI. 1975	Abaterea[2] în % a cursurilor valutelor în ziua de 21.XI. 1975 față de: Cursul central	Nivelul din 28.XII. 1975	Abaterea[2] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII. 1973-21.XI. 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5930	2,5960	+ 2,81	+ 3,97	- 3,82
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6660	2,6545	+27,54	+22,43	-18,32
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4235	4,4165	+ 4,25	+ 6,48	- 6,08
Yenul japonez	308,00	280,20	302,75	303,00	+ 1,65	7,53	+ 8,14
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6662	2,6620	+ 4,48	+ 6,16	- 5,80
Francul belgian	40,334	41,10	39,15	39,14	+ 3,05	+ 5,01	- 4,77
Lira italiană	523,50	607,00	680,55	679,90	-23,00	-10,72	+12,01
Lira sterlină	2,8952	2,3250	2,0430	2,0440	-29,40	-12,09	+13,75
D.S.T.[3]	-	1,2060[5]	1,17890	1,17761	-	- 2,35	+ 2,41
Prețul aurului la Londra[4]	-	103,87	142,10	141,85			

---

[1] Cotațiile din prezentul tabel reprezintă unități de monedă națională față de 1 dolar SUA cu excepția cursului lirei sterline care este exprimat în dolari SUA pentru 1 liră;

[2] +Revalorizare (apreciere de fapt); -Devalorizare (depreciere de fapt);

[3] D.S.T. (drept special de tragere) exprimat în dolari SUA pentru o unitate;

[4] Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

[5] Curs la 1.VII.1974.

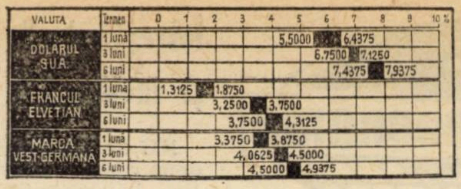

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurodepozitelor în perioada 17.XI.—21. XI 1975 (nivel minim și maxim).

TAXA OFICIALA A SCONTULUI IN VIGOARE LA 21 NOIEMBRIE 1975 (în %)

Anglia (dobîndă minimă de împrumut)	11 3/4	Franța	8
Austria	6	R.F.Germania	3 1/2
Belgia	6	Israel	6
Canada	9	Italia	6
Danemarca	7 1/2	Japonia	6 1/2
Elveția	3	Luxemburg	6
Finlanda	9 1/4	Norvegia	5
		Olanda	4 1/2
		Suedia	6
		S.U.A.	6

Datele în general favorabile referitoare la economia S.U.A. (previziunile referitoare la excedentul balanței comerciale, ritmul relansării activității economice, nivelul relativ mai scăzut al inflației în această țară și, paradoxal, chiar modul de „rezolvare cu calm” a problemelor financiare ale orașului New York), constituie tot atîtea argumente pentru observatorii care apreciază că tendința de bază a dolarului în perioada următoare va fi aceea de consolidare, nefiind excluse unele intervale de stagnare și recul.

Cursul **lirei sterline** a manifestat o tendință de scădere în comparație cu săptămîna trecută, la aceasta contribuind divergențele existente între guvern și Banca Angliei asupra cheltuielilor și deficitului masiv din sectorul public. Pe piața monetară internațională se apreciază că cursul lirei sterline va continua să scadă.

Dobînzile la eurodolarul S.U.A. euromarca vest-germană și eurofrancul elvețian nu au suferit modificări prea mari față de săptămîna trecută.

Prețul aurului în perioada analizată a avut o ușoară tendință de scădere față de săptămîna trecută, de aproximativ 1,75 dolari S.U.A. per uncie.

Vineri, 21 noiembrie 1975, First National City Bank din New York a anunțat reducerea dobînzii, preferențiale (prime rate) de la 7 ¼ % la 7%, cu începere din 24 noiembrie a.c.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Export-import în țări capitaliste dezvoltate

O ANALIZĂ publicată nu de mult în Franța asupra indicatorilor valorici ai exporturilor și importurilor unui număr de nouă țări vest-europene, în deceniul trecut și în primii ani ai deceniului actual, relevă o evoluție favorabilă a acestora pentru țările respective în ansamblu, în condițiile existenței unor discrepanțe apreciabile.

Astfel, de pildă, în perioada 1960—1973 prețul mediu de export (per tonă) a crescut de 3,1 ori în cazul R.F.G., de 2,8 ori în cel al Franței, de 2,4 ori în cazul Suediei etc. Concomitent, prețul mediu al importurilor R.F.G. și Suediei a sporit de circa 2 ori, cel al Belgiei — Luxemburgului de 2,6 ori, cel al Franței și Italiei de circa 1,8 ori ș.a.m.d. De menționat că indicatorul prețului de export per tonă dezavantajează țările în exportul cărora produsele voluminoase și grele dețin o pondere importantă (de pildă, navele maritime în cazul Suediei și Norvegiei).

În lumina diferenței dintre prețul de export (per tonă) și cel de import apare că în timp ce în 1960, dintre țările cuprinse în tabelul nr. 1, Italia realiza cele mai substanțiale avantaje de pe urma schimburilor comerciale externe (cu 109 dolari per tonă), ea a fost depășită treptat de R.F.G. (cu 325 dolari per tonă, în 1973).

În ceea ce privește raportul de schimb, cel mai înalt nivel al acestuia l-a menținut de asememenea Italia pînă în 1973, cînd pe primul loc printre țările examinate s-a situat R.F.G. Acest raport a crescut aproape continuu în deceniul trecut ; după aceea se constată o deteriorare a raportului în cadrul comerțului exterior al Norvegiei (din 1970), al Olandei, Belgiei, Luxemburgului, Spaniei și Suediei (din 1972), al Italiei (din 1973). În ceea ce privește Franța și R.F.G., raportul de schimb nu a înregistrat o scădere decît din semestrul I 1974, deși majorări considerabile ale prețurilor la o serie de materii prime au avut loc încă în cursul anului 1973.

Discrepanțele care apar între țările capitaliste dezvoltate în ceea ce privește raportul de schimb se datorează, în principal, deosebirilor în structura importului și exportului lor. După cum se vede din tabelul nr. 2, produsele cu un grad scăzut de prelucrare au cele mai ridicate ponderi în cadrul importurilor Italiei, Spaniei și R.F.G. ; R.F.G. și Italia înregistrează, de asemenea, cele mai ridicate ponderi ale produselor finite în cadrul exporturilor lor. În ceea ce privește Suedia și Norvegia, ponderea produselor finite deține valori apropiate atît la export cît și la import.

N. POPOV

Tabelul nr.1

Țara	1960	1965	1970	1971	1972	1973
Diferența dintre prețul mediu la export și prețul mediu la import (dolari per tonă)						
R.F.Germania	75,5	118,5	178,1	206,8	250,8	325,2
Franța	20,3	42,9	81,9	92,2	105,4	139,6
Italia	109,0	125,0	166,0	179,0	204,0	234,0
Olanda	35,0	...	82,0	84,0	49,0	63,0
Belgia-Luxemburg	54,0	60,0	90,0	95,0	102,0	125,0
Spania	...	5,0	46,0	82,0	97,0	127,0
Suedia	-30,0	-34,0	-11,0	-4,0	...	...
Norvegia	-32,0	-20,0	- 9,0	-26,0	...	...
Raportul de schimb[x]						
R.F.Germania	196	233	281	283	300	308
Franța	124	149	185	188	192	195
Italia	256	308	310	313	317	281
Olanda	148	...	191	182	156	156
Belgia-Luxemburg	186	183	205	197	194	188
Spania	...	105	152	199	196	196
Suedia	73	73	92	97	95	89
Norvegia	78	86	94	85	...	...

x) Raportul dintre prețurile medii la export și prețurile medii la import (în %).

Sursa: S.E.D.E.I.S., Chroniques d'actualité, 30 sept. 1975.

Tabelul nr.2

Structura comerțului exterior (1973, în % din valoarea totală)

	R.F.G.	Franța	Italia	Olanda	Belgia-Luxemb.	Spania	Suedia	Norvegia
Importuri								
- Produse cu un grad scăzut de prelucrare	39,8	35,1	50,6	36,3	31,2	43,6	25,8	24,2
- Produse finite	58,0	64,9	49,3	62,9	68,5	56,3	74,0	76,1
- Diverse	2,2	-	0,2	0,8	0,4	-	0,1	0,6
Exporturi								
- Produse cu un grad scăzut de prelucrare	9,3	26,0	16,6	41,8	16,2	36,9	22,3	25,7
- Produse finite	89,4	73,6	83,5	57,8	72,4	63,0	77,4	73,9
- Diverse	1,2	0,3	0,2	0,4	1,4	0,1	0,3	0,4

Sursa: S.E.D.E.I.S., Chroniques d'actualité, septembrie 1975.

r.e. MONDORAMA

Concurență pentru I. B. M.

PENTRU industria japoneză de calculatoare electronice luna decembrie 1975 va însemna începutul unei mari bătălii economice, marcînd o nouă treaptă în liberalizarea pieței interne a calculatoarelor, pînă acum împărțită în mod egal între producătorii niponi și străini. Așa cum scrie revista **Electronics** (30 octombrie), momentul este așteptat cu interes de firmele producătoare nipone (Fujitsu, Hitachi, Mitsubishi Electric, Toshiba, Nippon Electric ș.a.) dornice să vadă în ce măsură vor fi încununate de succes eforturile lor comune din ultimii ani de a pune la punct sisteme echivalente sau chiar superioare sistemului 370 al I.B.M. (cel mai avansat dintre sistemele principalei companii americane producătoare de calculatoare), la un preț mai redus sau cel mult egal cu al acestuia.

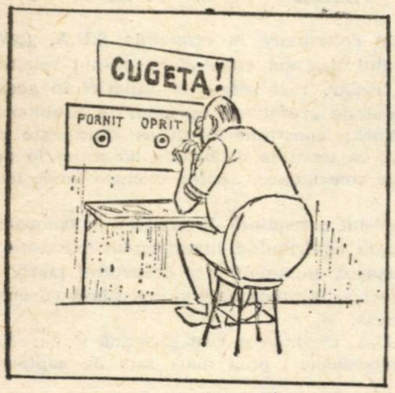

(după „TREND", Austria)

Ministerul nipon al comerțului internațional și industriei (M.I.T.I.), inițiatorul colaborării amintite, a supus recent aprobării Dietei un plan de finanțare a eforturilor de cercetare-dezvoltare a cinci firme colaborînd într-un laborator comun în problemele integrării pe scară largă a circuitelor, cu scopul de a concura sistemele viitoare de calcul a căror lansare de către I.B.M. în locul sistemului 370 este așteptată de japonezi înainte de sfîrșitul acestui deceniu. Cooperarea firmelor respective nu se limitează la cercetare, ci s-a extins și la marketing și la finanțarea leasing-ului.

Firmele japoneze au încredere că pot concura I.B.M. și celelalte firme americane ca „Digital Equipment“, „Sperry Univac“ și „Burroughs“, care sînt active în Japonia. De observat că firmele în cauză rămîn întreprinderi distincte și continuă concurența între ele în ciuda programului guvernamental comun.

Spre deosebire de televizoare sau automobile, calculatoarele necesită și software. De aceea în competiția cu I.B.M. pe care firmele japoneze o doresc nu numai acasă, ci și mai ales peste Ocean se caută și cooperarea cu alte firme specializate. Interesant este desigur acum ce strategie va adopta I.B.M. în fața unei asemenea concurențe.

Întreprinderile naționale și investițiile

NU de mult în Ghana au fost publicate două decrete guvernamentale privind politica în domeniul investițiilor și dezvoltarea întreprinderilor naționale. Sînt stabilite astfel, domeniile de activitate în care este interzisă — începînd din 1976 — participarea capitalului străin (îndeosebi în întreprinderi turistice, comerciale, de transport, în unele ramuri producătoare de bunuri de consum etc.). O a doua categorie este reprezentată de întreprinderile în care participarea capitalului național se stabilește la 40—50% (întreprinderi comerciale mari, o serie de ramuri industriale, activități de prestări de servicii ș.a.) ; în sfîrșit, statul ghanez poate participa la capitalul oricărei întreprinderi din categoria a doua, în industria forestieră, de prelucrare a lemnului și cea minieră cota de participare fiind stabilită la minimum 55%.

Resorbire dificilă

CU TOATE că în multe țări capitaliste s-au înregistrat în lunile recente semnele unei tendințe de redresare conjuncturală, cifrele șomajului rămîn ridicate sau chiar continuă să crească. În Statele Unite rata șomajului a progresat din nou în octombrie, după un început de scădere, situîndu-se la 8,6% din totalul populației active. Numărul celor lipsiți de locuri de muncă atinge un milion sau mai mult în țări ves-europene ca Franța, Anglia, R. F. Germania. Dificultățile în resorbirea șomajului rezultă și din graficul de mai sus, pe care publicația vest-germană **VDI-Nachrichten** îl intitulează „Destine de șomeri“. După un interval de 6 luni, o treime din persoanele afectate continuau să nu aibă de lucru, o altă treime găsise de lucru dar în parte își pierduse din nou locul de muncă, iar o treime ieșise din viața activă din motive de sănătate sau vîrstă, ori încerca să se recalifice într-un fel sau altul.

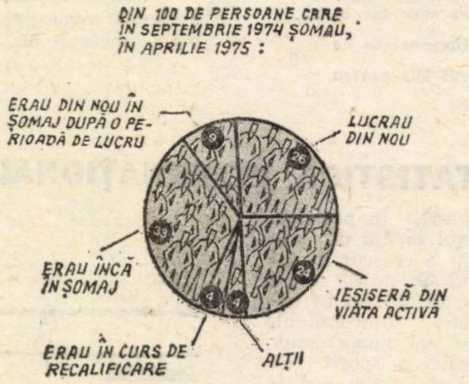

Șase pomi fructiferi pe locuitor

ÎN cadrul agriculturii, ramură de bază a economiei albaneze, pomicultura și viticultura au cunoscut un avînt deosebit în perioada postbelică. Numai în ultimii ani — relatează revista **L'Albanie Nouvelle**, — au fost plantați milioane de pomi fructiferi și butași de viță de vie, astfel încît pe fiecare locuitor revin în prezent, în medie, cîte șase pomi fructiferi.

Pe ansamblul agriculturii intensificarea a determinat sporirea recoltelor, îndeosebi în producția de cereale panificabile. Aceasta se datorește, între altele, valorificării crescînde a potențialului apelor curgătoare din Albania, prin construirea de baraje și amenajarea de bazine de retenție, conjugată cu producția de energie hidroelectrică. La Fierze se află în construcție o a doua hidrocentrală pe rîul Drin ; cu o putere proiectată de 500 MW, ea reprezintă cel mai important complex hidrotehnic realizat pînă în prezent în această țară.

Robotul devine.... economic

DUPĂ opinia specialiștilor firmei engleze „Frost and Sullivan“, utilizarea roboților industriali are — în următorul deceniu — perspective deosebit de favorabile în țările vest-europene. Se apreciază că vînzările de roboți industriali, dirijați de calculatoarele electronice, va crește în Europa occidentală de la 6 mil. lire sterline anul trecut la cel puțin 2,2 mlrd. lire în 1985, respectiv de circa 367 ori. Vînzările de roboți ar urma să sporească mai rapid în țările vest-europene (îndeosebi în R.F.G., Franța și Italia) decît în S.U.A. Tendința nouă în acest domeniu este explicată, pe de o parte, prin creșterea costului forței de muncă în țările capitaliste dezvoltate, iar pe de altă parte prin nivelul relativ scăzut al cheltuielilor legate de exploatarea roboților industriali (costul acesteia, per robot dirijat de un minicalculator, este evaluat la circa 2,44 lire sterline pe oră. în 1980).

Betonul și marea

DUPĂ cum informa recent agenția **France Presse**, în industria chimică a fost elaborat procesul tehnologic de obținere a betonului în condițiile utilizării apei marine (cu un conținut de sare pînă la 42 gr/litru, la o temperatură de 35°C). Aflat în curs de patentare într-o serie de țări, noul proces tehnologic permite reducerea apreciabilă a costului construcției de porturi, șosele și alte obiecte de infrastructură în zonele de litoral, betonul obținut cu apă sărată nefiind inferior — prin proprietățile sale — celui fabricat cu apă dulce. În cercurile de specialitate se apreciază că noua tehnologie de obținere a betonului poate găsi o largă aplicare în Orientul Apropiat și Mijlociu, în zonele aride din Europa occidentală, America sau Africa, precum și în operațiunile de prospectare și extracție a hidrocarburilor, efectuate în platoul continental.

Dimensiuni surprinzătoare

PRIMELE constatări ale unui studiu în curs la Trezoreria S.U.A. cu privire la investițiile străine de portofoliu în Statele Unite, au produs surprindere și oarecare alarmă : față de estimări mai vechi, după care valoarea totală a acțiunilor unor firme americane deținute de rezidenți ai altor țări s-ar ridica la 48 miliarde dolari, s-a constatat că ele ajung de fapt la 80—85 miliarde dolari. În ceea ce privește suma nereevaluată, există pentru prima oară o detaliere a investițiilor pe țări de origină, pe categorii de organizații care efectuează investițiile și pe alte caracteristici ale acestora. Se menționează că pe locul întîi din punct de vedere al dimensiunii investițiilor se situează țările Comunității Economice Europene, cu 13,383 miliarde dolari, iar pe locul al doilea Canada cu 2,899 miliarde dolari. Studiul care a furnizat aceste informații urmează să fie terminat în aprilie 1976. După unele păreri, concluziile studiului, care se efectuează la cererea expresă a Congresului, ar putea duce la introducerea unor măsuri de control mult mai severe asupra investițiilor străine în Statele Unite.

curier • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

Reviste economice

Silvia Naciu, Timişoara — 1) La îmbogăţirea literaturii şi dezvoltarea teoriei economice în ultimele decenii o contribuţie de seamă au adus-o tot mai numeroasele reviste economice. „Cu cît ne apropiem de zilele noastre, cu cu atît mai importantă devine literatura periodică ca o sursă de importante contribuţii", constată Kenneth E. Boulding în cunoscuta sa **Economic Analysis** (vol. II, Macroeconomics, p. 274). Printre cele mai vechi — şi mai celebre — dintre aceste reviste, datînd încă din secolul trecut, menţionăm **Quarterly Journal of Economics** care apare în S.U.A. la Cambridge, Massachusetts din 1885, **Economic Journal,** organ al Societăţii regale de economie din Anglia, care apare la Londra din 1891 şi **Journal of Political Economy,** fondată în 1892, editată de Universitatea din Chicago. Dintre revistele „mai noi" menţionăm **American Economic Review,** organ al Asociaţiei economiştilor americani (din 1911), care mai publică preţioasa sursă de referinţe bibliografice numită **Journal of Economic Abstracts, Economica,** editată de London School of Economics (din 1921), **Review of Economic Studies** (din 1933) şi din acelaşi an **Econometrica, Review of Economic Statistics,** editată în S.U.A. de Universitatea Harvard şi altele.

Printre revistele „locale" considerate de interes mai larg se menţionează **Canadian Journal of Economics and Political Science, Economic Record** (Australia), **The Manchester School** (Anglia), **Zeitschrift für Nationaloekonomie** (Austria), **Giornale degli economisti** (Italia), **Kyklos** (Basel în Elveţia) cu articole în mai multe limbi şi altele.

În colegiile de redacţie ale acestor reviste întîlnim multe personalităţi de vază ale ştiinţei economice contemporane. Astfel, din colegiul de redacţie al revistei trimestriale „Kyklos", spre exemplu, fac parte printre alţii Sir Roy Harrod (Oxford), Sir John R. Hicks (Oxford), laureat al Premiului Nobel pe anul 1972, Alfred Müller-Armack (Köln), Jacques Rueff (Paris). La „American Economic Review" colegiul de redacţie cuprinde între alţii pe Robert E. Baldwin, Bent Hansen, Marina von Neumann Whitman, Bela Balassa şi alţii.

2) Dintre revistele economice săptămînale din ţări socialiste europene amintim pe **Ikonomiceski jivot** din Bulgaria (1965), **Ekonomiceskaia gazeta** (creată în primii ani ai puterii sovietice) şi **BIKI** (1947) din U.R.S.S., **Ekonomska politika** (Belgrad, 1951), **Gospodarski vestnik** (Ljubljana, 1951), **Privredni vjesnik** (Zagreb, 1953) din Iugoslavia, **Figyelö** din Ungaria (1956), **Die Wirtschaft** din R.D.G. (1945), **Zycie gospodarcze** din Polonia (1945), **Hospodářské noviny** din Cehoslovacia (1957) şi altele.

Încă şi mai largă este lista revistelor economice lunare din ţările socialiste. Citām astfel aici, cu titlu de exemplu (în paranteză anul fondării): **Ikonomiceska mîsl** (1956), **Planovo stopanstvo** (1945), **Finansi i kredit** (1949), **Scetovodstvo i kontrol** din Bulgaria, **Economicky časopis, Plánované hospodárství, Politická ekonomie** (1952), **Moderní rízeni** (1965), **Investicni vystavba, Zachranicni obchod** (1947) din Cehoslovacia, **Voprosî ekonomiki** (1948), **Planovoe hozeaistvo** (1924), **Ekonomika stroitelstva** (1959), **Ekonomiceskie nauki** (1958). **Mirovaia ekonomika i mejdunarodnîie otnosenia** (1957) din U.R.S.S., **Wirtschaftswissenschaft** (1952), **Sozialistische Finanzwirtschaft, Statistische Praxis** din R.D.G., **Ekonomista** 1900, şase numere pe an, cu peste 500 pagini fiecare), **Finanse** (1950), **Gospodarka planowa** (1945), **Organizacja, metody, technika** (1957) din Polonia, **Közgazdasági szemle** (1953), **Külkereskedelem, Gazdaság** din Ungaria, **Ekonomski pregled** (1949) din Iugoslavia etc.

Colaborarea cu ţările nealiniate

Ioana Trandafirescu, Ploieşti — 1) După Conferinţa de la Lima (din 25—29 august a.c.) a miniştrilor afacerilor externe, mişcarea ţărilor nealiniate numără 82 de state. În mai puţin de un deceniu şi jumătate, numărul ţărilor membre cu drepturi depline ale acestei mişcări a crescut de peste trei ori. Astfel, de la 25 cit era în 1961 (la prima conferinţă la nivel înalt a ţărilor nealiniate de la Belgrad), el a crescut la 47 (la conferinţa de la Cairo, din 1964), apoi la 54 (Lusaka, 1970) şi respectiv la 76 (la cea de a patra conferinţă la nivel înalt de la Alger, din 1973). În afara ţărilor cuprinse în statistica amintită, la fiecare din aceste conferinţe au participat o serie de observatori şi invitaţi. Astfel, la recenta conferinţă de la Lima au luat parte şi 18 delegaţii reprezentind alte state, organizaţii sau mişcări de eliberare naţională. Consemnînd progresia continuă a participării, revista sovietică **Temps nouveaux** (nr. 42/1975), de exemplu, releva că „rolul mişcării în soluţionarea problemelor mondiale ajunse la maturitate se ridică în consecinţă".

Următoarea conferinţă la nivel înalt a ţărilor nealiniate urmează să aibă loc în 1976, la Colombo.

2) Dintre ţările socialiste în prezent sînt membre în mişcarea ţărilor nealiniate Iugoslavia, Cuba, R.P.D. Coreeană şi R. D. Vietnam (ultimele două începînd din vara acestui an). În baza hotărîrii plenarei Conferinţei de la Lima, adoptată în unanimitate şi fără nici o rezervă, România a luat parte la lucrările acesteia în calitate de invitat.

Aşa cum declara tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** într-un interviu acordat la 25 octombrie Radioteleviziunii portugheze, în legătură cu participarea ţării noastre la recenta reuniune de la Lima şi cu dorinţa de a obţine un statut permanent de observator la Conferinţa ţărilor nealiniate, „România s-a preocupat întotdeauna de a dezvolta cooperarea pe multiple planuri cu ţările în curs de dezvoltare, cu ţările mici şi mijlocii şi, deci, şi cu ţările nealiniate. Considerăm că această colaborare constituie o necesitate în lumea de astăzi cînd se pun probleme complexe cu privire la făurirea noii ordini economice internaţionale, la lichidarea subdezvoltării, la înfăptuirea unei politici care să asigure fiecărei naţiuni dreptul la dezvoltare liberă, fără nici un amestec din afară".

Oficiul european al brevetelor

Ion Pavelcu, Timişoara — La aşa-numitul Oficiu european al brevetelor, asupra creării căruia s-a căzut de acord în 1973, participă cele nouă ţări membre ale Pieţei Comune, plus alte şapte ţări vest-europene. Acest oficiu, al cărui sediu se va afla în R.F.G., la München, va începe să elibereze primele brevete peste circa doi ani. Unele din aceste brevete vor fi protejate în mod egal în toate ţările membre, altele numai în ţările Pieţei Comune. Primele informaţii asupra procedurii de eliberare a brevetelor de către acest Oficiu vor deveni cunoscute în cursul anului viitor.

Podul suspendat de la Kanmon

Gh. Belcin Cernavoda — Cel mai lung pod suspendat din Extremul Orient este cel unind insulele japoneze Honshu şi Kyushu, prin strîmtoarea Kanmon (vezi fotografia). Înaugurat în noiembrie 1973, podul reprezintă un element esenţial al reţelei de autostrăzi expres care va traversa întreaga Japonie apuseană în anul 1980, stimulind în acelaşi timp dezvoltarea economică a insulei Kyushu. Lungimea sa totală este de 1 068 m ; distanţa dintre cei doi piloni (712 m) il situează pe locul 10 în lume (pe primul loc situîndu-se încă podul Verrazano din S.U.A. cu 1 298 m). Podul are şase benzi de circulaţie, putind asigura un trafic de 60 000 de vehicule pe zi. Strîmtoarea Kanmon reprezentind o importantă rută maritimă internaţională (1 000 de nave pe zi), înălţimea la care se află podul deasupra nivelului mării este de 61 m. Traficul maritim intens, precum şi curentul de apă periculos de rapid din această strîmtoare (15 km/h) au făcut necesară utilizarea unei metode speciale de asamblare a podului în aer şi nu de pe mare, ca de obicei. Podul propriu-zis, cîntărind 20 000 de tone, este susţinut de două cabluri formate din 14 000 de fire fiecare, cu o grosime totală de 66,4 cm. Construcţia podului considerat în Japonia o capodoperă a tehnicii contemporane, a durat 5 ani şi 7 luni şi a costat 14 miliarde de yeni.

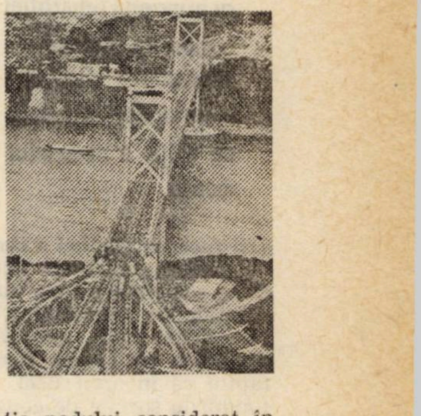

În afara acestui pod, insulele Honshu (cea mai mare din arhipelagul nipon) şi Kyushu mai sînt unite şi printr-un tunel săpat pe sub strîmtoarea Kanmon, utilizat zilnic de 2 000 de vehicule.

curier

Indemnizaţie de transfer

ELVIRA TRIF, Tg. Jiu — Soluţia adoptată de comisia de judecată este contrarie prevederilor art. 75 din Legea nr. 57/1974 Într-adevăr, indemnizaţia de transfer egală cu 1/4 din retribuţia lunară pentru fiecare membru de familie, precum şi indemnizaţia prevăzută la lit. e din art. sus-menţionat, se acordă cu condiţia mutării efective în localitatea unde personalul a fost transferat.

Din scrisoarea dv. rezultă că în timp ce persoana în cauză a fost transferată în oraşul Tg. Jiu, unde are noul loc de muncă, s-a mutat în comuna Băleşti, jud. Gorj. Se va putea acorda indemnizaţia solicitată numai cînd cel în cauză se va muta în Tg. Jiu.

Potrivit prevederilor Codului Muncii urmează să faceţi cuvenita plîngere, pentru anularea hotărîrii comisiei de judecată, ca netemeinică şi nelegală. Faptul că nu i s-a oferit spaţiul locativ necesar în Tg. Jiu, nu este de natură să modifice reglementarea instituită prin lege. Lucrătorul transferat putea refuza însă transferul, avînd acest motiv justificat pentru refuz.

Spor pentru munca în timpul nopţii

ANGHEL BOGDAN, Tr. Măgurele — Atît Codul Muncii (art. 114) cît şi legea retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii (art. 72) se referă la programul de lucru zilnic. Dacă un muncitor cu program normal de lucru, de 8 ore pe zi, lucrează în timpul nopţii, 4 ore, are drept la sporul de 15% din retribuţia tarifară, corespunzătoare orelor lucrate noaptea. Interpretarea eronată, la care vă referiţi, ar duce la pierderea dreptului la spor, pentru toţi muncitorii care lucrează în schimbul III, şi care nu pot realiza o jumătate din orele de lucru, în timpul nopţii. Sinteţi deci îndreptăţit să solicitaţi plata retroactivă a drepturilor cuvenite.

Majorarea retribuţiei

NICOLAE FIERA, Balş — Art. 71 (4) din legea retribuirii prevede majorarea cu 5—25% pentru personalul cu funcţii de execuţie şi cel operativ care, prin natura muncii, lucrează peste programul normal de lucru. Legea prevede că procentul de majorare se stabileşte, în raport cu timpul prevăzut a fi prestat, în medie lunară, peste programul normal de lucru. Din cele relatate de dv. ar urma ca orele lucrate în timpul delegării, peste programul normal de lucru, precum şi orele lucrate, din dispoziţia conducerii unităţii, peste acest program să se ia în considerare la stabilirea mediei orelor prestate peste program, ceea ce contravine legii.

DOCUMENTAR ECONOMIC

(Urmare din pag. 19)

promovarea și în perioada următoare a unor măsuri care să asigure micșorarea distanței care separă a) retribuția tarifară minimă și cea maximă ; b) veniturile obținute de oamenii muncii care lucrează în diferite ramuri ale economiei și, în primul rînd, a veniturilor celor din ramurile neagricole și cei din agricultură ; c) veniturile obținute de oamenii muncii din diferite zone ale țării.

Consecvența cu care partidul și statul nostru acționează pentru promovarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste, în sfera repartiției este elocvent reflectată de faptul că, în ultimul deceniu au avut loc mutații calitative în nivelul veniturilor diferitelor categorii de oameni ai muncii, o sporire mai accentuată a retribuțiilor și veniturilor mici și mijlocii. Dacă ne referim, de exemplu, la retribuția tarifară lunară în sectorul de stat este de menționat că, în timp ce aceasta a crescut în ultimul deceniu cu circa 60%, retribuția tarifară minimă s-a dublat, raportul dintre retribuția minimă și maximă ajungînd în prezent la 1 la 6 față de 1 la 10 cît era în 1965. Majorarea retribuțiilor și cu deosebire a celor mici și mijlocii a condus la modificări importante în distribuția veniturilor pe grupe de persoane.

Repartizarea lucrătorilor pe grupe de retribuții — %

	1965	1970	1975
Total personal	100,0	100,0	100,0
— pînă la 1 500 lei lunar	86,1	65,0	20,3
— între 1 500—2 500 lei lunar	12,7	29,0	70,4
— peste 2 500 lei lunar	1,2	6,0	9,3

(în cadrul discuțiilor din seminarii se cere subliniat faptul că, **această orientare nu are nimic de-a face cu egalitarismul în retribuire, ci are la bază fenomene cu caracter obiectiv care au loc în societatea noastră,** fenomene economice, sociale, tehnico-științifice care vor cunoaște o amploare din ce în ce mai mare în viitor).

c) Accentuarea pe viitor a împletirii repartiției socialiste după muncă, cu principiul repartiției comuniste privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață a oamenilor muncii

În întreaga etapă istorică a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, cantitatea și calitatea muncii rămîn — și în mod obiectiv nici nu ar putea să nu rămînă — baza repartiției, a veniturilor obținute de oamenii muncii.

În același timp — după cum se arată în **Program** — în mod treptat, pe măsura creșterii avuției naționale, un rol tot mai important în ridicarea standardului de viață al întregii populații îl va avea **„Satisfacerea într-o măsură tot mai mare, de către societate, a unor necesități comune tuturor cetățenilor, asigurîndu-se împletirea pe această cale în viitor a principiului repartiției socialiste după muncă cu principiul repartiției comuniste privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață ale oamenilor".**

Calea principală pentru înfăptuirea acestui obiectiv o constituie, asumarea de către societate a unor sarcini sporite privind asigurarea pentru toți cetățenii a necesităților de învățămînt, ocrotirea sănătății, odihnă, cultură, creșterea și îngrijirea tinerei generații, asigurarea unei vieți demne pentru bătrîni, necesități care vor fi asigurate pe seama fondurilor sociale de consum. Semnificativ în acest sens este faptul că în anul 1990, aproape o treime din veniturile populației vor proveni din fondurile sociale de consum, comparativ cu circa 23% cît reprezentau acestea în 1970 pentru familiile personalului din unitățile de stat și 15% pentru familiile de țărani.

ÎNTREBĂRI

1. **În ce constă necesitatea obiectivă și care sînt cauzele de ordin general și cele specifice care impun alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltarea în întreaga etapă istorică de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism ?**
2. **Care sînt principalele efecte de ordin economic și social ale asigurării unui raport corespunzător între fondul de dezvoltare și fondul de consum ?**
3. **Care sînt direcțiile principale prevăzute de Programul partidului pentru perfecționarea repartiției socialiste ?**

BIBLIOGRAFIE

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 647 ; 649 ; 662—665.

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pe perioada 1981—1990, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 754 ; 799—803 ; 808 ; 811.

Nicolae Ceaușescu

Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 19 ; 44—45 ; 55—59.

Nicolae Ceaușescu

Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 29 iulie 1974, în volumul România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Ed. politică. București, 1974, p. 536—537; 539.

Nicolae Ceaușescu

Cuvîntare la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, 22 august 1974, în volumul România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Ed. politică, București, 1974, p. 635—636; 641—642.

Nicolae Ceaușescu

Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Ed. politică, București, 1975, p. 9—10 ; 53—54.

Alte recomandări: Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste, vol. 3, Ed. politică, București, 1974, p. 139—201. Corelația dintre acumulare și consum, de Em. Dobrescu, Ed. Politică, București, 1971, p. 33—84. Investițiile în noul cincinal, de Mihai Diamandopol, Revista Economică nr. 32/8 VIII 1975 și 33/15 VIII 1975. Orientările date de Congresul al XI-lea al P.C.R. privind asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare economico-socială de Ion Totu, Revista economică nr. 39/26 IX 1975.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL
numărului 48 din 28 nov. 1975

— Un an de la Congresul al XI-lea al partidului. Spre o civilizație proprie comunismului **(dr. Maria D. Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În strategia județului Bacău : „Îmbinarea traiectoriei activității curente cu cea de perspectivă" **(Virgiliu Anghelescu)** 3

— Studii analize. Obiective prioritare în realizarea sarcinilor de plan **(Maria Ioniță, I. Drăghici)** 7

— Puncte de vedere. Formele eficienței activității economice **(conf. univ. dr. C. Bărbăcioru)** 9

— În dezbatere : Proiectul legii privind regimul tăierii animalelor. Raționalitate și eficiență concretă **(ing. Octavian Apostu)** 10

— Tribuna economistului. „Producția netă" — indicator care evidențiază aportul propriu al unităților economice **(ec. V. Savastru)** 11

— Comerț exterior. Strategia exporturilor în actuala conjunctură internațională **(Liviu Hagea)** 12

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Procesul de dezvoltare a informaticii românești (II) **(I. Georgescu)** 14

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În ajutorul participanților în învățămîntul politico-ideologic de partid : Asigurarea unei rate înalte a acumulării. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., privind asigurarea unei corelații optime între fondul național de dezvoltare economică și socială și fondul de consum. Politica partidului de perfecționare a repartiției în țara noastră **(Cornel Iuga)** 17

TEORII-IDEI

— Evoluția resurselor energetice în contextul fenomenelor economice mondiale (I) **(dr. ing. C. Rusin)** 20

— Școli-curente-economiști. Subdezvoltarea — fenomen structural de „blocare" a creșterii **(Sultana Sută-Selejan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională. Problema alimentației și depășirea subdezvoltării (I) **(prof. dr. N. Belli)** 24

— Tendințe-conjuncturi 26

— Politica economică occidentală — un eșafodaj în prefacere ? **(M. Isărescu)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

1883

PROGRAMUL TV DE REVELION
POATE FI
URMĂRIT,
ÎN CONDIŢII
EXCELENTE...

...cumpărîndu-vă din timp un televizor de calitate, pe care îl puteţi alege dintr-o gamă variată :

cu diagonala de 47 cm : VENUS, OLIMPIA, ARIA
cu diagonala de 59—61 cm : OPERA, SATURN DIANA, ELECTRA, DIAMANT
cu diagonala de 65 cm: ASTRONAUT şi LUX

● TEHNICĂ AVANSATĂ ● ESTETICĂ ● FUNCŢIONALITATE

IMPORTANT!

Televizoarele se vînd şi cu plata în 24 de rate lunare, cu un aconto de numai 15%, indiferent de mărimea retribuţiei tarifare nete, a pensiei sau a altui venit din muncă.

1976 JAN 08

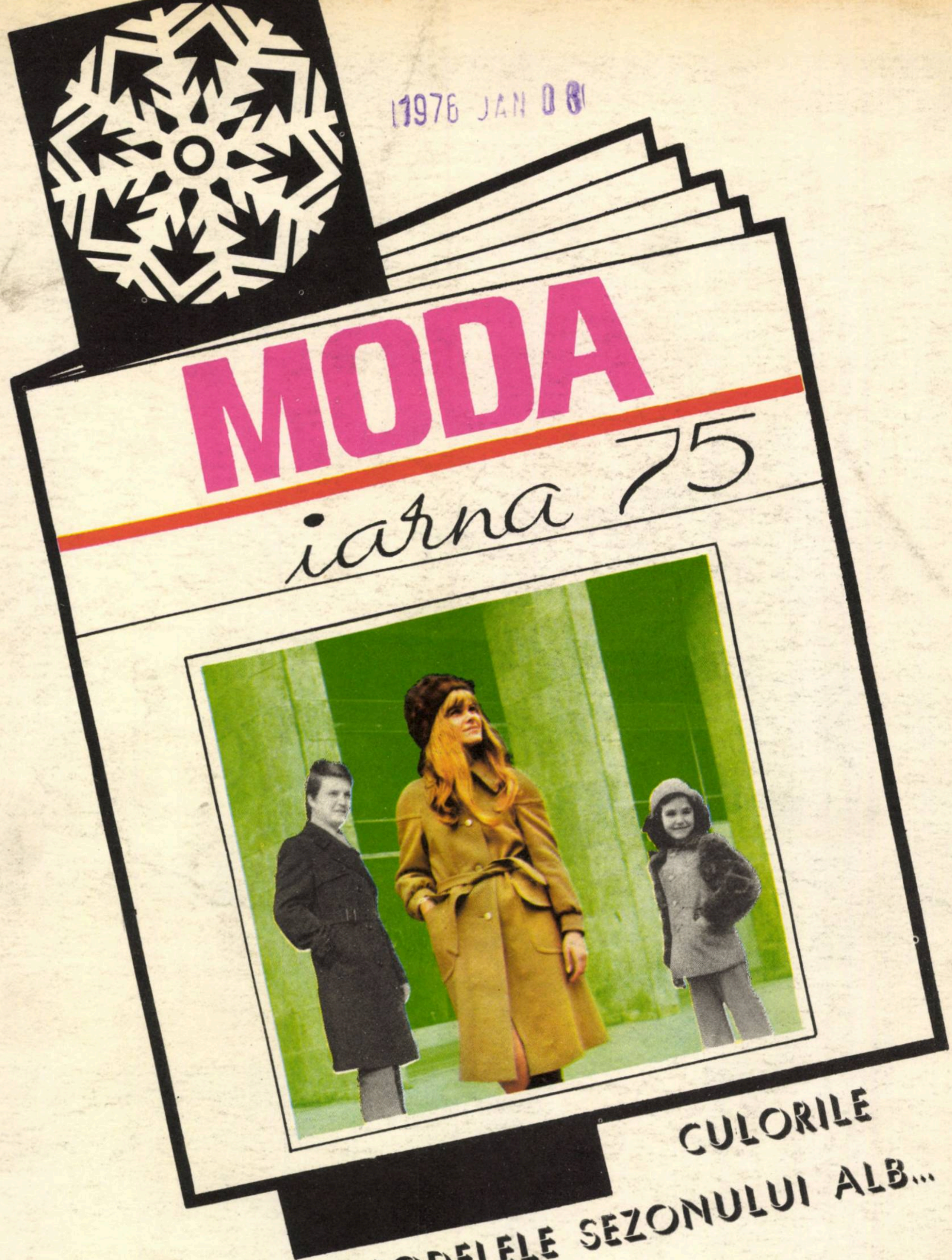

CULORILE ȘI MODELELE SEZONULUI ALB...

în garderoba dv., puse la dispoziție de întreaga rețea de magazine ale comerțului de stat, care în acest sezon vă oferă :

● **confecții**: paltoane de stofă și din imitație blană, pentru femei, bărbați și copii ; scurte și jachete căptușite, matlasate și îmblănite din stofă și jerse, pentru fete și femei ; costume, sacouri și pantaloni în modele și culori adecvate sezonului alb.

● **tricotaje** : lenjerie scămoșată pentru adulți, treninguri pentru copii, pulovere groase, ciorapi si sosete din fire sintetice și p.n.a. ;

● **țesături**: din lînă și în amestec cu fibre sintetice pentru femei și bărbați, țesături imprimate pentru iarnă, broboade de lînă și p.n.a., precum și postavuri din lînă semigroasă și groasă ;

● **încălțăminte**: cizme din piele și cauciuc, șoșoni și galoși de damă și bărbătești.

AVANTAJOS!

Confecțiile de iarnă se vînd și cu plata în rate, eșalonate în 6—8 luni.

Cumpărarea cu plata în rate a confecțiilor de iarnă, finite sau la ultima probă, creează un avantaj substanțial pentru bugetul dv. și al familiei dv.

Lei 5

D 646

116

revista economică

49 5•XII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

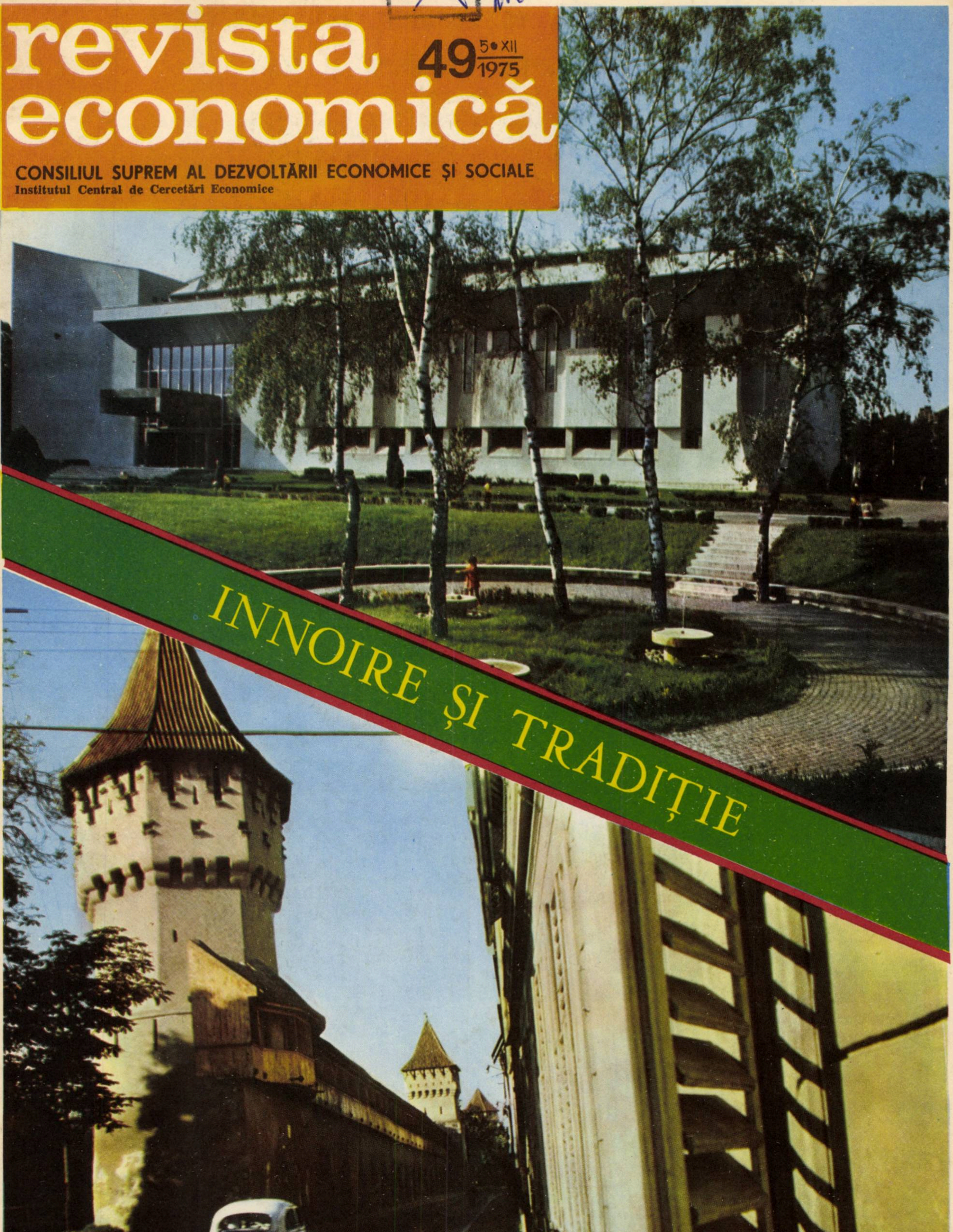
INNOIRE ȘI TRADIȚIE

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Un dialog fructuos ce deschide noi perspective colaborării dintre România și Iran

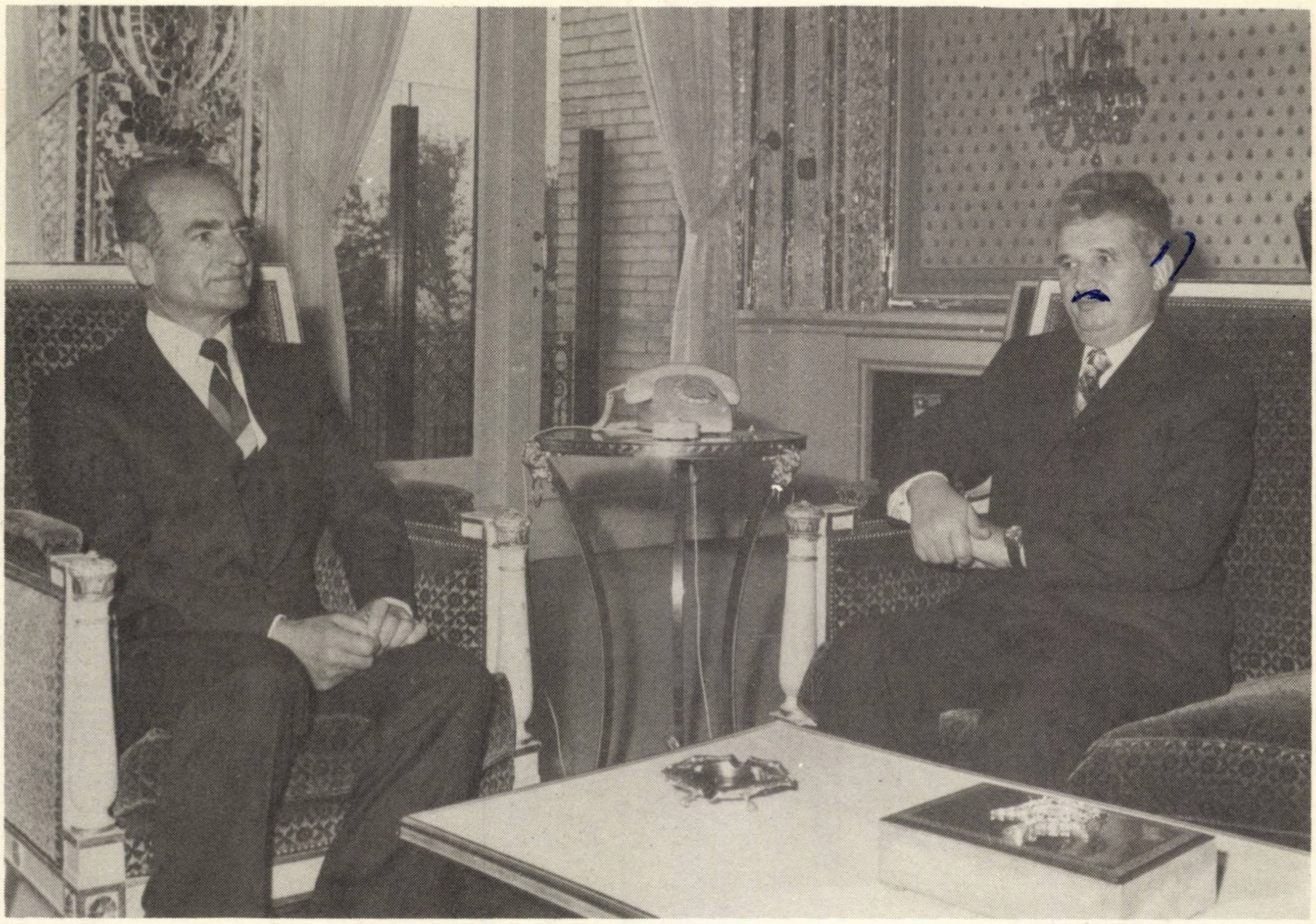

Așezate pe principiile deplinei egalități, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, relațiile româno-iraniene corespund pe deplin intereselor de progres și prosperitate ale popoarelor noastre, cauzei generale a cooperării și păcii internaționale.

PREȘEDINTELE
NICOLAE CEAUȘESCU

Relațiile reciproce de prietenie și cooperare între țările noastre poartă pecetea unui dinamism care demonstrează, înainte de toate, vederile noastre comune privind necesitatea universală a coexistentei și a unei colaborări constructive, bazată pe respectul reciproc al independenței, suveranității naționale, dreptului popoarelor, precum și al apărării păcii și securității mondiale.

ȘAHINȘAHUL MOHAMMAD REZA PAHLAVI
ARYAMEHR

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
1983

ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII JUDEȚULUI SIBIU

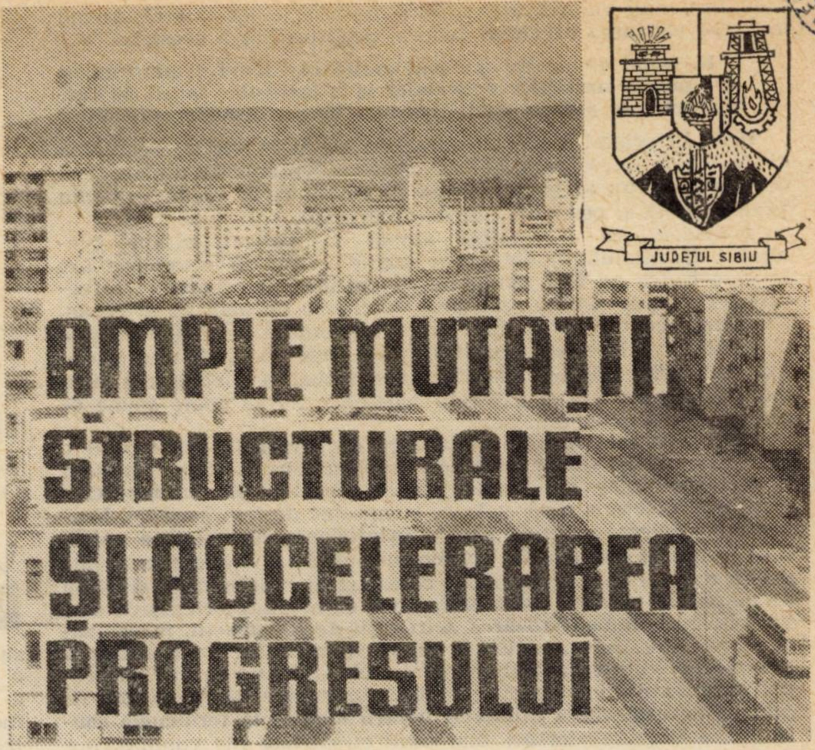

AMPLE MUTAȚII STRUCTURALE ȘI ACCELERAREA PROGRESULUI

Interviu cu tovarășul **Richard WINTER**,
membru supleant al Comitetului Politic Executiv,
prim-secretar al Comitetului Județean Sibiu
al P.C.R.

ÎN POLITICA sa de dezvoltare rapidă, armonioasă a patriei, partidul și statul nostru aplică cu consecvență principiul proporționalității repartizării teritoriale a forțelor de producție pentru ca pe această bază să se asigure condiții favorabile ridicării generale a nivelului de civilizație în toate județele țării, pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

În anii socialismului, conducerea activității politico-economice ca și problemele complexe ale creșterii au fost și sînt tot mai mult rezolvate în condițiile adîncirii democratismului socialist, prin participarea oamenilor muncii la organizarea și conducerea economiei, cît și prin dezvoltarea spiritului de răspundere al tuturor lucrătorilor în înfăptuirea politicii generale a partidului.

Potrivit Programului partidului, ținînd seama de creșterea atribuțiilor și competențelor organelor locale de partid și de stat în conducerea întregii activități economice și sociale „consiliile populare județene, orășenești și comunale. Vor trebui să ridice nivelul activității pentru organizarea și îndrumarea economiei locale“. Același document politic programatic recomandă tuturor cadrelor de conducere de pe întreg teritoriul țării „mai multă inițiativă pentru punerea în valoare a resurselor locale, pentru înflorirea multilaterală a tuturor localităților țării“.

În același timp, strategia dezvoltării de ansamblu a țării este conturată printr-un număr însemnat de obiective generale, la fundamentarea cărora se au în vedere priorități diferite, funcție de specificul teritorial, și rezolvări adaptate condițiilor locale. Pentru a cunoaște ceea ce este caracteristic în strategia dezvoltării județului Sibiu, redacția noastră a solicitat un interviu tovarășului Richard *WINTER* — membru supleant al Comitetului Politic Executiv, prim-secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R.

R. Cifrele și faptele confirmă că în anii socialismului și mai ales în ultimul deceniu, județul Sibiu a cunoscut ritmuri foarte alerte de dezvoltare. Prin ce este caracteristic dinamismul creșterii în acest județ ?

R.W. Este bine cunoscut că dominanta dezovltării tuturor județelor țării în anii socialismului, anii cei mai rodnici ai istoriei românești, se referă la **dinamismul** deosebit, **la ritmurile de creștere nemaicunoscute în existența multiseculară a patriei.** Numai în acest context general putem desprinde apoi și caracteristicile dezvoltării fiecărei zone a țării luată separat.

În ceea ce privește industria județului Sibiu, doar trei cifre comparative : **față de 1968 — primul an de existență administrativă a județului — producția industrială s-a triplat aproape ; în acest an realizăm mai mult decît dublul producției din ultimul an al cincinalului precedent : 23 miliarde lei față de 11 în 1970.**

După cum se știe, județul nostru dispunea și în trecut de un anumit nivel de industrializare, pe prim-plan figurînd mai ales industria ușoară, industria textilă în special, Sibiu, Cisnădie, Agnita, Mediaș fiind recunoscute drept centre de tradiție. Mutația cea mai spectaculoasă se referă la **ascensiunea cu totul remarcabilă a construcțiilor de mașini,** aceasta în condițiile în care și celelalte ramuri au înregistrat creșteri deosebite.

Pe fundalul sporurilor cantitative, sînt de remarcat și alte însemnate mutații : **creșterea continuă a calității producției** noastre, ilustrată între altele și de amplificarea permanentă a aportului industriei județului la realizarea schimburilor economice internaționale ale României. Astfel, volumul exportului realizat în 1974 este de 2,3 ori mai mare decît realizările din anul 1970. Bineînțeles, sînt de luat în seamă și aici schimbările de pondere înlăuntrul producției de export, în favoarea mărfurilor cu un grad înalt de prelucrare (mașini unelte, instalații tehnologice complexe, autospeciale).

Cu siguranță și alte elemente comparative ar putea contribui la creionarea unui tablou veridic al specificității dezvoltării județului. Am în vedere, spre exemplu, procentul foarte scăzut al lucrătorilor ocupați în agricultură datorită absorbției masive în ramurile neagricole, procentul ridicat pe care-l reprezintă utilizarea forței de muncă feminine în industrie — 45 la sută la nivelul acestui an. Consecințele pe plan social și al standardului de trai material și spiritual ale unor asemenea mișcări active de forțe creatoare sînt lesne de întrevăzut : gradul mai înalt de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale, ridicarea generală a nivelului de civilizație și cultură.

R. Dacă ar fi să consemnați în filele istoriei acestor locuri, prin ce ați contura trăsăturile dominante ale cincinalului ce se apropie de sfîrșit ?

R. W. Caracteristica acestui cincinal, a cărui realizare am raportat-o la 10 octombrie a.c., poate fi definită mai ales prin **dinamismul accentuat al dezvoltării industriale, statornicirea unei structuri industriale moderne,** capabilă să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și de creație de care dispune județul Sibiu. Căci, nu este vorba numai de creșterea pur și simplu a ponderii ramurii construcțiilor de mașini **ci de dezvoltarea preponderentă în ultimii ani a acelei părți a acesteia care asigură echiparea economiei naționale cu utilaje tehnologice de mare complexitate și randament,** mai ales în domeniile chimiei, metalurgiei neferoase, hidrotehnic etc. Se poate afirma că mai toate marile obiective din țară aparținînd acestor ramuri, au și utilaje realizate de industria județului Sibiu.

Așadar, cincinalul actual se identifică în cadrul specific sibian, atît prin valori cantitative deosebite, cît și prin parcurgerea primelor etape în accentuarea factorilor care profilează **dezvoltarea industrială de tip intensiv.** Realitatea că ultimii cinci ani în istoria acestor locuri reprezintă perioada cu cele mai înalte ritmuri de dezvoltare poate fi lesne probată de cîteva repere : cum mai spuneam, **producția industrială globală în profil județean s-a dublat comparabil cu nivelul atins în 1970 ; înregistrăm un grad înalt de ocupare a populației apte de muncă în industrie — din circa 400 persoane încadrate la 1 000 de locuitori, peste 230 lucrează în domeniul industrial ; productivitatea muncii a crescut într-un ritm superior prevederilor, fiind astăzi cu 48,3 la sută mai mare decît în 1970.**

Aș îndrăzni să relev și o altă expresie a specificului dezvoltării industriei județului, în măsură să degaje, după părerea noastră, o idee cu sens de opțiune, și anume este vorba de faptul că la noi s-a mers preponderent pe **dezvoltări succesive ale capacităților de producție,** ceea ce asigură cîteva avantaje : **posibilitatea pregătirii optime și mai ales din timp a forței de muncă, atingerea mai rapidă a parametrilor proiectați, o stabilitate mai mare a cadrelor.**

De altfel, aș dori să remarc faptul că orientarea noastră în ceea ce privește dezvoltarea capacităților productive a operat și va trebui să opereze și în continuare selectiv. Cu alte cuvinte nu orice fel de investiții ci **acele investiții care asigură valorificarea la parametrii superiori a resurselor de care dispune județul.** În sprijinul afirmației, elocvent ni se pare, printre altele, și dinamica producției realizată pe 1 000 lei fonduri fixe, care a crescut în acest cincinal cu circa 13 la sută.

Cu certitudine, procesele care au avut și au loc în economia județului au antrenat și continuă să antreneze mutații pozitive și în domeniul valorificării superioare a forței de muncă, vizînd mai ales **ridicarea nivelului** general de pregătire a acesteia.

R. După opinia dv., cu mai multă insistență și preocupare din partea unităților economice și a factorilor locali de răspundere, se puteau valorifica mai bine rezervele existente ?

R.W. Principial vorbind trebuie să avem în vedere realitatea că ne aflăm într-o perioadă de creștere deosebit de dinamică și deci, practic, nu se poate afirma că am atins în vreun domeniu pragul limită al posibilităților de optimizare.

Apreciem că o analiză amplă a realizat ultima plenară a Comitetului județean de partid — din 27 octombrie a.c. în care cadru au fost notificate cu claritate și concretețe direcțiile de acțiune pentru realizarea sarcinilor de plan pe acest an, pregătirea condițiilor de îndeplinire a planului pe anul 1976 și a cincinalului 1976—1980. Pentru că, deși industria județului a realizat cu 82 zile mai devreme cincinalul actual, privind lucrurile cu maximă răspundere și exigență partinică, nu se poate spune că nu mai avem unele minusuri.

M-aș opri mai întîi la **activitatea de investiții,** evidențiind o cifră : numai pe seama punerilor în funcțiune conform planului și angajamentelor asumate am fi putut obține în plus în acest cincinal o producție a cărei valoare se apropie de 1 miliard lei. Problema problemelor rezidă aici în **insuficienta capacitate a unităților locale de construcții.** Or, tocmai avînd-o în vedere, este imperios necesar să găsim antidot corespunzător deficitului de forță de muncă pe șantiere, ceea ce impune cu acuitate orientarea mai hotărîtă spre **industrializarea activității de construcții,** mecanizarea lucrărilor, într-un cuvînt, mutarea centrului de greutate a muncii din șantier în ateliere, șantierele trebuind să devină preponderent unități de montaj al prefabricatelor complexe. Pe de altă parte, **asigurarea utilajelor pentru montaj la termenele contractuale** impune eforturi mai bine concertate ale conducerilor de întreprinderi și, mai ales, ale centralelor. Se cere de asemenea, **trecerea mai hotărîtă la producerea unor mașini și utilaje care să asigure mecanizarea complexă a lucrărilor de construcții,** o schimbare decisivă a caracterului tradițional al acestora.

În altă ordine de idei, aș menționa faptul că dispunem de **rezerve în folosirea capacităților de producție existente ;** indicele mediu de utilizare a mașinilor-unelte în industria constructoare de mașini se situează în jur de 71 la sută. Or, atingerea unor procente de 80—85 la sută, pe deplin posibilă, îmbunătățirea coeficientului de schimb, reducerea timpilor cauzați de deficiențe în aprovizionare și organizare ne-ar permite să realizăm în plus o producție de circa 500 milioane lei anual. Exemple pozitive existente în industria județului validează ideea că acolo unde aceste probleme au fost tratate cu maximă exigență și răspundere, rezultatele au confirmat așteptările, depășind chiar prevederile angajamentului asumat.

Cu siguranță se putea acționa mai bine pentru utilizarea mai rațională a resurselor și a forței de muncă. În paralel cu aplicarea mai fermă a unor măsuri pe plan social care să contribuie la stabilitatea acesteia, întărirea muncii politico-educative ar fi contribuit la reducerea fluctuației, cu efecte salutare asupra producției.

În același context, al existenței unor posibilități de optimizare, poate fi adusă în discuție și **problema utilizării mai intensive a suprafețelor de producție :** numai în cursul acestui an au fost aduse în circuitul economic suprafețe productive cifrate la peste 7 000 m.p., rezultat al aplicării programelor de măsuri stabilite de Comitetul județean de partid pentru fiecare unitate în parte și al intensificării preocupărilor conducerilor de unități în direcția autoutilării și reducerii pe această cale a importurilor. Or, în acest domeniu al creației tehnice originale dispunem de condiții și resurse materiale și umane a căror contribuție la sporirea potențialului productiv se cere sporit.

R. În ce direcție și cu ce priorități se va dezvolta mai activ economia județului în viitorul cincinal ? Dintre rezervele potențiale, asupra cărora se impune să se concentreze colectivele din unități și organizațiile de partid ?

R.W. După cum se știe, pe baza Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 21—22 iulie 1975 a dezbătut problemele dezvoltării economico-sociale a patriei noastre în perioada viitorilor cinci ani. Una din direcțiile definitorii ale evoluției economice o constituie continuarea opțiunii pentru **ritmuri înalte.** În același timp se prevăd **ample mutații structurale** vizînd, în principal, impactul mai accelerat al dezvoltării cu progresul tehnic-științific, promovarea ramurilor care asigură o valorificare superioară a resurselor țării. Producția industrială a județului Sibiu va înscrie o creștere de peste 30 la sută în 1980, comparabil cu realizările din acest an. Ne vom situa în 1980 printre județele cele mai industrializate, cu o producție de peste 60 000 lei pe un locuitor. Va spori în continuare producția în construcțiile de mașini, accentul prioritar căzînd pe producția de mecanică fină, aparatură de măsură și control, instalații tehnologice de mare complexitate. Un ritm superior mediei va înregistra dezvoltarea chimiei, cu preponderență prelucrarea superioară a materiei prime. Se va extinde folosirea mai ales în industria ușoară a înlocuitorilor materiilor prime naturale, care vor trebui să reprezinte aproximativ 60 la sută din totalul materiilor prime folosite. În paranteză fie spus, à propos de creșterea gradului de prelucrare a materiei prime și a valorii manoperei încorporate în produse complexe, cu parametri tehnico-funcționali competitivi, socot că și organele centrale ar putea veni mai mult în sprijin prin chiar instrumentele de planificare (sortimente, volum de manoperă etc.).

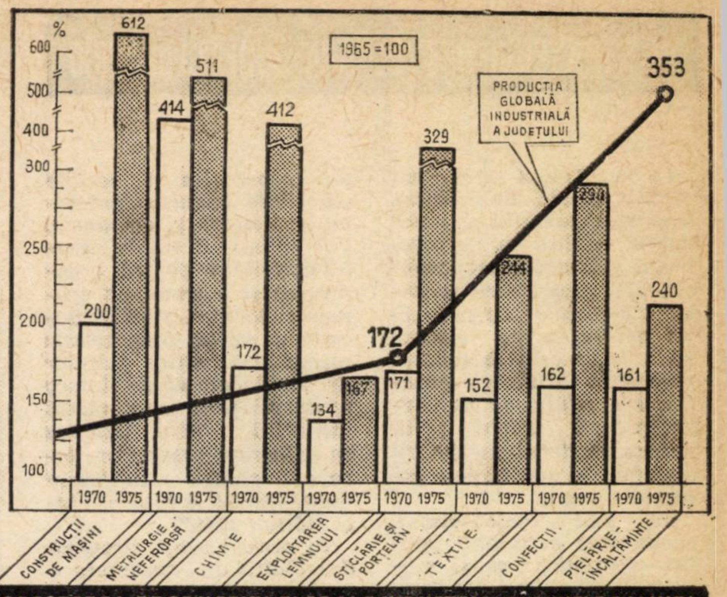

CREȘTEREA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE ÎN UNELE RAMURI

Prioritate vom acorda **calității dezvoltării** prin mobilizarea intensivă a potențialului de creație și inovare a oamenilor muncii, a corpului nostru de specialiști. Experiența valoroasă dobîndită în acțiunea de autodotare va trebui să se situeze în viitorii ani la parametrii sporiți de exigență pe care îi reclamă cincinalul revoluției tehnice și științifice, această activitate implicînd și îmbunătățirea sensibilă a colaborării pe plan local.

În ceea ce privește reducerea importurilor, pe lîngă aspectul valutar, noi o considerăm și ca o necesitate dictată de punerea mai bună în valoare a creației românești. Unele inițiative locale pe care le socotim meritorii, cred că se cer menționate. Este vorba de acțiuni cum au fost cele de la „Independența" și „Flamura roșie" din Sibiu, din unitățile de industrie ușoară, vizînd prospectarea posibilităților de realizare de către diverse întreprinderi de pe plan local a unor subansamble care se importau. Un exemplu este, desigur, edificator : întreaga cantitate de piese de schimb pentru industria ușoară a județului, altă dată importate, vor fi realizate de unitățile noastre constructoare de mașini. Evident, anumite „surse de înlocuire", a unor importuri comportă o strînsă colaborare cu diverse întreprinderi, institute de cercetări din țară. Or, tocmai în acest sens, mă folosesc de întrebarea pusă, pentru a lansa un apel unităților colaboratoare (în special celor din industria chimică și, îndeosebi, celor care produc articole din cauciuc) să vină mai prompt în sprijinul întreprinderilor noastre, cu articole pe care s-au angajat să ni le livreze (poate chiar cu producția din stațiile pilot).

O direcție de acțiune care implică un spor de exigență, pe linia îmbunătățirii continue a calității și fiabilității produselor, o va reprezenta **creșterea în continuare a contribuției județului la realizarea politicii partidului și statului nostru în domeniul relațiilor economice internaționale.** În viitorul cincinal exportul sibian va spori. În acest context vizăm continuarea **acțiunii de asimilare a unor utilaje de mare tehnicitate, de reproiectare și modernizare a produselor,** 35—40 la sută din producția globală trebuind să-l reprezinte rodul acestor căutări, **sporirea mobilității industriei in satisfacerea cerințelor pieței externe, creșterea eficienței exportului.** Cu siguranță asemenea deziderate incumbă **reducerea continuă a consumurilor materiale și a costurilor,** cît și acțiuni mai substanțiale în domeniul **organizării muncii,** al întăririi și dezvoltării spiritului gospodăresc al producătorilor.

Hotărîtor pentru obținerea și depășirea nivelelor prevăzute va fi modul în care vom reuși să integrăm eforturile tuturor organelor locale în rezolvarea problemelor pe care le ridică pentru județul Sibiu forța de muncă. Dacă vorbeam de grad înalt de ocupare **aceasta nu însemnează că nu dispunem de posibilități reale în domeniul utilizării mai raționale a resurselor proprii.** Se vor crea în viitorul cincinal aproximativ 13 000 noi locuri de muncă. Problemele care se pun sînt în principal cele legate de **redistribuirea forței de muncă,** concertarea eforturilor, pe baza unui studiu științific al resurselor și a unui program urmărit cu fermitate pentru pregătirea și stabilizarea noilor cadre necesare economiei județului.

Schimbări pozitive, **cu un rol însemnat în devenirea ca variantă a activității industriale,** va înregistra și agricultura județului. Plecînd de la premisa realist stabilită că zona noastră dispune de condiții propice pentru creșterea animalelor — îndelungată și valoroasă tradiție, bază furajeră — perioada 1976—1980 ar putea fi socotită, pentru acest important sector economic, a stabilizării

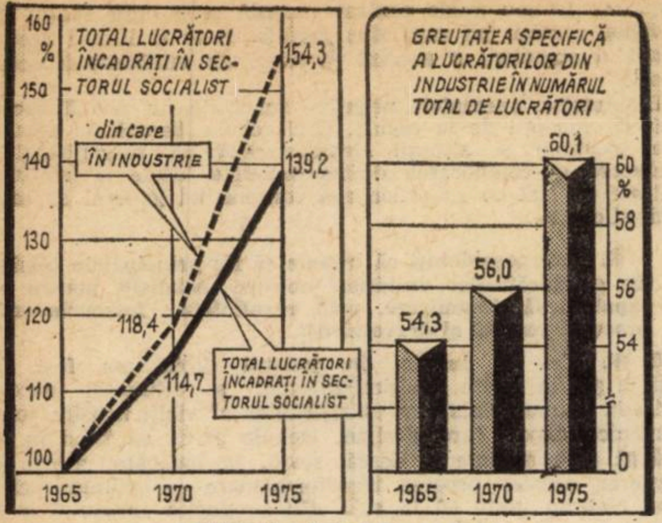

Dinamica forței de muncă

unei structuri îmbunătățite, în sensul creșterii ponderii zootehniei în producția globală agricolă.

Cum mai spuneam, dincolo de continuarea creșterii extensive, economia județului va trebui să satisfacă în măsură mai mare dezideratele calității și eficienței. Un rol hotărîtor va reveni, desigur, factorului subiectiv, sub aspectul creșterii rolului și locului creației tehnice, al inovării în domeniile tehnologic și organizațional. Cincinalul viitor va pune pe prim plan, mult mai pregnant decît în trecut, problemele privind **eficiența economică, reducerea costurilor** la nivele comparabile cu cele realizate în țările dezvoltate, **economisirea materiilor prime și materialelor, a combustibililor și energiei,** reciclarea deșeurilor, gospodărirea judicioasă a fondurilor puse la dispoziție.

Dar, cheia realizării cu succes a sarcinilor care revin industriei județului Sibiu în perioada cincinalului viitor se numește, fără îndoială, **productivitatea muncii,** dacă avem în vedere că **întregul spor de producție din anii 1976—1980 trebuie obținut pe seama creșterii productivității muncii.**

Sporirea continuă a eficienței întregii activități va trebui să constituie obiect al unui permanent examen, **examen al conștiinței muncitorești, comuniste.** Pentru că — să luăm un exemplu — la nivelul producției județului, un singur procent în plus în utilizarea fondului de timp al muncitorilor reprezintă o producție în valoare de 248 milioane lei ; sau, creșterea cu un procent a productivității muncii aduce cu sine un spor de producție de peste 200 milioane lei. În asemenea condiții, rolul factorilor de înrîurire a conștiinței celor ce muncesc, al muncii politico-educative, al organizării științifice a producției și a muncii capătă dimensiuni aparte.

Conjugarea eforturilor politice-organizatorice în direcția cuprinderii și rezolvării tuturor aspectelor dezvoltării în anii care vin va constitui dominanta activității organelor și organizațiilor de partid, a tuturor cadrelor noastre, scopul final fiind sporirea contribuției oamenilor muncii sibieni — români, germani, maghiari — la progresul patriei, la accelerarea dezvoltării sale multilaterale.

R. În care dintre sectoarele sociale s-au obținut și se prevăd cele mai importante realizări ?

R. W. Este de la sine înțeles că în ritmurile înalte de creștere a economiei județului, marile realizări din domeniul industrializării nu puteau rămîne fără influențe asupra dezvoltării sociale. Din acest punct de vedere, fără a nota toate detaliile care compun tabloul mutațiilor pozitive care își au originea în acești ani, ne vom rezuma doar la acele laturi ale devenirii sociale care prefigurează înfăptuirile de mîine. Așadar, în cincinalul pe care-l încheiem **populația urbană a județului a devenit preponderentă : 57,8 la sută în 1975,** față de 49,2 la sută cît reprezenta aceasta în ultimul an al cincinalului precedent, că aproximativ 80 la sută din forța de muncă este ocupată în ramurile neagricole. Cincinalul 1971—1975 a însemnat un mare pas în rezolvarea problemei locuințelor și în modernizarea rețelei de drumuri, creîndu-se condiții optime pentru refacerea forței de muncă.

Socot însă că cea mai notabilă ascensiune, mai ales sub aspectul modernizării structurii sale l-a înregistrat în această perioadă **domeniul învățămîntului.** Afirmația ar putea apare curioasă pentru cei ce știu că Sibiul a fost dintotdeauna o veritabilă cetate a școlii și a culturii. Dispunem în prezent de o rețea școlară puternic diversificată — de la grădiniță la facultate — capabilă să asigure cadre calificate necesare dezvoltării social-economice a județului și a economiei naționale. Aproape un sfert din populația județului se află pe băncile școlilor, dispunem de o bază materială mult îmbunătățită, asigurînd condiții propice pentru realizarea cerinței integrării învățămîntului cu producția și cercetarea. Semnificative în acest sens sînt mutațiile intervenite în acești ani în structura rețelei școlare : astfel, dacă, pe total, numărul elevilor a crescut în acest cincinal cu 9 la sută, comparabil cu anul 1970, numărul elevilor cuprinși în școli profesionale și în licee de specialitate a înregistrat o creștere de peste 100 la sută.

În perioada viitorilor cinci ani, va continua să se dezvolte baza materială a școlii, numărul sălilor de clasă, al locurilor în creșe și grădinițe înregistrînd în continuare creșteri.

Se poate afirma, însă, că cincinalul 1976—1980 va marca cel mai substanțial cîștig din ultimii 20 de ani în **îmbunătățirea bazei materiale a ocrotirii sănătății populației.** Rețeaua sanitară a județului se va îmbogăți cu încă 1 000 noi locuri în spitale, prin construirea unui modern grup materno-infantil cu policlinică, a unei unități de neuropsihiatrie infantilă, a unor dispensare urbane, a unei stații de salvare, a două centre stomatologice și altele.

Acestor premiere în sectoare importante ale vieții sociale li se vor adăuga importante „ascensiuni“ în domeniile **turismului** (peste 2 000 noi locuri de cazare în hoteluri și cabane), **alimentației publice** (1 200 locuri noi), **comerțului** (aproape 30 000 mp suprafață comercială), al **serviciilor către populație** (noi complexe de prestări servicii, ateliere și spații de deservire în orașele și comunele județului), **edilitar-gospodăresc și al transporturilor** (continuarea modernizării unor drumuri, construirea de pasaje denivelate pe arterele principale, îmbunătățirea alimentării cu apă) ș.a.

La toate acestea, un capitol de mare interes va contura și mai bine creșterea standardului de viață : **construcția de locuințe.** Peste 16 000 apartamente vor îmbogăți zestrea localităților noastre urbane și rurale cu tot atîtea puncte ale confortului și civilizației. Ca element de noutate absolută este de remarcat **extinderea construcției de locuințe din fondurile statului în peste 20 de localități rurale** spre a îmbunătăți condițiile de locuit ale intelectualilor din comune, pentru stabilizarea acestora. De menționat, de asemenea, faptul că cinci centre rurale urmează a deveni orașe, din care două în prima etapă.

Pe linia aplicării hotărîrii Comitetului Politic Executiv și a sarcinilor reieșite din cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea cerințelor de consum ale populației am stabilit programe proprii de acțiune privind îmbunătățirea calității producției și diversificarea sortimentelor oferite. Aș exemplifica doar prin rezultatele din sectorul panificației, în care, prin măsuri operative, la îndemîna noastră, am reușit să sporim într-un răstimp scurt, sortimentele destinate consumului zilnic, de la 12 la 32. Același lucru și în ceea ce privește produsele de carne.

Tradiția valoroasă a Sibiului comercial — căreia i se adaugă an de an sporuri ale bazei materiale — va trebui să se constituie în fermentul optimizării întregii activități de aprovizionare a populației, pentru că realmente dispunem de toate condițiile pentru a asigura satisfacerea cerințelor de consum ale locuitorilor județului. Un plus de spirit organizatoric, un control mai riguros al aplicării măsurilor stabilite și întărirea răspunderii tuturor lucrătorilor comerciali, constituie premisele asigurării populației cu produsele agroalimentare și de larg consum la nivelul cerințelor.

Ne găsim în perioada unor maxime preocupări în domeniul **sistematizării teritoriului,** al localităților urbane și rurale, al întocmirii planurilor de dezvoltare economico-socială a comunelor.

De mare folos ne-au fost observațiile tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la schița propusă, de sistematizare a municipiului centru de județ. Doar două cifre aș da, spre edificare : **aplicînd în viață sugestiile secretarului general al partidului vom putea realiza pe aceeași suprafață cu 20 000 apartamente în plus, în condițiile reducerii substanțiale a apartamentelor care urmează să fie demolate.** Soluția are la bază un echilibru mai bun al edificiilor cu regim de înălțime diferit, trasarea unei rețele stradale mai judicios gîndită și dispunerea optimă a unităților comerciale și utilitare în teritoriu, în funcție de necesitățile sociale. Cu alte cuvinte, dominanta socială proiectată în aria viitorului cincinal rezidă în cîștiguri de mare pondere și substanță pentru viața cotidiană a locuitorilor județului, în îmbunătățirea continuă a condițiilor oferite de o societate al cărei țel suprem este bunăstarea și fericirea celor ce muncesc.

R. Întrevedeți schimbări în prioritatea ce se va pune pe plan local în folosirea metodelor de conducere pentru sporirea eficienței muncii de conducere ?

R. W. Desigur ! Se poate oare concepe că marile schimbări pe care le implică pentru toate domeniile, transpunerea în practică a acestui grandios program de făurire a unei societăți moderne, multilateral dezvoltate să nu antreneze schimbări în înseși modul nostru de a concepe conducerea proceselor economico-sociale, în ordinea priorităților metodologice ? **Caracterizarea de către Congresul al XI-lea al P.C.R. a cincinalului viitor ca „cincinal al revoluției tehnico-științifice“ conține în ea și premisele modernizării metodelor de conducere.** Rolul esențial ce revine laturilor activității de inovare, de creație, de organizare, de educație necesită măsuri complexe care să conducă la implicarea mai pregnantă a acestor factori în creșterea economică.

Cu siguranță, va fi necesar să asigurăm **un echilibru de tip superior între rezolvarea problemelor curente și cuprinderea problemelor perspectivei largi.** Deplasarea accentuării spre o **gîndire în mare măsură prospectivă** a problemelor tehnico-eco-

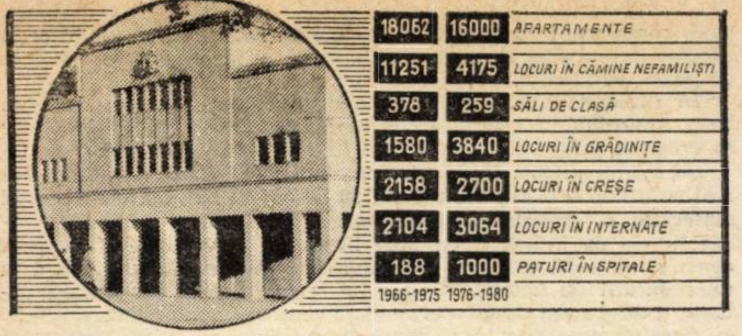

1966-1975	1976-1980	
18062	16000	APARTAMENTE
11251	4175	LOCURI ÎN CĂMINE NEFAMILIȘTI
378	259	SĂLI DE CLASĂ
1580	3840	LOCURI ÎN GRĂDINIȚE
2158	2700	LOCURI ÎN CREȘE
2104	3064	LOCURI ÎN INTERNATE
188	1000	PATURI ÎN SPITALE

Obiective social-culturale construite în ultimii 10 ani și cele prevăzute pentru viitorul cincinal

nomice este unica soluție viabilă. Cred, de asemenea, că **se va produce o schimbare esențială, de accent în activitatea de conducere** determinată în principal de pătrunderea decisivă a informaticii în activitatea economică. Iată, bunăoară, Centrul teritorial de calcul — și el rod al înfăptuirilor din acest cincinal — va asigura în viitorii ani implementarea unor sisteme moderne de gestiune economică, degrevînd cadrelor mult timp prețios ce va putea fi afectat pregătirii și concepției deciziilor în care să se îmbine mai pregnant sarcinile de moment cu cerințele pe care le impune dezvoltarea în perspectivă. Desigur cele spuse mai sus nu vor să insemne că munca de conducere vie va fi înlocuită de aportul electronicii, sau că metodele cunoscute își vor pierde valabilitatea ; am în vedere **posibilitatea reală** ca aceasta să devină mai eficientă tocmai prin punerea la dispoziție a unui cuantum sporit de informație exactă.

Dispunem de un fond de cadre ale căror competență și răspundere a fost verificată în anii cu o dezvoltare dinamică deosebită. Procesul inițiat de conducerea partidului, privind perfecționarea pregătirii tuturor cadrelor, în sistema unui învățămînt continuu, își vădește roadele. În aceste cursuri au fost realizate peste 2 500 de lucrări, multe avînd teme și problematici deosebit de valoroase și utile. Preocuparea organelor noastre de partid se circumscrie unei vaste acțiuni de materializare a acestor studii în actul conducerii.

Nu uit, desigur, apoi, că nu conducem numai procese (economice, sociale), ci că în acestea sînt implicați decisiv oamenii, factorul „numărul 1“ al oricărei dezvoltări. Așa încît aplicarea amplului program de educație elaborat de partidul nostru, în sensul conștientizării și al sporirii contribuției fiecărui om al muncii la făurirea noii societăți va figura permanent pe agenda activității organelor și organizațiilor noastre de partid, de masă și obștești.

R. În acest dinamism deosebit al dezvoltării județului, cum apreciați că a decurs colaborarea dintre organele locale și instituțiile centrale de stat (ministerele) ? Au existat și unele dificultăți ?

R. W. În general, colaborarea aceasta s-a desfășurat în condiții mai bune în ultimii ani și se poate vorbi de o receptivitate sporită din partea centralelor și ministerelor față de problemele economiei județului. Prezența unor cadre cu munci de răspundere din unele ministere în unitățile noastre, pentru a analiza împreună diverse laturi ale activității productive și măsurile necesare, a marcat un plus de eficiență.

Pe de altă parte însă, nu putem trece cu vederea existența unor dificultăți pe traiectul acestei conlucrări. Mă refer în principal la multiplele neajunsuri pe care ni le-au provocat **deficiențele existente an de an în realizarea la termen a prevederilor programelor de investiții.** Fără a nega — dimpotrivă ! — carențele organizatorice care aparțin unităților noastre constructoare și unor întreprinderi beneficiare, nu putem să nu spunem că persistă anumite perturbări datorate în principal unor **necorelări între lucrările de construcții-montaj și asigurarea utilajelor necesare punerilor în funcțiune.**

Unele dereglări pot fi observate și în nominalizarea din timp de către centrale, a producției ce urmează a fi executată, în întreprinderile noastre, cu consecințe nefavorabile asupra organizării muncii, respectarea clauzelor contractuale și realizarea indicatorilor de plan. În aceeași ordine de idei, aș menționa faptul că prin planul de măsuri stabilit de conducerea partidului pentru dezvoltarea agriculturii județului Sibiu s-au trasat sarcini concrete ministerului de resort și că se impune urgentarea rezolvării celor vizînd mecanizarea cu prioritate a agriculturii județului ca și punerea în aplicare a celorlalte măsuri care cad în sarcina M.A.I.A.A. Adevărul este că unii tovarăși care vin la noi mai persistă în obiceiul să noteze foarte mult și multe, dar răspunderile la care se angajează se lasă uneori mult prea mult așteptate.

Mi-aș permite chiar să remarc un aspect care mi se pare curios. Conlucrăm adesea mult mai bine cu ministerele decît cu centralele, deși acestea din urmă, prin funcțiile ce îndeplinesc, ar trebui să fie mult mai aproape de unitățile noastre. Poate greșesc eu notînd, în acest sens o simplă impresie : **unele centrale acordă prea mult spațiu problemelor unității pe care sînt grefate.** N-ar fi lipsită cred de interes o sugestie : o analiză la nivel de ministere a acestui aspect.

Bineînțeles, exemplele negative furnizate nu pot fi socotite decît ca excepții de la regulă. Căci regula, bazată pe nenumărate exemple și situații demonstrează că mecanismul de conducere în colaborarea dintre organele locale și instituțiile centrale de stat se subordonează consensului general al conlucrării eficiente.

R. Care considerați că trebuie să fie principalele trăsături ale conducătorilor unităților noastre socialiste, pentru a fi capabili să dinamizeze, prin rezultatele întreprinderilor, procesul general al dezvoltării ?

R. W. Cei ce lucrăm în județul Sibiu am fost formați la școala înaltă a ultimilor ani, a ultimului deceniu, perioadă a unui dinamism extraordinar al vieții noastre social-economice, aspect care, desigur, trebuie privit ca fiind în măsură să se constituie în dascăl sever, în judecător aspru. Cunoașterea acestor procese transformatoare — amintesc că în acest răstimp peste 60 la sută din producția județului a fost înnoită — a pus în fața mea și a tovarășilor mei o mare complexitate de probleme, pentru a căror cunoaștere și stăpînire nu-i suficientă bunăvoința. Aș menționa ca fiind deosebit de importantă **capacitatea de a armoniza multiplicitatea calităților individuale ale tovarășilor de muncă în spiritul muncii colective, propriu modului comunist de a acționa.**

Pe de altă parte este absolut necesar să avem în vedere tot realitățile noastre și cerințele pe care le impun acestea în sarcina oricărui conducător. Există, oare, conducător în domeniul economic, conducător tehnic, conducător social care să nu fie, căruia să nu i se pretindă să fie **în același timp și conducător politic ?** Oricare act de conducere este prin el însuși un act politic pentru că însuși sistemul social-economic, imperativele sociale, economice, culturale nu sînt altceva în cazul unităților socialiste decît transpuneri la diferite nivele ale imperativului politic fundamental : **aplicarea în viață a politicii partidului a cărei chintesență este bunăstarea celor ce muncesc, îndeplinirea aspirațiilor și năzuințelor oamenilor muncii.**

O seamă de documente de partid, Programul partidului, Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, eticii și echității socialiste, hotărîrile C.C. al P.C.R. în domeniul politicii de cadre, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu — la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, la Consfătuirea cu primii secretari și secretarii cu problemele organizatorice, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. din 21—22 iulie ș.a. — alcătuiesc un veritabil cod al conduitei și profilului politic și uman al conducătorului comunist.

Nu există document de partid care să nu pună accent pe necesitatea unei **bune pregătiri politice-ideologice, a competenței profesionale, pe calitățile de bun organizator,** pe necesitatea de **a se bucura de prestigiu și apreciere în rîndul colectivității,** de a avea **o conduită etico-morală exemplară.**

Aș vrea să mă refer în acest cadru al discuției la unele aspecte de detaliu. Mai întîi, am în vedere imperativele **cunoașterii** problemelor și al **informării** pe cît posibil de la sursă, **dinamismul** și **organizarea activității proprii.**

Importantă este mai ales capacitatea **de a ști să asculți oamenii, de a ști să pui în valoare ceea ce gîndesc ei, să-i faci coautori ai soluțiilor, colaboratori.** Mie mi se pare că o bună consultare cu cei din jur înseamnă 50 la sută rezolvare, iar fără cunoașterea detaliată a problemei nu există soluție.

Apoi, după opinia mea, un conducător politic trebuie să posede nu o calitate sau două sau trei, ci un sumum de calități, așa cum remarcam în rîndurile de mai sus. Să aibă deci, calități profesionale, organizatorice, de conducere, moral-politice. Care dintre acestea sînt primele trebuincioase ? Care dintre acestea pot lipsi ? Poate conduce eficient o unitate cel care, avînd reale calități profesionale, este lipsit de flacăra pasiunii revoluționare, de conștiință revoluționară ? Poate fi conducător eficient cel care avînd toate celelalte calități are o conduită morală care reprezintă un divorț între vorbă și faptă și al cărui exemplu negativ de comportare în familie, în societate, în mijlocul colectivului de muncă nu se poate constitui în ferment dinamizator de conștiințe, nu se poate constitui în nucleu al conștiinței morale a colectivității ? Poate face față cerințelor mari ale acestei etape cel care are toate celelalte calități dar a rămas în urma vremii în ceea ce privește pregătirea și competența profesională ? Dar cel căruia-i lipsesc calitățile de organizator ? Răspunsuri corecte la asemenea întrebări, în spiritul sarcinilor și cerințelor pe care le pune partidul în seama cadrelor sale, ne vor duce la concluzia : **nu o calitate sau alta, ci toate calitățile ! Altfel nu este posibil să fii conducător comunist.** Pentru că viața — acest dascăl neîntrecut și examinator sever — nu-ți pune niciodată problemele atît de simple, încît să le faci față numai cu o calitate sau alta.

Interviu realizat de
Virgiliu ANGHELESCU

Cincinalul 1976-1980: orientări, ritmuri, eficienţă

IMPACTUL REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE ASUPRA CALITĂŢII PRODUSELOR

RITMUL ALERT AL PROGRESULUI economic şi social, caracteristic pentru evoluţia societăţii româneşti în anii edificării socialismului, se înscrie pe coordonate substanţial mai dinamice şi calitativ superioare în viitorul cincinal — al revoluţiei ştiinţifice şi tehnice. Conceput ca un întreg „cincinal al calităţii", planul pentru anii 1976—1980 stabileşte obiective deosebit de complexe şi importante în acest sens, cu implicaţii directe asupra procesului de ridicare a eficienţei întregii activităţi productive la nivelul cerinţelor economei moderne, asupra îmbunătăţirii nivelului de trai al poporului.

O creştere continuă şi dinamică a calităţii producţiei sub impactul revoluţiei ştiinţifice şi tehnice face necesară, aşa după cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu *la plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale aRomâniei din iulie a.c., adoptarea din timp a unor măsuri concrete pentru ca sarcinile de amploare pe care le prevede cincinalul viitor să poată fi exempar îndeplinite:* „Va trebui perfecţionată activitatea de producţie a produselor, asigurată respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, realizarea tuturor produselor în strînsă concordanţă cu normele tehnice, cu cerinţele progresului tehnic contemporan. Se impune, totodată, intensificarea controlului de calitate în întreaga economie, verificarea riguroasă a performanţelor produselor".

Desigur, mijloacele concrete utilizate pentru atingerea acestui obiectiv central al viitorului cincinal — ridicarea continuă a calităţii producţiei — alcătuiesc în prezent, la nivelul fiecărei întreprinderi, centrale industriale, pe întreaga economie naţională, adevărate strategii bine conturate. Cunoaşterea, analiza, înţelegerea şi mai ales lupta pentru crearea tuturor condiţiilor necesare materializării lor prezintă o importanţă deosebită pentru valorificarea superioară a resurselor şi a inteligenţei proprii, creşterea competitivităţii produselor româneşti în circuitul mondial de valori.

Obiectivele perspectivei: dimensiuni şi structuri

APLICAREA largă, operativă, în producţia materială a celor mai recente cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii face ca, alături de ritmul alert al creării de produse noi, cu caracteristici superioare, nivelul calitativ al produselor existente să se deprecieze „moral" la intervale foarte scurte de timp, fiind înlocuite cu altele care îndeplinesc aceleaşi servicii în condiţii de competitivitate tehnică şi economică superioare.

Revoluţia ştiinţifică şi tehnică poate fi privită în fond şi ca un proces de permanentă repudiere constructivă, înnoitoare, a „statu-quo"-ului. Aceasta înseamnă a deschide cîmp larg de aplicare celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii moderne, în toate domeniile de activitate, prin:

1) proiectarea şi crearea noilor produse la nivelul celor mai bune realizări de pe plan mondial, şi peste acesta;

2) introducerea tehnologiilor moderne şi dezvoltarea corespunzătoare a mijloacelor de producţie pentru a realiza calitate şi productivitate competitivă;

3) perfecţionarea structurilor organizatorice;

4) asigurarea şi controlul calităţii şi fiabilităţii atît a produselor, cît şi a proceselor de producţie, accentul punîndu-se pe controlul preventiv.

Ca o continuare pe trepte superioare şi mai ales ca o amplificare a realizărilor de prestigiu dobîndite în aceste direcţii în actualul cincinal, în perspectiva 1976—1980 sporirea calităţii producţiei, departe de a reprezenta doar un scop în sine, urmăreşte desfăşurarea unor eficiente şi operative acţiuni pentru:

— satisfacerea într-un grad cît mai înalt a exigenţelor tuturor beneficiarilor interni şi a partenerilor străini;

— creşterea gradului de competitivitate a produselor naţionale în competiţia internaţională;

— închiderea tuturor canalelor risipei de mijloace materiale şi umane;

— protecţia omului şi conservarea mediului ambiant.

Fără îndoială că realizarea tuturor acestor deziderate nu reprezintă o chestiune facilă. Care sînt principalele componente strategice ce vor permite şi favoriza acţiunea complexă şi de maximă responsabilitate de sporire a nivelului calitativ al producţiei în noul cincinal?

1. **Ponderea produselor de calitatea I-a (superioară) în totalul producţiei ce se realizează pe mai multe clase de calitate va cunoaşte creşteri însemnate în 1980 faţă de realizările anului 1975.** De altfel, continuînd realizările bune obţinute în prezent în numeroase întreprinderi industriale, chiar de la începutul viitorului cincinal va exista, la produse de importanţă deosebită pentru economia naţională, cît şi pentru cerinţele exportului, o pondere foarte mare a producţiei de calitate superioară. Este vorba, de pildă, despre ţevi din oţel fără sudură, tablă subţire şi bandă lată din oţel, fire relon şi polinitrilacrilice, fire poliesterice textile, ţesături tip lînă, tip mătase, cauciuc sintetic, fenol şi multe altele.

Impactul revoluţiei ştiinţifice şi tehnice va stimula obţinerea unor asemenea realizări prin **accelerarea pe care o imprimă procesului de scoatere din fabricaţie a unor produse pe măsură ce ele se învechesc şi totodată înlocuirea lor cu altele cu parametri tehnico-funcţionali, economici şi estetici net superiori.**

2. **Înnoirea, modernizarea şi diversificarea producţiei** reprezintă desigur o componentă deosebit de importantă a strategiei ridicării calităţii producţiei în viitorul cincinal. Însă pentru ca revoluţia ştiinţifică-tehnică desfăşurată în economia noastră în mod planificat să poată influenţa viguros sporirea calităţii, apare necesară pregătirea încă de pe acum a tuturor condiţiilor pentru ca prevederile planului de asimilare de produse noi, introducere a tehnologiilor moderne in perioada 1976—1980 să fie integral realizate şi chiar depăşite.

Anul 1976 marchează tot la acest capitol şi o premieră pentru viitorul cincinal: toate produsele industriei uşoare se vor realiza pe baza unor standarde noi. Asemenea acţiuni, completate cu o gamă largă de măsuri, desfăşurate în toate celelalte ramuri ale industriei, vor fi continuate şi în anii următori, în aşa fel încît în tot cincinalul viitor peste 700 de standarde vor fi elaborate sau îmbunătăţite. Ele se vor referi în principal la o serie de produse fabricate de întreprinderi constructoare de maşini, din siderurgie, industria energetică, alimentară etc.

Pentru transpunerea în viaţă a obiectivelor referitoare la îmbunătăţirea calităţii produselor în viitorul cincinal **au fost elaborate programe de măsuri complexe, cu termene precise de aplicare.** Astfel, programele de îmbunătăţire a calităţii produselor pentru 1976 au fost definitivate pe termene şi responsabilităţi concrete încă din luna septembrie a.c., iar pentru întregul viitor cincinal în luna octombrie a.c. Ele privesc întreg ciclul de producţie de la activitatea de concepţie — proiectare, materii prime, mijloace de muncă, tehnologiile de fabricaţie, şi pînă la produsele finite — fiabilitatea şi mentenanţa lor, modul de comportare pe timpul utilizării la beneficiar. Măsurile adoptate se referă, spre exemplu, la utilizarea de materii prime în concordanţă cu calitatea preconizată a produselor finite, la menţinerea unor parametri de lucru de precizie la maşinile-unelte, la sporirea dotării cu maşini-unelte şi agregate care să asigure reproductibilitatea conform docu-

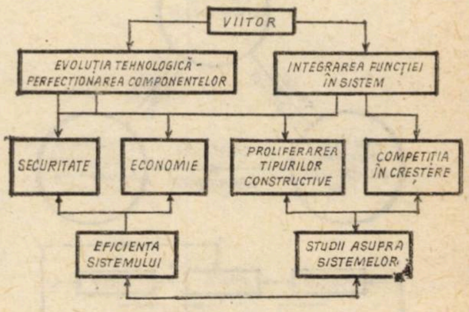
VIITOR
EVOLUŢIA TEHNOLOGICĂ - PERFECŢIONAREA COMPONENTELOR
INTEGRAREA FUNCŢIEI ÎN SISTEM
SECURITATE
ECONOMIE
PROLIFERAREA TIPURILOR CONSTRUCTIVE
COMPETIŢIA ÎN CREŞTERE
EFICIENŢA SISTEMULUI
STUDII ASUPRA SISTEMELOR

Perfecţionarea calităţii

mentației tehnice. Pentru realizarea măsurilor prevăzute în aceste programe, apare necesară desfășurarea în continuare, în întreprinderi, centrale industriale, ministere etc. a unor acțiuni convergente, menite să asigure, ca încă din primele zile ale noului cincinal, calitatea produselor să se situeze la nivelul celor mai înalte exigențe.

Controlul — orizont ´80 : preventiv, competent, exigent

PERFECȚIONAREA activității de control al calității produselor rămine și in viitorul cincinal în primul plan al atenției, accentuindu-se sensibil caracterul preventiv al acestuia.

Practic, activitatea de asigurare și control a calității produselor trebuie în tot mai mare măsură înțeleasă și mai ales aplicată ca un subsistem al conducerii la nivel de întreprindere, și ramură cît și al întregii economii, grefat pe un flux informațional simplu, centrul său de greutate aflîndu-se în întreprinderi, acolo unde se „fabrică" calitatea. Aceasta permite cunoașterea nemijlocită a realităților procesului de producție, asigură diagnosticarea științifică a perturbațiilor și a tendințelor acestora, oferind o bază fundamentală pentru decizii, soluții eficiente de remediere. În perspectiva 1976—1980 sînt preconizate — în optica prezentată — o multitudine de acțiuni care confirmă acest lucru :

- **Omologarea produselor noi prevăzute în programul de introducere a progresului tehnic se va face numai după efectuarea încercărilor care să ateste îndeplinirea parametrilor de calitate tehnico-funcționali, de disponibilitate, economici etc.** Totodată, vor fi desfășurate acțiuni pentru intensificarea completării planurilor și tehnologiilor, de execuție și control la toate produsele din fabricație și asigurării întregului necesar de SDV-uri și AMC-uri. O permanență o va constitui urmărirea realizării prevederilor din programul de dotare cu standuri de probă, astfel ca din fabrici să se livreze numai produse la care s-au efectuat în prealabil toate probele funcționale și de fiabilitate.

- Este vorba, de asemenea, de **o sporire a exigențelor pentru a interzice în absolut toate întreprinderile trecerea la fabricația de serie fără omologarea riguroasă** a produselor sau fără punerea la punct în toate detaliile necesare a tehnologiei de fabricație.

- **Urmărirea modului de comportare în exploatare a produsului**, determinarea indicatorilor de fiabilitate prin prelucrarea datelor furnizate de către „service", analiza modului în care se efectuează la beneficiari întreținerea în vederea îmbunătățirii indicatorilor de fiabilitate.

- La toate acestea se adaugă **preocupările pentru sporirea competenței și fermității controlului tehnic de calitate la recepția materiilor prime și a materialelor, pe fluxul de fabricație, la controlul produselor finite înainte de livrare.** În acest sens se va urmări încadrarea compartimentelor de control tehnic al calității cu cadre bine pregătite, capabile să depisteze și să prevină pe fluxul de fabricație abaterile de la documentația de execuție, să manifeste intransigență în a opri livrarea produselor necorespunzătoare calitativ.

- Alături de participarea la acțiunile menționate, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor își va aduce o contribuție substanțială la **controlul, indrumarea și sprijinirea acțiunii de asigurare a uniformității și preciziei măsurătorilor în unitățile industriale, în comerț, agricultură etc.** Specialiștii de aici vor acorda sprijin Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini în vederea asigurării economiei cu aparatele de măsură și control necesare, din producția internă.

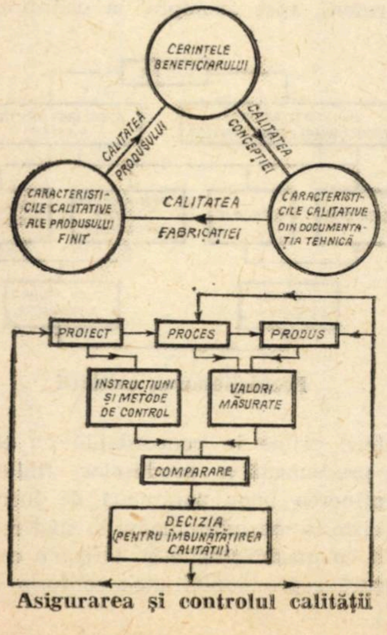
CERINȚELE BENEFICIARULUI
CALITATEA PRODUSULUI
CALITATEA CONCEPȚIEI
CARACTERISTICILE CALITATIVE ALE PRODUSULUI FINIT
CALITATEA FABRICAȚIEI
CARACTERISTICILE CALITATIVE DIN DOCUMENTAȚIA TEHNICĂ
PROIECT
PROCES
PRODUS
INSTRUCȚIUNI ȘI METODE DE CONTROL
VALORI MĂSURATE
COMPARARE
DECIZIA (PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII)

Asigurarea și controlul calității

Puntea de legătură intre două cincinale

MATERIALIZAREA în practică a acestui vast program de ridicare a calității producției presupune acțiuni continue, o intensificare a eforturilor în această direcție. Garanția realizării lui este dată de rezultatele bune obținute, de acțiunile energice întreprinse și în anul 1975, puntea de legătură între cele două cincinale.

S-a acordat, în primul rînd, o atenție sporită **pregătirii fabricației unor tipuri de produse noi :** mașini de frezat verticale, de anumite tipodimensiuni, generatoare electrice pentru nave, prese de îndoit tablă de diferite modele, elemente pneumatice de automatizare, calculator electronic de birou, televizor cu circuite integrate, articole tehnice din cauciuc pentru construcția de mașini etc.

Au fost eliminate unele deficiențe constructive și tehnologice pe baza rezultatelor obținute la încercarea prototipurilor și a urmăririi comportării produselor la beneficiari. Inspectorii participanți la omologarea produselor noi și-au dat acordul numai în cazul cînd s-au îndeplinit parametrii de calitate tehnico-funcționali, de disponibilitate și economici, la nivel competitiv, de către produsele respective.

S-au obținut succese și în **realizarea prevederilor din programele privind dotarea întreprinderilor cu standuri de probă** ; la numeroase produse se efectuează în prezent probe semnificative înainte de livrarea la beneficiari (de exemplu, la motoare pentru tractoare, cazane bloc de abur — produse la Întreprinderea de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca, la compresoare de aer — la Întreprinderea „23 August"-București), probe de tip și testări de fiabilitate (la întreaga gamă tipodimensională de armături — Intreprinderea „Armătura" Cluj-Napoca, la mașini-unelte — „Înfrățirea"-Oradea, întreprinderile mecanică Roman și de strunguri Tîrgoviște ; instalații hidraulice pentru mașini-unelte — Întreprinderea mecanică Sibiu ; calculatoare electronice — Întreprinderea de calculatoare București ; întrerupătoare automate ISOL—100 —500 A — „Electroaparataj"-București ; demaroare pentru autocamioane — Întreprinderea de mașini electrice București) ș. a.

În ce privește **asigurarea uniformității și preciziei măsurătorilor** trebuie arătat că, s-au realizat progrese însemnate prin verificarea a circa 130 mii etaloane și a peste 120 mii aparate de măsură și control de precizie ridicată ; o atenție deosebită s-a acordat sprijinirii obiectivelor nou intrate în funcțiune pentru asigurarea preciziei măsurătorilor prin îmbunătățirea organizării activităților de întreținere, reparare și verificare periodică. S-a continuat fabricația de aparate de măsură și control pentru înlocuirea în producție a tipurilor uzate moral, cu altele noi, cu performanțe superioare, la întreprinderile de aparate electrice de măsurat Timișoara, cele de mecanică fină și elemente de automatizare-București etc.

Pentru îmbunătățirea activității compartimentelor de control tehnic din întreprinderi, întărirea exigenței și răspunderii acestora, în general a ordinii și disciplinei în producție, respectarea cu strictețe a tehnologiilor de fabricație și a desenelor de execuție, îndeosebi în unitățile industriei ușoare, în care controlul final a trecut în subordinea Inspectoratului General de Stat, s-au întreprins acțiuni în vederea creării unei opinii de masă combative față de orice abatere de la normele de calitate, solicitîndu-se sprijinul organelor sindicale din întreprinderile respective ; s-au organizat dezbateri și consfătuiri cu furnizorii și beneficiarii asupra calității unor produse care au prezentat deficiențe, urmate de măsuri concrete, cu termene și responsabilități pentru eliminarea neajunsurilor.

Pentru îndeplinirea sarcinilor viitorului cincinal, această experiență bună se cere generalizată, în așa fel încît fiecare întreprindere să realizeze produse de cea mai bună calitate, în stare să satisfacă pe deplin exigențele sporite ale beneficiarilor.

ing. Dumitru NICULESCU
— inspector general de stat —
Inspectoratul General de Stat
pentru Controlul Calității Produselor

EFICIENȚA DEZVOLTĂRII COOPERĂRII DINTRE ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE

SPORIREA CONSIDERABILĂ a sarcinilor în domeniul economic ridică probleme deosebite și în conducerea pe temeiuri științifice a întregii activități productive. O răspundere primordială în acest sens revine activității de planificare, întăririi rolului planului național unic.

Progresele înregistrate în anii din urmă în perfecționarea activității de planificare și conducere a economiei au facilitat obținerea unor realizări importante atît în fiecare întreprindere, centrală industrială, minister cît și pe ansamblul economiei naționale. Cu toate acestea, în activitatea de realizare a planului, se mai fac simțite unele neajunsuri, care determină, pe alocuri, ca rezultatele obținute să nu se situeze la nivelul celor scontate. Unele obligații de cooperare și colaborare, deși înscrise în contractele ce se încheie între beneficiari și cei ce dispun de posibilități de realizare a unor piese sau subansamble, nu sînt respectate întocmai peste tot și întotdeauna, documentul respectiv purtînd adesea amprenta unui act formal. Consecința : în multe cazuri se creează dereglări în utilizarea eficientă a capacităților de producție, în mersul normal al îndeplinirii planului.

Iată, de ce acum, odată cu încheierea bilanțului actvității din cincinalul 1971—1975, alături de alte probleme este necesar să se analizeze și diferitele aspecte pozitive sau negative ivite în activitatea de colaborare și cooperare în cadrul unităților din aceeași centrală, din centrale și ministere diferite, pentru a se întrona, în cadrul acestui mecanism, practici corespunzătoare unei înalte responsabilități și echități. Asemenea analize, care să permită clarificarea tuturor problemelor de care depinde buna organizare a cooperărilor și colaborărilor, îndeplinirea strictă a obligațiilor stipulate în contracte, ar fi de natură să asigure un cadru pe deplin favorabil ocupării și utilizării mai depline a capacităților de producție din fiecare întreprindere, să asigure valorificarea într-un grad mai înalt a potențialului tehnic disponibil în vederea sporirii necontenite a eficienței întregii activități economice.

O ilustrare a acestor posibilități ce se cer a fi mai deplin puse în valoare, o constituie și punctele de vedere exprimate de către specialiști și cadre de conducere din întreprinderile și centralele industriale producătoare de tractoare și utilaje agricole, autocamioane și turisme, rulmenți și organe de asamblare cu prilejul unei recente dezbateri în jurul mesei rotunde organizate de „Revista Economică“ cu sprijinul Comitetului județean al P.C.R. Brașov *pe tema :* „Eficiența dezvoltării cooperării între întreprinderile industriale“.

Progrese în cooperarea dintre unități

PRACTICA de ani de zile demonstrează că adîncirea profilării și specializării întreprinderilor este de neconceput fără o largă și fructuoasă cooperare cu diferite unități, fie din cadrul aceleiași centrale industriale sau din alte centrale aparținînd aceluiași minister, fie cu unități care aparțin altor ministere.

Este concludent de relevat în acest sens ponderea mare a cooperărilor Centralei industriale de autocamioane și turisme în valoarea principalelor produse realizate : autocamioane — 58%, autoturisme oraș — 61%, autoturisme teren — 62%, auto speciale — 78%, autobuze — 65% și remorci — 58%. La rîndul lor, întreprinderile din cadrul centralei respective execută circa 23% din valoarea producției lor anuale prin cooperare pentru alte nevoi ale economiei naționale. O situație aproape similară o întîlnim și la Centrala industrială de tractoare și mașini agricole, unde ponderea valorică cît și numărul de repere executate prin cooperare se ridică la peste 50%.

Din aceste exemple rezultă clar că aproape toate întreprinderile componente ale celor două centrale industriale, beneficiază la realizarea produselor lor de un volum important de cooperări și colaborări, fapt care reflectă un grad ridicat de specializare al industriei noastre constructoare de autocamioane, turisme, tractoare și mașini agricole. Dat fiind un asemenea program larg de cooperare, se pune firesc întrebarea : **cum funcționează acest mecanism, este el în măsură să satisfacă exigențele tuturor participanților în cadrul programelor de cooperare pentru realizarea a diferite produse ?**

Răspunsul, ținînd seama de necesitățile existente, este în bună parte afirmativ. Pentru ca un asemenea mecanism să funcționeze bine, este necesar, în primul rînd, să i se asigure **un cadru propice** — în sensul **stabilirii din vreme a unor programe judicioase, care să aibă în vedere toate cerințele părților interesate.**

„Constituirea centralelor industriale, în a căror componență au intrat mai multe unități — spunea în cuvîntul său ing. **Ion Dorobanțu** — facilitează stabilirea corectă a planurilor de cooperare, în primul rînd, între întreprinderile acesteia. În cadrul centralei industriale de autocamioane și turisme, de exemplu, programul de cooperare se întocmește în fiecare an de către specialiști pe baza cifrelor de plan cunoscute cu cel puțin 6 luni înaintea începerii perioadei de derulare a sa, program care apoi este aprobat de Biroul executiv al centralei. Acesta este înmînat apoi fiecărei întreprinderi, împreună cu sarcinile anuale ale planului de producție. Cu alte cuvinte, **sarcinile din cooperare devin o componentă a planului de producție.**

Și în cazul cooperării dintre întreprinderile centralei noastre cu cele aparținînd de alte centrale din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini procedeul este asemănător. **Atît îndeplinirea sarcinilor din programele de cooperare între întreprinderile centralei noastre cît și cele de nivel departamental se urmăresc pe bază de grafice lunare întocmite de beneficiari și avizate de furnizori** în ședințele lunare ce se organizează la centrala noastră sau la minister.

La dezbatere au luat parte : **ing. Constantin Voinea,** șeful serviciului cooperare-specializare, și **ec. Zosim Nan,** șeful compartimentului prețuri din Centrala industrială de tractoare și mașini agricole ; **Ion Dorobanțu,** șeful serviciului cooperare din Centrala industrială de autocamioane și turisme ; **ing. Mircea Ionescu,** șef adjunct serviciul de colaborare de la Întreprinderea de autocamioane ; **Emil Sachetti,** șef birou cooperare Întreprinderea Hidromecanica ; **ing. Ion Balu,** Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare ; **Ioan Drăghici**, directorul Inspecției Teritoriale Financiare de Stat ; **Alexandru Zăhărescu,** director comercial Întreprinderea Electroprecizia — Săcele ; **Nicolae Nedelcu,** matematician, și **dr. Zoltan Fokt,** Centrul teritorial de calcul electronic ; **Gligor Crișan,** director adjunct Banca Națională ; **Constantin Lefter,** lector universitar : **Ovidiu Popa,** Consiliul județean de control muncitoresc.

După părerea mea, actualul mecanism de cooperare este în general bun, existînd firește și unele posibilități de perfecționare a sa. Problema care se ridică este ca după ce au fost perfectate, încheiate și semnate de părțile interesate, **contractele — obligațiile stipulate în ele — să fie întru totul respectate.** Din practica noastră rezultă că, în general, marea majoritate a întreprinderilor se străduiesc să respecte clauzele prevăzute. Dar sînt și situații cînd lucrurile nu se petrec tocmai așa. Avem cazuri cînd un reper sau un ansamblu nu este livrat ritmic și acest fapt duce la stagnări în producție, la utilizarea nesatisfăcătoare a capacităților de producție.

„În cadrul dezbaterii au fost relevate și alte impedimente. Întreprinderea „Hidromecanica“ — relata în cuvîntul său tov. **Emil Sachetti** — are relații de cooperare și colaborare cu 35 de unități din municipiul Brașov și din alte județe ale țării. Cooperările se referă la executarea de piese turnate din fontă și neferoase, piese forjate și matrițate, radiatoare, filtre .ș.a.

Desigur, multe din aceste unități, printre care Întreprinderea de tractoare, Întreprinderea de autocamioane din Brașov își onorează la timp prevederile contractuale. Dar sînt altele care încearcă într-un anumit fel să nu se achite de obligațiile ce le revin. Este vorba, de pildă, de I.M.M.R. Brașov, care merge pe linia de a livra în avans unele piese pentru a-și atinge tonajul, dar în schimb rămîne deseori în urmă cu livrările la diferite sortimente principale (cazul cu carcasele turbină și intermediare de la turbosuflantele pentru suplimentarea puterii motoarelor locomotivelor Diesel și Diesel electrice etc.). Or, o asemenea „respectare“ a contractelor nu este de natură să ducă la o bună desfășurare a producției la beneficiar, la realizarea ritmică a sarcinilor de plan“.

„După părerea noastră, a intervenit în discuție ing. **Constantin Voinea,** cooperarea dintre întreprinderile unei centrale se desfășoară bine, micile dereglări ce se ivesc, mai ales în ce privește respectarea unor termene, se pun la punct operativ, așa încît nu se ajunge la litigii sau stagnări în procesele de producție. Totul depinde ca **organizarea cooperării, planificarea sarcinilor, să aibă în vedere posibilitățile reale, să se creeze condiții pentru continua perfecționare a organizării producției și muncii.** Multe necazuri — nu vreau să înșir și eu exemple — apar în derularea programelor de cooperare cu alte unități din afara centralei, dar și mai multe cu unitățile din alte ministere. Se impune analizarea fenomenelor negative ce apar (refuzuri de cooperări, nerespectarea de obligații din contracte, livrări de produse de slabă calitate, încărcarea nejustificată a costurilor produselor cu cote ridicate de beneficiu etc.) și luarea unor măsuri, la nivele corespunzătoare, de perfecționare a relațiilor de cooperare".

Așadar, lucruri bune atunci cînd este vorba de organizarea și derularea cooperării dintre întreprinderile aparținînd aceleași centrale, defecțiuni și neajunsuri atunci cînd se apelează la cooperări și colaborări cu unități pendinte de alte centrale și alte ministere. De ce ? Oare cauzele aparțin numai partenerilor de colaborare ? Să încercăm, cu concursul participanților la dezbatere, să „dezlegăm", în limita posibilităților, aceste enigme.

● Un mijloc important de valorificare eficientă a capacităților de producție ● Rolul și răspunderea întreprinderilor specializate ● Interesul — singurul element al lărgirii cooperării (?) ● Integrarea producției — nu în dauna eficienței ● Cointeresare, dar și măsuri de penalizare ● De ce nu și un Consiliu de coordonare la principalele produse realizate prin cooperare ?

Strategie proprie pentru dezvoltarea și promovarea produselor

CÎT de important este ca **fiecare producător** — întreprindere și centrală — să-și **definească o strategie proprie în dezvoltarea și promovarea produselor proprii,** ne-au dovedit-o în cadrul dezbaterilor diferiți participanți care, în dorința de a-și manifesta nemulțumirea față de unii parteneri, subliniau în fond propriile lor deficiențe. Redăm parțial unele luări de cuvînt :

„Unii colaboratori nu țin pasul cu nevoile noastre atit cantitative cît și din punctul de vedere al modernizării proceselor de fabricație, perfecționării ansamblelor sau reperelor pe care le realizează. Din această pricină avem greutăți, se creează neconcordanțe între ceea ce solicităm și ceea ce ni se poate oferi, fapt ce duce în ultimă instanță la renunțări de colaborări etc.". (Din cuvîntul tov. **Z. Nan,** de la Centrala industrială de tractoare și mașini agricole).

„Noi am găsit cu cale să atragem în sfera nevoilor producției pentru diferite colaborări o serie de întreprinderi mici pendinte de industria locală. Actualmente acestea au devenit unități de interes republican (cu sprijinul nostru ele s-au dezvoltat puternic în decursul anilor) și fac parte din centrala noastră. Așa stau lucrurile cu Întreprinderea mecanică Reghin (fost I. L. Reghin), I.R.A. Satu-Mare, I.R.A. Iași, I.R.A. Obor — București — devenite astăzi întreprinderi de piese de schimb etc.

Dar din păcate, o serie de colaboratori nu țin pasul cu progresul tehnic, cu dezvoltarea capacităților de producție, în funcție de solicitările noastre. Așa stau lucrurile în cazul cooperării întreprinderii noastre cu unele unități din industria locală, chimică și constructoare de mașini". (Din cuvîntul tov. **Mircea Ionescu,** de la Întreprinderea de autocamioane).

Așa cum rezultă din luările de cuvînt prezentate, cît și din altele, **o cauză a insuficiențelor ce apar în cadrul cooperării este netinerea pasului de către unii parteneri cu progresele tehnice ce au loc în diferite etape, nedezvoltarea capacităților de producție în funcție de nevoile beneficiarilor.** De ce acest lucru și cum poate fi evitată pe viitor o asemenea situație ?

Răspunsul l-au dat parțial chiar interlocutorii noștri. Cine altul decît cel interesat (întreprinderea care finalizează un produs, îl livrează consumului), **trebuie să acționeze pentru a pune întreg angrenajul productiv în concordanță cu nivelul producției finite ce și-o prevede ?** Dacă o serie de probleme strict interne ale unei întreprinderi finalizatoare de produse se rezolvă în funcție de perspectiva produsului, de promovarea lui, cele ale terților — respectiv ale colaboratorilor — rămîn deschise sau, așa cum se întîmplă adesea, se cere acestora să acționeze urgent pentru dezvoltarea capacităților de producție. De aici numeroase litigii, greutăți în ritmicitatea montajului, cheltuieli suplimentare, căutarea de noi colaboratori pentru perioade scurte etc.

Rezultă, așadar, că **respectarea obligațiilor contractuale, extinderea cooperării și colaborării dintre întreprinderi, necesită o stabilitate în privința programelor, aplicarea de măsuri în perspectivă pentru a se crea condiții ca întreprinderile să-și poată adapta rapid producția la noile cerințe privind fie modificarea tehnică și constructivă a unor repere, fie a produsului finit în general.**

În altă ordine de idei, se ridică și **problema utilării și asigurării asistenței tehnice a unor unități colaboratoare.** Nu este vorba de marile întreprinderi specializate. Ne referim, în special, la zecile de întreprinderi mici ale industriei locale, cooperației meșteșugărești sau ateliere mecanice din diverse ramuri ale economiei, care colaborează la executarea unor repere sau subansamble de serie mică, dar pentru a se putea alinia cerințelor întreprinderilor mari, au nevoie nu numai de asistență, ci și de ajutor concret, material și tehnic. Or și acestea, după părerea noastră, trebuie avute în vedere de întreprinderea cea mare care finalizează produsul.

Pentru ca pe viitor să se prevină ivirea unor astfel de deficiențe socotim că **este absolut necesar ca centralele industriale, marile întreprinderi, să-și organizeze, pentru principalele produse, consilii sau comandamente ale unităților colaboratoare.** Întrunindu-se periodic, acestea ar urma să ia în dezbatere problemele noi ce se ivesc și să informeze din timp pe toți cei interesați asupra hotărîrilor luate, termenele de punere în aplicare, responsabilitățile etc.

Capacități insuficiente sau insuficiențe în specializare ?

LĂRGIREA cadrului cooperării este strict legată de existența unui număr cît mai mare de întreprinderi specializate pe repere, ansamble și subansamble mult solicitate, de posibilitatea acestora de a satisface cantitativ, calitativ și la prețuri accesibile, solicitările diferiților beneficiari. De altfel, din practica de pînă acum rezultă că **s-au statuat bune relații pe termen lung de cooperare între întreprinderi, atunci cînd condițiile enumerate au existat și s-au manifestat din plin.** Concludentă în acest sens este cooperarea existentă între Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia și unitățile constructoare de mașini din țară. Posibilitatea ei de a satisface cererile de pompe de injecție de calitate superioară, competitive, în cantitățile solicitate, la prețuri convenabile, face ca ea să-și etaleze din plin „calitatea" de unitate specializată. În același fel stau lucrurile și cu alte întreprinderi furnizoare de diferite produse (rulmenți, scule, aparataje electrice etc).

Dar, din păcate, apar și situații cînd cei interesați caută „întreprinderi specializate" pentru a colabora. În unele cazuri fie că nu își pot asigura prin ele furnizarea întregii cantități ce o doresc, în altele fie că nu le găsesc deloc pe acestea. Așa stau lucrurile, în special, pentru unele produse între care : organele de asamblare, ridicătoarele hidraulice, piesele turnate din fontă și oțel, piesele forjate, unele subansamble pentru construcția de mașini-unelte etc. Și într-un caz și în altul, beneficiarul este pus în situații dificile. Și pentru a le evita, trece adesea la măsuri de integrare în producția proprie și a reperelor pentru care nu găsește colaborare, cu tot arsenalul de consecințe ce decurg de aici.

Pe de altă parte, **unele întreprinderi care îndeplinesc sarcina de unitate specializată, avînd în nomenclatorul lor de producție un număr mare de produse, nu reușesc să satisfacă cererile la unele fabricate cantitativ, nemaivorbind de nivelul prețurilor de desfacere „umflate" ce le practică.** Așa se prezintă lucrurile în cazul fabricației ridicătoarelor hidraulice, a organelor de asamblare de cauciuc, de masă plastică livrate de unitățile chimiei (Întreprinderea de produse din cauciuc-Brașov, Jilava-București etc. realizează o gamă restrînsă de organe de asamblare din cauciuc și masă plastică), întreprinderile constructoare de mașini care execută organe de asamblare metalice — nu reușesc să acopere cantitativ și sortimental toate solicitările.

„Producem în prezent, arăta în cuvîntul său ing. **Constantin Voinea,** 40 tipuri de tractoare în sute de variante — care solicită multe și diversificate repere și utilaje de acționare, în funcție de cerințele beneficiarilor. Acestea nu mai pot să fie însă realizate, să zic așa, de «întreprinderea mamă» decit cu participarea unor cît mai multe unități atît din cadrul centralei noastre, cît și altele din afara acesteia. Or, nu o dată am întîmpinat și întîmpinăm fie refuzuri în această privință, fie unele greutăți determinate de lipsa de capacități capabile să satisfacă în întregime cerințele noastre sau din cauza practicării unor prețuri de desfacere, care fac imposibilă acceptarea lor. Fenomene de acest gen au mai fost discutate, dar nu și-au găsit încă rezolvarea".

În completare, tov. **Mircea Ionescu** a spus : „Într-adevăr, întreprinderile noastre s-au dezvoltat mult. Am ajuns în situația de a căuta, «de voie, de nevoie», cît mai mulți colaboratori, mai ales pentru unele subansamble care nu pot fi realizate în ritmul solicitărilor secțiilor de prelucrare și montajului. Apelînd la unitățile specializate, unele ne satisfac cerințele, altele nu, fie datorită lipsei de capacitate, fie prețurilor de desfacere pe care le practică.

Aspectele ridicate sînt într-adevăr piedici în calea dezvoltării cooperării. Analizarea lor profundă, găsirea de soluții care să satisfacă fiecare parte interesată, concomitent cu stabilirea de măsuri pentru dezvoltarea de capacități și specializarea unor unități capabile să satisfacă la timp și în bune condițiuni cerințele întreprinderilor profilate pe realizarea unor produse, ar avea darul să stimuleze cooperarea, să aducă un plus de eficiență participanților la aceasta, să înlăture unele „bariere artificiale“ care frînează desfășurarea optimă a unui mecanism bun și util.

Organizarea optimă impune metode moderne de conducere

DATORITĂ complexității vieții economice, procesele și fenomenele economice nu mai pot fi organizate, conduse și stăpînite cu mijloacele vechi, tradiționale caracterizate prin dominația intuiției și a experienței personale, bazate pe calcule sumare, rudimentare. Se remarcă astăzi o preocupare susținută pentru introducerea în munca de organizare și conducere a metodelor științifice bazate pe tehnica modernă de calcul. Un experiment interesant a fost expus în cadrul dezbaterii în legătură cu optimizarea mecanismului de cooperare — de către specialiști ai Centrului de calcul electronic din Brașov.

„Pornind de la considerentul că producția de repere turnate neferoase în cadrul centralei industriale de autocamioane și turisme — spunea în cuvîntul său tov. **Nicolae Nedelcu** — se caracterizează printr-o dezvoltare permanentă a nomenclatorului de fabricație în condițiile asimilării rapide a progresului tehnic, precum și printr-un ritm susținut de creșterea cantitativă a producției, problema ce se cerea soluționată era aceea a realizării producției necesare anual prin unitățile de turnătorie existente, cu condiția minimizării cheltuielilor de producție și transport și prin organizarea optimă a specializării și cooperării. Pentru aceasta informațiile pe care le-am utilizat pentru modelarea matematică a procesului de decizie au fost formulate și grupate astfel :

a) informații despre capacitățile de producție ale unităților de turnare existente și care participă la executarea necesarului de repere turnate ale beneficiarilor ;

b) informații despre cheltuielile de producție în funcție de gradul de încărcare a capacității disponibile existente în cadrul fiecărei unități de turnătorie ;

c) informații asupra reperelor solicitate de fiecare unitate beneficiară (codul reperului, denumirea, cantitatea necesară etc.) ;

d) informații cu privire la existența documentației tehnologice, utilajelor speciale necesitate de fabricarea reperului la nivelul calitativ corespunzător, S.D.V.-urilor, materialului de natură și calitate corespunzătoare pentru fiecare reper de executat, relativ la fiecare unitate de turnătorie ;

e) informații asupra costurilor de transport de la unitățile de turnătorie la unitățile beneficiare (tarife de transport după distanța și natura mijlocului de transport, posibilitățile de transport a unor repere de la furnizori la beneficiari).

Modelarea matematică am efectuat-o utilizînd în primă etapă un model de clasificare care servește la determinarea unor grupări de repere din întregul nomenclator de repere, turnate al centralei, în funcție de o mulțime de atribute de natură să scoată în evidență :

— apartenența sau neapartenența unui reper în lista cerută de un beneficiar ;

— existența sau inexistența documentației tehnologice, a S.D.V.-urilor, a materialelor, a utilajelor speciale, etc. pentru fiecare reper la fiecare unitate de turnătorie.

În etapa a II-a modelarea matematică s-a făcut cu ajutorul unui model de programare liniară cu mai multe funcții de eficiență în a căror rezolvare s-a utilizat metoda optimizării unității globale.

Plecînd de la informațiile și operațiile prezentate, a fost întocmit un model de programare liniară cu criterii de optim multiplu. Soluția obținută a creat centralei industriale respective posibilitatea adoptării unei decizii multidimensionale în funcție de factorii de influență antrenați în rezolvarea problemei și a restricțiilor impuse conducînd la :

— încărcarea efectivă a tuturor reperelor în turnătoriile de neferoase, stabilite prin planul de cooperare (în cadrul sau din afara centralei) ;

— furnizarea fiecărei turnătorii a planului de producție și desfacere anual (pe repere, cantități și valori), precum și a planului de aprovizionare pentru fiecare beneficiar ;

— concentrarea, stabilizarea și specializarea execuției de repere în acele turnătorii care realizează cheltuieli de producție și transport minime.

În prezent turnătoria de neferoase asigură în bune condiții realizarea sarcinilor directe cît și din cooperare, valorificînd importante rezerve de capacități depistate care permit un spor suplimentar de producție de aproape 40%.

Socotind valoros acest studiu aplicat cît și eficiența lui, participanții la dezbatere, punînd diferite întrebări care să lămurească unele aspecte ce-i interesau, s-au angajat să folosească experiența respectivă și să solicite în viitor mai mult aportul specialiștilor din cercetare în soluționarea lichidării locurilor înguste în procesul de sporire a producției, a cooperării.

Pîrghiile stimulative — mai bine folosite

PENTRU ca mecanismul cooperării să funcționeze ireproșabil, pentru ca el să devină mereu mai eficient, se cer folosite din plin diferitele pîrghii economice. Bunăoară se știe că, de ani de zile, a fost introdus în relațiile dintre întreprinderi sistemul penalizărilor în cazul în care furnizorul nu-și respectă obligațiile contractuale. El s-a dovedit și se dovedește, în multe cazuri, eficient, deoarece nici unei întreprinderi nu-i convine să-i fie afectat nivelul eficienței economice prin plata de penalizări.

Dar, din păcate, unele întreprinderi s-au obișnuit cu sistemul de a plăti penalizări (atunci cînd apar în postura de a nu livra, potrivit stipulațiilor din contracte, unele piese sau subansamble în cadrul planului de cooperare), pe de o parte, și de a încasa penalizări, pe de altă parte (atunci cînd joacă rolul de beneficiari al unor astfel de produse). Iată, din acest punct de vedere, o situație prezentată în cadrul dezbaterii, privind unele întreprinderi aparținînd de Centrala industrială de autocamioane și turisme în legătură cu penalizările în semestrul I al acestui an.

— mii lei —

	încasate	plătite
I.P.A. Sibiu	3 444	3 606
I.A. Pitești	1 341	91
I.A.M. Oradea	426	363
I.P.A. Satu Mare	234	14

Așa cum rezultă din cifrele menționate, întreprinderile au încasat în general sume mai mari drept penalizări decît au plătit.

Relevînd aceste fapte, nu intenționăm să vedem dacă în conturile de la bancă ale întreprinderilor centralei au intrat mai mulți bani, ca urmare a penalizărilor încasate sau invers. Ceea ce dorim să subliniem este că aceste penalizări sînt un indiciu indubitabil, că în ce privește respectarea clauzelor contractuale se manifestă deficiențe, că de pe urma acestui fapt unele întreprinderi sînt puse în situația să nu poată materializa diferite produse deoarece le lipsește fie o piesă, fie un subansamblu care n-au fost livrate la vreme în cadrul planului de cooperare.

Dacă este vorba de forme stimulative, care să ducă la promovarea largă a cooperării între întreprinderi, atunci **trebuie găsită modalitatea ca nivelul penalizărilor să fie astfel stabilit încît să acopere integral prejudiciul produs și să nu fie — așa cum se mai întîmplă uneori — simbolice.**

Cu privire la stimulare, au fost ridicate și alte aspecte în cadrul dezbaterii. S-a subliniat că în unele cazuri se constată rețineri în extinderea cooperărilor, deoarece specializarea unor întreprinderi se reflectă de multe ori deformat în indicatorii de eficiență și, îndeosebi, în cheltuielile la 1 000 lei producție marfă. Cauza ? **Prețurile și beneficiile practicate în cazul unor semifabricate sau subansamble realizate la terți, prin colaborare sau cooperare, sînt, de regulă, mai mari, chiar exagerate față de cele rezultate din realizarea produselor prin integrare.**

Au fost date în acest sens numeroase exemple. Unele întreprinderi, în ale căror produse finite intră un volum mare de colaborări, sînt tentate să promoveze în mod susținut integrarea în fabricație a multor repere sau subansamble și aceasta pentru că, în condițiile actuale, le sînt influențate negativ indicatorii esențiali de eficiență. Or, o întreprindere specializată pe realizarea unor piese sau subansamble în cooperare obține o productivitate mult mai înaltă și costuri mult reduse decît cea specializată pe un anumit produs. Normal ar fi, deci, ca **întreprinderile care furnizează asemenea piese sau subansamble să aplice nivele de beneficii rezonabile, care să nu afecteze prețul de cost și beneficiile la întreprinderile care sînt beneficiare ale acestora.**

În legătură cu folosirea pîrghiilor economice pentru stimularea cooperării au fost abordate în cadrul dezbaterii și alte aspecte.

„Există nenumărate cazuri — a spus tov. **Zosin Nan** — cînd intervin situații ca întreprinderea care realizează produsul finit să fie nevoită să satisfacă operativ anumite cerințe ale beneficiarilor interni sau externi. Aceasta presupune însă nu numai un efort deosebit din partea ei, ci deopotrivă, și din partea diferiților parteneri cu care cooperează. Fiind puse să livreze urgent unele piese sau subansamble necesare comenzii respective, aceste unități sînt nevoite să antreneze spații și capacități de producție, specialiști și proiectanți, secțiile de sculărie, să folosească manoperă în plus și multe altele. Or, în asemenea, situații, în care se cere o mare mobilitate ar fi indicat ca întreprinderea colaboratoare să aibă putința să-și compenseze eforturile suplimentare depuse și aceasta prin obținerea unor prețuri de desfacere mai ridicate.

„Pîrghiile economice ar putea juca un rol mai activ și în alte cazuri. Produsele unităților Centralei noastre — a relevat tov. **Constantin Voinea** — sînt foarte mult solicitate atît pentru nevoile interne cît și la export. Aceasta face ca, an de an, noi să ne preocupăm de depășirea prevederilor de plan — lucru de altfel consemnat în bilanțurile pe care le încheiem. Dar în aceste produse pentru care noi încasăm însemnate fonduri din țară și valutare, se află înmagazinată nu numai munca depusă de colectivele întreprinderilor centralei noastre, ci și a celor ale unităților cu care cooperăm. Normal ar fi ca, în cazul respectiv, o parte din beneficiile realizate de întreprinderile finalizatoare de produse ale centralei noastre să fie cedate unităților cu care cooperăm, nivelul acestora fiind în proporție directă cu contribuția efectiv adusă de ele“.

Evident există un cadru larg de utilizare a unor pîrghii stimulatorii. Ele se cer folosite din plin în toate cazurile, respectiv atunci cînd lucrurile merg bine și invers. Renunțarea la folosirea lor, ar putea conduce la rețineri și nesolicitudine în acceptarea unor cooperări, la menținerea, în continuare, a unor deficiențe care prejudiciază efectele economice ale lărgirii cooperării.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

JUDEȚUL ILFOV

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

ILFOV

ÎN ANII construcției socialiste, datorită masivelor investiții alocate de stat (numai în perioada 1971—1975 ele s-au ridicat la 11,5 miliarde lei, atît cît s-a investit în cele două cincinale precedente), județul Ilfov a cunoscut o înflorire economică continuă. Astăzi există în județ peste 30 de întreprinderi de interes republican, **industria** cunoscînd un puternic avînt. Pe primele locuri se situează industria constructoare de mașini, extracția petrolului, industria materialelor de construcții, industria ușoară și alimentară. Ponderea industriei constructoare de mașini a crescut de la 22,6% în 1970 la peste 25,5% în 1974, iar cea a industriei textile de la 10,6% la 25%. Față de nivelul anului 1970, producția industrială realizată pe un locuitor în 1974 a marcat o creștere de peste 55%.

Ramura construcțiilor de mașini este reprezentată prin șantierele navale din Oltenița și Giurgiu. În industria ușoară, în care ponderea principală o dețin întreprinderile textile, au fost construite Filatura Oltenița, țesătoria „Dunăreana" de la Giurgiu, s-au extins și modernizat capacitățile de producție de la Fabrica de vată Buftea, secțiile de țesătorie și finisaj Balotești, țesătoria „Borangicul" — Mihăilești. Industria alimentară, este reprezentată prin Fabrica de zahăr din Giurgiu și fabricile de conserve Valea Roșie, Oltenița, Giurgiu și Buftea, la care se adaugă alte unități industriale de produse lactate.

La rîndul ei **agricultura,** care reprezintă o ramură principală a economiei județului, a cunoscut o dezvoltare importantă. Ca urmare a fondurilor însemnate de investiții alocate de stat și cooperativele agricole de producție, au crescut fondurile fixe, înzestrarea tehnică a unităților agricole. La sfîrșitul anului 1974 existau 7 690 tractoare fizice, 3 000 semănători mecanice, peste 3 000 combine pentru păioase etc. Mecanizarea și chimizarea agriculturii au determinat obținerea, an de an, a unor sporuri însemnate de producție agricolă. În 1974, producția globală agricolă a crescut cu aproape 71,8 miliarde lei față de 1970. Paralel a sporit efectivul de animale și de păsări. În 1974 față de 1971 efectivul a sporit cu 7 794 la bovine, cu 328 730 la porcine și cu aproape 2 300 000 de păsări.

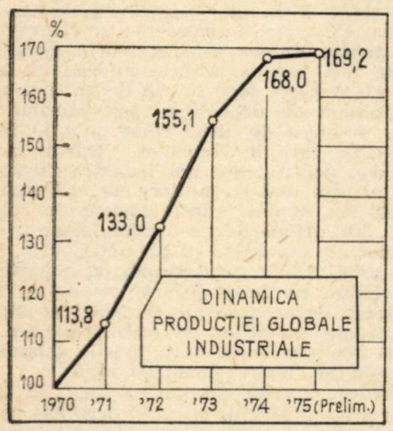

Ca urmare a dezvoltării industriei și agriculturii, s-au produs schimbări și în **nivelul de trai,** material și spiritual al oamenilor muncii din județ. Veniturile realizate din retribuții, de pildă, au fost în 1973 cu 21% mai mari decît în 1970. De asemenea, veniturile obținute de membrii gospodăriilor agricole de producție au marcat o creștere de 34,8% față de 1970.

S-au schimbat de la un an la altul aspectul edilitar al orașelor și satelor județului. Numai în ultimii 4 ani au fost construite din fondurile statului și cu credite de la stat 3 775 apartamente, iar din fondurile proprii — 7 941 locuințe. În 1975 se dau în folosință alte 1 311 apartamente din fondurile statului și cu credite de stat. O dezvoltare importantă a cunoscut rețeaua școlară. Numai în perioada 1971—1974 au fost date în folosință din fondurile statului 164 săli de clasă și 2 grădinițe de copii, iar din contribuția voluntară 316 săli de clasă și 10 grădinițe de copii.

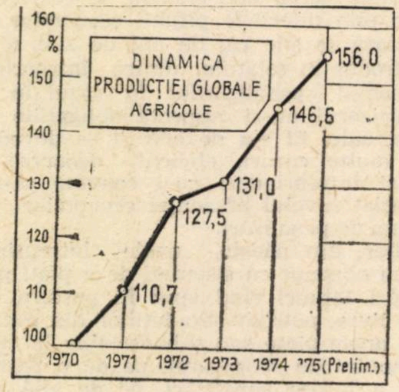

Ocrotirea sănătății este asigurată de o rețea largă de unități sanitare, dotate cu aparatură modernă și deservite de un număr din ce în ce mai mare de cadre medicale. În 1974 s-au cheltuit pentru asigurarea asistenței sanitare 215 milioane lei, iar în 1975 au fost alocate 230 milioane lei.

S-a dezvoltat simțitor baza materială a activității cultural-educative, reprezentată prin teatre, școli populare de artă, cluburi sindicale, formații de coruri și de muzică populară, orchestre de muzică ușoară, echipe de dansuri, biblioteci publice etc.

În perioada cincinalului viitor 1976—1980 — peisajul industrial al județului se va îmbogăți cu noi obiective industriale, ceea ce va face ca producția industrială să fie cu aproape 95% mai mare decît în 1975. De asemenea, agricultura va fi dotată cu un număr însemnat de tractoare și mașini agricole. Cantitatea îngrășămintelor chimice substanță activă ce revine la un hectar va crește de peste două ori în 1980 față de 1975.

Oamenii muncii din județ sînt hotărîți să desfășoare, în continuare, o activitate susținută pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului, convinși fiind că astfel vor contribui la dezvoltarea economică a patriei, la ridicarea standardului de viață al întregului popor.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚIE PESTE PLAN

- **Întreprinderile industriale ale județului Cluj,** care și-au onorat sarcinile ce le reveneau pe cincinal cu 83 de zile mai devreme, au livrat suplimentar, de la începutul anului, printre altele, peste 9 000 tone laminate finite, 431 tone mașini și utilaje pentru industria lemnului, 503 tone legume conservate, medicamente în valoare de aproape 12 milioane lei, 8 milioane cărămizi și blocuri ceramice, izolatori electroceramici în sumă de peste 5,7 milioane lei.

- **Colectivele unităților industriale din județul Alba,** care au îndeplinit cu 42 de zile înainte de termen sarcinile cincinalului, au realizat în acest an peste prevederile de plan 10 962 mașini electrice de spălat rufe, 785 mașini de cusut, mobilă în valoare de 1 875 000 lei, 132 000 bucăți tricotaje, 3 000 perechi de încălțăminte etc. Sporul de producție s-a obținut în cea mai mare parte pe seama creșterii productivității muncii.

- **Muncitorii și tehnicienii din mai multe întreprinderi industriale din județele Mehedinți, Dolj și Gorj** și-au îndeplinit integral angajamentele asumate în întrecerea socialistă pe întregul an. În rîndul acestora se numără eneregticienii hidrocentralei „Porțile de Fier“, și termocentralei Ișalnița, petroliștii schelelor de extracție Craiova și Țicleni, minerii din Valea Motrului și cei din Orșova, chimiștii Combinatului de îngrășăminte Ișalnița.

- În perioada care a trecut din acest an, **rafinăriile prahovene** au realizat o producție marfă suplimentară evaluată la 800 milioane lei, sumă care depășește cu 386 milioane lei angajamentul anual reînnoit. Întregul spor de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii, a valorificării superioare a materiilor prime.

- Ridicînd la cote superioare indicii de utilizare a agregatelor și instalațiilor, **siderurgiștii combinatului din Hunedoara** au elaborat în fiecare zi din luna aceasta, în medie, cîte 220 tone de fontă și oțel peste prevederi. Prin obținerea acestor sporuri, Colectivul combinatului a majorat la peste 200 000 tone cantitatea de produse realizate peste sarcinile de plan aferente perioadei care a trecut de la începutul anului.

- **Colectivul Întreprinderii mecanice Roman** — care a îndeplinit cincinalul cu un trimestru înainte de termen — a realizat suplimentar o producție de aproape 1 milion lei. Pentru anul următor au fost încheiate, aproape în totalitate, contractele cu beneficiarii interni, iar pentru export a fost îndeplinită mai mult de jumătate din sarcina de contractare încă din luna noiembrie. În același timp, planul a fost nominalizat din vreme.

- **Întreprinderea de piese turnate din Cîmpina,** una dintre cele mai tinere unități economice prahovene, a anunțat realizarea integrală a sarcinilor de plan din actualul cincinal. Calculele arată că, pînă la finele lunii decembrie, harnicul colectiv de aici va furniza în plus beneficiarilor piese turnate în valoare de peste 30 milioane lei.

- Cu peste 1,5 milioane lei și-a depășit angajamentul anual asumat în întrecerea socialistă **Întreprinderea de ulei din Roșiorii de Vede.** Se estimează că, pînă la sfîrșitul anului, producția suplimentară obținută se va ridica la circa 3 milioane lei.

FORȚA DE MUNCĂ — FACTOR PRINCIPAL AL PROGRESULUI ECONOMIC (V)

STUDIUL DE FAȚA tratează problema forței de muncă în cooperativele investigate sub aspectul eficienței utilizării sale. În mod deosebit am analizat nivelul productivității muncii și influenta acesteia asupra retribuirii muncii. Studiul de față încheie ciclul articolelor prezentate de revista noastră privind forța de muncă ca factor principal al progresului economic).*

Utilizarea deplină și rațională a forței de muncă în agricultura noastră constituie o condiție de bază a asigurării eficienței economice. Accentuarea rolului factorilor intensivi de dezvoltare a producției agricole are însă o importanță hotărîtoare în menținerea dinamismului agriculturii și creșterea necontenită a eficienței economice. Dintre aceștia, nivelul și dinamica productivității muncii, *care reflectă economisirea muncii prin evitarea oricăror activități inutile, exprimă sintetic efortul de creare și dezvoltare a unei agriculturi moderne și eficiente. Dealtfel, productivitatea muncii și modul de utilizare a forței de muncă fac parte dintre componentele fundamentale ale procesului de creștere economică. Pe măsura pătrunderii progresului tehnic în agricultură crește productivitatea muncii și un număr tot mai mare de lucrători agricoli vor lucra în alte sectoare. Populația agricolă descrește astfel relativ și absolut.*

Condițiile reducerii unui decalaj

MODERNIZAREA bazei tehnico-materiale a agriculturii, a sistemelor de cultură a plantelor și de creștere a animalelor, alături de perfecționarea calitativă și eliberarea surplusului de forță de muncă constituie căile principale de creștere a productivității muncii în agricultura noastră. Modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii nu se reduce numai la introducerea unor elemente simple de mecanizare a procesului de producție sau la prelucrarea industrială a produselor agricole. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român *„...va trebui realizată mecanizarea completă a lucrărilor agricole, inclusiv în zootehnie, obținîndu-se pe această bază o creștere însemnată a productivității muncii"*.

Intensificarea mecanizării și electrificării vor contribui la transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, ceea ce va permite creșterea productivității muncii la nivelul realizat în industrie. Dacă în prima etapă a industrializării, ritmul de creștere a productivității muncii din industrie a devansat pe cel realizat în agricultură, în această etapă ritmul de creștere a productivității muncii din agricultură trebuie să se apropie de cel al industriei, pentru ca în cincinalul viitor decalajul existent să fie redus prin atingerea unui ritm mai înalt de creștere a productivității muncii în agricultură. Sporirea în ritm mai rapid a productivității muncii în agricultură, reducerea decalajului față de industrie se explică tocmai prin dezvoltarea industriei, prin creșterea rolului acesteia în procesul de dezvoltare economică.

Decalajul între nivelul productivității muncii realizat în industrie și agricultură se explică prin diferențele ce există între nivelul de înzestrare tehnică a muncii a modului de utilizare a forței de muncă și a unor deficiențe în organizarea muncii și producției. Acest decalaj se manifestă și în interiorul ramurii agriculturii. Astfel, la nivelul țării, valoarea fondurilor fixe pe lucrător participant, a fost de peste 13 ori mai mare în I.A.S. față de C.A.P. în 1972 și de peste 10 ori în 1973; valoarea fondurilor fixe la 100 ha teren agricol a fost de peste 5 ori mai mare în I.A.S. față de C.A.P. în anul 1971 și de peste 4,4 ori în 1973. Deși se remarcă o reducere a decalajului în înzestrarea tehnică a muncii și a investițiilor suplimentare la unitatea de suprafață, acesta continuă să se mențină la valori ridicate.

Productivitatea muncii: dinamică, nivel, factori de influențare

DATORITĂ influenței condițiilor naturale asupra productivității muncii agricole, mai ales a fertilității diferite a solului, întîlnim și disparități teritoriale însemnate în nivelul productivității muncii. În funcție de condițiile naturale o anumită cantitate de muncă se exprimă în mai multe produse sau valori de întrebuințare. Astfel, din ancheta „RE" rezultă creșterea sensibilă a productivității muncii vii de la un an la altul în toate zonele de fertilitate (tabelul 1).

Deosebirile în condițiile naturale ale cooperativelor agricole sînt foarte evidente. Ele sînt amplificate și de inegala repartizare pe teritoriu a mijloacelor tehnice de muncă, a îngrășămintelor chimice etc., care au adîncit decalajul teritorial în nivelul productivității muncii. Cel mai ridicat nivel al productivității muncii îl întîlnim, în ordine descrescătoare, în primele trei zone, pentru ca în ultimele trei să fie de peste 3 ori mai redus față de prima zonă. În zonele IV-VI nivelul productivității muncii este extrem de scăzut, atît ca urmare a slabei înzestrări tehnice, cît și a folosirii incomplete a fondului de timp de muncă al cooperatorilor. În 1974, de pildă, reveneau pe un participant la muncă numai 54 norme de muncă convenționale, față de 212 în zona I-a.

Tabelul nr.1

Productivitatea muncii în C.A.P.

Zone de fertilitate	Producția globală pe un cooperator care a lucrat (%)				Dinamica producției globale pe un cooperator (%)	Valoarea producției globale pe o normă convențională (lei)			
	1971	1972	1973	1974	1974/1971	1971	1972	1973	1974
I	146,9	139,8	183,o	161,9	131,6	8o,2	85,5	1o2,5	95,7
II	116,1	112,8	128,6	123,2	126,6	72,5	77,o	78,6	84,o
III	1oo,o	1oo,o	1oo,o	1oo,o	119,3	65,6	7o,5	7o,o	77,1
IV	47,8	47,o	47,3	48,1	12o,2	51,8	55,9	61,4	67,9
V	52,6	52,5	5o,8	5o,5	114,6	8o,o	82,3	92,3	93,6
VI	38,7	37,7	4o,6	39,9	122,9	6o,4	67,o	63,6	79,6
Total	95,1	91,2	1o3,2	97,2	122,o	73,2	76,6	83,7	86,6

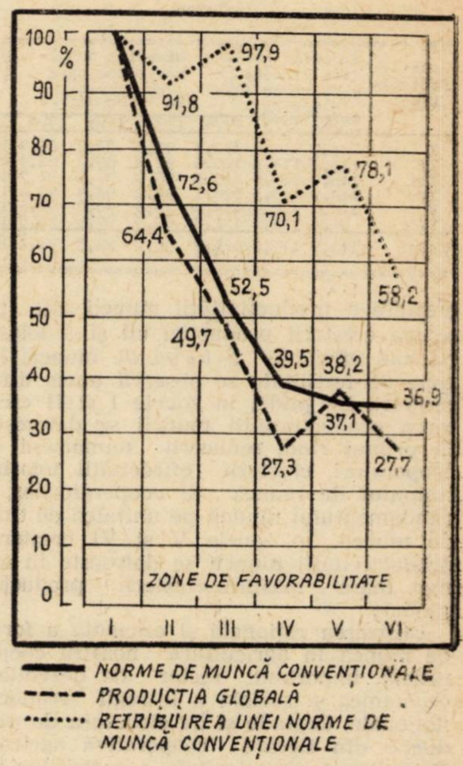

Graficul nr 1. — **Corelația dintre retribuirea unei norme de muncă convenționale, numărul de norme de muncă și producția globală.**

În toate zonele agricole ale țării și în egală măsură în zonele agricole cu condiții de fertilitate slabă, se impun eforturi de investiții suplimentare pentru înzestrarea tehnică, organizarea științifică a producției și a muncii, integrarea activităților agricole cu cele neagricole, ample lucrări de îmbunătățiri funciare, mai ales de combatere a eroziunii solului în zonele de deal etc.

Economisirea muncii vii trebuie privită, însă, numai în corelație cu creșterea producției agricole. În agricultura noastră, creșterea productivității muncii trebuie să aibă loc pe seama reducerii populației ocupate cît și a creșterii producției. În cooperativele agricole investigate (tabelul 2), se remarcă un proces continuu de creștere a productivității muncii atît pe seama creșterii producției cît și a folosirii mai eficiente a forței de muncă. Pe zone de fertilitate se observă unele diferențieri. De pildă, în zonele I și II creșterea productivității muncii se datorește, în primul rînd, reducerii numărului de cooperatori, creșterii eficacității folosirii timpului de muncă al cooperatorilor, a randamentului muncii pe unitatea de timp de muncă. În zonele V și VI creșterea productivității muncii se datorește în cea mai mare măsură creșterii producției globale.

---

*) Primele patru studii au fost publicate în numerele 21, 25, 32 și 40 ale Revistei Economice și au tratat: I — probleme referitoare la forța de muncă la nivel macroeconomic, II — evoluții și tendințe în domeniul forței de muncă în agricultură, III — disponibilitățile de forță de muncă în agricultura cooperatistă; IV — utilizarea forței de muncă în c.a.p. (participarea la muncă, utilizarea fondului de timp de muncă, reducerea sezonalității în folosirea forței de muncă etc).

Tabelul nr.2

Corelația dintre dinamica productivității muncii, a numărului cooperatorilor care au lucrat și a producției globale totale

1971=100

Zone de fertilitate	Dinamica producției globale pe cooperator care a lucrat			Dinamica cooperatorilor care au lucrat din total membri			Dinamica producției globale totale		
	1972	1973	1974	1972	1973	1974	1972	1973	1974
I	110,9	132,8	131,5	92,8	85,2	83,7	103,0	113,2	110,1
II	113,2	118,0	126,6	92,8	85,2	82,5	105,0	100,5	104,5
III	116,6	106,6	119,3	98,8	94,9	91,7	115,2	101,1	109,8
IV	114,7	105,5	120,1	98,2	93,4	93,0	112,7	109,1	111,8
V	124,2	102,9	114,6	98,3	98,2	98,3	114,5	103,9	123,1
VI	96,4	111,6	122,8	98,5	97,5	98,8	111,8	108,8	120,2
Total	111,9	115,6	121,9	95,7	92,5	90,1	107,1	107,0	110,0

Utilizarea rațională și eficientă a forței de muncă în agricultura noastră cooperatistă, important factor de dezvoltare economică și socială a întregii economii naționale, depinde și de structura de producție din fiecare cooperativă agricolă. Dezvoltarea cu prioritate a ramurilor intensive, a activităților de prelucrare industrială și de prestări de servicii asigură posibilități sporite de ocupare a forței de muncă în tot timpul anului, de folosire a întregului timp de muncă disponibil și de creștere a productivității muncii.

Dacă analizăm rezervele de sporire a productivității muncii vom constata că una din cauzele folosirii neraționale a forței de muncă în unele din C.A.P.-urile analizate care realizează încă un nivel scăzut al productivității muncii se datorește preocupărilor insuficiente pentru dezvoltarea sectorului zootehnic și a activităților anexe. (tabelul 3). Slaba dezvoltare a sectorului zootehnic, în special în zonele IV și VI, se corelează cu nivelul scăzut al productivității muncii (valoarea producției globale pe un cooperator și n.m.c., tabelul 1). Cooperativele agricole vor trebui să se preocupe mai intens de îndeplinirea sarcinii trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R. cu privire la creșterea ponderii producției animale în structura producției totale.

Folosirea rațională și eficientă a forței de muncă duce la consolidarea economică a cooperativelor agricole de producție, la utilizarea întregii capacități de producție a pămîntului și a celorlalte mijloace de producție. Astfel, între nivelul utilizării forței de muncă și valoarea producției globale la 100 ha teren agricol și averea obștească la 100 ha teren agricol există o strînsă corelație. Cu cît se folosește mai deplin și eficient forța de muncă cu atît crește producția globală și averea obștească la 100 ha.

O corelație esențială: productivitatea muncii-retribuirea muncii

DATE FIIND forma cooperatistă de proprietate, gradul diferit de fertilitate a terenurilor și de dotare tehnică, datorită sistemelor diferite de agricultură practicate, gradul inegal de asigurare și folosire a forței de muncă și de organizare a producției, nivelul productivității muncii este diferit. La acești factori s-ar putea adăuga și nivelul de dotare de la care au pornit inițial cooperativele agricole și modul cum au fost sprijinite de către organele județene pentru consolidarea lor economico-organizatorică.

Ca urmare și retribuirea muncii diferă de la o cooperativă la alta. În ultimă instanță retribuirea muncii în agricultura cooperatistă depinde de productivitatea muncii, deoarece însuși gradul de dezvoltare al cooperativelor este o rezultantă a productivității muncii. Chiar și condițiile de producție sînt reflectate în acest indicator foarte important pentru caracterizarea modului de folosire a forței de muncă, a nivelului de înzestrare tehnică a acesteia. Cu cît se realizează un nivel mai ridicat al productivității muncii, cu atît există condiții mai bune pentru creșterea nivelului retribuirii și invers. În interconexiunile dintre productivitatea muncii și retribuirea muncii rolul determinant îl are productivitatea muncii.

Creșterea productivității muncii este o premisă a sporirii retribuției. Ritmul de creștere a productivității muncii trebuie să devanseze ritmul creșterii retribuției.

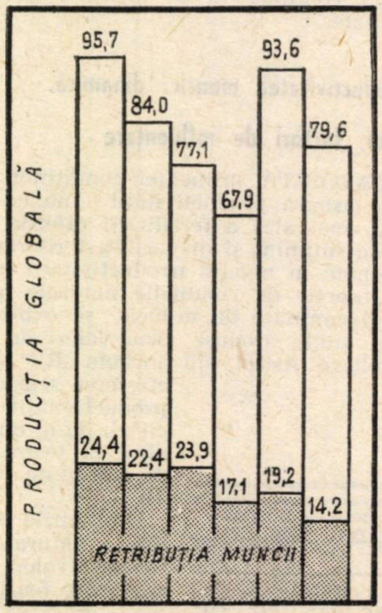

Graficul nr. 2. — **Corelația dintre producția globală și retribuirea muncii pe o normă de muncă convențională in 1974 (în medie pe o cooperativă investigată).**

Această corelație este impusă de cerințele reproducției lărgite, de necesitatea ridicării nivelului de trai, a îmbinării armonioase a intereselor generale cu cele personale. În acest sens trebuie înțelese preocupările partidului nostru pentru planificarea corectă a acestor corelații, pentru sporirea productivității muncii și gospodărirea mai judicioasă a fondului de retribuire.

Productivitatea muncii — fiind principalul factor de influențare a retribuirii muncii — face necesară studierea mecanismului prin care se determină cuantumul retribuției. Din acest punct de vedere considerăm că analiza corelației dintre productivitatea muncii și nivelul retribuției la nivelul cooperativelor agricole este insuficientă în literatura economică.

Primul aspect ce trebuie pus în evidență aici este corelația strînsă care se stabilește între numărul de norme de muncă convenționale și producția globală obținută în cooperativele agricole (graficul nr. 1). Pe zone de fertilitate există o tendință de reducere a nivelului celor doi indicatori de la zona I-a (cea mai favorabilă) la zona a VI-a (cu gradul de fertilitate cel mai redus).

Deși specialistul care analizează aceste date are posibilitatea să stabilească unele corelații specifice, să le interpreteze în mod personal, considerăm util să sugerăm aici cîteva tendințe și motivații ale acestora.

În primul rînd, este pusă în evidență intensitatea fenomenului. În medie, pe cooperativă, în zona a VI-a de fertilitate se realizează circa o treime din numărul de norme de muncă convenționale consumate în zona I-a și se obține circa o pătrime din producția globală realizată de unitățile agricole din prima zonă.

În al doilea rînd, unei reduceri constante a numărului de norme de muncă convenționale îi corespunde o tendință, tot evidentă, însă cu unele oscilații, de reducere a producției globale. Acesta este motivată de faptul că asupra numărului de norme de muncă convenționale ce trebuie efectuate ia decizii factorul conștient — conducerea cooperativei — în timp ce asupra producției globale acționează și factorii climatici de producție. Ca un aspect negativ însă se poate arăta că producția globală se reduce într-un ritm mai accentuat decît numărul de norme de muncă convenționale, ceea ce înseamnă că se consumă mai multe norme pentru obținerea unei producții mai mici, că însăși expresia bănească a unei norme va fi mai mică în zonele IV—VI, decît în zonele I—III.

Din graficul 1 rezultă și o altă tendință, mai puțin intensă, de reducere a retribuției pe o normă de muncă convențională de la zona a I-a la a VI-a. Dar diminuarea retribuției nu este proporțională cu reducerea producției globale sau a numărului de norme de muncă. Retribuția trebuie să asigure condițiile reproducției forței de muncă, să asigure participarea ei — în condiții de eficiență — la executarea tuturor lucrărilor agricole. Dealtfel, adunarea generală a cooperatorilor utilizează pîrghia cointeresării materiale, luînd în considerare atît nivelul productivității muncii și gradul de dezvoltare al cooperativei, cît și necesitatea asigurării continuității activităților agricole, utilizării raționale a forței de muncă.

Corelația dintre productivitatea muncii și retribuire în cooperativele investigate

Tabelul nr.3.

Structura producției globale totale (%).

Zone de fertilitate	Valoarea producției animale în producția globală totală				Ponderea activităților anexe și de prestări de servicii în prod. globală totală			
	1971	1972	1973	1974	1971	1972	1973	1974
I	18,1	18,4	22,7	22,2	3,2	3,5	2,0	2,4
II	16,7	16,4	16,7	19,9	2,3	2,1	2,6	1,7
III	17,2	18,9	21,0	18,1	3,1	5,7	7,2	5,4
IV	17,3	17,1	16,1	17,8	2,9	4,9	3,6	3,7
V	19,6	17,2	20,0	19,4	7,3	5,8	6,2	7,7
VI	17,4	16,1	16,9	15,8	2,2	4,8	9,3	6,7
Total	17,9	17,1	20,1	20,1	3,1	3,8	3,6	3,3

rezultă în mod direct din graficul 2. Partea din producția globală destinată retribuției diferă de la o zonă la alta. Diferențele dintre nivelul producției globale și nivelul retribuirii pe o normă convențională sînt evidente de la o zonă la alta. De aici rezultă că și partea din producția globală destinată acumulării este inegală : cooperativele din zonele mai favorabile vor aloca pentru dezvoltare sume mai mari decît cele din zonele mai puțin favorabile. Cu toate că există pîrghii de preluare și repartizare a rentei diferențiale, cooperativele din primele trei zone vor dispune de resurse economice mai mari pentru consolidarea lor economico-organizatorică. Dacă grupăm cele 95 C.A.P. (care au dat răspunsuri complete pentru calcularea acestor indicatori) obținem o imagine mai clară asupra ponderii retribuției în valoarea producției globale (tabelul 4).

O corelație optimă între producția globală și retribuirea muncii s-a stabilit deja în multe din cooperativele investigate. În tabelul 5 prezentăm cîteva date din șase cooperative agricole — cîte una din fiecare zonă. Ceea ce este important de reținut aici este faptul că în toate zonele se poate realiza o productivitate a muncii ridicată și că, pe această bază, se poate asigura o retribuire corespunzătoare. (Exemplele au fost selecționate pentru a prezenta o imagine asupra ponderii retribuției în valoarea producției globale pe o normă de muncă convențională și nu după criteriul mărimii producției globale sau a retribuției).

Ținînd seama de repartizarea cooperativelor investigate pe cele 6 grupe (tabelul 4), rezultă că alocarea unei ponderi de 20-40% (din valoarea producției globale realizate pe o normă de muncă convențională) pentru retribuire este proporția cea mai frecventă în cooperativele agricole respective. La această concluzie se poate adăuga că în unitățile mai puțin dezvoltate, cu o productivitate a muncii mai scăzută, limita maximă se apropie și chiar depășește 40 la sută, iar în cooperativele dezvoltate proporția este mai aproape de 20%. În cazul unităților consolidate, proporția de 20-25 la sută alocată pentru retribuire va facilita dezvoltarea lor economică mai rapidă.

Tabelul nr.4

Gruparea cooperativelor analizate după ponderea retribuției în valoarea producției globale

	Numărul CAP
pînă la 20%	4
20-25	14
25-30	29
30-35	26
35-40	15
peste 40%	7
Total unități care au răspuns complet	95

Pentru cooperativele în care productivitatea muncii este mai scăzută și care trebuie să acorde pentru retribuire o proporție mai mare din valoarea producției globale se impune o utilizare mai rațională a fondului de norme de muncă și de producție, îmbunătățirea continuă a normelor, și deci o utilizare cît mai intensivă a forței de muncă. Pentru a obține o productivitate a muncii cît mai ridicată este necesară chiar reducerea numărului de norme — în nici un caz pe seama neexecutării lucrărilor agricole — astfel ca fiecărei norme să-i corespundă o producție globală cît mai mare. Un număr mare de norme de muncă diminuează producția globală obținută pe o normă și deci retribuirea muncii.

Tabelul nr.5

O corelație optimă între producția globală și retribuirea muncii în 1974

	Zone de favorabilitate	Valoarea prod. globale pe o n.m.c. (lei)	Retribuirea unei n.m.c. (lei)
Tichilești (Constanța)	I	125,1	32
Mihăilești (Buzău)	II	90,3	30
Bistrița (Bistrița-Năsăud)	III	181,8	60
Gobăr (Galați)	IV	89,4	30,2
Cristian (Brașov)	V	236,1	56
Sînzieni (Covasna)	VI	118,7	42,8

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

Cu acest studiu încheiem tratarea problemelor referitoare la resursele și utilizarea forței de muncă în C.A.P. Ancheta noastră a cuprins însă și problematica formelor de pregătire a forței de muncă, a structurii cadrelor de conducere sub aspectul calificării și vîrstei, a asigurării cu specialiști, a evoluției și utilizării fondului funciar.

Într-unul din numerele următoare vom analiza pe același eșantion și eficiența utilizării unui alt factor de producție, de o importanță deosebită : FONDUL FUNCIAR.

În dezbatere: proiectul legii privind regimul tăierii animalelor

Necesitățile economiei naționale — îmbinate în mod optim

TĂIEREA animalelor sub control sanitar-veterinar, în scopul excluderii posibilității transmiterii la oameni a oricărei boli de care ar putea suferi, eventual, unele animale sacrificate, constituie o obligație a statului care trebuie să apere sănătatea cetățenilor săi. Din acest punct de vedere, proiectul noului act normativ conține reglementări deosebit de importante și cu un caracter de absolută fermitate.

Cît privește modalitatea atingerii acestui scop, ținînd seama de interesele economiei naționale, consider că sugestiile ce urmează ar putea imbunătăți conținutul actului normativ.

Față de importanța sa, această lege trebuie popularizată larg pentru a fi cunoscută de către cetățenii satelor, unde există animale proprietate socialistă și particulară, precum și de restul cetățenilor țării care taie animale pentru consum familial. Ca urmare, consider că nu este indicat a face trimiteri la alte acte normative care, așa cum se știe, implică cunoașterea și a actului legislativ de referință. În acest sens, sînt de părere ca greutățile minime ale animalelor la care se vor putea efectua tăierile, pe specii, categorii, vîrste și rase să se dea ca anexă la lege, iar prin decret să se dea numai modificările, atunci cînd este cazul, deoarece din punct de vedere biologic asemenea modificări nu pot să apară anual, rasele neevoluînd atît de rapid. De asemenea, apreciez că trebuie să se prevadă cum se procedează în cazul tăierii animalelor care, deși sînt sănătoase, nu ating greutatea stabilită pentru tăiere, cunoscut fiind că asemenea cazuri există.

În ce privește cazurile de tăiere a animalelor prevăzute la art. 9, potrivit unor norme ce urmează a se elabora de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și aproba de Consiliul de Miniștri, susțin ca aceste norme să facă parte din lege. Altfel, cunoașterea legii este îngreunată, deoarece omul interesat este trimis la mai multe instrumente legislative în loc să aibă toate reglementările într-un singur act normativ.

Referitor la tăierea porcinelor, ovinelor și caprinelor, proprietatea persoanelor fizice, pentru consum familial, prevăzută la art. 20, trebuie să arăt că există o tradiție a poporului român de a tăia acasă asemenea animale, în special porci și miei, cu ocazia unor evenimente familiale deosebite sau cu scopul de a avea carne în casă o perioadă mai îndelungată. Tăierea acestor animale numai la abatoare sau secții de tăiere, respectiv în anumite locuri fixe, ridică o serie de probleme. Perioada de tăiere, mai ales a porcilor pentru iarnă, este scurtă, din care cauză este de presupus că secțiile de la sate ale abatoarelor nu vor face față. Totodată, aprobările date de medicul veterinar pentru tăiere acasă pot da naștere la interpretări. În restul anului, secțiile de tăiere de la sate nu vor avea de lucru, întrucît tăierile sînt rare. Datorită unor astfel de probleme, consider că proiectul de lege poate fi îmbunătățit în sensul stimulării creșterii animalelor pentru consum personal, prin întărirea prevederilor referitoare la controlul sanitar veterinar și prin precizarea în detalii a condițiilor referitoare la posibilitatea sacrificării la domiciliu a speciilor : porcine, ovine, caprine.

Controlul sanitar-veterinar al sănătății animalelor și al salubrității cărnii, precum și valorificarea pielii, părului, lînii, coarnelor și unghiilor se pot efectua chiar dacă tăierea se face la domiciliu.

Față de cele arătate, propun să se prevadă măsuri severe pentru controlul sanitar-veterinar al cărnii, precum și pentru predarea pielii, părului și lînii, coarnelor și unghiilor.

În acest fel, apreciez că se îmbină necesitățile economiei naționale cu măsurile sanitar-veterinare deosebit de necesare în acest domeniu.

ec. Cornel SUCIU

CONDUCERE ORGANIZARE

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

la Întreprinderea de utilaj petrolier — Tîrgoviște

Un instrument modern de conducere: TABLOUL DE BORD AL CONDUCĂTORULUI DE ATELIER

REALIZAREA simultană a unui ritm de creștere ridicat și a unei eficiențe sporite a activității necesită, incontestabil abandonarea metodelor de conducere empirice, în favoarea unei conduceri științifice. Un bun conducător este acela care reușește să transpună în practică principiile, metodele și tehnicile pe care aceasta din urmă le oferă, utilizînd astfel rațional resursele de care dispune unitatea sa, mobilizînd la maximum rezervele în scopul realizării obiectivelor stabilite.

Desfășurarea propriu-zisă a producției, trebuie să aibă loc după ce s-a realizat în prealabil alocarea optimă a resurselor pe obiectivele derivate, iar urmărirea și controlul rezultatelor finale, precum și deciziile de influențare trebuie să se facă prin instrumente adecvate. Tabloul de bord este un astfel de instrument. El conține resurse și obiective, permite urmărirea operativă a activității esențiale, dă perspectivă evenimentelor cu un grad sporit de exactitate și permite luarea promptă a celor mai bune decizii. Practica și teoria conducerii fac referiri aproape în exclusivitate la tabloul de bord necesar conducătorilor de la nivel de întreprindere în sus, fără însă a realiza, în toate cazurile, modele complete și unanim acceptate. Pentru nivelul conducerii secțiilor și atelierelor preocupările sînt mai rare, deși aici tabloul de bord devine imperios necesar. Un model de tablou de bord pentru șeful de atelier este prezentat în continuare, el fiind proiectat în condițiile producției de serie mică și aplicat în cazul atelierului de mecanică ușoară din cadrul secției I-a mecanică a Întreprinderii de utilaj petrolier — Tîrgoviște.

Cum poate fi inlăturată urmărirea exclusiv postoperativă

LA NIVELUL atelierelor de producție, conducătorii acestora au nevoie de instrumente capabile să permită, concomitent: **programarea optimă a resurselor pentru realizarea obiectivelor; urmărirea operativă și corectă a activităților; crearea cadrului informațional necesar luării celor mai eficiente decizii de modelare a fenomenelor.**

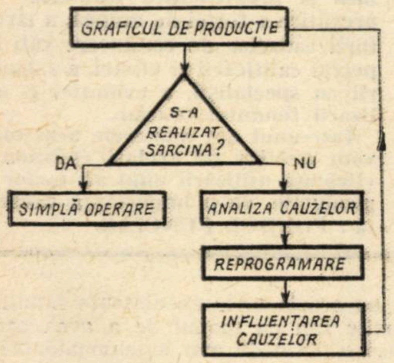

Schema nr. 1

Inexistența unui astfel de instrument, face ca, de pildă: resursele și sarcinile să figureze pe documente separate ceea ce îngreunează urmărirea operativă a producției; să nu fie posibilă preîntîmpinarea unor efecte nedorite datorită lipsei unor tehnici previzionale de conducere; deciziile să aibă în majoritatea cazurilor un caracter postoperativ. Principalul instrument folosit în întreprindere pentru urmărirea activității, **graficul de producție**, dă numai o imagine a nivelului cantitativ al realizării sarcinilor, fiind preponderent un instrument de urmărire și de decizie postoperative. Schema nr. 1 redă de altfel, în mod sugestiv, principiul său de lucru: în cazul nerealizării sarcinilor, activitatea ulterioară de analiză a cauzelor ce au determinat această situație conduce la o nouă reprogramare capabilă să redreseze situația (influențînd în sensul dorit înlăturarea cauzelor respective), dar această manieră de influențare implică, de regulă, mari întîrzieri în luarea deciziilor.

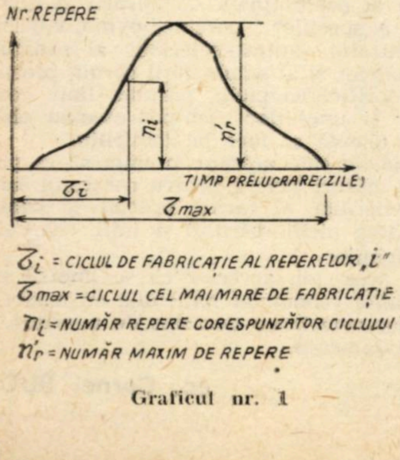

Graficul nr. 1

Influențele negative provenind de obicei din abateri de la alocarea proiectată a resurselor sau necorelării acestora, apare necesară schimbarea opticii de conducere, cel puțin la nivel de atelier, fiind necesară **urmărirea operativă a modalității de alocare a resurselor.** Acest salt este posibil de realizat prin utilizarea tabloului de bord, graficele de producție rămînînd instrumente de urmărire detaliată la nivel de maistru sau șef de echipă. Procedura de lucru în acest caz este prezentată în schema nr. 2 și ea scoate în evidență capacitatea urmăririi operative, a luării în timp util a deciziilor pe baza unor informații concrete și cît mai complete, pe care folosirea acestui instrument — tabloul de bord — o implică.

În proiectarea acestui instrument pentru conducătorul de atelier, am luat în considerare principalele **cerințe** căruia el trebuie să le răspundă:

(a) **să reflecte cît mai realist modul de alocare a resurselor** în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor fixate;

(b) **să sintetizeze, din mulțimea de date și informații, pe cele esențiale și utile** procesului de conducere de la acest nivel;

(c) **să realizeze continuitatea în timp a datelor și informațiilor necesare**, incluzîndu-le pe cele referitoare la activitățile trecute și prezente, dar și pe cele capabile să permită prefigurarea viitorului;

(d) indiferent de forma de prezentare utilizată, **să fie ușor accesibil;**

(e) **să ofere o mare claritate și precizie**, evenimentele fiind surprinse în cadrul său în primul rînd din unghiul cantitativ;

(f) **să permită luarea de decizii optime în mod operativ,**

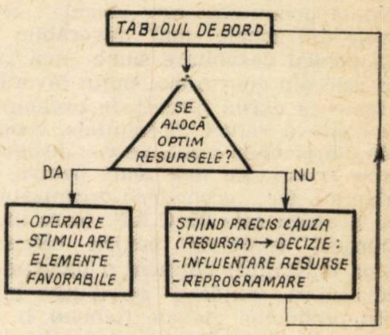
TABLOUL DE BORD
SE ALOCĂ OPTIM RESURSELE?
DA
NU
- OPERARE
- STIMULARE ELEMENTE FAVORABILE
ȘTIIND PRECIS CAUZA (RESURSA) → DECIZIE:
- INFLUENȚARE RESURSE
- REPROGRAMARE

Schema nr. 2

La toate nivelurile conducerii întreprinderii concură o multitudine de resurse: oameni, utilaje, materiale, bani etc., și este deosebit de dificilă urmărirea simultană a utilizării lor printr-un singur instrument de conducere. De aceea, o atenție deosebită a fost acordată și problemei selectării și determinării **resursei critice,** a cărei alocare să fie optimizată prin tabloul de bord. Pentru construcțiile de mașini, în cazul întreprinderii, în actuala etapă de dezvoltare, s-a apreciat că **forța de muncă este resursa de bază,** cea mai importantă, în general, deoarece este vorba de o resursă **deficitară** (consecințele legate de variațiile inevitabile comportă mari cheltuieli suplimentare) și nestocabilă (avînd un nivel de disponibilitate zilnic: partea nefolosită se pierde, nu mai rămîne pentru a doua zi). Remarcînd to-

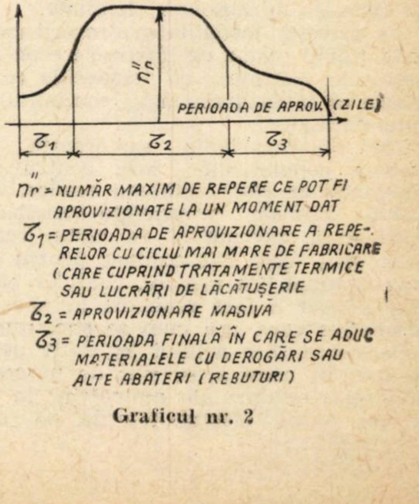

Graficul nr. 2

tuși că nici o resursă nu iese în afara sferei de preocupări a conducătorului, ele formînd un tot organic și inseparabil care asigură buna funcționare a sistemului, subliniem totuși că atenția trebuie concentrată asupra elementului esențial — în cazul nostru factorul uman — orice modificare a acestuia influențînd funcționarea ansamblului sistemului.

Am considerat totodată că **forma grafică**, cea mai indicată pentru prezentarea tabloului de bord este diagrama diferențială.

Programarea optimă a resurselor

ÎN PRIMUL RÎND, tabloul de bord trebuie să conțină programarea optimă a resurselor, asigurînd corelarea și substituirea lor corespunzătoare în scopul folosirii eficiente și realizării obiectivelor pentru care au fost alocate.

Programul trebuie să aibă la bază **normele de timp** din fișa tehnologică pe produse, determinate după formula :

$$N_{tk} = 1 \sum_{j=1}^{n} \sum_{i=1}^{n} n_{tij}$$

în care:

Nt_k = norma de timp aferentă pentru lotul de execuție a unui produs (în atelierul respectiv);
i = tipul operației de la un reper;
j = numărul de repere al unui produs;
1 = lotul
nt = norma de timp

și *capacitatea de producție* (în ore-om), stabilită prin formula:

$$F_c = F_m \times N_m \times i_n \qquad (2)$$

în care:
F_m = fondul de timp mediu disponibil pe muncitor (lunar);
N_m = numărul de muncitori;
i_n = indice de realizare a normelor (stabilit statistic și progresiv de către șeful de atelier).

Între cele două formule se stabilește următoarea relație:

$$Fc = \sum_{k=1}^{n} (Nt_k - N_{1k} + N_{2k}) \qquad (3)$$

în care:
N_{1k} = timpul efectuat pentru lotul de produse k în luna precedentă perioadei de plan;
N_{2k} = timpul ce urmează a se efectua pentru lotul de produse k, planificat a fi finalizat în luna următoare.

Relația nr. 3 oglindește corelația ce se stabilește între resursa umană și sarcinile de plan lunare.

În același timp, este necesară **determinarea intensității de alocare a resursei umane pe produs**, în cazul specific al atelierului luat în considerare. Aceasta depinde de : ciclul de preluare a unui reper de la intrarea în fabricație în atelier pînă la finalizarea acestuia (graficul nr. 1) ; ciclul de aprovizionare cu materiale (graficul nr. 2) și capacitatea de producție în ore-om (are o distribuție aproximativ dreptunghiulară în perioada de plan — graficul nr. 3).

Îmbinînd cele trei grafice în unul singur, rezultă distribuția în timp a intensității resursei umane alocată unui produs (graficul nr. 4), suprafața dintre curbă și abscisă indicînd corelația dintre producție (Q) și utilizarea resursei umane pentru realizarea ei

Subliniem, totodată, că graficul respectiv (nr. 4) presupune respectarea și a următoarelor restricții :

$W \leqslant C2$
$W \leqslant \overline{n}'r$
$W \leqslant \overline{n}''r$
$Ti \geqslant \tau \max$
$Ti \geqslant \tau_1 + \tau_2 + \tau_3$

unde: W = intensitatea resursei umane, iar $\overline{n}'r$ și $\overline{n}''r$ sînt exprimate în ore-normă necesare pentru reperele respective $(\overline{n}'r$ și $\overline{n}''r)$.

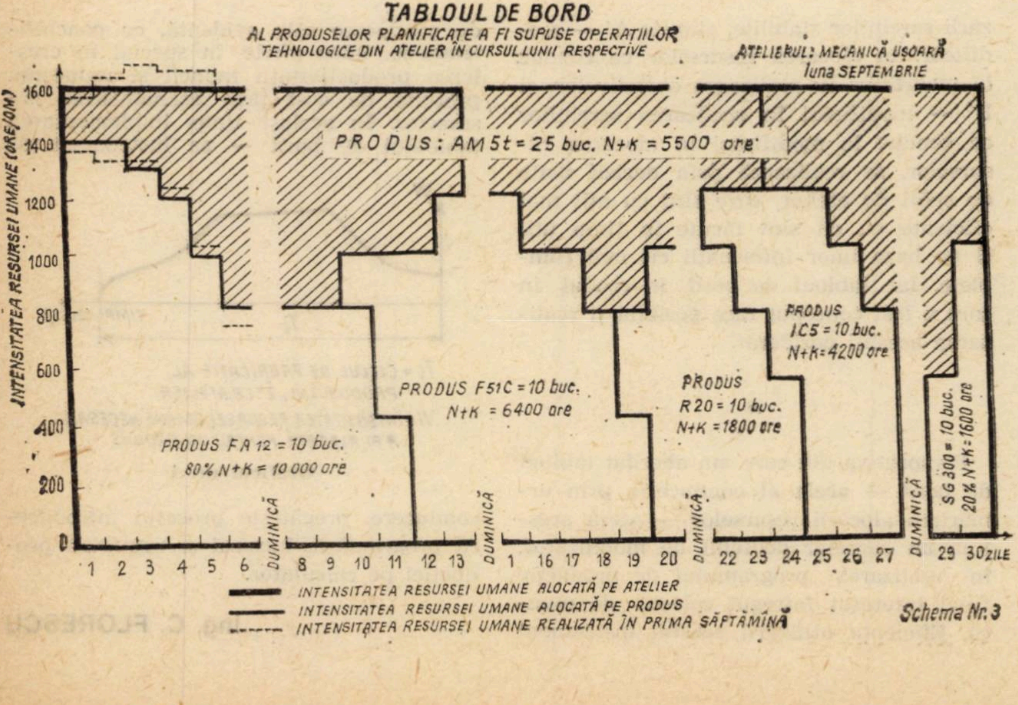

Schema Nr. 3

Se observă că nu este necesară nivelarea alocării resurselor pe fiecare produs (dacă s-ar face acest lucru ar fi necesare cheltuieli suplimentare), ea are loc însă la nivel de atelier prin îmbinarea graficelor tip 4 ale produselor din plan pe baza termenelor de finalizare a produselor. (Această îmbinare se poate face prin prelucrarea manuală a datelor — lucru nu prea complicat — sau cu ajutorul calculatorului). Se obține astfel tabloul de bord sau graficul de repartizare zilnică a resurselor pe fiecare sarcină de plan.

El trebuie reactualizat în permanență de către șeful de atelier în funcție de schimbarea nivelului resurselor sau a obiectivelor. În schema nr. 3 se prezintă modelul tabloului de bord al atelierului de mecanică ușoară de la IUP-Tîrgoviște.

De remarcat că el a fost însușit de către toți membrii colectivului atelierului, iar la elaborarea lui s-a ținut cont de toate inițiativele acestora, după aprobarea sa de către șeful secției el devenind de drept instrument efectiv de conducere.

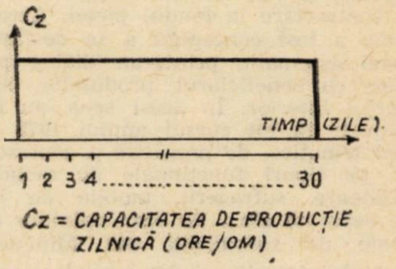

Graficul nr. 3

Urmărirea realizărilor și optimizarea procesului decizional

TABLOUL de bord constituie, totodată, instrumentul de bază pentru programarea detaliată de către maistru sau șeful de echipă a operațiilor, reperelor, utilajelor și oamenilor, cît și pentru urmărirea operativă și corectă a modului de desfășurare a activităților.

Urmărirea se face pe baza normei de timp realizat și nu după prezența lucrătorilor. La finele schimbului maistrul centralizează realizările la nivelul lui și le prezintă șefului de atelier. În felul acesta se știe zilnic coeficientul de realizare a normelor și nivelul total al resursei la finele lunii.

Orice abatere (în plus sau în minus) în procesul alocării resursei trebuie motivată, evidențiindu-se cauzele (evident că șeful de atelier urmărește și pe teren evoluția fabricației, în permanență, informîndu-se de toate abaterile intervenite în alocarea resurselor și realizarea sarcinilor).

Pentru o urmărire operativă se impune însă îmbunătățirea suporților de date și a informațiilor pe care acestea le conțin, precum și modalitățile de lucru.

Șeful de atelier trebuie să aibă în permanență imaginea prezentului și a evoluției în perspectivă a fabricației. Numai dacă este informat operativ și corect asupra abaterilor ce survin în alocarea resurselor el poate lua decizia cea mai bună de programare a sarcinilor, poate influența corespunzător, stimulînd și extinzînd realizările favorabile.

MARKETING ÎN ACŢIUNE

O NOUĂ FORMULĂ DE CONTRACTARE

CENTRALA de prelucrare a lemnului din cadrul Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii este cunoscută atît în ţară cît şi în străinătate ca un mare producător de mobilă, ocupînd ca exportatori, locul 4 în Europa şi locul 6 în lume. Pentru a veni în întîmpinarea cerinţelor tot mai exigente ale populaţiei, centrala, prin cele 29 întreprinderi de producţie ale sale ca şi prin Institutul de cercetări şi proiectări pentru industria lemnului şi-a propus în acest an să-şi intensifice preocupările de înnoire a sortimentelor şi tipurilor de mobilier oferite spre contractare la fondul pieţei. Această acţiune a fost concepută a se desfăşura în mod sistematic printr-un dialog permanent cu beneficiarul produselor sale, comerţul interior. În acest sens, au fost organizate în tot cursul anului 1975 expoziţii tematice, de pregătire a contractărilor, pe tipuri funcţionale de mobilier (dormitoare, sufragerii, mobilă de hol, piese separate etc.). Pe baza opiniilor exprimate de specialiştii din Ministerul Comerţului Interior şi de organele comerciale judeţene s-au făcut apoi omologările noilor produse.

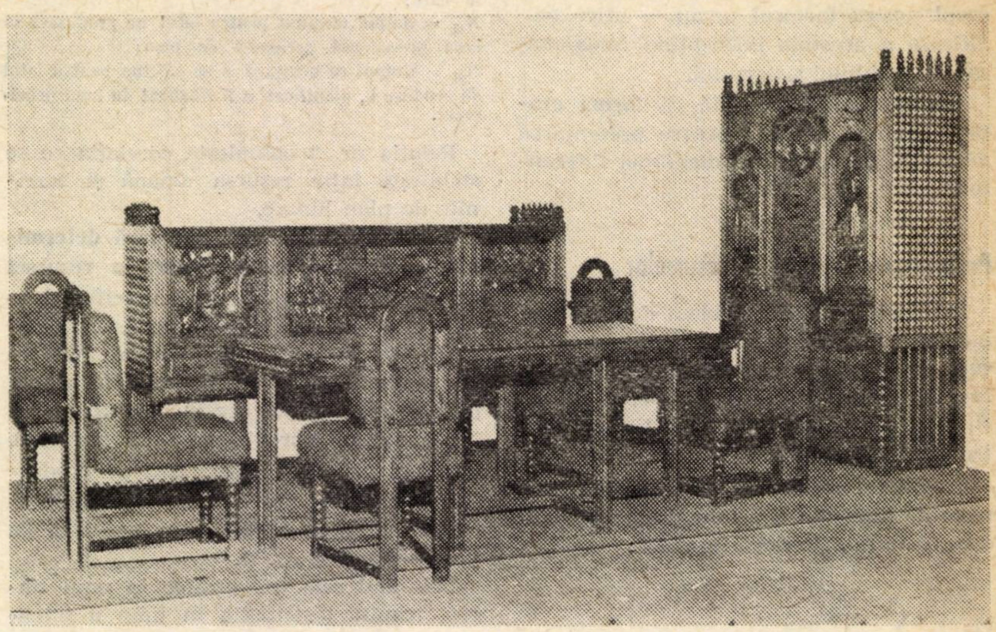

Garnitura „Vlad Ţepeş“ — sufragerie sculptată din stejar masiv, stil românesc sec. XV.

Deschiderea acestui dialog asupra produselor noi cu beneficiarul a condus la realizarea unei modificări substanţiale a poziţiei comerţului la contractări. Astfel, la contractările din octombrie, de la Mamaia pentru mobilier modern, unde producătorul a prezentat circa 50% din sortimente produse noi, beneficiarul a contractat peste 30% produse noi, faţă de numai 2% în anul precedent.

În ideea lărgirii dialogului pînă la beneficiarii finali, centrala a organizat între 1—10 decembrie în Complexul Expoziţional din Piaţa Scînteii — Bucureşti, o expoziţie de mobilă modernă şi de artă, pentru publicul larg, în cadrul căreia sînt solicitate opiniile vizitatorilor asupra mobilei expuse (pe bază de chestionare). Expoziţia oferă o imagine elocventă a măiestriei atinse de colectivele de creatori şi sculptori în lemn ce lucrează în întreprinderile centralei, a modalităţilor variate de prelucrare utilizate. Sînt prezentate stiluri clasice, mobilă modernă şi rustică, cu furnire indigene şi exotice, cu finisaj natur, băiţuite sau în culori, cu lustru oglindă sau lacuri opace, şi, bineînţeles, finisajul mat, de mare succes pe piaţa europeană. Mobila stil este reprezentată de 17 modele de sufragerii, 11 modele de dormitoare şi 2 camere de lucru („Renaştere spaniolă“, „Régence“, „Baroc“, „Sheraton“, „Chipendalle“, „Ludovic al XVI-lea“, „Rococo“ etc.).

Expoziţia realizată cu sprijinul filialei Bucureşti a AROMAR va constitui un cadru adecvat pentru desfăşurarea a două dezbateri cu specialiştii din producţie, cercetare şi comerţ pe teme privind piaţa internă şi externă a mobilei moderne şi stil, probleme de creaţie şi producţie a mobilei moderne şi stil.

Opiniile culese de la vizitatorii expoziţiei vor fi utilizate în orientarea acţiunilor contractuale ce vor începe după închiderea expoziţiei.

În perspectivă, centrala, pentru a-şi extinde funcţia de cercetare a pieţei, preconizează extinderea lanţului de magazine de prezentare ale sale în marile centre urbane ale ţării.

I. G.

În procesul decizional de alocare a resurselor (schema nr. 4), în scopul realizării sarcinilor stabilite, etapele A′ — modificări în alocarea resurselor ce conduc la modificări în realizarea obiectivelor, şi B′ — modificări în realizarea sarcinilor ce conduc la modificări în alocarea resurselor, se realizează prin decizii luate de şeful de atelier, care sînt cu atît mai eficiente cu cît sînt făcute în timp util şi pe baza unor informaţii cît mai complete. Iar tabloul de bord, în modul în care a fost conceput face posibilă şi realizarea acestui deziderat.

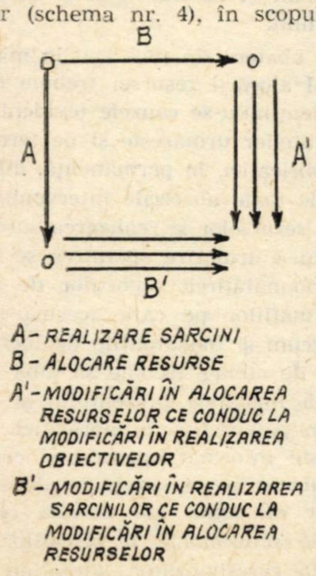
B
A
A'
B'
A - REALIZARE SARCINI
B - ALOCARE RESURSE
A' - MODIFICĂRI ÎN ALOCAREA RESURSELOR CE CONDUC LA MODIFICĂRI ÎN REALIZAREA OBIECTIVELOR
B' - MODIFICĂRI ÎN REALIZAREA SARCINILOR CE CONDUC LA MODIFICĂRI ÎN ALOCAREA RESURSELOR

Schema nr. 4

★

Perspectiva din care am abordat tabloul de bord — acela al conducerii, prin urmărirea alocării resurselor — oferă acestuia un caracter deosebit de mobilizator, în realizarea programului de producţie fiind interesat întregul colectiv de muncă. Eficienţa utilizării acestui instrument de conducere este evidentă, ea concretizîndu-se, între altele, în special în creşterea productivităţii muncii şi reducerea preţului de cost prin economisirea resurselor. În acelaşi timp implementarea tabloului de bord — ca instrument de conducere, pregăteşte procesul introducerii programării, lansării şi urmăririi producţiei pe calculator.

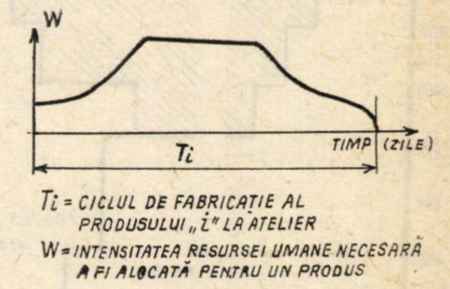

Graficul nr. 4

ing. C. FLORESCU

DOCUMENTAR ECONOMIC

Cursul: Studierea politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru

Consultație la tema nr. V
pentru cursanții
din industrie

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. despre continuarea procesului de concentrare și specializare a producției în vederea utilizării intensive a tuturor capacităților de producție, pentru progresul rapid al industriei noastre. Forme de cooperare economică și tehnico-științifică internațională în domeniul industriei

1. Sarcinile rezultate din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la specializarea și concentrarea producției, ca factor al maturizării și perfecționării relațiilor socialiste de producție

Dezvoltarea economică, proces supus legităților economiei socialiste

PROCESUL edificării societății socialiste determină o lărgire considerabilă a cîmpului de acțiune al legilor obiective proprii acestei orînduiri, ridică pe prim plan necesitatea cunoașterii și aplicării acestora în condiții social-economice și politice în continuă schimbare.

Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. subliniază importanța cunoașterii și analizei cerințelor legilor economice obiective, a utilizării lor conștiente în scopul dezvoltării echilibrate și unitare a forțelor de producție, evitării apariției de fenomene negative și disproporții.

Dezvoltarea economică a țării noastre este un proces de amploare care pune în cauză atît forțele cît și relațiile de producție, fiind ca atare supus legității fundamentale : concordanța relațiilor cu forțele de producție.

Această lege se traduce prin necesitatea continuei corelări între „creșterea“ economiei — exprimată prin dotarea tehnică sau indicatorii producției — și diviziunea socială a muncii între unitățile productive.

Diviziunea socială a muncii se realizează prin specializarea unităților productive — întreprinderile — și sub forma relațiilor de cooperare care valorifică cadrul tehnic creat de specializare.

Specializarea este deci aspectul structural iar cooperarea aspectul de relație al unuia și aceluiași proces de diviziune socială a muncii.

Imperativele specializării în actuala etapă de dezvoltare a economiei R.S.R.

CORELAREA dintre dezvoltarea forțelor de producție și diviziunea socială a muncii productive prin specializare și cooperare se traduce în forme diferite potrivit etapelor succesive ale procesului de industrializare.

În etapa de industrializare competitivă în care țara noastră a intrat odată cu planul cincinal 1971—1975 crește necesitatea extinderii gamelor tipo-dimensionale, a asimilării rapide a progresului tehnic, pentru a se face față atît cerințelor interne cît și competiției internaționale.

Cerința competitivității implică între altele și o adîncire a diviziunii muncii productive prin specializare și cooperare astfel ca economia să dispună de adaptabilitatea necesară pentru a produce competitiv, susținînd mai bine concurența structurilor industriale din țările dezvoltate, cu specializare avansată. (fig. nr. 1).

Documentele de partid și de stat subliniază necesitatea adîncirii specializării și a dezvoltării cooperării cu deosebire în ramura construcțiilor de mașini unde specificul tehnologic și ritmul înalt de creștere impun cu precădere corelarea continuă a structurilor și relațiilor cu nivelul forțelor de producție.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în Raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972 că **„întreprinderile centrale și ministerele trebuie să se preocupe în mod deosebit de dezvoltarea concentrării, specializării și cooperării care contribuie în măsură importantă la creșterea productivității muncii, reducerea costurilor, ridicarea calitativă a producției și sporirea rentabilității. O atenție specială se cere acordată rezolvării acestor probleme în cadrul construcțiilor de mașini“.**

În cincinalul viitor, un accent deosebit se pune pe creșterea mai rapidă a producției în industria construcțiilor de mașini și chimie și îndeosebi a sectoarelor moderne ale construcțiilor de mașini. Vor fi dezvoltate cu prioritate : electronica, electrotehnica, mașinile-unelte, mecanica fină, utilajele tehnologice, care își vor mări de 2—3 ori producția în viitorul cincinal.

Evoluția prefigurată de viitorul cincinal evidențiază accentuarea factorilor care caracterizează reproducția de tip intensiv. P.C.R. subliniază că se vor lua noi măsuri pentru creșterea gradului de concentrare și specializate a producției eliminîndu-se totodată tendințele de a produce de toate, contrarii exigențelor economiei moderne.

Specializarea orizontală și verticală

ÎN FUNCȚIE de cele două dimensiuni posibile ale programului de fabricație, specializarea poate fi orizontală cînd are

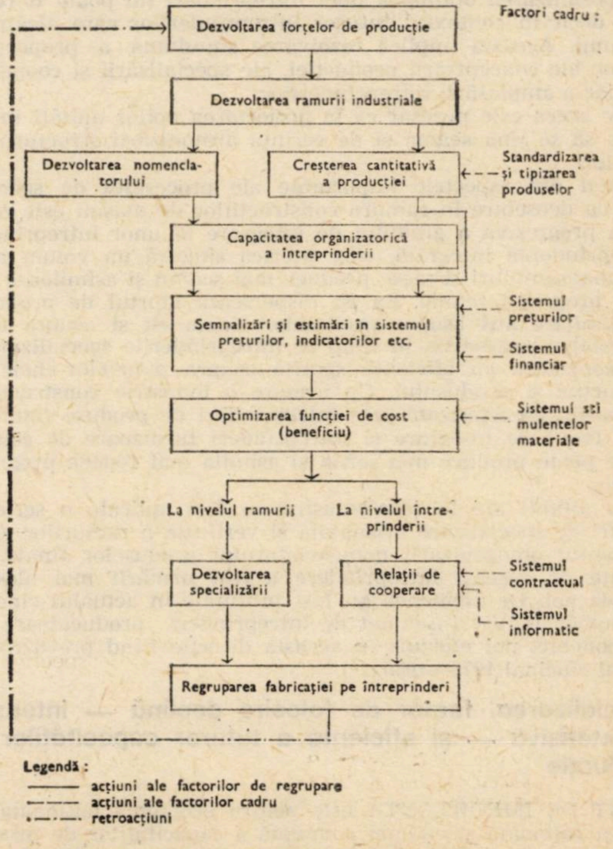
Factori cadru :
Dezvoltarea forțelor de producție
Dezvoltarea ramurii industriale
Dezvoltarea nomenclatorului
Creșterea cantitativă a producției
Standardizarea și tipizarea produselor
Capacitatea organizatorică a întreprinderii
Semnalizări și estimări în sistemul prețurilor, indicatorilor etc.
Sistemul prețurilor
Sistemul financiar
Optimizarea funcției de cost (beneficiu)
Sistemul stimulentelor materiale
La nivelul ramurii
La nivelul întreprinderii
Dezvoltarea specializării
Relații de cooperare
Sistemul contractual
Sistemul informatic
Regruparea fabricației pe întreprinderi
Legendă :
acțiuni ale factorilor de regrupare
acțiuni ale factorilor cadru
retroacțiuni

Fig. 1. Macrosistemul cibernetic al regrupării fabricației

ca obiect produsele finale și verticală cînd are ca obiect părți ale produsului final (subansambluri, piese) sau produse tehnologice necesitate de fabricarea produsului final.

Specializarea verticală conduce la reducerea gradului de integrare a fabricației, iar integrarea fabricației conduce la reducerea specializării verticale.

Importanță deosebită prezintă corelarea specializării orizontale cu cea verticală astfel ca întreprinderile specializate orizontal care fabrică produse finale să fie sprijinite de întreprinderi furnizoare de subansambluri și componente, în măsură a le satisface cu promptitudine cerințele.

Atît specializarea orizontală cît și cea verticală au drept criteriu omogenitatea constructivă și tehnologică a produselor fabricate. Ca atare o întreprindere care fabrică un produs sau un nomenclator de produse prezentînd analogii din punct de vedere al construcției sau tehnologiei, al materialelor folosite va fi considerată ca o întreprindere specializată. Criteriul specializării îmbracă aspecte concrete potrivit specificului fiecărei ramuri.

Specializarea și concentrarea producției

APLICAREA acestui criteriu conduce la restrîngerea profilului întreprinderilor înlesnind totodată eliminarea paralelismelor care apar între întreprinderi nespecializate prin concentrarea fabricației omogene din punct de vedere constructiv-tehnologic.

Creșterea seriilor ca urmare a concentrării fabricației omogene și restrîngerea nomenclatorului de producție al întreprinderii consecutiv specializării, determină reducerea prețului de cost și creșterea valorii de întrebuințare a produselor ; combinarea specializării cu concentrarea permite introducerea unor procese tehnologice calitativ superioare și dotarea cu utilaje tehnologice specializate ; utilizarea capacităților se îmbunătățește în timp ce ciclul de asimilare a produselor noi se reduce.

Nu orice formă de concentrare, ci numai concentrarea fabricației omogene din punct de vedere constructiv tehnologic — în măsură să conducă la creșterea seriilor — prezintă eficiență economică. În consecință nu este rațională concentrarea fabricației în întreprinderi mari pe seama reducerii specializării acestora.

Ca urmare, în ultimii ani în industria noastră a început o acțiune de îmbunătățire a profilului unor întreprinderi mari cu profil eterogen astfel încît să se realizeze o restrîngere în limite raționale a nomenclatorului produselor fabricate.

Optimizarea specializării

DEZVOLTAREA armonioasă a specializării ramurilor face necesar ca planul central de investiții, studiile pentru dezvoltarea ramurilor să rezolve deopotrivă atît aspectul creșterii economice cît și cel de diviziune a muncii, corespunzător relațiilor noi care trebuie să se încheie între întreprinderi — beneficiare și furnizoare — ca urmare a creșterii și ca o condiție eficientă a acestei creșteri.

Specializarea optimă a unei întreprinderi nu poate fi rezolvată decît în contextul tuturor întreprinderilor care alcătuiesc sistemul. Aceasta implică rezolvarea simultană a proporțiilor optime ale concentrării producției, ale specializării și cooperării și chiar a amplasării întreprinderilor.

De aceea este necesar ca la proiectarea noilor unități industriale să se țină seama și de cerința armonizării structurii ramurilor.

Unul din aspectele importante ale procesului de specializare cu deosebire în ramura construcțiilor de mașini este reducerea progresivă a gradului de integrare al unor întreprinderi. Întreprinderea integrată, care fabrică singură un volum mare de subansambluri și piese produce mai scump și asimilează mai greu progresul tehnic. Ea își disperseată efortul de producție și asimilare atît asupra produselor finale cît și asupra componentelor respective, în timp ce întreprinderile specializate se pot concentra cu eficiența sporită asupra punctelor-cheie ale producției și produsului. Ca urmare o industrie constructoare de mașini caracterizată prin întreprinderi de produse finale cu grad redus de integrare și întreprinderi furnizoare de componente poate produce mai ieftin și asimila mai repede progresul tehnic.

În ultimii ani în țara noastră au fost aplicate o serie de măsuri de specializare orizontală și verticală a ramurilor. Considerentul omogenizării nomenclatorului produselor finale, fabricate de aceeași întreprindere a fost urmărit mai ales de uzinele noi. De asemenea au fost înființate în actualul cincinal un număr relativ însemnat de întreprinderi producătoare de componente, noi eforturi în această direcție fiind prevăzute în planul cincinal 1976—1980.

Specializarea, factor de folosire deplină — intensivă și extensivă — și eficientă a tuturor capacităților de producție

CÎT DE IMPORTANTĂ este pentru economia națională folosirea rațională și cît mai completă a capacităților de producție, rezultă din faptul că, în prezent, utilizarea mașinilor și utilajelor la nivelul indicelui de 85% ar permite să se obțină pe ansamblul economiei naționale o producție cu 12% mai mare, concomitent cu economisirea unor fonduri de investiții de peste 10 miliarde lei.

Documentele de partid și de stat subliniază că folosirea cît mai completă a capacităților constituie un imperativ legat de buna organizare a producției. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale că una din sarcinile cele mai importante ce revin ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor, tuturor oamenilor muncii din industrie este de a se acționa cu toată energia pentru folosirea completă a capacităților de producție.

Întreprinderile industriale specializate, dotate cu mijloace de producție corespunzătoare unui nomenclator omogen de produse, pot utiliza mai complet capacitățile de producție decît întreprinderile cu profil eterogen de fabricație cum sînt cele integrate. Un exemplu în acest sens îl oferă fabricarea roților dințate ; în cazul cînd fabricația se face centralizat într-o întreprindere specializată mașinile-unelte de danturat sînt utilizate la capacitate pe cînd în cazul că o întreprindere cu alt profil își fabrică singură roțile dințate de care are nevoie, utilajul pentru danturat este folosit doar ocazional.

În practica industrială pot apărea situații, chiar în întreprinderile specializate, de încărcare incompletă a utilajului. Această situație este adeseori generată de dificultatea unei corelări perfecte între diversele verigi sau utilaje de producție care concură la realizarea producției planificate. Chiar creșterea capacității cu caracter de loc îngust nu face decît să amelioreze, — fără a desființa — decalajul dintre capacitățile în flux, deplasînd locul îngust de la o grupă de utilaje la alta.

Capacitățile devenite disponibile pot și trebuie utilizate în scopul cooperării cu alte întreprinderi.

2. Standardizarea și tipizarea produselor premise ale concentrării și specializării producției

PROCESUL de specializare a întreprinderilor și de concentrare a fabricației produselor omogene din punct de vedere constructiv și tehnologic, este influențat pozitiv de acțiunea de standardizare, tipizare și unificare prin care se reduce gama tipodimensională a unor produse, subansambluri și piese.

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd măsuri hotărîte pentru extinderea tipizării produselor și a specializării producției, în vederea profilării optime a fiecărei întreprinderi și dezvoltării legăturilor de cooperare.

Standardizarea, tipizarea și unificarea mașinilor, agregatelor, ansamblurilor și pieselor se realizează de regulă pe baza asemănării generale comune a acestora ; ele au ca prim efect economic reducerea numărului de tipuri și mărimi, sporirea seriilor de fabricație pentru fiecare mărime și deci scăderea prețului de cost al produselor. Prin folosirea de piese și subansambluri tipizate fabricate pe bază de proiecte tip se obține nu numai o raționalizare a fabricației, ci și o diviziune rațională a muncii între întreprinderile care conlucrează la fabricarea unui produs complex. În felul acesta se creează condițiile pentru centralizarea fabricației elementelor tipizate în întreprinderi specializate.

Din datele culese de M.I.C.M. rezultă că fabricația centralizată în întreprinderi specializate a unor echipamente tehnologice, organe de asamblare etc., conduce la micșorarea cu 20—70% a costurilor.

Centralizarea și specializarea fabricației unor ansamble, elemente specifice sau cu destinație generală constituie mijloace moderne de dezvoltare și diversificare a producției industriale.

Dezvoltarea tipizării ansamblelor și părților componente specifice mașinilor și utilajelor permite ca înnoirea produselor complexe să se realizeze nu prin părăsirea unui produs și însușirea altuia complet diferit ci prin perfecționarea continuă a subansamblelor și elementelor sale componente tipizate.

Ca urmare a tipizării pieselor și subansamblurilor, asimilarea în fabricație a produselor noi se accelerează considerabil. În industria construcțiilor de mașini ea constă în integrarea în produsul final a unor componente deja îmbunătățite de către întreprinderi specializate, efortul de asimilare al întreprinderii de produs final putîndu-se concentra asupra funcționalității ansamblului.

S-a putut astfel constata că promovarea unei concepții unitare în proiectarea autocamioanelor și tractoarelor a redus cu aproximativ 1/2 ciclul de asimilare a produselor noi.

Perfecționarea specializării întreprinderilor necesită o gîndire colectivă și unitară asupra posibilităților actuale și de perspectivă de standardizare, tipizare și unificare a produselor.

În cursul lucrărilor Congresului al XI-lea al P.C.R. s-a subliniat necesitatea de a se generaliza concepția produselor ca sisteme de mașini, linii sau instalații complexe cu un grad înalt de tipizare.

Tipizarea trebuie promovată încă din faza de concepție a produselor astfel ca industria să dispună de prototipuri încadrate într-o serie unitară cu o gamă determinată de caracteristici care să permită utilizarea maximală a unor piese, ansamble și grupe funcționale tipizate.

3. Factorii care determină mărimea unităților specializate

MĂRIMEA OPTIMĂ a unei întreprinderi corespunde unei agregări optime între nomenclatorul de fabricație și mărimea seriilor de fabricație. Această agregare optimă implică deopotrivă reducerea cheltuielilor de producție și creșterea valorii de întrebuințare a produselor fabricate.

Procesul de specializare și de concentrare a fabricației omogene subordonează mărimea întreprinderii criteriului omogenității constructiv tehnologice a nomenclatorului. Ca atare mărimea optimă a întreprinderii este o consecință a profilului ei optim de specializare.

Structura optimă a unei ramuri este definită prin profilul și mărimea întreprinderilor care asigură la nivel de ramură un preț de cost minim și o valoare de întrebuințare maximă a producției.

Funcționarea normală a mecanismului economiei naționale și eficiența procesului de reproducție sînt condiționate de existența unor structuri optime ca mărime și profil al întreprinderilor. O atare structură implică întreprinderi cu mărimi de diferite forme — mari, mijlocii și chiar mici — corespunzător specializării și mărimii seriilor de fabricație.

Specializarea nu desființează raționalitatea întreprinderii mari dar o subordonează criteriului omogenității constructiv tehnologice a nomenclatorului de fabricație.

Întreprinderile mari nu pot îndeplini funcțiile specifice întreprinderilor mici în producția de unicate sau de serie mică decît cu o eficiență economică mai scăzută. Organizarea rațională a întreprinderilor mari și îndeosebi specializarea lor, devine dificilă, uneori chiar imposibilă, dacă acestea nu-și bazează o parte din activitatea lor pe mica industrie. În consecință armonizarea structurii ramurilor se face prin realizarea unei proporții judicioase de întreprinderi mari, mijlocii și mici.

Întreprinderile mici și mijlocii dispun de mobilitatea necesară pentru a trece de la o serie la alta și a asigura prompt marile întreprinderi cu diferite piese mărunte necesare (inclusiv piese de schimb) ; ele pot servi totodată ca supapă de siguranță pentru necesitățile neprevăzute ale beneficiarilor cu un profil rigid de specializare.

La noi în țară rolul întreprinderilor mici revine industriei locale și cooperativelor meșteșugărești de producție. În prezent aceste unități au deseori un profil eterogen, nespecializat.

Directivele Congresului al XI-lea prevăd extinderea cooperării în producție a industriei locale cu industria republicană urmărindu-se crearea și specializarea de unități care să lucreze pe baza contractelor de lungă durată sub îndrumarea tehnică a uzinelor republicane. Aceasta presupune concentrarea producției omogene și la nivelul întreprinderilor din industria locală și din cooperație în vederea creșterii seriilor, introducerii proceselor tehnologice calitativ superioare, cu efecte pozitive asupra costurilor și valorii de întrebuințare a produselor.

4. Cooperarea economică și tehnico-științifică bazată pe deplina echitate, necesitate obiectivă a diviziunii internaționale a muncii — factor important pentru utilizarea resurselor fiecărei țări.

SPECIALIZAREA unităților economice implică opțiuni judicios fundamentate privind participarea economiei respective la diviziunea internațională a muncii. Specializarea întreprinderilor trebuie să țină seamă de punctele de racordare ale economiei naționale — atît cele actuale cît și cele în perspectivă — la economia mondială.

Pentru țările în curs de dezvoltare, care au în momentul de față productivități sub media celor realizate în țările dezvoltate, expuse ca atare transferării prin export ca și prin import a unei părți din produsul lor național, este esențială o politică judicioasă de extindere a participării la diviziunea internațională a muncii. O atare politică trebuie să asigure posibilitatea creșterii continue a economiei, egalizarea treptată a nivelelor de dezvoltare atinse de țările care participă la diviziunea internațională a muncii.

Ca urmare, țara noastră promovează o politică menită să asigure dezvoltarea în ritm accelerat a industriei și a ramurilor ei hotărîtoare, să contribuie la egalizarea nivelelor de dezvoltare economică.

Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională constituie o pîrghie de mare însemnătate pentru țara noastră în vederea extinderii participării noastre la diviziunea internațională a muncii și a reducerii decalajului față de țările dezvoltate, cu veche tradiție industrială. Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională se realizează în forme variate, în funcție de interesele economiei naționale și de obiectul cooperării. Esențial este ca aceste forme să asigure producției un flux continuu de mijloace menite să promoveze progresul tehnic, posibilitatea de a depăși „barierele de serie“ impuse de piața internă.

A. **Cooperarea economică internațională** se stabilește între două sau mai multe state sau persoane juridice din țări diferite și are ca obiect principal **cooperarea în producție** prin :

— specializare internațională a producției
— subproducție sau subcontractare
— coproducție (producție în comun)

Deosebită importanță pentru industria noastră — confruntată cu piața internă limitată — prezintă încheierea de acorduri de specializare ; avantajele principale legate de aceste acorduri sînt :

— reducerea paralelismului în producție al țărilor partenere,
— creșterea seriilor de fabricație și posibilitatea profilării de întreprinderi specializate,
— creșterea posibilităților de perfecționare tehnică a produselor, de abordare a piețelor supuse competiției internaționale,
— nivelul tehnic atins de unitățile economice respective.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat la Congresul al XI-lea al P.C.R. că **„România va participa și în viitor în mod activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu toate statele fără deosebire de orînduirea socială“**. În primul rînd se situează participarea activă la colaborarea din cadrul C.A.E.R., la înfăptuirea „Programului Complex“, încît să ducă la acțiuni concrete care să contribuie la sprijinirea eforturilor statelor membre mai puțin dezvoltate industrial pentru accelerarea progresului lor economic și tehnic. Aceasta se realizează și în domeniile specializării și cooperării internaționale în producție, colaborării tehnico-științifice, al creditelor și preferințelor, existînd o serie de contracte încheiate în acest sens în care se concretizează prevederile în funcție de necesitățile și posibilitățile fiecărei țări socialiste în parte. Țara noastră are relații de cooperare și cu celelalte țări socialiste considerînd că fiecare din aceste țări pot să participe la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice cu alte state.

De asemenea, țara noastră promovează consecvent o politică de extindere a relațiilor economice, a cooperării în producție și formării de societăți mixte cu toate țările, inclusiv cu cele capitaliste dezvoltate, accesul la tehnologiile moderne reprezentînd o condiție obiectivă pentru progresul fiecărei națiuni existente și descoperirea de tehnologii noi ; în acest scop este necesară prospectarea sistematică a pieței mondiale și alegerea cu discernămînt a tehnologiilor de vîrf, în condiții cît mai avantajoase.

România se află însă nu numai în situația de achizitor de tehnologie ci și în cea de furnizor, cooperarea economică cu alte țări constituind una din căile de valorificare a creației științifice și tehnice românești. Astfel prin cooperare în producție România a exportat tehnologii cum sînt : fabricarea de tractoare (Iran și Egipt), industria chimică (Turcia, Egipt), rafinarea petrolului (Siria, Pakistan), industria textilă (Sudan) industria lemnului (R. P. Congo) ș.a. Tot astfel prin construirea de societăți mixte de producție în alte state, țara noastră a transferat tehnologii și management în industria minieră din Kenya, Zambia, Peru, Maroc, în construcția de mașini-unelte (Peru), explorări și exploatări petroliere (Algeria, Maroc, Irak), extracția fosfaților (Tunisia, Egipt, Siria), extracția metalelor rare (Tanzania), industria lemnului (Republica Africa Centrală, Nigeria), industria chimică (Ecuador) etc.

Cooperarea economică internațională trebuie să conducă la deplasări substanțiale în diviziunea internațională a muncii în favoarea țărilor mai puțin dezvoltate. Aceasta presupune relații economice bazate pe echitate între țările dezvoltate industrial și țările în curs de dezvoltare, — concomitent cu un efort sporit din partea acestora din urmă pentru a-și crea structurile organizatorice și tehnice menite să favorizeze transferul și asimilarea tehnologiilor noi.

Prin cooperare și specializare în producție au fost introduse în economia României o serie de tehnici și tehnologii noi în domenii ca aeronautica, industria construcțiilor de mașini, industria chimică și cea a materialelor de construcții ș.a. Pot fi amintite tehnologiile de fabricație a componentelor electronice de calcul, a aparaturii electrice medicale, a echipamentelor pentru construcții navale, a proteinelor sintetice, a fibrelor sintetice cu caracteristici superioare.

Un larg teren de cooperare cu parteneri din alte țări îl constituie perfecționarea tehnologiilor.

B. **Cooperarea tehnico-științifică** are de asemenea un rol important în activarea transferului tehnologic. Dintre formele concrete pe care le ia cooperarea tehnico-științifică menționăm : transmiterea reciprocă de rezultate ale lucrărilor de cercetare științifice, de proiectare și de experimentare, precum și de tehno-

dr. ing. Șerban ORASCU

(Continuare în pag. 32)

EVOLUȚIA RESURSELOR ENERGETICE ÎN CONTEXTUL FENOMENELOR ECONOMICE MONDIALE (II)

Dezvoltarea bazei energetice a țării, factor important în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

PROGRAMUL Partidului Comunist Român, cartă fundamentală a partidului, definind strategia dezvoltării în perspectivă a societății românești, liniile directoare de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, prevede asigurarea în continuare a dezvoltării impetuoase a bazei tehnico-materiale a societății astfel încît producția de bunuri materiale să ajungă în 1990 de 6,5—7,5 ori mai mare decît în 1970.

Corespunzător nevoilor unei dezvoltări atît de impetuoase a economiei naționale și în contextul problemelor de energie și materii prime care se pun pe plan mondial, în etapa strategică a cincinalului 1976—1980, cincinalul revoluției tehnico-științifice, un accent deosebit se pune pe creșterea potențialului energetic al țării prin lărgirea bazei proprii de materii prime minerale și resurse energetice, valorificarea eficientă a resurselor de care dispune țara noastră inclusiv a celor cu un conținut mai sărac, precum și de folosire rațională a materiilor prime, combustibililor și energiei. Politica energetică a statului nostru, ținînd seama de condițiile naturale ale țării, pornește de la premisa că asigurarea economiei țării cu energie nu trebuie să depindă de un singur tip de resursă, ci să se bazeze pe o multitudine de resurse pe care să le exploatăm rațional, utilizînd preponderent resursele țării, diversificînd sursele și furnizorii și conservînd resursele de perspectivă.

În contextul acestei politici, factorii de bază pentru creșterea potențialului energetic al țării sînt :

— lărgirea bazei proprii de materii prime energetice ;

— creșterea producției de energie electrică ;

— gospodărirea rațională a materiilor prime energetice și a energiei ;

— valorificarea de noi surse de energie;

— aportul științei și tehnologiei pentru valorificarea superioară a resurselor energetice clasice și punerea în valoare a resurselor neconvenționale de energie ;

— cooperarea internaținală cu aport de materii prime energetice ;

În domeniul sporirii bazei de materii prime energetice și valorificării celor existente, se vor efectua lucrări de cercetare geologică pentru descoperirea de noi zăcăminte de hidrocarburi la mare adîncime precum și pe Platforma continentală românească a Mării Negre, lucrări de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pentru exploatarea zăcămintelor din hidrocarburi situate la mare adîncime și pentru creșterea rezervelor recuperabile de țiței din zăcămintele cunoscute, de mărirea productivității sondelor de țiței și gaze și reducerea pierderilor de hidrocarburi la manipularea, transportul și depozitarea țițeiului și gazelor.

De asemenea sînt prevăzute și se vor efectua lucrări pentru identificarea de noi rezerve de cărbune precum și pentru creșterea producției de cărbune prin punerea în valoare a zăcămintelor greu exploatabile, valorificarea în condiții optime a zăcămintelor de huilă și lignit din Valea Jiului și din Oltenia. În producția de cărbune a anului 1980, ponderea lignitului va reprezenta circa 82% față de 73% în 1975, iar producția de lignit și cărbune brun se va majora de peste 1,9 ori. Totodată în cincinalul 1976—1980 este prevăzută punerea în exploatare a zăcămîntului de șisturi bituminoase de la Anina, stabilindu-se, concomitent, tehnologiile de valorificare complexă și eficientă a acestor șisturi.

Ca aport al activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, pe baza lucrărilor ce se desfășoară în cadrul programului de valorificare a surselor noi de energie, se va asigura atragerea în circuitul economic a unor importante rezerve de cărbune, considerate anterior ca neeconomic de exploatat, în acest scop urmînd a se aplica tehnologii de conversie a cărbunilor în combustibili sintetici, lichizi sau gazoși.

În domeniul creșterii producției de energie electrică se prevede ca la nivelul anului 1980, circa 44% din producția de energie electrică să se obțină pe bază de cărbune, iar întregul spor de energie în viitorul cincinal să se realizeze prin dezvoltarea centralelor hidroelectrice și a centralelor termoelectrice bazate pe utilizarea de cărbuni energetici din țară. Se prevede ca în perioada 1976—1980 să fie puse în funcțiune centrale totalizînd 5 400—5 700 MW, din care 1 700 MW în centrale hidroelectrice și circa 3 200 MW în termocentrale pe cărbune, folosind agregate de mare putere. De asemenea se va trece la realizarea programului de dezvoltare a utilizării energiei nucleare precum și a programului de noi surse de energie.

Pentru perioada pînă în 1990 se prevede dezvoltarea producției de energie electrică la un nivel de 130—140 miliarde kWh, prin utilizarea cărbunilor inferiori, a potențialului hidroenergetic și prin participarea în proporție crescîndă a energiei nucleare. Din totalul puterii instalate în 1990, peste 60% vor reprezenta centralele hidroelectrice și termocentralele pe cărbuni și peste 20% centralele nucleare.

O garanție a atingerii obiectivelor propuse o constituie realizările de pînă în prezent în acest domeniu, realizări și sarcini care au fost evidențiate și cu ocazia Conferinței energeticienilor din România, care a avut loc la București în luna octombrie a acestui an.

Astfel, în timp ce în 1950 în România puterea electrică revenind pe un locuitor era de 45 W, în 1975 puterea electrică pe un locuitor este de 500 W. •

Edificator este și faptul că pe plan mondial producția de energie electric se dublează la fiecare 20 de ani iar în România ultimului sfert de veac această producție s-a dublat la fiecare 4—5 ani. Numai creșterea producției de energie electrică a anului 1975 față de 1974 este de circa 2 ori și jumătate mai mare decît întreaga cantitate de energie electrică produsă în 1950.

În privința realizării prevederilor de creștere a producției de energie electrică, preferențial pe bază de cărbune și energie hidraulică, din totalul puterii ce se va instala în cincinalul următor circa 30 la sută va fi asigurată de hidrocentrale și 57 la sută de centrale termoelectrice și de termoficare pe bază de lignit. De remarcat faptul că în privința termocentralelor, puterea totală instalată s-a dublat la fiecare 7 ani, ceea ce reprezintă o creștere de peste 12 ori în 1975 față de cea din 1950. În privința producerii de electricitate prin utilizarea energiei hidraulice, în 1950 potențialul hidroenergetic amenajabil al cursurilor de apă din țara noastră era valorificat numai în proporție de 0,7 la sută iar puterea tuturor hidrocentralelor totalizînd 60 MW, cea mai mare hidrocentrală cea de la Dobrești avînd o putere de 16 MW. La sfîrșitul anului 1975 puterea instalată în hidrocentrale va depăși 2 600 MW, rezultat al unor construcții hidroenergetice însumînd pînă în prezent 43 de uzine hidroelectrice și 40 de baraje și lacuri de acumulare.

Realizarea obiectivelor hidroenergetice ale cincinalului 1976—1980, va contribui la creșterea producției de energie electrică a țării. În felul acesta în 1980 se vor obține circa 14 miliarde kWh în hidrocentrale prin utilizarea a 57 la sută din potențialul hidroenergetic amenajabil al țării, iar în 1 990 se va folosi întregul potențial hidroenergetic, ceea ce se va concretiza într-o producție anuală de peste 24 miliarde kWh.

La Conferința națională a energeticienilor s-a subliniat în legătură cu trecerea la realizarea de noi hidrocentrale, necesitatea : perfecționării actualelor scheme de amenajare a uzinelor hidrotehnice în condițiile asigurării utilizării complexe a apelor ; optimizarea soluțiilor alese în funcție de specificul local al amenajărilor; proiectarea și exploatarea complexă a acumulărilor de apă, cu tranșe de atenuare a viiturilor ; modernizarea tehnologiilor de execuție a uzinelor hidroenergetice în vederea reducerii duratei executării acestora ş.a.

Se va trece la realizarea programului de utilizare a energiei nucleare, la noi în ţară, care are în vedere în principal implantarea şi dezvoltarea moderată şi eşalonată de centrale electrice nucleare. La recenta conferinţă naţională a energeticienilor s-a subliniat, în legătură cu această preocupare, necesitatea alegerii strategiei optime de centrale nucleare în cadrul programului nuclear pe termen lung, eşalonarea din punct de vedere al securităţii nucleare a amplasamentelor pentru centralele electrice nucleare, strategia optimă de reîncărcare cu combustibil a reactoarelor răcite cu apă din centralele nuclearo-electrice etc.

În domeniul gospodăririi raţionale a materiilor prime energetice şi a energiei corespunzător sarcinilor din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. se desfăşoară acţiuni privind trecerea la utilizarea preponderentă în termocentrale a cărbunilor, pentru ca ţiţeiul şi gazele ce devin astfel disponibile să fie utilizate pentru chimizare ; acţionarea cu fermitate pentru reducerea consumurilor de energie ; creşterea randamentelor agregatelor energetice şi a transportului energiei prin reţele ; reducerea pierderilor de materii prime energetice şi de energie ; utilizarea resurselor secundare de energie. De asemenea, se depun eforturi pentru realizarea unor nivele maxime de venit naţional cu consumuri minime de combustibil şi energie. Pentru cincinalul 1976—1980 se prevede o reducere cu cel puţin 20% la combustibil şi cu circa 12% la energia electrică. În perspectivă se estimează reducerea continuă a consumului de energie primară şi de energie electrică pe dolar de venit naţional astfel ca acest consum să se situeze pînă în 1990, la nivelul ţărilor avansate economic.

În Plenara comună a Partidului Comunist Român şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, din 21—22 iulie 1975, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al Partidului, a subliniat sarcinile care revin energeticienilor români în asigurarea unei discipline riguroase în respectarea consumurilor de combustibil şi energie, în raţionalizarea consumurilor pe întreaga economie, micşorarea consumurilor şi pierderilor în propriile centrale, modernizarea instalaţiilor de ardere a combustibilului în întreaga industrie precum şi realizarea echipamentelor necesare recuperării şi valorificării resurselor energetice secundare.

Ca urmare a importanţei pe care o prezintă pentru potenţialul energetic al ţării gospodărirea raţională a energiei, a fost elaborat un program special, în cadrul căruia se desfăşoară, lucrări atît pe linie de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică, cît şi pe linie de organizare în producţie. De asemenea, marcînd grija statului nostru pentru problema gospodăririi şi economisirii energiei au fost legiferate măsurile de dezvoltare a bazei energetice a ţării şi de folosire mai judicioasă a combustibililor şi energiei. În contextul acestor preocupări se desfăşoară acţiuni de extindere a normării ştiinţifice a consumurilor specifice de energie şi de revizuire şi îmbunătăţire a normelor de consum de energie. Pentru evidenţierea importanţei acestei preocupări este demn de ştiut că prin economisirea a patru grame de combustibil la producerea unui kWh se pot realiza economii anuale, la nivelul actual al producţiei de energie, de peste 200 000 tone combustibil. De asemenea, este de reţinut că fiecare milion de kWh economisit de consumatori reprezintă o reducere a consumurilor, echivalente cu 300 000 m^3 gaze naturale şi economii de investiţii în sistemul energetic naţional de circa 1,5 milioane lei.

O preocupare, de asemenea de mare importanţă, o constituie valorificarea resurselor energetice secundare. Edificator în acest sens este faptul că fiecare tonă de combustibil convenţional recuperată din resurse secundare echivalează cu 700 kg ţiţei şi în acest sens este de menţionat că numai la Întreprinderea „Carbosin“ din Copşa Mică s-ar putea economisi anual circa 35 mii tone de combustibil convenţional dacă s-ar aplica măsuri adecvate de recuperare a gazelor reziduale ; de asemenea, la uzinele Tg. Mureş, Piatra Neamţ şi Tîrnăveni s-ar putea economisi anual 25 000 tone combustibil convenţional prin recuperarea fracţiei oxicarbonice.

În legătură cu preocuparea de gospodărire raţională a energiei, la recenta Conferinţă naţională a energeticienilor s-au dezbătut probleme privind evitarea pierderilor de energie în producerea şi transportul acestora şi în consumul industrial. S-a relevat existenţa unor rezerve importante în ceea ce priveşte modul cum se valorifică energia în consumul industrial. Ca factor care ar putea contribui la reducerea consumului de energie a fost dezbătută problema perfecţionării echipamentelor şi schemelor tehnologice, precum şi producerea de noi echipamente sau materiale. În legătură cu preocuparea de recuperare în mai mare măsură a energiei secundare a fost dezbătută problema găsirii unor consumatori potriviţi pentru aceste resurse. Printre soluţiile tehnice propuse s-au numărat : utilizarea gazelor de evacuare la cazanele de apă fierbinte pentru încălzirea aerului de ardere ; introducerea încălzirii prin vaporizare în procesele termice industriale ; introducerea încălzirii electrice cu acumulare în locul încălzirii directe etc. S-a evidenţiat de asemenea că micşorarea consumurilor de energie şi implicit realizarea de economii energetice sînt condiţionate de producerea echipamentelor şi materialelor corespunzătoare care să permită detectarea, determinarea cantitativă şi combaterea pierderilor de căldură ; îmbunătăţirea calităţii materialelor izolante şi tehnologiilor de izolare termică la instalaţiile energetice precum şi la locuinţe ; revizuirea conceptelor actuale privind nivelul optim de izolare termică a construcţiilor civile şi industriale şi a echipamentelor amplasate în aer liber etc.

În domeniul energiei electrice s-au evidenţiat o serie de preocupări cu caracter de perspectivă privind creşterea tensiunilor de transport a energiei electrice pentru reducerea pierderilor, creşterea gradului de interconectare a reţelelor electrice, modernizarea sistemelor de dispecerat, conexiune şi comutare, inclusiv prin folosirea calculatorului de proces.

Referitor la atragerea de **noi surse de energie** în circuitul economic pentru mărirea potenţialului energetic al ţării, în Programul P.C.R. se prevede ca activitatea de **cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică** din ţara noastră să aducă o contribuţie însemnată în această direcţie. Pe linia realizării acestor prevederi, în cadrul programului privind noi surse de energie, elaborat de Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, se desfăşoară lucrări cu rezultate pozitive privind sursele noi şi neconvenţionale precum şi purtătorii alternativi de energie, lucrări care se referă la : realizarea de combustibili sintetici, folosirea hidrogenului ca combustibil, valorificarea energiei solare şi eoliene, valorificarea resurselor hidrogeotermale, realizarea de tehnologii avansate de conversie, stocare şi transport a energiei, de la celulele fotovoltaice şi pilele de combustie la conversia magneto-hidrodinamică precum şi surse şi tehnologii energetice potenţiale de conversie directă a energiei nucleare, aplicaţii ale reacţiilor de mare energie, pe nuclee grele etc.

Pe baza lucrărilor efectuate în cadrul acestui program s-au înregistrat realizări ca : prototipuri experimentale de motoare auto funcţionînd cu metanol, etanol, hidrogen sau amoniac, prototip experimental de autoturism cu motor electric, sistem de captare a energiei solare acţionînd motor cu aer cald, trecerea la realizarea primei locuinţe experimentale încălzite cu energie solară, staţii automate experimentale de producere mixtă de gaze combustibile şi electricitate, piloţi experimentali pentru utilizarea energetică a biogazului, prototipuri de generatoare electrice folosind forţa eoliană etc.

La Congresul din octombrie a.c. al energeticienilor români au fost prezentate o serie de aspecte şi realizări precum şi preocupări de viitor în cadrul acestui program, oglindindu-se astfel seriozitatea cu care cercetarea energetică românească a preluat sarcina realizării unor tehnologii şi mijloace de valorificare în economia naţională a unor resurse naturale cu potenţiale uriaşe.

În privinţa **aportului cooperării externe la lărgirea potenţialului energetic al ţării**, documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd realizarea de acţiuni de cooperare cu alte ţări care să asigure un aport de ţiţei şi cărbuni. Un cadru deosebit de favorabil al desfăşurării cu succes a acţiunilor de cooperare în domeniul energetic îl constituie acordurile încheiate cu ocazia istoricelor vizite efectuate de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, preşedintele Republicii Socialiste România, în ţări din America Latină, Africa şi Orientul Mijlociu. În contextul politicii externe a partidului şi statului nostru se desfăşoară cu succes acţiuni de cooperare externă în cadrul cărora ţara noastră participă cu credite, specialişti şi echipamente, pentru descoperirea şi punerea în valoare de zăcăminte de hidrocarburi, în ţările partenere. Un aport însemnat în acest domeniu îl aduce şi ştiinţa şi tehnologia din ţara noastră care oferă ţărilor în curs de dezvoltare, deţinătoare de bogate resurse naturale de materii prime şi energetice, tehnologii avansate, rod al activităţii oamenilor de ştiinţă din ţara noastră.

★

Realizînd cu succes prevederile de mare însemnătate în domeniul dezvoltării continue a bazei energetice a ţării din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. şi Programul Partidului, traducînd în viaţă indicaţiile date de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al Partidului, toţi lucrătorii din domeniul industriei miniere, petroliere şi energeticii, muncitori, tehnicieni, ingineri, economişti, cercetători, cadre didactice îşi aduc o contribuţie de seamă la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea României spre comunism.

dr . ing. Constantin RUSIN

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Controverse în jurul mesajului keynesian (I)

CÎND LA 13 decembrie 1935 John Maynard Keynes îşi semna prefaţa magnum-opusului său „Teoria generală a folosirii forţei de muncă, a dobînzii şi a banilor", rafinatul şi deloc modestul intelectual era pe deplin convins, cum se confesa lui G. B. Shaw, că va revoluţiona felul în care lumea capitalistă judecă problemele economice. Pentru a dovedi prin propriul exemplu despre ce este, de fapt, vorba, J.M.K. se supunea unui examen îndelung şi dificil de divergenţe şi controverse care, în perspectiva celor patru decenii scurse, nu se poate, nici pe departe, considera încheiat. Este de presupus că apropierea aniversării tipăririi „Teoriei generale" (1936) va prilejui schimburi dintre cele mai elocvente de păreri printre „confraţii" lui J.M.K., mulţi supravieţuindu-i şi putînd proba cu efuziuni de autenticitate „ceea ce a vrut să spună de fapt" J.M.K. Nu este şi nu poate fi vorba în cele de mai jos de a-i „concura" în autencitate pe biografii şi exegeţii lui J.M.K., deja consacraţi ca atare în cronica gîndirii economice nemarxiste actuale, ci de a pătrunde unele din unghiurile mai puţin examinate, dar prin aceasta nu minore (ci, poate, chiar dimpotrivă) ale procesului elaborării „Teoriei generale", ca şi ale destinului său istoric. Prevenindu-şi cititorii că s-ar putea să-l judece pentru deconcertanta sa schimbare de opinie (faţă de „Tratatul despre monedă" I.C.), J.M.K. atrage atenţia în prefaţă că „elaborarea acestei cărţi a însemnat pentru autor un efort prelungit pentru a se debarasa de moduri obişnuite de gîndire şi de exprimare şi acelaşi lucru trebuie să-l însemne lectura ei pentru cei mai mulţi cititori (nu marele public, pe care J.M.K. îl invita „să asiste în tăcere", I.C.), dacă e vorba ca intenţiile autorului în ceea ce-i priveşte să fie încununate de succes".[1])

Am apreciat astfel „Teoria generală" ca o carte de divergenţe şi controverse ale autorului cu „confraţii", dar nu mai puţin cu sine însuşi în jurul unor probleme **teoretice** dificile. „Ar fi nevoie de o carte cu alt caracter decît il are cea de faţă pentru a arăta, fie şi numai în linii mari, măsurile practice a căror formă ar putea s-o îmbrace treptat aceste idei" (p. 384) — preciza J.M.K. în finalul cărţii sale pentru a preveni mutarea centrului discuţiei.

PORNIND de la această menţiune ne-am propus examinarea în acest prim articol a demersului critico-istoric în care s-a elaborat „Teoria generală", urmînd ca în continuare să abordăm problema controversei ce s-a iscat pe marginea mesajului keynesian.

Capitolul 23 al „Teoriei generale" este consacrat unor însemnări despre mercantilism. J.M.K. îşi propune să deceleze elementele de adevăr ştiinţific în doctrina mercantilistă. El găseşte în aceasta soluţii pentru stimularea investiţiilor de tot felul şi pentru reducerea ratei dobînzii, ca şi pentru „descurajarea creşterii unităţii de salariu" — preocupări definitorii ale teoriei sale. Chiar discuţiile medievale asupra „preţului just" J. M.K. le găseşte avînd raţiunea subtilă de a deosebi rata dobînzii de eficienţa marginală a capitalului investit, astfel încît prin condamnarea unei rate ridicate a dobînzii să se poată permite situarea la nivel înalt, stimulator, a ratei investiţiilor. Virtutea stimulării înclinaţiei spre consum o conferă J.M.K. şi referirilor mercantiliste despre justificarea risipei, cu atît mai mult, cu cît nici A. Smith, nici chiar T. Malthus-adversari recunoscuţi ai mercantilismului — nu aveau în aceste privinţe obiecţii cît de cît serioase... Sărind peste secole, J.M.K. evocă pe „ereticul" J. A. Hobson, care în 1889 scotea, împreună cu omul de afaceri A. F. Mummery cartea „Fiziologia industriei", carte mult controversată în privinţa tezei autorilor despre condamnarea excesului de cumpătare, de economie, ca dăunător pentru expansiunea producţiei. In sfîrşit, în sprijinul tezelor sale, J.M.K. evocă pe „straniul profet" S. Gesell, autorul unei teorii a ratei nule a dobînzii...

Incă din introducerea cărţii sale, şi pe parcurs, mai ales în anexele la capitolele 14, 19, 22 J.M.K. face referiri mai ample sau mai fugare, de continuitate deplină sau parţială, faţă de unele postulate ale teoriilor anterioare, pe care în mod convenţional le numeşte „clasice"). Astfel, el concede că teoria clasică prezintă felul în care „am dori să se comporte economia noastră (capitalistă, I.C.). Dar a presupune că ea se comportă într-adevăr în acest fel înseamnă a escamota dificultăţile noastre" (p. 69). In anexa la capitolul 14 al „Teoriei generale", J.M.K. acceptă preceptul teoriei clasice, care este formulat astfel : „Dacă presupunem un nivel dat al venitului, putem deduce că rata curentă a dobînzii trebuie să se situeze în punctul unde se intersectează curba cererii de capital la diferite rate ale dobînzii şi curba sumei economiilor din venitul dat, realizat la diferite rate ale dobînzii" (p. 498). Corectivul introdus de autorul „Teoriei generale" este că teoria clasică omite influenţa modificărilor în nivelul venitului, ca funcţie de mărimea investiţiilor şi de rata dobînzii, aceasta din urmă la rîndul său fiind funcţie de cantitatea de monedă în circulaţie. In partea sa de economics, „Teoria generală" foloseşte concepte, noţiuni, termeni din arsenalul marginalismului şi neoclasicismului, cum ar fi: „preţul de cerere" şi „preţul de ofertă" (de la A. Marshall), venitul naţional şi „costul de întrebuinţare" (de la A. Marshall şi A. Pigou) — din acelaşi arsenal fiind „eficienţa marginală netă a factorilor" şi „utilitatea marginală a capitalului"; distincţia între cererea

---

fişe

ÎNVĂŢĂMÎNTUL
POLITICO
IDEOLOGIC
DE PARTID
1975-1979
programe orientative şi bibliografii
pentru cursuri şi seminarii
Editura politică

● *Pentru a veni în sprijinul propagandiştilor şi cursanţilor din cadrul învăţămîntului politico-ideologic de partid, Editura politică publică în volum (488 p.) programele orientative de studiu pentru cursuri, secţii ale universităţilor de marxism-leninism şi pentru seminarii, elaborate de Secţia de Propagandă şi Presă a C.C. al P.C.R., la care adaugă, pentru fiecare temă, un punctaj – o listă de probleme mai importante asupra cărora ar putea să se concentreze studiul individual, lecţiile, expunerile, dezbaterile şi consultaţiile –, precum şi o bibliografie minimală de bază. Recomandările tematice şi bibliografice au fost elaborate cu concursul unor cadre didactice de la Academia „Ştefan Gheorghiu", Universitatea Bucureşti, Academia de Studii Economice, precum şi al unor specialişti din institutele de cercetare.*

Modele ale infrastructurii sociale

● *În studiul* Rozwiazania modelowe infrastruktury spolecznej w polityce gospodarczej i spolecznej *(Modele ale infrastructurii sociale în politica economică şi socială), apărut în revista poloneză EKONOMISTA (nr.3/1975), autorul, Janusz Kroszel apreciază că deocamdată problemele dezvoltării infrastructurii sociale ocupă un loc secundar în teoria economică. Ele sînt analizate mai ales sub aspectul repartiţiei venitului naţional, al utilizării „aşa-numitelor" fonduri de consum social. După J.K. scoaterea infrastructurii sociale din cadrul sferei serviciilor neproductive asigură o analiză mai completă a serviciilor infrastructurii sociale, a aspectelor teoretice ale funcţionării şi dezvoltării ei. În stabilirea sistemului de funcţionare a diferitelor elemente ale infrastructurii sociale şi modului ei de dezvoltare ar fi nevoie să se ţină seama de situaţia claselor, a păturilor şi a grupurilor sociale (de exemplu, de situaţia familiei), iar în domeniul strategiei socio-economice a dezvoltării – de rolul infrastructurii sociale în realizarea scopurilor acestei strategii, de necesitatea adaptării nivelului de dezvoltare al infrastructurii la nevoile economiei naţionale. Serviciile infrastructurii sociale au – spune autorul – un rol important în crearea modelului de consum al societăţii socialiste.*

Efecte de durată ale recesiunii

● *În două numere din LE MONDE (8 şi 9–10 nov. a.c.), Tristan Doelnitz publică un articol cu titlul* Les effets durables de la crise aux États-Unis *(Efectele durabile ale crizei în Statele Unite). Autorul arată că deşi economia americană pare să iasă din recesiune, ea a fost nevoită să facă investiţii masive pentru a putea produce o energie scumpă în schimbul petrolului din Orientul Apropiat, care nu revine decît la o frac-*

efectivă și venit (de la D. H. Robertson), „economiile forțate" (de la F. Hayek și L. Robbins), investițiile, respectiv formarea de capital (de la Colin Clark și S. Kuznets), multiplicatorul (de la R.F. Kahn), distincția între rata nominală și rata reală a dobînzii[3]), după ajustările implicate de modificările în valoarea monedelor în circulație (de la I. Fischer) ș.a. (părțile 2—6, capitolele 6—22). Ca prelungiri ale aceluiași arsenal par să fie elementele de psihologie economică (cap. 12, 13, 15). Consacrînd anexa la capitolul 19 al cărții comentariilor la lucrarea fostului său mentor, profesorul A.C. Pigou, „Teoria șomajului" (1933), J.M.K. relevă teza acestuia, conform căreia șomajul s-ar datora unei politici inadecvate de salarii, obiectîndu-i însă mentorului său că omite discutarea fluctuațiilor investițiilor, care determină adesea fluctuațiile în folosirea forței de muncă (p. 289).

IN CEEA ce are mai original însă „Teoria generală" este, din capul locului, opoziția în problemele tratate, față de argumentele și concluziile teoriei „clasice", pe care în secret J.M.K. o „invidiază" pentru dominația în gîndirea economică — practică și teoretică — în secolul care l-a precedat. Impenitent, modestia nefiindu-i prea familiară, el declară în Introducere: „Voi arăta că postulatele teoriei clasice sînt aplicabile numai unui caz **special** și **nu cazului general** (s.m., I.C.), situația pe care o are în vedere aflîndu-se la limita pozițiilor de echilibru posibile" (p. 41). Dincolo de recunoașterile silite ale unor concepte și teze ale „clasicilor", J.M.K. se constituie într-o contestare la adresa întemeietorilor economiei politice burgheze clasice, care exaltau virtuțile cumpătării, în special ale economiilor, pe care le considerau singura sursă a lărgirii producției, dar pe care autorul „Teoriei generale" le caracterizează ca subconsum. In cele două capitole ale Introducerii, J.M.K. contestă postulatele teoriei clasice în problemele folosirii forței de muncă, în particular ale stabilirii nivelului general al salariilor reale, ale egalității dintre prețurile de cerere și cele de ofertă („axioma despre liniile paralele ale teoriei clasice"), în problemele cererii efective, în particular în neglijarea funcției cererii globale. In cap. 14, J.M.K. contestă viziunea „clasică" în problema ratei dobînzii, calificînd-o absurdă, pentru că presupune veniturile constante, iar rata dobînzii la intersecția curbelor cererii de capital și a economiilor (p. 198). In acest sens, autorul „Teoriei generale" se „răfuiește" cu o întreagă pleiadă de gînditori — de la D. Ricardo, la L. Mises, F. Hayek și L. Robbins. Formularea „Teoriei generale" în cap. 18 al cărții prilejuiește autorului detașarea netă de postulările „clasice", prin aceea că distinge variabilele independente (înclinația spre consum, curba eficienței marginale a capitalului și rata dobînzii) de cele dependente (masa forței de muncă folosite și venitul național exprimate în unități de salariu pentru comparare), cu scopul final deliberat de alegere a variabilelor „pe care le pot controla sau dirija în mod deliberat autoritățile centrale (statul capitalist, I.C.) într-un sistem de felul celui în care trăim" (p. 259). Acolo unde teoreticienii „clasici" vedeau echilibru „indiferent de condiții", sau măcar clauza „toate celelalte rămînînd neschimbate", J.M.K. vede o dialectică sui-generis între fluctuații mari și stabilitate, premisă a unei teorii a ciclurilor economice. In cap. 19, „Teoria generală" se constituie prin confruntarea cu teoria clasică expusă de A. Pigou, care, „nu are nimic de oferit", cînd se încearcă să se rezolve problema factorilor care determină volumul efectiv al folosirii forței de muncă în ansamblu (p. 271). Examinînd critic teoria prețurilor-valoare, în cap. 19, J.M.K. se contrapune teoriei cantitative a monedei în circulație, ca și așa-zisei „economii matematice", care ar putea să însemne într-o anume aproximare economia „pură" de tip walrasian — consacrînd unitatea de cost, pe care o identifică aproximativ cu unitatea de salariu, „ca etalon fundamental al valorii" (p. 310). Indicele prețurilor, adaugă J.M.K., este în continuare influențat de cantitatea de monedă în circulație (funcție de rata dobînzii) și de preferința pentru lichiditate. Iată ultimul cuvînt al teoriei keynesiene a prețurilor și valorii! In însemnările despre ciclul economic (cap. 22.), J.M.K. refuză explicarea crizelor prin „investiții excesive" sau/și prin subconsum, ca și soluțiile anticriză în reducerea ofertei de forță de muncă sau/și prin sporirea dobînzii — avansînd o explicație legată de abundența sau deficitul recoltelor agricole, respectiv de starea și modificarea stocurilor... In sfîrșit, în aprecierile elogioase ale meritelor pionierilor mercantiliști ai gîndirii economice (cap. 23), J.M.K. își sintetizează critica împotriva fundamentelor teoretice ale doctrinei laissez-faire în „tehnica cea mai primejdioasă de menținere a echilibrului", prin combinarea manevrării ratei scontului cu paritățile rigide (p. 342). Reproșul adresat teoriilor economiei politice burgheze clasice de a fi neglijat importanța ratei dobînzii se concentrează în finalul capitolului 23 în jurul caracterizării acestora prin „teze eronate, elaborate, ce-i drept, cu claritate și consecvență, cu o logică ușor de urmărit, dar pornind de la ipoteze neconforme cu faptele" (p. 374). Iar în capitolul final (24), J.M.K. conchide „Critica noastră la adresa teoriei economice clasice acceptate a constat nu atît în a găsi fisuri în logica analizei sale, cît în a releva că premisele de la care pornește tacit nu sînt întrunite decît rareori sau niciodată, ceea ce are drept urmare că ea nu poate rezolva problemele economice ale lumii reale (ale capitalismului actual, I. C.)" (p. 380).

dr. Ioan CRISTESCU

---

[1] J.M. Keynes, Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, Editura științifică, 1970, p. 37. In continuare, paginația din această lucrare se dă în text.

[2] După J.M.K. denumirea „economiștii clasici" este inventată de Marx pentru **precursorii** lui D. Ricardo și lui James Mill. Prezervîndu-se de comiterea unui solecism, J.M.K. include printre „clasici" pe **discipolii** lui D. Ricardo de felul lui J. S. Mill, A. Marshall, F. Edgeworth și A. Pigou.

[3] În prefața la traducerea din 1939 a „Teoriei generale" în l. franceză, J.M.K. releva că, în legătură cu rolul dobînzii, l-a „reîntîlnit" pe C.L. Montesquieu, care trata această problemă în „Spiritul legilor".

țiune din prețul american – în opoziție fundamentală cu regula avantajelor comparative care în general inspira pînă de curînd politica comercială americană. Această orientare s-ar repercuta într-o capacitate redusă de finanțare a întreprinderilor private, al căror „cash-flow" nu mai este de prin 1965 suficient pentru propriile lor investiții. Un efort de modernizare a întreprinderilor americane ar fi necesar (numai 57% din întreprinderile S.U.A. au o vechime mai mică de 10 ani, față de 63% în 1973, iar 21% dintre ele au fost construite de mai bine de 20 de ani), dar dificultățile de finanțare vor opera o selecție severă între întreprinderile de prim plan și celelalte. „America – spune T.D. – se îndreaptă spre un socialism căruia i se refuză numele ca pentru a-l conjura. Pentru prima oară de la marea depresiune se fac auzite voci în favoarea planificării economice". Dacă înainte economia americană părea să nu vadă nici un fel de restricții în dezvoltarea ei – nici financiare, nici naturale – ceea ce se manifesta într-o „economie de cowboy", astăzi – afirmă autorul – se ia tot mai mult în considerare necesitatea unui dirijism și a respectării unor restricții.

Armamentul — un sector fără criză

● *Revista italiană MONDO ECONOMICO (6 IX. 1975) publică sub titlul* Un mercato senza crisi *(O piață fără criză), un articol de Lara Cristaldi, în care autoarea arată că volumul total al resurselor afectate scopurilor militare a crescut mai mult decît de trei ori în perioada de după război și că, în ciuda recesiunii, afacerile în acest domeniu sînt mai înfloritoare decît oricînd. Cu toată predominanța marilor puteri, a crescut cota parte a unui număr important de alte țări în producția de armament. De prin 1973 vreo treizeci de state dispuneau de o industrie proprie de armament, în timp ce o serie de alte țări fabrică arme sub licență. Cea mai mare parte a producției rămîne concentrată în țările puternic industrializate, date fiind costurile enorme ale producției și cercetării. Costurile cercetării în scopuri militare au trecut, după SIPRI, de la 1% din bugetul marilor puteri în perioada interbelică la circa 10–15%, adică la o sumă de aproximativ 20 de mld. dolari, cu un total de 400 de mii de cercetători și tehnicieni. Dacă actuala conjunctură a afacerilor cu arme se sprijină în esență pe cursa înarmărilor, ea se explică și prin faptul – spune Lara Cristaldi – că cheltuielile publice cu caracter militar sînt un factor de stimulare a economiei.*

Iulian Bădin

Cititorii „Revistei economice" au reținut, fără îndoială, un nume care a fost prezent număr de număr la sfîrșitul unor articole ce purtau o amprentă personală, și erau scrise cu o deosebită competență, pătrunse de fiorul realității noastre socialiste ; acest nume, cel al lui Iulian Bădin, nu va mai apărea de acum înainte în paginile nici unei publicații. Spre adînca noastră consternare și durere, a încetat din viață, fulgerător, la vîrsta tinereții împlinite și a trecerii la maturitate, a deplinei sale responsabilități. El lasă un mare gol în colectivul nostru redacțional, în rîndurile tuturor celor care l-au cunoscut, i-au apreciat valoarea profesională și calitățile umane: inteligență vie, modestie sinceră, dorință de autoperfecționare, perseverent și constructiv în tot ceea ce întreprindea și realiza.

CODIFICAREA DREPTURILOR ŞI OBLIGAŢIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR – COMPONENTĂ ESENŢIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ŞI POLITICE INTERNAŢIONALE (I)

În prima parte a studiului, apărută în numerele 39, 40 și 41 pe acest an ale „Revistei economice“, autorii s-au ocupat de problemele drepturilor statelor în cadrul noii ordini economice și politice internaționale pentru care România militează cu fermitate și consecvență. Drepturilor fundamentale le corespund necesarmente anumite obligații internaționale, destinate să asigure, în mod corelativ,respectarea și ocrotirea drepturilor, traducerea în viață a prerogativelor recunoscute statelor pe planul dreptului internațional. Problemelor obligațiilor statelor în cadrul noii ordini le este consacrată partea a doua a studiului, a cărei publicare începe în acest număr.

Respectarea personalității statelor

În rîndul îndatoririlor fundamentale ale statelor, pe prim plan se situează obligația de a respecta personalitatea celorlalte state.

Această obligație se înfățișează de fapt ca o adevărată sinteză a îndatoririlor esențiale ce revin oricărui stat în cadrul relațiilor sale externe, postulînd respectarea individualității celorlalte state, acceptarea, ca norme imperative de conviețuire internațională, a principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne, prohibirii definitive a forței și a amenințării cu forța, soluționării pașnice a diferendelor internaționale.

Însemnătatea primordială a respectării personalității fiecărui stat, a dreptului său la existență, la o dezvoltare națională independentă este larg acceptată astăzi, cînd se afirmă cu tot mai multă putere ideea că a priva un stat de dreptul la existență înseamnă a-l priva de toate celelalte drepturi. În consecință, toate statele au datoria de a respecta dreptul la existență liberă, de sine stătătoare al fiecărui stat, de a promova respectarea acestui drept și de a favoriza afirmarea personalității sale. Fiecare stat are obligația de a respecta personalitatea celorlalte state, inclusiv elementele politice, economice și culturale ale acestei personalități.

Aceste elemente implică, în mod necondiționat, respectarea statutului politic ales liber de fiecare popor, a căilor și formelor de dezvoltare politică, economică și socială urmate de acesta în exercitarea dreptului de a dispune de sine însuși și, totodată, în mod corelativ, abținerea de la orice acțiuni care ar priva un popor de acest drept, de libertatea și independența sa. Orice fel de măsuri de constrîngere, care ar împiedica un popor să-și exercite dreptul său la autodeterminare, la libertate și independență sînt vădit incompatibile cu normele relațiilor dintre state, cu comandamentele superioare ale eticii și justiției internaționale.

Respectul personalității fiecărei țări, al dreptului său sacru la existență, libertate, suveranitate și independență implică recunoașterea și respectarea fizionomiei fiecărui popor, a individualității și specificului său.

După cum arăta președintele României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „trebuie să dezvoltăm relațiile dintre popoare plecînd de la păstrarea individualității, a specificului fiecărui popor, fiecărei națiuni. Numai atunci prietenia și colaborarea vor fi puternice ! Fiecare popor, fiecare națiune a adus și va aduce cîte ceva specific la civilizația și cultura universală. Uniformizarea ar însemna moartea civilizației. Iată de ce trebuie să încurajăm dezvoltarea specificului fiecărui popor, a culturii fiecărei națiuni și în această diversitate să asigurăm o viață liberă, demnă, fericită fiecărei națiuni !“** [1]

Pe plan politico-juridic, personalitatea internațională a statului este chintesența elementelor și atribuțiilor care definesc afirmarea statului ca subiect de drept internațional.

Fiind subiecte universale și originare ale dreptului internațional, statele se bucură de un întreg complex de drepturi și prerogative, politico-juridice, care permit afirmarea plenară a capacității lor de acțiune pe plan internațional. Astfel, din calitatea de subiect universal al dreptului internațional decurge aptitudinea de a participa, în condiții de egalitate deplină și fără nici o discriminare, la relațiile de colaborare ce se stabilesc, în domeniul economic, politic, cultural, tehnico-științific etc. Din calitatea de subiect originar al dreptului internațional decurge independența față de alte subiecte de drept, egalitatea în raport cu acestea, statul național suveran fiind expresia exercitării drepturilor poporului respectiv la autodeterminare.

Personalitatea internațională a statului este legată însă nu numai de recunoașterea egalității juridice a statelor de diferite mărimi, ori sisteme sociale, consecință a calității lor de subiecte egale ale dreptului internațional. Personalitatea statului își găsește expresia și în faptul că el este deținătorul unei anumite experiențe, continuatorul unor tradiții și în același timp exponentul unor anumite interese proprii, care îi sînt specifice, care trebuie respectate și avute în vedere în elaborarea tuturor soluțiilor de colaborare, în problemele de interes comun, pentru ca acestea să fie într-adevăr viabile.

În consecință, obligația de a respecta personalitatea internațională a statelor — obligație deosebit de complexă pe care se axează toate celelalte obligații — deschide calea recunoașterii tuturor prerogativelor pe care dreptul internațional le consacră, prin normele și principiile sale, în favoarea statelor suverane.

Aceasta explică de ce recunoașterea și respectarea personalității internaționale a statelor este înscrisă, la loc de frunte, în documentele bilaterale semnate de România, în declarațiile solemne comune și tratatele de prietenie și cooperare. Ea confirmă adevărul, de necontestat, că epoca noastră este epoca afirmării tuturor popoarelor, a ființei lor naționale, a dezvoltării plenare a capacității de acțiune a statelor suverane și independente, ca făuritoare ale unei lumi noi, mai bune și mai drepte, întemeiată pe egalitate, justiție și echitate.

Respectarea suveranității și independenței statelor

Respectarea reciprocă a suveranității și independenței naționale este un postulat cu valoare axiomatică în dreptul internațional. Nici un stat nu se poate manifesta plenar pe planul relațiilor externe, nu poate să-și aducă deplina sa contribuție la pacea și colaborarea internațională dacă nu dispune de sine, dacă drepturile și atributele sale suverane sînt nesocotite sau știrbite [2].

Această obligație se concretizează în respectul pe care toate statele trebuie să-l acorde dreptului fiecărui stat de a acționa și de a lua decizii în mod suveran înlăuntrul hotarelor sale și pe planul relațiilor cu alte state, de a promova măsuri și inițiative care să dea expresie plenitudinii capacității sale de a înfăptui o politică internă și externă independentă.

Îndeplinirea acestei obligații în relațiile dintre toate statele, dintre toate popoarele este de primordială importanță pentru întreaga omenire, orice abatere de la ea fiind de natură să pericliteze pacea și securitatea generală, colaborarea internațională pașnică, care constituie o cerință imperioasă a dezvoltării lumii de azi. Este un fapt incontestabil că progresul, pacea și securitatea tuturor statelor sînt condiționate în mod direct de respectarea neabătută a intereselor fiecăruia dintre ele, a suveranității și independenței sale naționale. Respectul mutual al independenței și suveranității reprezintă chezășia conviețuirii pașnice între toate națiunile, temelia bunei înțelegeri și a conlucrării lor fructuoase. Trebuie avută mereu în vedere concluzia desprinsă din îndelungata experiență a istoriei că **„independența și suveranitatea unui popor, bunăstarea și fericirea sa nu se pot realiza în detrimentul altui popor, al altei națiuni ; numai respectînd pe deplin independența și suveranitatea celorlalte popoare se pot asigura dezvoltarea pe o cale nouă, independența și fericirea fiecărei națiuni“** [3].

Este o îndatorire supremă a tuturor statelor de a respecta cu strictețe toate drepturile și atributele inerente suveranității, între care în special dreptul fiecărui stat la egalitate, la integritate teritorială, la libertate și independență politică și economică.

Entităţi libere, independente, suverane şi egale în drepturi, toate statele şi fiecare în parte trebuie să se abţină de la orice act care ar ştirbi sau ar face inoperantă exercitarea plenară a prerogativelor suveranităţii, care este exclusivă, indivizibilă şi inalienabilă.

Nici un stat nu poate folosi, încuraja sau tolera folosirea măsurilor cu caracter politic, militar, economic sau de altă natură pentru a constrînge un alt stat în scopul de a obţine de la el subordonarea exercitării drepturilor şi prerogativelor sale suverane sau de a dobîndi din partea sa avantaje de orice fel.

Asigurarea respectului deplin şi necondiţionat al suveranităţii şi independenţei naţionale reclamă condamnarea practicilor de amestec în treburile interne şi externe ale altor state, sancţionarea de către comunitatea mondială a oricăror violări ale acestui drept fundamental. În acest context, şi tocmai ca o consecinţă a obligaţiei statelor de a colabora pentru apărarea independenţei şi suveranităţii tuturor celorlalte naţiuni, se înscrie şi îndatorirea de a veni în sprijinul victimelor agresiunii, ceea ce presupune o atitudine activă, de ajutor multilateral — economic, politic, diplomatic, militar — acordat ţărilor şi popoarelor care sînt supuse actelor de agresiune imperialistă, colonialistă şi neocolonialistă.

Aşa cum se arată în Programul P.C.R., „Salvgardarea independenţei şi suveranităţii constituie o parte integrantă a luptei împotriva politicii imperialiste, a dominaţiei şi asupririi de clasă, pentru transformarea revoluţionară a societăţii, eliberarea socială a maselor muncitoare şi făurirea noii orînduiri sociale“ [4].

Nerecurgerea la forţă sau la ameninţarea cu forţa

Una din trăsăturile cele mai marcante ale dreptului şi relaţiilor internaţionale contemporane rezidă în obligaţia statelor de a nu recurge la utilizarea forţei sau la ameninţarea cu forţa în relaţiile lor mutuale. Interzicerea războiului de agresiune, a recursului la forţă şi la ameninţarea cu forţa în general reprezintă una din cele mai mari cuceriri ale popoarelor, un enorm salt calitativ, profund revoluţionar prin semnificaţia şi implicaţiile sale, în dreptul internaţional, care a determinat o schimbare radicală în însăşi natura şi conţinutul acestuia — dintr-un „drept al războiului“ el devenind „un drept al păcii“. Îndeplinirea neabătută a acestei obligaţii este o condiţie esenţială a păcii şi securităţii mondiale, o premisă indispensabilă desfăşurării nestingherite a raporturilor de colaborare între toate naţiunile lumii, un factor hotărîtor pentru triumful politicii noi şi edificarea noii ordini internaţionale.

„Carta O.N.U. consfinţeşte interzicerea folosirii forţei şi ameninţării cu forţa ca o normă a dreptului internaţional general, adică o normă obligatorie pentru toate statele“ [5]. Universală în timp şi spaţiu, obligaţia aceasta se impune, aşadar, cu aceeaşi vigoare totalităţii relaţiilor interstatale, bilaterale sau multilaterale, pe plan regional, interregional, continental sau mondial. Ea vizează, deopotrivă, conduita şi acţiunile individuale ale fiecărui stat, comportamentul şi acţiunile colective ale oricărui grup de state.

Normă generală, cu caracter imperativ, nici o abatere de la obligaţia nerecurgerii la forţă nu este permisă. Astăzi este unanim recunoscut că nici un considerent, de nici un fel, nu poate fi invocat pentru a justifica recursul la folosirea forţei sau la ameninţarea cu forţa. Aceasta se referă nu numai la forţa armată, ci la orice act de forţă în relaţiile dintre state, fie că este vorba de constrîngeri economice, de presiuni politice sau de orice altă natură.

În virtutea acestei obligaţii, tuturor statelor le revin îndatoriri de cea mai mare răspundere, precum : de a se abţine în relaţiile lor reciproce şi în general în relaţiile lor internaţionale de la orice act care constituie o ameninţare cu forţa sau o folosire directă sau indirectă a forţei împotriva altui stat ; de a se abţine de la orice folosire a forţelor armate incompatibilă cu scopurile şi principiile Cartei Naţiunilor Unite împotriva altui stat, în special de la invazia sau atacul asupra teritoriului său ; de a se abţine de la orice act de constrîngere militară, politică, economică, de la orice manifestare de forţă urmărind să determine un alt stat să renunţe la deplina exercitare a drepturilor şi atributelor sale suverane ; de a se abţine de la orice act de represalii implicînd folosirea forţei ; de a se abţine să organizeze sau să încurajeze organizarea de forţe neregulate sau bande înarmate, inclusiv bande de mercenari, în scopul unor incursiuni pe teritoriul altui stat ; de a se abţine să organizeze şi să încurajeze acte de război civil, să participe la ele sau să le sprijine ori să tolereze pe teritoriul lor activităţi organizate în scopul comiterii unor asemenea acte implicînd folosirea forţei sau ameninţarea cu forţa ; de a nu recurge, în nici o împrejurare şi sub nici un motiv, la utilizarea forţei sau la ameninţarea cu forţa ca mijloc de rezolvare a litigiilor sau problemelor care ar putea să ducă la diferende între ele.

Orice act de recurgere la folosirea forţei sau la ameninţarea cu forţa constituie o violare a dreptului internaţional, a ţelurilor şi principiilor Cartei Naţiunilor Unite. Plănuirea, pregătirea, declanşarea sau ducerea unui război de agresiune îndreptat împotriva altui stat constituie o crimă împotriva păcii şi umanităţii, angajînd răspunderea internaţională a statului sau a statelor vinovate de comiterea unei asemenea crime.

Proiectul de cod relativ la crimele contra păcii şi securităţii umanităţii, elaborat de Comisia de drept internaţional în 1954, prevede, la art. 2, douăsprezece categorii de acte calificate drept crime contra păcii şi securităţii omenirii, dintre care menţionăm : orice act de agresiune, inclusiv folosirea de către autorităţile unui stat a forţei armate contra altui stat în alte scopuri decît autoapărarea ; orice ameninţare de către autorităţile unui stat de a recurge la un act de agresiune contra altui stat ; faptul, pentru autorităţile unui stat, de a pregăti folosirea forţei armate contra altui stat ; incursiunea pe teritoriul unui stat a unor bande armate provenind din teritoriul altui stat etc.

Războiul de agresiune fiind în afara legii, orice cucerire, ocupaţie sau transfer de teritoriu, impusă prin forţă sau prin alte mijloace de constrîngere, nu este şi nu poate fi recunoscută ca legală, în conformitate cu dreptul internaţional. Tuturor statelor le incumbă obligaţia de a nu recunoaşte validitatea cuceririlor şi achiziţiilor teritoriale obţinute prin forţă sau ameninţarea cu forţa, a oricăror avantaje dobîndite pe această cale. Ele sînt, de asemenea, obligate să nu recunoască actele politice, administrative, legislative etc. săvîrşite de agresor pe teritoriul ocupat de el.

Interesele superioare ale păcii, securităţii şi colaborării internaţionale cer să se acţioneze în mod hotărît pentru a face efectivă obligaţia nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, pentru eliminarea tuturor surselor de tensiune şi conflict, să se renunţe cu desăvîrşire la război ca mijloc de rezolvare a litigiilor dintre state. Excluderea completă a manifestărilor de forţă din raporturile interstatale este determinantă pentru săvîrşirea mutaţiei care să asigure o stare fundamentală de pace în lume.

Integritatea teritorială şi inviolabilitatea frontierelor

Spre a putea fiinţa ca entitate liberă şi independentă şi a se dezvolta conform voinţei sale, fiecare naţiune trebuie să se afle la adăpost de primejdia amestecului străin şi a violării integrităţii sale teritoriale.

Astăzi este unanim recunoscut că statul suveran exercită supremaţia asupra propriului său domeniu teritorial şi este îndreptăţit să utilizeze teritoriul său fără nici un fel de ingerinţe din afară.

Jurisdicţia fiecărei naţiuni înlăuntrul teritoriului propriu este necesarmente exclusivă şi absolută, ea nefiind susceptibilă de limitări impuse de alte state. Orice restricţie a acestei jurisdicţii determinată de factori externi ar echivala cu o violare a suveranităţii statului.

Fiecare stat are dreptul de a cere celorlalte state să se abţină şi să prevină reprezentanţii şi cetăţenii săi de la comiterea oricărui act care ar aduce atingere independenţei şi integrităţii sale teritoriale.

Este o obligaţie corelativă a oricărui stat de a se abţine şi de a preveni reprezentanţii şi cetăţenii săi de la săvîrşirea oricăror acte de natură a viola independenţa, supremaţia şi integritatea teritorială a altui stat. Această obligaţie, corelată nemijlocit cu suveranitatea naţională şi interzicerea folosirii forţei şi ameninţării cu forţa în relaţiile internaţionale, presupune respectarea integrităţii teritoriale şi a frontierelor statelor, interzicerea oricăror acte de încălcare a teritoriului naţional, a violării spaţiului aerian, mării teritoriale, precum şi în general a oricăror acţiuni care aduc atingere dreptului statului de a-şi exercita nestingherit competenţa şi jurisdicţia asupra întregului său teritoriu naţional.

Integritatea teritorială constituie de altfel o expresie a caracterului inalienabil și indivizibil al teritoriului de stat, recunoașterea acestui principiu postulînd deplinătatea manifestării drepturilor suverane ale oricărui stat asupra întregului său teritoriu național, pe întreaga sa întindere, fără nici o excepție. Sînt, de aceea, incompatibile cu principiul integrității teritoriale nu numai anexiunea, dezmembrarea unui stat ori modificarea frontierelor sale, ci și supunerea unor părți de teritoriu unei jurisdicții străine, alta decît aceea a statului suveran, revendicarea unor pretinse „servituți internaționale“ pe baza unor titluri datînd din perioada dominației imperialiste și a epocii coloniale. Acordurile tinzînd la recunoașterea unor asemenea acte sau rezultate sînt nule și neavenite, după cum sînt nule și de nul efect înțelegerile avînd drept obiect dezmembrarea totală sau parțială a unui stat sau a unei țări.

Pe temeiul acestei obligații, toate statele trebuie să respecte frontierele existente și să se abțină de la orice atentat împotriva acestor frontiere. Fiecare stat are îndatorirea de a nu recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței pentru a viola frontierele unui alt stat ori ca mijloc de rezolvare a diferendelor teritoriale și a problemelor referitoare la frontiere.

Toate statele trebuie să respecte integritatea teritorială a fiecăruia din membrii comunității internaționale, abținîndu-se de la orice acțiuni de ordin militar ori de altă natură împotriva integrității teritoriale, a independenței politice sau unității oricărui stat. Fiecare stat are îndatorirea de a se abține de la orice tentativă care ar viza să rupă parțial sau total unitatea națională și integritatea teritorială a unui alt stat sau țară.

Teritoriul unui stat nu poate face obiectul unei ocupații militare sau al unei dobîndiri de către un alt stat, ca urmare a folosirii forței sau amenințării cu forța. Toate statele au obligația de a se abține de a face din teritoriul altui stat obiectul unei ocupații militare sau al altor măsuri de folosire directă ori indirectă a forței în contradicție cu dreptul internațional sau obiectul unei dobîndiri prin asemenea măsuri ori amenințarea cu ele. Nici o ocupație sau achiziție teritorială obținută prin amenințarea cu forța ori prin folosirea forței nu este și nu va fi recunoscută ca legală.

Reglementarea pașnică a diferendelor

O condiție esențială pentru instaurarea unor relații noi, cu adevărat democratice, în lume, constă în soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state pe cale pașnică, eliminîndu-se definitiv forța și amenințarea cu forța din raporturile internaționale.

În epoca noastră devine tot mai evidentă cerința ca, în relațiile lor mutuale, statele să vină, în toate cazurile, unele în întîmpinarea altora, căutînd modalități adecvate de înțelegere, să-și reglementeze, de fiecare dată, problemele pendinte între ele exclusiv prin mijloace pașnice, în conformitate cu principiile moralei și dreptului internațional. Caracterul indivizibil al păcii postulează soluționarea pașnică a tuturor conflictelor, astfel încît să se asigure fiecărui popor deplina sa securitate, respectarea independenței și suveranității naționale, posibilitatea de a-și organiza viața potrivit voinței și aspirațiilor proprii.

Toate neînțelegerile dintre state pot și trebuie să fie reglementate recurgîndu-se la proceduri și metode pașnice. Precum se exprima Nicolae Titulescu, nu există conflict posibil, nu există conflict pe care ni l-am putea închipui, nici actual, nici viitor, latent sau declarat, „care să nu-și găsească judecătorul în virtutea unei legi internaționale, acceptată și pusă în practică de către imensa majoritate a statelor“ [6].

Pe temeiul dreptului internațional, toate statele sînt obligate să-și rezolve litigiile dintre ele prin căi și mijloace pașnice, astfel încît pacea și securitatea internațională, precum și justiția să nu fie puse în pericol.

Esența problemei nu constă, pur și simplu, în aceea că diferendele interstatale, indiferent de natura lor și de cauzele care le-au generat, trebuie să fie rezolvate prin metode pașnice, ci în aceea că ele „trebuie să fie soluționate **numai** prin mijloace pașnice, **exclusiv** prin mijloace pașnice, adică este inadmisibilă orice folosire a forței în reglementarea litigiilor internaționale“ [7]. Obligația soluționării pașnice a diferendelor este organic legată de îndatorirea statelor de a se abține în relațiile lor internaționale de la amenințarea cu forța sau de la folosirea forței“. „Aceste două principii trebuie, de aceea, să fie înțelese într-o unitate dialectică“ [8].

Părților aflate în litigiu le incumbă datoria de a se strădui cu bună credință și într-un spirit de cooperare să ajungă la o soluție rapidă și echitabilă, pe baza normelor și principiilor dreptului internațional. În acest scop, ele trebuie să recurgă la mijloace cum sînt negocierea, ancheta, mediațiunea, concilierea, arbitrajul, reglementarea judiciară sau la alte mijloace pașnice convenite între ele, în raport de circumstanțele și natura diferendului. În toate cazurile, diferendele internaționale trebuie soluționate pe baza egalității suverane a statelor și în conformitate cu principiul liberei alegeri a mijloacelor.

Este, de asemenea, relevantă pentru înțelegerea semnificației acestei îndatoriri internaționale a statelor, obligația părților la un diferend, în cazul în care nu ar ajunge la o soluție printr-unul dintre mijloacele pașnice cunoscute, de a continua să caute o reglementare a lui prin alte metode asupra cărora vor fi convenit.

În legătură cu conținutul obligației statelor de a-și soluționa în mod pașnic litigiile internaționale trebuie amintită în mod special și îndatorirea pe care o au părțile la diferend, ca și toate celelalte state, de a se abține de la orice fel de acte susceptibile de a agrava situația, care ar putea pune în pericol pacea și securitatea internațională.

Îndatorirea statelor de a-și rezolva litigiile pe cale pașnică și-ar îmbogăți conținutul și ar deveni mai eficientă, în concepția României, prin asumarea de către state a angajamentului ferm de a folosi cadrul O.N.U. și metodele prevăzute de Cartă pentru rezolvarea tuturor disputelor dintre ele, prin dezvoltarea, precizarea și detalierea prevederilor pertinente ale Cartei. Problema prevenirii stărilor conflictuale, a reglementării diferendelor pe cale pașnică „reprezintă un obiectiv central al întregii comunități internaționale în a cărui înfăptuire Organizația Națiunilor Unite poate și trebuie să aibă un rol activ și inițiativă, cu sprijinul și participarea pe bază de egalitate a tuturor statelor“ [9].

În legătură cu aceasta, țara noastră a propus crearea unei Comisii permanente a Adunării Generale care să îndeplinească funcții de mediere, bune oficii și conciliere. Deschisă participării tuturor statelor membre ale O.N.U., comisia ar oferi nu numai cadrul propice găsirii căilor și mijloacelor practice de rezolvare pe cale pașnică a diferendelor existente, dar ar trebui să aibă un rol activ și eficace în prevenirea izbucnirii unor stări de încordare, a agravării și degenerării acestora. Totodată, comisia ar pregăti calea spre adoptarea, în perspectivă, de către O.N.U. a unui instrument internațional care să reglementeze căile concrete de abordare și soluționare a diferendelor dintre state.

Documentul românesc reliefează în același timp datoria O.N.U. de a lua măsuri care să accelereze procesul de codificare a principiilor și normelor privind reglementarea pașnică a diferendelor, care să asigure funcționarea eficientă a acestor proceduri.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

---

[1] „Scinteia“ nr. 10 204, 12 iunie 1975.

[2] Ion Florea, Democrația socialistă și suveranitatea națională, „Era socialistă“ nr. 16, 1975, p. 20.

[3] **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la adunarea festivă din Capitală cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la victoria asupra fascismului și a 98 de ani de la cucerirea independenței de stat a României, Editura politică, 1975, p. 28—29.

[4] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 144.

[5] D. B. Levin, Apariția și dezvoltarea principiului interzicerii folosirii forței și amenințării cu forța, „Sovetskii Ejegodnik Mejdunarodnovo Prava. 1970“, Moscova, 1972, p. 82

[6] Nicolae Titulescu, Documente diplomatice, Editura politică 1967, p. 295.

[7] D. B. Levin, „Prințip mirnovo razreșenia mejdunarodnih sporov, „Sovetskoe gosudarstvo i pravo“, nr. 8, 1974, p. 89.

[8] J. Azud, The Peaceful Settlement of Disputes and the United Nations, Bratislava, 1970, p. 215—216.

[9] Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice. Document prezentat la sesiunea Adunării Generale O.N.U., „Scinteia“ nr. 10 336, 13 noiembrie 1975.

POLONIA ÎN PRAGUL NOULUI CINCINAL

CINE CĂLĂTOREȘTE zilele acestea în Polonia nu poate să nu „simtă" că întreaga națiune se află în fața unui eveniment important pentru viitorul ei și anume Congresul al VII-lea al Partidului Muncitoresc Unit Polonez. O vie activitate se desfășoară în uzine, în construcții, în agricultură, în școli și în toate lăcașurile de cultură. Peste tot poporul polonez își afirmă voința de a întîmpina cu rezultate deosebite acest Congres care se va desfășura sub semnul dezbaterii directivelor „pentru o dezvoltare dinamică a edificării socialiste — pentru o calitate superioară a muncii și a condițiilor de viață ale națiunii". De pildă, în centrul modern al Varșoviei se ridică una din cele mai caracteristice construcții ale Poloniei, pe care constructorii ei o dedică Congresului ce se apropie și doresc să o situeze printre monumentele importante ale arhitecturii socialiste poloneze : noua gară centrală care se conturează de pe acum ca un edificiu original, ce îmbină armonios elemente de tradiție cu cele de avangardă edilitară, servind funcționalul și esteticul în mod optim.

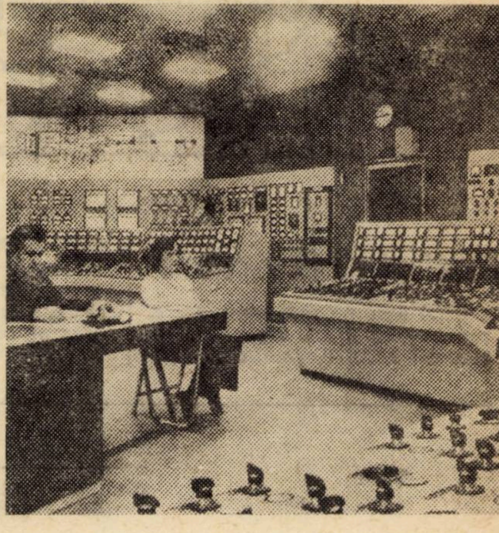

Strategie pentru oameni și prin oameni

PROIECTUL DIRECTIVELOR C.C. al P.M.U.P. pentru Congresul al VII-lea al partidului face, de altfel, parte din strategia economică pentru deceniul 1971—1980, a cărui primă etapă se încheie anul acesta.

În perioada 1971—1975 a avut loc o creștere a venitului național cu 62%, ceea ce a făcut posibilă o creștere cu 40% a retribuției reale în 1975 față de 1970. Toate acestea au dus la o creștere și a nevoilor sociale, la o scară care — după cum se apreciază în documentele oficiale poloneze — ar fi fost greu de prevăzut, creșterii rapide a veniturilor populației și a cererii consumatrilor necorespunzîndu-i, întotdeauna, puterea de satisfacere, oferta de articole produse de industria bunurilor de consum și de agricultură.

În strategia deceniului 1970—1980 s-au impus și o serie de reforme în conducerea administrativ-teritorială și a industriei, corespunzător necesităților pe care însăși construcția socialismului le-a ridicat, în condițiile specifice ale realităților prezentului și viitorului proiectat al Poloniei. Astfel, s-au elaborat o serie de programe pentru rezolvarea marilor probleme economice și sociale, cum sînt cele privitoare la locuințe, alimentație, dezvoltarea agriculturii etc. Un accent deosebit s-a pus asupra perfecționării mecanismelor economice, introducerii de noi soluții organizatorice în industrie, construcții, comerț și în sistemul de planificare. În 1975 funcționează 110 mari organizații economice (WOG) care furnizează 65% din producția industrială totală, organizații care se vor generaliza și în alte ramuri ale economiei socialiste poloneze.

Edificarea unei societăți socialiste dezvoltate...

...ACEASTA este sarcina istorică a etapei actuale de dezvoltare, pe care națiunea poloneză și-a asumat-o, și ale cărei coordonate generale vor fi elaborate la apropiatul Congres. În acest sens, după cum se arată în proiectul de Directive, va continua realizarea unei strategii deschise spre obiectivele sociale ca și spre cele economice din planul cincinal și din cele anuale succesive, acționînd pentru mobilizarea rezervelor, punînd în valoare condițiile interne și externe aflate în schimbare, prin utilizarea deplină a capacităților și calificării oamenilor, folosesc în mod optim baza materială a producției, pentru deplina valorificare a investițiilor care s-au făcut și care se vor face în cincinalul viitor, pentru realizarea unei producții de serie mare, eficientă din punct de vedere economic. Se ține seama de faptul că în următorul cincinal, sporul forței de muncă se va micșora cu circa 1 milion de oameni — datorită repercutării fenomenelor demografice din trecut — ceea ce impune o creștere a productivității muncii aproape de două ori în 1980 față de 1970 (în viitorul cincinal, creșterea producției industriale și a celei din construcții urmînd să se efectueze în proporție de 90% pe seama productivității muncii). Astfel, în 1980 producția industrială va fi superioară cu 48—50% față de 1975, cu o participare la venitul național de 62%, față de 58% în 1975. Se urmărește în acest scop dezvoltarea și utilizarea rațională a bazei naționale de materii prime, în primul rînd a celei de cărbune, a cărui extracție va depăși 200 milioane tone în 1980, precum și a celei de energie electrică, a cărei producție în 1980 va trebui să atingă 132 miliarde kWh.

Paralel, se are în vedere o politică energică în domeniul investițiilor, fondurile alocate în perioada 1976—1980 urmînd a fi mai mari cu 37—40% față de cincinalul anterior. Aceasta va permite extinderea producției de mărfuri de înalt nivel tehnic și de calitate superioară, în special de mașini și instalații de înaltă productivitate, ceea ce va permite, de pildă, dezvoltarea industriei electromecanice cu 65—67%, a celei chimice cu 68—70%, a celei ușoare cu 41—43% etc.

Se prevede o influență crescîndă a economiei socialiste, a progresului mecanizării, a schimbărilor demografice la sate asupra înseși transformărilor sociale socialiste în agricultură.

În anii 1976—1980 producția agricolă globală va urma să crească cu 15—16%, din care cea animală cu 16—18%, prin creșterea randamentelor la ha, sporirea numărului de animale și a producției acestora atît în sectorul socialist cît și în cel particular, încă mult preponderent în agricultură.

Creșterea în domeniul economiei naționale poloneze va avea loc, în continuare și pe un plan lărgit, prin dezvoltarea relațiilor de comerț exterior, după cum se prevede în proiectul Directivelor, într-un ritm mai rapid decît cel al producției industriale. Atenția principală în domeniul exportului o va solicita consolidarea pozițiilor la acele sortimente în care deja exista o specializare și mai ales în domeniul instalațiilor industriale complete, a construcțiilor de nave, fabrici de zahăr, de acid sulfuric etc. Se vor exporta de asemenea, materii prime excedentare ca lignit, sulf, cupru etc. Toate acestea corespund unei politici de import raționale, de produse de înaltă tehnicitate, de furaje și alte bunuri necesare proceselor de producție din economie. Participarea Poloniei la diviziunea internațională a muncii se realizează printr-un amplu program de cooperare cu toate țările, în primul rînd cu cele socialiste, relațiile economice cu România constituind un proces în continuă dezvoltare sub forme multiple și reciproc avantajoase.

Prin realizarea sarcinilor prevăzute în toate ramurile economiei poloneze, se consideră că venitul național va putea să crească cu 40—42% în raport cu 1975, ceea ce va însemna ca în 1980 venitul național creat să fie de 2,3 ori mai ridicat decît în 1970.

Aceasta va însemna realizarea concomitentă a creșterii veniturilor reale ale populației și asigurarea unei noi creșteri a consumului individual, schimbarea structurii acestuia, îmbogățirea și modernizarea sortimentelor de mărfuri, extinderea și ridicarea calității serviciilor. Se prevăd desfaceri ale articolelor de consum cu 42—45% și prestări de servicii cu 57—60% mai mari în 1980 față de 1975. Transpusă în cifre, această creștere a veniturilor reale și a consumului va însemna, de pildă, peste 1 500 000 locuințe noi și un consum de carne de 79—81 kg pe locuitor în 1980 față de 70 kg în 1975.

Proiectul Directivelor prevede și supune dezbaterii națiunii și factorii calitativi ai dezvoltării procesului de edificare a societății socialiste înaintate, printre care nu se poate să nu menționăm : generalizarea treptată a relațiilor socialiste în toate domeniile vieții sociale și economice, adîncirea și perfecționarea constantă a acestor relații, întărirea unității națiunii în jurul clasei muncitoare și a partidului său, întărirea conștiinței socialiste în conștiința poporului.

Călătorul care, vizitînd Polonia, cunoscînd poporul polonez, munca și realizările lui, viitorul pe care și-l proiectează în dimensiunile unui umanism înalt și ale internaționalismului socialist, înțelege cu atît mai mult și o altă latură a factorilor calitativi ai progresului națiunii poloneze, exprimată, de asemenea, în proiectul Directivelor C.C. al P.M.U.P. pentru Congresul al VII-lea al partidului și anume aceea că aprofundarea patriotismului cere lărgirea cunoașterii istoriei națiunii, implantarea atașamentului față de patrimoniul cultural, față de tot ce în istoria Poloniei a fost creator, revoluționar, progresist, ceea ce a servit dezvoltării națiunii și statului.

Într-adevăr, în Polonia, trecutul se îmbină cu viitorul, tradiția cu modernitatea, aspirațiile individuale cu înaltele exigențe ale socialismului în plină dezvoltare.

Vasile PORUMBESCU

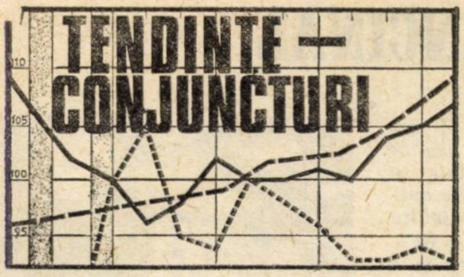

Recolta mondială de cereale

CEA mai recentă evaluare a recoltei mondiale de grîu în sezonul 1975/76, publicată de Departamentul Agriculturii din S.U.A., stabilește nivelul acesteia la 348,5 mil. tone (față de 350,3 mil. în sezonul precedent); în ceea ce privește exporturile de grîu (inclusiv făină), volumul acestora este estimat la 75 mil. tone, respectiv cu circa 10% mai mare. Recolta mondială de cereale furajere (porumb, sorg, orez și ovăz (este evaluată la 589,9 mil. tone (570,7 mil. în sezonul 1974/75, iar exporturile — la 78,7 mil. tone (față de 68,9 mil.). Printre principalele țări capitaliste dezvoltate, producătoare și exportatoare, se numără (în 1975/76, mil. t) cele din tabelul de mai sus.

Țara	Grîu		Cereale furajere	
	producție	export	producție	export
S.U.A.	58.2	36,5	184,0	81,9
Europa occ.	49,1	12,5	81,9	12,2
Canada	16,5	13,0	17,5	3,1
Australia	11,0	8,7	4,6	2,4
Argentina	7,7	2,8	16,4	6,4

Sursa : B.I.K.I., 13/XI 1975

Spre o reglementare pe piața zahărului ?

CONFERINȚA țărilor latino-americane exportatoare de zahăr, care s-a desfășurat în cursul lunii octombrie la Lima (cu participarea a 22 de țări, plus Filipinele — în calitate de observator), s-a soldat, în principal, prin adoptarea unui program menit să reglementeze oferta de zahăr spre vînzare, în scopul de a determina stabilizarea prețurilor pe piața mondială și a stimula eventuala lor creștere.

Comentînd șansele acestei politici, firma „Licht" apreciază că țărilor latino-americane exportatoare de zahăr și Filipinelor le-au revenit în anii 1972/73 — 1974/75 aproape 60% din exportul mondial de zahăr, încît ele pot avea o influență considerabilă asupra evoluției pieței respective, inclusiv a prețurilor la zahăr. Totodată, se consideră că programul de control nu poate avea efect pe termen lung decît dacă cererea de zahăr va manifesta o elasticitate redusă în raport cu modificarea prețurilor, iar țările care au adoptat programul vor putea exercita un control și asupra rezervelor disponibile de zahăr în lume.

Ramuri în recesiune: construcția de mașini japoneză...

ULTIMA evaluare a producției construcțiilor de mașini din Japonia pe anul financiar 1975/76, publicată de Federația asociațiilor companiilor japoneze constructoare de mașini, indică o scădere a acesteia cu 4,3%, față de nivelul atins în anul financiar precedent (în cadrul unor evaluări anterioare se menționase o creștere ușoară — de 0,3%). Se apreciază că, determinată îndeosebi de încetineala cu care se desfășoară investițiile în această ramură, tendința de scădere a producției se va manifesta mai pregnant în construcția de mașini cu caracter general (—10,9) și în cea de utilaje și instalații electrice (—3,9%), în timp ce în producția de mijloace de transport este așteptată o creștere de 1,1%, sub efectul înviorării cererii pentru automobile.

A fost revizuită, de asemenea, evaluarea dinamicii exporturilor japoneze de mașini și instalații, acestea urmînd să crească în 1975/76 doar cu 4%, față de sporul de 6,9%, prevăzut anterior.

...și electrotehnica din R.F.G.

CONFORM aprecierii asociației patronale din industria electrotehnică vest-germană, aceasta este una dintre ramurile cele mai afectate de actuala recesiune economică. La sfîrșitul sem. I 1975 efectivul personalului ocupat în această ramură scăzuse cu 9% față de perioada corespunzătoare a anului precedent, iar un număr de 173 000 de salariați lucrau cu program redus. Se estimează că, pe ansamblul anului în curs, producția ramurii va scădea cu 6% față de nivelul anului trecut, reducerea fiind mai pronunțată în sectorul bunurilor electrotehnice de larg consum decît în producția de echipament.

Italia: politica petrolieră

ÎN cercurile de specialitate se apreciază că — sub incidența reducerii cererii pentru produsele petroliere — industria italiană de prelucrare a țițeiului înregistrează, din 1974, o reducere continuă a activității sale; în trimestrul III a.c. capacitățile rafinăriilor italiene erau utilizate doar în proporție de 55%. Ținînd seama de aceasta, politica statului italian nu urmărește restrîngerea importului de țiței și nici aplicarea unor noi măsuri de raționalizare a consumului. Se preconizează extinderea participării societății de stat „ENI" la prospectarea și valorificarea de zăcăminte petroliere în alte țări. Întrucît producția proprie de țiței (1,1 mil. tone pe an) și gaze (45 mlrd. mc) nu acoperă decît în mică măsură consumul intern, se are în vedere de asemenea, extinderea lucrărilor de prospecțiuni geologice în țară și în platoul continental aparținînd Italiei.

Preferințe tarifare acordate de S.U.A.

ÎN BAZA UNUI ORDIN executiv semnat de președintele Gerald Ford, S.U.A. vor elimina cu începere de la 1 ianuarie 1976 tarifele vamale asupra unui număr de 2 724 de produse industriale, semifabricate și agricole exportate de 98 de țări în curs de dezvoltare și 39 de teritorii încă dependente. În marea majoritate a cazurilor este vorba de țări din Asia, Africa și America Latină. Reducerea tarifară este nereciprocă și nediscriminatorie, S.U.A. fiind a 23-a țară industrializată care acordă preferințe vamale generalizate țărilor în curs de dezvoltare. În baza acestei reduceri 43% din importurile S.U.A. din țările în curs de dezvoltare la care se referă (respectiv 2,6% din importurile totale ale S.U.A.) vor fi scutite de taxe vamale. Printre produsele care nu au fost incluse în sistemul de preferințe, explicîndu-se că importul lor ar afecta sensibil producția națională, se numără automobile, anumite articole din porțelan, ceramică și sticlă, unele fructe și legume, biciclete, anumite articole de sport, echipament de calcul, ceasuri, produse electronice, unele articole de piele și de lînă, unele produse chimice etc.

Scutirea de vamă se menține cu condiția de a nu se depăși o anumită valoare a importurilor (25 milioane de dolari pe an pentru fiecare articol dintr-o țară) și o anumită pondere din importul total al S.U.A. din acel produs (50%). Termenul de valabilitate al sistemului generalizat de preferințe este 4 ianuarie 1984.

După cum declara ambasadorul Frederick B. Dent, reprezentantul special al S.U.A. la negocierile comerciale multilaterale care au loc în cadrul GATT, deoarece exporturile reprezintă principala sursă de încasări valutare a țărilor în curs de dezvoltare, iar importurile acestor țări se fac în bună măsură din țările dezvoltate, de expansiunea comerțului produsă ca urmare a acestor preferințe vor beneficia toate țările, inclusiv S.U.A.

Cel mai scăzut nivel din 1962

ÎN SÎNUL SOCIETĂȚILOR constructoare de automobile din Anglia aprecierile asupra evoluției conjuncturii relevă că anul viitor vînzările pe piața internă vor scădea la 1 050 000 de unități, față de 1 140 000 de unități în acest an și 1 269 000 în 1974, circa o treime din automobilele vîndute provenind din import. În ceea ce privește producția de automobile din Anglia, aceasta se va reduce în continuare, respectiv de la 1 534 000 unități în 1974 la 1 370 000 în 1975 și la 1 300 000 unități în 1976 — cel mai scăzut nivel din anul 1962.

r.e. MONDORAMA

Piața Comună: structura producției de oțel

ÎN siderurgia țărilor membre ale Pieței Comune vest-europene se manifestă tendința de sporire continuă a producției de oțel în convertizoare cu oxigen. Ponderea oțelului produs după această tehnologie a ajuns în 1974 la 61,8% din total, îndeosebi pe seama reducerii ponderii oțelului Thomas (la 7,2%). Între diferitele țări membre apar însă deosebiri considerabile în ceea ce privește structura — în funcție de procedeul tehnologic — a oțelului fabricat. Convertizoarele cu oxigen furnizează 92% din oțelul produs în Olanda, 79% în Belgia, 68,8% în R.F.G., 65,1% în Luxemburg și 58,4% în Franța; avînd o pondere sub 50% în Anglia și Italia, ele lipseau cu totul anul trecut în producția de oțel din Danemarca și Irlanda. În aceste ultime țări pe primul loc se situează oțelul obținut în cuptoare Martin (96,1% din total) și respectiv în cuptoare electrice (51,2%).

În cercurile de specialitate se apreciază că tendința de creștere a ponderii oțelului electric și a celui produs în convertizoare cu oxigen se va menține și în anii următori.

Mobilitate în scădere

MOBILITATEA — una din trăsăturile definitorii ale populației americane, căreia Alvin Toffler i-a consacrat cîteva pagini memorabile în „Șocul viitorului“ — a început de cîțiva ani să se reducă, rămînînd totuși cea mai ridicată de pe glob. Americanii își schimbă reședința într-o proporție de 20% pe an, față de numai 12% vest-europenii sau 8% japonezii. Totuși, potrivit unui studiu al Biroului de statistică al S.U.A., din anul 1970 pînă în luna martie a acestui an numai 51,5% din americanii în vîrstă de peste 5 ani și-au schimbat adresa, comparativ cu 52,9% în perioada de cinci ani anterioară.

În același timp, se constată o răsturnare a tendinței de migrație către marile metropole. Studiul amintit relevă că marile orașe americane au pierdut prin migrație 1,6 milioane din locuitorii lor în perioada 1970—1975, față de un spor de 325 000 în intervalul de cinci ani precedent. Totodată, s-a intensificat fluxul migratoriu către statele din sudul S.U.A., triplîndu-se sporul net la 1,8 milioane de oameni; către vestul S.U.A. soldul net a rămas constant (700 mii).

Reducerea proporțiilor migrației interne infirmă așteptările demografilor potrivit cărora ridicarea nivelului general de pregătire al populației trebuia să determine o accentuare a mobilității acesteia.

În sfîrșit, o migrație de un fel deosebit se constată în interiorul zonelor metropolitane: este vorba de creșterea numărului și ponderii populației sărace de culoare în orașul propriu-zis, supraaglomerat și poluat, paralel cu mutarea păturilor mai înstărite ale populației către zonele suburbane. De aceea, nu întîmplător rata șomajului este mai ridicată în zona centrală decît în suburbiile marilor orașe (vezi graficul).

POPULAȚIA UNOR MARI ORAȘE (în milioane).

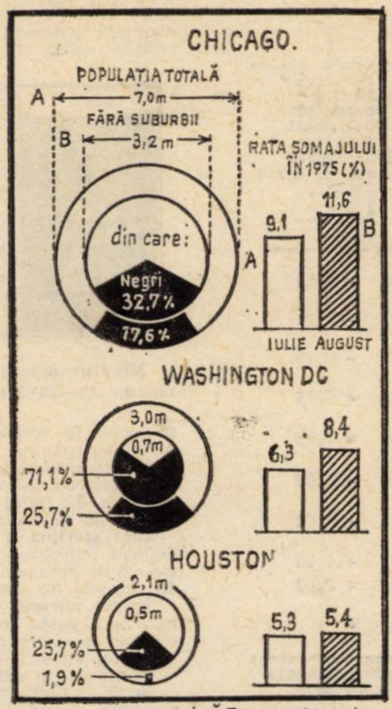

(după THE ECONOMIST)

Bursă de informații tehnice

CUNOSCUTA firmă Control Data din domeniul electronicii a anunțat nu demult, cum relatează **L'Usine Nouvelle**, crearea a două servicii, menite să ușureze schimbul de informații în lume și denumite Technotec și Worldtech.

Tehnotec realizează difuzarea cererilor sau ofertelor de informații tehnice prin intermediul rețelei mondiale de calculatoare electronice „Cybernet“, cu utilizare colectivă (time sharing), a societății Control Data. Acest serviciu constituie un fel de bursă de informații tehnice, urmînd a deveni ulterior accesibil (prin telex) și țărilor care nu sînt conectate la sistemul Cybernet. Se preconizează ca, în perspectivă, prin acest sistem să poată fi organizat schimbul de cereri și oferte de diferite bunuri și servicii.

Cel de-al doilea serviciu — Worldtech — reprezintă un organism complementar, incluzînd persoanele și organizațiile care oferă experiența și resursele lor în scopul promovării transferului de tehnologie în lume.

Concentrarea extracției de diamante

CONFORM evaluărilor Departamentului minelor din cadrul Ministerului afacerilor interne al S.U.A. producția de diamante a unui număr de 18 țări nesocialiste producătoare din lume a crescut anul trecut cu 645 mii de carate, totalizînd 34,3 mil. carate. După cum rezultă din datele tabelului alăturat, Zairul furnizează singur aproximativ 40% din această producție, iar primii șapte producători — peste 90% (țările africane avînd o pondere de 97—98% în ansamblul producției țărilor nesocialiste). De remarcat că în unele din aceste țări extracția diamantelor reprezintă o ramură economică importantă; în Angola, de pildă, ea furnizează 15% din produsul național brut.

(în mii carate)

	Total diamante	Din care	
		pentru bijuterii	tehnice
Zair*	13000	1100	11900
R.S.A.	7502	3435	4067
Botswana	2718	408	2310
Ghana	2573	257	2316
Angola*	2100	1600	500
Sierra Leone**	1670	670	1000
Namibia	1570	1491	79

* Evaluări. ** Export.

Castanul — „arbore de pîine“

ÎN CONTEXTUL crizei alimentare mondiale, oamenii de știință cercetează proprietățile diferitelor plante, prin cultivarea cărora s-ar putea îmbogăți „zestrea“ alimentară a omenirii. Între altele, cercetătorii sovietici au studiat castanul comestibil, fructele căruia conțin amidon în proporție de 62%, zahăr — 17%, albumine — 2% și diferite vitamine. În U.R.S.S. castanul comestibil crește spontan în pădurile din zona apuseană a Caucazului, fiind considerat de localnici drept „arbore de pîine“. Castanele erau și sînt folosite în realizarea unei serii de preparate culinare, iar sub formă de făină — la coacerea unor turte mai hrănitoare decît cele de grîu. După opinia biologilor sovietici, prin crearea unor plantații de castani comestibili s-ar putea obține, de pe aceeași suprafață cultivată, o cantitate de substanțe nutritive superioară celei rezultate din cultura grîului sau a cartofului.

I-ar fi făcut plăcere și Lysistratei...

O GREVĂ generală de o zi pentru obținerea unei retribuții egale la muncă egală cu bărbații, inițiată de femeile din Islanda, a avut un efect atît de covîrșitor încît i-ar fi „mers la inimă“ și Lysistratei, precursoarea din antichitate a mișcării feministe.

În sprijinul Anului internațional al femeii, marcat în 1975 la inițiativa Națiunilor Unite, aproape 90% din cele 60 000 femei angajate din Islanda au încetat lucrul. „Vrem să arătăm cît de indispensabile sîntem activității economice a țării“, a declarat purtătoarea de cuvînt a femeilor. Și fără îndoială, femeile au fost convingătoare... În ziua grevei s-au închis școlile, magazinele și teatrele, nu au apărut ziarele, activitatea industrială s-a redus simțitor și chiar administrația de stat nu a mai putut să-și ducă activitatea obișnuită datorită faptului că cele mai multe centrale telefonice nu au funcționat.

La acțiunea de protest au participat și gospodinele. Susținînd că munca lor este subapreciată, ele n-au gătit în această zi și au lăsat copiii în grija bărbaților. Ca urmare, mulți soți, care afirmaseră la început că greva este o „glumă“, au trebuit să ajuneze în ziua respectivă.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI 1)

	Curs central	Curs la 28.XII 1973	24.XI. 1975	28.XI. 1975	Abaterea 2) în % a cursurilor valutelor la 28.XI.1975 față de: Cursul central	Nivelul 28.XII. 1973	Abaterea 2) în % a cursului dolarului față de diversele valute între 28.XII. 1973-28.XI. 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6057	2,6230	+ 1,18	+ 2,90	- 2,82
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6670	2,6770	+26,47	+21,40	-17,63
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4347	4,4537	+ 3,38	+ 5,59	- 5,29
Yenul japonez	308,00	280,20	303,00	303,05	+ 1,63	- 7,54	+ 8,15
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6730	2,6890	+ 3,43	+ 5,09	- 4,85
Francul belgian	40,334	41,10	39,26	39,47	+ 2,19	+ 4,13	- 3,97
Lira italiană	523,50	607,00	682,00	683,60	-23,42	-11,21	+12,62
Lira sterlină	2,8952	2,3250	2,0395	2,0362	-29,67	-12,42	+14,18
D.S.T. 3)	-	1,2060	1,17745	1,17439	-	- 2,62	+ 2,69
Prețul aurului la Londra 4)	-	103,87	141,35	138,25	-	-	-

1) Cotațiile din prezentul tabel reprezintă unități de monedă națională față de 1 dolar SUA, cu excepția cursului lirei sterline care este exprimat în dolari SUA pentru o liră;
2) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt)
3) D.S.T. - drept special de tragere, exprimat în dolari SUA pentru o unitate;
4) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

SĂPTĂMÎNA 24—28 noiembrie a.c. s-a caracterizat printr-o continuă întărire a **dolarului american.** Acest trend a fost imprimat de o serie de factori pozitivi, între care menționăm :

— publicarea la Washington a cifrelor balanței comerciale americane pe luna octombrie a.c., care a înregistrat un excedent de 1 075,9 milioane de dolari, față de un surplus de 976,4 milioane de dolari în septembrie;

— optimismul pieței valutare, legat de premisele rezolvării favorabile a situației financiare a orașului New York ;

— în ciuda faptului că o serie de bănci americane și-au scăzut dobînda preferențială („prime rate“), cercurile de afaceri interesate apreciază că în curînd dobînzile interne în S.U.A. ar putea să crească din nou, avîndu-se în vedere că actualul nivel scăzut al dobînzilor a fost urmarea politicii duse de Federal Reserve System pentru a se ajunge la o creștere a masei monetare în circulație („money supply") la un nivel apreciat ca optim pentru actuala perioadă prin care trece economia americană, respectiv la o creștere de 5—7,5% pe an, față de 4—4,5% în primele trei săptămîni ale lui noiembrie și 3,5—4% la sfîrșitul lui octombrie a.c. ;

În cursul perioadei examinate, dolarul a atins nivelul de 2,68 franci elvețieni (respectiv 2,63 mărci vest-germane) pentru un dolar, ușoara scădere de la sfîrșitul perioadei fiind atribuită unor factori tehnici, de moment. În cercurile de afaceri interesate se apreciază că în perioada următoare cursul valutei americane va continua să se consolideze.

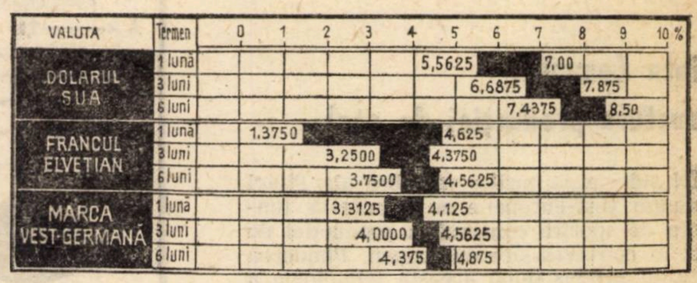

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 24—28 XI 1975 (nivel minim și maxim).

De menționat în acest interval este și faptul că **marca vest-germană** s-a depreciat în relația cu francul elvețian, atingînd la un moment dat raportul de 101,93 franci elvețieni pentru 100 mărci vest-germane, respectiv cel mai scăzut raport din ultimii 20 de ani.

Lira sterlină a înregistrat cel mai coborît nivel din istorie față de dolarul american, respectiv de 2,0130 dolari pentru o liră sterlină, operatorii de devize așteptîndu-se ca Banca Angliei să scadă din nou dobînda minimă de împrumut („minimum lending rate“).

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o scădere ușoară, dar continuă, la aceasta contribuind pe lîngă consolidarea dolarului american și o serie de zvonuri care au circulat pe piață, legate de eventualitatea unei noi vînzări de aur prin licitație de către Trezoreria S.U.A.

Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au înregistrat creșteri pe perioada de o lună, mai ales la sfîrșitul intervalului, întrucît scadența depozitelor respective va depăși anul calendaristic și, ca atare — din motive tehnice, de bilanț — băncile plătesc și oferă depozite la dobînzi mai ridicate ; în perioadele de peste 3 luni, cu o influență mult atenuată a sfîrșitului de an calendaristic, dobînzile au înregistrat o ușoară scădere comparativ cu săptămîna trecută.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

MACHINOEXPORT

Exportator :

MACHINOEXPORT — S.A.R.L

Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel. : 88 53 21
Telex : 022—425
Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

FERĂSTRĂU MECANIC ON—163—01

Ferăstrăul mecanic ON—163—01 se folosește la tăierea profilurilor rotunde, drepte și corniere în metale feroase și neferoase, în cele mai obișnuite dimensiuni. Poate executa tăieturi oblice pînă la 45°. Transmisia complet mecanizată îndeplinește toate mișcările de lucru și avans.

ON—163—01 este o mașină de greutate redusă și ieftină și se poate folosi oriunde este nevoie de operații de tăiere, deoarece se manevrează foarte ușor. Se recomandă în special pentru utilizarea în întreprinderi mici, ateliere etc.

Caracteristici tehnice :
1. Secțiunea maximă de tăiere :
— rotundă ∅ 170 mm
— pătrată ∅ 150×150 mm
2. Secțiunea maximă de tăiere sub 45° ∅ 110 mm
3. Lungimea ferăstrăului 350 mm
4. Cursa pînzei 100 mm
5. Numărul de curse duble ale pînzei 160 curse duble/min.
6. Puterea motorului electric principal 0,75 KW
7. Greutatea totală 300 kg

PUBLICOM

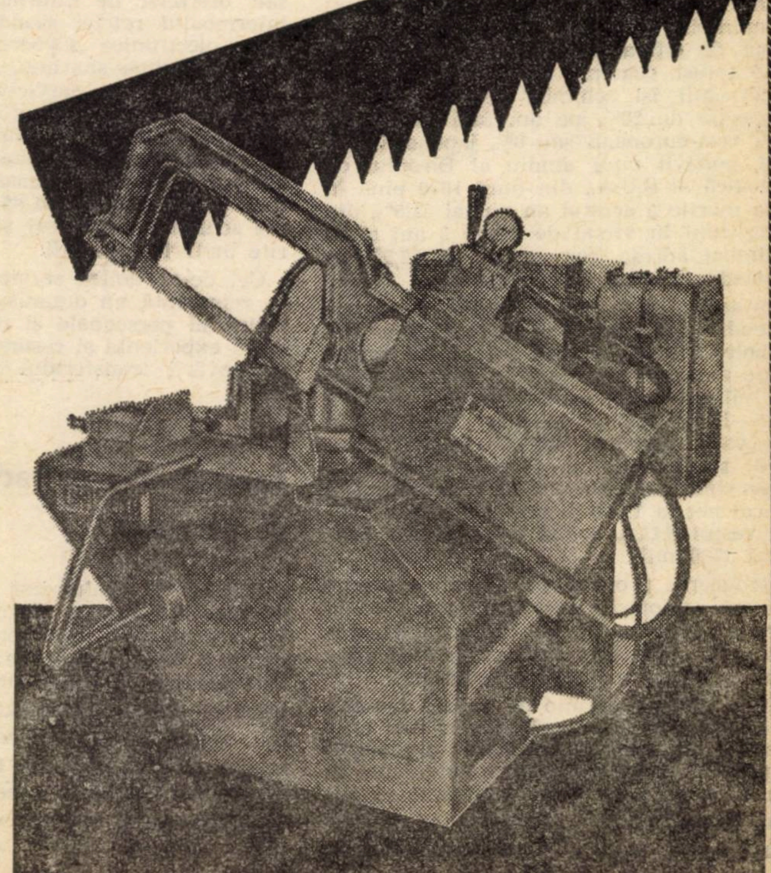

MACHINOEXPORT

Clubul de la Dakar

Ion Oiță, Pitești — „Clubul de la Dakar“ a fost creat în urmă cu trei ani la inițiativa ministrului planului al Republicii Coasta de Fildeș, Mohamed Diawara. Obiectivul său este de a contribui, prin reflecțiile sale sau prin cele la care incită, la conceperea unei noi diviziuni internaționale a muncii pentru a reduce decalajele economice dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, ceea ce — după spusele însuși fondatorului său, relatate de revista **Expansion** (octombrie 1975) — presupune „acceptarea unei noi diviziuni internaționale a muncii industriale“. Concret, explică el, este vorba de a face astfel ca țările industrializate să contribuie la crearea în țările în curs de dezvoltare a unor obiective productive susceptibile să valorifice materiile prime locale, să utilizeze forța de muncă existentă și să exporte produse finite. În acest scop, Clubul își propune întocmirea unei liste de activități industriale transferabile, care să poată servi apoi ca bază de discuții între state.

Clubul de la Dakar numără circa 60 de membri între care se numără Louis Alexandrenne, ministrul dezvoltării industriale al Senegalului, Edgar Faure, președintele Adunării Naționale franceze, M' Boui Boutzit, ministrul de stat al minelor și industriei al Gabonului, Paul-Marc Henry, președintele Centrului de dezvoltare economică al O.C.D.E., Chedli Ayari, ministrul planului al Tunisiei, Jacques Ferrandi, directorul general al Fondului european de dezvoltare, profesorul Alfred Sauvy, Seydou Djim Sylla, secretar executiv al grupului statelor africane asociate la Piața Comună vest-europeană, Lionel Stoleru, consilier economic al președintelui Franței și alte personalități, în total din 15 țări. Printre membrii fondatori ai acestui for de reflecție din capitala Senegalului se numără și Aurelio Peccei, președintele Clubului de la Roma.

Munca pe bandă

Ion Mircea, Blaj — — Dispunem de date recente mai ample privind munca pe bandă în cazul Franței. Datele, publicate în ziarul **Le Monde** (21 octombrie), au fost culese dintr-o anchetă efectuată de Ministerul Muncii al Franței în aprilie 1974 și reprezintă prima statistică oficială publicată în această țară pe tema amintită.

Graficul alăturat privește întreprinderile particulare cu mai mult de 10 salariați și permite constatarea că dacă pe ansamblul muncitorilor din industria franceză ponderea celor care lucrează pe bandă este de 6,2% (procentaj corespunzînd la circa 330 000 de oameni), în anumite ramuri ea a depășit o treime.

O altă concluzie interesantă pe care o permite ancheta, constă în aceea că mai mult de jumătate din totalul celor care lucrează pe bandă sînt femei ; în anumite ramuri (industria confecțiilor, farmaceutică și optică), ponderea femeilor în totalul muncitorilor care lucrează pe bandă depășește sensibil 90%, fiind în schimb foarte redusă în industria automobilelor (14,4%) și a sticlei (15,8%).

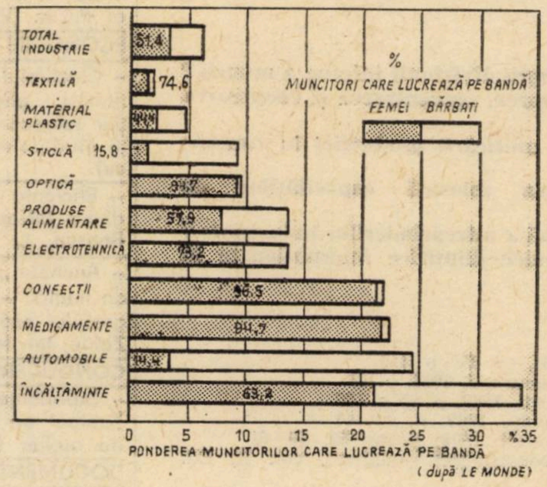

(după LE MONDE)

Antitrust

V. Puelișan, București — Firma „General Motors“ — care realizează peste jumătate din producția de automobile S.U.A. avînd adeseori rolul decisiv în stabilirea nivelului prețurilor pe piața națională — s-a aflat în mai multe rînduri pînă acum în obiectivul autorităților antitrust americane, însă fără urmări concrete, datorită opoziției Administrației S.U.A. În prezent, Comisia federală pentru comerț a S.U.A. (F.T.C.) discută din nou posibilitatea de a investiga activitățile companiei „General Motors“, cea mai mare firmă americană sub aspectul cifrei de afaceri, din punctul de vedere al legislației antitrust, pornind de la faptul că scăderea vînzărilor în ultima recesiune a afectat mai puternic pe concurenții săi direcți, firmele „Ford“ și „Chrysler“. Astfel, în trimestrul III a.c., în vreme ce profiturile lui „General Motors“ au sporit cu 14% față de anul precedent (la 243 milioane dolari), „Chrysler“ a pierdut 313 milioane în ultimele 15 luni, iar profiturile lui „Ford“ au stagnat. Comentînd această evoluție, un economist al F.T.C., citat în **International Herald Tribune** (11 noiembrie) releva : „Concentrarea se intensifică în perioadele de criză pentru că cele mai mari firme dispun de mijloacele necesare supraviețuirii. Profiturile lor rămîn mai stabile, ponderea lor pe piață rămîne cam aceeași, în vreme ce poziția lor reală se întărește, iar competitivitatea concurenților lor slăbește“.

Penetrație străină

Ilie Copoianu, Tîrgu Mureș — Deși penetrația capitalului străin în industria franceză este mai redusă decît, de pildă, în S.U.A., Canada, Australia, Suedia sau Japonia — la 1 ianuarie 1973 circa 5% din industrie se afla sub control străin, după cum relevă un studiu referitor la investițiile străine în Franța, întocmit de Ministerul Economiei și Finanțelor din această țară. Principala țară de origine a capitalului investit — 30% din total — erau Statele Unite, urmată de Elveția cu 13% ; 40% din capitalul străin proveneau din țări partenere ale Franței în Piața Comună (Anglia, Olanda, Belgia, Luxemburg, R.F.G. și Italia).

Studiul arată că 42,3% din capitalul investit în subramura petrolului și altor hidrocarburi era deținut de firme străine, precum și 39,8% din industria echipamentului agricol, 30,3% din aceea a uleiurilor și grăsimilor, 29,6% din industria electrică și electronică, 28,4% din industria chimică, 24,4% din cea de mecanică fină. Firmele sub control străin utilizau 18% din totalul forței de muncă ocupate și furnizau 25,8% din totalul desfacerilor industriei. Ansamblul investițiilor străine în industria franceză s-a ridicat la 4,7 miliarde franci, în timp ce investițiile franceze în străinătate au totalizat 4,2 miliarde franci.

Drugstore

Ilie Constantin, Sibiu — Inițial termenul american „drugstore“ însemna „farmacie“. Ulterior sfera acestui termen s-a extins, desemnînd o unitate comercială cu amănuntul cu program prelungit (pînă la 18—20 de ore în fiecare zi) și compusă din standuri la care se vînd nu numai produse farmaceutice, ci și ziare, tutun, cărți, discuri, jucării, cosmetice, înghețată, dulciuri, băuturi alcoolice etc. Un „drugstore“ poate cuprinde de asemenea un restaurant sau un bar.

După introducerea acestui gen de magazin și în Europa occidentală, termenul respectiv a fost acceptat oficial de cîțiva ani și în limba franceză, la propunerea Comisiei pentru terminologie a Ministerului Economiei și Finanțelor, avînd și avizul Academiei franceze și a Înaltului comitet pentru apărarea și răspîndirea limbii franceze. Din această comisie, creată în anul 1971, fac parte printre alții cunoscuții economiști, profesorii Jean Fourastié și François Perroux. Menționînd rațiunile care au condus la crearea Comisiei pentru terminologie, ministrul de atunci al economiei și finanțelor, actualul președinte al Franței, V. Giscard d'Estaing, releva că odată cu progresul tehnico-științific, amplificat de accelerarea comunicațiilor internaționale, se manifestă un anumit snobism prin înclinația de a prefera un cuvînt mai greu inteligibil, numai pentru că este bizar constituit, are o aparență savantă sau este împrumutat dintr-o limbă străină (în care adesea nu este cunoscut sub accepția care i se atribuie).

---

curier

Acordarea alocatiei

FLOREA DEMIAN, Arad — Serviciul contabilitate-financiar a aplicat corect reglementarea în vigoare. Într-adevăr, inițial, persoana la care vă referiți a ocupat în unitatea dv. un post pe baza unui contract cu durată determinată. Personalul încadrat cu un asemenea contract de muncă, n-are drept la alocația de stat pentru copii. Ulterior, de abia la 29 august 1975, acest lucrător a fost încadrat cu contract pe durată nedeterminată, astfel că are drept la alocație după trei luni de la această încadrare, respectiv de la 1 decembrie 1975.

Vechime neîntreruptă în aceeași unitate

VASILE CUCOȘ, comuna Moțca, Iași — Din scrisoarea dv. rezultă că atît înainte de alegerea ca președinte al C.A.P., cît și ulterior, ați ocupat, la aceeași unitate, funcția de contabil șef, retribuită în bani (nu cu zile-muncă). În această situație, perioada cît ați fost ales în funcția de conducere a C.A.P. fiind retribuit, ca atare, nu determină pierderea dreptului la vechime neîntreruptă în aceeași unitate, întrucît această situație este prevăzută la art. 9 lit. e din Legea nr. 1/1970.

Acordarea gradației

NICOLAE CHIREA, Slatina — La stabilirea retribuirii dv. sînt aplicabile prevederile anexei 2 (pct. 2 lit. c) ale Hotărîrii 69/1975 potrivit cărora se asigură persoanelor transferate în funcții mai mici, posibilitatea stabilirii unei gradații astfel încît să li se păstreze clasa de retribuire avută. În cazul dv. dacă ați fost încadrat în clasa 24 de retribuire era posibil să fiți încadrat la aceeași clasă, indiferent de vechimea dv. în specialitate. Unitatea nu este însă obligată să vă acorde gradațiile corespunzătoare.

Retribuție

DUMITRU STANIMIR, comuna Padina, Mehedinți — Condițiile și răspunderile contabilului șef de la C.A.P. (retribuit de stat) sînt diferite de cele ale contabilului șef al întreprinderii agricole de stat. Din această cauză, ținînd seama și de retribuirea stabilită anterior Legii nr. 57/1974, diferența de retribuire, față de aceea stabilită pentru inginerii șefi din C.A.P. este mai mare decît aceea reglementată pentru contabilul șef din întreprinderile agricole de stat.

DOCUMENTAR ECONOMIC

(Urmare din pag. 19)

logii, realizarea unor cercetări în comun, schimburi de informații și consultații, efectuarea de stagii în producție, acordarea de asistență tehnică, schimburi de aparatură tehnico-științifică precum și de diferite materiale necesare cercetării etc.

Spre deosebire de cooperarea economică avînd ca obiectiv principal producția și desfacerea — cooperarea tehnico-științifică are ca obiect principal concepția produselor și tehnologiilor, transferul de „inteligență tehnică". Pornind de la dezvoltarea vertiginoasă a revoluției tehnico-științifice mondiale, de la importanța științei și tehnicii pentru creșterea accelerată și modernizarea forțelor de producție, documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., subliniază importanța deosebită a participării României la cooperarea internațională pe tărîm tehnico-științific.

Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională se materializează la nivel de stat prin acorduri, iar la nivelul de execuție prin măsuri concrete tehnice și organizatorice. În mod firesc dezvoltarea cooperării internaționale impune cerințe suplimentare procesului de perfecționare a structurilor interne, prin adîncirea specializării și îmbunătățirea mecanismului cooperării.

INTREBĂRI :

1. Care sînt implicațiile dezvoltării economiei asupra diviziunii interne a muncii ?

2. Care este politica P.C.R. cu privire la specializarea, concentrarea și cooperarea industrială ?

3. În ce constă rolul standardizării, tipizării și unificării producției în concentrarea și specializarea producției ?

4. Cum contribuie specializarea la îmbunătățirea folosirii capacităților de producție ?

5. Cum influențează specializarea, mărimea optimă a întreprinderilor industriale ?

6. Care este rolul cooperării economice și tehnico-științifice internaționale în dezvoltarea economiei noastre ?

BIBLIOGRAFIE

Karl Marx : Capitalul, vol. I, Ed. politică, București, 1960, ed. IV, p. 416
Karl Marx și **Fr. Engels :** Opere, vol. III, Ed. politică, București, 1958, p. 63
V. I. Lenin : Opere complete, vol. I, Ed. politică, București, 1963, p. 95 și 100
*** **Congresul al X-lea al P.C.R.,** Ed. politică, București, 1969, p. 42—44
*** **Congresul al XI-lea al P.C.R.,** Ed. politică, București, 1975, p. 45—52, 59—61
Nicolae Ceaușescu : România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. II, Ed. politică, București, 1968, p. 538
Nicolae Ceaușescu : România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 10, Ed. politică, București, 1974, p. 666
Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții — 19 februarie 1972 — Ed. politică, București, 1972, p. 15—21, 57
Nicolae Ceaușescu : Raportul cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în următorii ani și în perspectivă, la perfecționarea conducerii planificate a societății și dezvoltarea democrației socialiste, la creșterea rolului conducător al partidului în edificarea socialismului și comunismului, la activitatea partidului și statului. În : Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972, Ed. politică, București ; 1972, p. 19—21 și 445—447.

Alte recomandări :

Șerban Orăscu : Specializarea și cooperarea în industrie ; Editura științifică, 1974 ; Ioniță Olteanu : Dimensionarea optimă a întreprinderilor, Editura politică, 1974 ; G. Bratoloveanu : Specializarea în industrie, Revista Economică, nr. 11/14 III 1975.

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE ANUL 1976!

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asigurați primirea ei și a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției („Revista economică" — București, Calea Dorobanților nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 – B.N.R.S.R. filiala sector 1 București).

● Unitățile socialiste se pot abona la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neintîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.

Către REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanților nr. 11–25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică" pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . x 260 lei = . . , lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . .
deschis la . . . . prin dispoziție de încasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unității) . . . .
. . . .
(localitatea) (codul) (strada) (nr.) (județul)
. . . .
(L.S.)
Director, Contabil șef,

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul nr. 49 din 5 decembrie 1975

– În strategia dezvoltării județului Sibiu. Ample mutații structurale și accelerarea progresului. Interviu cu tovarășul **Richard Winter,** prim-secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R. **(Virgiliu Anghelescu).** 1–4

ECONOMIE NAȚIONALĂ.

– Cincinalul 1976–1980: Orientări, ritmuri, eficiență. Impactul revoluției tehnico-științifice asupra calității produselor (ing. **Dumitru Niculescu).** 5–6

– Eficiența dezvoltării cooperării dintre întreprinderile industriale **(V. Boescu, L. Țintea).** 7–9

– Ancheta „R.E." în 117 C.A.P. Forța de muncă – factor principal al progresului economic (V) (dr. **Letiția Zahiu, Ion Manea).** 11–13

CONDUCERE–ORGANIZARE.

– Experiențe în actualitate: Tabloul de bord al conducătorului de atelier **(C. Florescu).** 14

DOCUMENTAR ECONOMIC.

– În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Cursul: Studierea politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru. Consultație la tema nr. V pentru cursanții din industrie. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. despre continuarea procesului de concentrare și specializare a producției în vederea utilizării intensive a tuturor capacităților de producție, pentru progresul rapid al industriei noastre. Forme de cooperare economică și tehnico-științifică internațională în domeniul industriei (prof. dr. **Șerban Orăscu).** 17–19

TEORII – IDEI.

– Evoluția resurselor energetice în contextul fenomenelor economice mondiale (II) (dr. ing. **Constantin Rusin).** 20–21

– Școli ● curente ● economiști. Controverse în jurul mesajului keynesian (dr. **Ioan Cristescu).** 22–23

ECONOMIE MONDIALĂ.

– Codificarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor – componentă esențială a noii ordini economice și politice internaționale (I) (dr. **Nicolae Ecobescu,** dr. **Victor Duculescu).** 24–26

– Polonia în pragul noului cincinal **(Vasile Porumbescu)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

DECEMBRIE ÎN 2 CUVINTE – 14 LITERE?

AM GĂSIT!

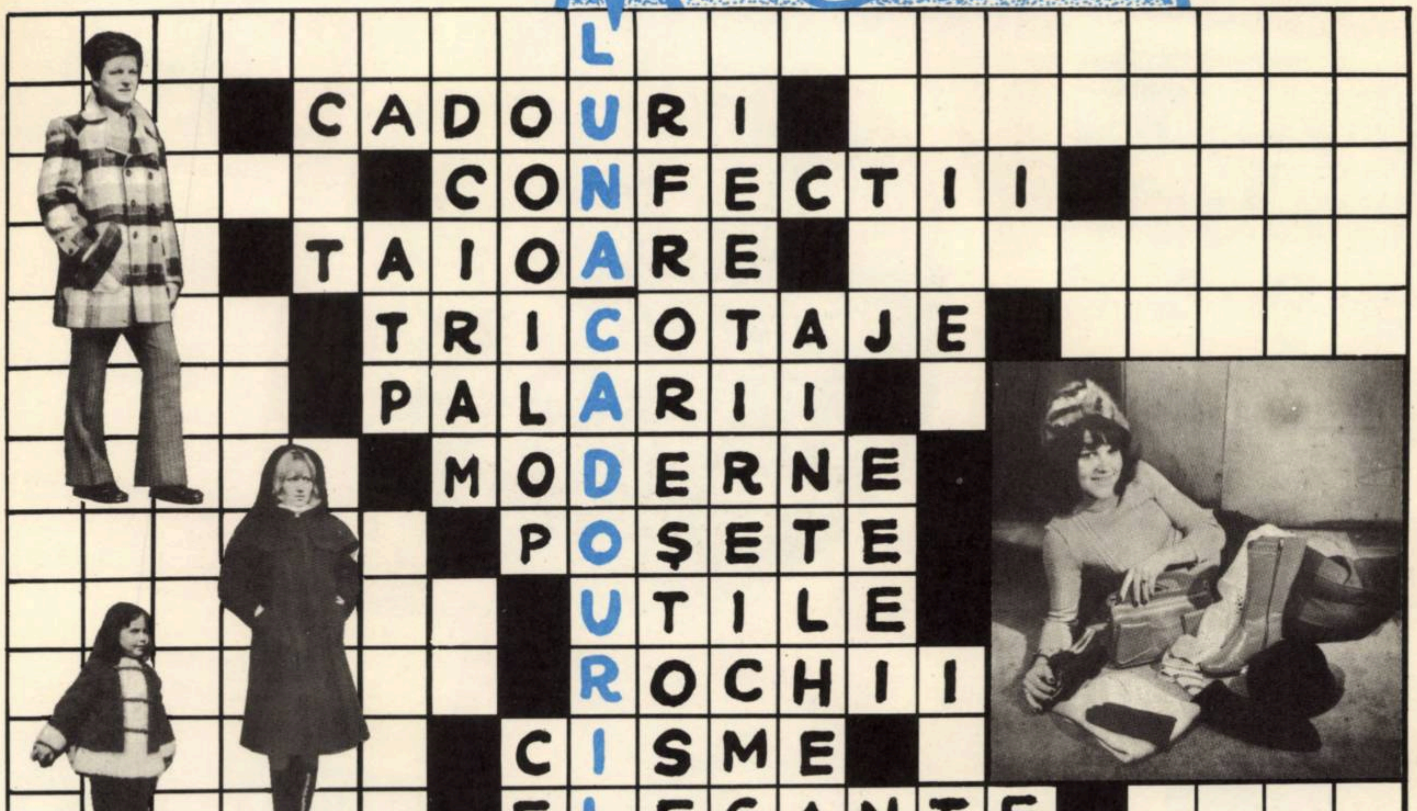

L
CADOURI
CONFECTII
TAIOARE
TRICOTAJE
PALARII
MODERNE
POŞETE
UTILE
ROCHII
CISME
ELEGANTE
PANTOFI
BATICURI

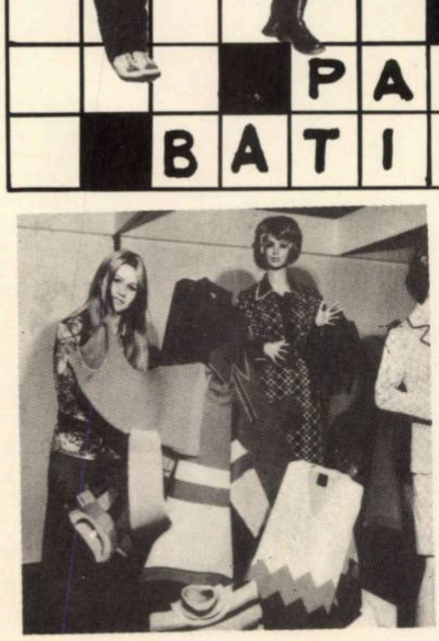

In „LUNA CADOURILOR", magazinele comerţului de stat, din întreaga ţară, vă oferă o bogată şi variată gamă de articole de îmbrăcăminte şi încălţăminte, din care puteţi alege cadourile preferate pentru cei dragi.

BIG
BACANIE INDUSTRIALE GOSPODARIE

– Magazinul
din Complexul B.I.G.
Piața Sudului,Berceni

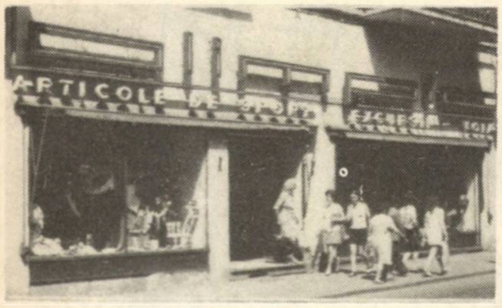
ARTICOLE DE SPORT

– Magazinul Olimpic str. Lipscani nr. 21

1976 JAN 08

– Magazinul
Bijuteria,
Calea Victoriei nr. 22

– Magazinul Hanul
Manuc, str. 30
Decembrie nr. 62

– Magazinul
București,
str. Bărăției nr. 2

– Magazinul Club-Sport,
str. Băcani nr. 4

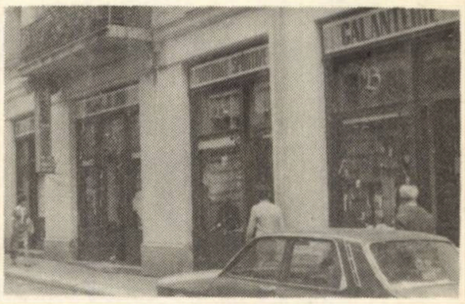
GALANTERIE

– I.C.S. Magazinul Universal „București" oferă publicului cumpărător un variat și bogat sortiment de țesături din bumbac, lînă și mătase, tricotaje, confecții și încălțăminte pentru femei, bărbați și copii ; televizoare, aparate de radio, bijuterii, biciclete, jucării, articole sportive etc.

– La magazinul B.I.G. mai puteți găsi și articole de sticlărie, porțelan, faianță și tacîmuri.

Lei 5

646 MO

revista economică

50 12 • XII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

66

Calea lichidării decalajelor contemporane- o nouă ordine economică internațională

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

PREŞEDINTELE NICOLAE CEAUŞESCU a primit delegaţia Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale

„Crearea Institutului pentru noua ordine economică, în împrejurările de astăzi, cînd zeci de popoare sînt preocupate de soluţionarea unor probleme vitale pentru viitorul omenirii, constituie o iniţiativă deosebit de importantă. . .

Probabil că institutul are în vedere — şi sînt convins de aceasta — ca activitatea sa să depăşească Europa şi să cuprindă toate continentele în care se găsesc cele mai multe ţări în curs de dezvoltare. Ţinînd seama de faptul că popoarele din America Latină, Africa şi Asia sînt cele mai interesate în noua ordine economică internaţională, probabil că va fi util ca acestea să fie atrase în discutarea problemelor şi în elaborarea căilor pentru înfăptuirea noii ordini.

Eu văd activitatea Institutului ca o tribună internaţională în care reprezentanţii diferitelor ţări să-şi poată expune părerile — desigur, într-o deplină libertate — iar institutul să le sintetizeze şi să ajute la concretizarea căilor de înfăptuire a noii ordini economice internaţionale. Desigur, în această privinţă un rol important au guvernele ; dar nu este mai puţin adevărat că activitatea ştiinţifică, de cercetare, poate să aibă şi ea un rol foarte important, să constituie un sprijin pentru guverne, pentru oamenii politici în munca lor.

Iată de ce eu apreciez că există perspective ca, într-adevăr, Institutul pentru noua ordine economică internaţională, cu sediul la Paris, să capete un rol important şi să desfăşoare o activitate foarte largă pe plan internaţional. Ţinînd seama că noua ordine economică internaţională presupune schimbări revoluţionare în relaţiile dintre state şi în concepţia despre aceste relaţii, însuşi institutul trebuie să fie promotorul în abordarea unor probleme economice pe plan internaţional".

NICOLAE CEAUŞESCU

CUVÎNTUL TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

la primirea delegaţiei Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Doresc să vă mulţumesc mult, în primul rînd pentru salutul pe care mi l-aţi adresat şi, îndeosebi, pentru iniţiativa de a constitui acest institut şi pentru continuarea primei lui reuniuni în România.

La rîndul meu, doresc să vă salut pe dumneavoastră, pe preşedintele institutului şi pe toţi conducătorii acestui institut, să exprim speranţa că această primă întîlnire va fi un început bun de colaborare între institut şi economiştii români în abordarea problemelor noii ordini economice internaţionale, precum şi a problemelor legate de lichidarea subdezvoltării, de progresul ţărilor în curs de dezvoltare.

Apreciez în mod deosebit această iniţiativă a creării Institutului pentru noua ordine economică, în care sînt cuprinşi reprezentanţi iluştri în acest domeniu economic, sub preşedinţia domnului Arturo Frondizi, care ştiu că are o preocupare deosebită pentru problemele economice şi pentru găsirea căilor de a se ajunge la soluţionarea acestora. Desigur, nu pot să nu menţionez şi preocuparea secretarului general al institutului, domnul Giancarlo Elia Valori — care depune o activitate destul de susţinută în această direcţie — şi, aşa cum am menţionat, a tuturor domnilor iluştri reprezentanţi prezenţi aici.

Crearea Institutului pentru noua ordine economică, în împrejurările de astăzi, cînd zeci de popoare sînt preocupate de soluţionarea unor probleme vitale pentru viitorul omenirii, constituie o iniţiativă deosebit de importantă. După cum se ştie, de fapt, nu sîntem decît la începutul discuţiilor pentru noua ordine economică internaţională. În lumea de astăzi, în care o bună parte a omenirii trăieşte în subdezvoltare şi în care au apărut o serie de aspecte negative în viaţa economică mondială, restructurarea şi aşezarea relaţiilor economice dintre state pe o bază nouă constituie un factor determinant atît pentru progresul economico-social al popoarelor, cît şi pentru destindere şi pentru pace. Sper ca începutul activităţii dumneavoastră, precum şi activitatea viitoare să dea un puternic impuls nu numai muncii de cercetare, dar şi preocupărilor de a găsi şi concretiza căile de înfăptuire a noii ordini economice internaţionale. Or, în această privinţă, iniţierea unor dezbateri cu participarea specialiştilor din diferite domenii — economic, financiar, industrial — va avea un rol important.

Probabil că institutul are în vedere — şi sînt convins de aceasta — ca activitatea sa să depăşească Europa şi să cuprindă toate continentele în care se găsesc cele mai multe ţări în curs de dezvoltare. Ţinînd seama de faptul că popoarele din America Latină, Africa şi Asia sînt cele mai interesate în noua ordine economică internaţională, probabil că va fi util ca acestea să fie atrase în discutarea problemelor şi în elaborarea căilor pentru înfăptuirea noii ordini.

Eu văd activitatea institutului ca o tribună internaţională în care reprezentanţii diferitelor ţări să-şi poată expune părerile — desigur, într-o deplină libertate — iar institutul să le sintetizeze şi să ajute la concretizarea căilor de înfăptuire a noii ordini economice internaţionale. Desigur, în această privinţă, un rol important au guvernele ; dar nu este mai puţin adevărat că activitatea ştiinţifică, de cercetare, poate să aibă şi ea un rol foarte important, să constituie un sprijin pentru guverne, pentru oamenii politici, în munca lor.

Iată de ce eu apreciez că există perspective ca, într-adevăr, Institutul pentru noua ordine economică internaţională, cu sediul la Paris, să capete un rol important şi să desfăşoare o activitate foarte largă pe plan internaţional. Ţinînd seama că noua ordine economică internaţională presupune schimbări revoluţionare în relaţiile dintre state şi în concepţia despre aceste relaţii, însuşi institutul trebuie să fie promotorul în abordarea unor probleme economice pe plan internaţional.

Nu aş putea decît să urez succese tot mai mari în această activitate deosebit de importantă şi să-mi exprim convingerea că institutul se va bucura de apreciere şi de sprijin din partea a tot mai mulţi specialişti, precum şi din partea unui număr tot mai mare de oameni politici.

Desigur, are perfectă dreptate domnul preşedinte Frondizi că problema noii ordini economice internaţionale priveşte toate ţările slab dezvoltate, indiferent de orînduirea lor socială, că în realizarea obiectivelor de progres economico-social trebuie pornit de la intensificarea eforturilor fiecărei naţiuni, ale fiecărui popor, de la reorganizarea economiei pe bazele celor mai înalte cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane. România nu a subestimat niciodată importanţa colaborării internaţionale. Aceasta are un rol important, dar fără eforturile proprii ale fiecărui popor nu se poate concepe un progres economico-social. De aceea, noi alocăm din venitul naţional un procent destul de mare — anul acesta 35 la sută — pentru dezvoltare.

Sînt, desigur, probleme legate de realizarea unui echilibru în dezvoltarea economică din fiecare ţară, de dezvoltare proporţională a diferitelor ramuri. Trebuie ţinut seama ca, odată cu industrializarea, să se asigure şi dezvoltarea continuă a agriculturii. Pentru multe ţări în curs de dezvoltare, problema aceasta este dealtfel esenţială — aşa cum fără industrializare nu este posibil nici progresul agriculturii, nici progresul general al ţării.

Este, de asemenea, problema cadrelor, care sînt hotărîtoare atît pentru agricultură, cît şi pentru industrie. Pînă la urmă pot exista mijloace financiare, se pot primi şi credite, dar dacă nu vor exista cadrele necesare pentru a asigura folosirea acestora, nu se vor putea obţine rezultate corespunzătoare. De aceea, problema pregătirii cadrelor reprezintă un factor de o deosebită importanţă pentru ţările în curs de dezvoltare.

Sînt, de asemenea, problemele legate de realizarea unor raporturi echitabile între state, de înlăturarea inegalităţii, a asupririi. De aceea, într-adevăr, noua ordine economică internaţională presupune o revoluţie în relaţiile dintre state, presupune să se pună capăt dominaţiei unor ţări asupra altora, sub orice formă, să se creeze relaţii de egalitate, de respect, de întrajutorare, de avantaj reciproc, să se asigure, totodată, accesul în condiţii avantajoase la tehnologiile şi cuceririle ştiinţei.

Pentru a realiza noua ordine economică vor trebui să fie elaborate principii noi de relaţii şi, desigur, ţările dezzoltate să înţeleagă că trebuie să ţină seama de cei mai săraci, că, pînă la urmă, însăşi dezvoltarea lor este legată de lichidarea subdezvoltării. Dealtfel, criza economică din ultimii ani a evidenţiat cu putere că viitorul ţărilor industrializate, avansate este nemijlocit legat de cel al ţărilor în curs de dezvoltare.

Institutul dumneavoastră îşi începe deci activitatea în împrejurări deosebit de favorabile. Sînt convins că va avea o activitate cu bune rezultate — şi îi urez multe succese.

Aş dori să vă mulţumesc pentru hotărîrea de a-mi acorda preşedinţia de onoare a acestui institut. Este o cinste pentru mine. Ţinînd seama de preocupările mele, nu ştiu dacă voi putea să contribui cu ceva la activitatea institutului. Aşa că nu aş dori să-mi asum obligaţii şi pe urmă să fiu criticat de dumneavoastră că nu le realizez. **(Animaţie).** Oricum, pot să vă asigur că specialiştii români vor conlucra activ cu institutul, că se vor bucura de sprijin din partea guvernului român, pentru a aborda cît mai complex aceste probleme şi pentru a-şi aduce contribuţia lor modestă, împreună cu specialiştii din alte ţări, la studiile şi la elaborarea unor căi de înfăptuire a noii ordini economice internaţionale.

Vă mulţumesc încă o dată şi vă urez succes deplin în activitatea dumneavoastră. Am convingerea că în documentele noii ordini economice internaţionale — cînd se va ajunge la elaborarea acestora — vor figura şi numele institutului şi al preşedintelui său !

Sesiunea de la Bucureşti a Consiliului general al Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale

„PROBLEMELE UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAŢIONALE. MODUL ÎN CARE ESTE CONCEPUTĂ NOUA ORDINE DE CĂTRE PREŞEDINTELE NICOLAE CEAUŞESCU“

ÎN ZILELE de 4 şi 5 decembrie, la Bucureşti s-au desfăşurat lucrările celei de-a doua părţi a sesiunii Consiliului general al Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale, a cărei primă parte a avut loc la sfîrşitul lunii noiembrie în capitala Franţei.

Avînd ca temă **„PROBLEMELE UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAŢIONALE. MODUL ÎN CARE ESTE CONCEPUTĂ NOUA ORDINE DE CĂTRE PREŞEDINTELE NICOLAE CEAUŞESCU"**, această importantă manifestare ştiinţifică – a cărei a doua parte a fost organizată de Institutul pentru problemele unei noi ordini economice din Paris în colaborare cu Academia de ştiinţe sociale şi politice a Republicii Socialiste România — a reunit oameni de ştiinţă, cercetători, cadre didactice universitare. La lucrările sesiunii de la Bucureşti a participat o delegaţie a institutului avînd în frunte pe preşedintele acestuia, dr. Arturo Frondizi.

Institutul amintit a fost creat în luna septembrie a acestui an la iniţiativa unui grup de personalităţi ale vieţii politice, economice şi ştiinţifice din numeroase ţări ale Europei, Americii de Nord şi Americii Latine, interesate de problemele păcii şi colaborării internaţionale şi conştiente de faptul că multiplele şi acutele probleme ale lumii contemporane sînt indisolubil legate de imperativul instaurării unei noi ordini economice internaţionale, de schimbări fundamentale în relaţiile dintre state şi în însăşi concepţia despre aceste relaţii.

Scopul principal al institutului este de a acţiona în direcţia intensificării eforturilor pentru îmbunătăţirea relaţiilor internaţionale, în special în domeniul economic, în concordanţă cu preocupările de stringentă actualitate ale unui mare număr de state, şi în primul rînd ale ţărilor în curs de dezvoltare, ale O.N.U. şi ale altor organizaţii internaţionale. **„Crearea Institutului pentru noua ordine economică, în imprejurările de astăzi, cînd zeci de popoare sînt preocupate de soluţionarea unor probleme vitale pentru viitorul omenirii, constituie o iniţiativă deosebit de importantă"**, aprecia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** în cuvîntul rostit vinerea trecută cu prilejul primirii delegaţiei institutului. Aprecierea porneşte de la faptul că noua ordine economică internaţională, edificarea unei lumi mai drepte şi mai bune, departe de a fi o idee sortită unor discuţii abstracte de laborator, a devenit obiectivul practic al unei mari mişcări istorice, în care sînt angajate forţe sociale uriaşe, hotărîte să acţioneze pentru crearea unui cadru favorizant înfăptuirii aspiraţiilor de progres ale popoarelor, valorificării plenare a potenţialului material şi uman al fiecărei naţiuni.

Relevînd că, de fapt, discuţiile despre o nouă ordine economică internaţională nu sînt decît în faza lor iniţială, preşedintele Nicolae Ceauşescu şi-a exprimat speranţa că începutul activităţii institutului şi activitatea lui viitoare vor da un puternic impuls atît muncii de cercetare, cît şi preocupărilor de a găsi şi concretiza căile de înfăptuire a noii ordini economice internaţionale. **„Eu văd activitatea institutului** – declara cu acelaşi prilej preşedintele **Nicolae Ceauşescu – ca o tribună internaţională în care reprezentanţii diferitelor ţări să-şi poată expune părerile – desigur, într-o deplină libertate – iar institutul să le sintetizeze şi să ajute la concretizarea căilor de înfăptuire a noii ordini economice internaţionale".**

În acest context, se cuvine relevată în mod deosebit sublinierea făcută de personalităţi de frunte din cadrul institutului că alegerea temei dezbaterilor primei sesiuni, de la Paris şi Bucureşti, şi însăşi iniţiativa înfiinţării acestui institut sînt inspirate de contribuţia remarcabilă pe care România şi, în primul rînd, preşedintele Nicolae Ceauşescu, gîndirea şi activitatea sa politică, au adus-o la fundamentarea, cristalizarea şi promovarea conceptului de nouă ordine economică internaţională. Referindu-se la personalitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, preşedintele institutului, dr. Arturo Frondizi – reprezentant de frunte al vieţii politice din Argentina, fost preşedinte al acestei ţări – declara : „Cunoscîndu-l îndeaproape pe preşedintele României, ca şi politica pe care o promovează, m-am convins că este unul din cei mai importanţi oameni de stat ai lumii contemporane", „preocupat de dezvoltarea şi prestigiul ţării sale, dar, în acelaşi timp, angajat profund în soluţionarea marilor probleme ale lumii contemporane, în instaurarea unei noi ordini economice internaţionale". „Pentru noi, exemplul României constituie o fericită iniţiativă în studierea problemelor noii ordini economice internaţionale. După părerea mea, România, condusă de preşedintele Ceauşescu, ne oferă acele elemente prin aplicarea cărora naţiunile pot ajunge la această nouă ordine".

La rîndul său, prof. Giancarlo Elia Valori, secretarul general al Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale, care este în acelaşi timp şi secretar general al Institutului italian pentru relaţii internaţionale şi, după cum se ştie, autor al unor lucrări consacrate gîndirii politice şi activităţii preşedintelui României, subliniind că lumea de azi trebuie să transpună în viaţă principiile unei noi etici internaţionale, declara : „Cînd vorbim de aceste noi principii ale ordinii economice internaţionale ne gîndim de îndată la un om care, din România, adică dintr-o ţară direct interesată în problemele dezvoltării, s-a adresat lumii în termeni noi. Mă refer la preşedintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, care, prin opera sa de om de stat, prin concepţia sa cu totul originală pe care o dă politicii externe a ţării sale, prin numeroasele noţiuni, dar şi prin faptele şi mai numeroase care se referă la această problemă, a vrut să atragă atenţia celorlalţi şefi de stat, factorilor de răspundere din guvernele altor ţări asupra urgenţei cu care trebuie să se studieze şi să se acţioneze la toate nivelurile pentru aplicarea principiilor unei noi ordini internaţionale". „Acţiunea sa este atît de consecventă şi obiectivă în ce priveşte indicarea modalităţilor pentru rezolvarea acestor probleme, încît ea nu poate fi ignorată de cei preocupaţi de destinul umanităţii, destin ameninţat de perpetuarea unor injustiţii şi inegalităţi între ţările bogate şi cele sărace".

Ca o recunoaştere a rolului său deosebit în efortul pentru instaurarea unor relaţii noi, cu adevărat echitabile între state, care să asigure progresul rapid al tuturor popoarelor şi în primul rînd al celor rămase în urmă, tovarăşului Nicolae Ceauşescu i-a fost acordat titlul de preşedinte de onoare al Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale.

Cele şapte comunicări incluse în programul sesiunii de la Bucureşti şi numeroasele intervenţii făcute, prin bogatul lor conţinut de idei, pot reprezenta preludiul unor fructuoase dezbateri asupra problemelor noii ordini economice internaţionale. Bucurîndu-se de sprijin din partea guvernului, specialiştii noştri se vor strădui desigur şi pe viitor să abordeze cît mai complex aceste probleme, aducîndu-şi contribuţia, împreună cu specialiştii din alte ţări, la studiile şi la elaborarea căilor de înfăptuire a noii ordini economice internaţionale, la iniţierea abordării unor probleme economice pe plan internaţional.

În paginile care urmează, prezentăm extrase din comunicările şi intervenţiile din cadrul sesiunii din 4—5 decembrie de la Bucureşti a Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale.

Lucrările reuniunii au fost deschise de prof. dr. GHEORGHE RADULESCU, viceprim-ministru al guvernului, membru al Academiei de științe sociale și politice, care a spus:

Îmi revine îndatorirea deosebit de plăcută și care mă onorează de a deschide lucrările mesei rotunde de la București, consacrate problemelor noii ordini economice internaționale în concepția președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. După cum se știe această reuniune continuă dezbaterile inițiate de Consiliul general al Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, cu prilejul primei sale sesiuni, care a avut loc recent la Paris.

Aș vrea, înainte de toate, să salut în numele Academiei de științe sociale și politice, al tuturor participanților la această reuniune, prezența distinșilor noștri oaspeți: doctor Arturo Frondizi, președintele Institutului pentru problemele unei noi ordini economice; profesor Franco Grosoli și profesor Henry Tasca — vicepreședinți ai institutului; profesor Giancarlo Elia Valori, secretarul general al institutului și profesor Franco Torti, membru al Consiliului Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale.

Punînd bazele Institutului de la Paris aceste eminente personalități și-au fixat un obiectiv pe cît de temerar, pe atît de generos, căruia să-i consacre vasta lor experiență și erudiție, cunoștințele profunde despre lumea contemporană și dorința lor nobilă de a contribui la cauza păcii și progresului, la soluționarea unor probleme de arzătoare actualitate și de importanță cardinală pentru prezentul și viitorul umanității.

Faptul că prima manifestare a institutului a fost dedicată concepției președintelui Nicolae Ceaușescu despre o nouă ordine economică internațională are pentru noi o deosebită semnificație. Alături de rațiunile de ordin pur științific care au determinat această opțiune, apreciem întru totul intenția inițiatorilor de a aduce în acest fel un omagiu contribuției active, neobosite, creatoare a șefului statului român la elucidarea conceptului și a principiilor unei noi ordini economice și politice internaționale, la promovarea și transpunerea în viață, printr-o susținută acțiune politică, a unor idei înaintate, care inspiră astăzi popoarele în luptă pentru emancipare și progres.

În inițiativa Institutului de la Paris vedem, de asemenea, o recunoaștere a aportului activ al României în viața internațională, a contribuției sale la eforturile depuse astăzi de forțe tot mai largi pentru instaurarea unor relații internaționale întemeiate pe deplina egalitate în drepturi a tuturor popoarelor, pe dreptul lor de a se dezvolta corespunzător propriei voințe, pe o conlucrare democratică în făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Iată de ce ținem să adresăm eminenților noștri oaspeți mulțumirile noastre, odată cu urarea ca Institutul să-și afirme din plin vocația sa de a stimula interesul pentru aprofundarea conceptelor noii ordini economice internaționale, pentru dezbaterea în spirit creator și conturarea unor modalități eficiente de acțiune în vederea promovării idealurilor nobile de justiție, pace și progres în întreaga lume.

Academia de științe sociale și politice, ca și celelalte instituții științifice românești, angajate plenar în efortul consacrat acestor idealuri, își exprimă satisfacția de a găzdui această prestigioasă manifestare și de a-și aduce — și cu acest prilej — contribuția la dezbaterea unui subiect vital, aflat în centrul atenției opiniei publice de pretutindeni.

Fie ca lucrările reuniunii noastre să genereze noi idei constructive și să ofere noi argumente și repere pentru o cît mai largă și fecundă dezbatere internațională.

Noua ordine economică internațională: experiența României

dr. ARTURO FRONDIZI

Dacă dorim să edificăm o nouă ordine mondială, fundamentul ei trebuie să fie justiția. Toate eforturile noastre trebuie să fie concentrate spre rezolvarea acestei mari contradicții a secolului: inegalitatea crescîndă dintre popoarele bogate și popoarele sărace, dintre țările dezvoltate și țările subdezvoltate.

Contextul universal în care se manifestă această contradicție prezintă doi factori favorabili pentru a o putea rezolva pe cale pașnică: primul este destinderea internațională, care proclamă coexistența pașnică între state cu ideologii opuse; al doilea este perimarea colonialismului, care permite apariția de noi națiuni suverane și de popoare care dobîndesc o conștiință clară a drepturilor lor în cadrul comunității omenești.

Breșa ce separă națiunile avansate de națiunile sărace se mărește tot mai mult în virtutea fenomenului concentrării de resurse și tehnologie, în marile centre de putere ale lumii.

Mai mult de jumătate din cele aproape 4 miliarde de ființe omenești care populează planeta noastră au venituri mai mici de 200 dolari anual pe locuitor. Aproximativ 900 de milioane trăiesc într-o extremă sărăcie, cu venituri mai mici de 75 dolari anual. În vaste regiuni ale globului foamea și epidemiile se abat asupra a milioane de ființe, iar mortalitatea infantilă atinge cifre înspăimîntătoare. Toate acestea, în contrast cu o treime din omenire, care se bucură de o bunăstare crescîndă și care, la sfîrșitul secolului, potrivit viitorologilor de la Hudson Institute, se va apropia de un venit de 6 000 dolari anual pe locuitor, permițîndu-și să preconizeze pentru restul lumii creșterea zero. Această minoritate este confruntată cu problemele consumului excesiv și ale epuizării resurselor proprii, inclusiv a aerului pe care îl respiră.

În analiza istorică nu ajută la nimic căutarea personajelor negative ale dramei. Nimeni nu este vinovat pentru acest proces de concentrare; sîntem vinovați cu toții. Important este să ne dăm seama că își deschide drum, inclusiv în mediile politice ale marilor puteri, conștiința că — deși destinderea este un mare pas spre crearea unei noi ordini mondiale — echilibrul este amenințat în permanență de către menținerea subdezvoltării.

Totuși, după părerea noastră, politica de coexistență pașnică reafirmată la Conferința de securitate și cooperare de la Helsinki constituie un factor favorabil pentru a determina comunitatea internațională să înceapă să se preocupe, cu prioritate, de soarta lumii a treia. Este evident că destinderea internațională pune pe planul al doilea problemele confruntării militare și permite să se concentreze atenția asupra problemelor celor mai constructive ale cooperării.

Într-adevăr, coexistența pașnică nu se reduce la o simplă pauză între conflicte militare, nici la simpla constatare că o înfruntare nucleară între superputeri ar însemna catastrofa generală. Ideea coexistenței pleacă de la acest fapt obiectiv, însă merge mai departe: a explora perspectiva construirii unei noi ordini mondiale, bazată pe pace și echitate, și în al cărei cadru vor putea fi satisfăcute așteptările multor popoare și multor milioane de ființe omenești, care cer cu hotărîre să beneficieze de roadele civilizației și culturii în acest prag al secolului XXI. Nu există forță capabilă să înăbușe această cerință și cu cît ea va fi satisfăcută mai repede, cu atît va fi mai bine pentru lume, inclusiv pentru națiunile care se consideră satisfăcute. Pe zi ce trece devine tot mai clar că cercul privilegiat al națiunilor bogate nu va trăi în pace și nici nu-și va putea menține puterea atîta timp cît două treimi din omenire vor trăi în sărăcie și lipsuri.

Chiar și fără a lua în considerare rațiunile umanitare pe care se bazează această afirmație, forțele materiale ale expansiunii economice, ale supraproducției, ale concurenței comerciale dintre marii exportatori, vor impune necesitatea de a găsi și lărgi noi piețe cu o putere de cumpărare suficientă pentru a se înscrie în curentele schimburilor internaționale. Lumea actuală nu poate tolera suferințele vastului sector al popoarelor ținute la periferie. După ce s-a pus capăt exploatării coloniale directe a acestora, marile centre ale puterii mondiale sînt obligate să examineze noile lor relații cu națiunile suverane lansate în marea operă a dezvoltării lor economice independente.

Enorma contradicție dintre sectorul dezvoltat și cel nedezvoltat se exprimă în următorul raport: în 1973, 18% din populația lumii a produs 64% din bunuri. Obiectivul nostru, dacă dorim să prevenim grave conflicte viitoare, constă în crearea de structuri de producție și de schimb în sectorul subdezvoltat care să-i permită corectarea dezechilibrului exprimat în ecuația citată. Într-un cuvînt, este urgent să acționăm pentru ca țările sărace să înceteze de a fi sărace, pentru a ieși din condiția de simpli producători de materii prime și alimente și a realiza dezvoltarea lor agro-industrială.

Și aici trebuie să ne referim la falsele soluții oferite pentru scoaterea lumii a treia din sărăcie și dependență.

Cea mai răspîndită este aceea care preconizează ajutorul internațional pentru ca țările cu producție primară să-și modernizeze exploatările lor, să-și mărească producția de materii prime și alimente, fără a-și schimba structura lor economică, în esență agro-extractivă. Se recomandă acorduri internaționale de stabilizare a prețurilor, de preferințe vamale pentru comerțul cu aceste produse primare, formarea de stocuri de rezervă pentru a evita scăderile bruște ale ofertei etc.

Cu acestea am ajunge cel mult la o modificare superficială a diviziunii internaționale a muncii: ar exista mereu un sector de națiuni industriale integrate și un sector de națiuni cu o simplă producție primară, căreia i s-ar acorda iluzoriul ajutor de stabilizare. În jurul acestei scheme au oscilat, în majoritatea cazurilor, conferințele internaționale ale Națiunilor Unite, inclusiv ultima sesiune extraordinară ținută în septembrie a.c. În ce privește obiectivele cooperării pentru dezvoltare se cuvine a fi amintit că ele nu s-au îndeplinit: în 1960, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a proclamat un „Deceniu al dezvoltării“, stabilind ca obiectiv o creștere anuală de 5% a produsului brut al țărilor subdezvoltate, pe care terminologia O.N.U. le desemnează cu eufemismul de „țări în dezvoltare“. În 1970, cînd obiectivele acestui prim deceniu nu se îndepliniseră, s-au stabilit alte obiective pentru 1970—1980, cu o rată a creșterii sporită la 6% pe an. Totuși, în 1974, numai țările exportatoare de petrol atinseseră acest

ritm de creștere a produsului brut. Restul, cu o populație de circa un miliard și jumătate de locuitori, abia realizaseră o creștere de 2,8% a produsului brut.

Eșecul acestor încercări nu trebuie pus pe seama ecoului slab pe care chemarea Națiunilor Unite l-a avut în rîndul națiunilor bogate de a contribui cu 1% anual din produsul lor brut la finanțarea dezvoltării țărilor subdezvoltate. Chiar dacă contribuția ar fi fost aceasta — sau una mai mare — rezultatele ar fi fost aceleași. Eroarea rezidă în concepția asupra dezvoltării. Eroarea constă în ideea că ar exista un fel de fatalitate care domină relațiile economice mondiale, de care umanitatea nu se poate elibera : menținerea diviziunii internaționale a muncii, care împarte popoarele în producători de materii prime și alimente, pe de o parte, și producători industriali, pe de alta. Comerțul mondial ar trebui să continue să depindă de această relație. Însă această diviziune a funcțiunilor se traduce în aceea că 80% din valoarea schimburilor se concentrează în comerțul țărilor industriale, și numai 20% revine popoarelor cu producție primară, care constituie două treimi din populația planetei. Prin urmare, atîta timp cît va dura această situație, vor exista popoare din ce în ce mai sărace și popoare tot mai bogate.

O altă falsă soluție, care se recomandă țărilor sărace, este de a se grupa în asociații regionale, în cadrul cărora să se aplice o altă diviziune funcțională a producției ; potrivit unor criterii de economicitate, unele țări ar produce anumite articole, alte țări alte produse și în acest chip s-ar intensifica schimburile comerciale zonale. Prin aceasta s-ar realiza anumite structuri economice la scară mai mare, care ar depăși dimensiunea individuală redusă a țărilor membre.

Experiența piețelor comune regionale din America Latină are deja peste 15 ani și nu a fost fericită. Volumul schimburilor regionale este nesemnificativ în raport cu acela al comerțului extrazonal. De exemplu, țara mea, Argentina, face parte din 1961 din Asociația Latino-Americană a Comerțului Liber (ALALC) și schimburile sale cu asociații săi sînt neînsemnate în raport cu exporturile sale totale ; restul se face cu clienții săi tradiționali din Europa și America de Nord.

S-a dorit să se ofere ca exemplu pentru țările subdezvoltate Piața Comună vest-europeană, fără a ține seama că această grupare reunește națiuni cu un înalt nivel de dezvoltare și cu îndelungi tradiții de intens comerț reciproc.

Dorința de a impune, în sînul acestor asociații regionale de țări periferice, o împărțire a funcțiilor economice, repartizîndu-se între ele diferite tipuri de producție, se lovește de voința fiecărei țări de a nu renunța la propria sa dezvoltare industrială, unicul mod de depășire a nedreptelor inegalități dintre asociați. Planurile de integrare regională și de diviziune internațională a muncii în cadrul unor asociații regionale au întîmpinat rezistență inclusiv în nuclee cu o fizionomie ideologică foarte omogenă.

În cazul Americii Latine, proiectele de integrare regională și de diviziune internațională a muncii favorizează, fără îndoială, penetrația corporațiilor multinaționale străine, care beneficiază de crearea de spații economice deschise și de piețe unice de dimensiuni ample.

Popoarele subdezvoltate, atît acelea care se bucură de independență politică de un secol și jumătate, cum sînt cele din America Latină, cît și noile națiuni din Asia și Africa — nu vor dobîndi eliberarea lor efectivă atîta timp cît nu vor lupta pentru dezvoltarea lor economică accelerată și pentru deplina lor integrare geo-economică națională. Pentru a deveni adevărate națiuni, ele trebuie să-și dezvolte toate resursele, să îmbine agricultura și exploatarea minieră cu o industrie modernă, care să se bazeze pe industria grea și să fie distribuită în mod armonios pe întreg teritoriul național.

Este o iluzie periculoasă pentru destinul nostru în lumea modernă să credem că vom putea îmbunătăți condiția noastră în comunitatea mondială numai prin îmbunătățirea poziției exporturilor noastre primare, inclusiv a acelora care din punct de vedere conjunctural au astăzi un preț ridicat, cum sînt cele petroliere.

În primul rînd, însuși obiectivul creșterii producțiilor noastre primare nu poate fi atins — în condițiile competitive actuale — fără introducerea în agricultură și minerit a aporturilor pe care numai sectorul industrial le poate da : energie, combustibil, mașini, produse chimice, transport și comunicații. Fără această dezvoltare agro-industrială, produsele noastre primare nu vor putea concura cu cele pe care le exportă marile națiuni industriale care de mulți ani au realizat integrarea agriculturii lor cu industria.

În al doilea rînd, raportul de schimb va avea o tendință nefavorabilă pentru exporturile de produse primare, chiar dacă s-ar efectua din timp în timp corecțiuni conjuncturale, ca cele realizate în domeniul petrolului.

În al treilea rînd, și acesta este lucrul cel mai important, numai dezvoltarea integrală a forțelor de producție creează condițiile pentru creșterea forțelor economice, sociale și culturale ale comunității naționale. Industria înseamnă înlăturarea șomajului, salarii ridicate, condiții superioare de cultură, integrarea geoeconomică a țării, formarea unei conștiințe naționale independente. Inseamnă, într-un cuvînt, crearea unei națiuni eliberate de strangularea externă a economiei sale, de dictatul monopolurilor internaționale care controlează comerțul mondial, de penetrația corporațiilor multinaționale în condiții dăunătoare pentru autodeterminarea fiecărei națiuni.

Efortul țărilor noastre trebuie să se concentreze asupra aplicării de măsuri economice care să favorizeze acumularea internă, să încurajeze investițiile în sectoare cheie ale dezvoltării, respectiv în cele mai productive, să distribuie industria pe întreg teritoriul național, să modernizeze și să tehnicizeze agricultura și mineritul, să ridice veniturile populației în așa fel încît să creeze piețe interne în continuă dezvoltare. Pentru aceasta, contribuția capitalului și a muncii naționale va fi primordială. Însă trebuie să se creeze condiții care să atragă cooperarea financiară și tehnică a organismelor internaționale și a întreprinderilor private străine. Capitalul extern ajută și accelerează dezvoltarea economică atîta timp cît este pus în serviciul unui plan de investiții prioritare aplicat de către statul național, adică de către popor. Capitalul străin se opune interesului național cînd monopolurile internaționale comercializează exporturile noastre primare și ne vînd produsele industriale pe care le consumăm, fixînd prețuri și condiții de monopol în ambele cazuri.

Inclusiv corporațiile multinaționale pot fi admise pe teritoriul național, cu condiția de a accepta planurile statului respectiv și de a respecta normele pe care acesta le stabilește.

Desigur, o condiție primară a dezvoltării independente este participarea poporului la guvernare, realizarea unei democrații sociale autentice indiferent de forma instituțională aleasă de către fiecare națiune, potrivit tradiției sale și drepturilor sale la autodeterminare.

Dezvoltarea economică este nu numai „noul nume al păcii“, ci este baza materială a independenței popoarelor noastre, a consolidării lor ca națiuni suverane, a bunăstării crescînde a compatrioților noștri.

Națiunile deplin închegate și în dezvoltare sînt cele care vor defini noua ordine mondială la care aspirăm cu toții și în favoarea căreia acționează cu tărie președintele României, Nicolae Ceaușescu.

Numai națiunile puternice pot aduce contribuții efective la pace, la cooperare și la schimburile mondiale. O lume fragmentată, mutilată, în care subzistă vaste zone de sărăcie, nu poate fi lumea pașnică și creatoare pe care o dorim pentru fiii noștri.

Problemele unei noi ordini economice internaţionale.

O viziune românească: Nicolae Ceauşescu

prof. dr. Giancarlo Elia VALORI

În zilele noastre este mai viu ca oricînd interesul responsabililor opţiunilor politice şi economice din ţările cele mai diverse în ceea ce priveşte problema unei noi ordini economice ce trebuie dată umanităţii. În special în ultimii zece ani, în lume s-au manifestat tendinţe inovatoare spontane în acest sens, din moment ce vechea diviziune internaţională a muncii menţinută în viaţă de interesele egoiste ale ţărilor puternic dezvoltate nu mai are nici o raţiune de a exista, nici măcar din punctul de vedere strict economic.

Vorbind de personalităţi politice, pînă acum un singur conducător de stat, preşedintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, s-a interesat de această problemă în mod activ şi „din interior", fiind conducătorul unei naţiuni care de 30 de ani în această parte a lumii abordează, în interior, problemele dezvoltării şi cercetării, iar în exterior, contacte noi şi constructive, fie pe plan comercial fie pe acela, mai vast, „cultural", fără a ţine cont de deosebirile ideologice.

Interesul suscitat în opinia publică mondială de punctul de vedere al preşedintelui Nicolae Ceauşescu asupra complexei probleme a dezvoltării, a problemei progresului, a problemei păcii, este, ca să spunem aşa, la sursa însăşi a acestei reuniuni, pe care am deschis-o la Paris şi o închidem la Bucureşti pentru a sublinia adeziunea substanţială a noastră a tuturor la liniile directoare ale politicii externe a României, cu referinţă specială la sugestiile pe care această politică externă le conţine în ceea ce priveşte instituirea unei noi ordini economice internaţionale.

Pentru a sesiza elementul prospectiv al problemei, este util să se ţină seama că în ultimii o sută de ani, distanţa economică între ţări dezvoltate industrial şi ţări cu o producţie primitivă a devenit enormă. Şi ca un paradox, distanţa efectivă, geografică, între Statele Unite şi Europa, pe de o parte, şi oricare ţară din Asia, Africa şi America Latină, pe de altă parte, s-a micşorat foarte mult, datorită mijloacelor moderne de transport de persoane, de mărfuri, de ştiri.

Trebuie precizat, totuşi, că lumea nu mai poate fi considerată ca împărţindu-se net în două grupuri de naţiuni, cele avansate din punct de vedere economic, pe de o parte, şi cele rămase în urmă, pe de alta : în realitate există o întreagă gamă de variaţii ale nivelului de dezvoltare, în funcţie de momentul în care fiecare naţiune a început să realizeze un anumit progres. De fapt, în termenii „potenţialităţii" de dezvoltare, chiar state avansate sînt astăzi încă „subdezvoltate", în sensul că „potenţialul" lor productiv nu este valorificat la maximum.

Şi acum, pentru a ne referi în mod concret la acţiunea întreprinsă de preşedintele României, Nicolae Ceauşescu, în favoarea rezolvării problemelor dezvoltării, cred că este bine să reamintim toate cazurile cînd preşedintele român, în discursurile sale ca şi în deciziile sale guvernamentale în materie de politică externă, a făcut o analiză atentă a tuturor factorilor complecşi care concură la a determina, într-o ţară, o situaţie de subdezvoltare. Printre altele, avînd la îndemînă textele interviurilor sale cu ziarişti străini, cuvîntările sale la reuniunile Comitetului Central al Partidului Comunist Român, cuvîntarea rostită la Congresul al XI-lea şi toate acele întîlniri cu opinia publică mondială pe care domnia sa obişnuieşte să le aibă, în formele cele mai diverse, deci cunoscînd toate acestea, se poate surprinde nemijlocit constanta confruntare cu realităţile, care reprezintă un element caracteristic al modului de a pune problema din punct de vedere teoretic şi practic al preşedintelui României.

Ca om politic angajat într-un vast program de modificare a sistemului economic internaţional, preşedintele Nicolae Ceauşescu nu se limitează la constatările să le spunem „fizice", „naturale" ale subdezvoltării, recunoscînd în responsabilităţile precise şi grave ale ţărilor industrializate o mare parte din „cauza" fenomenului.

Este timpul ca diviziunea internaţională a muncii, în multe aspecte astăzi încă destul de similară cu cea existentă în perioada imediat următoare marilor descoperiri geografice, să se schimbe în mod radical. Momentul este îndeajuns de potrivit pentru ca acest lucru să se petreacă fără mari tulburări : ţările mici şi mijlocii, pînă acum aflate la marginea productivităţii mondiale, sînt gata să-şi asume responsabilitatea inerentă unui nou tip de productivitate, în mare parte de factură industrială, chiar şi în ceea ce priveşte direct sectorul producţiei agricole.

Procesul de transformare a actualului sistem economic internaţional, adică a actualei succesiuni sau totalităţi a raporturilor de producţie dintre diverse ţări, poate şi trebuie să aibă loc conform indicaţiilor precise ce se pot găsi în propunerile din scrierile şi din discursurile preşedintelui român, în ceea ce priveşte unele principii noi care au schimbat profund, în bine, tonul relaţiilor internaţionale.

Rezumînd, ele pot fi reduse la cinci :

1) egalitatea în drepturi a tuturor statelor şi deci dreptul fiecărui stat de a participa la analizarea şi soluţionarea problemelor ce îl privesc, atît la nivelul economic, cît şi la nivel politic ;

2) dreptul inalienabil al fiecărui popor de a fi stăpînul propriului său destin şi al propriilor sale resurse materiale şi umane ;

3) dreptul de a dezvolta propriul sistem politic, economic şi social în conformitate cu propriile interese, fără vreun amestec din afară ;

4) abţinerea de a recurge la ameninţarea cu forţa sau la folosirea forţei contra unui alt stat, pentru a-l determina în mod violent de a face anumite opţiuni, nu numai cu caracter politic, ci şi cu caracter economic;

5) dreptul, dar şi datoria fiecărui stat de a reglementa în mod paşnic propriile controverse cu alte state şi de a coopera cu acestea, mai presus de deosebirile ideologice posibile, pentru promovarea dezvoltării economice şi sociale a tuturor naţiunilor.

În spiritul acestor principii cu caracter profund inovator, România întreţine raporturi de intensă colaborare cu ţări în curs de dezvoltare, raporturi care pun în evidenţă, prin caracterul lor prietenesc, cît de important este pentru menţinerea păcii sau promovarea unui nou sistem economic internaţional respectul independenţei şi suveranităţii fiecărui stat, ca şi neamestecul în treburile sale interne. Dezvoltarea economico-socială a României este o realitate cu care această ţară se mîndreşte pe bună dreptate, într-atît încît să se poată considera — şi, ceea ce contează mai mult, să poată fi considerată de alţii — drept un model pentru acele naţiuni care vor într-adevăr să dobîndească bunăstarea pentru cel mai mare număr posibil de oameni. Pentru România deci, cercul vicios al subdezvoltării s-a rupt definitiv, şi este just ca la România să privească astăzi toate acele ţări care vor avea de înfruntat, după dobîndirea independenţei, problemele vitale legate de dezvoltare.

În ceea ce priveşte un nou „model" de relaţii economice ce trebuie stabilite cu ţările în curs de dezvoltare, cred că este cazul şi aici să ne referim la experienţa românească ca la unul dintre cele mai bune exemple de relaţii economice şi comerciale cu aceste state. O ţară în curs de dezvoltare poate fi ajutată în momentul delicat şi dificil al începutului activităţii sale productive pe o scară mai mare, nu atît cu împrumuturi în bani — care dealtfel sînt mai uşor de efectuat — cît mai degrabă cu trimiterea de tehnicieni, utilaje, experţi în problemele dezvoltării. Acest gen de program este deja pus în practică, cu tot mai mare succes, de către România, în cadrul relaţiilor sale economice cu ţări afro-asiatice şi latino-americane.

Sîntem conştienţi că avem de partea noastră atenţia şi sensibilitatea unei mari părţi a opiniei publice mondiale, pregătită şi stimulată în acest sens de gîndirea şi acţiunea preşedintelui Nicolae Ceauşescu. Trebuie să profităm şi de această împrejurare favorabilă şi să încercăm să indicăm realmente, după exemplul preşedintelui român, o cale nouă spre dezvoltare şi pace.

Mai întîi de toate, trebuie să ne convingem pe noi înşine înainte de a-i convinge pe alţii, că crearea unei noi ordini economice internaţionale nu este o utopie: ţări cu o veche tradiţie industrială şi ţări în curs de dezvoltare vor putea să ajungă la o nouă diviziune a muncii. De aici înainte este un lucru clar antieconomic ca lumea să rămînă împărţită în două sectoare rigide de producţie, unul industrial şi altul primar : armonizarea forţelor, este în fapt singura cale pentru a ieşi din izolarea economică, pentru a da o viaţă nouă sistemelor economice învechite ale ţărilor foste colonialiste, pentru a determina ieşirea economiei ţărilor foste colonii din întunericul înapoierii.

Cred că în acest sens pledează mesajul clar, uşor de înţeles la toate nivelele, care vine de la preşedintele Nicolae Ceauşescu, de la naţiunea română şi de la exemplul lor comun de viaţă şi comportare politică.

Este just ca asupra acestui aspect să se oprească astăzi atenţia noastră specială, din moment ce el cuprinde toate începuturile posibile pentru realizarea unui sistem internaţional profund renovat, în cadrul căruia să nu mai fie posibile înfruntările, violenţa sau abuzurile.

Independență și interdependență. Obiective și căi ale edificării unei noi ordini economice internaționale

prof. dr. GHEORGHE DOLGU

Recunoașterea interdependențelor din lumea contemporană constituie un punct de pornire pentru orice întreprindere de schimbare a sistemului relațiilor internaționale. Dar ca din orice punct, și în această problemă se poate merge în direcții foarte diferite, unele în divorț cu interesele fundamentale ale popoarelor. Iată de ce rolul și perspectivele suveranității naționale într-o lume a interdependențelor crescînde, raportul dintre factorii interni și cei internaționali ai dezvoltării social-economice, dintre componentele naționale și ansamblul economic mondial se impun ca o importantă problemă de reflecție. A clarifica, a defini cu precizie sensul schimbărilor și metodele de a le opera este o condiție prealabilă a edificării unei noi ordini economice internaționale. În intervenția mea îmi propun să consider această problemă prin unghiul obiectivului lichidării subdezvoltării pornind de la datele fundamentale ale gîndirii președintelui Nicolae Ceaușescu.

Pentru președintele român **suprimarea subdezvoltării este o problemă globală, a cărei soluționare prezintă interes pentru toate popoarele lumii și de care depinde viitorul întregii comunități internaționale.** Decalajele imense și în creștere, coabitarea pe glob a fenomenului de supradezvoltare, supraconsum de materii prime, supralimentație în unele țări, cu fenomenul de subdezvoltare, subconsum și subalimentație, în țările care adăpostesc majoritatea populației mondiale, dezvoltarea unor țări pe seama altora îi apar ca o nedreptate flagrantă și un anacronism monstruos astăzi cînd știința și tehnica i-au dat omului mijloace atît de puternice de a domina natura. Aici nu e vorba numai de un comandament etic, de un imperativ al echității. Este vorba de un interes general perceptibil pe planuri multiple. În primul rînd politic. Stabilitatea și pacea în lume nu vor putea fi asigurate atîta vreme cît se prezervă actualele structuri inechitabile. În al doilea rînd economic. Dezechilibrele din sistemul mondial vor genera noi crize de o amploare crescîndă, păgubitoare pentru toate țările, după cum păgubitoare pentru toți vor fi confruntările, inevitabile în absența unei soluții a problemei. Lichidarea subdezvoltării este în ultimă analiză o premisă și un rezultat al optimizării dezvoltării economico-sociale, științifice și tehnice la scara întregii planete. Pentru președintele **Nicolae Ceaușescu „una din problemele cele mai complexe de care depind înseși progresul și pacea lumii contemporane este lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări dezvoltate și subdezvoltate, în țări bogate și țări sărace — gravă anomalie a lumii contemporane, urmare a politicii imperialiste și colonialiste, generatoare de neîncredere și suspiciune, de tulburări economice și politice. Fără înlăturarea treptată a acestei situații și dezvoltarea rapidă a țărilor rămase în urmă nu se poate asigura o colaborare trainică, întemeiată pe deplină egalitate între națiuni".**

La antipodul concepțiilor catastrofice care consideră viitorul pornind de la datele prezentului, al unor modele de producție, dezvoltare tehnică și de consum, fondate pe considerente de profit, al soluțiilor false căutate pe linia creșterii zero — economice sau demografice, gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu se caracterizează prin încredere în activitatea popoarelor, în forța științei și tehnicii, în virtuțile unei cooperări internaționale de un tip nou. Un optimist ? Fără îndoială. Dar în același timp un analist lucid și realist care pornește de la exigențele obiective ale dezvoltării, de la perspectivele deschise de schimbările ce survin în distribuția puterii pe plan mondial. **„Cu toate greutățile ce vor mai sta în calea făuririi unei noi ordini economice și politice, a destinderii** — spune președintele **Nicolae Ceaușescu — avem deplina convingere că masele largi, popoarele vor triumfa în această luptă măreață. Neîndoios, această luptă, istoricește, va învinge. Nu există forță în lume care să oprească mersul triumfal al popoarelor spre eliberarea deplină de sub orice asuprire — socială și națională — spre o societate de națiuni egale, de oameni egali.**

Strategia lichidării subdezvoltării comportă în concepția președintelui român următoarele elemente fundamentale : rolul decisiv al eforturilor pe plan național ; cadrul internațional trebuie să favorizeze aceste eforturi ; comunitatea internațională trebuie să acorde țărilor în curs de dezvoltare un sprijin substanțial pe multiple planuri.

Anul trecut, la Conferința mondială a populației care s-a ținut la București, președintele **Nicolae Ceaușescu**, exprimînd încrederea în capacitatea oamenilor de a asigura — bazîndu-se pe știință — noi resurse pentru satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor de viață ale tuturor popoarelor, sublinia : **„Condiția esențială a realizării acestei perspective este dezvoltarea tot mai intensă a forțelor de producție în fiecare țară, valorificarea la maximum de către fiecare popor a resurselor de care dispune".** Într-adevăr, o dezvoltare economico-socială reală nu poate fi exportată sau importată. Ea se aseamănă cu procesul de creștere al unui organism viu care poate fi influențat, dar nu determinat din afară. Ea presupune luarea în calcul într-o viziune sistemică a numeroși parametri economici, tehnici și sociali, stabilirea priorităților și ritmurilor creșterii pornind de la nevoile, condițiile și posibilitățile interne. Ea presupune participarea întregii colectivități, animate de un ideal comun, creativitate individuală și colectivă pentru a găsi soluțiile cele mai adecvate condițiilor și aspirațiilor locale. Cadrul de neînlocuit pentru o asemenea dezvoltare este organizarea statală, iar una din marile ei forțe stimulatoare este națiunea. Aceste idei ocupă un loc proeminent în gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu, în care abordarea economică continuă și completează abordarea filozofică, sociologică, politologică.

Statul și națiunea își pot valorifica din plin potențialitățile de progres numai dacă este asigurat exercițiul deplin al suveranității naționale în ceea ce privește forma de organizare social-politică, resursele naturale, stabilirea orientărilor și ritmurilor dezvoltării economico-sociale, a modalităților de participare la schimburile internaționale. Este oare necesar să reamintim cît de departe sînt numeroase țări ale lumii de o situație în care să se poată vorbi de exercițiul deplin al suveranității naționale ? Și cît de justificată este insistența cu care președintele român militează pentru ca relațiile internaționale să fie așezate pe principiul respectului independenței și suveranității naționale, al dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele ?

Strategia unui progres economico-social rapid comportă în gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu o serie de elemente fundamentale care își pot găsi concretizarea în funcție de condițiile și particularitățile locale. Mă opresc asupra cîtorva dintre ele.

a) Un progres economico-social rapid reclamă structuri și instituții care să asigure participarea creatoare a maselor, echitate în distribuția rezultatelor, concentrarea eforturilor pe direcții cheie.

b) Dezvoltarea trebuie să aibă drept țel crearea unui complex economic, național, conceput ca un sistem unitar și armonios de ramuri și subramuri, industria fiind vitală pentru valorificarea superioară a resurselor, participarea eficientă la schimburile internaționale, maximizarea creșterii venitului național.

c) O parte însemnată din resursele națiunii — 25—30% din venitul național — trebuie să fie alocată sistematic și pe o lungă perioadă de timp pentru dezvoltare.

d) Sisteme proprii de educație și cercetare trebuie să fie create pornindu-se de la nevoile specifice ale producției, ale societății.

Numai pe această cale se poate ajunge la o dezvoltare în ritmuri accelerate și avîndu-și sursele în interior, la transformarea eforturilor proprii într-un factor primordial al suprimării subdezvoltării, la independența economică. Concepțiile președintele Nicolae Ceaușescu despre stat, națiune, suveranitate, progres social-eco- trecut subdezvoltată și care în 1938 dis- nomic, au fost testate în România, țară în punea de un venit pe locuitor de numai 80 de dolari. Astăzi acest venit este de 900—1000 și urmează să ajungă la 2500—3000 de dolari la sfîrșitul deceniului viitor.

În lumina ideilor enunțate, independența economică care are ca premisă exercițiul deplin al suveranității și își găsește expresia într-o dezvoltare determinată din interior, nu are nimic în comun cu o orientare autarhică. O dezvoltare în condiții de independență economică nu numai că nu exclude dar presupune participarea activă la schimburile internaționale, la rezolvarea în cooperare cu alte state a unor probleme regionale sau a problemelor globale ale lumii. Adîncirea interdependențelor este un proces inevitabil. Marile lui potențialități de progres vor deveni realități între altele dacă o nouă ordine economică internațională va asigura transformarea economiilor naționale ale statelor în celulele de bază ale progresului economic și social.

Lichidarea subdezvoltării presupune un mediu internațional care să favorizeze eforturile proprii ale fiecărei țări. A dezvolta această temă înseamnă a ataca întreaga problematică a edificării unei noi ordini economice internaționale. Mă voi limita deci la a consemna cîteva elemente generale ale demersului analitic al președintelui Nicolae Ceaușescu și implicit ale acțiunii politice a României.

În primul rînd. Un nou sistem de relații economice internaționale trebuie să aibă ca punct de referință statele naționale, economia națională a fiecărei țări, ceea ce înseamnă că soluțiile urmează să fie căutate în direcții care să țină seama de interesele dezvoltării tuturor statelor.

În al doilea rînd. Un nou sistem presupune mecanisme și acțiuni concertate pentru a depăși structura inechitabilă a lumii contemporane și a împiedica polarizarea avantajelor de pe urma schimburilor internaționale.

În al treilea rînd. Un mediu internațional va fi cu atît mai stimulator pentru eforturile naționale cu cît el va reuși să încurajeze cooperarea internațională. Aceasta înseamnă să se elimine barierele artificiale în calea schimburilor dintre state, să se rezolve problema accesului la materii prime și la tehnologie, să se înlăture fluctuațiile mari de prețuri și acțiunile speculative, să se organizeze programe comune pentru rezolvarea problemelor globale.

În al patrulea rînd. Adîncirea interdependentelor, introducerea în sistemul relațiilor internaționale a unor finalități care nu pot fi atinse prin jocul liber al forțelor de piață reclamă creșterea rolului Națiunilor Unite şi al altor organizaţii internaţionale şi democratizarea largă şi efectivă a raporturilor între state.

În al cincilea rînd. Este în avantajul tuturor popoarelor ca problemele care confruntă astăzi omenirea să fie tratate prin dialog şi cooperare şi nu prin confruntare. Pe de o parte, aşa cum rezultă din analiza teoretică şi chiar din demonstrarea matematică făcută de unii oameni de ştiinţă, pe termen lung, interesele tuturor popoarelor coincid. Pe de altă parte, problemele complexe ale edificării unei noi ordini nu pot fi soluţionate prin confruntare, nici prin reuniuni ale unor cluburi de ţări, ci numai cu participarea egală în drepturi a tuturor statelor. Drumul spre soluţii veritabile va fi mai dificil, poate mai lung, dar acesta este unicul drum, iar „explozia negocierilor“, de care se vorbeşte, este poate una din acele explozii paşnice care constituie un instrument al oricărei opere grandioase de construcţie.

Nu vor lipsi desigur încercările de a pune un conţinut vechi într-un înveliş nou. Dar, cum spune preşedintele Nicolae Ceauşescu, asemenea încercări trebuie să fie respinse chiar dacă învelişul ar fi de aur. **„Noua ordine economică,** sublinia preşedintele român, **nu se poate asigura prin unele schimburi formale, care în realitate să perpetueze însă vechile principii şi vechea politică de dominaţie şi inechitate. Noua ordine presupune o schimbare revoluţionară a raporturilor internaţionale, întemeierea colaborării pe principii noi, astfel ca fiecare naţiune — independent de mărimea ei — să-şi poată aduce contribuţia activă şi să participe în deplină egalitate la soluţionarea tuturor problemelor care preocupă lumea contemporană“.**

Într-o lume a interdependenţelor crescînde este în interesul economic şi politic al întregii comunităţi internaţionale să se asigure un flux sistematic şi masiv de resurse din ţările dezvoltate, îndeosebi din cele care au beneficiat de avantaje unilaterale, prin asuprirea altor popoare, spre ţările în curs de dezvoltare. Cu cît mai devreme se va organiza un asemenea flux, cu atît mai mici vor fi costurile totale.

Constituirea unui Fond de dezvoltare administrat de O.N.U., propunere avansată de România, se impune ca o necesitate imperioasă. Găsirea resurselor necesare presupune manifestarea voinţei politice a statelor. România, ca şi alte state, a atras atenţia în această privinţă asupra unei imense rezerve, sumele înghiţite de cursa înarmărilor şi cheltuielile militare, sume care depăşesc de peste 30 de ori volumul ajutorului acordat ţărilor în curs de dezvoltare. O grea povară pentru toate popoarele, această competiţie imobilizează circa 300 de miliarde de dolari anual, o mare parte din potenţialul ştiinţific şi tehnic al ţărilor lumii. Ea distorsionează structurile economice şi curentele de schimb, accentuează presiunile inflaţioniste şi asupra materiilor prime, creează dificultăţi suplimentare în calea colaborării internaţionale. Trecerea la acţiuni efective de oprire a cursei înarmărilor şi dezarmare este deci o necesitate obiectivă pentru asigurarea păcii, securităţii şi progresului în lume.

Merită atenţie şi alte idei cu privire la căile asigurării resurselor crescînde necesare finanţării dezvoltării ca, de pildă, instituirea unui impozit mondial pe venituri şi pe consumul de resurse epuizabile, sau utilizarea pentru finanţarea dezvoltării a veniturilor obţinute din exploatarea resurselor aflate în afara spaţiilor pe care se exercită suveranitatea naţională a statelor : fundul mărilor dincolo de zona economică, teritoriile libere acoperite de gheţuri, spaţiul extraterestru.

În toate cazurile, asistenţa internaţională care este menită să potenţeze eforturile proprii ale fiecărui popor, trebuie să se încadreze în programele naţionale, să fie acordată în forme cît mai adaptate condiţiilor şi cerinţelor fiecărei ţări. Asistenţa trebuie să fie nediscriminatorie şi liberă de condiţii politice. În fine, este necesar să se folosească criterii selective, acordîndu-se prioritate ţărilor celor mai sărace — de pildă celor cu un venit pe locuitor sub 200 de dolari.

În concluzie : a concilia independenţa tuturor statelor cu cerinţele unor interdependenţe crescînde, a construi un veritabil **sistem** al relaţiilor internaţionale în care componentele naţionale să se articuleze armonios şi să găsească cel mai propice teren de progres, a înlocui inechitatea prin echitate, a dezvolta larg cooperarea între popoare în libertate şi egalitate, a da o nouă dimensiune politicilor naţionale în spiritul solidarităţii şi responsabilităţii internaţionale, într-un cuvînt a edifica o nouă ordine economică şi politică internaţională — iată marea chemare a istoriei, şansa unică pe care generaţiile actuale nu au dreptul să o rateze. Esenţial este ca asupra acestor probleme să se reflecteze, să se confrunte punctele de vedere, să se degajeze soluţii, să se treacă la acţiune. Pentru că aşa cum spune preşedintele **Nicolae Ceauşescu, „realizarea unei noi ordini economice internaţionale este un factor determinant în dezvoltarea întregii civilizaţii umane contemporane, în asigurarea reală a unei păci trainice în lume“.**

Problemele de bază ale comerţului internaţional în perspectiva făuririi unei noi ordini mondiale

prof. dr. COSTIN MURGESCU

În concepţia României, făurirea unei noi ordini economice şi politice implică lichidarea subdezvoltării, a polarizării lumii în ţări bogate şi ţări sărace, crearea unor noi relaţii internaţionale democratice, care să asigure fiecărui popor afirmarea plenară şi nestingherită a geniului său creator naţional.

Lucrările preşedintelui Nicolae Ceauşescu reprezintă o amplă fundamentare şi dezvoltare a acestei concepţii, expusă în mod sintetic şi în Declaraţia guvernului român difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.

În acest context general, îmi propun să vă supun atenţiei cîteva aspecte legate de problema produselor de bază şi a comerţului internaţional.

Nu se poate concepe, în termeni noi, viitorul unui real progres comun al omenirii fără a respinge „ab initio“ o falsă alternativă : sau o restrînsă societate de consum, bazată pe irosirea de resurse ieftine importate dintr-o imensă periferie mondială pauperă, sau o creştere limitată, pînă la zero — stagnare.

Care sînt liniile de forţă ale politicii propusă de România pentru a scoate omenirea din impasul în care a intrat ?

În primul rînd, **consolidarea şi respectarea suveranităţii naţionale şi a controlului naţional al fiecărui stat asupra resurselor sale naturale,** asupra tuturor acţiunilor de cercetare, prospectare şi punere în valoare a acestora.

Aceasta ni se pare premisa esenţială pentru a stimula eforturile materiale şi financiare pe care fiecare popor este chemat să le facă în vederea lărgirii bazei sale de materii prime, pentru elaborarea unor politici naţionale coerente şi pentru a se da, în acelaşi timp, noi dimensiuni colaborării internaţionale în acest domeniu.

În al doilea rînd, este necesar să se ţină seama de necesitatea de a se facilita accesul tuturor ţărilor la resursele de materii prime, ca şi de coeficientul ridicat al capitalului în ramurile industriei extractive. Toate acestea impun **o largă cooperare internaţională, bi şi multilaterală, pe o bază reciproc avantajoasă** orientată spre lichidarea „petelor albe“ de pe harta geologică a omenirii şi creşterea rezervelor de materii prime prin introducerea largă a soluţiilor tehnice moderne de cercetare geologică, extracţie şi prelucrare. În acelaşi cadru, România consideră că ţările în curs de dezvoltare trebuie sprijinite, în mod special, pentru construirea căilor de comunicaţie necesare exploatării şi transportului materiilor prime, ca şi pentru dezvoltarea de industrii prelucrătoare naţionale.

În al treilea rînd, se impune **un efort concertat al tuturor statelor în vederea eliminării risipei** de materii prime şi combustibili, a folosirii lor raţionale şi recuperării economice a deşeurilor. **Concomitent, apare necesară elaborarea unui program pentru producerea de rezerve alternative, ca şi pentru descoperirea şi folosirea unor noi surse de energie.**

Acţiunile întreprinse de numeroase ţări în aceste direcţii sub impulsul „crizei petrolului“ au demonstrat posibilităţile largi de care dispune omenirea în aceste direcţii. Nu ar fi oare absurd ca asemenea acţiuni să se întreprindă doar în perioade de criză, în loc ca ele să devină constante ale unei creşteri economice impregnată de spiritul responsabilităţii faţă de destinele omenirii ?

Fluctuaţiile brutale şi anarhice ale preţurilor de pe pieţele internaţionale (conjugate cu inflaţia şi practica cursurilor valutare flotante) au căpătat în ultimii ani dimensiuni care creează o stare de insecuritate economică mondială, cu efecte negative asupra programelor naţionale din toate ţările şi în primul rînd din ţările în curs de dezvoltare.

Cîteva exemple. Preţurile produselor de bază (exceptînd petrolul) au înregistrat, în perioada boomului din 1973—1974, creşteri de 100% ; însă, în iunie 1975 ele scăzuseră, din nou, cu 37% faţă de vîrful din primul semestru 1974. Petrolul a crescut în acest timp cu 400% şi s-a menţinut, prin politica unitară a OPEC, la acelaşi nivel. După calculele preliminare ale UNCTAD, pentru ţările în curs de dezvoltare (cu excepţia ţărilor producătoare de petrol), raporturile de schimb se deteriorează anul acesta cu circa 10% faţă de 1960.

Stocurile mondiale au scăzut în proporţii îngrijorătoare. Faţă de 1960/1961, partea stocurilor mondiale în consumul anual mondial scăzuse în 1973 la cupru de la 36.7% la 10.1%, la plumb de la 18.3% la 7.1%, la zinc de la 12% la 5.5%, la bauxită de la 18.2% la 7%, ş.a.m.d. Oricine poate măsura impactul acestei scăderi asupra mişcării preţurilor internaţionale.

Este mereu mai evident că desfăşurarea normală a relatiilor economice internationale impune **elaborarea unor principii şi măsuri concrete destinate să prevină fluctuaţiile speculative,** să pună capăt creşterii sau scăderii artificiale a preţurilor, **să asigure stabilitatea preţurilor pe perioade de mai mulţi ani.**

În acest spirit, România şi-a manifestat acordul său de principiu cu „programul integrat“ care va fi dezbătut la Nairobi, în mai 1976, de către cea de a IV-a Conferinţă a Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare.

În strategia făuririi unei noi ordini economice internaţionale, un loc central revine măsurilor destinate să stabilească

un raport just între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industrializate.

Zilele trecute, la Teheran președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia din nou, în acest sens : **„România se pronunță pentru o stabilitate a prețurilor la toate produsele, atît la materii prime — deci, și la petrol — cît și la produsele industriale, dar aceasta trebuie să facă obiectul unei înțelegeri corespunzătoare. Aceasta va fi un element esențial al noii ordini internaționale“.**

Dezvoltînd această idee, președintele României preciza : **„Este necesar ca țările posesoare de materii prime să primească prețuri care să concorde cu activitatea depusă pentru exploatarea acestor materii prime, cu valoarea lor și care să le ajute să realizeze o dezvoltare economico-socială mai rapidă. În același timp, desigur, produsele industriale trebuie să fie livrate la asemenea prețuri încît să nu ducă la lichidarea avantajelor obținute prin prețurile la materiile prime, dar care, totodată, să constituie și un stimulent pentru dezvoltarea în continuare a activității industriale“.**

Rigoarea științifică a apelului la criterii obiective se armonizează cu preocuparea pentru stimularea activității productive în toate țările lumii, pentru destinele umanității.

Oricine analizează această concepție dobîndește imaginea deosebirii calitative dintre economia mondială a progresului comun al tuturor popoarelor — spre care năzuim — și economia mondială în care trăim astăzi, bazată pe relații de dominație și putere, economie pe care au încercat s-o legitimeze atîtea teorii ale prețurilor internaționale.

În „Programul integrat“ — menționat înainte — UNCTAD caută să arunce o punte între cele două lumi — cea de astăzi și cea a viitorului — prin propunerea de „indexare a prețurilor“.

Formulă atrăgătoare, cu toate imperfecțiunile de concepție care mai stăruie și cu toate neclaritățile tehnice care o mai învăluie. Dar nu acest aspect mi se pare esențial, oricît de complexe sînt nu numai problemele indexării directe — pe orizontală între diferitele materii prime, pe verticală între materiile prime și produsele manufacturate respective, în diagonală etc. —, ci și cele ale indexării indirecte. Cercetarea științifică din economie are deschis în această direcție un vast cîmp de investigație creatoare, pe care va trebui să-l parcurgă cu perseverență.

Ceea ce aș dori să subliniez aici este un alt aspect. În unele discuții internaționale, există tendința ca problema crucială a indexării prețurilor să fie trecută pe un plan secundar. Există pericolul ca, abia intrată pe ordinea de zi, ea să fie scoasă practic. Sînt invocate, în acest sens, tocmai dificultățile tehnice ale indexării prețurilor.

Nu cred în asemenea argumente. Cred mai curînd în folosirea argumentelor tehnice spre a se masca o opoziție de principiu față de ideea unor raporturi juste între prețurile internaționale, dorința de a se perpetua practica unor prețuri puse în slujba raporturilor de dominație. Am, totodată, sentimentul că această opoziție poate fi facilitată prin încercarea de a se stabili perioada de referință inițială — de la care urmează să înceapă indexarea — nu în funcție de elemente obiective, ci de anumite conjuncturi favorabile unui grup sau altuia.

De ce evoc acest aspect, cînd este știut că în problema prețurilor internaționale sînt sintetizate toate contradicțiile economiei mondiale contemporane ?

Pentru a schița un singur comentariu. Este vorba despre faptul că problema unor prețuri internaționale echitabile nu poate fi rezolvată decît în cadrul procesului de făurire a unei noi ordini economice și politice internaționale, ca o componentă organică a acestui proces și în corelație intimă cu întreaga lui desfășurare.

Cu alte cuvinte, stabilirea unor raporturi juste între prețuri poate fi rezolvată numai printr-o ruptură cu actualele relații de dominație, ca o latură inseparabilă a acestei rupturi, a democratizării tuturor relațiilor internaționale, a dezvoltării conștiinței cu privire la solidaritatea de destin a tuturor popoarelor lumii.

Tocmai o asemenea abordare definește meritele novatoare ale concepției președintelui Nicolae Ceaușescu în problema prețurilor internaționale.

În concepția României, făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale implică și adoptarea de măsuri care să stimuleze expansiunea echitabilă a comerțului internațional și a cooperării economice dintre state, să excludă orice formă de presiune sau de ingerință în treburile interne.

Trei direcții de preocupări atrag, în mod special, atenția.

Primo. Acordurile comerciale bilaterale, ca și negocierile comerciale multilaterale de tipul celor cunoscute sub denumirea de runda de la Tokio, trebuie să ducă efectiv la restrîngerea și abolirea obstacolelor netarifare, reducerea tarifelor vamale și eliminarea tuturor practicilor discriminatorii, liberalizarea schimburilor cu un tratament preferențial pentru țările în curs de dezvoltare.

Secundo. Sistemul preferințelor generalizate trebuie aplicat de toate țările dezvoltate și față de toate țările în curs de dezvoltare ; în același timp, el trebuie lărgit și perfecționat spre a facilita efectiv exporturile de manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare. În mod deosebit se cer corelate rezultatele ce vor fi obținute în cadrul rundei de la Tokio cu preferințele acordate pînă în prezent țărilor în curs de dezvoltare, pentru a nu se diminua importanța acestora din urmă înainte chiar ca ele să fi produs efectele scontate.

Tertio. Sînt necesare acțiuni mult mai serioase din partea țărilor în curs de dezvoltare pentru intensificarea schimburilor reciproce și multiplicarea formelor de cooperare dintre ele.

Construirea unei rețele dense de colaborare reciproc avantajoasă și pe multiple planuri, între țările în curs de dezvoltare trebuie să reprezinte un pilon esențial al creșterii lor economice, al posibilității de a-și spune cuvîntul cu întreaga greutate cuvenită în procesul de reorganizare a lumii, în realizarea unei noi diviziuni mondiale a muncii.

Opresc aici comentariile mele.

Ca în toate domeniile, concepția președintelui Nicolae Ceaușescu se traduce și în domeniul comerțului internațional prin cutezătoare programe de acțiune.

Realizarea lor nu este simplă, dar este posibilă prin activitatea perseverentă și convergentă a tuturor forțelor progresiste din lume.

Președintele **Nicolae Ceaușescu** afirmă limpede acest lucru atunci cînd subliniază că făurirea unei noi ordini economice și politice mondiale, **„acest deziderat fundamental al lumii de astăzi, nu este simplă, ușoară. Dar dacă popoarele, forțele înaintate vor acționa unite, el poate fi înfăptuit“.**

Este o concepție care se inspiră din tradițiile revoluționare ale poporului nostru care știe că nu a dobîndit nimic decît prin propriile sale eforturi, prin munca și lupta lui.

Este o concepție căreia îi dădea o plastică expresie și marele conducător al revoluției de la 1848, Nicolae Bălcescu, cînd spunea „Tot ce nu este prin noi, nu este pentru noi“.

Este mesajul pe care poporul român îl transmite tuturor popoarelor lumii chemate să înfăptuiască prin ele și pentru ele — printr-o largă cooperare internațională — o nouă ordine mondială.

Factorul monetar în restructurarea relațiilor economice internaționale

prof. dr. GHEORGHE RĂDULESCU

Omenirea este confruntată în prezent cu problemele de cea mai mare gravitate și complexitate, pe care nici un stat și nici un grup restrîns de state, oricît ar fi de puternice și bogate nu pot să le rezolve singure. Mai mult ca oricînd, colaborarea și cooperarea cu drepturi egale, depline, a tuturor statelor se impun ca singura modalitate rezonabilă de stabilire a căilor și mijloacelor de ieșire din actualul impas și de pregătire a unui viitor mai prosper pentru toate popoarele lumii.

Din acest punct de vedere, actuala criză economică și monetară, prin proporțiile ei neobișnuite, a zdruncinat concepțiile vechi, a mobilizat conștiințele, a favorizat confruntările de opinii în vederea găsirii și aplicării soluțiilor care, ancorate în realitățile și aspirațiile societății contemporane, să ducă la lichidarea dezechilibrelor economice și monetare prezente și la evitarea lor în viitor. Părerea noastră este că acest moment istoric poate și trebuie folosit pentru unirea eforturilor tuturor forțelor progresiste mondiale în opera de creare a bazelor unei societăți mai bune și mai drepte.

Faptul că discuțiile despre necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice, a democratizării relațiilor internaționale, a elaborării de noi norme de drept internațional, au căpătat astăzi o rezonanță de dimensiuni planetare, consider că trebuie pus în legătură tocmai cu agravarea problemelor subdezvoltării și cu ansamblul fenomenelor care au creat o stare de insecuritate economică pe piața mondială. Ele au constituit o dovadă că lucrurile nu se mai pot remedia cu jumătăți de măsură sau cu expediente. Situația este de așa natură, încît a devenit imperios necesară revizuirea fundamentală a teoriilor și practicilor care au stat la baza sistemului economic internațional pînă acum, construirea unei noi ordini economice internaționale care să asigure progresul fiecărui popor și al întregii comunități mondiale.

Noi salutăm în Institutul pentru problemelor unei noi ordine economice internaționale unul dintre organismele chemate să joace un rol important în elucidarea aspectelor acestei ordini, în găsirea răspunsurilor la întrebările pe care omenirea și le pune în legătură cu căile de ieșire din situația precară în care se află.

Faptul că Institutul a ales ca temă pentru prima sesiune a Consiliului său general „Problemele unei noi ordini economice internaționale. Modul în care este concepută noua ordine de către președintele Nicolae Ceaușescu“ constiuie pentru noi un prilej de adîncă satisfacție. Președintele Republicii Socialiste România este una din personalitățile proeminente ale epocii noastre, a cărei activitate prodigioasă îmbină patriotismul fierbinte și înalta responsabilitate internațională, capacitatea de a previziona direcţiile dezvoltării României şi de a imprima societăţii noastre avîntul creator care o caracterizează şi gîndirea cutezătoare în domeniul limpezirii căilor de soluţionare a marilor probleme ale omenirii contemporane.

Tot mai mult se recunoaşte pe plan internaţional rolul de pionierat pe care preşedintele României şi politica sa externă îl au în cristalizarea conceptului de nouă ordine economică internaţională, în dinamizarea făuririi acestei noi ordini în scopul dezvoltării colaborării între popoare, al asigurării progresului şi păcii în lume. Pentru preşedintele Nicolae Ceauşescu, noua ordine este indisolubil legată de ideea umanistă a lichidării stării de subdezvoltare, a asigurării pentru toate pooparele a unei vieţi demne. **„Viaţa arată tot mai evident** — a declarat recent preşedintele României — **că nu se poate vorbi de o pace reală, de destindere şi securitate atît timp cît două treimi din omenire sînt confruntate cu problemele grave ale subdezvoltării, cît lumea continuă să fie împărţită în săraci şi bogaţi".** În continuarea acestei idei, preşedintele **Nicolae Ceauşescu** a arătat : **„Pornind de la aceste realităţi, România acţionează consecvent pentru instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, întemeiate pe deplină egalitate în drepturi şi echitate, care să asigure progresul tuturor ţărilor — şi în primul rînd al celor rămase în urmă —, accesul neîngrădit al popoarelor la binefacerile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane".**

În lumina concepţiei preşedintelui Nicolae Ceauşescu oglindită în scrierile sale ca şi în activitatea de conducere a economiei şi relaţiilor noastre externe, aş dori să expun cîteva consideraţiuni legate de problema monetară în raporturile ei cu noua ordine economică internaţională.

Trăsăturile actualei perioade, în care criza economică se împleteşte cu criza monetară — aşa cum de altfel s-a întimplat şi în timpul crizei economice din 1929—1933 —, lasă să se întrevadă strînsa interdependenţă a fenomenelor economice şi monetare. Din această cauză, în concepţia României, noua ordine economică internaţională cuprinde, ca a componentă indispensabilă, o nouă ordine monetară şi financiară.

Pornind de la această concepţie de ansamblu, paralel cu eforturile depuse în vederea adoptării într-un termen cît mai scurt a unui complex de măsuri organizatorice, privind instaurarea noii ordini economice internaţionale, ţara noastră, devenind la 15 decembrie 1972 membră a Fondului Monetar Internaţional, a participat în această calitate la lucrările care s-au desfăşurat atît în cadrul Comitetului celor 20 pentru reforma sistemului monetar, cît şi la cele care au loc în prezent în cadrul Comitetului interimar al Fondului şi în cadrul Comitetului ministerial al Fondului şi Băncii Mondiale pentru problemele finanţării ţărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, la sesiunile anuale ale Fondului Monetar Internaţional au fost prezentate punctele de vedere ale României cu privire la aceste probleme.

Grupînd aspectele monetare şi financiare care rezultă din noua ordine economică internaţională, putem aprecia că noua ordine monetară şi financiară va trebui să cuprindă soluţii pentru următoarele componente ale acestei ordini :

1. Finanţarea procesului de lichidare a decalajelor economice dintre ţările lumii.

2. Crearea unui nou sistem monetar internaţional în locul sistemului de la Bretton Woods, elaborat în 1944 de Conferinţa monetară şi financiară a Naţiunilor Unite şi Asociate şi lichidat de fapt în august 1971, şi

3. Îmbunătăţirea Statutului Fondului Monetar Internaţional ca organism specializat al ONU, destinat să supravegheze şi să sprijine aplicarea sistemului monetar internaţional.

Ca ţară în curs de dezvoltare, România consideră că lichidarea fenomenului subdezvoltării trebuie să constituie un obiectiv primordial al noii ordini monetare şi financiare internaţionale. Aceasta, spre deosebire de vechea ordine care nu i-a acordat decît o atenţie marginală, nu a mobilizat decît fonduri insuficiente faţă de marile nevoi ale ţărilor în curs de dezvoltare şi nu s-a preocupat într-o măsură corespunzătoare de condiţiile de finanţare, de cele mai multe ori prea grele faţă de posibilităţile acestor ţări.

Noi apreciem că finanţarea dezvoltării de către ţările avansate şi de către ţările care dispun de fonduri şi doresc să participe la această acţiune este în propriul lor interes, avînd în vedere că lichidarea subdezvoltării condiţionează nemijlocit stabilitatea economică, progresul general al tuturor naţiunilor, menţinerea „calităţii vieţii" în ţările avansate, astfel încît ea trebuie să preocupe toate ţările în egală măsură.

Deşi egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare va trebui să fie în primul rînd rezultatul eforturilor proprii ale ţărilor rămase în urmă, prin afectarea unei părţi importante din venitul naţional pentru dezvoltare, ea nu va putea fi accelerată şi consolidată decît prin creşterea fluxului de resurse spre ţările în curs de dezvoltare. Noua ordine monetară şi financiară va trebui deci să prevadă modalităţile organizatorice de mobilizare a capitalurilor şi de îndreptare a lor spre ţările în curs de dezvoltare, în condiţii acceptabile.

România propune constituirea unui Fond de dezvoltare administrat de Organizaţia Naţiunilor Unite şi format prin contribuţia tuturor statelor şi în primul rînd a celor dezvoltate. O sursă deosebit de importantă ar constitui-o reducerea cu 10 % a bugetelor militare şi transferarea unei jumătăţi din suma astfel economisită la dispoziţia Fondului. Mijloacele acestui Fond ar urma să se repartizeze cu prioritate statelor cu un venit naţional sub 200 de dolari pe un locuitor.

România consideră că noua ordine economică mondială mai presupune elaborarea unui nou sistem monetar internaţional, sănătos şi echitabil, care să asigure întărirea monedelor naţionale şi să creeze premisele unei mai mari stabilităţi a cursurilor valutare, precum şi perfecţionarea sistemului de credite.

În cadrul reformei sistemului monetar internaţional, o poziţie proeminentă ocupă problema parităţilor şi cursurilor valutare. De modul în care vor fi stabilite raporturile valorice dintre monede depinde în mare măsură felul în care se vor desfăşura relaţiile economice dintre state, echivalenţa schimburilor, echitatea acestor relaţii.

În această privinţă, România şi-a exprimat convingerea că fără o ordine în parităţi şi cursuri nu poate exista o dezvoltare normală a relaţiilor economice dintre state. Din această cauză, în cunoscuta dispută dintre adepţii flotării şi cei ai stabilităţii cursurilor de schimb, ţara noastră s-a situat de partea stabilităţii şi ajustabilităţii, propunînd ca raporturile valorice dintre monedele naţionale să fie reale, ca modificarea parităţilor să se facă numai în cazuri temeinic justificate şi numai pe bază de criterii şi forme convenite de înţelegere internaţională, iar cursurile valutare să exprime un raport echitabil între monede, să fie bazate pe legi economice care să confere comerţului şi cooperării economice internaţionale un caracter de stabilitate şi certitudine.

În felul acesta, noi considerăm că viitorul sistem monetar internaţional va putea fi un element activ al vieţii economice internaţionale, care să contribuie la instaurarea unui climat de securitate şi de echitate a tranzacţiilor, la creşterea economiei mondiale şi în primul rînd la lichidarea stării de subdezvoltare.

Întrucit însă stabilitatea cursurilor nu se poate realiza prin dispoziţii legale, ea fiind rezultanta stabilităţii economice în general, guvernele vor trebui să se angajeze în primul rînd să ducă o politică de echilibru economic, financiar şi monetar.

În acest context, o importanţă deosebită are echilibrul balanţei de plăţi. Noi sprijinim ideea ca toate statele, nu numai cele cu deficite, dar şi cele cu excedente exagerate de balanţă, să ia măsuri de echilibrare, să renunţe la acţiuni care urmăresc să transfere propriile dificultăţi asupra altor ţări şi îndeosebi asupra ţărilor în curs de dezvoltare. Problema echilibrului balanţei de plăţi este strîns legată de crearea unor condiţii normale de desfăşurare a comerţului internaţional, prin eliminarea obstacolelor, restricţiilor şi discriminărilor artificiale din calea acestui comerţ.

În problematica noii ordini monetare şi financiare, un loc distinct îl ocupă problemele instituţionale. Avînd în vedere că organismul menit să supravegheze şi să finanţeze aplicarea acestei ordini este Fondul Monetar Internaţional, apare firesc ca statutul lui care datează din 1944 să fie supus unei revizuiri. Noi considerăm că Fondul Monetar Internaţional va trebui să reflecte mai bine acea trăsătură caracteristică a vieţii internaţionale contemporane care constă în participarea tuturor statelor, indiferent de mărime sau potenţial economic, la dezbaterea şi soluţionarea problemelor majore. Din structura şi activitatea Fondului vor trebui să dispară vestigiile de dominaţie şi inechitate, toate statele membre urmînd să aibă condiţii asigurate pentru a participa activ şi egal la viaţa Fondului şi a comitetelor lui. În acest sens, România a făcut propuneri pentru o reprezentare mai democratică şi mai echitabilă a intereselor tuturor ţărilor în organele Fondului, precum şi în problema sistemului de vot.

Dezbaterea prezentă se dovedeşte a fi fructuoasă şi de bun augur pentru activitatea viitoare. Punînd concepţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu drept primul subiect al cercetărilor sale, Institutul a adus nu numai un omagiu prezenţei româneşti în rezolvarea problemelor internaţionale, dar a atras atenţia asupra legăturii între teorie şi viaţă, pe care opera preşedintelui român o ilustrează.

Este unul din imperativele acestui moment de a traduce gîndul în faptă, de a prelungi raționamentul în acțiune și de a transforma principiile în conduită practică. Pentru noi, concepția președintelui Nicolae Ceaușescu conține acest adevăr de mare actualitate și în domeniul despre care am vorbit, domeniu care a cunoscut în trecut teorii prestigioase, dar puțină acțiune.

Opera președintelui Nicolae Ceaușescu este atît un îndemn la măsuri concrete pentru instaurarea noii ordini economice internaționale cît și un exemplu de hotărîre și fermitate pentru o conduită perseverentă, bazată pe încrederea în legile care guvernează societatea umană și istoria ei.

Știința, tehnica și formarea cadrelor în noua ordine internațională

prof. MIRCEA MALIȚA

Știința și tehnologia sînt astăzi indisolubil legate de efortul pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Cînd se enumeră domeniile în care decalajul între țări este mai pronunțat, știința și tehnologia stau la loc de frunte alături de alți indici ca produsul pe cap de locuitor, proporția populației angajată în industrie și partea exportului care provine din materiile prelucrate. Cum nivelul de dezvoltare al unei țări e dictat în bună parte de gradul de prelucrare a propriilor ei resurse naturale cu ajutorul structurii ei industriale și al capacității tehnico-științifice, înțelegem de ce distribuirea inegală a forțelor științifice merge mînă în mînă cu inegalitatea economică între țări.

Paralel cu diviziunea economică a muncii care este distorsionată în interesul țărilor dezvoltate se produce și în știință o diviziune neechitabilă. În țările în curs de dezvoltare nu se produc numai date brute, ci se fac și investigații teoretice de valoare considerabilă. Dar rezultatele nu pot fi convertite în aplicații, situîndu-se astfel în categoria unor materii prime, ce numai prin prelucrare capătă în alte părți o valorificare superioară.

O a doua sursă de inechitate intervine prin faptul că țările dezvoltate obțin rezultatele teoretice ale țărilor în curs de dezvoltare și ale întregii lumi prin intermediul publicațiilor, cvasi gratuite, universitare și academice, în baza schimbului internațional liber de cunoștințe științifice. În această privință ele sînt beneficiare, dar cînd este vorba de descoperirile și invențiile cu caracter aplicativ, acestea nu mai cunosc același circuit gratuit, ci se vînd sub formă de licențe sau „know-how".

Nimeni nu poate să spună că omenirea nu a beneficiat de cunoștințele și descoperirile geniale ale matematicii sau fizicii, produse în domeniul teoretic în țări fără o bază industrială puternică, în timp ce pe terenul aplicativ ele plătesc importul instalațiilor sau tehnologiei nucleare. America Latină a dat științei mondiale descoperiri importante în medicină și biologie, dar echipamentul medical provine din țările industrializate.

Nu numai cunoștințele teoretice circulă în favoarea țărilor dezvoltate care le prelucrează ca pe niște materii prime, vînzînd cu cîștig produsul finit, ci chiar și oamenii și cercetătorii. Este vorba de fenomenul care a fost numit „exodul de inteligență". În prezent mai mult personal calificat merge dinspre țările sărace spre cele bogate, decît tehnicieni sau personal consultant vine din aceste țări în cadrul asistenței tehnice.

Există astfel nu numai o inegalitate marcantă în domeniul științei, ca și în toate celelalte domenii care separă astăzi lumea bogată de cea săracă, dar și un mecanism inechitabil care permite perpetuarea și agravarea decalajelor existente.

Situația este agravată de secretul de care sînt înconjurate descoperirile științifice și de obstacolele ridicate în calea accesului țărilor în curs de dezvoltare la beneficiile revoluției tehnico-științifice.

Pe drept cuvînt țările în curs de dezvoltare înțeleg că accesul la știință și tehnică nu poate fi un simplu transfer, o grefă făcută din exterior pe corpul culturii proprii, ci expresia unui efort propriu, a creării de structuri adecvate și favorizante pentru cercetarea unui proces cu dublu sens. Ele vor să fie nu numai receptori, dar și creatori și stăpîni ai mijloacelor folosite. Realizarea acestui obiectiv este condiționată de instaurarea unui nou climat de colaborare bazat pe respectul tuturor culturilor, pe independența de decizie a țărilor care-și definesc în funcție de condițiile lor proprii, obiectivele și strategia dezvoltării.

Președintele institutului, dr. Arturo Frondizi, a arătat în comunicarea sa că unul din motivele alegerii concepției președintelui Nicolae Ceaușescu drept primul subiect al preocupărilor noii instituții, a fost puntea pe care o aruncă această concepție între analiza, raționamentul strîns și estimarea realistă a situațiilor, spre traducerea în viață, aplicarea în practică și organizarea de programe cu efect tangibil pe plan internațional. Această virtute se recunoaște și în atenția acordată de președintele statului român științei, tehnicii și formării cadrelor. Fiecare din propozițiile sistemului său rațional pot fi ilustrate și printr-un demers de organizare în practica construirii unei societăți socialiste multilateral dezvoltate. Este vorba înainte de toate de o încredere mare în puterile științei, în capacitatea ei de a transforma societatea, de a îmbogăți puterile omului, de a stăpîni natura și de a satisface nevoile mereu în creștere ale societății cu bunuri materiale și spirituale, în măsură să ofere omenirii un trai decent și demn.

Analiza situației actuale a lumii reliefează astfel drept unul din factorii cu acțiune directă în viața popoarelor, de care depind transformările politice, economice și sociale, imensele puteri ale științei și tehnicii aflate în impetuoasă înnoire. În aceste condiții printre drepturile fundamentale ale fiecărui popor, alături de dreptul de a fi de sine stătător, de a fi stăpînul propriului destin, de a fi liber și neamenințat, de a se afla pe picior de egalitate cu alte țări, este și dreptul de a avea acces neîngrădit la știință și tehnică, la binefacerile și răsfrîngerile lor asupra creșterii producției.

„Se afirmă cu putere, arăta recent președintele **Nicolae Ceaușescu, voința popoarelor de a realiza o nouă ordine economică internațională, bazată pe dreptate, pe posibilitatea dezvoltării rapide a statelor rămase în urmă, de a asigura accesul tuturor națiunilor lumii la cuceririle minunate ale științei și tehnicii".** Acest drept nu este numai un adevăr juridic, ci are în spate capacitatea fiecărei țări de a face știință, de a inventa și adapta tehnologie de a pune în valoare geniul inventiv și creator pe care l-a demonstrat în cursul unei îndelungate istorii. **„Istoria arată că toate popoarele, mari sau mici, își pot aduce contribuția proprie la dezvoltarea patrimoniului științei universale. Cercetarea științifică este unul din principalele domenii de manifestare a geniului fiecărui popor, a gîndirii și capacității sale creatoare, iar poporul nostru a dovedit cu prisosință calitățile cu care este înzestrat, forța, talentul și capacitatea de a făuri mari valori științifice și culturale".**

Facultatea de a crea și a asimila știință, țările în curs de dezvoltare o au indiferent de mărimea sau de capacitatea lor economică. Un bilanț corect al cunoștințelor omenirii ar arăta cît de mult datorează ea unor țări mici, care în cursul istoriei lor au dat prin ingeniozitatea creației populare sau prin elaborarea intelectuală, numeroase idei ce au căpătat circulație universală.

Imperativul dezvoltării accelerate, a mobilizării tuturor resurselor în vederea atingerii unor ritmuri înalte și a creării unei capacități productive proprii fac ca știința să fie adusă în capitolul forțelor de producție unde face destin comun cu tehnica productivă. **„Știința,** arăta președintele **Nicolae Ceaușescu, a devenit în mod nemijlocit în vremurile noastre o importantă forță de producție ; incorporarea în practică a rezultatelor ei a determinat o uriașă creștere a avuției materiale a societății, o sporire fără precedent a potențialului de creație al popoarelor".** Divorțul între știință și producție este un fenomen al subdezvoltării. Ele trebuie gîndite împreună. **„Știința și producția constituie două laturi inseparabile ale activității de creație a omului".** În același timp, știința și producția își măresc eficiența și capacitatea lor de a influența viața și economia unei țări, dacă sînt legate de învățămînt și de procesul de formare a cadrelor. **„Noua concepție trebuie să se bazeze pe unitatea organică a învățămîntului cu cercetarea și producția".** În această triadă enunțată de președintele Nicolae Ceaușescu, ce și-a găsit aplicarea în sistemul de educație și cercetare al țării noastre, rezidă una din cele mai originale contribuții la dezbaterea problemei în cauză. Una din suferințele cele mai mari ale țărilor în curs de dezvoltare a fost producerea de generații de absolvenți cu formație strict livrescă, nelegată de nevoile de muncă și producție ale țării lor. Deprinderea muncii productive și educația pentru dezvoltare constituie una din căile de depășire a situației existente.

Știința și tehnica sînt universale, din punct de vedere al validității enunțului lor, al cantității de adevăr și al capacității de transformare și de valorificare a resurselor. Ele însă sînt trăite de fiecare popor prin instituțiile proprii, pe fondul unei culturi și al unei scări de valori, care nu acceptă știința fără să o și emane. Universalitatea acestor domenii cît și imperativele lumii de astăzi, care nu-și poate rezolva problemele decît printr-o largă cooperare, fac ca unul din obiectivele noii ordini să fie îndepărtarea obstacolelor de circulație a ideilor științifice, a descoperirilor și valorificării lor, instaurînd în același timp o perioadă de contacte fructuoase, bazate pe respect mutual. **„În epoca noastră,** subliniază președintele **Nicolae Ceaușescu, a devenit o necesitate obiectivă desfășurarea unui larg schimb de experiență și opinii între creatorii din toate țările lumii, cunoașterea realizărilor valoroase ale celorlalte popoare, manifestarea activă a fiecărei națiuni în slujba progresului general al științei și culturii contemporane".**

Cu aceste elemente știința și tehnica, emanație a valorilor și culturilor naționale, beneficiind de un climat de cooperare dotat cu programe și instituții concrete, pot să devină o pîrghie de dezvoltare accelerată a țărilor rămase în urmă, un instrument de realizare a egalizării relative a nivelului între state și a instaurării noii ordini economice și politice. Așa cum afirmă în mod consecvent România prin glasul președintelui **Nicolae Ceaușescu, „trebuie să fie asigurat accesul tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne — ținînd seama de faptul că li-**

chidarea subdezvoltării, progresul rapid al tuturor națiunilor nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane“.

Știința și tehnica se înscriu astfel printre temele care au un caracter global, în sensul angajării mai multor discipline și a mobilizării forțelor tuturor statelor, fără discriminare, pentru soluționarea de probleme comune. Asemenea teme din ce în ce mai numeroase, începînd cu hrana, resursele, energia, populația, oceanele și cosmosul impun ca noua ordine să fie servită de un sistem instituțional activ, și democratic, bazat pe egalitate și justiție. Ele sînt un nou **memento** la eliberarea resurselor imense ținute astăzi captive de către cursa înarmărilor și care sînt așteptate de progresul material și spiritual al popoarelor.

Oamenii de știință, profesorii, tehnicienii și proiectanții din România, au ascultat îndemnul președintelui **Nicolae Ceaușescu** de a se ocupa mai mult de problemele specifice ale dezvoltării, de problemele aflate în atenția țărilor în curs de dezvoltare : **„În mod deosebit aș dori să atrag atenția asupra necesității realizării unei colaborări științifice cît mai largi cu țările în curs de dezvoltare, ținînd seama de problemele mari ce se pun în fața acestora, pentru a spori contribuția României la punerea în valoare a resurselor lor naturale, la ridicarea gradului lor de dezvoltare economico-socială și, prin aceasta, la dezvoltarea generală a omenirii“.**

Problemele care vor sta în centrul dezbaterilor într-o perioadă previzibilă de timp precum și soluțiile pe care le indică experiența românească sînt :

1. Căi noi de întărire a bazei materiale a cercetării tehnico-științifice în țările în curs de dezvoltare.

a) Pe plan național : crearea de complexe productive cu sarcini de cercetare și de formare a cadrelor.

b) **Pe plan internațional :** orice investiție industrială realizată prin asistență bisau multi-laterală să fie însoțită de crearea unei școli tehnice asociate. Principiul poate fi extins în domeniul social.

2. Orientarea cu prioritate a efortului tehnic și științific spre problemele interesînd țările în curs de dezvoltare.

Probleme urgente : alimentație, agricultură tropicală, bioenergie, energie solară, tipuri de tehnologii cu consumuri joase de energie și generatoare de ocupații.

3. **Îndepărtarea obstacolelor și condițiilor restrictive din calea transferului de tehnologie spre țările în curs de dezvoltare.**

a. Urgentarea elaborării Codului de conduită în domeniul transferului de tehnici.

b. Revizuirea sistemului de brevete.

c. Reducerea sau desființarea unor condiții restrictive : achiziții de echipament conex, limitări de exporturi etc.

4. **Folosirea cu precădere a personalului național și a celui provenit din țările în curs de dezvoltare.**

Mărirea eficienței prezenței specialiștilor străini prin sarcini de formare de cadre și constituirea de unități de cercetare.

5. **Îmbunătățirea structurii instituționale internaționale privind știința și tehnica pentru dezvoltare** (O.N.U., U.N.E.S.C.O., U.N.C.T.A.D., U.N.I.D.O., F.A.O. și comisiile regionale).

Pregătirea Conferinței mondiale pentru știință și tehnologie oferă un bun prilej de intensificare a acțiunilor în aceste direcții și de înregistrare a unui progres în ceea ce privește :

a. depășirea schemei univoce **donator-receptor** în relațiile din domeniul științei prin întărirea capacităților proprii ale țărilor în curs de dezvoltare ;

b. elaborarea unor forme noi de organizare a cercetării, mai suple și mai economice (conjuncția cu instituțiile de vocație înrudită) ;

c. reorientarea științei și tehnicii spre obiective ținînd mai puțin de dictatul pieței cît de necesitățile de viață ale popoarelor.

În procesul impetuos care înalță țara noastră pe trepte tot mai ridicate de civilizație socialistă, imperativul valorificării superioare a resurselor proprii este intim legat de punerea în valoare a potențialului științific. Caracteristic pentru momentul actual al dezvoltării țării este punerea de către președintele țării a cincinalului viitor sub semnul revoluției tehnico-științifice, **„al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești“.**

Știința își primește astfel înțelesul ei operațional, de transformare a naturii și societății, găsindu-și vocația ei umanistă subliniată de președintele **Nicolae Ceaușescu** care vede în ea un mijloc ca **„omul să-și făurească propriul destin“.** Generațiile prezente de cercetători români, pătrunse de ideile președintelui Nicolae Ceaușescu, au satisfacția să vadă că știința se dezvoltă la noi în consens deplin și în solidaritate cu comandamentele mari ale secolului.

Mutații necesare în rezolvarea problemelor alimentației pe plan mondial

ILIE ȘALAPA

Omenirea este astăzi tot mai conștientă că subdezvoltarea de pe regiuni întinse ale globului, împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace este una din cele mai grave probleme cu care se confruntă lumea contemporană.

Decalajele enorme care s-au creat între țări, ilustrate de faptul că două treimi din populația globului produce numai 7% din producția industrială a lumii și 35% din cea agricolă, ca și fenomenele negative cu care este confruntată economia mondială în prezent, sînt consecința politicii de dominație și asuprire a popoarelor, de însușire a bogățiilor lor naționale, urmarea unui sistem de relații internaționale care a permis acumularea bogăției într-un număr restrîns de state, pe seama exploatării resurselor și muncii țărilor mai slab dezvoltate, sistem ce a dus implicit la îngustarea posibilităților de dezvoltare economică în general.

Mult stimatul președinte al Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, dr. Arturo Frondizi, cu argumente și fapte alese excelent ne-a demonstrat în modul cel mai convingător dimensiunea decalajelor economice și problemele pe care ele, decalajele, le pun în fața lumii contemporane.

Este o situație de-a dreptul tragică faptul că majoritatea locuitorilor lumii se află într-o stare de sărăcie absolută sau relativă.

Măsuri din ce în ce mai multe, cu caracter regional sau universal sînt îndreptate spre ameliorarea stării de subdezvoltare a țărilor sărace. Pînă acum ele nu au adus însă rezultatele scontate, fie din cauză că inițial nu au fost suficient de energice, fie că pe parcurs nu toate statele s-au alăturat deplin realizării integrale a acestora.

Chiar și rezultatele unor programe de vocație universală ca cele două „Decenii ale dezvoltării“ lansate sub egida O.N.U. sînt departe de ceea ce s-a așteptat. Decalajele absolute între țările bogate și sărace în loc să se reducă au crescut.

Lipsa de capital și greutățile în procurarea mijloacelor pentru importul de tehnică și tehnologii fac ca industria și agricultura țărilor slab dezvoltate să avanseze foarte lent sau chiar să stagneze. Progresul economic al țărilor subdezvoltate în ritmuri extrem de scăzute față de nevoi, anihilează toate încercările de ameliorare a condițiilor de viață mizere în care se află o mare parte a populației globului.

Lichidarea subdezvoltării este o cerință a progresului general al omenirii. Ea este în același timp o cerință a dezvoltării colaborării între popoare pe bază de egalitate și echitate, o cerință a creării condițiilor pentru înlăturarea cauzelor încordării internaționale, pentru destindere și securitate. Democratizarea vieții internaționale presupune lichidarea subdezvoltării, apropierea nivelurilor de dezvoltare economică a statelor astfel încît să se asigure o participare activă și cu drepturi egale a tuturor țărilor la procesele economice ce se desfășoară în lume.

În lumina concepției președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la făurirea unei noi ordini economice internaționale doresc să mă refer la problemele alimentației pe plan mondial.

Una din problemele de mare anvergură cu care se confruntă lumea contemporană este sporirea producției agricole pentru a înlătura starea de insecuritate alimentară.

Statisticile și alte evaluări ale organismelor specializate ne înfățișează un fenomen îngrijorător pentru omenire: circa o treime din locuitorii planetei sînt lipsiți de condiții elementare de viață și în primul rînd de resursele alimentare. Multe țări în curs de dezvoltare nu pot să asigure pentru majoritatea populației un minim de produse alimentare. Prognozele arată că dacă nu se iau măsuri eficiente, care să ridice ritmul de creștere a producției agricole de la 2,6% în medie anual, cît s-a realizat în ultimii 12 ani, la 3,6% pînă în 1985, deficitele anuale de produse alimentare ar putea ajunge la 85—100 milioane tone. O asemenea situație ar echivala nu numai cu o insecuritate alimentară, ci putem spune că ea ar prezenta un pericol chiar pentru securitatea generală. Ridicarea ritmului de creștere la acest nivel necesită, desigur, importante fonduri de investiții: aproximativ 16—18 miliarde dolari anual, față de 8—10 miliarde cît reprezintă acum aceste investiții în agricultură. Dar astăzi ajutorul oficial pentru dezvoltare destinat proiectelor agricole este de 1,5 miliarde dolari anual, în timp ce în scopuri militare omenirea cheltuiește zilnic peste 800 milioane dolari.

În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, o problemă atît de gravă cu care se confruntă astăzi omenirea, cum este problema alimentației, nu are altă sursă decît subdezvoltarea. Exprimînd cuprinzător această idee, președintele României, **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„Noi considerăm că foametea care mai bîntuie pe întinse zone ale Pămîntului, subnutriția, sînt rezultatul înapoierii forțelor de producție, al slabei productivități a muncii, al rămînerii în urmă a unor țări — urmare a îndelungatei dominații colonialiste, a vechilor relații de inechitate existente în lume. Rezolvarea problemei alimentației depinde de lichidarea completă a acestor stări de lucruri, de respectarea dreptului suveran al fiecărui popor asupra bogățiilor naționale, de asigurarea condițiilor ca fiecare națiune să-și pună integral și cu randamentul maxim în valoare potențialul material și uman, să-și dezvolte forțele de producție, să poată avea acces neîngrădit**

la cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane“.

Criza alimentară nu este o criză a resurselor pentru creșterea volumului de produse agricole. Criza alimentară apare ca o caracteristică a subdezvoltării pentru că potențialele agricole ale țărilor în curs de dezvoltare sînt mari. Un exemplu mi se pare concludent : dacă India ar realiza aceleași randamente ca S.U.A., producția sa de cereale ar fi de circa 230 milioane tone anual, în loc de circa 100 milioane tone cît realizează în prezent.

Rezervele de terenuri ce pot fi valorificate în scopuri agricole sînt imense. Estimările diferitelor organisme specializate converg spre aprecierea că în țările în curs de dezvoltare este posibilă darea în circuitul agricol pînă în 1985 a circa 160 milioane hectare.

Există mari posibilități de sporire a producției agricole prin creșterea randamentelor. Este foarte cunoscută ipoteza calculată de Wilfred Beckerman, după care extinderea randamentelor din Olanda pe tot globul pămîntesc ar asigura hrană pentru 60 de miliarde de oameni. Și calculele altor specialiști arată că actualul potențial agricol al lumii poate asigura alimentele necesare pentru o populație de peste 10 ori mai mare decît cea existentă.

Multiple carențe derivă din extrema insuficiență a dotării cu mijloace mecanizate. Țările în curs de dezvoltare dispun astăzi doar de o zecime din parcul mondial de tractoare, iar cele circa 50 de state africane, utilizează un număr inferior de tractoare celui în funcțiune în Danemarca.

Măsurile luate pînă în prezent pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul alimentației reprezintă doar o soluție parțială întrucît ele nu pot aduce o rezolvare definitivă a problemei insecurității alimentare. De exemplu, crearea stocurilor de rezervă se dovedește ca o acțiune cu efecte limitate. Dacă în 1961 rezervele de cereale asigurau un consum pe 94 zile, în 1974 au scăzut îngrijorător la 27 zile, securitatea alimentară fiind din ce în ce mai mult tributară producției curente. Umanitatea are nevoie de un sistem solid de securitate alimentară privit ca o responsabilitate comună a tuturor statelor. Pentru realizarea acestui deziderat sînt necesare măsuri mult mai radicale, cu participarea tuturor statelor lumii, avînd drept scop principal creșterea substanțială a producției agricole, lichidarea subdezvoltării agricole.

Eliminarea subdezvoltării în general și în agricultură în particular, cere, fără îndoială, în primul rînd un efort susținut al țărilor în cauză, îndreptat spre dezvoltarea producției și mai ales pentru creșterea productivității muncii în agricultură. Trebuie, în același timp, să se intervină și pentru a se crea în agricultură structuri adecvate de stimulare a creșterii mai rapide a producției.

În gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu, a spus vorbitorul, soluționarea de fond a problemei nu se poate realiza decît prin înlăturarea subdezvoltării într-o nouă diviziune mondială a muncii, în cadrul unei noi ordini economice și politice internaționale.

Alături de eforturile proprii ale fiecărei țări, creșterea producției agricole trebuie susținută într-o măsură tot mai mare pe calea cooperării internaționale, în contextul stabilirii unor relații între state bazate pe egalitate, pe principiile universale ale dreptului internațional.

Referindu-se la concepția țării noastre în această privință, președintele **Nicolae Ceaușescu** spunea: **„România consideră că problema alimentației, ca și toate marile probleme care confruntă lumea de azi, care generează instabilitate economică și politică, fenomene de criză, stări de tensiune și încordare, nu pot fi soluționate decît prin acțiunea unită a popoarelor pentru instaurarea unei ordini economice și politice noi în viața internațională, pentru lichidarea politicii de dominație, dictat și amestec în treburile altor țări, pentru stabilirea de relații bazate pe egalitate în drepturi între state, precum și a unor raporturi juste, echitabile în comerțul și cooperarea mondială, între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale, în vederea dezvoltării tot mai accentuate a țărilor rămase în urmă“.**

În mod necesar se impune deci o revizuire a mijloacelor de acțiune. Problema care se pune în etapa actuală este dacă sînt suficiente unele măsuri parțiale de instituire a unor fonduri de finanțare a dezvoltării producției agricole sau este necesară elaborarea unei strategii complexe, privite în cadrul unei noi ordini economice internaționale.

Este evident că acoperirea pe termen lung a nevoilor mereu crescînde de produse alimentare presupune alocarea în folosul țărilor în curs de dezvoltare a unor resurse financiare și tehnice mult mai substanțiale, pentru ca ele să-și sporească producția și să-și poată ridica gradul de autoaprovizionare.

Gravitatea problemelor alimentare obligă omenirea la elaborarea unor programe complexe, care să ducă efectiv la creșterea producției agricole în primul rînd în țările în curs de dezvoltare, pentru ca asigurarea cu alimente să fie rezolvată într-un termen cît mai scurt. O atenție specială în aceste programe va trebui acordată diversificării producției și, în funcție de aceasta, formării cadrelor de specialitate. Pe aceleași priorități va trebui axată și asistența tehnică bi și multilaterală în scopul sporirii producției agricole a țărilor slab dezvoltate.

La sporirea producției agricole în țările în curs de dezvoltare vor trebui să contribuie, printr-o cooperare financiară și tehnică, toate țările pe cale bilaterală și îndeosebi prin mijlocirea programelor internaționale. Țările, și în primul rînd, cele dezvoltate, trebuie să aducă contribuții mai mari, pentru a crește substanțial fondul internațional de producție agricolă.

Prin politici comerciale adecvate țările dezvoltate își pot spori, de asemenea, asistența lor în domeniul alimentației pentru țările în curs de dezvoltare. Astfel ele ar putea întreprinde măsuri care să permită accesul mai larg pe piață al produselor agricole și alimentare al căror export prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare. Prin aceasta se facilitează procurarea valutei necesare țărilor slab dezvoltate în vederea achiziționării mijloacelor destinate progresului lor tehnico-economic.

O problemă esențială în expansiunea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare o constituie fără îndoială dotarea cu factori de producție. În 1974 se simțea pe plan mondial lipsa a 1,5 milioane tone îngrășăminte, estimîndu-se o creștere a acestui deficit în țările în curs de dezvoltare pînă în 1980 la circa 18 milioane tone. În plus trebuie adăugat că țările în curs de dezvoltare sînt lipsite de resurse financiare pentru a-și procura îngrășămintele și tehnica necesară. În perioada 1971—1974 prețurile la îngrășăminte au crescut în mod considerabil. Toate acestea fac să existe însemnate decalaje între țările dezvoltate și țările rămase în urmă în ce privește baza tehnică a agriculturii. De exemplu, S.U.A. utilizează numai pentru întreținerea parcurilor, terenurilor de golf și grădinilor o cantitate de îngrășăminte egală cu cea folosită de toată agricultura indiană. În acest context se impun acțiuni ample pentru dezvoltarea producției de îngrășăminte și de îmbunătățire a comercializării lor. Țările dezvoltate ar trebui să adopte politici care să permită țărilor în curs de dezvoltare, la prețuri rezonabile, o aprovizionare regulată și în condiții de eficiență cu îngrășăminte, tehnică și alți factori de producție.

În ceea ce privește cercetarea agricolă, ea trebuie orientată spre elaborarea de tehnologii aplicabile la condițiile țărilor în curs de dezvoltare. Tehnicile pe care le utilizează țările bogate sînt cele mai adesea inaplicabile în condițiile țărilor în curs de dezvoltare. Este deci necesar să se pună la punct noi tehnici specifice, adaptate la necesitățile și condițiile existente în țările în curs de dezvoltare.

Un sistem de învățămînt mai bun este foarte important și poate să dea tineretului rural cunoștințele necesare pentru a contribui la creșterea randamentului agricol, ar reduce penuria de specialiști competenți care frînează executarea unor operațiuni complexe pentru dezvoltarea agriculturii. Apare deci necesitatea de a aloca fonduri mai importante la scară mondială, regională și națională pentru țările în curs de dezvoltare cu scopul de a ridica nivelul învățămîntului agricol, și de a multiplica cercetările pentru crearea de tehnologii agricole aplicabile țărilor în curs de dezvoltare.

Avînd la bază concepția elaborată de președintele Nicolae Ceaușescu și pornind de la faptul că în lume sînt fenomene tot mai îngrijorătoare de criză alimentară, în Declarația difuzată la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., România și-a exprimat părerea că sînt necesare eforturi sporite pentru creșterea producției agricole, în primul rînd în țările slab dezvoltate, pentru dezvoltarea unei ample cooperări internaționale, care să înlesnească rezolvarea problemei alimentației, de importanță vitală pentru existența și progresul întregii omeniri. Pentru stimularea creșterii producției agricole în țările rămase în urmă este deosebit de important — se subliniază în Declarație — să se asigure un sprijin larg și multilateral din partea țărilor dezvoltate, și totodată, să se adopte în comerțul internațional măsuri de natură să păstreze o corelație corespunzătoare între prețurile produselor agricole, prețurile materiilor prime și ale produselor industriale.

Referindu-se la experiența țării noastre în dezvoltarea agriculturii, vorbitorul a relevat că România, punînd în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturii moderne, intensive, de înaltă productivitate, — prin organizarea agriculturii pe baze socialiste, mecanizarea lucrărilor agricole, creșterea gradului de chimizare, extinderea suprafețelor irigate, pregătirea de cadre de specialiști — a reușit să sporească de 2,5 ori producția agricolă vegetală și peste 3 ori producția animală față de 1938. În felul acesta agricultura s-a afirmat ca o ramură de bază a economiei românești, care aduce o contribuție importantă la sporirea avuției naționale. Continuarea într-un ritm susținut, a eforturilor în aceste direcții va asigura obținerea în viitor pe o perioadă îndelungată a unui spor anual al producției agricole de aproximativ 5%, comparabil cu ritmurile de creștere industrială din multe țări ale lumii. Pentru aceasta se prevede terminarea mecanizării tuturor lucrărilor agricole în cincinalul viitor și irigarea pînă la sfîrșitul deceniului al noulea a jumătate din suprafața arabilă a țării.

În colaborarea sa pe plan internațional România acționează consecvent în spiritul unirii eforturilor tuturor statelor lumii pentru o rezolvare deplină, pe termen lung a problemelor alimentare, pentru a sprijini celelalte țări în curs de dezvoltare în creșterea producției lor agricole.

Progres în standardul de viaţă al tuturor popoarelor

prof. dr. CONSTANTIN MOISUC

Progresul istoric în domeniul ordinii economice internaţionale presupune modificări de esenţă şi nu marginale, nu schimbarea ambalajului, ci aşa cum spunea preşedintele României, schimbarea conţinutului acestei ordini. În acelaşi timp, aş vrea să reliefez faptul că progresul istoric în domeniul ordinii economice internaţionale nu presupune negarea totală a tuturor elementelor ordinii internaţionale care s-au acumulat de-a lungul istoriei. Sînt elemente ale sistemului relaţiilor economice internaţionale care s-au dovedit juste, capabile să stimuleze dezvoltarea umană. Dar ele sînt acum insuficiente.

În acelaşi timp, în concepţia României, în concepţia preşedintelui ţării noastre, ordinea internaţională are un caracter istoric, evolutiv. Aş vrea să amintesc o idee subliniată de preşedintele Nicolae Ceauşescu cînd spunea că viaţa internaţională actuală se poate asemui cu perioada din ajunul primului război mondial şi al celui de-al doilea război mondial. Sînt momentele cînd s-au schimbat raporturile de forţe în lume şi a apărut necesitatea schimbării ordinii internaţionale. Dar toate ordinile internaţionale de pînă acum s-au schimbat pe calea războaielor coloniale sau pe calea războaielor mondiale.

România îşi exprimă speranţa şi acţionează pentru ca noua ordine economică internaţională să se instaureze pe cale paşnică şi consideră că există forţe sociale, politice, naţionale şi internaţionale capabile să transforme în realitate această posibilitate. Sigur că este necesară o activitate intensă din partea opiniei publice, căci noua ordine internaţională nu se va stabili de la sine, în mod mecanic, automat, ci va presupune confruntare de idei, de poziţii.

În concepţia României şi a preşedintelui ei, instaurarea noii ordini economice internaţionale va reprezenta un progres în standardul de viaţă al tuturor popoarelor. Deseori se observă, însă din partea unor autori şi cercuri politice şi economice intenţia de a „speria“ populaţia, mai ales populaţia din ţările dezvoltate, că o nouă ordine economică internaţională ar echivala cu reducerea absolută a standardului de viaţă din ţările dezvoltate, ceea ce nu este adevărat. Dimpotrivă, noua ordine economică internaţională include ridicarea pe mai departe a standardului de viaţă, o mai bună distribuire a standardului de viaţă chiar în ţările dezvoltate pentru o serie de categorii ale populaţiei. Totodată, noua ordine economică internaţională promovează egalizarea nivelului de dezvoltare economică al tuturor popoarelor, al tuturor statelor, astfel ca întreaga omenire să se bucure de un standard de viaţă corespunzător epocii pe care o trăim.

Gîndirea preşedintelui Nicolae Ceauşescu aparţine nu numai României, ci şi lumii întregi

prof. FRANCO TORTI

membru al Consiliului general al Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale

Profesorul italian Franco Torti a rostit un vibrant omagiu la adresa concepţiei preşedintelui Nicolae Ceauşescu cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, concepţie care are în vedere rezolvarea unor probleme de care depind înseşi bunăstarea şi progresul omenirii. Prin aceasta, a spus vorbitorul, gîndirea preşedintelui Nicolae Ceauşescu aparţine nu numai României, ci lumii întregii, care urmînd principiile sale poate spera în progres, în viitorul pentru care luptă mişcarea pentru o nouă ordine economică internaţională.

Raportul dintre noua ordine şi dreptul internaţional

prof. dr. ION CETERCHI

Procesul instaurării noii ordini, al democratizării relaţiilor internaţionale, este de nedespărţit de perfecţionarea normelor şi principiilor juridice menite să guverneze raporturile dintre state şi naţiuni, de dezvoltarea progresistă a dreptului internaţional. Dreptul internaţional în ansamblul său trebuie să devină un instrument eficace pentru zădărnicirea politicii imperialiste de dominaţie, agresiune şi dictat, pentru excluderea forţei din relaţiile internaţionale, pentru lichidarea colonialismului şi neocolonialismului, a împărţirii lumii în asupriţi şi asupritori, în bogaţi şi săraci.

În cuvîntarea rostită la sesiunea plenară a Tribunalului Suprem Federal al Braziliei din 5 iunie 1975, preşedintele **Nicolae Ceauşescu** a subliniat în mod deosebit de elocvent că **„făurirea unei noi ordini presupune şi o nouă ordine politică, noi norme de justiţie internaţională, care să statornicească principii superioare, cum sînt respectul dreptului naţiunilor, al popoarelor şi oamenilor de a fi stăpîni pe destinele lor, de a-şi organiza viaţa corespunzător propriilor năzuinţe. Un asemenea concept de drept internaţional va putea deschide calea unei conlucrări fructuoase între toate popoarele, în toate domeniile de activitate. Se poate spune că de abia odată cu cucerirea deplină a independenţei de către toate popoarele, cu făurirea unei lumi mai drepte şi mai bune, cînd oamenii vor deveni cu adevărat liberi, vor putea să-şi făurească viaţa cu o deplină cunoştinţă de cauză. Aceasta va fi o eră nouă, superioară, o adevărată justiţie socială şi dreptate“.**

Pătrunsă de un profund umanism, concepţia preşedintelui României asupra raportului dintre noua ordine şi dreptul internaţional reliefează pregnant interdependenţa dintre respectarea drepturilor naţiunilor şi a drepturilor omului de a fi stăpîn pe destinele sale, corelaţia dintre justiţia internaţională şi justiţia socială şi postulează, ca rezultat al edificării noii ordini, dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane. Din punctul de vedere al drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, procesul de edificare a noii ordini internaţionale cuprinde printre componentele sale excluderea violărilor acestor drepturi şi libertăţi, afirmarea şi respectarea efectivă şi universală a valorilor umane. În acelaşi timp, instaurarea noii ordini, exercitînd o influenţă hotărîtoare asupra progresului economic şi social al tuturor popoarelor, va crea condiţiile favorabile pentru ca drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului să devină o realitate prin afirmarea lor tot mai deplină în cadrul fiecărui stat. Apreciem că în ansamblul de acţiuni şi măsuri practice, din diferitele domenii, pe care noua ordine le implică, este necesar să se prevadă şi măsuri de îmbunătăţire în continuare a cadrului juridic internaţional privitor la drepturile omului. În acest scop considerăm că ar trebui avută în vedere, printre altele, reflectarea cît mai adecvată a problematicii drepturilor omului, alături de alte aspecte politice şi economice, în documentele internaţionale referitoare la înfăptuirea noii ordini mondiale.

Atît în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite, cît şi al altor organizaţii şi conferinţe internaţionale, România s-a înscris cu numeroase iniţiative pe linia afirmării şi promovării drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, a dezvoltării cooperării generale în multiple probleme social-umanitare. Desfăşurînd o bogată şi multilaterală activitate pentru promovarea şi înfăptuirea noii ordini internaţionale, Republica Socialistă România dovedeşte înalta responsabilitate cu care acţionează pentru accelerarea procesului de democratizare a vieţii internaţionale, chezăşia realizării idealurilor de justiţie şi dreptate, pace şi prosperitate în întreaga lume.

Importanţa pregătirii de cadre naţionale

prof. FRANCO GROSOLI

vicepreşedinte al Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale

Perpetuarea în ţările în curs de dezvoltare a statu-quo-ului unei economii locale a contribuit la crearea unor zone vaste de nemulţumire şi mizerie reprezentînd un pericol pentru menţinerea păcii în lume, nişte „bombe“ în permanenţă amorsate, gata să explodeze.

O ţară în curs de dezvoltare poate fi ajutată în momentul delicat şi dificil de orientare a activităţilor sale productive pe scară vastă nu atît cu împrumuturi în bani, cît cu sprijin tehnic, cu maşini şi experţi în probleme diverse. Şi atunci toate naţiunile cărora le pasă de viitorul omenirii, deci de apărarea păcii, trebuie să facă acest lucru. Acest lucru este chiar în curs de a fi făcut. Unele ţări dezvoltate au făcut deja propuneri de a ajuta ţările în curs de dezvoltare prin livrări industriale pe credit, prevăzînd deci o restituire, dar nu în bani, ci mai degrabă în produse obţinute.

Importantă este şi încheierea de acorduri pe termen lung pe cît posibil.

În ultimele studii în acest sens, se pune accentul pe importanţa de a forma personalul tehnic naţional în ţările în curs de dezvoltare, şi nu numai la nivelul industriei, fie ea grea sau uşoară, ci şi în domeniul agriculturii, căci, finalmente, şi acest sector de producţie se bazează din ce în ce mai mult pe realităţile sigure ale chimiei şi mecanicii moderne.

Apoi, ţările cu tradiţie industrială, dintotdeauna supuse legilor comerţului, experte în a organiza într-un sens sau altul raporturile de schimb între ele trebuie — aceasta este o altă sugestie fundamentală ce a izvorît din știința economică modernă — să furnizeze țărilor în curs de dezvoltare tehnici de comerț internațional, căci în cele din urmă și țările mici și mijlocii pot aduce o contribuție importantă în comerțul internațional.

Cîteva cuvinte despre planificare. Este clar că pentru a realiza progrese pe calea dezvoltării economice și sociale este necesar ca instituțiile de stat din țările interesate să fie capabile să dirijeze în modul cel mai adecvat multiplele necesități și activități economice interne. Instrumentul principal al acestei orientări este planificarea. Nimic nu trebuie să fie lăsat la voia întîmplării, pentru că o simplă disarmonie într-un singur sector poate determina o criză într-un alt sector.

În concluzie, crearea unei noi ordini economice internaționale nu este o utopie. Țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare vor putea să-și împartă în mod divers munca. Este singura cale de a ieși din starea de izolare economică, de a reda viață economiei țărilor excoloniale pentru a scoate economia acestor țări din înapoierea moștenită.

„Contradicții" infirmate de realitate

prof. dr. ROMAN MOLDOVAN

Necesitatea și actualitatea instituirii unei noi ordini economice internaționale ni se evidențiază pregnant dacă avem în vedere faptul că cea existentă nu satisface două condiții esențiale unui atare sistem și anume : **de a fi un cadru stimulator pentru progresul multilateral al fiecărei economii naționale** și implicit deci pentru ridicarea bunăstării popoarelor în cauză, și în al doilea rînd **de a promova sistematic,** pe bază de egalitate și avantaj reciproc, **colaborarea și cooperarea economică.** Această situație ne îndreptățește a afirma că expresia teoretică a conținutului relațiilor economice internaționale, așa cum aceasta a fost formulată de economiștii școlii burgheze, nu este conformă cu fenomenele și procesele reale, fie că ne referim la **teoria costurilor comparative de producție,** în formularea sa inițială — a lui David Ricardo — sau mai recentă — Heckscher-Ohlin-Samuelson — **a avantajelor relative ce ar rezulta din înzestrarea,** comparativ mai abundentă sau mai rară, respectiv mai scumpă sau mai ieftină, **cu factori de producție** și ale căror prețuri s-ar egaliza în procesul schimburilor economice mondiale, relațiile economice internaționale și respectiv specializarea internațională funcționînd ca un Deus ex machina, binefăcător, pentru fiecare participant. Din contră acest mecanism, așa cum pe drept cuvînt afirmă economistul american S. Marglin, se datorește în mai mare măsură **repartiției de putere** decît **eficienței economice.**

Așa cum se subliniază în documentele care formează obiectul dezbaterii noastre — ne referim la materialele sesiunii și bineînțeles la concepția președintelui Nicolae Ceaușescu — instituirea unei noi ordini economice internaționale este prin conținutul său un **sistem global,** cuprinzător, pe de o parte, și implică o **înfăptuire treptată,** pe de altă parte.

În comentariul meu, plecînd de la aceste două aspecte esențiale, doresc a releva unele puncte de vedere pe care le găsim în literatura economică de specialitate, care se ocupă de problemele aflate în dezbaterea noastră. Mai concret spus, sînt autori care afirmă existența unor **„contradicții"** între soluțiile posibile de adoptat și acțiunile menite să instituie o nouă ordine economică internațională. În fapt sîntem în prezența unor adversari — de diferite intensități — ai necesității însăși a unei noi ordini, sau a unor pesimiști — cum au mai fost caracterizați — date fiind dificultățile inerente din calea unui atare proces. Se susține, astfel, că **indexarea prețurilor** însemnează în fapt lichidarea liberei evoluții a prețurilor pe piața mondială, uitîndu-se că în fond indexarea urmărește, în principal, legarea evoluției prețurilor materiilor prime și a produselor fabricate, creîndu-se un dublu instrument de cunoaștere a interdependenței lor și de eliminare a unor profunde inegalități economice și nedreptăți sociale. În al doilea rînd se afirmă existența unei **contradicții între creșterea prețurilor materiilor prime de proveniență naturală** și în aceste condiții scăderea competitivității lor cu **prețurile produselor de substituire,** uitîndu-se că există un imens volum de cerințe de consum neacoperite, în condițiile pronunțatelor decalaje în nivelul veniturilor populației țărilor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare. O altă contradicție ar privi faptul că **naționalizarea întreprinderilor particulare** din țările în curs de dezvoltare ar fi o frînă de netrecut pentru **investițiile străine** în aceste țări, uitîndu-se că în fond este vorba de a înlocui exploatarea prin colaborare și cooperare reciproc avantajoasă. Se afirmă apoi că **ridicarea prețurilor materiilor prime** va aduce beneficii și unor țări mari dezvoltate, ele însele deținătoare de mari resurse de materii prime, ca și cum menținerea unor raporturi inechitabile pentru țările în curs de dezvoltare ar fi motivată prin faptul că și alte țări vor deține foloase din situația schimbată în avantajul acestora din urmă. Aceiași adversari ai unei noi ordini economice internaționale afirmă că ar exista **două poziții de neconciliat între cele două tipuri de industrializare** desfășurată în prezent pe plan mondial și anume : tipul în care predomină unitățile cu un coeficient ridicat de capital și tipul în care, din contră, predomină unitățile avînd un coeficient ridicat de forță de muncă. Se uită că aplicarea presupune căi diferențiate, combinate, în funcție de condițiile concrete din țările în curs de dezvoltare în cauză. De asemenea se invocă **existența unor posibilități deosebit de limitate în formarea de înțelegeri între producătorii de materii prime,** pe țări, grupate în funcție de produse, dat fiind că exceptînd petrolul și alte cîteva produse — cupru, cositor, zinc, fosfați — restul materiilor prime sînt extrem de dispersate pe zone geografice și țări. Se exagerează dificultățile tehnice în rezolvarea unor probleme pentru a se „demonstra" imposibilitatea rezolvării problemelor de fond. Sîntem amenințați de asemenea că **pe măsură ce vor crește prețurile materiilor prime,** țările dezvoltate care monopolizează la ora actuală tehnologiile de fabricație ar fi tot mai tentate să-și mențină poziția de monopol în știință și tehnică, și deci **să se accentueze opoziția lor** față de transferul acestora spre țările în curs de dezvoltare. Nu vedem de ce opoziția existentă — un monopol aducător de plusvaloare suplimentară — s-ar atenua, în condițiile în care s-ar menține discrepanța între prețurile materiilor prime și ale produselor fabricate. Pesimiștii folosesc de asemenea ca argument afirmația că **o creștere a nivelului de trai al popoarelor în curs de dezvoltare** implică concomitent **scăderea acestuia în țările dezvoltate,** ceea ce este complet fals pentru că în fond nu este vorba de o reîmpărțire, într-o viziune statică, a valorii nou create de țările lumii, ci de o creștere absolută și relativă a producției, a productivității muncii și deci a valorii nou create în ansamblul economiei mondiale și în aceste condiții — de o eliminare a decalajelor în nivelul dezvoltării sociale — de o schimbare relativă în repartiție. În sfîrșit, adversarii noii ordini relevă așa-zisa contradicție ce ar exista între **dezvoltarea economiilor naționale ca unități complexe, centre autonome de putere,** și **procesul de internaționalizare a forțelor de producție.** Acestei probleme i s-a mai răspuns, ea fiind ridicată și cu alte prilejuri. Este evident că, în măsura în care se promovează (și acesta este conținutul propunerilor României) de fiecare țară, relații cu toate celelalte țări ale lumii — este vorba de raporturi de colaborare economică bazate pe interes și avantaj reciproc, delimitat prin analize și comparații deschise la nivel mondial — există, nu o contradicție, ci din contră, o împletire între interesele de dezvoltare a economiilor naționale și adîncirea participării lor la diviziunea internațională a muncii, respectiv în consens cu tendințele de internaționalizare a forțelor de producție.

Efortul propriu și apărarea suveranității sînt indispensabile progresului

prof. HENRY TASCA

vicepreședinte al Institutului din Paris pentru
problemele unei noi ordini economice
internaționale

Am rămas profund impresionat de concepția expusă de România și înainte de toate de președintele Nicolae Ceaușescu asupra noii ordini economice internaționale, de claritatea elementelor sale constitutive.

Eu cred că este foarte important de a încerca să se determine care sînt valorile, care sînt obiectivele popoarelor, care sînt obiectivele în ce privește dezvoltarea economică, ce tipuri de investiție, ce structură a consumului se dorește.

Este foarte important în același timp ca fiecare popor să știe să-și mobilizeze resursele. Nu se poate concepe o dezvoltare dacă o societate nu creează condițiile de a pune în valoare din plin toate resursele de care dispune, atît umane cît și materiale. Țările dezvoltate au obligația de a respecta suveranitatea, integritatea și independența țărilor în curs de dezvoltare în toate privințele. Dar și aceste din urmă țări sînt responsabile de a organiza societatea lor pentru a putea valorifica toate resursele de care dispun. Țările dezvoltate nu pot acorda ajutor dacă țările subdezvoltate nu se află în situația de a se ajuta ele însele ca să se dezvolte. Experiența a arătat că această problemă a națiunilor, modul în care își mobilizează resursele poate constitui un mare obstacol în calea dezvoltării, a lichidării stării de subdezvoltare. Este necesar să existe un deplin respect față de fiecare societate, să li se acorde popoarelor libertatea de a se dezvolta așa cum doresc. În relațiile comerciale internaționale există abuzuri, dar aceasta nu înseamnă că aceste relații nu pot fi puse sub control pentru a servi umanitatea. În ce privește firmele multinaționale nu cred că este imposibil ca toate țările să se pună de acord asupra unui cod de comportament.

În noua ordine trebuie să punem accentul mai mult pe investițiile făcute pentru dezvoltarea omului. Marea diferență dintre țările dezvoltate și cele subdezvoltate constă în investițiile ce se fac pentru om, în posibilitatea ca omul să se dezvolte, să dezvolte din plin toate posibilitățile sale genetice. Lumea modernă ar putea să sprijine oamenii care nu au avut aceste posibilități de a ajunge mult mai repede la un stadiu de dezvoltare care să permită punerea în valoare a resurselor lor, să aplice știința pentru a accelera procesul dezvoltării.

Mai sînt încă obstacole externe care stau în calea dezvoltării, care sînt cunoscute — ele se cheamă imperialism.

Cîteva cuvinte în ce privește cooperarea internațională. Așa cum a spus de multe ori pe bună dreptate președintele Nicolae Ceaușescu — un simbol mondial în acest sens — este necesară respectarea absolută a diverselor culturi și folosirea tuturor mijloacelor naționale pentru dezvoltare, care vor fi deosebite pentru că toate culturile sînt deosebite. Țările în curs de dezvoltare trebuie să fie convinse că acea cale pe care au pornit este a lor. In ce privește dezvoltarea științei și tehnicii, putem face mult — sînt convins că nici nu am început să facem ce se poate face — pentru a ajuta aceste țări să aplice ceea ce științele oferă astăzi.

În sensul folosirii resurselor, s-a vorbit aici de posibilitatea de a reduce cheltuielile militare. Practic, trebuie să depunem toate eforturile pentru a ajunge la aceasta, dar trebuie să găsim mijloacele pentru a ajuta țările subdezvoltate fără să așteptăm ca problema susmenționată să fie mai întîi rezolvată.

Este necesar să acționăm pentru dezvoltarea conștiinței mondiale care, cred eu, este pe cale de a se forma, a unei responsabilități a tuturor față de soarta tuturor, pentru a putea rezolva problemele acestei planete care odată cu dezvoltarea științei și tehnologiei a devenit o singură familie.

Pentru un nou umanism

prof. dr. doc. MIHNEA GHEORGHIU

În puținele cuvinte cu care doresc să intervin în discuția noastră, aș ține să recomand în aria cercetării conceptului de ordine nouă, multilaterală, dimensiunea ei etică și culturală. Ea a fost evocată și la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, în cuvîntarea președintelui Nicolae Ceaușescu, am remarcat-o de asemenea în conversațiile din ultimele două zile cu dr. Arturo Frondizi, președintele Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, împreună cu care Academia noastră a organizat această masă rotundă.

Această ordine economică nouă, care presupune implicațiii politice inerente și care este deci prin însăși definiția ei parte integrantă din definiția păcii, presupune edificarea unei conștiințe umane internaționale, mondiale, mai democratice, care să excludă ignoranța, injustiția și violența, care să înțeleagă noțiunea de universalitate in sensul respectului față de conștiința și cultura națională a fiecărui participant la construirea ansamblului și sistemelor de raporturi intre statele și popoarele implicate in acest proces necesarmente mutual.

În definitiv este greu de a obține ceea ce ne propunem dacă factorii de creație și de decizie ai mijloacelor de comunicare de masă, din științele sociale și morale, din cultură și arte nu vor cădea de acord asupra principiilor generale care să favorizeze lucrul economiștilor și oamenilor politici, al guvernelor, intr-o ambianță și în condițiile în care rolul marilor audiențe, al maselor largi a crescut enorm in vremea din urmă. Propun deci ca activitățile științifice ale instituțiilor noastre azi reunite in această aulă academică să participe și la făurirea unei conștiințe noi, a unui nou umanism conform idealurilor acestei ordini internaționale.

În concret, am dorit să remarc și aspectul filozofic, axiologic al măsurilor propuse in dezbateri, și în care știința și cultura universală sînt chemate să repună în discuție cîteva dintre datele lor fundamentale, și măcar parțial codurile lor de valori general acceptate sub semnul ordinei vechi perimate. Pentru că edificiile noi se construiesc și cu idei și mentalități noi, adică într-un spirit nou, și cu și prin valori spirituale noi, pentru că în definitiv umanitatea nu este decît omul la plural.

Realism și convergență de interese în crearea noii ordini economice

dr. N. S. STANESCU

Socotesc că merită să ne îndreptăm atenția în dezbaterea noastră asupra unei trăsături fundamentale în gîndirea președintelui țării noastre și anume asupra abordării realiste a tuturor problemelor noii ordini economice și politice internaționale. Prin aceasta înțelegem un realism al estimării faptelor așa cum se prezintă ele, dar în același timp un caracter activ, revoluționar al atitudinii față de această realitate pe care nu o acceptăm pur și simplu în mod pasiv.

În lume există interese diferite, care se manifestă și în relațiile dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. De fapt există în realitatea actuală un adevărat mozaic atît în cadrul grupului țărilor dezvoltate cît și în cel al țărilor în curs de dezvoltare. Din această cauză există posibilități de convergență de interese, dar și de divergență, nu numai între cele două grupuri mari de țări, ci și în cadrul fiecăruia dintre grupuri

Esențial, în lumina experienței noastre, a activității președintelui țării noastre, este pentru țările în curs de dezvoltare să caute toate mijloacele pentru unitatea lor deplină de acțiune pe plan internațional.

Evident dorim ca practica internațională să se bazeze exclusiv pe folosirea negocierilor pentru rezolvarea pașnică, prin tratative, a tuturor problemelor și ajungerea la puncte de convergență. Ar fi nerealist să nu ne dăm seama că toate aceste negocieri au însă loc pe baza unui anumit raport de forțe existent în lume. Or, se poate constata de pe acum că în ceea ce privește raporturile de forțe în lume există cel puțin trei direcții care trebuie luate în considerație. În primul rînd, se constată o scădere a ponderii puterilor capitaliste în produsul brut mondial, în producția industrială mondială, în producția agricolă mondială, dar totodată se constată că aceste țări dispun în prezent de o forță politică de negociere mai mare decît forța lor economică reală. În al doilea rînd, are loc o creștere a puterii economice a țărilor mici și mijlocii, dar care în prezent au o forță politică mai mică decît potențialul lor economic real. În sfîrșit, are loc o creștere a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în economia mondială, o creștere lentă, care nu modifică încă în prezent situația decalajelor și în primul rînd producția pe locuitor, dar este totuși o creștere ; pe de altă parte, forța politică a acestor țări este departe de a se manifesta pe deplin tocmai din cauza lipsei de unitate.

În concluzie condițiile pentru instaurarea noii ordini economice vor fi realizate treptat. Din punct de vedere internațional se impune deci necesitatea unei tot mai depline unități de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare, tocmai pentru a schimba raportul de forțe politice pe plan internațional. Pe de altă parte, găsirea și asigurarea unor convergențe de interese între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate se impune ca o condiție necesară a realizării acestei noi ordini.

Activitatea neobosită a președintelui Nicolae Ceaușescu pe plan internațional, vizitele și contactele sale arată caracterul realist al unor asemenea idei despre posibilitatea găsirii unor puncte de convergență a intereselor dintre toate statele, indiferent de orînduire, mărime sau potențial economic.

Asistență financiară pentru accelerarea dezvoltării

dr. COSTIN KIRIȚESCU

În gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu, lichidarea subdezvoltării apare ca o preocupare centrală, ca un obiectiv primordial al noii ordini economice internaționale. Lichidarea subdezvoltării presupune, ca o componentă indispensabilă, sprijinul internațional sub forma finanțării statelor rămase în urmă. În acest domeniu este necesar să se majoreze substanțial fondurile pentru finanțarea dezvoltării, să se îmbunătățească mecanismul de colectare și distribuire a fondurilor, să se orienteze mai eficient aceste fonduri, să se creeze condiții de finanțare cît mai apropiate de cerințele și posibilitățile țărilor rămase în urmă. Toate acestea trebuie avute în vedere în concepția că finanțarea dezvoltării nu este un act de caritate, ci trebuie să fie un sprijin real pentru accelerarea procesului de creștere economică în interesul tuturor.

În ce privește volumul finanțării, există în prezent o reținere a țărilor dezvoltate în ce privește acordarea fondurilor suplimentare, chiar pînă la nivelul angajamentelor. Ajutorul public pentru dezvoltare, stabilit de Organizația Națiunilor Unite pentru jumătatea celui de al doilea deceniu pentru dezvoltare la 0,7 la sută din produsul național brut al țărilor dezvoltate, nu a fost efectiv furnizat decît într-o proporție mult mai mică ; mijloacele de care dispune Fondul Monetar Internațional pentru nevoile crescînde de echilibrare financiară a balanțelor de plăți ale țărilor subdezvoltate sînt insuficiente. La fel sînt și mijloacele grupului Băncii Mondiale și ale băncilor regionale de finanțare a investițiilor. Accesul țărilor în curs de dezvoltare la piețele de capitaluri este îngrădit de măsuri discriminatorii și ineficient din cauza unor condiții de dobîndă și de termen necorespunzătoare. Sursele prevăzute pentru noile proiecte, cum sînt cele privind „al treilea ghișeu“ al Băncii Mondiale pentru finanțarea țărilor subdezvoltate sau Fondul fiduciar care ar urma să fie constituit de Fondul Monetar Internațional, din beneficiul obținut prin vînzarea unei părți din aurul depus ca parte din cota de subscriere de către țările dezvoltate, ori sînt de dimensiuni modeste, ori sînt prevăzute a fi alimentate din surse problematice, ori au o durată de viață foarte scurtă, de exemplu un an. Nici unul din aceste proiecte nu este în măsură să aducă un reviriment în finanțarea dezvoltării.

Un asemenea reviriment l-ar putea constitui înfăptuirea propunerii României făcută la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., de constituire a unui Fond de dezvoltare administrat de O.N.U., format prin contribuția tuturor statelor și în primul rînd a celor dezvoltate și avînd ca sursă reducerea cu 10 la sută a bugetelor militare ale tuturor statelor și transferarea fără condiții a unei jumătăți din mijloacele astfel economisite la dispoziția Fondului de dezvoltare al O.N.U.

În legătură cu mecanismele finanțării și cu orientarea fondurilor, un început de studiere și coordonare a acțiunilor de finanțare a fost făcut prin înființarea Comitetului dezvoltării. O îmbunătățire efectivă ar constitui-o crearea unui organism permanent cu caracter internațional, eventual sub egida O.N.U., în care să fie reprezentate țările în curs de dezvoltare, țările avansate și instituțiile internaționale de finanțare a dezvoltării. Acest organism ar urma să facă o apreciere globală a nevoilor de finanțare, să inventarieze sursele de capital utilizabile pentru finanțarea dezvoltării, să elaboreze planurile de finanțare și să coordoneze acțiunea de finanțare.

Ținînd seama de marile nevoi de capital extern ale „lumii a treia“, considerăm că pe lîngă activitatea organismelor de finanțare internaționale trebuie avut în vedere și accesul țărilor in curs de dezvoltare la piețele de capital, cu mențiunea că ar fi necesare măsuri care să înlesnească acest acces, de exemplu prin suportarea unei părți din dobîndă de către un fond anume creat și alimentat prin donații, urmînd ca țările debitoare să suporte numai restul de dobîndă, sau prin garanții internaționale. Drept condiție pentru accesul la finanțarea dezvoltării ar urma să se stabilească afectarea de către țările în curs de dezvoltare a circa 25 la sută din venitul național anual pentru propria lor dezvoltare, în cadrul unui program pe 10—15 ani.

Esențială în această privință este orientarea fondurilor de finanțare spre activitățile productive, astfel încît să se realizeze o creștere economică mai rapidă și sporirea acumulărilor interne.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, consideră că toate țările, în numele solidarității internaționale și răspunderii pe care o au față de viitorul umanității, trebuie să participe, fiecare după puterile ei, la lichidarea fenomenului subdezvoltării, atît pe linia finanțării, cît și pe aceea a colaborării și cooperării economice. Ea promovează efectiv asemenea relații cu celelalte țări în curs de dezvoltare, în convingerea că ele asigură depășirea subdezvoltării, afirmarea fiecărei națiuni, progresul general al omenirii.

Necesitatea noii ordini și perspectiva decalajelor economice

dr. MARCU HOROVITZ

Folosesc fericitul prilej al organizării acestei sesiuni cu o profundă semnificație științifică pe plan internațional, pentru a expune cîteva rezultate ale unui studiu de prognoză efectuat în Institutul de cercetări economice pe tema perspectivelor de dezvoltare a economiei mondiale.

Studiul pornește de la presupunerea că ritmurile medii anuale de creștere a produsului național brut pe locuitor în perioada 1972—2000 vor fi de 2% pentru țările capitaliste dezvoltate și de 5% pentru țările nesocialiste în curs de dezvoltare. În această perspectivă, evident că se conturează o atenuare a decalajelor economice. În perioada menționată raportul între produsul național brut pe locuitor în țările capitaliste dezvoltate și cel din țările în curs de dezvoltare se va reduce de la 13:1 la 5:1.

Trebuie reliefat că previziunea atenuării decalajelor economice nu se generalizează în ceea ce privește decalajele absolute. Astfel, diferența la nivelul absolut al produsului național brut pe locuitor se mărește de la 3 400 dolari la 5 400 dolari în comparația dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.

Analiza globală poate induce însă în eroare, deoarece ascunde unele situații particulare de o gravitate excepțională. Astfel, 13 țări din lume au avut în anul 1972 un produs național brut pe locuitor inferior cifrei de 100 de dolari. Din nefericire, ritmurile actuale de creștere economică ale acestor țări sînt scăzute, la unele sînt chiar negative, astfel că perspectiva lichidării decalajului economic care le desparte de țările industrializate este deosebit de complexă.

Un calcul simplu este edificator: o țară cu un produs național brut pe locuitor de 100 dolari, cum este Republica Zair, s-a dezvoltat în perioada 1965—1972 cu un ritm de creștere relativ ridicat, de 3,9%. Presupunînd că se va dezvolta în viitor cu ritmul mediu anual de creștere de 4%, ea va avea nevoie de trei pătrimi de secol ca să ajungă la un produs național brut pe locuitor de 3 200 dolari, nivelul din 1972 al Belgiei. Dar care va fi în anul 2050 nivelul economic al Belgiei, țară care în perioada 1965—1972 s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de creștere economică de 4,6%, deci superior celui al Republicii Zair? Dacă Belgia s-ar dezvolta cu un ritm mediu anual de creștere de numai 2%, în anul 2050 ea va realiza un produs național brut pe locuitor de peste 14 000 dolari, deci decalajele se vor accentua.

Desigur, din punct de vedere metodologic sînt unele rezerve în privința criteriului produsului național brut ca măsură a dezvoltării. Dar îndeobște criteriul este acceptat în discuțiile privind căutarea unei noi strategii în dezvoltarea economiei, care a devenit o preocupare majoră. De o tot mai largă recunoaștere se bucură în cadrul discuțiilor occidentale pe această temă strategia preconizată în concepția umanistă și totodată realistă a președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine economică și politică internațională, ale cărei trăsături esențiale au fost reliefate cu strălucire la această sesiune.

Populația și creșterea economică în perspectiva noii ordini economice

prof. dr. MIRCEA BULGARU

În cadrul concepției președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine economică internațională, relația dintre populație și dezvoltare se înscrie ca o problemă complexă și cardinală a lumii contemporane. În cuvîntarea la Conferința mondială a populației, ținută la București în 1974, președintele României sublinia că **„politica demografică și, în general, problemele populației trebuie analizate în raport de condițiile istorice naționale, economico-sociale din fiecare țară. Numai pornindu-se de la realitatea concretă se pot trage concluzii care să ducă la soluționarea justă a problemelor populației“.**

În condițiile „exploziei demografice“ și profitînd de aceasta, în ultima perioadă au apărut un șir de teorii pesimiste care îndeamnă la stoparea creșterii populației ca un pretins mijloc pentru soluționarea problemelor creșterii economice, ale lichidării subdezvoltării. Aceste teorii susțin de fapt că situația din țările lumii a treia s-ar datora nu dominației imperialiste, colonialismului și neocolonialismului, ci creșterii populației, și, că, prin urmare pentru a articula raportul dintre populație și resurse sînt necesare măsuri hotărîte pentru stăvilirea creșterii populației.

În concepția României sursa decalajelor economice importante între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare nu trebuie căutată în primul rînd în creșterea rapidă a populației acestor țări, ci în condițiile istorice, în îndelungata exploatare colonială care le-a ținut într-o flagrantă înapoiere economică, cu structuri anacronice și unilaterale, care au produs o puternică frînare a dezvoltării acestor țări.

În viziunea președintelui Nicolae Ceaușescu, abordarea problemelor complexe ale populației trebuie să aibă în vedere necesitatea dezvoltării continue a forțelor de producție, de care depinde în mod hotărîtor satisfacerea cerințelor de viață ale popoarelor, progresul general al societății.

România, ca țară socialistă, pornește în elaborarea strategiilor sale de dezvoltare de la faptul că populația reprezintă suprema avuție a unei națiuni și că omul, producătorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, este însuși scopul și rațiunea dezvoltării, a valorificării resurselor naturale și umane, a creșterii nivelului de trai al populației, a îmbunătățirii calității vieții.

În problema politicii populației, România pornește de la faptul că cheia de boltă a problemelor demografice a constituit-o dezvoltarea, progresul economico-social. În acest cadru, principalele fenomene demografice ale României au fost influențate considerabil de întregul mers al dezvoltării economice, al industrializării și al cooperativizării agriculturii, al prefacerilor adînci în structura economică, teritorială a populației ocupate, a categoriilor social-profesionale, în nivelul cultural, în mediul de viață social, în nivelul de trai.

Pe plan mondial problema populației este strîns legată de realizarea unei noi ordini economice internaționale care să favorizeze dezvoltarea mai rapidă a țărilor rămase în urmă. In concepția României, într-o lume tot mai interdependentă caracterizată în același timp prin adînci decalaje, problema fundamentală o constituie dezvoltarea economică și socială, progresul continuu al tuturor țărilor prin valorificarea resurselor naturale și prin utilizarea tuturor factorilor dezvoltării, între care pe prim plan se așează factorul om. De aceea obiectivul fundamental, soluțiile prioritare care guvernează raportul dintre populație și economie, constă în elaborarea și aplicarea unor politici eficiente de dezvoltare economico-socială, a unor programe de industrializare, de dezvoltare a agriculturii, care să asigure creșterea producției materiale, valorificarea resurselor naturale, utilizarea amplă și complexă a resurselor de muncă ale fiecărei țări.

O cerință: egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare

prof. dr. N. BELLI

În concepția președintelui României, Nicolae Ceaușescu, reflectată amplu în luările de cuvînt din cadrul dezbaterilor la această masă rotundă, instaurarea unei noi ordini economice internaționale constituie nu o problemă oarecare a istoriei contemporane, ci una de importanță vitală, pentru că de soluționarea ei judicioasă depinde progresul întregii omeniri. Un loc central revine în acest cadru corelației dintre noua ordine economică internațională și creșterea economică a țărilor, mai ales a celor în curs de dezvoltare.

Necesitatea de a se acorda o importanță prioritară creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare este atestată de întreaga experiență istorică a omenirii și își soarbe legitimitatea din faptul că progresul social general este condiționat de succesul luptei duse tocmai pe frontul creșterii economice. Țările în curs de dezvoltare, pentru a-și învinge rămînerea în urmă moștenită, au însă nevoie nu de orice creștere economică, ci de una mai înaltă decît în țările avansate industrial. Cu alte cuvinte, ele au nevoie de o creștere care să facă posibiliă egalizarea nivelurilor și a structurilor economice, în condițiile în care țările avansate industrial nu-și încetinesc mersul normal înainte. Ideea egalizării se evidențiază, în concepția președintelui României, ca un comandament major al noii ordini economice internaționale, fapt care se reflectă ca atare și pe planul teoriei și practicii creșterii economice în condițiile contemporane.

Un aspect important al problemei se referă la posibilitățile înfăptuirii egalizării. Clarificările necesare în această privință presupun o analiză profundă a factorilor creșterii economice, analiză la care cercetătorii din țara noastră sînt deja angajați. Punctînd doar unele aspecte de principiu, așa cum rezultă ele din concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, se impune să reținem următoarea premisă : întrucît țările în curs de dezvoltare au nevoie nu numai de o creștere economică în general, ci de una urmată de egalizare, realizarea unui asemenea deziderat va necesita mobilizarea unor factori corespunzători, interni și externi.

Experiența României învederează adevărul că lichidarea fenomenului subdezvoltării și egalizarea relativă a nivelurilor și structurilor economice ale țărilor este înainte de toate rodul eforturilor proprii ale popoarelor care-și propun o asemenea sarcină. Aceeași experiență demonstrează că drumul egalizării trece în mod necesar prin industrializare, ca bază a dezvoltării și modernizării întregii economii naționale. Industrializarea însă devine posibilă numai în condițiile unor structurii socio-economice adecvate, în stare pe de o parte să mobilizeze efortul investițional necesar, iar pe de altă parte să difuzeze progresele propagatoare pe care le antrenează înfăptuirea ei.

În ceea ce privește factorii externi ai creșterii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică, problema se prezintă sub două laturi : pe de o parte, este necesar ca întreaga colaborare economică internațională să fie reașezată pe principiile egalității și echității, astfel încît să fie închise orice canale de scurgere a substanței economice din țările în curs de dezvoltare spre cele dezvoltate ; pe de altă parte, este necesar ca mecanismul acestei colaborări să cuprindă în plus o serie de pîrghii de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare. Diferitele forme de asistență și facilități trebuie integrate în noua ordine economică internațională, ca factori externi ai egalizării.

Subliniind necesitatea unui ritm de creștere economică al țărilor în curs de dezvoltare mai înalt decît în țările industrializate și necesitatea activizării unor factori proprii egalizării, sîntem conștienți că ele nu epuizează problema în discuție, dar prezența acestor elemente în structurile noii ordini economice internaționale este indispensabilă.

Echitate în relațiile economice internaționale

dr. SORICA SAVA

În cadrul acestor înalte dezbateri, permiteți-mi să schițez cîteva opinii în legătură cu instaurarea echității în relațiile economice internaționale în contextul restructuării lor fundamentale, pornind de la definirea deosebirilor dintre actuala și noua ordine economică internațională în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu.

Pînă acum teoria economică a relațiilor internaționale nu a făcut loc noțiunii de echitate, iar noțiunea de eficiență, de pildă, ca să mă refer la un alt aspect al funcționării relațiilor economice internaționale relevat în discuțiile noastre, se rezuma unilateral la avantajele comparative.

Evident, încercarea de definire a unor concepte ca cel de echitate în relațiile economice internaționale nu este ușoară dat fiind complexitatea problemelor și în parte noutatea relativă a acuității lor.

Dacă prin echitate în general înțelegem spiritul de justiție, respectarea drepturilor fiecăruia, instaurarea echității în relațiile economice internaționale — ca unul dintre principiile fundamentale ale noii ordini economice internaționale — înseamnă asigurarea posibilităților. a condițiilor generatoare de progres pentru toate țările lumii și deci înlăturarea injustițiilor care împiedică participarea activă și cu drepturi egale a tuturor țărilor la procesele economice ce se desfășoară în lume.

Participarea egală a tuturor țărilor la reglementarea problemelor economice mondiale în interesul comun cere un suport economic, o nouă configurație economică în care pozițiile țărilor în curs de dezvoltare din producție, consum, comerț și din întreaga viață economică internațională să reflecte adevăratul lor potențial economic și social.

Actuala ordine economică internațională este în contradicție cu evoluția realităților politice și economice din lumea contemporană. Ea își are originea într-o epocă în care majoritatea țărilor în curs de dezvoltare nici nu existau ca state independente. Or, astăzi țările în curs de dezvoltare reprezintă o forță care contează, și influența lor se face simțită în toate domeniile activității internaționale. Posibilitatea pe care o au țările capitaliste dezvoltate de a controla partea majoritară a unor disponibilități economice riscă să genereze perenitatea sărăciei și a decalajelor. Din această situație derivă consumul nerațional, risipa, ceea ce a fost denumit în cadrul unei reuniuni internaționale „un jaf care vătămează mediul înconjurător“, în timp ce sute de milioane de oameni din țările în curs de dezvoltare nu se pot bucura nici măcar de un anumit nivel minim de viață caracterizat printr-un nivel suficient de nutriție, alfabetizare, ocrotire a sănătății etc.

De aici și necesitatea unui complex de modificări care să pună țările în curs de dezvoltare în situația de a participa echitabil, conform potențialului lor, la stabilirea unui nou model al economiei mondiale care să corespundă necesităților și intereselor tuturor țărilor.

Crearea unor noi structuri ale economiei mondiale va asigura nu numai țărilor în curs de dezvoltare un rol creativ, ci va oferi și tuturor țărilor o bază reală pentru situația de participanți egali din punct de vedere juridic.

Pentru o teorie dinamică și prospectivă a relațiilor economice internaționale

prof. dr.
IVANCIU NICOLAE-VĂLEANU

Cu rară perspicacitate și mare cutezanță președintele Nicolae Ceaușescu a abordat un domeniu de crucială importanță pentru destinele omenirii : ordinea economică internațională. În ea se concentrează ca într-un focar problemele subdezvoltării și ale geografiei foamei, problemele marilor decalaje și ale dezechilibrelor, ale distorsiunilor în relațiile economice internaționale (dar nu numai economice), crizele energetice, de materii prime, monetare și cîte altele. O nouă ordine economică internațională este necesară nu pentru că corabia noastră spațială, Terra, a devenit neincăpătoare, ci ea este cerută de procesele innoitoare care se desfășoară în condițiile revoluțiilor sociale și naționale, în condițiile revoluției tehnico-științifice. Acestea cer să fie revoluționate și relațiile internaționale. De o nouă ordine economică internațională se leagă soluții pentru multiple probleme, azi cu dimensiuni și acuități amenințătoare. Președintele Nicolae Ceaușescu a înțeles la timp acest imperativ al contemporaneității, i-a dat contururi teoretice, a schițat direcții ale acțiunii practice în care România s-a angajat plenar.

Devine tot mai clar să tradiționalele teorii ale relațiilor economice internaționale făurite în timpurile de dominație absolută a lumii de către capitalism, de imperialism, cu toate amendamentele ulterioare cunoscute, nu pot face față înțelegerii, într-un spirit adecvat epocii noastre, a noilor probleme apărute. Teorii ca cele ale costurilor comparative sau relative de producție, ca cele ale abundenței factorilor de producție (în unele locuri, a unor factori) sau ale insuficienței lor (în alte locuri, a altor factori) sau ca cele ale costurilor marginale de producție s-au formulat de pe pozițiile celor tari, au slujit interese de exploatare a unor țări de către altele și au susținut practici care au condus la statornicirea marilor decalaje de azi. Simpla lor amendare pe mai departe nu constituie o soluție.

Ținînd seamă de realitatea trecerii multor popoare pe calea dezvoltării independente, de importanța pe care o au complexele economiilor naționale, independența și suveranitatea națională, dar și de creșterea gradului de complexitate a relațiilor internaționale, de accentuarea interdependențelor, se impune în epoca noastră forjarea unei teorii adecvate a relațiilor economice internaționale.

Ea se cere a fi o teorie dinamică și prospectivă, corespunzătoare exigențelor noii ordini economice și politice internaționale ; ea se cere a fi o teorie a progresului care să denunțe și să condamne practicile imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, inscriindu-se pe linia stimulării practicilor și mișcărilor innoitoare ; ea trebuie să fie o teorie corelativă a intereselor naționale cu cele ale lumii intregi, implicind în sine elemente ca cele ale apropierii (în perspectivă ale egalizării) nivelurilor de dezvoltare, a accesului pe baze noi al popoarelor la sursele de materii prime dar și la cuceririle revoluției tehnico-științifice. Prin definiție ea nu poate fi o teorie bazată pe opunerea naționalului internaționalului, ci pe conjugarea lor într-un gen specific de democrație internațională. Ea este opusul teoriei costurilor comparative și trebuie să aibă la bază cîștigul popoarelor nu prin exploatarea unora de către altele ci, prin schimburi echitabile, colaborare, cooperare.

În incheierea dezbaterilor, a luat cuvîntul prof. dr. GHEORGHE RĂDULESCU, care a spus :

Ne aflăm la capătul dezbaterii noastre consacrate problemelor unei noi ordini economice internaționale, concepției președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la aceste probleme de importanță vitală pentru prezentul și viitorul omenirii.

Rapoartele și intervențiile au relevat complexitatea problemelor ridicate de edificarea unei noi ordini economice în lume, multitudinea aspectelor economice, sociale, politice, tehnico-științifice, demografice care se cer examinate cu toată atenția, într-un spirit nou, de înaltă responsabilitate și înțelegere profundă a imperativelor epocii actuale.

Lucrările reuniunii noastre au scos cu putere în relief ideea dominantă în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia noua ordine economică internațională poate fi construită numai prin activitatea practică a statelor, printr-o uriașă investiție de energie umană cheltuită pentru schimbarea cadrului economic și social, pentru accelerarea dezvoltării fiecărei națiuni, pentru întronarea unor relații economice și politice internaționale care să favorizeze progresul fiecărui popor, colaborarea și cooperarea cu drepturi egale a tuturor statelor.

Unul din marile merite ale concepției președintelui Nicolae Ceaușescu constă în viziunea globală asupra multitudinii de probleme și aspecte ridicate de inlăturarea adincilor decalaje care despart lumea contemporană, în concentrarea atenției asupra unor programe de acțiune practică, eficiente, menite să ducă la rezolvarea problemelor concrete ale asigurării bazei de materii prime și energetice, dezvoltării industriei, producției agricole, transferului de tehnologie, formării de baze proprii de cercetare științifică în țările în curs de dezvoltare.

S-a subliniat pe bună dreptate că noua ordine economică internațională, departe de a fi o idee sortită unor discuții abstracte de laborator, a devenit obiectivul practic al unei mari mișcări istorice, în care sînt angajate forțe sociale uriașe, hotărîte să acționeze pentru crearea unui cadru corespunzător înfăptuirii aspirațiilor de progres ale popoarelor, valorificării plenare a potențialului material și uman al fiecărei națiuni. Cunoașterea experienței pozitive a popoarelor, care aduc prin activitatea lor practică importante contribuții în această direcție, prezintă fără îndoială un deosebit interes, constituie un factor încurajator și stimulator pentru continuarea și amplificarea eforturilor consacrate operei de edificare a unei lumi mai drepte și mai bune.

În acest sens, reținem desigur cu adîncă satisfacție, aprecierile făcute în cursul dezbaterii cu privire la semnificațiile care se desprind din experiența României, realizările ei remarcabile pe calea dezvoltării economice și sociale. Mesajul României, relevat de opera și acțiunea președintelui Nicolae Ceaușescu, demonstrează practic că problemele grave și complexe ale subdezvoltării, condițiile de viață ale țărilor exilate pînă în prezent la periferia producției mondiale nu numai că trebuie, dar și pot fi schimbate. Totodată, acest mesaj relevă faptul că efortul de construcție internă și de dezvoltare a națiunii nu poate fi conceput in izolare, ci în contextul unei largi și fructuoase conlucrări internaționale.

Rapoartele și intervențiile au pus în lumină rolul decisiv al colaborării dintre țările în curs de dezvoltare, al solidarității lor, al creșterii acțiunii lor conjugate pentru impunerea unor programe concrete de măsuri, pentru evitarea formulelor generale și găsirea de soluții eficiente, care să ducă efectiv la accelerarea dezvoltării și întronarea unor relații de echitate în întreaga lume.

Discuțiile noastre au evidențiat, în același timp, cîmpul vast de afirmare a colaborării dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate în procesul edificării unei noi ordini economice internaționale. Pe bună dreptate s-a subliniat că este timpul ca țările avansate și bogate să vadă la rîndul lor în această colaborare, o cale de realizare a propriilor lor interese, de asigurare a premiselor esențiale pentru prosperitatea și evoluția lor viitoare.

Opera președintelui Nicolae Ceaușescu dezvăluie — așa cum s-a relevat la reuniunea noastră — dimensiunea socială și umană a dezvoltării, relevă cu pregnanță necesitatea așezării principiilor de justiție și echitate socială la temelia noii ordini internaționale, promovează ideea umanistă a lichidării stării de subdezvoltare, a asigurării unei vieți demne pentru toate popoarele. Ea dă o pregnantă expresie unității de destin a tuturor popoarelor lumii, pune în lumină interesul comun și răspunderea istorică comună a tuturor statelor, indiferent de nivelul lor de dezvoltare economică, de orînduirea lor socială, pentru rezolvarea problemelor grave cu care este confruntată astăzi omenirea, pentru ieșirea din actualul impas și pregătirea unui viitor mai prosper pentru toate popoarele lumii.

În același timp, discuțiile noastre au arătat că în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu dimensiunile economice, sociale și umane ale noii ordini internaționale se asociază strîns cu dimensiunile ei politice, cu preocuparea susținută pentru așezarea trainică a relațiilor internaționale pe baza principiilor egalității suverane a statelor, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dreptului fiecărui popor de a hotărî în deplină libertate asupra destinelor sale. Devine astăzi tot mai evident că nici o soluție în direcția destinderii, securității și păcii în lume nu poate fi definitivă, atît timp cît nu se rezolvă problemele fundamentale ale lichidării subdezvoltării, ale progresului economic, social și cultural.

Făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale, a unei lumi mai bune și mai drepte, care să permită fiecărui popor realizarea nestingherită a aspirațiilor sale naționale, ca și progresul comun al tuturor popoarelor, mobilizează astăzi conștiințele inaintate ale omenirii. Resimțim o profundă mîndrie că opera și acțiunea președintelui Nicolae Ceaușescu dau o pregnantă expresie dezideratului fundamental al lumii în care trăim.

Sînt profund încredințat că referatele prezentate, ca și discuțiile purtate pe marginea lor, sînt de natură să ducă la o mai bună cunoaștere a concepției și politicii României socialiste în această problemă cardinală a epocii noastre.

Îngăduiți-mi, ca atare, să exprim în numele Academiei de științe sociale și politice, cele mai calde mulțumiri tuturor participanților pentru contribuția lor la succesul acestei acestei reuniuni. Aș dori să folosesc acest prilej spre a exprima conducerii Institutului, în frunte cu Excelența Sa președintele Arturo Frondizi, cu dl. secretar general Giancarlo Elia Valori, și celorlalți oaspeți de peste hotare, profunda satisfacție a opiniei publice românești pentru faptul că aceste lucrări s-au desfășurat în capitala țării noastre, sub bătrîna cupolă a Academiei Române.

Sper ca schimburile libere de păreri pe care le-am avut în aceste zile — în care fiecare participant și-a expus propriile sale considerații — vor marca preludiul unei fructuoase și permanente conlucrări între specialiștii români și cei ai Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale.

Aceasta corespunde și dezideratului președintelui Nicolae Ceaușescu, care militează pentru extinderea colaborării internaționale pe toate planurile, inclusiv cel al cercetării, în vederea unei mai bune cunoașteri reciproce a opiniilor și apropierii pozițiilor în problemele fundamentale care confruntă astăzi umanitatea.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Sistematizarea teritoriului și localităților — componentă de bază în dezvoltarea economico-socială

Iulian PLOȘTINARU
prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

ASEMENEA tuturor zonelor țării, județul Mehedinți străbate o perioadă de profunde și înnoitoare mutații economico-sociale. Politica consecventă a partidului de repartizare proporțională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor și localităților s-a concretizat în noi și puternice obiective industriale, în atingerea unor ritmuri fără precedent, în actualul cincinal Mehedințiul situîndu-se printre județele puternic racordate marilor prefaceri economico-sociale pe care le-a cunoscut țara.

O nouă și puternică dezvoltare va înregistra județul în perioada 1976—1980. Volumul producției industriale va crește de la 6,4 miliarde lei în 1975 la peste 10 miliarde în 1980 ; se va realiza un amplu program de construcții productive și social-culturale, va crește numărul populației ocupate în activități neagricole, se va extinde și moderniza gradul de echipare edilitară. În condițiile acestui avînt multiateral al județului se ridică cu toată acuitatea problema sistematizării teritoriului și a localităților.

Conceptul, importanța și rolul sistematizării teritoriului

ÎN PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN se subliniază că una din direcțiile în care partidul va acționa pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism o constituie **sistematizarea teritorial-administrativă și economică, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, asigurînd dezvoltarea proporțională a tuturor județelor și regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor.** Conceptual vorbind, sistematizarea teritoriului înseamnă ansamblul de activități de lungă durată îndreptate spre organizarea și utilizarea rațională a teritoriului ; spre repartizarea judicioasă, echilibrată a forțelor de producție în scopul înfloririi economice și social-culturale a tuturor unităților teritorial-administrative ale țării.

Soluționarea problemelor economice și sociale tot mai complexe, pe care le ridică evoluția localităților, impune studierea și aprofundarea atentă a tuturor factorilor ce se intercondiționează, precum și a transformărilor ce au loc în organizarea și dezvoltarea municipiilor, orașelor, comunelor și satelor. De altfel, în elaborarea programului de sistematizare a teritoriului și a localităților din județul Mehedinți s-au avut în vedere : zona în care se află județul și caracteristicile acesteia; resursele naturale și umane ale județului, judicioasa repartizare în teritoriu a investițiilor și economisirea terenului ; dezvoltarea rețelei generale de localități în corelație cu prevederile planurilor cincinale de dezvoltare a lor în cadrul teritoriului național etc., în scopul ridicării continue a nivelului de viață al populației de la orașe și sate. Avînd în vedere toate acestea, la amplasarea obiectivelor economico-sociale ale viitorului cincinal, elaborarea schițelor de sistematizare a teritoriului a devenit o necesitate de stringentă actualitate.

CREȘTEREA POPULAȚIEI JUDEȚULUI MEHEDINȚI ÎN PERIOADA 1970-2000

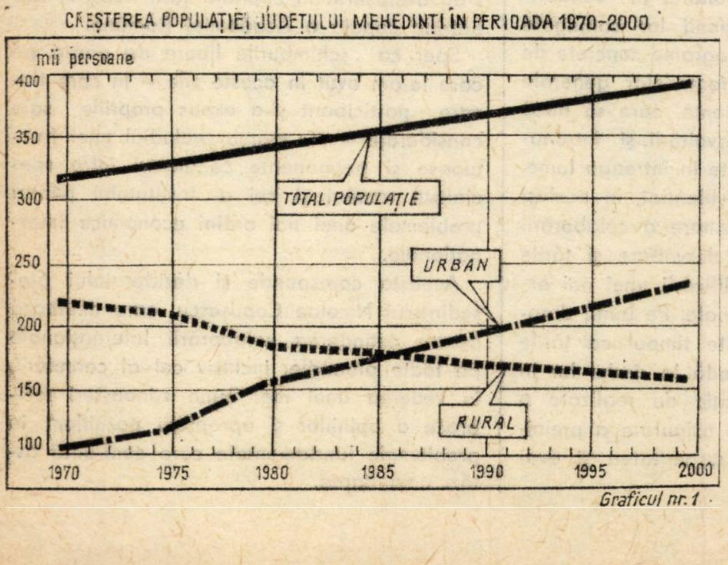

Graficul nr. 1

Cum este și firesc, în acțiunea de materializare a prevederilor de dezvoltare social-economică a teritoriului **se urmăresc în mod deosebit cîteva direcții bine conturate :** valorificarea optimă a resurselor materiale și umane din fiecare localitate și zonă ; organizarea judicioasă a teritoriului ; extinderea și organizarea de noi zone industriale, dezvoltarea și localizarea zonelor de locuințe și a dotărilor social-culturale, asigurînd o densitate optimă a construcțiilor și a locuitorilor ; asigurarea unei echipări tehnice complexe a teritoriului și localităților (lucrări hidrotehnice și hidroameliorative, rețele de căi de comunicație și transport, rețele de energie electrică, echipări tehnico-edilitare în cadrul localităților) ; protecția și îmbunătățirea mediului înconjurător ; prevenirea și combaterea efectelor aglomerărilor excesive, a zgomotelor, a poluării aerului, apei și solului; protejarea și îmbunătățirea elementelor de cadru natural, determinarea unui aspect peisagistic propriu fiecărei localități, dezvoltarea și organizarea zonelor balneo-turistice, amenajarea și echiparea teritoriului pentru valorificarea potențialului balnear, de odihnă, de recreere și turism ; protejarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice și de cultură, a centrelor istorice și a unor zone cu specific tradițional bine conturat.

Evident că sistematizarea trebuie să fie în concordanță cu idealurile societății noastre, cu modul de viață al oamenilor din care este alcătuită, să constituie o parte integrantă a mediului ambiant, să contribuie la satisfacerea nevoilor de muncă și de viață ale omului contemporan.

Structura actuală și de perspectivă a populației

ÎN PREZENT populația județului Mehedinți este de aproape 330 000 locuitori, din care în mediul urban domiciliază peste 119 000 locuitori, sau mai precis 36,2 la sută, sub media pe țară de 43 la sută. În anii următori numărul populației va crește și, odată cu aceasta, se vor produce modificări în repartiția ei pe ramuri (graficele nr. 1 și 2). În ceea ce privește gradul de urbanizare a populației acesta va crește de la 36,2 la sută în 1975 la 45,4 la sută în 1980, la 53,4 la sută în 1990 și 59,2 la sută în anul 2000.

Populația urbană este repartizată în 5 orașe — Drobeta-Turnu Severin, Orșova, Strehaia, Vînju Mare și Baia de Aramă două comune suburbane cu localitățile componente — în total 44 localități în mediul urban. Distribuția în teritoriu a populației urbane se mai caracterizează printr-o concentrare mare în teritoriile municipiului Drobeta-Turnu Severin, inclusiv comuna suburbană Simian și a orașului Orșova, teritorii învecinate care se întind pe o lungime de circa 34 km de-a lungul Dunării, cuprinzînd 170 km^2 (3,5 la sută din suprafața județului), cu o populație ce reprezintă aproape 80 la sută din populația urbană și respectiv 28 la sută din populația totală a județului. Densitatea locuitorilor din această zonă este de 540 locuitori pe km^2, ajungînd în raza orașului Drobeta-Turnu Severin la o densitate de 1 367 locuitori pe km^2, iar în orașul Orșova de circa 248 locuitori pe km^2, consecință a concentrării și atracției în această zonă a forței de muncă. Celelalte orașe — Strehaia, Vînju Mare și Baia de Aramă — prin funcțiile lor și amplasarea în teritoriu formează centre mici de concentrare a populației urbane cu densități cuprinse între 40—150 locuitori pe km^2.

Viitorul cincinal — etapă a revoluției tehnico-științifice — **va determina în Mehedinți profunde transformări în dezvoltarea și perfecționarea cadrului și sistemului de viață.** Dezvoltarea economico-socială în ritm tot mai accelerat din ultimii ani a dus, după cum se știe, la îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, la o distribuire mai rațională a populației în cadrul rețelei generale de localități și, totodată, la ridicarea gradului de dotare și echipare a teritoriului. Zone și teritorii care odinioară se aflau în anonimat, au intrat pe deplin în circuitul unei tot mai ascendente dezvoltări prin punerea în valoare a resurselor naturale și umane de care dispun, ceea ce a determinat industrializarea puternică a unor orașe, apariția de noi centre urbane, atragerea unor zone — cum este și Mehedințiul — în circuitul marilor prefaceri economico-sociale.

Obiectivele prevăzute a se realiza în viitor vor reuși să rezolve o serie de probleme economice și sociale, cum ar fi : valorificarea mai deplină a substanțelor utile din subsolul județului, a resurselor de materii prime furnizate de agricultura județului, pentru dezvoltarea industriei ușoare și alimentare, atragerea în mai mare măsură către industrie și alte ramuri neagricole a disponibilităților de forță de muncă, reducerea excedentului migratoriu de forță de muncă, creșterea gradului de urbanizare prin amplasarea de obiective industriale și în localitățile rurale dens populate, dezvoltarea de activități industriale și prestatoare de servicii în toate localitățile rurale ale județului în vederea satisfacerii cerințelor acestora, atragerii forței de muncă temporar disponibile, pentru ridicarea economică a satelor și schimbarea aspectului edilitar-gospodăresc al acestora.

Pînă în prezent în cadrul județului nu s-a putut realiza o repartizare proporțională a forțelor de producție care să atragă la viață, pe măsura resurselor materiale și umane de care dispun toate orașele și localitățile rurale. Industria republicană este concentrată în principal în municipiul Drobeta-Turnu Severin și orașul Orșova, celelalte orașe avînd o slabă dezoltare industrială. Aceasta explică în parte migrația populației din orașele Strehaia și Vînju Mare spre centrul de reședință al județului. Populația ocupată în industria județului are încă o pondere redusă, ceea ce îl situează în grupul județelor în care predomină populația ocupată în agricultură. De asemenea, se menține tendința migrației unei părți din populația în vîrstă aptă de muncă spre locuri de muncă din alte județe.

Caracteristicile geo-economice ale teritoriului

AȘEZAREA geografică a județului Mehedinți și cadrul său natural au avut un rol important în dezvoltarea istorico-socială a acestui teritoriu. Situat pe malul stîng al Dunării, județul se află sub influența directă a unor importante căi de comunicație pe apă și uscat, limitrofe sau traversînd teritoriul, avînd ca centru de convergență zona Drobeta-Turnu Severin. Relieful variat al județului a „condiționat“ rețeaua de localități, gruparea în teritoriu, densitatea pe zone, forma și structura vetrelor. Treapta cea mai **inaltă**, în nord-vest, care reprezintă 9,4 la sută din teritoriul județului, este alcătuită din Munții Mehedinți și culmile estice ale Munților Almăjului, altitudinea maximă fiind de 1 462 m, aici încadrîndu-se bineînțeles și defileul Dunării de la Cazane — Porțile de Fier cu altitudinea minimă de peste 50 m. Treapta **mijlocie** cuprinde Podișul Mehedinți, dealurile Motrului și Cîmpia înaltă a Bălăciței în partea centrală a județului, altitudinea scăzînd treptat de la 700 la 200 m, cu multe depresiuni și văi largi, cu posibilități de populare și circulație ; această parte cuprinde 52,2 la sută din teritoriul județului. În sud se găsește **cea mai joasă treaptă**, corespunzătoare Cîmpiei Blahniței, alcătuită în mare parte din terasele Dunării, lunca marelui fluviu și căile largi ale Drincei și Blahniței, cu altitudine între 40 și 200 m și cuprinde 38,1 la sută din teritoriul județului, aici localitățile fiind mai bine dezvoltate.

STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE DIN JUDEȚUL MEHEDINȚI PE RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN ANII 1975 ȘI 1980 (%)

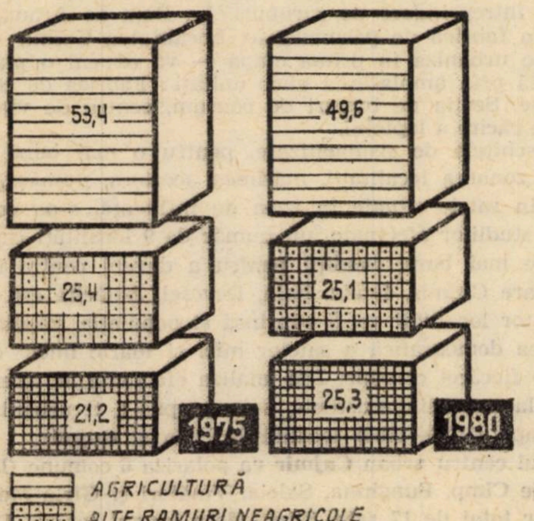

Graficul nr.2

Desfășurată în strînsă corelare cu dezvoltarea economico-socială, **acțiunea de sistematizare a localităților județului Mehedinți ține seama de cadrul natural, de trecutul istoric și cultural, de condițiile concrete din fiecare zonă, de cerințele progresului tehnic,** asigurînd valorificarea optimă a resurselor materiale și umane, folosirea rațională a terenurilor, densitatea optimă a construcțiilor și locuințelor, creșterea eficienței investițiilor, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață.

În urma discuțiilor prilejuite de prezentarea în fața conducerii de partid a amplasamentelor obiectivelor economice și sociale ce se vor realiza în cincinalul 1976—1980 s-au precizat mai clar problematica actuală și obiectivele primordiale în sistematizarea orașelor, rezultînd necesitatea limitării extinderii suprafețelor ocupate de orașe, a organizării platformelor industriale și integrării lor organice în structura orașelor, asigurării cooperărilor intensive funcționale și organizatorice, dezvoltării unităților de pe o platformă în principal în limitele actuale, reducerii corespunzătoare a suprafețelor ocupate de căile de transport și a zonelor de depozitare.

Schițele de sistematizare și planurile de dezvoltare economico-socială a municipiului și orașelor județului prevăd utilizarea cît mai completă a teritoriului din perimetrul construibil. Astfel, în municipiul Drobeta-Turnu Severin zona de sud-vest are în prezent un grad de ocupare a platformei industriale de circa 74 la sută, urmînd ca în 1980 gradul de ocupare să crească aproximativ la 96 la sută, realizîndu-se un coeficient mai mare de utilizare a instalațiilor comune de apă industrială și potabilă, canalizare, abur tehnologic, energie termică și electrică. De asemenea, platforma industrială din zona de est a municipiului, cu un grad de ocupare de 78 la sută în prezent, și cu pondere mare de unități de deservire și depozite, va ajunge în anul 1980 la un grad de ocupare a terenului de 92%.

Aceste schițe au ținut seama de observațiile critice și orientările date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind regimul de înălțime al construcțiilor de locuințe, înlăturîndu-se tendințele de gigantism și prevăzîndu-se ca ponderea în realizarea celor 12 000 apartamente în cincinalul 1976—1980 să o reprezinte blocurile cu înălțime de pînă la 5 nivele, în funcție de mărimea și profilul economic și social al orașului, de natura terenurilor de fundare, de relieful terenului, pentru a crea condiții de locuit cît mai ambiante, urmărindu-se realizarea unor ansambluri de locuit compacte, cu fronturi stradale închegate, cu gruparea dotărilor social-culturale, a spațiilor verzi, a zonelor de sport și agrement, îmbunătățirea circulației în comun, îmbunătățirea echipării tehnico-edilitare. Odată cu construcția noilor locuințe se vor realiza importante lucrări pentru echiparea tehnico-edilitară a municipiului și orașelor, precum și a centrelor propuse pentru urbanizare.

Principala caracteristică a satelor, care se află răspîndite pe întreaga suprafață a județului în toate formele de relief, începînd cu podișurile înalte și terminînd cu cîmpia și luncile rîurilor — este funcțiunea predominant agricolă. Multă vreme, numărul mare de sate mici și foarte împrăștiate, cu o densitate scăzută a populației, nu a permis o dotare și echipare tehnică în condiții de eficiență economico-socială. Diferite în general, datorită mai ales condițiilor geografice și istorice specifice în care s-au dezvoltat de-a lungul anilor, așezările din județ au însă o serie de trăsături comune legate de modul de viață și de muncă ale celei mai mari părți din populația rurală.

Ca de altfel în toată țara, ampla acțiune de sistematizare a mediului rural din județul nostru are ca obiectiv determinarea direcțiilor principale de dezvoltare a comunelor și a localităților componente pe baza analizei critice a situației existente și a posibilităților de dezvoltare a funcțiunilor economice și social-culturale, ținîndu-se seama de condițiile specifice ale cadrului natural, de cerința valorificării superioare a resurselor locale și de relațiile de intercondiționare cu teritoriul înconjurător.

În județul Mehedinți, populația rurală este repartizată în 57 de comune cu 322 sate componente, care se caracterizează astfel :

— peste 78 la sută din totalul localităților rurale (253 sate) sînt sate mici și foarte mici (sub 1 000 de locuitori), care concentrează mai puțin de jumătate din populația rurală a județului (46,7 la sută). Aceste sate sînt situate în partea centrală și nordică a județului și în Defileul Dunării ;

— un număr de 171 sate au sub 500 locuitori și însumează 1/5 din populația rurală a județului, iar din acestea, 19 localități sînt foarte mici (sub 100 locuitori). Aceste localități mici și foarte mici sînt situate de-a lungul văilor ce străbat dealurile Strehăii și Podișul Mehedinți, sate lipsite de posibitățile naturale de dezvoltare și care ridică multe probleme de organizare a lor în viitor ;

— peste 20 la sută din localitățile rurale sînt de mărime mij-

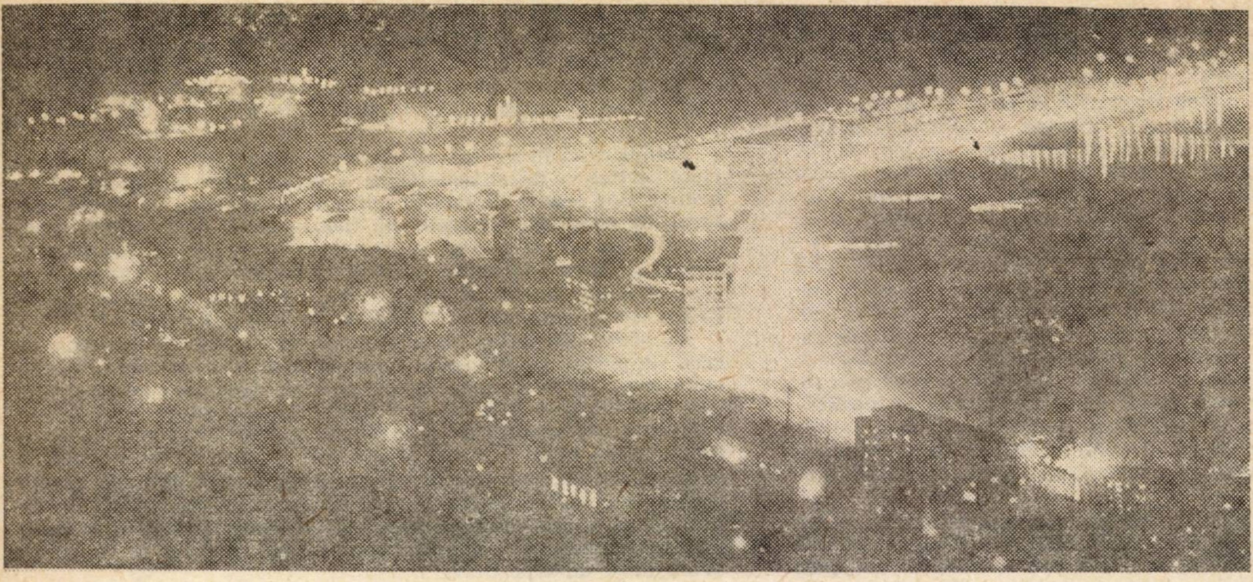

Luminile Orșovei noi

locie și cuprind între 1 000—3 000 locuitori, dar dețin 44 la sută din populația rurală ;

— numai 5 localități rurale din județ au o populație de peste 3 000 de locuitori, deținînd peste 9 la sută din populația rurală.

Rețeaua de localități rurale prezintă în ansamblu numeroase aspecte critice de structură a vetrei, fond construit și de echipare tehnică. Forma vetrelor este tipică pe zone de relief, care în zona podișului și piemontului deluros nu a permis decît dezvoltări lineare în lungul văilor înguste și de-a lungul unor drumuri principale, dînd naștere uneori, ca urmare a extinderii necontrolate și de contopire a vetrelor, la formațiuni în lanț desfășurate pe distanțe mari. În zona de munte și de dealuri așezările sînt risipite, fără formă închegată, construcțiile fiind izolate și răspîndite pe mari întinderi. Localitățile din zona de cîmpie au, în general, forme alveolare și structură relativ compactă.

Schițele de sistematizare a localităților rurale din județ au în vedere potențialul prezentat în dezvoltare și echipare tehnico-edilitară, legăturile cu celelalte localități, polarizarea funcțiilor de deservire social-culturală și administrativă, condițiile de vatră, gradul de ocupare a populației, structura geografică și posibilitățile dezvoltării economico-sociale.

Sistematizarea localităților rurale **va contribui la ridicarea economică, socială și culturală a satelor, la imbunătățirea generală a condițiilor de trai ale țărănimii, la apropierea treptată a acestora de condițiie de viață din orașe.** Schițele de sistematizare ale comunelor județului, pe baza unei analize profunde, au prevăzut regruparea unor sate mici, situate la distanțe mari, cu posibilități necorespunzătoare de circulație și transport, precum și reducerea perimetrelor construibile, în vederea creării unei structuri compacte a localităților, a unor centre civice care prin utilizarea intensivă a terenurilor din perimetrul construibil să-și poată stabili zonele funcționale, specifice profilului economico-social în perspectivă, precum și dotările social-culturale necesare, în funcție de mărimea localităților și de numărul locuitorilor din satele situate în zona de influență și în corelare cu rețeaua generală de localități. Prin utilizarea intensivă a terenului din zona construibilă se creează posibilitatea introducerii în condiții eficiente a unor dotări edilitar-gospodărești și social-culturale, a organizării circulației și transporturilor. În același timp, prin reducerea perimetrelor construibile ale comunelor și satelor se va reda agriculturii județului o suprafață de circa 10 000 ha.

Pe teritoriul județului sînt numeroase cazuri în care folosirea terenului este stînjenită de acțiunea factorilor naturali, care au dus — ca urmare a neglijenței omului — la scoaterea din circuitul agricol a unor importante suprafețe. De aceea, în cadrul acțiunii de sistematizare, se acordă prioritate lucrărilor de îmbunătățiri funciare, hidrotehnice și hidroameliorative, întrucît numai în felul acesta lucrările de amenajare, echipare și organizare a teritoriului vor avea eficiența scontată, agricultura județului se va dezvolta la nivelul posibilităților oferite de teritoriu. Prin planul de dezvoltare economico-socială a județului Mehedinți în cincinalul viitor este prevăzută alocarea a peste un miliard lei numai pentru lucrările de gospodărire a resurselor de apă, extinderea irigațiilor, îndiguiri și desecări și lucrări de combatere a eroziunii solului (acestea din urmă pe o suprafață de 40 200 ha). La sfîrșitul anului 1980, numai prin realizarea celor două sisteme mari de irigații Crivina-Vinju Mare și Izvoarele-Cujmir se vor iriga peste 81 000 ha, aproape 28 la sută din suprafața agricolă a județului, acțiunea continuînd și după 1980. De asemenea, sînt prevăzute importante investiții pentru refacerea și dezvoltarea pomiculturii și viticulturii în masive puternice, amenajarea și modernizarea unor mari suprafețe de pășuni și finețe, consolidarea și ameliorarea terenurilor afectate de alunecări etc.

Sistematizarea și valorificarea optimă a teritoriul în localitățile urbane și rurale

ÎN AMPLASAREA unităților industriale pe raza teritoriului județean și în cadrul localităților s-au avut în vedere o serie de criterii esențiale : valorificarea materiei prime existente pe plan local ; utilizarea mai eficientă a forței de muncă în anumite zone ; facilitarea legăturilor de transport rutiere, feroviare sau navale necesare ; asigurarea utilităților tehnico-edilitare ; valorificarea superioară a terenurilor improprii pentru agricultură sau alte funcții social-economice ; dotarea social-culturală și echiparea tehnico-edilitară a localităților.

Urmărind, printre altele, aceste criterii de bază în amplasarea investițiilor industriale, localitățile județului au primit contururi și profunzime prin zonarea clară a teritoriului acestora, realizarea legăturilor funcționale între cartierele de locuit și unitățile industriale, s-a atins un parametru înalt în comasarea unităților și gradul de ocupare a teritoriului, s-au pus bazele realizării unei cooperări eficiente în realizarea investițiilor.

Reședința de județ, Drobeta-Turnu Severin, va primi investiții deosebite, ce se vor localiza în două mari zone industriale — est și sud-vest și platforma industrială Gura Văii. Printre obiectivele mai importante pot fi amintite : Întreprinderea de anvelope, Forja grea de matrițare, Întreprinderea mecanică navală, Întreprinderea de aparate de măsură și control etc. Aceste unități, împreună cu cele existente și cu dezvoltările preconizate, vor închega într-un tot armonios zonele industriale. Prin amplasarea în orașul Orșova a Fabricii de articole de sport și turism, baza nautică complexă ce se preconizează a lua ființă va avea un suport tehnic deosebit, captînd și o parte din forța de muncă feminină disponibilă. În orașul Strehaia se vor amplasa Întreprinderea de armături de fontă și Întreprinderea de prelucrat tulpini de in care împreună cu unitățile industriale actuale vor accentua profilul muncitoresc, vor contura dimensiunile urbanistice ale orașului. La Vînju Mare se va amplasa, pe lîngă unități ale industriei alimentare locale, o întreprindere de șuruburi. La Baia de Aramă se va construi o fabrică de pasmanterie. Localitatea Cujmir — propusă a se urbaniza în prima etapă — va deveni o platformă industrială prin amplasarea unor unități : Fabrica de conserve de legume, Secția de bunuri de consum, centru de vinificare, centru de răcire a laptelui.

Prin schițele de sistematizare, pentru o mai bună echilibrare în zonarea localității, mărimea acestora, numărul locuitorilor din satele situate în zona de influență, s-au conturat, în urma studiilor efectuate, un număr de 9 localități care prezintă cele mai bune condiții pentru a deveni centre urbane, printre care Cujmir, Gruia, Bala, Devesel, Bălăcița etc. În cadrul acestor localități va fi cuprinsă și populația rezultată din regruparea demografică a satelor mici și foarte mici componente ale fiecărei comune. Din analiza efectuată în teren, pornind de la condițiile existente, s-au propus a fi urbanizate în prima etapă (1976—1980) localitățile Bala și Cujmir.

Viitorul centru urban **Cujmir** va polariza 6 comune (Dîrvari, Obîrșia de Cîmp, Punghina, Salcia, Vînători și Gîrla Mare), cu un număr total de 17 sate. Situat de-a lungul terasei Dunării, comuna Cujmir dispune de condiții favorabile pentru dezvol-

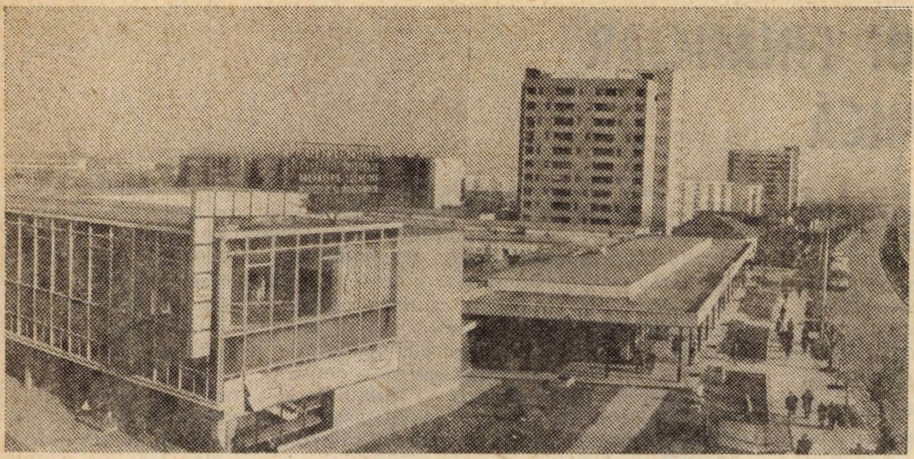

Drobeta-Turnu Severin, azi

tarea cu precădere a agriculturii și industriei alimentare, aproape 60 la sută din populație va fi ocupată în continuare în agricultură și circa 40 la sută în activități neagricole, industriale și prestatoare de servicii, ce se vor înființa în anii următori. Pe baza acestor estimări se apreciază că necesarul de forță de muncă, atît pentru agricultură, cît și pentru industrie, va putea fi asigurat în principal din centrul de popularizare Cujmir. Viitorul oraș agro-industrial are de pe acum asigurate în totalitate rețele electrice și, parțial, rețele de alimentare cu apă ; centrul civic dispune de un fond bun de locuințe ; tot în centru sînt amplasate o parte din unitățile publice strict necesare (magazine, unități prestatoare de servicii, cinematograf, liceu etc.).

Localitatea **Bala** se află situată la 26 km de cel mai apropiat centru urban — Strehaia. Foctorul determinant în alegerea acestei comune pentru a deveni oraș îl constituie calitățile terapeutice deosebite și rezervele mari ale apelor minerale existente în această zonă. Funcția sa economică de bază va fi activitatea balneo-turistică. În prima etapă se are în vedere, în primul rînd, corelarea pe plan local și central a eforturilor din investiții care să asigure continuarea dezvoltării localității în profil mixt, unități administrative cu caracter urban și unități balneo-turistice. Prin amenajarea în punctele de atracție a unor campinguri și locuri de popas, cu centrul principal de cazare a turiștilor în Bala, se va asigura integrarea în circuitul turistic de interes local și național a acestei zone. În prima etapă aici urmează a se construi un complex sanatorial cu 200 locuri, 40 garsoniere cu 80 locuri, un complex de servire a viitoarei stațiuni turistice, un microcomplex de producție, magazin universal, o creșă cu 100 locuri, o grădiniță cu 120 locuri și alte obiective.

În ce privește comuna **Gruia**, așa cum rezultă din schița actuală de sistematizare, în cincinalul 1976—1980, va cunoaște o dezvoltare corespunzătoare sarcinilor trasate. Din fondurile de investiții alocate pentru zona Gruia se vor construi : o stație de 110 kW, Fabrica de nutrețuri combinate, centru de răcire a laptelui, vor fi create unități ale industriei locale etc. Baza materială a agriculturii comunei va crește, prin dotarea cu noi tractoare și mașini agricole, sporirea cantităților de îngrășăminte chimice cu azot și fosfor, construcția unei ferme sericicole, extinderea suprafeței irigate în cultură, redarea unor însemnate suprafețe în circuitul productiv prin desecări. La acestea se vor adăuga, prin contribuția populației, o grădiniță de copii, un dispensar medical, un internat școlar, 40 apartamente și dotările tehnico-edilitare corespunzătoare.

În organizarea acțiunii de sistematizare **s-a pornit de la elaborarea programului economic pe perioada 1976—1980 al fiecărui oraș și comună, care incepe,** așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Întîlnirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 17 octombrie 1975, **cu ceea ce se va produce în fiecare oraș și comună.** Concomitent cu redarea de noi terenuri în circuitul agricol, cu creșterea producțiilor cerealiere, zootehnice — prin construcția de noi complexe de creștere și îngrășare a animalelor — **se vor cuprinde atit în planurile economice, cît și în schițele de sistematizare o serie de alte activități cu caracter industrial și prestatoare de servicii ca :** ateliere meșteșugărești de fierărie, tîmplărie, tinichigerie, de reparații pentru obiecte de uz casnic, croitorii etc ; dotări edilitar-gospodărești — alimentare cu apă, canalizare etc. ; activități de industrie alimentară ca : brutării, microabatoare etc ; unități de învățămînt, sanitare și altele menite să răspundă cerințelor populației, care vor fi realizate cu participarea unităților economice și a cetățenilor din localitățile respective.

Programul de locuințe preconizat în cincinalul viitor a fost repartizat rațional în localitățile județului, vizînd să asigure o cazare corespunzătoare a personalului ce va lucra în unitățile economice și social-culturale. Cele peste 12 000 apartamente din Drobeta-Turnu Severin, Strehaia, Orşova, Vînju Mare, Baia de Aramă, Baia și Cujmir, vor asigura pentru etapa 1976-1980 necesitățile de cazare preconizate odată cu amplasarea viitoarelor obiective industriale și dezvoltarea în ansamblu tot mai impetuoasă a acestor localități.

Sistematizarea căilor de comunicație

ÎN CADRUL programului național de ansamblu, sistematizarea va asigura dezvoltarea orașelor și comunelor ținînd seama de întreaga rețea de localități urbane și rurale, de influențele reciproce dintre acestea, de corelarea dezvoltării orașelor și satelor cu zonele în care se află și de legăturile de cooperare dintre ele. Aceasta va asigura dezvoltarea într-o concepție unitară a rețelei de căi de comunicație, transport, energetice, legarea centrelor de producție și desfacere cu bazele de materii prime, cu întreaga rețea de localități.

Din studiul întocmit la nivelul județului rezultă că drumurile naționale sînt modernizate în proporție de 86,4% și prezintă posibilități permanente de circulație în totalitatea lor ; drumurile județene sînt în mai mică măsură modernizate, astfel că circulația este mai anevoioasă în caz de timp nefavorabil ; drumurile comunale prezintă încă porțiuni nepietruite, devenind impracticabile, în special în anotimpurile de toamnă și iarnă.

Distribuirea în teritoriu a principalelor categorii de drumuri încă nu este pe de-a-ntregul satisfăcătoare ; de aceea, prin studiile privind sistematizarea teritoriului s-a prevăzut reorganizarea și modernizarea rețelei de drumuri, astfel încît distanțele dintre cele mai îndepărtate localități din cadrul județului să fie parcurse în cel mai scurt timp în condiții de deplină siguranță și confort îmbunătățit al călătorilor. În acest context se înscrie modernizarea drumurilor județene care leagă municipiul Drobeta-Turnu Severin cu Baia de Aramă — pitorescul oraș de la poalele munților Mehedințului — ruta prin Balta ; cu localitatea Gogoșu pe varianta Devesel și cu localitățile Dîrvari-Gemeni, prevăzîndu-se de asemenea modernizarea în continuare a drumurilor care leagă diferite localități ale județului. În municipiu și orașe s-a procedat la studierea rețelei stradale, mergîndu-se pe ideea respectării drumurilor tradiționale, luîndu-se totodată măsuri pentru modernizarea circulației prin organizarea intrării în municipiu și orașe, a flxurilor de trecere, realizarea denivelării pasajelor de cale ferată, asigurarea circulației pietonilor și altele.

Transportul urban de călători a avut în ultimii ani o creștere continuă a numărului, capacității, a fluxurilor de circulație și a razei de deservire, iar prin studiile întocmite s-au prevăzut măsuri care să ducă la o îmbunătățire substanțială a acestei activități, care să se oglindească în final în sporirea vitezei de circulație, a confortului și siguranței în exploatare, precum și a realizării unor coeficienți înalți de utilizare a mijloacelor de transport.

Județul Mehedinți fiind așezat pe malul Dunării beneficiază de o cale magistrală atît pentru transporturile internaționale cît și pentru cele interne. Prin construcția Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, s-au creat condiții deosebit de favorabile unui trafic intens de nave fluviale și maritime în tot cursul anului în depline condiții de siguranță, ceea ce va facilita și spori posibilitățile de transport de persoane și mărfuri, creșterea eficienței economice a transporturilor navale în această zonă. Dotarea cu nave moderne de pasageri, de capacitate mare și medie, cu grad ridicat de confort, va asigura organizarea de curse de agrement pe Dunăre, și de croaziere pe traseul orașelor riverane.

ORGANELE LOCALE DE PARTID ȘI DE STAT au organizat o amplă acțiune, cu participarea unui număr mare de cadre și specialiști pentru elaborarea, dezbaterea și aprobarea sistematizării economico-sociale a teritoriului și localităților și amplasarea obiectivelor cincinalului 1976—1980. Acum acestor organe le revin sarcini deosebite pentru traducerea în viață a programelor de dezvoltare economico-socială a orașelor și comunelor și a schițelor de sistematizare aprobate, procesul de sistematizare urmînd să continue pe o treaptă superioară în viitorul cincinal și să contribuie la asigurarea unor condiții superioare de valorificare a resurselor materiale și umane, la apropierea considerabilă a satului de oraș, la ridicarea generală a nivelului de trai și civilizației pe meleagurile mehedințene.

INTEGRAREA CONTROLULUI FINANCIAR CU ACTIVITATEA ECONOMICĂ

DOCUMENTELE Congresului al XI-lea al P.C.R. acordă o atenţie deosebită politicii financiare a statului, în cadrul acesteia un rol important revenind controlului financiar-bancar, care va trebui să-şi sporească contribuţia la buna folosire a tuturor mijloacelor de care dispune societatea, la conducerea unitară, planificată şi cît mai eficientă a activităţii economico-sociale. În acest context, pe toate treptele organizatorice — se arată în Programul Partidului Comunist Român — se va întări controlul financiar, căruia îi revine sarcina de a preveni angajarea unor fonduri fără justificare economică, imobilizarea unor mijloace economice, de a asigura obţinerea unei eficienţe maxime în folosirea resurselor materiale şi financiare ale societăţii.

În baza dispoziţiilor legale în vigoare Curtea Superioară de Control Financiar şi Ministerul Finanţelor au luat măsuri pentru întărirea controlului financiar preventiv la centrale şi întreprinderi prin participarea organelor de control ale Ministerului Finanţelor, băncilor şi a unei părţi din aparatul care exercită controlul financiar intern. Astfel, Curtea Superioară de Control Financiar, împreună cu Ministerul Finanţelor, au organizat un sistem unitar de control, la o serie de unităţi de bază ale economiei naţionale — centrale, unităţi asimilate şi întreprinderi din ramuri şi domenii de activitate cheie — industrie, comerţ exterior şi cooperare internaţională, acestea fiind bineînţeles atît unităţi republicane, cît şi de subordonare locală.

Sistem unitar de control în centrale industriale

Principii de funcţionare

PE PRIM PLAN în concepţia organizării acestei forme de control s-a situat necesitatea integrării nemijlocite a muncii şi activităţii organelor de inspecţie, a identificării acestora cu viaţa şi realităţile din unităţile socialiste, să contribuie efectiv la realizarea integrală a indicatorilor economici şi financiari ai planului naţional unic. Avizele date de delegaţii permanenţi nu înlocuiesc avizele şi aprobările prevăzute în actele normative şi nu exonerează de răspundere conducerea şi persoanele din cadrul unităţii socialiste care au întocmit, semnat şi aprobat documentele în legătură cu operaţiile supuse controlului. Acest lucru este deosebit de important de reţinut deoarece prezenţa organelor financiare în unităţi nu micşorează cu nimic răspunderea conducerii acestora pentru organizarea propriului control, că viza dată de organele de inspecţie, aşa cum am arătat, nu „acoperă" de răspundere factorii din unităţi de eventualele consecinţe ale încălcării legalităţii socialiste.

Principiul de bază care guvernează activitatea organelor împuternicite să exercite controlul este pe de o parte acela că documentele ce li se prezintă pentru a fi avizate trebuie să fie semnate de conducătorul compartimentului cu atribuţii financiar-contabile şi aprobat de conducerea unităţii socialiste, iar pe de altă parte faptul că în situaţia că operaţiile nu sînt legale şi eficiente, delegaţii au obligaţia să refuze vizarea lor, consecinţa fiind neexecutarea operaţiei patrimoniale respective în unitate sau de către bănci.

Iată deci că situînd competenţa organelor de inspecţie financiar-bancară la nivelul conducerii unităţilor, de hotărîrea acestora depinzînd în final dacă să se efectueze sau nu o operaţie, se asigură maximum de independenţă în acţiune şi, ceea ce este mai important, se barează calea eventualelor operaţii nelegale şi neeficiente.

Definitoriu pentru organizarea activităţii organelor împuternicite este şi conceptul în baza căruia, pe lîngă atribuţiile de exercitare a controlului preventiv, aceştia au şi o serie de sarcini concrete de sprijin, îndrumare şi control ce vizează laturi de maximă importanţă pentru mersul îndeplinirii planului naţional unic şi a bugetului de stat, gospodărirea mijloacelor materiale şi băneşti, organizarea şi exercitarea controlului propriu şi a evidenţei contabile etc., sarcini care sînt fără îndoială realizate în condiţii mult mai bune acum decît atunci cînd organele financiar-bancare exercitau acţiuni de control de sine stătătoare.

Dacă la acestea adăugăm posibilitatea organelor împuternicite să exercite controlul, de a participa la adunările generale ale oamenilor muncii şi şedinţele organelor de conducere colectivă, obligaţia de a colabora cu compartimentele din unitate, cu cele ale băncilor forului tutelar etc. rezultă cu pregnanţă cît de complexă şi importantă este activitatea acestor organe, dar şi cît de aprofundată şi multilaterală trebuie să fie şi pregătirea lor politică şi profesională, pentru ca într-adevăr un sistem bine închegat din punct de vedere funcţional să fie în final şi eficient, să dea roadele scontate.

Prevenirea cheltuielilor neeconomicoase

AVÎND în vedere necesitatea perfecţionării pe mai departe a acestei activităţi, ne vom referi în continuare la organizarea şi rezultatele obţinute pînă în prezent, ca pe această bază să desprindem şi unele păreri, sugestii şi propuneri ce pot fi avute în vedere la direcţionarea în viitor a acestei forme de control.

Organizatoric, introducerea controlului financiar preventiv prin delegaţi permanenţi s-a făcut pe trepte la :

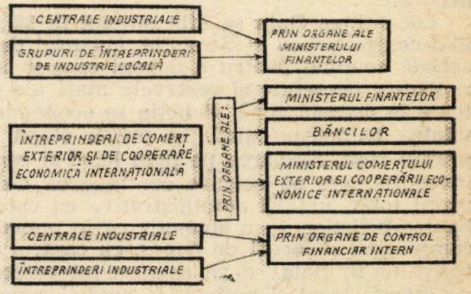
CENTRALE INDUSTRIALE
GRUPURI DE ÎNTREPRINDERI DE INDUSTRIE LOCALĂ
PRIN ORGANE ALE MINISTERULUI FINANŢELOR
ÎNTREPRINDERI DE COMERŢ EXTERIOR ŞI DE COOPERARE ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ
PRIN ORGANE ALE:
MINISTERUL FINANŢELOR
BĂNCILOR
MINISTERUL COMERŢULUI EXTERIOR ŞI COOPERĂRII ECONOMICE INTERNAŢIONALE
CENTRALE INDUSTRIALE
ÎNTREPRINDERI INDUSTRIALE
PRIN ORGANE DE CONTROL FINANCIAR INTERN

În forma organizatorică arătată, de la introducerea acestei forme de control care a funcţionat în semestrul I a.c. timp de 5 luni la întreprinderile de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională şi 2 luni la cetrale industriale şi grupuri de întreprinderi de industrie locală prin organe de inspecţie ale Ministerului Finanţelor, rezultatele obţinute de către delegaţii permanenţi pot fi grupate în două mari categorii şi anume :

a) Realizări financiare concretizate în sumele ce au reprezentat operaţiuni patrimoniale pe care organele de control nu

Tabelul nr. 1

Specificare	Întreprinderi de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională	Centrale industriale şi grupuri de întreprinderi de industrie locală
a) Valoarea documentelor primite la viză	100	100
b) Valoarea celor refuzate definitiv :		
— în lei	—	1,0
— în lei valută	2,9	16,4
c) Valoarea celor restituite pentru completare :		
— în lei	—	1,8
— în lei valută	16,0	7,5

le-au avizat și ca atare nu au mai avut loc, sau în operațiuni patrimoniale care au fost amînate, documentele în cauză fiind restituite pentru completare și fundamentare în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare. În această privință, socotind 100% valoarea documentelor ce conțin operații patrimoniale prezentate la avizarea delegaților permanenți, ponderea valorică a operațiilor refuzate și a celor amînate, pe categorii de unități, se prezintă ca în tabelul nr. 1.

Din punctul de vedere al conținutului economic și al naturii operațiunilor patrimoniale ce au fost refuzate la avizare, sau amînată efectuarea lor ca urmare a prezentării documentelor la analiza delegaților permanenți, procentul fiecărei categorii din cele mai importante, față de totalul exprimat în 100%, se prezintă ca în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Specificare	Centrale industriale și grupuri de întreprinderi de industrie locală (%)
a) Reduceri de fonduri pentru investiții	19,1
b) Aprovizionări peste necesar	22,8
c) Cereri de credite bancare nefundamentate	7,0

Ținînd seama de perioada scurtă la care se referă rezultatele de mai sus, precum și de faptul că valoarea documentelor prezentate la avizare sînt de ordinul sutelor de milioane, se desprinde cu pregnanță utilitatea și eficiența introducerii acestei forme de control care, în principal, s-a axat pe eliminarea cauzelor de bază ale neajunsurilor din unități care, după cum bine este cunoscut, se referă la cheltuirea nerațională a fondurilor de investiții, formarea de stocuri fără mișcare și de prisos, grevarea costurilor cu o serie de cheltuieli neeconomicoase etc.

b) Un alt grup de rezultate, în mai mică măsură direct măsurabile, dar tot atît de importante, ce se desprînd din analiza activității organelor împuternicite a exercita acest control, sînt materializate în măsurile luate de conducerile unităților în cauză pentru mai buna funcționare a controlului propriu, accelerarea încasării contravalorii unor mărfuri exportate, lichidarea de imobilizări, analiza unor contracte de aprovizionare încheiate anterior etc., rezultate care în contextul prezenței permanente a organelor de inspecție au contribuit în bună măsură la sporirea climatului de ordine și disciplină în utilizarea fondurilor, la schimbarea concepției unor cadre tehnice de conducere în sensul creșterii preocupării acestora pentru problemele economice și financiare, de gospodărire rațională și apărare a patrimoniului încredințat.

Ne exprimăm părerea că prezența organelor împuternicite să exercite controlul din partea statului trebuie înțeleasă ca un sprijin direct și efectiv dat în primul rînd pentru întărirea controlului din cadrul unităților în cauză — preventiv, concomitent și ulterior — în scopul major ca, în principal, prin forțele proprii, unitatea socialistă în cauză să devină model, să obțină o eficiență maximă în toate laturile activității, concomitent cu respectarea neabătută a legislației socialiste.

Activitatea și rezultatele muncii delegaților permanenți sînt cu atît mai fructuoase cu cît controlul propriu al unității în cauză este organizat și funcționează mai eficient. Din acest punct de vedere este bine ca delegații permanenți să acționeze mai insistent în direcția exercitării cu toată rigurozitatea a controlului financiar preventiv al unității, să urmărească mai mult ca șeful compartimentului cu atribuții financiar-contabile să acționeze ferm pentru respectarea legalității socialiste, acestea fiind căi și mijloace de îndeplinire în condiții optime a propriilor sarcini de analiză și aprofundare a documentelor asupra cărora urmează să se pronunțe.

drd. Ștefan CRĂCIUN

În întreprinderi economice — control financiar preventiv, exercitat de delegați permanenți

ÎN județul Iași s-a organizat exercitarea controlului financiar preventiv prin delegați permanenți din compartimentele de control financiar intern ori prin economiști din alte servicii, la un număr de 12 mari întreprinderi.

Perioada de cinci luni în care a funcționat această formă de control financiar preventiv în județ, deși relativ scurtă, permite a se reține concluzia că sub raportul eficienței, controlul s-a efectuat în condiții corespunzătoare. Materialele existente îndreptățesc aprecierea că, dată fiind reglementarea unei anumite independențe a delegaților permanenți în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, aceștia au reușit în perioada amintită să prevină în mare măsură efectuarea unor operațiuni nelegale, neeconomicoase sau lipsite de eficiență economică, ce puteau conduce la consecințe negative, constînd în imobilizarea unor fonduri circulante în stocuri supranormative, în încetinirea vitezei de rotație a acestor fonduri.

Pe categorii mari, aceste rezultate se pot grupa în : refuzarea la plată a unor cheltuieli, din care două treimi pentru aprovizionări de materiale peste necesarul impus de realizarea sarcinilor de plan ; refuzarea încheierii unor contracte de aprovizionare pentru cantități de materiale în neconcordanță cu necesitățile reale, ca și a unor cereri nejustificate de acordare a unor credite bancare etc.

În același timp, s-a evidențiat în mod pregnant rolul constructiv al controlului financiar preventiv exercitat prin delegați permanenți, concretizat în faptul că operații privitoare la cheltuieli în sumă de zeci de milioane lei au fost amînate în scopul revederii lor de către compartimentele de specialitate sub raportul eficienței economice ori al îndeplinirii unor cerințe ale legii. Astfel de soluții de competența delegaților permanenți prezintă un interes deosebit, ele fiind de natură a mobiliza factorii de resort din întreprinderi la aprofundarea analizelor privind eficiența economică a operațiunilor respective și uneori chiar la rectificarea deciziilor luate, în concordanță cu cerințele și în spiritul legilor statului nostru. Pe această linie se înscrie și activitatea delegaților permanenți de la Intreprinderea mecanică „Nicolina“, Întreprinderea metalurgică, Intreprinderea „Țesătura“, Intreprinderea „Victoria“-Iași, Întreprinderea mecanică de material rulant Pașcani etc.

Activitatea de pînă în prezent a delegaților permanenți ridică, de asemenea, unele probleme privind direcțiile în care trebuie axată cu precădere exercitarea controlului financiar preventiv în scopul asigurării unei înalte eficiențe economice, în cheltuirea fondurilor cu care sînt dotate întreprinderile, pentru realizarea sarcinilor ce le revin din planul unic de dezvoltare economico-socială.

În acest sens, deși se confirmă justețea reglementărilor din Legea nr. 9/1974, privînd exercitarea controlului financiar preventiv atît în momentul angajării cheltuielilor, cît și în momentul efectuării lor, apare necesar ca, în funcție de natura cheltuielilor, această formă de control să se exercite cu precădere în primul sau al doilea moment. Astfel, *în cazul tuturor cheltuielilor privind aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor sau stabilirea serviciilor necesare, o importanță deosebită trebuie acordată exercitării controlului financiar preventiv în momentul angajării*, cînd refuzul de viză nu produce consecințe privitoare la obligațiile contractuale asumate prin contractele încheiate cu furnizorii, nu intră în conflict cu aceste obligații. Exercitarea controlului financiar preventiv în legătură cu aceste cheltuieli, în momentul efectuării lor — deși eficientă sub raportul prevenirii cazurilor de aprovizionare a unor materiale în cantități mai mari decît cele contractate, la prețuri mai mari decît cele legale, de calități diferite ori în avans etc. — nu poate aduce modificări în domeniul obligațiilor contractuale, asumate față de furnizori, astfel încît trebuie precedată de un control multilateral în momentul angajării fondurilor.

Această concluzie se impune ca urmare a faptului că în lumina Legii nr. 9/1974 — privind controlul financiar preventiv și al normelor metodologice privind desfășurarea activității de control financiar preventiv elaborate de Curtea Superioară de Control Financiar — sancțiunea acestei forme de control (refuzul de viză) este nulitatea angajării sau a ordonanțării efectuate, dar această nulitate este pur financiară, ea neputînd fi invocată față de terții cu care s-au perfectat obligații contractuale în concordanță cu Legea nr. 71/1969 privind contractele economice, și care păstrează dreptul la acțiune pentru despăgubirile prevăzute de lege.

Experiența aceleiași forme de control financiar preventiv evidențiază faptul că în cazul operațiilor privind utilizarea fondurilor de retribuție a muncii, constituirea fondului de premii și plata unor asemenea drepturi, stabilirea nivelului prețurilor, înregistrarea la cheltuieli a pierderilor, a daunelor produse de calamități ori a altor daune aduse unităților socialiste etc., exercitarea controlului financiar preventiv trebuie plasată în momentul în care se produc operațiile respective.

În scopul îmbunătățirii acestei forme de control financiar preventiv, care la centrale industriale corespunde în mare măsură cerințelor principiului independenței controlului, apare necesar ca, odată cu perfecționarea reglementărilor din acest domeniu, să fie avute în vedere și răspunderile delegaților permanenți pentru calitatea activității ce o desfășoară.

Teodor ONOFREI

directorul Inspecției teritoriale financiare de stat — Iași

În dezbatere: PROIECTUL LEGII CU PRIVIRE LA PRODUCŢIA BUNURILOR ALIMENTARE

Pentru o corelare mai bună cu actele normative în vigoare

APRECIEZ întru totul utilitatea şi importanţa economico-socială a proiectelor de lege supuse recent dezbaterii publice. Dintre acestea, proiectul Legii cu privire la producţia bunurilor alimentare are o semnificaţie deosebită, prin faptul că se adresează — direct sau indirect — tuturor consumatorilor. Punctul de vedere exprimat aici se referă la corelarea prevederilor acestui proiect cu celelalte acte normative în vigoare.

În scopul unei mai bune corelări, cu alte prevederi, precum şi pentru o exprimare mai clară a unor articole, consider că ar fi utile cîteva precizări.

1. La art. 2, al. 1, se arată că „producţia de bunuri materiale se realizează pe baza unui program unitar...“. Potrivit Legii 8 (cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României) realizarea oricărei producţii se face pe baza planului naţional de dezvoltare economico-socială (art. 2), iar „pentru atingerea obiectivelor prevăzute în planurile cincinale, se vor elabora programe cuprinzînd căile şi măsurile concrete prin care se va acţiona...“ (art. 36). De asemenea, la art. 12, Legea 8 prevede : „dezvoltarea economico-socială planificată va asigura îmbunătăţirea... aprovizionării şi servirii consumatorilor...“.

Ţinînd seama de prevederile Legii 8, propun ca art. 2, al. 1, să fie redactat astfel : **„Producţia de bunuri materiale se realizează pe baza planului naţional unic de dezvoltare economico-socială şi are ca scop continua îmbunătăţire a aprovizionării şi servirii consumatorilor. În vederea atingerii acestor obiective, se vor elabora programe unitare, pe cincinale şi ani, de dezvoltare a capacităţilor de producţie, de valorificare superioară a materiilor prime agricole şi de creştere continuă a volumului şi calităţii produselor“.**

2. Cu privire la art. 2, al. 2, care se referă la asigurarea populaţiei cu bunuri alimentare pe baza unui „program anual aprobat prin decret“, apreciez că problema este rezolvată prin însăşi aprobarea planului. Se ştie că, potrivit art. 33 din Legea 14/1971 — cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale şi aprovizionarea tehnico-materială — balanţele materiale constituie un element al planului, iar prin balanţe se stabilesc cantităţile de materii prime şi materiale destinate oricărei producţii — inclusiv producţiei alimentare —, precum şi cantităţile de produse finite destinate fondului pieţei, adică aprovizionării consumatorilor. Deci, aprobînd planul de stat, Marea Adunare Naţională aprobă implicit şi planul de aprovizionare a populaţiei cu bunuri alimentare. Avînd în vedere această situaţie, propun să se elimine din text prevederea art. 2, al. 2.

3. Avînd în vedere importanţa aprovizionării cu legume proaspete, care se alterează în timp scurt (roşii, ardei, fasole verde, mazăre verde etc.), apreciez că ar trebui să se prevadă în mod expres timpul maxim admis de la cules pînă la intrarea în reţeaua desfacerii cu amănuntul, precum şi responsabilitatea acestei acţiuni. În acest sens, ar trebui completate articolele 15 şi 16.

4. La art. 7, al. 2, se tratează problema responsabilităţii pentru folosirea completă a capacităţilor de producţie. Unităţile socialiste pot face aceasta numai în măsura în care au asigurată desfacerea. Deci, propun să se introducă precizarea respectivă, pentru a se pune de acord cu art. 18, al. 3, din textul aceluiaşi proiect de lege, unde se precizează că „unităţile producătoare sînt obligate să ia măsuri pentru preîntîmpinarea creării de stocuri de bunuri alimentare fără desfacere asigurată...“.

5. Stabilirea de către Ministerul Comerţului Interior a sortimentelor obligatorii de preparate alimentare pentru fiecare tip de unitate de alimentaţie publică, aşa cum se propune în proiectul de lege, este o operaţie dificilă, date fiind gusturile şi specificul local. De aceea, propun ca al. 2 din art. 9 să fie redactat astfel : **„Sortimentele obligatorii pe grupe de preparate culinare, produse de confetărie, patiserie şi băuturi răcoritoare, pentru fiecare tip de unitate de alimentaţie publică, se stabilesc de consiliile populare, pe baza indicaţiilor Ministerului Comerţului Interior şi potrivit normelor legale“.** În acest fel se pune de acord al. 2 al art. 8 cu art. 10, care precizează elementele ce stau la baza realizării şi omologării produselor alimentare, printre care figurează şi „testarea preferinţelor cumpărătorilor“.

6. La art. 10, al. 2, apreciez că este necesar să se prevadă durata maximă în timp pentru omologarea, stabilirea normelor de consum şi a preţului produselor noi, spre a nu se tărăgăna, nejustificat, această acţiune (fără a cărei finalizare produsul nu poate fi pus în vînzare).

7. La art. 12, al. 1 şi al. 5, se precizează forurile (CSP, MAGF şi MAIA — similare —) care stabilesc norme şi normative de consum şi de stoc. Or, această problemă este reglementată prin HCM 879/28 iulie 1972. Ca urmare, propun să se prevadă că stabilirea normelor şi normativelor de consum şi de stoc se face în conformitate cu HCM 879/1972, pentru a exista o reglementare unică pe economie în această problemă.

8. La art. 20, se menţionează că valorificarea unor produse alimentare după expirarea termenului de valabilitate se face pe baza datelor înscrise în buletinele de analiză. Dar la art. 21, al. 2 se menţionează că pe ambalajul produselor alimentare conservate se trece şi termenul de valabilitate. Dacă asemenea produse fac obiectul valorificării după expirarea termenului de valabilitate, atunci trebuie trecut pe ambalaj, cu o ştampilă, noul termen rezultat din analiză, care să concorde cu termenul înscris în buletinul de analiză. Altfel, cumpărătorul, văzînd că a expirat termenul înscris iniţial, nu va cumpăra produsul.

ec. Vasile BENEA
Bucureşti

DIN CRONICA ÎNTRECERII

LA SFÎRŞIT DE CINCINAL — IMPORTANTE CANTITĂŢI DE PRODUSE PESTE PLAN

- Producţia globală obţinută pînă în prezent, peste prevederile de plan ale actualului cincinal de către **întreprinderile industriale din judeţul Mehedinţi** totalizează peste un miliard de lei. Numai în acest an colectivele din industria judeţului au reuşit ca, prin sporirea productivităţii muncii peste indicele stabilit, să realizeze în plus o producţie în valoare de 108 000 000 lei. La înregistrarea acestor succese o contribuţie importantă au adus-o energeticienii hidrocentralei „Porţile de Fier“, constructorii de vagoane, lucrătorii Combinatului de prelucrare a lemnului şi constructorii de nave din Drobeta-Turnu Severin, minerii de la Orşova şi cei de la Exploatarea carboniferă Baia Nouă.

- **Întreprinderile industriale din judeţul Dolj** au ridicat la 552 milioane lei valoarea producţiei realizate, pînă în prezent, peste prevederile de plan pe întregul cincinal. O contribuţie de seamă la obţinerea succeselor amintite au adus-o colectivele întreprinderilor „Electroputere“, de maşini agricole „7 Noiembrie“, de mecanică de material rulant, de confecţii şi cea de textile din Craiova.

- Oamenii muncii din unităţile economice ale **judeţului Maramureş** au intrat în a 12-a lună a anului cu o producţie marfă suplimentară în valoare de 238,5 milioane lei, spor materializat în peste 1 000 tone cupru în concentrate, piese de schimb auto în valoare de 75,2 milioane lei, aproape 400 tone utilaj pentru prelucrarea lemnului şi alte produse.

- **Minerii din Valea Motrului** au îndeplinit sarcinile de plan ale actualului cincinal la producţia globală. Avansul cîştigat se va concretiza într-o producţie suplimentară evaluată la 50 milioane lei. De altfel, evidenţele întreprinderii atestă că minerii din acest important bazin de lignit al ţării realizează în prezent o producţie de 1,85 ori mai mare comparativ cu cea din 1970.

- **Întreprinderile industriei prahovene**, care şi-au onorat sarcinile actualului cincinal la export încă din luna august 1974, au înregistrat însemnate depăşiri la acest important indicator economic. Astfel, pînă în prezent ele au livrat partenerilor externi bunuri materiale evaluate la mai bine de 4 miliarde lei valută.

NOI OBIECTIVE INDUSTRIALE

- **La Zalău**, constructorii au pus în funcţiune, cu 40 zile înainte de termen, o nouă capacitate industrială care va produce conductori emailaţi, iar cu o lună în avans faţă de grafice a intrat în exploatare la **Şantierul naval Drobeta-Turnu Severin** o secţie de echipamente navale.

- Numărul capacităţilor industriale şi agrozootehnice puse în funcţiune de la începutul anului de organizaţiile de construcţii ale **Ministerului Construcţiilor Industriale** a trecut de 500. Dintre acestea 27 au fost realizate în devans. În prezent, se află în faza finală de execuţie sau în probe alte 100 de obiective de investiţii, care încă din primele zile ale lunii ianuarie vor contribui la realizarea producţiei stabilite pentru primul an al cincinalului viitor.

TEORII
IDEI

Deschiderea Seminarului de cercetări a avuţiei naţionale şi a avuţiei naţiunilor — Anul Academic 1975 — 1976

MODELUL CREŞTERII AVUŢIEI NAŢIONALE ÎN CERCETAREA ECONOMIŞTILOR ROMÂNI

ÎN CADRUL Catedrei de cibernetică economică de la Academia de Studii Economice s-au deschis lucrările „Seminarului de cercetări a avuţiei naţionale şi a avuţiei naţiunilor“, care funcţionează sub conducerea ştiinţifică a academicianului profesor Manea Mănescu.

Activitatea Seminarului urmează a fi orientată în două direcţii principale, care prezintă o importanţă practică deosebită şi anume, în direcţia cercetării avuţiei naţionale şi a elaborării unui model dinamic de creştere a acesteia, precum şi în direcţia cercetării avuţiei naţiunilor şi a elaborării unui model global de creştere a acesteia în viziunea unei noi ordini economice internaţionale.

Pornind de la rezultatele obţinute de şcoala românească de cibernetică economică, de la conceptele şi modelele elaborate de ea în decurs de peste două decenii de activitate, în anul 1972 a fost înfiinţat în cadrul Catedrei de cibernetică economică de la Academia de Studii Economice — Seminarul ştiinţific de prognoză economico-socială, condus de academician profesor Manea Mănescu. Cadre didactice de la catedrele Academiei de Studii Economice şi de la alte institute de învăţămînt superior, cercetători dintr-o serie de institute de cercetare, precum şi un număr important de specialişti cu multă experienţă practică din organele centrale de sinteză, ministere, centrale industriale şi întreprinderi au început să activeze în mod organizat în cadrul Seminarului de prognoză economico-socială. În cadrul Seminarului s-au creat condiţiile necesare realizării unei colaborări strînse între diversele colective cu preocupări în domeniul elaborării modelelor de prognoză ; s-au format colective complexe interdisciplinare, condiţiuni pentru dezbaterea problemelor de sinteză economică şi de reciclare a economiştilor.

Pornind de la metoda materialismului dialectic şi istoric, de la documentele programatice ale Partidului Comunist Român în care sînt previzionate direcţiile principale de dezvoltare ale României, trăsăturile fundamentale ale evoluţiei societăţii româneşti multilateral dezvoltate, utilizînd conceptele şi tehnicile eficiente ale ciberneticii economice, membrii Seminarului au elaborat în perioada 1972—1975 o serie de submodele care se integrează în sistemul de modele cibernetico-economice ce caracterizează dinamica spaţiului economiei naţionale.

În această perioadă a fost elaborat un model general de prognoză în profil teritorial pentru optimizarea repartiţiei pe ramuri a investiţiilor în cadrul unui program special de dezvoltare teritorială, ca şi un model de armonizare a prognozelor teritoriale cu cele macroeconomice, au fost elaborate o serie de modele uni şi multisectoriale de prognoză a creşterii economice în care se evidenţiază activitatea de comerţ exterior, a fost elaborată o metodologie de identificare a funcţiilor de producţie macroeconomice şi pe ramuri pentru economia românească ş.a.

De asemenea, în cadrul programului de amenajare a apelor, Seminarul şi-a adus o contribuţie pentru elaborarea unui sistem de modele de prognoză a dezvoltării economice a Bazinului Mureşului Superior pînă în anul 2000.

Pe baza experienţei căpătate pînă în prezent, a modelelor elaborate, Seminarul îşi propune să înceapă cercetările cu privire la avuţia naţională, precum şi la avuţia naţiunilor. A fost prezentată tematica Seminarului, iar la discuţii o serie de participanţi au făcut propuneri cu privire la problematica activităţii.

În cuvîntul său, academician profesor Manea Mănescu, a prezentat programul de activitate, obiectivele, căile şi mijloacele pentru elaborarea celor două modele : avuţia naţională şi avuţia naţiunilor.

Subliniind deosebita însemnătate pe care o are experienţa acumulată de către Partidul Comunist Român în domeniul modelării creşterii economice, materializată în modelele cincinale şi în prognoza pe 20—25 de ani, cuprinsă în Programul P.C.R., academician profesor Manea Mănescu a insistat asupra puterii de previzionare a metodei noastre materialist-dialectice, a viziunii cibernetice asupra lumii şi societăţii care ne permite să abordăm ştiinţific şi realist toate aspectele modelării creşterii şi dezvoltării economice.

Numai pornind de la materialismul dialectic şi istoric, de la contribuţiile teoretice fundamentale ale Partidului Comunist Român, de la practica edificării societăţii socialiste pot fi elaborate cu succes modelele cibernetice de prognoză economică.

Vorbind despre modelul de creştere a avuţiei naţionale, academician profesor Manea Mănescu a insistat asupra definirii corecte a acestui concept, şi a identificării principalilor factori care conduc la creşterea în dinamică a avuţiei unei ţări, arătînd că avuţia naţională trebuie definită ca totalitatea valorilor bunurilor materiale, a celor ştiinţifice şi culturale de care dispune societatea şi are următoarele elemente constitutive :

a) rezultatul activităţii umane materializate în avuţia naţională acumulată în decursul anilor : fondurile fixe pentru producţie şi servicii — fonduri fixe pentru producţia industrială, agricolă, silvică, pentru construcţii, transporturi, telecomunicaţii, circulaţia mărfurilor ş.a. ; fondul de locuinţe ; fondurile fixe pentru activitatea de învăţămînt, cultură, ocrotirea sănătăţii, sport, recreere, ş.a. ; stocurile, rezervele materiale şi valutare; inventarul casnic al populaţiei ;

b) resursele naturale ale solului şi subsolului : terenurile arabile, păşunile, fîneţele, viile, pădurile, potenţialul hidroenergetic, rezervele de minerale utile, ş.a.;

c) capacitatea creativă, potenţialul ştiinţific şi patrimoniul cultural naţional : stocul de ştiinţă şi tehnologie, capacitatea de proiectare, stocul de învăţămînt, stocul de informaţii, valorile culturale şi altele.

Referindu-se la literatura economică din ţara noastră, a amintit că încercări de ordin statistico-economic de evaluare a avuţiei naţionale au fost realizate de Nicolae Suţu, de Dionisie Pop Marţian, de Ion Ionescu de la Brad, de Al. Xenopol, precum şi în Enciclopedia Română apărută în anii 1939—1940. Au existat, de asemenea, la Nicolae Bălcescu, la Nicolae Suţu, P. S. Aurelian şi alţii, elemente ale unei aprecieri calitative privind creşterea bogăţiei poporului român.

În condiţiile economiei socialiste planificate, academician profesor Manea Mănescu a arătat că, posibilităţile de cuantificare a avuţiei naţoinale sînt mult mai mari decît în economia capitalistă. În fond planurile noastre de dezvoltare economică şi socială a ţării sînt planuri ale creşterii avuţiei naţionale, ceea ce ne permite să cunoaştem şi să evaluăm principalele părţi constitutive ale avuţiei naţionale, în primul rînd fondurile fixe de producţie şi servicii, care reprezintă componente de bază şi principiul generator al avuţiei naţionale. De asemenea, dispunem de date care se referă la valoarea terenurilor agricole, a fondului forestier, a potenţialului hidroenergetic şi de minerale utile, la valoarea stocurilor de materiale şi a rezervelor, precum şi de unele evaluări estimative asupra unor bunuri durabile aflate în proprietatea populaţiei.

Prin urmare, cu toată complexitatea şi diversitatea elementelor sale componente, avuţia naţională poate fi cuantificată. Aceasta consituie în fapt momentul iniţial pentru trecerea la elaborarea modelului de creştere a avuţiei naţionale.

Problematica extrem de variată cu privire la elementele constitutive ale avuţiei naţionale, pe care ştiinţa economică din ultimele decenii a abordat-o, arată tendinţa relevantă de a se trece la elaborarea modelelor de optimizare a creşterii avuţiei naţionale, Seminarului revenindu-i o mare răspundere în această direcţie.

Expunerea profesorului academician Manea Mănescu a insistat în continuare în mod deosebit asupra interdependenţelor dintre modelul naţional de dezvoltare economică şi fenomenele economice care au loc în lume. În legătură cu aceasta se pune problema trecerii la elaborarea unui model global, mondial, de creştere economică, pentru o nouă ordine economică internațională, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Modelul acesta global poate fi conceput în mod variat. Cînd elaborăm prognozele noastre este firesc să avem în vedere modelul de creștere al principalilor noștri parteneri — țările socialiste ; de aceea o primă plajă a modelului global trebuie să se refere la dezvoltarea economică a țărilor socialiste. O a doua plajă este cea a țărilor în curs de dezvoltare, al doilea mare partener al nostru atît în ceea ce privește schimburile cît și cooperarea în producție ; cunoașterea modelelor de creștere economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare este esențială pentru propriile noastre proiecte.

A treia plajă a modelului global privește țările capitaliste dezvoltate cu care avem de asemenea atît relații comerciale cît și relații de cooperare în producție.

Academician profesor Manea Mănescu a insistat apoi în mod deosebit asupra legăturilor ce există între modelul de creștere a avuției naționale și fenomenele și procesele care au loc în întreg spațiul economic mondial. Aceasta ne duce la concluzia că modelul de creștere a avuției naționale trebuie strîns interconectat cu modelul de creștere a avuției tuturor națiunilor, în concepția unei noi ordini economice, internaționale, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, concepție ale cărei baze teoretice, politice și practice le-a pus președintele României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

Conceptul a fost științific fundamentat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, și reflectă o profundă analiză a contradicțiilor economiei mondiale contemporane într-o foarte largă viziune, înglobînd pe de o parte analiza actualei stări de lucruri din economia mondială, iar pe de altă parte căile și mijloacele pentru realizarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

Seminarul nostru, a subliniat academician profesor Manea Mănescu, își propune ca, plecînd de la această strălucită analiză, de la metoda materialismului dialectic și istoric, de la viziunea cibernetică asupra lumii și societății, să cercetăm avuția națională și avuția popoarelor. Se impune de aceea o bună cunoaștere a fenomenului economic al fiecărei țări, pentru a înțelege mai bine contextul în care trebuie să consolidăm tot mai mult organizarea economiei naționale, dîndu-i o perspectivă de dezvoltare dinamică, accelerată și în același timp să contribuim ca oameni de știință militanți, revoluționari la a găsi căile spre o nouă ordine economică mondială.

Trebuie avut în vedere că în prezent în lume există aspecte de dezordine, în primul rînd din cauza distribuției inechitabile a resurselor și veniturilor și a existenței decalajelor în dezvoltarea economico-socială a popoarelor.

În cadrul modelului de creștere a avuției națiunilor trebuie să identificăm căile de atenuare și apoi de eliminare a dezordinii, de ajungere la o repartizare echilibrată a resurselor, a tehnologiilor, a pregătirii cadrelor; la o egalizare economică relativă și treptată între zone, între țări și popoare.

Ținînd seamă că Partidul Comunist Român, secretarul său general, au lansat această mare idee generoasă de puternică rezonanță internațională, a creării unei noi ordini economice și politice, pentru o lume mai dreaptă și mai bună și militează cu consecvență în această direcție, se impune ca la noi în țară să se depună eforturi pentru cercetarea creșterii avuției națiunilor.

Cercetările pe care le vom întreprinde în acest sens au un scop practic bine determinat : cunoașterea cît mai multor aspecte ale mecanismului economic internațional, cunoașterea cît mai exactă a interdependențelor între spațiul economic național și cel mondial, care să slujească la elaborarea și îndeplinirea programelor noastre de dezvoltare economică și socială a României socialiste, în contextul dezvoltării relațiilor economice pe plan mondial.

În cele ce urmează prezentăm principalele activități din Planul tematic al Seminarului de cercetări pentru modelarea creșterii avuției naționale și a avuției națiunilor care a fost pus în discuție cu ocazia ședinței de deschidere.

În ceea ce privește elaborarea Modelului de creștere a avuției naționale, vor fi desfășurate următoarele activități :

— Elaborarea concepției cibernetice de ansamblu a **modelului de creștere a avuției naționale.**

Pentru aceasta se pune în primul rînd problema stabilirii și caracterizării principalelor sisteme componente ale modelului de creștere a avuției naționale : sistemul producției materiale cu principalele subsisteme (industrie, agricultură, construcții, transport și telecomunicații, alte ramuri) ; sistemul fondurilor fixe ca principal generator al creșterii avuției naționale ; sistemul resurselor naturale ; sistemul resurselor energetice ; sistemul populației și al forței de muncă ; sistemul cercetării științifice și tehnologice ; sistemul comerțului exterior și al cooperării internaționale.

În al doilea rînd se pune problema stabilirii indicatorilor care caracterizează avuția națională și dinamica acesteia, precum și metodologia de cuantificare a acestora.

O a doua activitate importantă se referă la evaluarea avuției naționale ca punct de referință în elaborarea modelului dinamic de creștere a avuției naționale.

În ceea ce privește sistemul de **modele cibernetico-economice de creștere a avuției naționale**, acesta va cuprinde următoarele modele importante :

— modele dinamice agregate pentru optimizarea raportului dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum ;

— modele pentru optimizarea structurii pe ramuri a economiei naționale ;

— modele pentru optimizarea structurii sistemului industriei și a sistemului agriculturii ;

— modele pentru optimizarea productivității muncii, a eficienței fondurilor fixe, pentru optimizarea utilizării resurselor naturale și a resurselor energetice ;

— modele pentu repartizarea optimă a forțelor de producție pe teritoriul țării ;

— modelul populației și al nivelului de trai ;

— modelul forței de muncă și al pregătirii profesionale a acesteia ;

— modelul sistemului cercetării științifice și tehnologice ;

— modelul optimizării activității de comerț exterior și cooperare internațională.

O altă activitate importantă privește elaborarea de algoritimi și programe pentru soluționarea sistemului de modele cibernetico-economice de creștere a avuției naționale.

Cea de a doua problemă a Seminarului și anume cea privind elaborarea **modelului de creștere a avuției națiunilor**, cuprinde următoarele activități :

Definirea pe baza conceptelor ciberneticii economice, a spațiului economic mondial și a principalelor subsisteme ale acestuia.

De asemenea, se pune problema identificării factorilor esențiali de creștere a avuției națiunilor cum ar fi : utilizarea rațională și eficientă a resurselor naturale, a resurselor umane și a resurselor energetice de care dispun națiunile ; optimizarea fluxurilor (schimburilor) materiale, științifice, tehnologice, de pregătire a cadrelor ș.a. dintre economiile naționale ; tendințe de egalizare a nivelelor de dezvoltare a națiunilor — factor mobilizator de creștere a avuției națiunilor ș.a.

O problemă de o deosebită complexitate o reprezintă stabilirea indicatorilor care caracterizează spațiul economic mondial și principalele subsisteme ale acestuia, precum și elaborarea metodologiei de cuantificare a lor.

De asemenea, în procesul elaborării modelului se pun următoarele probleme : precizarea criteriilor de stabilire a subsistemelor modelului economiei mondiale pe baza indicatorilor care caracterizează nivelul lor de dezvoltare ; elaborarea submodelelor economico-cibernetice de creștere a avuției națiunilor ; stabilirea indicatorilor care cuantifică intensitatea fluxurilor ce au loc între subsistemele spațiului economic mondial, în cadrul relațiilor economice internaționale.

În sfîrșit, pentru studierea evoluțiilor din cadrul economiei mondiale și elaborarea sistemului de modele cibernetice economice de creștere a avuției națiunilor, considerăm că modelul central al sistemului trebuie să constituie modelul pe baza căruia să se analizeze traiectoriile evoluției fiecărei zone din spațiul economic mondial care să permită lichidarea rapidă a decalajelor între zonele dezvoltate și cele subdezvoltate, pentru aproprierea nivelului de dezvoltare economico-socială a tuturor țărilor, ținînd seama de specificul istoric, geografic, climatic ș.a.

Principalele modele ale sistemului care trebuie conectate cu modelul central trebuie să fie : modelul pentru optimizarea utilizării resurselor naturale ; modelul pentru optimizarea utilizării resurselor umane ; modelul pentru optimizarea utilizării resurselor energetice ; modelul de prețuri pe piața mondială, care să permită stabilirea unor relații echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale ; modelul pentru optimizarea fluxurilor de materii prime, energetice și a rezultatelor științifice și tehnologice între diferitele zone ale spațiului economic mondial ; model pentru optimizarea asistenței tehnice în domeniul industrial, agricol și al pregătirii cadrelor ; modelul optimizării nivelului de trai și al egalizării acestuia.

C. B.

OMUL-TEHNICA-MEDIUL

ÎN STRATEGIA dezvoltării economico-sociale a României în ultimul cincinal și în planurile pe o perspectivă îndelungată, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe ansamblul teritoriului țării, dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor zonelor și localităților ocupă un loc prioritar. Pe fundalul preocupărilor de planificare teritorială, de sistematizare a localităților urbane și rurale, cercetările complexe asupra posibilităților de valorificare a resurselor din fiecare zonă reprezintă contribuții prețioase la înfăptuirea strategiei dezvoltării prefigurată în documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R.

Cercetarea efectuată de Ilie Cristescu — doctorand la Academia „Ștefan Gheorghiu" — abordează o temă mai puțin tratată pînă în prezent și anume determinarea ariei zonale a turismului din țara noastră, în cazul de față a celei de pe Valea Cernei — zonă care constituie un tot unitar și posedă resurse bogate de ordin turistic, a cărei valorificare se înscrie în preocupările politicii partidului nostru de dezvoltare rațională, echilibrată a economiei în profil teritorial. Lucrarea doctorandului Ilie Cristescu, ale cărei idei principale le prezentăm succint, răspunde în mod concret la multe din întrebările stringente ale dezvoltării turismului într-una din cele mai înzestrate zone naturale din țara noastră — a Băilor Herculane.

„R. E."

OPTIMIZAREA ACTIVITĂȚII TURISTICE ZONALE

DOMENIUL economiei turismului se referă la o multitudine de laturi ale civilizației contemporane și viitoare și devine din ce în ce mai mult o direcție de activitate pusă în slujba dezvoltării personalității umane, dar și în care personalitatea umană se manifestă cu putere și efecte creatoare în relația sa nemijlocită cu natura în ansamblu, în mod convergent : omul ca parte a naturii înseși, perfecționat ca ființă rațională și socială, iar natura devenită „corp neorganic al omului", despre care vorbea K. Marx, o prelungire a puterii omenești integrată în mereu noua ecuație cu toate necunoscutele și certitudinile ei: omul — tehnica — mediul — societatea.

În acest fel credem că se poate participa la rezolvarea, în spiritul umanist al politicii partidului nostru, a uneia din cele mai pasionante teme de cercetare, a integrării omului în propriul său mediu natural și în civilizația creată de el, prin intermediul turismului, și în cazul la care ne referim — în zona Văii Cernei — una din cele mai înzestrate din țară, cu un patrimoniu natural-peisagistic cu caracteristici rareori întîlnite, cu ape termale binefăcătoare și cu o civilizație materială-culturală, bimilenară.

Specificitate socială și finalitate umană

ÎN ACEST SENS cercetînd în primul rînd produsul turistic propriu-zis, analizînd felul cum a fost pus în valoare pînă în prezent am ajuns la concluzia existenței în Valea Cernei a unei rezerve imense care „așteaptă" inițiativa, inteligența, puterea de muncă a oamenilor zilelor noastre spre a și le apropia, și a le pune în circuitul satisfacerii trebuințelor umane, raționale, științific determinate.

Pentru aceasta este nevoie să pornim de la cîteva criterii de cercetare în domeniul turismului și balneologiei, care întregind conceptele cunoscute cu privire la produsul turistic, la indicatorii de eficiență economică și socială a turismului, la marketing și prognoză, la perfecționarea conducerii, să le verificăm în practica cercetării operaționale și a conducerii efective a activității turistice zonale, încît să poată căpăta, la rîndul lor, în măsura efectivității și aplicabilității lor, o bază de discuție științifică mai largă și, eventual, cu corectările necesare, să se transpună în practica conducerii și aprecierii acesteia în profil teritorial zonal.

● Un prim criteriu, cel mai general de la care pornim este acela al specificității conducerii activității turismului în societatea socialistă, în mod concret în țara noastră, avînd în vedere că în cadrul concordanței dintre relațiile de producție și forțele de producție, se stabilesc priorități și etape în care turismul își găsește o dezvoltare în funcție de cerințele generale ale dezvoltării, planificate și coordonate în cadrul complexului național unic, al drepturilor suverane ale statului nostru asupra teritoriului și resurselor sale, și a libertății poporului nostru de a dispune de ele conform voinței sale și țelurilor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Astfel, în conceptul de produs turistic încorporăm pe lîngă factorii naturali, produsele naturale și factorii decurgînd din existența și activitatea umană : munca trecută și munca vie a oamenilor puse în valoare în funcție de relațiile de producție specifice orînduirii sociale și de cadrul organizațional în continuu proces de perfecționare, produsul turistic fiind astfel considerat ca o parte a necesităților reproducției lărgite a populației, a omului ca individ și societate.

● De asemenea, promovarea produsului turistic își are specificitatea sa în funcție de caracterul general al orînduirii socialiste, de nivelul la care se ia decizia și de spațiul geografic la care se referă, făcînd o delimitare între marketingul de tip capitalist și cel de tip socialist, în sensul subordonării întregii activități turistice interesului general al națiunii noastre armonizat cu satisfacția turistului individual în funcție de

PROMOVAREA PRODUSULUI TURISTIC IN ZONA HERCULANE IN PERIOADA 1976-198o

OBIECTIVELE STRATEGICE	A) OBIECTIVELE OPERATIVE	B) DIRECTII DE ACTIUNE CONCRETA	C) MODALITATI DE REALIZARE
I. Studiul pieții potențiale interne și externe.	● Asigurarea clientelei pentru capacitatea deplină de cazare, masă, tratament, de 75oo locuri, pe măsura realizării investițiilor.	● Investigarea a noi segmente de piață (SUA, Canada, Austria etc); ● Extinderea clientelei externe și interne reale. ● Cunoașterea diferențiată a clientelei interne pe zone.	● Dezvoltarea relațiilor directe cu agenții din străinătate. ● Perfecționarea relațiilor cu O.N.T. Carpați. ● Extinderea legăturilor directe cu clientela. ● Studii de conjunctură operative.
II. Inovarea produsului turistic.	● Introducerea de noi modalități de tratament. ● Crearea de noi produse specifice Băilor Herculane.	● Promovarea de produse cosmetice, a ionizărilor naturale, a agrementului medical-sportiv, a produselor de artă populară specifice.	● Crearea unui mediu de inițiative, de tip "Brain Storning".
III. Perfecționarea relațiilor cu publicul.	● Conservarea clientelei reale ● Studiul motivației în mod diferențiat. ● Extinderea publicității.	● Imbunătățirea serviciilor. ● Introducerea unei evidențe medicale a clientelei reale. ● Popularizarea mărcii "HERCULANE"	● Dezvoltarea cercetării medicale, sociologice. ● Perfecționarea forței de muncă. ● Lansarea de produse specifice "Herculane'
IV. Rentabilizarea activităților comerciale.	● Creșterea nr.turiști de la 62ooo în 1975, la 135ooo în 198o. Creșterea încasărilor de la 83 milioane în 1975 la 158 milioane în 198o. Creșterea încasărilor valutare de la cca. lo milioane lei valută în 1975 la cca. 25 milioane lei valută în 198o.	● Folosirea intensivă a întregii capacități turistice. ● Crearea de noi unități, servicii, produse. ● Corelarea tarifelor cu îmbunătățirea calității serviciilor.	● Perfecționarea organizațională ● Intărirea controlului organizatoric și financiar. ● Includerea în planul economic al întreprinderii, a indicatorilor privind încasările valutare. ● Stimularea inițiativei lucrătorilor din turism.
V. Realizarea obiectivelor social-politice	● Turism internațional: creșterea prestigiului României, prin cunoașterea țării și a poporului nostru și prin servicii turistice la nivel mondial. Turism intern: folosirea perioadei de sejur pentru refacerea sănătății, forței de muncă, prin încadrarea activităților balneare-turistice în politica de dezvoltare a personalității umane.	● Ridicarea nivelului întregii activități. ● Realizarea în practică a devizei: "Totul pentru om". ● Organizarea cunoașterii naturii, istoriei, realizărilor socialismului.	● Satisfacerea motivației turiștilor în mod diversificat și individualizat. ● Introducerea unui spirit de răspundere personală și colectivă față de patrimoniul turistic și față de beneficiarii lui.

motivaţiile diversificate ale acestuia mergînd pînă la individualizarea lor. **Modelul de promovare a produsului** pe care îl propunem priveşte cercetarea produsului turistic specific, inovarea continuă, comercializarea şi finalitatea umană, prin efectele sale asupra inidividului şi colectivităţii şi prin cele de ordin patriotic, de integrare mai largă a Văii Cernii în circuitul turistic al ţării noastre şi în circuitul mondial de valori materiale şi spirituale. Evident, latura rentabilităţii nu poate să lipsească din model ci, dimpotrivă, este subordonată scopurilor generale ale socialismului.

● În această viziune concepem un model mai larg de valorificare a potenţialului turistic zonal, în interdependenţă cu posibilităţile materiale ale societăţii la un moment dat, necesare a fi alocate ca fonduri de investiţii în cadrul unei politici ştiinţifice de amplasare a obiectivelor turistice.

Rezultatele scontate într-un asemenea model sînt de natură să asigure optimizarea atît a amplasării, execuţiei, cît şi a folosinţei obiectivelor date. Astfel se urmăreşte :

— încadrarea în dezvoltarea turismului judeţean, naţional şi internaţional ;

— coordonarea cu acţiunea de sistematizare a localităţilor şi de conservare a patrimoniului turistic al acestora ;

— eficienţă economică raţională, la indicatorii de plan obligatorii ;

— satisfacţia deplină a motivaţiei turistice.

● În ambele modele ca şi în cel pe care îl vom prezenta succint mai departe, este prevăzută ca finalitate satisfacerea motivaţiei turismului la nivel naţional şi satisfacţia la nivel individual, în mod optim, mereu crescînd aşa după cum întreaga civilizaţie se dezvoltă în mod ascendent şi-şi diversifică trebuinţele.

MODELUL ZONAL AL VALORIFICARII POTENTIALULUI TURISTIC

DECIZIE	Obiective	REZULTATE
Prognoza Pe termen lung la nivelul judeţului	● Identificarea potenţialului turistic (peste 14500 locuri cazare) ● Delimitarea zonei turistice (550 km²) ● Liniile directoare ale turismului zonal: balnear, alte tratamente, odihnă, sporturi de iarnă, acvatice etc.	● Orientarea de ansamblu ● Incadrarea în dezvoltarea turismului judeţean şi naţional. ● Valorificarea superioară a rezervelor şi conservarea mediului ambiant
Planificarea spaţială In cadrul planului cincinal la nivelul de zonă turistică	● Stabilirea investiţiilor turistice prioritare ● Planificarea infrastructurii generale. ● Amplasarea obiectivelor turistice	● Coordonarea spaţială economică-socială ● Incadrarea în dezvoltarea sistematică a localităţii
Proiectare-execuţie-folosinţă la nivelul staţiunii turistice	● Preţ de cost minim ● Incadrarea în prevecţia mediului ambiant. ● Scurtarea termenelor de construcţie şi darea în folosinţă.	● Creşterea capacităţii turistice. ● Recuperarea investiţiilor ● Eficienţă economică raţională. ● Satisfacerea motivaţiei turiştilor.

Conducerea previzională-sistemică

ATÎT modelul amplasării obiectivelor turistice în teritoriu, cît şi cel de promovare a produsului turistic, pot şi trebuie să fie abordate într-o viziune mai largă decît cea operaţională, încadrate într-o evaluare previzională pe termen lung, cu cel puţin 10 ani mai mult faţă de etapa planului cincinal imediat următor, avînd în vedere :

● Ideea de la care pornim este că în turismul zonal şi microzonal prognoza nu poate fi o simplă extrapolare a datelor curente nici a ponderii pe care o ocupă zona în turismul total naţional. Părerea noastră este că trebuie să se ţină seama, în afară de elementele de prognozare obişnuite şi de tehnicile atît de perfecţionate, dar neconcordante pe plan mondial, cu „scenarii" care au puţine şanse de a fi transpuse pe scena teritoriului turistic, de o serie de elemente concrete ale produsului turistic actual şi potenţial, de inovaţiile pe care revoluţia tehnico-ştiinţifică le poate aduce atît în natura produsului cît şi în activitatea de promovare a lui, precum şi în toate elementele mediului ambiant natural,

● coordonarea prognozei turistice zonale cu schiţa de sistematizare în perspectivă a localităţilor, cu programele de lucrări hidroenergetice, de îmbunătăţiri funciare şi alte programe prioritare care se realizează pe plan naţional ;

● transformările în modul de viaţă al oamenilor sub influenţa socialismului, în procesul de apropiere treptată a muncii fizice şi intelectuale, a satului de oraş, în condiţiile creşterii timpului liber şi ale schimbărilor conceptuale despre relaţia timp liber — timp de muncă, precum şi despre relaţia muncă — personalitate, creativitate. Astfel am ajuns la o prognoză globală pe întreaga zonă de peste 14.000 locuri de cazare în 1990 cu toate accesoriile aferente.

În acest fel delimitînd o zonă turistică integrată în perimetrul Herculane — Cerna, făcînd un inventar al zestrei turistice actuale şi a celei ce se va adăuga ţinînd seama de factorii previzibili de mai sus, se conturează noile microstaţiuni cu specificitatea lor şi, pe această bază, putem face calculele de prognoză globală şi pe elemente specifice turismului privind patru microstaţiuni turistice ; în afara Băilor Herculane şi aceasta dezvoltă corespunzător : Godeana, Mehadica, Almaj, Arjana, în cadrul zonei Herculane — Valea Cernei pe o arie de 550 km².

● În fapt conducerea în profil teritorial a turismului este o activitate care poate constitui la rîndul ei, după părerea mea, obiectul unei discipline ştiinţifice aparte, consideraţiile avansate de noi putînd fi doar argumente în acest sens, făcînd o legătură de interdependenţă între perfecţionarea activităţii turistice însăşi şi a formelor de organizare şi conducere a acesteia. Printre ideile principale, ale acestui tip de abordare se cer încorporate şi următoarele :

● conducerea curentă trebuie să se îmbine cu conducerea prospectivă, aceasta din urmă orientînd factorii de conducere în exercitarea atribuţiilor lor. Aceasta presupune o permanentă atenţie acordată în primul rînd sistemului informaţional curent, fluxului informaţiei şi reflexelor rapide ale tuturor compartimentelor conducerii în cazul disfuncţiilor apărute.

● ideea conducerii în perspectivă, după cum o denumim noi are nevoie de suportul unui „model al strategiei optimizării conducerii activităţii turismului şi balneologiei în profil zonal".

În condiţiile în care la nivelul întregului ansamblu economic naţional s-au stabilit obiectivele ştiinţifice ale dezvoltării, decurgînd din Programul Partidului de construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, în care progresul echilibrat în profilul teritorial a devenit o realitate efectivă, prin sistematizarea localităţilor şi impulsionarea activităţilor industriale — agrare şi a serviciilor, se pune cu atît mai mult problema unei orientări ştiinţifice în activitatea de promovare a turismului. Această sarcină este o parte componentă a perfecţionării conducerii în turism, a adaptării acesteia la schimbările calitative şi cantitative în viaţa socială şi economică.

De aceea am încercat elaborarea unui model al conducerii turistice zonale, izvorît din necesităţile practice, ţinîndu-se seama de relaţiile de producţie socialiste şi de ţelurile generale ale socialismului. În acest sens am renunţat la aşa zisul „arbore de pertinenţă" şi am preferat întocmirea unui **model al strategiei optimizării conducerii activităţii turismului şi balneologiei,** model care prin elementele sale teoretice poate avea caracter de generalizare ; iar prin prevederile sale concrete reprezintă specificitatea zonei Herculane :

Rezultă din schema de la pag. 28 că modelul are patru obiective strategice fundamentale :

I) Prevederea dezvoltării zonale,
II) Perfecţionarea conducerii activităţii şi organizării,
III) Promovarea produsului turistic,
IV) Protecţia mediului ambiant în general şi a celui turistic în special.

Toate aceste au ca finalităţi sociale, economice-umane, obiective decurgînd din scopul suprem al întregii politici a partidului :

MODELUL STRATEGIEI DE OPTIMIZARE A TURISMULUI ŞI BALNEOLOGIEI ÎN ZONA HERCULANE -CERNA

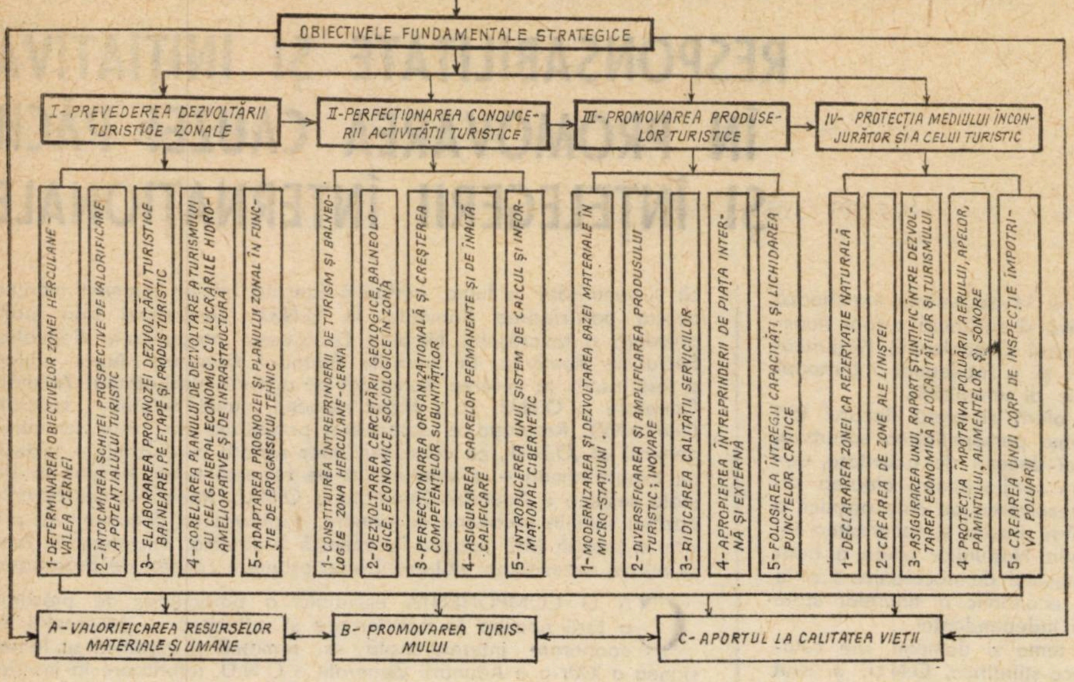
OBIECTIVELE FUNDAMENTALE STRATEGICE
I- PREVEDEREA DEZVOLTĂRII TURISTICE ZONALE
II-PERFECȚIONAREA CONDUCERII ACTIVITĂȚII TURISTICE
III-PROMOVAREA PRODUSELOR TURISTICE
IV- PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ȘI A CELUI TURISTIC
1-DETERMINAREA OBIECTIVELOR ZONEI HERCULANE - VALEA CERNEI
2-ÎNTOCMIREA SCHIȚEI PROSPECTIVE DE VALORIFICARE A POTENȚIALULUI TURISTIC
3- ELABORAREA PROGNOZEI DEZVOLTĂRII TURISTICE BALNEARE, PE ETAPE ȘI PRODUS TURISTIC
4-CORELAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE A TURISMULUI CU CEL GENERAL ECONOMIC, CU LUCRĂRILE HIDRO-AMELIORATIVE ȘI DE INFRASTRUCTURĂ
5-ADAPTAREA PROGNOZEI ȘI PLANULUI ZONAL ÎN FUNCȚIE DE PROGRESULUI TEHNIC
1-CONSTITUIREA ÎNTREPRINDERII DE TURISM ȘI BALNEOLOGIE ZONA HERCULANE-CERNA
2-DEZVOLTAREA CERCETĂRII GEOLOGICE, BALNEOLOGICE, ECONOMICE, SOCIOLOGICE ÎN ZONĂ
3-PERFECȚIONAREA ORGANIZAȚIONALĂ ȘI CREȘTEREA COMPETENȚELOR SUBUNITĂȚILOR
4-ASIGURAREA CADRELOR PERMANENTE ȘI DE ÎNALTĂ CALIFICARE
5-INTRODUCEREA UNUI SISTEM DE CALCUL ȘI INFORMAȚIONAL CIBERNETIC
1-MODERNIZAREA ȘI DEZVOLTAREA BAZEI MATERIALE ÎN MICRO-STAȚIUNI.
2-DIVERSIFICAREA ȘI AMPLIFICAREA PRODUSULUI TURISTIC; INOVARE
3-RIDICAREA CALITĂȚII SERVICIILOR
4-APROPIEREA ÎNTREPRINDERII DE PIAȚA INTERNĂ ȘI EXTERNĂ
5-FOLOSIREA ÎNTREGII CAPACITĂȚI ȘI LICHIDAREA PUNCTELOR CRITICE
1-DECLARAREA ZONEI CA REZERVAȚIE NATURALĂ
2-CREAREA DE ZONE ALE LINIȘTEI
3-ASIGURAREA UNUI RAPORT ȘTIINȚIFIC ÎNTRE DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A LOCALITĂȚILOR ȘI TURISMULUI
4-PROTECȚIA ÎMPOTRIVA POLUĂRII AERULUI, APELOR, PĂMÎNTULUI, ALIMENTELOR ȘI SONORE
5- CREAREA UNUI CORP DE INSPECȚIE ÎMPOTRIVA POLUĂRII
A-VALORIFICAREA RESURSELOR MATERIALE ȘI UMANE
B- PROMOVAREA TURISMULUI
C- APORTUL LA CALITATEA VIEȚII

A) Valorificarea superioară a resurselor naturale, umane din spațiul geografic — economic al zonei turistice.

B) Promovarea turismului, ca activitate social-culturală și economică.

C) Creșterea aportului turismului la satisfacerea trebuințelor raționale umane, la ridicarea nivelului calității vieții.

Să analizăm pe rînd necesitățile și direcțiile de acțiune concrete, de care depinde realizarea elementelor strategice fundamentale specifice zonei Herculane — Cerna și, astfel, realizarea finalității umane a activității de turism din această zonă.

I. Prevederea dezvoltării zonale

1) DETERMINAREA resurselor zonei Herculane — Cerna, în limitele de influență directă a întreprinderii zonale și în cele de interferență geografică și schimb de activități, avînd drept coordonate lungimea Văii Cernei de la izvoare pînă la vărsare și conformațiile geografice limitrofe.

Aceasta impune o evaluare științifică la nivelul întregii zone cu privire la regimurile de apă termale, a substanțelor lor curative, a gradului de ionizare, a fondului peisagistic și a celui cultural, folcloric.

2) Întocmirea schiței prospective de valorificare a potențialului turistic zonal cu amplasarea posibilă a microstațiunilor, conform schiței de la pag. 27 sistematizarea localităților, conservarea satelor folclorice, trasarea circuitelor turistice în perspectivă.

3.) Elaborarea prognozei dezvoltării turistice balneare, pe etape, produse turistice, volumul serviciilor, investiții aferente, rentabilizare pe baza schiței preliminară privind etapa 1981 — 1990.

4.) Corelarea planului de dezvoltare a turismului cu cel general economic, cu lucrările de hidro-ameliorații și cu dezvoltarea infrastructurii : căi de comunicație terestre, fluviale, aeriene, în așa fel încît să se pună mereu în circuitul turistic resursele care pot constitui obiectivul activității turistice, printr-o colaborare încă din faza de proiect, execuție și darea în folosință.

5.) Adaptarea prognozei și a planului zonal de dezvoltare a turismului în funcție de progresul tehnic pe plan mondial, de cercetările proprii efectuate în stațiune, în așa fel încît să se poate efectua schimbările din mers, impuse de apariția a noi procedee de tratamente, a noi mijloace de comunicație, a noi condiții favorizante sau bariere în dezvoltarea activității turistice greu sesizabile astăzi și chiar mai tîrziu.

II. Perfecționarea conducerii activității turistice

1. CONSTITUIREA întreprinderii de turism și balneară zonală Herculane — Cerna, apare în perspectivă ca o necesitate obiectivă pe măsura extinderii activității actualei întreprinderi atît ca arie de influență cît și ca paletă geografică, de servicii turistice-balneare. În această concepție întreprinderea zonală va fi un sistem economic-medical integrat, cu o conducere colectivă și cu compartimente noi care să asigure îndeplinirea funcțiilor de conducere cu cele mai moderne instrumente științifice.

Aceasta va însemna crearea unor noi compartimente, printre care cele adecvate scopului de cercetare, geologică, climaterică, balneologică, economică, sociologică, dispunînd de mijloace proprii ale întreprinderii.

2. Perfecționarea conducerii este în directă legătură și dependență de creșterea competențelor, a spiritului de inițiativă al cadrelor de bază, de întărirea responsabilității colective și individuale, direcție în care se poate acționa printr-o mai largă participare a acestor cadre la realizarea tuturor fazelor procesului de realizare a scopurilor întreprinderii.

3. De aici decurge necesitatea asigurării din timp a cadrelor necesare tuturor compartimentelor în scopul :

— perfecționarea multilaterală a celor existente și înlocuirea treptată a celor ce devin inactivi prin depășire de vîrstă, problema fiind a unei perfecționări de fond și nu de suprafață, prin metode ineficace sau inoperante cum sînt: cecurile-surîs, notele clienților acordate personalului de lucru, campanii de „amabilitate“ etc. Este nevoie de a crea asemenea cadre în condițiile anilor 1990 încă să corespundă exigențelor societății socialiste multilateral dezvoltate, ele înseși dezvoltate multilateral, străine de practicile favoritismului, bacșișului, speculei, furtului din avutul obștesc etc. ;

— formarea de cadre cu profiluri noi de specialitate profesională, policalificate în turism, balneologie, comerț, cibernetică, cu aptitudini de cercetare, cu spirit de inițiativă și responsabilitate față de patrimoniul național și față de cerințele raționale, științific stabilite pe care turismul perioadei viitoare le va avea de satisfăcut, ca o cerință a creșterii calității vieții, a afirmării superiorității socialismului ca mod de viață bazat pe legile scrise și nescrise ale eticii și echității comunismului.

— Introducerea unui sistem de calcul și informațional cibernetic, comutat la sistemul național cibernetic din turism care se întrevede în viitor, care să asigure în orice moment cunoașterea locurilor contractate, gradul de ocupare a capacităților de cazare, masă, tratament, transport, agrement, situația financiară, și sesizările clientelei.

III. Promovarea produsului turistic

1. MODERNIZAREA și dezvoltarea bazei materiale în stațiune presupun o concepție „de viitor“ (depășind perioada 1980 atît a necesităților turismului în condițiile economice, tehnice cît și a concepțiilor arhitecturale care după părerea mea ar trebui să se orienteze mai mult spre specificul național, decurgînd din specificul climatic, geologic, peisagistic, cît și din al celui constructiv românesc stilizat și chiar păstrat ca atare.

2. Diversificarea și amplificarea produsului turistic, inovarea acestuia, trebuie de asemenea să pornească de la concepția de mîine, anticipată astăzi, a clientelei, fără a se pierde din vedere specificitatea românească atît de diversificată în unitatea ei. Punerea în valoare a frumuseților țării noastre, a elementelor de civilizație materială și spirituală ale poporului nostru, identificarea tuturor acestora și crearea unei accesibilități mai largi la ele, este o sarcină nu numai de ordin turistic-economic, ci, mai mult de ordin patriotic.

3. Ridicarea calității serviciilor, apropierea întreprinderii de piața internă și externă, folosirea întregii capacități, lichidarea punctelor critice, se pun și ele în termeni prospectivi, a căror realizare privește activitatea de astăzi, de care depinde transmiterea unor tradiții utile și formarea unei concepții novatoare generalizate, sau căderea în rutină și lipsă de perspectivă. Turismul în viitor se conturează ca o activitate ce va depăși concepția limitată de astăzi, ea va deveni o necesitate vitală pen-

Ilie CRISTESCU
doctorand la Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 32)

ECONOMIE MONDIALA

20 de ani de la intrarea României în O.N.U.

RESPONSABILITATE ȘI INIȚIATIVĂ ÎN PROMOVAREA CAUZEI PĂCII ȘI ÎNȚELEGERII ÎNTERNAȚIONALE

IN ACEST SFIRȘIT DE AN, data de 14 decembrie marchează două decenii de manifestare activă și susținută a țării noastre la acțiunile întreprinse în cadrul Organizației Națiunilor Unite, pentru promovarea cauzei păcii și a înțelegerii internaționale, pentru asigurarea viitorului pașnic al umanității.

For cu vocație universală, care a oferit și oferă fiecărei țări membre cadrul propice pentru a-și afirma personalitatea suverană, O.N.U. aduce, prin rezultatele celor trei decenii de activitate, dovada capacității sale de a constitui un sprijin pentru crearea climatului de destindere în lume, pentru rezolvarea pe cale pașnică a unor diferende, între state, care periclitau pacea și securitatea internațională. În același timp, Organizația Națiunilor Unite a adus o contribuție apreciată la grăbirea procesului de decolonizare și la sprijinirea afirmării pe plan politic și economic a tinerelor state care și-au cucerit în această perioadă independența.

Abordînd de asemenea numeroase teme și domenii ale colaborării economice, financiare și tehnico-științifice, O.N.U. a avut permanent în vedere influența pozitivă a acțiunilor întreprinse asupra climatului politic internațional. Dincolo, însă, de progresele și succesele înregistrate în activitatea O.N.U nu trebuie pierdut din vedere că mari probleme ale omenirii, cum sînt importante stări conflictuale, dezarmarea sau subdezvoltarea, nu și-au găsit încă o rezolvare, iar măsurile adoptate în cadrul instituțional al Națiunilor Unite au fost nu o dată ineficiente sau insuficiente.

MANIFESTAREA ACTIVĂ a României la acest înalt for internațional, pe parcursul a două decenii, poziția și prestigiul pe care le-a cîștigat țara noastră în acest răstimp în concertul națiunilor constituie consecința firească a unei politici externe care menține drept coordonate fundamentale promovarea perseverentă a celor mai progresiste principii și norme ale dreptului internațional, a cooperării internaționale în diferite domenii, a rolului militant al O.N.U. în asigurarea păcii și înțelegerii în lume. Activitatea României la O.N.U., în organele și instituțiile sale specializate, reprezintă în același timp o confirmare valoroasă a tezei, care dealtfel se regăsește în Cartă, potrivit căreia toate țările membre, indiferent de mărimea lor, de sistemul sau potențialul lor, sînt chemate să-și aducă contribuția la discutarea și găsirea de soluții pentru rezolvarea problemelor internaționale. Această activitate a țării noastre se înscrie cu valoare de exemplu în eforturile depuse de țările mici și mijlocii pe plan extern în direcția afirmării interesului și rolului lor crescînd în viața internațională.

Dacă ne referim la inițiativele românești la O.N.U. în domeniul economic, trebuie arătat că numai la doi ani de la intrarea sa în Organizație, țara noastră a avansat (în 1957) ideea elaborării unei Declarații de principii asupra cooperării economice internaționale. În acel moment, Adunarea Generală a adoptat doar rezoluția 1 157 (XII) cu privire la bazele cooperării economice internaționale. Astăzi, această idee, care se regăsește concretizată și dezvoltată în programele instituțiilor și organelor Națiunilor Unite, și-a găsit o consacrare deplină în conceptul și — în același timp — obiectivul și l-a fixat Organizația, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale. Aportul României la promovarea acestui obiectiv se regăsește în activitatea delegaților țării noastre la lucrările sesiunilor a VI-a și a VII-a extraordinare ale Adunării Generale a O.N.U., la sesiunea a XXX-a a Adunării Generale și în documentul intitulat „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale". În cadrul acestui document, în care au fost relevate obiectivele primordiale ale edificării noii ordini economice, este exprimată totodată solidaritatea militantă a României cu acțiunile celorlalte țări în curs de dezvoltare pentru întărirea independenței lor economice, pentru cauza păcii și înțelegerii în lume.

CONȘTIENTĂ de interdependența problemelor de ordin economic și politic și de importanța promovării relațiilor de colaborare internațională în toate domeniile, România a fost în 1965 inițiatoarea rezoluției 2129 (XX) pe tema măsurilor de luat, la nivel regional, în domeniile politic, economic, tehnico-științific, cultural, în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între statele europene avînd regimuri sociale și politice diferite.

Sub același unghi de analiză trebuie privită și inițiativa românească din 1970 privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare asupra păcii și securității în lume, inițiativă lansată într-un moment marcant pentru participarea României la O.N.U., concretizat prin înalta prezență a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, la lucrările Adunării Generale. Acest subiect a fost înscris la cererea României pe agenda dezbaterilor Adunării Generale a O.N.U. și a făcut obiectul unei rezoluții speciale (2667/XXV). Rezoluția a determinat pregătirea de către secretarul general al O.N.U., cu concursul unor experți consultanți — inclusiv un expert român — a unui raport pe această temă. Recent, la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U., România, consecventă poziției sale în problema dezarmării, a difuzat un document cu privire la poziția țării noastre în această problemă, document în care se relevă necesitatea elaborării unui program concret de dezarmare.

CA O COMPONENTĂ esențială a participării de prestigiu a țării noastre la accelerarea și adîncirea procesului de cooperare internațională se remarcă și inițiativa sa la sesiunea a XXV-a a Adunării Generale a O.N.U. referitoare la înscrierea ca punct pe ordinea de zi a lucrărilor și adoptarea unei rezoluții (2558/XXV) în legătură cu rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state. Urmarea imediată a acestei rezoluții a constituit-o elaborarea unui Plan mondial de acțiune pentru aplicarea științei și tehnicii la dezvoltare, precum și întărirea cooperării în acest domeniu între instituțiile specializate ale O.N.U., între acestea și statele membre.

Continuînd promovarea ideilor sale în acest domeniu, România a fost inițiatoarea — la sesiunea a XXVIII-a a Adunării Generale — a unei rezoluții (3168/XXVIII) care propune convocarea unei Conferințe mondiale a Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie, în scopul de a se facilita adoptarea de măsuri pentru realizarea unui larg transfer de tehnologie modernă în condiții avantajoase, pentru asigurarea asistenței tehnice, în concordanță cu obiectivele dezvoltării naționale și stimulării cercetării în țările în curs de dezvoltare.

Recunoscîndu-se importanța deosebită a științei și tehnicii în promovarea progresului economic și social al națiunilor, inițiativele românești și-au găsit aplicarea în programele actuale și de perspectivă ale Națiunilor Unite în aceste domenii, iar la ultimele două sesiuni extraordinare ale Adunării Generale a O.N.U. și-au găsit reflectarea în documentele finale adoptate.

Ar putea fi enumerate în continuare multe alte propuneri și inițiative ale României la activitatea economică a O.N.U., în domenii cum sînt : punerea în valoare și utilizarea resurselor umane, rolul Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa în dezvoltarea cooperării economice internaționale, administrația publică și dezvoltarea, planificarea și proiecțiile economice etc. Contribuții de substanță ale țării noastre sînt de remarcat și la elaborarea Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, adoptată la sesiunea a XXIX-a a Adunării Generale a O.N.U. din 1974, unul din cele mai importante documente ale Națiunilor Unite.

ACȚIONÎND cu fermitate pentru rezolvarea treptată a aspectelor de fond ale dezvoltării și cooperării economice internaționale, țara noastră consideră că, alături de măsurile practice de ordin politic, economic și juridic, sînt necesare și măsuri pe plan instituțional. În acest sens sînt bine cunoscute propunerile românești privind creșterea rolului și eficienței O.N.U. în rezolvarea problemelor care preocupă lumea. În concepția țării noastre se impune adoptarea unor măsuri politice și organizatorice în cadrul organizației, astfel încît O.N.U. să poată avea un rol activ și inițiativă în prevenirea stărilor conflictuale, în soluționarea pe cale pașnică a diferendelor dintre state și, în special, în abordarea eficientă, cu participarea tuturor statelor, a problemelor urgente ale depășirii subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale, ale dezarmării și lichidării neîntîrziate a rămășițelor neocolonialismului și rasismului.

Împlinirea a două decenii de participare a țării noastre la O.N.U. reprezintă nu numai o ocazie de bilanț rodnic al inițiativelor românești, dar și de constatare a spiritului angajant în care România înțelege să se manifeste în continuare pe planul întăririi rolului O.N.U., al așezării relațiilor economice dintre state pe baze democratice și echitabile, al realizării unei largi cooperări internaționale care să asigure participarea tuturor statelor la soluționarea problemelor contemporaneității.

V. COSAC

ȚĂRI SOCIALISTE

Dinamici ale creșterii la confluența a două cincinale

BILANȚURILE provizorii efectuate în ultimele săptămîni asupra dezvoltării economiei naționale a diferitelor țări socialiste în 1975, precum și a planurilor cincinale care se încheie în această lună, ilustrează grăitor deosebirea radicală, de fond, dintre tendințele fundamentale înregistrate în evoluția celor două sisteme economice coexistente astăzi în lume. În timp ce pentru țările capitaliste industrializate anul în curs a constituit o suită de așteptări mai optimiste și mai pesimiste, încheiate în genere cu fenomene de criză determinînd în numeroase dintre ele o scădere absolută a nivelului activității economice, însoțită de creșterea inflației și a șomajului, țările socialiste se prezintă — la startul următorului cincinal — cu un bilanț pozitiv. Chiar în condițiile unei conjuncturi economice internaționale defavorabile, efectele crizei din țările capitaliste dezvoltate fiind vehiculate prin intermediul interconexiunilor comerțului mondial, al colaborării și cooperării economice internaționale, țările socialiste au continuat mersul lor ascendent, demonstrînd o dată în plus trăinicia orînduirii lor social-economice.

Datele statistice publicate pînă în prezent, care prelimină realizările din anul în curs, într-o serie de domenii de activitate, precum și cele de directivă sau aprobate, privind planul de dezvoltare pe 1976, sînt edificatoare în acest sens.

În ceea ce privește *venitul național,* Uniunea Sovietică realizează în acest an un spor de 4% față de 1974, ajungînd la echivalentul de 362 miliarde ruble — a arătat N. Baibakov, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președinte al Comitetului de Stat al Planificării, în raportul asupra planului de dezvoltare a economiei naționale a Uniunii Sovietice pe anul 1976, prezentat la sesiunea Sovietului Suprem al U.R.S.S. Pentru anul viitor, în R.D.G. se prevede o creștere de 5,3%, în U.R.S.S. 5,4%, în Ungaria 5—5,5%, în Bulgaria 9%. În Iugoslavia se preconizează o sporire cu 5,5% a produsului social total. În ceea ce privește Polonia, după cum s-a arătat recent la Congresul al VII-lea al P.M.U.P., în cincinalul care se încheie venitul național a crescut într-un ritm mediu anual de circa 10%, iar pentru cincinalul următor se prevede un ritm de 7—7,2%.

Un alt indicator de bază al activității economice — *volumul producției industriale* — marchează în 1975, după date preliminare un spor de 4,7% în Ungaria, de 7,5% în U.R.S.S. Sporul producției industriale prevăzut pentru 1976 reprezintă 6% în R.D.G. și Ungaria, 9,2% în Bulgaria. În Uniunea Sovietică a fost planificat un ritm de creștere de 4,3%, din care producția grupei „A“ cu 4,9%, iar cea a grupei „B“ cu 2,7% ; după cum s-a arătat la recenta sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S., această dinamică relativ mai lentă a producției industriale este determinată de insuficiența fondului de materii prime agricole din recolta 1975 și întîrzierea în punerea în funcțiune a unor capacități noi de producție. În perioada 1976—1980, producția industrială a Poloniei urmează să se extindă într-un ritm mediu anual de 8,2—8,4%.

În marea majoritate a țărilor socialiste aceste sporuri ale producției au fost obținute în proporție de peste patru-cincimi pe baza *ridicării productivității muncii.* În această privință Uniunea Sovietică a înregistrat o creștere de 5,9% față de 1974 (în industrie), Cuba — de circa 6,4% (în domeniul producției materiale). Pentru anul viitor productivitatea muncii ar urma să progreseze cu 2,5% în Iugoslavia, cu 3,4% în industria U.R.S.S. cu 5,5 în industria R.D.G., cu 8,8% în Bulgaria. În Polonia, în următorul cincinal se prevede o creștere medie anuală a productivității muncii în industrie și construcții cu 7,4—7,7%.

O situație aparte s-a creat în acest an în *agricultura* unor țări socialiste (U.R.S.S., Cuba, Polonia ș.a.) ca urmare a calamităților naturale. În Uniunea Sovietică, de pildă, producția agricolă n-a atins parametrii planificați la o serie de indicatori ; au fost totuși depășite sarcinile de plan la bumbac și alte cîteva produse și au crescut, față de 1974, producția și achizițiile de carne, lapte, ouă și lînă. În Polonia în primele trei trimestre a.c. achizițiile de produse alimentare n-au atins nivelul planificat, iar în Ungaria s-au situat sub realizările din perioada corespunzătoare a anului trecut la cereale și lapte, fiind în schimb depășite la animale.

Sporurile de producție agricolă planificate pe 1976 reprezintă 7% în U.R.S.S. (în raport cu volumul mediu anual al producției din cincinalul 1971—1975), circa 4% în Ungaria, 4% în Iugoslavia (în cultura plantelor), 5% în Bulgaria.

Realizări semnificative au înregistrat în acest an țările socialiste în domeniul *ridicării continue a nivelului de trai* al populației. În acest cadru, venitul real pe locuitor a sporit în U.R.S.S. cu 4,2%, printre diferitele măsuri adoptate în acest sens numărîndu-se și generalizarea în industrie a retribuției lunare minime de 70 de ruble, iar în Ungaria veniturile bănești ale populației s-au majorat cu 10,2% (în condițiile creșterii cu 4,3% a indicelui prețurilor în comerțul cu amănuntul). Printre prevederile pentru anul viitor, putem menționa creșterea venitului real pe locuitor cu 3% în Ungaria și cu 3,7% în U.R.S.S., cu 4% a veniturilor nete ale populației în R.D.G.; în Polonia în cursul cincinalului 1976—1980 retribuția medie (reală) urmează să crească într-un ritm anual de 3—3,4%. În ceea ce privește nivelul de trai al populației Iugoslaviei, acesta ar urma să progreseze cu 4,7% în 1976.

Un indicator important al creșterii nivelului de trai al populației îl constituie *dinamica desfacerilor cu amănuntul în comerțul socialist.* În anul în curs, volumul desfacerilor înregistrează în U.R.S.S. un spor de 6,8%, în cadrul său crescînd ponderea mărfurilor nealimentare și a produselor alimentare de calitate superioară ; pentru anul următor se preconizează o creștere de 3,6%. În primele trei trimestre a.c. în Polonia același indicator a marcat o majorare de 14,2% față de perioada corespunzătoare din 1974, iar în Ungaria — în prețuri constante — cu 5,8%. Consumul de bunuri și servicii, preliminat pe locuitor la nivelul întregului an 1975, s-a mărit în Cuba cu 5%.

În *domeniul comerțului exterior,* sub influența conjuncturii pe piața mondială a avut loc, în majoritatea cazurilor, o creștere mai rapidă a valorii importurilor decît a exporturilor. Astfel, de pildă, în primele trei trimestre a.c. importurile R.P. Ungare au sporit cu 23,6%, față de o creștere cu 10,3% a exporturilor sale. În anul următor într-o serie de țări socialiste se prevăd măsuri de stimulare a exporturilor și aplicarea unei politici raționale în domeniul importurilor, în scopul realizării echilibrului balanței comerciale.

Înfăptuirile din anul final al cincinalului care se încheie, precum și prevederile la principalele capitole ale planului pe 1976 de dezvoltare a economiei naționale a diferitelor țări socialiste (ca, dealtfel, pe ansamblul cincinalului următor) evidențiază avansarea lor neîntreruptă pe calea construirii socialismului și comunismului, rolul lor ca factor de stabilitate în contextul evoluției economiei mondiale. Totodată, în funcție de specificul fiecărei țări, planurile conțin prevederi menite să contribuie la consolidarea permanentă a economiei naționale, la asigurarea dezvoltării sale complexe, armonioase, în concordanță cu cerințele progresului tehnic și social, cu imperativele dezvoltării continue a relațiilor de colaborare și cooperare între toate țările lumii.

N. POPOV

Optimizarea activității turistice zonale

(Urmare din pag. 29)

tru toți oamenii societății socialiste, ca una din necesitățile raționale de viață, a cărei satisfacere este prevăzută în Programul P.C.R. ca obiectiv fundamental. Aceasta înseamnă că atît prin amploarea pe care o va avea turismul cît și prin conținutul său el va trebui în condițiile socialismului dezvoltat să-și găsească formele de organizare, cadrele corespunzătoare la nivelul cerințelor de mîine, pe care astăzi le întrezărim în întîmpinarea cărora trebuie să venim noi cei de astăzi, ca pionieri, cercetători și inovatori.

IV Protecția mediului înconjurător și a celui turistic

PROBLEMA este mult prea importantă și crește ca amploare odată cu creșterea populației globului, a progresului tehnico-științific. Cu atît mai mult pentru turism ea capătă importanță atît ca element care face din mediul înconjurător „produsul turistic" esențial, dar și ca factor care poate contribui mai mult sau mai puțin la deteriorarea acestuia și astfel la micșorarea posibilităților sale de activitate. Iată de ce într-o organizație turistică, cu atît mai mult cu caracter local, conservarea mediului trebuie să-și găsească o precizare ca activitate concretă și care să urmărească crearea de zone ale liniștei, protecția împotriva poluării apelor, pămîntului, aerului, alimentelor. De aceea întreprinderea Herculane-Cerna va trebui să-și creeze un corp de inspecție împotriva poluării, iar întreaga zonă prin caracterul său prin excelență turistic, renumit în țara noastră ca floră și formațiuni geologice, va trebui să fie declarată rezervzație naturală.

Concluzia finală care am dori s-o desprindem din studiul nostru, este aceea a necesității valorificării superioare a patrimoniului turistic din această splendidă vale a Cernei, ca un aport adus construcției socialismului în țara noastră, dezvoltării personalității umane și în același timp ca un aport adus la încadrarea mai largă a activității din această zonă în turismul internațional, pe linia umanistă a politicii țării noastre de colaborare cu toate popoarele lumii, pe baza cunoașterii și respectului reciproc.

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE ANUL 1976!

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asigurați primirea ei și a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

- **Abonamentele personale se primesc la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției („Revista economică" — București, Calea Dorobanților nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 — B.N.R.S.R. filiala sector 1 București).**
- **Unitățile socialiste se pot abona la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neintîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.**

Către REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanților nr. 11–25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică" pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . x 260 lei = . . . lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . prin dispoziție de incasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unității) . . . .

(localitatea) (codul) (strada) (nr.) (județul)

. . . .

(L.S.)

Director, Contabil șef,

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 50 din 12 decembrie 1975.

Cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu la primirea delegației Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaționale. 1

— Sesiunea de la București a Consiliului general al Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaționale. „Problemele unei noi ordini economice internaționale. Modul în care este concepută noua ordine de către președintele Nicolae Ceaușescu". Comunicările ținute de : dr. **Arturo Frondizi,** prof. **Giancarlo Elia Valori,** prof. dr. **Gheorghe Dolgu,** prof. dr. **Costin Murgescu,** prof. dr. **Gheorghe Rădulescu,** prof. **Mircea Malița, Ilie Șalapa** . Intervențiile în cadrul dezbaterilor: prof. dr. **Constantin Moisuc,** prof. **Franco Torti,** prof. dr. **Ion Ceterchi,** prof. **Franco Grosoli,** prof. dr. doc. **Roman Moldovan,** prof. **Henry Tasca,** prof. dr. doc. **Mihnea Gheorghiu,** dr. **N. S. Stănescu,** dr. **Costin Kirițescu,** dr. **Marcu Horovitz,** prof. dr. **Mircea Bulgaru,** prof. dr. **N. Belli,** dr. **Sorica Sava,** prof. dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu** 2–17

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sistematizarea teritoriului și a localităților — componentă de bază în dezvoltarea economico-socială **(Iulian Ploștinaru,** prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.). 18

— Integrarea controlului financiar cu activitatea economică (drd. **Ștefan Crăciun)** 22

— În întreprinderi economice – control financiar preventiv, exercitat de delegați permanenți **(Teodor Onofrei)** 23

TEORII—IDEI

— Deschiderea Seminarului de cercetări a avuției naționale și a avuției națiunilor — Anul Academic 1975—1976. Modelul creșterii avuției naționale în cercetarea economiștilor români 25

— Omul — Tehnica — Mediul. Optimizarea activității turistice zonale **(Ilie Cristescu)** 27

ECONOMIE MONDIALĂ

— 20 de ani de la intrarea României în O.N.U. Responsabilitate și inițiativă în promovarea cauzei păcii și înțelegerii internaționale **(V. Cosac)** 30

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

PENTRU CĂMINUL DV.!

Magazinele comerțului de stat vă pun la dispoziție o mare varietate de mărfuri folositoare.

Pentru a veni în sprijinul cumpărătorilor, la magazinele de specialitate sînt deschise expoziții cu vînzare și au loc demonstrații practice cu diverse obiecte de uz casnic.

O adevărată bijuterie pentru o bună gospodină — mașina de cusut ILEANA. Robustă, modernă, rezistentă, iată cîteva din caracteristicile acestei mașini.

Mașina de cusut ILEANA execută, printre altele, și cusături cu tighel din două fire, coase înainte și înapoi, iar prin montarea unor accesorii, stopează și brodează.

Mașina de cusut ILEANA se vinde și cu plata în 18 rate lunare, cu un aconto de 20%.

Prețul : 1 800 lei.

RECOM
(9499)

Luna cadourilor

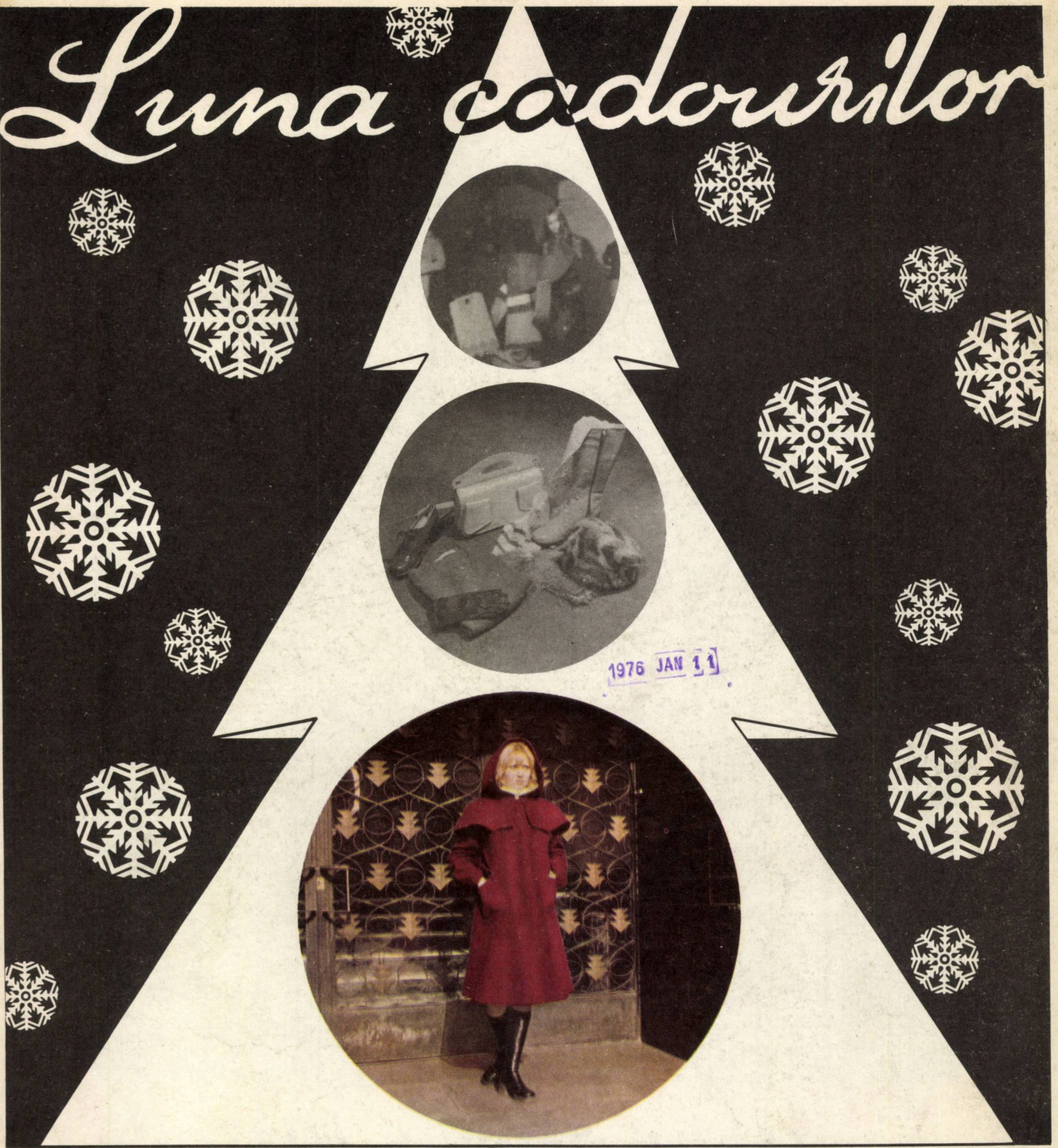

1976 JAN 11

CADOUL PREFERAT PENTRU CEI DRAGI ?

Aveți la dispoziție o lună întreagă — LUNA CADOURILOR — în care magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat v-au pregătit o bogată gamă de :
pulovere, veste, scampolouri; lenjerie pentru femei și bărbați ; poșete, pălării, cravate, căciuli, mănuși, fulare, gulere blană, pantofi ; ghete, șoșoni, cisme ; paltoane, costume, compleuri, rochii, sacouri, pantaloni pentru femei și bărbați și... multe alte articole pe care spațiul nostru nu le poate cuprinde.

Deci,
intrați chiar astăzi în magazinele specializate pentru a cumpăra din timp cadourile dorite !

Lei 5

646

revista economică

51 19•XII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R MO

cum pregătim investițiile '76

JUDEȚUL MARAMUREȘ

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

MARAMUREȘ

Ritm rapid de dezvoltare a industriei

Politica de industrializare socialistă, promovată cu consecvență de partidul nostru își dovedește cu prisosință roadele și în județul Maramureș. Beneficiind de un volum important de investiții, harta economică a județului s-a îmbogățit în anii construcției socialiste cu noi și importante obiective. Numai în anul 1975, pentru dezvoltarea județului s-au alocat fonduri de investiții în valoare de 1,6 miliarde de lei, punîndu-se în funcțiune importante obiective industriale cum sînt: Fabrica de șuruburi Sighetu-Marmației, Fabrica de mobilă Vișeu de Sus, Fabrica de confecții Baia Mare, Fabrica de brînzeturi Tg. Lăpuș, Exploatarea minereului din zona Roata-Oanța-Cavnic și altele. În viitorul cincinal, în județ se vor construi aproape 30 de noi obiective industriale cu diferite profiluri de producție.

Numeroase capacități de producție au fost dezvoltate și modernizate, s-au perfecționat tehnologiile de fabricație, s-a asimilat un mare număr de produse cu caracteristici tehnico-economice superioare. Toate acestea, alături de îmbunătățirea continuă a organizării producției și a muncii, de creșterea calificării cadrelor au făcut ca în anul 1975 valoarea producției globale industriale să fie cu 59% superioară nivelului realizat în anul 1970, înregistrîndu-se în această perioadă un ritm mediu anual de creștere de 9,1% față de 5,9% planificat. În prezent, producția industrială a județului este de 16 ori mai mare decît cea obținută în anul 1950.

Punînd în valoare potențialul economic și capacitatea creatoare a lucrătorilor, industria Maramureșului a îndeplinit sarcinile actualului plan cincinal la producția industrială cu 136 zile înainte de termen, creîndu-se condiții ca pînă la finele anului să se înregistreze o producție suplimentară de ordinul miliardelor de lei, concretizată în: 50 200 mc de prefabricate din beton, 1 700 tone de preparate de carne și alte produse.

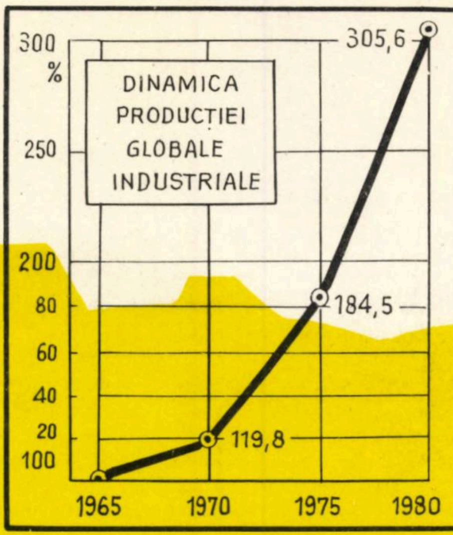

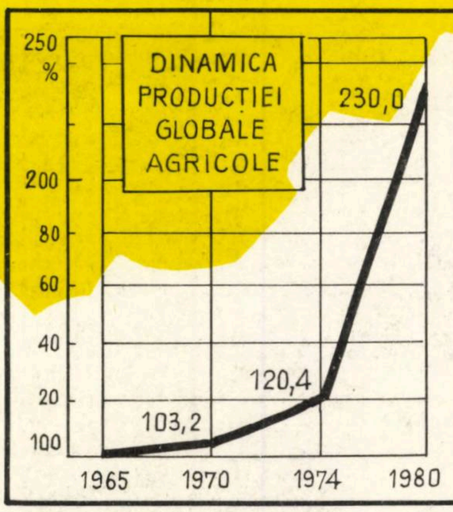

Dezvoltarea intensivă a zootehniei

Agricultura a cunoscut, la rîndul său o dezvoltare rapidă, dinamica producției globale agricole în ultimii 10 ani evidențiind o creștere continuă. Astfel, în anul 1974 producția globală agricolă a crescut față de 1965 cu 20,4%. Dacă ne referim îndeosebi la dezvoltarea zootehniei, trebuie să arătăm că efectivul de animale a crescut substanțial, ajungînd la 160 208 bovine, 91 821 porcine, 250 834 ovine, 1 620 812 păsări, la începutul acestui an.

Din anul 1972, la Sighetu-Marmației ființează Stațiunea de cercetări zootehnice, unde se urmărește realizarea unui tip de vacă din rasa Brună, aptă pentru o producție de cel puțin 4 500-5 000 l. lapte, cu 4% grăsime, iar la sacrificare să ajungă la o greutate corporală de 550—580 kg, deci un animal valoros și pentru o producție sporită de carne. Rezultatele obținute sînt promițătoare. Acum există în fermele stațiunii un lot de elită compus din peste 410 vaci, de la care se obține o producție medie de circa 3 700 l. lapte. În rîndul acestora, se găsesc 18 vaci recordmene, una dintre ele avînd o producție de 9 767 l lapte cu 3,8% grăsime, într-o lactație.

Totul pentru om

Creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii din județ este reliefată pregnant de cîțiva indicatori, printre care amintim:

— desfacerile de mărfuri au crescut în actualul cincinal față de cel precedent cu peste 45%, iar suprafața comercială utilă a sporit cu 20 590 m p față de 8 700 m p în cincinalul anterior;

— în acest cincinal s-au dat în folosință 10 074 apartamente, 463 săli de clasă, 2 150 locuri în creșe, grădinițe și case de copii, precum și alte obiective social-culturale.

În județ, totalul fondurilor bănești alocate ocrotirii sănătății, în ultimii cinci ani, a înregistrat o creștere de 75,8 milioane lei, cu un ritm mediu anual de creștere de peste 15%. Aceasta își găsește corespondentul în starea de sănătate a populației. Dacă în 1960 mortalitatea infantilă era de 76‰, azi această cifră a coborît sub 35‰. În anul 1944, durata medie de viață a populației a fost de 40 ani, azi această medie oscilează în jurul cifrei de 68.

În același timp, învățămîntul de toate gradele a cunoscut o dezvoltare remarcabilă, atît prin extindere cît și prin diversificare. Astfel, în actualul an școlar, numărul elevilor care frecventează învățămîntul de cultură generală a crescut de peste 3 ori, iar al elevilor din școlile profesionale de peste 11 ori față de anul școlar 1938/1939. În cincinalul 1976—1980 se vor construi 321 săli de clasă, grădinițe pentru 1 620 copii, iar numărul locurilor în internatele școlare vor spori cu 2 900. Județul Maramureș dispune, în prezent, de aproape 500 instituții de cultură.

M. I.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

ÎN PRAGUL UNUI NOU CINCINAL

SĂPTĂMÎNA ACEASTA a înregistrat noi momente semnificative pentru viața noastră economică și socială : plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român a dezbătut și aprobat planul național unic de dezvoltare a României pe 1976 și bugetul pe anul viitor, documente cărora Marea Adunare Națională le va da în aceste zile putere de lege. Se încheie astfel o prodigioasă activitate consacrată elaborării planului, stabilirii direcțiilor fundamentale de dezvoltare a economiei românești în anul următor. Desfășurată sub conducerea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** această activitate s-a întemeiat pe multiple și aprofundate studii asupra problemelor creșterii noastre economice, pe o conlucrare fructuoasă între întreprinderi, centrale, organe locale, ministere, organe de sinteză, pe un larg și fertil dialog cu producătorii și în același timp proprietarii mijloacelor de producție — masele largi de oameni ai muncii, expresie a profundului democratism al orînduirii noastre socialiste.

Caracteristica esențială a planului pe 1976 o constituie faptul că, asigurînd o intensă mobilizare a potențialului material și uman de care dispunem, permite creșterea în ritm înalt a întregii economii naționale, progresul armonios al tuturor județelor, în condițiile accentuării laturilor intensive ale dezvoltării, fapt care dovedește, odată în plus, dezvoltarea dinamică, sănătoasă și echilibrată a întregului complex economic. **Principalii indicatori ai planului —** producția industrială și agricolă, volumul investițiilor și al comerțului exterior, nivelul productivității muncii, veniturile populației și vînzările de mărfuri către populație etc. — **aflați într-o strînsă interdependență și riguroasă corelare,** marchează creșteri importante, sporurile de producție găsindu-și un corespondent firesc în îmbunătățirea permanentă a nivelului de trai material și spiritual al populației. Planul creează condițiile necesare pentru continuarea pe o treaptă mai înaltă a procesului de industrializare a țării, de modernizare a structurilor economice, pentru valorificarea la un nivel superior a resurselor naționale, promovarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, utilizarea intensivă a capacităților de producție, gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, pentru creșterea în general a eficienței economice a producției materiale.

În acest fel, după cum s-a subliniat la plenară, **planul pe 1976 — parte integrantă a noului plan cincinal — se încadrează în orientările fundamentale stabilite de Congresul al XI-lea al partidului cu privire la dezvoltarea economică și socială a țării în anii următori.** Adoptînd Programul partidului și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pînă în 1990, Congresul al XI-lea a deschis în fața întregului popor însuflețitoare perspective de muncă și creație, de valorificare a capacităților și energiilor creatoare în slujba înaintării ferme pe calea civilizației socialiste și comuniste. Obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal, al etapei noi, superioare, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în care pășește țara noastră, îl constituie continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei, a întregii societăți, în care scop se vor depune eforturi susținute pentru creșterea accelerată a forțelor de producție și amplasarea lor rațională pe întregul teritoriu al țării. Prin îndeplinirea prevederilor planului cincinal 1976—1980 România va micșora decalajele care o despart de țările mai avansate din punct de vedere economic și va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare.

Ne-am propus, pentru 1976 și anii următori, obiective noi, calitativ superioare, de însemnătate primordială pentru progresul economico-social al țării. **Faptul a devenit posibil ca urmare a succeselor obținute în îndeplinirea actualului plan cincinal, prima etapă a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.** După cum este cunoscut, în industrie cincinalul 1971—1975 a fost realizat înainte de termen, cu aproximativ două luni față de nivelurile maxime ale planului și cu cinci luni față de Directivele Congresului al X-lea. Ca urmare a înfăptuirii unui vast program investițional, economia națională în ansamblul ei a cunoscut o creștere puternică, s-au dezvoltat și modernizat forțele de producție, s-a amplificat avuția națională. La sfîrșitul acestui an volumul producției industriale depășește de peste 30 de ori nivelul maxim atins în perioada antebelică. Peste 2200 de noi capacități industriale și agrozootehnice au îmbogățit harta economică a țării, într-o distribuție teritorială echilibrată, creînd premise sigure pentru realizarea în fapt, și din acest punct de vedere, a principiilor de echitate socialistă. Perioada actualului cincinal a constituit o etapă rodnică în realizări în toate domeniile vieții economico-sociale. A fost generalizat învățămîntul obligatoriu de zece ani, s-au realizat pași importanți în sistematizarea teritoriului și localităților țării, s-a extins și îmbunătățit cadrul organizat de participare a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea societății și, în același timp, s-a desfășurat o intensă activitate pentru perfecționarea organizării industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri. Pe baza dezvoltării impetuoase a economiei au fost adoptate măsuri importante pentru ridicarea bunăstării tuturor celor ce muncesc : a crescut retribuția reală, s-au construit 522 000 apartamente și numeroase edificii social-culturale.

Sînt succese care demonstrează justețea politicii partidului nostru, care adeveresc hărnicia și priceperea clasei muncitoare, a întregului popor, angajarea sa plenară în opera de înfăptuire a programului partidului, din care a făcut propriul său program. Sînt succese care creează o bază solidă pentru trecerea la traducerea în viață a sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea, pentru intensificarea procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

În fața poporului nostru se află acum noi sarcini de mare însemnătate, un amplu program de acțiune, îndrăzneț dar realist, pe măsura posibilităților economiei noastre naționale. Stă în puterea noastră, a întregului popor, să dăm viață acestui program. **„Avem,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, toate condițiile pentru a realiza cu succes toate prevederile viitorului cincinal. Dispunem de mijloacele materiale și umane necesare, ne bizuim pe hărnicia, capacitatea și elanul creator al clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate... Avem un program clar, o călăuză sigură și unică în Partidul Comunist Român care își îndeplinește cu cinste rolul de forță politică conducătoare în înfăptuirea Programului trasat de Congresul al XI-lea“.**

Începem, nu peste multă vreme, un nou an, și, odată cu acesta, un nou cincinal. În cadrul acestuia planul pe 1976 va ocupa un loc cu totul aparte, fiind primul în succesiunea planurilor anuale. De aici și însemnătatea sa deosebită marcată, între altele, și de atenția care a fost acordată pregătirii sale din toate punctele de vedere. Realizarea ritmică, integrală a indicatorilor acestui plan încă din primele zile ale anului va însemna și un bun demaraj pentru noul cincinal, va crea premise favorabile pentru îndeplinirea acestuia la nivelele superioare prevăzute. Concentrarea tuturor eforturilor pentru înfăptuirea planului, a programului istoric adoptat de partid trebuie să devină o cauză de onoare a fiecărui om al muncii.

Stere GIOGA

Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune

APROPIEREA DINTRE PE BAZA RELAȚIILOR

INTERCONDIȚIONAREA factorilor care duc înainte sau frînează dezvoltarea orașelor și satelor și în principal a factorilor economici, frecvența unor fenomene sociale legate de evoluția orașelor și satelor permit desprinderea unor tendințe de dezvoltare a formelor de organizare a așezărilor omenești — orașul și satul. Atunci cînd, pe temelia unor relații de producție de același tip în sat ca și în oraș, dezvoltarea puternică a forțelor de producție din oraș contribuie și la dezvoltarea celor din sat, are loc o înflorire, atît a orașului cît și a satului. Decurgînd din aceasta, condiția menținerii și dezvoltării unei civilizații orășenești stă și în dezvoltarea satului. Tendința fundamentală a raportului dintre oraș și sat în epocile sale de dezvoltare rapidă este deci o îmbunătățire necontenită a condițiilor sociale a majorității oamenilor grupați în colectivități, — prin condiție socială a orașelor și satelor înțelegîndu-se condițiile de muncă și trai ale majorității populației, determinate de dezvoltarea forțelor de producție în anumite condiții de proprietate, schimbului de activități și repartiției bunurilor create. Aceasta constituie criteriul fundamental de apreciere a nivelului de dezvoltare a orașelor și satelor. Opoziția dintre oraș și sat a izvorît din natura relațiilor bazate pe exploatare și extinderea exploatării asupra satului. Dar, ca în orice proces dialectic, existînd o tendință de opoziție, în mod normal trebuie să avem și o tendință pozitivă, de echilibrare, de dezvoltare a raportului, o tendință de stabilizare, un moment de unitate.

Tocmai de aceea în analiza dialecticii raportului dintre oraș și sat este necesar să se urmărească drept criteriu al analizei apariției și dezvoltării orașului și satului, și deci al raportului lor, nu numai caracterul relațiilor de producție, ci tendința reciprocă de a se concorda cu dezvoltarea forțelor de producție. Dialectica dezvoltării forțelor și relațiilor de producție într-o societate dată, ca lege fundamentală a progresului social, dialectica dezvoltării acestor elemente ale modului de producție, explică de ce în anumite momente ale dezvoltării unei societăți după victoria anumitor relații de producție, creîndu-se condiții prielnice dezvoltării forțelor de producție, se dezvoltă și formele de organizare a societății omenești, orașul și satul.

De aceea, dinamica condițiilor de muncă și de trai ale satului românesc, expresie a apropierii treptate a satului de oraș, permite prevederea unor etape viitoare ale raportului în care vor putea fi lichidate deosebirile între cele două clase, clasa muncitoare și țărănimea, ducînd în perspectivă la transformarea celor două clase într-o singură clasă a societății.

În condițiile concrete ale țării noastre, determinat de politica științifică a partidului, începînd din primele cincinale, și mai accentuat în ultimul cincinal, ritmul puternic de industrializare a țării a fost însoțit în permanență de realizarea repartizării forțelor de producție pe întinsul țării cu accent pe dezvoltarea unor zone și localități mai puțin dezvoltate. Traducerea în viață a acestui obiectiv al politicii de stat a imprimat și evoluției de mobilitate teritorială a populației pe medii în difetele sale etape trăsături distincte.

Dacă în cursul primelor planuri cincinale, ca urmare a dezvoltării unor obiective industriale am avut de-a face cu o deplasare pe distanțe mai mari a forței de muncă provenite din agricultura unor regiuni spre alte regiuni, ca urmare a dezvoltării industriale a regiunilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, tendința s-a modificat. În ultimul cincinal se poate distinge și o revenire a unei părți a populației calificate din marile centre industriale spre regiunile care au pășit pe calea industrializării. Revenirea spre regiunile natale, tendințele existente în cadrul acestor fenomene sociale evidențiază posibilitatea de reglementare a procesului, de reducere a distanței de deplasare a populației.

Mișcarea masivă a populației spre mediul urban, proprie în prezent numai județelor puternic industrializate sau în curs de industrializare va deveni o caracteristică a întregii noastre țări ca medie, deoarece în perspectivă circa 85% din populația activă va fi ocupată în ramuri neagricole. Acest proces se va dezvolta concomitent cu dezvoltarea localităților din zonele de influență ale orașelor care vor atrage noi contingente ale forței de muncă, precum și ca urmare a apariției a sute de noi orașe cu puternice obiective agricole de tip industrial, a dezvoltării puternice industriale a județelor mai puțin dezvoltate.

În anii ultimului cincinal dinamica și ponderea populației urbane din unele zone ca Hunedoara, Banat, Brașov, Ploiești, Bacău, a indicat corelația firească dintre industrializare și creșterea populației urbane. În perspectiva anilor 1980—1990 creșterea ponderii populației urbane care va deveni dominantă în majoritatea județelor va izvorî atît din dublarea orașelor existente, cît și din rapida urbanizare a satelor.

Amploarea viitoare a acestui proces justifică cîteva considerații pe marginea cercetărilor efectuate.

Dezvoltarea economică la baza procesului de urbanizare

NEVOIA DIVERSIFICĂRII ramurilor și subramurilor industriei în funcție de resursele naturale și de muncă în diferitele regiuni ale țării a făcut ca statul socialist să țină seama că înfăptuirea politicii de repartizare a forțelor productive pe teritoriu să se realizeze o dată cu o corelare justă a dezvoltării industriei și agriculturii.

Cele două considerente care au stat la baza repartizării forțelor de producție pe întinsul țării au dus în mod firesc, potrivit condițiilor social-economice și naturale favorabile ale fiecărui județ, sau zonă, la o anumită specializare, concentrare a unor întreprinderi din aceeași ramură, într-un județ sau altul, după resursele naturale ce erau mai aproape. Rezultatul direct al acestui fenomen a fost adîncirea diviziunii muncii, atît pe scara întregii economii naționale, cît și în cadrul județelor respective, diviziune ce a corespuns necesităților economiei naționale și nevoilor de dezvoltare economico-socială a fiecăruia în parte. În direcționarea dezvoltării nu s-a urmărit numai o diversificare cît mai mare a ramurilor industriei și agriculturii, ci și o dezvoltare echilibrată a acestora.

Pe plan național dezvoltarea industriei este urmată și de dezvoltarea complexă a agriculturii intensive. Dezvoltarea generală ca ramură a agriculturii, are loc în județe, indiferent de nivelul de dezvoltare a industriei. Aceasta ca urmare a necesității dezvoltării generale a agriculturii. Cazul particular în care un județ trebuie să-și dezvolte mai mult o ramură economică specializată nu înseamnă că nu-și dezvoltă și alte ramuri.

Repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg întinsul țării și crearea unei baze industriale în zonele lipsite de industrie sau mai puțin dezvoltate au avut drept consecință necesară apariția de noi orașe industriale sau dezvoltarea orașelor existente, a căror populație a crescut o dată cu construcția noilor obiective industriale. Determinat tocmai de aceste efecte sociale, agricultura fiecărui județ trebuie să se armonizeze cu dezvoltarea ei industrială, bineînțeles în cadrul condițiilor naturale și social-economice existente. În fiecare județ al țării, datorită varietății reliefului și climei există posibilitatea dezvoltării intensive a unor ramuri sau subramuri ale agriculturii (ca : legumicultura în cîmp și sere, creșterea păsărilor, vacilor de lapte, pomicultura), care să asigure pe distanțe scurte și în condiții optime aprovizionarea orașelor. Desigur că aceasta nu înseamnă paralel și o specializare a zonelor în subramurile respective. Viața a confirmat că dezvoltarea și specializarea unor ferme ale întreprinderilor agricole de stat sau cooperativelor, ca și a bazinelor legumicole din apropierea marilor centre muncitorești este necesară și posibilă.

În cuvîntarea rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în încheierea Consfătuirii de lucru de la Comitetul Central din iunie 1975 — a fost subliniată cerința, formulată și în Directivele Congresului al XI-lea, ca fiecare județ să asigure, în principal, din

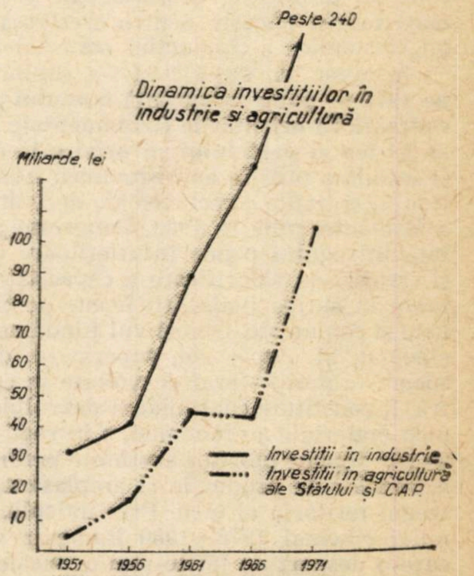

Anuar statistic 1970 - pag. 458-459

Din directivele Congresului al X-lea P.C.R. București Ed. politică 1970 - pag. 48-49

SAT ȘI ORAȘ SOCIALISTE DE PRODUCȚIE

resurse proprii aprovizionarea populației cu legume și produse animaliere proaspete. Deși fiecare județ își specializează producția pe ramura sau ramurile cu condițiile naturale cele mai favorabile, pe ansamblul județului trebuie să existe totuși o dezvoltare multilaterală, care să asigure condițiile pentru buna aprovizionare a orașelor.

Se consideră că un raport general între industrie și agricultură existent pe scară națională se reproduce în mod necesar și pe scara județului și aceasta tocmai ca urmare a relației necesare, obligatorii dintre dezvoltarea industriei și agriculturii.

Numai dezvoltarea industriei în orașele mici și mijlocii poate absorbi forța de muncă eliberată prin modernizarea și specializarea agriculturii. De asemenea, numai dezvoltarea unei agriculturi de tip industrial poate asigura materiile prime necesare și hrana populației urbane.

Politica partidului, de orientare a dezvoltării agriculturii în diferite zone și județe, care ține seama de necesitatea de materii prime, nivelul de industrializare al județului, posibilitatea și măsura în care industria poate absorbi forța de muncă eliberată prin intensificarea agriculturii, condițiile pedoclimatice favorabile anumitor culturi și tradiția existentă în cultivarea unor plante sau animale s-a dovedit justă.

Ritmul rapid de industrializare socialistă a țării, dublat de repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, atît prin dezvoltarea orașelor mici și mijlocii, cît și prin amplasarea unor obiective industriale în zonele agricole — dă o nouă amploare procesului de urbanizare. Pentru urmărirea tendințelor din cadrul acestui proces este necesar ca urbanizarea să nu fie concepută numai ca o dezvoltare a orașelor industriale, ci ca un proces mai larg, care cuprinde, cum este și firesc, și procesul de dezvoltare a unor comune mari, care capătă treptat trăsăturile orașului, cît și o ridicare a nivelului de civilizație al tuturor satelor.

Specificitatea urbanizării în România

ÎN SFERA procesului de urbanizare întîlnim fenomenul de dezvoltare a orașelor cu tot cortegiul de condiții și consecințe social-economice ale acestuia, privind condițiile de muncă, de trai ale locuitorilor lor. Pe de altă parte, fenomenele procesului de urbanizare le putem urmări și în comune mari cu caracter agricol, în care energia electrică, canalizarea și apa, bunurile de uz îndelungat din casele cooperatorilor, condițiile social-culturale și dezvoltarea spirituală a țăranilor, sînt de pe acum superioare celor din micile noastre tîrguri de odinioară. Ele nu pot fi numite orașe însă au însușit unele trăsături ale vieții urbane.

În cadrul fenomenului de urbanizare a satelor există însă și o altă tendință, aceea a dezvoltării satelor din apropierea orașelor. Fenomenul este mai evident în zonele puternic industrializate și este determinat, pe de o parte, de faptul că centrul muncitoresc supraaglomerat tinde să-și întindă cartierele de locuit în afara orașului și poate, mai ales de absorbirea forței de muncă din aceste sate de către întreprinderile din oraș. În perspectiva anilor această tendință se va accentua. Denumit în literatură proces de suburbanizare, el presupune dezvoltarea unui anumit nivel de civilizație caracteristic acestor localități, diferit de cel al orașului și al satului.

Industrializarea a dezvoltat nu numai în înălțime blocurile orașelor, ci le-a extins spre comunele și satele apropiate care-i furnizează în primul rînd forța de muncă pentru obiectivele nou construite. Aceste zone suburbane au tendința să se extindă, să cuprindă noi și noi sate ai căror țărani muncitori sînt chemați să lucreze în întreprinderi, pe măsura lărgirii activității acestora. Dacă socotim că, în perspectivă, în agricultură nu va lucra decît circa 12—15% din totalul populației ocupate, vom distinge o tendință accentuată a urbanizării și mai ales a suburbanizării și a atragerii în zonele de influență a orașelor ce se vor dezvolta ca urmare a industrializării a noi comune și sate.

În același timp, se poate aprecia că trăsătura caracteristică a României, cu o populație concentrată în mare majoritate în localități mijlocii, oferă condiții pentru accentuarea procesului de urbanizare, fără ca acesta să presupună o deplasare îndepărtată a forței de muncă. Aceasta înseamnă că orașele vor cuprinde nu numai sutele de mii de țărani muncitori intrați în producția industrială sau ramurile industriale neagricole din cadrul lor, ci vor atrage în sfera lor de acțiune satele apropiate, cărora, o dată cu dezvoltarea lor proprie, le vor transmite trăsăturile urbane.

Acest proces ridică însă pentru cercetarea economică și sociologică unele probleme de o deosebită însemnătate. Dintre ele una privește situația socială a celor rămași să lucreze pămîntul cooperativelor agricole de producție din jurul orașelor, direcțiile de dezvoltare a acestor cooperative sau a întreprinderilor agricole de stat respective.

Din fenomenele observate în jurul marilor centre industriale din zonele Banat, Hunedoara, Brașov și București, apar cu insistență cîteva care se cer urmărite și influențate în dezvoltarea lor. Nivelul relativ scăzut de dezvoltare a agriculturii intensive din aceste zone duce la fenomene contradictorii. Faptele demonstrează că în ultimii ani în marile centre muncitorești cum sînt Reșița, Hunedoara, Brașov, nemaivorbind de București, forța de muncă este atrasă în primul rînd din orașele și satele apropiate. Pentru locuitorii satelor ce pleacă zilnic în uzină, munca agricolă rămîne ca o ocupație secundară. Ei gravitează în jurul centrelor industriei grele, datorită veniturilor mai ridicate decît la sat, rezumîndu-se de cele mai multe ori să-și lucreze doar lotul personal dat de cooperativa agricolă de producție. Munca pe terenurile acestor cooperative agricole de producție se desfășoară în condiții speciale, ea rămînînd uneori exclusiv pe seama femeilor și bătrînilor. Dacă bătrînii mai sînt și pensionari, iar femeile care datorită retribuției soților dispun de condiții materiale bune manifestă tendința de a nu mai lucra în agricultură, mai ales în perioada de vîrf a lucrărilor agricole — prășitul și recoltatul produselor vegetale. — atunci devin mai evidente problemele ce decurg din această situație. Unele subramuri ale producției agricole, cum sînt creșterea vitelor, a păsărilor, legumicultura, pomicultura — tocmai ramurile cele mai rentabile ale căror produse sînt foarte căutate pe piața orașelor sînt neglijate într-o serie de cooperative agricole, atît datorită faptului că baza tehnică-materială a acestor ramuri nu este suficient dezvoltată, dar și pentru că ele cer cel mai mare volum de brațe de muncă în tot timpul anului sau o mare parte a sa. În aceste condiții social-economice, deși condițiile pedoclimatice ar fi uneori favorabile (pentru că cel mai adesea aceste centre sînt situate pe văile apelor, în zone de dealuri sub sau intracarpatice) posibilitățile agriculturii din zonele de influență urbană nu sînt pe deplin folosite.

Terenul arabil și, în general, agricol din zonele din jurul centrelor muncitorești trebuie și poate fi folosit cu mai multă eficiență economică și, în consecință, socială. Ținînd cont de condițiile concrete ale țării, ale fiecărui județ și zone industriale în parte, problemele pot fi rezolvate prin dezvoltarea culturilor intensive de primă necesitate în zone mai largi în jurul centrelor industriale, în unități specializate. În aceste zone puternic industrializate se aplică mai cu seamă principiul și proporția valabilă pe întreaga economie, ca agricultura intensivă să țină pasul cu industrializarea. Aceasta pen- două motive. În primul rînd, pentru că industria în dezvoltare continuă să atragă forța de muncă prin dezvoltarea intensivă a agriculturii, în al doilea rînd, pentru că fenomenul eliberării forței de muncă din agricultură ca urmare a intensificării ei în cazul cînd dezvoltarea industriei în spațiu nu este apropiată, duce la fenomene de strămutare a populației. Așadar, în afara intensificării agriculturii sau specializării anumitor zone unde unele culturi dau producțiile cele mai mari, se consideră că, în mod diferențiat, de la o zonă industrială la alta, această corelare strictă a dezvoltării unor ramuri agricole a căror produse sînt de primă necesitate trebuie asigurată. În perspectiva anilor mai îndepărtați, cînd aprovizionarea mai operativă a centrelor industriale și abundența produselor alimentare va fi realizată, o specializare strictă a zonelor agricole poate fi discutată pe alt plan. Aceasta nu este numai o problemă economică ci o problemă de mare interes social datorită implicațiilor largi asupra organizării vieții sociale din așezări.

Un proces obiectiv — reglementat

S-A OBSERVAT în cursul cercetărilor că mobilitatea teritorială a populației prezintă tendința de reducere a distanței de deplasare și de eliminare treptată a aglomerării excesive a forței de muncă în anumite centre. Urbanizarea acestor localități determină în final reducerea cheltuielilor, economie de timp și energie, o mai eficientă folosire a timpului liber în afară de muncă în activități recreative.

Ca urmare a industrializării orașelor mici și mijlocii și a modernizării acestora prin construcții de locuințe, instituții social-culturale, electrificare, canalizare, organizare de servicii publice, se va reduce, în continuare afluxul populației rurale spre zonele congestionate ale orașelor mari. În condițiile socialismului, în care industrializarea socialistă, repartizarea rațională a forțelor de producție în teritoriu, dezvoltarea bazei tehnice materiale a agriculturii pe temeiul relațiilor de producție socialiste, apropie orașul de sat, iar dezvoltarea agriculturii intensive determină un nou mod de muncă și trai al țăranului, instrucția școlară, educația și cultura dezvoltă îi desăvîrșește profilul spiritual, apropiindu-l de comorile culturii universale. În aceste condiții, fundamental noi, mișcarea populației pe medii și urbanizare devin procese ce pot fi reglementate permițînd ca în măsura dezvoltării urbane a orașelor mici și mijlocii, să se reducă distanța de deplasare a forței de muncă de la sat spre oraș, în sensul că cei ce devin lucrători în oraș și vin din zone apropiate pot locui în continuare în satele lor apropiate orașului, parcurgînd cu diverse mijloace de transport drumul pînă la fabrică, fenomen în prezent tot mai frecvent întîlnit în regiunile puternic industrializate.

Descreșterea populației rurale prin atragerea ei în orașe sau în centre rurale cu posibilități de a se transforma în orașe, se poate realiza fără consecințe sociale negative. Dezvoltarea armonioasă și în ritm mereu ascendent a industriei și agriculturii, consecințele lor sociale șterg pe zi ce trece mai mult izolarea satului, care, prin munca unită a locuitorilor săi, se apropie de oraș atît în condițiile de muncă cît și în cele de trai. Aceasta face ca în condițiile socialismului, să dispară consecințele sociale negative ale mobilității teritoriale a populației. Mișcarea teritorială a populației rămîne un fenomen cu tendințe de creștere numerică și calitativă, dar pe măsura reglementării sale pe plan național fără consecințe negative.

Lichidîndu-se treptat condițiile social-economice care au generat înapoierea social-economică și culturală a satului, în socialism se creează posibilitatea ca alături de înmulțirea orașelor, creșterea numerică a populației acestora și dezvoltarea lor, satul să se dezvolte pe toate planurile.

Viața socială confirmă, etapă de etapă, an de an, înfăptuirea prevederilor de dezvoltare socială ale programului Partidului Comunist Român. Sintetizînd experiența concretă a construcției socialiste în România, documentele de partid au distins în domeniul politic al raportului dintre sat și oraș, procesul întăririi și cimentării alianței dintre clase. Dezvoltarea mecanizării și industrializării agriculturii, iar pe plan social procesul ridicării nivelului de trai material și cultural al țărănimii, procese aflate într-o intercondiționare necesară, vor duce, în perspectivă, la apropierea treptată a condițiilor de muncă și de trai de la sat de cele de la oraș. În aceste condiții noi, este posibilă ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre cele două clase fundamentale ale societății. În afara caracterului de durată și treptat al procesului, documentele de partid au subliniat legătura necesară, mecanismul intim al dezvoltării raportului dintre oraș și sat, elementele esențiale ale acestuia pe diferitele sale planuri în mișcarea, în dezvoltarea și perspectiva procesului unic de apropiere a satului de oraș.

Dinamica condițiilor de muncă și de trai ale satului socialist din România demonstrează superioritatea orînduirii socialiste, forța și dinamismul agriculturii cooperatiste, marele său potențial economic și uman. Capabil să concentreze uriașe mijloace materiale pentru dezvoltarea socialistă, ea oferă condiții pentru realizarea unui ritm rapid de modernizare a agriculturii, într-un interval istoric mult mai scurt decît în capitalism.

Pentru apropierea treptată a satului de oraș, hotărîtoare au fost creșterea investițiilor statului și din fondurile proprii ale țărănimii muncitoare, ridicarea calitativă a întregii activități economice a industriei, a agriculturii, prin munca harnică, calificată, eficace a întregului popor pentru valorificarea deplină a condițiilor oferite de socialism. În situația existenței încă a unui decalaj însemnat între nivelul condițiilor de muncă și de trai ale orașului și satului din țara noastră, față de cele ale unor țări cu economie dezvoltată, analiza apropierii treptate a satului de oraș, apreciind saltul uriaș făcut față de condițiile României antebelice, trebuie să țină cont, ca element de comparație, și de nivelul atins de țările cele mai dezvoltate.

Dezvoltarea social-economică a satului românesc a depins și depinde de industrializarea orașului, purtătorul forțelor și relațiilor de producție mai dezvoltate. Numai aceasta poate da agriculturii baza tehnică-materială necesară schimbării condiției tehnice a muncii, deci numai industria poate asigura și pe mai departe dezvoltarea economică a orașului și a satului. Numai orașul a putut să ajute satul în dezvoltarea relațiilor de producție care au devenit punctul de pornire pentru folosirea bazei tehnico-materiale create de oraș, bază ce trebuie perfecționată neîncetat.

Că emanciparea satului nu se poate realiza fără concentrarea de către statul socialist a mari forțe materiale și umane învățămîntului, culturii, sănătății, o demonstrează experiența României. Ea demonstrează, de asemenea, că întreaga dezvoltare armonioasă a raportului între oraș și sat nu ar fi fost posibilă fără conducerea științifică de către Partidul Comunist Român care, cunoscînd legile dezvoltării sociale pe baza învățăturii marxist-leniniste și a studierii realităților și posibilităților fiecărei etape istorice, a orientat și condus multitudinea fenomenelor din cadrul raportului, devenit astfel un element motor al dezvoltării societății socialiste, al progresului ei.

Se mai impun și cîteva concluzii deosebite privind caracteristicile dominante ale dezvoltării orașelor și satelor României ultimilor decenii.

Urmărirea etapelor dezvoltării orașelor și satelor pe teritoriul României conduce la concluzia că făurirea și consolidarea unității economice, sociale și politice dintre oraș și sat din ultimii 30 de ani din istoria sa stă la baza renașterii orașelor și satelor României prin conținutul social-economic calitativ nou al acestora, prin uriașul potențial pe care-l pune în valoare, prin modelele de viață modernă pe care le împămîntenește pe solul și frumusețea peisajului și tradiției formelor vechi de civilizație ale țării.

O caracteristică a acestui proces de renaștere și civilizare neîncetată atît a orașului cît și a satului, consecință directă a industrializării rapide a țării, mai ales în cursul ultimului deceniu, o constituie apariția concentrărilor urbane, cu noi relații ce se constituie între acestea și satele din jurul lor.

Cu precădere în zonele puternic industrializate și în raport direct cu acest factor hotărîtor au apărut sisteme urbane, rețele urbane, ambele cu largi zone de influența care modifică calitativ rețeaua generală de localități a țării.

Pentru evoluția raportului dintre oraș și sat în România, elementul calitativ nou este dublarea numărului de orașe în următoarele 2—3 decenii. Se poate prevedea pentru anii 2000 sporirea populației urbane la peste 85% din totalul populației țării. Statistic, aceasta va însemna nu numai populația ce locuiește în orașe ci totalitatea populației a cărei venituri provin în majoritate din activitățile centrelor urbane.

Dezvoltarea orașelor mari, mijlocii și mici, cît și a noii rețele de centre urbane oferă perspectivele unor mutații calitativ noi a raportului dintre oraș și sat în condițiile apropierii treptate a satului de oraș.

Pe ansamblul sistemului social național, orașul devine mai mult ca oricînd factor social hotărîtor în ridicarea satului pe noi trepte de civilizație, acesta acționînd nu numai din exteriorul satului ci din interiorul său prin locuitorii ce lucrează în mediul urban și locuiesc la sate sau orășenii ce lucrează la sate. Cooperarea și solidaritatea dintre oraș și sat, consolidate de realizările obținute, interesele generale și comune de dezvoltare, permit prevederea unor forme diversificate de participare reciprocă a populației la activitățile de muncă, deservire sau recreative din ambele forme de așezări. Participarea populației din mediul rural la activitățile neagricole din oraș, la servirea sau activitățile recreative ale orașului cît și participarea populației orășenești la activitatea agricolă sau neagricolă din sat, la servirea satului sau la activitățile recreative specifice satului sînt forme de manifestare ale raportului dintre oraș și sat care permit evidențierea unor caracteristici ale tendințelor de dezvoltare. Apropierea treptată dintre sat și oraș își va modifica conținutul fiind vorba de contopirea a două moduri de viață, o unificare a sistemului de valori ale orașului și satului care se vor completa, iar prin selecția lor se vor crea condiții puternic diversificate de muncă și viață care să asigure o dezvoltare multilaterală a personalității omului. Asigurînd treptat confort, civilizație urbană unui număr tot mai însemnat de localități, orînduirea socialistă, ferită de grelele fenomene de patologie urbană, specifice capitalismului, poate crea acele condiții de viață care să cîștige din mediul urban ca și din cel rural valori specifice optime dezvoltării omului.

dr. Aneta ALMĂȘAN RADU

Cincinalul 1976 - 1980: Orientări. ritmuri, eficiență

VALORIFICAREA POSIBILITĂȚILOR DE SPORIRE A RENTABILITĂȚII PRODUCȚIEI

DEZVOLTAREA în ritm ascendent a economiei naționale în cincinalul 1976—1980 este nemijlocit legată de alocarea în continuare a unor importante resurse materiale, de muncă și financiare pentru amplificarea și consolidarea bazei tehnico-materiale a producției. Amploarea eforturilor este evidențiată de faptul că volumul investițiilor va fi aproape egal cu ceea ce s-a investit în cele trei cincinale anterioare, reprezentînd o creștere de aproximativ trei ori față de investițiile realizate în cincinalul 1966—1970, ceea ce va permite ca circa 80 la sută din sporul producției industriale să se realizeze în noile obiective.

Eforturile care se fac pentru dotarea economiei cu echipamente industriale și tehnologii moderne justifică pe deplin accentuarea importanței care se acordă sporirii eficienței în toate domeniile de activitate, rolul factorilor intensivi ca mijloc de accelerare a ritmului de dezvoltare economico-socială și de realizare, pe această bază, a resurselor necesare înfăptuirii programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Printre măsurile adoptate de partid și guvern privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, un loc important îl ocupă cele referitoare la creșterea rolului pîrghiilor financiare, și îndeosebi a beneficiului și rentabilității. Ca urmare a rezultatelor obținute în domeniul creșterii producției, ridicării productivității muncii, reducerii cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, s-a ajuns la obținerea de beneficii tot mai mari și la sporirea substanțială a rentabilității unităților economice. În cele ce urmează ne vom referi la unele căi de obținere a unor beneficii cît mai mari, de creștere a rentabilității, printre care amintim: reducerea costurilor, creșterea susținută a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale etc.

Reducerea costurilor

ECONOMIA NOASTRĂ dispune de mari posibilități pentru creșterea eficienței economice. Pornind de la aceste posibilități, care nu se transformă însă automat în realități, conducerea partidului a acordat o importanță majoră căilor prin care se poate asigura o sporire permanentă a eficienței economice ; planul cincinal pe perioada 1976—1980 reflectă atenția deosebită care a fost acordată factorilor intensivi de realizare a acestui obiectiv important al politicii noastre economice, fiind astfel structurat și dimensionat încît să asigure valorificarea cu maximum de eficiență a întregului potențial al țării. Este suficient de arătat că în cincinalul următor ritmul mediu anual de creștere a venitului național va fi de 10,5%, superior celui al produsului social de 9%, ceea ce scoate în evidență că maximizarea rolului factorilor intensivi de creștere economică are loc nu în mod izolat, ci într-o concepție dinamică de îmbinare a rolului acestora cu cel al factorilor extensivi.

Dezvoltarea noastră de viitor este tot mai strîns dependentă de realizarea dezideratului economic major care a fost și rămîne micșorarea sistematică a cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale, în toate fazele procesului de producție, de folosirea rațională a bogățiilor naturale, a materiilor prime, a energiei și combustibililor, de adîncirea gradului de prelucrare industrială a resurselor în scopul obținerii unei producții superioare din fiecare unitate de materie primă prelucrată. Din prevederile noului plan cincinal se desprinde, ca o coordonată esențială a politicii promovate de partidul și statul nostru, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, ceea ce va da posibilitatea ca ritmul de creștere a venitului național să devanseze pe cel al produsului social.

Reducerea cheltuielilor de producție, așa cum subliniază documentele de partid, constituie un mijloc sigur de obținere a unor rezultate financiare superioare de către fiecare întreprindere, factorul hotărîtor de creare a resurselor necesare înfăptuirii vastului program de dezvoltare economico-socială a țării, de creștere a venitului național și de ridicare mai rapidă a nivelului de trai, material și spiritual al poporului. În legătură cu aceasta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea că **„o problemă de bază a dezvoltării economiei noastre în ritm intens, în anii ce vin, este sporirea eficienței întregii activități de producție, realizarea unor rezultate maxime cu eforturi materiale cît mai mici. Calea principală o constituie reducerea costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale“.**

O trăsătură definitorie a viitorului cincinal este aceea a realizării unei înalte eficiențe **pe seama reducerii costurilor de producție, astfel că cincinalul dezvoltării și afirmării ample a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele economiei naționale va fi și cincinalul eficienței economice.** Potrivit prevederilor de plan, în cincinalul următor ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va scade de la 57,4% la 53,8%. Pentru a ne da seama de importanța și dimensiunile acestei probleme arătăm că la nivelul anului 1980 scăderea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale echivalează cu un venit național suplimentar de 13—14 miliarde lei, ceea ce pune pe prim plan necesitatea ca la fiecare loc de muncă să se ia măsuri pentru închiderea tuturor canalelor de risipire a resurselor materiale și a fondurilor bănești, pentru gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor pe care societatea le-a încredințat întreprinderilor.

În ampla acțiune de reducere a cheltuielilor de producție trebuie să-și aducă contribuția toți factorii de răspundere — începînd cu proiectarea investițiilor, alegerea tehnologiilor, normarea consumurilor de muncă vie și de muncă materializată, aprovizionarea etc. și terminînd cu desfacerea producției la intern sau export.

În cadrul măsurilor de dimensionare a costurilor la nivelul realmente necesar pentru obținerea producției, în concordanță cu eforturile făcute de stat pentru dotarea economiei cu tehnică și tehnologii avansate, pentru creșterea calificării participanților la procesul de producție, locul principal revine, în continuare, **scăderii consumurilor de materii prime, materiale, combustibili, energie etc. pe unitatea de produs.** Aceasta se impune nu numai din considerente legate de creșterea rentabilității producției, întrucît reducerea de costuri se reflectă integral în sporirea volumului beneficiului, ci, în primul rînd, de existența unor resurse limitate de materii prime de bază, de necesitățile mereu crescînde ale economiei naționale care impun eforturi valutare deosebite pentru realizarea importurilor. De aceea, reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibili, energie etc. îmbină în mod armonios interesele generale ale economiei — de a micșora efortul valutar la import și de a proteja resursele proprii — cu interesele fiecărei întreprinderi de a obține rezultate financiare superioare, din care o parte revin direct colectivelor de oameni ai muncii care au participat la obținerea acestora.

Marii consumatori de minereu, cocs, metal, lemn, produse petroliere, bumbac, piei etc. trebuie să se situeze în fruntea acțiunii de reducere a consumurilor specifice, întrucît fiecare procent de economii duce la eliberarea a mii și zeci de mii de tone de materii prime care pot fi utilizate pentru obținerea unei producții suplimentare. Cu toate rezultatele obținute trebuie arătat că nu puține sînt cazurile în care, întreprinderi din subordinea ministerelor care produc și în același timp consumă materii prime de mare importanță pentru economia națională, depășesc normele de consum. Așa este cazul unor întreprinderi din sectorul prelucrării și industrializării lemnului, care depășesc consumul de material lemnos, al unor centrale electrice care depășesc consumul propriu tehnologic de energie electrică, al unor unități din industria metalurgică și chimică care depășesc consumul de metal sau de produse chimice. Beneficiile unor unități din industria chimică, a construcțiilor de mașini etc. ar fi mult mai mari dacă s-ar da o mai bună utilizare materiilor prime și materialelor. De aceea, așa cum se subliniază în documentele de partid trebuie acționat cu toată fermitatea pentru reducerea substanțială a consumurilor specifice la cocs metalurgic, metal, combustibil, produse chimice, celuloză, la produse din industria ușoară, cu atît mai mult cu cît, deși se prevede o scădere sensibilă a acestora ele continuă să rămînă în urma altor state, astfel că sarcinile respective sînt considerate ca minime.

Măsurile pentru micșorarea consumurilor specifice trebuie să includă în mod inevitabil și preocuparea pentru raționalizarea strictă a consumurilor pe baze tehnologice fundamentate și respectarea riguroasă a normelor stabilite, reducerea și eliminarea rebuturilor și a cheltuielilor neeconomicoase, folosirea pe scară largă a înlocuitorilor, recuperarea și utilizarea într-o proporție tot mai mare a deșeurilor și reziduurilor, pentru sporirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante și pentru readucerea în circuitul economic a stocurilor supranormative de materii prime și materiale, măsuri care contribuie, direct sau indirect, la scăderea cheltuielilor de producție.

Aportul creșterii productivității muncii

UN FACTOR hotărîtor al creșterii rentabilității îl constituie sporirea productivității muncii. În actualul cincinal, majoritatea întreprinderilor industriale au obținut succese însemnate în creșterea mai rapidă a productivității muncii pe calea mobilizării tuturor resurselor de care dispun, prin mai buna organizare a producției și a muncii, prin folosirea cu maximum de randament a mijloacelor de muncă și prin utilizarea judicioasă a forței de muncă. Avînd în vedere nivelul actual al acestui indicator, precum și măsurile luate pentru extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție, pentru aplicarea procedeelor tehnologice moderne, se prevede ca productivitatea muncii în industrie să sporească într-un ritm mediu anual de 9,1%. Realizarea acestei creșteri presupune identificarea și punerea în valoare a posibilităților de creștere mai accentuată a productivității muncii, perfecționarea în continuare a organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă.

În direcția creșterii productivității muncii și implicit a scăderii cheltuielilor de producție vor acționa și măsurile pentru utilizarea intensivă a capacităților de producție, astfel încît eforturile făcute de societate pentru dotarea economiei cu tehnica modernă să dea maximum de randament. În concordanță cu aceste cerințe se prevede ca circa 70% din producția industrială a anului 1980 să se realizeze în capacitățile de producție existente la finele anului 1975.

Mai sînt însă cazuri în care acestui factor de scădere a cheltuielilor de producție i se acordă o importanță mai redusă și în consecință se solicită fonduri de investiții pentru noi capacități de producție, din care o parte se realizează prin importuri, în loc de a se lua măsuri pentru folosirea cu maximum de randament a utilajelor existente, pentru realizarea unor indici superiori de utilizare intensivă și extensivă a acestora, pentru încărcarea rațională, la întreaga capacitate, a mașinilor și utilajelor, precum și pentru mărirea densității în spațiile existente.

Sporirea fondului de timp disponibil al mașinilor și utilajelor impune, totodată, **exploatarea cu maximă atenție și o mai bună întreținere a acestora**, efectuarea la termen a reparațiilor planificate, respectarea cu strictețe a disciplinei tehnice și tehnologice, într-un cuvînt, responsabilitate pentru menținerea mașinilor și utilajelor în perfectă stare de funcționare.

Realizarea producției cu costuri minime, îmbunătățirea permanentă a raportului dintre efort și efect impune ca **punerea în funcțiune a fondurilor fixe să se facă la termenele planificate** și totodată să se obțină o scurtare a duratei de atingere a parametrilor proiectați, respectiv atingerea costurilor finale prevăzute în studiile tehnico-economice într-o perioadă minimă, ceea ce face ca economia națională să beneficieze mai devreme de roadele noilor investiții.

Rezultatele financiare ale multor întreprinderi ar putea fi în mod pozitiv influențate de respectarea termenelor de intrare în funcțiune a noilor capacități de producție sau de micșorarea perioadei planificate de atingere a parametrilor proiectați. Referindu-se la dimensiunile acestei probleme, la nivelul planului pe anul 1974, secretarul general al partidului sublinia că **„pentru a ne da seama de importanța covîrșitoare pe care o are această problemă, este bine să se rețină că sporirea cu numai un procent a gradului de folosire a capacităților de producție poate asigura o producție suplimentară de 5 miliarde lei, iar devansarea cu o lună a termenelor de realizare a parametrilor proiectați ar echivala cu un spor de circa 3 miliarde lei“.** La volumul sporit de fonduri fixe din cincinalul următor aceste cifre capătă dimensiuni noi, amplificate și de creșterea sensibilă a randamentului acestor fonduri, ceea ce scoate în evidență posibilitățile largi de care dispun întreprinderile pentru obținerea unor rezultate financiare superioare, pentru creșterea rentabilității producției.

Sporirea rentabilității producției

MĂSURILE de reducere a consumurilor specifice de materii prime, combustibili, energie, de creștere a productivității muncii etc. trebuie să se reflecte în sporirea rentabilității producției atît la fiecare produs în parte, cît și pe ansamblul întreprinderii și al economiei naționale. Rezultatele pozitive obținute de întreprinderile industriale în îndeplinirea planului de beneficii pe acest cincinal demonstrează marile posibilități existente de creștere a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor de producție și creștere a rentabilității.

Pentru creșterea mai accelerată a rentabilității sînt necesare eforturi de eliminare a cazurilor în care unele întreprinderi înregistrează costuri individuale cu mult superioare celor medii, la nivel de ramură. În concepția partidului nostru înlăturarea acestei situații nu trebuie să se facă pe seama majorării nivelului prețurilor de producție, prin luarea în considerare a costurilor marginale, ale întreprinderilor cu cheltuielile de producție cele mai ridicate, ci prin intensificarea eforturilor fiecărui colectiv de reducere a costurilor, respectiv pentru apropierea cheltuielilor de producție individuale de cele sociale, realmente necesare obținerii producției.

Sporirea eficienței producției reclamă totodată **ridicarea continuă a calității producției**, modernizarea produselor, îmbunătățirea continuă a caracteristicilor tehnico-funcționale ale acestora, cu efecte pozitive atît asupra rezultatelor beneficiarilor, cît și ale producătorilor. Acesta este un mijloc principal de economisire a muncii sociale, deoarece performanțele tehnice superioare ale produselor, ridicarea valorii lor de întrebuințare se pot obține fără o creștere de aceeași proporție a cheltuielilor de producție, asigurînd pe această cale o sporire a rentabilității producției, atît la furnizori cît și la beneficiari.

Ridicarea continuă a calității producției, diversificarea și modernizarea producției, a devenit o cerință vitală a economiei noastre atît pentru produsele care se livrează la intern, cît și pentru export. Amploarea procesului de modernizare a producției este redată de faptul că ponderea produselor noi și reproiectate va reprezenta în 1980 circa 45% din producția industrială. Sporirea competitivității produselor românești pe piețele externe duce nu numai la asigurarea și accelerarea desfacerii producției, ci și la obținerea unor prețuri în valută superioare și a unor beneficii sporite.

Sporirea ponderii producției de calitate superioară, diversificarea, înnoirea și modernizarea producției sînt nemijlocit legate de perfecționarea activității de proiectare a produselor, respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice și a normelor tehnice, instaurarea unor practici potrivit cărora realizarea cantitativă a planului trebuie să fie însoțită de o atenție deosebită ,acordată problemei calității și asigurării desfacerii acesteia. În același timp, îmbunătățirea calității producției, înnoirea și modernizarea produselor trebuie să țină pasul cu progresul tehnic pe plan internațional, care reclamă o sporire continuă a performanțelor tehnice ale produselor noastre, asimilarea produselor noi, cu parametrii funcționali îmbunătățiți, reproiectarea și modernizarea produselor de fabricație curentă, sporirea gradului de prelucrare și respectiv încorporarea de mai multă inteligență în noile produse.

★

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor cuprinse în viitorul plan cincinal va trebui să fie marcată de obținerea unei creșteri importante a eficienței economice încă din primul an al acestuia. Reflectînd posibilitățile economiei și preocupărilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii pentru sporirea continuă a rentabilității producției, cincinalul următor va debuta cu o îmbunătățire a indicatorilor de eficiență : reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă și creșterea acumulărilor la 1 000 lei fonduri fixe. Creșteri importante ale ratei rentabilității și ale celorlalți indicatori de eficiență vor prezenta ramurile cele mai dinamice ale economiei, cum este cazul industriei construcțiilor de mașini și al industriei chimice.

În direcția realizării acestor cerințe majore ale economiei vor acționa și noile prețuri de producție și de livrare reașezate, care au la bază costuri analizate critic și care asigură o mai bună corelare a prețurilor diferitelor produse în funcție de valorile lor de întrebuințare, ceea ce stimulează obținerea unei proporții crescînde de produse de calitate superioară. Prețurile de producție reașezate vor da posibilitatea identificării cu mai multă ușurință a unităților economice care realizează producția cu cheltuieli ridicate, nejustificate economic și în consecință se pot lua măsuri specifice fiecărei întreprinderi în parte. Operațiunea de reașezare a prețurilor de producție și de livrare nu putea avea ca obiectiv rezolvarea, pe seama prețurilor, a problemelor de rentabilitate care apar la unitățile cu o dotare tehnică sau organizare a muncii necorespunzătoare, care nu gospodăresc cu eficiență fondurile materiale și bănești pe care le au în administrare. De aceea, viabilitatea prețurilor de producție reașezate depinde de modul în care unitățile producătoare acționează pentru încadrarea în cheltuielile de producție care au stat la baza noilor prețuri, pentru recuperarea, pe seama creșterii productivității muncii, a unei părți cît mai mari din îmbunătățirea retribuției și urmărirea atentă a rezultatelor aplicării prețurilor, a abaterilor care apar și a cauzelor care le generează, într-un cuvînt, înfăptuirea programelor de măsuri de reducere a prețului de cost.

G. NICOLESCU
director în Ministerul Finanțelor

ANCHETA „R.E." ÎN ÎNTREPRINDERI ALE INDUSTRIEI UȘOARE

CUM REALIZAȚI PRODUCȚIA ȘI LIVRĂRILE DE MĂRFURI PENTRU POPULAȚIE?

PE FONDUL MĂSURILOR stabilite de partid privind îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației cu bunuri de sezon în perioada toamnă-iarnă, industriei ușoare i-au revenit sarcini deosebite. Conform programului, în trimestrul IV/1975 și semestrul I/1976 fondul de mărfuri textile — încălțăminte, specifice sezonului rece urmează să marcheze o creștere de aproximativ 20 la sută față de perioadele anterioare. Ponderea cea mai mare în cadrul acestui volum o au articole ca paltoane, pardesie, canadiene matlasate, tricotaje plușate, țesături de lînă și bumbac, cizme, ghete, bocanci, confecții de blănărie etc. Aceasta înseamnă că magazinele de desfacere au asigurate cu 30 la sută mai multe cizme și ghete pentru femei, cu 23 la sută mai multe cizmulițe și ghetuțe pentru copii, cu 14 la sută lenjerie scămoșată pentru copii, cu 70 000 paltoane, cu 624 000 perechi mănuși tip lînă și de piele etc. În total, industria ușoară livrează fondului pieței, peste prevederile de plan pe 1975, articole de textile, încălțăminte și altele în valoare de 1,7 miliarde lei.

„Revista economică" *a întreprins de curînd o anchetă în cîteva din cele mai mari unități productive ale acestei importante ramuri a economiei, urmărind, în prim plan,* ritmul de realizare a producției, precum și cel al livrărilor de mărfuri la fondul pieței pentru desfacere la populație. *Iată cîteva din principalele constatări rezultate.*

Produse într-o gamă larg diversificată, de calitate și într-un volum sporit

CARACTERISTIC pentru toate unitățile vizitate și cuprinse în anchetă este în prezent **munca avîntată, plină de inițiativă și răspundere, pentru ca hotărîrile adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea aprovizionării populației să fie cît mai repede și exemplar înfăptuite. În multe din marile unități productive, depistîndu-se rezerve suplimentare pentru depășirea sarcinilor de plan, s-a trecut la valorificarea lor, realizîndu-se producții în plus care au fost și sînt livrate comerțului.**

O altă dovadă a acestei emulații, a modului responsabil în care au fost însușite sarcinile trasate de conducerea de partid unităților din industria ușoară, o constituie și faptul că **cele mai multe întreprinderi s-au și achitat de sarcinile pe acest an, realizînd inclusiv suplimentările de produse date pentru sezonul toamnă-iarnă.** („Bucegi"-Pucioasa, „Dacia" și „Suveica"-București, Întreprinderea de stofe Brașov, Întreprinderea de postav Azuga, „Dumbrava" și „Libertatea" din Sibiu, „Intex"-Păulești, Întreprinderea de produse tricotate Miercurea Ciuc etc.).

La aceste elemente pozitive s-ar mai putea adăuga și faptul că, **ținînd seama de învățămintele trase din activitatea desfășurată și criticile adresate de către conducerea de partid industriei ușoare și comerțului pentru unele deficiențe constatate pe filiera producție-desfacere, au fost luate măsuri începînd de la minister, centrale industriale și pînă la fiecare unitate de producție pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare realizării în cele mai bune condiții a producței din 1976.**

Incursiunea efectuată în cadrul anchetei pe filiera centrale industriale-întreprinderi-comerț, reliefează pregnant că eforturile depuse și care se depun în continuare, se concretizează, zi de zi, în sporuri ridicate de producție, în livrări ritmice către comerț, în creșterea volumului de mărfuri în magazine ce stau la dispoziția cumpărătorilor. Ca ilustrare elocventă este faptul că, în 11 luni, din acest an s-au livrat la fondul pieței peste prevederi :

— țesături tip bumbac 15 mil. mp.

— țesături tip lînă 4 mil. mp

— țesături subțiri in, cînepă 3,8 mil. mp.

— diferite articole de tricotaje 335 mil. lei.

— articole de confecții de blană, piele, precum și articole de marochinărie 220 mil. lei.

— articole de sticlărie și ceramică fină 135 mil. lei.

La realizarea acestor cantități suplimentare livrate fondului pieței, care au putut acoperi mai bine atît cerințele cît și exigențele cumpărătorilor, o contribuție deosebită au adus unele centrale industriale și, în cadrul lor, o serie de întreprinderi. Astfel, pe ansamblu, **Centrala industrială a lînii**, a dat în plus la fondul pieței, în 11 luni ale anului curent, produse în valoare de 467 milioane lei. O pondere mare în aceste livrări au avut Întreprinderea de postav Buhuși, Întreprinderea de stofe Brașov și întreprinderea „Libertatea"-Sibiu, care au livrat suplimentar produse între 50—70 milioane lei.

Tot în același interval de timp, **Centrala industrială a bumbacului** a livrat produse în valoare de peste 150 milioane lei. Este vorba aici de contribuția, îndeosebi, a Întreprinderii „Dacia"-București și Întreprinderii textile Arad, care au expediat suplimentar unităților comerciale țesături în valoare de 10—30 milioane lei. De asemenea, **Centrala mătăsii, inului și cînepii** a livrat produse din in de peste 35 milioane lei. Numai Întreprinderea „Intex"-Păulești a expediat în plus comerțului țesături de in în valoare de 28 milioane lei, Întreprinderea „Unirea"-București — 15 milioane și Industria iutei București — 7 milioane. Cantități însemnate de mărfuri peste prevederi au dat și numeroase întreprinderi din cadrul **Centralei de încălțăminte și pielărie, Centralei de confecții** și îndeosebi de **Centrala industriei sticlei și ceramicii fine**, care a livrat produse în valoare de mai bine de 60 mil. lei.

Măsurile complexe luate de întreprinderi, centrale industriale și de Ministerul Industriei Ușoare, activitatea plină de abnegație depusă de colectivele de muncă, au permis ca, **pe ansamblu, să se livreze pînă la data de 1 decembrie a.c. la fondul pieței, suplimentar, produse în valoare de peste 1 miliard lei.**

Important de relevat este și faptul că pentru a impulsiona și urmări livrările către comerț, astfel încît mărfurile să ajungă la cumpărători, fără popasuri lungi prin depozite, **delegați ai Ministerului Industriei Ușoare, cît și ai centralelor industriale, ajută concret întreprinderile la rezolvarea imediată a neajunsurilor ce se mai ivesc.** De asemenea, în strînsă colaborare cu reprezentanții comerțului, delegații Ministerului Industriei Ușoare au luat măsuri pentru redistribuirea unor mărfuri, de acolo unde prisosesc, spre zonele în care s-au semnalat sau se semnalează lipsa lor.

Există încă rezerve care, valorificate, pot aduce un plus în ridicarea producției

INVESTIGAȚIA NOASTRĂ a scos la iveală și unele deficiențe care, pe alocuri, frînează eforturile de a realiza unele sortimente și, în final, integral contractele de livrări. Trebuie subliniat faptul că **în timp ce pe ansamblu industria ușoară și-a depășit substanțial livrările către fondul pieței, se constată unele rămîneri în urmă la cîteva sortimente.** Cauza principală a acestei stări de fapt rezidă în modul defectuos de încheiere a unor contracte de către întreprinderi (în 1975 s-au încheiat contracte cadru cu specificații valorice globale), în lipsa de legătură strînsă cu reprezentanții comerțului, în existența unor deficiențe în programarea și organizarea proceselor de producție etc. Dar să prezentăm unele din situațiile concrete întîlnite :

Întreprinderea de încălțăminte Drăgășani n-a livrat, potrivit termenelor prevăzute în contracte, respectiv pînă la sfîrșitul lunii noiembrie a.c., 16 000 perechi de cizmulițe de cauciuc pentru copii, în timp ce **Întreprinderea de bunuri de consum Jilava București** are restanță la livrări 34 000 perechi de galoși. Dar nu numai la încălțăminte apar asemenea situații, ci și la alte produse. **Întreprinderea de confecții Craiova**, de pildă, nu a livrat la termen 25 000 paltoane, 60 000 rochii și capoate de diftină — articole deosebit de căutate în sezonul rece, **Întreprinderea**

„Emailul Roșu“ — Mediaș a rămas restanță cu o mare cantitate de vase emailate, **Întreprinderea „Flacăra“-Ploiești** la vase de fontă emailată și fontă neagră cu 49 000 bucăți etc.

Dincolo însă de prezentarea statistică a situației respective, de cauzele care au generat unele rămîneri în urmă, trebuie arătat că fiecare unitate vizată poate ajunge la recuperarea rămînerilor în urmă pînă la încheierea anului. Aceasta, în principal, prin măsuri și acțiuni eficiente în toate secțiile și locurile de muncă. Este necesar ca astfel de cauze des întîlnite precum : „nu ne-au sosit la timp materiile prime de la furnizori“, „am livrat alte produse în locul sortimentelor prevăzute“ sau că „per global totul este bine și că nerealizările la unele articole de cîteva milioane sînt insignifiante față de sutele de milioane date peste plan“ etc. etc., să fie peste tot înlăturate. În fond, nerealizările din producție înseamnă și o slabă aprovizionare a consumatorilor, o gamă redusă de sortimente în rafturile magazinelor. Or, cumpărători sîntem cu toții și, deci, orice efort făcut de a realiza exemplar contractele, planul de producție, constituie o contribuție de seamă la ridicarea standardului de viață al fiecăruia dintre noi.

Din păcate, trebuie să relevăm faptul că în rîndul celor ce nu-și realizează ritmic și la timp obligațiile contractuale față de fondul pieței sînt unități care și în anii trecuți au rămas datoare. Așa stau lucrurile cu **întreprinderile de confecții din Craiova, Drobeta-Turnu Severin și din Arad, întreprinderile de tricotaje „Moldova“-Iași și „Drapelul Roșu“-Sibiu, întreprinderea de bunuri de consum metalice „Flacăra“-Ploiești etc.** Continuarea acestei stări de fapt și în acest an, rezidă din deficiențele existente, din lipsa de intervenție promptă a centralelor industriale din care fac parte. Apare cu totul de neînțeles de ce, de pildă, **întreprinderile de încălțăminte „Progresul“-București și „Străduința“-Suceava,** care fac parte din aceeași centrală industrială cu furnizorul de materie primă, respectiv **Întreprinderea de piele sintetică București,** se plîng tocmai de greutăți în aprovizionare, de neînțelegere din partea unității respective în a se achita de obligațiile contractuale. Sau dacă luăm unitățile rămase în urmă din Centrala confecțiilor care, la fel, motivează existența restanțelor prin nelivrarea la timp a unor cantități de materii prime din partea unor furnizori (care aparțin, în special, de Centrala industriei lînii și bumbacului și fac parte din același minister), se pune firesc întrebarea : **nu este oare cu putință să se asigure o bună colaborare între unitățile din cadrul aceluiași minister ?**

Firește, nu pot fi trecute cu vederea unele neajunsuri importante create de întreprinderi din afara ramurii. Unele unități ale agriculturii și ale industriei chimice continuă să nu-și respecte contractele — cantitativ și la termen — la diferite materii prime cum sînt, de pildă, piei de animale, lînă, coloranți, unele sortimente de fire și fibre chimice etc. Abstracție făcînd însă de toate cauzele enumerate care, fără îndoială, au făcut și fac obiectul unor analize atente din partea ministerului de resort cît și al centralelor industriale, rămîne un fapt incontestabil la ora actuală și anume : **deși unitățile Ministerului Industriei Ușoare au reușit să livreze suplimentar comerțului cu ridicata mari cantități de produse, rămîn totuși datoare prin neonorarea unor contracte (nelivrarea unor sortimente) în valoare de aproape 350 milioane lei.** Acest fapt are repercusiuni negative cel puțin în două direcții :

a) întreprinderile comerciale resimt, pe de o parte, lipsă de unele sortimente, ceea ce le împiedică să satisfacă în bune condițiuni unele cerințe ale cumpărătorilor, iar pe de altă parte, au stocuri care îngroașă stivele din depozite ;

b) întreprinderile producătoare ale industriei ușoare, care nu și-au onorat întocmai contractele, au fost puse în situația să plătească penalizări și, deci, să-și diminueze eficiența economică a activității lor.

Așa prezentîndu-se situația, se impune o singură concluzie : **necesitatea ca în relația dintre furnizorii de materii prime, producători și beneficiari să guverneze legea înaltei responsabilități pentru respectarea angajamentelor asumate prin semnăturile puse pe contractele economice.** Acest principiu este cu atît mai valabil în relațiile dintre întreprinderile producătoare și unitățile comerciale, cu cît în ultimă instanță respectarea lui creează premise favorabile pentru mai buna aprovizionare a populației — sarcină deosebit de importantă trasată de conducerea partidului.

Pentru 1976 — contracte încheiate și nominalizate în totalitate

DESIGUR, timpul scurt ce a mai rămas pînă la încheierea acestui an va fi folosit din plin pentru ca fiecare unitate de producție să se achite de toate obligațiile privind livrările către populație cît, mai ales, pentru punerea la punct a tuturor condițiilor necesare realizării sarcinilor de plan din 1976 și viitorii ani ai noului cincinal. Principala problemă constă în aceea de **a nominaliza toate pozițiile de plan,** de **a încheia contracte de livrări cu comerțul pentru întreaga cantitate de mărfuri pentru semestrul I/1976.** Ce s-a făcut pînă acum pe această linie ?

Ținîndu-se seama că unul din impedimentele din trecut în asigurarea condițiilor de realizare a contractelor o constituia nenominalizarea unor poziții de plan, s-a căutat să se lichideze total această stare de lucruri. Astfel că, după cum ne-au confirmat în cadrul anchetei mulți interlocutori, s-a reușit, **aproape în totalitate, ca producția destinată consumului intern pentru semestrul I/1976 să fie nominalizată.** Nu s-a mai admis încheierea de contracte-cadru, care prevedeau valori globale de produse, ci numai contracte ferme cu poziții nominalizate în detaliu, care cuprind : produsul, modelul, articolul, țesătura, culoarea, desenul, măsura. Aceasta va facilita, desigur, pe de o parte, realizarea numai a acelor produse de care consumatorii au nevoie, iar pe de altă parte, va crea condiții ca în magazine să existe permanent produse în gamă larg diversificată, de calitate.

Astfel, pentru contractările de produse pe anul 1976, întreprinderile industriei ușoare au prezentat peste 45 000 sortimente de contexturi, desene și poziții coloristice la țesături, circa 9 000 modele de confecții și tricotaje, 2 500 modele de încălțăminte, peste 4 000 sortimente de articole casnice, sticlărie și ceramică fină. Merită menționat și faptul că majoritatea sortimentelor sînt creații noi : 65% la țesături, 80% la tricotaje, 90% la încălțăminte și 100% la confecții. Stabilirea noilor sortimente s-a făcut în urma unei largi consultări a consumatorilor prin intermediul unor expoziții sau prezentări de modă în 35 de centre urbane. O asemenea practică se cere continuată și în viitor, deoarece contribuie la cunoașterea gustului populației și la diversificarea largă a producției.

Au mai fost luate **măsuri și pe linia întăririi legăturii dintre întreprinderile producătoare și reprezentanții comerțului cu ridicata.** Aceasta, avînd în vedere faptul că lipsa de legătură permanentă (nu numai atunci cînd se încheie contractele) nu este nici în favoarea unuia, nici a celuilalt. Se știe că pe parcursul derulării sarcinilor contractuale mai apar diferite probleme (firesc, este vorba de cerințe noi de modă) care, prin înțelegeri bilaterale, pot determina unele modificări de contracte numai și numai în favoarea acoperirii în cît mai bune condițiuni a cerințelor consumatorilor. Apoi, se ivesc și unele neajunsuri în aprovizionarea cu materii prime, se introduc, ca urmare a cercetării, noi materii prime, care înlocuiesc pe cele naturale cu altele artificiale și, firesc, aceasta cere schimbarea unor poziții de contracte. Pentru asemenea situații, s-au prevăzut modalități de acționare, astfel încît destinația produsului să nu sufere, accentul fiind pus pe întărirea legăturii între furnizori și beneficiari, deci între întreprinderea de execuție și comerțul cu ridicata.

O altă categorie de măsuri pentru asigurarea realizării în bune condiții a planului pe 1976 este **asigurarea cu materii prime.** Și în această privință au fost perfectate contractele, în special cu agricultura și industria chimică. Asigurarea ritmicității, calității și cantităților în livrări de către furnizorii de materii prime, va fi de natură să permită o mai bună utilizare a potențialului productiv în unitățile de prelucrare, o mai bună organizare și conducere a proceselor de execuție și, în final, o mai bună asigurare a livrărilor de mărfuri către populație. Așadar, o responsabilitate crescîndă pe o filieră largă ce cuprinde furnizorii de materii prime, executanții ce le prelucrează și comerțul care asigură legătura cu consumatorii.

Evident, sînt și alte măsuri care vizează îmbunătățirea activității : **asimilarea mai rapidă a articolelor noi în producție, popularizarea lor de așa natură încît să fie cît mai repede și bine cunoscute de marea masă de consumatori, prezentarea atractivă a tuturor produselor în magazinele de desfacere.** Se vor organiza, în continuare, expoziții și prezentări de articole de modă, toate avînd același scop — cunoașterea și satisfacerea cît mai operativă a exigențelor consumatorilor. Este, într-adevăr, o dovadă că eforturile lucrătorilor din industria ușoară se concentrează spre obiective majore — satisfacerea în mai bune condițiuni a cerințelor consumatorilor.

B. VASILE
Ț. LUDOVIC

Pregătirea investițiilor pe 1976 – premisă a startului superior în cincinalul viitor

NOUL CINCINAL pune în fața oamenilor muncii sarcini ample, a căror realizare va asigura ridicarea țării pe noi trepte de progres și civilizație. În domeniul investițiilor, de exemplu, se prevede realizarea unui program de aproape 1 000 miliarde lei, în vederea sporirii potențialului economiei noastre cu circa 2 700 capacități de producție industriale și agrozootehnice mai importante.

Traducerea în viață a acestor importante obiective necesită un efort susținut din partea tuturor participanților la procesul de investiții pentru o pregătire temeinică, din vreme, a condițiilor materiale necesare, începerea la timp a lucrărilor de investiții, desfășurarea lor neîntreruptă și realizarea unor ritmuri de execuție care să asigure punerea în funcțiune a noilor capacități de producție, la termenele prevăzute sau chiar în devans.

Documentația – problema nr. 1 pentru viitoarele obiective

SUCCESELE și experiența constructorilor noștri au demonstrat necesitatea ca **la baza programelor anuale de investiții să existe studii tehnico-economice temeinic fundamentate și științific analizate pentru fiecare lucrare prevăzută.** Caracterul realist al programelor anuale de investiții constă tocmai în existența, la data aprobării planului de către Marea Adunare Națională, a documentațiilor tehnico-economice și a celorlalte condiții de pregătire necesare, în munca uriașă de analiză și dezbatere de către mii de specialiști și membri ai organelor de conducere colectivă, la diferite nivele ale economiei, proceselor tehnologice și soluțiilor constructive, a fiecărei sarcini de amănunt care trebuie clarificată și corelată, astfel ca, din prima zi a noului an de plan, îndeplinirea practică a programelor de investiții să se realizeze în mod ritmic.

Existența la vreme a documentației tehnico-economice aprobată permite contractarea din timp a execuției cu organizațiile de construcții-montaj și a livrării utilajelor cu furnizorii de utilaje și echipamente corelat cu necesitățile de dare în funcțiune a capacităților de producție.

Importanța determinantă pe care o are asigurarea din vreme a documentației tehnico-economice pentru realizarea ritmică a programelor de investiții a făcut ca obligația beneficiarilor și titularilor de investiții de a asigura documentația, să fie prevăzută în mod expres în legea privind planificarea, organizarea și executarea investițiilor. Aceste considerente au mobilizat colectivele din întreprinderi, centrale și ministere, care se ocupă cu pregătirea și realizarea investițiilor să asigure din an în an documentații tehnico-economice de mai bună calitate și să le definitiveze, pînă la data aprobării planului, într-o proporție din ce în ce mai mare.

Tabelul nr.1

Asigurarea studiilor tehnico-economice aferente lucrărilor noi (la 7 noiembrie 1975 pentru programul de investiții pe 1976)

	(%)
Numărul total al studiilor tehnico-economice necesare	100
Numărul studiilor tehnico-economice aprobate din care:	32
– din competența de aprobare a titularilor de investiții	60

Pentru anumite lucrări noi din programul de investiții al anului 1976, însă, cu toate măsurile luate, nu s-a reușit pînă în noiembrie să se acopere sub aspect cantitativ toată documentația necesară (tabelul nr. 1). Situația prezentată, departe de a fi mulțumitoare, demonstrează necesitatea de a fi substanțial intensificate eforturile proiectanților, comisiilor și consiliilor tehnico-economice de la întreprinderi pînă la ministere, a organelor de avizare și ale organelor de conducere colectivă pentru **urgentarea elaborării, avizării și aprobării sau prezentării la aprobare a studiilor tehnico-economice pentru lucrările din programul de investiții pe anul 1976.**

Pe agenda acestor zile, în toate colectivele de conducere și birourile executive din întreprinderi, centrale și ministere, trebuie să figureze deci în permanență, ca prim obiectiv de analiză, modul cum se elaborează, se avizează și se aprobă studiile tehnico-economice pentru noile investiții care încep în 1976.

A fost subliniat acest aspect deoarece, o bună parte din studiile amintite sînt elaborate și se află în curs de analiză la organele de avizare și aprobare (tabelul nr. 2). Desigur că **eforturile principale revin organizațiilor de proiectare la care se află încă în fază de elaborare studiile pentru obiective importante** cum sînt cele de la Combinatul siderurgic Galați, întreprinderea „Victoria"-Călan, din cadrul Întreprinderii de motoare electrice Filiași, perfecționarea alimentărilor cu apă potabilă a industriei și municipiilor Piatra Neamț, Tulcea și orașelor Rîmnicu-Vîlcea, Mărășești ș.a.

Rămînerile în urmă, explicabile în unele cazuri prin măsurile luate în acest an pentru creșterea eficienței economice a investițiilor ce se realizează pe platforme și în zone industriale, trebuie recuperate într-un termen scurt prin colaborarea nemijlocită a beneficiarilor, proiectanților, prin analiza, în paralel cu proiectarea, a acestor lucrări, astfel încît **să se reducă la minimum posibil ciclul de elaborare-avizare-aprobare a documentațiilor tehnico-economice aflate în curs de elaborare.**

Efortul principal trebuie făcut de proiectanți, comisiile și consiliile tehnico-economice și compartimentele de investiții din cadrul beneficiarilor de investiții aparținînd Ministerului Industriei Chimice (care dețin 26% din totalul lucrărilor noi din 1976 aflate în curs de proiectare), Ministerului Industriei Metalurgice (18%), Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (16%), Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini (8%) și consiliilor populare (23%).

Tabelul nr.2

Situația studiilor tehnico-economice aferente obiectivelor noi din planul pe anul 1976, neaprobate pînă la 7 noiembrie 1975 (100% din care:)

– S.T.E. aflate în curs de elaborare la organizațiile de proiectare	34
– S.T.E. elaborate, aflate în curs de analiză la comisiile și consiliile tehnico-economice ale beneficiarilor, respectiv titularilor de investiții	31
– S.T.E. remise sau în curs de remitere la avizare	13
– S.T.E. remise pentru aprobare la titularii de investiții	15

Așadar, pe lîngă eforturile organizațiilor de proiectare, **este posibil și totodată necesar ca prin urmărirea îndeaproape, zilnică, a avizării lor la bănci și celelalte organe de avizare, precum și a aprobărilor la titulari sau la Consiliul de Miniștri, numărul studiilor tehnico-economice aprobate să ajungă în scurt timp la cote mult mai înalte, substanțial îmbunătățite.**

Pe lîngă asigurarea studiilor tehnico-economice în baza cărora se poate trece la contractarea execuției lucrărilor, contractarea utilajelor și la admiterea finanțării în vederea începerii în condiții legale a lucrărilor, de importanță deosebită pentru buna desfășurare a activității de construcții-montaj este **asigurarea din timp a documentației de execuție pentru lucrările de construcții-montaj,** pe categorii de lucrări și obiecte de construcții, și pentru realizarea utilajelor tehnologice cu caracter de unicat.

Predarea documentației de execuție *) la organizațiile de construcții, înainte de începerea anului de plan permite acestora să-și fundamenteze pe date certe prevederile planului de producție, de construcții-montaj, să se organizeze din vreme astfel încît să poată fi asigurată o aprovizionare ritmică a șantierelor cu materiale, utilaje de construcții și forța de muncă necesară care să contribuie la punerea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții.

Trebuie spus însă că și în asigurarea cu documentație de execuție a lucrărilor din planul pe anul 1976 există rămîneri în urmă și că se impune în aceste condiții ca beneficiarii, proiectanții, birourile de proiectare din centrale, din ministere și din cadrul organizațiilor de construcții-montaj să realizeze o mai mare convergență a eforturilor pentru ca organizațiile de execuție să primească în timp util proiectele și devizele de execuție. Pentru a ne da seama de gradul de urgență în rezolvarea acestei probleme, este suficient să arătăm că organizațiile de execuție a lucrărilor industriale din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale, primiseră – pînă la 15 noiembrie a.c. – de la beneficiarii lucrărilor pe care le au de executat în 1976, sub 50% din volumul documentației de execuție, fapt ce influențează negativ organizarea realizării acestor lucrări.

O situație similară se constată și în ce privește **predarea documentațiilor, respec-**

tiv a **chestionarelor tehnice de execuție a utilajelor tehnologice către întreprinderile furnizoare de utilaje din țară. Rămîneri în urmă mai importante, la începutul lunii noiembrie, se constatau la beneficiarii de investiții din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții**, care mai aveau de predat documentații și chestionare tehnice de execuție pentru 37% din volumul necesarului de utilaje pe anul 1976, respectiv pentru 60% din necesarul de utilaje care ar trebui livrate în primul semestru al anului 1976, din cadrul **Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini** (nepredat 37% din necesarul anual de utilaje, respectiv 15% din necesarul livrărilor pe semestrul I 1976) și **din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor** (nepredat 31% din necesarul pe 1976).

Grăbirea predării documentațiilor pentru execuția utilajelor reprezintă o necesitate de prim ordin, iar soluționarea acestei probleme va permite furnizorilor interni să-și coreleze producția de utilaje cu necesitățile de montaj și cu termenele de punere în funcțiune din planul de investiții al beneficiarilor respectivi, constituind totodată o bază sigură a realizării programului de investiții pe 1976.

Contractarea utilajelor tehnologice — între cerințe și realizări

UNUL din cele mai importante momente ale pregătirii investițiilor îl constituie activitatea desfășurată — în perioada care precede anului de plan — de beneficiarii și titularii de investiții, împreună cu întreprinderile furnizoare de utilaje, echipamente și aparataje, precum și de organele lor tutelare, inclusiv cu întreprinderile de comerț exterior, importatoare de utilaje și echipamente, în vederea **contractării utilajelor tehnologice necesare în anul de plan, cu termene de livrare corelate cu cele de punere în funcțiune ale capacităților înscrise în programul de investiții.**

Este un fapt care nu mai trebuie demonstrat că, din toată activitatea de pregătire a investițiilor, hotărîtoare pentru punerea în funcțiune la termen a noilor capacități este modul în care se desfășoară activitatea de asigurare cu utilaje, aparataje și echipamente tehnologice. Experiența acumulată în decursul anilor din realizarea unor programe de investiții tot mai mari, a făcut ca, **de la un an la altul, să se pregătească în condiții tot mai bune asigurarea investițiilor cu utilaje tehnologice.** Acest fapt rezultă și din stadiul mai avansat în care se găsea la începutul lunii noiembrie a.c. asigurarea utilajelor necesare investițiilor din anul 1976, în comparație cu aceeași dată din anul 1974 pentru anul 1975 (tabelul nr. 3).

Tabelul nr.3

Contractarea utilajelor tehnologice

(%)

Contracte încheiate	Utilaje din țară	 din import
La începutul lunii noiembrie 1974, pentru necesarul de utilaje pe 1975	78	42,2
La începutul lunii noiembrie 1975, pentru necesarul de utilaje pe 1976	79	38,8

Datele prezentate arată o situație mai bună pentru pregătirea investițiilor în anul 1976, în ceea ce privește utilajele care se fabrică în țară și mai ales dacă ținem seama de creșterea continuă a ponderii acestora în totalul utilajelor și de faptul că volumul în cantități și valori absolute, în anul 1976, este mai mare decît în 1975. În ce privește utilajele din import, nivelul de pregătire a investițiilor din anul 1976 este sub cel din anul precedent, cu mențiunea însă că sub aspectul eficienței importului de utilaje în acest an s-au luat măsuri deosebite de a importa numai ceea ce nu se produce în țară, după o temeinică analiză a necesității și oportunității fiecărui import.

Datele de mai sus demonstrează în același timp rămîneri în urmă față de necesitățile anului 1976 și scot în evidență **urgența măsurilor necesare a fi luate de beneficiarii de investiții și furnizorii de utilaje pentru definitivarea într-un termen scurt a tuturor contractelor pentru necesarul de utilaje, din țară și din import.** Accentul principal trebuie pus pe contractarea utilajelor prevăzute a fi livrate în semestrul 1/1976. Dintre acestea, rămînerile în urmă cele mai mari, la începutul lunii noiembrie a.c., în contractarea cu furnizorii din țară, erau la mașinile și utilajele destinate investițiilor din industria materialelor de construcții și refractare, cele destinate industriei energetice, precum și utilajele și aparatura pentru industria alimentară, inclusiv utilajele frigorifice.

Se impune deci ca beneficiarii de investiții din cadrul tuturor ministerelor, dar îndeosebi cei din ministerele : Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Energiei Electrice și din Departamentul Industriei Alimentare să sporească preocuparea pentru contractarea întregului volum de utilaje prevăzut pe anul viitor și îndeosebi a celui prevăzut la livrare în semestrul I/1976. În ceea ce privește importul de utilaje și instalații pentru investiții, o preocupare specială trebuie să aibă beneficiarii de investiții, întreprinderile de comerț exterior și serviciile de resort din cadrul unor ministere cum ar fi : Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Minelor, Petrolului și Geologiei, Industriei Chimice și Departamentului Industriei Alimentare.

Concentrarea eforturilor în perioada care a mai rămas din acest an pentru contractarea unui volum cît mai mare din utilajele necesare investițiilor din 1976, în primul rînd a utilajelor necesare a se livra în semestrul I va contribui, în mod hotărîtor, la darea în exploatare la termen a capacităților de producție prevăzute a fi puse în funcțiune în anul de început al viitorului cincinal. Asigurarea tuturor condițiilor materiale esențiale pentru programul de investiții pe 1976 va constitui o garanție sigură pentru un start superior în noul cincinal.

Gh. RUSCANU

---

*) H.C.M. nr. 900/1970 prevede obligativitatea pentru beneficiarii de investiții de a preda constructorilor documentația de execuție cu 3 luni înainte de începerea anului de plan.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

- **Siderurgiștii reșițeni** au realizat de la începutul anului și pînă acum o producție suplimentară de 250 000 tone. La laminoare, producția zilnică a fost depășită cu aproape 90 tone de laminate finite pline, iar la furnale și la oțelării s-au elaborat în plus, în fiecare zi, mai mult de 80 tone de fontă și tot atîtea de oțel.
- **La întreprinderea de vagoane „Meva" din Drobeta-Turnu Severin** s-a realizat, în plus, de la începutul anului o producție în valoare de 58 000 000 lei, concretizată în producerea peste plan a 52 vagoane de marfă ș.a.
- Producția suplimentară realizată de **industria buzoiană** — județ care și-a onorat cu aproape o lună mai devreme sarcinile cincinalului — se materializează pînă în prezent, în 32 000 tone utilaj tehnologic, chimic și metalurgic, 25 000 tone electrozi de sudură, produse de sîrmă, mobilă etc.
- În cele 11 luni ce s-au scurs din acest an, **în județul Bihor** s-au realizat peste plan 30 920 tone cărbune, 5 500 tone alumină calcinată, mașini-unelte pentru așchierea metalelor în valoare de 40,6 milioane lei, confecții textile în valoare de 39,3 milioane lei etc.

PRODUSE ȘI TEHNOLOGII NOI

- **În industria chimică,** în scopul reducerii importurilor, s-a acordat o atenție deosebită realizării de noi produse și tehnologii, bazate pe concepție românească. Bilanțul ultimilor cinci ani în acest domeniu înscrie peste 1 220 de invenții înregistrate, dintre care s-au aplicat în producție mai mult de 560, cu o eficiență economică de peste 682 milioane lei.
- **Invențiile românești în domeniul chimiei** s-au bucurat, și în această perioadă, de aprecieri la manifestările organizate peste hotare. Astfel, la tîrgurile internaționale de la Nancy, Caen, Bruxelles, Viena, Nürenberg, Bratislava, procedee originale românești de prelucrarea țițeiului și petrochimice, produse originale ca medicamente, biostimulatori, cosmetice au fost distinse cu 25 de medalii de aur și alte premii.
- În totalul valorii produselor ce se realizează **în cadrul economiei forestiere și materialelor de construcții,** ponderea sortimentelor de calitate superioară a atins peste 75 la sută. Astfel, în ultimii cinci ani au fost asimilate și reproiectate un număr de 480 de produse cu efecte directe în reducerea consumurilor specifice. Preocupările în această direcție au vizat îndeosebi introducerea în circuitul industrial a unor specii de arbori neutilizați pînă acum, extinderea plăcilor fibrolemnoase și maselor plastice, utilizarea în proporție mai mare a resturilor și deșeurilor de la exploatarea și prelucrarea lemnului.

PENTRU CONSUMUL POPULAȚIEI

- **Centrala industriei tricotajelor în colaborare cu Uniunea județeană a cooperativelor de consum Vrancea** a organizat expoziții cu vînzare, la Focșani și Adjud, în cadrul cărora au fost prezentate cele mai noi modele de tricotaje, realizate de întreprinderile de specialitate din București, Arad, Oradea, Timișoara, Sibiu ș.a. În numai cîteva zile, unitățile de desfacere au vîndut, din noile modele, un volum a cărui valoare se ridică la peste un milion lei.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

SERELE UN MIJLOC TIPIC DE ECONOMIE INTENSIVĂ

● O PRODUCȚIE DE PESTE 2,7 MILIOANE LEI DE PE 3,5 HA SAU CUM PREFIGUREAZĂ CULTURILE FORȚATE VARIANTA INDUSTRIALĂ A MUNCII DIN AGRICULTURĂ

CULTURA LEGUMELOR în sere se practică în numeroase cooperative agricole de producție cu bune rezultate economice. Tehnologiile moderne, soiurile și hibrizii productivi permit obținerea unor randamente ridicate la unitate de suprafață. Pe lîngă acești factori tehnici de sporire a producției și eficienței culturilor de legume în sere se pune tot mai mult problema folosirii cît mai intensive a capacității de producție, prin utilizarea unor procedee specifice de programare și optimizare a ciclului de producție a structurii culturilor.

În acest sens, la Cooperativa agricolă de producție Otopeni s-au analizat trei tipuri de sere, care de fapt formează tot atîtea sisteme de cultură : sera bloc industrială de sticlă (3,5 ha) ; serele individuale, încălzite, acoperite cu plastic (0,4 ha) ; serele individuale, neîncălzite, acoperite cu plastic, tip solarii (1,3 ha).

Graficul nr. 1 — **Structura culturilor și valoarea producției marfă, în sera tip industrială în 1974.**

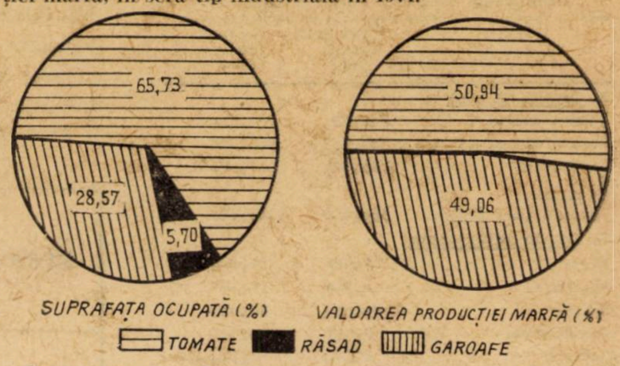

Graficul nr. 2 — **Structura culturilor și a producției marfă, în sera tip industrială în 1975.**

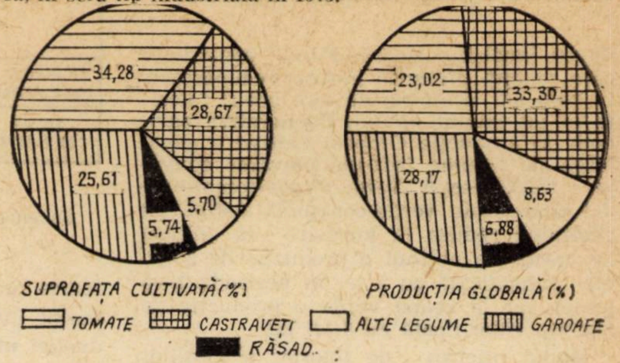

● Programarea culturilor — mijloc de sporire a producției

LA STABILIREA succesiunii, culturilor și raportului între sortimente s-a avut în vedere atît asigurarea timpului necesar între ciclurile de producție, pentru dezinfecție, fertilizarea de bază, pregătirea solului, cît și pentru realizarea unor producții rentabile, cît mai diversificate. Astfel, în sera bloc industrială de sticlă, garoafele au ocupat spațiul cultivat tot timpul anului, comparativ cu succesiunea tomate ciclul I — tomate ciclul II și succesiunea castraveți ciclul I — tomate ciclul II (tabelul 1). Succesiunea salată-răsad-garoafe sau salată-garoafe ocupă sera o perioadă a anului mai lungă decît oricare altă succesiune în care s-a folosit mai mult decît o cultură.

Tabelul nr.1

Programarea culturilor de legume în 1974

Nr. crt.	Succesiunea	Data plantării	Perioada de recoltare	Data desființării culturii	Pregătirea serei
	A. Pentru sera tip industrială, de sticlă (3,5 ha)				
1	Tomate ciclul I	20-25 XII	26 III- 25 VI	25 VI - 28 VI	29 VI - 23 VII
	Tomate ciclul II	25 VII- 3 VIII	3 X - 10 XII	11 XII- 13 XII	15 XII- 4 I
2	Castraveți ciclul I	25 XII- 4 I	13 II- 12 VI	13 VI- 16 VI	17 VI - 25 VII
	Tomate ciclul II	27 VII- 3 VIII	3 X- 10 XII	10 XII- 13 XII	14 XII- 4 I
3	Garoafe	25 VII- 4 VIII/73	20 XII/73 10 VIII/75	10 VIII 1975	10-15 VIII 1975
4	Răsad pentru seră-solar	10-20 XI 1973		1-10 IV 1974	15 IV- 24 VII
	Tomate ciclul II	25 VII- 3 VIII	3 X- 10 XII	10 XII- 13 XII	14 XII- 4 I
	B. Pentru serele acoperite cu plastic, încălzite				
1	Ceapă stufat	10-12 XI 1973	10-20 I 1974	-	20-23 I
	Tomate	25 II	10 IV- 15 VII	16 VII	17-25 VII
	Salată	25-30 VIII	10-12 XI	12 XI	12-15 XI
2	Salată	10-12 XI 1973	10-20 I	-	20-28 I
	Tomate	30 I	10 IV- 15 VII	15 VII	15-25 VII
	Salată	25-30 VIII	10-12 XI	12 XI	12-15 XI
	C. Pentru serele-solar, acoperite cu plastic				
1	Tomate	31 III- 4 IV	15 VI- 20 VII	20 VII- 23 VII	25-28 VII
	Spanac	28-30 VII	10 X- 20 X	21-23 X	25 X- 10 XI

În serele de plastic, încălzite, în cazul succesiunilor de ceapă stufat-tomate-salată și salată-tomate-salată, perioada ocupată a fost destul de lungă. Succesiunea salată-conopidă-crizanteme a ocupat sera o perioadă și mai mare de timp. Serele-solarii acoperite cu plastic au fost folosite cu culturi 193 zile în cursul anului, dar terenul a fost ocupat cu o singură succesiune formată din tomate în primăvară și spanac în toamnă.

Pentru combaterea fenomenului de oboseală biologică a solului, și pentru ridicarea rentabilității serelor și aprovizionării mai bune a piețelor Capitalei în ultimii trei ani s-a introdus succesiunea legume-flori. Suprafața destinată florilor a fost aproape în întregime cultivată cu garoafe, care s-a dovedit a fi o cultură foarte rentabilă. Deși cheltuielile de producție sînt ridicate, în special cele cu materialul săditor și retribuirea muncii, datorită lucrărilor de întreținere, acestea sînt compensate însă cu prisosință de valoarea producției realizate. Rata rentabilității, în cazul culturilor de garoafe, a fost cu 26,95% mai mare decît la castraveți și, cu 23,95% mai ridicate decît la tomate în 1974. Graficele nr. 1 și 2 pun în evidență faptul că garoafele, deși ocupă o suprafață mai redusă de teren, comparativ cu celelalte culturi, aduc venituri însemnate.

O situație deosebită a existat la cultura de tomate și castraveți. Veniturile mai reduse, comparativ cu alte unități cultivatoare, se datoresc în principal umidității excesive a solului pe anumite compartimente ale serei industriale, controlului și dirijării insuficiente a microclimatului, unor defecțiuni în asigurarea cu căldură a spațiului cultivat în perioadele cu temperaturi foarte scăzute in exterior. Totuși, atît la tomate cît și la castraveți, s-au obținut producții rentabile : venitul net la cele două culturi a fost de circa 300 mii lei. Rata rentabilității, de 19% la tomate și 16% la castraveți, în 1974, trebuie considerată totuși redusă în comparație cu ceea ce se putea obține și cu nivelul aceluiași indicator la cultura de garoafe. Datorită unei mai bune organizări și a perfecționării procesului tehnologic în 1975 venitul net și rata rentabilității au crescut la speciile de tomate și castraveți.

Programarea culturilor la C.A.P. Otopeni a permis să se obțină producții bune de legume și flori eșalonate de-a lungul anului, valorificate după un grafic al recoltărilor, în funcție de sistemul de cultură și tipul de seră.

● Cum folosim serele

COMPARÎND rezultatele obținute în 1974 privind modul de folosire a serelor în corelație directă cu succesiunile efectuate, se observă că garoafele indică un procent de folosire a spațiului cultivat de 100%. În 1975 succesiunile salată-garoafe și salată-răsad-garoafe indică un procent de 97% și respectiv 95% de folosire a serei. În serele cu plastic, încălzite, se folosesc succesiuni de trei culturi, din care ceapa, stufat și salată au perioade de recoltare foarte scurtă, astfel că gradul de folosire a serelor a fost ridicat, de 82% din totalul zilelor de exploatare a serelor. La serele solar numărul și procentul redus de folosire se explică prin faptul că s-au cultivat specii pretențioase la căldură numai în perioada de primăvară, iar toamna s-au introdus culturi de verdețuri, cu o perioadă scurtă de vegetație. Trebuie avut în vedere că serele solar, care sînt încălzite numai de la radiația solară, sînt limitate sub aspectul folosirii terenului de-a lungul anului.

Din practica C.A.P. Otopeni reiese clar locul pe care ar putea să-l ocupe în eșalonarea producției de legume serele de plas-

Tabelul nr.2

Rezultatele economice în sera tip industrială de sticlă în 1974 (3,5 ha).

C u l t u r i	Producția totală (t)	Valoarea producției (mii lei)
A. Legume de bază		
Tomate ciclul I	1o8,78	775,118
Tomate ciclul II	84,52	363,294
Castraveți	123,67	611,476
B. Flori		
Garoafe (mii fire)	35o,216	811,364
C. Legume intercalate		
Mărar	7,484	31,8o9
Pătrunjel	4,244	14,577
Salată	2o,olo	4o,o19
Ceapă verde	7,977	3o,421
Usturoi	o,24o	1,582
Varză albă	4,673	12,63o

tic cu încălzire ușoară. Fiind construcții care solicită investiții reduse, recuperabile în 3—5 ani, acest tip de sere pot fi folosite în tot timpul anului. Cooperativa agricolă de producție Otopeni cultivă o gamă largă de legume într-un adevărat conveier : salată-ceapă verde-vinete-tomate-ardei gras-fasole verde-conopidă. Astfel, cu cheltuieli reduse la încălzire la cultura de varză s-a obținut o producție de 2 kg/mp (valorificată cu 5 lei în perioada 1—5 iunie), iar la ceapa verde o producție de 3kg/mp valorificată cu 3 lei kg.

Modul intensiv de folosire a spațiilor cultivate din sere a permis să se producă cantități însemnate de legume în 1974 în cadrul cooperativei după cum urmează : în sera industrială de sticlă — 317 t ; în serele de plastic încălzite — 50 tone. În 1975 s-au obținut producții mai mari : 350 t în sera industrială și 70 t în serele de plastic încălzite. S-au produs, de asemenea, 350 mii fire garoafe în 1974 și 400 mii fire în acest an. Veniturile au fost de 490 mii lei în 1974 și de 700 mii lei în 1975.

● O rezervă ce nu poate fi subestimată : culturile intercalate și asociate

PENTRU a spori capacitatea de producție a serelor s-a trecut încă din 1973 la introducerea de culturi intercalate și asociate, care s-au generalizat în perioada 1974—1975 în toate tipurile de sere. Astfel, s-a plantat cîte un rînd de salată pe mijlocul fiecărei travei. Sub registrele de căldură s-a semănat mărar și pătrunjel și s-a plantat ceapă și usturoi. Valoarea producției realizate în acest fel a reprezentat circa 8,5% din valoarea totală a producției obținute în sere, fără a ocupa o suprafață suplimentară (tabelul nr. 2). Dintre culturile intercalate și asociate rezultate bune au dat salata, ceapa verde și mărarul, pe o perioadă scurtă sau medie de vegetație, și cu preț de valorificare ridicat. De menționat este faptul că la culturile intercalate și asociate cheltuielile de producție sînt foarte reduse, ele necesitînd lucrări minime de întreținere. Valoarea ridicată a producției marfă a dat posibilitatea realizării unor venituri ridicate și sporirii retribuției cooperatorilor din sectorul de sere. De la aceste culturi s-au obținut : 45 tone legume în 1974 și, respectiv, 60 mii lei venituri. (În 1975, în primul ciclu de producție, s-au obținut 90 mii lei venituri).

Tabelul nr.3

Eficiența economică a succesiunilor de legume în sera industrială (3,5 ha) în 1975 - ciclul I

	U/M	Tomate	Castraveți	Salată	Alte legume	Garoafe
Producția	tone	85,52	147,o	52,37	17,8	231,25 mii fire
Chelt.de prod.	mii lei	427,7	542,5	52,26	47,3	242,74
Val.prod.marfă	mii lei	518,7	75o,o	1o4,7	89,8	634,74
Venit net	mii lei	91,o	2o7,5	48,4	42,5	392,o

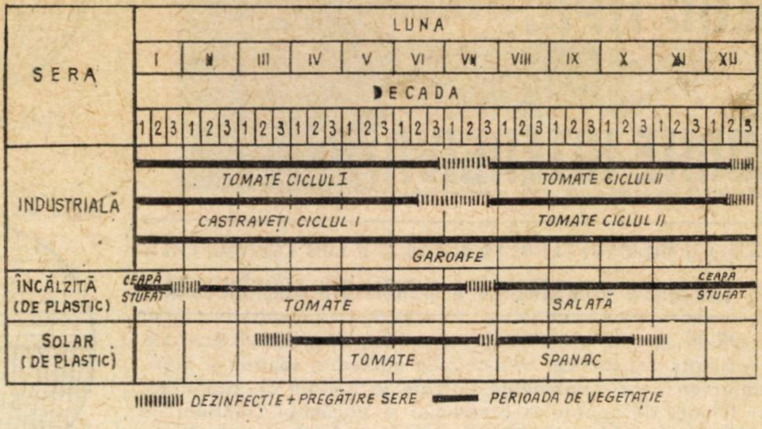

Schema succesiunii culturilor în serele C.A.P. — Otopeni, în 1974

● Semnificațiile economice ale epocii de plantare

EPOCA de plantare se află în strînsă legătură cu modul de folosire al terenului, care influențează nu numai succesiunea culturilor, ci și producția, deci și eficiența economică a culturii. La cultura legumelor cultivate în sere acoperite cu sticlă epoca de plantare prezintă una din verigile principale ale procesului tehnologic, în alegerea căreia se ține seama de factorii meteorologici, de cerințele și particularitățile biologice ale plantelor cultivate, de randamentul la unitatea de suprafață etc. De aceea, la C.A.P. Otopeni s-au verificat epoci diferite de plantare, în afara celor obișnuite (sfîrșitul lunii decembrie, pentru ciclul I și sfîrșitul lunii iulie pentru ciclul II de producție). Pe o suprafață, restrînsă, de 0,1 ha, au fost plantate tomate la 1 septembrie 1974, iar în ciclul următor, pe aceeași suprafață, tomatele au fost plantate la 1 februarie ; perioadele de plantare au fost studiate comparativ cu epocile obișnuite.

La tomatele plantate la sfîrșitul lunii decembrie recoltarea s-a făcut din aprilie pînă la sfîrșitul lunii iunie, lăsîndu-se pe plantă 12 inflorescențe. La tomatele plantate la începutul lunii februarie recoltarea a început abia în luna mai și s-a prelungit pînă la 9 iulie, fiind lăsate pe plantă numai 8 inflorescențe. La tomatele plantate la începutul lunii septembrie recoltarea s-a făcut numai pentru primele 6 inflorescențe, începînd din noiembrie pînă în a treia decadă din ianuarie. Din datele privitoare la recolta de tomate s-a constatat că producția variază mult cu epoca de plantare Producția medie la hectar este cea mai ridicată pentru epoca de plantare din februarie, depășind cu 5,2 t producția medie a celei din ianuarie. Recolta a apărut însă cu o lună mai tîrziu în cazul epocii din 1 februarie, cînd prețurile de vînzare s-au micșorat. Astfel, prețul mediu de vînzare la tomatele plantate în decembrie a fost de 6,15 lei/kg în timp ce la tomatele plantate în februarie prețul a fost de 5,00 lei/kg. Valoarea producției a fost mai mare în cazul epocii din decembrie.

Epoca de plantare din septembrie a dat o producție cu totul redusă în comparație cu celelalte epoci, din cauza încetării creșterii mugurilor florali și fructificării.

Rezultă din experiența prezentată mai sus că optimizarea producției de legume în sere reprezintă o îmbinare de activități tehnice și economice, constituie un domeniu interesant și avantajos sub raport economic de conlucrare între economiști și ingineri în cadrul unității agricole, de folosire mai eficientă a capacităților de producție în serele de legume.

Programarea unor culturi succesive și asociate de legume și flori, folosind la maximum terenul din seră, se evidențiază ca o inițiativă valoroasă, necesară a fi generalizată. Este adevărat că trebuie înlăturate o serie de deficiențe ca : eliminarea excesului de umiditate, combaterea la timp a bolilor și dăunătorilor, asigurarea parametrilor optimi de temperatură prin reducerea tuturor pierderilor de căldură.

Structura producției legumicole, nefiind dată odată pentru totdeauna, presupune efectuarea de investigații și cercetări continue, presupune aplicarea unor tehnici și metode evoluate pentru ca eficiența producției și veniturile unității să sporească necontenit. Pentru C.A.P. Otopeni, obținerea de venituri însemnate în sere, de la culturile de bază și asociate de legume, alături de flori, reprezintă o experiență bună pe linia extinderii activităților economice, a dezvoltării spiritului gospodăresc și a valorificării inițiativei cooperatorilor.

prof. univ. Bujor MĂNESCU
dr. doc. în științe
ing. Constanța ALEXE

DIRECȚII DE PERFECȚIONARE A ORGANIZĂRII CONDUCERII ÎNTREPRINDERILOR INDUSTRIALE

ÎN ACTUALA ETAPĂ de dezvoltare a industriei noastre, caracterizată prin sporirea în ritm susținut și diversificarea continuă a producției, prin ample și rapide schimbări structurale, prin ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de fabricație, intensificarea ritmului asimilării — cooperării, funcționarea în condiții de optimalitate, de eficiență sporită a activității productive necesită un permanent efort de perfecționare a organizării și conducerii unităților economice, în special a întreprinderilor. O investigație cuprinzătoare privind modul în care această concepție se regăsește în practica conducerii întreprinderilor noastre industriale a fost realizată în cadrul Institutului de cercetări economice — București, asupra unui eșantion de 8 întreprinderi din trei ramuri industriale: construcții de mașini, chimie și industrie ușoară.

Perfecționări realizate și feed-back-uri ale măsurilor inconsecvente

ÎN ULTIMII ANI, în țara noastră s-a intensificat activitatea de perfecționare a organizării conducerii întregii vieți economice și sociale. În acest context au căpătat o amploare deosebită preocupările referitoare la definirea conceptului de conducere științifică, principiile, formele, metodele și stilul de muncă. Ca urmare, în întreaga economie națională au fost raționalizate, simplificate și modernizate structurile organizatorice, elaborîndu-se norme unitare de structură, s-a instituționalizat pe toate treptele ierarhice conducerea colectivă, s-a delimitat mai judicios sfera de atribuții, competențe și răspunderi pentru toate organele de conducere, s-a perfecționat cadrul legislativ în toate domeniile de activitate etc. Efectele la care au condus aceste măsuri sînt multiple, punctul lor de convergență fiind o cît mai ridicată eficiență economică.

Aplicarea acestor măsuri a avut ca urmare îmbunătățirea principalilor indicatori ai activități economice (exemplu, indicatorii obținuți la una dintre întreprinderile constructoare de mașini analizate, vezi tabelul nr. 1), concomitent realizîndu-se reducerea aparatului de conducere în 1974, comparativ cu 1972. (vezi tabelul nr. 2).

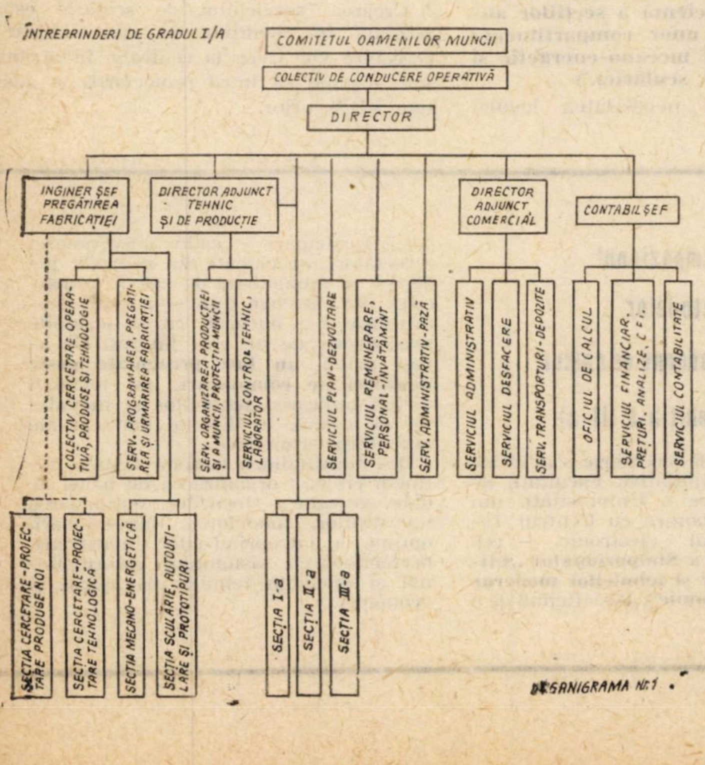
ÎNTREPRINDERI DE GRADUL I/A
COMITETUL OAMENILOR MUNCII
COLECTIV DE CONDUCERE OPERATIVĂ
DIRECTOR
INGINER ȘEF PREGĂTIREA FABRICAȚIEI
DIRECTOR ADJUNCT TEHNIC ȘI DE PRODUCȚIE
DIRECTOR ADJUNCT COMERCIAL
CONTABIL ȘEF
COLECTIV CERCETARE OPERATIVĂ, PRODUSE ȘI TEHNOLOGIE
SERV. PROGRAMAREA, PREGĂTIREA ȘI URMĂRIREA FABRICAȚIEI
SERV. ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII, PROTECȚIA MUNCII
SERVICIUL CONTROL TEHNIC, LABORATOR
SERVICIUL PLAN-DEZVOLTARE
SERVICIUL REMUNERARE, PERSONAL-ÎNVĂȚĂMÎNT
SERV. ADMINISTRATIV-PAZĂ
SERVICIUL ADMINISTRATIV
SERVICIUL DESFACERE
SERV. TRANSPORTURI-DEPOZITE
OFICIUL DE CALCUL
SERVICIUL FINANCIAR, PREȚURI, ANALIZE, C.F.I.
SERVICIUL CONTABILITATE
SECȚIA CERCETARE-PROIECTARE PRODUSE NOI
SECȚIA CERCETARE-PROIECTARE TEHNOLOGICĂ
SECȚIA MECANO-ENERGETICĂ
SECȚIA SCULĂRIE, AUTOUTILARE ȘI PROTOTIPURI
SECȚIA I-a
SECȚIA II-a
SECȚIA III-a

ORGANIGRAMA Nr.1

Alături de rezultatele pozitive obținute în domeniul perfecționării organzării și conducerii, investigația a relevat că în desfășurarea activității de conducere a acestora există încă numeroase **posibilități de îmbunătățire.** Cercetările întreprinse au evidențiat că principalele simptome ale dificultăților întîmpinate de unele întreprinderi industriale în domeniul realizării unei conduceri eficiente a actvității economice sînt, în principal, următoarele:

- **Lipsa unei definiri clare și delimitări precise a obiectivelor la nivel de compartiment de muncă și executant.** Din această cauză, este dificilă precizarea sarcinilor, răspunderilor și aprecierea riguroasă a rezultatelor obținute de fiecare lucrător în îndeplinirea obiectivelor ce-i revin;

- **Preocupări insuficiente din partea conducătorilor de întreprinderi și de compartimente de muncă** (secții, ateliere, laboratoare, servicii etc.) **în direcția promovării unor metode și tehnici moderne de analiză, decizie și control.** De exemplu, conducătorii din unele compartimente de muncă nu au informații adecvate privind cheltuielile și rezultatele implicate de realizarea obiectivelor care le revin. Promovarea metodei de **conducere pe bază de buget,** bunăoară, ar oferi posibilitatea conducerii eficiente a activității la nivelul fiecărui compartiment de muncă. De asemenea, **utilizarea metodei de analiză a valorii** ar crea premise favorabile reducerii într-o mai mare măsură a consumurilor specifice de materiale și manoperă, contribuind la scăderea prețului de cost și la creșterea productivității muncii. Or, în întreprinderile analizate de noi, nu se utilizează decît sporadic asemenea metode;

- **Colaborarea insuficientă a unor compartimente de muncă din cadrul întreprinderii și în special coordonarea producției cu desfacerea, o adaptare relativ greoaie a producției la cerințele pieței interne și externe.** Aceasta se reflectă, printre altele, în creșterea valorii stocurilor supranormative de produse finite și în dificultăți de ordin financiar. Astfel, de exemplu, la una din întreprinderile analizate de noi valoarea stocurilor de produse finite la sfîrșitul anului a sporit în 1974 de 2,9 ori în comparație cu 1972, față de producția marfă vîndută și încasată care, în aceeași perioadă, a crescut de numai 1,4 ori;

Tabelul nr.1

Principalii indicatori ai activității economice a întreprinderii în anii 1972 și 1974

– în procente

Nr. crt.	Denumirea indicatorului	U/M	Anii 1972	 1974
1.	Valoarea producției globale	mii lei	100,0	140,8
2.	Valoarea producției marfă fabricate	"	100,0	144,1
3.	Numărul mediu scriptic total pers.	pers.	100,0	119,6
4.	Productivitatea muncii	lei/lucrător	100,0	121,1
5.	Cheltuieli de producție la 1000 lei producție marfă	lei/1000 lei producție marfă	100,0	96,5
6.	Beneficii	mii lei	100,0	147,6

- **Preocuparea insuficientă pe linia organizării științifice a producției și a muncii,** ceea ce nu este de natură să contribuie la creșterea eficienței activității productive. Această situație este relevată, de pildă, de înrăutățirea ritmicității fabricării producției. Situația întîlnită la una din întreprinderile cercetate este prezentată în tabelul nr. 3. Neritmicitatea înregistrată se datorează atît neasigurării la timp a producției cu materii prime, materiale, semifabricate etc., cît și insuficientei organizări a conducerii, producției și a muncii.

Aceste fenomene semnalate se manifestă în condițiile creșterii numărului cadrelor de conducere din secțiile de producție de bază și auxiliare. Astfel, la întreprinderea la care ne-am referit, în anul 1974, în comparație cu anul 1972, deși numărul secțiilor a crescut cu numai 25%, numărul șefilor de secție a crescut cu 67%, iar al șefilor de ateliere cu 220%.

Modul de organizare a conducerii producției în unele întreprinderi nu a rezolvat în termeni optimi coordonarea secțiilor de producție. **Cauza** principală a acestui fenomen o constituie **coordonarea unora și aceloraşi secții de producție de către două sau mai multe cadre de conducere de nivel superior.** Astfel, potrivit organizării actuale a unei întreprinderi constructoare de mașini de gradul I, secțiile de producție sînt conduse nemijlocit atît de director, cît și de directorul adjunct tehnic și de producție, iar secțiile auxiliare de director și de inginerul șef pentru pregătirea fabricației.

În momentul de față colaborările, atît dintre secțiile de bază, cît și dintre acestea și secțiile auxiliare, care sînt în număr mare, nu sînt coordonate în mod unitar şi operativ. Pe această linie se resimte lipsa de colaborare corespunzătoare dintre şefii secţiilor de producţie, pe de o parte, şi inginerul şef cu pregătirea fabricaţiei, directorul adjunct tehnic şi de producţie şi directorul întreprinderii, pe de altă parte.

● Propuneri de perfecţionare a organizării conducerii întreprinderii

AVÎND în vedere principalele dificultăţi menţionate, în concepţia noastră **organizarea aparatului de conducere a întreprinderii** (vezi organigrama nr. 1) **pe exemplul unei întreprinderi constructoare de maşini de gradul I)** ar trebui să sufere următoarele amendamente **(vezi organigrama nr. 2)** :

● **Delimitarea mai riguroasă a sarcinilor, competenţelor şi răspunderilor pe cadrele de conducere de nivel superior** (director, director adjunct, contabil şef şi inginer şef). Astfel, se propune reducerea numărului de persoane şi de compartimente conduse în mod nemijlocit de director. Aceasta favorizează creşterea preocupărilor sale strategice vizînd ansamblul activităţilor întreprinderii şi implicit reducerea corespunzătoare a ponderii timpului afectat problemelor curente, precum şi coordonarea mai bună a persoanelor şi compartimentelor conduse în mod nemijlocit.

● De asemenea, prin **trecerea secţiilor de producţie de bază în subordinea nemijlocită a directorului adjunct tehnic şi de producţie** se realizează o delimitare mai riguroasă a sarcinilor şi competenţelor între cadrele de conducere a producţiei, precum şi creşterea răspunderii acestora pentru pregătirea şi desfăşurarea proceselor de fabricaţie. Potrivit noii organigrame, sînt reunite în subordinea directorului adjunct tehnic şi de producţie subdiviziunile organizatorice[1]) de cercetare şi producţie de bază şi auxiliară, ceea ce asigură o conlucrare mai bună între aceste organisme. Totodată, pentru asigurarea unei mai depline concordanţe între cerinţele producţiei şi formarea şi perfecţionarea pregătirii profesionale a muncitorilor, propunem crearea în acest scop a unui serviciu în subordinea directorului adjunct tehnic şi de producţie.

Tabelul nr.2

Date privind dimensiunea şi structura aparatului de conducere al întreprinderii analizate înainte şi după aplicarea prevederilor Decretului 162/1973

Nr. crt.	Indicatori	U/M	1972	1974	1974/1972 (în %)
1.	Numărul total al compartimentelor de muncă	compartimente de muncă	69	35	50,7
	din care:				
	– numărul secţiilor de producţie	secţie de producţie	4	7	175,0
	– numărul atelierelor	atelier serviciu	5	18	360,0
	– numărul serviciilor funcţionale	funcţional	21	11	52,4
	– numărul birourilor	birou	39	6	15,4
2.	Numărul total de posturi de conducere	persoane	80	51	63,8
	din care:				
	– conducere generală	persoane	8	5	62,5
	– şefi de secţii	persoane	6	12	200,0
	– şefi de ateliere productive	persoane	5	17	340,0
	– şefi de serviciu	persoane	22	11	50,0
	– şefi birou	persoane	39	6	15,4
3.	Numărul personalului de execuţie TESA	persoane	541	483	89,3
4.	Total personal TESA (rînd 2+3)	persoane	621	534	86,0
5.	Total personal la 31 XII	persoane	3785	4818	127,3

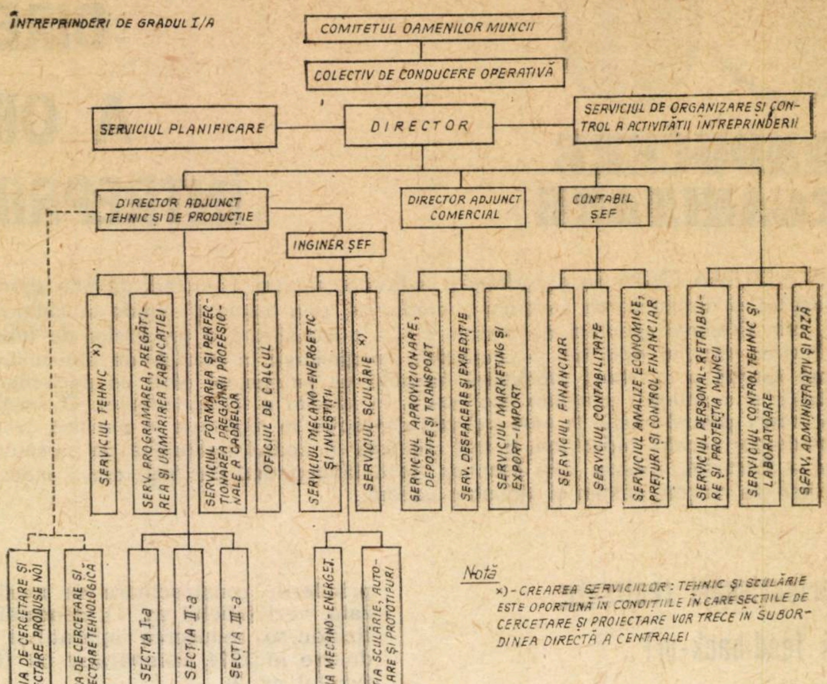
ÎNTREPRINDERI DE GRADUL I/A
COMITETUL OAMENILOR MUNCII
COLECTIV DE CONDUCERE OPERATIVĂ
SERVICIUL PLANIFICARE
DIRECTOR
SERVICIUL DE ORGANIZARE ŞI CONTROL A ACTIVITĂŢII ÎNTREPRINDERII
DIRECTOR ADJUNCT TEHNIC ŞI DE PRODUCŢIE
INGINER ŞEF
DIRECTOR ADJUNCT COMERCIAL
CONTABIL ŞEF
SERVICIUL TEHNIC x)
SERV. PROGRAMAREA, PREGĂTIREA ŞI URMĂRIREA FABRICAŢIEI
SERVICIUL FORMAREA ŞI PERFECŢIONAREA PREGĂTIRII PROFESIONALE A CADRELOR
OFICIUL DE CALCUL
SERVICIUL MECANO-ENERGETIC ŞI INVESTIŢII
SERVICIUL SCULĂRIE x)
SERVICIUL APROVIZIONARE, DEPOZITE ŞI TRANSPORT
SERV. DESFACERE ŞI EXPEDIŢIE
SERVICIUL MARKETING ŞI EXPORT-IMPORT
SERVICIUL FINANCIAR
SERVICIUL CONTABILITATE
SERVICIUL ANALIZE ECONOMICE, PREŢURI ŞI CONTROL FINANCIAR
SERVICIUL PERSONAL-RETRIBUIRE ŞI PROTECŢIA MUNCII
SERVICIUL CONTROL TEHNIC ŞI LABORATOARE
SERV. ADMINISTRATIV ŞI PAZĂ
SECŢIA DE CERCETARE ŞI PROIECTARE PRODUSE NOI
SECŢIA DE CERCETARE ŞI PROIECTARE TEHNOLOGICĂ
SECŢIA I-a
SECŢIA II-a
SECŢIA III-a
SECŢIA MECANO-ENERGET.
SECŢIA SCULĂRIE, AUTOUTILARE ŞI PROTOTIPURI

Notă
x) - CREAREA SERVICIILOR : TEHNIC ŞI SCULĂRIE ESTE OPORTUNĂ ÎN CONDIŢIILE ÎN CARE SECŢIILE DE CERCETARE ŞI PROIECTARE VOR TRECE ÎN SUBORDINEA DIRECTĂ A CENTRALEI

ORGANIGRAMA Nr.2

Tabelul nr.3

Ritmicitatea producţiei în anii 1972-1974
– în % –

Nr. crt.	Specificaţie	Anii 1972	1973	1974
1.	Decada I-a	28,0	23,4	17,1
2.	Decada a II-a	31,2	29,4	25,5
3.	Decada a III-a	40,2	47,2	57,4

● În noua organigramă, **inginerul şef are create condiţii mai bune pentru conducerea directă şi eficientă a secţiilor auxiliare, prin crearea unor compartimente specializate, (serviciul mecano-energetic şi investiţii şi serviciul sculărie).**[2])

● Avînd în vedere necesitatea legării mai strînse a producţiei de cerinţele pieţei interne şi externe, în noua organigramă am propus **crearea serviciului de marketing — export-import şi subordonarea sa directorului adjunct comercial.**

Analiza acestor propuneri de către organele de conducere colectivă din centrale şi întreprinderi şi implementarea lor vor contribui la îmbunătăţirea conducerii întreprinderilor industriale şi la sporirea eficienţei activităţii de producţie.

dr. Petre ROTARU
drd. Ioan BRATU
I.C.E. — Bucureşti

---

[1]) Crearea serviciului tehnic o considerăm raţională numai în condiţiile în care secţiile de cercetare ar trece în subordinea directă a centralei industriale, după cum se preconizează în prezent. Acest serviciu ar urma să realizeze atribuţiile care le revin în acest domeniu atît secţiilor de cercetare, cît şi colectivului de cercetare operativă a producţiei şi tehnologiei.

[2]) Crearea serviciului de sculărie este oportună în condiţiile în care secţiile de cercetare vor trece la centrală, în atribuţiile sale urmînd să intre proiectarea şi adaptarea S.D.V.-urlor.

La Craiova: Simpozionul „Utilizarea metodelor şi tehnicilor moderne de calcul, în economie", (ediţia a III-a)

În zilele de 5—6 decembrie a avut loc la Craiova, din iniţiativa Facultăţii de Ştiinţe Economice a Universităţii din Craiova, în colaborare cu Centrul Teritorial de Calcul electronic, — cea **de-a treia ediţie a Simpozionului „Utilizarea metodelor şi tehnicilor moderne de calcul, în economie".** Beneficiind de o largă participare — cadre universitare, cercetători, specialişti din centrele judeţene şi municipale de calcul, practicieni din întreaga ţară — această manifestare s-a bucurat, ca şi sesiunile precedente, de un real interes. Cu acest prilej, **au fost prezentate peste nouăzeci de comunicări,** pe tematici vizînd aplicarea tehnicilor şi metodelor de calcul, în diferite domenii ale activităţii economice.

Din multitudinea temelor tratate, reţinem cîteva : organizarea de bănci de date, gestiunea stocurilor, optimizarea investiţiilor, modelarea dimensionării optime a întreprinderilor industriale, perfecţionarea sistemului informaţional şi eficienţa tehnicii de calcul în economie.

MARKETING ÎN ACȚIUNE

PUBLICITATE EXTERNĂ EFICACE

CREȘTEREA și diversificarea ofertei românești de export de la un an la altul, extinderea relațiilor comerciale ale României cu un număr tot mai mare de țări ridică probleme deosebite și pentru activitatea de promovare a exportului și cooperării economice internaționale.

Necesității de a se crea o imagine cît mai veridică a potențialului economic de care dispune România socialistă, asupra calității mărfurilor și competenței specialiștilor din țara noastră în rîndul numeroașilor noștri parteneri comerciali, trebuie să i se dea o rezolvare la nivelul complexității problemei, a responsabilităților ce le incumbă. În contextul acestor preocupări un rol însemnat revine publicității comerciale, care prin multiplele instrumente și tehnici de care dispune poate contribui eficace la lansarea de noi produse pe piața externă, la introducerea pe noi piețe a produselor noastre de export, la atragerea de noi parteneri de comerț și cooperare.

Pornind de la aceste comandamente Filiala București a Asociatiei Române de Marketing (AROMAR) în colaborare cu Camera de Comert și Industrie și Facultatea de Comerț din București au luat inițiativa organizării unei dezbateri cu specialiștii din întreprinderile de comerț exterior, din întreprinderile specializate de promovare ale Camerei de Comerț, din Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale asupra modalităților în care pot fi crescute „performanțele“ în domeniul publicității externe prin înscrierea mai precisă a acțiunilor publicitare în cadrul strategiei de marketing internațional a exportatorilor noștri.

Lucrările reuniunii, desfășurate timp de două zile — 10 și 11 decembrie 1975 — la Academia de studii economice, au evidențiat că atît la nivelul macroeconomic, cît și la nivelul microeconomic trebuie realizată legarea activității de promovare cu teoria și practica de marketing. Marketingul este singura forță capabilă să ofere un sistem de referință coerent pentru orientarea obiectivelor activității publicitare și respectiv în alocarea bugetelor publicitare.

În acest sens a fost reluată propunerea de creare a unui Centru de promovare de comerț exterior, avînd menirea să organizeze convergent eforturile promoționale pe diferitele verigi ale sistemului de comerț exterior, în conformitate cu realizările științei economice în acest sector de activitate, cu nevoile sistemului. La nivel microeconomic a apărut criticabilă soluția organizatorică a multor întreprinderi de comerț exterior de a încadra într-un compartiment de „Plan, tîrguri ș.a.m.d...“ activitatea de publicitate, care firesc trebuie să se regăsească în compartimentul „Marketing-conjunctură“, practică ce lipsește activitatea publicitară de coloana sa vertebrală.

Dat fiind rolul publicității de avangardă într-o strategie dinamică, „agresivă“ de abordare a pieței externe, deficiențele semnalate pe linia pregătirii cadrelor, operativității întocmirii materialelor publicitare, mesajului și creației publicitare sînt simptomatice pentru un mod de abordare al pieței externe, mai degrabă pasiv cu care se complac unii exportatori.

Dacă acțiunile promoționale nu se bucură de prea multă atenție la conducerile unor întreprinderi, nu primesc avizul organelor bancare, de vină este și eficiența încă nedemonstrată a unor asemenea acțiuni.

Demonstrațiile de acest fel implică însă profesionalitate, preocupări sistematice, asistență de specialitate, toate notate cu semnul „minus“ de participanții la dezbatere. În concurența aspră de pe piață externă, subestimarea valorii elementului promoțional conduce la slăbirea întregului edificiu al strategiei de export, cu efecte nefavorabile în special asupra prețului. Privind astfel lucrurile analiza eficienței publicității trebuie să se bucure de o egală atenție cu analiza de preț, adevăr axiomatic, de altfel al marketingului.

Dezbaterea a prilejuit un schimb util de experiență privind modul de întocmire a programelor publicitare, de analiză complexă a diferitelor etape de transpunere practică a acestor programe.

O atenție specială s-a acordat participării la tîrgurile și expozițiile internaționale, accentuîndu-se nevoia modernizării acestor participări — atît în concepție, cît și în formele de realizare. Modul tradițional de participare la tîrguri și expoziții cu pavilioane mari, nespecializate — ca formă predominantă — trebuie ca pe bază de studiu și inițiativă să fie cel puțin parțial înlocuit cu participarea la expoziții specializate, expoziții itinerante, demonstrații practice însoțite de conferințe tehnice, expoziții permanente de prezentare și cu vînzare, pe scurt mai multă imaginație și elasticitate.

Numeroasele propuneri formulate de participanții la dezbatere vor constitui obiect de studiu pentru organizatori pentru inițierea de măsuri pe linia creșterii eficacității publicității externe.

I. G.

Marketingul serviciilor

EDITURA Sport-turism a pus în librării volumul **Marketingul în turism*)** de Eugeniu Nicolescu, cu o prefață de prof. dr. Iosif Constantin Drăgan, președintele Federației Internaționale de Marketing. Această lucrare apare la scurt timp după studiile de marketing turistic publicate de Iulian Berbecaru și alți specialiști**) preocupați îndeosebi de conducerea acestor activități. Amîndouă contribuțiile invită la reflecții pe marginea unui sector al economiei care este deosebit de dinamic și cu profunde implicații sociale : turismul intern și extern.

Ca orice știință marketingul descrie morfologic componentele sistemului și stabilește relațiile dintre acestea ajungînd la determinarea funcțiunilor sau fiziologia sistemului. Toate aceste cunoștințe trebuie aplicate în vederea perfecționării eficienței sistemului. De altfel marketingul s-a născut și trăiește din necesitatea obiectivă a unităților de producție și comerț de a acționa asupra pieței.

Cele două lucrări de marketing acoperă fiecare diferitele laturi ale marketingului, dar în timp ce la Eugeniu Nicolescu găsim o mai puternică orientare către teoria cunoașterii marketingului, la Iulian Berbecaru domeniul de interes este călăuzit mai mult de teoria acțiunii, ceea ce armonizează semnificațiile celor două lucrări.

Prin conceptele sale de bază marketingul este unic, dar prin aplicațiile sale el se diferențiază. Există astfel marketing industrial al exporturilor, al agriculturii și marketing al serviciilor, din care face parte turismul.

În marketingul serviciilor se includ, atît serviciile care sînt cumpărate o dată cu produsul, sub forma garanțiilor de reparații și întreținere pentru o perioadă de timp dată, cît și prestațiile care se vînd separat întrucît creează avantaje și satisfacții cumpărătorului. Din ultima categorie fac parte serviciile care oferă : hrană în unitățile de alimentație publică, cazare în rețeaua hotelieră, reparații pentru echipamentele și garderoba familiei și pentru întreținerea locuinței ; recreații și distracții (teatre, cinematograf, sport) ; îngrijirea personală (spălătorii, călcătorii, frizerii și coafură, îngrijirea sănătății în stațiuni balneare) ; instruire individuală (meditații, școli de conducători auto, etc.) ; servicii profesionale pentru întreprinderi și persoane (proiectare, cercetări, consultanță, expertize, serviciile birourilor de avocați, unități dactilo, traduceri, etc.) ; servicii de asigurări și financiare (ADAS, CEC) ; transporturi (transportul în comun urban, CFR, TAROM, reparații și servicii pentru turisme personale) ; comunicații (PTT, radio-televiziune) etc. Turismul este prezent în mai multe dintre joncțiunile acestor categorii de servicii.

Eugeniu Nicolescu și Iulian Berbecaru analizează structurile și dinamica relațiilor din cadrul sistemului turistic cu aceleași concepte pe care marketingul le utilizează în oricare din domeniile sale de aplicație : segmentarea pieței, marketing mix, canale de distribuție, planificare și dezvoltarea produsului etc. Această abordare este inevitabilă, fiind inerentă folosirii gîndirii de marketing. Totuși operația este foarte complexă, datorită caracteristicilor specifice pe care le au serviciile. Astfel, dacă există canale de distribuție în acest domeniu, acestea sînt scurte și o serie de costuri ale distribuției fizice sînt eliminate fiindcă serviciile nu pot fi stocate și mînuite în depozite. Ca atare nu există costuri ale controlului și menținerii stocurilor. Biletele nevîndute la un spectacol sau muzeu reprezintă tot atîtea venituri definitiv pierdute. Serviciile nu pot fi tipizate așa cum sînt mărfurile, deoarece calitatea poate varia în timp chiar la același prestator și adesea este dificilă aprecierea obiectivă a calității de către consumator. Din această cauză în activitățile de promovare, în loc de a se prezenta serviciul ca atare, trebuie subliniate avantajele pe care acestea le creează pentru cumpărător. Serviciile sînt perisabile și fluctuează sezonier. Spațiile hoteliere la mare stau neocupate iarna, iar serviciile telefonice sînt puțin utilizate noaptea. Reducerea tarifelor la telefoane a remediat parțial problema utilizării complete a acestor capacități de comunicații.

conducerea moderně in turism

Marketingul in turism

Serviciile sînt legate puternic de persoana care le prestează, mecanizarea, automatizarea și producția pe bandă nu se aplică încă serviciilor. De calitatea relațiilor directe între producător și consumator, depinde satisfacerea sau nemulțumirea acestuia din urmă.

Toate acestea fac mult mai dificil marketingul serviciilor decît cel al produselor. Dacă însă aplicarea marketingului în acest domeniu este grea, aceasta nu înseamnă că ea trebuie evitată și amînată. Întreprinderile turistice din țara noastră, UCECOM, toate organizațiile care prestează servicii au nevoie de orientarea către conceptele de marketing, de studierea temeinică a pieței pentru elaborarea unor planuri judicioase și de metode de marketing pentru a obține o eficiență mai mare în activitățile lor. Apreciind pozitiv lucrările la care ne-am referit, semnalăm totuși că mai avem nevoie de cercetări și pentru celelalte ramuri ale serviciilor.

M. C. DEMETRESCU

---

x) Eugeniu Nicolescu, Marketingul în turism, Editura Sport-turism, Bucuretși 1975.

xx) Colectiv de autori coordonat de Iulian Berbecaru, Conducerea modernă în turism, Editura pentru turism, București 1975.

SEMINARUL:
Probleme ale politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru

Consultație la TEMA 4

Politica partidului în domeniul investițiilor.

Formarea, repartizarea și folosirea fondului de investiții

Creșterea eficienței economice și sociale.

STRATEGIA dezvoltării economice și sociale a României, elaborată în concordanță cu obiectivele fundamentale prevăzute în Programul Partidului Comunist Român pentru următorii 20—25 ani, urmărește creșterea în continuare, în ritm înalt, a bazei tehnico-materiale a societății, care să asigure înfăptuirea țelului suprem al politicii partidului, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, bunăstarea națiunii.

Întregul proces al dezvoltării, în strînsă conexiune cu fenomenele internaționale, se realizează potrivit prevederilor planului național unic, ce concretizează direcțiile și parametrii tehnico-economici ai acțiunilor, orientează, în mod științific, folosirea resurselor umane și materiale pentru înfăptuirea sarcinilor stabilite, în concordanță cu cerințele legităților obiective ale dezvoltării istorice și necesităților fiecărei etape.

Perfecționarea structurilor economice, prefacerile ce au avut loc în cadrul relațiilor sociale din România, îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă, au la bază o concepție unitară și exprimă cerințele obiective ale participării directe și mai active a oamenilor muncii — în dubla lor calitate de producători și proprietari — la procesul optimizării deciziilor de investiții prin instrumentul științei conducerii, pe calea perfecționării sistemului democrației socialiste.

1. Fondul național de dezvoltare economico-socială

POLITICA ECONOMICO-FINANCIARĂ a statului nostru se întemeiază pe principiul centralismului democratic care asigură, în concordanță cu prevederile planului național unic, concentrarea și dirijarea resurselor financiare în direcția înfăptuirii obiectivelor fundamentale de dezvoltare economico-socială a țării, concomitent cu autonomia funcțională a fiecărei unități socialiste în folosirea cu răspundere maximă a părții din avuția națională ce i-a fost încredințată spre administrare.

În procesul dezvoltării economiei naționale, un rol sporit revine finanțelor, pîrghiilor economico-financiare ,organelor financiar-bancare, care trebuie să acționeze neabătut, în direcția determinării unităților socialiste, îndeosebi a celor din sfera producției materiale, pentru folosirea integrală și cu randament sporit a potențialului economic de care dispun pentru obținerea de rezultate superioare care să asigure creșterea în ritm rapid a venitului național, baza certă de ridicare continuă a nivelului de trai material și cultural al poporului.

Formarea și repartizarea fondurilor bănești în economia națională urmăresc crearea condițiilor necesare realizării obiectivelor politicii financiare, monetare și valutare a Partidului Comunist Român.

Sursa de bază a fondurilor bănești o reprezintă în Republica Socialistă România venitul național, ca valoare nou creată în industrie, agricultură, construcții și alte ramuri. Venitul național este indicatorul cel mai sintetic care reflectă gradul de dezvoltare social-economică a unei țări, nivelul de trai material și spiritual al populației, perspectivele de progres ale acestora.

Venitul național se repartizează pentru :

— fondul național de dezvoltare economico-socială a țării ;
— fondul de consum.

Asupra conținutului, destinației și funcțiunilor acestor fonduri sînt de arătat următoarele :

A. **Fondul național de dezvoltare economico-socială a țării** se constituie din partea de venit național destinată acestui fond, din cota de amortizare aferentă fondurilor fixe precum și din alte resurse stabilite prin dispoziții legale.

Prin natura sa, fondul național de dezvoltare economico-socială este alcătuit dintr-un sistem unitar corelat de fonduri bănești, din care fac parte :

a. Fondul central de dezvoltare economico-socială.

— se formează în cadrul bugetului republican din veniturile acestuia ; potrivit obiectivelor aprobate prin planul național unic și bugetul de stat, acest fond se utilizează pentru : investiții productive, acoperirea necesarului de mijloace circulante al unor unități economice de stat de interes republican, constituirea rezervelor de stat, alte obiective și acțiuni cu caracter economic, dezvoltarea bazei materiale a unităților social-culturale de stat de interes republican și a organelor centrale de stat, precum și pentru alte scopuri prevăzute prin dispoziții legale.

b. Fondul local de dezvoltare economico-socială :

— se constituie la unitățile administrativ-teritoriale și se formează în cadrul bugetelor județelor, municipiilor, orașelor și comunelor, din veniturile acestora. Acest fond se utilizează pentru investiții productive, acoperirea necesarului de mijloace circulante a unor unități economice de interes local, alte obiective și acțiuni cu caracter economic, dezvoltarea bazei materiale a unităților social-culturale de stat de interes local, precum și pentru alte scopuri prevăzute de lege.

Fondul local de dezvoltare se constituie și din resurse în afara bugetului de stat, provenite de la unitățile socialiste, precum și din contribuția bănească a populației.

c. Fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților economice de stat.

— se formează, distinct pe destinații, din beneficii, amortizarea fondurilor fixe și alte resurse stabilite prin lege. Cea mai mare parte din acest fond se constituie la nivelul centralelor industriale și al unităților asimilate acestora.

Fondul astfel constituit se utilizează, în concordanță cu prevederile de plan, cu respectarea normelor și normativelor stabilite, pentru investiții productive și social-culturale, mijloace circulante, precum și pentru alte destinații prevăzute prin lege.

d. Fondul de dezvoltare economico-socială al organizațiilor cooperatiste și al celorlalte organizații obștești.

— se constituie din resursele proprii și se utilizează în concordanță cu prevederile de plan și în condițiile stabilite prin lege și statutele lor de organizare.

e. Fondurile utilizate de populație pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului, precum și pentru alte bunuri cu destinații similare.

Constituirea fondurilor bănești ale unităților economice de stat se asigură, în primul rînd, pe seama beneficiilor obținute din activitatea de producție, executări de lucrări, prestări de servicii, comerț și alte activități economice. Beneficiul unităților economice de stat se stabilește și se aprobă prin planurile financiare, pe baza sarcinilor de producție și de desfacere și a nivelului planificat al cheltuielilor de producție și de circulație.

B. **Fondul de consum** se formează pe seama venitului național și este alcătuit din fondul de consum individual și din fondul de consum social.

Fondul de consum individual se repartizează între membrii societății sub forma retribuției, a veniturilor membrilor cooperatori, precum și sub alte forme de repartiție directă.

Din fondul de consum social se asigură resurse pentru funcționarea unităților de învățămînt, a unităților de cultură, a celor sanitare și de asistență socială, precum și a altor unități prin care se realizează servicii cu caracter social-cultural pentru populație, pentru întreținerea fondului de locuințe și a rețelei de drumuri publice.

Din fondul de consum social se acordă alocații de stat pentru copii, ajutor familial de stat, alte ajutoare pentru sprijinirea familiilor cu copii și ocrotirea minorilor, burse pentru elevi și studenți, pensii, indemnizații în caz de incapacitate temporară de muncă, trimiteri la odihnă și tratament în stațiuni balneo-climaterice, precum și alte înlesniri acordate prin lege.

CORELAȚIA dintre fondul de dezvoltare economico-socială și fondul de consum constituie cel mai sintetic raport, prin intermediul căruia se urmărește o proporție judicioasă între necesitățile de perspectivă și cele curente.

Caracterul planificat al economiei noastre socialiste, cunoașterea precisă a mărimii și structurii materiale a venitului național, posibilitățile de a mobiliza toate rezervele existente în vederea economisirii muncii vii și materializate, fac posibilă și necesară determinarea unei proporții optime între fondul național de dezvoltare economico-socială și fondul de consum.

Între diversele variante de repartiție a venitului național, se poate aprecia drept optimă aceea care prin consecințele ei viitoare asigură un ritm mai accelerat de creștere a venitului național, precum și a nivelului de trai, comparativ cu alte variante.

Ținînd seama de faptul că nivelurile creșterii economice sînt indisolubil legate de cel al reproducției lărgite, de determinarea cantitativă a raportului dintre acumulare și consum ce constituie una din problemele majore ale teoriei creșterii economice, România a promovat o politică științifică de creștere a fondului național de dezvoltare economico-socială.

Alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru fondul național de dezvoltare constituie pentru țara noastră o cerință esențială, legată de obiectivul fundamental al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării patriei noastre spre comunism, ceea ce impune o creștere impetuoasă a forțelor de producție. Această orientare izvorăște din însăși esența orînduirii noastre socialiste, justificată de faptul că lichidarea oricărei forme de exploatare și instaurarea unei egalități reale între membrii societății implică, între altele, și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică între țări, pentru a se putea în fapt statornici relații de colaborare și ajutor reciproc. Imperativul egalizării nivelului economic al țărilor socialiste decurge și din conținutul diviziunii internaționale a muncii, din raporturile dialectice dintre acestea și nivelul economic al fiecăreia.

Respingînd concepțiile consumatoriste, care reflectau o neînțelegere a legilor esențiale ale reproducției socialiste lărgite, a căilor și mijloacelor prin care se creează condiții pentru promovarea progresului tehnic, economic și social, statul nostru a alocat pentru fondul național de dezvoltare economico-socială în cincinalul 1966—1970 o cotă de 29—30 la sută din venitul național și de peste 33 la sută în cincinalul 1971—1975, față de o rată de circa 25,5 la sută în perioada 1961—1965.

Sporirea fondului național de dezvoltare economico-socială a creat condiții de a se pune în fapt economia românească pe temelia tehnicii celei mai avansate ; capacitățile de producție și obiectivele realizate au condus la creșterea tot mai puternică și la modernizarea industriei socialiste, la sporirea dotării tehnice a agriculturii, la dezvoltarea științei și culturii, realizări ce s-au reflectat direct asupra nivelului de trai al poporului.

Efectul pozitiv al sporirii părții din venitul național destinată fondului național de dezvoltare este elocvent confirmat și de dinamica ascendentă a ritmului mediu anual de creștere a fondului de consum, care în perioada 1954—1980 se prezintă astfel :

Perioada	Cota din venitul național alocată fondului de dezvoltare	Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum
1954—1960	17—18%	4,5%
1961—1965	25,5%	5,3%
1966—1970	29—30%	7,0%
1971—1975	33%	8,0%
1976—1980	33—34%	peste 8,0%

Alocarea unei cote importante din venitul național pentru fondul de dezvoltare nu afectează fondul de consum ci, din contră, realitatea datelor demonstrează în mod elocvent că pe măsura repartizării unei cote superioare fondului național de dezvoltare economico-socială, s-a accelerat ritmul de creștere a fondului de consum, respectiv creșterea sa absolută, de la an la an. Calculele arată că în condițiile în care în perioada 1971—1975 s-ar fi realizat o rată diminuată cu numai 3 la sută, în cincinalul următor fondul de consum s-ar fi redus cu circa 40 miliarde lei.

Politica partidului de repartizare a venitului național pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum — se arată în Programul P.C.R. — va avea ca obiectiv general atît creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție, înflorirea științei și tehnicii, crearea unei baze tehnico-științifice a societății în pas cu evoluția civilizației mondiale, cît și satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare ale poporului.

2. Orientarea investițiilor pe ramuri și în profil teritorial

PROPORȚIILE ȘI MODUL de repartizare a fondurilor de investiții pe ramuri, subramuri și în profil teritorial, reflectă principalele direcții ale politicii noastre economice.

Pentru asigurarea unui ritm susținut de industrializare socialistă a țării, fondurile destinate investițiilor productive au fost orientate cu precădere spre ramurile de bază ale economiei, astfel :

Perioada	În % din totalul investițiilor alocate			
	Industrie	Agricultură	Construcții	Transporturi
1961—1965	50.0	15.7	2,5	8.8
1966—1970	51.2	14.6	3,5	10.3
1971—1975	53.9	13,6	3,6	9.5

În cadrul industriei, paralel cu alocarea unor fonduri pentru dezvoltarea bazei de materii prime, eforturile au fost concentrate spre domeniile purtătoare ale progresului tehnic : chimia — energia, construcțiile de mașini, metalurgia — de care depinde sporirea gradului de complexitate a producției, realizarea de produse noi cu un nivel ridicat de tehnicitate, ce creează condiții de valorificare superioară a resurselor naturale și a forței de muncă ; pentru aceste ramuri, în perioada 1971—1975, fondurile alocate reprezintă 63 la sută din totalul investițiilor destinate industriei, comparativ cu ponderea de 53 la sută deținută de acestea în cincinalul 1961—1965.

Pentru ridicarea potențialului tehnic al fondurilor fixe, sporirea producției și a acumulărilor, a eficienței activității în general, în procesul de proiectare și de execuție al investițiilor s-a urmărit să se introducă soluții cît mai economicoase, prin adoptarea unor proiecte de construcții ușoare și ieftine ; dimensionarea rațională a construcțiilor în raport cu utilajele necesare ; montarea utilajelor în aer liber ; dezvoltarea și modernizarea unităților prin reutilarea acestora în cadrul suprafețelor construite ; concentrarea pe platforme industriale a capacităților noi de producție etc. Ca urmare a măsurilor luate, în perioada 1971—1975 ponderea lucrărilor de construcții-montaj este prevăzută să ajungă la 42,2 la sută față de 47,6 la sută în perioada 1966—1970 și, respectiv, 51,5 la sută în 1961—1965.

Orientarea cu prioritate a investițiilor spre sectoarele producției materiale a condus la importante mutații în structura fondurilor fixe. Creșterea cea mai accelerată o prezintă fondurile fixe productive, a căror pondere va ajunge în 1975 la 75,4 la sută față de 57,7 la sută în 1965.

În deceniul 1966—1975 producția industrială a sporit în medie cu 12,5 la sută.

Între sectoarele prioritare un salt dinamic îl înregistrează producția de mașini, utilaje și instalații tehnologice destinate să satisfacă necesitățile noilor capacități de producție din celelalte sectoare ale economiei al cărei volum a sporit în 1970 la 134 la sută față de 1965 și a ajuns în 1975 la 229 la sută față de 1970.

În accelerarea ritmului dezvoltării economico-sociale un loc deosebit îl deține cincinalul 1971—1975. În cadrul acestei perioade s-a planificat să intre în funcțiune peste 2 400 capacități de producție, volumul fondurilor fixe productive urmînd să se majoreze cu 420 miliarde lei, depășind de 2,5 ori întreaga creștere realizată în primele trei cincinale luate la un loc. La sfîrșitul anului 1975 peste 50 la sută din fondurile fixe productive vor avea o vechime mai mică de 5 ani și numai 19 la sută din aceste fonduri fixe vor avea o vechime de peste 10 ani.

Eforturile de investiții ale cincinalului 1976—1980, ce însumează aproape 1 000 miliarde lei, sînt, de asemenea, orientate, în primul rînd, spre realizarea de obiective productive. În această perioadă vor fi executate și puse în funcțiune aproape 2 700 de capacități de producție industriale și agrozootehnice mai importante, îndeosebi în sectoarele hotărîtoare pentru progresul economic al țării. Orientarea prioritară a investițiilor pentru sectoarele care creează, nemijlocit, venit național o confirmă faptul că pentru acestea a fost alocat 90 la sută din totalul investițiilor din fondurile statului ; aceasta constituie o chezășie sigură a sporirii mai rapide a avuției naționale, în concordanță cu cerințele ridicării nivelului de trai al poporului.

Importante fonduri de investiții au fost alocate pentru dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, turismului etc.

Pentru construcția de locuințe și gospodăria comunală fondurile alocate însumează peste 1,6 miliarde lei ; în perioada 1976—1980 se vor construi 815 mii apartamente fizice din fondurile statului și din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție.

O latură importantă a politicii economice a partidului și statului nostru o constituie îmbunătățirea continuă a repartizării forțelor de producție pe întreg teritoriul, atragerea tuturor județelor la o viață economică intensă, crearea condițiilor pentru valorificarea superioară a resurselor naturale și a forței de muncă de pe întreg cuprinsul țării. Optimizarea repartizării teritoriale a investițiilor vizează, în primul rînd, lichidarea dezvoltării disproporționate a regiunilor țării, accelerarea progresului economic și social în toate zonele, pentru ca întregul popor să beneficieze de superioritatea orînduirii socialiste.

Măsurile luate în această etapă au condus la reducerea unor decalaje economice între regiuni. Concludente din acest punct de vedere sînt datele cu privire la producția industrială ; la nivelul anului 1975 numărul județelor cu o producție industrială sub 5 miliarde lei a scăzut la 6 față de 30, cîte erau în 1965 ; astăzi în toate județele țării există întreprinderi constructoare de mașini.

Investițiile prevăzute în cincinalul 1976—1980 vor conduce la îmbunătățirea în continuare a potențialului economic și la repartizarea mai judicioasă a forțelor de producție în teritoriu, ceea ce va avea drept consecință obținerea în fiecare județ a unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde lei ; în 1980, comparativ cu 1965 și 1975, județele, în raport cu valoarea producției industriale ce se va obține, se grupează după cum urmează :

Valoarea producției globale industriale — miliarde lei —	Numărul județelor 1965	1975	1980
sub 5	30	6	—
5 — 10	6	13	—
10 — 20	3	12	22
peste 20	1	9	18

Dezvoltarea rapidă pe întreg teritoriul țării, amplasarea de întreprinderi industriale în toate județele și centrele importante, impun măsuri ferme pentru organizarea și sistematizarea teritoriului, conservarea frumuseților naturii, protejării pămîntului, apelor, aerului, pădurilor, zonelor verzi, a întregului mediu ambiant.

Politica științifică de repartizare a venitului național și de amplasarea în teritoriu a forțelor de producție va conduce, în perioada 1976—1980, la sporirea în medie anuală a produsului social cu 9%, iar a venitului național într-un ritm mai accelerat, 10,5%.

3. Sistemul de indicatori ai investițiilor

DIRECȚIA FUNDAMENTALĂ a politicii de investiții o constituie și în cincinalul 1976—1980 asigurarea unei eficiențe economice înalte a fondurilor alocate. În acest scop se prevede ca în planificarea investițiilor industriale să se pornească cu rigurozitate de la folosirea intensivă a capacităților de producție existente, prin încărcarea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor, creșterea continuă a indicilor de utilizare și a coeficienților de schimburi.

Creșterea eficienței investițiilor impune să se acorde atenție reducerii continue a ponderii lucrărilor de construcții în totalul investițiilor, prevăzută să ajungă la sfîrșitul cincinalului 1976—1980 la 42,6%.

Măsurile tehnico-organizatorice luate în etapa de pregătire și cea de execuție a lucrărilor trebuie să asigure reducerea duratei de execuție a obiectivelor de construcții și atingerea, într-o perioadă cît mai scurtă, a parametrilor tehnico-economici la capacitățile de producție date în funcțiune.

Efectele economico-sociale ale acestui program de investiții menit să sporească potențialul productiv și să adîncească procesul de modernizare a structurii economiei vor fi complexe. Sporirea forțelor de producție ca urmare a intrării în funcțiune a unor fonduri fixe cu o structură modernă de circa 700 miliarde de lei, vor crea condiții de realizare a sporului de producție la nivelul stabilit, în toate ramurile economice, cu consecințele cunoscute și vor asigura, odată cu creșterea echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, 1—1,2 milioane noi locuri de muncă. Productivitatea muncii va crește substanțial, pe această cale urmînd ca în cincinalul 1976—1980 să se realizeze 70% din sporul producției industriale.

Programul P.C.R., cuprinzînd o arie tematică vastă, în care sînt incluse de fapt toate sferele de activitate economico-socială, pune în centrul preocupărilor problemele dezvoltării bazei tehnico-materiale, factor motor al progresului întregii societăți. În deplină concordanță cu aceste sarcini, situarea creșterii economice și îndeosebi modul în care propulsează eficiența economică constituie o cerință esențială, un criteriu de bază în fundamentarea cutezătoarelor obiective înscrise în planul de dezvoltare economico-socială, o pîrghie complexă în înfăptuirea politicii naostre economice.

Eficiența economică — pivot al politicii economice — se manifestă într-o strînsă interdependență cu ansamblul de factori economici și social-politici ce condiționează dezvoltarea economiei naționale.

Concepută la scara economiei naționale, adică de pe poziția interesului general, eficiența, categorie economică complexă, se exprimă ca raport între venitul net sau plusprodusul și mijloacele folosite pentru realizarea acesteia. În economia socialistă, eficiența economică nu este concepută ca un rezultat al automatismului economic ci, din contră, un efect al unei activități științifice de dirijare conștientă a proceselor în concordanță cu legile economice.

Pentru ca importantele capacități și obiective prevăzute a se realiza în cadrul vastului program de investiții al perioadei 1976—1980, să fie transformate în factori de propulsare a ramurilor și subramurilor economiei, la luarea deciziilor privind realizarea lor, trebuie, în mod temeinic și multilateral, să se analizeze de factorii de resort, necesitatea, oportunitatea și eficiența economică a acestora.

Directivele adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., arată că „asigurarea unei eficiențe economice înalte a fondurilor alocate", constituie direcția fundamentală a politicii noastre de investiții.

Determinarea eficienței economice a investițiilor impune să se folosească mai mulți indicatori, grupați într-un sistem, urmînd ca pe baza analizei comparative a variantelor preliminare și a corelării acestora, să se determine efectele și nivelul de eficiență a procesului reproducției socialiste lărgite. Pentru ca sistemul de indicatori să reflecte multilateral potențele unui obiectiv de investiții, legat, de care urmează a se lua decizia, acesta trebuie să fie unitar pentru toate ramurile economiei, să asigure o ierarhizare a indicatorilor în funcție de sfera și conținutul lor, să aibă o aplicare generală, adică atît în faza de prospectare, proiectare și planificare a investițiilor, cît și în etapa de realizare a deciziei inclusiv în analizele economice privind fondurile fixe date în exploatare.

Sistemul de indicatori adoptat, trebuie totodată să dea posibilitatea alegerii variantei optime, să răspundă cerințelor majore ale economiei. În centrul preocupărilor trebuie să stea efortul de investiți, volumul utilajelor din import și țările din care urmează a fi achiziționate, nivelul costurilor de producție, calitatea produselor, posibilitățile de desfacere și condițiile de rentabilitate pe piața internă și externă.

În procesul analizei unor variante studiate trebuie să avem permanent în vedere faptul că, eficiența economică a investițiilor nu poate și nu trebuie limitată la interesele întreprinderii sau ale ramurii, ea trebuie judecată, în contextul efectelor și cerințelor, la nivelul economiei naționale.

Indicatorii aferenți investițiilor reflectă consecințe ale procesului reproducției socialiste lărgite asupra productivității muncii sociale. Nivelul acestor indicatori este condiționat de un complex de factori între care planificarea și proiectarea deține un rol hotărîtor. Aria de folosire a indicatorilor este extinsă începînd cu activitatea de prognozare și planificare pînă la proiectarea tehnico-economică și urmărirea în exploatare a fondurilor fixe.

La nivel macroeconomic dinamica potențialului se exprimă în primul rînd prin produsul social și venitul național, indicatori ce se întregesc cu productivitatea socială a muncii și cu veniturile populației.

Pentru reflectarea unor procese economice se utilizează un sistem unitar de indicatori al căror nivel se determină prin studiul tehnic economic aferent obiectivului de investiții.

După natura lor indicatorii tehnico-economici se clasifică în :

— indicatori naturali și

— indicatori valorici.

A. **Indicatorii naturali** sau **tehnici** reflectă dimensiuni caracteristice ale procesului de investiții și ale rezultatelor obținute de pe urma realizării acestora. Acești indicatori se pot determina la nivel de obiect sau domeniu de activitate, sînt comparabili și întregesc concluziile rezultate din confruntarea indicatorilor valorici.

Indicatorii naturali nu arată însă efortul, adică cheltuielile de muncă cu care sînt realizate fondurile fixe, aria de folosire fiind, de aceea, limitată la aspectele specifice pe care le caracterizează.

Principalii indicatori naturali folosiți în caracterizarea activității de investiții sînt : capacitatea obiectivului, cu indicarea numărului de schimburi ; durata de realizare a investiției ; consumuri specifice la principalele materii prime, materiale și combustibili ; suprafața terenului și gradul de ocupare al acestuia ; gradul de folosire a capacităților existente.

B. **Indicatorii valorici** reflectă aspecte specifice dintre efortul de investire și efectele valorice obținute în cadrul procesului reproducției socialiste lărgite.

Indicatorii valorici sînt comparabili și corelați între ei, constituind elemente pentru determinarea eficienței economice a investițiilor.

Indicatorii valorici și indicatorii tehnici prezentați potrivit reglementărilor în vigoare se completează reciproc și se corelează în conținut.

Oricît de complex și multilateral ar fi sistemul indicatorilor tehnico-economici ei pot să reflecte numai nivele de eficiență economică, sporirea acestei eficiențe se poate asigura, însă, prin optimizarea deciziilor adoptate, prin studierea mai multor variante, introducerea în producție a cuceririlor tehnico-științifice, organizarea științifică a muncii și a producției etc.

Principalii indicatori valorici de caracterizare a nivelului eficienței economice a investițiilor sînt : valoarea investiției ; investiția specifică ; costul pe unitatea de produs ; valoarea producției marfă ; costuri de producție la 1000 lei producție marfă ; acumulări anuale ; beneficiu ; rentabilitate ; durata de recuperare a investiției și eficiența fondurilor fixe.

(În cadrul discuțiilor se vor releva rezervele disponibile în cadrul întreprinderii la fiecare din acești indicatori).

În procesul dezvoltării economico-sociale a patriei noastre un loc important îl ocupă activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională. Comerțul exterior constituie calea principală de folosire în interesul economiei naționale a avantajelor ce pot rezulta din diviziunea internațională a mun-

dr. Ioan L. CIOLAN

(Continuare în pag. 32)

convorbiri economice

cu John ROSE

Preşedintele Organizaţiei Mondiale pentru Sisteme Generale şi Cibernetică

CIBERNETICĂ ŞI PROGRESUL ŞTIINŢEI

• În calitate de prim preşedinte al Organizaţiei Mondiale pentru Sisteme Generale şi Cibernetică, v-am ruga să prezentaţi pentru cititorii revistei noastre necesităţile şi tendinţele în evoluţia ştiinţei, care, după părerea d-voastră, au impus crearea organizaţiei ?

— Nu putem vorbi despre destinele ciberneticii ca ştiinţă fără să amintim de Norbert Wiener, un copil minune care şi-a obţinut doctoratul în ştiinţe la vîrsta de 19 ani. El a înţeles printre primii necesitatea unei noi ştiinţe, pe care o definea „ştiinţa controlului şi comunicării la maşini şi fiinţe umane“, a înţeles necesitatea controlului informaţiei în orice sistem, indiferent de natura lui, a înţeles necesitatea abordării aspectelor interdisciplinare în dezvoltarea ştiinţelor. Dacă acum 400 de ani cînd s-a fondat Academia regală în Anglia, fiecare savant avea cunoştinţe solide în multe domenii — de exemplu Newton era fizician, istoric, filozof, cu temeinice preocupări în multe alte domenii —, dezvoltarea exponenţială a ştiinţei în zilele noastre face să apară pericolul ca pe ansamblul societăţii să cunoaştem din ce în ce mai mult, iar ca individ relativ tot mai puţin. Este era specialiştilor înguşti ; ca de exemplu în chimie moleculară sau fizică atomică, situaţie ce impune tot mai mult intervenţia disciplinelor de graniţă.

Numai pe profil de chimie există în prezent 2 000 de reviste pe plan mondial — ce tratează, subliniez, un singur domeniu.

Această explozie informaţională pune serioase probleme cunoaşterii, informaţiile nemaiputînd fi dirijate cu mijloace tradiţionale. Volumul uriaş de informaţii : date practice, abstractizări şi abstractizări ale abstractizărilor trebuie depozitate şi gestionate cu calculatoare electronice. Calculatoarele sînt unelte cibernetice pentru controlul comunicaţiei şi informaţiei.

Fiindcă ne-am referit la chimie, putem spune că în comparaţie cu chimia, considerată „un om matur“, cibernetica este încă „un copil“, şi din acest motiv necesită încă îngrijire, atenţie, educaţie.

Acesta este scopul pe care şi-a propus să-l realizeze Organizaţia Mondială pentru Sisteme Generale şi Cibernetică prin promovarea ciberneticii ca ştiinţă interdisciplinară, prin dezvoltarea schimbului de informaţii între membrii comunităţii internaţionale a ciberneticienilor, prin investigarea căilor comune de abordare a realităţii de către teoria sistemelor şi cibernetică.

Am căutat să apropiem specialişti cu preocupări atît în cibernetică, cît şi în teoria sistemelor, deoarece practic cele două discipline sînt două feţe ale aceleiaşi medalii. Ambele investighează aria amplă, indefinită, a relaţiilor dintre ştiinţe. Am căutat, de altfel, şi un termen comun care să circumscrie ambele domenii — spre exemplu „cinetics“, dar nu l-am considerat suficient de reprezentativ pentru cibernetică şi sisteme. Am mai întîlnit pînă acum în literatură încă 122 definiţii ale ciberneticii, care însă nu rezolvă mai bine problema.

Fiind o ştiinţă relativ tînără, în domeniul ciberneticii nu s-au constituit încă asociaţii naţionale, ci numai asociaţii foarte specializate pe probleme ca : automatizare, inteligenţă artificială, informatică etc. Din această cauză şi munca de constituire a organizaţiei a fost mai dificilă.

În 1969, odată cu celebrarea a 21 de ani de la apariţia lucrării lui N. Wiener „Cybernetics“ s-a deschis în cunoscuta instituţie de învăţămînt superior din Londra „Imperial College“ — primul congres internaţional — de constituire — al organizaţiei. În prezent ea grupează 18 asociaţii din diferite ţări.

• Una din ultimele d-voastră cărţi se intitulează „Revoluţia cibernetică“. Care sînt, în concepţia d-voastră, elementele definitorii ale acestei revoluţii ?

— Dacă acum 200 de ani prima revoluţie industrială a dus la înlocuirea muncii manuale cu cea a maşinii, în prezent asistăm la o aşa zisă a doua revoluţie industrială caracterizată prin : modificări radicale aduse procesului muncii de automatică, revoluţia în comunicaţii declanşată de Marconi, dimensiunile spectaculoase ale aşa-numitei „ştiinţe mari“.

Uneltele revoluţiei cibernetice sînt sistemele conduse de inteligenţa artificială a calculatoarelor electronice. Prin cibernetizarea producţiei omul este complet înlocuit într-o serie întreagă de puncte de comandă cum ar fi : reglarea maşinilor-unelte (făcută automat după program), reglarea automată a proceselor de producţie cu flux continuu etc. Se construiesc maşini care învaţă, care citesc, care simulează stări emoţionale.

Revoluţia cibernetică va da omului posibilitatea ca din slujitor al ştiinţei să devină stăpînitorul ei, să o poată dirija astfel încît să se evite utilizarea greşită a forţelor pe care le are la îndemînă.

• Cum apreciaţi colaborarea cu specialiştii români în cadrul organizaţiei, contribuţiile şcolii româneşti de cibernetică la progresul acestei ştiinţe ?

— Este un merit incontestabil al oamenilor d-voastră de ştiinţă că au înţeles cu mulţi ani în urmă valoarea ciberneticii pentru economia naţională. Chiar de la primul congres, din 1969, România a avut o prezenţă marcantă prin calitatea ştiinţifică şi amploarea tematicii abordate în comunicările prezentate, avînd reprezentanţi în Comitetul primului Congres Internaţional de Cibernetică.

Aportul pe care ţara d-voastră îl aduce la dezvoltarea ciberneticii a fost principalul criteriu de alegere a Bucureştiului ca loc de desfăşurare a celui de al treilea congres al organizaţiei mondiale. Am cunoscut îndeaproape activitatea Centrului de calcul şi cibernetică economică din cadrul Academiei de studii economice din Bucureşti, pe care-l consider unic în felul său, prin concepţia de realizare şi rezultatele cercetărilor întreprinse. Toate acestea, ca şi poziţia privilegiată a Bucureştiului la mijlocul distanţei între Est şi Vest m-au determinat să propun, după cum cunoaşteţi, crearea unui Centru internaţional de cibernetică şi sisteme la Bucureşti.

Scopul vieţii mele este promovarea ciberneticii şi sistemelor. Am realizat organizaţia, organizăm din trei în trei ani congrese internaţionale care durează maxim o săptămînă, publicăm comunicările şi cu asta s-a încheiat activitatea noastră pentru trei ani. Mi se pare mult prea puţin faţă de interesul pe care-l suscită cibernetica la ora actuală. De aceea cred că înfiinţarea unui centru permanent, dacă va fi posibil la Bucureşti, care să organizeze periodic seminarii internaţionale, expuneri ale unor specialişti de prestigiu, pe diferite teme, este foarte necesară.

Am constatat cu satisfacţie o prezenţă numeroasă, a specialiştilor din cele mai depărtate colţuri ale lumii la congresul de la Bucureşti. Oameni de ştiinţă şi specialişti din Australia, Brazilia, R. P. Chineză au parcurs mii de mile pentru a participa la congres. Aceasta dovedeşte că ţara d-voastră are mulţi prieteni, că este recunoscută ca un teren fertil pentru realizarea unui schimb larg de idei.

Prin crearea acestui centru, ţara d-voastră ar deveni leagănul ciberneticii, acest copil minune al timpurilor noastre.

Ioan GEORGESCU

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

CONTROVERSE ÎN JURUL MESAJULUI KEYNESIAN (II)

POATE că una dintre cele mai fascinante trăsături ale „Teoriei generale" a lui J. M. Keynes este prilejul pe care l-a oferit autorului său pentru autocontestare, pentru „autocritică". Departe de a considera această trăsătură ca una comună, se impune dintru început aprecierea că, dincolo de paradoxul întîlnirii autocontestării cu lipsa de modestie, J.M.K. este, prin mesajul său, îndeosebi pe această linie, unul dintre autorii nemarxiști cei mai interesanți. Încă din prefață el recunoaște că între cartea care preceda „Teoria generală" și anume „Tratatul despre monedă" (1930) și magnum-opusul de acum 4 decenii s-ar putea să apără o „deconcertantă schimbare de opinie" (p. 36). Explicația consta în schimbarea în răstimpul celor 5 ani a coordonatelor de evoluție, astfel încît, „pășind pe cărări necunoscute", autorul simțea nevoia unor aprecieri critice și a unor schimburi de păreri, pentru a evita greșelile „excesive", pentru a se feri de absurditățile gîndirii „de unul singur". Și poate nu este de loc hazardat să afirmăm că toate, dar absolut toate referirile pe care le-am citat mai sus ar putea avea acest caracter de confruntare în primul rînd cu sine ! J.M.K. a încredințat cititorului de specialitate capitole întregi ale cărții la care ne referim tocmai pentru a-și exprima pe această cale frămîntările, nelămuririle, neliniștile proprii (cap. 4-7, au, în acest sens, caracterul de digresiune pentru autolămurire, care, de fapt, pînă la urmă nu survine sau, în orice caz, nu survine prea explicit ; cap. 12/III recunoaște extrema precaritate a cunoștințelor pe baza cărora trebuie să se facă evaluările noastre cu privire la randamentele viitoare, paragraful următor recunoaște caracterul convențional al statu-quo-ului comportamental al investitorului, cap. 13 exprimă îndoiala în ce privește esența dobînzii ș.a.m.d.) În probleme majore ca valoarea, rata dobînzii, nivelul salariilor nominale, funcția folosirii lor, ciclul economic, J.M.K. adoptă un relativism suspect pentru a-și putea eșafoda diferitele argumente și a putea închide cercuri mai mult sau mai puțin vicioase de probleme FĂRĂ SOLUȚII ! Iar dacă în problema folosirii DEPLINE a forței de muncă J.M.K. n-a dat ceva deplin edificator, se putea crede că în problema inegalităților de avere va formula concluzii mai explicite. După ce în cap. 24 denunță „defectele principale ale economiei societății în care trăim" – printre care „repartizarea arbitrară și inechitabilă a avuției și a veniturilor" (p. 375) –, J.M.K. continuă prin a justifica „din punct de vedere social și psihologic inegalități însemnate de venituri și de avere" (p. 376), care sînt „avantajele tradiționale ale individualismului" (p. 381). J.M.K. este nevoit să recunoască inutilitatea rentierului și să-i prezică eutanasia – dar nu și necesitatea unei revoluții pentru aceasta... Și, în sfîrșit, indicînd prin concluziile teoriei sale „importanța vitală a instaurării unui anumit control central în probleme lăsate astăzi în cea mai mare parte inițiativei private", J.M.K. continuă, netulburat, cu corectivul că „vaste domenii de activitate rămîn neatinse" (p. 380). Propunînd „o socializare destul de cuprinzătoare a investițiilor", redutabilul logician previne cititorul că „Ceea ce este important pentru stat nu este de a prelua proprietatea asupra instrumentelor de producție"! Și asta numai la mai puțin de un deceniu de cînd, în 1926, contrapunea socialismul de stat liberalismului clasic, considerînd, totuși, acest socialism de stat o versiune evoluată a individualismului secolului 19 !

Bomba logicii „Teoriei generale" era păstrată literalmente (poate pentru simetrie !) pentru ultimele însemnări (cap. 24/III). Într-adevăr, după ce în capitolul 1 J.M.K. afirma : „Voi arăta că postulatele teoriei clasice sînt aplicabile numai unui caz special și nu cazului general" (p. 41), el conchide „Dacă măsurile de control preconizate de noi reușesc să statornicească un volum global al producției cît mai apropiat cu putință de volumul corespunzător" folosirii depline a forței de muncă, ceea ce în logica primului capitol reprezintă

---

fișe

Dr. Dumitru Iosif Bati
PLANIFICAREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

● *În lucrarea sa* Planificarea productivității muncii în Republica Socialistă România *(Editura Academiei, București, 1975, 216 p.), dr. Dumitru Iosif Bati analizează principalele probleme teoretice și practice privitoare la planificarea și stabilirea bazelor productivității muncii, precum și la perfecționarea metodelor utilizate în acest domeniu. În ce privește indicatorii și metodele de calcul ale productivității muncii autorul arată că, deși necesară, metoda calculării valorice a productivității muncii comportă o serie de dezavantaje și implică folosirea unor indicatori complementari. În acest scop, se recomandă utilizarea și extinderea metodelor de calcul în unități de muncă și în unități naturale. Analizînd planificarea și fundamentarea pe factori a creșterii productivității muncii, D.I.B. arată necesitatea de a se lua în calcul, la nivelul întreprinderilor, numărul maxim de factori care au o influență directă sau indirectă asupra creșterii productivității muncii. La nivelul economiei naționale se propune gruparea acestor factori în cinci categorii : introducerea noii tehnologii și perfecționarea celei existente ; perfecționarea organizării producției și a muncii ; influența factorilor naturali ; influența structurii producției și a cooperării între întreprinderi ; perfecționarea administrării și conducerii unității economice. Se propun o serie de perfecționări în planificarea și fundamentarea productivității muncii și se prezintă principalele posibilități de utilizare a balanței legăturilor dintre ramuri pentru determinarea productivității muncii sociale.*

Extinderea categoriei „uzură morală" asupra obiectelor muncii

● *Deși rolul obiectelor muncii a crescut foarte mult în condițiile actualei revoluții în știință și tehnică și, în consecință, problema uzurii lor morale a devenit acută, în studii și manuale – constată S. Boiarski în articolul* Naucino-tehniceskaia revoluțiia i moralnoe starenie predmetov truda *(Revoluția tehnico-științifică și uzura morală a obiectelor muncii), apărut în revista* ECONOMICESKIE NAUKI, *nr. 11/1975 – această problemă nu este analizată, tema uzurii morale fiind limitată la mijloacele de muncă. De fapt, arată S.B., adesea uzura morală a obiectelor muncii influențează uzura morală a mijloacelor de muncă, de pildă, în cazul cînd acestea din urmă nu sînt confecționate din materialele (obiectele muncii) cele mai adecvate. Un rol deosebit vor juca în viitor materialele polimerice, masele plastice, fibrele și cauciucul sintetic. Acestea dețin de pe acum 20 la sută în balanțele materiale mondiale și prin anul 2000 vor depăși producția de metal. Masele plastice nu mai sînt doar înlocuitori ai metalelor feroase și neferoase, ci reprezintă un obiect al muncii de sine stătător un factor al progresului tehnico-științific și al economiei de muncă socială. Ele devin tot mai mult materiale de bază în construcția de mașini, determinînd o anumită uzură a materialelor tradiționale chiar cînd acestea nu pot fi înlocuite complet. Iată de ce – consideră autorul – este necesară extinderea categoriei „uzură morală" la obiectele muncii. Uzura morală determină pierderi și mijlocul cel mai sigur de a lupta împotriva acestora este înlocuirea materialelor vechi cu altele noi. Această uzură trebuie să fie deci calculată – cu atît mai mult cu cît, în timp ce pierderile de pe urma uzurii morale a mijloacelor de muncă pot fi oarecum compensate prin creșterea ratei amortizării ș.a., acest lucru nu este posibil pentru obiectivele muncii, deoarece acestea își transmit dintr-odată valoarea în noul produs.*

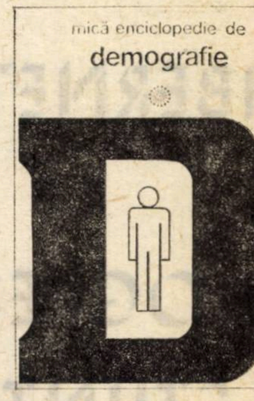

● *În Editura științifică și enciclopedică a apărut* Mica enciclopedie de demografie *(București, 1975, 496 p.), de Vladimir Trebici. Prima lucrare de acest gen în țara noastră, mica enciclopedie constituie în prima ei parte, o prezentare tematică a noțiunilor și metodelor fundamentale ale demografiei, a evoluției acestei discipline de-a lungul timpului ; partea a doua a lucrării, ordonată alfabetic, oferă informații privind personalitățile, instituțiile, publicațiile, reuniunile internaționale reprezentative. „Gîndul călăuzitor – spune Vl. Trebici – a fost acela de a pune la dispoziția celor mai largi categorii de cititori din țara noastră informații fundamentale privind problemele de-*

„cazul general" (!), ATUNCI (!) teoria clasică – reprezentînd „cazul special" – este restabilită în drepturi începînd de la acest punct" (p. 380). Iată cazul clasic de autocontestare pe care-l conține „Teoria generală". Dar el nu reprezintă o absurditate, ci numai „dialectica „sui-generis a unei apologetici rafinate, pentru care extinderea funcțiilor tradiționale ale statului va trebui să lase „cîmp larg pentru exercitarea inițiativei și răspunderii particulare" (citește, capitaliste) (p. 381). Este vorba de reconfirmarea de pe pozițiile unui adversar înverșunat al „teoriei clasice" a avantajelor tradiționale ale „individualismului, ale eficienței descentralizării și ale jocului interesului personal, „cea mai bună garanție a libertății personale, a unei vieți variate" etc. etc. [1]) Iată, deci, ultimul cuvînt al revoluționării felului în care lumea (capitalistă) judecă problemele economice. După o anumită deconcertare trebuie să se recunoască totuși că acest final este cum nu se poate mai natural pentru o carte de controverse și divergențe, cum a fost concepută și, trebuie spus, consecvent realizată „Teoria generală a folosirii forței de muncă, a dobînzii și a banilor".

NIMIC, de aceea, mai natural ca periplul de 4 decenii al acestui mesaj de divergențe și controverse. Poate aspectul cel mai semnificativ pentru divergențele și controversele pe care le-a generat *„Teoria generală"* este recunoașterea, paradoxală și ea în felul ei, a liderului Universității din Chicago, neoliberalul nordamerican Milton Friedman, reluată de copilul-minune al economicsului din SUA – Paul Anthony Samuelson – că „astăzi sîntem keynesieni cu toții". Proliferările de politică economică în Anglia și pe o largă arie care cuprinde lumea capitalistă avansată au fost de natură să dea o aureolă pragmatică „Teoriei generale". Această aureolă a substituit și substituie și în prezent propriu-zis dezbaterea ideilor cuprinse în carte. Este un fapt că, în octombrie 1939, J.M.K. și-a publicat în *THE TIMES* 3 articole, care au fost reunite un an mai tîrziu în cartea „Cît costă războiul". Este, de asemenea, fapt că J.M.K. a „inspirat unele dintre măsurile președintelui F. D. Roosevelt din ultimii ani ai New-Dealului. Nu poate fi decît semnificativ că în Marea Britanie în anii postbelici n-a existat guvern, indiferent de coloratură, care să nu-și propună folosirea ridicată a forței de muncă, în spiritul faimoasei Carte Albe cu privire la politica de folosire a forței de muncă adoptate în 1944 și concretizate în raportul lui William Beveridge în 1945. Iar acum, cînd sistemul valutar Bretton-Woods își trage sufletul, nu putem să nu recunoaștem impactul keynesian în disputele de specialitate pentru reformarea acestui sistem. Incitarea keynesiană la măsuri ale autorităților centrale a inspirat spre elaborarea de teorii și modele ale creșterii (dinamicii) economice din cele mai sofisticate, care au acoperit, au inundat, literalmente, gîndirea economică nemarxistă de după cel de-al doilea război mondial. Literatura creșterii economice a dominat ca o adevărată religie în teoriile nemarxiste de specialitate pînă în preajma ultimei mari crize economice mondiale din anii 70. De la sfîrșitul anilor 50, mai ales sub pana unor autori de peste Ocean, dintre care se distinge Alvin Hansen, se scrie o literatură de filiație keynesiană în termenii „economiei dirijate" și „welfare-state-ului". Se înmulțesc hibrizii de politică economică de tipul „economiei mixte", care a adus celebritate lui P.A. Samuelson.

Keynesismul a stîrnit nenumărate reacții fiind caracterizat ca „noul mercantilism" (Joan Robinson), ca „neoliberalism și postliberalism" (J. Cross și E. Antonelli), ca „un mesaj de continuitate și reconciliere în gîndirea economică burgheză" (A. Hansen), „malthusianism economic" (A. Barrère și J. Rueff) ș.a. În acest context se acreditează ideea unei „revoluții" pe care ar fi săvîrșit-o „Teoria generală". Aidoma altor mari revoluții în gîndire, meditează J.C. Antoine, keynesismul înseamnă un nou mod de a gîndi, mai explicit, mai simplu : fenomene deja cunoscute dobîndesc o asemenea forță de manifestare încît nu s-ar putea imagina o alta. C. Eyres compară revoluția săvîrșită de J.M.K. cu cea coperniciană și cu cea darwiniană. Fostul său mentor, A Pigou, îl considera pe J.M.K. cel mai interesant, mai influent, deci mai de seamă economist al timpului său, iar E. James aprecia că nici o altă lucrare n-a tulburat conștiința economiștilor ca „Teoria generală". Din asemenea referiri se poate conchide că mesajul adresat de J.M.K. „confraților" săi a fost, în cea mai mare măsură, receptat ca atare, ceea ce nu a împiedecat nici în trecut și cu atît mai puțin astăzi reacții negative dintre cele mai vii.

dr. Ioan CRISTESCU

---

[1] Cf. The Economic Journal, nr. 222, iunie 1946.

---

mografice, cu convingerea că în felul acesta va contribui la o mai bună înțelegere a politicii demografice a statului nostru".

OLTENIA
GEOGRAFIE ISTORICĂ
ÎN HĂRȚILE
SECOLULUI XVIII

● *Obiectivul cărții sale* Oltenia. Geografie istorică în hărțile secolului XVIII, *apărută recent în Editura Scrisul Românesc (Craiova, 1975, 212 p.), autoarea, Ana Toșa Turdeanu, și-l sintetizează astfel : „Unele aspecte și fenomene din peisajul actual al Olteniei nu pot fi deplin înțelese sau explicate fără a cunoaște condițiile în care ele s-au născut ori s-au dezvoltat... în această lucrare ne propunem să reconstituim peisajul geografic al Olteniei din secolul XVIII, pentru a desprinde din el acele aspecte ale relațiilor dintre om și mediul geografic care, avînd caracter de continuitate, pot fi recunoscute în peisajul geografic actual, precum și pe acelea care s-au pierdut, transformîndu-se între timp în forme noi, adaptate la alte condiții fizice sau cerințe ale vieții economice ori sociale". Cuprinsul cărții : I. Despre hărți ; II. Cadrul fizic ; III. Cadrul social-economic ; IV. Alte elemente cuprinse în hărți.*

Ieșirea din criză și soluția crizelor

● *Cunoscutul economist marxist francez Henri Claude apreciază, în articolul* Crise générale, crise structurelle et crise cyclique en 1975 *publicat în LA PENSÉE (oct. 1975) că actualmente criza capitalistă se situează „la trei niveluri", care ar trebui atent deosebite spre a sesiza interacțiunile și a desprinde perspectivele. În primul rînd este vorba de criza generală, care desemnează o perioadă și, totodată, un proces istoric, ce se poate etapiza. La al doilea nivel ar fi criza structurală sau funcțională, adică criza capitalismului monopolist de stat, ale cărei începuturi sînt fixate în anii 1968 – 1971. În al treilea rînd, e vorba de criza ciclică, cea mai recentă fiind cea din 1974-1975. În ultimii ani s-a produs o „resincronizare" a ciclului economic capitalist și astfel avem de-a face în prezent cu prima criză (ciclică) postbelică cu adevărat mondială. În același timp, această criză este considerată și cea mai gravă criză dintre cele postbelice. H. C. consideră posibilă o ieșire a țărilor capitaliste din criza ciclică, însă cu mult mai multe dificultăți decît în trecut. Afirmînd că nu poate fi vorba de niște crize absolute în evoluția capitalismului monopolist de stat autorul apreciază că ieșirea din criza structurală sau funcțională ar putea fi o ieșire monopolistă sau democratică – ale cărei șanse sporesc în prezent. Nu trebuie să se confunde totuși ieșirea din criză cu soluția ; soluția este socialismul, avertizează H.C.*

Subdezvoltarea — cealaltă față a bogăției din centrele industrializate ale lumii capitaliste

● *Întregii dezvoltări a științei economice postbelice – afirmă Stephen A. Resnick, profesor de economie la Universitatea din Massachusetts, în studiul* State of development economics *(Starea economiei dezvoltării), – apărut în AMERICAN ECONOMIC REVIEW nr. 2/1975 și retipărit de „Economic Growth Center" de la Yale University – îi este comună incapacitatea de a vedea că sărăcia țărilor din lumea a treia nu a fost niciodată independentă de bogăția relativă a țărilor metropole. Mai precis, economiile hinterland-ului au fost sistematic organizate – și această organizare a fost reprodusă istoricește de forțele politice și economice din țările dominante – pentru a pompa in afară supramuncă neplătită. Acest punct de vedere este cu totul opus opiniei a ceea ce s-ar putea numi teoria neoclasică a dezvoltării și care caracterizează situația actuală a economiei dezvoltării. Contrastul de bază între teoria dezvoltării neoclasică și marxistă – spune S.A.R. – trebuie găsit în teoriile diferite ale valorii pe care acestea se sprijină și din care fiecare își desfășoară cadrul său logic și instrumentele de analiză. Teoria neoclasică pornește de la relațiile de schimb și neglijează raporturile existente de producție. Ea încearcă reînvierea modelului concurenței perfecte pentru a explica de ce nu s-a reușit nu numai remedierea sărăciei, dar chiar de ce distribuirea venitului și a bogăției a devenit cu timpul și mai inegală. De vină ar fi instrumentele financiare și fiscale, care ar fi dereglat jocul liber al forțelor pieței, ceea ce ar fi determinat o alocare mai puțin optimă a resurselor. Conform teoriei marxiste – afirmă autorul – relațiile de producție istoricește determinate guvernează raporturile de schimb. Capitalismul creează hinterlandul și îi determină subdezvoltarea nu în sensul că îi face pe producători independenți de piață, ci prin integrarea acestora în piața mondială. Deși formal colonialismul nu mai există, corporațiile multinaționale au devenit trăsătura dominantă a noului sistem internațional care continuă să realizeze dependența istorică a hinterlandului de metropole.*

CODIFICAREA DREPTURILOR ŞI OBLIGAŢIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR — COMPONENTĂ ESENŢIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ŞI POLITICE INTERNAŢIONALE (II)

Neamestecul în treburile altor state

Dreptul fiecărui stat la existenţă, la suveranitate şi independenţă impune obligaţia corelativă a neintervenţiei în treburile interne şi externe ale altui stat. Imperativul neamestecului în treburile altor state face parte din postulatele cardinale ale legalităţii contemporane, fiind „unul din cele mai înalte principii ale dreptului internaţional şi relaţiilor internaţionale“ [10].

Neintervenţia proteguieşte personalitatea şi individualitatea fiecărui stat, apără suveranitatea, independenţa şi libertatea sa, celelalte drepturi fundamentale ale sale.

Potrivit normelor şi principiilor generale ale dreptului internaţional actualmente în vigoare, nici un stat sau grup de state nu are dreptul de a interveni, direct sau indirect, pentru orice motiv, în afacerile interne sau externe ale altui stat, oricare ar fi stadiul relaţiilor lor reciproce.

În consecinţă, este imperios necesar ca în raporturile dintre state — fie ele mari sau mici — să se respecte cu stricteţe dreptul imuabil al fiecărui popor de a-şi făuri prezentul şi viitorul potrivit voinţei şi intereselor sale. Fiecare popor are fizionomia sa proprie, specificul său de care trebuie să se ţină seamă în relaţiile internaţionale. Nimănui nu-i este permis să se amestece în treburile altui popor, să-i dicteze cum să-şi organizeze viaţa, cum să-şi asigure dezvoltarea sa economică şi socială.

Tuturor statelor le revine obligaţia de a se abţine de la orice formă de intervenţie armată sau de ameninţare cu o asemenea intervenţie împotriva altui stat. Folosirea forţei pentru a priva popoarele de identitatea lor naţională, de libertatea şi independenţa lor constituie o violare a drepturilor lor inalienabile şi a obligaţiei neintervenţiei. Sînt contrare dreptului internaţional nu numai intervenţia armată, ci şi orice altă formă de intervenţie, constrîngerile şi ameninţările de orice fel îndreptate împotriva altui stat. Declaraţia asupra inadmisibilităţii intervenţiei în treburile interne ale statelor şi protejarea independenţei şi suveranităţii lor, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 21 decembrie 1965, proclamă în termeni categorici că „...intervenţia armată este sinonimă cu agresiunea şi este, de aceea, contrară principiilor fundamentale pe care trebuie să se întemeieze cooperarea internaţională paşnică între state“. Declaraţia proclamă, totodată, în mod ferm că „nici un stat nu are dreptul să intervină, direct sau indirect, pentru nici un motiv, în treburile interne sau externe ale altui stat. În consecinţă, nu numai intervenţia armată, ci şi orice altă formă de ingerinţă sau orice ameninţare contra personalităţii unui stat sau contra elementelor sale politice, economice şi culturale sînt condamnate“.

De asemenea, toate statele sînt obligate să se abţină de a organiza, ajuta, incita, finanţa, încuraja sau tolera activităţi armate subversive sau teroriste destinate să schimbe prin violenţă regimul unui alt stat, precum şi de a nu interveni în luptele interne ale altui stat.

Ingerinţele în treburile interne şi externe ale altor ţări, indiferent de formele pe care le-ar îmbrăca sau de motivele invocate, constituie o violare flagrantă a suveranităţii şi independenţei naţionale, împiedică popoarele să-şi exercite dreptul lor sacru de a-şi hotărî în mod liber destinele, contravine literei şi spiritului Cartei O.N.U. Practica intervenţiei devine o sursă de încordare şi neîncredere, dăunează cooperării internaţionale, ameninţă pacea şi securitatea generală. În lumea de astăzi, trebuie să fie categoric repudiate imixtiunile în treburile altor state sau popoare. Prin hotărîrea sa din 9 aprilie 1949, în speţa Corfu, Curtea Internaţională de Justiţie a subliniat cu deosebită vigoare caracterul absolut şi necondiţionat al obligaţiei neintervenţiei : „Pretinsul drept de intervenţie nu poate fi considerat de către Curte decît ca o manifestare a politicii de forţă, politică care, în trecut, a dat naştere celor mai grave abuzuri şi care nu trebuie, oricare ar fi deficienţele prezente ale organizaţiei internaţionale, să-şi găsească nici un loc în dreptul internaţional“ [11].

Stricta respectare în relaţiile internaţionale a obligaţiei de neamestec în treburile interne şi externe ale altor state sau popoare este astfel o chezăşie a înfăptuirii unei cooperări reciproc avantajoase, a garantării suveranităţii şi independenţei naţionale, a salvgardării păcii şi securităţii mondiale, a întronării unor raporturi noi, superioare, de stimă, încredere şi respect între toate naţiunile.

Respectarea suveranităţii permanente asupra resurselor naturale

„Deosebit de importantă pentru afirmarea relaţiilor economice de tip nou este respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogăţiile ţării sale, de a decide suveran şi independent asupra folosirii acestora şi asupra rezultatelor muncii sale, în conformitate cu propriile interese şi aspiraţii, cu cerinţele colaborării internaţionale“ [12]).

Rezultat al evoluţiei pozitive a relaţiilor internaţionale în epoca postbelică, pe linia recunoaşterii suveranităţii, independenţei şi egalităţii tuturor statelor, obligaţia de a respecta dreptul inalienabil al fiecărui stat de a exercita suveranitatea permanentă asupra resurselor sale naturale face parte, în prezent, din postulatele fundamentale ale dreptului internaţional.

Prezintă o însemnătate dintre cele mai mari pentru precizarea conţinutului acestei obligaţii documentele adoptate, atît în cadrul O.N.U., cît şi al altor organisme şi reuniuni internaţionale referitoare la suveranitatea permanentă asupra resurselor, precum şi cele cu privire la combaterea colonialismului şi neocolonialismului, la activitatea societăţilor multinaţionale şi la interesele străine în ţările în curs de dezvoltare, documente care condamnă practicile tinzînd să constrîngă, direct sau indirect, un stat de a adopta măsuri care ar aduce atingere drepturilor sale suverane asupra bogăţiilor naturale.

Prin rezoluţia sa 3 005 (XXVII) din 15 decembrie 1972, Adunarea Generală a O.N.U. sublinia în acelaşi timp îndatorirea ce revine tuturor statelor, precum şi organizaţiilor internaţionale, de a nu recunoaşte şi de a nu sprijini în nici un fel măsurile luate de puterile coloniale pentru exploatarea bogăţiilor şi resurselor naturale ale popoarelor şi teritoriilor aflate încă sub dominaţia străină.

Amplu fundamentată apare această obligaţie internaţională în cuprinsul Cartei drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor, document care condamnă ingerinţele şi presiunile de orice fel asupra ţărilor în curs de dezvoltare şi recunoaşte dreptul deplin al acestora de suveranitate, dispoziţie şi control asupra tuturor resurselor.

Esenţială este, înainte de toate, îndatorirea tuturor statelor de a nu recurge la constrîngeri economice, politice, militare sau de altă natură urmărind să împiedice exerciţiul liber şi complet al dreptului sacru al fiecărui popor de a dispune de resursele sale naturale sau să obţină un tratament privilegiat pentru investiţiile străine. Nici un stat nu trebuie, sub nici o formă, să facă obiectul unor astfel de constrîngeri care l-ar priva de bogăţiile şi resursele sale.

Statele sînt, totodată, obligate să vegheze ca activitatea resortisanţilor lor în străinătate — persoane fizice sau juridice — să nu lezeze dreptul nici unui stat de a exercita controlul deplin şi efectiv asupra bogăţiilor proprii, de a stabili politicile şi programele sale naţionale privind exploatarea, ocrotirea, prelucrarea şi comercializarea acestor bogăţii.

De asemenea, întreaga comunitate internaţională are îndatorirea de a reglementa şi supraveghea activităţile societăţilor multinaţionale prin adoptarea de măsuri menite să servească interesele naţionale ale ţărilor în care aceste societăţi îşi desfăşoară activitatea. Companiile multinaţionale şi filialele lor trebuie să respecte suveranitatea şi independenţa statelor pe al căror teritoriu acţionează, să se conformeze legilor, regulilor şi reglementărilor stabilite de acestea, politicilor lor economice şi sociale, fără a interveni în afacerile lor interne sau externe.

Promovarea progresului economic şi social al tuturor popoarelor

Înfăptuirea progresului economic şi social în scopul ameliorării condiţiilor lor de viaţă şi al ridicării standardului lor de cultură şi civilizaţie este o aspiraţie vitală a tuturor popoarelor, un deziderat fundamental al întregii umanităţi.

După cum se relevă în Declarația privind stabilirea unei noi ordini economice internaționale, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 1 mai 1974, „prosperitatea comunității internaționale în ansamblul ei depinde de prosperitatea părților sale constitutive, iar dezvoltarea internațională reprezintă un țel împărtășit și o responsabilitate comună a tuturor țărilor. Așa fiind, bunăstarea politică, economică și socială a generațiilor de astăzi și de mîine depinde mai mult decît oricînd de cooperarea dintre toți membrii comunității internaționale pe baza egalității suverane și îndepărtării dezechilibrului ce există între ele“. Constituie, de aceea, o obligație fundamentală a tuturor statelor de a-și conjuga eforturile în vederea favorizării progresului economic și social pretutindeni în lume, în beneficiul tuturor națiunilor.

În virtutea acestei obligații, comunitatea mondială și fiecare stat în parte trebuie să contribuie — așa cum preconizează Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor — la crearea condițiilor necesare realizării unei mai largi prosperități pentru toate țările și a unor niveluri mai înalte de viață pentru toate popoarele ; promovarea progresului economic și social al tuturor țărilor, în special al țărilor în curs de dezvoltare ; înlăturarea obstacolelor din calea progresului țărilor în curs de dezvoltare ; accelerarea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare in scopul ridicării nivelului de viață și civilizație al popoarelor acestor țări.

Întregii omeniri îi revine îndatorirea de a întreprinde acțiuni energice și de a adopta măsuri eficiente pentru lichidarea subdezvoltării, egalizarea nivelurilor de dezvoltare ale statelor și eliminarea marilor decalaje existente între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Acest obiectiv „trebuie să se înscrie ca o preocupare esențială și permanentă a fiecărui stat și a comunității internaționale în ansamblu, să facă obiectul unor programe speciale, care să prevadă acțiuni concrete privind multiplele aspecte ale dezvoltării economice și sociale“ 13).

Statele avansate din punct de vedere economic au obligația de a acorda — fără nici un fel de condiții economice, politice, militare sau de altă natură — un ajutor economic, financiar, tehnic și științific sporit pentru sprijinirea eforturilor țărilor „lumii a treia“ în vederea dezvoltării lor economice și sociale, a reducerii și lichidării decalajelor ce le separă de națiunile bogate. O atenție deosebită este necesar să se acorde țărilor celor mai puțin avansate, aceste țări urmînd să beneficieze, de un transfer net de resurse din partea statelor dezvoltate, sub formă de resurse tehnice și financiare, precum și sub formă de utilaje care să le permită accelerarea industrializării, progresul agriculturii, valorificarea bogățiilor naturale, formarea de cadre etc., în conformitate cu politicile și planurile lor de dezvoltare.

Potrivit dispozițiilor Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, țările dezvoltate urmează, de asemenea, să extindă, să îmbunătățească și să lărgească sistemul de preferințe tarifare generalizate, nereciproce și nediscriminatorii în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. „În desfășurarea relațiilor lor economice internaționale, țările dezvoltate trebuie să se angajeze să evite măsurile care au un efect negativ asupra dezvoltării economiilor naționale ale țărilor în curs de dezvoltare, promovate de preferințele tarifare generalizate și prin alte măsuri diferențiate în favoarea lor“ (art. 18). Totodată, statele dezvoltate trebuie să acorde țărilor în curs de dezvoltare un tratament preferențial generalizat, nereciproc și nediscriminatoriu și în alte domenii ale cooperării economice internaționale (art. 19).

În același timp, toate statele au îndatorirea de a acționa pentru eliminarea vestigiilor dominației străine și coloniale, ale ocupației străine și ale practicilor de discriminare rasială, ale apartheid-ului și ale necolonialismului, sub toate formele sale, care se numără printre principalele obstacole în calea emancipării totale și a progresului țărilor în curs de dezvoltare.

Pe un plan mai larg, pentru a crea condiții favorabile progresului economic și social general, este necesar să se statornicească relații de deplină egalitate între toate statele, să fie eliminate restricțiile și obstacolele care frînează conlucrarea liberă, reciproc avantajoasă între națiuni, să se realizeze raporturi cît mai echitabile, îndeosebi între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Întărirea păcii și securității internaționale

Constituie o obligație fundamentală a tuturor statelor, fără excepție, de a trăi în pace unele cu altele, oricare ar fi deosebirile sistemelor lor politice, economice și sociale sau nivelurile lor de dezvoltare. În acest scop, ele au datoria de a promova continuu înțelegerea și încrederea reciprocă, relații amicale și de bună vecinătate între ele, pacea, securitatea și justiția internațională.

Condiția hotărîtoare a asigurării unei păci durabile, a evitării stărilor de încordare și conflictelor, a eliminării războiului din societatea umană o constituie abolirea categorică din practica internațională a politicii imperialiste de forță, dominație și asuprire, a oricăror raporturi de inegalitate și inechitate, a vechii politici care a dus la împărțirea lumii în țări sărace și țări bogate.

Toate statele trebuie să contribuie permanent la ameliorarea și extinderea raporturilor lor de colaborare în diferite domenii de activitate, să conlucreze strîns pentru asigurarea condițiilor care să permită popoarelor să se dezvolte de sine stătător, în deplină libertate, să trăiască in pace și securitate, la adăpost de orice primejdie din exterior.

Lor le revine, de asemenea, îndatorirea de a acționa pentru stingerea focarelor de tensiune și conflict, de a promova neîncetat destinderea internațională, concepută ca un proces continuu, cu caracter universal. Spre a fi viabilă, destinderea trebuie să cuprindă toate regiunile și continentele, să fie în folosul tuturor națiunilor lumii.

Întărirea păcii și securității internaționale este o cauză comună a tuturor statelor, a tuturor popoarelor. Fiecare stat poartă răspunderea pentru viitorul omenirii, pentru destinele păcii și securității generale. Fiecărui stat îi revine, de aceea, îndatorirea de a-și aduce contribuția la consolidarea păcii și securității pe plan regional, continental și mondial. Întreaga comunitate internațională trebuie să vegheze și să acționeze pentru salvgardarea păcii și securității fiecărui popor, să acorde sprijinul său politic, diplomatic și militar țărilor care au devenit victime ale agresiunii armate, ale actelor de forță de orice fel.

Corelată cu celelalte obligații internaționale ale statelor, această îndatorire are un caracter mai general, implicînd sprijinirea tuturor acțiunilor, măsurilor, programelor tinzînd spre statornicirea unui climat de pace și securitate în lume, de natură a crea condiții prielnice afirmării ființei naționale a tuturor popoarelor, desfășurării unei cooperări reciproc avantajoase, în toate domeniile.

Această obligație este direct legată de cerința de a promova în viața internațională un nou tip de raporturi interstatale, bazate pe respectarea fermă a principiilor egalității, dreptății și echității. Lupta pentru generalizarea unui asemenea tip de relații constituie o obligație de seamă a tuturor statelor, deoarece numai prin instaurarea unor astfel de relații se va putea construi o nouă ordine economică și politică în lume.

Pacea, securitatea și dreptatea comportînd și o dimensiune economică, soluționarea problemelor economice mondiale, lichidarea subdezvoltării și a marilor decalaje existente in lume constituie o sarcină și o îndatorire de primordială însemnătate a omenirii contemporane. În acest scop — așa cum prevede Declarația de la Lima și Planul de acțiune privind dezvoltarea și cooperarea industrială (26 martie 1975) — „este necesar să se elimine amenințările și recurgerea la forță, să se favorizeze cooperarea pașnică între state cît mai mult cu putință, să se aplice principiile neamestecului în treburile interne ale altor state, al deplinei egalități în drepturi, al respectului independenței și suveranității naționale, precum și să se promoveze cooperarea pașnică între toate statele, indiferent de sistemele lor politice, sociale și economice. Îmbunătățirea relațiilor internaționale va duce la instaurarea unor condiții mai bune de cooperare internațională în toate domeniile, ceea ce va permite să se consacre importante resurse financiare și materiale cu deosebire pentru dezvoltarea producției industriale“.

Conviețuirea pașnică a tuturor statelor postulează nu numai respectarea deplină a ființei naționale a fiecărui popor, a dreptului acestuia de a-și alege în mod liber sistemul său politic, economic și social, dar și o atitudine de colaborare activă cu toate națiunile, în scopul înfăptuirii marilor deziderate ale păcii și cooperării internaționale, al soluționării problemelor majore cu care omenirea este confruntată. Ea se leagă strîns de respectul independenței și suveranității naționale, implicînd, totodată, folosirea largă — pe baza deplinei egalități în drepturi — a tuturor posibilităților de cooperare în domeniul politic, economic, social, cultural și tehnico-științific, în interesul întregii umanități.

Înfăptuirea dezarmării

Dezarmarea generală și completă și, înainte de toate, dezarmarea nucleară reprezintă una din problemele nodale ale lumii contemporane. Rezolvarea ei este de importanță vitală pentru a feri omenirea de primejdia unei conflagrații nucleare pustiitoare, pentru asigurarea păcii mondiale, pentru dezvoltarea și propășirea tuturor țărilor. „Datoria cea mai înaltă a guvernelor, a statelor față de propriile lor popoare, față de cauza civilizației, a progresului umanității este de a prezenta în mod deschis primejdia pe care o constituie continuarea cursei înarmărilor, de a nu crea nici un fel de iluzii că se poate trăi în liniște și în siguranță atunci cînd există imense acumulări de mijloace de nimicire, de a acționa pînă nu este prea tîrziu pentru adoptarea și realizarea unor măsuri hotărîte în domeniul dezarmării, în primul rînd al dezarmării nucleare, pentru a răspunde năzuințelor de pace, libertate și bunăstare ale tuturor națiunilor“ [14])

Această îndatorire internațională constituie o consecință a afirmării tot mai puternice în relațiile dintre state a principiului interzicerii forței și a amenințării cu forța, a imperativului soluționării pașnice a diferendelor internaționale și a statornicirii unor noi relații în lume, bazate pe principiile dreptului și echității, în care colaborarea statelor să se poată dezvolta multilateral, la adăpost de pericolul unui război distrugător.

La 20 noiembrie 1959, printr-o rezoluție prezentată în comun de totalitatea statelor membre ale O.N.U. la acea dată și adoptată în mod unanim, Adunarea Generală aprecia că „dezarmarea generală și completă este problema cea mai importantă căreia omenirea trebuie să-i facă față în prezent“, chemînd toate guvernele să nu neglijeze nici un efort pentru a parveni la soluționarea constructivă a acestei probleme. Același document exprima speranța că „măsuri conducînd spre obiectivul dezarmării generale și complete sub un control internațional eficace vor fi elaborate în detaliu și vor face obiectul unui acord în termenul cel mai scurt cu putință“ [15]).

Tratatul pentru neproliferarea armelor nucleare, din 1 iulie 1968, consacră, la art. VI, obligația expresă a statelor participante la acest tratat de a continua, cu bună credință, negocieri asupra unor măsuri eficace referitoare la încetarea cursei înarmărilor nucleare la o dată apropiată și la dezarmarea nucleară, precum și în legătură cu un tratat de dezarmare generală și completă sub un control internațional strict și eficace.

O importantă rezoluție a Adunării Generale a O.N.U., din 24 noiembrie 1961, cu privire la interzicerea armelor nucleare, exprimă convingerea statelor membre ale organizației internaționale că folosirea armelor de distrugere în masă, ca armele nucleare și termonucleare, constituie o negare directă a înaltelor idealuri și obiective ale Organizației Națiunilor Unite. Rezoluția cuprinde o serie de dispoziții deosebit de importante, potrivit cărora : folosirea armelor nucleare și termonucleare este contrară spiritului, literei și scopurilor Națiunilor Unite, constituind ca atare o violare directă a Cartei Națiunilor Unite ; folosirea armelor nucleare și termonucleare ar depăși însuși cîmpul de luptă și ar cauza umanității și civilizației sale suferințe și distrugeri oarbe, fiind astfel contrară regulilor dreptului internațional și legilor umanității ; folosirea armelor nucleare și termonucleare reprezintă un război dirijat nu numai contra unui inamic sau unor inamici, ci contra umanității în general, dat fiind că popoarele lumii, neamestecate în acest război, vor suferi toate ravagiile cauzate de folosirea acestor arme ; orice stat care utilizează arme nucleare și termonucleare trebuie considerat ca violînd Carta Națiunilor Unite, ca acționînd în disprețul legilor umanității și ca săvîrșind o crimă contra umanității și civilizației sale [16]).

Ilegalitatea utilizării armelor nucleare, din punctul de vedere al dreptului internațional, este evidentă deoarece o asemenea folosire nu numai că ar înfrînge un principiu esențial al legalității internaționale contemporane — interzicerea recurgerii la forță și la amenințarea cu forța — dar ar încălca și toate uzanțele și regulile recunoscute de purtare a ostilităților, chiar în condițiunile clasice care fac deosebire între „beligeranți“ și „nebeligeranți“. Pe de altă parte, însăși simpla deținere a unor asemenea arme constituie o amenințare potențială la adresa statelor care nu le dețin, facilitînd eventuale presiuni sau acțiuni de constrîngere economică, politică și militară la adresa lor.

Aceasta explică de ce problematica dezarmării nucleare ocupă un loc central, hotărîtor în domeniul dezarmării, interzicerea și lichidarea armelor nucleare și termonucleare fiind pivotul întregii acțiuni privind dezarmarea.

Tocmai de aceea este necesar „să se oprească producția de arme nucleare și să se treacă la distrugerea stocurilor existente. Fiecare stat care deține arme nucleare să-și asume în mod solemn obligația de a înceta producerea de noi arme și de a trece la distrugerea celor existente — în cadrul unor acorduri corespunzătoare. Numai astfel se va putea împiedica proliferarea armelor atomice și înlătura cu adevărat pericolul unui război termonuclear distrugător“ [17]).

Trebuie invederată, totodată, importanța realizării altor măsuri practice de dezarmare, așa cum se propune în documentul prezentat de țara noastră la O.N.U., și anume : înghețarea și reducerea bugetelor militare ; crearea de zone de pace și colaborare, lipsite de arme nucleare ; măsuri de dezarmare și dezangajare militară, parțiale și la nivel regional ; interzicerea propagandei de război ; încheierea unui tratat de dezarmare generală și completă.

Dînd expresie preocupării popoarelor de a se trece la înfăptuirea unor pași efectivi în direcția dezarmării. Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa consacră o secțiune distinctă chestiunilor referitoare la dezarmare, care prevede : „Statele participante recunosc interesul lor al tuturor în eforturile îndreptate spre reducerea confruntării militare și promovarea dezarmării, care sînt menite să completeze destinderea politică în Europa și să întărească securitatea lor. Ele sînt convinse de necesitatea luării unor măsuri efective în aceste domenii, care — prin scopul și natura lor — să constituie pași către realizarea, în final, a dezarmării generale și totale sub un control international strict și efectiv și care să aibă ca rezultat întărirea păcii și securității în întreaga lume“.

Dar, înfăptuirea conținutului obligației statelor de a acționa pentru realizarea dezarmării nu se limitează numai la asigurarea unui climat de pace, favorabil dezvoltării libere a fiecărui popor, la adăpost de pericolul folosirii forței și, mai ales, al unui atac nuclear. Traducerea în viață a acestei îndatoriri morale și juridice a statelor vizează accelerarea procesului dezvoltării, alocarea unor importante mijloace materiale ridicării nivelului de trai al popoarelor — și în primul rînd, al celor din țările în curs de dezvoltare.

Nu este întîmplător faptul că în Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor este înscrisă o prevedere care corelează îndatorirea statelor cu folosirea resurselor astfel eliberate pentru dezvoltarea economică și socială a țărilor, alocînd o parte substanțială din aceste resurse ca mijloace adiționale pentru necesitățile țărilor în curs de dezvoltare (art. 15).

După cum se cunoaște, prin documentul care definește poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, țara noastră a propus reducerea cu 10% a bugetelor militare ale tuturor statelor, luînd ca bază volumul cheltuielilor din 1975 și transferarea fără condiții, a unei jumătăți din mijloacele astfel economisite la dispoziția unui Fond de dezvoltare al O.N.U., care să fie folosit pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic și în special al celor cu un venit național pe locuitor sub 200 dolari.

Conexiunea directă dintre dezarmare și noua ordine se manifestă deci, pe de o parte, prin faptul că înfăptuirea dezarmării — și în primul rînd a celei nucleare — oferă o garanție de nădejde păcii și securității popoarelor, iar, pe altă parte, prin aceea că eliberează uriașe mijloace materiale, care pot și trebuie să fie folosite în interesul întregii umanități.

Prin conținutul său concret, politico-juridic, această îndatorire internațională a statelor implică angajarea unor programe concrete de dezarmare, cooperarea lor cu bună credință în elaborarea, adoptarea și transpunerea în practică a unui tratat de dezarmare generală și completă.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

---

[10]) V. V. Evgheniev, Pravosubiektnost, suverenitet i nevmeșatelstvo v mejdunarodnom prave, „Sovetskoe gosudarstvo i pravo“, nr. 2, 1955, p. 81.

[11]) C. I. J. Recueil 1949 p. 35.

[12]) Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Declarație difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., „Scinteia“ nr. 10 278, 6 septembrie 1975.

[13]) Idem

[14]) Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume. Document difuzat la sesiunea Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, „Scinteia“, nr. 10 330, 6 noiembrie 1975.

[15]) Rezoluția Adunării Generale 1 378 (XIV). Dintre primele documente adoptate de Organizația Națiunilor Unite, cu incidență pe planul dezarmării, se pot cita rezoluțiile Adunării Generale 1 (I) din 24 ianuarie 1946, privind crearea Comisiei pentru energia atomică, care înscrie, în mandatul acestei Comisii, îndatorirea de a face propuneri în scopul „de a elimina din armamentele naționale, armele atomice și toate celelalte arme importante permițînd distrugeri masive“ și 41 (I) din 14 decembrie 1946 privind crearea Comisiei pentru armamentele de tip clasic, care se referă expres la elaborarea și adoptarea de măsuri practice pentru reducerea generală a armamentelor și forțelor armate, preconizînd să se întreprindă pași decisivi în direcția interzicerii și eliminării din armamentele naționale a armei atomice și a celorlalte arme de distrugere în masă.

[16]) Rezoluția 1 653 (XVI).

[17]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism** Editura politică, 1975, p. 202.

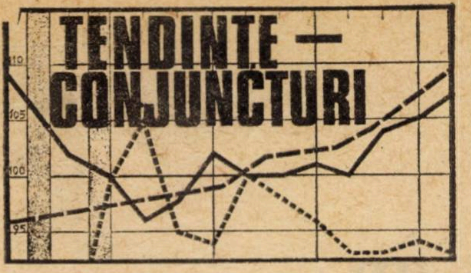

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna noiembrie 1975

ÎN luna noiembrie a.c. indicele sintetic INSCIN a înregistrat o ușoară scădere, pentru a patra lună consecutiv, reflectînd continuarea tendinței descendente a prețurilor pe principalele piețe internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România. Astfel, indicele INSCIN a scăzut cu 0,2% în luna noiembrie, față de nivelul înregistrat în octombrie a.c.

De remarcat că în intervalul analizat au crescut numai prețurile la unele materii prime și semifabricate industriale.

Prețurile produselor agroalimentare au înregistrat o reducere cu 3,6% față de luna precedentă. Cele mai pronunțate scăderi au fost înregistrate la cereale (—9,9%), La semințe oleaginoase, grăsimi animale și vegetale, animale, carne și produse animaliere și zahăr și produse tropicale, scăderea prețurilor a fost de mai mică amploare : —1,7%, —0,4% și respectiv —0,6%.

La grupa combustibili indicele INSCIN a marcat o reducere de 1%, ca urmare a ușoarelor scăderi de prețuri înregistrate la cărbuni și cocs (—0,3%) și la produse petroliere (—1,7%).

La materii prime industriale indicele INSCIN a înregistrat o creștere de 1,5%, sub influența majorărilor de preț care au avut loc la piei (+5,7%), cauciuc (+5,6%), și metale (+2,8%). În schimb la minereuri și lemn și produse din lemn prețurile au înregistrat reduceri nesemnificative (de 0,2%), iar la fibre animale și vegetale scăderea a fost de 0,5%.

INDICELE SINTETIC INSCIN AL PRETURILOR INTERNATIONALE ALE PRODUSELOR DE BAZA CUPRINSE IN NOMENCLATORUL DE EXPORT-IMPORT AL R.S.ROMANIA IN ANII 1973-1974 SI IN PERIOADA OCTOMBRIE - NOIEMBRIE 1975

1970-1972=100

Categorie de produse	Anul	Indici anuali	Oct.	Nov.
INDICE GENERAL	1973	170,3		
	1974	240,4	241,1	246,5
	1975		214,3a)	213,9a)
1. Produse alimentare	1973	160,6		
	1974	230,8	263,3	297,1
	1975		193,0a)	186,0a)
- cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	289,5	279,4
	1975		228,8	206,2
- semințe oleaginoase, prod. derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2		
	1974	240,8	281,8	284,5
	1975		181,1	178,0a)
- animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	133,1	132,9
	1975		163,8	163,2a)
- zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	540,7	797,8
	1975		224,4	223,1
2. Combustibili	1973	209,2		
	1974	336,8	331,9	334,7
	1975		372,1a)	368,5a)
- cărbuni și cocs	1973	149,1		
	1974	193,6	217,8	224,5
	1975		246,6a)	245,8a)
- țiței	1973	146,0		
	1974	567,1	567,1	567,1
	1975		599,8	599,8a)
- produse petroliere	1973	285,8		
	1974	380,9	348,9	349,4
	1975		401,2	394,5
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1	211,3	203,7
	1975		176,5a)	179,2a)
- minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6	138,7	135,9
	1975		161,9a)	161,6a)
- metale	1973	156,2		
	1974	231,5	232,7	221,3
	1975		169,0	173,8a)
- cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	163,4	136,4
	1975		153,5	162,1
- lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	229,1	226,5
	1975		213,4a)	212,9a)
- fibre animale și vegetale	1973	188,0		
	1974	192,0	164,9	156,7
	1975		166,3a)	165,4a)
- piei	1973	176,9		
	1974	122,3	96,1	90,2
	1975		135,2	142,9

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, țiței, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice, ulei de ricin, porci vii și vite cornute mari.

Schimburi internaționale în scădere

ULTIMUL număr al Buletinului economic pentru Europa, editat de C.E.E./O.N.U., este consacrat unei analize a evoluțiilor recente în comerțul țărilor din zonă. Pînă în prezent, se arată în studiul asupra acestei probleme, în comerțul țărilor vest-europene lovite de criză sînt puține indicii ale unei redresări. Volumul importurilor tuturor țărilor capitaliste industriale, cu excepția Norvegiei și a Suediei, va fi probabil mai scăzut în 1975 față de anul precedent, și de asemenea este posibil ca nici una din țări să nu poată evita o scădere a volumului exporturilor. În sem. I 1975 importul unor țări ca Danemarca, Franța, Italia, Elveția a scăzut cu 15—20 la sută : reducerile de exporturi au reprezentat în aceeași perioadă 13% în R.F.G., 16% în Norvegia și 24% în Finlanda. Una din cauzele probabile ale scăderii importurilor, se arată în Buletinul C.E.E./O.N.U., constă în tendința generală din țările industriale afectate de recesiune de a se reduce stocurile. Pe de altă parte, Buletinul relevă că volumul exporturilor din țările capitaliste dezvoltate spre țările socialiste din Europa a crescut în perioada ianuarie-mai 1975 într-un ritm chiar mai rapid decît în cei doi ani precedenți, caracterizați printr-o expansiune netă a fluxurilor respective. Importurile țărilor capitaliste din cele socialiste au în schimb tendința opusă, de a scădea sau a stagna, fenomen explicat în Buletin mai ales prin factorii recesioniști din Europa nesocialistă.

Oțelul în primele 10 luni

DUPĂ date publicate de Institutul internațional al fierului și oțelului (I.I.S.I.) de la Bruxelles, în luna octombrie producția de oțel a celor 27 de țări membre a fost cu 20% mai scăzută decît în aceeași lună a anului trecut. In primele 10 luni din 1975, în țările membre ale I.I.S.I. au fost produse 349,6 mil. t de oțel, ceea ce este cu 13,9% mai puțin decît în perioada corespunzătoare din 1974. Cea mai mare scădere s-a înregistrat în țările fondatoare ale Pieței Comune vest-europene. Pe de altă parte, o serie de țări și-au putut spori producția, între ele numărîndu-se Turcia (+12,3%), R.S.A. (+11,6%), Brazilia (+10,9%), India (+9,7%). Pentru tendința din ultimul trimestru al anului este semnificativă recomandarea Comisiei Pieței Comune vest-europene ca în această perioadă producția oțelăriilor pe ansamblul C.E.E. să fie în medie cu 23,6% mai mică decît în aceeași perioadă din 1974.

	ian. — oct. 1974	ian. — oct. 1975 (mil. t)	Modificarea în %
CEE („cei 6“)	110,97	88,57	—20,2
Anglia	18,71	16,73	—10,6
S.U.A.	11,51	90,03	—19,3
Japonia	98,43	86,74	—11,9
Alte țări	66,29	67,51	— 1,8
Total IISI	405,91	349,58	—13,9

Ponderi noi pe piața automobilelor

LA mijlocul anului 1975 s-a conturat pe piața occidentală a automobilelor o situație nouă a participării diferitelor țări exportatoare, situație rezultată din pierderile/și cîștigurile de poziții înregistrate de-a lungul unui șir de ani. Datele publicate de Institutul economic din Köln pe primele 6 luni ale anului în curs sînt puse puternic în lumină prin compararea lor cu ponderile respective de acum 15 ani. Așa cum se poate vedea din tabel — cifrele reprezintă ponderi în totalul celor șase țări incluse —, cele mai mari pierderi de poziții le-a înregistrat Anglia, urmată de R.F.G. Principalul cîștig de poziții l-a obținut Japonia.

	Sem. I 1975	Anul 1960
Japonia	25,3%	1,3%
Franța	21,6%	19,6%
S.U.A.	20,1%	12,1%
R.F.G.	17,0%	34,6%
Italia	8,3%	7,2%
Anglia	7,8%	25,2%

Optimism moderat pe piața uraniului

DIFICULTĂȚILE pe care le întîmpinau producătorii de uraniu în preajma anului 1972 — capacități excedentare în minele de uraniu, stocuri crescînde de minereu, scăderea prețurilor la concentratul de uraniu — par, în prezent, a fi depășite. Programele de dezvoltare a energeticii nucleare au sporit necesarul de uraniu în perspectivă și drept urmare prețurile la care se încheie contractele de livrare au crescut de 3—4 ori. Efectul indirect al majorării prețurilor l-a constituit dublarea rezervelor mondiale sigure (exploatabile în condiții economice) și a celor probabile, deoarece a devenit rentabilă exploatarea zăcămintelor mai greu accesibile sau cu un conținut mai sărac de uraniu. Totuși, întrucît contractele anterioare acoperă necesarul de uraniu al consumatorilor pînă în 1980, piața uraniului cunoaște o atmosferă calmă, iar producătorii afișează un optimism moderat în ceea ce privește evoluția prețurilor.

Pentru o nouă ordine economică internațională

PROBLEMA ALIMENTAȚIEI ȘI DEPĂȘIREA SUBDEZVOLTĂRII (II)

ÎN PRIMA PARTE a materialului (vezi „Revista economică“ nr. 48/1975) s-a întreprins o succintă analiză a dimensiunilor și formelor actuale ale decalajelor alimentare în lumea nesocialistă, constatîndu-se că aceste decalaje manifestă o tendință de adîncire. Criza alimentară fiind concepută de economiști ca rezultanta a doi factori fundamentali : producția agro-alimentară și populația, autorul abordează cîteva aspecte demografice ale interpretării neomalthusiene a crizei, arătînd că nici în trecut nici astăzi faptele nu confirmă asemenea argumentări. În continuare, în articol se examinează a doua coordonată fundamentală a crizei alimentare — producția agricolă.

Deficitele pot fi preîntîmpinate

CHIAR dacă originile sale sînt mai adînci, criza alimentară derivă nemijlocit din starea producției agricole. Uneori se aud glasuri că, după înlăturarea regimului colonial producția agricolă din țările în curs de dezvoltare ar fi căzut în marasm și că foametea rezultată de aici ar fi tributul plătit pentru obținerea independenței. Dar, înainte de a comenta aceste păreri, să ne adresăm realităților. În perioada 1961—1974, producția agroalimentară a țărilor în curs de dezvoltare a sporit în medie anual astfel :

	1961—1965	1966—1970	1971—1974	1961—1974
1. Total lumea nesocialistă	2,1	2,8	2,3	2,4
2. Țări capitaliste dezvoltate	1,9	1,7	2,9	2,1
3. Țări în curs de dezvoltare	2,5	3,4	1,7	2,7

Țările în curs de dezvoltare au realizat deci pe întreaga perioadă de un deceniu și jumătate o creștere superioară celei din țările capitaliste dezvoltate. În interiorul acestei perioade, diferențele de ritm sînt uneori și mai mari. Scăderea ritmului de creștere din 1971—1974 se explică prin cu totul alte cauze decît cele invocate de diverși apărători ai colonialismului ca decurgînd din cucerirea independenței : ea a avut loc mai ales în 1972 și s-a datorat condițiilor climatice proaste.

În orice caz, țările sărace depun eforturi susținute pentru a spori producția agricolă și a asigura hrana populației. Unele din ele ca Zair, Sri Lanka, Mexic, Guineea etc. își propun lichidarea dependenței lor cerealiere față de exterior. Dar, evidențiind aceste evoluții, nu se poate nega, pe de altă parte, că producția alimentară din țările în curs de dezvoltare nu a ținut pasul cu nevoile lor, sporite pe de o parte de creșterea populației, iar pe de altă parte de cerința îmbunătățirii alimentației și a ridicării nivelului de trai. Datele arată că în întreaga perioadă 1961—1974, producția alimentară a crescut în același ritm cu populația (+146,5%), ceea ce înseamnă că starea de nutriție inițială n-a putut fi îmbunătățită.

Într-adevăr, dacă cercetăm indicatorul producția pe locuitor, rezultă următoarele evoluții : — 0,2% în medie anual în perioada 1961—1965 ; 0,8% în 1966—1970 : —1,0 în 1971—1974 și 0,0 în întreaga perioadă 1961—1974. Presupunînd că se menține această tendință în următorii 10 ani, deficitele anuale de produse alimentare ar putea să ajungă pînă în 1985 la 85—100 mil. tone. Cine va produce aceste cantități necesare țărilor în curs de dezvoltare și la ce prețuri se vor vinde ele ? Unde vor găsi țările în curs de dezvoltare sumele necesare pentru a le putea cumpăra ? Ținînd seama de posibilitatea unei asemenea evoluții, și pentru a preveni problemele pe care ea le-ar ridica, în țările în curs de dezvoltare se impun măsuri care să impulsioneze puternic producția agricolă. În termeni statistici, ar fi necesar ca producția agroalimentară să crească cel puțin cu 1% peste creșterea cerută de sporul natural al populației sau, la nivelul datelor problemei din perioada 1961—1974, cu un ritm mediu anual de cel puțin 3,6%.

Recunoașterea acestui adevăr presupune acceptarea și a concluziilor care decurg din el, reflectarea lor în strategiile și politicile economice de dezvoltare adoptate atît pe plan național, cît și la nivel internațional. Este evident că se impune o mobilizare maximă a tuturor factorilor care pot contribui la creșterea economică.

Experiența mondială demonstrează că progresul social al oricărei națiuni se hotărăște pe frontul creșterii economice și că această creștere este decisă înainte de toate de factorul intern. Mobilizarea maximă a acestuia devine posibilă numai în cadrul unor structuri social-economice adecvate cerințelor creșterii. Este greu să se realizeze progrese în agricultura țărilor în curs de dezvoltare în condițiile unor structuri sociale arhaice completate de inegalități economice și sociale. Reformele agrare democratice care să treacă pămîntul în proprietatea celor care îl muncesc și unirea acestora în diverse forme de asociere și cooperare constituie componente necesare ale înnoirii structurilor la sate. Acestora trebuie să li se integreze și rețeaua multiplelor legături reciproce dintre agricultură și restul economiei naționale.

Și pîine, și oțel

ÎN AFARĂ de problema modernizării și democratizării structurilor agrare, strategia dezvoltării este confruntată și cu o problemă de opțiune : să se acorde prioritate agriculturii sau industriei ?

Sub impresia evoluțiilor din 1972 și 1973 care au accentuat considerabil criza alimentară, diverși economiști occidentali au reluat zgomotos teza priorității agriculturii. Sub titlul semnificativ „Întoarcerea la agricultură — singura speranță pentru lumea a treia“, Jonathan Power oglindea această tendință în perioada Conferinței mondiale pentru alimentație din anul 1974, afirmînd că „trebuie găsită o cale pentru a orienta prioritățile țărilor în curs de dezvoltare în direcția satului, pentru că aici se află rădăcina tuturor acestor probleme“6). Într-un fel sau altul teza este împărtășită de mulți economiști burghezi din Occident, deși experiența țărilor lor învederează că pretutindeni unde industria este dezvoltată, aceasta a atras după sine mai devreme sau mai tîrziu și agricultura.

Desigur, corelația dintre industrie și agricultură este o problemă mai complicată și se pune în mod diferit în țări și etape istorice diferite. Dincolo însă de aceste particularități industria și agricultura, amîndouă fiind ramuri de bază ale economiei, își îndeplinesc acest rol în mod diferențiat. Industria, fiind creatoare în primul rînd de mijloace de muncă, contribuie, datorită capacității acestora de a multiplica forța productivă a omului, la creșterea productivității muncii sociale inclusiv în agricultură, devenind astfel motorul progresului social al întregii economii naționale. Agricultura, în schimb, este producătoare de materii prime și produse alimentare, primele devenind o condiție a dezvoltării unor ramuri industriale, iar secundele — o condiție a reproducției forței de muncă pe întreaga economie, inclusiv în industrie. Din aceste legături reciproce, fără să ne mai referim și la altele, rezultă că agricultura nu-și poate ridica productivitatea fără aportul industriei sub formă de mașini agricole și tractoare, energie electrică și combustibili, produse chimice (îngrășăminte, antidăunători, biostimulatori etc.), cadre de diverse calificări etc., cum nici industria nu se poate dezvolta fără aportul agriculturii sub formă de materii prime pentru unele ramuri și produse alimentare pentru forța de muncă din toate ramurile. În cadrul acestei corelații, industriei îi revine un rol conducător datorită producției de mijloace de muncă. De aceea, la întrebarea : prioritate agriculturii sau industriei ?, răspunsul logic este că fiecare țară are nevoie vitală și de „pîine“ și de „oțel“. Politica de opțiuni trebuie să aibă în vedere nu favorizarea uneia și neglijarea alteia, ci dezvoltarea lor armonioasă într-un tot unitar, cu proporții și structuri corespunzătoare condițiilor concrete interne și externe ale fiecărei țări.

Problema factorului extern

CONCEPUTĂ ca o parte integrantă a procesului de lichidare a decalajelor economice, soluționarea crizei alimentare devine posibilă dacă se bazează, în primul rînd, pe mobilizarea maximă a factorilor interni : efortul propriu al fiecărui popor pentru valorificarea superioară a resurselor naturale și umane disponibile. În același timp, acest proces se sprijină pe avantajele pe care le oferă factorii externi, respectiv participarea țărilor la circuitul economic mondial. În general, cu cît țările sînt mai mici și mai slab dezvoltate economic, cu atît importanța factorului extern crește. Niciodată însă acesta nu poate înlocui factorul intern.

Dezvoltarea economică este influențată de factorii externi prin intermediul celor interni, care le pot multiplica sau diminua potența creatoare. Istoria arată că, pînă în prezent, factorii externi, așa cum au fost ei orînduiți de capitalism, nu au multiplicat, ci au micșorat potența factorilor interni din țările în curs de dezvoltare, agravînd starea de subdezvoltare și, în acest cadru, decalajele alimentare. Această tendință a continuat și după cucerirea independenței naționale de către țările respective.

Diferențele mari între nivelurile naționale ale productivității muncii formează un element important al tabloului general. Țările în curs de dezvoltare, avînd un nivel economic de mai multe ori mai coborît decît cele dezvoltate industrial, sînt nevoite să exporte produse cu o încărcătură de muncă necalificată sau puțin calificată, pentru a importa produse prelucrate industrial, care încorporează o proporție înaltă de muncă calificată. Importul unei unități de muncă națională dintr-o țară dezvoltată este plătit printr-un export de mai multe unități de muncă națională din țara mai slab dezvoltată. Ca urmare, chiar în condițiile unor prețuri judicioase, echivalente valorii internaționale, diferențele naționale în nivelul productivității muncii duc la o scurgere de substanță economică spre partenerul mai dezvoltat industrial. Este „tributul“ plătit de țările în curs de dezvoltare pentru decalajele economice moștenite. Soluția pentru stoparea acestei tendințe constă în creșterea productivității muncii sociale, lucru posibil numai prin industrializarea țărilor în cauză.

Scurgerea spre exterior a unei părți din venitul național al țărilor în curs de dezvoltare, în favoarea țărilor capitaliste dezvoltate, este favorizată de întregul mecanism pus în funcțiune de imperialismul colonialist și neocolonialist pentru angrenarea țărilor în curs de dezvoltare în diviziunea internațională capitalistă a muncii.

În primul rînd, este vorba de evoluția raportului de schimb. În întreaga perioadă 1950—1972, acesta a cunoscut o deteriorare continuă pentru țările în curs de dezvoltare. Din 1973 începe să se producă o îmbunătățire a raportului de schimb, dar numai pentru o scurtă perioadă : din a doua jumătate a anului 1974 vechea tendință, de erodare a lui s-a reinstalat în relațiile economice internaționale. Țările în curs de dezvoltare, jefuite prin deschiderea foarfecelui prețurilor produselor industriale și agrare de imnese valori materiale, și-au văzut diminuat astfel volumul acumulărilor interne și așa destul de precare.

În al doilea rînd, este vorba de evoluția sistemului de credit internațional și, în cadrul lui, de asistența financiară pentru țările în curs de dezvoltare. S-a crezut că realizarea creșterii economice minime — de 5% în medie anual în 1961—1970 și de 6% în 1971—1980 — prevăzute în strategiile O.N.U. pentru cele două Decenii ale dezvoltării, ar fi posibilă dacă la acumulările interne ale țărilor în curs de dezvoltare se va adăuga din exterior cel puțin 1% din produsul național brut al țărilor capitaliste dezvoltate. Se știe însă că în această perioadă creditul internațional din lumea capitalistă s-a orientat în mod preponderent spre țările dezvoltate ale acesteia. Aceasta a impietat, desigur, și asupra creșterii producției agricole care din diferite motive, inclusiv investiționale, a înregistrat în primii 4 ani ai actualului Deceniu al dezvoltării sporuri medii anuale de peste 2 ori mai mici decît cei 4% cît se prevăzuse în strategia internațională.

În al treilea rînd, rețin atenția condițiile restrictive impuse de țările capitaliste dezvoltate în comerțul lor cu țările în curs de dezvoltare. Restricțiile, tarifare sau netarifare, se pun mai ales în fața produselor industriale prelucrate din țările în curs de dezvoltare. Această politică afectează însă grav capacitatea de plată pentru exporturi a acestor țări, accentuează deficitele balanței de plăți, frînează importul de mașini, utilaje și alte produse industriale necesare dezvoltării economiei, inclusiv a agriculturii.

Toate aceste fenomene de inechitate și exploatare a popoarelor își au sursa în actuala ordine economică internațională care, fiind structurată în concordanță cu interesele imperialismului, devine una din cele mai importante piedici în calea progresului general al țărilor în curs de dezvoltare și a înlăturării decalajelor economice moștenite. Vechea ordine internațională devine o piedică principală și prin prisma cerințelor lichidării crizei alimentare contemporane.

Colaborare internațională pe noi baze

LICHIDAREA crizei alimentare, ca și a marilor decalaje economice în general, cere țărilor în curs de dezvoltare o rată înaltă a acumulării, de 25—30% din venitul național, în stare să susțină și programul investițiilor din agricultură. Totodată, nevoia de potențare a efortului intern presupune să se acorde țărilor în curs de dezvoltare un sprijin substanțial, material, financiar, tehnologic, inclusiv facilități comerciale 7).

O importanță deosebită revine perfecționării prețurilor mondiale. Poate că în nici un alt domeniu al colaborării internaționale nu are loc o confruntare mai complicată a intereselor naționale ca în cel al prețurilor. Declarația României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale evidențiază în acest domeniu o dublă cerință : pe de o parte, adoptarea unor măsuri de natură să păstreze corelații judicioase între prețurile produselor agricole, ale materiilor prime și ale produselor industriale, iar pe de altă parte, crearea de condiții pentru realizarea unei mai mari stabilități a prețurilor. Lipsa unor prețuri judicioase și stabile afectează în mod deosebit țările lovite de foamete, care sînt importatoare și de alimente și de energie. De exemplu, în 1971 India a cheltuit circa 560 mil. dolari pentru importul a trei produse de bază : petrol, îngrășăminte și cereale alimentare. Ca să importe aceleași produse în 1974, la noile prețuri, India trebuia să plătească 3,1 miliarde dolari, de peste 5 ori mai mult.

Agricultura, mai mult decît alte ramuri de activitate productive, depinde încă de împrejurări neprevizibile, cum sînt mai ales calamitățile naturale, care pot provoca grave deficite de produse agroalimentare. Pentru înlăturarea efectelor antrenate de astfel de împrejurări, se impune crearea unui fond de produse agroalimentare, îndeosebi de cereale. Constituit prin contribuții ale tuturor statelor, și în primul rînd ale celor dezvoltate, fondul amintit urmează a fi utilizat în condiții comerciale, pentru a înlătura posibilitatea unor acțiuni speculative pe piața internațională a produselor agroalimentare.

Colaborarea și cooperarea internațională cuprind numeroase alte forme și posibilități de a contribui la completarea eforturilor interne necesare pentru dezvoltarea potențialului agricol. Ne-am referit la toate acestea, mai pe larg, într-un studiu anterior 8). Ceea ce s-ar mai impune subliniat aici este faptul că lupta pentru înlăturarea crizei alimentare, deși se decide pe frontul creșterii producției agricole din țările în curs de dezvoltare, poate fi influențată și de anumite evoluții în producția agricolă, și în cererea față de această producție, din celelalte țări.

Cît privește producția oferită pentru export, aceasta s-a micșorat prin transformarea unora dintre furnizori, ca Brazilia de exemplu, în mari importatori. Împrejurarea nu este fără anumite urmări. Pe de o parte, a crescut considerabil presiunea asupra rezervelor de cereale alimentare ale lumii, sporind astfel posibilitățile celor care le dețin de a le folosi ca o armă redutabilă în scopuri politice. Pe de altă parte, prin reducerea numărului de furnizori de cereale pentru export se creează în lume un raport de dependență de-a dreptul primejdios pentru zecile de țări și sutele de milioane de oameni cărora nu le ajunge hrana. Totodată, o eventuală calamitate naturală de proporții în țări furnizoare ar duce inevitabil pe plan internațional la situații insurmontabile.

Dar rezervele de produse alimentare se află sub o presiune continuă și din partea cererii crescînde a unei „minorități afluente“. Autorii cărții „Omenirea la răspîntie“ apreciază că „afluența este principalul concurent al foametei la stocurile de alimente disponibile“ 9). Este vorba în fond de o risipă de produse alimentare, așa cum se întîmplă și cu resursele de energie și materii prime, provocată de „minoritatea fluentă“, adică de structurile specifice societății de consum din lumea capitalistă dezvoltată. Desigur, înlăturarea acestei risipe ar echivala cu un adaos la resursele de alimente ale omenirii.

Va putea omenirea să-și rezolve problema hranei necesare și să înlăture fenomenele foametei și malnutriției ? Răspunsul nu poate fi decît pozitiv. Istoria, urmîndu-și rațiunile care o guvernează, își pune întotdeauna probleme pe care le poate rezolva. Criza alimentară este o astfel de problemă ; ea este o expresie a subdezvoltării, deci o chestiune de structuri social-economice și politice interne și internaționale.

Desigur, soluționarea ei, deși este o necesitate obiectivă a mersului mai departe al istoriei, nu vine de la sine ; ea presupune o luptă concertată a forțelor social-politice interesate — și sînt interesate, practic, toate categoriile de oameni ai muncii din lume — pentru schimbarea vechii ordini economice internaționale printr-una nouă, mai dreaptă și mai bună. În acest cadru general, folosind resursele naturale și umane interne ale fiecărui popor, folosind avantajele pe care le oferă cooperarea economică internațională, în sfîrșit, folosind forța moral-politică a solidarității sale internaționale, omenirea va soluționa problema crizei alimentare, pentru că este decisă să nu mai vadă nici o deosebire între uciderea oamenilor prin războaie și condamnarea lor la moarte prin foamete.

prof. dr. N. BELLI

---

6) „The Times“, 18 octombrie 1974.

7) Vezi Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Declarație difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. „Scînteia“, 6 septembrie 1975.

8) Vezi „Revista economică“ nr. 27/1975.

9) M. Mesarovic, E. Pestel, Op. cit., p. 175.

balkancar

O
autonomie
considerabilă
și o
rază
mare
de acțiune.
Preferința
pentru
motocarele
stivuitoare
la
mare
înălțime

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

balkancar
este
preferință
pentru
rentabilitate

Capacitate de ridicare — pînă la 3 200 kg.

Înălțimea de ridicare — pînă la 4 500 mm.

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 02 23 86

REPREZENTANȚA COMERCIALĂ
BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri 1)

	Curs central	Curs la: 28 XII 1973	8 XII 1975	12 XII 1975	Abaterea 2) în % a cursurilor valutelor la 12 XII 1975 față de: Cursul central	Nivelul 28 XII 1973	Abaterea 2) în % a cursului dolarului față de diversele valute între 28 XII 1973-12 XII 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6240	2,6290	+ 1,52	+ 2,66	- 2,59
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6430	2,6380	+28,34	+23,20	-18,83
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4590	4,4610	+ 3,21	+ 5,41	- 5,14
Yenul japonez	308,00	280,20	306,80	305,90	+ 0,69	- 8,40	+ 9,17
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6910	2,6920	+ 3,31	+ 4,98	- 4,74
Francul belgian	40,334	41,10	39,55	39,60	+ 1,85	+ 3,79	- 3,65
Lira italiană	523,50	607,00	682,40 3)	683,90	-23,45	-11,24	+12,67
Lira sterlină	2,8952	2,3250	2,0230	2,0210	-30,19	-13,08	+15,04
D.S.T. 4)	-	1,2060	1,17279	1,17093	-	- 2,91	+ 3,00
Prețul aurului la Londra 5)	-	103,87	137,90	139,35	-	-	-

1) Cotațiile din prezentul tabel reprezintă unități de monedă națională față de 1 dolar SUA, cu excepția cursului lirei sterline, care este exprimat în dolari SUA pentru 1 liră;
2) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt);
3) Curs la 9 XII 1975;
4) D.S.T. = drept special de tragere, exprimat în dolari SUA pentru o unitate;
5) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

PERIOADA 8—12 decembrie a.c. a fost caracterizată printr-o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.** față de celelalte devize occidentale. Astfel, dacă față de unele devize vest-europene cursul dolarului S.U.A. a înregistrat creșteri ușoare, față de francul elvețian a avut la începutul perioadei analizate o tendință de scădere — de la 2,6455 franci elvețieni la 2,6180 franci elvețieni pentru un dolar S.U.A. Această scădere a fost determinată, pe de o parte, de achitarea de către S.U.A. a unor scadențe în franci elvețieni (apreciate la peste 1 miliard franci), iar pe de altă parte — de informațiile, după care o parte din fondurile disponibile în lire sterline ar fi fost retrase de pe piața londoneză și transferate pe piața elvețiană.

Modificări importante au fost semnalate în perioada analizată și în raportul marcă vest-germană/franc elvețian. Astfel, deprecierea **mărcii vest-germane** față de francul elvețian a atins cel mai ridicat nivel, raportul amintit ajungînd la 100 mărci vest-germane pentru 99 franci elvețieni. Cercurile de afaceri apreciază că acest lucru s-ar datora și faptului că lichiditatea în marcă vest-germană este mult mai ridicată decît cea în franc elvețian.

Avîndu-se în vedere că în perioada în care ne aflăm toate băncile își închid pozițiile pentru anul în curs, pe piața monetară internațională nu se așteaptă modificări importante ale cursului dolarului S.U.A. față de celelalte devize occidentale. În ceea ce privește evoluția raportului marcă vest-germană/franc elvețian, se apreciază că o eventuală revenire a mărcii vest-germane este de așteptat numai în trim. I 1976.

Cursul **lirei sterline** a înregistrat o ușoară scădere față de dolarul S.U.A. Această scădere va continua, avîndu-se în vedere unele aspecte prognozate ale evoluției economiei Angliei în 1976, și anume: agravarea în continuare a dificitului bugetar, creșterea șomajului, scăderea investițiilor particulare.

Urmare a influenței unor factori negativi din economia japoneză (serioasele probleme pe care le ridică în fața autorităților guvernamentale finanțarea considerabilului deficit bugetar în anul financiar următor, falimente ale unor corporații destul de mari, balanța de plăți externe în continuă deteriorare), cursul **valutei japoneze** a scăzut la un moment dat la 307 yeni pentru un dolar S.U.A.. Banca Centrală a Japoniei fiind nevoită să intervină pe piață pentru susținerea yenului.

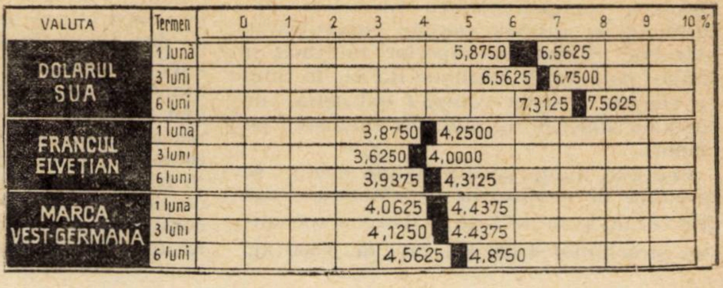

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 8—12.12.1975 (nivel minim și maxim).

Prețul **aurului** în perioada analizată a atins nivelul de 136,85 dolari S.U.A. pentru o uncie, cel mai scăzut nivel înregistrat de la începutul lunii octombrie a.c., revenind apoi la 139,35 dolari S.U.A. pentru o uncie.

Taxe oficială a scontului în vigoare la 12 decembrie 1975 (în %)

Anglia (dobînda minimă de împrumut) x)	11 1/2	Israel	6
Austria	6	Italia	6
Belgia	6	Japonia	6 1/2
Canada	9	Luxemburg	6
Danemarca	7 1/2	Norvegia	5
Elveția	3	Olanda	4 1/2
Finlanda	9 1/4	Suedia	6
Franța	8	S.U.A.	6
R.F.Germania	3 1/2		

x) Cu începere de la 13 octombrie 1972, Banca Angliei a adoptat decizia abolirii în principiu a taxei oficiale a scontului, în locul acestei taxe introducînd așa-numita dobîndă minimă de împrumut, fixată în fiecare vineri și la care Banca Angliei acordă credite caselor de scont.

Dobînzile la depozitele în eurodolari, mărci vest-germane și franci elvețieni nu au avut oscilații apreciabile în comparație cu cele menționate anterior, avîndu-se în vedere că în această perioadă operațiile de depozite nu au fost prea active.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

DATE DE PROGNOZĂ

Piața Comună: deplasări în balanța energetică

ÎN CADRUL politicii energetice elaborate de Comisia Pieței comune vest-europene se prevede aplicarea unei serii de măsuri în perioada 1975—1985, care să determine modificarea structurii balanței energetice și realizarea de economii cît mai mari. Modificarea prognozată a ponderii diferiților purtători de energie în consumul global al celor nouă țări membre ale Pieței comune este înfățișată în tabelul alăturat.

Consumul de energie

Purtătorul de energie	1973 mil. t.e.c.	1973 %	1985 mil. t.e.c.	1985 %
Petrol	882	61.4	859—930	41—44
Combustibil solid	325	22.6	357	17
Gaze naturale	167	11.6	486—415	23—20
Energie hidraulică și geotermică	43	3.0	61	3
Energia nucleară	20	1,4	346	16
Total	1437	100	2109	100

Sursa: „Glückauf“ nr. 3/1975.

Se apreciază că, în perioada respectivă, creșterea medie anuală a consumului de energie în țările Pieței comune va fi de numai 3,5% (față de 5% cît se sconta în prognozele anterioare), în condițiile scăderii ponderii energiei importate din afara C.E.E. de la 63% în 1973 la 40% în 1985.

Principalele modificări așteptate în structura balanței energetice privesc scăderea ponderii petrolului (sub 50% din total), consumul său — în valori absolute — urmînd să rămînă aproximativ la același nivel. O micșorare, în continuare, a ponderii se prevede și la combustibilii solizi (cărbune, turbă), în pofida unei anumite creșteri a consumului acestora, reflectată — printre altele — în extinderea extracției de cărbune brun. Consumul de cărbune în termocentrale ar urma să crească, în anii 1975—1985, cu 25% (față de nivelul anului 1973), iar necesarul de cocs al industriei siderurgice din Piața comună — care reprezintă cel de al doilea mare consumator de cărbune — ar cunoaște, de asemenea, o evoluție ascendentă în perspectivă.

După cum rezultă din datele tabelului, energia hidraulică și geotermică își va menține ponderea în consumul global, în timp ce gazele naturale și energia nucleară își vor spori în mod substanțial aportul în cadrul balanței energetice.

Realizarea unei structuri mai echilibrate a balanței energetice va necesita însă investiții importante în acest sector. Se consideră că numai în industria carboniferă din Piața comună (și, în primul rînd, din R.F. Germania) vor trebui investite — în perioada examinată — minimum 20 miliarde de mărci vest-germane, atît pentru întreținerea și modernizarea minelor existente, cît și pentru darea în exploatare a unor noi capacități de producție.

r.e. MONDORAMA

Cărbuni și productivitate

UN STUDIU publicat nu demult asupra dezvoltării industriei cărbunelui din țările Pieței Comune vest-europene relevă substanțiale decalaje în ceea ce privește productivitatea muncii în această ramură, între diferite țări și bazine de extracție. Dealtfel, competitivitatea diferită a determinat în ultimele decenii concentrarea extracției cărbunelui superior (antracit și huilă) mai ales în Anglia și R.F.G., în timp ce Olanda a sistat complet extracția de cărbune superior bazîndu-se exclusiv pe import.

Cea mai înaltă productivitate medie se constată în industria cărbunelui din R.F.G., unde în 1973 se extrăgeau (pe miner și schimb) 4 320 kg, față de 3 580 kg, în Anglia, 2 770 kg în Franța și 2 560 kg în Belgia. Ca urmare a efortului de mecanizare și automatizare a extracției, productivitatea muncii a sporit mai intens în perioada 1963—1973 în R.F.G. (cu 75% în bazinul Saxonia inferioară, cu 64% în Ruhr, cu 60% în Saar etc.), decît în Anglia, Franța și, îndeosebi, în Belgia.

TESCO

ESTE vorba de denumirea prescurtată a Organizației de cooperare internațională tehnică și științifică din Ungaria care are ca obiectiv principal lărgirea cooperării cu țările socialiste, concomitent cu stabilirea și dezvoltarea relațiilor de cooperare cu țările în curs de dezvoltare. În ultimii ani TESCO și-a extins mult activitatea, participînd în prezent la realizarea acordurilor de cooperare cu peste 25 de țări în curs de dezvoltare. Peste 500 de specialiști unguri lucrează într-un număr de 50 de țări din Africa, Asia și America Latină ; ei sînt mai numeroși în Algeria, Nigeria, Tanzania și Cuba, iar pe baza unor acorduri recente noi grupuri de specialiști, vor activa în Irak și Libia. În același timp, peste 1000 de bursieri din 60 de țări de pe cele trei continente studiază în diferite instituții de învățămînt din Ungaria.

Douăzeci de profesiuni preferate

REFERITOR la direcțiile preferate de tinerii vest-germani în alegerea profesiunii și factorii care determină aceste preferințe a fost recent întocmit un studiu de către Camera de Comerț și Industrie din landul Renania-Palatinat. Prelucrate la calculator, datele studiului au arătat că în ultimul sfert de secol în rîndul tinerilor se manifestă tendința generală spre însușirea unei profesiuni, numărul celor „fără calificare“ reducîndu-se continuu. O altă constatare semnificativă a fost aceea că mediul social și profesiunea părinților continuă să joace un rol hotărîtor în alegerea viitoarei profesiuni de către tineri. Astfel între 75,8% și 82,4% din tinerii avînd părinți care lucrează ca muncitori calificați sau meșteșugari optează pentru aceeași cale în viață. Trei pătrimi din tinerii care urmează studii comerciale au părinți care lucrează în comerț.

În general, sfera opțiunilor este destul de îngustă ; deși pot alege între 465 profesiuni înregistrate oficial, tinerii din R. F. Germania optează în proporție predominantă pentru una sau alta dintr-un număr de 20 de profesiuni. La începutul anului 1975, din 1,3 milioane de tineri vest-germani care urmau o formă de învățămînt pentru dobîndirea unei profesiuni, 779 000 (adică aproximativ 60%) se îndreptau spre una din cele 20 profesiuni arătate în grafic.

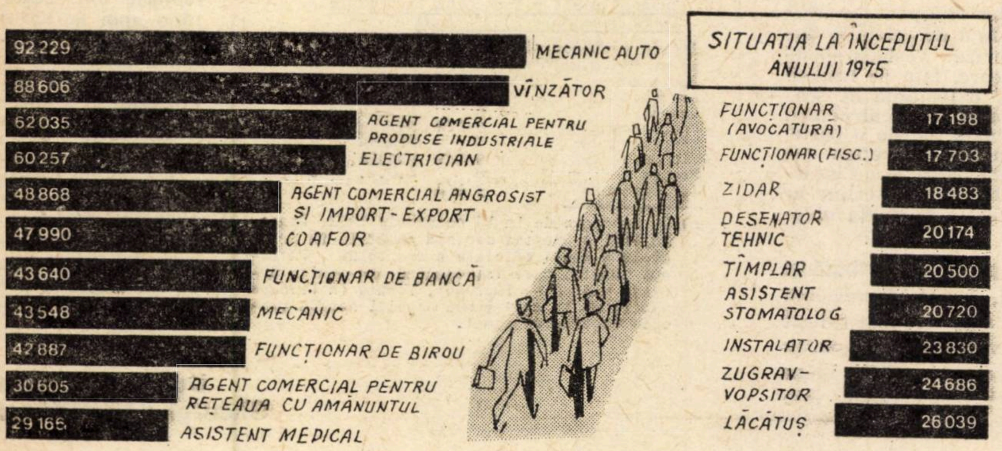

Gazele naturale se întorc sub pămînt

PROBLEMA stocării gazelor naturale extrase sau importate, pentru constituirea unei rezerve de combustibil, este de mare actualitate în țările industriale, unde aceste gaze joacă un rol important în balanța energetică. Stocarea se dovedește a fi avantajoasă din punct de vedere economic dacă se folosesc în acest scop rezervoarele subterane constituite de vechi mine dezafectate sau create în mod special în masive de sare. Anul trecut în S.U.A., de pildă, erau exploatate nu mai puțin de 387 asemenea rezervoare.

Franța, care importă cantități crescînde de gaze naturale, dispune în prezent de o capacitate de stocare (în funcțiune) de 6,5—7 mlrd. mc — echivalentul volumului mediu al livrărilor pentru consumul național pe trei săptămîni. Întrucît se prevede că ponderea gazelor naturale în balanța energetică a Franței va spori de la 10% în prezent la 16% în 1985, se apreciază că în următorul deceniu serviciile geologice de specialitate vor trebui să descopere și să dea anual în exploatare noi rezervoare subterane cu un volum de minimum 300 mil. mc (capacitate utilizabilă).

„Bursa“ reziduurilor

ÎN Franța a fost inaugurată recent o „bursă“ a reziduurilor chimice, care-și propune să faciliteze valorificarea acestor subproduse ale industriei respective, paralel cu evitarea poluării mediului ambiant cu reziduurile amintite. În esență, este vorba de centralizarea ofertelor și cererilor de reziduuri de către Institutul de cercetări chimice aplicate din Franța, care-și asumă sarcina de a le publica (codificate) în revistele „Chimie Actualité“ și „Nuisance et Environnement“ și de a pune în contact întreprinderile interesate. Organizatorii „bursei“ reziduurilor speră astfel să contribuie la găsirea unei mai bune destinații pentru variate subproduse, îndeosebi ale industriei chimice organice, care pînă în prezent erau distruse ori depozitate.

Dealtfel, această acțiune se înscrie în cadrul programului național lansat pentru o mai bună utilizare a materiilor prime în Franța, prin care se urmărește obținerea în anul 1985 a unor economii însumînd 5 miliarde franci la importul de materii prime.

„Lip“ redivivus

CUNOSCUTA întreprindere franceză „Lip“, producătoare de ceasuri, care acum cîtva timp înregistrase grave dificultăți financiare și a putut să supraviețuiască în primul rînd datorită solidarității și hotărîrii salariaților săi, cunoaște în prezent un reviriment semnificativ. De la 400 000 de ceasuri, fabricate anual pînă acum (din care circa 5% erau exportate), societatea contează să extindă în acest an producția la 500 000 de ceasuri, din care 20% să meargă la export. Nivelul urmărit în perspectiva anului 1980 este de un milion de unități, din care jumătate pentru export.

Strategia desfășurată de „Lip“ constă, pe de o parte, în lansarea unei noi game de ceasuri, iar pe de altă parte — în declanșarea unei ofensive pe piața externă, începînd cu implantarea în rețeaua de desfacere din Statele Unite, unde ceasurile marca „Lip“ au de înfruntat concurența acerbă a omologilor lor elvețieni și japonezi. Totodată, pentru a întări competitivitatea produselor sale „Lip“ a stabilit un contact strîns cu societatea americană „National Semiconductor“, care urmează să-i livreze piesele esențiale pentru noul tip de ceas, electronic, ce va fi lansat pe piață.

Modernizarea își atinge scopul

DUPĂ CUM S-A ARĂTAT RECENT, cu ocazia sărbătoririi „Zilei minerului“ în R.P. Polonă, acțiunea de modernizare a industriei miniere din această țară permite dezvoltarea susținută a producției sale. Numai în industria cuprului au fost investite, în ultimii cinci ani, peste 26 miliarde zloți (față de 10 miliarde zloți în perioada 1966—1970), volumul extracției de minereu de cupru crescînd în 1975 la aproximativ 18 milioane de tone, respectiv de peste două ori nivelul anului 1970. Obiectivul realizării a 180 000 tone de cupru electrolitic a fost atins cu un an mai devreme, fiind astfel acoperite nevoile interne, iar exportul de cupru a sporit de trei ori în actualul cincinal. În cursul acestui an o dinamică susținută a înregistrat și extracția de minereu de zinc și plumb (de aproximativ 5.5 mil. tone), de sulf, sare etc., iar sporul de cărbune extras comparativ cu 1974 se cifrează la circa 10 mil. tone.

Organisme O.N.U.

I. Vlad, Tirgoviște — 1) Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (ONUDI), care ar urma într-adevăr să devină un organism autonom al O.N.U., depinde în prezent de Secretariatul O.N.U.

2) Uniunea Sovietică nu este membră a Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (FAO), care a împlinit recent trei decenii de existență. Cel mai tînăr membru al acestei organizații este Republica Surinam. Fostă colonie olandeză (Guyana olandeză) din 1667, devenită independentă la 25 noiembrie 1975, Republica Surinam (163 265 km^2, 430 000 de locuitori) este al treilea producător de bauxită din lume (6,7 milioane tone în 1973), după Australia și Jamaica, minereul respectiv reprezentînd 80% din exportul țării. De curind Surinamul a devenit și membru al O.N.U., numărul țărilor membre ale organizației mondiale ajungind astfel la 144.

Clasamente

Tudor Bărtoiu, București — 1) In anul 1974, cel mai mare producător de oțel din lume a devenit Uniunea Sovietică, cu o producție de 136 milioane de tone, întrecind S.U.A., a căror producție a scăzut anul trecut de la 136,8 la 132 milioane de tone. Pe locurile imediat următoare în ierarhia țărilor mari producătoare de oțel se situează Japonia (peste 117 mil t. în 1974), R.F.G. (peste 53 mil. t) și Franța (27 mil. t).

Potrivit planului de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. pe anul 1976, adoptat de curind la sesiunea Sovietului Suprem, anul viitor vor fi produse în această țară 147 mil. t de oțel. Proiectul de Directive privind dezvoltarea economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1976—1980 prevede obținerea în 1980 a unei producții de oțel de 160—170 mil. t.

Pe locuitor, cel mai mare producător de oțel este Luxemburg (circa 17 t pe an), urmat la mare distanță de Belgia (1,6 t).

2) In ultimii ani U.R.S.S. a devenit principalul producător de petrol din lume. Față de 459 mil. t de petrol (inclusiv gazul condensat) produse în 1974 și 490 mil. t prevăzute a fi extrase în acest an, planul pe anul 1976 prevede extracția a peste 520 mil. t de petrol. În 1981 extracția de petrol se prevede să ajungă la 620—640 mil. t.

New York

Mai mulți cititori ne-au solicitat amănunte despre criza financiară prin care trece marea metropolă americană.

— New York — 11,5 milioane de locuitori, o populație nu cu mult mai mică decit a Australiei, din care 386 000 de șomeri (12% din populația activă a orașului). Principalul centru financiar al lumii capitaliste și unul din marile centre ale vieții cultural-artistice mondiale. Dar și orașul unor cu atit mai mari contraste.

Elementele actualei crize financiare prin care trece orașul nu au apărut dintr-o dată, ci s-au acumulat treptat și își vor pune amprenta în continuare asupra vieții orașului, în ciuda aprobării, după o îndelungată opoziție, a unui ajutor federal care să-l scoată din impas (în prezent ajutorul de stat și federal reprezintă deja 23,3% din veniturile municipalității). Datoria orașului se ridică la 14 miliarde dolari ; singur deficitul bugetului său din acest an se cifrează la cel puțin 724 milioane de dolari. Aceasta după ce, numai în acest an, municipalitatea a concediat sau scos la pensie peste 35 000 din salariații săi (între care 7 000 de polițiști și pompieri), a închis școli, creșe, cămine de bătrîni, a abandonat programe de construcție etc. Ca urmare, în anumite cartiere criminalitatea a crescut, elevii se înghesuie cîte 50 într-o clasă ; învățămîntul universitar gratuit în New York este amenințat, la fel și asigurările sociale, al căror nivel este relativ mai ridicat în acest oraș decit în restul S.U.A. (fiind încă un factor de atragere a populației sărace, în special negri și portoricani). Transporturile sale publice, deja puternic subvenționate, și serviciile de salubritate sint neglijate.

Se apreciază că dacă New Yorkul a fost totuși salvat de la faliment în actuala fază, aceasta se datorește fără îndoială și concluziei că insolvabilitatea orașului ar fi costat pînă la urmă mai scump bugetul federal și economia americană decit ajutorarea sa.

Reducerea cheltuielilor publice, creșterea șomajului, sporirea impozitelor, în New York, ca mijloace de reducere a dezechilibrului financiar al metropolei sînt considerate cu atit mai neavenite cu cit ele sînt aplicate într-o perioadă de criză, iar aceasta — după cum reamintea recent J.K. Galbraith într-un interviu acordat revistei **U. S. News and World Report** — „nu poate fi învinsă decit printr-o **sporire** a cheltuielilor publice. Acum sau niciodată este momentul de a ameliora echipamentul social al națiunii". Situația marii metropole americane, ca și a orașului Tokio, comentează la rîndul lui J. F. Revel în **L'Express**, ilustrează eșecul politicii de a cheltui dinainte roadele scontate ale creșterii, mai ales atunci cînd rezultatele acestei creșteri sînt inferioare așteptărilor.

Aur

Virgil Costescu, Lugoj — Cu ocazia discuțiilor care au loc actualmente în Franța în legătură cu propunerile de reformă a sistemului fiscal, revista **Paris Match** releva recent că stocul de aur deținut în această țară de persoane particulare este evaluat la 3 500 de tone (din care 2 500 de tone în monede, iar restul în lingouri). Se estimează că această cantitate reprezintă o cincime din stocul mondial de aur deținut de persoane particulare și echivalentul stocurilor de acest fel din restul Europei occidentale. Mobilitatea acestui stoc este redusă : anul trecut tranzacțiile (care sînt anonime) pe piața pariziană se apreciază că au totalizat circa 225 de tone.

T. I. R.

Horia Nicolescu, București — Inscripția T.I.R. pe care ați întîlnit-o pe unele vehicule rutiere de mare tonaj corespunde noțiunii de transport internațional de mărfuri pe șosea. Problemele vamale și administrative legate de transporturile internaționale de mărfuri cu vehicule rutiere sînt reglementate uniform prin Convenția vamală referitoare la transportul internațional de mărfuri sub acoperirea carnetelor T.I.R. (Convenția T.I.R.) încheiată la Geneva în 1959 și intrată în vigoare în 1960. Țara noastră a aderat la această convenție în anul 1963. Carnetul T.I.R. este un document vamal cuprinzînd toate datele solicitate despre vehicul, mărfurile transportate și itinerarul parcurs. Sistemul T.I.R., permițind trecerea frontierelor cu încărcături sigilate, a dus la simplificarea formalităților vamale legate de traficul internațional de mărfuri, inclusiv în containere, contribuind astfel la intensificarea acestuia. Amănunte privind condițiile ce trebuie îndeplinite în cadrul acestei convenții, drepturile și obligațiile părților, găsiți în lucrarea „Drept și tehnică comercială internațională" (vol. II, pag. 194—209), editată de revista „Viața economică" în anul 1973.

Vă semnalăm în plus doar faptul că de curind a fost adoptată o nouă convenție vamală referitoare la traficul internațional de mărfuri sub acoperirea carnetelor T.I.R., în cadrul unei conferințe organizate de Secretariatul C.E.E./O.N.U., la Geneva, cu participarea reprezentanților a 34 de țări.

Potrivit noii convenții, sistemul T.I.R. se aplică și transportului combinat (parte pe șosea, parte pe calea ferată, pe mare sau prin ambele mijloace). Noua convenție va fi deschisă spre semnare de O.N.U., ca depozitară, de la 1 ianuarie 1976.

Orașe

Clara Horvath, Arad — Capitala Braziliei este din anul 1960 orașul Brasilia, construit în 1955—1960 pe un platou din interiorul țării, la 1 200 m altitudine, după planurile celebrului arhitect brazilian Oscar Niemeyer și ale urbanistului Lucio de Costa. Cel mai populat oraș al acestei țări nu este fosta ei capitală, Rio de Janeiro (4,25 milioane de locuitori în 1970), ci principalul „pol" economic al Braziliei, orașul São Paulo (5,2 milioane de locuitori), din centrul căruia prezentăm o imagine.

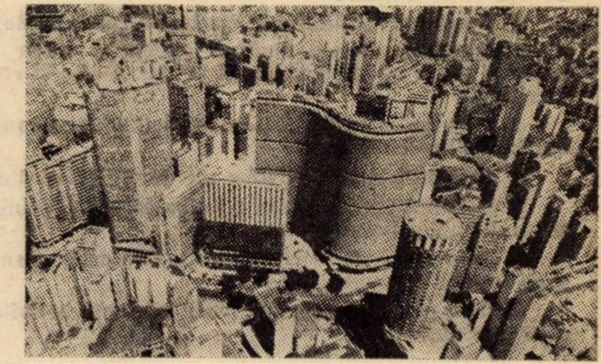

Sumar

Radu Silviu, D.C.J., Alba Iulia — Sumarul revistei pe anul 1975 va apărea în nr. 52 din 26 decembrie. Sumarul rubricii „Curier economic legislativ" pe anul 1975 va apărea în nr. 1/1976 al suplimentului.

Propunere

Mircea Nicolae, Mediaș — Vom ține seama de propunerea dv. de a ne ocupa într-un articol de acțiuni concrete întreprinse pe plan internațional pentru combaterea poluării.

curier

Incadrare

TOMA CONSTANTIN Oradea. Legea nr. 12/1971, care stabilește condițiile de studii și vechime necesare pentru încadrarea în diferitele funcții din întreprinderi și instituții (anexa II, poziția 47) nu prevede o anumită specialitate, obligatorie, pentru absolvenții cu diplomă ai învățămîntului superior, pentru a putea ocupa funcția de șef birou învățămînt (personal-învățămînt).

În această situație, fiind absolvent al învățămîntului juridic și avînd o vechime în muncă de peste 8 ani (legea nu prevede, expres, cerința vechimii în funcții economice) îndepliniți condițiile legale pentru ocuparea funcției de șef birou personal-învățămînt.

Vechime în meserie

NICOLAE STĂTESCU, Ploiești — Reducerea de vechime necesară în vederea promovării muncitorilor în categoria a 4-a și următoarele, în condițiile prevăzute de art. 63 din legea nr. 12/1971, în proporție de 3% din totalul muncitorilor calificați din unitate, se referă la totalul muncitorilor calificați care ar putea să beneficieze în anul calendaristic de o asemenea reducere și nu la acordarea — în fiecare an — a unei reduceri de cîte 3% din numărul muncitorilor calificați. O altă interpretare, ar face ca în anul 1976, de pildă, proporția de 3% să se modifice la 12% iar în fiecare din anii următori cu cîte 3% mai mult, ceea ce — evident — ar fi contrariu legii.

(Urmare din pag. 18)

cii. Prin comerțul exterior se pot valorifica în mod superior resursele interne, poate crește eficiența activității economice naționale și se procura materii prime, utilaje și unele obiecte de consum în ritm cu diversificarea producției și consumului pe plan mondial.

Eficiența comerțului exterior este unul din aspectele eficienței activității economice naționale. La baza eficienței comerțului exterior stă creșterea productivității muncii naționale. Cu cît va fi mai mare economia de muncă socială (trecută și vie) a unor mărfuri care se exportă în raport cu valoarea internațională a acestora, cu atît eficiența la export va fi mai mare. Criteriul rentabilității financiar-valutare a exportului are un rol important și în orientarea producției interne în vederea creșterii continue a eficienței sale și în consecință și a investițiilor care se fac în acest scop. De aceea, în luarea deciziilor pentru realizarea unor investiții productive, a căror producție este destinată total sau parțial exportului, este necesar să se țină seama și de nivelul indicatorilor care exprimă eficiența la export a producției, și anume : cursul de revenire brut ; cursul de revenire ; aportul net anual în lei valută ; durata de recuperare a cheltuielilor valutare pentru investiții, pe baza aportului valutar net anual.

★

POLITICA ÎN DOMENIUL INVESTIȚIILOR reflectă constant și complex, strategia partidului și statului nostru, potrivit căreia dezvoltarea economiei, asigurarea unei trainice baze materiale, constituie chezășia independenței și a suveranității naționale.

Caracteristic conceptului românesc în acest domeniu îl constituie : rata înaltă din venitul național alocată fondului de dezvoltare ; orientarea investițiilor spre sectoarele cheie și îndeosebi spre ramurile productive ; repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu ; asigurarea unei eficiențe economice ridicate a fondurilor fixe.

Raporturile economiei naționale prin legături de comerț și cooperare cu alte țări urmăresc și prin investiții — în spiritul principiilor noii ordini economice internaționale — ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului și totodată lichidarea decalajelor economice dintre statele lumii, cunoscînd că relația dintre investiții și creșterea economică este condiționată de eficiența acestui proces.

ÎNTREBĂRI

1. Care este modul de repartizare a venitului național ?

2. Ce este fondul național de dezvoltare economico-socială și care sînt fondurile bănești ce-l compun ?

3. Care este conținutul și destinația fondului de consum ?

4. Concluzii asupra analizei corelației dintre cota anuală alocată din venitul național pentru fondul național de dezvoltare și ritmul mediu de creștere a fondului de consum ?

5. Principalele priorități în repartizarea, pe ramuri și în profil teritorial, a fondurilor de investiții ?

6. Caracteristicile specifice ale investițiilor din cincinalul 1976—1980 ?

7. Sistemul indicatorilor tehnico-economici, instrument de reflectare a nivelului eficienței obiectivelor de investiții ?

8. Care sînt indicatorii naturali și valorici ce se folosesc în procesul de planificare și proiectare a investițiilor ?

9. Care sînt indicatorii privind eficiența activității de comerț exterior și a cooperării internaționale ?

BIBLIOGRAFIE

*** * * Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, capitolele : „Politica în domeniul investițiilor" ; „Politica în domeniul construcțiilor" ; „Politica în domeniul sistematizării teritoriului, a orașelor și satelor", în volumul Congresului al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 658—660 ; 681.

*** * * Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990.** capitolele : „Politica de investiții, dezvoltarea județelor și sistematizarea economico-socială a teritoriului", în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 779—783.

Legea nr. 72/1969 privind organizarea, planificarea și executarea investițiilor, în Buletin oficial nr. 137/10 septembrie 1974 (republicat).

Legea finanțelor nr. 9/1972, Buletin oficial nr. 136 din 26 noiembrie 1972 art. 2—19.

Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 900/1970 cu privire la pregătirea și realizarea lucrărilor de investiții, în Buletin oficial nr. 75/7 iulie 1970.

Nicolae Ceaușescu Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R., în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 17—19 : 44—53.

Nicolae Ceaușescu Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Ed. politică, București, 1975, p. 40—44.

Alte recomandări : Fondul național de dezvoltare economico-socială și utilizarea lui rațională, de N. Nichita, Ed. politică, București, 1973. Producerea și creșterea venitului național în R.S. România, de M. Bulgaru, Ed. politică, București, 1974, p. 7—17. Volumul, structura și eficiența investițiilor de Gh. Barbu, Ed. politică, București, 1974. Optimizarea deciziilor în investiții, de Dr. I.L. Ciolan, Ed. Academiei R.S. România, București, 1975, p. 11—20. Dr. Mihai Diamandopol, Investițiile în noul cincinal, Revista Economică nr. 32/8.VIII. 1975, și nr. 33/15.VIII.1975.

revista economică

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul nr-ului 51 din 19 XII/1975

— În pragul unui nou cincinal. **(Stere Gioga)** 1
— Apropierea dintre sat și oraș pe baza relațiilor socialiste de producție. (dr. **Aneta Almășan Radu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980 : Orientări, ritmuri, eficiență. Valorificarea posibilităților de sporire a rentabilității producției **(G. Nicolescu)** 5
— Ancheta „R.E." în întreprinderi ale industriei ușoare. Cum realizați producția și livrările de mărfuri pentru populație ? 7
— Pregătirea investițiilor pe 1976 — premisă a startului superior în cincinalul viitor. **(Gh. Ruscanu)** 9
— Experiențe în actualitate : Serele — un mijloc tipic de economie intensivă (prof. univ. **Bujor Mănescu**, dr. doc. în științe ; ing. **Constanța Alexe)** 11

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Puncte de vedere : Direcții de perfecționare a organizării conducerii întreprinderilor industriale (dr. **Petre Rotaru**, drd. **Ioan Bratu)** 13

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Seminarul : Probleme ale politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru. Consultație la Tema 4. Politica partidului în domeniul investițiilor. Formarea, repartizarea și folosirea fondului de investiții. Creșterea eficienței economice și sociale (dr. **Ioan Ciolan)** 16
— Convorbiri economice cu **John Rose :** Cibernetica și progresul științei 19
— Școli ● curente ● economiști : Controverse în jurul mesajului keynesian (II) (dr. **Ioan Cristescu)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Codificarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor — componentă esențială a noii ordini economice și politice internaționale (II) (dr. **Nicolae Ecobescu**, dr. **Victor Duculescu)** 22
— Problema alimentației și depășirea subdezvoltării (II) (prof. dr. **N. Belli)** 26

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1.
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor unor evenimente neprevăzute care se pot întîmpla într-o gospodărie (un incendiu, o infiltrație de apă sau un scurtcircuit, un trăsnet sau o ploaie torențială) care pot provoca pagube materiale importante, accidentarea unor persoane etc., ADAS pune la dispoziția cetățenilor o formă de asigurare convenabilă și eficientă. Este vorba de „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR PERSOANELOR FIZICE".

Aceasta este de fapt o asigurare combinată întrucît în unul și același contract se cuprind :

- asigurarea bunurilor casnice ;
- asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
- asigurarea de răspundere civilă.

1. ASIGURAREA BUNURILOR

Important de reținut este faptul că în această asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, aparate de radio, televizoare, produse agricole, viticole și altele. De asemenea, sînt asigurate nu numai bunurile care se află în locuință, ci și acelea care se află în curtea locuinței, precum și unele bunuri din afara gospodăriei, ca de exemplu uneltele agricole, viticole, pomicole etc., aflate la locurile de muncă. În afară de bunurile proprietatea asiguratului și a familiei acestuia, sînt cuprinse și cele ale altor persoane, dacă sînt lăsate în folosința sau în păstrarea asiguratului ori a membrilor familiei sale.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, uragan, cutremur de pămînt, prăbușire de teren, alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață, stricăciuni accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire, furt prin spargere etc.

2. ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Aria de protecție a acestei asigurări este largă. Sînt asigurate pentru cazurile de accidente întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția asiguratului, precum și părinții și copiii asiguratului, dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de o serie de evenimente subite, provenite din afară și fără voința asiguratului sau a vreuneia din celelalte persoane asigurate, dintre care amintim : incendiu, trăsnet, lovire, cădere, alunecare, acțiunea violentă a unei persoane, acțiunea curentului electric, arsură, degerare, înec, intoxicare subită, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport etc.

3. ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ

În aceeași asigurare sînt cuprinse și cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat, în calitate de locatar, și de soția (soțul) asiguratului sau persoane care se află în întreținerea asiguratului, față de proprietar pentru pagube produse de incendiu sau explozie, precum și pentru cele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor la domiciliul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE
este de numai 2 lei pe an la fiecare 1 000 de lei sumă asigurată.

STIMAȚI CITITORI ! Încheiați la ADAS asigurarea complexă a bunurilor din gospodăria dv. ! Pentru a beneficia pe deplin de avantajele asigurării, apreciați cît mai just valoarea bunurilor pe care doriți să le asigurați.

Pentru încheierea asigurării vă puteți adresa responsabililor cu munca ADAS din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități teritoriale ADAS.

DINTRE SUTE DE CADOURI

...noi am ales doar trei grupe de articole :

podoabe. — broşe metal simple, cu strassuri şi cu pietre colorate, cercei, clipsuri, coliere simple cu strass şi cristale, mărgele perlate şi colorate, inele simple şi cu pietre colorate, agrafe cu strassuri pentru păr, brăţări metal, simple şi cu strassuri ;

jucării. — un nou şi foarte variat sortiment de păpuşi din material plastic, cu voce şi fără, cu membre articulate şi ochi mobili, cu îmbrăcăminte din materiale sintetice, viu colorate cu diverse accesorii de podoabă, figurine din materiale plastice, frumos pictate, colorate în diverse nuanţe, lavabile, reprezentînd animale şi personaje cunoscute din basme, jucării metalice lito (betoniere, maşini aragaz, bucătării, tamburine, puşti, găleţi etc.), diverse jocuri din carton poligrafiat, diferite jocuri de construcţii din lemn şi materiale plastice ;

articole sport. — diverse tipuri de schiuri (Turist, Super, Combi R), patine (cu chei şi artistice), săniuţe (din lemn, metal sau combinate).

Oricare dintre ele poate reprezenta cadoul preferat al celor dragi.

Magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat vi le ofe
Dumneavoastră alegeţi !

SUS JOS
NU TE SUPĂRA, FRATE
CAPRA cu trei IEZI

1976 FEB 9

luna cadourilor 75

Lei 5